

BALTHASARIS
THOMASII
IVRISCONSVLTI LVCENSIS
DECADES TRES:

Quibus tractatus infrascripti continentur ad legum praxim vtilissimi, ac propemodum necessarij.

VIDELICET

De
- Tutoribus, & Curatoribus.
- Patre legitimo administratore.
- Iuramento in Litem.
- Magistratibus Conueniendis.
- Minoribus.
- Iuramento Confirmatorio contractus.
- Mora, eius incursu, & purgatione.
- Simulatione contractuum.
- Absolutione à Iuramento.
- Minuentibus, & augentibus valorem.
- Promissione facti alieni.
- Ratificatione, & Rati promissione.
- Pœnis Conuentionalibus.

De
- Iuramento probationis suppletorio, seu necessario.
- Iuramento Decisiuo, seu voluntario.
- Iuramento Calumniæ.
- Decreto Iudicis.
- Solemnitate Statuti in contractibus Mulierum, & Minorum.
- Restitutione in integrum.
- Rationum Redditione.
- Curatoribus.
- Executoribus vltimarum Voluntatum.
- Restitutione alienorum facienda.
- Creditorum concursu.

Cum Appendicibus ad omnes tractatus, & pro fori, Polique foro.

PATAVII, M.DC.XLII.

Ex Typographia Pauli Frambotti Bibliopolæ.
Superiorum permissu.

ILLVSTRISS.^MO ET REVEREND.^MO D.

D. HIERONYMO BONVISIO,

APOSTOLICÆ CAMERÆ CLERICO.

BALTHASAR THOMASIVS F.

CVM primum meorum Legalium tractatuum Librum Excellentiſsimo Lucenſis Reipublicæ Senatui naturali Principi dedicare me deuinctum fuerim arbitratus, ſecundum ac tertium tibi Illuſtriſsimo, & Reuerendiſsimo Domino meo ingenio perſpicaciſsimo, ſummaque in peragendis decernendiſque negocijs prudentia prædito, legum & ſacrorum canonum peritiſsimo, non vt à detractoribus vindicetur (ſiquidem prout ad honorem & laudem Dei, ac bonum publicum compilaui, edendoſque decreui, ita à cunctis vtpote non minus vtiles quam leges, & iudicandi munus profitentibus, pro adminiſtranda iuſtitia neceſſarios benigne recipiendos minime verear) ſed vt ſub tua protectione libentius ac benignius perlegantur, dicandos decreui. Te itaque de quo nequicquam me benemeritum agnoſco, vt opus exiguum pro tui animi celſitudine ſuſcipere ne dedigneris exoro; quod ſi tuam

† 2 ampli-

amplitudinem conſideres, animumque offerentis deuinctiſsimum perpendas, denegaturum ambigere neutiquam poſſum ; illos ergo tuæ Illuſtriſsimæ, & Reuerendiſsimæ D. & me ipſum dedico, Sanctiſsimam & Indiuiduam Trinitatem, quæ te Chriſtianæ Religionis Lumen, ad augendam fœlicitatem elegit, vt diutiſsimè incolumem ſeruet, æternamque gloriam concedat, etiam atque etiam depræcor. Lucę Kal. Nouembris 1641.

INDEX TITVLORVM
DECADIS SEC. TRACTATVS PRIMVS.
DE TVTORIBVS, ET IN EO INCLVSORVM.

DE-

De

DECADIS III. TRACT. X.

DECADIS IV. TRACTATVS I.

DE CVRATORIBVS, & IN EO INCLVSORVM.

DECADIS IV. TRACT. II.

DE EXECVTORIBVS VLTIMARVM VOLVNTATVM ET IN EO INCLVSORVM.

DE TESTAMENTARIIS TRACT. I.

Pars Altera.

DE LEGITIMIS EXECVTORIBVS VLTIMAE VOLVNTATIS, TRACTATVS II.

DE EXECVTORIBVS DATIVIS VLTIMARVM VOLVNTATVM. TRACTATVS III.

COMMVNIA EXECVTORVM CVRATORVM TVTORVMQVE. TRACTATVS IV.

BAL-

BALTHASSARIS TOMASII I. C. LVCENSIS

DE TVTORIBVS, ET CVRATORIBVS. TRACTATVS I.

Tit. I. Cap. I.

SVMMARIVM.

1 *TVTELA vis est, ac potestas in capite libere ad illum tuendum, qui propter ætatem se defendere nequit, iure ciuili data, ac permissa.*

2 *Tutor non dicitur, qui bona pupillorum destruit.*

3 *Tutela nomen est honorificum.*

4 *Tutela nomen est denotans substantiam, propterea differe à verbo.*

5 *Quasi tuitor tutor dicitur, quia personam, & bona pupilli defendere tenetur, persona principaliter, bonis autem in consequens datur.*

6 *Tutor est etiam non gerens, modò gerere possit.*

7 *Tutela à iure naturali & gentium descendit.*

8 *Tutoris officium, & curatoris, necessarium munus est, quamuis vtilitate priuatum sit, ideoque gerere quis cogitur.*

9 *1. Lim. non procedere si inutiliter testamento datus sit, quia ante confirmationem iudicis non cogetur acceptare.*

10 *Amp. vt à iudice inutiliter datus nullo modo acceptare teneatur.*

11 *1. Sublim primam lim. non procedere post iudicis confirmationem.*

12 *Tutela munus est authoritate publicum, vtilitate priuatum.*

13 *Tutela quasi contractus est.*

14 *Tutela susceptam renunciare tutor minime potest.*

TVTELA QVID SIT, ET EIVS ORIGO.

1 TVTELA vis est, ac potestas in capite libero ad illum tuendum, qui propter ætatem se defendere nequit, iure ciuili data, ac permissa l. 1. de tutel. Inst. eod. tit. in princ. & vtrobique Doc. Guliel de Bened. in cap. Rainutius part. 3. verbo. tutores impuberis n. 4. de testam. Ferret. cons. 3 ta. n. 3. Cacchera decis. Pedem. 89 n. 5. Gutier. de tutel. cap. 1. n. 1. subdens quod alij loco verbi vis, legunt ius, sed prima verior part. 1. Bertaz. de clausul. 9 glosa 1 e auf. n. 3 Montan. de tutel. cap. 2. & seq. qui latè agit de singulis huius definitionis verbis, & omnes tutelarum species continere probat Io. Hannibal. in rubr de vsucapion. n. 56. post Cuma. in l cum in vna §. tutor. n. 2. de appel. & relat. Spino. de testam. glo. 29. n. 2.

2 Tutor igitur non dicetur, qui bona pupillorum destruit Mazol. cons. 37. n. 63. 69. n. 17. 104. n. 44. rectè autem gerens loco domini erit Contard. in l. diffaman. n. 62. C. de ingenu exornat. Gul. de Bened supra n. 7. et seq. Galganet. de tutel. lib 3. q 1 n. 33. non minus enim personæ quàm rebus tutor datur Viui. dec. 364. n. 15. licet personæ principaliter detur l. quia personæ de testam. tut. §. rectè Inst. qui dar. tut. pos. Roland. cons 24. n. 26. lib 3.

3 Honorificum nomen est, tutela l. testamento Centurio. de manumis testament. Bal. in l. penult. C. de verbo. signifi Sce. in l. vtrum ita. §. cum quidam vlti. notab. de reb dub. Gutier. de tutel. part. 1. cap. 1. n. 7. & cap. 8. n. 57. Spino supra. n. 3.

4 Nomen est tutela, designãs substantiam, &. propterea differt a verbo Butrig. not. in rub C. de eodem. Signor. cons 216. n. 5.

5 Quasi tuitor, tutor dicitur, quia personam & bona pupilli defendere tenetur & personæ principaliter, bonis autem in consequentiam datur Guliel. de Bened. supra n. 5. & 6. Bertaz. d. clausul. 9. glo. 1. n. 4. Gutier. d. cap. 1. n. 14 & seq. et quasi dominus, & n. 35. vbi ideo ad vnam litem constitui non posse & n. 37 Mont de tutel cap 1. cap. 4. num 1. §. tutor autem Instit. de tutel. Papiẽ. in form. lib. ad red. rat. tut. glo. suos tutores l. 1. de tut.

6 Non gerens est tutor, dummodo administrare possit Decia. cons. 19. n. 121. lib. 3. secus dicens, si volens gerere non posset, & tutor etiam dicitur ante decretam administrationem Rui. cons. 108. n. 12. lib. 1. Gratian. disceptat. 291. n. 34.

7 A iure naturali, & gentium tutela descendit, & ortũ habet l. 1. de minor. Instit. de Attilian. tuto §. fi. vbi. Port. Mont. de tut. cap. 6. n 19. Galganet. de tutel. lib. 1. tit. 1. n. 14. & publici iuris est Alba. cons 696. et ibi Add.

8 Publicum, & necessarium munus est, tutoris & curatoris officium, quamuis vtilitate priuatum, ideoque illud gerere quis cogitur §. 1. vbi glo. verbo. publicum Inst. de excusat tut. vel curato. Alex. cons. 26. n. 7. lib. 3. Christoph. de Castel. cons 22. n. 17. Dec. in l. si pecuniam. n. 5. si cert. petat. Barbat. cons. 92. n. 9. lib. 3. post. Ang. cons.

325. n. 2. Petr. Iac. in prac. rub. 118. n. 18. Soc. Iun. conſ. 5. n. 1. lib. 4. Boer. dec. 80. n. 3. Borg. de tutor. & curator. n 201. Rol. conſ. 83. lib. 1. Meno. conſ. 58. n. 2. inferens propterea tutorem ſuis iuribus non præiudicare. Mago. Rota. Lucen. deciſ. 68. n. 20. & ſubdit Rol. ſupra n. 17. compelli tutorem mulcta indicta, & captis pignoribus. Scrad. de feud. part. 10. ſectio. 10. n. 250. & ſectio. 10. n. 38. de magis communi. Montan. de tutel. cap. 23. n. 17. cap. 26. n. 14. & ſeq. & cap. 31. effect. 5. n. 4. Galganet. de tutel. q. 1. lib. 3. n. 15. & 36. poſt. Igne. in l. neceſſarios §. non alias n. 66. ad Sillan. Iaſ. in l. cum quis. n. 12. l. de procur. vbi tutores, & curatores inuitos cogi officium exercere. Mauſo. de cauſ. exec. lim. 11. n. 38. Borgni. de tuto. n. 201.

9 1. Lim. in dato inutiliter in teſtamento ante iudicis confirmationem, namque non tenetur munus acceptare l. ſcire. 13. §. qui non iuſte de excuſatio. tutor l. qui negociationem 58. §. teſtamento de adminiſtrat. tutor. l. 1. C. de teſtam. tute. l. 1. & 2. C. de confirm. tut. glo. in. l. Iuris. perito. 30. §. fin. de excuſat. tutor. Scrader. de feud. part. 10. ſect. 19. n. 250.

10 Amp. vt ſi à iudice inutiliter datus fuerit, nullo modo munus iniunctum ſuſcipere cogatur l. militi æ. 4. l. neque 5. C. qui dat. tut. vel. cur. poſ. Scrad. d. n. 250.

11 1. Sublim. vel potius ſecus eſſe dicas, quando teſtamento minus ritè, & rectè datus fuiſſet a iudice confirmatus, tunc enim munus ſuſcipere non ſecus tenetur, ac ſi teſtamento vtiliter datus eſſet, & inuitus tenetur agnoſcere d. §. teſtamento, & d. §. qui non iuſte d. l. 1. & a C. de confir. tut. glo. in d. §. fin. Scrad. ſupr.

12 2. Lim. nam publicum munus eſt authoritate, ſed vtilitate priuatum. Crot. in rubr. de noui oper. nunciat. n. 10. Ang. Aretin. de teſtam. glo. 96. n. 4. de magis cõi. Montan. de tutel. cap. 23. n. 17. Galgan. de tutel. lib. 1. tit. 1. n. 15.

13 Quaſi contractus eſt tutela. §. tutores. Inſtit. de oblig. quæ ex quaſi contr. naſc. Scrad. de feud. part. 10. ſect. 20. n. 238. nec ſtatuto de contractu loquente continetur. Lambert. de contract. mulier. glo. 40. n. 15. niſi fauorabile eſſet. n. 26. continetur autem ſi ſtatutum de obligatione loquatur, vt per eum, quamuis Alben. de ſtatut. lib. 1. q. 100. ſtatuto de contractu loquente contineri dicat, dum ſimilia poſſunt includi.

14 Suſceptæ autem tutelæ non poteſt tutor renuntiare. Meno. conſ. 380. n. 26.

A tuendo tutor dicitur. Abb. in c. conſultationibus ſub. n. 1. de cleric. ægrot. & tuitores, ac defenſores cenſentur. l. 1. de tutel.

SVMMARIVM.

1 *Tutela duplex eſt, ordinaria, & extraordinaria.*
2 *Tutela ordinaria quadruplex eſt, legitima teſtamentaria, quaſi teſtamentaria, & datiua, & n. 4.*
3 *Tutela extraordinaria dicitur anomalia, qua matri, & auia defertur.*
4 *Tutela alia eſt teſtamentaria, alia legitima, alia datiua.*
5 *Tutela legitima quadruplex, eſt agnatorum, parentum, patronum, & fratrum.*
6 *Tutor Honorarius eſt, puta Princeps.*
7 *Tutor notitia cauſa datur, quia ſcientiam habeat patrimonij defuncti.*

QVOTVPLEX SIT TVTELA.
Tit. II. Cap. I

1 DVplex eſt tutela ordinaria, & extraordinaria.

2 Ordinaria quadruplex eſt, nam aut a lege datur, & legitima nuncupatur tuto tit ff & C. de legit. tutor vel a teſtatore legis permiſſu, & teſtamentaria dicitur tut. tit ff & C de teſtam. tut. Aut datur etiam permiſſione legis à teſtatore, & à iudice confirmatur, vt in eà quæ datur filio emancipato, & hæc quaſi teſtamentaria cenſetur. Abb. in cap. ex parte. M. n 4 de appellatio. Aut legis permiſſione a Iudice datur, & dicitur datiua, vt C. qui dat. tutor. poſ. per tot. Gutier. de tutel. part. 1. cap. 2. n. 2. & ſeq. Spino. de teſtam. glo. 29.

3 Extraordinaria autem dicitur anomalia quæ matri, & auiæ etiam maternæ datur, & hæc irregularis eſſe cenſetur. Auth. matri, & auiæ. C quãdo mul. tut. ff fungi. poſ. Gutier. ſupra. n. 3. & ſeq. vbi etiam quod non regulatur à ſucceſione, & Cnded. conſ 88. n. 25. lib. 1. & n. 29. probantes ſolum ab ordinaria tutela excludi, a ſucceſione excluſum, non etiam ab extraordinaria. Spino. ſupra. n. 8.

4 Alij tria dicunt eſſe genera tutelæ, teſtamentariã, legitimam, & datiuam. Teſtamentaria dicitur quæ teſtamento datur, legitima a lege, Datiua à Iudice, & prima, ſecundæ, tertiæ, ſecunda præfertur. Abb. in cap. ex parte M. n. 4. de appellatio Corn. conſ. 181. lib. 1. Albe. de ſtat. lib. 4. q. 50. n. 2. Petr. Iac. in pract. rubr. 114. n. 4. Papien. in forma libel. quo agit. ad reddend. ratio. tute. glo. coram. n. 1. & 2. poſt ſpec. in rubr. de tute. vbi addit. anomalam. Angel. Aretin. de teſtam. glo. 96. n. 2. Nepoſ. à Monte. Alban. de exep. artic. 11. n. 1. Io. Annibal. in rubr. de vſucapio. n. 56. Cor. Sun. conſ. 29. n. 8. Caldas. de reſtitutio. in integr. verbo. ſine curatore n. 1. & 2. Ameri. de patria poteſta. effect. 14. n 16. Borg. de tuto. & curat. n. 1. 2. Rebuff. de ſentent. prouiſional. artic. 3. glo. 2. n. 2. Montan. de tutel. cap. 7. n. 1. & ſequent. vide tit. ſeq. Maſue. in pract. tit. de tutor. & curat. n. 4. Spino. de teſtam. glo. 29. n. 4.

5 Legitima etiam quadruplex eſt, agnatorum, quæ ex mente, & verbis legis difertur. Parentum per legis extenſionem. Patronorũ ex mente legis tantum, Fratrum, quæ fiduciaria nuncupatur. Manzin. de tutel. tit. de tute. legit. in fine.

6 Honorarius eſt etiam tutor Princeps datus, & ſimilis l. iure noſtro. §. 1. de teſt. tit. eique rectè ſoluitur, & is etiam qui non gerit alteri data adminiſtratione l. ſi plures de admi. tut. l. 3. §. ſed & ſi iud. ſolu. Gutier. de tut. part. 1. cap. 17. Galg. de tut. tit. 30. quem teneri probat. Albe. de ſtat. lib. 1. q. 119. n. 9. Mont. de tut. cap. 7. n. 11. non videtur tamen honorarius, qui ab alijs rationes exigere debet. d. §. 1. ubi Bar. & honorarius in ſubſidiũ tenetur. d. l. 3.

7 Notitiæ cauſa etiam datur tutor, qui patrimonii defun-

functi scientiam habet vt instruat alios, & huic rectè soluitur l. quod si §. sunt quidam. de solut. Gutier. de tut. part. 3. cap 6. num. 11. & seq. Menta. d. cap. 7. num. 18. Galg. supra vbi teneri probat vt alij l. quero. 32. §. idem Paulus vbi glo. & Bar. in omnibus teneri probatur vt cæteri tutores.

SVMMARIVM.

1 *Datiuus tutor legitimo cedit, legitimus autẽ testamẽtario.*
2 *Testamento minus solemni tutor datus a iudice confirmatus testamentarius est, & legitimo ac datiuo præfertur.*
3 *Confirmatus à iudice datiuum secum admittit.*
4 *Testamento minus solemni a Principe filio datus absque confirmatione ipso iure tutor est.*
5 *Legitimus tutor cessat, donec testamentariorum aliquis extat.*
6 *Testamentarius tutor matri, et auiæ perfertur.*
7 *Confirmato tutori, præsertim si inuentario non dum confecto gerere cœperit, mater præfertur.*
8 *Heredem vniuersalem instituens non etiam qui certa bona pupillo reliquit, tutorem constituere potest.*
9 *Legitimus tutor datiuo præfertur etiam si de alieno territorio legitimus sit.*
10 *Principis testamentarius tutor etiam Princeps etiam ratione status, cæteris tutoribus præfertur.*
11 *Testamentarius tutor ascendentibus etiam præfertur.*
12 *Testamentarius tutor feudalium etiam respectu cæteris perfertur.*
13 *Testamentarius ab extraneo datus cæteris tutoribus perfertur.*
14 *Patruus, qui est legitimus tutor, datiuum excludit.*
15 *Datiui constitutio nulla est, si tutor legitimus extet. frater vtrinque coniunctus præfertur coniuncto ex vno latere tantum.*
16 *Datiuo locus est si tutor impeditus excusetur vel remoueatur; legitimo autem suspecto alter iungetur.*
17 *Datiuo tutori locus est, tutore apud hostes existente.*
18 *Datiuo locus est quando tutor pupillo controuersiam status mouit.*
19 *Datur alter tutor ob iam constituti senium, vel huiusmodi impedimentum, vel si patrimonium valde diffusum foret.*
20 *Datiuo locus est si mater secundo nubere volens a iudice filijs primi thori tutorem dari petat; legitimo autem si nolit esse tutrix, vel tutore non petito ad secunda vota conuolauerit.*
21 *Datiua tutela adminiculo testamentariæ fulcita legitimam excludet.*
22 *Datiuo tutori locus est propter impedimentum temporale legitimi.*
23 *Datiuo locus est, si testamentariorum aliquis remanserit, vel testamentario remoto vel excusato.*
24 *Testamentarius tutor patri legitimo administratori non præfertur.*
25 *Datiuo locus est matre in mora existente.*
26 *Datus pendente lite confirmatur cuius exitu expectatur an testamentario vel datiuo locus esse debeat.*
27 *Matre minore 15. annis existente, minoritate durante datiuo tutori locus erit.*
28 *Datiuo locus est, si tutor suspectus appellet, vel absit.*
29 *Datiuus tutor constituitur, si tutor testamento sub conditione vel ex die datus fuisset.*
30 *Datus filio emancipato, etiam confirmatus, legitimo præfertur.*
31 *Datiuo locus est testamentario remoto vel suscepto si reliqui testamentarij remanserint, vel ex temporali impedimento aut excusatione.*
32 *Legitimo locus fit altero vita functo, si testator vnum sine alio gerere noluerit.*
33 *Datiuo locus fit, si testamentarius non aptus tutelæ superfit.*
34 *Datiuo locus erit quando legitimus semel admissus fuit itaut non ipso iure desijt tutor esse.*
35 *Datiuo locus erit si, quod legitimo impedimentum superuenerit.*
36 *Datiuus electus ante confirmationem testamentaris, ea facta non desinit esse tutor.*
37 *Datur Attilianus si spes sit testamentariæ locum fore, puta, ante aditam hereditatem.*
38 *Datiuæ tutelæ locus fit si testamentaria sub cõditione tacita, vel expressa pendente, vel ex die certa, vel si hereditas non sit adita, & huiusmodi causis.*
39 *Datiuo tutori locus est si quid expressorum num. 38 legitimo acciderit.*
40 *Pater filium impuberem emancipans, statim illius tutor legitimus efficitur.*
41 *Datiuo locus est aliis casibus vt infra tit. 5.*

DE PRAELATIONE ET ORDINE TVTORVM. Tit. III. Cap. I.

1 DAtiuus tutor legitimo cedit, legitimus autem testamentario l. si tutor §. si duobus de tutel. & ration. distrahen. Instit. de legitima agnator. tut. in princ. Specul. de tut. legit. num. 7. & de tutel. datiua in princ. & de anomal. tute. num. 7. in fine Bar. sing. 71. Ang. cons. 92. Cor. cons. 183. lib. 4. Alex. cons. 161. num. 2. lib. 5. Papien. in forma libel. quo agit. ad redden. ratio tut. d. glo. coram num. 2. Signor. cons. 193. num. 2. Borg. de tutor. & curato. num. 2. Amer. de patr. potest. effec. 14. n. 16. & 18. Petr. Iac. vbi supra d. rub. 114. num. 6. Fiag. de tuto. & curat. q. 3. num. 35. & q. 9. Spino. de testam. glo. 29. num. 7. Gutier. d. cap. 2. num. 6 & seq. 23. & 24. Surd. decis. 207. num. 19. Scrader. de feud. part. 10. sectio. 19. num. 19. 74. & seq. subdẽs, legitimo extante tutelam datiuam ipso iure nullã esse etiam si legitimi cõsensus accessisset Montan. de tutel. cap. 3. & cap. 16, num. 1. Galganet. de tutel. lib. 1. tit 4. num. 14. & 15. subdens legitimum cessare, si testamentarius sub conditione vel ex die datus sit, vel si testamentariorum vnus obierit per l. si quis 11. de testam. tute. Port. cons. 207. num. 12. Spino. supra. num. 15. 16. Rolan. de flor. testam. rub. 3. num. 9. vide infra tit. 5. Alb. cons. 386. num. 17. testamentario extante ad datiuum non posse deueniri. ex l. si sororis C. qui tuto. dar. pos. & legitimæ locum esse testamentaria cessante, ac proximiorem admitti, nec esse locum datiuæ Rot. Rom. dec. 334. part. 1. recentis vbi etiam quod si semel locum habuerit tutela legitima in matre, si funditus eius morte extincta sit, locus datiuæ non fiat, sed legitimæ iuxta dist. Bar. in l. si quis sub conditione n. 1. de testa. tut. Bero. q. 66 num. 5.

2 1. Amp. etiam si testamentarius datus sit in testamento minus solemni, dummodo fuerit à iudice confirmatus, testamentarius enim censetur, & legitimo præfertur, ac datiuo Anchar. in cap. ex parte num. 10. de appellat. de cõi post. Bar. in l. 1. num. 6. Cuma. num 4. de confirm. tut. de magis comuni Alex. cons. 140. num. 4. lib. 1. Bero.

conf. 123. num. 16. lib. 3. vbi etiam quomodo confirmetur Borg. de tut. & curat. num. 2. Sillima. conf. 8. num 9. inter conf. vltim. volunt. Bursat. conf. 133. num. 47. & 48. de magis comuni testatur Caldas. de restitutio. in integr. verbo. fine curatore num. 116. in fine Serad. supra num. 22. receptissimam etiam dicit Monta. supra. num. 5. de cõi Rol. de flor. testam. rub. 30. num. 14. Galganet. de tutel. lib. 1. tit. 3. lib. 3. q. 3. de cõi Matte. cõi o,i. verbo. tutor. Spino. de testam. glo. 29. num. 6. & Gutier. supra num. 25. & cap. 3. num. 17. & Laur. a Pinu. conf. 54. num. 3. & 4. Spino. supra num. 4. & seq.

3 1. Lim. primam amp. vt licet ita confirmatus legitimo præferatur admittet tamen secum tutorem datiuum Arch. in d. cap. parte num. 10. Roland. d. rub. 30. num. 14.

4 Sub. Lim. non procedere in tutore dato à Rege, Marchione, Duce, & Comite filio suo impuberi in sua potestate constituto etiam in minus solemni testamento. Etenim tutoris datio facta in totali testamento etiam minus solemni, vt alia omnia in tali testamento contenta, valida sunt, licet non solemniter dispoſita, & quidem ipso Iure Bal. in l. sancimus 34. num. 5. versic. recordor, quod Bar. C. de donat. Alex. conf. 157. lib. 2. Iaf. in l. omnium 19. num. 15. arg. illius tex. C. de testam. Martin. Laud. in tract. de confœderat. Princ. q. 11. Rolan. conf. 93. num. 42. lib. 1. Gulielm de Bened. cap Rainutius verbo testamentum 1. num. 20. de testam. Zas. conf. 11. num. 22. Scrad. supra num. 18. & ibi ideo inquiunt confirmatione non indigere; licet secus sit. in dato minus solemniter à priuato, vt testamentarius ergo alios excludet per citatos in conclusione.

5 2. Amp. vt vero testamentariorum mortuo, vel excluso, aut remoto non sit locus legitimo, donec aliquis testamentariorum extat, sed alius a iudice dabitur l. siquis sub conditione §. final. de testam. tutc. Montan. de tute. d. cap. 13. num. 8.

6 3. Amp. vt testamentarius etiam matri & auiæ præferatur. authent. matri, & auiæ C. quando mul. tut. offi. fungi. pos. Pepr. Iacobi. d. rub. 114. nũ. 13. Corn. conf. 101. num. 5. 175. num. 2. & 7. lib. 3. Soc. iun. conf. 85. num. 13. lib. 3. Cassan. in consuet. Burgund. tit. des. enfans rub. 6. §. 6. col. 884. num. 1. Vrsil. ad Afflict. dec. 281. Eugen. conf. 98. num 255. Durant. de tutor. & executor caut. 1. Gab. conf. 29. num. 18. lib. 2. Scrad. d. sect. 19. num. 20. Galganet. de tutel. lib. 1. q. 2 num. 4.

7 1. Lim. non procedere in confirmato, præsertim si cæperit administrare, inuentario non dum confecto, cui mater præfertur Cor. conf. 238. num. 11. & 12. lib. 4.

8 Sublim non procedere quando inutiliter in testamento datus fuisset, & à iudice confirmatus, vel cõfirmandus, etiam respectu bonorum, in quibus impubes ab eo, qui in testamẽto inutiliter tutorem dedit heres institutus fuit Roma. conf. 188. num. 1. & seq. vbi eam tutorem esse qui ab instituente vniuersaliter datus fuit; non eum qui certa bona à matre habuit cum tutoris datione Durant, supra caut. 4. ubi tamen cautelam tradit, ut mater, quem filio habenti tutorem vult tutorem dare heredem instituat, & roget, vt filio ipsius testatricis hereditatem restituat quando ille filius ad pubertatem peruenerit, sic enim scriptus heres nudo nomine heres erit & geret quousque filius pubes fiat, ei autem puberi facto hereditatem restituet l. in fidei commissi §. cum Pollidius de vsur. & hoc casu institutus heres hereditatẽ sine Trebellianicæ detractione restituet vna cum fructibus glo. in l. in fidei commissaria §. final. verbo. in fideicommissum cadit ad Treb. Borgni. de tutor. num. 11. Serad. d. part. 10. sect. 19. num. 20.

9 4. Amp. vt legitimus datiuo præferatur etiamsi de alieno territorio legitimus esset Franc. Marc. decis 251. part. 1. Gutierez d. cap. 2. num. 27. licet datiuus esse nõ possit alieni territorii nisi se iudici pupilli subiiciat ut per eos Bar. sing. 71. ubi legitimum etiam superuenientem puta minorem fratrem maiorem effectum datiuo præferri Montan. d. cap. 16. num. 3. qui datiuum excludi probat etiam si legitimus superueniat, quamuis vltra annum expectasset num. 4. & etiam si bona alibi sint num. 6.

10 5. Amp. etiam si testator sit Rex, Princeps, Dux, Marchio vel Comes aut respectu Regni, Principatus, Ducatus, Marchionatus, vel Comitatus datus fuerit, & etiam si tutor datus sit Rex, Princeps, Dux, Marchio, uel Comes l. 1. C. de tutor. & curator. Ill. Perso. Scrad. d. sect. 19. num. 21. part. 10. Galganet. de tutel. lib. 1. tit. 12. num. 21. & 22.

11 6. Amp. vt ascendentibus etiam testamentarii præferantur Cor. conf. 129. num. 2. lib. 1. & fratri puberi impuberis l. si tutores C. de testam. tutel. Montan. d. cap. 13. num. 6.

12 7. Amp. procedere etiam respectu feudalium Scrad. supra num. 21.

13 8. Amp. etiam si ab extraneo testamentarius datus sit, quia legitimo, & etiam matri præfertur in bonis per extraneum pupillo relictis, l. idem fiet de testam. tutel. Bar. in l. 1. num. 6. de confirman. tut. Salic. in l. 2. num. 3. C. eod. Surd. conf. 428. num. 22. & 23. Gratia disceptatio 462. num. 31. & sequen.

14 9. Amp. ut patruus, qui est ipso iure legitimus datiuum excludat Specul. de legit. tut. num. 3. vbi etiam quod frater impubes adueniente ætate datiuum excludat.

15 10. Amp. ut datiui constitutio nulla sit, si legitimus tutor extet. l. si sororis vbi Bal. & Salic. C. Quidar. tut. pos. Laderch. conf. 41. num. 1. nisi legitimus sciens & in mora constitutus esset de cõi Cor. conf. 210. in fine lib. 3. Alex. conf. 161. nũ. 5. & 6. lib. 5. ibi num. 4. legitimum in datiui cõstitutione debere citari & Gab. de citat. concl. 1. num. 260.

11. Amp. ut utrinque coniunctus frater ex uno latere tantum coniuncto præferatur Serad. de feud. part. 10. sect. 19. num. 47. Gratia disceρ. 662. n. 19. prout & respectu successione allodialium, in qua successione soror etiam utrinque coniuncta fratri consanguineo præfertur, nisi statutum pro agnationis conseruatione factum sit Viui. dec. 469. num.

num. 8. & seq. ex receptissima, sed consanguineum cum vtrinque coniuncto admitti statuto fœminas exclud ente obmares etiam intra certos gradus de coiori s und. dec. 239. Morda. dec. 159. Mart. dic. Pis 20. & 124. secus probans si patrui nepoti succedant quia & consanguineus admittetur & 126. consanguineum cum fratre vtrique coniuncto admitti statuto vsque ad certum gradum excludente fœminas, & intra illum filium sorores vterinæ cum vtrinque coniunctè filio succedere Gull. de except. suc. tit. 2. & 2. num 157. par. 3. ex Bar. in l. re coniuncti. num. 72. deleg. 3. in bonis fratris defuncti vtrinque coniunctum præferri secus in paterna hereditate, & si filios vulgariter pupillariter & per fideicorum suum substituerit ex coion. & bas. §. substitutio l. 57. Pereg. dec. 75. vtrinque coniunctum in successione fratris consanguineum & vterinum excludere ex receptissima etiam si statutum uinculum duplex considerans agnatos præferat; at sororem vtrinque coniunctam non excludere consanguineum & dec. 76. in successiuo fratris & patrui tantum duplicitatem vinculi atendi, in feudis emphiteosi donatione & fidei commisso etiam non attendi dec. 75. in retractu sanguinis consanguinei cum excludit dec. 76. num. 6. & dec. 77. fratri in testato succedere consanguineum in bonis paternis, in maternis vterinum, in aliis æqualiter, sed si vtrinque coniunctus extaret in totum succederet, & duplicitas consideratur etiam in filiis fratrum, in fratribus naturalibus, & in ascendentibus vt admittantur ad bene quæsita per lineam paternam, & in maternis ex linea materna quæsitis, in quæsitis vero sua industria vel fortuna à filio pater, et mater æqualiter succedent data gradus paritate, alias proximior succedet; hæc tamen distinctio bonorum paternorum & maternorum non habet locum extra fratres, & sorores, & eorum filios; paterna autem, & materna intelligi de immediate filiis quæsitis.

12. Amp. vt si legitimus superueniat vt puta si alter pupillorum pubescat, testamentarius ad huc tutor maneat fratre pupillo legitimo tutore excluso l. 3. vbi glo. & Salic. C. de testam. tutel.

13. Amp. vt spes tutoris testamentarij spem legitimi & ab intestato venientis excludat l. si quis sub conditione vbi Bal. in princ. de testa. tut. Môtan. sing. 464. inferens validitatem argumenti à tutelis ad testamenta.

16 1. Lim. vt loco furiosi, cœci, muti, sordi, eiusque qui in consilium Principis adsumitur, suspecti, & remoti qui perpetuò excluduntur, & respectiuè excusantur, alter tutor à iudice detur l. complura. de tut. l. si quis sub conditione de testam. tute. l. verum §. ex fa. to de minor. l. curaterem l. præses. l. pietatis l. de suspect. tutor. & si suspectus legitimus sit alter iungetur Montan. de tut. cap. 21. num. 10. & seq. sed remoto tutore matrem & auiam præferri Cor. cons. 183. num. 5. lib. 4.

17 2. Lim. nam tutore misso. Legato ad hostes, ab eisque recepto, aut transfuga interim alius tutor dabitur l. siquis tutor. de tut. Monta. supra num. 14.

19 3. Lim. quando legitimus tutor status controuersiam pupillo mouisset, eamfilium non esse defecti afferent, & ad se hereditatem pertinere, tunc enim alius tutor dabitur l. idem. fiet. §. cum autē di testam. tut. Monta. supra num. 15. idem dicens si quæstio, vel lis alia inter eos mota fuerit.

19 4. Lim. quando aduersa valetudine senectute vel diffuso patrimonio tutor datus administrationi nō sufficeret, tunc enim dabitur tutor alter periculo tutoris, qui tamen magis rerum administrator quā curator intelligetur l. solet de tutel. l. decreto de administrat. tuto. l. non solum §. fin. l. & non l. idem de excusation. tutor. l. testamento tutor. C. eod. Montan. supra num. 16.

20 5. Lim. & declara, nam si loco matris dari debeat quæ tutrix esse noluit sed de iudice tutorem dari petiit, legitimo locus sit, aut tutrix secundò nubere volens ad iudicē accessit, hoc mōstrans tutorem filiis dari petens, tunc datiuo locus erit, si verò iudicem non curans, ad secunda vota transire voluit, tunc legitimo locus fiet Bar. in authent. sacramentum C. quan. mul. tut. offi. fungi pos. Bero. q. 66. Gab. consf. 27. num. 2. lib. 1. Galganet. de tit. de tutel. lib. 3. q. 14. post Bal. cons. 81. lib. 2. num. 1. Monta. supra cap. 16 num. 11. & seq. prout. & quando tutor non fuit legitimè datus, vel datiuus statuto silet, nisi omnes legitimi cessent Scrader. supra num. 82. Ruin. cons. 125. num. 7. 8. lib. 5.

21 6. Lim. nam tutela datiua adminiculo testamētariæ legitimam tutelam excludet l. siquis sub conditione vbi Box. de testam. tute. Intrigl col. de feud. cent. 2. artic. 36. num. 171.

22 7. Lim. nam ob temporale impedimentum legitimi puta quia minor existat, aut spes testamentariæ tutelæ extet. datiuo locus fiat non autem legitimo, & legitimi datio nulla sit l. si quis 11. vbi Bur. de testām. tutel. Salic. in authen. sicut num. 2. C. de legit. tut. Bal. in l. non solum §. si libertas in fi. de excusat. tut. spec. de tutel. legit. num. 4. & de anom. tut. num. 8. in testamentario si reliquę remaneant vt quia excusatus sit vel remotus datiuo locus erit; aut non remanent vt quia naturaliter, vel ciuiliter obierit, & tunc si aliquis remaneat, locus erit datiuo alias legitimo, si autem fuerit legitimus, quomodocumque legitimus desierit legitimo locus erit; si autem datiuus desierit, ad legitimum, si extet deuenitur, alioquin ad datiuum & Bar. in l. si quis. 11. num. 2. de testam. tut. Soc. Iun. cons. 85. num. 31. lib. 3. vbi etiam ad matris exclusionem & Cor. cons. 183. num. 2. lib. 4. Nicel. concordat. glos. glos. 116. num. 438. Gratian. disceptation. forens. 63. num. 9. & seq. Piag. de tut. q. 9. num. 8. Scrad. d. part. 10. sect. 19. num. 82. posse tamen eligi matrem Cor. supra num. 3. 4. Sard. cons. 159. num. 9. & seq. secus in perpetuo probans, & datus ob temporale cessat, impedimento cessante, sed legitimus nōn reuocatur proximiore superueniente num. 16.

23 8. Lim. vt licet testamenttario mortuo naturaliter vel ciuiliter legitimo locus fiat, secus tamen est si testamentariorum aliquis remansisset tunc enim datiuo locus erit, prout, & si testamentarius remotus vel excusatus fuisset l. si quis sub conditione de

testam. tut. Petr. Iacob. in practica rub. 114. num. 11, Montan. de tutel. cap. 21. num. 4. post. Ang. cons. 92. in princ.

24 9. Lim. testamentarium non praeferri legitimo administratori sicut est pater l. 1. l. de bon. mater. Port. §. permissum num. 4. vbi Addent. Instit. de tut. Montan. d. cap. 13. num. 12.

25 10. Lim. vt matre in mora existēte sit locus tutelae datiuae decōi Soc. sun. cons. 85. num. 17. lib. 3. post quatuor silicet menses Sund. cons. num. 21.

26 11. Lim. lite mota super testamento pendente tutor datus confirmabitur, et euentus declarabit, an testamentarius vel datiuus esse debeat l. iure nostro in fine & l. seq. de testam. tut. Monta. de tut. cap. 21. num. 3.

27 12. Lim. quando mater esset minor 25. annis, tūc minoritate vel impedimento subsistente non datur alter legitimus sed datiuus quousq; impedimētum vigebit Cor. cons. 17. num. 26. lib. 2. sed ex magis comm. legitimo vel datiuo locum fore tradit Bero. cons. 123. num. 27, lib. 3.

28 13. Lim. quando tutor scriptus appellat vel abest, tunc alter tutor interim dabitur l. 2. de tut. & curab. dat. ab his l. curatorem C. qui dar. tut. Bar. in l. solet de tute. Montan. d. cap. 21. num. 5. 9. & 10.

29 14. Lim. nam quando in testamento tutor sub conditione, vel ex die datus fuit, quamuis pupillus habeat tutorem legitimum alter dabitur d. l. siquis et §. sed et si instit. de Attilia. tuto. Monta. d. cap. 21. num. 6. Soc. cons. 20. num. 9. lib. 1. Scrader. d. num. 82. Soc. fun. d. cons. 85. num. 31. etiam si mater extet, et conditione deficiente non censeri testamento tutorem datum et esse locum legitimo. Viui. det. 2. num. 19.

30 15. Lim. in dati. filio emancipato qui licet confirmatus datiuus dicatur etiam si testamento datus sit legitimo tamen prefertur Manzi. de tute. tit. quib. person. testam. etc. in fi. quaest. 1. princ. vbi de comuni.

31 16. Lim. quando testamentarius remotus vel suspectus esset ac reliquiae testamentarij remanerent vel impedimentum temporale esset, et ad tempus excusaretur tunc non erit locus legitimo sed datiuo, prout si furiosus vel relegatus sit ad tempus l. non solum §. qui l. idem Vulpianus l. tutor petitus §. fina. de excus. tutor. Signor. cons. 163. num. 2. Petr. Iacob. d. rubr. 114. num. 11. et seq. Montan, supra num. 7. et 8. et cap. 13. num. 9. et cap. 16. num. 18, et seq. Scrader. d. num. 82.

32 Sublim. non procedere quando testator vnum sine alio tutore gerere noluit, tunc vno tutorum vita functo, legitimo locus erit Bal. cons. 308. lib. 2. Montan. d. cap. 16. num. 22.

33 17. Lim. quando aliquis testamentarius superesset non aptus tutelae datiuo locus erit prout si proximior inhabilis temporaliter esset Signor. cons. 193. num. 2. Crac. cons. 690. num. 3. et 7. quamuis secus foret vbi superstes idoneus esset num. 8. Montan. d. num. 8.

34 18. Lim. nam quando semel legitimus admissus fuit, et sic non ipso iure desijt tutor esse, tunc sequens in gradu legitimus non ad mittetur, sed datiuo locus erit, et idem quamodo funditus, et ipso iure tutor esse non desiit, sed iudice hoc agente, secus si iudice hoc non agente decōi Bero q. 66. num. 7. Franc. Marc. decis. 251. in fine lib. 1. Monte. d. cad. 17. num. 7. 11.

35 Amp. quando legitimo aliquod impedimentum superuenit, eo etiam vigente datiuo locus erit, quo impedimento cessante ad tutellam legitimus admittetur de communi omnium Cor. cons. 284. num. 2. lib. 3. Soc. cons. 20. num. 9. lib. 1. vbi in constituto sub conditione vel ex die Petr. Iacob. d. rubr. 124. num. 12. licet si legitimus desinat, vel excusatur, sit locus sequenti legitimo per l. tutelā §. non tantum de legitim. tut. et si testamentarius remoueatur legitimae tutelae matris et auiae locus fiet, Cor. cons. 184. num. 5. lib. 4.

36 19. Lim. vt electus datiuus ante confirmationem testamentarii, non remouetur per testamentarii confirmationem subsequentem l. 3. C. de confirm. tut. vbi glo. et Doc. Piag. de tut. q. 9. num. 7. in fine Gotier. de tutel. part. 1. cap. 2. num. 26. vide in fra tit, 5. cap. 1. amp. 12.

37 20. Lim. nam si testamentariae tutelae spes extet vt puta ante ad istam hereditatem tunc Attilianus dabitur tutor ad adeundum tantūmodo, §. sed et si sect. de Attili. tuto. Aretin. in §. quod autem nū. 2. Instit. de legit. tut. et in §. 1. num. 2. vbi Add. ad Fort. num. 2. Inst. qui testam. tut. etc. Monta. de tutel. cap. 10. num. 46. et cap. 13. num. 10. et cap. 16. num 8. & cap. 21. num. 2. per l. si nemo & l. seq. de testam. tut. et §. item si iure Instit. de Attilian. tutor.

38 21. Lim. nam datiuae locus erit, si testamentaria sub conditione tacita, vel expressa pendente, vel ex die certa, vel si pure tutor testamento datus sit, sed non sit adita hereditas, vel testamentarius tutor minor esset 25. annis, vel à tutela remoueatur vel excusetur, vel ab hostibus captus sit, vel si vnus expluribus testamentariis aliis superstitibus obierit vel deportatus fuerit d. §. sed et si Instit. de Attil. tuto. d. l. si quis sub conditione de testam. tutel. et vltra supra citatos in nonnullis praecedentium limitationum tradit Bur. in l. si hereditas de testa. tut. vbi ad adeundum visi hereditas opulenta esset, vt ibi Piag. de tut. et tut. q. 9. num. 8. Aldobrand. in §. furiosus num. 4. Inst. qui testam. tutel. dar, pos. et Scrad. de feud. d. past. 10. sect. 19. num. 82.

39 Amp. idem esset in legitimo cui praedictorum aliquid acciderit Bar. in l. si quis sub conditione nū. 2. de testam. tut. Bal. in l. fin. C. de legit. tut. Salic. in auth. sicut num. 2. C. eod. Scrad. d. sect. 19. num. 82.

40 22. Lim. nam pater emancipans filium impuberem statim eiusdem fit legitimus tutor. §. praeterea Instit. quibus mod. ius patr. post. soluit Soc. Iunior. cons. 53. num. 31. lib. 3. Amen. de patria potesta. effect. 14. n 2. Burs cons 133. num. 27. et legitimus dicitur §. 1. Inst. de legit. parent. tut. et §. 1. Init. de fiducia tute. vbi auo mortuo pater filii sui impuberis ab auo emancipati; et frater fratris emancipati fiduciarii tutore sunt, licet mortui patris filius legitimus sit, et fab. in d. §. 1. Inst de fidu-

fiduci. tut. Port. & alii; sed si puberes essent, non erit eorum curator legitimus, qui non datur, nisi furioso, mente capto & prodigo glo. in §. 1. verbo impuberes. Inst. de fiduc. tute. vbi de cōi Port. num. 1. in d. glo. & Aldobr.

41 23. Lim. vt infra tit. 5. & minus idoneo in testamento dato remoto, alter à iudice datur Soc. Iun. cons. 59. num. 44. & 45. lib. 3.

24. Lim. nam ex causa iudex datiuum potest legitimo præferre l. si quis sub conditione de testa tut. l. 2. 3. l. nec non l. in omni de tut. & cur dat. glo. & Doc. in l. si sororis 9. C. qui dare tut. Vvesemb. cons. 242. num. 19.

SVMMARIVM.

1 *Verbis claris tutores testamento cōstitui debent, nec enim sufficit custodiam, vel gubernium filiorum relinquere.*
2 *Cursa alicuius filij relictis, non dicitur tutor constitutus.*
3 *Litteris tutor, & curator eligi non potest.*
4 *Educatione, & gubernio institutorum penes aliquem sumptibus hæreditatis relictis, non dicitur tutor constitutus.*
5 *Administratore aliquo relicto, non dicitur tutor electus.*
6 *Vsufructuaria, domina, & massaria relicta, non dicitur constituta tutrix.*
7 *Vsufructuaria, domina, massaria administratrix, & gubernatrix filiorum suorum, ac domus: ad administrandū relicta censetur.*
8 *Epistola, ac testamento imperfecto, nisi à iudice confirmetur, tutor non constituetur.*
9 *Executor relictus cum potestate hæredem, & bona regendi, & gubernandi, tutor constitutus censetur.*
10 *Guard. verbum ad filios relatum, tutelam, & curam importat.*
11 *Pronunciatus licet non esset, tutor censetur, & cum eo gesta valida sunt.*
12 *Manui, & sub potestate pupillum relictū matris sufficit, vt ipsa tutrix constituta censeatur.*
13 *Verbis quibuscumque, dum tamen idoneis, tutor cōstituitur.*
14 *Viuum, & mortuum filium Titio relinquens, eum tutorem fecisse censetur.*
15 *Pronunciatio ad vlteriora procedendum gesta valida operatur.*
16 *Verbis latinis, & Græcis tutores constitui possunt.*
17 *Tutrix relicta vxor vsque ad ætatem legitimam, & ad maritationem, & omnium bonorum suorum; vsque ad pubertatem tutrix erit, postea curatrix.*
18 *Datio tutoris inualida, quandoque vt administratoris sustinetur.*

QVIBVS VERBIS, ET ACTIBVS TVTORES DENTVR. Tit. IV. Cap. I.

1 TVtores testamento claris verbis constitui debent, nec enim custodiam, vel gubernium filiorum relinquere sat est. Roman. sing. 165. Cor. cons. 280. n. 2. lib. 1. Capic. decis. 129. num 2. Soc. Sen. cons. 85. num. 26. lib. 3. Capr. cons. 16. num. 12. & 148. num. 7. Cassan. in consuet. Burgund. tit. defer. infans. rubr. 6. §. 4. in tex. si par le pare num. 4. col. 853. Purpur. in l. 1. num 34. de iurisd. om. Iud. de cōmuni omnium Caldas de restitut. in integr versic. sine curatore. num. 115. Simon de Præt. de Interpretatio. vltima. voluntat lib. 4. dubitatio 44. num. 93. pag. 220. idem dicens, si matri suos filios testator reliquisset, Monta. de tute. cap. 11. num. 1. & 7. vbi testatur de comuni quando sub custodia reliquisset, ex Cor supra num. 6. & Marta. de suc. leg. part. 2. q. 4. art. 3. num. 14.

2 1. Amp. non sufficere sub cura filios fuisse relictos, vt sub tutela relicti filii censeantur Purpur. in l. 1. num. 36. de iurisd. om. iud vel alicui fuisse relictos Capra. vbi supra, nec sub custodia, & iussu alendi Cor cons. 280 num. 2 lib. 1 nisi matris custodiæ relicti fuissent Galganet. de tutel lib 3. q. 4. num. 4. ex Boer. decis. 124. Soc. Iun d. num. 16. Montan. supra num. 10. sed nec matris custodia id operari. Roma. sing. 165.

3 2. Amp. vt non possent tutores, & curatores per litteras eligi, quia presentia requiritur, ac iudicis decretū Cast. in l. procurator est. nu. 5. procurator. Genua. de scriptur. priuat. lib 3. q. 16. infra amp 6.

4 3. Amp. tutores datos non censeri, ex eo, quod filijs, à patre testatore institutis, testator dixerit, volo quod filii nati, & nascituri educentur, & gubernentur apud Seium sumptibus hæreditatis Cor. con. 280 in princip. lib. 1. Caldas d. versic. sine curatore num. 115. versic. idem erit Montan. supra num 6. nisi addita sint verba tutricis, & curatricis Soc Iun. cons. 97. lib. 1. vbi declarat quid verba gubernatrix, & administratrix importent

5 4. Amp. ex verbo administratorem per testatorem expressum, relinquendo scilicet aliquem administratorem, non censeri tutorem constitutum Boer. decis. 124. num. 2. & 3. Montan supra. num. 8.

6 5. Amp. non censeri tutricem eam constitutam, quæ vsufructuaria, domina, & massaria relicta fuit Bal. cons. 294. lib. 5. versic. sed numquid per prædicta per tex. in l. qui aliena. §. quamquam, de nego. gest. vbi dicitur quod si testator pietatis, fiducia committat coniugi suæ quod negotia cōmunis filij gerat, non per hoc eam tutricem reliquisse videri, & loquitur Bal. de Principe testante. Bero, cons. 37. num. 2. lib. 2. declarantes quid importent illa verba

7 Lim. nam relicta vsufructuaria, domina, massaria; administratrix, & gubernatrix filiorum suorum ac domus; ad administrandum adscripta censetur, Roma. sing 165. Bal. & Bero. supra Capic. dec. 129. nu. 2. Boer. decis 124. Ferret cons. 312. Borg. de tutor. num. 17. Gutier de tutel. part. 1 cap. 5. num. 13. Galgan de tutel.

8 6. Amp. per epistolam, ac testamento imperfecto non constitui, nisi à iudice confirmetur l. 2. C. de confirmatio tut. vbi Bal. & alii supra amp. 2. & infra dicetur. tit. 5. amp. 17.

7. Amp. intestatum dici eum, quoad tutelam, qui, & si testamentum fecerit, tutorem tamen filio non dedit §. quod autem Inst. de legit. agnato. tute. l. intestato parente de legit. tute. Sard. cons. 392. n. 15. vbi etiam institutione & legato generali non venire emphiteotica Ecclesię etiā noua, & dec. 11. in fi & Rot dec. 262. in fi par. 1. diuers 219. in fi ne par. 4. diuers. nisi hęreditaria essent vt ibi dec 271. coram. Ludouis. 61. par. 2. recentis. vel nisi adinstar allodialium redacta essent, vt ex Bonifaciana, & Paulina in territorio Ferrariæ dec. 371. num. 25. par. 5. diuers.

9 1. Lim.

9 1. Lim. quando aliquis relictus fuit executor testamenti, eique tradita potestas filium suum, & heredem cum bonis suis regendi, & gubernandi tūc enim, tutela relicta censetur. Capra conf. 16. n. 11. Franc. decision. 584. Add. ad Dec. in c. ex parte, de appel. Monta supra num. 5.

10 2 Lim. nam tutela, & cura ex verbo, grand. cōstituta censetur, si filiorum respectu prolatum appareat. Bat in l si quis sub conditione, num. 11. de testam. tute. secundum comunem, & Homet. in l. 14. Tuusc. num. 10. & Gutier. de tutel part. 1. cap. 8. num. 22. Add. vd Dec. supra Monta. supra. quorum vterque loquitur, de relictis curæ gubernio regimini administrationi,

11 3. Lim. quando testamentarius tutor (licet non esset) pronunciatus fuisset, nisi error vel falsa causa interuenisset, quamuis eum sic pronunciato gesta valida, sint. Cor. conf. 280 nū. 1. & seq lib. 1.

12 4 Lim. sat esse pupillam fuisse relictam sub manu, & potestate matris vt ipsa censeatur cōstituta turrix secundum veriorem, & magis tutam opinionem. Cassan. supra num 5. Caldas. d. versic sine curatore. num 115. Purp. in l. 1. num. 33. de iurisd. om. iud. Ias. in l. manumissiones de iust & iur. Boer. dec. 124. num. 6. Ripa in l. centurio. num. 198. de vulg & pup. substit. Simon. de Pret. de interpraetatio. vltim. voluntat. lib. 3. Solutio. b. de pupilla substitutio. num. 61. & lib. 4. dubitatio. 4. num. 93. pag. 220. Montan. de tutel. cap. 11. num. 2. de comuni Galganet. de tutel. lib. 3. q. 4. num. 3. & quando sub gubernio, regimine, vel manu, relicti filii essent Franc. d. decis. 574. Feret. conf. 312. num. 2. vbi filijs relictis sub potestate, & obedientia matris & num 1. sub cura, & gubernio relictis filiiis, dem probat. Monta supra.

13 5. Lim. tutelam qnibuscumque verbis constitui, dummodo ad il'ud idoneis Gub. conf. 45. num. 1. lib 2. Gratian. discep 830. n 1. & seq. 919. nū. 1. & si curator defensus administrator relictus esset ibidem, & græcis verbis etiam l. 8. C. de testa. tute.

14 6. Lim. Titium cui testator, filium suum viuum, & mortuum reliquit, tutorem constitutum censeri, hæc enim verba tutelam, & pupillarem continēt substitutionem Soc. conf. 83. lib. 1. Franch. decis. 584. Montan. supra num. 4. Meno. lib. 4. præs. 34. num. 45. Fusar. de subst. q. 113

15 7. Lim. nam iudex prenunciando cum compatente ad vlteriora procedendum, si tamquam tutor comparuisset, cum eo gesta valida esse operatur, licet illegitimus tutor esset. Natta. conf. 334. n. 3.

16 8. Lim. nam latinis, & græcis verbis tutores constitui possunt l. tutores. 8. vbi glos & Doc. C. de testam. tut. Galganet. de tutel. lib. 1. tit. 2. num. 33.

17 9. Lim. nam si vxor fuerit relicta, & constituta tutrix vsque ad ætatem legitimam, & ad maritationem, & omnium bonorum suorum, vsque ad pubertatem, tutrix erit, postea curatrix l. pater seuerinam §. conditionem. de conditio. & demonstrat. Marcabrun. ab Anguil. conf. 97. num. 1. et sequent. quod est Collegij Ferrarien. decisuum; non tamen, ea verba maritationis curam tribuere tutrici num. 44. et sequent. et dictionem vsque stare inclusiuè, non autem exclusiuè. num. 70. & seq.

18 10. Lim. vt si datio tutoris in vim tutelæ nequeat sustineri, valebit in vim administrationis, & gubernii Sard. conf. 428 num. 14. & seq. Gratian. disceptat. 919. n. 3. idem è contra dicens iuxta Bar. doctrinam in l. si patronus, de confirman. tuto. & quando datus fuit tutor, & administrator quod si tutor non sit sustineatur actus, vbi administratoris vel curatoris, cum tutoris nomen procuratore soleat vsurpari. Dot. dec. 588. n. 8. par. 2. recentis. 89. n. 14. par. 2. diuers.

SVMMARIVM.

1 *Pater, & auus paternus tutores filijs, & nepotibus constituere possunt, etiam in codicillis.*
2 *Codicillis tutores constitui, non posse nisi fuerint testamento confirmati contra supra citatos.*
3 *Codicillis vel minus solemni testamento tutor datus confirmatur a Iudice.*
4 *Statuto codicillis tutor testamentarius censeri potest.*
5 *Codicillis vnus, alter testamento, tutor dari potest, & vterque tutor erit.*
6 *Codicillis alter datorum in testamento constitutus, alter censetur reuocatus.*
7 *Suspectis vel prodigi tutoris datio, tenet scienter à testatore procedens.*
8 *Mutis tutor dari potest.*
9 *Mater, filijs, potest tutores quo ad eis relicta constituere.*
10 *Mater non potest filijs dare, tutores, nisi heredes, instituat eosdem.*
11 *Mater non dat filijs tutorem à patre habentibus, vel in potestate patris existentibus, nisi tutore, instituto, vt ibi.*
12 *Matre dante tutorem confirmatione iudicis cum inquisitione opus est.*
13 *Naturalibus filijs in his quæ eis relinquunt parentes tutores dare possunt in cæteris confirmatio iudicis cum inquisitione requiritur, & si pater vnum alium dederit mater vterque tutor, erit quo ad filios per eos respectiuè relicta.*
14 *Vasallus filijs tutores dare potest, extraneos etiam.*
15 *Natis, & nasciturisfilijs tutor à parētibus dari potest*
16 *Filijs tutor datus ignoratus constitutus, non censebitur, nec his quos pater decessisse putabat.*
17 *Minor 25. annis adultus filijs, tutores dare potest.*
18 *Exheredatis filijs, pater, tutores constituit.*
19 *Pater extraneo instituto filiis, testamento tutores dare potest.*
20 *Filiis vxore tutrice relicta, de communibus intelligitur.*
21 *Filiis emancipatis tutor dari potest iudicis cōfirmatione accedente sine corpresitione.*
22 *Confirmari non debet tutor cuius improbitas testatoris cognita non fuit.*
23 *Testamento minus solemni datio tutoris nulla est.*
24 *Confirmatio iudicis validat tutoris constitutionem inualidam, ob testamentū minus solemne.*
25 *Confirmatus a iudice datiuus censetur.*
26 *Testamento rupto post humi præteritione tutela sustinetur.*
27 *Confirmatione non indiget solemni testamento tutor datus.*
28 *confirmatio tutoris requiritur quando sub custodia matris tantum fuit constitutus, secus si sub potestate, vel manu.*
29 *Confirmatio non requiritur quando tutor ex liberis dátus fuit in testamento minus solemni.*
30 *Confirmatio non exigitur, in aliis testamentario emā-*
cipato

cipato excepto.

31 *Confirmatio, si requiratur, ante eam videre alium tutorem dare poterit qui subreptione cessante testamentarii confirmationem impediet.*

32 *Datiuo locus, non est tutoris legitimi mora cessante.*

33 *Prateritis, & in legitima, tantum institutis tutor dari potest.*

34 *Regi impuberi tutor, puberi curator dari potest.*

35 *Confirmatione opus non est, si tutor testamento minus solemni liberorum alter datus sit, secus, si extraneus.*

36 *Testamento rupto falso, & in officioso datus confirmatur, etiam sine inquisitione.*

37 *Confirmari tutor nequit status tutoris mutatione secuta.*

38 *Dationem tutoris, etiam per epistolam patris probari, si veritas epistola quinque testibus probetur.*

39 *Hareditate adita, etiam ab altero haredum tutela datio tenet.*

40 *Inuitis, etiam tutor datur.*

41 *Ventri tutor dari potest.*

42 *Liberto tutor dari permittitur.*

43 *Extraneo tutor, ab instituente illum haredem dari potest, qui confirmandus erit cum inquisitione.*

44 *Adulto furioso, & prodigo tutor testamento datus cõfirmatione indiget.*

45 *Filius fam. & pater fam. & quilibet testamento tutor datur.*

46 *Seruus cum libertate, etiam tacitè tutor datur.*

47 *Seruus cui fideicommissaria, libertas relicta fuit, & tutor datus, non rectè datus censetur.*

48 *Furiosus testamento, tutor datur, qui cessante fatore tutor erit.*

49 *Minor testamento tutor datur qui maior effectus tutur erit.*

50 *Mater, & auia testamento tutrices dari possunt.*

51 *Mater minor 25. annis, nisi ex consuetudine tutrix cõstitui nequit.*

52 *Forensis à testatore non à iudice tutor constitui potest.*

53 *Filio tutor datus omnibus, etiam fœminis datus censetur*

54 *Debitor, et creditor, tuenter à patre, tutoris dari possunt.*

55 *Minor 25. annis, tutorem testamento constituit.*

56 *Substitutus pupillaris testamento tutor dari potest.*

57 *Commodum, etiam ex testamento non habens tutor datur.*

58 *Auus nepotibus & filio in potestate tutores dat, si mortuo auo in potestate patris recasuri non sint.*

59 *Nepotibus tutor datus filiis, etiam constitutus censetur.*

60 *Spurio, non ex vita damnato tutorem dat pater in eo quod ei reliquit, & naturali, etiam cum confirmatione, sed si nihil reliquerit inquisitio requiretur, susceptus potest à patre tutor dari.*

61 *Filiis tutor datus, non censetur, ne postibus constitutus*

62 *Liberis, vel posthumis datus nepotibus, etiam datus erit.*

63 *Filiis, et nepotibus in potestate patris, & aui extraneus tutorem non dat.*

64 *Filio emancipato, non datur tutor quia contracta fiducia censetur.*

65 *Filio in aui potestate mansuro, non datur tutor patre, etiam vita functo.*

66 *Filio fam. datur tutor, si pater furiosus, vel prodigus sit.*

67 *Filio fam. patre. bannito, ita vt impune offendi possit tutor datur.*

68 *Filiofam. curator datur quãdo patri vsus fructus, non acquiritur.*

69 *Filiofam. curator datur, si pater in adeunda hareditate morosus existat.*

70 *Filiofam. curator datur patre eius bona dissipante.*

71 *Filiofam. non datur curator patre, eius bona dissipãte.*

72 *Filio fam. datur curator, si pater persona turpis vel abiecta sit.*

73 *Filio fam. adoptiuo tutor datur.*

74 *Furiosi vel simili morbo laborantes tutores non dãtur.*

75 *Filio, & heredi suo tantum tutores dantur.*

76 *Extraneus dat tutorem ei, quem haredem instituit, sed confirmari debet, quia datiuus censetur.*

77 *Spurio à patre tutor non datur.*

78 *Spurius filio legitimo non datur tutor.*

79 *Naturali filio pater non dat tutorem, nisi iudex confirmet.*

80 *Spuriis alimenta pater praestare tenetur.*

81 *Spuriis ex congressu iure ciuili permisso, tutor datur à patre.*

82 *Persona, non rebus tutor datur.*

83 *Persona, non rebus tutor datur, etiam, si testator aliter disposuerit.*

84 *Persona sed rebus, non datur ex statuto ita cauento.*

85 *Persona non datur, si rebus alterius territorii constituatur.*

86 *Aetas minor probatur, tutoris datione, curatoris furor*

86 *Maiori, non tenet tutoris datio.*

87 *Tutores dari non possint, qui nequeunt esse tutores vt mulier.*

88 *Mulier tutrix esse potest Principis indultu.*

89 *Certa rei vel causa non datur tutor.*

90 *Actui vni puta ad hareditatem adeũdam tutor constitui potest.*

91 *Tutorem habenti, non datur tutor.*

92 *Tutorem habenti nec cum decreto datur tutor.*

93 *Tutorem habenti, vbi tutor dari potest, si alia causa quam deberet expressa sit, & cum decreto detur datio nulla est.*

94 *Filio fam. vel nepoti in potestate patris vel aui non datur tutor.*

95 *Curator datur in aliena potestate existente.*

96 *Curator filii fam. datur, si res eorum pater negligat agnoscere.*

97 *Tutoris surdi muti vel furiosi loco tutor datur.*

98 *Tutorem habenti tutor datur, quo ad patrimonium alterius Prouincia.*

99 *Matre tutrice existente tutorem petente filiis antequã nubat, constituetur.*

100 *Matre extante qua tutrix esse velit, quando alter tutor non detur.*

101 *Tutorem habenti excusatum relegatum, vel remotum tutor datur.*

102 *Tutorem habenti excusatum relegatum, vel remotum temporaliter non datur tutor sed coadiutor.*

103 *Excusatio post tempus, non operatur alium tutorẽ dari.*

104 *Legato vel transfuga apud hostes tutore existente non datur tutor.*

105 *Absente tutore causa Reipub. tutor alter datur.*

106 *Mater filio dat tutorem cui alium pater constituerat, si tutorem instituat, & roget filio restituere adueniente pubertate.*

107 *Tutore absente tutor alter dari potest.*

108 *Tutore absente actor tutoris periculo datur.*

109 *Tutore inutiliter dato, tutor alter constituitur.*

110 *Tutore agrotante datur curator.*

111 *Tutor Atilianus datur ad adeundam hareditatem qua adita desierit esse tutor, & testamentarius succedit.*

112 *Tutorem plurium altero vita functo, loco eius alter datur.*

113 *Tutorum plurium altero defuncto non datur alter si, ceteri progerendo sufficerent.*

114 *Tutoribus omnibus defunctis vel absentibus legitimus intrat.*

115 *Tutoribus pluribus datis cum clausula, vt omnes simul gerãt moriente altero, eorum tutela quo ad omnes expirat.*

&

& legitimus succedit.

116 *Contrarium tenent alii.*

117 *Pluribus datis cum clausula, quod tres concordes gerãt, si duo tãtum superessent tutela, quo ad omnes expirat.*

118 *Plurium tutorum qui supersunt tutela finita gerentes non tutella, sed negotiorum gestorum actione tenentur.*

119 *Coadiutoris cura tutoris morte expirat.*

120 *Datus à iudice loco vnius testamentariorum defuncti, alio testamentario decedente non desinit esse tutor.*

121 *Tutorem habenti tutor ex statuto datur.*

122 *Tutorem habenti facultatibus auctis datur curator.*

123 *Tutores alii à testatore post primum dati omnes tutores erunt.*

124 *Tutore mouente status controuersiam pupillo, tutor alter constituetur.*

125 *Tutore appellante, die vel conditione pendente, hareditate ex testamento, non adita tutor alter dabitur.*

126 *Curatorem habenti, curator datur.*

127 *Tutorem habenti tutor alter ex causa dari potest.*

128 *Tutor ex causa datus ob quam dari non debuit etiam cũ decreto non est tutor.*

129 *Sacerdos testamentarius tutor esse non potest nisi miserabilium personarum.*

130 *Vsurarius manifestus, non potest filii tutorem dare nisi prastita prius cautione vsuras restituendi.*

131 *Tutores ij tantum dare possunt quibus a lege vel Principe concessum est.*

132 *Tutor arbitrio proximiorũ magis idoneus dandus est*

133 *Mater non dat filiis tutorem, datus tamen confirmatur.*

134 *Ascendentes per lineam maternam non dant tutores, dati tamen confirmantur.*

135 *Mater tutorem filiis dat quo ad eis relicta.*

136 *Materno tutori à patre datus praefertur.*

137 *Mater filio in legitima tantum instituto non dat tutorem.*

138 *Contrarium tenent ibi citati.*

139 *Testamento à patre aliòue in potestate habente tantum datur.*

140 *Minor 25 annis, testamento tutorem, non constituit.*

141 *Contrarium tenent ibi citati.*

142 *Patronus, & extraneus liberto, & extraneo non dat tutorem.*

143 *Patronus, & extraneus ab eis institutis tutores constituunt.*

144 *Extraneus nullo modo tutores sine institutione haeredis dat, nec datus confirmatur à patrono datus sine ea confirmetur.*

145 *Incertus dari, non potest, nec certus incertis.*

146 *Incertis datur tutor, si coniecturis certificari possit.*

147 *Testamenti passiuam factionem, non habens tutor dari nequit.*

148 *Filiis naturalibus pater non dat tutorem; datus autem confirmatur.*

149 *Mulier testamento tutrix dari non potest.*

150 *Tutor arbitrio, & electione vxoris testatoris dari nequit.*

151 *Iudeus Christiani tutor constitui neutiquam potest.*

152 *Recasuris in potestate, nec miles tutorem dat.*

153 *Testamento datus non dicitur tutor, nisi iure datus, fit sublim. n. 154.*

155 *Adscribens sibi tutelam, an tutor sit.*

QVI. TESTAMENTO QVIBVS, ET A QVIBVS TVTORES DENTVR. Tit. V. Cap. I.

1 PAter, & auius paternus tutores filiis, & nepotibus post mortem alterutrius eorum in patris, vel aui, potestate non remansuris, testamento, & codicillis etiam testamento non cõfirmatis, & ab intestato constituere possunt. §. permissum. Inst. de tutel. l. 1. & 3. de testam tute. l. 7. l. eod. Soc. cons. 283. n. 3. in fine. lib 2 post Oldrad. cons. 138. n. 7. Caldas. de restitutio. in integr. verbo. sine curatore. n. 60. Amen de patr. potesta. effect. 14 n. 4. Dec. in l. quo tutela. 73. §. nemo. de reg. iur. Manzi de tutel. tit. quib⁹. personis testam. tut &c. Gutier de tutel part 1. cap: 3. n 1. & seq. & à patre datus, si post patris mortem in alterias potestatem, filius recasurus non sit, nasciturus etiam, confirmatione, non indigebit. l: 1. de testam. tutel. Intrigliol de feud. centur. 1; q: 45. n. 103. Scrader. de feud. part 10. sect. 19 n 2: Montan. de tutel. cap. 8 n. 1. & 11. vbi quando codicilli testamento confirmati fuere, & n 24. & etiam si codicilli non sint testamento confirmati: cap. 10. n. 17 Galganet de tutel. lib. 1. tit. 2. n: 1. & q: idem in militibus dicens. & n 28. & lib. 3: q. 8. n. 7. vbi etiam inter viuos, & ab intestato ex l. 2. l de confirmatio. tutor. vide infra. tit. 11. cap: 1. impuberes enim in tutela esse conuenit vt qui perfectae aetatis non sit, alterius tutela regatur. §: impuberes Inst. de Attil. tuto Masuer. in precet: tit. de tut. & cur. n. 3.

2 Contrarium respectu codicillorum, vt in eis, nisi fuerint testamento confirmati, tutores dari minime possint Imo. in cap. quia ingredientibus. n. 8. de testam. Soc. cons. 20 n. 5. lib. 1. intelligens si absque testamento in codicillis dati fuerint, quia facto testamento per illud confirmati fuere eo ipso quod factum fuit. Monti de coniect. r. vltim. uoluntat. lib. 4. tit. 2. n. 10. Simon. de Pret. de vltim. uolunt. lib 2. solutio 2. n. 50. pag 233. Rol. in florib. testament. rubr. 30. n 1. Menoch. lib 4. praesumptio 26. n. 29. de cõi. Monta de tutel. cap. 8: n. 12 & cap. 10. n. 17. Papien. in form. lib. ad. redd. rat. tut. glo. in suo. n. 1. vbi etiam nec in epistola.

3 Tenendo primam opinionem, ut codicillis datio facta subsistat, etiam si testamento non fuerint confirmati, quia hodie, etiam si expressè non fuerint à testatore confirmati, censentur confirmati fuisse §. non tantum Instit. de codicil. l. 1. de confirman. tuto. Igne in auth. ex causa n. 179. C de liber. praeter. vbi à Iudice confirmati Mart. vbi supra. n. 3. qui etiam a iudice confirmati debere, inquit, & si minus solemni testamento datus fuerit tutor quod à iudice confirmari debeat, sine inquisitione, & datiuo praeferatur, de magis communi. Alex. cõs. 140 n. 2. & seq. lib. 1. & Laur. à Pinu. cons. 54. n. 3. & 4. & Gutierez. de tutel. part. 1. cap. 3. n. 17. idem dicens de curatore dato quamuis, si legitimè fuerit testamento constitutus confirmatione non indigeat, requiritur tamen iudicis decretum, vt administrare possit num. sequent post. Caldas. in d. versic sine curatore. n 116. si autem dixerit testator, relinque custodiam confirmari debent, vt per eos Matre autem in medio existente, vel auia, non etiam aliis legitimis, in codicillis impuberi datus confirmari nequit secundum Bal. in cap. ex parte. t. n 5. de appellatio. sed contrarium tenet Gutier. supra. n. 23. vide infra tit. 11. & datos in codicillis per iudicem confirmari Polit. de pupil-

lari

lari substitutio. per. l iure nostro §. final. de testã. tut. l. Canur. var. resol. tom 1. cap. 7. n. 1 codicillis datos testamento censeri confirmatos nisi expresse reuocentur l. 2. C. de testa. tut gl. in l. 3. ff. eod. & not in §. non tantum Inst. de codicil.

4 Et si ex statuto dati in codicillis testamentarii censeantur, non potest de validitate dubitari vt in cap. 45. lib. 2. stat. Lucensis Ciuitatis.

5 1. Amp. primam opinionem, vt quamuis alter testamento; alius autem codicillis datus fuerit, ambo tut res sint, nec per secundi dationem prior desinat esse tutor. l. 2. C. de testam tut. nec per datum in testamento derogatur dato in codicillis, nisi aliud actũ fuerit. Roland. d rub. 30. n. 1. communi Villadiego. de Legato q 16. n. 18. Manzi. vbi supra. n. 3. subdens, quod si ab intestato in codicillis detur, à Iudice confirmari debeat; idemque tradit, si in alia, qualibet minus solemni voluntate constitutus sit, nisi inter liberos datus fuisset. l. hac consultissima. §. ex imperfecto C. de testamen. Roma. sing. 8. n. 3.

6 1. Lim. quando ex duobus in testamento datis, alter in codicillis datus esset; alter enim censebitur reuocatus. Soc. cons. 283. n. 4. lib. 2. Montan. de tutel. cap. 8. n. 13.

7 2. Amp. etiam si tutor à patre constitutus suspectus, aut prodigus esset datio etenim subsistit, si pater illud sciuerit. Decian cons. 49. n. 10: 11. lib. 1. Gutierez. d. cap. 3. n. 10. & seq. vbi tamen inquit debere Iudicẽ perspicere an pupillo expediat, prius quam confirmet. Caldas. d vers. sine curatore. n 61

8 3. Amp. etiam si filii sint muti, vel nep. tes l. muto, de tutel. Manzi vbi supra. n 7.

9 4 Amp in matre quæ filijs quo ad eis relicta tutores constituere potest l. 4. ff & C. de testam. tut. alioquin dare, non posset cum filios non habeat in potestate Soc. Iun. cons. 50. n. 49. lib. 3. datum tamen tenere probat. Dec. in d. §. nemo n. 2. Decia. cons. 53. n. 51. lib. 4. Amen. de patria. potest esfect. 14. n. 5. Monta. de tutel. cap. 4. n. 17. & cap. 8. n. 37.

10 1. Lim. non procedere nisi filio totam hæreditatem reliquisset mater, secus si solum legitimam. Roman cons 188. n. 2. Galganet. de tutel ib 3. q. 6 idem de auo, & auia, materna; dicens vide infra amp. 13. n. 33. & 137. Papien d. glo. in suo. n 1. & tunc à patre tutor datus cuncta geret. Add. ibi, & Roma supra.

11 2. Lim quando pater alium tutorem dedisset vel esset in potestate patris, tunc enim à matre tutor dari non posset Soc. Iun. cons 59 n 32. lib. 3. nisi mater tutorem hæredem instituisset, & vsque ad ætatem quatuordecim annorum eiusdem filii, iussisset, ab ea institutum teneri filium alere, vt post d. ætatem filio hereditatem planè debeat restituere, tunc enim filio totam hæreditatem cum fructibus restituet, ac tutor erit. Durant. de tutor caut. 4. Montan. de tute. cap. 8. n. 40. Borg. de tutor. n. 11.

12 3. Lim. nam iudicis confirmatio cum inquisitione requiritur l. 1. C. de confirm. tuto. l. 2. ff eod. tit. Borg. supra n. 10. & seq. Thesaur. q 70. lib. 4. Igne. in authent. & causa. n. 178. C. de lib. præterit, si mater instituto filio tutorem dederit secus est, non enim requiritur inquisitio in confirmatione l. pater. de testam tut. quæ requiritur vbicunque, non instituto filio tutorem dedit quem potest præses etiam non confirmare l. mater C. testamen. tute Veri. in l ex facto n 454. de vulg. & pupilla. Nepos. a Monte Albano de exception. artic. 1 n 10. Pol de flori. testament. rubr. 30. n 1. Silu. in §. si n. 36. Instit. de tutel. Gratian. discep. 680 n. 9: & si datus à matre, sine hæredis institutione confirmetur tutor erit, alioquin si gesserit, pro tutelæ tenebitur. l. 4 C. de testa tut. vbi glo. & Sulci. Papi. d n. 1 vbi tamẽ iudicem nõ cogi, quod si se ante confirmationem miscuerit, & administrationem deseruerit fraus in illo præsumetur l. C. qui §. 1. & 2. de admi tut Masu. cõclus Sif n. 78. Soc Iun. cons 55. n 32. lib 3 vbi non posse confirmari quomodo is cui datur nõ potest esse sub tutela, licet administrare posset, si alia non obstarent puta dolus, vel quia sua gerere non posset. n. seq.

13 5. Amp. filijs naturalibus tãtum dari posse in suis quæ sibi à parentibus eorum relinquentur; in aliis enim necessaria est iudicis confirmatio, & inquisitio. l 2 de confirmat. tuto l nec. satis dubit. rem pupil. Salu. forc. l. naturali de confirm. tut. l. naturali b. C. eod. tit glo. fi in §. penult. Inst. de tutel. Manzi supra n. 7. vbi inquit, relictum emancipato sine inquisitione confirmari, si autem naturali nato ex cõcubina relictus sit, inquisitione opus esse Caldas. de restitutio in integ. versic. sine curatore. n. 87. & quod eorum, non etiam spuriorũ mater tutrix esse possit. Anch. cons 241. n 6. & Vs. fil. ad Afil dec 281. n 1 Dec. in l. que tutela. 73. §. nemo. n 6. de reg. iur. late uideas. Paleot. de noth. & Spur. cap. 52. sed datum emancipato vel naturali sine inquisitione confirmari debere Piag. de tut. q. 6. n. 6. & Gutier. de tutel. d. cap. 3. n. 17. & cap. 4. n. 15. 16. ex communi, & si datus à matre concurrat cum dato a patre, vnusquisque tutor erit, pro bonis respectiue relictis adante, tutorem; sed si non concurrant, prius tutor erit. n. 7. & cap 11. naturali, & extraneo non habenti patrem, ab instituente tutorem dari posse probat. non tamen spurio, & etiam à matre, & tam purè quam ad tempus, & sub conditione, non tamen fic à Iudice, nisi conditio tacitè subintelligeretur post Piag. de tutor. q. 3. n. 42. & seq. Ainerin supra n. 4. Barz de fil. non legitim. n. 36. confirmari debere probat. Mont. d. cap. 8. n. 35. post Rol. d rubr. 30. n. 12. Galganet supra. n. 8. vide infra li. 21. et tit. 33. n. 33. & matrẽ a patre dari posse Franc. Marc. dec. 11. part. 1. Ricci. collect. decis. 1215. vide infra. n. 79.

14 6. Amp. n. 79 in vasallis respectu feudi. Scrad. de feud part. 10. sect. 19. n. 3. & extraneum etiã dare possunt n 13. & seq vbi etiam vnum respectu feudalium, respectu verò allodialium alterum dari posse, etiam à Rege testatore. n. 16. & in minus solemni testamento a Principe datum ipso iure valere. n. 18.

15 7. Amp. tum natis quàm nasci turis liberis à patre tutores posse constitui, & post humis etiam nisi in po-

potestate patris, vel aui recasuri forent §. permissum Instit. de tutel. & §. si quis Inst. qui testam. tuto. dari. Ros. l. 1. de testam. tute. & Cor. cons. 143. n. 8. lib. 3. Sas. cons. 149. col. fin. lib. 2. Plot. in l. si quand 159. n 10. G. de in lit iurand Dec. in d. §. nemo. n. 2. Bursat. cons. 133. n. 29. Gutierez. d. cap. 3. n. 2. & etiam ventri. Amen de patria potest. effect. 14 n. 10. & sequent sed ante natiuitatem tutor constitutus curator erit; postea tutor. Manzi. supra n. 7. ampliat. 3. Bursat. supra Galganet. supra n. 2. quod si natiuitate post humi testamentum rumpatur, tutores iidem dabuntur ad adeundum ab intestato l. si pater. 31. vbi glo. & Bart. de testam. tute. Galganet supra tit. 2. n. 12. & 37. vbi filiis dates, censeri etiam post humis datos per tex. in l. 5. de testam. tut. & §. si quis filiabus Instit. qui testam. tut. dar. pos. Rol. de flori. testam d. rubr. 30 n. 30. vide & eis natis tutela incipiet Cald. de restit. in intrg. verbo. fine curatore in fra tit. 24. cap. 1. n. 76.

1. Lim antequam post humus nascatur non esse tutorem, sed si gerat nego. gesto. actione tenetur postea tutelæ. l. si nemo. vbi Bar. §. fin. de testam. tut.

16 2. Lim. nam si tutores filiis fuerint simpliciter dati qui ignoratur non continebuntur. Garz in l. gallus §. & quid si tantum. n. 16. de liber. & post hum. Io. de Amle. cons. 59. n. 10. vbi nec iis quos mortuos cogitabat Meno. cons. 40. n. 14. & 38. Galganet. supra. n. 39. per l. si quis. 16. §. si quis cum de testam. tutel. nec nepotes licet contineantur nomine liberorum, & posterorum. n. 37. per tex. in l. quid si. 6. de testam. tutel. Rube. in l. Gallus. §. quidam recte n. 98. & 100. de liber. & post hum. vbi tamen probat filiis datum tutorem, post humis etiam datum censeri, quia de post humis etiam videtur in genere cogitasse. Meno. lib. 4. præsump. 26. n. 24. vide in fra tit. 24.

17 8. Amp. in patre adulto minore 25. annis, l. si pluras. §. quamuis de adminiſtr. tute. quia testamentum facere potest, & filiis tutores dare. Roma. sing. 171. Aretin. in §. furiosus. n. 2. Institut. qui testamen. tutor. dar. possint. Monta d. cap. 8. n. 5. Cald. de rest. in integ. vers. fine curatore. n. 61.

18 9. Amp. vt filiis etiam ex hæredatis tutores dari à patre possint. Rainer. in l. si filius qui. n. 21 de vulg. & pup. substit. Soc. Iun in l. moribus. n. 22. eod. tit. Dec. in l. quo tutela. §. 1. n. 5. de reg iur. Vasq. de successio. lib. 2. §. 17. n. 27. Gutier. d. cap. 3. n. 24. Montan. d. cap. 4 n 17. per l. pater de testament. tutel. vbi secus in matre, & cap. 8. n. 6. Galganet. supra. n. 4. secus dicens in matre. n. 5. & præteritis etiam dari posse qui confirmabuntur, si testamentum querelari contingat. n. 11. per l. 4. & 10. de testam. tute. & si de viribus testamenti dubitetur interim à prætore dabitur l. iure nostro. §. fin. eod. tit.

19 10. Amp. etiam si pater in testamento extraneum instituisset, non est enim necesse pro validitate tutelæ aliquid in testamento paterno filiis fuisse relictum, quia tutela continet commodum filiorum glo. in l. naturali. de confirmatio. tuto. Aret. in §. permissum. n. 5. versic. aduertas Instit. de tutel. Montan. d. cap. 8. n. 5

20 11. Amp. vt relicta vxore tutrice filiorum cum testator filios ex primo matrimonio, & ex secundo etiam haberet, de filiis sensisse censeatur communibus, & ex secundo matrimonio susceptis, nec isto casu cum dicideræ sint personæ vtile per inutile vitiabitur, præsertim cum res etiam sint dicidetæ Bero. q. 67. n. 6. & 7.

21 12. Amp. vt filiis etiam emancipatis tutores à patri dari possint iudicis tamen confirmatione accedente absque inquisitione; licet in datis à matre inquisitio requiratur § fin. Inst. de tutel. l. 1. de confirmat. tuto. ff. & C. Corn. cons. 164. n. 3. lib. 4. vbi subdit non habere eandem authoritatem quam legitimi habent, nisi iudicis decretum interuenerit. n. 4. & cons. 168. n. 13. lib. 1. vbi subdit post confirmationem legitimis præferri, nisi filius alteri filio datus fuisset, & cons. 238. n. 10 lib. Cassan. in consuet. Burgund. tit. desensans. rubr. 6. §. 4. n. 3. colum. 853. Ceph. cons. 308. n. 12. & matri, & auię præferri tenet. Cor. cons. 168. in fine lib 2. Caldas. de restitutio. in integr. versic. fine curatore Leon. de substit. pupillar. n. 111. Borg. de tutor. n. 9. Bursat cons. 130 n. 9. Gutier. de tutel d cap. 3. n. 8. Montan. d. cap. 8. n. 19. Galganet. de tutel. d. tit. 2. n. 2. & 3.

22 1. Lim. quando improbitas tutoris testamenti conditi tempore incognita esset, tunc enim confirmari non debet. Soc. Iun. cons. 59. n. 40. lib 3.

23 2. Lim. nam tutoris datio in testamento minus solemni nulla est glo. & Docto. in l. 1. C. de testam. tutel. Cor. cons. 238. n. 10 lib. 4. Capr. de executor. vltim volunt membr 8 n 105 l. 3 de testam. tute. Iodoch. in archiridion. par. vel simil versic. esse nullum, & versic. factum esse malè aut iendibite. Papien. in forma libel. ad redden. ration. tutel. glo. in suo n. 1 de eōi Franc. cons. 116. n. 11. inter cons vltim. volunta & ibi Rol. de Curte cōs. 117. n. 11. vide infra amp. 15.

24 1. Sublim. nam confirmatione iudicis secuta datio tenet. Cor. Ceph. Papien. & alij supra citati & confirmari debere, magis communiter Doc. tenent, vt testatur Alex. cons. 140. n. 2. lib. 1. l. iure nostro §. fi. & l. seq. de testa. tut. vbi Bar. & in l. 1. de contir. tut. siue illegitime datus sit ex persona dantis, eiusue cui datur, vel ex modo dandi, & in l. 3.

25 Et secuta confirmatione, vt datum valere tenet. Pappen. in consuetudin. Borbon. §. 178. ad finem sed euentum declarare qualis tutor sit l. iure nostro. §. fin. vbi Bar.

26 Quinimo rupto testamento post humi præteritione tutela sustinetur. Guliel. de Bened. in cap. Rainutius. verbo. in eodem testamento relinquens. 1. part. 1. n. 240. de testam. Purpur. in auth. ex causa. n. 97. C. de lib. præterit.

27 2. Sublim. vel potius secus esse dicas in tutore dato in testamento solemni, valet enim nec vlteriori confirmatione indiget Caldas. d. versic. fine curatore. n. 115. si tamen hæreditas saltem ab vno adeatur plurium hæredum. l. si nemo, & l. seq. de testam. tut. Rot. coram Caualier. dec. 207. n. 1. d. l. 1. vbi Bar. & in d. l. 3.

28 1. Lim.

28 1. Lim. quando minor non fuit sub tutela, potestate, vel manu puta matris constitutus à patre, sed sub custodia hoc etenim casu confirmatio requiritur Roman. sing. 165. Capic. decis. 129. n. 2. glo. & Doc. omnes. in l. qui in aliena §. quamquam de nego. gest. de communi omnium. Caldas supra vbi contraria tollit.

29 3. Lim. quod in 12. amp. dicitur de confirmatione necessaria, vt si aliquis tutor ex liberis datus sit, datio etiam in minus solemni testamento facta valeat Rol. de Curt. cons. 116. n. 11. 12. inter. cons. vltim. voluntat. in fra n. 35.

30 5. Lim. in alio (testamentario emancipato excepto) qui non indiget confirmatione iudicis. Caldas. de restitutio. in Integr. versic. sine curatore. n. 116. versic. licet autem, & quod non satisdet licet confirmetur sine inquisitione à patre datus, & cum inquisitione datus à matre. Leon. de pupil. substit. n. 121. & de exemplar. n. 56. Ameri. de patria potestate. cap. 4 n. 17. Borgni. de tutor. n. 10. datus tamen à patre filiis in potestate licet confirmatione non indigeat, decreto tamen iudicis opus est, vt administrare possit ex cõi Caldas. supra nec inquisitionem requiri in testamentario nisi respectu à matre dati quo casu requiritur citatio propinquarum. Borg. d. n. 10. nisi institutus esset, tunc enim cõfirmatio fit cum minori inquisitione Bar. in l. puto. §. mater. n. 2. de legit. 2. Dec. in l. quo tutela §. nemo. n. 2. de reg. iur. Borg. d. n. 10.

31 Sublim. & declara prædicta vbicumque confirmatio requiritur posse iudicem motu proprio ante confirmationem testamentarij dare alium tutorem (modò datio non sit nulla ob sub reptionem) & sic datus erit testamentario præferendus, cuiusque confirmationem impediet. Cor. cons. 210. n. 3. lib. 3. & datus ex secundo gradu tollit dationem, ex primo cons. 163. n. 4. lib. 4. vide supra. tit. 1. lim. 19. & confirmatus datiuo præfertur. Clar. in §. testamentum. q. 10. ad finem.

32 Quamuis ad datiuum procedi non possit cessante mora legitimi de cõi Cor. cons. 210. in fine lib. 3. Alex. cons. 161. n. 5. & 6. lib. 5.

33 13. Amp. vt præteritis, & in legitima tantum institutis possint tutores dari. Caldas. de restitutio. in integrum. versic. sine curatore n. 102. & 103. ex communi confirmari debere probans. Montan. d. cap. 8. n. 6. vide supra n. 10.

34 14. Amp. vt etiam Regi impuberi tutores dari possint, & puberi curatores Caldas. de restitutio. in integr. versic. hunc contractum. n. 45. & sequent.

35 15. Amp. etiamsi voluntas minus solemnis esset, puta ob minorem numerum testium, si datus sit vnus ex liberis tutor, non autem extraneus; & si eum pater dedisset qui ab intestato non fuisset tutor confirmatione indigeret. de communi. Cor. cons. 238. n. 10. lib. 4. & Clar. in §. testamentum. q. 10. n. 3. & 4. & Montan. d. cap. 8. n. 7. & 8, supra. n. 29.

36 16. Amp. in dato in testamento rupto, falso, & inofficioso l. pater. §. iure ciuili. §. fi. et l. seq. l. si pater. de testam. tut. l. qui à patre. de confirman. tuto. etiam sine inquisitione. Cor. cons. 175. n. 13. lib. 3. 238. n. 10. lib. 4. Monta. d. cap. 4. n. 9.

37 Lim. nam si status tutoris interim mutatus fuerit, qua ex amico Inimicus, ex diuite pauper, vel morum antea celata improbitas emerserit, vel cum fisco aliquem damnosum contractum miscuit, tunc Prætor non patris voluntatem, sed pupilli vtilitatem sequi debet, & confirmationem denegare. Cor. d. cons. 238. n. 12. Grat. cons. 115 n. 4 lib. 1. Soc. Iun. cons. 59 n. 40 lib. 3. Monta supra n. 9.

38 17. Amp. sat esse de datione tutoris per epistolam patris, vel aliter constare, dummodò veritas epistolæ quinque testibus probetur l. 2. C. de cõfirmatio. tuto. l. final. Cod famil. ercíscun. Mant. de coniect. vltim. volunt. lib. 12. tit. 16. n. 21. Montan. d. cap. 8. n. 14. sed confirmari debere sine inquisitione. d. l. 2. vbi Doc. C. de confirman. tuto. Galganet. de tutel. lib. 1. tit. 2. n. 27. vide supra tit. 4. amp. 6.

39 18. Amp. vt datio tutorum statim valeat cum hæreditas etiam ab vno hæredum aditur l. tutores l. si nemo. de testam. tut. & si suus hæres institutus fuerit, eiusdem existentia statim tutela confirmatur. Bar. in d. l. si nemo de cõi. Ruin. in l. si filius qui. n. 21. de vulg. & tunc pupillus cum tutoris authoritate paternam hæreditatem adire poterit, secus si alteri filiorum exhęredato datus esset, quia tunc suitas instituti nil quoad tutorem exhæredato datum operatur. Mont d. cap. 8 n. 18. & Cras. in §. suitas q. 8. in fine. qui tamen q. 11. in fine ex cõi ita demum exhęredatum suitatem tollere probat, si causa probata sit, & sententia contra filium prolata fuerit, donec autem in iudicio decidatur, in suspenso manebit.

40 19. Amp. inuitis etiam tutores dari l. nec non. de de tut. & cur. dat. ab his. Dec in l. quo tutela. §. nemo. n. 3. de reg. iur. Montan. d. cap. 8. n. 31.

41 20. Amp. ventri etiam dari posse quia de commodo agitur nasciturì; sed antequam nascatur tutor non erit, sed interim ventri curator dabitur l. si nemo tutorum. §. 2. de testam. tut. l. 1. §. quoties & §. eligitur & §. tàm diu. de ventre in possess. mittē. de magis cõi Monta d. c. 8. n. 29. & seq. et c. 3. n. 48. Ameri. de patria pot. eff. 14. n. 11. Cald. de resti. in integ. vers. sine curatore. n. 76. 77.

42 21. Amp. liberto dari posse per patronum si fides inquisitionis congruat. l. qui tutelam. §. impuberi de testam. tute. Monta. d. cap. 8. n. 36. Galganet. d. tit. 2. n. 6. & si eum cui tutorē dedit, instituerit, datio tutoris sine inquisitione confirmabitur l. 4. de confirm. tuto. Doc. in l. 1. de testam. tut. Galganet. d n. 6. vide infra lim. 18.

43 22 Amp. vt extraneus ei tutores dare possit quem hæredem instituit, sed confirmatione cum inquisitione indigebit. Rol de flor testam. rubr. 30. n. 12. Galganet. supra. n. 7. vide infra lim. 18. n. 144. Gratia. discep. 462. n. 23. 24.

44 23. Amp. vt licet adulto, furioso, vel prodigo, testamento tutor & curator non detur, datus tamen à prætore curator confirmabitur l. 1. §. fin. de confirm. tutor. & l. 2. in fin. §. dantur. Instit. de curat. Galganet. lib. 1. de tut. tit. 2. n. 14.

45 24. Amp. queinlibet testamento tutorem dari posse siue paterfamilias sit; vel etiam filiusfamilias. §. dari. Inst. qui testa. tutor. dari poss. tutor. 20. de

testam. tut. Galgan. d. tit. 2. n. 17. post. Bar. in l. patri. 10. sub. n. 1. ad leg. Iul. de adult. Masue. in prac. tit. de tut. & cur. n. 22.

46 25. Amp. vt seruus dari possit cum libertate tacita vel expræssa, nisi per errorem quasi liber daretur. l. si quis. 22. l. quæro. 32. §. fin. verbo placet. de testam. tut. & ibi Bar. l. si quis. 22. eod. tit. l. si hæreditas. §. seruus. eod. Galganet. supra. n. 18. §. 1. & §. seruus. Instit. qui testam. tut. dari pos. vbi secus de alieno, nisi datus sit cũ liber erit, & si pater pupilli alienum seruum tutorem dederit, & liberum esse voluerit alio dato tutore; seruus hic curator erit. l. 5. C. de testam. tutel. & seruus alienus tutor dari potest, quando liber erit, & dato simpliciter in dubio videtur ei data fideicommissaria libertas l. hæreditas §. fi. vbi Bar. de testa. tut.

47 1. Lim. non procedere quando libertas fideicommissaria seruo relicta fuit, & tutor datus, tunc enim non rectè datus censetur l. qui tutelam. 28. §. verbis. de testam. tut. sed si alienus seruus simpliciter in testamento tutor datus sit, fideicommissaria libertas ei relicta videtur, nisi manifesta testatoris voluntas refragetur l. si hæreditas. 10. §. fin. eod. tit. Galganet. d. n. 18.

48 26. Amp. vt furiosus etiam tutor possit testamento dari, qui tutor erit furore cessante d. l. si hæreditas. §. si furiosus. Roland. de flori. testament. rubr. 30. n. 6. Galganet. supra. n. 19. vide infra lim. 3. §. furiosus. Inst. qui testam. tuto. dari poss.

49 27. Amp. vt minor testamento tutor dari possit, qui tutor erit simul ac maior fuerit. l. quæro. 32. §. fi. vbi glo. verbo. legitimam. de testam. tutel. Galganet. supra n. 20. & interim alter dabitur. l. tutor datus. §. tutorem. de testam. tut. Roland. d. n. 6. vide tit. 33. n. 57. 58. nec minor tutor nec curator erit. l. fin. de legit. tute.

50 28. Amp. matrem, & auiam testamento tutrices dari posse, nisi ad secunda vota transirent, vel impudicè viuerent. glo. & Doc. in authent. matri, & auiæ C. quando mulier. tutel. offic fung. pos. Specul. de anomal. tut. n. 1. Boer. decis. 124. n. 12. Bero. in cap. dilecti. n. 37. de arbitr. Viui. commun. opinio. 525. n. 7. Villalob. commun. opinio. lit. B. n. 21. in additioni. Galganet. supra. n. 21. Petr. Iac. in pract. rub. 114. n. 41 vbi matrem omninò confirmari debere, auiam verò ea cessante admitti n. 42.

51 1. Lim. quando mater minor esset 25. annis, tunc enim nisi cõsuetudine admitteretur, de iure tutrix esse non posset. Viui. supra. n. 22. Galganet. d. n. 21. vel nisi ex statuto minor ætas infra 25. annũ, terminaret, vt in Ciuitate Lucensi. 18. anno cõpleto, quod tamen statutum non operatur quoad bona extra territorium existentia. Soc. cons. 20. n. 11. lib. 1. Dec. in cap. ex parte n. 9. de appellation. Alex. cons. 16. n. 1. lib. 1. Lap. allegat. 91. Scrasi. dec. 382. n. 2. Galganet. d. n. 21. & tunc auiam esse tutricem. Petr. Sac. d. n. 42.

52 29. Amp. forensem testamento tutorem dari posse, non etiam a Iudice l. quæro 32. vbi glo. & Bar. de testament. tutel. Galganet. supra. n. 24.

53 30. Amp. vt filio datus omnibus datus etiam fœminis censeatur, nisi aliquem habere ignoraret. l. si quis. 16. de testam. tut. vbi glo. & Docto. Galganet. d. tit. 2. n. 38. 39.

54 31. Amp. in debitore, & creditore testatoris, qui scienter à patre tutores constitui possunt, si talis scientia probetur. Bar. in authent. matri, & auiæ n. 11. & 12. Bal n. 3. Salic. n. 9 C. quando mul. tutel. offi. fung. pos. Aret. in §. final. n. 4. Instit. de authorita. tuto. Bero. q. 49. ante n. 1. Galgane. de tutel. li. 3. q. 34. n. 4. & 5.

55 32. Amp vt minor 24. annis, in testamento tutorẽ dare possit. Bar. in l. quæro §. final. de testam. tutel. Borgn. de tuto n. 8. vide infra lim. 17.

56 33. Amp. vt substitutus pupillaris tutor testamento dari possit, quamuis non possit educator esse. Guid. Pap. decis. 535. n. 3. ex communi omnium sub dens, penes matrem alendum, intellige nisi alia mens testatoris appareret, vt dixi in tract. alimentorum.

57 34. Amp. illos etiam constitui tutores posse, qui nihil ex testamento consequuntur, onus etenim est tutela impositum à lege. Soc. Iun. in l. cum filio. n. 41. de legat. 1.

58 35. Amp. per auum nepotibus ex filio in sua potestate existentibus tutores constitui posse, si mortuo auo non sint in patris potestatem recasuri. §. nepotibus tamen, & §. itaque si filius. Institut. de tutel. Rol in florib. testam. rubr. 30. n. 3. vide supra amp. 7.

49 36. Amp. nepotibus datos, filiis etiam censeri constitutos. §. quod si nepotes instit qui testam. tutor. dari pos distinguendo, vt ibi Ameri. de patria. potesta effect. 14 n. 26.

60 37. Amp. spurin à patre tutorem constitui posse in eo quod illi reliquit, nisi ex damnato coitu ortus esset. Paleot de noth. & spur. cap. 52. vbi etiam naturali datum valere cum iudicis confirmatione, si ei aliquid reliquerit, si nihil reliquerit, cum inquisitione confirmari debet; quibus tutoribus cessantibus iudicem tutores dare inquit. vide infra n. 77.

38. Amp. suspectum posse à patre tutorem dari, modò pater id non ignorauerit l. in confirmando. l. vtilitatem de confir. tut. Aret. in l. is cui lege. col. 2. de testam. Cald. de restit. in integ. vers. fine curatore n. 61.

39. Amp. vt à testatore, lege, & iudice tutor datur, licet iudex mandare non possit, vt ab alio tutor detur, nec tutelæ causa compromitti, vt arbitri tutorem constituant l. 3. de tut. & cur. dat. ab his l. præter 2 bi Bar. Bero. q. 67. n. 5. licet tutori possit mandari, vt cum matris consilio gerat. ex l. quidã decedens. §. Papinianus. de admi. tut. & l. qui aliena. § quamquam. de nego. gest. & non posse compromitti Caspa. c. 115. n. 41. 42. Duen. reg. 36. n. 15 lim. 15. ex Bar. & Bal. in l. Præter de tuto. & curato. dat. ab his.

40 Amp. hæredem dari tutorem posse, & post mortem hæredis l. tutores. 7. de testa. tute. vbi etiam post mortem hæredis quoquè posse tutorem dari.

41. Amp. tutores dari posse eos cum quibus est passiua testamenti factio. l. testamento. 21. vbi glo, de testa. tut.

61 1. Lim.

1. Lim. nam tutores filiis dati nepotibus constituti non censentur, quia tutela onus est. Cor conf. 143. n. 7. lib. 3. Dec. conf. 545 n. 10 Ameri de patri. potesta effect. 14. n. 26. Menoch. conf. 215. n. 23. & 86. Laderch. conf. 9. n. 2. Bursat. conf. 300. n. 21.

62. Sublim. non procedere quando liberis vel post humis tutor datus fuisset, tunc enim nepotes cõtinebuntur. §. si quis filiabus. Instit. qui testam. tutor. dar. pos. Amerin. supra Laderch. supra l. 6. de testam. tut.

63 2. Lim. non dari filiis in potestate patris vel aui per extraneum. Cor. conf. 129. n. 3. lib. 1. & conf. 55. n. 8. lib. 2. & conf. 163. n. 1. in fine lib. 4. Alciat. conf. 290. n. 2. Soc. Iun. conf. 16. n. 10. lib. 2. & conf. 59. n. 30. lib. 3. Piag. de tutel. q. 4. Eogen. cõs. 98. n. 23. Caccheran. decis. Pedemont. 89. n. 5. Gab. conf. 25. n. 11. lib. 2. Caldas. de restitutio. in integrum versic. sine curatore n. 84. nam dantur minoribus tantum tutores non habentibus eos qui ex legibus defensores existant. Soc. Iun supra Gutierez. de tutel. part. 1. cap. 3. n. 2. Amerin. de patria. potest. cap. 6 effect. 14. n. 1. & 2. Ferret. conf. 312. n. 11. in fine Pinel. in l. 4. n. 15. & 26 C. de bon. mater. Monta. de tutel. cap. 3. n. 34. & seq. vbi idem de seruo, nec miles liberis in potestatem recasuris tutores dare potest. l. 2 de testa. tut.

64 1. Amp. in filio emancipato, quia contracta fiducia, id est successione reseruata emãcipatus cẽsetur, & naturalia iura reseruata censentur. Aret. in §. & hi. Inst. de hæred. ab intesta. n. 1. Monta d. cap. 3. n. 39. & seq. nec non, & fiduciaria tutela per l. vltim. C. de emancipatio. & eius tutor pater est. Ameri. supra. n. 14.

65 2. Amp. idem esse mortuo patre quando nepos in potestate aui remansit. Cor. cons. 129. n. 9. & 10. lib. 1. Monta. de tutel. cap. 3. n. 47.

66 1. Sublim. non procedere quando pater pupilli furiosus vel prodigus esset glo. in l. si. C. de fentent. pas. verbo. tutor. vbi Bal. in §. minores.

67 2. Sublim. quando pater esset bannitus, ita vt impune offendi posset, & pat. iam potestatem amisisset, tunc enim filiis eius tutores constitui possunt. Alciat vbi supra, & idem si deportatus esset. Amerin. de effect. 14. n. 6. vbi tamen subdit reuerso patre datum tutorem desinere esse tutorem d. §. minores, vbi Bal. Montan. supra. cessat etiam tutela prædicta, si pater fierit restitutus n. 57. Gratian. disceptatio. forens. 462. curatorem dari probat, nisi perpetus relegatus fuisset.

68 3. Sublim. nam in quibus patri vsusfructus nõ quæritur curatorem dari. Siluest. Aldobr. in §. 1. verbo. non sunt. Instit. de tutel. Mont. supra n. 61.

69 4. Sublim. quando pater pupilli morosus esset puta quia hæreditatem adire nollet filio delatam, tũc enim iudex curatorem dabit ad adeũdum Caccheran. d. decis. 89. n. 5. Ameri. supra n. 8. Monta. supra n. 60. vbi tamen in secunda ætate, id est in pubertate ex se puberem adire posse, vel curatorem petere per. l. fin. §. sin autem. C. de bon. quę liber. & in iudicio esse, vt in beneficialibus, & castrensibus ex communi.

70 5. Sublim. quãdo pater bona filii dessiparet, tunc enim ei posset dari curator quando à filio recuperari minime possent Bar. in l. in questione, n. 2. C. de sentent. pass. de magis communi testatur. Aretin. conf. 72. n. 5. & Pinel. in l. 1. part. 2. n. 35. C. de bon. matern & Molin de primog lib. 1 cap. 16. n 14. & Gutierez d. cap. 3. n 3. & sequẽt Piag. supra n 7. idem subdẽtes data negligentia patris.

71 Contrariam opinionem nempe filio bona restitui, nec curatorem dari veriorem dicit. Alex. in l. Imperator. n. 14 ad trebelian. Boer. decis 61. n. 15. Pinel. supra. Molina supra. n. 15. Gutierez. supra. n. 6. & 7.

72 6. Sublim. quando pater esset persona turpis, vel abiecta Mantua. sing. 539. n. 2. vel bonis filii alienatis latitaret. Rot. Rom dec. 211. n. 2. part. 2. recent. vbi tunc posse dari curatorem; prout si res filii nollet agnoscere Ameri supra n. 8.

73 7. Sublim. non procedere in adoptiuo qui non transit in potestatẽ adoptãtis in casibus de quibus per Ameri. de patria potest. c. 5. Montã. supra n. 65 8. Sublim. nam si nepos viuo auo incipiat tenere locum sui, sicut confirmatur testamentum ex lege Velleia, ita & tutelæ datio l. 10 §. qui filium vbi glo. & Bar. de testa. tut.

74 3. Lim. furiosos dari posse aut simili morbo laborantibus; & si tutores dati tutelam acceptassent, furore, vel simili morbo superuenientibus desinerent esse tutores. Vas. de successio. lib. 2. tit. qui testa. non poss. §. 1. n. 72. & 73. vide supra amp. 26. dati autem tutores inhabiles, tunc dati censentur cum habiles fuerint. l. 10. §. si furiosus vbi Bar. de testam tut.

75 4. Lim nam filio suo, & hæredibus suis tantum possunt tutores dari l. quo tutela 73. de reg. iur. Caldas. de restitutio in integr verbo. sine curatore n. 22. & in potestate existenti. Paris conf. 11. n 8 lib. 2. Ameri de patria potest. effect. 14. n. 4.

76 Sublim. non procedere quando extraneus aliquẽ hæredem instituerit, tunc enim illi tutores dare posset, qui tamen confirmatione indigent, cum datiui censeantur. Salic. in l. 2. n 2. C. de confirman tutor. Aldobrand in §. final. n. 29. Inst. de tutel. post. glos. ibi verbo. confirmandum Fab n. 3. qui dicit veriorem esse Port. n. 4. Gratian. disceptatio. forens. 462. n. 23. & seq. subdens quoad alia bona curatorem dati & illum tutorem inquisitione indigere in confirmatione. Dec. in d. l. quo tutela § nemo. n. 6.

77 5 Lim in filio spurio cui tutor à patre dari non potest. Bar & Bal. in l. 1. de testament. tutel. Docto. in l testamento tutores. de testam. tut. Rom. sing. 83. quia nec filii nominandi sunt nec in parentum potestate constituti sunt §. fin. authent. quib mod. natural. effician. sui. Paleot. de not. & spur. c. 52. Add ad Rom supra vide supra n. 60.

78 1. Amp. vt nec filio legitimo spurius possit à patre tutor dari quia lex de spurio non contendit contra legitimum. Bal. in l. si quidem per illum tex. de excusat tutor Burz de filiis non legitim n. 36.

79 2. Amp. in naturali filio cui pater testamento tutorem dare non potest nisi à iudice confirmetur. Bar. in l. 1. de testam. tutel n. 1. Barz d. n. 36. vide supra n. 13. & infra n. 148.

80 1. Sublim. in alimentis quæ filiis spuriis à patre debentur cap. cum haberet, de eo qui duxeri. in

B 2 ma-

matrimo. quam Polluer. per adulter. Paleot. supra. Add ab Rom. supra dixi plene in tract incapacium in mea decade impressa. Suarez tit. de toto home n. 23. & 24. vbi tamen non posse vltra relinquere, nec ad heredes trāsmiti, nisi testator aliud cauerit, & cessare transmissionē ex receptissima. Burbs in l. 1. part. 4. n. 72. sol. matr. si verò fundus ad alimenta esset relictus, qui non exederet congrua alimenta trasmitti iudicatum ait Suarez supra n. 25. & 26. Marta dec. Pisa. 110. vbi ab extraneis capere posse, & duas vncias à patre: sed Pereg. dec. 65. si extent legitimi in vnctia patri succedere non vltra, nisi vulgaris substitutus ei datus sit: & si filiis legitimis sit naturalis substitutus ex vulgari, & fideicomissaria vnciam tantum capiet ex pupillari in bonis paternis idē in propriis succedet in totum, legitimis verò non succedentibus naturalis totam capiet dec 81. spuriis alimenta sola relinqui posse nepotibus ex eis idem si relinquens habeat legitimā prolem ea cessāte proprietas relinqui potest, & spurios ait ex coniugato, & soluta natos posse verò filios legitimos relicta spuriis expresse appr bare, non censeri tamen ex sola aditione hæreditatis. Garz. de benef. par. 2. cap. 15 & seq. probat, spurios, & descendentes ex eis non contineri verbis ciuilibus, domus, agnationis, & huiusmodi, sed naturalibus cognationis coniunctionis &c. contineri nisi in materia iuris, vt successionis ab intestato maioratus seu iurispatronatus, nisi legitimati essent authoritate. Papæ vel Regis licet ad maioratus, & fideicomissa, non sufficiat legitimatio rescripto Principis, & licet naturales ex loci consuetudine vel lege gaudeant nobilitate parentum, & ex eis descendētes excepto maioratu, & iure patronatus, & prædicta distinctio fit etiam in legatis piis præterquā in spuriis ex parte matris quia sunt de genere, sanguine, & cognatione, & si legitimus cum naturali concurrat, huic ille præferetur cœteris paribus, secus si proximior vocatus esset, & naturalis sit proximior hic præferetur.

81 2. Sublim. in spuriis qui ex congressu ciuili iure permisso prodierunt, qui sicut ex patris testamento capere possunt, ita eis à patre tutor testamento dari poterit. Paleot. supra Add. Rom. supra, & naturali quoad ei relicta posse à patre tutorem dari. Ameri. de patr. potest. cap. 6. effect. 14. n. 4. succedentis filio verò sola alimenta relinqui possunt. Pereg dec. 59.

82 6. Lim nam tutores personæ non rebus dantur, præsertim, si in patrimonium Ecclesiæ conuersæ fuissent. Cacchera. decis. Pedem. 89. n. 3. & non rebus certis, sed vniuersitati dantur. Menoch. lib. 2. præsumpt. 16 n. 33. & 34. Dec. cons. 479. n. 3. licet excipi res certæ possint. Soc. Iun. cons. 148. n. 3. lib. 1. & quidem personis principaliter, in consequentiam rebus dantur glo. in §. 1. verbo, data Inst. de tutel. Alex. cons. 44. n. 17. lib 5. Soc. Iun. cons. 85. n. 25. lib. 3. Montan. de tutel. cap. 4. n. 18. & cap. 10. n. 40. vide infra lim. 9. l. 12. 13. 14. 15. de testam. tut.

83 1. Amp. etiam quādo testator aliter disposuisset. Cur. Iun. cons. 29. n. 2. Monta. supra n. 47.

84 1. Sublim. non procedere quando aliter statuto caueretur. Dec cons 479. n. 3.

85 2. Sublim. non procedere quando bonis certi territorii daretur. Aretin in § certæ. n. 2. Port n. 9. Instit. de testam. tutel. Montan supra, & vniuersitati l. si tamen. vbi glo. & Bar. de testam. tut

86 7. Lim. vt licet ex datione tutoris minoritas præsumatur, furor, & amentia ex datione curatoris. Decian. cons. 53. n. 4. lib. 2. attamen tutor dari nō potest, & datio illi qui maior obiicitur nulla redditur. Mattes. In l. 2. n. 3. C. quando prouocare nō est necesse inter singular. omni: Iureconsf. Papien. in forma libel. quo agit. ad redden. ration. tut. glo. seu versic eidem Iacobo. n. 1. per l. seiæ egressæ. de tut & cur. dat. ab his qui tamen secus inquit in datione curatoris, & rationem differentiæ affert, quia scilicet, quia esse maiorem à natura procedit, amentem vel prodigum à Iudicio. Mascar. de probatio. conclus. 667 n. 10.

87 8. Lim. non posse tutelam personis dari seu concedi quæ nequeunt esse tutores vt mulier, & minor & huiusmodi Castr. cons. 413 n. 1. in fine. versic. quinto. lib. 2. Tiraq. de legib. connubial. glo. 5. n. 181. Lamberteng. de contract. glo. 3. n. 27. & sequent. Ameri. de patr. pot cap. 4. n 26. Papien. in form lib. ad red. rat tut glo. in suo n. 3. per l. 1. C. quand. mul tut. off. l. fin. de tutel.

88 1. Sublim. nā mulier tutrix esse potest. ex Principis indultu l. final. de tutel. Spec. de anom. tut. n. 1. dicam infra tit 21.

2. Sublim. vt inhabilis tutor datus, intelligatur tutor cum fuerit habilis l. 1 e. §. si furiosus vbi Bar. de testa. tuto

89 9. Lim. non dari tutores certę rei vel causæ l. certarum. 12. de testament. tut. vbi glos. & Barto, Instit. quib. testam. tutor. dar. pos. Eugen. cons. 98. n. 24. Cacchera. decis. 89. n. 5. Galganet. de tutel. lib. 1. tit. 2. n. 25. secus in curatore probans. vide infra. tit. 33.

90 Sublim. nam tutor ad verum actum dari potest, puta ad hæreditatem adeundam l. cum in vna. §. tutor. de appellatio. vbi Doc. Galganet. supra. n. 26.

91 10. Lim. habenti tutorem non posse tutore dari l. cum in iure C. qui pet. tuto. poss. §. interdum. Instit. de curator Specul. de tuto. § generaliter. n. 7. ad finem Cast. cons. 413. n. 1. lib. 2. Cor. cons. 280. n. 3. lib. 1. Roma cons. 188. n 2 Anchar cōs. 36 n. 1. Roffred. de libel. rubr. de pro contra sero. tute actio lit. L. pag. 62. Barba. cons. 61. n. 11 lib. 3. Crau cons. 690 n. 4 Marat. cons. 89. n. 11. & 17. & Bossi cons. 129. n 4. & 7. inter cons. vltim. volunt. Meno. cons. 380. n. 1. Morot. cons. 74. n. 5. vide infra. tit. 10. Montan de tutel cap. 24 n. 6 & habenti legitimum datiuum non dari l. 9. vbi Sali. C. qui dare tut pos.

92 1. Amp. vt dari non possit etiam cum decreto. Meno cons 380 n. 1.

93 2. Amp. vt si casus ad sit quo tutorem habenti tutor dari possit, & in datione alia causa exprimatur quam deberet exprimi, iudicis decreto minimè obstante talis datio nulla erit. Paris. cons. 85. in princip. lib. 3. & cons. 68. lib. 4. Moro. de tre-

tregua, & pace q 72. part. 1. Simon. de decret. tit 1.n.23. Meno. cons 380.n. 1. Gutierez. de tutel. part. 1.cap. 19.n.32.

94 3.Amp. in aliena etiam potestate existenti dari non posse Ferret. cons. 312. n. 11. ad fin. vide supra lim 2.

95 1.Sublim. nam curator dari potest, ac debet. Specul. d. §. generaliter n.7. in fine Roma cons 188. n.2 Barbat. cons. 61. n.6. lib. 3. & ventri dari l. ventri. 20. de tut. & cur. dat. ab his. Galganet de tut. lib. 1. tit. 7. n.46 & curatorem dari si tutor cum pupillo litiget nisi alius tutor ad sit l. si plures 24. de testa tut.

96 Amp curatorem filiis dari quando pater res eorum agnoscere negligit l. final §. fin autem C de bon. quæ liber. Ameri. de patria potesta. effect. 14.n.8.

97 2. Sublim. nam tutor dari potest loco tutoris, surdi, muti, vel furiosi l. penult de tut. Specul. d. §. generaliter n 8. intelligendo de perpetuò furioso, secus si delucida haberet interualla l. non solù, §. fin. & l. post. de excusat. tuto. dummodo surditas, cæcitas, & huiusmodi impedimenta acciderint post tutelam susceptam, aliequin eiusmodi tutorū constitutio inualida foret l. 1. § fin de tut. §. furiosus. Inst. qui testam. tut. dar. pos. Manzi. de tutel. q. 12. n.4. & hoc casu primus tutor. desinit esse tutor. Gutierez. d cap. 19 n 51. Galganet. d. tit. 7. n.52. Monta. de tut. cap 24. n. 16. vide infra. tit 10.

98 3.Sublim. non procedere quo ad aliud patrimonium in alia Prouincia existens, cuius, respectu alter tutor dari potest, non obstante, quod alterum minor tutorem habeat l propter litem §. licet. de excus. tutor l. 3 & l fi. in quib. caus tuto. habent, Specul. d. n. 8. Manzi supra n 4. versic secundus, Gutierez. supra n. 52 Galganet. de tutel. lib. 1. tit. 7. n. 52. & 53. Crau. cons. 30. n. 1. Borgn. de tutor. n 281.

99 4. Sublim. quando mater priusquam nuberet tutrix existens alium filiis tutorem dari petiisset iuxta. §. si autem tutela in authen. de nupt collatio. 4. tunc etenim ipsa abire vel desinere speratur l. fin §. 2. C. commun. de legat. Iudex alium tutorem dabit distinguēdo, & declarando, vt per Bar. in l. si quis sub conditione. n 27. de testam. tutel. Manzi. d. n 4. versic. tertius, & quando mater secundò nubit alium tutorem pupillo dari Spec. d. n. 8.

100 Amp. vt licet si mater extet, quæ tutrix esse velit, alter tutor dari minimè possit, attamen si ipsa monita negligat per quatuor menses, vel ei testatoris voluntas refragetur, alius tutor dabitur. Alex. cons. 140. n. 3. lib. 1. Ferret. cons. 312. n 9. & seq.

101 5.Sublim. quando tutor fuisset excusatus, relegatus, vel remotus, tunc enim tutor alter dari posset l pen. C in quib. casib. tut. vel curat. haben. vel bannitus. Ias. in l. re coniuncti. n. 257. de legat. primo Barbat. cons. 61. n. 6. lib. 3. Gutierez. de tutel. part. 1. cap. 19 n. 35. & sequent. Manzi. vbi supra versic. quartus Rota. Rem. dec. 89. n. 6. par. 2. diuersō. Ondede. cons. 23. n. 50. & cons. 52. n. 12. vbi idem de testamentario lib. 2. & Franch. decis. 214. Montan. supra. n. 16. & alius tutor remaneat excusati loco datur curator qui pubertate adueniente, desinet esse curator l. 2. C. in quib. casi tuto. vel curator. haben. vbi glo. Bal. & Sali.

102 Lim. non procedere, nisi remotio vel excusatio perpetua sit. Fab. in l. licet. n. 2. C. in quib. causib. tuto habenti. &c. & habetur. in l. 1. & in l. 2. C. eod. stante autem impedimento temporali datur sibi coadiutor Gutierez. supra. n. 37. Ameri. de patria. potesta. effectu. 14. n. 6. imo tutorem dari ob temporale impedimentum Specul supra. d n. 8.

103 2. Lim. non procedere quando excusatio post tempus facta fuisset l. scire etiam. §. consequens. de excusat. tutor. Galganet. d. tit. 7. n. 51.

104 6.Sublim. quando tutor apud hostes reperiretur non vt seruus, sed tanquam legatus, vel transfuga l. si quis tutor. de tutel. Spec d. n. 8. Manzi, vbi supra. versic. quintus. Monta. de tutel. cap. 24. n. 17.

105 7. Sublim. vbicumque Reipublicæ causa abesset tutor. l. quæsitum de tutel. l. 3. §. si quis absuturus de suspect. tutor. Specul d. n. 8. Gutierez. supra. n. 46. vbi primum liberari secundum communem opinionem, & secundum teneri cuncta solemnia obseruare & n. 50. Manzi. supra. versic. sextus. Galganet. d tit. 7. n. 52. est tex. in l. 1. C. in qnib. casib. tuto. haberi. vbi tamen eo reuerso, tutoris dati curam cessare, sed satius esse hunc adire prætorem, vt illum gerere cogat, & hic tutor datur in omnem rem, non desinit tamen absens esse tutor prout nec alii qui ad tempus excusantur l in omnem & l. seq. vbi glo. & Bar. de tut. & cur. dat. abhis.

106 8 Sublim. quando pater filiis in testamento tutorem dedit, vel si tutor legitimus extet, mater alium dare potest, ipsum scilicet instituendo, & rogando, vt eius filio ad pubertatem peruenienti hæreditatem plenè restituat, tunc enim talis scriptus hæres nudo nomine heres erit, & administrabit quamdiu filius impubes fuerit, ei autem puberi facto hereditatem integram cum fructibus sine trebellianicæ deductione restituet glo: in l in fideicommissariam. §. final. vbi gl. uerbo. In fideicommissariam ad trebellia. Durant. de tutor. & executor. caut. 4. Borgni. de tutor. n. 11. Manzi. supra. versic. addas septimum. Monta d cap. 24. n. 18. Dec. in l. quo tutela § 1. n. 3. de reg. iur.

107 9. Sublim. quando tutor abesset tunc alter eo etiam non citato poterit dari tutor. Ang. cons. 325. n. 4.

108 Sed tunc alium non dari tutorem, sed actorem periculo tutoris probatur in §. quod si. Instit. de curat. l. Solet. in fine, de tutel. l. 1. C. de actor. a tutor. &c. Galganet. de tit. 7. n 53. Genua. de scrip. priu. lib. 3. q. 16. vbi causam puta absentiæ infirmitatis, & huiusmodi requiri in tutore, vt actor dari queat.

109 10.Sublim. non procedere quando tutor prior inutiliter datus fuisset, tunc alter dandus erit Bellamera. in c. cum terra. n. 8. de elect. Gutierez. supra. n. 40. & 41. Orded. supra. n. 50. vbi remissiuè aliter subl imitat, & quando prior uerus tutor non esset Onded. cons. 52. n. 13. & seq. lib. 2. Gar-

 giare.

giare, patro, 54. lib. 1. est tex. in l. 3. C. de confirm. tuto.

110 11. Sublim. quādo tutor ægrotaret, tunc enim dabitur curator. Io. Andr. in cap. Ecclesia cathedrali, n. 2. de supplend. neglig. prælat. Gutierez. supra. n. 37. vbi n. 48. hunc curatorem datum non posse alienare, nec obligare pupillum, sed bona tantummodo administrare, & conseruare, nec adire, si tutor adsit n. 49

111 12. Sublim. nam potest Atilianus tutor dari ad adeundam hæreditatem, ante quam aditam testamentarius tutor, non est tutor, eaque adita Atilianus desinit esse tutor, & incipit testamentarii tute'a Aretin. in §. 1. n. 2. & Add. ad Port. n. 2. lit. B. Instit. qui testam. tut. dar. post Montan. d. cap. 10. n. 44. post. Bar. in l. hæreditas. de testam. tut. vbi tamen secus ait si opulenta esset hæreditas, tunc datio tutoris ad hunc articulum etiā extendi ait, & Ang. Aret. in l. cum in vna. §. tutor n. 4. de appel. Rot. Rom. coram Caualer. decis. 207. n. 4. per l. si nemo. de testam. tut.

112 13. Sublim. quando pluribus tutoribus datis vnus decessit, tunc enim alter constituitur. Cor. cons. 175. n. 8. li. 3. Soc. cons. 195. n. 16. lib. 2. Cor. cons. 183. lib. 4. vbi etiam an mater admittatur: Iaf. in l. re coniuncti n. 157. de legat. 3. Piag. de tutor. q. 9. n. 8. Gutierez. de tutel. part. 1. cap. 5. n. 11. hoc casu legitimam, tutelam cessare subdens & cap. 19. n. 39. Galganet d. tit. 7. sub. n. 52.

113 Contrarium tenet Crau. cons. 690. n. 4. & 7. & quando alii pro administratione sufficiunt. Soc. cons. 193. n. 1. lib. 2. Crau. supra.

114 1. Lim. 13. Sublim. vel potius secus esse dicas si tutores omnes obiissent, vel abessent, tunc enim legitimis locus esset l. si quis sub conditione ad finem. de testamenta. tutel. Cor. supra. Piag. supra. Gutierez. supra licet datiuis locus esset, illis excusatis, vel tanquam suspectis remotis post. Caldas de restitutio. in integr. verbo sine curatore n. 14. & Galganet. d. tit. 7. n. 51. & 52.

115 2. Lim. quando plures tutores dati fuere cum clausula, vt vnus sine alio non possit administrare, tunc etenim altero vita functo, tutela quo ad omnes expirat, & ad legitimam deuenitur. Bal. cons. 320. lib. 2. vide infra tit. 14. cap. 1. sub amp. 28.

116 Contrarium tenet Ang. cons. 92. n. 2. Aretin. cons. 16. n. 5. Crau. cons. 690. n. 2. & 8. quando qui superest pro administratione idoneus esset.

117 Lim. secundam opinionem non procedere quādo testator in constitutione tutorum dixisset, tres ipsorum concordes gerere posse, tunc enim altero eorum mortuo tutela quoad omnes expiraret Aretin. cons. 26. n. 5. versic. sed in casu nostro vide infra tit. 14. cap. 1. amp. 28.

118 Amp. quod si tutores qui supersunt tutela finita administrent non tutelæ actione, sed negociorum gestorum teneantur, & conueniri possint Bal. con. 320. n. 3. lib. 2. nisi respectu connexorum, & reliquiarum tutelæ, hæc enim actione tutelæ continētur, vt per eum.

119 Coadiutoris autem dati cura morte tutoris expirat Bar. in l. solet. n. 2. de tutel. intelligens quādo ad alterius defectum supplendum datus fuit nō principaliter Anchar. in element. procuratorē. n. 3. de procurator. prout impedimento, vel necessitate cessantibus. Gutier. supra. n. 38. & 45. & datur coadiutor ob senium vel malam tutoris valetudinem vel curator d. l. solet vbi glo. & Bar.

120 Pluribus verò in testamento datis, si vnius eorum loco alter à Iudice datus sit, mortuo testamētario a Iudice datus non cessabit, nisi in locum defuncti datus esset; ita ut non remaneant reliquiæ Fab. in l. si tutores. n. 1. C. de testam. tutel.

121 14. Sublim. non procedere quando ex statuto tutorem habenti, tutor dari posset, tunc enim alterius tutoris datio valida foret nisi eadem die qua petitus esset constituatur. Anchar. cons. 36. n. 4. Paris cons. 85. n. 3. lib. 3. Menoch. cons. 380. n. 3. Gutierez. d. part. 1. de tutel. cap. 19. n. 33.

122 15. Sublim. vt audiis facultatibus curator possit adiungi l. final. C. in quibus casib. tutor. habent. &c. l. quoties. 10. §. constat. de administrat. tutor. Gutierez. supra. n. 42. Galganet. d. tit. 7. n. 47.

123 16. Sublim. quando post primum alios testator dedit, tunc etenim omnes tutores erunt l. si a patre 2. vbi Doc. C. de testamenta. tutel. Surd. dec. 38. n. 21 & sequent. vbi etiam legatum prioribus factum minimè tunc ademptum censeri Galganet. d. tit. 2. n. 32. si autem priores fuisse reprobatos appareret, tunc non erunt tutores d. l. si à patre Galganet. d. tit. 7. sub n. 52.

124 17. Sublim. non procedere quando tutor pupillo status controuersiam mouisset hæreditatem petendo, tunc enim tutor alter dari deberet l. idem fiet. 27. §. final. de testamenta. tutel. vbi glo. & Bartol. Galganet. de tutel. lib. 1. tit. 7. n. 45. & 52.

125 18. Sublim. quando tutor datus appellauit, vel dies vel conditio pendet, aut ex testamento hæreditas adita non fuit, his enim casibus alter tutor dari potest §. 1. Institut. de Atilian. tutor. l. 2. de tute. dati. l. 17. §. fin. de appellat. Galganet. de tutel tit. 7. n. 51. & quando de tutelæ validitate disputatur Franch. decis. 584. n. 5. Monta. supra n. 18.

126 19. Sublim. vel potius secus esse dicas in curatore, qui curatorem habēti dari potest l. ventri. 20. in fi. de tut. dati. l. curatorem. 10. C. qui dare tut. poss. Galganet. d. tit. 7. sub. n. 52.

127 20. Sublim. Azo. in sum. C. in quib. casib. habenti. tutor. &c. & ex causa dari posse Vant. de nullit. ex defect. manda. n. 144.

128 Lim. suprascriptas sublimitationes, vt si ex causa detur ob quam dari non debuit, iudicis decretū nihil operetur, & datio nulla sit l. tutor si petitus, vbi Bar. de tut. & cur. dat. ab his. Paris. cons. 85. lib. 3. 68. lib. 4. Simon. de decret. tit. 1. n. 23.

129 21. Lim. in Sacerdote, qui tametsi tutor legitimus esse possit, non tamen testamentarius, nisi miserabilium personarum Marant. de ordin. iudic. part. 4. in distinct. 3. n. 65. Surd. decis. 207. in fine Galganet. de tutel. lib. 1. tit. 2. n. 38. Gal. de Bened. in cap. Rainutius. vers. & uxorem dec. 2. n. 128.

128. de testam. vbi de omni clerico. vide infra tit. 9 limitat. 18. n. 115. & volentes tantum esse posse. Viu. dec 151. Ricci. collect. dec. 2393. pupillo seculari ab ecclesiastico, & seculari datur Bero. conf. 102. n. 23. lib. 3. Alba. conf. 755. n. 28. Secus de religioso dicens. Gras. de eff. cleric. eff. 16. etiam si eam gerere cepissent, & idem in episcopis sed ad legitimam cogi non potest, & vltra quartum gradum non suscipiet, nec si non sit proximior. nu. seq. & Barbosa de iur. eccl. vniuers. lib. 1. c. 39. §. 5. n. 72. & seq. Graf. eff. cleri. 16.

130 12. Lim. in vsurario manifesto, qui non potest dare tutores filiis, nisi præstita cautione de restituendis vsuris Bal. conf. 311. n. 1. lib. 2. & manifestus dicitur si probetur publicè, & manifestè pro vsurario probatur sine alia declaratoria de communi. Viui. dec. 378. n. 9.

131 13. Lim. eos tantum tutores dare posse, quibus est à lege vel Principe permissum. Menoch. conf. 345. n. 37. à lege enim, testatore, ac iudice tutor constituitur. Bero. q. 67. n. 4. non à priuato vt per eum, nec etiam si iudex ei mandasset, & ab extraneo datus quo ad bona, quæ ei reliquit, est administrator. Surd. conf. 428. n. 22. Cancer. vari. reso. tom. 1. cap. 7. n. 4.

132 14. Lim. nam dari solummodo debet tutor arbitrio proximiorum, & magis idoneus ex pluribus concurrentibus Cor. conf. 163. n. 8. lib. 4. & vocatis propinquis n. 9. & ille quem mater nominauerit conf. 284. n. 9. lib. 3. non tamen teneri eligere eum, quem secundo nubens mater proposuerit Crau. conf. 190. n. 8.

133 15. Lim. in matre quæ filiis tutorem dare non potest, datus tamen confirmari debet, alioquin administrare nequit l. 2. vbi glo. & Bar. de confir. tut. Spec. de datiua tut. n. 8. vbi de filio à matre instituto Bal. conf. 24. n. 8. inter. conf. vltim. voluntat. Caldas. de restitut. in integ. verbo, fine curatore. n. 100. & 101. Gutierez. de tutel. part. 1. cap. 4. n. 1. & sequent. subdens n. 8. & sequent. in confirmatione leuem inquisitionem esse adhibendam tam communi, quam Regio iure, & quando sine inquisitione confirmatur, satisdare tenetur. n. 10. & si à matre datur, confirmatur cum inquisitione, sine ea, si à patre l. si filio. de confir. tut. Cor. conf. 284. n. 7. lib. 3. quatuor autem requiruntur in inquisitione: de quib. in l. naturali. §. fi. de confirm. tuto. & seqq.

134 1. Amp. in auo, & auia, & aliis per lineam maternam ascendentibus Caldas. d. versic. fine curatore. n. 101. Gutierez. supra. n. 11.

135 1. Sublim. non procedere quo ad ea quæ mater filiis reliquit, quoad illa namque filiis tutorem dare potest l. 4. de testamenta. tutel. Durant. de tutor. & executor. caut. 4. n. 1. Ameri. de patria potesta. cap. 6. effect. 14. n. 5. Borgnin. de tutor. sub. n. 11. Mastril. decis. 59. Cancer. var. resol. tom. 1. c. 7. n. 4. eorum, quæ reliquit, administrationem etiã fœminæ posse relinquere, & Surd. conf. 428. n. 17. 22.

136 1. Lim. quando pater filio communi tutorem dedisset, hic enim dato à matre præfertur. Caldas. d. versic. fine curatore. n. 103. Gutierez. d. cap. 4. n. 5. vbi reiicit d. cautel. 4. Durant. de tutor. n. 2.

137 2. Lim. non procedere quando filium in legitima tantum mater instituisset l. peto. §. matre. de leg. 2. Roman. conf. 188. n. 3. vbi requiri probat hæredem vniuersalem filium fuisse relictum, nec in legitima tantum institutum sufficere. Piag. de tutor. q. 3. n. 28. vide supra n. 10.

138 Contrarium tenet. Caldas. d. uersic. fine curatore. n. 103. Molina. de iustit. & iur. tractat. 2. disputat. 220. col. 1356. in fine Gutierez. d. cap. 4. n. 4.

139 16. Lim. testamentarium non posse nisi à patre dari, & habente eos in potestate, quibus tutorem constituit. Paris. conf. 11. n. 8. lib. 2. Caldas. d. versic. fine curatore. n. 11.

140 17. Lim. nam minores 25. annis, tutorem testamento dare minimè possunt l 3. §. quamuis de administrat. tuto. Guhel. de Bened. in cap. Raimutius uerbo adiectæ part 1. n 83. de testamen.

141 Contrarium tenet. Bar. in d. §. quamuis, & Aretin. in §. furiosus. n. 2. Instit. qui dar. tuto. post Borgni. de tutor. & curat. n. 8. sed d. §. quamuis contrarium probat. Galganet. de tutel. lib. 1. tit. 2. n. 20 vide supra amp. 32.

142 18. Lim. in patrono, & extraneo, ille enim liberto tutorem dare non potest; hic uerò filio alterius constituere nequit, licet si congruat, ex inquisitione dati confirmari debeant l. qui tutelam. 28. §. impuberi. de testament. Gutier. de tutel. part. 1. cap. 4. n. 12. Galganet. de tutel. lib. 1. tit. 2. n. 7. Monta. d. cap. 8 n. 41. ubi de datis à patruo confirmandis. l. tutores. de confirm. tut.

143 Sublim. quando patronus libertum, & extraneus illum cui tutores dederunt hæredem instituerunt, nihil aliud habentem, tunc enim datio tutoris est ualida, sed datus tutor cum inquisitione confirmandus est l. si patronus 4. de confirman. tuto. ubi glo. Gutierez. d. n. 12. Galganet. supra qui tamen in extraneo tantum, & instituente inquisitione opus esse probat. Gratia. discep. 680. vbi etiam dationem restringi ad bona relicta, & à iudice idoneum pronunciari debere.

144 Lim. tamen, & declara, nam nullo modo extraneus sine institutione potest impuberi tutorem constituere, nec datus à iudice confirmari, sed à patrono liberto datus semper confirmandus est de communi omnium Caldas. d. uersic. fine curatore n. 104. & Gutierez. supra n. 13. uide supra amp. 21. & 22. n. 40. & 41. Gratia. supra. non confirmari autem si is cui datus fuit non potest esse sub tutela. Sec. Iun. conf. 59. n. 33. lib. 3.

145 19. Lim. incertum dari non posse, nec certum incertis l. tutores. 20. §. tutor incertus l. duo sunt Titii. & l. tutor. 23. de testam. tut. Bartolom. Brixien. q. Dominical. 29. n. 4. Venetial. q. 52. n. 3. Menoch. lib. 4. præsump. 25. n. 7. Galganet. d. tit. 2. n. 12. §. tutor. autem Instit. de legat.

146 1. Sublim. quando eiusmodi incertitudo possit coniecturis certificari Menoch. supra Crau. conf. 162. n. 3. vbi ex verisimi vel relato uel si in vno solo possit verificari. Piag. de tut. & cur. q. 3. vel ex post, in testamentario tamen non in datiuo.

tiuo. Fab. in d. §. tutor autem n. 6. Cor. conf. 210. n. 2. lib. 3. vbi si matri declaratio commissa sit, sed incertum à iudice confirmari posse, & vtroque casu tutelam sustineri. & certam dationem conferri posse in eius voluntatem cui datur d. l. tutor. 23. vbi Bar. non tamen relinqui possunt ad vxoris electionem Bero. q. 67. n. 2. Brun. de reb. dub. c. de persona n. 27. & seq. vbi aliter sublimitat. Gall. de excep. suc. tit. 4. par. 3. n. 9.

147 20. Lim. in eo qui pa siuam testamenti factionem non habet, hic enim tutor dari non potest l. testamento. 21. vbi glo. verbo factio. & Docto. de testam. tutel. Specul. de testam. tutel. n. 1. versic. itē excipitur. Galganet. supra. n. 23.

148 21. Lim. in filiis naturalibus quibus pater, non dat tutorem, si eis nihil reliquit datus autem debet cum inquisitione confirmari. l. naturali de confirman tutor. l. final. C. eod. Spec. de dati. tut. n. 8. Marc. Anton. in l. hac consultissima. §. ex imperfecto. n. 172. C. de in officio. testament. Tiraq. in l. si vnquam. verbo. susceperit liberos. n. 58. C. de reuocand. donation. Nepos. à Monte. Albano. de except. artic. 11 n. 11. vbi non valere tutoris dationem, nisi quoad eis relicta, nec sine inquisitione confirmari. vide supra amp. 5. & naturalibus patrem tutorem, non dare probat etiā Gratian. disceptat. forens. 567. n. 19. nec eis succedit prout nec mater spuriis adulterinis, ex communi Pereg. dec. 58. etiam legitimitis. n. 4.

149 22. Lim. in muliere quæ tutrix testamento dari non potest, nisi communibus filiis, & omnibus data quo ad communes filios sustinebitur, quia vtile non vitiatur per in vtile in diuiduis respectu personarum, & rerum. Bero q. 67. n. 5. & 6. Roland. in flori. testam. rubr. 30. n. 3. Dec. in l. fœminæ. n. 18. de reg. iur. exceptis matre, & auia. auth. matri, & auiæ. C. quand. mulier. tute. offic. fung. poss. & ibi Doc. vide infra tit. 21.

150 23. Lim. non posse testamento tutores dari ad arbitrium, & electionem uxoris testatoris Bero. d. q. 67.

151 24. Lim. in iudæo qui tutor Christiani dari non potest ut pluribus rationibus probat Surd. conf. 122. n. 40. & sequent. vide infra tit. 9. lim. 3?. Contrarium tenet Roma. in l. ait prætor §. iurari. n. 21. de iur. iur.

152 25. Lim. dari non posse recasuris in potestate patris vel aui, nec etiam à milite. l. 1. & 2. de testam. tut. vbi glo. & Bar.

153 26. Lim. non dici testamento datos nisi iure dati sint l. 3. & ubi glo. de testam. tute.

154 1. Sublim. quando à patre minus legitimè datus esset, tunc enim confirmaretur sine inquisitione, nisi noua causa superuenisset l. 4. §. fi. ubi glo. & Bar. de testam. tut.

155 27. Lim. eum, qui tutelam in testamento sibi adscripsit, tutorem non esse, nisi testator subscripserit l. ex sententia 29. ubi Bar. de testa. tut.

156 28. Lim. non posse à militibus tutores dari, nisi ybi à paganis dari possunt l. impuberi 41. vbi Bar. & glo. fi. de admi. tuto.

SVMMARIVM.

1 *Consanguinei pupillorum tutores petere debent.*
2 *Iudex nemine petento vocatis coniunctis tutorem constituit.*
3 *Curatorem adulto coniuncti petere possunt à iudice dari.*
4 *Mater tutorem filiis dari petere debet.*
5 *Libertus patroni filiis tutorem constitui petere tenetur.*
6 *Errore comperto qui pro tutore se gessit pupilli cōiunctos, si velit abstinere certiorare tenetur, vt pupillo tutorem petant.*
7 *Testamento inutiliter datus tutor, errore comperto volens abstinere tutorem dari pupillo petere tenetur.*
8 *Tutor pupillum adultum effectum admonere debet, ve sibi curatorem petat, alioquin periculo tutela non liberabitur.*
9 *Agnati proximiores intra quatuor menses à die scientia, sese per iudicem tutores eligi petere tenentur; vlterius non audientur.*
10 *Tutoris à præside ante aduentum successioris datio valet.*
11 *Decuriones magistratu absente tutores constituunt pro maiori parte.*
12 *Mater ad secunda vota transire volens petere debet filiis tutorem dari.*
13 *Tutor pupillo curatorem dari petere nequaquam potest.*
14 *Remotus à tutela non potest petere pupillo tutorem dari.*

QVI PETANT TVTORES DARI, ET QVANDO. Tit. VI. Cap. I.

1 Consanguinei pupilli ei tutorem petere debent, quibus negligentibus creditores pupilli, eidem tutores dari eius coniunctis, & amicis vocatis petere possunt. l. si filiis. C. qui petant tutor. Afflict. decis. 262. n. 2. Cacchera. decis. Pedemont. 89. n. 7. Marant. de ordi. iudicio. part. 4. distinctio. 16. n. 36. Montan. de tutel. cap. 17. n. 9. Papi. in forma. lib. ad red. rat. tut. glo. & curatores. n. 7. alioquin periculo subsunt refectionis damnorum, & priuationis successionis hæreditatis pupilli. Masue. in pract. tit. de tut. & cur. n. 29

2 1. Amp. vt iudex nemine petente ex officio vocatis coniunctis tutorem dare debeat. Cacchera. supra Montan. supra n. 9. & 10.

3 2. Amp. idem esse si sit curator dandus adulto l. 1. & l. matris. C. qui pet. tuto. l. Diuus Seuerus. §. curatores. eod. tit. l. 1. §. si pupillus de tutel. Montan. d. cap. 17. n. 12.

4 3. Amp. vt mater tutorem dari filiis petere debeat, vt infra tit. 21. cap. 3. & 5. cuius periculo datur. l. 4. qui pet. tutor. etiam mortuo tutore l. 3. C. eod. & amita l. 5. C. eod. qua negligente agnati tutorem petent l. 10. vbi Sali. C. eod. & l. 6. vbi Sali. C. qui dare tut. pos. vbi etiam posse præsidem tā per se, quam per magistratum eis tutorem dare, & legitimo locus erit non datiuo Surd. cons. 159. n. 8.

5 4. Amp. vt libertus patroni filiis tutores constitui petere debeat l. 2. §. libert. qui pet. tutor. l. 2. C. eod. Montan. de tute. cap. 18. n. 24.

6 5. Amp. vt ille, qui pro tutore se gessit errore comperto, si velit abstinere necessarios pupilli certiorare teneatur, vt ei tutores petant l. 1. §. sed. si cognito de eo qui pro tuto. Mōtan. d. cap. 18. n. 25.

7 6. Amp.

7 6. Amp. vt inutiliter datus testamento, errore; cóperto abstinere volens alium dari tutorem petere debeat, ne forte si cæpta deseruerit culpæ causa, vel fraudis condemnetur l. tutores. §. qui se negotiis. de admini. tutor. Monta. d. n. 25. prout si gerere sit impeditus Masuer. supra n. 32.

8 7. Amp. teneri tutorem monere adultum, vt curatorem sibi petat, quo negligente à iudice dabitur, alioquin periculo tutelæ non liberatur l. ita autē. §. si tutor. de administrat. tutor. l. admone. C. qui petant. tutor. l. 3. §. pupillus. de tut. Dec. in cap. ex parte. 2. not. 3. de appel. Madern. Parisiē. de vsur. q. 30. n. 208. Montan. d. cap. 18. n. 26. & sequent. qui subdit, hoc in Gallia non seruari, nisi quo ad matrem, & vbi non seruatur non requiri ex Alex. cons. 131. n. 4. lib. 1. & Soc. Iun. cons. 34. lib. 2. quamuis talis non vsus in contradictorio iudicio obtentus requiratur secundum magis communem opinionem de qua per Alex. supra de quo egi in fine pactorum. verbo. vsu. vide; infra. tit. 33. Masuer. supra. n. 31.

9 8. Amp. vt agnati proximiores intra quatuor mēses a die scientiæ, sese per Iudicem tutores eligi, petere teneantur, alioquin vlterius non audientur. Bar. in l. tutor. si petitus. n. 4. de tut. & cur. & in authen. matri, & auiæ vbi alii. C. quando mulier. tut. offic. fungi poss. & de Clericis in authen. præsbiteros. l. 2. C. de episcop. & cleric. Alex. cons. 140. n. 5. lib. 1. etiam in matre, & auia Bar. d. n. 4. & Galgan. de tutel. lib. 1. tit. 6. n. 9. quamuis in matre dissentiat Dec. cons. 16. n. 7. vide infra. tit. 21. cap. 3. Surd. cons. 159. n. 21. & in matre quod excludatur magis coēm. testatur.

10 9. Amp. validam esse dationem tutoris à præside ante successoris aduentum l. si forte. 17. de offic. præsid. Galganet. d. lib. 1. tit. 7. n. 13.

11 10. Amp. vt in patri, vel eiusdem ordinis magistratu, hanc facultatem habente in absentia aliquorum tutor, & curator dari possit l. vbi. 19. de tut. & cur. Bar. in l. decreto. 6. qui pet. tuto. Galganet. d. tit. 7. n. 13. maiori parte decurionum magistratu absente interueniente d. l. vbi.

12 11. Amp. in matre quæ volens ad secunda vota transire tutorem filiis dari petere debet l. 2. §. si mater. ad Tertul. Spec. de anom. tut. in fine vide infra. tit. 21. cap. 3. & 5. & datiuo locus erit Surd. cons. 159. n. 9. & seq.

12. Amp. vt creditor si non extent necessarii pupillo debitoris sui tutorem, dari petere possit l. 4. C. qui pet. tuto. vbi glo. & Salic. cognati, affines, amici, & educatores puerorum l. 2. qui pet. tuto.

13 1. Lim. in tutore, qui curatorem pupillo dari petere nequit l. 4. qui pet. tuto. vbi Bar. nisi in casu tutelæ finitæ, vt supra amp. 7.

14 2. Lim. in remoto à tutela, qui alium tutorem dari petere non tenetur l. 5. vbi Bar. qui pet. tutor.

15 3. Lim. in pupillo qui petere non potest sibi ipsi tutorem dari sed ab agnatis eius, vel cognatis, hoc est petendum l. 2. qui pet. tuto. Papien. d. glo. & curatores n. 7. nec potest seruum suum manumittere, vt eum habeat tutorem l. fi. de manumis. vind. nec tenetur tutorem petere, vt debitor sibi rectè soluat nec ire ad locum, vbi eius tutor absens reperitur, sed à debitore peti debet, & tutorem ad pupillum ducere. l. 2. vbi glo. de tutel.

16 4. Lim. in eo qui cum pupillo litigaturus est, qui tutorem nón petit, sed aliis nunciat quibus negligentibus iudex ad instantiam creditoris tutores constituet. l. 3. §. si quidem vbi glo. & Bar. qui pet. tut. Natta. cons. 334. n. 1.

17

SVMMARIVM.

1 *Iudex domicilij pupilli, & eius originis dat ei tutorem.*
2 *Defensores ciuitatis cum Episcopo dant tutores.*
3 *Tutor datus à competenti iudice omnia bona vbicumque sita administrare potest.*
4 *Administrare non potest tutor alibi sita bona pro quibus tutor alter datus fuit.*
5 *Vulgo conceptis iudex tutorem constituit.*
6 *Iudex requisitus dans minus idoneum tutorem, vel nullum constituens tenetur in subsidium.*
7 *Iudex loci maioris partis bonorum pupilli ei tutorē dat.*
8 *Contrarium probant ibi citati.*
9 *Iudex originis. & domicilij tutores constituunt; diuersis autem eodem die ab eisdem datis, prefertur à iudice originis electus.*
10 *Iudex pupillo inuito, absenti, & ignoranti tutorem constituit absentem, & ignorantem.*
11 *Iudex loci domicilij pupillo loci illius domino tutelam minime decernit, debet enim iudici subditus esse pupillus.*
12 *Iudex loci bonorum tantum non dat tutorem quamuis decretum interponat.*
13 *Contrarium probatur n. 13.*
14 *Delegari nequit tutoris datio cum mixti imperii sit.*
15 *Contrarium tenens citatur.*
16 *Delegari non potest tutoris confirmatio.*
17 *Delegari non potest tutoris datio etiam si meri imperij, & iurisdictionis non esset.*
18 *Iudex pupillo à sua iurisdictione exempto tutorem non constituit.*
19 *Absenti pupillo non datur eo instante tutor qui mandato curet etiam cum rati cautione nisi coniunctus sit.*
20 *Ventri ex officio tutor dari non potest.*
21 *Cedenti bonis curator ex maiori creditorum parte instantia non ex officio iudicis datur.*
22 *Iudex ille tantum dat curatorem cui lege, Senatusconsulto vel a Principe concessum fuit.*
23 *Iudex domicilij vel originis tantum tutorem dat.*
24 *Iudex se ipsum tutorem, vel curatorem, constituere nequit.*
25 *Iudex qui incidit in furorem non potest tutorem dare.*
26 *Iudice absente decuriones seu Priores Ciuitatis adsiri debent.*
27 *Decretum interponi potest ab vno præside homini alteri Præsidis subdito, si Præses vterq; eundem superiorem recognoscat; secus si iurisdictiones essent omnino separatæ, velut Papæ & Imperatoris.*
28 *Clerico ab ecclesiastico iudice constitui debet tutor.*
29 *Clericus clerico tutor nequit a iudice laico dari.*
30 *Clericis secularis iudex tutorem dare potest, non tamen in beneficialibus, nec in Ecclesiasticis.*
31 *Principi impuberi tutor ab eis datur qui à consilijs Regis, primi Regno, & Imperio præsunt, & ab alijs, vt ibi & idem de curatore, & intrast. de curat. tit. 5. n. 15. amp. 20.*
32 *Imperio immediate subiectorum tutela, et cura à quo detur vel confirmetur.*
33 *Illustrium tutor à quibus nominetur, & an nominans in subsidium teneatur.*

34 *Qui non dentur tutores.*
35 *Subditus tantum à Iudice tutor datur.*

A QVO IVDICE TVTORES DENTVR. Tit. VII. Cap. I.

1 IVdex domicilii pupilli ei tutorem dat, sicut & originis, & potest domicilii iudex tutorem impuberi dare absque concursu iudicis originis, & loci maioris partis bonorum glo. & Doct. communiter. in l. 1. C. vbi petatur tuto. vel curato. Spec. de tutor. §. generaliter. n. 16. vbi Bal. in addition. in fine Rom. consl. 250. Alex. consl. 44. n. 17. lib. 5. de communi Gutierez. de tutel. part. 1. cap. 16. n. 4. & 5. & à iudice datur mixtum imperium habente Bar. in l. imperium. n. 10. in fine de iurisdictio. om. iud. Intrigl. de feud. q. 15. n. 100. & esse iurisdictionis cötentiosæ probat Gutierez. supra. n. 9. & Scrader. de feud. part. 10. sectio. 19. n. 83. ex communi Iudicem tutorem dare probat cui pupillus subest, & dominum feudi vasallo, & Simone. de decret. lib. 1. tit. 1. n. 61. ex communi ostendit ab vtroque Iudice creari domicilii, & bonorum, modò vnica sit tutela, & pupillus Iudici constituenti aliquo respectu subditus sit; sed primò datum præferri, etsi de prioritate non appareat vtrumque valere Fab. in l. magistratus C. vbi pet. tut. & cur. & creari possunt à diuersis Iudicibus respectu bonorum in diuersis territoriis existentium. Ias. in l. 1. in 2. lectu. n. 94. C. de Sum. Trinita. & fide. Catholi. vbi ab vno creatū ad omnia extendi Borg. de tuto. & curato. n. 281. Castr. autem consl. 353. n. 2. lib. 1. inquit quod si pupillus bona in vno territorio habeat, & non sit origine illius territorii, nec in eo domicilium habeat curator in eo loco dari debeat præsertim si in illo habeat suorum bonorum maiorem partem, & Bal. consl. 334. lib. 4. tradit, quando nepos aui, vel proaui originem sequatur, & ordinariam iurisdictionem habere debere Iudicem tutorem dantem Montan. de tutel. cap. 4. n. 22. & cap. 20. inquit sat esse Iudici subesse ratione personæ vel domicilii etiam originis paternæ, vel ratione bonorum vide infra tit. 11. cap. 8. & dationem tutelæ non esse voluntariæ sed contentiosæ iurisdictionis probat Galganet. de tutel. lib. 9. 27. ideoque nisi iudex sit ratione vriginis vel domicilii non dabit tutorem nisi in casu necessitatis, nec curatorem, & esse competentem iudicem loci vbi pupillus habet maiorem bonorum partem, Ang. Aretin. de testam. glo. 96. n. 10. subdito tantum dari, & subditum tutorem. probat. & ab vtroque iudice dari posse Papien. in form. libel. ad redden. ratio. tut. glo. eidem n. 2. & prius datum præferri probat. Masuer in pract. tit. de tut. & cur. n. 36. à iudice domicilii dari & extendi ad bona etiam extra territorium sita Spino. de testam. glo. 29. n. 16. & si rector. qui tutorem dare debet absit ordo decurionū dabit l. vbi & ibi Bar. de tut. & cur. dat. ab his Rai. consl. 158. in fi. lib. 4. & in loco originis dari à Iudice domicilii, alias à Iudice originis si vtrobiq; bona habeat l. pupillo. 27. vbi Bar. de tut. & cur. dat ab his.

2 1. Amp. vt defensores Ciuitatis cum Episcopo tutores pupillis constituant, si facultates illius ad 500. solidos ascendat. §. nos autem Instit. de Attilian. tutor. Montan. de tutel. cap. 19. n. 25. & in Legato Proconsulis quod tut res dare possit non ex delegatione, sed legis beneficio l. penult. de offic. Proconf. vbi glos. & in camera Imperiali ecclesiasticum laicos tutores pupillis laicis dare Rot. Spi. dec. 168. Ricci. dec. 2393.

3 2. Amp. vt datus à competenti iudice administrare possit omnia bona vbicunque etiam extra territorium existentia quia tutor personæ datur quam bona sequuntur, & accessoriè seu in consequenti à bonis siue datus sit à testatore vel à iudice l. 2. C. de excusatio tutor. §. datus. Institut. eod. tit. Fab. in l. 1. n. 2. C. vbi peta tut. & cur. Castr. consl. 320. n. 2. lib. 1. 413. n. 1. lib. 2 Cor. consl. 202. n. 6. lib. 1. Aretin. in d. §. datus. n. 2. Borgni de tutor. & curat. n. 281. per Ias. in l. 1. in 2. lectu. n. 9. C. de Sum. Trinit. & fide Catholic. Gutierez de tutel. part. 1. cap. 16. n. 4. & sequent. Monta. de tutel. cap. 4. n. 22. vide infra tit. 11. cap. 7. est enim generalis tutelæ administratio continēs capita plura, & diuersas administrationes Rim. consl. 364. n. 17. Gail. obs. 123. n. 6. lib. 2.

4 1. Lim. non procedere quando aliorum bonorum alibi sitorum respectu tutor alter constitutus fuisset, Monta. d. n. 12.

5 3. Amp. in vulgo conceptis Maluas. consl. 37. n. 14. seq. Gutierez. supra. n. 15.

6 4. Amp. vt si iudex requisitus non dederit, vel minus idoneum tutorem dederit actione subsidiaria teneatur l. 1. §. si præsef. de magistrat. conueniend. l. 3. & 5. C. eod. Galganet. de tutel. lib. 2. tit. 35. 1. & seq. dequo late infra tit. 13 cap. 3. amp. 21.

7 5. Amp. vt iudex loci maioris partis bonorum pupillo tutorem constituere possit Gutier. supra n. 17. & seq.

8 Contrarium nisi pupillus ibi domicilium habeat tenent communiter Doc. in d. l. 1. C. vbi petan. tutor. & curato. de communi Comez. var. resolutio. tom. 2. cap. 14. n. 17. vide infra in 2. limitatione 7. ampliationis.

9 6. Amp. vt licet originis, domicilii, & bonorum pupilli iudex, illi tutorem dare possit, & ab horū altero prius datus præferatur Fab. in d. l. 1. n. 1. & 2. attamen si eadem die à Iudice originis, & Iudice domicilii duo tutores constituti sint, à Iudice originis datus præfertur Alberi. in l. 1. de tutor. & curator. dat. ab his Gutier. supra n. 31. & à Iudice originis, vel domicilii dari posse, cuiusque administrationem ad omnia bona porrigi Bar. in l. pupillo. de tutr. & curat. Galganet. de tutel. lib. 1. tit. 6. n. 5. et inter datos à Iudice originis, vel domicilii esse locum præuentioni Aretin. in. §. sed hoc iure. n. 4. Instit. de Attilian. tuto. Galganet. supra n. 7. & d. q. 27. n. 6. & seq. Papien. d. glo. eidm. n. 2.

10 7. Amp. vt ex officio iudex tutorem pupillo constituat etiam inuito, absenti, & ignoranti, & absentem, & ignorantem Docto. in l. 1. de iurisdiction omni. iud. de communi testator Gutierez. supra. n. 140. Natta. consl. 334. n. 1. Cacchera. decis.

decis. pedemonta. 89.n.6. & sequent. vbi citatis per creditores infantis agnatis, & nemine petente. de magis communi Serad. de feud. part. 10. sect. 19. n. 253. præsertim in pupillo vel minore, & hæreditati iacenti, & absenti, & ab hostibus capto. n. 254. nec non & furioso, & aliis perpetuo morbo laborantibus, & infanti in casibus in quibus dari potest. n. 255. & 256. Gail. obseruatio. 107. n. 7. & 8. lib. 2. vocatis tamen coniunctis infantis Serader. supra. n. 257. & nemine petente. Galganet de tutel. lib. 3. q. 1. n. 36.

11 1. Lim. non procedere quando pupillus esset Dominus loci domicilii, tunc enim loci illius iudex tutelam decernere non posset, est etenim opus quod pupillus subditus iudici sit d. l. 1. Gutierez. supra. n. 7. tunc autem originis iudex, vel maioris partis bonorum pupilli tutelam decernet, at idem in curatore inquit num. sequent. supra. n. 8.

12 2. Lim. quando bona minoris in loco existerent, vbi nec originis, neque habitationis domicilium pupillus haberet, tunc enim sitæ rei iudex in alienatione decretum interponet Gomez. supra. Gutierez. supra n. 19. non tamen tutorem dare posse Iudicem loci facultatum, quia tutor personæ nō rebus datur. sed curator dabitur Bar. in l. pupillo. de tutor. & curator. Doc. in l. 1. C. vbi petan. tut. & cur. Galganet. supra. n. 6. Add. ad Papien. d. glo. eidem in fine.

13 Contrarium nempe iudicem loci bonorum dare tutorem non fundo sed omnibus bonis Specul. de tutor. §. generaliter. n. 16. 17. loqueas de iudice loci vnius fundi. vide supra amp. 5

14 3. Lim. vt cum datio tutoris mixti imperii sit alias maioris, alias minoris, l. mutus § tutorum. de tutel. Beluis. pract. iudic. tit. de fuga. reor. n. 25. delegari non possit, nisi pupilli facultates infra 500. solidos essent, aut nisi illi delegatio fiat, qui alioquin habeat iurisditionem, quod & in curatoris datione procedit secundum magis communem de qua testantur Purpur. in l 1. n 664. de off. cuius cui manda. est iurisdict. & Gutierez. supra, n. 27. & 28. Natta. cons. 663. vbi propterea non subdito dari non posse Bolognet. in d. l. 1. n. 36. & sequent. Galganet. de tutel. lib. 1. tit. 7. n. 11. Valasc. in l. imperium n. 235. & sequent. de iurisdictio. om. iud. Lanfran. de arbitr. part. 4. n. 11.

15 Contrarium tenet Orian. In. d. l. 1. n. 96.

16 1. Amp. primam opinionem vt nec tutoris confirmatio delegari possit Valasc. in d. l. imperium n. 239. de iurisd. om. iudic.

17 Quamuis nec meri, nec mixti, imperii nec iurisdictionis esse, at ex lege, vel senatusconsulto tributa teneant Longouelli, in d. l. imperium. n. 135. & seq de iurisd. om. iudic. contra mentem. Doctorum; verum etiam si nec meri imperii, nec iurisdictionis esset, delegari nō posse tenet Solom. in d. l. 1. n. 3.

18 4. Lim. quando pupillus exemptus esset à iurisdictione iudicis, tunc enim dari ab eo non posset à cuius iurisdictioce exemptus foret Serad. d. sect. 19. n. 85.

19 5 Lim. non posse dari absenti pupillo eo instante qui mandato careret etiam cum cautione de rato, nisi coniunctus esset Castr. in l. mutus. 43. §. 15. qui n. 5. de procurator. Serad supra. n. 253.

20 6. Lim non posse ventri ex officio dari l. 1. §. quoties. de ventr. in possess. mitten. l. 2. §. quod si curatores. ad Tertillan. Serad. d. n. 253. ad finem. Mōtan. de tutel. cap. 3. n 48.

21 7. Lim. in eo qui bonis cessit l. 2. de curator. bon. dand. Serader. d. n. 253. in fine. vbi curatorem à Iudice non dari nisi creditoribus pro maiori parte petentibus.

22 8. Lim. non dare tutorem, & curatorem nisi eum cui lex, Senatusconsultum, aut Princeps dandi facultatem concessit, ideoque mixti imperii est l. muto. §. tutoris. de tutel. Oldrad. cons. 50. Aretin. in §. sed hoc iure n. 8. in fine Instit. de Attilian. tutor. Galganet de tutel. lib. 1. tit. 7. n. 9. 10.

23 9. Lim. in iudice alterius loci quam vbi pupillus ex patre originem ducit, vel bona aut maiorem partem possideat, sicque domicilii l. 1. vbi Doc. C. qui pet. tut. & cur. Franc. Marc. dec. 83. n. 6. part. 2. Galganet. d tit. 7. n. 12. non subdito enim dari non potest, & si datus non administret non tenebitur. l. neque C. qui dar. tuto. pos. Alex. cōs. 161. n. 7. lib. 5. Franc. Marc. decis. 251. part. 1. Borgni. de tutor. n. 3. Galganet. supra n. 21.

24 10. Lim. non posse iudicem se ipsum tutorem, vel curatorem constituere l. prætor. 4. vbi glo. & Doctor. de tutor. & curator. Galganet. supra. n. 13.

25 11. Lim. in iudice qui in furorem incidit qui tutorem dare non potest, quia quicquid agat non intelligit. l. nec mandante. 8. §. 1. de tutor. & curator. vbi Bar. Galganet. d. tit. 7. n. 14:

26 12. Lim. vt absente iudice decuriones seu priores ciuitatis adiri debeant Roman. in l. si verò. §. de verò n. 217. Solut. matrimon.

27 13. Lim. quoad decreti interpositionem, nam iurisdictio voluntaria potest ab vno præside in homine qui subsit alteri præsidi exerceri quādo vterque Præses superiorem eundem recognoscit, secus verò quando iurisdictiones omnino separatæ essent ac distinctæ vt Papæ, & Imperatoris cap. nouit. de iudic. tunc etenim vnus in personis alterius nō potest se intromittere elem pastoralis. de re iud. clem. ne Romani de iuriur. Rol. cons. 88. n. 36. versic. secundò respondetur. lib. 1. Simon. de decret. lib. 1. tit 1. n. 7. & seq. vbi retenta communi sententia, quod iudex personæ, vel bonorum decretum interponere possit duobus casibus non procedere probat. Primo. si tutela, vel cura in plures diuisa esset, nec vni tantum data fuisset, nam quando diuisa esset in plures, loci prædialis iudex authoritatem interponet l. magis puto. §. illud. de reb. cor. secundò necessario requiri vt Iudex aliquo respectu suus iudex sit, nec partium consensu iurisdictio. potest prorogari Bero. cons. 22. n. 46. & seq. lib. 1. Simon. supra Pie. ad stat. Vil. lib. 1. c. 151. glo. 21. à Iudice domicilij, non à delegato nisi Principis in specie interponi.

28 14. Lim. nam Clerico ab ecclesiastico iudice tutor constitui debet Bar. in l 1. n. 5. de tutor. & curato. dat. ab his Rota. decis. 7. n. 6. de iudic. in nouis. Ripa. In cap. 2. n. 10. de iudic. Ruin. cons. 89. n. 1. lib. 5. Soc. in l. si quis clericus n. 23. in fine.

ne. de foro. competen. Piag. de tutor. q. 1. n. 6. Gutierez. de tutel. part. 1. n. 20. cap. 16. Spino. de testament. glo. 29. n. 18. Montan. de tutel. cap. 4. n. 15. Galgacet. de tutel. lib. 1. tit. 6. n. 4. non autem à laico tit. 7. n. 22. Cabedo. dec. 80. par. 1. Diana. resol. moral 94. par. 1. tract. 2. etiam mète capto, vbi tamen clerico actori, si minor sit coram iudice laico litiganti abiisto curatorem dari, & ex Cabedo. dec. 81. iudicem laicum facere inuentarium filiorum minorum clerici vita functi.

29 1. Amp. vt nec etiam clericus clerico à laico dari tutor possit Dec. conf. 150. n. 9. Monta. supra. n. 27. quamuis laicus etiam clerico tutor possit per ecclesiasticum constitui, Dec. supra. n. 8. Monta. supra. n. 31.

30 Verum etiam ad secularem spectare clericis tutorem dare, qui tamen potestatem non habebit in beneficialibus, & ecclesiasticis, & à laico datos coram eis cogi posse, & rationem reddere teneri, & ita etiam in Gallia seruari testatur Guliel. de Benedict. in cap. Rainutius. versic. & vxorem nomine Adelatiam. decis. 2. n. 128. de testament. ex communi.

31 15. Lim. in Principe impubere, nam eius tutores & curatores eligi debent ab eis qui à consiliis Regis, primi regno, & imperio præsunt, vt apud fràcos Parlamentum apud Hispanios Magnum consilium; apud Duces verò Consiliarii, & Populus, Caldas de restitutio. in integrum verbo hunc contractum, n. 48. Galganet. de tutel. lib. 1. tit. 11. n. 15. vbi etiam ad Papam in principatibus ecclesiæ subiectis vbi n. 13. & 14. exemplo Salomonis Regem coronari, & inungi posse, etiam infantem, vel à Papa Gomez. de delict. c. 1. 56.

32 16. Lim. nam tutela, & cura immediatè Imperio subiectorum confirmatio, & datio ad Cameram spectat l. 1. de tut. & cur. dat. ab his. vbi glo. verbo eiusdem, quia Camera horum iudex ordinarius est Gail obs. 2. n. 47. lib. 1.

33 17. Lim. nam illis tribus personis cessante testamentario & legitimo tutor & curator in Vrbe Romæ dabitur nominandus per decē ex senatoribus, & per Præfectum Vrbis, & per eos nominatus, ab ipso præfecto confirmatur, & ei sic confirmato per Prætorem decernitur administratio, qui in subsidium non tenentur ob illius malam administrationem; In Prouinciis verò tutores, vel curatores clarissimarum personarum nominantur per curiales, qui ex nominatione tenentur in subsidium l. 1. vbi Sali. C. de tut. vel cur. illustr. & claris. person.

7. Amp. decreto decurionum magistratum seu iudicem dare tutorem l. 6. & ibi Bar. qui pet. tut.

34 1. Lim. Conclusionem principalem, vt in supra scriptis limitationibus.

35 2. Lim. non posse à iudice dari non subditum suæ iurisditioni l. 5. vbi glo. & Salic. C. qui dare tuto. vel curato. pos. l. 1. de tut. & cur. dat. vt his vbi Bar. cum posse tutorem dare cui concessum est, eique qui suæ iurisdictioni subesset Bero. conf. 102. n. 23. lib. 3. vbi clericum laico ab episcopo solo, nec a seculari solo dari posse, sed ab vtroque nisi episcopo laicus subesset. Rol. cons. 24. n. 25. quia principaliter personæ datur lib. 3. Surd. cõs. 159. n. 20.

36 3. Lim. vt magistratus municipales si pupilli substantia non excedat 500. aureos tutores iure suo dare possit, si autem excedant, iussu præsidis dabunt, eum scilicet, qui eiusdem agi vel villæ sit l. 3. vbi glo. de tut. & cur. dat ab his.

37 4. Lim. non posse Prætorem seipsum tutorem dare vel delegare l. 4. vbi Bar. de tut. & cur. dat. ab his.

38 5. Lim. in delegato de quo vide infra tit. 20. n. 23

39 6. Lim non posse dari a iudice furioso vel demẽte l. 8. §. 1. de tut. & cur. dat. ab his.

SVMMARIVM.

1 *Aequiparatur tutor executori vltimarum voluntatum.*
2 *Contrarium probant citati n. 2.*
3 *Incertus tutor dari non potest, executor potest.*
4 *Æquiparatur protutori tutor.*
5 *Aequiparatur tutor nominum exactori.*
6 *Prælatus tutor comparatur.*
7 *Episcopus tutori æquiparatur.*
8 *Procuratorem tutor ante litem constatam constituere nequit, prælatus potest.*
9 *Prælatus perpetuò tutor temporaliter constituitur.*
10 *Prælatus vtitur ecclesiæ bonis, secus in tutore.*
11 *Prælatus liberam habet administrationem, non etiam tutor.*
12 *Mala fides tutoris non nocet pupillo, prælati ecclesiæ nocet.*
13 *Prælatus sustentare potest suos consanguineos pauperes, secus in tutore.*
14 *Prælatus non tenetur reddere rationem, secus in tutore.*
15 *Prælatus sacramento probat expensas, quas fecisse inquit; aliter autem eas tutor probare tenetur.*
16 *Testatorem blando sermone inducere tutor potest ad sibi relinquendum, quod pupillo relinquere volebat; in prælato secus.*
17 *Differunt tutores ab aliis administratoribus, in aliis remissiuè.*
18 *Fideiussori tutor comparatur.*
19 *Procuratori ac negociorum gesti æquiparatur tutor.*
20 *Procuratoris officium voluntarium, tutoris autem necessarium est.*
21 *Procurator minus iuris habet in bonis principalis, quam tutor in bonis pupilli.*
22 *Curatori tutor comparatur intellige, vt ibi.*
23 *Hospitalariis tutores æquiparantur.*
24 *Balio Regis tutor an æquiparetur.*
25 *Syndicus patri legitimo administratori, tutori, & curatori comparatur.*
26 *Tutores, & curatores in quibus æquiparentur.*
27 *Procurator, & curator non æquiparantur.*

QVIBVS AEQVIPARENTVM TVTORES.
Tit. VIII. Cap. I.

1 EXecutori vltimarum voluntatum, tutor æquiparatum Bal. conf. 308. n. 1. versic. nam vbi. lib. 2. Roman. conf. 119. conclusio, prima Florian. in l. qui erat. n. 10. famil. ercifcun. Signorol. conf. 205. n. 4. Aluis. de Alber. sing. 262. Simon. de Pret. de vltim. voluntat. lib. 5. dubitatio. 2. n. 42. pag. 18. de communi. Spino. de testa. glo. 28. n. 36. Castil. dec. 216. n. 3. lib. 2. Gratia. descep. 812. n. 30. Burs. conf. 133. n. 15.

2 Con-

2 Contrariam opinionem, quia officium tutoris est necessarium, executoris autem voluntarium tenēt, Put.cons. 121. n. 31. inter cons v tim. volunt. & ibi, Franch. cons. 176 n. 13. & quon am potestas tutoris maior est, ut supra n. 95. dixi in tract. executor. vitim. vol.

3 Item tutor incertus dari non potest, Cor. cons. 125. n. 4. lib. 1. executor potest incertus esse, Aluis. de Alter. d. sing. 262. §. tutor autem, Inst. de legat. Mars in rub. C. de prob. n. 40 & seq. vbi etiam vitiare executoris dationem, vide tract. executorum tit. 14. n. 1 0 c 9 Gall de excep. fu. tit. 4. exc. si par. j. nisi modo aliquo certificari possit n. 8. 9.

TIT. VIII CAP. II.

4 Pro tutori æquiparatur tutor, Natta cons. 73. n. 11. Iodoch. in Enchiridion par. vel simil conclus incipiente, tutoribus, qui sint comparandi, vbi etiã æquiparari curatori, fabricæ magistro prouisori bonorum pauperis, & alij piorum locorum administrationem habẽtibus. Bero. cons. 126. n. 1. lib. 3.

TIT. VIII. CAP. III.

5 Exactori nominum tutor comparatur Salic. in l. periculum n. 6. si cert. petat.

TIT. VIII. CAP. IIII.

6 Prælatis tutores æquiparantur vbicumque, & quatenus materia potest conuenire, Contard. in l. diffamari. in ampliation. n. 52. C. de ingenu. Bero. cons. 61. n. 22. lib. 1. & q. 27. n. 4 vbi intelligit in fauorabilibus, Iodoch. in enchiridion par. vel simil verbo tutor bus. Manzi. de tutel. q. 8. principali tit. tutores suspecti n. 15. Paui. deuisitatio. q. 4. secundæ part. n. 22. et à tutore ad prælatum quãdoque argui permitti probat, Gutier. de tutel. part. 1. cap. 1. n. 8. Gratia discep. 601. n. 17. & 24. Bero Q. 27. n 4. tutores prælatis, & curatores, & è contra in fauorabilibus æquiparari probat.

7 Et è contra tutori episcopus æquiparatur, Gratia, disceptationen. forensi. 29 . n. 35. Bero. supra tutores, & curatores, prẹlatis æquiparari in fauorabilibus, et è contra.

8 1. Lim nam tutor non potest procuratorem ante litem contestatam cõstituere; id quod prælatus potest, Barbat. de præstant. Cardinal. Q. 3. n. 28. Add. ad Mattesilan. sing. 44. n. 10. & sing. 190. Soc. Iun. cons. 182. n. 12. idem in curatore probans nisi bonis datus esset.

9 2. Lim. nã tutor temporalis constituitur, prælatus autem perpetuus est, Barbat. d. n. 28. Addent. ad Mattesilan. supra, Bero. in c. ex literis n. 45. de prob

10 3. Lim tutorẽ bonis pupilli vti non posse; Prælatũ autẽ bonis ecclesię vti posse, Imo, in cap. fraternitatem n. 2. de donation. Barbat d. n. 28. Add. ad Mattesilan. supra n. 11. Bero. d. n. 45.

11 4 Lim. nam prælatus habet liberam administrationẽ; secus in tutore, & curatore, Barbat. d. n. 28. Add ad. Mattesila. supra. n. 12. Gutierez supra Bero d. n 45.

12 5. Lim nam mala fides tutoris nõ nocet pupillo, secus in prælato, Seraphin, decis. 602. n. 1. & seq. intelligendo in præscriptione bona fide inchoata decis. 232 n. 2 & 3.

13 6. Lim nam prælatus sustentare potest suos consanguineos pauperes ex bonis Ecclesię, nõ autẽ tutor, Barbat. supra n 29. Addent. ad Mattesilan. d sing 44. n. 12. cap. 1. de cohabitat. cleri. & mulier iuncta l. a tutoribus, de administrat. tutor.

14. 7. Lim. nam tutor finita tutela rationẽ reddere tenetur; secus in prælato. aduersus l. de adomini. tutor. Add. ad Matesilan. d. n. 12. Barbat. d. n. 29. Men. ch. cons. 39. n. 64.

15 8. Lim nam tutor expensas, quas fecisse asserit, probare tenetur; Prælatus vero eas solo iuramento probat, Barbat d. n. 29. Addent. ad Mattesil. supra. n. 13. glo. in c. qualiter & quando 2. de accusat.

16 9. Lim. nam tutor testatorem inducere potest ad sibi relinquendum id, quod pupillo relinquere volebat secus in Prælato Addent. ad Mattesilan. supra. n. 4. intelligendo tamen, vt illud non possit dolo facere pręlatus sed sermone blando n. 15. & Barbat. d. n. 29. ex glo in l. quicquid C. arbitu te l. pupillorum C. de administr. tut. & in c. quicũque. 12 q. 4.

17 10. Lim. alijs casibus apud, Bero. in cap. 1. n. 36. de iud. refert. Seraph. decisio. 602. n. 19. & Mantu. sing. 463. pingius prælatum ius habere probat. vbi etiam de prælato ad tutorem non valere argumentum, nisi in alienatione vtrique prohibita sine decreto. sing. 465.

TIT. VIII. CAP. V.

18 Fideiussori æquiparatur tutor, Purpur, in l. 1. n. 84. C. de transactio.

TIT. VIII. CAP. VI.

19 Procuratori & negociorum gestori æquiparatur tutor, vt quæ ad fidem librorum tradit Crauet. de antiquita. tempor. part. 1. sectio. Quarto limita n. 24. & sequent. & appellatione procuratoris continetur. Afin. in prax. §. 28. cap. 2. n. 1. idem de curatore probans

20 1. Lim. nam tutoris officium necessarium est, procuratoris autem voluntarium, Dec. in l. si pecuniam. n. 5. si cert. petat. Mago. dec. Luca. 68. n. 29.

21 2 Lim. tutor enim plus iuris habet in bonis pupilli, quam procurator in causa, in qua constitutus fuit l. qui fundum. §. tutor. pro emptor. l. interim §. qui tutelam. de furt. et ad plura tutor, quãm procurator obligatur, Alber. de testi. tit. quando testes repellan. propt. affectio. n. 6. & in tutore decretũ requiritur, non in procuratore, Mantu. sing. 467.

TIT.VIII. CAP.VII.

22 Curatori tutor comparatur, Franch. conf. 116. n.41. inter conf.vltim volunt. Iodoch.fupra. Afin. fupra & in lege, & ftatuto vnum alterius appellatione contineri probat, glo. in authent minoris debitor C.qui dar.tutor.pof.l.2.§ fi mater ad Tertul.Galganet.de tutel. lib 4 Q. 3.n. 3. Q 29. vbi ita cōmunem vfum habere, nifi mens, ratio, vel expreffa iuris difpofitio, aliud fuadeat, & in difpofitione legis tutores, & curatores pari paffu ambulare, paucis exceptis cafibus l fcire oportet de excufatio. tutor.l.2 § fum quid fi curatores, ad Tertil. Doc cōmuniter in rubr. & in l.3.4. & final. C. de in lit.dand. curato.Caldas. de reftitutio. in integrum verfic fine curatore. n.62. & fequent. in conftitutione hominis fecus probant, Gal.obferuation.46. lib 2.Cacche decif. 86 n.4. & ab omnibus receptum probat, Gutierez de tutel.part.1.cap. 16 n. 151 & fequent vbi tamen in difpofitione hominis idem dicit, nifi ratio diuerfa fubeffet; & non procedere etiam æquiparationem vbicunque diuerfum, in iure cautum reperitur, nec quando curator impuberi daretur.n.157.Caldas.fupra.n.70.
1 qui tamen valere dicunt, tutelæ dationem puberi factam, quia de cura intelligitur fub tutela comprehenfa; & ex communi vfu probant tutorem pro curatore accipi, et è contra Galganet. de tutel. lib 3 Q 1.n 16 & curator procuratori æquiparatur. Afin in prax.§.28.c.2.n 3.vbi circa productionem mandati. vide infra tit.30.& in vno dicta in alio difpofita cenferi, Spino. de teftam. glo. 29. n. 19.& pro curatore tutor accipitur quia curatore plus eft, Rot.dec.89.n.14.15.part.2.diuerfo.

TIT.VIII. CAP. VIII.

23 Hofpitalarijs tutores æquiparantur Iodoch.fupra. Petr de Vbald. de canonica Epifc. Q.2 princip.n.3.Mandof in fignatura gratię pag.7. verfic. hofpitalarij, Garzias.de benef.part.1.c.3.& è cōtra, Rot. dec.862.n 4.par.4.diuerf. fed tutores 1. funt exempti à munerib publicis l.tutelæ C. de excus. mune. lib. 10. Rot. Bono. dec.92.n.37. per fund. & fcrips.

TIT. VIII. CAP. IX.

24 Balio Regis tutor in multis æquiparatur, & in multis differt, vt per Intrigl. de feud. cent. 1. Q. 45. n. 93. & fequent.

TIT. VIII. CAP. X.

25 Sindicus æquiparatur patri legitimo adminiftratori, tutori, & curatori. Crau. conf. 278. n.1. inferens appellare poffe. & 238, n.2. habere mandatum cum litera, & trāfigere poffe n.4 & Mora. dec.bono.18.n.20. & feq. vbi etiam circa lites actiuè & paffiuè.

TIT. VIII. CAP. XI.

26 Curatores, & tutores, æquiparantur in cocernentibus adminiftrationem Bal in l. qui neque de reb cor. fed in multis differunt, vt per glo in l. vētri. verbo. regula. de tuto.& curato.datis ab his Baec. de decima.tut.c.3.n.24. Alunno. de ratiocin.c.6.n.44.

TIT. VIII. CAP. XII.

27 Procurator, & curator, non æquiparantur, nam curatoris officium non finitur anno 25. nifi vt fufpectus remoueatur, & fic non poteft ad voluntatē reuocari, fed procurator poteft. l. tutorem C. qui tuto.dar.pof.l.1.C.de fatis d. l. ante litem C. de procur. & maritus procurator vxoris effe poteft; fed non curator l.maritus C. de procur.l.2. C. qui dare tuto.vel cur.pof Mantua. fing.470.

TIT.IX. QVI DARI TVTORES POSSINT.

SVMMARIVM.

1 *Tutor quilibet dari, et effe poteft nifi reperiatur expreffe prohibitus.*
2 *Pater fily emancipati tutor fit.*
3 *Agnatorum, & cognatorum differentia quoad tutelas & curas fublata eft.*
4 *Clericus, & monachus cum licentia fuperioris laici tutores effe poffunt, & laicus clerici legitimus.*
5 *Contrarium tenet Aret. ibi citatus.*
6 *Decretum in tutela clerico delata, iudex laicus quando interponat.*
7 *Epifcopi & monachi tutores effe nequeunt.*
8 *Bannitus bona cuius publicata nō fuere, tutor effe poteft.*
9 *Contrarium tenet Lambert ibi citatus.*
10 *Bannito non decernitur adminiftratio vti tutori.*
11 *Bannito perpetuo tutore, fit locus legitimo, nulli autem fi ad tempus.*
12 *Bannito patre cum bonorum publicatione, vel ad triremes damnato, ita vt fily fui iuris fiant, mater nutritrix efficitur.*
13 *Vitricus fui priuigni tutor effe poteft.*
14 *Vitricus non poteft priuigni tutor effe, fi agnati fe opponant.*
15 *Vitricus erit tutor etiam inuitis agnatis, fi priuignus inclinet, in vitrico.*
16 *Vitricus tutor datus, antequam vitricus effet, non defiuit tutor.*
17 *Priuignus non aletur penes vitricum tutorem vel, nouercam.*
18 *Subftitutus pupilli tutor eius effe poteft.*
19 *Tutor vnus plurium pupillorum effe poteft.*
20 *Filiusfam. tutor effe poteft, et in iudicio ftare fine patris confenfu.*
21 *Contrarium tenet Cor. ibi citatus.*
22 *Pater pro filio intercedens pro filio in folidum tenetur.*
23 *Curator bonorum impuberis, eiufdem tutor effe poteft.*
24 *Minor 25. annis & furiofus dari tutores poffunt; quod intelligitur minore maiore effecto, & fi furiofus refipuerit.*
25 *Datiuo tutori locus, eft quoufque minor datus tutor maior euadit.*
26 *Contrarium tenet Bero: ibi citatus.*
27 *Minor, quamuis tutor dari poffit non, tamē officium exercebit.*

28 *Mi-*

28 Minor 25. annis, maior 18. si eo tempore ex statuto maior censeatur, tutor esse potest.
29 Contrarium tenet Bal. ibi citatus.
30 Minor asserens se maiorem ex dolo tenebitur.
31 Mater tutrix, & curatrix esse potest.
32 Mater à tutela filiorum ob litem non remouetur.
33 Mater minor 25. annis filiorum tutrix esse non potest.
34 Mater tutrix esse non potest, si minor sit, etiam si renunciauerit minori ætati, & in integrum restitutioni.
35 Remotior à iudice dari potest, negligentibus proximioribus.
36 Remotior non potest, dari tutor nisi, requisitis proximioribus.
37 Absens tutor dari potest, dummodo ei intra 30. dies enuncietur.
38 Absentis Reip. causa tutoris loco, datur curator.
39 Laicus clerici tutor vel curator esse potest.
40 Clerico tutor ab ecclesiastico iudice dari potest, ac debet.
41 Clerico minori coram laico litiganti secularis iudex curatorem dabit.
42 Seruus testatoris tutor relictus directò liber, & tutor erit.
43 Iudei tutores esse possunt.
44 Forensis legitimus tutor esse potest, & n. 46.
45 Hæres testamento tutor dari potest.
46 Territorij alterius tutor dari potest.
47 Forensis tutor datiuus non datur à Iudice.
48 Forensis datiuus tutor dari potest, si consentiat.
49 Inhabilis testamento tutor datur; & intelligitur quando habilis erit.
50 Testamento inutiliter datus confirmari potest.
51 Testamento se tutorem adscribens, si idoneus sit licet suspectus, non excusabitur.
52 Plures tutores simul à lege testatore, & iudice dari possunt.
53 Furiosus dari potest tutor, & tunc tutor erit cum resipuerit.
54 Spadones tutores esse possint, & Papa sufficit enim mentulam habere.
55 Fideiussor tutoris dari contutor potest.
56 Ordinis superioris, & inferioris tutor pupillo dari potest.
57 Ingenuus libertino tutor dari potest nisi se excusaret.
58 Liberti tutores etiam inuiti constitui possunt.
59 Idoneis in ciuitate non repertis extra ciuitatem eligentur, dummodo dantis iurisditioni subditi sint.
60 Pater etiam contra matris voluntatem prohibentis esse tutorem filiorum, tutor eorum constitui potest à matre institutorum.
Status controuersia non impedit tutela vel cura dationem.
61 Pauper non potest esse tutor.
62 Contrarium tenent ibi citati.
63 Mater etiam pauper filiorum tutrix esse potest.
64 Forensi non datur à Iudice tutor.
65 Contrarium tenet Purpur. ibi citatus.
66 Forensi tutor datur à iudice coram quo litigat.
67 Forensis consentiens tutor à iudice constituitur.
68 Forensis legitimus potest esse tutor.
69 Rebus suis superesse non potens tutor esse non potest.
70 Furiosus non habens dilucida interualla non potest tutor dari.
71 Mulieres (matre, & auia exceptis) tutrices esse minimè possunt.
72 Mulier tutrix esse potest si id à Principe obtinuerit.
73 Mala valetudine vel perpetuo morbo detentus tutor dari non potest.
74 Excõmunicatus excõmunicatione vigente tutor esse non potest.
75 Creditor, debitor, vel minoris rem tenens tutor esse nõ potest.
76 Debitor modica summa tutor esse potest.
77 Creditum vel debitum superueniens non impedit tutelam.
78 Creditor tempore suscepta tutela creditum amittit.
79 Creditor qui iura contra minorem acquirit nõ dum finita tutela aut ratione reddita, ea finita creditum perdit, & liberatur minor.
80 Creditum patris non impedit, quin filius tutor esse possit, nec etiam patris debitum.
81 Creditrices, & debitrices mater, auus, & auia tutores esse possunt.
82 Creditor vel debitor scienter à testatore tutor dari potest.
83 Creditum tutori superueniens aliter, quàm per cessionẽ non impedit tutelam.
84 Creditor in actione reali tutor esse potest.
85 Creditum controuersum non impedit tutelam.
86 Nepos tutor esse non potest filio tutore existente.
87 Surdus, & mutus nil omnino audiens, vel loquens tutor esse non potest.
88 Surdus, & mutus effecti post susceptam tutelam, tutor, & curator, esse desinit.
89 Surdus, & mutus ad motum labiorum intelligens tutor esse non potest.
90 Cæcus vno oculo, vel visu debilitatus tutor esse potest.
91 Surdaster ac tardè loquens tutor esse potest.
92 Seruus tutor esse non potest.
93 Seruus a testatore tutor datur, licet non à iudice.
94 Seruus testamento tutor datus, quamuis expresse non sit, relicta libertas, tutor erit.
95 Seruus in codicillis, epistola, vel alio actu, excepto testamento, tutor esse non potest.
96 Seruus, nisi testator suum esse sciat non alienum, tutor dari ab eo nequit.
97 Seruus, quem testator seruum ignorabat, tutor dari non potest.
98 Incertus tutor dari non potest.
99 Incertus à testatore relictus, & à matre testantis voluntatis conscia declaratus confirmari debet.
100 Incertus dari potest, si coniecturis certificari possit.
101 Nominis eiusdẽ duobus extantibus, si hoc appareat, personæ identitas probari debet, si verò id non constet idẽtitas præsumetur, et allegans pluralitatem probare tenebitur.
102 Incertus dari potest tutor, qui ex mente verisimili, vel ex relatione certificari queat.
103 Socius tutor dari non potest.
104 Socius modica rei à tutela non excluditur, nec si scienter detur.
105 Societatem continuans cum pupillo de mandato socij defuncti pupillum obligatum habet ad vtramque fortunam, & bonum, quod ex communi pecunia percipitur, commune est.
106 Obligare qui se nequit nisi alterius consensu, tutor esse non potest.
107 Infames nequeunt esse tutores.
108 Contrarium tenent ibi citati.
109 Nouerca sui priuigni tutrix esse non potest, nec vitricus etiam.
110 Vitricus tutor esse potest matris consensu, vel coniunctorum pupilli, vel tutorum testamentariorum.
111 Vitricus tutor esse potest, si ex inquisitione cõstaret esse vtile pupillo.
112 Vitricus ab adulto in curatorem peti potest, nisi à matre seductus esset.

113 Maritus tutor, & curator vxoris esse non potest.

114 Maritus curator vxeri potest ad litem dari.

115 Clerici in sacris ordinibus constituti testamentarij, & datiui tutores esse nō possunt, intellige, vt ibi.

116 Episcopi, & monachi nisi miserabilium personarum tutores. & curatores esse nequaquam possunt, intellige, vt ibi.

117 Prodigus tutor esse non potest.

118 Dilapidationis bonorum pupilli timor à tutela excludit.

119 Male morigeratus tutor esse non potest.

120 Mores valde exacti in tutore non exiguntur, sed moderati sufficiunt.

121 Minor 25. annis tutor, & curator esse non potest.

122 Minor 25. annis etiam mater tutrix esse nequit.

123 Minor 25. annis mater testamentaria tutrix esse negatur.

124 Minor 25. annis maior. 18. tutor dari potest, si ex statuto, ætas maior anno 18. constituta foret.

125 Minor dolose tutelam suscipiens, vt maior tenebitur.

126 Minor testamento dare potest, & interim tutor dabitur vel curator, & maior effectus tutelam geret.

127 Minor tutor esse potest ex consuetudine si extet.

128 Matre ad secunda vota transeunte, nominante tutorem nisi ex inquisitione iudici ita visum fuerit, ab ea nominatus non constituetur.

129 Matre ad secunda vota conuolare volente, coadiutor suspecti tutoris ab ea nominatus non aliter, nisi iudici visum fuerit eligetur.

130 Nominatus à matre in tutorem pater, & frater eius admittetur si velit secundò nubere.

131 Contrarium tenet Dec.

132 Nominatus à matre eligi potest idoneus repertus.

133 Vitricus tutor priuigni esse non ptest.

134 Contrarium tenent ibi citati.

135 Vitricus priuigno tutor datur consensu parentum ac testamentariorum tutorum.

136 Vitricus dabitur priuigno tutor si ex inquisitione vtile pupillo esse constaret.

137 Vitricus ab adulto priuigno petitus curator constituetur.

138 Mater quæ transiuit ad secunda vota tutrix esse non potest filiorum primi viri.

139 Mater secundo nubens non potest filiorum primi viri tutrix esse etiam si testator aliud cauisset, nisi aliter iudici visum fuerit pro vtilitate pupilli.

140 Mater quæ sponsalia per verba de præsenti contraxit secundum, Concil. Trident. matrimonio etiam non consumato, nec ea ad uiri domum transducta, filiorum primi matrimonij tutrix esse nequit.

141 Mater luxuriose viuens tutrix esse non potest.

142 Mater solis sponsalibus contractis tutrix esse poterit.

143 Mater secundo nubens, ex Principis consensu tutrix esse potest.

144 Pater secundò nubens filiorum primi matrimonij tutor esse potest.

145 Pator Luxuriosè viuens filiorum primi thori tutor non erit.

146 Mater mortuo secundo viro tutelam reassumit.

147 Matre quæ tutelam nunquam assumpsit à iudice deferri petēte legitimo dabitur: si vero post eam assumptam datiuo locus erit, si autem simpliciter ad secunda vota transierit non petite tutore filijs, legitimus tutor admittetur.

148 Mater vidua requiri debet prius quàm alter tutor cōstituatur. intellige, vt ibi.

149 Consanguineorum alter matre secundò nubente tutor dabitur, nisi minor aut adultus alterum mallet, qui iudici placeat.

150 Litigans cum pupillo de hæreditate vel omnibus bonis tutor non dabitur.

151 Mater, & auia cum pupillo litigantes non priuantur tutela, sed datur adiunctus.

152 Colonus Regis et obligatus siue rei fiscalis, vel priuata Principis conductor sit, et tutor dari non potest.

153 Testamenti factionem passiuam non habens tutor constitui nequit.

154 Status mutatio impedit tutelam.

155 Iudeus Christiani tutor esse non potest.

156 Miles tutor esse non potest.

157 Libero capiti tantum, & suæ iurisdictionis tutela datur.

158 Tutorem se ipsum pupillo dare nemo potest.

159 Curiales ad illustrium tutelam vocari nō possunt.

160 Inimicus pupilli vel patris eius tutor esse non potest.

161 Prohibitus a parentibus tutor esse nequit.

162 Prohibitus a matre tutor dari nequit.

163 Legatus, & absens causa Reipub. tutor esse non potest.

164 Ingerens se tutelæ vel pro ea habenda pecunias tr... ēs, tutor eligi non potest.

175 Principum tutores nisi vita, ætate, & facultatibus fuerint idonei, neutiquam admittentur.

166 Tutelis alijs male versatus tutor eligi nequit.

167 Socer nurus post contractas nuptias esse non potest tutor.

168 Proximior tantum non autē remotior tutor dari debet, quod debet proximior intra quatuor menses iudici proponere quo tempore lapso vlterius non audietur.

169 Seruus vel pupillus super statu controuersiam patiens curator, & tutor esse non potest, nec dari.

170 Actionum cessionem contra pupillum suscipiens tutor esse non potest.

171 Hæres tutoris licet per eius authorem capta perficere teneatur, non tamen poterit esse tutor.

172 Tutores qui vel non esse possint supple infra cit. 25.

DE PATRE LEGITIMO.

ADMINISTRATORE.

CAP. II.

173 Pater est legitimus administrator bonorum filij in eius potestate existentis

174 Pater transigere potest pro filio, vt eius legitimus administrator.

175 Pater transigit sine decreto in bonis, quorum legitimus est administrator, nempe aduentitijs.

176 Pator vti tutor sine decreto transigere nequit.

177 Pater legitimus administrator filij sine decreto transigit, si immobilia alienaret.

178 Pater legitimus administrator in damnum filij [illegible] tra necessitatem absque decreto transigere [illegible]

179 Transactio à patre facta valet in dubio præsum[illegible]

180 Pater transigere potest vbi est legitimus admi[illegible] sine decreto etiam si filij minores existant.

181 Pater tutor transigere potest.

182 Pater transigere non potest nisi rem filij retinet [illegible]

183 Pater non potest transigere de castrensibus [illegible] filiorum, quia in eis non habet vsum fructū, [illegible] gitimus administrator.

184 Pater nisi tamquam legitimus administrator tra[illegible]git.

185 Pater non transigit in bonis filij in eius potesta[illegible] existentis.

186 Pater transigere nequit instante timore litis, [illegible] dubio euentu cessante.

187 Pater transigere nequit quæ ad filios non [illegible]

188 Pa-

188 Pater transigere potest pro filijs non natis, vt ibi.
189 Pater transigere nequit sine filiorum consensu praesertim causa cessante, vt ibi.
190 Pater transigere non potest, quando filio debitum minueret, vel viribus filij detrahe.
191 Filias aduētitia per patrem alienata n si eius heres sit nisi adsit enormissima lesio. vendicare potest.
192 Pater legitimus administrator rationem non reddit, nisi dilapidares bona filij.
193 Pater rationem reddit gestorum emancipare filio.
194 Pater tutor, vel curator rationem reddere tenetur.
195 Pater administrans bona filij in ea egrum restituitur.
196 Pater procuratorē pro filio cōstituit, intellige vt ibi.
197 Filiusfam. & nepos agere non possunt, quando pater habet vsum fructū sine consensu patris.
198 Pater a iudice cogitur filio agenti consentire, & decretū iudicis sufficit, non obstante iuramento de non consentiendo filio.
199 Patris consensus sufficit in supplicatione per filium porrecta.
200 Pater solus conuenitur à creditoribus filij infantis, sed si maior sit, contra vtrumque agere debent.
201 Iudicium à filio motum sine patris consensu corruit.
202 Patris consensus in lite per filium agitanda requiritur, etiam si non foret in loco iudicij, si in territorio sit.
203 Filiusfam. sine patris consensu in iudicio esse potest si ei vtile sit.
204 Filiusfam. sine patris consensu stat in iudicio, si sola facti veritate inspecta procedatur.
205 Filiusfam. patre absente stat in iudicio sine eius consensu.
206 Consensus in contractu à statuto requisitus, cessat absente eo qui deberet consentire.
207 Filiusfam. absente patre in iudicio stare potest sed de rato promittere pro, eo tenetur.
208 Filiusfam. sine patris consensu gerere nolentis, in iudicio stare potest.
209 Filiusfam. sine consensu patris stat in iudicio quando patri nil deperit, quia vsum fructum non habeat.
210 Filiusfam. in criminalibus stat in iudicio sine patris consensu.
211 Filiusfam. in summarijs consensu patris non eget.
212 Contraria opinio magis communis est.
213 Filiusfam. agit ad dotem aduentitiam ab auo materno, vel matre procedente sine patris consensu.
214 Filiusfam. sine patris consensu in beneficialibus stat in iudicio.
215 Filiusfam. vbi sine tutore pupillus in iudicio esse potest, stare & ipse in eo potest sine patris consensu.
216 Filiusfam. sine consensu patris praestare negantis in iudicio stare potest.
217 Filiusfam. patris consensu non eget cum eo agens.
218 Filiusfam. domicilium sine patris consensu sibi constituere potest.
219 Filiusfam. donationem ob nuptias petit sine patre.
220 Filiusfam. sine patris consensu rescriptum impetrat.
221 Filiusfam. patris consensu non eget in praecedentibus litis contestationem.
222 Filiusfam. vt procurator alterius comparens, consensu patris non eget.
223 Filiofam. patrem consentire sat est procuratorem ad iudicia cōstituente; & sufficit pro consēsu pluries instetisse. & super inuestitura praestitisse sat est.
224 Filiosfam. in prima instantia patrem consensisse sufficis absque, eo quòd in appellatione vel executione consentiat.
225 Filiofam. patris consensus non requiritur extraordinario agenti.
226 Filiusfam. patris consensu non eget, si veniam aetatis impetrauerit, dummodo maior 20. annis sit.
227 Filiusfam. de momentanea possessione agit, sine patris consensu.
228 Filiusfam. thori violati agit sine consensu patris.
229 Filiusfam. interdicto, de libero homine exhibendo agit sine patre.
230 Filiofam. consensus à patre praestitus praesumitur, ex cursu temporis.
231 Filiofam. pater per nuncium, vel epistolam, consentire nequit.
232 Contraria opinio communis est.
233 Filiusfam. patris consensu, non eges in his, quae sunt voluntariae iurisdictionis.
234 Filiusfam. non eges patris consensu, si non sit legitimus administrator.
235 Filiusfam. coram arbitratore sine patre comparere potest.
236 Filiusfam. patris consensu non eget in causa reconuentionis.
237 Filiosfam. confitenti debitum iudex praecipere potest, vt soluat sine patris consensu.
238 Filiusfam. iurans non eget patris consensu.
239 Filiofam. sufficit patris consensus tacitus, & scientia sine contradictione.
240 Contrarium tenent ibi citati.
241 Distinguitur.
242 Filiofam. sufficit patris ratificatio loco consensus.
243 Contrarium tenent ibi citati.
244 Pater consensum filio praestando non obligatur.
245 Filiofam. patrem consentire sufficis in qualibet parte iudicij.
246 Contrarium tenentes citantur.
247 Filiusfam. patris consensu non indiget contradictore cessante.
248 Filiusfam. accusare potest sine consensu patris.
249 Filiusfam. tutorio nomine agens patris non indiget consensu.
250 Filiusfam. non eget patris consensu amentis, furiosi, siue.
251 Filiofam. in actione iniuriarum, quòd etiam aut elidepositi, & commodati consensus patris non requiritur.
252 Filiofam. minore citato non comparente, fiet immissio in possessionem bonorum eius castrensium, vel quasi & aliorum, in quibus pater non habeat vsumfructum.
253 Filiofam. agenti contra patrem datur curator ad litē; nec patris consensu opus erit.
254 Filio.fam. clerico patris consensus non praestatur in bonis eius; nec alijs casibus, vt ibi.
256 Pater litium expensas ex fructibus bonorum filij facere potest, & in subsidium ex proprietate.
256 Pater filiam adulteram potest occidera, et in casu necessitatis filium vendere.
257 Pater legitimus administrator aduentitionem respectu conueniri potest, & agere.
258 Pater legitimus administrator satis dare non tenetur in casibus quibus nec tutor tenetur.
259 Pater iniuriam filio factam remittere potest.
260 Pater emere potest bona filij bona fide coram Iudice & propinquis, & alia facere, vt ibi: uideas alia ibi posita.
261 Pater non est legitimus administrator filij emancipati.
262 Pater non est legitimus administrator bonorum filij, in quibus non habet vsumfructum.
263 Pater legitimus administrator alienare nequit sine iusta causa, & absque decreto.
264 Pater vendicat nomine filij à se nulliter alienata.
265 Filiusfam. viuo etiam patre vendicat a patre nulliter

tion tute.versic. & curatore n 3 Port.consf.150. n 10.&40.Cald. de restitution. in integr verbo. fine curatore n,110 ex cõi vide infra limitat.21. Borg.de tutor. n.289 vide infra lim.16. Masuc. in pract.tit. de tut. & cur n 11.

14 1. Lim. non procedere, quando agnati se opponunt, vitrico præferri petentes, Bertr conf.58 n 5. in secundam primæ part.Cotta d verfic.Vitricus. Borgni. de tutor.n 289. etenim requiritur eorum consensus,Gutierez,conf.52. n. 21.& sequen. vbi quando coadiutor suspecto tutori datur.

15 1. Sublim. quando adultus inclinaret in vitricum, qui cum agnato ad curam cõcurrit, tunc enim a priuigno vocatus, cuicumque legitimo debet præferri per Iudicem,nisi viderit ob simplicitatẽ adultum induci ad vitricum nominandum,aut in damnum adulti redundaret vitrici electio quibus casibus eligi non posset,si ita iudex arbitratus fit, Aluã, reg. prima præsúp. 22.Cotta. supra Borgn. supra. n.289. & 308.

16 2. Sublim. quando vitricus datus fuisset tutor prius,quam vitricus esset, tunc enim si postea vitricus euaderet, nõ desineret esse tutor Bal.conf.334. lib.4. ante finem Crau.conf.18.n.20.

17 2. Lim nam non propterea penes vitricum, vel nouercam pupillus poterit ali,Port. conf. 150. n. 18. & 40. Borgni.supra n. 289.

18 6. Amp. in substituto pupilli,qui potest eius esse tutor, non tamen successione priuatur, si nolit esse tutor.l. amicissimos. de excusatio.tutor. Abb.conf. 50.n.4.lib 2. Rauen fing 669.

19 7. Amp. vt vnus etiam plurium pupillorum tutor constitui po sit,Lamberteng. de contract. glo. 11.n 72.73 & 78.

20 8. Amp. in filio familias,qui tutor dari potest, & esse in iudicio fine consensu patris § 1.Institut.qui testam.tuto.Cor conf.17 n.15 lib. 2. de cõmuni Ameri. de patria. potest. effect. 4. n.9.& Soarez. commun. opinio.lib. F.n.205. Manzi. de tutel tit. qui tutor. esse poss. n. 5.vbi etiam quomodo pater teneatur, nam quoad tutelam non attenditur patria potestas,Ameri.supra n 11. Monta. d. cap. 9.n 1.vbi idem probat in filia familias n.7. etiam statuto illam fine consẽsu patris obligari vetante, sed controuersum probat, & cap.15.n.32.Barbat. cõs.11 n.11.lib.3. Mõtan.de tutel.c.23.n.18.Alba. conf 696. vbi de matre,vti tutrice filii sui contrahente cum filia familias esset, quin tutela est iuris publici,nec curetur patria potestas,Canur. var. resol.par.1.c.7.n.161. & par 2.c.1.n.162.

21 Contrarium tenet,Corn.conf.120.n 15.lib 2.

22 1.Subamp. vt si pater pro filio intercesserit, & quasi in se periculum receperit(quod facere non tenetur) insolidum pro filio teneatur ; sin autem tantum modo consenserit de peculio, vel in rem verso,tenebitur l. 1.si filiusfam.de tutel. & ibi Bar. l. Lucius Titius de administrat tutor. de cõmuni Ang. Aretin in § 1 n 4 & 5.& Port.n.6. Instit. qui testam tuto.& Monta.d.c.9.n.5.& c.23 n.18.

2. Subamp & si ex statuto filiusfam. fine patris consensu nequeat obligari,Soarez.in l. 13. tit. de las deudas n.17.ad fi. & Canu. d. n 162.

23 9.Amp.vt curator relictus bonorum impuberis possit esse tutor,Caldas.de restit. in integrum. versic. fine curatore n.71

24 10.Amp. in minoribus 25 annis, & furiosis,qui possunt esse tutores , intelligendo,vt minor tutor tunc fit quando,maior effectus fuerit, & furiosus, cum resipuerit,Aretin. in § seruus autem n.1.Inst. qui testament.tutor. dar. poss Bolog conf.3.n.51. Borgni. de tutor. n.4 Manzi. de tutel. tit qui tutor.esse poss.n.19.per tex. in §. furiosus. Inst. qui testã. tuto dari poss.

25 Et tunc non est locus proximiori , donec ad eam ætatem peruenerit minor, qua tutor esse possit sed datiuus Gab.conf. 29. n. 48. lib 2. quo decedente,vel etiam si datus fuerit loco absentis qui obierit, remanebit tutor fine alia confirmatione l.quæsitum est de tutel.Pupe.in consuetudin. Borbon §.179. Viui.dec.488. Ricci. collect. dec. 2393.

26 Contrariam opinionem , quod scilicet vtrique locus sit,magis communem dicit Bero. conf. 123. n 27.lib 3.

27 1 Lim.x.amp nam licet valeat tutoris constitutio,non tamen exercitium habebit, Aretin.supra Borgni. de tutor. n. 1.

28 Sublim. non procedere quando, per statutum maior ætas 15.vel 18.ætatis anno constituta esset, tunc enim d.ætate completa,poterit esse tutor, & gerere,Soc. conf.20.n.11.lib.1.Borgni. supra. n. 6. 7.

29 Contrarium tenet Bal.conf 101 lib.4.

30 2.Lim. quando minor dolosè assereret se maiorẽ:tunc enim teneretur ex dolo gestis,nec posset in integrum restitui,vt ex Ruin conf 97.lib.5. inquit Borg.de tutor.& curator.n.6. vide infra tit.19. n. 436.

31 11. Amp.in matre quæ tutrix , & curatrix ex testamento , & ab intestato potest esse,dummodo per Iudicem confirmatur, pro vt & auia, auth matri,& auiæ. C. quando mul. tut. offi. fung pos. vbi Doc. omnes de communi Manzi. de tutel. tit. qui esse tutor poss n 20.vide infra tit. 21. intellige,si vidua sit,Gal. conf 29.n.7.lib.2.

32 Subamp vt a tutela ,& cura non remoueantur ob litem,quam cum filiis, & nepotibus haberent. Sed alter tutor, vel curator eis adiungetur, Afflict. decis.207.n 1.Gutierez de tutel part.1.c.8 n 84.

33 1.Lim. quando esset minor 25. annis,tunc enim tutrix,vel curatrix esse non posset, prout nec inuita maior, effecta tutelæ onus acceptare compelli posset, si tamen acceptauerit, inuentarium facere tenebitur Aimo. Pub. in consuet. Aluern. tit. 11. artic.4.

34 Amp. etiam si mater cum iuramento renunciasset minori ætati,& beneficio restitutionis in integrum:adhuc enim maioritas repræsentata propter iuramentum excludit quidem a restitutione in integrum; sed non supplet aliter defectum,s Aimo. supra. ex. Dec. conf.403.col.fin. versic quarto respõdetur, & considerandum est, & in tutela alterius quia fragile est minoris consilium,non potest iuramento suppleri,vt validam reddat tutelam minori delatam.

35 12. Amp. vt proximioribus negligentibus, possit.

fit,& debeat à iudice remotior dari, quod tunc accidit,quando intra quatuor menses non petunt se decerni tutores,Natta, conf 334. n. 1, vbi tamen subdit ipsos requiri oportere, Borgni, de tutor. & curator.n.1 .eũ multis quẽt, urd cõf 159.n.21.

36 Lim. non procedere,nisi proximiores requisiti, fuerint, quoniam cum eisdem regulariter tutela debeatur, ipsis irrequisitis nul a est datio aliorum, licet secus sit vbi requisiti negligentes forent, Cor. conf 281.n.2.lib.1. Natta conf. 34.n t. & seq.

37 13. Amp. in absente qui tutor dari potest dummodo ei intra dies.30. denuncietur,& sciens tenetur, si se non excusauerit. l. .de tut. & cur. dat. ab his, vbi Bar. & l.fi.l. tutor licet. C. de administratio.tutor. l fin. ff eod. Papo in consuet. Borbo.§. 181. Montan. de tutel. cap. 23.n.5. Galganet. de tutel.lib 1.tit.7 n.38. & 65.

38 1. Lim. nam si Rei publicæ causa absit, non sub erit tutelæ periculo, & eius loco absentia durante dabitur curator. l.scire § eos. de tuto. & curato. dat. ab his & l. in omnem,Montan.d.cap.23.n.35.

39 14. Amp. vt laicus clerici tutor, vel curator esse possit,Bal.conf 45 lib.3.Dec.conf. 150. n. 3.& 8. Ripa.In cap. decernimus. n.10. de iudic. Gutierez, de tutel part.1.cap.1.n. 34.

40 1. Lim. nam clerico dari debet à iudice ecclesiastico,Bal.in l.1.de tuto.&curato.dat.ab his,Oldrad. conf.59.Dec supra Marant.de ordi. iudicio. part. 4.dist.11.n.39.Ripa in cap.2.n.9.de iud.Spino.de testam.glo.20.n.18, Cutierez.d. cap. 1. n 33. & sequent. præsertim si clericus in sacris constitutus esset,aut haberet beneficium ecclesiasticum,Cabedo.dec. Lusita. 80.par.1.vbi idem de curatore clerici mente capti.

41 Sublim. quando clericus minor coram iudice seculari litigaret, tunc enim ei secularis iudex curatorem dare poterit,Dec. supra.n.7.& 8. Caldas. in l. si curatorem habens. in princip. n. 19. vbi n. 22 idem ait in delegato,ex Neuiza conf. 17. in fine Alex. in 62. versic. item contra Bar. & in l. 1. Purpur. n.76. de iurisdict o.omni.iud. Gutierez.d. cap 1 n 34 Cabedo. supra.

42 15. Amp. in seruo testatoris, qui si tutor relictus fuerit, directò liber, & tutor erit §.1. Inst. qui testam. tuto. dar. pos l.quæro.32.§.Lucius. de testa. tut.etiam si minor, esset de communi, Caldas. de restitutio.in integr.in d l.si curatorem. versic sine curatore n.109. versic. ideo omnes. de magis cõi. Gutierez. supra cap.10 n.2. idem in alieno dicentes,quia intelligitur datus tutor quando liber erit, Caldas.supra.n.110 & Gutierez. supra.n 6. Monta.de tutel.cap. 9 .n 9. & sequent. secus dicens quando testator liberum putasset.n. 20. & Aretin. in d.§.1.n.3. & secus in datiuo,Fab. in §.1.n.2. Institut. qui testam.tuto.dar. pos. & n 7. vide infra lim.11.

43 16. Amp. in iudeis,Barbat.conf.15 n.1. & 2.lib. 1. vide infra lim.29.

44 17. Amp. vt forensis legitimus tutor esse possit, quia a lege ipso iure constituitur,licet in datiuo secus sit,Franc. Masc.decis.251.n.3. part.1. & infra amp.19.

45 18. Amp. in herede qui testamentarius tutor esse potest,l. tutores. de testam.tutel. Montan. de tutel cap.9.n.21.

46 19 Amp. vt alterius territorij tutor constitui possit, qui tamen intra dies 50. excusare se potest, & si ommiserit, potest ob diffusum patrimoniũ curator dari, quod in legitimo etiam procedit l.quæro. de testament. tutel glo. in l. diuus. de tutor. & curator. dat.ab his l. illud.de excusation. tutor. Alex. conf.16.n.7.lib.5.Monta.d.c.9.n.22 supra amp. 17.

47 1.Lim. in datiuo,quia à Iudice datur inspecta sua iurisdictione glo.in l.si vt proponis C. de confirm. tuto. Salic. in l.2 C. qui dar. tut.pos. & l. naturaliter. de confirman. tuto. Alex. d.conf.16.n.7.Mõtan. supra n.22.l. etiam. vbi glo. & Bar. de tutel. infra amp. 36.

48 Sublim. quando tutor datus consentiret, tunc datio valida esset, Alex.d.n.7.Montan. d.n. 22.

49 20. Amp. vt inhabilis tutor testamento constitui possit, & datus intelligetur quando habilis fuerit, etiam si nõ fuerit expræsũ,quia nõ inspicitur tempus quo actus genitur, sed quo consumatur l. furiosus. de tutel.l.si hæreditas.§.si furiosus. de testam. tutel.

50 21.Amp. inutiliter datum patris testamento cõfirmari posse l.3. de confirm. tuto. Montan. de tutel.cap.23.n.3.

51 22. Amp. vt qui se testamento tutorem adscripsit, si idoneus sit licet suspectus non excusetur l. vxor. ad leg. Cornel. de fals. l. scire. §. final. vbi glo.verbo ingerere, de tutor.& curator.dat ab his, Montan.d.cap.23.n.3. Menoc. conf.58.n. 33. Intrigl.sing. 32.lib.3.

52 23. Amp. plures simul à lege,testatore, & iudice tutores constitui posse, l.simul de tut. & curat dat ab his. l. si plures. de legit. tut. l. si quis sub conditione planè, de testam tut.Monta d.cap.23. n. 4. Galganet. de tutel d.tit 7.n.40.

53 24.Amp. vt furiosus tutor dari possit, & tunc datus censebitur, quando compos mentis effectus fuerit, & interim alius tutor dabitur, l. furiosus. & l. penult. de tutel.Monta.d cap.23.n.6.& 7.

54 25.Amp. spadones etiam dari tutores posse l. Spadonem. de excusation. tutor cum, & Pontifex possit esse Spado. sufficit enim mentulam habere Rebuf.in l. Spadonum in fine de verbor. significatio,Montan.d.cap.23.n 8.& 9. Calgan. de tutel. lib 1.tit 7.n 32.

55 26.Amp. vt fideiussor tutoris possit cõtutor dari l Romanius 28.C de tutor.& curator.dat ab his, Montan. d.cap.23.n.11. Galganet.d.lib. 1. tit. 7. n.37.

56 27.Amp. vt superioris ordinis, inferioris ordinis pupillo tutor dari possit, & è contra, l. Spadonem.§.scire de excusatio tutor l.qui non.de tutor. & curator.dat.ab his, Montã supra n. 12. Calgã. supra n.13.

57 28.Amp.vt ingenuus libertino,tutor dari possit, nisi se excusaret, l. pupillo.§. libertino. de tutor & curator.dat.ab his, glo. in l.patronus. de tutel. l. 3.C. de excusation tutor. patronus autem liberto datus, se non excusat, d.l.patronus, prout nec quando in loco libertinorum, penuria esset l. 1. §. liber-

libertinis de excusation. tutor. Montan. d. cap. 23. n. 13.

58 29. Amp. in libertis qui nedum tutores esse possunt, sed etiam compelluntur inuiti l. cum ex oratione de excusatio: tutor. vbi glo. verbo rescripsit, Montan. d. cap. 23. n. 14. & seq. & liberti no libertinum dari, ingenuum autem non cogi quia excusatur nisi patronus sit l. pupillo. vbi glo. de tut. & cur. dat ab his.

59 30. Amp. vt si in ciuitate idonei non reperiantur extra Ciuitatem eligi possint dummodo dantis iurisdictioni subditi sint l. diuus. 24. vbi glo. & Docto. de tutor. & curato. Galganet. d. tit 7. n. 22.

60 31. Amp. in patre qui contra voluntatem matris prohibentis esse tutorem filiorum ab ea heredum institutorum tutor a iudice dari potest l scire. 21. §. si mater, vbi Bar. de tutor. & curato. ab his l. 1. C. si contra. matr. vol. Galganet. d tit. 7. n. 39.

32. Amp. vt tutor iis dari possit, de quibus supra tit. 5. & is potest ei dari contutor pro, qui tenetur, l. pen. vbi Bar. de tut & cur. dat. ab his.

33. Amp. vt ei cui quæstio, status mouetur, si eius ætatis sit, vt per tutores, & curatores eius negocia administrari deberent, interim tutor, vel curator detur, lite super liberali causa ordinata non obstante, cum pro libero interim habeatur, l. 1. C. qui dari tuto vel curato: pos. & ita tenet datio, si liber sit l. ei qui, 17. de tut & cur. dat ab his.

34. Amp mutis impuberibus tutores dari posse, qui eis authorari poterunt, l. muto. vbi glo. & Bar. de tutel. & idem de surdis impuberibus, §. tutoris.

35. Amp. absentis loco tutorem dari posse, & perseuerare quousque tutor absit, & vsque ad pubertatem, si non reuertatur, vel obierit, l. quæsitum vbi glo. & Bar de tutel.

36. Amp. vt municeps, & non municeps tutor dari possit; l. etiam 10. de tutel. quæ dupliciter legitur, sine & cum negatiua, primo casu ciuis eiusdem ciuitatis datur, secundo verò etiam nō municeps municipi dari potest tutor glos. & Bar. ibi, & non ciuis, l. quæro 32. vbi Bar. de testa. tut. licet habeat excusationem glo. ibi quæ tamen a iudice dari non posse probat, verbo posse, vide supra amp. 19. & nobiles popularium tutores esse possunt, & è contra l. & qui. 22. vbi, Bar de tut. & curat. dat ab his, & si idoneus in ciuitate non sit perquiritur in circumstantibus ciuitatibus, l. Diui. 24. vbi Bar. eod. tit.

37. Amp vt si filiæ exhæredatæ tutorem pater dederit, & cuius testamentum ruptum dicatur nato posthumo iidem tutores pupillæ dari possint ad petendam inuestati hæreditatem, l. si pater. 31. vbi glo. & Bard. de testam. tut.

37. Amp. seruo pupillo in causa, quàm cum domino habiturus est tutorem dari, qui definit esse statim cum cœperit habere patronum, & legitimè statis dederit, l. si impuberi. n. 13. & ibi, Bar. de tut. & cur. dat ab his

30. Amp. vt tutor pupillo contrahenti dandus sit, sed si a iudice curator ei tutore carenti detur recte contrahet, Rota. dec. 11. n. 5. nouis diuerso.

61 1. Lim. in paupere, nam tutor, vt pupillus saltem, diues esse debet, Bar. in l. paupertas de excusatio. tutor. Cor. cons. 17 n. 7. lib. 2. Cassan. in consuetudin. Burgund. rubr. 6. §. 6. tit. desensans. n 2. col. 879. Soc. Iun. cons. 59. n. 39. lib. 3. Monta. de tutel. cap. 23 n. 3. Quorum vterque loquitur de paupere suo vitio Laderchia. Imolen cons. 47 n. 8.

62 Contrariam opinionem tenent, Bal. de statut. verbo. Curator. vbi iudicis arbitrio esse quantum habere in bonis debeat, Manzi. de tutel. titul. tuto. suspect qui. n 28 vbi ii sit fidelis, & diligens, Cor. cons. 198. n. 8. versic. nec obstat tertio loco lib. 1.

63 1. Sublim. non procedere in matre, quæ etiam pauper tutrix filiorum esse potest, Corn. cons 17. n. 16. lib. 2.

2. Sublim. quando esset vir bonus, Caroc. de iuram. decis 2. Q. 13. Q. princip n. 14. sed Cor. d. cons. 198. ab eo citatus tenet, vt supra.

64 2. Lim. vt non subdito etiam in territorio constituere volētis, non dari. Floria. cōs. 26. n. 31. Natta. cōs. 57 n. 4. lib. 3 n. 9 vbi ratio: & tā is qui datur, quā cui datur de iurisdictione dātis esse debēt, Papien. in forma libel. quo agit ad redden. ration. tutel. glo. eidem Iacobo n. 4. Barbat cons 61. n. 5. lib. 3. Montan. de tutel cap. 23. n. 33. Galgan. de tutel. lib. 1 tit. 7. n 28. & tit 8. n. 17.

65 Contrarium tenet Purpurat, in l. eum, qui n. 6. de iurisdictio. om. iudic. qui tamen subdit, non subditum administrare cogi non posse.

66 1. Sublim. primam opinio. non procedere lite coram eo vertente, qui pupillum in sua iurisdictione non habet, Natta cons. 663. n. 5.

67 2. Sublim. non procedere quando non subditus tutorem dari c nsentiret, tunc enim tutelæ datio valida esset, Aretin. in §. non esse n. 1. Institut. de excusati n. tutor. Alex. cons. 161. n. 7. lib 5. Barbat. cons. 6 n. 5. lib. 3. Montan. d. cap. 23. n. 34. Galganet. d. tit. 8. n. 17.

68 3. Sublim. non procedere in tutore legitimo, l. neque C. qui dar tutor. poss. Alex. cons. 161. n. 7 lib. 5. Boreni de tutor & curator n. 3. & agnatum, extra territorium existentem per literas subsidiales citari posse, Meno. cons 170. n. 14 & seq.

69 3 Lim. in his qui rebus suis non possunt, superesse, Soc. Iun cons. 16. n. 24. lib. 2. Odd. de restitutio. in integr. Q. 6 n. 47. vel qui ad rerum suarum gubernium inutiles reperti fuere, Archid. in cap. legi n. 2. 16. Q. 1. de infirmis, Soc. Iun cōs. 59 n 35. lib 3

70 4. Lim. in furioso dilucida interualla non habente, licet, si interualla dilucida haberet, secus foret, l. 1. §. final de tutel. Manzi de tutel tit qui pos. esse tuto. n. 19. Gutierez. d. c. 7. n. 14. vel nisi datus intelligatur, cū mētis cōpos fuerit tūc. n tutor esse posset, l. furiosus, 11. de tutel. Galganet. de tutel. lib 1. tit. 7. n. 25. Libert. de cōtract. mul. gl. 8. n. 33. & seq.

71 5. Lim. in mulieribus, que (matre, & auia exceptis) tutrices esse minimè possūt, l. 1 C quādo mulier. tutel. offic. fūgi poss. l. tutel. & l. final. de tutel. Petr. Iacob. in pract. rubr. 114 n. 34. & seq. Dec. in l. fœminę. n. 18. de reg. iur. Frāc. Masc. dec. 11 part. 1. orat. cōs. 115. n. 1. lib. 1. Port. cōs 150. n. 22. Bero. Q. 66. & 67. qui matrē, & auiā tutrices esse posse, demonstrāt. etiā si sexagenariæ essent, vt per Gabr. cons. 29. n 65. lib. 2. alias autem mulieres non posse tutrices constitui vltra prædictos tradūt, Caldas. de resti-

restitutio. in integr. verbo. sine curatore n. 106 tutela enim munus virile est, non muliebre propter consilij muliebris imbecillitatem, Cristof. de Castellio. cons. 6 n. 7. Bombi. cons. t n 9. Cur. Iun. cons. 94 n 4 Gutierez de tutel. part. 1. cap. 8. Subdens nec etiam tutorum electionem mulieri posse à testatore committi, & matrem auo, & auiæ præferri, & etiam pro auiam admitti, & patrem auiæ præferri, & n. 21. matris, & auiæ tutelam probat esse legitimam sed voluntariam ex Bar. in l. si quis sub conditione. n. 14. & sequent de testam tute. Bero. d. Q. 67. Port supra. n 2. Bertaz. de clausul. claus 9 glo. 3. & 4. & mater etiam ab hæreditate exclusa tutrix est glo. 5 Surd. cons. 428. n. 17. licet mulier administratrix dari possit de cõmuni, Montan. de tutel. cap. 9 n 50 & sequent. & cap. 23. n. 27. Galganet. de tutel. lib. 1 tit 7 n. 29. & 30. & lib. 2. Q. 11. licet de eius consilio administratio decerni possit. (vide infra tit. 21.) in nupta, Gab. cõs. 29. n. 7. lib. 2. Main. in l. quod tutelam, n. 114. de reg. iur. Meno. conf. 270. n. 1.

71 Sublim. quãdo a Principe illud obtinuissent, Port. conf 193. n. 3.

73 6. Lim in impeditis mala valetudine qui nequeunt tutores dari, si perpetua fit: nam si temporalis esset, interim curator dabitur, Soc. Iun. cons. 16. n. 25. lib. 2. Gutier. de tutel. part. 1. cap. 20. n. 22. & 28. etiam si superueniat l. non solum. §. final. & l. seq. de excusatio tutor. Montan. supra n. 29. si rebus suis superesse non possunt, & Soc. Iun. cons. 59. n. 35. lib. 3. Spino. de testam. glo. 29. n 23. Pic. ad stat. Vrb. lib. 1. c. 151. n. 88. ob infirmitatem verò actorem suo periculo constituere posse Lamb. de contr. mul. glo. 8. n 56.

74 7. Lim. in excõmunicato, excõmunicatione vigente, Dec in cap. intelleximus n. 56. de iudic. Lanfranc. in cap 4 n 10. de exceptio. Borgni. de tutor. & curator. n. 29. Piag. de tut. Q. 3. n. 26. Gutier. supra n. 23. vbi intelligit in excõmunicatio, nomina tim, & denunciato, Montan. de tutel. cap. 9. n. 74. quia cum non communicemus cum excõmunicatis, authoritatem non potest interponere, Galganet. de tutel. lib. 1. tit. 7. n. 66.

75 8 Lim in creditore, debitore, vel res minoris tenente, qui tutores constitui non possunt, authent. vt hi qui oblig. se habere perhibent. §. t. vbi Bar. Specul. de tutel. §. generaliter. n. 12. Ang. Aret. de testã. glo. 96. n. 4. de communi omnium. Gutier de tutel. part. 1. cap. 20. n. 2. & seq. & Caldas. de .rest. in integr. versic. sine curatore. n. 105. & idem si tutor rẽ communem cum minore haberet de communi, Gutierez supra n. 6. vbi n. 9. ex communi idem ait in fideiussore debitoris pupilli, & si filius tutoris, vel curatoris esset creditor, vel debitor pupilli, nisi pater non haberet usum fructum. n. 10. Montan. d. cap. 23 n. 26. & pro qua sũma attendatur iudicis arbitrio remanet, Menoch. de arbitrar. conf. 151. Galganet. de tutel. lib. 1. tit. 7. n. 19. Serafi. dec. 425 Carpan. super. stat. Mediolan. c. 316. n. 10. Sebast. Medic. reg. ... 210. Gratian. de sceptat. forens. 28 n. 24. post Bal. conf. 308. lib. 1. qui actionem personalem, & hipothecariam amittere probat, si gerat, etiã quoad mobilia, non autem rei vendicationem, & creditum amittere probatur in auth. minoris debitor. C. qui dare tuto. pos. & debitorem interim soluentem, non liberari, & actionem contra minorem acquirentem ea contra minorem vti non posse, & Rot. Roma. dec. 757. par. 4. diuers. Surd. conf. 377. n. 16. & seq. vbi etiam probant non sufficere illud in inuentario posuisse, nisi antequam tutor daretur notificasset cum iuramento, Manzin. de iuram part. 4. eff. 234. vbi ex d. auth. excusari a tutela iurantem se credere bona pupilli habere obligata, & Carath. conf. 53. n. 36. & seq. vbi etiam ammittere creditum etiam, si cessionarius esset, Carpa. supra, vbi etiam de habente rem communem, Cancer. var. resol. tom. 1. c. 7. n. 43.

Quod si inter eos extet communio, distingue, vt per Bar. & Sali. n. 8. in d auth. minoris. Et curatorẽ, & tutorem, tacentes creditum, perdunt. Rot. dec. 336. n. 11. coram. Burat.

76 1. Sublim. nõ procedere in debitore modicę quãtitatis, Ang. in authenti. minoris debitor. n. 3. C. qui tutor. & curator. dare poss. ex comuni omnium Sali. n. 4. post. glo. & alij ibi, Gutierez. supra n. 13. post. Ang. Aretin. de testam. glo. 96. n. 4. Afin. in prax. §. 7. versic. 59. n. 18. pag. 165. prout nec in creditore modicę quãtitatis, Tiraq. in tract. de iudic. inreb. exigu ferend. versic. 33. Piag de tutel. Q. 3. n. 19. Vinc. de Franch. decis. 404. n. 6. Meno. de arbitr. iud cas 196. Monta. de tutel. d. cap. 9. n. 60. Serafi. dec. 425. Carpa. supra, Medices supra, Gratian. supra, Ricci. collect. decis. 2393. in fine. Surd. conf. 377 n. 24. Curt. de sequestr. n. 37. Cancer. var. resol. tom. 1. n. 7. n. 49.

77 2. Sublim. non sufficere, quod creditum vel debitum superueniat, Bar. in d, authent. minoris debitor. n. 1. & seq. Gutier. de tutel. part. 1. cap. 7. n. 10. de communi, Magon decis. florent. t. n. 57. sed tẽpore tutelæ constitutæ debitor, vel creditor, esse opus est. vt a tutela repellatur, vt per eos & supra citatos, & quando ratione successionis superueniret, Masue in pract. tit. de tut. & cur. n. 39. licet secus respectu cessionis.

78 Creditor autem tempore tutelæ susceptæ tutelã acceptans creditum amittit, Montan. de tutel. c. 9. n. 54. & sequent. etiam respectu actionis realis ex communi, & Galganet. de tutel. lib. 1. tit. 7. n. 19. vbi etiam debitorem soluentem non liberari.

79 Quinimo, si iura contra minorem acquirat nõ dum finita tutela, nec reddita ratione, si tutela finita esset, minor liberatur, Soc. Iun conf. 148 n. 13. lib 1. Montan supra n. 62. vbi n. 66. post Montic. de inuentor. cap. 10. n. 254. à priuatione crediti nõ liberari tutorem subdito ex eo quod inuentarium fecerit.

80 3. Sublim. non procedere in filio, qui tutor esse potest licet pater eius debitor. vel creditor pupilli sit, Bal. de parect. n. 63. Gutierez. supra n. 12. Sali. in d. auth. minoris. n. 7. secus in fratre probans.

81 4. Sublim. nõ procedere in matre, patre, auo, & auia, tutricibus, vel debitricibus pupilli, quæ possũt tutrices dari, Bar. in auth. minoris n. 1. l. qui dar. tut. & cur. pos. n. 1 Cor. cõs. 17. n. 16. lib. 2. Cepha. cõs. 316. n. 76. post. Bar. in d. authent. n. 3. Salic. n. 5. & 6. & alii ibi Port. conf. 193. n. 3. Menoch. de

de arbitrar. caſ. 168. n. 3. de communi Gutier. ſupra, vbi idem de auo, & auia etiam maternis, ſecus in cognatis, & Montan. ſupra n. 6., & cap 35. n. 15. Plot. de in litem iurand. §. 9. n. 9 Caſpa. ſupra n. 9. Galganet. ſupra. n 20. poſt Bal. de pact. n. 63. vbi idem in patre, & filio, ſecus in fratre. Ang. Aretin. d. glo. 56. n. 4. Gratia diſſertation. forens. 28. n 21. & de vitrico etiam, Caſpa. ſupra Manſuet. in pract. tit. de tut. & cur. n. 39. Canc. ſupra n. 50.

82 5. Sublim: quando tutor ſcienter à teſtatore datus fuiſſet debitor, vel creditor. Salic. in d. auth. minoris. n. 9. Bero. Q. 19 de magis communi teſtantur, Caldas ſupra, & Gutierez ſupra, ſubdentes ſufficere ſcientiam aliunde, quam ex teſtamento conſtare, in dubio tamen ignorantia præſumitur, Durant. de tutel. caut. 1. Soc. Iun. conſ. 5. lib. 4 ſed. tutor eſſe non cogetur, Cur Iun conſ. 2. 79. n: 35. Montan. d cap. 35. n 13. & 14. vbi idem de tutore ex inquiſitione dato poſt. Spec. d. n 12. Port conſ. 147. n 27 & Bal. ſupra d. n. 63. idem in datiuo inquit ob teſtamentum, & Bar. in d. authent. minoris. n 5. de communi, Montan. ſupra n. 72. licet in teſtamentar o dubitabile dicat, Cur. Iun. ſupra, & Durant. ſupra ait, cautius eſſe teſtatorem, tutorem, creditorem, vel debitorem, demtem ſe illud ſcire expreſſiſſe, Guid. Pap. 144. Gratia, diſcep q. 14 n 15. & ſeq. vbi idem, ſi à Papa datus ſit, & notorium, & vt debitum, & quando ſcienter a Iudice daretur, Caſpa ſupra, Spino. de teſtam glo. 29. n. 23. Cancer. d. c. 7 n. 51. Borrel. conſ. 95. n. 26. Hipo. Maia. conſult. 1. n. 15. par 1.

83 6. Sublim quando tutori creditum ſuperveniſſet aliter quàm per ceſſionem, tunc enim tutor maneret l. neque C. de excuſat. tutor l. non ſit de reb. cor. Bal. de pact. n. 64 Montan. d. cap 35. n. 15. 16. & idem ſi ſcientia debiti ſuperueniat, dummodo creditum denunciet. Sali. in. d. auth. minoris, n. 13 vbi etiam, quid de annuo credito.

84 7. Sublim in creditore in actione reali, Bal. cons. 308. n. 3. lib: 1. Cotta. in memora verbo. connexorum, verſicul item an Caſpa. ſuper ſtat. Mediolani cap. 316. n. 11. qui tutor eſſe poteſt, vt per eos Canc. d. c. 7. n. 51 licet in Hipothecaria ſecus dicat. Contraria ſententia communis eſt, Doc. in §. fi. Inſt. de autho. tuto. de cōi, Surd. cons. 377. n. 16. 18.

85 8. Sublim. non procedere in debito controuerſo, Bal. de pact. n. 63.

9. Sublim. quando legitimus deſijt debitor eſſe, ante pupilli pubertatē Surd. conſ. 159. n. 19.

1. Lim. non procedere quando litis ſuper credito vertentis non fuiſſet mētionem tutor, Rota. Rom. decis. 757 n. 3.

86 9. Lim. in nepote, qui tutor eſſe non poteſt, filio tutore exiſtente, Port. conſ. 55. n. 14.

87 10. Lim. in ſurdo nihil audiente, & muto, nihil loquente, qui tutores eſſe non poſſunt; licet ſecus, ſi tardè audiat, vel loquatur, l. 1. § final. de tutel. Spec. de tutel § generaliter. n. 12. & l. final. de legit. tut. glo. in l muto §. tutoris, verbo, dari. de tutel. l. 10. de legit. tut. Caldas. in l. ſi curatorem verſic. cum non abſimilis. n. 69. C. de reſtitutio. in integr Manzi. de tutel. tit. qui tutor eſſe, poſ n. 1. nā verbis debent authoritatem interponere in his, quæ verbis ſunt expedienda, licet in his, quæ facto ſunt expedienda, ſufficiat authoritatem facto interponi, Menoch. lib. 1. de præſump. in 56. præſūp. n 3. Maſcard. de probation. concluſ. 804. n. 20. Gutierez de tutel. part. 1. cap. 7. n. 2. & ſequēt. vbi tam reſpectu teſtamentarii, quam legitimi, & datiui, & n. 11. poſt Piag de tut. Q 3 n. 57. idem in cæco, inquit ſed ſecus in ſurdaſtro, & in cæco, eſt tex. in l. luminibus C. qui dar. tuto. poſ. & l. 1. & 2. C. qui morbo ſe excus. lib. 10. Gutierez. ſupra. n. 21. ſecus ſi oculum tantum haberet, Bertaz. de clauſul clauſula. 8. gloſ 4. n. 3. Montan de tutel. cap. 9. n. 35. & ſeq. & n. 43. & 56. & cap. 23. n. 24 40 & cap. 30. n. 40. Galganet. de tutel. d. tit. 7. n 24. & lib. 1. Q. 3. n. 2. & 3. ſecus in ſurdaſtro, inquiēs. n. 11. Spino. de teſtam glo. 29. n 23. vbi de cæco, muto, ſurdo, Pic. ad ſtat. Vrb lib. 1. c. 151. n. 65. nec authorari poteſt n. 73 Lamb de contract glo. 8 n. 16.

88 1. Amp. etiam, ſi in huiuſmodi morbos inciderit poſt ſuſceptam tutelam, nam ſiue tutor ſit, vel curator, deſinent tutores, & curatores eſſe, Bar. in d. §. fi. Me lin. de iuſt. & iur. tract. 2. d. tutatio. 227. colum. 1364. in principio, Manzi. de tutel. vbi ſupra. n. 1. Gutierez. ſupra. n. 5 & ſeq. vbi reijcit, Piag. contrarium tenentem, ſed tunc alium dari loco impediti, Montan. de tutel cap. 9. n. 42. & c. 23. n. 41. Galganet de tutel. lib. 1 Q. 6 n. 7.

89 2. Amp etiam, ſi ad motum labiorum intelligeret, Piag. de tutor. Q. 3. n. 55. & ſeq. Gutierez. d. c. 7. n. 11. Montan. ſupra n. 41.

90 1. Sublim. in cæco vno oculo tantum, vel viſu debilitato, qui tutor eſſe poteſt. l. frater. C. de excuſat. tutor. Monta. d cap. 23. n. 41. Gutier ſupra.

91 2. Sublim. in ſurdaſtro, & tarde loquente qui poſſunt tutores eſſe, vt tradunt in limitatione citat l. fi. de legit tuto. vbi glo. Pic. ſupra. n. 70. Manzi. de tutel par 1. Q. 2. n. 1. Lamb. n. 49.

92 11. Lim in ſeruo, qui tutor eſſe non poteſt, Florian. in. l. ſi quis n. 11. de legat ſecundo, Gutierez. d. cap. 20 n. 16. Montan. d. cap. 23. n. 25. vide ſupra ampliatio. 15.

93 1. Sublim nam licet à Iud ce ſeruus dari non poſſit tutor, ſecus eſt, ſi a teſtatore detur, tunc enim libertatem conſequitur, & tutelam ſuſcipere poteſt. §. 1. Inſtit qui teſtam. tutor dar poſ. l. in ſeruili C. qui dar. tuto. poſ. Manzi de tutel. tit qui tutor. eſſe poſ. n 11. Gutierez. ſupra, Montan. d. n 25.

94 Amp. etiam ſi teſtamento libertas, non fuerit expreſſè relicta, tacitè enim relicta cenſetur. l quidā §. cum igitur, C. de neceſſar. ſeru. l quæro § Lucius Titius. de teſtam. tutel. Manzi ſupra. n. 12. Gutierez. ſupra, extra teſtamentum verò in codicillis, vel per epiſtolam ſecus eſt ex communi, Manzi. ſupra & ſi ſeruus alienus datus, fideicommiſſaria libertas relicta cenſetur. l. ſi hæreditas §. fi. vbi glo. & Bar. de teſta. tute.

95 1. Lim. d. amp. non procedere, niſi in teſtamento, ſeruus tutor relictus ſit, ſecus ſi per epiſtolam, vel in codicillis, vel alio actu. l. & ſi non adſcripta C. de fideicom. liberta. de communi teſtatur, Manzi. ſupra n. 13.

96 2. Lim.

188 *Pater transigere potest pro filijs non natis, vt ibi.*
189 *Pater transigere nequit sine filiorum consensu praesertim causa cessante, res.*
190 *Pater transigere non potest, quando filio debitum minueret, vel viribus filij detrahe.*
191 *Filius aduētitia per patrem alienata nisi eius heres sit nisi adsit enormissima laesio vendicare potest.*
192 *Pater legitimus administrator rationem non reddit, nisi dilapidaret bona filij.*
193 *Pater rationem reddit gestorum emancipato filio.*
194 *Pater tutor, vel curator rationem reddere tenetur.*
195 *Pater administrans bona filij in integrum restituitur.*
196 *Pater procuratorē pro filio cōstituit, intellige vt ibi.*
197 *Filiusfam. & nepos agere non possunt, quando pater habet vsumfructū sine consensu patris.*
198 *Pater a iudice cogitur filio agenti consentire, & decretū iudicis sufficit, non obstante iuramento de non consentiendo filio.*
199 *Patris consensus sufficit in supplicatione per filium porrecta.*
200 *Pater solus conuenitur à creditoribus filij infantis, sed si maior sit, contra vtrumque agere debent.*
201 *Iudicium à filio motum sine patris consensu corruit.*
202 *Patris consensus in lite per filium agitanda requiritur, etiam si non foret in loco iudicij, si in territorio sit.*
203 *Filiusfam. sine patris consensu in iudicio esse potest si ei vtile sit.*
204 *Filiusfam. sine patris consensu stat in iudicio, si sola facti veritate inspecta procedatur.*
205 *Filiusfam. patre absente stat in iudicio sine eius consensu.*
206 *Consensus in contractu à statuto requisitus, cessat absente eo qui deberet consentire.*
207 *Filiusfam. absente patre in iudicio stare potest sed de rato promittere pro, eo tenetur.*
208 *Filiusfam. sine patris consensu gerere nolentis, in iudicio stare potest.*
209 *Filiusfam. sine consensu patris stat in iudicio, quando patri nil deperit, quia vsumfructum non habeat.*
210 *Filiusfam. in criminalibus stat in iudicio sine patris consensu.*
211 *Filiusfam. in summarijs consensu patris non eget.*
212 *Contraria opinio magis communis est.*
213 *Filiusfam. agit ad dotem aduentitiam ab auo materno, vel matre procedente sine patris consensu.*
214 *Filiusfam. sine patris consensu in beneficialibus stat in iudicio.*
215 *Filiusfam. vbi sine tutore pupillus in iudicio esse potest, stare & ipse in eo potest sine patris consensu.*
216 *Filiusfam. sine consensu patris praestare negantis in iudicio stare potest.*
217 *Filiusfam. patris consensu non eget cum eo agens.*
218 *Filiusfam. domicilium sine patris consensu sibi constituere potest.*
219 *Filiusfam. donationem ob nuptias petit sine patre.*
220 *Filiusfam. sine patris consensu rescriptum impetrat.*
221 *Filiusfam. patris consensu non eget in praecedentibus litis contestationem.*
222 *Filiusfam. vt procurator alterius comparens, consensu patris non eget.*
223 *Filiofam. patrem consentire sat est procuratorem ad iudicia cōstituentis; & sufficit pro consēsu pluries institisse. & super inuestitura praestitisse sat est.*
224 *Filiofam. in prima instantia patrem consensisse sufficit absque, eo quod in appellatione vel executione consentiat.*
225 *Filiofam. patris consensus non requiritur extraordinariè agentis.*
226 *Filiusfam. patris consensu non eget, si veniam aetatis impetrauerit, dummodo maior 20. annis sit.*
227 *Filiusfam. de momentanea possessione agit, sine patris consensu.*
228 *Filiusfam. thori violati agit sine consensu patris.*
229 *Filiusfam. interdicto, de libero homine exhibendo agit sine patre.*
230 *Filiofam. consensus à patre praestitus praesumitur, ex cursu temporis.*
231 *Filiofam. pater per nuncium, vel epistolam, consentire nequit.*
232 *Contraria opinio communis est.*
233 *Filiusfam. patris consensu, non eget in his, quae sunt voluntariae iurisdictionis.*
234 *Filiusfam. non eget patris consensu, si non sit legitimus administrator.*
235 *Filiusfam. coram arbitratore sine patre comparere potest.*
236 *Filiusfam. patris consensu non eget in causa reconuentionis.*
237 *Filiofam. confitenti debitum iudex praecipere potest, vt soluat sine patris consensu.*
238 *Filiusfam. iurans non eget patris consensu.*
239 *Filiofam. sufficit patris consensus tacitus, & scientia sine contradictione.*
240 *Contrarium tenent ibi citati.*
241 *Distinguitur.*
242 *Filiofam. sufficit patris ratificatio loco consensus.*
243 *Contrarium tenent ibi citati.*
244 *Pater consensum filio praestando non obligatur.*
245 *Filiofam. patrem consentire sufficit in qualibet parte iudicij.*
246 *Contrarium tenentes citantur.*
247 *Filiusfam. patris consensu non indiget contradictore cessante.*
248 *Filiusfam. accusare potest sine consensu patris.*
249 *Filiusfam. tutorio nomine agens patris non indiget consensu.*
250 *Filiusfam. non eget patris consensu amentis, furiosi, siue.*
251 *Filiofam. in actione iniuriarum, quòd uiam aut clidepositi, & commodati consensus patris non requiritur.*
252 *Filiofam. minore citato non comparente, fiet immissio in possessionem bonorum eius castrensium, vel quasi & aliorum, in quibus pater non habeat vsumfructum.*
253 *Filiofam. agenti contra patrem datur curator ad litē, nec patris consensu opus erit.*
254 *Filio fam. clerico patris consensus non praestatur in bonis eius; nec alijs casibus, vt ibi.*
256 *Pater litium expensas ex fructibus bonorum filij facere potest. & in subsidium ex proprietate.*
256 *Pater filiam adulteram potest occidere, et in casu necessitatis filium vendere.*
257 *Pater legitimus administrator aduentitiorum respectu conueniri potest. & agere.*
258 *Pater legitimus administrator satis dare non tenetur in casibus, quibus nec tutor tenetur.*
259 *Pater iniuriam filio factam remittere potest.*
260 *Pater emere potest bona filij bona fide coram Iudice & propinquis, & alia facere, vt ibi uideas alia ibi posita.*
261 *Pater non est legitimus administrator filij emancipati.*
262 *Pater non est legitimus administrator bonorum filij, in quibus non habet vsumfructum.*
263 *Pater legitimus administrator alienare nequit sine iusta causa, & absque decreto.*
264 *Pater vendicat nomine filij à se nulliter alienata.*
265 *Filiusfam. viuo etiam patre vendicat a patre nulliter*

tion tute. versic. & curatorm. n 3 Port. conf. 150. n 10. & 40. Cald. de restitution. in Integr verbo. sine curatore n. 110 ex cõi vide infra limitat. 21. Borg. de tutor. n. 289 vide infra lim. 16. Masue. in pract. tit. de tut. & cur n 11.

14 1. Lim. non procedere, quando agnati se opponunt, vitrico præferri petentes, Bertr conf. 58 n 5. in secundam primæ part. Cotta d verfic. Vitricus. Borgni. de tutor. n 289. etenim requiritur eorum consensus, Gutierez. conf. 52. n. 21. & sequen. vbi quando coadiutor suspecto tutori datur.

15 1. Sublim. quãdo adultus inclinaret In vitricum, qui cum agnato ad curam cõcurrit, tunc enim a priuigno vocatus, cuicumque legitimo debet præferri per Iudicem, nisi viderit ob simplicitatẽ adultum induci ad vitricum nominandum, aut in damnum adulti redundaret vitrici electio quibus casibus eligi non posset, si ita iudex arbitratus sit, Aluã. reg. prima præsũp. 82. Cotta. supra Borgn. supra. n. 289. & 308.

16 2. Sublim. quando vitricus datus fuisset tutor prius, quàm vitricus esset, tunc enim si postea vitricus euaderet, nõ desineret esse tutor Bal. conf. 334. lib. 4. ante finem Crau. conf. 18. n 20.

17 2. Lim nam non propterea penes vitricum, vel nouercam pupillus poterit ali, Port. conf. 150. n. 18. & 40. Borgni. supra n. 289.

18 6. Amp. in substituto pupilli, qui potest eius esse tutor, non tamen successione priuatur, si nollit esse tutor. l. amicissimos. de excusatio. tutor. Abb. conf. 50. n. 4. lib 2. Rauen sing. 669.

19 7. Amp. vt vnus etiam plurium pupillorum tutor constitui po sit, Lamberteng. de contract. glo. 11. n 72. 73 & 78.

20 8. Amp. in filio familias, qui tutor dari potest, & esse in iudicio sine consensu patris § 1. Institut. qui te. 2am. tuto. Cor conf. 17 n. 15. lib. 2. de cõmuni Ameri. de patria. potest. effect. 4. n. 9. & Soarez. commun. opinio. lib. F. n. 205. Manzi. de tutel tit. qui tutor. esse poss. n. 5. vbi etiam quomodo pater teneatur, nam quoad tutelam non attenditur patria potestas, Ameri. supra n 11. Monta. d. cap. 9. n. 2. vbi idem probat in filia familias n. 7. etiam statuto illam sine consẽsu patris obligari vetante, sed controuersum probat, & cap. 15. n. 32. Barbat. cõs. 1 1n. 11. lib. 3. Mõtan. de tutel. c. 23. n. 18. Alba. conf 696. vbi de matre, vti tutrice filii sui contrahente cum filia familias esset, quin tutela est iuris publici, nec curetur patria potestas, Canur. var. resol. par. 1. c. 7. n. 161. & par 2. c. 1. n. 162.

21 Contrarium tenet, Corn. conf. 120. n 15. lib 2.

22 1. Subamp. vt si pater pro filio intercesserit, & quasi in se periculum receperit (quod facere non tenetur) insolidum pro filio teneatur; sin autem tantum modo consenserit de peculio, vel in rem verso, tenebitur l. 1. si filius fam. de tutel. & ibi Bar. l. Lcuius l itius de administrat tutor. de cõmuni Ang. Aretin in § 1. n. 4 & 5. & Port. n. 6. Instit. qui testam tuto. & Monta d. c. 9. n. 5. & c. 23 n. 18.

2. Subamp & si ex statuto filiusfam. sine patris consensu nequeat obligari, Soarez. in l. 13. tit. de las deudas n. 17. ad fi. & Canu. d. n 162.

23 9. Amp. vt curator relictus bonorum impubetis possit esse tutor, Caldas. de restit. in integrum. versic. sine curatore n. 71.

24 10. Amp. in minoribus 25 annis, & furiosis, qui possunt esse tutores, intelligendo, vt minor tutor tunc sit quando, maior effectus fuerit, & furiosus, cum resipuerit, Aretin. in § seruus autem n. 1. Inst. qui testament tutor. dar. poss Bolog conf. 3. n. 51. Borgni. de tutor. n 4. Manzi. de tutel. tit qui tutor. esse poss. n. 19. per tex. in §. furiosus. Inst. qui testã. tuto dari poss.

25 Et tunc non est locus proximiori, donec ad eam ætatem peruenerit minor, qua tutor esse possit sed datiuus Gab. conf. 29. n. 48. lib 2. quo decedente, vel etiam si datus fuerit loco absentis qui obierit, remanebit tutor sine alia confirmatione l. quæsitum est de tutel. Pupe. in consuetudin. Borbon. §. 179. Viui. dec. 488. Ricci. collect. dec. 2393.

26 Contrariam opinionem, quòd scilicet vtrique locus sit, magis communem dicit Bero. conf. 123. n 27. lib. 3.

27 1 Lim x. amp nam licet valeat tutoris constitutio, non tamen exercitium habebit, Aretin. supra Borgni. de tutor. n. 1.

28 Sublim. non procedere quando, per statutum maior ætas 15. vel 18. ætatis anno constituta esset, tunc enim d. ætate completa, poterit esse tutor, & gerere, 'oc. conf. 20. n. 11. lib. 1. Borgni. supra. n. 6. 7.

29 Contrarium tenet Bal. conf 101. lib. 4.

30 2. Lim. quando minor dolosè assereret se maiorẽ: tunc enim teneretur ex dolo gestis, nec posset in integrum restitui, vt ex Ruin conf 97. lib. 5. inquit Borg. de tutor. & curator. n. 6. vide infra tit. 19. n. 436.

31 11. Amp. in matre quæ tutrix, & curatrix ex testamento, & ab intestato potest esse, dummodo per Iudicem confirmatur, pro vt & auia, auth matri, & auiæ. C. quando mul. tut. offi. fung pos vbi Doc. omnes de communi Manzi. de tut. l. tit. qui esse tutor poss n 20. vide Infra tit. 21. intellige, si vidua sit, Gal. conf 29. n. 7. lib. 2.

32 Subamp vt à tutela, & cura non remoueantur ob litem, quam cum filiis, & nepotibus haberent. Sed alter tutor, vel curator eis adiungetur, Afflict. decis. 207. n 1. Gutierez de tutel part. 1. c. 8 n 84.

33 1. Lim. quando esset minor 25. annis, tunc enim tutrix, vel curatrix esse non posset, prout nec inuita maior, effecta tutelæ onus acceptare compelli posset, si tamen acceptauerit, inuentarium facere tenebitur Aimo. Pub. in consuet. Aluern. tit. 11. artic. 4.

34 Amp. etiam si mater cum iuramento renunciasset minori ætati, & beneficio restitutionis in integrum: adhuc enim maioritas repræsentata propter iuramentum excludit quidem a restitutione in integrum; sed non suppleat aliorum defectu, s Aimo. supra. ex. Dec. conf. 403. col. fin. versic quarto respõdetur, & considerandum est, & in tutela alterius quia fragile est minoris consilium, non potest iuramento suppleri, vt validam reddat tutelam minori delatam.

35 12. Amp. vt proximioribus negligentibus, per fit.

sit,& debeat à iudice remotior dari, quod tunc accidit,quando intra quatuor menses non petunt se decerni tutores,Nat.a. cons 334. n. 1. vbi tamen subdit ipsos requiri oportere, Borgni, de tutor. & curator.n.1 ..cū multis quēt. urd cōſ 159.n.21.

36 Lim. non procedere,nisi proximiores requisiti, fuerint, quoniam cum eisdem regulariter tutela debeatur ipsis irrequisitis nul a est datio aliorum, licet secus sit vbi requisiti negligentes forent, Cor. cons 271.n.2.lib.1. Natta cons. 31.n 1.& seq.

37 13. Amp. in absente qui tutor dari potest dummodo ei intra dies 30. denuncietur,& sciens tenetur, si se non excusauerit l.5.de tut. & cur. dat. ab his, vbi Bar. & l.fi.l. tutor licet. C. de administratio.tutor. l fin. ff eod. Papo in consuet. Borbo.§. 181. Montan. de tutel. cap. 23.n.5. Galganet. de tutel.lib 1.tit.7 n.38. & 65.

38 1. Lim. nam si Rei publicæ causa absit, non sub erit tutelæ periculo, & eius loco absentia durante dabitur curator.l.scire § eos. de tuto. & curato. dat. ab his & l. in omnem,Montan.d.cap.23.n.35.

39 14. Amp. vt laicus clerici tutor, vel curator esse possit,Bal.cons 45 lib.3.Dec.cons 150. n. 3.& 8. Ripa.in cap. decernimus. n.10. de iudic. Gutierez. de tutel part.1.cap.1.n. 34.

40 1. Lim. nam clerico dari debet à Iudice ecclesiastico,Bal.in l.1.de tuto.&curato.dat.ab his,Oldrad. cons.59,Dec supra Marant.de ordi. iudicio. part. 4. dist.11.n.39.Ripa in cap.2. n.9.de iud.Spino.de testam.glo.20.n.18. Gutierez.d. cap.1. n 33. & sequent. præsertim si clericus in sacris constitutus esset,aut haberet beneficium ecclesiasticum,Cabedo.dec. Lusita.80.par.1.vbi idem de curatore clerici mente capti.

41 Sublim. quando clericus minor coram iudice seculari litigaret, tunc enim ei secularis iudex curatorem dare poterit,Dec. supra.n.7.& 8. Caldas. in l. si curatorem habens, in princip. n. 19. vbi n. 22 idem ait in delegato,ex Neuiza cons.17. in fine Alex. in 62. versic. item contra Bar. & in l. 1. Purpur. n.76. de iurisdict o.omni.iud. Gutierez.d. cap 1 n 34. Cabedo. supra.

42 15. Amp. in seruo testatoris, qui si tutor relictus fuerit, directò liber, & tutor erit §.1. Inst. qui testam. tuto. dar. pos l.quæro.32.§. Lucius. de testa. tut. etiam si minor, esset de communi, Caldas. de restitutio in integr. in d l.si curatorem. versic fine curatore n.109. versic. ideo omnes. de magis cōi. Gutierez. supra cap.10 n.2. idem in alieno dicentes,quia intelligitur datus tutor quando liber erit, Caldas.supra n.110 & Gutierez. supra.n 6. Monta.de tutel.cap. 9 .n 9. & sequent . secus dicens quando testator liberum putasset.n. 10. & Aretin. in d.§.1.n. 3. & secus in datiuo,Fab. in §.1.n.2. Instit. qui testam.tuto.dar. pos. & n 7. vide infra lim.11.

43 16. Amp. in iudeis,Barbat.cons.15 n.1. & 2.lib. 1. vide infra lim 29.

44 17. Amp. vt forensis legitimus tutor esse possit, quia à lege ipso iure constituitur,licet in datiuo secus sit,Franc. Masc.decis.251.n.3. part.1. & infra amp.19.

45 18. Amp. in hærede qui testamentarius tutor esse potest,l. tutores . de testam.tutel. Montan. de tutel cap.9.n 21.

46 19 Amp. vt alterius territorij tutor constitui possit, qui tamen intra dies 50. excusare se potest, & si ommiserit, potest ob diffusum patrimoniū curator dari, quod in legitimo etiam procedit l.quæro. de testament. tutel glo. in l. diuus. de tutor. & curator. dat.ab his l. illud.de excusation. tutor. Alex. cons 16.n.7.lib.5.Monta.d.c.9.n.22 supra amp. 17.

47 1.Lim. in datiuo,quia à Iudice datur inspecta sua iurisdictione glo.in l.si vt proponis C. de confirm. tuto. Salic. in l.2 C. qui dar. tut.pos. & l. naturaliter. de confirman. tuto. Alex. d.cons.161.n.7.Montan. supra n.22.l. etiam. vbi glo. & Bar. de tutel. infra amp. 36.

48 Sublim. quando tutor datus consentiret, tunc datio valida esset, Alex.d.n.7.Montan. d n. 22.

49 20. Amp. vt inhabilis tutor testamento constitui possit, & datus intelligetur quando habilis fuerit, etiam si nō fuerit expræsisū,quia nō inspicitur tempus quo actus genitur, sed quo consumatur l. furiosus. de tutel.l.si hereditas.§.si furiosus. de testam. tutel.

50 21. Amp. inutiliter datum patris testamento cōfirmari posse l 3. de confirm. tuto. Montan. de tutel.cap.23.n.3.

51 22. Amp. vt qui se testamento tutorem adscripsit, si idoneus sit licet suspectus non excusetur l. vxor. ad leg. Cornel. de fals. l. scire. §. final. vbi glo.verbo ingerere, de tutor.& curator.dat ab his, Montan.d.cap.23.n.3. Menoc. cons.58.n. 33. Intrigl.sing. 32.lib.3.

52 23. Amp. plures simul à lege,testatore, & iudice tutores constitui posse,l.simul de tut. & curat dat ab his. l. si plures. de legit.tut.l. siquis sub conditione planè, de testam tut.Monta d.cap.23. n. 4. Galganet. de tutel d.tit 7.n.40.

53 24.Amp. vt furiosus tutor dari possit, & tunc datus censebitur, quando compos mentis effectus fuerit, & interim alius tutor dabitur, l.furiosus. & l. penult. de tutel.Monta.d cap.23 n.6.& 7.

54 25 Amp. spadones etiam dari tutores posse l. Spadonem. de excusation. tutor eum, & Pontifex possit esse Spado. sufficit enim mentulam habere Rebuf.in l. Spadonum in fine de verbor. significatio,Montan.d.cap.23.n 8.& 9. Galgan. de tutel. lib 1.tit 7.n 27.

55 26.Amp. vt fideiussor tutoris possit cōtutor dari l Romanius 28.C.de tutor.& curator.dat ab his, Montan. d.cap.23.n.11. Galganet.d.lib.1. tit. 7. n.37.

56 27.Amp. vt superioris ordinis , inferioris ordinis pupillo tutor dari possit, & è contra, l. Spadonem §.scire de excusatio tutor l.qui non.de tutor. & curator.dat.ab his, Montā supra n. 12. Galgā. supra n.13.

57 28.Amp.vt ingenuus libertino,tutor dari possit, nisi se excusaret, l. pupillo .§. libertino. de tutor & curator.dat.ab bis, glo. in l.patronus. de tutel. l. 3.C. de excusation tutor. patronus autem liberto datus, se non excusat, d.l.patronus, prout nec quando in loco libertinorum, penuria esset l. 1. §. liber-

libertinis de excusation. tutor. Montan. d. cap. 23. n. 13.

58 29. Amp. in libertis qui nedum tutores esse possunt, sed etiam compelluntur inuiti l. cum ex oratione de excusatio: tutor. vbi glo. verbo rescripsit, Montan. d. cap. 23. n. 14. & seq. & libertino libertinum dari, ingenuum autem non cogi quia excusatur nisi patronus sit l. pupillo. vbi glo. de tut. & cur. dat ab his.

59 30. Amp. vt si in ciuitate idonei non reperiantur extra Ciuitatem eligi possint dummodo dantis iurisdictioni subditi sint l. diuus. 24. vbi glo. & Docto. de tutor. & curato. Galganet. d. tit. 7. n. 22.

60 31. Amp. in patre qui contra voluntatem matris prohibentis esse tutorem filiorum ab ea heredum institutorum tutor a iudice dari potest l scire. 21. §. si mater, vbi Bar. de tutor. & curato. ab his l. 1. C. si contra. matr. vol. Galganet. d tit. 7. n. 39.

32. Amp. vt tutor iis dari possit, de quibus supra tit. 5. & is potest ei dari contutor pro, qui tenetur, l. pen. vbi Bar. de tut & cur. dat. ab his.

33 Amp. vt ei cui quæstio status mouetur, si eius ætatis sit, vt per tutores, & curatores eius negocia administrari deberent, interim tutor, vel curator detur, lite super liberali causa ordinata non obstante, cum pro libero interim habeatur, l. 1. C. qui dari tuto vel curator pos. & ita tenet datio, si liber sit l. ei qui, 17. de tut & cur. dat ab his.

34. Amp mutis impuberibus tutores dari posse, qui eis authorari poterunt, l. muto, vbi glo. & Bar. de tutel. & idem de surdis impuberibus. §. tutoris.

35. Amp. absentis loco tutorem dari posse, & perseuerare quousque tutor absit, & vsque ad pubertatem, si non reuertatur, vel obierit, l. quæsitum vbi glo & Bar de tutel.

36. Amp. vt municeps, & non municeps tutor dari possit; l. etiam 10. de tutel. quæ dupliciter legitur, sine & cum negatiua, primo casu ciuis eiusdem ciuitatis datur, secundo verò etiam nō municeps municipi dari potest tutor glos. & Bar. ibi, & non ciuis, l. quæro 32. vbi Bar. de testa. tut. licet habeat excusationem glo. ibi quæ tamen a iudice dari non posse probat, verbo posse, vide supra amp. 19. & nobiles popularium tutores esse possunt, & è contra l. & qui, 22. vbi Bar de tut. & curat. dat ab his, & si idoneus in ciuitate non sit perquiritur in circumstantibus ciuitatibus. l. Diui. 24. vbi Bar. eod. tit.

37. Amp vt si filiæ exhæredatæ tutorem pater dederit, & cuius testamentum ruptum dicatur nato posthumo iidem tutores pupillæ dari possint ad petendam inuestiti hæreditatem, l. si pater. 31. vbi glo. & Bard. de testam. tut.

37. Amp. seruo pupillo in causa, quàm cum domino habiturus est tutorem dari, qui desinit esse statim cum cœperit habere patronum, & legitimè statis dederit, l. si impuberi n. 13. & ibi, Bar. de tut. & cur. dat ab his

39. Amp. vt tutor pupillo contrahenti dandus sit, sed si a iudice curator ei tutore carenti detur recte contrahet, Rota dec. 11. n. 5. nouis diuerso.

61 1. Lim. in paupere, nam tutor, vt pupillus saltem, diues esse debet, Bar. in l. paupertas de excusatio. tutor. Cor. cons. 17 n. 7. lib. 2. Cassan. in consuetudin. Burgund. rubr. 6. §. 6. tit. desensans n. 2. col. 879. Soc. Iun. cons. 59. n. 39. lib. 3. Monta. de tutel. cap. 23 n. 3. Quorum vterque loquitur de paupere suo vitio Laderchia Imolen cons. 17 n. 8.

62 Contrariam opinionem tenent, Bal. de statut. verbo. Curator. vbi iudicis arbitrio esse quantum habere in bonis debeat, Manzi. de tutel. titul. tuto. suspect qui. n 28 vbi si sit fidelis, & diligens, Cor. cons. 198. n. 8. versic. nec obstat tertio l. eo lib. 1.

63 1. Sublim. non procedere in matre, quæ etiam pauper tutrix filiorum esse potest, Corn. cons. 17. n. 16. lib. 1.

2. Sublim. quando esset vir bonus, Caroc. de iuram. decis 2. Q. 13. Q. princip n. 14. sed Cor. d. cons. 198. ab eo citatus tenet, vt supra.

64 2. Lim. vt non subdito etiam in territorio constituere volētis, non dari. Floria. cōs. 26. n. 31. Natta. cōs. 57 n. 4. lib. 3 n. 8 vbi ratio: & tā is qui datur, quā cui datur de iurisdictione dātis esse debet, Papien. in forma libel. quo agit ad redden. ration. tutel. glo. eidem Iacobo n. 4. Barbat cons 61. n. 5. lib. 3. Montan. de tutel cap. 23. n. 33. Galgan. de tutel. lib. 1 tit. 7 n 22. & tit 8. n. 1.

65 Contrarium tenet Purpurat, in l. eum, qui n. 6. de iurisdictio. om. iudic. qui tamen subdit, non subditum administrare cogi non posse,

66 1. Sublim. primam opinio. non procedere lite coram eo vertente, qui pupillum in sua iurisdictione non habet, Natta cons. 663. n. 5.

67 2. Sublim. non procedere quando non subditus tutorem dari consentiret, tunc enim tutelæ datio valida esset, Aretin. in §. non esse n. 1. Institut. de excusati n. tutor. Alex. cons. 161. n. 7. lib 5. Barbat. cons. 6 n. 5. lib. 3. Montan. d. cap. 23. n. 34. Galganet. d. tit. 8. n. 17.

68 3. Sublim. non procedere in tutore legitimo, l. neque C. qui dar tutor. poss. Alex. cons 161. n 7 lib. 5. Borgni de tutor & curator n. 3. & agnatum, extra territorium existentem per literas subsidiales citari posse, Meno. cons 170. n. 14 & seq.

69 3 Lim. in his qui rebus suis non possunt, superesse, Soc. Iun cons. 16. n. 24 lib. 2. Odd. de restitutio. in integr. Q. 6 n. 47. vel qui ad rerum suarum gubernium inutiles reperti fuere, Archid in cap. legi n. 2. 16. Q. 1. de infirmis, Soc. Iun cōs 59 n 35 lib 3

70 4. Lim. in furioso dilucida interualla non habente, licet, si interualla dilucida haberet, secus foret, l. 1. §. final de tutel. Manzi de tutel tit qui poss. esse tuto. n. 19. Gutierez. d. c. 7. n. 14. vel nisi datus intelligatur, cū mētis cōpos fuerit tūc n. tutor esse posset, l. furiosus. 11. de tutel. Galganet. de tutel. lib 1. tit. 7. n. 25. Libert de cōtra& mul, gl. 8. n. 32. & seq.

71 5. Lim. in mulieribus, quę (matre, & auia exceptis) tutrices esse minimè possūt, l. 1 C quādo mulier, tutel. offic. fugi pos. l. tutel. & l. final. de tutel. Petr. Iacob. in pract. rubr. 114 n. 34. & seq. Dec. in l. fœminę. n. 18. de reg. iur. Frāc. Marc. dec. 1. part. 1. orat. cōs. 115. n. 1. lib. 1. Port. cōs 150. n. 22. Bero. Q. 66. & 67. qui matrē, & auiā tutrices esse posse, demonstrāt. & etiā si sexagenariæ essent, vt per Gabr. cons. 29. n 65. lib. 2. alias autem mulieres non posse tutrices constitui vltra prædictos tradūt, Caldas. de resti-

de arbitrar. caſ. 168. n. 3. de communi Gutier. ſupra, vbi idem de auo, & auia etiam maternis, ſecus in cognatis, & Montan. ſupra n. 6 , & cap 35. n. 15. Plot. de in litem. iurãd. §. 9. n 9 Caſpa. ſupra. n 9. Galganet. ſupra. n 20. poſt Bal. de pact. n. 63. vbi idem in patre, & filio, ſecus in fratre. Ang. Aretin. d. glo. 56. n. 4. Gratia diſceptation. forens. 28. n 25. & de vitrico etiam, Caſpa. ſupra Manſuer. in pract. tit. de tut. & cur. n. 39. Cane, ſupra n. 50.

82 5. Sublim: quando tutor fuiſſet à teſtatore datus fuiſſet debitor, vel creditor. Salic. in d. auth. minoris. n. 9 Bero. Q. 19 de magis communi teſtantur, Caldas ſupra, & Gutierez ſupra, ſubdentes ſufficere ſcientiam aliunde, quã n ex teſtamento conſtare, in dubio tamen ignorantia præſumitur, Curant. de tutel. caut. 1. Soc. Iun. conſ. 5. lib. 4 ſed. tutor eſſe non cogetur, Cur. Iun conſ. 2 59, n. 15. Montan. d cap. 35. n 13. & 14. vbi idem de tutore ex inquiſitione dato poſt. Spec. d. n 12. Port conſ. 147. n 27 & Bal. ſupra d. n. 63. idem in datiuo inquit ob teſtamentum, & Bar. in d. authent. minoris. n 5. de communi, Montan. ſupra n. 72. licet in teſtamentario dubitabile dicat, Cur. Iun. ſupra, & Durant. ſupra ait, cautius eſſe teſtatorem, tutorem, creditorem, vel debitorem, d mtem ſe illud ſcire expreſſiſſe, Guid. Pap 144. Gratia. diſcep q. 34 n 15. & ſeq. vbi idem, ſi a Papa datus ſit, & notorium, & vt debitum, & quando ſciêter à iudice daretur, Caſpa ſupra, Spino. de teſtam glo. 29. n. 23. Cancer. d. c. 7 n, 51. Borrel. conſ. 95. n. 26. Hipo. Maia. conſult. 1. n. 15. par 1.

83 6. Sublim quando tutori creditum ſuperveniſſet aliter quam per ceſſionem, tunc enim tutor maneret l. neque C. de excuſat. tutor l. non ſit de reb. cor. Bal. de pact. n. 64 Montan. d. cap 35. n. 15. 16. & idem ſi ſcientia debiti ſuperueniat, dummodo creditum denunciet. Sali. in. d. auth. minoris, n. 13 vbi etiam, quid de annuo credito.

84 7. Sublim in creditore in actione reali, Bal. cons. 308. n. 3. lib. 1. Cotta. in memora verbo. connexorum, verſicul item an Caſpa. ſuper ſtat. Mediolani cap. 316. n. 11. qui tutor eſſe poteſt, vt per eos Cane. d. c. 7. n. 52 licet in Hipothecaria ſecus dicat. Contraria ſententia communis eſt, Doc. in §. fi. Inſt. de autho. tuto. de côi, Surd. cons. 377. n. 16. 18.

85 8. Sublim. non procedere in debito controuerſo, Bal. de pact. n. 63.
9. Sublim. quando legitimus deſijt debitor eſſe, ante pupilli pubertatê Surd. conſ. 159. n. 19.
1. Lim. non procedere quando litis ſuper credito vertentis non fuiſſet mêtionem tutor, Rota. Rom. decis. 757 n. 3.

86 9. Lim. in nepote, qui tutor eſſe non poteſt, filio tutore exiſtente, Port conſ. 55. n. 14.

87 10. Lim. in ſurdo nihil audiente, & muto, nihil loquente, qui tutores eſſe non poſſunt; licet ſecus, ſi tardè audiat, vel loquatur, l. 1. § final. de tutel. Spec. de tutel § generaliter. n. 12. & l. final. de legit. tut. glo. in l muto §. tutoris, verbo, dari. de tutel. l. 10. de legit. tut. Caldas. in l. ſi curatorem verſic. cum non abſimilis. n. 69. C. de reſtitutio. in integr Manzi. de tutel. tit. qui tutor eſſe, poſt n. 1. hâ verbis debent authoritatem interponere in his, quæ verbis ſunt expedienda, licet in his, quæ facto ſunt expedienda, ſufficiat authoritatem facto interponi, Menoch. lib. 2. de præſump. in 56. præſũp. n 3. Maſcard. de probation. concl. 804. n. 20. Gutierez de tutel. part. 1. cap. 7. n. 2. & ſequêt. vbi tam reſpectu teſtamentarii, quàm legitimi, & datiui, & n. 11. poſt Piag de tut. Q 3 n. 57. idem in cæco, inquit ſed ſecus in ſurdaſtro, & in cæco, eſt tex. in l. luminibus C. qui dar. tuto. poſ. & l. 1. & 2. C. qui morbo ſe excus. lib. 10. Gutierez. ſupra. n. 21. ſecus ſi oculum tantum haberet, Bertaz. de clauſul clauſula. 8. gloſ. 4. n. 3. Montan de tutel. cap. 9. n. 35. & ſeq. & n. 43. & 46. & cap. 22. n. 24 40 & cap 30. n. 40. Galganet. de tutel. d. tit. 7. n 24. & lib. 1. Q. 30. n. 2. & 3. ſecus in ſurdaſtro, inquiẽs. n. 11. Spino. de teſtam glo. 20. n 23. vbi de cæco, muto, ſurdo, Pic. ad ſtat. Vrb lib. 1. c. 151. n. 65. nec authorari poteſt. n. 73 Lamb de contract glo. 8 n. 26.

88 1. Amp. etiam, ſi in huiuſmodi morbos inciderit poſt ſuſceptam tutelam, nam ſiue tutor ſit, vel curator, deſinent tutores, & curatores eſſe, Bar. in d. §. fi. Molin. de iuſt. & iur. tract. 2. d iſputatio. 221. colum. 1354. in principio, Manzi. de tutel. vbi ſupra. n. 1. Gutierez. ſupra. n. 5 & ſeq. vbi reijcit, Piag. contrarium tenentem, ſed tunc alium dari loco impediti, Montan. de tutel ca 29. n. 42. & c. 23. n. 41. Galganet de tutel. lib. 2 Q. n. 7.

89 2. Amp etiam, ſi ad motum labiorum intelligeret, Piag. de tutor. Q. 3. n. 55. & ſeq. Gutierez. d. c. 7. n. 11. Montan. ſupra n. 41.

90 1. Sublim. in cæco vno oculo tantum, vel viſu debilitato, qui tutor eſſe poteſt. l. frater. C. de excuſat. tutor. Monta. d cap. 23. n. 41. Gutier ſupra.

91 2. Sublim. in ſurdaſtro, & tarde loquente qui poſſunt tutores eſſe, vt tradunt in limitatione citat. l. fi. de legit tuto. vbi glo. Pic. ſupra. n. 70. Manzi. de tutel par 2. Q. 2. n. 1. Lamb. n. 49.

92 11. Lim in ſeruo, qui tutor eſſe non poteſt, Florian. in. l. ſi quis n. 11. de legat ſecundo, Gutierez. d. cap. 20 n. 26. Montan. d. cap. 23. n. 25. vide ſupra ampliatio. 15.

93 1. Sublim. nam licet à Iudice ſeruus dari non poſſit tutor, ſecus eſt, ſi a teſtatore detur, tunc enim libertatem conſequitur, & tutelam ſuſcipere poteſt. §. 1. Inſtit qui teſtam. tutor dar poſ l. in ſeruili C. qui dar. tuto. poſ. Manzi de tutel. tit qui tutor. eſſe poſ. n 11. Gutierez. ſupra. Montan d. n 25.

94 Amp. etiam ſi teſtamento libertas, non fuerit expreſſè relicta, tacitè enim relicta cenſetur. l. quid ſi §. cum igitur, C. de neceſſar. ſeru. l quæro § Lucius Titius. de teſtam. tutel. Manzi ſupra. n. 12. Gutierez. ſupra, extra teſtamentum verò in codicillis, vel per epiſtolam ſecus eſt ex communi, Manzi. ſupra & ſi ſeruus alienus datus, fideicommiſſaria libertas relicta cenſetur. l. ſi hæreditas §. fi. vbi glo. & Bar. de teſta. tute.

95 1. Lim. d. amp. non procedere, niſi in teſtamento, ſeruus tutor relictus ſit, ſecus ſi per epiſtolam, vel in codicillis, vel alio actu. l. & ſi non adſcripta C. de fideicom. liberta. de communi teſtatur, Manzi. ſupra n. 13.

96 2. Lim.

ftatur, Alberi. citatus per, Aleiat. fupra.

113 17. Lim. in marito, qui tutor, & curator vxoris effe non poteft l. 1. §. final. de excufatio. tutor. §. ijdem refcripferunt. Inft. eod. tit. l. maritus. C. qui dari tuto. poff Gutierez. de tutel. par. 1. cap. 20. & 21. n. 31. Galgan. de tutel. lib. 3 Q. 35. Nepos. à Mont. Alba. de excep. art. 11. n. 7.

114 Sublim. non procedere quando daretur curator ad litem fpecul. in tit. de curator. §. vt autem, Bal. in l. 1. in fine de excufatio. tutor. poft. Bar. in l. fiquis. § final. de procurator. Gutierez. fupra. n. 32. ita in praxi. feruari teftantes. d. cap. 20. Galganet. fupra.

115 18. Lim. in clericis in facris conftitutis qui teftamentarij, & datiui, tutores effe non poffunt, quamuis voluntariè poffint legitimam tutelam acceptare glo. & Doc. in cap. peruenit. vltim. 86. diftinct. cap. fin. 88. diftinct. licet fecus effet, fi nō effent in facris conftituti; & fecus etiam fit vbiēque Epifcopus tutor effe poteft Aretin. conf. 26. n. 3. Gulielm. de Benedict. in cap. Rainutius. verbo. & vxorem nomine Adelafiam. decis. 2. n. 128. de teftam. Gutierez. de tutel. part. 1. cap. 1. n. 26. & feq. & ideo Papæ licentia feu confirmatio requiritur, vt facerdotes tutores teftamentarii effe poffint Marta. de tuc. Sug. part. 2. Q. 4. artic. 3. n. 5. & feq. & ita feruatū fuit anno 1629. in tutela teftamentaria D. Aloifii filli & hæredis impuberis M. D. Nicolai Maza Miferabilium autem perfonarum tutores effe poffunt cum fuperioris confenfu Gutierez. fupra. n. 31. & vide fupra amp. 3. & in Sacerdote Surd. decis. 207. n. 23. & vide infra tit. 13. in primo requifit. Scrader. de feud. part. 10. fectio. 20. n. 27. vbi legitimum teftamento relictum poffe acceptare, & pauperum in fubfidium tamen poffe tutores effe. Montan. de tutel. cap. 23. n. 37. vbi etiam pauperum, uiduarum, & Orphanorum poffe tutores effe c. peruenit. diftinctio. 86. & in cap. 35. n. 190. & fequent. Galganet. de tutel. lib. 1. tit. 7. nifi ante epifcopus, vel monacus eam, fufcepiffent, vel nifi volentes, ab ecclefiaftico dentur n. 36. vel nifi pro pauperibus pro quibus poffunt effe tutores Epifcopi, & monaci Surd. fupra Gratia. de feeptatio. forens. 57. n. 32. fed legitimam, & teftamentariam acceptare poffe probat Menoch. conf. 1218. n. 9. at promotos ad ordines Sacros onus deponere debere tradit Manzi. de tutel. Q. 7. n. 28. Guliel. de Bened. d. n. 128. datiuos, & teftamentarios effe non cogi etiam in facris conftitutos, fi nolint, legitimos autem effe poffe fpecul. de tutel. §. generaliter n. 10. & 11. qui dicit legitimam tantum volentes acceptare poffe; & ante fufceptam non finiri, & miferabilium poffe tutores efse, & nondum profefsos tutores efse poffe n. 12. fed legitimam tantum clericos pofse acceptare Nepos, à Mōte Alban. de exceptio, artic. 11. n. 13. licentia igitur fuperioris in monacis, & Papæ requiritur in clericis qui tutelam nequeunt acceptare, & fupra tit. 5. n. 129. Gratia. difeep. 830. n. 15. & fequent. Viui. dec. 151. vbi tamen teftamentariam miferabilium acceptare pofse per cap. peruenit, 86. dift. & dec. 426. n. 19. & 25. vbi ex Eug. conf. 19. n. 50. Natt. conf. 663. n. 13. contra clericum tutorem agi pofse ad interefse declarandum per iuramentum in litem, Graf. eff. clerica vbi nec volentes efse pofse, etiam fi ide eis legatum fuifset nam legatum habebunt fine tutela, & de nullitate eis opponi poteft vti tutorib. agentibus, & fi gerere cœperint renunciare pofsunt fi clericatus, vel monacatus fupereueniat n. 7. 8. donec manferit clericus n. 14. pofsunt vero fi velint vnam legitimam acceptare feculares clerici non monaci, & coniunctorum vfque ad 4. gradum non tamen cogi, & n. 24. poft Scrad. de feud. part. 10. fect. 20. n. 27. clericos dari pofse tutores ei cuius tutela legitima teftamento non facto ad hunc clericum deuenifset, & fi voluntarie acceptet eam profequi tenetur auth. præsbiteros 2. de epi. & cle. Hip. Maia. confult. 1. par. 1.

116 19. Lim in epifcopis, & monacis qui tutores, vel curatores, alicuius conftitui non pofsunt, nifi perfonarum miferabilium, ad quorum tutelam non extarent qui præiei poffent benè, ac tutè, & Epifcopus tutelam fufcipere, & alteri clerico demandare debet, Gutierez. fupra n. 30. vbi etiam honorarium tutorem Epifcopum efse pofse, & cap. 20. fecus ait fecundum leges Regias. n. 23. Manzi. de tutel. Q. 7. n. 28. & volentes efse pofse fi a fuperiore clerici, & monaci confirmentur, Borgin. de tutor. n. 288. vide fupra amp. 3. n. 4. Gratia d. n. 15. & feq. Gras. fupra. n. 6.

117 20. Lim. in prodigo qui tutor efse non poteft l. fin. C. de legitim. tutor. Soc. Iun. conf. 59. n. 41. lib. 3. Piag. de tutor. Q. 3. n. 62. Gutierez. d. cap. 7. n. 15. Galganet. de tutel. lib. 3. Q. 9. n. 12.

118 Amp. in eo cuius timor extat ne bona minorum dilapidaturus fit Crat. conf. 15. n. 31. lib. 1. Piag. de tutel. Q. 3. n. 64. Gutierez. d. cap. 7. n. 17. Galganet. d. Q. 9. n. 14.

119 21. Lim. in male morigeratis qui tutores conftitui non pofsunt l. fufpectum de fufpect. tutor. §. fufpectus, & §. final. inftit. eod. Gutierez. d. cap. 7. n. 16. Galgan. d. Q. 9. n. 13. l. fcire §. fi. de tut. & cur. dat. ab his.

120 Sublim. non tamen requiri tam exactos mores, at moderatos fufficit efse, non vagos, non egenos liberos educare habeant, aducare norint, & patriam ament, & efse locupletes Laderch. Imolen. conf 47. n 8.

121 22. Lim. in minore 25. annis qui tutor, & curator efse non poteft cum alterius cura ac tutela indigeat §. fin. Inftit. de fideic. l. tutela. vbi glo. verbo ætatis, de tutel l. fin. C. de legitim. tutor. vbi Doc. Specul de tutel. §. generaliter. n. 1. Caldas. de reftitutio. in integr. verficorum fine curatore. n. 3. Gutierez fupra, n. 18. & 19. Lodouic. de Perus. conf 49. n. 3. inter conf. vltim. voluntat. Bertaz. de claufül. claufül. 8. glo. 4. n. 1. Surd. conf. 218. n. 17. Montan. de tutel. cap. 15. n. 16. & fequent. & cap. 13. n. 28. Manzin. de tutel. Q. 7. principal. n. 21. Montan. fupra cap. 35. n. 179. Galganet. d. tit. 7. n. 28. & tit. 8. n. 6. & lib. 3. Q. 15. vbi nec tutorem neque curatorem efse pofse, Borgni. de tutor.

tutor. n. 4. & sequent. Nepos. à Monte Alban. de exception. artic. 11. n. 14. Angel. Aretin. de testamen. glo. 96. n. 4. & sufficit tutorē, & curatorem 25. annis esse maiores Abb. in cap. consultationibus sub n. 1. de ele. egrot. Viuian. dec. 489.

122 1. Amp. in matre minore 25. annis, quæ filiorum tutrix esse non potest, Bal. in l. omnem. n. 9. C. ad Tertul. Boer. dec 124. n. 7. Bero. conf. 124. in fine lib. 3. Piagg. de tutor. Q. 3. n. 10. Ond. ed. conf. 88. n. 16. lib. 1. Gutierez. supra n. 26. vbi reijcit contrarium tenentes nisi adesset contraria consuetudo Piag. supra. Boer. supra n. 7. Gutierez. supra n. 28. & vbi mater non potest esse tutrix locus est datiuæ tutelæ, vt per eos, Surd. d. n. 17. Monta. supra.

123 1. Subamp. vt nec testamentaria tutrix esse possit, Boer. dec. 124. n. 7. sed interim curator dabitur, & mater minor relicta tutrix post 25. annum tutelam suscipiet §. furiosus, Instit. qui testam. tutor. esse pos. Ond. conf. 88. n. 29. lib. 1. Gutierez. d. cap. 7. n. 33. & sequent. Surd. d. n. 17. Galganet. d. lib. 3. Q. 10. n. 6. & seq. vbi etiam tutorem non curatorē interim esse dandum.

124 1. Sublim. non procedere quando statuto maior ætas inciperet. 18. anno finito tunc enim tutor esse posset maior annis 18. licet minor 25. existeret Borgni. de tutor. n. 6. Gutierez. d. cap. 7. n. 30. Galganet. d. Q. 10. n. 5. Viui. dec. 489. n. 4. Apostil. ad Bal. in l. 1. n. 10. lit. 1. C. si de momen. posses.

125 2. Sublim. non procedere quando minor dolose tutelam suscepisset, tunc enim tenentur, vt maior Ruin. conf. 97. lib. 5. Borgni. de tutor. n. 6. Gutierez. d. cap. 7. n. 31. Galgan. d. Q. 10. n. 5. Viu. dec. 489. n. 6.

126 3. Sublim. nam testamentarius ætate minori durante non erit tutor sed interim curator dabitur vel alter tutor, quousque testamentarius maior fiat, qui maior factus tutelam administrabit, & interim dati tutoris, vel curatoris euanescet. Piag. d. cap. 3. n. 10. Spino. de testam. glo. 29. n. 14. Gutierez. supra. n. 35. & sequent. vbi etiam dari eum quem iudex fuerit arbitratus, & Caldas. supra n. 112. & dati curatoris officium maiori testamentarii tutoris ætate adueniente expirare Gutierez. supra n. 38. Surd. d. n. 17. Montan. d. cap. 35. n. 183. Gratiā. disceptatio. 282. n. 23. & in testamēto dari posse, & interim locum esse datiuo Viui. dec. 489. n. 2.

127 4. Sublim. quando extaret contraria consuetudo, Bal. conf. 101. lib. 2. Viui. communi opinio. 525. n. 12. Galganet. de tutel. lib. 1. tit. 2. n. 21. & lib. 3. Q. 10. n. 4. Boer. decis. 124. n. 7. Viui. dec. 489. n. 5. vbi de matre ex consuetudine, vel statuto.

128 23. Lim. non procedere in nominato à matre ad secunda vota transeunte qui tutor esse non potest nisi ita iudici visum fuerit ex inquisitione; sed alium dare poterit, quem viderit pupillis magis expedire, Crau. conf. 150. n. 8. Menoch. de arbitr. iud. casu. 151. Gutierez. d. cap. 8. part. 1. n. 67. vbi de magis communi subdens num. sequent. post Piag. de tutor. Q. 3. n. 44. datum sine causæ cognitione non posse tutorem esse, at legitimo locum fore, sed si causa cognita compererit a matre nominatum esse vtilem pupillo, constituere posse post Gab. conf. 27. n. 4. & sequent. vbi de communi lib. 1. (vide in fra tit. 21.) Galganet. de tutel. lib. 1. tit. 6. n. 10. & sequent. Gutierez. conf. 52. n. 16. qui iudicis arbitrarium esse quem eligat. post. Menoch. d. cas. 151. secundum magis communem sententiam, vide infra. tit. 21. cap. 2.

129 1. Amp. idem esse in coadiutore suspecti tutoris à matre nominato secundo nubente qui non aliter nisi ita iudici visum fuerit eligetur Gutierez. conf. 52. n. 21. & 27. & d. cap. 8. n. 75. Galganet. supra.

130 1. Sublim. in patre, & fratre mulieris ad secunda vota transeuntis ab ea nominatis, qui tutores ex inquisitione eligi possunt Meno. d. cas. 151. n. 5. Gutierez. d. c. 8. n. 76. & d. conf. 52. n. 17. & sequent.

131 Contrarium tenet. Dec. conf. 674. n. 5. 6. 7.

132 2. Sublim. non procedere quando iudex causa cogniti illum idoneum compererit Dec. supra n. 4. Galganet supra.

133 24. Lim. in vitrico qui tutor priuignorum esse non potest etiam si nominetur a matre, nec etiam in coadiutorem suspecti tutoris Gutierez. supra. n. 77. vide supra amp. 5. & lim. 16. supra. n. 110.

134 Contrariam tenent, Spec. de anomal. tutel. n. 4. vbi tamen penes vitricum non posse pupillos ali per l. si pater C. de contrar. iud. tut. & l. 1. C. vbi pupilla adecur. debe. Bal. conf. 310. lib. 4. Cotta. in memorab. verbo. Vitricus. Guid. Pap. decis. 539. n. 3. qui etiam subdit non tamen posse esse educatorem pupilli Boer. decis. 266. vbi de consensu tutorum. n. 3. scilicet legit imorum. sed Bal. quem citat in authent. eisdem n. 5. C. de secund. nupt. ex communi etiam sine d. consensu per iudicem matre instante Vitricum, constitui posse inquit, si ita iudici visum fuerit, Carpan. super Stat. Mediolani. cap. 316. n. 7. & tutorem, & curatorem esse posse ex d. l. si pater. si. & l. 1. vbi pupil. educa debe. Papien. in form. lib. ad red. rat. tut. glo. & curatores. n. 3.

135 1. Sublim. non procedere quando concurreret consensus parentum pupilli, vel tutorum testamētariorum, Boer. decis. 124. n. 12. 266. n. 3. Gutierez. d. cap. 8. n. 78. & conf. 52. n. 17. & seq.

136 2. Sublim. quando ex inquisitione constaret vtilem esse pupillo Vitricum tutorem dari; tunc enim constitui per Iudicem posset, Crau. conf. 18. n. 10. Caldas. de restitutio. in integ. versic. sine curatore n. 10. ad fin. versic. iudex ergo Gutierez. d. cap. 8. n. 79. vel idoneus esset Surd. de alim. tit. 1. Q. 41. n. 7.

137 3. Sublim. non procedere quando adultus minor maior tamen annis 14. Vitricum tutorem petiisset, tunc dari deberet, nisi aliter iudici visum fuerit, Borg. de tutor. & curator. n. 289. & 308. Gutierez. d. cap. 8. n. 80. Cotta. in d. verbo. Vitricus Aleia. reg. 1. præsumptio. 22. vbi refert. Albe. testantem ita de facto obtinuisse, & tunc dabitur curator vitricus, vt per eos nisi esse persona in

in honesta, vel prodiga, vel felicitate, & persuasionibus adultus inductus esset.

138 25. Lim. in matre quæ transiuit ad secunda vota, quæ tutrix esse non potest filiorum impuberũ ex primo viro susceptorum, Specul. de tute. a nom. n. 2. Rui. consl. 87. n. 2. lib. 5. & Gutierez. d. cap. 8. n. 84. Crau. consl. 18. subdentes quod alter tutor sufficiens sit, loco matris alius subrogari minime posfit Gutierez. supra cap. 9. n. 16. ex magis communi post Rui. supra, & Boer. dec. 124. n. 12. tam testamentariam quam legitimam tutelam amittere probat. vide infra tit. 21. cap. 5.

139 1. Amp. etiam si testator aliud cauisset, nisi aliter iudici visum fuerit pro vtilitate pupilli Gutierez. d. cap. 8. n. 87. & seq.

140 2. Amp. sat esse sponsalia per verba de præsenti secundum Sacr. Concil. Tridentin. contraxisse, matrimonio etiam non dum consumato, nec vxore domum viri transducta, Guliel. de Bened. in cap. Rainutius. verbo. & vxorem nomine Adelasiam. n. 82. de testam. Piag. de tutor. Q. fin. n. 29.

141 3. Amp. in matre luxuriosè viuente Bar. in l. si quis sub conditione. n. 26. de testam. tute. Gomez. in l. 14. Tauri n. 13. Gail. obseruatio. 98. n. 16. lib. 2. de communi, Gutierez. d. cap. 9. n. 19.

142 1. Sublim. non procedere solis sponsalibus contractis, Specul. de tutor. §. nunc dicendum. n. 3. & 4. Cassan. in consuet. Burgũd. rubr. 6. §. 8. n. 2. Afflict. decis. 357. n. 3. & 4. Boer. decis. 266. n. 4. Menoch. de arbitr. iudic. cas. 151. n. 7. Piag. de tutor. Q. vlti. n. 29. Gutierez. de tutel. part. 1. c. 9. n. 1. & seq & n. 14. subdit. successionem filiorum amittere etiam si tutorem petierit ante copulam carnalem, & ad viri domum transductionem.

143 2. Sublim. non procedere quando Princeps id illi concessisset, Ruin. consl. 125. lib. 5. Piag. supra. n. 30. Gutierez. d. cap. 9. n. 18. Meno. de arb. cas. 151. n. 9.

144 3. Sublim. vel potius secus esse dicas in patre secundo nubente, qui non amittit legitimam administrationem; Corn. in l. iubemus n. 4. Fulgos. n. 6. C. ad treb. Gomez. supra. n. 15. Pinel. in l. final. n. 15. C. de bon. matern. Gutier. d. cap. 9. n. 22. Gratia. disceptat. forens. 510. n. 43.

145 1. Lim. non procedere quando luxuriosè viueret, licet enim ei bonorum suorum administratio non auferatur (quæ tamen mulieri tollitur) attamen bonorũ filij administratio patri interdicetur, Gomez. supra. n. 14. & Gutierez. supra n. 23. & sequent.

146 4. Sublim. etiam mortuo secundo viro mater tutelam reassumet, si non extent legitimi idonei, vel testamentarij, sicque, in subsidium tantummodo, Boer. dec. 266. ad finem, Gutierez. d. cap. 9. n. 26. & 27.

Contrarium probat, Mins. cent. 3. obs. 83.

147 Aduertendum tamẽ est circa istam limitationem 25. quod si mater nunquam assumpserit tutelam; & à iudice deferri petat; legitimo defertur; si verò post eam assumptam, datiuo locus erit; si autem simpliciter ad secunda vota transierit non petito tutore filijs, legitimus admittetur, Villalob. commun opi. lit. T. n. 43. Gab. consl. 27. n. 2. lib. 1. Piag. de tutor. Q. 9. n. 9. de communi testantur, Gomez. in d. l. 14. Tauri. n. 12. & Gutierez. d. cap. 9. n. 21.

148 Et matre vidua extãte ipsa requiri debet prius quam alter tutor pupillo detur, & matris non facta mentione corruet tutelæ datio, eiusque mentione facta, si inquisitio necessaria esset, alioquin si inquisitio non fuisset necessaria, licet matrem requirere opus non sit, eius tamen facta mentione, si ipsa intra quatuor menses tutrix esse velit, ipsa eligi debet postea verò datiuo locus erit, Bar. in l. tutor. n. 4. & seq. de tut. Piag. de tutor. Q. 5. n. 8. Gutierez supra. cap. 16. n. 22.

149 Alter autem consanguineorum tutor dari debet, Spino. de testament glo. 29 n. 15. & 16. & cõsanguineos præferri probat, Alciat reg. 2. præsũpt. 22. nisi minor vel adultus aliam mallet, qui iudici placeat ex quo reiectionis causa cesset, vt per eũ.

150 26. Lim. in litigante cum pupillo de hæreditate vel omnibus bonis, licet alioquin, Lis non excuset. §. item propter. Institut. de excusat. tutor. Gutierez. supra n. 14. Gratia. disceptat. 28. n. 28. vide infra tit. 25.

151 1. Sublim. nõ procedere in matre, & auia Afflict. decis. 207. n. 1. Pute decis. 31. n. 2. lib. 3. Gratia. disceptat. 28. n. 27. sed tunc matri datur adiunctus, Affl. supra, Rot. Rom. decis. 535 n. 6. part. 1. recentior. Gratia. discep. 668. n. 21 & seq. vbi etiam dari posse curatorem ad litem citatis consanguineis & quando tutor cum pupillo litigat con tutore authore id faciet vel eo cessante dabitur curator l. 1. C. de in lit. dands. tuto. etiam si vindicet partem suam rei communis à patre pupilli venditam l. 2. C. eod. & si opus sit alius tutor datur si tutor cum pupillo litiget l. fi. vbi salic. C. eod.

152 27. Lim. in colono Regis ei obligato, qui tutor vel curator minoris esse non potest siue fiscalis rei, vel priuatæ, Principis conductor sit l. fi. C. qui dar. tutor. pos. Gutierez. d. cap. 20. n. 15. 16. nec durante tutela gabellas conducere potest, licet iam conductas retinere queat l. 1. C. ne tutor. vel curat. vestigal. Firmian. de gabel part 3. n. 7. Gutier. supra. n. 17. vide tit. 19. cap 44. infra versic. 12.

153 28 Lim. in non habente passiuam testamenti factionem idest non valente ex testamento capere, licet in actiuam carente idest testamẽtum cõdere non valente, vt filius familias est, secus existat, hic namque nõ illi tutor esse potest l. 21. de testament. tutel. vbi glos. Cor. consl 17. n. 14. lib 2. de communi, Piag. de tutor. Q. 3. n. 32. & Gutierez. supra. n. 29. & Montan. de tutel. cap. 9. n. 49. vt deportati, hostes, peregrini, Collegium illicitum in metallis damnatus, incestuosus, & alij de quibus. in § legari. Instit. de legat. vbi de hereticis, apostatis, muliere nubente intra annum luctus, & persona incerta, & alijs qui non habent passiuam, vt per glos. ibi, & Siluest. Aldobrandin.

154 29. Lim. in eo qui statum mutauit puta de amico inimicus euadit; ex diuite pauper, hic enim a patre datus confirmandus non est, Bar. & alij in l. tutor. §. si tutor. de suspect. tutor. Piag. de tutor. Q. 3. n. 34. Soc. Iun. consl. 59. n. 39. lib 3. Gutierez. supra n. 27. vel capite minutus, Specul. de tut. §. generaliter in princip.

155 30. Lim. in Iudeo qui non potest, Christiani tutor esse ne pupillum prauis moribus imbuat, Bar. in rubr. de iust. & iur. n. 2. Couar. in clement. si furiosus. part. 1. relectio. §. 2. n. 7. versic. sed quæritur an iudeus de homicid, Orosci. in rub. de cust. & iur. n. 7. de communi, Gutierez. supra. n. 29. Montan. de tutel. cap. 4. n. 32. & seq. Galganet. de tutel. lib. 1. tit. 7. n. 67. Crot. in rubr. de noui oper. nunciatio. n. 13. Surd. cons. 122. n. 40. & seq. vide supra. tit5. n 151.

156 31. Lim. in milite qui tutor esse non potest l. militiæ C. qui dari tuto. poss. & l. fi. vbi glo. verbo. alium. C. eod. §. idem & in milite Inst. de excus. tut. Bertaz. de claus. claus 8. glo. 4. n. 2. Montan. de tutel. cap. 23. n. 36. & si per errorem gesserit, negotiorum gestorum actione tenebitur d. l. militiæ. & Galganet. de tutel. lib. 1. tit. 7. n, 31. vide infra tit. 25. vbi sub limito.

157 32. Lim. non deferri nisi capiti libero, ei scilicet qui suæ iurisdictionis sit l. 1. in princip. de tutel. & Institut. eod. tit. in princip. versic. est autem Intrigliol. de feud. Q. 45. n. 155.

158 33. Lim. non posse aliquem seipsum testamento tutorem pupillo dare l. ex sententia, de testament. tute. nec illum quem in potestate habet, eumuè qui in eadem potestate reperitur l. 1. & l. de eo & l. diuus ad leg. Cornel. de fals. etiam si testator eiusmodi scriptori dictasset, & subscriptione generali confiteatur, vel recognoscat, Montan. de tutel. cap. 10. n. 33.

159 34 Lim. in curialibus qui ad illustrium tutelam vocari non possunt l. 2. C. de tut. & cur. illustr. vbi glo. rationem reddit quia eorum bona sunt fisco obligata, Montan d. cap. 23. n. 38. & quia in maioribus occupati, non possunt ad minora eligi d. l. 2. vbi Doc.

160 35. Lim. in inimico pupilli, vel patris eius, qui tutor esse nō potest, Soc. Iun. cons. 59. n. 39. lib. 3. Montan. d. cap. 23. n. 30. Galganet. de tutel. lib. 1. tit. 8. n. 16. nisi reconciliatione secuta vide infra tit. 25. & de odioso patri Fab de Anna. cons. 33. n. 7. ex tamen datione reconciliatio inimicitiæ probatur Viu. dec. 330. vbi aliis etiam modis iudici puta simul bibendo, salutando, manus tangendo, conuersando, seruitio præstito, vel legato facto Decian. cons. 15. n. 13. lib. 2. superueniente non reuocari datum si tamdiu viuat testator, vt reuocare poterit,

161 36. Lim. in prohibito à parentibus l. scire. §. sed & si de tut. & curat. dat. ab his. Montan. d. cap. 23. n. 31. Galganet. de tutel. lib. 1. tit. 7. n. 34. Rot. Roma. decis. 668. n. 3. part. 1. recentior. manet tamē epitimia Cort. verb. epitimia, idest conscientia salua, & existimatio prohibit.

162 1. Amp. etiam si mater tantum prohibuerit l. 1. C. si contra matr. volunt. vbi etiam quod contientiis de fraude non manebit sine nota Montan. supra n. 32. vel sit prohibita. Rot. Rom. d. n. 3.

163 37. Lim. in legato & absente causa Reipublicæ qui nec à testatore, neque à Iudice tutor constitui potest l. scire. 21. §. eos. qui. de tutor. & curator. dat. ab his vbi glo. & Bar. in princip. Galganet. de tutel, in primo lib. tit. 7. n. 32. & seq.

164 38. Lim. in illo qui se ingessit, vel pecuniam dedit vt tutor fieret d. l. scire §. final, Galgan. supra. n. 35.

165 39. Lim. in tutoribus Regum, & Principum qui non admittuntur nisi vita, ætate, facultatibus idonei fuerint l. 1. §. quod tamen vbi glos. verbo eff eruntur C. de tutor illustr. Galgan. de tutel. lib. 1. tit. 12. n. 2.

166 40. Lim. in eo, qui in aliis tutelis fuisset male versatus l. 3. §. si autem de suspect. tutor. Galganet. de tutel. lib. 3. Q 9. n. 14.

167 41 Lim. in socero qui nurus tutor esse non potest post contractas nuptias l. licet. 17. C. de excusatio. tutor glo. in l. maritus. C. qui dar tutor. pos. Galganet. de tutel. lib. 3. Q. 35. n. 2.

168 42. Lim. nam proximior tantum dari debet non autem remotior; quod si detur remotior, poterit proximior intra quatuor menses a die scientiæ hoc iudici proponere, quo tempore lapso non audietur Borgni. de tutor. & curator. n. 197. & sequent Spino. de testam. glo. 29. n. 14. ex Bar. in l. si tutor. §. si duobus de tut. & rat. distrahen. & n. 15. decerni ex consanguineis patris, & matris.

169 43. Lim. in seruo tutore, & curatore, vel pupillo super statu controuersiam patientibus l. 1. de tut. Spec. de tuto. §. generaliter. sub n. 7. & seruū à Iudice non posse tutorem dar. l. 7. vbi Salic. C. qui dar. tuto. pos. nec ei status cuius est dubius sed curator dabitur l. muto. §. fi. vbi Bar. de tutel.

170 44. Lim. in eo qui suscepit actionum cessionem contra pupillum Spec. in d. §. generaliter. n. 12.

171 45. Lim. in hærede tutoris qui volens tutor esse audiendus nō est licet cœpta per eius authorem vita functum perficere teneatur l. qui aliena §. tutoris de nego. gest. l. nam & seruius, §. si seruo & d. l. furti. §. penultim. C. de infamib. Nepos à Monte. Alban. de exception. artic. 11. n 7.

172 46. Lim. & prædictas limitationes corrobora, & sublim. ex his quæ infra dicam tit. 25. de excusation. tutor.

47. Lim. vt infra tit. 10. & supra tit. 5. & ventri non dari tutorem sed curatorem l. ventri, & ibi Bar. de tut. & cur. dat ab his.

48. Lim. libertum non aliis patroni patronæue liberis cogi tutorem esse quam qui ius patronatus sperare possunt l. libertus. 14. de tut. & curat. dat. ab his.

49. Lim. in cæco qui tutor. & curator esse non potest l. Luminibus. C. qui dar. tut. & cur. pos. Lamb. de contract. glo. 8. n. 50. Pic. ad stat. Vrb. lib. 1. c. 151. n. 73. & seq.

50. Lim. non dari filio banniti tutorem quia datur ei qui non est in potestate alterius l. fi. in princ. C. de cur. furi. instit. de tute. in princ. sed curator ad instar apud hostes existentis l. muto §. fi. cuius; de tutel. Rota, in lucana succes. 21. Iunii 1630. coram Ghislerio non tamen personæ sed substantiæ d. §. ei cuius in fi.

DE.

DECAS II. TRACT. II.
Tit.IX. Cap.II.

DE PATRE LEGITIMO ADMINISTRATORE.

173 Pater est legitimus administrator bonorum filij in eius potestate existentis etiam inuito filio. §. 2. Inst. per quas person. nob. acquir. l. cum oportet §. non autem, C. de bon. quæ liber. Azo. in sum. C. de bon. quæ liber. Bar. in l. pater qui castrense n. 2. in fine de castrens pecul. Bal. in l. 1. n. 13. C. de his qui accusa. non pos. Paris. cons. 157. n. 21. 109. n. 7. lib. 4 Crau. cons. 74. n. 1. Capic. decis. 56. n. 4. 73. n. 10. Trigon. sing. 22. n. 3. Boueri. sing. verbo. decretum n. 13. Tiraq. in præfatio. l. si vnquam n. 29. C. de reuocand. donation. Pinel. in l. 1. part. 2. n. 15. C. de bon. mater. qui testatur de communi omniũ, & Amerin. de patria. potest. effect. 12. n. 1. & 2. in quibus, scilicet habet vsumfructum, Bossi. de proclam. quod fit bon. public. n. 21. Masuer. in pract. tit. de tut. & cur. n. 1.

174 1. Amp. vt pro filio transigere possit, tanquam legitimus administrator bonorum filii, prout quilibet alius administrator, glo. in l. de re filiorum, de transactio, Bal. in l. præses. n. 5. vbi omnes C. eod. tit. & cons. 448. in fine lib. 1. Soc. Iun. cons. 16. n. 26. lib. 4. Trigon. sing. 93. n. 4. Bouer. sing. verbo decretum, in fine Cephal. cons. 24. n. 26. Bertr. cõs. 161. n. 15. & 228. n. 5. lib. 8. Pinel. in l. 1. part. 3. n. 43. C. de bon. mater. de cõmuni Caccialup. de trãsactio. Q. 7. n. 4. Blanc. de compromis. Q. 3. n. 52. Natt. cons. 543. in fine, Pute. decis. 22. lib. 2. vbi etiam quod non liceat recedere, si pater de rato promiserit, Soarez. cõi. opinio lit. P. n. 47. de communi, Simon. de Pret. cons. 85. n. 28. intelligens quando iura sunt dubia, Amerin. de patr. potest. cap. 6. effect. 12. n. 6. Gargiare. patrocin. 77 lib. 2. de communi, etiam absque decreto, Montan. de tutel. cap. 33. n. 249. & 250. dixi in tract. transact. tit. . . . qui pos. transigere. amp. 2. Surd. cons. 451. n. 25. quia maiorem habet potestatem prælato, & tutore n. 26. & Gratia. discep. 846. n. 12.

175 1. Subamp. vt in bonis in quibus est filii administrator legitimus velut in aduentitiis in quibus habet vsumfructum, sine decreto transigere possit de communi omnium, Bal. in d. l. præses. n. 5. vbi Castr. n. 5. qui idem subdit, de Episcopo, Cur. Iun. n. 1. Ias. n. 2. & seq. & cœteri omnes, Salic. excepto, Gab. cons. 36. n. 30. & seq. lib. 1. qui tamen secus inquit in matre communem testatur, Gail. obseruatio. 72. n. 14. lib. 2. post. Anchar. in cap. contingit. n. 2. versic. hoc fallit. de trãsactio. Pinel. in l. 1. part. 3. sub n. 45. versic. qui omnes C. de bon. matern. Caccialup. d. Q. 7. n. 4. Soarez. d. n. 47. Franch. decis. 665. & in cõpromisso necessario, Pinel. supra n. 44. & Gutier. de tut. part. 2. cap. 5. n. 31. & 32.

176 1. Lim. non procedere, quando pater transigeret, non tanquam administrator legitimus, sed velut tutor, tunc enim sicut in tutore, ita & in patre decretum requiritur, Aretin. in d. l. præses, n. 2. ad finem Gab. cons. 36. n. 33. lib. 1. Gail. vbi supra. n. 14. & 15. vbi quando tutor esset emancipati filii, Caccialup. d. n. 4.

177 2. Lim. non procedere quando transigendo immobilia alienaret, tunc decretum requiretur l. nõ solum. C. de præd. minor. Fab. in d. l. præses Bouer. singul. verbo. decretum. in fine, Amerin. d. effect. 12. n. 6. Pinel. supra.

178 3. Lim. non procedere, quando in damnum filii redondaret, & non subesset necessitas, tunc enim sine decreto transigere non potest, quoniam non dicitur, isto casu administrare, sed dissipare, Azo. in summ. C. de bon. quæ liber. Bal. in l. 1. in princip. de reb. cor. Rauen. sing. 555. Tiraq. in l. si vnquam. in præfatio. n. 31. C. de reuocan. donat. Ameri. d. effect. 12. n. 9. Meno. cons. 279. n. 35.

179 1. Sublim. non procedere in dubio, nam vtilis in dubio præsumitur præsertim; adhibito decreto, Alex. cons. 222. n. 12. lib. 2. Bero. cons. 176. n. 28. lib. 1. Rol. cons. 15. n. 51. lib. 1. Surd. cons. 451. n. 27. subdens esse satis vtilem quando aliter receditur.

180 2. Subamp. etiam, si filii minores sint, & pater sine decreto transigat, ad huc enim transactio sustinetur, quoniam vbicunque pater alienare potest bona filiorum, hanc potestatem pater libera exercet, nec decreto opus est, Azo. in sum. C. de bon. quæ liberis. n. 11. Bal. & alii in l. fin. §. fin autem æs alienum C. eod. Doc. in d. l. præses C. de transact. receptissimum testatur, Pinel. in l. 1. part. 3. n. 20. versic. ex hac autem regula C. de bon matern. & Surd. cons. 451. n. 21.

181 3. Subamp. In patre filii tutore, Dec. cons. 479. n. 1. Amerin. de patria potesta. cap. 6. effect. 14. n. 25. vide supra n. 176. in casu tamen. Dec. transactio fuit nulla deffectu decreti, & quia timor litis cessabat, & ex aliis, vt per eum.

182 1. Lim. primam amp. non procedere, nisi quando rem filii pater retineret; secus; si alteri daret, quia hoc etiam transigendo facere non potest, Ias. in l. nulli. in fine. de trãsactio. Trigõ. sing. 93. in fine, Tiraq. in l. si vnquam in præfatio. n. 31. C. de reuocan. donatio. Pinel. in l. 1. part. 3. n. 45. versic. sed dum, Bald. C. de bon. matern. vbi idem inquit, si rem penes possessorẽ dimitteret, Ceph. cõs. 24. n. 26. qui tamen dubitat præsertim, si bona fide alienet, vel quando non alienat, sed non petere paciscitur n. 26. & surd. cons. 451. n. 25. vbi dimittere posse penes possessorem non dare, Rol. cõs. 71. n. 70. lib. 2. Rot. Rom. decis. 765. in collectis per Farinac. part. 4. diuersor. & in feudo nisi filius esset patris hæres, Decia. cons. 23. n. 94. & seq. lib. 1. Menoch. cons. 590. n. 10. Cancer. var. resol. tom. 1. cap. 7. n. 118. vbi idem de tutore, & prælato.

183 2. Lim. non procedere in bonis castrensibus, vel quasi quoniam cum pater in illis nõ habeat vsumfructum, nec sit legitimus administrator transigere non potest, non est enim pater filiorum administrator legitimus, nisi quo ad bona in quibus habet vsumfructum, glo. in l. de re filiorum de transact. Doc. in l. 1. C. de bon. mater. & in authent. excipitur, & in l. cum oportet. C. de bon. quæ liber. Paris. cons. 157. n. 15. & 32. lib. 4. Capic. decis. 56. n. 4. & decis. 73. n. 10. Ameri. de patria potestat. cap. 6. effect. 12. n. 11. Caccialup. de transactio. Q. 7. n. 4. & 5. Surd. cons. 332. n. 7. & 8. vbi idem de matre.

184 3. Lim. non procedere nisi quando tamquam filij administrator transigeret, Menoch. conf. 599. n. 13.

185 4. Lim. non procedere quoad bona filij in patris potestate non existentis in his enim Pater non habet administratio; nec ideo transigere potest l. de re filiorum vbi glo. & Docto. de transactio. Meno. conf. 599. n. 10. Surd. conf. 332. n. 8. quem ita intelligo per legem, quam allegat.

186 5. Lim. non procedere quando incautè transigeret quia scilicet dubius litis euentus non adesset Bal. in l. præses. C. de transact. Add. ad Dec. in l. pactum. C. decollat. quamuis, Dec. ibi dissentiat. Montan. de tutel. cap. 33. n 488, nec timor litis. Dec. conf. 479. ad finem.

187 6. Lim. non procedere quoad filios non natos, quia cum non sint in potestate nec pater eorum sit administrator legitimus, illius transactio ipsis non potest obesse, Alex. cons. 171. n. 8. & 9. lib. 2, Simõ. de Pret. conf. 80. n. 17.

188 Sublim. vt per Modern. Parisien. in consuetud. Parisien. §. 99.

189 7. Lim. non procedere nisi filij consentiant præsertim causa cessante puta æris alieni Maceratens. resolutio. 59. casu. 24. quamuis decretum non exigatur lib. 2.

190 8. Lim. non procedere quãdo filio debitũ minueret, Natt. conf. 543. n. 38. vel lis non esset dubia n. 18. & seq. Cracc. conf. 74. n. 1. vel iuribus filij detraheret. Meno conf. 279. n. 35.

191 9. Lim. nam filius qui patris hæres non, est aduētitia per patrem alienata reuocare potest, Meno. conf. 599. n. 10. secus si hęres esset cessãte enormissima læsione, Franch. decis 665. n. 6.

192 2. Amp. vt pater legitimus administrator non teneatur reddere rationem per eum gestorũ., Bar. in l. vsumfructum in princip. C. de vsufr. Bal. in l. cum oportet. §. non solum C. de bon. quę liber. & in l. Orphanotrophos C. de episcop. & cleric, est tex. in l. fin. §. sin autem æs alienum versic. hoc proculdubio. ibi, & à ratiocinijs &c, C. de bon. quę liber. Roma. in l. si vero. §. de viro. fallent. 29. sol. vt. matrimon. Masuer. supra n. 1. vbi tamen ob dolum remoueri Alba. conf. 286. n. 6. Ameri. d. effect. 12. n. 8, Caldas. de restit. in integr. verbo. læsis. n. 134. vbi etiam nec inuentarium facere sed bonorum descriptionem tantum. nec teneri cauere, & Intrigl. de feud. cent. 1. Q. 45. n. 150. vbi nec rationem reddere nec satis dare teneri. & Mins. cent. 2. obs. 93. nisi dilapidaret bona filij, & Boer. dec. 61. Crot. in l. 2. §. volũtatem. n. 23. sol. mat. secus dicens si tutor vel curator esset Munnoz. de ratiocin. c. 5. n. 28. Mang. de euict. Q. 35. n. 24.

193 1. Lim. non procedere quoad filium emancipatum tunc enim non dicitur legitimus administrator, quamuis habeat legitimam administrationem quoad hoc vt eius hæreditatem adire possit. Bar. in l. si infanti. n. 9. C. de iure. de lib. Ameri. d. n. 8, versic. non obstant Surd. conf. 259. n. 13. quem sic intellige ob l. litis. §. pater. de nego. gest. quam citat. Ausc. ad Tholos. dec. 105. n. 5. & Munnoz. supra vbi medietates fructuũ tantum rationem reddere teneri, nisi à lege esset emancipatus, vt creatus, Episcopus, tunc omnium rationem reddere teneri. probat.

194 2. Lim. non procedere in patre tutore vel curatore filij qui sicut administratores cęteri rationem reddere tenentur, eam reddere, & ipse debet l. si superstite vbi Bal. in primo. notab. & alij, Dec. C. de dolo l. licet. vbi, Bal. C. ad leg. falcid. l. Aurelius. §. Titius testamento de liberatio. legat. Bal. in l. cum oportet §. fin. C. de bon quæ liber. Tiraq. in præfatio. l. si vmquam n. 29. C. de reuocãd. donatio, de communi, Soarez. lit. P. communi opinio n. 41. & Ameri. de patr. potest. effect. 14. n. 24. Pinel. in l. 1. part. 2. n. 27. C. de bon. mater. vbi ratio. & idem ait de alijs oneribus tutorum vide tit. 34. n. 118. infra 3. Lim. quando pater, non haberet vsumfructũ, Crau. conf. 218. n. 2. Munnoz. supra, & in fructibus, beneficii perceptis non vti administratore, sed vt familia commodius ali posset, Alba. conf. 378. inquit non teneri rationem reddere secus, si vt administrator exegit, Pinel. supra n. 33. si dolose gerat.

195 3. Amp. vt pater administrans bona filii restituatur in integrum, sicut restitueretur filius cum distinctione, Alex. in l. si pater. C. de filiof. minor. n. 4. Amerin. de effect. 12. n. 18.

196 4. Amp. vt procuratorem pro filio constituere possit, cuiuscumque ætatis sit Bar. in l. 1. n. 5. C. de bon. matern. Bal. n. 8. de communi, Cast. n. 2. versic. dicit ibidem, & Imo. in final. §. pupillus n. 3. de uerbo. obligatio, vbi Aret. n. 5. & Ameri. d. effect. 12. n. 19. de magis cõi. Borgni. de tutor. n. 312. & seq. quorum vterque contrarium tenentes adducit; sed posse constituere procuratorem, sine consensu filii, non autem, vt sine consensu agere possit, distinguit, Ameri. d. 7. n. 19. & ãpl. coẽm. testatur, Pinel. d. l. prima. part. 2. n. 65. & seq. vbi etiam ante litem contestatam, & distinctionem magis cõẽm. n. 66. & Soarez. cum. opi. lit. P. n. 43. sed filii maioris septẽnio consensum requiri, Tholos. dec. 105. Crot. d. n. 23. vbi etiam ante litem contestatam, secus dicens, si tutor, vel curator esset, lite etiam non contestata, Alba. conf. 286. n. 6.

197 5. Amp. vt in quibus patri, quæritur vsusfructus, filiusfamilias, & nepos sine patris consensu agere nequeant, alioquin processus nullus reddatur, Assis. dec. Perus. 13. n. 13

198 1. Lim. quando filio cõsentire nollet, tunc enim iudicis decretum suppleret eiusmodi consensum; ad consentiendum, tamen à Iudice compelli potest Spec. de actore. n. 30, vbi idem si pater ei non consentire iurasset, Assis. d. dec. 13. n. 20. & decis. 16. & Spec. secutus est, Lambert de contract. mul. glo. 13. n. 8. extendens ad propinquum mulieris.

199 2. Lim. nam sufficiet consensus præstitus in supplicatione porrecta, Bal. in l. iubemus n. 1. C. de emancipatio libero.

200 6. Amp. vt licet, si filii maiores infantili ætate existant contra eos, & eorum patrem agi debeat; attamen, si d. ætate minores sint, ac infantes eorum creditores contra eorum patrem, tantum vti legitimum administratorem agere debeant, Borgni. de tutor. & curator. n. 315.

201 7. Amp. vt iudicium sine patris consensu nullum sit, de qua nullitate etiam post sententiam dici

potest

potest; quamuis sententia filii fauore lata, valida sit Specul.de actore §.1.n.22.& 42. Doc̃io.in l.non ideo minus. C.de procur. Viui.cõi. opinio.122. lib. 2. Marant.de ord. iud. distinct.16.n.18. Gram.cõs. 28.n.10. Ameri.de patr.potest.effect.4.n.2. & 3.l. fin.§. necessitate vbi omnes C.de bon. quæ liber de communi, Vant.de nullit.ex defect. inhabilita. n. 39.& Turret. conf.20. lib.1. Crau.conf.717.n.43. Franc. Marc. dec.69.part.1.531.part. 2. Afin. in praxi.§.28.cap.1.n.3.vbi etiam in summariis, & executiuis, Soarez.d.clas.deudas.n.34.35.non valenti agere non currere præscriptionem, & si cum difficultate currere sed restitui in integrum, Cotta. in vers.filiusfam. non potest vbi etiam in summariis, Soarez.tit de las deudas n.29.30. vbi præsentiam patris non sufficere sine actibus consensũ denotantibus, Lambert.glo.7.n.23.vbi non sufficere iudicio cœpto superuenire.

201 1.Subamp. vt patris consensus, requiratur etiã si non sit in loco iudicii modo sit in territorio, ad hue enim expectari debet de cõi.Villalob.cõi.opi. lit.F.n.130.Ameri. d. eff. 4 n.4. & per totum tractat, quando sine patris consensu filius in iudicio esse possit, & specialem, & expressum requiri consensũ probat. num.seq. & cum patre curator etiã dari debet, Spec.supra.n. 27. vbi etiam nec cum iuramento, & pœna renunciare posse. n. 42. nec patris præsentia sufficit nisi actus positiuus adsit, Soarez. tit delas deudas n.29.

203 1. Lim.7.amp.non procedere quando fauorabile filio esset, tunc enim sine patris cõsensu in iudicio stare posset filiusfam. & acta valida forent, Maran.d.distinctio.16.n.32. & citati in ampliatione, Intrigl.sing. 59.lib.3.

204 2.Lim. quando sola facti veritate inspecta proceditur, tunc enim potest filiusfam. in iudicio stare absque patris consensu, Neuizan.conf.18.n.10. & sine figura iudicii num.seq.

205 3.Lim. non procedere quando pater abesset, Act. in l.cum filiusfamilias.n.6.si cert. petat, Soarez.tit.delas. deudas. n.20.31.Natta. conf. 41. n. 3.Ameri de patria potest.effect.4.n,22.post.Bar. in l.si cum dotem §.& autem. n. 3. solut. matrimo. Guid.Pap. sing.896. Abb. in cap.parrochianos.n. 3. de sent. excommunicat. post Spec.d.n. 12.& n.42. patrem reuertentem acta non posse reuocare, Soarez.tit. de las.deudas.sub.n.20. vbi tamen si inter esse patri commune,sit filium cauete teneri de rato pro patre, & n.32. patrem per nuncium, vel epistolam consentire, & cõtradicere posse filio etiam minori, & lit. F.n.212. in aduentitiis consensum patris requiri

206 1.Amp. idem esse in contractibus, nam si ex statuto alicuius consensus in contractu requiratur qui ab sit, cõtractu absque absentis consensu validius erit, Bal.conf.488,lib. 1.394.lib.5. Crau.conf. 12.n.4. Ameri.d effect.4.n.24.& seq.vbi idem probat absente prælato cuius consensus requiritur in actu. vide infra. n.636.amp.292.Rota.dec.585.n. 5.part.1.recentis.infra tit.19.n. 236. & assertioni iuratæ filii statur,donec contrarium probetur Rot. dec.98.n.6.part.2. recentis. nec patris consensus ad hiberi posset, si interesse haberet.n.7.

207 1. Sublim. nam eo casu filiusfamilias de rato pro patre promittere debet prout, & pater pro filio absente, quamuis ad hoc non teneatur pater pro filio furioso, Bar. in d.l.si cum dotem. §. eo autem n.3.sol.matrimo. Ias. in l. soluto matrimonio §. voluntatem n.11.& 14.sol.matrimon. Ameri. d. effect.4.n 29.sublimita. etiam si pater procuratorem dimisisset, & quando eius præsentia de facili posset haberi Franc. in c.fi.§.fi.n.5. de iud. inhib.

208 4. Lim. non procedere quãdo pater administrare nollet Dec. in l.bonorum n.12.C. qui admitti.

209 5. Lim. quando patri nil deperit, puta quando vsusfructus non quæreretur patri, & in castrensibus, vel quasi, tunc enim filiusfamilias absque consensu patris in iudicio esse posset glo. in l. final. §. 1. vbi Bar.n.12.C.de bon.quæ liber. testatur de cõi. & Paris.conf.157.n.3.lib.4. & Villalo. de communi opinio.lit. F.n.130.Soc. Iun.conf. 16.n. 23. lib.4.Capic.dec.56.n.4.de cõi. Ameri. d. effect.4. n.13. Rauen.sing. 50. est glo. pen. In c. fin. de iud. in 6.Din. sing. 114. Afflic. dec. 180. Tholos. dec. 307. Franc.Marc.dec.69.part.1. 531. part. 2. vbi nec in feudali. spec.supra n. 29. Gail. obs. 108. n. 10. vbi de aliis etiam remissiue lib.2. & de cõi. Beni cons.97.n.12. & Neuiza.conf.18. n. 7. vbi etiã executionem fieri contra filium famillias n.8. intelligendo, si pater nequeat habere non si nolit. n. 9. Soarez. lit.F n.212. vbi in aduentitiis patrẽ præsentem cogi absentẽ expectari debere, subdit, Ceph.conf.531.n. 11. Guid. Pap. dec. 54. Rot dec. 165.per 1.recentior.vbi de donatione, licet statutum requirat patris consensum & 391. coram Ludouis. vbi idem, si vsumfructum amisisset, Grazia. dec.76. vbi non sufficere cõmoditatem ei deberi, Sanch.de matri lib.6.disp.19. & lim. communem ait Lamb. de cõtr. glo.7.n.14.vel patri vsusfructus non deberetur in bonis ad quæ filius ageret Surd. conf.116.n.21.

210 6.Lim. non procedere in criminalibus actiue, & passiue, dummodo si minor sit curatorem habeat & agatur de publico crimine de communi, Villalob.communi opi.lit.F.n.133.& Ameri d.effect. 4. n.13.dixi intract.curatoris tit ..... Guid.Pap.sing. 542.Soc.reg.151.fall.1. Paris.cõs.147.n.16 lib.4.

211 7.Lim. non procedere in sũmarijs tũc enim patris consensus non requiritur, Bal. in l.3.§. sed vtrũ de minor. Neuiz.conf.18.n.21. & seq maxime si sola facti veritate inspecta, & sine figura iudicij ageretur & ita iudicaui, vt infra n.254.

212 Contraria opinio communis est, Ameri.d. eff.4.n 14.lim.3. & Viui. communi.opi. verbo filius familias non potest Ar non soliloq.78.Franc. Marc.dec.69.part.1.531.part. 2.

213 8.Lim. nõ procedere quando filia familias ageret pro dote aduentitia,quæ ab auo materno, vel matre processerit,& magna esset de communi. Ias. in Auth. quod locum.n.11.per illum tex.C.de collatio. Villalob.supra n.131. & Ameri. supra d.eff. 4.n.14.&seq.& magnam dicit,quæ amissa nequeat ex rata hæreditatis filiæ reddi etiam si filia minor esset. & Boer.decis.130.n.7.post.Roman.cõs.486. n.4. intelligendo quando vir vergeret ad inopiã. de communi Ias. supra in 5.not. & Ameri. supra

sub-

1. Ameri.d.effect.4.n.36. nisi de magno præiudicio ageretur, tunc enim tẽpus requireretur cuius initij non extaret, Crau.conf.204.n 9.10. Ameri.supra.

231 26. Lim.eiusmodi consensum per epistolam vel nuncium à patre præstari non sufficere, cum requiratur ad integrandam filij personam secũdum Tiraq. de legi.conubial.glo.6.n.20. & sequent. attamen contraria opinio communis est nam.

232 Contrarium tenet, Bar. in l.fin.§.fin.n.15.C. de bon. quæ liber.Bartolom. de Caput sing.80. de communi, Soarez.com.opi.lit.P.sub n.36.& Ameri.d.effect.4.n.40. & in maiore 25. annis Bouer. sing. verbo authoritas.n.8.post Spec.d.§.1.n.30. vel dabitur curator vt per eum.

233 27.Lim non procedere in his quæ sunt voluntariæ iurisditionis, Bal. in l fin.§. necessitate.C. de bon. quæ liber.Soc.reg.151.fall.3.

234 28.Lim. quando pater nõ esset legitimus administrator, Bar. in d.§. necessitate, Soc. supra lim. 4. vel desierit esse legitimus administrator, Pereg. dec.cor.n 8. ad finem, Surd.conf.116.n 16. & seq.

235 29. Lim. nam coram arbitratore comparere potest,Soc.d.reg.151.fall.5 spec. supra.n.36.

236 30.Lim in causa reconuentionis glo. in l. sed,& hæc. in princip. de procur.Soc. supra fall.8.

237 31.Lim. quando filius in iudicio comparet sine patris consensu, & debitum cõfitetur, nam si iudex præceptum faciat de soluendo, valebit hoc præceptum tanquam extra ordinem non in figura iudicij emanatum glo. in l.fin.§. necessitatem.C. de bon. quæ liber. Soc.reg.151.in fi. Neuiz.conf.18.n.9.

238 32.Lim. quando filius iuraret, quia iuramentum validat actum nullum etiam defectu formæ, Paris. conf.33.n.4.lib.3. Viui. communi opi.122.lib.1. & de communi, Amer.d.effect.4.n.41.& seq.Mars. sing.40. vbi citat, Bal. contrarium tenentem sed Imo.conf.1.n.6. ipsum reijcit.

239 33 Lim. nam sufficit tacitus consensus ex scientia patris, & non contradictione, Bal.not. in l. nõ alia.§. idemque.de his qui notan. infam,Bero.cõs. 64.n.24.lib.1. Rim.Iun.conf.376.n.46.& quando pro patre fide iuberet nisi ius pro forma cõsensum expressum exigat, Add. ad Rot.Rom. dec.384.coram Ludouis. & quando cum filio in iudicio esset, Lamb. de contr.mul.glo.3.n.52. & seq.secus dicẽs in agnato qui deberet consentire mulieri.

240 Contrarium tenet Spec. de actore.§.1.versic. sed quid si præsente. Ameri.d.eff.4.n.4. & seq. & Spec.supra.n.40. specialem exigi consensum subdit.

241 1.Distingue, vt prima procedat quando consensus in signum repudiationis requiritur,secunda autem quãdo consensus per modum authoritatis exigitur quia præsentia non æquipollet authoritati l. 2. de autho.præstã. Bouer. sing.uerbo, authoritas, n.3.

2.Distingue, vt prima procedat si filius conueniatur, secunda si agat, Soarez. tit. delas deudas.n. 31. in fi.

242 34.Lim. ratificationem patris superuenire sat esse l. si is qui mihi bona.§. iussum vbi, Docto. de acqui.hæred.Mantua.sing.576. qui tamen in vita patris inquit sustineri, & sufficere, Bal.in l. cum nõ solum.§. necessitate n.16.C.de bon. quæ liber. Neuiz.conf.18.n.20.

243 Contrariam opinionem, vt scilicet patris ratificatione iudicium non conualidetur ex d.§. iussũ melius probat, Guliel.de Ludo.sing.137.post.Spec. d.§.1.n.37.

244 35.Lim & declara nam si pater filio consensũ præstiterit ipse non tenebitur soluere expensas, iudicij pro filio l.1.§. si ratum, quod iussu.Guliel. de Ludo.sing.130.

245 36.Lim. nam vbicumque patri vsus fructus acquiritur in quacumque parte iuidcij consensum superuenire sat est Affl.dec.180.Cagnol.in l.1.n.22. de iudic.Tholos.dec.307.vbi quando pater nõ acceptauit vsum fructum.

246 Contrarium nempe ante litem contestatam, vel in ipsa cõtestatione interuenire debere (exceptis præparatorijs) nec postea superuenire sat esse Borgni. de tutor.n.312. de communi vant de nullitat. ex defect mandati n 44. & 45.

247 37.Lim. non procedere quando contradictor non extaret.Maran.in l.15.potest.n.9.de acqui.hæred.

248 38.Lim. nam accusare potest sine consensu patris.Villalob.communi.opi.lit.F.n.133. ex cõi,

249 39.Lim. quando filius tutorio vel curatorio nomine ageret tũc patris consensu nõ eget quia alieno nomine agit de cõi.Soarez.cõi.opi.lit.F n 205. & Amerin. de patria.potest effect.4.n.9.post.Spec. d.§.1.n.34. in fine, Senat. Dolan.dec.14.n.19.

250 40.Lim. quãdo pater amens vel furiosus esset vel senex l. si longius. de iudic.l. cum filius. si cert. petat.Spec. de actore.§.1.n.22. Soarez. tit. delas deudas,n.23.

251 41.Lim.in actione iniuriarum,quod vi aut clam depositi,& cõmodati quibus potest filius§. experiri l.filiusfam.de actio. & oblig.d l.si longius.Spec.d. n.22.ad finevbi idem de actione in factum per l. in factum de actio. & obligat.

252 42.Lim nam si filius familias minor citatus nõ compareat fiet contra ipsum in possessionem missio respectu bonorum castrensium vel quasi,& aliorum in quibus pater vsum fructum non habuerit l. si minor. de bonis authorit.iud.possid.Specul.de actore.§.1.n.33. cautius tamen patrem citari subdit,

253 43. Lim. non procedere quando contra patrem ageret, sed tunc curator filio familias ad litem dabitur,cuius officium lite finita expirabit, Spec.d.§. 1.n.35. per §.fin.Inst.de autho.tutor.& l.3.§. si pupilli, in fine de tutel.Becci.conf.97.n.20.

Sublim. sine venia cõtra parentes agere non posse & processus nullus erit si citati non compareant vel comparentes statim, nullitatem allegant, ex post, vero, nullitatem non possint allegare Alex. conf.166. lib.2. de communi, Vant. de nullit. ex defect. mand.n.56. Osasc. dec.31.n.21. & Senat. Dolan.dec.35. venia etiam peti debet si sit citandus episcopus vel patronus iuris patronatus compater spiritualis, præsbiter parrochialis, defensor, Ciuitatis Viui.dec.230.n.28. & seq. seruus nisi finita affinitate 376.n.8.& 181. vbi idem de nouerca,& 318. n.2. sufficientem non excusare, vide

tit

tit. 19. n. 646. amp. 350.

254 44. Lim. in bonis clericorum pro quibus clericus filius familias fine patris consensu agit quia quasi castrensia censentur. Spec. supra n. 47. & seq. vbi etiam de monacho. agit, & quando ageretur vel conueniretur in causa ecclesiastica, Gras. eff. cleri. 60. Mars. in rubr. de fideius. n. 140.

45. Lim. non procedere quando agitur in Senatu, & consistorio, Principis, vt curiam parlamenti seruare testatur Guid. Pap. dec. 54. Beui. conf. 97. n. 22. & potissimum cum leuis hęc solemnitas videatur, & facile Senatus possit visa patris contumacia ad cautelam interloqui per filios sine patris consẽsu ad vlteriora procedendum esse Io. And. ad Spec. tit. de acto. §. 1. versic. quid si pater, & valebit processus absque Besitatione Aret. cons. 72. in 7. dub. vers. poterit etiam, Beui. d. n. 22. & in iudicio coram delegato Principis iudicaui in curia meruatorum inter, Nicolaum Chioccha, & eius creditores consultor in causa appellationis. 1637. ex actis egr. D. Laurenti Pieri aut egr. D. Bernardini, Bernardi eius successoris.

Contrarium tenet. Add. ad Bar. in l. 6. §. necessitate. C. de bon. quę libe.

46. Lim. in filio familias scolari qui in ciuilibus, & criminalibus in loco studij fine patris consensu agere potest, Rebuf. priuil. fcol. 155. Horat. lut. eod. tract. priuil. 60. Intrig. sing. 101. n. 87. lib. 3.

47. Lim. nam contumax non potest allegare nullitatem processus ex aliquo capite etiam ex defectu iurisdictionis glo. in c. si duobus. verb. tenebit vbi omnes eam sequuntur de appel. de cōi omnium. Neuiz. cons. 18. n. 12. & seq. nisi contumacia purgata, & expensis solutis n. 15.

48. Lim. quando altera pars debitum confessa esset, tunc enim non posset nullitatẽ allegare. Bar. & alij, in l. si confessus de custod. reor. Neuiz. cõs. 18. n. 17.

49. Lim. nam præscriptio contra filiũ venit si patri non quæratur vsus fructus, Soarez. tit. delas deudas. n. 34. vbi etiam quid in vxore.

255 8. Amp. vt expensas litium ex fructibus bonorũ filij facere possit qui vbi nõ sufficerent, ex proprietate supplebit, Ang. in l. 1. n. 1. C. de bon. matern. per illum tex. post. Bar. n. 3. & alios Pinel. ibi part. 2. n. 68. & seq. vbi etiam tractat de factis ab vsufructuario, & à viro in dote de quibus egl in pactis emptionum vbi latè melioramentorum materiam pertractaui, & Amp. comprobauit, Ameri. de pat. potest. effect. 12. n. 17.

256 9. Amp. filiam adulteram occidere posse, & ex summa necessitate filium vendere l. 2. l. de patr. qui fil. distraxe. de communi, Pinel. in 2. part. sub. C. de bon. matern. n. 19. & seq. vbi secus in matre quia patriæ potestati conceditur, Ameri. de patr. pot. eff. 1. vbi late videas. & filium pignorare posse non permutare, Pinel. supra n. 25. & vestigare posse n. 30. & cogere, vt cum patre habitet n. 53.

257 10. Amp. vt pater legitimus filij administrator agere, & conueniri possit respectu aduentitiorum l. 1. C. de bon. mater. vbi post. alios, Pinel. part. 2. n. 63. & seq. vbi etiam non expresso nomine administratorio agere, & conueniri posse, sed ex cõi. talis expressio necessaria est. & filij consensum expressum requiri, nec tacitum sufficere, nisi filius non haberet causam contradicẽdi tunn enim sine filij consensu iudicium validum foret; nec requiri consensum filij si de solo vsufructu patri debito lis sit, vel filius impubes sit n. 66. Viui. cõi. opi. 594. vbi circa proprietatem agere non posse sine filij consensu nisi abesset vel infans esset, sed in vsufructu agere posse.

258 11. Amp. vt pater legitimus administrator satisdare non teneatur quibus casibus nec tutor tenetur, Pinel. d. part. 2. n. 67. de communi, Soarez. com. opi. lit. P. n. 42.

259 12. Amp. vt pater iniuriam filio factam remittere possit de cõi Pinel. in d. l. 1. part. 3. n. 105. & Boer. dec. 120. & Clar. in pract. Q. 58. versic. quæro num quid, & Ameri. de pat. pot. eff. 8. nisi pater turpis persona esset, vel nisi a coniuncto facta esset ex communi, & tunc alij coniuncti agere non possunt, sed fiscus potest num seq. ac per tot.

260 13 Amp. vt emere bona filij bona fide possit coram iudice ac propinquis. de communi, Gomez. de testam. cap. 2. n. 2. in fine, & Soarez. com. opi. lit. P. n. 48.

14. Amp. vt sine decreto imminente ęre alieno bona filij alienare possit, secus si non habeat vsum fructum ab tutor vel curator legitimus sit, Doc. in l. præses l. de transact. l. si pupillare. §. si pater. de reb. eor. Crot. in l. 2. §. voluntatem n. 23. sol. matrimon. & infra n. 271. Alba. conf. 286. n. 6.

15. Amp. vt hæreditatem infantis adire possit, tãquam legitimus administrator, Bar. Bal. & alij in l. si infanti. C. de iur. de lib. Ameri. d. eff. 12. n. 4. filius familias autem sine consensu patris delatã sibi adit si pater furiosus sit l. cũ hęres de acq. hęred. Soarez. tit. de las deudas. n. 23. & ex diutina patris possessione aditam iussu patris præsumi n. 24. & excursu tẽporis consensũ patris præsumi hab. de præsum. concl. 1. n. 6. & non posse sine patris. vel domini iussu adiri, & si locuples sit nisi opulenta esset idest sine debitis, Sas. in l. qui in aliena. n. 2. & seq. & in l. si quis mihi. §. 1. n. 8. de acq. hæred. Ass. cõs. 16. vers. & fol. 52.

16. Amp. procuratorem constituere posse in rebus filij etiam ante litem contestatam, Bar. & vide alij in l. 1. C. de bon. mat. Trigo. sing. 22. n. 3. Mattes. sing. 150. Tiraq. in præfat. l. si vmquam. n. 29. C. de reuo. don. de communi, Ameri. d. eff. 12. n. 4. idem de Prælato ecclesiæ, & Rectore hospitalis probantes. Alba. cons. 286 n. 6.

17. Amp. patrem vti legitimum administratorem filij nomine reuocare posse à se alienata cõtra expressam testatoris prohibitionem vel alia bona filij, Mago. dec. flo. 91. n. 16. 92. n. 35. susar. Q. 717. n. 8. & seq. vbi tamen ex Petr. de fideic. Q. 14. n. 322. & seq. satius inquit curatorem dari filio impuberi qui bona recuperet, vel patrem cogi ad cõsentiendum filio. sed Reui. cons. 97. ex communi probat filium sine patris consensu reuocare posse. Pinel. in l. 1. part. 3. n. 73. C. de bon. mat. nomine tamen filij vel ecclesiæ in prælato.

18. Amp. vt pater legitimus administrator canonem pro filio directo domino post in causam cada-

citatem recipiens eam remittat, nisi tanquam procurator id fecisset, vel non esset legitimus administrator, Soc.cõſ.66.n 20.lib.3.Corb. de caus. priuat. ob non sol. cano.lim.21.n.17. Gratia. dec. 49.n.25. & 29. & 40. Intrigl.sing 94.n.127.lib.3. Ond.conſ.55.n.87 lib.3.

19 Amp. patrem posse alienare aduẽtitia pro suis alimẽtis irreuocabiliter in præiudicium filij, Surd. de alim.tit.8.priuil.37.n.4. Intrigl. sing. 96.n.39. lib.3.

1. Subamp. vt fauore alimentorũ possit pater vendere, pignorare, & permutare filium suum glo. in l.2. vbi, Bal. n.5.C. de patr. qui fil. distrax, Coua. var.lib.3.c.14.n.4.vers.2.Cag.in l. non debet cui. n.4. de reg.iur.Gammur. de extens.n.101.Pinel in rub.C.de bon.mat.part 2.n.26. de communi, Surd. de alim.tit.8.priuil.38.n.7.9 & 12.& Intrig. sing. 96.n.40. Ameri. de patr.pot.eff.1.n.1. ita tamen vt emens precio oblato, vel æqui bono maneipio emptor, illum restituere teneatur d.l.2.Gher.sing. 100.Mars.sing.547. & 77.

1. Lim. d.subamp. vt famis necessitate constituta ad alias necessitates trahenda non sint, Ameri. supra n.7. & seq. vbi etiam patrem verberantem filium clericum non fieri excommunicatum, Coua. supra n.4.vers. etiam si liceat, Surdus supra.n.14. Intrigl. supra n.41.

2. Lim. è contra nõ posse à filio patrẽ vendi. Ameri, supra n.26. Mantu.sing.77.n.7.

3. Lim. in filio præsbitero, quem pater vendere nequit Gher. sing.100.n.6. Mars. sing. 101. Ameri. supra n.23.Surd. supra n.16.Intrig.supra n.43.Coua. supra.n.4.

4. Lim. in filio emancipato, Pinel. supra n.23. Rebuf.tom.1.cõstit Reg. in proem glo.5.n.62.Intrig supra n.42.

Contrarium tenet, Surd. supra n.15.

5. Lim. in auo materno licet in paterno idẽ, quod in patre caueatur Ameri. supra n.20.21. Surd. supra n.21.22.Intrig. supra n 44.

6 Lim. nam pater filium sic alienatum redimere tenetur, nec enim seruus fit, sed seruiens, & aliunde acquirere potest, Ameri. supra n.27. vbi si pater ad pinguiorem fortunam peruenerit, & Surd.supra n.22.24.30. Intrigl. supra n.45.46.

20. Amp. pacem pro iniuria illata filio, eo etiam inuito patrem facere posse l. in personam de pact. Alcia.conſ.255.n.3.

21. Amp. vt pater sit legitimus administrator in dote profectitia filiæ licet cum ea nullam habeat communionẽ; & in huiusmodi dote patri vsus fructus acquiritur glo. communiter reeepta in l. cũ dos. de pact.dot. de communi, Cur.Iun.conſ. 152. n.3. & Viui. communi opi.602.licet in dote aduentitia secus sit l.2.§. quod si patris. vbi, Doc. cõmuniter.sol.matr.de cõmuni Viui.supra opi.302. n.14.

22. Amp. illiquidum debitum patrem legitimum administratorẽ, prout potest quilibet administrator liberam habens, remittere queat glo. & Doc. communiter in l. præses. C. de transact. de cõi, Alba.conſ.286.n.15.

23. Amp. vt filiusfamilias bona donare non possit in quibus patri debetur vsus fructus absque patris consensu, & si donet sine eo donatio inualida erit; licet secus sit quoad ea in quibus vsum fructum nõ haberet, Rot.dec.442. coram, Caualer. vbi idem si matri filius donasset quo casu solemnitas statuti remissa videtur nisi generaliter loqueretur ex Dec. in l. pactum, quod dotali in fi.C. de collat. Gab. de stat.concl 2.n.8.

24. Amp. vt legitimi administratores etiã fratres dotes sororibus soluentes ex bonis paternis non ex proprijs soluisse censeantur, Bar. in l. nesenius.n.5. de nego. gest. & in l.fi.n.3. vbi, Bal.n.18.C. de dot. promis. Salic. n.3.Rip. in l.1.n.94.sol. matr. Soc.conſ.121.n.14.lib.1. Rui. conſ.171.n.3.lib.1. Meno. de arbitr.caſ.88.n.46. Rota.dec.318.n.5. coram, Caualer.

25. Amp. vt licet filius non teneatur soluere debita patris; si bona detineat in quibus pater ius aliquod habeat puta vsus fructus ad ea tenebitur l.4.& tot. tit.C. ne fil. pro patre, Rot.dec.98.par.2 recentis prout si mutuum factum patri, & viro, & constet erogatum in ijs alendis filij, & vxores in subsidium tenebũtur, quod si mutuetur patri diuiti qui postea inops euaserit nõ presumatur pro filijs cõsumptũ, licet inopi factũ tempore caristiæ in eis dispensatum præsumatur, Cond. in l. si quis a liberis. §. si quis ex his. n.83. de lib. agno.Crau. conſ.91.n.5. Surd. de alim.tit.8.priuil.48. & 54. maioratus successorem ac beneficij ad æs alienum antecessoris teneri pro re maioratus vel alimentis, & idem in successore beneficij, & in omni contractu nomine dignitatis inito; sed non teneri pro facto pro re maioratus nisi perpetuam eius vtilitatem concernat de communi Moli. de primog.lib.1.c.10.n.24. Garz. de expens.c.16.n.14. & dicit, Surd. d.tit.8. priu.93. non posse maioratum sine licentia Principis constitui in præiudicium legitimæ, & cum licentia alijs alimenta deberi, Garz de benef.par. 5.c.5. n.15. & seq. in maioratus successorem trãsire ius patronatus sine appræhensione nisi aliud lege regni cautum sit, vt in verum transeat successorẽ nisi vero successore decẽnalis negligẽtia obesset.

26. Amp. vt manutentio detur patri in bonis dotalibus filio communi quæsitis ob mortem matris ratione administrationis, & vsus fructus, qui etiam mortuo filio dum patre viuente, & posterior possessio veluti clamdestina & turbatiua non est manutenibilis, nec potest pater sine citatione sua possessione priuati. Rot. dec.146. par.2. recentis. anterior tamen non manutenetur si a procuratore capta esset sine speciali mandato, vel à principali nulliter, & extra locum in quo capi deberet puta ecclesia in ipsa ecclesia dec.339.par.2. recentis. nec iuniorem, Mastril.dec 1.n.87.lib.1.Pereg.dec.57. vbi tamẽ allegari debere in reintegrãda aduersarium iniuste ac clamdestinè possidere respectu sive anterioris vbi etiam si titulus allegetur distinguit. Garz. de benef.par.6.c.2.n.116. & seq. anteriorẽ possessorem manu teneri, & instrumento veram possessionem probari alio non existente in possessione, & actus turbatorios, & attentatos non attẽdi.

27.Amp.

27. Amp. vt si pater filio dotem recipienti consentiat se, & sua bona obligasse pro restitutione censeatur, Bar. in l. si cum dotem. §. transgrediamur. n. 13. sol. matri. Cor. cons. 303. n. 5. lib. 4. Soc. cons. 267. n. 3. vers. præterea. lib. 2. Neguz. de pigno. 4. membr. 2. par. n. 36. vers. intelligendo tamē, Osasc. dec. 44 n. 11. 12. vbi etiam patrem conueniri posse excussione filij ommissa, Cur. Iun. cōs. 133. n. 10. Rota. dec 644. maxime si pater filij hęressit par. 2 recētis. Milan. dec. 19. lib. 1. non teneri nisi ex iussu vel de peculio filij familias, nō etiam si donationem filio fuerit ob nuptias pro securitate dotium tantum nec si pater dotem receperit nomine filij tantum hoc acto ne teneatur.

28. Amp. vt inter patrem, & filium lis nulla esse possit l. lis nulla de iud. nisi in casibus de quibus, Doc. ibi, & Iacobi. & Milan. dec. 3. n. 104. & seq. lib. 2. nempe primo fallit quando alieno nomine agerent. 2. de iure cano. 3. patre dissipante sua bona filius petere potest suā legitimam 4. in his quæ possunt spectare ad filium, vt ad patrem. 5. in peculio castrensi, vel quasi 6. in casibus quibus pater cogi potest a filio per iudicis officiū, vel iure actionis. 7. in aduētitijs in quibus patri nō quęritur vsusfructus 8. quādo filius alimēta petit. 9. in casu l. Imperator. ad tubol. 10. quando pater ad filium emācipandum cogi potest. 11. quando filia dotem à patre petit. 12. quando filius implorat iudicis officium, vt pater dotem promittat quam filius ab vxore sua recepit. 13. quando pater dissipat bona quæ filio sub conditione restituere tenetur ex testamento, licet interim patri alimenta debeantur restitui petere potest. 14. quando hæreditatem quā filio restituere debet pater suspectam dicit potest filius iudicis officio adire, & restituere patrem cogere. 15. si pater non possit sibi ius dicere, vt in castrensi vel quasi contra filium agere poterit. 16. si pater petat filium pati se emancipari. 17. si filius de filiatione vel patria potestate cum patre contēdat. 18. si pater filium argueret ingratum. 19. si pater contra filium criminaliter ageret, Surd. de alim. tit. 8. priuil. 6. vbi si filius sit emancipatus, si alimēta petat, vel patri vsusfructus non debeatur.

29. Amp. vt pater filium possit carcerari facere l. si filius tuus C. de patr. pot. vbi glo. Bal. & alij nisi pater non esset persona honesta, & discreta l. si cū dotem. §. nec non, & seq. sol. mat. Ameri. de pat. pot. eff. 1. n. 18. 19. vel nisi seorsum à patre habitet vel nisi eum carcerari faceret odio particulari quo filium prosequeretur, Cornaz. dec. hic. 47.

30. Amp. vt in quibus pater habet exercitium, non possit filiusfamilias cedere actionem nisi eū ipsius consensu l. 1. C. de bon. mater. l. fin. §. vbi autem in vnum, C. de bon. quæ liber. Io. de Gras. de cessio. iur. §. 2. n. 7. Intriglio. sing. 86. n. 3. lib. 3. infra n. 317.

31. Amp. non posse filiumfam. hæreditatem sibi delatam sine consensu patris adire l. si quis mihi. de acq. hæred. glo. in l. si filiusf. C. de petit hæred.

1. Lim. ex diutina filij possessione cum patris sciētia consensū præsumi d. l. si filiusf. vbi glo. & Doc. Ceph. cōs. 162. n. 17. etiam si de magno tertij prejudicio agatur n. 18. Meno. cons. 1. n. 81. Nata. cōs. 526. n. 13. Soarez. tit. delas deudas. n. 24.

1. Sublim. quando de aditione, & actus substantia non constaret, Alex. cons. 50. n. 4. 5. lib 5. Man. de vlt. vol. lib. 12. tit. 12. n. 20.

2. Sublim. quando adire non poterat, Māt. d. n 20.

3. Sublim. quando ageretur de magno præiudicio Manti. d. n. 20. & tertij Gab. de præs. concl. 1. n. 54. vbi alias sublim. vide & data scientia delentis consentire 30. annos sufficere, Lamb. glo. 7. n. 54.

4. Sublim. in præiudicium tertij 30. annos requiri Manti. supra.

5. Sublim. non probata scientia consentire debentis, Gab. supra n. 59. Lamb. glo. 7. n. 53. & certa esse debet, Osac. dec. 176. n. 3. Soarez. d. n. 24.

6. Sublim. quando consensus esset de substantia actus, Osac. dec. 176. in fi.

7. Sublim quando alia pars solemnitatem interuenisse negaret, Alex. cons. 9. n 8. 9. lib. 3. Affl. dec. 345. n. 5. Rui. cons. 23. n. 20. lib. 5. de hac tamē dubitat, Cran. de antiq. tem. 3. par. n. 15. 16.

2. Lim. quando pater esset furiosus l. cum heres institutus. de acq. hæred. Soarez. tit delas deudas. n. 23.

32. Amp. vt bannitus non amittat patriam potestatem quia est de iure cōi nec deportato comparatur, Bal. in l. 1. n. 30. C. de hæred. instit. de communi, Atner. de patr. pot. c. fi. n. 21, & Bursat. cons. 54. n. 2. Pereg. de iur. fisc. lib. 3. tit. 6. n. 47. Rota. in Lucana succes. 21. Iunij. 1630 coram, Ghislerio.

33. Amp. vt maritus administrator legitimus vxoris francare, & liberare possit redditorem vxori dominæ directæ à pensione debita, sed soluto matrimonio vxori non oberit talis liberatio, nec hæredi mariti pro quibus vir promisit, nisi ex causa onerosa quietatio facta, sit vel ex liberatiua cum promissione euictionis: sed si scienter rem esse alienam quis oneroso etiam titulo acquirat non aget de euictione nec etiam ad pretiam nisi euictio promissa sit Pereg. dec. 94. subdens, quod legans ius suum etiam morte peritur um tantum legasse censeri præsertim si venire potuisset, vt ius illud perpetuum foret puta quia filius coniugum heres fuisset, & obstrictus factum defuncti patris seruare.

34. Amp. vt pater legitimus administrator locare possit aduentitia filij ad breue tempus, ad longum vero ex causa vtili vel necessaria sine qua nequit, si autem locet nō priuatur administratione nisi sciēs iuris prohibitionem ad longum tempus locarit, Pinel. in l. 1. par. 3. n. 64. C. de bon. mat. Caroc. de loca dar. 1. c. 24.

35. Amp. non teneri inuentarium facere si vsumfructum habeat quo ad administrationem licet secus sit quo ad alienationem, Spec. de instr. edit. §. 16. n. 14. Bal. in l. cum oportet. §. non autem, C. de bon. quæ libe. & quando suspicio dissipationis subesset, Boer. dec 61. n. 14. Cancer. vers. resol. tom. 1. c. 7. n 95. & seq. idem dicens de substituto, quoad hæredem, & primum substitutum, & quoad possessorem lite pendente. post. Pereg. de fideic. art. 35. n. 25. & seq.

261 1 Lim. in filio emancipato cuius pater non est legitimus administrator, Ias. in l. præses. n. 2. C. de transact. Ameri. d. effect. 12. n. 8. vide supra lim. prima.

ma. 2. ampliationis. nec dare filij, quem non habet in potestate pacisci potest, Pereg conf.74.n.5. lib.2. sed quia administrationem habet rationem reddere tenetur. Aufrer. ad Cap. Thnlos.105.n.5. Ameri.d.n.8.

262 2. Lim. quoad bena in quibus pater non habet vsumfructum horum nanque non est pater legitimus administrator l. 1. C. de bon. mater. authēt. excipitur.& l. cum oportet. C. de bon. quæ liber. & vtrobique Docto. Soc. Iun. conf. 16. n. 23. lib. 4. Capic. decis. 56 n 4. Paris. conf.157. n. 15.& 32. lib. 4. Affis. dec. Perusin. 13. Ameri. de patr. potesta. effect. 4. n. 13.& eff. 2. casus ponit quibus non debetur Cabal. conf. 101.part.1.& conf. 109. nisi ipse pater nollet vsumfructum tunc enim si vellet. posset esse administrator, & quādo alege vsusfructus prohibetur, vt per eum, Amerin. supra eff. 12. n.11. & in castrensib. & quasi & fructib. beneficiorum cap.9.Aret. in §. pupillus n.5.Inst.de inut. stip. Crot. in l. 2.§.voluntatem n.23. sol. matr. Bosf. de proclam. quod fit. bon. publ. n. 21. Rol. de inuent. Q 21. & si administratio ablata sit vsusfructus etiā sublatus erit Gratia.discep.713. n.70.& seq.dec.76.n.8.& seq vbi si patri sit prohibitus vsusfructus secus si ei renūciasset;& vbi pater nō est legitimus administrator filius maior geret, & minori curator dabitur, Fab.de Anna. cōs. 1. n. 38.39 vbi etiā nō supplere curatoris authoritatē, nec filin pupillo adeunti authorari posse & conf. 17. n.49. Rota. dec. 547. par.2. recentis probans coniecturis probari vsusfructus prohibitionem puta datinne curatoris quoad omnia legato patri limitate relicto Zuccar.dec luc. 17. n. 8. vbi de legato dotis filiæ alicuius facto. Milan. dec.3.n.33. lib.2. ex communi posse legitimum esse administratorem si velit nec dari curatorem ac teneri reddere rationem, & commoditatem habere & Burf. conf. 133. n.31. & seq. & dec. 13. in feudis non esse legitimum administratorem Rui conf.158.n. 7. lib. 4. vbi turpia patri non quæri nec conferri. Viui. dec.267. non habere vsumfructum si cum filio institutus sit vel si ei sit vetitus, vel de iure longobardo, Pereg. dec. 62. ex Affl. dec. 161. lim. regulam negantem collationem inter transuersales cessat etiam collatio aliis casibus,Pereg.dec. 63.& 87. 104. nec debetur si vendat filin cum iuramento, Surd. conf. 259. n. 14. alios casus quib. vsusfructus patri non debetur Surd.conf. 116.Rot. dec. 783.part.1. diuers. vbi de pecunia de bonis clerici Surd. conf.259.& an habeat commoditatem, Gab.conf. 162. lib. 2 & Bero. conf.139.lib. 2. & si pater illum sit adeptus filijs etiam mortuis retinet, & si ex statuto lucratur non potest uxor de eo disponere Rot. dec. 104. nouis diuersa par.5.& 356. n. 5. non deberi in parte filij cum quo fuit institutus 372. maxime si æqualiter sint instituti.

263 3. Lim nam pater legitimus administrator, & vsufructurarius bonnrum aduentitinrum filii non potest alienare sine iusta causa, & absque decreto l. 1. 2.& vltim. §. sin autem æs alienum C. de bon. quæ liber Caccialup.de transactin. Q. 7. n. 4. Simon.de decret.lib.3.tit.8.n.2 sed n.9 ex communi sine decreto ex iusta causa alienare posse necessaria, & dicit Anch. Q.17.n.6.& seq. lib.3. si alienet vsufructus priuari, & cū proprietate iure ipso consolidari Surd. cons 305.n.13.Cabal. cōs.101.part. 1.Pinel.in d l. 1. part.3.n.18.C.de bon.mater. vbi etiam de Hipoteca, & seruitute nec nobilem posse donare n.57.Natta. conf.553.n.15.

264 1. Amp. vt pater nomine filii nulliter per se ipsum alienata vendicare possit, sed emptori ignoranti de euictione tenebitur. Pinel. in l. 1.n. 73. C. de boni mater. part.3. Anchara.Q. 1. n. 7. lib. 3. Onded.conf.19.n.15.16. lib.2. Surd. conf. 365. n. 24.Franc. Marc. decis.503.part 2.Mago. dec.Flo. 91. n.16. Odd. de prohib. alie. Q. 13.n. 102. vbi idem de filiis si hæredes non sint, & ad eos alienata spectent n.101. Mangil. de euict.Q 62.

265 2.Amp. vt ea filius patre etiam viuente vendicare possit sine causa alienata, Pinel. d. part 3. n. 23. & 73. & in auth. nisi triēnalle n. 44. C. eod. Molina.de primog.lib.1.cap.16.n.7. Frāc. Marc. dec.604. part. 1. vbi quando patris potestatem exiuisset, Meno. conf. 279.n.33.Anch. Q.16. 17. 18. lib. 3. vbi cum consensu patris agere posse, Surd. dec.242. Ond. supra n.17. Mangil. de euict. Q.62.

266 Contrarium vt nisi mortuo patre vendicare nequeat Bar. in l. si constante, n. 63. Crot. in 2. lecti n.118. sol.matri. Bello. conf.24.n.5. Neguz. de pignor.4. memb. 5.part. n. 15. Couer. variar. lib. 1. c. 8.n.5. de magis communi Valasc. decis. 69.n 16. & Facchi.contro iur.lib. 12. c. 58. Ameri. d.effect.12.n. 15. vbi etiam interim filin non currere præscriptionem quia agere non potest, Alba. conf.286. n 9. vbi ex causa læsionis tantum vendicare posse, Pereg. dec. 95. n. 1. & 102.vbi lim. n. 9.

267 3. Amp. vt si stabilia vt filii tutor alienet causa, & decretum iudicis requiratur l. si pupillorum §. si pater de reb. cor.l. cum emancipatis, C de pred. minor Doc. In l. præses.C. de transact. Bal. in l.1 n. 1 versic. sed hic est dubium de reb. cor. Caccialup. de transact.Q.7.n.4 Meno. de arb.cas. 171. n.54. Simon.d.tit.8.n.1. Afflict.dec.f 393.

268 4. Amp.vt alienare in eum non possit nec ei donare à quo bona prouenerant, Pinel. d. part. 3. n.58. nisi remunerat rie moderatim,n.59. declarando vt per eum.

269 5.Amp. nec pro dotanda filia aduentitia alienare posse nisi pater inops, & filius diues quia sororem dotare teneretur ex cōi Pinel.d.part.3.n. 10 t.

6. Amp. compromittere non posse nisi ex necessitate statuti Pinel. in l.1.part.3. n. 43.& seq. C. de bon. mat.

270 1. Sublim 3.lim.non procedere in rebus mobilibus quæ pater alienare potest absque decreto de cōmuni Ias. in d.l. præses.n. 5. C. de transact.& Minsing.sēt. 6. obseru.61. & quando seruari non possent vel molendina periculo subiecta, Pinel. in l. 1. part.3.n.27.& 28. C. de bon.mat.& Simone. de decret tit8.n.82. sed in molendinis vterque dissentit & à cōi.discedit.

271 2. Sublim non procedere quando ex causa necessaria alienaret tunc enim id eis sine decreto permittitur, A zo. in rub, C de bon. quæ liber.n. 11.

versic. & pro conseruatione Iacob. de Arena. in l. 1.n.5.C. si aduers. verld. Bal. in l. 1. in princip. & in l. si pupillorum §. si pater. de reb. eor. Cast. in d.l. præses n.5. Alex. in fine de cõi Ias. in princip. Gulielm. in cap. Rainutius. verbo. duas habens filias n.255. de testām. Tiraq. in l. si vnquam in præfatio. n.28.C. de reuocan. donatio. Soc.cons. 66. col.fin.versic. tertio quia pater.lib.3. Dec. cons. 209.n.3. Paris. cons.101. n. 83.lib. 1. Ruin. cons. 101.n.2.lib.5 Natta. cõs. 179.n.7. de communi, Alcia. cons.358. Crau.cons.74. n. 1.Rol. cons.99. n.39. versic. vlterius lib. 1.Gab.cõs. 36.n.31.lib.1 Caccialup.d. Q.7. n.4. de transactio, Soarez. in add. ad Gomez. de contract.c.14.lit.A. vbi communem dicit, & Pinel. in l. 1.part 3. n. 21. C. de bon. mat. qui de cõi testatur & ita iudicatum, Couar. variar. lib. 1. cap.8. n.6. & Vasq. de success. creat.tit.de testa. potent.n.77. & seq.lib. 1. Meno. de arbitr.cas.171.n. 54. Cotta. in memor. verbo. decretum iudicis, Arno.dialog.31.dicens ita alias fuisse iudicatum, Ameri.de patr.potesta effect.12. n.9. Borgni.de tetor. & curator.n.291. de communi Assis. decis. Perus. 13. n. 11. de magis cõi. Simon. de decret.lib.3.tit.8.n.9. & Cabal. cons.tot. part.1.Minsing.sēt.6.obseruat.61.et Rimin.Iũ.cõs. 670.n.28. & Gutierez de tutel.part. 2. cap. 5. n. 22. Afflic. decis.393. Pereg. de fideicom. artic.40. n.24. qui tamen valde vtile esse inquit, si apponatur tum quia transfert onus probandi in aduersarium, tum quia facit iustum possessorem Crot. in l.2.§. voluntatem n.23. sol. matr. Viui cõi.opi. 42. Alba. cons.286.n.6 & seq. de cõi. Viui. dec. 323. n.13.& Surd. de alim.tit.8.priuil.37.& 38.ex causa necessitatis filium vendere posse probat vbi tamen lim.9. modis Mangil. de euict.Q 35.n. 22. secus probans si non sit legitimus administrator.

272 Contrarium tenent Salic, in d. l. præses. n. 5. Ias.n.5.veriorem dicit. Cur.Iun.n.5. Crot in l. frater a fratre.n.30.& 31. de condict.in deb.Gomez. de contract. cap.14.n.13 Igne. in.l. 3. §. eleganter. n.203. ad Sillania.

273 1. Amp. primam opinionem, vt sicut pater administrator aduentitiorum bonorum filij minoris ex causa ea alienare sine decreto potest ita, & Prælatus res ecclesiæ §. si quis nomine Authent. de eccles.tit. Bal. in l. si prædia. de reb. eor. Cast. in d. l. præses.n. 5. Ias. n 4. Franc. Mascus dec.503. part.2.Anchara. Q.17.n.3. & 4.lib.3. Simonc.d. tit.8.n.14.

274 Contrariam opi. magis communem probat Pinel. in l.1.part.3.n. 31. C. de bon. mater. licet in patre decreto opus non sit sub.n.45.

275 1.Lim.d.2.sublim. nõ procedere si res ab homine alienari vetita ex causa alienari deberet tunc enim decreto opus esset Loazes. in l. filiusfamilias. §. Diui.n.16.de legat. primo. Simonc. d. tit. 8. n. 15.

276 3.Sublim. quando patri, & filio nominatim ab extraneo aliquid donatur profectitium censeatur, & totum pater alienare potest, & si ab agnato, vel Rege. in feudum concedatur suam non filij partem alienare poterit Afflict. dec. 393. n. 3. & seq.

277 4.Sublim. quando filio vtilius foret Pinel. in d. part.3.n.30.Ameri. d.n. 10.

278 5.Sublim. in commoditate vsusfructus quam pater alienare potest de receptis à Pinel.supra n.38.

279 4.Lim. quando vsufructuarius,& administrator pater aduentitionem filij bona dilapidaret, & male administraret, tunc enim administratione priuabitur Amanel. sing.121.Guliel.de Ludo.sing. 76. Trigon. sing. 30. per tex. & glos. in l.cum filio de legat.primo Bar.in l. in questione n.1.C de sen. tent. pass.Bal. in l. quamuis n. 5. C. de fideicom. vbi dicit quod si pater dilapidet punitur priuatione administrationis bonorum filij, & tunc filius agere poterit contra patrem Masan.de ord.iud. 6. part. princ.tit. de inquisitio.n.70.Soc. cons. 34. n. 13. lib. 1. de communi testantur Villalob com. opinio.lit.F.n.99.& 100. verbo filiusfam. intelligens si filius contra alienata non possit regressum habere alioquin secus, & Amerin. d. effect. 12. n. 14.Surd. cons.116.n.75.& culpam sufficere ex magis cõi. Munnoz. de ratiocin.c.6.n.6.7. Pinel. in l. 1.n.33.C. de bon. mat.

280 1.Amp. vt quando pater peruerse gerit non admittatur cautio, sed illi administratio interdicatur Ameri.d.n. 14.Rip. in l.si constante n.fin.vbi quãdo semel remotus esset Solut.matr. & Moli. de primog.lib. 1.c.16.n.24.25.Murinoz.d.c.6. n.8.

281 1.Sublim non procedere nisi huiusmodi dilapidatio fuerit commissa per culpam in committendo consistentem, secus si in omittendo, & non faciendo versaretur glo. in l si mora. de solutio Bal. in l.cum oportet §. non autem C. de bon. quæ liber. Tiraq. de pænis caus.44.n.48.vbi administrare compelli debere inquit. Amerin.supra n. 15.

282 Contrarium tenent Bar. in l. fin. circa med. C. de sentent. pass. Bal. ibi & Fulgos.in d. §. non autem quem refert. Alex. in l. Imperator. n. 14. ad Trebel.

283 2.Sublim. non procedere nisi in dilapidatione mobilium facta per patrem malæ ac turpis vitæ, nam quoad immobilia dilapidata possent vendicari per filium nisi patris hæres esset Bar. in l. idē est.§. non autem C. de bon. quæ liber.Soc.d.cons. 34. n. 13.lib.1. Amerin. d. effect. 12. n. 15. ad fin. post Aret. cons. 72. n. 5. vers. ad quartum vbi de veriori çquiori, & communi magis communē testatur Munnoz.d.c.6.n.7.

284 5.Lim. patre suspecto existente, & propterea priuato administratione bonorum filii, tunc enim non erit amplius legitimus administrator sed filijs curator dabitur glo. in authent. excipitur vbi Doc. C.de bon. quæ liber. Rui. cons. 24. n. 7. lib. 5. Borg. de vsufruc.n.183. Surd. cons. 116. n. 75. qui curator non datur filio si pater sit legitimus administrator nisi quoad effectum diuersum Rot. in Romana transact. 26. Iunij 1617. coram Rpd. Pirouano Gratia discep. 713. n. 72. 73. & si peruersè gerat non admitti cautionem de cõi. Villalob.com.opi.lit F.n.100.

285 6. Lim. nam pater legitimus administrator non potest hæreditatem filio qui sit maior infante adire sine consensu filii, Surd. dec. 140. n.11.nec eam repudiare, Pinel. in l. 1. part. 3. n. 102. versic.

fic. alia ampliatio, C. de bonis matern. infantis potest: & Ameri. d. effect. 12. n. 4. filius autem sibi delatam adire potest sine patre non repudiare hoc enim casu pater substituto præfertur, Soarez. lit. F. n. 213. & adire posse sine iussu patris cuius consensus 30. annis præsumitur, Bar. sing. 81. Rauen. sing. 9. & 484. vbi 10. annos sufficere, & si constet aditio, & possessio nec de præiudicio tertij agatur, Meno. cons. 1. n. 81. Manti. de vlt. vol. lib. 12. tit. 12. n. 20. Lambert. de contract. glo. 7. n. 54. Vasq. de transmis. §. 8. n. 19. ex communi authoritatem patris sufficere, & etiam in vtrinque obligatoriis, Ceph. cons. 162. n. 17. Spino. de testa. glo. 33. n. 55. in aditione requiri non in bonorum possessione, & adire non posse sine consensu patris nec eum obligare nisi opulenta hæreditas sit, Soc. cons. 7. n. 10. lib. 4. Monta. de tuto. cap. 30. n. 114. & 119.

286 7. Lim. non posse bona filij aduentitia ad lõgum tempus locare puta ad decennium vel nouennium cum pacto quod finito eo aliud incipiat, vel ad uitam; licet ad breue tempus etiam eo non expresso quia de anno intelligetur id possit, & ad longũ tempus ex causa necessaria, vel admodum vtili, Pinel. supra n. 63. & 64. de communi Gomez. de locat. n. 8. & Caroc. de locat. part. 1. cap. 24. subdentes patrem administratione non priuari ex locatione ad longum tempus nisi id fecerit sciens esse prohibitum.

287 8. Lim. seruitutem imponere non posse nisi tempore vigentis vsusfructus duraturam, Pinel. d. part. 3. n. 69. & 70. de quo late dixi in tract. seruitutum.

288 9. Lim. alia non posse patrem de quibus per Amerim. in d. tract. & dixi in pactis cuiuslibet contractus suis locis, nec donare bona aduentitia filii, Pinel. in l. 1. part. 3. n. 57. C. de bon. mat. vbi de aliis patri vetitis nec sua negatione filius incidet in commissum, Rota. dec. 295. n. 1. coram Caualer.

289 10. Lim. nam patris confessio filio nisi adminiculata non nocet si voluntaria sit, Rui. cons. 142. n. 4. lib. 1. Natta. cons. 543. n. 20. Rot. Rom. decis. 177. n. 4. part. 2. diuerso, vel. nisi de aduentitiis ageretur, Grat. cons. 63. n. 18. lib. 1. & quod tametsi regulariter confessio patris legitimi administratoris filio non præiudicet l. certum §. sed an ipsos. de confes. præiudicet, si coniectaris iuuetur, Ruin. cons. 142. n. 4. lib. 1. Natta. cons. 547. n. 24. Rot. Roman. decis. 334. n. 3. part. 1. recentior post Ruin. cons. 142. n. 4. lib. 1. vbi etiam non posse depositum nisi bona fide apud se pecuniarum filii retinere n. 9.

290 11. Lim. vt si filius sit maior infante pater sine filii consensu quamuis eiusdem sit legitimus administrator pacisci minime possit, Meno. cons. 1257. n. 29. & seq.

291 12. Lim. patrem legitimum administratorem authorari sibi non posse in donatione causa mortis, vel renunciatione sibi à filijs facta, ac pro inde ad sui ipsius commodum nemini etenim id permittitur, Bar. in l. 1. n. 6. de autho. tuto. de communi, Bal. cons. 62. col. 1. lib. 4. de magis communi, Ias. in l. 1. §. fuit quæsitum n. 4. & Soc. n. 6. & Rip. n. 5. & 6. ad Trebel. Roma. cons. 515. n. 1. qui tamen secus tenet in consensu sed in l. 2. n. 4. de donat. hanc. tenet. Guid. Pap. dec. 223. Dec. cons. 279. n. 5. & idem in consensu glo. in l. 1. verbo. rem acquirit. de autho. tuto. Tiraq. de legi. Connub. glo. 8. n. 115. de magis communi, & veriori, Clar. in §. donatio. Q. 6. vers. quæro etiam Alex. cons. 97. n. 8. lib. 1. de magis communi, Mandos. ad Rom. supra lit. B. & Affis. concl. 2. in princ. Rol. cons. 88. ad fin. lib. 4. Soc. cons. 23. lib. 4. Carpa. cap. 416 n. 107. vbi consentire posse non autem sibi authorari.

292 Contrariam sententiam veriorem dicit, Bal. supra magis communem Ias. supra n. 3. & Rip. n. 2. & Gal. de Bened. in cap. Rainutius. verbo matrem insuper n. 46. de testam. Alex. cons. 106. lib. 1. Soc. cons. 77. lib. 1. & hanc etiam magis communem dicit Affis. supra & hanc magis veram dicit, Mandos. supra.

293 1. Amp. primam opi. procedere etiam si pater filio authoraretur ad vtilitatem alterius filij in eiusdem patris potestate existentis quoad vsumfructum qui patri quærendus esset glo. in d. l. 1. in fi. verb. acquirit. de autho. tuto. Affis. d. concl. 2. amp. 1. post. Bar. in d. l. 1. n. 7. qui intelligit quoad vsumfructum non quoad proprietatem, Lambert. de contract. & glo. 10. n. 22.

294 2. Amp. vt quoad vsumfructum aduentitiorum qui patri quæreretur non possit filio authorari, & filio remanebit, licet respectu proprietatis posset. glo. in d. l. 1. vbi Bar. n. 3. Affis. supra amp. 2.

295 3. Amp. nec consanguineos à statuto requisitos pro consensu mulieribus præstando ad ipsorum met commodum consentire mulieribus posse, Bar. in d. l. 1. n. 6. de magis communi, Ias. in d. §. fuit quæsitum. n. 4. & Ripa. n. 5. & Affis. supra amp. 3. Carpa. c. 328. n. 320.

296 4. Amp. vt nec æconomi ecclesiarum res ecclesiæ possint in emphiteosim accipere nec per se nec per alium seipsis authoribus, Ias. d. n. 4. in fi. Affis. supra amp. 4.

297 5. Amp. in Episcopo qui se authore non potest res ecclesiæ conducere, Ias. in d. §. fuit quæsitum n. 9. de veriori & magis communi Affis. supra amp. 5.

298 6. Amp. nec iudicem decretum in causa interponere posse in qua interesse habeat, Affis supra amp. 6.

299 7. Amp. nec seruo dominum cui aliquid acquiritur in contractu consentire posse l. 1. in fi. de autho. tuto.

300 8. Amp. in tutore, & curatore qui nequeunt ad proprium commodum authoritatem minoribus præstare l. 1. de. autho. tuto. vide infra tit. 19. n. 3805. Affis. supra amp. 8. vbi subamp. & lim. ex Duen. reg. 31.

301 9. Amp. in administrantibus iustitiam, & quibuslibet officialibus Soc. reg. 278. Duen. supra qui limitant multis modis refert, & secutus est Affis. supra amp. 9.

302 10. Amp. vt nec coactè consentiens vel propin

E 2 quus

quus sibi in suis iuribus præiudicet distinguendo, vt per Meno. cons. 58. n. 61. & seq. quem refert Assis. supra amp. 9. vbi tamen protestari cautius inquit, quam materiam late discussi iudex appellationum secundarum inter D. Michaelem Altogradi ex vna & D. Hyeronimum Cenami & alios altera parte ac D. Fœlice eius vxore ex actis D. Sigismundi Colli anno 1626. in decisione quam cum sententia d. D. Collio tradidi & distinguit etiam Lambert. d. glo. 10. n. 31. & seq.

11. Amp. è contra idem esse si filius ad vtilitatem patris consentiret, si consentiens fuerit in patris potestate l. quod dicimus. §. fin. de autho. tuto. propter imperium quem pater habet in filium l. idonei vbi glo. de test. Lambert. d. glo. 10. n. 22. secus dicens respectu matris cum filios non habeat in potestate.

12. Amp. non posse emere à filio nisi præsentib. amicis, & consanguineis Ias. in rep. l. frater à fratre n. 42. de cond. indeb. Tiraq. de pen. temp. caus. 22. n. 52. Gras. de eff. amicitiæ n. 213. post tract. de eff. clericat.

303 1. Sublim. 12. lim. non procedere quando ex actu patri nil quæreretur ad l. cum in adoptiuis C. de adoptio. Assis. concl. 2. fall. 1.

304 2. Sublim. quando pater filio consentiret in castrensibus vel quasi puta in filio à Principe donatis in his, n. nil patri quæreretur Assis. supra fall. 2. & 3

305 3. Sublim. non procedere quoad acquisitionem aduentitionum respectu proprietatis tantum, cuius causa pater cōsentire potest glo. in l. 1. verbo. rem. acquisit vbi Bar. n. 3. de autho. tuto. Assis. supra fall. 4.

306 4. Sublim. quando vltra cōsensum iudicis authoritas interuenisset ac decretum Bal. in l. si furiosi in fi. C. de nupt. Ias. in l. 1. §. fuit quæsitum. n. 8. ad Trebel. Tiraq. de legi. connub. glo. 8. n. 122. Assis. supra fall. 5.

307 5. Sublim. non procedere quoad agnatos, quando vltra viri aut agnati cum muliere contrahentis consensum, alterius agnati consensus adhibitus fuisset Ias. cons. 3. col. fin. sub n. 6. vers. secūdo principaliter lib. 1. Assis. supra fal. 6.

308 6. Sublim. non procedere quando palam, & bona fide contraheret, tunc enim contractus validus esset, Bal. cons. 62. vers. præterea lib. 4. Tiraq. d. glo. n. 124. Lambert. de contract. glo. 10. n. 4. & seq. vbi tunc bona fide contraxisse censeri subdit si læsio cesset, & consanguinei interuenerint Assis. supra fall. 7. qui magis communem testatur, sed cum aliis dissernit, nisi iudicis decretum fuerit adhibitum, vide infra tit. 19. n. 3843.

309 7. Sublim. non procedere quando iste consensus, generaliter ante præstatur, & donatio, vel alius contractus fit ex interuallo, Dec. cons. 279. n. 5. Soc. cons. 87. versic. præterea lib. 1. Tiraq. de legi connub. glo. 8. n. 123.

310 Contrarium tenet Assis. supra fall. 8. nec ad sui commodum præstari posse tenens post actum, si ex statuto sat esse ex interuallo adhiberi, Lambert. supra n. 11. ex communi subdentes hunc consensum non posse generaliter præstari.

311 8. Sublim. non procedere quando non principaliter interesset consentientis, sed in consequens l. 1. l. quod dicimus de autho. tuto. Cott. in verbo. filiusfamilias ex Soc. cons. 112. col. 3. vers. stante ergo lib. 1. Lambert. supra n. 13. Assis. supra fall. 9. secus dicentes si principaliter consentientis interesset & Lambert. supra n. 30.

312 9. Sublim quando ageretur de executione prioris contractus legitime, & solemniter celebrati, Ias. in d. §. fuit quæsitum n. 15. vbi quando tutor emisset à patre pupilli, Assis. supra fall. 10. Lambert. supra n. 23.

313 10. Sublim. quando mulier se pro marito carcerato obligaret Tiraq. de glo. 8. n. 285. Lambert. supra n. 25. Assis. supra fall. 11. vel pater pro se liberando à captiuitate & Carpa. cap. 416. n. 108.

314 11. Sublim. non procedere quando contractus nedum consentientis, verum etiam commodum concerneret contrahentis mulieris puta dotis, & matrimonij Rip. in d. §. fuit quæsitum sub n. 6. Assis. d. concl. 2. fall. 12. Lambert supra n. 29.

315 12. Sublim. quando tutor creditor pupilli sibi solueret quod facere potest quia tēdit ad pupillum liberandum l. quoties. §. sicut autem de administrat. tut. Ias. supra n. 17. Assis. supra fall. 13. subdens tamen in immobilibus sine decreto, & solēnitatibus requisitis sibi soluere non posse, nec in pecunia ademptionem prędiorum destinata.

316 13. Lim. patrem non teneri pro filio negociatore nisi ex statuto aliud caueretur de quo vide Carpa. cap. 416. n. 209. & seq tenetur tamen pater pro filio & pro monaco monasterium pro expēsis quas in studio de eorum licentia studentes fecere Surd. de alim. tit. 8. priu. 97. non tamen habetur monasterium loco filij nisi vbi expressum iure est nec in statutis nec vbi uir dotem lucratur Rot dec. 92 n. 11. part. 2. diuers. Gall. de exc. suc. tit. 4. exc. 11. n. 48. & seq par. 2. & exc. 27. n. 238. & seq. monasterium excludere substitutum si sine filiis decesserit facta substitutione quod x. modis limitat, ex Manti. de vlt. vol. lib. 11. tit. 7 & Cras. in §. fideicommissum Q 40. & viuo grauato monasteriū frui nisi testator dixerit velle sua bona in agnatione manere pro eius cōseruatione excluso monasterio Gall supra n. 287. ex Ceual. Q. 193. n. 10.

317 14. Lim. vt filiusfamilias in his in quibus patri exercitium competit, nisi cū patris consensu actiones cedere nequeat Io. de Gras de cessio. iur. §. 2. n. 7. Intrigl. sing. 86. n. 5. lib. 3 nec pater actiones filii cedere possit tanquam illius administrator nisi filius abesset vel infans esset Gras. supra. n. 8. Intrigl. supra n. 6. Iacob. de Aren. de ces. iur. c. 3. n. 32. Odd. in l. 3. C. de nouat. Q. 5. prin. in 5. Q. per l. tā ex, de iudic. & l. 1. C. de bon mat. & l. fi. §. vbi autem C. de bon. quæ liber. & ei cedi possunt vt patri quæratur secundum distinctionem peculiorū Ias. c. 5. p. 62. Odd. supra in. 6. Q.

318 15. Lim. in donatione causa mortis quam filiusfamilias facere non potest nisi patris cōsensu et cū donatarii præsentia non tamē patri directè indirectèuè feri posset aliisue personis prohibitis l. nemo C. qui testa. fac. pos. de magis communi, Soc. in l. 1. §. fuit quæsitum n. 6. ex magis communi Alex. n. 8. ad tutel. Dur. in l. 1. de curator. tuto.

&

& Clar. in §. donatio. Q. 6. & Craſ. in §. donatio. cauſa mortis. Q. 3. Molina. de contract. diſp. 288. n. 23. & Theſ. Q. 37. forens. lib. 2. nepoti tamen neptiuè ex filio, vel filia cum patris conſenſu facta ſuſtineretur, quia patri non ſit immediatè, licet accidere poſſet, quod mortuo nepote ad patrem hęreditas perueniret, vt iudicatum teſtatur Theſ. ſupra n. 6. & de magis communi etiam teſtatur Rol. conſ. 89. lib. 4. & patri factam morte confirmari Ceph. conſ. 531. n 36. & ſeq. Meno. conſ. 695. n. 1. & ſeq. Rim. Iun. conſ. 243. n. 19. & ſeq. vbi non tamen patri factam valere, ſi filius donans liberos haberet, Guid. Pap. decis. 223. qui patris conſenſū expreſſum requiri probat, & præcedere debere nec patri donare poſſe, nec alteri factam reuocari poſſe abſque conſenſu patris, & ſolam filij mortem ſat eſſe pro donationis validitate, & ſing. 457. quatuor requiri probat, & 599. conſenſu patris factam ſine illo reuocari non poſſe, Cremen ſing. 70. patris conſenſum ſuperuenire ſat non eſſe probat, Aman. ſing. 230. patri eiuſue ſeruo factam cum patris cōſenſu inualidam oſtendit, Trigo. ſing. 37. patris ratificationem nihil operari tradit, & ſpecialem, & expreſſam licentiam exigi probant, Cla. ſupra, & Ond. conſ. 32. n. 75. & ſeq. lib. 1. & dicit, Pereg. de fideicom. art. 1. n. 13. ſine patris conſenſu factā, cum fideicommiſſi, & vltimæ voluntatis non habere, ſed factam præſenti per pactum tenere, & abſenti vel non nato nemine pro eo ſtipulante inutilem dicit; nec patri ſibi ipſi conſentienti donari poteſt. de communi, Paris. conſ 97. n. 21. lib. 3. & Meno. conſ. 121 1. n. 4. vbi de magis communi, nec decretum iudicis, niſi patre abſente, ſupplere num. ſeq. & expreſſum requiri conſenſum, nec tacitum ſufficere, nec patris præſentiam, Ond. conſ. 32. n. 88. & ſeq. lib. 1. ſubdens patris conſenſum cui donat minime ſufficere ex communi de qua etiam, Dec. conſ. 279. & Matte. communi opi. verbo. donatio n. 3. & Villalob. lit. D. n. 130. & Durant. tit. 1. caut. 1. n 4. & de communi, quod patris conſenſus requiratur, Rub conſ. 46. n 4 & Villalob. lit. F. n. 124. poteſt tamen donare patri quando filio cōſentit, vt cui velit donare poſſit, Dec. ſupra n. 6. & Matte. d. n. 3. Soarez. communi, opi. lit. D. n. 289. vbi nec patri poſſe donare. n. 290. & lit. F. n. 193. & ſeq. expreſſū cōsēsū exigi probat, & ſi in teſtamēto cū patris conſenſu condito aliquid alieni relinquet iuncta clauſula codicillari, ſi donatarius præſens ſit, vt mortis cauſa donatio ſuſtineatur, alioquin ſi abſuerit, vel non agnouerit ſecus ſit. Gul. de Bened. in cap. Rainutius vers. matrem inſuper n. 26. de teſtamen. inquit donare cauſa mortis poſſe, quando per ſtatutum ad teſtandum habilitatur & n. 43. aduentitia in quibus patri vſusfructus non quæritur, mortis cauſa donare poſſe, abſque conſenſu patris, vel ſi pater conſentiat etiam ad ſui vtilitatem, & ſufficere patrem filiumque ſimul donare, & ſuperuenire conſenſum ſat eſſe, ac propter iuramentum valere teſtamentum, & mortis cauſa donationem patre conſentiente, poſſe tamen à patre reuocari, niſi conſenſum non reuocare promiſiſſet; non tamen abſenti poſſe cum patris conſenſu donare, nec ſuſtineri iure codicillorum, vel fideicommiſſi, licet in homine ſui iuris ſecus exiſtat, & in verbo teſtamentum 4. n. 32. de teſtam. probat non valere ſine conſenſu patris, ſi tamen ſui iuris poſtea fiat, emancipatione, vel aliter reconualeſcere. Manti. de contract. lib. 13. tit. 4. n. 5. inquit non ſufficere quod pater conſentiat filiumfamilias donare poſſe, niſi addatur cauſa mortis, Mez. de donat. col. 1. n. 9. 10. donare poſſe probat cauſa mortis cum patris conſenſu ex communi omnium; ſine illo verò non poſſe donare etiam aduentitia in quibus patri vſusfructus non acquiritur ex magis communi contra aliam magis communem ſententiam, etiam ſi patri donaret; quo caſu authoritas iudicis requiretur, ſi à filio ægrotante mortis cauſa donetur, vbi autem à non ægrotante mortis cauſa donaretur id, in quo patri vſusfructus non quereretur, eius non exigi conſenſum Theſ. Q. 67. n. 8. lib. 4. filiumfamilias cauſa mortis cum patris conſenſu donare poſſe probat, niſi vero in lucro dotis prẹiudicium inferatur. Ameri. de pat. pot. eff. 10. communi donare non poſſe ſine conſenſu cauſa mortis quia vltima volūtas non poteſt ab alieno arbitrio pendere vbi etiā nec patri eius conſenſu donare poſſe iuramento tamen confirmari probat ex Dec. conſ. 432. n. 4. & ſeq. nec poſſe etiam aduentitia donare ad ipſum pleno iure ſpectantia ex magis communi niſi cum patris conſenſu n. 7. nec patrem ſolum dictum cōſenſum reuocare poſſe n. 8. & ſeq. Ameri probat nec inter viuos donare poſſe aduentitia in quibus pater haberet vſumfructum niſi ex patientia patris qui videretur vſumfructum remiſiſſe; & morte patris confirmari. Intrig. ſing. 87. n. 201. & ſeq. lib. 3. vbi ex communi, & indubitata filiumfamilias non poſſe donare etiam cauſa mortis ſine conſenſu patris, cum eo vero cauſa mortis donare poſſe qui ſpecialis & expreſſus requiritur licet per epiſtolam præſtari poſſit, poſt Craſ. ſupra. Q. 3. negantes cum conſenſu patris patri ſuo donare poſſe ex magis communi, nec ſolum patrem talem conſenſum reuocare poſſe; ſed patri mortis cauſa iudicis auctoritate donare poſſe & Alex. in d. §. quæſitum n. 8. verſic. adde quod cōtra opi. Ang. nec patri donare poteſt cauſa mortis cum conſenſu ipſius de magis communi Murta. de ſuc. leg. part. 3. Q. 12. art. 3. n. 24. donare tamen poteſt cum iuramento Rot. dec. 165. part. 1. recentior. niſi aduentitiorum patri vſusfructus deberetur, & Franch. dec. 71. ſi tamen pater vſumfructum amiſiſſet puta ob alienationem donatio a minore cum iuramento facta teneret Rot. d. dec. 165. patri poſſe donare cauſa mortis ipſo patre conſentiente ex communi contra communem Caual. Q. 232. donare non poteſt etiam bona in quibus pater habet vſumfructum etiam cum iuramento nec morte patris conualidatur donatio Crau. conſ. 39. n. 3. & 10. & non poſſe aduentitia donare ſine patris conſenſu ex communi Pereg. dec. 139. n. 7.

Teſtari etiam filiusfamilias non poteſt de aduentitiis etiam quorum patri vſusfructus non quæritur, quamuis aduentitia in quibus pater nō habet vſūfructum donare inter viuos, & cauſa mortis poſſit, abſque conſenſu patris; & de caſtrenſi teſtari queat

& de donatis à Principe, & etiam si clericus sit de communi, Clar. in §. testamentum. Q. 18. & Cras. in §. testamentum. Q. 23. potest etiam ad pias causas testari de communi, Clar. supra Q. 5. & in §. donatio Q. 6. vers. sed quæro inquit, quod si quid alteri in testamento relinquat cum consensu patris, & clausula codicillari fauore absentis, non teneat, sine speciali nuncio, vel epistola, & absque eo quod alius pro eo recipiat, secus si præsenti fieret ex cõi. & de filiafamilias etiam nupta, ductaque, vt nec ad pias causas de dote sine patris consensu testari queat de communi, Villalo. lit. F. n. 61. & 85. vbi ex Durant. tit. 1. caut. 1. de dote etiam materna filiam nuptam de patris consensu ad pias causas testari posse, & sine illo, de castrensi, vel quasi, vt per eos. prout, & emancipatus potest Durant. supra n. 2. & clericum testari posse tradit Lup. in rubr. de donat. inter. vir. & vxor. §. 42. n. 7. & quando pater religionem fuisset ingressus, filiumfamilias testari posse ex communi Ias. in l. patre furioso n. 45. de his qui sui sunt, vel alie. iur. & Villalob. lit. P. n. 43. Bello. com. opi. lit. F. vers. filiifamilias. col. 4. Soarez lit. F. n. 191. vbi testari non posse etiam si pater in manu hostium sit, & n. 200. ad pias causas testari posse, alias autem non magis legare quam testari potest, consentiente patre n. 201. Bonacin. de testam. punct. 2. vbi idem de filia ex Cla. in §. donatio. Q. 18. Gul. de Bened. in c. Rainutius. verbo matrem insuper n. 4. & seq. de testam. amplians etiam si ad hoc duntaxat emanciparetur; & etiam si sui iuris reputaretur, quia hoc in summario possessorio prodesset nõ in petitorio, nisi filius per decennium seorsum à patre habitasset, posse autem testari de castrensi, vel quasi, secus de profectitio, aduentitio, & paganico, idest, mechanica arte quæsito nec validari testamentum, quamuis sui iuris postea fiat; & de aduentitijs non posse testari, tametsi patri vsusfructus non acquireretur, nec posse de patris consensu testari; præterquam de bonis ei à principe donatis, vel si filius ad presbiteratum ordinatus esset vel ad primam tonsuram, qui aduentitio etiam testari potest, cum eius vsufructu pater idcirco priuetur; vel in filiis Gallorum, qui testari possunt, uel si testaretur de lucro dotis quo pater ob trãsitũ ad secunda vota priuatus fuisset, & etiam testari posset, si per statutum habilitaretur ex magis cõmuni quamuis in forensibus secus sit posset etiam testari ex priuilegio Principis; & fauore piæ causæ cum consensu patris, nec tunc à patre reuocari poterit, & valet testamentum in peculio aduẽtitio etiam quoad vsumfructum patri debitum si tamen priuato, & ecclesiæ legaretur, non valeret legatum priuato, nec ecclesiæ accresceret. licet pars hæreditatis accresceret. filij etiam iudeorum baptizati testari possunt, & filij hæreticorum, & scismaticorum; & filij eius etiam, qui religionem ingressus est vsque ad num. 43. Ond. cons 32. n. 75. lib. 1. ex cõi inquit, si testamentum non valeat, vt donationem causa mortis sustineri, si tamen accesserit consensus patris num. seq. Gratia. dec. 61. n. 6. & seq. vbi nec cum patris consensu testari possit, nisi aliud consuetudo seruaret monacho excepto, Rim. Iun. cons. 159. 243. n. 13. 505. testari non posse sine cõsensu patris vbi ampliat. Franch. dec. 546. n. 12. & seq. posse testari probat, & etiam extra territoriũ bona compræhendendo si fuerit emancipatus; nec validatur si pater postea decedat, vel filius emancipetur, Gul. supra vers. matrem super cicram. n. 12. Rol. cons. 68. n. 8. & seq. lib. 4. non posse testari etiam permittente statuto de dote, nec valere, vt codicillum, nec tanquam donationem causa mortis sine cõsensu patris. Gratia dicep. 382. probat non posse testari, nec mortis causa absẽti donare, & sine consensu patris, nisi ex statuto, quod extra territorium non extendi probat. sed ex statuto Lucano, lib. 2. c. 2. præsentia donatarii non requiritur. Spino de testam. glo. rub. part. 4. inquit nisi ad pias causas de patris consensu, deme. castrensi, vel quasi testari posse, etiam respectu clericorum castrense dici probans tametsi primæ tonsuræ clericus esset Gutier. pract. Q. Q. lib. 2. Q. 96. vbi si ex statuto de tertio tantum testari posset extantibus ascendentibus non posse in residuo etiã quoad castrensia testari, nec maioratum constituere sine Regia facultate post Palacz. de maiorat. part. 1. Q. 1. n. 36. & seq. Ameri. de patr. pot. eff. 9. qui probat, non posse etiam cum consensu patris testari ex communi quia testamenta ab alieno arbitrio pendere nequeunt; secus si filius à patria potestate liberatus esset n. 3. & n. 4. nec de peculio aduentitio quod pleno iure ad ipsum spectaret testari posset, secus de castrensi uel quasi, & in donatis ei à Principe & ex communi ad pias causas testari posse cum consensu patris 3. potest etiam testari de lucro dotis quod facit filius ex trãsitu mariti ad secunda vota n. 5. & aduocata & clerici lucrum quasi castrense esse ac testari posse n. 6. & seq. Meno. cons. 695. n. 1. & seq. probans non valere testamentum, neque filii emancipatione validari. Sed ex renunciatione iurata omnis iuris, & legum auxilio ualidum reddi Ricc. collect. decis 2053. nec testamentum ad pias causas patre consentiente factum, à solo patre reuocari posse Ameri. supra eff. 10. n 9. Rota. dec. 570. coram Caualer. vbi exceptis castrensibus sine patris consensu non posset testari etiam ad pias causas etiam de iure canonico ex cõmuni, nec mortuo patre testamentum conualescit, & licet ex clausula codicillari sustineatur in vim fide commissi si tempus habile superueniat constare debet de perseuerantia in eadem voluntate ex indicio claro nec taciturnitas cum lapsu temporis sufficit, nisi concludenter probetur noluisse mutare Rot dec. 103. part. 1. recentis vbi cum consensu patris fratri factam valere etiam si patri sit quærendus vsusfructus si iuramentum & iudicis decretum accesserit, vel si pater palam, & bona fide consenserit sebdens causa mortis donationem quoad effectum vltimæ voluntati potius quam contractui accedere, nec in ea vitium litigiosi contrahi pro vt nec in actione personali, nec in alienatione vniuersali, & 339. coram, Caualer. cessare vitium litigiosi inter cohæredes litigantes si alter alteri cedat, & lite non contestata, & Pereg. de fideicom art. 4. n. 36. cõsensum à patre præstitum filiofamil. mortis causa do-

donanti viuo filio reuocare posse quia interim nulli quæsitum ius est, secus post mortem, Rot dec. 253.n 10. pat. 2. recentis. idem dicens de consensu præstito testamento, & circa testamentum limitat remissiue, Medic. dec.23. in fi. Pereg. dec. 139. 146. n. 7. vbi litigiosi vitium cessare instantia perempta; Farin. in frag. par 2. n. 734 & seq. vbi alios casus quib. alienari potest res litigiosa vbi lateuers. litigiosa.

319 16. Lim. patrem non esse legitimum administratorem filiæ in dote aduentitia, Bal. Nou. de dot. part. 6 priuil. 34. Paleot. de dot. n. 82. Intrig. sing. 89. n. 65. lib. 3. nec in ea habet. vsumfructũ n. 66. post Bal Nouel. priuil. 36. & Zuccar. dec. Luca. 17. n. 5. & seq. de c 3i, Surd. de alim. tit. 8. priuil. 74. n. 5.

320 17. Lim. patrem non habere vsumfructum dotis filiofamilias datæ maxime si seorsum à patre ex iusta causa vel patris voluntate habitaret, quia etiã si cum patre habitaret, qui pateretur filium disponere de fructibus dotis ei illos donasse censeretur, Bal. Nou. de dot priuil. 2. part. 3. Intrig. sing. 89. n. 90. vbi de emancipato lib 3.

321 18. Lim non posse patrem, actionem filij cedere tanquam ipsius administratorem, nisi infamis vel absens fuisset l. fin. §. vbi autem C. de bon. quæ liber. l. 2. § voluntatem. sol. matr. Io. de Gras. decis. iur. §. 2. n. 8. Intrigl sing. 86. n. 6. lib. 3. infra n. 317.

322 19. Lim. nam si pater filio impiè alimenta neget extraneus censeatur, Costa. in l. si cautione vers. seu doli n. 6. C. de non nume. pecu. Cordub. in l. si quis à liberis §. & si impubes n. 43. de lib. agno. Surd. de alim. tit. 8 priuil. 63. n. 10. & si filius emancipatus patri neget alimenta reincidit in potestatem patris secus si ab auo, vel à patre coactè emancipatus sit, & vbi reincidit in patris potestatem non potest sine speciali Principis rescripto amplius emancipari, & rediens in patris potestatem quoad filij incommodum pro emancipato habetur, Surd. supra priuil. 65.

323 20. Lim nam si pater male vtatur sua authoritate priuatur l. fi. C. de specta, & leno. lib. 10. vbi, Io. de Plato. Surd d. n. 10.

324 21. Lim. nam si pater non habeat vsumfructum vt in 10. casibus glo. in auth. idem, est C. de bon. quæ lib. habebit tamen commoditatem fructuum quos restituet extantes vel eorum æstimationem id enim cõmoditas importat, Bar. in l. cum filiof. 11 n. 9. de leg. 1. Surd dec. 242. ob quam si non habeat vsumfructum non est filij legitimus administrator, & filius sine patre in iudicio esse potest, & si impubes sit curator datur, Surd. cons. 116. n. 75. Pereg. dec. 102. n. 6. quam etiam commoditatẽ non habebit si expressè vel equipollenter à testante fuerit prohibita puta quia dixerit patrẽ in fructibus non posse partieipare.

325 22. Lim. patrem non posse præsentare si ius patronatus ad filium spectet, sed filius præsentabit, si tamen filius intra tempus ratificet valida erit patris præsentatio nec sufficeret non facta præsentatio nec contradictio patroni intra dictum tempus nisi patroni scientia constet intra illud si pater legitimus administrator præsentasset, Garzia. de benef. par. 5. c. 9. n. 201. & seq.

326 23. Lim. nam pater non tenetur nomine proprio, & de suo nisi proprio nomine promiserit, Mona. dec. loc. 47. n. 2. & seq.

327 24. Lim. vt filius alienare non possit bona in quib. pater habet vsumfructum alienare nec pater etiam filij aduentitia nisi pro ære alieno eius qui ea reliquit, & si pater alienauerit filius à possessorib. vendicabit, Villabo. communi opi. lit. F. n. 98. de communi, Ameri. de patr. pot. eff. 2. n. 47.

TIT. X. QVIBVS A IVDICE TVTORES DENTVR.

SVMMARIVM.

1 *Impuberibus etiam inuitis, & ignorantibus tutor à iudice datur.*
2 *Impuberi muto cæco surdo, & furioso tutor à iudice datur.*
3 *Liberis hominibus de quorum statu etiam dubitetur etiã lite pendente tutores dantur.*
4 *Pupillis inuitis tutor datur.*
5 *Regibus, & Principibus tutores, & curatores constituuntur.*
6 *Ventri tutor non datur sed curator.*
7 *Tutorem habenti non datur tutor.*
8 *Habenti tutorem non datur tutor etiam si patrimoniũ diffusum foret, sed curator.*
9 *Habenti tutorem datur tutor quandò prior non iure datus esset.*
10 *Habenti tutorem datur tutor ad actum necessarium puta hereditatem adeundam.*
11 *Habenti tutorem suspectum remotum vel excusatum tutor datur.*
12 *Habenti tutorem legitimum furiosum mutum vel surdũ datur tutor.*
13 *Tutore apud hostes legato vel transfuga alter tutor constituetur.*
14 *Habenti tutorem in diem vel sub cõditione, vel si ex testamento hareditas non fuerit adita tutor datur.*
15 *Habenti datur à matre tutor, & hæres grauatus pupillo effecto puberi restituere.*
16 *Habenti datur alter tutor si statutò ita caueatur.*
17 *Cognitione causa cessante datio tutoris nulla est.*
18 *Habenti fratrem si mater consentiat causa cognita dari tutorem ipsa prius monita, & recusante tutelam, tenet datio.*
19 *Habenti datur tutor alter ratione diuersi patrimonij.*
20 *Habenti tutorem curator datur.*
21 *Habenti tutorem tutor datur alijs casibus. de quibus ibi.*
22 *Puberibus non datur tutor.*
23 *Filiofam. in patris potestate existenti non datur tutor.*
24 *Filiofam. in bonis ei relictis patre vsufructu priuato, & commoditate tutor datur.*
25 *Filiofam. tutor datur patre in hostium potestate constituto.*
26 *Causa cognitione cessante datio tutoris nulla est.*
27 *Forma statuti non seruata tutela datio corruit.*
28 *Forensi, & non subdito non datur tutor.*
29 *Seruis tutor non datur.*
30 *Tutor non datur alijs, vt ibi remissiue.*

QVI-

QVIBVS A IVDICE TVTORES DENTVR. TIT. X. CAP. I.

§ IMpuberibus etiam inuitis absentibus,& ignorantibus tutores à Iudice dantur l illud l. nec non de tutor. & curator. dat. ab his, Dec. in l. quo tutela. §. nemo. de reg. iur. Ripa. in l. 1. §. fuit quæsitū. n. 26. ad Trebel. Montan. de tutel. cap. 24. n. 1. & etiam ad hæreditatem adeundam. l. 9. de tuto. & cur. dat. ab his.

§ 1. Amp. etiam si mutus, surdus, cœcus, vel furiosus impubes esset l. muto. de tutel. & l. 8. de tutor. & curator. dat. ab his, Brun. de reb. dub. cap. 2. n. 61. vbi naturalem causam illud operari quia accidentali præfertur. Montan d. cap. 24. n. 3.

§ 2. Amp. illis etiam dari tutores posse, de statu quorum dubitatur etiam lite pendente, dummodo liberi sint l. ei qui. de tutor. & curator. dat. ab his, Montan. d. n. 3.

4 3. Amp. pupillis inuitis tutores dari l. nec non. de tutor. & curator. dat. ab his. l. 2. de tutel. Monta. vbi supra. & tit. 7. Galganet. de tutel. lib. 3. Q. 1. n. 36.

5 4. Amp. vt Regibus, & Principibus tutores, & curatores constituantur late Caldas. de restitutio. in integrum. verbo. hanc contractum ex communi. n. 45. 46. & 47. vbi de communi (vide infra tit. 19. cap. 71. & tit. 33.) non tamen eamdem quā, Princeps potestatem gerit Rim. Iun. conf. 5. n. 193. vbi etiam n. 189. tradit in quibus æquiparentur licet maiorem habeat authoritatē tutore priuati, Burs. conf. 177. n. 38. potest autem condere leges sicut Princeps cons. 321. n. 29. Natt. conf. 631. n. 28. qui tamen contra ius disponere posse negat. Illustribus etiam, & Clarissimis personis tutores dantur l. 1. & 2. C. de tut. & curat. illust. non tamen curiales eis tutores, vel curatores dantur. d. l. 2. & curata gerit tutor tutorio nomine, Regis, Cald. de rest. in integ. vers. fine curatore n. 118.

6 1. Lim. ventri non dari quia lex curatorem dari, disponit, vbicumque etenim lex vult curatorem dari, tutor non datur l. ventri de tutor. & curator. dat ab his. Montan. d. cap. 24. n. 4. vide supra tit. 5. amp. 20. sed curator datur, Surd. cons. 159. n. 23.

7 2. Lim. non dari tutorem habenti. vt supra tit. 5. lim. 10. vbi vide pro hac limitatione eiusque sublimitationibus ibi positis, & infrascriptis. & hæc limitatio probatur in §. interdum vbi, Porti. & Balduin. instit. de curator. tenent. Castr. conf. 413. n. 1. versic. tertio. lib. 2. Cor. conf. 280. n. 3. lib. 1. Barbat. cons. 61. n. 3. versic. vndecimo. lib. 3. Paris. conf. 85. n. 1. lib. 3. Garat. conf. 89. n. 11. inter conf. vltima. volunta vbi secundi dationem nullam probat, Nepos à Monte Alban. de exceptio art. 11. n. 10. sed curator dabitur, vt per eum, Monta. de tutel. d. cap. 24. n. 5.

8 1. Amp. etiam si pupilli patrimonium valde diffusum sit, ad hue enim non alter tutor dabitur, sed curator, etiam si mater vel auia peterent illum, Barb. supra. n. 9. Add. ad Port. Instit. qui. testam. tutor. dar. pos. n. 3. Montan. supra. n. 8.

2. Amp. si speciali casu permisso detur, & alia causa exprimatur quæ non possit admitti, talis datoi nulla sit, Paris. d. conf. 85. n. 2.

9 1. Sublim. secundum lim. non procedere quando prior non iure datus esset, ante huius etenim remotionem alter dari potest l. si vt proponis. C. de confirm. tutor. Aretin. in §. interdum, n. 2. Institut. de curator. Montan. d. cap. 24. n. 9. & quando respectu primi non fuit facta legitima inquisitio posteriorē præferri, Alex. conf. 161 lib. 5. Gargiare. patrecin. 94. lib. 1. & si tutor datus sit furiosus, mutus, surdus alios dari l. pen. de tute.

10 2. Sublim. quando tutoris authoritas necessaria esset puta ad hæreditatem adeundam, tunc enim dabitur alter tutor. non autem curator l. cum in vna. §. 1. de appellatio. Montan. d cap 24. n. 14.

11 3. Sublim. non procedere quando alter tutor daretur loco prioris suspecti, remoti, vel excusati, alter enim a competenti iudice substitui potest l. si quis sub conditione. de testament. tut. §. interdum vbi, Aretin. Institut. de curator. vel loco defuncti, vel deportati d. l. si quis. l. 4. C. in quib. cas. tutor. habent. Cornel. cons. 175. n. 3. lib. 3. Aretin. supra licet loco relegati salua Ciuitate curator. detur l. quod si. §. quid ergo. de solution. Cuiac. in d. §. interdum, Montan. supra n. 16. vel tutela vacaret. de iure vel de facto Garrat. conf. 89. n. 17. inter conf. vltim. voluntat. & loco impediti, Io. Frāc de offic. & potestat. Capit. sed. vacant. Q. 6. part. 2. n. 4. & quando tutor esset mala valetudine detentus vel senio confectus l. solet vbi glo. & Bar. de tutel. Rota. dec. 89. n. 6. par. 2. diuerso Soarez. tit. delas deudas. n. 22. vbi in actu speciali agendo.

12 4. Sublim. non procedere quando tutor legitimus esset furiosus, mutus, vel surdus. l. complura. de tutel. Montan. d. cap. 24. n. 17.

13 5. Sublim. quādo tutor ad hostes missus fuit quasi legatus ab eis receptus, vel transfuga, quia serius non sit, sed tutor manet, dabitur alter tutor l. si quis de tutel. Montan. d. n. 17. vel abesset, Papien. in form. lib. pro redd. rat. tut. glo. 1. n. 3. l. quæsitum. de tutel. & l. 2. de tut. & cur. dat ab his.

14 6. Sublim. quando tutor datus fuit in testamento sub conditione, vel in diem vel ex testamento hæreditas non fuit adita ex quo tutor sperabitur, nam interim tutor dabitur, qui die, vel conditione adueniente vel adita hæreditate desinet esse tutor l. si nemo. l. si hæreditas. l. si quis. detestem tutel. §. sed, & si. Inst. de Attilian. tutor. Montan. supra. n. 18. Petr. Sac. in prat rub. 114. n. 9.

15 7. Sublim. quando mater aliquem instituit, & filijs effectis puberibus restituere iussit, interim namque tutor, & hæres erit, & pubertate adueniente filio substituto hereditatem cum fructibus restituet absque trebellianieæ detractione l. in fideicōmissi. §. cum Pollidius. de vsur. Durant. de tutor. caut. 1. Monta. d. cap. 24 n. 18.

16 8. Sublim. non procedere quando statutum alium tutorem dari permitteret, Cur. Sen. conf. 46 n. 4. & sequent. Paris. conf. 87. n. 3. lib. 3. Ferrat. caut. vltim. Montan. d cap. 24 n. 20.

17 1. Lim. nam si eadem die qua petitum fuit datus sit datio nulla erit velut sine causæ cognitione facta, Cur. Sen. supra. n. 13. Ancharan cons. 36. Paris. supra.

fupra Montan.fupra dicam feq.tit.

18 9.Sublim.non procedere quando mater confentiret, & alius tutor cogita caufa daretur, ipfa tamē prius monita,& recufante tutelam ferret conf.312. n.9.10. & 11.

19 10.Sublim. non procedere ratione diuerfi patrimonij in diuerfo territorio exiftētis, Crau.conf.30. n.1.verfic. quarto.Borgni. de tutor.n.281. vel fuperuenientis, & tunc etiam fub tutela priorum fuperueniens remanebit, Brun. de diminut.n 126. vel fi ita amplum foret,vt vnus tutor non fufficeret l.propter.C.in quib.cauf.tuto.Gab.Papiē. in form. lib.rat.red. pro tut.glo.1.n.3.

20 11.Sublim. nam datur curator, quia tutela perfonæ datur,& plenior eft adimens aliam tutelam non curam quæ bonis principaliter datur Zas. in l. non omnium.n.2.de legi. & ex caufa puta ob feniū vel malam tutoris valetudinem curator vel coadiutor datur l.folet. vbi glo. & Bar. de tutel.

21 12.Sublim. alijs modis, & fuprafcriptas fublimitationes corrobora ex dictis supra.tit.5. & ex caufis prædictis fimilibus d.l.propter.Papien. fupra, & vbi curator adiungitur, non poteft adiunctus authorari, Put.dec.414.lib.1.Petr.Iacob.d.rub.114. n.12. vbi legitimo ceffante fequentem in gradu admitti,qui fi non fit fufficiens fequens admittetur. fi fufficiens. fperetur,interim datiuo locus erit, & iudicis arbitrarium ait Rot.dec.60.n.4.part.1.recentis. & ex caufa dari l.decreto.25. vbi glo. & Bar. de admin tuto.

22 3. Lim. puberibus non dari l. Seiæ 26. de tutor. & curator.dat. ab his,Galganet. de tutel.lib.1.tit. 7.n.41. nempe mafculis 14. anno completo, & fœminis anno 12.perfecto §.1.Inft.quib.mo. tut. fini.Papi. in form.lib. ad red rat.tut.glo. eidem. fecus in curatore probans.

23 4.Lim. in filiofamilias in patris poteftate exiftēti cui non datur tutor à iudice, neque curator l. cū furiofo.7.C. de curator. furio. Ferret. conf.312.n. 11. in fine.Galgan.d.tit.7.n.57.Alba.cons.288.n. 9. & feq. nifi cum patre litigaret, vt per eum.

24 1. Sublim. nō procedere in bonis filiofamilias relictis hoc acto, vt pater nec vfumfructum, neque commoditatem confequatur.l.fcire.§. fi mater. de tutor. & curator.dat. ab his l.1.C. fi contra matr. volunta.Galgan d n.57.

25 2.Sublim. quando pater in poteftate hoftium reperiretur,tunc etenim dabitur curator l.muto.6.§. ei cuius. de tutel.Galgan.d n.57. vel deportatus l. fin.§ fin.C de fēt.paf.Rauē.fing.641.Crot in l.fi is qui.n.69.ff.de vfucapio.fed non tutord §.ei cuius.

26 5.Lim. nam non valet datio à iudice facta fine inquifitione ideft caufa cognita citatis agnatis,cognatis, amicis, & uicinis minoris,& abfque cognitione duorum, & facultatum cognitione minime defumpta; nec dari debet ad folam matris vel alterius petitionem alioquin tutelam datiuam nullā effe probant,Cur.Sen.conf.46.n.12.verfic,tamen. & verfic. quia quilibet, Ias.cons.149.col.3.verfic, item decretum requirit.lib.2.Plot.in l. fi quando, §.9.n.12.C. vnde vi.

27 6.Lim. vt forma ftatuti non feruata tutelæ datio nulla fit, & contra Iudicem in fubfidium in litem iurabitur, Cur Sen.conf.46.n.14.verfic. confirmo. Ias. vbi fupra.col.2.verfic.fecundo quia, Plot. vbi fupra.n.13. & feq.

28 7.Lim. non fubdito non dari tutorem l 1.2. & 3. l pupillo de tutor. & curator.dat ab his.l.1.C. vbi pet.tutor.Natta.conf.663.n.3. & 5. quia iurifdictionis eft tutelæ datio.

29 8.Lim. in feruis quibus tutor dari non poteft l.1. de tutel. Inftit.eod.tit. in princip. Nepos à Monte, Alban. de exceptio.artic.11.n 9.

30 9.Lim. alijs cafibus. & fuprafcriptas limitationes corrobora, vt fupra.tit.5.

TIT. XI. QVOMODO QVANDO ET VBI TVTORES DENTVR.

SVMMARIVM.

1 *Teftamento tutores dantur ex certo tempore ad certum tempus fub conditione, & ante heredis inftitutionem.*
2 *Conditione fub expreffa a iudice tutor dari nequit fub tacita fecus; nec certa rei, vel caufa, nec contra matris voluntatem.*
3 *Cognitio caufe requiritur in datione tutela alioquin nulla eft.*
4 *Caufa alia quam petita datio corruit.*
5 *Caufa alia quam petita datio nulla eft etiam fi alia vera ad fuiffet.*
6 *Incompetentia iudicis tutoris dationem irritam reddit.*
7 *Tempore etiam Dei honore feriato tutela decernitur.*
8 *Effectum ftatim fortitur tutela datio fimplex.*
9 *Gerere tutor non poteft nifi impletis implendis.*
10 *Forenfis tutor legitimus non datiuus conftitui poteft.*
11 *Forenfi pupillo recte tutor datur.*
12 *Forenfi in alio territorio domicilium habens non datur tutor.*
13 *Plures tutores teftamento in folidum dari poffunt.*
14 *Officium tutoris extra territorium extenditur.*
15 *Officium tutoris à iudice dati extra territorium extenditur etiam fi in alio territorio iudex non habeat iurifdictionem.*
16 *Officum tutoris fimpliciter dati extra territorium extenditur.*
17 *Officium tutoris extra territorium extenditur fiue à teftatore vel à Iudice datus fit.*
18 *Officium tutoris non extenditur quoad excepta à tutela.*
19 *Decretum iudicis loci bonorum requiritur fi contradictor extet.*
20 *Debitorem alterius territorij tutor trahere nequit.*
21 *Territorij diuerfi vnufquifque tutor deputatus in fuo territorio adminiftrat.*
22 *Originis patris pupilli loco tutor dari debet.*
23 *Iudex loci bonorum dat tutorem fi in loco originis datus ab eis fe excufat.*
24 *Tutela defertur prout fucceffio ab inteftato.*
25 *Tutela datur fecundum ftatuta loci.*
26 *Confirmatur fine inquifitione,& fine fatifdatione teftamento imperfecto datus vel per epiftolam. et an via executiua.*
27 *Confirmatus à Iudice teftamentarius cenfetur.*
28 *Inquifitio vt ualidet tutoris dationē quatuor concurrere debent de quibus ibi.*
29 *Inquifitio in tutore à patre dato nifi ex caufa non requiritur nec præfcita fatifdatione.*
30 *Decretum iudex fine alicuius citatione in datione tutoris vel curatoris interponit fine inquifitione fiuè pupillo fiue furiofo detur.*
31 *Cōfirmatio in matre, et auia tutricibus neceffaria nō eft.*
32 *Confirmatione non eget minus folemni teftamento tutor datus nullo ex caufa præteritionis vel exheredationis, fi liberorum alter in teftamento minus folemni tutor datus fuerit; quamuis fecus extraneo tutore dato.*
33 *Teftamento minus folemni, Principis tutor datus ipfo iure valet.*

34 Te-

34 *Testamento minus solemni datus gerit si confirmari petens iudex negligat.*
35 *Confirmationem tutoris negat iudex causa noua superueniente.*
36 *Actum ad vnum tutor datur.*
37 *Seipsum tutorem scribere nemo potest.*
38 *Citari nemo debet in datione tutoris vel curatoris nisi ex inquisitione detur.*
39 *Mater monenda prius est an tutrix esse velit.*
40 *Loco quolibet etiam in ecclesia dari potest tutor.*
41 *Confirmari debet ab intestato tutor datus.*
42 *Delegari, & mandari alteri nequit tutoris datio nec à testatore nec à iudice.*

QVOMODO QVANDO ET VBI TVTORES DENTVR
DE DIE ET CONDITIONE CAP I.
TIT XI CAP I.

5 TEstamẽto tutor dari potest ex certo tempore, & ad certum tempus, & sub conditione & ante hæredis institutionem §. ad certum Inst. qui testa.tut.dar.pos l. si quis sub conditione. de testam.tutel. & l.tutor. Fab. in §.1.n.9. Institut. qui testam.tutor.dar.pos. Cap. in l. actus legitimi. n.15. de reg.iur. à testatore scilicet non à Iudice, Mãzi. de tutel.tit.quomo.dari.debea.in princ. Roland. de florib. testamento.rub.30.n.6. & 7. vbi interim alium tutorem à iudice dari. Gab.cons.29. n.57.lib.2. Caldas. de restitutio. in integr. verbo. sine curatore.n.113. vbi rationem differentiæ tradit, Menoch.cons.380.n.2. vbi de dato à testatore ad tempus, & sub conditione; secus dicens si à iudice daretur Piag. de tutor.Q.3.n.42. & sequent. Petr. Iac. in pract. rubr.114.n.9. Subdens interim datiuæ locum fore ex §.1. Institut. de Attilian tutor. Gutier. de tutel.par.1.cap.11. Montan. de tutel.cap.10.n.1. & sequent. vbi etiam testamento posse reuocari.n 15. Galganet. de tutel.lib.1.tit.2. n.12. in fine, & de conditione si volet.n.13. per l. 23. de testament.tutel.& n.29. & sub pluribus etiã conditionibus disiunctim datio tutelæ facta subsistit, & vltimam impleri sufficit l.tutor.8.§. in tutoris. de testam. tutel. Galganet. supra n.30. & lib. 3.Q.18. vbi rationem affert. Surd. decis.207.n.9. Papien. in form.lib. ad redd.rat.tut.glo. in suo n. 1. vbi etiam in testamento minus solemni a patre dari posse, sed in codicillis vel epistola datos confirmari debere, & Cald. supra n.60. in testamento, codicillis, alia vltima voluntate, & inter viuos à patre dari posse, & ab intestato etiam, & ex testamento imperfecto, nec indigere confirmatione expressa. Fab. de Anna.cons.84.n.14.20, & seq. dari non posse sub conditione si de datiua agatur; secus in testamentaria si modo conditio expressa sit, non tacita ex Albe. in l. ducto §. sub conditione. n. 3. de tutel. & ad vnum actum expediendum dari potest, nec alia expedire poterit, Rota. dec.43.n. 1.par.2.recentis. secus probans in generaliter constituto. & ad certum tempus dari posse excusatione matris durante, Cancer.varia.resol.par.1.c.7.n. 135. vbi etiam ex Surd.dec 207.n.9. tutori substitutum dare posse. & n.1. testamento, & codicillis dari posse qui testamẽto confirmati censentur nisi reuocentur. Doc. in §. non tantum Inst. de codicil,

2 1. Lim. nam licet à Iudice sub extrinseca conditione dari nõ possit, sub tacita tamẽ quę scilicet tacite insit dari potest puta si satis dederit, & huiusmod sub conditione, quæ tacitè insit, si autem tacitè non inesset secus esset. Dec. in cap. significasti n.14. de electio. Piag. & Gutierez. supra vbi etiam nec ad tempus à Iudice dari posse d. cap. 11. & dari nõ posse sub conditione quæ tacitè nõ insit probat c. 24. ex cõi. & Soc. Iun.cons.85 n.5.lib.3. Caldas. d. versic sine curatore n. 113. rationem reddens quia factum testatoris in eoquod deficit potest per iudicem suppleri, sed Iudicis non nisi per iudicem & quia ex l. 12. tabular. vti quisque rei suæ legasset ita ius est, idest quomoducumque saluis legibus, sed Iudex ex inquisitione, & solemniter dare tenetur, Gab. vbi supra & Cagn. supra qui sub tacita conditione à Iudice dari posse probant, Menoc. d. n.2. Gab. cons. 29. n. 57. lib.2. Fab. in §. 1. n. 9. Instit. qui testa. tuto. dar. pos Montan. supra Galganet. de tutel. lib.1. tit.7.n.61. iudicem ex tempore, vel sub conditione tutorem, vel curatorem dare non posse l.muto.§. subconditione de tutel. Galganet. d. Q. 18. nisi conditio tacitè inesset n. 7. Roland. d.n.6.& 7.

2. Lim. non posse dari certæ rei vel causæ §.ad certum Inst. qui testam.tuto. dari pos. vbi glo.& Aret. Eugen. cons. 98.n.24.

3. Lim. non posse dari contra matris voluntatem, & datus remouebitur l.1.C. si contra matris volut. vbi glo.& Salic. & ipsa volens admittetur Surd. cons.159.n.16.

TIT. XI. CAP. II.
DE CAVSÆ COGNITIONE ADHIBENDA.

3 Eadem die concessa qua tutelæ datio petita fuit, nulla est, quia causæ cognitio non videtur adhibita, nam tutor cum inquisitione, idest causa cognita, dari debet, Cur. Sen. cons.46.n.13. Ias cons. 149.n.2.lib.2. Paris.cons.85.n.3.lib.3. Benint. decis.2. Pie. in.l.post.contractum n. 60. de donation. Eugen. cons. 12. n.12. Meno. de arbitr. Q. 76. & cons.380.n.3. Gutier de tutel. part. 1. cap. 19. n. 33. Montan. de tutel.cap.22. vbi subdunt non stari iudicis assertioni de causæ cognitione, Galganet. de tutel. lib.1.tit.7.n.43.

4 1. Amp. corruere etiam si datio ex alia causa quã petitum fuerit facta sit; vel si ex falsa causa emanarit. tũe etenim ipso iure nulla est Cor.cons.280. n.3.lib.1. Cast.cons.413.n.1.lib.2.& idem est quo modo in petitione erratum fuerit, Tiraq. de iudic. in reb.exigu. ferend.versic. decimoquinto.pag.83.

5 1. Subamp. etiam si vera causa adfuisset ex qua decretum interponi potuisset, quæ tamen allegata non fuit, sed falsa adducta ob quam decretum interpositum fuit Simone. de decret.lib.1.tit.1.n.22. pag.28. per l. tutor si petitus. & l. Seiæ egresiæ de tutor. & curator dat. ab his. Duen.reg.185.n.2.

6 2. Amp. idem esse si tutor ab incompetenti iudice datus fuerit, Natt.cons.663.n.3. vbi etiam quando in datione tutelæ mentio facta esset quæ non appareret, Bal.cons.334 lib.4. vbi etiam tradit quando nepos quoad tutelam aui originem sequatur. Crau.cons.690.n.7.

Tit,

TIT. XI. CAP. III.
QVO TEMPORE DARI POSSIT TVTOR

7 Feriata die etiam in honorem Dei tutela decerni, & confirmari tutor potest quando causæ cognitio non requiritur, secus quando requiritur, vt si per inquisitionem detur l. qui habet, §. quolibet de tutel. l. nec mandante § fin. de tutor. & curator. dat ab his, Docto. communiter. in l. 2. de Ferijs de communi testatur as. in l. 1. §. sed excipiuntur. n. 6. de Ferijs, Lanfranc. decis. 352. Montan. de tutel. cap. 25. qui subdit ex necessitate die Dominico opera ruralia fieri posse si alio tempore aptius fieri nequeant, ne occasione momenti pereat commoditas cœlesti prouisione concessa, vt vineas scrobibus mundare, Galganet. de tutel lib. 1. tit. 5. n. 24. subdens iurare posse cum sit extra iudicialis actus in quo dominico die iurari potest, & Serafin. decis. 782. n. 3. & 4. Galganet. supra tit. 7. n. 63. Spino, de testamen. glo. 29. n. 17. Bertaz. de clausul. claus. 1. glo. 5. n. 38. potest etiam inuentarium confici, & administratio decerni nō tamen decretum in alienatione bonorum minoris interponi ex magis cōi. Signor. in l. nemo. n. 33. C. de Sacr. san. eccles.

TIT. XI. CAP. IIII.
QVANDO EFFICAX SIT DATIO TVTELAE

8 Datio tutelæ simpliciter facta suum statim sortitur effectum Soc. Iun. cons. 85. n. 14. lib. 3.

9 Lim. tamen nō posse statim gerere sed ea præcedere debent, de quibus infra tit. 13.

TIT. XI. CAP. V.
DE TVTORE ALTERIVS TERRITORII

10 Tutor legitimus constitui potest etiam alterius territorij; secus tamen est in datiuo l. neque. C. qui dar. tutor. pos. Alex. conf. 161. n. 7. lib. 5. Borg. de tutor. & curator. n. 3.

11 1. Lim. nam datus pupillo forensi, & volenti recte datur præsertim si pupillo vtilis datio sit Bal. in l. 1. in fi. C. de iurisditio. om. iud. vbi pupillum forensem iurisdictionē prorogare posse ut tutor forensis sibi detur subditus tamē danti si pupillo expediat. Soc. in cap. significasti. n. 19. de foro competent.

12 2. Lim in datiuo domicilium in alterius iurisdictione habente, Aretin. in §. sed hoc iure. n. 5. Instit. de Attilian. tutor.

TIT. XI. CAP. VI.
DE PLVRIBVS INSOLIDVM DATIS TVTORIBVS

13 Insolidum plures tutores testamento dari possūt quorum altero tutelam acceptante; cæteri tutores esse desinunt, quod si à testatore nominatorum, eo cessante qui acceptauerat, nōminetur tutor, hic datiuus erit, non testamentarius, nec tenebitur nominans in subsidium pro illo in redditione rationū Rota. Auenion. decis. 141. idem dicens si nominatus facultatibus posteà laberetur. de pluribus autē tutoribus insolidum constitutis vide infra. tit. 14. & tit. 19. cap. 72.

TIT. XI. CAP. VII.
DE AVTHORITATE TVTORVM EXTRA TERRITORIVM

14 Datus intra territorium tutor extra illud officiū exercere potest, quoniam ad bona vbique existentia tutorum authoritas extenditur, Rol. conf. 91 n. 3. lib. 3. 80 n. 11. lib. 4. Cag. in l. fin. n. 27. de iurisd. om. iud. Rota. Rom. dec. 7. n. 6. de iud. in nou. post. Albe. de stat. lib. 3. Q. 2. n. 3. Alex. conf. 128. n. 4. lib. 1. Cor. conf. 202. n. 6. lib. 2. Bolog. conf 35. n. 4. & 5. dixi supra tit. 7. c 1. Affis. decis. Perus. 76. n. 2. post. Bar. in l. 1. C. qui. pet. tut. Fab. in l. 1. C. vbi petant. tut. & cur. n. 2. Masue. in pract. tit. de tut. & cur. n. 21. vbi etiam duos tutores dari posse per iudices locorum & n. 36.

15 1. Amp. etiam si iudex in alio territorio non habeat iurisdictionem, Ioan. de Amic. conf. 75. n. 5. Galganet. de tutel. lib. 1. tit. 6. n. 2. & sequent. & in conclusione citati.

16 2. Amp. etiam si fuerit simpliciter datus, adhuc enim quoad omne patrimonium constitutus censebitur Soc. Iun. conf. 148. lib. 1. Galganet. supra.

17 3. Amp. siue a testatore vel à iudice datus sit l. 2. C. de excusat. tutor. §. datus. Instit. de excus. tutor. Fab. in l. 1. n. 2. idem in curatore dicens nisi rei vel liti detur quia tunc à iudice rei, vel litis dari debet. C. vbi petan. tut. & cur. vel sufficere si detur ab Ordinario.

18 1. Lim. non procedere quoad excepta ei tutela aliqua enim excipi possunt ne per aliquem tutorū gerantur l. si tamen tutor. de testam. tutel. Soc. Iun. conf. 148. n. 1. & 3. lib. 1.

19 2. Lim. nam si contradictor extet petitæ immissioni in possessionem; iudicis loci bonorum decretū requiretur, Bar. in l pupillo. n. 1. de tut. & curat. Bal. in l. fin. n. 46. C. de ædict. D. Adria. tollen. Alex. conf. 128. n. 4. lib. 1. Dec. cōf. 207. n. 5. Cail. obseruat. 123. n. 6. l. 2. Galganet. d. tit. 6. n. 3.

20 3. Lim. non tamen debitorem alterius territorij trahere posse, Cast. conf 413. n. 4. lib. 2.

21 4. Lim. nam si testator plures tutores constituerit pro bonis diuersorum territoriorū, vnusquisque destinati territorij bona administrabit l. si tamen. 15. vbi Roc. de testam. tute. de communi testatur Scrad. de feud part. 10. section. 19. n. 15. vide infra, tit. 14.

TIT. XI. CAP. VIII.
VBI DANDVS SIT TVTOR

22 Ibi autem tutor dari debet vbi pupillus originē patris habet, & bona, & propter alibi sita se poterit excusare, Rim. conf. 97. n. 14. 16. & 18. & vbi maiorem partem bonornm habet glo. in l. 1. C. qui petant tutor. quam Bal. & alij ibidem communiter sequuntur. de communi Galganet. de tutel. lib. 1. tit. 6. n. 1. vide supra. tit. 7. licet omnia gerere possit n. 2. post. Fab. in l. 1. n. 2. C. vbi petant. tut. & cur.

23 1. Amp. vt si quoad alibi sita excusatio per tutorē proponatur, possit loci bonorum iudex alium pro

cis

eis tutorem constituere Fab. in l. 1. n. 2. C. vbi petant. tutor. & curator. per l. non solum. §. qui testamento. de excusatio tutor. & not. in l. propter. §. licet eod. tit. & l. iuris peritos §. cum oriûdus. eod. & C. de excus. tut. l. 1. & de reb. eor. l. magis puto. §. illud. vide infra. cap. 13. & tit. 12. cap. 1. ap. 1.

TIT. XI. CAP. IX.
DE LEGIBVS ET STATVTIS SERVANDIS IN DATIONE TVTORVM

24 Tutores dari debent secundum, quod de iure cõi defertur successio à qua tutela regulatur §. fin. Inst. de capit. diminutio Brun. de statut excluden. fœmin. artic. 12. Q. 1. cas. 2. n. 7. intellige, vt infra tit. 12. & 21.

25 1. Amp. vt dari debeat secundum statuta loci in quo prius decreta fuit, & in illa est locus præuentioni, Rimin. cons. 97. n. 30. & 31.

TIT. XI. CAP. X.
DE INQVISITIONE ET CONFIRMATIONE TVTORVM

26 Testamento imperfecto, & epistola tutor dari non potest; datus autem sine inquisitione cõfirmabitur, ac sine satisdatione l. 3. vbi glos. & Doc. de confirman. tutor. l 2. C. eod. tit. Cor. cons. 175. n. 13. lib. 3. & cons. 238. n. 10. 11. lib. 4. Ignc. in autben. ex causa. n. 179. C. de liber. præterit. vbi etiam rupto testamento ob præteritionem conseruari n. 178. Galganet. de tutel. lib. 1. tit. 2. n. 27. & tit. 3. vbi idem ait in curatore, & si ius testamenti controuertatur, interim tutorem dari posse eum etiam de cuius confirmatione ageretur l. iure nostro. 26. §. fin. de testam. tute de magis communi, Aldobr. in §. permissum. n. 26. Instit. de tut. & Galga. supra lib. 3. Q. 8. n. 8. & vbi confirmatur sine inquisitione executiuè procedi potest, Bal. in l. 2. circa med. versi. quidam sit distinguunt C. de confir. tuto. Gratia discep. 680. n. 10. & confirmatum non satisdare §. 1. Inst. de satisd. tut. l. testamento dato. de testam. tut. l. 1. vbi glo. verbo. simpliciter. l. 2. & 3. de confir. tuto. Cald. de rest. in integ. vers. fine curatore. n. 117. Spino. de testam. glo. 29. n. 15. qui tamen inquisitione opus esse ait.

27 Confirmatus autem à Iudice testamentarius dicitur, confirmatio namque administrationem respicit non dationem, Serafi. dec. 603. n. 3. Galgan. de tutel. lib. 1 tit. 3 n. 10. Franch cons. 116. n. 13 inter cons. vltimar. voluntat. vbi Pute. cons. 121. n. 24. & seq. ex communi dationem in testamento imperfecto nullam probat, & Marc. Anton. in l. hac consul tissima. §. ex imperfecto. n. 121. & seq. nisi ex liberis tutor datus esset, vt puta frater fratri, In matre secus concludit ibidem Nepos à Monte Alban. de exception. artic. 11. n. 11. & extraneum dari non posse testamento imperfecto, Polit. de pupillar. substitutio. n 43. Rol. in flor. testamẽto. rub. 30. n. 2. vbi testamento imperfecto dari non posse, quamuis sustineatur si testamẽtum liberorum præteritione corruat per auth. ex causa. C. de liber. præterit. operatur autem confirmatio etiam respectu feudorum, Scrad. de feud. part. 10. sect. 19. n. 18. verius, & receptius probat, Cald. de rest. in integ. vers. fine curatore. n. 116. in fine.

28 1. Amp. nam, vt inquisitio validet tutoris dationem quatuor continere debet primum an is dederit qui dare poterat. secundum numquid acceperit ille cui dandus tutor erat. tertium numquid is detur cuius dandi facultas sit quartum decreti interpositio pro tribunali. Confirmatio autem tutoris, Prætoris inquisitionem requirit an patris voluntas durauerit, vel celata, aut occulta, improbitas ignorata emerserit, vel inimicitiæ cum patre pupilli, nec primam patris voluntatem sequetur à qua discessit l. 7. & sequent. de confirman. tutor. Zus. in l. iuste. n. 13. de acqui. posses. Gutier. de tutel. cap. 3. n. 22. & citari debent cõsanguinei si extent, patris, matrisque octo si extent sin secus amici vel vicini, Montan. d. cap. 22. n. 5. & sequent Galgan. d. tit. 3. Decia. cons 49. n. 10. 11. lib. 1. Surd. decis 91. n. 1. & 2. subdens pupilli vtilitatem inspici debere per l. vtilitatem. 10. de confirman. tutor. & l. si vt proponis. C. eod. Martin. Garat. cons. 89. n. 14. & sequent. inter cons. vltim. volunt. vbi pro tribunali sedere debere si ex inquisitione iudex tutorem det licet alic quin vbiquè decerni possit; & inquirere teneri an magis matrem sine fideiussore quem non inuenit dari expediat, & quintum requiri mores scilicet creandi l. scire. §. cum reliquis. & l. in dando. vbi glo. etiam si senator sit de tut. & cur. dat. ab his.

29 1. Lim. non requiri d. inquisitionem in confirmatione tutoris à patre dati nisi ex causa l. 4. §. cum à patre. de confirmand. tutor Galgan. supra. n. 7. & 8. nec præstita satisdatione l. 2. de confir. tuto. l. testamento. & l. si nemo. §. 1. de testa. tut. Bero. cons. 123. n. 23. lib. 3. Gratia. discep. 914. n. 10. 11. vbi etiam non requiri citationem quando legitimus vel testamentarius datur cum leui cognitione.

30 2. Lim. nam decretum Iudex sine alicuius citatione interponere potest in datione tutoris vel curatoris pupillo, vel furioso sine inquisitione, Maranta. de ordine iudic. part. 6. de citatio. membr. 1. n 35. Gutierez. de tutel. part. 1. cap. 4. in fine. Gratia. supra.

31 3. Lim. nam mater, & auia non indigent confirmatione, sed solummodo tutelam coram, Iudice agnoscere tenentur renunciando secundis nuptijs, & Velleiano, Bar. in l. si quis sub conditione. n. 24. de testam tutel. Gutier. de tutel. part. 1. cap. 8. n. 19. vide tamen infra tit 13. & seq lim.

32 4. Lim. nam minus solemni testamento tutor datus si nullum sit ex causa præteritionis vel exhæredationis, non indiget confirmatione, si alter liberorum in minus solemni testamento tutor sit datus; quamuis secus sit, si extraneus datus esset, qui etiam testamento solemni filijs datus non indiget confirmatione, Bar. in l. naturali. §. si quæratur de confirman. tutor de communi testatur. Cur Iun. in l. hac consultissima §. ex imperfecto. n. 26. C. de testam. & Gutier. d. cap. 8. n. 56. & sequẽt. vbi etiã matrem, & auiam confirmari debere probat si imperfecto testamento datæ fuerint; quod si mater filio

lio quem instituit tutorem dederit modica inquisitione adhibita confirmabitur; sed magna requiritur si non instituerit, Bar. supra n.2 Gutierez. supra cap. 23. in quolibet actu etiam inter viuos dari posse, & iam minus solemni, & confirmari debere probat post Piag. de tutor. Q.17. & Scrad. de feud. part. 10. section. 19. n. 17. & 18. Rol. de Flor. testã. tab 30. n. 15.

33 5. Lim. non procedere in datis in testamento Regis, vel Principis minus solemni qui ipso iure valẽt, neque confirmatione indigent, vt supra tit. 3. in prima sublimitatione primæ limitationis primæ ampliationis Scrader. d. n. 18.

34 6. Lim nam si tutor minus solemni testamento relictus confirmationem petierit quam iudex concedere neglexerit, gerere poterit, Bar. in l. qui à patre n.4. de administratio. tutor. Aret. in §. sed si emancipatio n.4. instit. de tutel. Piag. de tutor. Q. 18. n.4. Gutierez. supra. n 60.

35 Sublim, & declara prædicta nam potest iudex ex noua superuenienti causa non confirmare si testatori fuerit incognita l. in confirmando in fine, & l. seq. de confirman. tutor. Guid. Pap. sing. 682. quãuis secus sit vbi testatori verisimiliter cognita fuisde communi omnium, Caldas de restitutio. in integr. verbo, sine curatore. n 116. versic. quæ quidẽ

Confirmandus est etiam tutor testamento datus de cuius viribus dubitatur, & testamentarius erit si tanquam non rescissum valeat testamentum, alioquin datiuus l. iure nostro §. fi. & l. seq. de testa. tut. l. 1. & 3. de confir. tut. Turret de clausul. codicil. Q. 30. n. 15. 16.

Tit. XI. Cap. XI.

DE TVTORE DANDO AD VNVM ACTVM.

36 Tutor licet regulariter posse detur, & in consequẽs omnibus bonis impuberis attamen ad vnum actũ dari potest, si pater legitimus administratot negligat Ias. in l. bonorum. C. qui admitti sed ex communi sententia solus filius adire potest, quamuis secus sit vbi pupillus sui iuris esset Dec ibi. n.2. & in 2. lectu. n. 12. de communi Montan. de tutel. cap. 10. n. 48. & ad adeundam hæreditatem dari posse l. cum in vna. §. tutor. de appellat. vbi Ctetin. ex Bar. in l. si hæreditas. de testa. tut. simpliciter, & ad eum actum dari posse Galganet. de tutel. lib. 3. Q. 8. n. 3. & ad dotem constituendam, augendam, vel permutandam dari posse l. non tantũ de tutor. & curator. dat. ab his vbi glo. Montan. supra. n. 49.

Tit. XI. Cap. XII.

DE SCRIBENTE SE IPSVM TVTOREM.

37 Seipsum tutorem scribere nemo potest nisi testator subscripserit l. ex sententia 29. vbi Docto. de testam tutel. vel nisi non facta subscriptione vti idoneus à Prætore fuerit approbatus l. vxori. 18. de leg. Cornel. de fals. Galganet. de tutel lib. 1. tit. 2. n. 34.

Tit. XI. Cap. XIII.

DE CITATIONE PRO DATIONE TVTORIS ET CVRATORIS.

38 Citari nemo debet in datione tutoris, vel curatoris, nisi quando ex inquisitione dari debet Bat. in l. quĩ habet §. quolibet. de tutel. Tiraq. in tract. res inter alios acta lim. 43. vide supra cap. 9. & pupillũ non debere citari l. illud 5. de tuto. & curato. dat ab his Scrad. de feud. part. 10. sect. 19. n 277. Maran. de ord. iud. par. 6. n. 35. Gratia. discep. 914. n. 6. vbi quando is datur qui dari debebat & n. 10. vbi etiam non requiri inquisitionem pręstita satisdatione, Bero. cons. 123. n. 23. lib. 3. nec citationem si legitimus vel testamentarius cum leui cognitione detur vt per eos Ias. in l. nequicquam n. 40. de off. pro cõs.

39 1. Lim. nam mater prius moneri debet an velit esse tutrix alioquin ea in mora non constituta, alterius tutoris datio nulla erit Bar. & alii in authẽt. matri, & auiæ C. quando mulier tutel. offic. fung. poss. Ferret. cons. 323. n. 3. vide infra tit. 21. & tractatum curatoris tit. 6. eccitari matrẽ debere Gab. de citat. n. 271. concl. 1. & omnes legitimi etiam extra prouinciam existentes citari debent priusquã datiuus eligatur Surd. cons. n. 1. & seq. nisi locus sit tutelę datiuæ n. 19. & seq.

Tit. XI. Cap. XIV.

DE TVTORIS IN ECCLESIA DATIONE.

40 Tutor in quolibet loco dari potest, & etiam in ecclesia l. qui habet §. quolibet loco. de tutel. Bertaz. clauf. 2. glo. 1. n. 6. Marti. Garat. cons. 89. inter cons. vltim. voluntat. nisi ex inquisitione dari debeat, quia tunc in loco solito maiorum pro tribunali deputato, sedere debet n. 16. Signorol in l. nemo. n. 30. & sequent. C. de sacro San. eccles. & supra cap. 9. amp. prima cum causæ cognitio requiritur, Ias. in l. 1. §. sed excipiuntur n. 6. de ferijs.

Tit. XI. Cap. XV.

DE DATIONE TVTORIS AB INTESTATO.

41 Nedum testamento tutor dari potest, verum etiã & ab intestato, & datum ab intestato iudex confirmare debet l. 1. & 3. de confirman. tutor. Igne in authen. ex causa n. 171. C. de liber. præter.

Tit. XI. Cap. XVI.

DE MANDATO TVTORIS DANDI.

42 Testator, & iudex alteri mandare non possunt tutoris dationem arg. l. si seruum §. non dixit prætor. de acqui. hered. Bero. Q. 67. n. 4. quia hoc ius tutorem dandi quibusdam tantum à iure permittitur l. 1. de tutor. & curator. dat. ab his.

TIT. XII. DE LEGITIMIS TVTORIBVS.

SVMMARIVM.

1 *Legitimi tuteres dicuntur quibus a lege tutela defertur agnati, vel cognati proximiores salua gradus prarogatiua; pater emancipati frater, patronus, & liberi n. 23.*
2 *Legitimi tutores à lege dantur.*
3 *Legitimi tutores dantur testamentarijs cessantibus.*
4 *Legitimus si desierit, ipso iure legitimo non datiuo locus est.*
5 *Legitima tutela defertur etiam inuitis.*
6 *Filius nepotem excludit ex filio pradefuncto in tutela legitima.*
7 *Curator furiosi amentis, & prodigi legitimus est.*
8 *Tutela à successione legitima regulatur.*
9 *Plures eiusdem gradus omnes sunt legitimi tutores.*
10 *Cognati à successione exclusi a tutela etiam excluduntur.*
11 *Statutum de successione procedit etiam in tutela.*
12 *Inuitis proximioribus tutela defertur matre, & auia exceptis.*
13 *Filius maior 25. annis patris locum in tutela ingreditur.*
14 *Successione exclusus à tutela etiam excluditur.*
15 *Mater auia, & maternus auus tutela non priuantur successione statuto exclusi.*
16 *Mater naturalis naturalium filiorum legitima tutrix est sicut legitimorum legitima.*
17 *Mater à tutela collaterales cognates excludit per quos à successione excluditur.*
18 *Mater minor tutrix est legitima, sed interim legitimus tutor alter dari debet, vel datiuus.*
19 *Sacerdos legitimus tutor esse potest quamuis non testamentarius.*
20 *Fratres vtrinque coniuncti consanguineis in feudalibus non praferuntur.*
21 *Proximiores ex simul inuestitis vasallo etiam minime coniuncti, si respectu successionis feudi proximiores sint, sanguine coniunctis in tutela praferuntur in feudalibus; in allodialibus autem sanguine proximiores.*
22 *Agnati feudalibus dominum excludunt.*
23 *Cognati in feudalibus cessantibus agnatis non admittuntur.*
24 *Matris, & auia tutela anormala seu anomala, & irregularis non regulatur a successione.*
25 *Prohibiti à lege tutores non sunt.*
26 *In habiles tutores esse non possunt.*
27 *Datiua tutela non regulatur à successione.*
28 *Emancipati filii pater tutor non est in casu de quo ibi.*
29 *Proximiore apud hostes existente legitimo locus non est sed datiuo.*
30 *Frater nepoti ex fratre in tutela prafertur.*
31 *Administratio tutela administratori legitimo non datur nisi à iudice deferatur.*
32 *Datiua est omnis tutela in Regno gallia.*
33 *Minor 25. annis tutor esse non potest.*
34 *Maxima capitis diminutio proximioris a legitima tutela excludit.*
35 *Mutus & surdus nullam possunt habere tutelam.*
36 *Vasalli tutor legitimus est agnatus testamentariis matre, & auia; ac pro auia cessantibus.*
37 *Plures eiusdem gradus agnati vasalli tutores sunt.*
38 *Ascendentes pater auus, & pro auus etiam quoad nouũ feudum vasalli tutores sunt.*
39 *Principibus tutores dantur qui statum regant.*
40 *Agnati vltra X. gradum admittuntur.*
41 *Vasallo proximiores ex simultanee inuestitis licet non coniuncti sanguine praferuntur in tutela.*
42 *Agnati in feudalibus tutores sunt, in allodialibus cognati ad quos allodialium successio spectat.*
43 *Agnati in feudi tutela domino praferuntur.*
44 *Agnatis deficientibus non admittuntur cognati sed feudi dominus ad tutelam vasalli.*
45 *Agnati collaterales non descendentes à primo acquirente nec simul inuestiti non admittuntur ad tutelam vasalli nisi ad feudi successionem admitterentur.*
46 *Agnati iure saxonico non admittentur nisi vt ibi.*
47 *Agnati ad vasalli tutelam admittuntur quando, & ad feudi successionem.*
48 *Dominus vasallo nisi sibi subditum tutorem dari non potest quamuis opus non sit esse vasallum.*
49 *Dominus immediatus vasalli tutor est vbi dominus tutor eius esse potest.*

TIT. XII. CAP. I.

DE LEGITIMIS TVTORIBVS

QVI SINT TVTORES LEGITIMI QVIBVS A QVIBVS ET QVO ORDINE DENTVR. CAP. I.

1 LEgitimi dicuntur ij tutores quibus ex lege duodecim tabularum tutela datur, idest agnati proximiores gradatim, vel cognati, salua gradus prærogatiua §. 1. Inst. de legato agnato tute l. 1. de legit. tuto vbi Bar. l. ab intestato de legitim. tutor. Manzi. de tutel. tit. qui legitim. tutor esse possint n. 1. & seq. glo. in §. fi. Inst. de cap. dimin Pappi. in Consuet. Borbon. §. 179. Surd decis. 106. n. 6. & 7. Gutierez. de tutel. part. 1. cap. 12. n. 1. præstita scilicet fide iussione, & bona, personamque minoris tuendi, vtilia faciendi, & inutilia prætermittendi promissione facta, Gab. conf. 29. n. 53. lib. 2. Montan. de tutel. cap. 7. n. 22. & sequent. vbi idem de patrono respectu libertorum, & de fiduciaria patris quoad filium emancipatum fratris respectu fratrum minorũ, matris & auiæ, & aliorũ, l. 3. §. fi. & l. 4. de legit. tuto. & c. 15. n. 10. & seq. Galgan. de tutel. lib. 1. tit. 4. n. 1. & 2. siue agnati, vel cognati sint n. 6. vel etiã frater emancipatus n. 9. per l. 3. & 4. de legitim. tut. & de patronis n. 10. & tit. 4. n. 19. de patre respectu filii emancipati, Borgni. de tutor. & curator n. 291. Bertaz. clauf. 9. glo. 5. n. 1. vbi de agnatis vel cognatis ad successionem vocatis, Ludouic. conf. 49. inter conf. vltima. voluntat. & Gualferd. conf. 50. ibidem & secundum ordinem successionem l. 1. 2. & 3. C. de legit. tute. quibus scilicet pupilli hereditas debetur, Papien. in form. lib. ad red. rat. tut. glo. in suo n. 2. Petr. Sac. in pract. rubr. 114. n. 30. vbi vsque ad 10. gradum agnatorum, & cognatorum.

2 1. Amp. vt à nemine dentur legitimi tutores sed à lege ipsa constituantur l. legitimos de legitim. tutor. & l. seq. vbi Bar. Cor. conf. 162. n. 2 & 3. lib. 4. Alex. conf. 161. n. 7. lib. 5. Gab. conf. 29. n. 53. lib. 3. Montan. de tutel. cap. 14 n. 1. vbi que morentur, & habitent, quamuis datiuus extra iurisdictionem iudicis non detur n. 2. & ipso iure sunt etiam alieni territorii, Bal. conf. 224. n. 2. lib. 1. Franc. Marc. Q. 251, lib. 1.

3 Il-

3 Illius scilicet quibus non fuere tutores testamento dati; vel dati, ante testatorem mortui essent Manzi. de tutel. tit. tutor. legitim quibus. dent. Galganet. de tutel. lib. 1. tit. 4. n. 14. ex tex. in l. intestato. de legitim. tutor. & l. si quis de testamen. aliqui decessissent, superstites tutores erunt d. l. si quis §. planè, & Instit. de legiti. agnato. tute. § quod autem.

4 2. Amp. vt si legitimus defierit, ipso iure legitimo non datiuo locus fit, Montan. de tutel. cap. 16. n. 7.

5 3. Amp. vt ipsis etiam inuitis legitima tutela deferatur, Christophor. de Castellio. conf. 26. n. 16. Dec. conf. 16. n. 4. Montan. d. cap. 15. n. 7. & 8. matre & auia exceptis, vt per eos, & Cor. conf. 101. n. 8. lib. 3. & Soc. Iun. conf. 16. n. 19. lib. 2.

6 4. Amp. vt filius excludat nepotem ex filio prædefuncto in tutela legitima l. 3. §. si duo de legitim. tutor. Port conf. 55. n. 14.

7 5. Amp. in curatore, tam prodigi, & furiosi, quam amentis Piag. de tutor. Q. 2. n. 24. Gutierez. d. cap. 12. n. 7. & sequent. vbi etiam quod tametsi curator non possit testamento dari, secus tamen est respectu furiosi, & de iure canonico Scrader. de feud. part. 10. section. 19. n. 147. & sequent. vbi horum curam esse legitimam, nisi legitimi cessarent, tunc etenim datiuæ locus esset n. 154. & Piag. de tutor. & cur. Q. 2. n. 28. & sequent.

8 6. Amp. vt à successione, legitima tutela reguletur, ita vt qui prior est in successione hic & in tutela prior existat Inst. de legitim. patrono tut. ad fin. l. 1. cap. de legit. tute, Soc. Iun. in l. sciendum n. 143. de legat. 1. & conf. 100. n. 12. lib. 2. Dec. in l. quo tutela 73. de reg. iur. vbi secus in matre, & auia Rim conf. 97. n. 20. post Cor. conf. 284. n. 3. lib. 3. & masculo proximiori fœmina exclusa in pari gradu existente defertur de magis communi, Gab. conf. 29. n. 8. lib. 2. licet secus vbi ipsa esset in gradu proximior, n. 10. Spino. de testament. glo. 29. n. 8. Bero. conf. 123. n. 7. lib. 3. Gutierez. de tutel. part. 1. cap. 2. n. 12. & 17. Scrader. de feud. part. 10. Section. 19. n. 32. Menoch. de arbitr. caf. 150. n. 32. & 33. Borg. de tuto. n. 183. vbi secus in matre, & auia statuto à successione exclusis, Montan. de tutel. cap. 15. n. 1. & seq. vbi de communi dixi supra tit. 2. Intrigl. de feud. sent. 2. art. 36. n. 44. subdens filium locum patris ingredi nisi vide infra tit. 21. n. 279. sed si consanguineæ deferatur hæreditas in medio existenti tutela legitima masculo datur l. 1. de legit. tuto. vbi Bar. & si plures sint patroni omnes, & eorum liberi tutores sunt quia omnes succedunt l. 3. §. si duo de legitim. tuto. Surd. de alim. tit. 9. Q. 10. & cognati successione per agnatos exclusi à tutela etiam exclusi censentur latè Scrad supra n. 34.

9 7. Amp. vt si plures eodem gradu existant simul ad tutelam admittantur §. fin. Inst. de capit. diminut; proximior tamen vel proximiores eiusdem gradus ibidem, & ad illam auus, auia, proauus & proauia parificantur, auus tamen præfertur & in tutela pronepotis pro auus maternus est proximior proauia paterna, ac etiam, patruo de communi testantur ex l. 1. auth. ibi posita l. delegit. tute §. fin. Instit. de capi. domin. vbi glo. & Doc. Bero conf. 123. n. 7. 11. 25. & 30. lib. 3. & Montan. supra in feudis Scrader. d. sectio. 19. n. 39. & seq. vbi idem in Regno, & Principatu, & quidem in infinitum vt feudi successio defertur n. 45. & sequent. l. 8. & 9. de legit. tuto.

10 8. Amp. vt cognati à successione per agnatos exclusi à tutela etiam exclusi censeantur Menoch. de arbitrar. cas. 150. n. 32. & sequenti, Scrader. supra. n. 34. secus in non exclusis, Onded conf. 88. n. 1. lib. 1. Calgan. de tutel. lib. 1. tit. 4. n. 6. & n. 21. exclusos à successione pupilli eius tutores legitimos esse non posse.

11 9. Amp. vt statutum de successione loquens in tutela etiam procedat, nisi de particulari successione loquatur, vel corrigat ius commune, Bal. conf. 224. in fine lib. 1. & cons. 218. lib 4. sed licet patruum in successione præferat pro auo materno adhuc proauus maternus patruo in tutela præfertur, Bero supra n. 26.

12 10. Amp. vt etiam inuitis proximioribus deferatur matre, & auia exceptis l. constitutione, C. de legitim. tut. l. 2. C. de tutor. & curator. creand. Cor. conf. 101. n. 8. lib. 3. & conf. 164. n. 2. lib. 4. Dec. conf. 16. n. 2. & sequent. Soc. Iun. conf. 16. n. 19. lib. 2. Montan. de tutel. cap. 15. n. 7. & 8. Galganet. de tutel. d. tit. 4. n. 8. vbi matrem, & auiam præferri proximioribus nisi secundo nubant, vel inhoneste uiuant.

13 11. Amp. vt filius, si maior sit 25. annis patris locum in tutela legitima ingrediatur l. tutela. de tutel. l. final. C. de legitim. tutor. Intrigliol. de feud. sent. 2. artic. 36 n 44. & 45.

14 12. Amp. vt exclusus à successione, iure communi, vel statutario, à legitima tutela etiam excludatur, & matre, & patruo ad successionem admissis ad tutelam etiam admitti, Cur. Sen. conf. 46. n. 6. & 14. Ius. conf. 149. n. 6. lib. 2. Gozad. conf. 54. Borgni. de tutor. n. 183. Onded. conf. 88. n. 13. & sequent. & per tot. lib. 1. Scrad. d. n. 34.

1. Lim. in patrono ex delicto à successione exclusos qui non priuatur tutela l. 1. §. interdum vbi Bar. de legit. tuto. quam habet ex mente legis nisi ius patronatus in totum perdatur l. 3. vbi Bar. eo tit.

15 2. Lim. in matre auia, & auo materno qui licet per statutum à successione excludantur à tutela tamen non excluduntur, Cor. conf. 284. n. 4. lib. 3. Dec. in l. fœminæ n. 19. de reg. iur. Bero. conf. 124. n. 8. & conf. 126. n. 26. lib. 2. est etenim extraordinaria tutela Ond. conf. 88. n. 29. & seq. lib. 1. Surd. decis. 48. n. 10. 11. Menoch. de arbitrar. iudicum caf. 150. n. 36. Gutierez. de tutel. part. 1. c. 2. n. 12. Barbat conf. 11. n. 8. lib. 3. quamuis auiæ mater præferatur, Menoch. supra n. 38. Borgni. de tutor. n. 183. Montan. de tutel. cap. 15. n. 5. Porti. Imol. conf. 193. n. 9. Marcabrun. ab Anguil. conf. 37. n. 85. Galganet. de tutel. d. tit. 4. n. 23.

16 1. Amp. d. lim. vt sicut mater legitima filiorum legitimorum legitima tutrix est ita, & naturalium mater naturalis §. quin veteris, & §. qui verè authent. quib. mod. natural. efficiun. sui Amanel. sing.16.

17 2. Amp. vt mater exeludat etiam collaterales & cognatos quamuis per eos à successione excluderetur, Cor. cons. 101. n.2. lib. 3. & cons. 17. n. 25. lib. 2. Borg. de tutor. & curator. n. 183.

18 3. Amp. etiam si mater sit minor, dummodo quousque ad legitimam tutelam peruenerit legitimus alius tutor, vel datiuus constituatur de magis communi, Bero. cons. 123.n.27. lib. 3. & datiuo locum fore tenet, Cor. cons. 17. n. 26. lib. 2.

19 13. Amp. vt sacerdos legitimus tutor esse possit, quamuis testamentarius esse non possit Manzi. de tutel. tit. quib. ex caus. quis excus. n. 28. & si legitimam, laicus vel elericus susceperit, eam reddita ratione deponet si sacros ordines suscipere voluerit, & Galganet. d. tit. 4. n. 26. volentes inquit legitimam tutelam suscipere posse, & monachos etiam superioris authoritate vide supra tit. 5.

20 14. Amp. vt in feudalibus fratres vtrinque coniuncti non præferantur consanguineis, Scrad. supra n.48.

21 15. Amp. vt ex simul inuestitis etiam si vasallo impuberi sanguine non sint coniuncti si proximiores sint respectu successionis feudi sanguine coniunctis præferantur Scrad. supra n. 49. & seq. in allodialibus proximiores sanguinis præferri probans etiam si dominus feudi iurisdictionem etiam allodialium habeat n.57.

22 16. Amp. vt agnati in feudalibus feudi dominum excludant Scrad. supra n.59.

23 17. Amp. vt cognati in feudalibus non admittãtur eessantibus agnatis Scrad. supra.n.62.

18. Amp. vt frater siue in potestate vel emancipatus sit legitimus tutor fratrum suorum vt patronus eiusque liberi libertorum Instit. de legit. patro tut. & de fiduc. tut. vbi Aldobr. Gratia. discep. 914. n. 1. & de patre qui filiũ emãcipauit Instit. de legit. parent. tute. Gratia. supra n. 3. & seq. l. 4. C. de legit. tutel. si vero testamentarius extet frater. maior minoris tutor non fiet l. si tutor. §. si duobus de tut. & rat. distrah. Rau. de decim tuto. c. 5. n. 15. Munnoz. de ratioc. c. 6. n. 46. l. 3. §. si & l. 4. de legit. tuto.

24 1. Lim. non procedere in tutela anomala, & irregulari vt ea est quæ matri, & auiæ defertur Port. cons. 193. n. 9. vide infra tit. 21.

25 2. Lim. in prohibitis à lege §. ex his authent. de hæredit. ab intest. Galganet. de tutel. lib. 1. tit. 4. n. 17.

26 3. Lim. non procedere in his qui inhabiles essent l. sæpe. 13. de curator. furios. Galg. d. tit. 4. n. 20.

27 4. Lim. non procedere in datiua in qua ratio successionis ab intestato non habetur ideo auus maternus à matre ad secunda vota transeunte nominatus æque idoneus patruo præfertur Gab. cons. 27. n. 7. & seq. lib. 1. Gutier. de tutel. d. cap. 2. n. 21.

28 5. Lim. vt licet pater sit tutor legitimus filij emancipati §. exemplo, Institut. de legitim. parẽt. tute. l. 3. §. final. de legitim. tutor. Galganet. de tutel. lib. 1. tit. 4. n. 7. attamen si mater mariti mores suspicetur filios sub conditione emancipationis instituat, pater emancipans filios eorum tutor non erit l. filiis matrem. 25. vbi Bal. n. 5. C. de in offi. testam. Gutierez. de tutel. cap. 13. n. 7. vide supra tit. 3. n. 40.

29 6. Lim. non procedere quando proximior esset apud hostes, tunc enim non legitimo. sed datiuo tutori locus erit l. 1. §. sed si apud de legitim. tutor. Galganet. d. tit. 4. n. 24. Bar. in d. §. sed si idem dicens si spes sit tutelæ legitimæ.

30 7. Lim. vt licet alioquin tutela sicut hereditas deferatur, attamen in tutela fratris ex fratre nepoti frater præferetur l. 3. §. si duo, de legitim. tutor. Natt. cons. 424. n. 6.

31 8. Lim. vt quamuis à lege tutela legitima deferatur, eius tamen exercitium siue administrandi facultas legitimo administratori non competit nisi à iudice deferatur l. final. C. arbitr. tute. Cor. cons. 164. n. 3. lib. 4. etiam si mater, vel auia, tutrix fuerit, exceptis his quæ forent tempore peritura n. 4. Montan. de tutel cap. 14. n. 6. & 7.

32 9. Lim. in Regno Galliæ, in quo omnis tutela est datiua potius quam legitima, Montan. supra cap. 14. n. 11.

33 10. Lim. in minoribus vigintiquinque annis qui tutores esse non possunt §. minores Institut. de excusatio. tutor. l. fin. de legit. tutor. Cor. cons. 274. n. 1. lib. 3. etiam si mater. sit l. 2. C. quando mulier tutel. offic. fung. pos. Soc. Iun. cons. 8. n. 7. & seq. lib. 1. Montan. d. cap. 15. n. 16. & seq. Galganet. de tutel. d. tit. 4. n. 16. vide supra tit. 5.

34 11. Lim. non procedere quando proximior esset capite minutus maxima capitis diminutione §. quod autem vbi glo. verbo. cognationis Instit. de capit. dimin Montan. supra n. 132. & sequent. legitima enim tutela capitis diminutione tollitur l. 2. vbi Bar. de legit. tuto. etiam iam suscepta l. 5. §. fi. vbi Bar. eod. tit.

35 12. Lim. in muto, & surdo, qui nullam possunt habere tutelam l. agnato. 10. §. final. de legitim. tutor. Galganet. de tutel. lib. 1. tit. 4. n. 20.

13. Lim. proximiori tantum deferri, & pluribus etiã eodem gradu existentibus vt puta fratribus §. fin. Instit. de capit. diminut. vbi glo. & Aret.

14. Lim. vt quamuis patronus liberti legitimus tutor sit; secus in patrona licet in bonis liberti succedat, & ipsa Instit. de legitim patrono tute. nec tutor erit si ius patronatus in totum perdatur l. 3. §. 1. vbi Bar. de legit. tuto.

15. Lim nam si primus legitimus desinat facto iudicis hoc principaliter agentis datiuo locus fit non sequenti legitimo; licet secus si desinat casu naturali vel ciuili iudice hoc principaliter non agente l. 3. §. quæ si vbi Bar. de legit. tuto.

16. Lim. nam propinquior agnata non impedit sequentem agnatum, nec cognata propinquior sequentem impedit cognatum l. pen. & ibi Bar. de legit. tuto.

Tit.

Tit. XII. Cap. II.

DE TVTORE VASALLI.

36 Vasalli tutor legitimus est agnatus, testamentarijs, matre auia, & pro auia cessantibus Fab. instit. de legitim. agnator. tutel. n. 1. Cur. Sen. cons. 66. n. 19. Scrad. de feud. part. 10. Section. 19. n. 31. & seq.

37 1. Amp. vt plures eiusdem gradus agnati omnes tutores sint Scrader. supra n. 39.

38 2. Amp. in ascendentibus patre auo, & pro auo etiam quoad feudum nouum Scrader. supra n. 40. & seq.

39 3. Amp. in Principibus quibus tutores dantur, vt per eos regnum, & principatus regatur, Tiraq. de primogen. Q. 40. n. 109. Gulielm. de Benedict. in capit. Rainutius. verbo. adiectæ n. 5. de testam. Bursat. cons. 179. n. 2. Scrader. supra n. 43. & quando à patre datus non fuisset, Tiraq. supra n. 208. Bursat. cons. 147. n. 3. Scrader. supra vbi idem si agnati Reges etiam vel principes essent & n. 95.

40 4. Amp. vt vltra x. gradum in infinitum admittantur, etiam si non sint feudalia, sed habeat dignitatem annexam, Scrader. supra. n. 45. & 46.

41 5. Amp. vt simultaneè inuestitis etiam si non sint vasallo impuberi sanguine coniuncti onus tutelæ deferatur, si respectu feudalis successionis vasallo impuberi proximiores existant, Scrader. supra n. 49.

42 6. Amp. vt in feudalibus tutores sint agnati, in allodialibus cognati ad quos allodialium successio spectat, Scrader. supra. n. 52. & sequent. vbi idem si dominus feudi habeat etiam iurisditionem in allodialibus.

43 7. Amp. vt agnati domino feudi in tutela præferantur, Scrader. supra n. 59.

44 8. Amp. vt agnatis deficientibus non admittantur cognati, sed dominus feudi, Scrad. supra. n. 61. & 68. & sequent. vbi testamentariis nec non, & legitimis cessantibus tutelam ad dominum, etiam quoad allodialia pertinere, intelligendo de immediato domino n. 71. nec posse esse locum datiuo n. 81. & à feudi domino dari n. 83. etiam respectu allodialium, & etiam si alibi vasallus domicilium habeat n. 85. & sequent. & si plurium dominorum sit vasallus à quolibet eorum tutor dari poterit respectu sui feudi n. 91. & n. 96. testamentario, aut legitimo excusatis minore, muto, surdo, milite, vel clerico existente, à domino dari probat, excusarique excusationem allegantes, & coram Paribus, vel mediato superiore, quibus cessantibus coram ordinario deducetur n. 98. & inutiliter testamento, vel codicillis datum solum dominum confirmare n. 99. verum si fuerit à domino inutiliter datus, à Paribus Curiæ confirmabitur, illisque cessantibus à Domino mediato. & ipso cessante ab Ordinario generali n. 100.

45 1. Lim. non procedere in agnatis collateralibus non descendentibus à primo acquirente neque simul inuestitis, nisi ad feudi successionem admitterētur, Scrader. supra n. 64. sed quando non descendunt à primo stipite successo, & tutela transuersalium septimum gradum non egreditur n. 65.

46 2. Lim. nam de iure saxonico non admittuntur agnati transuersales à primo acquirente descendentes, etiam respectu antiqui feudi, nisi & ipsi fuerint simul inuestiti Scrader supra n. 66.

47 3. Lim. quando agnati ad feudi successionem admitterentur Scrader supra n 67. iure tamen Saxonico secus testans.

48 4. Lim. non posse dominum vasallo tutorem nisi subditum suæ iurisditioni constituere, quamuis suum esse vasallum opus non sit Scrader supra n. 101. & sequent. idemque subdit de Paribus curiæ n. 106.

49 5. Lim. nam quādo feudi dominus est vasalli tutor de immediato domino sit intelligendum, non autem de mediato, Frec. de sub feud. lib. 2. fol. 229. pag. 2. versic. 39. authoritas, & Scrad. de feud. part. 2. section. 2. n. 56.

TIT. XIII. DE REQVISITIS, ET QVAE TVTORES FACERE DEBEANT ANTEQVAM GERANT.

SVMMARIVM.

1 *Acceptari tutela debet cum decreto iudicis, vt tutor gerere possit.*
2 *Acceptari tutela debet, vt supra ab omni tutore.*
3 *Decreto opus est in reuocatione tutoris.*
4 *Pronunciatio iudicis quod tutor idoneus sit intellige vt ibi.*
5 *Acceptare tutor debet officium statim cum sciat se tutorem datum sine alia denunciatione.*
6 *Scientia tutoris probari debet vt acceptare teneatur.*
7 *Scientia tutoris probatur denunciatione, & ex eo quod testamento, interfuerit.*
8 *Pater tutor, & curator filiorum acceptare tenetur cū decreto.*
9 *Dominus vasalli tutor sine decreto administrare nequit.*
10 *Iudex tenetur ex officio tutorem ad acceptandum compellere.*
11 *Acceptare omittens tutor cum decreto si tutorem sciēs tenetur ad omnia damna, & interesse pupilli iuramento in litem liquidanda.*
12 *Iuratur in litem pro damnis, & interesse contra tutorem qui gessit tutella sibi à iudice non decreta.*
13 *Administrans tutelam sine solemnitatibus requisitis pupilli successione priuatur ab intestato obeuntis.*
14 *Feudi antiqui ex parte, & prouidentia non priuatur tutor qui solemnibus non impletis administrauit.*
15 *Feudi respectu dominus tantum administrationem tūtori decernet, si prater dominum alius sit testamentarius, legitimus, vel datiuus tutor.*
16 *Acceptari cum decreto iudicis tutela, vel cura debet ex statuto delata vel ex consuetudine.*
17 *Administrare cessans tutor suo periculo cessat tutelam sibi decerni negligens.*
18 *Administratione non decreta venditio per tutorem facta nulla est.*

19 Acceptare tutor cogitur, vt ibi & n. 21. & 25.

20 Acceptare negligens à iudice legitime monitus testamentarius tutor, legato fideicommisso, hæreditate etiam non intuitu tutelæ relictis, pro vt & alius tutor intestati successione priuatur.

21 Acceptare munus tutor præcise compellitur, & supra n. 19. & 25.

22 Excusatus ex falsa causa à tutela ad omnia damna, & interesse tenetur.

23 Acceptare negligentes, vt suspecti remoueri possunt.

24 Acceptare tenetur cũ decreto tutor etiam instructionis, et notitiæ causa datus, & honorarius.

25 Acceptare præcise tutor cogitur nec interesse soluẽdo liberatur, & supra n. 2.

26 Administrationem ante decretam gesta nulla sunt.

27 Acceptatione, & obligatione suscipiẽdi tutelam per tutorem omissa, tutela nulla est.

28 Decretum administrandi, vt à iudice interponi possit, necesse est ei subditum pupillum vel bona esse.

29 Administratione à testatore tutori decreta; nõ est opus à Iudice decerni.

30 Inuẽtario omisso tutor gerere nequit etiam decreta administratione à testatore.

31 Administratio à testatore non operatur in feudalibus, alijs quæ de quibus testator disponere non potuit.

32 Legitimi tutores nõ egent decreto iudicis pro administratione.

33 Legitimi tutores licet decreto iudicis non egeãt, administratione tamen indigent.

34 Decerni administrationem opus non est si ita consuetudine caueatur.

35 Administrationem testamentario tutori decerni opus non est.

36 Contrarium tenẽt ibi citati.

37 Distingue vt ibi.

38 Mater, & auia inuita tutelam non coguntur acceptare.

39 Clerici testamentariam, & datiuam tutelam acceptare nequeunt.

40 Clerici legitimam tutelam gerunt.

41 Clerici pauperum testamentarię, & datiui tutores in subsidium esse possunt.

42 Immunes à tutela eam acceptare non tenentur.

43 Acceptare non tenetur testamento inutiliter datus ante confirmationem.

44 Administrare potest inutiliter testamento datus si iudex ter requisitus confirmare neglexerit.

45 Acceptare non cogitur habens excusationem si eam intra dies 50. à die scientiæ proposuerit.

46 Acceptare, vt tutor cogatur non sufficit in genere scire se tutorem datum nisi, & cui datus sit non ignoret in specie.

47 Acceptare cogitur legitimus tutor ex sola scientia obitus patris pupilli.

48 Acceptare cogitur consanguineus ligitimam tutelam nisi proximiorem adesse probauerit.

49 Scientia tutoris dati per pupillum probanda est.

50 Ignorans si per annos acceptare differas non tenebitur.

51 Acceptare statim cum sit tutor. non tenetur, sed cum temporis internallo iudicis arbitrio.

52 Feudi dominus respectu feudi tutores testamentarios vel alios coget administrare.

53 Administratio decreta præsumetur si tutor longissimo tempore gesserit.

54 Administratio decreta nõ præsumitur temporis cursu si de minoris, vel pupilli incommodo agatur.

55 Administratio decreta nõ præsumetur hoc altera parte negante.

56 Solemnitas non præsumitur quando ex facie instrumẽti constaret non interuenisse intellige vt ibi.

57 Administrare potest tutor etiam non decreta administratione quando iudex ter requisitus decernere neglexit.

58 Administrasse absque decreto tutores, & curatores allegare nequeunt.

59 Gesta sine decreto administrationis valida sunt si iudex tutorem vel curatorem esse pronunciauerit.

60 Gesta non decreta administratione tenent, si iudex ratum habiturum pronunciauerit.

61 Sententia iudicis contra vnum lata cæteris pupillis vel minoribus non oberit.

62 Sententia non nocet tutorum vel ab eis gestorum approbatoria nisi de hoc fuerit principaliter actum negocio plene discusso.

63 Sententia contra pupillum absentem, & indefensum ei non nocet.

64 Sententia non nocet cessantibus requisitis.

65 Appellare potest pupillus vel minor à sententia qua tutor vel curator fuit pronunciatus, & in integrum restitui; imo, & per eundem iudicem reuocari.

66 Legatam rem tutor legatario sine decreto tradere potest.

67 Mater, & pater sine decreta administratione gerunt & n. 72.

68 Contrarium nisi de rebus tempore perituris agatur.

69 Decreto administrationis opus non est in rebus tempore perituris.

70 Decretum administrationis non requiritur quando de pupilli commodo ageretur velut de sententia, & processu.

71 Gesta ab administratore coacto dato per prouisionem appellatione pendente valida sunt.

72 Decreto administrationis nõ egens pater, mater, et alij legitimi tutores. n. 67.

73 Legitimi tutores sine decreto administrationis tempore peritura dumtaxat administrare possunt.

74 Administratione à testatore decreta puta vxore relicta domina, massaria, et filiorum gubernatrice, decretum administrationis per iudicem non requiritur nec alijs casibus, vt ibi.

75 Inuentarium tutor facere tenetur, alioquin contra ipsũ in litem iuratur.

76 Iuratur in litem contra tutores inuentarium non cõficientes.

77 Inuentarium post duos annos fecisse non sufficit.

78 Inuentarium differens conficere carcerari, puniri, & remoueri potest.

79 Inuentarij ante confectionem agere, & conueniri tutor nequit.

80 Contrarium tenent ibi citati.

81 Inuentario non facto sine, eo adiens pupillo creditoribus, & legatarijs insolidum tenetur tutor.

82 Mater tutrix inuentarium facere tenetur.

83 Contrarium tenet, Ferret. ibi citatus.

84 Inuestigare tutor bona tenetur, eaque inuentario ponere.

85 Inuentarium legitima administrationis nomine continetur.

86 Remotus quia inuentarium non confecerit infamis fit nisi affinis sit vel consanguineus.

87 Inuentarium clare fieri debet non autem obscurè, & à notario, & cum solemnitatibus requisitis.

88 Librum rationum tutor facere tenetur, & pupillo adulto edere alioquin contra tutorem iurabitur in litem.

89 Liber tutoris licet priuatus verisimilia continens probat.

90 Liber tutoris non probat nisi data, & recepta contineat, & alia. vt ibi.

91 Liber rationum continere debet computum fructuum

in

in dies perceptorum, & alia de quibus ibi alioquin non probat.

92 *Librum rationum tutor custodire tenetur non etiam tutoris hæres.*

93 *Librum rationum tutor, & curator facere tenentur, etiamsi fuerit à testatore remissum.*

94 *Librum rationum, & inuentarium tutor producere tenetur licet rationes reddiderit, & alia fecerit vt ibi.*

95 *Librum rationum producere cogetur tutor quamuis dicat penes factores eum dimisisse.*

95 *Liber rationum non potest a testatore remitti.*

96 *Liber omitti potest si pupillo vtilius sit.*

97 *Causa iusta excusat a confectione inuentarij, & libri fortius necessaria: & quando simplex factor est ac negociorum gestor.*

98 *Iuramentum in litem non datur ob non confectum inuentarium, & librum rationum si tutor aliter probet quantitatem bonorum, redditum, & expensarum.*

99 *Inuentarium, & liber non requiritur alijs casibus quibus infra hoc eodem titulo.*

100 *Inuentarium totum edi debet.*

101 *Contrarium tenent citati ibi.*

102 *Distingue, vt ibi.*

103 *Iuratur in litem contra tutorem si recte gessisset tutela illegitime suscepta.*

104 *Iuratur in litem inuentario imperfectè facto nisi omissa inuentario poni in libro rationum posita essent.*

105 *Actus omnes a tutore gesti non facto inuentario nulli sunt.*

106 *Contrarium tenent ibi citati.*

107 *Administrare tutor nequit ante inuentarij confectionem.*

108 *Contrarium tenent ibi citati.*

109 *Administrat tutor ante inuentarium quæ inuentarium præcedunt.*

110 *Administrat tutor inuentario omisso si partes factum fuisse confiteantur vel minor ratificet.*

111 *Administrat tutor ante inuentarium vtiliter pupillo si ita elegerit.*

112 *Administrat tutor non facto inuentario quæ vsu consumuntur.*

113 *Administrat tutor sine inuentario quando non fieri pupillo expediret.*

114 *Administrat tutor omisso inuentario quando testator fieri vetasset.*

115 *Inuentario omisso tutor non obligat pupillum, sed suo periculo cuncta gerit.*

116 *Inuentarium inchoari debet intra 30. dies ab adita hæreditate, & intra tres menses perfici.*

117. *Inuentarium tutoris fieri debet cum solemnitatibus inuẽtarij hæredis.*

118 *Inuentarium omittens magis delinquit quam qui tutorem non petit.*

119 *Inuentarium in iudicio, & manu notarii confici debet.*

120 *Mulier non excusatur inuentario omisso nec minor licet restituatur.*

121 *Inuentario non ponens omnia cum suis qualitatibus in duplum punitur.*

122 *Inuentario aliqua non ponens minoris esse ignorans excusatur.*

123 *Inuentarium testamentarius tutor facere tenetur.*

124 *Inuentarium absentie, vel impediti loco datus tutor facere tenetur.*

125 *Inuentarium honorarius tutor, & causa notitia datus facere tenetur.*

126 *Amissionem rei tutor allegans probare tenetur.*

127 *Iurare debet tutor inuentario contenta vera esse.*

128 *Iuratur in litem contra non exhibentem rationum librum.*

129 *Librum rationum edere iterum debet qui alias edidit.*

130 *Amissionis libri allegatio tutorem à productione non excusat.*

131 *Hæres tutoris librum producere quia habere præsumitur, obstringitur.*

132 *Iuramento non habere non creditur in scriptura priuata sed in existente penes notarium secus est.*

133 *Iuramento tutoris bonæ famæ scripturas subtractas creditur.*

134 *Iuratur in litem contra tutorem ex lata vel leui culpa.*

135 *Iuratur in litem contra tutorem alienantem sine causa & solemnitatibus.*

136 *Iuratur in litem contra ementes à tutoribus sine causa, & solemnitatibus.*

137 *Iuramentum in litem non datur contra ementem bona fide.*

138 *Iuratur in litem contra tutorem, qui gessit ante administrationem sibi decretam, & cæteris seruandis omissis.*

139 *Iuratur in litem contra tutores, & curatores gerentes si scirent vel scire deberent tutela vel cura priuatos.*

140 *Filius contra matrem quæ ad secunda vota transiuit, & gessit in litem iurat.*

141 *Iuratur in litem contra tutorem qui proprias cum pupilli rationibus confudit.*

142 *Iuratur in litem contra tutorem conuertentem bona pupilli in suos vsus, eaue dilapidantem.*

143 *Dilapidans & in suos vsus bona pupilli conuertens ad damna interesse, & vsurarum vsuras pupillo tenetur.*

144 *Iuratur in litem si rationum libri multum confusi, defectiui, & inordinati essent.*

145 *Iuratur in litem contra tutorem ex mendacio bona non esse pupillo de quo conuictus fuit.*

146 *Iuratur in litem contra, negantem se tutorem, vel gessisse.*

147 *Iuratur in litem contra tutorem quia in libro expensas duntaxat reposuit; non autem recepta.*

148 *Iuratur in litem contra tutores nomina debitorum etiam à se ipsis exigere negligentes easque ad honestum lucrum minime ponentes.*

149 *Iuratur in litem contra tutorem quia bona pupilli intra tempus exigere seu redimere neglexit.*

150 *Tutor sine promissione ex male gestis adulto tenetur.*

151 *Fructuum perceptorum, & percipiendorum tutor tenetur.*

152 *Pecunias pupillares intra sex menses ad honestum lucrum collocare tenetur si bona emenda non extiterint.*

153 *Administrare negligens à iudice monitus ac si dolum commiserit tenebitur.*

154 *Dolo, & lata culpa carens tutor non patitur in litem iuramentum.*

155 *Iuratur in litem contra tutorem qui pecunias pupillares in sua Patria in negocio non consueto posuit.*

116 *Iuratur in litem contra tutorem, qui intra tempus bona pupilli non redemit.*

157. *Iuratur in litem contra tutorem qui calumniosè egit, & in expensis condemnatus fuit.*

158 *Iuratur in litem contra tutorem, qui à sententia iniusta contra pupillum non appellauit.*

159 *Iuratur in litem contra tutorem ob damnum passum nõ solutis publicis oneribus, & canone emphiteoticorum.*

160 *Iuratur in litem si tutor pro pupillo sine inuentario damnosam adierit hæreditatem.*

161 *Agere, & conueniri nequit tutor non facto inuentario in damnum pupilli nisi quoad ea quæ dilationem nõ patiuntur; vel nisi extaret contraria consuetudo.*

162 *Conuertens bona pupilli in suos vsus in duplum tutor tenetur*

tenetur, & eius haret.

163 *Liber in vno mendax nihilum probat.*

164 *Iuratur in litem contra tutorem si rem magnam alienauerit cum modicâ sufficeret.*

165 *Pupillares pecunias vtiliter non impendente tutore datur in litem iuramentum.*

166 *Librum, & inuentarium non restituente tutore finita tutela iuratur in litem.*

167 *Iuratur in litem si tutor rationes non reddat, vel pecunias exactas scribere omiserit.*

168 *Iuratur in litem si tutor proprias non pupillares pecunias ad cambium dederit nec pupillares exegerit.*

169 *Iuratur in litem si pecunias pupillares in manu inhabilis tutoris reliquit.*

170 *Iuratur in litem si tutor proprio nomine vel communi emerit rem pupilli:*

171 *Interesse tutor praestare tenetur pecuniarum pupilli in suos vsus conuersarum intellige, vt ibi.*

172 *Iuratur in litem si tutor scienter in debitum soluerit.*

173 *Iuratur in litem si tutor probationes habens iuramentum aduersario praestet.*

174 *Iuratur in litem si tutor non fecerit instrui pupillum, nec magistris mercedes soluerit secundum pupilli facultates.*

175 *Iuratur in litem contra tutorem etiam si tantum singulis annis probet esse perceptum.*

176 *Iuratur in litem contra tutorem qui lites cœptas prosecutus non fuit.*

177 *Possessionem ingrediens tenetur ad penas l, meminerint C. vnde vi. intellige, vt ibi.*

178 *Iuratur in litem contra insolutum recipientem rem minoris aut à falso tutore ementem nisi minor ratificet.*

179 *Agere nequit etiam praestita cautione rati inuentario omisso.*

180 *Diues tutor effectus an praesumatur ex bonis pupilli.*

181 *Inuentario descripta pupilli praesumuntur.*

182 *Inuentario sua bona patiens describi sibi praeiudicat.*

183 *Inuentario descripta pupilli praesumuntur nec contraria probatio admittitur.*

184 *Confessio tutoris, quod res pupilli sit, ei nocet.*

185 *Confessio tutoris, quod res pupilli sit nocet in mobilibus immobilia autem non esse minoris testibus quinque, & instrumentis probari poterit.*

186 *Probatio indirecta admittitur contra praesumptionem iuris, & de iure.*

187 *Probationes aliae admittuntur contra praesumptionem iuris, & de iure puta partis confessio in iudicio facta.*

188 *Inuentario descripta dominus vendicat nec tunc tutori etiam oberit descriptio.*

189 *Inuentarium contra debitores in eo descriptos non probat nisi citati essent.*

190 *Tutor inuentario non debet dicere talia bona pupilli, sed in haereditate inuenisse.*

191 *Contrarium tenet Galg. ibi citatus.*

192 *Inuentario haredis aliena descripta domino non nocent.*

193 *Inuentario aliena descripta non censetur pupillo tutor donasse.*

194 *Error inuentarij probari potest.*

195 *Denunciatione euangelica quoad forum poli tutori qui aliena inuentario posuit succurri potest.*

196 *Praesumptio pro inuentario quod bona sint pupilli tollitur admissis probationibus parte non contradicente.*

197 *Praesumptio pro inuentario notoria probatione tollitur.*

198 *Praesumptio iuris, & de iure ante sententiam contrariam probationem admittit.*

199 *Contrarium tenet Alciat. ibi citatus.*

200 *Praesumptio iuris, & de iure tollitur in integrum restitutione.*

201 *Praesumptio admittit protestationem praecedentem vel in actu omissam.*

202 *Inuentarij praesumptio probationem admittit instrumentis testibus, & praesumptionibus, vt ibi.*

203 *Inuentarium contra tertium non citatum non probat.*

Confessio tutoris extra inuentarium sibi non praeiudicat.

204 *Res quae semel in administratione fuere, adhuc extare praesumuntur.*

205 *Res consumptibiles arbitrio iudicis non presumuntur extare.*

206 *Inuentarium facere debet priuatum officium habens cum administratione.*

207 *Inuentarium facere debet tutoris coadiutor, & qui per se non autem alterius periculo gerit.*

208 *Immobilia inuentario describi debent per situs, & cohaerentias; mobilia per quantitatem, & aestimationem*

209 *Iura, & nomina debitorum cum quantitatibus, & instrumentis inuentario describi debent.*

210 *Addi inuentario debent quae eo confecto tutor compererit.*

211 *Bona, vt in haereditate reperta inuentario describenda sunt non vti bona pupilli supra n. 150.*

212 *Iuratur in litem contra tutorem non restituentem reliquatum.*

213 *Iurat in litem pupilli haeres contra tutorem ob non factum, vel non rectè factum inuentarium.*

214 *Suspectus tutor censetur omnia inuentario non describens, & vt suspectus remoueri potest.*

215 *Suspectus non censetur tutor qui sibi occulta inuentaria poni minime fecit.*

216 *Inuentarium tutor facere omittens pœnas quatuor incurrit, vt ibi.*

217 *Plures tutores inuentarium omnes facere tenentur.*

218 *Inuentarij confectione non excusatur tutor ex longa lite pendente super excusatione testamentaria tutelae.*

219 *Inuentarium fecisse asserens probare tenetur.*

220 *Inuentario non facto non potest tutor tutelae nullitatem opponere.*

221 *Administrare non potest tutor lite super suspicione pendente.*

222 *Inuentarium protutor curator, & alij & facere tenentur.*

223 *Pactum in litem non iurandi non tenet.*

224 *Iuramentum in litem iam transactionis habet.*

225 *Tutor, & curator in litem iurant.*

226 *Iuratur in litem contra tutorem qui formam statuti non seruauit in inuentarij confectione.*

227 *Mater, et auia tutrices excusantur si inuentarium secundum formam statuti non confecerint.*

228 *Inuentarium omittens pro non tutore est.*

229 *Inuentario non facto tutor authorari nequit, nec error communis in priuatis officijs attenditur; & duo facere debet, vt ibi.*

Iuramentum in litem pluribus alijs casibus defertur de quibus sub d. n. 229. differt à decisiuo.

230 *Inuentarium faciendum non est si ita iure vel consuetudine caueatur.*

231 *Consuetudo in contradictorio iudicio non obtenta non attenditur.*

232 *Iuramentum in litem contra tutorem cessat si inuentarium ob ignorantiam facti non fecerit.*

233 *Inuentarium à testatore remissum facere non tenetur tutor.*

234 *Contrarium tenent ibi citati.*

235 *Inuentarium in remissum à nullo tutore fieri debet. lim. num. seq.*

236 *Inuentarij tacita remissio sufficit ne fieri debeat.*

237 *Contrarium tenent ibi citati.*

238 *Inuentarij remissio non operatur si iudex ex noua causa fieri debere cognouerit.*

239

239 *Inuentarium remitti non potest in praiudicium creditorum.*
240 *Inuentarij remissio non tenet si iudex pupillo viderit expedire, vt fiat.*
241 *Inuentarij remissio non operatur quin bona describenda sint.*
242 *Liber rationum fieri debet inuentario etiam remisso.*
243 *Inuentarij remissio non operatur respectu doli in faciẽdo commissi.*
244 *Hæres à fideicommissario compellitur inuentarium conficere.*
245 *Legatam amittit tutor non acceptata tutela.*
246 *Inuentarium remitti non potest si statuto ita cautum sit.*
247 *Mater, & auia inuentarium facere non tenentur statuto illud fieri iubente non obstante.*
248 *Inuentarij remissio non sufficit ne confici debeat, sed à testatore prohiberi debet.*
249 *Contraria sententia magis communis est.*
Inuentarij remissio alijs casibus non operatur.
250 *Inuentarium fieri non debet appellatione super onere tutelæ pendente.*
251 *Remotione cessante tutor manet ac gesta tenent.*
252 *Inuentario non facto tutor administrat præstito fideiussore.*
253 *Inuentarij omissio non nocet si pro confecto habeatur.*
254 *Inuentarij omissio non nocet si aliter ratio reddatur.*
255 *Contrarium in libro rationum.*
256 *Rusticus excusatur inuentario non facto si peritiores consulere non potuerit.*
257 *Inuentarium non tenetur facere tutor ad vnum actum datus.*
258 *Inuentarium omitti potest ex morbo vel alia iusta causa.*
259 *Inuentario ponere credita non tenetur antequam tutor exigat quorum non adsunt instrumenta.*
260 *Omissio modica rei in inuentario non obest tutori.*
261 *Occulta rei omissio in inuentario non nocet tutori.*
262 *Iuramentum in litem non datur contra patrem tutorem.*
263 *Inuentarium si probetur amissum cessat in litem iuramentum.*
264 *Inuentarium iudex ex causa tutori remittit.*
265 *Inuentarium non fit ei pupillo succedente qui bonis cesserat.*
266 *Inuentarium fieri opus non est si nil pupillus habeat.*
267 *Inuentarium hæres tutoris ac tertij possessores facere non tenentur; intellige, vt ibi.*
268 *Curator ad litem inuentarium facere non tenetur.*
269 *Procuratorem tutor constituere potest inuentario nondum confecto.*
Adiunctus tutori an procuratorem constituere possit.
270 *Inuentarium ex causa omittens non dicitur in dolo.*
271 *Inuentarium minus plenum sufficit à iudice approbatum.*
272 *Inuentarium nobilis ac diues omittens cessat doli præsumptio nec contra eum in litem iuratur.*
273 *Iuramentum in litem non datur ob dolum in omittendo.*
274 *Inuentarium expensis pupilli fieri debet.*
275 *Legatum eius in quo tutor condemnaretur excludit dolum omissionis, non commissionis.*
276 *Legatum prædictum non operatur in emphiteoticis, & fidei commissarijs.*
277 *Legatum liberationis præfatum non prodest hæredi tutoris.*
278 *Legatum liberationis iam dictum non prodest quin reliqua tutor restituere teneatur præsertim à testatore ignorata.*
279 *Legatum à restitutione reliquorum valet.*
280 *Legatum liberationis facienda per hæredem, liberat à dolo commisso, & à restitutione reliquorum.*
281 *Contraria sententia magis cõit. est.*
282 *Legatum liberationis non liberat à dolosè gestis.*
283 *Legatum liberationis liberat à dolo præsumpto.*
284 *Legatum liberationis excludit dolose gesta post biennium, nec de dolo poterit opponi.*
285 *Legatum liberationis non tollit actionem in factum post biennium.*
286 *Doli actio, quæ biennio excluditur perpetua est dolo vigente puta aliena rei retentione.*
287 *Nullitatis dictio 30. annis duntaxat tollitur.*
288 *Legatum liberationis non operatur nisi respectu scrupulosæ rationum redditionis, non autem, quo minus rationem tutor reddere teneatur ac reliqua restituere.*
289 *Legatum liberationis tollit præteritum non futurum dolum.*
290 *Legatum liberationis coniuncto, operatur, vt bonam fidem tantummodo præstare teneatur.*
291 *Dolus futurus remissus censetur ex legato eius ad quod condemnaretur tutor in redditione rationum.*
292 *Contraria sententia cõit. est.*
293 *Legatum liberationis tutori non prodest qui non seruatis seruandis tutelam suscepit, nisi à testatore fuissent ei remissa.*
294 *Legatum liberationis non prodest publica voce, & fama doli tutoris quatuor testibus probata.*
295 *Legatum liberationis non prodest quando se tutor ingessit ante inuentarij, & solemnium confectionem.*
296 *Liberationis legatum prodest tutori gerenti ante inuentarium, & solemnia ei à testatore remissa.*
297 *Legatum liberationis non operatur quoad dolum in committendo.*
298 *Legatum liberationis, aliudue euanescit si tutor se à tutela excuset.*
299 *Liberationis legatum nil operatur si ita statuto caueatur inuentarium fieri.*
300 *Statuto iubente fieri inuentarium liberationis legato non obstante non habet locum quoad rationum librum remissum.*
301 *Statutum prædictum de tutoribus loquens in tutricibus cessat.*
302 *Iuramentum in litem non datur contra eum qui gestionem solemniter sibi decerni detulisset.*
303 *Pater legitimus administrator inuentarium facere non tenetur.*
304 *Actor gerens nomine, & periculo tutoris inuentarium facere minime tenetur.*
305 *Moram tutor, & curator purgare potest inuentarium priusquam gerant conficientes.*
306 *Inuentarij omissio si tutori non fuerit opposita, per ipsum gesta valida erunt.*
307 *Inuentarij omissio non nocet si plus in conficiendo impensum fuisset quam bonorum pupilli valor esset.*
308 *Inuentario debitis non descriptis tutor non punitur.*
309 *Inuentarij omissio non nocet si res pupilli nec expensas nec redditus haberent vel vniformes essent.*
310 *Inuentarij omissio non nocet tutori si sic pupillo expediret.*
311 *Frater communia administrans inuentarium facere non tenetur.*
312 *Frater communia vti tutor gerens inuentarium facere debet.*
313 *Fideiussor tutoris in eo quod vltra rei valorem puta ex contumacia fuerit iuratum non tenebitur.*
314 *Iuramentum in litem in iudicijs stricti iuris non datur nisi, vt ibi.*
315 *Iuramentum in litem in iudicijs bonæ fidei non datur*

quan-

quando quis potest liberari interesse singulare prastando.

316 Iurare minime cogitur qui mauult aduersarium condemnari quanti res est.

317 Iudex quantitatem interesse super quo iurari debet moderari potest.

318 Iuramentum in litem cessat si tutor ante inuentariū necessaria gesserit eauè que pupillo obesse minime possūt.

319 Inuentarij omissio ei non obest qui iustam habuit causam credendi tutorem non esse.

320 Dolo vero cessante iuramentum in litem cessat, & aliye pluribus casibus, vt ibi.

Iuramentum in litem triplex sub d. n. 320.

321 Satisdare tutor etiam legitimus debet rem pupilli saluam fore.

322 Satisdari à con tutore contutori debet etiam si petitum non sit.

323 Satisdare debent tutores, & curatores illustrium.

324 Satisdare tutor, et curator debet cum fideiussone.

325 Satisdare curator tenetur ad certas res vel lites constitutus.

326 Satisdatio per pupillum, & alium quemlibet peti potest.

327 Satisdari ex officio nemine petente iudex facit.

328 Satisdare debet tutor, & curator etiam si a nemine petatur.

329 Satisdatio ista debet esse idonea.

330 Satisdare tutor à maiori vel minori magistratu datus tenetur.

331 Satisdare tenentur à maioribus magistratibus dati nisi praeuia inquisitione facultatibus idonei fuerint comperti.

332 Satisdare iterum tutor, & curator tenetur si dati ab eis fideiussores obierint vel pauperes effecti sint.

333 Contrahens cum tutore certus esse debet impleta solemnia per tutorem alioquin contractus nullus esset ipso iure.

334 Contractus cum tutore gestus à iudice admisso tenet.

335 Satisdare non sufficit post susceptam, & incboatam gestionem.

336 Contrarium tenet Spec. ibi.

337 Satisdatione remissa tutores, & curatores bona hipothecabunt.

338 Satisdans certam pœnam etiam promittere tenetur.

339 Satisdatione ista non praestita tutor ab administratione arcetur.

340 Satisdatione non praestita gesta in iudicio ipso iure nulla sunt.

341 Satisdatione omissa tempore peritura gerere tutor potest pro vt et si pupillo alioquin praeiudicium inferetur.

342 Satisdare etiā legitimi tutores,& curatores tenētur.

343 Satisdare mater etiam debet.

344 Satisdare patronus etiam tenetur.

345 Satisdatio ista praestatur magistratu exigente, pupillo si fari queat, & seruo publico.

346 Satisdatione omissa magistratus conuenitur.

347 Magistratus conuenitur satisdatione ista non praestita initio idonea.

348 Magistratus probare debet satisdationem fuisse idoneam.

349 Magistratus satisdationem omittentes insolidum tenentur.

350 Magistratus pacisci non possunt, vt periculo vnus tantum tutores subiaceant.

351 Magistratus heredes hac subsidiaria actione tenentur.

352 Magistratus moniti si tutores, et curatores non dederint ad damna, & interesse tenentur.

353 Electus ad aestimandas tutorum satisdationes hac actione tenetur.

354 Scriba tenetur ad damna pupillo sui culpa procedentia.

355 Magistratus tenetur si testamento tutores datos sine inquisitione, confirmauerit, & fideiussore minime recepto.

356 Renunciantes falsa praesidi de facultatibus tutorum tenentur.

357 Magistratus satis non exigentes à Praeside iussi tenentur.

358 Magistratus qui Praesidi nomina dederint, vel eorum suggestu data sint dolo, & culpa lata tenentur.

359 Magistratus quibus Praeses nomina, & facultates tutorum ab alijs accepta remiserit pro instructione, si dolo, & lata culpa versati fuerint, tenentur.

360 Magistratus tenetur quando Praeses nomina ab alijs accepta ad eos remisit, vt ipsi darent, vinè post dationem exigerent satisdationem.

361 Iudex tenetur falsa de tutore denuncians.

362 Magistratus tenetur qui tutores iussu Praetoris dederit tutela finita non soluendo repertos.

363 Magistratus pater peculio tenus hac actione tenetur.

364 Collega eius qui tutorem dedit etiam tenebitur.

365 Magistratus ad vsuras etiam licitas tenebitur.

Notarius recipiens fideiussores minus idoneos quando vel non teneatur.

366 Pupillus non habet priuilegium prolationis in bonis magistratus sed cum caeteris creditoribus concurrit.

367 Magistratus non tenetur si tutor initio fuerit idoneus & ex fecerit ad quam magistratus tenebatur; licet postea non soluendo fieret.

368 Magistratus ex consuetudine non conuenitur.

369 Contutor ob inopiam contutoris actionem non habet contra magistratum.

370 Magistratus maiores hac actione non tenentur.

371 Magistratus seuillustres vbi in Prouincijs nominant tutores, & curatores, & vltra nominatos, & datos tenentur clarissimorum cautionem debitam exhibere.

372 Magistratus non tenentur nisi in eo, quod ex bonis tutoris seruari non possit.

373 Magistratus pro datiuo prius quam ad testamētarium perueniatur conuenitur, si diuiserent administrationem.

374 Fideiussores, & nominatores magistratuum non tenentur pupillo.

375 Magistratus non tenentur qui tutores dare possunt, non autem satis accipere.

376 Ordo in quo iudex ille est qui tutorem dedit non tenetur, nisi quoad praesentes periculum suscepissent.

377 Magistratus quilibet pro rata tantummodo tenetur.

378 Magistratus soli pupillo tenetur non si alij creditores agant.

379 Magistratus culpa alterius non grauatur.

380 Magistratus non tenetur si tutor à maiore magistratu idoneus pronunciatus non fuerit talis repertus.

381 Satisdationem tutor a contutore ex causa petere tenetur.

382 Satisdationem non petit à contutore statim facultatibus lapso contutor.

383 Satisdare non tenetur ex inquisitione datus.

384 Satisdationis omissio non nocet si tutor tempore finitae tutelae idoneus reperiatur.

385 Exulans tutor contutorem suspectum facere non potest tametsi, procuratorem in loco habuisset.

386 Satisdatio ista cōtinere debet rem pupilli saluam fore.

387 Satisdatio aequipollentibus verbis praestari potest illis rem pupilli saluam fore.

388 Satisdans solus plurium tutorum gerit.

389 Satisdare offerens si sit suspectus non gerit.

390 Satisdat pater emancipati filij tutor.

391 Satisdare debent tutores omnes etiam diuites.

392

392 *Satisdare ex lege obligatum pignora dare non sufficit.*
393 *Contrarium tenent ibi citati.*
394 *Satisdare non potens in municipium mittitur, vt ibi satisdet.*
Satisdans ex non obligatis tutoribus administrat.
395 *Satisdare tutor non tenetur ex inquisitione datus.*
396 *Satisdare ex inquisitione datus non tenetur etiam suspectus.*
397 *Satisdat ex inquisitione nulliter datus.*
398 *Satisdat curator ex inquisitione datus facultatibus non idoneus.*
399 *Satisdat à minore magistratu cum inquisitione tutor datus.*
400 *Satisdare pater, & mater non tenentur.*
401 *Contrarium in matre ibi.*
402 *Satisdatio in tutore, Principis non requiritur.*
403 *Satisdare non tenetur testamentarius tutor.*
404 *Satisdat testamentarius ex noua causa.*
405 *Satisdat testamentarius mala fama testatori ignotus.*
406 *Satisdat testamentariorum ille qui gerere vult.*
407 *Satisdare testamētarius tenetur si ita consuetudo seruet.*
408 *Satisdat testamentarius quando vetus causa testatori incognita esset.*
409 *Satisdat in testamento matris tutor datus.*
410 *Contrarium tenet Ang. ibi.*
411 *Satisdat testamentarius quando post testamentum non soluendo tutor fieret.*
412 *Satisdat testamentarius tutor nulliter datus.*
413 *Tutela non finitur si tutor non soluendo fiat.*
414 *Satisdatio necessaria non est in personis honestis, & bona uita.*
415 *Satisdare non tenetur honesta persona, & bona uita si vtile sit pupillo.*
416 *Satisdat honesta persona nisi à maiori magistratu cum inquisitione datus, & idoneus fuerit pronunciatus.*
417 *Satisdare tenetur qui plurium tutorum gerere voluerit, vel ille geret quem cæteri eligent.*
418 *Satisdatione omissa tutores pro pupillo sententiam fauorabilem reportare, & obtinere possunt.*
419 *Satisdare non tenetur patronus honesta persona.*
420 *Fideiussor tutoris non tenetur ad ea quæ tutor voluntarie gessit.*
421 *Satisdationem sufficit alibi à loco tutelæ non valde distanti præstatam fuisse.*
422 *Contrarium tenent ibi citati.*
423 *Fideiussores inter sese tutores sufficit extitisse.*
424 *Satisdatio non est de esse tutelæ ideo alia die præstari potest.*
425 *Satisdatio remissa à testatore non præstatur.*
426 *Contrarium tenet Serad. ibi citatus.*
427 *Satisdare non tenetur tutor cui redditio rationum remissa fuit.*
428 *Satisdatio non præstatur ab eo cui non ab homine, sed à lege rationum redditio remissa fuit.*
429 *Satisdare non tenetur legitimus tutor cui à iudice ex inquisitione tutelæ vel curæ administratio decreta fuit.*
430 *Satisdationem minor magistratus non remittet.*
431 *Satisdatio non remittitur à iudice nisi idoneus tutor fuerit pronunciatus.*
432 *Satisdare debet plurium tutorum vnus qui solus gerere velit.*
433 *Satisdare non tenetur dominus feudi tutor vel curator vassali.*
434 *Satisdatio tutoris consuetudine tolli potest.*
435 *Satisdare non tenetur valde diues.*
436 *Contrarium tenent ibi citati.*
437 *Distingue, vt ibi.*
438 *Satisdationem semel idoneè præstitam sat est.*
439 *Satisdare non tenentur Illustres, & superillustres.*
440 *Contrarium tenent ibi citati.*
441 *Satisdationem per æquipollens implere sufficit.*
442 *Contrarium tenent ibi citati.*
443 *Satisdare pupillum ratum habiturum, aut de soluendo iudicatum non tenetur tutor.*
444 *Satisdare tenetur de conseruando aduersarium indemnem tutor qui dubitatur an tutor vel curator sit.*
445 *Satisdare lite pendente sufficit tutorem agentem.*
446 *Satisdare non tenetur pater legitimus administrator.*
447 *Satisdare non tenetur à maioribus magistratibus tutor datus.*
448 *Satisdatione opus non est si pupillo expediat, & etiam non præstita tutorem gerere.*
Fideiussoris facultates non requiruntur maiores pupilli facultatibus.
449 *Iurare tutor debet vtilia facere, & inutilia prætermittere.*
450 *Vtilia facere, & inutilia prætermittere tutor debet etiam promissione non facta.*
451 *Iuramentum vtilia faciendi, & inutilia prætermittēdi ex officio potest iudex, vt præstetur tutorem compellere.*
452 *Iuramentum istud præstari debet ijs casibus, vt supra dictum fuit n. 2. & sequen in ampliationibus capitio primi huius. tit. 13.*
453 *Iuramentum istud præstant etiam tutores, & curatores illustrium.*
454 *Iuramentum istud præstant tutores etiam illustres.*
455 *Iuramentum istud præstatur etiam in tutela, & cura à statuto delata vel à cons.*
456 *Iuramentum istud non potest à testatore tutoribus remitti.*
457 *Iuramentum istud statuto vel consuetudine tolli nequit.*
458 *Iuramentum istud tutores etiam locupletissimi præstāt.*
459 *Iuramentum istud tactis scripturis præstari debet.*
460 *Iuramentum hoc præstant curator, & actor.*
461 *Iuratur in litem contra tutorem, & curatorem qui prædicta non seruauerit.*
462 *Iuramentum inutilia prætermittendi, & vtilia faciendi tantum, præstat omnis tutor, & curator.*
463 *Defendere tutor tenetur pupillum contra proprios filios, & n. 485.*
464 *Iuramento vtilia faciendi &c. non præstito tutor, & curator furiosi gerere nequeunt.*
465 *Iuramento isto omisso tutela non irritatur sed gesta tenent.*
466 *Iuramento isto non præstito vtilia pupillo gerere potest tutor, & quæ non patiuntur dilationem.*
467 *Iuramentum istud per æquipollens præstitum fuisse sat est.*
468 *Iuramentum istud non præstat tutor ad vnum dumtaxat actum datus.*
469 *Defensionem pupilli tutor expresse promittere tenetur.*
470 *Contrarium tenent ibi citati.*
471 *Defensio pupilli verbis æquipollentibus non præstatur.*
472 *Contrarium tenent ibi citati.*
473 *Defensionis prædicta omissio tutela nulla redditur.*
474 *Contrarium tenet, Alba ibi citat.*
475 *Administrare, & litem, & bona honoremque minoris tutor defendere debet.*
476 *Defensionem hanc curator omnis promittere debet.*
477 *Defensionis iurata promissio non sufficit nisi addatur sine dilatione.*
478 *Contrarium tenet, Bal. ibi citatus.*
479 *Custodire tenentur tutor, & curator ideo interesse habent in possessione bonorum.*
480 *Defensionis omissa promissione gesta corruunt.*
481 *Defensionem, & iuramentum prædictum testator remittere nequit.*

482 *Iu-*

482 *Iuramentum prædictum non potest præstari per procuratorem specialem, & ad iurandum iudex ex officio cogit.*

483 *Defensionis promissio est hac cum bonorum hipotheca à tutore fieri debet.*

484 *Iuratur in litem contra tutorem qui defensionem non promiserit, vt supra, & aliter gesserit.*

485 *Defendere pupillum tenetur tutor etiã contra proprios filios. & num. 463.*

486 *Sententia contra pupillum indefensum nulla est.*

487 *Litigare iniuste tutor minime tenetur.*

488 *Defensionem prædictam testamentarius præsertim plenissima potestatis præstare non tenetur.*

489 *Contraria opinio communis est.*

490 *Defensionis prædicta promissio ad consanguineos non protenditur.*

491 *Vtilia facere, & inutilia prætermittere sat est, & defensionem æquipollenter promisisse.*

492 *Contraria opinio communis est.*

493 *Iuramentum vim habet huius expressa promissionis.*

494 *Contrarium tenent ibi citati.*

495 *Vtilia pupillo facere tutor potest defensione prædicta nondum promissa.*

496 *Defensionem prædictam non promittit tutor ad vnum actum.*

497 *Mater, & auia tutrices legitimis præferuntur etiã statuto à successione exclusa.*

498 *Mater, & auia promittere debent cum expressa bonorum hipotheca.*

499 *Dos hipothecata censetur pro tutela matris, & auiæ.*

500 *Matris, & auiæ gesta tenent, d. promissione omissa.*

501 *Matris, & auiæ frugi curatoria cautio sufficit loco prædictæ promissionis.*

502 *Mater, & auia, Velleiano renunciare tenentur.*

503 *Velleiani renunciatio promissione generali continetur.*

504 *Mater, & auia secundis nuptijs renunciare tenentur.*

505 *Amplia, vt infra n. 520.*

506 *Mater, & auia testamentaria tutrices non tenentur secundis nuptijs renunciare.*

507 *Contrarium tenent ibi citati.*

508 *Mater, & auia renunciare debent omni legum auxilio.*

509 *Renunciatio omni legum auxilio de consuetudine non seruatur in matre, & auia tutricibus.*

510 *Mater, & auia iurare debent vtilia facere, & inutilia omittere.*

511 *Matris, & auia quinque requisita de quibus supra n. 497 et seq. seruare tenentur quia sunt de forma.*

512 *Mater, & auia inuentario eis à testatore remisso, & data plena bonorum administratione, alia requisita de quibus supra implere tenentur.*

513 *Mater, & auia in loco existentes vbi peritiores consulere non possunt, si prædicta non obseruauerint excusantur.*

Mater quæ sit in quasi possessione gerendi validè agit in iudicio, et processus tenet.

514 *Solemnitatibus contentis in suprascriptis sex capitulis non seruatis tutela nulla est, & gesta à tutoribus irrita sunt.*

515 *Contrarium tenent ibi citati.*

516 *Pater, & auus tutores solemnia prædicta implere tenẽtur.*

517 *Solemnia prædicta cum iuramento promittenda sunt.*

518 *Solemnitatibus omissis cum tali tutore contrahens in dolo esse censetur, & in mala fide, nec fructus lucratur.*

519 *Decreti interpositio, tutelæ agnitio, & renunciatio distincte declarari debent.*

520 *Matris, & auiæ renunciatio generalis non sufficit omni iuris, & legum auxilio respectu secundarum nuptiarum sed specialis requiritur; quamuis quo ad beneficiũ velleiani renunciatio generalis sufficiat.*

521 *Exceptio solemnitatum omissarum in quacumque parte iudicij opponi potest.*

522 *Exceptio omissarum solemnitatum scienter in finem litis dilata, sic differens in culpa censetur, nec ad damna, & interesse aget sed obtinens, in expensis condemnatur.*

523 *Solemnia omittens si gerat veluti suspectus remoueri potest.*

524 *Solemnia omittens à limine iudicij reppellitur, nec postquam vti tutor agere cœpit, admittetur vti conuinctus.*

525 *Remotus vti suspectus gerere nequit.*

526 *Contrarium in patre tenent ibi citati.*

527 *Suspecti de dilapidatione ab administratione remouẽtur*

528 *Suspecti remouentur etiam si cauerent.*

529 *Solemnia post oppositionem impleri minimè possunt.*

530 *Solemnibus non impletis tutores testamentarij non remouentur.*

531 *Solemnia alia vltra à testatore remissa tutores implere tenentur.*

532 *Solemnia mulieri omittenti minime ignoscitur.*

533 *Fideiussores tutoris illegitimi, & protutoris nõ obligãtur nisi tanquam protutoris se obstrinxerint.*

534 *Solemnitate maiori tutores Principum constituantur vt ibi.*

Datiuus etiam, Solemnia implere tenetur.

535 *Solemnia omittens, et illegitimus tutor prodesse non obesse pupillo potest.*

536 *Solemnia prædicta per æquipollens impleri possunt.*

537 *Solemnibus non impletis dilationem non patentia gerere tutores possunt.*

538 *Solemnia prædicta ex cursu temporis præsumuntur adhibita.*

539 *Processu nullo existente omnia eodem instanti repetè possunt.*

540 *Iudicis pronunciatio gesta per tutorem ratum habiturum; vel facta oppositione, tutorem &c. admittendum gesta valida reddit.*

541 *Solemnia prædicta tutor testamentarius facere non tenetur.*

542 *Contrarium tenent ibi citati.*

543 *Solemnibus non dum impletis tempore peritura tutor gerit.*

544 *Solemnia non fuisse impleta si nõ fuerit oppositum processus tenet.*

545 *Contrarium tenent ibi citati.*

546 *Solemnitatibus non impletis administrare tutor potest quando periculum esset in mora.*

547 *Promissio faciendi ea ad quæ de iure tutor tenetur ei sufficit.*

548 *Ratificatio gestorum à pupillo veluti sibi vtilium, gestionem tutoris validam reddit qui solemnia non impleuit.*

549 *Solemnitates à testatore remissas non tenetur implere tutor.*

550 *Tutor illegitime datus tutelam deserere nequit, nisi tutorem legitimè dari curet, alioquin pro futuro etiam tempore tenebitur.*

551 *Mater tutrix gerit si cæteris impletis solum inuentarium omiserit.*

552 *Solemnibus omissis gerit tutor à Principe dispensatus.*

553 *Inuentarium ab alio tutore factum sat est.*

554 *Solemnibus cæteri, præter inuentarium impletis gerere tutor potest.*

555 *Ordinis peruersio requisitorum ad esse tutelæ non vitiat prout neque si fideiussor minus idoneus præstitus sit.*

556 *Processus factus à tutore existente in possessione administrationis, licet solemnia non impleuerit validus est.*

DE

TIT. XIII. CAP. I.

DE REQVISITIS, ET QVAE TVTORES FACERE DEBEANT ANTEQVAM GERANT. DE ACCEPTATIONE TVTELAE CVM DECRETO. CAP. I.

1 TVtor vt gerere possit tutelam cum decreto iudicis acceptare debet qualiscumq; tutor sit l. tutores de mi. tuto. l. fin. C. arb.tut. l. naturali in fi. de confir. tuto. Bartol. in l. legitimos n. 1. & 7. de legitim. tutor. Bal.conf. 308. n. 2. lib. 1. de communi testatur, Castr. conf. 356.n. 4. lib. 1. Guid. Pap. dec. 330. Cor.conf. 164.n.4.lib.4. Capic. dec. 129. Eugen. conf. 19.n.9. & seq.Cepha.conf. 248. n.27. Cassan. in consuetudin.Borg. rubr. 6. §. 6. n. 2. col. 885. Ruin. conf.89.n.8.lib.5.(alias pupillo ad interesse tenentur omnes, nisi tutorum aliqui non gessissent, & qui gessere soluendo essent, tunc enim nō gerentes non tenerentur, Port. conf. 147.n. 61. & 75. de quo late Surd.conf.170. per tot) Borgni. de tutor.n.23.Soc. Iun. conf.148. n. 8. lib. 1. Purpur. conf.250.n.1.Vital.de clausul in clauf. nil nouari inuentar. confectio. penden.n.92. Vanti. de nullitat. procef. tit. de nullitat. ex defectu. manda n. 148. Manzi.de tutel. tit. quæ facere debeant tutor.n.1.Bertaz. de clausul. claus.9.glo.5.n.4.Minsing.centur.6.obseruat.39.& statim cum scit se tutorem Scrad. de feud. part. 10. sectio. 20.n. 1. vbi idem in curatore. & n. 92. & sibi decerni petere teneri n.97.& Ruin.conf.108.n.15.lib.1.Montan. de tutel.cap.32.reg.1.Simon. de Pret.conf.143.n. 13.Rol de floribus testamentor.rubr.30.n.9.& 10. Ond.conf.51.n.35.lib.2.Bursat. conf.130.n.9.Galganet. de tutel.lib.2.tit.1.n 20.Cappel.Tholos.decis.63. Capic. decis.50. in matre. Rui. conf. 95.n. 11.lib.2. in aditione etiam,& in alienatione,Curt. conf.29.n.8.9. Monta supra reg. 4.n.9. Piag.de tutor. Q. 7. per l. 3.§.fin. de administrat. tutor. l. 4. de authorita. tutor. l. fin §. fin.C. arb. tut. de cōmuni, Caldas. de restitutio. in integr. versic. fine curatore n. 116. versic. licet autem, Gutierez. de tutel.part. 1. cap. 5. n. 6. post. Put decis 427. n. 6.lib. 2. Ricci collect.decis.923 & 1211.& 2393. Gratia. discep. 767. n. 22. Mancin. de iuram. part.2.art. 21. Papien. in form. lib.redd. ratio. glo. in suo n.8. vbi idem de curatore, Marta. de suc. leg. part. 2. Q. 4. artic. 3. n. 51. Spino. de testam glo. 19.n.41. vbi etiam prius quam fiat inuentarium Mauso. de caus. execu. lim. 11. n. 41.

2 1. Amp. in omni tutore testamentario,legitimo, datiuo, voluntario, vel necessario, Bar. in l. legitimos in princip.n.3. de legitim. tutor. Aretin. Instit.de legitim. agnato. tute, n.3. versic. in eadem glos. Capie. dec. 129. n. 1. Rol. in florib. testam. rubr. 30. n.9. 10. Piag. de tutor. d. Q.7. n.2. Scrad. supra n. 1. & 93 Montan. supra n.4.& alii in conclusione citati vide infra lim. 3. in matre tutrice testamētaria Put.dec.427.n.6.lib.2.Papien. supra n.19.Viui dec.40.n.1.Vesember.conf.226.n. 37.

3 2. Amp. decreto etiam opus esse in reuocatione tutoris Duen. reg. 187.n. 18.Borg. de tutor. & curator. n. 196.

4 3. Amp. vt licet non requiratur iudicis pronunciatio tutorem esse idoneum si tutorem iudex confirmet cum inquisitione, & fideiussorem recepiat; attamen his omissis d. pronunciatio requiritur, Bero conf. 123. n. 5. & 21. lib. 3.

5 4. Amp. sat esse aliquem sciuisse tutorem se datum absque alia denunciatione, vt acceptare teneatur, & petere sibi decerni administrationem, Bar. in l. 3. n. 3. de administrat. tutor. Aret. in §. hoc iure n. 5. Institut. de Attilia. tutor. Rui. conf. 108. n. 15. lib. 1. Tiraq. de retract. lignag. §. 36 glo. 2. n. 24. Scrad. supra part. 10. sectio. 20. n. 3. 4. & 97. alioquin ad damna, & interesse tenebitur per iuramentum in litem liquidandū n. 100. nec ignorantiam crassam excusare ait d. n. 3. & seq. & Tiraq. supra §. 35. glo. 4. n. 33. maxime affectata n. 27. & Scrader. supra n. 5. Montan. d. reg. 4. cap. 32. de tutel.

6 1. Lim. non procedere nisi scientia probetur, Port. conf. 147. n. 65. & seq. cum minime præsumatur l. hoc autem de administratio tutor & l. quidam decedens §. final. iuncta l. qui insuis eod. tit. Bar. in l. si tutor. versic. vel melius dicit, Bal. & Sali. C. de peni. tutor.

7 1. Sublim. non procedere facta denunciatione, vel si datus tutor testamento interfuisset, Port. supra n. 72.

8 5. Amp. in patre tutore, & curatore suorum filiorum, Bal. in l. Orphantrophos 32. n. 7. C. de episco. & cleric. in patre, & matre Soc. conf. 153. n. 2. in fine lib. 2. de communi testantur, Soarez. communopinio lit. P. n. 41. & Borgni. de tutor. & curator. n. 14. Ameri. de patr. potest. effect. 14. n. 24. late Scrader. supra n. 94. & 95. Montan. d. reg. 4. n. 12.

9 6. Amp. in domino feudi tutore sui vasalli qui sine decreto administrare non potest, Serad. supra n. 96. 23. & 24. vbi idem de iure etiam saxonico.

10 7. Amp. Iudicem teneri ex officio tutorem ad acceptandum compellere, alioquin in sindicatu tenebitur l. 1. in princip. vbi glo. verbo. extra ordinem de administr. tutor. l. 3. C. de suspect. tutor. & tam quoad tutores pupilli, quam curatores furioso, & perpetuo morbo laboranti dandos, & gerere cogat etiam nemine petente, Bar. in l. hoc autem n. 2. Alex. n. 2. Ripa. n. 23. de dam infection. Clar. in prax. §. final. Q. 73. versic. item Iudex de magis cōi. & veriori Scrad. supra n. 8. & 9. & 101. alioquin ad omnia damna & interesse in sindicatu conueniri posse.

11 8. Amp. vt si tutor. simul ac sciuit se datum tutorem non acceptauit cum decreto Iudicis teneatur ad damna, & interesse pupillo per iuramentum in litem liquidando l. 1. §. ex quo l. quidam l. tutor. vel curator. l. tutores. 39. §. tutor. de administratio. tutor. Soc. conf. 2. n. 4. lib. 1. Ruin. conf. 108. n. 15. lib. 1. & conf. 89. n. 8. lib. 5. Aldebrand. in §. suspectus autem n. 7. Instit. de suspect. tutor. Plot. de in lit. iuran. §. 5. n. 16. Crau. conf. 212. n. 9. Menoc. de recuperan. rem. 9. n. 400. post. Marant. de ord. iud. part. 4. dist. 1. n. 3. Scrader. supra n. 13. 17. 6. & 100. Montan. de tutel. cap. 32. reg. 4.

12 9. Amp. vt in litem etiam iurari contra tutorē possit.

poſſit qui ſine decreto tutelar. geſſit pro damnis, & intereſſe, quamuis non contra heredes, neque cõtra ſingulares ſucceſſores, Plot. de in lit. iuran. §.5.n. 948.n.20.Burſat.conſ.130.n.14.Scrad.d.ſect.20. n.198.Fannuc.de in lit.iur.2.part.2.membr.n.31. vbi idem ſi bene geſſiſſet licet tunc ipſe diſſentiat, Soc.conſ.213.n.3.lib.2.Rot.luca.inter. Laurentiũ & D.Magdalenam. primorum. 1566. ex actis D. Ioſ. Biancuci.17.lib.6. in meis & contutricem iurare in litem probat ex Bar. & alijs in l. videamus de in lit. iur.

13 10.Amp. vt qui ſine ſolemnitatibus tutelam vel curam geſſit ſucceſſione pupillorum priuetur ab inteſtato decedentium, Bar. in l.2. n: 2. qui petant. tutor. Caſtr. conſ. 370. in fine lib. 1. Cur. Sen. conſ. 66.n.16.Soc.conſ.39.n.10.lib. 1. Capra. conſ. 70. n.6.Maran. in l.15.poteſt n.221. de acqui. hered. Simon. de Pret.conſ.22.n.6. Burſ.conſ. 130. n. 14. Scrad.d.ſect.20.part.10.n.226.

14 Lim. non tamen priuari ſucceſſione feudi antiqui ex pacto, & prouidentia nec mixti Scrad. ſupra n.227.

15 11.Amp. vt quando alius præter dominum feudi eſt tutor. teſtamentarius, legitimus vel datiuus, reſpectu feudi ſolus feudi dominus tutelæ, vel curæ adminiſtrationem decernet, Scrad. ſupra n. 228. ſubdens non poſſe per iudicem decerni qui nullam habeat iuriſdictionem in bonis vel perſona pupilli Bar. in l. legitimos n.5. de legitim. tutor. Aret. Inſtitut. de legitim. agnato. tute. n. 3. Scrad. ſupra vbi etiam tradit, qualiter decretum interponi debeat ex Bar. ſupra.

16 12.Amp. in tutelis, & curis ex ſtatuto, vel conſuetudine delatis, Ceph.cõſ.248.n.26.27. Scrader. ſupra n.243.

17 13.Amp. vt ſuo periculo ceſſet qui cum decreto adminiſtrare ceſſauit l. 1. §. 1. de adminiſtr. tutor. l. cum quis §. fin. eod. tit. Ang. conſ. 50. Cor. cons. 164. n. 1. & 2. lib. 4. Soc. conſ. 153. n. 1. lib. 2. Dec. conſ. 297. Galganet. de tutel. lib. 2. tit. 1. in fine.

18 14.Amp. vt ſine adminiſtratione tutori conceſſa ad rem venditam, venditio in præiudicium pupilli nulla ſit l. apud Celſum. §. ſi quis non tutor de exceptio. doli, Simon. de Pret. conſ. 80.n.21.

19 15.Amp. vt ad tutelam acceptandam tutor cõpellatur pignoribus captis, & perſona, & multa indicta aliiſque remediis l. 1. in princip. vbi gloſ. verbo extra ordinem de adminiſtrat. tutor. l. 3. C. de ſuſpect. tutor. Scrader. d. ſectio. 20. n. 7. Monta. de tutel. cap. 32. reg. 4. n.7.

20 16. Amp. vt teſtamentarius tutor à iudice legitime monitus legatò fideicõmiſſo hereditate etiam non intuitu tutelæ relictis, nec non, & alius tutor inteſtati ſucceſſione priuetur, Doctor. in l. ſi legatarius 25. vbi Iaſ. circa finem C. de legat. Roman. conſ.235.n.1. Dec. conſ. 192.n.3.& 4. Plot. de in litem iur and. §. 9 n. 3. Soarez. comun. opinion. lit. T.n.328. Piag. de tutel. Q. 13. (licet ipſe ſecus teneat ſi non intuitu tutelæ hæreditas relicta ſit, aut legatum quem reprobat Scrader ſupra n.14) Pariſ. conſ. 19.n.197. & ſeq. lib.2. Tiraq. de priuileg. piæ cauſæ priuileg. 84. & 85. communem dicit, Burſat. conſ. 167.n.13.& 14.& conſ. 130.n.14...

21 1. Subamp. vt vltra contenta in ampliatione tutor, & curator præciſe compelli poſſit ſuſcipere munus iniunctum, Bar. in l. 1. in princip. n 7. Iaſ. n.22. & 23. Cur. Iun. n.16 Cagnol. n.75. ſi quis ius dicent non obtemperau. Borgn. de vſufr. n. 208. quos refert, & applicat in ſpecie iſta Scrad. ſupra n.18. & pluribus legibus probat.

22 17.Amp. vt ſi ex falſa cauſa excuſetur ad omnia damna, & intereſſe teneatur à die qua ſe tutorẽ datum fuiſſe non ignorauit l. qui teſtamento. 37. vbi Doc. de excuſation. tutor. Roman. conſ. 235.n.3. niſi iuſte, atque probabilibus cauſis crediderit ſe iuſte excuſatum, & Scrader. ſupra n.19.

23 18.Amp vt tutor, & curator acceptare negligens vt ſuſpecti remoueri poſſint l.2.& 3.C. de ſuſpect. tutor. Meno. de arbitr. caſu. 174. Scrader. ſupra n.20.

24 19.Amp. in tutoribus, & curatoribus inſtructionis & notitiæ cauſa datis, & etiam in honorariis l. 1. C. de pericul. tutor. l. ſi quis 60. §. quid ergo de ritu nupt. Scrader. ſupra n.21.

25 20.Amp. vt præciſe cogi poſſint acceptare nec ſoluendo intereſſe liberentur, Bar. in l. eum 3. n. 3. Alex. n.5. Iaſ. n.12. C. de procurator. Scrader. ſupra n.22.

26 21.Amp. vt omnia per tutorem ante adminiſtrationis decretum geſta nulla ſint, Put. dec: 427. n.6. lib. 2. dicam infra poſt requiſita niſi ex neceſſitate gerat Abb. in c. tua. nos n.8. de eccl. ædific. Spino. ſupra n.41.

27 22.Amp. vt niſi tutelam ſuſcipere tutor ſe obliget nulla tutela ſit Villalob. conſ. cõi. opi. lit. T. in fine.

23. Amp. vt conditio impoſſibilis decreto tutelæ adiecta non vitiet Rom. in l. impoſſibilis n. 16. de verbo. oblig.

24. Amp. operari hanc à iudice decretam adminiſtrationem ſi tutor & pupillus iuriſdictionis illius ſint, etiam quoad bona extra territorium ſita, Papien. in form. lib. redd. rat. tut. glo. in ſuo n. 19. 20.

25. Amp. vt vni ex pluribus tutoribus ex cauſa poſſit iudex hanc adminiſtrationem decernere l. teſtamẽto datus & l. ſeq. de teſta. tut. Papien. ſupra n. 21.

26. Amp. 20. caſibus decretum iudicis requiri de quibus per Duen. reg. 187.

28 1. Lim nam vt hoc decretum poſſit interponi neceſſe eſt pupillum vel bona iudici eſſe ſubiecta, quamuis ſi à iudice interponatur cui pupillus vel bona ſubiecta ſint ad alia extra territorium exiſtẽtia decretum extendatur, eaque etiam gerere poſſit, niſi contradictor aliquis ſe opponat tunc enim loci bonorum iudici pro immiſſione in poſſeſſionẽ reſcribi deberet, Bar. in l. legitimos n.5. de legitim. tutor. Aretin. Inſtitut. de legitim agnator. tute. n. 3. ſubdens tunc omnes citari debere qui poſſunt eſſe tutores Montan. de tutel. cap. 32. reg. 1. n. 5. Scrader. d. ſection. 20. n. 228. Rol. de flori. teſtam. rubr 30. n. 12. per l. magis puto. §. illud. de reb. cor. & l. cum vnus §. pen. de bon. autho. iud. poſſid.

29 2. Lim. non procedere quando adminiſtratio tutori fuiſſet a teſtatore decreta, tunc enim a iudice decerni non eſt opus, prout nec ſi teſtator conceſſerit, vt poſſet tutor propria authoritate ſine iudicis decretò adminiſtrare l. cui, eorum. 3.

vbi

vbi glos. de postulan. Bar. in l. legitimos. n. 3. de legitim. tutor. Ruin. conf. 126. n. 2. lib. 5. Put. dec. 427. n. 7. lib. 2. Gab. conf. 25. n. 4. lib. 2. Roland. de florib. testament. rubr. 30. n. 10. Eugen. conf. 19. n. 10. Ferret. conf. 323. n. 4. & sequent. Onded. conf. 51. n. 36. lib. 2. Scrad. d. section. 20. n. 102. idem in matre tutrice dicentes Manzi. de tutel. tit. quæ facer. debe. tut. n. 1. Afflic. dec. 262. n. 6. Rol. conf. 40. n. 22. lib. 3. Ripa. in l. nemo potest. n. 80. de leg. 1. etiam tacitè Scrad. supra n. 104. & sequent. Boer. dec. 124. n. 14. ad fi. Piag. de tuto. Q. 7. n. 4. 5. Alba cõs. 21. n. 9. Gutier. de tutel. part. 1. cap. 5. n. 7. Galgan. de tut. lib. 3. Q. 7. n. 8. Alba. conf. 21. n. 9.

30 1. Sublim. d. lim. non procedere quando tutor non fecisset inuentarium, Gab. conf. 25. n. 6. lib. 2. dicam infra hoc eodem tit. n. ......

31 2. Sublim. in feudis & aliis de quibus testator disponere non poterat tunc licentia non operatur Scrad. supra.

32 3. Lim. in legitimis tutoribus sic namque liberam administrationem, & mandatum habent à lege, nec isto casu requiritur iudicis decretum, Corn. conf. 164. n. 3. lib. 4. Pute. conf. 121. n. 31. inter conf. vltim. voluntat. Ceph. conf. 255. n. 33. Purpur in l. mutuum §. creditum n. 99. si cert. petat.

33 Sublim non procedere in administratione, dicet enim tutela legitimis à lege decernatur, nec à iudice decerni opus existat, secus tamen est in eius administratione Cor. d. conf. 164. n. 3. lib. 4. vbi de matre, & sic intellige citatos supra amp. 1.

34 4. Lim. consuetudine notoria huiusmodi decretum non petendi existante tunc enim eam decerni petere non est opus, quam sufficit allegare, Alba. conf. 21. n. 9. Eugen. conf. 19. n. 11. & seq. vbi subdit allegari opus non esse Scrad. supra n. 116. vbi idem de statuto, sed quod, Mandel. inquit ex consuetudine clausulam circa hoc apponi solitam, pro expressa haberi, negat Scrad. supra n. 178. de quo latè dixi in interpretationibus pactorum verbo solita, & verbo, consueta. Rot. dec. 314. in fi. part. 1. recentis.

35 5. Lim. in testamentario, Alba. supra Eug. supra Seraphi. dec. 603. n. 3. vbi non dationem sed administrationem tantum testamentarij concernere Rui. conf. 126. n. 2. lib. 5. Ripa. in l. nemo potest n. 80. de legat. primo Monta. d. reg. 4. n. 14. Serafi. dec. 1004. n. 5. vbi de matre testamẽtaria tutrice.

36 Contrarium nisi iusta causa subsistente tenent, Bero. conf. 146. n. 15. 16. lib. 2. Capic. decis. 129. n. 1. Rol. de florib. testament. rubr. 30. n. 9. 10. Monta. supra n. 4. & citati in prima amp.

37 Distingue vt prima procedat quoad tutelę dationem; secunda autem quoad administrationis decretum, Seraphi. supra. d. dec. 603. n. 3.

38 6. Lim. in matre, & auia quæ cum tutrices voluntariæ sint non tenentur inuitæ acceptare tutelam authent. matri, & auiæ, & ibi Doc. C. quando mulier. tut. off. fung. pos. Cor. conf. 164. n. 2. lib. 4. Boer. decis. 124. n. 3. Piag. de tutor. Q. 2. n. 11. etiam si sit testamentaria tutrix, quæ sibi relictis priuetur si non acceptet. Q. 18. Scrad. de feud. part. x. sect. 20. n. 25. lapso tamen. tempore ad acceptandum sibi à iudice præfixo.

39 7. Lim. in clericis qui testamentariam, & datiuam tutelam etiam volentes acceptare non possunt l. generaliter 52. vbi Doctor. C. de episcop. & cleric. Abb. in cap. non eo n. 5. de immunitat. ecclesiar. Borgni. de tutor. n. 288. Piag. de tutor. Q. 3. n. 1. & sequent. Scrader supra. n. 27.

40 1. Sublim. vel potius secus esse dicas quando essent dati legitimi tutores Scrad. supra.

41 2. Sublim. non procedere in pauperibus quorum clerici testamentarii, & datiui possunt esse tutores in subsidium tamen, Fab. in §. minores, Institut. de excusatio. tutor. Aretin in §. item maior n. 3. ad fin. Instit. eod. tit Scrader. supra.

42 8. Lim. non procedere in his qui à tutela, & cura immunes existunt, qui eam acceptare, & sese excusare minimè tenentur l. sciré. §. penultim. vbi Doc de excusatio. tutor. Azo. in sum. C. de administrat. tutor. n. 7. Bal. in l. generaliter n. 1. C. de episcop. & cleric. Aldobrand. in §. qui autem n. 15. & 16. Instit. de excusatio. tutor. Scrader. supra. n. 28.

43 9. Lim. in tutore inutiliter dato in testamento ita vt iudicis confirmatione indigeat etenim ante confirmationem acceptare non tenetur, nec eius periculo manet tutela l. fin. de confirman. tuto. l. tutores. 39. §. curatores de admini tutor. Bar. in l. 3. n. 3. de confirman. tutor. Aldobrand. in §. fin. n. 30. & 38. Institut. de tut. Scrad. supra n. 29. subdens post confirmationem cogi subire munus, & iudicem ex officio confirmare posse, & cogi sed respectu feudi ad dominum directum pertinere.

44 1. Sublim. non procedere quando iudex maxime trina uice aditus confirmare noluit tunc enim tutor administrare posset, non secus ac si iudex cõfirmasset Bar. in l. qui à patre n. 4. de confirman. tutor. Aretin. in §. fin. in fine Aldobrand. n. 36. Instit. de tut. Piag. de tutor. Q. 18. n. 4. Scrader. vbi supra n. 31.

45 10. Lim. quando valida fuit tutelæ datio, sed tutor excusare se potuit, tunc enim intra quinquaginta dies continuos à die scientiæ se poterit excusare, quod si non fecerit, tenebitur §. qui autem vbi Docto. Instit. de excusatio. tutor. l. scire oportet. 13. §. multa verò & §. quinquaginta eod. tit. Scrad. supra n. 36. & sequent. vide infra tit. 25.

46 11. Lim. non sufficere vt acceptare tutor teneatur sciuisse in genere tutorem se datum fuisse, sed in specie scire debet cui datus sit tutor, Bar. in l. quidam decedens §. fin. n. 2. de administrat. tutor. Tiraq. de retract. lignag. §. 36. glo. 2. n. 30. 31. quamuis à fide dignis illud tutori dictum sufficiat Scrad. supra n. 47. 48. 49. ex hoc enim certa scientia inducitur, prout si ei originale testamentum exhibitum fuerit, & ostensum n. 50. vel si instrumentum in quo à Iudice tutor datus fuerit exhibitum sit vel aliter id cognouerit vt puta iudicis intimatione, vel quia testamento in quo tutor datus fuit interfuerit, vel tutelæ dationis in loco extet publica vox, & fama, vel domi denunciatum, aut

testamentum fuerit archiuiatum num. sequent, & si non fuerit præsens iudex ei denunciare faciet, vt iuramentum præstet, Montan. de tutel. cap. 32. reg.2.n.7.

47 1. Sublim. vel potius secus esse dicas in tutore legitimo in quo sufficit ad notitiam tutoris, vel curatoris peruenisse patrem eius de cuius tutela, & cura agitur obiisse Alex.Ias.& Corn.in l.si emãcipati n.9.Rimin.n 5 Cor.Iun.n.5.Cagnol.n.34.& seq. Iaf.n.29.Bologne n. 7. Rim. Iun. n. 25. C. de collatio. Ruin. conf.141. n.15. lib. 5. Grat. conf. 146.n.7.lib. 2. Guliel. de Bened. in cap. Rainutius versic.& vxorem n.3. de testam. Natta. cons. 166. n. 5. Couar. variar. resolutio. lib. 2. cap. 6. n. 5. Gab. de probat. conclus. 6. n. 29. Mantic. de coniectur. vltimar. voluntat. lib.2. tit. 1. Scrader supra n.59.vbi prædictos refert.& sequitur sed ipsi non loquuntur de casu huius sublimitationis, sed probant ex magis cõmuni quem intestatũ obijsse præsumi ex qua ratione eam deduxit, Scrad. quam veram existimo, quia cum testamentum nõ præsumatur factum sed ab intestato obijsse proximior habita mortis notitia scire debet tutelam filiorum defuncti ad se pertinere; & eam acceptare ne ad damna, & interesse teneatur.

48 1. Amp. vt ad hoc quod consanguineus tutelam acceptare teneatur opus non sit probare proximiorem non extare, etenim ipso quod aliquis consanguineus est, & tutor ipse alium extare proximiorem probare tenetur, Alex. conf. 20. in fine lib. 1. Neuiz. conf. 10. n. 9. Ceph. conf. 153. n. 53. Gab. supra n. 23. Bursat. conf. 98. n. 1. 151. n. 33. 34. Scrader. supra n. 60. & sequent. subdens quod licet gradus cõsanguinitatis probari debeat ad consanguinitatis probationem, attamen in tutela allodialium hoc procedere inquit, non quo ad tutelam feudalium, vel curam eorum legitimam.

49 Scientiam vero tutoris dati per pupillum probari debere l. hoc autem de adminiftr. minor glo. & Doc. in l. si tutor. C. de periculo tutor. Azo. In sũ. C. de admi. tutor. n. 7. nisi contra tutorem scientiæ præsumptiones extarent. glo. & Docto. in d. l. si tutor. Marsil. sing. 451. Scrad. supra n. 64. & 65.

50 Ignorans enim quamuis per menses, & annos acceptare neglexerit minime tenetur l. & si sciffes. vbi Docto. C. de administratio. tutor. d.l. si tutor, Scrad. supra n.67.

51 12. Lim. non statim cum scit aliquis datum esse tutorem agnoscere teneri, sed cum temporis spacio aliquo Iudicis arbitrio Scrad. supra n. 68.

52 13. Lim. nam quoties vltra dominum feudi alter est tutor testamentarius, legitimus, vel datiuus aut curator pupilli vel minoris, aliarumue personarum respectu feudi solus feudi dominus hoc cogere possit ad tutelæ vel curæ onus agnoscendum, si feudi domino subsint; alioquin is iudex cuius iurisdictioni illi tutores vel curatores subessent domino feudi requirẽte acceptare compellet ex Ang. in §. sed hoc iure n. 4. versic. & aduerte, Instit. de Attil. tutor. Scrad. supra. n. 89. & 90. si verò dominus feudi tutor, vel curator vasalli sit, ipse cogetur à Paribus Curiæ si extent, sin secus à domino feudi superiore mediato vel immediato, alioquin illo non extante à Iudice generali ordinario n. 91.

53 14. Lim. nam si tutor longo vel longissimo tempore administrauerit, decretum præsumetur etiam si non probetur, Soc. conf 153. n. 3. lib. 2. Boer. decis. 124. n.15.Gab de præsump. conclus. 1. n. 35. Lamberteng. de contract. glo. 7. n.67. ad fin. Gab. conf. 36. n. 52. lib. 1. Rot. Rom.decis 201. n.8. part. 4. diuerso si gesta per tutorem effectum sortita sint n.11. 12. Ferret. conf. 323. n. 8. Scrad. d. section.20. n.183. Montan. de tutel. d. cap.32. reg. 4. n. 13. de communi. testatur Simoncel. de decret. lib. 3. tit.7. n.34.

54 1. Sublim. non procedere si de incõmodo minoris vel pupilli ageretur Cor. conf. 98. n. 8. lib. 1. Soc. conf. 254. n.4. lib. 2. Gab. de præsump. conclus. 1. n. 58. Scrad. supra n. 186.

55 2. Sublim. non procedere quando altera pars negaret solemnitatem interuenisse, Alex. conf. 9. lib. 3. Afflict. dec. 345. n 5. Gomez. de contract. cap. 11. n.17. in versic. item adde vbi tamen si à parte non opponatur præsumi pro bat subdens hãc partis oppositionem non posse à iudice suppleri, Simoncel. supra n.35.

56 3. Sublim non procedere quando ex facie instrumenti constaret solemnitatem non interuenisse Soc. Iun. conf. 56. n. 22. lib. 2. Natt. conf. 162. n. 29. Burs. conf. 23. n. 16. Crauet de antiq. tempor. part. 3. n. 27. quod intelligit non quando in instrumento solemnitas enunciata non fuit, quia isto casu præsumeretur, sed quando enunciata in illo minus legitima apparet, & Simoncel supra n. 36. de quo latissimè dixi in tract. permutatione, Ofasc. dec. 173, n. 7. vbi sublimitat. & quando contraria præsumptio viget, Serafi. dec. 671. n. 8. vel contrarium probatur, Rot. in Lucana terrarum 16. Decembris 1613. coram Vbaldo. vel non constaret de obseruantia, vt in præsumpta confirmatione Papæ. Rot. dec. 3. n. 12. nouis. diuers. & 147. n.19. non tollere nullitates aliunde prouenientes quam ex beneplacito.

57 15. Lim. nam si iudex præsertim trina vice requisitus pro administratione decernenda negligẽs fuerit, tunc poterit tutor sine decreto administrare Boer. decis. 124. n 20. Scrad. d. part. x. section. 20. n. 187. vbi tunc inquit superiorem Iudicem vel Principem adeundum pro decreto, qui si iustè denegatum cognouerit, non concedet alioquin decernet num. seq.

58 16. Lim. tutores, & curatores allegare non posse absque decreto gessisse, non enim possunt ipsi & eorum hæredes suam turpitudinem allegare, Alba. conf. 21. Scrad. supra n. 191. & sequẽt. vbi nec etiam singularem successorem eam allegare posse ex Crau. conf. 125. n. 6. & 507. n. 6. ad minoris damnum, Scrader. supra n. 154. ad commodum minoris autem de ista nullitate excipere posse n.203 & 208.

59 17. Lim. quando Iudex. eum qui gessit sine administratione decreta tutorem vel curatorem esse pronunciauit, tũc etenim gesta valida sunt quo ad omnes Alba. cõs. 21. Boer. supra n. 21. Roma. conf. 454.

454. n.18. Nauiz.cons. 17. n. 35. Scrad. supra n. 213.

60 Amp. idem esse si iudex pronunciauerit omnia per talem tutorem gesta ratum habiturum l. 1. §. idem Pomponius quod falso tuto. autho. Roma. cons.454.n.18. Scrad. supra n.214.

61 1. Sublim. nam talis sententia contra vnum lata alijs pupillis vel minoribus non oberit, Bal. in l. 2. n.6. Salic.n. 2. versic. & hæc C. quib. res iud. non noce. Alex. in l.sæpe.n.60. & 77. de re iudica, Tiraq. de nobilitat. cap. 37.n.7. Pinel. in l. 1. part. 3. n.50. C. de bon. mater. Couar. pract. QQ. cap. 13.n.5. Scrader. dicta sectio. 20.n. 220.

62 2 Sublim. non procedere nisi de hoc principaliter actum sit negocio plene discusso, Abb. in cap. penult.n. 19. circa. fin. de sentent.& re iudic. Alex. in d.l. sæpè.n.76.& 81. Tiraq.d.cap.37.n.21. Scrader. supra n.221. subdens, non sufficere facta oppositione ad ulteriora fuisse processum; & reijcit contrarium tenentes.

63 3. Sublim. quando pupillus absuit, nec legitime defensus fuit, tunc ei non oberit eiusmodi pronuncia, Tiraq.d.cap. 37.n.12. Couar. practicar. QQ. cap.13.n.5. Scrad. d.sect.20.n.222 Rota.dec.585. coram Caualer. nec sententia valet contra tutorē in habilem, & illegitimum lata, Maran. de ord. iud. vltim. part.6. part.n. 113. non dicitur autem indefensus is cuius procurator, vt plurimum comparuit licet in actu sententiæ non comparuerit quem defensio præcessit Rot. dec. 339. in fine part. 1. recentis, & dec. 360. par.2. non valere contra tutricem illegitimam latam Cancer. resol. tom. 3.cap. 17.n.231. & seq. acta à minore facta eius fauore valere nisi ei defectus curatoris obiectus esset, & si curator nolit defendere sententia contra minorem lata nulla erit, sed valet si minor ita sit defensus sine curatore, vt cum curatore defensus esset secus si non allegasset quod victoriæ causam dedisset.

64 4. Sublim. non procedere vbicunque non concurrerent requisita de quibus per Bal. & Ang. in l. ingenuum de statu. homin. Alex. in d. l. sepè n. 66. & sequent. Tiraq. supra n. 2. & sequent. Scrad. supra n. 223. declara, vt per Sucd. cons. 312.

65 5. Sublim. nam pupillus vel minor à sententia qua tutor vel curator fuit pronunciatus appellare potest prout, & quilibet cuius intersit; & si non fuerit appellatum retractari poterit ea pronuncia per ipsummet iudicem qui eum potulit, Neuiz. cōs. 17. n.36.& 74.& Scrader. supra n.224.& 225. subdens pupillum posse in integrum restitui post Cor. cons. 164.n.4. in fine lib.4.

66 18. Lim. posse tutorem nomine pupilli heredis legatario rem legatam tradere absque decreto, Serafi. decis.603.n.4.& procuratorem constituere si testamentarius sit decis.415.n.3.

67 19. Lim. in matre, & patre cui ipso iure tutela à lege defertur nec requiritur decretum glo. cōmuniter recepta in authent. matri & auiæ C. quando mul.tute.off.fung.pos. Cor. cons. 164. in princ. lib. 4. de communi Montan. de tutel.cap.32.reg.1.n. 6. vide infra lim.23.

68 Verum.reg.4.n.12. Monta. ex cōmuni post Soc. cons. 153. n. 1. & 2. lib. 2. Capic. decis. 50. Ang. cons. 50. quatuor requisita ponens in matre contrarium probat nisi de rebus agatur tempore perituris.

69 20. Lim. in rebus tempore perituris pro quibus decretum expectare opus non est Monta.d.reg.4.n. 12. post Cor.cons.164.n.4. lib.4. Borgn. de tutor. n.235.

70 21. Lim. quando de cōmodo pupilli ageretur, vt de sentētia, & processu Cor.cōs. 164 n.1.2.& 4.lib. 4. Ang.cōs.50.n 1. Ruin.cons.108.n.13. & sequēt. lib.1. & cons.63.n.9 lib.1. Soc. Iun.cons. 148.n.9. lib.1. & de inuentario. in cons.22.n.3. lib.2. Guid. Pap. dec.330. Bero.Q.69. Montan.d.reg 4. ante finem valida esse probantes, secus dicentes in his quæ pupillo essent damnosa.n.15.

71 22. Lim non procedere in gestis ab administratore dato coacte per prouisionem appellatione pendente, quæ valida sunt, ne aliquis Iudicis Principis ve beneficio decipiatur l. si prætor. de iudic.l. 1. §. idem Pomponius, quod falso tutor. Rebuf. de sentent. prouisional.artic. 3. glo.3.n 21. Monta.d.reg. 4.n.16.

72 23. Lim. in matre patre, & legitimis etiam alijs tutoribus quibus a lege tutela ipso iure defertur, tunc enim decreto opus non est Cor. cons.164.lib. 4. Piag. de tutel. Q.7.n.3. Spino. de testam. glo. 29. n.8. Gutierez. de tutel.part. 1. cap.5.n.9. Galganet. de tutel. lib.3. Q.7.n.9. & est communis opinio vt supra limitat. 19.

73 Sublim. vt licet sint legitimi tutores, non tamē habent exercitum gerendi sine iudicis decreto, nisi quo ad ea quæ tempore peritura essent. Bar. in l. legitimos, in fine. de legitim. tutor. Gutier. supra.n. 9. & 10. Galganet. supra n.11.

74 Lim. d. sublim. non procedere quando testator vxorem suam dominam, & massariam, atque filiorum gubernatricem reliquisset, ei etenim tunc cēsetur a testatore decreta administratio sine decreto, Boer.decis.124.n.3. Capic.decis. 129. n.2. Galganet. supra.n.12.

24 Lim. quando testator hoc decretum expressè remisisset, & sua propria authoritate tutorem gerere disposuisset. Papien. in form.lib. ad redd. rat. tut. glo. in suo n. 19.

DE INVENTARIO TVTORIS
TIT. XIII. CAP. II.

75 Inuentarium bonorum pupilli facere tenentur, alioquin in dolo censentur, & contra eos in litem iuratur l. tutor qui repertorium vbi Bar. n. 1 de administration tutor. Specul. de tutor. 6. generaliter. n.1. & cum vsurpatur præsumatur administrare nō potest idem Bar. in l. legitimos. n. 1. & 7. de legitim. tutor Roma. cons. 425. n. 1. versic. quarto. de communi testatur. Cor. cons. 164. n. 4. lib. 3. Ang. Aret. de testam. glo.96. n. 8. Bal. cons. 308. n. 2. lib. 1. Afflict. dec. 13. n. 17. dec. 44. n. 33. & decis. 360. Capic. decis. 50. Bero. cons. 75. n. 27. lib. 3. Dec. cons. 178. n.1. Porcellin. de inuentar.

Q.t. n.4. & geſta ante confectionem inuentarij ipſo iure nulla eſſe poſt Bal. ſupra et Veral. dec. 324. part. 3. & Viui. dec.40.n.1. licet dicat in regno admitti ad litem conteſtandam, niſi prius opponatur, Soc. Iun. conſ.22. n.3. lib.2. & Decian. conſ. 94.n.16.lib 3. Thob. conſ.67. & 108. vbi idem in libro rationum, & dicit. Ang. conſ. t75. in dolo eſſe, ſi illud non fecerit, & facere teneri legitimum, & datiuum etiam niſi remiſſum fuerit Natta.conſ. 663.n.tt. & ſequent. vbi alias pœnas quas incurrit, & debere fieri cum æſtimatione, & deſignatione omnium bonorum, Borgni.de tutor. n.23.58.59. Vital. de clauſ. in clauſ. nil nouar. inuentar. confection.pendent n. 92. Rebuſ. de ſentent. prouiſional. glo. 3. artic.3. n.7. Guid. Pap. dec. 330. Vanti. de nullitat. ex defectu.manda. n. 148. Guid. Pap. dec. 330 Boer. deciſ. 35. n. 5. Crot. conſ.131. n.50. Rol. conſ.49. n. 19. lib. 3. & conſ. 72.lib.4. & deſinere tutorem eſſe inquit, Soc. Iun. conſ.59.n.36. lib. 3. Papi. in form. lib. redd. rat. glo. in ſuo n. 8. vbi idem in curatore, Soc. conſ. 159.lib.2. Rota. Gueren. deciſ. 18. n. 1. & 2. ſubdens iudicium eo non confecto nullum reddi. Eug. conſ. 19. n 41. Garrat. conſ. 89.n. 10 inter. conſ. vltim. voluntat. Ceph. conſ. 248. n. 28. Purpur. conſ. 250. Paris. conſ. 23. n.53. lib.2. Plot. de in lit. iurand. §.4. n.85. Phanuc. de in litē iuran. part.2. membr.2. n.29. & ſeq. & Durant. de tutor. caut. 3. Aretin. in cap. veniens n. 26. de accuſat. vbi quando eo non facto agitur contra tutorem ciuiliter pro illius remotione criminaliter contra eundem agi poſſit, & ſola in coſtitutio, Sabaud. tit. de minor. glo. t.n.7. & ſequēt.pag. 9t. Manzi. de tutel. tit. quæ facere debean. tutor. n. 4. Bertaz de clauſ. 9.glo. 5. n. 4. Marzar. conſ. 36.n.7. Gutierez. de tutel part. 3. cap. 1 n.49. Ondad. conſ. 5t. n. 37.lib. 2. Intrigl.de feud centur. 1. artic.45. n.124. Serafin. decis. 82. ſubdens tutorem dicere debere ſe talia bona inueniſſe Montan. de tutel. cap.32. reg.5.n.1. & ſeq. vbi de quolibet tutore teſtamentario, legitimo, datiuo honorario, & cauſa notitiæ dato ex glo.2. & ibi Bar. in l. tutor qui repertorium n. 3. de adminiſtrat. tut. eſt enim caput rationum reddendarum, Zas. conſ. 18. n.24. lib. 2. Cur. Sen. conſ. 66. col. 8. verſic. ſecundum articulum, Monta. ſupra n. 18. Galga. de tutor.lib.2.tit.2.n.1. & in vinculis poni, & puniri ſi non fecerit n.6. dixi in tract. inuentarij in mea Decade impreſſa, Eug. conſ.19.n. 41. & ſeq. Ricci. collect. decis.923. Fanuc. de inuent. part. 2. membr. 2. n.29. vbi quando gerere cœpiſſet inuentario non confecto, Mins. ſent.6.obſ.39. Munnoz. de ratiocin. c.9. n.1. & ſeq. vbi idem de honorario, hærede, & aliis Orphanotropho hoſpitalario rectore fiſco, patre tutore filij vſufructuario, Manci. de iuram. part. 2. art. 2t. Marta. de ſuc. leg. part.2. Q. 4. art.3. n. t. Spino de teſtam. glo. 29. n.27. Mauſo. n. 41. ſupra Cancer. var. reſol. tom 1. cap.7.n.100. Pereg. conſ. 84. lib. 2. Theſ. Q.6. lib. 3. Farin. in fragment. part. 2. n. 1066. idem dicens de quolibet adminiſtratore Vuctem. conſ.226.n. 37. Intrigl. de feud. Q.45.n. 134. lib. 2. vbi ideo fieri debere cum codice rationum vt adultus releuetur ab onere probādi res ſuas, & earum introitus ſi tutoris culpa perdantur, & res deſcribere debet per confinia, & latera, & æſtimationes earum, Pongr. conſ. 38. n.13. lib.6. vbi idē de adminiſtrante aliena.

DECAS II. TRACTATVS III.
DE IVRAMENTO IN LITEM.

76 Iurari autem in litem poſſe contra tutores inuētarium, & librum non conficientes pro damnis, & intereſſe pupilli L.1. §.officio. vbi Bal. de tut. & rat. diſtr. Bar. n 2. & in l. tutor. in ſum. de admi. tuto. Afflict. dec. 207. n. 4. & deciſ. 360. Ruin. conſ. 29. n. 10. lib.5. de communi etiam libro rationum confecto teſtator Plot. de in lit. iuran. §. 4.n.85. & §. 9 n.27. Soc. Iun. conſ. 148. n. 5. lib. t. latè Roma. conſ. t18. n. 3. vbi Mandos. teſtatur de communi omnium & latè Bero conſ. 128. lib. 3. Natta. conſ.663. n.13. ſubdens in ſuſpicionem incidere Rol. conſ. 49. n. 19. lib. 1. 73. n.50.lib.2 de quolibet adminiſtratore, & ſocio Soc. conſ. 213.lib.2. Eugen. conſ 19. n. 53. Borgni de tuter.n.59. Papien. in form. lib.ad red. rat.tut. glo. in ſuo n.9. & de magis communi Couar.variar. reſolutio. lib.2. cap. 14.n.5. vbi etiam ob dolum præſumptum, Maſcar. de probatio. cōcluſio. 1397. vbi etiam ex quibus dolus pręſumatur, Port.conſ. t47.n.50. Seraphi. priuil. iuramēt. 31. n.iii. latiſſimè Phanuc.d. in lit. iurand. part.2. memb.2.n.29. & ſeq. Thob.conſ. 67. n. 2. etiam contra hęredes tutoris dari probans ſi lite cum defuncto conteſtata tutor obierit n. 3. in matre tutrice Cacchera. decis. 58. n.20 Minſing ſent.6.obſeruatio. 39.n.6. & Montan.d. reg. 5. n.27. & 43. & reg. 6.n.1. Gutierez. de tutel. part. 3. cap. t. n. 49. Cacchera.conſ. 36. n. 13. de communi dec. 48.n.20. vbi contra matrem Galganet. de tutel. lib. 2. tit. 2.n.14. etiam ſi tutor clericus eſſet & lib. 2. tit.28. n.3. & ſequent. & tit.30.n.7. Bero. conſ. t91. n.44.lib.1. Alcia. conſ. 237. n. 4. & 5. vbi tamen contra heredem niſi ex dolo heredis non iurari & Monta. ſupra communem ait in quolibet adminiſtratore, & vſufructuario Bertaz. conſ.cri. 441. n.1. & Veral.dec. 119. 120. t57. part. 2. vbi idem ſi minus imperfecte factum ſit etiam ſi ratio aliter reddi poſſet, Meno. de arb. caſ. 208. n. 17. Aſſis. concl. 18. amp. 9. & dicitur in litem quia per illud res in iudicio ſeu lite deducta æſtimatur Fanuc. de in lit. iur. part. 1. cap. 1. ante fin. & c. 2. tradit ſpecies iuramenti huius & diſp. 3. n. 11 quoad ſubſtantiam iuris Diuini eſſe probat quoad formam de iure ciuili, Mūnoz. d. c.9.n 17. & quidem ſolemni eſſe debet n. 18. & ſeq. ſi ab hærede tutore curatore, epiſcopo, rectore, & hoſpitalario ac ſimilibus ſit factum licet in aliis deſcriptio ſufficiat poſt Moli. de primog. lib. 10. c. 28. n. 9. niſi ſolemniter fieri petatur per intereſſe habentē, n.10. Munnoz. ſupra n. 30. & ſeq. diſſentit poſt Montic. de inu. c.6.n.8. Rui. conſ. 19. lib. 2. & hoc iuramentum defertur etiam contra epiſcopum & rectorem ſucceſſore epiſcopi, vel rectoris Affl. dec. 169.n.5. Plot. de in lit. ver. §.4. n.85. Munnoz.

noz. ſupra n.32. & ſeq. & praxim. alias ſeruatam in Regio cõſilio tradit mortuo epiſcopo vel recto-re ex Moli. ſupra lib. 1. c. 27. n. 3. de communi contra omnes adminiſtratores Rim. Iun. conſ. 53. per tot. & Add. Roma.conſ. 118. lit.G. vide infra n.229. verſ. 66. amp.8. & ita Rot. luca. primorũ 1566. Inter D. Magdalenam, & Laurentium ex actis D. Ioſ. Biancucci. dec. 17. mearum lib. 6. & etiam contra matrem, & tutorem liberatum à cõfectione inuentarij iuſta cauſa ceſſante Cor. conſ. 113. lib.4. Oſaſc. dec. 58. n. 19.20. Theſ. Q. 6. lib. 3. dixi in tract.inuent. tit. 15.n. 200.& de quolibet adminiſtratore Fari.d.par.2.n. 1062.& ſeq. Intrigl. d.n. 134.

77 1. Amp non ſufficere poſt duos annos inuentarium factum fuiſſe ex tarditate enim dolus arguitur, & intra triduum incipi debere tradit ſpeculat de tutor. §. generaliter n.3. Alberi. in l. tutor.qui n.7. de adminiſtrat. tutor. Barbat. conſ. 61. n. 1. lib 3. Cacchera. deciſ. 58. n. 19. 24. & 25. vbi ex communi probat quam primum poteſt fieri inuentarium eſſe faciendum Galganet. d. tit. 2. n. 10. & cum dolus ex tarditate arguatur dari in litẽ iuramentum probat, Plot. de in lit. iuran. §. 9. n. 27. & iudicis arbitrarium eſſe, vt quam primum potu erit confici debeat, Bar. in d. l.tutor. qui n. 6. de adminiſtrat. tutor. Menoch. de arbitr. iudic. caſ. 174. Theſ. Q.6. lib. 3. Bero. Q. 62 n. 4. vide infra amp. & cum Bar. tenet Bal. in §. fin. n. 2. Inſtit. de ſuſp. tutor. per l. 3. §. tutor, qui repertorium de ſuſpect. tutor. & mox cum fuerint ordinati adi ta hæreditate intra tempus ſtatutum illud facere debent l. tutores. 24. vbi glo. C. de admi. tuto: & quam primum, poſſit fieri debere ex cõi. Papiẽ. ſupra n. 10.

78 Et quod differens inuentarij confectionem remoueri poſſit, & criminaliter puniri, & carcerari Bal. in §. fin.n.2. Inſt. de ſuſpect. tutor, ſola in cõſtitutio, Sabaud.pag. 91.n.8. & 9. tit. de minor ac cor. inuent. glo.1. debet enim illud ſtatim conficere, Minſing. in §. actionum n. 55. Inſtit. de action, Meno. de arbitr. iud. d. caſ. 174. quamuis ſuſpectus dici non poſſit niſi adminiſtraſſet, tenetur tamen vt negligens vt per eum, & in dolo pręſummi Cur. Iun. conſ. 239. n. 12. & ſuſpectus ſit niſi contraria extet conſuetudo, Barb. conſ. 61. n. 2. lib. 3. & nimis dicitur diſtuliſſe arbitrio iudicis, Afflic. in cap. 1. n. 21. ex quib. cauſ. feud. amitta & Monta. ſupra n. 20. ac tenetur ac ſi illud feciſſet Rui. conſ. 108. n. 9. lib. 1. & conſ. 89. n. 8. & 9. lib. 5. Meno. ſupra, ac tempus iudici eſſe arbitrarium, Gratian. probat. diſceptatio. forens. 532. n. 36. Cacchera. d. decis. 58. n. 22. & ſi minus ſolemniter confecerit puniri præter matrem, Bertaz. conſ. cri. 441. non tamen propterea in litem iurabitur niſi tutor ſe ingeſſiſſet, Fanuc. d. in lit. iur. part. 2. memb. 2. n. 57. nec remouebitur, tenebitur tamen pupillo ad intereſſe, Munnoz. de ratiocin. c. 9. n. 3. vbi ſi antea geraı Papien. d. n. 9.

79 2. Amp. vt agere, & conueniri nequeat ante inuentarij confectionem Boer. decis. 53. n. 5. Borgni. de tutor. n. 63. Manzi. de tutel. tit. quæ facere debeãt tutor. n. 5. & de ſuo ad expẽſas tenetur. Borg. ſupra. n. 57. Galga. de tut. lib 2. tit. 2. n. 26. vide infra amp. 75. & 44. Papien. d n 9. Cacchera. conſ. 36. n. 14. & ſeq. vbi etiam ſententiam contra eos latam non obeſſe pupillo nec gerere. Pareg. conſ. 84. lib. 3. dixi in tract. inuen. tit. 7. n. 103. & ſeq.

80 Contrarium tamen, vt agere poſſit antequam ſuſpectus fuerit accuſatus. Guid. Pap. dec. 330 Afflict. dec. 357. n. 5. Capic. decis. 50. n. 2. dicã infra Put. dec. 318. in fi. lib. 1. ſed dec 427. n. 6. lib. 2. adminiſtrationem decretam requiri ait. Galgã. dict. tit. 2. n. 28. & geſta valent Gratia. diſcep. 360. n. 36. Cancer. var. reſol tom. 1. c. 7. n 108.

81 3. Amp. vt ſi hæreditatem adierit ante inuentarij confectionem teneatur pupillo, creditoribus, & legatarijs vltra vires hæreditarias eo ſcilicet non facto, Eugen. conſ. 19. n. 71. per. l. tutores. la. 2. & l. fin. C. de admi tutor. poſl. Montic. de inuentar. cap. 6. n. 43. incipiet ergo inuentarium dicendo pupillum habere ius adeundi talem hæreditatem, poſtea adibit pupillus hæreditatem cum tutoris authoritate, poſtea inuentario omni bona deſcribet Papien. d. glo. in ſuo. n. 11.

82 4. Amp. in matre ſpeculat de anomal tutel. n. 5. Decia. conſ. 94 n. 17. & 20. lib. 3. & in patre Gutierez. de tutel. part. 3. cap. 4. n. 2. vbi idem in fratre n. 16. Natta. conſ. 663. n. 10. ſubdens alioquin matrem ſucceſſione filiorum priuari Gozad. conſ 17. n. 6. de communi teſtatur, Cacchera. decis. 58. n. 19 etiam ſi à teſtatore remiſſum fuiſſet, & de cõi. Soc. Iun. cõſ. 115. n. 21. lib. 1. Bar. conſ. 150. de cõi. etiam, Montan. ſupra. n. 24. & ſeq. etiam ſi eſſet teſtamentaria, & Ripa. in l. nemo poteſt. n. 85. de legat. prim. de fratre Zas. conſ. 5. n. 13. lib. 1. Dec. conſ. 192. n. 1. Montan. ſupra. n. 71. Boer. decis. 125. n 15. & de matre quoad filium emancipatum Borg. de tutor. n 291. & ſequẽt. vbi etiam de auo, & in matre tutrice teſtamentaria, Simon. de Pret. conſ. 6. n. 12. 22. n. 14. & ſequent. Galgan. d. tit. 2. n. 10. & lib. 3. Q. 11. n. 27. & Q. 28. n 44. Maſuer. in pract. tit. de tut. & cur. n. 9. Meno. de arb. cas. 208. n. 18. Aſſis. concl. 18. amp. 14. Fari. d. par. 2. n. 1072 & 1073. vbi contra matrẽ, & auiam iurari.

83 Contrarium in matre tenet, Ferret. conſ. 312. n. 4. & in teſtamentaria conſ. 323. n. 6. & 7.

84 5. Amp. inueſtigare teneri vbi ſunt bona, eaque in inuentario ponere Signo. conſ. 36. n. 9. & ſequẽt.

85 6. Amp. vt inuentarium legitimæ adminiſtrationis appellatione contineatur, Cacchera. decis. 58. n. 9. Montan. ſupra. n. 19.

86 7. Amp. tutorem fieri infamem tuſi affinis ſit vel conſanguineus, ſi ex eo quod inuentarium non cõfecerit, vt ſuſpectus remotus fuerit glo. fin. in l. final. C. arbitr. tute. Guliel. de ludo. ſing. 9: Mãzi. ſupra. n. 5. ſola ſupra. n. 8. & ſi antea geſſerit Mũnoz. d. n. 3.

87 8. Amp. non ſufficere obſcure factum fuiſſe, Bar. in l. tutor qui repertorium n. 18. de adminiſtratio. tutor. Amanel. ſing. 316. Phanuc. de in litem iuran. part. 2. n. 30. vbi latiſſime agit quando contra tutorem in litem iuretur membr. 2. & à publico notario, & ſolemnitur fieri debet Rot. in Roman. fructuum dotis 2. Aprilis, 1618. coram Rpd. Dunozet. Gratia. diſcept. 767. n. 1. & ſeq. & clare Plo. de in

litem

litem iuran. §. 5. n. 30. debet enim clare fieri, & distincte l. fin. vbi Doc. C. arbitr. tutel. & l. tutor qui, de administratio. tutor. Borg. de tutor n. 58. Montan. supra n. 75. & reg. 6. n. 7. nec solemnitates ad. hibitæ censentur ex decreto nisi enunciatæ sint, Rot. dec. 72. n. 32. part. 2. diuers. Gratia. supra n. 13. Munnoz. de ratiocin. c. 9. n. 64. & seq. Garz. autem de benef. par. 12. c. 2. n. 123. & seq. probat quod licet enunciatio non probet adhibitas solemnitates quæ non poterant adhiberi verisimiliter si pars opponat si tamen iudex adhibitus enunciet ei statur nisi contra probetur licet notatio enunciati non credatur in generali enunciatione.

88 9. Amp. librum rationum etiam conficere teneri, illumque pupillo effecto adulto edere alioquin cōtra tutorem in litem iurabitur, qui debet introitus & exitus suis temporibus continere l. 1. §. de seruis. de tut. & rat. distra. Castr. conf. 227. lib. 2. Soc. conf. 73. n. 4. lib. 1. 159. n. 2. lib. 2. vbi alias in litem iurari contra tutorem, Ang. Aretin. de testament. glo. 96. n. 9. Dec. conf. 178. Soc. Iun. conf. 148. n. 6. lib. 1. Bero. conf. 191. n. 20. lib. 1. Port. conf. 147. n. 50. Rol. conf. 49. n. 20. lib. 1. Veral. decis. 157. lib. 2. Afflict. decis. 360. vbi etiam qualiter sit cōficiendus, Durant. de tutor. caut. 3. Cepha. conf. 674. n. 21. & seq. Decian. conf. 49. n. 8. lib. 3. & conf. 85. n. 25. lib. 2. & conf. 94. n. 15. & 18. lib. 3. vbi etiam tradit quæ continere debeat, Borgni. de tutor. n. 206. Plot. supra Garzias. de expens. cap. 20. n. 23. vbi etiam qualiter sit conscribendus, Ripa. in l admonendi n. 115. de iure iur. Strac. ad Crau. conf. 275. n. 12. vbi quomodo tunc accusetur Phanuc. de in litem iuran. part. 2. n. 35. membr. 20. & n. 32. Alcia. conf. 232. n. 4. vbi idem si non exhibeat illum, Bertaz. conf. crim 441. n. 1. & 2. Machel. patrocin. 18. n. 7. Cabal. milleloq. 73. Intriglio. l de feud. Q. 45. n. 140. idem dicens in quolibet administratore (vide infra amp. 27.) Soc. conf. 159. n. 3. lib. 2. Bero. conf. 128. n. 12. lib. 3. Grat. conf. 29. n. 19. lib. 1. Bertaz. conf. 441. n. 3. & 7. Masc. concl. 1397. n. 8. & 9. & in omni administratore Munnoz. de ratiocin. c. 10. n. 1. & seq. nec bilancium producere sat est Rot. Genue. decis. 187. Munnoz. supra n. 70. et fine eo ratio. reddi. non potest Rot. Gen. dec. 24. Roman. conf. 40. n. 15. Genua. descrip. priu. lib. 4. tit. de lib. tut. fol. 201. Canc. var. resol. tom. 1. cap. 7. n. 100.

89 Qui licet priuatus sit verisimilia continens probabit præsertim aliquibus partitis verificatis, etiā quoad non connexa Tiraq. in l. si vnquam in præfat. n. 51. et seq. Rot. Rom. decis. fin. part. 1. diuerso, Tiraq. de iudic. in rebus exig. ferend. pag. 47. vbi expensas minutas à tutoribus, executoribus, alijsque administratoribus factas libro, & iuramento eorum probari vide infra tit. 34. n. 92. præsertim iuncto scribentis iuramento, Tiraq. d. n. 51. Alba. conf. 205. n. 72. Genua. supra Scain. dec. bonor. 34. Vin. dec. 426. n. 16. ex cōs.

90 Non tamen probabit nisi data, & recepta in eo descripta sint, & à quo, & causa Menoch. cōs. 23. n. 13. & seq. vbi late quando non probet, & Munnoz. de ratiocin. cap. 10. & omnia exacta illas iuratur in litem, Farin. d. part. 2. n. 1078.

91 1. Subamp. 9. amp. vt liber continere debeat particularem computum fructuum in dies perceptorum datorum, receptorum expensarum, & introituum, & causam, Rol. conf. 49. n. 25. lib. 1. Soc. conf. 46. n. 4 & 73. n. 6. lib. 1. Cephal. supra, & omnia singulis diebus distincte describi debent l. 1. §. officio, de tutel. & ration. distrahen. Aretin. cōs. 31. n. 6. Dec conf. 110. n. 8. 178. & 192. Meno. supra Montan. supra reg. 8. qui tamen subdit rationes posse dispungi, & loco diei scriptum fuisse tēpore vindemiæ, & describi debent fructus, & redditus, & à quibus & quo loco Dec. d. n. 8. Montan. supra n. 8. Galganet. de tit. 2. n. 13. vbi vt suspectum remoueri si tempore debito non edat, etiā si postmodum reddat Plot. d. §. 5. n. 30. & sequent. vbi etiam diē continere debere, & fructus singulorum prædiorum cuiuslibet anni Carpan. super stat. Mediolan. cap. 317. n. 24. Munnoz. de ratiocin. cap. 10. n. 42. & seq. vbi etiam inscribi debere liber rationis tutelæ, Titii. diei tamen ommissionem in partitis incertitudine cessante non obesse n. 50. & seq. Add. ad Bertaz. conf. 441. Farin. in fragment. par. 2. n. 1074. & seq.

92 2. Subamp. vt illum tutor custodire teneatur non etiam tutoris hæres, Serafi. dec. 692. & amissionem iuramento non probari, si semel habuisse constet, alioquin secus; & si iure actionis petatur iuramento probari; non autem si iudicis officio. n. 7. Montan. d. reg. 6. n. 8. Gratiā. disceptat. 71. Plot. d. §. 5. n. 31. nisi casus probetur, vt ibi Serafin. priuileg. iuram. 37. vbi quando iuramento probetur, Munnoz. de ratiocin. c. 10. n. 3. & seq.

93 3. Subamp. vt teneantur tutores, & curatores librum rationum conficere etiam si testator remisisset, aut vetasset inuentarium confici Plo. supra. n. 33.

94 4. Subamp. vt non liberentur quominus librum & inuentarium tutores adulto exhibere ac restituere teneantur ex eo, quod semel rationes reddidisse dicant producendo instrumentum liberationis ex omni causa quæ dici vel excogitari possit, & quod libri rationum fuerint visi, & diligenter considerati per hæc enim verba non probatur, quod inuētarium, ac rationum liber adultis reddita sint, vel dominis quibus ratio reddi debuit; & si rationum liberatio dolosa vel erronea fuerit, iterum liber, & inuentarium exhiberi debent, nec tutores, & curatores, & alij administratores obligati rationem reddere excusantur eo prętextu, quod ea amiserint, vel restituerint, nisi aliter per testes probetur, alioquin contra eos in litem iurari poterit, præsertim indicijs, & alijs concurrentibus, ad ostendendum liberationem fuisse erroneam vel dolosam iuxta, Soc. conf. 159. lib. 2. Plot. supra, n. 36. Canc. d. c. 7. n. 100.

95 5. Subamp. tutores curatores, & alios ab exhibitione libri ex eo non excusari, quod dicant libros esse penes eorum factores, castaldos, & negotiorum gestores qui libros non exhibent, non enim excusantur ob malam electionem Soc conf. 190. col. 3. versic. sed præmissis & col. 4. lib. 2. Plot. d. n. 36. Monta. de tutel. cap. 32. reg. 6. n. 9. vel amisisse. Fari. d. par. 2. n. 1077. nisi plene amissio testib. proba tur

tur, vel alio modo nec tutori vel administratori amisisse iuranti credi.

6. Subamp. vt remitti nequeat Fanuc. de in lit. iur. part. 2. membr. 2. n. 51. nisi adeo parua essent pupilli bona vt ratio sine libro reddi posset, & aliunde pateret tutorem bona fide, & cum integritate gessisse Munoz. de ratiocin. cap. 10. n. 21. qui tamē solemnitates remissas cēseri probat dummodo veritas appareat.

7. Subamp. iurari in litem quando in cartulis, & scartafacijs rationes descripsit Plo. §. 35. Farina. d. par. 2. n. 1076.

96 1. Lim. 9. amp. non procedere quando vtilius fuisse librum non confici ei scilicet cuius tutela vel nogocia administrantur l. 2. §. tractari ad Tertulliā. Caballi. milleloq. 73. versic. nisi forte. sub. n. 2.

97 2. Lim. quando iustam, & necessariam causam allegarent quare inuentarium, & librum rationū non fecerint, eamque probauerint, his enim casibus in litem contra tutores, curatores, & alios iurari non poterit, nec poterunt tanquam suspecti remoueri l. tutor qui repertorium in princip. vbi Bar. & Docto. de administratio. tutor. l. fin. C. arbitr. tute. Plot. d. §. 5. n. 37. & factor. simplex & negociorum gestor. librum conficere nec exhibere tenetur Rot. dec. 101. n. 5. crim. per Farinac. & ipse in fragmen. par. 2. n. 1085.

98 3. Lim nam iurari in litem non poterit contra tutores, & curatores ex eo quod non confecerint inuentarium, & librum rationum, quando probarent minores, & alios quorum negocia gessere nō habuisse nisi talia, & talia bona ex quibus tantum & non vltra perceperunt, & de quibus rectè disposuerunt; nec etiam vt suspecti remoueri poterunt, imo iudex tenetur ex officio de hoc informationē suscipere, & si vera hæc esse compererit, nullo modo in litem iuramentum concedere l. si quando C. vnde vi las. cons. 3. col. 2. & seq. lib. 1. Plot. d. n. 37. Farin. in fragment. part. 1. lit. A. n. 55. & cons. 96. n. 44. & 55 & seq. Intrigliol. de feud. cēt. 1. Q. 45. n. 145. licet quoad librum secus probet, Bertaz. cons. cri. 441. n. 4.

99 4. Lim alijs casibus de quibus infra in limitationibus huius 2. cap. si tamen fortuitam eius amissionem probaret non deferri hoc iuramentum si librum nō exhibeat Fanuc. d. memb. 2. n. 35. & nō defertur etiam si conficere omisserit ex rusticitate, & simplicitate potius quam ex malitia Plo. d. n. 37. Rip. de remed. præseruat à peste n. 231. & 340. Soc. cons. 39. n. 16. 17. lib. 1. Intrigliol. supra n. 146. nec si tutori fuerit a ratione reddenda relicta liberatio nisi sciret vel scire deberet liberationis legatum non valere Plo. supra de cōi. Dec. cons. 178. n. 3. & Intrigl. supra n. 148. Fanuc. de in lit. iur. part. 2. memb. 2. n. 35. vbi non dari si tutor amisisse probaret, & si conuenerit stari debere iuramento tutoris, vel alterius administratoris Bar. in l. fin. n. 6. de prætor. stip. vbi alj communiter Alex. cons. 130. in fi. lib. 1. de communi Munnoz. de ratiocin. cap. 10. n. 7. & seq. vbi declarat nisi dolus probetur vel causa superueniat ob quam pacto stādum non sit; nec librum edere tenetur tutor vel alius gestor nisi in loco administrationis n. 24. & Rot. Genuen. dec. 98. n. 4. & si transmitti liber alio debeat, Folia numerari, & per notarium debere subscribi d. n. 24. non petitum non defertur nisi ex clausulis salutaribus libelli Gratia. decis. 90. n. 8. 9.

5. Lim. quando bona essent adeo modica vt sine inuentario, & libro aliter veritas haberi posset, Fari. supra n. 1086.

6. Lim. quando aliunde veritas probari posset Fari. supra n. 1087. Plo. §. 5. n. 37.

7. Lim. quando ex simplicitate vel rusticitate ea facere omisere Plo. supra Fanuc. par. 2. c. 2. n. 47. Meno. de arb. cas. 208. n. 22. Fari. supra. n. 1088.

8. Lim. quando vt socius se immiscuit vel eius persona à testatore fuit approbata, vel si tutelam non dum suscepit Fanu. supra n. 42. 46. 51. Meno. de arb. cas. 174. n. 3 Farin supra n. 1090.

100 10. Amp. vt totum edi debeat omnibus petentibus, cū omnibus in eo descriptis, & pupillo, Ang. Aretin. de testam. glo 96. n. 9. Borg. de tutor. & curator. n. 63. & seq. vide infra tit. 18. cap. 7.

101 Contrarium tenet Bar. in l. 1. n. 7. de curato. bon. dand. vbi quomodo edi debeat lo. de Plate in l. 1. vers. & hoc C. quando & quib. quarta pars lib. 10. Papien. in form. libel. ad redden. ration. tute. glo. in suo n. 18. Natt. cons. 9. n. 3. Tenni caut. 191. & principium, & finem cum die, & anno dare sat esse. tenet. Bar. in l. tutor qui. n. 24. & 25. de administr. tutor. Bal. in §. fin. ad fin. Instit. de suspect. tutor. Cor. sing. verbo. Inuentarium.

102 Distingue quod si copia petatur vt constet an habeat personam legitimam, & tunc principium & finem inuentarij ostendere sufficit, nec tenetur ostendere omnia in eo contenta; si vero omnia in eo descripta petantur petuntur ostendi ex eo quod possit à petente, vt suspectus remoueri, tunc aliqui tenent totum edendum esse; sed contrarium firmat Vital. de clausu. claus. nil nouar. inuentar. confectio. pendent. n 88. pag. 199.

103 11. Amp. in litem iuramentum deferri etiam si rectè administrasset, si illegitimè tutelam suscepisset, Phanuc. de in lit. iuran. part. 2. n. 31.

104 12. Amp. etiam si imperfectè inuentarium fuerit, & omnia in eo non posuisset adhuc enim contra ipsum in litem iurabitur quoad omissa in inuētario poni nisi in libro rationū posita essent, Spec. de tutor. §. generaliter in princip Bar. in l. tutor qui repertorium n. 21 de administrat tutor. Crau. cons. 275. n. 12. Gozad cons. 17. n. 6. Plot. de in litē iuran. §. 5. n. 30. & quando tantum inceptisset Grat. cons. 25. n. 6. lib. 2 Montan. de reg. 5. n. 38. & seq. & reg. 6. n. 11. & seq Galgan. d. tit. 2. n. 27. dolo tamen probato, Borgni. de tutor. n. 60. nisi non positorum in inuentario aliter rationem redderet Bertaz. cons. crim. 441. n. 9. Nepos. à Monte Albano de except. artic. 21. n. 17. & tunc perfectum dicitur quando tutor illud habet pro perfecto Bar. in d. l. tutor. qui n. 22. vide infra Ampliat. 69. Manci. de iuram. part. 4. eff. 431. & omnia esse describenda, & nomina debitorum ita vt certa reddantur, Papien. supra d. glo. in suo n. 13. dicendo talia inuenisse n. 14. sufficit autem libro describi omissa inuentario poni, Crau. cons. 275. n. 12.

Phanuc.

Phanuc. de in lit. iur. part.2.membr.2.n.44. Rota. dec.256.par.2. recentis vbi fat esse in libro scripsisse quæ omisserat inuentario ponere, nec teneri si capsas clausas inuentario non posuerit quia vacuæ præsumuntur, Tiraq. de iud. in reb.exig.vers. 46. secus dicens in re modica omissa sed in eo non præsumi omissa dolo nisi probetur, Cancer. var. resol.tom. 1. c.7.n.110. nec iurari in litem ex Bar. cons. 149.150. lib. 1.& in duplum omissi teneri ex Borg. supra n.59.Fari.in fragment.par.2.n.1074. vbi si confusè, & inordinatè librum, & inuentarium fecerit debent enim omnia distinctè contineretantum à tali; tantum tali &c.n. 1075. & 1078.

105 13. Amp. vt omnes actus per tutorem facti nulli sint inuentario non confecto, Bal. cons. 308. n. 2. lib. 1. & in conclusione citati & processum nullum probat Vesal. decis. 324. part.3 nec actorem nec procuratorem constituere posse ante litem cōtestatam, Gab. cons.25.n.5.& 6 lib.2.sed iure canonico vtrumque potest administratione à iudice decreta, Put. dec. 133.lib.2. vide amp.14. & infra lim.5. in præiudicium pupilli, Rot. Rom. decis. 530. coram Ludouis. & Manti. dec. 119.n.7. Pereg. cons. 84. n. 13.lib. 2.Rot.Luca.d. dec. 17.

106 Contrarium tenet Alba. cons. 21. n. 7. Eugen. cons. 19. n. 16. Gutierez. de tutel. part. 1.cap.12. n.36.Serafi decis. 1004.n.5. vbi de testamentario etiam ante decretam administrationem, licet vt suspectus remoueri possit vide ad finem tituli huius & hanc tenet Rot.Rom. decis. 47. n.2.part 2. recentior si in vtilitatem pupilli versum constet, & Manti. d. n.7. latè Granuc. theo. 8.n. 19.si tamen tutor vel tutrix alia solemnia impleuerit vt per eū.

107 14. Amp. vt ante inuentarii confectionem administrare non possint; & si gesserint tanquam suspecti remoueri possint l.fi.C.arb. tut. Bar. in l. tutor.qui n.7. de administrat. tutor. Cor. cons. 175.n.4.lib. 3. Bellon. cons. 54.n. 11. Put. decis. 318.lib.1.& 427. lib.2. quæ sunt contrarie,& dec. 287.part. 1. administrare posse inquit, Ruin. cons. 29. n.10.lib.5. Afflict.decis. 285. n. 22. Vital. de claus.in claus. nil. nouar. inuent. confect. pend.n. 92.Tholos. dec. 63. Granuc. theore. 8. n. 5. post Cor. cons.113.n.8.lib.4. vbi etiam quod puniuntur Capra. cons. 161. n. 19. Eugen. cons.19.n.44. de communi omnium, Alciat. cons. 164. n. 9. & Caccher. cons.36.n.15. 16. vbi etiam nec agere neque conueniri posse; & contra eos in litem curari Rol. cons.72.n.7. 8. lib.4. Vrsil. ad Afflict.decis. 256. n. 4. vbi quando excipitur de non facto inuentario, Port. cons.147.n.50.& nullum reddi processum Tholos. decis.289. Vesal. decis.324.lib. 3. de communi Montan supra n. 4. Galganet. de tutel. lib.2. tit.2.n.10. sufficere tamen fuisse cœptum, Abb. in cap. ex tenore n.5. de tempor. ordinat. Galganet. supra n.16.& tit. 2. n. 25. & 26. Borgni. de tutor. n.23. & 57. Caccheran.cons.36. n.7.& gesta per eos nulla probantes, Eug. cons. 19.n.42.& seq. Peregr. supra Munnoz. de ratiocin. cap.9.n. 3. Papien. in form.lib.ad red.rat.tut. glo cum debita, Rota Luca d. dec 17.

108 Contrarium nempe ante remotionem gesta valida esse Eugen. cons. 19. n. 16.Put. d. decis. 287. vbi etiam actorem constituere posse Add. ad Cappel. Tholos. supra Alba. cons. 21. Galganet.lib. 3. Q.24.n.9. etiā Rot.Roman. tenere testatur, Gratian.disceptatio Forens.28.Simon. de Pret. cons. 10.n.33. excepta alienatione cons.80. n.1. & seq. Granuc. thorem.8.n 19.20. Rot.Rom.decis. 378. n.2. part. 1. Seraph. decis. 1004.n.5.& seq.dec.47. part. 1. recent. decis. 31. coram, Iudeuis.Pacif.de salui. interd. insp.3.cap.2.n. 166.& seq.

109 1. Lim.13.& 14. amp. non procedere in his quæ inuentarium præcedunt Bar.in l. tutor qui repertorium n.26.& 27. de administrat. tutor. Cappel. Tholosa.decis.289. Boer. decis. 53. n. 5. Caccheral.cons. 36.n.14. Plot. de in lit. iur. §.9.n.23.

110 2. Lim. non procedere quando partes confiterentur inuentarium factum fuisse, vel minor per tutores ante inuentarium gesta ratificarèt, Afflict. dec.285.n.22. vel pars non opponeret, vel iudex ad vlteriora procedi mandasset, Cor. cons. 136.n. 3.5.7. lib. 3. Montan. supra n.6.

111 3. Lim non procedere in his quæ pupillo vtilia essent, si tamen ita eligeret pupillus, & mera sit vtilitas pupilli de magis communi Alfer.cons. 151. n. 39. lib. 1. cons. enim in magnis post, Bar. supra de magis communi Granuc. supra n.6.& in necessariis Rim.cons.386.n.3.Farin. Q. crim.15.n.60. Galganet. d. tit.2 n.25. vbi etiam pacem facere posse Boer. supra Theb. supra Cacchera cons. 36. n.14 secus in ei præiudicialibus Soc. Iun. cons 148. n 1.& seq. lib.1.Rot.Rom.decis.574. n. 1. coram, Ludouis.

112 4.Lim.quoad ea quæ vsu cōsumūtur quę tutores administrare possunt ante inuentarii confectionē. Imo in cap. cum sicut n.4. de eo qui mittit in possess.& idem in alienatione mobilium in quibus pro tutore præsumitur, eaque etiam absque solemnitate alienare potest tutor, Bero. in cap. nulli n. 65. de reb.eccles. non alienan. Rol. de inuentari. fol. 2.n.3.& fol.39.n. 3.& idem in illis quæ non recipiunt dilationem, & quod etiam in illis pupillo præiudicare possint, Porcelli. de inuentar. Q. 1. n.6.Rim. cons. 386.n.3. Plot. de in lit. iuran. §. 9. n.23.& in rebus tempore perituris Barbat. cons. 61.n.30. lib.3. Cacchera.cons.36. n.15.& seq. & n.24. Rui. cons. 108.n 13. lib. 1. qui loquitur de non recipientibus dilationem, & Eugen. cons. 19. n. 42. Tholos. dec.289. Alex. cons. 163. n. 4. lib. 5.vbi de tempore perituris Alfer supra n.40. Montan. supra n.7. vbi idem in fructibus etiam neglecto patris præcepto n 8. per l. tra autem §. vsque adeo de administrat. tutor si non distraxerint tutorem periculo perire d.l. tutor.qui repertorium §. si tutor. de administratio. tutor. Rui. cons.89.n.8. lib.5. Montan. supra n.9. in non recipientibus dilationem, Farin. Q. crim. 15. n. 60. Ceph. cons. 451.n.311. Galgan. de tutel. lib.2. tit.2. n. 3. per l.tutor.6 de administratio tutor.& n.25.Rol.cons. 30.n.15.lib. 3. Neuizan. cons.17.n. 33. Bero. Q. 68.Borgni de tutor.n. 235. & quando periculum esset in mora Specul. de tutor. § generaliter n. 4. & 5. & Cacchera cons. 36.n.9. & 14. & 24. post Bar. d. n.27. & Tholosa.& Boer. supra.

113 5. Lim. non procedere quando non fieri pupil-

lo

lo expediret. Cappel. Tholosa dec. 289. de quo dicam infra in limitat. vbi aliter limitabo.

114 6. Lim. quando testator illud fieri vetasset tunc, eo non facto gerere posset l. fi. C. arb. tutel. vbi glo. & Salic. Cappel. Tholos. d. decis. 289. dicam infra in limitatio.

115 15. Amp. vt inuentario non confecto nequeat obligare pupillum, sed omnia tutor suo periculo gerat, licet tutor sit quoad sui incommodum Eugen. consf. 19. n. 5. & 6. Veral. decis. 324. lib. 3. Murzar. consf. 36. n 4.

116 16. Amp. vt inchoari debeat intra 30. dies ab adita hæreditate, & perfici intra tres menses, Cepol. caut. 24. Bero. Q. 62. Boer. decis. 168. de cõi. testatur, Soarez commun opin. lit. 1. n. 175. de magis communi, Monta. d. reg. 5. n. 34. subdens non posse iudicem d. tempus alterare, Rol consf. 18. n. 15. lib 1. Capic. decis. 87. n. 3. nisi statuto tempus aliud præfixum constaret, Soc. consf. 20. n. 11. lib. 1. Dec. in cap. ex parte. n. 9. de appellat. Monta. supra n. 34. & 35. vide supra amp. 1.

117 17 Amp. vt inuentarium tutor facere teneatur cum solemnitatibus, quibus cum fit inuentarium hæreditatis per hæredem, Montic. de inuentar. cap. 6. n. 66. & in præsentia publicarum personarum l. tutores. 24. C. de admini. tuto Rot. Luca. d. dec. 17. Galganet. de tutel lib. 2. tit. 2 n. 5. Borgni. de tutor. n. 58. alioquin illegitimè factum non releuare, Specul. de tutor. §. generaliter. n. 1. Porcelli. de inuentar. Q. 1. n. 7. de quibus dixi in prima Decade in tract. inuentarij Rot. in Romana fructuum dotis 2. Aprilis. 1618. coram, Dunozet, Gratia. discept. 767. n. 15. & n. 1. & seq. sed ex communi omnium extra iudicium per tabellionem fieri sat esse & ita consuetudine seruari nisi, vt probet contra debitores tunc enim citari coram iudice debent ad confectionem inuentarij Papi. in form. lib. ad red. rat tut glo. in suo n. 12. & additionem probat contra pupillum Rot. decis. 392. corã, Caualer. Cancer. var. resol. tom. 1. c. 7. n. 109. extra iudicium fieri ex consueto.

118 18. Amp. vt qui non fecit inuentarium delinquat magis quam qui tutorem non petijt, Gozad. consf. 17. n. 5. & 8. Neuizan in silua nupt. rub. viduæ non nubent, Montan d. reg 5. n. 37.

119 19. Amp. in iudicio, & manu notarij confici ac describi debere glo. & Bar. in l. tutor qui repertorium. n. 8. de administrat. tutor. l. tutores C. eod. tit. l. fin. C arbitr. tute. & quoad hoc Bar. inquit coram, Iudice fieri debere, vt contra debitores fidem faciat, alioquin extra iudicium fieri sat esse si vero inter priuatas personas fieret nil valeret l. 2. de authoritat. tutor. Soc. Iun. cons. 148. n. 12. lib. 1. Vital. de claus. in claus. nil nouari inuentarij confectio, pendent. n. 15 pag. 171. Montan. d. reg. 5. n. 36. Galganet. de tutel. lib. 2. tit. 1. n. 1. & seq. & n. 29. & sequenti. vbi tamen in praxi seruari, vt fine Iudice fiat, factum autem eorum ipso legi, & si ei tatis debitoribus instrumentorum tenor in illo fuerit incertus ex eo fine instrumẽtis agi posse ex Bar. supra n. 16. & coram, Iudice, Borgni. de tutor. n. 58. vbi etiam per notarium, & cum decreto fieri debere, & n. 65. licet sine decreto contra tutorem probet, vt per eum, & in tutore. & curatore, Montalban de exceptio art. 16. Iacob. à Canib. de executor. vltim. volunt §. petitis. n. 10. vbi per notariũ coram Iudice fieri debere post Bal. in §. fin. n. 3. Instit. de susp. tutor. & eitatis creditoribus, & debitoribus præiudicare. Munnoz. d. c. 9. n. 17. & vide supra n. 76.

120 20. Amp. vt se excusare nequeat ex eo quod rusticus vel mulier sit, Cacchera decis. 58. n. 38. supra amp. 4. nec minor. licet restituatur, Phanuc. de inuen. part 2. n. 24. Bero. consf. 68. n. 83. lib. 1. Gratia. discep. 766. n. 57 & seq. Tiraq. de utr. conu. §. 4. glo. 7. n. 16. Rot. Luca d. dec 17.

121 21. Amp. vt si illud non confecerit cum omnibus solemnitatibus, vel aliquid in eo ponere cum suis qualitatibus omiserit in duplum puniatur, & contra ipsum in litem iuretur, Bar. in l. tutor qui repertorium n. 10. & seq. de administration. tutor. Angel. Aretin. de testament. glo. 06. n. 9. Porcelli. de inuentar. Q. 1. n. 7. Capra. cõs. 161. n. 16. Soc. Iun. consf. 148. n. 12. lib 1. Mascar. de probatio cõclus. 1397. n. 4. & in dolo dicitur. Menoch. lib. 5. præsump. 3. n. 67. Nepos à Monte Alban. de exceptio. artic 11. n. 27. 28. Porcellin. de inuentar. Q. 1. n. 10. vbi ad duplum pro suppressis teneri nisi modica res esset, Mins. cent. 6. obs. 39. Munnoz. de ratiocin. c. 9. n. 69. ex communi ita dicens iudicatum subdens minorum administratores seu tutores si quid dolose scribere omiserint creditoribus, & legatarijs insolidum teneri, & hæredem, quod testatori debet dolo non describentem etiam si minor sit id omisisse censeri ex Alex. de Neu. consf. 38. n. 19. Surd. dec. 216. n. 5. Munnoz. supra n. 70. licet si omissa describi valde modica sit tutori non obsit, Tiraq. de iud. in reb. exig. ferend. vers 46.

122 1. Lim. quando aliqua minoris esse tutor ignorans in inuentario describere omisit, sufficit enim apposuisse dum sciuit, Cor. consf. 198. n. 3. lib. 1. sciuisse autem tutorem alia bona non descripta fuisse apponenda debet probari per aduersariũ, Crau. cons. 931. n. 10. tametsi tutor statum pupilli scire præsumatur, Soc. Iun. consf. 148. n 26. lib. 1.

2 Lim. non procedere quãdo inuentario poni omissa in libro rationum descripta fuissent, Crau. consf. 275. n. 12. Fanuc. de in lit. iur. part. 2. memb. 2. n. 44. vel erogata pro minore probarentur, Bertaz. cons. cri. 441. n. 9.

123 22. Amp. in tutore testamentario qui pariter inuentarium facere tenetur, Cor. consf. 198. lib. 1. Cacchera. decis. 58. n. 19. Simon. de Pret. consf. 6. n. 12. Porcelli. de inuentar. Q. 1. n. 5. Monta. supra. n. 3. Manzi. de tutel. Q. 3. tertiæ Q. princ. n 3. versic, quod quidem.

124 23. Amp. in tutore dato loco absentis vel impediti qui inuentarium facere tenetur, Porcelli. de inuent. Q. 1. n. 5. Roland. de inuentar. part. 2. vers. 40.

125 24. Amp. in honorario, & dato causa notitiæ, Bar. in l. tutor qui repertorium n. 3. de administratio tutor, Bal. in §. fin. n. 3. versic sed quæro an tutor qui Instit. de susp. tutor Aufrer. in additio. ad Cappel. Tholosa. decis. 289. n. 5. Porcellin. d. n. 5. Mõtã. d. n. 3. Galganet. d. tit. 1. n. 24. & lib. 3. Q. 30.

126

126 25. Amp. tutori rem amisisse asserenti probandi onus incumbere Lamberteng. de contract glo. 24.n.21. nam in inuentario descripta contra tutorem iuris, & de iure præsumptionem inducant, & probent etiam si decretum super tutela non valeat Bal.cons.407.n.10.lib.1.Borgni. de tutore n. 66.

127 26. Amp. tutorem iurare teneri contenta in inuentario vera esse præsertim statuto d. iuramentum requirente, nec verba æquipollentia sufficere nec in omnibus, & per omnia iurare,vt in statuto, Felin. in cap. cum dilecta. versic. decimum, & vltimum de rescript. Aretin, Institut. de legitim. agnator. tutel. versic. tertio principaliter, Marsil. sing. 415.Soc. Iun.cons.24.n.20.lib.1.Montan.supra.n.51. & sequent.

128 27. Amp. in eo qui librum rationem non exhibet contra quem si illum habeat nec exhibeat in litem iurari, Alex.cons.74 n.2.lib. 7. Alcia. cons. 237.n.4.& 5. post Bar.cons.150. & Ang.cõs.277. ad finem, & in matre vsu fructuaria, Roma. cons. 518.Montan.d.reg.6.n.5. & 6. Galganet de tutel, lib.2.tit.2.n. 39. subdens tutoris hæredem illum reddere teneri, & tit. 28.n. 6. supra amp. 9. & inuentarium etiam esse edendum, Porcelli. de inuẽtar.Q.1.n.17. non tamen totum, sed initium cum rebus ad partem aduersam spectantibus cum fine copiæ lectum &c. nec totum esse tradendum etiã si tertius dicat, vt suspectum accusare velle n. 17. ex Bar. in l tutor qui repertoriũ.n. 24.& 25.de administrat. tutor. vide infra amp.49. Ricci.collect. decis.2383. Laratha. cõs.30.n.16. & seq. & mercatori etiam,Intrigl.sing.99.n.428.lib.3. Phanuc. de in lit.iur.part.2.c.2. n. 38. etiam si dicat non confecisse, Strac. de mercat.par.2. n. 68. Intrigl. sing.85.n.13.lib.3.Bertaz.cons.cri.441.vbi, Add. & si illum ad mandata iudicis non exhibeat dicitur in dolo vero.Ias. in l. edita n. 40. C. de eden, Vuesemb.cons.226.n. 18.

129 1. Subamp. vt licet alias produxerit, iterum edi debeat si dolus,aut error allegetur. Alex.supra.Soc. cons. 190.lib.2.Montan.supra.n.10. vel si petens de falso redarguere velit l. fin. C. de. fid. instrum. Cacchera.cons.63.n 48.Capic. decis.40.

130 2. Subamp.non excusari si tutor dicat amisisse librum, vel inuentarium nisi probet, Soc. cons. 159.n.5.lib.2.Grat. cons.23.n.20.lib.1.Plot.de in lit.iuran.§.5.n.35.Rol. cons.49.n.32.lib.1. Bero. cons.191.n.21.lib.1. Serafi. dec. 1224. vbi etiam teneri custodire, nec iuramento amissionem probari inquit de cõi.Cacchera.cons.63.n.46.& Bursat.cons. 130.n.9. Ond. cons. 43.n. 18. lib. 2. nisi bona fama probaretur, cons. 90.n.26. lib. 2. Phanuc.de in lit.iuran.part. 2. memb. 2. n. 41. Montan.d. reg 6.n.8. & reg. 8. n.9. & Galganet. d. tit.2.n.39. Carpan super stat. Mediolan cap. 318. n.4.nec ei asserenti non habere librum credetur, Bero.cons.191.n.21.lib.1. etiam si iuraret, Cacchera.supra n 47.Menoch.cons 354.n.1.& 2.Mõta. supra n.8. Grat. cons.23.n. 19. lib. 1. Serafin. dec. 1224.n.2.licet amissione probata non iuretur in litem contra tutorem, Fanuc.de in lit.iuran. part.2.memb.2.n.40.& 41. dummodo per testes vel aliter amissio probetur non per iuramentum nisi iudicis officio editio petatur Intrigl. supra n.428.

131 3. Subamp. in hærede tutoris qui omnia habere præsumitur quæ fuere penes tutorem eius autorẽ, Menoch. supra n.5.& seq. si inuentarium hæreditatis aditæ non fecerit.

132 1. Lim. nam si de scriptura non penes conuentum, & non habere iurantem sed penes notari um existente tractetur, tunc iuramento non habere affirmantis credetur, Capic.dec.40.n.4.& non dari iuramentum veritatis contra non edentem nisi si scripturas habere probetur, Bero.cons.19.n.13. seq lib. 3.

133 2. Lim. quando bona fama tutoris probaretur Ond.cons.90.n.26.lib.2. Galg.de tut.lib.1.tit.2.n. 39.

134 28. Amp. vt licet in tutore non adsit dolus, sed lata, vel leuis culpa adhuc dabitur iuramentum in litem, est enim hoc speciale in tutore l. alio iure vbi glo. & Docto. C. de in lit. iuran. Anchar. cõs. 316.Plot.de in lit.iuran. §. 4.n.85. in fi. Cor. cons. 81.n.5.lib.4.Phanuc.de in lit. iur. part.2.c.2. n.7. nam negligentia in tutore mortale peccatum dicitur, Soc.cons.2 col.2. in fine. versic. concluditur.lib. 1. Galganet.d.tit.28.n.3. & seq. & n. 10. (vide infra n.154.) Fanuc. de in lit. iur. part 2. membr.2. n. 12. Intrigl. de feud. cent. 1. Q.45. n.118. Affl. dec.360. n.4. Caeche.dec. 58. n. 19 20.Ricci. coll.decis. 2383. idem in matre,patruo, & fratre tutoribus probãtes Gratia.dec.50.n.6.7. licet in aliis dolus requiratur, Intrigl. sing. 99. n. 287 & seq. lib.3. vbi ob dolum dari veritatis, & affectionis in lite ex cõi. post Fanuc. de in lit. iur. part. 1.cap. 1.effectionis puta quod res fuerit maiorum nostrorum, & ex dolo præsumpto contra tutorem iurari, Phanuc.de in lit. iur. part 2. cap. 2. n.7. Serafin priuil. iuram. 31. n. 111. & seq. nisi tutor esset honesta persona, & bene gessisse probaret, vt ibi Bertaz. cons.cri.441.n. 3.

135 29. Amp. vt contra tutores in litem iurari possit si alienauerint sine causa, & solemnitatibus, in dolo nanque versari dicitur qui contra legum interdicta alienat, Anchar. cons 316. Angel. Aretin. de testam.glo.96.n 9. Ruin cons. 29. n. 10. & seq lib. 5. Plot de in lit. iuran.§.5. n. 3. Mascard. de probatio. conclus. 532.n.51.

136 1. Subamp. iurari etiam in litem contra sic ementes, Plot.d.§.5.n.5.in fine & n.6.

137 1. Lim.vel potius secus esse dicas quando emẽs fuisset in bona fide, vel is cui ius ignorare permitteretur, vt miles, & rusticus, Plot.supra n. 7.

138 30. Amp.contra tutorem in litem iurari qui administrauit antequam sibi administratio decreta fuisset, aliisque seruandis non seruatis, Plot. d. §. 5. n. 9. & idem si ante inuentarii confectionem gesserit nisi iustissima causa interuenisset, Manzi. de tutel.Q.3.tertiæ Q. princip. vel nisi ex necessitate administrasset. n 7.amp.5.

139 31. Amp. in tutore, & curatore scientibus, vel scire debentibus se esse tutela, & cura priuatos, contra quos gerentes in litem iuratur, Plot. d.§.5. n.10.

140 1. Subamp. vt filius possit in litem iurare contra

tra matrem quæ transiuit ad secunda vota, & administrauit Anchar.consf.316.Grat. conf. 23. lib. 1.Plo. d.§ 5.n.10.

141 32. Amp. iurari in litem si proprias rationes cũ rationibus pupilli miscuerit, Soc.cons. 155. col. 2. vers. secũdo probatur lib. 2. Grat.supra.n. 16. Rol. conf.49.n.31.lib.1.Plot.d.§.5.n.11. Galg.de tut. lib 2 tit.2.n.38. Munnoz.de ratiocin.c.10. n. 75.

142 33. Amp. iuramentum in litem contra tutorem dari si bona pupilli in suos vsus conuertit, vel dilapidauit Plo.supra n.11.

143 Subamp. vt tunc teneatur ad damna & interesse, & ad vsuras vsurarum seu alterius interesse, Borgn. de tutor.n.116.

144 34. Amp.iurari in litem quando rationum libri sunt multum defectiui confusi, & inordinati, Plot. supra n.12. Add.ad Bertaz.consf.crim.441. vide supra amp.9.

145 35. Amp. in tutore de mendacio conuicto ex eoquod aliqua bona pupilli fuisse negando de mendacio conuictus fuit Plot.supra n.12.contra ipsum enim iuramentum in litem dabitur etiam isto casu; & contra mendacem, Munnoz. de ratiocin. c. 9.n.71.& 72.& Plo.§.36.& Intrigl.sing.99.n.477. nisi dolus abesset Alba.conf.302.

146 Subamp. etiam procedere contra tutorem se tutorem, vel administrasse negantem, Plot d. n. 13.

147 36. Amp. deferri iuramentum istud. contra tutorem qui in libro expensas tantum reposuit, non autem recepta, Plot d. §. 5. n. 14. Rol. conf. 49. n. 55. lib. 1. Mascar. de probatio.conclu.532.n.67.

148 37. Amp. iurari in litem contra tutorem exigere negligentem tam ab extraneis, quam à seipso pupilli debitoribus & in non reponendo pecunias ad honestum lucrum, nec ædificia murosque minantes ruinam reparando, agrosuè pupilli coli non faciendo, & eius pecunias in empitionem prædiorum non conuertendo l. tutores 24. C. de administr. tuto. Plot.supra n.17. Ruin.consf.108. n.16.lib. 1.post. Archidiaco. in cap. generali.n.3.distinctio. 54. Decia conf.85.n.19.lib.2. Neuiz. conf. 52. n. 36. & cons.85.n.9.Soc.cons. 2. lib. 1. Borgni. de tutor.n.49.vbi quando pro minore malè egit ad expensas teneri & n.38.ad interesse teneri probat, nam tutoris negligẽtia dicitur lata culpa, Bertaz. conf crim.70.n.16 Vrsil. ad Afflict. decis. 13. n. 20. Borgn.supra n. 117. vbi de fructuum venditione congruo tempore non facta, nisi iussu iudicis faciat, Aret. cons. 29.n.1.sola in constitutio. Sabaud.glo.3.n.36.pag. 100.Gram.decis.103.n.23. Port.conf. 147.n.59. Soc. Iun. conf. 148.n.25. & 29.lib..1. post. Cor.cons.331.n. 5. lib. 1. Cepha. conf. 429. n.25. & 29. & sequent. vbi bona honorem quæ minoris defendere teneri & à se exigere debet ante decretam administrationem, licet non ab alijs hoc enim non posse, Ruin. probat. cons. 108.n.15.lib. 1. & à iudice cogi litem defendere, & administrare, Neuizan.conf 17. n. 12. & à se exigere teneri ante administrationem decretam, Cur.Iun.conf. 239. n.7.Add. ad Bertaz. conf. cri. 409. vide infra.tit.18. c.15.n.248.vbi de pecunijs pupillaribus.

149 1. Subamp.contra tutorem iuramentum dari qui bona minoris intra tempus redimere neglexit Plot.in d.§.5.n.19.infra n.156.

150 2. Subamp. vt etiam sine promissione si quid tutor male egerit, adulto teneatur. tot. tit. de tutel. & ration.distrahen. & tot.tit. C.arbitr.tute.Crau. conf.230.n.4.& fructuum non perceptorum etiam rationem reddere teneri l.si sine herede §. Modestinus de admi.tut.Meno.de arb. cas. 209. n. 32. Munnoz.de ratioci.c.16.n.1.

151 3. Subamp. vt teneatur de perceptis, & qui percipi potuissent, Bal.conf.53. in fine lib.1. Munnoz.supra n.3.& seq. nisi præmissa subhastatione locasset & c.18. agit de restitutione partuum ouium & huiusmodi, & iudicis arbitrio esse qui percipi potuerunt tribus casibus debentur, 1. à violẽto spoliatore etiam sine armis 2. pupillo minori, & ecclesiæ debentur 3. ab attentante & ita Rot. condemnat Gonz.reg.8. canul.9.7.proem.n. 161. & auctos præsumi non diminutos, Rot. dec. 413. par.5.diuerso.

152 4. Subamp.vt pecunias pupillares intra sex mẽses ad honestum lucrum ponere teneatur, si bona emenda non extrarent l.si tutor.de admitator.Mugo. decis. Florent.1.n.42.vide infra tit.18.n 256. & sequent.

153 5. Subamp. quando monitus à iudice administratore neglexit, tuncque tenetur ac si dolũ faciẽdo cõmisisset, Purpur. in l.1.n.72. C. de trãsactio.

154 1. Lim.prædictam amp. non procedere quando tutor dolo & lata culpa careret, Rim.conf.356. n. 18 vide supra n.134.& quando dolus vel culpa abesset nec tutor nec pastor de morte ouium teneretur, Munnoz. d.c.18.n.32.ex cõmuni de qua Carroc. de loca c. de imperitia caprarij n. 3. vbi n.5. subdit non sufficere pellẽ domino portare, & Munnoz. supra n.33 & subdunt probare teneri mortẽ sine culpa custodis euenisse & Gomez. var. c.30.n. 20 Arno.sing.31.vbi non sufficere portasse pelles; sed casum fortuitum mortalitatis probare sat esse Afflic.dec.55.& 56. dixi latè in tractatu locationis,& mortem coniecturis probare sat esse, Munnoz.supra subdens mulieri perire viro traditas inæstimatas oues aut equas, sed si grex datus sit alias loco demortuarum virum subrogare teneri; licet secus si duæ vel tres essent, quæ gregem non constituerent ex l.quid ergo.de vsufr. Manci.de iuram. part. 4. eff. 197. vbi iuramento conductoris equi mortẽ non probari reiecto Serafin. priuil. iuram. 27.n.14.

155 38. Amp contra tutorem iurari qui pupillares pecunias in negocio posuit in sua patria non consueto, Plot.d.§. 5.n.18.

156 39. Amp.cõtra tutorẽ dari qui intra tẽpus bona pupilli nõ redemit.Plot.sup.n.19.uide supra.n.149.

157 40. Amp.ut detur contra tutorem qui calumniosè egit & in expensis fuit condemnatus Soc. cons. 2.n.1.lib.1.Plot. supra.n.20.

158 41. Amp.iurari contra tutorem, qui à sententia iniusta contra minorem lata non appellauit, Plot. d.§.5.n.21.

159 42. Amp. hoc iuramentum pupillo deferri contra tutorem pro publicis oneribus,& bonis emphiteoticis, si minor damnum passus sit, Plot. supra n.22.

n.22. Ferret. de gabel. n.336.

160 43. Amp. etiam iuramento locum fore si absque inuentario damnosam pro pupillo hæreditatem adierit, Paris. conf. 25. n.44. lib. 2. Plot. d. §. 5. n. 23. Borgni. supra n.67.

161 44. Amp. vt inuentario non confecto conuenire nequat, nec conueniri in pupilli præiudicium, nisi quoad ea quæ dilationem non patiuntur, vel nisi contraria extaret consuetudo vt in Gallia. l. final. C. arb tutel. Bar. in l. quod plerumque de aliment. pupil. Cor. conf. 136. n. 3. & 4. lib. 3. Boer. decis. 53. n.5. Ruin. conf. 29. n. 10. lib. 5. Mins. cent. 2. obseruat. 37. Montan. de tutel. reg. 5. cap. 32. n. 10. & seq. vbi etiam secus in matre dicit, & his quæ inuentarium præcedere debent vt deliberatio, vel si iudex procedi iussisset, vel quando nullum pupillo damnum inferretur vide supra amp. 2. incepisse tamen sufficit Specul. de tutor. §. generaliter n. 2. Ricci. collect. dec. 923.

162 45. Amp. vt si bona pupilli tutor in suos vsus cōuerterit ipse eiusque hæredes in duplum pupillo teneātur, Cepha. conf. 674. n.70. Petr. Iaeob. in practi. rubr. 115. n.7. 8. 9. ac torqueri possit Roma. conf. 118. n. 3. & etiam mulier. carcerari, Monta. d. reg. 5. n.45. de carceratione tamen vide infra tit. 40. & in litem contra tutorem iuretur, Fanuc. de in lit. iuran. part. 2. membr. 2. n.33.

163 46. Amp. vt si liber in vno mendax repertus sit, etiam si in cœteris sit solemnis non probet in aliquo Paris. cons. 23. n.253. lib. 1. Soc. Iun. cons. 132. n.11. lib. 3. Rimin. Iun. conf. 489. n. 35. Add. Bertaz. cons. 441. Rota. Roman. decis. 741. part. 4. diuerso.

164 47. Amp. quando rem magnam tutor alienauit cum modica sufficeret tunc enim dolo non caret, ob quem in litem iuramentum defertur l. magis puto §. non passim. de reb. cor. Alex. conf. 74. n. 3. versic tertio moueor. lib. 7. Mantua. conf. 59. n. 12. Mascar. de probatio. conclus. 531. n. 65. quamuis non teneatur si rem vendat prout æstimata fuit authoritate publica quamuis pretij maioris foret, Ias. in §. plus autem n.9. Institut. de actio. Menoch. conf. 214. n. 2. & 4.

165 48. Amp. in litem contra tutorem iurari quando pupillares pecuniæ vtiliter pro pupillo impensæ non fuere in dolo etenim & hoc casu cēsetur, Rol. conf. 49. n 34. lib. 1. Mascard. conclus. 1397. n. 10.

166 49. Amp. quando post tutelam instrumenta, & librum adulto non restituit tunc etiam in dolo esse dicitur, & in litem iuratur l. alia C. de in litem iuran. Alex. conf. 74. n. 2. lib. 7. Roland. conf. 49. n.37. lib. 1. Crescent. dec. 5. de iur. iur. alias 188. Afflict. dec. 13. n.17. 44. n.33. & dec. 360. Borgni. de tutor. n.59. sequent. Serafin. priuil. iuram. 33. n.111. Add. ad Bertaz. conf. cri. 541. Masc. d. concl. 1397. n.11.

167 50. Amp. iuramento in litem locum esse si non reddiderit rationem administrationis vel exactas pecunias scribere omiserit Grat. conf. 23. n. 15. lib. 1. Bero. qui idem ait In hæred. tutoris conf. 126. & 128. lib. 3. Plot. d. §. 5. n 28. & si pecunias exactas tutor scribere omiserit, Rol. conf. 49. n.55. lib. 3. Masc. concl. 532. n.67. Alba cons. 302.

168 51. Amp. in dolo præsumi si proprias pecunias ad cambium dederit pupillo, sed pupillares exigere neglexerit, & non collocarit, Soc. Iun. cons. 148. n.36. lib. 1. Plot d. §. 5. n.15.

169 52. Amp. in dolo censeri quando pecunias pupillares in manibus inhabilis contutoris reliquit, & in litem iuretur, Rim. conf. 309. n 22. & 28. per l. si procuratore §. dolo. & l. dolus. manda.

170 52. Amp. quando proprio nomine vel communi rem pupilli emit. in dolo enim præsumitur, & cōtra ipsum in litem iuratur, Cer. conf. 122. n. 8. lib. 2. & quando pecunias pupilli conuertit in vsus suos dicitur prædo. Rol. conf. 49. n. 26. lib. 1. Bero. conf. 43. n.28. lib. 3. & tenetur furti actione, Cor. conf. 1. n.4. lib. 1. Caldas. de restitutio. in integrum versic. fine curatore n. 4. & in dolo versatur etiam re communi vtens vltra partem suam, Ceph. cons. 388. n.11. 12

171 Verum quod hodie ad interesse tātummodo teneatur Gab. conf. 143. n.10. lib. 2. declarat, Roma. conf. 139. n. 3. quod si elam. acceperit ad centesimas si palam vel à contutoribus ad legitimas vsuras teneatur.

172 53. Amp. si scienter indebitum soluat in dolo præsumi, & contra tutorem in litem iurari Plot d. §. 5. n. 25. & si indebitum scienter promittat ipse tenetur non autem pupillus Rim. conf. 309. n. 27. Plot. supra.

173 54. Amp. vt iuretur in litem contra tutorem, si iuramentum aduersario deferat cum probationes habeat Plot. d. n.25.

174 55. Amp. tutor enim pupillum instrui facere tenetur, & mercedem magistris soluere secundum pupilli facultates, quod si facere omiserit contra ipsum in litem iurabitur, Bar. sing. 70. Alex. cons. 54. n.7. lib. 2. Zus. in l. 2. n.99. de origin. iur. Plot. de in litem iuran. §. 5. n. 24. vbi etiam pupillo sorores dotare teneri, & tanquam suspectum remoueri Crau. conf. 190. Borg. de tutor. n. 275. vbi etiā curare teneri vt pupillus artem addiscat secundū eius qualitatem Rebuf. de congr. portio. n. 64. vbi etiam dotes congruas esse constituendas ex facultatibus mariti quousque ratio patitur per l. cum plures in fin. de administratio. tutor. & l. quæro l. cum post. §. gener. de iur. doti. Garzias. de expens. cap. 3. n.51. & 53. Rim. conf. 356. n.26. post Rom. conf 425. versic. tertio quia.

175 56. Amp. etiam si tutor probaret quolibet anno tantum fuisse perceptum ex bonis pupilli adhuc enim in litem iuramentum patietur Bertaz. cons. crim. 441. n. 4. & seq. si scilicet librum non confecerit.

176 57. Amp. quando lites incœptas tutor non fuit prosecutus tunc etiam contra illum pupillus in litē iurabit Borg. de tutor. n. 330. Burs. conf. 177. n° 35. 133. n. 27.

177 58. Amp. vt teneatur ad pœnas l. meminerint C. vnde vi quamuis bona fide ingressus sit possessionem propter frequens futurum colludium satius tamen erit ad bonam fidem probādam admittere, Add. ad Bertaz. conf. cri. 409. ex glo. in d l. meminerint verbo colludio, & Ias. in l. 1. §. si procurator. n.21. vbi etiam collusione cessante reiecta, Bar. opinione

opinione intelligentis d.l. meminerint tutore colludente, si quis ius dicen non obtemperau.

178 59. Amp. in eo qui in solutū rem minoris accepit, vel emit à falso tutore in dolo enim censetur, & ad fructus damna & interesse minori non ratū habenti tenetur liquidanda per iuramentum in litem, Borg. de tutor. n. 32. & seq.

179 60. Amp. vt tutor qui nō fecit inuentarium licet alioquin admittatur cum cautione. de rato. Din. cons. 25. n. 5. eo non facto agere ea etiam præstita non possit, Add. ad Din. supra n. 5. & 6. lit. A.

180 61. Amp. vt licet tutor diues effectus non præsumatur ex bonis pupilli l. si defunctus C. arbitr. tute. Vasq. controuers. illustr. c. 105. n. 38. Bursat. cons. 209. n. 24. Redoan. de spol. ecclesiast. Q. 9. n. 20. Rim. cons. 300 n. 96. Cremen. sing. 6. Borg. de tutor n. 223. Mascar de probation conclus. 1398. n. 9. post Aretin cons. 31. n. 3. & Alex. cons. 62 n. 13. lib. 4. Crau cons. 191. n. 8. secus tamen est si inuentarium aliasq; solemnia non fecerit, vel si tantum non habuisset in bonis vt computata expensa pro alenda sua familia, & eius opera tantum super lucrari potuisset, Rol cōs. 49. n. 30. lib. 1. Paris. cons. 80. n. 8. & 12 lib. 1. vbi quando nihil habuisset, Borg. de tutor. n. 223. & in administratore, Bero. cons. 171. n. 54. lib. 1 Cor. cons. 103. sub n. 2. lib. si acquirentis præsumerentur, delictum nō oriretur, tunc ex alienis acquisiuisse censeri, & aliena esse ex quo cesset delicti suspicio l. Quintus. de donation. inter uir. & vxor. & l. etiam C. eod. tit. si verò censeretur vel præsumptio delicti oriretur si bona essent aliena, seu prouenta ex alterius bonis, tunc propria præsumentur non prouenta ex bonis alterius l. si defunctus, C. arbitr. tute, sin autem cesset delicti præsumptio ex vtraque parte, tūc recurretur ad coniecturas, & vnde bona verisimiliter prouenisse potuerit inspicietur puta si industriosus, vel diues pauperis negocia gesserit, vel eius cuius exitus correspenderet verisimiliter introitibus suis, tunc ex industria administratoris acquisita præsumerentur, & eius propria erunt, & è contra si verisimile sit non prouenisse ex industria administratoris, vel ex eius prouentibus puta quia nec diues esset, nec industriosus; ita, vt eius redditus verisimiliter eiusdem exitus non excederent, ac diuitis negocia administraret non habentis verisimiliter pares exitus introitibus, tunc præsumerentur quæsita ex bonis administratis, & aliena censerentur, Bar. in l. cum oportet. n. 5. & alij ibidem. C. de bon. quæ liber. Cor. cons. 103. sub n. 2. lib. 1. quamuis in prima parte distinctionis circa delicti præsumptionem aa ipsum negatiua desit, quę supplenda est Bero. cons. 191. n. 59. lib. 1. Masc. de probation. conclus. 1398. n. 10. & seq. vide infra tit. 23. cap. 1.

181 62. Amp. vt inuentario descripta iuris, & de iure pupilli præsumantur, nec probatio contraria admittatur l. final. C. arbitr. tute. vbi, Doctor. Alex. cons. 45. n. 5. lib. 1. Barbat. cons. 59. n. 21. lib. 2. Crauet. cons. 293. versic. nono, Borgni. de tutor. n. 66. Valasc. decis. 52. n. 14. & 15. Papiē. in form. lib. ad red. rat. tut. glo. debitam. n. 7. Montan. de tutēl. reg. 5. cap. 32. n. 56. vbi idem in bonis donatis n. 61. Rot Rom. decis. 762. n. 1. part. 2. recent. Gutier. de tut. lib. 2. cap. 100. n. 1. Munnoz. de ratiocin. cap. 10. n. 76. idem de libro scriptis dicens & dicit Mago dec. flo. 2. n. 24. differe ab heredis inuentario, sed vtrumque transferre onus probandi contrarium Rot. dec. 491. n. 3. coram Caualer ubi non probare nisi contra tutorem, & heredes Rot. dec. 357. coram Caualer. vbi probare contra conficientem, & dec. 66. par. 2. recentis vbi tutelare non prodesse hæredi nisi cum solemnitatibus hæreditarij sit factum, Soc. cons. 159. n. 1. lib. 2. vbi probare contra tutorem, & licet tutoris inuentarium non prosit pupillo, vt hęredi probat tamen in ea hæreditate alia bona nō ad fuisse, Cancer. var. resol. tit. de inuent. cap. 2. n. 132.

182 1. Subamp. idem esse in eo qui patitur sua bona in inuentario registrari Dec. cons. 638. n. 9. Crauet. supra Montan. supra n. 57.

183 2. Subamp. vt probatio in contrarium non admittatur, Cot. cons. 60. ad finem & cons. 63. lib. 3. Soc. cons. 51. lib. 1. Alcia. reg. 1. præsumpt. 13. part. 2. Monta. supra n. 58. Galganet. supra n. 35. idem dicens. quamuis protestatus fuisset quod apposita non apponenda, non censerentur apposita, Rota decis. 71. n. 3. part. 1. recentior. Menoch. lib. 6. præsump. 97. Gutier. & Munnoz. supra.

184 3. Subamp. idem esse in confessione tutoris quod res pupilli sit ex qua oritur iuris, & de iure præsumptio fauore pupilli, Soc. cons. 159. n. 2 lib. 2. Dec. in l. singularia. n. 8. & 9. Cagno. n. 83. si cert. petat. Meno. d. præs. 97. n. 4. & alij supra citati & ex hoc contra tutorem probatur dominiū pupilli l. fin. C. arb. tute. vbi Salic. Soc. supra Borgn. de tuto. n. 66. Surd. cons. 377 n. 15.

185 1. Lim. non procedere nisi in mobilibus secus in immobilibus hæc enim tutoris esse instrumentis & quinque testibus probari poterunt, Bal. in l. fin. n. 1. & 2. Salic. col. 1. versic quæro an hæc C. arbitr. tute. Albe. n. 2. & alij, Alcia. cons. 237. n. 2. Afflict. decis. 13. n. 26. vbi etiam indirectas probationes, & præsumptiones admitti, Brun. cons. 120. n 7. Bal. cons. 85. lib. 3. Alcia. cons. 237. n. 2. Meno lib. 6. præs. 97. n. 6. vel dabitur restitutio in integrum ex clausula si qua mihi iusta causa, Soc. cons. 61. in princip. lib. 1.

186 2. Lim. non procedere quoad probationes indirectas hæ namque admittuntur contra iuris, & de iure præsumptionem, Bar. in l. quod ad præsens C. de murileg. lib. 10. Bal. d. l. fina. n. 2. Afflict. supra n. 26. 27. Menoch. supra n. 7. Alcia. de præsump. part. 2. n. 11. Felin. in cap. quanto n. 4. de præsumpt.

187 3. Lim. in aliis probationibus quæ contra præsumptionem iuris, & de iure admittuntur, vt partis confessio glo. in l. in contractibus. versic. nullo modo C. de non numera. pecun. & in §. aliud verbo priuilegium. authen. de æqualit. dot. Bar. in authent. sed iam necesse C. de donatio. ante nupt. Felin. in cap. quanto n. 3. de præsumptio.

Cacchera.decis.101. n.33. Surd. conf.54 n.27. & conf. 92.n.62.Onded. conf.78. n.79.lib.2. Meno. d. præs.97.n.8. Alcia. de præsumpt. part. 2. n. 4. intelligens si in iudicio facta sit & de re à partium consensu procedente, Feli. supra Viui.dec. 61. vbi etiã de ficta, & iuris,& de iure est si de ea ius factũ sit vel lex præsumat & super præsumpto disponat; iuris verò quæ scripta est in lege, hominis quæ in lege scripta non est Viui. dec 61.

188 4. Lim. non procedere quando inuentario descripta res aliena reperitur tunc enim dominus eã vendicare posset,nec domino rei nec tutori descriptio oberit, Sali. in d.l. fin. in fine puric. Meno. d. præsump.97.n.9. Milan.dec. 19 n.6.& seq.lib.2

189 5. Lim. non probare contra debitores in inuẽtario descriptos nisi citati essent ad illud. confici videndum, & se ipsos cum notis instrumentorum debiti describi & in eo poni sciendum, Bar. in l. tutor qui repertorium n. 17. de administratio. tutor Iacob. à Canib. de executor. vltimar. volunta. §. repetitis n.11.Montan.supra n. 67. vel nisi totus tenor fuisset insertus l. chirographis. 58.de administr. tutor.Porcel.de inuent.Q.1.n.8.

190 6. Lim. nã tutor in inuentario nõ debet dicere talia bona pupilli inuenisse sed in hæreditate inuenisse Bar.in d.l.tutor.qui repertoriũ n.12.& seq.& clausulã vt apposita non oponenda pro non descriptis haberi debere,& è contra prodesse tradit Iac. à Canib. supra Porcel. de inuent. c. 3.n.9 vbi Bar. sequitur.infra n. 211. & omnia in hæreditate reperta scribere debet, Cor. conf. 63.n.2.lib.3.

191 Contrarium tamen nempe d. claus. nil operari inquit, Galgan. d.n.35. Milan. decis.19. n.5.lib. 2. vbi tamen n.11. ex Cor. conf. 63. n.2. lib. 3. restringit hoc ad casum quo tutelę actione ad restitutionem inuentario descriptorum agatur vt de dominio tunc obijci nequeat.

192 7. Lim. vel potius secus esse dicas in hæredis inuentario Valasc.supra.n.15.

193 8. Lim. non videri tutorem ea donasse, Alcia. de præsump.part. 2. n. 10. Mantica. de contract. lib.13. tit.9. n.32. nec renunciasse legato rei sibi legatę à patre pupilli si eã inuẽtario posuerit n. 33.

194 9. Lim nam potest probari error, Porcellin. de inuentar. Q. 1. n.8. Alcia. supra n.21. vbi in integrum restitui, Manti. supra n 32.

195 10. Lim. nam per denunciationem euangelicã succurri potest tutori etiam per examinationem testium, intelligendo quoad forum conscientiæ, & poli Alcia.supra n.8. versic. bene credo.

196 11. Lim. nam si pars non opponeret, & probationes in contrarium admitterentur talis præsumptio non obesset de communi Alciat. de præsumpt part. 2. n. 9. & seq. de quo dixi in tractat. nullitatem, in pactis iudiciorum ciuilium ,Feli. supra n.4. Fallent. 3. Millanen. dec. 3.n.67.lib.1.

197 12. Lim. quando probatio contra talem præsumptionem notoria esset, si tale notorium in actis allegatur ,& facti permanentis sit probatione testium non indigens, nam si testium probatione egeret non admitteretur probatio , Alciat. supra n.14. & seq. Felin supra n.4.Fallent.5.

198 13. Lim. re integra idest antequam proferatur sententia prætextu præsumptionis iuris, & de iure, tunc enim contrarium probari potest Doc. in capit. ordinarij §. 1. ante fin. de offic. ordinar. in 6. Felin.in d. cap. quanto. n.4. Fallent. 4. depræsumptio. vbi in fine secus dicit quando lex fingeret tunc enim præsumptio in contrarium non admitteretur quia lex frictionem pro veritate habet.

199 Contra hanc lim. tenet. Alciat. supra n. 17. ex mente omnium.

200 14. Lim. vt licet non admittatur probatio contra præsumptionem iuris, & de iure, restitutio tamen in integrum ex iusta causa dabitur, Doctor. communiter in l. inter stipulantem. §. 1. de verbor. obligatio. vbi in iudicijs quando lis contestatur, præsumptio est iuris & de iure quod de eadem re actor, & reus intellexerit , & nihilominus si Reus aliquam causam ostenderit per quam probabiliter errauerit, ei per clausulam generalẽ si qua iusta causa &c. succurri debebit ex l. 1. ex quib. caus maior.de cõi. Alciat.de præsump.par. 2.n.18.

201 15. Lim. nã probatio admitti potest per pro testationem præcedentem, vel in actu ipso emissam glo. in cap. vidua. de regul. Alcia. supra n. 20. & seq. idem in fictione dicens, & quando tutor pro nõ appositis dixit non apponenda haberi debere, & quia pupillo præiudicare nequit, prout nec pupillus sibi nisi cum solemnitatibus , Milan. dec. 1. n. 886. & seq. lib.1. Foller. de censi. verbo huius modi. n.38.

202 16. Lim. vt licet contra inuentarium non admittatur probatio contraria respectu quantitatis, vel alterius conditionis præter inuen tario expressas l. fi. C. arbiter tutel. admitti tamen debet quoad restitutionem in eo descriptorum tam per instrumenta , quam testibus,& præsumptionibus Afflic. dec.13. n.6. & seq. vsque ad num.28. Mascard.de probatio.concl.939.n.8.

203 17. Lim. inuentarium contra tertium non vocatum non probare, Bar. in d. l. tutor. qui n. 17. de administratio.tutor.Capic. dec. 107. n. 11. Franc. Marc. decis.230.part.1.Bursat.conf. 9. n. 25. Mascard. concl.939.n.9. nec ei obesse, Milan. decis. 19.n.6.& seq.lib.2.Rebuf.de inuent.glo. 1. n. 10. Rota dec.491.n.3.vbi contra tutorem, & eius hęredes tantum probare.

18. Lim. quando tutor extra inuentarium confiteretur tunc enim talis confessio sibi non præiudicaret l.fin.vbi glo.& Salic. C.arb. tute.

19. Lim.non procedere quando res communis in eo poneretur Cor.conf.63.n.2.in fi. lib. 3. Milanen. dec. 19.n.10.lib.2.

204 63. Amp. vt res quæ semel in administratione fuere inuentario descriptę adhuc extare præsumãtur l.si creditor.C.de pignor.l.non ignorabit C. ad exhiben.Docto.in l.siue possidetis C. de probation Montan. de tutel.c.32.reg.5.n.68.Bero. conf. 44. n.15.lib.1.

205 1. Lim.non procedere in rebus consumptis, & consumptibilibus quæ iudicis arbitrio consumpta esse presumũtur,Bar.in l. non ignorat C de fructib. & lit.expẽs.Federic.de Sen.cõs.114.quę cõsumptio testibus probabitur deponẽtib⁹ tãto tẽpore cõsumi po-

potuiſſe, Bar. in l. quod ad præſens, C. de murilegul. lib. 11. & per librum rationum & iuramentum Docto. in l. fin. §. in computatione C. de iur. deliberan. Montan. ſupra n. 69. & 70.

2. Lim. vt ſi tutor in hæreditate reperijſſe dicat non teneatur poſſeſſionem quam non habuit reſtituere nec ſi ab hoſtibus vel caſu alio fortuito occupata fuerint Bar. cons. 239.

206 64. Amp. vt merè priuatum habens officium cum adminiſtratione inuentarium facere teneatur l. final. de bon authori· iud poſſiden. Bal. in authen. ſed cum teſtator. in fine C. ad leg. falcid. Mõtan. ſupra n. 72.

207 65. Amp. in coadiutore tutoris, & alio quocunque, qui per ſe non autem alterius periculo gerit l. tutor. 2. & l. ſeq. de adminiſtrat. tutor. Bar. in l. tutor qui repertorium n. 2. de adminiſtratio. tutor. Montan. d. reg. 5. n. 74.

208 66. Amp. vt immobilia per ſitus, & cohærentias deſcribere debeat, & quantitates, qualitateſque; mobilia, & ſe mouentia per ſigna eorum quantitatem, & ęſtimationem, & precium alioquin contra tutorem iurabitur in litem l. fin. vbi Docto. C. de magiſtr. conuenien. Bar. in d. l. tutor. qui repertorium n. 12. de adminiſtrat. tutor. Alex. cons. 74. n. 4. lib. 7. Soc. cons. 159. & 190. lib. 1. Rauẽ. ſing. 90. Rol. cons. 73. n. 4. lib. 2. Duen. reg. 187. n. 15. Plot. de in litem. iuran. §. 5. n. 28. & ſequẽt. vbi etiam de fructibus bonorum cuiuslibet anni, Natta. conſ. 663. n. 12. Iacob. à Canib. de executor. vltim. voluntat. §. repetitis n. 10. Vital. de clauſul. in claus. nil nouari. inuentarij confectio pendent n. 81. Manzi. de tutel. tit. quæ facere debeant. tutor n. 4. & ſeq. Borgni. de tutor. n. 58. & 59. & de vſufruct. n. 143. Montan. ſupra n. 76. & 77. Galganet. d. tit. 2. n. 32. & 33. Mins. cent. 6. obſ. 39. Intrigl. de feud. cent. 1. Q. 45. n. 133. Spino. de teſtam. glo. 29. n. 38. & ſeq. & in inuentario hæredis Rot. dec. 597. par. 2. recentis ſubdens hęredis ſubſcriptionem ignari literarum, & notarij defectum eius loco ſuppleri iudicis decreto, & creditores certo eſſe nominatim citandos niſi abſint & non amittit beneficium ſi quid omiſsum ſit ſine dolo maxime ex proteſtatione deſcribendi quæ inueniet.

209 Iura & nomina debitorum cum quantitatibus, & inſtrumentis deſcribenda ſunt, alioquin in litẽ iurabitur contra tutorem Bar. in d. l. qui repertorium n. 10. de adminiſtratio. tutor. & alii ibidem Plot. d. §. 5. n. 29. & 30. Ruin. cons. 29. n. 11. lib. 1. Montan ſupra n. 79. & rerum, & iurium inſtrumenta poni debere Capra. conſ. 161. n. 15. quamuis inſtrumenta apponi debeãt talia qualia, Porcelli. de inuentar. Q. 1. n. 9. Iacob. à Canib. ſupra n. 10. & inſtrumenta ad pupillum ſpectantia deſcribi debere, & inuentario per tutorem poni, pront, & quæ tutor poſtmodum inueniet, & faciet l. tutores C. de adminiſtratio. tutor. l. fin. §. tali C. de curator. furios. vbi glos. Chaſſan e in conſuetudin. Burgund. tit. des enfans. §. 6. verbo. per inuentarie n. 3. Ias. cons. 219. col. 2. verſic. item tales lib. 2. Capra. cons. 161. n. 15. Galganet. d. tit. 2. n. 12.

210 Addi etiam per tutorem bona debent, quæ facto inuentario reperientur l. cum furioſus 7. §. tali. de curator. furios., vel quæ augerentur, Spec. de inſtrum. editio. §. final. verſic. ſed numquid inuentar. confecto. Bar. in l. tutor. qui repertorium n. 11. de adminiſtratio. tutor. Galganet. de tutel. lib. 2. tit. 2. n. 5. & 14. poſt Porcelin. de inuentar. Q. 1. n. 8. qui ſubdit fructus in rationibus ponere ſat eſſe.

211 1. Lim. tamen, & declara non teneri tutorem inuentario deſcribenda ponere vti bona pupilli, eius expreſſo dominio, ſed ſat eſt dixiſſe in hæreditate inueniſſe, Bar. in l. tutor qui repertorium, n. 12. de adminiſtratio. tutor. Porcellin. de inuentar. cap. 3. n. 9. ſupra n. 190. nec debita pupilli Aret. conſ. 147. n. 1.

212 67. Amp. idẽ eſſe ſi reliqua nõ reſtituat tutor nẽpe vt contra ipſum in litem iuretur l. ſi tutor. de in litem iuran. Cor. conſ. 318. lib. 4. Alex. in l. a poſſidentibus. n. 21. C. de rei vendicatio Montan. de tutel. cap. 32. reg. 6. n. 14. Galganet. de tit. 28. n. 8.

213 68. Amp. vt hæres pupilli contra tutorem iurari poſſit in litem ob inuentarium non confectum, aut non rectè factum, Caſt. & Soc. in l. penult. §. final. ne quis eum Montan. ſupra. n. 15. ſi veriſimiliter informatus ſit, Rol. cons. 52. lib. 1. Meno· de arb. cas. 208. n. 12. Munnoz. de ratiocin. cap. 9. n. 37. & plures caſus quibus hæres iurat, Port. concl. 3. lib. 1. Afflict. dec. 169. & 360. Becci. conſ. 47. n. 19. & ſequent. & Crau. cons. 287. col. fi. verſic. poſtremo.

214 69. Amp. vt ſi omnia tutor inuentario non deſcripſerit, vt ſuſpectus remoueri poſſit, Bar. in l. 1. §. Solent. de offic. præfect. vrb. & in l. tutor qui n. 15. de adminiſtratio. tutor. Abb. conſ. 73. n. 6. & 7. lib. 2. Alberi. in l. ſi tutores C. de adminiſtratio. tutor. Crau. conſ. 115. n. 2. poſt Alex. cons. 74. n. 1. lib. 7. Grat. conſ. 25. n. 6. lib. 2. Ias. conſ 219. lib. 2. Rol. cõſ. 49. n. 18. lib. 1. Decia. conſ. 85. n. 25. lib. 2. Galganet. de tutel lib. 2. tit. 2. n. 9. & 12. Ond. cons. 35. n. 24. lib. 1.

215 1. Lim. non procedere quoad ea quæ tutoribus occulta fuiſſent. Onded. ſupra n. 25. ex Bar. d. n. 15. Galganet. de tutel. lib. 2. tit. 2. n. 9. quæ deſcribere ſufficit. quando ad eius notitiam deuenerint, ſi in dolo non fuerit qui perſpicuis indicijs eſt probandus Dec. conſ. 109. n. 26. Surd. dec. 222. n. 11. Rota. Rom. dec. 468. n. 2. part. 2. recent. vbi etiam non hæreditaria non eſſe deſcribenda n. 3. Bal. in §. fin. tut. n. 3. Inſtit. de ſuſp. tuto. ſed fructus in libro deſcribi ſat eſſe Plot. §. 9. n. 17. de in lit. iur.

216 70. Amp. quatuor pœnas incurrere tutorem inuentarium facere omittentem, primum doloſæ ſuſpicionis, & furti rerum pupillarium, Roman. cons. 118. ſecundo dub. Eugen. conſ. 19. n. 47. ſubdẽtes matrẽ ideo torqueri poſſe, & Bertaz. cõs. cri. 441. verùm reſpectu torturæ contrarium tenent, Marſil. in pract. §. attingam. n. 64. & ſeq. Caſſane. in conſuetudin. Burgund. rub. 6. des enfans. glo. perenuẽtarier. n. 12. & Galganet. d. tit. 2. n. 11. & erit Secunda. Tertiam incurſus infamiæ vlteris §. illo procul. C. arbitri. tutel. Galganet. ſupra n. 6. & 12. Quartam iuramenti in litem

pro intereſſe pupilli probando, Roman. d. conſ. 118. n. 3. Caſſanc.ſupra n. 8. Rol cons. 49 lib. 1. Natta.cons.663.n.13. idem dicens in clericis, & Galganet.ſupra.n.14.& non conficientem librum extrordinarie puniri poſſe, & ſi mulier ſit, carcerari queat ſi rationem non reddat, Bertaz. cons. cri. 441. vbi tamen Add. in fine probat. cum matre tutrice mitius agendum eſſe, nec poſſe torqueri de matris tamen carceratione dicā infra tit. 34. & 41. Add.ad Bertaz. ſupra arbitrarie puniri ſed matrem non poſſe torqueri.

217 71. Amp. vt ſi plures tutores ſint omnes inuentarium facere teneantur, nec non, & librum rationum, Ias. cons.219.lib.2. Galganet. d.tit. 2.n. 12.

218 72. Amp. vt longa litis pendentia ſuper excuſatione tutelæ teſtamentariæ non excuſet ab inuentarij confectione Afflict. decis. 360. Galganet. de tutel.lib.2.tit.2.n.23.

219 73. Amp. vt tutori afferenti inuentarium confeciſſe onus probandi incumbere, Alex.in. l. in illa. 1.n.11.de verbo. oblig. Igne in l. neceſſarios §. nō alias n 196.ad Silania. Marſil.in l.ſi quis n. 31. & ſeq. de queſtio.Galganet.d.tit.2. n. 26. poſt Grat. cons.9.n.17.lib.1. Rol. conſ. 49. lib. 1. Simon. de Pret.cons.80.n.14.Menoch.lib.4.præs.104.n.15.

220 74. Amp. non poſſe tutorem opponere de nullitate tutelæ ob non factum inuentarium, vel defectum aliarum ſolemnitatum ad ſui commodum, aliorum namque fauore hæc exceptio inducta fuit & alijs competit non tutori, Alba.conſ.21. n. 1.& ſeq. Surd. decis.179.n.17. & ſeq. Galganet. de tutel.lib.2.tit.2.n.27.

221 75. Amp. vt licet de conſuetudine in iudicio tutor admittatur etiam ſi non conſtet de inuentario, vt per citatos ſupra in ſecunda opinione contraria ſecundæ amp attamen lite ſuper ſuſpicione conteſtata non poteſt adminiſtrare, Ang. in l. quod ſi §. ſunt quidem deſolutio, Afflict.decis.357.n.5. Galganet.de tutel.lib.2.tit.2.n.28.

222 76. Amp. in pro tutore, & pro curatore ſe gerētibus, & omnibus alienorum negociorum adminiſtratoribus, qui inuentarium facere tenentur, Bar.in l.1.§.offieio.de adminiſtratio. tutor. Boer. decis.128.Rol.de inuentar.part.2.§. 38. & ſeq. & cons.49.lib.1.Gab.cons.148.n.3.lib.1.Galganet. de tutel.lib.2.n.37.dixi in pactis realibus paſſiuis Munnoz.de ratiocin.c.9.n.1.& ſeq.

223 77. Amp. non valere pactum in litem non iurādi quia doli committendi cauſam præbet l. 3. vbi glo.1.Bal.& Salic.C.de in lit. iuran. Galganet. de tutel.lib.2.tit.28.n.7.

224 78. Amp. vt iuramentum in litem vim transactionis habeat l.eius 47. & l.ſeq. vbi glo. & Doc. de rei vendicatio, Galgan.d.tit.28.n.15.

225 79. Amp. vt licet ſolus litis dominus in litem iuret; tutor tamen, & curator in litem iurare poſsūt l.videamus 4.l. vulgo 7. de in lit. iur.Galga.ſupra n.18.

226 80. Amp. vt ſi forma à ſtatuto tradita ſit per tutores iurandi omnia deſcribi feciſſe, quorum notitiā habent in inuentario, nec ſeire vel credere aliquid in bonis minoris eſſe inuentario minime deſcriptum; quæ præcisè non autem per æquipollens ſeruata non ſit inuentarium nullum reddatur, & tutor in dolo cenſeatur, ac proinde in litem cōtra ipſum iurari poſſit ſecundum communem de qua teſtantur, Soc. cons.24.n. 20. & ſeq. lib. 1. & Plot.de in lit. iuran §.9.n.7.

227 1. Lim. non comprehendere matrem, & auiam tutrices, Plot.ſupra n.8.

228 81. Amp. vt pro non tutore ſit qui inuentarium non fecit Speculat.de tutore §.generaliter n. 7. Simon.de Pret.cons.143.n.14.

229 82. Amp. vt authorari nequeat non facto inuētario, nec error communis attendatur in priuatis officijs, Bal. ad ſpecul.de tutor.§. fin. nam omiſſio modi vel formæ vitiat actum etiam fauorabilem l. qui Romæ.§.Flauius de verbo obligatio. Bal.ſupra geſta tamen ab eo valent, Alba. cons. 21. n. 9. & ſeq.Eugen.conſ.19.n.11.& ſeq.Serafi.dec.1004.n. 5. vide infra n.251.

83. Amp. vt duo inuentaria tutor facere debeat, & cum ſolemnitatibus vnum ad legitimandum ſuam perſonam, & vnum pro hæreditatis aditione, Bal. in l.fin.§.cum igitur n.19.C.de iur.deliber.Cepol. caut.226.n.2.Borg.de tuto.n.108.Gutier.de tutel. part.2.c.1.n.109.Gratia.diſcep. 767.n.18.ſufficit tamen vnum cum vtriuſque ſolemnitatibus ab eo confici Gutier. de tutel.part.2.c.1.n.49. Munnoz. de ratiocin.c.9.n.23 Rot.dec.671.part.2.recētis.

84. Amp. vt cum inuentarium ſit inductum ad rigorem iuris conſeruandum nulli parcatur etiam mulieri minori, & ruſtico Natta.cons.574.n.7.& ſeq. Rot.Rom.decis.72.n.10. & ſeq. part. 2. diuerſo, Gratia.diſcep.767.n. 16.& propterea ſolemnitates adhibere teneri probant in inuentario requiſitas.

1. Lim. non procedere quando coram Iudice, & teſtibus tunc enim lex fraudem dolumque abeſſe præſumit, nec tot ſolemnitates requiruntur, Seraſin.dec.361.n.3.Onded. conſ. 53. n. 3. & 4. lib. 1. Crau.conſ.1.pro Genero. n. 476. Gratia: 5. n. 17. intelligendo de facto citatis citandis vt per eos.

85. Amp. non ſufficere quod tutor dicat in inuentario talia bona adeſſe in hæreditate, ſed inueniſſe dicere oportet l. ſi Barſatorem.C.de fideiuſ.Serafi. dec.82.n.1.

86. Amp. contra tutores doloſos coniunctos in litem iurari, & contra coniunctos adminiſtratores licet non reddant ſcrupuloſam rationem niſi vti tutor fratrum geſſiſſet, vel rationem reddere promiſiſſet tunc ſtrictam reddere deberent, Farin. in fragmen.par.2.n.1069.& contra fratrem qui geſſit viuo patre doloſe n.1073. vel fratris tutor.

87. Amp. contra tutorem in litem iurari ſi pecunias pupilli in proprios vſus conuertit, licet nobilis ſit, & bonę famę, ſi bona minoris ſine ſolēnitatib.alienauit, Phanuc. de in lit iur.par. 2.c.2.n.33.& 48. & Farin.ſupra n.1074. idem probans in prælatis, & rectorib Hoſpitalium, & Vniuerſitatis illegitime alienantibus.

Iuramentum in litem quod eſt delatum à iudice in litis, vel rei in iudicium deductæ, & non præſtitæ à Deo æſtimationem præſtatur actori, & ideo in litem dicitur quia in rem in iudicium deductam iuratur

ratur Fanuc. de in lit.iur.par. 1.c.1.n.5.& 7.Farin. in fragment.par.2.n. 978. & seq. triplex est veritatis affectionis & singulare ex communiori vt explicat,Meno. de arbitr. cas. 207. & Fari. supra n.981. ex eo probatur interesse damnum passi sine dubio,interesse autem simplex secus ex cōiori.dolo, vi,aut delicto cessantibus, licet ex dolo detur si cōcurrat n. 985. & nedū rei æstimatio,sed & res ipsa probatur num. seq. veritatis defertur ad veram rei æstimationem probandam, affectionis verò quam scilicet ad rem iurans haberet singulare quod extra rem venit in qua nō cadit affectio puta ob moram in non soluendo pecuniam, Fanuc.d.par. 1. c. 2.n.2.& seq.Manci. de iuram.part 2. art. 8. 9. 10. Meno.de arb.cas.207.n.3.Fari.supra n.981.

Defertur parti petenti mobilia de quibus constat per inuentarium ad eorum valorem sciendum, nisi altera pars probet inuentarij amissionem sine sui culpa, & contra eum, qui bona describi non permisit de quibus per testes constet, Rot.dec.34.coram Coccino.

IVRATVR ETIAM IN LITEM CASIBVS INFRASCRIPTIS.

1 Iuramentum in litem cuicumque defertur l. si quando, C. vnde vi. Affis.concl.22. n. 1. damnum passo, Paris cons.75.n.38. lib.1. defertur etiam in actione pro socio contra socium scripturas non exhibentem, & pro quantitate pecuniæ ex communi arca desumptę Iaffr.decis.629. Ricci.collect.decisio.2383. & pro quantitate pecuniarum ablatarū si capsam aperuisset, & id constaret, Manzi. de iuram part.4.eff.133.Franc.Marc.dec.628. part.1.

2 Spoliato contra spoliantem pro damnis expensis & interesse datur præuia iudicis taxatione, non etiam contra spoliantis hæredem nisi lite cum defuncto cōtestata; nec datur etiam ex alieno facto, nec nisi extent coniecturæ seu imperfectæ probationes, Mins.cent.4. obs. 12.Gail.obs.64.n. 8. secus dicens contra eum qui non deliquit n.10.lib.2 Ricci.collect.decis.2383. & 2384.Plo.§.46.& Intrigl.sing.99.n.496. secus dicentes si spolians habuisset titulum,& possessionem anteriorē.& Mins. cent.4.obs.12.n 2. & seq. secus ait contra hæredem spoliantis de communi, Farin. in fragment. par. 2. n. 1008.si vis, vel dolus adsit n. 1009. vbi etiam contra violentum siue ablatiua, & expulsiua, siue turbatiua, & inquietatiua n.1010. ex cōi.

3 Criminalibus etiam iudicijs defertur iuramentū in litem,Mins.supra n.3. si de interesse partis agatur non de pœna fisco applicanda,Peguer.dec.23. Ricci.collect.decis 2384.& infra vers.27.Fari.supra n.1000. & seq vbi contra furem furto probato, pignorantem aliena vel vnum pro alio vel vtētem pignore sibi à debitore dato, lacerantem scripturas alienas,expilantem hæreditatem,inuenientem crumenā, & domino non restituentem.

4 Iniuriam passo defertur qui iurat noluisse iniuriā pro tanto pati, Raud. decis. pisa.1. Ricci. supra collect.2384.Fanuc.par.1.c.2.n.7.par.2.c.2. n. 73. Serafi.priuil.iuram.31.n. 105. Farin. d. par. 2. n. 1012. in fi.

5 Dolose faciēs se procuratorē,vel si notarius dolū committat iuramentum in litem patiuntur, Mastril.decis.179.Ricci.d.collect.2384. & iudex etiā qui dolum commisit in administranda iustitia iuncta maxime pecuniarū extorsione, Balb.dec.284. Ricci.d.collect.2384.sed Balb. decisionem reperire non potui.

6 Valisia tradita clausa si aperta reddatur locus est in litem iuramento, Franc.Marc. decis. 32. lib. 2. Ricci.collect.2383.Meno.de arb cas.208.n.26.& seq. de communi,Farin. in fragmēt.par.2.n.1050.

7 Hęredibus, & successoribus etiam in officio, & dignitate datur si tamen informati fuerint, Rot. Auen. dec.106.Ricci.d collect.dec 2383.Rot.Rō. dec.678.part. 1.diuers.Affl.dec. 169. n. 8. Affis. concl.22.amp.2. intelligens si à lege deferatur nō si ex pacto.ex Rom.cons 290 n. 5 & hęredem non conscientiam defuncti sed quanti sua interfit respicere debere. Fari.in fragm.par.2 n.1041.etiam singulari n.1043 & seq. & informatos dicit si coniunctus esset vel cum defuncto habitaret non tamen hæredi deferri si ex pacto defunctus iurare poterat non ex lege.

8 Ob dolum conuenti in actionibus bonæ fidei defertur etiam si cesset probationis difficultas de cōi omnium, Plot. de in lit. iur. §. 22. n. 1. Scrad. de feud.part.10 sect.4.n 192.Fortius si cum dolo concurrat probationis difficultas de communi omniū Soc.cons.213.n.4.lib.2. nec dolum abesse iuramēto probatur,Cor.cons.318.n.4.5.lib.4.Affis.concl. 18.amp.8. & dolum requiri late, Fanuc. de in lit. iur.par.2.memb. 2. vbi etiam de eo qui non restituit vel dolo fecit ne restitueret vel possideret, & in arbitrarijs, nec requiritur in actionibus bonæ fidei dolo desinere posse restituere si res extet sed sat est initio adhibitum sed in stricti iuris post sententiam committi opus est n. 3. non tamen dolo dici eum possidere desinere qui hoc nō fecit intuitu iudicij n.4.

9 Feudalibus in causis iuratur in litē præsertim pro damnnis, & interesse, Plo. supra §. 39. amp. 50. Scrad. de feud.2.part.9.part.sect.13.n. 170.

10 Contra eximentes debitores fisci vel priuati ex carcere iuratur in litem, & quilibet eorum insolidum tenetur, & exemptus etiam manet obligatus, Plo. de in lit.iur.§.25.n 6.7.Farin. Q. 30. n. 107. & 108. & Idem contra eximentem in ius vocatum glo. in l.pen.§.fi. nequis eum &c. de communi, Bar. ibi §. in eum.n. 2. Ias. in §. penales. n. 94. Inst. de actio.Fari. in fragmen.par.2.n. 1049. vbi contra eximentem ex carcere vel manib.familiæ.

11 Furto probato dominus rerum subtractarum suo iuramento eidem in litem deferendo res furatas contra furem probabit quamuis de illis non constet, Bar. in l. in actione. n. 1. & in l. qui tabulas. n.2. de furt.Gram.cons.17.Grat.cons.95.n.2. lib. 2.Bossi.de rapina n.36. de communi, Anch. Q. 61.n.11.lib.1.Mascar.concl.832. n. 1. de communi, Clar. in §. furtum versic. item contra, & Soarez.com.opi.lit.F n.390.Mar. Angus.cons.113 n. 2. de magis communi,Ceual.communi opi.contra commun. Q. 683. vbi contra cauponem contra aliam communem, & Farin.Q. crim. 176. n. 19.

etiam

etiam contra auxiliantem, cuſtodem, commodatarium, ac depoſitarium rei furatæ contra amouētem terminos, furem ſcripturarū, cōburentem, & lacerantem ſcripturas num.ſeq. & Q.60. n. 71. & probato fuſto ſcripturarum, Fanuc. de in lit. iur. part. 2. membr.2 n.59. & n.63. vbi de communi. & part.2. membr.vlt.n.4. vers. contrarium vbi n. 1. tradit formam libelli. ſubdens ſat eſſe difficultatem probationis, & dolum ſubeſſe. & n.5. tradit formam huius iuramenti, vt dicatur iuro ad ſancta Dei Euangelia, quod tempore vis tot res amiſi quę tanti valebant. Manci. de iuram.part. 4. eff. 121. & ſeq. de cōi. Plot.§.4.n.35. & 79. & §.42.n. 2. & Intrigl. ſing.99.n.436. & ſeq. idem probans contra damnum doloſe inferentem ex Plo. d. §.4.n.19. 20. Phanuc.d.c.2.n.63. & contra eum qui inſtrumenta ſubtraxiſſet, vel dolo combuſſiſſet ex Plo. §.23.n.4.28.n.5. Phanuc.d.c.2.n.50. & part.3.c.5. n.4. ex communi probari etiam rerum dolo ablatarum ſubſtantiam, & Intrigl. ſupra n.456. & formam libelli in iuramento tradit Ias. in §. item ſi quis.2.n.89. & ſeq. Inſt. de action. Grat. conſ. 61. n.16.lib.2. vbi quando famulus in crumena ponebat pecunias hapothecæ Soarez. lit. F. n. 390. contra furem dari probat ex communi Cabal reſol.cri.cas. 70. n. 1. & ſeq. vbi de caupona, & cameras locante pro mercede tamen, & de nauta, & ſtabulario etiam ſi res non fuerint eis conſignatæ ſubdens teneri de facto familię extraneorum, & viatorum, & de communi, Fari. in fragment.par. 2.n. 1005.

1. Amp. vt rei furatæ valor, & æſtimatio contra furem domini iuramento probetur, Bar. in l. ſi quando.n.4. C. vndeui, Alex.conſ.103.n.4. lib. 1. Grat. conſ.61.n.15. & ſeq. lib.2. Boſſi.d.n.36. Farin. ſupra n.21. idem ex communi probans quoad damna, & intereſſe. quamuis contra d. iuramentum probari poſſit, Boer. dec.55.n.3. & Rol. conſ. 87.n.12. & ſeq. qui de communi lib.4. Aſſis.concl. 18. in fi. & Fanuc. ſupra. d. verſ. contrarium, & rei mobilis valorem iuramento regulanter ex cōi. probari Maſc. concl. 660. vbi amp. & lim.

1. Lim.d.amp. non procedere niſi præuia iudicis taxatione, qui perſonæ damnum paſſæ qualitatem conſiderare debet, an diues ſit, & veriſimile, quod ibi furata haberet, Paris.conſ.74.n.10.lib.1. Plot. in l. ſi quando §.10.n.11. & in hoc iudicis verſatur arbitrium, Maſc. ſupra n. 15. Anch. ſupra n. 11. Ceual. ſupra, Meno. de arbitr.iud. cas. 208. n. 4. & ſeq. Farinac. ſupra n. 43. Caroc. de depos. par. 1. rubr. de in lit. iur. n. 10.

2. Lim. non dari de furto in litem iuramentum quādo aliquis ex ſtatuto alterius ob factum tenetur puta Vniuerſitas, vel caupo, tunc enim furtum aliter quam iuramento aſſerentis probari debet, nec non, & res ſubtractas quamuis probationes admittantur, quæ alias non reciperentur de communi, Ias. in l. ſi quando n.42. C. vndeui Maſc. ſupra n. 5. Mugo. dec. flor. 123. Anch. ſupra n. 12. Farin. ſupra n. 41. & 42. qui licet loquantur de re furto ſubtracta idem erit quoad æſtimationem rei loco ſuccedentem, & late Q.24. n. 216. & ſeq. ex cōi.

2. Amp. vt ſi viator cauponi vel mulioni valiſiam obſignatam tradiderit, qui eam reſignatam reſtituerit deponentis iuramento ſtandum ſit de rebus in ea exiſtentibus, ſi ab eo eiusue familia furtum factum ſit Inno in c. fi. n. 1. in fi. de his quæ vi metus ve cauſa. de communi, Ias. in l. in actionibus. n. 41. de in lit. iur. Clar. in §. furtum verſic. pro complemento late, Maſc. ſupra n. 10 Plot. in l. ſi quando. §. 10. n. 6. C. vndeui. qui contrarium tenet furto ab hoſpitantis familia facto. Anch. Q.61. n. 4. lib. 1. de communi latè, Farinac. in fragmen. part. 1. n. 43. & ſeq. verbo. caupo. & Ias. in l. in actionibus. n.41. in fi. de in lit. iur. qui intelligit inſpecta qualitate perſonarū iudicis arbitrio et, Paris. conſ.74. lib. 1. Cor. conſ. 318. n. 7. lib. 4. Meno. de arb. cas. 208. n. 26. & ſeq. Aſſis. concl. 18. amp. 12. de communi, Paris cons. 74. & 75. lib. 1. & Fanuc. de in lit. iur. part. 2. membr. 2. n. 62. de magis communi, Ceuallos. Q. 685. ſi viator ſit bonæ famæ. Viui. communi opin. verbo. iurare in litem verſic. valiſia, Soarez. lit. H. n. 128. Scraſi. priuil. 31. n. 107. & Viui. ſupra eſt opi. 431. Alba. conſ. 731. n. 7. vbi Add. de communi. & Caroc. de depos. par. 1. rub. de in lit. iur. n. 6. & vbi etiam ex cōi. non requiri, quod viator hoſpiti aperiat valiſiam ex Meno. & Viui. ſupra, qui ſubdit idem ſi hoſpes ſit bonæ cōditionis, & famæ de cōi. Farin. in fragmen. par. 2. n. 1050.

1. Lim. 2. amp. non procedere quando caupo valiſiam ſic obſignatam nō acceptauit ſed viator eam ſimpliciter in hoſpitij hoſtio poſuit, vel reliquit ſupra dorſum equi vel in eius cubiculo detulit claues illius retinens tūc enim ceſſat cauponis culpa nec contra eumdem iuramentum dabitur, Plo. ſupra n. 10. Ias. in l. in actionibus n. 43. de in lit. iur.

1. Sublim. d. primam lim. vt licet iuramentum contra cauponam dari nequeat pro rerum æſtimatione, non tamen excuſetur à furto commiſſo in ſua caupona, quamuis enim res in naui vel hoſpitio illatæ non fuerint alicui conſignatæ, eo tamen ipſo quod impoſitæ fuere ad nautam ſeu cauponem periculum pertinet, furtique ab eius familia, alijs que commiſſi tenetur. Afflict. dec. 82. pro ut ſi Zonzinum in ſtabulo hoſpitij poſitum aliquis furatus ſit, Anch. Q.62. n. 2. & ſeq. lib 1. Maſc. ſupra n. 14. Bertaz. conſ cri. 161. & Add. ibi teſtatur contra cauponē iudicatum, Meno. de arb. caſ. 208. n. 38. & quando caupo valiſiā recepit vel illatam ſciuit, Anch. ſupra n. 7. Pereg. dec. 133. n. 9. ſubdens cauponam non habere contra communitatem regreſſum pro equo furato vbi etiam commune non teneri de damno noctu illato nec pro incēdio etiā diurno. per totam.

Verum ſi cauponæ valiſia non fuerit conſignata ipſius dolo vel lata culpa ceſſante nō dari iuramētum probat Farinac. ſupra n. 49. 50. nec ſi cōſignata ei fuerit ſi dolus ceſſet n. 51. ex magis cōi. d. verbo. caupo.

1. Lim. d. primam ſublim. non procedere ſi de pœna cauponis corporali ageretur puta ex ſtatuto impoſita vel fiſco pecuniaria applicāda tunc enim auitori iuramentum non dabitur quamuis deferatur ſi de pecuniaria pœna parti applicanda ageretur, Bar. in l. fin. n. 4. de in lit. iur. Ias. in l. cum

furti

furti n. 8. de in lit. iur. de cōi. Manz. concl. 832. n. 16. post Alex. conf. 66. sub n. 1. lib. 1. qui magis communem testatur in pœna pecuniaria Rui cōf. 35. n. 7. & seq. lib. 5. de communi, Plot. supra. §. 40. n. 3. & Serafi. priuil. iuram. 31. n. 85. in fi. Farin. d. Q. 176. n. 32. 35. 36.

2. Lim. vt si constaret valisiam à viatore fuisse subtractam non detur iuramentum contra cauponā, sed probari bona debent, eorumque valor per testes, & iuramentum dabitur contra furem, Plo. d. §. 18. n. 6. Anch. Q. 161. n. 12. lib. 1. Meno. de arb. cas. 208. n. 31. Fanuc. d. n. 62. vbi idem si à familia cauponis constet furtum fuisse commissū; quā nis hospes si non constet de fure teneatur, & detur contra eum iuramentum.

3. Lim. non procedere quando furtum factum fuisset à seruo cauponis qui bonus communiter existimabatur, tunc enim reputatur casus fortuitus, nec hospes tenebitur, Aneh. d. Q. 61. n. 4. & 5. lib. 1.

Contrarium tenet, Farinae. supra n. 17.

4. Lim. non deferri iuramentum iudeo, hæretico, periuro, vsurario, spurio, vel aliter infami, qui pro alio testis idoneus non est nec omni exceptione maior, his enim iuramentum non defertur, sed per testes probare tenentur, & iudex hoc casu, & sequentibus limitationibus pro reperiendo fure ac bonis furatis, & eorum valorem, cauponem eiusque familiam detineri facere, ac torquere, Plo. d. §. 10. n. 7. & 14. Meno. d. cas. 208. n. 43. & iudeo contra christianum non deferri probant etiam, Bossi. de rapina n. 44. & Farin. Q. cri. 176. n. 31. Fanuc. de in lit. iur. par. 2. memb. 1. n. 27. & seq. vbi etiam nec bonis cedenti velut infami. Caroc. supra n. 13. & seq. idem dicens de iudeo nouiter facto christiano, & de periuro emendato nisi dolus cessett vel illicitum iuramentum foret.

1. Sublim. nam si hospes, eiusque familia sint bonæ conditionis, & famæ, nec de furto, vel indicijs contra eos constet, torqueri non poterunt, nisi valisia deposita restituatur aperta, Plot. supra n. 14. in fine, & n. 15. Paris. conf. 74. n. 5. 6. & 45. lib. 1. probationem bonæ famæ in genere non sufficere si specialis contraria ad sit. & Affis. concl. 18. amp. 2.

5. Lim. non procedere quando caupo vel depositarius valisias, ballas, vel huiusmodi sub aliquo porticu, in via, vel in angiportu cauponæ vel in loco solito, & consueto vidente, & sciente domino, & non contradicente posuisset, si namque postea resignatæ inueniantur huic iuramento locus nō erit Plo. d. §. 10. n. 8. Meno. supra n. 42. Caroc. supra n. 35.

6. Lim. quando valisia vel cista ita sigillata foret, vt sine facto hominis resignari potuisset, vt puta cum cera, & caupo sit bonæ conditionis, & famæ tunc iuramentum istud non præstabitur, Anch. Q. 61. n. 11. lib. 1. Menoc. supra n. 36. Farinac. supra n. 52. Affis. concl. 18. amp. 12. Fanuc. d. n. 61. Caroc supra n. 8.

7. Lim. quando valisia, cista, vel huiusmodi clausæ restitutæ fuere, pro, vt depositæ fuerant, nam si claue adulterina, vel aliter apertas fuisse contendatur, & post modum clausas, iuramentum cessabit nisi hoc probetur, Plo. supra n. 9. Meno. supra n. 30. Farin. supra n. 48. post Ias. in l. in actionibus n. 41. versic. ego. de in lit. iuran. Caroc. supra n. 36.

8. Lim. quando hospes valisiam in sua camera posuit, & cameræ claues retinuit proprio famulo ad custodiam relicto, tunc iuramentum non præstabitur, nisi cauponem furti participem fuisse probetur, & iuramentum purgationis sufficiet, Plot. supra n. 10. Meno. supra n. 39. Caroc. supra n. 10. vbi idem si hospes clauem secum asportauit, & cauponæ probato bonæ conditionis, & famæ iuramentū purgationis præstari, alias pro re modica contra eum iurabit hospes præuia iudicis taxatione cōtra cauponam malæ famæ, & conditionis, & n. 38. intelligit si claues initio dederit.

9. Lim. quando caupo, nauta, vel similes prædixere, vt vnusquisque sua custodiret, ac seruaret, quod que nollent pro aliquo damno teneri, & viatores consensissent, tunc minime tenebuntur, Bal. in c. Cumana. n. 19. de electio. Plot. d. §. 10. n. 13. Meno. d. cas 208. n. 39. in fi. Cabal. resol. crimi. cas. 70. n. 20. Farin. supra n. 42. Fanuc. d. n. 62. per l. fin. §. item si prædixerit naut. caupo. secus si ita protestatus non sit, Cabal. supra contra quem in d. causa ego, Aduocatus hospitis obtinui. & n. 37. probat non opus esse authores consentire cauponæ protestationi si initio sit emissa, secus si post receptas res de communi, Caroc. supra. n. 37.

10. Lim. quando caupo, nauta, mulio, vel similis capsam ballam seu valisiam coram honestis, & fide dignis aperuisset, qui quod intus esset probarent quod facere possunt tunc enim in litem iuramentum nō datur quia dolus excluditur, Plo. in d. §. 10. n. 17. Meno. supra n. 44. Farin. supra n. 53. de cōi. Rol. conf. 87. lib. 4. Masc. concl. 471. n. 34. 39. & seq. vbi declarat, Farin. d. Q. 176. n. 42. ex communi.

11. Lim. non procedere contra cauponem bonæ famæ, & probatæ fidei, Tiraq. de pœn. remitten. caus. 51. n. 59. Ias. in d. l. in actionibus. n. 41. in fine. Fanuc. d. n. 62.

Contrarium si valisia aperta restituta sit inspecta verisimilitudine, & qualitate personarum iurari probat, Plot. supra n. 15. distinguit, Caroc. supra, vt in 8. lim. dixi.

12. Lim. in damno dato in personam pro quo nauta, & caupo non tenentur, Ana conf. 2. n. 3. vbi Add. Bertaz. conf. cri. 68. vbi, Add. Farin. supra n. 21.

13. Lim. vt in hoc iuramēto deferēdo iudex arbitrari debeat cauponis, & hospitis qualitatibus perpensis, pecuniæ, & rerum ablatarum quantitate, & secundum verisimile iuramētum deferet Plo. d. §. 10. n. 15. Aneb. Q. 61. n. 11. lib. 1. Masc. concl. 832. n 3. Meno. d. cas. 208. n. 29. de communi Farinac. supra n. 54. & Ceual. communi opi. contra com. Q. 685. n. 3. & taxam à se factam reuocare potest, Boer. dec. 55. n. 3. post Inno. in c. fi. n. 4. & in fi. de his quæ vi metusue causa vbi etiam à taxatione appellari posse vide infra n. 317. Caroc. supra n. 10.

14. Lim. non procedere quando rei furatæ valor aliter sine difficultate probari posset tunc enim iuramento locus non esset; tunc autem difficultas

subesse

subesse censebitur si res furata minime reperiatur, Bossi. de rapina. n. 36. 37. ex communi, & Clar. in §. furtum n. 19. in fine, Masc. concl. 471. n. 31. & 934. n. 3. & seq. & n. 8. Meno. d. cas. 208. n. 2. de communi, Farinac. supra n. 37. 38. non tamen sufficeret sola difficultas probationis nisi alia concurrant puta dictum familiaris socij, domestici, & fama, & huiusmodi duobus scilicet testibus in habilibus vel fama Mins cent. 4. obs. 12. n. 6.

15. Lim. non deferri nisi furto probato ad eius quãtitatem valoremque probandum, Bar. in l. diuus n. 3. de milit. testa. Bal. in l. si quando. n. 2. C. vnde ui. Crau. consl. 297. n. 5. Masc. cõcl. 471. n. 24. Serafi. priuil. iur. 31. n. 76. 77. Farin. supra n. 39. & in fragment. par. 2. n. 1005.

16. Lim non deferri si de furto præsumptiuè dumtaxat constaret, Masc. conclus. 934. n. 27. Farin. supra n. 45. & seq. vbi tamen hoc ab alia quæstione pendere inquit an scilicet iuramentum in litem detur ob dolum præsumptum de quo late apud Plo. de in lit. iur. §. 50. n. 30. Coua. var. resol. lib. 2. cap. 14. vide infra lim. 103. Serafi. priuil. iuram. 31. n. 27. & seq. nec ob dolum in omittendo consistentẽ Ceph. cõs. 192. n. 52. Meno. de præs. lib. 1. Q. 47. n. 12. ob dolum præsumptum dari probat nisi hominis sit vel iuris præsumptio leuis. Cotta. verbo. iuramentum in litem, Fanuc. de in lit. iuran. part. 2. memb. 2. n. 5. & seq. subdens nec ob latam culpã in litem iurari nisi contra tutorem, & dolum verũ dici qui indicijs, & præsumptionibus probatur quia iuris præsumptio dicitur liquidissima probatio, si autem lex fingat, & præsumat dolum præsũptus censetur, & ob istum non iuratur in litem etiã in criminibus ac delictis præsumptis, de delicto enim prius verè, & propriè constare oportet, vt in litem iuretur post Grat. consl. 10. n. 22. lib. 2. Cott. verbo. iuramentum in litem, & Fanuc. supra n. 75. & seq. vbi ex præsumpto non dari exemplificans nec seq. nec contra hæredem tutoris ex dolo præsumpto ob inuẽtarij omissionem si lis no fuerit cum defuncto contestata receptissimam dicunt, Coua. var. resol. lib. 2. c. 14. n. 4. versic. vltimo. Gutier. de tutel. part. 2. c. 1. n. 18. & Gratia. discept. 711. n. 21.

17. Lim. furti non teneri impuberem nisi pubertati proximus esset §. penult. vbi glo. Inst. de oblig. quę ex quasi cõtrac. nasc. nec proinde iuramento locus erit.

Contrarium nempe furti teneri maiorem decem annis cum dimidio, Mandos. in pract. de ætat. mino. c. 4. n. 38.

18. Lim. non deferri quando clarè constat depositarij culpam abesse, vel si culpa adsit, dolus absit, Ias in l. in actionibus. n. 41. ad fin. versic. tertius casus de in lit. iur. Fanuc. d. n. 61. & 62. contrarium namque hospes vel depositarius probare potest, Meno. d. cas. 208. n. 44. & quando furtum cum fractura factum fuisset nisi præsumptio vigeret contra hospitis domesticos, Senat. Dolan. dec. 49. vbi de equo à stabulo furato cum fractura, Marta. dec. 58 Pisa. vbi nauis, dominum diligentem furto in naufragio secuto non teneri, posse autem furti agi, & ad restitutionem rei ex communi. Surd. de ali tit. 7. Q. 16. n. 70.

Sublim. suprascriptas limitationes nam vbi cessat iuramentum, Iudex hospitem, & famulos torquere potest, Plo. §. 10. n. 14.

19. Lim. vt contrarium probari possit, Plo. d. §. 10. n. 17. de magis communi, Caro. supra n. 40. & 41 etiam si præsente, & tacente parte iuratum sit nisi de modico agatur.

12 Fidei commissarius in litem iurat contra hæredem qui non fecit inuentarium ad probandas res etiam immobiles, & earum pretium, Soc. cons. 46. n. 1. lib. 1. Rui. consl. 29. n. 11. lib. 5. Plo. de in lit. iur. §. 26. n. 2. Rol. consl. 73 n. 50. lib. 2. Fanuc. de in lit. iur. part. 2 memb. 2. n. 24. Murza. consl. 20. n. 21. vbi etiam in antiquis coniecturas ac præsumptiones sufficere. Fanuc. par. 2. c. 2. n. 24. Farin. in fragm. par. 2. n. 1107. nisi essent valde modica, vt sine inuentario apparere possent, & dolus esset n. 1108.

Contrarium tenet, Pereg. de fideicom. art. 35. n. 27. attestans ita iudicatum: & contra hæredem hæredis grauati absolutum inquit; subdit tamen posse, Iudicem ex varijs circumstantijs rerum valorem arbitrari. n. 28. Gratia discep 215. n. 28. & seq. nisi in dolo præsumeretur puta quia requisitus inuẽtarium non fecisset, teneri autem grauatum patefacere hæreditaria bona cum iuramento. nec. seq.

1. Lim primam opinionem non procedere quando hęredi testator inuentarij confectionem remisisset Castr. in l. cum tale. §. Titius de cond. & demon. col. 2. vers. ex hoc. Dec. consl. 178. n. 4. Plot. de in lit. iur. §. 26. n. 2. versic. Fallit. Fanuc. supra n. 26. quod facere potest in præiud: cium legatariorum, fideicommissariorum, & hæredis non etiam creditorum ex veriori, & communiori, Fari. supra n. 1110 & seq.

13 Contra minorem 25. annis datur, Dec. cõs. 521. n. 17. 18. loquens de lacerante instrumentum in criminalibus non restitui subdens. Plot. de in lit. iuran. §. 39. n. 11. Affis. concl. 18. amp. 3. dum tamẽ adultus, & doli capax existat, Plo. supra, & contra minorem dolosum dari ex communi, Farin. in fragmen par. 2. n 1048.

14 Contra, Principem etiam in litem iuratur, Boer. dec. 55. n. 2. Affis. d concl. 18. amp. 6. Plot. supra §. 30. n. 1. idem quo ad Imperatorem, & Reges probantes Intrigl. supra n. 423.

15 Cõtra ecclesiasticos etiam iuratur in litem, Affis. supra amp. 7. Plo. de in lit. iur. §. 31. n. 1. quę etiam iurare possunt ex dispositione statutorum, nisi statuta clericis statutorum beneficia negarent, vel nisi clerici forenses in loco non habitarent. §. 52. n. 8. Intrigl. supra n. 424. & si prælatus non fecerit inuentarium de rebus ecclesiæ, Inno. in c. cum in officijs. n. 4. de testam. Alex. consl. 116. n. 4. lib. 7. Borgn. in reperto. decis. lib. 1. vers. fructus percepti. n. 6.

16 Contra indebite recipientem ex erronea diuisione in litem iuratur, Simon. de Pret. cons. 203. n. 22. Affis. concl. 18. amp. 10.

17 Contra innasorem mobilium rerum prædonem vel occupatorem, & ad eius interesse bona cuius occupata fuere in litem iuratur præuia taxatione iudicis

iudicis c. si quod met. cau. Bero. cons. 128. n. 17. lib. 3. Assis. d. concl. 18. amp. 11. & de ablatis vi, aut expulsiua, compulsiua, aut vi turbatiua, Panuc. de in lit iur par. 2. memb. 2. n. 62. ad finem Rim. Iun. cons. 43. n. 39. vbi contra clamdestinum, & vitiosũ possessorem dari, Bero. cons. 128. n. 17. lib. 3.

18 Contra infideles ei locus est quia eos etiam ad stringuit; Ceph. cons. 34. n. 4. Assis. d. concl. 18 amp. 16.

19 Contra nendentem alienum scienter datur in litem iuramentum, Burs. cons. 106. n. 20. Assis. supra. amp. 18. & contra non tradentem rem venditã velne traderet dolo fecisset Plo. de in lit. iur. §. 4. n. 59.

20 Contra eximentem vi in ius vocatum in litem affectionis iuratur l. si per alium §. in eum, Bar. n. 2. ex cõi. ne quis eum qui in ius voca vi exim. ideſt nõ veritatis, & sic datur vltra vel supra id quod verè interest pro vt ille iurauerit secundum cõem. Panuc. de in lit. iur. part. 1. memb. 4. n. 5. & seq. qui tamen cum Cur. Iun. in d. l. in actionibus n. 16. Bolog. n. 56. de in lit. iur. veritatis esse tenet; non tamen deferri vltra id ad quod conuentus condemnari potuisset puta peculio tenus, nec quando eximens non incideret in pœnam illius edicti, vt si exẽptus coram pedaneo vocatus esset n. 9. & seq vbi subdit eximentem à carcere vel è manibus familiæ ad totum debitum teneri & part. 2. memb. 1. n. 23. & 24. tam priuatum quam fiscum in litẽ iurare probat contra debitorem eorum eximentem, & si debitum non esset liquidũ vltra verum debitum etiã iuretur, secus eius facta liquidatione tunc enim cessaret iuramentum hoc. post Dec. in l. in actionibus. n. 30. de in lit. iur. Intrigl. sing. 99. n. 293. lib 3. vide infra vers. in dolo.

21. Contra officialem in sindicatu fugientem, vel alium qui rationem reddere teneatur iuramentum in litem defertur si ciuiliter agatur de communi, Farin. Q. 48. n. 77. & seq. Assis. concl. 18. amp. 5. vbi etiam non deferri si fugiens statim reuersus esset, & contra iudicem etiam dari amp. 1. & 4. & Plot. de in lit. iur. §. 30. n. 2. & 3. & Fanuc. de in lit iuran. par. 2. memb. 2. n. 70. vbi contra iudicem ob dolum iuramentum veritatis dari; & contra notarium dolosum n. 71. & n. 80. fugam iudicis in sindicatu inquit non probare eius delictum, sed operari tantum, vt in sua patria conueniri queat. de cõi. Cla. in §. si Q. 21. vers. præterea, & Intrigl. supra n. 499. & si iniuste iudicarit vel damnum intulit, Fari d. par. 2. n. 1012. vers. 6.

22. Curatori ad litem contra tutorem mota defertur, Cotta. verbo. iuramentum in litem. in fine. Fanuc. de in lit. iur. part. 2. membr. 1. n. 19.

23. Socio contra socium datur in casibus per Soc. cons. 213. n. 11. lib. 2. vide infra amp. 28. & si librum rationum non fecit gerens communia, vel si fecit non exhibeat curationem reddat, Fari. in fragmen. par. 2 n 1079.

24. Contra mendacem defertur, Soc. cons. 213. n. 11. versic. 4. lib. 2. Paris. cons. 74. n 35. lib. 1. Plot. de in lit. iur. §. 37. n. 14. nisi dolus abesset. n. 16. Paris. supra n. 41. & contra negantem debitum ob mendacium defertur respectu quantitatis debito probato secundum communem quam dolo cõcurrente intelligit, Fanuc. de in lit. iur. part. 1. cap. 2. n. 8. & seq. de conuicto mendacij respondendo positionibus, nisi causa aliqua iusta excusetur. Surd. dec. 58. n. 1. Farin. in fragmen. par. 2. n. 1031.

25. Prælato non affectionis sed veritatis iuramentũ in litem datur, quia interesse damni cum bona conscientia exigitur, Archid. in cap. fraternitas. 12. Q. 2. Afflict. dec. 169. n. 6. & seq. Fanuc. de in lit. iur. part. 2. membr. 1. n. 21. & membr. 4. n. 6. vbi idem in successore prælati, Assis. concl. 22. amp. 7.

26. Vniuersitati, eius vè sindico defertur in litem affectionis iuramentum Fanuc. supra n. 22. Plo. §. 32. Intrigl. sing. 99. n. 410. lib. 3.

27. Fisco etiam deferri probat, Fanuc. supra n. 23. Dec. in d. l. in actionibus. n. 30. etiam in litem affectionis, Bar. in l. quoties C. de ex acto. tribut. lib. 10. vbi Io. de Plot. circa fin. Ias. in l. in actionibus n. 34. vers. quarto requiritur. de in lit iur. Surd. dec. 18. n. 13. reiecta glo. & Fabr. contrarium tenentibus. de communi, Plo. §. 25. n. 6. & Intrigl. supra. n. 411. Fanuc. de in lit. iur. part. 2. memb. 1. n. 23. Assis. concl. 22. amp. 4. Fari. in fragmen. par. 2. n. 1004. vbi si ad restituendum agat secus si ad pœnam.

28. Contra hæredem cum inuentario non exhibentem legatarijs res inuentario contentas datur in litem iuramentum veritatis ad earum valorem probandum, nisi hæres probet ad suas manus non peruenisse, vel pro hæreditarijs debitis erogasse, Fanuc. de inuent. part. 2. memb. 2. n. 20. & idem contra heredem qui accepta deliberatione adeundi sine inuentario accepit res hæreditarias, & demum hæreditatem repudiauit, & erit iuramentum veritatis n. 23. Rot. Rom. dec. 448. part. 4. diuersor. Intrigl. supra. n. 416. Fari. d. par. 2. n. 1109.

29. Contra virum datur qui non reddit quæ vxor probat in eius domum intulisse pro mobilium inuectorum valore probando. Castr. cons. 297. n. 4. lib. 1. Fanuc. d. membr. 2. n. 21. Intrigl. sing. 99. n. 417. lib. 3.

30. Contra vsufructuarium qui rerum sibi relictarũ inuentarium non confecit in litem iuratur, Bero. cons. 243. n. 5. lib. 1. Fanuc. supra n. 22. Crau. cons. 300. Plo. §. 26. n. 7. Intrigl. supra n. 418. & seq. vide infra amp. 31. & contra hæredem vsufructuariũ etiam si testator illud ei remiserit vel prohibuerit de cõi. Farin. supra n. 1114. 1115. sed secus erit si descriptionem bonorum, fecerit facta remissione n. 1116. datur etiam contra matrem relictam vsufructuariam, & dominam n. 1117.

31. Contra matrem etiam deferri, Fanuc. d. part. 2. memb. 2. sub n. 40. Meno. de arb. casu. 208. n. 18. Assis. concl. 18. amp. 14.

32. Contra custodire instrumenta obligatum si non exhibeat in litem iuratur, idemque eius respectu qui ea exhibere teneretur l. non ignorabit. vbi omnes C. ad exiben. Fanuc. supra n. 59. & contra omnem qui custodire tenetur, nisi culpam probet abesse. Plo. §. 48. n. 11. in amissione, vel deterioratione, Intrigl. supra n. 500. secus si custodire non teneretur vel petentis non interesset, Paris. cons. 67. n. 94. & seq. lib. 3. Phanuc. de in lit. iur. part. 2. memb. 2. n. 58. & seq. & secus etiam dolo cessa-

te,

50 Contra hæredem tutoris ob non factum, vel non exhibitum inuentarium à tutore non iuratur in litem, nisi lite contestata cum tutore contra quē iurari poterat Licet hæres ex proprio dolo teneatur l.2.in fi.l. alio iure C.de in lit. iur. Papien. in form.lib.ad red. rat. tut.glo.debitam n.5.& ex dolo tutoris non iurari in litem contra hæredem eius Cast.in l.pen.§.fi.ne quis eum n.3.Ang. n. 2. Alex. n 6.Ias.n.5.Plo.d §.49.n.20.vbi idem de tertijs possessoribus; sed lite cum defuncto contestata, vel si hæres dolum commiserit contra eum iurabitur vt ibi & Noal.d.casu.54 n.10.

51 Actori quandoque defertur ob criminis enormitatem glo.magna ad fin in l. admonendi de iur. iur. per l. si quando C. vnde vi Tiraq.de pœn. caus. 49.n.41.

52 Hæredi spoliati non datur iuramentum in litē ad probandum æstimationem rerum vi ablatarum ad l.si quando C.vnde vi de cōi. Minsing.cent.4. obs. 12.nec contra hæredem nisi lite cum defuncto cōtestata, Soc.cons. 194.ante num.1.lib.2. vide supra ver.l.41.Coua autem in c quamuis part. 1. §. 5. n. 7.de pact.in 6.ex cōi.hæredi dari probat si à lege deferatur, non autem contra hæredem.

53 Tertio hipotecaria conuento non datur pro bonis debitoris ab eo possessis Alex.cons.73.n 5. lib. 6.Paris.cō.66.n.112 lib.3.Phanuc.d.mēb.4.n. 6.

54 Vnusquisque ad iurandum in litem admittitur l. si quando C.vnde ui Affis.concl.22.intellige vt supra,& infra; & ei qui damnum passus est iuramentum veritates dari Paris.cōs.75.n.29.& 36.lib. 1. vide infra tit.19.n 2551.amp.33.& seq.

55 Fidem contra frangentem in litem ad interesse iuratur,eo quia fides seruata non fit l.2. l. nummis. l.in actionibus §.fi.de in lit.iur Signor. cons. 185. n.2.vers.& si ponamus in fine Seraphi ,priuil. iurā. 31.n.125.Plo.§.39.n.2.

56 Pupillo effecto maiori de his quę vidit in pupillari ætate defertur,licet dum remanet pupillus non deferatur Bero.cons.124.n.28.lib.3.

57 Legatarijs datur contra hæredem non exhibentem res inuentario descriptas pro earum valore probando Cast.cons.212.n.3.lib. 1. Serphi. priuileg.iuram.31.n.104.

58 Creditori datur ex qualitate personæ circa rerū quantitatem,& valorem ex coniecturis iudicis arbitrio, Bal.cons.345.n.2.lib.2. Paris. cons. 75. n. 29.lib.1.

59 Contra comburentem segetes vel computum ecclesiæ pro decimis & alij pro suo interesse iuramētum in litem datur Paris.cons.134.n.9. lib. 4. Plo. §. 53.n.5.

60 Prædoni,furi,ac latroni cōtra sibi non restituētes res apud eos depositas in litem iuratur Plo.§.39.n. 1. vbi etiem pro quo interesse ad Bar. in l. commodare in fi. commoda.

61 Ei qui non vidit illud super quo iurare intēdit,iurare permittitur, tā in litem quam in supplemētū, & aliud subire iuramētum, si ab alijs qui viderint cum iuramento audierit Alex cons. 69.n.6. lib. 2. Plo. §. 38. n. 1. etiam si respondisset positionibus partis diuersæ dicendo actum non vidisse, nec negocium, aut res pro quibus iurare intendit, vt per eos; dūmodo non de credulitate,sed de veritate iuret, Plo. d.n. t.in fi.

62 Accusatoris damnum passi quiæente prętitum iuramētum deceessit mors secuta vim iuramēti obtinet Aleiat.reg.3.præs.4.n.5.Plo.§.35.n.2 vide infra tit.19.sub n.646.amp.177.n.104. additorū nō tamen hoc procedet in præiudiciū tertij Plo supra n.3.& si iuramentum alicui fuerit ab homine delatum non iurabit hæres n.4.

63 Violenti occupatoris dolo re perempta,si rei æstimatio probari non possit iuramēto domini rei æstimatio probari poterit Meno.de arb.iud.cas.208.n. 3.

64 Finiū regūdorū actione datur Hiero.de Mont. de fini.c.69.vbi distinguit à reali personalē ad interesse cōpetentem,Plo.§.45.n.2.vide infra amp.42.

65 Post litē cōtestatā ante sentētiā in litē iuramentū in bone fidei artionibus pręstatur,sed in arbitrarijs & in rē sēper post sentētiā,nā tūnc arbitrariæ dicūtur quādo pars iudici parere cōtēpsit,& ideo in arbitrarijs duæ sētētiæ proferuntur Bar in l.in actionibus n.12.de in lit.iurā.Hiero.d.c.69.n 12. 13.

66 Contra quēcunq; damnū dolose inferētem datur Bar.in l.quidam tabularū de furt. Serafi. priuil. iuram 31.n.102.etiam contra iudicem fiue iniquam sentētiam dolose tulerit, vel negligens dolosè fuerit n.100.Plot.§.9 n.15.Phanuc.part.2.mēb.2. n. 70.Affis.concl.18.amp.1.secus si negligens absque dolo Plo.& Phanuc.supra n.81.etiam si dolosus iurare velit se dolo carere Affis.supra amp. 8. & cuique damnū passo Paris.cōs.75.n.38. lib. 1. & probata violentia Mins.cent.4 obs.12.vbi tamen hæredi spoliati non dari nec in hæredem nisi lite cōtestata cum defuncto, & taxatione iudicis pręuia.

1. Amp dari etiā cōtra eū qui sit bonæ famæ de de cōi.Paris.cōs.74.n.45.lib.1.si de dolo extet probatio specialis & Affis.cōcl.18.āp.2.Plo.§.10.n.15.

2. Amp.dari contra minorē Dec.cōs.52 t.n.18.Affis.supra amp 3.doli capacem Plo.§.39.n.11.

3. Amp.deferri cōtra Reges Imperatores, & alias publicas personas etiā ecclesiasticas Boer.dec. 55. n.2.Plo.§.30.n.1.Affis.supra amp.6.

4. Amp.cōtra officialem dari qui à sindicatu aufugit prout,& alios administratores aufugientes dū rationes reddere debēt,& ex eo probātur querelæ nisi reuersus sit redactus vel remissus,vel nisi sindicatores eius inimici essent,& timeret in carcerem poni, nisi ante vel post sindicatū aufugisset, Farin. Q.48.n.78.& seq.& nisi criminaliter ad pœnam ageretur vt per eū Affis.concl 18.amp 5.

5. Amp.deferri contra socium alienantem rem cōmunem in totum,Plo.§.14.n.10.

6. Amp contra sociū inuentariū, & librū rationū non conficientē de administratis Plo.d.§.14.n.10. Borg.de tut.n.59.Affis.concl.18.amp.9.Meno. de arb.cas.208.n.17.nisi fere tota pecunia restituta modicū restituisset quod verisimiliter ad trafficādū minime recepisset Ias.cōs.174 col.5.vers.moueor. & vers.item ex alio.lib.2.Plo.§.13.n.9.

7. Amp.contra inuasorem, & prædonem mobilium iurari pro interesse illius rē cuius occupauit, Bero. cons.128.n.17.lib.3.Affis.concl.18 amp.11.

8. Amp. contra omnes aliena negocia gerentes

te, Plo. ſupra n. 12. ſubdens non ſufficere latam culpam, Thob. conſ. 63. vbi de Socio adminiſtratore nec aſſerenti amiſiſse credi niſi probet.

33 Contra lacerantem, & comburentem inſtrumēta alterius etiam minorem in litem iuratur, nec in integrum reſtituetur, Dec. conſ. 521. n. 18. Paris. conſ. 133. n. 9. lib. 4. Fanuc. d. n. 59. & 60. Crau. cōſ. 6. n. 8. ſi dolo non culpa id proceſserit d. n. 60. dolo laceratum ſubdēs ſi dum produceretur in iudicium fuerit laceratū, Serafin. priuil. iuram. 31. n. 116. Manci. de iuram. part. 4. eff. 127. Plo. §. 35. Intrigl. ſupra n. 434. intellige, vt ibi per Plot. vide infra amp. 36. Crau. conſ. 369. n. 34. Fari. ſupra n. 1011.

34 Contra vendentem rem litigioſam in litem iuratur quia in dolo dicitur, Abb. conſ. 109. lib. 2. licet hoc non placeat, Fanuc. ſupra n. 61.

35. Contra expilantem hæreditatem iacentem datur conſtito de expilatione, Paris. conſ. 110. n. 30. lib. 3. Fanuc. d. memb. 2. n. 64. Fari. d. par. 2. n. 1011.

36 Contra inuentorem crumenæ qui eam epiſcopo non exhibet quia furtum committit in litem iuratur, Crau. conſ. 269. col. 2. verſic. nec obſtat, quod dicitur, Fanuc. d. membr. 2. n. 65. & ſeq. vbi etiam quid de lignis agendum à flumine aſportatis, Farin. d. n. 1011.

37 Contra virginem ſtuprantem defertur, & iurari debet plus dari oportere ob virginitatem deperditam dotis nomine, Neuiz in ſilu. nup. tit. eſt nubendum. verſic. eſt verum, Fanuc. d. memb. 2. n. 72. Plo. §. 33. Intrigl. ſing. 99. n. 445. lib. 3. Phanuc. de in lit. iur. part. 2. memb. 2. n. 72. Farin. d. par. 2. n. 1012. verſ. 8.

38 Iniuriatus etiam iurat contra iniuriantem pro quanto nollet ea iniuria eſſe affectum, Spec. in tit. de iniur. n. 6. Alex. conſ. 212. n. 4. lib. 2. Fanuc. d. membr. 2. n. 73. & Maſc. concl. 904. ex communi probat iuramentum præcedere debere iudicis taxationem ſi de veritate iuretur, ſecus in iuramento affectionis. Plo. de in lit. iur. §. 46. Seraphi. priuil. 31. n. 105. vbi tamen ſubdit per iudicem moderari ex communi ſed ſi iniurians reuocaſſet verba iniurioſa non poſſet iurari, Plo. d. §. 46. n. 3.

39 Contra calumniatorem in iudicio pro damno paſſo, & expenſis in litem iuratur, & damnum, & intereſſe cauſatum dolo partis actoris iuramento probatur Fanuc. d. memb. 2. n. 74. Plo. §. 38. n. 3. Intrigl. ſupra n. 446.

40 Marito etiam datur pro intereſſe dotis contra, Moroſos. debitores l. filiusfamilias. 26 §. maritū. ſol. mat. Plo. de in lit. iur. §. 11. n. 26. Gratia. diſcep. 143. n. 24.

41 Heredi informato datur Affl. dec. 169. n. 7. 8. maxime ſi detur à lege vt per eum. & Serafi. priu. iura 68. Tiraq. de retr. lig. §. 2. glo. 2. n. 3. Rom. cōs. 290. n. 5. Paris. conſ. 75. n. 37. lib. 1. Rot. in Rom. adminiſtrationis tutelæ 2. Decemb. 1580. coram, Sāctiſſimo. Gratia. diſcep. 151. n. 33. de cōi. Phanuc. de in lit. iur. part. 2. c. 4. n. 3 & c. 4. n. 8. & Intrigl. ſupra n. 449. & Plo. §. 29. n. 6. idē dicentes de ſucceſsore ſingulari ſecus probantes ſi hæres nō eſſet veriſimiliter informatus Affl. dec. 169. & 360. Rot. Auen. dec. 106. vbi etiam ſi extraneus ſit de communi, Crau. conſ. 287. col. fi. vers. poſtremo. & Becci. conſ. 47. n. 19. & ſi q ſecus dicentes ſi nō eſſet informatus, & quomodo ſcire præſumatur ex cohabitatione, & huiusmodi. Natt. conſ. 202. n. 15. non tamen ei datur quando eſt facultatis ab homine non à lege conceſſæ, nec niſi pro intereſſe hæredis, Rom. conſ. 290. n. 8. vbi Add. communē ait Plo. ſupra n. 7. 8. Phanuc d. 4. memb. n. 3. 5. & Aſſis. concl. 22. nec niſi primo hæredi capaci non ſubſtitutis, Plo. §. 51. n. 19. & 23. nec pro intereſse affecti nis defuncti. §. 29. n. 10. Rot. Rō. dec. 678. part. 1. diuerſ. ſecus ſi non eſſet informatus, vt ibi, & Minſ. cent. 1. obs. 13. de communi, Aſſis. concl. 16. illat. 52. & 55. vbi ſequitur quatuor lim. à Plo. ſupra datas, & Noal de tranſin. caſ. 54. Natta. conſ. 18. n. 20. Crau. conſ. 931. n. 9. Coua. in c. quamuis. part. 1. §. 5. n. 7. de pact. in 6. vbi idem de ſucceſsore in eccleſia.

42 Intereſse ex innominatis contractibus debitum & in alijs actionibus bonæ fidei, ſtricti iuris, & arbitrarijs, in litem iuramento probatur l. nummis. vbi glo. Bar. & communiter, Doc. de in lit. iur. de communi, Munnoz. de ratiocin. c. 15. n. 29.

43 Depoſitarius qui non reſtituit depoſitum pecuniæ in dolo dicitur, & contra eum in litem iuratur Plot. de in lit. iur. §. 10. n. 25. ex communi, Munnoz. de ratiocin. c. 35. n. 19. Intrigl. d. ſing. 99. n. 294. lib. 3. late, Caroc. de depos. par. 1. rubr. de in lit. iur. vbi limitat. & vide ſupra. vers. 11. furto. & ſubdit teneri ad damnum, & lucrum ceſsans iuramento probandum niſi in alia re quam pecunia depoſitum conſiſtat puta vino grano, & depoſitario etiam pro omni damno culpa deponentis dari iuramentum; non dari tamen deponenti ſi pecunia debuit ex pacto negociari, & partem lucri conſequi, & factum non ſit ex Iaſ. in d. l. nūtius. n. 4. & conſ 174. n. 3. lib. 2. & Plo. d §. 10. n. 29. & alijs, Farin. d par. 2. n. 1051. licet ex cōi. ſecus probet ſi dolo non reſtituat triticum depoſitum.

44 Mulieribus etiam datur, Plo. de in lit. iur. n 645. & 862. Manci. de iuram. par. 2. art. 8. n. 29. 30.

45 Pro ſingulari intereſſe datur puta ſi depoſitum penes te non reſtituiſti, & idcirco damno aliquo deponens affectus ſit, Iaſ. in l. nummis n. 5. de in lit. iur. Manci. ſupra art. 10. Farinac. d. par. 2. n. 1051. licet ſecus ex cōi. probet contra non reddentem triticum ſi ex eius contumacia damnum creditor paſſus ſit.

46 Eccleſia iurat pro intereſſe decimarum in lite cōtra comburentem ſegetes aut vineas incidentem Paris. conſ. 134. n. 9. lib. 4. Plot. de in lit. iur. §. 52. n. 5. in fi. Intrigl. ſing. 99. n. 291. lib. 3.

47 Teſtari aliquem impediens iuramentum datur in litem conſtito. de voluntate ſaltim per duos teſtes Plo. §. 44. Intrigl. ſupra n. 494. & prohibitionem plene eſſe probandam, Pariſ. conſ. 67. n. 67. lib. 3.

48 Contra reſtituere, ſeu exhibere obligatum in litē iuratur quia in dolo cenſetur Affl. de d. 330. n. 4. Franc. Marc. dec 628. part. 1.

49 Contra negantem poſitiones in facto proprio de mendacio conuictum in litem iuratur, Add. ad Papien. in form. exeq. contra quę ſit glo. vlt. Veſtr. lib. 5. c. 14. n. 24. Surd. dec. 58. n. 1.

50 Contra hæredem tutoris ob non factum, vel non exhibitum inuentarium à tutore non iuratur in litem, nisi lite contestata cum tutore contra quẽ iurari poterat Licet hæres ex proprio dolo teneatur l.2.in fi.l. alio iure C.de in lit. iur. Papien. in form.lib.ad red. rat. tut.glo.debitam n.5.& ex dolo tutoris non iurari in litem contra hæredem eius Cast. in l.pen.§ fi.ne quis eum n.3.Ang. n. 2. Alex. n 6.Ias.n.5.Plo.d §.49. n. 20. vbi idem de tertijs possessoribus; sed lite cum defuncto contestata, vel si hæres dolum commiserit contra eum iurabitur vt ibi & Noal.d.casu.54 n.10.

51 Actori quandoque defertur ob criminis enormitatem glo.magna ad fin in l. admonendi de iur. iur. per l. si quando C.unde vi Tiraq.de pœn. caus. 49.n.41.

52 Hæredi spoliati non datur iuramentum in litẽ ad probandum æstimationem rerum vi ablatarum ad l.si quando C.vnde vi de cõi. Minsing.cent.4. obs. 12.nec contra hæredem nisi lite cum defuncto cõtestata, Soc.cons. 194.ante num.1.lib.2. vide supra ver.41.Coua autem in c quamuis part. 1. §. 5. n. 7.de pact.in 6.ex cõi.hæredi dari probat si a lege deferatur, non autem contra hæredem.

53 Tertio hipotecaria conuento non datur pro bonis debitoris ab eo possessis Alex.cons.73.n 5. lib. 6.Paris.cõs.66.n.112 lib.3.Phanuc.d.mẽb.4.n. 6.

54 Vnusquisque ad iurandum in litem admittitur l. si quando C.vnde ui Affis.concl.22.intellige vt supra,& infra; & ei qui damnum passus est iuramentum veritates dari Paris.cõs.75.n.29.& 36.lib. 1. vide infra tit.19.n 2551.amp.33.& seq.

55 Fidem contra frangentem in litem ad interesse iuratur,eo quia fides seruata non sit l.2. l. nummis. l.in actionibus §.fi.de in lit.iur Signor. cons. 185. n.2.vers.& si ponamus in fine Seraphi.priuil. iurã. 31.n.125.Plo.§.39.n.2.

56 Pupillo effecto maiori de his quę vidit in pupillari ætate defertur,licet dum remanet pupillus non deferatur Bero.cons.124.n.28.lib.3.

57 Legatarijs datur contra hæredem non exhibentem res inuentario descriptas pro earum valore probando Cast.cons.212.n.3.lib. 1. Serphi. priuileg.iuram.31.n.104.

58 Creditori datur ex qualitate personæ circa rerũ quantitatem,& valorem ex coniecturis iudicis arbitrio, Bal.cons.345.n.2.lib.2. Paris. cons. 75. n. 29.lib.1.

59 Contra comburentem segetes vel computum ecclesiæ pro decimis & alij pro suo interesse iuramẽtum in litem datur Paris.cons.134.n.9. lib. 4. Plo. §. 53.n.5.

60 Prædoni,furi,ac latroni cõtra sibi non restituẽtes res apud eos depositas in litem iuratur Plo.§.39.n. 1. vbi etiem pro quo interesse ad Bar. in l. commodare in fi. commoda.

61 Ei qui non vidit illud super quo iurare intẽdit,iurare permittitur, tã in litem quam in supplemẽtũ, & aliud subire iuramẽtum, si ab alijs qui viderint cum iuramento audierit Alex cons. 69.n.6. lib. 2. Plo. §. 38. n. 1.etiam si respondisset positionibus partis diuersæ dicendo actum non vidisse, nec negocium, aut res pro quibus iurare intendit, vt per eos;dũmodo non de credulitate,sed de veritate iuret, Plo. d.n.1.in fi.

62 Accusatoris damnum passi quiæsente præstitum iuramẽtum decessit mors secuta vim iuramẽti obtinet Alciat.reg.3.præs.4.n.5 Plo.§.35.n.2 vide infra tit.19.sub n.646.amp.177.n.104. additorũ nõ tamen hoc procedet in præiudiciũ tertij Plo supra n.3.& si iuramentum alicui fuerit ab homine delatum non iurabit hæres n.4.

63 Violenti occupatoris dolo re perempta,si rei ęstimatio probari non possit iuramẽto domini rei ęstimatio probari poterit Meno.de arb.iud.cas.208.n. 3.

64 Finiũ regũdorũ actione datur Hiero.de Mont. de fini.c.69.vbi distinguit à reali personalẽ ad interesse cõpetentem,Plo.§.45.n.2.vide infra amp.42.

65 Post litẽ cõtestatã ante sentẽtiã in litẽ iuramentũ in bone fidei artionibus præstatur,sed in arbitrarijs & in rẽ sęper post sentẽtiã,nã tunc arbitrariæ dicũtur quãdo pars iudici parere cõtẽpsit,& ideo in arbitrarijs duæ sẽtẽtiæ proferuntur Bar in l.in actionibus n.12.de in lit.iurã. Hiero.d.c.69.n 12. 13.

66 Contra quẽcunq; damnũ dolose inferẽtem datur Bar.in l.quidam tabularũ de furt. Serafi. priuil. iuram 31.n.102.etiam contra iudicem siue iniquam sentẽtiam dolose tulerit, vel negligens dolose fuerit n.100.Plot §.9 n.15.Phanuc.part.2.mẽb.2. n. 70.Affis.concl.18.amp.1 secus si negligens absque dolo Plo.& Phanuc.supra n.81.etiam si dolosus iurare velit se dolo carere Affis.supra amp. 8. & cuique damnũ passo Paris.cõs.75.n.38. lib. 1. & probata violentia Mins.cent.4 obs.12.vbi tamen hæredi spoliati non dari nec in hæredem nisi lite cõtestata cum defuncto, & taxatione iudicis prçuia.

1. Amp dari etiã cõtra eũ qui sit bonæ famæ de de cõi.Paris.cõs.74.n.45.lib.1.si de dolo extet probatio specialis & Affis.cõcl.18.ãp.2.Plo.§.10.n.15.

2. Amp dari contra minorẽ Dec.cõs.521.n.18.Affis.supra amp 3.doli capacem Plo.§.39.n.11.

3. Amp.deferri cõtra Reges Imperatores, & alias publicas personas etiã ecclesiasticas Boer.dec. 55. n.2.Plo.§.30.n.1.Affis.supra amp.6.

4. Amp.cõtra officialem dari qui à sindicatu aufugit prout,& alios administratores aufugientes dũ rationes reddere debẽt,& ex eo probãtur querelæ nisi reuersus sit redactus vel remissus,vel nisi siudicatores eius inimici essent,& timeret in carcerem poni,nisi ante vel post sindicatũ aufugisset, Farin. Q.48.n.78.& seq.& nisi criminaliter ad pœnam ageretur vt per eũ Affis.concl 18.amp 5.

5. Amp.deferri contra socium alienantem rem cõmunem in totum,Plo.§.14.n.10.

6. Amp contra sociũ inuentariũ, & librũ rationũ non conficientẽ de administratis Plo.d.§.14.n.10. Borg.de tut.n.59.Affis.concl.18.amp.9.Meno. de arb.cas.208.n.17.nisi fere tota pecunia restituta modicũ restituisset quod verisimiliter ad trafficãdũ minime recepisset Ias.cõs.174 col.5.vers.moueor. & vers.item ex alio.lib.2.Plo.§.13.n.9.

7. Amp.contra inuasorem, & prædonem mobilium iurari pro interesse illius rẽ cuius occupauit, Bero. cons.128.n.17.lib.3.Affis.concl.18 amp.11.

8. Amp. contra omnes aliena negocia gerentes tuto-

tutores, curatores, thesaurarios, factores camparios, castaldos, publicanos, hospitalarios, datiarios, pro tutores, & huiusmodi qui librum rationum, & inuentarium facere tenentur, si non confecerint, vel inordinatè, & confusè fecerint, in litem iurari Fulg. conf. 61 n. 8. inter conf. vlt. vol. post. Bar. in l. tutor qui repertorium in sum. de admi. tut. vide supra n. 76. Roma. conf 118. vbi Mandos. lit. G. testatur de communi omnium Plot §. 4. n. 85. vbi idem de personis ecclesiasticis Crau. conf. 446. n. 13. 762. n. 29. Bero. conf. 126. n 3. & 128. lib. 3. Ceph. conf. 392 n. 14. Machel. patroci. 18. n. 7. de communi Osasc. dec. Pedem. 58. n. 20. Phanuc. de in lit. iur. part. 2. memb 2. n. 29. 30. 35. 51. Soc. conf. 213 n. 3. & 4. lib. 2. Paris. conf. 25. n. 47. lib. 2. Rui. conf. 54. n. 14. lib. 1. Natta. conf. 134. n. 7. Rol conf. 49. lib. 1. idem subdens si reliqua non restituantur Borg. de tuto. n. 59. & 202. Burs. conf. 105. n. 7. Serafi. priuil. iuram. 31. n. 111. & 115. Meno. de arb. iud. cas. 208. n. 16. 19. Affis. concl. 18. amp. 13. Franc. conf. 116. n. 24. cum v. conf. seq. inter conf. vlt. vol. vbi de executoribus vltimæ voluntatis.

1. Subamp. librum rationum fieri debere etiam si à testatore inuentarium remissum fuisset, nec amissio iuramento probabitur nisi casus probetur, Plo. de in lit. iur. §. 5. n. 33. & seq. & amissionem testibus debere probari nec sacramentum sufficere, Phanuc. supra part. 2. memb 2 n. 41. & 35.

2. Subamp. iurari in litem contra prædictos si bona minorum vel ecclesiæ solemnitatibus non seruatis alienauerint, aut aliter disposuerint, vel in proprios vsus conuerterint. Plo. §. 5. n. 3. & 11. Crau. conf. 286. Phanuc. supra n. 33. Burs. conf. 133. n. 18. vbi de illegitimis, & falsis tutoribus, & curatoribus, & huiusmodi.

3. Subamp. in litem iurari contra eos posse qui cum prædictis contraxere vbi etiá præcium amittere l. iubemus. §. sanè C. de sacr. san. eccle. Plo. §. 5. n. 7. nisi essent in bona fide puta si administratorem suam esse affirmasset, vel ij forent cui ius ignorare fas. esset d. n. 7.

4. Subamp. iurari si non seruatis solemnitatibus gerere cœperunt Plo. d. §. 5. n. 9. 10. Afin. in prax. §. 3. c. 36. n. 7. 8. Burs. conf. 130. n. 14.

5. Subamp. iurari in litem, si tutor vel curator suas rationes miscuerit cum rationibus minorũ, Grat. conf. 23. n. 16. lib. 1. Plo. d. §. 5. n. 11.

6. Subamp. contra minorem iurari à statuto contrahere vel obligari sine certis solemnitatibus prohibitum, si quid in administratione dolosè cõmisserit puta occultando bona Rui. conf. 97. lib. 5. Crau. conf. 115. n. 12. Phanue. d. 2. membr. n. 39.

7. Subamp. in gerente cum sciret, vel scire deberet se tutela priuatum puta si mater, vel auia ad secunda vota transierit, Anch. conf. 316. Grat. conf. 23. lib. 1. Plo. d §. 5. n. 10.

8. Subamp. iurari contra tutores minorum res, ac libros non restituentes ac instrumenta, Soc. conf. 92. n. 6 7. vbi etiam rationes manere debere apud seniorem lib. 4. Rol. conf. 49. n. 37. lib. 1. Phanuc. d. part. 2 mẽb 3 n. 33. Meno. de arbitr. cas. 209. n. 29.

9. Subamp. iurari contra minus legitimè, & confusè rationes cõficientes, & conscribentes aut reddentes, Soc. conf. 213. n. 3. 4. lib. 2. Plo. § 18. Crau. conf. 446. n. 13. & si omnes expensas scripserint non cuncta recepta Plo. §. 5. n. 14 & 36. Alcia. conf. 354. n 3. & si à capite non reddatur integra, Vgo conf. 17. n. 4. inter conf. vlt vol.

10. Subãp. iurari cõtra prædictos in mẽdacio repertos Soc. cõf. 213. col. pẽ. vers. 4. & vers. 5. lib. 2. Plo. §. 5. n. 13.

11. Subamp. iurari pro omni eo quod tutor amisit quomodocũq; pupillus dãno fuerit affectus, veluti si res minoris nõ bene sicut suas locasset tutor, pecunias sicut suas nõ collocasset, prædia nõ emisset, aut circa prædia minoris negligẽs extitisset, aut minorum pecunias loco inconsueto posuisset, & huiusmodi, nec tutor, & curator excusarẽtur pro minoribus non inuenisse, afferentes l alio iure C. de in lit. iur. l. quicquid C. arb tut. Plo. §. v. n. 15. 16. vbi etiá si nõ exegit, & debitores non soluendo effecti sint n. 17. & si minores indefẽsos reliquerit n. 20.

1. Lim. non procedere quando non probaretur venalia prædia ad fuisse, & pro illis emendis pecunias sufficientes; aut interesse quod petitur percipi potuisse Dec. conf. 178 col. fi. vers. præterea etiam & vers. secundo debet Plo d. §. v. n. 17.

2. Lim. quando à testatore liberatus fuisset ab omni eo in quo condemnaretur Dec. supra vers. postremo Plo. supra n 17.

12. Subamp. in fratre administratore contra quem ob dolum in litem iuratur Rui. conf 29. n 13. lib. 5. Phanuc. d. part. 2 memb. 2. n. 36. de in lit. iur.

13. Subamp. iurari contra eosdem si scienter indebitum soluisent cum in dolo sint Plo. §. 5 n. 25.

14. Subamp. iurari contra eũ qui cũ probationes haberet iuramentũ parti detulisset, ideq; si detulisset eas habẽti siue tutor sit, vel curator, Plo. d. §. 5. n. 25.

15. Subamp. iurari contra non exhibentes inuentarium, librum scripturas, nec copiam à parte extrahi patientibus, nisi fortuitam amissionẽ probet Bar. in l. 1. §. de officio, de tut. & rat distrah. Plo. supra n. 26. & 35. Phanuc. supra n. 35. Rol. cõf. 49. n 24 lib. 1. de cõi. Burs. conf. 105. n. 5. & 7. 130. n. 8 & Affis concl. 18. amp. 17. & idem cõtra mercatores nostri temporis Plo. § 48. n. 14. Borg. de tuto. n. 202. in quolibet administratore procedere dicẽtes Grat. conf. 23. n. 19. lib 1. casum aliter quã iuramento probari debere subdentes exhibere autem non tenetur conuentus nisi constet eorum existentia apud eũ Rot. dec. 194. n. 5. part. 1. recentis Rota. dec. 370. cri. per Fari. notarium ad interesse teneri qui scripturam sibi traditã nõ exhibet dec. 581. par. 2. recẽtis, si semel extitisse cõstet etiã hæredẽ, & successorem teneri edere nec iuramẽto dicentis non habere creditur, & iurisditionẽ causarũ ad episcopum priuatiuè ad Archiepiscopum spectare nisi immemorab ili probata Alex. conf. 58. n. 5. 6. lib. 1. ubi in litem iurari nec iuramento amissionem probari vbi tenetur actione non officio iudicis nec amissum præsumi.

16. Subamp. iurari contra tutores, & alios qui non iurauerunt posuisse in inuentario ab eis reperta, ac inuenienda posituros iuxta formam statuti, & quidem, secundum formam traditam à statuto,

Plo.

Plo. §.9.n.6.7 & seq. vbi matrem, & auiam statuto de tutoribus loquente non contineri probat.
17 Subamp. iurari etiam quando tutelam à Iudice sibi decerni minime curarunt, & alia requisita non fecerunt, vel non administrarunt, vel ex te generint, Soc. Iun. conf. 78.n.5.lib.4. Plo.d §.9.n.10.
Contrarium si distulit tutelam sibi decerni, nec gesserit, quia in culpa, non autem in dolo versatur, Phanuc.d.memb.2.n.57.
Lim. vt infra limitatui generaliter n 230.& seq.
9. Amp. iurari in litem pro damnis, & interesse passis, & patiendis per hæredem occisi, Anch. Q. 40. n.8.& seq.lib.1. Plo §.41. nisi ad defensam occidisset; vel nisi absque dolo, & hoc causaliter damna, & expensæ probari debent, vt ibi qui add. damna, & interesse teneri etiam probat occidentem aut vulnerantem alterius animal.
10. Amp. iurari in litem etiam contra infideles, Ceph. conf 34 n.4 Affis. concl. 18. amp. 16.
11 Amp. in litē iurari cōtra sciēter vēdētē rē alienā ea euicta, Buss. conf 106 n.20. Affis. supra amp. 18.
12. Amp. deferri contra metum inferentem probato metu Doc. in c fin quod met. caus. Boer. dec. 55. n.2. Plo. §.3.n.17. Serafi. priuil. iuram. 31. n. 12.
13. Amp dari contra vim expulsiuam, ablatiuam, inquietatiuam, & quamcunque aliam, Doc. in d. c. fi. Ias. in §. ex maleficijs n. 90. vers. aduertite Inst. de actio. Plo. §.4.n.1. post Alex. conf. 103.n.2. lib. 1.
14. Amp. iurari contra exportantes vel rapientes alterius bona fine vi dummodo armatus iuisset cum illaturus impedienti si extitisset, Alex. cons. 103. n. 3. versic plus dicit lib. 1. Plo d. §.4.n.2.
15. Amp. etiam si quis audita fama quod armati cōtra se veniebant rebus relictis aufugerit, armati enim tenentur de omni damno iuramento in litē probando si tertius rem occupauerit; licet secus sit si armati contra me non veniebant, sed alio ibant Doc. in d.c. fi. Plo. d. §.4.n 3.
16. Amp iurari etiā si maleficiū fine vi fuerit cōmissum dummodo cū dolo de cōi. Natt. cons. 79. n 12.
17. Amp. furto clam facto, & constito legitime Titium commisisse furtum, aliter enim furtum probari debet quam per iuramentum; in litem contra furem iurari circa rerum ablatarum æstimationem, Bal. in l. si quando. n. 3. C vnde vi Ias. n. 47. Plo. §.4 n.5. ex cōi. Bero. conf. 57 n. 4. 27. lib. 3. Crau. cons. 287. n. 5. Farinac. Q 60. n. 71. & in fragmen. par. 2. n. 1005. contra furem probato furto circa quantitatem in litem iurari ex cōi.
1. Lim. non deferri nisi bona subtracta expresse declarentur, id quod fieri debet, vt iudex, ex qualitate personæ, & rerū quātitate cognoscere queat an furtū verisimile sit, Butr in c. fin. n. 22. vers. quæro in quo dicit glo. quod met. caus. Anch cons. 286. n. 3. Natt conf. 18. n. 23. 202 n. 16. Crau. conf. 931. n. 6.
18. Amp. in omni clamdestinitate, & contra omnem facientem clamdestinum actum quia ob difficultatem probationis, & dolum clamdestinum actum præsumi facientem; actu clamdestino testibus, vel aliter probato legitimè in litem iuratur, Doc. in d. c. fi. Ias. in d. l. si quando n. 44. vers. quæro successiuè Plo. d. §. 4. n. 6. & 35. vbi coniecturis actum clamdestinum posse probare & n. 21. sufficere testes inhabiles.

19. Amp. contra dolosum, fraudolentum, & malitiosum etiam sine vi, furto, vel clamdestinitate, si probationis difficultas subsit, probato dolo, malitia, vel fraude, in litem iurari pro damnis, & interesse glo. in §. fin. vers. probare vbi Aret. & alij Inst de verbo. oblig. Doc. in l. semper. §. in hoc interdicto quodui aut clam. de cōi. Plo. d. §. 4. n. 19.
20. Amp. dolo probato iurari tametsi dolosus iurare vellet se dolo carere, Cor. conf. 318. n. 5. lib. 4. Affis. concl. 18. amp. 8.
1. Lim. non procedere nisi cum difficultas probationis concurrat, Bar. in l. in actionibus n. 22. de in lit. iur. Rom. n. 23. 24. Aret. n 24. de communi Add. ad Bar. ibi qui communem testantur de in lit. iur. de communi etiam vi non commissa, Plot. in l. si quando C. vnde vi §. 4. n. 20. & ob difficultatem probationis dari Masc. concl. 1435. n. 7. & 8. puta si res perempta sit d. n. 8. & dolum etiam requiri in casu d l. si quando Minf. cent. 4. obs. 12 n. 2. Ias. conf 174. lib. 2. secus de culpa dicens Fari. in fragmen. par. 2. n. 1013. ex communi in iuramento veritatis, & affectionis & seq. quæ difficultas adest si res petita non extet, vel non appareat si extet de cōi. n. 1017.
1. Sublim. non procedere in actionibus bonæ fidei in quibus absq; probationis difficultate, sufficit Rei cōueti dolus, vt iuramentū pro rebus amissis, damnis, & interesse deferatur, Alex. in l in actionibus n. 17. Ias. n. 40. de in lit. iur. Plo. d. §. 5. n. 20. in fi.
Contra ex cōi. Farin. supra n. 1014.
2. Lim. non procedere quando quis rei amissionem quæ sibi tradita non fuit probare vellet, tunc iuramento eius purgatorio stari deberet Cor. d. n. 5.
21. Amp. contra alienantem rem litigiosam in litē iurari si lite pendente alienatio processerit, ex quo iuramento, nedum damna, expensæ, & interesse probabuntur, verum etiam dominium, & possessio ubi ex ea alienatione difficilis eorum probatio reddita esset etiam si iudicis decretum interuenisset ignari litis pendentis, Abb conf. 169. col. fin. vers ex his lib. 2. & idem si actor alienasset actionem litigiosam Plo. d. §. 4 n. 74. subdens quod licet res non fiat litigiosa nisi libello cum citatione trāsmisso, & litis contestatio exigatur vt locus sit pœnæ alienantis res litigiosas; & instantia perempta desinat res esse litigiosa; attamen contra Reum dolo malo lite non dum cœpta, vel instantia iam perempta alienantem iudicij futuri mutandi causa si ex alienatione duriorem actor aduersarium habiturus sit in litem iuretur ad damna, expensas & interesse l. 1. vbi glo. verbo. tenebitur. Bar. n. 2. Albe. vers. alij tamen de alie. iud. mut. caus. Plo. supra n. 75. & 76. sed contra alienantem rem litigiosum non firmauit Abb. opi. Phanuc. de in lit. iur. part. 2. memb 2. n 61. ex suo capite nihil in contrarium adducens, & litigiosa res dicitur si super petitorio causa commissa sit etiam si super solo possessorio terminata sit, & excitatione ad dicendum contra commissionem, & ad esse litis non requiri quem bonum ius fouere Rot. dec. 343. par. 2. recentis & 617. litem calumniosam non operari litigiosum beneficium nec impedire collationem ordinarij, & aliquid solui posse pro ve-

I 2 xatione

xatione redimenda pro expensis, & ceſſione ac renunciatione litem extingui, & lapſis ſex annis quibus lis deſerta foret, Viui. dec. 385. vbi vitiū litigioſi inſtantia perempta durare, & ex Neuiz. conſ. 20. & alijs tradit quando contra emptorem fieri poſſit executio, & ceſſet vitium litigioſi.

22. Amp. conductori contra locatorem deferri etiā partiario ſi rem locatam alteri vendiderit, pro damnis, expenſis, & intereſſe l. qui fundum vbi Doc. loca. Plo. ſupra §. 4. n. 82 non tamen expelli conductor per emptorem poſſet ſi locatio iurata eſſet, vel ſpecialiter conductori res locata, hipothecata fuiſſet, vel etiam generaliter ex communi n. 8. ſed in generali valde controuerſum eſt vt probaui in tractatu pactorum realium paſſiuorum & vide infra tit. 19. n.617. & conductori deferri quia directa actio non autem contraria ſibi datur, Alex. conſ 214 n.3.& 4 lib.7.

23. Amp. locatori iuramentum in litem deferri contra conductorem dolo malo rem locatam non reſtituentem, pro damnis, expenſis, & intereſſe conſequendis l. ſi Qui §. fin. vbi glo. & Doc loca. Plo. ſupra n. 84. Phanuc. de in lit. iur. part. 2. memb. 3. n. 29. vbi idem de alijs reſtituere obligatis; debet enim conductor prius reſtituere quā de proprietate litigare l. ſi quis conductionis. C. loca quam l.lim. Meno. de recup.rem. 11. rei, & propriè nulla eſt conductio etiam ſcienter facta niſi fauore eccleſiæ, Caroc.de loca. par. 1.cap. 53. 54. vel niſi diu conduxiſſet, & penſionem ſoluiſſet, Bero. conſ. 115. n. 12. lib. 3. & ita obtinui 2. ſemeſtri 1636. pro D. Petro Ruſtico cum Antonio de S. Margarita ex actis D. Herculis Boccela coram Rota, luca. fol. 36.

1. Lim. d. l. ſi quis non procedere quando conductionis tempore rem à ſe cōductam poſſeſſam fuiſſe, vellet probare conductor de cōi. Plot. ſupra ex Cur.conſ.70.

2. Lim. quando noua cauſa conductori ſuperueniſſet iam facta locatione tunc enim pro ea audiretur nondum reſtituta poſſeſſione, Iaſ. conſ. 158. col. fin. verſ. quinto lib. 2. Plo. ſupra Caroc. de loca par. 3.c.33. in prima editione.

3. Lim. non procedere quando non conſtaret legitime de locationis contractu; nec in conducente ignoranter propria bona; nec ſi conductor in cōtinenti ſuum dominium probare offerat; nec ſi cōductor titulum poſſeſſionis mutaſſe, nec vbi notitie conſtaret de dominio poſſeſſoris ſeu conductoris; nec ſi res non poſſeſſio locata ſit Meno. de recup. rem.11.n.40.& ſeq. Caroc.d.c.33. per tot.

4. Lim. reſpectu iuramenti in litem amp. non procedere quando factum promiſſum fuiſſet puta operæ locatæ, licet ſecus foret vbi in facto de reſtitutione rei ageretur, Alex. conſ. 214. lib.7. Phanuc. de in lit iur.part.2.memb.3.n. 35.

24. Amp. dari contra depoſitarium commodatarium, aut cuſtodem, aliumque obligatum reſtituere, & iniuſtè ac doloſè reſtituere negantem, aut deterius reſtituentem alienantem, & huiuſmodi facientem l. ei apud quem depoſ. Iaſ. in l. in actionibus, n.41 verſ. ſecundus caſus. de in lit. iur. Plo.§.10.n.1. Phanuc.d.memb.3.n.28.& ſeq.

1. Lim. non procedere quando negaretur depoſitum, commodatum, & huiuſmodi contra procuratorem, vel hæredem deponentis &c. non conſtito tales eſſe, niſi facta probatione mandati, vel aditæ hæreditatis perſeueraret in negatione l. ſi quis inficiatus, ubi Doc. depoſ. Dec. cons.241. n.3. Plo d.§.10.n.2.

2. Lim. non procedere quādo deponens ad numerum non in ſacculo pecuniā tradiſſet ſeu tunc enim contra depoſitarium ea utentem non iurabitur in litem l. lucius l. die ſponſaliorum §.1.ubi Doc. depoſ. & in l. 3. C eod. Plo.d.§. 10.n.24.

3. Lim. quando ex aliqua uериſimili cauſa deponentem permiſſurum quod depoſitarius uteretur credere potuiſſet depoſitarius, tunc enim utendo non patitur in litem iuſiurandum §. placuit ubi, Doc. Inſtit. de oblig. quæ ex quaſi contrac. naſc. & in l.contractus de reg. iur. Plo.d.§. 10.n. 24. in fi.

4. Lim non procedere in frumento, vino, oleo, & huiuſmodi in quibus ſaltim magis frequenter venit intrinſecum intereſse circa rei precium conſiſtens, quod ex mora debitoris non venit pro damno per creditorem paſso puta quia ſerui fame perierint, vel aliud extrinſecum damnum paſsus ſit ſi dolus in omittendo verſetur, ſecus ſi maleficium in committendo conſiſtat de cōi. etiam in foro poli Plo.d.§ 10.n.26.27.

25. Amp. contra indebitè ex erronea diuiſione recipientem ſcienter in litē iurari, Simo. de Pret. cōſ. 203.n.22. Plot.§.15.n 6. Affis. concl. 18.amp. 10.

26. Amp. contra creditorem pignus non reſtituentem, ſi ei ſatisfactum ſit, etiam ſi dicat illud amiſiſſe in litem iurari, & idem ſi debiti depoſitum factum ſit nec iuramēto creditoris de amiſsione creditur l. ſi creditor C. de pig actio glo. Bar. & Doc. cōiter. in l ſi quis ex argentarijs §. fin. de eden de cōi. Plo. §. 12. n. 13. vbi etiam debitoris iuramento ſtari quod pignus plus debito valeret.

27. Amp. contra debitorem moroſum in litem iurari pro omni damno, & intereſſe etiam extrinſeco, Doc. in l. numinis de in lit. iur. Plo. ſupra n. 14.

28. Amp contra conſocios, cohæredes, vel aliquid commune habentes in litem iurari ſi dolo verſati ſint Soc. conſ.213.n.11. lib. 2. Bero. cōs. 191.n.44. lib. 1. Plo.§.13 n.1.& ſeq. & §.39.n. 14. uide infra uerſ.81, caſuū quibus nō defertur hoc iuramētum.

1. Lim. nō procedere quando iurare volēs informatus non eſset puta quia eo tempore, quo furtum vel dolum commiſum aſerit abſuiſset, Grat. cōs. 10. lib. 2. Plo. §. 13. n. 4.

2. Lim. in ſocietate illicita, & vbi loco ſocietatis mutuum reuer. contractum fuiſset, Plo. ſupra n. 7. 8. ex communi poſt Iaſ. conſ. 174. n. 3. lib. 2.

3. Lim. quando pecuniam numerans ferè totum recepiſset, ita vt qui recepit uериſimiliter credidit ſe pro illo modico non fore negociaturum, Iaſ. ſupra col. 5. uerſ. moueor. uerſ. ex alio. & uerſ. item ex alio. & uerſ. per iſta, Plo. ſupra n. 9.

29 Amp. contra malæ fidei poſseſsorem qui dolo deſiit poſſidere puta ſi hæreditaria bona ante uel poſt litem conteſtatam alienauerit, in litem iurari ad damna, & intereſse, ac ſi poſſideret l. ſi poſseſſor. §. reſtituere ubi glo. & Doc. de petit. hered. l. ſed

l.fed & fi lege §. fi ante litem vbi Caft.n.2.& feq. F F.de petit hered. Phanuc. de in lit.iur. part. 2. memb.2.n 3.

1. Subamp.etiam fi initio fuerit bonæ fidei, & mala fides fuperuenerit Caft. in d.l. fed & fi §. quod autem ait n.5.verf.quartum per illum tex. Plo. fupra n.5.

2. Subamp. vt licet iuris error excufet hereditatis poffeiforem à mala fide vt iurari nequeat contra eum,fecus lite iam conteftatam d. l.fed & fi §. fcire § fi ante litem & §.hæc verba Plo.fupra.n.6.

3. Subamp.in hærede qui petijt terminum ad deliberandum, & interim non facto inuentario fe ingeſſit, & gerere cœpit,nam creditoribus, & legatarijs infolidum tenebitur, & contra eum in litem iurabitur præuia iudicis taxatione l.fi.§.fi quis autem temerario vbi glo.verbo.facramento C. de iur.de lib.Plo.fupra n.7.

4. Subamp.in expilante hæreditatem ideft qui ante aditam hæreditatem bona occultauit, feu occupauit, l.2.C.de cri.expil.hæred.contra quem in litem iurabitur Affl.dec.360. Paris. conf. 109. n. 30.lib 3. Plo.§. 14.n.8.9.

5. Subamp. in vendente aut aliter alienante rem communem in totum l. idemque, & Iulianum agitaffe vbi glo. verbo. omnimodo. de actio. emp. Doc.in l. rei communis pro foc. Alex. cons. 103. n.14.verf.nunc reftat.lib. 1.Plo.fupra n.10.

1. Lim.29.amp. non procedere dolo malo ceffante iudicis præceptum præueniendo alienatione fecuta, tunc enim non iurabitur in litem, prout fi res abfque dolo malo perijffet,Phanuc.d.n.3.verf. fed dico.

30. Amp.vt fi debitor pignus à creditore habuerit, & illud creditori non reftituat contra debitorem creditor iurare poffit in litem pro damnis expenfis & intereffe l. pignore §. fi poft diftractum vbi Doc depig. actio. Neguz.de pig.3.memb.7. part. princ.n.22. verfic.tertio competit. Plo.§.20.n. 3.

31. Amp contra vfufructuarium omnium bonorum in litem iurari fi inuentarium non fecerit,vel omnia bona in eo non defcripferit, & mobilia fine qualitatibus,fignis, & pretio defcripferit l.1.§.recte vbi Doc.de vfufr. quemad. cauea, Papi. in form.lib. quo uxor agit ad dotem glo. dedit,& legauit n.4.verf. ex quibus poteft Alex.conf.58.n.5. & 7. lib.3. Iaf.cons 40 n.2 verf. circa fecundum lib.1. Rui.conf.29 n. 11.lib.5. Plo.de in lit iur. §. 26.n.7.Anch. Q.22.n.12.lib.3.Seraphi.priuil. iura.31.n.108. Phanuc. d.part. 2 memb. 2. n.22. Betr.conf.243.n.5.lib.1.Crau.conf.300.

32. Amp.contra morofum ex fola mora iurari, ficut contra dolofum, ut puta fi conuento tempore animalia nō fuerint reftituta l.in actionibus ubi Doc. cōiter.de in lit iur. de cōi. Plo §.27.n. 1. Phanuc. d.part.2.memb.2.n.14.& feq. vbi tamē poft Dec. in d.l.in actionibus n.22.& 23.& alios controuerfum probat and.l.in actionibus loquatur de dolo vel de culpa, & mora.

1. Subamp.ut in actionibus bone fidei ob folā moram abfque difficultate probationis in litem iurari poffit contra morofum puta ex caufa dotis, depofiti, & huiufmodi obligatione, fecus vbi cefſaret obligatio, & iudicis officio aliquid præftari deberet hoc enim cafu ob dolū in omittendo etiā fi præcepto iudicis non pareatur in litem iuramētum non dabitur Ias. in l fi prius n. 28. de oper. nou.nunc. Dec.in d. l. in actionibus n. 27. Duaren.n.49.de magis cōi Plo.§.27.n.2.3.§.28.n.2.& ex folo dolo Scain.dec.bonor.96 n.8. Plo.fupra §. 22.& ex folo iudicis contemptu Scain fupra n.12. vbi etiam ex dolofa mercium contrectatione.

1. Lim.non procedere quando mora effet fine dolo puta fi debitor ob paupertatem foluere nō potuiffet uel ex aliquā alia caufa excufaretur à mora, Plo. d.§.27.n.3. quarum XIII.pofuit §.4.n 67.quę concludenter probari debet cum fonet in culpam, Ond. conf. 38. n. 11.lib 2. Rot dec. 445.n.5 corā, Cauaîer vbi etiam mora ceffante non deberi interreffe, & 10.par.2.recentis ubi moram non incurri fi nō adfit perfona legitima cui folui poffit, nec fi creditor aliquid facere debet;fed fi dies euenerit debitor deponere debet pecunias, ut excufetur fi debeant inueftiri uide infra tit. 19.n. 501. debitor autem ire non tenetur, ad domum debitoris nifi einfdem fori fint, & hoc cafu non fit neceffarius labor & fumptus vt in fructibus requiritur licet fi in recognitionem dominij cenfum, vel canonem debeat accedere,teneatur Doc. in l. item illi de cōft pecu.Cabal.millelo.304.Plo. de in lit.iur. §. 4.n.67.Rot.dec.252.n.9.par. 4.diuerf. Rim. Iun. conf.52.n.6.vide Duen.reg. 161.& moram conferendi iufta caufa, & dubio iuris errore excufari, Rot.dec.632.par.2.recentior. & litteris beneficij non expeditis intra fex menfes purgari fi intradictum tempus fit facta folutio camerae, & mandatum pro expediendis 387.par.2. recentis, & fi creditor eiusue procurator non fit in loco debitor fine depofito, & proteftatione excufatur, Garziaf. de benef. par. 1.c.5.n.231. & non facto fibi implemento excufari à mora licet eā cōmitens de interitu teneatur de cōi.Caroc.de loca.par.3.c.44.n. 7. nec fingulari fuccefſari nocet nifi re bipothecata.Rot. Auen.dec. 109.Cance.var. refo.par. 1. c. 8.n.134.Rota.dec.219. nouis. diuers. par. 5. non incurri moram nifi creditor probet in loco fuiffe recepturus,& licet hoc non procedat in actore, tamen Reus dicitur debitor qui confignare debet,& in omnem cafum fufficit debitoris oblatio pro cōfignatione, & ut rei periculū transferatur n. 6. & feq.

33. Amp.etiam contra complices, & fautores damni illati prout contra principales in litem iurari, Anch.conf. 158.col.1.uerf.teftis plura, & uerf. ex his.& col.2.verf. & probata Alex.conf. 103.col.2. uerf.fed præmiffis lib. 1.Rui conf.35. lib. 5. Boer. decis.54. Plo.§.31.n.2.

34. Amp.contra notarios, & iudices iurari fcripturas alicuius non reftituentes, vel dolo iudicantes, aut inftrumenta dolo conficientes, Bar. in l.1.§.fi. de tab.exhib.Bal.in l. petens in fi C. quemad. tefta.aper.Bolog. in l.qui accufare n. 6. C. de eden. Iaf in l.fi prius n. 49. de oper. nou. nunc. Seraph. priuil.iuram 31.n.60.61.Balb. dec. 284. Phanuc. d. memb.2.n.70.71.Plo.§.31. n. 3. de iuramento ueritatis intelligentes, Farin. in fragmen par. 2. n.1012.

n.1012. ubi contra notarium falsum.

1. Lim. contra scripturas non exhibentes non dari iuramentum in litem nisi ueritatis non autem affectionis, nisi res & species continerent ad quas affectio posset haberi, Alex. in l. in instrumentis de in lit. iur. Plo. §. 31. n. 4.

35. Amp. iurari contra condemnatum ad factum ad quod præcise tenetur si creditor hoc maluerit, Mille. in prax. crim. perseq. glo. uerbo. ad carceres n. 25. fol. 31. Plo. §. 35. n. 5. licet non secuta condemnatione ubi quis præcisè non tenetur soluendo interesse liberetur, nec in litem iuretur, Alex. conf. 214. n. 5. 6. lib. 7.

36 Amp. contra subtrahentem mihi probationes & probandi facultatem, eamvè difficilem reddentem, vel scripturas lacerantem, in litem iurari, & causam amittere, creditum, & omne ius, Dec. cõs. 521. n. 18. Paris. conf. 134. n. 9. lib. 4 Plo. §. 36. Phanuc. d. memb. 2. n. 58. & seq. vbi idem contra obligatum ex officio custodire, vel exhibere vide supra n. 33.

1. Lim. quod dicitur de laceratione scripturæ non procedere quando testibus probaretur, quod in scriptura lacerata non continerentur ea, quæ actor iurare vellet, Crau. conf. 6. n. 70. vers. sed esto Plo. d. §. 36. n. 4.

2. Lim. non procedere quoad tertium non lacerantem de cuius mandato non constat contra eum nãque in litem minime iurabitur vbi nõ constet ipsũ conscium fuisse, Crau. conf. 6. n. 68. 69. Plo. supra n. 5.

37 Amp. contra negantem positiones quæ postea probarentur in litem iurari, Plot. §. 37. n. 3. & seq. Carpa. cap. 83. n. 117.

38 Amp. contra contumacem in litem iurari ad damna expensas, & interesse, Bal. in c. 1. n. 14. vers. nota propter. si de inuest. inter. domi. & vasal. lis oria. Abb. in c. dilecti filij. n. 12. vers. si autem surgeret. de foro compet. Plo. §. 38. n. 2.

1. Lim. non procedere nisi quando iure actionis ageretur, secus si iudicis officio, Dec. in l. in actionibus. n. 27. de in lit. iur. Hiero. de Mont. de fini. cap. 69. n. 11.

39 Amp. non excludi iuramentum in litem ex eo, quod is contra quem iuratur probet se esse bonæ conditionis, & famæ de communi, Paris. conf. 74. n. 45. & seq. lib. 1. & Plot. §. 39. n. 5.

40 Amp. iurari contra milites dolum aut violentiã inferentes, nisi iusto errore ductos constaret rem suam ab alio possessam, per vim occupasse hoc enim excusarentur à pœna l. si quis in tantam, C. vnde ui, Alex. conf. 103. n. 17. lib. 1. Plo. §. 39. n. 12. & 13.

41 Amp. contra testari, codicillari, & huiusmodi volentem, impedientem in litem iurari, Dec. in l. in actionibus. n. 13. vers. 10. Ias. n. 17. vers. 4. nota, Plot. §. 45. n. 1 & seq.

42 Amp. contra terminos fundorum dolo malo amouentes in litem iurari, Plo. § 45. n. 2. vbi etiam qualiter puniantur. vide supra vers. 64. Seraphi. priuil. iuram. 31. n. 106.

43 Amp. iurari in litem contra victum in duello nisi iustam causam habuisset, Lãcel. Corrad. de duel. 4. part. concl. 94. n. 9. 10. Paris. de Pute. de duel. § an similes. & §. pone quod aliquis lib. 9. Silua, conf. 51. n. 13.

Contraria sententia communis est quia duellum est omni iure prohibitum, Plo. §. 42. n. 2. & 3. vbi duellum subdit esse pugnam corporalem singularẽ deliberatam duorum ad purgationem, gloriam, vel odij exagerationem, requirens deliberatum animum alioquin non duellum sed rixa censebitur Io. de ligna. in princ. tract. de duel. vers. circa primam, Iac. de Castello. de deuel. n. 4. Plo. §. 42. n. 3. subdens etiam plurium etiam duobus duellum cẽseri; sed si in rixa vel calore iracundiæ quis dixerit euagina ensem, vel extra, Ciuitatem cum ense venias, quia tecum volo præliari non esset duellum etiam si duellum vocassent; nec pœnæ statuti de duello locus fieret. n. 4. & 5. Intrigl. sing. 99. n. 488. & seq.

44 Amp. contra spoliantem iurari nisi cum licentia iudicis etiam nulla spoliasset vel nisi spolians anteriorem titulum ab eodem authore habuisset à quo, & spoliatus, vel nisi spoliator ex aliqua iusta vel iniusta causa à dolo posset excusari, Bal. conf. 58. lib. 5. Plo. §. 47.

45 Amp. contra libertatem ecclesiæ statuentes in litem iuramento subijciuntur, Plot. d. §. 47. n. 7.

46 Amp. contra virum iurari pro bonis in eius domum per vxorem allatis si non restituantur, Cast. conf. 297. n. 4. lib. 1. Phanuc. d. memb. 2. n. 21. Ceph. conf. 485. n. 158. vbi idem de alijs bonis vxoris à viro administratis, Seraphi. priuil. iurã. 31. n. 103.

47 Amp. dari contra hæredem qui obtenta deliberatione repudiauit, & inuentario minime confecto res hæreditarias surripuit l. fin. §. si quis autem temerario. C. de iur. de lib. vbi Ias. & Alex. declarant, Phanuc. d. memb. 2. n. 23. part. 2, subdens veritatis esse iuramentum licet glo. ibi verbo. Sacramento d tex. intelligat in hipothecaria, & petitione hereditatis, in quibus in litem affectionis datur.

48 Amp. domino vel quasi dari puta tutori, & curatori l. videamus. §. curatores. de in lit. iur. Affis. concl. 22. amp. 1.

49 Amp. deferri etiam si causa agatur coram, Papa, Imperatore, vel alio, Principe, & coram quolibet iudice ordinario vel delegato c. olim. de iniur. & dam. Ias. in l. admonendi in 2. lect. n. 326. vers. vltra, Bar. de iur. iur. Plo. §. 39. n. 9.

50 Amp. vt si ex statuto stari debeat alicuius iuramento circa illatum damnum (de quo vide infra tit. 19. n. 646. amp. 158.) procedat tam super quãtitate; & qualitate rerum damnis expensis interesse, & fructibus, quam in emergentibus, incidentibus, connexis, omnibusque alijs accessorijs, Bar. in l solent n. 16. de alim. & cib. leg. Cast. in l. cum hi. n. 5. de transact. Dec. conf. 44 n. 6. Plo. §. 4. n. 39. Serafin priuil. iuram. 31. n. 59. Phanue. de in lit. iur. par. 1. memb. 4. n. 1 & seq. & n. 57. & 58. ad omne interesse etiam extrinsecum condemnationem, & æstimationem augeri posse proximum tamen, & dummodo duplum non excedat ex communi licet ipse etiam vltra duplum excedere posse teneat de quo dixi in tractatu interesse; & sequitur, Phanue. de interesse affectionis in quo n. 44. in contractibus

bus bone fidei etiam non expressum venire probat non si stricti iuris sint circa augmentum tamen non dari in criminalibus si de pœna nõ de rei æstimatione agatur part. 2. memb. 3. n. 44. Mona. dec. Luc. 1. vbi super statuto, Lucano stari debere, vt in cap. 179. n. 184. lib. 4. Farin. in fragmen. par. 2. n. 1137. & idem in pacto probat, quod tamen pactum reuocari potest priusquam pars iuret. n. 1138. si causa superuenerit.

1. Lim. non tamen credi iurantis assertioni, quod damnum certo loco, & tempore, & in certa iurisdicione, illatum sit, Crau. conf. 196 n. 3. Assis. conclus. 18. lim. 7. nec extendi ad fundandam iurisdictionem contra forẽsem quasi forum ibi sortiatur ob delictum commissum, Alex. in l. fi. n. 2. de in lit. iur. Add. ad Bertaz. cõs. cri. 235. lit. c.

2. Lim. nam contra hoc iuramentum contraria probatio admittitur de communi, Roma. cõs. 102. n. 3: Mars. sing. 357. Cotta. verbo. damnum. & verbo. statuto. Albe. de stat. par. 2. Q. 15. Plo. § 49. n. 22. Boer. dec. 55. n. 3. Affl. dec. 360 n. 5. de cõmuni Rol. conf. 87. n. 12. & seq. lib. 4. & Assis. concl. 18. Lim. 9. & Serafi. priuil. 31. n. 70. & 91. & Viui. verbo. statutum disponens. de magis cõi. Tiraq. de retract. §. 4. glo. 1. n. 1. & 3. Phanuc. de in lit. iur. part. 3. memb. 2. n. 9. & seq. vbi etiam de magis communi & Farin. Q. cri. 24. n. 219. & Plo. supra n. 26. Bonacos. de dam. dato. in QQ. crim. Bertaz. conf. cri. 235. n. 10. Gratia. discep. 41. n. 25. Prat. reg. 451. lib 9. reg. iur. fol. 777.

1 Amp. in commissis conscientiæ alicuius, licet enim appellatio sit prohibita, non tamen contraria excluditur probatio si de graui agatur præiudicio glo. in clem. 1. verbo. oneramus de iur. patrõ Tiraq. supra n. 11. vbi tamen, Rot. contrarium tenuisse probat.

2 Amp. in probationibus ex fata confessione procedentibus, Doc. in l. si is qui. per illum. tex. C. qui testa. face. pos. Tiraq. supra n. 12.

3 Amp. etiam contra iuramentum officialis de cõi. Tiraq. supra n. 33. Rol. supra n. 12. Plot. d. n. 22.

1. Sublim. non procedere dolo, vel contumacia illius præcedente contra quem iurari deberet, tunc enim contraria probatio non admitteretur, vt ex Bar. Ang. & Alex. enunciat, Tiraq. supra n. 28. qui tamen excepto casu l. si per alium §. in eum autem. nequis eum qui in ius voca contrarium tenet & contrariam opinionem communem testatur, Phanuc. supra. n. 9.

2. Sublim. contrarium probari non posse post factã à iudice taxationem, & in causa conclusum, & receptum iuramentum, Phanuc. d. n. 9. vers. sed bene.

3. Sublim. non procedere quando statutum contrarias probationes reijceret, Dec. in c. proposuisti. n. 8. vers. vltimo, Fallit. de probat. Mars. sing. 357. Tiraq. supra n. 13. Phanuc. supra n. 10. post Tiraq. supra. n. 13. Cepol. caut. 104. Rota. dec. 317. n. 5. par. 2. recentis.

1 Lim. non procedere in probatione per rei vel loci euidentiam quæ numquam sublata censetur, pro vt per notorium, & confessionem partis, hæ namque contra præsumptionem iuris, & de iure admittuntur nec statuto reiectæ censentur, Tiraq. supra n. 37. Phanuc. supra n. 10. vers. verum hanc conclusionem vbi idem de probatione facienda per testes legalissimos admittenda.

2 Lim. non procedere quando statutum non diceret expressè iuramento stari adeo, velle, vt probationes contrarias excludat. tunc enim contrarium probari posset, Bal in c. 1. n. 4. vers. & facit ad statutum. si de inuest. inter domi. & vasal, Phanuc. supra n. 11.

4. Sublim. non procedere quando statutum haberet iuramentum pro plena vel plenaria probatione glo. in clem. 1. de prob. Ias. in l. 2. §. si absens vers. limita. prædicta si ex noxa caus. agat Feli. in c. graue. ad fi. vers. idem si statutum. de offi. ord. Cors. sing. verbo. plenaria.

Contrarium tenent, Tiraq. supra n. 15. 16. Phanuc. supra n. 14.

5 Sublim. non procedere quando statutum diceret, iuramentum omnino probare vel omnimodo facere probationem, Soc. reg. 380. Fall. vlt. Mars. sing. 357. Feli. in c. pastoralis. n. 27. de excep. vers. & generaliter.

Contrarium tenet, Dec. in c. proposuisti n. 6. vers. 3. Fallit. de probat Tiraq supra n. 25. Phanuc. supra n. 15.

6. Sublim. quando ex statuto iuramentum plenissimam probationem faceret, Mars. sing. 357. Tiraq. supra n. 21. Phanuc. supra n. 16.

7. Sublim. non procedere quando statutum diceret standum esse iuramento, Bal. in l. 3. in fine princ. de iur. iur. Bertr. conf. 27. vers. sed nos non sumus. lib. 1.

Contrarium tenet, Bertr. conf. 7. in prin. lib. 2. Ias. in d. §. si absens col. 2. vers. secundo data conclusio. Tiraq supra n. 26 27.

8. Sublim quando in iuramentum delatum fuit pręsente, & tacente aduersario cuius interest, nam postea non audiretur, contrarium probare volens Cald. in c. statutum §. cum verò. vbi hemi. col. 4. vers. sed an contra iuramentum, & Franc. col. fin. de refer. in 6. Fel n. in c. proposuisti. n. 4. lim. 3. de prob Aufr. ad Tholos. dec. 237.

Contrarium tenet, Tiraq. supra n. 34. 35.

9. Sublim. non procede re si de re modica ageretur, tunc enim contraria probatio non admitteretur, Rom. in l. fi. quam legit cum l. in instrumentis quæ est penult. de in lit. iur. Tiraq. supra. n. 36.

3 Lim. non procedere quando res prætensa, aliter probari posset, Plo. §. 2. n 1. Crau. conf. 947. n. 34. Plo. §. 49. n. 26. vbi iuramentum in subsidium tantum deferri.

4 Lim. die festo iurari non posse, Plo. §. 49. n. 2.

5 Lim. non procedere nisi prius constet damnum illatum aliter quam per iuramentum damnum pasci. Bar. in l. diuus, Adrianus. de testa. mil Mars. sing. 338. Dec conf. 83 n. 3. alias n. 13. Plo. §. 49. n. 4. 7. Grat. conf. 66. n. 8. lib. 1. 10 n 12. lib. 2. Bertaz. conf. cri. 17. n 2. 235. n 7. Crau. conf. 947. n. 35. Serafi. priuil. iuram. 31. n. 76. Farin. Q. cri. 24 n. 217 etiam si statuto contrarium caueretur pręterquam in modicis, Plo. supra n. 8. & seq. sed n. 4. statuto

standum

standum ait si etiam de damno caueret iuramento standum fore intellige in modicis n. 10. Bonacos. supra Rota dec. 467. par. 1. diuerso. secus in pacto dicens, sed circa summam iudicis arbitrio esse, Farin. in fragm. par. 2. n. 1118. vbi etiam quantitatem interesse prius semiplene probari debere.

6. Lim. non iurari quando rem vtilem pro rei domino fecit, Bal. cons. 144. lib. 1. 436. col. 2. versic. in contrarium lib 5. Calca. cons. 100. n. 4. vers. quoniam tex. Soc. Iun. cons. 146. n. 20. & seq. lib. 1. Plo. §. 50. n 41.

7. Lim. nam iurari debet secundum tempus illati damni Bar. in l. 3. §. in hac. n. 9. in fi. commoda, Plo. §. 53. n 4.

8. Lim. non procedere contra laboratores, & operarios, Cor. cons. 205. n. 6. & 7. lib. 2. Affis. eorul. 18. lim. 5. de cõi. Plo. §. 49. n. 27. & Clar. §. fi. Q. 60. uers. solet dubitari post Bal. cons. 144. n. 2. lib. 1. de cõi. Affis. dec. Perus. 103. n. 1. excusantur enim, Viu dec. 394.

1. Sublim. non procedere quando laboratores, & huiusmodi ex proprio dolo vel delicto conuenirentur Affl. dec. 217. Soc. Iun. cons. 18. n. 33. lib. 2. de cõi. Plo. §. 49. n. 27. vers. primo limitantur, & lim. 5.

2. Sublim. quando operarijs denunciatum fuisset ante opus cœptum etiam extra iudicium ne laborarent, non tamen post operas conductas denunciatio sat esset si rei licitæ operam darent, & in dubio operarum locatio præcessisse præsumitur Rip. in c. decernimus n. 41. vers. primo secundum in fi. de iud. Dec. in l. velle. n. 9. de iud. Soc. cons. 54. n. 30. & seq. lib. 4. Plo. §. 49. n. 27. lim. 2. de cõi. Villalo. lit. L. n. 1. & Cla. supra vbi vt ab opere desisterent, & Affis. supra d. dec. 103. n. 2. de cõi. Soarez lit. O. n. 15. & etiã opere ia m cœpto Luderch. cõs. 206. n. 3.

3. Sublim. non procedere quando operarij opus vetitum facerent ex genere prohibitorum Ias. in l. de pupillo §. nunciationem n. 7. vers. extra glo. de ope. nou nunc. Plo. supra lim. 3. vbi subdit operarios ad opus illicitum ignoranter conductos regressum contra eos conducẽtes pro damnis habere ex Ias. supra col. fi. in fi.

4. Sublim. quando laboratores actum contrarium facerent puta si prius laborassent in meo prædio nomine meo; postea alterius nomine laborarent, Add. ad Rom. sing. 722. Plo. supra lim. 4.

5. Subl im. quãdo sciuissent operarij, rem per alium quam per eos conduceutem fuisse possessam, Alex. cons. 36. lib. 1. Rip. in c. decernimus n 40. lim. 3. de iud. Plo. d. n. 27. vers. & idem si sciuissent; vbi etiã uicinos scire præsumi nisi absentes aut in firmi fuissent, & Affis. d. dec. 103. n. 4. & seq. vbi etiam secus ait si essent noui uicini, Dec. in d. l. velle n. 10.

6. Sublim. non procedere quando operarij fuissent in culpa faciendo non facienda vel omittendo facienda tunc enim ad damna tenentur, licet contra eos non iuretur in litem nisi in casibus, quibus ob culpã iurari potest, Ang. in auth. vt omn. obed. iud. prouin. col. 3. vers. sexto modo, Plo. d. n. 27. vers et idem.

7. Sublim. non procedere quando operarij actum clamdestinum, vel de nocte fecissent, Rom. sing. 714. & cons. 506. n. 5. Bal. cons. 441. col. fi. lib. 5. Soc. Iun. cons. 31. n. 49. lib. 2. Crau. cons. 205. n. 5. de cõi. Plo. d. §. d. §. 49. n. 28. vbi tamen titulum à clãdestinitate excusare, prout, & actus cũ causa facti & aduersario sciente, & palam, licet nocturno tẽpore gesti n. 29. Cla. supra Affis. d. dec. 103. n. 3.

8. Sublim. non procedere quando laboratores excessissent fines mandati, tunc enim non excusarentur, Bal cons. 436. lib. 5. Rip. in cap. decernimus n. 41. lim. vlt. de iud. Plo. supra. n. 29. vbi etiam in reali offensa idcirco dominum non teneri probant Bal. cons. 144. n. 3. lib. 1. vbi tunc dominum non teneri licet teneatur laboratoribus pro damnis si ex mandato laborassent, Rim. cons. 576. n. 6. vbi Add. operariorum dolo cessante contra eos criminaliter agi non posse probat.

9. Lim. quando iuramẽtum esset calumniosum, & inuerisimilia contineret, vel immoderatum foret, tunc enim nõ statur eidem, Natta. cons. 202. n. 16. Plo. §. 10. n. 16. & §. 50. n. 23. Crau. cons. 947. n. 32 Tiraq. in l si vnquam in prin. n. 50. C. de reuo. donatio. Phanuc. de in lit. iur. par. 3. c. 2. n. 17.

10. Lim. non procedere quando Reus exciperet nolle iurari tunc enim si uellet iudicem ad locum accedere nisi dę re modica ageretur, vel res non extaret facto Rei, non daretur iuramentum Rip. in l. damnum n. 7. vers. quarto de dam. infert. Plo. §. 50. n. 23. & 24.

11. Lim non posse iurari vltra duplum veræ æstimationis de cõi. Plo. d. § . 50. n. 25. & Phanuc. de in lit. iur. part. 1. memb. 4. in fine licet ipse dissentiat.

12. Lim. damni ficati culpa interueniente cessare in litem iuramentũ, Soc. cons. 156. col. fi. lib. 1. Crau. cons. 119. n. 11. Paris. cons. 138. lib. 4. Plo. d. §. 50. n. 36.

13 Lim. quando damnum passus scienter rem damnificatam absque protestatione recepisset, tunc enim iuramentum in litem non daretur, Bar. in l. 3. §. si reddita n. 3. commoda, & in l. fin. ad fin. de eo quod cert. loco. Plo. §. 51. n. 12.

14. Lim. ut ubicunque incidit fori quæstio iuramento damnum passi decidi nequeat nec alterius iuramento cuius ex lege vel statuto standum foret, Ripa. in l. damnum col. 1. in fi. uers. 2. adduco d. dam. infect. Alex. cons. 35. col. fin. lib. 4. Plo. d. §. 51. n. 4.

15. Li m. non procedere quando ex actis cõstaret iurare volentem esse sibi contrarium etiam adhibita clausula omni meliori modo, puta si in accusationem certum locum, uel modum expressisset, alios in actis deduxisset l. 1. vbi Doc. C. de furt. Alex. cons. 91. n. 10. uers. præterea dictus lib. 6. Plo §. 51. n. 5. vel uari ũ, Bertaz. cons. cri. 235. n. 12.

16. Lim. non procedere quando hæreditas iaceret, tunc enim iuramentum cessaret, nisi ex statuto in hæredem possessio continuaretur, Bar. in l. si ex re §. fi. de stip. seruo. Plo. §. 51. n. 15.

17. Lim. non procedere in damno tempore noctis illato, nisi constaret factum cognosci potuisse sine lucis splendore, uel nisi ex luce lunæ vel ignis cognouissent testes damnum inferentes, puta quia valde propinqui fuissent iudicis arbitrio, vel nisi notam uocem habentes ad vocem cognouisse dicerent

cerent Plo. supra n. 16. 17. & de Cōmunitate Zuccar. dec. luc. 13. n. 22. & seq. cri. Bertaz. consl. 235. n. 9. Mona. dec. luc. 1. n. 25. 2. n. 3.

18. Lim. testibus examinatis in iudicio summario, si de proprietate vel possessione in ordinario agatur, non probari damnum, nec iurari in litem ex eorum depositionibus, Plo §. 52. n. 9.

19. Lim. vigore statuti non publicati quia non ligat in litem iurari nō posse nisi diutius obseruata fuisse constaret, Plo. d. §. 52. n. 12. & seq.

20. Lim. statuta mandantia interesse iuramento probari non procedere, interesse prius minimè probato, Plo. d. §. 52. n. 16.

21. Lim. vt si vsque ad certam summam ex statuto iuramento stādum sit si plures damnum intulerint, pro ea summa cuiuslibet iuramento stari debeat non vltra eam, Dec. consl. 83. n6. vers. octauo, Plo, §. 52. n. 20.

22. Lim. vt si per plura verba ex statuto debeat iurari omnia exprimenda sint, Cur. Sen. consl. 46. n. 14. vers. confirmo, Ias. in l. Gallus §. idem credendum n. 13. vers confirmo, de lib. & posthu. de cōi. Plo. d. §. 52. n. 21.

23. Lim. non deferri ad probādam iudicis suspicionem, si causæ allegatæ idoneæ non sint Plo. d. §. 52. n. 26. vide infra tit. 19. sub n. 646. amp 142.

24. Lim. non stari iuramento periuri, Mars. sing. 74. n. 1. nec illegalis personæ. Fari. Q. 24. n. 223. nec infamis, Ang. in l. qui iudicio. n. 4. vbi Sali. de accusat. Zuccar. dec. cri. Luca. 26. vbi decidit Beroarijs circa Pallinorum delationem non credi. infra tit. 19. n. 1096 nec nisi omni exceptione maioris Ias. in l admonendi. 2. lect. n. 247. de iur. iur. Mona. dec Luc. 1. n. 15. qui dec. 38. non credi, Beroarijs de Pallinis, & si concurrant adminicula extra ordinem puniri delinquentem nec esse arma. Prat. reg. 451. lib. 9. reg. cur. fol. 778.

25. Lim. furtum non contineri damni appellatione quia furtum fit per amotionem rei, damnum verò per corruptionem vnde comedens ficus qui ad solē siccātur, vel rem mobilem frangens damnum non dicitur inferre, Dec consl. 83. n. 3. vers. 4 Bonacos. Q. cri. de dam. dat. Rauen. sing. 145. Viui. communi opi. verbo. statutum disponens, quod de damno. Bello. communi opi. col. 3. lit. A. vers. aliud per tex. in l. si ferrum. §. si oliuam ad leg. Aquil. Soarez lit D n. 1. de communiori, Paris. consl. 158. n. 11. lib. 4. & Mago. dec. Luca. 17. n. 24. Sera. priuil. iuram. 31. n. 64. Bossi. de captura n. 43. Mona. dec. Luc. 1. n. 17.

Contrarium tenent, Cepol. consl. cri. 18. & Brun. consl. 50. n. 3. lib. 1. Bero. consl. 214. n. 1. lib. 3. Mars. de bannit. verbo. villis. n. 51. Ias. in l. si familia n. 5. Dec n. 7. Alciat. n. 10. de iurisd. om. ind. impropriè tantum contineri, Alex. cōs. 168. n. 3. lib. 2. Rodolf. de Sablone. 9. 51. lib. 2. vbi in fi. testatur de cōi. & veriori. Pereg. dec. 133. vide infra tit. 19. n. 646. amp. 158. Farin. in fragmen. par. 2. n. 1007. Fanuc. par. 2. c. 1. n. 67.

Sors tamē principalis damni, & interesse appellatione contineatur, Rot. dec. 741. n. 1. par. 1. diuers. & 133. n. 1. nouis. diuers.

26. Lim. non comprehendere vniuersitatem, Bonacos. supra nisi aliud statuto caueatur, Farin. Q. 24. n. 197. & seq. die, vt per eum. & si ex statuto teneatur non teneri si de nocte datum sit, vel in animalibus ratione carentibus si hoc verba statuti non exprimant, Mona. dec. Luc. 2. n. 33. Zuccar. dec. Luc. 13. crim. Osasc dec. 138. n. 34. Farin. Q. 24. n. 208. & per tot. quando, Vniuersitas non teneatur, & Cabal. resol. cri. cas. 287. n. 54. & seq. & si ex statuto teneatur, quod valeat statutum late, Mona. dec. Luc. 3. & seq. vsque ad 12 vbi tamen strictè intelligi debere, & dec. 11. ponit casus quibus non teneatur, & non dari contra eum, qui alterius facto tenetur, Prat. reg. 451. lib. 9. reg. iur. fol. 778.

27. Lim. quando cessaret certa scientia damnum passi, respectu personæ quæ damnum intulisset, Bertaz. consl. 235. n. 9. vel domino deferri deberet qui se dominum non probaret n. 8.

28. Lim. non stari iuramento forensis nec procuratoris damnum passi, Cast. consl. 156. in fi. lib. 1. Prat. d. reg. 451.

67 Contra factum promissum non implentem à iudice præstari iussum, si iudici non paruerit in litem veritatis, & affectionis iuramentum datur ex cōi. Bar. in l. in actionibus. n 5. & 10. Ias. n. 34. Curt. n. 22. de in lit. iur. de communi, Phanuc. de in lit. iur part. 2. memb. 3. n. 40. & 41. licet respectu affectionis, secus teneat. nisi factum, quod, Iudex, Reo præciperet, saperet vim restitutionis iuris alterius post Bolog. in d. l in actionibus. n. 60. etiam non restituendo, Meno. de arb. cas. 207. n. 16. Farin. in fragmen. par. 2. n. 1030.

68 Appellatione à sententia super condemnatione ad interesse lata pendente rem non licet offerre, & euitare condemnationem interesse secundum ius iurandum in litem, Phanuc. de in lit. iur. part. 3. memb. 3. n. 8. & seq.

Defuncto oblatum si paratus erat iurare, & decesserit antequam iuret vel procuratorem ad iurandum constituisset; pro præstito habetur nec opus est hæredem iurare, Gail. obs. 43. lib. 2. Mins. cent. 1. obs. 13.

Procuratori fisci datur iuramentum in litem, Lanc. Conrad. in templo orn. iud. lib. 1 c. 8. n. 21.

69 In doli actione, quod metus causa, & contra dolo eximentem carceratum, vel in ius vocatum, Plot. §. 25. Farin Q. 30. n. 108. & seq. vbi amp. & lim. vide supra vers. 20. Phanuc. part. 1. memb. 4. n. 5. vbi in litem iurari affectionis.

70 Præscriptis verbis actione in litem iuratur, Plo. § 17. dum tamen reus ad restituendum fuerit condemnatus, & dolo vel contumacia iuxta iudicis præceptum non restituat, Phanuc. de in lit. iur. part. 2. memb. 3. n. 38.

71 Arbitrarijs actionibus quando ad mandata iudicis non fit restitutio in litem iuratur, Plo. §. 22. & 26. vbi lim. & Phanuc. supra n. 42. limitat. in interesse affectionis respectu loci non procedere, Farin. in fragment. par. 2. n. 995.

72 Criminalibus causis, & mixtis nedum in ciuilibus tantum etiam si criminales ciuiliter, vel etiā criminaliter motæ sint, in litem iuratur de cōi. Plot. §. 40. vbi amp. & lim Phanuc. supra n. 44. vbi intelligit quoad iurantis interesse, non vt Reus grauius

grauius puniatur. sed in criminalibus non deferri Rui. conf.35.n.8. lib. 5. de communi constito. de delicto Farin. supra n.1000. nec præsumptiue constare sufficit nec datur in nascentib. ex quasi delicto n. 1001. & seq. ex communior.

73 Arbiter iuramentum in litem desert de communi Lanc. de attent.part.2.c.15. n. 71. & seq.

74 Contra fideiussorem de iudicato soluendo, vel in omnem casum ex dolo eius principalis in litem iuratur, & ex hoc iuramento tenebitur fideiussor ad damna, & expensas, & interesse ex solo iuramento in litem declaranda, Plo. de in lit.iur. §.49. n 19. & 20. vbi ita ex Bossi. Senatum Mediolani declarasse. & ex proprio dolo etiam contra fideiussorem iurari probat.

75 Contra represalias facientem cui permittitur ideo res alienas capere, nisi iudici consignet vel inuentarium in præsentia publicarum personarũ fecerit, cum dolo versetur in litem iuratur, Bal. in auth. sed omnino. n. 3. C. ne vxor pro marito vbi alia de represalijs, Soarez. alleg. 18. n.7.

Redhibitoria actione in litem non iuratur quia in ea nõ venit restituere sed dare etiam si iudex dari iusserit, licet secus si rem restitui, tradi, vel præstari. Phanuc.d.part.2.membr.3.n.39.

Officio iudicis dependentibus non iuratur in litem nisi actioni deseruiat, Dec. in l. in actionibus n. 27. de in lit. iur.Purp. in l.1.n.125. de iurisd.om. iud. de communi, Grat.conf. 10.n.21. & 22.lib.2. & Phanuc. supra n.45.

Magnis causis, & ordinarijs non datur iuramentũ in litem, nisi ex coniecturis concurrentibus, & ex qualitate personæ, Seraphi.priuil.iuram.31.n 94.

Contra non exhibentem rem ad mandata iudicis datur §. ad exhibendum. vbi, Aret. Inst. de offi. iud.

1 Amp. contra non exhibentem scripturas vel res quas apud eum peruenisse constat etiam si diceret amisisse, nisi casum amissionis in litem iurari. Anchar.conf 316.n.4. loquens de obligato custodire Crau.conf.369.n.35. & seq. subdens perpetuo extare præsumi apud eum, & hæredem etiam hoc iuramento affici, & contra non edentem, Cabal. conf. 122.n.23.123.n.28.par.2.

Pro rebus datur in litẽ iuramentum, & earum æstimatione c.fin. de iur.iur.l. nummis. l. in actionibus. de in lit.iur. & pro fructibus etiam, idest si facto suo consumpserit, si enim ex se consumpti sint ad eorum æstimationem tenebitur l. Nesennius §. fundum vbi Bar. de re iud. Fanuc. de in lit. iur. part.1.memb.4. n.2. vbi idem dicit, vt iuretur si fructus extantes nollet restituere. & pro damnis, & interesse ex cõi. Legistarum, Canonistarum, & Theologorum n.13. ob intrinsecum autem interesse debitum ex mora puta tritici vini, & huiusmodi quanti plurimi; extrinsecum interesse non debetur l. si sterilis.§. cum per vẽditorem de actio emp.quod extrinsecum debetur ex pecunia ex qua intrinsecum non debetur. l.nummis. de in lit.iur. & ita communiter, Doc. tenent Fanuc. supra n. 16. & seq. licet ipse dissentiat cum, Aleia. in l. 1. cap.9 Q.3.n.4.C. de sent. quæ pro eo quod interest. volentes iurari posse de extrinseco etiam pro vino tritico &c. & pro lucro cessante etiam dari iuramentum istud si ex mora, & contumacia, dolo vel maleficio aliquis non restituat, Fanuc supra n.30. vbi etiam à iudice interesse, & æstimationem rei taxari, & fieri posse ex receptissima n.31. & pro interesse probando in litem iurari tenent, Bal. conf.345.n.4.lib 2. de communi, Plot in l. si quãdo.§ 12.n.7.C. vndeui. veriorem dicit, Add. ad Dec. in l. quatenus.n 5. de reg. iur. Mase. concl. 934.n 9.10. de magis communi, Burs. conf.68.n. 38. nisi contractus esset Fœneratitius, Marf. sing. 273.n.3. Anch d.n.16. & nisi non constaret iurare volentem negociari solitum, & verisimiliter tot lucrari potuisse de communi, Lup. in l curabit. §. 6.n.130.C. de actio.emp & Mase.d n.10. non tamen pro solius affectionis interesse pecuniario cõmodo secluso de communi, Fanuc. supra n. 32. & seq. vbi etiam tradit iurandi formas præsertim quod iuretur, tantam esse vtilitatem iurantis, non autem, quod pro tanto re carere nollet. sed ipse n. 38. post Sapia. in l.1.n. 25. vers. sed aduertendũ C. de sent. quæ pro eo quod interest, iurari ex solo affectu posse verius probat, & alios etiam citat de communi testantes contra non restituentem res iurantis si tamen aliqua subsit legitima causa, vt condemnatio augeatur vel minuatur n.43. & seq. tradens effectus affectionis. non tamen dabitur in litem affectionis pro pecunia nisi esset numis antiquum, nec pro vino oleo tritico, & huiusmodi in suo genere functionem recipientibus ex cõi. omnium n.49. & seq. & causa iusta affectionis est in rebus suorum maiorum vel paterna domo n. 55. & seq. vbi etiam sub iuramento affectionis aliud interesse ex causis proximis non autem remotis deduci posse. Peregr.conf.110.n. 13.lib. 3. dicens pro rebus dari quæ culpa, & facto debitoris extare desiere, quarum valor probari non potest, præuia tamen iudicis taxatione, quod est Colleg. Pataui.

Interesse etiam contra culpabilem per testes probari debet; sed contra dolosum proprio iuramento probatur, Doc. omnes in l. 1. C. de sent quæ pro eo quod interest &c de communi omnium, Fanuc de in lit. iur. memb.2.part.2 n. 14. & seq. quod si mora consistat in non restituendo domino rem suam dolus censetur n. 19. & stante dolo, & difficultate probationis, Manci. de iuram. part.4. eff. 134. Farin. in fragment. par.2.n.985.

Priuatio iuramenti in litem pœna est Ias. in l. qui iurasse de iur.iur. Gratian. discep.109 n.18.

Contra officialem fugientem non expectato sindicatu damno, & interesse iuramento quærelantiũ probantur, Ias. in l. admonendi n.311. de iur.iur. & in l. si quando. n. 37. C. vndeui. Manci. de iura. part.4.eff.138.

Realibus in actionibus datur iuramentum in litem & in publiciana nisi intentata esset contra eum qui se dominum esse probasset; & datur etiam in negatoria, & confessoria pro iuribus incorporalibus, pro pignoratitia, hipothecaria, & Saluiano interdicto puta si creditor vtatur pignore, si debitor creditorem decipiat, vel rem alienet, vel creditor pignus alienet solemnitatibus non seruatis, vel

vel si soluto vel deposito debito creditor pignus nõ restituat nisi illud sine sui culpa probet amisisse; & contra tertium possessorem pignoris etiam iurabitur vltra id quod à suo debitore sibi traditum, & obligatum fuerit; & in actione seruiana, & si legatarius vendicatoria agat contra hæredem,& in noxali contra dominum, & in actione ad exhibendum vendicationi præambulam Phanuc. de in lit iur.cap.3. per 2. Intrigl. sing. 99. n. 326. & seq. lib. 3. Plo. de in lit. iur.§.24. Farin. in fragm. par.2.n 996. vbi in actione in rem, personali in rem scripta,quod metus causa,confessoria pro seruitutib. seruiana, Pauliana, Fauiana, rescissoria, rerum amotarum, finium regundorum pro rei restitutione,hipothecaria noxalis, petitione hæreditatis, interdictisque possessorijs ad exhibendum n.997. empti et venditi veritatis tamen non affectionis re non tradita nisi rei tradendæ facultatẽ haberet ex communi n.998.

Personalibus etiam in actionibus in rem scriptis in litem iuratur; in Fauiana qua patronus alienata in fraudem à liberto, reuocat; rerum amotarum, quod metus causa, de dolo omnibus interdictis, finium regundorum quatenus rei restitutionem cõtineret, Phanuc.d.c.3.n.18. & seq. Plot.§.24.25. & 44. Intrigl. supra n.342. & seq.

Bonefidei actionibus ad rei restitutionem in litem iuratur tàm directis quàm contrarijs in actionibus de in lit. iur. Plot. de in lit. iur. §. 4. n. 84. Fanuc. d.c.3.n.3. & 27. Intrigl. supra n.349. & seq. & in actione locati intelligendo, vt per eos; & in actione commodati pro re commodata restituenda,vel vasis vitiosis commodatis, vel si commodatarius ad alium vsum sit vsus,& Plot. supra.§. 19. in petitione hæreditatis contra se in ea intromittentẽ ad se non pertinentem,vel si non possederit seu acquisierit rem hæreditariam cum posset, & deperdita esset;vel si malęfidei possessor dolo alienauerit res hæreditarias,vel si expilasset hæreditatem, Intrigl. supra n.355. & seq. in actionibus empti n. 361. & de communi, Plo.§.4.n.58. & depositi §. 10.Fanuc.d.c.3 n 28. Intrigl. supra n. 366. familiæ erscifcundæ seu communi diuidundo. Plo. §. 15. Intrigl. supra n.376: actione dotis n. 380. Plo. §. 11. pro socio. §. 13. Intrigl. supra n. 384. mandati.n.391.Plo.§.16. negociorum gestorum.§.18. Intrigl. supra n. 399. in casibus de quibus per eos. Franc.Marc.dec.628.part.6. vbi de actione tutelæ, & pro socio bonæ fidei. Farin. in fragmẽt.par. 2.n.990. secus probantes si non ad rei restitutionẽ sed pro re debita vel promissa vel aliter ad nos spectante petatur.nu. seq.

Stricti iuris in actionibus in litem iuratur (vt infra dicitur) si ad restituendam rem alteri agatur si non pareatur iudici restitui mandanti dolo vel cõtumaciter siue condictione ob causam, vel furtiua, vel indebiti, vel in actione præscriptis verbis, & si iudici non pareatur factum promissum præcipienti, Phanuc.d.§.3.n.37. & seq. Intrigl. supra n.401. & seq. Plot.§.22. & 26.

1 Lim. & declara prædictas actionum distinctiones procedere quoad iuramentum in litẽ affectionis, nam quoad iuramentum veritatis, dolus sufficit, vel probationis difficultas, rerumuè iactura l. in actionibus. §. planè. de in lit. iur. Phanuc. de in lit. iur. cap. 3.n.43. Intrigl. supra n. 409.

Contra iurisditionem exercentes aduersus ecclesiæ libertatem in litem iuratur. Plo.§.46.n. 7. Intrigl. supra n.496.

Contra incendiarios dolo malo in litem iuratur,Plo. §.46.intrigl. supra n.495.

Contra quemlibet etiam bonæ famę datur Paris.cõs. 74.n.45.lib.1.Affis.concl.18.amp.2. Intrigl. sing. 99.n.425.lib.3.de cõi. Plot.§. 39.n. 5. Farin. in fragmen.par.2.n.1052.

Contra administratorem datur etiam sanguine coniunctum pro dolo gestis, licet sanguine coniunctus non teneatur adeò strictam reddere rationẽ Phanuc.part.2.c. 2. de in lit. iur. n. 36. & 37 Intrigl. supra n.426.

Cõtra exhibere scripturas obligatum custodem aliũuè, & non edentem in litem iurari Plo.§. 31.n. 3. 4. Phanuc.d.c.2 n.50.Intrigl. supra n.432.& seq. Ancha cons.316.n.4.Crau.cons.369.n. 35.

Contra iudicem dolose iustitiam administrantem constito de concessione, & violentia in litem iuratur. & si dolosè aliquem bannierit, vel debitorẽ alterius dolose fugere fecisset Plo §. 30. n. 8. Phanuc.part.2.c.2.n.70. Intrigl. supra n. 441. & seq.

Contra notarium dolosè conficientem instrumentũ iurabitur in litem, Ias. in l. si prius n. 49. de oper. nou.nunc.Plo.§.43. Phanuc.d.c 2.n.71.Serafi.prinil.iuram.31.n.61. vbi idem si dolus esset in omittendo.

Fructuum pars si cui debeatur vetare potest colono ne absque sui præsentia eos collig t, & contra eũ si contrafaciat in litem iurabitur. Plo.§ 4.n.11. & seq.Crau.cons.193.n.11.Intrigl. supra n. 458. & seq. idem de colono sine conscio fructus colligente probantes.

Pro fructib rei non traditæ à doloso iuratur in litem si dolo malo consumpti sint, vel desierit dolo possidere vel si extantes nolit restituere licet secus si sine dolo debentis consumpti sint Fanuc.par.1.c. 4.n.2.Fari.d.par.2 n.1052.

Contra vulnerantem dolouè occidentem iuramentũ in litem datur tam pro æstimatione operum occisi pro tempore quo vixisset ad l. hæreditatum ad l.Falc. quàm pro interesse animæ occisi,vt orationes fiant, ieiunia, elemosinæ,& aniuersarij missarum perpetui iuxta facultates homicidæ, & etiam pro expensis curæ corporis vulnerati, Plo §.41.n. 3. sed si dolus abesset, interesse probari deberet vel instrumentis de communi n.14. & Intrigl. supra n.486.& seq. & idem contra offendi mandantem, Bertaz cons.cri.18.n.17.

Contra uictum in duello vincens iurat in litem ad damna expensas,& interesse nisi duellum esset prohibitum Plo.§ 42. Intrigl. supra n.488. & seq. duellum verè ac propriè probãtes si inter duos vel plures animus deliberatus interuenerit; secus si calore iracundiæ in rixa dictum sit alicui euagina ensem, vel capias arma,& venias extra Ciuitatẽ ad talem locum vide supra amp.43.

Contra falsificantem scripturam vel falsum deponentem in litem iuratur Plot. §.44.Intriglio. supra n. 492.

492.& seq. nisi criminaliter ad pœnam ageretur Plo.supra n.5.vel nisi falsitas per errorem commissa fuisset n.15 & contra notarium nisi errore ductus falsum confecisset qui præsumitur nisi alia falsa confecisset & vilis conditionis esset Serafi. priuil.iur.31 .n 60.61.

Appellari non potest à delatione iuramenti in litem cum reparari grauamen possit in appellatione à diffinitiua de iure ciuili, quamuis de iure canonico possit; & de iure ciuili appellari posset si iuramentum vel condemnatio vltra taxationem vel quantitatem iuramento compræhensam fieret & à taxatione, & quando sententia alia post iuramentum sequi non posset Ias. in l. in actionibus. n. 47. de in lit. iur. Fanuc. de in lit. iur. part.3.memb 3. n.1.& seq. vbi etiam subdit iudicem appellationis non deferre aliud iuramentum sed iam præstitum dumtaxat moderari posse n.7. in appellatione autem non potest offeri res, vt condemnatus euitet quadrupli condemnationem quia in actione arbitraria vsque ad sententiam res potest offerri in alijs vsque ad litis contestationem mora purgari potest ex communi n. 10. & seq. Intrigl. sing. 99. n.476. & n. 474. ex magis communi post præstitum iuramentum in litem taxationem reuocari posse. sed si iudex neget iuramentum istud appellari potest de communi Plo. §. 48. n.16. de in lit. iur. à denegatione huius iuramenti datur appellatio Phanuc. d. n. t. de iure ciuili communis est ista opinio, vt appellari non possit, secus tamen est de iure canonico Ias. in l. in actionibus. in fi. de in lit. iur. & Maran. de ord. iud.par.6.act 2. n. 330.

Tempus maioris rei valoris inspicitur in hoc iuramẽto in litem Salic. in l. cum furti n.3 de in lit iur. & post Plot. de in lit. iur. n.871. Manci. supra art. 8.n.23. Plo.§.53.n.4. vbi in iuramento affectionis tempus rei iudicatæ inspici sed in iuramento veritatis tempus quo res plus valuit Phanuc. de in lit. iur.part.3 c.1 n.5.

Probatio an contra iuramentum in litem deferatur valde controuertitur, Tiraq. deretr.lig.§.4.glo. t. n.28. & seq. Manci. supra n. 32. sed admitti communis est opinio Boer. dec.55.n.3. Rol.conf.87.n. 12. & seq. lib. 4. & Affis. concl.18.lim.9. de communiori etiam facta taxatione à iudice Farin. in fragm.par.2.n. 1130. nisi statuto secus caueretur n.1130. in fi. Fanu par. 3.c.2.n 13. Viui.communi opi. 876.n.2. & reuocari posse ex communiori etiam præstitum præuia taxatione.

Contra deiurantem in hoc iuramento pœna extraordinaria iudicis arbitrio imponitur Phanuc. supra part. 3. memb. 5.n.8. ex officio iudicis tamen: licet secundum communem criminaliter procedi nequeat.n. 1. & seq.

Sententia super iuramento in litem nouis probationibus, & instrumentis nouiter repertis, nec loci aut facti euidentia retractatur Ias. in d. l. in actionibus.n 47. de communi Phanuc. part. 3. memb. 4. n.3. & 4.

Contra possidere desinentem dolo datur Farin. in fragmen.par.2.n.1026.post Fanuc.par.2.c.2. vbi etiam de non possidente, etsi possidere dicente ac liti offerente.

Contra non soluentem in conuento loco non datur Fanuc.par.2.c.2 n.42.Farin.in frag. d. par. 2. n. 1029.ex communi.

230 1. Lim.principaliter nõ esse faciendũ inuentarium quando de iure, vel consuetudine faciendum non est Specul.de instrum.editio.§.fin n. 8. versic. quod si fit Bar.in l.tutor qui repertorium n. 18. de administratio.tutor.Crot. in l. nemo potest n. 53. de legat.primo Iacob.a Canib. de executor.vltim. volunt.in §. repetitis n.14.Bero. in cap. qualiter & quando n.73.de accusation Plot. de in lit. iurã. §.9.n.18.Porcelli. de inuentar. Q. 1. n. 6. & 13. Crauet.de antiq tempor.section.quarto limitatur n.29.versic nam dico sola in constit. Saband. tit. de minor.glo.1.n.19. pag. 92. Gutierez. de tutel. part.3.cap.1.n.49.Montan.de tutel.cap. 32. reg. 5.n.93. & non deferri iuramentum in litem reg. 6.n.18.Galganet.de tutel.lib.2.tit.2.n. 17. Munuoz. de ratiocin.c.9.n.39.& seq.subdens à dolo,& peccato excusare quamuis iniqua foret, Papi. in form.lib. ad red.rat. tut.glo in suo.n.15. & à iudice ex causa remitti posse d.n.15.

231 1. Sublim. non procedere quando eiusmodi cõsuetudo obtenta non fuisset in contradictorio iudicio Mascard. de probat.concl. t 397.n.5.& 7. Gutier ez.supra diei in interpretationibus pactorum verbo consuetndo vbi sua sedes vide Decia. conf. 51.lib.2.Ond.conf.53. lib.1.Masc.cuncl.427. Viui.cõi opi verbo consuetudo, Munnoz.supra n.44. vbi tamen obtinuisse subdit notarios ita iudicari vidisse testantes pro hac consuetudine sufficere, & Gutier de tut.part.2.c.1.n.33.vide infra tit.19.n. 3596.lim.71. & interpretatiuam non requirere præscriptionem, etiam X. annorum sedactus aliquos sufficere licet sit contra cõem. Garzia. de benef.par.5.c.1.n. 338.vbi Rotæ diuisiones citat,& c.4.n.75.& seq.vbi tamen si tollatur ius alterius esse præscriptionem, & 40.annos cum titulo, vel ira morabilem requiri quæ etiam exigitur contra statutum decretum imitans continens n. 179. & seq.& n.211. interpretatiuam non admitti contra datam dispositionem.

232 2. Lim.non dari iuramentum contra tutorem si inuentarium ob ignorantiam facti nõ confecerit, cum dolus cesset, Plot.de in litem. iurand. §. 5. n. 51.vide infra lim.45.

233 3.Lim.quãdo fuisset à testatore remissum, quod facere potest, & tunc non tenebitur illud conficere tutor l.fin.C.arbitr.tutel. vbi Bar. & alii Spec. de tutor.§.generaliter n.1.in fine. vbi quando fieri prohibuit Iacob. à Cani. de executor. vltim. volunt.§. repetitis n.12.& 13.Alex. conf. 62. n. 1. & 2.lib.4.Papien.d.n.15.Porcelli.d.Q.1 n.13.& in omni tutore n.14.& tam testamentario quam legitimo, & datiuo, remitti posse Seraphi.priuileg. iuramen.20.n.32. quod indubitatum inquit Rol. conf.49. n.18.19. lib.3. Sola.supra n 14.siue prohibitum, vel remissum fuerit de cõi.Clar. in §. testamentum Q.66.& Rol.de inuentar. pag. 95. n. 8.Port.conf.147.n.89. dicens receptissimum esse remitti posse, & Cacchera.decis.68. n. 28. & Cla. supra Rip. in l.nemo potest.n.80.& seq. de leg.primo, & quando testator fieri vetuit Marzar. conf. 36.n.8.

36.n 8. Porcelli. supra. n.6. Vasq. de succes. creatio. § 10.n.67. siue expræsse prohibeat vel simpliciter remittat de magis communi Ripa. supra. n.85. & Cou.var.resolution.lib.2.cap.14.nu.4.& Montan. d.reg 5.n.98.& sequent. vbi in omni tutore & non dari iuramentum in litem reg.6. nu.18. Diaz. reg. 769. Piot. d.§.9. n.21. ex communi subdens quod si illud conficeret stante prohibitione, contra tutorem in litem iurari posset si ita iudici videretur, qualitatibus personarum, temporis, & causæ inspectis Add ad Bertaz. cons. crim. 441. lit. B. vbi quando liberatio à redditione rationum relicta fuit, quod inuentarij & libri omissio minime obsit de magis communi Port.cons.147. n.44. & 89. & Durant. de tutor. caut. 3. & Torniol cons.39. n.6. & Craf in § testamentum. Q.71. Tholosa dec.289. vbi quando testator fieri vetuit Onded.cons.51.nu. 37.lib.2 Phanuc.de in litem iurand.par.2. memb. 2.n 41. vbi ad coniecturas recurrendum inquit. Galgenet.de tutel.lib 2.tit.2.n.3. & 18. de magis communi Scac de iud. lib. 2.cap 101.n.57. vbi hoc casu ante gerere posse præsertim si propria authoritate hoc tutori à testatore permissum foret, de communi Soarez comm opi. lit.I. n.177. de communi, Pereg de fideic.art.11.n.75. de magis communi & veriori Gratia .discep.711.n.24.& seq. vbi etiam respectu inuentarij pupilli operari. Munnoz. supra.n 45. Maluer.in pract. tit. de tut. & cur. n.9. de magis communi Add.ad Abb. cons. 36. lit. A. Senat. Dolan.dec.102 ex communi. Mangil.de euict. Q.55.n.14.

234 Contrariam opinionem communem dicit Soc. Iun.cons.115.n.18. lib 1. Crau.cons.853.n.1.& ita iudicatum semper fuisse nisi pupillo expediat non fieri. Marta.de suc. leg par.2. Q.4.artic.3. nu. 27. 28.

235 1. Amp. primam opinionem magis communem procedere in omni tutore glo.in l.tutores.2. verbo. publicatum. in fin. C. de administratio. tutor. Clar. in § testamentum. Q.66. vers quoad tertium Galgan.d.n.18. & alij plures in limitatione citati. Ripa in d.l.nemo potest. n.82. Papi. d.glo. in suo nu. 16.

236 2. Amp. sat esse tacitè fuisse remissum Ripa. in d l nemo potest.n.85. Cla. supra. Galganet. supra. Gutierez. in d l. nemo potest. n.407. & seq qui testatur de magis communi. Alcia.n.44.& Crot. nu. 49.& seq. & Craf. in §. testamentum. Q.71. n.2. & Gratia. discept.711. nu.24. & sequent. nec ideo eo omisso iuramēto in litem locus erit de magis communi Rol. supra. nu. 22. & Add. ad Abb. cons. 369. lit. A.

237 Contrariam opi. cōmunem inquit Bursat. cons. 130.n.21. vbi etiam requiri prohibitionem inuentarij ex Clar. supra. & alijs sed Clar. inquit non requiri prohibitionem ex magis communi Ang. Aretin. de testam.glo.96.n.8. per l.fin. C. arb. tut. prohibitionem requiri probat. Nepos à Monte Alban. de exceptio. artic.11.n.5.

3. Amp. illud remittere posse testatorem in præiudicium legatariorum, cis enim poterat. non legare Ripa in d.l. nemo potest.n.82. de leg. primo.

4. Amp. in omni tutore glo. in l. tutores verbo publicarum in fi. C. de admi. tuto. Senat. Dolan. decis. 102.

5. Amp. etiam si tutor ex statuto inuentarium facere teneatur Bal. in l.fi.n.5. C.arbitr.tut. Senat. Dolan. supra.n.2.

6. Amp. quando rationum redditio remissa fuit vel legata liberatio Meno. de arbitr. cas.208. n.24. de communi Farin. in fragm.par 2. nu. 1091. & seq. vbi idem si fuisset expræsse remissum inuentarium vel prohibitum.

238 1. Sublim. non procedere quando iudex videret ex noua causa vtile pupillo esse vt fieret Bar. in l. nemo potest. n.12. de leg. 1. de communi Durant. de tuto.caut.3. nu 4 & Couar.var.resol.lib.2. cap. 14.nu.4.& Clar.in §. testamentum Q.66. in fi. Ripa. in d.l. nemo potest. n. 84. idem dicens si causa testatori incognita fuisset & infra sublim. 3.

239 2. Sublim. remitti non posse in præiudicium creditorum Ripa. supra n 83. de communi Annibal. in d.l.nemo potest n 406 & Clar. sup. & Monta de tuto.cap.32.reg.5 nu 105. Galgan. de tutel. lib.2. tit.2.n.20. Pereg de fideic.art.11. nu. 75. secus quoad legatarios dicens.

240 3. Sublim. si iudex viderit fieri pupillo expedire Bar in l tutor qui n.18. de admi. tuto. Ang. cons. 144. Dec cons. 349. n.5. Iacob. a Canib. de executor. vltim volunt. § repetitis. n.13. ubi idem è contra Guid. Pap. decis.539. Durant. d.nu.4. Soc. Iun. cons. 115.nu.21.lib.1. idem dicens si remissio esset damnosa pupillo de communi Manzi. supra. nu.6. & Clar. supra March. cons.150. nu.60. lib.1. cons. crim. in magnis de communi Coua. d.n.4.& Monta. supra. n.106. Consuet Aluer. tit.11. art.1. n.2. Bursa. cons.130.n.18.& ex iusta causa Annibal. in d.l. nemo potest nu. 402. Rol. de flor. testa. rubr. 30.n.17. Porcel. de inuent. Q. 1. nu.14. supra. sublim.1.

241 4. Sublim. non operari quin bona describenda sint Bal in cons. inserto inter decis. Pedem. Osasc. 68.nu.28. fol.112 Franc. Curt. de sequestr. nu.16. in princ. Plo. de in lit. iur. §.5. nu.33. Moli. de primoge. lib.1.cap.15.nu.34. Galgan. de tutel. d.tit. 2.nu 19.& tit.30.nu.8.lib.2.de communi Burs.d.n. 18.& seq.

242 5. Sublim. nam librum rationum conficere tenetur, alioquin datur iuramentum in litem nisi probet minorem tantum habuisse & non vltra, vel nisi rusticus simplex esset, vel nisi à rationum redditione fuisset à testatore liberatus, dummodo nesciret, & scire non debuisset liberationis legatæ nullitatem Plot. d §.5.nu.37. Borg. de tuto. n.206. Intrigl. de feud. cent.1.Q.45.nu.145. & seq.

243 6. Sublim. nam tenetur de dolo in faciendo cōmisso licet non in omittendo Dec. cons.178. de cōmuni Plot. de in lit. iur. §.9. nu 5. Add. ad Bertaz. cons. cri.441. lit. B. ex veriori & communiori dolum præsumptum in omittendo remitti posse, non in committendo nec operari quoad ea quæ penes tutorem mansere Vital. in cla. nil nouari inuen. confect pend. nu.40. fol. 184. dicit paria esse occultare bona inuentario ponenda ac tutorem minus idoneum pupillo petere.

244 7. Sublim nam potest hæres cogi à fideicommis-

sario pro suo interesse ac suis expensis vt inuentarium faciat Tholos. decis. 315. de communi Borg. d[illegible] n. 11.

245 8. Sublim. vt si tutor non acceptet tutelam liberationis, legatum & alia legata perdat vt infra dicam [illegible] 25 n. 10. Vital de claus. rubr. quando filia repulsa a success. stat. n. 27. fol. 593. Emil. cõs. 78. n. 7. Bello supputa. lib. 3. cap. 15. Farin. in fragmen. par. 1. verbo. fiscus nu. 19. vbi latè agit de indignis.

1. Amp. vt post quinquaginta dies a die scientiæ tutelæ tutor datus, se nequeat excusare Borgni. de tuto. nu. 150. Manzi de tutel. Q 1. septimæ Q. principa. nu. 5. Port. cons. 147. nu. 47. Marc. concl. t 399. nu. 7. glo. in l. scire. §. oportet, verbo dies de excusat. tuto. & si appellauerit a reiectione excusationis & appellatio iniusta pronuncietur, si non administrat teneatur l. tutor. 21. de administrat. & peric. tuto. nec legatum sibi relictum consequi poterit per superius dicta.

1. Lim. d. amp. vt dictum tempus non incipiat currere nisi ab adita hæreditate l. si nemo. & l. sequẽt. de testamen. tute. l. penult. §. procedit de excusat. tuto. & scientiæ aditionis quia ignoranti non currit tempus l. 2. C. vbi rem in actio. vbi Bal. Arnon. caut. 46 & ita obtinui pro D. Hieronymo Bernardini coram Rota Lucana anno 1627. cum hæredibus D. Stephani Bernardini, ignorans enim non negligit, nec renunciat, nec sibi præiudicat Decia. cons. 43. nu. 35. & sequent. lib. 3. nec punitur nec peccat qui factum ignorat, cap. cognoscentes, de constitut. cap. vt animarum eod. tit. in 6. l. Metrodorum, vers. sciens de pœn. Roma. cons. 473 nu. 1. Decia cons. 72. nu. 18. lib. 3. & pro limitatione facit Veral. decis. 216. par. 2. dum probat legatum intra decem dies soluendum a morte testatoris à die aditæ hæreditatis decem dies incipere, & pœnas impositas ad faciendum diligentias pro beneficio intelligi à die captæ possessionis.

1. Lim. 8. sublim. non procedere si constet testantem omnino relicturum Bar. sing. 68. nec fuisse tutelæ contemplatione relictum ex coniecturis l. Nesennius. 35. §. non semper de excus. tuto. & si legatum non esset factum ex causa finali tutelæ Bal. cons. 386. lib. 4. Cur. Iun. cons. 288. nu. 23. Rui. cons. 38. nu 3. lib. 2. Borg. de tuto. nu. 190. Neuiz. cons. 3. nu. 10. inquit requiri expræssum quod ob sanguinem non ob tutelam legabat Gutier. de tut. part. 1. cap 22. par. 3. cap. 13. nu. 2. exemplificans quando in testamento legasset, in codicillis verò tutelam reliquisset. Meno. lib. 4. præs. 124. nu. 2. Galga. de tutel. lib. 1. tit. 2. nu. 15. vide infra tit. 25. nu. 196. & nisi principaliter ex causa tutelæ relictum sit, ex communi omnium debetur Decia. cons. 49. nu. 25. lib. 1. sed in dubio ob tutelam legatum censeri l. sed hæc. 36. de excusat. tuto. Borg. supra Rui. d. nu. 3. Surd. de alim. tit. 8. priuil. 23. nu. 6 distinguit tamen Bal. d. cons. 386. & Roma. cons. 235.

2. Lim. non teneri restituere quod accepit in remunerationem laborum ab his qui dare poterant Meno. cons. 228 n. 35.

3. Lim. vt licet in legato facto consanguineo controuertatur vt infra tit. 25. nu. 205. attamen si constet testatorem nihilominus relicturum fuisse, legatum consequetur Salic. in l. fi. nu. 6. C. de fideicom. Piag. de tutel. Q. 10. nu. 3. 4. Gutier. d. cap. 22. nu. 14. & part. 3. cap. 5. nu. 33. ubi de legato facto filio tutori contra magis communem.

4. Lim. non procedere quando alia quam tutelę ratione relictum fuisse constaret l. Nesennius in fi. de excusat. tuto. Gutier. supra. n. 11.

5. Lim. in tutela datiua a qua se excusans relicto sibi à testatore non priuatur, si oneris tutelæ mentionẽ non fecerit Gutier. supra. n. 16.

6. Lim. in bis quæ aliunde tutelam recusanti obuenere Ias. in auth. hoc amplius nu. 9. per illum tex. C. de fideicom. Scrad. supra. n. 73.

7. Lim. filium non priuari legitima ob testatoris voluntatem non impletam d. auth. hoc amplius vbi Ias. & Doc. §. si quis autem non implens auth. de hæred. & Falcid. Coua. in cap. si hæredes. nu. 9. de testa. Tiraq. priuil. 84. piæ causæ. Scrad. supra nu. 74. dixi in tracta. executo. tit. 14. n. 80.

246 9. Sublim. stante statuto inuentarium quacumque liberatione non obstante fieri debere Plo. supra nu. 3. & §. 9. nu. 21. & sequent. subdens Comites ac Marchiones in statu Mediolani inuentarij confectionem à testatore etiam prohibitam remittere non posse quia superiorem recognoscunt ex Ias. cons. 191. col. fi lib. 2.

247 Lim. non procedere in matre & auia Plo. d. §. 9. n. 8.

248 10. Sublim. non sufficere tutori inuentarij confectionem fuisse remissam à testatore, sed prohibitam expræssè requiri Durant. de tutel. caut. 3. n. 2. & supra n. 235.

249 Contraria sententia magis communis est vt supra n. 236.

250 4. Lim. non procedere appellatione pendente super onere tutelæ, nam licet pupillo ad hæreditatem adeundam tutor tunc dari possit, nõ tamen inuentarium facere tenetur Rol. de inuentar. pag. 44. n. 9.

251 5. Lim. vt antequam remoueatur tutor sit, ac per ipsum gesta valida sint. Bar. in l. tutor qui repertorium n. 7. vers. contrarium de administr. tutor. Abb. cons. 90. lib. 2. Alex. cons. 86. n. 8. lib. 2. Alba. cons. 21. n. 7. Aufr. ad Cappel. Tholos. dec. 289. n. 2. Pute. dec. 318. par. 1. Eugc. cons. 19. n. 16. latè Granuc. theor. 8 n. 19. Rot. Rom. decis. 378. n. 2. part. 1. diuers. Seraph. dec. 1004. n. 5. & procuratorem cõstituere posse, & acta valere ante inuentariũ Put. supr. Rot. dec. 330. n. 5. par. 1. recentior. vbi de matre tutrice.

252 6. Lim. nam tutor præstito fideiussore ante inuẽtarij confectionem admittitur, maximè in exigẽtibus expeditionẽ Neuiz. cons. 17. n. 21. & 33. & ex causa necessaria & iustissima Bar. in d. l. tutor. qui repertoriũ n. 17. & seq. de administr. tutor. Rol. cõs. 43. n. 33. lib. 2. & cõs. 30. n. 16. lib. 3. alioquin remouendus esset cõs. 49. n. 9. lib. 3. Boer. dec. 124. n. 19. Mars. in l. 1. §. prętere a. n 93. de quæstio. post Alex. cons. 163. n. 4. lib. 5. & Cuman. cõs. 15. in princ. Roma. cons. 415. Roland. de inuent. par. 2. vers 38. n. 5. Redoa. de reb. Eccl. non alienan. pag. 271. n. 2. & 15. Borg. de tut. n. 235. & 240. subdẽs hoc casu ęstimationem

mationem quanti plurimi cessare, sed æstimatio tantum eius temporis debebitur quo res vendi debuere, Capra.cons.161.n.25.

253 7. Lim. non procedere quando pro confecto haberetur Cappel. Tholos. decis. 289. n. 4. vel quando tutor protestatus fuisset illud perfecturum Papien. in form. libel. quo agit. ad redden. ration. tutel. glo. in suo.n.17.

254 8. Lim. non procedere quando tutelæ ratione aliter ostenderet, Calcan. cons.93. & seq. Rot.Genuen. dec.35.n 9. vel aliter ostenderet in hæreditate non remansisse quod asseritur, Capra. cons. 161. n. 25. Farinac. cons.96. n. 52. & 53. Montan. de tutel. cap.32.reg. 5. n. 46. Plot. d. §. 5. n. 37. Meno. de arbitr. cas.208 n. 22. Montan. supra reg.6.n. 16. Serafi.priuil. iuram. 31.n.111.& seq. Affis. conclus. 18. amp.13. Crau. cons. 433. n.26. Serafi. priu. iura. 35.n.112.& ex fide tutelam gessisse probaret, Crau.d.n.26.

255 Contrarium in libro rationum sine quo non potest ratio reddi. Bertaz.cons.crim.441.n.4.& 5.

256 9. Lim. in rustico qui peritos consulere non potuit, licet alioquin non excusaretur Alex.cons. 119. n.39. lib. 6. Borg. de tutor. n. 59. Tiraq. de retract. conuen.§.4 glo.7.n.15.16.Plot.de in litem. iuran. §.11.n.8. & in matre Boer. decis. 124. n. 20. & quando facere omisit ex rusticitate vel simplicitate Soc.cons. 39.lib.1.Ripa de remed. præseruat. contra pestem n.132. Monta. d. reg. 5. n. 47. & reg. 6. n.17. Meno. de arb. cas. 194. n. 63. & seq. 208. n.22.23. Plot. supra §. 5.n.37. Munoz. de ratiocin. cap. 9.n.55. & seq. sagacibus exceptis, vt per eos, Affis. conclus. 18.amp.13.

257 10.Lim. in dato ad vnum actū puta hæreditatem adeundam, hic etenim inuentarium facere minime tenetur, quamuis cautius faciendo agat Bar.in l. tutor qui repertorium n.4. & 5. de administratio. tutor. & in l. si hæreditas. x. ante finem de testam. tut. secus dicens in dato simpliciter Bal. in §. final. sub n. 3. versic. deinde quia. Instituta de suspect. tutorib. & cons. 146.lib. 2. Aretin. in §. ad certum tempus n. 3. Instit.qui testa. tut dar. pos. Cappel. Tholosa. dec. 72. n. 4. Mantua.sing. 582. Cassan. in consuetud. Burgund. rub.7. §.13. n. 6. in fine puta ad litem datus vt per eos, & in dato ad hæreditatem adeundam Porcellin. de inuentar. Q.2.n.16. vbi rationem adducit, Galganet. d. tit. 2 n. 24. Montan. d. reg.5.n. 84. & 87. Ond. cons. 51. n. 38. lib. 2. cautius tamen fieri dicunt, & certæ rei Gutier de tute. part. 3. cap. 18. dixi in tract. inuen tit.7.n.127.

258 11.Lim quando ob morbum tutor non fecit inuentarium vel aliam iustam causam, Bar. in l. tutor. qui n.17. de admi. tuto. Ias. cons. 111. col. 5. versic. quinto moueor. lib. 1. Bal. in §. fin. sub n. 3. versic. sed quæro nunquid, Inst. de suspect.tutor. & constit. de iusta causa dolum cessare videtur qui repertorium de admi.tuto. Masc. concl.772.n. 3. & si fuisset impeditus Bello. cons. 19.n.15. Plot. de in litem iuran. §. 9. num.16.& 19.& §.5.n.37. & d.n.19. loquitur quando plus fuisset impensum in illius confectione, quam valor esset hæreditatis quam plures citat sola in constit. Sabaud. de minori glo. prima n.18.pag.92. Capra. supra Tiraq. de iudici. in reb. exiguis ferend. versic.45. Phanuc. de in lit. iurand. part.2.n.40. Montan. d. reg. 5. n. 46. & 94. & non dari iuramentum in litem reg. 6.n.18. Galg.d.tit.2.n.18. Iacob.à Canib. de execútor. vlt. vol. §. rpetitis n.12.per d. l. tutor.

Contrarium tenet Munnoz.de ratiocin.c.9.n. 57.

259 12.Lim nam si aliqua debita extent quorum instrumenta non reperiantur non tenetur tutor in inuentario ponere antequam exigat, Rol. cons 75. n.31. lib.2. nec debita pupilli Papien. in form. lib. red rat.tut. glo. in suo n.13.

260 13.Lim. non obesse tutoris modicæ rei omissionem descriptionis in inuentario licet alioquin dolo omisisse censeretur Tiraq. de iudic. in reb. exig. versic.46.pag.64. Grat.cons.25.n.6. lib. 2. Vital. de claus.in claus. nil nouari inuentarij confectio penden.n.66.pag. 192. & quod tunc sibi in suo iure non præiudicet Cor.cons.246.n. 4. lib. 1. Borgni. de tutor.n.61. de cōi. Montan. supra n. 48. & seq. & non deferri ius iurandum in litem reg. 6. n.18.de cōi. Plot.d.§. 9.n.24. 25.& inuentariū cœpisse sat esse licet nō perfecit cū protestatione addēdi inueniēda Papi. supra n.17. vbi etiam modici defectus libri vel inuētarij rationem non haberi.

261 14.Lim. non procedere si rem occultam Inuentario non posuisset, ex hoc enim tutori nil poterit imputari Bar. in l. tutor qui repertorium n. 15. & 17. de administratio tutor. Plot. de in litem iuran. §.9.n.17. Galganet.d.tit.2.n.18. vel omnia occulta essent vt sine magna & probabili difficultate ac dispendio inueniri, & haberi non possent, Bar. in d. l. tutor. qui repertorium n.15. de admi. tuto. Munoz. de ratiocin.c.9.n.58.& de cassis clausis non positis Rota dec.256. par.2. recentis.

262 15.Lim. in patre tutore contra quem non iuratur in litem Phanuc. vbi supra n.40. licet secus dicat in matre d. part.2. nec tenetur facere inuentarium si habeat vsumfructū Masue. in pract. tit. de tut.& cur.n.10.& Fari. in fragm. par. 2. n.1070. & seq. subdens nō teneri rationem reddere si habeat vsumfructum licet ex malegestis remoueri possit.

263 16.Lim. quando tutor inuentariū cōfecisset sed amisisse probaret tūc enim nō iurabitur in litē cōtra eū Grat.cōs.14.n.18.lib. 1. Phanuc. supra n.41.

264 17.Lim. nō procedere quādo à Iudice tutori inuentariū fuisset ex causa remissū, Bar. in l. tutor qui repertoriū n 13. de admini. tutor. Manzi. supra n.7. puta si plus impendi in cōfectione opus esset quam bona æstimari posset, ac valerēt. Io. de Plate. in l. Mediterraneę n 1. C. de annon. lib. 10. & Menoc. de arb. iudic. casu 72. n. 8. Mōta. supra n. 97. & iuramēto in litē locū non esse reg. 6. n.18. Galganet. d. tit. 2. n. 21. vbi quando patrimonij vires non pādi expediret pupillo infra lim. 37.

265 18.Lim. nō procedere quādo pupillus ei successisset qui bonis cessisset Bal. in l. fin. n. 8. C. qui bon. cede. pos Manzi. supra n.7. d. Q. 3. tertiæ Q. principalis vbi quando nihil haberet.

266 19.Lim. quando pupillus nihil in bonis haberet, tūc enim iudici protestari sufficit nihil in bonis habere, Bal. d.n.8 Manzi. d.n.7. in fine & idem si modicum haberet, Borgni. de tutor. n.61. Montan. d.

K 2 reg.

reg.5.n.95.& iuramētū in litē non præstari reg.6. n.18. Plot.de in litē iuran.§.9.n.11. Viui.dec.364. n.14.& seq.& n.20.

267 20. Lim. non procedere in herede tutoria ac tertijs possessoribus quando lis cum tutore contestata non fuit, vel ipsi non sunt in dolo, licet contestata lite contra hæredes tutoris in litem iuramentum detur, Capie.decis.91.Borgni. de tutor.n.61. Couar.variar.resolutio.lib.1.cap.14. n. 5. in fine. Add. ad Bertaz.cons. crim. 441. lit. B. Galganet. de tutel.lib.2.tit.2.n.14. & tit.28.n.3. & sequent.

268 21. Lim. in curatore ad litem qui non tenetur inuentarium conficere, Cabal. millelo 74. & in dato ad lites vel rem certam, Papien. in forma libel. ad redden. ration. glo. & curatores, Aufrer. ad Cappel. Tholos decis.72. Mantua. sing 582. Monta. supra n.86.dicam infra. in tracta. curatoris, Aret. in §.1.n.2. Inst. de curato. glo. in l. de curationibus.20. C. de episc.aud. Galgan. de tutel. lib.2.tit.2.n. 4. dicam in tractatu curatoris.

269 22. Lim. nam procuratorem constituere potest inuentario non dum facto quamuis, vt suspectus remoueri possit, Alex. cons.86.n.8. lib. 2. dicam infra tit.19.cap.40.Put.dec. 318. lib. 1. in adiuncto autem tutori distinguit dec.414. lib. 1. & Ricci. collect.dec.2393.Rot.dec.330.par.2.recentis.

270 23. Lim. nam licet tutor in dolo dicatur præsertim si eo non confecto gerat, Afflict. dec. 360. & idem in libro rationum, Port.cons.147.n.5.11.50. & 52. vel si inuentarium non fecerit, aut illegitimè fecerit, vel non præsentauerit, Dolan.cons 49. n.24 & 25.lib.1. secus tamen est quando ex causa omisit, Plot. de in litem iurand.§.5.n.37. per l. tutor qui. in princ. de administration. tutor. & l. final.C.arbitr.tut.Mascar.cōclus.772.n.3. Mōtan. de tutel. c. 39.n.245. vt si testator confici vetasset, Annibal. in l. nemo potest n. 395.de legat.primo.

271 24. Lim. vt quamuis inuentarium non fuerit plenè confectum si tamen à Iudice suo decreto fuerit approbatū velut solemniter factū fuisset censeri debet l.final.C.arbitr.tut.Bal.cons.4.in fine.lib.2.

272 25. Lim. in nobili, & diuite à quo dolum abesse præsumitur, Crau.cons.6.n.28.Meno. cons. 22. n. 7. ac proinde contra ipsum non potest iurari.

273 26. Lim. ob dolum in omittendo non deferri in litem iuramentum, licet secus sit vbi dolus in committendo consisteret. Roman.sing.401. alias 406. Port.cons.147.n.24. & seq. Cepha.cons.192.n.52. Borgni. de tutor.n.207. de magis communi quando iure actionis non teneretur, Plo. de in litem iuran.§.28.n.2.

274 27. Lim. expensis pupilli fieri debere non autē tutoris inuentarium conficientis Isern.sing. 5. Ancharan.Q.61.n.4. & seq. part.2. Minsing.cent.6. obseru.39.n.7. Borgni. de tutor. n. 62. ita dicens iudicatum Montan.supra n 2. Carpan. super stat. Mediolā c.317.n.36.Galganet.de tutel.tit.2.n.34.

275 28. Lim. non procedere quando tutori testator legasset vltra inuentarij remissionem ea in quibus condemnari contigisset, tunc enim à dolo in omittendo excusabitur, licet non excusetur si in committendo consisteret; nec in quo tutor locupletior factus reperitur, quoad dolum namque in committendo ne detur delinquendi occasio, non tenet liberatio, Castr.cons.86 n.11.lib.1. Alex. cons 62. lib.4.Ias.cons.14.lib.3. Dec. cons. 178. n. 3. Port. cons.147.n.24. & sequent. Rimin. Iun. in addit. ad Rim.Sen.cons.300.Plot.d §.5.n.17.& 37.alios citat Phanuc. de in litem iurand,part.2.memb. 2. n.54. sed ipse cōtrariū receptius attestatur Borgn. de tutor.n. 207. vide infra tit. 36.& dixi plenè in pactis liberatorijs, Monta.d.reg. 5. n 111. & non dari iuramentum liberatione legata reg. 6. n. 18. Plo.d.§.5 n. 51. vbi etiam si liberatio nulla esset Munnoz.de ratiocin.c.5.n.5.& 6.vbi de omissis nō teneri liberatum à redditione rationum maxime si legatum sit omne in quo condemnaretur, Rol. cons.49.n.34.lib. 1. Meno. de arbitr. cas. 208. n. 24.Affis.concl.18.amp.13.Durant. de tuto.caut. 2. Contra hanc cautelam tenent plures citati à Ferrat.caut.51.n 3.

276 1. Sublim. non procedere quando tutor sciebat tale legatum sibi non fore pro futurum, velut si bona emphiteotica, vel fideicommissaria fuissent, Plot.d.§.5.n.37.Grat.cons.23.n.18.lib.1. Monta. d.reg.5.n 114. secus dicentes si id ignorasset.

277 2. Sublim. non procedere in hærede tutoris cōdemnato ad rationem reddendam cui non prodest liberatio tutori relicta cum verba liberationis nō fuerint ad hæredem tutoris directa, Durant. de tutor.caut 2.n.4.Borgni.de tutor. & curator.n 208. & seq. Phanuc. de in lit.iur.part.2.memb.2.n. 55. ex Cuma.cons.103.nisi & hæredes liberati essent.

278 3 Sublim. vt à redditione rationum liberatio non operetur quo minus tutor reliqua restituere teneatur, Alex. cons.45. in princip & cons.47. n. 3. lib.1.170.n.7. & seq. lib. 2. præsertim à testatore ignorata n.8.Cepol caut.221.n.14.Cor.cōs. 243. n.13.lib.3.Ruin.cōs.70.n.8.lib 4.Barbat.cons. 68. in fine.lib.2. vide infra tit.36.Meno.cons.22.n. 2. vbi de existentibus penes tutorem, Port.cons. 147. n.25. & seq. de communi Dec.cons.178.n. 1. ante finem Paris.cons.21.n.56. & seq. lib.2. Papien. in form.lib. ad red.rat. tut. verbo Analogistas. Rot. dec.650.par.2.recentis idem dicens si amplissimis sit verbis relictum, Cras.§. legatum Q.40. n. 5. ex communi, & quæ possunt vendicari, receptissimā dicit n.3.Aldob. in §. peculium, Inst de legat.

279 1. Lim. non procedere quādo testator à restitutione reliquorum liberasset Corn.cons. 313.lib. 1.

280 2. Lim. nam si testator hæredem grauauerit, vt tutorem liberet, tunc a dolo commisso, & reliquorū restitutione tutor liber euadet secūdū, Ang. cōs. 144. & Dec.cons.178.n.2. de cōi. Cras. supra n. 6.

281 Contrarium tenet, Sali.in l. creditor.n.5.māda, Ruin.cons.69.n.5.lib.2.Port.cons. 147. n. 4. post, Alex.cons.164.n.2.lib.5.Cotta. in memorabil verbo, tutor testamentarius. de magis cōmuni, Phanuc. de in litem iurand.part.2. sub n.54 memb.2.

282 4. Sublim. non liberari tutorem à dolose gestis Salic. in l. creditor.n.5. mandati, Corn cons. 313. lib.1.Alex.cons.47.n 3.lib.1. & cons.74.n.2.lib.7. Bertr.cōs.108. in secūdā primæ partis vbi tradit à quibus tutorē ea eximat liberatio, Barbat.cōs.68.n 6.lib.2.Ceph.cōs. 192 n.5.Boer.decis.124.n.7.&8. Rosel.cōs.145.n.8. inter cōs.vlt volūt. nec culpa

n.12.

n.12. Rimin.conf 309. Menoch. conf. 22. n. 5. & de præsump.lib 5 præs 164.n.7.Thes.dec.74.n.6. dixi in pactis liberatorijs Cepol. caut. 221. n. 13. vbi idem de lata culpa de magis communi Fanuc. d.n.54. & quando tutor gessisset non seruatis seruandis.n.56. nisi solemnia à testatore fuissent remissa ex Rui.conf 126 n. 2. lib. 5. Papien. d. glo. Analogistas. Aldobr. supra.

283 1. Lim. non procedere in dolo præsumpto à quo procedit liberatio Menoch. conf. 22. n. 5. Mastril. dec. 124. Rot. Rom. dec. 377. part. 1. recent. de cõi. Seraphi. priuil. iuram. 108 n. 10. & Cag. in l. contractus. n 75. de reg. iur. qui in omittẽdo consistit. Rot. dec. 311. cri. per Farin. 409. par. 2. recentis.

284 2. Lim. non procedere lapso biennio Ceph cõf. 192. n. 22. l. fi. C. de dol. Munnoz. de ratioci. c. 42. n. 15.

285 1. Sublim. vt licet doli actio biennio tollatur, remanet tamen in factum actio qua dolum committens post biennium conueniri potest ad annos vsque triginta glo in l. fin. verbo. dolum C. de dolo nõ tamen affici pœna furti poterit (nisi animus contrectandi cõstet) sed in duplũ teneatur l. actione. de tut. & rat distrah.

286 2. Sublim. non procedere quando ad huc viget dolus nempe quousque tutor vel alter retinet aliena, tunc enim actio doli perpetuò competet cap. fin. de præscriptio. glo. in l. itaque. §. fin. verbo. perpetuo de dolo, de cõmuni omnium testatur, Cur. Iun. conf. 51. n. 4 Caccheran. decis. pedemont 58. n 37. in fine & quando dolo retineret aliquis publicus annonas vel pecunias corporali etiam pœna puniri probat Munnoz. supra n. 17. vide infra tit. 34. sub n. 189. vbi de peculato, & residuis, & arbitrariam esse pęnam quę deportationem ac substantiæ totius iacturam non progreditur l. nulli. C. de cond. in pub. horrei lib. 10. Munnoz supra n. 20. sed vbi extraordinariæ pœnæ tantum locus est cessare corporalem n. 23 de quo tamen die vt per Farin. Q. crim. 86. & dolo cessante non esse locum etiam extraordinariæ pœnæ ex communiori Ond. conf. 109. n. 29. lib. 1.

287 3. Sublim. non procedere quando de actus nullitate ageretur, quia ius dicendi nullum pro quo competit iudicis officium secundum doctrinam, Bar. communiter receptam in l. quæ sub conditione. §. fin. de conditio. institutio. cui non nisi annis triginta præscribitur glo. communiter ab omnibus recepta in l sicut C de præscriptio. 30. vel 40. annor. nullitatis dictio nisi annis triginta minime tollitur de communi testatur, Cur. Iun. conf. 51 n. 5 & agendo tolli 30. annis Serafi. dec. 957. in fi. Coccin. dec. 306. Rot. dec. 574. n. 4. part. 1. recentis. 715. n. 4. excipi autẽ de ea potest sine tẽporis præfinitione Mant. de contract lib. 7. tit. 11. n. 7. & seq. & Rot. dec. 240. n. 18. par. 1. diuers.

288 5. Sublim 28. lim. nõ operari nisi respectu scrupulosæ, & exactissimæ exactionis non autem, vt tutor rationem reddere, & reliqua restituere non teneatur, Barbat. conf. 68. n. 6. lib. 2. Paris. conf 21. n. 55. & seq. lib. 2. Mantica conf. 161. n. 5. de cõi. Port. conf. 147. n. 3. & 4. de magis communi Botta. cons. 46. n. 21. & plene dixi in pactis liberatorijs, Rot. dec. 73. n. 6. part. 1. recentis. de communi, Cras. supra n. 7.

289 6. Sublim. non censeri à futuro dolo liberatum licet in præterito secus sit de magis communi, Alciat. reg. 1. præsump. 6. Paris. conf. 80. n. 53. lib. 2. Cotta. in memorab. verbo. tutor testamentarius, Phanuc. de in lit. iur. part. 2. memb. 2. n. 54. Port. conf 147. n. 12. & ob dolum, & latam culpam cõueniri posse Corbul. de iur. empt. de caus. priuat. ob non sol. cano. amp. 29. n. 15. & seq. de communi Cras. supra n. 7.

290 1. Lim. non procedere in conuincto cui remissa fuit rationum redditio, hic enim nisi bonam fidem præstare non tenetur, Dec. conf. 178. n. 4. Cepha. conf. 192. in fine.

291 2. Lim. quando tutori testator legasset quicquid pro tutelæ administratione condemnari tutorem contigisset tunc enim dolus futurus remissus videtur, Alex. conf. 54. n. 5. lib. 2. vide supra n. 275.

292 Contrarium tenet, Bero. conf. 37. n. 10. lib. 1. vbi in specie reprobat, Alex. d. conf late Rui. conf. 69. n. 5. 6. lib. 2. de communi, Dec. conf. 178. n. 1. 2. & 3. intelligendo si dolus in committendo consisteret dicam infra tit. 34. de communi Dec. conf. 192. per totum. & Plo. de in lit. iur. §. 9. n. 1. secus dicentes in præsumpto si tutor conuinctus sit, nec locupletior effectus, vt per eos Ceph. conf. 192. n. 49. & seq. vbi in omittendo remitti non si in committendo versetur. de communi Cras. in §. legatũ. Q. 40. n 8. Coua. var. lib. 2. c. 14. n. 4. vers. cœterũ secus de præterita gestione dicens, & Munnoz. de ratioci. c. 5. n. 23. est tex in l. 6 vbi Bar. de admi. tut. vbi tamen secus de damno, quod sua culpa sẽtiret sine dolo.

293 7. Sublim. tale legatum tutori non prodesse nisi tutelam suscepetit seruatis solemnitatibus à iure inductis nisi fuissent à testatore tutori remissę Ruin. conf. 126. n. 2. lib. 5. Phanuc. d. membr. 2. n. 56.

294 8. Sublim. non procedere quando per quatuor testes publica vox & fama doli tutoris probata fuisset Grat. conf. 23. n. 6 lib. 1.

295 9. Sublim. nam liberatio non prodest quando administratio cœpta fuit prius quam tutori decerneretur vel inuentarium, & solemnia requisita interuenirent Rui. conf. 70. n. 7. 8. lib. 4. Phanuc. supra. n. 56.

296 1. Lim. non procedere quando solemnia tutori fuissent à testatore remissa, Ruin. conf. 126. n. 2. lib. 5. Phanuc. d. n. 56.

297 10. Sublim. non operari eiusmodi liberationis legatum respectu doli committendo consistentis, vt per citatos in limitatione, & Soc. conf. 72 lib. 3. Dec. conf 178. n. 1. Crau. conf. 193. n. 9. Port. conf. 147. n. 25. & seq. & n. 36. Montan. supra. n. 117. d. reg. 5. vide supra n. 275. 292. de cõi. Plot. § 9. n. 1.

298 11. Sublim. nam si tutor à tutela se excusaret legatum liberationis aliudue amittet tutela contemplatione relictum l. qui tutelam 28. vbi Bar. de testa. tut. l. tutor §. quę tutoribus. de excusatio. tutor. Dec. conf. 178. n. 1. & 2. Montan. d. reg. 5. n. 118. vide infra tit. 25. n. 180. Plot. de in litem. iurari. §. 9. n. 3. vide supra n. 245. Papien. in form. lib. red.

rat.tut.glo.suos. vbi etiam in dubio legatum factum censeri contemplatione gerendæ tutelæ, senat. Dolan.dec.120.n.30. vbi hæredi dari non pupillo subdens ex communi quod pars dotatæ exclusæ à successione applicetur fratri non sorori nõ dotatæ, licet ipse teneat vtrique applicari quando dotata successioni renunciauit. Surd. de ali. tit. 8. priu.23. vbi idem si esset coniunctus, & si alij cum onere vel conditione vel modo relictum sit, dic. vt ibi.tit.9.Q.23. siue legatum vel inter viuos cum onere datum sit si sit acceptatum non potest repudiari idem dicens de emphiteosi feudo, & huiusmodi etiam in contractu innominato nec rem oneratam in alium transferens liberatur, & in innominatis pœnitentię locum non esse re non integra dotis piæ causa, & alimentorum fauore nec quoad eum qui nõ impleuit per tot.& Manti. de cõtr. lib.7.tit.13.n.55.lib 1.tit.8.n.36. Rot. dec. 471. par.1.diuers. dixi plene in tract. permutationum de feudi refutatione vide latè Pereg. dec. 150. & à successione dotata exclusa dotãtis intelligi, Rot. dec.321.par.5. diuerso nisi expressè verba repugnent.

299 12. Sublim. non procedere statuto contrarium disponente, Plot.d.§.9.n.3.

300 1.Lim. nam statuta mandans inuentarium fieri debere non obstante contraria testatoris dispositione non procedit in libro rationum, quem tutor facere ob d. legatum non tenebitur, Plot. supra n.5. ex eo quod in conectorijs non fiat extensio etiam ex maioritate rationis ex communi.

301 2. Lim. vt si statutum loquatur de tutoribus nõ compræhendat tutrices de quibus distinctè locutũ fuit, tunc enim masculinum non concipit fœminũ Plot supra.n.8.

13. Sublim. quando tutor liberationi huic renunciasset Alex.cons.102.n.9.lib 1.Alunnoz supra n. 24. vel conditio sub qua relicta fuit defecisset, Rot. dec.73.n.5.part.1.recentis.

302 29. Lim. in eo qui administrationem sibi decerni solemniter distulisset, nam cum hoc casu ad manus tutoris nihil peruenerit in dolo esse non potest, sed in mera culpa ideo iuramento in litem locus non erit Barb.cõs.60.col.1 & 2.lib.3:Phanuc. de in lit. iuran. part. 2. membr. 2. n. 57. Decia. cons.85.n.52.lib.5.

303 30. Lim. in patre legitimo administratore, qui non tenetur inuentarium facere de cõmuni, Bal. & Cor. in l. cum oportet. §. non autem C. de bon. quæ liber. Albe. in l. 1. n. 2. C. de bon. mater. de cõmuni, Boer. decis.61.n.5.Minsing.cent.2.obs. 93. vbi rationem affert.; habet enim pater totum commodum proprietate excepta de cõmuni, Mõtan. de tutel.cap.32.reg.5.n.89.Masuer. in pract. tit. de tut. & cur.n.10. nec contra cum filius in litem iurat. Phanuc. de in lit. iur. part. 2.memb.2.n. 40.

304 31.Lim. in actore, qui gerit nomine, & periculo tutoris qui inuentarium facere minime tenetur. l. solet. de tutel. l. ita autem §. gessisse de administrat.tutor.Bar. in l. tutor. qui.n.2.eod. tit. Montan.d.reg.5.n.91.

305 32.Lim. nam tutores, & curatores moram purgare possunt, & inuentarium conficere priusquam gerant. Bal. in l. 1.§.itẽ solet. de offi.præfect. Vrb. Barba.cons.60.lib 3. Ruin. cons. 29. n. 11. lib. 5. Plot.d.§.9.n.26.Monta.d.reg.5.n. 92.

306 33.Lim quando tutori non fecisse inuentarium non fuisset oppositum tunc enim gesta valebunt, Vant. de nullitat.tit.11.n. 150. ex Bal in l. final. C. de magistr.conuen.Montan supra. n. 119 sed id non probant, Bal. & Vant. sed tantum præpostlerationem ordinis non vitiare cessante dolo tutoris.

307 34.Lim. non procedere quando plus impensũ fuisset in inuentarij confectione quam res pupilli valerent, tunc enim si fuerit omissum non iurabitur in litem, Plot.d.§9.n.19.Montan. de tutel c. 32.reg.6.n.18.Galg.d.tit.2.n.22.Fanuc. de in lit. iur.part.2.membr.2.n.44. Garzius, de expens. c. 20. in fi.Munnoz. de ratiocin.c.9. n. 60. Phanuc. de in lit. iur.part.2.memb.2.n.44. Viui. dec. 364. n.16.

308 35.Lim. tutorem ex eo non puniri quod debita in inuentario descripta non fuerint, Bar. in l. tutor qui repertorium. n. 10. de administratio.tutor. Aret.cons.147.n.1.Galganet. de tutel.lib.2.tit.2. n.15.

309 36.Lim. non teneri tutorem inuentarium facere quando res pupilli nec expensas nec redditus habent, vel vniformes haberent, tunc nec inuentario, neque libro opus esse tenet, Galgan. lib. 2. tit.2.n.41. quamuis id non bene probet sustineri tamen posset limitatio ex dictis supra lim. 8.

310 37.Lim. non procedere quanda expediret pupillo inuentarium non fuisse factum ne ipsius patrimonij quantitas pandatur, Bar. in l. tutor qui repertorium n.19. de administrat.tutor, Rip. in l. nemo potest.n.81. de leg. primo, Cap.Tholos.decis.289.Plot.d.§.9.n.20. Iacob. à Canib. de executor.vltim.volunt.§. repetitis. n. 13. Galganet. de tutel.lib.2.tit.2.n.21. & 41. vide supra lim. 17. Mars.sing.520.Munnoz. de ratiocin.c.9.n.62. intelligens nisi minor bona haberet.

311 38.Lim. non procedere in fratre communia administrante qui non tenetur facere inuentarium, Abb.cons.12.n.6.dub.lib. 1.Corn.cons 24. lib. 1. Gab.cons.148.n.3.lib. 1. Galgan. de tutel. lib. 2. tit.2. in fine, Masuer.d.tit. de tut. & cur.n.13. vbi idem in patruo n.14.

312 1.Sublim. non procedere quando ea tamquam tutor administraret, tunc, etenim teneretur inuẽtarium conficere, Soc.cons.46.lib. 1.Galga.supra.

313 39. Lim. nam fideiussor tutoris non tenetur in eo, quod vltra rei valorem iuratum fuit puta ex contumacia, Bar. in l.1. de in litem iuran. Galganet.d.tit.28.n.9. & idem de fideiussore, Dec. nisi in omnem casum fideiussisset, Roma.cons.270.n. 7. Boer.dec.314.n.2.Gratia.discep.840.n.27. 28. nec iurari in litem contra tutoris fideiussorẽ, Cast. cons.124.n.3.lib.1.

314 40. Lim. in iudicijs stricti iuris non deferri d. iuramentum in litem nisi re post moram debitoris perempta, vt eam iudex nequeat æstimare l. alias. 9. & l. in actionibus. §. plane vbi glo. de in lit. iur. & Docto ibi Galganet.d.tit. 28. n. 13. & in stricti iuris

iuris arbitrarijs ratione loci puta si in loco promisso non soluatur interesse per testes probari debet, Plo. §. 22. n. 6. Intrigl. sing. 99. n. 325. lib. 3 Farin. in fragment. par. 2. n. 994. & seq. nisi ex accidenti arbitrariæ fiant.

315 41. Lim. nam si in actionibus bonæ fidei quis liberari possit interesse singulare præstando non iurabitur in litem l. 1. de actio. emp. glo. in d. l. in actionibus versic, in bonæfidei vbi, Doc. Galganet. d. n. 13.

316 42. Lim. vt si nolit actor iurare, sed aduersariũ quanti res est condemnari malit, tametsi possessor à dolo non sit immunis, iurare minime cogetur inuitus l. quod si 71. de rei vendicatio. quod etiam in actione tutelæ procedit l. 4. de in lit. iuran. vbi, Doc. Galganet. supra n. 14.

317 43 Lim. nam iudex quantitatem interesse super quot in litem iurari debet moderari potest. Bellam decis 721. Galganet. supra. n. 19. & sequent. Riui collect dec. 1340. vide supra sub n. 229. lim. 13. & infra n. 320. versic. nec nisi.

318 44. Lim non iurari in litem si necessaria gesserit tutor ante inuentarium, & rationum librum confectum si inuentarium præcedere debebant; vel ea forent quæ pupillo non possent obesse, imo illis non administratis tutor teneretur facto, vel non confecto inuentario, Bar in l. tutor qui repertorium n. 27. in fine. de administratio. tutor. Ruin. cons 89. n. 7. lib. 5. Plot. de in lit. iuran. §. 9. n. 23.

319 45 Lim. nam tutor excusatur si inuentarium non fecerit ex quo iustam causam habuit credendi se non esse tutorem Gratia, disceptatio. 240. n. 15 vbi testatur, Rotam ita firmasse. vide supra lim 2.

320 46. Lim. cessante dolo vero id est qui non probatur manifestis indicijs in litem non iurari l. dolum C de dolo Ias. in l. si quando n. 37 ex communi, & ibi, Plot. n. 768. & seq. alias §. 50. n. 29. & seq. de communi Dec. in l. in actionib n 17 de in lit iur Bero cõs. 195. n. 11. lib. 1. Crau. cõs 947. & seq. Villalob. comun opi. lit. 1. n. 153. si verò præsũptus nõ leuibus sed vrgentibus indicijs probaretur tunc etiam pro præsumpto dolo daretur. Plo. supra, Riui collect decis. 1349. vbi respectu doli præsumpti in omittendo scilicet consistentis citat Afflict dec. 360. & Rot. Auen. decis. 59. Ias. cons. 174. n. 3 lib. 2. Alex. cõs. 58 n. 16. lib. 1. Rui. cons. 54. n. 14. lib. 1. Fanuc. de in lit iur. part. 2. memb. 2. n. 5. & seq. vbi etiam probat duplicem esse dolum præsũptum probationis, & essentiæ vbi tamen contra tutorem probat in litem etiam ex præsumpto dolo iurari, non tamen æternam damnationem nisi ex vero incurri, & animo maculato & n. 11. ob latã culpam non deferri probat Affis. concl. 39. & de communi, Bero cõs 195. n. 11. lib. 1. & Bertaz. cõs. cri. 16 n 14. sed quoad tutorem vide supra n. 134 & sub n. 229. qui dolus coniecturis excludetur puta consanguinitate, & approbatione fidei tutoris à testatore facta, nobilitate lucro administrando facto, si sit homo bonæ fidei, vel famæ vel simplex arbitrio iudicis Fanuc. de in lit. iur. part. 2. memb. 2 n. 45. & seq. sed contra tutorem ex culpa dari, Gratia. dec. 90. n. 5. & seq. & lim. communem. dicit, Gargia. patro. 91. lib. 1. Cabal. cons. 47. lib. 2. & idem si ex statuto contra damnum inferentes daretur. Plo. §. 49. n. 16. vide infra vers. 36. Farin. in fragmen. par. 2. n. 1015. nec datur ex lata culpa nisi in actione tutelæ vel aliud statuto caueatur; nec etiam ex culpa datur n. 1018. & seq. nec ex dolo præsumpto nisi statutum cum præsumat, vel cogentes sint coniecturæ n. 1020. & 1021. nec datur ob morem quia culpa est n. 1028.

IVRAMENTVM IN LITEM CESSAT CASIBVS INFRASCRIPTIS.

1 Iuramentum in litem veritatis non datur nisi plura concurrant primum à iudice non a parte deferri debet. 2. natura actionis intentatę hoc pati debet. 3. dolus aduersarij requiritur, & 4. probationis, & veritatis difficultas. 5. habilitas iurantis, quod sit dominus vel quasi, Doc. in l. in actionibus. de in lit. iur. Ias. n. 34. de communi Soc. cons. 46. n. 5. lib. 1. Alex. cons. 58. n. 5 lib. 1. Papiẽ. in for. libel. in actio. real glo. & in florenis n. 36. Ias. cons. 174. n. 3. lib. 2. Natt. cons 79. n. 13. vbi dolum elicit ex eo, quod quis non fecit id, ad quod tenebatur, & difficultatem probationis vbi res ad oculum demonstrari non potest Manci. de iuram. part. 2. art. 8. Gargia. patro. 91 n 8. lib. 1 Buri. cõs. 105. Masc. cent. 4. obs 12. n. 2. Menoch. obs. 208. n. 1. de communi, Paris. cons 74. n. 7. lib. 1. Rim. Iun cons. 43. n 42. de communi, Machel. patroci. 18. n. 5. Plo. §. 52. n. 15. Crau. cons. 931. n. 13. Dec. cri. d. l. in actionibus n. 13. qui loquuntur de dolo & difficultate probationis de quibus, & alijs requisitis, Coler. dec. 2. Riui. collect. decis. 2383. Phanuc. de in lit. iur. part 2. memb 1. n. 1 vbi à iudice deferri, & arbitro non a notario nisi iudicis iussu, termino probatorio iurari debere nisi postea dolus committatur, vel defectu iudicis iurari nequeat, quo casu protestari sat est memb. vlt. 2. par. n. 5. & seq. sufficere autem iudicis approbationẽ Meno. cons. 217. n. 35. in actionibus vero bonæfidei, & arbitrarijs & in iussu iudicis contempto ex solo dolo iuratur licet probationis difficultas cesset, Bal. cons. 345. in fi. lib. 2. Ias. in d. l. in actionibus n. 40. Plot d. n 15. & §. 4. n. 53. Diaz. reg. 385. qui post Ias. d. n. 40. non deferri probat etiã alijs concurrentibus quando ex alterius dolo conuenitur, & in termino probatorio deferri debere nisi eo vigente iudex numquam sedisset, & actor protestatus esset, vel nisi ante petitum fuisset, tunc enim post causæ conclusionem præstari posset, & si dolus post sententiam commissus fuisset tunc postea præstari posset, pro vt etsi petitum delatum non fuisset, & in actu sententiæ proferendæ vel paulo post deferri debet, Plo §. 51. n. 1. Bertaz. cõs. cri. 17. n. 15. Phanuc. supra membr. 5 n. 6. part. 3. vbi etiam dicunt non posse præstari ante litem contestatam; & dicit, Hieron. de Ment. de fini. c. 69. n. 12. & 13. in bonæfidei actionibus præstari post litem contestatam, & ante sententiam, in arbitrarijs, & in rem post sententiam, tunc enim arbitrariæ dicuntur quando pars iudici parere contempsit, Papi. supra n. 26. & seq. & inter mercatores

tores vsque ad causæ conclusionem deferri posse, Bal. cons. 345. in fi. lib. 2. instantia autem elapsa non præfixa iudici non defertur quando tempus instantiæ vel causæ præfixum foret; licet deferatur si iudici præfixum fuisset Dec. cons. 550. Paris. cons. 158. lib. 4. de communi Plo. §. 50. n. 40. in actionibus autem bonæfidei iuramentum in litem affectionis defertur post publicatas attestationes, ante causæ conclusionem, & vnica sufficit sententia, nec requiritur iussus, quodque restituat de cõi. Bolog. in d. l. in actionibus n. 74. vers. circa, & Phanuc. d. memb. seu c. 5. n. 13. Intrig. sing. 99. n. 321. & seq. lib. 3. in bonæfidei; & in stricti iuris contractibus cum Principe initis, & vbi ius canonicum seruatur in litem iurari ex dolo tantum, Paris. cons. 75. n. 32. & seq. lib. 1. ex coniecturis posse deferri, & sat esse rem non apparere probat. in actionib. bonæfidei sufficit dolus aduersarij, & alienus dolus sufficit, Diaz. reg. 385. lib. 9. reg. iur. fol. 768. col. 2. Ias. in d. l. in actionib. n. 34.

2 Contra hæredem, ac bonorum possessorem nõ defertur in litem iuramentum nisi lite cum defuncto contestata, vel nisi ex dolo hæredis, Cresc. dec. 5. de iur. iur. Burs. cons. 105. n. 8. Manci. de iuram. part. 2. art. 8. n. 20. Rot. Auen. dec. 106. ante fin. Affis. concl. 18. lim. 1. Intrig. de feud. cent. 1. Q. 45. n. 131. & seq Phanuc. de in lit. iur. part. 2. memb. 4. n. 8. & seq. vbi pœnam ipso iure impositam hæredes afficere, etiam non dum lata sententia, alioquin secus ex receptissima, secus etiam quoad tertium, & n. 13. iuramentum in litem veritatis contra hæredem dari lite cum defuncto contestata etiam in contractibus puta tutelæ idem probans vbi lis non contestaretur, nam primus actus merita concernens vim litis contestatæ obtinet n. 14. & idem si lite cum defuncto contestata, dolus per defunctum committeretur, & in iuramento affectionis ob rei restitutionem si contestata lis sit, & ea contestata si dolus in lite commissus sit iurari n. 16. pro, vt si ad iudicis mandatum non restituat n. 17. non tamen dari ex dolo initio commisso per defunctum rem perdendo, nisi lite contestata; dolo autem per defunctum non commisso, non iuratur contra hæredem, nisi defunctus condemnatus sit, nec iudici paruerit in restituendo ex commmuni, & contra hæredem tutoris non dari nisi ex dolo hęredis, Alcia. cons. 237. n. 4. ex l. 1. C. de in lit. iur. sed contra tutoris hæredem, & cuius hæredem ob dolum vel latam culpam non restituentem in litẽ iurari l. 2. vbi Salic. C. eod. at lite contestata iurabitur contra hæredem ex lata culpa tutoris, & leui l. 4. vbi Sali. C. eod. & ob dolum hæredis non tutoris l. 5. C. eod. & vide infra vers. 48. Crau. cons. 369. n. 40. vbi dari lite contestata cum defuncto, & si ad hæredem peruenit etiam præsumptiuè, & ex proprio dolo.

3 Contra patrem filio in litem iuramentum non defertur, Plo §. 5. n. 9. 10. Phanuc. part. 2. memb. 2. n. 39. 40. Boer. dec. 61. Mins. cent. 2. obs. 93. Riui. collect. dec. 2384. qui tamen secus probare videntur respectu redditionis rationum quando pater dilapidaret Intrig. sing. 99. n. 429. & seq. lib. 3. secus contra matrem tenentes.

4 Nec taxatione iudicis non præcedente non deferri, Boer. dec. 55. n. 3. Hieron. de Mont. de fini. c. 69. n. 9. 10. parte citata quæ, à taxatione appellare potest, vt ex Cacche. dec. 60. probat Ricci. supra sed Cacche. ibi non probat sed dec. 61. n. 8. ex communi probat iuramentum referentem appellare posse, & taxationem exigi, Afflic. dec. 169. n. 9. de communi Phanuc. part. 3. memb. 1. n. 10. memb. 3. n. 3. Intrig. sing. 99. n. 464. lib. 3. quam taxam reuocare iudex potest praestito etiam iuramento secundum magis communem licet, negatiua verior sit eo præstito Boer. dec. 55. n. 3. Affl. dec. 360. vbi in fine negatiuam tenet Phanuc. part. 3. memb. 2. n. 6. & seq. & Masc. concl. 904. ex communi probat taxationem præcedere debere in iuramento veritatis, & sequi in iuramento affectionis. Munnoz. de ratiocin. c. 9. n. 38. & dicit Manci. d. art. 7. n. 20. duplum excedere non posse. Phanuc. d. part. 3 memb. 1. omni casu taxare posse probat ex cõmuni, & iudicem rerum circumstantias considerare debere subdens, & in iuramento affectionis secundum sententiæ tempus, in veritatis autem iuramento, litis contestatę non excedendo rei veri valoris duplam ex magis cõi licet ipse ab hoc recedat, & Intrigl. supra, Bal. cons. 345. n. 2. & 3. lib. 2. vbi à iudice iuramentum approbari sat esse. vide infra ad finem huius num. 320. vers. taxationem Scain. dec Bono. 96. n. 13. & seq. vbi iudicem ex se iustum precium perquirere debere, & interesse damna, & expensas.

5 Nec contra furem iurabitur nisi constito de furto, Crau. cons 289. n. 5. illo autem probato die vt supra n. 229.

6 Nec in actionibus stricti iuris in litem iuratur l. in actionibus. de in lit. iur. vbi glo. & Doc. nisi iudicis mandato non pareatur, Alex. cons. 214. in fi. lib. 7. Plo. §. 25. n. 10. vel nisi dolus aduersarij, & probationis difficultas concurrant glo. & Bar. in d. l. in actionibus de communi, Aret. n. 19. & Ias. n. 39. Plo. §. 26. n. 1. de communi Rim. Iun. cõs. 43. n. 29. vel mora aduersarij de communi Plo. §. 27. n. 1. cum difficultate probationis, vt per eos. Rot. Rom. dec. 448. part 4. diuers. In bonæfidei actionibus autem ex sola mora defertur l. nummis. ubi glo. uerbo sua die, Alex. & Ias. n. 17. 18. Plo supra n. 2. & ex dolo aduersarij etiam cessante difficultate probationis d. l. nummis. inf. Ias. in d. l. in actionibus n. 40. ubi etiam non deferri si quis ex dolo alterius conueniatur. In actionibus etiam stricti iuris defertur in casu l. si per alium. §. 1. ne quis eum, & l. tenetur. si quid in fraud. patr. & datur etiam si peremptæ rei æstimatio ueritatis probanda esset Phanuc part 2. memb. 2 n. 3 uers. sed si Paul. & memb. 3. n. 5. in actionibus in rem iurari de affectione, & in bonæfidei quoad eas quę ad rei restitutionem diriguntur; sed in stricti iuris ueritatis dari ob dolum aduersari, ac difficultatẽ probationis ad rei restituendæ non extantis æstimationem faciendam, In arbitrarijs autem dari etiam si arbitrium stricti iuris actionibus accedat, & in actione qualibet in rem datur ex communi omnium n. 9. & pro seruitute reali n. 10. non in actione personali; & pignoratitia, ac semiana n.

11.12. contra extraneum intentata, non contra debitorem qui lata sententia debitum offerat datur etiã in actione ad exhibẽdũ n.16. & in personalibus in rẽ scriptis.n.18. in actione Fauiana, quod metus causa,rerũ amotarũ, de dolo, contra possessorem, & in interdictis, & in actione mixta finium regundorum num. seq. & si iudici circa rei restitutionem non pareatur. n. 25. in actionibus bonæ fidei ad rem restituendam affectionis datur, non ad rem etiam pupillo debitam, sed hoc casu datur veritatis. n. 28. & seq. datur etiam in actione contraria, si de rei restitutione agatur ex communi n. 34. & in actione empti ex communi n. 36. si rei tradendæ potestatem venditor habeat in stricti iuris ex communi datur si iudici non pareatur circa rei restitutionem n. 38. & seq. In arbitrarijs ratione loci non iuratur n. 42. Manci. de iuram. part. 2. art. 7. in bonæ fidei dari non in stricti iuris nisi arbitrariæ fiant quia iudici non pareatur, & in realibus iudicis est arbitrio, & ob dolum etiam, & ratione conuenti loci arbitrariæ fiunt, & datur si res nostra sit non nobis debita, Plo. §. 24. Intrigl. sing. 99. n. 326. lib. 3. & num. seq. post Phanuc. d. memb. 3. in actione publiciana dari nisi intentata esset contra eum qui se dominum probaret, in negatoria, & confessoria in incorporalibus, pignoratitia, hipothecaria, & saluiano, ac seruiana, & in rei vendicatione legatario contra hæredem datur, in noxali, in actione ad exhibendum vendicationi præambula, in omni actione personali in rem scripta Fauiana, rerum amotarum, quod metus causa, de dolo, interdictis, finium regundorum, in bonę fidei ad rei restitutionem tam directis quam cõtrarijs; & in actione locati non tamen operarum secundum Phanuc. d. c. 3 n. 28. sed etiam contra locatorem operarum dari. Alex. conf. 214. lib. 7. Plo. §. 4. n. 80. non contra agentem actione contraria de communi, Phanuc. supra n. 34. & Intrig. supra n. 353. & 354. commodati actione pro rei restitutione iuratur, Phanuc. supra n. 30. & seq. Intrig. supra n. 355. & seq. in petitione hæreditatis, empti depositi, familiæ ercisundæ communi diuidundo, dotis actione soluendæ vel repetendæ, pro socio, mandati, & negociorum gestorum in litem iurari, vt per eos num. seq. & in stricti iuris personalibus ad restituendum rem dari, & contra conuentum conditione furtiua, & nolentem restituere si restituere sit damnatus, & in condictione ob causam, & in debiti, & in actione præscriptis verbis ad restituendum; & si Reus non paruerit iudici factum promissum præcipienti, vt per eos, qui nempe, Phanuc. n. 43. ex d. l. in actionibus §. planè, & Intrig. n. 409. prædictam actionum distinctionem fieri subdunt respectu interesse affectionis, nam quoad iuramentum in litem veritatis dolus sufficit vel difficultas probandi, vel rerum iactura.

7 Vbi officium iudicis tantum competit non datur, Phanuc. supra n. 45. ex communi nisi imploretur in executionem alicuius actionis, nec ideo dari ob cautionem damni infecti, & dũmodo non agatur de cautione actionis iure non præstita pro rei restitutione, hoc enim casu iuratur; neque datur contra turbantem in possessione missum; quod si actiones sint personales respectu rei, & detur petitorium, & possessorium, reales censentur, & iuratur; in personali verò datur veritatis tantum ex do lo num. seq. in stricti iuris non dari nisi res ad mãdata iudicis non restituatur Turza communi opi. reg. 14. & 15. Ias. in l. in actionibus n. 34. in fi. de in lit. iur.

8 Nec contra eum qui alieno nomine quid egit, vel ex iusta causa, Cor. conf. 205. n. 7. lib. 2. Affis. concl. 18. lim. 4. & 5.

9 Nec contra pascentes armẽta in alieno ex consuetudine, Affis. supra lim. 6.

10 Nec contrarijs in actionibus datur de cõmuni, Alex. conf. 214. n. 7. lib. 3. & Matte. cõi. opi. verbo. iuramentum, Phanuc. d. memb. 3. part. 2. n. 34. nisi de restitutione rei agatur.

11 Nec contra curatorem hæreditatis iacentis, Cresc. dec. 5. de iur. iur.

12 Nec probata amissione rei etiam per ius iurãdum Alex. conf. 158. n. 5. vers. & per prædicta lib. 1. Gratia. discept. 262. n. 48.

13 Nec impuberi defertur qui XIV. annum non expleuit, licet eius tutor possit ex verlori, & magis communi, Phanuc. de in lit. iur. part. 2. memb. 1. n. 12. & 15. vbi etiam curatorem iurare posse, matremque si tutrix sit Gratian. discep. 525. n. 2. per l. 4. de in lit. iur. & c. pueri 22. Q. 4. Munnoz. de ratiocin. cap. 9. n. 73. & seq. Farin in fragmen. par. 2039. vbi tamen matrem pro pupillo non admitti, adolescentem vero posse iurare.

14 Nec furioso datur, Phanuc. supra n. 13.

15 Nec prodigo defertur, Alex. in l. videamus. in princ. n. 10. de in lit. iur. Bertaz. in respect. verbo. prodigus. vers. 41. Affis. concl. 22. lim. 1. Fari. d. par. 2. n. 1041. vers. 6.

16 Contrarium tenent Fulg. & Cum. quos refert, & sequitur, Panuc. d. membr. 1. n. 14.

17 Nec personæ coniunctæ agenti datur, Bar. in l. vulgo. per illum tex. de in lit. iuran Ias. in l. exigendi. n. 10. lim. 15. C de iur. fisc. Phanuc. de in lit. iuran. d. membr. 1. n. 18. Gratia. discept. 401. n. 14.

18 Nec procuratori domino litis etiam, idest instantiæ, nisi speciale mandatum haberet, Bar. in l. qui bona § qui alieno. de dam infect. Ias. in d. l. vulgo de communi, Phanuc. d. membr. 1. n. 20. Affis. concl. 22. lim. 2. Farin. d. par. 2 n. 1047. dari tamen ei qui suo nomine litem contestatus esset ac domino.

19 Nec illi qui testis esse non potest defertur, Plo. §. 10 n. 7. Phanuc. supra n 25. Intrigl. supra. n. 412. vel non est omni exceptione maior, Farin. supra n. 1040.

20 Nec iudeo defertur contra christianum, etiam conuerso, Phanuc. supra n. 26. ex mente, Doc. licet ipse dissentiat. Mars. sing. 41. Plot. §. 52. n. 29. Affis. concl. 22. lim. 3. nec alijs infidelibus, & hæreticis, Plot. supra Meno. de arb. cas. 208. n. 43. de communi, Viui. communi opi. 982. n. 7. Farin. supra n. 1041.

21 Nec cedenti bonis quia infamis censetur deferri potest, nec aliter infamibus, Bertr. conf. 223. n. 7. lib. 1. Phanuc. supra. n. 27. & 28. Intrigl. supra. n. 414. Farin. supra n. 1040. vbi non dari infami iuris

iuris vel facti condemnato ob delictum vel dolum, spurio blasphematori, vsurario, & alij criminoso.

22 Nec periuro datur, Marſ. ſing. 74 Ruin. conſ. 146. n. 4. lib. 5. Phanuc. ſupra n. 29. idem dicentes ſi periurus emendatus eſſet, Plo. §. 10. n. 7. Affis concl. 22. lim. 4. Intrigl. ſupra n. 413. niſi dolus ab eſſet, Plo. §. 49 n. 5. & Rot. dec. 34. n. 4 cri. per Farin. ſubdens periurio, & dolo quamlibet cauſam excuſare & in dubio excludi periurium, Fari. ſupra n. 1040. ex communi.

23 Nec facta probatione veritatis rei vel facti glo fin. in l. 2. de in lit. iuram. Dec. in l. in actionibus. n. 30. de in lit. iuran. Phanuc. d. memb. 2. n. 13. verſ. vbi autem.

24 Nec omiſſo inuentario per eum qui vti tutor non geſſit, ſed tamquam ſocius bonorum communium adminiſtrationem habens, Affl. dec. 360. Barb. conſ. 60. dub. 3. lib. 3. Phanuc. d. mĕb. 2. n. 42.

25 Nec datur contra pupillum ex dolo defuncti l. 1. quando ex facto tuto. vbi Bart.

26 Nec pauperi datur niſi aliud conſuetudo ſerua ret vel niſi ex ſtatuto camparij vel ſamuli iuramĕto ſtari deberet, Plo. §. 50. n. 16. 17. Fari. d. par. 2. n. 1041.

27 Non datur inimico maxime capitali Farin. ſupra.

28 Nec mulieri ſi ſtatutum deferri mandet ſecus ſi communi iure deferretur, Farin. ſupra.

Affectionis iuramĕtum datur vbi affectio dari poteſt licet ea ceſſante, vt ceſſat in nummis non detur niſi eſſent medaleæ antiquæ Fanuc de in lit. iuran. par. 1. c. 4. n. 51. & ſeq. Farin. in fragmen. par 2. n. 1032. & ſeq. vbi affectionem ceſſare in vino, oleo tritico, & alijs pondere numero vel menſura conſiſtentib. & in re venali ſemel expoſita ſubdunt.

1 Amp. affectionis iuramentum dari etiam pro re immobili l. qui reſtituere de rei vendi. Fanuc. d. c. 4. n. 56. Fari. ſupra n. 1035.

2 Amp. dari pro re, quæ fuerit noſtrorum maiorū vel quia eorum oſſa contineant, Fanu. ſupra n. 54. Fari. ſupra verſ. 4.

3 Amp. in prædio ſummæ amenitatis, & voluptatis, Fanuc. ſupra Farin. ſupra verſ. Quinta.

4 Amp. in libro in quo diuturnum ſtudium quis fecerit, & additiones, vel localem memoriam, Fanuc. ſupra. Farin. ſupra n. 1036.

5 Amp. pro re donata ab amaſia contra rem non reſtituentem dari Fanuc. ſupra Farin. ſupra verſ. ſeptima.

1 Lim. nam, vt affectionis iuramentum deferatur dolus conuenti requiritur, nec ſufficit lata culpa. 2. quod ſimus in actione bonæ fidei, vel ſtricti iuris effecta arbitraria puta quæ exhibitionem vel reſtitutionem reſpiciat 3. perſonæ habilitas. 4. affectio præſens. 5. quod de rei reſtitutione, non de traditione agatur 6. contemptus iudicis in iudicia lib. aliter non datur ſed ſolum veritatis. 7. quod conuentus habeat, facultatem rei tradendę, ſecus ſi rem non habeat nec dolo habere non deſierit. 8. quod cum affectione aliqua vtilitas concurrat, Farin. in fragment. par. 2. n. 1037.

2 Lim. nam iurans de affectione debet æſtimare, quod petit iuxta pondus ſuæ affectionis nulla habita ratione damni vel intereſſe, quod in iuramento veritatis conſideratur, Manci. de iuram. par. 2. art. 9 n. 13. Fari. ſupra n. 1038.

3 Lim. nam iuramentum affectionis, & veritatis non poteſt excedere duplum verę & cōi. æſtimationis de cōi. Farin d. n. 1038.

25 Iuramentum in litem affectionis quatuor requirit, vt deferri poſſit primum quod in rem ad quam recuperandam agitur affectus habeatur. ſecundū quod actio conueniens fuerit intentata nec enim iudicis officium intentatum ſat erit, tertium dolus, & cōtumacia nō reſtituentis, nec enim culpa ſufficiet. 4. habilitas iurantis requiritur. Veritatis autem iuramentum, dolum, & difficultatem probationis requirit, Bar. in l. in actionibus n. 3. 11. & ſeq. 17. & ſeq. de in lit. iur. vbi alij & Dec. n. 10. & Fanue. d. part. 2. memb. 2. n. 13. ſubdens tunc probationis difficultatem ſubeſſe cenſeri quando actor, quæ probari potuiſſent, non potuit de facto probare, nec opus eſt ſui natura rem eſſe difficilis probationis verſ. eſt autem. Dec. in d. l. in actionibus. n. 30. & 31. & num antecedentibus. Manci. d. art. 7. n. 17. vbi affectionis delatum reuocari poſſe antequam præſtetur, & non ſequi poſtquam iuratum ſit ſi iuſta cauſa ſubſit; ſecus tamen in iuramento in litem veritatis ex communi omnium nū. ſeq. Manci. de iuram. part. 2. art. 9. ſubdens non haberi rationem damni vel intereſſe ſed affectionis actoris non tamen vltra duplum Iudicem taxare poſſe nec præſtitum niſi ex cauſa reuocare; nec dari ſi conuentus non habeat facultatem rei tradendæ nec habere deſierit ex Plo. de in lit. iur. n. 565. & Sali. in d. l. in actionibus n. 4. vbi Ias. n. 34. congeſſit requiſita decem. nec datur pro rebus quæ pondere, numero vel menſura conſiſtunt nec pro pecunia, ſed damni tantum datur de communi Plot. de in lit. iur. §. 10. n. 18. & 26. Intrigl. ſing. 99. n. 294. & ſeq. lib. 3. licet etiam pro re immobili iurari poſſit ex affectu n. 297. Phanuc. ſupra part. 1. c. 4. n. 56. & Intrig ſupra n. 315. & ſeq. d. requiſita corroborat, Meno. de arb. caſ. 207. (vide infra verſ. 63.) & 111. Monta. de fini. c. 69. ex cōi. ni ſubdens dari cum vtilitate ſingulari ex affectione ſecundum veritatem, & communem rei ęſtimationem.

26 Nec defertur quando mercator ingentem pecuniarum quantitatem ad merces emendas mercatori dedit ad ſui lucrum, vt de lucris rationem ſcriberet, & certam pecuniæ partem in emptionem prędiorum impenderet ex hoc enim excuſatur etiā in reliquo pecuniæ, Ias. conſ. 174. lib. 2. Fanuc. de in lit. iur. part. 2. memb. 2. n. 58.

27 Nec ſi delicto vel dolo alterius aliquis teneatur de communi, Ias. in l. ſi quando. n. 37. C. vnde vi & Paris. conſ. 158. n. 27. lib. 4. & Fanuc. d. memb. 2. n. 78. & ſeq. vbi ideo nec contra Vniuerſitatem Principem, fideiuſſorem tutoris vel inquiſiti in litem iuramentum deferri, & contra fideiuſſorem non dari l. fi. de fideius. Affis. concl. 18. lim. 2. Meno. de arb. caſ. 208. n. 9. Bero. conſ. 195 n. 10. lib. 1. qui tamen ſecus tenet conſ. 213. 214. lib. 3. Manci. de iuram. part. 2. art. 8 n. 31. Ond. conſ. n. 37. lib. 1. poſt Caſtr. conſ. 124. n. 3. lib. 1. Mins. cent. 4. obs. 12.

12.n.4.de cõi. Fari. in fragmen. par. 2. n. 1053. nec contra fideiussorem tutoris dolosi n. 1054.

28 Nec si dolus in omittendo consistat; quamuis detur si dolus in faciendo consistat. Ias.cons.173.lib.2.intelligendo respectu omissionis quoad ea quę iure actionis veniunt, secus si iudicis officio Rom. in l. admonendi n.42.vers.casum tamen vbi Franc.Curt.n.345.Ptholo.n.n 120.Cato.Saech.n. 36. de iur. iur. & d. distinctionẽ magis cõem ait Plo. §. 28. n.2.Phanuc.d.mẽb. 2.n.82. vbi ex dolo præsumpto, vel culpa omittendo non deferri, secus si ex dolo vero; sed ex dolo præsumpto,& in omittendo consistente dari probat Manc.de iuram.par.2.art.8.n.15.& Machel.patroc.18. in fine & Natt.cõs.79.n.13.sed non dari ex præsumpto.Rim. Iun.cons.43.n.31.32. verum probans indicijs & præsumptionibus apparẽtem præsumptum quem lex sine alia probatione inducit & non dari ex dolo pręsũpto & in omittendo consistente nisi contra tutorem Affl. dec.360.de cõi.Dec.cons.192.n.4.5.& Gargia.patr. 91.n.7.lib.1.Bero.cons.195.n.12.lib.1.Cabal.cons. 47.par 2. Crau cõs.947.n.26.Add. ad Alex.cõs.214. lit.F.lib.7.ex cõi, sed ipse indistinctè dari tenet damno probato.Meno.de arb.cas.208.n.14.Seraph.priu. iur 31.n.50.nisi pupillo contra tutorem ibi vide infr. vers.100.Add ad Rom. sing. 405. non dari ex dolo in omittendo, nisi actionis iure teneatur & Mantu.sing. 91.Fari.in fragme par.2.n.1027. intelligens nisi adsit obligatio, non iudicis & nisi de actione bonę fidei directa agatur non contraria.

29 Nec spurio defertur Farinac.Q crim.56.n.402.

30 Nec a notario defertur nisi iudice præsente Rol.cõs. 41.n.33.lib.1.Affli.concl.18.amp.19.

31 Nec datur vbi quis venit criminaliter puniendus. Cur.in d l.in actionibus.n 42.Bolog.in fi.Cur.in l.admonendi n 349.Fall. 4. de iur. iur. si ad pœnam non ad rerum æstimationem agatur Fanuc. de in lit. iur. par.2.memb.3.n.44 Intrigl.supra.n.448.

Contrarium in criminalibus & mixtis Plot.§.39. Intrig. sup n.484.Fari in fragm par.2.n.1000. & seq. si pro interesse partis nõ fisco pœna applicetur vel corporalis sit, & contra non restituentem fiscus ciuiliter agit ex cõi.n.1004.

32 Nec damnificato sui culpa causam damno pręebenti Crau.cons.119.n.11.Affli.supra.lim.3.

33 Nec cessionario defertur, quia cedentis factũ ignorare præsumitur Rui.cons.35.sub n.10.lib. 5. Fanuc. de in lit.iur.memb.4.par 2.n.6. Affli. concl. 22. in fi. qui tamen contrarium sustineri posse inquit.

34 Nec contra tertium neque contra singularem successorem defertur Fanuc.de in lit.iuran.par.2.memb. 4.in fine.Capic dec.91.n.2.

35 Nec extra tempus probatorium iuramentum in litẽ veritatis præstari potest, nisi dolus postea committatur, vel nisi per iudicẽ staret, quo casu protestari sat esset; affectionis autẽ si reus condemnatus non restituat sine alio libello datur a iudice.Fanuc.d.mẽb.vlt. n. 8. & 9.vbi de cõi & receptiori vsu, sed in actionibus bonę fidei iuramentũ in litẽ affectionis defertur post publicatas attestationes ante causæ conclusionẽ,& vna sententia sufficit absq; eo quod restitui iubeatur ex cõi. n.13.licet in actionib. stricti iuris secus sit quod si in actionib.bonæ fidei dolus numquã fuerit commissus, prius condemnatio ad rẽ restituendã fiet,& ob contumaciam in restituendo iuramentũ in litẽ deferetur n.13. & statim iurari debet cum defertur, vel arbitrio iudicis n.15.Intrig sing.90.n.458.lib.3.

36 Nec dolo cessãte Bar. in l. in actionib.n.22.de in lit. iur.Alex.cõs.214.lib.7. nisi contra tutorẽ & curatorẽ cõtra quos ex lata, & leui culpa iuratur l.alio iure de in lit.iur.Anch.cons.316.col.1.in fi.vers.ex quo infertur.Soc cons.2.col.2.in fi.n.4.& 16.lib.1.Gratia. discep.151.n.31.& 32.sed ex lata culpa dari & ex dolo etiã omittendo & præsumpto.Manc.de iuram.par.2. art.8.n.15.Ias.in l.si quando n.59.C. vnd cui.Cott. verb.iuramentum in litem Maran.de ord.iud.par.6. actu.9.n.16.vbi nec ob latã culpã Hiero.de Mont.de fini.c.69.n.8 vide supra.n.320.nec sufficit doli interuentus initio contractę obligationis Alex.cons.69. n. 3.lib.4.distinguit Papi.in for. lib. act. real. glo. & in florenis n.29.vt in bonę fidei actionibus sufficiat initio aut post nõ parendo parti, vel Iudici in stricti iuris arbitrarijs requiratur iudici non paritum. Alba. cõs. 302.vbi ex præsumpto etiam dari.

37 Nec inuitus aliquis iurat in litem l.2.vbi Sali.C. de in lit iuran.

38 Nec ei qui bonę indolis,& bonę opinionis non sit deferri potest.Munno.de rat c.9.n.73.nec nisi omni exceptione maiori datur veritatis, affectionis, vel singulare interesse sit Rim. Iun.cons.39.n.21.22.Manc. de iuram.par.2.art.10.Farin.Q.24.n.223.

39 Nec coram arbitratoribus Seraphi. priuil. iuram. 31.n.75.Manci.de iuram.par.2.art.7.n.22.Grat.cõs. 10.n.29.& seq.lib.2.vbi idẽ in arbitris Fari.d.par. 2. n.1050.Manci.de iuram.par.2.art.7.n. 22. sed in arbitrio secus probat Lanc.de attent.par.2.c.15.n. 71. & seq.Phanuc.de in lit.iur.par.2.memb.1. n. 6. Plo. autem. §. 39. n. 10. coram arbitratore deferri posse probat præsertim si necessitate statuti eligatur.

40 Nec hæredi non informato Grat.d.cons. 10. n. 36. Granut.theo.19.n.28.Rol.cons.12.lib.1.82.n.25.lib. 2.Rui.cons.35.n.10.lib.5.Seraph.priu.iur.34. n. 95. Meno.de arb.cas.208.n.12.Mãc.d.art.8.n.21.& seq. vbi etiam an credatur hęredi se informatũ asserenti ex Seraph sup.n.122.priu.68.n.18.Intrig sup.n.451. Crau.cons.947.Natt cons.202.n.15.de cõi.Phanu.d. memb.4.n.3.par.2.Crau.cons.931.n.9.Plo.d.§.29.n. 3.& seq.nec si facultas iurãdi ab homine data sit n. 7. Phanuc.supra.n.3.Rom.cons.290.n.5.Affli.concl.22. amp.2.de cõi.Mandos.ad Rom.supra.Plot.§.51.n. 6. Rot.dec.103.corã Caualer.vbi contra nõ exhibentẽ.

41 Nec in his quæ iudicis officio veniunt expedienda. Grat.d.cons.10.n.21.22.Manci.supra. n. 22. licet ex officio iudicis detur Lanc.de attent.par.2.c.15.n.73. & seq.Dec.in l.in actionib.n.27.de in lit.iur.Hiero.d. Mont.de fini.c.69.n.11.de cõi.Fari.d.par.2.n. 1059.

42 Nec pro interesse extra rem, puta si in commissum ceciderim, quia canonem quem deposui penes te in tempore non restituisti, vel oues meæ perierint, quia fœnũ mihi promissum dare noluisti, licet in foro poli damna reficere teneatur Bar.in l.1.n.2.de alie.iud. mut.causa Ias.in d.l.in nummis, n. 3. & 4. vbi de cõi. Rebuf.in l.1.glo.verbo.dupli.n.60.C.de sent.quæ pro eo quod interest Manc.d.art.8.n.25. si autem interesse ex conuentione deberetur extrinsecum etiam deberi n.27.post Rebuf.supra.n. 72. intellige in frumento vino & oleo quia intrinsecum recipiunt, secus in pecunia quę intrinsecum non recipit de communi Phanuc.de in lit.iur.par. 1. c. 4. n. 13. & seq. ipse tamen

cum

iuris vel facti condemnato ob delictum vel dolum, spurio blasphematori, vsurario,& alij criminoso.

22 Nec periuro datur, Marf. fing.74 Ruin. conf. 146.n.4.lib.5.Phanuc. fupra n.29. idem dicentes fi periurus emendatus effet, Plo. §. 10. n. 7. Affis concl.22.lim.4.Intrigl. fupra n.413. nifi dolus ab effet,Plo.§.49 n.5. & Rot.dec.34.n.4 cri. per Farin. fubdens periurio, & dolo quamlibet caufam excufare & in dubio excludi periurium,Fari. fupra n.1040. ex communi.

23 Nec facta probatione veritatis rei vel facti glo fin. in l.2. de in lit.iuram.Dec. in l. in actionibus. n.30.de in lit.iuran.Phanuc.d.memb.2.n.13.verf. vbi autem.

24 Nec omiffo inuentario per eum qui vti tutor non geffit, fed tamquam focius bonorum communium adminiftrationem habens, Affl. dec. 360. Barb.conf.60.dub.3.lib.3.Phanuc.d.mēb.2.n.42.

25 Nec datur contra pupillum ex dolo defuncti l. 1. quando ex facto.tuto. vbi Bart.

26 Nec pauperi datur nifi aliud confuetudo feruaret vel nifi ex ftatuto camparij vel famuli iuramēto ftari deberet, Plo.§.50.n.16.17.Fari.d.par.2.n. 1041.

27 Non datur inimico maxime capitali Farin. fupra.

28 Nec mulieri fi ftatutum deferri mandet fecus fi communi iure deferretur, Farin. fupra.

Affectionis iuramētum datur vbi affectio dari poteft licet ea ceffante,vt ceffat in nummis non detur nifi effent medaleæ antiquæ Fanuc de in lit. iuran. par.1.c.4.n.51. & feq.Farin. in fragmen.par 2.n. 1032. & feq. vbi affectionem ceffare in vino,oleo tritico,& alijs pondere numero vel menfura confiftentib. & in re venali femel expofita fubdunt.

1 Amp. affectionis iuramentum dari etiam pro re immobili l. qui reftituere de rei vendi.Fanuc. d. c. 4.n.56.Fari. fupra n.1035.

2 Amp. dari pro re,quæ fuerit noftrorum maiorū vel quia eorum offa contineant,Fanu. fupra n.54. Fari. fupra vers.4.

3 Amp. in prædio fummæ amenitatis ,& voluptatis, Fanuc. fupra Farin. fupra vers. Quinta.

4 Amp. in libro in quo diuturnum ftudium quis fecerit,& additiones, vel localem memoriam,Fanuc.fupra.Farin. fupra n.1036.

5 Amp. pro re donata ab amafia contra rem non reftituentem dari Fanuc. fupra Farin. fupra vers. feptima.

1 Lim. nam,vt affectionis iuramentum deferatur dolus conuenti requiritur, nec fufficit lata culpa. 2. quod fimus in actione bonæ fidei ,vel ftricti iuris effecta arbitraria puta quæ exhibitionem vel reftitutionem refpiciat 3. perfonæ habilitas. 4. affectio præfens. 5. quod de rei reftitutione, non de traditione agatur 6. contemptus iudicis in iudicia lib. aliter non datur fed folum veritatis. 7. quod conuentus habeat, facultatem rei tradendę, fecus fi rem non habeat nec dolo habere non defierit. 8. quod cum affectione aliqua vtilitas concurrat, Farin. in fragment.par.2.n.1037.

2 Lim. nam iurans de affectione debet æftimare, quod petit iuxta pondus fuæ affectionis nulla habita ratione damni vel intereffe, quod in iuramento veritatis confideratur,Manci. de iuram.par.2.art. 9 n.13.Fari. fupra n.1038.

3 Lim. nam iuramentum affectionis, & veritatis non poteft excedere duplum verę & cōi. æftimationis de eôi.Farin d.n.1038.

25 Iuramentum in litem affectionis quatuor requirit, vt deferri poffit primum quod in rem ad quam recuperandam agitur affectus habeatur. fecundū quod actio conueniens fuerit intentata nec enim iudicis officium intentatum fat erit,tertium dolus, & cōtumacia nō reftituentis, nec enim culpa fufficiet. 4. habilitas iurantis requiritur. Veritatis autem iuramentum, dolum , & difficultatem probationis requirit, Bar. in l. in actionibus n. 3. 11. & feq. 17. & feq. de in lit. iur. vbi alij & Dec.n. 10. & Fanuc.d.part. 2. memb. 2. n. 13. fubdens tunc probationis difficultatem fubeffe cenferi quando actor,quæ probari potuiffent, non potuit de facto probare, nec opus eft fui natura rem effe difficilis probationis verf. eft autem. Dec. in d. l. in actionibus.n.30.& 31.& num antecedentibus.Manci. d.art.7.n.17.vbi affectionis delatum reuocari pos se antequam præftetur, & non fequi poftquam iuratum fit fi iufta caufa fubfit, fecus tamen in iuramento in litem veritatis ex communi omnium nū. feq. Manci. de iuram.part. 2. art. 9. fubdens non haberi rationem damni vel intereffe fed affectionis actoris non tamen vltra duplum Iudicem taxare poffe nec præftitum nifi ex caufa reuocare; nec dari fi conuentus non habeat facultatem rei tradendæ nec habere defierit ex Plo. de in lit. iur. n.565. & Sali. in d.l. in actionibus n.4. vbi Ias.n. 34. congeffit requifita decem. nec datur pro rebus quæ pondere, numero vel menfura confiftunt nec pro pecunia,fed damni tantum datur de communi Plot. de in lit.iur.§.10.n. 18. & 26. Intrigl.fing. 99.n.294. & feq. lib. 3. licet etiam pro re immobili iurari poffit ex affectu n. 297. Phanue. fupra part.1.c.4.n.56.& Intrig.fupra n.315. & feq. d. requifita corroborat, Meno. de arb. caf. 207. (vide infra verf.63.) & 111.Monta.de fini.c.69. ex cōi. ni fubdens dari cum vtilitate fingulari ex affectione fecundum veritatem,& communem rei ęftimationem.

26 Nec defertur quando mercator ingentem pecuniarum quantitatem ad merces emendas mercatori dedit ad fui lucrum,vt de lucris rationem feriberet,& certam pecuniæ partem in emptionem prędiorum impenderet ex hoc enim excufatur etiā in reliquo pecuniæ,Ias.conf.174.lib. 2. Fanuc. de in lit.iur.part. 2. memb.2.n.58.

27 Nec fi delicto vel dolo alterius aliquis teneatur de communi, Ias. in l. fi quando. n. 37. C. vnde ui & Paris.conf.158.n.27.lib.4. & Fanuc. d. memb. 2.n.78. & feq. vbi ideo nec contra Vniuerfitatem Principem, fideiufforem tutoris vel inquifiti in litem iuramentum deferri, & contra fideiufforem non dari l. fi. de fideius. Affis. concl. 18.lim.2.Meno.de arb.caf.208.n.9.Bero.conf.195.n.10.lib. 1. qui tamen fecus tenet conf.213.2 14.lib. 3. Manci. de iuram.part.2.art.8.n 31.Ond.conf.n. 37.lib. 1. poft Caftr.conf.124.n.3.lib.1. Mins. cent. 4. obs. 12.

12.n.4.de cōi. Fari. in fragmen. par. 2. n. 1053. nec contra fideiussorem tutoris dolosi n.1054.

28 Nec si dolus in omittendo consistat; quamuis detur si dolus in faciendo consistat. Iaſ.conſ.173.lib.2.intelligendo respectu omissionis quoad ea quę iure actionis veniunt, secus si iudicis officio Rom. in l. admonendi n.42. verſ.casum tamen vbi Franc.Curt.n.345.Ptholom.n.120.Cato.Sacch.n. 36. de iur. iur. & d. distinctionē magis cōem ait Plo. §. 28. n.2.Phanuc.d.mēb. 2.n.82. vbi ex dolo præsumpto, vel culpa omittendo non deferri, secus si ex dolo vero; sed ex dolo præsumpto, & in omittendo consistente dari probat Manc.de iuram.par.2.art.8.n.15.& Machel.patroc.18. in fine & Natt.cōſ.79.n.13.sed non dari ex præsumptu.Rim. Iun.conſ.43.n.31.32. verum probans indicijs & præsumptionibus apparētem præsumptum quem lex sine alia probatione inducit & non dari ex dolo pręsūpto & in omittendo consistente nisi contra tutorem Afſl. dec.360.de cōi.Dec conſ.192.n.4.5.& Gargia.patr. 91.n.7.lib.1.Bero.conſ.195.n.12.lib.1.Cabal.conſ. 47.par.2 Crau.cōſ.947.n.26.Add. ad Alex.cōſ.214. lit.F.lib.7.ex cōi, sed ipse indistinctè dari tenet damno probato.Meno.de arb.caſ.208.n.14.Seraph.priu. iur 31.n.50.nisi pupillo contra tutorem ibi vide infr. verſ.100.Add.ad Rom.sing.405. non dari ex dolo in omittendo, nisi actionis iure teneatur & Mantu.sing. 91.Fari.in fragme.par.2.n.1027. intelligens nisi adsit obligatio, non iudicis & nisi de actione bonę fidei directa agatur non contraria.

29 Nec spurio defertur Farinac.Q.crim.56.n.402.

30 Nec a notario defertur nisi iudice præsente Rol.cōſ. 41.n.33.lib.1. Afſl.concl.18.amp. 19.

31 Nec datur vbi quis venit criminaliter puniendus. Cur.in d.l.in actionibus.n.42.Bolog.in fi.Cur.in l.admonendi n.349.Fall.4.de iur. iur. si ad pœnam non ad rerum æstimationem agatur Fanuc.de in lit. iur. par.2.memb.3.n.44 Intrigl.ſupra.n.448.

Contrarium in criminalibus & mixtis Plot.§.39. Intrig. ſup.n.484.Fari.in fragm par.2.n.1000. & seq. si pro interesse partis nō fisco pœna applicetur vel corporalis sit, & contra non restituentem fiscus ciuiliter agit ex cōi.n.1004.

32 Nec damnificato sui culpa causam damno prębenti Crau.conſ.119.n.11.Afſl.ſupra.lim.3.

33 Nec cessionario defertur, quia cedentis factū ignorare præsumitur Rui.conſ.35.ſub n.10.lib. 5. Fanuc. de in lit.iur.memb.4.par 2.n.6. Afſl. concl. 22. in fi. qui tamen contrarium sustineri posse inquit.

34 Nec contra tertium neque contra singularem successorem defertur Fanuc.de in lit.iuran.par.2.memb. 4.in fine.Capic.dec.91.n.2.

35 Nec extra tempus probatorium iuramentum in litē veritatis præstari potest, nisi dolus postea committatur, vel nisi per iudicē staret, quo casu protestari sat esset; affectionis autē si reus condemnatus non restituat sine alio libello da tur a iudice.Fanuc.d.mēb.vlt.n. 8. & 9.vbi de cōi & receptiori vsu, sed in actionibus bonę fidei iuramentū in litē affectionis defertur post publicatas attestationes ante causæ conclusionē, & vna sententia sufficit absq; eo quod restitui iubeatur ex cōi. n.13.licet in actionib. stricti iuris secus sit quod si in actionib.bonæ fi lei dolus nunquā fuerit commissus, prius condemnatio ad rē restituendā fiet, & ob contumaciā in restituē do iuramentū in litē deferetur n.13. & statim iurari debet cum defertur, vel arbitrio iudicis n.15.Intrig sing.90.n.458.lib.3.

36 Nec dolo cessāte Bar. in l. in actionib.n.22.de in lit. iur.Alex.cōl.214.lib.7. nisi contra tutorē & curatorē cōtra quos ex lata, & leui culpa iuratur l.alio iure de in lit.iur.Anch.conſ.316.col.1.in fi.verſ.ex quo infertur.Soc conſ.2.col.2.in fi.2.4.& 16.lib.1.Gratia. diſcep.151.n.31.& 32.sed ex lata culpa dari & ex dolo etiā omittendo & præsumpto.Manc.de iuram.par.2. art.8.n.15.laſ.in l.si quando n.59.C. vnd. vi.Cott. verb.iuramentum in litem Maran.de ord.iud.par.6. actu.9.n.16.vbi nec ob latā culpā Hiero.de Mont.de fini.c.69.n.8 vide ſupra n.320.nec sufficit doli interuentus initio contractę obligationis Alex.conſ.69.n. 3.lib.4.distinguit Papi.in for.lib.act.real.glo. & in florenis n.29.vt in bonę fidei actionibus sufficiat initio aut post nō parendo parti, vel Iudici in stricti iuris arbitrarijs requiratur iudici non paritum. Alba. cōſ. 302.vbi ex præsumpto etiam dari.

37 Nec inuitus aliquis iurat in litem l.2.vbi Sali.C. de in lit iuran.

38 Nec ei qui bonę indolis, & bonę opinionis non sit deferri potest. Munno.de rat c.9.n.73.nec nisi omni exceptione maiori datur veritatis, affectionis, vel singulare interesse sit Rim.Iun.conſ.39.n.21.22.Manc. de iuram.par.2.art.10.Farin.Q.24.n.223.

39 Nec coram arbitratoribus Seraph.priuil.iuram. 31.n.75.Manci.de iuram.par.2.art.7.n.22.Grat.cōſ. 10.n.29.& seq.lib.2.vbi idē in arbitris Fari.d.par.2. n.1050.Manci de iuram.par.2.art.7.n.22. sed in arbitrio secus probat Lanc.de attent.par.2.c.15.n.71. & seq.Phanuc.de in lit.iur.par.2.memb.1. n.6. Plo. autem.§.39.n.10.coram arbitratore deferri posse probat præsertim si necessitate statuti eligatur.

40 Nec hæredi non informato Grat.d.conſ.10.n.36. Granut.theo.19.n.28.Rol.conſ.12.lib.1.82.n.25.lib. 2.Rui.conſ.35.n.10.lib.5.Seraph.priu.iur.34.n.95. Meno.de arb.caſ.208.n.12.Māc.d.art.8.n.21.& seq. vbi etiam an credatur hęredi se informatū asserenti ex Seraph.ſup.n.122.priu.68.n.18.Intrig ſup.n.451. Crau.conſ.947.Natt.conſ.202.n.15.de cōi.Phanu.d. memb.4.n.3.par.2.Crau.conſ.931.n.9.Plo.d.§.29.n. 3.& seq.nec si facultas iurādi ab homine data sit n.7. Phanuc.ſupra n.3.Rom.conſ.290.n.5.Afſl.concl.22. amp.2.de cōi.Mandoſ.ad Rom.ſupra.Plot.§.51.n.6. Rot.dec.103.corā Cau alcr.vbi contra nō exhibentē.

41 Nec in his quæ iudicis officio veniunt expedienda. Grat.d.conſ.10.n.21.22.Manci.ſupra.n.22.licet ex officio iudicis detur Lanc.de attent.par.2.c.15.n.73. & seq.Dec.in l.in actionib.n.27.de in lit.iur.Hiero.d. Mont de fini.c.69.n.11.de cōi.Fari.d.par.2.n.1059.

42 Nec pro interesse extra rem, puta si in commissum ceciderim, quia canonem quem deposui penes te in tempore non restituisti, vel oues meæ perierint, quia fœnū mihi promissum dare noluisti, licet in foro poli damna reficere teneatur Bar.in l.1.n.2.de alie.iud. mut.causa Iaſ.in d.l.in nummis.n.3.& 4. vbi de cōi. Rebuf.in l.1.glo.verbo.dupli.n.60.C.de sent.quæ pro eo quod interest Manc.d.art.8.n.25. si autem interesse ex conuentione deberetur extrinsecum etiam deberi n.27.post Rebuf.ſupra.n.72. intellige in frumento vino & oleo quia intrinsecum recipiunt, secus in pecunia quę intrinsecum non recipit de communi Phanuc.de in lit.iur.par.1.c.4.n.13.& seq. ipse tamen

cum

cum Aleia. à communi recedit Fari. supra. n. 1051.

43 Nec si plena probatio adsit Rim. lun. conf. 43. n. 53. Manci. supra. n. 33. Viui. cõi. opi. verbo. iurare in litem vbi neminem iurare cogi si testibus probare velit. Crau. conf. 947. vbi quando aliter probari possit n. 34. & Viui. opi. cit. 430.

44 Nec spolio probato & fructuum asportatione; æquitate tamen inspecta Rot. Rom. dec. 597. par. 3. diuers. Manci. supra. n. 34.

45 Nec si iudici veritas constet audietur actor in litem iurare volens Rim. lun. conf. 43. n. 52. Manci. d. part. 2. art. 10. in fi.

46 Pro damno in frumento in herba aut in virgultis, seu arbustis, non fit æstimatio pro vt si frumentum maturum foret; vel arbos magna, sed pro quanto vendi potuisset dubius euentus frumenti vel plantæ. Bal. conf. 182. n. 4. & 5. lib. 1. Alberi. de stat. par. 2. Q. 78. Crau. conf. 40. n. 15. Plot. de in lit. iur. §. 52. n. 6. Intrigl. sing. 09. n. 292. lib. 3.

47 Contra Vniuersitatem quæ ex statuto ad damna nõ tenetur cũ ab ea damnũ verè non constet illatum, in litem non iuratur Ias. in l. si quãdo. n. 37. C. vnde vi. de cõi. Fanuc. de in lit. iur. par. 2. c. 2. n. 78. & Paris. conf. 158. n. 27. lib. 4. & Intrigl. supr. n. 447 nisi solemniter congregata fuisset, vel nisi eius sindicus in iudicio damnum ab ea factum confiteretur. Plo §. 51. n. 9.

48 Contra hęredem dolosi non iuratur in litem, nisi lite cum defuncto contestata, vel nisi ex dolo hæredis, vel nisi hęres condemnatus restituere, dolose & contumaciter non restituat Phanuc. supr. c. 4. n. 13. & seq. Affil. concl. 18. Intrig. sup. n. 450. & seq. Natt. cõs. 202. n. 14. maxime ex causa fideiussionis vt per eum. Minf. cent. 4. ob. 12. n. 5. vide sup. vers. 2. & infra vers. 82. Mant. de cõtract. lib. 16. tit. 14. n. 17. Fari. d. par. 2. n. 1055. & seq. vbi nec cõtra tertios possessores vbi etiam non requiri probat dolum ante litẽ contestatam vel habitã pro contestata fuisse cõmissum, sed sat est postea cõmissum ex cõi. sed in stricti iuris actionibus, & arbitrarijs reo defuncto ante sententiam post contestationem non dari nisi ex proprio hæredis dolo.

49 Patri nõ datur pro furto sibi per filium ablatis, licet detur iudicis officium patri qui filiũ admonuerit nec obtemperare voluerit Grat. cõs. 10. n. 13. & seq. lib. 2.

50 Non datur in casu l. si quando C. vnde vi; nisi liquido probatum sit; nec sufficient præsumptiones, & coniecturæ de cõi. Grat. conf. 10. n. 7. & seq. lib. 2.

51 Ad furtum probandum non datur, sed eius qualitatem de cõi. Villalob. cõi. opi. lit. I. n. 156. Crau. conf. 947. vbi quando de substantia puta damno nõ cõstat.

52 Obligatione rem tradi non datur in litem iuramentum Villalo. cõi. opi. lit. O. n. 16.

53 Non petitum non datur: sed petitum censetur ex clausulis salutaribus Gratia. dec. 90. n. 5. & seq. de cõi Capic. dec. 35. & Farin. in fragm. par. 2. n. 1128.

54 Non datur in probando errore notarij Seraphi. priuil. iuram. 31. n. 39. Gratia. dec. 161. in fi.

55 Non datur nisi debitum plenè constet cap. fin. quod met. caus. de cõi. Gargiare. patroci. 92. lib. 1. vel delictum aut damnum Plo. §. 49. n. 3.

56 Contra venditorem rei tradendæ facultatem non habentem non datur, qui ideo ad interesse tenetur. glo. in d. l. in actionibus. quam Doc. magis communiter sequuntur vt testatur Gargiare. patroci. 92. lib. 1.

57 Non datur contra eum qui rationem reddere debet non propter publicum officium, sed ob priuatam administrationem Coz. conf. 81. lib. 4. Moli. de primog. lib. 1. cap. 28. n. 9. Gutier. de tutel. par. 2. cap. 2. n. 16.

58 Non datur contra tertium ex dolo alterius, sed ex proprio Ias. in l. si quando. n. 37. & 43. C. vnde vi. Plot. §. 49. n. 17. 19. Meno. de arb. casu 208. n. 9. Bero conf. 195 n. 10. lib. 1. Minf. cent. 4. obs. 12. n. 4. de cõi. Seraphi. priuil. iuram. 31. n. 62. & Farin. Q. 24. n. 216. & seq. vbi an p & lim & in frag. par. 2. n. 1053. & 1054. vbi etiam nec contra fideiussorem tutoris dolosi vel alterius administratoris vbi declarat ex Plo.

59 Nec datur in dependentibus à iuris dispositione. Crau. conf 947. n. 38.

60 Non datur ei cui præsumptio iuris refragatur Crau. conf. 947. n. 29. & 32. Plot. §. 52. n. 10. 11. vbi idem in eo qui accusare tardauit Burs. conf. 95. num. 10. Affil. concl. 18. lim. 8. Meno. conf. 94. n. 61. Farin d part. 2. n. 1041. vers. 7. (conf. 35. n. 6. lib. 5.

61 Nec si non sit petitũ ante conclusionẽ in causa. Rui.

62 Nec facti non informato Crau. conf. 577. n. 11. & conf. 931. n. 9. vide supra. vers. 40. & verisimiliter non informato & ignoranti Rui. conf. 35 n. 10. lib 5 Plo. §. 51. o. 6. Bero. cõs. 128. n. 23. & 24. lib. 3. Seraph priu. iur. 31. n. 121. & 122 Rot. dec. 103. corã Canaler. vbi contra non exhibentem non dari verisimiliter nõ informato & notitiam certam requiri, nec per famam vel auditum sufficere Fari. d. par. 2. n. 1041.

63 Quatuor copulatiuę requirũtur vt in litem iuramẽtum deferri possit; primum rei petitæ natura, & quod in ea cadat affectio; secũdũ quod actionis natura hoc patiatur quod accidit in tribus, bonæ fidei, in rem & arbitrarijs; tertium in iuramento in litem affectionis aduersarij dolus; quartum habilitas iurantis quod sit dominus litis, vel quasi dominus & pubes. Bar. in l. in actionibus. n. 2. 3. 4. 12. & seq vbi Ang. Alex. cõs. 214. n. 5. lib. 7. Maran. de ord. iud. par 6. act 9. n. 16 Hiero. de Mont defini. c. 69. n. 5. & 6. & supr. vers. 25. Papie. in form. lib. in act. real. glo & in Florenis n. 26. & seq.

64 Nec à parte sed à iudice in litem iuramentum deferri debet Maran. d. n. 16. Hiero. de Mont. supra. nu. 7. & supra. vers. 1. Seraphi. priuil. iuram. 31. n. 90.

65 Nec ei qui nõ est omni exceptione maior testis, hoc vel aliud iuramẽtum defertur Plo. §. 50. Phanuc. par. 2. memb. 1 n. 25. Ceph. conf. 225. n. 54. Seraph. priuil. iura. 31. n. 89.

66 Nec ei cui iudex viderit ex officio non esse deferendum sumptis informationibus, vel etiam ad partis instantiam. Plot. d. §. 50. n. 18.

67 Inuitus etiam nemo iurare compellitur cum possit vnusquisque dicere probare volo testibus vel instrumentis non iurare Plot. d. §. 50. n. 28.

68 Nec furioso, impuberi, nec alias inhabili defertur. Plo. supr. n. 34. Phanuc. d. membr. 1. n. 12. Seraphi. d. priuil. 31. n. 50. Bero. conf. 128. n. 24. lib. 3.

69 Nec turbatori vel spoliatori possessionis alienæ etiã nõ doloso nec violento l. improba. C. de acq. pos. l. si qua loca. vbi glo. & Doc. C. de fund. & sal. rei. do. lib. 10. Afflic. dec. 403. n. 6. Plot. d. §. 50. nu. 38. Farin. in fragmen. par. 2. n. 1041.

70 Nec ei qui talem se esse nõ probat qualem asserit esse, si à Reo negetur. Crau. conf. 196. nu. 3. vers. tertio. Plo §. 51. n. 3.

71 Nec sibi contrario datur nõ obstante clausula omni meliori modo Alex. cõs. 91. n. 10. lib. 6. Plo. §. 51. n. 5.

72 Iniquum

72 Iniquum, vel erroneum si iuramentum appareat non defertur, Alex.conf.91.n.8.lib.6.Soc.conf.55. col.pen.verf.fecundo quia lib.1.Plot.d.n.5.
73 Nec faculiatis iure possidere afferenti datur, Plot.d.§.5.n.13.
74 Nec librũ rationũ facere obligato qui non fecit, iuramentũ dabitur contra aliũ pariter facere obligatum qui omisit Plot.d.§.5.n.14.
75 Nec decocto infami cedenti bonis & huiusmodi nec nõ omni exceptione maioribus, Bertr.cõf.223. n.7. lib.1.Crau.de antiq.temp part.1.n.211. verf. tertio principaliter, Phanuc. de in lit. iur. part. 2. memb.1.n.27.28.Plo.§.50.n.2.Burf.conf. 119. n. 13.idem de iuramento in supplementum dicentes Seraphi.priuil.iuram.31.n.89.
76 Nec forensi à statuto delatum competit nisi domicilium decennali habitatione cõtraxisset, vel nisi probato damno per testes vel instrumẽta, aut per confessionem partis, quantitatem vellet iuramẽto probare quod ei iure cõi.permittitur, Paris.cõf.12. n 20.& seq.lib.3.108.n.49.lib.1.Plo.§.52.n.7.nec contra forensem §.51.n.4.

Clerici autem statutis prędictis vti possunt etiã si onera nõ soluant, nisi statuta sua beneficia clericis denegarẽt, vel essẽt forenses nõ habitãtes nec onera spiritualia in loco statuti subeuntes, Dec.cõf.83.n. 41.& cõs.114. Plo.d. §. 52.n. 8. qui prout ego ſto cum S.R. Ecclesia Catholica.

77 Nec mulieri datur si statutum illud deferat in casibus quibus iure cõi non defertur & genere masculino utatur, Cor.conf.14.n.6.lib.2.Cotta.in verbo. masculinũ in fi.Plo.§.52.n.18.Fari.de par.2.n.1041.
78 Nec colono pro fructibus in solo pẽdẽtibus datur (si damnũ illatũ sit) ex statuto concedẽte iurari pro damno dato furto &c.nisi statutum ulterius procederet idẽ in conductore eoque ad quem fructuũ vti litas pertineret disponendo, Bar. in l. si fur in fi.de vsufr.Balb.dec.96.Plo.d.§.52.n.21.vbi tamẽ subdit posse conductorem agere contra dominum vt agat contra damnificantem, & sibi tradat quod fuerit consecutus, vel ipsum conductorem ad euitandos circuitus agere contra damnum inferentẽ.
79 Non confesso nec comunicato saltem semel in anno iuramentum non datur hic enim infamis est, & ecclesiastica sepultura carere etiam debet c.omnis vtriusq; sexus depœnit, & remis.Plo.d.§.52.n.28.
80 Nec qualitate statuti puta optimæ opinionis vel honestatis aliter quam iuramẽto nõ probata, eius vigore nõ dabitur, nã qualitas illa est aliter probãda, Marf.sing.187.Plo.d.§.52.n.3.
81 Nec contra socium qui non vti tutor sed vt socius administrauit Castr.conf.356.n.4.verf. item dico. lib.1.Barb.cõf.61.in 3.dub.lib.3.Phanuc.de part. 2.memb.2.n.42.sed vide supra amp.28.
82 Contra hæredem dolosi, vel contumacis non defertur l. alio. C. de in lit.iur. Capic. dec. 91. n. 2. Natt.conf.202.n.14.Plo.§.49.n.20.Minf.cent.4. obf.12.n.2.Simo.de Pret.conf.153.n.40. Phanuc. de in lit.iur.part.2.membr.4 n.7.8 Affis cõcl. 18. lim.1.idẽ & fortius de successore singulari dicentes, & tã veritatis quã affectionis cõtra hæredẽ nõ dari nec contra tertium possessorem ex cõi. Capic. supra.& in delictis Phanuc.supra n.13.vbi n. 8. idẽ ex cõi. probat de confessione defuncti ficta, licet ipse dissentiat, & quod confessio defuncti etiam in articulo mortis nisi iurata debitum non probet Surd.dec.30.n.13.Ceph.conf.239.n.9. Fusar. de subst.Q.667.n.19.

1. Amp.etiam si actori delatum foret & Reus decessisset Capic.supra.

Contrarium quoad hęredem Rei tenet, Phanuc.supra n.18.licet respectu tertij Capiciį decisionẽ sequat.

1. Sublim.non procedere lite cũ defuncto cõtestata, vel habita pro contestata vbi non solet cõtestari per actũ primũ merita concernentem, Plo. supra n.21.vbi distinguit actiones; nã in actionibus bonæ fidei vbi dolus vel culpa (in casibus quibus ob culpã in litẽ iuratur) commissus fuit ante litẽ contestatã à defuncto poterit iurari contra hæredem, Bar in d.l.in actionib.n.21.Q.2.Ias.n 28 verf. 3. & idem si commissus post litẽ contestatã in actionibus bonę fidei fuerit In actionibus autem stricti iuris arbitrarijs tunc Reo post litẽ cõtestatam sed ante sententiam non potest contra hęredem iurari ex dolo defuncti quia dolus cõmissus non est iudici arbitrium tribuens in deferendo hoc iuramento, & solum committitur in non parendo iudici vel faciendo quo minus parere possit in actionibus stricti iuris arbitrarijs, & Phanuc.d.part.2.memb. 4. n. 13.14.& seq.vbi hæredem teneri ex his quæ ex cõtractu procedunt; in procedẽtibus autẽ ex iuramẽto in litẽ, si ea cũ defuncto contestata dolũ defunctus in causa cõmittat, & obeat ob quẽ dolũ contra defunctũ si vixisset iuratum fuisset, contra hęredẽ etiam iurari Castr.conf.302.ad fin.lib.2. quod iuramentum affectionis propter rẽ restituendã, in bonæ fidei actionibus in quib.sui natura in litẽ iuratur ob dolũ initio cõmisũ, etiã si alius dolus ex post nõ cõmittatur (si tamẽ res in natura rerũ existat) si lis cũ defũcto contestata nõ sit cõtra hęredẽ non iurari, secus si cõtestata fuisset; sed si dolus in causa cõmissus fuisset, quia à litis cõtestatione cõprehensus censeretur, in litẽ iurabitur cõtra hęredẽ etiam; at si nullus dolus in causa fuerit commissus, nec etiam ante, non iurabitur contra hęredẽ, ut per eũ; lite autẽ cũ defuncto cõtestata (vel habita pro cõtestata) cõtra hæredẽ in litẽ iurari n. 14. Ias.in l.in actionib⁹.n.38.de in lit.iur.Bertr. conf. 77.n.18.in nouis.lib.1.Burf.conf.105. n. 8. Ceph. cõf.674.n.49.Affis.cõcl.18.lim 1.Ceph. conf.388. n.9.Cancer.var.resol.tom.1.c.7.n.102.

2. Sublim.non procedere quando hæres ex dolo proprio cõueniretur, tũc enim cõtra ipsũ iurabitur in litẽ Plo.d.§.49.n. 21. Phanuc.supra n.17.Borg.de tuto.n.61.Mins.cẽt.4.obf.12.n.4. Affis.cõcl. 18. li. 1.Meno.cõf.207.n.22.vbi quando non confecisset inuentariũ nisi ei à testatore remisũ fuisset substituto expẽsas non offerente, Plo. §. 26. n. 2.Ceph. conf.674.n.48.Cancer. d n.102.

3. Sublim.non procedere quãdo ius esset creatũ in persona defũcti tutoris, ita ut iuramẽtũ deferri potuisset ut puta si inuẽtariũ nõ fecisset, tũc enim cõtra hæredes etiam licet dolo carentes in litem iurari posset, Ceph.conf 674.n. 44.

83 Contra fideiussorem dolosi non dari l.fin. de fideiuf.Cast. conf. 124. n.3. lib. 1. Natt.conf. 202. n. 14. Seraphi. priuil. iuram.31. n. 63. Affis. concl. 18.

L

18. lim. 2. nisi in omnem euentum, vel iudicatum soluere promisisset, Plo. §. 49 n. 19. & nisi ex dolo fideiussoris ibidem Add. ad Alba. cons. 328. lit. O. Mant. de contrait lib. 16. tit. 14. n. 17.

84 Nec contra eũ qui causã habuit faciẽdi quod fecit, Affis. concl. 18. lim. 5. quod verum censeo, Cor. cons. 205. n. 5. lib. 2. & nũ. seq. Plo. §. 50. n. 34.

85 Nec contra pascẽtes armẽta in alieno solo ex cõsuetudine, vel statuto in litem iurari potest, Plo. §. 50 n. 33. Crau. cõs. 4. n. 4. Affis. concl. 18 lim. 6. nec si via diruta animalia ducantur ciuiliter per agrũ vicini n. 35.

86 Nec in contractu mutui quia debet esse gratuitũ Ias. cons. 174. n. 3. lib. 2. vbi etiam in mandato sine dolo non dari.

87 Nec quãdo actor causam dolo dedisset, Crau. cõs. 119. n. 11. Affis. concl. 18. lim. 3.

88 Nec contra laborãtes alieno nomine, Cor. supra n. 6. & 7. Affis. supra lim. 4. vide supra lim. 8. amp. 50. numeri huius 320.

89 Nec afferenti locum illati damni esse sub alicuius iurisdictione iuramẽto probabitur, Crau. cõs. 196. n. 3. Affis. concl. 18. lim. 7.

90 Nec contra comedẽtes vuas alienas, & spicas sine falce colligentes qui in aliquo nõ tenentur nec cõtra eos in litẽ iuratur, Rip. in l. damnũ n. 3. de dã. infect. Plo. §. 50. n. 32. dummodo non asportet.

91 Nec in suo aliquid faciẽti etiã si uicino obsit non subiicitur iuramẽto in litẽ, Plo §. 51. n. 11.

92 Nec statutũ dans iuramẽtũ in litẽ prodãno dato procedit cõtra forensẽ nisi dãno probato secundũ ius commune Rom. sing. 255. alias 259. vbi Add. de cõi. Rip. in l. dãnũ n. 5. vers. 2 adduco. de dã. in fect. Plo §. 51. n. 18. nec pauper etiã iurabit, Viui. cõi. opi. 988. n. 3. Paris. cõs. 164. n. 2. lib. 4.

93 Nec cõtra creditorẽ datur bonę famę qui accepit etiã propria auctoritate bona sui debitoris insolutũ, secus si cum vi. Alex. cons. 135. n. 7. lib. 1. iuncto cons. 103. lib 1. Plo §. 52. n 2.

94 Nec datur cõtra cõiunctũ, nec cõtra hominẽ bonę famę, nec cõtra simplicẽ nec cõtra nobilẽ, quia nõ præsumũtur dolum cõmisisse, nec cõtra eũ cuius fides à testatore approbata fuisset, singulis per iudicem bene consideratis Rui. cõs. 29. n 13. lib. 5. Ias. cons. 13. lib. 3. Phanuc. de in lit. iurã. part. 2. memb. 2. n 45. & seq. si tamẽ horũ dolus probaretur secus censerẽ vt supra sub n. 229. vers. 8. ob dolum & n. 320. & vers. 36. nec dolo.

95 Cõtra successi. singularẽ nõ datur Natt. cõs. 18. n 6.

95 Nec operatur nisi à iudice delatũ sit etiã si à parte spõte delatũ sit vel extra iudiciũ l. videamus §. deferre de In lit. iur. Soc. cõs 120. col. 3. vers. 5. fortius lib. 1. Crau. cõs. 196. n. 2. vers. 2. cõsidero. Grat. cons. 10. n. 27. lib. 2. Plo §. 51. n. 2. Hiero. de Mont. de fini. c. 69 n. 7. Serafi priuil. iuram. 31. n. 88. vbi idẽ si à statuto deferretur, & Phanuc. de in lit. iur. par 2. mẽb. 1. n. 7. vbi citat. cõtrariũ tenentes quãdo ex statuto stari deberet iuramẽto damnum passi.

1. Amp. vt nemine petente nequeat à iudice deferri, Bar. in l. admonendi ad fi. Ias. in 2. lect. n. 316. vers. 2. quærit de iur. iur. de cõi Capic. dec. 35. & Ruin. cons. 35. n. 4. lib. 5. & Plot. §. 51 n. 8.

Cõtrariũ tenet Lãc. de attẽt. part. 2. c. 15. n. 71. & seq.

2. Amp. Iudicẽ nisi requisita cõcurrant non necessitari hoc iuramentum deferre Dec. in l. in actionibus n. 10. de in lit. iur & ibi Add.

1. Lim. nõ sufficit ab actore spõte præstitũ à iudice acceptatũ fuisse, quia detulisse videtur, Bal. cõs 345. lib. 2. 374. lib. 4 Crau. cons 196. Phanuc. de in lit. iur. d. memb. 1. n. 4.

2. Lim. fat esse à notario delatum ex cõmissione iudicis præsentis Alex. cons. 71. n. 12. lib. 3. Phanuc. supra n 5. Affis. concl 18. amp. 19.

A iudice tamẽ appellationis nõ potest iterum deferri licet taxẽ moderare, queat. Phanuc. supra part. 3 membr. 3. n. 7.

96 Lim iuramẽtũ in litẽ nõ deferri, quãdo aliter res pretẽsa probari põt. Plot. §. 2. n. 1. Crau. cõs. 947. n. 34.

97. Lim non procedere quando liquida probatio requiritur à lege vel statuto, aut legitima Plo §. 2. n. 30. & seq. vbi etiam nõ dici probationẽ, nisi vbi ex lege vel statuto iuramẽtũ habetur pro plena prob.

98. Lim. non procedere quãdo probatio per modũ cõditionis à statuto requiritur vel ab homine tũc enĩ nõ est locus iuramẽto, cũ ex cõditione forma cẽsea tur inducta; nisi per testes aut aliter veræ atq; concludẽtes probationes nõ possẽt haberi de cõi. Felc. in rub. de prob. n. 3. vers. sed aduerte. & Cotta. in uerbo. lex. quæ loquitur conditionaliter. & Plo. d. §. 2 n. 34.

99. Lim. die festo iurari non posse Plo. §. 49. n. 2.

100 Lim nam ob dolum præsumptum non datur in litem iuramentum vt supra vers. 28. & præsumptus dicitur si indicia, & præsumptiones manifestę non sint. Cotta verbo. iuramentum, Plo. §. 50. n. 30. Phanuc. de in lit. iur. part 2 memb. 2. n. 5 8 & 76. Affl. dec. 260. n 8. Ias. cõs. 174. n. 3. lib. 2 vbi nec ob culpam etiam latam, neque ob dolum in ommittẽdo deferri. Dec in l. in actionibus n. 28. de in lit. iur. Cor. cons. 81. n. 5. lib. 4. Hiero. de Mont. de fini. c. 69. n. 8 Bero cõs. 195. n. 12. lib. 1 Bertaz cõs cri. 18. n. 20. Serafi priuil. iuram 31. n 20. & seq. Crau. cõs 947. n 4. & 26.

Contrarium tenent, Soc. cons 73. n. lib. 1. vbi ex cõi. si cũ dolo præsũpto cõcurrat difficultas probationis, & Rui. cõs. 54 n. 14. lib. 1. Bal. cõs 345. n. 2. lib. 2. Cur. iũ. in d. l. in actionibus. n. 28. Capr. cõs. 161. n. 20. Crau cõs 433. n. 17. Machel. patroci. 18. n. 9. Meno. lib. 1. pręs. Q 47. sub n 11 vbi tamẽ intelligit in præsũptione legis violẽta, nõ hominis, & leui.

1 Sublim. primã nõ procedere quãdo indicia sũt vrgẽtia, Anch. Q. 23. n. 14. lib. 3. & ita distinguunt, Plo. & Phanu. supra, & Meno. supra n. 11. 12. vbi de iuris præsumptione non leui.

2 Sublim cõtra tutorẽ, Plo. supra n. 31. & vide supra vers. 28. Capr. cõs. 161. n. 20. 23.

3 Sublim. quãdo lex vel statutũ præsumit dolũ Plo. d. n. 31. in fine.

101 Lim. in dubio in litẽ iuramẽtũ nõ deferri cũ sit quędã pœna, & iurãti in causa propria credatur, Nat. cõs. 202. n. 18. Crau. cõs. 931. n. 11. 947. sub. n. 1.

102. Lim. non deferri in litem iuramentum non facta prius designatione, Bonorum singulatim, & eorum æstimatione à iudice, in qua rerum, & personarũ iudex rationẽ habere debet, Crau. cons. 891.

103. Lim. non deferri in litem iuramentum vbi deducto non constat nisi iuris pręsumptione Natt. cõs. 202.

202.n.8.verf. tertio facit, Crau. conf. 949. n. 33. vide fupra lim. 16.
104. Lim. non deferri in litem iuramentum in his quæ in iure confiftunt, Crau. conf. 947. n. 38.
105. Lim. vt fi ob damnum ex ftatuto detur, ex furto non deferatur etiam in cafu dubio nifi ftatutũ verbis vniuerfalibus vteretur omni damno, Calcan. conf. 100. col. 3. verfic. quantum ad accufam, Paris. cons. 158. lib. 4 Grat. conf. 54. lib. 2. de cõi. Viui. communi opi. verbo. ftatutũ difponens, Phanuc. de in lit. iur. part. 2. memb. 2. fub n. 67. Serafi. priuil. iuram. 31. n. 64. & feq. Plot. §. 50. n. 42. & 43. Rauen. fing. 145. Dec. conf. 83. fub n. 3. Bello. communi opi. lit. A. col. 3. verfic. aliud. per tex. in l. fi feruum §. fi oliuam ad leg. Aquil. Soarez. com. opi. lit. D. n. 1. Magr. dec. Luc. 27. n. 24.
Contrarium tenet Cepol. conf. cri. 18. & Brun. conf. 50. n. 3. lib. 1. Bero. conf. 214. n. 1. lib. 3. Marfil. de bannit. verbo. villis. n. 51. Boffi. de dam. dat. n. 9. Iaf in l. fi familia n. 5. Dec. n. 7. Alciat. n. 10. de iurifd. om. iud. Rodolf. de Sabloneta. Q. 51. lib. 2. vbi in fine teftatur de communi & veriori, & contraria tollit, fed improprie tantum contineri Alex. conf. 168. n. 3. lib. 2.
Diftingue ut per Phanue. & Serafi. fupra.
106 Arbitrio iudicis regulato a iure defertur vbi ei locus eft, negatur vbi ei locus non eft, Meno. de arb. caf. 207. n. 1. Farin. in fragmẽ. part. 2. n. 1060.
107 Non datur fi de magno præiudicio agatur, & magna quantitate nifi coniecturæ, & qualitates perfonarum aliud fuadeant, Serafi. priuil. iuram. 31. n. 94. Farin. fupra. n. 1061.
108 Nec datur fi agatur de probando intereffe lucri ceffantis Serafi. fupra n. 118. Fanuc. par. 1. cap. 4. n. 29. & feq. Farinae. fupra n. 1061.
109 Nec datur probationib. per torturam debilitatis Fari. d. n. 1061.
110 Nec in dubio defertur quia iure fpeciali datur Farrin. d. n. 1061. in fi.
111 Nec nifi dolus, & probationis difficultas ab eo caufata concurrat Rot. dec. 131. coram Coccino.
112 Nec fi non conftet fuper quib. bonis dandum fit Rot. d. dec. 131. n. 5.
113 Affectionis iuramentum præftatur quando res dolo poffefforis præftari, & reftitui non poteft, vel extare defiit, & datur non ex rei valore, fed ex affectione domini quæ tamen non fit ab vtilitate feiuncta, Meno. de arb. caf. 207. vbi 14. cafus & exempla tradit & pro immobilibus dari, Phanuc. de in lit. iur. part. 1. memb. 4. n. 56. & in actione de dolo quod metus caufa, & huiufmodi fi non fit facta reftitutio rei in qua dolus, vel metus tempore contractæ obligationis interuenit, Plo. §. 25. n. 1. & 2. vide fupra verf. 25.
1. Amp. dari contra iudicem, & arbitrum qui malè iudicauit, & fecit litem fuam, Iaf. in d. l. in actionibus n. 35. & 36. de in lit. iur.
2. Amp. in omnibus actionibus deferri fi non fit iudici paritum cum poffet, & fic omnes actiones arbitrariæ dici poffunt l. qui reftituere in fi. de rei vendica, Plo. d. §. 25. n. 3. ex Caft. in d. l. in actionibus col. 2. verf. recollige n. 6.
3. Amp. fi dolus non fit commiffus in non parendo iudici fed in alio puta in defінendo poffidere, affectionis, & veritatis deferri in actione bonæ fidei; & in rem fcripta, & arbitrariis doli præcedentis, non in aliis, dummodo res extet, Caft. & Plo. fupra poft Aret. in §. præterea quafdam Inft. de actio. col. antepen. verf. fed nunc infurgit.
1. Lim. non deferri fi non fit commiffus dolus in non parendo iudici, nec in defінendo poffidere, tunc enim licet dolus ab initio fit commiffus dum contracta fuit obligatio in actionibus ftricti iuris fiue res extet fiue non vt in actione de dolo, & quod metus caufa l. arbitrio verf. non tamen vbi glo. de dol. Plo. fupra n. 2. vbi tamen veritatis dari probat, & n. 3. poft Caft. fupra n. 7. intelligentes fi res non extet vel difficultas probationis fubfit.
2. Lim. re perempta, tunc in actionibus bonæfidei non datur, affectionis iuramentum, fed veritatis fuper vero pretio rei; licet in ftricti iuris actionibus etiam re perempta ob dolũ in defінendo poffidere affectionis detur, Caft. n. 6. in d. l. in actionibus. col. 2. verf. fi autem effet perempta, & in verf. recollige, & Plo. fupra n. 2. & 3. vbi.
3. Lim. affectionis iuramentum non deferri nifi plura concurrant primum rei petitæ natura, vt in ea affectio cadat; 2. iurantis habilitas, quod animi iudicium habeat, dominus litis, de valore inftructus, 3. dolus verus conuenti non reftituentis. 3. qualitas actionis bonæfidei, aut ftricti iuris in quibus exhibitio, vel reftitutio datur. 4. quod actio bonæfidei directa non contraria intentetur, in cõtrarijs enim non datur, nifi de fide rupta agatur. 5. quod agatur ad id, quod præcifè compelli poffit, fecus fi intereffe præftando liberari poffet. 6. quod ex proprio non alterius dolo quis conueniatur. 7. quod Reus conuentus non habuerit caufam poffidendi ab agente, vel nullam. 8. quod actor nõ habuerit rem venalem. 9. quod iure actionis agatur non officio iudicis nobili; Ias. in l. in actionibus. n. 34. de in lit. iur. Dec. n. 28. & feq. Papi. in form. lib. in actio. real. glo. & in florenis. n. 26. & feq. Maran. de ord. iud. part 6. actu. 9. n. 16. Hiero. de Mont. de fini. c. 69. n 6. Meno. de arb. cas. 207. n. 4. & feq. Phanuc de in lit. iur. part. 2. memb. 2. n. 13. Bello. fupput. lib. 2. c. 14. n. 5. 6. Burf. cõf. 285. n. 14.
4. Lim. non procedere in debito quantitatis, & in confiftentibus in pondere numero vel menfura, & rebus natura quarum affectionem minime recipit de communi, Ias. in l. nummis n. 2. & 3. de in lit. iur. Affl. dec. 169. n. 7. Phanuc. de in lit. iur. part. 1. memb. 4. n. 5. 14. 50. Meno. de arb. cas. 207 n. 7.
1. Sublim. non procedere quando quantitas loco fpeciei fuccederet, vel in fpeciem conuerfa fuiffet. Papien. d. glo. in florenis. n. 26. Dec. in d. l. in actionibus n. 24. de in lit iur. Phanuc. d. n. 5. & 50. intelligens fi affectus in rem habeatur.
2. Sublim. nam licet non detur iuramentum affectionis quæ non cadit in nummis; datur tamen iuramentum particularis, & fingularis vtilitatis Silua. conf. 10. n. 26.
5. Lim. non iurari ex folo affectu fine vtilitate pecuniaria, & iurari debet tantam effe vtilitatẽ, non autem pro tanto carere nollem Rebuf. in l. 1. C. de fent. quę pro eo quod intereft. c. 5. verf. affectio nis tamen de cõi. Phanuc. dicto memb. 4 n. 33. & feq.

seq. & 54. & seq. vbi causas affectus enunciat.

6. Lim. non deferri ei qui rem venalem exposuit glo. in l.2. vers. aut contrario C. de in lit.iur. dād. tut. Ias. in d.l. in actionibus.9. requisito. sub n. 34. de in lit. iur. Zas.n.22. Phanuc d.memb.4.n.53.

7. Lim. non deferri affectionis iuramentum in cōtractibus stricti iuris, Dec. in d.l. in actionibus sub n.4. quod regulare inquit, intellige, vt supra dixi in iuramento veritatis.

8. Lim. non deferri vbi officium iudicis imploratur, Ias. in d.l.nummis.n. 2. de in lit. iur. intellige de nobili, vt supra loco proxime citato.

9. Lim. fisco non deferri glo.fin. in l. quoties C. de exact. trib lib.x. quam singularem dicit, Ias. in d. l.nummis.n.2. sed ibi a Bal. & Io. de Platea.repro bari, & ab Alex.

10. Lim. non iurari de affectione pro dolo de præterito, nisi res extet, licet de veritate iuretur, Plo. §.14 n.3.

112 Lim. non iurari in litem si libellus ineptus sit, nec aliqua condemnatio super eo sequi potest l. libellorum vbi, Doc. de accusat. Dec.cons.83. n. 2. & in l.edita.n.38. C.de eden. Alex.cons.91.n.2. lib. 6. Plo.§.50.n.44. & seq.

113 Lim. non dari si inuerisimilia contineat, Plo. §. 50.n.22. Rota. coram Caualer.dec. 103.n. 2.

114 Lim. non dari seu in eo rationem non haberi nisi æstimationis rei pro quanto quis nollet carere l. videamus.§.1. de in lit.iur. Bar. in l. 1. n. 2. de alie.iud.mut. causa facta.

Iuramentum in litem differt à decisiuo, quia in litem à iudice tantum datur, non à notario, nec arbitratore; decisiuum vero à parte pacti in iudicio defertur.2. actori in litem datur; decisorium actori, & Reo. 3. iuramento in litem quid, & quantum debeatur deciditur, per decisiuum an debeatur, 4. in litem nisi ex dolo, & contumacia defertur quæ in decisorio non exiguntur.5. in litem non præstatur vbi solum iudicis imploratur officium, decisiuum ex officio iudicis datur. 6. in litem præstatur probatione deficiente, decisiuum etiam si deferens aliunde suam intentionem probare posset 7. in litem quātitas potest restringi vel in totum annihilari, in decisiuo tantum quæritur an fuerit iuratū, & exequetur. 8. ex iuramento in litem solum iudicis officium oritur ex decisiuo actio, & exceptio, Phanuc. de in lit.iur.par.1.c.5.par.2.c.1.part. 3. c. 3. n.45. Plo. de in lit. iur. §. 12. & 22. Intrigl. sing. 99. n. 198. & seq. post Ias. in rub. de in lit.iur. vbi xiii. differētias ponit, Farin. in fragm. par.2.n.989. vbi ex Fanuc.d.c.5. refert xv. differentias.

Singularis interesse causa iuratur in litē vltra interesse veritatis, & affectionis de quibus supra, cum triplex sit interesse propter quod in litē iuratur, veritis affectionis, & singulare; in iuramēto veritatis vera inspicitur æstimatio rei secūdū tēpus præteritū idest litis cōtestatę si tātū plus valuit; & si dolus vel mora præcessit, & plus valuisset, tēpus morę, vel doli, inspicietur, & si plus valeat post litē contestatā, id plus attendi debebit in iuramento in litem veritatis presēs tēpus debet obseruari, & singulare dicitur quādo iurātis singulariter interest vt si deposuerim apud te pecuniam quam cum non restitueris cōdēnatus ad pœnā fuisses meū pignus vēditū fuit Plot. de in lit iur.§.53.n.4. Marā. de ord. iud. par.6.art.9.n.16. Meno.de arb.cas.120. quorū vterque de sigulari probādo & Mā.cōcl.932. vbi distig.

Libellus in iuramento in litem veritatis sic concipi debet; dico quod Titius ingressus est domum meā dolo aut vi, in qua erant multa mobilia valoris cētum, que ob dolum aut vim ablatæ, difficile probari possunt quare peto per vos & officium vestrū, quod imploro, veritatis iuramentum mihi deferri quæ res essent in d.domo, & cuius æstimationis, petendo bona si extent alioquin eorum ęstimationē, Aiet.in §. præterea in fi. Inst. de actio. Phanuc. de in lit. iur. part.2. memb.5.n.2 & 3. vbi etiam, vi, doloue, expressis non requiri bona ablata specificati sed sat esse in processu id fieri, secus si bona simpliciter petantur.

Probato autem maleficio furto, vel dolo plenè ac per veras probationes, rerum ablatarum quantitas, & earum ęstimatio probabitur iuramento actoris, Boer.dec. 55 Balb. dec 292. de cōi. Bereng. in l. 1. n.164. C. de sent. quæ pro eo quod interest, Cassa. cons 21.n. 56. Marf in l. 1. n 35. C. de rapt. virg. Rui. cons.29.n.2. 35.n.6.lib.5. Crau. de antiq. temp.part.1.n.271 vers. non obstat quod tali; hoc aduertens ad actoris differentiam quando aduersari; nullus dolus subest; & hoc euenit odio delinquentis, ne defectu probationum impunitus euadat de cōi. Phanuc. supra n.4. & 5. vbi etiam hæc probari debere intra tempus probationum, non etiam in executione; posse autem à Iudice hoc iuramentum deferri vel in ipsa sententia, seu paulo post, & si à sententia appellaretur ex Alex. cons. 128.n.7. lib.2. & dicit Bal. cons.345. n. 4. lib. 2. vsque ad conclusionem in causa deferri posse, Rota.dec.639.par.2. recentis vbi eum qui custodire tenetur ac iure actionis restituere, non iudicis officio iuramento furtum non probare nec querela nec acclamatione præsertim in præiudicium tertij & si non agatur contra furem, & maxime cessante fractura etiam si iurare volens valde legalis sit & Ond. cons.19.n. 19.20.lib. 1. Fari. in fragment. par.2. n 1000.

Citatio partis non requiritur in delatione iuramenti in litem. Maran. de ord.iud.part.6.de citat.n.25. Serafi.priuil.iuram.31.n.93. Phanuc.par.3.memb. 1.n. 10. Manci. de iuram.part.2.art.7.n.24. Intrig. sing.99.n.471. lib.3. Thes.dec.68.

Contrarium ex communi, & veriori Plo.§.51.n.7. & hoc cautius inquit, Phanuc. supra. n. 11. & Farin. d.par.2.n.1135.

1. Lim. primam opinionem non procedere quando pars contradicere posset, tunc enim citari deberet, Phanuc. suprà Fari. supra.

Sententia condemnans si iurabit conditionalis inualida est, Rui. cons.133.n.11. & 13. lib. 5. de communi, Plot.§.52.n.1. fertur autem conditionalis in actione de dolo, metus que, in reali autem peti debet in libello rem restitui, & si reus contumax sit, actori instanti in litem iuramentum deferetur, & iuxta quantitatem taxatā sententia proferetur, & ita duæ sententiæ requirūtur, Phanuc.d mēb 5.n.9.

Probatorio in termino debet iurari in litem, Plo. §. 51. Fanuc.par.2.c.5.n.5. nisi post sētentiā dolū cō-

uentus

uentis committeret, tunc postea deferri posset, sed si petatur ante causæ conclusionem postea deferri potest, & si in sententia deferatur, in ipsa vel paulopost deferri debet etiam si appelletur vel arbitrio iudicis, & in actionib. bonæ fidei in litem affectionis post publicatas attestationes deferri ante causæ conclusionem, & vnica tunc sufficit sententia, nec requiritur iussus, vt restituat, in arbitrarijs ob iudicis contemptum post sententiam præstari, & duas ferri sententias de cōi. Farin. in fragm. p. 2.n.1124.

Iudex deferre debet nec potest pars ex se iurare l. videamus. §. deferre. vbi omnes de in lit. iur. Fanuc. par. 2. c. 2. de communi, Fari d. par. 2. n. 1125. Serafi. priuil. 7. n. 37. sufficit tamen præsente iudice, & acceptante iurasse, vt per eos non tamen defertur nisi si parte petatur. ex cōi. Fari. supra n. 1128.

Appellari potest à delatione iuramenti in litem, Fanuc. par. 3. c. 2. n. 1. Farin. supra n. 1136.

Taxationem idest quantitatis iuratæ moderationē iudex facere potest in quocumque casu Dec. in l. in actionibus. n. 8. de in lit. iur. Hieron. de Mont. de fini. cap. 69. n. 9. Phanuc. de in lit. iur. part. 3. n. 1. & 2. Papien. in form. lib. actio. real. glo. & in florenis n. 31. Bal. cons. 345. n. 2. tam ante quam post iuramentum lib. 2. vbi tamen nō requiri si cū taxatione motus iudicis concurrat, sed in iuramēto veritatis taxationem præcedere debere tametsi respectu affectionis præcedere ac sequi possit, Abb. in c. fi. n. 3. de his quæ vi metusue caus. Crau. cons. 891. n. 1. Afin. in prax §. 32. c. 6. n. 3. Meno. de arb. cas. 208. n. 4. de cōi. Phanuc. supra n. 3. non tamē iudex taxabit si à lege taxatio facta sit n. 2. vide supra hoc n. 320. vers. 4. nec taxatione, Farin. in fragmen. par. 2. n. 1121. ex communi.

Taxationem hanc faciens iudex rei circumstantias diligenter inspiciat habita ratione personarum, cum maius pro illustri quam pro vili sit interesse taxandum, Bal cons. 345. n. 2. lib. 2. Phanuc. supra n. 4. nec est enim verisimile pauperem præciosissimam habuisse, Crau. cons. 891. n. 3. Meno. d. cas. 208. n. 4. Farin. supra n. 1122.

Taxatio in iuramento affectionis fit inspecto tempore sententiæ, in iuramento veritatis, inspecto tempore litis contestatæ, Phanuc. supra n. 5. dixi supra n. 229. in fi. vers. tempus.

Taxatio non debet duplum valoris rei excedere siue ex affectu, vel ex veritate iurandum sit, Bar. in l. 1. n. 20. Dec. in 2. lect. n. 69. Rebuf. n. 289. C. de sent. quæ pro eo quod interest, Ias. in l. videamus. §. deferre n. 4. vbi alij de in lit. iur. de cōi. Phanuc. supra n. 7. licet ipse dissentiat dixi in tractatu interesse, & supra hoc n. 320. vers. 4. nec taxatione.

Citatio in hac taxatione requiritur, quamuis non sit necessaria in delatione iuramenti, Phanuc. supra n. 10. Intrigl. sing. 99. n. 471. lib. 3. Thes. dec. 68. alios citat, Farin. supra ex cōi. sed, & in delatione iuramenti citari debere ait ex veriori, & cōmuni n. 1135.

Taxatione iniuste facta potest ad superiorem appellari, Phanuc. part. 3. memb. 2. n. 3. memb. 3. n. 3. imo eam iudex reuocare potest ante quam iuratū sit, Bar. in d. l. in actionibus. n. 24. Spec. de expens §. postremo. n. 3. Phanuc. d. memb. 2. n. 6. & etiam postea, Ias. in l. si quando n. 26. C. vnde ui de magis cōi. Phanuc d. memb. 2. n. 7. qui tamen postea reuocari non posse verius arbitratur in iuramento veritatis. vide supra d. vers. 4. nec taxatione, & delatum posse ex causa reuocari, Dec. in d. l. in actionibus n. 12. Fari. supra reuocari, & moderari posse tam veritatis, postquam iuratum fuit, quam affectionis ante sententiam ex cōi. n. 1129.

Taxatio in iuramento in litem antequam deferatur fieri debet; in affectionis iuramento post illud fict. Fanuc. par. 3. c. 1. n. 3. Farin. d. par. 2. n. 1123.

Probationib. contrarijs reuocatur delatum ac præstitum præuia taxatione nisi statuto secus caueatur de magis cōi. Farin. supra n. 1130. & seq.

47 Lim. nam minor qui inuentarium facere omisit in integrum restitutionem petere potest, & illud facere, Aret. cons. 147. in fine, Alex. cons. 124. n. 7. lib 4. Dec. cons. 445. n. 56. Natt. cons. 16. n. 1. 140. n. 8. Soc. Iun. cons. 7. n. 16. lib. 4. Bero. cons. 37. n. 7. lib. 2. Assis. dec. Perus. 55. n. 19. & seq. vbi idem si tutorem habeat si ex capite minoris eam petat; si autem ex clausula generali si qua mihi iusta causa vel coniunctim cum capite minorum agere debet contra tutorem soluendo existentem si fuerit legitime constitutus, vt per eum, de cōi. omniū, Odd. de rest. in int. Q. 89. n. 51. & seq. intelligendo si si læsionem probet, & Gratia. discept. 767. n. 41. & seq. vbi restitui aduersus aditionem, inuentarium non factum, vel illegitimè factum etiam maior factus intra quadriennium læsione probata si læsio probetur, & res integra sit alioquin secus ex magis commmi & n. 51. probat restitui etiam facto legitimo inuentario, vt à vexationibus creditorū liberetur. Surd. cons. 95. n. 9. & seq. veriorem testatur Gratia. supra n. 51. & 52. & 646. n. 7. & seq. maiorem etiam restitui puta si verè scire non potuit hæreditatis substantiam ex veriori sententia, Mona. dec. luc. 51. vbi idem si male fecit, & de eo in executione sententiæ obijci posse, & probare alia bona non extare nisi contrarium probetur.

48 Lim nam si rationes triginta annis petantur elapsis supposita præscriptione 30. annorum, inuentarium tutor edere non cogetur, Bal. in l. aduersus. C. de nego. gest, Munnoz. de ratiocin. n. 63.

49 Lim. vt licet tutor ex omissione inuentarij suspectus reddatur, & remoueri possit Vinc. de Frāch. dec. 206. n. 6. Eug. cons. 19. n. 15. & 44. Viui. dec. 426. n. 20. alienatio tamen citatis citandis causa cognita, & cum decreto iudicis præsumi facit omnia solemnia n. 21. maxime in his quæ dilationem non recipiunt, vt in alimentis n. 22. & quando alienanda res sola aderat protestationem sufficere subdit n. 23. & antequam remoueatur gesta cuncta valere n. 24. Eug. d. n. 15. Rot. luca. d. decis. 17. ex Barba. cons. 61. n. 2. & 3. lib. 3. & alijs ex communi.

TIT. XIII. CAP. III.
DE SATISDATIONE TVTORIS EIVSQVE FIDEIVSSORIBVS.

321 Satisdare tutor etiam legitimus rem pupilli saluam fore tenetur l. legitimos vbi Bar. n. 1. & 7. de

legitim.tut. l. 1. qui satisdare cogan. l. si tutor. C. in quib. caus. restitu. in int. & c. de communi testatur. Corn. cōs. 164. n. 4. lib. 4. Vital. de claus. claus. nil nouari inuētar. cōfection. pendent. n. 92. Capic. dec. 50. Piag de tutor. Q. 7. n. 23. Eug. conf. 19. n. 17. Guid. Pap. decis. 330. Papien. in form. libel. redd. ratio. glo. in suo n. 8. vbi idem in curatore Borgni. de tutor. n. 23. Spino. de testament. glo. 29. n. 33. & seq. vbi etiam si diues, sit & datiuus, & Gutierez. de tutel. part. 1. cap. 12. n. 1. & seq. vbi etiam subdit ante nisi tempore peritura; vel nisi patrimonium pupilli modicum foret administrare non posse & n. 26. & sequent. idem in tutore, & curatore diuite inquit, & cap. 16. n. 150. & de tutore Regum cap. 18. n. 44. Manzi. de tutel. tit quę facere debeant. tutor. 3. Q. tertiæ quest. principalis n. 3. Rota. Genuen. decis. 18. n. 1. Bero. conf. 75. n. 27. lib. 3. Purpur. conf. 250. n. 2. Bertaz. de claus. clausul. q. glo. 5. n. 4. Intrigliol. de feud. cent. 1. Q. 45. n. 157. latè, Scrader. de feud. part. 1. section. 20. n. 288. & sequent. vbi cum fideiussoribus præstari debere probat, Monta. de tutel. reg. 7. cap. 32. n. 1. Galgan. de tutel. lib. 1. tit. 4. n. 25. lib. 2. tit. 1. n. 2. vbi datis fideiussoribus nec curatoria cautione admissa per l. 1. & 2. C. de tutor. & curator. post Roma. conf. 439. n. 10. Alba. conf. 21. n. 6. Serafin. de priuileg. iuram. priuil. 18. n. 39. & satisdatione non præstita tutelam corruere, Alba. d. n. 6. Eugen. d. n. 17. Galganet. de tutel. lib. 2. tit. 1. n. 18. & Q. 23. lib. 3. idem probans in omni tutore testamentario excepto & §. 1. Inst. de satisd. tut. & curat. vbi idem de curatore. Garrat. conf. 89. n. 10. inter conf vltim volunta. Manci. de iuram. part. 2. art. 21. Marta de suc. leg. part 2. Q. 4. art. 3. n. 1. Spino. de testam. glos. 29. n. 32. Mauso. de caus. execu. lim. 11. n. 41. cācer. var. reso. par. 1. c. 7. n. 22.

1 Amp. vt, etiam contutori à contutore satisdandum sit quamuis petitum non fuerit, etenim non petita offerri debet, Bero. Q. 79. n. 5. Borgni. de tutor. n. 14. & quando tutor qui gerere cœpit contutori administrationem cessit quod abeo satisdatio nem exigere possit §. sed & si quis Instit. de inutil. stipul. vbi glo. & Doc. & si de contutore dubitet ei satisdationem offeret si sibi dare nolit, vt qui alteri satisdat solus gerat l. non omnium C. de tut. qui satis non det quam satisdationem petere non potest à legitimo vel datiuo qui iam satisdederat nisi defecerit. l. pen. vbi glo. & Doc. C. eod. Cancer. var. resol. tom. 1. c. 7. n. 41. 42. licet si non defecisset secus sit. n. 43. ex Bar. in l. legitimos. §. 1. n. 3. de admi. tut. sed petent administrationem diuidi.

323 2. Amp. in tutoribus, & curatoribus illustrium qui satisdare tenentur l. 1. versic. cœterum. C. de tutor. & curator. illustr. Scrad. supra n. 295. & Regum Gutierez. d. cap. 18. n. 44. Galganet. de tutel. lib. 1. tit. 12. n. 22. non tamen eam comparatiue ad valorem Regni præstare tenebitur, vt per eum vide infra lim. 21.

324 3. Amp. vt licet aliàs quando fideiubere non potest qui cauere tenetur vel satisdare curatoria cautio sufficiat, secus tamen est in tuore, & curatore, hi namque satisdare tenentur cum fideiussore l. 2. C. de tutor. & curator. qui non satisd. Bal. in cap. coram n. 9. de offi. de leg. Ias. in l. 1. n. 23. lim. 8. qui satisdat. cogant. Neuiza. conf. 17. n. 64. Scrader. supra n. 296 Montan. d. reg. 7. n. 12. præterquam in tutore Principis cui fideiussores sufficiūt qui reperiri possunt n. 13. ex Chassane. in consuet. Burgun. tit. des enfans des plusieurs Licts. §. 5. verbo. caution. n. 4. Galgan. de tutel. lib. 2. tit. 1. n. 2. Gratian. in disceptatio. forens. disceptation. 13. Gail. obs. 47. n. 7. lib. 2.

325 4. Amp. in curatore dato ad res certas, & lites l. & si ad species. 8. vbi, Barto. rem pupil. saluam fore. Alberi. in rub. C. de tutor. & curator. n. 2. Neuiz. conf. 17. n. 64. Scrad. supra. n. 297. puberi vel impuberi prodigo vel furioso nisi ventri ex inquisitione datus esset, qui satisdare non cogeretur pro vt neque furiosi curator in idoneam substantiam habens l. de creationibus §. fin autem C. de episcop. audient. l. bonorum. rem pupil. saluam fore, Montan. d. reg. 7. n. 28. & sequent. & Galganet. de tutel lib. 2. tit. 1 n. 11. & pro furioso filium vel feruā publicam posse stipulari. n. 12. l. 2. & seq. rem pup. salu. fore, Rol. conf. 19. n. 16. lib. 1.

326 5. Amp. vt tam pupillus quam quilibet, alius postulare possit, vt tutor curatorue satisdet l. 1. vbi Odofr. C. de tut. & curat. qui non satisd.

327 6. Amp. Iudicem ex officio nemine petente ad satisdandum compellere posse l. 1. §. exigere de magistrat. conuenien. Institut. de satisdatio. tutor. vbi Aldobran. in princ. n. 9. iūcta l. solent. vbi Bar de aliment. & cibar. legat. imo ad hoc cogetur, Scrad. supra. n. 299. mulcta indicta, & captis pignoribus, Odofr. in d. l. 1. ad fin. Aldobrand. in §. feiendum n. 20. Instit. de satisdatio. tutor. Scrader. supra. n. 300. Montan. d. reg. 7. n. 15. & seq. Galganet. d. tit. 1. n. 17.

328 7. Amp. vt licet alioquin vbi quis tenetur satisdare id facere non obligetur prius quam petatur, secus tamen est in tutore, & curatore qui offerre, & satisdare tenentur etiam si à nemine petatur, Ias. in prælud. feudo. n. 65. Dec. conf. 421. n. 1. Tiraq. de retract. lignagier. §. 1. glo. 10. n. 107. Scrader. supra n. 302.

329 8. Amp. vt idonea, & sufficiens debeat esse satisdatio l. quoties. 6. vbi Ias. & alij qui satisdar. cogant, Albe. in l. in dubium 3. n. 1. C. de tuto. & curat. qui satis non deder. Meno. de adepiscen. possess. remed. 2. n. 93. & de arbitrar. iudic. cas. 143. vbi etiam iudicis arbitrio esse quæ nam sit idonea satisdatio, & Scrad. supra. n. 303.

330 9. Amp. siue à maioribus, vel minoribus magistratibus tutor vel curator datus fuerit, adhuc satisdare tenentur Specul. de tutor. §. si autem tutor. n. 2. Azo. in sum. C. de tutor. & curator. qui satis non deder. n. 1. & 2. Aldobrand. institut. de satisdatio. tutor. in princip. n. 43. Cras. com. opi. lib. 1. Q. 19. Scrader. supra. n. 322.

331 10. Amp. vt à maioribus magistratibus dati satisdare teneantur nisi essent facultatibus idonei, & ita prçuia inquisitione compertum fuerit, Aldobr. supra n. 41. Scrader. supra n. 324.

332 11. Amp. vt si fideiussores à tutoribus, & curatoribus dati decesserint, vel paupercs effecti sint iterum satisdare teneantur Alberi. d. n. 4. Tiraq. in l. boues.

l. bones. §. hoc sermone part. 1. n. 19. de verbo. significat, Menoch. de adipiscend. poss. remed. 2. n. 92. Scrad. supra n. 357.

333 12. Amp. vt cum aliquo tamquam tutore, & curatore contrahens, solemnia adimpleta fuisse certus esse debeat, alioquin contractus ipso iure nullus sit Albe in l. apud Celsum §. illa etiam de dol. mal. Tiraq. de retract. lignag. §. 23. glo. 1. vt refert. Scrader. supra n. 363. sed Tiraq. id non probat. facit tamen in fine tit. n. 42. & seq. & l. qui cū alio vbi Doc. de reg. iur. Bertaz. claus. 9. glo. 6. vbi quando cum minore authore tutore illegitimo contraxisset.

334 1. Lim. non procedere quando iudex illos tanquam tutores, & curatores admisisset, Albe. in l. in dubiū. n. 1. C. de tutor. & cur. qui non satis dede dicā infra in limitationibus generalibus, huius tituli.

335 13. Amp. vt non sufficiat post inchoatam, & susceptam administrationem satisdari l. muto. §. 1. de tut. Bal. in l. 1. & fin. C. de tuto. & curato. qui non satis dede. nisi tempore peritura ante satisdationem gereret, vel damnum afferi posset, vt in d. l. fi. per eum Aretin. de satisdatio. tutor. n. 3. Scrad. d. sectio. 20. part. 10. de feud. n. 365. Montan. de tutel. cap. 31. reg. 7. n. 5.

336 Contrarium tenet Specul. de tutor. §. generaliter n. 5.

337 14. Amp. vt remissa satisdatione, tutores, & curatores sub hipotheca bonorum promittere teneantur, Dec. in l. plus cautionis n. 4. Cag. n. 8. & 9. de reg. iur. Natta. cons. 267. n. 4. l. filio. in fine. vt legato. nomi. cauea. Neguz. de pignor. part. 5. princ. de communi. Scrader. supra n. 367. & 368. vbi idem si remittatur ob vitae honestatem fidemque probatam contra Tiraq. de poen. caus. 51. n. 38.

338 Subamp. vt certam poenam etiam promittere teneantur Bar. & Doc. in l. final de praetor. stipulation. Alex. in l. 1. vbi Ias. n. 10. qui satisdar. cogant. Scrad. supra n. 369.

339 15. Amp. vt priusquam tutor, & curator hanc satisdationem praestiterit ab administratione arceatur, ante enim administrādi potestatem nullus eorum habet l. 1. & fi. C. de tuto. qui non satisded. vbi Doc. l. si impuberi §. quamuis de tutor. & curator. dat. ab his Montan. d. reg. 7. n. 6. & seq. Galganet. de tutel. lib. 3. Q. 20 vbi etiam nec actorem neque procuratorē constituere posse, & processum antea factum corruere, & omnia gesta l. 3. C. de tuto. qui non satisde.

340 16. Amp. vt gesta in iudicio ante hanc praestitam satisdationem ipso iure nulla sint, nec pupillo obesse possint l. 3. C. de tuto. qui non satisd. l. si tutori vbi Bar. & Bal. C. in quib. caus. restitut. in integr. non est necess. Marant de ordi. iudic. part. 4. disl. 16. n. 33. Vant. de nullitat. tit. de nullitat. ex defect. in habil. seu manda. n. 128. Mins. cent. 2. obseruat. 31. Galgan. d. Q. 20. & sententia lata contra tutorem vel curatorem qui non satisdedit nulla est ipso iure nec restitutione opus est d. l. 3.

341 1. Lim. vt supra in 13. ampl. non procedere in tempore perituris vel si pupillo praeiudicium afferretur ex Bal. in l. fi. C. de tutor. & curator. qui non satisdede.

342 17. Amp. in legitimis tutoribus, & curatoribus l. legitimos de legitim. tutor. vbi Bar. Montan. d. reg. 7. n. 21 Galgan. de tutel. lib. 2. tit. 1. n. 10. & lib. 3. Q. 20. Spino. supra n. 34.

343 18. Amp. in matre quae etiam satisdare tenetur, vt in Nouel. constitutio. 118. & Monta. d. reg. 7. n. 22. Galganet. d. lib. 3. Q. 21. nisi testamentaria tutrix foret, quoniam sunt obnoxiae rationibus mater, & auia ex Seraphin. decis. 1004. 1408. & 1473. Spino. supra n. 35. Caneer. var. resol. tom. 1. cap. 7. n. 38. & 39. vbi etiam non sufficere quod obliget sua bona §. si. auth. vt sine prohib. matres. Gutier. de tute part. 1. c. 12. n. 16.

344 19. Amp. in patrono qui satisdare tenetur d. l. legitimos vbi glo. l. si impuberi §. quamuis de tutor. & curator. datis ab his, Monta. supra n. 23. nisi patronus esset persona valde honesta, & modica liberti substantia, Ias. in l. iubemus n. 13. C. de iudic. Tiraq. de poen. caus. 51. n. 41. Monta. supra n. 24. Galganet. de tutel. lib. 3. Q. 22.

345 20. Amp. à tutore, & curatore praestari debere exigente magistratu, pupillo si fari. queat stipulante alioquin seruo etiam publico l. 1. §. exigere de magistrat. conuenien. l. 2. & 3. l. Seruum rem pupil. saluam fore, Montan. d. c. 7. n. 27. Scrader. de feud. part. 10. sectio. 20. n. 370.

DECAS. II. TRACT. IV. DE MAGISTRATIBVS CONVENIENDIS.

346 21. Amp. vt magistratus qui hanc satisdationē exigere neglexit in subsidiū pupillo vel adulto teneatur, si tutoris, curatorisuè, aut eorum fideiussoris facultates non sufficiant §. sciendum Instit. de satisdat tutor. Montan. d. reg. 7. n. 33. & sequen. Galganet. de tutel lib. 2. tit. 35. n. 4. nec non & haeredibus adulti vel pupilli l. 1. §. non tantum de magistr. conuenien. Galganet. supra n. 16. vide supra tit. 7. & 11. Manzi de tutel. 3. Q. tertiae Q. princip. sub n. 8. & in subsidium agere posse minores contra magistratus qui tutores dederunt & curatores, & contra fideiussores indemnitatis, quos receperūt l. 1. vbi Doc. C. de magistr. conuen. Gratia. dec. 69. n. 28. & si confirmauit tutores sine inquisitione, & non recepit fideiussores ad ipsum administrationis periculum spectat. l. 5. vbi Bar. de confirm. tuto. Gonzal. reg. 8. Cancel. glo. 4. n. 52. idem de conferente beneficium curatum illiterato probans.

347 1. Subamp. idem esse si culpa magistratus non fuerit initio idoneè cautum licet si fideiussor idoneus facultatibus ex post decideret magistratus non teneatur l. 1. §. si magistratus, & §. fin. & l. quod ad haeredem de magistr. conueniend. Corn. cons. 163. n. 6. lib. 4. Montan. d. reg. 7. n. 38. 39. Boer. cons. 15. n. 4. vbi iudicem de personarū qualitate inquirere teneri, Galgan. supra n. 5. Rot. Rom. in pecuniaria 19. Februarij. 1590. coram Rpd. Plasto. Manzin. supra Gratia. supra.

348 2. Subamp. vt magistratibus onus probandi incumbat satisdationem idoneam fuisse ab initio l. 1. §. probatio. de magistrat. conuen. Montan. supra n. 41. Galgan. supra n. 22. & quod tutores idonei sint, Gratia. d. dec. 69. n. 30. Raud. dec. 37. n. 302. intel-

intellige si tempore finiti officij non soluendo sint quia tales etiam fuisse præsumuntur dum fuere recepti fideiussores glo. in d.§. probatio. & in l. non est de prob. & si dolo vel lata culpa magistratus non exegerint cautionem insolidum pupillo tenētur alias pro virili l.7.dec.magistr.conuc. sed si ab adulti curatoribus magistratus exegit cautionem non idoneam altero sine hærede vita functo alter in solidum conuenietur l.8.ff.eod.

349 3. Subamp. vt contra omnes insolidum detur quamuis si omnes soluendo sint diuisionis beneficio locus existat l.3.C. de magistrat.conuenien. l. in magistratus.ff.eod.Montan.supra.n.42. & si cōuenissent qui prius conueniri deberet ille prius excutiendus esset, nisi dolo, & lata culpa idoneè caueri non curassent, tunc enim insolidum conueniri possent d.l. in magistratus.

350 1. Amp. vt magistratus pacisci non possint, vt alterius periculo tantum tutores dentur, agitur enim de iure publico l.1.§. si inter. de magistrat. conuenien. Luneburg. de pact.cap.5. n. 84. versic. octauum.

351 4. Subamp. vt ista subsidiaria actio contra hæredes magistratus detur, qui cautionem præstari non curauerit, est enim lata culpa pro qua hæres etiam tenetur licet ob leuem non teneatur §. sciēdum, Inst. de satisd. tut. l. quod ad hæredem vbi glo. verbo. omitteret. & l. non similiter. de magistrat. conueniend.l.2.C.eod.tit.§. sciēdum Inst. de satisd. tutor.etiā quo ad vsuras l.fin. de magistrat. conuenien. & datur etiam hæredibus pupillorum Monta.d glo.7. n 45.& seq. Galganet.supra n.16. pro dolo tamen, & lata culpa tantum non autem pro leui ex l.4. & 6. de magistrat. conueniend. post Manzi. supra d.n.8. in fine Gratia. supra.

Contrarium probat Senat.dolan.dec.13. n. 12. intellige si defunctus in leui culpa fuerit secus si ir. dolo vel lata, vt in d. l.non similiter quam citat.

352 5. Subamp. vt si magistratus moniti tutores vel curatores nō dederint pupillis vel adultis id damna interim passa teneantur, & idem si ad successores distulerint l.1.§.magistratibus, & §. sciendum de magistrat. conuenien. Montan. supra n. 53. & 54. Galganet.d. tit.35.n.1.& 2.

353 6. Subamp. hanc subsidiariam in electum ad æstimandas tutorum satisdationes dari l.1.§.diuus de magistrat. conueniend. Monta. supra n. 55. & Galganet.supra d.tit.35.n.8.& 9.

354 7. Subamp.locum habere etiam contra scribā vel alium qui minus quam debuit res minorum, veramuè substantiæ taxationem passus fuerit occultari dolo vel negligentia interueniente l.fin.C. de magistra. conuen.Montan. supra n. 56. vel cuius culpa omnia non fuere descripta Galga. supra n.19.

355 8. Subamp. procedere etiam si tutores testamento datos sine inquisitione magistratus confirmauerit, & fideiussione minime recepta l. tutores de conforman. tutor.Montan.supra n.57.Galgan. supra.n.4.

356 9. Subamp. idem esse in falsa de tutorum facultatibus præsidi renuntiantibus d.l.1.§.si præses 1. Montan.supra n.58.

357 10.Subamp.etiam si præses prouinciæ magistratus à tutoribus satis exigere iusserit, nec satis exegerint d. l.1.§.neque Monta supra.n.59.

358 11.Subamp.in magistratibus qui præsidi nomina dederint, vel suggestu eorum dati sint, ipsorum dolo vel culpa lata l.1.§.si præses 2. & §. si curatores de magistrat.conuen.Monta. supra. n. 60. Galganet.supra.n.8.

359 12.Subamp.in magistratibus quibus præses nomina,& facultates tutorum ab aliis accepta remiserit pro instructione, si dolo vel lata culpa magistratus versati fuerint d. §.si præses, Montan.supra n.61.

360 13.Subamp.quando præses nomina ab aliis accepta ad magistratus remisit vt ipsi darent, vel vt post dationem, satisdationem exigerent nam periculum adhuc ad magistratus pertinebit l. 1. §. sed ad eos. de magistr. conuen. Montan.supra.n. 62.

361 14.Subamp.in iudice falsa de tutore denūciante l.1.§.si præses. de magistr. conuen. vel de tutore nominato falsam dederit instructionem Galg. d. n.8.

362 15.Subamp. procedere quando magistratus prætoris iussu tutores dederit tutela vel cura finita non soluendo repertos d.l.1.§.si curatores Galganet.supra.n.10.

363 16.Subamp.vt pater etiam magistratus peculio tenus hac actione conueniri possit l.1.§.fin.de magistrat conuenien.Galganet.supra n.17.

364 17.Subamp.in collega eius qui tutorem dedit d l.1.§.si inter. Galganet.supra.n.19.

365 18.Subamp. ad vsuras etiam licitas magistratus teneri d. l.si C.de magistra. conuen. Galganet. supra.n.21. l.si.ff. eod. quia in magistratus actio datur pro vt in tutores vt ibi.

19.Subamp.vt notarius fideiussores non idoneos recipiens de proprio teneatur Cla.in §.fi. Q.46. vers. cœterum Farin. Q.33.n 88. Intrigl. sing. 74. n. 86.lib.1. Affis.dec. Luc. 33.n. 1. Gratia.dec. 69. idem in mandante approbari, & in approbatore electo ad æstimandum an idoneus sit, Meno. cons. 179.n.2.vbi de publico approbatre,Gut.prac.QQ. lib. 1. Q. 132. n. 7.& seq. ex cōi. probat approbātes idoneum non teneri nisi tribus casibus idest in casu l.cum ostendimus §.fi. de fideiuf. tut. quatuor concurrentibus fauore pupilli, calore iudicij, patientia geminata fideiussorum, & scriptura publica. 2. ob dolum testium approbantium 3. in approbatore conductoris redditaum regaliam vel fisci administratoris.

1. Lim. non procedere quando recepisset laudatores,& approbatores fideiussorum Farinac. supra n.89. Intrigl.supra n.87.

2. Lim. nam si iudicis mandato recepisset, iudex teneretur, non etiam notarius, Farin. supra n. 84. & 90. Intrigl.supra n.88.

3. Lim.non procedere quando principalis diues & soluendo esset Affis. supra n.14. Fari. supra. n. 91. Intrigl. supra n.89.

4. Lim. quando fideiussor receptus fuisset parte vel expresse consentiente vel non contradicente dum præsens esset Affis. supra n.16. Farin. supra n.92. Intrigl. supra n.90.Rot. dec. 45. crim. per Farin. vbi

vbi idem si pars citata consenserit tacitè

5. Lim. quando fideiussor soluendo fuisset tempore receptionis, licet exactionis tempore soluendo non esset, Farin. supra. n. 93. Intrigl. supra. n. 91. Rot. d. dec. 45. vbi etiam si bona possedisset fideicommisso subiecta, & excussionem contra fideiussorem fieri debere.

366 1. Lim. 21. amp. nam pupillus in bonis magistratus priuilegium personale, vel hipothecæ nõ habeat, sed cum cæteris creditoribus concurrit l. 1. §. priuilegium de magistrat. conueniem, Montan. de tutel. cap. 32. reg. 7. n. 52.

367 2. Lim. non procedere quando tutor initio idoneus fuisset, eaque magistratus fecisset ad quæ tenebatur; quamuis enim postea fideiussor non soluendo fiat, vel tempore finitæ tutelæ vel curæ minus idoneus reperiatur non ideo magistratus tenebitur sed initio idoneum fuisse constare sufficit l. 1. §. sed & si de magistrat. conuen. & l. in magistratus C. eod. Montan. supra. n. 63. Galganet. d. tit. 35. n. 11. vbi idem si contutor soluendo foret l. 4. C. de magistrat. conuenien. Galganet. supra n. 12. etiã non recepta satisdatione d. l. 1. §. si magistratus, Galga. supra. n. 13. Surd. dec. 91. vbi quando initio idoneus pronunciatus fuisset.

368 3. Lim. nam de consuetudine actio contra magistratus qui tutores dederunt minime datur Aretin. conf. 29. n. 9. versic. præterea Eugen, conf. 19. n. 79. Rochegal. in l. 9. n. 225. de duob. reis. Montan. supra n. 64. Galganet. de tutel. lib. 3. Q. 36. in fine. Gutier. de tutel. par. 1. cap. 15. n. 27. Gratia. dec. 69. n. 31.

369 4. Lim. in contutore qui ob contutoris in opiã actionem non habet contra magistratum l. 2. & 3. de magistrat. conuenien. Areti. conf. 29. n. 9. vbi de tutore, & eius hærede Monta. supra. n. 65. nisi tutor culpa vacet. d. l. 3. nec etiam tenentur magistratus fiduorum tutorem alter sine hærede obierit l. 5. ff. eod.

370 5. Lim. non procedere in maioribus magistratibus, vt in Præfecto Vrbis, ex Prætore Præsidę, & huiusmodi l 1 C. de offic. præfect. prætor. l. 1. vbi sed in eo qui satisdationem accepit §. nos. vbi glo. Inst. de Attil tuto. glo. verbo. expertes. C. de tutor. illustr. §. fi. instit. de satisd. tut. & curat. Monta. supra. n. 66. sed tantum in minoribus §. fin. inst. de satisd. tutor. Manzi. d. Q. 3. sub n 8. part. glo. in §. nos autem. verbo. eam Inst. de Attil. tuto. Surd. dec. 91.

371 Sublim. non procedere quoad illustres in prouincijs vbi curiales nominant tutores, & curatores, & vltra nominatos, & datos tenentur clarissimorum cautionem debitam exhibere d. l. 1. §. in prouincijs. C. de tutor & curator. illustr. Montan. supra. n. 67.

372 6. Lim. magistratum non teneri nisi in eo quod ex bonis tutoris seruari non possit l. tutores. de confirmand. tutor. l. Lucius. §. cum in testamento, de administratio. tutor. Montã. supra. n. 68. ideo prius tutorũ bona excuti debẽt l. 1. C. de magistr. cõuen. & fideiussorũ l. 4. C. eod. etiã tempore finiti officij l. 5. C. eod. vbi Salic. vbi sat esse si tempore finiti officij soluendo fuerit & excussionem requiri Gratia. dec. 69. n. 29. Scain. dec. 8. n. 98. vbi prius contra tutores & hæredes cõtra fideiussores, agẽdum Surd. de ali. tit. 7. Q. 37. n. 10. vbi de episcopo ordinãte idẽ ait Vlcesẽbec. cõ. 245. n. 40. facta excus.

373 1. Sublim. nam si testamentarius, & datinus diuisim administrauerint pro datiuo prius ad magistratum perueniretur, quam ad contutorem d. §. cum in testamento. l. 1. §. vsque adeo. vbi glo. verbo. accipiendum. de tutel. & ration. distrahen. Monta. supra. n. 69.

374 7. Lim. in fideiussoribus, & nominatoribus magistratuum, hi namque, Reipublicæ, non pupilli, nec adulti, rem saluam fore promiserunt l. 1. de magistrat. conuenien Montan. supra. n. 70. & seq. Galganet. supra n. 18.

375 8. Lim. non procedere in magistratibus qui tutores dare possunt non autem satisdationem accipere. §. final. Institut. de satisdatio. tutor l. 1. §. neque prætor. de magistrat. conuenien. Surd. decis 91. n. 3. & 4. Galganet. de tutel. lib. 2. tit. 35. n. 6. & 7. glo. in §. penult. in fi. verbo. & non Inst. de Attil. tut. & in §. fi Inst. de satisd. tut. verbo. Vrbi.

376 9. Lim. in ordine in quo est ille index qui tutorem dedit; nisi in se periculum, Ordo ille suscepisset, respectu præsentium tantum l. 1. de magistr. conuen Galganet. supra. n. 18.

377 10. Lim. nam singuli magistratus seu iudices pro rata tantummodo tenentur l. 7. in fine de magistrat. conuenien l. 3. C. eod. Galganet. supra n. 20. si scilicet omnes soluendo sint l. 1 §. si inter. de magistrat. conuenien. si vnus tantum promiserit, vel dederit insolidum tenebitur ibidem, & d. l. 3.

378 11. Lim. non procedere quando non pupillus, nec adultus, sed alij creditores contra magistratum agerent, Eugen. conf. 19. n. 77.

379 12. Lim. magistratum alterius culpa non grauari, Euge. d. conf. 19. n. 78 sed pro omnibus quos secum duxere teneri, Intrigl. sing. 82. lib. 2. limitãdo, vt per eum qui plura de officialium sindicatu congessit.

380 13. Lim. non procedere quando tutor à maiore magistratu idoneus pronunciatus fuisset, tunc enim licet repertus fuerit non idoneus, magistratus non tenetur, Surd. decis. 91. n. 5. & 6.

14 Lim. hæredes magistratus authoris leui culpa non posse conueniri sed lata dumtaxat l. 2. vbi Salic. C. de magistr. conuen. & supra. n. 351. Rota. dec. 60. part. 1. recentis, vbi hæredes de dolo, & lata culpa tantum plene in magistratu probatis teneri Gratia. dec. 69. vbi tam magistratus quam hæredes de dolo, & culpa teneri si minus idoneos tutores approbarint.

15 Lim. quando tutor in Vrbe illustribus, vel curator datus fuit, dantes enim secundum formam l. 1. C. de tut. & curato. illust. non tenentur pro mala tutoris administratione. in prouincijs vero per Curiales nominantur, qui in subsidium ex tali nominatione non tenentur d. l. 1. vbi Sali.

16 Lim. nam diuisio inter plures tutores à se ipsis facta non operatur magistratum conueniri posse nisi tutoribus omnibus discussis, licet secus sit facta diuisione à pluribus, Reipub. administratorib. l. Lucius. 47. §. 1. vbi Bar. de admi. tut. Vvesemb. cont.

conf.245.n.40.

17 Lim. in magistratibus non dantibus tutores sed eorum facultates tantum renunciantes actione subsidiaria non teneri nisi hoc fecerint moti gratia vel pecunia vel nisi Præses Provinciæ his magistratibus præcepisset, vt satisdationem a tutoribus exigerent l. 1. §. si præses. de magistr. conue.

18 Lim. in successore magistratus, Albe. in rub. de magist. conue. Vuesemb. conf. 245. n. 37. & in eius hærede nisi pro dolo, & lata culpa n. 42. l. 2. C. de magistr. conue.

19 Lim. magistratus non teneri nisi de dolo, & lata culpa l. 1. l. quod ad hæredem de magi. conuen. Vuesemb. supra n. 39.

20 Lim. non teneri alia actione quam tutor imo minus Vuesemb. supra n. 47.

21 Lim. vt si tutelæ legitimæ locus sit, datiua magistratus cesset l. si sorores. 9. C. qui dare tuto. pos. Vuesemb. conf. 245. n. 23. Roffr. de forma. act. in fact. contra magi. in princ. & quælibet causa à pœna excusat etiam iniusta Vuesemb. supra n. 24. licet ex causa possit datiuum legitimo præferre, Vuesembec. conf. 242. n. 19.

22 Lim. non teneri dare tutores nisi petatur Roff. supra n. 2. Vuesemb. supra n. 28. & à proximis pupilli. ex l. 1. & seq. de magis conue.

381 22. Amp. vt contutor à contutore satisdationē ex causa petere teneatur, alioquin ipso iure obligatus erit l. etiam. ubi glos. uerfic. satis. de administratio tutor. Mōtā. de tutel. cap. 32. reg. 9. n. 44.

382 1. Lim. non procedere quando collega statim facultatibus lapsus esset, tunc enim contutori nil posset imputari d. l. etiam. ubi glo. uerbo, subito, Montan. d. reg. 9. n. 45.

383 2. Lim. non procedere in dato ex inquisitione vel testamento, qui pupillo satisdare non tenetur, sed eis offerri potest, an satis accipere vel dare velint l. datiuus rem pupil. saluam fore. Montan. supra n. 46.

384 3. Lim. non procedere quando tutor adhuc idoneus extitisset tempore finitæ tutelæ l. Aemilius. de administrat. tutor. l. 1. C. de diuiden. tutel. Montā. supra n. 47.

385 4. Lim. quando contutor in exilium missus fuisset qui veniam facile obtinet, non potest enim suū contutorem facere suspectum, tametsi procuratorem in loco habuisset l. planè. vbi glo. verbo. facilius de excusatio. tutor. Monta. supra n. 48. & seq. vbi etiam, quod procurator idoneus esse debet, quod in dubio non præsumitur.

386 23. Amp. vt isthæc satisdatio continere debeat rem pupilli saluam fore, vtilia facere, inutilia prætermittere pupillumque, siue adultum absque vlla dilatione defendere l. 1. & tot. tit. rem pupil. salu. fore, Bar. in l. legitimos in fine de legitim. tutor. Aretin. in §. 1. n. 10. Institut. de curator. Galgan. de tutel. lib. 2. tit. 1. n. 14.

387 1. Lim. nam sufficiunt æquipollentia verba, Galganet. d. n. 14. vide infra cap. 5.

388 24. Amp. vt licet vnus plurium tutorum administrare nequeat, sed omnes gerere debeant l. 3. §. si non erit, vbi Docto. de administratio. tutor. attamen, si alter eorum satisdationem offerat, vt vel ille satisdet ac solus gerat vel sibi satisdans solus gerat, is cui fit oblatio eligere tenetur vtrum satisdet, vel satisdationem recipiat §. sed si Institut. de satisdat. tuto. l. ex testamento. 17. de testamenta. tutel. l. 4. C. de tutor, qui non satisd. verùm si omnes satisdare parati sint omnes gerent d. l. in testamento nisi alter altero magis idoneus existat, vel magis caueat l. quod si 18. de testament. tutel. Galganet. de tutel. lib. 1. tit. 3. n. 6. & sequent.

389 1. Lim. nam si offerens satisdationem præstare suspectus sit, satisdatio est reijcienda; & alteri honestę vitę etiam satisdare non valenti, erit tribuēda administratio d. l. ex testamento. 17. vbi glo. & Docto. in §. non omnimodo. de testamenta. tutel. Galganet. supra n. 9.

390 25. Amp. in patre tutore filij puta emanicipati qui satisdare tenetur de communi Soarez. commū. opinio. lit. P. n. 41. Borgni. de tutor. n. 291.

391 26. Amp vt omnes tutores etiam diuites satisdare teneantur Spino. de testam. glo. 29. n. 28. & sequent. uide infra lim. 19.

392 27. Amp. ut licet quando ex dispositione hominis satisdare uel fideiussorem præstare aliquis tenetur, sufficiat pignora dari, secus tamen est in dispositione legis authen. efferatur iuncta. glo. C. de lit. contestat de communi Alex. in l. 1. n. 6. qui satis dar. cogant. Ias. n. 12. qui tamen intelligit in satisdare obligato, non autem in eo qui fideiussorem præstare, tenetur ille enim non hic dando pignora satisfacit, & amp. etiam communem dicit, Manzi. de tut. Q. 3. tertiæ quest. princip. n. 8.

393 Contrarium, vt pignora dando satisfaciat uel bona hipothecando, satisdare debentem. Ias. d. n. 12. Natt. conf. 267. n 4 & Scrad. supra. n. 200.

394 28. Amp. ut si satisdare non possit in municipiū mittetur, ut ibi satisdet tutor l. de die. 8. §. tutor. qui satisd. cogan. Castr. conf. 406. in fine. lib. 2. Galgan. de tutel. lib. 2. tit. 1. n. 16. & pauperi dabitur adiunctus qui satisdet n. 19. ex glo. in §. interdum. uerbo. non sit Instit. de curator.

29 Amp. ut si unus plurium tutorum qui satisdare non tenentur satisdederit in gerēdo præferatur l. pen. ubi, Sali. C. de tuto. uel curat. qui satis non dedit. §. sed si Instit. de satisd. vbi ex testamentarijs, & ex inquisitione datis cum in administrando præferri qui satis offert, nisi alius etiam satis offerat, nullo autem satis offerente, is geret quem testator destinauerit, quod si testamento scriptum non sit, electo à maiori parte datur administratio, ipsos autem inter sese in electione dissidentes prætor iubet esse concordes, & glo. ibi Verbo. sed si idem ait in curatoribus.

20 Amp. ut fideiussores à tutoribus nominati si eorum nomina penes acta scribi patiātur teneantur ac si stipulatio intercessisset, pro ut, & affirmantes fideiussores esse idoneos l. 4. §. fideiussores. de fideius. tut. ubi glo. & Doc. Marf. sing. 344.

21 Amp. vt pater pro filiofamilias tutore cogatur fideiubere si sit necesse l. fin. §. fin. & ibi glo. & Bar. de suspect. tuto. nōn tamen tenetur de dolo per eum post emancipationem commisso. l 6. de tut. & rat. distra.

395 1. Lim non procedere in tutore ex inquisitione dato

dato qui non tenetur satisdare l.4.C. de tuto. qui non satisdare §.1. in fine, Inst. de satisdat. tut. & cur. Spec. de datiuo tutor.n.2. secus dicens in curatore furiosi non habente idoneam substantiam Din.sing.76.Butr. in c.cum olim. n. 13. vbi Imo. n.2. de offic. de leg.il. 2. Bal.in l.1.C. de tuto. qui non satisd. subdentes posse tamquam suspectum accusari, si sit suspectus, Iacob. de Gentil. de ordi. iud.part.2 n. 14. Angel. Aretin. de testam.glo.96. n.8: Petr. Iacob. in pract rub. 118. n. 20. Garrat. cons.89.n.14. inter cons. vltim.volanta. vbi etiam tradit quonam modo tunc à Iudice decretum interponatur Manzi. de tutel.Q 3.tertiæ Q. princip.n. 8. & §.1.Institut.de satisdatio.tutor. Afin. in prax. §.7.cap.5.lim.141.n.5. & 6. vbi etiam quale esse debeat officium iudicis in tutelæ datione, Marza. cons.36.n.5.Surd.decis.91.n.2. & 3. late Scrader. de feud.part. 10.Section.20. n. 320. dummodo iudex pronunciet idoneum esse n.325. Vant. de nullitat.tit.de nullit.ex defect. mâda n.148. Ricci.col. dec. 2393. Papië. in for. lib. ad red.rat tut.glo. in suo n 22.Masuer. in pract. tit. de tut. & cur. n. 40. Mast de sue leg.part. 2. Q.4.art.3.n.2. Surd.dec. 91. vbi in dato à maiore magistratu subdës dätë nö tenëri sue non idoneus sit, vel postea fiat, si per Iudicë idoneus pronunciatus esset, Cancer.var. resol.par. 1.c.7.n.22.

396 1. Amp. procedere etiam si suspectus sit vel manifestè prodigus si hoc testator sciuerit Deeian. cons.8.n.2.lib.2.

397 1. Sublim. non procedere quando nulliter datus fuisset, Garrat.d.cons.89.n.14.

398 2. Sublim. non procedere in curatore non idoneo facultatibus l.7.§. fin verò C. de curator. furios.Galganet. de tutel.lib.2.tit.1.n.8.

399 3. Sublim. non procedere nisi in tutore à iudice seu magistratu maiori dato cum inquisitione; secus si à minore, Vital. de claus.pag.6.9.n.32. l. si nemo §. hoc edictum. vbi Doc. de testam. tut. & arg.§.nos.Instit. de Attiliano tutor. Gulielm. de Ludo.sing.121.Piag. de tutor.Q.7.n.27.Manzi. d. n. 8. Spino. de testam.glos. 29. n. 33. de communi testatur, Gutierez. de tutel part.1.cap. 12. n. 25. Scrader.d.n.320.Gratiä.discceptatio. 13. Surd. dec. 91.n.3.

400 2. Lim. in patre, & matre qui non tenentur satisdare, Cor.cons.17.n.16.lib.2. Rebuf. de sentët. prouisional.glo.2.art.2.n.8. Cassane. in consuetudin.Burgun.rub.6.§.7.col.886. secus dicens, si vt datiuus administret vel filius esset emancipatus, Scrader.supra n.329. secus dicens vbi suspecti forent.

401 Contrarium in matre tenet, Spino. supra d.glo. 29.n.35. & 36.Gutierez. supra n. 16. & in patre si causa cognita quia suspectus sit, & magnum foret filij patrimonium n.18. & nisi esset legitimus administrator de communi, Soarez.commun.opinio.lit.P.n.41.

402 3. Lim nam pro tutore, Principis fideiussor quilibet admittitur, Cag. in l. 2. §. item impuberes.n.18. de reg. iur. Cassan. in consuetudin. Burgund. rubr.6.§.4. ante finem. tit. des enfans n. 4. col.865. & quos inuenire potest præstare sufficit, Galganet. de tutel.lib.1.tit.12.n.22.

403 4. Lim. non procedere in testamentario tutore hic enim non tenetur satisdare eius enim fides à testatore approbata censetur §. 1. Inst. de satisd. tut. & cur.d.l.4.Specul de testam. tutor.n.5. & de datiu.tutor.n.2.& 3.Ang.Aretin.de test.glo.96.n. 8.Iac.de Gëtil.de ord.iud. part. 2. n 14. Soe. Iun. cös. 5. n.2.lib.4. Cor.cös 198.n.8.lib.1. Eugë.cös. 19.n.18.Mantua.cös.188.n.9.Port.cös.147.n.27. Roland. de florib. testament. rubr. 30. n. 12. vbi etiam quando confirmari debuisset, & n. 13. hic enim cœteris facilius se tutela ingerit, Bero. cons. 103.n.2.lib.3. etiam si plures esset qui confirmari deberent, Borgni. de tutor.n.14. quamuis satisdatio teneat si satisdederint, Lup. de donation. inter vir. & vxor. notab.5.n.6.pag. 386. Cassane. in consuetud. Burgun. tit. des enfans. §. 6. in fine n. 4.col.885. Caldas. de restitution. in integr. verbo. fine curatore n 117. Gutierez de tutel.part.1.c.5. n 1. idem de curatore dicens n.2. & de matre testamentaria tutrice n.3. præterquam in Francia ita seruari inquit, Papien. in forma libel red. ration. tutel.glo.in suo.n.23. Ameri.de patria potesta. effect. 14.n.20. vbi idem de curatore Manzi. de tutel.Q.3.tertiæ Q. principalis n.8. Decia.cös. 8.n.2.lib.2. vbi idem si suspectus esset modò pater seu testator id non ignorasset Iodoch. in Enchiridion par.vel simil in verbo. testamentarij, Surd. decis 91.n.2.& 3. Scrader.supra.n.304. vbi idem si illegitime datus à iudice confirmatus fuisset, quamuis à matre datus confirmatus esset num.seq. Montan. de tutel.cap.32.reg. 7.n. 76. & seq. vbi idem de executore, curatore, & tutore confirmato cum inquisitione per l. tutores. vbi glos. verbo. debuerunt. de confirman. tutor. Galganet. de tutel.lib.1 tit.2. in fine & lib.2.tit. 1. n. 3. & lib. 3. Q.7. vbi idë in matre testamentaria tutrice, Petr. Vnzola de arte notariat. rubr. de benef.leg. rubr. & nigr. ne fideiussor. &c. n.4.Vant. de nullitat.ex defect.manda.n.148. Masuer. in pract.tit. de tut. & cur.n.2. Cancer.var.resol.tom.1.c.7.n.22. alias 38.Maur. de fideius.par. 1.c. 11. alias. 20. Alba. cons.21.n.6.

Contrarium probat Spino supra n.34.

404 1. Sublim. non procedere quando noua causa superueniret, Azo. in sum C. de confirman. tutor. n.2. Tiraq. de pœn. temperan. in præfatio.n. 16. & sequent. Scrader.d.sectio.20.n.308.

405 2. Sublim. non procedere in tutore malæ famę testatori incognito, Bal. in l.1 C. de confirmand. tutor, Gutierez.d.cap.5.n.4.Galganet.d.Q.7.n.5.

406 3. Sublim. nam si plurium tutorum alter administrare velit, satisdare cœteris tenebitur, Borgni. de tutor.n.14. Gutier.d.cap.5.n. 5. & qui satisdat cœteris in gerendo præfertur l.testamento. de testamentar.tutel.Montan. supra. n. 84. & sequent. nisi extraneus, sit, vel suspectus vel patroni sint per l. testamento datos. & l. si nemo. de testamenta. tutel. & l. legitimos §. in legitimis. de legit.tutor. Galganet. de tutel lib.1.tit.1.n.7. & d.Q.7.n 6. nisi administratio ei à testatore data esset per. §. sed si Institut. de satisdatio. tutor. & si alij etiam offerant nullus præfertur, pro, vt nec offerens si secus

eus iudici videatur, & si plures simul offerant iudex magis idoneum eliget d.l. testamento. 17. vbi Bar. & l. seq. extraneus satisdare volens nō repellit tutorem l. si nemo.eod.tit.

407 4. Sublim. non procedere quando ex consuetudine testamentarius etiam satisdare teneretur, Rebuf. in l.satisdatio.61. de verbo.signif.Gratiā. disceptation. forens.86.n.31.

408 5. Sublim. non procedere quando vetus causa testatori incognita appareret, Azo.d.n.2. Montā. supra.n.93. per l. in confirmando. & l. vtilitatem de confir. tutor.

409 6. Sublim. non procedere in dato in matris testamento qui satisdare debet l. 3. in fi. de confirman.tuto.l.1.C.eod.Ameri. de patr potesta eff. 4. n.21.Bursa.cons.130.n.17.Montan.supra.n.95.

410 Contrarium tenet, Ang. de testam.glo. 96. n. 8. in fi.

411 7. Sublim. non procedere quando post testamētum tutor non soluendo efficeretur l.liberto.§.Largius. de annu.legat. Montan supra. n. 94.

412 8. Sublim non procedere in nulliter dato indigente confirmatione nisi ex inquisitione detur l.2. & l. tutores. 5. de confirman. tutor. Galganet. d. lib.2.tit.1.n.4. & 5. si tamen de patris voluntate constet, rem pupilli saluam fore promittere sufficiet, ad quam tenetur etiam curator furioso legitimè datus per l. 7. §. & si. C. de curator furios. Spec. de datiuo tutor.n.3. non rectè datum confirma tum tamen legitimè non satisdare, Ang.d.n.8.

413 5. Lim nam si tutor fiat non soluendo non tamen tutela finitur, Bal.sing.30.

414 6. Lim. in personis honestis, & bonæ vitæ quæ satisdatione etiam non præstita possunt esse tutores, Ias. in l. iubemus. n. 13. C. de iudic. Piag. de tutor.Q.7.n.28. Tiraq. de pœn. temp trund. caus. 51. n. 41. Manzi. de tutel. Q. 3. tertiæ quæstio. princ.n.8. Alcia. de verbor.signification.lib.1. n. 61. Latè Scrad. de feud.part. 10.sectio.20.n.348. & seq. vbi etiam citat contrarium tenentes, Gutierez. de tutel.part.1.cap.5.n. 23. quamuis ex lege Regia. secus dicat, & Spino. de testam.d.glo, 29.n.36. vt scilicet ex d. lege Regia quem inuenire possint fideiussorem præstare teneantur alioquin iuratoriam cautionem, & Tiraq supra idem de legitimis inquit, Caroc. de iuram.decisu.2.Q. 13. Quæst.prine.n.13.

415 1. Sublim. & intellige dummodo fit in vtilitatē pupilli, Manzin.d.n.8. sed Bar. & Bal. ab eo citati hanc sublim. non probant, imo aliam limitationem tradunt, vt infra lim.27.

416 2.Sublim.d.lim. non procedere quando datiuus à minore magistratu, aut legitimus sine inquisitione, vel ea etiam interueniente constitutus fuisset; sed tantūmodo locū sibi vendicare si à maiore magistratu cū inquisitione datus sit, & idoneus pronunciatus, Scrader, supra n. 356. Manzi. d. n. 8. limitat.2.

417 7. Lim. & declara, quod licet vbi plnres tutores essent alter qui solus administrare cupit, alijs satisdare teneatur de indemnitate pupilli; attamen si nullus eorum satisdederit (nisi à testatore aliquis eorum ad gerendum ascriptus fuisset) quē maior pars elegerit tutelam geret si cœteri ita voluerint, etenim compelli minimè possunt l. si plures §. fin. de administratio tutor. Marf.sing.376. Manzi. supra n.8.Turzan cōi. opi. 54. vbi ex communi facta à maiori parte in communibus pluribus, vt vniuersis valere si necessaria vel vtilia non voluntaria sint, & se inuicem prouocare possunt ad satisdationem nisi patroni sint l.5.§.1. vbi Bar. de legit tut.

418 8. Lim. nam tutores possunt reportare sententiam pro pupillo fauorabilem, & quoad hoc legitimi censebuntur, Aretin. in cap. causam quæ n. 18. & 22. de iudic.

419 9. Lim. in patrono cui ista satisdatio remittitur si persona honesta sit præsertim si modica esset liberti substantia, quamuis alioquin satisdare tenea tur l.legitimos de legitim tuto. glo. in § item ex inquisitione verbo idonei. Institut. de satisdatio. tutor. Sali.in l.3. C.de tutor. & curator. qui satis non ded Gutierez.d.cap.12.n.17.& cap.13. Scrader.d.sectio.20.n.330. intelligendo tamen secundum distinctionem d.l.legitimos in principio de legitim.tutor. Tiraq. de pœn d.caus.51.n.41. Montan de tutel.cap.32.reg.7.n.24.Galganet.d. tit. 1. n.9.Rim.Iun.cons.811.n.12.& seq.

420 10 Lim. & declara vt fideiussor tutoris non teneatur ad ea quæ tutor nulla necessitate cogente gesserit, sed ex sua voluntate l. Lucius. §. Paulus. vbi Bar.de administratio.tutor. Gutierez.de tutel. part.2.cap.19. n. 18. nec nisi ad id quod tutor debet ex propria persona nō pro eo quod ex persona cō tutoris debet l.3.§.illud rem pup salu for. Surd. cons.271.n.64.150.n.56.& de alim.tit. 7. Q. 27. n.8. tenetur tamen de gestis à tutore post pubertatem ex consuetudine, Cancer.var.resol par.1 c 7. n. 146.licet.de iure secus sit l.Lucius. 2. §. Paulus. de admi.tut.

421 11.Lim.sat esse alibi fuisse præstitam extra locum dationis tutelę modo in loco admodum distāti præstita non sit l.de die.§.tutor. & §.iubetur. vbi Bar.qui satisdar.cogant. l. fideiussor. §. non necessaria eod.tit.Montan.d.reg.7.n.18.

422 Contrariam opinionem nempe in loco contractus dationis tutelæ, ac de hominibus eiusdem loci præstari debere tenent, Rol.cons.58.n.19.lib. 1.Bertaz. de claus.claus.39.glo.2.n. 3. & Gratiā. discep. forens.13.n.18.

423 12 Lim. nam sufficit fideiussores pro se ipsis inuicem tutores extitisse ac promisisse, Albe. in rub. C. de tutor. & curator. qui satis non deder. Scrad. d.sect.20.n.294.

424 13. Lim. hanc satisdationem non esse de esse ac substantia tutelæ ideoque alia die, & alio instru mento præstari posse, Bal. ad Speculator.§.fin. ad fin.versic.satisdatio. & superueniens iudicium validat.Simo. de Pret.cons 80.n.22.

425 14. Lim. non procedere quando hæc satisdatio fuisset à testatore remissa, Cot.cons.173.n.3.lib.3. Piag. de tutor.Q.7. n. 26. de communi, Torniol. cons.39.n.6.

426 Contrarium tenet Scrad.supra. n. 318. & seq.

427 15. Lim. non procedere in tutore cui rationum reddēdarum obligatio remissa fuisset Piag. supra.

428 Sublim. non procedere nisi in remissione facta à lege

à lege non autem ab homine, Corn. supra. n. 7. Scrader. supra. n. 319.

429 16. Lim. non procedere in tutore legitimo cui ex inquisitione administratio tutelæ vel curæ à iudice tradita fuit, Bal. in l. legitimos. in princip. not 2. de legitim. tutor. Scrader. supra. n. 327. Galganet. de tutor. lib. 3. Q 6. n. 8. & Q 7. n. 6.

430 1. Sublim. non procedere in minoribus magistratibus Bal. d. not. 2. Scrader. supra n. 327. Montan. supra. n. 99.

431 2. Sublim. non procedere quando tutor idoneus pronunciatus non fuisset, Scrader. supra. n. 327.

432 3. Sublim. non procedere quando plurium tutorum vnus gerere vellet, tunc enim alijs satisdare deberet §. sed si. Instit. de satisdat. tutor. Galgan. d. Q 7. n. 6. & supra lim. 7. Rebuf. de sentent. prouision. art. 3. glo. 2 n. 8.

433 17. Lim. non procedere in Domino feudi tutore, vel curatore, sui vasalli qui nō tenetur satisdare in te lligendo secundum distinctionem d. l. legitimos Rol. cōs. 18 n. 12. & 32. lib. 2. Scrader. supra.

434 18. Lim. non procedere quando aliud ex consuetudine seruaretur, Boer. cons. 124. n. 13. quamuis ex nouis constitutionibus secus teneat Scrad. supra n. 332. & 333. & lim. tenet, Rebuf. d. n. 8.

435 19. Lim. non procedere in valde diuitibus, hi namque satisdare minime tenentur l. bonorum. de curator. furios. Specul. de datiuo tutor. §. si autem tutor. n. 3. Azo. in rub. C. de curator. furios. n. 8. Alberi. in rub. C. de tutor. & curator. n 4. ad finem, Piag. de tutor. Q. 7. n 27. Scrad. de feud. part. 10. sectio. 20. n. 333. & sequent. de agnato locuplete l. final. §. & si quidem C. de curator. furios. Montan. dict. reg. 7. n. 25. Rim Iun. cons. 812. n. 12. & seq.

436 Contrarium tenet glo. in l. mulier. 28. verbo. præstitisse vbi, Bal. Albe. & Salic C. de iur. dot. Alex. in l. diuortio. 8. §. interdum col. final sol. matre. Spino. d. glo. 29. n 34. & seq. iudicis arbitrio.

437 Distingue, vt secunda in datiuo procedat etiam cum inquisitione à minori magistratu dato, & in legitimo sine inquisitione, prima autem si maior magistratus ex inquisitione valde diuitem esse comperit, illique administrationem decreuerit, & idoneum esse pronunciauerit absque satisdatione, Scrad. d. sectio. 20. n. 347. subdens in valde diuite quemlibet fideiussorem sufficere.

438 20. Lim. vt qui semel idoneè satisdederit, etmia si pupilli facultates augeantur, aliam satisdationē præstare minime teneatur, Albe. in rub. C. de tuto. & curat. qui non satisded. n. 4. Salic. in l. mulier. in minore. 28 glo verbo. præstitisse, & Bal. ibi C. de iure. dot. Scrader. supra. n. 357.

439 21. Lim. non procedere in personis Illustribus, & super Illustribus, quæ satisdare minimè tenentur glo. & Doc. in l. 1. qui satisda. cogan. & ita tenere, Gab. de vsufr. conclus. 1. n. 46. refert. Scrader. supra n. 358. sed Gab. id non probat, sed n. 47. inquit fiscum satisdari non teneri.

440 Contrarium tenet, Scrad. supra n. 359. ex Ruin. cons. 29 n. 10. lib. 5. & ex l. 3. §. item sciendum. versic. cœteros autem cuiuscumque dignitatis si cui plus quam per l. falcid. l. 1. §. semper. ibi. cuiuscumque dignitatis, vt legato. & fideicom. nomi. cauca. supra amp. 2.

441 22. Lim. nam per æquipollens impleri sufficit, vt puta si tutor pupillum indemnem conseruare promiserit, Alberi. in d. rubr. n. 3. Afin. in praxi §. 3. cap. 41. Serafin. decis. 616. Galganet. de tutel. lib. 2. tit. 1. n. 14. in fine. de quo quando scilicet forma. per æquipollens adimpleri possit dixi in pactis iudiciorum ciuilium. verbo. forma. & quando à Papa vel tutor fuisset approbatus aliam satisdationem non requiri, Gratia. discep. 914 n. 12.

442 Contrarium tenet, Aretin. Institut. de satisdatiō. tutor. in princip col. penult. Scrader. supra. n. 360.

443 23. Lim. non tamen teneri satisdare pupillum ratum habiturum, vel solui iudicatum l. vulgo. 23. vbi Bar. & Docto. de administration. tutor. l. fin. §. de defensionem. C. eod. Azo. in sum. C. od. de tut. n. 6 Mantua. cons. 188. n. 18. Scrader. supra. n. 361. Montan d. cap. 32. reg. 7. n. 101.

444 1. Sublim. nam si dubitetur an tutor vel curator sit, de conseruando aduersarium indemnem, si talē esse non constiterit, satisdare tenebitur Docto. in d. l. vulgo. & l tutores. C. de administratio. tutor. Bar. in l. inter quos. 39. §. alieno. de dam. infect. Spec. de datiuo. tutor. n. 4. Scrader. supra. n 362.

445 24. Lim nam si nomine minoris agant lite pendente satisdare sufficiat, Alberi. in l. in dubium. n. 2. C. de tutor. qui non satisdeder. & ex Gab. de iud. concl 2. n. 1. vbi firmat ius superueniens regulariter lite pendente ex causa de præterito iudicium cōualidare. ita limitat. Scrad. supra n. 364.

446 25. Lim. non procedere in patre legitimo administratore qui satisdare minime tenetur propter vsum fructum quem habet in bonis filij pro vt nec alijs oneribus administratorum obstringitur Pinel in l. 1. part. 2. n. 20. C. de bon. matern. Boer. in consuetud. Bituriceñs tit. des. costumes. §. 3. Montan. de tutel. cap. 32. reg. 7. n. 25.

447 26. Lim non procedere in tutore dato ex inquisitione à maioribus magistratibus tantummodo, velut Prætore Præfecto vrbis, Præside Prouinciæ, & huiusmodi §. item ex. & §. final. Institut. de satisdatio. tutor. l. penult. C. de tutor. qui non satisdede. Montan. supra. n. 97. & seq. vide supra limitatio. prima.

448 27. Lim. quando expediret pupillo geri etiam non præstita satisdatione, vt in his accidit quæ dilationem non admittunt, Bar. in l. legitimos. in fin. de legitim tutor. Bal in l. fi. C. de tutor. & curator. qui non satisde. Manzi. de tutel. 3. Q. tertiæ questio. princip. n. 8. versic. quod sublimitatur quē sic intellige.

28 Lim. non tamen requiri, quod facultates fideiussoris sint maiores facultatibus pupilli vel adulti, Bal. in l. mulier. in prima lect. C de iur dot. Gutier. de tutel. part. 1. cap. 12. n. 21. Gratia. discept. 914. n. 12.

29 Lim. nam si plurium fideiussorum vel correorū insolidum obligatorum pro toto conuentus soluat cessionem actionum contra alios petere potest cōtra tutorem debitorem principalem, & correos insolidum obligatos. l. Stichum. §. si creditor de solut. & l. Modestinus. eod. tit. & diuisionis etiam beneficium intentare. l. si fideiussores. 7. de fideius. tuto. & vigore cessionis excepta sua parte poterit à con-

M fideiussoribus

fideiussoribus, vel correis residuum consequi, & contra principalem totum Hering de fideius par. 3.c.27.n.5. & seq. Rot. dec. 365.n.5.par. 1. recēt. & 190. apud Ludouis. Medic exam. 27. correis autem ex causa Lucratiua non fit cessio, & facta non prodest nisi particulares socij sint nulla habita ratione factę vel omissæ renunciationis beneficio diuisionis; si verò ex causa onerosa, tunc aut in eo contractu dolus seu culpa venit, vt in tutoribus, & similibus, & tunc non fit cessio quando proprio, vel communi dolo conuenitur, nec si ex propria culpa, si ex aliena fiet in totum cessio; si ex communi cessio fiet pro parte contutorem, vel correum tangente; quod si ex contractu teneantur, vel quasi, in quo nec dolus, nec culpa venit, & tūc si negocium totum pertinet ad correum nulla cessio fiet, si vero totum negocium spectat ad alium, tunc pro toto correo soluenti cessio fiet; at si negocium commune sit omnium, & tunc cessio fiet pro parte correum tangente Bar. in d. l. Modestinus. n.7. & seq. Gratia discep. 279. n. 10. 701. n.5. Medic. exam. 27. & dec. 44. cessionem vero ei fieri non posse qui beneficio vtendarum renunciauit, vel se fideiussisse negauit n. 27. Verum si contra principalem debitorem agat non indiget cessiones sed tantum si contra confideiussorem nisi in rem communem intercesserint Hereng. supra n. 11. Rot. dec. 732. par 2. recent. Medic supra n. 39. & d. dec. 43. vbi tamen correo contra correum actionem dari sine cessione ex communi, & Manti. de contract. lib. 16. tit. 6. n. 8. & 14. & idem in tutoribus ex l. 1. §. nunc putemus de tutel. & rat. distrah. Med dec. 44. n.7. & seq. vbi etiam in dubio dimidiam ad quemlibet correorum peruenisse præsumi, ex Meno. præs. 14. n. 15. lib. 3. & si ex pluribus fideiussoribus aliquis nulliter se obligauerit, alij pro eo etiam tenebuntur l. si titius, & seius; de fideius. Medic. dec 45 licet alias pro parte tantum teneantur licet hęredes insolidum obligassent vt per eum vide infra tit. 19 sub n 646. amp. 295. in eius 9. lim. & quando fideiussor. soluit agere potest contra debitorem, vt indemnis seruetur sine cessione Abb. in c. peruenit. n. 2. de fideius. Rot. dec. 27. n. 5. coram Coccino.

30. Lim. vt si cum fideiussoribus tutorum rem pupilli saluam fore agatur, easdem reputationes quas tutor habebit de quibus in tot. tit. de contra iud. tute. l. si cum fideiussoribus de fideius. tut. ubi glo.

31. Lim. in curatore à patre dato qui non tenetur satisdare rem pupilli saluam fore, at de restituendo fidecommisso sibi relicto, si curam dimiserit l. fi. vbi Bar. de confirm. tuto.

32. Lim. nam tutorem nominans fideiussisse censetur l. 2. de fideius. & nomi. tut. vbi glo. Vuesemb. cons. 242. n. 15.

33. Lim. fideiussorem tutoris vti fideiussorem contractus cōueniri debere cum tutore aliquin nouo processu opus esse licet in fideiussore iudicij secus sit, Burs. conf. 203. Mastril. dec. 20. Hipol. Maia. cōsultat. 4. par. 1. Natta. cons. 345. vbi etiam non requiri excussionem principalis si eodē tempore fideius. principaliter se obligauit, Hip. Maia. cōsult. 4. par. 1. ubi etiā excussione opus non esse si constet notorie principalem non esse soluendo.

TIT. XIII. CAP. IV.
DE IVRAMENTO VTILIA TANTVM FACIENDI.

449 Iurare tenetur tutor vtilia pro pupillo facere, & inutilia pretermittere, vt gerere possit §. final. auth. vt ij qui obligat se habere perhibent, & l. final. §. omnem vbi Docto. C. de administr. tutor. Bar. in l. legitimos n. 1. & 7. de legitim tutor. Bal. in cap. ex parte. n. 28. de appellatio. de cōi. testatur, Corn. cōs. 164. n. 4. lib. 4. Soc. cons. 148. n. 8. lib. 1. Guid. Pap. decis. 330. Alex. cons. 80. n. 14. lib. 5 quod sufficere inquit, vt admiuistrare possit Cepha. cons. 316. n. 73. vbi propterea inquit caute pro pupillo contrahere præsumi de communi etiā testatur Grat. cōs. 156. n2. lib. 2. Soc. Iun. cōs. 148. n. 8. lib. 1. Capic. decis. 50. n. 3. Vital. de claus. supra in claus. nil nouar. in ventur. confectio pēdēt. n. 92. & 93. Bero. Q. 27. Papien. in form. lib. ratio. reddē. glo. in suo. n. 8. idē in curatore discens Borgnin. de tutor. n. 23. Māzin. de tutel. Q. 3. quæstion. prin. n. 2. titul. quę facere debeant tutor. vt recte tutel. gerant. Rol. de florib. testam. rubr. 30. n. 18. Porcellin de inuētar. Q. 1. n 4. Garrat. cons. 89. n 10. inter cons. vltim. volunt. Ang. Aretin. de testam. glo 96. n. 8. est enim tutoris officiū meliorē nō deteriorē pupilli facere conditionē Soc. Iū. in l filius familias. §. diui. n 62. selua. de iur. iur. part. 2. n. 13. Caccher. cons. 13 n. 7 de cōi. Gutierez. de tutel. part. 1 c. 7. n. 31. Bertaz clau. 9. glo. 5. n. 4. Scrader. de feud. part. 10. section. 20. n. 233. subdēs iudicis officio compelli posse n. 234. nec per procuratorem etiam specialem præstari posse n. 241. & n. 250. tradit formam iurādi secūdum nouas constitutiones à Sacro Imperio renouatam annus 1548. & 1577. ampliorē contenta in l. de creationibus. 27. C. de episcop. audient, & in l. final. §. & siquidem parens, & §. fin autem non talis versic. ipso autem curatore C de curator. furios. & §. fin. auth. ut ij qui se obligat. habere perhibēt & c. ex quibus tex. talis est inducta forma iurādi. Quod tutor vel curator pupilli minoris vel furiosi tactis Sacrosanctis Euangeliis sub hipotheca suorū bonorū iuret, siue iuramento promittat se omnia rectè, & cum vtilitate pupilli, minoris, vel furiosi gerere, neq; prætermittere que eis vtilia esse putauerit, neq; ea admissurū quæ eis nō utilia esse existimauerit: quę forma in d. cōstitutionib' ampliatur eod. legibus derogatur, vt per eū Mōtā. de tutel. c. 32. reg. 2. Galganet. de tutel. lib. 2. tit. 1. n. 21. Vant. de nullit. tit. 11. n. 146. & 148. Onded. cōs. 51. n. 40. lib. 2. Meno. cōs. 508. n. 30. & 634. n. 10. alioquin gesta per tutores nulla probāt & Pereg. cōs. 84. n. 13. lib. 2. Ricci. collect. decis. 923. Māci. de iurā. part. 2. art. 21. Mauso. d. lim. 11. n. 41. Cācer. uar. resol. part 1. c. 7. n. 3.

450 1. Amp. vt ad prędicta tutor. eo ipso quod tutor est obligatus cēseatur absq; alia promissione Bal. in c. ex parte n. 28. de appellat.

451 2. Amp. vt iudex possit ex officio tutorē cōpellere ad hoc iuramētū pręstādū Cast. cōs. 356. col. fin. lib. 1. Scrad. de feud part. 10. sect. 20. n. 334.

452 3. Amp. vt fuit ampliatū caput primū huius tituli respectu decreti iudicis, vt etiam dicit esse ampliādū caput istud. Scrader. supra n. 234.

453 4. Amp. in tutoribus, & curatoribus illustrium puta Ducū,& Baronū Comitū arg l. 1 .versic. cœte rū alia C. de tutor.& curator. illustr. Scrad.d.n.234.

454 5. Amp. in tutoribus, & curatoribus illustribus puta Regibus Ducibus Principibus, & Connitibus, qui hoc iuramentum præstare coguntur, Cur Sen.conf.66.n.16.Ruin.conf 29. n. 10. lib. 5. quos refert & sequitur Scrader.supra n. 236.

455 6. Amp. in tutela vel cura a statuto vel consuetudine delatis, Scrad. supra n. 243. ex Ceph. conf. 248. n.26.& seq.qui loquitur de inuentario,& decreto administrationis,sed ampliatio vera est quia non refert quo iure tutela deferatur, est enim & hoc casu tutor ideo solemnia implere tenetur.

456 7. Amp.non posse hoc iuramentum à patre tutoribus filiorum remitti Scrader.supra n. 244.

457 8. Amp. vt statuto, consuetudine contraria, & non vsu non possit iuramenti huius fieri remissio Scrad.supra.n.245.

458 9. Amp. procedere etiam si tutores sint locupletissimi l.de orationibus 27. §. fin. C. de episcopa. audient. l. final. §. sin autem non C. de curatore furios. Scrader.supra.n.246.

459 10.Amp. vt tactis scripturis præstari debeat iuramentum istud vt in d. l. de creationibus & l. final. §.& si quidem parens de curator. furios. §. final. auth. vt ij qui se obligat habere perhibent &c. Scrader.d.sectio.20.n 237.

460 11.Amp. in curatore, & actore qui etiam iuramentum istud subire tenentur d l.de creationibus. C. de episcopali audient l. final. § sed cum C. de curator. furios.Vant. de nullitat.tit.11.n.148.Montan.d. reg.2.n.2.& 3.

461 12.Amp.vt contra tutorem, & curatorem qui prædicta non seruauerit in litem iurari possit Bar. & alij in l. legitimos. de legitim tutor. Ang. conf. 103.in fine Signorol.conf.214. Cor conf 164. lib. 1.Soc.Iun. conf.148.n.8. lib. 1. Montan. supra n. 4.

462 13.Amp. in omni tutore etiam testamentario, & in curatore l.final. §. omnem. C. de adm nistr. tutor. de communi testatur, Cacchera. conf. 36. n.1. & seq. Canecr. var. resol tom. 1. cap. 7. n. 6. ex cōi.

463 14.Amp. vt si tutores filios habeant qui pupillos accusarent parentes accusantium tutores pupillorum pupillos contra proprios filios defendere teneantur A. Gelli.lib.5.noct.Attica.cap.13.Montan.supra.n.5. infra.n.485.

464 15.Amp.vt sine hoc iuramento tutor nequeat administrare prout nec furiosi curator l. final. C. de curator. furios. Cor. conf. 69. col. 4 & 5.lib. 1. Seraphi. priuileg. iuram. 159. secus dicens respectu aliorum requisitorum quæ non impediunt quominus gerere possit; nec sufficit talis promissio sine iuramento vt satis fiat d. l. fi. §. omnem, Rot. dec. 373. n.3. par. 1. diuers. licet eo præstito satisfiat.

465 1. Lim. non tamen irritari tutelam si hoc iuramentum omittatur, sed gesta per tutores valida sunt Eugen.conf. 19.n. 19. Alba. conf.21.n. 11. Gutier, de tutel. part. 1. cap. 7. n. 36. intelligens respectu promissionis non autem quoad iuramentum, quod est necessarium in decreto tutelæ n.37.

466 2. Lim. nō procedere quoad ea quæ pupillo vtilia sūt vel dilationē nō recipiūt,Gutier supra n.32. & seq vide supra lim. 27. secūdi capitis huius titu li & infra in limitationib. generalibus horū capit.

467 3. Lim. nam sufficit hoc per æquipollens fuisse promissum, Corf.sing. verbo. tutor. Mantua. sing. 570. Tholos dec.63.

Contrarium tenet Bar. in l. legitimos n. 8. de legit. tutor.Cur. Sen.conf.75.n.7.Ias. in l.1.n. 20. de lib. & posthu.Soc.Iun.conf.22.n.4.lib.2. Aufr. ad Tholo. supra Manci. de iuram.part.2.art.21.

468 4. Lim.non procedere nisi in generalis tutore non in particulari ad vnum scilicet actum dato. Grat.conf.156.n.1.& seq.lib.2.

5. Lim. nam ab & gesta non retractantur si communiter tutor reputabatur vt iudicatum testatur, Cancer.var resol.par.2.c. 8. n. 129. Gratia, dec. 360. n.34. & seq.

TIT. XIII. CAP. V.
DE DEFENSIONE PVPILLI EXPRESSAE PROMITTENDA.

469 Tutores, & curatores tenentur expressè promittere pupilli defensionem sine dilatione suscipere alioquin tutela nulla est, & ad interesse pupillo tenentur l. final.§. omnem de administratio. tutor.& l. tutoris 31. ff eod tit. Bar.in l. legitimos n.1.& 7. de legitim.tutor.& sing. 178. de eōi. Cor. conf. 164.n.4.lib.4. Roma. conf. 425. n. 1. Guid. Papa.decis. 330. Aufrer.ad Aappel. Tholos. dec. 83.Neuizan.conf.2.n.20. & conf. 16.n.5.Alex.cōs. 80.n.14.lib.5.Cur.Sen.conf.66.n.16. Ias. cons. 4. lib.3.Ferret.cons. 312. n. 12. vbi testatur de cōi. omnium, quamuis controuersum sit an absque cūctatione promitti debeat, tradens etiam qualiter non defendere dicantur Cels. Vgo. de clausul. n. 300. Natta.conf.214. n.13. de communi, Ferret. conf.323.n.9. si opponatur Veral decis. 323.lib. 3. de communi Ias. in l. 1.n.21.de lib. & posthum. Vant.de nullita.ex defect.manda n.148 Tiraq. de legib.connub.glō.7.n.94. Villalob. com. opinio. verbo.tutela n. 129. Manzi. de tutel. 3. Q. tertiæ quæstio principal.n 3.tit.quæ facere debeant tutores vt rectè tutelam gerant de communi, Grat. supra d.conf.156 n.2.lib 2.Soc. Iun. conf. 168. n 10.lib.1.Vital.de claus.in clas. nil nonari inuētari confectio pendent n.92.& 93.Borgni.de tutor. n. 23.Bertaz de clausul claus.9.glo.5.n.4.Capic. decis.50.n.4.Gutierez.de tutel.par.1.c.7.n.31.Scrad. de feud.part.10.section.20.n.253.vbi tutorem, & curatorem teneri ita cum iuramento promittere, & num. seq.contraria tollit de communi Montan. de tutel. cap. 32. reg. 3. & reg.9.n.79.Crau. conf. 230. Caccheran. conf. 17.n.8. Garrat. conf. 89. n. 10.inter conf. vltim. volunt. Porcellin. de inuen. Q.1.n.4.vbi etiam fieri debere cum bonorum obligatione Ang.Aret. de testament.glo. 96.n. 8. Galganet.de tutel.lib.2. tit. primo n. 21. Ceual.com. opi. contra com Q.311. Ricci. collect. decis.923. Manci.de iuram. part. 2. art. 21. Papien. in form. lib.ratio.redden. glo. in suo. n. 8. idem in curatore dicens, Marta. de suc. leg.par.2.Q.4. art.3.n.2. Mauso.de caus.execu.lim.11.n.41.

M 2 470. Con-

470 Contrarium tenet, Alba. cons.21.n. 11. & Menoch. cons.380.n. 23. & fat esse promisisse, & iurasse in forma n.22.

471 1. Amp. primam opinionem, vt verba ęquipollentia non sufficiant, Ang. Aretin, d.n.8. de cōmuni testatur, Scrader. de feud. part. 10. section. 20. n. 262. & Natta. cons. 153. n. 16. & Gab. cons. 25. n. 7. nisi iuretur. lib. 2. ita, Rot. Rom. firmasse probans, & veriorem magisque communem testatur Ceuallos. supra Rota. Rom. decis. 372. & 373. par. prima diuersor. vbi exigit ea ad quæ de iure tenetur promissionem fieri, & vtilia, cum iuramento. sequentes, Bar. hanc tenentem in loco a Ceual. citato.

472 Contrariam opinionem, vt æquipollentia promissionis verba sufficiant siue iuramentum sit adhibitum Gab d.n.7. siue non, Dec. cons. 65. ad finē Add. ad Bar. singul. 178. Piag. de tutor. Q.7. n. 30. Alex. cons. 80 n. 14. lib. 5. Mar. Angus. cons. 219. n. 8. Veral. decis. 323. lib. 3. Seraphin. decis. 616. vbi quando ea tutor facere, & adimplere promisit ad quę de iure tenetur. de magis communi, Rube. cons. 162. in fine. Lamberteng. de contrar. glo. 11. n. 64. Tiraque. l. supra. n. 95. Spino. de testament. glo. 29. n. 28. & sequent. Marcabrun. cons. 46. n. 18. & promissionem vtilia faciendi inutilia prætermittendi, & pupillum indefensum non relinquendi sufficere, Franc. Curt. de sequestr. n. 70. Gratia. disceptation. forens. 28. n. 30. & iuramento firmatam promissionem ea faciendi ad quæ tutores de iure tenentur sufficere, Rot. d. decis. 372. & 373. part. 1. diuerso. Galg. de tutel. lib. 3. Q. 24. vbi etiā si iuratum non sit, cautius tamen erit iuramentum adhibere; quamuis æquipollentia verba sufficere ex communi omnium tradat, Cepha. cons 58. n. 40. tenet, & etiam Gutierez. d. cap. 7. n. 31. Meno. cons 380. n. 22. vbi sat esse promisisse, & iurasse in forma. & 634 n. 10. vbi sat esse iurasse vtilia facere, & inutilia prætermittere, & æquipollentia verba cum iuramento sufficere, Gutier. de iuram. cōfir. contr. part. 1. cap. 73. n. 3. & Meno. cons. 508. n. 30. Ricci collect. decis. 923.

473 2. Amp. vt d. promissione non facta tutela nulla sit secundum communem de qua testatur, Ias. cons. 4 lib. 3.

474 Contrarium tenent, Alba. & Meno. supra.

475 3. Amp. vt administrare, & litem, bona, honoremque minoris defendere compellatur, Neuizā. cons. 17. n. 12. Cepha. cons. 429. n. 29. & sequent. Montan. d. reg. 9. n. 79.

476 4. Amp. in omni curatore l. final. §. omnem. C. de administratio. tutor. Montan. supra. n. 5. & in omni tutore, & curatore ex communi procedere probat etiam si testamentarius esset, Caccheran. cons. 36. n. 1. & seq.

477 5. Amp. d. promissionem iuratam non sufficere nisi additum sit, sine dilatione de communi testatur, Scrader. supra. n. 263.

478 Contrarium tenet, Bal. ad Specul. de tutor. ad finem versic. tenetur, Add. ad Bar. sing. 178.

479 6. Amp. tutorem, & curatorem custodire teneri id circo interesse habere in possessione bonorum, Seraphin. decis. 82.

480 7. Amp. vt ab eis gesta nulla sint d. promissione minime facta de cōi. Ias. d. cons. 4. lib. 3. Soc. Iun. cons. 22. n 4. lib. 2. Villalob. d. verbo. tutela. n. 129. Scrader. d. sectio. 20. n. 253. Montan. supra n. 2. & 6. vbi idem in matre nisi saltem æquipollentibus verbis facta fuerit Galganet. d. Q. 24. Caechera. cons. 36. n. 14. & sequent.

481 8. Amp. testatorem contrarium disponere minimè posse, nec d. iuramentum remittere, Scrad. d. sectio. 20. n. 265. & seq. & 279.

482 9. Amp. non posse dictum iuramentum præstari per procuratorem specialem, & ad iurandum iudex ex officio cogere potest si cōpetens sit Scrad. supra n. 281. & seq. & 287.

483 10. Amp. hanc promissionem sub expressa suorum bonorum hipotheca a tutore fieri debere Bar. in l. prætor. in princip. de noui. oper. nunciatio. & cum effectu implere promissa: ita vt si personam, & bona pupilli non defendat sed ea sine vtilitate, vel necessitate alienauerit, vel sit in culpa, vt actio nem amittat, aut mobilia quæ seruari minime possint non vendat, pretiumque in emptionem stabilium quæ reperirentur non conuertat, dummodo venditor vel emptor inueniatur, mortaliter peccet, & ad restitutionem damni teneatur, Nauar. in manuali cap. 23. tit. de peccat. executor. Monta. supra. n. 4.

484 11. Amp. vt contra tutorem qui aliter administrauerit in litem iurari possit ad damna, & interesse pupilli. Ang. cons. 103. in fine, Cast. cons. 356. lib. 1. Monta. supra n. 7.

485 12. Amp. tutorem teneri defendere pupillum etiam contra proprios ipsius tutoris filios A. Gelli. lib 5. noct. Attica. cap 13. Galganet. d. tit. 1. n. 21. in fine supra n. 263.

486 13. Amp. vt sententia contra pupillum & minorem indefensum lata nulla sit; & indefensus dicitur quando in medio causæ probationes defensionesque factæ non fuere, & vbi ex actis nullitas colligitur, & tenetur iudex sine partis instantia processum nullum pronunciare, Ferret. cons. 312. n. 14. & sequent. Crescent decis. 9. de sentent. Crau. cons. 265. n. 1. & sequent. idem dicentes de communitate, & Republica, & indefensus dicetur tametsi procurator illegitimus comparuisset, vt per eum, Rota. Rom. decis. 319. n. 9. part. 1. recentior vbi tamen secus dicit si sententia patre legitimo administratore citato contra ipsum, & infantem prolata fuisset, & decis. 53. part. 2. recentior hanc ampliationem limitat non procedere nisi constet minorem legitimas defensiones habuisse, & nec initio, medioque, nec in fine defensum fuisse appareat, sufficit enim curatorem aliquando comparuisse quamuis nihil allegauerit, & decis. 104. par. 4. diuerso. & decis. 557. n. 5. part. 2. recentior. vbi quando curator non comparuit, & 599. n. 4. part. 2. vbi cum non dici indefensum qui pluries in iudicio comparuit, & decis 43. coram Ludouis. vbi Add. inquit, quod si notoriè constet minori defensionem minimè competere validam esse prout si quandoque tutor citatus comparuerit, Mastril. decis. 82. vbi fatetur si pater legitimus administrator in iudicio comparuerit, & decis. 101. n. 27. & 35.

27. & 35. limitat. etiam quando dilationes datæ fuissent, & ampliationem probat etiam Gutier. pract. QQ lib. 2. Q. 22. n. 7. secus dicens si fauore minoris lata fuisset, & nullam etiam esse dieit quã do tutor vel curator in iudicio esse noluit de tutel. part. 2. cap. 4. ex glo. in l. acta. §. fin iuncto verbo. habentes de re iud. & quando illegitimè comparuit, Caechera. cõs. 13. n. 10. & cons. 36. n. 25. & sequent. dixi in pactis, Iudic. Ciuil. verbo. nullitas. Mar. Angus. cons. 43. n. 17. & 18. vbi indefensum probat quando tutor comparuit qui solemnia non fecisset, Caldas. de rest. in integr in princ. n. 9. 10. vbi delata contra minorem indefensum puta curatore carentem, nisi causam bene examinasset; vel nisi minor fuisset actor quia tũc cogeretur curatorem petere, vt ibi, Rota decis. 301. n. 3. par. 1. recentis. vbi nullam esse nisi dato curatore qui defendisset notoriè constaret nullas pupillo defensiones competijsse. & dec. 40. crim. pro Farin. contra indefensum pupillum latum nullam probat, sed decis. 61. n. 18. si in contumaciam contra minorẽ agatur secus in praxi. seruari probat, Add. ibi lit. F. & dec. 167. n. 2. par. 2. recentis. vbi acta. esse nulla tutore vel curatore non petito.

24 Amp. vt non dicatur defendere si ea non faciat quæ faceret quilibet legitime defendens l. generaliter. vbi, Bar. de admi. tuto.

487 1. Lim. non teneri tutorem iniuste litigare, Bertaceh. de Episcop. par. 5. lib. 4. n. 37. Meno. cons. 281. n. 33.

488 2. Lim. non procedere in testamentario præsertim plenissimam authoritatẽ habente, Crau. cons. 230. n. 4 Montan. supra. n. 10.

489 Contrariam opinionem cõem testatur Caechera. cons. 36. n. 2. & sequent.

490 3. Lim. talem promissionem ad consanguineos minime extendi, Vvlp. cons. 2. n. 15.

491 4. Lim. sat esse promisisse vtilia facere, & inutilia prætermittere, & in effectu ae per æquipollens defensionem promisisse, Mar. Angus. cons. 219. n. 8. Cur. de sequestr. n. 70. Menoch. cõs. 370. n. 23. Gutierez. de iur confirmator. cõtract part. 1. c. 73. & defẽsionẽ promisisse sat esse Rim. Iun. cons. 437. n. 72. & seq. Spino. de testam. glo. 29. n. 29.

492 Contrariam opinionem communem testantur, Villalob. lit. T. n. 129. Tiraq. de legib. connub. glo. 5. n. 94. & sequent. & Montan. supra.

493 5. Lim. nam iuramentum habet vim expressi, Mar. Angus. supra. n. 10. Gutierez. supra n. 3. ex iure tamen, Regio. & vtilia facere, & inutilia prętermittere cum iuramento sat est, vt Rot. Rom. tradit dec. 373 part. 1. diuers. secus probans iuramento cessante vel eo adhibito absque obligatione expressa vtilia faciendi, & inutilia faciendi.

494 Contrarium iuxta l. sancimus. §. omnem. C. d. admini. tutor. probat cum pluribus Cels. Vgo. cõs. 24. n. 19. & tenere videtur etiam Gutier. d. cap. 73 in fine.

495 6. Lim. nã potest vtilia pupillo facere Add. ad Mattes. sing. 107. in fine.

496 7. Lim. non procedere in tutore dato ad vnum actum, Grat. cons. 156. n. 1. & seq. lib. 2.

TIT. XIII. CAP. VI.
DE PROMISSIONIBVS A MATRE ET AVIA FACIENDIS.

497 Mater, & auia volentes tutrices esse, cœteris legitimis ac datiuis præferuntur etiam si per statutum à successione excludantur l. fin. C. quãdo mul. tut. offic. fungi pos. Afflic. dec. 281. Barbat. cons. 11. n. 9. lib. 3. Dec. in l. fœminæ. n. 18. de reg. iur. Nepos à monte alban. de exception. artic. 11. n. 9. dicam infra tit. 21. infrascripta promittere, & adimplere tenẽtur.

498 Primum quod promittãt cum expressa bonorum hipotheca, Bar. in authent. matri, & auiæ n. 15. C. quando mul. tut. offi. fungi. pos. Capic. dec. 50. Garat. cons. 89. n. 10. inter cons. vltim. volunt. Borgni. de tutor. n. 24. Montan. de tutel. cap. 15. n. 69. Galganet. de tutel. lib. 3. Q. 11. n. 26. Arnon. epitom. 36. Marta. de suc. leg. part. 2. Q. 4. art. 3. n. 12. & 13. Mauso. de caus. execu. lim. 11. n. 41.

499 1. Amp. vt dos etiam tunc hipothecata censcatur, Soc. cons. 126. n. 1. lib. 1. & cons. 180. n. 1. lib. 2. & bona etiam secundi viri hipothecata sint si secundo nubat non petito tutore filio, & non reddita ratione §. si autẽ tutelam. authent. de nupt. Galganet. de tutel. lib. 1. tit. 7. n. 30.

500 1. Lim. nam gesta per eas valida sunt d. promissione non facta cum hipotheca non facta oppositione Galganet. de tutel. lib. 3. Q. 11. n. 26.

501 2. Lim. nam si mater, & auia frugi sint iuratoria cautio sufficit, vt iudicatum dieit, Thesaur. Q. forens. 21. lib. 1.

502 Secundum, quod renuncient, Senatus consulto, Velleiano certioratæ prius. auth. matri. & auię, & l. final. C. quando mulier. tutel. offi. fungi pos. Signor. cons. 216. Capic. decis. 50. versic. septimo. Dec. in cap. ex parte. n. 4. de appel. Natt cons. 663. n. 2. & sequent. de communi. Rol. cons. 76. n. 6. & 7. lib. 1. & Soarez. commun. opinio. lit. T. n. 322. & Garat d. cons. 89. n. 11. Rol de florib. testament. rubr. 31. n. 5. de communi etiam testatur Onded. cons. 23. n. 21. lib. 2. Montan. de tutel. cap. 15. n. 59. de communi, Galganet. d. n. 30. & lib. 3. Q. 7. n. 11. & Q. 11. n. 21. & sequent. vbi subdit cõfirmatione non indigere. Granue. theore. 8. n. 5. Arnon. epitom. 36. Mattes. sing. 108. Marta. supra, Mauson. supra n. 41.

503 1. Lim. hoc exprimi necesse non esse generali etenim promissionne continetur, Bar. in d. authent. matri, & auię n. 14. Gutier. de tute. par. 1. c. 8. n. 31. Mauson. supra. n. 43.

504 Tertium renunciare tenentur secundis nuptijs l. 2. & l. fin. C. quando mul. tute. offi. fung. pos. vbi, Docto. Natta. supra. de cõi. Rol cons. 76. n. 6. & 7. lib. 1. Borg. de tutor. n. 24. de cõi. Soarez. d. n. 322. & Garrat. d. n. 11. & Rol. d. rubr. 31. n. 5. Barbat. cons. 11. lib. 3. subdens sine patris consensu tutelam accipere posse, & quod præstare potest fideiussores quos inuenire potest; & sufficit si sine iuramento renuncient Galganet de tutel. lib. 1. tit. 7. n. 30. lib. 2. tit. 1. n. 15. vbi alioquin tutelam perdere subdit, Granuc. d. n. 5. Arnon. epitom. 36. Mattes. sing. 108. Mauso. d. n. 41.

505 1. Amp. vt infra 6. amp. generali huius tit.

506 1. Lim. non procedere in testamentaria, Pute. dec.427.lib.2.Seraphin.decis.1004.n.6. & maxime generali facta renunciatione, & Capic. decis. 50.Boer.decis.124.n.13.Piag. de tutor.Q.7.n.40. Burs.conf.130.n.4 Onded.d.conf.23.n.25. & ita de consuetudine seruari testatur, Viui.cōi. opinio. verbo.mulier ad secundas n.4.Gratia discep.668. n.12.& seq. vbi etiam non teneri facere solemnia.

507 Contrarium tenet, Mattes.sing.198. & Rol.d. conf.76.n.7.

508 Quartum quod renuncient omni legum auxilio d.l.2.C. quando mul.tut.offi.fung.poss. Borgni. d. n.24.Galganet.d.n.30. tuncque mulier personaliter capi potest, Bar. in l. si quis sub conditione n. 18. de testam.tutel.Sali. in authent. matri,& auiç n.14.C. quando mul.tut.offic.fung.poss.Soc.cons. 180.n.2.lib.2. sed respectu capturæ contrarium tenet, Add. ad Bar. supra vide infra tit. 41. & hoc quartum requiri tenent etiam Garat. supra n. 12. & Rol. de flor.testament.d.rubr.31.n.5.Granunc. d.n.5.Mattes.sing.108. vbi tunc carcerari posse, nisi mulier honesta esset, Add. ibi in fine, Marta. supra. & licet regulariter mulier carcerari non possit pro debito ciuili auth. hoc nouo iure C. de iusto.Reo.Thes.dec.153.n.8.Senat.Dolan. decis. 116.n.7.& seq. etiam pro debito fisci, & etiam si ad hoc se obligasset nupta licet secus in vidua vel non nupta, ob tutelam tamen carcerari posse probant pro, vt & in meretrice nisi nupta sit, & Dec. in l. fœminæ n.73. de reg.iur.Mauson.d.n. 41.

509 1. Lim de consuetudine non seruari,Viui.d.verbo mulier ad secundas,n.4.

510 Quintum iurare debent vtilia facere,& inutilia prætermittere tactis scripturis, Garrat.d conf.89. n.11.Capic.d.decis.50.n.5.Gutierez.de tutel.par. 1.cap.8.n.43.Galganet. de tutel.d.Q.11 n.26. & seq. & pupillum defendere, Arnon. epitom. 36. Mauson.d.n.41.

511 1. Amp. prædicta quinque requisita respectu matris, & auiæ sunt de forma, Capic. decis. 50. Rol conf.76.n.5.lib.1.Natta.conf.143.n.2.Bero. in cap.dilecti.n.37. de arbitr.Boer.decis.124.n.9. Matthes.sing. 107. Bursa. conf. 130.n. 4. quibus non seruatis tutela nulla erit, Purpur.conf.334.n. 2. & corruent.acta omnia tam iudicialia, quam extra iudicialia, Bal.conf.308.n.2.lib.1. & in dolo versari dicuntur, Cepha.conf.192.n. 4. & eodē tempore omnia fieri, & interuenire debent, Rol. conf.76.n. 8. & seq. lib. 1. Boer. supra, Gutierez. de tutel.part.1.cap. 8, n.25. & sequent. Vital. de claus. in claus.nil.nouar.inuentar.confectio. penden.n.93.Granuc. theorem.8.n. 5. de magis communi, Montan. de tutel.cap.15.n. 48. & sequent. Borgni. de tutor.n.24. & 25.Marta.supra. vbi ita in Rot.Rom. iudicatum.

512 2. Amp. vt inuentario à testatore remisso, & data plena bonorum administratione adhuc cætera sunt implenda, Natt.conf.143.n.5.versic. nō enim.Granue.theore.8. in fine.

513 1. Lim. quando mater in loco esset vbi peritiores consulere minime posset tunc enim excusatur prædicta non implens.Boer.decis.124.n. 20. Gutier. de tutel.part.1.cap 8.n.42.Montan.de tutel. cap.15.n.56. Ameri.de patr. potest. cap. 4. n. 43. Gratia.discep.668.n.12.

2 Lim. nam si mater in quasi possessione administrationis publicis instrumentis probetur, cum ea processus gestus teneat, Bar. in l.tutor qui.n.7 de admi.tut.Guid.Pap.dec.330.Aufr. ad Tholos.dec. 289.Put. dec. 318. in fi. lib. 1. Rota in Macerat. cessionis.9. Decembris.1592. coram Eminentissimo, Card.Seraphino.Gratia.discept.855.n. 9.

TIT. XIII. CAP. VII.
AMPLIATIONES, ET LIMITAT GENERALES TIT. XIII.

514 1. Amp.generaliter, vt si tutores non adimplerint prædicta omnia in suprascriptis capitibus tituli huius comprehensa tutela nulla sit, & omnia ab eis gesta corruant, & inualida sint, ac tutoribus vti suspectis administratio possit interdici, & illegitime suscepta tutela eisdem nihilum prosit l. final.§.omnem C. de administratio.tutor.Specul.de tutor.§. generaliter.n.1.Bar.in l.legitimis in princip.n.7 de leg .tutor.Bal.cōs.308.n 2.lib 1.Castr. cōs 356.n.4.lib 1.de cōi.testatur,Cor.cōs.164.n.4. lib.4.Ias.cōs.219.lib.2.& cōs.4.lib.3.Nat cōs.73. n.13.214.n.13.post Rom. cōs.425 Aret in §.actionum n.35.& seq.Instit.de action Ruin conf.29 n. 10.lib.5.Pract. Papien. in forma libel. ad redden. ration.tutel.glo.in suo n.8.post Ang. in Authent. communia §. si verò n.18 vt ij qui obligat se habere prohibent &c. subdens scripturam tangere debere alioquin decretum nullum esse Capic. dec. 50.Caballi. millesqui.692.Cappel. Tholosa dec. 63.Soc.Iun. conf 22 n.4.lib. 2. Matthesilan.sing. 107. Corset.sing.verbo.tutor. & prædicta esse de forma probat Mantua. sing.570. Maran de ordine iudic. part.4. distinctio.15.n.33. Minsing. centur.2.obseruatio.32.Bursat. conf. 130. n. 16. vbi etiam non dici tutorem Murcabr. conf. 21. n. 26. Vinc. de franch dec.206.n.10. Vant.de nullitat ex defect.manda.n. 148. Caccheran.conf.13 n. 7.& seq.vbi etiam nec posse actorem seu procuratorem constituere, & sententiam esse nullam contra pupillum latam non legitime comparentem & conf. 36.n.2. & seq. & Garrat.conf.89 n.10.inter conf. vltima.voluntat.Menoch. de præsump. lib. 1. Q. 45.n.19.Borgni.de tutor. n. 23. Manzi de tutel. tit.quæ facer.debeant tutor. &c.Q. 2.tertiæ quæstio. principalis per tot. Rolan. conf. 76. n. 5. & sequent. lib. 1.& contra tutores, & curatores in litem iurari si predicta non fecerint, Bursat. conf. 130.n.14.& seq. & supra dixi cap. 1 tutelamque illegitime suscipientibus imputari, Cra... cōs. 205. n 37. nec post administrationem ea implere sat est, Borgni.de tutor.n.23 & remoueri posse vt suspectos si non impleuerint prædicta Cur. Iun. conf. 239.n.3.Montan.de tutel.cap.32. reg.7.n.10.Galganet.de tutel.lib.2.tit.1.n.18. post Onded. conf. 23.n.48. qui ipso iure irrita gesta probat lib 2. Bertaz.claus.9.glo.6.quia vti cum tutore contrahens qualitatem ipsius indagare tenetur latè Ond. ded. conf.51.n.35.& seq.lib.2. vbi idem de testamen-

mentario & Thob.conf.108.n.14. Granuc. theorem.8.n.5.Ricci.collect.decis.1211. vbi etiam ex Balb.dec.33.teneri ante omnia suæ potestatis fidem facere & 2393. vbi post Veral.dec.324. part. 3. processum nullum probat non facto inuentario Phanuc.de in lit.iur.part.2.membr.2 n.56.& ita, Rot.Rom.iudicasse testatur Marta.defeec. lega. part 2.Q.4.art.3.n.3.Rot.Rom.dec.530.coram, Ludouis.intelligēs quatenus processus cōcernit pupilli præiudiciū,vt ibi plures solēnitates requiruntur aliquas adhibere non sufficit, Rot.dec.297.n. 5.part.1.recentis, Viui.dec.31.& 457.n.6.Hipo. maiu.consult.12.par.1.

515 Contrariam opinionem tenent Bar. in l.tutor. qui repertorium de administration. tutor.n.7. Pute.dec.318.lib.1. Serafin.dec.1004.n.5. Rot. eadem decis.89.n.8.part.2.diuers. Aufrer. ad Cappel.Tholos. decis.289. Gratian. disceptat.28. & 542. forens, Alba.conf.21. vbi etiam non posse se illegitimum allegare Rot.Gen. dec.18. n.11. vbi intelligit ad vtilitatem minoris non in eius præiudicium & à Rota sæpè decisum habetur dec. 43.n.2.par.2.recentis. & 46.collectarum à Pico,ad statutum Vrbis.

516 2. Amp. in auo, & patre filij emancipati tutore Borgni. de tutor. & curator.n.291.& in alienatione bonorum respectu decreti Simoncel. de decret.lib.3.tit.8.n.1.l.cum emancipatis. C. de præd. minor. Doc.in l.præses. C.de transact. Meno.de arbitran.cas.171.n.54.& de communi in patre tutore Soarez. commun.opinion. lit. P. n. 41. & Amerin. de patria. potesta. effect. 14. n. 24. & in patre matre & auia Scrader.de feud.part. 10. sectio. 20. n.94.& 95.de communi Borgni. de tutor.n.14.

517 3. Amp. etiam si ea facere tutores promiserint ad quæ tenentur, Natt. conf. 152.n. 16. & vtilia gerere & inutilia prætermittere,ex hoc enim non dicitur promissa defensio & omnia iure iurando promittere debent alioquin tutores non erunt, Sebastian. Medices de reg. iur.reg.7.n.111. ex communi opi. Docto.

518 4. Amp. vt cum tali tutore contrahens in dolo, & mala fide dicatur, neque fructus lucretur,etiam si rem communem cum pupillo tutor vendiderit, & nisi ratificatio sequatur, nulla erit in totum vēditio ,Borgni. de tutor.n.35. ideo copiam tutelæ, & curæ prius petere à pupillo debet quæ expensis pupilli tradenda est Vant.supra.n.149.

519 5. Amp. vt distinctè declarari debeant agnitio tutelæ, decreti interpositio, & renunciatio alias facta non præsumentur l. quæcumque §. fin. de pub.l.sciendum.de verbo.oblig.Bar. in l.tutor. qui repertorium de administratio. tutor. Manzi. de tutel. anomal.n.4.

520 6. Amp. respectu matris, & auiæ vt quoad renunciationem secundarum nuptiarum non sufficiat generalis renunciatio omni iuris, & legum auxilio sed specialis requiratur, est etenim facultas quædam; quamuis beneficio Velleiani renunciari generaliter sufficiat quia hoc est beneficium, Bar. in auth.matri,& auiæ.n.14. C.quand.mulier. tutel offic.fung.pos.& in l. si quis sub. conditione. n.21.de testam.tutel.Alex.conf.146.n.3.lib. 7. quauis vtrique specialiter renunciari opus esse cum clausula, & omni legum auxilio probet Gutierez. d.cap.8.n.31.& non valet datio matris tutricis antequam renunciet secundis nuptijs, & Velleiano. Tiraq.iud.in reb.exig.vers.xv.

521 7. Amp. hac exceptionem opponi posse in quacumque parte iudicij Franc.Marc. decis. 99. n. 6. part.2.Borgn.de tutor.n.26.

522 1. Lim. nam si scienter exceptio isthæc vsque ad finem iudicij differetur, sic differens in culpa videretur, nec actionem ad pœnam, vel interesse haberet, & licet in causa obtineret, in expensis tamen condemnari deberet, nec ad expensas actionem habere posset vel interesse; & pars quæ sua iura vsque ad finem causæ producere distulit licet in causa obtineat in expensis condemnari debet postquam sua iura contra actorem producere dolosè distulit vt actorem expensis vexaret. prout etiam in expensis condemnari debet ille contra quem instrumenta fuere producta si postea litem prosecutus sit,etiam pro antea factis si tandem succubuerit Dec. in l. qui in alterius. n.7. & seq.Cag. n.18.de reg.iur. Borgni. de tutor. n. 26. & seq. si autem ageretur de instrumentis quorum pars vtraque scientiam habuerit, quia inter easdem partes celebrata fuerint, si vtraque pars tacuerit neutra in expensis condemnabitur quia cum vtraque fuerit in dolo subticendo, vnius cum alterius dolo cōpensatio fiet, vt per eum.

523 8. Amp. vt si tutores antequam inuentarium, & alia solemnia conficiant (quæ facere tenentur, vt supra,& Decia.conf.94.n.15.lib.3.& Gutierez. d.cap.8.n.44. & sequent.) administrare incipiāt, tamquam suspectos remoueri peti possit, Afflict. dec.207.n.3.Roland. de inuentar. part. 2. versic. 38.n.5 Cacchera.decis. pedem. 58, n. 22. Bursat. conf.130.n.13.Mōtan.d reg.5.n.20.Put dec.318. lib.1.Ricci.collect.dec. 2393. & repelli à iudicio nisi solemnia fecisse ostendant, Borg. supra n. 28.

524 1. Subamp. vt à limine iudicij repellantur, nec postquam vti tutores agere cœperunt, vti coniunctæ personæ agere poterunt, licet prius cum cautione de rato tamquam coniuncti admissi fuissent Franc.Marc.decis.99.n.6.part.2.,Borgni. de tuto. & curator. n.26. nec agere, nec conueniri posse, Boer. dec.53.n.5.Aufrer. ad Cap.Tholos. dec.63. Gratia discep.907.n.30.vide infra tit.10.n.4074. & si nesciunt se tutores agere non posse Bellam. in c.10.n.4.de rest.spol.vers.legistæ Rom. conf. 353. n. 7. vbi etiam si verè tutor. esset ex l. 3. §. sed & siquidem iud. solu.

525 2. Subamp. vt quando tutores tamquam suspecti remo ventur amplius gerere nequeant, sed eis statim iure ipso administratio interdicta censetur l.eum quem C. de suspect. tutor. §.si quis autem Institut. eod. tit.Mantua.conf. 59. n. 17. Grat. conf. 44.n.12.& 13.lib.1. & contra eos in litem iuratur Bursat.conf.130.n.14.

526 Contrarium in patre tenet Cassan. conf. 60. n. 8. præsertim depositionis causa cessante Tiraq. in l.si vmquam verbo susceperit liberos n. 162. C. de reuocan.donation.

527 3. Subamp.in suspectis de dilapidatione qui pariter

riter remouentur ab administratione Capra, reg. 72.n.3.

528 1. Amp. procedere etiam si cauerent Grat. conf.115.n 31 lib.1.

529 4. Subamp.vt post oppositionem vel querelam non possint tutores solemnia facere, & adimplere velle nè remoueantur, Borg de tutor.n. 21. & 22. quamuis antequam remoueantur vel opponatur solemnia implere possint n.20. Capic.decis. 50. n. 3 Dec.conf. 274.sub n.6.Ruin. conf. 29. n. 10. & conf.89.n.8.lib.5.

530 1.Lim. non procedere in tutoribus testamentarijs Ferret.conf.3.2.n.4.

531 9. Amp.vt si tutoribus fuisset à testatore inuentarium remissum, & plena bonorum concessa administratio ad huc alia solemnia tutores, & mater etiam implere teneantur, Natt conf.143.n.5. versic.non enim Granue.theor. 8. in fine præsertim in fœmina tutrice.

532 10.Amp.vt nec mulieri tutrici solemnia facere omittenti succuratur Cacchera. decis. pedem. 58. n.38.

533 11.Amp.vt fideiussores tutoris illegitimi,& pro tutores non obligentur nisi tamquam pro tutoris se obligassent Signorol conf.216.n.7.& 8. Montan.de tutel.d.reg.5.n.62.

534 12.Amp.vt Regum, Ducum, & Principum tutores solemnitate maiori constituantur de qua in l.1.C.de tutor. & curator illustr. & vltra requisita in tutoribus minorum eligi debent vita, ætate, & facultate idonei d. l. 1.vbi Docto. communiter de communi Galganet.de tutel.lib.1. tit. 12. n. 2. & 3.

13.Amp. procedere etiam in datiuo. Cin. in l. sancimus. §. penult.de admi.tut. Masue. in pract. tit. de tut. & cur. n.40.

535 1. Lim. nam licet illegitimus tutor nequeat ob esse pupillo ei tamen vtilia facere potest.Bar. in d. l.tutor.qui. in fine.de administrat.tutor.Rom.cõs. 454.n.18.Castr.conf.356.n. 4. lib. 1. & sententiã pro minore obtinere etiam si non satisdederit, oc. conf.153.n.3. & sequent.lib.2. Tiraq. de legi. connub.glo.8.n.69.Guid.Pap. decis. 330.n. 6. Gutierez.supra.n.32. Granuc. theoremat 8. n. 6. Rota. Rom.decis.373.n.1.par.1.diuersor.Simon.de Pret. conf.80.n.6.Gratian.disceptation.forens. 28. Rol. de flor. testã. rub. 30.in fi.per l.tutor.qui. de admi. tut.& l.fi.C. de tut.& curat.qui non satisdede.Granuc.theorem.8.n. 6. vbi intelligit si solam pupilli vtilitatem gesta contineant.non autem si ad incõmodum cedere possent. & n. 14. Affl. in constit. regn.rub.17.n.18.de magis cõi.Bero.Q.68.& 103. Borgni. de tuto. n. 25.31.& 102.Vant.de nullitat. ex de fect.manda.n.149.Onded.cõs 23.n.38.lib.2. Lepid.dec.Luc.57.in fine; & quoad extra iudicialia tutor. solus constituens nullitatẽ allegat, Rot. Rom.dec.373. part 1. diuerso. & vtilia pupillo sustineri, Rot. decis. 530. coram Ludouis. Marsi. de contract.lib.25.tit.6.n.38.& seq. vbi idem de ecclesia si tamen euidens sit vtilitas ecclesiæ secundum tempus concessionis etiam in solitis cõcedi Rota. dec. 360.par.1.diuers.Ond.conf.51.n.61.lib.1.Facchi. cõtra iur.lib.10.c. 98.& si canõ minuatur die vt per Bar. in auth.perpetua.n.4.C. de facr.sã.eccle. Bero.conf.86.n.3.lib.1. & si augendus sit, Rot. supra augeri debere probat.Rui.conf. 108. n. 11. & seq. lib. 1.

536 2. Lim. nam prædicta possunt per æquipollens impleri, Tiraq. de legi.conubial.glo.7.n.95.Lamberteng. de contract.glo.11.n.64. Gutierez. supra. n.31.

537 3. Lim. non procedere in his quæ dilationem non recipiunt quæ tutores gerere possunt, supradictis etiam solemnitatibus minime seruatis, Bar. in l. legitimos.n.9. de legitim.tutor.Rol. de florib. testam.d.rubr.30.n.18.Simon. de Pret.conf. 80. n. 6.Gutierez.supra n.32.Montan. supra. n. 12.Granuc.d.n.14. in fine.post.Abb in c. tua nos. n. 8. de eccle.ædifi.Rui.conf.108.n.13.lib.1.

538 4. Lim. nam præsumuntur interueniisse ex temporis diuturnitate si tutores, vt tales se gesserint, Soc.conf.153.n.3. & seq. lib.2.Surd.decis. 231. n. 28.Boer.dec.124.n.13.4.Montan. de tutel.cap.15. n.72.Gab.conf.36.n.52.lib. 1. Gab. de Præsũptio. concl.1.n 35.

539 5. Lim. nam si processus nullus sit omnia eodem instanti re integrari possint Afflic. dec. 262. n. 7. Dec.conf.549.n.4.Neuizan.conf 17.n.21. Montã. de tutel.cap.31.effect.1.Meno.conf 270. n. 15.

540 6. Lim. non procedere quando iudex pronũciauit per tutorem gesta ratum habiturum, Natt.cõs. 334.n.3. vel facta oppositione pronunciauit tutorem, curatorem, vel procuratorem admittendum Cepol.caut.17. & quando legitimum esse pronunciauit, nec appellatum fuit de communi omnium testatur.Rube.conf.162. in fi. post Roma.cõs.454. n.18. vel si facta oppositione nullitatis iudex ad vlteriora processisset, Alba.conf.21. n. 3. & quando ad cognitionem meritorũ processit. Cer.cõs. 136. n.5.lib.3. secus in procuratore probans ex Bar. in l.licet.n.7.C. de procur.

541 7. Lim. non procedere in tutore testamentatio. glo.fin. & ibi, Doc. communiter in l.final. de tutel.Guid.Pap.decis.330.Boer. decis.124.n.13.Put. decis.427.lib.2.Ferret.cõs.312.n.4. Piag. de tutel. Q.7.n.40.Bursat.conl.130.n.4. in matre tutrice testamentaria, Ferret.conf.323.n. 6. & 7. & de magis communi testantur,Laur. de Pinu.conf.35.n.3. & 4. & Gutierez.d. cap. 8. n. 3:. & 40. Vital. in claus.nil.nouar.inuen.confect. perid. n. 93. Minscent.2.obs.37.Rot.dec.350.par.2.recentis.vbi procuratorem constituere posse.

542 Contrariam opinionem communem inquit, Bero. in cap.dilecti.n.37. de arbitr. nisi quoad necessaria, & vtilia. & Cacchera.conf.36.n.2.& seq.

543 8. Lim. non procedere in his quæ tempore peritura essent, Boer.decis.124.n.29. quia tunc agitur de vtilitate pupilli quo casu, vt supra in prima limitatione gestio valet etiam solemnitatibus non seruatis post Bar. in d.l.tutor. qui in fine. de administratio.tutor.Eug.conf. 19. n. 43. & Gutierez d. cap.8.n.42.Borgnin.de tutor.n.25.Calganet.d.Q. 11.n.26. licet, Granuc. supra n.9.& 22. dissentiat. citatis contrariam opinionem tenentibus.

544 9. Lim. nam si non fuerit oppositum solemnitates non fuisse seruatas processus validus erit Capic.

pie.dec.50. & à tutoribus gesta Gutierez.de tutel. d.cap.8.n.38. Montan de tutel.cap.15.n.53.

545 Contrarium nempe falsi procuratoris,& tutoris exceptionem in quacumque parte iudicij opponi posse tenet, Borgni. de tutor.n.26.

546 10. Lim. non procedere quando periculum esset in mora, Boer. supra, Granuc.supra.n. 18. Gutierez. supra n.42. Montan. de tutel.cap.15.n. 73.

547 11. Lim. sat esse tutores ea facere promisisse ad quæ de iure tenentur, Capie.dec.50.Monta supra. n.56. intellige si vtilia facere, & inutilia prætermittere cum iuramento tutor promiserit, Rot.Rõ. dec.373 part.1.diuersor.

548 12. Lim. non procedere quando ratificata fuissent à pupillo tamquam sibi vtilia, Borg. de tutor. n. 30. & seq. Granuc. supra Monta. de tutel. cap. 32.reg.5.n.15.Gratia. discep. 711. n. 54. & seq. vbi intelligit de ratificatione minoris effecti maioris, & nullitatem scentis, Add. ad Tholos.dec.53. n.56 vide infra n. 3. 74. & quando maior factus ratificasset, Rota.dec.714 n.6.par.1.recentis.

549 13. Lim. non procedere quando solemnitates istæ fuissent à testatore remissæ, Ruin.conf.126.n. 2.lib.5.Phanuc.de in lit.iuran.part.2.n.56.mẽbr. 2. & de remissione inuentarij, & administratione decreta, Rol.conf.49.n.17. & seq. lib.3.Scrad. de feud part. 10.sect 20.n. 100. & sequent. vel data esset potestas propria authoritate, &c. Eug. conf. 19 n.10.

550 14. Lim. vt illegitimè datus si gerere cœperit tutelam deserere non possit,nisi tutorem legitimè dari curet, alioquin pro futuro etiam tempore tenebitur, Bar. in l. tutores.40. §. 1. de administrat. tutor. Ang. Aretin. de testam.glo.96.n.9.

551 15. Lim. non procedere quando mater tutrix inuentarium facere omisisset, ex eo quod maior esset impensa quam valor bonorum tunc enim eo non facto agere potest, & gerere, Tiraq. de iud. in reb. exig. vers. 45. Surd. de ali. tit. 8. priu. 56. n.101.

552 16. Lim. non procedere quando à Principe eius ne fenatu fuisset dispensatum, Meno. conf. 478. n. 27. & sequent.

553 17. Lim. nam ab alio tutore inuentarium factum fuisse sat esset, omnibus, etenim prodesset, pro, vt & fideicommissario factum ab hærede, Crau conf.897.n. 3. non tamen tutori, & curatori ab alio factum prodest, & pro hærede ac tutore idem vtriusque solẽnitatibus adhibitis fieri potest Gutier. de tut.par.2.c.1.n.49. Munnoz.de ratioci. c.9.n.22. & seq.

554 18. Lim. non procedere quando tutor omisso inuentario alia solemnia fecisset, tunc enim gerere posset, Bar. in d.l. tutor qui.n.7. Alex. conf. 86. n.8.lib.2. Dec. in cap. ex parte. 2. n. 5. de appel. Add ad Tholos.decis.288. Put.dec.287.lib.1.Alba.conf.21.n.7. Carauit. super riti.magn cur. ritu.275.n.23.Granuc. supra n. 19. qui ita Rot. Rõ. pluries iudicasse probat, Crau conf. 931. n. 1. loquens quando librum rationum confecisset, etiam si non omnia in inuentario posuisset, presertim data ignorantia.n.10.latè Granuc.theo.8.n 19.alio quin secus dicens et ita, Rot. Rom. seruare. Granuc.supra n. 19.

555 19.Lim. vt ordinis peruersio prædictorum requisitorum non vitiet pro, vt nec si fideiussor minus idoneus prestitus esset dolo cessante l.fin. C. de magistr.conuen. & ibi, Bal.Vant. de nullit. ex defect. manda n 150.

556 20. Lim nam processus à tutore in possessione administrationis existente factus tenet, licet solẽnia non confecerit, Bar. in l. tutor. qui reperto. rium. n. 7. de administrat. tuto. Aufrer. ad Cap. Tholos.dec.289. Guid.Pap decis. 330. Put. decis. 318 in fine.lib. 1. Albens.conf. 21. n. 7. Granuc. theorem.8.n. 19. tenuit. Rot in Maceratens. cessione.9.Decembris. 1592. Gratia.discept.855.n.8. & 9.

557 21. Lim. nam si tutor seruatis seruandis tutelã acceptauerit; aliæ solemnitates in actibus ab eo gerendis non requiruntur, Alex in l.quæsitum.n. 3. de in ius vocan.Ias in l. more. n. 61. de acqui. hæred.Paris.conf 98.n.37.lib.1.Ceph. conf. 579. n 6.Gab.conf.2 u.n.46.lib.2.Granuc.theorem 25. n.36.Gratia discept.878.n.5. & seq. præsertim si ex iussu testatoris actus fieri deberet ex Surd. dec. 77.n.1. & conf.119.n.9.

558 22. Lim. non procedere de consuetudine non requiritur enim licentia gerendi, Eug.conf. 19. n. 11. & seq.

559 23. Lim. nam tutores tenentur licet solemnibus non seruatis si administrauerint.Eug.conf. 19. n.5. & seq. vbi tam de testamentarijs, quam legitimis.

560 24. Lim. nam gesta per tutores maxime testamentarios ante impleta solemnia tenent,Eug.cõs. 19.n 15. & seq. Rot.dec.330.par.2.recentis. licet dicat, vt suspectum remoueri posse si inuentarium non fecerit.

561 25. Lim tutorem qui solemnia omisit de tutelæ nullitate excipere non posse, Alba.conf. 21. pro vt nec qui aliquem vti tutorem citauit, licet pupillus possit, Rota dec.96.n.4.par.2. recentis.

562 26. Lim. nam satisdatio in tutore testamentario non requiritur, omissio inuentarij, & promissionis vtilia faciendi, & inutilia omittendi,& promissionis defensionis pupilli quamuis causam remouendi tutores præstent non irritant tutelam, Alba.conf 21.

563 27. Lim. nam si publice pro tutore se gerebat solemnia gessisse præsumitur, & omnia impleuisse ad quæ de communi, & ex statuto tenebatur, Soc.cons.153.lib.2. Boer decis. 124.n. 13. Veral. dec.323.n.3 lib.2.Rota.dec.714.n. 5. part. 1. recentis.

564 28. Lim nam tutori agenti obijci non potest, quod non fecerit inuentarium licet si conueniatur teneatur actor tutelam, & inuentarium habere; & posse ad vtilitatem pupilli, & valere etiam quo ad tertium, Rota.dec.96.par.2. recentis.

565 29. Lim. non teneri inuentarium facere nec prædictas solemnitates implere nisi qui gessit, vt tutrix,& curatrix & vti publicum officium gerens, Decia.conf.79.n.44.lib.2.

566 30. Lim. quando cum tutore illegitimo ad vlteriora procedendum iudex pronũciasset tũc enim gesta

gesta per eum valerent. Natta.cons.334.n.3.& supra lim.6.

567 31. Lim. nam si tutor sciuerit se tutorem,& neglexerit ea facere ad quæ tenetur, perinde tenetur ac si tutor gessisset cum tutor sit, Rui.cons. 108. n. 11. & seq. lib. 1. vbi etiam à se ipso exigere teneri & in vtilitatem pupilli conuertere, quod ei debet

568 32. Lim. nam mater quæ solemnia non impleuit vel transiuit ad secunda vota, potest petere dari tutorem filijs, vel pro eis vti coniuncta persona cũ cautione rati comparere, nisi comparuisset, vti tutrix pro,vt de coniuncto dicitur qui vti procurator comparuit qui non potest, vt coniunctus comparere, Viui.dec. 31. ex l. patri de mino. & communiter, Doc. in l. sed, & hæ. de procurato. & in l. exigendi C. eod. vbi Ias.fall.6. & dec.349.n.4. 5. coniunctum pro coniuncto admitti probat sine mandato non tamen solutionem recipere posse, licet debitorem, vt debitam pecuniam deponat cogere pupillis posTit,& dec.457.coniũctũ pro pupillis admitti si tutor nõ adsit alioquin secus,& si vti procurator compareat coniunctus mandato carens non sustinetur actus vti coniuncti. Surd. de alim. tit. 3. Q.8.n.13. & seq. vbi licet coniunctus pro coniuncto sine cautione ad alimenta petenda admittatur fallit primo contra æquè coniunctum. 2. si curator furiosi extet.3. si procurator adsit.

TIT. XIV. DE PLVRIBVS TVTORIBVS.

SVMMARIVM.

1 *Plures tutores testamento constitui possunt.*
2 *Plures tutores correi censentur.*
3 *Contrarium tenet, Roncheg. ibi citatus.*
4 *Plurium tutorum alter pro altero si soluit sine cessione agit.*
5 *Plurium tutorum testamento,& codicillis datorum omnes gerunt.*
6 *Plurium in testamento datorum altero in codicillis dato alter censetur reuocatus.*
7 *Mandatum cum libera à lege tutores habent.*
8 *Potestatem in solidum plures tutores habent.*
9 *Plures tutores in solidum tenentur.*
10 *Plurium alter administrare sat est.*
11 *Consilium alterius ex iussu testatoris requiri debet nisi omittatur ex causa.*
12 *Plures tutores in solidum tenentur siue omnes administrauerint, siue non.*
13 *Tutores in solidum tenentur licet illegitimè constituti.*
14 *Tutores in solidum pupillo,& eius creditoribus tenentur.*
15 *Tutor in fine testamenti datus habet administrationem in solidum.*
16 *Tutorum alter gerere potest etiam duobus simul gerenda tutela commissa.*
17 *Commissarij per iudicem rei administrationi deputati in solidum tenentur.*
18 *Actores plures in solidum tenentur.*
19 *Tutores in solidum tenentur siue plures gesserint siue non, siue administrationem delegauerint siue non.*
20 *Tutores plures siue omnes gesserint siue non siue administrationem delegauerint siue non diuisionis non habêt beneficium siue cum dolo vel sine aliqui gesserint nisi non dolosus peteret dolosum gerentem excuti suo periculo.*
21 *Tutores in solidum tenentur etiam diuisa inter sese administratione; idemque est in curatoribus.*
22 *Tutores conuenti, eorum periculo cum qui male gessit excuti petere possunt.*
23 *Tutorum ordinis diuersi datiuus conuenitur prius qui male gessit, post modum magistratus, deinde legitimi seu testamentarij.*
24 *Magistratus conuenietur si in negocijs, Reipublicæ idonei aliqui esse desierint.*
25 *Tutor in solidum conuentus vsuras etiam pendet.*
26 *Tutor idoneus pro non idoneo tenetur.*
27 *Fideiussores tutorum in solidum tenentur.*
28 *Heres pupilli alterum tutorum in solidum conuenire potest.*
29 *Tutores notitiæ causa dati in solidum tenentur.*
30 *Curatores qui tutelam, & curam in se non transtulerint in solidum tenentur.*
31 *Pater filij tutor in solidum tenetur intellige, vt ibi.*
32 *Filiusfam. emancipatus tutelam gerens insolidum tenetur.*
33 *Tutor qui matri, & auiæ administrationem commisit insolidum tenetur.*
34 *Fiscus tutori succedens pro rata bonorum tenetur quæ ad ipsum peruenere.*
35 *Tutor cui maior pars commisit gerere potest.*
36 *Tutores alij tenentur pro non exactis per alterius Prouinciæ tutorem.*
37 *Tutorem alter qui negligentem remoueri non curat ipse tenetur.*
38 *Tutoris vnius authoritas sufficit in negocijs per agendis non in fine tutelæ.*
39 *Negans se tutorem tutelam, & beneficia tutorum non amittit.*
40 *Transactio per adultum facta cum aliquo tutorum cæteris non prodest. lim.n.68.*
41 *Plurib. datis tutoribus cum clausula, vt vnus sine alio administrare nequeat, si alter eorum moriatur tutela quoad omnes expirat.*
42 *Plurib. tutoribus constitutis ita, vt omnes gerere possint vno mortuo tutela manebit penes alios.*
43 *Plurium tutorum altero gerente, Principis authoritate gesta tenent.*
44 *Pluribus tutoribus ex ordine testatoris gerere debentibus altero mortuo alium iudex subrogabit.*
45 *Plurium aliqui gerere possunt alijs absentibus vel impeditis, & agere, & conueniri.*
46 *Satisdare debet non debitor tutor debitoribus vel ei illis rem pupilli saluam fore.*
47 *Diuisa tutela tutores non tenentur in solidum.*
48 *Diuisa tutela tutores omnes in solidum tenētur si vnus alterum non instruxit.*
49 *Diuisa tutela à testatore tenentur omnes si approbarint confirmauerint, & proposuerint.*
50 *Diuisa tutela tenentur omnes suspectum non allegantes.*
51 *Diuisa tutela à contutore non soluendo effecto satisdationem non accipiens rem pupilli saluam fore, & ipse tenetur.*
52 *Diuisa tutela alter tutorum alium approbās tenebitur.*
53 *Diuisio facta inter tutores non nocet pupillo.*

54. *Diuisa*

54 *Diuisa administratione ius tutelæ diuisum minime cẽ- setur.*
55 *Remissio tutelæ tutori per tutorem facta remitentem non liberat.*
56 *Tutores omnes in actu per quem tutela finitur interuenire debent tit. 18. n.66.*
57 *Vltima datio duorum nempe vnius pure, alterius sub conditione derogat primæ.*
58 *Administratio tutelæ ob diuersa territoria diuisa censetur.*
59 *Diuisum non censetur ius tutelæ sed administrandi facultas ob diuersa territoria.*
60 *Tutores omnes citari debent.*
61 *Mandatum speciale habens generalem habenti præfertur.*
62 *Tutorum diuersæ speciei pro sua quisque parte tenetur*
63 *Contutor non tenetur pro contutore qui tempore tutelæ finitæ soluendo erat si priusquam conueniretur desinat soluendo esse.*
64 *Contutor pro eo quod alter gessit finita tutela non tenetur.*
65 *Contutor in connexis tenetur pro gestis a cõtutore tutela finita.*
66 *Liberatio vnius alij non censẽtur liberati nisi pro illius portione.*
67 *Tutor improprius vt Præfectus Ciuitatis insolidum nõ tenetur.*
68 *Transactio per adultum cum illo facta quem prius conuenire debebat cæteris prodest.*
69 *Liberatio vnius alij ex eius facto nequeunt conueniri.*
70 *Plures soluendo existentes officij finiti tempore omnes conueniendi sunt.*
71 *Administrat is cui testator concessit non alij nisi ita iudici visum sit.*
72 *Agere pupillus adultus contra gerentem debet, & in subsidium contra eos qui satisdationem recepere.*
73 *Conueniri prius debet qui gessit.*
74 *Conuenitur prius qui gessit siue de gestis siue de neglectis gestis annexis agatur.*
75 *Conueniri non debet prius qui gessit aliorum mandato.*
76 *Conueniri prius debet datiuus ex mala administratione*
77 *Conuentus tutor suo periculo petere potest contutorem conueniri pro eius parte idem de curatoribus.*
78 *Conuentus ex pluribus beneficia habet de quibus infra tit.15.*
79 *Coniunctim duobus gerere debentibus nulla sunt ab vno gesta nisi authoritate Principis gesserit.*
80 *Coniunctim duobus gestione cõmissa non præceptiuis sed facultatiuis verbis gesta per vnum tenent.*

TIT. XIV. CAP. I.
DE PLVRIBVS TVTORIBVS CONSTITVTIS

1 TVtores plures possunt in testamento constitui, & omnes simul gerere debent. l. 3. §. si non erit. vbi Docto, de administrat. tutor. Rol. de florib. testamento. rub. 31. n. 3. & supra tit. 13. cap. 3. amp. 24. vide infra tit. 19. cap. 72.

2 1. Amp. vt correi censantur de communi Eugen. conf. 19. n 22. & seq. licet non in omnibus, & per omnia; & insolidum conueniri possint etiam si forent illegitimi,

3 Contrarium tenet Ronchegal. in l. 1. n. 19. de duob. reis.

4 2. Amp. vt si vnus pro alio soluerit contra eum pro quo soluit sine cessione agere possit quamuis tutori satius sit, ius cessum à pupillo obtinere Ronchg. in l. Reos in princip. sub n. 55. de duob. reis Papien. in for. libel. ad redden ration. tutel. glo. debitã. n. 3. vide infra tit. XV. n. 65.

5 3. Amp. vt si vnus testamento alter codicillis datus sit vterque administrare possit l. 2. C. de testam. tut. Alberi. de stat. lib. 1. Q. 19. n. 6. & lib. 4. Q. 73. n. 5. nisi codicillis dando testamento datum reprobauerit d. l. 2.

6 1. Lim. d. amp. non procedere quando duorum in testamento datorum alter in codicillis datus sit, tunc alter reuocatus censebitur Soc. conf. 283. n. 4. lib. 2. ubi duplicem rationem affert.

7 4. Amp. vt habeant mandatum, & administrationem à lege, & quidem liberam Purpur. in l. mutuum §. creditum. n. 99. si cert. petat. Ceph. conf. 255. n. 33. Put. conf. 121. n. 31. inter conf. vltim. volunt. & ius in persona pupilli, Bar. sing. 57. & mãdatum speciale habere censentur Soc. Iun. in l. 1. n. 457. de acqui. posses. & habere mandatum speciale communis est opinio, Vant. de nullita. ex defect. manda. n. 80. de communi Spino. de testam glo. 29. n. 55.

8 5. Amp. vt potestas eis insolidum data censeatur licet dictum non fuerit l. 3. de admi. tuto. l. 2. C. de administratio. tutor. l. final. C. de authoritat. præstan. l. 1. C. si vnus ex plurib. tutor. Oldr. conf. 130. n. 8. Butr. in cap. 2. n. 6. de eo qui mittit in posses. & in cap. petitio. n. 8. de procurat. vbi etiam insolidum sine contutore agere posse Abb. in cap. ad probandum. n. 21. de re iud. & in cap. cum sicut. de eo qui mittit. in posses. n. 7. & in cap. prudentiam. n. 14. de offic. deleg. Imo. in d. cap. cum sicut. n. 4. & in cap. cum super, n. 9. de offic. delegat. Dec. conf. 297. n. 2. de communi Vant. de nullitat. ex defect. sn habil. seu manda. n. 80. & Bursat. cõs. 299. n. 9. Bertacchi. de gabel. part. 4. n. 20. Pute. decis. 414. lib. 1. vbi etiam quod solus tutos sine consensu adiuncti procuratorem constituere potest Papien. in form. lib. pro red. rat. tut. glo. & curatores. n. 1. Vrsil. ad Afflict. decis. 285. n. 21. Gab. conf. 27. n. 14. lib. 2. post Roma. conf. 441. n. 3. Dec. in d. cap. cum super n. 7. vbi etiam solum gerere posse quæ pupillo expediunt Magon decis. Luca. 1. n. 15. Rot. Rom. decisio. 201. n. 6. part. 4. diuersor. collectarum per Farinac. Surd. conf. 170. n. 12. & supra tit. 11. cap. 6. Purpur. in l. 1. n. 19. & 20. C. de transact. Rot. Rom. dec. 211. n. 2. part. 2. recent. vbi de tutoribus, & curatoribus nisi tutela diuisa esset, & insolidum tenentur nisi administratio diuisa foret, Surd. conf. 57. n. 7. & seq. 170. n. 12. & seq. Eug. conf. 19. per tot. pro gestis autem a contutore idoneo contutor nisi in subsidium non tenetur cõtutor pro neglectis ab vtroque pariter tenentur. l. 2. C. si tut. vel cur. nõ ges. vbi glo. & Salic. Intrig. sing. 66. n. 3. lib. 3. Papien. in form. lib. ad red. rat. tut. glo. debitam n 3. 4. vbi si omnes gesserint omnes teneri si sint soluendo actione diuisa; si aliqui soluendo non sint quilibet conuenitur iuxta suam facultatem

facultatem, & qui pro alio soluet, repetet,vtili,vel directa à pupillo cessa; si aliqui tantum gesserint hi prius conuenientur, & si omnes gerentes sint diuersi fori Præses iudicem dabit coram quo omnes conuenientur Masue. in pract. tit. de tut. & cur.n.27.

9 1. Subamp. vt etiam insolidum teneantur, cum habeant administrationem insolidum l. tres tutores.56. de administratio. tutor l 2.C. de diuid. tutel. de communi quia est indiuidua, Roncheg. in l. eadem. in princip.n.215. de duob. reis, Papien. in forma libel. pro redden.ration.tutel.glo. debitam n.3.Borgni. de tutor.n.15. Bursat. cons. 299. n.8. de communi Eugen.cons.19. n. 23.& Gutierez. de tutel.part.1.cap.15.n. 1. præsertim si vnus de mandato aliorum gesserit n. 2. & Eug.supra.n. 25. & 57.Surd.cons.170.n. 11. 12. quatuor rationes affert, Montan. de tutel.cap. 39.n 93. & seq. Galganet. de tutel.lib.3.Q.25. vide infra. tit. 36. lim.34 Pereg.cons.71.n.31.lib.1. & dec 37. n. 3. vno in iudicio conuento alium non liberari licet secus sit vbi facto alterius tenentur, & vno conuēto, & iudicato insolidum obligatorum non posse alium conueniri, Vuesembec.cons.226. n. 29. siue veri vel falsi tutores sint cons.242.n.39. per l. 1. & l.nouissime quod falso tuto.

10 2. Subamp. vt vnum ex pluribus administrare sufficiat etiam si mater gerat, & propterea succedet, Bal.cons.4.lib.2. vel maiorem partem glo. in l. si plures §.apparet. de admi.tut.Masue. in pract. tit. de tut. & cur. n.27.

11 3. Subamp. vt si contutoris vel alterius consilium voluerit ac disposuerit testator alterum ex tutoribus vel solum constitutum requirere debere, illud sit requirendum nisi ex causa omitteretur, Bal. cons.230.lib.4. non tamen sequi tenetur Ang.cons. 92.n. 2. versic.licet autem. l. 6. §. pen. vbi Bar. de admi. tuto. loquens de eo qui non potest esse particeps officij. Bar. autem in l. 1. §. si plures n. 2. de exercito. actio. distinguit, quod aut datur, vt consultor qui nec est nec esse potest officij particeps, quod habet ille qui consilium petere debet, & non fit requirendum; sed si capax esse queat si hoc onus ab homine imponatur à lege potestatem habente vt tutori vel curatori non teneatur requirere sed si à lege habenti potestatem à lege tunc actus non valeat nisi explorato consilio; quod si ab homine imponatur non à lege sed à se ipso potestatem habente, & tunc consilium necessarium sit ex communi Gonzal.reg. 8.canc.glo.46 vbi ex Feli. in c. ex parte de constit.actum nullum ait non petito cōsilio nisi periculum sit in mora quia consulendus absit, vel nisi ei mandetur actus qui prius libere poterat sine consilio illo actum gerere vel nisi requirendus capax non esset in consilio reddendo, & tradit etiam quando consilium non sit sequendum d.glo 46.n.76.

12 4. Subamp. siue omnes administrauerint siue non ad hue enim insolidum habēt administrationem; & insolidum tenentur, etiam ex dolo, & culpa eius qui male, & dolosè gessit quem alij, vt rectè administraret minime curarunt, Roncheg. supra n.218. Eugen.cons. 19.n.55. & 56.Magon.decis.florent. 74.n 5 & quando non gerens in dolo fuisset puta quia inuentarium non fecisset, quia in tutelæ gestione non potest nisi insolidum delinqui l. 1. § nūc tractemus de tut. & rat. distrahen. & l. si plures. 2. de admi tutor.Roncheg. in l.3 § vbi duo fatper 2.Q.Bar. de duob. reis,& in d.l.eadem.n.221.versic. sed maius dubium.Eugen. supra n.40. & seq. & n.58. & Gutierez.d.cap.15.n. 4. Galganet. de tutel.lib 3.tit.25.n.2. & 3.

13 5. Subamp. insolidum teneri tam, & si illegitime fuerint constituti l tutores qui.§. curatores testamento de administratio. tutor. vel falsi tutores essent d.l.tutores. §.curatores.2. Eugen d cons.19. n.24.Gutierez. supra.n. 3. Montan. de tutel. cap. 39.n.103. & 120.Galgnet.d Q.25.n.2.

14 6. Subamp. vt insolidum teneantur tam fauore pupilli quam creditorum hereditariorum l. tutores.2.l. fin. C. de administratio. tuto. Eugen. cons. 19.n.71. Gutierez supra.n.5.

15 7. Subamp in tutore dato in fine testamenti quia & hic aliorum dicitur contutor administrationem insolidum habens,& obligationem insolidum, Ias. cons.47.n.1.lib 3.

16 8. Subamp. vt vnus solus agere possit tam, & si duobus simul tutela gerenda fuerit à patre commissa, à Iudice, vel etiam à contutoribus l.decreto. §. si duobus. de administratio. tutor. Montan. de tutel. cap.32. regal.9.n.29.

17 9. Subamp. in comissarijs per Iudicem rerum administrationi deputatis siue publica, vel priuata authoritate insolidum,vel etiam illud ex qualitate rei constet, tam, & si insolidum expressè datos minimè appareat, Bar. in l. si plures de curator. bon. dand. l.2. eod. tit, quæ probat etiam conuentum non posse opponere beneficium diuisionis, excussionis, & ordinis nisi inuitus cum alio qui solus administrauerit fuerit à Iudice datus Montan. de tutel.d cap.39.n.97. & seq. quæ iura, & Bar. de curatoribus loquuntur bonis datis viuentis. vt per Bar. in d l.2.

18 10. Subamp. in pluribus actoribus ab vno vel pluribus tutoribus constitutis, Ronchegal. in l. 9. n. 215. de duob. reis Montan supra.n. 104.

19 11. Subamp. siue simul gesserint siue non; & siue etiam administrationem inter sese delegauerint siue non l. 2. de diuid. tut.l 1 §. nunc tractemus. de tut. & ration. distrahen Docto. communiter in l. 1. C. de transactio. de communi testatur Montan. supra.n. 105.

20 1. Amp. vt hoc casu cesset ordinis beneficium siue cum dolo vel sine dolo, aliqui gesserint, nisi nō dolosus peteret dolose gerentem suo periculo prius excuti, Bar. Cast. & Alex. in d.l.1. Montan. supra. n. 106. & sequent.

21 2. Amp. procedere etiam facta diuisione administrationis à tutoribus vel curatoribus l.,2. de diuiden. tute. l. 2. de diuiden. tute. l. duo tutores de magistrat conueniend. Montan. supra. n 109.

22 1. Lim.2.amp. non procedere quando conuenti male gerentem eorum periculo excuti peterent, tunc enim illud iuste peterent, & fieri deberet, Barbat.cons.43.lib. 2. Montan. supra n. 110.

23 2. Lim. non procedere quando non eiusdem omnes

nesat diuersi ordinis essent tunc enim si datiuus male gesserit prius cõuenietur,postea autẽ magistratus qui eum dedit antequã ad legitimũ,vel testamentarium perueniatur l. Lucius. 2. § cũ testamento de administratio. tutor. Docto. cõiter in d. l. 1. de cõi Montan d n. 110.

24 3. Lim. in negocijs Reipublicæ, si qui namq; defecerint esse idonei, non cõuenientur alij sed magistratus d. l. Lucius §. Sẽpronij. vbi glos. verbo. conueniri de administratiõ. tutor. Montan. sup n. 113.

25 12. Subamp. vt insolidũ cõuẽtus vsuras etiã pendat l. tutor qui repertoriũ §. si tutor. de administra. tutor l. 2. C. de vsur. pupillar. Montan. sup. n. 114.

26 13. Subamp. vt si aliqui nõ sint idonei cœteri onerentur quia singulorũ contumacia insolidũ damnum intulit pupillo l. si plures. 39. de administrat. tutor. Montan. supra n. 119.

27 14. Subamp. in fideiussore tutoris l. fine hærede. l. si duo de administratio. tutor. l. etiam. de fideiussor. tutor. & idẽ in affirmatore l. cũ ostendimus § fideiussores de fideiuss. & nomina & hered tuto. etiã sine stipulatione dummodo eius nomẽ in acta reductum seu relatum sit Montan. supra. n. 114. & sequent.

28 15. Subamp. vt hæres pupilli, tutorũ alterũ insolidũ conuenire possit l. à tutoribus. §. hæredibus. de administratio. tut. 34. vbi glo. & Bar.

29 16. Subamp. in tutore notitiæ causa dato l. quę 10 §. idem Paulus de testamen. tute. l. 1. C. de pericul. tutor. Montan. supra. n. 203.

30 17. Subamp. in curatoribus qui tutelã, & curã in se nõ transtulerint. l. tutores qui. §. adolescẽs de administrat. tutor. 40. Montã. supra n. 204. & administrationẽ insolidũ habere Old. conf. 130. n. 8. Rõch. in l. 9. n 239. & seq. & insolidũ tenẽtur. l. tutores 40. §. curatores. vbi Bar de admi. tuto.

31 18. Subamp. procedere in patre qui tutelã filij cognouit; licet alioquin de peculio teneatur etiamsi filius postea emancipetur, nisi filius dolum postea cõmiserit, vel nisi filio testamentarij consenserit, hoc etenim casu peculio tenus tantũmodo pater, vel de in rẽ verso tenebitur, nisi pater pro filio fideiusserit, ne à cõtutore vel alio suspectus allegaretur hoc enim casu pater insolidum tenebitur l. si filiusfamilias de tutel. l. si filiusfamilias. de tutel. & ration. distra. l. Lucius. de administration. tutor. Mõtan. supra n. 205. & seq.

32 19. Subamp. vt si filiusfamilias emancipatus tutelã gesserit directò tenqatur præsertim ob dolũ ante emancipationẽ cõmissum l. nisi de tutel. & ration. distrahẽ. & l. 6. & l. 11. eod. tit. Montã. supra n. 211. & agetur cũ eo pro gestis ante emancipationẽ in quantũ facere potest, & contra patrẽ de peculio, pro postea gestis insolidũ d. l. 11. filius autẽ tutor ob hoc non potest agere contra patrem quia tutela viget. l. 12.

33 20. Subamp. in tutore, qui matri vel auiæ administrationẽ cõmisit, & ab eis habet indemnitatis promissionẽ saluo suo regressu itaut si pupillus cõtra indemnitatis promissorẽ agere velit, obtinere nõ poterit, sed debet contra tutorem agere l. 2. C. si mater. indemnitat. promiss. vbi glo. & Sali. l. tutorem. C. arbitr. tute. Montã. sup. n. 213. qui tutor. cõuẽtus soluet, & postea aget ad conseruationẽ indẽnitatis Sali. sup. in d. l. 2. per illum tex.

34 21. Subamp ut fiscus tutori succedẽs teneatur creditorib' cõfiscati pro rata seu quota bonorũ quę ad fiscũ peruenere l. 2. C. ad leg. Iul deui. pub. ubi glo. Bal. & Salic. Montan. supra. n. 215.

35 22. Subamp. vt is cui maior pars tutorẽ, vel alij omnes administrationẽ cõmiserunt, gerere possit l. si nemo. 19. § hoc edictum de testamenta. tutc. §. sed si ex testamento Instit. de satisdatio. tutor. l. legitimos. 5. §. in legitimis de legitim. tutor. vbi glo & Doct. Emilian. consl. 78. ipsorũ periculo tamẽ. n. 5. Galganet. de tutel. lib. 2. tit. 3. n. 10 sed hoc nõ oberit pupillo, licet qui ita gessit contutores indemnes conseruare teneatur l. si mater. vbi Bal. C. ad Velleiã. Crau. consl 371. n. 1. & seq. nisi damnũ ex Ipsa aliorum euenisset consl 372. n 1. & sequent. Gratia. disceptat. 86. n. 25. vbi administrare volentem tutoribus alijs cauere debere de indemnitate, nisi à testatore adscriptus sit d. §. sed si.

36 23. Subamp. vt pro non exactis per alterius Prouinciæ tutorẽ, alij cõtutores teneãtur, modò adessent instrumenta alterius Prouincię tutori cognita Bar. in l. Titiũ. 48. §. tutores. vbi glo verbo. ad quos de administrat. tutor. Gratia. disceptation. 86. n. 17.

37 24. Subamp. vt quãdo sũnt plures tutores si tutor. non curet tutorẽ negligentẽ remoueri, & hoc dolo faciat, ipse teneatur; licet alioquin sec[illegible] sit Aret. consl. 29. n. 8 & dicit. Speculat. de tutore. §. generaliter quod pluribus datis, si quigerere velint, alios citari facere debent, & si nõ venerint, remouebũtur tãquam suspecti quod si venerint administrare cogentur, verũ si postquã gerere cœperint, cessauerint administrare vt suspecti accusabuntur ob dolũ & culpam; si numquam gesserint ob dolum. n. 18. Cast. in l. cum Prætor. n 2 de iud. alio remoto aliũ tutorem gerere posse ante subrogationem loco remoti factam

38 25. Subamp ut licet omnes interuenire debeant in negocio tutelæ vel curæ finem concernente; attamen in peragendis pupilli negocijs, vel minoris vnius tutoris, vel curatoris authoritas sufficiet l. final. C. de authorita. præstan. Oldendorp. de sent. & re iud. part. 2. n. 34. Oldr. consl. 130. n. 8. Ronch. supra.

39 26. Subamp. ut licet aliquis plurium tutorum se tutorem neget non tamen tutelam amittit nec beneficia tutoribus concessa l. 1. §. nunc tractemus de tutel. & ration. distrahend. las in l. 1. n. 11. C. de transact. Meno. de arbitrar. iud. cas. 270. n. 6. & seq.

40 27. Subamp. transactio per adultum cum quibusdam ex tutoribus facta cœteris tutoribus minime prosit sed ad huc adulto maneant obligati Franc. Curt. in l. 1. n. 1. C de transact. & alij ibidem etiam si cum maiori parte facta sit n. 4. nisi uni super toto acceptilatio facta fuisset, tunc enim alios conuenire non poterit; aut si non super toto vni facta sit acceptilatio ex causa lucratiua seu pacto gratuito, & ex alia causa quam transactionis, alijs insolidum obligatis proderit quia vim solutionis obtinet l. si ex pluribus. da acceptilat. l. 3. §. nunc

nunc de effectu de liberat. lega. quod si ex causa trãsactionis facta fuerit ad suam causam restringetur nec cœteris proderit nisi super toto acceptilatio facta fuerit post Bar. ibi in fine primæ lect. n. 12. vide infra lim. 13. dixi in tract. partorum cuiuslibet contractus. in tit. de pactis liberatorijs.

41 28. Subamp. vt pluribus hoc expressè dispositio, vt vnus sine alio administrare minimè possit tutoribus vel curatoribus constitutis altero ipsorum vita functo quoad omnes tutela expiret, nec alij post modum gerere poterunt. Bal. in l. 4. n. 2. C. quando prouocare non est necesse, & conf. 308. & 320. lib. 2. Felin. in c. prudentiam n. 11. in fi. de offi. deleg. Aretin. conf. 26. n. 5. versic. & istam, Sim. de Pret. de vltim. volunt. lib. 4. dubitat. 4. n. 82. pag. 219. Capra. de executor. mẽbro. 8. n. 122. post glo. in c. si. in vlt. glo. de testi. in 6. veriorem ait Rot dec. 671. n. 5. par. 2. recentis. licet dubitarit de verbis simul, & coniunctim. Crauet. conf. 690. n. 2. & tunc legitimæ tutelæ locus erit Monta. de tutel. cap. 16. n. 22. vide supra tit. 5. cap. 1. sublim. 13. decimæ limitationis. Gratia. discep 830. n. 29. 812. n. 30. & seq. vbi tunc legitimæ tutelæ locum fieri & matri deferri quamuis in testamento cautum fuisset solam gerere non posse ex Bal. conf. 308. n. 2. lib. 2. & Gratia. idem subdit in pluribus, iudicibus Rota. dec. 348 n. 6. coram Buratto.

42 1. Lim. non procedere quando pluribus electis tutoribus vt omnes administrare possent (sicque facultatiuè) expressum fuisset, tunc enim gerendi potestas penes superstites manebit si idonei fuerint Soc. conf. 193. n. 1. versic. sed hoc. lib. 2. Crau. conf. 690. n. 7. versic. secundum vel si voluisset duos gerere posse Rot. Rom. decis. 762. in fine. part. 2. recentior. Gratia. discep. 830 n. 27. Rot dec. 389. coram Buratto etiam si simul coniunctim &c. dixisset.

43 2. Lim. quando alter eorũ gereret sine alijs Principis authoritate, id enim facere non posset secus si ei à Principe concessum fuisset Rota. Rom. decis. 461. n. 4. & 13. part. 1. recentior.

44 3. Lim. vt si ex dispositione testatoris omnes simul administrare debeant vno mortuo alter è Iudice debeat subrogari Cabal. conf. 116. n. 5. part. 1.

45 29. Subamp. vt alijs absentibus, gerere nolentibus, vel impeditis, cœteri administrare possint, siue sint executores cap. 2. de testam. in 6. siue tutores inspecto l. decreto. §. final. de administrat. tutor. Tort conf. 125. n. 6. inter conf. vltim. voluntat, & glo. & Bar. in l. decreto. §. fi. de administ. tuto. tradunt plurium simul administrare debentium alijs negligentibus, vel de facto impeditis, agere, & defendere posse, vnum tutorum, & nisi Reus postulet vnum eligi qui agat omnes agere posse Rot. dec. 670. par. 2 recentis. vbi vnum tutorum nolentem uel non ualentem gerere non posse alij insolidum ne gerat administrationem inhibere Hip. Maia. consul. 1. par. 1.

30. Subamp. vt cum insolidum officium habeant nisi administratio diuisa sit per Prouincias, quia tuc vnusquisque gerit negocia suæ Prouinciæ; potest quisque alijs negligentibus causam defendere l. 1. & 2. C. si ex pluri. tuto vbi glo. & Doc. Oldra. conf. 130. n. 8. vbi id in curatorib' executorib' & procuratorib' sed respectu executorũ secus tenet Ronch. in l. 9. n. 239 & seq. de duo. reis & respectu procuratorum contrarium opi. magis cõem ait. & tutores insolidum agere posse etiam si duobus tutela simul gerenda commissa sit licet in procuratoribus secus sit l. decreto. 25. §. si duobus ubi glo. & Bar. de admi. tuto. & certę regioni datus ea gerit quę tempore administrationis erant eiusdem regionis l. tutores. 40. §. patruus. & ibi Bar. eod. tit.

46 1. Lim. vt si tres tutores testamento dati fuerint quorum duo debitores essent alter non; illi duo huic, vel hic illis satisdare debebit rem pupilli saluam fore. Din. conf. 42. n. 3.

47 2. Lim. nam si à testatore, iudice, vel tutoribus ipsis administratio diuisa sit insolidum constituti non censebuntur, nec insolidum tenebuntur l. 1. & 2. C. de diuid. tute. Bal. in l. final. C. de authorita. præstan. & in l. præcipimus C. de appellat. Angel. conf. 91. n. 2. Purpur. in l. 1 n. 16. C. de transactio. vbi de cõi (sed si a tutoribus diuisa sit secus inquit) Eugen. conf. 19. n. 1. Decia conf. 11. n. 55. lib. 1. vbi quemlibet de gestis à se ipso teneri diuisa administratione per l. si plures in princ. & §. final. de administratio tutor. Surd. cõf. 170. n. 11. Tenni. cant. 289. n. 7. Montan. de tutel. cap. 7. n. 56. & cap. 39. n. 167. & 175. vbi de communi, & diuisa tutelæ administratione a testatore uel iudice alterum tutorum ex facto alterius non teneri præsertim in casibus expressis in l. 2. C. de diuiden. tutel. cap. 32. reg. 9. n. 43. & Galganet de tutel. lib. 2. tit. 26. n. 20 & d. Q. 25. n. 4. Gratia. discep. forens. 86. n. 10. & seq. ubi facta diuisione à testatore uel iudice alterum alterius etiam dolosa gestione nõ teneri. Mastril. decis. 41. & quando etiam à se ipsis diuisa esset quod quisq; de eo tãtum teneatur quod gessit Purpur. supra n. 20. 21. hoc tamen pupillo non oberit, ut infra dicetur. Ias. in. d. l. 1. n. 7. secus dicens si tutores inter sese tutelam diuisissent. Cancer. uar. resol. tom. 1. c. 7. n. 19. alias 44. Mar. Muta. dec. 32. n. 10. Coccin. dec. 378. n. 7.

48 1. Sublim. nõ procedere quãdo unus alterũ nõ instruxit circa id quod alter ad suã gestionẽ pertinere nesciuit l. tutores. 40. de adminis. tutor. glo. in l. 2. uerbo. prouiderũt C de diuidẽ. tutel. Mõtan. de tutel. c. 39. n. 10. Galgan de tutel. lib. 3. tit 26. n 21 Tenni. sup. n. 8. per. l. Titiũ. § tutores de adm. tutor.

49 2. Sublim. nõ procedere quãdo ultra diuisionẽ tutelę factã à testatore alij tutores, approbãt, confirmãt, & proponũt, tũc etenim tenẽtur Eugen. conf. 19. n. 34. & seq.

50 3. Sublim. nõ procedere quãdo cõtutorẽ suspectũ nõ allegãt l. 2. §. in diuisione. C. de diuiden. tutel. Galganet. supra. Mõta. supra n. 172. Tennin. sup. Cancer. supra n. 44.

51 4. Sublim. nõ procedere quãdo tutor satisdationẽ à contutoribus non exegit dum uideret non esse soluendo hoc enim casu tenebatur exigere satisdationem rem pupilli saluam fore, qua non petita per alterum tutorum pro alterius gestione tenebitur d. l. 2. u bi. glo. & Docto. Montan. supra n. 171. licet si finita tutela fiat non soluendo pupillo imputetur

putetur l.1.C.de.diuid.tut l.tutores qui poſt.§.tutoribus de admi tut. Cancer.var.reſol.tom.1.cap.7. n.45.vbi tamen poſtea eſſectum non ſoluendo probari debere.

52 5 Sublim non procedere ſtante dolo vel culpa aliū approbātis Eugen.d.cōſ 19.n. 39. & 40.Ronchegal.ſupra n.222. Gutier.ſup.n.6. Tenni.ſupra.

53 6.Sublim. nam facta diuiſio inter tutores non nocet pupillo adhue ei tutores inſolidum tenentur l. 2.in fine C.de diuiden.tut. vbi glo. & docto. dicunt quod ſi adminiſtratio à nullo diuiſa fuit, vel à tutoribus diuiſa fuit quilibet inſolidum tenebitur, ſiue omnes geſſerint ſiue nullus l tres tutores §.1. & l.Lutius.47.§.1.de adminiſtratio. tutor. Bar.in l.1. n.1 poſt Cin.n.2. in fine Bal.n 8. Caſtr. n. 2. in fine vbi ſiue vnus geſſerit, ſiue nullus, aut omnes ſiue etiam is doloſe fecerit,aut ex ſola culpa Iaſ.n.7.Iacobi.n.17.Cur.n.7.C.de tranſactio.Boer.decis.59. n.2.Galganet.de tutel.lib.2.tit.16.n.20.per l.2.§. ſit vero C.de diuid tutel.eo l.1.de magiſtrat. conuen.& lib.3.Q.25.n.4.poſt.Surd conſ.170.n.11.

54 7.Sublim.non procedere quoad ius tutelæ quod adminiſtratione tutelæ diuiſa, non cenſetur eſſe diuiſum, ſed inſolidum manet penes vnumquemque tutorum l. inter tutores de adminiſtratio. tutor.vbi Bar & alij Alex.conſ.31. in fine lib.1 Surd. d.conſ. 170.n.12. Gratian diſceptat.forens.86.n. 23.Purp.in l.1.n 22.C.de tranſact.

55 8.Sublim.non procedere quando alter alteri tutorum geſtionem tutelæ remiſit, nam is cui remiſſa fuit indemnem remittentem conſeruare debet; ſed iuri pupillorum eiuſmodi remiſſio non derogat quominus aduerſus remittentem ob malam alterius adminiſtrationem actionem habeat Aretin. conſ.29.col.1.verſic.hoc præmiſſo Crau.conſ.371. n.1. & ſi trium tutorum vnus geſſit nec ſoluendo ſit; ſecundus Titio gerendum mandauit, & Titius quædam geſſit, tertius nil geſſit, omnes principaliter tenentur, & prout diſponit l. tres tutores 56 de admi tuto.

56 3.Lim non procedere in actu per quem tutela,vel cura finitur, tune omnes interuenire debent l.1. & 2. C ſi ex plurib.tutor.& l.fin. C. de authorita. tutor.Ang.conſ 92.n.2 Oldendorp. de ſentent. & re iud.part.2.n.34.

57 4.Lim.nā ſi vnus pure alter autē ſub conditione datus fuit vltima datio derogat. priori. Alberic. de ſtatut.Q 73.n.1.lib 4.vide infra tit. 33.n 54.

58 5.Lim nam adminiſtratio cenſetur diuiſa ob diuerſa territoria Bero.conſ.155.n.31.lib.2. Papiē. in forma libel. quo agit. ad redden ration tutelæ, glo.debitam.n.4. vbi ait certum omnibus iudicē conſtitui debere, ſi ſint plures diuerſæ adminiſtrationis in locis diuerſis poterit opponi compenſatio vni ex dictis tutoribus pro alterius debito Mago. deciſ. lucan.prima n. 3. & ſi adminiſtratio diuiſa fuerit alter alterius geſtioni ſe non debet ingerere Caſſan. in conſuetud. Burgund.rub. 9.§.is. tit. des rainsmortes verſic. tertio pro hac n. 3. col. 1257.notificari tamen debet cuique ſuæ prouinciæ geſtio, ſi autem in eadem eſſent alterutri ſufficiet notificari l.2. vbi Fab.C.de perie.tuto.Montan.de tutel.cap.39.n.112.& alter ob alterius geſtionem non tenetur, idem ſi à Iudice, vel teſtatore adminiſtratio diuiſa ſit l.2.vbi Bal & Sali.C. de peri.tuto.l.4 de admi.tuto.tenebitur tamē tutor nota facere inſtrumēta alteri tutori l.48.§.1.eo.tit.

59 5.Sublim. nam exercitium, & facultas adminiſtrandi tantummodò non autem ius tutelæ (quod apud omnes in ſolidum manet) diuiſum cenſebitur Alex.conſ. 31.in fine.lib.1.& ſupra in 7. ſublim.ſecundæ limitationis.

60 6. Lim. nam tutores omnes citari debent.Crau. conſ.225.n.6.Vrſil.ad Afflict. decis. 262.n. 4. niſi alter eorum impeditus eſſet, vel citatus cauſam defenderet Bal.in l.fi. in princ. C. de autho. præſt. Crau.ſupra n.8.Gratia.diſcep. 194.n.26.& ſeq. Rot.dec. 40.crim.per farin.n.2. alioquin proceſſum nullum dicit.

61 7.Lim. vt ſpeciale mandatum habēs præferatur habenti generale Decia. conſ.109.n.52.lib. 2. & quibus caſibus ſpeciale exigatur latè Aſſis. concl. 30.& Moz.de mandat.4.ord. & in caſu ſuſpecti tutoris n.24 & in appellatione ob exceſſum Feli. in c.1.n.8. vt lit. non cont. & Scain.dec. bonon. 97. in tranſactione Rot.dec.529.par.2. recentis in renunciatione dec.538.in nouatione.dec.632.n. 3. part.2.recentis.ad iurandum licet ſat eſſet ad contractum faciendum mandatum, vt iurari poſſet Alex.ad Bar.in l. ſolutum.§. fi. de pig. actus Zuccar.dec.luc.65.n.21. & ſpeciale dicitur, ſi ſpeciale mandatum aliquid requirens & omnia alia, & ſi mandatū ſpeciale exigerent cōceſſa ſint modo nō ſint maiora expreſſis, & claus.cum libera vel plena. quæ non requirit aliquid ſpeciale exigens mādatum fuiſſe expreſſum, & clauſ. quod poſſit omnia quæ dominus poſſet ſpeciale important licet ſecus in clauſ.ratihabitionis. At ſi detur ad omnia excepto aliquo requirente ſpeciale non erit ſpeciale ſecus ſi dictum foret ad omnia quæ conſtituens facere poſſet excepta &c. Garz.de benef.par. 5. c. 8.n 77.& ſeq.

62 8.Lim.quod ſi tutores ſint diuerſæ ſpeciei puta alter teſtamentarius, alter autem datiuus, quiſque tunc pro ſua parte teneatur Bar. in l.1.n.4. Alex. n.3.vbi eōem dicit.Cur.sē n.10.Iacobin.n.11.& Padill.n.6.C.de tranſactio.de communi Gutierez. de tutel.d.c.15.n.7.Montan.de tutel d c 39.n 121 vbi magiſtratum conueniri ſubdit Galganet. de tutel.lib.3.Q 25.n.5.

63 9. Lim. nam ſi tempore adminiſtrationis finitæ tutor ſoluendo eſſet poſtea vero antequam conueniatur, non ſoluendo efficiatur, hoc caſu alter cōtutor minime tenebitur l. 1. C.de diuiden. tutel. vbi glo.verbo.non patitur Aleiat.in l.1.n 15.Purpur.n.55.Padilla.n 16.C.de tranſactio.Gutierez. ſupra n.8.Galganet.ſupra n 6. nec alterius heres pro altero tenetur ſi omnes tutores ſoluendo obiere l.tutores.40.§.tutoribus de admi.tut.

64 10.Lim.nam pro eoquod alter geſſit tutela finita alter non gerens conueniri nequit l. diuus. de adminiſtratio.tutor.Purpur.in d.l.1.n. 24.C.de trāſaction Montan.ſupra n.122.Gratian.diſceptatione forenſi 86.n.49.

65 1.Sublim. non procedere in connexis Munnoz. de ratiocin. adminiſtrat. cap. 34.n. 11. Gratia.

supra n. 58. & quando gessit mandato aliorum Surd. cons. 170. n. 13.

2 Sublim. nã gerens prius cõueniri debet pro gestis, at omnes pro neglectis l. tutores §. in eum admi. tito. 40. vbi Bar.

66 11. Lim. vt vni facta liberatio cœteris nisi pro liberati portione minime pro sit glo. in l. 1. C. de transactio. vbi Cin. n. 7. Bar. n. 7. Bal. n. 8. in fine Cast. n. 4. Salic. n. 5. & alij omnes Surd. cons. 170. n. 26 nec pupillus alium conuenire prohibetur ex eius persona si eum suspectum faecere neglexerit l. qui plures 42. de admi. tut. ubi Bar.

67 12. Lim non procedere in tutore improprio, vt est præfectus Ciuitatis, Docto. in d. l. 1. C. de transactio. & in §. sciendum Instit. de satisdation. Monta. de tutel. d. cap. 39. n. 123.

68 13. Lim. nam quando adultus cum tutorem altero transegit quem prius conuenire debuisset, tũc cœteri non tenebuntur Alex. in d. l. 1. n. 7. & seq. C. de transact. Dec. n. 5. & 6. Montan. supra n. 125 & seq. ubi ex communi subdit solutum, omnibus prodesse, quamuis dubium sit in cõfessione de recepto an omnibus prosit, vt per eũ. Purp. in d. l. 1. n. 108. vide supra 27. Subamp. Surd. cõs. 170. n. 14.

69 Amp. vt si pubes factus tutorum alterum liberauerit, tunc ex facto illius alios interpellare minime poterit, etiam si tempore liberatus fuerit, exceptis dolo quæsitis ad quæ liberatio non extenditur. C. qui plures. de administration. tutor. & excepto etiam quando de transactione non exciperet, sed putaretur se conueniri, & excussus reperiretur non soluendo Bar. & Alex. in d. l. 1. Montan. supra n. 127. & sequent.

70 14. Lim. non procedere quando tempore depositi officij omnes soluendo essent; tunc omnes conueniendi sunt vt quilibet partem suam soluat l. si plures. 39. de administration. tutor. l. 1. C. de diuiden tutel. Montan. supra n. 130.

71 15. Lim nam si testator gerere debentem eligerit alij non administrabunt, nisi ex causa alteri administrationem concedi debere censuerit iudex. l. si plures 3. §. quamuis ubi Bar. de administratio. tutor. Galganet. de tutel. lib. 2. tit. 3. n. 13. & seq. qui idem de curatoribus probat, & administrare debere quem gerere testator mandauerit; alioquin illum quem pars maior elegerit; quod si legitimi tutores fuerint, tunc si per vnum geri expediat, alios compelli posse, vel quod satisdent, vel quod ab eo recepta satisdatione sibi administrationem decerni consentiant; quod si inter sese non conuenerint, iudex meliorem, & vtiliorem pupillo eliget, eique administrationem satisdatione præstita committat l. 3. de admi. tutor. & l. 4. §. fin. & l. 5. eod. tit. §. sed si ex testamento. Instit. de satisdatio. tuto. & curat. Gutier. de tutel. part. 1. c. 14. & si omnes gerere velint hoc eisdem permittet Prætor. d. l. 3. §. fi. Crau. cons. 268. n. 4. Galganet. d. lib. 2. tit. 3. n. 17. nisi ab omnibus geri non possit tunc etenim vnus tantum gerere debet d. §. quamuis. Galganet. supra n. 21. & Bar. in §. si non d. l. si plures de administratus tutor. inquit, quod si vnus administrationem tutelę diuidere velit cum cœteri omnes gerere velint cœteris inuitis iudicis officiò diuisio fiet, & si omnes satisdare velint, omnes satisdare voluerint, omnes ad gerendam tutelam admittentur l negociationem §. qui testamento eod. tit. Manzi. de tutel. tit. quæ facere debeant tutor. Q. 3. tertiæ quæstio. principal. n. 8. & quando alterum ipsorum cœteri omnes, vel maior pars eorum elegerit ille regulariter geret exceptis suprascriptis casibus hac limitatione cõtentis de communi, Turza. communi. opi. 54. qui intelligit in actibus necessarijs non autem in voluntarijs, & in pluribus etiam ex inquisitione datis maiorem partem eligere debere probat Manzi. d. n. 8. versic. quod quidem per d. l. si plures §. apparet, & idem in datis a lege d. §. apparet. & l. legitimos. §. in legitimis. de legitim. tut. & supra 22. Subamp. semper autem tutoribus discordantibus in gestione iudex vtilitatem pupilli præferet Spec. de tutor. § fin. n. 19. & qui non gesserint in subsidium conuenientur d. l. 3.

72 16. Lim. non licet omnes tutores ex administratione pupillartium bonorum sint obligati pupillo contra gerentem tamen pupillus factus adultus agere debet, & in subsidium contra eos qui satisdationem recepere §. sciendum autem. Institut. de satisdatio. tutor. Manzi. d. Q. 3. n. 8. versic. ampliatur etiam de quo dixi supra c. 3. amp. 21.

73 17 Lim. ut qui gessit prius conueniri debeat, postea vero alij qui non gesserunt l. tutores qui post §. in eum de administrat. tutor. l. 2. C. si tutor non gesser. l. fin C. de diuiden. tutel. l. cum interdictæ. §. 1. C arbitr. tute. l. tres tutores de administrat. tutor. l. 1. C. si tutor Reipub. glo. & Doc. in l 1. C. de transact. vbi Bar. n 4. Bal. n 3. qui dicit quod nõ gerens nisi gerente excusso conueniri minime potest. & n. 2. id introductum dicens æquitate naturali vt qui administrauit prius rationem reddat. Aret. col. 2. circa Med. Castr. n. 3. Salic. n. 6 qui dicit omni causa procedere vbicumque à testatore, vel iudice nõ fuit facta diuisio, quamuis vnus gesserit ex negligentia, aut aliorum permissione, vel etiam inter ipsos tutores administratione diuisa id quod probauit etiam Aretin. cons. 29. n. 4. Ang. Aret. in §. actionum n. 58. Inst. de action. Cor. cons. 323. n. 2. col. 3. versic. circa secundum lib. 1. Papiẽ. in form. libel. ad redden. ration. verbo dictam rationem n. 3. Marsil. in rubr. de fideiussor. n. 371. Boer. decis. 59. n. 5. & seq. Natta. cons. 134. n. 10. Mara. de ord iudic. in proe. n. 18. Surd. cõs. 170. n. 13. post. Roneheg. in l eadẽ. de duob reis. n. 219. Eugẽ cõs. 19. n. 80. & 81. Mar. Muta. dec. 32. n. 15.

74 1. Amp. siue de gestis, siue de neglectis, gestis annexis agatur, adhuc enim prius qui gessit conueniri debet Bar. Cast. Iacob. Ang. Franc. Aret. Cor. & Boer. supra Surd. d. n. 13. versic. & prædita.

75 1. Sublim. non procedere quando qui gessit aliorum mandato administrauit tunc etenim ex mandato cœteri gessisse uidentur, ac proinde in solidum obstringentur, Bar. in l. 1. n. 4. C. de transact. Iacob. n. 25. Cor. cons. 323. n. 2. col. 3. uersic. & hoc inferens quod si plures tutores inter sese tutelam, seu tutelarẽ diuiserint administrationem, mandatum sibi ipsis esseri inuicem dedisse, nec ideo posse obijcere ut qui gessit conueniatur prius lib. 1.

Surd.

Surd.cons. 170.n.13.Rota dec.740.n.4.part.1.recentis Mar-Mutu.dec.32.n.14.

76 18.Lim. nam datiuus ex mala administratione, prius est cæteris conueniendus secundum communē de qua testatur Purpur.in l.1.n.38.C.de trāsact.

77 19.Lim.nam tutor conuentus potest suo periculo petere, vt conueniatur con tutor secum insolidum obligatus pro eius parte, et idem de curatore tradit Papien. in form.libel. contra plures reos debēt glo. quilibet n.5.

78 20.Lim. nam si alter tutorum insolidum conueniatur habet beneficia de quibus sequēti titulo 15.

79 21.Lim.vt si testator duos coniunctim gerere debere iusserit gesta per alterum tantum nulla sint nisi Principis authoritate roborentur qui omnes solemnitates supplet l.omnium C. de testam. Old. cons. 257.n.13. Abb.cons.41.n.3 lib.1. Dec.cons. 341.n.12. Paris cons. 24.n.4.lib.4. Rot.Rom. decis.461.n.4 & 13.part.1.recēt. Franc.decis.281. nisi alter alteri gestionem mandasset n.2. & seq. Cancer var.resol tom.1.cap.7.n26.& 18.vbi etiā si discordent ad iudicem recurrendum.

80 1.Sublim. non procedere quando testator non præceptiuo verbo vsus fuit debeat, vel huiusmodi, sed possit facultatiuo Bar. in l.Gallus.in princip.n.4. & alij de liber.& posthum. Rota. Roma. decis.762.n 11.part.2.recentior.

2.Sublim.vel potius secus dic. si testatur dixerit, vt vno mortuo alter gerat num vno excussato,vel aliter impedito alius testamentarius tutor erit Hip. Maia.consult.1.par.1.

81 22.Lim.& declara, ut plures tutores vni administrationem decernere possint, vel omnes simul gerere, vel diuidere l 3.§.si vbi Bar.de admi.tut. & stabitur maiori parti Crau. cons.268.n.4.

82 23.Lim. non procedere quando alter contradicit l.consilio §. si. vbi Bar. de admi. tut. Cancer. var resol. tom.1.c.7.n.26.

83 Lim. vt quando constituti fuere coniunctim non diuisim non teneantur nisi pro rata nec nisi pro facto proprio Mastril.dec.41 La.2.n.6.Mar.Mutu.dec.32.n.5.nec hæredes defuncti tutoris tenebuntur Pro gestis per superstites alio tutore defuncto cuius inhibitio dum tutor erat debitori facta ne alteri tutorum solueret inhibēte tutore mortuo expirat.Rot.dec.348.coram Buratto.

TIT. XV.
DE BENEFICIIS TVTORIBVS COMPETENTIBVS.

SVMMARIVM.

1 *Beneficia ordinis seu excussionis, diuisionis, cessionis actionum, ac vtilium actionum tutorum alter conuentus proponere potest.*

2 *Beneficia prædicta tutor habet si ex dolo etiam communi non autem ex proprio conueniatur.*

3 *Beneficijs huiusmodi non censetur renunciasse tutor qui beneficijs omnibus renunciauit.*

4 *Beneficia ista in executione etiam sententiæ possunt opponi.*

5 *Beneficia ista tutoribus competunt priusquam conueniantur.*

6 *Beneficia hæc competunt etiam si non gerens approbasset sententiam latam contra eum qui gessit, & promisisset facere quod exequeretur.*

7 *Testamentarius ex facto contutoris conueniri nequit.*

8 *Beneficia prædicta cessant si alter alterius mandato gesserit.*

9 *Beneficia isthæc non procedunt quando quis proprio dolo vel culpa conuenitur.*

10 *Beneficia huiusmodi neganti se tutorem denegantur.*

11 *Contrarium tenent ibi citati & tit. 14. n. 39.*

12 *Beneficia cum dicta exclusa manent quando nouarum constitutionum beneficio tutores renunciarunt.*

13 *Ordinis sex excussionis beneficium pluribus tutoribus competit, vt qui prius gessere p mitus conueniantur.*

14 *Ordinis beneficium opponi potest, pacto tutorum non obstante.*

15 *Liberatio eius qui gessit operatur etiam quoad eos qui non gessere.*

16 *Transactio cum gerente facta alios non liberat quando tutores suscipiendo tutelam dictis beneficiys renūciassent.*

17 *Transactio cum altero tutorum facta cæteris non prodest quando tutoribus non competunt beneficia ordinis, diuisionis & cessionis.*

18 *Ordinis beneficium tutori competit qui Reipub. causa abfuisset.*

19 *Ordinis beneficium datur quoad non gesta gestis connexa, & n. 32.*

20 *Ordinis beneficium negatur quoad neglecta gestis non annexa, & n. 35.*

21 *Ordinis beneficium conceditur etiam si non gerens sententiam contra eum qui gessit prolatam approbasset, effectumque habituram promisisset.*

22 *Ordinis beneficium competit, & si omnes gesserint, vnius tamen dolo damnum acciderit.*

23 *Ordinis beneficium heredes non gerentium opponere possunt.*

24 *Ordinis beneficio non priuatur alium simpliciter administrare permittens inuentario tamen confecto, & quando excussio necessaria vel non sit.*

25 *Ordinis beneficium cessabit si omnes genere vel nullus gessit.*

26 *Ordinis beneficium non competit ex doli carentia gerentis.*

27 *Ordinis beneficium silet aliquibus cum dolo, alijs sine dolo gerentibus.*

28 *Ordinis beneficio locus non est administratione diuisa.*

29 *Ordinis beneficium competit legitimo vel testamentario, si tutor datiuus male gessisset.*

30 *Ordinis beneficium non gerenti datur, vt prius qui gessit conueniatur.*

31 *Ordinis beneficium datur non gerenti etiam vbi de æquitate proceditur.*

32 *Ordinis beneficium contra gerentem datur etiam pro non gestis, gestis annexis n. 19.*

33 *Ordinis beneficio quando locus sit paulo infradicetur.*

34 *Ordinis beneficium cessat quando non gerens gerenti mandauit.*

35 *Ordinis beneficium cessat pro neglectis non annexa gestis & n. 20.*

36 *Ordinis beneficium silet in voluntarijs gestoribus.*

37 *Ordinis beneficio non gerens si in communi vel proprio dolo sit.*

38 *Ordinis beneficium cessat ubi actor qui gessit non est soluendo.*
39 *Ordinis beneficio locus non est quando tutores in assũptione tutelæ beneficijs omnibus renunciarunt.*
40 *Ordinis beneficio non utetur qui solus gessit, nec ex propria culpa.*
41 *Diuisionis beneficium competit omnibus tutoribus gerentibus.*
42 *Diuisionis beneficium datur ex communi dolo conuẽtis*
43 *Contrarium tenent citati ibi.*
44 *Diuisionis beneficium cessat quando tutor ex proprio dolo conuenitur.*
45 *Diuisionis beneficium silet si tutores omnes soluendo non sint.*
46 *Diuisionis beneficium datur etiam facta diuisione administrationis à tutoribus.*
47 *Diuisionis beneficium tutoribus competit etiam prius quam conueniantur.*
48 *Diuisionis habent beneficiũ administratores Ciuitatis.*
49 *Diuisionis ut beneficium tribuatur sat est probare tempore finitę tutelæ soluendo tutores fuisse.*
50 *Diuisionis & ordinis beneficia in executione possunt opponi.*
51 *Diuisionis beneficio tutores omnes vtuntur siue testamentarij legimi vel datiui.*
52 *Diuisionis beneficio non gaudent qui nouarum constitutionum beneficio renunciarunt.*
53 *Diuisionis beneficium cessat adhibito iuramento.*
54 *Diuisionis beneficium cessat si omnes non sint soluendo.*
55 *Diuisionis beneficium non habent tutorum fideiussores*
56 *Diuisionis beneficium ante litem contestatam obijci debet.*
57 *Diuisionis beneficio non est locus vbi ex proprio dolo quis conuenitur.*
58 *Cedendarum actionum beneficium competit tutori soluenti.*
59 *Cedendarum actionum beneficio non censetur renunciatum ex generali omni legum auxilio facta renunciatione.*
60 *Contrarium tenent ibi citati.*
61 *Cedendarum beneficio specialis renunciatio sufficit nec indiuidua requiritur.*
62 *Cedendarum beneficium datur tam, & si is contra quẽ cessio fieret soluendo non sit.*
63 *Cedendarum actionum exceptio opponi etiam in executione sententia potest.*
64 *Cedendarum beneficium competit siue ex cõi culpa vel contutoris tutor conueniatur.*
65 *Cedendarum beneficiũ facta solutione minime tollitur.*
66 *Cedendarum beneficium iuramento minime amittitur.*
67 *Contrarium tenent ibi citati.*
68 *Transactio cum vno tutorum facta vel vnius liberatio quoad alios operatur quibus actiones propterea contra liberatum cedi non possunt prout cedi debebant, vt conueniri nequeant, & conueniens ista exceptione repelletur.*
69 *Cedendendarum beneficium statuto non tollitur defensiones auferente.*
70 *Cedendarum exceptio ei non datur qui ex dolo communi vel proprio etiam in omittendo consistẽte conuenitur.*
71 *Cedendarum beneficio non gaudet qui ex propria culpa conuenitur.*
72 *Cessio actionum facienda est in solidum alterius culpa conuento, pro culpa tamen communi, nisi pro parte non fit.*
73 *Cessione actionis sublata, & alijs beneficijs transactione vel liberatione contra tutorem minor aget pro eo quod à liberato consecutus non fuisset.*
74 *Cessio actionum tutori non fit cum priuilegio pupillo cõpetenti, licet in facienda alijs secus sit.*
75 *Cessio actionum post solutionem non fit intellige, vt ibi.*
76 *Vtilium actionum beneficium tutoribus conuentis datur & exactione ab eis facta contra contutores quo casu actiones à iam pupillo cessę minime fuerunt.*
77 *Vtilium actionum beneficium cessat si dolus proprius vel communis culpaue intercessisset.*
78 *Beneficia prædicta tutoribus competentia operantur, vt quoties pacto, vel transactione factum fuit, quod tutor qui conuenitur aliquo dictorum beneficiorum nequeat vti semper pactum creditori obsit adulto qui pactus fuit, & contutori prosit qui pactus non fuit, & an negatione perdantur.*
79 *Beneficijs prædictis tutoribus competentibus specifica renunciatione tutores priuantur.*
80 *Beneficia prædicta silent in casibus quibus vnumquodque limitatum fuit.*
81 *Beneficia prædicta per tutores opponi nequeunt quando eis non competerent.*

TIT. XV. CAP. I.
DE BENEFICIIS TVTORIBVS COMPETENTIBVS.

1 Conuentus tutor con tutoris facto beneficium ordinis seu excussionis, diuisionis, cessionis actionũ; & utilium actionum, proponere potest Bar. in l. 1. n. 3. Purpur. n. 126. & alij C. de transactio. Cor. cons. 323. n. 2. præsertim si non administrauit lib. 1. Ronchegal. in l. eamdẽ. n. 219. & 222. de duob. reis Eugen. cons 10 n. 62. & sequent. Term. caut. 228. de communi Bursat. cons. 259. n. 9. Gutierez. de tutel. part 1. cap. 15. n. 5. Mago. dec. flo. 74. n. 5. Surd. cons. 170. n. 10. Cancer var. resol. tom. 1. c. 7. n. 35. per l. 1. & 2. C. si tut. non gessit Mar. Muta. dec. 22. n. 8.
2 1. Amp. etiam si ex dolo communi conueniantur, licet si ex proprio secus sit Purpur. in d. l. 1. n. 59. 60. & 66. C. de transact. de communi Boer. decis. 59. n. 2 & 3. idem dicens siue testamentarij sint, vel legitimi, aut datiui, & Cerd. cons. 323. n. 2. vbi quando vnus ex communi gestione esset in dolo, alter in culpa, vel si vterq; in culpa altera maior esset; vt minus culposus prædicta beneficia habeat; quod si culpa æqualis sit beneficiò diuisionis locus erit n. 3. versic. si autem.
3 2. Amp. vt huius cemodi beneficijs non censeatur renunciatum, generali omnium beneficiorum renunciatione Purpur. supra n. 67. subdens non tamen indiuidualem renunciationem requiri, sed specialem sufficere.
4 3. Amp. vt istæ exceptiones in executione etiam sententiæ opponi possint Purpur. supra n. 68.
5 4. Amp. hæc beneficia tutoribus competere priusquam conueniantur Purp. in d. l. 1. n. 64.
6 5. Amp. etiam si non gerens approbasset sententiã

latam

latam contra eum qui gessit, & promisisset facere quod exequeret ir Bal. conf. 227. lib. 2. Rõchegal. in d. l. eamdem n. 226. de duob. reis.

7 6. Amp. vt testamentarius nequeat ex facto contutoris conueniri Purpur. in d. l. 1. n. 40.

8 1. Lim. non procedere quando aliquis mandato contutorum gessit, tunc etenim etiam mandantes gessisse videntur eis quę beneficia prædicta minime competunt Cor. conf. 323. n. 2. versic. & hoc lib. 1. Boer. decis. 59, n. 5. & 6. vbi etiam subdit vltimo loco magistratus conueniri posse Barbat. conf. 92. n. 3. lib. 3. Bursat. conf. 299. n. 10. Term. cautel. 38. n. 14. Surd. conf. 170. n. 13.

9 2. Lim. non procedere in eo qui proprio dolo vel culpa conuenitur hic enim insolidum tenetur Ias. in l. 1. n. 9. Purpur. n 75. C. de transactio. Boer. decis. 59. n. 4. Eugen. conf. 19. n. 60. & 61.

10 3. Lim. præfata beneficia tutorem se neganti minime competere Purpur. supra n. 78. & seq. vbi tamen controuersum probat, & hanc tenet Monta. de tutel. cap. 30. n. 202.

11 Contrarium opinionem vt hæc beneficia negãdo se tutorem non amittat tutor de quibus ex l. 1. § nunc tractemus de tut. & ration. distrahend Ias. in d. l. 1. n. 11. Menoch. de arbitr. iud. cas. 276. n. 6. & seq. Bursat. conf. 209. n 11.

12 4. Lim. non competere iam dicta beneficia quando tutores nouarum constitutionum beneficio renunciarunt secundum communem de qua testatur Term. caut. 128.

TIT. XV. CAP. II.
DE ORDINIS BENEFICIO SEV EXCVSSIONIS.

13 Ordinis beneficium pluribus constitutis tutoribus competit, vt qui tutelam gesserunt prius conueniantur, quam qui minime gessere, quod heredibus eorum etiam datur qui non gesserunt. l. 2. C. si tut. non gesser. l. final. C. de adm. tutor. Bal. in l. 1. col. fin. versic sic demum C. de transaction. Ias. n. 7. Aret. conf. 29. n. 5. & seq. vbi late distinguit. Franc. Curt. n. 1. Purpur. n. 29 & alij Eugen. conf. 19. n. 63. Port conf 147. n. 75. Bursat. conf. 299. n. 10. Panciro l. conf. 173 n. 8. Surd. conf. 170. n. 13. Gutier. de tutel. part. 1. cap. 15. n. 10. Montan. de tutel cap. 39. n. 178. vbi idem dicit de administratoribus Ciuitatis n 186. & de honorarijs tutoribus etiam n. 189. Galganet. de tutel. lib. 3. Q. 25. n. 9. vbi etiam per heredes non gerentium opponi posse Rot. Roma. dec. 762 n. 10. part. 2. recentior. Alba. conf. 328. n. 51. Ronch. in l. eamdem. in pri. n. 218. de duo. reis. Caroc. de excus. par. 2. Q. 1. n. 25. & Q. 2. n. 7. Cance. d. c. 7. n. 35. Vuesembec. cõs. 226. n. 40.

14 1. Amp. opponi posse pacto tutorum non obstante l. licet. C. de diuiden. tutel. l. tutores. §. in eum. cod. tit. Montan. supra n. 192.

15 2. Amp. ut liberatio eius qui gessit operetur etiã eorum liberationem qui non gesserunt l. si pupillus. vbi glo. de administrat. tutor. vbi Bar. glo. in l. 1. C. de transaction. vbi Cin. n. 7. quia hoc casu tutor qui non administrauit excipiendo dicet, conuenias eum qui gessit, & si pupillus respondeat, non possum quia cum eo transegi, replicabit tutor tibi imputes quia eum liberasti. Bar. n. 5. vbi inquit quod si eum liberauit tutor vel cum eo transegit qui primo conueniendus erat, ad alios peruenire minime poterit Bal. n. 3. quia qui non gessit conueniri non potest nisi eo excusso qui gessit, sed is qui gessit non potest excuti cum nec possit condemnari, ex quo transactione liberatus fuit, ergo minor exceptione excussionis repelletur, licet secus dicat quando tutores prædictæ exceptioni renunciassent Salic n. 5. & 6. Castr. n. 3. Surd. conf. 170. n. 15. vbi de communi omnium.

16 1. Lim. non procedere quando tutores suscipiendo tutelam d. beneficijs renunciassent, tunc enim cum illo transactio facta qui gesserat alijs non proderit, intelligendo vt possit pro eo conuenire quod minor non recepit in transactione Bar. in d l. 1. vbi Castr. n. 3. Aret. col. 1. infi. versic. sed numquid Surd. d. n. 15. versic. secundo.

17 2. Lim. non procedere quando tales sunt tutores quibus diuisionis, ordinis, vel cessionis minime competit; tunc enim transactione per minorem cum altero tutorum inita, alter tutor iuuare se non pòterit Aretin. supra col. 1. & 2. & Surd. supra d. n. 15.

18 3. Amp. in tutore qui Reipublicæ causa absfuisset l. 1. C. si tut. vel cures Reipub. caus. &c. Montan. supra. n. 191.

19 4. Amp. procedere etiam quoad non gesta gestis connexa adhuc enim ordinis seu excussionis beneficium competet his qui non gessere l. tutorem qui. & l. tres tutores de administratio. tutor. Aret. conf. 29. n. 5. & seq. & post Bar. Ca[?]. Iacobin Ang. fr. Aret. Corn. & Boer. ab eo citatos tenet Surd. cõs. 170 n. 13. in versic. & prædicta Montan supra n. 183. Galgan d. Q 25. n. 9. ante fin. per l tutor. de administrat. tutor. & l. quid ergo. de contra. iud. tut.

20 1. Lim. vel potius secus esse dicas quoad neglecta minime gestis annexa Surd supra post citatos per eum Galg. supra. & infra lim. 3.

21 5. Amp. etiam si non gerens sententiam contra eum qui gessit prolatam approbasset, & effectum habiturum promisisset Bal. conf. 227. lib. 2. Mont. supra n. 185.

22 6. Amp. procedere etiã si omnes gesserint, vnius tamen dolo damnum acciderit Doc. omnes in l. 1. vbi Alex. n. 3 C. de transact. Montan. supra. n. 187.

23 Amp. procedere in heredibus non gerentiũ qui hoc beneficium ordinis opponere possunt, vt per citatos supra in principio, & conclusione huius capitis. licet prius qui non gessit quam gerentis heres conueniendus sit Munoz. de ratiocin. c. 4. n. 15.

24 8. Amp. ut simpliciter alium administrare permittens non priuatur isto beneficio, nisi inuentarium fuisset omissum Aretin. conf. 39. n. 6. Rol. de inuent. part. 2. versic. 38. Eug. conf. 19. n. 26. Galgan. supra n. 9. & infra lim. 2.

9. Amp. ut excussio fieri debeat principalis, & eius bonorum, nec non, & heredum, & fideiussorum auth. hoc si debitor. C. de pig. vbi Doc. Guid. Pap. dec. 432. n. 1. & 2. Ceph. conf. 98. n. 10. 11. Paris. conf.

conf.50.n.40. & feq. lib. 1. fubdens declaratoriã iudicis requiri excuffionem legitimè factam, & Affis.dec.Perus.45.n.1. & feq. puft Alex.cõf.100. n.10. & feq. lib.5. vbi tamen facto inuentario, nõ excuti heredem, quod fub dubio deduxit Caroc. de excus par.2.Q.55.Bero.conf. 80. n. 4. & feq. lib. 3. vbi etiam, vt non fiat contra notorie non foluendo requiri iudicis declaratoriam, & Eug. conf. 89. n. 37.

Subamp. & 1. Lim. multis cafibus, vt per Gab. de fideius. concl. 1. Caroc. de excus. Euge.conf. 89. Ruin.reg.335. Sur.conf.4.Gail.obs.27.lib.2.Minf. cent.2.obs.15.Manti. de contract. lib. 16. tit. 16. & feq. dixi in tract. fideiufforum Grat.conf 63.n. 43. & feq.lib.2. & non requiri in obligatione camerali Rot.dec.147.par.2. recentis. & 510.n. 3. probat, quod licet quando principaliter, & infolidum fideiuffor feobligauit ceffet excuffio, fi tamen negocium ad ipfum non pertineat fideiuffor remaneat, & de communi Rot. Bono. dec. 63. n. 41. & feq. & Peregr.conf.77.n.3.lib.4. Manti. de contract lib.16.tit.1.n.3. & tit.6.n 11. & fi arbitrio tertij committatur, quod conftat ex contractu præcedenti, & non arbitrante fideiuffor obligatus remaneat ex Cur.Iun.conf.36.n.7.licet fecus fit fub ftantia tertij arbitrio remiffa,vt per eos ex Roma. conf.502.Mona.dec.Luc.31.n.17. vbi ex communiori, & ueriori non requiri in faluiano, quod ex claufulis falutaribus cenfetur intentatum nec poffe lite conteftata opponi, & Mona dec.bono.27. vbi etiam conftituto non excludi Surd. dec. 44. n. 14.in faluiano requiri excuffionem rei fpecialiter, hipothecatæ probat Rota.dec. 17. n 50.& feq. in nouis.diuers.requiri in faluiano fi fit de natura obligationis licet Rota. ex alio ibi fecus refolu erit. Executio etiam peti poteft per vnum infolidũ obligatorum contra eum ad quem res peruenit Gome. dec.33.lib.2.

25 1.Lim. non procedere quando vel omnes tutores adminiftrarunt, vel nullus eorum tutelam geffit, tunc enim beneficium ordinis ceffabit Bar.in l. 1. n.4.C.de tranfact. quem cœteri communiter fequuntur vt teftatur ibi Purpur. n. 28. Munnoz. de ratiocin.c.4.n.12.verf. aduerfus.

26 1.Amp. fiue tutores cum dolo vel fine adminiftrauerint, nam doli carentia beneficium ordinis non parit, vt ex mente Bar.in.d.l.1.tradit Purpurat.ibi n.29.& 30.

27 2 Amp. etiam fi aliqui fine dolo, & aliqui cum dolo adminiftrauerint, nam dolo carentes conuenti opponere non poterunt, ut dolofi excutiantur prius, nifi culpa carentes probarent quod eius quem excuti petant dolo uel culpa folius damnum euenerit, & ipforum periculo excuffionem contra dolofos fieri peterent Purpur.in d.l.1.n.34.ubi fic declarat Caftr.ibidem.

28 3.Amp. etiam fi diuifio adminiftrationis tutelæ ab ipfifmet tutoribus facta effet, quia conuentus pro neglectis, uel malè geftis per alium tutorem in parte illa diuifa, excipere non poterit, quod ille prius excutiatur, nifi conuentus fuo periculo eũ qui male geffit excuti inftaret Purp. in d.l. 1.n.36.

29 1. Sublim.primam limitat. non procedere in tutoribus diuerfi ordinis; fi datiuus enim malè adminiftrauerit prius ille conuenitur, poftea autem magiftratus priufquam ad legitimum uel teftamẽtarium perueniatur fecundum communem omniũ in d.l.1.C.de tranfactio. prout teftatur Purpur. ibi n.38.verum quod de magiftratu dicit non feruatur de cõfuetudine vt fupra dixi tit.13.c.3.amp.21

30 2.Sublim. vel potius fecus effe dicas quando aliqui tantum geffere, & aliqui non, tunc enim cõpetit beneficium ordinis quo geftor conueniatur prius de communi Purpur in d.l.1. n. 41. & fupra in conclufione citati.l.2.C.fi tut vel cur. non gef. fiue priuata, vel publica fit adminiftratio. l. quid ergo ad municip. l. 1. C. quo quis & ord. conue. Boer.dec.60.Rot.Gen.dec.176.n. 7. Munnoz. d. n.12.licet. cautius fit cum etiam citare qui non geffit, vt fine alio proceffu ftatim facta excuffione qui non geffit conueniri poffit.

31 1.Amp. fecundum fublim. vbi de æquitate iudicatur Purpur.in d.l.1.n.44.& feq.

32 2.Amp.etiam pro non geftis quæ geftis cohœrerent Purpur.fupra n.47.

33 1.Lim.2 fublim.non procedere in cafibus fequẽtium limitationum huius fecundi capitis.

34 2. Lim. principaliter quando gerens mandato non gerentis geffiffet tunc enim beneficium ordinis ceffabit, quamuis in fimplici permiffione fecus foret Bar.in l.1.n.4.Purpur.n.49.Padilla.n. 8. C. de tranfact. Eugen.conf. 19.n.57.Gutierez.d. cap. 15.n.13 Surd.conf.170. n. 13. Gratian. difceptation.forens.86.n 43.& 44.fubdens mandatum tacitum fufficere, & Montan. fupra n.193 & 194. ex Aret conf.29.n.6.Boer. dec. 59.n.6. Galgan. d.Q.25 n 5.& fupra amp.8.

35 3.Lim. non procedere in neglectis quæ geftis cõnexa non funt is enim qui nullo modo geffit conuentus infolidum ordinis beneficio nõ vtetur Bar. in d.l.1.n.4. quem cœteri communiter fequuntur pro, vt teftatur Purpur ibi n.42. Padilla. n. 9. Gutier.d.cap.15.n.13.& 14. Montan. fupra n. 200. per l. tutores qui tutelam §. in eum vbi glo. verbo æqualiter de adminiftratio.tutor.cõmunem etiam teftatur Surd. conf. 170. n. 13. verfic. & prædicta poft Aret.conf.39.n 6.7. Boer. dec. 59. n. 3. Eug. conf 19.n.54. & feq. Galg.d.Q.25. n. 9. ante fin. per l.2.C. fi tut. non geffe.

36 4. Lim. non procedere in voluntarijs adminiftratoribus infolidum obligatis fed in neceffarijs tantummodo Aret. conf. 29. in tertio dubio & conf. 66.n. 5. in fine verfic. pro confirmatione Purpur. in d.l.1.n.53.C. de tranfactio. Monta.fupra.n. 198.

37 5. Lim. non procedere quando qui non gefferunt verfantur in communi vel proprio dolo. Boer. dec. 59.n.3.Eugen.conf.19.n.58.Surd.conf.170.n.31. Gutier.d.c.15.n.12.Galganet.d.Q.25.n. 9.

38 6.Lim. nam actor qui geffit fi non foluendo fit, qui non geffit tenetur cum illo in folidum obligatus, ordine difcuffionis ceffante Barbat. conf 52. n.7.&8.lib.3.Cor.conf.323. n. 2. col 3. verfic. & hoc nifi lib.1.vbi quando gerens mãdato alterius adminiftrauit Aret.conf.29.n.11.& fequent. Mõtan. vbi fupra n.195.Eugen.conf. 19.n. 80 & fequent.vbi ceffare hoc beneficium ordinis quando

con-

constaret tutorem qui gessit esse notorie non soluendo, vel ageretur contra insolidum vel principaliter obligatum, aut sola veritate inspecta, vel inter mercatores, consulens in fine contra vtrumq; agi, ne dictum beneficium obijci queat, de quo plene dixi in tractatu fideiussorum vbi ordinis, seu excussionis materiam pertractaui.

39 7. Lim. non procedere quando tutores in assumptione tutelę beneficijs omnibus renunciassent Salic. in l. t. n. 5. & 6. C. de transact. Cor. conf. 323. col. 4 versic. quod quoties. lib. 1. Aequius tamen est ipsis suffragari Bar. in auth. hoc ita n. 28. C. de duo. reis Bertaz de claus. claus. 40. glo. 2 n. 13. & 15. Gratia. disceptat. 86. n. 48. Surd. consi. 170. n. 15.

40 8. Lim. non competere ei qui solus gessit nec ex propria culpa Bar. in d. l. 1. n. 4. Bal n. 12. Salic. n. 6 Castr. n. 3. Alex. n. 7. Iacob. n. 20. Cur. Iun. n. 12. C. de transact. Cor. conf. 323. col. 3. lib. 1. Surd. cõs. 170. n 31. ex communi omnium.

9 Lim. nam si testator duos posse gerere dixerit ordinis exceptio procedet; secus si hoc præceperit Rot. dec. 762. in si par. 2. recentior.

TIT. XV. CAP. III. DE DIVISIONIS BENEFICIO.

41 Diuisionis beneficium competit omnibus tutoribus gerentibus, ita, vt locus non sit beneficio ordinis, & hoc diuisionis datur, vt obligatio inter omnes qui soluendo reperti fuerint, diuidatur; deduci etiam potest tam medio exceptionis, quã Iudicis officio implorato l. 1. §. nunc tractemus. de tutel. & ration. distrahend. de communi testatur. Padilla in l. 1. n. 17. C. de transact. post Franc. Cur. n. 1 Iasn 7. ubi Purpur. n. 54 & sequent. subdens tutori sat esse probare contutorem soluendo fuisse tempore finitæ tutelæ. Montan. de tutel. cap. 39. n. 149. Galganet. de tutel. lib. 3. Q. 25. n. 10. vbi siue omnes gesserint siue non post Borgni. de tutor. n. 16. & Bertaz. de clausul claus. 40. glo. 2. n. 5. qui n. 13. secus dicit in fideiussoribus tutoris vel curatoris, quia voluntarie se obligarunt per l. final. rẽ pupil. salic. fore Roncheg. in l. eamdem n 220. de duob. reis. Bursa cons. 299. n. 10. & eum qui gessit si tempore finitę tutelæ prius esse conueniendum l. 1. C. de diuid. tut & idem si diuisa fuerit administratio à testatore, vel iudice l. 2. C. eod. Cancer. var. resol. tom. 1. c. 7. n. 35. & 43. Vuesembec. cons. 227 n. 38.

42 1. Amp. procedere etiam si tutores ex communi dolo conueniantur, vt contra Azon. sententiam tenuit glo. magna in d. l. 1. quam secuti fuere Bal. col. 2. Q. 4. ex communi & fulgos. n. 2. Ang. in fine de magis communi Alex. n. 2. Ias. n. 9. Claud. n. 4. Cur. Sen. n. 1 1. Cur. Iun. n. 9. Iacobi. n. 26. communem etiam contra Azo. & Bar. testatur. Purpur. n. 57. Padil. n. 18. & 21. C. de transact ion. de magis communi Roncheg. supra n. 221. Boer. decis. 59. n. 3. de magis cõi Gutier. d. c. 15. n. 20. idẽ probans siue dolus in ommittendo, siue in cõmittendo consistat, & de magis communi etiam testantur Surd. cons. 170. n. 30. & Monta. supra. n. 164. & Galganet. lib. 3. Q. 26. & Matte. communi opi, verbo. tutor. Caroc. de excus par. 2. Q. 1. n 26.

43 Contrarium tenent Azo. Bar. & Roncheg. d. n. 221.

44 1. Lim. primam amp. vel potius secus esse dicas quando tutor non ex communi dolo, sed ex proprio conueniretur; tunc enim istud diuisionis beneficium cessabit. Bar. in d. l. 1. n. 6. Ias n. 9. de cõmuni testatur. Cur. Sen. n. 12. & Cur. Iun. n. 17. & Purpur. n. 59. & Padilla. n 21. C. de transactio. Aret. conf 29. n. 4. de communi etiam testantur Rõcheg. in d. l. eamdem n. 221. & Boer. decis. 59. n. 4. Eugen. consi 19. n 61. & Gutier. d. cap. 15. n. 26. Galganet. d. Q. 26. n. 8. Caroc. supra n. 27.

Sublim. si in ommittẽdo cõsisteret Ias. in l. 1. n. 9. 10. C. de transact. Vuesemb. supra n. 29.

45 2. Lim. non procedere quando alij tutores soluẽdo non essent Bar. in d. l. 1. n. 7. Iacobi. n. 29. Cur. Iun. n. 21. Ias. n. 9. C. de transactio. Surd. cons. 170. n. 30.

46 2. Amp. procedere etiam facta diuisione à con tutoribus respectu administrationis Bal. in d. l. 1 col. 2. Q. 2. Purpur. n. 63. C. de transact. siue omnes administrauerint siue non. Boer dec. 59. n. 2. Morta. supra n. 156.

47 3. Amp. vt hoc beneficium tutoribus statim cõpetat, & semper prius quam conueniantur secundum Fulgos. consi 135. cui contradicit Cumã. cons. 24. refert. Purpur. in d. l. 1. n. 64 C. de transact & Cuma. sequitur Surd. consi 170. n. 30. Montan. d. cap. 39. n 158.

Lim. nam si satisdatio à contutore offeratur pro tota gestione cessabit diuisio Bar in l. si plures. §. si non sint de admi. tut. Aret. in §. 1. Inst. de satisd. tut. Cãcer. supra n. 44.

48 4. Amp. procedere in pluribus administratoribus Ciuitatis Boer. dec. 60. n. 1. Monta supra n. 151.

49 5. Amp. sat esse probare tempore finitę tutelę soluendo fuisse Arct. conf. 66. & Ronchegal. in d. l. eamdem. 9. n. 223. de duob reis. Montan supra n. 1.

50 6. Amp. in executione sententiæ exceptiones diuisionis excussionis, & ordinis opponi posse Docto. in l. Paulus. de re iud. Boer decis. 59. n. 9. qui tamen ante litem contestatam opponi debere inquit Monta. supra n. 154. Ricci. collect. dec. 2393.

51 7. Amp. procedere siue omnes sint testamentarij legitimi, vel datiui. Boer. decis. 59. n. 3. Montan. supra n. 159.

8 Amp. siue omnes gesserint siue aliqui mandato aliorum hoc enim casu licet ordinis beneficium cessat; datur tamen diuisionis. Boer. dec. 59. n. 6. Caroc. d. n 25. Surd. conf. 170 n. 13.

9 Amp. vt si non omnes sed vnus gesserit pro neglectis gestis non connexis inter omnes diuisioni locus sit, in connexis autã conuenitur gerẽs nõ gerẽs in subsidiũ Fulg. cõs. 178. Aret. cõs. 29. n. 4. Boer. dec. 59. n. 6. 7. Ronch. in d. l. eamdem. n. 223. Cansupra n 26. & 29. subdentes ordinis, & diuisionis beneficia cessare si soluendo non sit qui gessit, vel culpam commisit, & inter non gerentes habet locum beneficium diuisionis l. si plures 39. vbi Bar. de admi tut.

52 1. Lim. non competere istud beneficium quando tutores nouarum constitutionum beneficio renunciaf-

ciassent de communi Tenni. caut. 228. & Bello. cons.44.n.1. & Molina. de contract. disput. 543. n. 7. Thob cons. 110.n 12. Crau cons.76.n.31. & Gomez. de duob. reis.n.2. & Scain.dec.bono.33.n.7.

53 2. Lim. non competere adhibito iuramento Bal. in l.1.C quemadmo.testam.apud Frãc. Marc. decis.217.part.2.Borg. de tutor.n.16.Montan.supra 166.Caroc. de excus.par.2.Q.1.n.28.

54 3. Lim. non procedere quando omnes soluendo non essent Eugen.cons.19. & 68. & supra lim. secunda primæ amp. huius capitis Soc Iun.cons.14. n.21. lib.3. nisi culpa pupilli alter soluendo factus non esset quia diù rationem petere distulerit. d. n. 21.Boer.dec.59. n. 7. fulg. cons. 178. col. 3. vers. cœterum Ronch. supra n.223. Caroc. supra n. 29.

55 4. Lim. non competere fideiussoribus tutorum Molina. supra. n. 7. ex glo. in §. 2. plures verbo. partes. Institut. de fideius. Manti. de contract. lib. 16.tit.19.n.5. dixi in tract. fideiussorum. nec fideiussoribus aliorum nisi insolidum pro toto sint obligati. Marta. dec. Pis. 192. & idem quando partẽ soluit vbi pro parte fideiusserat.

56 5. Lim. nam debet opponi ante litem contestatã Ancharan. Q.21.n.10.lib.2. vide supra n. 50.

57 6. Lim. non procedere quando ex dolo proprio quis conuenitur de communi Boer.dec.59.n.4. supra lim.1. primæ ampliationis.

58 7. Lim. non procedere quando tutelam, & curã seu eius administrationẽ inter sese tutores diuisissẽt l.2.C.de diuid.tut.vbi glo Bal.& Salic.sed Bursat. l. inter tutores.38.n.2. ad fin. de administrat. tuto. distinguit, quod si tutores fori eiusdem sint alter pro altero actione personali conueniri possit; si vero diuersi fori sint tunc si tutorem in foro suæ administrationis conuenire volo, & vnum pro alio conuenire possum; non autem, vt existens in regione vna ad aliam se conferat non suæ administrationis. Cancer. supra n.44.

8 Lim. non impedire quin de re ad administrationem pertinente vnius, contra alium possit compensatio obijci, & dari petitio l. inter. 37. vbi Bar. de admi. tuto.

TIT. XV. CAP. IIII.
DE CESSIONIS ACTIONVM BENEFICIO.

58 Cedendarum actionum beneficium tutori soluenti pro contutore non soluendo existente competere receptum est, quo tenetur pupillus actiones sibi contra gerentes competentes, & Cedere qui pro contutore soluit, vt ab eo quod pro illo contutor soluit consequi possit, & datur tutori ex contutoris culpa, communiue, conuento l.1.§.fi. de tut. & rat. distra. Bar. in l.1.n.8.Cur. Sen. n. 1. Purpur. n.65. Ias.n.7. & alij communiter. C. de transact. de communi Gutier. de tutel. part. 1. cap. 15. n. 28. quod si adultus iura cedere non possit ob liberationem contutoris, eum conuenire nõ potest cui de iure cedere tenetur. Surd. cõs. 170. n. 16. Montan. de tutel. cap. 39. n 131. & sequent. contutoribus etiam soluendo nõ existentibus competere subdẽs n.143. ex Euerar. cons. 191. in fine Eugen. cons. 19 n. 65. Galganet. de tutel. lib. 3. Q. 25. n. 11. Gratian. disceptat. 409. n. 14. de qua materia quoad alios dixi in tractatu emptionum, & si alterum tutorum pupillus liberasset, nec actiones contutori cedere posset facto suo exceptione cedendarum repelletur l. si pupillus. 46. de admi. tut. vbi Bar. Cãcer. d.c.7.n.35. Anto. de Amato resol.37. lib.1. vbi etiam de fideiussore & correo agit quando cessio illis fieri debeat.

59 1. Amp. huic beneficio, ex generali omniũ beneficiorũ legũque, & legũ auxilio facta renunciatione, nõ cẽseatur fuisse derogatũ Bal. cõs. 4. lib. 1. Purpur. in d.l.1.n.67. vbi Padil. n.22 ad finẽ Ront. cõs. 472 n.4. & 5 vbi rationes Dec. cõs. 99.n.3. & 472.n. 1. Alex. cõs. 196.n.9. lib. 6. veriorem æquiorem, & magis communem inquit Bertaz claus.40. glo. 6. n.2. & Add. ad Rom. supra, & Murs. in rubr. de fideius. n.29. Corb. de caus. priuat. ob non sol. cano. lim.41.n.3. Carol. de Gras. de stat. reijcien. excep. in x. excep. n.33. Rot. Rom. decis. 22. in collectis per Zaubri ad Galles. Gutier. supra n.30. Mõta. supra Galganet. d.Q.25.n.11. de cõi Caroc. de excus. part.2.Q.17.n.3.4.13. Mazol. cons. 22. n.9. Rim. Iun. cons.72.n.95. Mago. dec. flo. 64. n. 68. Cels. Vgo. de claus. n. 308. Bouat. de societ. offi. n. 49. Franch. dec. 662. n 7. Gutier. de tutel. part. 1.c. 15. n.30.

60 Contrariam sententiam tenen Corn. cons. 51.n. 11. lib.2. Soc. cons. 200. n. 3. lib. 2. & cons. 125. n. 19. versic. & banc. lib. 4. Decis. cons. 452. n. 19. Afflict. dec. 182. n. 13. Heguz. de pignor. 3. membr. 5. part. principal. n.25. Rol. cons. 13.n.12 lib. 1. & cons. 17.n.15. lib.4. Neuizan. cons. 91. n. 20. Rota. Roman. decis. 112. n.4. part. 1. diuersor. de communi Marta. claus. 146.n.9. part. 1.

61 1. Lim. primam opinionem vel potius secus esse dicas quoad indiuiduam renunciationem; hæc enim minime requiritur sed specialis sufficit Dec. cons.27.n.5. Purpur. d.n 67. Roma. cons. 472. n. 2. Soc. cons. 300.n.3. & 4 lib.2. Bertaz. claus.40. glo. 4.n.9. de quo dixi in pactis emptionum in renunciationibus generalibus quæ in contractibus poni solent omni iuris & legum auxilio.

2 Lim. quando fideiussores renunciassent beneficio de fideiussoribus Adriani Imperatoris, & nouarum constitutionum de fideiussoribus sic enim beneficie cedendarum renunciatum censetur licet nominatim id factum non sit Dec. cons. 27.n.5.6. Manti. de contract. lib.16.tit.19. in fi.

62 2. Amp. procedere etiam si is contra quem cessio fieret soluendo non sit Castr. in l 1.n.3. Alex. n. 7. Ias. n.7. Iacobin. n.31. Cur. Iun. n. 14. C. de transactio. Surd. cons. 170 n.35.

63 3. Amp. vt talis exceptio in executione sententię opponi possit Purpur. in d.l.1.n.68. C. de transact. post Dec. cons. 99. n. 3. Montan. supra l.2.C. de cõtra. vid. tut. vbi Salic.

64 4. Amp. siue ex communi culpa, vel contutoris conueniatur l.1.§ nunc tractemus. de tutel. & ration. distrahen. Montan. supra Galganet. d.Q.25. n.11. l.2.C. de contra. iud. tute. vbi Salic.

65 5. Amp. non censeri sublatum hoc beneficium solutione facta l. cum is. de fideius. Montan. supra n.139. ex interuallo autem post solutionem factã

fieri

fieri non posse nisi ex præcedenti pacto vel tempore solutionis, aut post incontinenti inito Bar. in l. Modestinus. n. 4. de solut. Albe n. 2. Comen. n. 6. Meno.lib. 3.præs.143.n.4. vide supra tit.14.n.4.

66 6. Amp. iuramento non tolli Roma. cons. 472. Mars supra n.33. & seq. Monta supra Corbul. de iure emphi. de caus.priuatio. ob non solut. canon lim.41.n.3. post Dec. cons. 72. n. 5. & seq. Rim. Iun.cons.72.n.95.Caroc. supra Dec.cons.99. n. 3. Bertaz.claus.40.glo.6.n. 2. Rot. in Roma. mutui 16.nouemb. 1611. coram Card.Lancel. & in aliis causis tenuit ex veriori æquiori, & communiori, vt per Gratia. discep.799.n.18.

67 Contrarium tenent. Soc. cons. 200. n. 4. versic. item mouetur lib.2.Heguz supra. n. 25. versic. & ista opinio.Gozad. cons.69.n.19. & in fideiussore qui cum iuramento generaliter renunciauit de cõt Rip. in l. heredes.n.60. de vulg. Mancin. de iurá. part.4.eff.255.

68 7. Amp. vt transanctio cum uno facta vel tutoris vnius liberatio quoad alios operetur quibus propterea actiones contra liberatum cedi non possunt prout cedi debebant, vt conueniri nequeat, & conueniêtem ista exceptione possit excludere.Cur. in d.l. 1 n.7.Bar.n.9.Castr.n.4.Alex.n.7. Iacobin. n.19.Cur.Iun.n.3. & 26.C. de transact. Surd.cons. 170.n. 18. idem subdens siue per pactum vel legatum liberatio facta sit.Intrigl.sing 64.n.44.lib. 3.

69 8. Amp. hoc beneficium statuto non tolli defensiones auferente Bal in auth. præsente. versic. quero dicit. C. de fideius. Purpur. in l. 1. n 69. C. de transaction. Montan.supra.n.135. vel exceptiones reijciente. Milan.dec.1.n.4.lib.2.Gras. de stat reici.excep.x.excep.n.14 & seq.

70 1. Lim. non dari ei qui ex dolo communi, vel proprio etiam ommittendo consistente conuenitur l 1.§.planè. de tutel. & ration. distrahen.Bar in d.l.1.n.8. de communi Cur. Iun. n 23. Padil. n. 21.Purpur.n.70.C. de transaction.Surd.cons. 170. n.29. de communi Gutierez supra.n. 29.& Roncheg. in d l. eamdem.n. 221.(qui tamen contrariam opinionem magis communem inquit) de cõi Montan.supra n 144 Franch. decis. 662. Eugen. cons. 19.n.65. & sequent. Galgan. de tut.lib.2.tit. 20.n.14.tit 31.n.3. & d.Q. 35.n. 11. Gratian. disceptatio.forens.409.n.15. etiam si dolus in ommitendo, & contumacia versaretur n.16.Franch. dec.662. vbi quoad eos qui in dolo vel contumacia fuerè de magis communi Matte. communi opi.verbo. tutor licet diuisionis beneficium competere dicant.

71 2. Lim non procedere in eo qui ex propria culpa conuenitur Bar. supra Purpur. supra.n. 75. qui in dubitatum dicit, & Montan supra.n.147.Franch. supra nec ei qui debitum proprium soluit l. nulla C. de solut. Franch.dec.55.n. 7. Rota. decis. 716. in fi.part. 1. recentis. nec si plures contumaciter nõ gesserc l. si plures 39. vbi Bar. de admi.tuto.

72 3. Lim. vt quamuis conuento pro culpa alterius tantum cessio in solidum sit facienda, attamen pro communi culpa nisi pro parte non sit Bar. in d.l. 1. n. 8. quem cœteri sequuntur Purpur. n. 76. Surd.cons.170.n.17.

73 4. Lim. vt licet si pupillus cedere nequeat, vt puta quia cum eo contra quem cedere tenebatur transegisset illumuè liberasset; illum cui cedere deberet conuenire minime possit; attamen secus est quoad tutores quibus non competit beneficium ordinis, diuisionis, vel cessionis; prout & si tutores suscipiendo tutelam d.beneficijs renunciassent nihilominus pro eo tantum conuenietur a minore tutor, quod in transactione vel liberatione alijs tutoribus facta non recepit. Bar. & Castr. in d.l. 1. n. 3.C. de transactio.Surd. cons. 170. n. 15. versic. secundo quando.

74 5. Lim. huiusmodi cessionem tutori non fieri cũ priuilegio pupillo competente, quamuis in facta aliis secus sit l. ex pluribus, 43. vbi Doct. de administrat tutor. l. si ager in fine de rei vendicationi Paris.cons. 107.n.88.lib.3. Viui. communi opinio. 779. Galganet. d.tit. 31.n.4.Meno.lib.4 pręs. 185. n. 150. & seq vbi in alijs distinguit, vt facta cessione ad commodum cedentis priuilegium in cessionarium transeat. secus si ad commodum cessionarij & in ius cedentis succedere & posse agere sicut cedens poterat Rot.dec. 394.par.2.recentis. & vbi cedentis commodo sit, & agit cessionarius tenetur initio probare cessionem secus si nomine proprio agat tunc enim eam in processu probare sat est de communiori Surd cons. 22.n. 18. & Milan. supra n.44. Viui.dec.158. succedere in priuilegiũ cedentis si cessio necessaria sit.

75 6. Lim. non posse fieri facta solutione l. 1. C. de contra iud.tut. vbi Salic.Galganet d. tit. 31. n.4. declara, vt per Menoch. lib 3.præs.43. & pro, vt limitaui in tracta.fideiussor & in pluribus tutoribus, & correis distingue, vt si ante solutionem, vel tempore solutionis, vel incontinenti post cedendi pactum fuit initum; & hoc casu cessio ex interuallo facta sustinetur, d.l.1. quia pactum operatur cessionem tempore pacti factam fuisse, vel soluentem actionem retinuisse secus si cessio ex interuallo sine pacto inito facta fuisset, tunc enim foret inualida l. modestinus. de solution. ubi Bar. n.4.versic. primo casu. Alberi n. 2.versic. si autem dubitatur. Comens.n.6. Menoch. supra n. 4. & vide Surd dec. 308. & Thes.dec. 191. nec datur. in integrum restitutio ei qui totum soluit sine cessione pro illa postmodum facienda à creditore contra correos vel confideiussores.Senat. Dolan. dec. 80. & 111.n. 3. ex interuallo fieri posse si solutio ab alio quam debitore vero facta sit ex l. si res.57. de l.1. & l.mulier. 19. qui pat. in pig & l. 2. quibus. mo.pig.solu. & post sétentiam fieri posse & valere si tempore solutionis cessionem fieri debere conuenerit l. si res obligata vbi Doc. de l. 1. Castr. in d. l.Modestinus.n. 5.Scain. dec.bono. 125. n. 10, 11. & quando extraneus soluit pro re liberanda iudicis officium implorare, vt creditorem cogat ad soluendum ex l. nulla vbi Bal. C. de solut. & si soluens protestatus sit saluare sibi ius petẽdi cessionẽ Milan.dec.1.n.13.lib.2.

7 Lim. non competere tutoribus qui sine iusta causa non administrarunt. Franch. d.decis. 662.

8 Lim. generaliter nam licet creditor cedere teneatur iura fideiussori, & correo debendi contra correos

reos, & confideiussores, & pignora. Doc. in l. 2. C. de fideiuss. Neguz. de pig. 3. membr. 5. par. prin. n. 33. si ceciderit a iure cedendi exceptione cedendarum repelletur. Doc. in d. l. 3. Rot. dec. 373. n. 83. part. 2. recentis & licet extraneus non possit solués cessionem petere, secus tamen est si creditor cedere velit n. 85. cessionarius autem pro rata tantum contra confideiussores & bonorum hipothecatorũ possessores aget, Milan. dec. 1. n. 25. lib. 2. & n. 8. ex Affl. dec. 343. n. 4. tertio possessori conuento hipothecaria non competere ait; succedenti auté correorum alteri cedendarum obstare pro parte autoris. Castr. in l. de die §. si fideiussor n. 2. Alex. n. 1. qui satisd. cog. Gras. de excep. 10. excep. n. 19. mulieri verò dotes repetenti non obstat exceptio cedendarum, iuribus ex facto suo vulneratis Soc. cons. 200 lib. 2. Viui. dec. 100. & fideiussor. qui partem soluit non potest pro parte cessionem velle Marta. dec. Pis. 192 ex Soc. cons. 206. 7. casu. lib. 2. & mulieri & possessori non ob esse cessante dolo. Affl. supra Late Lanar. cons. 75. 78. n. 7. cessat aliis casib. Rota. dec. 97. coram Buratto.

TIT. XV. CAP. V.
DE VTILIVM ACTIONVM BENEFICIO.

76 Vtilium actionum beneficium datur tutoribus conuentis, & excussione abeis facta contra contutores, quo casu actiones à iam pupillo cessæ non fuerunt l. 1. §. nunc tractemus. de tutel. & ration. distrahend. in quo cuncta procedunt quæ de cessione actionum dicta fuere Bar. in l. 1. n. 10. Franc. Curt. n. 1. Padilla. n. 24. Purpurat. n. 77. Ias. n. 6. secus in fideiussoribus dicens. C. de transaction. Gutierez. de tutel. part. 1. cap. 15. n. 31. & 32. subdentes necessarium fuisse cedendarum beneficium, quia ex cessione transfertur exercitium directarum, ideoque cessionarius directas intentare potest nomine cedentis, quod facere non potest qui solas vtiles habet post Bal. in l. 1. in col. 2. versic. quæro quid operatur C. de transaction. Papien. in form. libel. quo agit. ad redden ratio. glo. debitam. n. 3. vbi pro alio soluentem contra ipsum cessis iuribus agere posse Eugen. cons. 19. n. 66. Galganet. de tutel. lib. 3. Q. 25. n. 12. Cancer. var. resol. tom. 3. c. 7. n. 35. vers. quartum.

77 1. Lim. non procedere si dolus proprius, vel communis, aut culpa interuenisset l. 1. §. plane. de tutel. & ration. distrahend.

78 1. Amp. generaliter suprascripta beneficia, vt quoties transactione vel pacto factum fuit quod tutor qui conuenitur aliquod dictorum beneficiorum nequeat vti semper pactum obsit creditori qui pactus fuit & prodest contutori qui pactus non fuit de cói. Cor. cons. 323. n. 3. lib. 1.

2. Amp. vt negantes se tutores, & curatores ista beneficia non amittant vt iudicatum testatur Ias. in l. 1. n. 11. C. de transact.

79 1. Lim. generaliter suprascripta beneficia non procedere quando tutores illis specifice, & expresse renunciasent, vt supra in singulis capitibus dictum fuit.

80 2. Lim. in casibus quibus singula, ut supra limitata fuere capita prædicta.

81 3. Lim. quando d. beneficia non competerent Surd. cons. 170. n. 15.

TIT. XVI. DE DECRETO IVDICIS.
SVMMARIVM.

1 *Decretum iudicis, vt tutor gerere queat interuenire debet.*

TIT. XVI. CAP. I.
DE DECRETO IVDICIS.

1 Decretum iudicis, vt tutor gerere possit interuenire debet; de quo dixi supra tit. 13. cap. 1. vbi videas, & post Simoncel. de decretis plura dixi in tract. pactorum. tit. qui possint pacisci dum de minoribus egi. & infra tit. 18. c. 2.

TIT. XVII.
DE CONTRACTIBVS TVTORIS PVPILLI NOMINE GESTIS.
SVMMARIVM

1 *Nomine proprio non pupilli tutor contraxisse censetur; prout, & alius quicumque.*
2 *Nomine alieno nempe pupilli, & minoris contraxisse censentur quando illud eorum nomine facere tenebãtur tutor, & curator.*
3 *Nomine pupilli tutor contractum proprio nomine gestum fecisse censetur si ita in libro tutelari descripserit.*
4 *Nomine pupilli tutor emisse censetur, quod nomine proprio cum pecunia vel fructibus pupilli emit.*
5 *Nomine pupilli tutor emisse censetur quando actus per tutorem gestus ad pupillum spectabat.*
6 *Nomine pupilli eiusque pecunia tutor emisse præsumitur, præsertim si non esset valde diues.*
7 *Nomine pupilli tutor patris pupilli negocia continuans continuasse præsumitur.*
8 *Nomine pupilli emisse censetur si ita in libro tutelari scripserit.*
9 *Nomine pupilli contractus gestus apparet, vbicumque tutorio, & officii nomine contraxit tutor.*
10 *Nomine pupilli, vt celebratus contractus censeatur, officii nomen, seu tutoris in præfatione contractus sufficit expressum.*
11 *Nomine proprio non tenetur tutor qui tutorio nomine contraxit.*

TIT. XVII. CAP. I.
DE CONTRACTIBVS TVTORVM PVPILLI NOMINE GESTIS.

1 Proprio nomine non autem pupilli tutor contraxisse censetur prout, & alius quicumque proprio nomine potius quam alieno contraxisse censetur l. Titium, & Meuium. §. præfectus. de administrat. tutor. vbi Bar. Soc. cons. 68. ante num. 1. & n. 1. lib. 1. Gutierez de tutel. part. 2. cap. 10. Mascar. conel. 38. & 1398. Rota. Rom. decis. 549. n. 11. & decis. 613. n. 3. part. 1. diuersor. & dec. 149. n. 3. part. 1. recentior dixi in interpraetationibus pactorũ. verbo, nomine proprio vbi multipliciter ampliaui, & limitaui & in ista materia tutelæ conclusio maxime procedit vbi ad tutorem nomine

nomine proprio res vel actus spectare posset Borg. de tutor. n.243. & quando hoc expresse, & clare constaret. Ruin. in l. hoc edicto §. nunciatio.n.70. de oper. nou.nunciation. vide infra tit. 19. cap. 1. & si ex propria pecunia emit nomine proprio. Cor. conf.122 n.9. lib. 2. & quando procurator actum simpliciter gessit,non facta domini. mentione de communi Ias. in d.§.nunciatio.n.69.Crot.n.35. & Masc.concl 1239.n.11. & possidere.Rot. dec. 33. n.5.par.2.recentis.

2 1. Lim. non procedere in tutore, & curatore id faciente,quod alieno nomine facere tenetur, tunc enim tutorio nomine contraxisse censetur. Bar. in l. Lucius.§ altero n.2. de administratio.tutor.Borgni.d.n.243. quando scilicet tutelæ notitiam contrahentes habebant.Mascard.supra.n.2 & 3.Sur. cons 9.n.4.Gutierez.supra.n.2. & 3. idem de quolibet alienorum administratore dicentes. Serafin. decis. 1048.n.8.Ruin. in d.§. nunciatio. n. 71. vbi quando res ad pupillum pertinebat. Galganet. de tutel. lib.2.tit 8.9.& 27.n 28. post Menoch cons. 213.n 59 & in procuratore Masc.concl. 1239. n. 2. & seq. & secundum iussa à testatore Surd. dec. 16.n.19.

3 1. Amp. idem esse vbi contractus ad tutorem pertinere posset.si tamen pro pupillo contraxisse in libro scripsisset Borgni. de tutor. n.244. Mascar. cōcl.1398.n.4.5. & 8 Gutierez.supra.n.3.

4 2. Lim non procedere quando emisset ex pecunia vel fructibus pupilli; tunc enim quamuis proprio nomine emisset,pro pupillo emisse censeretur Capra cons.88.n.14.15.Meno.cons.213.n. 59.& sequen. vide infra tit. 18.cap.3.

5 3. Lim. non procedere quando actus per tutorem gestus ad pupillum spectabat.Borgni.d.n.243. Menoch.cons.213.n.59. & seq. Gutierez.supra. n. 5. & seq Rui.supra.n.70 & 91. vbi etiam actionem pupillo queri sine cessione. Aret.cons.29.n.3.Galg. de tutel.lib 2 tit.27.n.5.Lambert. de contract. glo. 8.n.6. intelligentes si vterque tutorem sciuit. Masc. supra n.9. ex l. post mortem §.1. quando ex facto tutor. & n.21. & quando nomine pupilli agere tenebatur concl.38.n.2.

6 Amp vt de pecunia pupilli soluisse, & emisse præsumatur, præsertim si tutor valde diues nō fuisset.Crau.cons. 129.n.3.Borg.d.n. 243. Mascar. supra n.6.Gutierez.supra.n.8.

7 4. Lim. non procedere in tutore,patris pupilli negocia continuante,qui nomine pupilli ea cōtinuasse censetur. Rim.cons.300.n.71. Mascar. d. concl. 1398.n.14.Gutier.supra.n.9.

8 5. Lim. non procedere quando tutor in libro scripsisset tutorio vel pupillari nomine emisse Borg. supra.n.244.

9 6. Lim.quando tutorio, & officij nomine contraxisset, tunc enim pupilli,non proprio nomine tutor contraxisse censeretur. Bar. in l. Titium 48. in §.altero.n.2. in fine. de administrat. tutor. Bouer. sing.verbo.procurator.n.19.Eugen cons.55.n. 41. Meno.lib. 3.præsump.46.n.9 Gutier. de tutel.par. 2.cap.18.Rot.Rom.decis.700.part.2.recentior.

10 Amp satesse nomen tutoris vel procuratoris in præfatione contractus expressum fuisse, quamuis in dispositiua proprium tantum esset expressum, Bar. in l.qui seruum.per illum tex. de interrogator actio. in fine.Bal.cons.210.n.1.lib.2. Rim.cons.71 n.24. vbi Add.Decia.cons.84.n.17.lib.5.Torniol. cons.104.n.22.

11 1. Sublim supraſcriptas limitationes non procedere (quando scilicet tutorio vel curatorio nomine contraxit) quoad hoc, vt de proprio teneatur, ut dixi infra. tit 19.cap.63.

12 7. Lim. non procedere quando speciale mandatū haberet, tunc enim simpliciter agendo procuratorio nomine egisse censebitur,& quando semel procuratoris nomen expressit, & quando modicum interuallum intercessit inter mandatum, & actum, & quando actus ad solum dominum pertinere poterat; quodque inter procuratorem, & eum cum quo contrahit obligatio oriatur, non autem inter mandantem, & eum qui cum procuratore contraxit, nisi illum quo cum contraxit sciuisset procuratorem esse, & negocium ad eius dominum pertinere tunc enim inter d. contrahentem cum procuratore, & dominum obligatio oriretur. Alciat. reg.2.præs.24.Masc.d.concl.1239. vsque ad num. 25.subdens n.25. procuratorem proprio nomine contraxisse censeri,si hæredum mentionem fecerit dixi in interpretationibus pactorum verbo nomine & concl.38. alios casus ponit quibus alieno nomine egisse censetur.

TIT. XVIII.
DE HIS QVÆ FACERE TVTOR DEBET SVSCEPTA TVTELA.
SVMMARIVM.

1 *Administrare tutelam tenetur tutor, si legitime constitutus non excusetur.*

2 *Solemnitates iuris contrahens tutor seruare debet, alioquin contractus nullus erit.*

3 *Contrahere non potest tutor sine interuentu pupilli infãte maioris.*

4 *Contrarium tenent ibi citati.*

5 *Ratificatio societatis ab adulto facta,non censetur à solo tutore contracta ex petitione redditionis rationum.*

6 *Ratificare adultus contractum à tutore gestum non tenetur,nisi quatenus ex eo locupletior factus sit.*

7 *Contrarium tenent ibi citati.*

8 *Contrahens tutor obligatiua verba, & executiua ad minorem referre potest.*

9 *Stipulari pupillo tutor potest tutela etiam finita in gestione perseuerans.*

10 *Alienare tutor immobilia minoris non potest sine decreto, & aliis solemnitatibus requisitis in alienatione bonorum immobilium minoris à iure, ac si minor ipse alienaret.*

11 *Alienatio bonorum minorum sine solemnitatibus requisitis nulla est, & minor rem vendicat cum fructibus; & quando præscriptio cesset.*

12 *Iuratur in litem contra tutores, & alios administratores,qui solemnitatibus omissis alienarunt bona stabilia.*

13 *Alienare non potest tutor magnum fundum pro modico ære alieno.*

14 *Alienare potest tutor fundum modicum in vale ores alienum*

alienum excedens arbitrio iudicis.

15 Alienans tutor per se, causam iustā iustificare tenetur, non autem per procuratorem.

16 Alienare non potest tutor, nec minor, sine solemnitatibus alteri hipothecatam rē.

17 Hipothecæ non potest tutor sine solemnitatibus renunciare.

18 Alienare immobilia non potest tutor mobilibus extantibus, secus si mobilia non extare iudici sit notorium.

19 Notorium non indiget facti probatione, iudici tamen ex actis constare debet esse notorium.

20 Solemnitates iuris communis in alienatione immobiliū pupilli tutor seruare tenetur non etiam statutarias.

21 Alienare creditor volens bona pupilli sibi hipothecata, non tenetur seruare solemnitates quas pupillus alienans seruare tenetur.

22 Solemnitas præsumitur adhibita ex temporis diuturnitate.

23 Molendina ad instar nauium super fluminibus posita alienari possunt solemnitatibus non seruatis.

24 Molendina solo cohærentia periculis exposita alienari possunt, non seruatis solemnitatibus.

25 Contrarium tenent ibi citati.

26 Bona in montibus sita aquarum periculo subiecta alienari possunt absque solemnitatibus.

27 Alienari horti malorum aureorum in continuo periculo existentium ob frigora hiemalia sine solemnitatibus possunt.

28 Alienari ecclesiæ bona possunt absque solemnitatibus periculis exposita.

29 Contrarium tenet Simone. ibi citatus.

30 Alienatio immobilium minoris, licet solemnitatum defectu nulla sit, datur tamen doli exceptio, quando pecunia ei soluta fuit, qui sub pignore creditor erat.

31 Hipotheca bonorum ex causa facta, non requiritur sub ea forma alienationem fieri, nec subhastari necesse est.

32 Hipotheca iussu Præsidis constituta, valet bonorum distractio sine decreto iudicis.

33 Hipotheca quam suorum bonorum facit tutor in contractu minoris inualido valida est.

34 Alienationem nullam à se factam seruare tutor tenetur qui pupillo successit hæres.

35 Alienari à tutore sine decreto fundus potest minori hipothecatus.

36 Alienare non potest sine solemnitatibus tutor fundum minori, vel eius patri hipothecatum, quem eorum alter iure dominii possidere impetrauit.

37 Alienare non potest tutor fundum, quem minor causa damni infecti possideret.

38 Alienari non potest alienus fundus, quem minor bona fide possideret.

39 Alienare fundum minoris creditori permittitur sine solemnitatibus quem solemniter recepit.

40 Venditis bonis minoris solemniter, si præcium non soluat emptor, poterit tutor, vel curator præcium soluere absque solemnitatibus, & ad minoris vtilitatem ponere, & bona pro se retinere.

41 Hipotheca prædii empti per minorem quousque præciū soluerit non valet nisi iuramentum accesserit, vel solemnitates adhibitæ sint.

42 Alienatio facta ex causa necessaria minus solemniter, potest à tutoribus ratificari, recipiendo præcium solemnitatibus etiam non seruatis.

43 Acquirere tutor pupillo tenetur, alioquin ad interesse tenebitur.

44 Acquisiuisse tutor pro pupillo censetur, quod ad ipsum ratione administrationis pertineat.

45 Acquirit possessionem pupillo tutor actu ficto constituti, vel præcarij.

46 Emente tutore propria pecunia rem pro pupillo, si tot fructus perceperit ad præcium rei ascendentes, empta res minoris erit sine præcij solutione.

47 Empta proprio nomine à tutore ex pecuniis pupilli tutoris non sunt sed pupilli; si vero ex fructibus bonorū minoris, vel ex prætio eorum suo nomine emerit, res empta tutoris erit.

48 Emisse tutor in dubio cēsetur propria pecunia, nisi aliud coniici possit, vel nisi tutrix vidua sit.

49 Emptio pro eo facta præsumitur, cuius erant pecuniæ, eique dominium acquiritur si coniecturæ concurrant.

50 Emere omittens tutor ex pecunia pupilli prædia, non tenetur, nisi constet emenda extitisse.

51 Negociari tutor pro pupillo non tenetur, etiam si pupilli pater negociari solitus esset, si tamen negocietur id nomine pupilli fecisse censebitur.

52 Negociationes patris pupilli tutor perficere tenetur.

53 Negociationes patris pupilli tutor perficere non tenetur, si damnum pupillo inferretur.

54 Negociationes patris sine tutore pupillus perficere nequit.

55 Litigare tutor pro pupillo tenetur cum consilio aduocatorum.

56 Lites cœptas tutela etiam finita tutor perficere tenetur

57 Lites cœptas tutor prosequi non tenetur, cessante causa obquam illas tutor prosequi teneretur.

58 Lites cœptas non tenetur prosequi tutor administratione in alium translata.

59 Lites cœptas tutela finita, tutor prosequi non tenetur.

60 Litigare non tenetur tutor, quando plus debuisset expēdi quam rei valor esset, nec eas prosequi.

61 Lites cœptas non tenetur prosequi reddita ratione, & à tutore redditis instrumentis adulto.

62 Lite mota contra pupillum tutor defendere debet.

63 Defendere pupillum tutor recusans vel differens, vt suspectus remouetur.

64 Lite nondum contestata vel pendente tutore furioso effecto datur curator qui litem defendet.

65 Litem alter tutorum defendere potest.

66 Tutores omnes interuenire debent si de tutelæ dissolutione agatur, vt puta, vt si pupillus se in arrogationē tradat. & tit, 14. n 56.

67 Diuisa tutelæ administratione alter pro altero conueniri non potest.

68 Litem defendere non tenetur tutor si ante eam contestatam obijsset, vel conueniri posse desierit, etiam si tutor cauisset iudicio sisti, & stipulationi non obtemperauerit, vel pupillus ante litē contestatam pubes factus sit.

69 Litem à tutore per se defendi opus non est, sufficit enim pupillo authorari.

70 Liti tutor assistere debet si pupillus fari nequeat, vel absit, & in criminali causa authorari debet.

71 Litem calumniosam, & iniustam tutor defendere non tenetur, sed bonam fidem agnoscere debet.

72 Con-

72 *Contractibus tutor non debet authorari si dubitetur pupillo obesse posse; vel vtrum ei expediat.*

73 *Sententia pro lata quæ in iudicatum transiuit tutor, & curator minime tenetur.*

74 *Litem per sese defendere ac prosequi pupillo minore ni volente, tutor, & curator non tenebitur.*

75 *Litem suscipienti pupillo tutor authorari potest.*

76 *Liti se non ingerit tutor alter, motæ in parte ad alterum tutorem partinente.*

77 *Cauere tutor non tenetur litem suscipiens.*

78 *Appellare tutor, & appellationem prosequi tenetur.*

79 *Contumax eo ipso tutor fit, quod non petit iudicis etiã iussis minime præcedente.*

80 *Conueniri potest tutor iudicati tutela durante, sed executio fiet in pupilli bonis.*

81 *Contrarium tenet Aret. ibi citatus.*

82 *Sententia contra pupillum vel minorem indefensum lata ipso iure nulla est.*

83 *Sententia contra minorem indefensum qui iurauit nõ contrauenire processui vel sententiæ valida est.*

84 *Cauere seu satisdare tutor nec de rato pro pupillo promittere tenetur.*

85 *Cauere de rato tutor debet si dubitetur esse tutorem gestamque sibi fuisse commissa, vel actor esset à tutore constitutus.*

86 *Cauere debet tutor iudicatum solui pupilli bona obligando.*

87 *Stipulatio iudicatum solui non committitur si tutor non agat tutorio nomine sed proprio.*

88 *Tutor nulliter datus agere non potest.*

89 *Agere non potest tutor contra tutorem tutela durante pro rationum redditione.*

90 *Agere non potest tutor contra tutorem relegatum sed actor vel curator eius loco datur.*

91 *Agere potest tutor, vt contutor non comunicans administrationem, vel ex fide non gerens tamquam suspectus remoueatur.*

92 *Agere tutor debet contra contutoris hæredem alias ad damna tenebitur.*

93 *Sumptus litis contra se tutor pupillo subministrare non tenetur.*

94 *Litigare non tenetur tutor contra suum coniunctum pro pupillo.*

95 *Litigans tutor pupilli mentionem facere tenetur, vt hoc respectu pupilli doli capacis excommunicatio tutori obstet.*

96 *Litigans tutor ex iusta causa, licet succumbat expẽsas factas in lite repetet à pupillo.*

97 *Alimenta pupillo fratribus, & sororibus præstare debet si aliunde quam ex pupilli bonis &c. nequeant.*

98 *Alere tutor debet seruos ac libertos pupilli.*

99 *Alimenta pupillo lite pendente sunt à tutore præstãda.*

100 *Alimenta ne præstet pupillo sui copiam non faciens tutor, vt suspectus remouebitur.*

101 *Instrui facere pupillum, & bonis moribus ornari, mercedes que præceptoribus soluere tutor debet.*

102 *Alimenta de suo pupillo tutor præstare non tenetur.*

103 *Alere nõ potest matrem pupilli nisi valde egenam si diues pupillus sit.*

104 *Alimentorum pupillo prestandorum causa non potest tutor alienare proprietatem bonorum.*

105 *Alimentorum causa proprietas alienari potest si alioquin pupillus fame necaretur.*

106 *Alendus si sit alimenta daturus proprietas distrahi potest.*

107 *Alimentorum causa proprietas vendi potest si rei domini in nistri sint alendi.*

108 *Quantitas certa vbi ex fructibus certi fundi præstari debet si ex eo non percipiatur, ex alijs bonis percipi debet.*

109 *Alimentorum causa proprietas alijs causis vendi potest, vt ibi.*

110 *Alendus à pupillo non est tutor nisi non haberet aliũde.*

Pupillus vbi debeat educari, & qualiter.

111 *Confiteri tenetur tutor debitum liquidum per modũ iurisditionis contentiosæ.*

112 *Edere tenetur inuentarium, & librum tutor, his quorum interest.*

113 *Editione prędictorum non facta iudicium nullum est.*

114 *Edi inuentarium integrum quando debeat.*

115 *Appellare tenetur tutor, & appellationem prosequi in causa pupilli finita tutela.*

116 *Appellare, & prosequi tenetur tutor redditis rationibus, non etiam instrumentis; vel è contra.*

117 *Appellare omittens, & prosequi tenetur ad interesse pupillo iuramento in litem liquidando.*

118 *Colono stare tutor tenetur.*

119 *Iurare tenetur tutor, & in defectum probationum iuramentum parti deferre.*

120 *Iuramentum affectionis tutor subit.*

121 *Iurans reus ipso iure pupillo præiudicat.*

122 *Iurat in litem tutor in causa minoris.*

123 *Iuramentum aduersario pupilli tutor solus deferre nequit nisi probationibus omnibus pupillo deficientibus.*

124 *Iuramentum pupillus cum tutore defert indistinctè.*

125 *Contrarium tenent Moder. Paris. ibi citati.*

126 *Iurare de veritate tutor, & curator non cogitur.*

127 *Iuramento partis standi tutor pacisci non potest & n. 246.*

128 *Iurans tutor non repetere bona pupilli non obligatur.*

129 *Iuramentum tutoris, & curatoris in contractu positum non obligat minores.*

130 *Iuratoriam cautionem tutor minime præstat.*

131 *Iurare in litem non potest tutor non informatur.*

132 *Iurari de calumnia non potest pro duobus in iudicio collitigantibus, licet pro vno pupillo tutor iurare teneatur.*

133 *Iuramentum iudiciale non potest à iudice deferri pupillo.*

134 *Negligens administrare tutor ex quo se datum scit suo periculo cessat.*

135 *Diligentiam maiorem tutor circa bona pupilli quam circa sua adhibere debet.*

136 *Contrarium tenent ibi citati.*

137 *Negligentia tutori non imputatur res suas non pupilli saluare potuisse probanti.*

138 *Negligentia non dicitur in tutore qui sua preciosioram pupilli bonis prætulit, ac saluauit.*

139 *Negligentia à debitoribus exigendi qui non soluendo fiant tutori nocet.*

140 *Negligentia in exigendo multis casibus non obest tutori.*

141 *Negligentia non adscribitur tutori nomen debitoris non exigenti, in cuius exactione plus credito fuisset impensum.*

142 *Negligentia si plus fuisset impensum non nocet etiam si fuisset obtentum,*

143 *Prorogare tempus debitori tutor potest; quamuis teneatur si tempore prorogato non soluendo debitor fiat.*

144 *Debitore non soluendo effecto statim accepta tutela tutor minimè tenetur.*

145 *Nomina debitorum non tenetur accipere pupillus pro non soluendo effectis, nisi aliud tutor non haberet.*

146 *Negligentia exigendi in tutore cessat eius culpa cessante puta quia non sit redditum ius.*

147 *Nomina debitorum quæ finita tutela non constat non esse soluendo pupillus recipere tenetur.*

148 *Periculum casus fortuiti puta dococtionis bancherij est pupilli,*

149 *Periculum casus decoctionis prædictæ spectat ad tutorē si eiusdem culpa præcesserit.*

150 *Negligentis autoris vel factoris causa tutor tenetur.*

151 *Negligentia tutoris curatoris, & pro tutoris eis obest.*

152 *Citandi sunt debitores minorum per tutores, & curatores.*

153 *Exigere cessantes tutores, eorum periculo cessant.*

154 *Exigere à se ipsis tutores debent.*

155 *Debitum tutoris ex alia causa in tutelæ iudicium deuoluitur.*

156 *Debitum in diem aduenientem tutela finita non prius exactum per tutorem ei non imputatur.*

157 *Nominibus debitorum præscriptis, vel non soluendo tutoris culpa effectis eiusdem periculo cedunt.*

158 *Negligentia tutoris lata culpa, censetur & mortale peccatum siue ab alijs, vel à se ipso non exigat, & damnum iuramento in litem liquidabitur pupillum.*

159 *Restitutionem petere tenetur tutor aduersus moram pendente iudicio alias ad interesse tenebitur.*

160 *Mercedes magistris pupillorum soluere sine iudice tutor potest.*

161 *Mercedes soluere magistris nequit vbi pupilli qualitas non esset talis, vt alicuis disciplinæ causam daret.*

162 *Mercedes, & hi sumptus arbitrio boni viri faciendi sunt*

163 *Redimere bona alijs obligata totor debet si pupillo expediat.*

164 *Ædificia de formata reficere tutor debet alioquin pupillo tenebitur ad interesse.*

165 *Sumptus pupillo non expedientes tutori imputantur,*

166 *Modum, vel conditionem contractui minoris adiectam implere tutor debet alioquin ad interesse minori condemnabitur.*

167 *Canones, & census tutor soluere tenetur alioquin ad interesse pupillo tenebitur.*

168 *Soluens indebitum scienter ad interesse pupillo tenetur tutor iuramento in litem liquidando.*

169 *Electio datur pupillo si ex contractu à tutore inito damno affectus sit vel in integrum restitutionem petere, vel ad interesse contra tutorem agere.*

170 *Restitutio in integrum non datur minori cui contra tutorem plenes accursum est.*

171 *Contrariu intenent ibi citati.*

172 *Distingue, vt ibi.*

173 *Negocia pupilli celeriter per se vel alium tutor expedire tenetur,*

174 *Pupilli vitam ab iniurijs, & criminibus seruare tenetur,*

175 *Administrare cogitur tutor preuio iuramento satisdatione, & inuentario.*

176 *Administrare non compellitur tutor qui per se, vel alium gerere cœpit.*

177 *Acquirere omittens dolo lata culpa vel leui cum posset pupillo tenetur,*

178 *Negans pecunias pupillares habere, conuictus de mendacio legitimas vsuras pendet; quòd si id negauerit ne pupillos alat ad grauissimas tenebitur.*

179 *Negligentia comissa per tutorem in pluribus de quibus ibi tenebitur vbi etiam de non implente conditionem vtilem pupillo.*

180 *Negligentiæ in rebus alterius prouinciæ tutor tenetur nisi alium tutorem ibi constitui curauerit.*

181 *Negligentiæ tutoris alterius prouinciæ alterius tutor tenetur.*

182 *Negligentia tutori à die creationis imputatur licet appellauerit, & appellatio iniusta fuerit declarata.*

183 *Gerens antequam tutor esset tenetur si postea pro tutore gesserit.*

184 *Negligentiæ tenetur tutor quousque negocia pupilli gesserit tametsi in nullo actu authoritatem interposuerit.*

185 *Actor si constituatur alter tutor alio impedito, vel absente tenetur,*

186 *Amissis instrumentis creditorum pupilli dolo vel culpa tutoris, tutor tenebitur.*

187 *Fructibus non venditis sed consumptis interesse quāti plurimi præstabit tutor quos tutores, & curatores sine decreto vendere possunt.*

188 *Negligentia mandatarii tutor tenetur.*

189 *Pretio iniusto vendens tenetur tutor.*

190 *Soluere omittens à creditoribus interpellatus tutor ad interesse tenebitur,*

191 *Restitutione non petita aduersus moram in soluendo commissam ad interesse pupillo tenetur.*

192 *Negligens tutor alys casibus tenetur, vt ibi.*

193 *Fortuitus casus, & fultum cedit damno tutoris intellige, vt ibi,*

Suspectum contutorem non accusans tenetur.

194 *Negligentiam excludit tutor bona fide probando.*

195 *Negligens sex mensibus exigere ab his qui sunt soluendo non dicitur in culpa lata.*

196 *Amissio rerum ex populari seditione non imputatur tutori,*

197 *Negligens non dicitur tutor nisi se tutorem fuisse, sciuisse probetur.*

198 *Negligentia tutoris cessat, quando ex iusta causa excusatur.*

199 *Negligentia tutoris cessat in his quæ accidunt finita tutela.*

200 *Negligentiæ tutor non tenetur, quando post obitum pupilli nomen debitoris desiit esse soluendo.*

201 *Mater quæ filio pupillo minus idoneum tutorem*

dari

dari petijt non tenetur, nisi tutelæ decreto matris periculo cedere expressum fuerit.

202 *Remotus vti suspectus non tenetur ob periculum fortuiti casus futuri.*

203 *Excusati tutoris periculo non cedit mala tutelæ gestio.*

204 *Negligentia aliarum rerum non imputatur tutori certæ rei.*

205 *Negligentia cessat in tutore alijs casibus, vt ibi.*

206 *Negligentiæ, & mali exitus non tenetur tutor qui cum coniunctorum pupilli consensu vel consilio quid egit.*

207 *Negligentia tutoris cessat hæreditate non dum adita.*

208 *Negligentia non adscribitur tutori inutiliter dato si administrationi se non ingesserit; ignorans se datum excusatur; & quando teneatur qui non gessit*

209 *Dolo lata, & leui culpa tutores tenentur.*

210 *Leuissimæ culpæ tenetur tutor qui benè, & diligenter rationem reddere promisit infra n.221.*

211 *Male gerens tutor extra ordinem punitur.*

212 *Dolo versari, ac pœna falsi teneri eum qui falsò tutorem se asseruit.*

213 *Fortuitus casus ad tutorem spectat si culpa præcesserit.*

214 *Testatorem tutor non potest ad sibi relinquendum inducere, quod pupillo relinquere volebat.*

215 *Latæ culpæ non etiam leuis hæres tutoris tenetur, lim. vt ibi.*

216 *Dolus tutoris si debitor soluendo non sit non datur nisi vt ibi.*

217 *Culpæ leuis tutor non tenetur si in emptione prædiorum capsio interuenerit.*

218 *Negligens tutor in exigendis creditis pupilli de dolo & lata culpa tantum modo tenebitur.*

219 *Culpæ leuissimæ tutor non tenetur.*

220 *Contrarium tenent ibi citati.*

221 *Culpam leuissimam tutor præstat qui bene, & diligenter rationem reddere promisit, & supra n.210.*

222 *Culpæ leuis tutor, eui in testamento liberatio relicta fuit non tenetur.*

223 *Culpam leuem tutor præstat cui liberatio relicta fuit si ante sibi decretam administrationem authoritate propria administrauit.*

224 *Culpam latam, & dolum dumtaxat præstat tutor ratione pecuniæ amissæ, & non quæsitæ.*

225 *Culpæ latę tutor tantum tenetur si nomina debitorum pupilli culpa tutoris non soluendo facta sint,*

226 *Culpæ non tenetur tutor quoad gesta de consilio, & interuentu matris, & consanguineorum pupilli.*

227 *Doli præsumpti non tenetur tutor cui liberatio relicta fuit, sed veri tantum vbi etiam quomodo verus probetur.*

228 *Culpa tutori non potest adscribi qui coram iudice cōtraxit amicorum, & coniunctorum pupilli interueniente consensu.*

229 *Culpa leui tutor versatur sua bona pupilli bonis præferens.*

230 *Heredes tutorum de leui culpa non tenentur.*

231 *Dolum dumtaxat ille præstat qui tutor esse non poteras, vt minor.*

232 *Nomine tutorio non tenetur tutor nisi ex actis nomine tutorio.*

233 *Conueniri tutor non potest nisi de gestis tutela durante, licet tutor cum pupillo toto tempore pubertatis habitasset.*

234 *Omissorum causa tenetur tutor quādo alius gesturus fuisset.*

235 *Omissorum causa tenetur qui initio accessit animo gerendi omnia.*

236 *Latam culpam tantum tutor præstat qui prædia minus idonea emit.*

237 *Dolus, & culpa non præsumuntur: lim. vt ibi vbi etiam de minore muliere, & rustico.*

238 *Culpa tutoris pro et quod ad pupillum peruenit in quo pupillus locupletior factus sit tenebitur pupillus licet tutor soluendo non sit.*

239 *Curator bonorum præsertim inuitus culpam non præstat.*

240 *Iuramentum decisiuum tutor deferre potest, prout & pupillus cum tutoris authoritate.*

241 *Iuramento decisiuo si minor læsus sit restituetur.*

242 *Iuramentum decisiuum non præstat tutor, nisi probationes deficiant omnes.*

243 *Iuramentum decisiuum, vt omnibus probationibus deficientibus præstari possit qualitas deficientiæ huius probari debet.*

244 *Iuramentum decisiuum recusari posses si litem tutor sponte mouisset.*

245 *Iurare in litem non potest tutor nec alius non informatus.*

246 *Iuramento partis standi pacisci non potest tutor, & n.127.*

247 *Canones census, & onera tutores soluere tenentur; alioquin pupillo ad damna obstringuntur.*

248 *Pecunias pupillares ad honestum lucrum tutores collocare tenentur alioquin ad interesse, & damna pupillo condemnantur.*

249 *Pecunias quas tutor pupillo debet ad honestū lucrū ponere debet.*

250 *Pecunias pupillares collocare differens ob moram ad interesse tenetur.*

251 *Pecunias pupillares non collocans tutor si damna soluere nequeat extra ordinem cœrcebitur.*

252 *Interesse tutores soluere tenentur tutela etiam finita quousque reliqua sint restituta.*

253 *Interesse honestum tutoris heres etiam soluere tenetur.*

254 *Contrarium tenent ibi citati.*

255 *Pecunias pupilli mutuare potius quam ad honestum lucrum collocare dicere tutor non potest, & ita se excusare.*

256 *Pecunias pupillares in emptionem censuum extantiū in loco conuertere tutor tenetur, alioquin soluet interesse.*

257 *Vsuras vsurarum quas pro se tutor retinueris præstare debet.*

258 *Negligens exigere tutor ad damna, & interesse pupillo tenetur.*

259 *Electio minoris est prædia empta velle ex pecuniis pro emptione prędiorum depositis à tutore qui proprio nomine ea emit: vel pecunias cum inter esse consequi.*

260 *Pecunias pupillares si tutor fuerit negociatus suo nomine primum lucrum pupillo præstabit non quod postea ex rebus emptis cum pecunia inde extracta fecit.*

261 Pecunias pupillares habere si tutor negauerit ad alẽdos, pupillos de mendacio conuictus grauissimas pendet vsuras.

262 Vsuras soluit tutor pro contutore condemnatus qui vsuras soluit se forte contutorem suspectum facere supersederit.

263 Pecunias pupillares si tutor in emptionem prædiorum non conuerterit ad fructus tenetur laboribus & expensis deductis.

264 Vsuras præstat tutor etiam canonico iure.

265 Emens prædia minus idonea per sordes vel gratiam tutor tenetur.

266 Pecunias pupillares si tutor in proprios usus conuerterit propria authoritate usuris maximis subycitur

267 Pecunias pupilli tutori in suos usus conuertenti menses duo non laxantur.

267 Pecunias pupilli tutor in suos usus conuertens usuras centesimas præstat.

268 Pecunias pupilli si tutor in suos usus conuerterit vltra centesimas usuras extra ordinem punietur.

269 Pecunias pupillares capere potest tutor qui tantumdem de suo pro pupillo erogauit intellige vt ibi.

270 Pecunias pupillares tutor suo nomine fœneratus non tenetur uti conuertens in vsum suum.

271 Pecunias palam à contutorib⁹ accipiens usuras quas alij soluent pupillo soluere tenebitur.

272 Census vacabiles emere non potest tutor si non vacabiles pro alendo pupillo sufficientes emere possit.

273 Census vacabiles emere tutor potest quando pater pupill eme e solitus fuisset.

274 Census vacabiles emere tutor potest si pupillus diues sit.

275 Census vacabiles si pupillus diues sit pro modica summa emere potest.

276 Pecunias pupillares ad honestum lucrum collocari potuisse præsumptiua probatio sufficit.

277 Contrarium tenent ibi allegati.

Interesse quando sine mora & in illiquidis debeatur.

278 Pecunias pupillares in emptionem bonorum non impendens tutor, non tenetur nisi probetur venalia extitisse quę emere potuerit.

279 Pecuniæ pupillares ad honestum lucrum dari non possunt nisi in subsidium non extantibus bonis emendis.

280 Pecunias mercatori dare tutor debet qui minus dat.

281 Pecunias pupilli in suos vsus conuertens, tutor maius interesse præstat.

282 Pecunias ponens tutor penes mercatorem qui reputabatur idoneus tutus est, pro, ut si merces casu fortuito perierint.

283 Negligens exigere mortaliter peccat, & ad omnia damna tenetur.

284 Pecunias pupilli si tutor ad societatem officij in persona alterius dederit qui postea decesserit ad damna pecuniæ amissæ tenebitur.

285 Pecunias pupillares ad societatem officij si tutor posuerit non tenebitur si pater pupilli similiter ponere solitus fuisset.

286 Pecunias pupilli ad societatem officij ponere potest tutor magnatis.

287 Pecunias modicas ad societatem officij tutor collocare potest.

288 Pecunias pupillares in societatibus ponere tutor minimè potest nisi pater pupilli ponere solitus esset.

289 Pecuniam modicam non tenetur collocare tutor & n. 295.

290 Pecunias pupilli ad illicitum lucrum tutor ponere nõ potest, alioquin si principalis non restituat, tutor restituere tenebitur.

291 Pecunias pupillares ad collocandas tutori sex mentes dantur.

292 Pecunias pupillares si tutor non collocauerit non tenebitur quando pater pupilli collocare solitus nõ erat.

293 Pecunias pupillares non collocans non tenetur tutor, si ex eis æs alienum soluit, vel minorem à pensionibus liberasset.

294 Pecunias offerens tutor, & in loco tuto deponent ad vsuras non tenetur.

295 Pecuniam modicam tutor collocare non tenetur, & n. 289.

296 Pecunias non collocans rusticus ab vsuris excusatur.

297 Pecunias pupilli tutor liberatus à redditione rationũ non collocat, nec tenetur nisi quatenus locupletior sit effectus.

298 Pecunias non collocando tutor non tenetur ad interesse lucri cessantis, nisi merces præ manibus extitisse probetur.

299 Pecunias pupillares ex iusta causa non collocans non tenetur.

300 Pecunias quas tutor suo, & pupilli nomine ad trafficandum dedit pupilli non facit, sed eum lucri tantum participem facit, nec pupillo pecuniæ illæ restitui possunt.

301 Pecunias pupillares non collocans tutor nisi constet se tutorem sciuisse non tenebitur.

302 Pecunias suas non pupillares ad honestum lucrum si tutor posuerit minime pupillo tenebitur.

303 Pecunias pupillares non collocans tutor sed suas tenebitur nisi certum sit suas tantum collocare potuisse

304 Pecunias pupilli non ponens si de damno vitando agatur non excusatur tutor si suas collocauerit.

305 Lim. quando in necessitatibus pupilli erogauit.

306 Pecunias pupillares non mutuat fœnori tutor nisi pro necessitate pupilli, vel nisi tota pupilli substantia mobilis sit.

TIT. XVIII. CAP. I.
DE HIS QVÆ TVTOR FACERE DEBET SVSCEPTA TVTELA DE REGISTRO BONORVM.

1 Tutor gerere tutelam tenetur si legitime cõstitutus aut datus non excusetur Galganet de tutel. lib. 2. tit. 3. n. 1. & sequẽt. & iuxta proclama tenetur si bona pupilli registrare alioquin pœnam soluere debet Neuiza. conf. 17. n. 50.

TIT. XVIII. CAP. II.
DE MODO CONTRAHENDI.

2 Contrahere tutor tenetur iuris solemnitatibus obseruatis, & si ijs non seruatis contraxerit, actus nullus erit; caute tamen contraxisse præsumitur licet in contractu duorum vice minime fungatur. Paris. conf. 98. n. 28. 58. & 73. lib. 1. vide infra tit. 19. dicam in tractatu curatoris & in tract. de part. tit. qui possint pacisci vide infra

fra.cap.77. tit. 19. etiam si minor medio matris vel procuratoris contrahat. Paris.supra statuti solemnitates seruandas probat.

3 1.Lim. nam si pupillus infante maior existat non potest contra here sine pupillo cui authorari debet, sed cum illius interuentu contrahere eique authorari debet vrg.l. potuit.C.de iure deliber.& habetur tot.tit.ff.& C de authorita.tutor.Soc.conf. 25.n.45.lib.1.Gomez.de restitutio.minor.n. 1. vide infra tit. 19.n.3716.

4 Contrarium tenet Castr. in l restituta. §. pupillus. n.1.versic.alij etiam contractus. ad Trebel. per l. post mortem. §.1. quand.ex facto tutor & l.cum qui §.si actori de const.pecun.Ceph.conf.316.n.31. Paris.conf 90.n 38.lib 1.Surd.dec.297.n.5. Alba. conf 205. Rim Iun.in §.2.n.9.Instit.quib.alic. licet vbi iuribus probat & immobilia etiam alienare posse seruatis seruandis.

5 1.Amp vt si absque pupilli infante maioris contraxerit puta societatem contrahendo non censeatur pupillus ratificasse contractum ex eo quod rationem d societatis sibi reddi petierit eam vocando societatem quia hic actus indifferens est, ac negociorum etiam gestor rationem reddere tenetur l.2. in fi.& tot.tit. de nego. gest. prout, & qui gessit pro tutore l.1. in princ.& §.pro tutelæ de eo qui pro tutor. Soc d.n.45.

6 2.Amp vt pupillus maior effectus non teneatur d. contractui stare, & eum approbare nisi quatenus ex illo fuerit effectus locupletior l.si pupilli.de nego.gest. Soc.d.n.45.

7 Contrarium tenet Paris.conf.99.n.38. lib. 1. Surd. decis.297.n.5. Alba.conf. 205. Burs. conf. 177. n. n.34 & seq.

8 1.Amp.2. opinio. contrariam primæ limitationi posse tutorem contrahendo verba obligatiua, & executiua ad minorem referre.de cõi. Port.in §.al teri.n.17.Instit.de inut. stip. Gab. de verb. oblig. concl.1.n.106.& Matt Cuno. de pact. lib. 1. cap. 20.n 49.

9 2.Amp. vt etiam tutela finita perseuerans in administratione pupillo stipulari possit Gab. supra. n. 107.Cuno.supra.n.58.& actio pupillo seu adulto acquiratur l.4.C quando ex facto tutor. vbi Salic.

10 1.Lim.2.opi.contrariam primæ limitationi non procedere nec alienare posse immobilia bona minoris sine decreto, & alijs solemnitatibus a legibus requisiti in alienatione bonorum minoris si minor ipse alienaret l.1.de reb co.& 2. l. lex. quæ 22.C.de a lmi.tuto. vbi.Doc. Paris.conf 98. n. 34.. & seq.lib.1.& conf.99.lib. 1. Plo. de in litem. iurand.n.198 versic.scias ergo. & secundum posteriorem impressionem §.5.n. 1.& seq.vbi casum vtilitatis vel necessitatis puta ob æs alienum per minorem soluendum l. ob æs & tot tit.C.de præd. minor.l.magis puto & tot.tit.de reb.cor.l.non solum C.de præd.minor.decretum Iudicis d.l.non solum. d.l.magis puto.& l 1. de reb.cor. præmissa inquisitione cum iudice an æs alienum, vel iusta causa subsit & an extent. nomina debitorum, & mobilia,quæ prius alienari debeant;vel immobilia,quę cum minori pupilli vel minoris dispendio, per tutorem vel curatorem distrahi possint, immobilia minoribus magis vtilia reseruando, & iudici notario ac tutori quod sit facta ista inquisitio non credetur, nisi de ea constet præcedens aliud publicum instrumentum d.l.magis puto.Cur. Iun. conf. 29.Plot.supra, & prius quam alienentur sub hastari debent, & in locis publicis cedulæ affigi declarando quod plus offerenti dabuntur Bar.in l.ait prætor. §.sed hodie.& ibi Bal. de minor. Plot. supra n.2.Borgni.de tutor.n.130.Simon. de decret. lib.2.tit.6. n. 16. & alia plura requisita congessit tit. 1. lib. 1. vbi n. 45.post Paris. supra. Rol. conf. 99.n.6. lib.1.& alios inquit iudicis pronunciã declaratoriam requiri mobilia non extare, nec verbis narratiuis instrumenti standum esse ea non extare centinentis Borgni. decis. 46. n. 353. & seq. lib.1.vbi idem de bonis ecclesiæ, & immobilia non posse sine decreto alienari Soc. Iun. conf. 81. n.2.& seq.lib.1.Peregri.conf.71.n.26.& seq lib.1. vide infra tit.19.cap.7.& si absque causa legitima alienauerit contra ipsum in litem iurabitur Crau. conf 286.Fanuc de in lit.iuran. part. 2. memb. 2. n.33. Gratia.discep.644.n.11.17 & non posse tutorem alienare nisi ex causis a iure permissis alioquin non prabere iusta causam possidendi l. non omni. ubi glo.& Sali.c.C. de administrat. tuto. vide infra tit. 19.n.174.& seq. nec minori alienare permittitur l.4.C. de præd. minor. non alien. vbi glo.& Doc. nec etiam cum curatoris authoritate immobilia alienare poterit minor nec mobilia quæ possint seruando seruari l.lex.quæ tutores 22. C.de admi.tuto. Sanch. de matrimo. lib.6. tit. 38. n.6.vbi idem si minor curatore careret. Rim. Iun. conf.5.n.37.& seq.nec.minor sine iusta causa alienare potest etiam cum decreto quominus nulla sit alienatio. Alba.conf.187 causa tamen præsumitur ob decretum etiam non expræssa ex cõi conf. 226.n.20. nec pupillus sine tutore, & decreto sua bona hipothecare potest Neguz.de pigno. 3. mẽb. 2.part.n.48 & causæ cognitio adhiberi debet si. minoris immobilia distrahantur, vel a quolibet curatore l.si prædia de reb.cor. Cancer. var. resol. tom.1.c.7.n.121.vbi de annuis redditibus perpetuis vel ad longum tempus Rot. dec. 410. coram. Buratto.

11 1.Amp.d. primam. lim secundæ opinionis prædictæ. vt d. solemnitatibus non seruatis, & alienatis immobilibus si extent mobilia, alienatio ipso iure nulla sit nec restitutione indigeat minor quãuis eam, & rem cum fructibus petere satius sit Ias. in l. iusiurandum quod ex conuentione §. pupillus.de iure iuran. Neuiza.conf.85.n.12.& Simone. de decret.lib.1.tit.1.n. 46. cautiùs est petere declarari nullum contractum minorem ad obseruantiam non teneri,& rem cum fructibus restitui.Plo. supra.n.8.& Rim.Iun.conf.5.n 41.late Surd.conf. 115.per tot. nec emptor præscribet si pupillus sine tutore vendiderit l.3.C.de autho.præstan. vbi glo. & salic. si emerit ut res minoris secus si tamquam maioris bonafide l.1.& ibi Doc.C.si quis ignorans rem minoris esse nec fructus etiam minor rem uendicans recuperat à bonæ fidei possessore l. 2. C. eod.ubi Doc.& l.3.à secundo etiam emptore vendicari nisi præscriptone sit munitus & l.4.vbi emptem

tem à donatario minoris si bonæ fidei sit longo tẽpore possidens præscribere, & ibi Doc. post quam scilicet minor fuerit effectus maior C. eod. & l. 2. C. si maior fact.alien.fact.fine decre vbi non vendicari si bona fide præscripta, sit vel ratificata sit alienatio. Viui.dec. 138.n.48. vbi res minoris & ecclesiæ immobiles non posse alienari nisi mobilia quæ prius alienari debent, & nomina debitorum mobilibus deficientibus, non extent per auth. hoc ius porrectum C. de facr. fan eccle & licet tutori etiam inuentarium producenti credatur alia non extare ex cõi tutius erit inuentarium exhibere. Rui.conf.91. n 3 lib 5. & non præscribi Surd.conf.276.n.22.Rota dec. 72.n.3. nouis diuers.par.5.& ecclesia etiam rem cum fructib.recuperat, si possessor malæ fidei fuerit; alias à die litis contestatæ,& compensat fructus præcij recepti nisi probata versione in vtilitatem ecclesiæ quæ probabitur ex vero simili.§.375.d.par.5.

12 2. Amp.vt contra tutores,curatores,prælatos,hospitalium, & aliorum piorum locorum rectores, sine iusta causa, & absque solemnitatibus à legibus requisitis, immobilia minorum alienantes, in litem iurari possit, & iure iurando probabitur rerum quantitas fructus, & interesse ac estimatio in quibus alienantes condemnari debent, in dolo namque esse dicuntur contra legum interdicta cõtrahentes l. quemadmodum in fine. C. de agricol. & censit lib. 10. Ancharan conf 316.col.1.& seq. Dec.conf.178.col.2.versic.& casu. Soc. conf. 46. col.2.versic.circa secundum lib.1. per l. tutor qui repertorium, & ibi Docto. de administrat. tutor. Rui.conf.20.in fine lib. 5.Plot d.§.5.n.3.& seq.vbi etiam contra emptores nisi in bona fide essent, vel ij quibus ius ignorare permissum foret, vt miles, vel nisi administrator rem propriam esse dixisset, vel nisi aliter rei valor probari posset, vt per eum n.6.&7.Munnoz.de ratiocin.cap.16.n.24.vbi idẽ contra ementes.

13 3. Amp.vt non possit magnus fundus pro modico ære alieno distrahi l.magis puto § item prætor de reb.eor.l.& si fine §.1.de minor. Azo.in sum. C. de præd. minor. n. 4. versic. sed & illud. Affl. dec. 249.versic. quinto Meno. de arb. cas. 171. n. 21. Borg.de tutor.n.129.versic. quarto Rol. conf. 33. n.8.lib. 1. Neuiz.conf.85.n.2.Natt. conf. 162. Simone.d tit.1 n.52 Rim.Iun. conf. 5. n. 40. Caccheradec.171.n.20.Borgni.dec.46.n. 360. lib. 1. loquentes quando alia extitissent quæ vendi potuissent, nec census maior. debito constitui Rot. dec.410 coram.Bursat.

14 1. Lim. non procedere quando æs alienum res alienata modicum excederet iudicis arbitrio. Natta.supra.n.5.Simon.supra.n.52. contra Bal. conf. 75.lib. 1.

15 4. Amp.vt iustæ causæ iustificationem teneatur per se facere tutor nec per procuratorem facere id possit, ac petere, vt decretum interponatur l. minorum secundum communem intellectum glos. ibi C. de præd. minor. vbi Bal. & Sali. Soc. conf. 131.sub.n.3.lib.4.Gram.conf.137.n.16. Rol. cõs. 33.n.21.lib.1.Simonc.d.tit.1 n.80.

16 5. Amp.vt rem suam minor alteri hipothecatam, nec eius tutor sine solemnitatibus alienare possint l.2.C.de pręd.minor. Vasq.de succes.creat.§.10. n. 72.lib 1 amp.19.Simonc.d.tit.5.n.34.

17 6. Amp.vt iuri hipothecæ immobilis rei non possit renunciare tutor sine solemnitate Cast.in l. cum hi.§.si uni n.5.de transact. Euer.in loco à contra it. ad distrai.versic.4.Simonc.supra.n.35.

18 1. Sublim.d.primam limitat.d.secundæ opinionis nam licet vt immobile alienari possint liquere debeat alia mobilia non extare quibus cum creditoribus satisfieri possit, illud tamen non procedit quando alia non extare notorium foret,tunc enim alia iudicis excussio non requiretur.Neuiz conf. 3. n.17.Rol.conf.99.n.12.lib. 1. Simon. de decre. d. tit.1.n.47. nec si decretum iudicis fuerit adhibitũ cum causæ cognitione,tunc enim hæc discussio facta censetur Rot dec.345.n.9.par.2.recentis.

19 1. Lim.nam licet notorium non indigeat probatione veritatis ipsius facti, debet tamen iudici ex actis constare notorium esse, nec notorij allegatio sufficit Rol.supra n.16.Simon.d.n.47.

20 2. Sublim.nam tutor non tenetur ferare solemnitates requisitas à statuto in contractibus cum minoribus initis, sed iuris communis solemnitates seruare sat est Bar. in l. apud. Iulianum.§ si pupillus, in fine ex quib.caus.in possess.eat. vbi Ang. & Cuma.in §.contractum.n.2. Alex.in l.3.§ si procurator.n.4.quod quisque iur. Paris.conf. 100 n. 10. lib. 1. Cepha.conf 316.n.35.579.n. 7. Rot. Rom. decis.678.n.3 part.1.recent limitans non procedere quando etiam proprio nomine se tutrix obligaret, & contra statuti solemnitates particularis seruare sat esse Rot.dec.36.n. 67. nouis diuerso.

21 3. Sublim.nam si creditor distrahere velit bona pupilli hipothecata sibi nõ tenetur seruare solemnitates, quas teneretur seruare pupillus si alienaret l.si pupillorum §.si pupillus de reb. eor. Bar. in l.Papinianus. §.sed nec impuberis n. 3. de in officio.testam.Guid.Pap.decis.31.n.6.Ceph.conf.316. n 36.

22 4. Sublim.nam ex temporis diuturnitate omnia solemniter acta præsumuntur in actu necessaria. Bar.& Ang.in l qui aliena. §. 1. de acqui. hæredi. Dec conf.222.n.9.Ceph.conf.316.n.37. sed multis modis lim. Gab.de præs.cõcl.2.Crau. de antiq. temp.& Masc concl.1322.

23 5. Sublim.non procedere in molendinis aquarũ periculo subiectis quæ super fluminibus meant ad instar nauium hæc enim sine solemnitatibus in alienatione immobiliam requisitis, cum mobilia censeantur distrahi possunt l. lex.quæ tutores C. de administratio.tuto. Ang. in l. non solum. in fi. de pet.hæred. Ripa.in l.quominus. n.126.de flumin. Tiraq.de retract.lignag. §.1.glo.7.n.92.Simoncel. tit.8.de decret. n.81. Redoa.de reb.eccl.pag.34.n. 13.Lup.in c per vestras. §.18.n.4.de don. inter iur. & vxo.pag.238.

24 1. Amp. in solo cohærentibus periculis fluminis subiectis, quæ sine solemnitate alienari possunt. Ang.& Fulgos.in l. non solum de petit.hered.Rip. d.n126.in fine Lup.in cap.per vestras. §. 18.n. 4. de donatio.inter. uir. & vxor. Fabian. de emptio. & vend. Q.4.princ.n.20.versic.nono quæro Rube. conf.

conf. 138. n. 2. inquiens neminem contradicere Tiraq. d. n. 02. Redoa. de reb. eccle. non alien. pag. 34. n. 14. Viui. dec. 22. in fi. Bertaz. claus x. glo 2. n. 5.

25 Contrarium tenent quia vltra causam quæ considerari, & ex eo deduci potest, quod molendina solo cohærentia periculis ex posita sint, etiam solemnitas requiritur Pinel. in l. 1. part. 3. n. 28. versic. ego non dubito C. de bonis matern. Valentin. Forster. in tracta. de successio. vbi in testa. lib. 3. cō cl. 3. lim. 1. Simon. de decret. tit. 8. n. 86. Gutierez. de tutel. par. 2. cap. 5. n. 61. Montan. de tutel. cap. 33. n. 176. Galganet. de tutel. lib. 2. tit. 21. n. 46. Munnoz. de ratiocin. c. 16. n. 31. Surd. de alim. tit. 8. priuil. 45. n. 4. nisi periculum esset in mora.

26 1. Subamp. primam opinio. procedere in bonis in montibus sitis quæ cū aquis diluuntur, nam & hæc cum mobilibus inter quæ computantur sine solemnitatibus alienari possunt Bar. in l. 2. n. 19. solut. matrimo. Alex. n. 3. lim. 10. in l. sciendum Ias. n. 2. lim. 5. qui satisda. cogan. Simon. de decret. lib. 3. tit 8. n. 83. post Pinel. supra n. 27.

27 2. Subamp. procedere in hortis Malorum aureorum qui sint in continuo periculo ob frigora hyemalia Bertacchi. in reperto versic. bonorum immobilium circa finem Simoncel. supra. n. 84.

28 3. Subamp. in bonis ecclesiæ inundationi vel huiusmodi periculis expositis quæ absque solemnitate alienari possunt à Prælato, Ang. in l. non solum. de petitio. hered. Lup. in cap. per vestras. §. 18. n. 4. de donatio. inter uir. & vxor.

29 Contrarium tenet Simonc. d. tit. 8. n. 86.

1 Lim. 2. nam sola ecclesia nullitatem allegat vbi alienatio nulla est Put. dec. 310. lib. 1. Cresc. dec. 1. loca. Ces. de Gras. dec. 3. n. 2. & 7. de sent. exco. Gonzal. reg. 8. canc. glo. 56. n. 95. & per tot. late probat actum fauore alicuius nullum, eo tātum volente nullum esse, & infert ad plura, & n. 97. Rot. firmasse, vt ecclesia post diutinam taciturnitatem & obseruantiam cēsus posse nullitatem allegare at census solutos non posse repetere. Rota, dec. 179. n. 6. nouis diuers.

30 6. Sublim. nam licet non valeat obligatio, & hipotheca rei minorum sine solemnitatibus in alienatione bonorum minoris requisitis, est tamē doli mali exceptioni locus quando illi pecunia ei soluta fuit qui sub pignore creditor erat l. si pupillorū. §. fi. de reb. cor. & § si prętor. Couar. variar. lib 2. cap. 16. n. 7. Simon. de decret. lib. 2. tit. 5. n. 23. & seq. idem dicens etiam si danti pecuniam minoris bona hipothecentur, valida est enim obligatio vt ius prioris creditoris ad sequentem transferatur si eamdem sortem sine grauioribus vsuris acceper t d. §. fi.

31 7. Sublim. non requiri, vt bonorum hipotheca ex causa facta sub eadē forma alienationis, & vēditionis bonorum fiat; etenim necesse non est subhastari Meno. de arbitr. iud. cas. 171. n. 32. & 33. Simonc. d. tit. 5. n. 16.

32 8. Sublim. vt si pignoris constitutio iussu præsidis facta sit ac distractum absque alio iudicis decreto subsistat l. 3. in princ. de reb. eor. quia hæ obligationes non a tutoribus, vel curatoribus, sed a magistratu procedunt Azo. in sum. C. quando decre. opus non est n. 3. Vasq. de successio. creat. tit. de testa. potest. §. 10. n. 78. versic. quarto lib. 1. Meno. de arbitrar. cas. 171. n. 71. Simonc. d. tit. 5. n. 27.

33 9. Sublim. non procedere in obligatione quam de proprijs bonis tutor vel curator fecit in contractu bonorum minoris inualido, quæ valida est l. sed, & si is. §. pignora C. depræd. minor. vbi Bal. Alberi & alij Dec. in l. cum principalis. vbi Cagnol. n. 9. de reg. iur. Alex. conf. 66. ad final. lib. 4. Paris. conf. 16. n. 112. 17. n. 22. lib. 2. Borgni. de tutor. n. 172. Menoch. de arbitr. cas 171. n 77. in fi. Simonc. supra n. 28. nam licet quando simpliciter non tenet principalis contractus fideiussoria, & accessoria etiam obligatio, nulla sit, secus tamen est quādo principalis respectiuè irrita est, velut fauore minoris Alcia. reg. 2. præsumpt. 5. n. 2. in fi & cœteri magis communiter, vt per Simone. supra. n. 29. & n. 31. non teneri probat quando se, & sua bona non obligauit.

34 1. Amp. etiam si tutor vel curator minori successerit nam licet minor potuisset alienationi factæ contrauenire non tamen tutor nec curator qui minori successit Crauet. de indemnitat. mulier. n. 14. & seq. & n. 21. Borgnin de tutor. n. 175. Simōcel. d. tit. 5. n. 30.

35 x. Sublim. nam si fundus minori fuerit pignoratus tutores, & curatores illum sine decreto vendere poterunt l. magis puto. §. si fundus pupillo de reb. eor. l. 1. C. de præd. minor. Meno. de arbitr. cas. 171. n. 73. Simon. d. tit. 5. n. 33.

36 1. Lim. non procedere quando pupillus, eiusue pater impetrasset possidere iure domini; d. §. si fūdus Roffr. de libel. part. 7. de S. C. Clementiam n. 3. Simon. d. n. 33.

37 2. Lim. non procedere quando pupillus ex causa damni infecti possidere iussus fuisset d. §. si fundus. Simonc. d. n. 33.

38 3. Lim. quando fundus alienus a pupillo bona fide possideretur tunc enim distrahi non potest d. l. magis puto. §. 1. Simonc. d. n. 33. in fine.

39 11. Sublim. vt quando creditor rem pupilli solemniter pignori recepit possit eam secundum ius commune, vel secundum conuentionem sine alia solemnitate distrahere Dec. in l. 2. C. de præd. minor. Alex. conf. 189. n. 14. & seq. lib. 7. Soc. conf. 8. col. 4. versic. sed ad hoc respondetur lib. 4. Capic. dec. 182. n. 11. Fabian. de emptio. & vendit. Q. 5. princ. tit. de solemnitat. in alienat. rer. minor n. 98. de communi omnium, & veriori Simoncel. d. tit. 5. n. 36. & seq. vbi idem de prædijs ecclesię.

40 12. Sublim. nam si bona minoris solemniter vendita fuerint, & emptor non soluat prætium, poterit tutor vel curator sine solemnitate soluere iustum præcium, & in vtilitatem minoris ponere, ac bona pro se retinere Bar. in l. tutor rerum. per illum tex. de administrat. tutor. Dec. in l. singularia. n. 9. si cert. pet. Gherard. sing. 57. Rauen. sing. 760. Ias. in l. filiusfamilias. §. Diui. n. 28. in secunda let delega. primo Ruin. conf. 41. n. 40. lib. 1. Simonc. d. tit. 5. n. 47. vide infra tit. 19. cap. 15. lim. 7.

Ecclesiæ autem bona alienari non possunt habita fide de præcio nec transit dominium, sed contractus valet

valet, & ex eo agi potest Bal. in l. inciuile. n. 2. & 3. C. de rei vendicat. Ias. in l. à Diuo Pio. §. sed si emptor. n. 7. vers. intellige. de re iud. Feli. in c. cum olim. n. 5. de off deleg. Goz. conf. 73. n. 33. Bertaz. claus. 38. glo. 1. n. 16. Rot. dec. 350. n. 14. par. 5. diuers. ex communi secus dicens si forma breuis Papæ in faciendo deposito seruata non esset, & interim dum non approbantur nullus probat, & à Papa nisi nullitates narrentur non reualidari n. 19.

13 Sublim vt licet minor prædia emens à maiore priuato hoc acto, vt quoad prætium solueret pignori obligata essent, non valeat hipotheca sine solemnitate l. 1. §. fi. & l. 2. de reb. cor Alcia. conf. 121. n. 2. Loffred. conf. 3. n. 2. Pinel. in l. 1. par. 3. n. 52. C. de bon. mat. Rota. dec. 328. n. 13. vbi tamen in emente à fisco secus probat par. 5. diuerso. Valasc. de iur. emphiteo. Q. 35. n. 4. secus est si iuramentũ fuerit adhibitum quia seruari deberet. Bero. conf. 154 n. 19. lib. 1. Simone. d. tit. 5. n 57. & Principis rescripto confirmari debet Surd. dec. 173. n. 23. & secus est etiam si ante rei traditionem ita conuenerit Neguz. de pig. 4. part. n. 34. & seq. vbi idem de pacto resolutiuo.

42 14. Sublim. quando alienatio bonorum minoris minus solemniter facta fuit ex causa necessaria tunc potest à tutoribus ratificari puta prætium recipiendo etiam non seruatis solemnitatibus requisitis Meno. de arbitr. cas. 171. n. 72. Rot. Rom. decis. 545. n. 7. & 8. part. 2. recentior. vbi etiam tutorem bonam fidem agnoscere teneri, & ex causa necessaria sine decreto tenet minoris bonorũ alienatio, licet ex causa in integrum restituatur. l. 1. C. de præd. & alijs reb. mino. sine decre. non alienand.

15 Sublim. nam actor à tutore constitutus ad alienandum potest alienare licet non sit res expressa alienanda Alex conf. 189. n. 7. & 8. lib. 7. Gratian. disceptat. 776. n 13. & 14. quod intellige si fuerit solemniter constitutus.

16 Sublim nam licet contra minorem non currat aliqua præscriptio ante pubertatem, & postea lõgi temporis x. vel xx. annorum non currat minori ætate vigente, & longissimi xxx vel xl. impuberi non currat adulto autem currat sed restituatur vbi cumque currit Guid. Pap. dec. 31 Ceph. conf. 161. n. 33. Rim Iun. conf. 350. n. 11. & non currat quãdo cum minore incipere debuit Decia. conf. 26. n. 22. lib. 5. Torniol. conf. 50. n. 23. attamen quando cum maiore cœpit, & cum minore pupillo etiam perfecta fuit pupillo curret ac adulto minor licet in integrum restituatur, nisi agatur de longissimo tempore hæc enim sui odio dormit Guid. Pap. supra n. 4. vbi Add. secus tenent si cum maiore cœpta cum maiore pupillo perfecta fuisset tunc enim cessat restitutio in integrum quæ daretur si cum pupillo minore perfecta esset ex Bar. in l. fin. C. in quib. caus. in int. rest. &c. n. 11. qui in præscriptione xxx. annorum vel maiori inquit contra minorem pupillum non currere, si vero maior pupillo existat, tunc præscriptio quæ cum eo cœpit, cum eodem finitur ac sine spe restitutionis currit quia est longa præscriptio quæ excedat ætatem XXV. annorum, & quadriennium quod datur ad petendam restitutionem in integrum; si verò cœpit cum maiore vel minore, & cum minore finitur, & tũc currit licet restitutio detur, & cum maiore cœptã currere contra minorem, & hæreditatem iacentem sine spe restitutionis in integrum Rol. conf. 10 n. 14. lib 2. de communi Surd. dec. 4. n. 16. Rota. dec. 346. n. 5. coram Caualer. vbi contra pupillũ, & filiumfamilias non currere, & pupillo, & filiofamilias non currere in patris potestate existenti quæ patria potestas durare præsumitur donec cõtra probetur Rot. dec. 171. n. 7. 8. par. 2. recentis. nec contra ecclesiam currere vita prælati durante licet hoc tempus non detrahatur si de solemnitate præsumenda agatur dec. 463. n 8. & Seraf. dec. 1027. n. 13. & 1085. n. 5. Odd. de prohi. alien. Q. 19. vbi ex communi res minoris alienari vetitas præscribi non posse vbi etiam quid quo ad maiores Viui. dec. 302. vbi extra iudiciali interpellatione in personalibus, & legitimæ petitione interrumpi, & si bona possideret non præscribi Rot. dec. 17. p. 2 recentis Med. dec. 6. n. 25.

Consuetudo tamen valet, vt pupillus sine solemnitatibus alienet Rench. de consuet n. 170. Gail. obs. 36. n. 4. lib. 1.

1 Lim. vt quibus casibus dictum fuit minores in integrum non restitui, hoc intelligi debere si ex capite minorum restitui petunt; secus si ex clausula generali si qua mihi iusta causa &c. quia in ius alterius successerint hoc enim casu omnibus datur probata læsione Bar. in l. Emilius. n. 5. de minor de communi Soc. conf. 112. in fi. lib. 1. & Eug. cõs. 95. n. 28. & seq quando nil cum minore gestum fuit, sed cum defuncto vbi etiam de hærede emphiteotæ qui cecidit Surd. cons. 226. n. 10. & seq. vbi de cõuentionali, & pacto recomperæ subdens non esse opus lesionem probare si constet tempus ad redimendum præfixum elapsum fuisse de magis communi Cag. in l 2. C. de pact. inter emp. & vẽd n. 219. & Ces. de Barz. dec. 107 n 33. Fab de Anna. conf. 68. n. 11. 12. Marescot. resol 98. lib. 2. Gratian. discept. 26. n. 24. & seq. Anch. Q. 59. lib. 1. vbi de infante, furioso, & Ciuitate Cabal. conf. 103. part. 1. dixi late in tractatu emptionum amp. 13. principali, & infra in eius limitationibus, & ignorantem in integrum restitui aduersus præscriptionem, quæ etiam ob malam fidem emptoris rerum minoris, ecclesiæ, & fundi dotalis sine solemnitatibus non currit Rot. dec. 573. par. 1. recentis. & 574. ecclesiam non restitui aduersus Laudum emo logatum ex capite nullitatis agendo, nec læsionis nisi enormissimæ habita ratione dubij Litis euentus.

Si præscriptio contra pupillum non currat vel retineat rei possessionem cum maiore communis, nõ currit etiam contra maiorem, & eam retinet l. si communem x. quemad. seru. amit. Gonz. reg. 8. cãcel. glo. 24. n 53. idem in indiuiduis probans.

Interrupta autem præscriptio, puta oblatione iudiciali citatione vel litis contestatione Mastril dec. 201. n. 26. vel si conuentionalis sit extraiudiciali interpellatione Cabal. conf. 123. n. 6. part. 1. & sola ciuili possessione, & possessione ab alio capta, & lite mota Rota. dec. 245. par. 1. recentis, & compromisso,

promisso, dec. 207. n. 9 part. 2. amplius non currit, vt ibi sola inquisitione formata, vel accusatione porrecta sine citatione. Bonacos. Q. in cri. verbo. præscriptio. sed si completa esset tempore citationis non interrumpitur, prout nec si possessor sententiam fauorabilem reportauerit Rota dec. 234. n. 22. par. 2. nec per acta nulla. Pereg. conf. 75. n. 100. lib. 4. nec iudicio moto à persona illegitima nec si actor succubuit Odd. cōs. 20. n. 8. & 11. & effectum malæ fidei litis contestatione inductum, absolutoria ab obseruatione indicij lata libelli ineptitudine, vel nullitate processus, perimi, nisi in libello, vel processu sit aliquid deductum, ex quo, ineptitudine libelli vel processus non obstante, mala fides in Reo induci potuisset. Cabal. cōs. 89 par. 2. ubi etiam non tolli absolutoria prolata ob non factas probationes per actorem post Capic. dec. 11. n. 8. & litis tempus deduci, quæ durat etiam post sententiam nisi perfectè executa, & interrumpit quando præscribens incorporalia impeditur, vti puta seruitute, & quando Papa contulit beneficium tamquam liberum pro tempore quo cappellania vt libera possessa fuit. Rot. dec. 276. n. 3. & seq. par. 2. recentis. citatione generali non interrumpi Bar. in l. fi. C. de vnna. excep. Bal. de præscr. Q. 4. 6. par n. 23. Tiraq. de retr leg §. 8. glo. 2. n. 3. Surd dec. 52. n. 4. sed contrarium tenet Bal. conf. 299. in fi. lib 2. Bar. sing. 201. Rauē. sing. 23. & habens intentionem fundatam iure cōi eā interrumpit per litem coram in competenti, & protestatione extra iudiciali apta inducere malam fidem quem non purgat cessio litis nec sentētia superueniens Soccin dec. 362.

TIT. XIX. CAP. III.
DE ACQVIRENDO PVPILLIS.

43 Tutor tenetur pupillo acquirere, quod si non fecerit ad interesse obligatus erit l. quicquid. C. arb. tutel. Piag de tut. r. Q. 19 n. 12. Bero. conf. 58. n. 3. lib. 3. Rim. conf. 315. n. 50. Redoa de reb. eccle. non alien. rubr. 1 de rer. ecclesiast. alienatio. n. 60. pag. 52. Euerard. in loco à pupil. ad eccle. n. 6. Granue. thorem. 8. n. 11. Cunno. de pact. lib. 1. cap. 20. n. 50. alioquin ad interesse teneri probat Gutierez. de tutel. part. 3. cap. 1. n 101. Rim. conf. 315. n. 21. Matt. Cuno. de pact. lib. 1. cap. 20. n. 50. Munnoz. de ratiocin. c. 19. n. 64. & posse ei acquirere glo. in §. ex his. Inst. per quas perso.

44 1. Amp. vt acquirens vel possidens aliquid quod ad ipsum administrationis ratione pertineat, pro pupillo acquisiuisse, & possidere censeatur. Natta. conf. 18. n. 19. Bero. conf. 58. n. 3. lib. 3. Paris. conf. 98. n. 18. lib. 2. vt si emerit ex pecunia minoris. Bar. & Alba. in l. si tutor. quando ex facto. tuto. & pro pupillo. expresse pupillo sine traditione acquiret Alba. conf. 572 n 4. & 5. secus dicens non expresso nomine pupilli. Surd. conf. 391. n. 30. vbi dominium & possessionem pupillo acquirere.

45 2. Amp. vt pupillo per actum fictum præcarij vel constituti possessionem acquirat. Bero. Q. 68. n. 6. licet non transferat. Capic. dec. 14. n. 11. de cōi omnium. Rot. Rom. dec. 93. n. 9. & seq. part. 2. diuers. vbi tamen reali traditione transferre dixi in pactis constituti lim. 21.

46 3 Amp. vt si nomine pupilli ex proprijs pecunijs tutor emat, totque fructus percipiat ad præcium ascendentes, rem pupillo sine prætij restitutione tradere teneatur cum fructibus quos præceperit vltra illud Bal. in rubr. C. de contrahen. emptic. Q. 15. Cremens. sing. 169. Gherard de Petra. S. sing. 31. Couar. variar. resolut. lib. 3. c. 4. n. 7. versic. decimo sexto. de cōi. Borgni de tutor. n. 254.

47 4. Amp. vt proprio nomine per tutorem ex pecunijs pupilli acquisita sint pupilli, quamuis si ex fructibus, vel prætio ex eis redacto, vel ex bonis minorum venditis percepto proprio nomine emerit, empta ad tutorem ementem pertineant, & ipsius sint, qui tamen præcium cum interesse pupillo restituere tenebitur. Bar. & Alba in l. si tutor quando ex facto tutor. Capra conf. 13. n. 2. 3. Crau. conf. 937. n. 4. de cōi. Felician. de Societa. c. 3. n. 40. & seq. si vero pro non tutorio vel curatorio nomine emerit bona ementis erūt tametsi ea emerit ex pecuniis redactis ex boni s minoris, quarum cum cœteris rationem reddere tenebitur. poterit tamen in subsidium agere minor contra d. bona rei vendicatione vel hipothecaria, Bar. & Bal. in l. si patruus. C. c om. vtri. iud. Capra. supra n. 4. Pacif. de Saluiano. i nterd. inspectio. 3. cap. 2. n. 585. editione secunda. Coua. in c. 1. n. 5. de testam. Meno. conf. 213. n. 66. & si tutor socius pupilli sit pro medietate, pupillo, quæ ret. Alex. conf. 37. n. 9. lib. 4. Pacif. supra. n. 591. & 614. vide supra tit. 17. c. 1. & infra tit. 18. cap. 15 amp. 10. & si ex pecuniis pupilli tutor vel curator suo nomine emerit, electio est pupilli rem emptam velle, aut præcium cum interesse l. 3. C. arbitr tute. vbi glo. & Doc. (vide infra n 277.) glo. in l. idemque qui pot. in pig. haben. & in l. si tutor vbi Bal n. 1. C. de seru. pig. dat. manu. Neguz. de pig. 4. memb. 2. part. n. 163. in fi. Rebuf de const. redd art. 1. glo. 14. n. 13. Med. de acq. rer. domi. glo. 2. part. 1. n. 185. Fac. cōtra. iur. lib. 12. c. 31. Manti. de contract. lib. 11. tit. 14. n. 2 sed hane electionem non habebit pupillus nisi tutor emerit cum pupilli pecunijs sed hipothecariam. Bal. d. n. 1. Cast. in l. interdum n. 7. qui pot. in pig. habea. Neguz. & Rebuf. supra Pacif. supra c. 4. n. 225. & 226. & in subsidium contra bona regressum habebit. Bar. & alij in l. si vt proponis C. de rei vendica. Meno. conf. 213. n. 53. & seq. Milan. dec. 9. n. 120. lib. 2.

48 1. Lim. nam in dubio ex proprijs pecunijs empter emisse censebitur, nisi aliud ex coniecturis constaret, nisi tutrix uidua esset. Capra. S. n. 5. & seq. Masc. concl 1164. n. 6. & 8. vbi ex Cuma. conf. 88. n1. & alijs probat emisse prǽsumi ex propria pecunia nisi nomine pupilli emisset & Alex. conf. 108. n. 6. lib. 1. & Moz. de societa. ord. 4 rub. n. 10.

49 2. Lim. vt emptio facta præsumatur proeo, cuius erant pecuniæ, si coniecturæ concurrant, & tunc illi dominium acquiretur Bal. & Castr. in l. multū C. si quis alteri vel Ond conf. 83. n. 94 lib. 1. ut puta si ei traditio facta fuisset, cuius erat pecunia Dec. conf. 543. n. 14. & 15. Ceph. conf. 460. n. 24. Manti. de contract. lib. 6. tit. 17. & quando proprio vel

vel pupilli nomine contraxisse præsumatur. Borg. de tuto.n.243.244. Meno.lib.3.præs.46.& 49.Felicia.supra Rota.dec. 121. coram Caualer. & socium ex pecunia sua emisse censeri,nisi adsint coniecturæ quod sint communes, & viri esse præsumi nisi adsint coniecturæ quod sint vxoris, viro emente nomine vxoris & afferente pecunia vxoris, Soarez.in tit.delas ganancias n.30.31. & coniecturis percipi ex cuius pecunia emptio facta sit.Rot.dec. 201.quas in elaris cessare ait part. 1. diuers. Moz. de socieτa. ord.4.sub n 10.Manti.de contract. lib. 6.tit.18.n.9.vbi de magis cōi Marta. dec. 127. Pisa pro nominandis etiam ex aliena pecunia empta irreuocabiliter ementi quæri, & interim alijs obligari posse, & ex pecunia dotali in subsidium vxori obnoxia esse & 132.

5. Amp. vt postquam tutor constitutus fuit procurare nequeat à testatore,vt sibi relinquat quod pupillo relinquere volebat, licet antea posset. Sali. & Albe in l.quicquid C arb.tut. Baec.de.decim tuto. c.2.n.29 Munnoz de ratioci.c.10.n 64. post Bar. in l.Titio.36.n 5.ad municipal. idem dicentem in quolibet alio hoc fieri operante vt scilicet pupillo eius cui aufertur, duplum præstare teneatur. Masuer.in pract.tit.de tut.cur.n.25.

6. Amp.vt si pupilli nomine emerit dominium, illi etiam ignoranti acquirat l.si procurator in fi. de acq.rer.dom.Senat.Dolan.dec. 141. n. 14. & si ex pecunia minoris præferatur etiam habentibus anteriorem expressam l.idemque qui pot.in pig. Molin.de contract.disput.356.n.9. Galg. de tuto. lib. 2.tit.37.n.12 Rip.in l. 1.n. 14.in pub.caus.pig.&c. Neguz.de pig 2.memb.5.par.n.19.& 4. memb. 2. par.n.163. Medi.de acq.rer.domi.glo.2.par. t. n. 185.Burs. cons.56 n.13. Pa cif. de salu. interd. inspect.3 c.4.n.223.alias 668.

50 1.Lim.nō teneri tutorē si ex pecunijs pupilli prędia non emerit,nisi constet adfuisse quæ potuerint emi. Cepha.cons.429.n.68. dicam infra hoc tit. cap.15.

51 2.Lim.non teneri pro pupillo negociari etiam si pater pupilli negociari solitus fuisset; si tamen negocietur,socij tutorisque personam repræsentat, ac pupilli nomine continuare censetur. Rim. cons. 300.n.71. Mase.de probatio. concl. 1398. n. 14. Magon.decis.Florent.1.n 49.iuncto n.43.

52 1. Sublim vt licet non teneatur negociari; negociationes tamen a patre pupilli cœptas perficere tenetur. Alex cons.132.n.14.lib.5.Cor. cons. 1. & 255.lib.1.Bertaz cons.crim.381.n.4.Bursat.cons. 133.n.22.Mago. d.decis.Flor.1.n.50. dixi in tracta societatum.

53 1.Lim d. Sublim. non procedere quando negocium pupillo damnum afferret Soc.Iun.cons. 148. n.33 lib. 1.

54 2 Lim.vt eas non possit pupillus sine tutoris authoritate perficere Cephal.cons.248.n.1.

TIT. XIIX. CAP. IV.
DE LITIBVS MOVENDIS SVSTINENDISQVE A TVTORIBVS.

55 Tutores litigare tenentur pro pupillo cum consilio tamen aduocatorum, ne in expensis condemnentur Bar. & alij in l. non est ignotum C. de administratio. tutor. Signorol.cons.76.n.8. vbi in expensis tutores non condemnari nisi de euidenti calumnia constet,quæ tamen non præsumetur. Dec. in c.repræhensibilis.n.7.de appellatio Barb cons. 62.n.7.lib 2.vbi etiam appellare teneri, & si bonam causam foueat expensas, litis & viatica repetere posse Manzi.de tutel.tit.quæ facere debe tutor. Q.3.tertiæ Q.princip.n.15.vide infra tit. 19. c.30.31.39.& tit.37.

56 1. Amp. vt lites incœptas etiā post tutelam finitam prosequi teneatur,alioquin ad interesse tenebitur l.Sancimus 28.C de administr.tutor. l. 1. C.vt caus. post pub.Butr. in cap non iustè.n.25.& 33.de procurator. Imo.in l.final.n.14.de appellat. iuramento in litem liquidando. Bursat. cons. 177. n.35.Ceph.cons. 382.n.19.& seq. vbi etiam actoriam durare. Alberi. de statut.lib.3.Q.34. n. 2. ex l.1.C.vt causæ post pubertat. adsit tutor & l. ita autem §. fi.de administrat.tutor. Cassane in consuetudin.Burgun.tit.desen.sans.rubr. 6. §. 4. n. 2. col.858. Borgni.de tutor.n.53 & seq. Menoch.cōs. 145.n.51.Galgan.de tute.lib.2.tit.5.n.13.ex l. ita autem §. post completum vbi Bar.de admi. tuto. l. tutor 29. vbi Bar. eod.tit.Gail.obs.96.n.5.6. lib. 2.vbi teneri etiam quousque in curatorem administratio translata fuerit teneri etiam curatorem adulto effecto maiori,nisi instrumenta ad causam facientia maiori reddiderit.

57 1 Lim.d.Ampliationem non procedere quando causa ob quam tutores litem cœptam prosequi tenerentur cessaret, vt quia tutores non essent magis le gales quam adulti, nec melius veritatem scirent, tunc enim litem per ipsos officio durante inchoatam prosequi non tenentur finito officio; sed eam adultus cum sui curatoris authoritate prosequi tenebitur; quamuis secus foret ubi causa subesset,propter quam aduersarij interesset quod causam tutores potius prosequerentur, quia tunc ad instantiam aduersarij nō possent ad prosequendū compelli Imo.in d.l.fi.n.14.versic.nota quod arg. à contrario sensu,d.l.

58 2.Lim.non procedere quando administratio in alium translata fuisset vt puta in curatorem Abb. in cap. ex parte. M.n.1.de appellat.

59 3.Lim.vel potius secus esse dicas in incœptis post tutelam finitam, tunc enim nec agere, nec conueniri poterit Franc. Marc.decis.99.n.3.& 4.lib. 2.

60 4.Lim.non procedere quando plus expendi debuisset, quam pupillus consequi valeret Garzias. de expens.cap.20.n.24. Viui.dec.228.n. 8. vbi idē de prælato. subdens quod si occidat occupatorem rei ecclesiæ,non fiat irregularis.

61 5.Lim. quando rationes reddidisset & instrumēta tunc pupillo instante prosequi non tenebitur, licet secus a duersario instante d.l.ita autem. §. fi. l. creditor.§.fin.de appel. Surd.cons.57.n.17. Galgā. d.tit.5.n.4.& 5.

62 2. Amp. vt lite mota contra pupillum,cum tutor defendere tenetur, quod si differat, vel recuset, ad omne damnum, & interesse ex eius mora, vel malitia procedens pupillo teneatur l. qui solidum.

§. etiam

§.etiam.de legat.2.l. fin.in princip. C. de administrat.tutor.Galganet.de tutel. lib. 2. tit. 5. n. 1. & 13.vbi etiam alioquin, tamquam suspectum remoueri posse,subdens in expensis condemnari posse, si succubuerit per. l.quoties.10. §. sicut autem de administrat.tutor.& l.non est.6. C. eod. Plo.de in lit.iurand.§.5.n. 21. Monta. de tutel. cap. 32. reg.9.n.79.Carpan. super stat. Mediol. cap. 34.n. 23. & seq. & indefensus, dicitur quando tutor, nõ fuit in iudicio, saltem in principio. l. si præses. C. quomo.& quando.iud.Mattes.sing.108.n. 7. Mastril.dec.73.n.9.10.vbi maxime procedere, si tutor. defensiones haberet, quibus propositis non succubuisset. Rui. cons.160.n. 31.lib.1. Thes. dec. 99.n.21. Guid. Pap. dec. 484. Ceph. cons 475. n. 24. Gratia. discep. 668. n 24. 25. & posse. tutor. vel curator. litem defendere potest, vel minori authorari. l. 1. §. 1. de admi.tut.

63 1. Subamp. tutores differentes, vel defendere recusantes, vt suspectos remoueri posse, cum iactura existimationis.d.l.fin. vbi glo.verbo.amoueantur. Montan.supra.Galganet.supra.Carpa. supra.

64 1.Lim. & declara. nam si tutor ante, vel post litem contestatam, demens, aut furiosus euadat, ita vt curatore indigeat, tunc dabitur ei curator à Iudice, coram quo lis vertetur auditis propinquis, vel actore, si voluerit. d.l. fin.§. sed, & si.Mõtan.supra n.80.

65 2.Subamp. vt vnus expluribus tutoribus testamẽtarijs, legitimis, vel datiuis causam defendere possit.l.1.C. si ex plurib.tutor. l.fin.C. de authorit. præstan præsertim alijs nolentibus, vel defendere non valentibus. glo.in d.l.1. verbo. noluerint, Montan.supra.n.82. & sequent.Galgan. supra. n. 11.quinimo aduersario reluctante, cum omnibus litigare alter tutorum eligi debet. Rot. Spirens. apud.Galg. dec.117.Ricci.collect.dec. 2303.

66 1.Lim.vel potius secus esse dicas, si de tutelæ dissolutione ageretur, vt puta, si pupillus se in arrogationem dare optaret, tunc etenim omnes interuenire deberent. Oldendorp. de sent. & re iudica. part. 2.n.34.

67 2.Lim. nam, si non ab ipsis sed à testatore, vel iudice tutela diuisa fuisset, non potest alter pro alterius administratione conueniri.d.l.fin.l.2.C.si ex plurib.tutor.l.tutores, qui de administratio. tutor.præsertim, si ad alterius Prouinciæ iudicia vocaretur.d.l.2.vbi glo. verbo.ad iudicia. Montan. supra.n.86.& 87.

68 1.Lim.2.Amp. non procedere, quando tutor ante litem contestatam obierit, vel conueniri posse desierit, etiam si tutor cauisset iudicio sisti, & stipulationi non obtemperauit; vel pupillus pubes factus sit, ante litem, contestatam. l. tutoribus. de administratio.tutor. l. fin. si quis caution. Montan. supra.n.88.

69 2. Lim. non requiri quod per se defendat, sufficit enim pupillo defendenti authorari. l. 1. §. sufficit. vbi glo. verbo. suscipiant. de administratio.tutor.Montan.supra.n.89.

70 1.Sublim. non procedere, quando pupillus, vel fari non potest, vel abest, aut in causa criminali, in qua pupillo tutor adesse debet. d.§. sufficit, vbi, glo. verbo, non possunt.l. clarum.de authorita. præstan.Montan supra.n.90. & sequent.

71 3. Lim. non procedere in lite iniusta, & calumniosa, etenim bonam fidem agnoscere tenetur. Montan.supra.n.93. & iniustam mouere non potest. Roma.cons.425.ante finem.versic.duodecimo subdens ab iniusta sententia appellare teneri.

72 4.Lim. vel potius secus esse dicas in contractibus, si pupillo obesse posse dubitetur, & an pupillo expediant.l.si tutor. ubi glo.verbo. non debet de authorita.tutor. Monta.supra,n.95. vbi etiam. quod ideo, non remoueatur.

73 5. Lim. nam lata sententia quæ in iudicatum trãsierit, tutor & curator minimè tenentur l. tutores. 40.§. tutores pubere. vbi glo. verbo. iudicatum de administration.tutor.Galgan. de tutel.lib.2.tit.5. n.6.7.

74 6. Lim. tutores, & curatores, non teneri quando puberes per se se causam defendunt, ac prosequi volunt.l creditor.28.§. fin. de appellat. Galganet. d.tit.5.n.8.

75 1. Sublim. nam adhuc potest minori litem suscipienti authorari tutor.l.1.§.sufficit. vbi glo.& Bar. de administratio.tutor. secus dicentes, si pupillus infans sit, tunc enim tutor litem suscipere debet. Galgan.supra.n.9.

76 7. Lim. non procedere quando ad alterum ex tutoribus, & eius partem defensio pertineret; tunc etenim alter tutor non teneretur.l.2.C. si ex pluri. tutor.Galganet.supra n.11.

77 8. Lim. non tamen teneri cauere.l.1.§.sufficit.de administratio.tutor.Galganet.supra.n.12.

9 Lim. quando mater solemnia, non impleuit, vel ad secunda vota transiuit; tunc enim uti tutrix cõparere non potest, licet vt coniuncta persona posset.Viui.dec.31. de quo vide supra n.568.

78 3. Amp. vt appellare tutores teneantur, & appellationem prosequi, & cauere ne instantia pereat, alioquin ad damna pupillo tenebuntur, & iuramẽto in litem locus erit. Plo. de in lit.iuran.§.5.n. 21. vide infra.cap.8. intellige, si bonam causam foueat.l. si bonam vbi glo.Bal. & Salic. C. de administr. tuto. nec potest appellationi renunciare. Bal. in l.fi.§.fi.n 4.C.de tempor.appel. Tiraq.in l si vnquam verbo.donatione largitus.n. 174. C. de reuo.don.Munnoz. de ratioci.c.24. n. 7. Alex. cons. 115.lib.5.vbi etiam minorem in integrum restitui cum distinctione de qua ibi.Crau.cõs.838.n.1.Cor. cons.274.n.4.lib.3.Boer.decis.285. in fi. vbi alios casus vide quib. procurator iudicium tenetur suscipere.Lader.Imo cons. 15. vbi quando in persona procuratoris iudicium possit instituti. & Soarez. cõi.opi.lit.C.n.76. & Villalo.lit.C. n. 53. Mastril. dec.226.Gratia.dec. 154. Tusc. lit. P. concl. 838. n.14.

79 4. Amp. vt cõtumaces eo ipso tutores fiant, quod non administrant etiam iussu iudicis non interueniente, lex etenim iubet.Franch.decis.662.n.12. & sequent. Gratian. disceptation. 409. n. 17. & 18.

80 5.Amp. vt durante tutela tutor iudicati conueniri possit, sed executio fiet in bonis pupilli, nisi tutor ex proprio dolo, vel culpa conueniatur.Fab.in

l. 1. C. quand. ex facto tutor, vel nisi obligationem in se animo nouandi suscepisset, vt per eum.

81 Contrarium tenet, Aretin. in l. si se n. 4. de re iud.

82 6. Amp. vt sententia contra pupillum, vel minorem indefensum lata sit ipso iure nulla, vt supra, tit. 13. cap. 5. amp. 13. Carpan. super stat. Mediolã. cap. 34. n. 28. & seq. vbi idem, si fauore minoris lata esset. Sed fauore minoris latam sine tutoris, vel curatoris interuentu, & indefensi valere. Veral. dec. 147. par. 3. Viul. dec. 37. n. 19.

83 1. Lim. non procedere quando minor iurasset, non contrauenire processui, vel sententiæ; tunc enim valida erunt, quamuis iuramentum de præsenti, vel præterito ei non obesset, quia auth. sacramenta puberum. C. si aduenę vendi. loquitur de iuramento de futuro. Gherard. de Petra Sãct. sing. 66. Carpa. supra. n. 26.

7 Amp. nouum opus nunciare teneri tutorio nomine, sicque alij alieno nomine gerentes. Bar. in l. 1. §. nunciatio. n. 17. & seq. quem sequuti sunt omnes. Ias. n. 3. & 4. de oper. nou. nunc. vbi tres conclusiones facit. primam, quod proprio nomine actus gestus censeatur, nisi ad dominum tantum pertineret actus, vel nisi mandatum speciale ad actum faciendum præcessisset; secundam, quod nomine proprio, & procuratorio expræsso, actus nomine procuratorio factus censeatur. tertium, quod pariã sint facere nomine talis, vel pro tali.

Lata autem sententia contra tutorem inhabilem, & illegitimè constitutum, non valet l. si tutor C. in quib. caus. in int. rest. non est. Maran. de ord. iud. par. 6. act. 1. n. 113.

Valida tamen erit minoris fauore cum procuratore illegitimo lata. l. non eo minus C. de procur. Vant. de nullit. ex defect. mand. n. 21. & sine curatore. Surd. conf. 9. n. 13. Greg. dec. 574. n. 3. Rot in Lucana succes. 21. Iunij. 1630 coram Ghislerio.

84 1. Lim. non tamen teneri tutorem, & curatorem satisdare, nec decreto pro pupillo promittere. l. decreto. §. si duobus. l. vulgo. de administrat. tutor. l. tutores. C. eod. Montan. de tutel. reg. 9. cap. 32. n. 30. & sequent. si agant, vel conueniantur. glo. in §. fin autem. verbo. per alium Instit. de satisdat.

85 1. Sublim. non procedere, si dubitetur esse tutorem, gestumue sibi commissum fuisse, vel actor sit à tutore constitutus, tunc enim de rato cauere tenetur. l. vulgo vbi glo. & Bar. de admi. tutor. glo. in l. 1. §. sufficit. verbo. tutores. eod. tit. Montan. supra. n. 32. §. fin autem. Inst. de satisd. vbi glo. intelligit circa procuratorem, si tutor, vel curator litem contestati sint.

86 2. Sublim. in cautione iudicatum solui, quam tenetur præstare tutor minorum bona obligando Monta supra. n. 33. etiam sine decreto per l. 1. §. sufficit. de administrat. tutor & l. fin §. defensionẽ, C. eod. sed d. iura id non probant, sed tantummodo iudicio sisti, causam pro pupillo instruere, & defendere, & propterea bona minorum obligare posse Nepos. à Monte Alba. de exap. art. 1. n. 13. Finita autem tutela finitur satisdatio iudicialis. l. tutor. 29. vbi Bar. de admi. tuto.

87 2. Lim. non procedere quando, non agerent tutorio neque curatorio nomine. l. 1. §. non denegari vbi glo. de administr. tutor. l. si quis. §. sed, & si qui dem. iud solui. Montan supra. n. 34. hoc enim casu stipulatio iudicatum solui, non committetur.

88 3. Lim. non procedere in tutore nulliter dato, de huius enim nullitate in quacumque parte iudicij opponi potest. l. non vtiliter. C. de eo qui pro tuto. Montan. supra n. 35.

89 4. Lim. non procedere quando tutor contra tutorem alterum pro ratione reddenda ageret tutela durante, quod ei permissum non est l. actus. l. sine hærede §. tutores. de administrat tutor. l. 2. C. eod. l. si non. C. de suspect. tutor. Monta. supra. n. 36.

90 1. Amp. etiam, si contutor relegatus esset, & enim tutor manet, licet eius loco actor, vel curator detur. d. §. tutores. vbi glos. verbo. non posse. Montan. supra. n. 37.

91 1. Sublim. nam nisi cum eo administrationem contutor communicet, vel, si non ex fide curam, & tutelam gerat, possit ac debeat à contutore suspectus accusari, alioquin ipso iure tenebitur. d. l. actus. l. etiam. l. tutores. qui post. §. tutor. l. Æmilius. de administrat. tutor. l. 1. C. si tutor. vel cur. nõ gesser. Montan supra n. 38. & 40. subdens alioquin eius ratione ad vsuras teneri ex. d. l. etiam. vbi glo. verbo. imputabitur.

92 2. Sublim. non procedere quoad hæredem contutoris, quem conuenire tenetur, alioquin ad damna obligatus erit. d §. tutor l. 2. §. tutores. C. de tut & curat. qui, non satisdede. Monta. supra. n. 39.

93 5. Lim. non tamen teneri subministrare sumptus litis pupillo contra se ipsum. l. Imperatores. de tut. & ratio. distrahen. Monta. supra. n. 158. intellige rebus suis pupillo per tutorem restitutis, & ratione reddita, tutela finita sic. loquitur. d. l. Imperatores. nec alias tenetur contra se litis expensas subministrare. Rot dec. 413. n. 5. diuerso. vbi loquitur de rustico litigante cum communitate, ideo collectas imponente, vt non teneatur contribuere, nec canonicis litigantib. cum portionarijs ex maisa cõi, expensas detrahi licet; secus sit vbi. Ciuitas litigaret cum ciue quia collegium totam, Ciuitatem repræsentat, & vbi canonici, & portionarij facerẽt vnum corpus portionarii pro necessarijs tantum, non pro voluntaria nec pro iniusta, ex Feli. in c. cũ omnes n. 17. de const. & Ias. in l. iuris gentium. §. hodie n. 8. fal. 7. de pact. qui latè agunt, quando maior pars minori præiudicet; de quo vide infra. tit. 19. n. 305, nec potest, si de interesse singulorum agatur. Rot. dec. 573. coram. Buratt.

94 6. Lim. non teneri tutorem contra sibi coniunctũ litem pro pupillo suscipere. l. humanitatis. C. de excusat. tutor. Roman in l. si verò §. de viro n. 39. alias. 83. versic. sexto probatur solut. matrimo. Alcia. de verbo. signif. lib. 1. n. 70. Montan. de tutel. cap. 35. n. 10.

95 7. Lim. nam debet in lite de pupillo facere mentionem, vt hoc respectu pupilli doli capacis excommunicatio tutori obstet, Ancharan in cap. accessionum 42 col. 17. n. 11. versic. quid si excomunicatio de reg. iur. in 6. Gratia. discep. 401. n 3.

96 8. Lim. vt si tutor pupilli causã agẽs iustã litigãdi causam habuerit, etiam si succumbat, expensas repetat à pupillo, quia sufficit, si ex bona fide fecerit.

l. quo-

l quoties. §. sicut. de administrat. tutor. l. 3. §. sufficit. de contra. actio. tute. l. sumptus. C. de administrat. tutor. & sufficit vtiliter gessisse, & si effectum non habuerit. l. sed an vltro. §. 1. de nego. gest. Rebuf. de expens. art. 1. glo. 1. n. 56. pag. 443. Cepha. cons. 429. n. 26. 27. & quando de suo tutore expensas soluere teneatur (dicam infra. tit. 41.) Spino. d. testam. glo. 29. n. 58. & seq.

9. Lim. vt si tutor alter clericus, sit alter laicus, coram ecclesiastico debeant conueniri, quia clericus dignor est. Feli. in c. 1. n. 8. de præscri. Cancer. var. resol. p. 1. c. 7. n. 156. si pro pupillo citentur, nisi maior pars laici essent, ex Feli. supra. n. 7. & alijs probans coram laico citari debere; si verò clerici, cum laicis in re diuidua citari debent, coram suo iudice, quisque citari debet, si in indiuidua omnes coram ecclesiastico. Soc. cons. 12. n. 17. lib. 1. Coua. prac. QQ. c. 34. n. 2. Gutier. pract. QQ. lib. 1. c. 6. Cancer. supra subdentes causæ continentiam diuidi in personis diuersi. fori. pro reddenda autem ratione clericus, coram seculari, qui ei administrationem decreuit conueniri potest. Escobar. de ratiocin. cap. 7. n. 9. & seq. Cancer. supra n. 159.

TIT. XVIII. CAP. V.
DE ALIMENTIS PVPILLO PRÆSTANDIS.

97 Alere tutor nō solū pupillum, sed & eius fratrem sororemque tenetur aliunde alimenta, quam ex bonis pupilli non habentes l. tutor secundum. §. fi. de administratio. tutor. l. 1. §. sed non nullos de tutel. & ration. distrahen. de quibus in l. bonis. §. qui pupillo. de Corton. edict. Ang. cons. 95. n. 19. inter cons. vltima. volunt. Roman. cons. 425. n. 1. versic. tertio. Papi in form. lib. pro. leg. rei sing. glo. 1. n. 142. Alex. cons. 54 n. 7. lib 2. Montan. de tutel. cap. 32. reg. 9. n. 152 & 218. & sequent. taxari etiam pupillo debent alimenta secundum redditus, eiusdem iudicis arbitrio l. 1. & 2. C. de alim. pupil. præstand. Galganet. de tutel. lib. 2 tit. 19. & propterea expendere tutor potest. Bertaz. de clausul. claus. x. glo. 2. n. 4. Ang. supra. & hoc faciet cum decreto Iudicis. Simon. de decret. in præfation. n. 66. Duen. reg. 187. casu. 14. qui arbitrari, & ea taxare tenetur, secundum qualitatem personæ pupilli, eiusque patrimonij quantitatem, ita tamen, vt semper aliquid ex redditū supersit. l. 2. & 3. vbi pupil. educar. debe. Montan. supra. n. 221. & sequent. vbi etiam augeri, aucto, vel minui patrimonio diminuto; & consuetudo, etiam Regionis considerari debet. Crau. cons. 187. in fine. Montan. supra n. 227. non tamen posse modum à Iudice vltra patrimonij vires præscribi etiā si pater, ita statuisset. ex d. l. 2. §. hoc amplius, & §. si pater. & cogitur tutor officio iudicis alimenta præstare pupillo, licet de statu suo quæstio pendeat; & cautius est à iudice ea taxari facere, & quod propterea impenderit repetit. l. 1. & 2. C. de alim. pupil. præstan. vbi glo. & Salic. Cor. cons. 45. n. 7. lib. 4. vbi præsumi, præstita pupillo, si penes tutorem steterit, quamuis in alio obligato alimenta præstare dicat, ex cōi. teneri probare alimenta, idest cibum victum, & vestitum dedisse n. 6. Munnoz. de ratioci. c. 22. vbi à tutore altum, ait præsumi, & iuramento suo tutorem probare posse, quantitatem alimentorum, si ea probauerit præstitisse. illa tamen debere compensare cum operibus a pupillo receptis, nisi amore Dei præstitisse constaret; & ea repetere posse, matrem, & auiam. n. 25. & patrem, si filius bona haberet, vel ex operis viuere posset. nu. seq. & nedum fratres, & sorores, & familiam pupilli alendo, sed hospitando, etiam amicos, & propinquos, vt pater solitus erat, repetere expensas potest, iuxta pupilli facultates de cōi. n. 56. quando sororem pupilli, pauperem aluit, quod in redditione rationum cōputari debeat, etiam si pupillus esset clericus n. 57. & officio iudicis ad hoc compelletur. Papien. supra idem dicens in curatore, & Spino. de testam. glo. 29. n. 43. & seq. subdens ali debere, pro ut parentes pro filij cura, diligentia tenentur, & expēsas etiam studij facere soliti erant. n. 50. & si non aluerit contrario tutelæ iudicio tenebitur. d. §. sed non nullos.

98 1. Amp. vt seruis, & libertis ea præstare teneatur, nec non, & extraneis, si pupillo expediat. l. cum plures. §. cum tutor de administratio. tutor. Montan. supra. n. 147. & seq post Rom. cons. 425. n. 1. versic. tertio, & seruorum numerum æstimabit. l 14. de admi tut.

99 2. Amp. etiam lite pendente, nisi ex inuentario nihil adesse constaret Cepha. cons. 127. n. 4. Vrsil. ad Afflict. decis. 10. n 6. Gratian. disceptatio. forens. 86. n. 22. per tex. in l. Imperatores. de tut. & rat. distrah.

100 3. Amp vt si tutor sui copiam, non faciat, vt alimenta pupillo decernantur, vt suspectus remoueri possit, vt infra tit. 26 & Gutier. de tutel. part. 2. c. 3 n. 46. & seq. Surd. de alim. tit. 3. Q. 7. n. 6. & idem, si negligat ea præstare tit 8. priuil. 86. &. Intrigl. sing. 96. n. 124 lib. 3. l. fi. vbi pub. educa. debeat. vbi distinguitur.

101 4. Amp. vt bonis moribus instruere teneatur, & præceptoribus mercedes pro uiribus facultatum, & dignitatis præstabit. Rom. cons. 425. n. 1. versic. tertio. Munnoz. d. c. 22. n. 55. 56. & c. 27. n. 37. vbi post Caroc. de locat. tit. de admi. tut Q. 3. n. 48. & 51. eas repetere tutorem probat, etiam si fœmina esset magistra, vt filia Accursij, quæ publicè interprętabatur iura Bononię; & quoad pupillas magistram per tutorem eligi posse, etiamsi pro masculis extarent magistri de publico salariati nee cum masculis misceantur. Gutier. de tut. part. 2. c. 3. n. 1. & seq. vbi tamen, si instrui omisserit nō posse contra tutorem in litem iurari. Spino. supra. n. 47. 48. Surd. priuil. 86.

5. Amp maiora præstari posse si modica testator decreuerit. Cordub. in l. si quis a liberis. §. sed si filius n. 9. delib agno. Surd. de alim. tit. 8. priuil. 85. n 3. Intrig. sing. 96. n. 123. lib. 3 & vltra, vel infra decreta iuxta vires patrimonij præstari possunt. l. 3. §. fi. vbi pupil. educ. debeat.

102 1. Lim. nō tamen teneri tutorem alimēta de suo præstare l. 3. §. fin. vbi pupil. educar. debe. Galgan. d. tit. 19. n. 9. & si quid expenderit repetet, etiam pro sorore pupilli erogata non habente vnde viueret. Gutier. de tutel. part. 2. c. 3. n. 16 17. & Surd. de

alim. tit. 3. Q. 7. si verò pupillus tutori serulerit nō soluet ei alimenta tit. 3. Q. 7. Gutier. supra. n. 46.

103 2. Lim nō posse alere pupilli matrem nisi valde egena esset, pupillus autem diues l. 1. §. præterea, de tutel. & ration. distrahen.

104 3. Lim. nā tutor non potest ideo proprietatē bonorum pupilli alienare. Bar. in l. penul. de alim. legat. Alex. cōs. 100. in fine lib. 1. Dec. in l. Diuus, in fine. de reg. iur. Crau. cons. 199. n. 11. & 219. in fin. Montan. supra. n. 224. Docto. in l. Imperator. ad trebel. Surd. de aliment. tit. 4. Q. 9. Munnoz. de ratiocin. c. 22. & 48. & seq. vbi potius ad alteri seruiendum licet nobilis sit collocare deberet, & mēdicare facere si ei secundū suam qualitatē fas sit Spino. supra n. 44. & seq. prout, nec alius qui tenetur alimenta præstare. Viui. dec. 523 n. 32. & seq. vbi etiam taxari habita ratione patrimonij, & dignitatis, & negociationis ea præstare debentis, & in domo patris præstanda sunt nisi iusta causa subsit, & nō dari appellationem suspensiuam sed deuolutiuā à sententia super eis lata, & Surd. de alim. tit. 8. part. 60. vbi secus quo ad præterita, & 96. appellantē non solutis prius alimentis nō audiri, & tit. 9. Q. 40. pecuniā pro alimentis relicta de eius fructu deberi nisi alia mens testatoris constet, & poterit ad honestum lucrum poni, vel si heres retineat quod solet extrahi præstabit, & Q. 43. pro anno Luctus deberi vltra dotis fruct. Anch. cōs. 316. n. 5. 6. arbitrio. boni viri præstari.

105 1. Sublim non procedere quādo alioquin fame periret alendus, tūc enim, ne fame pereat proprietas bonorū vendi potest d. §. sed non nullos. Surd. supra n. 28. & seq. Gutier de tutel. part. 3. c. 12. n. 8. & pupillū, ex prætio mobiliū, & preciosorum si ex fructibus ali non possit, esse alendum, & ex alienatione stabilium, cum decreto iudicis, si alia nō sufficiant. l. lex quæ C. de administration. tutor. l. 1. de reb. cor. qui sub tutel. Manzi de tutel. Q. 8. n. 19 20. Intrigl. sing. 96. n. 49. lib 3. Viui. dec. 25. & tūc etiam non facto inuentario alienat. n. 12.

106 2. Sublim. quando daturus alimenta ex illis alēdus esset tunc etenim proprietas distrahi posset. Baec. de decim. tutor. c. 10. n. 3 Gutier. supra. n. 9. d. §. sed non nullos si tamen aliter non haberet.

107 3. Sublim. quando ministri domini rei alendi sunt, tunc rei dominus proprietatem vendere debet. Alex. in d. Imperator. n. 5. ad Trebel. Baec. d. c. 10. n. 4. Gutierez. supra. n. 10. Viui. supra. n. 4. & Serui. hæreditarij. Surd. d. tit. 4. Q. 9. n. 40.

108 4. Sublim. nam vbicumque certa quantitas, ex fructibus certis prædij est alicui præstanda, si fructus eius nō sufficiant, ex alijs testatoris bonis prȩstari debent. l. Lucius vbi Bar. n. 3. de aliment legat. Baec. d. cap. 10. n 8. Gutier. supra. n. 11. vide tit. 19. n. 2478. 12. sublim.

109 5. Sublim. aliter, vt per Surd. supra. n. 18. & seq. quem refert. Gutier. supra. n. 11. & quando familia testatoris alenda est. Viui dec. 25. n. 5. & si fructus, non sufficiunt. dec. 426. vbi etiā si solemniter alienatio facta sit, pupillum teneri stare contractui, & Surd. d. Q. 4. sublim. quādo oneroso titulo debētur, & si res vendatur, vt alia ematur, & si iudici aliud videatur, & si sint præstanda iuxta decorem, vel secundo genito, & si futuro domino præstari debeant, & si alendus rogatus sit restituere quod super erit, etsi quantitas taxata sit, & si iure sanguinis alere quis debeat.

4. Lim. non posse ea prȩstare nisi iudicis arbitrio qui cauere debet, vt aliquid ex fructibus pupillo quolibet anno remaneat. l. vis alimentorum vbi glo. verbo. redditum vbi. pup. edu. debe. Munnoz. d. c. 22. n. 60. post Moll. de primog. lib. 2. c. 15 n. 39. 40. & iudicis decretū requiri. Duē. d. reg. 187. n. 4. & 14.

5. Lim. non posse famulis vinum vetus dare, si nouū sufficeret, nisi esset magnas, & valde dites. Rom. sing. 375. Purp. in l. 3. n. 15. si cert. pet. Padil. in l. præses n. 17. C. de seruit. & aqua. alioquin, quod plus in veteri quam in nouo expendit, non recipiet in redditione rationum Munnoz. d. c. 22. n. 64. nec vinum pupillo datū in calculo ponet, quia puer vino nutritus, nunquam peruenit ad bonum finem nisi ex iuxta causa infirmitatis, vel conualescentiæ, ex glo. in l. qui filium. de alim. pup. præstan.

110 6. Lim. non tamen à pupillo tutori præstanda esse nisi adeo pauper esset, vt aliunde uiuere minimè posset; vel nisi tutor esset Illustris personȩ. l. 1. §. si pupillus. de tutel. & ration. distrahend. l. à tutoribus. §. final. de alim. tuto. Rol cons. 5. n. 20. lib. 3. Meno. cons. 228. n. 11. & 44. Surd. de aliment. tit. vlti. Q. 44. Gutier. de tutel part. 2. cap. 3. n. 132. & 133. intelligens tunc deberi quando nullum, salarium fuisset constitutum. Natt. cons. 76. n. 3. Manzi. de tutel. Q. 8. in fine. vide infra. tit. 28.

7 Lim. nam licet penes matrem pupillus alendus sit, non tamen, si ad secunda vota transierit & licet iudicis arbitrio sit, aduertere tamen debet ne penes eum alatur qui pupillo succedere debet. l. 1. & 2. ff. & C vbi pupil. educa debe. vbi glo. & Sali. Franc. Marc. dec. 131 part 1. Bal. cons 472. lib 5. vbi tradit quale in hoc debeat esse iudicis arbitriū & Vinc de Franch. dec. 350. vbi etiam penes matrem quæ ad secunda vota transiuisset nec filio successura esset, & penes vitricum vitæ honestæ ali. posse, Serafi. dec. 233. vbi arbitrarium penes quem alatur, non tamen penes eos cum quibus lis sit. & 1194. & 1357. vbi etiam penes auiam, & pro auiam ali posse, & iudicis esse arbitrio, qui quandoque à voluntate testatoris recedit. Meno. de arb. cas. 168. vbi tribus modis declarat, & cōs. 62. n. 13. & seq. Serafi. dec. 1375. Mastril. dec. 230. penes matrem educari debere quæ ad secunda vota transiuit, si ita iudex arbitratus sit etiam contra mentem testatoris, & dec. 235. non posse educari penes matrem extra patriam si aeris deterioris timor subesset, & iudicis arbitrio esse. Socin. Iun. cons. 161. n. 6. lib. 2 & Morot. cons. 74. n. 15. & Thes Q. 26 lib. 3. qui subdit, quod filia consanguineis contendentibus in monasterium mittatur, vel matri viduæ detur, si pupillus sit, penes præceptorem. Sanch. de matrimon. lib. 7. disputat. 88. n. 17. arbitrarium esse an penes matrem secundo nubentem ali debeat, & paribus qualitatibus cōcurrentibus in matre secundo nubente, & alijs coniūctis penes eam ali debere, nisi ei substituta sit, & non ad esset tanta honestas, vt cessaret suspicio. Gutierez. de tutel. parte. 2. cap. 3. vbi pupillum

alere

aleri teneri secundum taxam à iudice factam, vel ea omissa iudicis arbitrio, non tamen ultra redditus l. ius alimentorum. vbi pupil. educa. debeat. & si à testatore minora vel maiora quā deberet fuerint taxata à iudice reducentur l. officio & l. & si quis. §. quicquid. Gutier. supra & c. 8. iudicem statuere probat vbi sit educandus nisi pater vel auus causisset vbi ali debeberet, quo etiam casu ex causa iudex decernere potest vbi ali debeat ne eius pudicitiæ ac vitæ aliquis insidietur. de quo etiam vltra Surd. de aliment. tit. 4. Q. 13. quem videas & tit. 8. priu. 86. dixi in tractatu alimentorum Ramon. cons. 4. n. 42. & Surd. supra vbi penes tutorem non ali si alibi testator iusserit ali puta filia in monasterio, & ex noua causa a testatore non considerata recedi posse à testatoris dispositione circa educationem pupilli iudicis arbitrio l. 1. vbi pupil. educa. debe. l. Quintus de annu. leg. l. 3. §. quāuis. de adm. tuto. Paris. cons. 56. n. 4. lib. 1. Menoch. de arb. iud. cas. 168. Intrigl. sing. 48. lib. 3. Medic exam. 38. & dec. 61. vbi testator dixerit, alias arbitrio iudicis, & 62. vbi tamen nec tutori nec matri secundo nubenti concedi si pupillo successuri sint Viui. dec. 16 Peregr. dec. 28. vbi iudicis esse arbitrio penes quē sit alendus, & utilior, & tutior eligi debet non nouerca, & auum matri præferri nisi ex causa, ut ibi & si controuertatur ubi ali debeat iudex interim iubet penes quem alatur Rota. dec. 157. nouis. diuers. si de eius pudicitia dubitetur deponi debet Alex. cons. 161. n. 10. lib. 5.

8 Lim. non tamen cibos delicatos dare debere rustico etiam diuiti licet secus sit in nobili diuite, & rusticos eos tradens saltim venialiter peccaret c. vnum. §. criminis. 25. dist. Abb. in c. cum omnes. n. 9. de constitut. Crot. in l. si cōstante. n. 15. sol. mat. Tiraq. de nobil. Q. 10. n. 187. Surd. de alim. Q. 18. n. 13. Munnoz. d. c. 22. n. 52. & seq. & si ultra quam iustum sit expendat sibi erit imputandum l. officio. vbi pup. educa. debe. l. fi. C. de alim. pup. præst. Spino. supra n 46.

9 Lim. vt si pupillum vel adultum tutor, & curator malè aleret ne eorum paupertatem detegerent, aut diuitias timore tiranni occultarent nulla eis culpa adscribi possit l. fi. C. de alim. pup. præst. Papien. in form. lib. pro leg. rei sing. glo. 1. n 142.

10 Lim. vt a tutore alitus præsumatur l. fi. C. de alim. pup. præst. Viui. dec. 426. n. 17. Surd. de alim. tit. 6. Q. 23. n. 16.

TIT. XVIII. CAP. VI. DE CONFESSIONE DEBITI A TVTORIBVS FACTA.

111 Tutor per modum contentiosæ non voluntariæ iurisdictionis debitum liquidum confiteri tenetur, Franc. Marc. decis. 56. n. 3. lib. 1. vide infra tit. 19. cap. 19. n. 3908.

TIT. XVIII. CAP. VII. DE EDITIONE RATIONVM ET C.

112 Tutor, & curator inuentarium, librum, instrumenta, ac rationes illis quorum interest edere tenetur, alioquin contra ipsum iurabitur in litem Bero. in cap. 1. n. 49. & 52. de probation. Soc. Iun. cons. 148. n. 11. lib. 1. Roland. cons. 49. n. 8. lib. 1. & in iudicio totum inuentarium edere teneri Borgni. de tutor. n. 64. vide supra. tit. 13. cap. 2. Bellam. in d. c. 1. n 7. Cast. cons. 227. n. 2. lib. 2.

113 1. Amp vt iudicium nullum reddatur si prædicta non ediderit, & de nullitate eiusmodi possit opponi. Tenni. caut. 127.

114 1. Lim. vt licet iusta causa subsistente integrum inuentarium edendum sit puta si tutor accusaretur quod omnia in inuentario nō descripserit; iusta tamen causa cessante secus est quia inuentarium sine rebus edere sufficiet Bal. in §. nouissimè. in fine Institut. de suspect. tutor. Neuiza. in silua nuptial. lib. 4. n 118. in fine Menoch. cons. 9. n. 20.

2 Lim. vt licet probata existentia libri quæ probari debet a petente edi non sufficiat probari existētiam ante litem motam nisi librum recepisset a petente edi, vel nisi ex officio custodire teneretur Cast. in l. 2. n. 7. Cor n. 5. C. de testa. ordi. Rot. dec. 63. coram Coccino.

TIT. XVIII. CAP. VII. DE APPELLATIONE PER TVTORES INTERPONENDA ET C.

115 Tutor in causa pupilli appellare tenetur, & appellationem prosequi etiam finita tutela ex causa aduersario petente Ang. Aret. in l. creditor. in §. substitut. de appellat. & in l. tutor. si tutor. vel curat. appella. vbi subdit, quod in causa appellationis pro anteriori tempore teneatur Borgni. de tutor. n. 54. alioquin ad interesse teneri probat l. si bonam vbi Docto. C. de administrat. tutor. Io. Ferrar. de appellat. n. 180. & seq. vbi etiam tutoris hæredes appellationem interpositam prosequi teneri nisi redditæ rationes essent, & instrumenta, vel nisi iniustam causam pupillus foueret; & appellare teneri si sententia iniusta sit Roma. cons. 425. ante finem. versic. duodecimo, & Rebuf. de expens. art. 1. glo. 1. n. 56. ex l. si bonam C. de admi. tutor. Crau. cons. 178. n. 1. vbi idem de sindico patre legitimo administratore, & filio Cancer. var. resol. par. 1. c. 17. n. 72. & seq. mortuo tamen pupillo non posse cogi prosequi accusationem criminalem.

116 1. Amp. etiam redditis rationibus non tamen instrumentis, vel è contra Angel. Aret. in l. negocium. §. curator. de appellat. & in leg. tutor eod. tit. vbi in hærede tutoris idem dicit; secus tamen redditis rationibus, & instrumentis Io. Ferra. supra

117 2. Amp vt alioquin ad interesse teneatur iuramento in litem liquidando vbi sententia iniusta esset, secus dicentes si pupillus iniustam causam foueret Plo. de in lit. iuran. §. 5. n. 21. Ferrar. supra.

TIT. XVIII. CAP. IX. DE OBSERVANTIA LOCATIONIS ET C.

118 Tutor tenetur stare colono, ad exemplum successoris Prælati Rol. cons. 49. n. 8. lib. 2. Borg dec. 44. n. 43. lib. 1. dicam infra tit. 19. cap. 44. & 76.

P 3 TIT.

TIT. XVIII. CAP. X.
DE IVRAMENTO IN IVDICIIS.

119 Iurare tenetur tutor, & in defectum probationum, iuramentum parti deferre. Salic. in l. tutor. de iur. iur. Cepha. conf. 65. n. 67 subdens idem esse ac si a pupillo iuratū fuisset, si fuerit instructus Pur. conf. 82 n. 15. Ancharan. in cap. in pertractandis. n. 7. de iuram. calum. vbi etiam minores de calumnia iurare, si melius veritatem norint, & tutor non minor illud præstet, si de tutela lis non sit Butr. in cap. 3. n. 13. de iuram. calum. Soc. in d. cap. in pertractandis, & quod iuret de calumnia in animam tutoris. Franc. Marc. dec. 687. n. 4. lib. 2. & admitti ad iurandum in litem eo modo, vt per Phanuc. de in lit. iurand. part. 2. membr. 1. n. 15. & 16. & in animam suam tutorem iurare Io. And. in cap. præsentium. de testi. n. 4. vbi de iuramento decisiuo. & Masuer. in pract. tit. de procurator. n. 24. pag. 41. & in litem iurare Affl. decis. 169. n. 5. & quod iuramentum litis decisiuum deferre possit in casu d. l. tutor Purpur. in l manifestæ. n. 11. de iur. iur. & ad iuramentum fidelitatis iurare volentem admitti, licet iurare non cogatur. Cassan in consuetud. Burgund rubr. 3. §. 2. n. 5. pag. 414. Papien. in pract. in forma iuramen. quod præsta. à parte glo. dicit n. 2. vbi tutorem, & curatorem deferre, ac referre iuramentum posse (vide infra cap. 13.) & glo. Simoninus vbi etiam principali deferri, vel habenti speciale mandatum.

120 1. Amp. vt iuramentum affectionis subire possit hoc pacto, quod scilicet rem charam pro tanto debet habere pupillus, prout haberet si discretus esset Salic. in l. videamus. n. 7. de in litem iuran. licet autem de affectione iurare non compellatur, de veritate tamen cogetur, Aretin. in l. de periurio. de in litem iuran.

121 2. Amp. vt si reus iuret. ipso iure pupillo præiudicet, Aretin. in l tutor. de iureiurand. vide tamen infra lim. 5. sed pupillus restituetur, si tutor aliter probare potuit quia, sic læditur; ideo iuramẽtum recusari poterit.

122 3. Amp. in litem in causa minoris iurare posse l. videamus vbi glos. verbo refragabitur. de in lit. iurand. hoc pacto nempe, quod si conditionis esset cuius est pupillus, vel loco pupilli foret, re. de qua agitur, nollet pro tanto carere. Phanuc. de in lit. iurand. part. 2. n. 15. 16. ex communi Montan. de tutel. cap. 31. eff. 1. n. 17. nisi informatus non esset, Plot. de in litem. iurand. §. 32. n. 6.

123 1. Lim. non posse tutorem solum aduersario pupilli iuramentum deferre nisi probationibus omnibus pupillo deficientibus l. tutor. de iur iurand. & citati in conclusione, Alex. conf. 254 n. 5. lib. 6.

124 1. Sublim vel potius secus esse dicas, quando pupillus cum tutoris authoritate deferret, hoc enim casu indistinctè posset deferri, licet si propterea pupillus lædatur, in integrum restitui possit. l. iusiurãdum, quod ex conuentione. §. pupillus, & ibi glo. & Docto. de iur. iur. & in l. 1. §. 1. quar. rer. actio. non dat. & probatur. in l. penultim. C. de iure deliber. & in l. pupillus. de acquib. hæred. Alex. d. conf. 254. n. 5. lib. 6.

125 Contrarium tenent Moderni. Paris. ibi in addit

126 2. Lim. tutorem, & curatorem iurare, non cõpelli de veritate, si hoc iuramentum non acceptauerint, quia nec persona principalis ad hoc compellitur. l generaliter. §. fin autem C. de iure iuran. præsertim si pupilli, vel adulti intentio fundata esset per instrumenta. cap. fin. de iure iurand. Papiẽ in forma, responsio. Rei conuent. glo. ius iurandi. n. 6. Affl. dec. 169. n. 4. & 5. vbi idem de prælatis, volentes tamen iurare admitti probat, & Ricci. collect. decis. 2384.

127 3. Lim. non posse tutorem destando partis iuramento pacisci. Plot. de in lit. iura nd. §. 48. n. 5.

128 4. Lim. vt si res pupilli non repetere iuret, non obligetur. Butr. in cap. peruenit. n. 3. de iur. iuran. quamuis secus sit, vbi de proprijs non repetendis iurasset, vt per eum.

129 5. Lim. nam iuramentum tutoris, vel curatoris in contractibus appositum, non obligat minorem, quia personale est, quamuis si tutor vellet iuramẽto pro suo interesse contrauenire, non posset ratione iuramenti, pro vt nec pupillus qui doli capax iurasset. Bero. Q 27. per tot. posset autem tutor, qui iurauit tutorio nomine contrauenire, sicut Prælatus ob primum, quod præstant iuramentum de vtilibus fauore pupilli, vel ecclesiæ aut minoris faciendis; etenim secundum iuramentum non tenet vt primum; & minori tutoris, vel curatoris iuramentum non obesse, Alex. conf. 21. in fine lib. 5. Pantal. de Crem. in l. 2. n. 185. Cagno. n. 108. C. de rescind. vend. Lambert. de contract. in fine n. 69. Bouer. de virt. iuram. cas. 43. in fine.

130 6. Lim. non procedere in cautione iuratoria, quã tutor minimè præstat. l. 2. C. de tutor. & curator. qui non satisd. Seraphi. de priuileg. iuramen. priuileg. 18. n. 39.

131 7. Lim. in tutore non informato, qui non potest in litem iurare. Plot. de in litem iuran. §. 32. n. 6. idem dicens de hærede non informato.

132 8. Lim. non posse de calumnia iurari pro duobus in iudicio collitigantibus, licet pro vno pupillo iurare teneatur. Cur. Iun. in l. final. §. quod obseruari C. de iuramen. calumn. n. 16. vbi quando vnus pupillorum agit, alter autem conuenitur. Lãberteng. de contracti. mulier glo. 11. n. 73.

133 9. Lim. nec pupillo iudiciale iuramẽtũ à iudice posse deferri l. videamus, §. 1. de in litem. iuran. quamuis si de commodo pupilli agatur à parte parti deferri possit l. qui iurasse in princip. de iure iur. Franc. Marc. dec. 122. n. 13. par. 2.

TIT. XVIII. CAP. XI.
DE NEGLIGENTIA TVTORVM.

134 Tutores administrare negligentes, ex quo fedatos cognouerunt, ipsorum periculo cessant. l. 1. & l. 2. C. si tut. vel curat. non gesse vbi Bal. & Salic. l. 6. §. fi. & l. 1. §. 1. de administratio tutor. Mar. Anton. in l. hac consultissima §. ex imperfecto. n. 123. C. de testamẽt. Rui. conf. 89. n. 7. & 8. & conf. 105. n. 15. lib. 5. Gutierez. de tutel. part. 3. cap. 1. n. 102. & si domos ruinosas non reparauerint ad damna, & interesse pupillo refudẽda tenebuntur. l. lex quę

tutores

tutores.§. ergo.C. de administratio.tutor. Ripa de remed. ad conseruand vbertat.n 14.Piagg de tutor.Q. 19.n.14.Gutier.d.cap.1.n.103.Roma.conf. 425.n.1. vbi quando tutor sua prudenter collocauit,non bona pupilli. Cunno. de pact.lib.1.cap.20. n. 56 vbi de negle&tis teneri probat. Rot Roma. decis.634 part.1 diuersor. vbi de inutiliter dato qui se ingessit administrationi. Montan. de tut. c. 32.reg.4. & 9.n.2. & sequent. Io.Ferrar de appellat.n.17. Menoch.conf.1218. vide supra tit. 13. c. 2. & hoc tit.cap. seq.12.Riui.collect. decis. 1211. vbi ex Papien lib 15. tit. 5. arit. 4 creatum per sententiam appellatione pendente non gerentem ad damna, & interesse pupillo teneri probat; & ad damna teneri. Munnoz de ratioci.cap.19. vbi latè, & in fine in omni administratore procedere probat. Spino. de testam glo. 29. n. 56. vbi vetus frumentum vendere teneri, & vetusta ædificia reficere,alias tenebitur in quibus moderatè gerere se debet, vt in re propria, modo pupilli vniuersum patrimonium non consumat.

135 1. Amp vt maiorem diligentiam circa bona pupilli, quã circa sua adhibere teneatur. l. tutores secundum dignitatem §. 1. de administratio.tutor. Cur.Iun.conf.29.n 19. Cassan. in consuetud. Burgund.tit des enfans rubr.6.§.4 n. 2. col. 864. & si res pupilli non locauit sicut suas Plo. de in litem. iurand.§.5.n.15. Montan. de tutel.cap.30.n.93.& cap.32.reg.2.n 6. & reg. 9. n 6. & Galganet. de tutel.lib.3.Q.38 Deci in.conf.85.n.27.lib.2.Gratian disceptation.forens 125 n.14.

136 Contrarium tenet Picus. conf. 65. n. 29. & seq. quem secuta est, Rot. Rom.dec.202. in fine. part. 4.diuersõ & 452 n 3 par.2. recẽtis, tutores, eñ & curatores negocia minorum, vt propria gerere teneri probat l. à tutoribus. 34. de admi. tuto. vbi, Bar.l.1. de tut. & ratio.distrah.

137 1. Lim. d.primam amp. non procedere quando tutor probaret suas, non res pupilli saluare potuisse.l.tutor.§. 1 vbi Bar. n. 2. de administrat tutor. Galganet.d.Q.47.n.3.Borgni. de tutor.n.329. vbi tutori non imputari probat si eodem periculo tutor res suas saluasset,

138 2. Lim. nõ procedere quando bona tutoris preciosiora essent pupilli bonis, vel paria, Roma. sing.705.Cur.Iun. supra Monta.supra. & cap.9. n. 9. & sequent. subdit,bona pupilli non teneri præferre suis,vbi etiam de animę periculo ageretur. ex Bal. in l. videamus. de in litem iurand. Galganet. d.Q.38. Munnoz. de ratiocin.c.19.n.64.

139 2. Amp. vt si non exigat à debitoribus, qui non soluendo fiant;tutoris periculo nomina debitorum pereant l. chirographis.58. de admi. tuto. l. 1. C. arbitr. tute.Gutier. de tutel part. 2. cap. 16. n. 11. nisi statim post susceptum officium casu fortuito debitores non soluendo fierent; vel nisi plus impenderetur in exigendo illa,quam valerent part. 3.c. t. n.95. ex Piag de tutor. Q. 19.n.10.Borg. de tutor. n.118.Surd.conf.296. n. 30. & sequent. vbi etiam de proprio teneri,si quis debitor suum debitum prę scripsisset. Crau. conf.494.n. 22. Montan. de tutel. cap.38. n. 98. per l. si tutor petitus. de administratio.tutor. & cap.39.n.21. & non teneri si exigi nõ potuisset. l. tutori.20. C.de nego.gest. Galganet.de tutel.lib.2.tit.3.n.4 & tit.9.n. 13. vbi tamen non teneri si non soluendo debitores fierent, antequam exigi possent ex Roman.conf.413.n.16.vel si gestio tutoris alterius curæ esset l.2.C.si ex plur. tutor vel si plus impensum,quã exactum fuisset ex Rol.cõs. 15.n.50.lib 1. & periculum decoctionis negligentis tutoris esse quamuis alioquin secus sit.Borg. de tutor.n 114.Eugen.conf.19.n. 69. & n 70. periculum tutoris esse probat si solemnia non impleuerit. Plot. de in litem.iuran.§. 5. n. 17. Gratian. disceptatio. 125. vbi debere dolum, vel latam tutoris culpam probari, & quod susceptæ tutelæ tempore debitores idonei essent; in contractis autem nominibus à tutoribus, ipsos debitores idoneos fuisse, & diligentiam in exigendo adhibuisse probare tenentur, quam scilicet in rebus proprijs adhibuit, Add. ad Bertaz conf crim 409. lit C. vbi si non exegerint,teneri tutores si debitores non soluendo fiant, & idem si nomina debitorum exigere neglexerint tam extraneorum, quam ipsorum met tutorum; & in ponendo pecunias ad honestum lucrum, & in non reparando ædificia ruinam minãtia, non faciendo agros coli, & prædia ex pecunijs pupillorum minime emendo. Plot de in lit iuran.§.5 n. 17. post Archidiaco. in cap. generalis. n.3.distinct.54.Ruin.conf.108.n.16.lib.1.Decian. conf.85.n.29.lib.2. Neuiza.conf. 85. n. 9. & conf. 52.n.36 & quod teneatur ad interesse pupillo, Borgni. de tutor n. 38. post. Soc. 2. lib 1 negligentia, enim tutorum dicitur lata culpa Bertaz. conf.crim.70.n.16 Afflict.dec. 13. n. 20. in addit. Vrsil.Borg.supra.n.49. vbi quando male egit pro pupillis tutor, vel curator, quod executio fiat in bonis tutoris n.51. & 117. vbi de fructuum venditione congruo tempore non facta nisi iussu iudicis faciat, Bertaz conf.crim.409.n.8.vbi tutorem expensas soluere, si litem mouerit calumniosam,infra dicam.tit.41 Sola. in constitutio. Sabaud.glo.3.n. 36. post Aretin.conf.29.n.1. Gram decis. 103. n. 23. Port.conf.147.n 59.Soc.Iun conf. 148. n. 25. & 29.lib. 1.Cor.conf.331.n.5.lib 1 Cepha. conf. 429.n.25.29.& sequent. vbi bona,& honorem minoris tueri debere; & à se ipso ante decretam etiã administrationem exigere debet,licet ab alijs exigere minime possit Ruin.conf. 108.n.15. lib. 1. & à Iudice litem defendere, & administrare compelli Nenizan.conf.17.n.12. eadem in hærede tutoris l 3. vbi Salic.C. de hæred. tuto.

Amp. in procuratore ad exigendum negligente,si culpa ei adscribi queat Rot.dec. 149 n. 10. & seq. nouis.diuers. & 47.n.5. apud Manti. nisi pro sui cautione, sine nouatione at que fine præiudicio aliarum obligationum mandatum suscepisset, & negligens dicitur, si diligentiã in exigendo non adhibuerit Rot.dec. 186.n.4.nouis.diuers.par.5.

140 1. Lim. in casibus in ampliatione expræssis,quibus tutores ex negligentia non teneri probaui, & periculum nominum debitorum,non est tutoris qui agere non poterat puta iam finita tutela l tutores. 40. vbi Bar. de admi. tut.

141 2. Lim. quando plus fuisset exigendo impensũ, quam foret debiti seu nominis valor, vt vltra cita-

n.81. versic. secundus casus, de reg. iur. & in conclusione citati.

158 7 Amp. vt negligentia tutoris lata culpa dicatur, & mortale peccatum siue consistat in exigendo ab alijs, vel à se ipso, & damnum, & interesse iuramento in litem liquidabitur. Soc.cons.2.lib.1. Plot.d.§.5.n.17. Borg. de tutor.n.114. Add. ad Bertaz.cons.crim.409. lit. B. Monta. supra. n. 25. Bertaz.cons.cri.70.n.16.Crau.cons.132.n.4. Rot. Gen.decis.80.n.4. & Munnoz de ratiocin.c.19.n. 65. idem in alijs administrationibus probantes.

159 8. Amp. vt restitutionem petere teneatur aduersus moram pendente iudicio, alias ad interesse teneatur l. quicquid.C. arbitr. tutel. l. contractus. de reg.iur. Montan.d.reg.9 n.100.

160 9. Amp. vt mercedes magistris pupillorum, & pupillarum constituere possit, ac debeat absque decreto iudicis. l. cum plures. §. cum tutor de administr.tutor l. in copulandis.C. de nupt § certe. Instit. qui dar.tutor pos.l. qui filium circa finem.vbi pupil.educa.debe.l. tutor. secundum §. fin. de administrat.tutor.Roma cons.425 n 1.versic tertio, Montan.supra.n.144. & sequent.Galganet. de tutel.lib.2.tit.7.& teneri pupillum virtutibus instrui facere. Surd. de aliment.tit 3.Q.7.tit.8.priuil.86. Galganet.supra.tit.10.& 11. vide infra tit.19.c.5.

161 1. Lim. non procedere nisi qualitas pupilli ea fuisset, vt alicui disciplinæ operam daret l. 2. C. de aliment. pupillo præstan.Roma.cons.425. Mōtan.supra n.145.

162 2. Lim nam viri boni arbitrio huiusmodi sumptus faciendi sunt.l.Titium. §. 1. de administratio. tutor.l.officio. vbi pupil.educa.debe. Montan. supra.n.165. & sequent.

163 10. Amp redimere tutores teneri bona alijs obligata, si pupillo expediat.Corn.cons.243.n.9.lib. 3.Montan de tutel.cap.32 reg.9.n.201. & 280.

164 11. Amp vt teneatur reficere ædificia deformata, alioquin pupillo ad omne damnum, & interesse condemnabitur.l.lex.que tutores.§. ergo, & domus.C. de administratio.tutor Montan.d.reg 9.n. 262. & sequent. vbi idem in vsufructuario, & administratore, Reipublicæ. Galganet. de tutel.lib. 2.tit.11.

165 12. Amp. vt, quod pupillo vtilius est inquirere, & facere tutor teneatur; alioquin sumptus pupillo, non expedientes tutori imputabuntur. l. tutor qui. x. de administratio.tutor.l.lex. quæ tutores.C.eod. Roman.cons.413.Montan.d.reg.9.n.275. & 281.

166 13. Amp. vt modum, vel conditionem contractui minoris adiectam teneatur adimplere tutor, alioquin ad interesse minori condemnabitur.l.pupillorum.C.de administrat tutor.Montan.supra.n. 280. post.Roma cons.425. in fine.versic.13.

167 14. Amp. tutorem canones, & census soluere debere, alioquin si pupillorum bona incidant in commissum, ad damna, & interesse pupillo tenebitur.l. si tutores.C.de administratio.tutor.Montā. supra.281. infra.cap.14.

168 15. Amp. vt si indebitū sciēter soluat contra tutorē ad damna, & interesse in litē iuretur.l.cum post. §.1.vbi Bar de admi.tutor Montan. supra n. 281. l.14.§.in soluendis. de admi.tut.

169 16. Amp. vt si pupillo damnum tutor contrahēdo intulerit, in electione pupilli sit, restitutionē in integrum petere, vel ad interesse contra tutorem agere l.etiam.vbi omnes Docto C.si tut.vel curat. Abb in cap. cum venissent. de restitutio. in integr. Montan.supra n.282. Gratia.decis.230 n. 14. Surd.dec 253.n.18.Mago.dec.Luc.68.n 27.

170 1 Lim. nam si plene sit consultum pupillo contra tutorem cessat in integrum restitutio. de communi Ruin.cons.119.n 18. & sequent.lib.5 Bero. cons.121.n 20.lib.3 Grat.cons 110. n. 51 & seq. lib.1.Soc.Iun.cons.46 n.45.lib 4 Rol cons.10 n. 20. & sequent.lib.2 Alba cons.18.n.1. Borgni. de tutor.n.100. de communi Assis.decis. Perusi.decis. 55.n.21. & seq. Surd. decis 4 n.11. & cons 335. n.73.Boer.decis.247.n 9. de communi, & ita pluries iudicatum testatur. Thesaur.decis.103 n 9.late, Odd.cons.17.n.19. de communi. Montan. supra n.283.Natta.cons.492.n.6. & seq. Marc.Ant. del.Re de iuram.calum.c 19.n.58.vbi testatur ita decisum in signatura coram Clem VIII. Gratian discep.961.n.27. vbi data nullitate contractus.

171 Contrariam opinionem, vt non cesset restitutio in integrum, Alex.cons.141.n 10. lib.5. Eugen. cons.95.n 62.Becci.cons.59 n 4. & 5.7.8. vbi de communi Burlat.cons.143.n 85. & 253.n 46. vbi communem dicit de qua etiam testatur. Odd. de restitut. in integr.Q.22.n.16.Crau.cons 866.n.17 Mago.dec.Lucan 68 n. 27. & pluries ita tenuit, Rot. Lucana. vt probaui in tract. restitutionis in integrum in pactis emptionis, & venditionis Surd. cons 95 n 22.Rol.cons.72.n.27.lib.3.de communi Turret.cons.69.n.52.lib.1. Viui. de Franch. decis.248. vbi de ecclesia. Decia.cons.20.n.98.lib.5. vbi etiam actionem contra tutorem institutā omittere posse. Rot.Rom decis 125.part 2. recentior. Rota.Bonon.decis.28.n 49. in nouissimis, Rota. Rom.decis.181.n.9. coram, Ludouis. de communi Intrig.sing 98.n.254.lib.3. nisi aduersus lapsū instantiæ. Odd. supra n.22. Intrig. n 255. vel nisi procuratoris interuentu contraxisset n.257. Odd. supra n. 35. maxime cum iuramento constituti, Maran.de ord.iud.part.6.act.2.n.92.Tholos dec. 45. & 49.Ofasc.dec.158 n. 14. & seq. & quando ius minoris periret Surd.supra.n.23 de magis cōi Zuccar dec.Luc.53.n. 15. Viui.dec. 501. ex communiori Marta dec.Pisa.169.n. 16. ex capite minorum non ex clausula generali.

172 Distingue, vt si restitutio ex capite minorum tantum, vel ex clausula generali si qua mihi iusta causa &c. simpliciter procedat 2. opinio. Aut ex vtroque capite simul intentata fuit, & quia hoc remedium magis est subsidiarium prima procedat Ruin.cons.19.n.20.lib.5.Rolan. cons. 10. n. 22. versic. nec obstant lib.2. Borgni. de tutor. n. 100. versic. & solum de communi Assis. decis. Perusin. 55.n.21. & sequent. & ita alias tenuit Rot. Lucan. vt probaui supra vbi prædictas opiniones limitaui, & limita etiam non restitui nisi in subsidium aduersus peremptam instantiam .l. properādum.§.fin. C.de iud.Rol cons.40.n.14.lib.3.de cōi Odd.cons.11.n.84. vide infra n. 3604. & 3599. de cōi.Odd.d.Q.22.n.26. & Intrigl. supra n.256.

173 17. Amp. vt celeriter negocia pupilli debeat expedire, & si ipse nequeat personis diligentibus committet l. si procuratorem. §. si tutores manda. l. nam & Seruius. §. final. de nego. gest. Montan. supra n. 285.

174 18. Amp. vt vitam pupilli à criminibus, & eius bona ab iniuria impiorum seruare teneatur cap. 1. 12. Q. 1. glo. in elem. quia contingit verbo tutorũ de religios. domi. cap. duo ista. 23. Q. 4. Montan. supra n. 286.

175 19. Amp. vt cogi tutor possit iudicis officio administrare præuio iuramento satisdatione, & inuentario l. 1. vbi glos. versic. extra ordinem. de administratio. tutor. Monta de tutel. cap. 39. n. 12. l. 3. vbi glo. & Salic. C. de suspect. tuto. vbi etiam remoueri si contumax sit.

176 1. Lim quando tutor quid pupillare per se, vel alium attigisset, tunc enim gessisse videretur, & eorum partes cessarent, qui solent cessantes ad administrandum compellere l. ita autem. 5. §. gessisse & §. quod si quis de administrat. tutor. Montan. d. n. 12.

177 20. Amp. vt teneatur cum posset si dolo, lata, vel leui, culpa non acquisiuit l. quicquid. vbi glo. C. arbitr. tute. Euerard. in loco à pupil. ad ecclesi. n. 6. Montan. supra. n. 15.

178 21. Amp. vt si tutor pupillares pecunias habere negauerit de mẽdacio conuictus legitimas usuras pendeat; quod si illud negauerit ad alendos pupillos, grauissimas, nisi ex iusta causa negasset l. tutor qui repertorium §. sed & si de administratio. tutor. & §. idem & l. de ætate §. si cum esset. de interog. action. Montan. supra. n. 16. & sequent.

179 22. Amp. vt si non agat nomine pupilli vbi opus esset, si contutorem suspectum non fecerit vbi debuerit, si non defenderit pupillum vel adultum, si non soluerit creditoribus minorum, si rem pupilli donauerit, si sumptus fecerit vbi non debuit, si res tempore perituras non distraxerit, si pupillares pecunias ad honestum Lucrum non posuerit, vel idonea prædia ex eis non emerit, si res pupilli alijs obligatus pupillaribus pecunijs non redemerit, quando pupillo id expediret, si contra se non præstitit, quod contra alios præstare debuisset, si non subministrauerit alimenta pupillo, si non curauerit pupillum liberaliter instrui, si ædificia deformata refici non fecerit l. lex quæ tutores. §. ergo domus. C. de administrat. tutor. si hæreditatem damnosã adierit, & lucrosam repudiauerit, si hæredem adire, & restituere non cœgerit, si quid contra pupilli vtilitatem egerit, vel oblata occasione non acquisierit; si non appellauerit, vel appellationem deseruerit l. si bonamfidem C. eod. si quid contra præceptum patris pupilli fecerit l. tutor. §. vsque adeo de administrat. tutor. & l. tutelam C. eod. & si alienauerit contra formam testamento datam, & si neglexerit tueri corporis pupilli furiosiuè salutem. his omnibus casibus tutor, & curator tenebitur l. consilio. de curatore furiosi Montan. de tutel. cap. 32. & cap. 39. n. 21. pro vt si non distraxerit etiam quę usu consumuntur sine decreto Roma cons. 425. versic. septimo Galganet. de tutel. lib. 2. cap. 7. in fine & si non impleat conditionem utilẽ pupillo ad interesse tenebitur. l. pupillorum 21. vbi Sali. C. de admi. tuto. si hæredem contutoris non conuenerit, & contutorem suspectum facere neglexerit l. tutores. 40. §. fin. de admin. tuto. Surd. cons. 296. ubi n. 32. si contra pupillum præscribi passus sit ad interesse teneri.

180 23. Amp. teneri de damno dato in rebus alterius Prouinciæ nisi curauerit alium ibi tutorem dari l. tutores. §. rerum & §. patruus. de administratio. tutor. etenim simpliciter datus ad uniuersum patrimonium constitutus esse censetur §. datus. Instit. de excusat. tutor. l. non solum. §. & qui. l. illud. l. propter litem excusatio. tutor. Montã. sup. n. 57.

181 Subamp. teneri etiam si ad id alius tutor datus sit, quia coniunctim dati censentur l. quoties. §. cõstat. de administratio. tutor. l. cum furiosus §. tali. de curator. furios. l. cum ob augumentũ C. in quibus. caus. tuto. habent. Montan. supra n. 59.

182 24. Amp. teneri tutorem ex die creationis licet appellauerit, si appellatio iniusta fuerit declarata l. tutor. l. tutores. §. tutor. de administrat tutor. Montan. supra. n. 60. intellige si se creatum tutorẽ sciuerit l. 5. ubi Sali. C. de peric tuto. si tamen excusare se uelit ab interitu probare debet ignorasse tutorem esse d. l. 5. Mase concl. 1198. n. 4.

183 25. Amp. etiam si antequam tutor esset pro tutore negocia gesserit postea verò pro tutore gerere cœperit l. 1. §. cum eo. de eo qui pro tutor. Montan. supra. n. 62.

184 26. Amp. vt tutor teneatur quousque negocia pupilli gesserit, tametsi in nullo actu authoritatẽ interposuerit, nihil enim prohibet pupilli patrimonium ita esse compositum, vt nil gerere necesse sit, in quo tutoris authoritas interponi debeat. l. qui tutor. 19. vbi. glo. & Bar. de administr. tutor. Montan. d. cap. 39. n. 69.

185 27. Amp. teneri tutorem, si contutore absente, vel aliter impedito fuerit actor datus, periculo tutoris, etenim datus esse censetur. l. tutorem. C. qui dari. tutor Montan. supra. n. 68.

186 28. Amp. vt pro amissis instrumentis creditorum pupilli dolo, & culpa tutoris, teneatur tutor; licet secus sit dolo, vel culpa cessantibus. l. chirographis. 58. ubi glo. & Bar. in princip. de administratio. tuto. l. 2. C. arbitr. tute. Roman. cons. 413. n. 8. & 425 uer. 6. Galg. de tutel. lib. 2. tit. 4. n. 15.

187 29. Amp. ut, si fructus non uendiderit, & cõsumpti sint teneatur ad interesse quanti plurimi secundum tempus perceptionis, vel triennij quo durare soliti sunt. Meno. de recuperan. remed. 15. n. 599. Borg. de tutor. n. 226. & sequent. siue bonæ, uel malæfidei fuerit consumptor. n. 240. Aufrer. in addit. ad Cappel. Tholosa. decis. 404. ubi tamen, non teneri eos ad tempus caristiæ seruare, neque alio uendenda transmittere quos fructus tutores, & curatores sine decreto uendere possunt. l. fi. §. fin ubi. Salic. C. de admi. tuto. infra. tit. 36. n. 221. & si tempore peritura, non vendiderit. l. tutor. 18. §. si tutor de admi. tuto.

188 30. Amp. ex mandatarij negligentia tutorem teneri. Bar. in l. si procuratorem. 8. §. si tutores in princip. manda. Gratian. disceptat. forens. 395. n. 12. post Roman. cons. 425. in fine.

189 31. Amp.

189 31. Amp. procedere etiam quando iusto præcio, non vendidit; & licet excusetur, si pro præcio authoritate publica taxato vendiderit, non tamen excusabitur, si fama viciniæ maioris pretij probaretur. Crema. in l. 2. n. 302. C. de rescindend. venditio.

190 32. Amp. vt si interpellatus à creditoribus non soluerit, ad interesse teneatur. Rui. cons. 119. n. 18. lib. 5. vbi etiam tradit soluendi modum ex l. ob ęs. C. de præd. minor. & auth. hoc si debitor. C. de solut.

191 33. Amp. ad interesse teneri, quando restitutionem non petijt pupillo adversus moram in soluendo commissam l. quicquid. C arb tut. l. contractus. de reg. iur. Rui. d. n. 18.

192 34. Amp. vt infra. tit. 36. & in tutore causa notitiæ dato cuius erit periculum, si alios non instruxerit, nec suspectos fecerit. l. 1. C. de peric. tuto. vbi Bal. & Sali.

193 35. Amp ex furto, & casu fortuito tutorem teneri, nisi duo probentur ex parte tutoris; primum nempe furtum fuisse factum. Secundum sine culpa tutoris. l. si res pupillaris vbi glo. & Bar. de administrat. tut. l 3. & 4. C. de pericul. tutor. Docto. in l. si quis ex argentarijs. §. an nec hæredi. vel. §. pretor ait. vbi Bal. n 3. circa finem. versic. & idem est Ang. n. 7. Cast n. 6. 7. Alex. n. 6. 10. Iacob. n. 14 Ias. n. 11. & 29. de edend. Ond. cons. 90. n. 2. & 3. lib. 2. Rot. Roma. decis. 762. n. 2. & 3. part. 2. recentior. vbi etiam tutricis acclamationem, non sufficere cũ ad custodiam teneatur pro furti probatione, quæ in alijs. ad custodiam, non obligatis sufficeret. Gra. cons. 23. n. 19. lib. 1. Bursat. cons. 285. n. 12. Onded. cons. 43 n. 19. lib. 2. Rot. Roman. supra n. 4. & licet iuratę assertioni furtum passi credi soleat. Ond. cons. 90. n 26. lib 2. prælertim, si ciuiliter agatur Farin. Q. crim. 2. n. 16. secus tamen est, si in specie constet tutorem omnia in inuentario non posuisse. Rot supra. n. 5. Assis. dec. Perus. 67 n. 27. & seq. Ricci. collect. dec. 2393. & licet de casu fortuito tutor non teneatur neque curator aduersus quos caueri non potuit. l. 4. C. de peri. tutor. secus tamen est, si culpa præcedat. casum puta, quia merces in horreo retinuerit cum eas vendere deberet, si vi ignis assũptæ sint. l. 3. C. eod. quæ culpa cessat in ignorante se tutorem, nec ideo ignoti tutoris erit periculum. l. 5. C. eod.

36 Amp. quando tutorem suspectum non fecit qui contutor erat cum deberet, & vbi non posset accusare, puta libertus patronum officium iudicis implorabit. l. 1. C. si tut. vel cur. non gesserit. vbi glo. Bal. & Sali.

37 Amp. teneri, si pecunias deposuit ad honestum lucrum penes non idoneum, nisi pater pupilli collocare solitus fuisset. l. quę sub conditione? de cõd. & demo. Lup. in c. per vestras. §. 7. n. 3. & 12. vel nisi communiter reputaretur idoneus. Munnoz. de ratiocin. c. 19. n. 42. & seq. ubi idem de electione factoris, sed iudicis arbitrio esse probat.

194 1. Lim. nam potest tutor contra legis præsumptionem probare suam bonam fidem. Add. ad Bertaz. cons crim. 409. subdens excusari tutorem, si nimis rigorose debitorẽ pupillarem capi fecisset, præsertim si de prætio fidem habuisset, nisi ita rigorosè procedere solitus esset.

195 2. Lim. ut in his qui sunt soluendo sex mensium temporis lapsus, non dicetur culpa lata tutoris, si actio tempore, non esset peritura. Gratian. disceptat. forens. 125. n. 49. & 50.

196 3. Lim. non teneri tutorem ob rerum amissionẽ propter popularem seditionem, nisi hoc tutoris culpa particulari processisset. Rui. cons. 70. n. 3. 6. & 7. lib 4.

197 4. Lim. nam cõstare debet sciuisse tutorem esse. glo. in l. 8. C. de admi. tuto. l. 7. ff. eod. Cur. Iun. cõs. 239. n. 42. Rui. cons. 108. n. 15. lib. 1. per. l. 1. §. 1. de administrat. tutor. subdens, quod si sciat se tutorẽ, indemnis conseruari pupillus debeat à tutore, si nesciat per ipsum gesta corruere, licet ualeant, si tantum nesciat administrationem sibi fuisse decretam. Tenni. caut. 129. n. 1. & 2. ubi inualida reddi ab ignorante se tutore gesta, sed actione protutelæ teneri, si autem sciens se tutorem, administrationem sibi interdictam credens, cum tamen interdicta non fuisset, gesta ualida erunt. Monta. de tute. cap. 39. n. 246. Marcab. cons. 21. n. 22. ubi instrumento, uel testibus esse probandum. Rui. cõs. 108. n. 11. & seq lib. 1. ubi, si testamento præsens fuerit, sed ignorans administrare, debet à die qua iudex ei præcepit. l. qui iussus. 18. ubi Bar. de adm. tut.

198 5. Lim. non procedere quando ex iusta causa excusaretur. Sola in constitutum. Sabaud. glo. 3. n. 36. pag. 100. Borgni. de tutor. n 37.

199 6. Lim. non procedere quoad ea quæ finita tutela accciderent, ut supra in 4. lim. secundæ ampliationis, & alijs eiusdem limitationibus est tex. in l. fin. C. de peric. tutor.

200 7. Lim. non procedere quando post mortem pupilli nomen idoneum esse desijsset tũc enim tutor, non tenebitur. l. cum post mortem. de adminstratio. tutor. l. cum ad augumentum. C. in quib. caus. tutor. habent. &c. Monta. supra. n. 256. sufficit enim idoneum fuisse tempore finitę tutelę. d. l. cum post mortem.

201 8. Lim. in matre quæ filio tutorem minus idoneum dari peticrit pupillo, suo periculo, etenim non tenebitur, nisi tutelę decreto cedere matris periculo debere fuerit expræssum. l. 1. & 3. C. si mater indemni. promis. Montan. supra. n. 264.

202 9. Lim. in remoto tamquam suspecto, qui periculum futuri casus minime patietur l. decreto. de suspect. tutor. Montan. supra. n. 261.

203 10. Lim. non procedere in tutore nominato qui fuerit excusatus, ad quem non spectabit periculum tutelæ minimè administratæ. l. si tutor. C. de excusation. tutor. Montan. supra. n. 260.

204 11. Lim. in curatore certæ rei litisuè qui de alijs minime tenetur. l. ad protegendum C. de in litem. dand. tutor. Montan. supra. n. 259.

205 12. Lim. alijs casibus de quibus infra. tit. 36. & in limitationibus ampliationum huius capitis, & cap. 12. sequenti, & non præsumitur negligens nisi probetur eius scientia, Crau. cons. 226 n. 8. Rot. Bono. dec. 118. n. 9. 10. per Fundac. & Gepsi.

206 13. Lim. nõ procedere quãdo actus gesti fuere cũ

consilio

consilio, & consensu coniunctorum pupilli, vel minoris, tunc enim tutores, & curatores, non tenebuntur, si res male succedat, Marsil. sing. 417. n. 3. de communi testatur, Borgnin. de tutor. n. 111. & & 112. vide infra cap. 12. lim. 8.

207 14. Lim. non procedere, quando hæreditas nō dum adita fuisset, aditio hæreditatis, etenim requiritur, vt datio tutelę confirmetur. Marcrab. cōs. 21. n. 28. vide infra tit. 25.

208 15. Lim. nam licet quando tutor, uel curator inutiliter datus administrationi se ingessit teneatur. l. tutores. §. curatores. 2. de administrat. & pericul tutor l. finali de eo qui pro tutor. secus tamē est, si nihil omnino gesserit, aut administrauerit, tunc enim minime ex neglectis tenebitur. l. impuberi. 41. de administr. tutor. ubi glo. uersic non ad stringetur. Rota. Roman. decis. 634. par. 1. diuers.

16 Lim. in ignorante se tutorem datum, hic enim excusatur, secus si sciret qui cum alijs potest de neglectis conueniri; nec non & de gestis ab alijs, gerentibus prius excussis. l. & si. 8. ubi Salic. C. de admi. tuto.

17 Lim. in eo qui non gessit, qui non conuenitur, si contutor qui gessit soluendo sit. l. 2. ubi glo. & Salic. C. si tut. uel cur. non gesser. pro neglectis autē ab utroque pariter tenentur ibidem.

8 Lim. negligentiam tutoris, non obesse pupillo quominus saltem in integrum restituatur. Surd. cons. 162. n. 5455. Rol. Bono. dec. 28. n. 52. per fundat. & Gips.

TIT. XVIII. CAP. XII. DE DOLO LATA ET LEVI CVLPA TVTORVM.

209 Tutores tenentur de dolo, lata, & leui culpa, non de leuissima. l. quicquid. vbi glo. & Doctor. C. arbitr tutel. l. si tibi. de testam. tute Cor. cons. 331. n. 5. lib. 1. Alex. cons. 45. n. 1. lib. 1. Soc. cons. 2. n. 4. lib. 1. Capra. cons. 161. n. 13. Alcia cons. 237. n. 5. Ruin. cons. 93. n. 1. lib. 5. Anan. cons. 80. n. 4. Dec. in l. contractus. n. 37. de reg. iur. & receptissimum dicit. Port. cons 147. n. 60. & 62. Cepha. cons. 674. n. 37. & sequent. vbi leuem probat, quando in alienis quam in suis, non adhibuerit diligentiam. Igne. in d. l. contractus. n. 45. Crau. cons. 812. n. 3. Piag. de tutor. Q. 19. n. 13. secus de leuissima dicens, & Gutierez. de tutel. part. 2. cap. 14. n. 1. & 2. & cap. 16. n. 8. & part. 3. cap. 1. n. 95. vbi quando nomina debitorum non exegit, quæ propterea non soluendo effecta fuerint. Scrader. de feud. part. 9. in 2. parte. section. 7. n. 37. vbi legitimè datum obligari ad periculum tutelæ, vel curæ, si sit in lata culpa etiam cessante dolo per. l. si tutor. 5. vbi glo. & Doctor. C. de pericul. tutor. & quando aliqua scribere omisit, Ias. cons. 3. versic. quarto moueor. lib. 2. Soc. cons. 190. lib. 2. Montan de tutel. c. 32. reg. 9. n. 4. prout si in administratione mendax repertus fuerit. n. 5. & Soc cons. 213. versic. conuincitur. lib. 2. Montan. supra. cap. 39. n. 32. & sequent. vbi idem in quolibet administratore. l. etiam. §. licet l. si constante. §. meritus. solut. matrimo. idemque probat in tutore illegitimo. n. 38. Galgan. de tutc. lib. 2. tit. 25. n. 3. debet enim se gerere, vt bonus paterfamilias. Roma. cons. 425. versic. 5. & 6. & fructus vbi sunt debito tempore vendere debet, versic. septimo. vbi etiam nouellos non esse reponendos, nisi veteribus venditis. Cancer. var resol. par. 1. c. 7. n. 163.

210 1. Amp. ut si bene & diligenter rationem reddere tutor promiserit, de leuissima etiam culpa teneatur. Borgni. de tutor. n. 120. uide infra. lim. 4.

211 2 Amp. ut si male gerat, extra ordinem puniri queat. l. in eos. de tut Montan de tutel. cap. 31. effect. 2. n. 5. & si satisfacere minimè possit propter dolum in corpus luet. l. ob fœnus. de administratio. tutor. Igne. in l. contractus. n. 45. de reg. iur.

212 Subamp. in dolo dici ac falsi pœna teneri, si falsò se tutorem asseruerit. Alcia. cons. 133. n. 2.

213 3. Amp. de casu etiam fortuito teneri, si dolus illum præcesserit. Ruin. cons. 70. n. 7. & 9. lib. 4. Piag. de tutor. Q. 19. n. 17. Gutierez. d. c. 1. n. 108. Montan. supra. n. 44. ubi idem, si culpa casū præcessisset, & Igne. supra. n. 47. & Rui. d. n. 9. & Gab. de reb. cred. concl. 2. n. 14.

214 4. Amp vt non possit testatorem dolo inducere ad sibi relinquendum, vi, etiam nec fraude adhibita, quod pupillo relinquere volebat, quamuis sine alterius iactura illud blandis verbis sibi permittatur. Borgni. de tutor. n. 279. & seq. Gutierez. de tutel. part. 2. c. 14. n. 4. & sequen. idē de Prælato probans.

215 5. Amp. vt hæres tutoris etiam de lata, non de leui teneatur. Caldas de restitut. in integr. verbo. sine curatore. n. 6. & 7. Gutierez supra. n. 9. nisi lis cum defuncto contestata esset, vel lucrum fecerit cum damno pupilli, vel cum tutor pupillo acquirere posset, alij cessit. l. 1. vbi glo. Bal. & Salic. C. de hæredi. tutor. vel curat. & Vuesēbec. cons. 226. n. 31. & seq.

6. Amp. vt nedum ob dolum, sed culpam etiam contra tutorem in litem iuretur. Soc. cons. 115. n. 3. 4. lib. 2. de cōi. Vnesembec. cons. 226. n. 16.

216 1. Lim. nā tutor in dolo non dicitur, si inops rationem reddere, & soluere non possit, nisi quominus haberet dolo fecisset. Soc. cons. 282. n. 7. lib. 2.

217 2. Lim. de leui culpa tutorem non teneri, si in prædiorum emptione captio interuenerit. Caldas. de restitution. in integr. verbo. sine curatore. n. 5. & seq. Gutierez. supra. n. 9. & quando emisset minus idonea, de lata tantum teneri. l. si tutor. §. competit vbi glo. & Barto. de administrat. tutor. Montan. d. c. 39. n. 55. & infra. lim. 16. sufficit enim dolum, & eius latam culpam abfuisse. d. §. competet. & ibi. Bar.

218 3. Lim. quando negligens tutor fuit in non exigendis creditis pupilli, hoc enim casu de dolo, & lata culpa tantum modo tenebitur. l. 2. C. arbtr. tutel. l. si quis putans. §. siue autem commun. diuidūd. Imo. cons. 75. Piag. de tutor. Q. 19. n. 13. Gutier. supra. d n. 8. Decia. cons 88. n. 27. lib. 2. subdentes teneri pupillum probare tempore tutelæ susceptæ debitores fuisse soluendo, & latam culpam probare, idest tutorem, non adhibuisse eam diligentiam in nominibus debitorum exigendis, quam in suis adhibuit, & part. 3. c. 1. n. 95. & seq. vbi etiam post. Piag. de tutor. Q. 19. n. 10. non teneri ait si fortuito

tuito casu statim suscepto officio debitores non soluendo effecti fuerint, & quando plus in exigendo expensum fuisset, quam creditum importaret. Fab. in l. nomina. C. arbitr. tute. Montan. de tutel. cap 32. reg. 9. n. 185. Galganet. de tutel. lib. 2. tit. 25. n. 5.

219 4. Lim. de leuissima tutorem non teneri. Paris. de Pute. de sindica. verbo negligentia. cap. 5. n. 20. Cagnol. in l. contractus. n. 61. de reg. iur. vbi Igne. n. 45. Piag. supra. Gutierez. sup. Rot. dec. 275. n. 1. par. 2 recentis. Mona. dec. bono. 48. n. 13. Cancer. d. n. 163.

220 Contrarium tenet Ruin. cõs. 89. n. 18. lib. 5. Dec. cons. 232. n 6. Crauet. cons. 18. n. 15. Galganet. d. tit. 25. n. 5. Affl. dec. 207. n. 3.

221 1. Sublim. primam non procedere, quando bene, & diligenter rationem reddere tutor promisisset, tunc enim etiam de leuissima culpa tenebitur Borgni. supra n. 120. de tutor. & Montan. d. cap. 39. n. 36. & seq. vbi idem, si se tutelæ obtulisset. Bar. in l. quod Nerua. Q. 2. depos. & quando culpa casum præcessisset. Montan. supra. n. 42. & idem in tutore illegitimo. Borg. supra.

222 5. Lim. non teneri de leui culpa tutores quibus in testamento liberatio fuisset relicta. Alex. cons. 45. n. 1. lib. 1. Cotta. in memorabil. versic. tutor testamentarius. Montan. d. cap 39. n. 51.

223 1. Sublim. non procedere quando tutor ante administrationem sibi decretam propria authoritate gessisset l. 1. de eo qui pro tutor. Montan. supra n. 53.

224 6. Lim nam, si tutor conueniatur ratione pecuniæ amissæ, & non quæsitæ, de dolo, & culpa lata tantummodo tenebitur. glo. communiter recepta in l. 2. C. arb. tutel. de communi Aluis. de Albert. sing. 70.

225 7. Lim. nam si nomina debitorum pupilli negligentia tutorum deteriora fuerint effecta, de dolo, & lata culpa tantummodo tutores tenebuntur. l. 2. vbi glo. & Docto. C. arbitr. tute. Montan. de tutel. cap. 39. n. 56. Alcia cons. 237. n. 3. Cancer. supra n. 169. & seq. secus probans in recuperatione gregis.

226 8. Lim. non procedere respectu gestorum de cõsilio, & interuentu matris, & consanguineorum pupilli, vt supra. cap. 11. lim. 13. etiam, si eiusmodi actus male successerint. Gherard. de Petra Sãct. sing. 57. Marsil. sing. 417. n. 3. Cassan. in consuetudin. Burgund. tit. des enfans. rub. 6. §. 6. n. 12. in tex. den vendre col. 880. Menoch. cons. 145. n. 26. Ias. in l. 1. n 16. C. de transact.

227 9. Lim. non procedere, quando tutor locupletior effectus non fuisset, nec in dolo vero esset, de præsumpto enim non tenetur facta ei liberatione à redditione rationis per testatorem. Bertaz. cons. crim. 381. n. 5. Cepha. cons. 192. n. 49. & seq. Rot. dec. 311. crim per Farin. vbi etiam præsumptum consistere in omittẽdo. Cald. de rest. in int. vers. vel aduers dolo. n. 20. in fine, vbi verum etiã dici qui ex indicijs probatur ex Meno. de recup. remed. 15. n. 135. Rot. dec. 364. part 1. recentis. vbi etiam, non præsumi tutorem effectum locupletiorẽ. Rota. decis. 408. n. 1. par. 1. recentis.

228 10. Lim. non procedere, quando coram iudice cum contutoris authoritate contraxisset tutor, & coram amicis, vel consanguineis pupilli, tunc enim palam contraxisse diceretur. Meno. de præsumptio. lib. 3. præs. 80. n. 8. 9. & 10. vbi tamẽ multis modis clam contraxisse censeri, vt ibi per eum.

229 11. Lim. non procedere, quando sua bona tutor prætulit bonis pupilli, tunc etenim dicitur in leui culpa, nec tenebitur. l. tutoris dignitatem. §. non est ferẽdus. & ibi Bar. de administrat. tutor. Natta. cons. 610. n. 5.

230 12 Lim. in hæredibus tutorum, qui de leui culpa minime tenentur. l. 1. C. de hæred tutor. l. fin. de fideius. tutor. Calcan. cons. 75. n. 28. Cagnol. in l. contractus. n. 64. de reg. iur. de lata tantum teneri inquit, & Dec. ibi n. 32. & Montan. de tutel. cap. 39. n. 50.

231 13. Lim. non procedere in eo qui tutor esse non poterat, vt in minore dato tutore a testatore, qui non tenetur nisi de dolo. Ruin. cons. 97. n. 6. versic. & prædicta lib. 5. Boer. decis. 124 n. 7. Borgni. de tutor. n. 4. & seq. Surd. cons. 218. n. 17.

232 14. Lim. tutorio nomine minime teneri nisi ex actis tutorio nomine explicatis. Port. cons. 147. n. 92.

233 15. Lim. non teneri nisi de gestis tutela durante, licet cum tutore pupillus toto tempore pubertatis habitasset. or. cons. 255 n. 2. lib. 1. vbi etiã tradit, quod si gestor voluntarius est, & nihil gesserit finita tutela, & tunc rationem reddere non teneatur nisi de gestis in pupillari ætate, vel eo tẽpore gerendis quo tutela durauit, siue hoc certum sit, vel dubium, vt per eum, qui indubitatũ inquit; quod si aliqua administrasse constiterit, & tunc delata, vel leui tenebitur, si ex ea adultus damnificatus sit, quia negociorum gestor de lata, & leui culpa tenetur. l. tutori. C. de nego. gest. regulariter intelligendo quandoque enim de dolo dumtaxat, & lata culpa, & quandoque de leuissima tenetur. l. 3. §. interdum. de nego. gest. vbi glo. & in d. l. tutori. tenetur etiam ob culpam in non administrãdo connexa, si ex hoc ille, cuius negocia gessit, damnificatus fuerit. Bar. & Doc. in d. l. tutori. tenetur etiam, quando unum negocium gerere incœpit & illud omisit ex leui culpa, si damnum illatum ei propterea fuerit, cuius negocia gerere cœpit, & omisit perficere l. in commodato. §. sicut. commoda. Doc. in d. l. tutori. Cor. supra. n. 2. vbi hæc clara esse inquit.

234 1. Sublim. regulam quæ habet, non teneri de non gestis, ac proinde lim. non procedere, quando alius gesturus fuisset, si hic enim gerere cœpit, & alius qui gesturus fuisset se retraxit, & propterea dominus damnificatus fuit, qui non gessit tenebitur. l. si pupillus. §. videamus de nego gest. Cor. d. cons. 255. n. 2. versic. fallit si.

235 2. Sublim. non procedere, quando ab initio gerere cœpit animo gerendi omnia, & sic administrationem generalem incœpit, tunc enim pro neglectis tenetur; quod clarè procedit, si in generali administratione perseuerauerit, quia tamquam vniuersalis administrator se gessit, nõ tamẽ omnia diligenter gessit, ideo de omissis teneri conuenit

Bar. in d.l. tutori.n.2.C. de negoc.gest.Cor. supra. versic. secundo fallit. sin autem postea noluit omnia administrare, de neglectis tenebitur, ac de omnibus, vt per eum,licet loco verbi noluit sit scriptum noluit, & patet ex Bar. cuius opinionem communem dicit in d.l. tutori qui ita distinguit, & dicit esse veritatem, quod aut quis incœpit gerere, & postea illud omisit, & de illo tenebitur arg.d.§. sicut; aut non incœpit, & tunc aut ab initio accessit omnia gesturus, & de omnibus tenebitur.l.Pomponius in negocijs in fine & l. seq.de neg.gest. Aut non accessit,vt omnia gesturus,sed vt gesturus quedam, & tunc aut alius fuisset omnia gesturus, nisi ipse accessisset, & de omnibus tenebitur l. si pupilli.§. videamus.eod.tit. aut alius non erat gesturus, & tunc non tenebitur nisi de his ad quæ gerenda accessit.d.l. tutori cum annexis sibi vtl. tres tutores.§.2. de administrat.tutor.

236 16. Lim non procedere quando tutor prædia minus idonea emit, tunc enim de lata tantummodo tenebitur, non autem de leui.l.tutor. 8. §. competit. vbi glo. & Bar. de administratio.tutor. Montan. de tutel.cap.31.effect.5.n.6. & cap.39.n.51. & 55.

237 17. Lim. dolum, & culpam, non præsumi.Mascard. de probatio. conclus, 532. vbi. 119. modis sublimitat quē secutus est Gutier.d.c.14 n.2.ideo que dolum, vel culpam allegantem probandi onere grauari,nisi pro allegante contra tutorem extaret aliqua præsumptio.l. chirographis in fine principij de administrat & pericul. tutor. & argum. l. 1.§. si magistratus. de magistr. conuenien. & l.qui sub conditione de conditio. & demonstratio. Igne in l.contractus.n.45. & seq. de reg.iur. & etiam in minore muliere, & rustico dolus præsumitur ex occulte gestis,& si scienter bona inuentario describere omittat,licet in pupillo secus sit Ond.consil.35. n.62. & seq. lib. 1. & in tutore præsumi probat. Mascar.supra.n.63. & seq. si alienet bona pupilli sine causa, & si in inuentario ponenda non posuerit, vel illud non fecerit, magna alienauerit cum modica sufficerent, si non fecerit rationum librum, si gestorum rationem non reddiderit, & si pecunias exactas scribere omiserit. Crau. cons. 115.n.2.142.n.19.Grat.cons.23.n.9.15.lib.1.Rol. cons.49.n.55.lib.1.Becci.cons.106.n.13.vbi ex falsa assertione verum, & euidentem probari etiam in minore, & præsumptum cedere vero.n.35.licet liberam habens administrationem de dolo teneatur non eo cessante, si fraus cesset in dolo dicitur, qui fecit quod non debuit Rot. dec.103.n.20.21. nouis.diuers.& seq.si tamē haberet mādatum dolus cessaret, nec posset teneri ad interesse,quod sine dolo, non debetur.n.29. intellige quoad cōcedentem liberam, non quoad tertium Alex.cōs.47. n.8.lib.1.& dummodo meram donationem non contineat.Bat. in l. procurator.58.n.5.de procur.

238 18. Lim. nam si quid dolo, vel culpa tutoris ad pupillū peruenerit, in quo pupillus locupletior effectus sit, teneatur pupillus etiam si tutor non sit, soluendo, licet, si dolo, vel culpa tutoris locupletior pupillus factus non sit, teneatur quidem, verū cedendo actiones liberatur, licet quandoque inanes, quod si tutor soluendo sit, non tenebitur pupillus,si in rem tutoris versum sit, non autem in rē pupilli. Salic. in l. summa.n.2.Cast.n.7. de pecul.

239 19. Lim. non procedere in curatore bonorum præsertim inuito secundum communem de qua testantur. Moderni. Parisien. li cet ipsi dissentiant in consue.Parisien. §. 6. glo. 6. n. 9. & de cōi. etiam Montan.d.cap.39.n.35.

TIT. XVIII. CAP. XIII. DE IVRAMENTO DECISIVO A TVTORE DEFERENDO &c.

240 Iuramentum decisiuum tutor deferre potest. l. tutor. de iur.iur.Surd. cons. 190. n. 7. Gratian. disceptation. forens.91. idem in pupillo cum tutoris authoritate probant ex l. ius iurandum quod ex conuentione.§.pupillus de iur. iurand. vide supra cap.10. huius tituli.

241 1.Lim. nam si minor læsus sit restituetur. Cast. in d.§.pupillus.n.3. Iason.n.7.Surd.cons.190. n.8.

242 2.Lim. non procedere nisi deficientibus probationibus omnibus d. l. tutor. vbi Doc. omnes. de iur.iur.& Paris.ad Bar. in l. pactum curatoris. C. de pact.de communi omnium Surd.cons.190.n.8. versic. sed erit aduertendum.Gratian. sup. n.5.

243 1. Amp. vt hæc qualitas omnium probationum deficientium probanda sit, nec possit aliter probari, nisi constet tutorem, curatoremue diligentiam adhibuisse, vt alias probationes inueniret. Surd. d.n.8. in versic. & hæc qualitas.

244 3.Lim. non procedere quando tutor sponte iudicium mouisset, tunc enim iuramentum recusari posset, quia cum restitutio minori detur, mero iure oblatio iuramenti non videtur valere, ideo à parte poterit recusari, debuit enim ad iudiciū tutor accedere paratis probationibus. Surd. d. n. 8. ad finem.

245 4.Lim. vt tutor, curator, & huiusmodi non informati nec in litem iurare possint, nec aliud præstare iuramentum. Soc. cons. 194. lib. 2. Plot. de in litem iurand.§.32.n.6.

246 5. Lim. tutorem pacisci non posse de stando partis iuramento. Bar.& alij in. l.ius.iurandi gratiam de iure iuran. Ias. in l. ius iurandum quod ex conuentione. n. 6. versic. redeundo. cod. tit. Plot. de in litem iuran.§.48.n.5.Turzan. conclus. 101.n.5.

TIT. XVIII. CAP. XIV. DE CANONVM ONERVMQVE SOLVTIONE.

247 Tutores tenentur soluere canones, census, onera publica, & huiusmodi pro pupillo, alioquin si pupilli bona subhastentur, vel aliud damnum patiatur, culpa tutoris, tenebitur tutor omnia damna,expensas,& interesse reficere pupillo iuramento in litem liquidanda.l.si tutoris.23 vbi Doc. C. de admi. tuto.Plot.de in litem iurand. §. 5. n. 22. (& supra cap.11.amp.14. huius tituli.) & si à se ipso emphiteota non exigat,cadet. Lopez. de contract.lib.2.c.30.versic.adde tādē Corbul.de causa.

priuatio, ob non solut. cano. amp. 28. & 29. n. 12. & per totam vbi minorem pupillum, & infantem canone non soluto a iure emphiteutico cadere probat, etiam ob culpam tutoris, vel curatoris etiam si minori sit facta concessio nec in integrum restituetur ex capite minorum, si emphiteosis per minorem acquisita, non sit, sed à patre vel auo; restituetur tamen ex clausula generali iustæ ignorātiæ, si probet tutorem, vel curatorem, non esse soluendo alioquin secus; & etiā ex capite minoris, si quid cū eo gestum sit respectu paternæ, vel auitæ acquisitionis, nempe si fuerit interpellatus, vt solueret, non tamen sufficeret à minore eiusuè tutore canonem fuisse solutum, quoniam, vt minor restituatur in integrum ex eo, quod aliquid fuerit cum ipso gestum, duo copulatiuè requiruntur scilicet esse gestum cum minore, & minorem ex eo, quod cum ipso gestum fuerit damno affectum. l. verum, §. sciendum. de minor. l. minoribus. prima vbi Bal. in sum. C. de in int. rest mino. l. nam & postea §. si minor. vbi Doc. de iur. & distinctio restitutionis in integrum de qua supra magis communiter approbatur, vt per eum post. Rol. cons. 10. n. 14. & seq. lib. 2. & vbi contra tutorem scientem emphiteosim, & canonem, non soluentem datur minori regressus, non restituitur etiam, si à dolo, & culpa testator tutori liberationem legasset, vt per Corb. supra.

1 Amp. vt tutor, non exigens canonem à se ipso cadat a iure emphiteotico Lopez. de contract. lib. 2, cap. 30. versic. adde tandem,

TIT. XVIII. CAP. XV. DE PECVNIIS PVPILLARIBVS DISPONENDIS.

248 Pupillares pecunias tenentur tutores, & curatores conuertere in emptionem prædiorum, vel ad honestum lucrum collocare penes idoneos mercatores, alioquin ad damna, & interesse pupillo tenebuntur. l. si tutor constitutus. l. tutoribus qui negociationem de administratio. tutor. l. tutores. C. eod. Alex. in l. diuus, n. 19. ad leg. falc. Roma. cons. 425. n. 1. uersic. decimo, Lup. in c. nauiganti. n. 40. de usur. Gram. decis. 103. n. 22. Rimin. cons. 325. n. 21. Port. cons. 113. n. 5. & 6. & cons. 147. n. 55. & sequent. non tamen foenerari. Signorol. cons. 197. n. 2. & seq. Decia. cons. 35. n. 82. lib. 2. Borgni. de tutor n. 113. & seq. Maluas. cons. 113. n. 21. Rol. cons. 49. n. 34. lib. 1. Affis. decis Perus. 67. n. 1. alicquin ad interesse iuramento in litem liquidādo adstringentur. Ceuar. variar. resolutio. lib. 3. cap. 2. n. 1. versic. illud sane, & Gutierez. de tutel. part. 3. c. 2. n. 81. & part. 2. cap. 9. n. 5. Rol. supra. n. 35. Piag. de tutor. Q. 19. n. 9. Dec. cons. 178. n. 1. & 192. n. 2. Matt. Cunno. de pact. lib. 1. cap. 20. n. 52. Montan. de tutel. cap. 32. reg. 9. n. 170. præsertim in loco vbi ad sunt mercatores post. Rom. sing. 179. & de emptione prædiorum. cons. 28. & 139. Monta. sup. n. 192. vbi etiam alioquin contra tutores in litem iurari, & n. 195. Paris. cons. 96. n. 35. lib. 1. Galganet. de tutel. lib. 2. tit. 5. n. 7. & 9. & tit. 9. Bertaz. cons. crim. 251. n. 86. Spino. de testament. glo. 29, n. 51. & sequent. ac teneri ad interesse lucri cessantis, si non collocauerint. Sapia. in l. 1. n. 89. C. de sentent. quæ pro eo, quod interest profer. Cop. de fructi. lib. 3. cap. 3. n. 3. post. Archidiac. in cap. generalis. n. 3. distinctio. 54. Ruin. cons. 108. n. 16. lib. 1. Decia. cons. 85. n. 19. lib. 2. Plot. de in litem iurā. §. 5. n. 17. Soc. cons. 2. lib. 1. Borgni. supra n. 38. Neuiza. cons. 85. n. 9. & cons. 52. n. 36. Franch. Marc. decis. 167. n. 9. lib. 2. Redoan. de reb. eccles. non alienan. rubr. de alienat. rer. quæ seruan. seruar. nō pos. n. 10. pag. 60. Cur. Iun. cons. 239. n. 9. & seq. post. Anch. cons. 330. n. 8. vbi etiam in tuto collocare teneri pecunias pupillorum. Cepha. cons. 65. n. 19. vbi etiam alioquin de suo teneri. Cor. cons. 243. n. 9. lib. 3. & in Ciuitate Lucana statuto ita caueri ait. Imol. in cap. bona fides. n. 8. locat. quod est stat. lib. 2. cap. 52. & intra sex menses collocari debere inquit. Magon decis florent. 1. n. 42. & 53. Menoch cons. 213. n. 54. 863. n. 13. Gratian. discep. forens. 67. de communi. Peregr. cons. 51. n. 31. lib. 2. & cons. 37. n. 14. lib. 3. Carbon. de restitution. Q. 56. concl. 9. Munnoz de ratiocin. c. 14. n. 3. & seq. vide supra. tit. 13. n. 148. & seq. & si non collocauerit in dolo cēseri. Masc. concl. 897. n. 10. & interesse lucri, & damni soluere teneri. Rebuf. in l. 1. glo. fi. n. 7. C. de sent. quæ pro eo quod interest. Rol. cons. 35. n. 17. lib. 1. Lup. in c. nauiganti. n. 40. de usur. Lup. in cap. per vestras. §. 7. illat 7. n. 1. fol. 401. de donat. interuir. & uxo. Gab. cons. 143. n. 10. lib. 2. Rota. Rom. dec 561. coram. Ludou. Gab. cons. 143. n. 10. lib. 2. Spino. de testam glo. 29. n. 51. & 52. Marza. cons. 20. n. 13. 14. Torniol. cons. 69. n. 49. Rot. dec. 119. n. 7. collectarum à Pacif. de salui. interd. Meno. cons. 863. n. 13. Peregr. cons. 70. n. 7. lib 4. qui tamen, si solemnia, non fecisset secus inquit,

Contrarium quoad interesse, si pecunias negociatus, non sit, nec apud mercatorem deposuerit nisi pater pupilli negociari, vel ponere solitus esset, vel nisi tutor solitus esset, vel nisi consuetudo extaret probat. Gab. cons. 26. lib. 1. n. 5. & seq.

249 1. Amp. procedere etiam in pecunijs quæ tutor pupillo debebat. l. quoties. §. sedet si de administratio. tutor. Rui. cons. 108. n. 16. lib. 1. Gutierez. vbi supra. n. 17. dicam infra. tit. seq. cap. 20. Montan. sup. n. 175. Galganet. supra.

250 2. Amp. procedere etiam, si moratus eas collocare fuisset, tenebitur enim ad interesse medij tēporis. l. tutor qui repertorium. §. si post depositionē de administrat. tutor. Gutierez. d. n. 16. in fine scilicet post sex menses d. l. tutores. Montan. supra. n. 170. quamuis iam tutori constituto duo menses dentur. l. tutor. qui. §. vsuræ. 8. & l. si tutor. 16. vbi glo. penulti. de admini. tutor. Mouta. supra. n. 189. Galganet. supra.

251 3. Amp. vt si tutor damna reficere nequeat extra ordinem coerceatur. l. ob fœnus de administr. tutor. Gutierez. d. cap. 8. n. 18. Montan. sup. n. 173. Galganet. supra. n. 4. quod Bar. in d. l. ob fœnus de pœna corporali intelligit sed Munnoz. supra de ratioci. l. 42. n. 23. ad exilium, vel relegationem restringi debere probat.

252 4. Amp. tutores ad interesse teneri etiam tutela finita

finita usque ad reliquorum restitutionem. l. tutor. qui repertorium. in fine. de administrat. tutor. Gutierez. d. cap. 9. n. 20. Montan. supra n. 178.

253 5. Amp. vt hæres tutoris teneatur ad interesse honestum pecuniarum retentarum. d. l. tutor qui repertorium. §. si post. de administrat. tutor. Gutier. d. cap. 9. n. 21. Munnoz de ratioci. c. 14. n. 21. & seq. & quando actionis iure tutor tenetur ad. l. 8. & l. 29. in fi. de admi. tut. quod hæres tutoris ad usuras teneatur. l. cum ostendimus. §. usuras. de fideius tut. Rom. conf. 139. n. 5. Rodulph. de usur. Q. 66. n. 12. in fi. per d. l tutor qui. §. pecuniæ quæ in archa vbi usque ad interpellationem, vt curator constituatur, & ibi glo.

254 Contrarium tenet Montan. supra n. 180. per l. maximeque. de admin. tutor. quæ loquitur de hærede tutoris, & casu quo tutor, non tenebatur ad interesse quia per ipsum, non stetisset quominus tutelæ rationem redderet; sed reddere eam obtulisse, non sufficit nisi obsignatam in certo loco deposuerit. l. tutor. 29. § fin. & sic erit limitatio ampliationis quintæ.

255 6. Amp. vt non possit tutor se excusare dicẽs cautius egisse pecunias mutuo dando pro pupillo quã si ad honestum lucrũ deposuisset. Maluas. cõs. 113. n. 35. & sequent. Gutierez. d. cap. 9. n. 22.

256 7. Amp. vt, si in loco sit frequens annuorum redditũum venditio, tutor ad damna, & interesse teneatur, si pecuniã pupilli otiosam habuerit quãuis leuius, & moderatius. Couar. variar resol. lib. 3. c. 2. n. 1. Surd de aliment. tit. 8. priuil. 29. n. 5. & tit. vltim. Q. 40. n. 36. Gutierez. d. cap. 9. n. 23. & 24.

257 8. Amp. vt vsurarum quas pro se retinuerit tutor, vel curator vsuras præstare debeat pupillo. d. l. tutor qui repertorium. §. si post depositionem de admini tutor. & l. qui. 59. § 1. eod. tit. & §. fi. vbi Bar. Borgni. de tutor. n. 116. Gutierez. supra. d. c. 9. n. 32. Monta. supra n. 177. per l. qui negociationẽ. §. ex duobus & l. tutor. §. si quas. de admini. tutor. Cop. de fructib. p. 3. c. 3. n. 3. Munnoz supra. Fab. de Anna. conf 48. n. 23. & seq. Mastril. dec. 124. licet regulariter, non debeantur. l. si non sortem. §. t. de condict. indeb. senat. Dolan. dec. 103. & 150. nisi finita tutela adultus, & eius curatorem interpellasset pro solutione, vel maiorem effectum, & omni iure prohibitas esse vsuras, & vsurarum vsuras probat Rot. dec. 301. par. 5. diuers. vbi idem in interesse interessium nisi interesse licitum in sorte reda ctum sit, & repeti usuras etiam scienter solutas., & declarat, quod dicitur deutero. c. 23. ibi non fenerabesis fratri tuo sed alieno, non permittere usuras hebreis etiã ex lege Moisis sine peccato, & Moisem per illa verba sed alieno, non concessisse mutuationem usurariam sed similitudinariam cum Gentiles iniustæ detinerent terram promissionis hebreorũ qui bello eam vendicare, non poterant ideo sub palliato nomine usuræ aliqua ex parte recuperare ab hostibus poterant, quod eorum erat, nec erat accipere lucrũ ex mutuo sed mutui occasione aliũ de vendicare debitum in quo proprie usura, non cadit sed similitudinarie tantum, nec posse hebreos ab aliquo usuras consequi nec iuuari consuetudine.

258 9. Amp. ad damna, & interesse pupilli teneri etiam pro his quę neglexit exigere, si liquida esset l. si tutor. 16. de administrat. tutor. Borg. de tutor. n 118. Gutierez. supra. n. 34. & seq. tres casus distinguens. Primus est, vt si debita clara, & liquida exigere neglexerit ad interesse teneatur. Secũdus, si redditus minoris exigere omiserit qui perditi sint, ad eorum valorem tantummodo teneatur & ad prætium mobilium tantum sine usuris, & idẽ si præscripta fuissent. tertius erit quando à fratre, non exegerit, quia exigere, non potuerit, vel plus exigendo fuisset impensum quam crediti exigendi valor ascenderet, & hoc casu tenebitur, si exigi fine. d. impensa potuisset. d. c 9. n. 38. & 39. & Rol. conf. 15. n. 50. lib. 1.

259 10. Amp. vt si tutor, vel curator post præsidis decretum cum pupillaribus pecunijs quæ pro emptione prædiorum depositæ fuerant, prose ipsis prædia emerint, in electione minoris sit velle prędia, vel pecunias cum interesse. l. 3. C. arbitr. tute. vbi omnes. Neguz. de pignor. 2. membr. 5. p. n. 19. 4. membr. 2. p. n. 158. ad finẽ. & 163. ad finẽ Gomez. inl. 53. Tauri. n. 36. de communi. Gutier. de tutel. d. c. 1. n. 83. quorum vterque idem dicit in furioso, prodigo, & alijs sub tutela, vel cura constitutis, & si ab extraneo ex pecunia minoris empta res esset in subsidium minoris esse ex cõi. n. 85. Montan. supra n. 181. & sequent. vbi etiam teneri omnes acquisitiones bona fide factas approbare pupillum pro se, vel omnes tutori relinquere. l. tutor qui §. si tutor pecuniam. l. cum quæreretur. de administrat. tutor. l si plures. in fine eod. tit. Borgni. de tutor. n. 252. secus dicens si tertius emisset eũ pecunijs pupilli sibi à tutore mutuatis, tunc etenim pupillus pro præcio habebit tantum prelationem vide sup. tit. 18. c. 3. Munnoz. de ratiocin. c. 14. n. 32. & seq. subdens, non teneri omnes acquisitiones approbare fraude in aliqua per tutorem, vel curatorẽ commissa

260 11. Amp. vt si pecunias pupillares suo nomine tutor fuerit negociatus teneatur lucrum primum pupillo præstare, licet, non teneatur præstare lucrum, quod postea ex rebus emptis cum pecunia inde extracta fecit, hoc enim tutoris erit, nam tutor tenetur ad interesse damni, & lucri. Capra. conf. 13. n. 3. Gab. conf. 26. n 10. lib. 1. Magon. decis. florent. 1. n. 27. Gratian. disceptation. forens. 240. n. 26. & seq. idem in cœteris administratoribus probant imo interesse pecunię præstare teneri. Munnoz. supra. n. 37. & seq. vbi etiam quid de pecunijs Regis, & Reip. ex Dec. conf. 6. & alijs infra amp. 21. & pecuniarum quæ dictim ex mercibus tutor percipit dominium sit tutoris, & pupillo ad tantũdem in genere teneatur. Mago. supra n. 56.

261 12. Amp. vt si tutor neget habere pupillares pecunias ad alendos pupillos, de mendacio conuictus grauissimas usuras pendat. l. tutor qui repertoriũ §. idem solent de administratio. tutor. Montan. supra n. 172.

262 13. Amp. in tutore condemnato pro contutore qui usuras soluit, si forte eum suspectum facere supersederit, d. l. tutor qui repertorium. §. si tutor. 2. l. 2.

l 2. vbi glo. C. de vsur. pupillar. Monta. supra n. 174.

263 14. Amp. vt si tutor prædia non emerit, ad fructus teneatur, laboribus, & expensis deductis. l. tutor qui repertorium. §. qui post. de administrat tutor. Montan. supra n. 193. Galganet. de tutel lib. 2. tit. 27. n. 40. & seq. vbi ad rationem quinque pro singulis aureis centum post. Rot. Roma. decis. 658. part. 1. diuerso dicam infra. tit. 36.

264 15. Amp. iure etiam canonico ad vsuras teneri. Abb. in cap. conquestus in fine de vsur. Rebuf in l. usuras pecuniæ in fine de verbor. significa. & ita iudicatum testatur. Monta. supra n. 195. licet pupillares iure canonum non deberi dicat. Pereg. cons. 70. n. 7. lib. 4.

265 16. Amp teneri tutorem si predia minus idonea emerit per sordes, vel gratiam. d. l. tutor qui repertorium. §. competit. de administrat. tutor. vel ab eo quem suspectum sciebat. l. Chirographis. in fine. eod. tit. nisi lata culpa, vel negligentia tutoris cessaret. d §. competit. Cagnol. in l. contractus. n. 63. de reg. iur Montan. supra. n. 198. & seq.

266 17. Amp. vt si tutor in proprios usus authoritate propria pupillares pecunias conuertisset, maximis subijciatur usuris l. qui negociationem. §. ex duobus. vbi glo. verbo. usuras. de administratio. tutor. l. qui fine de negoc. gest. l. curator. C. arbitr tutel. l. 1. C. de vsur. pupillar. Monta. supra. n. 207. vt puta si elam vel quasi sua pecunia vsus fuisset. d. l. tutor qui repertorium. §. qui post. vbi Bar. & §. pecuniæ & § vertisse & l. Lucius. tutorem de administrat. tutor. l qui fine. de nego gest. & vltra duplum. Gamma. decis. Lusitan. t to. n. 33. ex Modern. Parisien. de vsur Q. 77. n. 599. C. de fructib. part. 3. c. 3. n 2. Montā. sup. n 213. Cutier. d. c 9. n. 11. Munnoz. d. n. 21. & seq. & ad lucrum cessans, & damnū emergens consuetudinis locl. Spino. de testam. glo. 29 n. 54. Cancer tom. 3. resol. c. 7. n. 26.

267 1. Subamp. ut duo menses non laxentur. l. tutor. qui repertorium. §. usurę, de administratio. tutor. Cuiac. lib. 5. obseruat. 12. Montan. supra. n. 208. Spino. supra. n. 54.

267 2. Subamp. ut centesimas usuras tutor soluere teneatur. . tutor. qui repertorium. l. non extimo. de administration. tutor. l. qui fine. de nego. gest. Montan. supra n. 210. ubi etiam probat non dari centesimis maiores usuras in iure.

268 3 Subamp. ut ultra centesimas usuras tutores extra ordinem puniantur uelut prædones. Bar. in §. quoniam auth ut hi qui obligat habere perhib. res minor. n. 6. Dec. cons. 192. in fine. Crau. cons. 286 n. 1. Rolā. cōs. 49. n. 26. lib. 1. Bellon. cōs. 32. n. 13. & 14. in administratore Vniuersitatis. Dec. cons. 373. Pinel. in l. 2. part 3 cap. 1. n. 29. & seq. C. de rescicnd. uenditio refert. Montan. supra. n. 212. uide infra. tit. 36. & supra. tit. 13. c. 2 amp. 1.

269 1. Lim. amp. 17. non procedere quando tutor tantumdem de suo pro pupillo expendisset post conuersionem in usus suos, quamuis secus foret si antea pro pupillo expendisset. l. 3. §. plane. de contrar. uti l. actio. tutel.

270 2. non procedere quādo tutor suo nomine pupillarē pecuniā foeneratus fuisset. l. Lucius. §. tutorē. 47. l. tutorē. §. pecunię. de admi. tutor. l. Caius. n fine. de vsur. Montā. sup. n 216. vide infra. tit. 36.

271 3. Lim. non procedere in accipiente palam pecunias ei contutoribus usuras soluere promittendo, quas alij pupillo soluere consueuerint. l. non existimo. & l quoties. §. non tantum de administratio. tutor. Monta. supra. n. 217. Galganet. d. tit. 27. n. 16. uel ipse bona fide acceperit, & in libro descripserit, tunc leuiores usuras soluet. Cabal. de usur. Q. 76. Baeca. de decim. c. 18. n. 22. Munnoz supra. n. 24. & seq.

272 18. Amp. ut cēsus uacabiles emere nō posśit, si nō vacabiles qui pro alēdo pupillo sufficere queant emere posset. §. si uerò tantum. ubi glo. & Ang. authent. ut hi qui oblig. habere perhib. &c. Galganet. de tutel. lib. 2. tit. 8. in fine.

273 1. Lim. non procedere quādo pater pupilli emere solitus fuisset. Afflis. decis. Perusi. 67. n 30. & seq. Galganet. d. lib. 2. tit. 27. n. 50. post. Soc. cons. 24. n. 44. lib. 1.

274 2. Lim. non procedere in pupillo diuite. Afflis. supra, Galganet. supra.

275 3. Lim. non procedere quando pupilli diuitis paruas pecunias in d. societatem collocasset. Afflis. supra Galganet. supra.

Vbi autem census non uacabilis quis emit in re censuata præfertur extraneis non consortibus uicinis & alijs prælationem à iure, uel statuto habentibus Rot dec. 243. nouis diuers. par. 5. si res. consueta audiatur.

276 19. Amp. vt an pupillares pecuniæ ad honestū lucrum collocari potuerint præsumptiua probatio sufficit. Bar. cons. 102. n. 1. versic. si enim volo. Rota. Roma. decis 658. n. 3. par. 1. diuerso. Galganet. de tutel. lib 2. tit. 27. n. 44. & si suas collocarit prēsumetur, & pupillares collocare potuisse, nec audictur, si dicat nomina idonea non reperijsse. l. 14. §. 1. vbi Bar de admi. tuto.

277 Contrarium tenēt nonnulli infra in prima limitatione citati.

20. Amp. vt si tutor, vel curator cum pecunijs pupilli censum redemerit, pro quo tutor, vel curator soluebat 12. vel ultra singulis annis, & tunc posuerit pecuniam pupillarem in emptionem alterius census, & minor eligere poterit annuum censum redemptum sua pecunia ad dictam rationem; secus si pecunia otiosa fuisset. Cabal. de vsur. Q. 76. n. 595. Munnoz de ratiocin. c. 14. n. 42.

21. Amp. vt si consocio vita functo consocius tutor negociatus sit nomine communi vtilitas cum pupillo communis sit; si proprio nomine fuerit negociatus, aut de propria, aut de cōi pecunia negociatus fuit, vel dubitatur, si cum cōi commune erit lucrum, si cum propria etiam ex communibus bonis redacta lucrum socij erit, & pupillo interesse soluet commune; in dubio cum propria pecunia negociatus censebitur; si verò dubitetur an proprio, vel cōi nomine fuerit negociatus, sed quando tutor facit id quod officij ratione facere tenetur, licet nomine proprio faciat, pupilli nomine fecisse censebitur. Bar. in l. Titium & Meucium. §. altero de admi. tuto. n. 2. Surd. cons. 9. n. 4. Cutier. de tutel. lib. 2. c. 10. n. 2. & nisi ex coniecturis con-

Q 3 stet

in potentia propinqua, & dec.658.n.3.part.1. diuerso sed Serafi.dec. 186. requirit propinquam, & 474.n.6.part 1. recentis, de facto proprio fidem cum iuramento factam, & recognitam alias probationes iuuare, & 498.n 4. fidem adminiculari, & dec. 497.n.4.part.2. iunctis adminiculis probare sine iuramento secus.Zaccar.dec.Luc.70.vbi citat. Rot.Rom.Serafi dec. 415, n. 5. in curia fidem facere.755.n.3. licet regulariter fides non faciat fidem, maxime non citata parte. dec. 1280.1423. etiam communitatis maxime, si sit erronea. dec. 106.n. 3.& si habeat relationem ad acta de quibus, non constet.dec.383. n. 5. vel ad aliud instrumentum.Surd.dec.231.n.3 nec fides cardinalis sine iuramento probat.Rot.dec.4.coram Cocci.

279 2. Lim. non posse dari ad honestum lucrum nisi in subsidium, si prædia emenda non extent, præsertim si pater non fuisset mercator, nec pecunias ad honestum lucrum collocare, vel si solitus fuisset negociari tutor, non esset industriosus. Bar. in l. Titium, & Meuium §.alteram de administratio tutor. Soc.conf.24.n.44.lib.1.Plot.de in litem. iuran.§ 5.n.18.Affis.supra.n.31 Gutierez. d. cap. 9.n.8.

280 3. Lim. nam pecunias penes eum mercatorem ponere debet qui minus daret, & ita condemnari tutor deberet, non in eo, quod plus ab alio potuisset percipere tutor. l. tutor qui repertorium. §. ex cœteris. de administrat. tutor Roman. sing. 179. vbi testatur ita fuisse iudicatum, & conf 179.Lup. in repetit.cap per.vestras.§.6 illat 7.de donation. inter vir. & vxor.n.2.Surd. de allment.tit.9.Q.40 n.47.Rota.Roman.decis.742.n.3.part.1.diuerso. Gutier.d.cap.9.n 9.10.

281 1. Sublim. non procedere quando pecunias pupillares in suos usus tutor conuertisset, tunc enim ad maius interesse teneretur.Gutierez.d.cap. 9. n. 11. & dixi supra amp. 17.

282 4. Lim. nam mercatore, qui tempore depositi bonus & idoneus tenebatur decocto, non tenebitur tutor, prout nec, si merces fortuito casu amissæ forent.l. si res pupillares. de admini. tuto Bar. in l. si soluturus. de solut. Ang. in l. si à bonæ fidei de rei ven.Castren.in l. qui sub conditione.n 2. de condition. & demonstration. Petr. de Vbald. de duob.fratri.8.par.sub n.4.Lup supra.n.3.Borgnin. de tutor.n.114.Matt.Bru.conf.109.n.4.Burs conf. 112.n.15.16.Surd. de aliment.Q.40.n.38.Lup.in rubr. de donat. inter.vir.& vxor §.9.n.17.& §.7. illat.7. n. 1. fol. 401. Gutierez. supra. n. 12. vbi post.Lup.supra.n.12.& Affis.supra.n. 34.excusari etiã dicit si pecunias penes eũ deposuerit penes quẽ testator collocare solitus erat.Spino.de testã.glo29 n.51.&seq. Galgã. de tut.lib.2 tit.2.n.49.Mũnoz tamẽ. de ratiocin.c.14.n.16. iudicis licẽtiam, ac mandatum requiri probat & n.20. annuo reddi tu empto deperdito, si initio de securitate hipothecę diligenter inquisierit de aliquo non teneatur, secus in casu, quod ita, non prouiderit tunc enim de sorte, & fructibus tenebitur ex l.1.C. de his qui ex offi. quod admi.conue.lib.11. Spino. de testam. glo.29.n.53.& si finita tutela fit, periculum non erit tutoris.l.cum post.44.vbi Bar. de admi. tuto. Surd de ali.tit.9.Q.40.n.38.

283 1. Sublim. & declara.nam si tutor in exigendo negligens fuerit mortaliter peccat, & ad omnia damna pupilli tenetur.Plot. de in litem.iuran.§.5. n.16.& 17.Borgn de tutor.n.114. Gutierez. d.c. 9.n.13.& alij in limitatione citati.

284 1.Amp. etiam quando tutor dedit pupilli pecunias ad societatem officij in personam alterius,qui postea decesserit; tenebitur enim ad damna amissæ pecuniæ, exigere namque debebat, & in tuto collocare.Affis.supra.n.30.& seq.

285 1. Lim.d. amp. non procedere quando pupilli pater ad societatem officij solitus fuisset collocare pecunias. Affis. supra Gutierez. supra, & quando eas posuit in negocio, vt pater pupilli solebat. Decia.conf 85.n.33.lib.5.Soc.conf. 24. n. 44. lib. 1. Medic.dec.90.n.8.

286 2 Lim. non procedere in tutore alicuius magnatis.Affis. supra Gutierez. supra.& quando pupilli conditio exigeret, vt aliquas pecunias in arca retineret.Cor.conf.243.n.9.lib.3.Gratian.discep. forens.240.n.16.

287 3.Lim non procedere quando tutor paruas pecunias dedisset ad societatem officij inspecto patrimonij pupilli statu.Affis.supra.Gutierez.supra vide infra.n.295.

288 5. Lim. principaliter, non posse tutorem in societatibus pupillares pecunias ponere nisi pater pupilli collocare solitus esset.Bar. in l. Titium, & Meuium.§ alteram de administratio. tutor. Sec. conf.24 n.44.lib.1.Gutierez.d.cap.9.n.15.

289 6. Lim. non procedere in modica pecunia, debet enim expectari coaceruatio summæ notabilis pro collocatione glos. in l.finali.verbo.prædiorum C. de admini.tutor.Gutierez.d.cap.9. n. 25. post. Albe. in l.suo. de in integr.rest. Rodulf. de usur. 2. part.Q 66. Bacca. de decim.tuto c.2.n.92. Munnoz.de ratioci.c.14.n.8.9.& infra n.295.

290 7.Lim. non posse tutores pecunias pupillares ad lucrum illicitum dare, alias si principalis non restituet, ipse restituere tenebitur. Rofired delibel. Q.Sabbati.33.fol.733.Silnest verbo.vsura.7.Q. 4. Nauar cap.17.n.267. idem in curatore,& eiusmodi affirmans, & Add. ad Bertaz.conf.crim.2. in fine,& 251.n.83. & Laderch.conf.177.versic.& scimus. & si tutores vsuras receperint ipsimet illas restituere tenebuntur. Guid. Pap. de vsur. n. 46. Bertaz.conf crim.251 n.83. & add. ad conf.2.lit.M. & quas percepit tutoris esse Signor conf 197.Imo. in c. bonafides.n.8.depos.Couar.var lib 3 c. 2. cũ d.onere.n.10. vbi non posse mutuo dari cum onere soluendis annis singulis certam summam saluo capitali, & Bacca de deci.tuto.c.2.n.93.Munnoz. d.c.14.n.19.& propterea, si tutor in aliquo condemnetur periculo eius, non minoris esse. Lup. in c nauiganti n.40. de vsur.

291 8.Lim. nam tutori sex menses dantur pro pupillaribus pecunijs collocandis à die eius electionis, duo autem iampridem constituto.l. si tutor.16. de admini.tutor.Gutierez.supra.n.27.Montan.supra. n.170. & 189.Galganet. de tutel.lib.2. tit. 27. n. 21. sed si in suos vsus conuertisset statim tempus curret per.l.tutor qui repertorium. §. si post. de admini-

ministratio.tutor & duos menses tribui inquit. Laderch.cons.177.versic.exempli.Spino.supra.n. 54. & 55. qui tamen sex menses, non dari probat, si pecunias in suos vsus conuerterit.

292 9. Lim. vt ad interesse damni, vel lucri, non adstringatur tutor propter non positas pecunias ad honestum lucrum, vel in emptionem prædiorũ omissam collocationem, quod pupillus recepisset, si ad honestum lucrum pecunias tutor collocasset, vel in d. emptionem, nec ad fructus d. prædiorum; quando pupilli pater negociari solitus non erat, neque exercendam pecuniam tradere, nec vt illud tutores faciant alicubi consuetum est, & si faciũt, eorum periculo tutores faciunt; & lucrum pupilli erit quo ad fructus quos tutor ex bonis emptis percepisset, si probetur emere potuisse pro tempore quo pecuniam exercendam non tradidit, vel proprio nomine tutor exercuit, vel alter pro eo, ita vt ratio lucri tantum facti ineunda est ex re empta cum pecunia pupillari, quod pertinet ad pupillum; non autem ad lucrum factũ per tutorem ex pecunia redacta ex rebus emptis cum pecunia pupillari. Gab.cons.26.lib.1. Gutier. supra.n.37. quamuis in Hispanijs, & alibi vbi extant commoditates censuum, & reddituum annuorum emendorum ad omne interesse teneri censeat. nec ex non collocatione minime tenetur, si idem vtile soluisset, quod ex collocatione perceptũ fuisset. Mago. de flor.1.n 42. & 55. Gratian. disceptatio.240.n.16. nec nisi damnum emergens, vel lucrum cessans certitudinaliter probaretur. disceptat.67. vide supra.lim.1.

293 10. Lim. non procedere quando æs alienum testatoris soluisset, vel minorem à pensionibus liberasset, tunc enim ex eo teneri non posset, quod pecunias pupillares ad honestum lucrum, vel in emptionem prædiorum minime posuisset, nisi aliæ pecuniæ super essent. Paris. cons. 66. n. 35. & 36. lib.1. Piag. de tutor.Q 19.n.9. ad finem. Gutierez. de tutel.part.3.cap.1.n.82.

294 11. Lim. non procedere quando tutor pecunias obtulisset, & in loco tuto deposuisset, tunc enim ad vsuras minime tenebitur.l. tutor pro pupillo. §. tutor. de administratio. tutor Montan.d. reg.9. n. 179. idemque in hærede tutoris. l. seq. si pupillus factus maior fuerit in mora petendi rationes.

295 12. Lim. non procedere quando modicam tantum pupilli pecuniam habuisset tutor, eam namque non tenetur collocare. l. ita autem. de administrat tutor. Montan supra n.190. vel eam cum decreto iudicis mutuabit ex Bar. in l. si ex legati. n. 5. de verbo. oblig. vide supra n. 287. nisi tutor suspectus esset.l. 5. in fi. princ. de admi. tut.

296 13. Lim. in rustico qui ratione rusticitatis ab vsurarum petitione absoluendus erit. Renat. Coppin. de priuileg.rusticor.cap. 5. ita iudicatum dicens. Montan.supra.n.191.

297 14. Lim. non procedere quando à testatore tutor à rationum redditione liberatus esset, & omni eo in quo condemnari contingeret, tunc enim, si prædia non emerit nisi quatenus locupletior effectus fuerit, non tenebitur. Ang.cons. 144. Decia. cons.178.col.fin.versic.postremo. Plot. de in litem. iuran.§.5. fallent.prima. Monta.supra.n.204.

298 15. Lim. non procedere quoad interesse lucri cessantis per minorem petitum, quod ei non debetur, si non probauerit, quod tales res mercantiles præ manibus aderant ex quibus lucrum certũ haberi poterat. Plot. de in litem-iuran. §. 5. n 17. fallent.4. (vide supra. 1. & 9. limitat.) Gratian. discept.240.n.9. Montan.supra.n. 206. & tunc si non collocarit, ad interesse dumtaxat tenebitur. Munnoz. de ratiocin.administr. c. 14. n. 7. & 21. Gratia.discep.931.n.8. vbi interesse cessare, si pecuniæ in alium minoris vsum fuerint expensæ, vt per eos, & si non constet tutorem lucratum. Rot. dec.202.n.11.part.4.diuers.142.crim. per Farin.

299 16. Lim. non procedere quando ex iusta causa excusaretur Solu. in cõstitution. Sabaud. glo. 3. n. 36.Borgni. de tutor.n.37.Ond.cons.38.per tot.lib. 2. puta, si non expediret pupillo conuerti in emptionem. Rota dec.748.n.3.part. 1. recentis.

300 17. Lim. nam si pecunias suo, & pupilli nomine tutor ad trafficandum dederit, non faciet pecunias pupilli, sed illum tantum faciet in lucro participem nec pecuniæ illæ poterunt pupillo restitui. Cor.cõs.327.n.4.lib.1.loquens de pecunijs tutoris.

301 18. Lim.nam debet apparere tutorem, se tutorem sciuisse. Cur. Iun. cons.239. n. 42. Ruin cons. 108. n. 15. lib. 2. vbi etiam si sciat se tutorem debet pupillum indemnem conseruare, si nesciat gesta per tutorem prætensum nulla erunt, licet valida essent, vbi nesciret tantum administrationem sibi decretam. Tenni.caut.125.n.2. & 4. vbi gesta ab ignorante se tutorem inualida inquit, sed pro tutelæ actione teneri, si autem se tutorem sciens, administrationem sibi interdictam crediderit, cum non foret interdicta, per ipsum gesta valida erunt ut dicit.Rot.d.dec 141. quod vt administrator teneatur duo probari debent primum quod gesserit, & alterius contemplatione.

302 19. Lim nam ex eo quod suas pecunias tutor ad honestum lucrum posuerit non autem pupillares non tenetur ad interesse pupillo, cum suas pecunias pupillaribus præferre potuerit. Pic. cons. 65. n.29. & seq. Rota. Roma.dec. 202. in fine part. 4. diuersо.per Farinac. collectan Feli. in c.1.n. 12. & 13. de præscrip. vbi idem in Prælato.

303 1. Sublim. non procedere nisi certum sit suas collocare potuisse non autẽ pupillares pecunias. Bar. in l. tutor secundum.14.§.non est.n. 2. de administration.tutor. de magis cõi. Friard. in add. ad Villalob.lit.T.n.128.

304 2. Sublim vel potius secus esse dicas, si de damno euitando ageretur. Felin. d. n.13. quod tamen probari debet Rot.d.dec. 142.

305 20. Lim. non procedere quando pro necessitate minoris, vel ecclesiæ tutor erogare coactus esset, tunc enim excusatur, si ad honestum lucrum pecunias pupilli, vel ecclesiæ non collocauit. glo. in §. si verò tantum verbo, necessitatis auth. ut ij qui obligat. se habere perhib. res minor. Alber. in l. sio de restitut. in integr. Rodulph. de vsur. part. 2. Q.66. Bacc. de decima.tuto. c. 2. n. 92. Aur. de partition.c.4.n.32. Molin. de iust. & iur. tract. 2. disputat.224.col.5. in fine. versic. quando ergo prædia.

dia. Munnoz.de ratiocin.adminl. c.14.n.8.9.17. Gratia.discept.931.n.7.& si pro eo alendo indigeret. Munnoz.de ratiocin.c.14 n.9.10.& seq.

306 21.Lim. non esse mutuo fœnerandam pupillo pecuniam à tutore, vel curatore,& si id fecerit sui periculo erit nisi pupilli vel adulti substantia mobilis sit, vel propter necessitatem mutuauerit veluti propter expensas in pupillum faciēdas, & vbi mobilis erit tota substantia tantam fœnori quantitatem dare cogetur, quantum pro expensis pupilli percipiet expedire, reliquam pecuniam cautè custodiet.l.1.vbi glo.& Salic.C. de admini. tuto. vel curato &c.Munnoz. supra vbi n. 17. tantā mutuo dari posse probat quæ sufficiat ad dispensationem pupilli, & eius familiæ, residuum vero conuertere teneri in emptionem annuorum redituum, vel prædiorum per tex. in auth. nouissime. C.de admi. tuto. & ita pluries iudicatum fuisse testatur.

307 22.Lim.non procedere, nec tutorem ad interesse teneri nisi ex dolo, culpa, vel negligentia. Gab conf.26.n.5.& seq.lib.1.quam dicit ab esse vbi tutor.id non facit ad quod non tenebatur.Ond. conf. 38.n.29.& per tot.lib.2.vbi etiam quando teneri ignorabat puta hæres.& quando exceptione compensationis, vel alia tueri se posset non teneri nec moram incurri; nec mora cessante. Rot.dec. 202. par.4.diuers.

308 23.Lim.non teneri, nisi ad vsuras quas mercatores darent minores, vt supra lim.3.& quando pecunias deposuit non teneri ad usuras, nec si eas obtuleri t finita tutela nisi cœpissent ante oblationē currere.l.tutor.29.§. fi. & ibi. glo. fi. de admi. tut. Caroc.de depos. par.2.Q 12. n. 5. qui tamen non probat ante vel post cœptas currere facto depositto, nam glo.quam citat.eam non posuit in deposito tex. contra decidit.& in oblatione B. l. in l. acceptam.n.9.C.de usur.oblationē Impedire cursum vsurarum probat quæ ante currere non cœpere, secus, si currere cœpisset ex contractu nō ex officio iudicis ratione moræ qua cessante per oblationem cursus vsurarum cessat. Caroc, de obla. verba. par. 1.n.26.

309 24.Lim.non procedere nisi lucrum ex re pupilli proueniens fuerit impeditum, eiusue occasione, alterius enim ratio non habetur, Igne. in l.quatenus. n.55.de reg.iur. Rebuf. in l.1.glo.fi.n.7.C.de sent. quæ pro eo, quod interest.

310 25. Lim. non teneri ad interesse minori ætate cessante. Franc.dec.16.n.11. nisi interesse vel fructus alia ratione deberentur, puta ex causa legitimæ quæ cum fructibus deberetur, vel damni emergentis aut lucri cessantis quæ probarentur, & Rot. d.dec.202.part 4.diuers.

311 26. Lim.quando pupilli conditio suaderet, ut aliquæ in arca retinerentur, aut in casibus similibus. Cor.consi.243.n.9.lib.3.Borel. conf. 31. n. 64. Costa.de iur. & facti ignor.dist.24.cent.1.n.12. vbi etiam excusari si non poneret, dando idem emolumentum quod ex pecunia pupilli ad lucrum posita redigi posset. Mago. dec.Flo.1.n.42.& 55.Gratia. discep.240. n. 14. 15. 16.vbi etiam excusari non probata negligentia culpa,& dolo,& si iustam habuisset causam credendi se non esse tutorem.

312 27.Lim. nam si quis suas credens pecunias, vt de suis disposuerit, cum re uera non essent suæ, excusatur ob iustam opinionem. Rot.dec. 142. n. 5. eri.per Farin.202.par.4 diuers.

313 28.Lim non teneri nisi ad fructus quos prædiis venditis minori, vel tutori, vel alijs minor, vel alter, ex cuius pecunia emi fundi debuissent. Bal. in l.fi.in fi.C. de petit. hered. Anch.conf.158.n.7.Soc. conf.247. n. 8.lib.2.Alex.conf.31.n.3.200.n.3.lib. 6.Rui.conf.104.n.7.lib 4.Cag. in l.1.n 37.Bolog. n.122.C.de sent.quæ pro eo quod interest. Scain. dec.bono.43.n.46.& seq.

29. Lim.non teneri, si prædia non idonea emerit tutor sine dolo, & lata culpa.l.tutor.qui.§.competet vbi Bar. de admi.tut.vel bona relegati appellatione pendente, quæ sit iniusta declarata, nisi scient auferri posse.l chirographis.§ ab eo.ff. eod tit.

Pecuniæ autem inuentæ per emptorem in domo pupilli per tutorem vendita, si ibi erunt, vt thesaurus emptoris erunt; sin secus pupilli remanebunt. l. à tutore. 67.vbi glo. de rei vendicat.

TIT. XIX. DE AVTHORITATE, ET POTESTATE TVTORVM.

SVMMARIVM.

1 *Gesta à pupillo vindentur quæ tutor gessit, & actiones pupillo quæruntur.*

2 *Nomine tutorio, tutor gessisse censetur, ad pupillum pertinentia.*

3 *Authorari tutor potest tuenti, nec fari valenti, & muto.*

4 *Citatus tutor in actu, ad pupillum pertinente, vti tutor citatus censetur, nisi qualitas ista exclusa fuisset.*

5 *Empta bona tuo nomine à tutore, cum pecunia pupillari, pupilli fient, si ratam emptionem habuerit; alioqui pro pecunia, bona empta erūt pupillo hipothecata.*

6 *Empta bona ab extraneo ex pecunia pupilli nomine ementis, ementis erunt pupillo tamen hipothecata cū anterioritate pro sua pecunia.*

7 *Empta à tutore nomine pupilli cū pecunia tutoris fiunt pupilli absque restitutione præcij si tutor fructus ex eis perceperit ad pratium solutum assēndētes.*

8 *Nomine tutorio actus gestus eo ipso censetur quod tutorem se nominauit.*

9 *Reintegrandæ remedium minori datur spoliato tutore emptore vt ibi.*

10 *Iuramentum in emptione partis præsentiam supplet.*

11 *Possessio pupillo quæritur eo ipso quod tutor acquirens hoc intendit.*

12 *Nomine proprio tutor grauatus, non censetur præstare legatum intellige vt ibi.*

13 *Lucrum primum quod fecit tutor, ex pecunijs pupillaribus pupilli est, non lucri lucrum.*

14 *Lucrum primum, ex pupillari pecunia pupilli est etiā, si tutor suo nomine gessisset.*

15 *Emisse ex pupillari pecunia, tutor censetur prout qui libet administrator.*

16 *Contrarium tenet Cor.ibi citatus.*

17 *Authoritatem tutor præstare tenetur quando pupillo expedit.*

Procurator nomine domini emisse præsumitur nec eius contrario iuramento statur.

18 *Actus gesti ab ignorante se tutorem nulli sunt.*

19 *Actus ab eo gesti qui pro tutore communiter reputabatur valent.*

20 *Actus ab eo gesti qui tutor pronunciatus fuit valent.*

21 *Nomine proprio tutor gessisse præsumitur quando ad ipsum, quoque actus poterat pertinere, nisi nomine pupilli gessisse scripserit tutor in libro pupillari.*

22 *Nomine proprio non censetur emisse tutor nisi expræsserit.*

23 *Nomine suo, & pupilli, si tutor contraxerit, respectu sui tutor obligatur.*

24 *Nomine suo negociari censetur tutor non autem nomine pupilli,*

25 *Pactum retrouendendi tutor apponere potest in emptione quam facit nomine pupilli.*

26 *Contrarium tenēt citati n. 26.*

27 *Distingue ut ibi,*

28 *Contradictam distinctionem tenent ibi citati.*

29 *Pactum retrouendendi minor emens apponere potest in contractu.*

30 *Reuendi possunt bona vigore dicti pacti sine decreto.*

31 *Reuendere possunt minor, & tutor sine decreto vigore dicti pacti à testatore emente conuenti.*

32 *Pactum resolutiuum in donatione minori facta appositum tenet prout & si super tutorem donatarium fuerit appositum.*

33 *Pactum retrouendendi tutor, & alij administratores apponere nequeunt ex interuallo.*

34 *Pactum retrouendendi tutor prorogare nequit,*

35 *Contrarium tenent ibi citati.*

36 *Pactum de retrouendendo in contractu census ex interuallo aduci potest.*

37 *Pactum de retrouendendo à minore ex interuallo cū iuramento potest apponi.*

38 *Pactum retrouendendis per minorem conuentum in venditione cum clausula, & non aliter &c. valet.*

39 *Pactum retrouendendi cum iuramento à minore initum valet.*

40 *Pactum retrouendendi tutor prorogare, non potest*

41 *Contrarium tenet Cag. ibi citatus.*

42 *Prorogare, non potest tutor solutionis tempus,*

43 *Contraria sententia communis est.*

44 *Pactum redimendi remittere, non potest tutor.*

45 *Authoritas tutori extenditur extra territorium.*

46 *Authoritas tutoris ad bona quæ augentur extenditur,*

47 *Authoritas tutoris ad bona alibi sita pro quibus curator datus fuit, non extenditur.*

48 *Dari non potest tutor quoad bona in alieno territorio existentia.*

49 *Contrarium tenent ibi citati.*

50 *Donare tutor nequit nec ad donandum dati.*

51 *Donare non potest sponsæ puellæ.*

52 *Donare sponsæ potest tutor, si extet consuetudo.*

53 *Donare sponsæ tutor potest magistratu iubente.*

54 *Donare tutor potest, si alioquin verecundiæ pupilli adscriberetur.*

55 *Remittere matri tutrici rationum redditionem, non potest tutor matri tutrici subrogatus.*

56 *Remitti debitum etiam illiquidum, non potest à tutore.*

57 *Remittere tutor peremptoriam nequit exceptionem, nec alij administratores.*

58 *Donationi sibi faciendæ non potest tutor inducere.*

59 *Donare minor, non potest cum tutoris authoritate.*

60 *Donare tutor consanguineo, non potest.*

61 *Donare non potest tutor etiam cum decreto iudicis.*

62 *Donare non potest plenam cum libera administrationem habens.*

63 *Donare non potest minor cum curatoris authoritate etiam iuramento adhibito stante statuto, quod sine curatore contractus à minore initus, non valeat etiam iuratus.*

64 *Contrarium tenent ibi citats.*

65 *Statuto contractum dolosum, & simulatum præsumente, iuramento minoris contractus non validatur.*

66 *Contrarium tenent ibi citati.*

67 *Statuto iusta causa dolosum, & simulatum contractum præsumente illumque etiam iuratum annullante, non validatur iuramento.*

68 *Statuto prædicto, non obstante contractus minoris iuramento firmabitur, si causam dolum præsumendi à statuto, non constet consideratam fuisse.*

69 *Iuramentum firmat contractum statuto simpliciter dolum fraudem, & simulationem præsumente nulla iuramenti habita mentione.*

70 *Contractum iuratum, si iuramentum reprobetur à statuto, non validat iuramentum simplex contractus confirmatorium, secus si vlterius tactis scripturis maiorem se iurasset,*

71 *Statuto autem dolo fraude ac simulatione præsumptis iuramentum adhibitum dicens de nullitate dicere minor poterit vide infra n. 327. & seq.*

72 *Contractus cum minore factus solemniter confitente verum esse, & legitime factum sine vitio, & fraude statuto prædicto, non obstante iuramento firmabitur.*

73 *Iuramentum impuberis non validat eius contractum.*

74 *Iuramentum nihil operatur, statuto certa omissa solemnitate instrumentum nulla probationem facere disponente, si solemnitas ea fuerit omissa.*

75 *Iuramentum non validat minoris cōtractum cum statuto administratio sine certa solemnitate fuit interdicta infra n. 326.*

76 *Iuramentum non validat contractum pluribus casibus de quibus ibi.*

77 *Iuramentum nihil operatur stante enormissima læsione.*

78 *Dotis causa extraneæ personæ minor bona tradere nequit.*

79 *Donare non potest minor ex causa nuptiarum sine decreto.*

80 *Donare non potest minor ei à quo res donata prouenerat.*

81 *Donans minor in contractu venditionis, si plus valet contrauenire potest.*

82 *Donare minor non potest ad pias causas, nec ecclesiæ sine curatore, & absque decreto.*

83 *Donare potest minor ecclesiæ ei se, & sua bona offerendo.*

84 *Donare potest ecclesiæ minor principaliter ad effectū charitatis, & religionis, non ad effectum liberalitatis.*

85 *Dotare ecclesiam minor potest sine decreto.*

86 *Contrarium tenent ibi citati.*

87 *Decretum requiritur in alienatione bonorum stabilium minoris, & si maior sit 18. annis, & ex statu-*

to contra

to contrahere possit, & obligari.
88 *Donare aliquis administrator nequit.*
89 *Donare non potest minor sine decreto etiam ad remunerationem.*
90 *Contrarium tenent citati ibi n. 90.*
91 *Donare potest minor quæ seruando seruari non possunt ex causa remunerationis interuentu decreti.*
92 *Donare cum decreto immobilia potest minor ex causa remunerationis.*
93 *Contrarium tenent ibi citati.*
94 *Distingue vt ibi.*
95 *Donare potest tutor, & curator Principis, & illustrium.*
96 *Donare, & disponere contra iura non potest tutor, & curator Principis.*
97 *Donare tutor Principis nõ potest nisi quæ modici sint præiudicij.*
98 *Donare insolita tutor Principis nequit.*
99 *Donationem remuneratoriam facere potest tutor.*
100 *Donare immobilia, non potest tutor.*
101 *Donare tutor vltra merita nequit.*
102 *Donare non potest tutor sine decreto, & iusta causa.*
103 *Donare tutor potest ex causa rationabili puta alimẽtorum naturali fratri præstandorum, & ex causa necessaria.*
104 *Donare tutor potest, quod pupillo expedit.*
105 *Donatio honeste facta, & secundum personæ qualitatem à tutore valida est.*
106 *Donare potest tutor cui à magistratu commissum fuit*
107 *Donare, & remittere vsuras tutori permittitur.*
108 *Donatio tutoris valet, si tacite lapsu decenij, vel expresse à minore ratificata sit.*
109 *Donare potest tutor, munera mittens agnatis temporibus solemnibus Natalis D. N. Iesu Christi.*
110 *Donare non potest tutor temporibus solemnibus plus quam ex suis bonis erogaturus fuisset.*
111 *Donare, non potest matri, & sorori pupilli munus nuptiale, consuetudine non obstante, nisi id quod si pupillus bona sua administraret erogare cogeretur.*
112 *Donare propter nuptias tutor potest.*
113 *Donare matri pupilli egenæ alimenta tutor potest, si pupillus diues sit.*
114 *Donare potest tutor sorori pupilli ad vitã necessaria.*
115 *Dotare sororem pupilli ex alio parente oriundam tutor nequit, tam & si aliunde non haberet.*
116 *Donare minor potest ex castrensibus, vel quasi, & ex ecclesiasticis etiam.*
117 *Donare minor ea potest quæ seruando seruari minime possunt.*
118 *Donare cum iuramento minor potest.*
119 *Donare cum iuramento minor hebreus potest.*
120 *Iuramentum die festiua in honorem Dei à Christianis non præstatur, secus in hebreis.*
121 *Donatio inter hebreos minores iuramento non validatur, licet secus sit, si contrahat cum Christiano. Læsio in donatione, non consideratur.*
122 *Donatio minoris iuramento non validatur, si ignorans donet, sed restituitur.*
123 *Donante minore multum putans modicum donare cũ iuramento datur restitutio in integrum.*
124 *Donans minor vltra dimidiam bonorum suorum restituitur.*
125 *Donatio facta à minore dolo partis iuramento non validatur.*
126 *Donatione ob causam à minore facta, si lædatur, restituetur.*
127 *Iuramentum tres comites habere debet iudicium, iustitiam, & veritatem.*
128 *Donatio propter nuptias à minore facta tenet.*
129 *Donat minor quæ nequeunt seruando seruari.*
130 *Pater legitimus administrator nomine sui filij donat.*
131 *Contrarium probant ibi citati.*
132 *Donatio à minore alijs casibus valet.*
133 *Donare potest minor idem illi à quo recepit.*
134 *Contrarium tenet Ias. ibi citatus.*
135 *Donatio reciproca à minore facta tenet; & in alijs casibus donare potest, vt ibi.*
136 *Minor restituitur aduersus donationem, si lædatur.*
137 *Minor restituitur aduersus remuneratoriam donationem, si modum excesserit.*
138 *Minor restituitur contra sponsalitiam largitatem, vel donationem propter nuptias, si læsio excessiua sit.*
139 *Minor restituitur aduersus donationem causa mortis, si non possit reuocari per donantem.*
Donatio causa mortis quibus ex causis reuocetur.
140 *Minor ex iuramento priuatur restitutione in integrũ*
141 *Minor iuramento non obstante restituitur ex læsione excessiua.*
142 *Minor non restituitur aduersus donationem piæ causæ factam.*
143 *Minor nobilis, non restituitur quando eius administrator donauit, non excessiuè.*
144 *Minor non restituitur aduersus eorum donationem quæ seruando seruari non poterant, si modus non sit excessus.*
145 *Minor non restituitur aduersus suum testamentum quia illud potest reuocare.*
146 *Heres testatoris nõ restituitur contra testamentum, quod reuocari potuit, nisi testator minor blanditijs, & dolo adita disponendum inductus fuisset.*
147 *Minor an restituatur aduersus donationẽ causa mortis, dotis constitutionem, donationem propter nuptias & huiusmodi.*
Tutor donare potest quæ non possunt probari. lim. 26.
148 *Matrimonium tutor cum pupilla maiore* 12. *annis contrahere potest.*
149 *Contrarium tenent ibi citati.*
150 *Matrimonium contrahere nequeunt gestores negociorum cum illa cuius negocia gerunt.*
151 *Matrimonium cum pupilla hæredes tutorum rationem reddere obligati contrahere nequeunt.*
152 *Matrimonium protutor cum pupilla contrahere nequit.*
153 *Contrarium tenet Roffred. ibi citatus.*
154 *Sponsalia contrahere, & dissoluere pro pupilla non potest tutor.*
155 *Matrimonium cum pupilla contrahere nequeunt naturales liberi tutoris, & adoptiui quousque emancipentur.*
156 *Nuptiarum pupillæ causa nil tutor potest accipere.*
157 *Contrarium probat Gul. de Lud. ibi citatus.*
158 *Libertus filio suo naturali quem in seruitute susceperat, & postmodum manumiserat pupillam suam nubere nequit.*
159 *Matrimonium filius tutoris etiam si patris hæres non sit, cum pupilla non potest contrahere, si pater*

eius

eius debeat rations reddere.

160 *Matrimonio filiusfam. tutor, vel curator pupillæ patri fratrique in eadem potestate existenti pupillam copulare nequit.*

161 *Stuprans pupillam tutor morte punitur.*

162 *Vxorem ducere tutor pupillam potest ex ordine testatoris.*

163 *Vxorem auus qui neptis tutelam ex filio emancipato eam nepoti ex altero filio matrimonio copulare potest*

164 *Matrimonium tutor cum pupilla contrahit, & curator, si rationes reddiderint, & quadriennium ad restitutionem in integrum petendam fuerit elapsum.*

165 *Matrimonio iungit tutor pupillæ filiam ante rationẽ redditam vita functæ filio suo.*

166 *Matrimonium contrahitur inter matrem pupillæ, & tutorem filiæ suæ, eius ne filium.*

167 *Matrimonium contrahi potest inter filias tutoris, & curatoris, & adultum seu pupillum.*

168 *Matrimonium cum pupilla contrahit absens, & ignorans curator constitutus alio eius loco substituto.*

169 *Matrimonium cum pupilla maiore effecta 24. annis contrahere tutor non prohibetur.*

170 *Matrimonium tutor cum pupilla contrahit ex rescripto ab Imperatore impetrato.*

171 *Matrimonium cum pupilla tutor contrahit à tutela excusatus.*

172 *Matrimonium cum pupilla præcedens tutelam sustinetur.*

173 *Matrimonium contrahit cũ pupilla protutoris filius.*

Pactũ, & statutum de lucro dotis an procedat in matrimonio actoris cum pupilla.

174 *Vendere immobilia minoris non potest tutor.*

175 *Contrarium tenẽt ibi citats.*

176 *Venditione facta sine solemnitatibus, non tenetur tutor quamuis pro minore de rato promiserit.*

177 *Venditionẽ illegitimè factam tutor ratificare nequit.*

178 *Authoritas tutoris pro forma requiritur eiusq; defectus actum vitiat.*

179 *Emens à tutore bona fide elapsis quinque vel 30. annis post quam pupillus maior effectus est molestari nõ potest.*

180 *Emphiteotica alienari nequeunt à tutore sine causa iusta, & decreto omisso.*

181 *Authoritas tutoris per iudicem non suppletur, nisi tutorem deficere sciat:*

182 *Solemnitas extrinseca, & iudicis decretum non præsumuntur.*

183 *Decreto iudicis opus nõ est in expendenda pupilli pecunia nisi ad honestum lucrum deposita fuisset, vel pro illa in emptionem stabilium conuertenda.*

184 *Procurator à tutore constitui nequit ad probandas causas alienationis, & decretum interponendum.*

185 *Procurator de iure canonico ad prædicta constitui potest.*

186 *Seruitutem actiuam, vel passiuam constituere tutor nequit.*

187 *Diuisio tutoribus est prohibita bonorum pupillorum.*

188 *Cedere non potest tutor actionem ad immobilia minoris.*

189 *Cedere non potest actionem ad rem mobilem tutor quæ posse seruando seruari.*

190 *Cedere non potest tutor nec minor actionem ad fundum, vel quantitatem certam dic. vt ibi.*

191 *Cessi à minore creditori facta si eius sit electio nõ valet nisi ex causa iusta, & solemnitatibus adhibitis.*

192 *Cessio mobilium quæ seruando seruari non possunt; et actiones ad illa sine solemnitatibus distrahi possũt.*

193 *Locare non potest tutor bona pupilli statuto vetante; alioquin secus.*

193 *Locare non potest tutor ad longum tempus sine solẽnitatibus.*

194 *Locare tutor non potest ad longum tempus etiam cũ pacto ne dominium vtile transferatur.*

195 *Contrarium tenet ibi citati.*

196 *Locatio sine tempore ad breue tẽpus facta censetur:*

197 *Locatio ad breue tempus à tutore, vel minore facta non valet cum pacto iterum locandi, vt ibi.*

198 *Locari soluta tutor locare tenetur.*

199 *Locare tutor potest si publica resultaret vtilitas.*

200 *Locare tutor potest, vt ibi.*

201 *Pecunia in emptionem prædiorum conuersa, prædia sine decreto, & requisitis solemnitatibus distrahi nequeunt.*

202 *Restituitur in integrum minor læsus decreto, & solemnitatibus non obstantibus.*

203 *Permutare non potest tutor bona pupillorum.*

204 *Pater immobilia filij sine decreto alienare nõ potest:*

205 *Emphiteoticare, & infeudare non potest tutor.*

206 *Vsumfructum constituere tutor nequit.*

207 *Census in bonis immobiliqus pupilli sine causa, & solemnitatibus tutor constituere nequit.*

208 *Censum non constituit tutor etiam prætextu maioris vtilitatis.*

209 *Census solutio non potest sine solemnitatibus fieri.*

210 *Alienari immobilia pupilli nequeunt pro ære alieno soluendo, si mobilia, vel alia extent, quibuscum solui possit.*

211 *Alienata illegitime tutor in redditione rationum restituere tenetur.*

212 *Liberatus à redditione rationum reliqua restituere tenetur.*

213 *Alienari immobilia minoris nequeunt, etiamsi veniam ætatis impetrasset.*

214 *Solemnitates omnes in alienatione immobilium minoris internenire debent de quibus ibi, & omnes tutores, & iusta causa.*

215 *Alienari stabilia si debeant pro ære alieno soluendo, quodaliter solui non possit, minus damnosa distrahi debent.*

216 *Alienari si stabilia debeant, vt supra quæ minorem vtilitatem afferunt vendenda sunt.*

217 *Alienari stabilia minori seu vendi nequeunt si pignorari possint.*

218 *Hipothecari stabilia nequeunt, nisi pro quantitate æris alieni.*

219 *Hipothecari stabilia nequeunt pecunias mutuo recipiendo neque aliter alienari, nisi pecuniæ statim creditoribus soluantur.*

220 *Alienari, & vendi stabilia minoris nequeunt nisi pro summa æris alieni.*

221 *Alienari stabilia possunt vltra æs alienum, si excessus modicus sit.*

222 *Subhastari debent minorum bona vendenda.*

223 *Subhastatio bonorum pupilli nulla est si de debito nõ constet.*

224 *Subhastatio facta bonorum pupilli indefensi nulla est.*

225

225 *Subhastatio facta minori tempore. 20. dierum, & absque præfinitione temporis ad redimendū nulla est.*
226 *Subhastatio de iure canonico non requiritur.*
227 *Subhastatio non requiritur in venditione mobilium.*
228 *Subhastatio in mobilibus requiritur in quibus affectio cadit.*
229 *Subhastatione omissa venditio bona fide, & in casu licito facta tenet.*
230 *Subhastatione opus in pignoris constitutione.*
231 *Subhastatio de consuetudine in bonis minorum non requiritur.*
232 *Subhastatio non requiritur cæteris solemnitatibus seruatis.*
233 *Contraria opinio communis est de iure ciuili.*
234 *Subhastatio quando, vel non valida sit.*
235 *Subhastatio inualida an per tutores ratificari queat.*
236 *Alienatio immobilium minoris cum solemnitatibus sine tutoris, vel curatoris authoritate facta nulla est; & statutum eas requirens fauorabile est.*
237 *Alienationi bonorum minoris vltra prædicta præsentiam coniunctorum, & amicorum exigit.*
238 *Contrarium tenent ibi citati.*
239 *Causæ cognitio quando adhibita censeatur in decreto*
240 *Consanguineorum interuentus metum, & fraudem excludit.*
241 *Præsumptio metus, & fraudis exclusiua ob consanguineorum præsentiam contrariā recipit probationē.*
242 *Solemnitates ex loci consuetudine minui possunt.*
243 *Alienatione bonorum minoris nulliter facta bona vēdicare cum fructibus potest agendo vt ibi.*
244 *Præcium cum interesse minor restituit, quod fuit legitimè solutum, si alienatio rescindatur.*
245 *Præcium ex quo locupletior minor factus est restitue re debet.*
246 *Emptor bonæfidei fructus lucratur.*
247 *Minor non agit nisi ad præcium supplendum quando in præcio tantum læsus fuit licet vendi et rem si vendi non expediebat.*
248 *Alienari bona non possunt mobilia à tutoribus quæ seruari possunt nisi ex causa, & solemnitatibus adhibitis.*
249 *Alienare non potest tutor nisi ex causa, & cum solemnitatibus bona communia cum pupillo.*
250 *Vendicat bona minor quæ vendi non expediebat, si fuerit læsus supra n. 247.*
251 *Contrarium tenent ibi citati.*
252 *Emptor à quo bona per pupillum auocantur fructus pro rata præcii restituere non tenetur.*
253 *Emptor rei restitutionem non male vendita impedit præcio male consumpto si in culpa non fuerit.*
254 *Restitutionem in integrum petens pratium minor restituit.*
255 *Restituere minor debet vsuras præcij soluti, & meliorationes in fundo empto factas illum vendicans.*
256 *Præcii versionem in vtilitatem minoris quis probet.*
257 *Minor nullo existente contractu rē à quocūq; auocat.*
258 *Iuratur in litem, si alienatio sine debitis solemnitatibus facta sit.*
259 *Retentio possessori non datur pro melioramētis, si bona ad ipsum vitiose peruenerint.*
260 *Vendicare minor prædium alienatum non potest qui tutelę, vel alia actione illius æstimationē cōsecutus fuit*
261 *Decretum iudicis in alienatione non supplet tutoris authoritatem.*
262 *Contrarium tenent ibi citati.*
263 *Distingue, vt ibi.*
264 *Minor contrahere nequit seque, & sua bona obligare*
265 *Iuramentum non firmat contractum minoris.*
266 *Contrarium tenent ibi citati.*
267 *Iuramentum firmat impuberis contractum pubertati proximus doli capacis.*
268 *Contrarium tenent ibi citati.*
269 *Distingue, vt ibi.*
270 *Contrarium tenent ibi citati.*
271 *Distingue vt ibi.*
Pupillus proximus pubertati quando dicatur.
273 *Iuramentum firmat impuberis contractum, si pubertati proximus sit, & doli capax.*
274 *Iuramentum non firmat contractum impuberis in casu de quo ibi.*
275 *Iuramentum firmat contractum minoris qui se puberem, & adultum iurauit licet impubes esset nisi cum coniunctio contraxisset, vel nisi impubes ex aspectu pateret.*
276 *Iuramentum puberis etiam muti per signa intelligētis validat contractum.*
277 *Iuramentum roborat contractus etiam improprios puta donationem &c.*
278 *Iuramentum non firmat d. contractus, si dolus argueretur.*
279 *Iuramentum non validat donationem in casibus de quibus ibi.*
280 *Iuramentum roborat quasi contractus minorum.*
281 *Iuramentum non roborat minoris quasi contractus, si enormis læsio, vel enormissima interuenerit.*
282 *Iuramentum validat distractus minorum, vt liberationes &c.*
283 *Iuramentum validat contractus minorum siue ante, vel in contractu, vel postea fuerit adhibitum.*
284 *Iuramentū postea ex interuallo nō validat contractū.*
285 *Iuramentum roborat contractum turpem ex parte recipientis, secus si ex parte iurantis.*
286 *Iuramentum validat contractum etiam si altera pars absit.*
287 *Contrarium tenent ibi citati.*
288 *Iuramentum validat contractum siue minor contrahat, vel alteri contrahenti consentiat.*
289 *Restituit minor non petit qui iurauit nec metum reuerentialem allegat.*
290 *Iuramentum firmat contractum minoris quibuscumque verbis fuerit vsus.*
291 *Iuramentum firmat contractum minoris super alienis rebus.*
292 *Iuramentum per procuratorem specialem præstare minor potest.*
293 *Iuramentum præstari non potest per procuratorem minoris nisi minor iuret, vt ibi.*
294 *Iuramentum à procuratore minoris præstitum non impedit restitutionem in casu de quo ibi.*
295 *Iuramentum minoris iudicia conualidat.*
296 *Contrarium tenent ibi citati.*
297 *Iuramentum validat actum, & obseruari debet.*
298 *Iuramentum de præterito non firmat minoris gesta.*
299 *Iuramentū in iudicio generaliter præstitū nō sufficit.*
300 *Iuramentum in iudicio criminali sine curatore non impedit minoris restitutionem.*

R 301 *Iu-*

301 *Iurans minor sententiæ non contrauenire appellat.*

Executio, & captura contra minorem non datur ex apocha curatoris consensu facta, & an contra pupillum ex contractu tutoris.

302 *Minor iudicio moto occasione contractus in quo se maiorem iurauit maior esse censetur.*

304 *Minor 25. annis maior 14. in spiritualibus maior censetur.*

305 *Minor in iudicio coram arbitratore, vel arbitro admittitur.*

306 *Iudicium cum procuratore à minore constituto cum iuramento de rato gestum tenet.*

307 *Iudicium cum minore factum tenet qui non iurare cōtra processum iurauit.*

308 *Iudicium cum minore tenet pluribus casibus vt ibi.*

309 *Actio, & exceptio oritur ex cōtractu minoris iurato*

310 *Absolutionem à iuramento in contractu præstito non potest petere minor.*

311 *Absolutione à iuramento obtenta contractus firmus remanet, & in integrum restitutio peti debet.*

312 *Absolutio à iuramento ad effectum agendi non tollit vires contractus.*

313 *Absolutio à pluribus iuramentis petenda est.*

314 *Citatio partis requiritur in absolutione à iuramento.*

315 *Citatio in absolutione à iuramento non requiritur nisi absolutionē petēs nullū cōtractū simul declarari velit*

316 *Absolutio à iuramento non prodest nisi expressis omnibus in iuramento contentis.*

317 *Absolutio non prodest post incursum periurium.*

318 *Heres minoris iuramento non ligatur.*

319 *Heres minoris non ligatur iuramento quoad periuriū, secus quoad contractus obseruantiam.*

320 *Statuto annullante contractum minoris sine solemnitatibus initum; adhuc minoris contractus iuramento validabitur, quod statuto tolli nequit.*

321 *Contrarium tenent ibi citati.*

322 *Cōfirmatio statutorū à papa ex certa sciētia requiritur*

324 *Confirmatio Apostolica non operatur quoad statuta iniusta, & illicita.*

324 *Confirmatio statutorum ex certa scientia, & de plenitudine potestatis, non operatur quoad facta ab inhabilibus ut laici sūt respectu iuramēti, & spiritualiū*

325 *Statutum non confirmatum à Papa sufficit de facto obseruari.*

326 *Statuto solemnitatem probatoriam requirente iuramentum tollit positum in contractu sine dicta solēnitate inito, & supra n. 75.*

327 *Statuto dolum fraudem, & simulationem in contractu præsumente vires aufert iuramento in eo apposito vide supra.*

328 *Contrarium tenent ibi citati.*

329 *Distingue, vt ibi.*

330 *Distingue, vt ibi.*

331 *Statutum præsumens dolum si causa legitima non appareat, non tollit vires iuramenti.*

332 *Statutum præsumens dolum &c. non tollit iuramentum alijs casibus, vt ibi.*

333 *Statutum non præsumens dolum &c. sed fingens ac præsumendo probationem tolleret, vel iuris, & de iure præsūptionē induceret uires iuramēti nō aufert.*

334 *Statutū ex causa insta contractū annullat etiā iuratū j*

335 *Iuramentum non firmat contractum statuto prohibitum in personam loquente vbi etiam quid si in rem loquatur.*

336 *Contrarium tenent ibi citati.*

337 *Statutum contractus iuratos prohibens sede apostolica confirmatum vsuque receptum valet.*

338 *Statutum confirmatum à Papa quando valeat.*

339 *Statutum iuramentum tollens intelligitur quando in contractu appositum fuisset.*

340 *Iuramentum firmat contractum licet minor ad iurādum blanditijs fuisset inductus.*

341 *Certioratio beneficij minoris competentis non requiritur iuramento adhibito.*

342 *Contrarium tenent ibi citati.*

343 *Certiorationem minoris, vel mulieris beneficiorum eisdem competentium cautius est adhibere.*

344 *Certioratio à notario facta sufficit sine iuramento.*

345 *Certioratio notarij nihil efficit si quid beneficia certiorata importent interogatus ignoret.*

346 *Absolutione petita minor contrauenire iurato contractui potest.*

347 *Prodigi contractus cui administratio bonorum interdicta fuit, si doli capax existat, & ei nihil extrinsecus obstet iuramento firmatur.*

348 *Contrarium tenent ibi citati.*

349 *Adulti contractus cui iudex ne contraheret prohibuit, si alia ratione quam minoris ætatis iudex vetasset, iuramento firmabitur.*

350 *Iuramentum non confirmas contractum si dolus aut deceptio interuenisse.*

351 *Prodigi contractus cui administratio interdicta fuit iuramento validatur, si vltra iuramentum iudicis decretum interuenisset.*

352 *Iuramentum minoris generale non contraueniendi sufficit pro validitate contractus ab eo initi.*

353 *Contrariam sententiam tenent ibi citati.*

354 *Distingue, vt ibi.*

355 *Iuramentum in contractu nullo puta sine decreto inito, non conualidat.*

356 *Iuramentum generale non operatur quando minor contrahens specialiter super contractu postea celebrato iuraturus non fuisset.*

357 *Iuramentum speciale in contractu cum Titio præstitū & generale de non contrauenendo cuicumque cōtractui gerendo per contrahentem cum Titio non operatur quoad alios, nec quoad alia, & strictè interpratatur.*

Strictè intelligitur iuramentum.

358 *Iuramentū ex interuallo præstitū contractū validat.*

359 *Iuramentū nō confirmat contractū ipso iure nullum.*

360 *Restitutio in integrū tollitur minoris iuramēto li. n. seq*

361 *Restitutio in integrum non tollitur si dolus in contractu interuenerit.*

362 *Restitutio in integrum non tollitur, si in contractu iurato læsio enormissima interuenisset.*

363 *Iuramentum nihil operatur si error vel falsa causa in contractu minoris interuenerit.*

364 *Iurans se maiorem non excluditur à contractus rescissione solemnitatum defectu.*

365 *Iuramentum minori non nocet in confessione etiam à iudiciali læsione probata.*

366 *Alienatione prohibita à testatore, iuramento prohibiti non obstante substitutus alienata vendicabit.*

367 *Restitutione in integrum qua datur maioribus ex insta causa minor propter iuramentum non priuatur.*

368 Re-

368 *Restitutione in integrum minor non priuatur nisi dolose maiorem se esse asseruerit, & iurauerit.*

369 *Filiusfam. minor ex omni contractu obligatur, voto, & mutuo exceptis, & si pro patre maior fideiusserit nec restituetur, vt ibi.*

370 *Filiusfam. cum patre seruus cum domino, vel cum alijs contrahentes, & iurantes tenentur.*

371 *Minor iuramento obligatur etiam, si impubes contraxerit, pubes autem iurauerit.*

372 *Vniuersitates iurantes validant contractum quia minorum iure censentur.*

373 *Authent. sacramenta puberum C. si aduers. venditio. fauorabilis est, & extendenda.*

374 *Fideiussio minoris pro alio iurata tenet.*

375 *Contrarium tenent ibi citati.*

376 *Fideiussio minoris etiam iurata non ualidatur iuramento quinquennij lapsu à die maioritatis, si illud, quod sibi praeiudicat ignorauerit.*

377 *Statuto ultra iuramentum aliam solemnitatem exigente, ea non seruata iuramento contractus non firmabitur.*

378 *Fideiubens minor odio creditoris inductus ad id non tenetur prout & si suasionibus falsis.*

379 *Fideiussione minor iurãs enormissime lasus nõ tenetur*

380 *Heres iurantis obligatur obseruare contractum prout & minor iurans licet periurium non incurrat; & ad heredem eius transit cui iuratum fuit.*

381 *Heres minoris cõtractu nõ ligatur contra bonos mores naturales, uel contra publicam utilitatem, uel si peccatum contineret, uel ad peccandum induceret, uel contractus simulatus esset.*

382 *Iuramentum non operatur in contractu contra legis prohibitionem inito; & contra legis prohibitionem.*

383 *Heres iuramento defuncti non obligatur nisi in transitorijs ad heredes.*

384 *Heres non ligatur iuramento, quod seruari debet, ut in contractu usurario qui nullus est nec iuramento confirmatur.*

385 *Heres iuramento odio iurantis reprobato non ligatur licet à iurante debeat obseruari.*

386 *Successor dignitatis seu Praelati iuramento defuncti non ligatur.*

387 *Successorem singularem non afficit iuramentum singularis authoris.*

388 *Heres iurantis reatu periurij non afficitur.*

389 *Heres iurantis coram ecclesiastico ratione iuramenti conueniri nequit.*

390 *Heres iurantis coram ecclesiastico indirectè conueniri potest ut ibi.*

391 *Heres contrauenire potest iuramento quando defunctus contrauenire potuisset.*

392 *Heres iurare potest quando iurandi facultas, si uel à lege detur, uel sit informatus, quod coniecturis, & iuramento constabit.*

Successor singularis iurat in litem, ut ibi.

393 *Iuramentum minoris contractum ualidum reddit siue de incorporalibus vel etiã corporalibus agatur.*

394 *Diuisio patris inter filios iurata reuocari nequit.*

395 *Contrarium tenent ibi citati.*

396 *Diuisio iurata à patre in uim testamenti facta reuocari potest.*

397 *Diuisio à patre facta, ut post mortem suam sic haberent reuocari potest.*

398 *Diuisio à patre facta, vt post mortem sic habeant filij si alia causa subesset mortis causa non censebitur.*

399 *Diuisio à patre ex se facta reuocari per eum potest.*

400 *Diuisio omnium bonorum praesentium, & futurorum à patre facta non tenet.*

401 *Diuisio à patre facta in vltima voluntate reuocari potest.*

402 *Diuisio prius inter viuos facta si postea in vltima voluntate fiat non habebit vim vltimae voluntatis.*

403 *Diuisio facta à patre non importat donationem, & reuocari potest titulo non expresso.*

404 *Contrarium traditione secuta.*

405 *Emãcipato res modica à patre tradita donata censetur.*

406 *Diuisio à patre irreuocabilis est, si inter emancipatos facta sit.*

407 *Diuisio inter filios emancipatos reuocari potest in casibus quibus ibi.*

408 *Diuisio à patre facta inter filios morte confirmatur.*

409 *Diuisio à patre facta morte non confirmatur nisi vera vel ficta traditio interuenerit.*

410 *Diuisio à patre facta ex statuto validari potest.*

411 *Contrarium tenet Dec. ibi citatus.*

412 *Diuiso à patre facta filijs praesentibus cum constituto vel omni meliori modo respectu praesentium bonorum reuocari nequit.*

413 *Contrarium tenent ibi citati.*

414 *Diuisio quando ad aequalitem reducenda sit.*

415 *Diuisio à patre facta vt seruanda sit patris perseuerãtia vsque ad mortem necessaria est.*

416 *Diuisio à patre facta sustinetur, vt inter uiuos, si ex coniecturis de quibus ibi colligi possit.*

417 *Diuisio à patre facta, si ut donatio ualeat insinuationem requirit.*

418 *Diuisio à patre facta pro legitima filiorum reuocari nequit.*

419 *Diuisio à matre facta reuocari non potest.*

420 *Defectus plures iuramentum supplet.*

421 *Contrarium tenent ibi citati.*

422 *Defectus plures plura iuramenta supplent.*

423 *Iuramentum validat donationem in summa siue iuramento permissa.*

424 *Plures defectus iuramentum supplet, si fuerit in ampla forma iuratum.*

425 *Adultus curatorem habens sine eo contrahens iurãs contractum validum efficit.*

426 *Adultus curatore carens, & iurans contractum validum efficit.*

427 *Iuramentum omnem contractum validat.*

428 *Donatio à minore facta iuramento validatur.*

429 *Contractum odio creditoris improbatum, si sit iuratum obseruari debet iuramentum licet non firmetur contractus.*

430 *Contrarium tenent ibi citati.*

431 *Heres debitoris, vel tertius possessor non tenetur seruare iuramentum, quod contractum non firmauit, sed à iurante seruari debebat.*

432 *Heredes obseruare tenent contractum iuramento cõfirmatum.*

433 *Iuramentũ formaliter, & corporaliter minime praestitum; licet fuerit contractum sincere, & fideliter, non operatur contractus confirmationem in casibus quibus iuramento contractus minime firmatur.*

R 2 434 In-

434 *Iurans prius non apponere pactum legis commissoria in pignoribus si postea apponat, & iuret, secundum iuramentum contra primum nullum erit.*

435 *Absolutio à iuramento odio creditoris prolubito peti potest, & creditor compelli ecclesiastica censura ad illud remittendum.*

436 *Maiorem se esse minor iurans contractui stare tenetur nisi statutum dolose contractum præsumeret initum.*

437 *Maiorem se asserens sine iuramento, dolo cessante, & absque errore nisi cum coniuncto contraxisset contractui stare tenetur.*

438 *Maiorem se asserens contractui licet minor sit stare tenetur etiam si statutum contractum dolo præsumeret initum etiam iuratum.*

439 *Minor maiorem se asserens sine dolo iuuatur beneficio minoris ætatis.*

440 *Maiorem se asserenti non obest assertio si ex statuto minorem se esse probare posset.*

441 *Probatio præsumptiua, & coniecturalis non sufficit statuto conditionaliter probationem requirente.*

442 *Maiorem se esse iurans tactis scripturis nec testibus nec instrumentis minoritatem probare potest.*

443 *Maiorem se asserens non excluditur à dictione nullitatis licet in integrum non restituatur.*

444 *Maioritatis assertio non obest si minoritas aspectu cõstaret.*

445 *Maiorem se esse iurans inductus alterius dolo sibi nõ præiudicat.*

446 *Donatio omnium bonorum à minore cum iuramento facta valida est.*

447 *Donatio pura non reuocatur in integrum restitutione licet in correspectiua secus sit.*

448 *Absolutio minori concedenda non est vt ad reuocandam donationem agere possit.*

449 *Absolutio à iuramento non operatur in præiudicium iuris alteri quæsiti.*

450 *Donatio minoris dolo inducti iuramento non firmatur*

451 *Donatio correspectiua continens læsionem rescinditur*

452 *Donatio ex falsa causa, vel metu iuramento non validatur.*

453 *Iudei iuramento contractum confirmant.*

454 *Contractus nulli à minore gesti iuramento validantur*

455 *Contractus statuto reprobatus iuramento firmatur.*

456 *Statutum contractum seu actum iuratum non includit.*

Generalis dispositio actum iuratum non continet.

457 *Fraudolentum iuramentum, & in tertii præiudiciũ non obligat nec si statutum dolo, metu, & fraudolẽter præstitum præsumat.*

458 *Gemmata verba non comprehendunt actum iuratum nisi exprimant.*

459 *Iuratus actus priuatorum dispositione minime continetur.*

460 *Iuratus actus Papæ aut Imperatoris dispositione, non continetur etiam ex clausula derogatoria.*

461 *Consuetudine non continetur iuratus actus.*

462 *Statutum in rem vel in personam loquens actum iuratum non comprehendit.*

463 *Iuratus actus continetur Principis dispositione motu proprio facta, & sufficit clausula non obstante.*

464 *Iurati actus continentur si de publico fauore agatur.*

465 *Iurati actus statuto quoad eos obseruato continentur.*

466 *Iurati actus statuto continentur si extet consuetudo iurandi in actu.*

467 *Iuratus actus continetur in dispositione habente clausulam pro expressis habentes.*

468 *Contrarium tenet Seraphi. ibi citatus.*

469 *Iurata dispositio continetur quando aliqua rationabilis causa posset recedi à iuramento.*

470 *Iurato actui ex dispositione per viam legis emanatæ derogatum censetur.*

471 *Iuratus actus eius tantum reuerentiã continens cui iuramentum præstatur ab eo si licentiam iurans obtineat alienare potest & valet.*

472 *Iurans nihil agit contra iudicis prohibitionem ex iusta causa factam.*

473 *Probatoria solemnitate deficiente iuramentum non operatur vide num. 659.*

474 *Iuratus actus continetur lege prohibente fauore tertij.*

475 *Iuratus actus non continetur, vt iuramentum non habeat effectum, nam suum effectum sortietur.*

476 *Iuratus actus continebitur generali dispositione dolũ, fraudem, vel simulationem continente.*

477 *Periurus dicitur etiam iuramento nullo contrauenies in contractu valido apposito.*

478 *Animus iuramento probatur.*

479 *Ignorantia iuramento probatur.*

480 *Iuramentum purgationis datur, vt ibi.*

481 *Probatu difficilia iuramento probantur.*

482 *Iuratoria cautio sufficit loco fideiussoris.*

483 *Iuratoria cautio non admittitur quando qui iurauit contrauenit.*

484 *Interpellat iuramentum, & in mora constituit.*

485 *Interpellatio ex iuramento cessat quando creditor nõ esset in loco solutionis faciendæ.*

486 *Interpellatio ex iuramento, & mora cessat creditore plus petente.*

487 *Mora licet ipso iure committatur datur tamen modicum tempus.*

488 *Moram euitat iusto iudicis mandato soluere impeditus.*

489 *Mora non euitatur nisi superior expresse iubeat, ac debitor protestetur.*

490 *Mora non incurretur si culpa creditoris debitor non impleuerit.*

491 *Impotentia debitoris superueniens à mora excusat.*

492 *Impedimentum non excusat à mora nisi iustum fuerit.*

493 *Difficultas cui prouideri potuit, non excusat.*

494 *Difficultas culpa debitoris procedens non excusat à mora.*

495 *Difficultas non excusat à mora si debitor de ea cogitans se obligauerit.*

496 *Difficultas non excusat quando debitor se cum effectu facturum promisit.*

497 *Mora ex conditionali debito ante certificationem purificatæ conditionis non incurritur.*

498 *Mora in illiquidis non incurritur.*

499 *Mora vt non incurratur ex illiquido debito quid requiratur.*

500 *Mora vt euitetur ex illiquido debito pars liquida debet offerri, & solui & pro parte liquida offerri, & fideiussor præstari debet.*

501 *Mora alijs casibus non incurritur, vt ibi.*

502 Mo-

502 *Mora purgationem iuramentum impedit.*
503 *Euicti, vt locum habeat ex iuramento, denunciatio non est necessaria.*
504 *Denunciatio requiritur iuramento non obstante.*
505 *Præcise obligat iuramentum.*
506 *Hæres iurantis præcise non tenetur.*
507 *Præcise non obligat iuramentum ad id quod impleri non potest.*
508 *Præcise non obligat iuramentum odio creditoris inhibito contractu posito.*
509 *Certam scientiam operatur iuramentum in contrahētibus.*
510 *Transactionem super re iudicata sustinet in uim pacti*
511 *Contrarium tenent ibi citati.*
512 *Transactio ex iuramento non sustinetur, si consensus absit.*
513 *Transactio, vel compromissum generale ad decisa non extenditur.*
514 *Hipotheca feudi fructus, & melioramenta hipothecata iuramentum operatur.*
515 *Diuisio perpetuo à testatore cum iuramento prohiberi potest.*
516 *Mandato inualido actum gestum ex valido sustinet iuramentum.*
517 *Confessio limitata crediti in testamento iure iurando firmato operatur plus, quod deberetur censeri debitori legatum.*
518 *Confessio testatoris male ablatorum reuocari nequit.*
519 *Confessio testatoris male ablatorum non operatur in præiudicium creditorum.*
520 *Prorogatio compromissi post primi temporis lapsum iuramento valida fit.*
521 *Tempore præsenti inspecto, secundum quod contractus censetur initus, si contractus non valeat, ex iuramento in futurum sustinetur.*
522 *Compromissum de iure, & de facto in procedendo, & decidendo incapacem sustinetur vti de facto factum.*
523 *Renunciatio sustinetur iuramento, si ex statuto iure cessionis irritetur.*
524 *Fideiussor obligatur ad aliud quam principalis ex iuramento.*
525 *Contrarium tenent ibi citati.*
526 *Fideiussor qui prius non fideiussurum iurauit, iuramento non obligatur.*
527 *Fideiussor nisi scienter ex iuramento non obligatur ad aliud quam principalis.*
528 *Expressionis specialis uim iuramentum obtinet.*
529 *Expressionis vim non habet iuramentum, quando generalis expressio non valeret ob defectum consensus.*
530 *Consensus in genere sufficit, vt iuramentum habeat uim expressi.*
531 *Expressi vim non habet iuramentum vbi pro forma aliquid requiritur.*
532 *Expressionis indiuiduæ, & specialissimæ vim non habet iuramentum.*
533 *Expressionis vim non habet iuramentum nisi quoad ea, sine quibus actus stare non potest.*
534 *Expressionis vim non habet iuramentum, quando factum aliunde penderet, & ignoraratur.*
535 *Mandatum iuratum cum clausula de ratis habendis gestis à procuratore operatur, vt venditio cuius mentio non fieret in mandato, rata habenda sit.*
536 *Testamentum secundum iuratum primum tollit derogatoriam clausulam continens.*
537 *Fide, & sincere idem, quod iuramentum operantur.*
538 *Contrarium tenent ibi citati.*
539 *Distingue, vt ibi.*
540 *Distingue, vt ibi.*
541 *Veritatis verbo facta promissio iurata censetur.*
542 *Contrarium tenet Bologne. ibi citatus.*
543 *Distingue, vt ibi.*
544 *Amen dictio habet vim iuramenti.*
545 *Iuramenti vim tenent alia uerba, ut ibi.*
546 *Fidei appellatio de humana in dubio intelligitur.*
547 *Contrarium tenent ibi citati.*
548 *Fides non habet uim iuramenti aliis casibus.*

Blasphemus quis dicatur.

549 *Clausulæ codicillaris uim obtinet iusiurandum.*
550 *Clausula codicillaris, & iuramentum non operantur in capacibus institutis.*
551 *Clausulæ codicillaris uim non obtinet iuramentum nisi ultima uoluntas solemnitates habeat codicillis requisitas.*
552 *Litis contestatæ uim tenet iuramentum.*
553 *Pactum standi dicto iurato alicuius ualet.*
554 *Pactum standi iuramento alicuius non ualet, si noua causa superueniat.*
555 *Pactum non operatur quominus si ultra modum fuerit iuratum reduci debeat.*
556 *Pactum istud non operatur iuramentum in quantitate notabili deferri.*
557 *Pactum hoc non operatur, quo minus contrarium probari possit.*
558 *Pactum hoc aliis casibus non operatur, vt ibi.*
559 *Actus iuratus generali dispositione non continetur.*
560 *Iuramentum probat multis casibus, & pro iurante præsumptio rem inducit, vt ibi.*
561 *Testis depositionem iuramentum validam reddit, & citatio partis requiritur.*
562 *Probatione vetita contractus à certa summa supra iuramentum probari poterit.*
563 *Pignoris venditi precium creditoris iuramento probatur.*
564 *Pignoris uenditi conuentionalis tantum precium iuramento probatur.*
565 *Conueniri ultra quam facere quis possit iuramentum operatur.*
566 *Fideiussor obligatur ex iuramento, licet principalis obligatio nulla sit.*
567 *Fideiussor non obligatur ex iuramento, si principalis obligatio nulla sit ob publicam utilitatem; nec aliis casibus, ut ibi.*
568 *Fideiussor iurans nō obligatur ex cōtractu simulato.*
569 *Ius canonicum ob iuramentum debet attendi.*
570 *Ius canonicum non seruatur ob iuramentum quoad hæredes iurantis, nisi essent de terris ecclesiæ.*
571 *Forum ecclesiasticum addit iuramētum seculari foro Iudex laicus quando de iuramento cognoscat.*
572 *Contractus reuocabilis ex iuramento irreuocabilis fit puta innominatus.*
573 *Contrarium tenet Natt. ibi citatus.*
574 *Executionem paratam habent instrumenta publica ob iuramentum.*
575 *Testes rogatos præsumi iuramentum operatur.*
576 *Naturalem obligationem tollit iuramentum uolūtarium*

rii quod à parte parti defertur; secus in suppletorio.

577 Solutionis vim iuramentum obtinet.

578 Acceptilationis vim iuramentum habet.

579 Emphiteota, qui singulis annis soluere promisit, cardit per annum soluere cessans.

580 Incertitudo ex iuramento non vitiat actum.

581 Geminationis vim obtinent iuramentum.

582 Erroris allegationem iuramentum excludit.

583 Contrarium tenet ibi citati.

584 Erroris allegationem tollit iuramentum, nisi circa substantiam sit, vel causam finalem.

585 Enunciatiua verba ex iuramento disponunt.

586 Enunciatiua conditionalia ex iuramento nõ disponũt.

587 Enunciatiua ob iuramentum non disponunt in praeiudicium tertij.

589 Enunciatiua quae ex iuramento disponunt contrariã probationem admittunt.

590 Appellatio iuramento decisiuo veritatis, & affectionis aufertur.

591 Confessionis vim in ciuilibus iuramentum tenet, secus in criminalibus.

592 Actionem producit in actione reali actori praestitum iuramentum, qui rem suam esse iurauerit, contra deferentem, & haeredes, non autem contra alios.

593 Actionem producit solum voluntarium iuramentũ non necessarium, quod solum tendit ad supplendum probationem.

594 Actio ex iuramento in litem affectionis non oritur.

595 Remissionem fieri ad locum contractus iuramentum operatur.

596 Remissio ad locum contractus non tutum non fit.

597 Remissio ad locum contractus non fit ex simplici iuramento, sed si fuerit iuratum ibi soluere.

598 Dilatio quinquennalis non continet debitum iuratũ nec moratoria, nec salua guardia.

599 Dilatio quinquennalis debitum iuratum continet, si ita consuetudo seruet.

600 Dilationi moratoriae si fuerit iuramento renunciatũ locus non erit, secus in simplici iuramento.

601 Testi nequit iuramentum remitti

602 Vsurae ob iuramentum soluendae sunt, & postea repetendae.

Iudex quando ex officio procedat.

603 Spoliatus beneficio, cui cum iuramento renunciauit non restituetur.

604 Testis iurans in tempore examinatus extra tempus probatorium probat.

Nouiter reperti quando publicato processu produci queãt eod. num.

605 Exceptiones, quibus cũ iuramento renũciatum fuit incompatibiles iuramento opponi non possunt.

606 Notario credi potius quam iudici iuramentum operatur in pertinentibus ad eius officium.

607 Solemnitatum defectum iuramentum supplet.

608 Integram rem esse desinere facit iuramentum.

609 Veritatem meram dicere iurans non potest postea allegare fecisse ad sui defensionem.

610 Laudo executionem tribuit iuramentum intelligendo vt ibi.

611 Filiusfam. & clericus studentes iurantes non recedere non soluto debito, recedere etiam reuocati nequeunt.

612 Princeps iuratam constitutionem seruare tenetur.

613 In dubio in foro poli iuramentum seruari debet intellige vt ibi.

614 Variatio iuramento impeditur.

615 Sententię vim tenet iuramentum, & actio ex eo oritur.

616 Debitor qui tẽpore iurato nõ soluit domi capi potest.

617 Conductor expelli nequit ex iuramento in contractu locationis posito; nec à successore singulari.

618 Donatio causa mortis impuberis iuramẽto validatur

619 Soluere iurans tenetur etiam si locupletior effectus non sit.

620 Iudex antequam iuret non exercet iurisditionem.

621 Copula carnalis uiri iuramento probatur.

622 Pactum standi alicuius dicto iuratum valet, contrarium tamen probari potest.

623 Falsum in parte ex iuramento in totum redditur falsum.

624 Testis vnius dictum excludit, quod alioquin admitteretur.

625 Comparatio litterarum ex iuramento planè probat.

626 Fidelitatis iuramentum operatur, vt vasallus incidat in crimen lęsae maiestatis in casibus, etiam quib' illud non incideret.

Assecurationis iuramentum à quo praestetur.

627 Actio ciuilis etiam oritur ex iuramento ex contractu inter patrem, & filium.

628 Renũciatio hipothecae dotis facta per mulierem iuramento roboratur.

629 Renunciatio praedicta dolo, & metu facta non tenet.

630 Renunciatio praefata iuramento roboratur si minae nõ praecesserint non obstante nimia reuerentia.

631 Renunciatio praedicta non tenet si mulier enormiter laesa fuerit.

632 Ludens ad creditum contra legem, & soluere iurãs soluere debet.

633 Praesentare certo tempore se promittens excusatur, si priuatè carceratus non recedere iurauerit.

634 Episcopus non potest dispensare circa suas cõstitutiones, si eas seruare iurauerit.

635 Papa qui iurauit Papatui renunciare pro schismate sedando implere hoc tenetur.

636 Vltimum pactum simplex non derogat priori iurato, secundum tamen si sit iuratum tollet primum iuratũ nisi primum cum iure communi concurrat.

637 Confessio in iudicio parte absente iurata nocet confitenti.

638 Confessio erronea etiam iurata reuocari potest.

639 Substitutio quae iure directo valere non potest ex iuramento obliquatur.

640 Institutionis titulo legitima non relicta ex iuramento testamentum sustinetur.

641 Repudiatio haereditatis uiuentis iuramẽto sustinetur.

642 Confessio testatoris se debere alicui iurata reuocari nequit.

643 Transactionem sine eius requisitis iuramentum sustinet.

644 Socius qui iure iurando soluere promisit integre conuenitur vltra quam facere potest.

Maritus autem d. beneficio cum iuramento non renunciat.

645 Ignorantiam in facto proprio iuramentum excludit.

646 Laudum sustinet compromissum iuratum licet pars citata non fuerit.

Iuramentum in ecclesia praestari potest, & per execrationem

Absentia

Fuga

Fuga an faciat inaicium ad torturam amp. 417.
Iuran conuentiones connexas facit amp. 418.
Imperator quid iurare teneatur amp. 419.
Derogatio statutorum à Papa facta an iurata contineant amp. 420.
Archiepiscopi, & Episcopi plura iuran amp. 421.
Iuramentum an verborum formalitatem requirat, amp. 422.
Cautio iuratoria quando sufficiat amp. 423.
Apocha praecedens quando publico instrumenta praferatur amp. 424.
Euictione non dum secuta quando agi possit amp. 425.
Aestimatio quanto minoris quomodo probetur amp. 426.
A contractu recedere quando vel non licet amp. 427.
Euictionis actio quando cesset amp. 428.
Pracium ex dubio litis mouenda quando retineri possit amp. 429.
Rescindere contractum volens quid probare debeat amp. 430.
Transactio nulla an ui pacti sustineatur amp. 431.
Donatio iuris patronatus consensu episcopi facta quomodo probetur amp. 432.
Cedens sua iura, & non contrauenire iurans an ad iura cessa agat amp. 433.
Veritatem dicere iurans an dictum dubium declaret amp. 434.
Simonia iuramento purgatur amp. 435.
Scriptura priuata ex pacto an vim publici instrumenti habeat amp. 436.
Consuetudo requirens iuramentum post plenam probationē valet amp. 437.
Paupertas quando iuramento probatur amp. 438.
Iuratoria cautio quando sufficiat amp. 439.
Iuramentum à viro vxori datum in iudicio circa dotis quantitatem eum excludit à beneficio quod non teneatur nisi quantum facere potest amp. 440.
Renunciari an possit beneficio ne quis teneatur vltra quam facere possit amp. 441.
Matrimonium cum alia iurans non contrahere tenetur amp. 442.

647 *Impuberis iuramentum non proximi pubertati non validat contractum.*
648 *Contrarium ibi videas.*
649 *Impuberis iuramentum pubertati proximi contractū non roborat.*
650 *Infantiae proximus iurare nequit*
651 *Impubes qui se puberem iurauit doli capax obligatur.*
652 *Impubes qui consanguineo se puberem iurauit non obligatur.*
653 *Impubes ex aspectu vel aliter ex iuramento non obligatur.*
654 *mpubes iuramento non obligatur tempore pubertatis interponendo.*
655 *Impubes qui contraxit si pubes iurauit non firmabit iure iuranda contractum.*
656 *Impubes doli capax licet iuramento obligetur decimum scilicet cum dimidio agens annum non tamen contractus iuramento firmabitur.*
657 *Contrarium tenet ibi citati ex magis cōi.*
657 *Contractus iuramento minoris non firmatur in casibus quibus ibi.*
659 *Selemnitas probatoria vbi à statuto requiritur quo omissa instrumentum non probat, iuramentum nihil operatur.*
660 *Solemnitate probatoria requisita non interueniēte vt supra iuramentum testibus probari potest.*
661 *Solemnitas formalis intrinseca publicamue vtilitatem concernens vel odio creditoris reprobato contractu iuramentum nil operatur prout, & si probatio sublata sit.*
662 *Administratione minoribus interdicta iuramentum ab ipsis praestitum non validat contractum.*
663 *Prodigo interdicta administratione iuramentum non firmabit contractum.*
664 *Incapace reddito capiente ex statuto iurans à periurio excusatur.*
665 *Simulatus contractus iuramento non firmatur*
666 *Contrarium tenent ibi citati.*
667 *Absolutione à iuramento opus non est in contractu simulato.*
668 *Contrarium tenent ibi citati.*
669 *Simulatio an subsit dubium si adsit contractus iuramento firmabitur.*
670 *Simulatus contractus ex parte iurantis tantum iuramento roboratur.*
671 *Simulatio ad tertium decipiendum non potest allegari.*
672 *Simulatio contra bonos mores ciuilis iuris iuramento excluditur.*
673 *Simulatio nequit allegari si iuramentum assertorium interuenerit omnia & singula vera esse.*
674 *Contrarium tenet ibi citati.*
675 *Simulatio opponi non potest ex iuramento assertorio.*
676 *Simulatio allegari nequit etiam si instrumentum nullū sit si iuratum sit.*
677 *Relatio ad aliud instrumentum non operatur vt simulatio allegari possit si alioquin allegari non potuisset.*
678 *Confessio viribus caret si falsitas instrumenti probetur.*
679 *Simulatio per haeredes opponi non potest quando nec perdefunctum.*
680 *Contrarium tenent ibi citati.*
681 *Distingue vt ibi.*
682 *Distingui vt ibi.*
683 *Distingui vt ibi.*
684 *Simulatio ab haeredibus allegari potest quando à contrahentibus allegari poterat.*
685 *Absolutionem à iuramento contrahentes petere nequeunt.*
686 *Contrarium tenent.*
687 *Absolutio à iuramento peti potest ac debet.*
688 *Contrarium in uera simulatione.*
689 *Absolutiones plures peti debent si plura sint iuramēta.*
690 *Absolutio peti potest per eum qui non petere iurauit.*
691 *Contrarium tenet ibi citati.*
692 *Absolutio concedi debet nō tantum ad effectum agēdi sed etiam excipiendi.*
693 *Absolutione non indiget iurantis haeres.*
694 *Absolutione nō indiget iurantis etiam per iuri haeres.*
694 *Absolutio à iuramento concedi non potest non citata parte.*

696 Con-

696 Contrarium tenent ibi citati,
697 Absolutione petita ad effectum agendi, si appelletur iudicium non impeditur.
698 Absolutus ad effectum agendi non quod ex ea tollatur obligatio, non exigit partis citationem.
699 Contrarium tenent citati n. 699.
700 Absolutio ad effectum agendi non requiritur, si notorie constet turpitudo ex parto recipientis, eique defensionem minime competere.
701 Citatio in absolutione à iuramento non requiritur, si notorie constet ius non competere.
702 Citatio non requiritur in absolutione à iuramento nõ petendi absolutionem.
703 Contrarium tenent ibi citati.
704 Citatione omissa absolutio à iuramento sustinebitur.
605 Contrarium tenent ibi citati.
706 Citatione omissa valida est absolutio à iuramento pręstito contra bonos mores iuris ciuilis, & canonici.
707 Absolutio à iuramento non preiudicat iuribus partis.
708 Absoluto ad effectum agendi succumbente contractus remanet iuratus.
709 Absolutio semel obtenta iterum debet obtineri in casu de quo ibi.
710 Absolutio ad effectum agendi non datur in obligatione forma cameræ.
711 Absolutio minori concessa quatenus de iure quid operetur.
712 Absolutio non trahit causam læsionis metus, & huiusmodi coram ecclesiastico.
713 Citatio partis requiritur si absolutio pro rescissione contractus puta vsurarij petatur.
714 Citatio partis requiritur in absolutione à iuramento de soluendo intra diem.
715 Citandus est creditor in petitione absolutionis non petendi usuras solutas.
716 Citatio in absolutione à iuramento omnia esse vera requirit.
717 Citari pars debet in petitione absolutionis à iuramento, si solutionis tempus fuerit clapsum.
718 Absolutio non suffragatur eam petendi iusta causa do li, metusue, aut læsionis cessante.
719 Absolutio peti non potest, si cum iuramento eius petitioni renunciatum fuisset.
720 Contraria sententia magis cõis est et verior.
721 Absolutio duplex peti debet, si iuramentum duplex sit.
722 Absolutio nulla est si Papa fuerit subreptum.
723 Absolutio periuro non conceditur.
724 Contrarium tenent ibi citati.
725 Absolutio à periurio etiam conceditur, si fuerit petita.
726 Absolutione non indiget iurantis heres.
727 Absolutio periuro concedenda est ex causa, quælibet autem à periuro excusat.
728 Absolutio periuro cõceditur ante declarationem periurii.
729 Periurus non dicitur qui peccata sacerdoti confessus creditori satisfecit ideo absolui potest.
730 Periurus excipiendo auditur.
731 Periurus ab agendo repellitur, intellige vt ibi.
732 Periurus excipiendo auditur nisi ex contractu iuuare se velit.
733 Periurus in possessione manu teneri petens non auditur.
734 Periurus compensare volens non auditur.
735 Periurus non repellitur ab agendo ex alio contractu.
736 Periurium tacite potest, & expresse remitti.
737 Periurium cessat in contractu simulato.
738 Periurium cessat in pupillo iurante.
739 Periurus à Papa dumtaxat non etiam ab Episcopo absoluitur.
740 Contrarium tenet Natt. ibi citatus.
741 Procurator agens non potest operari, vt dominus periurium incurrat.
742 Periuro ad probandum admisso non obstat periurij exceptio.
743 Periurium non obstat in casibus, quibus ab eo quis excusatur, vbi etiam de Vniuersitate.
744 Absolutio obreptitiæ, & subreptitiè obtenta non prodest, quod secularis etiam iudex cognoscere potest.
745 Absolutio non conceditur simulatione in alienam fradem commissa.
746 Absolutio sine iusta causa concedi non potest puta dolimetus, & huiusmodi.
747 Absolutio à iuramento sponte præstito non conceditur dolo metu læsione, & huiusmodi cessantibus.
748 Absolutio non conceditur ex eo; quod contractus vsurarius prætendatur, nisi semiplene vsura probetur nec aliis casibus, vbi etiam de tertio, & quid si læsio enormissima interueniat.
Absolutionis petitæ pendentia litis non impedit procedi super obligatione.
749 Absolutio à iuramento peti potest ob enormissimam læsionem.
750 Contrarium tenent ibi citati.
751 Absolutione tertius contractui contrauenions non indiget.
752 Absolutione non indigent reconuenire volentes.
753 Absolutione opus non est quando per errorem, & ex falsa causa iuratum fuit.
754 Simulatio detecta allegari potest non obstante iuramẽto omnia, & singula uera esse ut puta probationibus admissis.
755 Simulatio deduci non potest etiam probationibus admissis parte aduersa reluctante.
756 Contrarium tenent ibi citati.
757 Consentire pars dicitur si præsens in iudicio non cõtradicat.
758 Simulatio deduci non potest capitulis super ea admissis cum clausula saluo iure impertinentium &c.
759 Contrarium tenent ibi citati.
760 Simulatio probari non potest parte contradicente.
761 Capitula pertinentia admitti debent, & quæ pertinẽtia dicantur.
762 Capitula notoriè impertinentia non possunt cum clausula saluo iure &c. admitti.
763 Capitula impertinentia num possint admitti d stingue, ut ibi.
764 Actor non auditur, si de simulatione opponens actione carere ostendat.
765 Contrarium tenent ibi citati.
766 Simulationis probatio admitti debet, si iam detecta sit.

767 Si-

767 Simulatio excipiendo deduci potest.
768 Simulatio replicando deduci potest.
769 Simulatio replicando deduci non potest contra agentem de damno vitando.
770 Simulatio replicando deduci non potest contra eum qui fraudis particeps non fuit.
771 Simulatio si a lege vel statuto præsumatur in cōtractu iuramentum nihil operatur.
772 Simulatio si vera & in honesta sit iuramentum nihil operatur secus, si honesta fuerit & permissa.
773 Simulatio obijci potest si ex instrumento producto cōiecturis detegatur.
774 Simulatio allegari potest quando ex superuenienti causa iuramento aliquis contrauenit.
775 Simulationem tertius pro suo interesse allegare potest in hæred. vt ibi.
776 Simulationem tertius non allegat in casu de quo ibi.
777 Simulatio potest allegari quando indirectè contra iuramentum quis veniret;
778 Simulatio allegari potest per eum qui tractat de damno vitando contra agentem de lucro captando
779 Simulatio allegari potest iuramento à parte remisso.
780 Remitti iuramentum parti etiam tacitè potest.
781 Remitti iuramentum à parte nequit post incursum per iurium.
782 Simulatio nempe vsuraria allegari potest.
783 Simulatio allegari potest si iurarunt persona suspecta.
784 Simulatio quamuis allegari nequeat à minore qui iurauit, poterit tamen in integrum restitutionem petere.
785 Læsio enormissima iuramento non obstante potest allegari.
786 Simulatio conuersiua crediti vnius præteriti in aliud allegari potest.
787 Simulatio non potest allegari quoad ea quæ iurans, & allegans asseruit secus quoad ea quæ pars asseruit.
788 Simulatio allegari potest quando quædam liberatio in continenti facta allegaretur, vt ibi.
789 Simulatio allegari potest si de fauore animæ agetur.
790 Turpitudo allegari potest quatenus concernit animæ fauorem.
791 Doli exceptio obstat vbi quis dolo iurauit.
792 Probans coactè per literas monitorias periurus non fit.
793 Soluere iurans, soluere debet, & postea repetere.
794 Hæres iurantis simulationem opponere potest.
795 Confessio dotis assertorio iuramento non firmatur.
796 Iuramentum ex interuallo præstitum contractum validum reddit, & simulationem excludit.
797 Iuramento in fraudem vsurarum adhibito standum est donec ab Episcopo copo relaxetur.
978 Simulatio non petita absolutione à iuramento allegari non potest quando partes iurarunt ne simulatio allegari queat.
799 Contrarium tenent ibi citati.
800 Simulatus contractus pluribus casibus firmatur, vt ibi ex iuramento.
801 Simulationis allegatio excluditur iuramento quando partes contractum vnum simulabant, et alium faciebant qui poterat sine peccato seruari.
802 Simulationem allegare potest qui de illa non participauit.
803 Simulatio cui iure iurando partes renunciarunt allegari nequit.
804 Contrarium tenent ibi citati.
805 Simulatus contractus iuramento firmatur quando contrahentes vnum simulabant, & alium contractū faciebant qui poterat absque peccato seruari.
806 Simulatio non potest allegari quando contrahentes iurassent omnia, & singula vera esse.
807 Soluere debens, & postea repetere in casu de quo ibi.
808 Simulatio contra obligationem in forma cameræ nequit allegari.
809 Simulatio iuris præsumptione, vel facie instrumenti detecta potest allegari etiam contra cameralem obligationem.
810 Simulatio detecta allegari potest & contra cameralē obligationem.
811 Dolose interpositum iuramentum non obligat minorem.
812 Contrarium tenent ibi citati.
813 Dolosum iuramentum non obligat etiam si fuerit promissum aliqua ratione vel causa non contrauenire.
814 Dolosum iuramentum non obligat & si omnia, & singula vera esse iuratum sit, & etiam absolutione non petita.
815 Doli tunc inde interuenientis fit compensatio.
816 Dolus tunc non valere facit iuratum contractum, si contractui causam dederit, secus si in eo reipsa incidisset.
817 Contrarium tenent ibi citati.
818 Geminatio actus operatur, vt ex secundo contractu dolus qui in primo interuenit auferatur, & purgetur.
819 Metus ius & dolus in contractus interuenientes vires iuramenti tollunt.
820 Contrarium tenent ibi citati.
821 Absolutione petita contrauenire potest contractui vi metu & dolo cum iuramento inito.
822 Metus ipso iure actum annullat etiam iuratum in spiritualibus, & vbi libera requiritur volunta s
823 Metu sequens actus gestus censetur vbi vi præcedentis iuramenti actum quis gessit cum prius iurasset.
824 Metus nisi iustus fuerit cadens in constantem virum, quamuis in muliere minor sufficiat, non operatur, vt contractus iurato contrauenire possit.
825 Metus in foro poli obligat quando animum se obligā di meticulosus habuisset.
826 Metus non nocet ei qui prius potens protestari protestatus est, vel si non potuit timorem protestari.
827 Coactio præcisa cui resisti non potuit iuramento non tollitur.
828 Metus vbi ipso iure irritat, iuramentum non obligat.
829 Metus iuramento non aufertur, si fuerit in contractu ipso iure reprobato appositum.
930 Metus non irritat quando illum passus ex interuallo contractum confirmaret.
831 Metus probari debet testibus, vel coniecturis.
832 Metus non irritat contractum, vt ibi.
833 Dolus verus puta machinatio, & deceptio operaturut

S con-

contractus non obliget.

834 *Restituitur minor dolose et scienter in iudicio negans veritatem.*

835 *Contrarium tenent ibi citati.*

836 *Error operatur ne minores iuramentum obliget.*

837 *Contrarium tenent ibi citati.*

838 *Distingue vt ibi.*

839 *Error nõ præsumitur nisi probetur si assertorium iuramentum interuenerit in contractu.*

840 *Errore probato qui potest probari non obstante iuramento, & clausula sciens &c. iuramentum nil operatur.*

841 *Erroris probatio non prodest quando oppositum fuit & à probationum admissione appellatum fuit.*

842 *Erroris probatio prodest si fuerit simpliciter protestatum, non etiam appellatum.*

843 *Error probari potest pluribus casibus vt ibi.*

844 *Ebrij minoris contractus iuramento non firmatur.*

845 *Iracundia calore præstitutum iuramentum non obligat.*

846 *Iracundia magna esse debet ne obliget iuramentum.*

847 *Iracundia magna requiritur in pœnis temperandis, secus pro reuocatione actus.*

848 *Contrarium tenent ibi citati.*

849 *Iracundia probari debet saltim coniecturis, & præsumptionibus.*

850 *Iracundia probatur etiam in actu ex interuallo celebrato.*

851 *Reuerentia nimia contractus mitus iuramento non firmatur.*

852 *Reuerentia nimia nisi minæ aut uerbera præcesserint, non impedit obligationem.*

853 *Læsione enormi contractus corruit etiam minis, & verberibus cessantibus.*

854 *Reuerentialis metus sufficit ad irritandum matrimonium.*

855 *Contrarium tenent ibi citati.*

856 *Mutuum soluere iuranti minori spe futuræ numerationis non currit tempus ad opponendam exceptioné non numeratæ pecuniæ.*

857 *Mutuum spe futuræ numerationis si maior recepisse iurauerit opponere potest non numeratæ pecuniæ exceptionem.*

858 *Exceptionem pecuniæ non numeratæ maior opponere non potest cui cum iuramento renunciauit.*

859 *Contrarium tenent ibi citati.*

860 *Mutuum in veritate recepisse affirmans non opponit exceptionem non numeratæ pecuniæ.*

861 *Mutuũ spe futuræ numerationis accepisse maior cũ iuramento asserens & soluere promittens exceptionem non numeratæ pecuniæ opponere potest.*

862 *Exceptionem non numeratæ pecuniæ probans parte non opponente debet absolui.*

863 *Mutuum spe futuræ numerationis vi iurata confessionis soluens repetere poterit.*

864 *Deposito facto si de stilo uim solutionis haberet repeti posset.*

865 *Simulationis contractus exceptio opponi per eum potest qui mutuum spe futuræ numerationis recepisse confessus fuit & iurauit.*

866 *Exceptio non numeratæ pecuniæ cessat quando in instrumento confessionis adesset assertorium & conformatorium iuramentum.*

867 *Contrarium tenent ibi citati.*

868 *Exceptio non numeratæ pecuniæ opponi non potest cõtra cameralem obligationem, & an à tutore.*

869 *Falsa causa præstitum iuramentum nihil operatur.*

870 *Falsa causa debet esse finalis vt iuramentum nihil operetur.*

871 *Testamentum minoris iuramento non fit irreuocabile.*

872 *Minor qui se maiorem asseruit non potest restitui aduersus contractum iuratum: sed de nullitate dicere potest ob solemnitates statuti minimè seruatas.*

873 *Contrarium tenent ibi citati.*

874 *Pupillus pubertati proximus doli capax si se maioré seruerit contractum rescindere nequit ob iuramenmentum.*

875 *Pupillus pubertati proximus iurans se maiorem cõtractum rescindit si ex aspectu minoritas patebat, vel cum coniuncto contraxisset.*

876 *Minor si maiorem se iuret, & confirmationem contractus iuramentum interponat contractiui stare tenetur nisi ex statuto præsumatur dolus.*

877 *Minor qui iurauit tactis scripturis stare contractui non potest contrauenire.*

878 *Contractus omni meliori modo valet ex iuramento & vt pactum, vel tamquam pollicitatio sustinebitur*

879 *Extentionem actus ad id iuramentum non operatur quod specialiter exprimi debuisset.*

880 *Actum ex iuramento aliquo modo sustineri sat est licet non in meliori modo.*

881 *Verba aliquo modo ad id aptari debent ad quod iuramentum extenditur.*

882 *Actus si valere potest aliquo modo in forma qua gestus fuit ex iuramento alterius non debet extendi.*

883 *Actus nullo existente defectu consensus iuramentũ nihil operatur.*

884 *Actu nullo existente ratione defectus substantiæ in persona agentis iuramentum nihil operatur.*

885 *Clausula omni meliori modo vbi nihil operatur ibi nec iuramentum.*

886 *Contractus nullus ob publicam vtilitatem principaliter iuramentum non firmatur,*

887 *Contrarium de iure canonico probatur ibi.*

888 *Contractus priuato fauore principaliter nullus vel prohibitus, publico autem secundario iuramento firmatur.*

889 *Contractum mulieris minoris iuramentum non supplet.*

890 *Contractui appositum vt n. 888. seruari debet contractus autem non firmatur.*

891 *Contraria sententia magis communis est.*

892 *Peccatum mortale contractus continens iuramento non firmatur.*

893 *Mortaliter peccat quicumque contrahere statuto vetitus contrauenit.*

894 *Peccatum veniale continens contractus iuramento non firmatur.*

895 *Bonis moribus contrarium iuramentum non obligat.*

896 *Bonis moribus contrarium iuramentum non obligat si naturales sint, vel quasi aut canonici non vicibus iuris.*

897 *Turpia et illicita iuramẽto nõ firmãtur, nec sermoni à*

qua

quæ etiam cessat vt ibi.

898 *Impossibile à minore promissum iuramento non firmatur.*

899 *Odio alterius quam iurantis contractus prohibitus iuramento non firmatur.*

900 *Arbitrium ligari non potest etiam pacto iurato.*

901 *Corporaliter tactis scripturis iuramentum præstari debet, vt obliget.*

902 *Contrarium tenent ibi citati.*

903 *Verba ad esse iuramenti non requiruntur.*

904 *Tactus cuiusque scripturæ de consuetudine sufficit in iurante.*

905 *Tactus ligni vel lapidis non sacri non sufficit pro iuramento.*

906 *Contrarium tenet Imo.*

907 *Tactus euangeliorum requiritur vbi ita iura cauent.*

908 *Tactus cuiuslibet scripturæ sufficit in voluntario iuramento, secus in necessario.*

909 *Tactus euangeliorum temporis diuturnitate præsumitur.*

910 *Hebrei per Deum, uel Moisem iurant.*

911 *Tactus scripturarum non requiritur quoad validitatem iuramenti.*

912 *Clericus in sacris constitutus iurans pectus, vel caput suum tangit.*

913 *Tactus scripturarum requiritur non tamen sacrarũ in minimis, vt in iuramento calumniæ ac testium.*

914 *Tactus scripturarum præsumitur si in scriptura parte præsente facta legatur iurauit.*

915 *Tactus scripturarum non exigetur si lex mandet simpliciter iurari.*

916 *Tactus scripturarum requiritur si ita statutum iubeat.*

917 *Tactum scripturarum requirit iuramentum à parte parti delatum.*

918 *Tactus scripturarum requiritur si à lege iuramentum requiratur, vt in teste, & iuramento calumniæ.*

919 *Tactus scripturarum requiritur si consuetudo ita dictet.*

920 *Tutoris, vel alterius administratoris speciali ad hoc mandato carentis iuramentum non afficit minores & principales & n.1862. vbi declaratur.*

921 *Prælati iuramentum ecclesiæ læsæ non nocet.*

922 *Minoris generale iuramentum non contraueniendi alicui contractui, eum non obligat quo minus contrauenire possit.*

923 *Contrarium tenent ibi citati.*

924 *Minor qui prius iurauit, & postea in contractu quẽ gessit illi stare iuramento, eoque teneri velle affirmauit, contractui stare tenebitur.*

925 *Tertii damno nec commodo iuramentum esse potest à minore præstitum.*

926 *Voluntatis meræ quæ sunt, vt reuocatio mandati iuramento adhibito irreuocabilia non fiunt.*

927 *Mandatum non potest reuocari si ita parti promissũ fuerit, & iuratum.*

928 *Mandatum re non integra, & si partis intersit mandatum reuocari non potest in spiritualibus.*

929 *Mandatum ad resignandum cum iuramento non cõtraueniendi per instrumentum in forma cameræ ante consensum præstitum resignationi, & ante superioris confirmationem reuocari potest.*

930 *Improbata à iure non confirmantur iuramento licet ipsum seruandum sit.*

931 *Contrarium tenent ibi citati.*

932 *Feudo per minorem sine decreto alienato iuramentũ alienationem validam non reddit.*

933 *Læsione enormi, vel enormissima concurrente iuramentum nihil operatur.*

934 *Contrarium tenent ibi citati vide infra num.964. & 1014.*

935 *Donatio à minore facta cum iuramento pluris valoris rei non valet si læsus fuerit enormiter, vel enormissimè.*

936 *Læsioni enormissimæ facta renunciatio non tenet nisi constet renunciantem donare voluisse.*

937 *Læsione enormissima interueniente non committitur poena etiam iuramento vallata.*

938 *Decretum iudicis nil operatur enormissima læsione intercedente.*

939 *Læsione enormissima interueniente res cum fructibus & pretium cum interesse restitui debet.*

940 *Læsionem ob enormissimam clausula ex certa scientia, & similes nihil operatur.*

941 *Læsio enormissima iusta causa est absolutionem à iuramento petendi.*

942 *Læsione interueniente geminatio nihil operatur.*

943 *Læsio enormissima actum ipso iure nullum reddit.*

944 *Læsioni enormissimæ renunciari potest cum iuramento dolo metuque cessantibus.*

945 *Contrarium tenent ibi citati.*

946 *Læsioni integri seu totius renunciari nequit.*

947 *Læsioni enormi facta renunciatio non operatur respectu enormissimæ.*

948 *Læsus sciens, & volens contractum non rescindit.*

949 *Læsio enormis, vel enormissima tempore contractus initi interuenisse oportet.*

950 *Læsio superueniens attẽditur quando contractus executio in futurum collata fuit.*

951 *Absolutio à iuramento peti debet, vt læsus agere possit.*

952 *Contrarium tenent ibi citati.*

Distingue, vt ibi.

954 *Distingue, vt ibi.*

955 *Absolutione petita ad effectum agendi, & excipiendi ad sententiam procedetur sine alia relaxatione à iuramento.*

956 *Læsio in donatione non consideratur.*

957 *Læsio in donatione consideratur si mens donantis ad rem modicam restricta appareat.*

958 *Læsio in donatione ex correspectiuitate consideratur.*

959 *Læsio consideratur ex donatione medietatis bonorum.*

960 *Læsio in donatione reciproca consideratur.*

961 *Læsio in donatione consideratur quando nihil donans haberet ex quo uiuere posset, nec ex causa sibi vtili vel pia sed ex sui facilitate donasset.*

962 *Donatio ex metu dolo aut seductione rescinditur.*

963 *Donationem ignoranter facienti succurritur.*

964 *Læsio enormissima non obest nisi probetur vide supra n.933. & infra. 1014.*

965 *Læsio enormissima cessat in iure quærendo, & hæreditate deferenda etiam si metus reuerentialis interuenerit.*

966 *Contractus inualidus assertorio iuramento de præsen-*

S 2 ti

ti non firmatur prout nec de præterito, sed in futurũ concipi debet.

967 *Iudeus, hereticus, & ex communicatus iuramento non ligantur.*

968 *Contrarium in iudeis tenent ibi citati.*

969 *Iudei iuramento inter sese non obligantur secus si cõtrahant cum christianis.*

970 *Contrarium tenent ibi citati.*

971 *Prius non alienare si minor iurauerit; iuramento sequenti non ligatur.*

972 *Secundum iuramentum contra primum non obligat etiam maiorem.*

973 *Secundo contrahenti iuramentum prius contrarium ignoranti non nocet primum iuramentum.*

974 *Contrarium tenent ibi citati.*

975 *Secundo contrahenti contrarium iuramentum prius præstitum non nocet si mulier, vel minor dolose illud tacuerit.*

976 *Priori iuramento duobus modis contractu vetito pacto, & de iure derogatur duplici permissione idest iusta causa, & iuramento.*

977 *Secundum iuramentum contra primum valet in actibus à mera voluntate iurantis procedentibus.*

978 *Secundum iuramentum non impeditur à primo nisi in eadem persona.*

979 *Secundum iuramentum à primo non tollitur nisi præstitum foret iuxta iuris dispositionem.*

980 *Primum iuramentum sibi ipsi non alij præstitum non impedit secundum.*

981 *Contrarium tenent ibi citati.*

982 *Secundum iuramentum religionem ingrediendi contra primum matrimonium contrahendi valet.*

983 *Secundo iuramento litis decisiuo stari debet.*

984 *Iuramẽtum necesiarium in defectum probationis vni datum; potest dari etiam alteri parti.*

985 *Contrarium tenet Ang. ibi citatus.*

986 *Secretum non reuelare iurans in testem productus iurans veritatem dicere debet.*

987 *Secretum in confessionis sacramento non potest vt testis aperiri.*

988 *Secretum sacerdoti tamquam amico collatum nõ obligat sicut si in confessione ei dictum fuisset.*

989 *Contrarium tenent ibi citati.*

990 *Secretum sacerdoti vt amico dictum etiam genu flex & facto signo venerabili crucis, & confessione ea finita, non vere animo latendi sed consilij non obligat, vt secretum in confessione.*

991 *Secreto dictum tendens in publicum damnum, vel tertij præiudicium in futurum imminens manifestari debet.*

992 *Secretum consensu conferentis reuelari potest.*

993 *Secretum tractatus contra Principem à laico sub sigillo confessionis poenitentiæ dictum reuelari debet intellige vt ibi.*

994 *Secretum delicti committendi confessor reuelare potest saltem in genere non nominando personam, secus in commisso.*

995 *Iuramentum primum illicitum non obligat; nec secundum impedire potest.*

996 *Iurans non iurare, si postea iuret iuramentum seruare tenetur.*

997 *Secundum iuramentum quo prius in melius commutatur obligat interesse priuato cessante.*

998 *Secundum iuramentum tenet quando prius in fraudẽ vel proximi perniciem præstitum fuisset.*

999 *Iurans seruare quod non habet ex causa de nouo superuenienti actus fieri potest.*

1000 *Secundum iuramentum contra primum in spiritualibus tenet.*

1001 *Secundum iuramentum contra primum valet quando quis iurauit obseruare secus si, & vlterius prius iurasset contra primum iuramentum non venir.*

1002 *Secundum iuramentum contra primum valet vt ibi*

1003 *Minor simpliciter contrahens nec maioris ne minoris ætatis mentione facta iuramento non ligatur.*

1004 *Nullus ipso iure contractus iuramento non firmatur.*

1005 *Contrarium tenent ibi citati.*

1006 *Consensu iurantis cessante contractus iuramento nõ firmatur.*

1007 *Nullus contractus fauore publico principaliter iuramento non firmatur.*

1008 *Nullus contractus ob falsam vel iniquam causam iuramento non validatur.*

1009 *Nullus minoris contractus alia quam causa ætatis iuramento non firmatur.*

1010 *Nullus contractus ratione minoritatis, & iuris communis iuramento validatur si caput vtrumque contineatur in iuramento.*

1011 *Nullus contractus ex minoritate, & alia causa iuramento validatur si nedum ratione minoritatis, sed nec etiam alia causa quacumque iurauerit non contrauenire.*

1012 *Contrarium tenent ibi citati.*

1013 *Beneficijs vti maior non potest quibus renunciauit cum iuramento.*

1014 *Læsio enormissima si interueniat minor iuramento non obstante etiam absolutione non petita contrauenire potest, & supra n. 933. 964.*

1015 *Contrarium tenent ibi citati.*

1016 *Læsioni enormissimæ minor, & maior renunciare cũ iuramento etiam non possunt.*

1017 *Læsioni enormissimæ renunciari potest si constet donare voluisse.*

1018 *Nullus contractus legis ac testatoris prohibitione, non validatur iuramento etiam si minor ex quacumque causa promiserit non contrauenire.*

1019 *Adultus curatorem habens si sine illo contraxerit, & iurauerit obligatus erit.*

1020 *Contrarium tenent ibi citati.*

1021 *Distingue, vt ibi.*

1022 *Distingue, vt ibi.*

1023 *Minor simpliciter iurans seruare contractum sibi præiudicat in vtroq; remedio minoris ætatis, & læsionis.*

1024 *Contrarium tenent ibi citati.*

1025 *Nullum contractum duplici capite minor iurans obseruare, & non contrauenire ex quacumque causa minoritatis beneficio tantum renunciasse censetur.*

1026 *Prohibitione legis, & testatoris concurrente minor iurans non contrauenire simpliciter, vt minor excluditur non fauore testamenti.*

1027 *Remedium vtrumque minori aufertur si constet de vtroque actum.*

1028 *Minore cum minore contrahente potior est causa*

causa de damno vitando tractantis.

1029 *Generale, & indefinitum minoris iuramentum restringitur ad supra expressa.*

1030 *Nullo pacto vel via minore non contrauenire iurāte intelligitur respectu minoritatis.*

1031 *Restrictio promissoris iurata ad caput minoritatis non includit alia.*

1032 *Restrictum iuramentum ad vi commune alia remedia non tollit nec iura.*

1033 *Restrictum iuramentum ad promissionem ratione minoris precij ad alia non trahetur.*

1034 *Iuramentum ad minus precium limitatum non excludit nec operatur ne minor vtatur l. 2. C. de resc. vend.*

1035 *Contrarium tenēt ibi citati.*

1036 *Renunciatio maioris facta minoritati precij excessiuum includit & l. 2. C. de rescind. vend. tollit.*

1037 *Duplex iuramentum assertorium, & confirmatorium minoritatis, & nullitatis remedia minori aufert.*

1038 *Viro & vxore vendentibus contractus iuramento non firmatur.*

1039 *Contrarium tenēt ibi citati.*

1040 *Minis & verberibus vxoris praecedentibus contractus per coniuges factus iuramento non firmatur.*

1041 *Vxore lesa ex contractu venditionis cum viro, contractus iuramento non firmatur.*

1042 *Assertorium iuramentum non validat coniugum venditionem.*

1043 *Prohibita materia in contractu deducta iuramento non firmatur cuius non est commercium.*

1044 *Consensu deficiente contractus iuramento non firmatur, idem si causa deficiat.*

1045 *Nullus contractus beneficio communis iuris iuramento non firmatur.*

1046 *Praeiudicio tertij iuramentum non firmat contractum; nec superioris.*

1047 *Principis iussu à contractu iurato recedit iurans.*

1048 *Iurisditionis defectu nullus contractus iuramento de nullitate non dicendi non includitur, sed de ea dici potest.*

1049 *Contractus nullus iuramento simpliciter praestito non firmatur, sed in forma plenissima praestitum esse debet.*

1050 *Contrarium tenēt ibi citati.*

1051 *Minor ex iuramento non dicitur vere, & propriè maior.*

1052 *Remissio iuramenti minori à parte facta non efficit, vt minor iurasse censeatur.*

1053 *Remissio iuramenti operatur vt praestitum non censeatur vbi etiam à quibus remitti possit vel non.*

1054 *Remitti nequit iuramentum in tertij praeiudicium.*

1055 *Remitti non potest iuramentum post incursum periurium.*

1056 *Remissio iuramenti probari debet.*

1057 *Renunciatio haereditati futurae per minorem facta non firmatur iuramento.*

1058 *Contrarium tenēt ibi citati.*

1059 *Pactum de non succedēdo à maiore factum iuramēto firmatur.*

1060 *Pactum de non succedendo à maiore etiam factum si laesio enormissima interuenerit iuramento non firmabitur lim. n. seq.*

1061 *Contrarium tenēt ibi citati lim. vt ibi.*

1062 *Pactum de non succedendo in casu laesionis enormissimae iuramento firmatur in casu de quo ibi.*

1063 *Substituti pupillaris renunciatio cum iuramento facta non valet sine pupilli consensu perseuerantis vsque ad mortem.*

1064 *Consensus minoris cum iuramento non validat contractum.*

1065 *Illiciti contractus iuramento non firmantur.*

1066 *Illicitus vt contractus dicatur requisita.*

1067 *Furiosi & dementis contractus iuramento non firmatur; sed in caeteris aequiparantur minoribus, & idem de frenetico.*

1068 *Furiosi, & dementis contractus dilucida interualla habentis iuramento roboratur.*

1069 *Furiosi dilucida interualla habentis contractus nō firmatur iuramento, nisi vt alij sanae mentis contraxisset.*

1070 *Furiosi contractus dilucida habentis interualla, vt iuramento valletur est probandum tempore contractus interualla dilucida habuisse.*

1071 *Prodigi contractus cui bonorum administratio fuit interdicta iuramento non firmatur.*

1072 *Filiusfam. contractus statuto sine patris consensu prohibitus iuramento non firmatur.*

Patriae potestatis defectus iuramento tollitur eod. num.

1073 *Venditoris qui tradere iurauit semel facta traditio non obligat ad iterum tradendo emptore à possessione cadente.*

1074 *Absolutione petita non prohibetur agere qui laesus fuit vel alia causa contractus rescindi potest.*

1075 *Absolutio concessa contractus firmus manet.*

1076 *Absolutione petita contactus, nullus non remanet validus vt in promissione vsurarum.*

1077 *Absolutio ad effectum agendi & excipiendi, & ad rescissionem contractus si concessa sit contractus validus non manebit.*

1078 *Conditione non purificata contractus iuramento non validatur.*

1079 *Substantia actus deficiente iuramentum nihil operatur.*

1080 *Dominico die iuramentum praestari nequit nisi pro pace vel necessaria causa.*

1081 *Contrarium tenēt ibi citati.*

1082 *Extensio contractus non fit ex iuramento licet confirmet.*

1083 *Forma à iure statuta cessante iuramentum nil operatur.*

1084 *Contrarium tenēt ibi citati*

1085 *Iuramentum ex interuallo adhibitum non firmat contractum, & supra n. 830.*

1086 *Nullitate post contractum superueniente non impeditur iuramenti rescissio seu iurati contractus praecedentis.*

1087 *Insinuationem statuto requirenti cum iuramento renunciatur, & donatur & haeredes contra donationem venire non possunt vide infra num. 1974. & seq.*

1088 *Contrarium tenet ibi citati.*

1089 *Insinuationi in contractu donationis cum iuramento renunciatum censetur.*

1080 *Absolutio à iuramento renunciationis insinuationis peti potest.*

1161 *Testamenti prioris iurati, vt supra reuocatio tenet; quamuis reuocans peccet.*

1162 *Testamentum per eum acceptatum cuius fauore nõ reuocari promissum cum iuramento fuit operatur, vt in secundo institutus priori testamento instituto hæreditatem restituere debeat.*

1163 *Contractus iuramento contra substantiam, vel naturam contractus intrinsecam apposito non firmatur.*

1164 *Facti alieni promissio iuramento non firmatur.*

1165 *Contrarium tenent ibi citati.*

1166 *Facturum alium iurans, vel contractum ratificaturum dicitur promisisse facturum, & curaturum, & alia vt ibi.*

1167 *Contrarium tenent ibi citati.*

1168 *Facti alieni promissor cum iuramento si possit implere præcise compellitur.*

1169 *Distingue, & declara, vt ibi.*

1170 *Diligentia omni adhibita facti alieni promissor vlterius non tenetur.*

1171 *Contrarium tenent ibi citati.*

1172 *Distingue, vt ibi.*

1173 *Difficultas superueniens excusat promissorem alieni facti etiam si conuenisset non excusari faciendo possibilia, & de suo ad poenam teneri voluerit.*

1174 *Contrarium tenent ibi citati.*

1175 *Læsione enormissima contrauenlens alieni facti promissor excusatur.*

1176 *Diligentiam adhibens non restituit recepta si promissa implere non potuit ob difficultatem.*

1177 *Diligentia adhibita facti alieni promissi inualida ratificatio sufficit.*

1178 *Ratificatio minoris promissa si facta sit nõ tenebitur, promissor si minor in integrum restitutionem petat.*

1179 *Quantitatis certa promissor non satis est iurasse, vt præstetur.*

1180 *Facti alieni promissor tenetur, si ex verisimili mente partium tertio cuius factum promissum fuit nõ implente, promissor teneri debet.*

1181 *Facturum omnino alium promittens facturum, & curaturum præcise compellitur.*

1182 *Facturum, & curaturum cum effectu pro alio promittens obligatur nec sufficit diligentiam adhibitam.*

1183 *Contrarium tenent ibi citati.*

1184 *Facti alieni promissor, vt n.5182. si aliquam actionem consequi debet non sufficit diligentia; sed implenda sunt promissa.*

1185 *Facturum, & curaturum cum effectu promisisse dicitur, & tenetur vt n.1182. si conuenerit, vt possibilia faciendo non excusetur.*

1186 *Facti alieni promissor alias de suo nulla etiam mora decedens tenetur.*

1187 *Facturum, & curaturum alium promittens ei non tenetur qui pro sui parte non impleuit.*

1188 *Diligentia adhibita nõ liberatur alieni facti promissor si ita extet consuetudo in loco.*

1189 *Diligentia adhibita alieni facti promissor non liberatur qui diligentia etiam adhibita teneri voluit.*

1190 *Facti alieni promissor si de suo alias teneri voluerit alienam obligationem propriam fecit.*

1191 *Contrarium tenent ibi citati.*

1192 *Facti alieni alias de suo promissor iure canonico non tenetur.*

1193 *Contrarium tenent ibi citati.*

1104 *Facti alieni alias de suo promissor non tenetur nisi expressè de suo teneri alioquin voluisse dixerit nec sufficit clausula &c.*

1195 *Promissor facti alieni alias de suo non tenetur, si pro eo promiserit quem credere verisimiliter poterat impleturum si deligentia adhibita implere noluerit.*

1196 *Promissor facti alieni alias de suo nõ tenetur si pars altera non impleuit.*

1197 *Promissor facti alieni si indemnitatem etiam promiserit non excusatur ob diligentiam.*

1198 *Contrarium tenent ibi citati.*

1199 *Distingue, vt ibi.*

1200 *Promissor insolidum se cum tertio cuius factum promisit obligans, vt principalis tenetur.*

1201 *Contrarium tenent ibi citati.*

1202 *Promissor facti alieni si fuerit in mora tenetur.*

1203 *Contrarium tenent ibi citati.*

1204 *Clausula iuris, & facti, vel cauillatione remota operatur, vt alieni facti promissor non liberetur diligentia adhibita.*

1205 *Facti alieni promissor præcisè tenetur quando exceptioni renunciauit, quod promittens se facturum, & curaturum &c. possibilia faciendo non excusetur.*

1206 *Renunciatio omni iuris, & legum auxilio operatur vt difficultati, & impossibilitati renunciatum censeatur.*

1207 *Contrarium tenent ibi citati.*

1208 *Diligentia probari debet per facti alieni promissorem.*

1209 *Ratificatio minoris per promissorem probari debet legitime facta.*

1210 *Notorij impedimenti protestatio non requiritur.*

1211 *Conatus fictus, & collusio, & fraus facti alieni promissorem non liberant.*

1212 *Fraus, & collusio probari debet.*

1213 *Collusio præsumitur in vxore, & filio cum patre & marito viuentibus.*

1214 *Difficultas non excusat quando promissa æquipollẽter impleri possunt.*

1215 *Difficultas inamouibilis si tempore contractus extabat non excusat.*

1216 *Contrarium tenent ibi citati.*

1217 *Distingue vt ibi quando promisit pro eo quem verisimiliter facturum credere promittens potuit tunc non tenebitur promittens.*

1218 *Difficultas superueniens excusat.*

1219 *Diligentia non excusat si ea etiam adhibita constet promissorem teneri voluisse.*

1220 *Contrarium tenent ibi citati.*

1221 *Diligentia adhibita excusat si mens contrahentium constet promissorem nisi ex mora non teneri.*

1222 *Diligentia in Prætorijs stipulationis non operatur quominus succedat obligatio ad interesse.*

1223 *Diligentia non excusat in promissione coram arbitris facta.*

1224 *Diligentia non excusat in prætorijs stipulationibus etiam si stipulatio à parte rei sit coram arbitro non coram arbitratore.*

1225 *Promissio de rato extra iudicium mere cõuentionalis censetur.*

1226 *Sistendi promissio silet si præsentandus obierit.*

1227 *Sistendi obligatus non liberatur, si culpa sui sistere*

non

non possit.

1228 *Sistere obligatns non liberatur quando post moram promissoris mors acciderit.*

1229 *Sistere si possit heres mortuo Reo non liberatur promissor.*

1230 *Sistendi iudicio facta promissio cum iudicati soluendi morte non extinguitur, sed ad hæredem transit.*

1231 *Difficultas quæ remoueri potest non excusat.*

1232 *Culpa promissoris si tertius non faciat promissor tenetur.*

1233 *Difficultas non excusat agentem de lucro captando.*

1234 *Difficultas facto tertij procedens non excusat promissorem qui contra tertium regressum habere potest.*

1235 *Difficultas non excusat quando promissio cum iuramento facta fuisset.*

1236 *Contrarium tenet ibi citati.*

1237 *Diligentia adhibita non excusat a pœna promissa.*

1238 *Contrarium tenēt ibi citati.*

1239 *Impedimentum iniustum excusat promissorem.*

1240 *Difficultas non excusat in obligationibus dandi.*

1241 *Diligentia non adhibita statim cum potuit alieni facti promissor in mora constituitur qui facturum & curaturum se obligauit.*

1242 *Contrarium tenēt ibi citati.*

1243 *Moram promissor incurrit etiam si ad omnem simplicem requisitionem, aut instantiam promiserit non facta interpellatione.*

1344 *Contrarium tenet Marcabr. ibi citatus.*

1245 *Mora non incurritur in casu num.* 1143. *quando ratificationes promissas fieri in vsu non foret.*

1246 *Interpellatio non requiritur quando dies apposita fuit.*

1247 *Interpellatio requiritur si dies incerta apposita sit.*

1248 *Interpellatio requiritur si dies incerta sit nisi ante diem orta esset obligatio.*

1249 *Interpellatio requiritur si promissor absentis pro quo promisit aduentum ignorauerit.*

1250 *Interpellatio requiritur termino ab homine præfixo.*

1251 *Contrarium tenēt ibi citati.*

1252 *Interpellatio non requiritur si promissa sit minoris rasificatio quando ad certam ætatem peruenerit cum clausula, & postea ad requisitionem, & voluntatem creditoris.*

1253 *Mensis lapsus vt mora committatur additus promissioni facti certæ ætatis expectari debet.*

1254 *Conditionalis vel in diem alieni facti promissio non aliter perficitur quam dies euenerit vel conditio purificetur.*

1255 *Diei & conditionis euentus non constituunt in mora nisi tanto tempore elapso quo promissum perfici possit.*

1256 *Contrarium in conditione tacita tenēt ibi citati.*

1257 *Interpellatio requiritur ad incurrendam pœnam.*

1258 *Contrarium tenēt ibi citati.*

1259 *Mora cessante ob mortem eius factum cuius promisit alter hic alterius facti promissor liberatur.*

1260 *Consuetudo loci interpellandi operatur vt aliter mora non committatur.*

1261 *Interpellatio requiritur vbi quis alterum facturum promisit quando fuerit ætatis legitimę.*

1262 *Interpellatio non requiritur si promissio facta sit mēse elapso post ætatem legitimam si scilicet dictus mensis lapsus sit.*

1263 *Interpellatio exigetur tempore longo ratificationi adiecto.*

1264 *Diligentia cum tertio adhibita non liberat promissorem quoad id ad quod ipse teneretur.*

1265 *Diligentia non excusat quando libere promissio, & sine impedimento facta fuit.*

1266 *Diligentia in cæteris non excusat expresso casu aliquo valde difficili, vel impossibili.*

1267 *Diligentia non excusat ab obligatione casu aliquo excepto, quoad alios.*

1268 *Correspectiua promissio præcisè implenda est.*

1269 *Diligentiam non sufficit adhibere quando anni cuius libet initio fideiussorem puta conductor præstare tenetur propensione soluenda.*

1270 *Facti alieni simplex promissor non obligatur.*

1271 *Facti alieni promissio simplex ipso iure nulla est.*

1272 *Facti alieni obligationi non succedit obligatio ad interesse.*

1273 *Facti alieni promissor nec naturaliter etiam obligatur.*

1274 *Facti alieni promissor non tenetur ad curam nec diligentiam.*

1275 *Contrarium tenent ibi citati.*

1276 *Fideiussor promittens principalis factum non obligatur.*

1277 *Fideiussor alienum factum vt opus consumatum promittens obligatur.*

1278 *Fideiussor facturum, & curaturum pro principali obligatur.*

1279 *Fideiussor quidem per se facere potest, quod is pro quo promisit puta eiusdem artis existens obligatur.*

1280 *Fideiussor non tenetur in casu n.* 1279. *si diuersæ artis existeret.*

1281 *Fideiussor qui interesse promisit si is pro quo promisit non fecerit illud soluere tenetur.*

1282 *Fideiussor in obligatione dandi non tenebitur ad interesse promissum.*

1283 *Tertius factum cuius fuit ab altero promissum non obligatur sine suo consensu.*

1284 *Facti alieni promissio impersonaliter non obligat & ius suum tantum promissum censetur.*

1285 *Facti alieni promissio impersonaliter facta in Prætoriis stipulationibus obligat.*

1286 *Facti alieni promissio indefinite concepta non obligat.*

1287 *Facti alieni promissio simpliciter cum effectu non obligat.*

1288 *Facti promissio nō extranei sed eius quem promissor compellere poterat puta filii valida est.*

1289 *Facti alieni pro se, & filiis promissio non intelligitur de nascituris.*

1290 *Pax facta pro subditis, & adhærentibus de futuris etiam intelligetur.*

1291 *Filiorum promissio facta ab eo qui nullos haberet de nascituris intelligitur.*

1292 *Filium unum dumtaxat habens pro filiis promittēs de nascituris intelligitur.*

1293 *Facti alieni facturum, & curaturum promissio obligat.*

1294 *Facti alieni promissio facturum, & curaturum; obli-*

obligat etiam si promissio non praecedat ex cuius natura promittens alienum factum teneatur.
1295 Facti alieni promissio vt n. 1293. obligat etiam si is pro quo alter promisit talis non esset quam promittens prohibere posset.
1296 Facti alieni promissio ad quod promissor tenebatur obligat.
1297 Facturum et curaturum promisisse censetur qui iure iurando alienum factum promisit.
1298 Facti alieni promissor non liberatur ex inualido implemento.
1299 Contrarium tenet Rol. ibi citatus.
1300 Facturum, & curaturum promittens interpellandus non est sed quam primum scit & facere potest, efficere tenetur.
1301 Facturum, & curaturum alium promittens diligētia adhibita liberatur.
1302 Facti alieni promissio sustinetur in poena & interesse conuentis si is factum cuius promissum non fuit implere noluerit, quando de suo promisit.
1303 Contrarium tenent ibi citati.
1304 Distingue vt ibi.
1305 Facti alieni promissor tenetur ad poenam & interesse si vtrumque promiserit.
1306 Interesse maius poena apposita peti potest.
1307 Interesse etiam non promissum non secuta ratificatione peti potest.
1308 Poena speciei promissioni adiecta peti potest.
1309 Poena conuentionalis iure etiam canonico peti potest.
1310 Promittens de suo si tertius implere noluerit omni adhibita diligentia excusatur.
1311 Facti alieni promissio diligentia adhibita non obligat.
1312 Facti alieni iurata promissio non obligat adhibita diligentià.
1313 Fideiussurum Titium promittens non liberatur ab alio fideiussore praestando si Titius adhibita diligentia fideiubere noluerit.
1314 Diligentia adhibita promissor non liberatur si ita de mente partium constet volentium ad poenam vel interesse teneri.
1315 Difficultas faciendi accidens in eo qui facere tenetur excusat promissorem.
1316 Facti alieni promissio non obligat promittentē quando is pro quo alter promisit aliqua legitima causa ad id non tenetur.
1317 Interesse ob factum à tertio non impletum non debetur nisi probetur.
1318 Contrarium tenent ibi citati.
1319 Poena loco interesse apposita non debetur nisi quatenus interest.
1320 Poena eo ipso quod loco interesse fuit apposita, tanti interesse praesumitur.
1321 Poena nisi quatenus interest peti non potest in Pratorijs & iudicialibus stipulationibus.
1322 Poenam clericus & ecclesia nisi quatenus interest petere nequit.
1323 Contrarium tenent ibi citati.
1324 Poena à pluribus insolidum obligatis commissa iure canonico nisi à contrauenienie non petitur.
1325 Poenam legalem clericus, & ecclesia petunt vltra quam interfit.
1326 Poenam Clericus, & ecclesia petunt vltra quam interfit nisi scandalum ex ista exactione oritur.
1327 Poena secundum aequitatem exigi non potest nisi quatenus interest.
1328 Contrarium in curia mercatorum tenent ibi citati.
1329 Poena non committitur si cum fideiussore compromisi & à Reo principali petatur nisi à Reo non peti fideiussoris intersit.
1330 Poena pacto nudo promissa nisi intersit minime debetur.
1331 Contraria sententia communis est.
1332 Poena stipulationi accessoriè adiecta nisi quatenus intersit minime debetur.
1333 Contrarium tenet Alex. ibi citatus.
1334 Poena non committetur quam tertio quis fuerit stipulatus cui stipulari non potuisset.
1335 Poena super aliqua causa finali fundata non debetur si partis interesse cesset in dicta causa.
1336 Poena non debetur quando extraneus offenderetur.
1337 Contrarium tenet Ias. ibi citatus.
1338 Poena non debetur nisi intersit quando stipulator indirectè offenditur.
1339 Poena non debetur quando partis ob Iudicis vel arbitri factum non interesset.
1340 Poena non debetur nisi quatenus interest statuto ita disponente.
1341 Poena vt debeatur eius interesse sat est fauore cuius poenam stipulatus quis fuit.
1342 Poena quam sibi aliquis & tertio puta fisco stipulatus fuit si non debetur principali, nec tertio aut fisco.
1343 Poena in fraudem vsurarum datoni quantitati apposita à soluto fenerari non debetur.
1344 Poena non debetur si debitor sine sui culpa & fraude ad soluendum impotens factus fuerit, vel nimis excessiua sit.
1345 Poena sine interesse ex iuramento debetur.
1346 Poena iurata vltra quadruplum exigi nequit.
1347 Poenae iuratae promissor faciens quicquid potuit excusatur.
1348 Poena legalis debetur etiam sine interesse.
1349 Poena in obligatione facti non regulatur ab interesse.
1350 Poena debetur si creditoris aliquid intersit.
1351 Contrarium tenet Crau. ibi citatus.
1352 Poena fisco sine interesse debetur.
1353 Poena debiti sine interesse debetur.
1354 Poena minor interesse peti potest facta computatione interesse.
1355 Poena iure canonico etiam in foro poli debetur etiam sine interesse.
1356 Poena iure cano. non debetur ex contractu nullo & contra legem.
1357 Poena vt cano. iure debeatur tria concurrere debēt de quibus ibi.
1358 Poena iure cano. nisi petatur à debitore soluenda nō est.
1359 Poena ante iudicis iussum soluenda num sit distingue vt ibi.
1360 Poena datione quantitatis apposita, nec in Poli foro exigi

exigi potest.

1361 *Pœna dationi quantitatis adiecta debetur non solito fœnerari.*

1362 *Contraria opinio est itidem magis communis.*

1363 *Pęna iure cano. solum quatenus interest committitur.*

1264 *Pęna ob debitoris inopiam vel impotentiam non debetur.*

1365 *Pęna legalis in foro poli non debetur nisi ipso iure imposita.*

1366 *Pęna ratione contemptus apposita etiam si non intersit peti potest.*

1367 *Pęna ratione contemptus vt interesse cessante debeatur contemptus factam mentionem oportet.*

1368 *Facti alieni promissio de iure cano. adhibita diligentia non obligat.*

1369 *Facti Principis promissione non impleta non debetur pęna*

1370 *Facti Principis promissor tenetur in foro Poli si sciebat, vel obtenturum verebatur.*

1371 *Difficultas superueniens quæ præuideri non potuit facti alieni promissorem excusat.*

1372 *Diligentia adhibita alieni facti promissor excusatur.*

1373 *Facti alieni promissio contra legem non obligat.*

1374 *Facti alieni promissio intra certum tempus postquam pars altera impleuerit tempus illud ante dictum implementum non currit.*

1375 *Facti alieni procuratorem promittentem non obligat.*

1376 *Facti alieni prosmisio non obligat interesse cessante.*

1377 *Pęna interesse cessante non debetur.*

1378 *Facti alieni promissio cum iuramento tenet.*

1379 *Facti alieni promissio tenet si contractus præcederet ex cuius natura teneretur alter.*

1380 *Facti alieni promissio non ut personæ sed rei in contractu deducta respectu est obligatoria.*

1381 *Facti alieno promissio tenet cum clausula alias de suo.*

1382 *Facti alieni promissio cum clausula alias de suo tenet quamuis promissa nequeant impleri.*

1383 *Facto alieno cum clausula alias de suo promisso adhibita præsertim diligentia non potest nisi ad interesse agi.*

1384 *Factum non dicitur alienum quando alium facturũ promisi vel daturum, quod dare vel facere ipse teneor.*

1385 *Facti alieni promissio dicitur respectu eius ad quod ille alius non tenebatur.*

1386 *Facti alieni promissor vt n. 1385. posse suum faciẽdo excusatur.*

1387 *Facti alieni promissio in spiritualibus tenet.*

1388 *Difficultas excusat alieni facti promissorem in spiritualibus.*

1389 *Factum alienam perfectum iam promittere quisque potest; secus si prout est in fieri.*

1390 *Factum authoris hæres implere tenetur.*

1391 *Facti alieni promissio iure canonico tenet vide supra n. 1368.*

1392 *Contrarium tenent ibi citati.*

1393 *Facti alieni promissio obligat in foro poli.*

1394 *Facti alieni ad quem cogendum ex officio promissor tenebatur tenet facta promissio.*

1395 *Facti alieni promissio tenet pro tertio qui ad illud factum tenebatur.*

1396 *Facti alieni promissio facta tenet nomine expresso.*

1397 *Facti alieni promissio tenet quando promissor principalem debitorem se constituit.*

1398 *Stipulatio rem pupilli saluam fore valida est.*

1399 *Facti alieni promissor qui propterea aliquid recepit obligatur.*

1400 *Facti alieni promissio de valido intelligitur.*

1401 *Contrarium tenent ibi citati.*

1402 *Facti alieni promissio de valida non intelligetur quãdo contractus nullitas ex læsione, & enormissima, vel dolo oriretur.*

1403 *Factum puta consanguineorum promittens pro heredibus etiam promisisse censetur.*

1404 *Rati promissio per procuratorem facta exceptionem tollit contra mandatum, & huiusmodi.*

1405 *Ratum habere debens si sciens per non breue temporis spatium omiserit nolle ratificare tenetur.*

1406 *Facti alieni promissione non effectuata in casibus quibus valida est, qui promisit ad interesse tenebitur.*

1407 *Stipulatione ad interesse commissa non cessat alieni facti promissio.*

1048 *Facti promissio cessat vbi ex pacto interesse succedit.*

1409 *Facti id est consensus omnium ius prætendentium quomodo teneatur promissor declaratur.*

1410 *Contrarium tenet Rui ibi citatus.*

1411 *Facti alieni non tenetur promissor pro iure à facto eius proueniente cui euincitur, vel sui authoris, alteriusue ex cuius facto promissor seu venditor non teneretur.*

1412 *Promissio molestiæ non inferendæ de ea intelligitur quæ fuerit effectum sortita.*

1413 *Ratificare quis potest negocium non suo nomine gestum; & quid operetur dec, vt ibi.*

1414 *Creditores promissioni de rato debitoris à quo causã habent contrauenire nequeunt alioquin rati promissio à debitore facta committetur.*

1415 *Facti alieni promissor vbi tenet promissio moram sine interpellatione incurret.*

1416 *Stipulatio ad interesse committitur siue de iure siue de facto contrauenerit is qui ratificare tenebatur; vbi etiam casus plures quibus ratificatio non tenet.*

Ratificatio quando, vel non retro trahatur, & valeat vel nulla sit etiam gestorum à falso procuratore.

1417 *Facti alieni promissor non tenetur multis casibus, vt ibi.*

1418 *Contrarium tenent ibi citati.*

1419 *Facti alieni promissio vbi non valet, nec de facto impleri debet.*

1420 *Facti alieni promissor pro pluribus causis ex qualibet contra fiat tenebitur.*

1421 *Facti alieni promissor tenetur petita in integrum restitutione si nulla ratione, vel causa contrauenturũ alium promiserit.*

1422 *Facti alieni promissioni non contrauenit qui contrauenire potest acceptis non restitutis.*

1423 *Facti alieni promissor si se, & sua bona obligauerit licet is cuius factum promiserat contrauenire potuisset obligatur.*

1424 *Pupilli factum promittens non tenetur prius quam pubescat.*

1424 Pu-

1425 *Rati habiturum alium promittens non tenetur pro creditoribus illius.*

1426 *Offensionem per attinentes non fieri promittens intelligitur de illis quos prohibere potuisset non de bannitis & huiusmodi.*

1427 *Factum alienum promittens nec censetur promissorse factum illud promisisse facturũ etiam si verbis generalibus vsus sit.*

1428 *Facti alieni promissio non præsumitur.*

1429 *Facti alieni promissio stricte intelligitur.*

1430 *Facti alieni promissio non obligat eum factum cuius promissum fuit.*

1431 *Facti alieni promissio rebus sic stantibus intelligitur.*

1432 *Facti alieni conditionalis promissio deficit conditione deficiente.*

1433 *Conditio executioni apposita non reddit actum conditionalem.*

1434 *Facti alieni promissor excussionis habet beneficium.*

1435 *Promittens per se non fieri quominus ire, & agere valeam dato mihi fideiussore si per fideiussorem steterit neuter tenebitur.*

1436 *Rati pro Titio promissio differt à promissione Titium ratum habiturum.*

1437 *Facti alieni alias de suo promissor eius quem sperabat impleturum, spe frustratus non tenebitur.*

1438 *Facti Principis promissor non tenetur, & supra n.*

1439 *Facti pro absentibus puta non offendendis promissio, non operatur aliquo ex absentibus ante ratificationem offenso.*

1440 *Facti non offendendi absentes promissioni si sit contrauentum ante absentium ratificationem fiscus aget.*

1441 *Contrarium tenent ibi citati.*

1442 *Distingue, vt ibi.*

1443 *Factum alienum puta ratificationem promittens nõ dicitur promisisse, si ratificatione secuta, ratificans; contraueniat.*

1444 *Contrarium tenent ibi citati.*

1445 *Offensionis non facienda per adherentes promissio de adhærentibus tantum offensionis tempore intelligitur.*

1446 *Compromissum ratificaturum promittens intelligitur si laudum validum sequatur.*

1447 *Ratificatio promissa non requiritur si mandatum producatur ratificare debentis nec si ratificare debens sit promissoris hæres.*

1448 *Ratificatio instrumento contentorum promissa de licitis intelligitur.*

1449 *Dolus qui in contractus minoris interuenit allegari non potest si minor ex interuallo solemniter ratificet.*

1450 *Ratificationem sufficit esse factam, vt promissor liberetur licet ratificans postmodum contraueniat.*

1451 *Cautelæ appellatio de simplici promissione intelligitur.*

1452 *Cautela seu cautionis idonea verba cum fideiussore intelliguntur.*

Ratificatio multis casibus non operatur; & ex quibus facta colligatur.

1453 *Pœna conuentionalis à contrahentibus apponi, & exigi potest præsertim facto adiecta.*

1454 *Pœna debetur ratione contemptus etiam si nihil intersit.*

1455 *Contrarium tenent ibi citati.*

1456 *Pœna in totum debetur etiam cessante interesse siue stipulator, eius heres, vel extraneus fuerit offensus.*

1457 *Pœna loco interesse adiecta nisi quatenus interest nõ debetur.*

1458 *Pœna pro interesse apposita tanti præsumitur interesse nisi in mutuo, vel nisi non interesse probetur.*

1459 *Pœna in prætorijs stipulationibus pro interesse apposita censetur etiam in criminalibus pecuniarijs.*

1460 *Clerici, & ecclesia pœnam pro interesse duntaxat exigunt. infra n. 1478.*

1461 *Contrarium tenent ibi citati.*

1462 *Pęna à pluribus promissa ab eo tantum de æquitate canonica exigitur qui contrauenit.*

1463 *Clerici & ecclesia pęnam legalem exigunt.*

1464 *Clerici pęnam exigunt si scandalum propterea non oriatur.*

1465 *Pęna de æquitate canonica non nisi quatenus interest exigi potest.*

1466 *Pęna pro interesse tantum pluribus casibus exigi potest.*

1467 *Pœna ex statuto ad interesse reduci potest; & ad quartam.*

1468 *Pęna sine interesse peti potest pluribus casibus.*

1469 *Pęna conuentionalis etiam in foro poli debetur.*

1470 *Pœna debetur sine nominibus multiplicatiuis, vel simplicibus promissa sit intelligendo, vt ibi.*

1471 *Pęna facto adiecta in totum committetur.*

1472 *Pœna sola contrauentione committitur etiam, si nõ fuerit effectum sortita.*

1473 *Pœna legalis cum conuentionali concurrens vtraque committitur.*

1474 *Pœna & interesse, damnisque promissis vtraque debentur.*

1475 *Pœna conuentionalis vltra quadruplum debetur.*

1476 *Pœna conuentionalis vltra quadruplum debetur etiam de iure canonico.*

1477 *Contrarium tenent ibi citati.*

1478 *Ecclesia vltra interesse pœnam non exigit, & supra n. 1460.*

1479 *Pœna vltra quadruplum exigi potest etiam si facto adiecta sit.*

1480 *Pęna vltra quadruplum exigitur affirmatiuo, vel negatiuo facto adiecta.*

1481 *Pęna vltra quadruplum exigitur facto propter quãtitatem adiecta.*

1482 *Contrarium tenent ibi citati.*

1483 *Pęna vltra quadruplum exigi potest etiamsi stipulãtis pęnam non intersit.*

1484 *Pęna vltra quadruplum etiam in foro poli exigi potest.*

1485 *Pęnam in foro poli debitor offerre non tenetur nisi petatur.*

1486 *Pęnæ huic 30. annis præscribitur.*

1487 *Pęna quadruplum excedere potest siue ratione contumaciæ, vel contemptus fuerit apposita.*

1488 *Pęna vltra quadruplum successiue iuramento promissa exigi potest.*

1489 *Pœna quadruplum excedere potest siue per nomina numeralia, simplicia, vel multiplicatiua fuerit apposita.*

1490 *Contrarium quando per nomina multiplicatiua promissa fuit, vt quadruplum nequeat excedere.*

1491 *Pęna conuentionalis quadruplum excedere potest siue ad certam, siuè etiam ad incertam quantitatem*

re-

referatur.

1492 *Pęna certa quantitati adiecta peti non potest.*

1493 *Pœna non potest peti vltra quadruplum à solito fenerari.*

1494 *Pęna à iure permissa si fuerit promissa quadruplum excedere nequit.*

1495 *Pęna multum excessiua si debitor absque sui culpa impotens effectus fuerit non debetur.*

1496 *Clerici vltra quam intersit pęnam non petunt.*

1497 *Contrarium tenent ibi citati.*

1498 *Clerici vltra quam intersit non exigunt si scandalum orïretur.*

1499 *Pęnam non exigit qui non impleuit contractum ex sui parte.*

1500 *Pęna vltra quam intersit exigi nequit ex bono, & æquo si procedatur.*

1501 *Pęna loco interesse vel rei posita, vltra non exigetur.*

1502 *Pęna iurata vltra interesse exigitur.*

1503 *Pęna ob contumaciam, & factum implendum, non impletum in totum debetur.*

1504 *Pęna in totum debetur nisi minoris interesse probetur.*

1505 *Pęna legalis vltra quadruplum non debetur.*

1506 *Pęna legalis vltra quadruplum debetur si duæ actiones moueri potuissent.*

1507 *Pęna extra ordinem inducta quadruplum excedere potest.*

1508 *Pęna si via accusationis procedatur ob criminis grauitatem quadruplum potest excedere.*

1509 *Pęna loco interesse quadruplum excedere potest.*

1510 *Pęna in actione legis Aquiliæ quadruplum potest excedere.*

1511 *Pęna serui ingrati in seruitutem redacti inæstimabilis est.*

1512 *Pęna quadruplum ex noua lege, vel Principis authoritate excedere potest.*

1513 *Pęna in delictis non potest excedere duplum.*

1514 *Pęna per nomina multiplicatiua non potest quadruplum excedere.*

1515 *Causa iniusta non excusat a pęna conuentionali.*

1516 *Contrarium tenent ibi citati.*

1517 *Declaratoria contrauentionis in pęna conuentionali non requiritur.*

1518 *Pęna promissa si ex aliquo pacto agatur cum de iure agi non posset, censetur promissa si de facto actum fuerit.*

1519 *Pęna conuentionalis hæreditate etiam iacente committitur extraneo instituto hærede quamuis in integrum restitutio detur nisi malitiose adire distulisset, in suo autem non datur hæreditas iacens.*

1510 *Conuentio certa pęnæ boni viri arbitrio moderatè soluendæ nihil que plus minusue in omnem casũ maioris vel minoris damni exigi queat valida est.*

1521 *Pęna conuentionalis debetur vltra quam intersit, si tamen pro interesse à creditore amisso exigatur, tunc interesse quod postmodum ex mora apparet amissum excedere non debet.*

1522 *Conuentionalem pęnam parti quæsitam Princeps tollere non potest.*

1523 *Conuentionalis pęna debetur etiam si vigore sententiæ peteretur quam victor iniustam confessus esset, vbi etiam quid in foro poli.*

1524 *Conuentionalis pęna debetur etiam in foro poli.*

1525 *Offerri non debet conuentionalis pęna in foro poli.*

1526 *Clerici conuentionalem pęnam pro interesse tantum petere possunt & 1496.*

1527 *Pęna in fraudem vsurarum adiecta peti non potest.*

1528 *Pęna conuenta pro facto & datione debetur.*

1529 *Pęna debetur siue factum sit affirmatiuum vel negatiuum.*

1530 *Pęna conuenta sine iuramento debetur.*

1531 *Pęna conuenta debetur licet factum ad dationem veniat consecutiuè.*

1532 *Plura facta promissa cuncta effici debent ne pęna debeatur.*

1533 *Contrauentio facto sufficit quamuis iuris effectum sortita non sit.*

1534 *Pęnalis stipulatio committitur simul ac promissor interpellatus fuit tanto tempore elapso quo promissor implere potuerit nec fecerit.*

1535 *Dies tacita vel expressa pro homine interpellat.*

1536 *Dies lapsu stipulatio pęnalis committitur hæreditate etiam iacente.*

1537 *Pęna debetur statim cum constat intra tempus præfixum impleri non posse.*

1538 *Totum tempus elabi debet quando dictum fuit tũc committatur.*

1539 *Tempus certum expressum, vel tacitum quando totum debeat elabi.*

1540 *Prorogatio temporis impedit pęnæ incursum.*

1541 *Oblatio ante moram non sufficit ad facti implementum.*

1542 *Pęnam soluens non iuuatur contractu.*

1543 *Pęna commissa pęnitentia, vel debiti oblatione non tollitur.*

Pęna conuentionalis parti soluenda concurrit cum pæna delicti fisco præstanda.

1544 *Pæna dationi quantitatis adiecta non debetur.*

1545 *Pæna dationi quantitatis apposita non debetur etiam si nomine pænæ sit adiecta.*

1546 *Pæna dationi quantitatis adijci nequit sub prætextu dispensationis Papæ.*

1547 *Pæna dationi quantitatis nec cum inimico adijci potest.*

1548 *Contrarium tenet Rom. ibi citatus.*

1549 *Pæna dationi quantitatis non debetur etiam non solito fænerari.*

1550 *Contrarium tenent ibi citati.*

1551 *Pæna à solito fænarari alteri etiam rei adiecta in fraudem vsurarum præsumitur.*

1552 *Pæna conuentionalis non debetur etiam si modum legitimum non excedat si dationi quantitatis adiecta sit.*

1553 *Laudo non debetur pæna in defectum non solutæ quantitatis.*

1554 *Pæna pio loco promissa dationi quantitatis adiecta non debetur.*

1555 *Pæna quantitati adiecta in contractu transactionis non debetur.*

1556 *Contrariam tenent ibi citati vide infra numero. 1604.*

1557 *Pæna dationi quantitatis in transactione super mutuo non debetur.*

mutuo non debetur.

1558 *Pœna adiecta dationi quantitatis in transactione cum solito fænerari non debetur.*

1559 *Pœna dationis quantitatis adiecta non debetur in quolibet contractu.*

1560 *Stipulatio vel iuramentum adhibitum operantur pœnam deberi quia contractui robur addunt.*

1561 *Pœna dationi quantitatis adiecta in vltimis voluntatibus non debetur.*

1562 *Pœna facto in continenti adiecta vsuram sapit.*

1563 *Factum augumentatiuum quantitatis vsuram sapit.*

1564 *Factum prædictum non sapit vsuram si ex eo nil adsit creditori.*

1565 *Pœna adiecta facto vel speciei obligatione quantitatis præcedente non debetur.*

1566 *Interesse nomine apposita poena dationi quantitatis non debetur.*

1567 *Pœna si priuato non debetur cui principaliter promissa fuit; nec etiam fisco debebitur.*

1568 *Contrarium tenent ibi citati.*

1569 *Decretum iudicis nihil operatur poena in fraudem vsurarum adiecta.*

1570 *Pœna à pluribus promissa si laudo non pareatur, debebitur.*

1571 *Pęna ex interuallo promissa non præsumitur in fraudem vsurarum.*

1572 *Pęna ex interuallo adiecta in fraudem vsurarum præsumitur ex collusione vel fraude quæ probatur adhibita.*

1573 *Pœna vsurario promissa non debetur etiam ex interuallo conuenta.*

1574 *Pœna ex fragilitate personę ex interuallo etiam promissa non debetur.*

1575 *Pœna adiecta dationi quãtitatis quod in foro poli debeatur, nempe si creditori debitor liberè soluere promitteret non procurante creditore, sed tantum simpliciter creditor reciperet, absque vsurariæ prauitatis intentione, & mallet conuento tempore sortem recipere quam poenæ solutionem expectare.*

1576 *Pœna in casu num. 1575. etiam solito fænerari in foro poli debetur.*

1577 *Pœna in foro poli vt interesse debita ante iudicis sententiam soluenda est.*

1578 *Pœna in foro poli nõ debetur quando promitteretur si in præscripto tempore non fieret solutio; quoties creditor mallet poenam incurri quam debitum solui, & quando creditor teneret ob impotentiam soluendi debitorem pęnam incursurum, & si in fraudem apponeretur vt puta ad aliquid vltra debitam sortem accipiendum his enim casibus vsura argueretur.*

1579 *Pœna in foro poli non debetur si quantitatis debitor non pro interesse damni vel lucri cessãtis poena fuisset apposita sed nomine poenæ ad culpam debitoris coercendam, tunc enim si debitor ex impotentia, & sine culpa non soluat, poena nõ poterit exigi, quamuis eam creditor exigere posset si pro recompensatione damni vel lucri cessantis apposita fuisset ex mora etiam inculpabili contingentis ob impotentiam declarando vt ibi.*

1580 *Pœna dationi quantitatis alteri quam creditori fortis promissa debetur.*

1581 *Contrarium tenent ibi citati.*

1582 *Pœna alteri promissa quam creditori non debetur si de solito fænerari agatur.*

1583 *Pœna alteri quam creditori promissa non debetur si ita in fraudem sit promissum.*

1584 *Pœna creditoris procuratori promissa non debetur.*

1585 *Pœnam stipulantis potestati subiecto non debebit promittens.*

1586 *Pœnam promissam quantitate non soluta iuramentum deberi operatur.*

1587 *Contrarium tenent ibi citati.*

1588 *Absolutio à iuramento peti potest & poenæ solutio euitari.*

1589 *Iuramentum pœnam deberi operatur si solutionis sit non probationis.*

1590 *Iuramentum omnino insolitum non obligat ad poenam.*

1591 *Conditionaliter promissa poena si nõ soluens debetur etiam quantitati adiecta.*

1592 *Conditionaliter promissa poena si quantitas debita non soluatur debita est.*

1593 *Conditionalis poena non debetur si mutuans sic pacisci solitus esset.*

1594 *Pœna in contractu mixto quantitatis & facti debetur.*

1595 *Poena in cõtractu mixto non debetur si quid creditori adsit ratione quantitatis.*

1596 *Consuetudo valet fingens certum interesse creditoris à tempore moræ debitoris.*

1597 *Pœna partium conuentione quantitati adiecta ad cautelam facto iudicis non redditur valida.*

1598 *Mutuans nil percipere potest ex consuetudine aut alia ciuili lege.*

1599 *Mutuatario in mora existente interesse debetur.*

1600 *Pœna promissio in persona honesta dationi quantitatis addita valet.*

1601 *Contrarium tenent ibi citati.*

1602 *Vsura non præsumitur pœna dationi quantitatis adiecta, si alia coniectura capi possit.*

1603 *Pœna dationi quantitatis adiecta in mutuo tantum probibetur nisi de solito foenerari agatur.*

1604 *Pęna dationi quantitatis in transactione non probibetur.*

1605 *Contrarium tenent ibi citati.*

1606 *Pœna conuenta fauore vtriusque adiecta permittitur dationi quantitatis addita.*

1607 *Pœna adiecta dationi quantitatis debetur quatenus verum interesse continet.*

1608 *Poena dationi quãtitatis adiecta pro sui indemnitate exigi potest.*

1609 *Poena datione quãtitatis adiecta pro sui indemnitate exigi non potest per solitum foenerari si interesse excedat.*

1610 *Poena dationi quantitatis adiecta in alijs contractibus mutuo excepto nisi legitimum modum vsurarum excederet, vel si non excederet fauore soliti foenerari apposita esset his casibus exceptis valida est.*

1611 *Conuentionalis poena non debetur si debitori soluere impossibile esset.*

1612 *Conuentionalis poena non debetur mora regulari cessante.*

1613 *Poena conuentionalis fauore eius apposita qui fenerari solitus esset non debetur.*

1614 *Poena facto adiecta vel speciei non debetur si quan-*

T titas

titatis obligatio praecessisset & supra num.

1615 Pœna numquam debetur si præsumptio vsurarum subesset.

1616 Difficultas pœnæ obligationem non impedit sed incursum.

1617 Difficultas non excusat quando culpa casum præcessisset.

1618 Difficultas non excusat quando casus difficultatis præuideri potuisset.

1619 Difficultas à pęna conuentionali non excusat.

1620 Pœna conuentionalis non debetur agenti qui non impleuit ex parte sua.

1621 Pœna pro parte tantum contrauentionis committitur & contra eum dumtaxat qui contrauenit.

1622 Pœna conuentionalis in totum committitur si pro parte fuerit contrauentum licet in legali secus sit.

1623 Pœna conuentionalis adiecta facto diuiduo in totum committitur, si aliud ipse promissor fuerit si eius hæredum alter contrauenerit pro parte; si verò indiuiduo adiecta sit in totum committetur.

1624 Hærede vno contrauenientе pœnalis, stipulatio insolidum committetur si dandi obligationem primitiua obligatio contineret, secus si facti.

1625 Facto diuiduo obligatione compræhenso ad litis decisionem tendente pœnalis stipulatio vnius contrauentione quoad omnes committetur; sicut in obligationibus dandi dictum fuit.

1626 Pœna facto indiuiduo adiecta si plurium alter contraueniat quoad omnes committitur.

1627 Pœna in dando promissa, licet iure ciuili aliquid non dando in totum committatur, iure tamen canonico pro parte tantum contrauentionis debetur.

1628 Pœna conuentionalis licet vltra quam intersit exigi possit, si nihil intersit etiam iurata exigi nequit.

1629 Pœnam non præstat refundens damnum ad quod tenetur.

1630 Contrarium tenent ibi citati.

1631 Nullo existente principali contractu pœna peti non potest.

1632 Nullo ex contractu pœna debetur si lex factum, & animum facientis puniat.

1633 Nullo contractu existente si pars velit ea nolente pœna committetur.

1634 Nullitate ad prohibitionem augendam tendente pęna debetur.

1635 Nullitatis allegationi renunciatio non excludit pęnam nisi ex defectu iurisdictionis procederet.

1636 Nullitas dispositionis ex eo quod non intersit pęna sustinetur.

1637 Nullitas alio quam formæ defectu pęnam non excludit.

1638 Nullitatis ratio si cesset in poena promissio pęnæ valida est.

1639 Pęna accessoria contractui nullo adiecta debetur.

1640 Nullitatem non allegare sub pęna promittens si allegauerit pęnam incurret.

1641 Nullitas in actu præter legem pęnæ obligationem non impedit.

1642 Nullo ex contractu pęna contrahentium odio committitur.

1643 Nullo ex contractu pęna contrahentium odio committitur si sola constitutione irritante in pęnam, & odium contrahentium actus nullus sit; secus si ob requisitæ solemnitatis defectum.

1644 Pœna promissioni quantitatis adiecta facti lucrosi iuncta promissione quod si non fieret pęna deberetur, non tenet.

1645 Pęna distributa per singulos annos vel menses non debetur.

1646 Pęna non potest excedere metam à lege taxatam.

1647 Pęna promissa si nauis ex Asia venerit, siuè Titius consul factus fuerit vtra prius conditio extiterit pęna committetur.

1648 Pęna mutuo adiecta non debetur.

1649 Pęna non debetur si suspicio vsurarum subesset.

1650 Pęna peti non potest interesse arbitrio creditoris exacto.

1651 Pęna de iure debita vel imposita promissa ad legalem restringitur.

1652 Pęna non debetur stipulatori si alius offendatur indirecto stipulatorem tangens nisi stipulantis intersit.

1653 Pęna non promissa per stipulationem sed pacto nudo vel vestito cohærentia contractus nisi quatenus interest non debetur.

1654 Contrarium tenent ibi citati.

1655 Pęna sine mora non debetur.

1656 Pęna an debeatur, generaliter distingue vt ibi & n. 1657.

1658 Pęna ab eo non debetur qui ex aliorum consuetudine aliquid agit.

1659 Pęna peti non potest si nullus ex contrauentione lædatur vel interesse cesset.

1660 Pęna in Prætorijs stipulationibus pœnalibus etiam interesse cessante ob contemptum debetur.

1661 Contrarium tenent ibi citati.

1662 Pęna cessat in contrauenientе prætoriæ stipulationi ex aliqua iusta causa.

1663 Pęna etiam iurata cessat si ex aliqua iusta causa contrauentum fuerit.

1664 Pęna non committetur ex fuga à carceribus de tuto carcere promissa quando fugiens indebitè detinebatur.

1665 Contrarium tenet Rim. Iun. ibi citatus.

1666 Pęna conuenta non debetur nisi probetur contrauentio.

1667 Pęna non incurritur contrauentione per eum qui ex priuilegio etiam improbato aliquid egit.

1668 Pęna non committitur ex actu lege permittente.

1669 Pęna non debetur quando aliquid bona fide factum fuit.

1670 Pęna non potest peti quando eam petentis voluntate id factum fuit pro quo pęna petitur.

1671 Pęna cessat si per errorem contrauentum sit.

1672 Pęna dolo cessante non debetur.

1673 Pęna corporalis sine dolo nequit incurri nec lata culpa sufficit.

1674 Pęnam ignoranter contraueniens non incurrit.

1675 Scientia superueniens non sufficit ad pœnam incurrendam.

1676 Scientia præsumpta non sufficit si de iure quæsito amittendo agatur.

1977

1677 *Scientia testibus probata, sufficit ad incurrendam pœnam.*
1678 *Ignorantia proprij facti admissibilis non est.*
1679 *Scientia in notorijs præsumitur.*
1680 *Iusta causa contraueniendi excusat à pœna.*
1681 *Contrarium tenent ibi citati.*
1682 *Iusta causa à pœna excusat iuramento nõ obstante.*
1683 *Iusta causa à mera pœna excusat.*
1684 *Causa superuenienti contraueniens à pœna excusatur.*
1685 *Causa iniusta non excusat à conuentionali pœna.*
1686 *Contrarium tenet Soc. Iun. ibi citatus.*
1687 *Causa iniusta excusat à pœna dolum exigente.*
1688 *Pœna promissioni impossibili adiecta non debetur.*
1689 *Difficultas excusat à pœna.*
1690 *Difficultas à pœna excusat iuramento non obstante.*
1691 *Difficultas non excusat si quis lucrum facere vellet.*
1692 *Difficultas non excusat si initio de pœna vel interesse conuenisset etiam in casu fortuito.*
1693 *Difficultas non excusat si debitoris culpa præcesserit.*
1694 *Pœna etiam conuentionalis in dubio excludi debet.*
1695 *Pœna promissa si duo copulatiue non fierent nõ cõmittetur, nisi vtrumque fuerit omissum.*
1696 *Pœna in vno contractu apposita in alio repetita minime censetur.*
1697 *Pœna in vno capitulo posita, non censetur in alio repetita.*
1698 *Pœna cum re promissa peti non potest.*
1699 *Pœna loco rei vel contractus succedens pro obseruantia contractus habetur, alioquin secus.*
1700 *Pęna peti potest & res ex clausula rato manente pacto in contractu apposito.*
1701 *Clausula rato manente pacto vim tenet iuramentum.*
1702 *Clausula prædicta vim non habet iuramentum quoad eum qui non impleuit.*
1703 *Iuramentum non habet vim clausulæ rato manente pacto in compromissis licet in transactionibus secus sit.*
1704 *Clausula rato manente pacto & clausula toties quoties operatur vt pęnalis stipulatio nouationem non inducat.*
1705 *Clausula prædicta in pęnam contrauenientis nouationem inducit.*
1706 *Clausula rato manente pacto non impedit moræ purgationem.*
1707 *Sorte recepta conuentionalis pęna remissa minime censetur.*
1708 *Clausula rato manente pacto in contractibus bonæfidei etiam omissa sub intelligitur.*
1709 *Contrarium tenent ibi citati.*
1710 *Pęnæ solutio in contractibus etiam bonæfidei loco rei succedit.*
1711 *Pęna conuenta alteri applicata stipulans potest adhuc suum interesse prosequi.*
1712 *Aquiliana stipulatio operatur vt res & pęna peti possit.*
1713 *Pęna toties committitur quoties contra fit.*
1714 *Pęna semel tantum committitur ex pluribus actibus ad idem tendentibus.*
1715 *Colonus conuenta domino non implens pęna etiam petita potest expelli.*
1716 *Remedia quæ contraria viderentur exercitio tolerantur si aliqua consideratione sustineri possint.*
1717 *Pęna vnica tantum vice peti potest.*
1718 *Contrarium tenent ibi citati.*
1719 *Clausula toties quoties operatur pęnam peti posse quoties contrauentum fuerit.*
1720 *Contrarium tenent ibi citati.*
1721 *Clausula toties quoties bina tantum vice pęnas exigi posse operatur.*
1722 *Contrarium nisi causa cessset tenet Silua. ibi citatus.*
1723 *Repræsentare toties quoties promittens quomodo teneatur.*
1724 *Clausula toties quoties ad binas vices non restringitur ex dictione semper adiecta.*
1725 *Pęna non potest toties quoties peti ob eo qui contrauenit.*
1726 *Pęna conuentionalis semel tantum committitur.*
1727 *Contrarium tenent ibi citati.*
1728 *Clausulæ rato manente pacto, & toties quoties eius fauore qui non obseruauit non operantur.*
1729 *Clausulæ prædictę operantur eius fauore qui non obseruauit si ita conuenerit.*
1730 *Clausulæ prædictæ non operantur quoad ea quæ contrahentibus impossibilia sunt vel legibus vetita.*
1731 *Donatio ex causa ingratitudinis reuocari potest, non obstante clausula rato manente pacto.*
1732 *Pęna non commissa pluries deberi nequit nec clausula toties, quoties operatur.*
1733 *Clausula toties quoties non operatur generali & speciali promissione factis, nisi quoad eam cui contrauentum fuit.*
1734 *Clausula toties quoties non operatur respectu hæredum.*
1735 *Clausula rato manẽte pacto et toties quoties restringuntur ad causas contractus præcedentis.*
1736 *Pęna & res peti potest in legali pęna non in conuentionali.*
1737 *Pęna & res peti potest si ratione contemptus pęna promissa fuerit.*
1738 *Pęna & res peti potest quoad excessum, nam si pęna plus sit quam æstimatio peti potest æstimatio & illud plus & è contra.*
1739 *Contrarium tenent ibi citati.*
1740 *Contraueniens contractui pęnam non petit, quamuis ab altera parte illi stare cogi possit.*
1741 *Pęna fisco debetur quomodocumque contractui cõtrafiat.*
1742 *Fiscus non agit ad pęnam contra secundo offendendentem, nisi respectu legalis non etiam conuentionalis pęnę.*
1743 *Fiscus agit ad pęnam contra secundò offendentem si inter partes actum fuisset vt ex toto ex prima offensione, & contrauentione contractus nõ dissoluatur.*
1744 *Fiscus non agit ad pęnam conuentionalem ex secunda contrauentione nisi clausula rato manente pacto,*

vel toties quoties expressè app... a, non sub intellecta sit.

1745 *Clausula rato manente pacto & toties quoties nihil operatur inobseruantis fauore.*

1746 *Pęna conuentionalis à secundo offendente non soluitur quando ex prima contrauentione contractus in totum dissolutus fuit, nec adsunt clausulę rato manente pacto & huiusmodi.*

1747 *Pęna & res in compromissis peti non potest, licet pęna pluries peti possit.*

1748 *Compromissi pęna, & laudo stare debent partes ex clausula rato manente pacto.*

1749 *Pactum quod pęna soluta laudum non dissoluatur operatur vt ea soluta laudum seruari debeat.*

1750 *Iuramentum in compromisso habet vim clausulę rato manente pacto.*

1751 *Contrarium tenent ibi citati.*

1752 *Laudo stare tenentur partes cogitantes de eo quod arbiter laudaturus esset, si nihilominus obstringi voluerunt; non tamen operari si potestatis defectus subsit, nec vltra consensum.*

1753 *Res et pęna peti potest quando pęna loco rei non fuit apposita.*

1754 *Nouatio ex pęnę appositione non inducitur si principalis obligatio à causa onerosa procedat.*

1755 *Nouatio ex pęna apposita inducitur si ita fuerit actum.*

1756 *Pęnam recipiens dissoluit contractum.*

1757 *Pęnę solutio non dissoluit contractum nisi ob male factum fuerit apposita, secus si loco rei tunc enim contractum firmat.*

1758 *Pęnę solutio soluentis fauore tantum contractum firmat.*

1759 *Pęnę solutio contractum non dissoluit ob clausulam rato manente pacto.*

1760 *Clausula rato manente pacto non prodest non obseruanti.*

1761 *Pactum valet rem & pęnam peti posse.*

1762 *Nouationem non induci solutione pęnę vtrumque peti posse operatur.*

1763 *Res & pęna peti potest quando particularis interesse loco pęna apposita fuisset.*

1764 *Res & pęna loco contemptus apposita peti potest.*

1765 *Pęnam soluere volens non auditur si rem prastare queat.*

1766 *Statutum tollere & reducere potest conuentionales pęnas.*

1767 *Statuto predicto stante iuramentum contrarium nihil operatur.*

1768 *Pęna vnius rei vel personę respectu apposita non extenditur.*

1769 *Pęna priuationis ex negligentia non incurritur si tempus non sit appositum.*

1770 *Clerici pęnas non exigunt.*

1771 *Pęna moroso non debetur qui non impleuit.*

1772 *Minor aduersus conuentionalem pęnam restituitur.*

1773 *Socius pro socij contrauentione ad pęnam non tenetur.*

1774 *Contrarium tenet Bal. ibi citatus.*

1775 *Pluribus pęnam promittentibus contraueniens solus incidet in eam.*

1776 *Emphiteotarū altero contrauenciente omnes puniuntur.*

1777 *Emphiteotarum ille solus punitur, qui deliquit si diuisio domino consentiente facta sit.*

1778 *Solutionibus particularibus coacceruatis si canon integer sit emphiteotę etiam qui non soluerunt non incidunt in commissum.*

1779 *Emphiteotarum aliquo in fraudem soluere cessante cęteri non cadent.*

1780 *Emphiteota soluens suam partem quando non cadat.*

1781 *Emphiteota qui non soluit decedens ante caducitatem declaratam cęteris non nocet.*

1782 *Emphiteosis non deuoluitur si ex tenore inuestiturę de altero in alterum reuerti debet aliquorum delicto vel negligentia.*

1783 *Pęna vnius contrauentione quoad omnes committitur qui pro vno ex vna parte censentur.*

1784 *Indiuidui promissio operatur vt vnius contrauentione omnes puniantur.*

1785 *Pœna vnius contrauentione quoad omnes committitur in obligatione prastandi promissa coram arbitro à partibus electo.*

1786 *Pęna in casu num. 1785. non inuenitur per non contrauenientes nisi in indiuiduis.*

1787 *Pęna non debetur si contrauenientem ante litem contestatam pęnituerit.*

1788 *Priuatio sui iuris non fit nisi in casibus iurę expressis.*

1789 *Pœna conuentionalis nulla redditur ex inęqualitate.*

1750 *Pœna integra peti non potest debiti parte soluta.*

1791 *Pœna ob damnum promissa non debetur damno cessante.*

1792 *Pœna ob damnum promissa damno refecto non debetur.*

1793 *Contrarium tenent ibi citati.*

1794 *Pœnam conuentionalem soluere non tenetur agens ad contractus rescissionem ex l. 2. C. de rescind. venditio.*

Pœna incursa ob non seruatam iuratam promissionem quando remissa censeatur lim. 55. vbi alia vide circa pœnas conuentionales & alias non incurrendas.

1795 *Iuramentum non firmat contractum peccantem in forma solemnitatis probatorię & supra n. ....*

1796 *Iuramentum iudiciale non potest à iudice pupillo deferri.*

1797 *Periculum omne cum iuramento suscipiens non censetur casum fortuitum suscepisse.*

1798 *Periculum omne cum rasibus & similis suscipiens non dicitur suscepisse fortuitum casum.*

1799 *Periculi susceptio casum fortuitum continet si non possit in alio verificari.*

1800 *Conductor suscipiens aliquem fortuitum casum & omne periculum de alijs fortuitis casibus intelligetur.*

1801 *Conductor in casu num. 1800. non censetur alios casus fortuitos dissimiles suscepisse.*

1802 *Periculum suscipiens de casu fortuito tenebitur si alias de culpa leuissima teneretur.*

1803 *Periculum & fortunam suscipiens casus fortuitos suscepisse censetur.*

1804 *Renunciatio casuum fortuitorum non operatur etiam iurata, quando qui renunciauit p... non*

non renunciaturum iuraßet.
1805 *Iuramentum non confirmat contractum odio alterius puta vsurarij vetitum.*
1806 *Iuramentum non obligat nisi tres comites habeat.*
1807 *Iuramentum nihil operatur si iudici narrata vera non sint.*
1808 *Minori læso vltra dimidium iusti pretij non obest iuramentum.*
1809 *Minor iurans infra dimidiam læsus non contrauenit.*
1810 *Filijfamilias alienatio bonorum in quibus pater habet vsumfructum iuramento non validatur.*
1811 *Minor etiam impetrata venia ab Imperatore non potest immobilia infeudare.*
1812 *Contrarium tenent ibi citati.*
1813 *Minor in feudare nequit sine tutore vel curatore, renouare autem potest.*
1814 *Feudum concedere potest minor vel modicum vel ob magnam ipsius vtilitatem.*
1815 *Infeudare alium minor potest rei quam ad hoc ab alio accepit minoris damno silente.*
1816 *Minor qui maior ex statuto censetur infeudare potest.*
1817 *Minor ex Principis priuilegio ex certa scientia infeudat,*
1808 *Minor vt procurator alterius infeudare potest.*
1819 *Minor impetrata venia cum solemnitatibus infeudare potest.*
1820 *Feudi concessio à minore facta valda fit, si maior factus ratificet.*
1821 *Minor nouam inuestituram facit ex causa remunerationis; & modicæ rei.*
1822 *Minor infeudat etiam sine iuramento in casibus sibi permissis.*
1823 *Donatio inter virum, & vxorem iuramento non firmatur, & an morte. n. 1984.*
1824 *Contrarium tenent ibi citati.*
1825 *Donatio duos defectus patiens iuramento non firmatur.*
1826 *Contrarium tenent ibi citati.*
1827 *Donatio ficta ex confessione viri resultans iuramento non firmatur.*
1828 *Donatio prædicta non firmatur iuramento si statutum contractum dolo, metuuè extortum præsumat.*
1829 *Donatio iuramento non firmatur quando prius iuraßet donans non donare.*
1830 *Donata ab vxore viro præcedente donatio iuramento non firmatur.*
1831 *Contrarium tenent ibi citati.*
1832 *Donatio non firmatur iuramento inter virum, & vxorem non contrauenire iurando, sed iuramento donatio confirmari debet.*
1833 *Contrarium tenent ibi citato.*
1834 *Donatio inter coniuges iudeos iuramento non firmatur.*
1835 *Contrarium tenent ibi citati.*
1836 *Donatio inter coniuges iuramento non firmatur nisi vera vel ficta traditio interuenerit,*
1837 *Contrarium tenent ibi citati.*
1838 *Donatio reuocatur filijs donatori superuenientibus iuramento non obstante.*
1839 *Donatio iuramento non firmatur si dolus, aut vis interuenerit.*
1840 *Donatio vxoris in potestate patris existentis non validatur iuramento.*
1841 *Donatio iuramento non roboratur statuto vxorem vltra quartam donare vetante in præiudicium filiorum.*
1842 *Donatio non validatur iuramento nisi de futuro.*
1843 *Donatio inter patrem, & filium in potestate iuramento non firmatur, & an morte. n. 1984.*
1844 *Contrarium tenent ibi citati. sim. nu. sequent.*
1845 *Donatio inter patrem, & filium iuramento non firmatur si donans prius non donare iuraßet.*
1846 *Donatio à patre naturalibus filijs etiam sine iuramento valet, secus quo ad spurios, & incestuosos non valida erit etiam iuramento adhibito.*
1847 *Contrarium tenent ibi citati.*
1848 *Donatio filio absenti sine nuncio vel epistola iuramento nisi in forma amplißima forma præstito non firmatur.*
1849 *Donatio filio alia ratione incapaci quam quia filius facta iuramento non firmatur.*
1850 *Conferre filius donationem tenetur cum fratribus succedere volens.*
1851 *Donatio facta filio ob benemerita quæ probentur sine iuramento valet.*
1852 *Seruare iubens quod non habet iuramento non ligatur.*
1853 *Iuramentum secundum contra primum de non alienando non validat alienationem.*
1854 *Secundum iuramentum valet contra primum quando ex primo alteri non fuisset ius quæsitum.*
1855 *Secundum iuramentum contra primum valet quando, prius iuraßet non facere quod sibi iure licebat.*
1856 *Iuramentum prius in melius de consensu interesse habentis commutari potest.*
1857 *Pactum legis commissoriæ in pignoribus iuramento non firmatur.*
1858 *Contrarium tenent ibi citati.*
1859 *Pactum de quo n. 1857. iuratum operatur iuramentum seruari debere.*
1860 *Pactum legis commissoriæ iuratum non seruabitur ab hæredibus, nec à tertijs possessoribus.*
1861 *Pactum leg. commis. non seruabitur ex iuramento corporaliter non præstito, sed quia sincere, & fideliter promissum fit.*
1862 *Debitor qui prius iurauit non apponere pactum legis commissoriæ; si illud apponens iuret, inualidum erit iuramentum.*
1863 *Absolutionem debitor à iuramento petet, vel solutum repetet.*
1864 *Iuramentum firmans contractum hæredes etiam iurantis obligat.*
1865 *Pactum legis commissoriæ ex interuallo positum in pignore iuramento firmatur.*
1869 *Pactum ex interuallo in pignore vt supra positum iuramento non validatur nisi ad effectum excipiendi, & retinendi.*
1867 *Pactum leg. commis. non improbatur quando pro iusto pretio pignus insolutum creditori daretur.*
1868 *Donationem non reuocandi liberis susceptis pactum iuratum non valet etiam renunciando l. si vnquam C. de reuocan. donat.*
1869 *Contrarium tenent citati, ibi.*

1870 Mutuum à filiofam. receptum non firmatur iuramento.

1871 Contrarium tenent ibi citati.

1872 Mutuum filiofam. factum iuramento non firmatur quia ipso iure nullum est iuramentum.

1873 Filiusfam. mutuum vt supra receptum maior effectus soluere tenetur.

1874 Contrarium tenet Vasq. ibi citatus.

1875 Filiusfam. ex mutuo iuramento non obligatur si in loco filiifamilias, vitæ parentum insidiari soliti essent.

1876 Confessio posit onibus ex falsa causa cum iuramento facta reuocari potest.

1877 Contractus iuramento non firmatur si ex statuto dolo, vi, metuuè gestus præsumitur.

1878 Verba requiruntur vt iuramentum obliget.

1879 Mutus habens intellectum iurare potest.

1880 Verba ex parte interrogantis pro iuramento sufficiunt, & ex parte iurantis tangi euangelia.

1881 Donatio causa mortis ex iuramento non fit irreuocabilis. lim. n. 885.

1882 Contrarium tenent ibi citati.

1883 Donatio causa mortis iuramento non firmatur, si donans ad mortis causa donationem se restrinxit.

1884 Donatio causa mortis ex simplici iuramento sine promissione non reuocandi non fit irreuocabilis.

1885 Iuramentum in executiuis positum non alterat naturam contractus nec de reuocabili irreuocabili efficit.

1886 Pactum futuræ successionis iuramento non validatur.

1887 Contrarium tenent ibi citati.

1888 Distingue vt ibi.

1889 Pactum de succedendo iuratum inter parentes eius de cuius hæreditate agitur non tenet.

1890 Pactum futuræ successionis iuratum inter alios coniunctos qui possent querelam mouere initum non valet.

1891 Pactum futuræ successionis inter remotiores coniunctos iuramento non firmatur.

1892 Pacto de succedendo iurato contraueniens non fit periurus.

1893 Pactum futuræ successionis pia causa fauore irritum iuramento validatur.

1894 Contrarium tenent ibi citati.

1895 Pactum futuræ successionis iuratum fauore pia causa valet in vim vltimæ voluntatis reuocabilis.

1896 Pactum futuræ successionis in foro poli obligat si verè non ad fuerit votum mortis captandæ.

1897 Contrarium tenent ibi citati.

1898 Pactum futuræ successionis iuratum tenet, eo de cuius hæreditate agitur consentiente, & perseuerante vsque ad mortem.

1899 Consensus de quo n. 1898. non requirit maiorem testium numerum pacto.

1900 Consensum istum minor pubes præstare potest.

1901 Contrarium tenet Vasq. ibi citatus.

1902 Consensus prædicti reuocatio non nocet, si postea ratificatio sequatur.

1903 Consensus iam dictus sufficit post actum præstitum.

1904 Consensus prædictus vt post actum præstitus sufficiat requisita, & n. 1905. & n. 1906.

1907 Consensus præfatus tacitus sufficit ex scientia, & taciturnitate.

1908 Contrarium tenent ibi citati.

1909 Consensum pro minore vel furioso præstat pater eorum promittens maiorem, vel mentis compotem factum ratificaturum.

1910 Consensus prædictus non requiritur si de incerti hæreditate agatur.

1911 Consensus prædictus sufficit siue de filijs vel extraneis agatur.

1912 Consensus prædictus satis præstitus censetur si cum eo contractum sit qui consentire deberet.

1913 Consensus tutorum, & curatorum non sufficit.

1914 Contrarium tenet Alex. ibi citatus.

1915 Pactum non valet vt paciscentes vel eorum alter, tertio consentienti succedat; sicut nec tertius ille paciscens posset.

1916 Consensu prædicto reuocato qui illum præstitit de suis bonis libere disponit.

1917 Contrarium tenent ibi citati.

1918 Consensus prædictus reuocari potest etiam si reuocare cum iuramento non posse iuratum fuisset.

1919 Consensus prædicti reuocatio etiam tacite fieri potest.

1920 Consensus præfatus ius non tribuit.

1921 Paciscentes prædicti nisi communi consensu recedere non possunt à pacto.

1922 Consensus prædicti qui ex aliqua causa præstari non poterat aliqua ratio habenda non est.

1923 Consentire qui potest paciscentibus, non etiam cum altero pacisci.

1924 Testamentum patris pacto filiorum irreuocabile fieri nequit.

1925 Consensus prædictus non operatur si paciscentibus hæreditas non fuerit ab intestato delata.

1926 Pactum futuræ successionis iuratum non valet cessante consensu eius de cuius hæreditate agitur.

1927 Pactum futuræ successionis cum patre irritum non valet.

1928 Pactum hæreditatis obueniendæ certo modo disponenda non firmatur iuramento.

1929 Legitima ex generali iuramento nisi ex mente constet renunciatum minime censetur.

1930 Miserationis causa indulta iuramento non tolluntur.

1931 Seruari licet iuramentum debeat quandoque non tamen propterea contractus confirmatur.

1932 Natura actus ex iuramento non alteratur.

1933 Reuocabile ex iuramento fit irreuocabile.

1934 Natura primordialis contractus iuramento non alteratur.

1935 Iuramentum intelligitur sequi naturam actus deficiente consensu, vel actu certo modo limitato secus in alijs actibus.

1936 Iuramentum in specie non intelligitur secundum naturam actus.

1937 Iuramentum non recipit actus conditiones ad inualidum actum tendentes.

1938 Iuramentum conditiones contractus dumtaxat recipit quæ contractui ex partium consensu insunt.

1939 Iuramentum non obligat in plus sed efficacius.

1940 Iuramentum actui valido additum eius naturam non sortitur.

1941 Iuramentum vt actui addat semper intelligi debet.

1942 Iuramentum quod in aliam speciem contractus

transit

transit de reuocabili irreuocabilem facit.
1943 *Donatio inofficiosa iuramento non firmatur.*
1944 *Confessio mutui à coniugibus facta non roboratur iuramento respectu vxoris si pecunias ad virum peruenisse constet.*
1945 *Mutuum ad virum peruenisse præsumitur nisi in vxoris vtilitatem fuerit conuersum.*
1946 *Confessio mulieris non probat in eius vtilitatem mutui conuersionem.*
1947 *Versio in vtilitatem mulieris assertione notarij in instrumento mutui non probatur.*
1948 *Alienatione per coniuges facta præcium ad virum peruenisse præsumitur.*
1449 *Contrarium tenent ibi citati.*
1950 *Prætium rei hipothecatæ pro dote vxoris a coniugibus venditæ ad virum peruenisse præsumitur.*
1951 *Præcium d. rei hipothecatæ ad virum peruenisse præsumitur etiam si vxor vendiderit.*
1952 *Confessio mulieris quæ sola rem dotalem vendidit cum consensu viri probat præcium per eam fuisse receptum.*
1953 *Confessio præcij recepti per mulierem iure iurando firmatur.*
1954 *Confessio, & n. 1953. mulieri nocet quoad emptorem non quoad virum.*
1955 *Confessio depositi, & alterius contractus crediti per coniuges facta non nocet vxori, quia penes virum mansisse præsumitur.*
1956 *Vxor pro viro fideiubens iuramento non obligatur.*
1957 *Contrarium tenent ibi citati.*
1958 *Vxor pro viro fideiubens, & iurans iuramento obligatur non certiorata.*
1959 *Contrarium tenent ibi citati.*
1960 *Certiorata mulier iurans in fideiussione pro viro obligatur.*
1961 *Certiorationem factam notario creditur sed à iudice fieri debet, verum ex iuramento indistinctè valebit.*
1962 *Mulier quæ prius iurauit non fideiubere ex fideiussione iurata non obligatur.*
1963 *Mulier ex secundo iuramento obligatur si prius dolosè non contrahere iurasset.*
1964 *Mulier fideiubens iuransque non obligatur etiam si Velleiano renunciasset nisi, & nouis constitutionibus renunciasset.*
1965 *Mulier Velleiano iuuatur nisi ei expressè cum iuramento renunciauerit.*
1966 *Mulier iuramento non obligatur si statutum instrumento fidem tolleret.*
1967 *Mulier vt supra non obligatur si statutum præsumat contractum vi dolo metuue initum.*
1968 *Mulieri iuramentum non obstat indotatæ remanenti.*
1969 *Contrarium tenent ibi citati.*
1970 *Distingue vt ibi.*
1971 *Mulier iuramento non obligatur si minis, & metu reuerentiali viri fideiusserit eis autem cessantibus in foro poli tantum non tenebitur.*
1972 *Mulier indotata remanens iuramento nō obligatur.*
1973 *Prælato iurante non alienare Romano Pontifice in consulto non operatur quin valeat alienatio licet periurium incurrat.*
1974 *Insinuationis à lege in donatione requisitæ defectum non supplet iuramentum vide supra n. 1087. & seq.*
1975 *Contrarium tenent ibi citati.*
1976 *Insinuationi renunciatum censetur si cum iuramento omni iuris, & legum auxilio fuerit renunciatum.*
1977 *Contrarium tenent ibi citati.*
1978 *Insinuationi dicetur renunciatum ex eo quod donans simpliciter promiserit cum iuramento non contrauenire.*
1979 *Contrarium tenent ibi citati.*
1980 *Insinuationi renunciatum censetur si iuratum fuerit non contrauenire ex causa quacumque &c.*
1981 *Contrarium tenent ibi citati.*
1982 *Insinuatio non suppletur iuramento in donatione inter coniuges facta.*
1983 *Contrarium tenent ibi citati.*
1984 *Insinuatio inter coniuges iuramento suppletur in summa donari permissa sine insinuatione.*
1985 *Insinuationi ex iuramento in ampla forma præstito inter coniuges etiam censetur renunciatum.*
1986 *Donatio præsumpta resultans ex confessione dotis receptæ inter coniuges iuramento minime firmatur.*
1987 *Contrarium tenent ibi citati.*
1988 *Confessio dotis receptæ inter coniuges confirmatorio non etiam solo assertorio validatur iuramento.*
1989 *Contrarium tenent ibi citati.*
1990 *Exceptio dotis non numeratæ nequit opponi si ei fuerit cum iuramento renunciatum iurando omnia, & singula esse vera.*
1991 *Confessio dotis receptæ confirmatorio iuramento roborata non nocet nisi in contrahentibus, & hæred bus non etiam tertio.*
1992 *Confessio dotis receptæ vt supra non nocet creditoribus anterioribus nec etiam futuris dummodo futurorum respectu aliqua fraudis indicia subsint.*
1993 *Confessio dotis receptæ creditoribus non obest futuris seu posterioribus etiam si ante contractum matrimonium emanauerit.*
1994 *Confessio dotis receptæ facta ante contractum matrimonium, lapsis temporibus ad opponendum non numeratæ dotis exceptionem; vel si exceptioni huic fuit renunciatum valida est.*
1995 *Confessio dotis receptæ matrimonio constante valet si pro illius veritate indicia concurrant.*
1996 *Confessionis receptæ dotis plures coniecturas ibi videas.*
1997 *Insinuatio iuramento in præiudicium tertij non suppletur.*
1998 *Insinuationis defectum in tertij præiudictum principaliter non etiam secundarium donationem validam non reddit.*
1999 *Insinuationis defectus iuramento in præiudicium tertij suppletur à donante causam habentis.*
2000 *Insinuatio non suppletur iuramento si post contractum intra certum tempus fieri debet.*
2001 *Contrarium tenent ibi citati.*
2002 *Statuto insinuationem requirenti specifice renunciari potest.*
1003 *Statuto prædicto æquipollentibus verbis renunciatum sufficit.*
2004 *Statutum donationis insinuationem exigens non procedit in donatione ob causam.*
2005 *Insinuationem donationis quandocumque fieri sat est, & quando non requiratur.*
2006 *Donatio inter iudeos iuramento non validatur.*

mutuo non debetur.

1558 Pœna adiecta dationi quantitatis in transactione cum solito fænerari non debetur.

1559 Pœna dationi quantitatis adiecta non debetur in quolibet contractu.

1560 Stipulatio vel iuramentum adhibitum operantur pœnam deberi quia contractui robur addunt.

1561 Pœna dationi quantitatis adiecta in vltimis voluntatibus non debetur.

1562 Pœna facto in continenti adiecta vsuram sapit.

1563 Factum augmentatiuum quantitatis vsuram sapit.

1564 Factum prædictum non sapit vsuram si ex eo nil adsit creditori.

1565 Pœna adiecta facto vel speciei obligatione quantitatis præcedente non debetur.

1566 Interesse nomine apposita poena dationi quantitatis non debetur.

1567 Pœna si priuato non debetur cui principaliter promissa fuit; nec etiam fisco debebitur.

1568 Contrarium tenent ibi citati.

1569 Decretum iudicis nihil operatur poena in fraudem vsurarum adiecta.

1570 Pœna à pluribus promissa si laudo non pareatur, debebitur.

1571 Pęna ex interuallo promissa non præsumitur in fraudem vsurarum.

1572 Pęna ex interuallo adiecta in fraudem vsurarum præsumitur ex collusione vel fraude quæ probatur adhibita.

1573 Pœna vsurario promissa non debetur etiam ex interuallo conuenta.

1574 Pœna ex fragilitate personę ex interuallo etiam promissa non debetur.

1575 Pœna adiecta dationi quãtitatis quod in foro poli debeatur, nempe si creditori debitor liberè soluere promitteret non procurante creditore, sed tantum simpliciter creditor reciperet, absque vsurariæ prauitatis intentione, & mallet conuento tempore sortem recipere quam poenæ solutionem expectare.

1576 Pœna in casu num. 1575. etiam solito fænerari in foro poli debetur.

1577 Pœna in foro poli vt interesse debita ante iudicis sententiam soluenda est.

1578 Pœna in foro poli nõ debetur quando promitteretur si in præscripto tempore non fieret solutio; quoties creditor mallet poenam incurri quam debitum solui, & quando creditor teneret ob impotentiam soluendi debitorem pęnam incursurum, & si in fraudem apponeretur vt puta ad aliquid vltra debitam sortem accipiendum his enim casibus vsura argueretur.

1579 Pœna in foro poli non debetur si quantitatis debitor non pro interesse damni vel lucri cessãtis poena fuisset apposita sed nomine poenæ ad culpam debitoris coercendam, tunc enim si debitor ex impotentia, & sine culpa non soluat, poena nõ poterit exigi, quamuis eam creditor exigere posset si pro recompensatione damni vel lucri cessantis apposita fuisset ex mora etiam inculpabili contingentis ob impotentiam declarando vt ibi.

1580 Pœna dationi quantitatis alteri quam creditori fortis promissa debetur.

1581 Contrarium tenent ibi citati.

1582 Pœna alteri promissa quam creditori non debetur si de solito fænerari agatur.

1583 Pœna alteri quam creditori promissa non debetur si ita in fraudem sit promissum.

1584 Pœna creditoris procuratori promissa non debetur.

1585 Pœnam stipulantis potestati subiecto non debebit promittens.

1586 Pœnam promissam quantitate non soluta iuramentum deberi operatur.

1587 Contrarium tenent ibi citati.

1588 Absolutio à iuramento peti potest & poenæ solutio euitari.

1589 Iuramentum pœnam deberi operatur si solutionis sit non probationis.

1590 Iuramentum omnino insolitum non obligat ad poenam.

1591 Conditionaliter promissa poena si nõ soluens debetur etiam quantitati adiecta.

1592 Conditionaliter promissa poena si quantitas debita non soluatur debita est.

1593 Conditionalis poena non debetur si mutuans sic paciscі solitus esset.

1594 Pœna in contractu mixto quantitatis & facti debetur.

1595 Poena in cõtractu mixto non debetur si quid creditori adsit ratione quantitatis.

1596 Consuetudo valet fingens certum interesse creditoris à tempore moræ debitoris.

1597 Pœna partium conuentione quantitati adiecta ad cautelam facto iudicis non redditur valida.

1598 Mutuans nil percipere potest ex consuetudine aut alia ciuili lege.

1599 Mutuatario in mora existente interesse debetur.

1600 Pœnæ promissio in persona honesta dationi quantitatis addita valet.

1601 Contrarium tenent ibi citati.

1602 Vsura non præsumitur pœna dationi quantitatis adiecta, si alia coniectura capi possit.

1603 Pœna dationi quantitatis adiecta in mutuo tantum prohibetur nisi de solito fœnerari agatur.

1604 Pęna dationi quantitatis in transactione non prohibetur.

1605 Contrarium tenent ibi citati.

1606 Pœna conuenta fauore vtriusque adiecta permittitur dationi quantitatis addita.

1607 Pœna adiecta dationi quantitatis debetur quatenus verum interesse continet.

1608 Poena dationi quãtitatis adiecta pro sui indemnitate exigi potest.

1609 Poena datione quãtitatis adiecta pro sui indemnitate exigi non potest per solitum foenerari si interesse excedat.

1610 Poena dationi quantitatis adiecta in aliis contractibus mutuo excepto nisi legitimum modum vsurarum excederet, vel si non excederet fauore soliti foenerari apposita esset his casibus exceptis valida est.

1611 Conuentionalis poena non debetur si debitori soluere impossibile esset.

1612 Conuentionalis poena non debetur mora regulari cessante.

1613 Poena conuentionalis fauore eius apposita qui fænerari solitus esset non debetur.

1614 Poena facto adiecta vel speciei non debetur si quan-

titatis obligatio praecessisset & supra num.

1615 *Poena nunquam debetur si praesumptio vsurarum subesset.*

1616 *Difficultas poenae obligationem non impedit sed incursum.*

1617 *Difficultas non excusat quando culpa casum praecessisset.*

1618 *Difficultas non excusat quando casus difficultatis praeuideri potuisset.*

1619 *Difficultas à pęna conuentionali non excusat.*

1620 *Poena conuentionalis non debetur agenti qui non impleuit ex parte sua.*

1621 *Poena pro parte tantum contrauentionis committitur & contra eum dumtaxat qui contrauenit.*

1622 *Poena conuentionalis in totum committitur si pro parte fuerit contrauentum licet in legali secus sit.*

1623 *Poena conuentionalis adiecta facto diuiduo in totum committitur, si aliud ipse promissor fuerit si eius haeredum alter contrauenerit pro parte; si verò indiuiduo adiecta sit in totum committetur.*

1624 *Haerede vno contrauueniente poenalis, stipulatio insolidum committetur si dandi obligationem primitiua obligatio contineret, secus si facti.*

1625 *Facto diuiduo obligatione comprehenso ad litis decisionem tendente poenalis stipulatio vnius contrauentione quoad omnes committetur; sicut in obligationibus dandi dictum fuit.*

1626 *Poena facto indiuiduo adiecta si plurium alter contraueniat quoad omnes committitur.*

1627 *Poena in dando promissa, licet iure ciuili aliquid non dando in totum committatur, iure tamen canonico pro parte tantum contrauentionis debetur.*

1628 *Poena conuentionalis licet vltra quam interfit exigi possit, si nihil intersit etiam iurata exigi nequit.*

1629 *Poenam non praestat refundens damnum ad quod tenetur.*

1630 *Contrarium tenent ibi citati.*

1631 *Nullo existente principali contractu poena peti non potest.*

1632 *Nullo ex contractu poena debetur si lex factum, & animum facientis puniat.*

1633 *Nullo contractu existente si pars velit ea nolente poena committetur.*

1634 *Nullitate ad prohibitionem augendam tendente pęna debetur.*

1635 *Nullitatis allegationi renunciatio non excludit pęnam nisi ex defectu iurisdictionis procederet.*

1636 *Nullitas dispositionis ex eo quod non intersit pęna sustinetur.*

1637 *Nullitas alio quam forma defectu pęnam non excludit.*

1638 *Nullitatis ratio si cesset in poena promissio pęnae valida est.*

1639 *Pęna accessoria contractui nullo adiecta debetur.*

1640 *Nullitatem non allegare sub pęna promittens si allegauerit pęnam incurret.*

1641 *Nullitas in actu praeter legem pęnae obligationem non impedit.*

1642 *Nullo ex contractu pęna contrahentium odio committitur.*

1643 *Nullo ex contractu pęna contrahentium odio committitur si sola constitutione irritante in pęnam, & odium contrahentium actus nullus sit; secus si ob requisitae solemnitatis defectum.*

1644 *Poena promissioni quantitatis adiecta facti lucrosi iuncta promissione quod si non fieret pęna deberetur, non tenet.*

1645 *Pęna distributa per singulos annos vel menses non debetur.*

1646 *Pęna non potest excedere metam à lege taxatam.*

1647 *Pęna promissa si nauis ex Asia venerit, siuè Titius consul factus fuerit vtra prius conditio extiterit pęna committetur.*

1648 *Pęna mutuo adiecta non debetur.*

1649 *Pęna non debetur si suspicio vsurarum subesset.*

1650 *Pęna peti non potest interesse arbitrio creditoris exacto.*

1651 *Pęna de iure debita vel imposita promissa ad legalem restringitur.*

1652 *Pęna non debetur stipulatori si alius offendatur indirecto stipulatorem tangens nisi stipulantis intersit.*

1653 *Pęna non promissa per stipulationem sed pacto nudo vel vestito cohaerentia contractus nisi quatenus interest non debetur.*

1654 *Contrarium tenent ibi citati.*

1655 *Pęna sine mora non debetur.*

1656 *Pęna an debeatur, generaliter distingue vt ibi & n. 1657.*

1658 *Pęna ab eo non debetur qui ex aliorum consuetudine aliquid agit.*

1659 *Pęna peti non potest si nullus ex contrauentione laedatur vel interesse cesset.*

1660 *Pęna in Praetoriis stipulationibus poenalibus etiam interesse cessante ob contemptum debetur.*

1661 *Contrarium tenent ibi citati.*

1662 *Pęna cessat in contrauueniente praetoria stipulationi ex aliqua iusta causa.*

1663 *Pęna etiam iurata cessat si ex aliqua iusta causa contrauentum fuerit.*

1664 *Pęna non committetur ex fuga à carceribus de tuto carcere promissa quando fugiens indebitè detinebatur.*

1665 *Contrarium tenet Rim. Iun. ibi citatus.*

1666 *Pęna conuenta non debetur nisi probetur contrauentio.*

1667 *Pęna non incurritur contrauentione per eum qui ex priuilegio etiam improbato aliquid egit.*

1668 *Pęna non committitur ex actu lege permittente.*

1669 *Pęna non debetur quando aliquid bona fide factum fuit.*

1670 *Pęna non potest peti quando eam petentis voluntate id factum fuit pro quo pęna petitur.*

1671 *Pęna cessat si per errorem contrauentum sit.*

1672 *Pęna dolo cessante non debetur.*

1673 *Pęna corporalis sine dolo nequit incurri nec lata culpa sufficit.*

1674 *Pęnam ignoranter contrauueniens non incurrit.*

1675 *Scientia superueniens non sufficit ad poenam incurrendam.*

1676 *Scientia praesumpta non sufficit si de iure quaesito amittendo agatur.*

1977

1677 *Scientia testibus probata, sufficit ad incurrendam pœnam.*

1678 *Ignorantia proprij facti admissibilis non est.*

1679 *Scientia in notorijs præsumitur.*

1680 *Iusta causa contraueniendi excusat à pœna.*

1681 *Contrarium tenent ibi citati.*

1682 *Iusta causa à pœna excusat iuramento nõ obstante.*

1683 *Iusta causa à mera pœna excusat.*

1684 *Causa superuenienti contrauenient à pœna excusatur.*

1685 *Causa iniusta non excusat à conuentionali pœna.*

1686 *Contrarium tenet Soc. Iun. ibi citatus.*

1687 *Causa iniusta excusat à pœna dolum exigente.*

1688 *Pœna promissioni impossibili adiecta non debetur.*

1689 *Difficultas excusat à pœna.*

1690 *Difficultas à pœna excusat iuramento non obstante.*

1691 *Difficultas non excusat si quis lucrum facere vellet.*

1692 *Difficultas non excusat si initio de pœna vel interesse conuenisset etiam in casu fortuito.*

1693 *Difficultas non excusat si debitoris culpa præcesserit.*

1694 *Pœna etiam conuentionalis in dubio excludi debet.*

1695 *Pœna promissa si duo copulatiue non fierent nõ cõmittetur, nisi vtrumque fuerit omissum.*

1696 *Pœna in vno contractu apposita in alio repetita minime censetur.*

1697 *Pœna in vno capitulo posita, non censetur in alio repetita.*

1698 *Pœna cum re promissa peti non potest.*

1699 *Pœna loco rei vel contractus succedens pro obseruantia contractus habetur, alioquin secus.*

1700 *Pęna peti potest & res ex clausula rato manente pacto in contractu apposito.*

1701 *Clausula rato manente pacto vim tenet iuramentum.*

1702 *Clausula prædicta vim non habet iuramentum quoad eum qui non impleuit.*

1703 *Iuramentum non habet vim clausulæ rato manente pacto in compromissis licet in transactionibus secus sit.*

1704 *Clausula rato manente pacto & clausula toties quoties operatur vt pęnalis stipulatio nouationem non inducat.*

1705 *Clausula prædicta in pęnam contrauenientis nouationem inducit.*

1706 *Clausula rato manente pacto non impedit moræ purgationem.*

1707 *Sorte recepta conuentionalis pęna remissa minime censetur.*

1708 *Clausula rato manente pacto in contractibus bonæ fidei etiam omissa sub intelligitur.*

1709 *Contrarium tenent ibi citati.*

1710 *Pęnæ solutio in contractibus etiam bonæ fidei loco rei succedit.*

1711 *Pęna conuenta alteri applicata stipulans potest adhuc suum interesse prosequi.*

1712 *Aquiliana stipulatio operatur vt res & pęna peti possit.*

1713 *Pęna toties committitur quoties contra fit.*

1714 *Pęna semel tantum committitur ex pluribus actibus ad idem tendentibus.*

1715 *Colonus conuenta domino non implens pęna etiam petita potest expelli.*

1716 *Remedia quæ contraria viderentur exercitio tolerantur si aliqua consideratione sustineri possint.*

1717 *Pęna vnica tantum vice peti potest.*

1718 *Contrarium tenent ibi citati.*

1719 *Clausula toties quoties operatur pęnam peti posse quoties contrauentum fuerit.*

1720 *Contrarium tenent ibi citati.*

1721 *Clausula toties quoties bina tantum vice pęnas exigi posse operatur.*

1722 *Contrarium nisi causa cessset tenet Silua. ibi citatus.*

1723 *Repræsentare toties quoties promittens quomodo teneatur.*

1724 *Clausula toties quoties ad binas vices non restringitur ex dictione semper adiecta.*

1725 *Pęna non potest toties quoties peti ob eo qui contrauenit.*

1726 *Pęna conuentionalis semel tantum committitur.*

1727 *Contrarium tenent ibi citati.*

1728 *Clausula rato manente pacto, & toties quoties eius fauore qui non obseruauit non operantur.*

1729 *Clausulæ prædictę operantur eius fauore qui non obseruauit si ita conuenerit.*

1730 *Clausulæ prædictæ non operantur quoad ea quæ contrahentibus impossibilia sunt vel legibus vetita.*

1731 *Donatio ex causa ingratitudinis reuocari potest, non obstante clausula rato manente pacto.*

1732 *Pęna non commissa pluries deberi nequit nec clausula toties, quoties operatur.*

1733 *Clausula toties quoties non operatur generali & speciali promissione factis, nisi quoad eam cui contrauentum fuit.*

1734 *Clausula toties quoties non operatur respectu hæredum.*

1735 *Clausula rato manẽte pacto et toties quoties restringuntur ad causas contractus præcedentis.*

1736 *Pęna & res peti potest in legali pęna non in conuentionali.*

1737 *Pęna & res peti potest si ratione contemptus pęna promissa fuerit.*

1738 *Pęna & res peti potest quoad excessum, nam si pęna plus sit quam æstimatio peti potest æstimatio & illud plus & è contra.*

1739 *Contrarium tenent ibi citati.*

1740 *Contraueniens contractui pęnam non petit, quamuis ab altera parte illi stare cogi possit.*

1741 *Pęna fisco debetur quomodocumque contractui cõtra fiat.*

1742 *Fiscus non agit ad pęnam contra secundo offendentem, nisi respectu legalis non etiam conuentionalis pęnę.*

1743 *Fiscus agit ad pęnam contra secundò offendentem si inter partes actum fuisset vt ex toto ex prima offensione, & contrauentione contractus nõ dissoluatur.*

1744 *Fiscus non agit ad pęnam conuentionalem ex secunda contrauentione nisi clausula rato manente pacto,*

vel toties quoties expressè app. ..a, non sub intellecta sit.

1745 *Clausula rato manente pacto & toties quoties nihil operatur inobseruantis fauore.*

1746 *Pena conuentionalis à secundo offendente non soluitur quando ex prima contrauentione contractus in totum dissolutus fuit, nec adsunt clausulæ rato manente pacto & huiusmodi.*

1747 *Pena & res in compromissis peti non potest, licet pena pluries peti possit.*

1748 *Compromissi pena, & laudo stare debent partes ex clausula rato manente pacto.*

1749 *Pactum quod pena soluta laudum non dissoluatur operatur vt ea soluta laudum seruari debeat.*

1750 *Iuramentum in compromisso habet vim clausulę rato manente pacto.*

1751 *Contrarium tenent ibi citati.*

1752 *Laudo stare tenentur partes cogitantes de eo quod arbiter laudaturus esset, si nihilominus obstringi voluerunt; non tamen operari si potestatis defectus subsit, nec vltra consensum.*

1753 *Res et pena peti potest quando pena loco rei non fuit apposita.*

1754 *Nouatio ex pena appositione non inducitur si principalis obligatio à causa onerosa procedat.*

1755 *Nouatio ex pena apposita inducitur si ita fuerit actum.*

1756 *Penam recipiens dissoluit contractum.*

1757 *Penæ solutio non dissoluit contractum nisi ob male factum fuer't apposita, secus si loco rei tunc enim contractum firmat.*

1758 *Penæ solutio soluentis fauore tantum contractum firmat.*

1759 *Pena solutio contractum non dissoluit ob clausulam rato manente pacto.*

1760 *Clausula rato manente pacto non prodest non obseruanti.*

1761 *Pactum valet rem & penam peti posse.*

1762 *Nouationem non induci solutione penæ vtrumque peti posse operatur.*

1763 *Res & pena peti potest quando particularis interesse loco pena apposita fuisset.*

1764 *Res & pena loco contemptus apposita peti potest.*

1765 *Penam soluere volens non auditur si rem præstare queat.*

1766 *Statutum tollere & reducere potest conuentionales penas.*

1767 *Statuto predicto stante iuramentum contrarium nihil operatur.*

1768 *Pena vnius rei vel personę respectu apposita non extenditur.*

1769 *Pena priuationis ex negligentia non incurritur si tempus non sit appositum.*

1770 *Clerici penas non exigunt.*

1771 *Pena moroso non debetur qui non impleuit.*

1772 *Minor aduersus conuentionalem penam restituitur.*

1773 *Socius pro socij contrauentione ad penam non tenetur.*

1774 *Contrarium tenet Bal. ibi citatus.*

1775 *Pluribus penam promittentibus contraueniens solus incidet in eam.*

1776 *Emphiteotarij altero contrauemente omnes puniuntur.*

1777 *Emphiteotarum ille solus punitur, qui deliquit si dominio domino consentiente facta sit.*

1778 *Solutionibus particularibus concurrentis si canon integer sit emphiteotæ etiam qui non soluerunt non incidunt in commissum.*

1779 *Emphiteotarum aliquo in fraudem soluere cessante ceteri non cadunt.*

1780 *Emphiteota soluens suam partem quando non cadat.*

1781 *Emphiteota qui non soluit decedens ante caducitatem declaratam ceteris non nocet.*

1782 *Emphiteosis non deuoluitur si ex tenore inuestiture de altero in alterum reuerti debet aliquorum delicto vel negligentia.*

1783 *Pena vnius contrauentione quoad omnes committitur qui pro vno ex vna parte censentur.*

1784 *Indiuidui promissio operatur vt vnius contrauentione omnes puniantur.*

1785 *Pena vnius contrauentione quoad omnes committitur in obligatione præstandi promissa coram arbitro à partibus electo.*

1786 *Pena in casu num. 1785. non inuenitur per non cõtrauenientes nisi in indiuiduis.*

1787 *Pena non debetur si contrauenientem ante litem contestatam pœnituerit.*

1788 *Priuatio sui iuris non fit nisi in casibus iure expressis.*

1789 *Pena conuentionalis nulla redditur ex inæqualitate.*

1790 *Pena integra peti non potest debiti parte soluta.*

1791 *Pena ob damnum promissa non debetur damno cessante.*

1792 *Pena ob damnum promissa damno refecto non debetur.*

1793 *Contrarium tenent ibi citati.*

1794 *Panam conuentionalem soluere non tenetur agens ad contractus rescissionem ex l.2. C. de rescind. venditio.*

Pena incursa ob non seruatam iuratam promissionem quando remissa censeatur lim. 55. vbi alia vide circa penas conuentionales & alias non incurrendas.

1795 *Iuramentum non firmat contractum peccantem in forma solemnitatis probatoria & supra n. ....*

1796 *Iuramentum iudiciale non potest à iudice pupillo deferri.*

1797 *Periculum omne cum iuramento suscipiens non censetur casum fortuitum suscepisse.*

1798 *Periculum omne cum rasibus & fenellis suscipiens non dicitur suscepisse fortuitum casum.*

1799 *Periculi susceptio casum fortuitum continet si non posit in alio verificari.*

1800 *Conductor suscipiens aliquem fortuitum casum & omne periculum de alijs fortuitis casibus intelligetur.*

1801 *Conductor in casu num. 1800. non cẽsetur alios casus fortuitos dissimiles suscepisse.*

1802 *Periculum suscipiens de casu fortuito tenebitur si alias de culpa leuissima teneretur.*

1803 *Periculum & fortunam suscipiens casus fortuitos suscepisse censetur.*

1804 *Renunciatio casuum fortuitorum non operatur etiam iurata, quando qui renunciauit pitis*

non

non renunciaturum iuraſſet.

1805 *Iuramentum non confirmat contractum odio alterius puta vſurarij vetitum.*

1806 *Iuramentum non obligat niſi tres comites habeat.*

1807 *Iuramentum nihil operatur ſi iudici narrata vera non ſint.*

1808 *Minori læſo vltra dimidiam, iuſti precij non obeſt iuramentum.*

1809 *Minor iurans infra dimidiam læſus non contrauenit.*

1810 *Filijfamilias alienatio bonorum in quibus pater habet vſumfructum iuramento non validatur.*

1811 *Minor etiam impetrata venia ab Imperatore non poteſt immobilia infeudare.*

1812 *Contrarium tenent ibi citati.*

1813 *Minor infeudare nequit ſine tutore vel curatore, renouare autem poteſt.*

1814 *Feudum concedere poteſt minor vel modicum vel ob magnam ipſius vtilitatem.*

1815 *Infeudare alium minor poteſt rei quam ad hoc ab alio accepit minoris damno ſilente.*

1816 *Minor qui maior ex ſtatuto cenſetur infeudare poteſt.*

1817 *Minor ex Principis priuilegio ex certa ſcientia infeudat,*

1808 *Minor vt procurator alterius infeudare poteſt.*

1819 *Minor impetrata venia cum ſolemnitatibus infeudare poteſt.*

1820 *Feudi conceſſio à minore facta valida ſit, ſi maior factus ratificet.*

1821 *Minor nouam inueſtituram facit ex cauſa remunerationis; & modicæ rei.*

1822 *Minor infeudat etiam ſine iuramento in caſibus ſibi permiſſis.*

1823 *Donatio inter virum, & vxorem iuramento non firmatur, & an morte. n. 1984.*

1814 *Contrarium tenent ibi citati.*

1825 *Donatio duos defectus patiens iuramento non firmatur.*

1826 *Contrarium tenent ibi citati.*

1827 *Donatio ficta ex confeſſione viri reſultans iuramento non firmatur.*

1828 *Donatio prædicta non firmatur iuramento ſi ſtatutum contractum dolo, metuuè extortum præſumat.*

1829 *Donatio iuramento non firmatur quando prius iuraſſet donans non donare.*

1830 *Donata ab vxore viro præcedente donatio iuramento non firmatur.*

1831 *Contrarium tenent ibi citati.*

1832 *Donatio non firmatur iuramento inter virum, & vxorem non contrauenire iurando, ſed iuramento donatio confirmari debet.*

1833 *Contrarium tenent ibi citato.*

1834 *Donatio inter coniuges iudæos iuramento non firmatur.*

1835 *Contrarium tenent ibi citati.*

1836 *Donatio inter coniuges iuramento non firmatur niſi vera vel ficta traditio interuenerit.*

1837 *Contrarium tenent ibi citati.*

1838 *Donatio reuocatur filijs donatori ſuperuenientibus iuramento non obſtante.*

1839 *Donatio iuramento non firmatur ſi dolus, aut vis interuenerit.*

1840 *Donatio vxoris in poteſtate patris exiſtentis non validatur iuramento.*

1841 *Donatio iuramento non roboratur ſtatuto vxorem vltra quartam donare vetante in præiudicium filiorum.*

1842 *Donatio non validatur iuramento niſi de futuro.*

1843 *Donatio inter patrem, & filium in poteſtate iuramento non firmatur, & an morte. n. 1984.*

1844 *Contrarium tenent ibi citati. lim. nu. ſequent.*

1845 *Donatio inter patrem, & filium iuramento non firmatur ſi donans prius non donare iuraſſet.*

1846 *Donatio à patre naturalibus filijs etiam ſine iuramento valet, ſecus quo ad ſpurios, & inceſtuoſos non valida erit etiam iuramento adhibito.*

1847 *Contrarium tenent ibi citati.*

1848 *Donatio filio abſenti ſine nuncio vel epiſtola iuramento niſi in forma ampliſſima forma præſtito non firmatur.*

1849 *Donatio filio alia ratione incapaci quam quia filius facta iuramento non firmatur.*

1850 *Conferre filius donationem tenetur cum fratribus ſuccedere volens.*

1851 *Donatio facta filio ob benemerita quæ probentur ſine iuramento valet.*

1852 *Seruare iubens quod non habet iuramento non ligatur.*

1853 *Iuramentum ſecundum contra primum de non alienando non validat alienationem.*

1854 *Secundum iuramentum valet contra primum quando ex primo alteri non fuiſſet ius quæſitum.*

1855 *Secundum iuramentum contra primum valet quando, prius iuraſſet non facere quod ſibi iure licebat,*

1856 *Iuramentum prius in melius de conſenſu intereſſe habentis commutari poteſt.*

1857 *Pactum legis commiſſoriæ in pignoribus iuramento non firmatur.*

1858 *Contrarium tenent ibi citati.*

1859 *Pactum de quo n. 1857. iuratum operatur iuramentum ſeruari debere.*

1860 *Pactum legis commiſſoriæ iuratum non ſeruabitur ab hæredibus, nec à tertijs poſſeſſoribus.*

1861 *Pactum leg. commiſ. non ſeruabitur ex iuramento corporaliter non præſtito, ſed quia ſincere, & fideliter promiſſum ſit.*

1861 *Debitor qui prius iurauit non apponere pactum legis commiſſoriæ; ſi illud apponens iuret, inualidum erit iuramentum.*

1863 *Abſolutionem debitor à iuramento petet, vel ſolutum repetet.*

1864 *Iuramentum firmans contractum hæredes etiam iurantis obligat.*

1865 *Pactum legis commiſſoriæ ex interuallo poſitum in pignore iuramento firmatur.*

1869 *Pactum ex interuallo in pignore vt ſupra poſitum iuramento non validatur niſi ad effectum excipiendi, & retinendi.*

1867 *Pactum leg. commiſ. non improbatur quando pro iuſto precio pignus inſolutum creditori daretur.*

1868 *Donationem non reuocandi liberis ſuſceptis pactum iuratum non valet etiam renunciando l. ſi vmquam C. de reuocan. donat.*

1869 *Contrarium tenent citati. ibi.*

1870 *Mutuum à filiofam. receptum non firmatur iuramento.*
1871 *Contrarium tenent ibi citati.*
1872 *Mutuum filiofam. factum iuramento non firmatur quia ipso iure nullum est iuramentum.*
1873 *Filiusfam. mutuum vt supra receptum maior effectus soluere tenetur.*
1874 *Contrarium tenet Vasq. ibi citatus.*
1875 *Filiusfam. ex mutuo iuramento non obligatur si in loco filiusfamilias, vita parentum insidiari soliti essent.*
1876 *Confessio posit omibus ex falsa causa cum iuramento facta reuocari potest.*
1877 *Contractus iuramento non firmatur si ex statuto dolo, vi, metuuè gestus præsumitur.*
1878 *Verba construuntur vt iuramentum obliget.*
1879 *Mutus habens intellectum iurare potest.*
1880 *Verba ex parte interrogantis pro iuramento sufficiunt, & ex parte iurantis tangi euangelia.*
1881 *Donatio causa mortis ex iuramento non fit irreuocabilis, lim. n. 885.*
1882 *Contrarium tenent ibi citati.*
1883 *Donatio causa mortis iuramento non firmatur, si donans ad mortis causa donationem se restrinxit.*
1884 *Donatio causa mortis ex simplici iuramento sine promissione non reuocandi non fit irreuocabilis.*
1885 *Iuramentum in executiuis positum non alterat naturam contractus nec de reuocabili irreuocabili efficit.*
1886 *Pactum futuræ successionis iuramento non validatur.*
1887 *Contrarium tenent ibi citati.*
1888 *Distingue vt ibi.*
1889 *Pactum de succedendo iuratum inter parentes eius de cuius hæreditate agitur non tenet.*
1890 *Pactum futuræ successionis iuratum inter alios coniunctos qui possent querelam mouere initum non valet.*
1891 *Pactum futuræ successionis inter remotiores coniunctos iuramento non firmatur.*
1892 *Pacto de succedendo iurato contraueniens non fit periurus.*
1893 *Pactum futuræ successionis pia causa fauore irritum iuramento validatur.*
1894 *Contrarium tenent ibi citati.*
1895 *Pactum futuræ successionis iuratum fauore piæ causæ valet in vim vltimæ voluntatis reuocabilis.*
1896 *Pactum futuræ successionis in foro poli obligat si verè non ad fuerit votum mortis captanda.*
1897 *Contrarium tenent ibi citati.*
1898 *Pactum futuræ successionis iuratum tenet, eo de cuius hæreditate agitur consentiente, & perseuerante vsque ad mortem.*
1899 *Consensus de quo n. 1898. non requirit maiorem testium numerum pacto.*
1900 *Consensum istum minor pubes præstare potest.*
1901 *Contrarium tenet Vasq. ibi citatus.*
1902 *Consensus prædicti reuocatio non nocet, si postea ratificatio sequatur.*
1903 *Consensus iam dictus sufficit post actum præstitum.*
1904 *Consensus prædictus vt post actum præstitus sufficiat requisita, & n. 1905. & n. 1906.*
1907 *Consensus præfatus tacitus sufficit ex scientia, & taciturnitate.*
1908 *Contrarium tenent ibi citati.*
1909 *Consensum pro minore vel furioso præstat pater eorum promittens maiorem, vel mentis compotem factum ratificaturum.*
1910 *Consensus prædictus non requiritur si de incerti hæreditate agatur.*
1911 *Consensus prædictus sufficit siue de filijs vel extraneis agatur.*
1912 *Consensus prædictus satis præstitus censetur si cum eo contractum fit qui consentire deberet.*
1913 *Consensus tutorum, & curatorum non sufficit.*
1914 *Contrarium tenet Alex. ibi citatus.*
1915 *Pactum non valet vt paciscentes vel eorum alter, tertio consentienti succedat; sicut nec tertius ille pacisci possit.*
1916 *Consensu prædicto reuocato qui illum præstitit de suis bonis libere disponit.*
1917 *Contrarium tenent ibi citati.*
1918 *Consensus prædictus reuocari potest etiam si reuocare cum iuramento non posse iuratum fuisset.*
1919 *Consensus prædicti reuocatio etiam tacite fieri potest.*
1920 *Consensus præfatus ius non tribuit.*
1921 *Paciscentes prædicti nisi communi consensu recedere non possunt à pacto.*
1922 *Consensus prædicti qui ex aliqua causa præstari non poterat aliqua ratio habenda non est.*
1923 *Consentire qui potest paciscentibus, non etiam cum altero pacisci.*
1924 *Testamentum patris pacto filiorum irreuocabile fieri nequit.*
1925 *Consensus prædictus non operatur si paciscentibus hæreditas non fuerit ab intestato delata.*
1926 *Pactum futuræ successionis iuratum non valet cessante consensu eius de cuius hæreditate agitur.*
1927 *Pactum futuræ successionis cum patre irritum non valet.*
1928 *Pactum hæreditatis obueniendæ certo modo disponendæ non firmatur iuramento.*
1929 *Legitima ex generali iuramento nisi ex mente constet renunciatum minime censetur.*
1930 *Miserationis causa inducta iuramento non tolluntur.*
1931 *Seruari licet iuramentum debeat quandoque non tamen propterea contractus confirmatur.*
1932 *Natura actus ex iuramento non alteratur.*
1933 *Reuocabile ex iuramento fit irreuocabile.*
1934 *Natura primordialis contractus iuramento non alteratur.*
1935 *Iuramentum intelligitur sequi naturam actus deficiente consensu, vel actu certo modo limitato secus in alijs actibus.*
1936 *Iuramentum in specie non intelligitur secundum naturam actus.*
1937 *Iuramentum non recipit actus conditiones ad inualidum actum tendentes.*
1938 *Iuramentum conditiones contractus duntaxat recipit quæ contractus ex partium consensu insunt.*
1939 *Iuramentum non obligat in plus sed efficacius.*
1940 *Iuramentum actui valido additum eius naturam non sortitur.*
1941 *Iuramentum vt actui addat semper intelligi debet.*
1942 *Iuramentum quod in aliam speciem contractus transit*

transit de reuocabili irreuocabilem facit.
1943 *Donatio inofficiosa iuramento non firmatur.*
1944 *Confessio mutui à coniugibus facta non roboratur iuramento respectu vxoris si pecunias ad virum per uenisse constet.*
1945 *Mutuum ad virum peruenisse præsumitur nisi in vxoris vtilitatem fuerit conuersum.*
1946 *Confessio mulieris non probat in eius vtilitatem mutui conuersionem.*
1947 *Versio in vtilitatem mulieris assertione notarij in instrumento mutui non probatur.*
1948 *Alienatione per coniuges facta pracium ad virum peruenisse præsumitur.*
1449 *Contrarium tenent ibi citati.*
1950 *Prætium rei hipothecatæ pro dote vxoris a coniugibus vendita ad virum peruenisse præsumitur.*
1951 *Prætium d. rei hipothecatæ ad virum peruenisse præsumitur etiam si vxor vendiderit.*
1952 *Confessio mulieris quæ sola rem dotalem vendidit cum consensu viri probat præcium per eam fuisse receptum.*
1953 *Confessio præcij recepti per mulierem iure iuranda firmatur.*
1954 *Confessio, & n. 1953. mulieri nocet quoad emptorem non quoad virum.*
1955 *Confessio depositi, & alterius contractus crediti per coniuges facta non nocet vxori, quia penes virum mansisse præsumitur.*
1956 *Vxor pro viro fideiubens iuramento non obligatur.*
1957 *Contrarium tenent ibi citati.*
1958 *Vxor pro viro fideiubens, & iurans iuramento obligatur non certiorata.*
1959 *Contrarium tenent ibi citati.*
1960 *Certiorata mulier iurans in fideiussione pro viro obligatur.*
1961 *Certiorationem factam notario creditur sed à iudice fieri debet, verum ex iuramento indistinctè valebit.*
1962 *Mulier quæ prius iurauit non fideiubere ex fideiussione iurata non obligatur.*
1963 *Mulier ex secundo iuramento obligatur si prius dolosè non contrahere iurasset.*
1964 *Mulier fideiubens iuransque non obligatur etiam si Velleiano renunciasset nisi, & nouis constitutionibus renunciasset.*
1965 *Mulier Velleiano iuuatur nisi ei expresiè cum iuramento renunciauerit.*
1966 *Mulier iuramento non obligatur si statutum instrumento fidem solleret.*
1967 *Mulier vt supra non obligatur si statutum præsumat contractum vi dolo metuue initum.*
1968 *Mulieri iuramentum non obstat indotata remanenti.*
1969 *Contrarium tenent ibi citati.*
1970 *Distingue vt ibi.*
1971 *Mulier iuramento non obligatur si minis, & metu reuerentiali viri fideiusserit eis autem cessantibus in foro poli tantum non tenebitur.*
1972 *Mulier indotata remanens iuramento nō obligatur.*
1973 *Prælato iurante non alienare Romano Pontifice in consulto non operatur quin valeat alienatio licet periurium incurrat.*
1974 *Insinuationis à lege in donatione requisitæ defectum non supplet iuramentum vide supra n. 1087. & seq.*
1975 *Contrarium tenent ibi citati.*
1976 *Insinuationi renunciatum censetur si cum iuramento omni iuris, & legum auxilio fuerit renunciatum.*
1977 *Contrarium tenent ibi citati.*
1978 *Insinuationi dicetur renunciatum ex eo quod donans simpliciter promiserit cum iuramento non contrauenire.*
1979 *Contrarium tenent ibi citati.*
1980 *Insinuationi renunciatum censetur si iuratum fuerit non contrauenire ex causa qhacumque &c.*
1981 *Contrarium tenent ibi citati.*
1982 *Insinuatio non suppletur iuramento in donatione inter coniuges facta.*
1983 *Contrarium tenent ibi citati.*
1984 *Insinuatio inter coniuges iuramento suppletur in summa donari permissa sine insinuatione.*
1985 *Insinuationi ex iuramento in ampla forma præstito inter coniuges etiam censetur renunciatum.*
1986 *Donatio præsumpta resultans ex confessione dotis receptæ inter coniuges iuramento minime firmatur.*
1987 *Contrarium tenent ibi citati.*
1988 *Confessio dotis receptæ inter coniuges confirmatorio non etiam solo assertorio validatur iuramento.*
1989 *Contrarium tenent ibi citati.*
1990 *Exceptio dotis non numeratæ nequit opponi si ei fuerit cum iuramento renunciatum iurando cuncta, & singula esse vera.*
1991 *Confessio dotis receptæ confirmatorio iuramento roborata non nocet nisi in contrahentibus, & haredibus non etiam tertio.*
1992 *Confessio dotis receptæ vt supra non nocet creditoribus anterioribus nec etiam futuris dummodo futurorum respectu aliqua fraudis indicia subsint.*
1993 *Confessio dotis receptæ creditoribus non obest futuris seu posterioribus etiam si ante contractum matrimonium emanauerit.*
1994 *Confessio dotis receptæ facta ante contractum matrimonium, lapsis temporibus ad opponendum non numeratæ dotis exceptionem; vel si exceptioni huic fuit renunciatum valida est.*
1995 *Confessio dotis receptæ matrimonio constante valet si pro illius veritate indicia concurrant.*
1996 *Confessionis receptæ dotis plures coniecturas ibi videas.*
1997 *Insinuatio iuramento in præiudicium tertij non suppletur.*
1998 *Insinuationis defectum in tertij præiudicium principaliter non etiam secundarium donationem validam non reddit.*
1999 *Insinuationis defectus iuramento in præiudicium tertij suppletur à donante causam habentis.*
2000 *Insinuatio non suppletur iuramento si post contractum intra certum tempus fieri debet.*
2001 *Contrarium tenent ibi citati.*
2002 *Statuto insinuationem requirenti specifice renunciari potest.*
1003 *Statuto prædicto æquipollentibus verbis renunciatum sufficit.*
2004 *Statutum donationis insinuationem exigens non procedit in donatione ob causam.*
2005 *Insinuationem donationis quandocumque fieri sat est, & quando non requiratur.*
2006 *Donatio inter iudeos iuramento non validatur.*

2007

2007 *Contrarium tenent ibi citati.*

2008 *Donatio iuramento validatur inter Iudeum, & Christianum.*

2009 *Insinuatio iuramento non suppletur quod ex statuto dolo, vi, metuuè præsumitur.*

2010 *Insinuatio pro forma à statuto requisita iuramento non suppletur.*

2011 *Donatione sine insinuatione ex se valida iuramentum nihil operatur.*

2012 *Iuramentum non valet nisi tactis euangelijs vel alijs publicis scripturis.*

2013 *Contrarium ex consuetudine seruatur.*

2014 *Forma à statuto tradita non seruata nihil iuramentum operatur.*

2015 *Forma à statuto tradita minime seruata ita demum iuramento non suppletur si substantialis sit, & publico fauore principaliter inducta, secus si fauore partium; nam partes ei renunciare poss nt.*

2016 *Insinuationis defectum non supplet iuramentum nulliter præstitum.*

1017 *Insinuatio iuramento non suppletur quando vltra ius commune de iure etiam statutario seu municipali requiritur.*

2018 *Insinuatio iuramento non suppletur quando prius quam donatio fieret, non donare iurasset donans.*

2019 *Insinuatio iuramento non suppletur si alio defectu corruerit vt puta facta à minore.*

2020 *Iuramentum non operatur in non pendentibus à potestate iurantis.*

2021 *Iuramentum non auget obligationis substantiam.*

2022 *Præscriptio iuramento minime tollitur vt puta in pacto retrouendendi.*

2023 *Contrarium tenent ibi citati.*

2024 *Distingue vt ibi.*

2025 *Contra distinctionem tenent ibi citati.*

2026 *Distingue aliter vt ibi.*

2027 *Distingue tertio vt ibi.*

2028 *Distingue quarto vt ibi.*

2029 *Contrarium tenent ibi citati.*

2030 *Distingue quinto vt ibi.*

2031 *Iuramentum in fine contractus positum sufficit, & præscriptionem impedit.*

2032 *Contrarium tenent ibi citati.*

2033 *Distingue vt ibi.*

2034 *Iuramentum perpetuans actionem ad annos 40. non procedit si statutum post annos 30. vires auferat instrumento.*

2035 *Statutum vires iuramenti tollit vires instrumenti in eo positi tollendo.*

2036 *Præscriptioni iam decursæ iuramento renunciari potest.*

2037 *Hæres iurantis præscriptionem inchoare potest ac perficere.*

2038 *Iuramentum nullum nil potest operari.*

2039 *Præscriptio centenaria nulla iurata dispositione tolli potest.*

2040 *Præscriptio 30. annorum specifica ei facta renunciatione cum iuramento tollitur.*

2041 *Contrarium tenent ibi citati.*

2042 *Præscriptioni longissimi temporis merè odiosa iureiurando renunciari nequit.*

2043 *Contrarium quia iuramentum ad annos 40. perpetuat tenent ibi citati.*

2044 *Perpetuatio ista non excedit annos 40.*

2045 *Contrarium nempe ad annos centum perpetuare.*

2046 *Rebus sic stantibus iuramentum in qualibet dispositione intelligitur.*

2047 *Iuramentum rebus sic stantibus intelligitur etiam si verba contractus in futurum extensiue concepta forent.*

2048 *Contrarium quando de futuris cogitatum fuisset.*

2049 *Rebus sic stantibus iuramentum intelligitur in materia quæ ad augmentum, & diminutionem se potest habere si casus superueniens præcogitari facile non potuisset.*

2050 *Contrarium tenet Cacche. ibi citatus.*

2051 *Iuramentum fidelitatis Domino promissum vel præstitum non operatur si amplius dominus non sit.*

2052 *Rebus sic stantibus iuramentum intelligitur etiam si dispositio verba quantumuis generalia contineret.*

2053 *Rebus sic stantibus iuramentum in foro poli etiam intelligitur.*

2054 *Rebus sic stantibus promissio de non offendendo iuramento roborata intelligi debet.*

2055 *Promissio non offendendi iurata fisco ad pœnam agente non debet rebus sic stantibus intelligi.*

2056 *Contrarium tenent ibi citati.*

2057 *Rebus sic stantibus literæ cambij acceptatæ intelligi debent infra n.2065.*

2058 *Pontis in manutentione promissio rebus sic stantibus intelligi debet, vt ibi declarando.*

2059 *Contractibus etiam successiuis clausula rebus sic stantibus intelligitur.*

2060 *Clausula rebus sic stantibus non operatur in dispositionibus vniuersalibus.*

2061 *Rebus sic stantibus non intelliguntur quæ tempore variantur.*

2062 *Rebus sic stantibus non intelligetur dispositio si partes aliter conuenissent.*

2063 *Rebus sic stantibus in actibus duorum voluntate firmatis quomodo intelligatur.*

2064 *Contra opi. Dec. & sequacium tenent hic citati.*

2065 *Literæ cambij acceptatæ censentur rebus sic stantibus supra n.2057.*

2066 *Rebus sic stantibus non intelligitur dispositio nisi causa finalis cesset.*

2067 *Rebus sic stantibus non intelligitur dispositio nisi ad excusationem, & pro mora vitanda non vt agere quis possit statu etiam mutato nisi impleisse doceat.*

2068 *Rebus sic stantibus non intelligitur, nisi superueniens causa casusue potuisset à partibus præuideri.*

2069 *Mutatio status non datur si eadem causa vigeat.*

2070 *Clausula rebus sic stantibus non sub intelligitur ad hoc vt noua dispositio inducatur.*

2071 *Clausula prædicta non operatur si constaret de futuro actum, cogitatum ac fuisse.*

2072 *Clausula prædicta non operatur si futurus status cum præsenti compatibilis esset.*

2073 *Clausula prædicta non operatur nisi quando lex errorem præsumeret, illudue natura contractus suaderet.*

2074 *Clausula præfata non operatur quoad ea quæ tempore contractus poterant præuideri.*

2075 *Impedimentum superuenientis non excusata mora, & intereße, quando rerum status post moram incursam mutaretur.*

2076 *Impedimento superuenienti cessante obligatio subsistit.*

2077 *Clausula rebus sic stantibus non intelligitur vbi re non bene cogitata se quis promittendo obligauit vt ibi.*

2078 *Vendendi promißio iuramento roborata dominij translationem minime operatur.*

2079 *Vendendi promissor ex iuramento præcisè vendere tenetur.*

2080 *Contrarium tenent ibi citati.*

2081 *Vendere promittens facta oblatione & duobus mẽsibus elapsis liberatur.*

2082 *Vendere promittens etiam sine traditione vendendo liberatur; tradere tamen venditor tenetur.*

2083 *Vendendi pactum non valet statuto alienationem quoquomodo vetante.*

2084 *Alieno statuto prohibita non valet quoad rem, nec quoad eius æstimationem.*

2085 *Vendendi pactum non tenet statuto vniuersalibus verbis alienationem prohibente.*

2086 *Stipulatio alteri facta non valet nec iuramento firmatur.*

2087 *Contrarium tenent ibi citati.*

2088 *Distingue, vt ibi*

2089 *Stipulatio alteri facta iuramento firmatur iure etiã ciuili.*

2090 *Contrarium tenet Ruin. ibi citatus.*

2091 *Stipulatio alteri facta iuramento firmatur quomodocumque verba eius concepta sint.*

2092 *Contrarium tenent ibi citati.*

2093 *Stipulatio alteri facta cum verbis in veritate, iurata censetur & valida est.*

2094 *Stipulatione alteri facta ei non acquiritur sine acceptatione.*

2095 *Stipulatio alteri facta cum iuramento ante acceptationem reuocari non potest.*

2096 *Contrarium tenent ibi citati.*

2097 *Stipulatio iurata alteri facta cum iuramento reuocari nequit si ex causa puta voti Deo facta sit.*

2098 *Stipulatio alteri facta iuramento valida fit si alter pro absente stipulatus sit.*

2099 *Stipulatio alteri facta nisi verbis inflexis iuramento non firmatur.*

2100 *Stipulatio valide alteri facta non operatur vt absenti actio sine cessione acquiratur.*

2101 *Contrarium tenent ibi citati.*

2102 *Cessio non requiritur vt absenti actio quæratur ex iuramento & verbis in veritate vim iuramenti habẽtibus.*

2103 *Cessio non requiritur in stipulatione iurata alteri facta sine in iudicio vel extra.*

2104 *Stipulator directis, & vtilibus is potest experiri cui cum iuramento stipulatus fuit.*

2105 *Vtilis actio absenti non quæritur sine eius ratificatione.*

2106 *Contrarium tenent ibi citati.*

2107 *Ratificatio tacita sufficit vt absenti ex iurata stipulatione irreuocabiliter acquiratur.*

2108 *Stipulatio absenti facta nemine pro eo acceptante ei nil quæritur.*

2109 *Contrarium tenet Rol. ibi citatus.*

2110 *Iuramentum restrictum ad promissiones hinc inde factas non comprahendet absenti factam.*

2111 *Iuramentum non auget obligationem.*

2112 *Stipulatione notarij absenti actio nõ acquiritur ante ratificationem.*

2113 *Contrarium tenent ibi citati.*

2114 *Distingue, vt ibi.*

2115 *Impedimentum non probatur iuramento impediri nisi legalis & fidedigni.*

2116 *Merita iuramento non probantur inter suspectos.*

2117 *Qualitas iuramento probatur probata substantia præterquam si tribuat iurisdictionem.*

2118 *Notariatũ iuramento notarij non probari quamuis constito notarium esse & iurantis instrumentum confecisse credatur.*

2119 *Cessioni bonorum facienda non potest debitor renunciare cum iuramento.*

2120 *Contrarium tenent ibi citati.*

2121 *Distingue vt ibi.*

2122 *Absolutione à iuramento non indiget qui bonis non cedere iurauit.*

2123 *Contrarium tenet Assis. ibi citatus.*

2124 *Absolutio debitori concedi debet qui bonorum cessioni cum iuramento renunciauit.*

2125 *Cessioni bonorum renunciare cum iuramento potest quãdo inhumaniter debitores nõ carcerarẽtur vt ibi.*

2126 *Cessioni bonorum clerici renunciare iure iurando possunt.*

2127 *Clericis in sacris constitutis competit beneficium c. Odoardus de solutio. nec nisi inquantum facere possunt conueniri queunt.*

2128 *Clerici qui cum iuramento renunciarunt d. cap. Odoardus eo vti non poßunt.*

2129 *Contrarium tenent ibi citati.*

2130 *Clericorum renunciatio facta d. cap. Odoardus etiã iurata non eis obstat si valde inopinatus casus accideret.*

2131 *Clerici cessioni bonorum in sacris constituti renunciare minime possunt.*

2132 *Cessioni bonorum cum iuramento renunciari non potest, si inhumaniter carceratio fieret vt ibi.*

2133 *Cedere bonis non potest qui in fraudem sua bona dissipauit.*

2134 *Cedere bonis potest qui in fraudem creditorum immobilia alienauit quę per creditores reuocari possunt.*

2135 *Cedere bonis debitor alijs casibus non potest vt ibi.*

2136 *Societatem morte sociorum non finiri sed ad hæredes transire non valet pactum iuratum.*

2137 *Contrarium tenent ibi citati.*

2138 *Distingue, vt ibi.*

2139 *Contrarium tenet Moli. ibi citatus.*

2140 *Societatem ad hæredem incertum transire pactum valet.*

2141 *Societatem ad hæredes transire pactum iure canonico valet.*

2142 *Societas iure canonico nõ transit ad hæredes, quãdo persona obijsset sine qua continuari societas minime posset.*

2143 *Societas alijs casibus ad hæredes transit.*

2144 *Communio perpetua, & nunquam diuidendi iuramento non firmatur.*

2145 *Contrarium tenent ibi citati.*

2146 *Communio perpetua cessante causa probibitionis, vel causa superueniente non admittitur & cessat diuidendi prohibitio temporalis etiam.*

2147 *Iurantium fauore iuramentum sibi ipsis eorum fauore prastitum remittere possunt iurantes ipsi.*

2148 *Vniuersitates iuramento non ligantur.*

2149 *Diuisionis bonorum omnium probibitio iuramento non validatur.*

2150 *Communio perpetua valida est intelligendo ad vitam paciscentium.*

2151 *Consensus secundi non habet vim iuramentum; nisi ex interuallo prastitum.*

2152 *Fideiubens mulier pro alio cum iuramento etiam non certiorata obligatur & quid in minore ex causa dotis pro alia se obligante.*

2153 *Compensationem iuramentum non excludit.*

2154 *Contrariam sententiam tenent ibi citati.*

2155 *Compensatio etiam respectu partis iuramento excluditur.*

2156 *Compensatio excluditur debitore etiam in magna necessitate habẽdi pecunias constituto propter iuramentum.*

2157 *Compensatio iuramento non excluditur quoad haredem iurantis.*

2158 *Compensatio non excluditur quando iurans valde pauper & inops esset ac filijs oneratus debitor.*

2159 *Compensatio contra debitum iuratum admittitur ex debito superuenienti.*

2160 *Compensatio superuenientis debito anterioris crediti continuatio non admittitur.*

2161 *Compensatione exclusa retentio non censetur exclusa.*

2162 *Compẽsatio contra debitum iuratum admittitur ad euitandam pœnam, vel periurium.*

2163 *Compensatio in casu num. 2162. non admittitur nisi ex vtraque parte verè deberetur, secus si ab altera tunc non deberetur, sed deberi speraretur.*

2164 *Compensatio non excluditur ex simplici promissione soluendi cum iuramento nisi in pecunia soluere iurasset.*

2165 *Contrarium tenent ibi citati.*

2166 *Compensatio contra debitum iuratum admittitur si debitum allegetur per publicum instrumentum.*

2167 *Compensatio ob iuratum debitum non excluditur vbi ex bono & aquo procedi debet vt inter mercatores.*

2168 *Compensatio debiti iurati cum debito iurato admittitur.*

2169 *Compensatio non excluditur quando non fuisset iuratum soluere, sed attendere & obseruare.*

2170 *Compensationem debitum iuratum non excludit, quando iuramẽtum prastitum fuisset ab authore singulari compensationem opponentis.*

2171 *Donatario absenti facta donatio & acceptatio per alium eius nomine non acquiritur dominium & possessio ante acceptationem, & potest reuocari iuramẽto etiam adhibito vbi etiam prasentiam supplere.*

2172 *Contrarium tenent ibi citati.*

2173 *Iurisdictio iudicis non sui, iuramento prorogari non potest quominus sit locus pœnitentia.*

2174 *Contrarium tenent ibi citati.*

2175 *Iurisditionem non sui iudicis prorogans non liberatur interesse soluẽdo quia iuramentũ pracise obligat.*

2176 *Pœnitere potest qui iurisditionem non sui iudicis cũ iuramento prorogauit ex noua causa, vel iuramenti tempore occulta.*

2177 *Prorogatio iurisditionis excommunicati fieri nequit.*

2178 *Clerici non sui iudicis iurisditionem prorogare nequeunt.*

2179 *Prorogatio in praiudicium tertij vel superioris non sui iudicis iurisditionis fieri non potest.*

2180 *Prorogari non potest alterius iudicis iurisditio cum iuramento stante statuto quod is iudex causa prorogatione contenta cognitionem desumere nequeat.*

2181 *Contrarium tenet Seraphi. ibi citatus.*

2182 *Fundi dotalis alienatio ciuili iure probibita iuramẽto non firmatur.*

2183 *Contrarium tenent ibi citati.*

2184 *Donatio propter nuptias cum iuramento alienari potest.*

2185 *Donatio propter nuptias alienari nequit si ita consuetudo seruet.*

2186 *Dotis augmentum cũ iuramento alienari potest.*

2187 *Haredes mulieris alienationem dotalis fundi cum iuramento reuocare nequeunt.*

2188 *Dotalis fundi alienatio cum iuramento reuocari nequit etiam si vir non sit soluendo.*

2189 *Dotalis fundi alienatio cum iuramento non potest reuocari etiam si vxor pro viro obligetur.*

2190 *Dotalis fundi alienatio iurata non sustinetur quando mulier omnibus dotis priuilegijs renunciasset, eiusque potioritati.*

2191 *Dotalis fundi alienatio vt supra non valet quando tempore contractus, vel restitutionis dotis mulieri nõ posset aliter esse succursum.*

2192 *Mulier qua tempore alienationis cum iuramento affirmauit extare alia bona viri pro suis dotibus sibi praiudicat.*

2193 *Iuramentum mariti in alienatione dotalis fundi ei non obest.*

2194 *Maritus qui cum iuramento alienauit dotalem fũdum tenebitur de euictione.*

2195 *Fundi dotalis alienatio a muliere facta nulla est si prius non alienare iurasset.*

2196 *Ignorans prius iuramentum à muliere prastitum de non alienando sibi debet emens imputare.*

2197 *Mulier qua sibi non alienare dotalia iurauit, non impeditur alienare pro vt impediretur si alteri non alienare iurasset.*

2198 *Dotalis fundi alienatio iuramento non firmatur alia defectu concurrente.*

2199 *Dotalis fundi alienatio non validatur secundo iuramento peccatum continente.*

2200 *Mulieris iuramentum extantibus filijs mulieris eique contradicentibus ipsis non oberit.*

2201 *Fundus dotalis à muliere alienatus per eius haredes vendicari potest.*

2202 *Dotalis fundi alienatio iurata non tenet quando cũ marito contrahens in turpitudine versaretur.*

2203 *Dotalis fundi alienatio rescindi potest absolutione prius à iuramento impetrata.*

2204 *Dotalis fũdi pars ex causa alienari potest nec ista alienatio retractari potest.*

2205 *Dotalis fundi alienatio assertorio iuramento non validatur sed confirmatorio tantum.*

2206 *Dotalis fundi alienatio in casibus quibus valde ac*

legi-

legitime fieri potest sine iuramento sustinetur.

2207 *Nouatio extinctiua non inducitur ex iuramento contractus confirmatorio sed comulatiua.*

2208 *Iuramentum in iudicio actori delatum cumulatiuam nouationem inducit si reo extinctiuam.*

2209 *Excussionem non tollit iuramentum in contractu positum.*

2210 *Contrarium tenent ibi citati.*

2211 *Excussionem non tollit secundum iuramentum quando prius iurasset huic exceptioni non renunciare fideiussor.*

2212 *Excussionem fideiussor indemnitatis non opponit.*

2213 *Excussionem indemnitatis fideiussor non opponit quando ei cum iuramento renunciauit nisi prius iurasset ei non renunciare.*

2214 *Confessio extra iudicialis absentis fauore non obligat etiam iurata.*

2215 *Contrarium tenent ibi citati.*

2216 *Confessio prædicta non obligat inter suspectos.*

2217 *Confessio prædicta non obligat quando ex rei euidentia contrarium appareret.*

2218 *Confessio præfata non obligat in his quæ iuris sunt.*

2219 *Confessio iam dicta non obligat in spiritualibus quãdo confitens probare vellet esse animæ præiudiciale.*

2220 *Promissio & confessio sine causa facta iuramento non firmatur.*

2221 *Contrarium tenent ibi citati.*

2222 *Promissio & confessio supradicta non obligat minorem mulierem, & rusticum.*

2223 *Promissio prædicta non obligat inter personas suspectas emissa.*

2224 *Promissio præfata non tenet contra legis prohibitionem facta.*

2225 *Alimentorum futurorum transactio iuramento non firmatur.*

2226 *Contrarium tenent ibi citati.*

2227 *Compromissum super futuris alimentis iuramento non firmatur.*

2228 *Transactio iurata super futuris alimentis non tenet si notoria mendicitas transigentis oriretur.*

2229 *Transactio prædicta non valet si magna vel dolosa deceptio oriretur.*

2230 *Transactio suprascripta non firmatur iuramento si transigens prius iurasset non transigere.*

2231 *Contrarium tenent ibi citati.*

2232 *Transactio super alimentis cum filijs etiam iurata non tenet.*

2233 *Emptio per officiales facta iuramento non vallatur.*

2234 *Contrarium tenent ibi citati.*

2235 *Reductioni à laudo non petendæ pactum iuratum non valet si lesionem enormissimam contineret & supra n. 1108. & seq.*

2236 *Ignorata & incognita iuramento non continentur nec inuerisimilia.*

2237 *Ignorata facta tantum non quæ iuris sunt excluduntur à iuramento.*

2238 *Mulieri minori & rustico in damno vitando dumtaxat succurritur secus in lucro.*

2239 *Cogitata in genere iuramento continentur.*

2240 *Incognita & incogitata iuramento continentur si actus ex certa scientia factus sit.*

2241 *Testis incontinenti antequam tamen partem fuerit allocutus potest corrigere errorem; postea secus.*

2242 *Papa & episcopus dispensare potest si non ab assertorio de præterito vel præsenti saltem à confirmatorio ex iusta causa.*

2243 *Sequestrum non tollitur iuramento nisi duobus concurrentibus.*

2244 *Carceratus iniustè si redire iurauerit redire non teneretur si mortis periculo subiaceat.*

2245 *Periurus non fit hæres iurantis sed solus qui iurauit & contrafecit; & quatenus periurus puniatur.*

2246 *Periurus non fit is cui pars altera prius contrauenerat.*

2247 *Periurus non fit ex causa iusta contraueniens.*

2248 *Periurium pluribus casibus non incurritur.*

2249 *Periurus in multis casibus agere potest.*

2250 *Iuramenti interpratatio quando à iudice fieri possit.*

2251 *Executionem non habet iuramentum nisi decisiuum.*

2252 *Confessionem mutui à procuratore factam non validat quamuis de rato constituens cum iuramento promisisset.*

2253 *Contrarium tenent ibi citati.*

2254 *Actionibus quæ inficiatione crescunt quid operetur iuramentum.*

2255 *Defendere contra quemcumque cum iuramento promittens non tenetur contra proprium filium defendere.*

2256 *Contrarium tenent ibi citati.*

2257 *Extendi non potest iuramentum nisi per notarium qui instrumentum confecit.*

2258 *Probationem certæ speciei tantum fieri posse, pacto iurato effici non potest.*

2259 *Contrarium tenent ibi citati.*

2260 *Probationes pacto iurato vel statuto exclusas, potest admittere iudex ex officio.*

2261 *Contrarium tenent ibi citati.*

2262 *Solemnitates post contractum requisitas non supplet iuramentum in eo appositum.*

2263 *Vota non firmantur iuramento duobus casibus.*

2264 *Pactum de inuicem succedendo iuramento non firmatur.*

2265 *Contrarium tenent ibi citati.*

2266 *Donatio concubinæ à clerico facta iuramẽto non firmatur.*

2267 *Pollicitatio iure ciuili iuramento non firmatur.*

2268 *Contrarium tenent ibi citati.*

2269 *Pactum nudum etiam iuratum de iure ciuili non producit actionem.*

2270 *Actio non oritur ex iuramento.*

2271 *Pactum nudum iuramento firmatur.*

2272 *Actio ex iuramento oritur.*

2273 *Pactum nudum iuratum non producit actionem siue iuramentum sit promissiorium, declaratorium, vel confirmatorium.*

2274 *Pactum nudum iuratum canonico iure producit actionem.*

2275 *Pactum nudum iuramento firmatur statim vel ex interuallo apposito.*

2276 *Denunciatio euangelica datur ob iuramentum.*

2277 *Iuramentum litis decisiuum actionem producit.*

2278 *Pactum nudum iuratum seruari debet vt periurium euitetur.*

2279 *Pacto nudo reciproco actio oritur præscriptis verbis.*

2280 *Pactum nudum fauore libertatis actionem producit.*

2281 *Pactum nudum ex statuto actionem parit.*

2282 *Pactum nudum actionem producit etiam si sub fide promissum sit.*

2283 *Pactum nudum etiam ex interuallo iuratum actionem producit.*

2284 *Pactum nudum continens mortale peccatum non producit actionem etiam iuramento addito.*

2285 *Pactum nudum iuratum continens peccatum veniale non producit actionem.*

2286 *Pactum nudum iuratum in mortem alterius tendens non tenet.*

2287 *Pactum nudum iuratum in mortem propriam vergens non subsistit.*

2288 *Pactum nudum iuratum non directè sed occasionaliter in mortem tendens obligat.*

2289 *Pactum nudum de quo n. 2288. non obligat quando sic iurans moriturus iudicaretur.*

2290 *Iuramentum vergens in exitum peiorem non obligat.*

2291 *Iurans indifferens quod ex circumstantijs ad veniale vel lethale peccatum pergeret non obligatur.*

2292 *Iuramentum excludens opus ex necessitate faciendum non obligat.*

2293 *Iuramentum non obligat ad publicum bonum vitandum præstitum.*

2294 *Iuramentum opus indifferens pro Deo vel proximo faciendum pia intentione excludens non ligat iurantem.*

2295 *Iracundiæ calore præstitum iuramentum non obligat.*

2296 *Iracundiæ calor non tollit iuramentum geminatum.*

2297 *Iracundia nisi tanta sit quæ consensum perimeret non tollit iuramentum.*

2298 *Prælatus metu iurans ecclesiæ bona non repetere non obligatur, vbi etiam de Principe alienationem non reuocare iurante.*

2299 *Prælatus d. iuramento ligatur si res ecclesiæ per alium recuperari possint.*

2300 *Contrarium tenet Abb. ibi citatus.*

2301 *Prælatus pro suo interesse ab ecclesiæ præiudicio separato iuramentum præfatum seruare tenetur.*

2302 *Prælatus iamdictum iuramentum seruare non tenetur in contractu à lege vetito positum.*

2303 *Metus non impedit iuramenti vires nisi in constantem virum cadere posset.*

2304 *Metus minor in muliere quam in viro requiritur.*

2305 *Metus in foro poli non requiritur talis vt caderet in constātem virum si promissionem in voluntariam mixtè efficiat.*

2306 *Confessio promissionis factæ pacto nudo iuramento etiam non obligat adiecto.*

2306 *Criminosum non denunciare iurans non obligatur.*

2307 *Fidem frangenti iuramenti promissa non sunt seruanda.*

2308 *Fidem frangenti seruanda fides est in non correspectiuis.*

2309 *Implens ex parte sua non potest data repetere sed vt sibi impleatur agere potest.*

2310 *Contraueniens si pœnam soluat obseruasse censetur.*

2311 *Superioris præiudicio iuramentum non obligat.*

2312 *Papa ius tertio quæsitum ex iuramento non aufert.*

2313 *Papæ heretici authoritas non potest excepta censeri.*

2314 *Papa non dispensat in iuramentis quæ Deum principaliter concernunt siue causa.*

2315 *Papatui duobus electis interim neuter Papa est.*

2316 *Authoritas superioris à iure non approbata non censetur excepta.*

2317 *Superioris authoritas non censetur excepta quando iurans, impedimentum superioris affectauit.*

2318 *Fideicommisso non censetur renunciatum ex iuramento in diuisione apposito.*

2319 *Contrarium tenens ibi citati.*

2320 *Fideicommisso renunciatum non censetur ex iuramento relatiue præstito ad iuramentum per alium præstitum.*

2321 *Fideicommisso non censetur iure iurando vt supra renunciatum nisi l. de his de transact. fuerit renunciatum.*

2322 *Fideicommisso renunciatum non censetur ex iuramento in fine instrumenti posito.*

2323 *Donationem ex causa ingratitudinis non reuocanda pactum iuratum non tenet.*

2324 *Contrarium tenent ibi citati.*

2325 *Distingue, vt ibi.*

2326 *Distingue, vt ibi.*

2327 *Donationis ante reuocationem vt supra donatarius fructus lucratur.*

2328 *Donatio ex ingratitudine nisi dolo vero commissa non reuocatur nec alijs casibus vt ibi.*

2329 *Donator ob ingratitudinem prædictam agere potest ad pœnam, exclusus à reuocatione donatorum.*

2330 *Donator alimenta petere potest à dicto donatario ingrato.*

2331 *Donatio reuocari potest ob ingratitudinem si fuerit simpliciter iuratum nisi etiam ex causa ingratitudinis non reuocare promissum sit.*

2332 *Donatio ex causa ingratitudinis reuocari non potest si ex quacumque causa non reuocare iuratum sit vel nullo modo.*

2333 *Obseruantiam conuentorum donans petere potest quamuis donationem reuocare minime possit.*

2334 *Donatio ob insolitam ingratitudinem reuocari potest pacto prædicto non obstante.*

2335 *Donatio ob insolitam ingratitudinem reuocari non potest si ita conuenisset.*

2336 *Ingratitudo sub modo mitæ donationis remissa censetur.*

2337 *Ingratitudo per eum remitti non potest qui prius iurauit ei non renunciaturum.*

2338 *Donatio causa mortis ab adulto facta non validatur iuramento simpliciter præstito.*

2339 *Arrharum promissio à marito facta vltra summam lege taxatum iuramento non firmatur.*

2340 *Carcerari ne nobilis possit priuilegio quod habet renunciari eum iuramento non potest.*

2341

2341 *Casuum fortuitorũ renunciatio tenet etiã sine iuramento, non tamen valdè insolitos continebit etiam iurata.*

2342 *Contrarium tenet Rol. ibi citatus.*

2343 *Testis in loco soluere cum iuramento promittens non obligatur.*

2344 *L. ex 2. C. de rescind. vend. non tollitur iuramento.*

2345 *Contrarium tenent ibi citati.*

2346 *Venditor ob iuramentũ in tantũ priuatur remedio l. 2. C. de rescind. vend. vt ad pretium agere nequeat.*

2347 *L. 2. C. de rescind. vend. non excluditur iuramento minoris, mulieris, & rustico.*

2348 *Contrarium tenent ibi citati.*

2349 *L. 2. C. de rescind. vend. cessat si minor ei cum iuramento renunciauerit.*

2350 *Contrarium tenet Crau. ibi citatus.*

2351 *L. 2. C. de rescind. vend. minor sciens cum iuramento renunciat.*

2352 *Restitutio in integrum non datur minori qui contractum rescindere possit remedio ordinario.*

2353 *Contrarium tenent ibi citati.*

2354 *Minor qui non contrauenire iurauit ratione minoris ætatis nec alia quacumque causa non vtitur l. 2. C. de rescind. vend.*

2355 *L. 2. C. de rescind. vend. vtitur minor qui simpliciter iurando promisit non contrauenire, secus si ullo modo, vel alijs vniuersalibus verbis.*

2356 *Læsione enormissima interueniente iuramentum non obligat.*

2357 *Absolutione à iuramento petita ad rescissionem contractus agi potest.*

2358 *Absolutionem non petere iurans eam petere potest.*

2359 *Absolutionem non petere à iuramento iurans plures absolutiones debet obtinere quot sunt iuramenta.*

2360 *Læsus si iurauit agere potest ad supplendum pretiũ venditæ rei.*

2361 *Contrarium tenent ibi citati.*

2362 *Soluti indebitè & per errorem iuramento non obstante datur repetitio.*

2363 *Soluti indebitè constito de scientia soluentis repetitio cessat.*

2364 *Soluti indebitè repetitio cessat si iuranti etiam falsò sibi deberi solutum fuerit.*

2365 *Soluti indebitè ex iuramẽto actori à Reo dato repetitio cessat, secus si creditor vltrò sibi deberi iurasset.*

2366 *Soluere promittens in pecunia cum iuramento, si diligentia adhibita non possit pecunias repetere, bona in solutum dare non prohibetur.*

2367 *Contrarium tenent ibi citati.*

2368 *Soluere promittens in pecunia cum iuramento excusatur, si valde inopinatus casus euenerit & bona in solutum dare poterit.*

2369 *Contrarium tenet Bertaz. ibi citatus.*

2370 *Soluere simpliciter sine verbo pecunia cum iuramento, non cogetur in pecunia soluere.*

2371 *Venditione priori cum iuramento facta, si secundo traditio facta sit priori secundus præferetur.*

2372 *Pœnitentiæ locus est in contractibus innominatis iuramento non obstante.*

2373 *Contrarium tenent ibi citati.*

2374 *Pœnitentia cessat in contractibus innominatis etiã si actor non dum pro sui parte impleuerit, cum sufficiat oblatio.*

2375 *Oblatio non sufficit quando soluere quis cum iuramento promisit.*

2376 *Statuta seruare iurans non tenetur moribus vtentium non recepta obseruare vel contraria consuetudine abrogata.*

2377 *Venditio bonorum minoris à tutore facta iuramento non validatur.*

2378 *Contrarium tenent ibi citati.*

2379 *Donatio iurata à minore suo administratori facta non valet.*

2380 *Tutoribus & curatoribus cum iuramento liberatis, iterum rationem reddi peti potest iuramento, non obstante.*

2381 *Rationum redditio absolutione petita per minorem peti potest etiam non probato errore, si ex instrumento appareat.*

2382 *Alienationis non faciendæ pactum iuratum eam, & dominij translationem non impedit.*

2383 *Contrariam sententiam tenent ibi citati.*

2384 *Distingue, vt ibi.*

2385 *Alienatio cum iuramento prohiberi potest si non simplex sit prohibitio, sed ea quæ ipso iure alienationem & dominium impediat.*

2386 *Alienationis prohibitio iuramento & hipotheca generali valida est.*

2387 *Alienationis prohibitio iurata eorũ in quibus nõ cadit interesse, seu æstimatio vt spiritualia sunt, tenet.*

2388 *Alienationis prohibitio cum iuramento tenet quando iuris communis etiam prohibitio concurrit vt fundi dotalis.*

2389 *Hæres non alienare iurantis præcisè non tenetur.*

2390 *Alienationis iurata prohibitio actum permissum non continet.*

2391 *Iuramentum secundum primo contrariũ nõ obligat.*

2392 *Iuramentum secundum contra primum valet in actibus à mera voluntate & potestate iurantis procedentibus.*

2393 *Iuramentum secundum contrarium primo valet in diuersis personis.*

2394 *Iuramentũ secundũ cõtra primũ tenet quãdo primũ positum non fuit super actu iuxta dispositionem iuris.*

2395 *Iuramentum secundum tollit primum quando iurans sibi ipsi non alteri iurauit.*

2396 *Contrarium tenent ibi citati.*

2397 *Iuramentum secundum fauore ignorantis prioris contrarij valet. lim. num. seq.*

2398 *Contrarium tenent ibi citati.*

2399 *Iuramentum secundum contra primum ignoratum non valet si de re alienari prohibita agatur.*

2400 *Iuramentum secundum contra primum non dolosè at ex simplicitate præstitum non tenet.*

2401 *Iuramentum secundum contra primum animo decipiendi, & dolosè præstitum valet.*

2402 *Secundum iuramentum contra primum valet quãdo in secundo causa permissiua duplex concurrit.*

2403 *Contrarium tenent ibi citati.*

2404 *Iuramentum secundum religionem intrandi præualet priori matrimonium contrahendi.*

2405 *Secundum iuramentum litis decisiuum à parte parti delatum præualet priori*

2406 *Iuramentum necessarium quod à iudice defertur in supplementum probationis, secundo alteri etiam ex causa dari potest.*

2407 *Contrarium tenet Ang. ibi citatus.*

2408 *Secretum non reuelare iurans in testem productus iurans veritatem dicere tenebitur.*

2409 *Secretum in confessione dictum reuelare testis non potest.*

2410 *Secretum sacerdoti vti amico non dicitur vt in sacramento pœnitentiæ dictum.*

2411 *Iuramentum primum illicitum non obligat.*

2412 *Iurans non iurare si postea iuret sacramentum seruare tenebitur.*

2413 *Iurans non facere quod sibi iure licebat non obligatur quin secundo iurare possit.*

2414 *Iuramentum prius in melius mutari potest.*

2415 *Iuramentum primum in fraudem proximi præstitum non ligat.*

2416 *Iurans seruare quod non habebat non ligatur.*

2417 *Iuramentum primum non tollit secundum in spiritualibus.*

2418 *Iurantes duo conuenta seruare recedere possunt nisi etiam pactum contrarium non facere iurassent.*

2419 ....

2420 *Sponsalia ex iuramento non transeunt in matrimonium forma Concilij non seruata.*

2421 *Carcerati iniustè contractus iuramento non firmatur veluti metu initus.*

2422 *Carceratus iniustè absolutionem à præstito iuramento petere debet.*

2423 *Primogenitum in tota vel quota hæreditatis succedere debere in matrimonio cum iuramento etiam non tenet pactum.*

2424 *Pactum quod filia cū fratribus succedere debeat iuratū in matrimonio eum collocando initū non valet.*

2425 *Pactum meliorandi filiorum alterum iuramento non firmatur etiam respectu nepotum secundum terminos legis Regiæ.*

2426 *Pactum meliorandi filium vt supra ex causa onerosa factum valet.*

2427 *Pactum à meliorato filio cum meliorante at melioratus parentes ab huiusmodi melioratione liberare teneantur addito iuramento, valet.*

2428 *Pactum meliorandi plurium fauore initum, non potest alter alteri in eo præiudicare.*

2429 *Pactum prædictum remitti non potest in præiudicium tertij.*

2430 *Pactum præfatum remitti potest per eos quorum principali fauore initum fuit.*

2431 *Melioratio lege Regia in testamento fieri potest.*

2432 *Iuramentum non obligat quando opera pia & charitatis per illud excluduntur.*

2433 *Votum rei de se licita non obligat quatenus impedit maius bonum.*

2434 *Votum vel iuramentum numquam essendi episcopū si hoc non quæratur sed eligatur acceptare potest.*

2435 *Soluere promittens quicquid Titium debere constiterit; Titio decedente ante quam de eius debito constet, non tenebitur.*

2436 *Contrarium tenent ibi citati.*

2437 *Testamentum primum iuratum reuocari potest.*

2438 *Contrariū tenēt ibi citati vide supra n. 1137. & seq.*

2439 *Testamentum non reuocare cum iuramento promittens, si reuocauerit non fiet periurus.*

2440 *Contrarium tenent ibi citati.*

2441 *Testamentum non reuocare iurans, reuocando ex iusta causa periurium non incurrit.*

2442 *Testamentum prius iuratum ad pias causas etiam reuocari potest.*

2443 *Testamento contra iuramentum reuocato si pœnæ nomine ecclesiæ donatio fuerit adiecta, adhuc reuocari poterit, & donatio non debebitur.*

2444 *Contrarium tenent ibi citati.*

2445 *Donatio ecclesiæ facta nomine pœnæ si testamentum iuratum reuocaretur non valet si libera testandi facultas auferretur.*

2446 *Donatio prædicta etiam rei certæ non valeret si testandi libera facultas impediretur.*

2447 *Contrarium tenent ibi citati.*

2448 *Donatio rei certæ vt supra fauore piæ causæ valet etiam si libera testandi facultas auferretur.*

2449 *Contrarium tenent ibi citati.*

2450 *Donatio certæ rei vt supra valet si testator dixerit siuè testamentum reuocauero, siue non.*

2451 *Contrarium tenent ibi citati.*

2452 *Donatio certæ rei in pœnam reuocationis testamenti non tenet nisi facta fuerit præsenti, & acceptanti vel notario pro absente stipulanti.*

2452 *Testamentum primum secundo tolletur etiam si testator primum testamentum valere velle expressisset.*

2455 *Testamentum primum reuocari potest etiam si pactum contrarium contineat, & Principis authoritas interuenerit.*

2455 *Votum non reuocandi testamentum non valet.*

2456 *Testamenta Principis rescripto tolli nequeunt.*

2457 *Testator contra pactum primum reuocans testamentum hæredi ad interesse minimè tenetur.*

2458 *Testamentū primū ne possit reuocari cautelā Cepol.*

2459 *Contrarium tenent ibi citati.*

2460 *Testamētum per contractū irreuocabile fieri potest.*

2461 *Testamentum de re aliena cum domini consensu factum, testantis morte irreuocabile fit.*

2462 *Testamentum à duobus confectum potest à superstite reuocari.*

2463 *Testamento alterius consentiens respectu omnium bonorum non tenet præstitus consensus, cum testandi liberam facultatem tollat.*

2464 *Pacti in testamentum non reuocandi vel statutum Principis authoritate roboratum tenet.*

2465 *Testamentū primū non censetur secundo reuocatum nisi iuramenti in primo existentis mentio in secundo facta sit.*

2466 *Testamenti prioris iurati mentio non sufficit in secundo facta, nisi & iuramenti in eo positi mentio facta sit.*

2467 *Testamenti prioris reuocatio verbis amplis facta in secundo primum etiam iuratum tollitur.*

2468 *Contrarium tenent ibi citati.*

2469 *Testamentum secundum iuratum primam clausulam derogatoriam continens tollit.*

2470 *Testamentum secundum tenet inter liberos nulla derogatariorum in primo facta mentione, nec etiam iuramenti.*

2471 *Secundum testamentum tollit primum etiam iuramenti in eo positi non facta mentione, si in primo incapaces instituti fuissent.*

2472 *Secundum testamētum primum iuratum tollit, quoties constare potest de mente testatoris pro prioris testamenti mutatione.*

2473 *Relicta pro conscientię ex oneratione testamento reuocato non reuocantur.*

2474 *Donatio bonorum suorum in testamento pręsenti facta, vel notario stipulanti pro absente, non reuocatur testamento reuocato.*

2475 *Testamentum monachi ante professionem conditum post eam reuocari nequit.*

2476 *Testamentum iuratum reuocans peccat licet validè reuocet.*

2477 *Testamento alicuius fauore condito, si iuramentum ab eo in illo positum fuerit acceptatum, hæres in alio testamento institutus hęreditatem in primo testamento instituto restituere tenebitur.*

2478 *Testatore instituente ecclesiam, & iurante non reuocare testamentum, & si reuocasset donante ecclesiæ, reuocationi testamenti locus non erit.*

2479 *Sepulturę electio inuariabilis iuramẽto fieri nequit.*

2480 *Sepulturæ electio inuariabilis iuramento addito fieri potest sponte, non etiam ad rectoris suggestionem.*

2481 *Sepulturam non dari aliquibus in parochia inter rectores ecclesiarum pactum tenet vt ibi.*

2482 *Sepulturam eligi per aliquem hortari quis potest.*

2483 *Sepulturam eligi per infirmos clerici vel religiosi in eorum ecclesiis suadere infirmos possunt, nisi de fraude constaret vt ibi.*

2484 *Sepulturam in ecclesia certa amicum inducere quis potest vt in eadem ecclesia maneant.*

2485 *Transactio in dependentibus à testamento non roboratur iuramento verbis testamenti non inspectis.*

2486 *Contrarium tenent ibi citati.*

2487 *Distingue, vt ibi.*

2488 *Contra d. distinctionem tenent ibi citati.*

2489 *L. de his de transact. renunciatum censetur ex renunciatione omni iuris & legum auxilio, si aliquibus iuribus specificè prius renunciatum fuisset.*

2490 *Distingue iterum contrarietatem num. 2485. & 2486.*

2491 *Transactio super deponentibus ex testamento non visis testamenti verbis iuramento non sustinetur si fuerit erratum.*

2492 *Transactio prædicta non firmatur iuramento ob enormissimam læsionem.*

2493 *Transactio præfata stante d. læsione non validatur ex clausula non contraueniendi, ex certa scientia, & huiusmodi.*

2494 *Transactio iurata enormi læsione non rescindetur.*

2495 *Contrarium tenent ibi citati.*

2496 *Læsione enormissima capita separata transactionis non rescindẽtur.*

2497 *Læsione enormissima alia capita rescindentur, si vnũ in quo interuenit vel alia ab eo penderent vel connexa forent.*

2498 *L. de his de transact. non censetur renunciatum ex eo quod contrahentes transactioni non contrauenire iurassent.*

2499 *Fideicommisso renunciatum non censetur non facta mentione testamenti.*

2500 *Hæres iurantis non ligatur iuramento quo. d. l. de his. de transact. renunciatum fuit.*

2501 *Contrarium tenent ibi citati.*

2502 *Ignorantia præsumpta operatur vt iuramentum nihil operetur.*

2503 *Scientia pręsumitur in suo etiam ex immixtione.*

2504 *Transactio dolo inita rescinditur.*

2505 *Error operatur vt iuramentum nihil operetur.*

2506 *L. de his de transact. non procedit in aliis contractibus excepta in transactione.*

2507 *Contrarium tenent ibi citati.*

2508 *L. de his de transactio. non procedit nisi in transactione inter legatarios seu fideicommissarios & hæredem initis, secus tamen est in venditione, vt donatione extraneis facta.*

2509 *Instantia causarum nequit iuramento prorogari.*

2510 *Contrarium tenent ibi citati.*

2511 *Sententiæ stare si partes promiserint & iurauerint in termino prorogato proferenda pactum valet.*

2512 *Diuisio erronea iuramento non firmatur inter verum & putatiuum hæredem.*

2513 *Contrarium fictione, & simulatione cessante tenent ibi citati.*

2514 *Diuisio erronea vt n. 2512. sententia iudicis validatur nisi falsis testibus & instrumentis prolata sit.*

2515 *Compromissum facere non tenetur vigore statuti ille qui cum iuramento in instrumento soluere promisit.*

2516 *Defensionibus in criminalibus non potest iuramento renunciari.*

2517 *Patronus præsentans si iurando promiserit non variare, alium tamen præsentare potest ac variare.*

2518 *Contrarium tenent ibi citati.*

2519 *Patronus qui in prima præsentatione simpliciter iurauit, variare potest, aliumque cumulatiue præsentare.*

2520 *Emptor cum pacto retrouendendi iurato, alteri vendere potest, & in emptorem dominium transferre licet ad interesse venditori teneatur.*

2521 *Contrarium tenent ibi citati.*

2522 *Distingue, vt ibi.*

2523 *Hæres iurantis iuramento non ligatur nisi pro eo etiam promiserit iurans.*

2524 *Pactum de quota litis inter Aduocatum, & procuratorem, ac clientem non validatur iuramento.*

2525 *Contrarium tenent ibi citati.*

2526 *Tutoris curatoris, vel procuratoris iuramentum principalis non nocet.*

DE SVPPLETIVO IVRAMENTO.

2527 *Suppletiuum iuramentum defertur ei qui semiplène probauit.*

2528 *Suppletorium creditori datur qui duobus testibus numerationem sine quantitate probauit & duob. mutui petiti quantitatem.*

2529 *Suppletorium iuramentum ex coniecturis datur.*

2530 *Suppletorium defertur in causis magnis si fuerit plusquam semiplenè probatum.*

2531 *Suppletorium defertur si actor plenè suam intentionem probauerit Reus semiplenè.*

2532 *Suppletorium defertur si testes singulares sint adminiculatiuè non obstatiuè.*

2533 *Suppletorium post conclusum in causa dari potest sed non peti.*

2534 *Suppletorium defertur etiã si sententia retractetur.*

2535 *Suppletorium Reo originario defertur.*

2536 *Suppletorium & in litè hæredi informato defertur.*

2537 *Suppletorium defertur in causa possessorij etiam magni momenti.*

2538 *Suppletorium testi de facto proprio indicijs concurrentibus defertur.*

2539 *Suppletorium defertur testes inducere vetito.*

2540 *Suppletorium defertur præsumptionem vehementem & indicium habenti.*

2541 *Suppletorio non delato appellari potest.*

2542 *Purgationis iuramentum actori defertur.*

2543 *Suppletorium in omnibus causis bonæ fidei & stricti iuris datur.*

2544 *Suppletorium ex semiplena semiplenè datur vt ibi.*

2545 *Suppletorium defectu naturæ inhabili datur.*

2546 *Contrarium tenet Caialup. ibi citatus.*

2547 *Suppletorium datur muliere examinata.*

2548 *Probationes imperfectæ plura indicia coniectura & præsumptiones sine iuramento isto probant.*

2549 *Interesse probatur in soluto negociari suppletorio iuramento.*

2550 *Semiplenæ probationes plenam constituunt.*

2551 *Suppletorium datur si duo testes de visu duo de auditu deponant vt ibi.*

2552 *Suppletorium vim passo pro ablatis datur; & alijs casibus vt ibi.*

2553 *Suppletorium petenti tantum defertur supra num. 2533.*

2554 *Suppletorium petitum dicitur ex clausula libelli petens &c.*

2555 *Suppletorium peti opus non est vbi sola facti veritate inspecta proceditur.*

2559 *Suppletorium dat iudex ex officio constito de debito.*

2557 *Suppletorium non defertur in magnis. limita tripliciter, vt num. 2558. 2559. 2560.*

2561 *Suppletorium ignoranti factum non datur.*

2562 *Suppletorium non defertur si plures testes haberi possint.*

2563 *Suppletorium non datur in probanda legitimatione personæ seu mandati.*

2564 *Suppletorium non defertur nisi testis omni exceptione maior existat.*

2565 *Suppletorium defertur si arbiter vt testis examinetur.*

2566 *Suppletorium defertur si duo testes omni exceptione maiores non sint.*

2567 *Suppletorium criminalibus in causis non defertur. limita quatuor modis vt ibi num. seq. vsque ad num. 2572.*

2572 *Hæredi non informato non defertur suppletorium secus informato num. seq.*

2573 *Suppletorium ex statuto hæredi datur.*

2574 *Suppletorium defertur hæredi informato.*

2575 *Suppletorium filio datur.*

2576 *Suppletorium hæredi & filio non datur nisi cum defuncto morarentur.*

2577 *Suppletorium non subit filius si instrumenti tenor amissi debeat iuramento probari.*

2578 *Suppletorium non defertur si lex exactissimas plenissimas & huiusmodi probationes exigat vt ibi quod limita duobus modis vt ibi n. 2579. & 2580.*

2581 *Suppletorium non defertur vbi dicitur procedi facta fide.*

2582 *Suppletorium non defertur probatione in conditione posita.*

2583 *Suppletorium non datur termino ad probandum per omne genus probationum elapso.*

2584 *Suppletorium procuratori pro solutione recipienda non defertur.*

2585 *Suppletorium procuratori in rem suam pro solutione non defertur.*

2586 *Suppletorium cessionario non defertur.*

2587 *Suppletorium non defertur iudici exequi volenti.*

2588 *Suppletorium non defertur executori vltimæ voluntatis.*

2589 *Suppletorium super statu personæ non defertur. limita vt n. 2590.*

2591 *Suppletorium sindicatus in causa non defertur.*

2592 *Suppletorium vsurariæ in causa non datur. limita vt n. 2593.*

2594 *Suppletorium ad ingratitudinem probandam non datur.*

2595 *Suppletorium si de dolo agatur non datur.*

2596 *Suppletorium excommunicationis exceptione opposita non datur.*

2597 *Suppletorium non datur si an filius spurius sit discutiatur.*

2598 *Suppletorium cessat si pœna ex contractu petatur. limita vt ibi n. 2599.*

2600 *Suppletorium non datur si lucri interesse petatur.*

2601 *Suppletorium in beneficialibus non defertur. limita vt n. 2602.*

2603 *Suppletorium non defertur in præscriptione odiosa.*

2904 *Contrarium tenent ibi citati.*

2605 *Suppletorium in sententiæ rescissione cessat.*

2606 *Suppletorium in feudali causa non defertur nisi possessori.*

2607 *Suppletorium non datur si factum pluribus notum esse posset.*

2608 *Suppletorium non defertur in notorio probando.*

2609 *Suppletorium non datur in probanda consuetudine.*

2610 *Suppletorium non datur in probando communi vsu.*

2611 *Suppletorium cessat vbi factum verisimiliter in notitiam venit.*

2612 *Suppletorium non datur vbi certus numerus testium pro solemnitate formali requiritur.*

2613 *Suppletorium non defertur in causa monachali.*

2614 *Suppletorium contra præsumptionem consuetudinis non datur.*

2615 *Suppletorium non datur in contractu in scriptis inito infra n. 2714.*

2616 *Suppletorium parte non citata, & non cognita causa deferri nequit.*

2617 *Suppletorium non datur causa de rigore commissa.*

2618 *Suppletorium non datur ei qui testis esse non potest.*

2619 *Suppletorium vsurario non defertur.*

2620 *Suppletorium stipendiario non defertur. limita vt n. 2621.*

2622 *Suppletorium non defertur ei qui semel falsum iurauit.*

2623 *Suppletorium excommunicato non datur.*

2624 *Suppletorium facil. ad iurãdum, & periuro non datur.*

2625 *Suppletorium ei qui sui culpa amisit instrumenta non datur.*

2626 *Suppletorium contra debitorem instrumenti furem an deferatur.*

2627 *Suppletorium non datur negligenti in semiplenè probando.*

2628

2628 *Suppletorium non informato veritatis non datur, limita vt ibi n. 2629.*

2630 *Suppletorium pupillo non defertur, sed tutori.*

2631 *Suppletorium non datur si testis maior non sit omni exceptione.*

2632 *Suppletorium non datur si testis sit fœnerator vel spurius.*

2633 *Suppletorium non datur quando testis infamis facti est.*

2634 *Suppletorium non datur quando testis à primo dicto variauit.*

2635 *Suppletorium non datur si testis non fuisset legitimè examinatus.*

2636 *Suppletorium non datur si testis interogatus rationem non reddiderit.*

2637 *Contrarium tenet Seraphi. ibi citatus.*

2638 *Suppletorium non datur si protester velle opponere contra testem &c.*

2639 *Suppletorium non datur vbi aliqua præsumptio viget contra semiplenam probationem. limita vt num. 2640.*

2641 *Suppletorium non datur si semiplena probatio verisimilis non sit.*

2642 *Suppletorium cessat si contra semiplenam præsumptio etiam leuissima extet.*

2643 *Suppletorium non defertur in probando errore notarii.*

2644 *Suppletorium non datur si pactum extraneum à natura contractus probari debeat.*

2645 *Suppletorium non defertur si ob defectum iustitiæ secularis ad ecclesiasticum iudicem recurratur.*

2646 *Suppletorium non datur si testes singulares sint obstatiuè.*

2647 *Suppletorium cessat si præsumptio minor semiplena probatione adsit.*

2648 *Suppletorium non defertur sola fama probata. limita vt ibi num. 2649.*

2650 *Suppletorium non datur si testis in causa vniuersitatis deponat.*

2651 *Suppletorium non datur statuto probari vetante nisi per instrumentum lim. vt n. 2652. & n. 2653.*

2654 *Suppletorium non datur quando aduersarius plenè probauit.*

2655 *Suppletorium non defertur si testis vnus bonam, alias malam rationem reddat, limita vt n. 2656.*

2657 *Suppletorium non defertur ad probandum errorem contra instrumentum notarii. & n. 2643.*

2658 *Suppletorium non defertur si plenè actor, reus autem semiplenè probauit.*

2659 *Contrarium tenent ibi citati.*

2660 *Distingue, vt ibi.*

2661 *Suppletorium non datur ei qui plenè probauit.*

2662 *Suppletorium non datur contra, sed pro matrimonio.*

2663 *Suppletorium cessat si fideiussor solutum pro principali repetat.*

2664 *Contrarium tenet Cur. ibi citatus.*

2665 *Suppletorium non datur si testis non concludat necessario sed præsumptiuè.*

2666 *Suppletorium non datur si testes examinentur ad perpetuam memoriam.*

2667 *Suppletorium non datur quando testis repelli potest ex causa aliqua de quibus. in l. 3. de testi.*

2668 *Suppletorium cessat vbi legitima requiritur probatio.*

2669 *Contrarium tenet Cur. ibi citatus.*

2670 *Suppletorium non defertur si fides facienda sit, vel sufficienter ostendi debeat.*

2671 *Contrarium tenent ibi citati.*

2672 *Suppletorum non defertur si lex integram requirat probationem aut testes integræ opinionis.*

2673 *Suppletorium non defertur in realibus.*

2674 *Contrarium tenet Cur. ibi citatus.*

2675 *Suppletorium non defertur in denunciatione euangelica.*

2676 *Suppletorium non datur ad fundandam intentionē.*

2677 *Suppletorium non defertur post cōclusionem in causa, limita vt ibi n. seq. vide supra n. 2533.*

2682 *Suppletorium cessat si plures testes extent non respondentes ad interrogatorium pertinens.*

2683 *Suppletorium non defertur si actor testem habeat legaliorem teste Rei.*

2684 *Suppletorium nisi semiplenè probatum sit nō datur.*

2685 *Suppletorium ex semiplena præsumptiuè non verè concludente non datur.*

2686 *Contrarium nempe dari habenti coniecturas & præsumptiones.*

2687 *Suppletorium ex præsumptione nisi violenta non datur.*

2688 *Suppletorium cessat quando testis factum plenè non deponit.*

2689 *Suppletorium datur si testes non in substantiali, sed in circunstantiis deficiat.*

2690 *Suppletorium cessat vbi vltra duos testes requiruntur.*

2691 *Suppletorium non datur si testis vnicus solus actui inter fuerit.*

2692 *Contrarium tenent ibi citati.*

2693 *Suppletorium cessat nisi ex concurrant de quibus ibi; quæ etiam non sufficiunt. n. 2694.*

2695 *Suppletorium non datur si generalis præsumptio refragetur.*

2696 *Suppletorium legali personæ dumtaxat defertur limita vt num. seq.*

2700 *Suppletorium an actori vel Reo deferatur.*

2701 *Suppletorium minori non datur in lesione probanda.*

2702 *Suppleorium in actione famosa non datur, limita vt num. seq.*

2705 *Suppletorium non datur vbi de testamento, vel vltima voluntate quæritur.*

2706 *Suppletorium non datur vbi propter inficiationem iudicium crescit limita vt num. 2707.*

2708 *Suppletorium non datur si pœna ui testamenti commissa petatur.*

2709 *Suppletorium non datur contra monachationem.*

2710 *Suppleterium Iudæo & infideli non datur.*

2711 *Contrarium tenent ibi citati.*

2712 *Suppletorium cessat si secundus annus petatur ad prosequendum appellationem.*

2713 *Suppletorium non datur vbi testes rogati exiguntur.*

2714 *Suppletorium cessat in contractu in scriptis celebrato supra n. 2615.*

2715 *Suppletorium cessat si de his probandis agatur quæ intellectu percipiuntur puta dominio.*

2716 *Suppletorium cessat si de impedimento iusto citati agatur.*

legitime fieri potest sine iuramento sustinetur.

2207 *Nouatio extinctiua non inducitur ex iuramento contractus confirmatorio sed cumulatiua.*

2208 *Iuramentum in iudicio actori delatum cumulatiuam nouationem inducit si reo extinctiuam.*

2209 *Excussionem non tollit iuramentum in contractu positum.*

2210 *Contrarium tenent ibi citati.*

2211 *Excussionem non tollit secundum iuramentum quando prius iuraßet huic exceptioni non renunciare fideiussor.*

2212 *Excussionem fideiussor indemnitatis non opponit.*

2213 *Excussionem indemnitatis fideiussor non opponit quando ei cum iuramento renunciauit nisi prius iurasset ei non renunciare.*

2214 *Confessio extra iudicialis absentis fauore non obligat etiam iurata.*

2215 *Contrarium tenent ibi citati.*

2216 *Confessio prædicta non obligat inter suspectos.*

2217 *Confessio prædicta non obligat quando ex rei euidentia contrarium appareret.*

2218 *Confessio præfata non obligat in his quæ iuris sunt.*

2219 *Confessio iam dicta non obligat in spiritualibus quãdo confitens probare vellet eße animæ præiudiciale.*

2220 *Promissio & confessio sine causa facta iuramento non firmatur.*

2221 *Contrarium tenent ibi citati.*

2222 *Promissio & confessio supradicta non obligat minorem mulierem, & rusticum.*

2223 *Promissio prædicta non obligat inter personas suspectas emissa.*

2224 *Promissio præfata non tenet contra legis prohibitionem facta.*

2225 *Alimentorum futurorum transactio iuramento non firmatur.*

2226 *Contrarium tenent ibi citati.*

2227 *Compromißum super futuris alimentis iuramento non firmatur.*

2228 *Transactio iurata super futuris alimentis non tenet si notoria mendicitas transigentis oriretur.*

2229 *Transactio prædicta non valet si magna vel dolosa deceptio oriretur.*

2230 *Transactio suprascripta non firmatur iuramento si transigens prius iurasset non transigere.*

2231 *Contrarium tenent ibi citati.*

2232 *Transactio super alimentis cum filijs etiam iurata non tenet.*

2233 *Emptio per officiales facta iuramento non vallatur.*

2234 *Contrarium tenent ibi citati.*

2235 *Reductioni à laudo non petendæ pactum iuratum non valet si lesionem enormissimam contineret & supra n. 1108. & seq.*

2236 *Ignorata & incognita iuramento non continentur nec inuerisimilia.*

2237 *Ignorata facta tantum non quæ iuris sunt excluduntur à iuramento.*

2238 *Mulieri minori & rustico in damno vitando dumtaxat succurritur secus in lucro.*

2239 *Cogitata in genere iuramento continentur.*

2240 *Incognita & incogitata iuramento continentur si actus ex certa scientia factus sit.*

2241 *Testis incontinenti antequam tamen partem fuerit allocutus potest corrigere errorem; postea secus.*

2242 *Papa & episcopus dispensare potest si non ab assertorio de præterito vel præsenti saltem à confirmatorio ex iusta causa.*

2243 *Sequestrum non tollitur iuramento nisi duobus concurrentibus.*

2244 *Carceratus iniustè si redire iurauerit redire non teneretur si mortis periculo subiaceat.*

2245 *Periurus non fit hæres iurantis sed solus qui iurauit & contrafecit; & quatenus periurus puniatur.*

2246 *Periurus non fit is cui pars altera prius contrauenerat.*

2247 *Periurus non fit ex causa iusta contrauenient.*

2248 *Periurium pluribus casibus non incurritur.*

2249 *Periurus in multis casibus agere potest.*

2250 *Iuramenti interpretatio quando à iudice fieri possit.*

2251 *Executionem non habet iuramentum nisi decisiuum.*

2252 *Confessionem mutui à procuratore factam non validat quamuis de rato constituens cum iuramento promisisset.*

2253 *Contrarium tenent ibi citati.*

2254 *Actionibus quæ inficiatione crescunt quid operetur iuramentum.*

2255 *Defendere contra quemcumque cum iuramento promittens non tenetur contra proprium filium defendere.*

2256 *Contrarium tenent ibi citati.*

2257 *Extendi non potest iuramentum nisi per notarium qui instrumentum confecit.*

2258 *Probationem certæ speciei tantum fieri posse, pacto iurato effici non potest.*

2259 *Contrarium tenent ibi citati.*

2260 *Probationes pacto iurato vel statuto exclusas, potest admittere iudex ex officio.*

2261 *Contrarium tenent ibi citati.*

2262 *Solemnitates post contractum requisitas non supplet iuramentum in eo appositum.*

2263 *Vota non firmantur iuramento duobus casibus.*

2264 *Pactum de inuicem succedendo iuramento non firmatur.*

2265 *Contrarium tenent ibi citati.*

2266 *Donatio concubinæ à clerico facta iuramẽto non firmatur.*

2267 *Pollicitatio iure ciuili iuramento non firmatur.*

2268 *Contrarium tenent ibi citati.*

2269 *Pactum nudum etiam iuratum de iure ciuili non producit actionem.*

2270 *Actio non oritur ex iuramento.*

2271 *Pactum nudum iuramento firmatur.*

2272 *Actio ex iuramento oritur.*

2273 *Pactum nudum iuratum non producit actionem siue iuramentum sit promissiorium, declaratorium, vel confirmatorium.*

2274 *Pactum nudum iuratum canonico iure producit actionem.*

2275 *Pactum nudum iuramento firmatur statim vel ex interuallo apposito.*

2276 *Denunciatio euangelica datur ob iuramentum.*

2277 *Iuramentum litis decisiuum actionem producit.*
2278 *Pactum nudum iuratum seruari debet vt periurium euitetur.*
2279 *Pacto nudo reciproco actio oritur præscriptis verbis.*
2280 *Pactum nudum fauore libertatis actionem producit.*
2281 *Pactum nudum ex statuto actionem parit.*
2282 *Pactum nudum actionem producit etiam si sub fide promissum sit.*
2283 *Pactum nudum etiam ex interuallo iuratum actionem producit.*
2284 *Pactum nudum continens mortale peccatum non producit actionem etiam iuramento addito.*
2285 *Pactum nudum iuratum continens peccatum veniale non producit actionem.*
2286 *Pactum nudum iuratum in mortem alterius tendens non tenet.*
2287 *Pactum nudum iuratum in mortem propriam vergens non subsistit.*
2288 *Pactum nudum iuratum non directè sed occasionaliter in mortem tendens obligat.*
2289 *Pactum nudum de quo n. 2288. non obligat quando sic iurans moriturus iudicaretur.*
2290 *Iuramentum vergens in exitum peiorem non obligat.*
2291 *Iurans indifferens quod ex circumstantijs ad veniale vel lethale peccatum pergeret non obligatur.*
2292 *Iuramentum excludens opus ex necessitate faciendum non obligat.*
2293 *Iuramentum non obligat ad publicum bonum vitandum præstitum.*
2294 *Iuramentum opus indifferens pro Deo vel proximo faciendum pia intentione excludens non ligat iurantem.*
2295 *Iracundiæ calore præstitum iuramentum non obligat.*
2296 *Iracundiæ calor non tollit iuramentum geminatum.*
2297 *Iracundia nisi tanta sit qua consensum perimeret non tollit iuramentum.*
2298 *Prælatus metu iurans ecclesiæ bona non repetere non obligatur, vbi etiam de Principe alienationem non reuocare iurante.*
2299 *Prælatus d. iuramento ligatur si res ecclesiæ per alium recuperari possint.*
2300 *Contrarium tenet Abb. ibi citatus.*
2301 *Prælatus pro suo interesse ab ecclesiæ præiudicio separato iuramentum præfatum seruare tenetur.*
2302 *Prælatus iamdictum iuramentum seruare non tenetur in contractu à lege vetito positum.*
2303 *Metus non impedit iuramenti vires nisi in constantem virum cadere posset.*
2304 *Metus minor in muliere quam in viro requiritur.*
2305 *Metus in foro poli non requiritur talis vt caderet in constãtem virum si promissionem in voluntariam mixtè efficiat.*
2306 *Confessio promissionis factæ pacto nudo iuramento etiam non obligat adiecto.*
2306 *Criminosum non denunciare iurans non obligat.*
2307 *Fidem frangenti iuramenti promissa non sunt seruanda.*
2308 *Fidem frangenti seruanda fides est in non correspectiuis.*
2309 *Implens ex parte sua non potest data repetere sed vt sibi impleatur agere potest.*
2310 *Contrauenient si pœnam soluat obseruasse censetur.*
2311 *Superioris praiudicio iuramentum non obligat.*
2312 *Papa ius tertio quæsitum ex iuramento non aufert.*
2313 *Papa heretici authoritas non potest excepta censeri.*
2314 *Papa non dispensat in iuramentis quæ Deum principaliter concernunt sine causa.*
2315 *Papatus duobus electis interim neuter Papa est.*
2316 *Authoritas superioris à iure non approbata non censetur excepta.*
2317 *Superioris authoritas non censetur excepta quando iurans, impedimentum superioris affectauit.*
2318 *Fideicommisso non censetur renunciatum ex iuramento in diuisione apposito.*
2319 *Contrarium tenent ibi citati.*
2320 *Fideicommisso renunciatum non censetur ex iuramento relatiue præstito ad iuramentum per alium præstitum.*
2321 *Fideicommisso non censetur iure iurando vt supra renunciatum nisi l. de his de transact. fuerit renunciatum.*
2322 *Fideicommisso renunciatum non censetur ex iuramento in fine instrumenti posito.*
2323 *Donationem ex causa ingratitudinis non reuocandæ pactum iuratum non tenet.*
2324 *Contrarium tenent ibi citati.*
2325 *Distingue, vt ibi.*
2326 *Distingue, vt ibi.*
2327 *Donationis ante reuocationem vt supra donatarius fructus lucratur.*
2328 *Donatio ex ingratitudine nisi dolo vero commissa non reuocatur nec alijs casibus vt ibi.*
2329 *Donator ob ingratitudinem prædictam agere potest ad pœnam, exclusus à reuocatione donatorum.*
2330 *Donator alimenta petere potest à dicto donatario ingrato.*
2331 *Donatio reuocari potest ob ingratitudinem si fuerit simpliciter iuratum nisi etiam ex causa ingratitudinis non reuocare promissum sit.*
2332 *Donatio ex causa ingratitudinis reuocari non potest si ex quacumque causa non reuocare iuratum sit vel nullo modo.*
2333 *Obseruantiam conuentorum donans petere potest quamuis donationem reuocare minime possit.*
2334 *Donatio ob insolitam ingratitudinem reuocari potest pacto prædicto non obstante.*
2335 *Donatio ob insolitam ingratitudinem reuocari non potest si ita conuenisset.*
2336 *Ingratitudo sub modo inita donationis remissa censetur.*
2337 *Ingratitudo per eum remitti non potest qui prius iurauit ei non renunciaturum.*
2338 *Donatio causa mortis ab adulto facta non validatur iuramento simpliciter præstito.*
2339 *Archarum promissio à marito facta vltra summam lege taxatum iuramento non firmatur.*
2340 *Carcerari ne nobilis possit priuilegio quod habet renunciari cum iuramento non potest.*

2341

2341 *Casuum fortuitorũ renunciatio tenet etiã sine iuramento, non tamen valdè insolitos continebit etiam iurata.*

2342 *Contrarium tenet Rol. ibi citatus.*

2343 *Testis in loco soluere cum iuramento promittens non obligatur.*

2344 *L. ex 2. C. de rescind. vend. non tollitur iuramento.*

2345 *Contrarium tenent ibi citati.*

2346 *Venditor ob iuramentũ iu tantũ priuatur remedio l. 2. C. de rescind. vend. vt ad pretium agere nequeat.*

2347 *L. 2. C. de rescind. vend. non excluditur iuramento minoris, mulieris, & rustico.*

2348 *Contrarium tenent ibi citati.*

2349 *L. 2. C. de rescind. vend. cessat si minor ei cum iuramento renunciauerit.*

2350 *Contrarium tenet Crau. ibi citatus.*

2351 *L. 2. C. de rescind. vend. minor sciens eum iuramento renunciat.*

2352 *Restitutio in integrum non datur minori qui contractum rescindere possit remedio ordinario.*

2353 *Contrarium tenent ibi citati.*

2354 *Minor qui non contrauenire iurauit ratione minoris ætatis nec alia quacumque causa non vtitur l. 2. C. de rescind. vend.*

2355 *L. 2. C. de rescind. vend. vtitur minor qui simpliciter iurando promisit non contrauenire, secus si ullo modo, vel alijs vniuersalibus verbis.*

2356 *Læsione enormissima interueniente iuramentum non obligat.*

2357 *Absolutione à iuramento petita ad rescissionem contractus agi potest.*

2358 *Absolutionem non petere iurans eam petere potest.*

2359 *Absolutionem non petere à iuramento iurans plures absolutiones debet obtinere quot sunt iuramenta.*

2360 *Læsus si iurauit agere potest ad supplendum pretiũ venditæ rei.*

2361 *Contrarium tenent ibi citati.*

2362 *Soluti indebitè & per errorem iuramento non obstante datur repetitio.*

2363 *Soluti indebitè constito de scientia soluentis repetitio cessat.*

2364 *Soluti indebitè repetitio cessat si iuranti etiam falsò sibi deberi solutum fuerit.*

2365 *Soluti indebitè ex iuramẽto actori à Reo dato repetitio cessat, secus si creditor vltrò sibi deberi iurasset.*

2366 *Soluere promittens in pecunia cum iuramento, si diligentia adhibita non possit pecunias repetere, bona in solutum dare non prohibetur.*

2367 *Contrarium tenent ibi citati.*

2368 *Soluere promittens in pecunia cum iuramento excusatur, si valde inopinatus casus euenerit & bona in solutum dare poterit.*

2369 *Contrarium tenet Bertaz. ibi citatus.*

2370 *Soluere simpliciter sine verbo pecunia cum iuramento, non cogetur in pecunia soluere.*

2371 *Venditione priori cum iuramento facta, si secundo traditio facta sit priori secundus præferetur.*

2372 *Pœnitentiæ locus est in contractibus innominatis iuramento non obstante.*

2373 *Contrarium tenent ibi citati.*

2374 *Pœnitentia cessat in contractibus innominatis etiã si actor nondum pro sui parte impleuerit, cum sufficiat oblatio.*

2375 *Oblatio non sufficit quando soluere quis eum iuramento promisit.*

2376 *Statuta seruare iurans non tenetur moribus vtentium non recepta obseruare vel contraria consuetudine abrogata.*

2377 *Venditio bonorum minoris à tutore facta iuramento non validatur.*

2378 *Contrarium tenent ibi citati.*

2379 *Donatio iurata à minore suo administratori facta non valet.*

2380 *Tutoribus & curatoribus cum iuramento liberatis, iterum rationem reddi peti potest iuramento non obstante.*

2381 *Rationum redditio absolutione petita per minorem peti potest etiam non probato errore, si ex instrumento appareat.*

2382 *Alienationis non faciendæ pactum iuratum eam, & dominij translationem non impedit.*

2383 *Contrariam sententiam tenent ibi citati.*

2384 *Distingue, vt ibi.*

2385 *Alienatio cum iuramento prohiberi potest si non simplex sit prohibitio, sed ea quæ ipso iure alienationem & dominium impediat.*

2386 *Alienationis prohibitio iuramento & hipotheca generali valida est.*

2387 *Alienationis prohibitio iurata eorũ in quibus nõ cadit interesse, seu æstimatio vt spiritualia sunt, tenet.*

2388 *Alienationis prohibitio cum iuramento tenet quando iuris communis etiam prohibitio concurrit vt fundi dotalis.*

2389 *Hæres non alienare iurantis præcisè non tenetur.*

2390 *Alienationis iurata prohibitio actum permissum non continet.*

2391 *Iuramentum secundum primo contrariũ nõ obligat.*

2392 *Iuramentum secundum contra primum valet in actibus à mera voluntate & potestate iurantis procedentibus.*

2393 *Iuramentum secundum contrarium primo valet in diuersis personis.*

2394 *Iuramentũ secundũ cõtra primũ tenet quãdo primũ positum non fuit super actu iuxta dispositionem iuris.*

2395 *Iuramentum secundum tollit primum quando iurans sibi ipsi non alteri iurauit.*

2396 *Contrarium tenent ibi citati.*

2397 *Iuramentum secundum fauore ignorantis prioris contrarij valet. lim. num. seq.*

2398 *Contrarium tenent ibi citati.*

2399 *Iuramentum secundum contra primum ignoratum non valet si de re alienari prohibita agatur.*

2400 *Iuramentum secundum contra primum non dolosè at ex simplicitate præstitum non tenet.*

2401 *Iuramentum secundum contra primum animo decipiendi, & dolosè præstitum valet.*

2402 *Secundum iuramentum contra primum valet quãdo in secundo causa permissiua duplex concurrit.*

2403 *Contrarium tenent ibi citati.*

2404 *Iuramentum secundum religionem intrandi præualet priori matrimonium contrahendi.*

2405 *Secundum iuramentum litis decisiuum à parte parti delatum præualet priori*

2406 *Iuramentum necessarium quod à iudice defertur in supplementum probationis, secundo alteri etiam ex causa dari potest.*

2473

2473 *Relicta pro conscientię exoneratione testamento renocato non renocantur.*

2474 *Donatio bonorum suorum in testamento pręsenti facta, vel notario stipulanti pro absente, non renocatur testamento renocato.*

2475 *Testamentum monachi ante professionem conditum post eam renocari nequit.*

2476 *Testamentum iuratum renocans peccat licet validè renocet.*

2477 *Testamento alicuius fauore condito, si iuramentum ab eo in illo positum fuerit acceptatum, hæres in alio testamento institutus hęreditatem in primo testamento instituto restituere tenebitur.*

2478 *Testatore instituente ecclesiam, & iurante non renocare testamentum, & si renocasset donante ecclesia, renocationi testamenti locus non erit.*

2479 *Sepulturę electio innariabilis iuramēto fieri nequit.*

2480 *Sepulturæ electio innariabilis iuramento addito fieri potest sponte, non etiam ad rectoris suggestionem.*

2481 *Sepulturam non dari aliquibus in parochia inter rectores ecclesiarum pactum tenet vt ibi.*

2482 *Sepulturam eligi per aliquem hortari quis potest.*

2483 *Sepulturam eligi per infirmos clerici vel religiosi in eorum ecclesiis suadere infirmos possunt, nisi de fraude constaret vt ibi.*

2484 *Sepulturam in ecclesia certa amicum inducere quis potest vt in eadem ecclesia maneant.*

2485 *Transactio in dependentibus à testamento non roboratur iuramento verbis testamenti non inspectis.*

2486 *Contrarium tenent ibi citati.*

2487 *Distingue, vt ibi.*

2488 *Contra d. distinctionem tenent ibi citati.*

2489 *L. de his de transact. renunciatum censetur ex renunciatione omni iuris & legum auxilio, si aliquibus iuribus specificè prius renunciatum fuisset.*

2490 *Distingue iterum contrarietatem num. 2485. & 2486.*

2491 *Transactio super deponentibus ex testamento non visis testamenti verbis iuramento non sustinetur si fuerit erratum.*

2492 *Transactio prædicta non firmatur iuramento ob enormissimam læsionem.*

2493 *Transactio præfata stante d. læsione non validatur ex clausula non contraueniendi, ex certa scientia, & huiusmodi.*

2494 *Transactio iurata enormi læsione non rescindetur.*

2495 *Contrarium tenent ibi citati.*

2496 *Læsione enormissa capita separata transactionis non rescindētur.*

2497 *Læsione enormissima alia capita rescindentur, si vnū in quo interuenit vel alia ab eo penderent vel connexa forent.*

2498 *L. de his de transact. non censetur renunciatum ex eo quod contrahentes transactioni non contrauenire iurassent.*

2499 *Fideicommisso renunciatum non censetur non facta mentione testamenti.*

2500 *Hæres iurantis non ligatur iuramento quo. d. l. de his. de transact. renunciatum fuit.*

2501 *Contrarium tenent ibi citati.*

2502 *Ignorantia præsumpta operatur vt iuramentum nihil operetur.*

2503 *Scientia pręsumitur in suo etiam ex immixtione.*

2504 *Transactio dolo inita rescinditur.*

2505 *Error operatur vt iuramentum nihil operetur.*

2506 *L. de his de transact. non procedit in aliis contractibus excepta in transactione.*

2507 *Contrarium tenent ibi citati.*

2508 *L. de his de transactio. non procedit nisi in transactione inter legatarios seu fideicommissarios & hæredem initis, secus tamen est in venditione, vt donatione extraneis facta.*

2509 *Instantia causarum nequit iuramento prorogari.*

2510 *Contrarium tenent ibi citati.*

2511 *Sententiæ stare si partes promiserint & iurauerint in termino prorogato proferendæ pactum valet.*

2512 *Diuisio erronea iuramento non firmatur inter verum & putatiuum hæredem.*

2513 *Contrarium fictione, & simulatione cessante tenent ibi citati.*

2514 *Diuisio erronea vt n. 2512. sententia iudicis validatur nisi falsis testibus & instrumentis prolata sit.*

2515 *Compromissum facere non tenetur vigore statuti ille qui eum iuramento in instrumento soluere promisit.*

2516 *Defensionibus in criminalibus non potest iuramento renunciari.*

2517 *Patronus præsentans si iurando promiserit non variare, alium tamen præsentare potest ac variare.*

2518 *Contrarium tenent ibi citati.*

2519 *Patronus qui in prima præsentatione simpliciter iurauit, variare potest, aliumque cumulatiue præsentare.*

2520 *Emptor cum pacto retrouendendi iurato, alteri vendere potest, & in emptorem dominium transferre licet ad interesse venditori teneatur.*

2521 *Contrarium tenent ibi citati.*

2522 *Distingue, vt ibi.*

2523 *Hæres iurantis iuramento non ligatur nisi pro eo etiam promiserit iurans.*

2524 *Pactum de quota litis inter Aduocatum, & procuratorem; ac clientem non validatur iuramento.*

2525 *Contrarium tenent ibi citati.*

2526 *Tutoris curatoris, vel procuratoris iuramentum principalis non nocet.*

DE SVPPLETIVO IVRAMENTO.

2527 *Suppletiuum iuramentum defertur ei qui semiplenè probauit.*

2528 *Suppletorium creditori datur qui duobus testibus numerationem sine quantitate probauit & duob. mutui petiti quantitatem.*

2529 *Suppletorium iuramentum ex coniecturis datur.*

2530 *Suppletorium defertur in causis magnis si fuerit plusquam semiplenè probatum.*

2531 *Suppletorium defertur si actor plenè suam intentionem probauerit Reus semiplenè.*

2532 *Suppletorium defertur si testes singulares sint adminiculatiuè non obstatiuè.*

2533 *Suppletorium post conclusum in causa dari potest sed non peti.*

2534 *Suppletorium defertur etiā si sententia retractetur.*

2535 *Suppletorium Reo originario defertur.*

2536 *Suppletorium & in litē hæredi informato defertur.*

2537 *Suppletorium defertur in causa possessorij etiam magni momenti.*

2538 Suppletorium testi de facto proprio iudicijs concurrentibus defertur.

2539 Suppletorium defertur testes inducere vetito.

2540 Suppletorium defertur præsumptionem vehementem & indicium habenti.

2541 Suppletorio non delato appellari potest.

2542 Purgationis iuramentum actori defertur.

2543 Suppletorium in omnibus causis bonæ fidei & stricti iuris datur.

2544 Suppletorium ex semiplena semiplenè datur vt ibi.

2545 Suppletorium defectu naturæ inhabili datur.

2546 Contrarium tenet Cacialup. ibi citatus.

2547 Suppletorium datur muliere examinata.

2548 Probationes imperfectæ plura indicia coniecturæ & præsumptiones sine iuramento isto probant.

2549 Interesse probatur in solito negociari suppletorio iuramento.

2550 Semiplenæ probationes plenam constituunt.

2551 Suppletorium datur si duo testes de visu duo de auditu deponant vt ibi.

2552 Suppletorium vim passo pro ablatis datur; & alijs casibus vt ibi.

2553 Suppletorium petenti tantum defertur supra num. 2533.

2554 Suppletorium petitum dicitur ex clausula libelli petens &c.

2555 Suppletorium peti opus non est vbi sola facti veritate inspecta proceditur.

2559 Suppjetorium dat iudex ex officio constito de debito.

2557 Suppletorium non defertur in magnis. limita tripliciter, vt num. 2558. 2559. 2560.

2561 Suppletorium ignoranti factum non datur.

2562 Suppletorium non defertur si plures testes haberi possint.

2563 Suppletorium non datur in probanda legitimatione personæ seu mandati.

2564 Suppletorium non defertur nisi testis omni exceptione maior existat.

2565 Suppletorium defertur si arbiter vt testis examinetur.

2566 Suppletorium defertur si duo testes omni exceptione maiores non sint.

2567 Suppletorium criminalibus in causis non defertur. limita quatuor modis vt ibi num. seq. vsque ad num. 2572.

2572 Hæredi non informato non defertur suppletorium secus informato num. seq.

2573 Suppletorium ex statuto hæredi datur.

2574 Supptetorium defertur hæredi informato.

2575 Suppletorium filio datur.

2576 Suppletorium hæredi & filio non datur nisi cum defuncto morarentur.

2577 Suppletorium non subit filius si instrumenti tenor amissi debeat iuramento probari.

2578 Suppletorium non defertur si lex exactissimas plenissimas & huiusmodi probationes exigat vt ibi quod limita duobus modis vt ibi n. 2579. & 2580.

2581 Suppletorium non defertur vbi dicitur procedi facta fide.

2582 Suppletorium non defertur probatione in conditione posita.

2583 Suppletorium non datur termino ad probandum per omne genus probationum elapso.

2584 Suppletorium procuratori pro solutione recipienda non defertur.

2585 Suppletorium procuratori in rem suam pro solutione non defertur.

2586 Suppletorium cessionario non defertur.

2587 Suppletorium non defertur iudici exequi volenti.

2588 Suppletorium non defertur executori vltimæ voluntatis.

2589 Suppletorium super statu personæ non defertur, limita vt n. 2590.

2591 Suppletorium sindicatus in causa non defertur.

2592 Suppletorium vsurariæ in causa non datur. limita vt n. 2593.

2594 Suppletorium ad ingratitudinem probandam non datur.

2595 Suppletorium si de dolo agatur non datur.

2596 Suppletorium excommunicationis exceptione opposita non datur.

2597 Suppletorium non datur si an filius spurius sit discutiatur.

2598 Suppletorium cessat si pœna ex contractu petatur, limita vt ibi n. 2599.

2600 Suppletorium non datur si lucri interesse petatur.

2601 Suppletorium in beneficialibus non defertur. limita vt n. 2602.

2603 Suppletorium non defertur in præscriptione odiosa.

2904 Contrarium tenent ibi citati.

2605 Suppletorium in sententiæ rescissione cessat.

2606 Suppletorium in feudali causa non defertur nisi possessori.

2607 Suppletorium non datur si factum pluribus notum esse posset.

2608 Suppletorium non defertur in notorio probando.

2609 Suppletorium non datur in probanda consuetudine.

2610 Suppletorium non datur in probando communi vsu.

2611 Suppletorium cessat vbi factum verisimiliter in notitiam venit.

2612 Suppletorium non datur vbi certus numerus testium pro solemnitate formali requiritur.

2613 Suppletorium non defertur in causa monachali.

2614 Suppletorium contra præsumptionem consuetudinis non datur.

2615 Suppletorium non datur in contractu in scriptis inito infra n. 2714.

2616 Suppletorium parte non citata, & non cognita causa deferri nequit.

2617 Suppletorium non datur causa de rigore commissa.

2618 Suppletorium non datur ei qui testis esse non potest.

2619 Suppletorium vsurario non defertur.

2620 Suppletorium stipendiario non defertur. limita vt n. 2621.

2622 Suppletorium non defertur ei qui semel falsum iurauit.

2623 Suppletorium excommunicato non datur.

2624 Suppletorium facili ad iurãdum, & periuro non datur.

2625 Suppletorium ei qui tui culpa amisit instrumenta non datur.

2626 Suppletorium contra debitorem instrumenti furem an deferatur.

2627 Suppletorium non datur negligenti in semiplenè probando.

2628 *Suppletorium non informato veritatis non datur. limita vt ibi n. 2629.*

2630 *Suppletorium pupillo non defertur, sed tutori.*

2631 *Suppletorium non datur si testis maior non sit omni exceptione.*

2632 *Suppletorium non datur si testis sit fænerator vel spurius.*

2633 *Suppletorium non datur quando testis infamis facti est.*

2634 *Suppletorium non datur quando testis à primo dicto variauit.*

2635 *Suppletorium non datur si testis non fuisset legitimè examinatus.*

2636 *Suppletorium non datur si testis interogatus rationem non reddiderit.*

2637 *Contrarium tenet Seraphi. ibi citatus.*

2638 *Suppletorium non datur si protester velle opponere contra testem &c.*

2639 *Suppletorium non datur vbi aliqua præsumptio viget contra semiplenam probationem. limita vt num. 2640.*

2641 *Suppletorium non datur si semiplena probatio verisimilis non sit.*

2642 *Suppletorium cessat si contra semiplenam præsumptio etiam leuissima extet.*

2643 *Suppletorium non defertur in probando errore notarij.*

2644 *Suppletorium non datur si pactum extraneum à natura contractus probari debeat.*

2645 *Suppletorium non defertur si ob defectum iustitiæ secularis ad ecclesiasticum iudicem recurratur.*

2646 *Suppletorium non datur si testes singulares sint obstatiuè.*

2647 *Suppletorium cessat si præsumptio minor semiplena probatione adsit.*

2648 *Suppletorium non defertur sola fama probata. limita vt ibi num. 2649.*

2650 *Suppletorium non datur si testis in causa vniuersitat is deponat.*

2651 *Suppletorium non datur statuto probari vetante nisi per instrumentum lim. vt n. 2652. & n. 2653.*

2654 *Suppletorium non datur quando aduersarius plenè probauit.*

2655 *Suppletorium non defertur si testis vnus bonam, alias malam rationem reddat. limita vt n. 2656.*

2657 *Suppletorium non defertur ad probandum errorem contra instrumentum notarij. & n. 2643.*

2658 *Suppletorium non defertur si plenè actor, reus autem semiplenè probauit.*

2659 *Contrarium tenent ibi citati.*

2660 *Distingue, vt ibi.*

2961 *Suppletorium non datur ei qui plenè probauit.*

2662 *Suppletorium non datur contra, sed pro matrimonio.*

2663 *Suppletorium cessat si fideiussor solutum pro principali repetat.*

2664 *Contrarium tenet Cur. ibi citatus.*

2665 *Suppletorium non datur si testis non concludat necessario sed præsumptiuè.*

2666 *Suppletorium non datur si testes examinentur ad perpetuam memoriam.*

2667 *Suppletorium non datur quando testis repelli potest ex causa aliqua de quibus. in l. 3. de testi.*

2668 *Suppletorium cessat vbi legitima requiritur probatio.*

2669 *Contrarium tenet Cur. ibi citatus.*

2670 *Suppletorium non defertur si fides facienda sit, vel sufficienter ostendi debeat.*

2671 *Contrarium tenent ibi citati.*

2672 *Suppletorium non defertur si lex integram requirat probationem aut testes integræ opinionis.*

2673 *Suppletorium non defertur in realibus.*

2674 *Contrarium tenet Cur. ibi citatus.*

2675 *Suppletorium non defertur in denunciatione euangelica.*

2676 *Suppletorium non datur ad fundandam intentionē.*

2677 *Suppletorium non defertur post cōclusionem in causa. limita vt ibi n. seq. vide supra n. 2533.*

2682 *Suppletorium cessat si plures testes extent non respondentes ad interrogatorium pertinens.*

2683 *Suppletorium non defertur si actor testem habeat legaliorem teste Rei.*

2684 *Suppletorium nisi semiplenè probatum sit nō datur.*

2685 *Suppletorium ex semiplena præsumptiuè non verè concludente non datur.*

2686 *Contrarium nempe dari habenti coniecturas & præsumptiones.*

2687 *Suppletorium ex præsumptione nisi violenta non datur.*

2688 *Suppletorium cessat quando testis factum plenè non deponit.*

2689 *Suppletorium datur si testes non in substantiali, sed in circunstantiis deficiat.*

2690 *Suppletorium cessat vbi vltra duos testes requiruntur.*

2691 *Suppletorium non datur si testis vnicus solus actui interfuerit.*

2692 *Contrarium tenent ibi citati.*

2693 *Suppletorium cessat nisi ea concurrant de quibus ibi; quæ etiam non sufficiunt. n. 2694.*

2695 *Suppletorium non datur si generalis præsumptio refragetur.*

2696 *Suppletorium legali personæ dumtaxat defertur limita vt num. seq.*

2700 *Suppletorium an actori vel Reo deferatur.*

2701 *Suppletorium minori non datur in læsione probanda.*

2702 *Suppleorium in actione famosa non datur, limita vt num. seq.*

2705 *Suppletorium non datur vbi de testamento, vel vltima voluntate quæritur.*

2706 *Suppletorium non datur vbi propter inficiationem iudicium crescit limita vt num. 2707.*

2708 *Suppletorium non datur si pœna ui testamenti commissa petatur.*

2709 *Suppletorium non datur contra monachationem.*

2710 *Suppletorium Iudæo & infideli non datur.*

2711 *Contrarium tenent ibi citati.*

2712 *Suppletorium cessat si secundus annus petatur ad prosequendum appellationem.*

2713 *Suppletorium non datur vbi testes rogati exiguntur.*

2714 *Suppletorium cessat in contractu in scriptis celebrato supra n. 2615.*

2715 *Suppletorium cessat si de his probandis agatur quæ intellectu percipiuntur puta dominio.*

2716 *Suppletorium cessat si de impedimento iusto citati agatur.*

DE IVRAMENTO DECISIVO.

2814

2814 Decisiuum quando solenniter præstitum præsumatur.
2815 Decisiuo personalis & hipothecaria actio tollitur.
2816 Decisa causa hoc iuramento, non est interogatorio respondendum.
2817 Iuramentum an sit probatio.
2818 Absens an iurare decisiuè cogatur & contra eum iuretur & quomodo.
2819 Obscurum iuramentum à quo declaretur.
2820 Decisiuum iuramentum appellationem excludit sub amp. & limita vt n. seq. vsque ad num. 2831.
2831 Decisiuum facta excussione operatur contra debitores eorum qui medio huius iuramenti confessi sunt.
2832 Decisiuo negatiua probatur. sub amp. & limita vt num. sequent.
2838 Compromitti & transigi nequit post præstitum decisiuum iuramentum feudalibus in causis defertur decisiuum iuramentum & alijs casibus vt ibi.
2839 Decisiuum acceptare nec referre quis tenetur nisi iudex delationem approbauerit.
2840 Decisiuum offerens & superuenientibus probationibus delationem reuocans vlterius deferre non potest.
2841 Decisiuum hæredi oblatū a legatario vel fideicommissario non refert hæres.
2842 Denunciationis euangelicæ iuramento creditur.
2843 Canonicus decisiuo delato capitulariter iurandum est.
2844 Decisiuum quando vel non deferat adultus.
2845 Decisiui oblatio reuocari quomodo possit.
2846 Decisiuo non est locus nisi actor semiplenam probationem vel præsumptionem habeat pro se.
2847 Decisiuum lapso termino iuris recusari potest.
2848 Decisiuum viro ab vxore delatum qui vxorem non esse iurauit ei non nocet.
2849 Decisiuum ex iusta causa recusatur.
2850 Decisiuum cessat probationibus legitimis extantibus.
2851 Forma iuramenti decisiui à partibus præfixa seruanda est.
2852 Decisiuum vassallus & emphiteota non deferunt.
2853 Decisiuo non est locus inter iudeum & christianum in criminalibus licet ex pacto in ciuilibus secus sit.
2854 Peccat mortaliter iuramentum deferens periurium verisimiliter inuersuro.
2855 Decisiuo locus non est quando actor testes examinari fecit, nisi testes non probarent n. 2856.
2857 Decisiuum deferri nequit tempore ad probandum el ipso.
2858 Decisiuum subire non cogitur qui testibus vult probare.
2859 Decisiuum non defertur factum alienum ignoranti.
2860 Decisiuum non defertur post sententiam.
2861 Periurij à parte parti iuramenti delati iure communi non est pœna statuta sed à Deo.
2862 Decisiuum an à procuratore deferri vel præstari queat.
2863 Voluntarium iuramentum à parte parti delatum, nec deferri neque referri potest mutis.
2864 Necessarium iuramentum instrumentis nouiter prætextu reuocatur, secus in voluntario.
2865 Decisiuo nisi termino ad deliberandum à iudice præfixo locus non est nec periurium incurritur.
2866 Decisiui delatio antequam terminus præfigatur etiā ex interuallo reuocari potest.
2867 Iuramentum decisiuum subire debens antequam iuret cogere partem potest vt de calumnia iuret.
2868 Hæres eius cui iuramentum delatum fuit iurare nequit, nisi amicus hæres esset n. 2869.
2870 Decisiuum cessat vbi non numeratæ pecuniæ exceptio silet.
2871 Decesiuo locus non est vbi quis intentionem fundatam habet. limita vt ibi n. 2872.
2873 Decisiuum recusari potest in loco delatum vbi Reus conueniri nequit.
2874 Decisiuum cessat in actione quæ nequit intentari.
2875 Emptor deuictione actionem habens nec deferre nec referre iuramentum cogitur litis decisiuum.
2876 Decisiuum recusari potest ob rerum vel personarum diuersitatem.
2877 Donatio in facto alieno locus non est.
2878 Decisiuum cessat circa factum prædecessoris nisi informatus sit iurare volens vt ibi.
2879 Iurare de facto proprio quis minimè tenetur vltra decennium. amplia vt ibi n. 2880.
2881 Decisiuo in famosis causis locus non est.
2882 Contrarium tenet Caroc. ibi citatus.
2883 Decisiuum cessat in causis spiritualibus.
2884 Decisiuum non defertur in causis magnis inspecta qualitate personarum.
2885 Decisiuum semel tantum præstatur nisi causa mutetur, vel nisi prius nulliter iuratum fuisset n. 2886. & 2887.
2888 Iurare non cogitur qui de periurio redargui posse veretur.
2889 Decisiui delationi quæ captiosa esse posset locus non est.
2890 Deferri per actorem iuramentum nequit dum probandi onere assumpto nil probauit.
2891 Contrarium tenent ibi citati.
2892 Distingue, vt ibi.
2893 Contrarium tenent ibi citati.
2894 Decisiuo locus est si actor nil probanit onere probādi assumpto in casibus de quibus ibi. n. 2895. & seq.
2898 Decisiuum iudiciale citationem partis requirit, licet in extra iudiciali secus sit.
2899 Decisiuum præstari nequit, nisi super de præterito, vel præsenti non futura.
2900 Decisiuum periuro in eadem causa non defertur.
2901 Decesiuum retractatur iurantis confessione.
2902 Decisiuum retractatur euidentia facti ac testamento nouiter reperto.
2903 Decisiuum in ecclesia deferri nequit, licet in contractibus poni nequeat sine peccato.
2904 Contrarium tenent ibi citati.
2905 Decisiui causa iurari nequit die in honorem Dei feriato.
2906 Decisiuum domi subiri seu præstari nisi ab egregia persona nequit.
2907 Decisiuum iuramentum sine speciali mandato coniunctus non defert.
2908 Decisiuum non defert nec refert pupillus.
2909 Decisiuum non defert nec refert mulier sine solemnitatibus statuti contrahere vetita.
2910 Contrarium tenent ibi citati.
2911 Decisiuum non defert fideicommisso grauatus.

2912

2912 *Empbiteota & vassallus non deferunt hoc iuramentum decisiuum.*
2913 *Decisiuum iuramentum tertio non praeiudicat. limita vt ibi num. seq.*
2916 *Decisiuum non defertur in causa status principaliter mota.*
2917 *Vltimum iuramentum decisiuum attenditur.*
2918 *Sententia contra iuramentū decisiuū prolata tenet.*
2919 *Fori declinatoriam habens iurare decisiue non tenetur.*
2920 *Decisiuum iuramentum subire, & referre extra iudicium nemo tenetur.*
2921 *Decessiuum referri non potest per eum qui sibi delatum acceptauit.*
2922 *Decisiuo locus non est in actione qua per inficiationem crescit.*
2923 *Reus offerens stare iuramento euitat poenam dupli, non litis expensas.*
2924 *Decisiuum cessat quando probatio per instrumentum dumtaxat ex statuto fieri potest.*
2925 *Decisiuo vt locus sit factum constare debet.*
2926 *Decisiuo nō est locus quoad eū qui praesumptionē iuris & de iure pro se habet nisi ex magna aequitate.*
2927 *Confessio coram incompetenti valet.*
2927 *Decisiuum coram incompetenti non valet.*
2928 *Declaratoria sententia quatenus in decisiuo iuramento requiratur.*
Infamis nec iurat nec praestat eod. n.
Persona timorata conscientia nec iurat nec praestat. eod. n.
Requisita pro iuramento decisiuo eod. num.
Decisiuum non datur alijs pluribus casibus vt ibi.

DE IVRAMENTO CALVMNIAE.

2929 *Iuramentum calumniae quid sit.*
2930 *Iuramentum calumniae in omni causa ciuili ordinaria praestari debet.*
2931 *Calumniae iuramentum praestatur in causis ciuilibus extraordinarijs, & summarijs.*
2932 *Calumniae iuramentum in causis spiritualibus praestatur.*
2933 *Calumniae iuramentum in causis iurispatronatus ecclesiastici defertur.*
2934 *Calumniae iuramento locus est in causa possessorij iurium spiritualium.*
2935 *Calumniae iuramentum datur in causis mixtis.*
2936 *Calumniae iuramentum datur in causis ecclesiarum non spiritualibus.*
2937 *Calumnia iuratur etiam in causis criminalibus.*
2938 *Calumniae iuratur vbi iudicis officium imploratur.*
2939 *Calumnia iuratur si executio instrumenti ex statuto petatur.*
2940 *Calumnia iuratur in causa modica, & ciuili nisi iudex ex officio extra ordinem cognoscat.*
2941 *Calumniae iuratur etiam in causa aetatis.*
2942 *Calumniae iurari debet actione mutuata.*
2943 *Calumniae iuratur in actione cumulata.*
2944 *Calumniae iuratur in pretorijs stipulationibus.*
2945 *Calumniae in praeparatorijs iuratur.*
2946 *Calumnia iuratur in omnibus exceptionibus declinatorijs.*
2947 *Calumnia iuratur in exceptionibus incidentibus & emergentibus.*
2948 *Calumniae iurat, causas absentia pro absente adducens.*
2949 *Calumniae iuratur in causa appellationis.*
2950 *Calumniae iuratur noua instantia mutata.*
2951 *Calumniae iuramentum remitti expressè à partibus nequit.*
2952 *Calumniae iuramentum remitti tacitè potest.*
2953 *Processus nullus est si non iuretur de calumnia vbi iurari petitum fuit lim. vt ibi num. seq. & sententia nulla constito quod iusta sit an confirmari possit.*
2954 *Calumniae iuramento petito non praestito quando processus valeat & num. seq. vsque ad num. 2561.*
2961 *Calumniae iuramentum statuto & consuetudine tolli non potest nisi tanti temporis consuetudo sit cuius initij non extet memoria.*
2962 *Calumniae iuramentum nequit à iudice remitti.*
2963 *Calumniae iuramentum non potest à Principe tolli.*
2964 *Contrarium tenent ibi citati.*
2965 *Calumnia iuramentum in executiuis praestari debet lim. vt num. seq.*
2966 *Calumniae iuramentum non praestatur ex causa.*
2967 *Calumniae iuramentum non praestatur si actor absesset & causa dilationem pateretur.*
2968 *Calumnia iurare nolens causam perdit.*
2969 *Calumniae iuratur in qualibet actione, famosa, & non famosa.*
2970 *Calumnia iurari debet etiam post acceptationem de leti iuramenti.*
2971 *Calumniae iuramētum litis contestatione nō tollitur.*
2972 *Calumniae iuratur etiam si ex pacto vel statuto circa damna & interesse iuramento seu dicto partis stari debeat.*
2973 *Positiones faciens veras esse iurare teneatur.*
2974 *Calumnia iuramentum in qualibet iudicij parte praestari debet.*
2975 *Calumniae iurare nolens pro confesso habetur.*
2976 *Calumnia iuratur vbi sola facti veritate inspecta proceditur.*
2977 *Calumniae procurator iurat vt ibi.*
2978 *Calumnia iuratur tam coram voluntarijs quam necessarijs arbitris.*
2979 *Calumnia iuramentum praestari ab eo etiam debet, qui non iurare iurauit & à Iudeo, & ab herede, & ab eo qui de veritate iurauit, & à coniuncto, & administratore legitimo, & alijs casibus vt ibi.*
2980 *Calumnia iurare nemo tenetur nisi data copia processus si petita sit.*
2981 *Calumnia non iurat fundatam habens intentionem.*
2982 *Calumniae iuramentum nisi à Iudice deferatur recusari posse.*
2983 *Calumniae iuramentum non praestatur nisi petatur.*
2984 *Calumniae iuramētū silet si sola iuris quaestio agatur.*
2985 *Calumniae non iuratur in causis probationem non desiderantibus.*
2986 *Calumniae non iuratur in notorijs quibus onus probandi non incumbit.*
2987 *Calumniae non iuratur lite per confessionē contestata.*
2988 *Calumniae non iuratur quando per responsionem Rei iudicium fundari non potest.*
2989 *Calumnia non iuratur in his quae sunt voluntaria iurisdictionis.*
2990 *Calumniae non iurat priuilegium vel dispensationem petens.*

2991

2473 *Relicta pro conscientię exoneratione testamento reuocato non reuocantur.*
2474 *Donatio bonorum suorum in testamento præsenti facta, vel notario stipulanti pro absente, non reuocatur testamento reuocato.*
2475 *Testamentum monachi ante professionem conditum post eam reuocari nequit.*
2476 *Testamentum iuratum reuocans peccat licet validè reuocet.*
2477 *Testamento alicuius fauore condito, si iuramentum ab eo in illo positum fuerit acceptatum, hæres in alio testamento institutus hæreditatem in primo testamento instituto restituere tenebitur.*
2478 *Testatore instituente ecclesiam, & iurante non reuocare testamentum, & si reuocasset donante ecclesia, reuocationi testamenti locus non erit.*
2479 *Sepulturę electio inuariabilis iuramēto fieri nequit.*
2480 *Sepulturæ electio inuariabilis iuramento addito fieri potest sponte, non etiam ad rectoris suggestionem.*
2481 *Sepulturam non dari aliquibus in parochia inter rectores ecclesiarum pactum tenet vt ibi.*
2482 *Sepulturam eligi per aliquem hortari quis potest.*
2483 *Sepulturam eligi per infirmos clerici vel religiosi in eorum ecclesiis suadere infirmos possunt, nisi de fraude constaret vt ibi.*
2484 *Sepulturam in ecclesia certa amicum inducere quis potest vt in eadem ecclesia maneant.*
2485 *Transactio in dependentibus à testamento non roboratur iuramento verbis testamenti non inspectis.*
2486 *Contrarium tenent ibi citati.*
2487 *Distingue, vt ibi.*
2488 *Contra d. distinctionem tenent ibi citati.*
2489 *L. de his de transact. renunciatum censetur ex renunciatione omni iuris & legum auxilio, si aliquibus iuribus specificè prius renunciatum fuisset.*
2490 *Distingue iterum contrarietatem num. 2485. & 2486.*
2491 *Transactio super deponentibus ex testamento non visis testamenti verbis iuramento non sustinetur si fuerit erratum.*
2492 *Transactio prædicta non firmatur iuramento ob enormissimam læsionem.*
2493 *Transactio præfata stante d. læsione non validatur ex clausula non contraueniendi, ex certa scientia, & huiusmodi.*
2494 *Transactio iurata enormi læsione non rescindetur.*
2495 *Contrarium tenent ibi citati.*
2496 *Læsione enormissa capita separata transactionis non rescindētur.*
2497 *Læsione enormissima alia capita rescindentur si vnū in quo interuenit vel alia ab eo penderent vel connexa forent.*
2498 *L. de his de transact. non censetur renunciatum ex eo quod contrahentes transactioni non contrauenire iurassent.*
2499 *Fideicommisso renunciatum non censetur non facta mentione testamenti.*
2500 *Hæres iurantis non ligatur iuramento quo, d. l. de his, de transact. renunciatum fuit.*
2501 *Contrarium tenent ibi citati.*
2502 *Ignorantia præsumpta operatur vt iuramentum nihil operetur.*
2503 *Scientia præsumitur in suo etiam ex immixtione.*
2504 *Transactio dolo inita rescinditur.*
2505 *Error operatur vt iuramentum nihil operetur.*
2506 *L. de his de transact. non procedit in aliis contractibus excepta in transactione.*
2507 *Contrarium tenent ibi citati.*
2508 *L. de his de transactio. non procedit nisi in transactione inter legatarios seu fideicommissarios & hæredem initis, secus tamen est in venditione, vt donatione extraneis facta.*
2509 *Instantia causarum nequit iuramento prorogari.*
2510 *Contrarium tenent ibi citati.*
2511 *Sententiæ stare si partes promiserint & iurauerint in termino prorogato proferendæ pactum valet.*
2512 *Diuisio erronea iuramento non firmatur inter verum & putatiuum hæredem.*
2513 *Contrarium fictione, & simulatione cessante tenent ibi citati.*
2514 *Diuisio erronea vt n. 2512. sententia iudicis validatur nisi falsis testibus & instrumentis prolata sit.*
2515 *Compromissum facere non tenetur vigore statuti ille qui cum iuramento in instrumento soluere promisit.*
2516 *Defensionibus in criminalibus non potest iuramento renunciari.*
2517 *Patronus præsentans si iurando promiserit non variare, alium tamen præsentare potest ac variare.*
2518 *Contrarium tenent ibi citati.*
2519 *Patronus qui in prima præsentatione simpliciter iurauit, variare potest, aliumque cumulatiuè præsentare.*
2520 *Emptor eum pacto retrouendendi iurato, alteri vendere potest, & in emptorem dominium transferre licet ad interesse venditori teneatur.*
2521 *Contrarium tenent ibi citati.*
2522 *Distingue, vt ibi.*
2523 *Hæres iurantis iuramento non ligatur nisi pro eo etiam promiserit iurans.*
2524 *Pactum de quota litis inter Aduocatum, & procuratorem; ac clientem non validatur iuramento.*
2525 *Contrarium tenent ibi citati.*
2526 *Tutoris curatoris, vel procuratoris iuramentum principali non nocet.*

DE SVPPLETIVO IVRAMENTO.

2527 *Suppletiuum iuramentum defertur ei qui semiplè ne probauit.*
2528 *Suppletorium creditori datur qui duobus testibus numerationem sine quantitate probauit & duob. mutui petiti quantitatem.*
2529 *Suppletorium iuramentum ex coniecturis datur.*
2530 *Suppletorium defertur in causis magnis si fuerit plusquam semiplenè probatum.*
2531 *Suppletorium defertur si actor plenè suam intentionem probauerit Reus semiplenè.*
2532 *Suppletorium defertur si testes singulares sint adminiculatiuè non obstatiuè.*
2533 *Suppletorium post conclusum in causa dari potest sed non peti.*
2534 *Suppletorium defertur etiā si sententia retractetur.*
2535 *Suppletorium Reo originario defertur.*
2536 *Suppletorium & in litē hæredi informato defertur.*
2537 *Suppletorium defertur in causa possessorij etiam magni momenti.*

2538 *Suppletorium testi de facto proprio iudicijs concurrentibus defertur.*

2539 *Suppletorium defertur testes inducere vetito.*

2540 *Suppletorium defertur præsumptionem vehementem & indicium habenti.*

2541 *Suppletorio non delato appellari potest.*

2542 *Purgationis iuramentum actori defertur.*

2543 *Suppletorium in omnibus causis bonæ fidei & stricti iuris datur.*

2544 *Suppletorium ex semiplena semiplenè datur vt ibi.*

2545 *Suppletorium defectu naturæ inhabili datur.*

2546 *Contrarium tenet Caccialup. ibi citatus.*

2547 *Suppletorium datur muliere examinata.*

2548 *Probationes imperfecta plura indicia coniectura & præsumptiones sine iuramento isto probant.*

2549 *Interesse probatur in solito negociari suppletorio iuramento.*

2550 *Semiplena probationes plenam constituunt.*

2551 *Suppletorium datur si duo testes de visu duo de auditu deponant vt ibi.*

2552 *Suppletorium vim passo pro ablatis datur; & alijs casibus vt ibi.*

2553 *Suppletorium petenti tantum defertur supra num. 2533.*

2554 *Suppletorium petitum dicitur ex clausula libelli petens &c.*

2555 *Suppletorium peti opus non est vbi sola facti veritate inspecta proceditur.*

2559 *Suppletorium dat iudex ex officio constito de debito.*

2557 *Suppletorium non defertur in magnis. limita tripliciter, vt num. 2558. 2559. 2560.*

2561 *Suppletorium ignoranti factum non datur.*

2562 *Suppletorium non defertur si plures testes haberi possint.*

2563 *Suppletorium non datur in probanda legitimatione personæ seu mandati.*

2564 *Suppletorium non defertur nisi testis omni exceptione maior existat.*

2565 *Suppletorium defertur si arbiter vt testis examinetur.*

2566 *Suppletorium defertur si duo testes omni exceptione maiores non sint.*

2567 *Suppletorium criminalibus in causis non defertur. limita quatuor modis vt ibi num. seq. vsque ad num. 2572.*

2572 *Hæredi non informato non defertur suppletorium secus informato num. seq.*

2573 *Suppletorium ex statuto hæredi datur.*

2574 *Suppletorium defertur hæredi informato.*

2575 *Suppletorium filio datur.*

2576 *Suppletorium hæredi & filio non datur nisi cum defuncto morarentur.*

2577 *Suppletorium non subit filius si instrumenti tenor amissi debeat iuramento probari.*

2578 *Suppletorium non defertur si lex exactissimas plenissimas & huiusmodi probationes exigat vt ibi quod limita duobus modis vt ibi n. 2579. & 2580.*

2581 *Suppletorium non defertur vbi dicitur procedi facta fide.*

2582 *Suppletorium non defertur probatione in conditione posita.*

2583 *Suppletorium non datur termino ad probandum per omne genus probationum elapso.*

2584 *Suppletorium procuratori pro solutione recipienda non defertur.*

2585 *Suppletorium procuratori in rem suam pro solutione non defertur.*

2586 *Suppletorium cessionario non defertur.*

2587 *Suppletorium non defertur iudici exequi volenti.*

2588 *Suppletorium non defertur executori vltimæ voluntatis.*

2589 *Suppletorium super statu personæ non defertur. limita vt n. 2590.*

2591 *Suppletorium sindicatus in causa non defertur.*

2592 *Suppletorium vsuraria in causa non datur. limita vt n. 2593.*

2594 *Suppletorium ad ingratitudinem probandam non datur.*

2595 *Suppletorium si de dolo agatur non datur.*

2596 *Suppletorium excommunicationis exceptione opposita non datur.*

2597 *Suppletorium non datur si an filius spurius sit discutiatur.*

2598 *Suppletorium cessat si pœna ex contractu petatur, limita vt ibi n. 2599.*

2600 *Suppletorium non datur si lucri interesse petatur.*

2601 *Suppletorium in beneficialibus non defertur. limita vt n. 2602.*

2603 *Suppletorium non defertur in præscriptione odiosa.*

2904 *Contrarium tenent ibi citati.*

2605 *Suppletorium in sententiæ rescissione cessat.*

2606 *Suppletorium in feudali causa non defertur nisi possessori.*

2607 *Suppletorium non datur si factum pluribus notum esse posset.*

2608 *Suppletorium non defertur in notorio probando.*

2609 *Suppletorium non datur in probanda consuetudine.*

2610 *Suppletorium non datur in probando communi vsu.*

2611 *Suppletorium cessat vbi factum verisimiliter in notitiam venit.*

2612 *Suppletorium non datur vbi certus numerus testium pro solemnitate formali requiritur.*

2613 *Suppletorium non defertur in causa monachali.*

2614 *Suppletorium contra præsumptionem consuetudinis non datur.*

2615 *Suppletorium non datur in contractu in scriptis inito infra n. 2714.*

2616 *Suppletorium parte non citata, & non cognita causa deferri nequit.*

2617 *Suppletorium non datur causa de rigore commissa.*

2618 *Suppletorium non datur ei qui testis esse non potest.*

2619 *Suppletorium vsurario non defertur.*

2620 *Suppletorium stipendiario non defertur. limita vt n. 2621.*

2622 *Suppletorium non defertur ei qui semel falsum iurauit.*

2623 *Suppletorium excommunicato non datur.*

2624 *Suppletorium facili ad iurãdum, & periuro non datur.*

2625 *Suppletorium ei qui tui culpa amisit instrumenta non datur.*

2626 *Suppletorium contra debitorem instrumenti furem an deferatur.*

2627 *Suppletorium non datur negligenti in semiplenè probando.*

2628

2628 *Suppletorium non informato veritatis non datur. limita vt ibi n. 2629.*
2630 *Suppletorium pupillo non defertur, sed tutori.*
2631 *Suppletorium non datur si testis maior non sit omni exceptione.*
2632 *Suppletorium non datur si testis sit fœnerator vel spurius.*
2633 *Suppletorium non datur quando testis infamis facti est.*
2634 *Suppletorium non datur quando testis à primo dicto variauit.*
2635 *Suppletorium non datur si testis non fuisset legitimè examinatus.*
2636 *Suppletorium non datur si testis interogatus rationem non reddiderit.*
2637 *Contrarium tenet Seraphi. ibi citatus.*
2638 *Suppletorium non datur si protester velle opponere contra testem &c.*
2639 *Suppletorium non datur vbi aliqua præsumptio viget contra semiplenam probationem. limita vt num. 2640.*
2641 *Suppletorium non datur si semiplena probatio verisimilis non sit.*
2642 *Suppletorium cessat si contra semiplenam præsumptio etiam leuissima extet.*
2643 *Suppletorium non defertur in probando errore notarij.*
2644 *Suppletorium non datur si pactum extraneum à natura contractus probari debeat.*
2645 *Suppletorium non defertur si ob defectum iustitiæ secularis ad ecclesiasticum iudicem recurratur.*
2646 *Suppletorium non datur si testes singulares sint obstatiuè.*
2647 *Suppletorium cessat si præsumptio minor semiplena probatione adsit.*
2648 *Suppletorium non defertur sola fama probata. limita vt ibi num. 2649.*
2650 *Suppletorium non datur si testis in causa vniuersitat is deponat.*
2651 *Suppletorium non datur statuto probari vetante nisi per instrumentum lim. vt n. 2652. & n. 2653.*
2654 *Suppletorium non datur quando aduersarius plenè probauit.*
2655 *Suppletorium non defertur si testis vnus bonam, alias malam rationem reddat, limita vt n. 2656.*
2657 *Suppletorium non defertur ad probandum errorem contra instrumentum notarij. & n. 2643.*
2658 *Suppletorium non defertur si plenè actor, reus autem semiplenè probauit.*
2659 *Contrarium tenent ibi citati.*
2660 *Distingue, vt ibi.*
2961 *Suppletorium non datur ei qui plenè probauit.*
2662 *Suppletorium non datur contra, sed pro matrimonio.*
2663 *Suppletorium cessat si fideiussor solutum pro principali repetat.*
2664 *Contrarium tenet Cur. ibi citatus.*
2665 *Suppletorium non datur si testis non concludat necessario sed præsumptiuè.*
2666 *Suppletorium non datur si testes examinentur ad perpetuam memoriam.*
2667 *Suppletorium non datur quando testis repelli potest ex causa aliqua de quibus. in l. 3. de testi.*
2668 *Suppletorium cessat vbi legitima requiritur probatio.*
2669 *Contrarium tenet Cur. ibi citatus.*
2670 *Suppletorium non defertur si fides facienda sit, vel sufficienter ostendi debeat.*
2671 *Contrarium tenent ibi citati.*
2672 *Suppletorum non defertur si lex integram requirat probationem aut testes integræ opinionis.*
2673 *Suppletorium non defertur in realibus.*
2674 *Contrarium tenet Cur. ibi citatus.*
2675 *Suppletorium non defertur in denunciatione euangelica.*
2676 *Suppletorium non datur ad fundandam intentionẽ.*
2677 *Suppletorium non defertur post cõclusionem in causa. limita vt ibi n. seq. vide supra n. 2533.*
2682 *Suppletorium cessat si plures testes extent non respondentes ad interrogatorium pertinens.*
2683 *Suppletorium non defertur si actor testem habeat legaliorem teste Rei.*
2684 *Suppletorium nisi semiplenè probatum sit nõ datur.*
2685 *Suppletorium ex semiplena præsumptiuè non verè concludente non datur.*
2686 *Contrarium nempe dari habenti coniecturas & præsumptiones.*
2687 *Suppletorium ex præsumptione nisi violenta non datur.*
2688 *Suppletorium cessat quando testis factum plenè non deponit.*
2689 *Suppletorium datur si testes non in substantiali, sed in circunstantiis deficiat.*
2690 *Suppletorium cessat vbi vltra duos testes requiruntur.*
2691 *Suppletorium non datur si testis vnicus solus astuè interfuerit.*
2692 *Contrarium tenent ibi citati.*
2693 *Suppletorium cessat nisi ea concurrant de quibus ibi; quæ etiam non sufficiunt. n. 2694.*
2695 *Suppletorium non datur si generalis præsumptio refragetur.*
2696 *Suppletorium legali personæ dumtaxat defertur limita vt num. seq.*
2700 *Suppletorium an actori vel Reo deferatur.*
2701 *Suppletorium minori non datur in læsione probanda.*
2702 *Suppleorium in actione famosa non datur, limita vt num. seq.*
2705 *Suppletorium non datur vbi de testamento, vel vltima voluntate quæritur.*
2706 *Suppletorium non datur vbi propter inficiationem iudicium crescit limita vt num. 2707.*
2708 *Suppletorium non datur si pœna ni testamenti commissa petatur.*
2709 *Suppletorium non datur contra monachationem.*
2710 *Suppletorium Iudæo & infideli non datur.*
2711 *Contrarium tenent ibi citati.*
2712 *Suppletorium cessat si secundus annus petatur ad prosequendum appellationem.*
2713 *Suppletorium non datur vbi testes rogati exiguntur.*
2714 *Suppletorium cessat in contractu in scriptis celebrato supra n. 2615.*
2715 *Suppletorium cessat si de his probandis agatur quæ intellectu percipiuntur puta dominio.*
2716 *Suppletorium cessat si de impedimento iusto citati agatur.*

2717 *Suppletorium non datur mulieri aliquem criminaliter accusanti.*

2718 *Suppletorium non datur de credulitate scienti.*

2719 *Suppletorium non defertur si dubius sit intellectus legis vel statuti.*

2920 *Suppletorium non datur si tenor amissi instrumenti probari debeat per filium non informatum.*

2721 *Suppletorium cessat vbi verisimile abest, vel insolitum concurrit.*

2722 *Suppletorium per Rot. Rom. quando detur.*

2723 *Suppletorium non defertur ei qui ad probandum se adstrinxit limita n.2724.*

2725 *Suppletorium contra tertium non datur qui alterius delicto tenetur.*

2726 *Suppletorium cessat quando testis vel iurare volens ignotus esset.*

2727 *Suppletorium coram arbitratore non defertur, licet coram arbitro detur.*

2728 *Suppletorium non datur semiplena probatione super eo facta quod non expediebat.*

2729 *Suppletorium silet si coniunctus pro coniuncto deponat limita.n.2730.*

2731 *Suppletorium non datur in actione iniuriarum. limita.n.2732.*

2733 *Suppletorium non datur inhonesta persona.*

2734 *Suppletorum non datur vetante statuto nisi plusquam semiplenè probatum fuisset.*

2735 *Suppletorium in excusatione iudicis cessat.*

2736 *Suppletorium confessione enunciatiua parte præsente semiplenè probata minimè datur.*

2737 *Spurio non datur suppletorium. amp. & lim. vt n. sequent.*

2738 *Suppletorium spurio quando detur & num. seq.*

2743 *Suppletorium non defertur actori si semiplenè probauit postquam Reo datum fuit, sed tunc actor non condemnatur in expensis ob iustam causam litigandi.*

2744 *Suppletorium longè post sententiam non defertur.*

2745 *Suppletorium non defertur quando duo testes non sufficerent.*

2746 *Suppletorium non defertur vbi manifesta requiritur probatio.*

2747 *Suppletorium non defertur vbi plura specialia concurrunt.*

2748 *Suppletorium coniuncto & consorti non defertur nisi de rato caueat; nec alijs casibus vt ibi.*

2749 *Suppletorium iuramentum contrariam recipit probationem etiam in appellatione.*

DE IVRAMENTO DECISIVO.

2750 *Decisiuum iuramentum defertur & refertur à Iudice ex partium voluntate.*

2751 *Iuramentum decisiuum per Reum actori potest offerri, quamuis probandi onus assumpsisset.*

2752 *Decisiuum lapso probatorio termino & publicato processu offerri potest.*

2753 *Decisiuum deferri potest per exclusum à probando.*

2754 *Decisiuo locus est, si pars vtraque semiplenè probauerit.*

2755 *Decisiuum deferri potest initio iudicij nullis probationibus propositis.*

2756 *Decisiuum contrariam probationem non admittit, limita vt ibi num. seq. vsque ad num. 2763.*

2763 *Decisiuum vim litis finitę rei iudicatæ ac transactionis habet.*

2764 *Decisiuum iuramentum actor Reo deferre potest, etiam si nec semiplenè probauerit, nec præsumptionem aliquam pro se habeat.*

2765 *Decisiuum exigi ab eo quem credis peieraturum potest ex iusta causa.*

2766 *Decisiuo locus est etiam circa qualitatem & sterilitatem.*

2767 *Decisiuo locus est in causa decimarum.*

2768 *Decisiuum qualibet in causa præstari potest.*

2769 *Decisiuum in causa criminali deferri potest.*

2770 *Decisiuum oblatum à parte acceptatum reuocari nequit etiam si nondum iurasset.*

2771 *Decisiuo locus est in quacumque actione.*

2772 *Decisiuo locus est etiam in criminali causa.*

2773 *Decisiuum tutor & curator offerre possunt. limita vt num. 2774.*

2775 *Decisiuo à parte non delato; iurans non nocet parti sed sibi.*

2776 *Decisiuum tutori & curatori præstari potest declara vt ibi.*

2777 *Decisiuum Iudæis præstatur vt ibi.*

2778 *Decisiuum filio defertur super facto patris.*

2779 *Iuramentum contra iuramentum valet licet setus in sententia.*

2780 *Exceptionem decisiui iuramenti non reijcit iudex arbitrium habens, limita vt n. 2781.*

2782 *Decisiuum pro relato habetur si recusetur ab eo cui delatum fuit sine causa iusta limita, vt n.2783.*

2784 *Decisiuo iuramento quod est veritatis per esse vel non esse iurari debet non de credulitate.*

2785 *Decisiuum omni tempore & loco etiam in ecclesia deferri potest.*

2786 *Decisiuum infami & ciuili deferri potest.*

2787 *Decisiuum muto etiam deferri potest.*

2788 *Decisiuum in actione depositi deferri potest.*

2789 *Decisiuo locus est in petitione hæreditatis.*

2790 *Decisiuum pro matrimonio & monacatione non cōtra deferri potest.*

2791 *Decisiuo locus est in actione de constituta pecunia.*

2792 *Decisiuum ad accessoria & fructus extenditur.*

2793 *Decisiuum super vno præstitum affirmatiuè super consequentibus, & correlatiuis delatum videtur.*

2794 *Decisiuum actionem, & exceptionem parit, & titulū tribuit ad dominium traditione secuta parandū.*

2795 *Decisiuum tollit naturalem obligationem non ciuilem.*

2796 *Decisiuum iuramentum paratam habet executionem. limita vt num. seq. vsque ad num. 2805.*

2797 *Executionem paratam quibus casibus non habeat decisiuum. & num. seq.*

2805 *Decisiuum litis contestatæ eum tenet.*

2806 *Decisiuum in mora constituit, & debitorem de interitu teneri operatur.*

2807 *Decisiuum vim confessionis habet.*

2808 *Iurans fundum suum esse post completam præscriptionem vtilem etiam habet actionem.*

2809 *Decisiuum super re quæ non est quando vel non obsit & num. 2810. & 2811.*

2812 *Decisiuo locus est etiam si ex lege vel statuto probandi onere aliquis grauetur.*

2813 *Decisiuum sine iusta causa recusari nequit.*

2814

2814 *Decisiuum quando solemniter præstitum præsumatur.*

2815 *Decisiuo personalis & hipothecaria actio tollitur.*

2816 *Decisa causa hoc iuramento, non est interogatorio respondendum.*

2817 *Iuramentum an sit probatio.*

2818 *Absens an iurare decisiuè cogatur & contra eum iuretur & quomodo.*

2819 *Obscurum iuramentum à quo declaretur.*

2820 *Decisiuum iuramentum appellationem excludit sub amp. & limita vt n. seq. vsque ad num. 2831.*

2831 *Decisiuum facta excussione operatur contra debitores eorum qui medio huius iuramenti confessi sunt.*

2832 *Decisiuo negatiua probatur. sub amp. & limita vt num. sequent.*

2838 *Compromitti & transigi nequit post præstitum decisiuum iuramentum feudalibus in causis defertur decisiuum iuramentum & alijs casibus vt ibi.*

2839 *Decisiuum acceptare nec referre quis tenetur nisi iudex delationem approbauerit.*

2840 *Decisiuum offerens & superuenientibus probationibus delationem reuocans vlterius deferre non potest.*

2841 *Decisiuum hæredi oblatũ a legatario vel fideicommissario non refert hæres.*

2842 *Denunciationis euangelicæ iuramento creditur.*

2843 *Canonicis decisiuo delato capitulariter iurandum est.*

2844 *Decisiuum quando vel non deferat adultus.*

2845 *Decisiui oblatio reuocari quomodo possit.*

2846 *Decisiuo non est locus nisi actor semiplenam probationem vel præsumptionem habeat pro se.*

2847 *Decisiuum lapso termino iuris recusari potest.*

2848 *Decisiuum viro ab vxore delatum qui vxorem non esse iurauit ei non nocet.*

2849 *Decisiuum ex iusta causa recusatur.*

2850 *Decisiuum cessat probationibus legitimis extantibus.*

2851 *Forma iuramenti decisiui à partibus præfixa seruanda est.*

2852 *Decisiuum vassallus & emphiteota non deferunt.*

2853 *Decisiuo non est locus inter iudeum & christianum in criminalibus licet ex pacto in ciuilibus secus sit.*

2854 *Peccat mortaliter iuramentum deferens periurium verisimiliter inuersuro.*

2855 *Decisiuo locus non est quando actor testes examinari fecit, nisi testes non probarent n. 2856.*

2857 *Decisiuum deferri nequit tempore ad probandum elapso.*

2858 *Decisiuum subire non cogitur qui testibus vult probare.*

2859 *Decisiuum non defertur factum alienum ignoranti.*

2860 *Decisiuum non defertur post sententiam.*

2861 *Periurij à parte parti iuramenti delati iure communi non est pœna statuta sed à Deo.*

2862 *Decisiuum an à procuratore deferri vel præstari queat.*

2863 *Voluntarium iuramentum à parte parti delatum, nec deferri neque referri potest iuuitis.*

2864 *Necessarium iuramentum instrumentis nouiter prætextis reuocatur, secus in voluntario.*

2865 *Decisiuo nisi termino ad deliberandum à iudice præfixo locus non est nec periurium incurritur.*

2866 *Decisiui delatio antequam terminus præfigatur etiã ex interuallo reuocari potest.*

2867 *Iuramentum decisiuum subire debens antequam iuret cogere partem potest vt de calumnia iuret.*

2868 *Hæres eius cui iuramentum delatum fuit iurare nequit, nisi amicus hæres esset n. 2869.*

2870 *Decisiuum cessat vbi non numeratæ pecuniæ exceptio silet.*

2871 *Decesiuo locus non est vbi quis intentionem fundatam habet. limita vt ibi n. 2872.*

2873 *Decisiuum recusari potest in loco delatum vbi Reus conueniri nequit.*

2874 *Decisiuum cessat in actione quæ nequit intentari.*

2875 *Emptor deuictione actionem habens nec deferre nec referre iuramentum cogitur litis decisiuum.*

2876 *Decisiuum recusari potest ob rerum vel personarum diuersitatem.*

2877 *Donatio in facto alieno locus non est.*

2878 *Decisiuum cessat circa factum prædecessoris nisi informatus sit iurare volens vt ibi.*

2879 *Iurare de facto proprio quis minimè tenetur vltra decennium. amplia vt ibi n. 2880.*

2881 *Decisiuo in famosis causis locus non est.*

2882 *Contrarium tenet Caroc. ibi citatus.*

2883 *Decisiuum cessat in causis spiritualibus.*

2884 *Decisiuum non defertur in causis magnis inspecta qualitate personarum.*

2885 *Decisiuum semel tantum præstatur nisi causa mutetur, vel nisi prius nulliter iuratum fuisset n. 2886. & 2887.*

2888 *Iurare non cogitur qui de periurio redargui posse veretur.*

2889 *Decisiui delationi quæ captiosa esse posset locus non est.*

2890 *Deferri per actorem iuramentum nequit dum probandi onere assumpto nil probauit.*

2891 *Contrarium tenent ibi citati.*

2892 *Distingue, vt ibi.*

2893 *Contrarium tenent ibi citati.*

2894 *Decisiuo locus est si actor nil probauit onere probãdi assumpto in casibus de quibus ibi. n. 2895. & seq.*

2898 *Decisiuum iudiciale citationem partis requirit, licet in extra iudiciali secus sit.*

2899 *Decisiuum præstari nequit, nisi super de preterito, vel præsenti non futura.*

2900 *Decisiuum periuro in eadem causa non defertur.*

2901 *Decesiuum retractatur iurantis confessione.*

2902 *Decisiuum retractatur euidentia facti ac testamento nouiter reperto.*

2903 *Decisiuum in ecclesia deferri nequit, licet in contractibus poni nequeat sine peccato.*

2904 *Contrarium tenent ibi citati.*

2905 *Decisiui causa iurari nequit die in honorem Dei feriato.*

2906 *Decisiuum domi subiri seu præstari nisi ab egregia persona nequit.*

2907 *Decisiuum iuramentum sine speciali mandato coniunctus non defert.*

2908 *Decisiuum non defert nec refert pupillus.*

2909 *Decisiuum non defert nec refert mulier sine solemnitatibus statutis contrahere vetita.*

2910 *Contrarium tenent ibi citati.*

2911 *Decisiuum non defert fideicommisso grauatus.*

Episcopus an cogere iurantem possit vt soluat quod non debet. lim. 317.

Arrha & donatio propter nuptias vltra summam lege taxatam, num iuramento firmentur lim. 318.

Odio creditoris prohibita num iuramẽto firmẽtur lim. 319.

Transactio metu facta iuramento non firmatur lim. 320.

Diuisio per errorem, falsam causam, vel lesionem, quando corruat lim. 321.

Diuidentes si iuramẽnto asseruerint tot debita in hæreditate remansisse, non ideo alia remansisse probare vetantur. lim. 322.

Locutor qui iurauit non alienare quando præcisè non teneatur sed ad interesse tantum lim. 323.

Mulieris renunciatio hipotheca cum iuramento an valida lim. 324.

Filius à patre præsumitur habere quicquid habet amp. & lim. vt in lim. 325.

Notarium se asserenti iuramento non statur. lim. 326.

Dotes constituendæ & restituendæ an ex fideicommisso deduci possint lim. 327.

Positiones à procuratore factæ quatenus admittantur lim. 328.

Alienationis nuda prohibitio testatoris an iuramento valida fiat lim. 329.

Iuramentum non supplet defectum causæ & necessitatis. lim. 330.

Transigendi mandatum non extenditur ad donandum ex iuramento. lim. 331.

Legitimæ non censetur renunciatum ex generali renunciatione vel cessione cum iuramento lim. 332.

Fideiubens cum iuramento aliũ præsentare an in mora sine interpellatione constituatur. lim. 333.

Prorogatione compromissi an iuramentum prorogatum censeatur. lim. 334.

Matrimonij libertas an pacto iurato impediatur. lim. 335.

Inuerisimile non obligat etiam adhibito iuramento. lim. 336.

Filiatione probata non statur iuramento alterius coniugum contrario. lim. 337.

Venditio iurata non continet nisi bona venditoris lim. 338.

Clericus non potest fori priuilegio etiam cum iuramento renunciare. lim. 339.

Transactio ex falsis instrumentis facta iuramento non firmatur. lim. 340.

Dote constituta ex bonis paternis & maternis quando filia non excludatur à maternis lim. 341.

Diuisione si vni allodialia, alteri emphiteotica obuenerint, non impeditur is cui allodialia obuenere, petere emphiteotica sibi deuoluta, licet alter filiam reliquerit iuramento non obstante lim. 342.

Mutui confessio iurata ab vxore recepti in testamento an filijs primi iuri obsit lim. 343.

Compensatio contra dotem an admittatur iuramento adhibito lim. 344.

Principis mandatis vt quis contraueniat iuramento non obligatur lim. 345.

Confessio parentum quatenus filijs præiudicet de tuto. d. tit. 19. sub n. 3009. lim. 346.

Renunciatio nulla an iuramento valida fiat lim. 347.

Filiusfamilias quando sine patris consensu ex statuto requisito obligetur lim. 348.

Acceptilatio enormissimam continens læsionem etiam iurata non tenet lim. 349.

Substitutioni pupillari & exemplari non renunciatur etiã cum iuramento lim. 350.

Reconductione tacita iuramentum non censetur repetitum lim. 351.

Periculum suscipiens quatenus teneatur lim. 352.

Spurium succedere posse, nec pacto, nec statuto fieri potest lim. 353. nec ei donari potest lim. 354. nec testamento relinqui.

Renunciatio inter fratres diuidentes quando non operetur lim. 355.

Defensionibus cum iuramento renunciari non potest amp. & lim. lim. 356.

Locatio rerum ecclesiæ vltra triennium nec iuramento validatur lim. 357.

Dolo re ipsa vel ex proposito iuramentum non operatur lim. 358. vbi amp. & lim.

Vxorem à viro non ali pacto etiam iurato fieri nequit lim. lim. 359.

Simplicitas in minore muliere & rustico præsumitur. amp. lim. 360.

Excommunicatus quatenus absoluatur lim. 361.

Promissio vendendi &c. cum iuramento non facit venditionem lim. 362.

Laudum extra compromissum non valet iuramento non obstante lim. 363.

Testis tenetur se examinare & veritatẽ dicere amp. li. 364

Iuramentum in contractu à partibus positum casum consensu tollitur lim. 365.

Transactio iurata ad specificata restringitur lim. 366.

Iuratum censeri vbi non fuit iuratum, laicus non potest efficere lim. 367.

Iudex qui semel iurauit iustitiam ministrare, iterum non iurat lim. 368.

Præscriptione sublata actio iuramẽto nõ reuiuiscit lim. 369.

Testes non possunt per scripturam deponere amp. lim. 370.

Vir non potest vxorem alimentis priuare lim. 371.

Vxorem aliquam ducere iurans, sine dote non tenetur lim. 372. 374.

Census in contractu an pactum valeat interesse lucri, vel damni. lim. 373.

Feudo an fœminæ admittantur lim. 375.

Matrimonium clandestinum & inter vetitos an iuramento firmetur lim. 376.

Excommunicatus an sponsalia contrahat lim. 377.

Pactum interesse præstandi ob censum non solutum non valet etiam iuratum. lim. 378. vbi sublim.

Iuramentum non verificatur in casu ficto lim. 379.

Confessionis reuocationẽ iuramentũ non operatur lim. 380.

L. hac edictali. C. de sec. nup. renũciari nequit l. 381.

Monialis renunciatio ante bimestre professionis an iuramẽto valida lim. 382.

Renunciantis iuramentum ad ius superueniens non extenditur lim. 383.

Prorogatio non censetur iurata cõpromisso iurato lim. 384.

Veritatis dicendæ iuramentum ad occulta non extenditur lim. 385.

Sanæ mentis fuisse testantem notario iuranti non creditur lim. 386.

Sacerdos iurans veritatem dicere, in confessione habita non dicit lim. 387.

Verũ dicere credens licet falsũ dicat non punitur lim 388.

Beneficium quod quis habet ad titulum si resignare iuret non tenetur lim. 389.

Con-

nerent; nec aliter alienari sine d. solemnitatibus.

3024 *Alienatio sterilium minoris et etiam vtilis sine solemnitatibus nulla est.*

3025 *Alienatio necessaria bonorum minoris sine solemnitatibus facta nulla est.*

3029 *Hipothecari nequeunt bona minorum sine decreto amp. & limita. vt ibi num. seq.*

3030 *Remittere, renunciare, vel desinere acquirere non potest minor sine decreto.*

3031 *Mobilia quæ possunt seruando seruari minor sine decreto non potest alienare.*

3032 *Contrarium tenent ibi citati.*

3033 *Mobilia & se monentia superflua sine decreto per minorem alienantur.*

3034 *Dotis causa immobilia minorum nequeunt sine decreto alienari. lim. quatuor modis vt ibi num. seq.*

3035 *Alienari dotis causa bona minorum sine decreto quibus casibus possint & num. seq.*

3039 *Alienari ad pias causas immobilia minorum sine decreto minimè possunt.*

3040 *Contrarium tenent ibi citati.*

3041 *Veniæ ætatis impetrata minor nequit alienare immobilia sine decreto.*

3042 *Alienatio bonorum minoris immobilium causam requirit, iudicis decretum cum causæ cognitione, solẽnitatẽ & alia, sup. n. 3015. vbi etiã deberi probari.*

3043 *Cognitio causæ & adhibita censeri possit requisita ante & post decretum & n. seq. vsque ad n. 3058.*

3044 *Decretum vt cum causa cognitione interpositum dici queat requisita & num. seq. vsque ad n. 3058.*

3058 *Alienans bona minorum sine solemnitatibus prædictis tutor, vel curator in dolo censetur.*

3059 *Pater tutor non etiam legitimus administrator bona filiorum sine decreto alienare minimè potest.*

3060 *Alienatio stabilium minoris nec inter affines sine decreto fieri permissa est.*

3061 *Contractus minoris non seruatis statuti solemnitatibus iuramento non firmatur; & sine eis non potest minor in sui læsionem contractum facere.*

3062 *Alienare non potest immobilia tutor ei sine decreto à quo pupillus eadem habuisset.*

3063 *Acquirens stabilia à minore sine solemnitatibus in dolo & mala fide censetur. limita vt num. seq.*

3064 *Acquirens à minore quando nec in dolo nec in mala fide versetur & num. sequent.*

3067 *Alienata res sine solemnitatibus in distractione bonorũ immobilium minorũ requisitis, acquirenti perit.*

3068 *Furiosi & prodigi bona sine decreto alienari nequeunt nisi prætium in eorũ vtilitatẽ conuersũ fuisset.*

3069 *Bona minorum quæ, eorum pater venalia habebat alienari non possunt sine decreto nisi testamento distrahi iussisset.*

3070 *Lapidicinæ, cretæ, argenti fodinæ, & huiusmodi minorum sine decreto alienari neutiquam possunt.*

3071 *Fundus bona fide vel causa damni infecti per minorem possessus non potest sine decreto alienari & solemnitatibus omissis.*

3072 *Bona minorum pro indiuiso cum maioribus possunt sine decreto alienari non possunt.*

3073 *Seruitus imponi & remitti non potest quoad bona minorum sine solemnitatibus.*

3074 *Bona minorum pro debito fiscali sine solemnitatibus distrahi nequeunt secus in ecclesia.*

3075 *Redditus annui minorum sine solemnitatibus alienari non possunt.*

3076 *Censum annum super bonis suis sine solemnitatibus minor imponere nequis.*

3077 *Cedere actiones sine solemnitatibus minori negatur. lim. vt num. seq.*

3078 *Actiones cedere quibus casibus minori sine solemnitatibus permittatur & n. seq. vsque ad n. 3082.*

3082 *Hipothecari minorum bona sine solemnitatibus non possunt. limita vt n. seq. vsque ad n. 3088.*

3083 *Bona minorum hipothecari quibus casibus sine decreto & solemnitatibus alii possint & num. sequent.*

3088 *Diuisionem petere minor sine solemnitatibus nequit limita vt num. seq.*

3089 *Diuisionis prouocatio quibus casibus minori permittatur & num. sequent. vsque ad num. 3096.*

3056 *Compromittere minori absque solemnitatibus non permittitur lim ta vt num. sequent. vsque ad num.*

3104 *Transigere minor nequit, si alteri eius immobilia tradi contingat vel remitti licet si quo dato ea retineret secus sit. limita vt num. seq. vsque ad n. 3122. vbi etiam quid de ecclesia.*

3122 *Renunciare minor nequit, nisi maior 14. annis beneficio renunciaret.*

3123 *Repudiare fundum sibi legatum minori prohibetur. lim. n. 3124.*

3125 *Datio in solutum prohibita est minori sine decreto si de immobilibus agatur lim. n. 3164.*

3126 *Distractus minoris eamdem exigit solemnitatem quæ in contractibus eius requiritur.*

3127 *Actum facere non potest minor sine solemnitatibus ex quo alienatio sequi possit.*

3128 *Alienationis species omnis solemnitatibus omissis minoribus vetita est.*

3129 *Alienatio cum decreto vili prætio facta, restitutione in integrum per minorem petita rescindetur.*

3130 *Alienatio bonorum suorum maiorum iusto prætio à minore facta, iusta causa est, vt minor restituatur in integrum.*

3131 *Vendendi licentiam à iudice concessa hipothecam non continet nec è contra.*

3132 *Litis æstimationem rei stabilis pupilli à tutore petita non potest tutor sine decreto recipere.*

3133 *Hipothecam minor emens imponere non potest rei emptæ quousq; eius prætiũ vẽditori soluat sine decreto*

3134 *Actionem sibi competentem remittere non potest minor sine decreto.*

3135 *Alienatio bonorum stabilium minoris in casu permisso & solemniter facta nulla est; si vltra necessitatem facta sit non in modica quantitate.*

Datio in solutum quando inna ida.

Decretum indiuiduũ, quãdo nullũ, & nullitati præscribatur.

3136 *Alienari immobilia minorum sine decreto possunt ex ordinatione testatoris amp. & lim. vt num. seq. vsque ad num. 3145.*

3137 *Alienari stabilia minorum ex ordinatione testatoris quibus casibus sine decreto permissum sit & quibus non & num. seq. vsque ad num. 3145.*

3145 *Alienatio vtilis minori sine decreto valet.*

3146 *Contrarium tenent ibi citati.*

3147 *Ratificatio contractus facta à minore alienationem validam reddit.*

3148 *Possessionem bonorum minor sine decreto transferre.*

num.

3278 Decretum non tollit in integrum restitutionem lim. v. ibi vsque ad num. 3292.
3289 Minor quando rem alienatam, eiusue pretiũ supplemento petere possit.
3292 Decretum iud cis non supplet authoritatem tutoris nec curatoris.
3293 Contrarium tenet Cor. ibi citatus.
3294 Distingue, vt ibi.
3295 Minor à statuto maior effectus puta 18. anno, immobilia sine decreto alienare non potest nisi postquã maior 25. annis factus fuerit.
3296 Minor et iam Doctor, non potest immobilia sine decreto alienare.
3297 Minoris alienatio stabilium ex negligentia procedẽs sine decreto inualida fiet.
3298 Decretum tertio non nocet sicut nec sententia.
3299 Decreto cum vtilitate minoris pro validitate alienationis stabiliũ non sufficit nisi necessitas concurrat.
3300 Decretum non operatur quoad non enunciata, nec quoad enunciata, quæ interuenire minimè potuerũt.
3301 Minor sine decreto nõ potest procuratorem ad alienandum constituere.
3302 Procurator à minore solemniter constitutus an aliã solemnitatem adhibere teneatur.
3303 Minor non potest in iudicio stare, nec procuratorem constituere, nec proinde quasi contrahere.
3304 Sententia contra minorem indefensum lata, est ipso iure nulla amp. & lim. vt ibi num. seq.
3305 Iudicium cum minore nulliter cœptum non conualidatur si postea legitime cum curatore comparuerit.
3306 Procurator minoris etiam cum iuramento constitutus non admittetur in iudicio parte reluctante, sed dabitur curator.
3307 Sententia contra minorem in possessorijs tenet.
3308 Sententia contra minorem indefensum valet, nisi ius suum probet & se læsum.
3309 Sententia contra minorem valet si cum iuramento procuratorem constituisset.
3310 Contrarium tenent ibi citati.
3311 Sententia contra minorem valet si personam haberet legitimam standi in iudicio.
3312 Minor à iudicio non repellitur inuitus.
3313 Sententia minoris fauore lata valet.
3314 Contrarium tenet Rot. Rom. ibi citata.
3315 Sententia minoris fauore lata nulla est, quando aduersarius procuratori minoris initio oppofuisset.
3316 Sententiæ nullitas defectu citationis non attenditur constito de bono iure actoris.
3316 Curator minori maiori infante effecto dari potest, & re integrari processus cum omnibus actis & sententia valida erit.
3317 Citandi sunt coniuncti & amici minoris.
3318 Citari adultus potest, quia intelligitur vt legitimè comparere teneatur, lim. vt num. seq.
3322 Nullitas sententiæ contra minorem lata cessat, si curator minorem etiam mutum defendisset.
3323 Sententia in causa appellationis contra minorem indefensum nulla non est. (secuta.
3324 Sententia cõtra minorẽ lata tenet eius ratificatione
3325 Sententia in crim nali iudicio contra minorem lata valet, nec opus est curatorem citare.
3326 Minor sine curatore in criminalibus citari non potest & si citatus delictum fateatur puniri nõ poterit.
3327 Minor aduersus negationẽ in integrũ restituitur ad obtinendũ cõfessionis beneficium lite etiam cõtestata.
3328 Minor aduersus propriam confessionem restituitur in integrum, si aliter d. lictum non appareat.
3329 Confessio à minore sine curatore facta an valida in ciuil bus & criminalibus.
3330 Confessio minoris & mulieris statuti solemnitate non seruata an valeat.
3331 Compromissum necessarium ex statuto an minor facere sine curatore possit.
3332 Sententia contra minorem lata tenet quando interuenit non contrauenire in iudicio processui ac sententiæ ferendæ lim. vt n. 3335. & seq.
3333 Minor in iudicio læsus non restituitur.
3334 Minor in iudicio læsus non restituitur quod per procuratorem cum iuramento constitutum peregit.
3335 Sententia contra minorem qui iurauit non contrauenire processui & sententiæ quibus casibus nõ ualeat
3338 Sententia contra minorem lata tenet si sine figura iudicij lis fit.
3339 Sententia contra minorem valet licet tutor initio non interuenerit.
3340 Sententia contra minorem valet, quando ei vel absenti curator à Iudice datus esset.
3341 Minor in iudicio esse potest pro parentum defensione; vel lite per eos cœpta.
3342 Minor à iudice cogitur curatorem petere, si tutor solemnia non fecerit vt valide iudicium peragatur.
3343 Sententia contra minorem lata tenet, si ei nullas defensiones competere constaret.
3344 Minor in iudicio esse potest, si de eius fauore agatur.
3345 Minoris citatio valet ad interrũpendã præscriptionẽ.
3346 Minor potest in iudicio stare cum patris legitimi administratoris interuentu.
3347 Infans & pupillus quomodo citari possint.
3348 Retentio non datur pro melioramentis factis per emptorem bonorum minoris solemnitatibus nõ seruatis.
3349 Minor vtile sibi facere non potest sine debitis solemnitatibus.
3350 Contrarium tenent ibi citati.
3351 Mulier minor sine decreto dotis causa immobilia alienare non potest.
3352 Minor an statuti solẽnitates etiã seruare teneatur.
3353 Minor cũ minore contrahens læsus contractui stare non tenetur.
3354 Contrarium tenent ibi citati.
3355 Minor sine solemnitatibus contrahens naturaliter non obligatur & solutum repetere potest.
3356 Contrarium tenent ibi citati.
3357 Minor ad administrationem Reipublicæ & Decurionatum admitti non potest.
3358 Minor qui potest solutum repetere, non tenetur implere promissa.
3359 Alienari sine decreto possunt bona minoris in executionem vltimæ voluntatis non autem contractus.
3360 Contrahens cum pupillo ei obligatur non illi pupillus lim. vt ibi num. seq. (beant.
3367 Ludo per minores lucrata restitui quãdo v. l nõ de-
3368 Alienata immobilia à minore minus legitimè restitui debent.
3369 Tutor minori per procuratorem authorari nõ potest.
3370 Infans neque cum tutoris authoritate, contrahere nec in iudicio esse potest.
3371 Impubes in potestate authore patre non obligatur.

3372 *Tutor & minor nulliter alienantes contrauenire possunt lim. vt n. 3373.*

3373 *Minor alienationem à tutore cuius est hæres nulliter factam reuocare non potest.*

3374 *Forensis in loco initi contractus statuta eiusdem loci seruare tenetur.*

3375 *Minor vti propinquus consentire aliis non potest.*

3376 *Consensus propinqui vbi requiritur sufficit probare die contractus adfuisse non impeditum.*

3377 *Minor probare propter nuptias non potest sine decreto & arrhas constituere.*

3378 *Minor consentire non potest alteri actum sibi prohibitum facienti.*

3379 *Minor mortis causa donare non potest, nec cum iuramento simpliciter præstito.*

3380 *Minor alienare non potest creditoribus extantibus nisi pro solutione inflexisse probetur.*

3381 *Minor pro societate ineunda stabilia alienare nequit; nec eam inire n. seq. secus in mulieribus. (n. seq.*

3381 *Societatē minor quando vel non cōtrahere possit &*

3391 *Minor iuramentum deferre non potest.*

3392 *Alienata minoris bona immobilia sine decreto minor cum fructibus vendicat.*

3393 *Minor in iudicio criminali sine curatore stare non potest & processus nullus erit quamuis confiscatur. nec alia facere potest de quibus ibi.*

3394 *Ratificatio expressa, vel tacita minoris lapsu quinquennij postquam maior effectus fuit validat alienationem bonorum eius, minus solenniter, ac nulliter factam vbi alia de minoribus videas.*

3395 *Ratificans rei communis alienationem sibi præiudicat, licet alteri non ratificanti non noceat lim. vt n. seq.*

3396 *Restitutio vnius in indiuiduis alteri socio prodest lim. vt num. seq.*

3397 *Restitutio minoris in integrum ad probandum simpliciter maiori prodest, secus si restrictè minori concessa fuerit puta ad producendum de nouo.*

3398 *Ratificatio minoris tacita ob lapsum decennij in lucratiuis & quinquennij in onerosis, postquam minor maior euadit operatur vt ex tunc non vt ex nunc.*

3399 *Hæredi tempus ratificationis cœptum contra defunctum currit.*

3400 *Prodigo cui administratio interdicta fuit currunt tempora tacitę ratificationis quinquennij vel decennij & idem in alio cui administratio ad certum tempus interdicta fuit n. 3401.*

3402 *Ratificatio tacita minoris operatur etiam quando tutor rem minoris pro facto proprio tutoris obligasset*

3403 *Ratificatio prædicta procedit etiam si minor rescriptum impetrasset pro rescissione gestorum in minori ætate. lim. vt n. 3404.*

3405 *Ratificans reuocare non potest secuta ratificatione.*

3406 *Ratificatio ista tollit in integrum restitutionem.*

3407 *Ratificatio ista operatur etiam sine decreto & absque cognitione causæ.*

3408 *Ratificatio tacita quinquennio inducitur in alienatis titulo oneroso in lucratiuo decēnij cursus requiritur.*

3409 *Contrarium tenent ibi citati.*

3410 *Ratificatio in titulo lucratiuo remuneratorio non exigit decennij lapsum.*

3411 *Contrarium tenent ibi citati.*

3412 *Ratificatio tacita cessat quando alienatio corruit alia ratione quam defectu decreti vt ibi lim. n. 3414.*

3413 *Contrarium tenent ibi citati.*

3414 *Ratificatio ex diuturna taciturnitate operatur validitatem alienationis ex quacunque causa procedat.*

3415 *Ratificatio tacita non operatur in alienatione minoris absque curatore cum haberet.*

3416 *Ratificatio tacita non operatur nisi vt ex nunc.*

3417 *Contrarium tenent ibi citati.*

3418 *Ratificatio tacita non sufficit si à statuto conditionaliter ratificatio requiratur.*

3419 *Contrarium tenent ibi citati.*

3420 *Ratificatio tacita cursu temporis non operatur quādo in contractu dolus interuenisset amp. & lim. n. seq.*

3421 *Dolus præsumptus à statuto ratificationem tacitam excludit.*

3422 *Contrarium tenent ibi citati.*

3423 *Dolus ex enormissima læsione oriens, ratificationem prædictam excludit.*

3424 *Contrarium tenent ibi citati.*

3425 *Iuramentū nil operatur ob læsionē enormissimam.*

3426 *Dolus minori effecto maiori cognitus eum non excludit à rescindenda alienatione.*

3427 *Contrarium tenent ibi citati.*

3428 *Dolus procedens ex omissis solemnitatibus tacitam ratificationem non excludit. (probatur.*

3429 *Ratificatio tacita non excluditur ex dolo qui non*

3430 *Dolus tollitur ex approbatione contractus à tutore inisi per minorem facta.*

3431 *Dolus tollitur ex ratificatione scienter facta.*

3432 *Ratificatio tacita ex causa temporis non inducitur contra ignorantem suum præiudicium lim. vt n. seq.*

3433 *Ignorantia non excludit tacitam ratificationem si in omnem casum constet eam fieri voluisse.*

3434 *Ratificatio tacita cursu temporis canonico iure nō*

3435 *Contrarium tenent ibi citati. (inducitur.*

3436 *Ratificatio tacita non inducitur quando alter rem minoris vendidisset, nisi eam vti vendentis emisset, & præscripsißet.*

3437 *Ratificatio tacita excluditur quando ante quinquēnij lapsum minor nolle ratificare declarasset.*

3438 *Ratificatio tacita non operatur respectu alienationis imperfectæ vt puta non facta traditione.*

3439 *Ratificatio tacita cursu temporis quatuor duntaxat casibus inducitur. (possit.*

3440 *Venia per minorem impetrata quid minor facere*

3441 *Ratificatio tacita in contractu expresso tantummodo operatur; non etiam in tacito vel præsumpto.*

3442 *Ratificatio tacita cessat quando contractus non fuit bona fide, initus sed simulate ac dolo aduersarij.*

3443 *Contrarium in simulato tenet Gab. ibi citatus.*

3444 *Dolus præsumptus præterquam ex enormissima læsione procedens, hāc tacitam ratificationē nō impedit.*

3445 *Dolus non excludit tacitam ratificationem si ratificanti cognitus erat lim. vt num. seq.*

3446 *Doli scientia superueniens post tacitam ratificationem illam excludit.*

3447 *Contrarium tenet Simon. ibi citatus.*

Simulatio ratificatione excluditur. (laboraret.

3448 *Ratificatio tacita cessat vbi contractus duplici vitio*

3449 *Ratificatio tacita cessat quando tutor rem minoris vt propriam distraxit.*

3450 *Ratificatio tacita non operatur in compromisso.*

3451 *Ratificatio tacita cessat quando peccatum fuisset in forma à statuto requisita.*

3452 *Ratificatio tacita statuto tolli potest.*

3453

3453 *Ratificatio tacita silet, si alienatio nulla sit solemnitatum defectu.*

3454 *Ratificatio tacita locum non habet, si minor post quinquennium conuenitur.*

3455 *Ratificatio tacita cessat, si minor vel mulier ex statuto obligari prohibentur.*

3456 *Ratificatio tacita non operatur, nisi inspectis verbis contractus.*

3456 *Ratificatio tacita cessat quando tutor solus vendidit ignorante pupillo lim. vt n. 3459.*

3458 *Contrarium tenent ibi citati.*

3459 *Ratificatio alienationis à tutore facta ignorante pupillo expresse ratificari potest.*

3460 *Ratificatio tacita in rebus tantum, non etiam in personalibus obligationibus inducitur.*

3461 *Contrarium tenent ibi citati.*

3462 *Ratificatio tacita alienationis a pupillo vel minore facta an detur.*

3463 *Ratificatio non inducitur ex continuatione possessionis quam minor habuit.*

3464 *Ratificatio fieri nequit statuto decretum irritãs continente.*

3465 *Contractus a pupillo cum tutoris authoritate gestus valet.*

3456 *Minor maior censetur, si communi iure contrahens vtatur.*

3467 *Pacem minor sine tutore & curatore facere potest.*

3468 *Possessionem minor ex contractu nullo transferre potest. lim. vt ibi num. sequent.*

3469 *Minor quando possessionem ex contractu nullo trãsferre possit & num. sequent.*

3473 *Minor ex Principis licentia vendente non est opus decreto.*

3474 *Dotare se potest mulier ex pecunia & non vetitis alienari sine curatore & absque iudicis decreto, lim. vt ibi, & dotem pro alia promittere potest.*

3475 *Fauorabilia, & vtilia sibi minor facere potest. lim. vt num. seq.*

3476 *Contrarium tenent ibi citati.*

3477 *Minor approbare non potest vtilem contractum post oppositionem ei factam ob solemnitatum defectum.*

3478 *Vtilitas minoris & versio probari debet, vt cum eo gestus contractus sustineri possit.*

3479 *Vtilitas minoris non reddit contractum val dum quem secundum formam statuti gesturas contrahentes conuenerant.*

3480 *Ratificatio sponsalium & matrimonii & ab eis dependentium minor absq; solemnitate statuti facer. potest.*

3481 *Minor ad lites procuratorem constituit, statuto vetante minores contrahere vel actum gerere ex quo lędi possint.*

3482 *Minor decem annis cum dimidio possessionem canonicatus & præbendæ acquirere potest sine tutore.*

3483 *Aetate maiori constituta per statutum anno. 18. perfecto; potest is qui d. ætatem perfecit vt maior alienare.*

3484 *Minori in dolosè per eum gestis non succurritur.*

3485 *Minor alienat ex causa necessaria prohibitione Principis non obstante.*

3486 *Minoris gesta non rescinduntur si æquitas sustineri suadeat.*

3487 *Aetas minor probari debet tempore contractus vel alienationis.*

3488 *Aetas minor qualiter probetur & num. seq.*

3489 *Minor ætas qualiter probetur & num. seq.*

3496 *Curatorem dari petens minorem fatetur.*

3497 *Contrahens cum al quo tamquam minore ex hoc minoritas probatur.*

3498 *Litigans tanquam cum minore, minorem esse fateri dicitur.*

3299 *Contrahens cũ aliquo vti curatore minoris vel furiosi nõ potest negare curã, furorẽ, & minorem ætatem.*

3500 *Minor in ætate 25. annorum existens non dum tamen perfectiorum contrahere potest vt maior.*

3501 *Contrarium tenent ibi citati.*

3502 *Minor contrahere potest vt se ipsum à captiuitate eximat.*

3503 *Locupletiores effecti minor & ecclesia tenentur.*

3504 *Nullitati contractus minor renunciasse censetur, si precium rei venditæ maior effectus petierit.*

3505 *Pensione sine solemnitatibus minor & mulier recipere possunt.*

3506 *Aetas maior statuto constitui potest infra 25. annum & tunc etiam extra territorium vt maior agere & contrahere potest lim. vt ibi.*

3507 *Aetas minor secundum ius commune potest statuto maior effici; sed si ad certos actus limitata sit, vltrà eos minor censebitur.*

3508 *Aetas maior à statuto constituta infra annum 25. non operatur vt maior ex statuto, sed iure communi minor sine decreto stabilia alienare possit.*

3509 *Statutum prohibens minorem sine certa solemnitate contrahere, non operatur vt post illam ætatem intrà annos 25. habilitatus censeatur.*

3510 *Statutum minuens ætatem minorem iure communi 25. anno constitutam non operatur, si minor etiam ex donatione licet ex statuto maior enormissimè lęderetur*

3511 *Minor contrauenire contractui nequit, nisi precio cum interesse restituto amp & lim. vt num. seq.*

3512 *Minor tenetur precium restituere etiam si cum tertio bona fide contractus fuerit initus.*

3513 *Precium minor restituere non tenetur nisi probetur cursum in vtilitatem minoris.*

3514 *Necessarium actum minor & mulier statuto non obstante facere possint, lim. vt num. seq.*

3515 *Necessitas debet esse præcisa vt minor non obstante statuto contrahere possit.*

3516 *Contrarium tenent ibi citati.*

3517 *Minor adultus curatore carens omnes contractus facere potest limita vt n. seq.*

3518 *Adultus curatore carens si ex contractu lędatur in integrum restituetur.*

3519 *Minor contrahere non potest quoad ea quæ sine decreto alienare non potest lim. vt num. seq.*

3520 *Minor executoribus licentiam sine decreto & curatoris authoritate alienandi in testamento tribuere potest limita vt num. sequent.*

3521 *Executores adulti non possunt sine decreto bona eius alienare, nisi alienatio minori vtilis sit.*

3522 *Contrarium tenet Simonc. ibi citatus.*

3523 *Executor vt sine decreto alienare queat specialis alienandi licentia requiritur.*

3524 *Contrarium tenent ibi citati.*

3525 *Præsentatio facta à minore maiore infante & ad emphiteosim inominatio sine tutore valet, imo factæ à tutore præfertur.*

3526 *Venia ætatis impetrata minor contrahere potest vt maior limita num. sequent.*

3527 *Venia ætatis impetrata minor non potest sine decreto alienare. lim. vt num. sequent.*

3528 *Venia ętatis impetrata à Principe ex certa scientia, & de potestatis plenitudine præsertim cum potestate alienandi operatur, vt minor possit alienare, nisi testator alienationem vetasset.*

3529 *Venia obtenta non tenet alienatio forma ei præscripta non seruata.*

3530 *Venia nulliter impetrata minor vt maior contrahere nequit.*

3531 *Ratificans contractum in minori ætate factum si maior sit contrauenire non potest.*

3532 *Ratificans contractum vt supra contrauenire potest data nullitate.*

3533 *Ratificatio mulieris easdem solemnitates requirit.*

3534 *Minor maiorem se esse iurans cum ignorante minorem esse contrahens tenetur seruare cōtractum. amp. & lim. vt num. sequent.*

3535 *Iuramentum simplex minoris in contractu præstitum illum maiorem reddit.*

3536 *Iuramentum minoris non reddit maiorem stante statuto personam contrahere prohibente.*

3537 *Minor curatorem habens sine quo fideiussit pro suo procuratore tenetur.*

3538 *Alienare immobilia minor potest concurrentibus tribus de quibus ibi.*

3539 *Beneficio renunciare minor 25. annis potest sine curatore.*

3540 *Nullitatē cōtractus minor solus allegat.lim. vt n.seq.*

3541 *Contrarium tenent ibi citati.*

3542 *Nullitate per aduersarium allegata non potest minor velle contractum valere.*

3543 *Contra hæres cum minore tempus ei præscribi petere potest intra quod minor declaret an contractui stare velit.*

3544 *Mercator minor contrahere potest.*

3545 *Aditio hæreditatis per pupillū quomodo fieri possit.*

3546 *Creditor minoris eius bona sibi hipothecata sine solemnitatibus alienat.*

3547 *Minor sine curatore contrahit vbi curatoris authoritas aptari non potest.*

3548 *Venditio cum decreto sine tutore & curatore facta subsistit.*

3549 *Pecuniam minor alienare potest licet secus sit in rebus quæ seruando seruari possunt.*

3550 *Contractus minoris ritè recteque gestus validus est.*

3551 *Minor contra hære potest in casibus de quibus ibi.*

3552 *Minor vt patris hæres contrahere potest.*

3553 *Mobilia quæ non possunt seruando seruari per minorem distrahi possunt.*

3554 *Consuetudo valet quod adultus sine curatore contrahere possit.*

3555 *Princeps sine curatore quando iurisdictionalia possit exercere licet minor sit annis. 25.*

3556 *Alienare potest minor ex causa & solemnitatibus adhibitis stabilia sua.*

3557 *Conditionem minor implere potest sub qua fuit institutus.*

3558 *Minor laudare, eique denunciari potest si tutor non appareat.*

3559 *Contrahere potest minor alieno nomine. l. vt u.seq.*

3560 *Contrahens alieno nomine minor sine solemnitatibus proprio nomine non obligatur.*

3561 *Tutor legitimus esse non potest minor.*

3562 *Mandatum ab homine non potest minor ad eligendū prælatum acceptare.*

3563 *Testari potest adultus sine curatore imo eo inuito. lim. vt num. seq. quid si dolo incultus esset.*

3564 *Testari non potest pupillus impubes. amp. & limita vt num. sequent.*

3565 *Impubes quando testari possit.*

3569 *Minor alienans domino consentiente cui successit minor alienationi non potest contrauenire.*

3570 *Minor qui communi opinione maior censebatur contrahere potest lim. vt num. sequent.*

3571 *Contrahens cum minore qui communiter maior censebatur, inualidè cōtrahit, si minorē esse nō ignorabat.*

3572 *Tutor nulliter alienans si pupillo successerit contrauenire nequit.*

3573 *Alienationi à patre factæ eiusue consensu per filium minorem, decretum adhiberi, opus non est amp. & lim. vt num. seq.*

3574 *Patre & filio minore contrahentibus inter se decretum non requiritur limita vt num. seq.*

3575 *Patre & filio minore contrahentibus inter sese decreto opus est si pater non sit legitimus administrator sed filii tutor.*

3576 *Pater legitimus administrator hæreditatem maternam opulentam inter filios absque decreto diuidere nequit.*

3577 *Tutoris accessoria obligatio valet si nulla sit alienatio bonorum minoris solo defectu solemnitatum amp. & lim. vt ibi num. seq.*

3578 *Accessoria tutoris obligatio tenet data nullitate obligationis principalis si accessoria æque ac principalis fauorabilis non esset.*

3579 *Accessoria tutoris obligatio inualida est quando principalis nulla est alia ratione quam solemnitatum defectu.*

3580 *Solemnitas in contractu præambulo adhibita non requiritur in consequenti, & in traditione quæ fit in executionem contractus venditionis. lim. vt n. seq.*

3581 *Minor sine solemnitatibus exequi potest si in principali contractu præambulo solemnitas requisita interuenerit specialis non generalis.*

3582 *Minor sine requisitis solemnitatibus non potest ad consequentia contractus præambuli procedere in quo requisita solemnitas fuisset adhibita; si ante mandati executorem vel contractus absolutionem as aliennm minoris cessaret.*

3583 *Minor delinquendo alienat sine solemnitatibus. lim. vt num. seq.*

3584 *Alienare non potest minor alienare delinquendo alterius fauore alienari prohibita.*

3585 *Alienari prohibita non transeunt in fiscum etiam uicio delinquente nec etiam quoad fructus, si continuò ad tertium peruenire deberent.*

3586 *Emphiteosim & feudum sine decreto alienans non priuatur.*

3587 *Negans dominium vtili dominio non priuatur non probata vera scientia doloseque negantis.*

3588 *Minores actus gerere possunt quibus minores, vt maiores admittuntur.*

3589 *Minor contractui stare tenetur, quando actione tu-*

telæ

tel e æstimationem consecutus fuisset.

3590 *Venundari minor patiens ad præcium participandum non ignorans statum suum non contrauenit.*

3591 *Repudiare potest minor ius sibi delatum non seruatis solemnitatibus.*

3592 *Minor sine curatore liberationem acquirere, & fideicommissum restituere potest testari, nouum opus nunciare, iuramentum seruare, & contra curatorẽ agere cura non dum finita. limita vt ibi.*

3593 *Minor fideicommissum sine solemnitatibus restituere non potest quod semel suum fuit.*

3594 *Minor alienare sine solemnitatibus pro se studente sua bona non prohibetur studij causa.*

3595 *Minor sine solemnitate cum forense loci minoris statuta ignorante contrahere potest extra territorium statuentium etiam si statutum loqueretur in personã; quamuis secus foret si cum subdito eorumdem statuentium contrax fiet.*

3596 *Diuisio à minore num fieri possit. vbi alia de minoribus videas.*

3597 *Alienare tutores non possunt immobilia, & mobilia quæ possunt seruando seruari.*

3598 *Alienare minoris bona non potest illegitimus & falsus tutor quo minus ea minor vendicare possit.*

3599 *Electio minori datur agere contra emptorem vel contra tutorem lim. num. seq.*

3600 *Contrarium tenent ibi citati. limita. num. 3616. & sequent.*

3601 *Distingue, vt ibi.*

3602 *Contrarium tenent ibi citati.*

3603 *Minor contra tutorem soluendo existentem non restituitur in casu l. properandum. §. fin. C. de iud. limita vt n. 3604.*

3605 *Mulier quæ iure minorum restituitur, non restituitur si contra curatorem vel mundualdum possit habere regressum.*

3606 *Minor non restituitur aduersus omissam appellationem, eiusue prosecutionem vel termini probatorij lapsum non constito de læsione.*

3607 *Minor non restituitur stante nullitate contractus.*

3608 *Minor ad quæ agere possit contra tutorem malè alienantem, & contra possessorem bonorum minoris.*

3609 *Minor ad quid agere possit veniæ ætatis à Princ pe impetrata.*

3610 *Restitutio minoris cessat si per se cum iuramento litiget vel procuratoris medio iuramento constituti; & quando in iudicialibus non restituatur.*

3611 *Minor prius contra procuratorem simpliciter constitutum agere debet. limita vt num. sequent. vsque ad num. 3616.*

3615 *Restitutio minoris cessat aduersus odiosum lucrum & pœnale.*

3616 *Tutor excusatur si minorem maiorem ex decreto iudicis credens non defendit.*

3617 *Tutor non tenetur si à creditoribus coactus bona fide contraxit, & alienauit.*

3618 *Restituitur minor integrum tutoribus & curatoribus non soluendo existentibus.*

3619 *Restituitur minor si tutor & curator illegitimè fuerint constituti.*

3620 *Tutor conueniri non potest ipsius scientia nõ probata.*

3621 *Tutor in prima instantia à minore conueniri potest secus in secunda.*

3622 *Dolo tutor esse dicitur minoris bona sine solemnitatibus alienans.*

3623 *Domus paterna pupilli nec etiam ob æs alienum vendi potest.*

3624 *Tutori & curatori non creditur dicentibus pro ære alieno distraxisse.*

3625 *Versio in vtilitatem minoris probanda est.*

3626 *Possessionem tutor & curator non possunt per actum fictum transferre limita. num. seq.*

3627 *Possessionem tutor per actum fictum in executionem actus permissi requisitis solemnitatibus adhibitis.*

3628 *Emere volens à tutore quid cauere debeat.*

Vendere non potest tutor contra formam à testatore traditã.

3629 *Emens bona fide minorum non tenentur restituere fructus pro rata præcij soluti bona fide perceptos. limita vt num. sequent.*

3630 *Fructus perceptos quãdo restituere teneatur emptor rei minoris, vel ecclesiæ & num. seq.*

3633 *Minor non vendicat sine decreto alienata non restituto præcio cum interesse in sui vtilitatem conuerso.*

3634 *Restitutio in integrum cessat si minor iudicis officiũ vel realem actionem intentare possit, nec contra bonæ fidei possessorem nisi in subsidium. lim. vt n. seq.*

3637 *Alienationi à tutore factæ etiam illegitimo stare minor potest si velit.*

3638 *Tutor qui minori successit stare tenetur alienationi minus legitimè factæ.*

3639 *Alienatio sine decreto valet in executionem licentiæ à testatore tradita facta.*

3640 *Alienatio bonorum minoris sine læsione solemniter facta tenet etiam si præcij solutio ex confessione appareat. amp. vt num. seq.*

3641 *Solemnitas iuris communis in alienatione bonorum minoris sufficit, quamuis statuaria omissa sit.*

3642 *Solemnitas temporis diuturnitate præsumitur.*

3643 *Ratificari à tutore alienatio nulliter facta ex causa necessaria potest statuti etiam solemnitatibus non seruatis.*

3644 *Tutor excusatur, si minoris vendidit iudicis æstimatione præcedente minorum bona.*

3645 *Vendere tutor potest minoris bona quæ non possunt seruanda seruari.*

3646 *Tutor vendere potest si pupillo fuerit necessarium puta ob æs alienum amp. & lim. n. seq.*

3651 *Vendere stabilia minor potest authore tutore.*

3652 *Tutor vendere potest periculo subiecta declara vt ibi.*

3653 *Tutor pro litis exercitio immobilia obligare potest.*

3654 *Solemnitates statuti tutor contrahens seruare minimè tenetur.*

3655 *Ratificatio minoris præciũ recipientis excludit deliũ tutoris præsũptũ ob omissas solẽnitates amp. vt n. seq.*

3659 *Ratificari in totũ à minore debent per tutorẽ gesta.*

3657 *Minor alienãtis hæres alienationi cõtrauenire nequit*

Pupillus alienare potest non requisito substituto pupillari.

3658 *Euictionẽ non præstat tutor finita tutela. lim. vt n. seq.*

3656 *Tutor euictionem præstat si proprio nomine se obligauit amp. num. seq.*

3660 *Tutor hæres minoris alienationi quam fecit contrauenire nequit, licet pupillus eam infringere potuisset.*

3661 *Tutor si absq; necessitate alienauerit præciũ restituere tenetur, nisi in vtilitatẽ pupilli versioni probetur.*

3662 *Tutor euictionẽ præstat, si bona sua etiã obligauerit.*

solus adire potest.

3730 Pupillus solus hareditatem adit si ita statuto caueatur lim. vt num seq.

3731 Pupillus solus ex statuto adire permittente nō adit, nisi doli capax existat.

3732 Pupillus solus adire potest tutore carens, si iudicis copia haberi non possit & periculum sit in mora.

3733 Pupillus suus heres ipso iure hares est.

3734 Societatem pupillus sine tutoris authoritate contrahere non potest.

3735 Contrarium tenent ibi citati.

3736 Societatem contrahere nequit pupillus etiam si vtile sibi foret.

3737 Contrarium tenent ibi citati.

3738 Societas inter puberem eo fratres contracta minime censetur.

3739 Pecunias pupillares proprio nomine tutori negociari vetitum.

3740 Societas inter minorem & maiores nec tacitè contrahi potest nec expressè.

3741 Damna omnia maioris sunt in hac societate cum pupillo inita.

3742 Societas contracta censetur si tutor pupilli alijs cōmunicaret, & alij illi lim. vt n. seq.

3743 Societas authore tutore vt supra contracta censetur si pupillo vtilis sit non aliter.

3744 Tutor pecunias ad cambium recipere nequit pro pupillari negocio.

3745 Societatem non contrahit frater tutor cum pupillis lim. vt n. seq.

3746 Contrarium tenent ibi citati.

3747 Societatem tutor palam pro pupillo contrahit.

3748 Societatem tutor contrahit testatoris iussu.

3749 Societatem tutor contrahit authore altero tutore.

3750 Societatem tutor contrahit mandato testatoris lim. vt num. seq.

3751 Societatem tutor iussu testatoris inire potest, quoad negocia dumtaxat à testatore expressa.

3752 Societas iussu testatoris contracta non censetur si socij nomine non communi gesserit.

3753 Societas propria non est qua iussu testatoris initur.

3754 Societatem adultus curatore carens contrahit lim. vt num. seq.

3755 Societatem non contrahit adultus nisi minori vtilis sit.

3756 Adultus nō contrahit societatem sine decreto quoad ea qua sine decreto nequeunt obligari.

3757 Societas nomine minoris & cum eo contracta sustinetur, si ab eo effecto maiore ratificata sit. li. vt n. seq.

3759 Contrarium tenent ibi citati.

3759 Distingue, vt ibi.

3760 Ratificatio per heredes pupilli fieri nequit.

3761 Societas finita ratificari non potest.

3762 Ratificata societas non censetur expetita rationum redditione.

3763 Societas cum minoribus quoad lucra & fructus cōtrahi potest.

3764 Societas quoad lucra qua tutor facit ex communi pecunia cum pupillis contrahi potest. lim. vt num. sequent.

3765 Lucta inter tutorem & pupillum quando non communicentur.

3766 Societas cum maioribus pupilli capta continuari potest cum pupillis lim. vt num. seq.

3767 Societas continuari non potest cum pupillis si alteretur.

3768 Continuari societas non potest, nisi vtriusque consensu.

3769 Continuari societas non potest quando operam defunctus posuisset.

3770 Continuata societas non censebitur coniecturis in contrarium militantibus.

3771 Societatem pupillus continuare, inire, & renocare potest authore tutore limita. vt num. seq.

3772 Socius tutor authorari nequit.

3773 Societate vtiliter capta minor non restituitur alioquin secus.

3774 Societatem solus tutor contrahere nequit.

3775 Societas minore volente contrahi potest.

3776 Contrarium tenent ibi citati.

3777 Tutor negocium communi nomine gerere potest.

3778 Societatem tutor palam & bona fide contrahere potest.

3779 Societas cum pupillo ex statuto continuari potest.

3780 Societas causa minor locupletior factus eatenus tenebitur.

3781 Societas pupillo vtilis renouari potest.

3782 Fratres maiores cum minore, altera eorum tutore, societatem contrahere inter se possunt lucra communicando.

3783 Fratres iisdem ministris vtentes tutore tacente patre vita functo societatem contrahere possunt.

3784 Societas renouata censebitur tutore sciente tacente.

3785 Societas continuatur per pupillum socij haredem quoad negocia capta.

3786 Regij tutores omnia gerere tenentur nomine Regij.

3787 Manumissio vltra tutorem corā Pretore fieri debet.

3788 Tutoris iniusti lite pendente tutor alter datur.

3789 Tutor authorari non potest in rem suam.

3790 Tutor qui non gerit vel remotus est, authorari non potest.

3791 Authorari non potest tutor inutiliter testamento datus, nec qui non satisdedit, nisi quoad tempora peritura.

3892 Authorari non potest qui pro tutore negocia gessit.

3793 Mutus & surdus authorari nequeunt.

3794 Curator impuberi authorari non potest in exigentibus solemnitatem iuris.

3795 Authoritas per literas non prastatur à tutore nec per nuncium.

3796 Authoritatē non prastat tutor se tutorem ignorans.

3797 Authorari non potest tutor vi detentus.

3798 Authorari non potest tutor ex mala fide.

3799 Authoritas in actu interponenda est. lim. vt n. seq.

3800 Authoritas incontinenti post interponi potest.

3801 Authoritas ex post ad commodum pupilli potest interponi.

3802 Authoritas ex post interponi potest vtriusque partis consensu.

3803 Authoritas tutoris in delictis non requiritur. lim. vt ibi.

3804 Pupillus mitius punitur.

3805 Emere tutor non potest bona pupillorum amp. & lim. vt num. seq.

3806 Emere tutor per interpositam personam non potest. lim. vt num. seq.

3807

3807 Emere tutor palam & bona fide potest per interpositam personam.

3808 Contractus aliquos cum pupillo tutor inire non potest.

3809 Alienatio omnis ad commodum tutoris vetita.

3810 Emere bona pupilli alieno nomine tutor nequit.

3811 Hæreditatem restituere pupillis potest.

3812 Acceptilatio & liberatio tutoris facta durante tutela invalida est.

3813 Donatio tutori à pupillo facta nulla est.

3814 Acquirere nullo modo potest tutor eiusue filius pupilli bona.

3815 Cessio tutori fieri non potest.

3816 Coniunctus tutoris acquirere non potest bona pupilli. lim. n. seq.

3817 Coniunctus tutoris palam & bona fide emere potest bona minoris.

3818 Testamentum ab adulto factum tutoris, curatoris ne fauore invalidum est.

3819 Contractus inter tutorem & pupillum etiam in præsentia amicorum initi nulli sunt.

3820 Contractus inter tutorem & pupillum etiam in præsentia iudicis initus non tenet, nisi iudex ex magna causa approbaret.

3821 Emere tutor etiam rem venalem pupilli nequit.

3822 Agere volens in rem suam in iudicio quod sit ei prohibitum acquirere.

3823 Administratori cuilibet emptio vetita.

3824 Emptor pupilli tutor fructus non lucratur.

3825 Emere tutor potest altero tutore authore amp. & lim. vt num. seq.

3826 Emente tutore si contutor nõ adsit à iudice dabitur.

3827 Emere non potest tutor altero tutore authore nisi administrationem insolidum habeant.

3828 Emere tutor non potest mala fide pupilli bona.

3829 Possessionem rei emptæ antequam tutor esset, accipere tutor potest.

3830 Falsum dicere testamentum potest tutor in quo tutor datus est.

3831 Pecuniam palam & bona fide tutor accipere potest se debitorem faciendo pupilli.

3832 Soluere sibi tutor potest pupilli creditor amp. & lim. num. seq.

3833 Soluisse sibi tutor præsumitur amp. num. seq. ac tenetur alias non petit interesse.

3835 Solutum non fuisse tutori probari potest.

3836 Cessio requiritur vt tutor nomen debitoris pupilli pro suo credito capere possit.

3837 Vendere non potest tutor bona pupilli hoc expresso vt sibi satisfaciat.

3838 Emptio bonorum pupilli maioris effecti approbata subsistit.

3839 Vendita solemniter si præcium per emptorem nõ soluatur potest pro se tutor retinere; & præciũ soluere.

3840 Emere potest tutor si vtile pupillo sit.

3841 Emere tutor bona pupilli potest tutela finita.

3842 Substitui pupillari textator pupilli potest.

3843 Emere tutor potest præsentibus pupilli coniunctis eius bona.

3844 Emere tutor potest ex iusta causa authoritate iudicis.

3845 Donari potest modica quantitas à tutore si pupillus ditissimus sit.

3846 Alienare potest pupillus in locum piam vbi erat causa profitendi.

3847 Retrahi ex statuto iure sanguinis bona pupilli possũt.

3848 Alienatio minoris iuramento firmatur enormissima læsione cessante, & dummodo non agatur de donatione; læsus autem restituetur.

3849 Authorari tutor sibi potest in contractu vltro citroque obligatorio, si actus ille non sit valdè præiudicialis.

3850 Emere bona pupilli tutor potest bona fide publicè & palam.

3851 Contrarium tenent ibi citati.

3852 Distingue, vt ibi.

3853 Fraudis præsumptio cessat in tutore nobili emente bona pupilli.

3854 Emere tutor potest per interpositam personam palam & bona fide se ipso authore.

3855 Contrarium tenent ibi citati.

3856 Emere seu acquirere in consequentiam bona pupilli tutor potest.

3857 Authorari & emere sibi tutor potest vbi alteri ementi authorari teneretur.

3858 Authorari sibi tutor potest ex testatoris præcepto.

3859 Emere tutor potest quando ei administratio decreta non esset.

3860 Emere tutor potest alijs casibus vt ibi.

3861 Iudicio sisti non etiam iudicati soluendi tutor cauere tenetur.

3862 Contrarium nempe vtramque cautionem præstare teneri tenent ibi citati.

3863 Cautiones iudicio sisti & iudicati soluendi non tenentur præstare tutores.

3864 Liber tutoris vt pro eo probet requisita.

3865 Apocha tutoris an probet.

3866 Compromittere tutor & curator non possunt amp. & lim. num seq.

3867 Compromissum inter tutorem & pupillum fieri non potest si obligatio & alienatio sequi possit.

3868 Compromitti non potest causa tutelæ vt arbitri dent tutorem.

3869 Procurator ad compromittendum constitutus clausulam appellatione remota in compromisso apponere nequit.

3870 Compromissum tutoris qui se nomine proprio obligauit quoad ipsum tenet.

3871 Compromissum tenet si res dubia sit & aduersarius pupilli possideat.

3872 Compromissum tutoris tenet si laudũ minori utile sit

3873 Compromittere tutor super rebus potest, quæ nequnt seruando seruari.

3874 Compromittere solemniter tutor potest amp. n. seq.

3875 Decreti vim tenet iudicis licentia compromissum faciendi, licentiæ forma obseruata.

3876 Compromissum necessarium ex statuto tutor facere tenetur. limita, vt num. seq.

3877 Compromisso tutor clausulam ponere non potest de iure & de facto. limita vt n. seq.

3878 Compromittere potest tutor eum clausula de iure & de facto pro bono pacis.

3879 Compromittens tutor non potest alte & basse procedendi tribuere potestatem.

3880 Compromittere tutor articulum iuris non potest lim. num. seq.

3881 *Compromitti à nullo potest super articulo iuris lim. num. seq.*
3882 *Compromissum tenet super articulo iuris, facti questionem admixtam habente; vel si quaestio iuris controuersa sit.*
3883 *Compromittere tutor potest quaestionem iuris controuersam.*
3884 *Compromissũ fieri potest super articulo iuris, si quaestio sit an compromissum faciendum sit.*
3885 *Compromissum fieri non potest super re clara.*
3886 *Compromissum voluntariũ à tutore factũ non tenet.*
3887 *Compromissum voluntarium tenet statuto cogente limita num. seq.*
3888 *Contrarium tenent ibi citati.*
3889 *Distingue, vt ibi.*
3890 *Distingue secundo vt ibi.*
3891 *Contra hunc secundam distinctionẽ tenent ibi citati.*
3892 *Compromissum ex necessitate statuti factum non cẽsetur nisi eius forma seruata sit.*
3893 *Compromissum ex necessitate statuti factum non cẽsetur nec fieri potest altero compromittentium ex priuilegio quod habet recusante.*
3894 *Compromissum non dicitur ex statuto si partes absque eo voluntariè compromittere voluisse constet.*
3895 *Compromissum vi statuti cuius partes notitiam habuisse non constat, factum minimè censetur.*
3896 *Compromissum vigore statuti factum non censetur nisi ante sententiam, & rem liquidam fuerit petitũ*
3897 *Contrarium tenent ibi citati.*
3898 *Iuramentum à statuto non requisitum si compromisso fuerit adiectum voluntariè additum cẽsebitur.*
3799 *Compromissum necessarium non censetur non constito partes ad illud faciendum potuisse compelli.*
3900 *Compromissum necessarium dici non potest quoad ea super quibus compromitti non potest.*
3901 *Compromittere tutor potest si dubia, et obscura sint iura pupilli.*
3902 *Compromittere tutor potest cum possessore rei. limita num. seq.*
3903 *Contrarium tenet Lanfr. ibi citatus.*
3904 *Compromittere non potest tutor etiam cum rei possessore nisi tutelam legitimè susceperit.*
3905 *Compromittere tutor potest pro bono pacis.*
3906 *Compromittere tutor potest constito clarè pupillum ad diuisionem fuisse prouocatum.*
3907 *Compromissum à minore cum tutoris authoritate factum valet.*
3908 *Confessio de recepto à tutore vel curatore pupillo, vel adulto non praeiudicat amp. & lim. vt num. seq.*
3909 *Contrarium tenent ibi citati.*
3910 *Confessio tutoris vt valeat requisita.*
3911 *Confessio curatoris minori non obest.*
3913 *Confessio tutoris in iudicio sponte facta sine iudicis iussu non nocet pupillo.*
3914 *Confessio praelati non nocet ecclesiae.*
3915 *Confessio vbi minori obesset in integrũ restitui deberet.*
3916 *Confessio tutoris de recepto post 30. dies pecuniam numeratam praesumptiuè probat nisi contrarium probetur.*
3917 *Confessio tutoris in inuentario solemni probat.*
3918 *Confessio tutoris in libro rationum debitori prodest.*
3919 *Confessio tutoris & curatoris domini litis in decisorijs litis pupillo obest.*
3920 *Confessio in vim contentiosae iurisdictionis à tutore emanata pupillo nocet.*
3921 *Confessio tutoris quod in bonis minoris aliquid inuenerit sibi obest non autem pupillo amp. vt num. seq.*
3922 *Confitenti oberit confessio, etiã si alter tutor negaret.*
3923 *Confessio tutoris quod bona minoris inuenerit emissa in inuentario, non admittit probationẽ in contrariũ*
3924 *Quietatio à tutore facta pupillo obest si solutum constet.*
3925 *Confessio tutoris, factum puta mutuum continens, pupillo praeiudicat.*
3926 *Apocha tutoris tutela finita producta quatenus probet.*
3927 *Confessio verè habuit, & recepit, in scriptura tutoris probat.*
3928 *Confessio extra iudicialis adminiculata à tutore emissa, probat vbi etiam de praelato lim. vt ibi.*
3929 *Dare insolutum minoris bona eius creditori, tutori permissum est. lim. vt num. seq.*
3930 *Dare in solutum non potest tutor immobilia pupilli nisi vt ibi.*
3931 *Pactum non petendi tutor, curator, & alij administratores facere nequeunt amp. & lim vt num. seq.*
3932 *Pactum non petendi tutor &c. facere non possunt etiam si mandatum generalissimum haberent.*
3033 *Solutionis tempus debitori pupilli tutor prorogare nequit.*
3934 *Decretum in remissione debiti liquidi praesertim ob falsam causam eam non conualidat.*
3935 *Clausula omnia faciendi quae constituens posset &c. non operatur nisi quoad expressis similia.*
3936 *Transigere non potest tutor cum pupilli debitoribus ut debitum minuatur.*
3937 *Pacto tacito negligendo tutor, & curator, & huiusmodi pupillo praeiudicatur.*
3938 *Pactum non petendi ex mandato speciali fieri potest.*
3939 *Pactum non petendi vsurarium & illicitum debitum tutor inire potest.*
3940 *Contrarium tenent ibi citati.*
3941 *Distingue, vt ibi.*
3942 *Distingue secundo vt ibi.*
3943 *Pactum non petendi tutor facere potest si pupillo expediat.*
3944 *Pactum non petendi facere potest qui & suo nomine exigere.*
3945 *Debito illiquido existente quod liquidari non possit tutor transigere potest.*
3946 *Contrarium tenent ibi citati.*
3947 *Pactum non petendi illiquidum debitum à tutore animo donandi fieri non potest.*
3948 *Pactum non petendi debitum illiquidum quod liquidari posset non valet à tutore factum.*
3949 *Consilium Ciuitatis Populum repraesentans pactum non petendi facere potest.*
3950 *Pactum non petendi partem debiti tutor facere potest si debitor inops sit, hoc tamen instrumento remissionis expresso.*
3951 *Pactum non petendi tutor facere potest, quando plus in exigendo impenderetur quam creditum foret. lim. vt num. seq.*
3952 *Pactum non petendi tutor facere non potest etiam si plus impenderetur exigendo vt supra, vbi expensae refici deberent.*

3953

3953 *Pactum non petendi minori vtile tutor facit.*

3954 *Pactũ non petendi ex iusta causa tutor inire potest.*

3955 *Pactum de non petendo tutor creditor seruare tenetur, & si cum pupilli creditoribus illud fecerit.*

3956 *Testamentum sui fauore à pupillo fieri tutor instare non potest, nec ad hoc pupillũ inducere amp. & n. seq.*

3957 *Tutor non potest inducere testatorem blando tempore ad sibi relinquendum quod pupillis relinquere volebat amp. num. seq.*

3958 *Tutor in duplum punitur sibi à testatore legatorum si dolo præsertim fuerit vsus.*

3959 *Tutor alteri legata ad sibi relinquendum nec blando sermone testatorem inducere potest.*

3960 *Soluere tutor debet quod pupillo tenetur amp. & lim. num. seq.*

3961 *Tutor curare debet pupilo tutorem dare cui soluat.*

3962 *Soluere sibi tutor potest quod à pupillo debetur. Permutatio cum re fideicommissi an teneat.*

3963 *Contrarium tenet Dec. ibi citatus.*

3964 *Soluere sibi tutor potest sine decreto in rebus quæ non possunt seruando seruari.*

3965 *Vsuras tutor à pupillo petere nequit.*

3966 *Soluere sibi ipsi præsumitur tutor nisi contrarium appareat.*

3967 *Soluere sibi non potest tutor ante decretam administrationem.*

3968 *Mater tutrix an dotem sibi soluere possit.*

3969 *Soluere sibi non potest tutor legitimus vel datiuus.*

3970 *Soluere sibi non potest tutor vbi magnæ detractiones fieri deberent.*

3971 *Soluere sibi non potest tutor ex pecunia in emptionem prædiorum destinata.*

3972 *Soluere sibi non potest tutor quando debitum non esset sub vsuris.*

3973 *Contrarium tenet Gutier. ibi citatus.*

3974 *Soluere non potest sibi tutor quando pater pupilli dèbitor non fuisset, nec extarent pupilli pecuniæ.*

3975 *Soluere sibi tutor in immobilibus non potest sine solemnitatibus lim. num. seq.*

3976 *Soluere seu capere potest tutor immobilia sibi debibita & an sibi soluisse præsumatur & cum creditoribus pupilli concurrat.*

3977 *Soluere tutor dotemque constituere potest in puncto mortis ne minor in pænam incidat.*

3978 *Soluere tutor debet interpellatus à creditoribus ex bonis pupilli minus damnosis.*

3979 *Soluere omittens tutor debita pupilli ad interesse tenetur.*

3980 *Emphiteotica re ob non solutum canonem in commissum incidente tutor tenebitur.*

3981 *Soluere creditori alterius regionis; vnius tutor nõ prohibetur.*

3982 *Vsuras extortas soluere tutor potest pro anima pupilli salute.*

3983 *Solui potest tutori etiam non gerenti.*

3984 *Soluere tutor curatori potest quod ex administratione soluere tenetur.*

3985 *Soluisse non præsumetur creditoribus tutor id etiam asserentibus.*

3986 *Soluere aut promittere scienter indebitum non potest tutor, alioquin contra ipsum in litem iurabitur.*

3987 *Soluere pupillo recusans vel differens quando ad interesse teneatur.*

3988 *Pacem de nece patris pupillus & minor authore tutore vel curatore facere possunt.*

3989 *Contrarium tenet ibi citati.*

3990 *Pacem de morte patris pupillus sine tutore seruatis de iure seruandis inire potest.*

3991 *Pacem de nece patris pupillis cum tutoris authoritate pupillũ facit siue notoria sit, siue nõ et sine deuita pupilli suspicari possit siuè non.*

3992 *Contrarium quando certus esset maleficij commissi tenent ibi citati.*

3993 *Iniurias pupillo illatas remittere tutor potest.*

3994 *Contrarium tenent ibi citati.*

3995 *Pacis contractus à pupillo cum tutoris authoritate decretum iudicis non requirit.*

3996 *Contrarium tenent ibi citati.*

3997 *Decreto iudicis in pace pupilli opus non est etiam requisito per statutum in contractibus minorum.*

3998 *Pacem pupillus cum tutoris authoritate, & iudicis decreto alijs solemnitatibus nõ seruatis potest inire.*

3999 *Pace validè contracta cessat in integrum restitutio.*

4000 *Pacem vnus plurium tutorum inire potest.*

4001 *Decretum iudicis tutoris authoritatem supplet vbi in actu vtrumque non est necessarium.*

4002 *Pacem tutor sine pupillo infante vel maiore infante inire potest amp. & lim. vt num. seq.*

4003 *Pacem à solo tutore factam seruare tenetur, limita num. seq.*

4004 *Pacem nulliter à tutore factam pupillus seruare non tenetur.*

4005 *Pace rupta à minore mitior pæna imponitur.*

4006 *Pacis habendæ causa tutor ex bonis pupilli donare aliquid potest.*

4007 *Pax fieri pro pupillo potest sine solemnitatibus requisitis ad hoc vt tutor gerere possit.*

4008 *Pacem tutor inuentario non facto, nec sibi administratione à iudice decreta facere non potest.*

4009 *Contrarium tenent ibi citati.*

4010 *Pacem tutor generalis non specialis facere potest.*

4011 *Contrarium tenet Farinac. ibi citatus.*

4012 *Pacem tutor facere non potest, nisi pupillo vtilis sit.*

4013 *Contrarium ex consuetudine seruatur.*

4014 *Pacem verecundam pupillo tutor facere nequit.*

4015 *Pacem tutor quam primum facere debet.*

4016 *Pacem à statuto requisitam à maiore hæredum parte factam fuisse sat erit.*

4017 *Pax habita per maritum interfectorem vxoris quãdo sibi non prosit.*

4018 *Pacem tutor facere non potest si pupillus ex ea dedecus incurreret.*

4019 *Pacem tutor posthumo in ventre existenti datus priusquam nascatur facere non potest.*

4020 *Pacem tutor facere non potest quando illata iniuria pecuniarium pupilli interesse concerneret nisi aliquo recepto.*

4021 *Pacẽ tutor facere nõ potest iũcta pænali obligatione.*

4022 *Contrarium tenent ibi citati.*

4023 *Pacem non potest infans etiam cum tutoris authoritate inire.*

4024 *Pax sine decreto fieri nequit lata sententia contra inimicos pupilli.*

4025 *Pacẽ tutor pupillo non expedientẽ facere nõ potest.*

4026 *Pacem facere non potest tutor quãdo pupillo satius esset vindictam quærere.*

4027 *Pax debet à pupillo fieri authore tutore, & consiliorum interuentu.*
4028 *Pax, vt valide à tutore fiat, requisita.*
4029 *Pax vbi à pupillo fieri nequit nec alteri consentire poterit.*
4030 *Pacem pupillus inire potest, si alioquin periclitari posset ob inimicorum potentiam.*
4031 *Pacem cum iuramento pupillus facere potest.*
4032 *Dignitates pupilli tutor quatenus exerceat.*
4033 *Inuestire de nouo feudo non potest tutor.*
4034 *Accusare tutor potest nomine pupilli amp. & lim, n. sequent.*
4035 *Contrarium tenent ibi citati.*
4036 *Accusare de falso tutor potest publicum instrumentum falsum producentem.*
4037 *Accusans tutor de falso non potest ad pœnam talionis se inscribere.*
4038 *Criminale iudiciū pro pupillo tutor suscipere nequit.*
4039 *Contrarium tenent ibi citati.*
4040 *Testis esse non potest tutor nec curator, amp. & lim. num. seq.*
4041 *Contrarium tenet Roma. ibi citatus.*
4042 *Testis tutor esse non potest etiam tutela finita.*
4043 *Testis esse non potest actor ad lites.*
4044 *Testis esse non potest testamenti executor.*
4045 *Testis tutor, & curator esse possunt, si de gestis ab alijs agatur.*
4046 *Testis tutor esse potest, si contutor causam agat, & quando agens, vel defendens id facit non ad pupilli, sed aduersæ partis requisitionem.*
4047 *Testis tutor esse potest, si causa per alium ageretur. lim. num. seq.*
4048 *Contrarium tenent ibi citati.*
4049 *Testis tutor esse non potest si causa per alium ageretur, si de tutoris commodo ageretur.*
4050 *Testis tutor esse potest in actu solemnizando.*
4051 *Testis tutor esse potest dato liti curatore periculo pupilli non tutoris.*
4052 *Testis esse tutor potest officio finito.*
4053 *Testes tutores esse non possunt in probando mandato quod alicui dedisse affirmarent, & quando publicato processu examinari possint.*
5054 *Expensum pro pupillo tutor repetit. lim. num. seq.*
4055 *Expensum culposè tutor minime repetit.*
4056 *Expensum dolo proprio, vel communi per tutorem repetere non potest.*
4057 *Expensas inutiliter factas non repetit tutor.*
4058 *Alimenta minoribus à matre, vel auia præstita quã do repeti possint.*
Maritus, & parentes quando repetant expensas.
4059 *Actiones pro pupillo intentare potest. amp. & lim. num. seq.*
4060 *Conueniri potest tutor via executiua pro restitutione bonorum inuentario contentorum priusquam administrationis rationem reddat.*
4061 *Compensationem expensarum in iudicio executiuo tutor opponere potest, si eas ibi liquidare queat.*
4062 *Liquidare si tutor in iudicio executiuo nõ possit sufficit minorem aliquid deponere, & fideiussorem soluendi præstare.*
4063 *Cauere de rato tutor, & curator non tenetur nisi dubitetur an tutor, vel curator sit.*
4064 *Agere tutor potest tutela durante ex causa etiam, non concernente tutelam.*
4065 *Executiue agere potest tutor, & curator, & alij à lege administrationem habentes ui publici instrumenti executionem paratam habentis.*
4066 *Pro tutor, & falsus tutor conuenitur vtili actione pro negocijs distrahendis.*
4067 *Conuenitur tutor ex negociatione alteri commissa.*
4068 *Spolij tutor conueniri potest, si pupillum spoliauerit.*
4069 *Processus valet cum tutore testamentario factus quamuis testamentum impugnetur.*
4070 *Actio vtilis pupillo quæritur ex contractu tutoris sine cessione.*
4071 *Agere, & conueniri non potest tutor administratione interdicta.*
4072 *Agens tutorio, & curatorio nomine sibi in suis iuribus non præiudicat.*
4073 *Agere non potest tamquam tutor, vt suspectus accusatus.*
4074 *Agere non potest tutor qui inuentarium non fecit, nec satisdedit limi. ibid.*
4075 *Agere non potest tutor quoad ea quæ non pertinent ad administrationem.*
4076 *Agere non potest tutor minor, vel illegitimè datus.*
4077 *Cõueniri tutor nõ debet, si de tutelę datione dubitetur*
4068 *Actio negociorum gestorum tantum pro gestis tutela finita datur.*
4079 *Pupillo quæ actio detur pro gestis per tutorem, eius ue negociorum gestorum.*
4080 *Actio tutori contra magistratum, qui contutorem minus sufficientem dedit, non datur.*
4081 *Conueniri datiuus qui male gessit prius debet quam testamentarius.*
4082 *Agere contra tutorem, vel curatorem tutor, vel curator non potest durante tutela, nisi pro crimine suspecti.*
4083 *Tempus ad agendum tutori iudex ex causa præfigit.*
4084 *Executio à pupillo petitur ex instrumento eius nomine per tutorem, vel curatorem celebrato.*
4085 *Citari debent tutore omnes amp. & lim, n. seq.*
4086 *Citatis tutoribus non comparentibus, affines & amici citandi sunt.*
4087 *Citato tutore negligente coniunctus, vel amicus pupilli comparere potest.*
4088 *Citari nõ potest infãs; & qualiter citatio fieri debeat*
4089 *Mutuo sub cãbijs recipere quãdo tutori permittatur*
4090 *Mutuo recipiens tutor non tenetur pupillus nisi in eius vtilitatem versum probetur.*
4091 *Libertates non potest dare tutor.*
4092 *Diuisio tutelæ inter tutores fieri non potest.*
4093 *Contrarium tenent ibi citati.*
4094 *Distingue, vt ibi.*
4095 *Distingue secundo, vt ibi.*
4096 *Diuisio tutelæ à iudice fieri potest.*
4097 *Diuisionem bonorum pupillus petere an possit.*
4098 *Diuisionẽ bonorũ cũ alijs cõiũ an tutor petere possit.*
4099 *Transigere tutor, & curator super incertis, & dubijs possunt amp. & lim. num. seq.*
4100 *Contrarium tenent ibi citati.*
4101 *Transactio cum tutore à maiore facta tenet.*
4102 *Liberatio gratis ita non continet dolum.*
4103 *Transactio prædicta dolosa non tenet amp. vt ibi.*
4105 *Transactio per per tutorem inita sine decreto, & causæ cognitione nulla est.*

3953 Pactum non petendi minori vtile tutor facit.
3954 Pactũ non petendi ex iusta causa tutor inire potest.
3955 Pactum de non petendo tutor creditor seruare tenetur, & si cum pupilli creditoribus illud fecerit.
3956 Testamentum sui fauore à pupillo fieri tutor instare non potest, nec ad hoc pupillũ inducere amp. & n. seq.
3957 Tutor non potest inducere testatorem blando tempore ad sibi relinquendum quod pupillis relinquere volebat amp. num. seq.
3958 Tutor in duplum punitur sibi à testatore legatorum si dolo præsertim fuerit vsus.
3959 Tutor alteri legata ad sibi relinquendum nec blando sermone testatorem inducere potest.
3960 Soluere tutor debet quod pupillo tenetur amp. & lim. num. seq.
3961 Tutor curare debet pupilo tutorem dare cui soluat.
3962 Soluere sibi tutor potest quod à pupillo debetur. Permutatio cum re fideicommissi an teneat.
3963 Contrarium tenet Dec. ibi citatus.
3964 Soluere sibi tutor potest sine decreto in rebus quæ non possunt seruando seruari.
3965 Vsuras tutor à pupillo petere nequit.
3966 Soluere sibi ipsi præsumitur tutor nisi contrarium appareat.
3967 Soluere sibi non potest tutor ante decretam administrationem.
3968 Mater tutrix an dotem sibi soluere possit.
3969 Soluere sibi non potest tutor legitimus vel datiuus.
3970 Soluere sibi non potest tutor vbi magnæ detractiones fieri deberent.
3971 Soluere sibi non potest tutor ex pecunia in emptionem prædiorum destinata.
3972 Soluere sibi non potest tutor quando debitum non esset sub vsuris.
3973 Contrarium tenet Gutier. ibi citatus.
3974 Soluere non potest sibi tutor quando pater pupilli debitor non fuisset, nec extarent pupilli pecuniæ.
3975 Soluere sibi tutor in immobilibus non potest sine solemnitatibus lim. num. seq.
3976 Soluere seu capere potest tutor immobilia sibi debibita & an sibi soluisse præsumatur & cum creditoribus pupilli concurrat.
3977 Soluere tutor dotemque constituere potest in puncto mortis ne minor in pœnam incidat.
3978 Soluere tutor debet interpellatus à creditoribus ex bonis pupilli minus damnosis.
3979 Soluere omittens tutor debita pupilli ad interesse tenetur.
3980 Emphiteotica re ob non solutum canonem in commissum incidente tutor tenebitur.
3981 Soluere creditori alterius regionis; vnius tutor nõ prohibetur.
3982 Vsuras extortas soluere tutor potest pro animæ pupilli salute.
3983 Solui potest tutori etiam non gerenti.
3984 Soluere tutor curatori potest quod ex administratione soluere tenetur.
3985 Soluisse non præsumetur creditoribus tutor id etiam asserentibus.
3986 Soluere aut promittere scienter indebitum non potest tutor, alioquin contra ipsum in litem iurabitur.
3987 Soluere pupillo recusans vel differens quando ad interesse teneatur.
3988 Pacem de nece patris pupillus & minor authore tutore vel curatore facere possunt.
3989 Contrarium tenet ibi citati.
3990 Pacem de morte patris pupillus sine tutore seruatis de iure seruandis inire potest.
3991 Pacem de nece patris pupillis cum tutoris authoritate pupillũ facit siue notoria sit, siue nõ et siue delicta pupilli suspicari possit siuè non.
3992 Contrarium quando certus esset maleficij commissi tenent ibi citati.
3993 Iniurias pupillo illatas remittere tutor potest.
3994 Contrarium tenent ibi citati.
3995 Pacis contractus à pupillo cum tutoris authoritate decretum iudicis non requirit.
3996 Contrarium tenent ibi citati.
3997 Decreto iudicis in pace pupilli opus non est etiam requisito per statutum in contractibus minorum.
3998 Pacem pupillus cum tutoris authoritate, & iudicis decreto aliis solemnitatib⁹ nõ seruatis potest inire.
3999 Pace validè contracta cessat in integrum restitutio.
4000 Pacem vnus plurium tutorum inire potest.
4001 Decretum iudicis tutoris authoritatem supplet vbi in actu vtrumque non est necessarium.
4002 Pacem tutor sine pupillo infante vel maiore infante inire potest amp. & lim. vt num. seq.
4003 Pacem à solo tutore factam seruare tenetur, limita num. seq.
4004 Pacem nulliter à tutore factam pupillus seruare non tenetur.
4005 Pace rupta à minore mitior pœna imponitur.
4006 Pacis habendæ causa tutor ex bonis pupilli donare aliquid potest.
4007 Pax fieri pro pupillo potest sine solemnitatibus requisitis ad hoc vt tutor gerere possit.
4008 Pacem tutor inuentario non facto, nec sibi administratione à iudice decreta facere non potest.
4009 Contrarium tenent ibi citati.
4010 Pacem tutor generalis non specialis facere potest.
4011 Contrarium tenet Fariuac. ibi citatus.
4012 Pacem tutor facere non potest, nisi pupillo vtilis sit.
4013 Contrarium ex consuetudine seruatur.
4014 Pacem verecundam pupillo tutor facere nequit.
4015 Pacem tutor quam primum facere debet.
4016 Pacem à statuto requisitam à maiore hæredum parte factam fuisse fat erit.
4017 Pax habita per maritum interfectorem vxoris quãdo sibi non prosit.
4018 Pacem tutor facere non potest si pupillus ex ea dedecus incurreret.
4019 Pacem tutor posthumo in ventre existenti datus priusquam nascatur facere non potest.
4020 Pacem tutor facere non potest quando illata iniuria pecuniarium pupilli interesse concerneret nisi aliquo recepto.
4021 Pacẽ tutor facere nõ potest iũcta pœnali obligatione.
4022 Contrarium tenent ibi citati.
4023 Pacem non potest infans etiam cum tutoris authoritate inire.
4024 Pax sine decreto fieri nequit lata sententia contra inimicos pupilli.
4025 Pacẽ tutor pupillo non expedientẽ facere nõ potest.
4026 Pacem facere non potest tutor quãdo pupillo satius esset vindictam quærere.

4027

4027 *Pax debet à pupillo fieri authore tutore, & conii-ctorum interuentu.*
4028 *Pax, vt valide à tutore fiat, requisita.*
4029 *Pax vbi à pupillo fieri nequit nec alteri consentire poterit.*
4030 *Pacem pupillus inire potest, si alioquin periclitari posset ob inimicorum potentiam.*
4031 *Pacem cum iuramento pupillus facere potest.*
4032 *Dignitates pupilli tutor quatenus exerceat.*
4033 *Inuestire de nouo feudo non potest tutor.*
4034 *Accusare tutor potest nomine pupilli amp. & lim. n. sequent.*
4035 *Contrarium tenent ibi citati.*
4036 *Accusare de falso tutor potest publicum instrumentum falsum producentem.*
4037 *Accusans tutor de falso non potest ad pœnam talionis se inscribere.*
4038 *Criminale iudiciū pro pupillo tutor suscipere nequit.*
4039 *Contrarium tenent ibi citati.*
4040 *Testis esse non potest tutor nec curator. amp. & lim. num. seq.*
4041 *Contrarium tenet Roma. ibi citatus.*
4042 *Testis tutor esse non potest etiam tutela finita.*
4043 *Testis esse non potest actor ad lites.*
4044 *Testis esse non potest testamenti executor.*
4045 *Testis tutor, & curator esse possunt, si de gestis ab aliis agatur.*
4046 *Testis tutor esse potest, si contutor causam agat, & quando agens, vel defendens id facit non ad pupilli, sed aduersæ partis requisitionem.*
4047 *Testis tutor esse potest, si causa per alium ageretur. lim. num. seq.*
4048 *Contrarium tenent ibi citati.*
4049 *Testis tutor esse non potest si causa per alium ageretur, si de tutoris commodo ageretur.*
4050 *Testis tutor esse potest in actu solemnizando.*
4051 *Testis tutor esse potest dato liti curatore periculo pupilli non tutoris.*
4052 *Testis esse tutor potest officio finito.*
4053 *Testes tutores esse non possunt in probando mandato quod alicui dedisse affirmarent, & quando publicato processu examinari possint.*
5054 *Expensum pro pupillo tutor repetit. lim. num. seq.*
4055 *Expensum culpose tutor minime repetit.*
4056 *Expensum dolo proprio, vel communi per tutorem repetere non potest.*
4057 *Expensas inutiliter factas non repetit tutor.*
4058 *Alimenta minoribus à matre, vel auia præstita quā do repeti possint.*
Maritus, & parentes quando repetant expensas.
4059 *Actiones pro pupillo intentare potest. amp. & lim. num. seq.*
4060 *Conueniri potest tutor via executiua pro restitutione bonorum inuentario contentorum priusquam administrationis rationem reddat.*
4061 *Compensationem expensarum in iudicio executiuo tutor opponere potest, si eas ibi liquidare queat.*
4062 *Liquidare si tutor in iudicio executiuo nō possit sufficit minorem aliquid deponere, & fideiussorem soluendi præstare.*
4063 *Cauere de rato tutor, & curator non tenetur nisi dubitetur an tutor, vel curator sit.*
4064 *Agere tutor potest tutela durante ex causa etiam, non concernente tutelam.*
4065 *Executiue agere potest tutor, & curator, & alij à lege administrationem habentes ui publici instrumenti executionem paratam habentis.*
4066 *Pro tutor, & falsus tutor conuenitur vtili actione pro negocijs distrahendis.*
4067 *Conuenitur tutor ex negociatione al eri commissa.*
4068 *Spolij tutor conueniri potest, si pupillum spoliauerit.*
4069 *Processus valet cum tutore testamentario factus quamuis testamentum impugnetur.*
4070 *Actio vtilis pupillo quæritur ex contractu tutoris sine cessione.*
4071 *Agere, & conueniri non potest tutor administratione interdicta.*
4072 *Agens tutorio, & curatorio nomine sibi in suis iuribus non præiudicat.*
4073 *Agere non potest tamquam tutor, vt suspectus accusatus.*
4074 *Agere non potest tutor qui inuentarium non fecit, nec satisdedit limi. ibid.*
4075 *Agere non potest tutor quoad ea quæ non pertinent ad administrationem.*
4076 *Agere non potest tutor minor, vel illegitimè datus.*
4077 *Cōueniri tutor nō debet, si de tutelę datione dubitetur*
4068 *Actio negociorum gestorum tantum pro gestis tutela finita datur.*
4079 *Pupillo quæ actio detur pro gestis per tutorem, eius ne negociorum gestorum.*
4080 *Actio tutori contra magistratum, qui contutorem minus sufficientem dedit, non datur.*
4081 *Conueniri datiuus qui male gessit prius debet quam testamentarius.*
4082 *Agere contra tutorem, vel curatorem tutor, vel curator non potest durante tutela, nisi pro crimine suspecti.*
4083 *Tempus ad agendum tutori index ex causa præfigit.*
4084 *Executio à pupillo petitur ex instrumento eius nomine per tutorem, vel curatorem celebrato.*
4085 *Citari debent tutore omnes amp. & lim. n. seq.*
4086 *Citatis tutoribus non comparentibus, affines & amici citandi sunt.*
4087 *Citato tutore negligente coniunctus, vel amicus pupilli comparere potest.*
4088 *Citari nō potest infās; & qualiter citatio fieri debeat*
4089 *Mutuo sub cābijs recipere quādo tutori permittatur*
4090 *Mutuo recipiens tutor non tenetur pupillus nisi in eius vtilitatem versum probetur.*
4091 *Libertates non potest dare tutor.*
4092 *Diuisio tutelæ inter tutores fieri non potest.*
4093 *Contrarium tenent ibi citati.*
4094 *Distingue, vt ibi.*
4095 *Distingue secundo, vt ibi.*
4096 *Diuisio tutelæ à iudice fieri potest.*
4097 *Diuisionem bonorum pupillus petere an possit.*
4098 *Diuisionē bonorū cū alys cōmi an tutor petere possit.*
4099 *Transigere tutor, & curator super incertis, & dubijs possunt amp. & lim. num. seq.*
4100 *Contrarium tenent ibi citati.*
4101 *Transactio cum tutore à maiore facta tenet.*
4102 *Liberatio gratu ita non continet dolum.*
4103 *Transactio prædicta dolosa non tenet amp. vt ibi.*
4105 *Transactio per per tutorem inita sine decreto, & causæ cognitione nulla est.*

4105 *Transactio cum decreto nulla est nisi tutor legitime constitutus sit.*

4106 *Transactio vt ex parte tutoris valida sit, sat est utilia facere, & inutilia prætermittere promisisse, etiã si minorem defendere minime promiserit.*

4107 *Transigere non potest tutor cum debitore minoris debitum minuendo.*

4108 *Transigere nequit tutor si minoris Creditũ clarũ sit.*

4109 *Transigere non potest minor quando bona retenta obligarentur.*

4110 *Transigere nequit tutor nisi stabilibus retentis. l.m. num. sequent.*

4111 *Transigere potest tutor in re dubia.*

4112 *Transigere tutor potest cũ causa, & solemnitatibus.*

4113 *Transigere potest tutor quoad obligationẽ personalẽ.*

4114 *Transactio tutoris diutissimè obseruata valida est.*

4115 *Transactionem per restitutionem in integrum à tutore factam etiam cum iuramento rescindet minor.*

4116 *Transigere non potest illegitimus tutor.*

4118 *Transactionem ab authore hæredis tutor seruare tenetur.*

4119 *Transigere cum fure tutor potest.*

4120 *Transactio tutoris cũ decreto iudicis valida est lim. num. sequent.*

4121 *Donare, & remittere tutor trãsigendo neutiquam potest.*

4122 *Transigere potest tutor in casibus, quibus & compromittere.*

4123 *Ratificare nolente minore tutor qui pro eo promisit tenebitur.*

4124 *Læsione enormissima interueniente tutor transactioni contrauenire potest.*

4125 *Transigere potest pater tutor.*

4126 *Transactio permittitur si magis expediret quam patri illatam iniuriam vendicare.*

4127 *Præiudicare pupillo non potest tutor ex gestis à se.*

4128 *Contrarium tenent ibi citati.*

4129 *Distingue vt ibi.*

4130 *Liberare se non potest tutor durante tutela à pupillo principaliter licet in consequentiam possit.*

4131 *Præiudicium sibi non infert tutor ex actibus tutorio nomine factis.*

4132 *Præiudicare tutor pupillo potest in quærendis.*

4133 *Contrarium tenent ibi citati.*

4134 *Damnum quod tutor vel prælatus non acquirendo pupillo intulerunt, & ecclesiæ refundere debent.*

4135 *Damnum committendo illatum pupillo reficere tutor debet.*

4136 *Præiudicare non possunt tutor, & prælatus in delatis finita tutela.*

4137 *Restitutio in integrum datur minori, & ecclesiæ pro euitando præiudicio eisdem illato etiam contra fideiussorem, ut ibi.*

4138 *Præiudicare tutor in quærendis pupillo nequit iuri quæsito annexis.*

4139 *Præiudicare non potest pupillo tutor quando causa acquisitionis proxima foret, & de restitutione in integrum minoris etiam aduersus omissam appellationẽ & non petitam inuestituram.*

4140 *Exceptionibus peremptoriis tutor, & prælatus tacite possunt renunciare non etiam expressè.*

4141 *Præiudicat pupillo tutor amicis interuenientibus.*

4142 *Remittere partem crediti potest tutor si aliter non posset exigere.*

4143 *Præiudicat tutor, & prælatus in decimis.*

4144 *Contrarium tenuit Rot. Rom.*

4145 *Pactum cum creditoribus factum tutori creditori nocet.*

4146 *Mora tutoris nocet pupillo, cui contra tutorem regressus dabitur.*

4147 *Præiudicat pupillo tutor aliis casibus.*

4148 *Transigendo tutor pupillo nocet.*

4149 *Præiudicare pluribus casibus pupillo tutor nequit.*

4150 *Præiudicare pupillo nequit tutor intrusus, & illegitimus lim. num. seq.*

4151 *Præiudicat pupillo intrusus tutor, si iudex ad ulteriora processerit.*

4152 *Repudiare non potest tutor legatum testamento relictum, & alia, limita num. seq.*

4153 *Repudiare tutor potest legatum cum decreto iudicis, & ut ibi.*

4154 *Præiudicium tutori non fit ex actibus tutorio nomine gestis.*

4155 *Præiudicare non potest pupillo depositum retrahendo.*

4156 *Refutare feudum agnatorum pupilli emere oblatũ tutor nequit.*

4157 *Minor sine authoritate tutoris, uel curatoris, non obligatur amp. & lim. num. sequent.*

4158 *Acquirere non potest infans.*

4159 *Obligari tutori pupillus nequit sine contutore.*
Nouare minor, & delegare non potest.

4160 *Obligatur naturaliter pupillus sine tutore.*

4161 *Obligatur pupillus cum tutoris authoritate.*

4162 *Mulier tutrix authorari potest sine solemnitate statuti in contractu mulierum requisita lim. num. seq.*

4163 *Mulier non acceptat tutelam sine solemnitate statuti.*

4164 *Authoritas tutoris, non præsumitur. amp. & lim. num seq.*

4165 *Authoritas tutoris etiam enunciata non præsumitur.*

4166 *Authoritas tutoris ex diuturnitate temporis præsumitur.*

4167 *Præsumetur tutor si iudex ratum habiturum pronunciauerit quicquid per tutorem gestum fuerit.*

4168 *Authoritas tutoris formalis, & authorizabilis est.*

4169 *Authoritatem interponere potest tutor in actus ratificatione per alium pupilli nomine gesti. lim. vt num. seq.*

4170 *Ratificare non potest tutor à falso tutore gesta.*

4171 *Contrarium tenent ibi citati.*

4172 *Authoritatem interponit tutor in re sibi secundario profutura.*

4173 *Authorari sibi tutor potest in executionem præcedentis contractus.*

4174 *Authorari sibi tutor potest si socius sit.*

4175 *Authoritas veri tutoris cum falso interueniens sat est.*

4176 *Authoritas requisita per æquipollens impletur.*

4177 *Authoritas tacitè interponi potest. limita. num. sequent.*

4178 *Authoritas non potest tacitè interponi in his quæ fiunt expressè.*

4179 *Præsentia tutoris non sufficit nisi de pupilli vtilitate tra-*

te tra-

te tractaretur.

4180 *Authoritas potest eadem voce duobus actis à tutore interponi.*

4181 *Consentire tutor potest pupillo legatum petenti, & testamentũ dicere nullum, & è contra; authorizãdo enim tutor sibi non praeiudicat.*

4182 *Authorari potest tutor in actu prohibito eueniente in consequentiam permissi.*

4183 *Authorari post actum sufficit.*

4184 *Contrarium tenẽt ibi citati.*

4185 *Authorari sibi ipsi soluere, et ratificare pot. tutor.*

4186 *Contrarium tenẽt ibi citati.*

4187 *Authorari sibi potest tutor in actu, quẽ ipse potest explicare.*

4188 *Authoritatem simul ac tutor constitutus fuit non interponit, nisi ex loci consuetudine.*

4189 *Authoratur pupillo tutor haereditatem debitoris tutoris adeunti.*

4190 *Authoritate propria pupillum de manu alterius eripere tutori permittitur.*

4191 *Decreto opus non est in his quae fiunt ex necessitate puta praecedẽtis actus.*

4192 *Authoritate propria tutor bonorum possessionem ex causa fideicommissi sibi debitorum capere potest.*

4193 *Contrarium tenẽt ibi citati.*

4194 *Nulla sunt gesta à tutorib⁹ perperã, & per vim, licet secus si morbo comitiali sõnoue detẽtus tacuisset.*

4195 *Authoritas putatiui tutoris nulla est.*

4196 *Praesentia tutoris non operatur sine actus scientia, & intelligentia.*

4197 *Ratificatio legitimationis minoris fit minoris interuentu, & authoritate tutoris adhibita.*

4198 *Authoritatem interponens vti tutor cum non esset vtili in factum actione : upillo tenetur.*

4199 *Authorari pupillo non potest tutor si pupillus sibi obligetur.*

4200 *Authoritas tutoris semper à lege regulatur.*

4201 *Authoritatem non potest praestare tutor per epistolam, nec per contractum, sed praesens actui esse debet : nec per nuncium, nec ex post.*

4202 *Ratificare nõ potest tutor quod gestum ab ipso fuit, nec pupillo id ratificanti authorari.*

4203 *Authoritas tutoris à iudicie augeri, vel minui non potest.*

4204 *Authoritas ex abrupto interposita nulla est.*

4205 *Authoritas formaliter actui debet interponi.*

4206 *Authoritas tutoris, & decretum in alienatione immobilium requiritur.*

4207 *Authorari non potest in spiritualibus tutor.*

4208 *Authorari non potest tutor inuentario non facto.*

4209 *Authoritatem interponere tutor cogi nõ potest, nisi certum sit ea non interposita pupillũ iri damnificatũ.*

4210 *Authoritas tutoris, decretum iudicis, & iuramẽtum, nõ operantur laesione enormissima interueniẽte.*

4211 *Officio duplici fungi non potest tutor.*

4212 *Authoritas tutoris sub conditione praestari nequit.*

4213 *Authorari in pluribus nequit de quib⁹ infra c. 44.*

4214 *Authoritatem statim non potest interponere tutor*

4215 *Authorari tutori ad sui vtilitatem, nisi palam, & bona fide permissam non est.*

4216 *Minor in iudicio ciuili, & criminali esse non potest sine tutore amp. & lim. n. seq.*

4217 *Accusare non potest minor.*

4218 *Sententia fauore minoris lata, qui in iudicio fuit valida est.*

4219 *Infans qualiter sit citandus.*

4220 *Infans in possessorijs etiam in iudicio stare nequit; & quatenus positionibus ipse, vel furiosus, vel adultus respondeant.*

4221 *Processus cum minore nulliter actus conualidatur vt ibi.*

4222 *Accusat minor 14. annis ex consuetudine.*

4223 *Accusare minor adulterum suae vxoris potest.*

4224 *Minor agit interdicto de libero homine exhibendo.*

4225 *Venia aetatis impetrata minor stat in iudicio.*

4226 *Testis potest minor esse in criminalibus sine tutore.*

4227 *Torqueri potest minor sine tutore.*
Fideiubere quando possit minor.

4228 *Procuratorem tutor ante litem cõtestatam nequit constituere, sed actorem dumtaxat suo periculo amp. & lim. num seq.*

4229 *Procuratorem ante litem contestatam de iudicis licentia minor minime constituit.*

4230 *Procuratorem tutor, & curator ante implenda per eos impleta constituere nequeunt.*

4231 *Procurator à pupillo consensu tutoris constitutus an à solo tutore possit reuocari.*

4232 *Procurator sine decreto à tutore constitutus ante litem contestatã non pupilli sed tutoris procurator esse censetur, & vt tutoris procurator debet comparere, alioquin processus corruet.*

Minor non constituit procuratorem cum iuramento sine curatore, & decreto; nec tutor minor iuramento legitimatur in iudicio.

4233 *Auctorem tutor, & curator suo periculo quando possint constituere.*

4234 *Actoris gesta tutoris acta censentur.*

4235 *Procurator à tutore, & curatore ante litem contestatam cum decreto iudicis constitui potest.*

4236 *Actorem ad negocia tacitè etiam tutor constituere potest.*

4237 *Mater executrix, & fidecommissaria procuratorem lite non dum contestata constituit.*

4238 *Procuratorem pupillus cum tutoris authoritate constituit.*

4239 *Pater legitimus administrator quandocumque libet procuratorem constituit.*

4240 *Contrarium tenẽt ibi citati.*

4241 *Procuratorem tutor de iure canonico constituit, ante litem contestatam.*

4242 *Procuratorem ante litem contestatam constituere testamentario tutori permittitur.*

4243 *Procuratorem tutor testamentarius, cui libera administratio relicta fuit, ante litem contestatam constituere potest.*

4244 *Procuratorem tutor, & curator sine iudicis decreto lite contestata constituunt.*

4245 *Reuocari an possit procurator lite contestata.*

4246 *Procuratorem quando ante litem contestatam cõstituere tutori concessum sit.*

4247 *Procuratorem ante litem contestatam constituit commissaria testamenta relicta, & executrix cum potestate vt ibi.*

4248 *Procuratorẽ ante litẽ cõtestatã tutrix commodũ ex testamento percipiens constituere potest.*

4249 *Procurator ad litẽ pupillo dari potest sine cum suo tutore*

tutore lis sit, siue ex iusta causa expediat, vel necesse sit, ne tutor agat; actoremuè constituat.

Procuratorem extra iudicium quando tutor cōstituat.

4250 *Mandatum tutoris eius morte lite contestata, non expirat.*

4251 *Procuratorem tutor, & curator cōstituere nequeūt ad alienandum, actumuè nullum approbandum, & huiusmodi peragenda.*

4252 *Iuramentum fidelitatis pro pupillo sine speciali mandato tutor præstat, lim. vt cursu temporis non præsumatur.*

4253 *Authoritas tutoris extenditur ad bona aliunde pupillo quam à patre peruenientia.*

4254 *Stipulari tutor, & curator pupillo, & minori possunt ac tenentur amp. & lim. vt num. sequent.*

4255 *Stipulari pupillo potest tutoris filius.*

4256 *Stipulari tutori pupillo concessum est.*

4257 *Stipulari tutor pupillo potest, si verba executiua, & obligatiua etiam fuerint ad pupillum relata.*

4258 *Contrarium tenent ibi citati.*

4259 *Stipulatur pupillo tutor tutela etiam finita.*

4260 *Possessionem infanti etiam tutor acquirit amp. num. sequent.*

4261 *Possidens tutor pupillo possidet.*

4262 *Ratificatio non requiritur si tutor pupillo stipuletur.*

4263 *Cessione opus non est si pupillo tutor stipulatus sit.*

4264 *Actio directa tutori quæritur pupillo stipulanti, vtilis autem pupillo.*

4265 *Stipulari tutor pupillo nequit nisi in pertinentibus ad officium.*

4266 *Stipulari pupillo potest tutor, si sua intersit.*

4267 *Stipulari pupillo non potest tutor si commodum sentiat nisi vt ibi.*

4268 *Stipulari à se ipso pupillo nequit tutor.*

4269 *Contrarium tenen ibi citati.*

4270 *Cedere directas actiones non potest tutor.*

4271 *Remittere immobilium ius retractus sine solemnitatibus tutor prohibetur.*

4272 *Pœnam incidere pupillum tutor efficere non potest.*

4273 *Sponsalia non contrahit tutor pro pupillo.*

4274 *Pacisci tutori non est permissum standi creditoris dicto circa damna; & interesse.*

4275 *Fideicommissum reciprocum non remittit tutor, si inæqualitas oriatur.*

4276 *Societatem distrahere tutori inhibitum.*

4277 *Fideicommissum tutori à pupillo ipsomet tutore authore restitui neutiquam permittitur.*

4278 *Testamenti factionem pupillo maiori 14. annis tutor, & curator prohibere minime possunt.*

4279 *Ecclesiastica bona à iudice seculari tutor datus administrare non potest.*

4280 *Hipothecare non potest bona pupilli tutor sine decreto, & iusta causa amp. & lim. vt num. seq.*

4281 *Hipothecare non potest tutor mobilia quæ possent seruando seruari, nisi probata mutui conuersione in minoris vtilitatem.*

4282 *Hipothecari pupilli bona pro debito tutoris minime possunt nisi maior factus ratificet.*

4283 *Hipothecare bona pupilli tutor potest pro causa pupilli tuenda.*

4284 *Hipothecari pupilli bona à tutore possunt in contractu valido, limita vt num. seq.*

4285 *Hipothecare nō potest tutor emptor vendere permisit, nec è contra.*

4286 *Gabellas emere, vel conducere tutori prohibitum. amp. & lim. num. seq.*

4287 *Gabellas emere, & conducere tutor nequit finita etiam tutela ante redditam rationem.*

4288 *Gabellas emere, & conducere potest tutor, quando sponte utrique idonee satis fecisset.*

4289 *Gabellas emere, & conducere tutor potest quoad hæredem pupilli.*

4290 *Gabellas habere potest tutor qui hæreditario iure in contractum fiscalem incidit.*

4291 *Gabellas tenere potest tutor ante tutelam ad id obligatus.*

4202 *Spiritualia tutor non gerit.*

4293 *Castrorum, & Comitatus administrationi se non ingerit tutor qui legitimè tutelam non suscepit.*

4294 *Prorogare tempus ad soluendum tutori prohibetur.*

4295 *Contrarium tenent ibi citati.*

4296 *Feuda noua sine solemnitatibus non concedit tutor.*

4297 *Feudi naturam in præiudiciū fisci tutor non mutat.*

4298 *Locare ad longum tempus tutori concessum non est.*

4299 *Cognoscens carnaliter pupillam qualiter puniatur.*

4330 *Pactum de non petendo debitoribus pupilli facere nequit nisi pro conscientiæ exoneratione.*

4301 *Litem nomine pupilli æstimare tutori vetitum.*

4302 *Confiteri non potest tutor pupilli nomine mutuum recepisse.*

4303 *Iuramentum pupilli aduersario non defert tutor.*

4304 *Cessionem iurium contra pupillum acquirere tutori interdictum.*

4305 *Conuertere in suos vsus minoris bona tutori prohibitum.*

4306 *Testantem ad se instituendum tutor inducere nequit volentem pupillum instituere.*

4307 *Testatorem blando sermone inducere non potest tutor ad testamentum in quo pupillum instituerat reuocandum vt se ipsum institueret.*

4308 *Testando pupillus dolo cessāte tutorem potest instituere lim. vt ibi.*

4309 *Indebitum soluere aut promittere non potest tutor.*

4310 *Iuramentum in litem contrariæ parti deferre tutori non conceditur, vt ibi.*

4311 *Vasallos pupilli à muneribus liberare non licet tutori.*

4312 *Dispensare contra ius tutori etiam Principi inhibitum.*

4313 *Gerere nil potest tutor, quod ad officium suum non pertineat.*

4314 *Pacta contractus substantiam concernentia quando vel non tutori iure concessum sit.*

4315 *Formam à testatore traditam seruare tenetur alias gesta corruunt.*

4316 *Præiudicialia pupillo tutoribus prohibentur.*

4317 *Exceptionibus tutor non renunciat.*

4318 *Prohibita alia tutoribus ibidem.*

4319 *Restitutionem in integrum petit tutor sine speciali mandato amp. & lim. vt num. seq.*

4320 *Restitutio in integrum non cessat ex præsentia, vel interuentu tutoris & curatoris.*

4321 *Restitutio non datur minori aduersus tutelæ acceptationem. amp. num. seq.*

4322 *Restituatur ne minor qui maiorem se putans tutelam acceptauit.*

4323 *Re-*

4323 *Restitutio cessat quoad eum qui mortem pupilli nesciēs litē cū eius tutore prosecutus fuit. lim. num. seq.*

4324 *Restituitur in integrum litem prædictam cum tutore prosequens, si quod propterea damnum incurrisset,*

4325 *Restitutio in integrum cessat læsione cessante, & alijs casibus vt ibi.*

4326 *Pecunias pupillares sibi ipsi tutor ad honestum lucrum mutuare potest lim. num. seq.*

4327 *Mutuo ab alijs accipere non potest tutor pro traffico pupilli.*

4328 *Mutuare sibi ipsi non potest tutor pupillares pecunias nisi palam, & bona fide.*

4329 *Præsentat tutor sine pupillo ad beneficia iuris patronatus.*

4330 *Quasi possessio iuris patronatus quatenus tutori quæratur.*

4331 *Dotem pupillæ constituere, & augere tutori permittitur. lim. num. seq.*

4332 *Dotem constituere sine decreto tutor nequit.*

4333 *Dos data vel promissa à tutore nomine proprio ex bonis pupillæ fecisse censetur bona cuius administrabat.*

4334 *Dotem curator costituere an possit.*

4335 *Curator adultæ dari debet pro dote constituenda.*

4336 *Bonorum possessionē tutor pro pupillo agnoscit amp. & lim. num. seq.*

4337 *Possessionem tutor cum pupillo acquirit.*

4338 *Bonorum possessionem pupillus absque tutore cum decreto iudicis agnoscit vt ibi.*

4339 *Possidere etiam tutor dicitur ratione custodiæ.*

4340 *Mutuo recipere tutori permittitur pecunias pupillares.*

4341 *Arrogationi dat pupillum tutor.*

4342 *Arrogare uel adoptare pupillos tutori, & curatori sibi ipsis negatur.*

4343 *Adire hæreditatem pupillus, & filiusfamilias quomodo possint.*

4346 *Adire hæreditatem pupillus maior infante quatenus possit.*

4345 *Repudiare an tutor possit hæreditatē pupillo delatā.*

4346 *Adire sine tutore opulentam hæreditatem pupillus nequit.*

4347 *Authoritas falsi tutoris opitulari non potest.*

4348 *Adire non debet tutor nisi discusso an expediat.*

4349 *Restitutio aduersus aditionem quando minori detur*

4350 *Recreationibus pupilli honestis pecunias pupillo dat tutor.*

4351 *Bonam fidem agnoscere tutor potest nec admittere litem super debito liquido.*

4352 *Authoritas tutoris non potest statim in contractu poni.*

4353 *Recuperare pupillam propria authoritate tutori permittitur.*

4354 *Fiscus tutorem excludit ab hæreditate pupilli.*

4355 *Contrarium tenent ibi citati.*

4356 *Distinguitur ut ibi.*

4357 *Curatorem à pupillo tutela finita peti, & dari tutor curare debet.*

4358 *Reintegrandæ remedium pupillo an tutori detur.*

4359 *Mala fides tutoris pupillo non obest.*

4360 *Appellationem prosequi tenetur tutor lim. num. seq.*

4361 *Appellationem prosequi tutor non tenetur, si bonam causam non foueret.*

4362 *Appellationem prosequi non tenetur nisi in minori ætate cæpta sit.*

4363 *Domini loco tutor censetur qui rectè gerit amp. & lim. num. seq.*

4364 *Cautionem de rato, & iudicatum soluendo tutor præstare non tenetur.*

4365 *Testis pro pupillo tutor an esse possit.*

4366 *Liberam, & plenam administrationem à lege tutor habere censetur.*

4367 *Domini loco tutor non est qui malegerit, & pupillū spoliat.*

4368 *Procuratorem ante litem contestatam tutor constituere nequit.*

4369 *Proprio nomine non tenetur tutor, & alij alieno nomine contrahentes amp. & lim. vt num. seq.*

4370 *Tutor simpliciter contrahens proprio nomine, non tenetur.*

4371 *Nomine proprio ne alieno nomine contrahens teneatur sat est in præfatione tutelæ &c. mentionem fuisse factam.*

4372 *Nomine alieno gerens si rem acceperit proprio minime tenetur.*

4373 *Proprio nomine non tenetur qui nomine domini cōtraxit, remque habuisse confessus fuit, si in rem domini versum ostendat.*

4374 *Sub scribens se contractui tamquam testis nomine proprio obstrictus non manet, nec sibi præiudicat. lim. num. seq.*

4375 *Subscribens se vt testis si authoretur vlterius super contractu sibi præiudicat.*

4376 *Subscribens se vt testis sciens sibi præiudicat, si actū potuisset impedire.*

4377 *Notarius confectione instrumenti quem partes conficere rogarunt, non sibi præiudicat.*

4378 *Contrarium tenent ibi.*

4379 *Aduocatus clientem super re sua defendens sibi nō præiudicat amp. & lim. num. sequent.*

4380 *Aduocatus actoris, & Rei sibi eos defendens non præiudicat.*

4381 *Aduocatus sciens rem suam patrocinium præstans sibi præiudicat, si non ignorauit rem suam esse.*

4382 *Aduocatus sibi præiudicat, quando ex solo consensu actus perficitur.*

4383 *Contrarium tenent ibi citati.*

4384 *Aduocatus sibi præiudicat aduocationis officium super testamento exercēs. lim. vt num. seq.*

4385 *Aduocatus coactè, & ex necessitate patrocinium præstans sibi non obest.*

4386 *Procuratorio nomine quid agens sibi non nocet.*

4387 *Signans instrumentum rei suæ in alium translatæ sibi obest.*

4388 *Succumbens tutor pro pupillo in iudicio sibi minime præiudicat.*

4389 *Tutor nomine proprio non obligatur præiudicialem actum pupillo faciens.*

4390 *Administrator quilibet legitimus proprio nomine non obligatur.*

4391 *Iudex ex sententia super re sua sibi non nocet.*

4392 *Consanguineus ex necessitate statuti consentiens sibi non nocet.*

4393 *Contrarium tenent ibi citati.*

4394 *Emente tutore prædia minus idonea dolo, vel lata culpa cessante minimè tenetur.*

4395 *Empta rei valore decrescente non tenetur tutor, si initio prudenter egit.*

4396 *Deterioratio nominis debitoris pupilli tutoris damno minime cedit eius lata culpa cessante.*

4397 *Officij causa contrahens vel emens proprio nomine, non tenetur.*

4398 *Administrator qui non gessit ex necessitate officij proprio nomine obstringitur.*

4399 *Contrarium tenet Bursa ibi citatus.*

4400 *Proprio nomine tenetur tutori officij terminos excedens. lim.num.seq.*

4401 *Proprio nomine tutor non tenetur qui officij terminos excessit nullitate declarata.*

4402 *Proprio nomine tenetur cuius etiã nomine mixtim contractus initus fuit.*

4403 *Repetitio et datur qui soluit alieno nomine gerens de proprio.*

4404 *Procurator se ipsum solum in actu repræsentans de proprio tenetur.*

4405 *Confitens tutor vel alius alieno nomine contra rei veritatem, tenetur si res non sit integra.*

4406 *Executor testamenti captura personæ, & pignoris ad exequendum compelli potest.*

4407 *Officij non facta mentione contrahens de proprio tenetur. lim. num. seq.*

4408 *Officij mentionem tacitè factam fuisse sufficit, vt alieno nomine agens non teneatur de proprio.*

4409 *Proprio nomine quis tenetur si ita consuetudo extaret.*

4410 *Nomine alieno contrahens si talis non erat qualem se faciebat de suo tenebitur.*

4411 *Procurator cui aliquid acquiritur proprio nomine obligatur.*

4412 *Contrarium tenent ibi citati.*

4413 *Contrahens alieno nomine, proprio tenebitur si verba obligatiua, & executiua in sui persona cœperit.*

4414 *Proprio nomine contrahens tenetur qui pro se, & hæredibus promisit.*

4415 *Procurator in actu qui sibi soli conuenit obligatur.*

4416 *Procurator à quo mutuans nomine proprio stipulatus est de proprio tenetur.*

4417 *Contrarium tenent ibi citati.*

4418 *Procurator tenetur qui maxime rei certæ respectu contraxit absente domino vt ibi.*

4419 *Proprio nomine tenetur alieno nomine contrahens, si se & sua bona obligauerit.*

4420 *Procurator tenetur quando ratum dominus non habuit contractum.*

4421 *Contrahens alieno nomine in casu non permisso proprio obligatur, & si usuras receperit.*

4422 *Tutor non seruatis requisitis solemnitatibus de proprio tenetur.*

4423 *Proprio nomine tutor tenetur, qui sine iusta causa alienauit, nisi in vtilitatem pupilli versum probetur.*

4424 *Proprio nomine tenetur alieno contrahens absente domino.*

4425 *Contrarium tenent ibi citati.*

4426 *Pactum quod alieno nomine contrahens de proprio teneatur valet.*

4427 *Procurator nomine procuratorio ex speciali, non ex generali mãdato rẽ suã vẽdens de euictione tenetur*

4428 *Proprio nomine alieno gerens tenetur quando ad gerentem etiam negocium spectare poterat.*

4429 *Procurator qui à domino aliquid recepit quod alteri debetur de proprio tenetur.*

4430 *Procurator vel tutor dolo malo, vel contumaciter quid agens de proprio obligatur.*

4431 *Consentiens administratorio nomine sibi non præiudicat; exceptione tamen repelli operatur.*

4432 *Proprio nomine tenetur qui tamquam tutor quid egit cum non esset, vel tutelam illegitime assumpsisset.*

4433 *Procurator ad negocia cõueniri potest vt ibi lim.nu. sequent.*

4434 *Procurator ad negocia qui procuratorio nomine quid egit conueniri, non potest.*

4435 *Procurator simplici confessione nõ obligando se ipsũ non tenetur.*

4436 *Procurator ex contractu domini contemplatione inito conueniri nequit.*

4437 *Procurator ex actu soli domino conueniente, vt in iudicialibus conueniri non potest. lim. vt num. 4439.*

4438 *Tutor non tenetur ex actu tutorio nomine gesto, si & pupillum & tutorem concernere actus potuisset lim. vt num. seq.*

4439 *Procurator in rem propriam constitutus; quine loco defensoris cum satisdatione liti se ipsum obtulisset, vel falsò tutorem procuratoremue asseruisset, vel satisdationem præstitam cum præstita non fuisset; de proprio tenetur.*

4440 *Procurator qui recontraxit nomine procuratorio, si domino acquiratur conueniri nequit.*

4441 *Procurator dominum confitens debitorem conueniri potest si pecuniam ipse vel institor receperit.*

4442 *Contrarium tenet Gaiganet. ibi citatus.*

4443 *Præpositus negocio qui mutuans pignora recepit remotus conueniri potest.*

4444 *Contrarium tenent ibi citati.*

4445 *Coniuncti consentientes vigore statuti tamquã propinqui, vel authorantes an sibi præiudicent; & aliis casibus tutor, & curator proprio nomine tenetur.*

Tutores nomine proprio alijs casibus tenentur vt ibi.

4446 *Solutione tutori facta debitor pupilli liberatur amp. & lim. num. seq.*

4447 *Solutio vni plurium tutorum facta liberat soluentem lim. num. seq.*

4448 *Solutio uni tutorum facta non liberat soluentẽ quãdo dans tutores alterum sine alterius consilio nil gerere posse cauisset.*

4449 *Solutio alteri tutorum facta non liberat soluentem diuisa administratione à iudice nisi aliud conuenerit.*

4450 *Solutio facta tutori in administratione e perseuerãti vt in relegato priusquam ei curator substituatur, vel abſẽti aut Reipublicæ causa absfuturo liberat soluẽtẽ.*

4451 *Solutio ei facta cui tutores mandarunt consilio malo cessante soluentem liberat.*

4452 *Solutio per tuto em curatori facta tutela finita tutorem liberat limita vt num. sequent.*

4453 *Solutione facta per tutorem curatori si minor lædatur in integrum restituetur. lim. vt num. sequent.*

4454 *Solutione facta ex sẽtẽtia iudiciali in integrũ restitutio cessat.*

4455 *Solutione annuorũ redditũ, et huiusmodi facta cessat restitutio vt ibi.*

4456 *Soluẽs tutori liberatur etiã si postmodũ pecunia amittatur.*

4457 *Soluẽs tutori sine iudicis decreto an plenis. liberetur*

4458 *Cõfessio de recepto per tutorẽ facta nõ liberat debitorem.*

4459 *Sol-*

4459 *Soluens tutori sciens remotum vel suspectum postulatum non liberatur.*

4460 *Solutio pro tutori facta non liberat soluentem nisi in vtilitatem pupilli conuersio facta sit.*

4461 *Soluens pupillo sine tutore non liberatur amp. & lim. vt num seq. & ibi.*

4462 *Solutio minori sine curatore nō recte fit amp. n. seq.*

4463 *Restituitur in integrum minor aduersus solutionem tutore, vel curatore authore sibi factā, pecunia eorū facilitate consumpta, lim. vt n. seq.*

4464 *Solutio decreto iudicis facta restitutionem in integrum cessare facit.*

4465 *Solui pensiones pupillo tutore authore, sine iudice possunt, & in integrum restitutio secluditur.*

4466 *Restitutio in integrum aduersus hæreditatem pupillo restitutā an detur.*

4467 *Fideicomissi restitutio soli tutori fieri quando possit.*

4468 *Restitutus minor post hæreditatem aditam restituere tenetur si quid ad eum ex hæreditate peruenit.*

4469 *Renunciare nō potest tutor sine debitis solēnitatib⁹.*

4470 *Renunciare non potest tutor exceptionibus pupillo competentibus.*

4471 *Solutionis tempus debitoribus à tutore præfixum debet a pupillo seruari.*

4472 *Prorogari an possit solutionis tempus debitoribus præfixum per tutores.*

4473 *Actor à tutore constitui potest.*

4474 *Defendere minorē tutores, et curatores obstricti sūt.*

4475 *Possessionem tutor pupillo quærit, amp. n. seq.*

4476 *Possessionē absq; tutore potest sibi pupillus acquirere.*

4477 *Nouare tutores possunt.*

4478 *Contrarium tenet ibi citati.*

4479 *Principis tutor, & curator eius nomine gerit lim. n. seq.*

4480 *Principis tutor, & curator contra iura dispensare nequit.*

4481 *Pluribus tutoribus vnius authoritas sufficit lim. n. seq.*

4484 *Authoritas vnius ex pluribus tutoribus nō sufficit in dissolutione tutelæ.*

4483 *Authoritas vnius tutorum non sufficit, si alter præsens prohibeat.*

4484 *Tutor vnus sine alijs gerere nil potest si constituens vnum sine alio nihil gerere posse cauisset.*

4485 *Authorari non potest tutor cui tutela non dum decreta fuit, vel remotus esset.*

4486 *Authorari non potest inutiliter, vel falso tutor datus nisi cū falso verus etiā authoritatē interposuisset.*

4487 *Authorari pro tutor, vel procurator minime potest.*

4488 *Authorari non potest tutor qui non satisdedit rem pupilli saluam fore.*

4489 *Authorari curator nequit.*

4491 *Authoritas vnius in stipulatione quādo nō sufficiat.*

4492 *Authorari non potest falsus tutor.*

4493 *Authorari quibus casibus tutor nequeat.*

4494 *Authorari volens quatenus pupillo teneatur.*

4495 *Consentiens, vel authoritatem interponens suis iuribus quatenus præiudicet.*

4496 *Contrahere non possunt tutor, & curator cum pupillis ac minoribus lim. num. seq.*

4497 *Contrahere tutor, & curator cum minoribus possunt palam, & bona fide vt ibi.*

4498 *Contrahere tutores, & minores possunt finita tutela, & redditis rationibus.*

4499 *Contractus inter tutorem, & minorem valet si iuramento firmatus sit, quamuis læsus minor restituatur lim. n. seq.*

4500 *Donatio ad quam minor inductus fuit dolo enim cēsetur facta nec iuramento validatur.*

4501 *Contractus tutoris minor seruare tenetur. amp. & lim. n. seq.*

4502 *Contractum tutorio nomine factum verbis etiam executorialibus, & in forma cameræ pupillus seruare tenetur.*

4503 *Contractus à matre tutrice factos pupillos seruare tenetur licet statuti solemnitatem omiserit.*

4504 *Locare tutor potest ac tenetur bona minoris.*

Restituitur minor læsus aduersus locationē, & cōductionē.

4505 *Contractus fraudolentos, & dolosos minor seruare non tenetur.*

4506 *Contractus sine tutore, & iudice initos pupillus seruare non tenetur.*

4507 *Contractus simulatos pupillus seruare non tenetur.*

4508 *Locationem ad longum tempus à tutore factam, velut inualidam non tenetur pupillus obseruare.*

Alienationē, rei suæ pupillus approbare potest, & agere contra tutores ad pratum, si læsus sit.

4509 *Tutor sine interuentu pupilli quæ gerere possit.*

4510 *Consilium alioquin requirendum testamētarius tutor requirere non tenetur.*

4511 *Consilium officij participis requiri debet.*

4512 *Consilium mater tutrix cum clausula relicta, quod omnia faciat cum consilio Titij requirere obstricta censetur.*

4513 *Consilium agnatorum si ex testamento requiratur de masculis tantum intelligitur.*

4514 *Consensus, licentia, & authoritas alicuius vbi interuenire debet semper perquirenda est.*

4515 *Instrui & disciplinas addiscere pupillū tutor cauere debet.*

4516 *Contrauenire contractui è se gesto tutor potest, si læsus fuerit.*

4517 *Operarij excusantur ob tutoris mandatum, nisi eisdem prius ne colerent fuisset denunciatum.*

4518 *Cessio actionum an & quomodo per minorem fieri, vel tutorem possit.*

4519 *Exigere tenetur tutor nomina debitorum pupilli.*

4520 *Contumacia tutoris quando pupillo noceat.*

4521 *Producens instrumentum cum qualitate tutoria illud acceptare debet. amp. & lim. n. seq.*

4522 *Agens ex contractu à tutore & c. inito illum approbare censetur.*

4523 *Producens instrumentum illud quoad enunciatiua, etiam approbare censetur.*

4524 *Producens instrumentum non videtur approbare nisi indiuidua, & connexa non autem separata.*

4525 *Societas inter tutorē, & pupillū cōtrahi nō possit.*

4526 *Possessionem tutor, & curator cum decreto in alium trāsferre possunt lim. n. seq.*

4523 *Possessione per tutorem ex actu nullo translata minor reintegratur.*

4528 *Possessionem tutor, & curator per actum fictum transferre nequeunt.*

4529 *Interpellari debet tutor cū transmissione copiæ instrumenti, vt pupillus in mora constituatur.*

4530 *Fideicommissi reciproca tutore valet facta remissio*

læsio-

læsione cessante amp. & lim. vt n. seq.

4531 *Substituto pupillæ pecunias dare potest tutor gratuita restituere vt substitutionem remittat.*

4532 *Fidecommisso num censeatur per diuisionem renunciatum fidecommissi scientia data.*

4533 *Fidecommisso non reciproco tutor renunciare non potest.*

4534 *Curator non potest fidecommissum remittere.*

4535 *Procurator sine mandato ad hoc fidecommissum remittere nequit.*

4536 *Ratificare potest tutor cum pupillo pupilli nomine gesta. lim. n. seq.*

4537 *Ratificatio vt valida sit quæ requirantur.*

4538 *Mandatum à lege tutores, & curatores habent.*

4539 *Mulier tutrix vt talis contrahens statuti solemnitates incontractib' mulierũ requisitas seruare minime tenetur nec in actu pro exoneratione conscientiæ.*

4540 *Pacta resolutiua quæ per tutores inuri possint.*

4541 *Domicilium tutor, & curator pro minore, ac demẽte constituunt.*

4542 *Delegatio tutoris bona fide facta liberat debitorem pupilli.*

TIT. XIX.
DE AVTHORITATE POTESTATEQVE TVTORVM. CAP. I.

DE NOMINE QVO GESSISSE TVTOR CENSETVR.

1 Tutor quæ cumque tutorio nomine gerit pro pupillo egisse censetur, & à pupillo gesta videntur, ac si ipse met pupillus fecisset, & pupillo actiones acquiruntur. Menoch. cõs. 314. n. 13. Bursat. cons. 177. n. 29. & 30. subdens tutorem Domini loco esse. Crau. cons. 553. n. 1. per. l. qui fundum. §. si tutor. pro emptore. Masc. cõcl. 1390. n. 2. per. l. 3. §. sed & quod de tutore. iud. solu. & vniuersi patrimonij administrat onẽ habet. §. datur. Inst. de excus. tut.

2 1. Amp. vt in rebus ad pupillum spectantibus in dubio nomine tutorio gessisse, & contraxisse censeatur, tutoris etiam nomine non expræsso, l. post mortem. §. 1. l. finali quando ex facto. tutor. Bar. in d. l. post mortem. §. tutor. n. 2. & 3. Castr. cons. 249. n. 2. lib. 1. Cor. cons. 1. n. 7. lib. 1. Grammat. decis. 103 n. 76. Bero. cons. 58. n. 3. & 4. lib. 3. & 135. lib 1. & cons. 63. n. 17. loquens de tutore hæreditatem pupillo delatam appræhendente lib. 3. Bertaz. cons. criminal. 2. n. 39. vbi etiam tunc tutorem proprio nomine non teneri. Alcia. reg. 2. præsumpt. 24. n. 3. Mascabrun. ab Anguil. cons. 18. n. 221. Borgni. de tutor. n. 243. & seq. Menoc. lib. 3 præsumptio. 49. n. 5. & cons. 314. n. 13. Granuc. theoremat. 8 n. 10. Montan. de tutel. effect. 4. cap. 31. n. 9. Gratian disceptation. forens. 401. n. 35. & 36 vide supra tit. 17. cap. 1. & in procuratore. Surd. cons. 19. n. 31. & seq. Bero. cons. 135. lib. 1. Alba. cons. 553. n. 12 & in prælato. Senat. Dolan. dec. 142. n. 15. vbi ex. Meno. lib. 3. præs. 46. & 49. ex coniecturis iudicis arbitrio colligi. Senat. Dolan. dec. 54. n. 14. & quando tutor fecit quod testator iussit, l. qui. 59. vbi Bar. de admi. tuto.

3 2. Amp. tacenti, nec fari valenti authorem fieri posse, & muto etiam. l. impuberes. 13. de authorita. tutor. l. muto. 6. de tut. etiam si a nemine interrogetur. l. etiam. 3. vbi glo. verbo. probare. de authorita. tutor. Galganet. de tutel. lib. 2. tit. 23. n. 22.

4 3. Amp. vt tutor citatus in actu ad pupillum pertinente, vti tutor citatus censeatur, nisi qualitas ista exclusa fuisset. Serafin. dec. is. 415. n. 1. & si contra tutorem, & pupillum datis positionibus respondeat tutor in negocio connexo sufficit n. 6.

5 4. Amp. vt si tutor suo nomine de pecunijs pupilli emerit bona, pupilli efficientur si emptionem ratã pupillus habuerit, vt sibi facta venditione, vel prose; quod si ratificare noluerit hipotecam habebit in bonis emptis, & prælationem pro pecunia recuperanda, etiam si bona ecclesiastica forent l. si. tutor. C de seru. pigno. dat. manumit. Borgnl de tutor. n. 252. Neguzan. de pignor. membr. 4. part. 2. n. 163. Galganet. de tutel. lib. 2. tit. 23. n. 32. & tit. 27. n. 6.

6 1. Lim. nõ procedere in extraneo nomine proprio emente ex pecunijs pupilli, tunc enim empta res ementis, erit pupillo tamẽ cum anterioritatis priuilegio hipothecata pro suis pecunijs consequendis. l. idemque, qui potior. in pignore habeant. Neguz. de pignor. 4. membr. 2. part n. 163. Galganet. d. n. 32. Rauen. sing. 192. Cor. cons. 213. lib. 3. Borg. de tutor. n. 243.

7 5. Amp. vt si tutor proprijs pecunijs pupilli nomine quid emerit, ex quo fructus perceperit ascendentes ad satisfationem pecuniarum pupilli in dictam emptionem erogatarum, empta bona pupilli fient, fructus enim in fortem computabuntur ad illud, & debitum pupilli extinguendum; & id plus quam quod erogauerit ab eo perceptum fuerit, cum re empta pupillo restituere tenebitur. Afflict. decis. 44. n. 31. Borgn. de tutor. n. 254. ex cõmuni, & venori rationibus per eos adductis.

8 6. Amp fatesse tutorem in actu quem gessit se tutorem nominasse; absque eo quod tutorio nomine gessisse expræsserit. Guid. Pap. de præsumption. n. 34.

9 7. Amp minori competere nedum reintegrandæ remedium, sed etiam interdictum vnde vi, etiam non secuta ratihabitatione minoris, si minoris nomine emptionem fieri non ignorabat vẽditor, si tutor fuisset possessione spoliatus. Afflict. decis. 300. Borgni. supra. n. 255.

10 1. Subamp. idem esse, si iuramentum in emptione appositum fuisset partis, enim præsentiam supplet Rol. cons. 19. n. 29. & seq. lib. 1. & cons. 6. n. 40. lib. 2. Borgni. d. n. 255.

11 8. Amp. vt possessio pupillo quæratur, vel minori, eo ipso quod tutor, vel curator domino nempe pupillo, vel minori acquirere intẽdit, licet tradens intenderet alteri acquiri, siquidem in acquirendo possessionem plus operatur animus acquirentis, quam tradentis, licet in acquisitione dominij secus sit. glo. & Docto. in l. 1. §. si per procuratorem de acquirenda posses. Afflict. decis 301. n. 3. Borgni. de tutor. n. 256. & quando locat, & pẽsiones percipit, probatur. Alex. cons. 10. n. 3. lib.

4. Affl.

4.Affl.dec.325.Masc.concl.1 18.Gratia.discepat. 700.n.37.& pupillo non sibi tutor posidet. Seraf. dec.80.

12 9.Amp. vt si tutor legatum præstare grauatus fuerit, non censeatur proprio nomine adstrictus, & si actus in administratione consistat, tutor nomine pupillorum legatum præstabit, sed si non fuerit in administratione, pupilli suo nomine facient cum tutoris authoritate. l.Thais. §. tutoris. de fideicommis.libertat. Bologne.cons.21.n.45.

13 10.Amp.vt pupilli lucrum sit, quod tutor ex pupillaribus pecunijs facit, si primum sit, secus tamen est in lucro quod ex primo lucro ex bonis seu pecunijs pupilli facto tutor percepit, hoc enim lucrum secundum tutoris est Capra conf. 13. n. 3. Gabr.conf.26.n.10.lib.1.Magon. decis. Florentina prima.n.27.

14 11.Amp.etiam si tutor actum suo nomine gessisset Mascard.de probation.conclus.38. n. 2. Lamberteng.de contract.glo.8.n.2.Bero. conf. 135. n. 4.lib.1.dummodo emerit ex bonis pupilli non de extractis ex bonis pupilli; idem dicens, & subamplians quamuis prosc, & hæredibus actum gessisset cum clausula tamen, & omni meliori modo. Capra.conf 13.n.2.vbi n.3. probat, vt si tutor ex pecunijs extractis ex rebus pupillaribus proprio nomine emerit, pecuniascum interesse restituere teneatur.Corn.conf.327.n.4.lib.1.Menoch.conf. 213.n.59.vbi n.83.subdit quod si ex pecunia pupilli emerit, illam pro sua legitima accepisse præsumetur.Crau.conf.937.n.4. Grat. conf. 24. n. 4. lib.1.M ago. dec.flo.1.n.27.vbi idem in pecunijs communibus.

15 12.Amp.tutorem ex pecunia pupilli emisse censeri prout, & quilibet administrator.Crauet.conf. 129.n.3.Borgni.de tutor.n.243.Capra. conf. 13. n.9.vbi tamen coniecturis hoc debere constare. Mascard.concl.1164.n.8.& 1398. n. 6. nisi adeo diues tutor esset, vt ex suis pecunijs emisse coniici posset.Manti.de contract.lib.4 tit. 22. n. 21. Surd.dec.15.n.25.& seq. coniecturis probari cuius esent pecuniæ, & curatores in executionem mandati dati a testatore emisse censeri pro ut, & tutores.

16 Contrarium vt proprio nomine emendo non censeatur emise ex pecunijs pupilli.Cor.conf.122. n. 9.lib.2.

17 13.Amp.vt quando pupillo expediat authoritatem præstare teneatur.l. si tutor nolit de authoritat.tutor. l.fin.in princ.C. de adminiſt. tuto. Roma.conf.425.ad fin.versic.14.

14. Amp. vt procurator nomine domini emisse præsumatur, nec iuramento eius contrario stabitur, si speciale mandatum ad illud habuerit. Alex.in l. 1. §.per procuratorem.n.4.Seisel.n. 2. de æqui. pos. Meno.lib.1.Q.77.n.4.de præsump.Surd.conf. 19. n.50.& quando mandatum expressit nomine domini contraxise censetur, licet hoc non dixerit.n. 24.si mandatum precesserit n. seq. Ias. in l. si post dotem n.75.& seq.sol.mat.Rot.Gen.decis. 91. n. 6.vbi etiam quando socius suo, & socij nomine contraxit sociali contraxise dici, & quando proprio nomine fieri non poterat. Serafi.dec.375.socium habentem gubernium non obligare socios ex contractu extra societatem, nisi versio probetur, quę versio excluditur, si partita in socieli libro scripta non sit; & cum aliquo vti socio, & procuratore contrahens sciens esse talem, vti socium contraxisse censeri. Sed si nomen proprium procurator expressit proprio nomine contraxisse censebitur maximè, si pro se, & hæredib⁹ fecerit. Cur. Iun.conf 179.n.6.ex cōi.

15. Amp.coniectura sufficere, vt.quis alieno nomine actum gessisse censeatur. Surd.conf. 19. n. 30. & sequent.

16. Amp. vt alieno nomine actus gestus censeatur, si proprio nullus fuisset. Crau.conf. 322 n.3.vers. sed magis in terminis. Rota.In Theatina, seu nullius iurisditionis de Buclanico.23. Iunij. 1614. coram Reuerendissimo D. Coccino. Lotter. de re benef. lib.1.Q.24.n.269. Rot Gen.supra.

17. Amp. alieno nomine factum censeri, si proprio geri non poterat. Rot.Rom.dec.245.n.6. part. 1. recent.vbi de celebratione in Ecclesia facta quoad alios priuatiue. Manti. dec. 207. n. 3. vbi quando actus cōmuni nomine expediri debebat. Mastril. dec.287.n.33.& quando procurator super re domini contraxit quod proprio nomine non teneatur nisi expræsse promiserit.Rot.dec.766. part. 1. recentis, vbi etiam, si partem mercedis notario soluisset non teneri soluere residuum ex Surd.conf. 212.n.25.nisi esset connexum. Rot. dec. 575. d. part.1.& 93.n.7.par.2.vbi de curato quod nomine Episcopi nō proprio curā gerere cēseatur.Surd. cōs.212.n.25.vbi partē soluentē sibi nō obesse in residuo.sed Mastril.dec.221.n.29. in causa onerosa secus tenet, & facto inuentario soluenti in residuo nō nocere. Mantic. de inuē.c.1.n. 177.Surd. de ali.tit.8.priui.22.n.16.

18 1.Lim.nam actus gesti ab ignorante se tutorem nulli sunt.l.quæso.de eo qui pro tutor.l.3 §. sed & si quidem.iud.solui.Roman.conf.353.n. 7. Mandos.in regul.cancellar. Q.1.reg.31.n.8.& quando contrahentes ignorabant esse tutorem. Borg. de tuto.n.243.Masc.concl.1398.n.3.

19 1.Sublim.non procedere quando gerens qui tutor non erat pro tutore communiter habebatur. Tiraq.de legib.connub.glos.8.n.144.& 146.

20 2.Sublim non procedere in eo qui pronunciatus fuisset tutor.l.1.in.fi.quod falso.author. Rim. cōs. 386.n.6.

21 2.Lim. non procedere quando actus ad pupillū non spectaret principaliter, sed ad tutorem quoque pertinere posset, tunc enim proprio nomine egisse præsumetur, nisi tutor in libro pupillarium rationum. d. contractum actumue scripsisset vti pupilli nomine gestum.l.5.§.quando ex fact tuto. Bero.cōs.184.n.2.lib.1.& conf.58.n.4.lib.3. Borgni.de tutor.n.343.Masc.cōcl.1398.n 8.l. Titiū. 48.§.præfectus, & § altero. vbi etiam, si debitor pupilli in genere emat proprio nomine. de admi. tuto.& si suas pecunias ad lucrum deponat pro pupillis legem potest dicere, quam velit. Cor. cōs. 327.n.4.& 5.lib.1.& si pro parte ad pupillum spectat, pro eas parte nomine pupilli actū videtur. l. fi.vbi Bar. quando ex facto tuto. & pro alia proprio

cipiente ab ecclesia Valasc. de iure emphi. Q. 35. n.4. idem probans in pactis addictionis in diem, legis commissoriæ, & retrouendendi.

33 1. Lim primam opinionem, non procedere quādo minor, tutor, curator, ecclesia, pater aliique alienorum gestores tale pactum ex interuallo sine decreto apponerent, aliisque solemnitatibus in alienatione immobilium minoris ecclesiæ, & huiusmodi requisitis, omissis, esset enim alienatio inualida solemnitatum defectu, l. si ad resoluendā C. de præd. minor. Cagnol. in l 2.n.148. & 207. C. de pact. inter emptor. & venditor. Tiraq. de retractu conuention. ad fin. titul. n. 1. Boer. dec. 182. n. 35. Borgni. de tutor. n. 246. Natta. ad. conf. Alex. 106.n.2.lib.7. Fabian. de emptio. & venditio. Q. 7.n. 1. vbi de adulto sic absque curatore paciscente. Eugen. conf. 95.n.58 Pinel. in l. 1. part. 3. n. 53. C. de bon matern. Simoneel. de decret. lib. 2. tit. 6. n.9. Surd. conf. 290.n.62. Mantica. de cōtract. lib. 4. tit. 31.n.15. 16. Barbos. in l. si constante. n. 125. solut matrimon. Gutierez. de tutel. part. 2. cap. 5. n. 37. & 38. Surd. dec. 173.n.23.

34 1. Amp. vt nec etiam prorogari possit huiusmodi pactum cum prorogatio easdem exigat solemnitates quæ in actu prorogato requiruntur in eius celebratione l. qui Romæ. §. Callimachus. de verbor. obligation Bal. in l. pactum curatoris in princip. Sali in fine C. de pact. Tiraq. de retract. conuention ad finem titul. n. 18. Simoneel. de decret. lib. 2. tit. 6. n. 5. & 6.

35 Contrarium tenet Cag. in l. 2. n. 272. C. de pact. inter emptor. & venditor. Eugen. conf. 95 .n. 59. sub dubio tamen.

36 1. Sublim. non procedere in contractu census quia in illo ex hoc læsio non consideratur Folleri. de censi pag 441.n.60. & 61. Surd. decis. 173. n. 21. Simone. d. tit. 6. n. 7.

37 2. Sublim. non procedere quando minor cum iure iurando se obligasset, tunc enim iuramenti ratione teneretur. Bero. conf. 154.n. 19. Simone. supra sub n. 19.

38 1. Lim. 2. opinionem conclusioni principali contrariam non procedere, si minori venditio ita facta fuisset sub conditione scilicet redimendi, & nō aliter nec alio modo, etenim verba isthæc operātur, vt si non valeat venditio, vt actum fuit, non etiam valeat, vt valere posset Bald. in cap. 1. §. denique n. 5. versic. sed pone. quæ fuer. prima caus. benef. amitten. in vsib. feudo. Alex. conf. 3. n. 4. versic. in tantum lib. 1. Borgni. de tutor. n. 251. versic. & considera. Simone. de decret. d. tit. 6. n. 11.

39 2. Lim. non procedere quando minor iurasset, tunc enim iuramentum obseruare teneretur. auth. sacramenta puberum. C. si aduers. venditio. Bero. conf. 154.n. 19. lib. 1. Simoneel. d. n. 12. versic. declaratur secundo.

TIT. XIX. CAP. III. DE PROROGATIONE PACTI RETROVENDENDI.

40 Non potest tutor pactum retrouendendi prorogare. Tiraq. supra. in d. tit. de retr. conuention. ad fin. tit. n. 18. Eugen. conf. 95.n. 57. & sequent. Simone. de decret lib. 2. tit. 6. n. 5. Gratian. disceptation. forens. 26. n. 10.

41 Contrarium tenet. Cagnol. in l. 2. n. 272. C. de pact. inter emp & venditor.

42 1. Amp. primam opi. vt non possit etiam prorogare solutionis tempus Tiraq. d. n. 18. Simoneel. supra n. 6. post Alex. in l. pactum curatoris n. 6. C. de pact. qui de magis communi testatur. Gratian. d. n. 10.

43 Contrariam opinionem communem testantur Cagnol. in l. 2. n. 272. C. de pact. inter empto. & venditor. & Matte. Cunno. de pact. lib. 1. cap. 21. n 25. & sequent. nisi damnum ingens pupillo eueniret.

Princeps autem pactum hoc etiam iuratum prorogare potest nisi tempore lapso conuenisset, redimi nō posse Cag. in l. 2. n. 143. C. de pact. inter emp. & vend. Sola. in const. Sabaud. ead. rubr. n. 95.

44 Remittere autem non posse tutorem pactum redimendi seu retrouendendi competens pupillo nisi cum decreto, ac solemnitatibus in alienatione bonorum requisitis ad minorem spectantibus. Cagno. in l. 2. n. 193. C. de pact. inter. emptor & venditor. Eugen. conf. 95. n. 56. Gutierez. de tutel. part. 2. c. 6. n. 14. post Alex. conf 27. col. 2. versic. plus videtur. lib. 3. Foller de censi d. versic. instrumēto gratis n. 63. circa finem. Simonee l. d. tit. 6. n. 3. & 4. vbi nec posse sine solemnitatibus alienari probant Eug. conf 95. n 56. & seq. Tiraq. de retr. conu. ad fi. tit. n. 19. Rot dec. 328. n. 5. par. 2. recentis. idem de executore dicentes.

TIT. XIX. CAP. IIII. DE BONIS EXTRA TERRITORIVM EXISTENTIBVS.

45 Tutoris authoritas ad bona extra territorium existentia extenditur, ad omne enim patrimonium pupilli constitutus censetur l. propter litem §. licet de excusation. tutor. l. magis puto. §. illud. de reb. cor. §. datus autem. Institut. de excusation. tutor. Castren. conf. 413. lib. 2. Alex. conf. 128. n. 4. lib. 1. Cagnol. in l. fin. n. 27. de iurisdit. om. iud. vbi idem siue à testatore, vel à Iudice tutor datus sit. Borg. de tutor. n. 281. Rosel. de indulgent. n. 297. & seq. subdens ideo excusari Serader. de feud. part. 10. section. 19. n. 85. Montan. de tutel. cap. 4. n. 22. & de magis communi cap. 7. n. 55. & 56. & nisi curatorem pro eis constitui fecerit tutor pro eis tenebitur. l. tutores. 40. §. rerum de administr. tutor. Galgan. de tutel. lib. 2. tit. 17. post Cast. conf. 320. n. 2. lib. 1. Cor conf. 202. n. 6. lib. 2 Fab. in l. magistratus. C. vbi petat. tut. vel cur. Rot. dec. 177. n. 27. nouis. diuerso.

46 1. Amp. vt quoad bona quæ augentur constitutus censeatur licet augumenti respectu datus non censeatur, anterioribus bonis constitutus. l. quoties 10. §. constat. de administratio. tutor. Montan. de tutel. cap. 32. reg. 9. n. 41.

47 1. Lim. non procedere quando respectu bonorū alibi existentium curator datus fuisset; tunc enim quoad ea tutor in alio territorio existens datus nō censebi-

& Surd. de ali.tit.8.priu.56.n. 107. & seq. nisi cōgrue ob nuptias l. t. C. si aduers. donat. vel consueta.Bal. & Sali. ibi; sed cum decreto, & authoritatutoris, & curatoris donare posse l. si quidem.C.de præd.mino. licet læsus restituatur intra decennium l.fi. in fi.C. si maior fac.alie.rat.habu. Lamb. glo. 15.n.10. de contr.mul.Caneer.supra.

60 7. Amp. vt neque consanguineo donare possit. Rebuf.de donation. & alijs dispositio.glo.5. pag. 361. & de tutoris consanguineo l. pupillus.§.sed & fi. de admini.tutor. Montan.supra.n.79.nisi pupillo expediat glo. in l. cum plures §. cum tutor.verbo.mittet.de admi.tut.vel nisi indigeret Rui.cons. 63.n.14.lib.1.

61 8. Amp. vt neque cum decreto iudicis tutor donare possit l.fin.§. cum autem C. si maior fact. rat. habuer. de cōi.Gutierez.supra.n.1.& Farinac.Q. crim.15.n.57. Odd. de restitutio. in integr. Q. 58. artic. t. & 2.Galganet. de tutel.lib 2.tit.1.n.9. & lib.3.Q.46.n.3. nec minor cum tutoris authoritate, neque cum præsentia curatoris Odd. supra.nec cum decreto Simon. supra ex cōi. præsertim si ex breuitate temporis causæ cognitio excludatur Rota.dec.257.n.10. coram Caualer.

62 9. Amp. etiam si plenam habeat donans cum libera administrationem Duen. reg.3t.Montan.supra.n. 317. vbi propterea de suo teneri dicunt Pinel. in l. 1.par. 3. n. 56. siue à lege habeat, vel ab homine C. de bon.mat.Munnoz.supra.n.5.d.c.24.

63 10. Amp. vt stante statuto, quod contractus cum minore celebratus sine curatoris authoritate non valeat etiam si iurauerit, impossibile sit quod cum curatoris authoritate donet etiam iuramento adhibito quoniam curator ad donandum dari non potest, nec iuramentum quicquam operatur quoniam id statutum improbat Bal. in l. 1. C. si aduersus donatio. & cons. 146.n.3.lib.2.Natt.cons. 173. n.3. & 166.n.17.Rol.cons.54.n.29.lib.2. Simon. de decret.tit.2.n. 4. & 5. inferentes propterea inualidas esse refutationes quas faciunt puellæ fratribus cum curatoris authoritate, & iudicis decreto quando nubunt iuramento non obstante quatenus sapiunt donationem; & quidem ipso iure nullas tradunt ex quo statutum iuramentum reprobat.ex Anchara.cons.69.n.t. & seq. & Alex.cons. 116. n. 2.versic.præterea lib. 1.Felin.cons. 16. n. 14. post Bal.supra de qua illatione dixi in tractatu pacti de non succedendo. habet enim statutum potestatem iuramentum remittendi antequàm præstetur Doc. in c. quamuis de pact. in 6. Bal. in l. pactum n. 4. Dec.n. t t.C. de collation. Minsing. cent. 3. obseruat.99. vbi ita in Camera iudicatum fuisse testatur de communi Viui.commun.opin.794.

64 Contrarium tenent Vasq. de succes lib. 2.§. 18. n. 187.Guliel. de Benedict. in c. Rainutius verbo. duas habens filias.n. 258. de testam. & Docto. in auth. sacramenta puberum C. si aduers. venditio. veram, & communem probat Ferrat caut. 16.magis communem etiam testatur. Paris. cons. 53. n. 62. & Viui.cōi,opi.791.& late cōprobaui in tract. nullitatum seu in fine pactorum, & à minore factā iuramento validari Serafi.dec.782.n.3. & Gratia. discept.233.n.25. & statutum simpliciter non posse iuramētum tollere de cōi. Alba.cons.198.n. 16. 4. n. 21. vbi etiam non sufficere generalem Papæ confirmationē,& de cōi. Rot.dec. 357.corā Caual.

65 t. Lim. 2. opinio. non procedere quando statutum rationabili causa moueretur, vt puta si præsumeret contractum dolose, vel simulate aut metu initum, tunc equidem iuramentum non valeret Bal. cons. 148.n.9.lib.1.Soc.Iun.cōs.3.n.36.lib.2.147. n.11.lib.3.cōnem testantur.Cur.Iun.cōs.118 n.6. & Ferrat.d.caut.16.n.3.& 4.& Eugen.cons. 88. n. 58. & seq. de magis cōi Mandos ad Roman. cons. 12. Rota.Auenion.dec.79.n.12. & Ond. cons. 5.n. 40.lib.2. & Rim.Iun.cons. 5. n. 143. veriorem, & magis communem probat, & Bertaz.cons. 15. 12. n.47. & Turret.cons.19.n.23.lib. 1. & Gallia.cōs. 105. n. 37. & Gutierez. in d. authen. sacramenta puberum.n.45.C.si aduers.venditio.Rol.cons.99. n.20.lib.2.& Morot.cons.53.n.21.& Farin.Q.cri. 15.n.20.Serafi.priuil.iuram.83.n.80.Ces. de Barz. decis Bonon. 32.n.26.Rot.Rom.dec.54.part.1.recent.vbi quando minor se maiorem iurasset,etiam si maior factus pluribus annis tacuisset de magis cōi.Gab.cons.13.n.6.lib.1.& Rim.Instit.quib.alie. licet.n.297.& Simonc.de decret.tit.8.n.165.Rot. Rom.dec.665.n.10.par. t. recent. & Alba. cons. 70.n.7. Rota coram Caualer.decis.257.vbi de cōfirmatio à Papa de cōi & iudicando seruata Marz. cons.20.n.1.Cancer.var.resol.par.1.c.8.n.61.

66 Contrariam opinionem cōnem dicit Cur. Iun. in d. authen. sacramenta puberum. n. 59. Crot. in l. omnes populi.n.47. de iust. & iur. versic.limitatur. Caccialup.n.35.Paris.cons.96.n. 102. & seq. lib.1. Ruin.cons. 194.n.10.lib.1. Eugē.cōs. 3.n. 30. Rol. cons.99.n.15. & seq.lib.3.de magis cōi.Crau. cōs. 902.n.1.& Bero.cons. 176.n.59.lib.1.

67 1. Lim. hanc. 2. opinio. non procedere quando statutum iusta, & rationabili causa contractum etiam iuratum annullaret, vt puta quia in loco mulieres, & minores frequenter deciperentur, tūc etenim contractus quem statutum dolosum, & simulatum præsumeret nullus esset nec iuramento firmaretur. Cor. in d. authent. sacramenta puberum. n. 98. Crot. supra. Ruin. supra. n. 9. Rol.supra. n. 20. Eugen. d. n. 30. Bero. cons. 180. n. 8. lib. t. qui intelligit si statutum prohiberet contractum iniri,& iurari secus si iam præstitum iuramētum annullaret; sed ista differentia,non est admittenda quia semper statutum quod futura respicere solet prohibet iuramentum præstari alioquin non esset nullum; nisi ageretur de contractu celebrato ante statutum, quo casu eius distinctio procederet. & hæc lim. est magis cōis, vt plures citatorum supra in d. prima limitatione d. secundæ opinionis decimæ ampliationi contrariæ testantur.

68 1. Sublim. non procedere vbi causa dolum præsumendi à statuto considerata non appareret Grat. cons. 84.n.8.lib. 1.Serafi.priuileg.iurament 83. n. 80. vbi de magis communi, qui tamen indubitabile inquit, & cogitandum relinquit. durum tamē esset contra statutum dolum, & simulationem præsumens, & iuramentum obtinere in foro laico.

69 2. Sublim. non procedere quando statutum simpliciter dolum simulationem aut fraudem

Z præsu-

præsumeret nulla iuramenti facta mentione, isto enim casu iuramentum firmaret contractum quia statutum non loquitur de contractu iurato Alex. consf.170.col.6.& sequent. lib.2. Simone. de dec. tit.8.n.167.Thob.consf.108.n.9.Farin.d.Q.15.n. 20. & quia statutum simpliciter loquens actum iuratum minime compræhendit de magis communi Bursat.consf.264.n.32.

70 3. Sub Lim. d. statutum non procedere nisi simpliciter fuerit iuratum confirmando contractum, secus si vlterius minor factis scripturis iurasset se esse maiorem ex quo minoritas nullo modo probari posset vt l. si alterius.C. si minor se maior.dixer. tunc enim statutum minori nō prodesset.Cast.cōs. 53.lib 2. de cōi omnium Serafi.d.priuil.83.n.81.

71 1. Lim. non procedere quando statutum præsumeret dolo, & fraude contractum initum, ac simulatum, tunc enim de nullitate dicere posset.Bar in d.authent. sacramēta puberum.n.1. & alij omnes de magis communi.Mandos. de minori ætat.Q.7. Simon.de decret.tit.8.n.183.de magis cōi.Gallia. consf.105.n.9.Rota.Rom.dec.54.par.1.recentior. n.2.Benint.decis.47.Rota. Auenionen. decis. 78. n.6. de communi, & per Rot. Roman. seruatam Marescot.resolut.63.lib.2.Rim.Instit.quib. alien. licet.§.2.n.28. & sequent. vbi contraria tollit Môtan.de tutel c.33.n.593.dixi vbi supra petita prius absolutione à iuramento.Rot. in Roman. nullita. oblig.5.Iulij. 1604. coram Apd. Atrebaten.Gratia discep.750.n.20. & seq. præsertim in constitutione Legati de Latere à Papa confirmata.

72 4. Sublim. non procedere quando minor solēniter confiteretur contractum cum eo factum verum esse, & legitimè factum ac fine ullo vitio, vel fraude tunc etenim contractus iuramento firmaretur, non obstante statuto, & per euangelicam denunciationem obseruare contractum teneretur quia aliter faciendo in peccato moraretur Bologne. in l. omnes populi n.97. de iust. & iur. Serafin priuil. iuram.83.n.82.versic. quarto intelligitur.

5. Sublim. non procedere quando statutum nō præsumeret contractum dolosum, & simulatum, vt requiritur ad hoc ne iuramētum contractum firmet statuto fine certa solemnitate prohibitum; sed solū mandaret inquiri ne fraudes cōmittātur tūc enim iuramentum inter contrahentes fraudem purgaret Serafi.priuil.iur. 73. n. 66. & seq. Rot. Rom. dec. 665.n.10.part.1.recent.

73 2.Lim.d.2.opinio.contrariam 10.ampliationi nō procedere in impubere glo.in d.auth.sacramenta. puberum verbo. puberum,& in l.finali.verbo. poterit de liberali caus. de magis cōi.Alex in l.qui iurasse de iur.iur.Paris.consf.99.n.17.lib. 1. Gab. de minor.conclus.5.n.39.Meno.cōs.29.n.37.de magis cōi.Simone.d.tit.8.n.164.dicā infra in tractatu iuramenti.

74 3. Lim. non procedere quando statutum in contractibus certam solemnitatem requirit, qua non adhibita instrumentum nullam probationem facere disponit, tunc enim iuramentum nihil operatur, quia sicut instrumentum contractum non probat, ita nec iuramentum.Cagnol. in l.si librarius.n.43. de reg.iur.Gab.de minor.conclus.5.n.33.Simone, d.tit.8.n.168.Rot.Rom.dec.218.n.3 par.2.recēt. Rot.Bonō.dec.121.in nouissimis.& 125 n.42.

75 4. Lim. non procedere quando statutum minori bonis interdiceret nisi cum tutoris authoritate, vel eiusmodi solemnitate contraheret, tunc enim minoris iuramentum non valeret quia, non habet administrationem. Simonc. d. tit. 8. n. 169.

76 5. Lim. & amp. multi fariam, vt per Simone. d. tit.8. & Serafi. priuil. iuram.83. & prout late dixi in fine pactorum, & inferius etiam dicetur hoc tit. & licet statutum iuramentum tollere nequeat potest tamen in certis casibus limitare Seraf. priuil. iuram.74 n.29. & eius vires debilitare, & differre. Gras.de excep.32.n.12.Surd.consf.299.n.17.& tollere posse effectus iuramenti à iure ciuili tributos. Cuuh. de morat.præser.n.62.

77 5. Lim. nō procedere stante enormissima læsione Rot.Bonō.dec.125.n.52.infra dicā hoc eodē titulo Alba.consf.597.n.10.

78 11. Amp. vt minor, non possit immobilia tradere pro dote personæ extraneæ etiam cum decreto quia donaret hoc faciens. Bal.cōs.108.lib.1.Natta consf.173. in princip.Simonc. de decret.lib. 1. tit. 2.n.6.nec pauperis pro dote dare aliquid nisi ad id pupillus teneretur.Bal.Nou.de dot.par.6 priu.63. vbi etiam decretum exigi, si immobilia pupillæ pro dote tradat, vel quæ seruari possint.

79 12. Amp. neque etiam ex causa nuptiarum sine decreto posse donare Bar. in l. si constante. n. 76. solut matrimo. Cur.Iun.consf.168.n.20.Montan.supra.n.318.Galganet.supra.

Contrarium tenent Odd. de rest. in int.Q.58.n.5. Simon.de decre. tit.2.n.15.Meno.consf.29.n.15.Bap. à S. Blas. de dot.cēt.1.priuil.63.n.63.Intrig.sing. 87.n.221.lib.3.

80 13. Amp. etiam si ei donetur à quo res donata prouenerat. Ias. in l. cum filiofamilias. n. 170. de leg. primo Tiraq. in l. si umquam verbo. donatione Largitus.n.158. C. de reuocan. donation. & de legib.connub.glo.5.n.56.in fine.Pincl. in l.1.par. 3.sub n 58.C.de bon.matern.Vasq. de succes.creatio.tit. de testa.potent.§.10.amp.21. sub n.72.lib. 1.Simon.d.tit.2.n.7.per l.1.§.vltim. de reb.eor.

81 14. Amp. quando minor in contractu emptionis, & venditionis clausulam appsosuisset, & si plus valet donat, ad hunc enim minor contrauenire poterit Simon.supra.n.8.

82 15. Amp. vt nec ad pias causas, & ecclesiæ absque decreto, & curatore donare possit. Innoc. Io. And. & Abb. in c. in præsentia. in vltim.notab.de probation.Roman.in authent. similiter priuil. 16. contractus C. ad leg. falcid.Marian.Soc.in tracta. oblatio.libel.9.quest.5.Simon d.tit.2.n.17.Montan.supra.n.319.Bal. de Bartolin.in l.1.n.385. & 386 solut matrimo. vbi nec ad pias causas, neque pro redemptione ab hostibus coniuncti pupilli, nec pro dote pauperis coniunctæ donare posse etiam cum decreto.

83 1. Lim. non procedere quando se & sua bona minor monasterio offerret Monta.supra.Lopez. de eō tract.lib.2.cap.39.versic.accedit.2.

84 2. Lim. non procedere quando minor ecclesiæ, vel piæ causæ donaret, non ad effectum liberalitatis

litatis tantum exercendæ, sed intuitu pietatis principaliter charitatis, & religionis hoc enim casu donatio valida erit, causa tamen cognita per iudicẽ an bono zelo donet quæ, & qualia bona, & suo arbitrio existimabit pro validitate Simonc. d. tit. 2. n. 19. alioquin secus esset ex magis communi n. 17. vers. quamobrem, & Intrig. supra n. 225.

85 3. Lim. quando minor ecclesiam dotaret, quod sine decreto facere potest Lamberti de iure patronat. 3. art. 5. quæst. princ. 1. part. 1. lib.

86 Cõtrariũ tenet Paul. de cittad. de iur. patronat. 3. part. 2. casu Q 7. n. 2. & Simonc. d. tit. 2. n. 20. & seq.

87 16. Amp. etiam si ex statuto maiores 18. annis agere, facere, & contrahere possent tamquam patresfamilias, si publici mercatores sint, quia hoc statutum nõ operatur quominus decretum in alienatione stabilium seu immobilium bonorum requiratur l. 2. versic. ita tamen & l. eos C. de his qui veni. ætat. impetrar. Castr. cons. 161. lib. 2. Simõc. d. tit. 2. n. 25. & 26. vbi neque etiam cum decreto immobilia donare posse subdens restitutionem in integrũ huic maiori 18. annis stante dicto statuto cõtrahenti denegari, quã tribui tenet Castr. supra.

88 17. Amp. in quolibet administratore Dec. cons. 402. n. 9. Eugen. cons. 95. n. 56. vbi reijcit Bero. cõtrarium tenentem Meno. cons. 31. n. 31. Galganet. de tutel. lib. 3. Q. 46. n. 19. Pinel. in l. 1. part. 3. n. 56. C. de bon. mat. vbi siue à lege, vel ab homine liberã administrator etiã pater nobilis habeat potestatẽ, & quãdo legitimus administrator minoris nobilis donaret de magis cõi Simõc. supra. n. 11. & Intrig. supra. n. 223. vbi citat cõtrarium tenentes.

89 18. Amp. vt minor non possit donare sine decreto etiam ob remunerationem Roma. in l. si ante nuptias solut. matrimon. quia causa ista rectè donationẽ, & alienationem facit videri factam, non autem rite. Vasq. de succes. creat tit. de testamẽt. potent §. 10. n. 72. amp. 22. versic. sed verius post. Pinel. in l. 1. part. 3. n. 62. islat. 21. C. de bon mater. Bero. in cap. in præsẽtia n. 12. de probatio. Meno. cons. 29. n. 31. Simonc. d tit. 2. n. 28.

90 Contrarium tenent. Ias. in l. mandata. n. 9. de offi. eius Seisel. in l. ex hoc iure. effect. 4. n. 73. de iust. & iur. Cuma. cons. 102. n. 2. Tiraq. in l. si vnquam verbo. donatione largitus. n. 29. casu 16. C. de reuocand. donatio.

91 1. Lim. 18. amp. non procedere in his quæ seruando seruari non possunt de quibus in l. lex quæ tutores. C. de admi. tut. hæc enim ex causa remunerationis minor cum decreto donare potest de communi Aret. cons. 24. n. 13. & 14. vbi sic intelligit l. cum plures. §. final. de admini. tutor. l. qui filium vbi pupil. educar. debe. Redoa. de reb. eccles. non alienand. pag 20. n. 1. & seq. de communi Simonc. d. tit. 2. n. 28. versic. primus quando, & indistinctè valere donationem Cald. de rest. in integ. vers. contractum fecisti. n. 38.

92 Immobilia autem ex causa remunerationis alienare, & donare posse cum decreto tenent. Ias. in d. l. ex hoc iure. n 63. Seisel. n. 73. Alciat. in l. creditores. n. 9. de verbo. significat. Bero. cons. 61. n. 33. & cons. 65. n. 14. lib. 1. de communi. Viui. communi opin. 92. lib. 2. ex Aretin. supra.

93 Contrarium tenet Aret. d. cons. 24. in fine Natt. cons. 173. n. 1. 180. n. 6. & 7. Simon. d. tit. 2. n. 28. ante finem. versic contraria igitur. nempe nec etiã cũ decreto illud minori permitti. Cald. supra. n. 37.

94 Distingue, vt prima opinio procedat vbi merita talia forent ex quibus ius agendi competere posset quia tũc subest causa necessaria æris alieni ideo donatio cũ decreto valida erit; secus tamẽ vbi actio nõ daretur tũc neq; cũ decreto ex causa remunerationis donatio immobiliũ valida foret, quia cessaret permissiua causa, & secũda procedat opinio negatiua. Pinel. in simili. In l. 1. part. 3. n. 85. versic. sẽtẽtia C. de bon. mater. in specie Simõ. supra. n. 31.

19. Amp. tutorem non posse remittere iura pupilli etiam cum decreto iudicis Roma. cõs. 28. n. 3. Surd cons. 164. n. 50. nec etiam quærenda, si proxima sit causa acquisitionis n. seq.

20. Amp. vt si dolosa fuerit donatio, vel remissio ratificatione sequenti non conualidetur nec dolo præscribitur quousque tutor retinet res pupilli Cesarc. dec. 58. n. 31. & seq. Gall. de excep. suc. tit. 4. exc. 4. n. 43. par. 2.

21. Amp. nec tutori nec eius filio, vel coniuncto neque cum iuramento donare possit Borg de tuto. n. 279. Gutier. de tute par. 2. c. 14. n. 11. Cancer. var. resol par. 1. c. 7. n. 136. & seq. & in minore & muliere læsionẽ in donatione sine iusta causa facta præsumi, & sciẽti dolũ cõmitti calliditate seducto. Soc. cõs. 263. n. 2. lib. 2. Cur. Iũ. cõs. 141. n. 17. Alba. cõs. 77. n. 22. Cancer. supra. n. 140. vide infra n. 121.

95 1. Lim. non procedere in tutore, & curatore Principis, & Illustrium personarũ hi namq; donare possunt Innoc. sing. 22. Bero. cons. 91. n. 24. lib. 1. Alex. in l. pactum curatoris. n. 3. Ias. n. 2. Cur. Iun. n. 8. C. de pact. Felin. cõs. 16. n. 18. Tiraq. de nobilitat. c. 37. n. 43. Caldas. de rest. in integ. versic. sine curatore. n. 118. & 119. tradens etiam qualiter fiat, & præsertim in solitis donari à Principe, & rescripta etiã iustitiæ vel gratiæ sub nomine tutoris Regis, vel Principis fieri debere probat, & leges etiã cõdere posse n. 121. Caroc in reg. cũ quid. par. 1. n. 21. de reg. iur. li. 2. Borg. de tutor. n. 122. Gutier. de tute. par. 2. c. 6. n. 9. & 10. idẽ tradẽs de alijs personis nobilibus & n. 2. idẽ de Principis procuratore. Rol. cõs. 18. n. 56. 59. & 63. lib. 2. Burs. cõs. 177. n. 38. Affis dec. Perus 67. n. 35. 36. Garzias. de expẽs. c. 20. n. 9. Mõtã. de tute. c. 30. n. 331. Galgã de tute. lib. 2. tit. 21. n. 9. & lib. 3. Q 46. n. 13. Lopez. de cõtract. lib. 2. c. 39. vers. accedit 2. Meno. cõs. 1058. n. 3. Surd. cõs. 140. n 34. & seq. Gail. obs. 72. n. 8. & seq. lib. 2. Viu. cõi opi 222. n. 23. Ias. in l. cõtra. iuris. §. si filius. n. 7. de pact. vbi de filiosã. Regis & Duen reg. 353. Munnoz. de ratiocin. c. 24. n. 13. per l cum plures. §. cũ tutor. de adm. tut. Intrig. sing. 87. n. 230. lib. 3. Cur. Iun. in l. pactũ. curatoris n. 8. vbi etiam de remissione debiti liquidi C. de pact. Gall. d. exc. 4. n. 46.

96 1. Sublim. non tamen posse contra iura disponere. Natt cons. 631. n. 28.

97 2. Sublim. nõ procedere nisi in his quæ sint modici præiudicij Ri. Iũ. cõs. 5. n. 193. Meno. cõs. 29. n. 33. Gutier. d. n. 9. Galga. d. Q. 46. n. 13. Mũnoz. sup. n. 18. & secũdũ qualitatẽ Principis intelligi Mãt. de cõtr. lib. 13. tit. 17. n. 11.

98 3.Sublim.non procedere in insolitis.Rol.cõs. 18. n.65.lib.2.& quoad ea quæ Princeps donare solitus non erat. Cald.de rest. in integr.verbis sine curatore.n.119.Surd.cons.5.n.74.vel quæ raro.Princeps donare solebat Munnoz.d.n 18.Rim.Iun.cõs. 217.n.60.Lup.in rub.de dõ.inter vir.& uxo.§.9.n.5

99 2.Lim.non procedere in donatione remuneratoria l.cum plures.§.cum tutor.vbi glos. de administrat.tutor.Roma.cons.50.Abb. in c. cœterũ n. 4. de donation. Ias.cõs.101.n.2. lib. 4. Cuma. cons. 102.n.1.de cõi Aret.cons.24.n.13. 14. Bero. cons. 61.n.21.lib.1.Tiraq.in l.si vnquam. verbis donatione largitus.n.25.C.de reuocand.donation. Rol. cons.18.n.61.lib.2.de cõi Viui.cõi opi. 222.n.1. vbi idem de minore reiecto Simone. tit. 2. insp.4. contradicente Menoch.cons.29.n 3.Surd.cons.14. n.14.Gutierez.supra.n.10. de cõi Montan. supra. n.141.& 333.Galganet.d.Q.46.n.2. Gratian. discep.forens.202.n.3.de minore Menoch.cõs.1058. n.9 & Lopez de contract.lib.2.c.39.versic. igitur. & quando minor mobilia donaret ex causa remunerationis Rol.supra Pereg.cons.72.in fine. lib. 4. Thesaur.Q.forens.112.lib.3.Surd.d.n.34.Mũnoz. d.c.24.n.24.& seq.vbi de cõi Odd. d. Q.58.n.8. Intrig.d.sing.87.n 226.lib.3. & lapsu quinquenij confirmetur donatio Soc.Iun.cons.102.n.19.lib.2. Meno.cõs.29.n.4.& 32.& de recup.rem.15.n.160. Intrig.sing.87.n.229.lib.3.& ex causa Alex. cons. 125.n.10.lib.1.Marta.dec.25.n.19. Pisa. Gall. d. exc.4.n.25.

100 1.Sublim.nõ posse donare immobilia Rol. supra 68.Gratian.discep forens.233.n.16.

Cõtrariũ etiã sine decr. facere posse Viu.dec.86.n.10

101 2.Sublim non posse vltra merita donare Rol.supra.n.69.& seq.Rom.& Aretin. supra.Ias. in auth. vnde si parens.n 14.C.de in os.testã.de cõi Cla.in § donatio.Q.3.versic.sed numquid.Viui.supra n. 12. subdens arbitrio iudicis relinqui quãdo merita sint æqualia Meno.supra.

102 3.Sublim.nõ procedere sine decreto & iusta causa vt supra dictum fuit amp.18. & nisi merita probentur & eorum specifica mẽtio fiat Rol.cons.5.n. 3.& 21.lib.1.Gutier.de iuram.confir.cõtract. part. 1.c.5.n.17.Munnoz.d.c.24.n.30.nisi Princeps ob bene merita donaret tunc enim probatione opus non esset de cõi.n.32.post.Tiraq.in l.si vnquã verbo.donatione largitus.n.91. distinguentẽ C. de reuo.donat.nec enim assertioni minoris circa merita statur Meno.cons.388.n.12.Ond.cons.47.n.48. lib.1.Intrig supra.n.228.Meno.cons. 19. n. 31. & seq.

103 3.Lim.ex causa rationabili tutores donare posse puta alimentorum fratri naturali præstandorum l.cum plures.§.cum tutor. de administratio. tutor. Montan.supra n.142.& 336.& ex magna & necessaria causa tutores donare posse Galganet. d. tit. 21.n.9.& d.Q.46.n.2.& Magistris Grammaticæ, & Rethoricæ Salic.in l.pactum curatoris n.2.C. de pact.Montan.supra.& n.335.de cõi Rol.cons. 18. n.62.lib.2 Galgan.de tit.7.n.1.Odd.de restit.in integ.Q.58.n.9.10.Lopez.supra.Molina.de primog. lib.2.c.3.n.32.Gutier.de tutel.part.2.c.5.n.60. secus dicens si donans pauper esset & nihil haberet, & sorori pupilli aliunde nõ habẽti l.4.vbi pup.edu. deb.Lamb.de contr.mul.glo.15.n.8.& præceptori Odd.supra.n.9.Intrig. supra n. 227. & ex causa dotis pauperi pupilli coniunctæ donare posse.Bal. Nouel.de dot.part.6.priuil.63.Intrig.sing.89.n.79. lib. 3. l.cum plures. §.cum tutor.de admi tuto.

Donatio autem ob causam dicitur quando subest donandi necessitas vel commodum donantis liberalitatem excludens Crau.cõs.136.n.2.Rot.dec. 257. n.8.coram Caualer.vid in tit.3215.

104 4.Lim.in eo quod expedit popillo Abb.in c. cœterum.n.4.de donation.Crau.cons. 849. n. 13. vbi de pacto reciproco puta pro pace habenda Farinac. Q.crim.15.n.57.Gutierez.supra.n. 23. cognitione iudicis glo.in l.tutor.de administrat. tutor. Montã. supra.n.139.& cum decreto iudicis Farinac. d. Q. 15.n.57.Montan.supra.c.33.n. 340. Galganet. d. n.9.& pro habenda pace Farinac. d. Q. 15. n. 57. Gail.obseru.72.n.13.lib.2.

105 5.Lim.in donatione honestè facta & secundum personæ qualitatem Rim.cons.84.n.25. Gutierez. supra.n.11.licet secus dicat si de honestate dimitti possint, & solita donare posse,& magistris encenia mittere n.25.Garzia.supra n.9.& in donatione rei modicæ Montan.supra.n.78. de facta pro honore familiæ minoris Rot.Rom.dec.461.n.12. part. 1. recentior.& in facta Decurioni qui pro Republica laborauit,& facultatib⁹ lapsus est l.decurio. non de decur.tamẽ in proprietate ei fieri posse Munoz. d. c.24.n.36.37.& si modici sit prẹiudicij Meno.cõs. 92.n.33.& de magistris pupilli l. Aquil.de don.l.cũ plures.§.cum tutor.de admi.tut. Surd. de alim. tit. 1.Q.53.n.2.

106 6 Lim. non procedere quando tutori fuisset à magistratu commissum Borgni.de tutor. n.276.

107 7.Lim.non procedere in remissione vsurarum Lanfranc.Orian.de arbitr.sect.3.n.4.Ias. in l. contra iuris.§.si filius.n.7.de pact.Duen.reg.353.

108 8.Lim.non procedere quando minor maior factus donationem ratificasset, expræsse vel tacite per decennij taciturnitatem l. 2. C. si maior. fact. ratam habuer.Montan.supra n.140. dixi in tract. pactorum tit. qui possint pacisci.Simoncel. de decret.tit.2.n.16.Lopez de contract. lib. 2.c.39.versic.tertio quæritur.Bonaui.de donat.puncto.2.n.4. Meno.cons.29.n.31.& seq.vbi quinquennium sufficere in donatione propter nuptias.

109 9.Lim.non procedere in muneribus solemnib⁹ puta tempore Natalis D.N.Iesu Christi, hæc enim agnatis & cognatis mittere potest l.cum plures §. cum tutor.de administratio.tutor.Zas. de origine iuris.verbo.& solemnis Roma.cõs.425. versic tertio quia Montan.supra.n.150.Galganet. de tutel. lib. 2.tit.7.n.1.& 3.

110 1.Sublim.non plus erogare posse pro pupilli existimatione . quam ex suis bonis honestissime erogaturus esset.d.l.cum plures.§.nimium.de administratio.tutor.Montan.supra.n.161.

111 2.Sublim.nec matri nec sorori pupilli nuptiale munus mittere posse non obstante consuetudine, nisi id quod si pupillus rem suã administrasset erogare compelleretur l.tutor secundum.§. in soluendis.de administrat.tutor.l.1.§.præterea.de tutel.&

ra-

ration.distrahend.l.fine hærede.§.Lucius de administrat.tutor.Montan.supra n. 162. Galganet. supra n.3.post. Roma cōs.425.n.1.versic.tertio.

Frater etiā nō tenetur dotare sororē quæ aliūde dotē habet,vel cū eo successit,nec cōgruū patet si à patre in æquali portione hereditatis dotata sit licet alia filia dotem maiorem habuerit Rot. dec. 398. par. 5.diuerso.& fratrem, & ex fratre nepotem alere tenentur egenos ex bonis à communi stipite venientibus, non ab extraneis nec bona vendere debent patruus autem, & amita non tenentur. dec 408. n. 12. & seq. par. 5.

112 11. Lim. non procedere in donatione propter nuptias, de communi Afflict.decis.242.n. 1. Ruin. cons. 11.n.2.lib.5. Montan. supra n.338. Lamb. de contract.mul. glo. 15.n.9. per l.fin.C.si maior fact. alienat.rat. habuer.Odd.d.Q. 58.n. 5 Simon. de decret.tit.2.n. 15.Meno.cōs.29.n.15.Intrig.d.sing 87.n.221.lib.3.

113 11. Lim nam matri pupilli egenæ conuenienter alimenta tutor præstare potest, si pupillus diues existat.l.1. §. præterea. de tutel. actio l. tutor, 14.§. in soluendis. de administratio tutor. Galganet.d.tit.7.n.2. & 9. & pauperculæ cognatæ dotē dare.Bal. Nouel. de dot.priuil.63. Munnoz. de ratioci.c.24.n.12.

114 12. Lim. vt sorori ad uictum necessaria præstare possit d.§.in soluendis l qui filium.4.vbi & apud quem pupil. educa. debe. Galgan. supra n. 4. & 9. & dotari a fratre debet ex eodem patre nata, si nihil habeat soror glo. in l. cum plures. §. si. verbo, alio. de admi. tut. de communi.Viui. dec. 187. n. 14. Affl. dec.371.n.3.Boer dec 129.n.7.Cor.cons. 124.n.2.lib.1.Add. ad Tholos.dec.290.n.8. semel tantum n.11. etiam monialem Bero. Q.113.n. 6. vide supra n.111.

115 1. Sublim. non tamen dotem sorori pupilli tradere posse ex alio parente ortæ, etiam si non habeat aliunde l. cum plures. 13.§. cum tutor de administr.tutor. Roman. cons. 425.versic. tertio Galganet. d. tit. 7.n.5.

116 13. Lim. nam minor ex castrensibus, vel quasi, & ex ecclesiasticis etiam donare possit. Rodiquez. in sum part.1.cap. 98.n.7. Galganet. d. Q.49. n. 7. Lopez. de contract.lib. 2.cap.39.

117 14. Lim. nam minor ea donare potest, quæ non possunt seruando seruari glo. in l.2.C.si aduers cred Odd. de rest. i integr. Q.58.n.3. intellige, vt supra amp.18. & infra lim.17.& sunt fructus,& alia quæ non durant vltra triennium las. in l.1. §. fuit quæsitum.n. 33. ad Trebel. Simonc. de decret. tit. 8. n. 51. Vasq. de testa.pot.§.10.n.81.Intrigl.d.sing.87. n.219.lib.3.

118 15.Lim. quando minor cum iuramento donauit, tunc enim donatio valida erit glo. in authent. sacramenta puberum.versic. contractibus. C. si adu. vendition. quam secuti sunt Docto. omnes vt ibi testatur.Cur. Iun n.44. & Igne.n.62.Alex.cons.53. n. 15. & sequent. lib.3. Soc. cons. 279. in princip. lib.2.vbi etiam testatur de communi.Bal. cōs 331. lib.3.Cor.cons.240.lib.1.per tot.Dec.cons.181.n. 4.Ripa.cons 138.n.1.Soc.Iun.cons.47.n.31.lib.3. & cons.8.n.8.lib.4.Crau.cons.14.n.12.Alcia.cōs. 107.n.1. idem in donatione impuberis dicens modò doli capax existat Bertran.cons.22.n.3.lib 2. & 348.n.14.vol. 1. Alba.cons.11.n.14. idem dicens in muliere donante Tiraq. de legi. connub. glo. 5. n. 49.Cepha.cons.142.n.11.de cōi.Odd.de restitutio in integr.Q.58.n. 4. de magis communi Grā.cons. 103.n.54.latè Gab. de minor.cons.5.n.5.& de magis cōi.Surd.cons.122.n.16. & Simoncel.d. tit. 2. n. 14. & Eug. cons.3.n.4. & seq.& Onded.cons.42. n.9.lib.1.Rota.dec.391.coram Ludouis.& Gutier. in d. auth. sacramenta puberum.n 118. Gratian. discept.233.n.25. Rot. Rom.dec. 165.n.1.part. 1. recentior.vide.infra cap. 7. amp. 38.secundæ opi. contrariæ ampliationi 28. de communi etiam, si donet sine curatore quem haberet.Gab.cons. 127. n.8.lib 1.Odd. de rest. in int.Q.58.n.4. de communi Intrig. supra n.220.

119 1.Amp. in hebreo donante qui minor sit Bertrā. cons.339.n.2.vol.1.Surd.d.cons.122.n. 16.in fine. eius enim iuramentum contractum nullum confirmat secundum magis communem de qua testatur.n.16.& 21.Soarez. commun.opin.lit.I.n. 224. de magis communi.Serafi priuil.iuram. 123. n. 6. & 7.Gratia.supra.nu.seq. vbi etiam minorem non restitui,nec absolui nisi ad hoc ne sit periurus, non autem ne contractum obseruare teneatur.

120 1. Subamp. etiam, si iurauerit die feriato in honorem Dei, licet in Christianis secus sit.Surd.cons. 122.n.17.& seq. sed & inter Christianos iuramentum valere in extra iudicialibus, licet in iudicialibus secus dicat ex communi etiam Theologorum sententia Marescot.resolut 20. n. 11. & seq. lib. 2. etita Rot. Roman. tenuisse in actu die Dominico iurato 27. Aprilis 1587. coram Eminentissimo,& Reuerendissimo D. Cardinali Seraphino.

121 1. Lim.d primam amp. non procedere inter iudeos, sed tantum quando iudeus contrahit cum Christiano Maran. de ord.iud.part. 3. n. 56. post, Castr. ab eo citatum, & Cur.Sen. in dicta authentica sacramenta puberum.n.67.Simonc.de decret. tit 8.n.194.

2 Amp. vt in donatione nulla læsio consideretur. Odd. de rest. in int. Q.58.n.12.Becci.cons.58.n. 6. Ond.cōs.42.n.23.lib. 3.vbi n. 30. & 31. absolutionem à iuramento non operari quin donationē seruare teneatur; sed vt euitet periurium, si dolus esset, & Intrig.sing.87.n 232. lib. 3. considerari,tamen, si deducatur per modum coniecturæ ad interpretandum an dolus metus, vel seductio interuenerit Alba.cons.77.n.22. nec datur læsio nisi in contractibus correspectiuis in quibus vtrinque datur.Rot.dec.280.par.2.recentis. vbi etiam nec in actu in quo liberalitas exercetur, & in fideiubente commodante,deponente loquens de statuto de tertia, vel 4. parte læsionis loquente, & Fallit hæc amp. in casibus seq. sublimitationum. vide supra. n.94.amp.21.

122 1. Sublim. 15. lim. non procedere quando minor ignorans donaret, tunc enim ratione ignorātiæ rei donatę in integrum restituetur.Cur Iun.cōs. 141.n.17.Grā. decis.103.n.55.Ripa.respons. 138. n.44.Ruin.cons.107.n.15 lib.1. Surd. cons.46. n. 13.Gab. de minor.concl.5.n. 50. licet alioquin ex

leſione minor donans non reſtituatur, ſi iurauerit, Thes.dec.66.Ricci. collect. decis. 205. & reſtitui intra decennium, ſi læſus ſit Lamb. de contr. mul. glo.15.n.10.per l.fin.C.ſi maior fact.alië. rat.hab.

123 2. Sublim. non procedere, quando multum donauit, modicum exiſtimans donare tunc etenim reſtituetur.Doc in l.2.C. de reſcind.uend. & quando donando errauit,Ruin.conſ. 107.n.17.lib.1. Alex. conſ.125.n.11,lib.1.Burgos. in cap.cum cauſa. n. 21. de emptio. & uëditio.Tiraq. de retract.lignag. §.1.glo.18.n.14.Pinel.in d.l.2.par.1.cap. 2. n.20. Cou.variar. reſol.lib.1.c.4.n. 6, Surd. conſ. 46.n, 14.

124 3.Sublim.non procedere quando minor vltra dmidiam bonorum ſuorum largiretur, tunc enim reſtitui deberet. Alcia.conſ,107.n.11,Surd.d. cõſ, 46.n.15.& 18.

125 4.Sublim.non procedere quãdo partis dolo minor ad donandum inductus fuiſſet.l. 3.§. ſi quis volentem de libero.homi. exhibë. Ripa reſpõs. 138. n.14.Alba.conſ.77.n.22.& conſ.81. n. 56. & conſ. 100.n.5. Surd.conſ.46.n,15. Ondede. conſ. 42. n, 29.& ſeq.lib.1.Rot.Rom.dec.54 part. 1. recent, vbi etiam tunc à maiore non poſſe ratificari.

126 5.Sublim.non procedere in donatione ob cauſã in qua minor læſus reſtituetur in integrum quia noluit liberalitatem exercere.Bar.cõs.90.n.2.lib, 1.Cagnol.in d l.2.n.194.Crau.conſ.192.n.1.circa medium,Surd.d.conſ.46.n.16.& quando enormiſſimam læſionem contineret.Dec.conſ.180,n. 3. & ſeq.Cur.Iun.conſ.141.Gutierez. in auth. ſacramẽta puberũ. n.118. in fine C.ſi aduerſ. vẽditio. Ond. ſupra.n.27.ſecus in pura dicens.Becci.conſ. 58.

127 6.Sublim.non procedere niſi tres comites in iuramento requiſiti concurrant,iudicium iuſtitia, & veritas, cap & ſi Chriſtus.de iur.iur. nec metu interueniente, alioue quam defectu ætatis. Menoch.conſ.29.n.35.& ſeq.Afflict.dec. 80. n.6. Aſſis. dec Perus.64.n.14.Gail. obſ.147.lib.1. Ricci. collect.decis.2168.

7.Sublim.quando religionis intuitu cum iuramento donauit, & eam egrederetur, vel abſolutionem à iuramento obtinuiſſet. Natt.conſ.180.n.7.8.Iaſ. conſ.104.col.2.verſ.2.lib.4.Dec.conſ.86.n.5.

8.Sublim. ſi donationis cauſa finalis ceſſaret Iaſ. ſupra Natt.ſupra.n.6.Dec.d.n.5.

128 16.Lim.non procedere quando minor propter nuptias donaret l.1. C.ſi aduerſ. donat.& l. fin. §. fin. C.ſi maior. fact. alienatio. &c. Menoch. conſ. 29.n.15.Simon.d.tit.2.n.15.Odd d.Q.58,n, 5. intelligendo cum decreto iudicis, Pand. in tract. de dotar.part.2.Q.19.Intrigl.ſing.90.n.24.lib.3.

129 17.Lim.non procedere quando minor donaret quæ ſeruando ſeruari non poſſent l. 2. C. ſi aduerſ. donat.vltim.reſpons.Vaſq. de ſucces. creatio. tit. de teſtam potẽt.§.10.n.81.Simõ.d.tit.2.n.10.Odd, de reſt.in integr. d.Q.58. n. 3. ſupra lim. 14. quæ eadem eſt.Caldas.de reſtitut.in integr. verſic. ſine curatore n.34.Gutier. de tutel.part.2.cap.5.n.59. ſupra lim.14.

130 18.Lim.non procedere in patre legitimo adminiſtratore filij ſui nobilis, qui ſui filij nomine donare poteſt, vt tam in patre quam tutore tradunt Roma.in l.filius n.3.Cuman.n.7.de donatio.Alex. in l.pactum curatoris n.3.vbi Ias.C. de pact Curt. in l.preſes.n.10.C.de tranſact.Rim.Iun.inſtit.quib. alien.licet.in §.primo.n.3.Felin.conſ.16.n.18.Tiraquel.de nobilita.cap.37.n.35.de cõmuni. Vaſq. ſupra.n.81.verſic.illud autem lib.1.per.l. cũ plures.§.final.de adminiſtratio.tutor.Odd. ſupra.n.6. & ex cauſa ſine decreto bona filij alienare Frãch. dec.665.

131 Contrarium tenet.Pinel.in l.1.part.3.n.57.verſic.ego autem.C.de bonis matern.Simoncel.d. tit, 2.n.11.

132 19.Lim,alijs caſibus remiſiue, vt per Meno.cõſ. 22.n.25,qui forte prædictis continebuntur,& quãdo ſine honeſtate donationem omittere non poſſet Rui.conſ.63.n.14.lib.1.

133 20,Lim.non procedere quando minor eamdem rem quam recepit illi qui ſibi dono dedit redonaret, hoc enim ſine ſolemnitatibus facere poteſt, Caſtr.conſ.171.lib.2.Montã.de tutel.c.33 n 622.

134 Contrarium tenet.Iaſ.in l,cum filiofamilias, n. 168.de legat primo,

135 21.Lim.non procedere in donatione reciproca. Rui.conſ.214 n.12,lib.1.Crauetta.cõſ.849. n. 13. verſic.ad ſententiam.loquentes quando ad lucrum & damnum remiſſio habere ſe poteſt.

22.Lim.in modica donatione fieri ſolita quam poteſt facere tutor, & curator c. cœterum de donat. Munnoz de ratioci.c.24.n.9.Garz.de expẽſ.c. 20. n.9.idem de alijs liberam adminiſtrationem habentibus dicentes; Franch.dec.712.intelligit ſine decreto à patre pupilli ſolita donari poſſe donari non de honeſtate ſed ex neceſſitate præciſa vel cauſatiua Rim.conſ.63.n.14.lib.1.

23.Lim.quando donaretur vt licitationes venditionum, vel locationum augeret. Munnoz. ſupra n. 38. & ſeq.

24.Lim.quando tutori vel executori aut procuratori data poteſtas eſſet faciẽdi omnia quæ conſtituẽs facere poſſet ſi præſens eſſet. Munoz. ſupra n. 41. de quo dixi in tractatu mandati.non tamen poſſe donare probat.Corb.de cau. priuat. ob non ſolut. can.amp.21.n.19.

25.Lim.vt licet pupillus ſeu impubes cauſa mortis donare non poſſit.Rau.ſing.878.Gul. de Benedi. in c Rainutius.verbo.adiectæ.n.89. de teſta. ſecus in minore de magis cõi. Craſ. in §. donatio. cauſa mortis Q.4.n.3 & Thes.Q.Forens.67.n.16. lib. 4.

136 1.Sublim.quod de minore donante dictum fuit vt donationem obſeruare teneatur, nõ operari quo minus minor Læſus in integrum reſtituatur l. 1. & 2.vbi Docto.C.ſi aduers.vendition.Odd.de reſtitutio, in integr.Q.58.art.1.n. 12. & ſeq. quamuis in donatione eeſſet.l.2.C.de reſurdend.vẽditio. Surd. conſ.122.n.17.

137 1.Amp.contra remunerationem minoris quando in remuneratoria donatione modum exceſſit. Gomez.variat.reſol.tom.2.cap.13.col.3.verſic.ſecundo infertur.Odd.ſuprà.n.29.& 30.Meno.conſ. 29.n.31.& ſeq.

138 2.Amp.in ſpõſalitia largitate,vel donatione propter nuptias, nam licet non reſtituatur minor cõtra eas, ſi tamen læſio ſit exceſſiua datur reſtitu-

tio.

tio.Odd.supra.n.32.& seq.

139 3.Amp.procedere etiam aduersus donationem causa mortis vbicumque per donantem reuocari non potest, quamuis secus sit vbi per eum reuocari posset Soarez.allegat.20.n.8. versic. sed pone. & n.11. versic concludo. de cõi Odd. supra. n. 38. quibus autem casibus reuocari posit Guliel. de Bened in c.Rainutius.verbo testamentum 4.n.41. de testã, Meno. lib.3.præs 37.Intrig.sing.87.n. 178. & seq. lib.3.& Craf.in §.donatio causa mortis Q. 21.& cum vltimæ voluntatis naturam habeat in esse deducta licet contractus in fieri reuocari potest Coua. in 3.par.rubr.de testam. Surd de ali tit. 8. priuil.22 n.26.Gall.de excep.succes tit.4.excep.6. par.2. vbi causa cessante ob quam facta fuit, vel tacite per donatoris reconualescentiam, vel per alienationem voluntariam rei donatæ vel si donatarius donatori prædecedat, vel condemnatione capitali donatoris vel donatarij;sed tacite non reuocatur, si donatio nullo instante periculo facta esset, debet enim expræsse reuocari,vel saltem donatarium donatori prædecessisse opus est etiam si donator postea in aliquod periculum incidat, & de illo exeat, & idem esse si donatio acceptata esset donatore in aliquo mortis periculo existente in hunc modum vt donata omnino non reddãtur donatore periculum illud euadẽte, nec tacite reuocatur, si donator sine hærede decedat ex testamẽto, vel ab intestato, & si donator voluntatem mutet; expræsse autem reuocatur pœnitentia, & idẽ facere potest pater de re sua a filio donata cum patris consensu,secus si res filij fuisset non tamen esset pœnitentiæ locus si authoritas alteri quam filio præstita fuisset licet esset in potestate eius & res extranei donata esset qui consensum præstiterit cum esset sibi ius legandi, vel donandi quæsitum, & inofficiosa etiam reuocari potest; reuocatio tamen saltem per duos testes probari debet nec reuocari potest si in contractum inter viuos transierit vt per eum.

140 1.Lim.d.primam sublim. non procedere quando minor iurauit tunc enim restitutio in integrum silet Docto.communiter in d authent. sacramenta puberum. C.si aduers.venditio. Dec. cons. 180. & 181.n.4.de.cõi Odd.de restitutio. in integr. Q. 58.n.19.& seq.Intrigl.de Feud.cent.1.Q.24.n. 56. vbi tamen in prælato secus probat n.55. Cesar. de Barz.dec.75.n.2.de cõi.Matte.cõi. opi. verbo. iuramentum,vide infra n.360.Manci. de iurã. part. 4.eff.3.Sãch.de matrimo.lib.6.disp.38.n.13.Rot. dec.198.n.2.cri.per Farinac.Viui. dec. 436. in fi. vbi de vniuersitate ob sindici iuramentum.

141 1.Sublim.non procedere quãdo læsio nimis excessiua esset habito respectu ad patrimonij minoris quantitatem.Cur.Iun.cons.141.n.5. Odd supra n.24.& læsione probata.Barz d.n.2·Ricci.collect. dec 2170.versic.insuper. Mancin.supra. Carpa. c. 453.n.59.& in integrum restitui aduersus læsionẽ non aduersus contractum Tenni. caut. 222. n. 7. Gomes.dec.98.lib.1.

142 2· Lim. non restitui aduersus donationem piæ causæ fauore factã quia de pio opere agitur. Odd. supra.n.25.

143 3.Lim.non restitui minorem quando ipse nobilis erat eiusque administrator donauit non excessiuè Odd.supra.n.35.

144 4.Lim. non restitui minorem aduersus eorum donationem quæ seruando seruari non poterant, dummodo non fuerit modus excessus inspecta personæ minoris qualitate, & quantitate donatæ rei iudicis arbitrio Odd.supra.n.36.

145 5.Lim. non restitui testatorem aduersus testamentum à seipso minore factum quiã illud reuocare potest Ripa. in l. 1· §. fuit quæsitum. n. 31. ad Trebellian. indubitatum dicit Odd. supra. n. 39. Soarez.alleg.20.

146 1.Amp. in herede testatoris cui non dabitur cõtra testamentum, quod potuit reuocari in integrũ restitutio nisi testator minor blanditijs, & dolo ad ita disponendum fuisset inductus, quia tunc heredibus ab intestato contra heredem scriptum actio doli daretur l.Lucius.§.Sempronius. delegat.2. de communi.Rip in d.§. fuit quęsitum.n.32. & Odd. supra n 41. & sequent.

147 1. Lim. vel potius secus esse dicas in donatione causa mortis in qua duos casus Odd.supra. n.46. & sequent. distinguit ad quem remisisse sufficiat vbi etiam.Q. 59. agit de restitutione aduersus dotis, donationis propter nuptias constitutionem, & huiusmodi, & non posse donare causa mortis sine decreto maxime cum pacto non reuocandi donationem, nec morte ciuili confirmari puta professione monasterij.Soarez.alleg.20.vbi etiam ante professionem factum reuocari posse post professionem in monasterio in communi capace.n.25.

Donatio autem causa mortis quinque testes requirit, duo vero inter liberos, & iure canonico, & si penes acta coram iudice.Viui.dec 453 n.6. & seq.

26 Lim. quoad ea quorum nulla est probatio, vel minus idonea, horum namque non est donatio sed ea potest tutor aut quiuis alius administrator remittere, & facere.glo.fin. in l.contra.§. si filius.& glo.1. in fi. in l.Imperatores de pact.& in l. pactũ curatoris vbi Doc.C.eod. Tiraq. in l. si umquam. verbo. donatione largitus.n.196.C.de reuo.donat. vide supra n.56.

27 Lim. nam si aliter non posset pupilli creditum exigere partem remittere posset, quia necessariò id facere censetur.Strac de decocto par.6.n.9.in fi

28 Lim. nam pupillus testari potest ad fauorem tutoris.Cancer.var.resol.par.1.n.147.& seq. nisi valde callidi, & statuti.

TIT. XIX. CAP. VI.
DE MATRIMONIO CVM VEL PRO PVPILLA.

148 Tutor iure canonico pupillam maiorem annis duodecim vxorem ducere potest, quod in ista matrimonij materia seruari debet Iinol. in l.finali.de leg. primo Roland de lucro dot.Q 101.Borgni de tutor n.278.Menoch. de arbitrar. cas. 194. n. 13. Phanuc. de lucro.dot.glo.3.n.16. Ruin. cons. 189. n.12. quod in omni foro seruari debere inquit lib. 2.Gutierez de tutel.part.2.cap.12. vbi idem quoad tutoris filium. Cabal. resolutio. criminal.,casu.

203.

200.n.63.Farinac.Q.crimin.147.n.6. Galganet. de tutel.lib.3.Q.51.n.10 Montan.de tutel.cap.31. effect.vltim.n.27. vide infra cap.13.

149 Contrarium tamen iure ciuili disponitur etiam in filio tutoris, & in nepote l.1.C.de interdict.matrimon. inter pupil. & tutor.l.Senatus consulto.& l. non est de ritu nuptiar.Orian. de interpretation. statuto.n.21. vbi suo filio pupillam matrimonio collocare minime posse Tiraquel de legibus connubial.leg.1.n.45.licet dicat posse suam filiam pupillo matrimonio collocare. Leon. de substitution. compendios.n.132. & 166. Corn. cons.281.n.3. lib.1.Mascar.concl.1397 n.20.vbi pupillam decipere præsumi inquit.Rol. de lucro dot.Q.101. Iodoch. in enchiridion pari.vel simil.verbo. decedere.Montan. de tutel.cap.31.effect.vltim.n.1. & 6. vbi idem de nepotibus. & n.17.& sequent. tutorē infamem reddi, & extra ordinem puniri probat, nec rusticitatem excusare Galganet.supra. Soarez. tit. delas ganancias.n.23.ex l.si.de leg.1. vbi ex testamento tutoris ipsam pupillā capere posse, non autem tutorem ex testamento pupillæ quam vxorē duxit.

150 1. Amp. secundam opinionem procedere in omnibus rationum redditioni obnoxijs l. si quis.de ritu nuptiar.l.1.2.& 3.C.si ex falsis.allegat.§ final. Inst. de excusation.tutor. Montan. de tutel.cap.31. effect.vltim n.2.

151 2.Amp. procedere in heredibus tutorum etiam extraneis rationes reddere obligatis. l.libertum. §. 1. de ritu nuptiar. Montan.supra.n.3. & in filio tutoris qui nec rusticitate excusatur,l.1.C. de interd. matri. inter pup.Viui.dec.318.n.1.

152 3. Amp. in protutore Leon.supra.n.166. dicta enim in tutore, in protutore procedunt.Masc.concl.1397.n.17.

153 Contrarium tenet Roffred. de libel.part.8.pag. 469.vbi etiam tradit quibus casibus secus sit.

154 4. Amp. vt non possit etiam pro pupilla sponsalia contrahere, nec illa etiam dissoluere, nec pro ea sine matris propinquorumque consensu matrimonium contrahere, quod si puella adulta sit, ipsius consensus requiritur.l. si qui.§.quamuis de ritu nuptiar. Io.And. in cap. si infantes.n.3. de desponsation.impuber.Salic. in l. si puellę. de sponsal. de communi testatur Ioan de Amic. cons. 140.n.1. Montan.supra n.4.vide infra.cap.44.

155 5. Amp. vt naturales liberi etiam in adoptionē dati in aliam familiam contineantur, & adoptiui quousque emancipentur. d.l. si quis.§. naturales. l. quin. etiam in fine de ritu nuptiar. Montan. supra.n.7.

156 6.Amp. tutorem pro pupilla nubenda non posse aliquid accipere Ancharan. cons. 175.n.1. Crau. cons.461.n.58.& data condictione ob turpem causam repetuntur Natta.cons.76.& sequent. Lup in repetition. c. per vestras §. 3. de donation. inter. uir. &vxor.pag.217.Gutierez de tutel.part.2.cap. 11.n.10 secus tamen dicit in gratuito sine pactione donatis n.11.Neuizan.cons.47.n.1.

157 Contrarium tenet Guliel. de Ludo. sing.41. per l. si sine vsuris. circa finem de nego. gest.

158 7.Amp. vt libertus filio suo naturali quem in seruitute susceperat, & postea manumiserat pupillam suam matrimonio collocare nequeat l. libertinum. C. de interdict.matrimon.Montan.supra.n.8.

159 8. Amp. vt mortuo tutore, eius filius etiam, si patris heres non sit vxorem non possit ducere pupillam, pater cuius rationibus tutelæ reddendis sit obligatus l. non solum.§.1.de ritu nuptiar. Montā. supra.n.9.

160 9. Amp. vt filiusfamilias tutor, vel curator pupillæ, eam patri fratrique in eadem potestate existenti nuptui collocare minime possit l. non solum §. sed & si l. si filiusfamilias. secunda de tutel. & ration.distrahend. Montan.supra.n.12. & sequent. qui subdit his casibus dotes,& donationes propter nuptias corruere.

161 9. Amp. vt si pupillam corruperit graui ac mortis pœna puniatur, ac bonorum publicatione de communi Clar. in §.fornicatio.versic. cum pupilla Ferret. de militari. istit. n.195. Grilland. de pœn. omni fari. coit.§.7.n.7. Iodoch. in pract. cap.92.n. 9. & cap.80.n.21. Saraina ad Mattesilan.sing.99. n.12.Carpan. de iur.fisci.n.139.Montan.supra.n. 18. & in eam vim inferens lege Iulia de ui publica tenetur,'& in dolo censetur.Cor.cons.175.n.5.lib. 3.Farin.Q crim.147.n 19.Cabal.resol.crim. cas. 200.n.62.Galgan. de tutel.lib.3.Q.51.n.12.Franc. Lucan. de fisco.n.32.

Quod si alius rapuerit ex custodia tutorum, vel fratrum de raptu teneatur Sanch.de matrimon.lib.7. disp. 12.n.14. si vero eam inuitam deflorauerit, si non sit viri potens punitur eam stuprans citra mortem, ad mortem si violenter.Cabal.resol.cri.20.n. 7.8. si autē fuerit viri potens eam dotare tenetur licet volens stuprata sit, à pœna autem stupri liberatur, si mulier ante copulam inter eos matrimonium contractum affirmet cas.'96. 196. & seq. sed Sanch. de matrimo.lib.7.tit.14.n.11. tenet dotis tantum supplementum eo, quod sit deflorata supplendum dicit, & si volentem virginem deflorasset nec ei nec parentibus nec tutoribus teneri aliquid restituere n.11. vide tract.executorum.vlt.vol. tit. 12.n.419.

162 1. Lim.d. secundam opinionem principalem non procedere quando testator in testamento ordinasset,vt pupillam tutor vxorem duceret,tūc enim cum illa contrahere posset l. si patris in fine C. de interd.matrimo.l. non est. de ritu nuptiar. vbi Salice.Montan. de tutel.cap. 31. effectu. vltim. n. 21. vbi idem, si eam pater desponsasset. Meno de præsump.lib.4.præs.189.n.47.Galganet. de tutel. Q.51.lib.3.n.3.

163 2.Lim nam auus qui neptis tutelam gessit ex filio emancipato natæ,eam nepoti ex altero filio tecte matrimonio collocabit, paris namque affectionis causa remouet suspicionem.l. non solum.67. §. 1. de ritu nuptiar.Orian. de interpretation stat.n. 21.Montan.de tutel.cap.31.eff.vlt.n 10.

164 3. Lim. non procedere quando tutor, vel curator rationes reddidisset, & quadriennium ad restitutionem in integrum petendum fuisset elapsum l. quamquam.§.tutor. de ritu nupt.l.final. C. de tempor.in integr.restitutio. Ias. in l. venia. C. de in ius vocari.Montan.supra.n.22.Galganet. sup. n. 4.

165.

165 4. Lim. non procedere in filia pupillæ ante rationem redditam defunctę quam tutor filio suo potest matrimonio collocare Montan. supra. n. 23.

166 5. Lim. in matre pupillæ quæ cum tutore filiæ suæ, vel filio tutoris nuptias contrahere non prohibetur. l. 2. C. de interd. matrimo. Montan. supra. n. 24.

167 6. Lim. nam tutores, & curatores filias suas adultis, & pupillis dare non sunt prohibiti. l. libertum in fine. de ritu nuptiar. l. curatorem de interdict. matrimo. Montan. supra. n. 25.

168 7. Lim. non procedere in absente, & ignorante constituto curatore, alio eius loco substituto. l. amplissimi. C. de excusatio. tutor. Montan. supra. n. 26.

169 8. Lim. non procedere quando olim pupilla tutoris 24. annum excessisset l. non est. 67. de ritu nuptiar. Galganet. d. Q. 51. n. 2.

170 9. Lim. non procedere quando Imperatoris rescripto id impetrasset l. si tutor 7. C. de nupt. Galganet. supra. n. 5.

171 10. Lim. non procedere in tutore à tutela excusato. l. si quis 61. §. quid ergo. de ritu nupt. Galgan. supra. n. 6.

172 11. Lim. non procedere quando matrimonium tutelam præcessisset, quod superueniente tutela, non retractabitur l. 3. C. de interd. matrimo. Galgan. supra. n. 7.

173 12. Lim. non procedere in filio protutoris l. fin. C. de interdict. matrimo. Alcia. de verbo. significat lib. 2. Leon. de compendios. n. 167.

Tenendo primam opinionem principalem.

1. Amp. vt pactum de lucro dotis, & statutum in eis locum habeat Rol. de lucr. dot. Q. 101. Meno. de arbitr. iud. cas. 194. n. 13. 14. Carpan. cap. 298. n. 72.

Contrarium tenet. Bertaechi. verbo. statuta de vltimis voluntatibus. vers. 70. Addent. ad Matthes. sing. 73 n. 7.

TIT. XIX. CAP. VII.
DE VENDITIONE ET ALIENATIONE BONORVM PVPILLI.

174 Tutores, & curatores alienare, & vendere immobilia minorum bona non possunt pręsertim ante inuentarium, & administrationem decretam sine iusta causa, & absque decreto. l. non solum C. de administrat. tutor. l. minorum C. de præd. minor. Bal. cons. 24. n. 9. inter cons. vltima. volunta. Ias. in l. mandata. n. 3. de offic. eius Cor. cons. 119. n. 7. lib. 4. Thob. cons. 57. n. 1. Neuizan. cons. 85. vbi duodecim tradit per tutores obseruanda in alienationibus bonorum pupilli. Rol. cons. 72. n. 6. lib. 4. Cur. Iun. cons. 29. n. 13. Boer. decis 80. n. 6. nec illis creditur asserentibus alienationem vertere in vtilitatem pupilli Ruin. cons. 63. n. 13. lib. 1. & iudicis decretum cum tutoris authoritate requiri, & alterum sine altero non sufficiat Cur. Iun. cons. 189. n. 6. & omnes solemnitates in alienatione bonorum minoris requisitæ adhiberi debent de communi omnium. Alba. cons. 651. n. 19. vbi si tutorem, vel curatorem habeat. Simonc. de decret. tit. 1. n. 56. tit. 6. n. 16. etiam si alienatio fieret ex causa necessaria, nisi à patre legitimo administratore fieret. Trigon. sing. 22. vbi de communi, & tam respectu mobilium, quam respectu immobilium. Bal. d. cōs. 24. n. 9. Tenni. caut. 14. & tunc solum fieri alienatio potest quando fit ex iusta causa, & perquisitione de qua constare debet, secuta etiam subhastatione. Plot. de in lit. iuran. §. 5. n. 1. & in litem iurari contra tutorem probat, si non seruatis requisitis solemnitatibus alienauerint n. 3. & seq. vbi idē dicit contra Prælatos, Sindicos, & Hospitalarios Marcabr. cons. 93. n. 10. & seq. Rota. Roma. dec. 535. n. 11. part. 1. recentior. Soc. Iun. cons. 81. n. 2. & seq. lib. 1. Pereg. cons. 71. n. 26. & seq. lib. 1. Franch. decis. 580. rem suam pupillum malle quam contra tutorem agere posse probans vide supra tit. 18. n. 10. licet domini tutor, & curator censeantur. Papien. in form. lib. ad red. rat. tut. glo. & executores. n. 11.

175 Contrarium probant Aret. in §. 2. & ibi Rim. Iun. n. 9. Instit. quib. alien. licet tenentes tutorem solum, vel eo authore pupillum alienare posse.

176 1. Amp. vt si tutor alienauerit solemnitatibus requisitis minime seruatis non teneatur quamuis de rato pro minore promiserit Marcabrun. d. cons. 92. n. 10.

177 2. Amp. vt alienatio, seu venditio sine decreto & requisitis solemnitatibus facta non possit per tutorem ratificari. Rota. Roma. d. decis. 525. n. 11. p. 1. recentior.

178 2. Amp. vt tutoris authoritas pro forma requiratur, eius que defectus vitiet actum. Bero. cōs. 124. n. 18. lib. 1. qui tamen inuentarium fecisse debet alioquin alienationem irritam probat, & inualidā Simo. de Pret. cons. 6. n. 12. & vlterius decretum, & causam requiri probat n. 14. & cons. 80. n. 1. & sequent. & n. 21. & cons. 143. n. 14. & Specul. de tutor. §. generaliter. n. 6. & 7. Buttigel. in l. 1. n. 6. & 7. de verbo. obligation. & non posse contrahere sine tutore si pupillus sit, vel curatore in adulto nisi curator à iudice datus esset, & procurator à monasterio deputatus in quo pupillus educabatur. Rot. dec. 72. n. 3. nouis. diuers. & pręscriptionem impediri si tutor non interuenerit.

179 1. Lim. nam qui à tutore emit bona fide, cum tutor censeatur dominus saltim elapso quinquennio, vel annis triginta post alienationem, & maiorem pupillorum ætatem tutus est, & purgatus manebit dolus præsumptus oriens ex defectu solemnitatum. Ceph. cons. 314. n. 8. & sequentibus. 315. n. 38. & seq. 316. n. 34. vbi etiam solum tutorem cōtrahere, & pupillum obligare posse, excepta hereditatis aditione in qua consensum pupilli requiri probat. vide supra. tit. 18. cap. 2. Soarez. tit. delas deudas. n. 25.

2. Lim. nam sine tutoris authoritate pupillus stipulari potest aliquid sibi dari non etiam inire contractus ex quibus mutua obligatio nascatur, tūc enim pupillo obligatur cum eo contrahens non autem ei pupillus. §. 1. Inst. de autho. tuto.

180 4. Amp. emphiteotica bona alienari per tutorē minime posse sine causa iusta, & absque decreto. Valasc. de iur. emphi. Q. 1. n. 22. Galganet. de tutel. lib. 3. Q. 43. subdentes non etiam posse bona

pro

pro pupillo in emphiteosim accipere Late Simõc. de decret tit.6.n.28. & seq. est tex. in l. etiam.13. C. de præd. minor. vbi idem de vectigalibus. nec minor emphiteoticare nec annuos redditus alienare potest. Meno.consf.29.n. 14. & seq. Paris. conf. 85.n.3.& seq. lib.3. vbi nec ad liuellum posse minorem accipere nec in emphiteosim.

181 5. Amp tutoris authoritatem non suppleri per iudicem nisi tutorem deficere sciat. Cor conf. 36. n.1.lib.1.165.n.49.lib.2.Caldas. de restitution. in integr. verbis. contractum fecisti n. 32. Simon. de decret.tit.7.n.31. vbi etiam exprimi debere inquit Iudicem tutoris defectum non ignorasse, & cum decreto tutoris authoritatem requiri tradit etiam Bertaz. de clausul.claus.8.glo.5.n.2. & talem expræssionem ex communi requiri testatur.Simon.d. n.31. ex Bar. in l. si curatorem habens. C. de integr.restitut.minor. quem cœteri communiter fuere secuti.

182 6. Amp. vt licet intrinseca solemnitas interuenisse præsumatur, tutoris tamen authoritas quia extrinseca solemnitas est, pro vt & iudicis decretum, nisi adhibitum, & adhibitam fuisse probetur, non præsumatur; ideo cautela datur, vt de causæ cognitione quando iudicis decretum interponitur instrumentum separatum fiat narrando causam vtilitatis, aut necessitatis minoris, & minus damnum ex re alienanda resultans, & de dicta causæ cognitione adhibita mentio facienda est in venditionis instrumento per notarium secundum omnes, vt per Tenninc.cant. 253. per totam.

183 1. Lim. vt in expendenda pupilli pecunia decreto iudicis opus non sit nisi ad honestum lucrum deposita fuisset, vel pro illa in emptionem bonorum immobilium conuertenda Roman.consf.188. n. 5. post Bar. in l. 1.§. fuit quæsitum.n.3.Cast.n 5. circa finem.Alex.n.4.Ias.n. 29. & 38. Ripa. n. 17. & cœteri omnes ad trebel. de communi omnium latissime Simone. de decret.tit.8.n. 114.& sequent. vsque ad num. 124. vbi tamen subdit eam donare tutorem minime posse idem dicentes, si pro tuitione patrimonij reposita fuisset, & Monta. de tut. cap.33 n. 181. dixi in interpretationibus contractuum verbo. bona.

184 7.Amp. vt non possit tutor procuratorem constituere ad faciendas probationes causarum in alienatione, nec eas iustificari petendum, decretumque interponendum, sed per se ipsum hoc facere tutor debet l. minorum secundum communem intellectum glos. ibi C. de præd.minor. Bar. in l. neque n.2.Salic.n.7.versic. nunc ad secundum C. de procurator.Bar.Roman.Soc.Ias. in l. mandata.de offic.eius. alios actus recenset Ang in l. post mortem.§.1. & in l. qui in adoptionem §. neque adoptare.n.6. de adoption. qui per procuratorem nequeunt explicari.Ias. in l. 1.§. item acquirimus.n. 15. de acqui.posses.Cor.conf. 98. n. 1. lib. 1. Soc. conf.131.n.3.lib.4.Gram.conf.137.n. 16. Rolan. conf 33.n. 21. lib. 1. quia talis licentia peti debet causa cognita.Cor.supra.Simõcel. de decret.tit.1. n.80. post Roman. sing. 427. qui de communi testatur.Cassan. in consuetudin.Burgun.tit.des droi-ctz.rub.4. in in tex. & authoritè.n.3.col.516.& de communi, quod procuratorem cõstituere nequeat ad authoritatem interponendam Stella in l. nequicquam.§.vbi decretum de offi. proconf.n.32.licet ipse dissentiat. nec ad alienandum prædicta. Ias.conf.48.n.2.lib.1. & non posse tutorem, & curatorem constituere procuratorem sed minori cõstituenti authorari.Bar. Alba. & alij in d. l. neque tutores.nec à minore curatore earente procurator constitui potest ad alienandum sine decreto. Rol. conf.54.n.37.lib.2.

185 1. Lim. non procedere nisi de iure ciuili, secus de iure canonico hoc enim iure causæ cognitionẽ etiam requirentes delegari possunt glo.penultim. in cap. quod sedem. vbi Docto. præsertim Alciat. n.76.versic. tertio Fallit. ita teneri testatur, licet ipse per multa contrarium teneat de offici.ordinar Bart. in tracta. de different inter ius ciuile, & cano.n.171. Zannettin. de different. 39. n. 62. Soc. reg.84.Fall.5.Gambar.de offic. & potestat legati. de latere lib.5.tit. de potestate Legati in vniendo. n.126.Simone. supra.n.82. & seq. vbi ideo ius canonicum seruari debet (id quod latè tradit Corat. communi.opinio.lib.2. tit.9. casu 30.n. 151. cum sequent.) delegaris ac per procuratorem peti potest.

186 8. Amp. tutorem non posse constituere seruitutẽ vsusfructus aliamue actiuam, vel passiuam quia alienatio esset l. sed si.§. si ius.de rebus eor. nec etiam annuos redditus.Paris.conf. 85. n. 9. lib. 3. Rota. Roma. decis.35.n.11.part.1.recẽtior. subdens nulliter cõstitutos cẽsus nõ posse per tutores ratificari. Valasc. de iure emphiteo.Q.35.n.3.Galganet supra.n.2. & sequent.

187 9.Amp.vt tutor nec etiam diuidere possit.l.cum pater.§.hæreditatẽ de legat.2. quia diuisio est alienatio.Curt.Sen.conf.66.n.18.Galganet.d.lib.3.Q. 43.n.7.

188 10. Amp. actionem ad stabilia tutorem cedere minime posse, quia idem de iuribus ad immobilia competentibus, quod de ipsis immobilibus iudicatur.l. si ad ea C. de præd.minor.glo. in l. 1.C. si aduers.transaction spec. de cession. action.§.1.versic. sed numquid minor. Docto. in l. potest de authoritate tutor.Tiraq. de retract.lignager.§.1.glo. 7.n.9.Pinel. in rubr.C. de bonis matern. part. 1.cõelus.10.n.24.Vasq. de successio.creatio.tit. de testament.potent.§.10 n.72.versic. illud autem, non est prætermittendum lib.1. de communi Alex.cõf. 116.n.1.versic. modo sic & conf.125.lib.1. & Gomez. de contract.cap.10 col.2.& cap. 14. de restitution minor.n.14.versic. quarto extende de communi late Simone. de decret.tit.2.

189 1. Subamp. idem esse in actione competente ad rem mobilem quæ posset seruari, tunc enim non posset sine debitis solemnitatibus alienari l.lex quæ tutor. C. de administration tutor.Pinel. in l.1 par. 2.n.43. C. de bon. mater. Vasq. supra & alij supra citati Simone. supra.d.tit. 3.n.4. licet secus sit vbi seruando seruari non possent.Bar. conf. 70. lib. 1. Redoa. de reb. eccles. non alienand.pag.86.n.15. Simoncel.d.n.4.

190 2.Subamp. idem esse si minori actio ad fundum, vel ad quantitatem certam puta centum competeret

ret actio, nam si minor suam cedat actionem cum sit in potestate debitoris vtrum soluat; si elegerit soluere fundum cessio per tutorem, vel minorem facta inualida erit, si requisitæ solemnitates non interuenerint, licet secus esset vbi debitor quantitatem soluere elegisset. l. si sic legatum §. final. vbi Bar. n. 6. est lex. 79. de leg. primo. quem cœteri sequuntur ibi Alex. conf. 126. in fine. lib. 1. de communi. Simonc. d. tit. 3. n. 5.

191 1. Amp. vt si non debitoris, sed minoris creditoris esset electio, cessio indistinctè inualida esset nisi cum causa legitima, & requisitis solemnitatibus adhibitis facta esset. l. si pecunia. §. si ius de reb. eor. Simonc. supra n. 6.

192 1. Lim 10. amp. non procedere in rebus mobilibus quæ seruando seruari non possent, & in actionibus ad ea competentibus, in horum namque alienatione solemnitates necessariæ in immobiliū alienatione, vel iuribus ad ea vel ad mobilia quæ possent seruando seruari non requiruntur, vt supra citati Doctores tradunt.

193 11. Amp. non posse etiam rem minoris locare statuto vetante quamuis pater tutor esset. Bero cōs. 134. lib. 1. statuto autem cessante quamuis minor, eiusue tutor aut curator bona minorum ad breue tempus locare possint sine solemnitatibus, & minor locationi stare teneatur arg. l. si tutelæ de administratio. tutor. Bar. Cast. & alij. in l. si filio. §. si uir. solut. matrimo. Soc. conf. 125. n. 6. lib. 1. Cou. var. resolutio. lib. 2. cap. 15. n. 5. circa medium. Pinel. in l. 1. part. 3. n. 63. & sequent. C. de bonis matern. Vasq. de succes. creatio. tit. de testam. potent. §. 10. sub. n. 78. versic. nunc videndum. lib. 1. Simonc. de decret. tit. 6. n. 21. & seq. Caroc. de locato. tit. de tutor. part. 1. Bero. conf. 135. n. 6. lib. 1. Bertaz. conf. 387. n. 16. (vide infra. c. 44. & 76.) Rol. conf. 49. n. 7. lib. 2. Gomez. variar. resol. tom. 2. c. 3. n. 8. Gutier. de tutel. par. 2. c. 20. n. 6. Rot Rom. dec. 201. n. 5. collectarum per Pacif. de saluian. interdict. Surd. dec. 299. Gomez. de locat. n. 8. Attamen, si ad longum tempus locatio facta sit non valet sine solemnitatibus quoniam alienationem continet. Alex. conf. 165. n. 1. lib. 2. & conf. 104. sub n. 3. lib. 3. Boer. decis. 234. n. 3. Pinel. d. par. 3. n. 64. Vasq. d. §. 10 n. 78. versic. vnde tutor qui de communi testatur. de qua etiam testatur Viui cōi. opi. 1007. Soarez. communi. opinio. lit. C. n. 72. & Simoncel. supra n. 25. & Montan. de tutel. c. 33. n. 396. & seq. puta ad annos decem; imo nec pro duobus, vel tribus annis cum pacto renouandi illis transactis ex cōi post Pinel. d. n. 63. de communi etiam testatur Caroc. de locato. part. 1. c. 23. n. 2. & seq. de cōi. Rot. dec. 40. n. 4. par. 1. recentis. vbi idem in venditione ad vitam.

194 1. Subamp. quod dixi ad longum tempus locationem esse prohibitam procedere etiam, si conuenisset ne vtile dominium in conductorem pertransire deberet, sed maneret cum directo penes locatorem Bal. in authent. hoc ius porrectum col. 1. C. de sacrosanct. eccles. Fabian. de emptio. & venditio. 4. Q. princ. Q. vltim. Ias. conf. 94. col. fin. lib. 1. Couar. variar. resol lib. 2. c. 16. n. 1. Pinel. in d. par. n. 3. 64. versic. saluatur secundo glo. quia fructuū commoditas pro vera alienatione habetur si ad lōgum tempus facta sit Coua. supra. Simonc. d. tit. 6. n. 24. Cabal. milleloq. 160. Caroc. supra.

195 Contrarium tenent Bal. Imol. Cast. & alij in l. codicilli. §. instituto de legat. 2. Bal. in l. si domus. §. final. vbi Imo. & Alex. de leg. primo. Bero. in c. nulli. n. 31. de reb. eccles. non alienand. & conf. 123. n. 1. lib. 1. Alex. conf. 104. n. 3. lib. 3. 165. n. 4. lib. 2. Fabian. de emptio. & venditio. 22. & vltim. Q. 4. Quest. princip. n. 8. versic. circa tertium Rim. conf. 212. n. 26. lib. 2.

196 1. Lim. tamen vt non expræsso certo tempore ad breue tempus facta censeatur, & valida sit Soc. Iun. conf. 25. n. 3. lib. 2. Montan. supra. n. 417.

197 2. Subamp. non valere locationem pro duobus vel tribus annis (quæ censetur ad modicum tempus) si conuenerit, vt illis peractis tutor vel curator aut minor locare teneatur pro se, & successoribus, vel pro alijs annis Ang. in authent. vnum de permutatio. rer. eccles. n. 28. Alex. conf. 165. n. 1. lib. 1. Rim conf 74. n. 23. Pinel. d. n. 63. Rim. Iun. in §. 1. n. 103. Institut. quib. alien licet Caroc. de locato. part. 1. cap. 23. n. 5. Montan. supra. d. n. 356. & sequent.

3. Subamp. vt facta vltra tempus statuti nequeat per minorem ratificari. Bero. conf. 134. lib. 1.

198 1. Lim. nam rem solitam locari, tutor locare tenetur Granuc. theorema. 8. n. 11.

199 2. Lim. non procedere quando resultaret publica vtilitas. Soc. Iun. conf. 17 n. 4. lib. 1.

200 3. Lim. vt supra in prima limitatione primæ subampliationis, & locationē etiam finita tutela seruari debere à pupillo nisi fraus manifeste probetur Surd dec. 299. & Peregr. de fideic. art. 40. n. 98. per l. si tutelæ. de admi. tuto. idem de tutori similibus probans, vel nisi pupillus esset proximus pubertati; vel nisi sic non potuit nec debuit contrahere tutor. Morot. conf. 38. Surd. supra, Cancer. var. resol. par. 1. c. 7. n. 162.

Minor etiam conductor non potest sine scientia tutoris, vel curatoris tacite reconducere Bar. in l. item quæritur. §. qui impleto col. 2. in prin. & col. fi. locat. Alba. conf. 238. n. 3.

201 12. Amp. vt si pecunia in emptionem prædiorū conuersa sit, prædia sine decreto, & requisitis solemnitatibus alienari minime possint l. 3. §. vsuras. de contra. tut. actio. Roman conf. 188. n. 4. & 5. sed quādo adhoc depositata esset secus foret ex magis cōi de qua testatur Mandos. ad Roman. supra.

202 13. Amp. vt si minor læsus sit restituatur in integrum non obstante decreto, & authoritate tutoris, vel curatoris Abb. in cap. cum causa. n. 6. de emptio. & vendition. Put. conf. 121. n. 95. inter conf. vltim. volunta. quam subdit minorem incidēter etiam petere posse, si conueniatur per l. etiam. C. si tutor. vel curator interuen. & l. nam postea §. si minor de iure iur. vbi Bar. & alij. Surd. conf. 226. n. 17. & seq. vbi sine alia læsione restitui probat ad rem quæ fuerit suorum maiorum, vel si tempus redimendi lapsum sit, vel minor pro alio fideiusserit. amp. communem probat eamque limitat Odd. de rest. in integr. Q. 22. art. 9. & subampliat etiam, si Principis authoritas interuenisset læsione probata art. 8.

art.8. & multo minus decretum restitutionem in integrum tollit si causę cognitio adhibita non fuerit Cor.conf.98.n.2.lib.1.Odd. supra n.62. Gratia. disceptat.761.n.11. pro modica tamen læsione restitutio non datur nisi in casibus per Odd.supra.Q.4.n.105.& seq. minor autem ecclesia, & fiscus, non probata læsione nō restituuntur. Rot.dec.194. coram Caualer. Surd.conf.95. vbi n.16. semiplene probari sat esse in petenda restitutione in Integrū, sed plene probabitur in rescissorio iudicio vide infra n.748. & 1119. læsionem esse probandā. Rot. dec.516. coram Caualer. quam cessare probat, si constet iustitia sententiæ & 199.par.2. recentior.

203 14. Amp. vt non possit etiam minorum bona permutare; quia permutatio alienatio censetur. l. non solum C. de præd.minor. Galgan.de tutel. lib. 3.Q.43.n.7.

204 15. Amp. in patre qui immobilia bona filij impuberis absque decreto alienare non potest. l. 7. §. si pater. de reb.cor. nisi esset legitimus administrator, & ex causa alienaret Cran.conf.74.n.1. Menoch. de arbitrar.iudic.cas.171.n. 54. Galganet. de tutel.lib.3.Q.42. & de cōi testantur. Gomez. var. resol.de restitution.in integr.minor.n. 13.& Gutierez.de tutel.par.2.c.5.n.22.

205 16. Amp. non posse in feudum sua bona immobilia, nec in emphiteosim dare, nec etiam recipere sine debitis solemnitatibus l. etiā. C. de pręd. minor. & l. sed si pecunia. §. si ius.de reb.eor. Paris. conf.85.n.11.lib.3. sed melius probatur ampliatio in d.l. sed si pecuniæ. §. nec vsusfructus versic. simili modo dum ibi disponitur fundo minoris seruitutem imponi nequaquam posse Fabian. de emptio. & venditio.22.& vltim. Q.4. Q. principal. n. 13. versic. circa septimum §. alienationis. authen. de non alienand. Rube.conf.138.n.1.Bero.conf.124. n.17.lib.1.Alex.conf.9.n.13.lib.1. Meno. conf. 1. n.85. & conf.29.n. 17.Vasq. de succes.creat. tit. de testam.potent.§.10.n.72.amp.6.& 7. Gomez. de contract.c.14.n.14.versic. sexto extende Simonc. de decret.tit.6.n.31. & 32. idem dicens de concedendo iterum bona ad minorem reuersa.n.35.

206 17. Amp. vsumfructum constituere non posse nec aliam seruitutem in bonis immobilibus minorum d. l. sed si pecunia. §. final. & l. vltim. C. de reb.alien. non alienan.Gomez.supra.Simonc. sup. n. 32. nec alienari potest vsusfructus nec proprietas à minore sine decreto. l. sed si. de reb. cor. vbi glo.

207 18. Amp. census in bonis immobilibus minorū imponi non posse nec alienari nisi ex causa vrgentis necessitatis, & requisitis solemnitatibus adhibitis l. magis puto. §. non passim. de reb.cor. l. ob æs.C. de præd minor. Afflict.decis.249.Paris. cōs. 85.n. 10.lib. 3.Corb.de caus.priu. ob alie.amp.49. n.4. vbi de minore. Tiraquel. de retract. lignag. §. 1.glo. 6. Boni. de censibus art. 23. in fine & artic. 31. per tot.Simoncel.d.tit.6.n.33. nec potest in eis minor censum imponere etiam fauore minoris, vel mulieris etiam si sit in potestate patris nisi curatoris authoritate, & si nulliter constituat, restituere precium non tenebitur nisi locupletior sit factus, vel nisi ex causa solemniter constituerit, vel nisi maior factus approbet censum soluendo, vel quinquennio tacente dolo secluso, & mulier etiam solemniter constituere debet nisi euidenter vtilis ei foret, vel nisi solemniter ratificet, non solo temporis cursu Cenci, de censi.par.1.c.2. Q. 1. art. 2. potest tamen sine decreto reuendere par.2.c.2.Q. 2.art 3.Rot.dec.178.par.2.recentis. vbi si à tutrice nulliter constitutus sit super fideicommisso, sciete emente nullum esse etiam si nomine proprio se obligarit, nec ad damna, & interesse teneri, & si versio in vtilitatem minoris probaretur sine solemnitatibus valere probat nec potest minor fructus sine decreto iudicis exigere nisi locupletior factus sit, vel nisi census soluti extent Cenci par.2.Q. 2.c. 2.art 3.nec minor sine tutore, nec tutor sine solemnibus censum reuendere possunt par.3.Q.1.c. 1. art.7.n.5.& seq. vbi tamen non exigi decretum probat Rota. dec. 86 nouis diuerso non posse in emphiteosi constitui alienari expresso vetita alias ea solum durante.

208 1. Subamp. vt neque ratione maioris vtilitatis, putà ex causa negociationis exercendæ census imponi possit Capic.dec.113.Boni.d.art. 31. in fine. Simoncel.supra.n.33.

209 2. Subamp. vt nec etiam solutio census absque solemnitate decreti iudicis fieri possit, & censuarius debitor liberetur l. sancimus. C. de administr. tutor. Boni.de censi.art.62.Simonc.d.tit.6.n.33.in fine.

1. Lim nam fructus alienare etiam sine solemnibus minor potest Simon.tit.8.n.49. de cōi. Corb. sup. n 5. & si censum vendat pro redimendo vtiliori decreto opus non est Mauro. de caus.execu. lim. 11. n.74. & seq. vbi etiam redimere posse censum sine solemnitate ex Cenci. supra par.1.c.1.Q.3. art. 7. n.6. vbi Rot.ita iudicasse probat tutius tamen esse adhibere decretum.

210 19. Amp. immobilia pro ære alieno soluendo alienari non posse si extent pecuniæ, vel mobilia pro eo soluendo sufficientia l. 1. de reb.eor.Cor.cōs. 92.n.5.& conf.185.n.1.& 2. lib.4.Thob.conf.57. n.3. subdens Iudicis pronunciam exigi Soc.Iū. cōs. 148.n.31.& 32.lib.1.quod si immobilia opus fuerit alienari res minus damnosæ cum iudicis decreto, & subhastatione vendendæ sunt Rol.conf.18. n.70. & sequent.lib 2.Plot. de in litem iurand.§.5. n.5. & seq. & oportet creditores instare pro solutione Paris.conf. 85.n.20.lib.3. vbi etiam pronūciam iudicis exigit mobilia non extare.n.23. Rol. conf.33.lib.1.Simoncel. de decret.tit.1.n.36. Onded.conf.23.n. 27. & sequent. lib. 2. vbi vltra æs alienum, & alia prædicta solemnitates iuris requiri probant; & alia interuenire debent de quibus in l.4.§. non passim. de reb. eor.

1. Lim. si aliud constitutione caueatur. Rot.dec.36. n.77.nouis.diuerso.

2. Lim. non procedere si venditio facta sit cum decreto iudicis causa cognita, tunc ex eo rescindi non potest, quod mobilia prius vendi debuissent etiam si cōstet vtilius alia potuisse vendi Cor. cōs. 109.n.5.lib.3.Gab.conf.33.n.5. sed si tutrix non erat legitima emptor probabit legitime factam alienationem si sine decreto facta sit conf. 36. n. 27.

27. lib. 1. imo nulla est alienatio etiam cum decrecreto nu. seq.

211 20. Amp. vt mala alienata per tutorē cui fuerāt consignata in redditione rationum tamquam reliqua restituere teneatur l. 1. §. 1. de tutel. & rationi distrahend. l. tutorem. l arbitr. tutel. l. cum seruus, de conditio. & demonstratio. Soc. cons. 2. nu. 3. l. 1.

212 Subamp. vt si tutor fuisset à rationū redditione liberatus, reliqua tamē restituere teneretur l. si quis rationes de liberat. legat. Soc d. nu. 3. Cepol. caut. 221. nu. 14. vbi nu. 1. tradit quibus modis tutor liberetur, etiam si verba liberationis generalia sint. Franc. Marc. dec. 146 par. 1. Ond. cons. 82. nu. 54. lib. 1. sed intellige si probetur reliqua extare Rot. dec. 334. cri. per Farin. nu. 364. par. 1. recentis. vide tit. 13. nu. 275.

213 21. Amp. vt sine solemnitatibus alienatio prohibita sit bonorum immobilium minoris, tam etsi minor ætatis veniam impetrasset Ias. in l. mandata. num. 5. de offic. eius. Caldas. de rest. in integ. verbo. res. nu. 2.

214 22. Amp. vt in alienatione bonorū minoris interuenire debeant omnes tutores, iusta causa, vt æs alienū l. ob æs ex C. de præd. minor. & cū causæ cognitione iudicis decretū, alioquin alienatio in valida erit in pupilli præiudicium, tutor autem ad interesse tenebitur emptori tam & si alienatio in casu necessario, imminentisque periculi facta fuisset si emptor alienationis inualiditatem ignorabat, alias secus, Borgni de tutor. n. 123. & seq. & n. 128. subdens cum causæ cognitione decretum interponi debere; & nullam etiam alienationem esse inquit à parte minori tutorum factam quam testator iussisset num. 130. Crau. cons. 879. vbi cum Neuiz. cons 85. solemnitates ponit requisitas in huiusmodi alienationibus bonorum immobilium minoris siue à minoribus, vel a tutoribus vendantur, & Paris. cons. 85. n. 20. lib. 3. late Bertaz. claus. 10. Thob. cons. 57. & Borgn. d. n. 130. & Simon. de decret. tit. 1. n. 16. & Peregrin. cons. 84. n 17. & sequēti lib 2. & Afflict. decis. 149. & Meno. cons. 564. & Thob. cons. 57. quæ sunt in l. magis puto. §. non passim. & §. si æs de reb. cor. & in l ob æs C. de pręd. mino. & Moz. de cōtract. 7. art. de accid. contract. n. 2. vbi vlterius statuti solēnitates requiri probat. Papien. in form. lib. ad red. rat. tut. glo. & curatores. nu. 11. & causam vtilem vel necessariam exigi Rot dec. 393. nu. 6. coram Caualer. & sine causa necessaria, vel saltem non pręiudiciali minorem non obligari Rot. dec. 40. par. 1. recentis. idem probans re communi persocium alienata respectu solemnitatum non causæ. Rot. dec. 136. par. 1. recentis. vbi de permutatione, & 143. vbi de permutatione quę causā requirit nec sufficit falsam expressam, vel generalem ex causis animum eorum mouentibus. Rota. dec. 42. nu. 7. collectarum à Pico ad statutum Vrbis vbi etiam requiri instare creditores. nu. 23. & seq. Viui. dec. 22. & 426. qui etiam vltra necessariam causam alienationis creditores instare exigūt pro solutione, prius autem nomina debitorum, & mobilia bona minorum alienanda esse quem ad immobilium distractionem procedi possit, vbi autem stabilia vendi necesse est, non possunt tutores pro modica æris alieni quantitate prædia magna vendere, vendendo vero subhastari debent. Onded. cons. 23. nu. 27. & seq lib. 2. subdens tutelam legitimè decretam fuisse constare oportere. Simoncel. de decre. tit. 1. nu. 1. & seq. vbi latissime probat immobilia minorum absque iudicis decreto, & solēnitatibus requisitis, & iusta causa alienari minime posse, & nu. 16. remissiue solemnia enunciat (post Menoch. de arbitrar. iud. cas. 171. & Cardinal. Alb. in lucubration. ad Bar. in l. magis puto. §. si pupillus. de reb. cor. & alios ab eo citatos) & nu. 17. inter alia iustam causam requiri probat quę cognita per Iudicem fuerit ex cōmuni & n. 31. æs autem alienū requiritur l. magis puto §. nō passim, & §. si æs alienum de reb. cor. vbi Docto. l. ob æs. C. de præd. minor. Meno. d. cas. 171. nu. 5. & de recuper. possess. remed. 15. nu. 146. Rolan. cons. 33 lib 1. Simoncel. d. tit. 1. nu. 35. & non sufficeret alienationem pupillo, vel minori vtilem fore, nisi æs alienum subesset pro cuius solutione immobilia alienare necesse esset Rolan. cons. 7. n. 26. lib. 3. Rim. Iun. cōs. 5. n. 38. Dec. cons. 403. nu. 11. & seq. 17. & seq. & vide infra amp. 28. in eius sexta sub ampliatione. Soc. Iun. cons. 148. nu. 32. lib. 1. Simon. d. tit. 1. nu. 35. in fine, & tit. 8. nu. 125 magis comunem, & veriorem esse probat vt etiam si de vtilitate minoris agatur adhuc solemnitas requiratur. de qua testatur Pinel. in l. 1. par. 3. sub nu. 31. C. de bon. matern. & vltra æs alienum oportet constare creditores pro solutione institisse d. §. non passim. versic. si modo vrgeat creditor. & l tutor vrgentibus de minor. Azo. in sum. C. de præd. minor. nu. 4. Io. de Platea in l. 1. versic. sicut ergo minor. C. de præd. curial. lib. 10. Imol. cons. 98. nu. 3. & 4. Paris. cons. 98. nu. 2. lib. 1. 85. nu. 20. lib. 3. Rol. cons. 33. in princip. lib. 1. nec assertioni notarij stabitur de creditorum instātia, sed iudici plenè constare debet qui causæ cognitionem circa hoc &c. adhibere tenetur Dec. cons. 403. Paris. d. cons. 98. nu. 3 Rol. d. cons. 33. nu. 3. & cons. 7. nu. 67. lib. 3. Simonc. d. tit. 1. nu. 36. & 37. & seq. subdens de præsenti imminere æs alienum oportere, & creditores instare, nisi æs alienum sub vsuris esset d. §. non passim. Azo. d. nu. 4. Imol. d. cons. 98. nu. 2. Natt. cons. 631. in fi. Fabian. de mōt. de emp. & vend. Q. princip. vers. 9 sub n. 19. & Q. 5. n. 93. & seq. vbi alia requisita cōgessit, & Bertaz. d. claus. 10. glo. 2. Simon. d. tit. 1. nu. 40. & seq. vbi etiam partitim assertioni æs alienum imminere dicentium minime credi prout si mobilia quibus cum solui posset non extare affirmarent ex Cor. cons. 109. nu. 4. lib. 3. Duen. reg. 186 amp. 4. quæ mobilia, pecunias, vel fructus quibus cum prius solui debet æs alienum non extare instrumenti alienationis immobilium non probabitur sed iudicis declaratoria Ang. in authent. de eccle. rer. immobil. alienat. Fabia. de Monte supra Rol. d. cons. 33 & cons. 99. nu. 6. lib. 1. Thob. cons. 57. nu. 4. Port. cons 19. nu. 80. Simoncel. d. tit. 1. nu. 45. nisi non extare mobilia notorium foret, tunc etenim iudicis excussione opus non esset Nauiza. cons. 3. n. 17. Rol. cons. 99. nu. 12. lib. 1. Simonc. d. tit. 1. nu. 47. Rot. dec. 535. nu. 11. par. 1. recent. vbi nec etiam posse à tutore ratificari. Rot. decis. 257.

Aa num.

n.5. coram Cavaler. vbi non valere contractum minoris non vocatis eius propinquis à statuto requisitis senat. Dolan. dec.14. n.23. & idem in pro tutore, procuratore, & curatore,& in re communi l.8.de reb. cor & ex communi causam,& solennitatem requiri, & decretum Surd. de alimen. tit.8. priuil. 45. vbi causam alimentorum iustam ait Mauson. de caus. execu. lim. 11. n.44. tutoris authoritatem, examen iudiciale an expediat, iudicis decretum cum causæ cognitione, & subhastationem requiri, & alia de quibus Fabia. de Mont. de emp. Q.5.nu.95.& seq. qui affert v. fall. quibus solemniã non exiguntur, & Bertaz.d cla.2.n.5. causam non posse per procuratorem exprimi ex l. minorum vbi Bal. C. de præd mino. & in omni contractu solemnitates requiri ex quo dominium trãsfertur n.13. Vuesemb cons.226.n.26.

215 Pro ære autem alieno soluendo quod nisi stabilium bonorum distractione non posset exolui, minus damnosa pupillo vendenda sunt, alioquin venditio corruet. l. magis puto. §. non passim. de reb. cor. Imol. d. cons.98. & cons.99. n.5. Roma.cons. 321. circa princ. Paris.cons.98.n.9.lib.1.85.n.20. & seq. lib.3. Bertaz. d.n.5. Roc.de Curt. cons.123. n.64.inter cons.vltimar. voluntat. Fabian de Mōt. de emptio.& vendition.Q.5.princip. tit. de solemnitat.in alienan.minorum rebus.n.95. Menoch.de arbitrar. iudicium. cas. 171. n. 13. & de recuper. possess.remed.15.n 147. Afflict. decis.249. n.4. Simonc.d.tit 1.n 49. Dec.cons 403.n.12.17.& seq. Rot. decis.40. par.1. recentis, vbi etiam creditores pro solutione instare opus esse & n. 345. par. 2. vbi tamen non opus esse creditores pro executione instare,& creditores opus esse instare Paris.d.cōs.85. n.20 & Bertaz. d.n.5. nisi interesse vrgeret vt ibi, & n.6. Vuesemb. supra,& Thob cons 57 n.2

216 Immo,& quæ minorem pupillo afferant vtilitatem iudex alienare curabit d l.magis puto. §. item prętor. de reb.cor. Alex.cons 189.n.2.lib.1.Natta. cons.162.nu.6. & 8. Rimin.Iun cons.5.n.40. Rol. cons.33.n.7.& cons.99.n.5.lib.1.Meno.de arbitr. cas.171.n.2.Simone.d. tit.1.n.50. Dec. cons.403. n.12.17.& seq.Rot.d.dec.40.Bertaz. d.n.5.

217 Quod si pignori obligari possent vendenda non sunt si hoc magis pupillo expediens iudici visum fuerit d.l.magis puto. §. idem prætor. & l.si pupillorum. §. si prætor. de reb. cor. Azo. in sum. C. de præd.minor.sub nu.4.Rol.d.cons.33.n.7. Menoch. d.cas.171.n.15.Simonc.d.tit.1.n.51. Moli. de primog.lib.4.c.5.n.3.& 23.vbi tamen maioratu, vtilius attendi Bertaz.d.n.6.

218 Dummodo non plus fenori accipiatur quam æs alienum vrgeat d.l.magis puto.§.item pretor l. & si fine. §. 1. de minor. Azo. d.n.4.versic.sed & illud Afflict. dec. 249. versic 5. Meno. d. cas 171.n.21. Borgni de tutor n. 129.versic.4. post Bal. cons.40, lib.3. Dec. cons.403 n.12. 17.& seq.Neuiz.cons. 85.n.2.Rol.d.cons.33.n.8.Natt. cons 162.

Et hipotecentur cum tutoris,& curatoris authoritate ac iudicis decreto, l.lex quæ tutoris. C.admi tuto. Alba.cons.651.n.19. vbi de communi omnium,& si pecunia in vtilitatem pupilli conuersa sit non contrauenit hipothecę.l.7.§.fi.vbi Bar.de reb.cor.

219 Et dummodo tēpore alienationis pecuniæ creditoribus soluantur. d. l magis puto. §. ne tamen Roffr.de libel.par.7.rub.de S.C.Clementian n.5. versic.6 Dec.cons.403.n.12. & 17. Benint. dec.2. n.5. Azo.supra n.6.in fine spec.de emp. & vend.§. nunc dicendum. n.4.Simonc d.tit.1.n.55. possunt tamen habere fidem de prętio, & debitores liberātur Rot.dec.284.par.1.recētis.Bertaz supra n.12.

220 Nec vltra venditum sit quam æris alieni soluēdi necessitas requireret quia si plus venditum foret alienatio in totum nulla erit Bal. cons. 75. lib. 1, Dec.supra Meno.supra Borg.supra Simonc. d tit. 1. nu.52. Rim.Iun.cons.5. n.40.Borgn. decis.46. n.360.lib.1.Cacchera.decis.Pedemont.171.n.20. & idem in rebus ecclesiæ tradit Borg. d. n. 360. Bertaz.d.n 6. Vuesemb. supra.

221 1. Limita hoc vltimum non procedere quando excessus modicus esset, vix enim stabilia minorum bona vendenda exponi possent quæ adamussim, seu præcisè ascenderent ad æris alieni solutionem, iudicis arbitrio an excessus modicus, vel immodicus sit Natt.cons.162.n 5. Simon. d.tit. 1.n.54.

2. Lim.quando res aliter vendi,& æs alienum aliter solui non potest Bal.cons 75.lib.1.Bertaz.d.n.6.

222 Subhastari etiam debent bona vendenda l. & si fine. l. ait prętor. de minor. vbi Bar.& in l.alio, n.21.de alimen.legat.de communi Bal.cōs.184. lib. 2.& Paris.cons.98.99.100. lib.1.& Rolan.cons.7. n.24.lib.3.Meno.d.cas.171.n 27.& 28. vbi etiam 20.diebus fieri debere,& Rol.d.cons.33 n.14.& Simonc.d.tit.1.n.64.& 65. vbi etiam tradit modū subhastationis faciendæ vbi etiā post Rol. d. cons. 33.n.13. aliter quam enunciatiua, vel narratiua instrumenti venditionis debere subhastationē probari de cōmuni Pinel.in l.2 par 2.n.25. C.de bon. mater.& Soarez. cōi.opi.lit.D.n.20.& Molina.de primog. lib 4 cap.3. n.44 Gutier.de tutel.par.2, cap.5.n 5.post Dec.cons.403.n.11.& seq.Montan. de tutel cap.33.n 60.& seq. Crau cons.442. n.18. Rota Lucæ secundo Semestri, 1572. inter Marcū, & Benedictum Sufficienti ex vna, & D. Iosephum Bernardini ex alia per acta egr. D. Ioānis Ser Antoni. Viui dec 425 n 9. vbi ex subhastatione contractum firmari de communi Bertaz.d.claus. 10.glo. 2.n.7.Thob cons.57 n.6.

Contrarium tenet Bal.in l & si fine.§. 1. de minor & Alba. cons.205. n.31.& ad bene esse requiri vt cōstet an minor in precio læsus sit Viui. dec.22.n.14.

Semel autem subhastata res minoris non restituitur minor vt iterum licitetur pro modico damno recepto nisi sordes vel gratia tutoris interuenerit l. & si fine §.quęsitum de minor. Lanar.cōs 63.vbi æstimationem conuincem ideo exigi nec attendi licitationem; & emptorem pretium supplere posse nisi fraus adhibita esset exceptionem.

Creditor ad licitandum in pignore iudiciali admittitur alio non existente, vel iustum pręcium non offerēte Rot.dec. 109. n.12. coram Coccino. licet in conuentionali secus sit,& in datione in solutum nō in venditione æstimationem præcedere opus esse.

223 1. Amp. hoc vltimum requisitum subhastationis, vt non sufficiat factam fuisse, siquidem nulla est vbi non constat de pupilli debito, quod etiam

si pro-

si probari potuisset, non posset compensationis exceptione excludi, vt Rot. Rom. firmauit. dec. 115. n. 1. par. 4. diuersor. ex l. ob æs & l. minorum C. de præd. minor. l. magis puto. §. nec passim. de reb. cor. Paris cõs. 85. n. 19. lib. 3. Rol. cõs. 33. lib. 1. vt n. deliberatio valeat debiti pupilli liquidatio præcedere debet Rot. dec. 301. n. 4. part. 1. recẽtis. & dec. 36. n. 49. nouis. diuerso vbi in debitis aliorum.

224 2. Amp. vt facta contra pupillos indefensos nulla reddatur Rota. Roma. d. decis. 115. n. 2. loquens in casu subhastationis factæ contra illegitimum procuratorem pupilli à matre sine iudicis decreto Constituti ex §. fin. Instit. de curator. & l. decreto. de administratio tutor. Bar. in l. actor. rem. ratam haberi. Rota. decis. 585. coram. Caualer. vbi quando non fuit citatus tutor in omni actu, & quando pro modica summa res magni valoris sub hastata fuit & 301. part. 1. recentis. & 406. par. 2.

225 3. Amp. vt facta minori tempore quam 20. dierum, & absque præfixione termini ad reluendum nulla sit iuxta authent. hoc ius porrectum C. de sacro. sanct. eccles. Bal. in l. 1. sub n. 16. C. de fide instrumentor. & iur. hastæ fisci. lib. 10. Fabian. de emptio. & vendition. par. 5. principal. n. 83. & seq. Roland. cons. 33. n. 14. & sequent. lib. 1. Menoch. de arbitr. cas. 171. n. 28. Rota. Roman decis. 115. n. 7. & 247. n. 4. par. 4. diuersor. Menoch. de arb. cas. 129. n. 3. & casu 171. n. 28. etiam in venditionibus rerum fisci, & Munnoz. de ratioci. c. 16. n. 13. Surd. cõs. 49. n. 19. Rot. dec. 301. part. 1. recẽtis. subdẽtes dicto nuncij, vel notarij de hoc nõ stari.

1. Subamp. requiri subhastationem tam in venditionibus quam in locationibus bonorum minoris, & ecclesiæ, vel hospitalis ac loci pij Munnoz. de ratiocin. c. 16. n. 8 & seq. qui tamen arbitrarium iudicis esse tenet si bona hospitalis non dotalia vẽdantur sed aliunde obuenta ex Port concl. 8 lib. 5. & solemnitates etiam in alienatione rerum hospitalium non requiri probant si ex fundatione nil proprij posset habere, sed ex pacto, vel statuto omnia uendere liceret.

4. Amp. vt licet tutor aut executor habeat potestatem alienandi subhastationem facere teneatur nisi aliud expræssè dictum sit Bar. in l. alio. n. 21. de alim. leg. Domauder. de subhast. c. 3. n. 30. Surd. dec. 77. n. 4. Munnoz. de ratiocin. c. 16. n. 17. & seq. subdens licentiam testandi concessam intelligi seruatis solemnitatibus requisitis.

5. Amp. ius nominandi ad emphiteosim subhastari posse præcipue accedente consensu domini directi. Rot. dec. 259. par. 1. recentis.

6. Amp. vt facta cum decreto iudicis, si enormem læsionem contineat reuocetur. Rota. decis. 259. in fi. cri. per Farin. iustum autem præcium ex decreto subhastationis præsumi nisi nulliter, & via attentatorũ facta sit Rota. dec. 639. par. 1. recentis. vel nisi contrarium probetur Crem. in l. 2. n. 307. C. de resc. vend. Masc. concl 656. Bereng. in l. 1. n. 155. & seq. C. de sent. quæ pro eo &c. vel nisi debitoris fiscalis bona vendantur vel nisi à pluribus præcium oblatum sit, nec si vnus, vel alter ex calore plus offerat Valasc. dec. 43. n. 11. & nullam esse si parte non citata decreta sit, & iniustam ob læsionem Rot. dec. 594. par. 2. recentis.

7. Amp. vt non præcedente æstimatione nulla sit l. 1. C. si in caus. iudi. Affl. dec 358. n. 5. vers. quarta ratio. Becci. cons. 95. n. 1. Rot. dec. 333. n 4 part. 1. recẽt. licet bonę fidei possessorẽ in facto non in iure errantem fructus lucrari dicat vsq; ad litẽ motã.

8. Amp. fieri debere etiam bonorum debitoris, & plus offerenti deliberantur ad instantiam creditorum ad effectum consignandi præcium creditoribus cum cautione restituendi prioribus, & potioribus l. veteribus. C. de bon. autho. iud. possid. Vinc. de Franch. dec. 200. n. 4. 5. Rot. dec. 390. n. 1. par. 1. recentis. & deficiente oblatione, præeia peritorũ æstimatione creditoribus adiudicantur l. 1. & 2. C. si in caus. iud. Affl. dec. 358. Rot. dec. 391. n. 1. d. par. 1. & d. dec. 390. n 7. probat non obstante fideicomisso bona ei subiecta vita grauati durante alienari posse cessante expressa alienationis prohibitione, & 463. in adiudicatione crediteribus facienda æstimationem fieri debere ante adiudicationẽ, sufficit tamen iudicem extraiudicialiter se informasse ne granet debitorem minori æstimatione creditori in solutum dando, sufficere tamen extraiudicialem informationem quam iudex sumpsisse præsumitur; non requiri vero formalem æstimationem peritorum in actis positam ex Surd. cons. 256. n. 3. & Becci. cons. 95. n. 17. & respondet Affl. d. dec. 358. & licet crediti liquidatio requiratur sufficit quod iudex quantitatem crediti potuerit ex se colligere etiam non facto calculo per cõputistas Rot. d. dec. 463. n. 4. & 507. personæ suppositæ à creditore fieri non posse. l. ei qui sub imagine. C. de distract. pig. nisi fraus cesset, & si nulla sit quoad vnum subhastatio, corruet in totum quia indiuidua est. n. 4. 5. & 604. iniusto præcio factam deliberationem subhasta rescindi, & nullam esse factam ad vtilitatem cursoris subhastantis, & deliberantis per interpositam personam ex l. pupillus. §. sanc. de autho. tut. l. in emptione. §. fi. l. non licet. de contrah. emp. & dec. 624. n. 5. nõ pręsumi pro iustitia subhastationis nisi probetur bona debitoris subhastata fuisse dec. 165. n. 4. part. 2. pro maiori summa factam in totum corruere non tamen quoad assignata prius ad computum maioris summæ & dec. 411. par. 5. diuers. nullã esse subhastationem ac deliberationẽ vigore decreti nulli factam, vel pro maiori summa debita, & si adiudicatio pro iusto præcio facta nõ sit quod ex subhastatione non probatur licet præsumatur si plus offerenti deliberetur; debet etiam fieri præsenti pecunia nisi tunc creditor aliter fieri consensisset; & si non citetur debitor, & iudicis decretum non interuenerit, nec potest creditor ad licitandum admitti nisi in defectum aliorum ac post omnes licitatores, & licet retentio detur possessori creditori ex adiudicatione nulla, secus est si ex cessioce ab alio sibi facta possideret, vel non fuisset creditor, vel illiquidum creditum foret, & stante nullitate debitor non priuatur possessione, nec dominio, nec creditor fit dominus per totam.

9. Amp. cum decreto iudicis fieri debere nisi absque eo fieri posse pars consensisset l. 1. vbi Bal. & Sali. l. prædium. C. quando decre. opus non est. l. 1. de

reb eo. qui sub tut. Rot. dec. 165. n. 2. par. 2. recent.

10. Amp. vt res fisci minoris, & ecclesiæ per dies 20. debeat subhastari nisi aliud statuto, vel consuetudine caueatur Auth. hoc ius porrectum. C. de saer. san. eccle. Rol. cons. 33. n. 14. lib. 1. Meno. de arbitr. cas. 171. n. 28. Rot. dec. 406. n. 5. par. 2. recentis. & statuti formam seruari debere Rot. dec. 247. n. 4. par. 4. diuerso.

11. Amp. vt requiratur subhastatio in venditione gabellarum prima locatione finita in qua plus offerēti datur idest si idonee caueat quo nō satisdāte primus minus offerens nō liberatur l. petēs. vbi glo. Bar. & omnes C. de vetig. & cōmis. Viui. dec. 359.

12. Amp. in alienatione bonorum Vniuersitatis requiri cum decreto, & sindico creato per eam legitimè congregatam, & authoritate superioris, & mandato quod vim decreti habet cum scientia superioris ad quid congregata sit, & duabus ex tribus partibus, & expræssione nominum omnium Consiliariorum, & causæ cognitione cum decreto, & licentia sindico data nominatim circa bona vēdenda l. fi. C. de vend. rer. Ciuit. lib. 11. Capic. dec. 93. Surd. cons. 28. n. 82. & seq. Viu. dec. 436. suadēs tamen rescindi ex l. 2. C. de resc. vend Meno. cons. 843. 844. 726. Mona. dec. bono. 18. n. 39. & seq. vbi de renunciatione etiam contra propria statuta vide infra n. 636. amp. 402.

13. Amp. non posse haberi fidem de præcio nisi creditor consenserit Rota. dec. 247. n 5. par. 4. diuerso.

226 1. Lim. hoc vltimum de subhastatione facienda non procedere nisi de iure ciuili non autem de iure canonico Rol. cons. 99. n 18. lib. 1. Simonc. d. tit. 1. n. 66. post Bal. in auth. hoc ius porrectum. n. 3. C. de sac. san. eccles.

227 2. Lim. non procedere in venditione mobilium puta frumenti, vini, olei, & huiusmodi quæ possunt vendi in foro Bal. in l. 1. C. si propter public. pensitation. Simone. d n. 66. ex Iodoc. de subhast. compen. cap. 2. n. 7. Domaude. de subhastat. c. 2. n. 7. Munnoz. de ratioci. c. 16. n. 28.

228 1. Sublim. non procevere quando eę res mobiles essent in quibus affectio consisteret, tunc enim subhastatio requireretur Iodoc. supra. n. 8. Simone d. n. 66. Domaud supra. n. 8. Munnoz. supra. n. 29. puta argentea vasa, & huiusmodi.

229 3. Lim. non procedere in venditione bona fide facta, & in casu licito. Bal. d. n. 3. versic. idē dicim⁹ Simōc. d. n 66. li. 3. Mar. Augus. cōs. 279. n. 42. Rot. Rom. decis. 446. n. 2. part. 1. recent. & ex causa iusta Galgan. de tutel. lib. 3. Q. 61. Alba. cōs. 205. n. 33.

230 4. Lim. non procedere quando res minoris pignori danda esset, tunc enim non refert vni potius quam alteri dari si iusta causa subsit: ac iudicis decretum interueniat Meno. de arb. iud. cas. 171. n. 33. Simonc. d. n. 66. lim. 4.

231 5. Lim. de consuetudine subhastationem in alienatione rerum minoris non requiri Imol cons. 99. n. 7. Cassan. cons. 55. n. 41. Laderch. cons. 116. n. 2. Simon. d. tit. 2. n. 67. de magis cōi. Betr. cons. 360. n. 4. lib. 2. part. 1. Manti. de contract. lib. 4. tit. 6. n. 31. de magis cōi. Gratia. discept. 861. n 19. vbi autē ex cōsuetudine requiritur, faciēda est, licet alias nō requireretur de magis cōi. dec. 230. n. 1. in add.

232 6. Lim. nam si cœteræ solemnitates interuenerint, subhastationem adhibere opus non est Galganet. de tutel. lib. 3. Q. 60.

233 Contraria tamen opinio communis est de iure ciuili nempe, vt & subhastatio cum cœteris solēnitatib⁹ requiratur. Borg. de tutor. n. 129. & alij citati supra in ista 22. amp. congerentes requisita.

234 7. Lim. & declara, vt licet subhastatio fuerit maioris præcij debito quod totum sit creditori relaxatum, vel pro indebito, vel ex causa partim vera, & partim falsa nulla sit Bar. in l. Fulcinus. §. 2. ex quib. caus. in poss. eat. & in l. si non sortem. §. si centum de condictio. indeb. quem cœteri sequuntur glo. fin. in l. fin. de iurisd. om. iud. quam Doc. ibi communiter sequuntur, vt per Alex. ibi n. 11. Rui. cons. 160. n. 26. 27. lib. 2. secus tamen est si subhastatio pro debita summa facta fuerit rei etiam maioris valoris tunc enim sustinetur, & residuum debitori redditur Bal. in l. fin. n. 4. versic. & non plus. C. de iur. domi. impetr. Affl. decis. 218. n. 2. Ruin. supra. n. 25. Surd. de alimen. tit. 9. Q. 32. n. 82. & 83. Rota. Rom. dec. 545. n. 6 part. 2. recent. & 282. par. 1. recentis. vbi intelligit si iudex rite, & recte processerit. & dec. 248. n. 12. & seq. par. 5. diuers. nullā nō esse probat ex eo quod creditor ex primo decreto immissus triēnio fructus perceperit quia eorum debitor est nec intra triennium consumpti præsumuntur & 254. vbi si mulier dotem certam ab herede viri petat adiudicationem tenere, & si mobilia habuisset quæ decennio consūpta præsumantur, & cōpensatione non opposita vt debet si non agatur de impediendo cursu vsurarum.

235 8. Lim. vt licet subhastatio sine solemnitatibus facta sit, possit ratificari per tutores si ex causa necessaria puta solutionis dotis; & in vim iudicati processerit l. 1. C. de præd. minor. l. sed si pecunia. §. 1. & §. item quæritur de reb. eor. & l. à Diuo Pio §. fin. de re iud. Meno. de arbitr. cas. 171. n. 72. Rot. Rom. d. decis. 545. n. 8. prout, & quando bona capta fuere iussu Pretoris pignoris iure l. 3. in princip. uersic. pignori. & §. seq. de reb. eor. Meno. supra. n. 71. Rot. d n. 8. quæ etiam subdit tutorem teneri bonam fidem agnoscere per l. quoties. §. sicut de administr. tutor. vbi Bar. l. non est l. bonam C. eod. dixi in tract pignorum. amp. 3.

9. Lim. non procedere nisi quando venditio per iudicem fieret sine tutore, & curatore Bal. in d. l. & si sine Alba. cons. 205. n. 32. quia tutores habent administrationem cum libera & n. 67. & ibi Add. & Soc. Iun. cons. 148. n. 23. lib. 1.

10. Lim. non requiri pro validitate contractus sed, vt i integr restitutio excludatur Alb. cōs. 205. 2. 34.

11. Li. nā ex decreto iudicis prǽsumitur Alb. cōs. 205. n. 35. & sicut decretū ita & subhastatio fraudis suspicionem excludit Viui. dec. 89.

12. Lim. vt facta pecunia nō præsēte ualeat ob cōsēsū creditoris in actu deliberationis Rot. dec. 232. n. 4 par. 1. recēt. alioquin pignoris vēditio a iudice facta nō prǽsēte pecunia nulla est dec 103. eri per Fari. & 507. d. par. 1. Mang. de euict. Q. 45. n. 20. probans satisfactionem præsentē sufficere.

13. Lim. nam facta subhastatione, & deliberatione non audiatur alter maius præciū uolens offerre

nisi

nisi fauore pupilli ecclesiæ, & fisci facta supplicatione senatui, vel Iudici ad id authoritatem habẽti, & oblatione trientis vltra factam deliberationem l. si tempora C. de fid. & iur. hast. fisc. Guid. Pap. dec. 536. Franc. Marc. dec. 85. & 565. par. 1. Senat. Dolan. dec. 44. & licet in licitatione palam & alternis vocibus recepta in quo cognoscitur vltimus qui plus obtulit ille præferatur si tamen fiat per cedulas signatas ille præfertur qui plus obtulit etiam si vltimus non dederit schedulam si omnes eodem tempore aperiantur Rot dec. 376. par. 2. recentis. Viui. dec. 145. vbi liberari iustum præciũ ecclesiæ offerenti si causa, & solemnitas concurrant nec plus offerenti dari si post alienationem alter plus offerret ex Bero. cons. 88. n. 41 lib. 1.

14. Lim. nam tenet venditio facta per tutores executores, & negociorum gestores secundum catastri æstimationem quia sequitur æstimationem de publico factam nisi fama esset in vicinia, quod pluris valeret Bar. & Bal. n. 6. in l. fi. per illum tex. C. de mag. conue. Crema in l. 2. n. 302. C. de rescin. vend.

236 1. Subamp. 22. amp. vt si cum solemnitatibus prædictis in alienatione bonorum immobilium minoris non interuenerit tutoris, vel curatoris authoritas requisita l. 1. in princip & ibi glos. de reb. eor. l. neque l. cum qui. C. de authorita. præst. glo. in l. final. verbo. præsidis. C. de fideiussor. minor. Salic. in l. final. n. 2. C. de fideiussor. minor. Alex. cons. 116. n. 1. versic. ergo statutum lib. 1. Signorol. cons. 214. n. 5. Dec. cons. 536 n. 4 Gram. cons. 137. n. 14. Rol. cons. 33. n. 9. lib. 1. Menoch. d. cas. 171. n. 22. & de recuper. posses remed. 15. n. 147. Vasq. de succes. creation. tit de testament potent. §. 10. n. 79. Affl. decis. 249. Bertaz. claus 1. glo. 2. n. 10. ipso iure alienatio inualida reddatur, quoniam pro forma requiritur l. obligari. §. tutor. de authorita. tutor. §. neque institut. eod. tit. l. eum qui vbi glos. & Docto. C. de authorita. præstan Bero. cons. 124. n. 18. lib. 1. Simonc. de decret. tit. 2. n. 56. & solemnitates in contractu minoris, & mulieris vbi statutũ requirit fauorabile censetur Bar. in l. qui exceptionem. n. 4. de cond. indeb. Cresc. dec. 3 n. 7. de const. Rui. cons. 56. n. 6. lib. 1. de magis cõi Gratia. discept. 975. n. 14. & Lambert. de contract. mulier. in in præfat. n. 4. & minorem sine tutore, curatore, & decreto non posse alienare immobilia nec sine curatorem si habeat contrahere Ias. in l. quę de legato. n. 38. & seq. de leg. 1. vide infra n. 646. amp. 292. & statutum requirens solemnitates in contractu minoris, & mulieris ad fraudes euitandas factum censetur, vt Rot. iudicasse testatur. Pic. ad stat. Vrb. c. 151. lib. 1. in glo. 1.

237 1. Amp. d. amp. vt etiam propinquorum præsẽtia debeat in alienatione bonorum immobilium minoris interuenire, nec non, & amicorum. Bar. in l. magis puto. §. item prætor. n. 4. de reb. eod. quorum pręsentiam decreti defectum supplere tradit Bal. cons. 200. n. 5. versic. item & quando. lib. 3.

238 Contrarium, vt non requiratur consanguineorum, & amicorum præsentia nec decretum suppleat ex l. magis puto. §. requirat. de reb. eorum tenet Natt. cons. 162. n. 22. & Simoncel. d. tit. 2. n. 58. & ex §. inprimis. d. l. magis puto hoc expresse probatur.

239 1. Lim. & declara hanc secundam opinionem, vt si decretum interpositum appareat, neque constet de causæ cognitione ex præsentia amicorum, & attinentium pupilli afferentium Iudici decretũ interponenti venditionem fuisse minoribus necessariam, & vtilem, causæ cognitio adhibita censeatur Imol. cons. 99. n. 6. Simonc. d. tit. 2. n. 59. pręsertim si causam adfuisse minor asseruerit Rot. dec 345. n. 4. par. 2. recent vide infra n. 3254. vers. 18. vel si æquipollenter expræssa sit puta si vti rite ac legitime gestis positum sit Rot. dec. dec. 348. n. 3. 4. par. 4. diuers. vbi etiam pro incontinenti adiecto præsumi maxime ex clausula omni meliori modo non pręsumi nisi enunciata sit Mars. sing. 399. Cast. cons. 174. n. 2. in fi. lib. 1. Cancer. var. resol. tom. 1. c. 7. n. 122.

240 1. Amp. d. lim. vt vlterius præsentia amicorum, & coniunctorum pupilli aliud operetur, nempe metum vel fraudem abfuisse, Io. de Platea. in l. 1. versic. sic etiam C. de præd. curial. lib. 10. Natta. cons. 162. n. 22. 173. n. 6. Alba. cons. 2. n. 10. Colleg. Aduocator. Curial. pro Marchia cõs. 150. n. 24. inter cons. crim. diuersor. tom. 1. Franc. Marc decis. 328. n. 1. part. 1. prout ex episcopi præsentia Rot. dec. 82. n. 4. par. 1. recentis.

241 1. Lim. nam contra talem pręsumptionem probationes admittendæ sunt quæ tamen pleniores requirendæ sunt glo fin. in l. transactionem & ibi Bal. & Alex. C. de transact. & in l. non est verisimile in verbo. pręsumptioni. quod met caus. Natta. cons. 162. n. 22. Simonc. d. tit. 1. n. 59. in fine.

242 1. Lim. 22. ampl. respectu solemnitatum non procedere vbicumque ex loci consuetudine dictę solemnitates minuerentur Rocch. de Curt. de cõsuetudin. sectio. 5. n. 27. Gutierez. de tutel. part. 2. c. 5. n. 5. in fine, & de decreto Simonc. de decre. tit. 8. n. 42. vbi tamen strictissime intelligi, & de omni solemnitate Mastril. dec. 121. n. 18. sed probari debet, vt ibi n. 27. & seq. & loci contractus ac testamenti solemnitates seruari debere, & consuetudinem, & si in diuersis territoriis habet bona cuiusque loci statuta attenduntur Rot. dec. 355. n. 22. & seq. par. 5 diuers.

Contrarium probat Paris. cons. 98. n. 81. & 82. lib. 1. præsertim si iudicatum non sit secundum consuetudinem.

2. Lim. non requiri dictas solemnitates in alienatione quæ fieret ex solo facto defuncti per eum cui testator administrationem concessit, hoc enim casu merus executor censetur, si de voluntate testatoris constet licet alias requirantur Rol. cons. 99. n. 45. & seq. lib. 1. Rot. dec. 40. n. 5. part. 1. recentis. Aldobr. cons. 35. n. 3.

3. Lim. quando minor curatorem habens non principaliter immobilia alienauit, sed accessorie puta monasterium ingrediendo, tunc si pubes sit omnia sua bona monasterio dicat absque decreto Tiraq. in tract. res inter alios acta lim. 1. vers. ad hæc fol. 11.

4. Lim. quando aliud testator disposuisset eas tutoribus remittendo Rot. dec. 758. n. 4. par. 1. recet.

1. Lim. nam obseruantia subsecuta omnia rite ac recte facta præsumi operatur in qualibet materia de cōi. Decia. consl. 6 n. 35. lib. 4. Put. dec. 365. n. 3. præsertim ex iudicis decreto etiam, omissa enunciatione extrinsecæ solemnitatis 30 annis elapsis dec. 179. 193. n. 14. par. 2. recentis Meno. cōs. 341. n. 23. Ond. consl. 92. n. 29. lib. 1. Ror. dec. 448. n. 3. part. 1 recentior. 608. n. 6. par. 2. etiam si malus esset intellectus si verba patiantur, & 180 n. 5. coram Ludouis. Manti. dec. 296. dec. 117. & 555. coram Caualer. & interpretatiua non requirit præscriptionem, sed ita aliquando obseruatum sat est 193. n. 4 par. 2. recentis. nisi agatur de auferendo iure vnius de quo constet, & alij dando dec. 574. n. 4. par. 1. diuerso. 136 n. 6. par. 1. recentior. quæ dicit interpretatiuam certi temporis probationem exigere, & eam dici quando effectuatur lex non si diuersum inducatur 419. n. 6 par. 1. & 112. par. 2. contra ius clarum non censeri interpretatiuam. Rot. Bono. dec. 21. n. 15. in nouiss. Viui. dec. 484 n. 8. 9. vbi credi instrumento minus solemni tam inter viuos quam in vltima voluntate, & si præscriptio cesset.

1. Sublim. non procedere quando contrarium probaretur Rota dec. 47. n. 3. par. 2. recentis. & 16. Decembris 1613. coram Vbaldo vbi quando permutatio damnosa ecclesiæ probaretur.

2. Sublim. quando instrumento contraria foret. Rot. dec. 37. n. 27. par. 2. diuerso. 639. in fi. par. 4. 53. n. 6. par. 1. recentior.

3. Sublim. quando pro maiori parte contractus obseruatus non fuisset. Ceph. consl. 558. n. 71.

4. Sublim. quando valde æquiuoca esset Rot. dec. 37. n. 36. 294 n. 6. par. 2. diuerso. 550. par. 4. Surd. consl. 393. n. 22. & seq. vbi quando vna vice aliter fuisset obseruatum Rot. dec. 455. n. 9. par. 2. recent. quæ non attendi probat si difformis esse probetur. & dec. 494. n. 4. non attendi si nimis remota esset, & magis obseruatam attendi.

5. Sublim. in re clara Surd supra. n. 24 & 426. n. 44. Rot. dec. 108. n. 6. par. 1. 39. n. 11. par. 2. diuers. 136. n. 9. 196. n. 7. par. 1. 126. n. 32. 16. n. 4. par. 2. recent. 184. coram Ludouis. vbi Add. inquit quod si verba non sint ita clara, vt non excludant contrariū intellectum tunc attendatur obseruantia interpretatiua etiam si contrarius intellectus sit de iure verior, & 623. n. 4. & 712. par. 1. recentis. 162. n. 4. par. 2. 430. n. 3. vbi de solutione aurei in tot carlenis cuius valor auctus sit, quod solutio fieri debeat in ijsdem aureis vel in alia moneta eiusdem valoris tempore solutionis, cum aurei intrinseca bonitas mutata non sit, licet facta taxatione monetæ imaginariæ aliud peti nequeat, at secus si realis, & in reū natura existens, tunc enim non censetur facta expressio monetæ pro aurei taxatione sed causa demonstrationis.

6. Sublim. non procedere quoad ea quæ partes disponere non possunt Meno. consl. 845. n. 28. & quoad id quod non non est Surd. consl. 393. n. 27. vbi idem si statutum reijciat interpretationem. n. 26. & quando contra ius esset Rot. in Romana relocationis domus 13. Martij. 1595. coram Gipsio, & 296. par. 4. diuers. vbi de vsurario subdens nec Papæ cōfirmationem operari ex cōi. etiam Theologorum sententia, & 329. n. 4. par. 2. recentis. vbi in his quæ sunt regulæ contraria puta obedientia superiori debita 563. n. 6. & 665. n. 2. si ius resistat quadragenariam cum titulo requiri, secus si assistat ibi, & dec. 38. n. 8. collectarum a Pico ad stat. Vrbis vbi in alienatione bonorum ecclesiæ cōtra ius & in Lucana bonorum 16. Decembris 1613. coram Vbaldo.

7. Sublim. non operari nisi indiuidua sit in casu de quo agitur, & nisi probetur scientia, & patientia eius de cuius interesse agitur. Rot. dec. 188. n. 5. par. 2. recentis. in vno casu non operari in alio quo ad tertium, & proxima esse debet Coccin. dec. 446. n. 6.

8. Sublim. non nocere sine indiuiduā scientia eius cuius interest, & stante errore non nocet Cur. Iun. consl. 131. n 11. Meno consl. 337. n. 37. & seq vbi etiam tertio non obesse. Rot. dec. 328. n. 6. d. par. 2. & contra tertium requiri obtentam in cōtradictorio parte citata dec. 77. coram Caualer. licet si sit 30. & 40. annorum liget omnes homines præteritos præsentes, & futuros Meno. cōs. 390. n. 21. Rot. dec. 455. n. 7 par. 2. recentis. vbi quando pars contradixit nec passa fuit.

243 23. Amp. vt si absque legitima & iusta causa alienatio facta fuerit, minor petere possit declarari contractum nullum, nec ad obseruantiam illius teneri, petendo rem cum fructibus restitui, nec dominium isto casu probare tenebitur; nedum contra tutores & emptores, sed etiam contra singulares successores agendo, id quod minor etiam sine præeij restitutione consequetur nisi in eius vtilitatem constet fuisse conuersum. l. Titium. 48. §. à matre de admi. tuto. Crau. consl. 7. n. 14. Roland. consl. 59. n. 21. lib. 1. Gram. decis. 66. n. 22. Dec. cōs. 403. n. 19. Ceph. consl. 115. tradit remedia minori competentia Roland. de Cast. consl. 123. n. 65. inter consl. vltimar. voluntat. Borgni de tutor. n. 124. 150. 162. 171. & 175. Ceph consl. 666. Decian. cōs. 20. n. 74. lib. 5. Rim. Iun. consl 5 n. 40. & seq. & n. 76. eique reintegrandæ remedium competere late Maceracen. resolut. 31. n. 30. & seq. lib. 2. vbi reprobat contrarium tenentes Plot. de in litem iurand. §. 5. n. 8. remedium reintegrandæ minori competere Ondede. cōs. 23. n 43. & seq. lib. 2. & in integrū restitui si læsus fuerit petere posse l. nam & postea. §. si minor. de iur. iurand. Pute. consl. 121. n. 95. etiā incidenter & per viam exceptionis. n 96. inter cōs. vltim. volunta & Gramm. theorem. 8. n. 8. si tamē læsio probetur. n. 18. Simoncel. de decret. tit. 7. n. 21. Cesar. de Barz. decis. 53. n. 25. & seq. vbi idem si cum decreto iudicis minus legitimè alienatio bonorū minoris facta esset Mastril dec. 13. & decis. 121. n. 5. Plot. de in lit. iuran. §. 5. n. 8. vbi modum petēdi tradit quando bona minoris Ecclesiæ ciuitatis Oppidi hospitalis, loci pij, vel alterius etiam priuati per eorum administratores, & tutores gerentesque negocia nulliter fuere alienata, nempe vt narrēt tantummodo contractum minus rite recteque factum ac ideo nullum causas nullitatis exprimendo, nullumque declarari petendo, & ad illius obseruantiam minime teneri, petendo pos-

possessorem condemnari ad bona & eorum possessione cum fructibus relaxandum, nec poterit possessor, quæstionem dominij referre nec possessionis Borgni.decis.46.n.360.lib.1.Surd.dec.45.n. 10.& cons 115.n.11.& seq.Gram.dec.79.n.8. per Liubemus.§.prædia C.de sacr.san.eccl.cap.non liceat Papæ. 12.Q.2.Cacche.decis.pedem.160. n. 1, Thesaur.Q.forens.75.lib.4.vbi etiam agere posse contra tutorem, & qui bona emit contra tutorem aget Cabal.cons.144.n.47.& seq. part. 1. vbi etiam de percipiendis teneri probat, & n. 81. vbi etiā ipsum eiusque successorem de nullitate dicere posse & alienata recuperare nec de dominio vel possessione minoris obijci posse n.80.Gutier.de tutel.part 2.c.5,n.9.vbi idem de industrialibus & n. 13.post Couar.var.resolut lib.1.cap.3.n.6. ad fin. Montan.de tutel.cap.33.n.89.& seq. vbi alienantem etiam rem vendicare posse. Galganet. de tutel.lib.2.tit.2.t.n.8.P.Caccheran.decis.160.n. 11. Cesar.de Barz.dec.90.n.1.Cabedo.dec. lusita. 69. part.1. dicens fructus restitui quando ex contractu qui debet rescindi dominium translatum nō fuit, vel les pro non facto habet vt in redhibitoria addictione in diem, vel meliore allata conditione, prout & si dominum traslatum reuocetur ob malam fidem emptoris, vt in emente a minore vel ecclesia cum eorum læsione, vel sine solemnitatibus Bertaz.clauf.10 glo.2.n 14.de magis cōi & verio ri Gutierez.cons.18.n.60.& seq.Veral.dec 333.n. part.3.Gratia.dec.234 n.27.vbi idem de muliere & probata mala fide fructus restitui debent; ea autem non probata fructus extantes restitui debet consumpti non restituuntur nisi ex eis probetur effectus locupletior. vt ibi Surd. dec. 46. per totam vbi de datione insolutum nulla quando detur retētio quo vsque debitum soluatur. & minores Resp. & Ecclesias reintegrari ad possessionem ex cōtractu nullo amisam Neuiz.cons.85.n. 13. Meno. de recup.rem. 15.n.191.Rol.cons.71.lib.4. Ond. cōs. 30.n.40. lib. t. siue adultus sit, siue pupillus siue ipse, siue tutor, nulliter alienauerit cons.23.n. 44. & 55.lib.2.vbi Rotæ Rom. quæ aliter iudicauit respondet, & minori fructus perceptos & percipiendos restitui debere Rom.cons.454.n.28. vbi Add. Rot ita iudicasse testatur, Rot.dec. 204.n. 7. corā Caualer.vbi minorem non consentientem alienationi rerum fideicomissi saltem legitime excusari & posse vti substitutum bona recuperare, & 204.n.7. Viui.dec. 22.Bertaz d.glo.2.n. 14. Vesēbec.cōs.126.n.29.& seq. vbi etiam quoad fructus consumptos.

244 1.Lim. vt si præcium bonorum minoris alienatorum fuerit legitime solutum debeat cum interesse à minore restitui emptori Mastril.decis.13.Viu. dec.86.n.12. & seq. intelligens si probetur præciū in minoris vtilitatem versum, & meliorationes etiam restitui debere.

245 2. Lim. vt si ex prætio minor fuerit locupletior effectus illud restituere teneatur Ceph.cons.666.& alij in amphiatione citati est tex. in l. prædiorum. 10. vbi Doc.C. de præd.minor. & cum prætio etiā vsuras l.vtere.14. C. eod vbi Salic. & l. si prædiū. 16.C.eod.Alba.cons.492.Viui. dec. 22. n. 6. Rui. cons.91.n.2.lib.5.

246 3. Lim vt si emptor fuerit bonæfidei possessor, vt puta si in iure errauerit fructus lucretur Cur.Iū. cons. 28.n.14.Matte.cōi.opinio.verbo error Gab. cons.33.n.6 lib.1.Rui.cons.91.n.6. lib.5. vbi etiā si iudice præsente emisset Gratian.decis.234.n.27. & sequent.nisi Locupletiorem effectum fuisse constaret, vt per eum Cabedo.decis. Lusitan.69.n.10. & seq. part. 1. & potest etiam petere melioramenta Thesaur. supra; nec non, & fructus cum interesse præcij in vtilitatem minoris versi compensare Cabal.cons.147.n. 19. & seq. lib.1.Peregri.cōs. 71.n.29. qui probat quod nisi agens ad recuperationem prætium, & interesse restituat, non recuperabit bona alienata lib.1.& cons.84.n.26.lib.2. à die tamen litis contestatæ fructus restitui probat, si fuerit bonæfidei possessor cum titulo legitimo. Couar.variar.resolutio.lib.1.cap.3.n. 6. ad finem, Gutier. de tute par.2 c.5.n.9. 10. & seq. errorē iuris sufficere probans, & Coua.sup. n. 8.nisi ius acquisitioni resisteret, simplici persona excepta, vel excepto si ius dubiū foret, & Cacchera.d.dec. 160. n. 11. & sequent. ex cōi vbi n. 10. & Gutierez supra. n. 15. virum prudentem, & sagacem non excusari ob bonam fidem, & bonefidei possessorem fructus lucrari Pinel.in l.2.part 2.cap.4.n.30.C.de bon.matern.Montan.supra.n.56.Galganet.supra. n.44. sed lib. 3. Q.41. ex Cacchera. decis. 159. & 160. si lex resistat, vt in alienatione rerum minoris, & ecclesiæ cum fructibus rem debere restitui, prætio cum interesse restituto, si fuerit oppositum ex cōi. & Borgni.d.n. 150. sed hoc de restitutione fructuum quando emptor bonefidei fuisset non puto verum quia data possessoris bona fide fructus lucratur, vt per supra citates nisi locupletior effectus esset, & propter interesse soluti præcij non esse restituendos probat Borgni. de tutor.n. 36 & 37. & tam contra minores quam contra ecclesiam. Rot. dec. 333.par.t.recentis. vbi quando in facto errasset, secus dicens si in iure, & errorem iuris non inducere bonam fidem ad effectum præscribendi puta s validū titulū inualidū dec. 126.n.6 par.2.245. part.1. iuuat quoad fructus lucrandos non quoad præscribendum nisi probabilis sit, vel nisi agatur de longissimo tempore Ond cons.84.n. 16. & seq. lib.1.Barz.dec.61.n.5. Vrsil.ad Affl.dec.240.Viui. cōi opi.83.Ond.cons.31.n.72.84.n.20.lib.1.Serafi.dec.271.477.n.6.part.1.diuersō.de cōi Achil.de petit hæred.n.736.737. Mago. dec. luc.33 n. 32, 33.Affl.dec.40 n.12.de magis communi Viui.cōi opi.631.Manti.dec.78.n.7.qui errorem iuris probabilem dicit si non fit magis cōis pro aliqua parte Rot.dec.120.part.1.recentis.vbi errorem iuris certi non prodesse & nisi cum facto mixtum sit, & si ius resistat bona fides positiue requiritur, alioquin malam abesse sat esse. Feli.in c. de quarta n. 35.de præscrip. Lotter.de re benef.lib.1. Q 24. n. 149.lib.2.Q.13.n.12 vbi ex Cocci.dec.195.n.8.9. dubium ius probat vel facti mixtura, vel opinionum conflictu & Lotter.supra n. 17 & seq.immemorabilem loco tituli sufficere vbi ius resistit, probata quadragenaria de visu iuncta scientia, & patientia Rot.dec.254 par.1.recent.228.cri.per Fari.

ri.120.par.t. recentis 129. n. 5. par. 2. ex multis actibus temporis cursu ac titulo probato non requiri scientiam, & patientiam illius contra quem iurisditio præscribitur 150.n.5.vbi non requiri bonam fidem positiuè ad præscribendum, sed malam abesse sufficere, ac titulum coloratum; ac possessorem bonæ fidei fructus restituere non teneri, nisi post litem cõtestatam perceptos & 158.n. 5. in negatiuis prohibitionem ex parte præscribentis requiri, & alterius partis patentiam & 241. n. 7. d. par. 2. grauium Doctorum opinionem bonam fidẽ causare, & conflictum Rotæ decisionum articulũ dubium reddere in iure qui errori facti comparatur ad excusandum 346.n. 3. malam fidem abesse pro fructibus lucrandis sufficere & 467.n.4.coram Caualer.& 386.par.2.recentis assistentia iuris & longissima patientia ius prætendentis arguere bonam fidem scientia autem & patientia in his probanda non est, quę publice fiunt.Rot.dec. 461. n. 8 par.2.recentis & 608.bonæ fidei possessorẽ fructus lucrari vsque ad litem motam, ex qualiquali occasione possidendi si mala fides ab sit, nec ius ei resistat, nec solam iuris ignorantiam excusare, & dec. 622. Medic. dec. 99. lucrari fructus sed cum melioramentis compensare debere, non tamen eos lucrari quando alienatio cõtra prohibitionem testatoris facta fuit, nec si titulus ad non titulum redigatur facto possidentis Pereg. de fideic. art. 50. n 64.Surd.dec 25.n. 19.& seq. Garz.de benef.par. 5.n.21.&seq. decretum irritans omnem effectum tollere & fructuum acquisitionem possessori bonæ fidei tollit, & licet non fiat condemnatio fructuũ nisi a die litis motæ & citationis legitimè executæ fallit si de mala fide constat.vel si in beneficio sit intrusus, vel spolium violentum sit, vel attentatum, & intrusum in beneficio nisi titulum à Papa habeat condemnari ad fructus à die intrusionis, & vt possessor fructus lucretur sufficit abesse malam fidem & causa temeraria & bestialis Rot.dec.528. n.7.par.2.recentior.

Quod si minor rem nulliter alienarit nõ ex causa necessaria sed voluntaria agens ad recuperationem rei alienatæ tenetur præcium restituere etiam nõ probata versione in vtilitatem minoris, & si emptor fuerit in bona fide non tenetur restituere fructus nisi à die litis motæ Rot.dec. 714. coram Buratto & 814.

1. Amp.vt annis 30.præsumpta mala fides purgetur, & bona præsumatur Bar.in l. si n. 17.C. vnde vi Balb.in l.Celsus.part. 3. n.10.vsu cap. receptissimã probat.Meno.de recup.rem. 13.n.70.Boer.dec.42. n.38.de cõi Villalo.lit.B.n.42.Mago. dec. flo. 95. n 4.Rol.cons.3.n.95.& seq.lib.1 Decia. cons. 52. n. 29.lib. 3.de cõi Surd.cons.249.n.13.& minus tẽpus sufficere si titulus adsit Decia supra & cõs.87. n.28.lib.5.Vasque contro.illust.c.81.magis cõem enunciat Surd.cõs.296.n 6.Veral.dec.68.n.3.par. 1. etiam contra antiquiorem possessorem. Gab. cons.200. n.17.18.lib.1.Soc. Iun.cons.76.n.96.lib. 1.Pereg.cons.102.n.36.lib.3.Rot dec.140.par.1. recentis Rim.Iun.cons.589.n.38.& in §. 1. n. 24. nisi probetur. Inst.per quas person. nob. acqui. de cõi Viui.opi.473.de magis cõi Burs.cons.424. n.7. & seq.& Thes.Q.41.n.9.de 40.annis Decia. cons. 10.n.66.lib.1.Rot.dec 285. infi.part.2. recentior 467.n.14.coram Ludouis vbi fortius per immemorabilem Meno.cons.1257.n.31. de cõi Laderch.cons 75.n.7.76.n.6.Alba. cons. 28.n.2. Soarez. lit.M.n.17.Pereg.cons.60.& 85. lib. 4. Thes. Q.48.n.6.lib.4.Cabal.cons 144.n.263.par.prima Pereg.cons.19.n.15.lib.1.vbi post annos centum malam fidem allegari non posse & 103.n 2.lib 3. vbi de intrante possessionẽ rei ad se nõ pertin ẽtis.

Contrarium ex communi & veriori probat Moli. de primog lib.2.c.5.n.68.

Distingue nam aut titulus est reprobatus à iure cui lex resistit, vel manifeste vitiosus vt si contractus à minore ecclesia, Ciuitate, aut procuratore fisci fine solemnitatibus fuerit initus super immobilib', vel alius ex quo manifeste mala fides colligatur, & tunc etiam in immemorabili mala fides oberit. Aut titulo ius non non resistit nec assistit nec est à iure reprobatus, sed modicę solemnitatis defectus inest, & tunc non impeditur longissimi & immemorabilis temporis præscriptio Bal. in rep. d. 6. Celsus. n.20.Coua. in reg possessor.2 par §.7.n.5. vers.cœterum.Crau.de antiq.team.part. 4. c. materia ista n.12.

1. Subamp.vt bona fides semper etiam fine titulo in possessore præsumatur vbi ius non contradicit de cõi Villalo lit B.n.40.

1. Lim.d. primam amp. non procedere quando pręscriptio initium sumpsit non ab errore iuris dubij aut iuris, & facti simul, sed ab errore iuris, vel aliqua opinione nisi in minore, muliere, milite, & rustico, ac huiusmodi in quibus iuris error admittitur Feli. in c. de quarta n.27. & 35.lim. 3.de præscrip.Balb. in d.l. Celsus n. 17. & seq. Coua.supra n.9.Moli. supra n 69.Rot.dec.1790.lib.3.par. diuers. Rim. Iun.cons.248. n. 20. & seq. maxime, si titulus à iure reprobatus esset ex Crau.cons. 146. n.5. &seq.

2. Lim. non procedere in contrahente sed tantum in eius successore cuius etiam tempora non continuantur cum tempore contrahentis Pancirol.cõs. 96.n.53.Rui.cons.150.n.18.lib.4 & quamuis authoris mala fides non noceat singulari successori si authoris accessione non vtatur l. an vitium de diuers. & temp.præscr. de cõi.Moli. supra n.70.nec etiam vniuersali successori non vtenti accessione defuncti si habeat alia ad præsumptionem requisita mala fides præsumpta defuncti oberit, secus si d. requisita non haberet.n.71.Ond.cons.82.n.40. & seq. lib. 1. sed Mins. cent. 4.obs.6 n.6. vniuersalem successorem teneri authoris exonerare conscientiam probat.

3. Lim. non procedere iure resistente, ac titulo à iure reprobato tunc enim ob veram malam fidem nec immemorabili locus erit Gab. concl. cri. 2. n. 37. Put dec.251.lib.3.Becci.cons. 95. n. 19. Moli. supra Lamberteng. de contract. glo. 1. n. 306. Ond. supra Surd. cons. 276.n.21.Rim. Iun.d.n.20.& seq. & si ius resistat res cum fructibus restitui debet C. fals.dec.160.n.13.& è contra emptori pretium cũ interesse restitui debet.num. seq.& Galgan. de tuto.lib.3.Q.31.n.12.& seq.

4.Lim.

4. Lim. vel potius fecus esse dicas in vera mala fide, vt puta si quis contra iura mercatus sit, & alijs casibus de quibus Rim. Iun. conf. 248. n. 38. Moli. supra n. 72. Gab. conf. 167. n. 17. loquentes si de ea verè constet de cōi. Feli. in c. si diligenti. n. 6. de præscrip. Cabal. d. conf. 144. n. 284. par. 1. Surd. conf. 276. n. 22. hæc enim etiam hæredibus nocet mediatis, vel immediatis secundum magis cōem de qua testantur etiam si hæredes ex eorum persona præscribere vellent. Soc. Iun. conf. 144. n. 55. lib. Cabal. conf. ciu 105. n. 10. Crau. conf. 388. n. 10. 431. Turret. conf. 63. n. 4. 69. n. 36. lib. 1. Ond. conf. 82. n. 44. lib. 1. 8e. n. 73. lib. 2. Ceph. cō. 624. n. 52. Decia. conf. 73. n. 54. lib. 2. Cabal. conf. 106. par. 2. Rol. conf. 6. n. 47. lib 3. Surd. conf. 256 n. 10. Rim. Iun. conf. 373. n. 35. Villalo. lit. P. n. 208. Rot. Gen. dec. 203. n. 5. Eug. conf. 58. n. 64. Rot. dec. 20. n. 20. collect. per Pacif. de salui. interd. Valasc. dec. 49. n. 11. Affis. concl. 16. illat 63. Thes. Q. forens. 41. n. 10. lib. 1. Ferrar. caut. 38. Rot. Bono. dec. 21. n. 11. in nouiss. Ces. de barz. dec. 48. n. 36. Cras. de trāsmis. n. 32. & Noal. de transmis e. 28. n. 26. & seq.

5. Lim. non tamen bonam fidem induci, vt annis 30. præscribatur etenim in tali præscriptione bona fides positiua requiritur Cor. conf. 176. n. 15. lib. 2. Surd. conf 276. n. 21. & vbi positiua requiritur malam abesse non sufficit Feli. in d. c. de quarta n. 31. in fi. Rim. Iun. conf. 248. n. 30. & seq. & si requiratur necessariaq; sit bona fides, vt in præscriptione seruitutum, nec mille annis bona fides præsumetur de cōi. Aret conf. 30. n. 2. & Viui. cōi. opi. 473. nisi scientia, & patientia domini probaretur, vt per eum, & Silua. conf. 1. n. 165.

6. Lim. non procedere quando præsumpta mala fides oriretur ex vrgentibus præsumptionibus hæc enim 30. annorum cursu non tolletur Cabal. cōf. 178. n. 10. 146. n. 283. & 284.

7. Lim. non procedere de iure canonico in hac materia attendendo Decia. conf. 73. n. 35. lib. 2. Rim. Iun. conf. 258. n. 50 248. n. 30. ex Crau. conf. 146. n. 5. & seq Cabal. d. conf. 146. n. 282. & 178. n. 16. par. 1. Mins. cent. 4. obs. 6. etiam in hærede nisi mala fides defuncti præsumpta esset Lambert. de cōtract. glo. 1 n. 284. Affis. concl. 16. illat. 63. Coua. in reg. possessor. §. 9. n. 1. de reg. iur. in 6.

8. Lim. nam contrarium etiam per coniecturas probari potest Affl dec. 40. n 12. Rim. Iun. conf. 248. n. 34. & quando ex actis constaret Seraf. priuil. iurā. 13. n. 10. & si titulus productus nullus, & iniustus appareret Ond. conf. 82. n. 43. lib. 1. Moli. supra. n. 73. vbi quando clare constaret nullitas ex instrumento producto, vel partis confessione si autem ex instrumento talis nullitas, vel iniustitia non appareret præsumi ex immemorabili tempore solemnitates, id eo vterque dat cautelam, vt præscribens titulum non producat sed ex iusta causa præscripsisse dicat; sed hoc non debet admitti nisi titulus ille causam producentis non omnino iniustam, & improbam redderet, sed solum ex certa, & iusta dubiam redderet, vt si iniustam ostenderet non est instrumentum tituli abscondendum, sed produci vel liti cedi debet, alioquin conscientia onerabitur.

9. Lim. non procedere nisi iuxta terminos l. fi. C. vn. deui secus quoad alios effectus Cabal. conf. 178. n. 18 lib. 1. sed supra citati aliter loquuntur.

10. Lim. non procedere nisi vacantem possessionem quis acceperit ac 30. annis tenuerit Rot. dec. 4. par 1. recent sed hoc non videtur necessarium, & omnes traditam possessionem a possessore probant.

11. Lim non procedere nisi possessio saltem post causæ conclusionem allegetur Affl. dec. 40. n. 15. 178. n. 16. Ceph. conf. 108. n. 16. Maran. in l. is potest n. 81. de acqui. hæred. Ias. in l. cum quid. n. 27. si cert. pet Turza. cōi opi. 157.

12. Lim. quando præscribens coniunctus, amicus vel vicinus esset tunc enim scire præsumeretur facta coniuncti &c. Alex. conf. 213. n. 12. lib. 2. Grat. conf. 125. n. 2. lib. 1.

13. Lim. quando titulus requiritur Cast. in d l. Celsus. n. 4. Put. dec. 250. lib. 3. Lotter. de re benef. lib. 2. Q. 48. n. 38.

In incorporalibus, vt acquiratur quasi possessio sciētia, & patientia aduersarij requiritur. Coua. in reg. possessor. 2. par. relect. in principio. n. 8. Rota. dec. 273. n. 6. par. 5. diuerso.

Læsionem enormissimam quia dolum re ipsa contractus continet qui dolo ex proposito comparatur, ipso Iure nullus est, & res cum fructibus repeti potest, nec potest præciū suppleri Cag. in l. 2. n. 81. C. de resc. vend. Soc. Iun. conf. 48. n. 40. lib. 3. Bero. conf. 57. n. 7. lib. 1. Cur. Iun conf. 55. n. 10. 5. 3. n. 10. Cabal. conf. 144. n. 69. & seq. & 165. & 251. par. 1. Rot. dec. 305. n. 5. coram Caualer. & vbi constat de tituli inualiditate nulla currit præscriptio Paris. conf. 114. n. 8. & seq. lib. 1. Ceph. conf. 763. n. 23. Crau. 190. n. 6. Ofac. dec. 101. n. 37. de cōi Cur. Iun. conf. 185. n. 5. Ond. conf. 86. n. 18. lib. 1. quia ex titulo iniusto oritur mala fides quæ impedit præscriptionem, vt p eū Lepid. dec. 60. vers. præterea fine ex toto tamen ista læsio probari debet, vt Rotam seruare tradit Gonz. reg. 8. eancella glo. 21. n. 22. & ob d. læsionem contractum esse nullum, vel rescindi ex cōiori Bero conf. 57. n. 7. lib. 1. iuramento non obstante. 39. n. 39. n. 12. lib. 2. nisi læsione enormissime renunciasset conf. 174. n. 30. lib. 2. ex communi vide infra. n. 936. & 944. 748. Crau. cōf. 680. n. 6. idem probans in titulo rescindibili, & ob malam fidem numquam præscribi, & in sciente posse rescindi Surd. cons. 115. n. 16. Moli. de primog. lib. 2. c. 6. n. 68. vers. coeterum distinguit quod nulla præscriptio currat si titulus nullus sit quia lex resistat, vel manifeste vitiosus ex quo mala fides inducatur; secus si lex non resistat, nec assistat, vel modica solemnitas requiratur; & rationem primę partis adducit quia error iuris nō sufficit ad constituendum in bona fide, nisi dubij, vel facto coniūcti, vel nisi in minore, muliere rustico, & alijs personis, vel casibus quibus iuris error toleratur, ad constituendum in bona fide sufficiens est quibus per cū remissiuè Rot. dec. 125. nouis. diuers. ex enormissima dolum re ipsa argui qui dolo ex proposito comparatur, & rescindi contractum nec tractu tēporis inualidari, nec titulum donationis nisi mera esset, & non sit erratum in re quę magni valoris esset dum modici valoris censeretur, attendi posse,

nec

nec iuramento firmari ex communiori quia bona fides cessat.

Præscriptionem tamen impedit mala fides infrascriptis casibus.

1. In actionibus sui natura temporalibus, quæ non continent poenam sed dantur ad interesse Mins. cent.4.obs.6.n.5.

2. In iure adeundi per 30. annos cum non sit ius quæsitum at quærendum Mins.d.n.5.Bal.cons.12.n.7. lib.1.Soc.cons.63.n.13.lib.1.Rip. in l.fi.Q 69. C. reuo.donat.Gab. de præscri.concl.3.n.13.Soc. Iũ. cons.145.n.69.lib.1.Ceph.cons.240. in fine Gab. cons.148.n.63.lib.2.Moeda.dec.2 de præscri.Eng. cons.8.n.85.Meno.cons.653.n.13.Scrad. de feud. par.9.2.par.princip.sect.14.n.19.Gratia.dec.4. in addit. & discep.118.n.19. vbi testatur ita Rot. iudicasse & 458.n.18. & d.dec.4. vbi de legato, & legitima non petitis, & in iure quærendo ita prædicti tradunt, & infra citandi.vers.34.

3. Præsumpta mala fides defuncti non præiudicat hæredi quin ex sui persona volens præscriptionem inchoare, & perficere possit glo. magna: in fi. in l. tutor rerum. de admi. tuto. Alex. in l. Pomponius. §.cum quis. n. 22. de acqui. posses. receptissimam dicunt Vasq.contro.illust.c.73.n.18. & Surd.cons. 296.n.35.Lambert. de contract.glo.1.n.287. vbi declarat.Soc.Iun.cons.76.n.99.lib.1.Coua.in reg. possessor.§.9.n.6.pag.610. de reg. iur. in 6. Borg. dec.27.n.30.lib.1.Affis.supra.Pancirol.cons.102. n.20.Natt.cons.456.n.25. Capic. dec. 86. n. 7. & seq. Mino.cons.1111.n.85.& seq. Boer.dec.42.n. 38.Ond.cons.84.n.24.lib.1.Noal.supra.n.34.Moli. de primog.lib.2.c.6.n.81.Pereg.cons.19.n. 14. lib.1. vbi quando errauit in iure circa titulum.

Contrariam opi. cõem ait Beltram. ad Greg. Pap. decis.249.n.6.

1. Lim. primam non procedere in mala fide causata dolo, & fallacijs, & à iuris errore tantum Rui. cons.170. in fi.lib.1.Balb. de præscr.3. par. Q. 12. n.14.Lambert.supra.

2. Lim. quando sine tempore authoris præscribere non posset Moli.d.n.71.

4. Successor dignitatis, prælaturæ, vel beneficij præscribit ex persona sua Alex.cons.89.n.8.lib. 2. Ias. in l. Pomponius §. cum quis in fi. de acq. pos. Balb. de præscript. 3. par. Q.12.n. 13. quia non à defuncto sed à superiore causam habet Ias. supra. de communi omnium nisi authoris successione vti velit Coua.supra.vers.7.Meno cons.2.n.342.Affis Crau.cons.507.n.24. de cõi.Villalo.lit. P. n. 209. Capic.dec.4.n.14. & seq. Noal.supra.c.28. n. 29. & seq.

5. Vniuersitas cum mala fide præscribit cum anima careat, nisi probetur illius scientia formiter congregata Cor.cons. 127. n. 50. lib. 2. post Bar. in l. aut facta §.fin.n.9. de poen.Cast.cons.114.lib. 2. Ang.cons.156.Bertaz.cons.cri.45.n.2.Serafin.priuil.83.n.29.Rot.dec.391.lib.2. par. 3. diuers. & mortuis omnibus eorum mala fides non oberit successoribus Bar. in l.potest.n.3. de vsu cap.Balb. d. par.3.Q.17.Capic.supra.Pereg.cons.94.n.30. lib. 2.

Cõtrarium in successoribus Vniuersitatis tenet Crau cons.882.n.17.& quando vnus eorũ qui interfuere super esset cons.379.n.19.

6. Heredi qui solemne inuentarium fecit defuncti mala fides non obest Alex. in d. §. cum quis n 2. Balb.supra.n.13.lim.2.Affis.supra. Feli. in c. si diligenti.n.6.vers. sed vno. de præscrip.Noal.d.cas. 28.n.32.dixi.in tract.inuent.tit.13.c.15.

Contrarium tenet Coua.d.§.9.n.5.

7. Heres ex titulo à tertio habitus præscribit non obstante mala fide defuncti.Bal.in l.eum qui §.in hac de publicia.vbi Ang. in §.prętor ait sub n.1.Rom. in d §.cum quis.n.3.Ias.n.20.Balb.sup.n. 15 Coua.d.§.9.n.5. in §.Alex.cons.39.n.2.lib. 2. Affis. concl. 16.illat.63.Noal.d.c.28.n.33.

8. Superueniens mala fides perfectam non tollit præscriptionem Doc. in c.fi. de præscript. de cõi Tiraq.de ius.caus.lim.12.n.16.Natt.cons.459.n.23. Suarez.lit.P. n. 226. & etiam in foro poli tutam, & magis communem Meno. de recup.remed. 16. n.17. & Carpa.c.113.n.58.Surd. dec. 236. n. 18. 19. post Inno. in c. quia plerique de immunit. eccle. vbi Abb.n.25.Lanfr dec.147. Lup. in rub. de donat.inter vir. & uxo.§.65.n.28.Ceual.Q. 657. 729.n.20.Crau.cons.425.n.25.Bero.cons.114.n. 31.lib.1. de communi Bero.cons 15.n.47.lib.3. de communi etiam Theologorum Gutier. prac QQ. lib.2.Q.1.n.24.& seq.subdens quod si testator iusserit male ablata restitui, bona fide præscripta, non restituentur, & in foro poli etiam Guid.Pap. sing.560. & Viui.cõi.opi.629. de communi Spino de testa.glo.33.n. 69. Vasq. contro. ill. lib. 2. 74. Marz.cons.20.n.24.

9. Mala fides quoad vnum non impedit præscribi quo ad alium Bar. in l. indebiti. §. si nummi. n. 7. de condict.indeb.Balb. de præscr.3. par. princ. 2. princ.requis.Q.1.n.6.Pancirol.cõs.123.n.21.Soc. cons.47.n.17.lib.3. & Annibal. in l.naturaliter.n. 156. de vsucap. vide infra vers.32.

Contrariam opi. magis communem testatur Coua. in d.reg.possessor.§.8.n.5. vbi sex casus distinguit. Vasq. de suc.creat.lib.3.§.21 n.118.Ceual.Q.49. & quando esset respectu vnius iuris Ond.cons.30.n. 71.lib.1.

10. Heres qui malam fidẽ defuncti ignorauit cuius accessione non vult vti, potest à se ipso inchoare præscri ptionem, vt pluries iudicatum testatur. Thes.Q.forens.41.n.11.lib.1.subdens in quadragenaria titulum non requiri post Coua 2. part. relect.§.7.8.Natt.cons.456.n.17. & seq.

11. Tertio, & singulari successoris non nocet mala fides authoris glo.& Doc. in l.sicut. C. de præscr. 30. & 40. ann. & in præscriptione 40. annorum iuncta etiam authoris malæ fidei possessione pluries iudicatum testatur Thes.supra.n. 12. & Q. 48. n.12.lib.4.Bonu.de restit.disp.1.Q.vlt.puncto.2.n. 21.Mont cons.59.Pereg.cons.102.n.35. lib. 3. de communi omnium Rot.dec 73.n.10. & seq. collectarum per Pacif. de salui.interd.Crau.cons. 451. n.2.Tiraq. de retr.lig.§.1.glo. 10.n.11 idem dices de vniuersali bonorum omnium emptore Valasc. dec.49.n.11.Benin.dec.35.n.12.Balb. de præscrip 2.par.3.par.prin.Q 12.n.6.Noal.de transmis.cas. 27.n.35. quod si successor singularis authoris accessione

cessione vti velit ei noceat, alioquin secus nisi in præscriptione 10. & 20. annorum, præterquam si dominus rei suæ alienationem factam sciuisset in præscriptione autem 30. non nocere etiam si dominus ignorasset auth. malę fidei. C. de præscr. lōg. temp. Moli. de primog. lib. 2. c. 6. n. 70. Villalo. lit. P. nu. 210. Suarez lit. M. nu. 16. itidem in immobilibus Bonacci. supra Meno. cons. 1257. nu. 29. & Petra de fideic. Q. 14. nu. 156. post Balb. supra 4. par. 4. par. Q. 7. vbi in censu distinguit.

Contrarium tenent in præscriptione longi temporis Pancirol. cons. 96. nu. 59. Coua. d. §. 9. nu. 7. Meno. de recup. rem. 15. n. 621. Gutier. cano. QQ. lib. 2. cap. 18. nu. 40.

Lim. hanc 2. opin. 13. modis Aret. in §. furtiuæ nu. 6. Inst. de vsucap. & quoad mobilium vsucapionem non procedere dicit Meno. d. nu 621. vbi excomm. nec in mala fide præsumpta Osasc. dec. 56. nu. 10. & Meno. cons. 726. nu. 47. & seq. dicens non obesse præsumptam ex sua persona præscribere volenti, & idem in mediato, & cons. 1111. nu. 55. & seq. Affl. dec. 40. num 7. vbi mediato successori singulari non obesse nisi in immemorabili Moli. d. nu. 70. & seq. Ias. in l nemo potest nu. 109. Gutier. nu 470. de leg. 1. qui hanc 2. opin. dicunt procedere tantum in præscriptione dominij non autem seruitutis, & iuris incorporalis.

1. Lim. 1. opin. non procedere quando iure sui authoris vti vellet, tunc enim successori mala fides authoris obesset Osasc. dec. 177. nu. 6. Thes. supra nu. 15. Villalob. lit. P. nu. 208.

2. Lim. quando successor singularis non esset bonæ fidei auth malæ fidei C. de pręscr. long. temp. Pereg. cons. 102. nu. 43. lib. 3. sed d. auth. loquitur in pręscriptione longi temporis, & ignorāte domino.

12. Dubitans non dicitur in mala fide, nec dubia cōscientia obligat ad mortale peccatum Bal. cons. 278. nu. 7. lib. 1. Natt. cons 456. nu. 20. & seq. (sed Anch. cons. 175. etiam per heredem exonerandam scrupulosam conscientiam tenet) de communi Decia. cons. 124. nu. 58 cum Bal. & Natt. lib. 3. datur enim medium inter bonam, & malam fidem idest dubitatio de cōmuniori Villalo. lit. M. nu. 84.

Contrarium in dubitante nisi adsit longissimum tempus Mar. Angus. cōs. 79. nu. 48. Put. dec. 365. n. 15. lib. 2. Ond. cons. 80. nu. 80. lib. 2. Marza. cons. 20. nu. 24. vbi etiam malam conscientiam deponi debere, & legi se conformare.

13. Legatum cum mala fide heres contra legatariū non petentem præscribit Anch. in c. fine possessione nu. 7 in fi. vers item intelligas de reg. iur. in 6. Natt. cons 458 nu. 17. Coua. supra nu. 5. vers 9. in d. reg. possessor. §. 11. de communi Becci. cons. 48. num. 4. Simon de Pret. de vlt. vol. lib. 3. interp. vlt. dub. vlt. fol. vlt. nu. 27. fol. 280. Surd cons. 60. nu. 16. Dec. cons 48. nu. 4. de communi Gutier. cano. QQ. lib. 2. cap. 26. & Rotam tenuisse probat Pacif. de Saluia. interd. insp. 2. cap. 2. nu. 297.

1. Lim. non procedere quando legatarius ignorauerit nisi ab herede certificatus fuisset Cuma. consil. 147. Coua. var. lib. 1. c. 9. nu. 5. vers. 5. Gutier. supra vbi etiam post Simo. de Pret. supra nu. 26. & Becci. cons. 50. ex magis cōmuni in integrum post 30. annos restitui intra quadriennium a die scientiæ.

14. Mobilia tempore longissimo restituta præsumuntur Affl dec. 13. nu. 2. & 7. Panim. cons. 102. nu. 11.

15. Si defunctus titulum haberet eius mala fides non obesset heredi Ceph. cons. 315. n. 61. 62. 316. n. 90. & seq.

16. Dominij præscriptionem mala fides impedit, non tamen eius confirmationem Bal. cons. 303. num. 4. lib. 1. Meno. cons. 143. nu. 42. vers. pręterea, & 2. & 201. num. 15. Boer. dec. 211. nu. 4. Balb. de præscr. 4. par, 5. par. prin. Q. 3. n. 4. Rub. cōs. 3. n. 10. Becci. de stat. prescrip. glo. 19. n. 17. Rom. lun. cons. 640. n. 86. Decia. cons. 10 n. 64 lib. 1. Surd. cōs. 73. n. 60.

17. Publiciana datur bonæ fidei possessori qui emit vel causam habuit à male fidei possessore, non vero, nec directo domino; modo vacuam habuerit possessionem de communi Viui. verbo actio publiciana, non tamen datur contra titulo possidentem (licet in rei vendicatione secus sit) nisi titulus fuerit acquisitus post eius mortem de cuius hereditate agitur, vel nisi ab eo habitus sit qui eadem poterat actione conueniri, vel nisi cum rei vendicatione cumulata fuisset de communi Viui. lit. A. vers. rei vendicatio Ond. cons. 22. nu. 12 & seq. lib. 1.

18. Mediati authoris non obest successori singulari Alex. con. 39. nu. 4. lib. 1. Rouesc. ibi in addit. Crau. cons. 431. nu. 1. & 2.

19. Executionis summariæ ius statuto inductæ præscriptione tolli potest, quia actio personalis remanet, qua debitum peti potest Balb. de præscrip. 2. par. 3. par. 1. Q. 14. nu. 8. Coua. d. §. 11. nu. 4. vers. 6. pag. 621.

20. Actiones sui natura temporales, & à iure ciuili temporaliter inductæ, redhibitoria, quanto minoris, & alijs de quibus glo. Instit. de perpet. & tempor. actio. mala fide præscribuntur Cast. in l. sequitur. §. si viam. nu. 6. vers. aut loquimur, de vsucapio. Balb. supra Q. 13. nu. 7. Coua. supra vers. 7. feli. in c. fi. de præscrip. Gab de pręscrip. concl. 3. n. 12. si non sint pœnales sed ad interesse dentur Villalo. lit. P. nu. 206. & Vasq. de success. creat. §. 10. nu. 37. excommuni, & Spino. de testa. glo. 33. n. 70. Mins. cent. 4. obs. 6. n. 5

1. Lim. nam dolo interueniēte, perfecta etiam pręscriptione de dolo actio dabitur Balb. & Coua. sup.

2. Lim. in foro poli in quo tēporaria extincta pręscriptione adhuc in animę iudicio qui pręscripsit obligatus manet ad compēsationem dāni iuxta distinctionem D. Thomæ 2. 2. Q. 77. art. 3. & aliorum de quibus per Coua. & Balb. supra qui subdit in foro canonico via denūciationis euangelicæ agi posse.

3. Lim. non procedere nisi actio sit a lege in pęnam concessa alioquin non procedit cum mala fide pręscriptio Abb. in c. fin. nu. 11. Felin. n. 2. de pręscript. Surd. cons. 40. nu. 50.

21. Pœna legalis cum mala fide præscribitur franch. in c. 2. nu. 8. lim. 2 vbi ratio. de reg. iur. in 6. Abb. & feli. supra Balb. d. Q. 14. num. 6. lim. 1. Couar. supra nu. 5. vers. 8. Gab. de pręscrip. concl. 4. nu. 2. Surd. d. num. 50.

22. Lege disponente quod leges de præscriptione loquentes vim consensus priuatorū obtineant, non datur mala fides in pręscribente Bal. in c. fin. nu. 2. vers.

verf. ego puto, de prescrip. Cepol. caut. 46.

Contrarium probant Oldendorp. lib. 2 var. lectio. tit. de preſcrip. ad fi. Coua. d. §. 11. nu. 5. verf. 10. ferrat. caut. 38. nu. 3. in fi.

23. Debitor culpa carens quia ſcilicet ſine interpellatione ſoluere non tenetur ſedibitorē ſciens cum mala fide preſcribit Abb. in c. quod clericis, n. 43. de foro cōp. Feli. in d. c. fi. n. 3. verf. ſecunda declaratio Soc. conſ. 203. col. 2. verf. aut debitor non tenebatur offerre. lib. 2. Pancirol. conſ. 123. nu. 21. Rim. in §. 1. num. 28. 29. 30. Inſt. per quas perſo. nob. acqui. Soc. Iun. conſ. 145. nu. 65. lib. 1. idem dicens ſi non ſit certa obligatio. num. 69. Gab. de preſcript. concl. 3. nu. 10. ſaltem ſi ex parte creditoris aliquid realiter erat implendum Surd. dec. 179. nu. 21. & ſeq. ſub dubio tamen reſpectu preſcriptionis Natt. conſ. 304. nu. 9. Bero. conſ. 15. nu. 43. lib. 3.

Contrarium tenent citati à Gab. ſupra, & Coua. d. §. 11. nu. 3. ad fin. Fell. in c. fi. nu. 3. de preſcrip.

1. Lim. hanc 2. opin. non procedere quando creditor aliquid implere tenebatur Rui. cōſ. 131. n. 17. lib. 1. Gab. d. nu. 10. Decia. conſ. 10. nu. 65. ex commun. lib. 1. Spino. de teſtam. glo. 33. nu. 71.

24. Debitor ex ſententia tantum que in iudicatum tranſitum fecerit ſi iniuſta ſit preſcribet etiam in foro poli, alioquin ſecus Feli. ſupra nu. 3. Gab. d. concl. 3. nu. 6.

25. Debitorem ſe ſciens acquirere poteſt preſcriptionem liberationis contra actionem creditoris ſtatuto iuris præſcriptionem breuiante intelligendo vt per Feli. d. c. fin. nu. 5. & ſeq.

26. Iure ſpeciali competens cum mala fide præſcribitur Bal. conſ. 303. in fi. lib. 1. Gab. d. concl. 3. in fi.

27. Libertas contra ſeruitutem ruſticorum prædiorum cum mala fide præſcribitur licet in vrbanis ſecus ſit Bar. & Caſt. in l hæc autem iura de ſeru. vrban. prædio. vbi ratio differentiæ Gab. d. concl. 3. num. 14. qui tamen ſecus ait de iure canonico quo impeditur actionum perſonalium præſcriptio cum mala fide.

28. Reintegrandæ remedio non operatur mala fides de magis communi Crau conſ. 550. nu. 1. verf. 5. & huic remedio præſcribitur, ſi poſſeſſor bonæ fidei titulatus ſit 10. annis interpræſentes, & 20. inter abſentes, ſi res vitio reali affecta non ſit, nec poſſeſſor ab authore malę fidei cauſam habeat, alioquin 30. annis Balb. de præſcr. 4. par. 4. par. Q. 24. nu. 7. Achil. de adipiſc. nu. 530. Contard. de momen. lim. 2. §. 4. nu. 34. Surd. cōſ. 28. nu. 77. Rodolfi de Sablometa. lib. 2. Q. 47. nu. 20. & reali vitio affecta dicitur ſi ſpolium ſit violentum Aff. dec. 40. nu. 15. in fi. Contard. ſupra Soc. Iun. conſ. 47. nu. 19. lib. 2. & annis 30. præſcribi de communi Bero. conſ. 56. nu. 40. lib. 3. de magis communi contra aliam opinio. magis communem à Rota ſeruatam late Ond. conſ. 82. num. 47. & ſeq. qui tamen cum mala fide non præſcribi probat nu. 52. lib. 1. Contard. ſupra nu. 35. Natt. conſ. 162. nu. 35. Eug. conſ. 58. nu. 61. 62. Surd. d. nu. 77. & regulariter 30. vel 40. annis præſcribi Pereg. dec. 105. nu. 6.

29. Error iuris, & cauſa iniuſta malam fidem excludūt de cōmuni Suarez lit. M. n. 17. & infra verf. 43.

30. Dolus reipſa ſeu ex enormiſſima læſione procedens non impedit præſcriptionem Peregr. conſ. 19. nu. 17. lib. 1.

30. Lex cauſa iuſta dolum præſumens, aut creditoris odio præſcriptionem cum mala fide inducit, & etiam contra vſurarium Aneh. in d. reg. poſſeſſor, nu. 27. 28. de reg. iur. in 6.

31. Perſonales actiones ſine bona fide præſcribuntur Bar. in l. ſequitur. §. ſi viam. nu. 2. de vſucap. de magis communi Cor. conſ. 176 lib. 1. Soc. conſ. 40. in fi. lib. 1. Guid Pap. dec. 199. & 416 Mec da. dec. 2. de præſcrip. Bero. conſ. 81. lib. 3. ſaltem in herede debitoris in bona fide exiſtentis, vel non dari actionem ſed euangelicam denunciationem.

Contrarium ex communi tenet Caſt. in l. hæc autem de ſeru. vrb. præd. fulg. in l. cum notiſſimi. §. imo. C. de præſcr. 30. ann. de communi Cor conſ. 206 n. 5. verf. ſed tamen lib. 2. 259. nu. 4. verf. tamen ſecus. 328. nu. 2. 3. lib. 1. Alex. conſ. 64. nu. 8. lib. 4. Alcia. in rubr. de præſcrip nu. 48. Rip. in l. fi. nu. 232. C. de reuo. don. Diaz. reg. 578. Tiraq. de retrac. conu. §. 1. glo. 2. num. 21. vbi de magis communi, & Pic. conſ. 5. nu. 6. de communi Coua. d. §. 11 nu. 3. verf. verum Tholoſ. dec. 74. Botta. conſ. 34. nu. 31. Vaſq. de ſuc. creat. par. 1. lib. 3. §. 21. nu. 129. Gab de preſcrip concl. 3. de magis communi veriori, & tutiori pro anima Ceual. Q. 173. & de communi Bero. Q. 5. n. 2. & cōſ. 104. n. 20. lib 2. & Soc. iun. conſ. 15. num. 18. lib. 2. de magis communi Viui. commun. opin. 7. lib. 1. vbi nec 40. annis præſcribi præſertim ob iuramentum, & Becci. conſ. 50. in fi. & Surd. conſ. 28. num. 70. 296. nu. 9. & Rim. Inſt. per quas perſon. nob. acq. nu. 25. Lanfr. dec. 148. de magis communi Theſ Q. forenſ 41. num. 2. lib. 1. Ond. conſ. 82. nu. 41. lib. 1. & Crau. conſ 379. in fi. Ceph. conſ. 40. nu. 15. & ſeq. vbi de cōmunitate in mala fide exiſtente, & in pacto de retrouendendo, & cōſ. 102. n. 18. de cōmuni Decia, cōſ. 2. n. 102. & ſeq. lib. 1. vbi idē ſi cōtrariū ſtatuto caueretur. & Rim. Iun. cōſ. 514. n. 40. & ſeq. de magis communi. conſ. 55. n. 10. Ferrat. caut. 38. n. 1. Frāc. Marc. dec. 436. p. 1. de magis comuni Alba. conſ. 28. n. 1. 58. n. 4. & Villalo. lit. A. n. 31. vbi Add. citant etiā Bar. pro hac opi. de magis cōmuni lit. P. nu. 204. & Suarez. lit. A. nu. 57. de communi Rot. Bono dec. 21. nu. 9. in nouiſſ. Bonacci. de reſtit. diſp. 1. Q. vlt. puncto 2. §. 2. num. 16. in hipotheca Morot. conſ. 59. Cabal. conſ. 48. num 10. & ſeq. lib. 3. de magis communi conſ. 105. par. 2. & Peregr. conſ. 101. in fi. lib. 2. & Gutierez in l. nemo poteſt n u. 476. de leg. 1. & Rot. Gen. dec. 203. nu. 4.

Lim. primam opin. multifariam Diaz. reg. 578. Iaſ. in d. l. nemo poteſt in prima lectu. nu. 63. in 2. nu. 114. Rip. nu. 105. & Alcia. in rubr. de præſcript. nu. 22. & ſeq.

32. Bona fides autem licet regulariter in principio medio, & fine requiratur ex communi Villalo. lit. P. n. 203. ſi tamen initio adfuerit, quamuis in medio dubitet ſpeculatiuè, an ſua res ſit, vel iuſte poſſideat, cum non habeat læſam conſcientiam credens cum dubitatione illa poſſidere poſſe, præſcriptio currit; ſi verò dubitet non ſolum de iure, ſed an reſtituere teneatur non præſcribit, cum conſcientiam ſęſam habeat, & non ſpeculatiue, ſed practi-

practicè dubitet, seu actu practico de communi Coua in reg. possessor par. 2. §. 7. n.2.de reg.iur. in 6.& Villalo. lit P. n.203. Quoad vnum autem superueniens mala fides non impedit præscriptionem quoad alium de magis communi Balb. de præscrip. 2. par.6 par. Q. 2. n.5.& Villalo.supra n.111. nec si postea bene informatus malā fidem deponat n.112. Bonaeci. supra n. 17. & seq. vide supra vers.9.

33. Mala fides præsumpta purgatur non ex simplici ignorantia iuris vel facti allegata si coniecturis iustificetur lapsis etiam annis 30. Alba. cons. 28. n.4. Surd cons. 115.n.17. & sequen.276. n 23.

34. In quærendis non requiritur bona fides nec mala impedit præscriptionem Anch. in c. fine possessione n.7 in fi.de reg.iur.in 6 Soc.cons.63.n.7.lib. 1.Dec.cons.554.n 2.Balb.de præscr.2.par.3.par. prin.Q.13.n.9.Tiraq.in l.si vmquā.verbo.reuertatur.n.391.C.de reuo.donat.Mœda decis.2.de præscrip. Put.dec.128.lib.2.Rot.dec.180 n.7.8. par. 2.diuers.Rip.in l.fi.n 233.C.de reuo. donat. Paris. cons.7.n.26.lib.1. Surd. cons.73.n 55. & seq. Soc. Iun.cons.74.n.42.145 n 72.lib.1. Paris cons 49. n.29.87.n.55.lib.2. Rol. cons. 21. n. 54.lib.2. de communi Becci.cons.48. n.4. de legatario qui tamen in integrum restituetur ex iusta ignorantia ex communi cons 50. Rim. Inst. per quas perso. nob. acq. in princ. n.26. Thes. Q forens.41.n.16.lib.1. Rim. Iun.cons 559. vbi contra legatarium, & legitimæ supplementum non petentem Meno. cons. 626. n.19. 653.n.13.Thob.cons.27.n.15.& sequ. vbi tam de legatario quam de suo herede de communi in legato Cras. de offi. hered. Q.13. vbi 30. annis præscribi nec statuto posse caueri amissum censeri si annis decem non petatur ex cōmuni post Romul. de mora. n. 144. verbis etiam ad creditorem vel legatarium directis Villalo lit. P. n. 207. vbi de communi In iure adeundi Vasq. de success. lib.1.§.10. n.38. & contra legatarium per 30. annos legatum non petentem heredem præscribere ex communi Add.ad Bertaz.cons.510 Rota.decis. 181.n.2.par.2.recentior. vide supra vers.2. in iure adeundi.

Contrarium tenent Cuma. cons 147. Dec. in c.ecclesia S. Mariæ n.26.de constit. Alba cōs.58.vbi quod legatarius agat etiam post annos 40.& mala fides heredis,eius etiam heredi non noceat.

35. Mala fides tradentis licet impediat x. & xx. annorum præscriptionem hoc tamen fallit 12.modis vt per Aret.in §.sed istæ col.14. Inst. de action. & Alex. in l.Pomponius.§. cum quis de acq pos.Feli. in c.si diligenti.n.6.in fi. de præscrip.

36. Tutoris mala fides post inchoatam præscriptionem pupillo non obest Balb. de præscrip.3.par.Q. 16.Rota. decis.1847.par.3.lib. 3.diuers.vide infra n.4359.

37. Vnius mala fides alteri non obest Bero.cons.114. n. 30. lib. 1.

38. Causa quælibet leuis à dolo, & mala fide excusationem præstat Cor. cons. 181.n. 74. lib. 2. & à dolo, & fraude Ond. cons.58.n.37. lib.1. & causat bonam fidem n. 38. etiam si non plene probetur Cor. Iun. cons. 19.n.5.Ond.cons.96.n.22.lib.1.

39. Præscriptione currente secundum temporis naturam sine hominis adminiculo vel facto quia tempus non homo præscribit, bona vel mala fides non curatur Bal.cons.298.n.9.lib.1. Boni. de stat. præscrip.glo.1. n.18.

Contrarium probat Surd.cons.73.n.61.

40. Consuetudo bonam fidem non requirit Ang. in l. de quibus de legi. vbi Ias. n. 49. Balb. de præscr. par.1.princ.Q 10.n.7.Natt.cōs.98.n.7.406.n 24. Molin.de primog.lib.2.c.6.n.55.nisi præscripta dicatur, in qua titulus, & bona fides requiritur n.56. Surd. cons 335. n.68.

41. Scientia debitoris, & creditoris excludit malam fidem si scienter pars recepta sit Cor. cons. 181. n.73.vers.nec obstant supradicta lib.2.Surd. cons. 335.n.67.

42. Statuto debitum fauore debitoris tollente, & creditorem negligentem impediente agere posse, bona vel mala fides non consideratur de communi Gabr de præscript.concl.4.n.4.Rim Iun.cōs.408. n.6.de communi Bertaz.cons.cui.128.n.29.

43. Error iuris dubij errori facti comparatur,& malam fidem excludit Rim.Iun.cons.559.n.10.& seq. & si error iuris iustus sit;vel agatur de præscriptione temporis longissimi tunc enim etiā iniusta causa malā fidem tollit,& bonam causat Ond. cōs.84. n.18.& seq.lib.1.supra vers. 29. & infra n.926.

44. Venditoris mala fides non impedit præscriptionē Soarez. lit.P.n.206. Thesaur.Q 48.n.12 lib.4.

45. Declaratio vbi requiritur vt in commissis ob nō solutam gabellam cum mala fide quinquennalis præscriptio currit,non enim mala fide fieri dicitur, nec cum peccato fieri censetur Soc Iun. cons. 145. n.64.lib. 1.Rim.Iun.cons.614. n.54. & seq

46. Pœna fisco debita cum mala fide præscribitur Rim. Iun.cons.640.n.83.

47. Implementum vbi ex parte creditoris reale exigitur, debitor cum mala fide præscribit vt supra vers.23.etiam si factum hominis,& declaratio exigatur Decia. & Spino. ibi citati.

48. Scientia rei fideicommisso subiectæ in emptore non inducit malam fidem si à futura conditionis purificatione pendebat Mago.dec.Luc.33.n.26.licet in casu suo ex alijs probet malam fidem, & secutus est Odd.de prohib.alien. Q.47. n 133. quod prodesse inquit ad fructus lucrandos.

49. Clausula ad habendum alienandum, &c. in diuisione operatur,vt fideicommisso subiecta alienās à mala fide excusetur Odd. de fideic. Q.9. n.88. & alia vt per eum.

247 4. Lim. amp.23 non procedere nisi minor in re læsus fuisset,vt quia eam distrahi non expediebat, secus si in præcio tantum læsus esset, nam primo casu ad rei recuperationem aget secundo ad supplendum præcium ex l.2. C. de resc. vend. Bar. in l.si quidem C. de præd. mino. Abb in cap.constitutus col. fin. de rest. in int. Soarez alleg.21.n.5. & seq. Rol. cōs.59.n.3.& 4.lib.1.Borg.de tuto.n.37. Simone. de decret.tit.7.n.12.& seq. vide infra amp.26. & 250. Alba.cons.492. vbi etiam animalia superflua à solo tutore vendi posse præsertim pro ære alieno soluendo.

5. Lim. ſpolio agere non poſſe pro rebus à tutore nulliter alienatis Alba. conſ. 205. n 88.

6. Lim. nam illicitè pupilli vel adulti prædio venundato, ſi eo nomine apud iudicium tutela, vel vtilis actionis æſtimatio facta ſit ac ſoluta non poſſit prędium venditum vendicari l. 2. de reb. eo. vbi glo. & Bar.

248 24. Amp. in bonis mobilibus quæ poſſunt ſeruando ſeruari, quæ non poſſunt à tutoribus vendi niſi ex cauſa, & cum ſolemnitatibus prout de immobilibus, amp. 22. dictum fuit Bal. conſ. 24. n. 9. inter conſ. vltima. volunta. Alex. in l. procuratorem. n. 4. C. de procurator Borgni. de tutor. n. 125. ſecus in mobilibus dicens quæ ſeruando ſeruari minime poſſent n. 126 latè Simonc. de decret. tit. 1. n. 1. infra amp. 29 eſt tot. in l. lex quæ tutores 22. vbi Doc. C. de adminiſtr. tuto. Barto. conſ. 70. n. 2. vbi tamen pecunias non contineri probat. Papien. in form. lib. ad red. rat. tut. glo. & curatores n. 11. & de pecunia vide tract. de curato. tit 6. n. 91. & ſeq. Viui. deciſ. 22. n. 3. quæ nec à minoribus alienari poſſe licet contrahere poſſint, & ſe obligare perſonaliter ſi curatore careant niſi cum iuramento ea obligaſſet Cancer. var. reſol. par. 2. cap. 1. n. 265.

249 25. Amp. non poſſe tutorem communia cum pupillo vendere niſi ex cauſa, & cum ſolemnitatibus requiſitis Iaſ. in l. qui Romæ §. cohęredes. n. 28. de verb. oblig. quem refert, & ſequitur Borgn. de tutor. n. 127. licet Iaſ. non loquatur de tutore, & pupillo ſed de habente rem communem cum alio dicens, ſi ex ſtatuto eã irrequiſito ſocio vendere nõ poſſit, ſocio vendere quidem teneri pro præcio tamen quod re vera comperijt ab alio; ne damno afficiatur. Bero. conſ. 134. n. 4. lib. 1. per l. qui neque. in fi. de reb. eor. & l. 1. eod. tit.

250 26. Amp. vt ſi minor ex eo læſus fuerit quod ſibi non expediebat rem ſuam vendi, ipſam rem poſſit recuperare glo. Bar. & alij in l. ſi quidem C. de præd. minor. & citati ſupra in 4. lim. 23. ampliationis, & eam à quolibet poſſeſſore vendicare poterit vt per ibi citatos quamuis ſi pupillo vendicationem fuiſſe factam expediret, læſus tamen eſſet in prætio ad ſupplendum prætium agere poſſit vel reſtituto præcio recepto ad rem recuperandam agere queat arbitrio, & electione emptoris an pręcium ſupplere velit aut rem reſtituere Doc. in l. ſi quidem Simonc. d. tit. 7. n. 13. vbi diſtinctionem prædictam communem probat poſt Cuman. conſ. 180. ad finem Soc. conſ. 57. n. 47. lib. 4. Gozad. conſ. 44. n. 12. & 14. Roland. conſ. 59. n. 7. lib. 1. Soarez. alleg. 21. n. 5. vide ſupra n. 247.

251 Contrariam opinionem quod ſcilicet minor indiſtinctè ad recuperanda ſua bona reſtituatur etiã ſi in præcio tantum læſus fuerit tenuere Circ. & Albe. in d. l. ſi quidem. Caſtr. in l. non intereſt. n. 4. C. quod met. cauſ. & ita iudicatum teſtatur Fulgoſ. in l. ſi res. §. 1. de iure dot. Couar. variar. reſolutio. lib. 1. cap. 3. n. 11. verſic. tertio hinc deducitur Natta. conſ. 548. n. 32. Crau. conſ. 7. n. 12. verſic. & ſi dicas Menoch. de recuperan. remed. 15. Q. 15. n. 138. & ſeq. Pinel. in l. 2. n. 21. C. de reſcindend. venditio.

252 1. Lim. 2. opinionem vt emptor non teneatur fructus reſtituere pro rata præcij ſibi reſtituendi quos ex re empta percepit Cepol. de ſimulatio. contract. primo caſu principali. n. 7. verſic. ſi vero contractus de communi, & in praxi recepta Pinel. in d. l par. 2. cap. vltim. n. 1. Soarez. communi. opin. lit. F. n. 353. & Borgni de tutor n. 145. intelligendo ſi bona vel non mala fide emerit Gab. conſ. 33. n. 6. lib. 1. de communi Simoncel. d. tit. 7. n. 14.

253 2. Lim. non procedere quando venditio non fuit male facta, nec minor in præcio deceptus, ſed præcium in malos vſus conſumpſit vel aliter perdidit, tunc enim licet quando emptor in culpa fuit cum debitis ſolemnitatibus non ſoluendo non euitet reſtitutionem in integrum Bar. & Salic. in d. l. ſi quidem; ſecus tamen erit emptoris culpa ceſſante, quia præcium cum omni debita ſolemnitate ſoluerit Bar. in l. fine §. interpoſito ad finem. de adminiſtratio. tutor. Pinel. in d. l. 2. n. 28. Simonc. d. tit. 7. n. 15. 16.

254 3. Lim. nam minor, & eccleſia reſtitutionem in integrum petens præcium reſtituere debent l. ſi diuerſa. C. de tranſact. l. non ſolũ ad fidem C. de præd. minor. l. ſi à te C. de pact. inter. empto. & venditor. Ancharan. conſ. 34. n. 20. Natta. conſ. 631. n. 1. Abb. conſ. 62. in fi. lib. 1. Afflic. deciſ. 220. n. 4. Crau. conſ. 7. n. 14. Pariſ. conſ. 96. n. 112. lib. 1. Rolan. de Curt conſ. 123. n. 65. inter conſ. vlt. volunt Cepha. conſ. 207. n. 1. & 37. Euerard. in loco à pupil. ad eccleſ. n. 4. Simoncel. d. tit. 7. n. 17. Meno. conſ. 644. n. 14. Gratia. diſcep. 576. n. 27. vbi Rot. Rom. ita tenuiſſe in Roma. ſocietatis officij 13. Februarij 1606. n. 3. inter impræſſa, poſt Pic ad ſtat. Vrb. dec. 11. & poteſt iudex minorem reſtituendo ei mandare vt præcium reſtituat Caldaſ. de reſt. in int. verbo. per quod priſtinum n. 4. Gratian. diſcep. 767. n. 53. 720. n. 11. 12. etiam ſi non fuerit probatum n. 26. Crau. conſ. 7. n. 14. Cacche dec. 160. n. 16. 17. Rot. deciſ. 810 n. 9. 10. par. 1. diuerſ. Seraſi. deciſ. 547. n. 5. & idem ſi tranſactio reſcindatur l. ſi certa l. ſi diuerſa C. de tranſact. Gram. deciſ. 66. n. 12. Afflict. deciſ. 220. n. 4. Put. deciſ. 353. n. 6. lib. 1. Veral. dec. 316. par. 3. Rot. deciſ. 810. par. 1 diuerſ. Molin. de primog. lib. 1. cap. 9. n. 43. Gonzalez. reg 8. canc. glo. 56. n. 150. Rota. deciſ. 315 n. 16. par. 5. diuerſ. intelligens ſi pars opponet, & non retineatur ex alio titulo.

255 1. Amp. vt præcij vſuras ac meliorationes in prædio vendito per emptorem factas reſtituere emptori teneatur l. ſi prædium in fi. C. de præd. minor. Azo. in ſum. C. quando decre. opus non eſt in fine ne minor in vtilitatem cuius præcium conuerſum, fuit cum alterius iactura locupletetur quatenus ſcilicet præcium in minoris vtilitatem conuerſum fuit Bar. & alij in l. prædiorum C. de præd. minor. & eſt communis opinio Simonc. d. tit. 7. n. 18. doli enim mali exceptione minor qui pecunias receptas non reſtituit ab emptore vel poſſeſſore expelletur n. 19. ex l. ſi fundus. §. quamquam, & l. ſi pupillorum. §. ſi obligauerit de reb. eor. l. quamquam l. vtere. l. ſi præſidium C. de præd. minor. l. conſilio. §. 1. de curato. furioſ. &

quæ

quæ consumpsit se alendo Cin in authen. si omnes n. 4. C. si a b hered.se minor, abstin. licet postea distinguat inter suum, & extraneum. Gratia. discep. 720. n. 27. nec fructus cum melioramentis compensat emptor bonæ fidei Afsl dec. 87. n. 7. Capic. decis. 93. n 10, Coua. var. lib. 1. c. 8, n. 4. Guerzi. de expens. c. 22. n. 54. Munnoz. de ratiocin. c. 16. n. 33. quorum vterque possessorem male fidei fructus non compensare probat nisi ex re perceptos secundum antiquum statum, & bonæ fidei post litem contestatam pariter secundum rei antiquum statum Scain. Rot. bono. decis. 43. n 27. vbi quando pro ære alieno soluendo vendidit, sed bonæ fidei possessorem melioramenta cum fructibus compensare Medic. decis. 99. Mastril. decis. 13. in nullitate agentem audiri sed ad restitutionem condemnari.

256 1. Subamp. vt si non agat minor ex eo quod contractus venditionis nullus sit, sed propterea quod cum contractus aliquis sit rescindi petitur, non teneatur emptor probare præcij versionem in minoris vtilitatem, id quod probare teneretur si præcium recuperare à minore vellet ad rei recuperationem in casu quo contractus nullus fuisset glo. in d. l. prædiorum vbi Ban. Bal. & Saliee. Ias. in l. nam postea §. 12. minor. n 21. de iur. iur. Rim. Iun. Institut. quib alien. licet. §. vltimo n. 61. & conf. 5. n 76. Cor. conf. 71. n. 6. 72. n. 9. lib. 3 Soc. Iun. conf. 15. n. 22. lib 1. Natt. conf 631. n. 5. Pinel. in l. 2. part. 3. cap. 1. n. 25. C. de rescindend. venditio. vbi de cōmuni quam cōmunem etiam fatetur Simonc. d. tit. 7. n. 20, per l. si præsidium. versic. emptor. & l. prædiorum, & l. vtere C. de præd. minor. in nullitate enim emptor agere censetur ad præcium ideo versionem probare tenetur; in restitutione autem minor agit ipse ergo non factam versionem probare tenetur. Gratian. discepat. 720 n. 25. quod si minor in præcij consumptione læsum se dicat probare debet consumptionem, nisi præcium fortuito casu amiserit quia tunc tutus est emptor prout si minori solutio curatoris authoritate, & iudicis decreto facta sit Cald. de rest. in int. verbo per quod pristinum n. 4. sed si non decreto alienatio fraude facta sit, & minor restituatur nisi versio voletur non tenetur præcium restituere, nec voluntarias expensas nisi separabiles. l. si fine. §. interpositio de admi. tuto. vbi Bar. & non tenetur minor vel ecclesia restituere accepta nisi locupletior facta sit Ceph. conf. 207. n. 37. Giurba. decis. 103. n. 11. Maurat. resol. 14. n. 12. lib. 1. & decis. 38. in fi. Rot. decis. 311. coram Caualer. licet agentes probare debent non esse locupletatos. Meno. conf. 644. n. 12. sed prima procedit in contractu nullo, secunda in rescindendo. Rim. in §. fi. n. 61. Inst. quib. alie. licet. Gratia. discep. 720. n. 25. (vide infra n. 1625.) Meno. conf. 644. n. 17. vbi si solemniter facta sit non teneri probare cum minore vel ecclesia contrahentem versum in vtilitatem minoris vel ecclesiæ Caneer. var. resol. par. 2. c. 1. n. 269. sequitur. d. distinctionem. Rim. Iun. Gutier. alleg. 1. tutum emptorem probat etiam non probata versione in vtilitatem minoris vel ecclesiæ, & d. distinctionem tenet. Rot. decis. 1. n. 33. nouis. diuers. subdens versionem probari si pecunia extat vel res necessarias emerit, & si non extent vel alia emerit.

257 1. Lim. & declara. vt si contractus nullus fuerit, & absque solemnitatibus requisitis celebratus, minor agere possit contra emptorem, heredem, & singularem successorem l. magis puto. §. si æs alienum & §. maneat. de reb. eor. Castr. conf. 105, n. 2. lib. 2. Borgni. de tutor. n. 123. & 152.

258 1. Amp. vt contra tutores, & curatores minor possit in litem iurare quia in dolo censentur cum solemnitatibus non seruatis contraxerint. l quemadmodum C. de agricol. & conf. 16. lib. 10. Plot. de in lit. iurand §. 5. n. 3. Simonc. d. tit. 7. n. 22.

259 2. Amp. vt possessor bona minoris ex causa melioramentorum nequeat etiam si necessariæ expensæ forent retinere velle cum ad ipsum bona vitiose peruenerint cap. fin. de ordin. cogn. Ias. in l. 1. n. 10. C. de seru. fugit. Capic decis. 119. Menoch. de recuper. remed. 15. n. 154. in versic. secundus casus est, & n. 537. versic. quintus est casus Borgn. de tutor. n. 165. Simonc. d. tit. 7. n. 23. licet alias res meliorata possit retineri Viui. decis. 317. vbi tamen pro alio debito non posse rem debitoris à creditore retineri nisi pro aliquo debito obligata esset vel pro eo vel ob expensas vel debitum causa rei vel nisi res ad creditorem peruenerit ob debitum pro quo vult retinere. n. 7. & seq. & meliorata re euicta potest qui meliorauerit euincenti primam æstimationem offerre, & retinere rem. n. 14. Surd. de ali. tit. 8. priu. 62. vbi retineri posse animal quod quis pauit, & dari etiam contra successorem singularem, & retineri res hominis quem hospes pauit, & pro melioramentis sed si illiquida sint data cautione executio fiet Surd. decis. 46. n. 9. & Mona. decis. Flor. 70. n. 39. creditorem etiam non obligatam rem posse retinere probant, & si compensatio cessaret, sed non admitti cautionem at retentionem dari. Rota. dec. 188. n. 7. nouis. diuers. par. 5.

3. Amp. vt si res datæ ecclesiæ vel minori puta in permutationem non extent. vel ex eis non sint locupletiores, eis obijci nequeat earum restitutio Ceph. conf. 207. n. 37. & seq. Guirba. decis. 103. n. 11. Macerat. resolut. 14. nu. 12. lib. 1. 38. in fi. lib. 1. Rota. decis. 311. coram Caualer. nec acceptorum restitutio obijci per eum potest qui non impleuit Serafi. dec. 1133.

260 1. Sublim. d. primam limitationem vt si minor tutelæ vel alia actione præcij æstimationem consecutus fuit, illud vendicare minime possit l. illicite de reb. eor. qui sub tutel. & cur. Simonc. d. tit. 7. n. 24.

1. Sublim. d. 3. lim. non procedere quando aduersarij dolus interuenit, tunc enim minor vel ecclesia ad præcij restitutionem non tenetur l. qui res. 98. §. huic de solut. puta si res maioris prętij pro paruo debito insoluto data sit à minore Doc. ibi Afflic. decis. 210 in fine. de cōmuni Caldas. de rest. in int. verb. per quod pristinum, n. 4. licet ipse dissentiat. Meno. conf. 693. n. 18. vbi etiam lim. cessare in restitutione petita contra sententias.

2. Sublim. quando compensare vellet cum acceptis per partem Rebuf. in l. rei appellatio sed penul,

ri.120.par.1. recentis 129. n. 5. par. 2. ex multis actibus temporis cursu ac titulo probato non requiri scientiam, & patientiam illius contra quem iurisditio praescribitur 150.n.5.vbi non requiri bonam fidem positiuè ad praescribendum, sed malam abesse sufficere, ac titulum coloratum; ac possessorem bonae fidei fructus restituere non teneri, nisi post litem cõtestatam perceptos & 158.n. 5. in negatiuis prohibitionem ex parte praescribentis requiri, & alterius partis patentiam & 241. n. 7. d. par. 2. grauium Doctorum opinionem bonam fidē causare, & conflictum Rotae decisionum articulū dubium reddere in iure qui errori facti comparatur ad excusandum 346.n. 3. malam fidem abesse pro fructibus lucrandis sufficere & 467.n.4.coram Caualer.& 386.par.2.recentis affistentia iuris & longissima patientia ius praetendentis arguere bonam fidem scientia autem & patientia in his probanda non est, quę publice fiunt.Rot.dec. 461. n. 8 par.2.recentis & 608.bonae fidei possessorē fructus lucrari vsque ad litem motam, ex qualiquali occasione possidendi si mala fides ab sit, nec ius ei resistat, nec solam iuris ignorantiam excusare, & dec. 622. Medic. dec. 99. lucrari fructus sed cum melioramentis compensare debere, non tamen eos lucrari quando alienatio cõtra prohibitionem testatoris facta fuit, nec si titulus ad non titulum redigatur facto possidentis Pereg. de fideic. art. 50. n 64.Surd.dec 25.n. 19.& seq.Garz.de benef.par. 5.n.21.& seq. decretum irritans omnem effectum tollere & fructuum acquisitionem possessori bonae fidei tollit, & licet non fiat condemnatio fructuū nisi a die litis motae & citationis legitime executae fallit si de mala fide constat.vel si in beneficio sit intrusus, vel spolium violentum sit, vel attentatum, & intrusum in beneficio nisi titulum à Papa habeat condemnari ad fructus à die intrusionis, & vt possessor fructus lucretur sufficit abesse malam fidem & causa temeraria & bestialis Rot. dec. 528. n.7.par.2.recentior.

Quod si minor rem nulliter alienarit nō ex causa necessaria sed voluntaria agens ad recuperationem rei alienatae tenetur praecium restituere etiam nō probata versione in vtilitatem minoris, & si emptor fuerit in bona fide non tenetur restituere fructus nisi à die litis motae Rot.dec. 714. coram Buratto & 814.

1. Amp.vt annis 30.praesumpta mala fides purgetur, & bona praesumatur Bar.in l. si n. 17. C. vnde vi Balb.in l.Celsus.part.3. n.10.vsu cap. receptissimā probat.Meno de recup.rem.13.n.70.Boer.dec.42. n.38.de cōi Villalo.lit.B.n.42.Mago. dec. flo. 95. n 4.Rol.cons.3.n.95.& seq.lib.1 Decia. cons. 52. n.29.lib. 3.de cōi Surd.cons 249.n.13.& minus tēpus sufficere si titulus adsit Decia supra & cōs.87. n.28.lib.5.Vasque contro.illust.c.81.magis cōem enunciat Surd.cōs. 296.n 6.Veral.dec.68.n.3.par. 1. etiam contra antiquiorem possessorem. Gab. cons 200.n. 17.18.lib.1.Soc.Iun.cons.76.n.96.lib. 1.Pereg.cons.102.n.36.lib.3.Rot dec.140.par.1. recentis Rim.Iun.cons.589.n.38.& in §. 1. n. 24. nisi probetur. Inst.per quas person. nob. acqui. de cōi Viui.opi.473.de magis cōi Burs.cons.424.n.7. & seq.& Thes.Q.41.n.9.de 40.annis Decia. cons. 10.n.66.lib.1.Rot.dec 285. insi.part.2. recentior 467.n.14.coram Ludouis vbi fortius per immemorabilem Meno.cons.1257.n.31. de cōi Laderch.cons 75.n.7.76.n 6.Alba. cons. 28. n. 2. Soarez. lit.M.n.17.Pereg.cons.60.& 85. lib. 4. Thes. Q.48.n.6.lib.4.Cabal.cons 144.n.263.par.prima Pereg.cons.19.n.15.lib.1.vbi post annos centum malam fidem allegari non posse & 103.n 2.lib 3. vbi de intrante possessionē rei ad se nō pertin ētis.

Contrarium ex communi & veriori probat Moli. de primog lib.2.c.6.n.68.

Distingue nam aut titulus est reprobatus à iure cui lex resistit, vel manifeste vitiosus vt si contractus à minore ecclesia, Ciuitate, aut procuratore fisci sine solemnitatibus fuerit initus super immobilib', vel alius ex quo manifeste mala fides colligatur, & tunc etiam in immemorabili mala fides oberit. Aut titulo ius non non resistit nec assistit nec est à iure reprobatus, sed modicę solemnitatis defectus inest, & tunc non impeditur longissimi & immemorabilis temporis praescriptio Bal. in rep. d. 6. Celsus.n.20.Coua. in reg possessor.2 par §.7.n.5. vers.coeterum.Crau.de antiq.team.part. 4. c. materia ista n.12.

1. Subamp.vt bona fides semper etiam sine titulo in possessore praesumatur vbi ius non contradicit de cōi Villalo lit B.n.40.

1. Lim.d. primam amp. non procedere quando prę- scriptio initium sumpsit non ab errore iuris dubij aut iuris, & facti simul, sed ab errore iuris, vel aliqua opinione nisi in minore, muliere, milite, & rustico, ac huiusmodi in quibus iuris error admittitur Feli, in c. de quarta n.27. & 35.lim.3.de praescrip.Balb. in d.l. Celsus n. 17. & seq. Coua. supra n.9.Moli. supra n 69. Rot.dec. 1790.lib.3.par. diuers. Rim. Iun. cons.248 n. 20. & seq. maxime, si titulus à iure reprobatus esset ex Crau.cons. 146. n.5. & seq.

2. Lim. non procedere in contrahente sed tantum in eius successore cuius etiam tempora non continuantur cum tempore contrahentis Panciro l.cōs. 96.n.53.Rui.cons.150.n.18.lib.4 & quamuis authoris mala fides non noceat singulari successori si authoris accessione non vtatur l. an vitium de diuers. & temp.praescr.de cōi.Moli. supra n.70.nec etiam vniuersali successori non vtenti accessione defuncti si habeat alia ad praesumptionem requisita mala fides praesumpta defuncti oberit, secus si d. requisita non haberet.n.71.Ond.cons 82.n.40. & seq. lib. 1. sed Mins. cent. 4.obs.6 n.6. vniuersalem successorem teneri authoris exonerare conscientiam probat.

3. Lim. non procedere iure resistente, ac titulo à iure reprobato tunc enim ob veram malam fidem nec immemorabili locus erit Gab. concl. cri. 2. n. 37. Put dec.251.lib.3.Becci.cons. 95. n. 19. Moli. supra Lamberteng.de contract.glo. 1. n. 306. Ond. supra Surd. cons.276.n.21.Rim. Iun.d.n.20.& seq. & si ius resistat res cum fructibus restitui debet Cusac.dec.160.n.13.& è contra emptori pretium cū interesse restitui debet.num. seq. & Galgan. de tuto.lib.3.Q.31.n.12.& seq.

4. Lim. vel potius fecus esse dicas in vera mala fide, vt puta si quis contra iura mercatus fit, & alijs casibus de quibus Rim. Iun.conf.248.n.38.Moli. supra.n.72.Gab.conf.167.n. 17. loquentes si de ea verè constet de cōi. Feli. in c. si diligenti. n. 6. de præscrip. Cabal. d.conf. 144.n. 284. par. 1.Surd. conf.276.n.22. hæc enim etiam hæredibus nocet mediatis, vel immediatis secundum magis cōem de qua testantur etiam si hæredes ex eorum persona præscribere vellent. Soc. Iun. conf. 144.n. 55.lib. Cabal.conf.ciu 105.n.10. Crau. conf. 388.n. 10. 431.Turret.conf.63.n.4.69.n.36.lib. t.Ond.conf. 82.n.44.lib.1.80.n.73.lib.2.Ceph.cōf.624.n.52. Decia.conf.73.n.54.lib.2.Cabal.conf.106.par.2. Rol.conf.6.n.47.lib 3.Surd.conf.256 n. 10.Rim. Iun.conf.373.n.35.Villalo.lit.P.n.208.Rot. Gen. dec.203.n.5.Eug.conf.58.n.64.Rot.dec.20.n.20. collect. per Pacif. de salui.interd.Valasc.dec.49. n.11.Affis.concl.16.illat.63.Thes.Q.forens.41.n. 10.lib.1.Ferrat.caut.38.Rot.Bono.dec.21. n.11. in nouiss. Ces. de barz.dec.48.n.36. Cras.de trāsmis.n.32. & Noal. de transmis.c.28.n.26.& seq.

5. Lim. non tamen bonam fidem induci, vt annis 30. præscribatur etenim in tali præscriptione bona fides positiua requiritur Cor.conf.176.n.15.lib. 2.Surd. conf 276.n. 21. & vbi positiua requiritur malam abesse non sufficit Feli. in d.c. de quarta n. 31. in fi.Rim. Iun.conf.248.n.30.& seq.& si requiratur necessariaq; sit bona fides, vt in præscriptione seruitutum, nec mille annis bona fides præsumetur de cōi. Aret conf. 30. n. 2. & Viui. cōi. opi. 473. nisi scientia, & patientia domini probaretur, vt per eum, & Silua conf. 1.n.165.

6. Lim. non procedere quando præsumpta mala fides oriretur ex vrgentibus præsumptionibus hæc enim 30.annorum cursu non tolletur Cabal.conf. 178.n.10.146.n.283. & 284.

7. Lim. non procedere de iure canonico in hac materia attendendo Decia.conf.73.n.35.lib.2. Rim. Iun.conf.258.n.50 248.n.30. ex Crau. conf. 146. n.5. & seq Cabal.d.conf.146.n.282. & 178.n.16. par. 1.Mins.cent.4.obs.6.etiam in hærede nisi mala fides defuncti præsumpta esset Lambert. de contract.glo.1 n.284. Affis.concl.16.ilat.63.Coua.in reg.possessor.§.9.n. 1. de reg.iur. in 6.

8. Lim. nam contrarium etiam per coniecturas probari potest Affl dec.40.n 12.Rim.Iun.conf.248.n. 34. & quando ex actis constaret Seraf.priuil. iurā. 13.n.10. & si titulus productus nullus, & iniustus appareret Ond.conf.82.n.43.lib.1. Moli.supra. n. 73. vbi quando clare constaret nullitas ex instrumento producto,vel partis confessione si autem ex instrumento talis nullitas, vel iniustitia non appareret præsumi ex immemorabili tempore solemnitates, Id eo vterque dat cautelam, vt præscribens titulum non producat sed ex iusta causa præscripsisse dicat; sed hoc non debet admitti nisi titulus ille causam producentis non omnino iniustam, & improbam redderet, sed solum ex certa, & iusta dubiam redderet, vt si iniustam ostenderet non est instrumentum tituli abscondendum, sed produci vel liti cedi debet, alioquin conscientia onerabitur.

9. Lim. non procedere nisi iuxta terminos l.fi.C.vndeui secus quoad alios effectus Cabal.conf.178.n. 18 lib.1. sed supra citati aliter loquuntur.

10. Lim. non procedere nisi vacantem possessionem quis acceperit ac 30. annis tenuerit Rot.dec.4.par 1. recent sed hoc non videtur necessarium, & omnes traditam possessionem a possessore probant.

11. Lim non procedere nisi possessio saltem post causæ conclusionem allegetur Affl.dec.40.n.15. 178. n.16.Ceph.conf.108.n.16. Maran. in l. is potest n.81. de acqui.hæred.Ias. in l. cum quid. n. 27. si cert.pet Turza.cōi opi.157.

12. Lim. quando præscribens coniunctus, amicus vel vicinus esset tunc enim scire præsumeretur facta coniuncti &c. Alex. conf.213.n.12.lib.2.Grat. conf.125.n.2.lib.1.

13. Lim. quando titulus requiritur Cast. in d l. Celsus.n.4.Put.dec.250.lib.3.Lotter. de re benef. lib. 2.Q.48.n.38.

In incorporalibus, vt acquiratur quasi possessio sciētia, & patientia aduersarij requiritur. Coua. in reg.possessor.2.par.relect. in principio.n.8, Rota. dec.273.n.6.par.5.diuerso.

Læsionem enormissimam quia dolum re ipsa contractus continet qui dolo ex proposito comparatur, ipso Iure nullus est, & res cum fructibus repeti potest,nec potest præciū suppleri Cag. in l. 2. n. 81. C. de resc.vend.Soc. Iun.conf.48.n.40.lib.3.Bero. conf.57.n.7.lib.1.Cur.Iun.conf.55.n.10.53.n.10. Cabal.conf.144.n. 69. & seq. & 165. & 251. par. 1.Rot.dec.305.n.5.coram Caualer.& vbi constat de tituli inualiditate nulla currit præscriptio Paris. conf.114.n.8. & seq. lib.1. Ceph. conf. 763. n. 23. Crau.290.n.6.Olac.dec.101.n.37.de cōi. Cur. Iun. conf.185.n.5.Ond.conf.86.n.18.lib. 1. quia ex titulo iniusto oritur mala fides quæ impedit præscriptionem, vt p eū Lepid.dec.60.vers. præterea fine ex toto tamen ista læsio probari debet, vt Rotam seruare tradit Gonz.reg.8. cancella glo.21.n. 22. & ob d. læsionem contractum esse nullum, vel rescindi ex cōiori Bero conf.57.n.7.lib.1. iuramento non obstante.39.n.39.n. 12. lib. 2. nisi læsioni enormissimę renunciasset conf. 174.n.30.lib.2. ex communi vide infra.n.936. & 944.748.Crau.cōf. 680. n. 6. idem probans in titulo rescindibili, & ob malam fidem numquam præscribi, & in sciente posse rescindi Surd.cons.115.n.16.Moli. de primog.lib.2.c.6.n.68.vers.coeterum distinguit quod nulla præscriptio currat si titulus nullus sit quia lex resistat, vel manifeste vitiosus ex quo mala fides inducatur; secus si lex non resistat, nec assistat, vel modica solemnitas requiratur; & rationem primę partis adducit quia error iuris nō sufficit ad constituendum in bona fide, nisi dubij, vel facto coniūcti, vel nisi in minore, muliere rustico, & alijs personis, vel casibus quibus iuris error toleratur, ad constituendum in bona fide sufficiens est quibus per eū remissiuè Rot.dec.125.nouis.diuers.ex enormissima dolum re ipsa argui qui dolo ex proposito comparatur, & rescindi contractum nec tractu temporis inualidari, nec titulum donationis nisi mera esset, & non sit erratum in re quę magni valoris esset dum modici valoris censeretur,attendi posse,

nec

nec iuramento firmari ex communiori quia bona fides eessat.

Præscriptionem tamen impedit mala fides infrascriptis casibus.

1. In actionibus sui natura temporalibus, quæ non continent poenam sed dantur ad intereise Mins. cent.4.obs.6.n.5.

2. In iure adeundi per 30. annos cum non sit ius quæsitum at quærendum Mins.d.n.5.Bal.cons.12.n.7. lib.1.Soc.cons.63.n.13.lib.1.Rip. in l.fi.Q 69. C. reuo.donat.Gab. de præscri.concl.3.n.13.Soc. lib. cons.145.n.69.lib.1.Ceph.cons.240. in fine Gab. cons.148.n.63.lib.2.Moeda.dec.2 de præscri.Eng. cons.8.n.85.Meno.cons.653.n.13.Scrad. de feud. par.9.2.par.princip.sect.14.n.19.Gratia.dec.4. in addit. & discep.118.n.19. vbi testatur ita Rot. iudicasse & 458.n.18. & d.dec.4. vbi de legato, & legitima non petitis, & in iure quærendo ita prædicti tradunt, & infra eitandi.vers.34.

3. Præsumpta mala fides defuncti non præiudicat hæredi quin ex sui persona volens præscriptionem inchoare, & perficere possit glo. magna: in fi. in l. tutor rerum. de admi. tuto. Alex. in l. Pomponius. §. cum quis. n. 22. de acqui. poses. receptissimam dicunt Vasq. contro. illust.c.73.n.18. & Surd.cons. 296.n.35.Lambert. de contract.glo.1.n.287. vbi declarat.Soc.Iun.cons.76.n.99.lib.1.Coua.in reg. possessor.§.9.n.6.pag.610. de reg. iur. in 6. Borg. dec.27.n.30.lib.1.Affis.supra.Pancirol.cons.102. n.20.Natt.cons.456.n.25. Capic. dec. 86. n. 7. & seq. Mino.cons.1111.n.85.& seq. Boer.dec.42.n. 38.Ond.cons.84.n.24.lib.1.Noal.supra.n.34.Moli. de primog.lib.2.c.6.n.81.Pereg.cons.19.n. 14. lib.1. vbi quando errauit in iure circa titulum.

Contrariam opi. cõem ait Beltram. ad Greg. Pap. decis.249.n.6.

1. Lim. primam non procedere in mala fide causata dolo, & fallacijs, & à iuris errore tantum Rui. cons.170. in fi.lib.1.Balb. de præscr.3. par. Q. 12. n.14.Lambert.supra.

2. Lim. quando sine tempore authoris præscribere non posset Moli.d.n.71.

4. Successor dignitatis, prælaturæ, vel beneficij præscribit ex persona sua Alex.cons.89.n.8.lib. 2. Ias. in l. Pomponius §. cum quis in fi. de acq. pos. Balb. de præscript. 3.par. Q.12.n. 13. quia non à defuncto sed à superiore causam habet Ias. supra. de communi omnium nisi authoris successione vti velit Coua.supra.vers.7.Meno cons.2.n.342.Affis Crau.cons.507.n.24. de cõi.Villalo.lit. P. n. 209. Capic.dec.4.n.14. & seq. Noal.supra.c.28. n. 29. & seq.

5. Vniuersitas cum mala fide præscribit cum anima careat, nisi probetur illius scientia formiter congregata Cor.cons. 127. n. 50. lib. 2. post Bar. in l. aut facta §.fin.n.9. de poen.Cast.cons.114.lib. 2. Ang.cons.156.Bertaz.cons.cri.45.n.2.Serafin.priuil.83.n.29.Rot.dec.391.lib.2. par. 3. diuers. & mortuis omnibus eorum mala fides non oberit successoribus Bar. in l.potest.n.3. de vsucap.Balb. d. par.3.Q.17.Capic.supra.Pereg.cons.94.n.30. lib. 2.

Cõtrarium in successoribus Vniuersitatis tenet Crau. cons.882.n.17.& quando vnus eorũ qui interfuere super esset cons.379.n.19.

6. Heredi qui solemne inuentarium fecit defuncti mala fides non obest Alex. in d. §. cum quis n. 2. Balb.supra.n.13.lim.2.Affis.supra. Feli. in c. si diligenti.n.6.vers. sed vno. de præscrip. Noal.d.cas. 28.n.32.dixi.in tract.inuent.tit.13.c.15.

Contrarium tenet Coua.d.§.9.n.5.

7. Heres ex titulo à tertio habitus præscribit non obstante mala fide defuncti.Bal.in l.eum qui §.in hac de publicia.vbi Ang. in §.prætor ait sub n.1.Rom. in d §.cum quis.n.3.Ias.n.20.Balb.sup.n. 15 Coua.d.§.9.n.5. in fi. Alex.cons.39.n.2. lib. 2. Affis. concl.16.illat.63.Noal.d.c.28.n.33.

8. Superueniens mala fides perfectam non tollit præscriptionem Doc. in c.fi. de præscript. de cõi Tiraq.de ius.eaus.lim.12.n.16.Natt.cons.459.n.23. Suarez.lit.P. n. 226. & etiam in foro poli tutam, & magis communem Meno. de recup.remed. 16. n.17. & Carpa.c.113.n.58.Surd. dec. 236. n. 18. 19. post Inno. in c. quia plerique de immunit. ecele. vbi Abb.n.25.Lanfr dec. 147. Lup. in rub. de donat.inter vir. & uxo.§.65.n.28.Ceual.Q. 657. 729.n.20.Crau.cons.425.n.25.Bero.cons.114. n. 31.lib.1. de communi Bero.cons 15.n.47.lib.3. de communi etiam Theologorum Gutier. prac QQ. lib.2.Q.1.n.24.& seq.subdens quod si testator iusserit male ablata restitui, bona fide præscripta, non restituentur, & in foro poli etiam Guid.Pap. sing.560. & Viui.cõi.opi.629. de communi Spino de testa.glo.33. n. 69. Vasq. contro. ill. lib. 2. 74. Marz.cons.20.n.24.

9. Mala fides quoad vnum non impedit præscribi quo ad alium Bar. in l. indebiti. §. si nummi. n. 7. de condict.indeb.Balb. de præscr. 3. par. princ. 2. princ.requis.Q.1.n.6.Pancirol.cõs.123.n.21.Soc. cons.47.n.17.lib.3. & Annibal. in l.naturaliter.n. 156. de vsucap. vide infra vers.32.

Contrariam opi. magis communem testatur Coua. in d.reg.possessor.§.8.n.5. vbi sex casus distinguit. Vasq. de suc.creat.lib.3.§.21 n.118.Ceual.Q.49. & quando esset respectu vnius iuris Ond.cons.30.n. 71.lib.1.

10. Heres qui malam fidẽ defuncti ignorauit cuius accessione non vult vti, potest à se ipso inchoare præscriptionem, vt pluries iudicatum testatur. Thes.Q.forens.41.n.11.lib.1.subdens in quadragenaria titulum non requiri post Coua 2. part. relect.§.7.8.Natt.cons.456.n.17. & seq.

11. Tertio, & singulari successoris non nocet mala fides authoris glo.& Doc. in l.sicut. C. de præscr. 30. & 40. ann. & in præscriptione 40. annorum iuncta etiam authoris malæ fidei possessione pluries iudicatum testatur Thes.supra.n.12 & Q.48. n.12.lib.4.Bonu.de restit.disp.1.Q.vlt.puncto.2.n. 21.Mont cons.59.Pereg.cons.102.n.35. lib. 3. de communi omnium Rot.dec 73.n.10. & seq. collectarum per Paeif. de salui.interd.Crau.cons. 451. n.2.Tiraq. de retr.lig.§.1.glo.10.n.11 idem dices de vniuersali bonorum omnium emptore Valasc. dec.49.n.11.Benin.dec.35.n.12.Balb. de præscrip 2.par.3.par.prin.Q.12.n.6.Noal.de transmis.cas. 27.n.35. quod si successor singularis authoris accessione

cessione vti velit ei noceat, alioquin secus nisi in præscriptione 10. & 20. annorum, prætérquam si dominus rei suæ alienationem factam sciuisset, in præscriptione autem 30. non nocere etiam si dominus ignorasset auth. malę fidei. C. de præscr. lōg. temp. Moli. de primog. lib. 2. c. 6. n. 70. Villalo. lit. P. nu. 210. Suarez lit. M. nu. 16. itidem in immobilibus Bonacci. supra Meno. cons. 1257. nu. 29. & Petra de fideic. Q. 14. nu. 156. post Balb. supra 4. par. 4. par. Q. 7. vbi in censu distinguit.

Contrarium tenent in præscriptione longi temporis Pancirol. cons. 96. nu. 59. Coua. d. §. 9. nu. 7. Meno. de recup. rem. 15. n. 621. Gutier. cano. QQ. lib. 2. cap. 18. nu. 40.

Lim. hanc 2. opin. 13. modis Aret. in §. furtiuæ nu. 6. Inst. de vsucap. & quoad mobilium vsucapionem non procedere dicit Meno. d. nu 621. vbi ex comm. nec in mala fide præsumpta Osasc. dec. 56. nu. 10. & Meno. cons. 726. nu. 47. & seq. dicens non obesse præsumptam ex sua persona præscribere volenti, & idem in mediato, & cons. 1111. nu. 55. & seq. Affl. dec. 40. num 7. vbi mediato successori singulari non obesse nisi in immemorabili Moli. d. nu. 70. & seq. Ias. in l. nemo potest nu. 109. Gutier. nu 470. de leg. 1. qui hanc 2. opin. dicunt procedere tantum in præscriptione dominij non autem seruitutis, & iuris incorporalis.

1. Lim. 1. opin. non procedere quando iure sui authoris vti vellet, tunc enim successori mala fides authoris obesset Osasc. dec. 177. nu. 6. Thes. supra nu. 15. Villalob. lit. P. nu. 208.

2. Lim. quando successor singularis non esset bonæ fidei auth. malæ fidei C. de pręscr. long. temp. Pereg. cons. 102. nu. 43. lib. 3. sed d. auth. loquitur in pręscriptione longi temporis, & ignorāte domino.

12. Dubitans non dicitur in mala fide, nec dubia cōscientia obligat ad mortale peccatum Bal. cons. 298. nu. 7. lib. 1. Natt. cons 456. nu. 20. & seq. (sed Anch. cons. 175. etiam per heredem exonerandam scrupulosam conscientiam tenet) de communi Decia. cons. 124. nu. 58 cum Bal. & Natt. lib. 3. datur enim medium inter bonam, & malam fidem idest dubitatio de cōmuniori Villalo. lit. M. nu. 84.

Contrarium in dubitante nisi adsit longissimum tempus Mar. Angus. cōs. 79. nu. 48. Put. dec. 365. n. 15. lib. 2. Ond. cons. 80. nu. 80. lib. 2. Marza. cons. 20. nu. 24. vbi etiam malam conscientiam deponi debere, & legi se conformare.

13. Legatum cum mala fide heres contra legatariū non petentem præscribit Anch. in c. fine possessione nu. 7 in fi. vers item intelligas de reg. iur. in 6. Natt. cons 458 nu. 17. Coua. supra nu. 5. vers 9. in d. reg. possessor. §. 11. de communi Becci. cons. 48. num. 4. Simon de Pret. de vlt. vol. lib. 3. interp. vlt. dub. vlt. fol. vlt. nu. 27. fol. 280. Surd cons. 60. nu. 16. Dec. cons 48. nu. 4. de communi Gutier. cano. QQ. lib. 2. cap. 26. & Rotam tenuisse probat Pacis. de Salua. interd. insp. 2. cap. 2. nu. 297.

1. Lim. non procedere quando legatarius ignorauerit nisi ab herede certificatus fuisset Cuma. consil. 147. Coua. var. lib. 1. c. 9. nu. 5. vers. 5. Gutier. supra vbi etiam post Simo. de Pret. supra nu. 26. & Becci. cons. 50. ex magis cōmuni in integrum post 30. annos restitui intra quadriennium a die scientiæ.

14. Mobilia tempore longissimo restituta præsumuntur Affl dec. 13. nu. 2. & 7. Paniro. cons. 102. nu. 11.

15. Si defunctus titulum haberet eius mala fides non obesset heredi Ceph. cons. 315. n. 61. 62. 316. n. 90. & seq.

16. Dominij præscriptionem mala fides impedit, non tamen eius confirmationem Bal. cons. 303. num. 4. lib. 1. Meno. cons. 143. nu. 42. vers. pręterea, & 2. & 201. num. 15. Boer. dec. 211. nu. 4. Balb. de præscr. 4. par, 5. par. prin. Q. 3. n. 4. Rub. cōs. 3. n. 10. Becci. de stat. prescrip. glo. 19. n. 17. Rom. Iun. cons. 640. n. 86. Decia. cons. 10 n. 64 lib. 1. Surd. cōs. 73. n. 60.

17. Publiciana datur bonæ fidei possessori qui emit vel causam habuit à male fidei possessore, non vero, nec directo domino; modo vacuam habuerit possessionem de communi Viui. verbo actio publiciana, non tamen datur contra titulo possidentem (licet in rei vendicatione secus sit) nisi titulus fuerit acquisitus post eius mortem de cuius hereditate agitur, vel nisi ab eo habitus sit qui eadem poterat actione conueniri, vel nisi cum rei vendicatione cumulata fuisset de communi Viui. lit. A. vers. rei vendicatio Ond. cons. 22. nu. 22 & seq. lib. 1.

18. Mediati authoris non obest successori singulari Alex. con. 39. nu. 4. lib. 1. Rouesc. ibi in addit. Crau. cons. 431. nu. 1. & 2.

19. Executionis summariæ ius statuto inductæ præscriptione tolli potest, quia actio personalis remanet, qua debitum peti potest Balb. de præscrip. 2. par. 3. par. 1. Q. 14. nu. 8. Coua. d. §. 11. nu. 4. vers. 6. pag. 621.

20. Actiones sui natura temporales, & à iure ciuili temporaliter inductæ, redhibitoria, quanto minoris, & alijs de quibus glo. Instit. de perpet. & tempor. actio. mala fide præscribuntur Cast. in l. sequitur. §. si viam. nu. 6. vers. aut loquimur, de vsucapio. Balb. supra Q. 13. nu. 7. Coua. supra vers. 7. feli. in c. fi. de præscrip. Gab de pręscrip. concl. 3. n. 12. si non sint pœnales sed ad interesse dentur Villalo. lit. P. nu. 206. & Vasq. de success. creat. §. 10. nu. 37. ex communi, & Spino. de testa. glo. 33. n. 70. Mins. cent. 4. obs. 6. n. 5

1. Lim. nam dolo interueniēte, perfecta etiam pręscriptione de dolo actio dabitur Balb. & Coua. sup.

2. Lim. in foro poli in quo tēporaria extincta pręscriptione adhuc in animę iudicio qui pręscripsit obligatus manet ad compēsationem dāni iuxta distinctionem D. Thomæ 2. 2. Q. 77. art. 3. & aliorum de quibus per Coua. & Balb. supra qui subdit in foro canonico via denūciationis euangelicæ agi posse.

3. Lim. non procedere nisi actio sit a lege in pęnam concessa alioquin non procedit cum mala fide pręscriptio Abb. in c. fin. nu. 11. Felin. n. 2. de pręscript. Surd. cons. 49. nu. 50.

21. Pœna legalis cum mala fide præscribitur franch. in c. 2. nu. 8. lim. 2. vbi ratio. de reg. iur. in 6. Abb. & feli. supra Balb. d. Q. 14. num. 6. lim. 1. Couar. supra nu. 5. vers. 8. Gab. de pręscrip. concl. 4. nu. 2. Surd. d. num. 50.

22. Lege disponente quod leges de præscriptione loquentes vim consensus priuatorū obtineant, non datur mala fides in pręscribente Bal. in c. fin. nu. 2. vers.

vers. ego puto, de prescrip. Cepol. caut. 46.

Contrarium probant Oldendorp. lib. 2. var. lectio. tit. de prescrip. ad fi. Coua. d. §. 11. nu. 5. vers. 10. ferrat. caut. 38. nu. 3. in fi.

23. Debitor culpa carens quia scilicet sine interpellatione soluere non tenetur sedibitorē sciens cum mala fide prescribit Abb. in c. quod clericis, n. 43. de foro cōp. Feli. in d. c. fi. n. 3. vers. secunda declaratio Soc. cons. 203. col. 2. vers. aut debitor non tenebatur offerre. lib. 2. Pancirol. cons. 123. nu. 21. Rim. in §. 1. num. 28. 29. 30. Inst. per quas perso. nob. acqui. Soc. Iun. cons. 145. nu. 65. lib. 1. idem dicens si non sit certa obligatio. num. 69. Gab. de prescript. concl. 3. nu. 10. saltem si ex parte creditoris aliquid realiter erat implendum Surd. dec. 179. nu. 21. & seq. sub dubio tamen respectu prescriptionis Natt. cons. 304. nu. 9. Bero. cons. 15. nu. 43. lib. 3.

Contrarium tenent citati a Gab. supra, & Coua. d. §. 11. nu. 3. ad fin. Fell. in c. fi. nu. 3. de prescrip.

1. Lim. hanc 2. opin. non procedere quando creditor aliquid implere tenebatur Rui. cōs. 131. n. 17. lib. 1. Gab. d. nu. 10. Decia. cons. 10. nu. 65. ex communi. lib. 1. Spino. de testam. glo. 33. nu. 71.

24. Debitor ex sententia tantum quę in iudicatum transitum fecerit si iniusta sit prescribet etiam in foro poli, alioquin secus Feli. supra nu. 3. Gab. d. concl. 3. nu. 6.

25. Debitorem se sciens acquirere potest prescriptionem liberationis contra actionem creditoris statuto iuris praescriptionem breuiante intelligendo vt per Feli. d. c. fin. nu. 5. & seq.

26. Iure speciali competens cum mala fide praescribitur Bal. cons. 303. in fi. lib. 1. Gab. d. concl. 3. in fi.

27. Libertas contra seruitutem rusticorum praediorum cum mala fide praescribitur licet in vrbanis secus sit Bar. & Cast. in l. hæc autem iura de seru. vrban. praedio. vbi ratio differentiæ Gab. d. concl. 3. num. 14. qui tamen secus ait de iure canonico quo impeditur actionum personalium praescriptio cum mala fide.

28. Reintegrandæ remedio non operatur mala fides de magis communi Crau cons. 550. nu. 1. vers. 5. & huic remedio praescribitur, si possessor bonæ fidei titulatus sit 10. annis inter praesentes, & 20. inter absentes, si res vitio reali affecta non sit, nec possessor ab authore malę fidei causam habeat, alioquin 30. annis Balb. de praescr. 4. par. 4. par. Q. 24. nu. 7. Achil. de adipisc. nu. 530. Contard. de momen. lim. 2. §. 4. nu. 34. Surd. cōs. 28. nu. 77. Rodulfi de Sablometa. lib. 2. Q. 47. nu. 20. & reali vitio affecta dicitur si spolium sit violentum Afil. dec. 40. nu. 15. in fi. Contard. supra Soc. Iun. cons. 47. nu. 19. lib. 2. & annis 30. praescribi de communi Bero. cons. 56. nu. 40. lib. 3. de magis communi contra aliam opinio. magis communem à Rota seruatam late Ond. cons. 82. num. 47. & seq. qui tamen cum mala fide non praescribi probat nu. 52. lib. 1. Contard. supra nu. 35. Natt. cons. 162. nu. 35. Eug. cons. 58. nu. 61. 62. Surd. d. nu. 77. & regulariter 30. vel 40. annis praescribi Pereg. dec. 105. nu. 6.

29. Error iuris, & causa iniusta malam fidem excludūt de cōmuni Suarez lit. M. n. 17. & infra vers. 43.

30. Dolus reipsa seu ex enormissima læsione praecedens non impedit praescriptionem Peregr. cons. 19. nu. 17. lib. 1.

30. Lex causa iusta dolum praesumens, aut creditoris odio praescriptionem cum mala fide inducit, & etiam contra vsurarium Anch. in d. reg. possessor. nu. 27. 28. de reg. iur. in 6.

31. Personales actiones sine bona fide praescribuntur Bar. in l. sequitur. §. si viam. nu. 2. de vsucap. de magis communi Cor. cons. 176 lib. 1. Soc. cons. 40. in fi. lib. 1. Guid Pap. dec. 199. & 416. Mor. da. dec. 2. de praescrip. Bero. cons. 81. lib. 3. saltem in herede debitoris in bona fide existentis, vel non dari actionem sed euangelicam denunciationem.

Contrarium ex communi tenet Cast. in l. hæc autem de seru. vrb. praed. fulg. in l. cum notiss. nu. 5. imo. C. de praescr. 30. ann. de communi Cor. cons. 206 n. 5. vers. sed tamen lib. 2. 259. nu. 4. vers. tamen secus. 328. nu. 2. 3. lib. 1. Alex. cons. 64. nu. 8. lib. 4. Alcia. in rubr. de praescrip. nu. 48. Rip. in l. fi. nu. 232. C. de reuo. don. Diaz. reg. 578. Tiraq. de retrac. conu. §. 1. glo. 2. num. 21. vbi de magis communi, & Pic. cons. 5. nu. 6. de communi Coua. d. §. 11. nu. 3. vers. verum Tholos. dec. 74. Botta. cons. 34. nu. 31. Valq. de suc. creat. par. 1. lib. 3. §. 21. nu. 129. Gab. de prescrip. concl. 3. de magis communi veriori, & tutiori pro anima Ceual. Q. 173. & de communi Bero. Q. 5. n. 2. & cōs. 104. n. 20. lib. 2. & Soc. iun. cons. 15. num. 18. lib. 2. de magis communi Viui. commun. opin. 7. lib. 1. vbi nec 40. annis praescribi praesertim ob iuramentum, & Becci. cons. 50. in fi. & Surd. cons. 28. num. 70. 296. nu. 9. & Rim. Inst. per quas person. nob. acq. nu. 25. Lanfr. dec. 148. de magis communi Thes. Q. forens. 41. num. 2. lib. 1. Ond. cons. 82. nu. 41. lib. 1. & Crau. cons. 379. in fi. Ceph. cons. 40. nu. 15. & seq. vbi de cōmunitate in mala fide existente, & in pacto de retrouendendo, & cōs. 102. n. 18. de cōmuni Decia. cōs. 2. n. 102. & seq. lib. 1. vbi idē si cōtrariū statuto caueretur. & Rim. Iun. cōs. 514. n. 40. & seq. de magis communi. cons. 55. n. 10. Ferrat. caut. 38. n. 1. Frāc. Marc. dec. 436. p. 1. de magis comuni Alba. cons. 28. n. 1. 58. n. 4. & Villalo. lit. A. n. 31. vbi Add. citant etiā Bar. pro hac opi. de magis cōmuni lit. P. nu. 204. & Suarez. lit. A. nu. 57. de communi Rot. Bono dec. 21. nu. 9. in nouiss. Bonacci. de restit. disp. 1. Q. vlt. puncto 2. §. 2. num. 16. in hipotheca Morot. cons. 59. Cabal. cons. 48 num 10. & seq. lib. 3. de magis communi cons. 105. par. 2. & Peregr. cons. 101. in fi. lib. 2. & Gutierez in l. nemo potest nu. 476. de leg. 1. & Rot. Gen. dec. 203. nu. 4.

Lim. primam opin. multifariam Diaz. reg. 578. Ias. in d. l. nemo potest in prima lectu. nu. 63. in 2. nu. 114. Rip. nu. 105. & Alcia. in rubr. de praescript. nu. 22. & seq.

32. Bona fides autem licet regulariter in principio medio, & fine requiratur ex communi Villalo. lit. P. n. 203. si tamen initio adfuerit, quamuis in medio dubitet speculatiuè, an sua res sit, vel iuste possideat, cum non habeat læsam conscientiam credens cum dubitatione illa possidere posse, praescriptio currit; si verò dubitet non solum de iure, sed an restituere teneatur non praescribit, cum conscientiam lęsam habeat, & non speculatiue, sed practi-

practicè dubitet, seu actu practico de communi Coua in reg. possessor par. 2. §. 7. n. 2. de reg. iur. in 6. & Villalo. lit. P. n. 203. Quoad vnum autem superueniens mala fides non impedit præscriptionem quoad alium de magis communi Balb. de præscrip. 2. par. 6 par. Q. 2 n. 5. & Villalo. supra n. 111. nec si postea bene informatus malâ fidem deponat n. 112. Bonacci. supra n. 17. & seq. vide supra vers. 9.

33. Mala fides præsumpta purgatur non ex simplici ignorantia iuris vel facti allegata si coniecturis iustificetur lapsis etiam annis 30. Alba. cons. 28. n. 4. Surd cons. 115. n. 17. & sequen. 276. n. 23.

34. In quærendis non requiritur bona fides nec mala impedit præscriptionem Anch. in c. fine possessione n. 7 in fi. de reg. iur. in 6. Soc. cons. 63. n. 7. lib. 1. Dec. cons. 554. n 2. Balb. de præscr. 2. par. 3. par. prin. Q. 3 n. 9. Tiraq. in l. si vnquā verbo reuertatur. n. 391. C. de reuo. donat. Mœda decis. 2. de præscrip. Put. dec. 128. lib. 2. Rot. dec. 180 n. 7. 8. par. 2. diuers. Rip. in l. fi. n 233. C. de reuo. donat. Paris. cons. 7. n. 26. lib. 1. Surd. cons. 73. n 55. & seq. Soc. Iun. cons. 74. n. 42. 145 n 72. lib 1 Paris. cons 49. n. 29. 87. n. 55. lib. 2. Rol. cons. 21. n. 54. lib. 2. de communi Becci. cons. 48. n. 4. de legatario qui tamen in integrum restituetur ex iusta ignorantia ex communi cons. 50. Rim. Inst. per quas perso. nob. acq. in princ. n. 26. Thes. Q forens. 41. n. 16. lib. 1. Rim. Iun. cons. 559. vbi contra legatarium, & legitimæ supplementum non petentem Meno. cons. 626. n. 19. 653. n. 13. Thob. cons. 27. n. 15. & sequ. vbi tam de legatario quam de suo herede de communi in legato Craf. de offi. hered. Q. 13. vbi 30. annis præscribi nec statuto posse caueri amissum censeri si annis decem non petatur ex cōmuni post Romul. de mora. n. 144. verbis etiam ad creditorem vel legatarium directis Villalo lit. P. n. 207. vbi de communi in Iure adeundi Vasq. de success. lib. 1. §. 10. n. 38. & contra legatarium per 30. annos legatum non petentem heredem præscribere ex communi Add. ad Bertaz. cons. 510 Rota. decis. 781. n. 2. par. 2. recentior. vide supra vers. 2. in iure adeundi.

Contrarium tenent Cuma. cons 147. Dec. in c. ecclesia S. Mariæ n. 26 de constit. Alba. cōs. 58. vbi quod legatarius agat etiam post annos 40. & mala fides heredis, eius etiam heredi noceat.

35. Mala fides tradentis licet impediat x. & xx. annorum præscriptionem hoc tamen fallit 12. modis vt per Aret. in §. sed istæ col. 14. Inst. de action. & Alex. in l. Pomponius. 6. cum quis de acq pos. Feli. in c. si diligenti. n. 6. in fi de præscrip.

36. Tutoris mala fides post inchoatam præscriptionem pupillo non obest Balb. de præscrip. 3. par. Q. 16. Rota. decis. 1847. par. 3. lib. 3. diuers. vide infra n. 4359.

37. Vnius mala fides alteri non obest Bero. cons. 114. n. 30. lib. 1.

38. Causa quælibet leuis à dolo, & mala fide excusationem præstat Cor. cons. 181. n. 74. lib. 2. & à dolo, & fraude Ond. cons. 58. n. 37. lib. 1. & causat bonam fidem n. 38. etiam si non plene probetur Cur. Iun. cons. 19. n. 5. Ond. cons. 96. n. 22. lib. 1.

39. Præscriptione currente secundum temporis naturam sine hominis adminiculo vel facto quia tempus non homo præscribit, bona vel mala fides non curatur Bal. cons. 298. n. 9. lib. 1. Boni. de stat. præscrip. glo. 1. n. 18.

Contrarium probat Surd. cons. 73. n. 61.

40. Consuetudo bonam fidem non requirit Ang. in l. de quibus de legi. vbi Ias. n. 49. Balb. de præscr. par. 1. princ. Q 10. n. 7. Natt. cōs. 98. n. 7. 406. n. 24. Molin. de primog lib. 2. c. 6. n. 55. nisi præscripta dicatur, in qua titulus, & bona fides requiritur n. 56. Surd. cons 335. n 68.

41. Scientia debitoris, & creditoris excludit malam fidem si scienter pars recepta sit Cor. cons. 181. n. 73. vers. nec obstant supradicta lib. 2. Surd. cons. 335. n. 67.

42. Statuto debitum fauore debitoris tollente, & creditorem negligentem impediente agere posse, bona vel mala fides non consideratur de communi Gabr. de præscript. concl. 4. n. 4. Rim Iun. cōs. 408. n. 6. de communi Bertaz cons. cui. 128. n. 29.

43. Error iuris dubij errori facti comparatur, & malam fidem excludit Rim. Iun. cons. 559. n. 10. & seq. & si error iuris iustus sit; vel agatur de præscriptione temporis longissimi tunc enim etiā iniusta causa malā fidem tollit, & bonam causat Ond. cōs. 84. n. 18. & seq. lib. 1. supra vers. 29. & infra n. 926.

44. Venditoris mala fides non impedit præscriptionē Soarez. lit. P. n. 206. Thesaur. Q 48. n. 12. lib. 4.

45. Declaratur vbi requiritur vt in commissis ob nō solutam gabellam cum mala fide quinquennalis præscriptio currit, non enim mala fide fieri dicitur, nec cum peccato fieri censetur Soc Iun. cons. 145. n. 64. lib. 1. Rim. Iun. cons. 614. n. 54. & seq.

46. Pœna fisco debita cum mala fide præscribitur Rim. Iun. cons. 640. n. 83.

47. Implementum vbi ex parte creditoris reale exigitur, debitor cum mala fide præscribit vt supra vers. 23. etiam si factum hominis, & declaratio exigatur Decia. & Spino. ibi citati.

48. Scientia rei fideicommisso subiectæ in emptore non inducit malam fidem si à futura conditionis purificatione pendebat Mago. dec. Luc. 33. n. 26. licet in casu suo ex alijs probet malam fidem, & secutus est Odd. de prohib. alien. Q. 47. n. 133. quod prodesse inquit ad fructus lucrandos.

49. Clausula ad habendum alienandum, &c. in diuisione operatur, vt fideicommisso subiecta alienās à mala fide excusetur Odd. de fideic. Q. 9. n. 88. & alia vt per eum.

247 4. Lim. amp. 23 non procedere nisi minor in re læsus fuisset, vt quia eam distrahi non expediebat, secus si in prætio tantum læsus esset, nam primo casu ad rei recuperationem aget secundo ad supplendum prætium ex l. 2. C. de resc. vend. Bar. in l. si quidem C. de præd. mino. Abb in cap. constitutus col. fin. de rest. in int. Soarez alleg. 21. n. 5. & seq. Rol. cōs. 59. n. 3. & 4. lib. 1. Borg. de tuto. n. 37. Simone. de decret. tit. 7. n. 12. & seq. vide infra amp. 26. & 250. Alba. cons 492. vbi etiam animalia superflua à solo tutore vendi posse præsertim pro ære alieno soluendo.

quæ consumpsit se alendo Cin in authen. si omnes n.4. C. si ab hered.se minor, abstin. licet postea distinguat inter sum, & extraneum. Gratia, discep. 720. n.27. nec fructus cum melioramentis compensat emptor bonæ fidei Affl dec.87. n 7. Capic. decis.93. n 10, Coua. var.lib.1.c.8.n.4.Guerzi. de expens c.22.n.54.Munnoz. de ratiocin. c.16.n.33. quorum vterque possessorem male fidei fructus non compensare probat nisi ex re perceptos secundum antiquum statum, & bonæ fidei post litem contestatam pariter secundum rei antiquum statum Scain. Rot. bono. decis.43.n 27. vbi quando pro ære alieno soluendo vendidit, sed bonæ fidei possessorem melioramenta cum fructibus compensare Medic. decis.99. Mastril. decis.13.in nullitate agentem audiri sed ad restitutionem condemnari.

256 1. Subamp. vt si non agat minor ex eo quod contractus venditionis nullus sit, sed propterea quod cum contractus aliquis sit rescindi petitur, non teneatur emptor probare præcij versionem in minoris vtilitatem, id quod probare teneretur si præcium recuperare à minore vellet ad rei recuperationem in casu quo contractus nullus fuisset glo. in d.l.prædiorum vbi Ban. Bal. & Salice. Ias. in l.nam postea §.12.minor.n 21. de iur.iur. Rim. Iun. Institut. quib alien. licet. §. vltimo n.61. & cons. 5. n 76. Cor. cons.71.n.6.72.n.9.lib.3 Soc. Iun.cons.15.n.22.lib 1.Natt.cons 631.n.5.Pinel. in l.2. part.3.cap.1.n.25. C.de rescindend. venditio. vbi de cōmuni quam cōmunem etiam fatetur Simonc.d.tit.7.n.20.per l.si præsidium. versic.emptor. & l.prædiorum, & l.vtere C.de præd.minor. in nullitate enim emptor agere censetur ad præcium ideo versionem probare tenetur; in restitutione autem minor agit ipse ergo non factam versionem probare tenetur. Gratian. discepat. 720 n. 25. quod si minor in præcij consumptione læsum se dicat probare debet consumptionem, nisi præcium fortuito casu amiserit quia tunc tutus est emptor prout si minori solutio curatoris authoritate, & iudicis decreto facta sit Cald. de rest. in int.verbo per quod pristinum n.4. sed si non decreto alienatio fraude facta sit, & minor restituatur nisi versio voletur non tenetur præcium restituere, nec voluntarias expensas nisi separabiles. l.si fine. §. interposito de admi. tuto. vbi Bar. & non tenetur minor vel ecclesia restituere accepta nisi locupletior facta sit Ceph.cons.207. n.37. Giurba. decis.103. n.11. Maurat. resol. 14. n.12. lib. 1. & decis. 38. in fi. Rot. decis. 311. coram Caualer.licet agentes probare debent non esse locupletatos. Meno. cons.644. n.12. sed prima procedit in contractu nullo, secunda in rescindendo. Rim. in §.fi.n.61. Inst. quib. alie. licet. Gratia. discep.720. n.25. (vide infra n.1625.) Meno cons. 644. n. 17. vbi si solemniter facta sit non teneri probare cum minore vel ecclesia contrahentem versum in vtilitatem minoris vel ecclesiæ Cancer. var. resol. par. 2. c. 1. n.269. sequitur. d. distinctionem. Rim. Iun. Gutier. alleg. 1. tutum emptorem probat etiam non probata versione in vtilitatem minoris vel ecclesiæ, & d.distinctionem tenet. Rot. decis. 1. n.33. nouis diuers. subdens versionem probari si pecunia extat vel res necessarias emerit, & si non extent vel alia emerit,

257 1. Lim.& declara. vt si contractus nullus fuerit, & absque solemnitatibus requisitis celebratus, minor agere possit contra emptorem, heredem, & singularem successorem l. magis puto. §. si æs alienum & §. maneat.de reb.eor. Castr.cons.105. n.2.lib.2.Borgni.de tutor. n.123. & 152.

258 1. Amp. vt contra tutores, & curatores minor possit in litem iurare quia in dolo censentur cum solemnitatibus non seruatis contraxerint.l quemadmodum C. de agricol.& cons.16.lib.10. Plot. de in lit.iurand §.5.n. 3.Simonc.d.tit.7.n.22.

259 2. Amp. vt possessor bona minoris ex causa melioramentorum nequeat etiam si necessariæ expensæ forent retinere velle cum ad ipsum bona vitiose peruenerint cap. fin. de ordin. cogn. Ias. in l. 1. n. 10. C. de seru. fugit. Capic decis. 119. Menoch. de recuper. remed. 15. n. 154. in versic. secundus casus est, & n. 537. versic. quintus est casus Borgn. de tutor. n. 165. Simonc. d. tit. 7. n.23. licet alias res meliorata possit retineri Viui. decis. 317. vbi tamen pro alio debito non posse rem debitoris a creditore retineri nisi pro aliquo debito obligata esset vel pro eo vel ob expensas vel debitum causa rei vel nisi res ad creditorem peruenerit ob debitum pro quo vult retinere. n. 7. & seq. & meliorata re euicta potest qui meliorauerit euincenti primam æstimationem offerre, & retinere rem. n.14. Surd. de ali. tit.8 priu.62. vbi retineri posse animal quod quis pauit, & dari etiam contra successorem singularem, & retineri res hominis quem hospes pauit, & pro melioramentis sed si illiquida sint data cautione executio fiet Surd. decis.46.n.9. & Mona. decis.Flor.70. n.39. creditorem etiam non obligatam rem posse retinere probant, & si compensatio cessaret, sed non admitti cautionem at retentionem dari. Rota. dec.188.n.7.nouiss.diuers. par.5.

3. Amp. vt si res datæ ecclesiæ vel minori puta in permutationem non extent vel ex eis non sint locupletiores, eis obijci nequeat earum restitutio Ceph. cons. 207. n. 37. & seq. Guirba. decis. 103. n.11. Macerat. resolut. 14. nu. 12. lib. t. 38. in fi. lib. 1. Rota. decis. 311. coram Caualer. nec acceptorum restitutio obijci per eum potest qui non impleuit Serafi. dec. 1133.

260 1. Sublim. d. primam limitationem vt si minor tutelæ vel alia actione præcij æstimationem consecutus fuit, illud vendicare minime possit l. illicite de reb.cor. qui sub tutel. & cur. Simonc. d.tit. 7.n.24.

1. Sublim. d. 3. lim. non procedere quando aduersarij dolus interuenit, tunc enim minor vel ecclesia ad præcij restitutionem non tenetur l. qui res. 98 §. huic de solut. puta si res maioris pretij pro paruo debito insoluto data sit à minore Doc. ibi Afflic.decis.210 in fine.de cōmuni Caldas. de rest. in int. verb. per quod pristinum, n.4. licet ipse dissentiat. Meno.cons.693.n.18.vbi etiam lim. cessare in restitutione petita contra sententias.

2. Sublim. quando compensare vellet cum acceptis per partem Rebuf. in l. rei appellatio sed penul,

 versic.

versic. sed in rub. de verb. sig. Gratia. discept. 720. n. 14. & seq. vbi etiam requiri quod minor locupletior factus sit quod à parte probari debet si contractus nullus sit, à minore si aliquis ex magis communi, & Odd. de rest. in int. Q. 47. n. 11. & 20. & Intrig. sing. 98. n. 54. lib. 3. Riminal. in §. fi. n. 61. Inst. quib. alie. licet. Gratia discep. 720. n. 25. Natt. cons. 631. n. 5. Ceph cons. 207. n. 41. 42. Rol. cons. 60. n. 37. 38. lib. 4. Mastril. dec. 13. n. 35.

3. Sublim. non procedere quando non constaret de recepto. Rot. dec. 144. n. 3. coram Caualer. 116. par. 2. recentis, n. 4.

4. Sublim. non procedere si de nullitate diceret nec ad rescissionem agere Rot. decis. 203. n. 8. part. 1. recentis, & d. decis. 116. n. 4. vbi de transactione. 736. 737. par. 4. diuers. vbi tamen secuta rescissione omnia esse restituenda, & si nullus sit contractus minorem etiam prӕcium restituere debere si tamen in eius vtilitatem versum probetur, maior verò indistinctè restituet illud l. si prӕdium, C. de Prӕd. mino. Pinel. in l. 2. par. 2. n. 14. sequen. C. de resc. ven. Scain. dec. bono. 18. n. 20. Rot. dec. 301. n. 9. coram Coccino. & decis. 389. par. 2. recentis. vbi obligatum donare, vel cedere ius quod habet non teneri ad manutentionem Natt. cons. 631. n. 7. vbi si nullus sit contractus defectu solemnitatum, & Zuccar. dec. Luc. 16. n. 13. vbi etiam non requiri restitutionem si non sit oppositum Rot. decis. 60. n. 5. & seq. collectarum à Pico ad statut. Vrbis vbi pluries decisum non teneri restituere si nullus dicatur secus si rescindi petatur, nec si non probetur minoris locupletatio ex Rim. Iun. cons. 5. n. 76. & partis oppositionem requiri Affl. dec. 220. n. 4. Rot. decis. 111. par. 1. & diuers. & 810. Conzal. super 8. reg. cano. glo. 56. n. 105. de communiori Olasc. decis. 150. n. 17. Gram. decis. 66. n. 23. Guirba decis. 103. n. 13. Add. ad dec. 355. coram Ludouis. vide infra n. 3152. & si non agatur rescissoria sed nullitas allegetur oblatio recepti non requiratur Rot. dec. 473. in fi. coram Ludouis. 211. n. 8. coram Caualer. 116. n. 3. par. 2. recentis Guirba. decis. 103. n. 10. & seq. Macerat 38. n. 19. lib. 1. Manti. de contr. lib. 26. tit. 9. n. 39. & in ecclesia vt male alienata recuperare possit prӕcio non oblato nisi locupletior sit, & qui cum ea contraxit aget contra rectorem, & eius heredes, & si soluendo non sint, & ipse fuerit bonӕ fidei errans in facto, vel iure si ius ignorare licebat vt in l. cum de indebito de prob. & res extet apud ecclesiam, vel locupletior facta sit, contra ecclesiam aget Bar. & alij in auth. qui res. C. de sacr. san. tule. Imol. n. 8. & alij in c. ad audientiam. de reb. eccle. non alien. & tenuit Rot. Luca. 1571. inter rectorem ecclesiӕ S. Concordij, & Gherardum ex actis D. Michaelis Angeli Ciurlotti. 90. lib. 7. meanum sed etiam si nullitus deducatur accepta restitui debere probat Meno. cons. 644 n 11. quod fieri sat est ante sententiӕ executionem Mastril. dec. 17 vbi tenet contra Meno. & cum Mastril. add. ad Ludouis. decis. 271. n. 28. 147. n. 21. nouis. diuers. ante executionem restitui, & decis. 200. n. 17. par. 5. manu teneri si nulla sit alienatio.

261 22. Amp. vt iudicis decretum in alienatione facta per minorem tutoris, vel curatoris authoritatem minimè suppleat glo. in l. final. C. si propter public. pensitation. & in l. final. verbo. prӕsidis C. de fideius. minor Signorol. cons. 214 n. 5.

262 Contrarium tenet glo. in l. si curatorem habens C. de in integr. restitutio. minor Cor. cons. 36. lib. 1. vbi idem de mulierum contractibus sine consensu propinqui à statuto requisiti ex l. ait prӕtor §. permittitur de minor. & l. bonorum C. qui admitti.

263 Distingue vt si de actu tractetur in quo tutoris, & curatoris authoritas nec non & iudicis decretum requiritur vt in alienatione immobilium, & obligatione minoris aut pupilli voluntaria, & prima procedat l. 1. & tot. tit. de reb. cor. l. 1. & tot. tit. C. de prӕd. minor. Doc. omnes in d. l. si curatorem de communi omnium Simonc. de decret. tit. 7. n. 26. Aut de his agitur in quibus solus tutor vel curator sine iudicis decreto sufficit, & procedat secunda siue actus sit necessarius vt solutio ӕris alieni, siue in voluntario d. l. bonorum, & l. si infanti, in fine C. de iur. deliber. Marant. in l. 15. potest n. 150 de acqui. hered. Tiraq. de legi. connub. glo 8. n. 66. & seq. & Simonc. 5. n. 28. vbi ex citatis ab eodem reijcit aliam distinctionem Bar. & aliorum in d. l. si curatorem.

DECAS. II. TRACTATVS V. DE MINORIBVS.

264 28 Amp. vt minor contrahere non possit, nec se & sua bona obligare, nec ea valide alienare ob ipsius imbecillitatem l. 1. & tot. tit. de minor. l. 4. C. de prӕd. minor. Ruin. cons. 31. n. 7. vbi idē de quasi contractu, & aditione hereditatis lib. 4. Rol cons. 41. n. 30. lib. 3. maxime statuto ita disponente Onded. cons. 29 n. 24. & sequ. lib. 2. Gomez. de restitutio. minor. n. 1. Io. Baptista, de arbitr. lib. 7. cap. 10. versic. tertio casu in infante, & minore sine curatore contrahente Rebus. de resus. contract. in prӕfatio. n. 6. Felician. de societa. cap. 3. n. 10. & seq. vbi idem de infante, & proximo infantiӕ Serafin. decis. 679. vbi de resignatione locorum montium sine statuti solemnitate Ceph. cons. 207. n. 18. & sequent. vbi de immobilium alienatione sine causa necessaria facta Rota. Roma. decis. 114. part. 2. recentior. vbi absque tutorum authoritate, & statuti solemnitate contrahere minime posse, & decis. 592. part. 1. recentior. vbi idem si indirectè cedatur, & in quolibet contractu procedere inquit ex quo minor fuerit lӕsus, & decis. 164. coram Ludouis. vbi de pupillo etiam pubertati proximo sine tutoris, curatorisuè authoritate contrahente, & dec. 333. vbi quando sine solemnitate statuti contraxisset, & dec. 40. par. 1. recentis vbi causam, tutoris authoritatem, solemnia, & iudicis decretū requirit Rota. Bonon. dec 125. in nouissimis Bonacci. de contract. disputatio 3. Q. 1. puncto. 5. vbi de infante etiam. Gutierez de tutel par. 2. cap. 4. n. 22. & de infante Galganet. de tutel. lib. 3. Q. 44. n. 3. & Q. 47. n. 2. & Surd. cons. 9. n. 21. vbi nec etiam ad sui vtilitatem, & nullum esse contractum solemnitate statuti per minorem

non

non seruata Rota, Rom. decis. 153. nu. 2. & 4. par. 1. recent. & 431. n. 3. idem de minore forense dicẽs in loco statuti contrahente. d. part. 1. & dec. 114. n. 1. par. 2. vbi nec posse contrahere nec obligari sine tutoris vel curatoris authoritate. Simone, de decret. tit. 8. nu. 20. vbi excommuni adultum curatore ea tentem alienare non posse immobilia, nec etiam mobilia quæ possent seruari, nec ad immobilia alienandum obligare, potest sine decreto. l. 7. C. de præd. minor. vbi Doc. & sine tutore non obligari Bertaz. claus. 17. glo. 1. nec sat esse æs alienum subesse nisi creditores instent. Lob ęs. C. de præd. mino. Rot. dec. 40. n. 7. par. 1. recentis. nec sufficit vtilitas sine solemnitate. n. 9. excommuni, & idem probat in locatione ad longum tempus, & alienatione ad vitam, & ex Rol. cons. 99. lib. 1. n. 45. 46. idem probat in alienatione facta ex ordinatione testatoris, nisi pro eius facto tantum fieret, & vtilitatem sine solemnitate in minore, & ecclesia non sufficere ex magis communi, & veriori. Lanar. cons. 50. & Pinel. in lib. 1. par. 3. n. 31. & seq. C. de bon. mater. & in censu si versio probetur in minoris vtilitatem quod solemnitas non requiratur Rot. dec. 178. n. 7. par. 2. recentis, ea autem non probata solemnitates requiri, & causam cum solemnitate requiri dec. 332. n. 2. sed dec. 365. n. 6. causam necessariam sufficere; & decis. 463. n. 5. vtilitatem præsumi ex obseruantia 40. annorum ideo fortior probatio requiritur, & decis. 505. n. 4. cum solemnitate causam requiri 225. par. 3. lib. 2. & 178. par. 2. diuers. Rol. cons. 54. n. 42. lib. 2 & Rota. decis. 179. nouis. diuers. nec vtilitas sufficit Rui. cons. 63. n. 12. lib. 1. licet Rom. cons. 316. sufficere tenent contra comunem de qua Marc. concl. 75. vbi limitat. Surd. de alim. tit. 8. priuileg. 45. n. 2. & per facchi. contro. iur. lib. 3. c. 3. & Mauson. de caus. execu. lim. 11. n. 67. & Viui. dec. 22. n. 12. & de comuniori Add. ad Mattes. sing. 155. n. 12. vbi distinguit post Ang. & alios in l. cum li. §. eam de transac. & Rot. Luc. in causa Gherardi cum ecclesia S. Concordij. 1571. primo Semestri ex actis D. Michaelis Angeli Ciurlotti. dec 90. lib. 7. mearum, & decis. 15. lib 8. Lepid. decis. 129. sed ex præsumptione solemnitatis lapsu 30. annorum donationem ab ecclesia iurispatronatus donanti vtilem censeri. Rot. dec. 277. par. 5. diuers. sed alia ratione censeo d. decis. sustineri quia iuspatr. non est pręcio æstimabilis ad Cresc. dec. 5. de Simo. nec interest ecclesiæ vnus an alius sit patronus d. decis. 277. in fi & causam cum solemnitate in alienatione rerum ecclesiæ probari debere nec ex beneplacito causam suppleri nec si commissarij formam non seruarint. Rot. dec. 367. par. 5. diuers.

DECAS. II. TRACTATVS. VI.
DE AVTHENT. SACRAMENTA PVBERVM. C. SI ADVERSVS VENDITION. ETIAM QVO AD MAIORES IVRANTES, ET EFFECVS IVRAMENTI CONFIRMATORII. ETC.

265 1. Subamp. vt minoris contractus iuramento nõ firmetur, nec authoritas curatoris, nec decretum iudicis, & aliæ solemnitates propterea suppleantur vt Bulgar. Cin. & cęteri vltramontani tenuisse videntur in authent. sacramenta puberum C. si aduers. vendition. Port. in §. extraneis sub n. 13. vers. ego alias. Instit. de hered. qualita. & different. Ias. in d. authent. sacramenta puberum n. 4. in fi. vers. inuenio Vltramon. Doc. licet dicant iuramentum esse seruandum quod ab eo differt quod contractum firmet nam quando iuramentum seruari debet minor implens absolutionem petere ac repetere potest, nec minore mortuo hęres tenebitur obseruare cum personale sit iuramentum; secus est vbi contractus firmaretur vt per eum, & quando contractus ipso iure nullus esset iuramento non firmari probat Rol. cons. 60. n 73. & seq. lib. 4. Menoch. cons. 1153. n 45. subdens absolutionem minime requiri, & quando solemnitates comunis iuris, & statuti non fuissent obseruatæ, etiam si assertorium, & cõfirmatorium iuramentũ fuerit adhibitum ac iudicis decretum etiam si minor forensis esset, iuramento non firmari contractum à minore gestum Rot. Roman. firmasse probat Pacifici de Saluian. interdict. inspect. 3. cap. 2. n. 173. & seq. & quando statutum personam contrahere prohiberet de magis comuni testatur Benint. dec. 47. & Borgni, de tutor. n. 168. Soc. Iun. cons. 48. n. 18. 19. lib. 1. præsertim si contractus ipso iure nullus esset vt per eum Dec. cons 403. n. 21. & seq. Ceph. cons. 207. n. 59. & seq. Viui. dec. 22. n. 10. vbi tutiorem in decisiuis nisi vtilis sit pupillo qui pręcium cum vsuris restituat n. 13.

266 Contrariam opinionem quod scilicet iuramentum à minore in contractu oppositum illum confirmet etiam solemnitatibus de iure in contractibus minorum requisitis non adhibitis comuniter fere omnes admittunt glo. in l. 1. & in authent. sacramenta puberum, & ibi Docto. citramontani feré omnes C. si aduers. venditio. Din. in reg. non est obligatorium circa medium de reg. iur. in 6. Alciat. in cap. cum contingat. n. 113. & alij comuniter de iur. iur. Dec. in cap. sicut n. 105. de probation. Rim. in §. 2. n. 24. Institut. quib. alien. licet vbi ex comuni omnium iuramentum seruari debere, & contractum firmari testatur. Anton. de Petrut. in repetit. l. 1. effect. 8. iurament. ex comuni, & seruata de consuetudine Ang. cons. 160. col. 3. versic. super tertio Aretin. cons. 22. n. 8. Abb. cons. 39. lib. 1. Ancharan. cõs. 338. n. 2. Alex. cons. 53. n. 4. lib. 3. de comuni, & à toto terrarum Orbe seruata Cor. cons. 186. n. 17. 36. n. 8. lib. 2. & cons. 71. n 9. lib. 3. de comuni Soc. cons. 239. n. 4. lib. 2. Alba. cons. 11. n. 3. Crau. cons. 7. in fine, & Gab. cons. 13. n. 2. & seq. & cons. 127. n. 7. & 8. lib. 1. Cepha. cons. 207. n. 8. & seq. Bero. cons. 154. n. 8. & seq. lib. 1. & Q. 27. Abb. in Q. stante statuto. versic. in contrarium Roffred. de libel. part. 7. rubr. de Senatus Conc. Clementian. in fine, & in rubr. Constitutio Federici Imper. n 21. Gomez. de contracti. cap. 14. n. 18. strac. de mercatura part. 3. n. 32. de cõmuni Amerin. de patria porestat. effect. 4. n. 46. Borgni. de tutor. n. 168. Franc. Marc. decis. 477. par. 1. Euerard. in loco à vi energia, & effic. iuramen. n. 3. & 7. Grat. cons. 47. n. 18. lib. 1. Thob. cons. 88. n. 7. & sequent.

de comuni Ancharan. Q 14.n.12.lib.3.late Crau. conf.626.n.3. Menoch.conf.203.n.11.de comuni, & obferuata in toto orbe Simoncel.de decret.tit.8. n.132. iuramentum namque minorem facit haberi pro maiore vt ibi n.133. de comuni etiam Cef. de Barz.decif.74.n.1.& feq.Bonacci.tract.moral. tom.2.difputat.4. Q.1.puncto.3.n.4. Cabal. conf. 180.n.46.& feq.part.1. & Sanchez.de matrimon. lib.6. difputat.38.n.13. dummodo pubes fit n.16. de comuni etiam Montan.de tutel.cap.33.n.575. Pute.dec.194.lib.3.de magis comuni Becci. conf. 100.n.9.& 108.n.11.& Turret.conf.80.n.29. lib. 2.Cepha.conf.403.n.24.& feq. & comunem ac iudicando feruatum teftatur probat Menoch. conf. 478. n.37. Peregrin. conf.77. n.1. & feq. lib.1. de magis cõmuni tam in minore, quam in muliere abfque iuris, & ftatutorum folemnitatibus contrahentibus teftatur Turzan. cõmuni. opin. conclus. 106.& receptiffimã probat Gutierez. in d.authent. facramenta puberum. n. 11. & 12. vbi etiam refpondet ad l. non dubium C. de legi. & latè in tracta. de tutel.part.2. cap.7. n.23. & cõmunem probat etiam Eugen. conf.3. n.5. & feq. etiam fi contractus ipfo iure nullus effet ex cõmuni.n.17.Surd. conf.25.n.32.vbi fatilem oftendit differentiam inter obferuantiam iuramenti, & contractus conualidationem de magis cõmuni quod confirmet contractum non autem iuramentum dumtaxat effe obferuandum probat Lamberteng. de contract. in fine. n.42. Cotta. in verbo iuramenti religio congerens plures effectus iuramenti, de cõmuni,& obferuata toto orbe terrarum Farin. Q.cri.15.n.31. & feq. vbi etiam fi fine tutore contraxiffet, & fine folemnitatibus n.17.vbi de magis cõmuni fiue ftatutum loquatur in rem vel in perfonam n.18 & Q. 45. n.19. probat iuramentum effe de iure Diuino, & ex eo ius Deo quæri, & contrauenientem effici Deo infidelem, & ex comuni feruari debere fi abfque interitu falutis æternæ poffit obferuari probat Soarez.cõmuni.opi.lit.I.n.276.& feq.& Matte.cõmuni opi.verbo.iuramentum. Gratia. difcep.233. n.25. & feq.vbi de donatione, fideiuffione quæ Manci.de tuto.par.4.eff.1.Q.vbi magis cõmunem & magis æquam Sanch. de matrimo. lib.6.difput. 38.n.13.& feq. fiue per fe vel per procuratorem iurauerit,& etiam fine curatore,& etiam fi pro arrhis alienet.n.44. & eum maiorem reddit Corf.de iur. iur. Q. 8.n.44.Bauer.de virtu.iuram.n.59.Intrigl.fing.99.n.60.per d.authen.de magis comuni Carpa.c.453.n.35 & feq. poft Iaf.in §.item fiquis. 2.n.10.Inft. de actio dicens minorem rapræfentare maiorem, inualidam obligationem feu contractum validare de cõmuni Ond.conf.42.n 9. & feq. lib.1.Murant.de ord.iud.part.6.act.9.n.23. & feq. vbi etiam de promiffOrio, & affertorio,& alijs iuramentis extra iudicialibus. Alba. conf. 198.n 1. & feq. & conf 11.n.3. & iuramentum fupplere folemnitates. Rota. decif. 345. n.2.part.2.recentis. Senat.Dolant.dec.14.n.25.Maufon.de cauf.execu. lim.11.n.63.Bertaz cla.8.glo.1.in adulto Cancer. var.refol.tom.1.c.7.n.21. excomuni.

267 1.Amp.fecundum opinionem magis cõmunem, & veriorem procedere etiam in impubere proximo pubertati doli tamen capace de cõmuni Bar. in authen. facramenta puberum. n. 10. Salic. n.8. Caft.n.6.Iaf.n 15.Franc.Curt.n 17.& fequen.C.fi aduerf. vend. cõmunem, & veriorem inquit Imo. in cap.cum contingat n.47.48.60.& 72. de iur.iuran. Bero. conf.73.n.6.lib.3 Cor.conf 36.n.9 lib. 2. Rip.in l.is cui bonis.n.58.de verbor.obligation. Afflict. decif.322. n. 5. & decif.393.n 10.Guliel. de Bened.in cap.Rainutius. verfic.duas habens filias n.292. de teftament. Vafq. de fuccef creat.lib. 3.§.28.n.60.Caftald.de Imperato.Q.73.n.3.Mandos.de ætat. minor. Q. 9. n. 5. de comuni Gomez. de contract.cap.14.n.18. amp.1 & Put.decif.203. lib.3. vbi declarat conf.53. Curt. Iun.Gab.de minor.conclus.5.n.39.de comuni late Seraphi.de priuil. iuram.83.n.24.& Alba.conf.11.n.3.de magis comuni Soarez. cõi.opi.lit.P.n.362.& Simonc.de decret. tit. 8.n.139. & Surd.conf.25.n.32.& fequ. & n.43.ad finem,& n.45. eum pubertati proximũ probat, qui decem annorum cum dimidio alterius anni ętatem agit, tuncque doli capacem præfumi n.47.& de cõmuni etiam felicia. de focieta. cap.3. n.11. in fœmina nouem annorum cum dimidio id euenire inquit, & n 28. & de magis cõmuni teftatur cap.5 n.24.& feq. Cotta.in memorabil.verbo. pupillus, vbi quod pubertati proximus dicitur mafculus annorum decem cum dimidio, fœmina autem nouem annorum cum dimidio, in criminalibus autem debere per fex menfes tantum à pubertate diftare, & vbi malitia ætatem fuppleret dictum tempus non expectari ex Iaf. in l. properandum.§.1.n.2.C de iudic.ex comuni.Tholof.decif. 499.Viui.cõi.opin.676.vbi veriorem,& magis cõmunem de cõmuni Villalob.lit.M.n.99.de magis cõmuni veriori ac tenenda Gutierez in d.authent. facramenta puberum n.117.& de tutel.par.2.cap. 7.n.24.& Farin.Q crim.15. n.34. & in doli capacẽ cõmunem,& tutiorem teftatur Ceual.com.opi. contra comun. Q.123.vbi remiffiue temperat. de magis cõmuni, & veriori. Gallia. conf. 51. n.29. vbi etiam mafculum pubertati proximum dicit ætatis annorum decem cum dimidio; fœminam nouem cum dimidio.n. 27.& de magis comuni etiam teftatur Bertaz. de clauf. claufùl. 8. glof.2. n.2.& 3.Rota.Bonon.decif.121.n.40.& fequent. in nouiffimis de cõmunĩ Anch. Q.16.n.3.lib.1.Peregr. conf.77.n.3 lib.1.cõmunem,& veriffimam probat Viui. cõmuni opin. 508. & 676. Villalob. cõm.opi.lit.I.n.16.& Afflict.decif.393.n.10. in fine veriorem inquit, & ita iudicatum de magis cõmuni Lamberteng.d.n.42.Ricci.collect.dec.1723. de magis communi,& veriori Farin.d.Q 15.n.34. & 35 de communi contra aliam comunem Vafq. de fuccef. lib. 3. §.28. n.60. de magis cõmuni pro vtraque parte Manci.de iuram.part.4.eff.1.Q.13. n.18.& feq. huic inhærens lefione interueniente de comuni Gratian dec.73.n.12. etiam fine tutore,& iudice Maufo.de cauf.execut.lim.11.n.13.& feq poft Serap.& alios fupra citatos.

268 Contrariam fententiam vti cõmunem in proximo pubertati quia non concurrunt iudicium,iuftitia, & veritas, iuramenti comites tenet Fulgof. conf.237.Aug.in d.authent.facramenta puberum

n. 1.

n. 1. qui testatur de consuetudine seruari vt impubes doli etiam capax iuramento minimè obligetur æquiorem videri ait Imol. in d. cap. cum contingat n. 47. & 48. de iur. iur. vbi Aleiat. n. 141. alias n. 91. & seq. Couar. in 4. decretal. part. 1. cap. 5. §. 1. n. 4. Cur. Iun. cons. 53. n. 3. & seq. Soarez. lit. I. n. 336. vbi tamē absolutione opus esse ex cōmuni, & lit. P. n. 363. magis cōmunem esse testatur. Meno. cons. 29. n. 37. hanc tenet glo. in d. authent. sacramenta puberum in verbo puberum Ang. Cast. & Alex. qui de magis communi testatur in l. qui iurasse de iur. iur. de magis comuni Trigon. sing 91. Parif. cons. 99. n. 17. lib. 1. de magis cōmuni Gab. de minor. conclus. 5. n. 37. de cōmuni Sanch. d. disp. 38. n. 16. de magis cōmuni Eug. cons. 29. n. 19 & impuberis contractum iuramento non firmari Bal. cons. 148. n. 2. lib. 1. Rom. in l. fi. n. 56. C. de pact. Gab. de iur. dot. concl. 1. n. 31. Gul de Bened. in verf. duas habens filias. n. 292. de testam. vbi de in capace doli Duen. reg. 130. Soc. reg 150. fall. 9. vbi duplex iuramentum requirit, de non contraueniendo ratione minoris statis, & de pacto seruando Duen. reg. 130. de magis cōmuni Torniol cons 45. n. 5. petita prius absolutione vna vel pluribus quot fuerint iuramenta, & Mastril. decis. 186. n. 19. vbi renunciationem successionis à minore patri præsertim factam ex magis cōmuni non valere. Intrig. sing. 64. n. 261. lib. 3. Rot. dec. 143. n. 3. par. 1. recētis. vbi quando causæ defectus subesset.

269 1. Distingue vt prima procedat quoad obseruantiam iuramenti, secunda verò vt repetere ac retractare possit Cast. cons. 105. lib. 2. Simoncel. d. tit. 8. in fine n. 139.

270 Contrarium & indistinctè amp procedere latè probat Surd cons 25. n. 32. & seq. & in ampliatione citati de magis cōmuni Lamberteng. d. n. 42.

271 2. Distingue vt in doli capace nempe in decimo suæ ætatis anno primo de iure canonico procedat; secunda verò de iure ciuili Afflict. in §. item sacramenta n 4. de pace iuramen. firmand.

272 Contrarium nempe indistinctè in vtroque foro impuberem doli capacem cogendum obseruare iuramentum, quod etiam ratione doli, & conscientiæ fori, imo verius esse animæ fauore Surd. cons. 25. n. 32. Farin d n. 34. & seq. de comuni Affl. dec. 322. n. 4. & 5. de magis cōmuni Simonc. de decre. tit. 8. n. 139. & Gomez. de contract. c. 14. n. 18. & Senat. Dolan. dec. 14. n. 35.

Proximus autem pubertati secundum veriorem magisque cōmunem dicitur ante. xiv. annum in ætate illa quam talem iudex fuerit arbitratus, qui non tantum annorum numerum considerabit, verum personæ conditionem, ætatisque & regionis qualitatem Meno. de arb. Iud. cas. 57. n. 44. & seq Tenni. caut. 222. n. 2. Viui. comuni. opi. 674. n. 2. Surd. cōs 25. n. 20. & Pic. ad stat. Vrb. c. 151. glo. 4. n. 6. Duen. reg. 259. lim. 3. sed masculum x-annos, & sex menses excedens, & fœminā quæ nouem, & menses sex expleuit talem esse de cōmuni. Farin. Q. 92. n. 10. & Mauson. de caus execu. lim. 11. n. 8. vbi de communi omnium. Rol. cons. 57. n. 25. lib. 1. Fari. Q. 58. n. 56. & infantiæ proximus quis sit ex Io. And. ad spec. de testa. §. 1. n. 35. lit. K. & aliis.

273 1. Lim primam opinionem & sic d. primam ampliationem nō procedere nisi duo copulatiuè concurrant quod scilicet impubes pubertati proximus sit, dolique capax Cagno in l. pupillū n. 10. de reg. iur. ita iudicatum testatur Viui. cōi. opi. 676. n. 3. & seq. idem quod in ciuilibus in criminalibus asfirmans Afflic. dec. 322. Bertaz. clauf. 8. glo. 2. n. 2. & seq. Farin. supra.

274 2. Lim. vt infra in prima limitatione opinionis contrariæ suprascriptæ primæ subampliationis. d. 28. ampliationis.

275 1. Lim. 2. opinionem contrariam d. primæ ampliationi procedere quando minor se puberem asseruit, & adultum, & iurasset non contrauenire nisi cum coniuncto contraheret maiore non eiusdem vel minoris ætatis, vel nisi ex aspectu impuberem esse constaret Doe. in l. qui iurasse. de iur. iur. de magis cōmuni Lambert. supra in fine n. 43. & seq. idem in vicino quod in coniuncto probans.

276 2. Amp. d. secundam opinionem contrariam d. primæ subampliationi. 28. ampliationis, procedere in pubere etiam muto si per signa intelligat ex quo enim verborum solemnitas seu expræssio non requiritur iurare potest Petr. & Cin. in d. authent. sacramenta puberum vbi Salic n. 9. & Cor. n. 10. C. si aduers. vendition. Simon. d. tit. 8. n. 140. pro qua amp. facit l. discretis. in versic. sin autem C. qui testam. facere poss. & verba in iuramento nō requiri in non valente loqui imo, & in valente loqui de comuni contra cōm. Ceual. 406. & Afflic. concl. 21. vbi tamen verba, & scripturarum tactū ex diuturnitate temporis præsumi probat ex Ceph. cons. 396. n. 30. & verba non requiri Facchi. contro. iur. lib. 3. c. 8 & in muto iurāte verba nō requiri Add. ad Cast. in l. 1. in princ. lit. C de verb. oblig.

277 3. Amp. procedere tam in contractibus proprijs ex quibus hinc inde oritur obligatio, quam in improprijs vt in donatione, stipulatione, & in distractibus etiam glo. in d. authent. sacramenta puberum vbi Bar. n. 18. Salicet. n. 12. Iaf. n. 71. Cur. Iun. n. 127. & alij cōmuniter. de cōmuni Dec. cons. 18c. n. 4. Bero. cons. 154. n. 8. lib. 1. Afflic in d. §. item sacramenta in 6. not. n. 1. vbi in omni contractu procedere inquit de cōmuni testatur. Cur. Iun. cons. 141. n. 2. & Villalob. comun. opin. lit. A. n. 163. & Eugen. cons. 3. n. 5. & sequen. Gab. cons. 27. n. 5. & seq. lib. 1. Gulielm. de Benedic. in cap. Rainutius. verbo testamentum. 3. n. 36. vbi idem dicit in quasi contractu de testament. de magis cōmuni plurimos citans testatur Gab. de minor. conclus. 5. n. 5. Onded. cons. 42. n. 9. & sequen lib. 1. Thesaur. decis. 66. de magis cōmuni Simoncel d. tit. 8. n. 141. Peregri. cons. 77. n. 1. idem de distractibus probans. lib. 1. & de magis cōmuni etiam testatur Gutierez. in d authent. sacramenta puberum n. 118. C. si aduers. venditio. Alba cons. 198. n 2. vbi in renunciatione hereditatis, & omni pacto.

278 1. Lim. non procedere quando ob minorem ętatem dolus argui posset vt puta quia patri contradicere filij non fuissent ausi Soc. Iun. cons. 47. n. 3 1. lib. 3. Gutierez. d. n. 118.

279 2. Lim. respectu donationis non procedere in casibus supra tit. 19. cap. 5. limitation. 15.

280

Gabr. de minor. conclus. 5. n. 28. Simon. d. tit. 8. n. 150.

292 12. Amp. idem esse si minor per procuratorem speciale mandatum habentem iurauerit, per se ipsum namque iurasse videtur cap. in appellatione. de iuramẽt. calum. lib. 7. cap præsentiũ de testi lib. 6. Salic. in d. authent. sacramenta puberum. n. 19. Cor. n. 11. in repetit. Iasn. 74. Curt. n. 47. Igne. n. 69. Gab. de minor. cõcl. 5. n. 21. Simonc. d. tit 8. n. 151. Serafin priuil iuram. 83 n. 57. Surd. conf. 114. n. 27. & cum iuramento constituere, & constitui procuratorem posse si se processui, & sententiæ iuret non contrauenturum. Gutier. de iuram. confirmatorio contract. part. 3 cap. 11. Lambert. de contract. in fine n. 68. & seq. idem probans ex magis communi si generale ad iurandum mandatum dedisset.

293 1. Lim. non procedere nisi minor in mandati instrumento iurauerit his quæ procurator gesserit se non contrauenturum, alioquin cum non iurauerit contrauenire potest Alberi. in d authent. sacramenta puberum. n. 6. Afflict. in d. §. item sacramenta. n. 14. iuramento autem mandatum minoris sine solemnitate validum facit Guid. Pap. decis. 35. licet eo cessante secus sit Put. dec. 261. lib. 2. Ricci. collect. decis. 2170. versic. item operatur.

294 2. Lim. nam procurator ad emendum vendendum vt constitutus cum clausula prout procuratori constituto videretur, & ad iurandum, nisi constituens gerendis ab eo non contrauenire iurasset, si læsus fuerit vltra dimidiam iusti præcij non tenebitur contractui stare, etenim boni viri arbitrio non diceretur vsus Afflict. supra in 3. notab. n. 13.

295 13. Amp. procedere etiam in iudicijs quoniam in eis quasi contrahitur glo. 3. in fine in d. authent. sacramenta puberum vbi Salice. n 15. Ang. n. 2. Imbert. n. 23. de communi Iaf. n. 76. & Cor. in repetitio. n. 15. C. si aduers. vendit. post Spec. de actioni. §. 1. versic quid si minor. Bar. in l. minor 25. annis. n. 37. de minor. Iaf. in l. 1. n. 60. si quis in ius vocat. non iur. de communi Imo cum cap. cum contingat. n. 62. de iur. iuran. Afflict. in d. §. item sacramenta. in 6. notab n. 1. Anton. de Petrut. in repetitio. l. 1 effect. 70. iuramen. de iur. iur. Tholof. decis. 45. de communi Gomez. de contract. d. cap. 14. n. 18. versic. octauo extende, & Becci. conf. 59. n. 11. vbi etiam non restitui in integrum, & Simoncel. d. tit. 8. n. 152. & 153. vbi etiam post Gabriel. de minor. concl. 5. n. 12. cautelam adhiberi posse inquit ne minor qui sine curatore in iudicio comparet possit contra processum venire, nempe vt operetur minorem contra processum, & sententiam minime venturum, quamuis appellare possit, idem dicens siue per se, vel per procuratorem cum iuramento a minore constitutum iudicium ventiletur, & Caccbera. decis. pedem. 158. n. 14. & 15.

296 Contrariam sententiam tenuit Bal. in l. 1. n. 26. C. de confes. Lanfranc. Balb. decis. 68. Vinc. de franch. respectu restitutionis minoris, decis. 448. n. 9. 10. Serafin. de priuileg. 83. n. 35. Tiraq. in l. si vnquam verbo. reuertatur n. 445. vbi iudicium ipso iure nullum iuramento non validari. C. de reuo. donat. & sine iuramento minorem in iudicio esse non posse Vant. de null. ex defert. mand. n. 28. & sequen. Zuccar decis. Luca. 36.

297 Tenendo primam opinionem magis communem respectu obseruantiæ, & validitatis iudicij propter iuramentum.

298 1. Lim. non procedere nisi quando minor iureiurando promisit in futurum non contrauenire, secus si in præteritum aliquid iuraret, hoc enim casu læsus restituetur Gabr. d. concl. 5. n. 15. prout si de præsenti in iudicio veritatem dicere iurasset, si namque postea contra se aliqua dicat restituetur in integrum Afflict. d. not. 6. n. 8.

299 2. Lim. non sufficere iuramentum generaliter præstitum Gab. supra. n. 16. & vbi iudicium foret nullum in qualibet iud cij parte iuramento opus esset Afflic. supra n. 9. quamuis secus foret si minor iudicio stare, & non contrauenire iurasset Lanfran. d decis. 68.

300 3. Lim. nõ procedere in iudicio criminali in quo minor sine curatore iurans restituitur Gab. d. conclus. 5. n. 18. Grat. conf. 52. n. 10. lib. 2. Serafin. priuil. iuram 83. n. 42.

301 4. Lim. nam si minor contra sententiam non venire promiserit appellare tamen poterit, competentibus enim iure communi nisi expræssim renũciatum minimè censetur Afflict. in d. §. item sacramenta. glo. 4. n 10. Gab. d. conclus. 5. n. 13. vbi tamen controuersum probat.

5. Lim. non tamen captura, & personalem executionem contra minorem concedi posse ex apocha etiam curatoris authoritate confecta vt iudicatum testatur Ricci. collect. decis. 1629.

Ex promissione autem tutoris cum præcepto guarentigiæ executionem fieri contra pupillum licet secus in præcepto confessioni apposito. Bal. ad pec. tit. de appel. vers. tutori fol. 200. col. 3. quod intelligo respectu realis etiam pupillo maiori effecto ex dictis per Ricci. sancta licet verba Bal. aliud innuant.

Quamuis autem minor pro debito nequeat carcerari, secus tamen est si cum tutoris vel curatoris authoritate se obligauerit Carauit. rit. 166. n. 12. & seq. Viui. communi. opi. 502. vbi etiam filium familias minorem pro debito carcerari non posse Paris. conf. 94. n. 41. lib. 1. sed etiam filium familias minorem carcerari posse de communi Soarez. cõi. opi. lit. M. n. 161. Borg. de tuto. n. 316. & seq. vbi carcerari non posse, si initio obligatio nulla sit, vel minor sit xv. annis, adultum verò carcerari posse, nisi priuilegiatus sit puta doctor, clericus, & huiusmodi. Gratia. discep. 279. n. 7. ex Surd. dec. 279. n. 5. minorem ex contractu tutoris obligari ac si ipse contraxisset, & discep. 360. vbi etiam doli capacem carcerari, & mulctari posse licet dicat patrem in obligatione filij personali nihil agere habere.

Tenendo secundam opinio.

302 1. Lim. non procedere in iudicio quod occasione contractus motum fuisset in quo minor se maiorem iurasset, tunc enim minor debet maior censeri in d. iudicio, & per se tanquam maior litigare non autem cum curatore vt id quod fuit in principali dispositum in accessorio, & sequenti obseruetur. Specul. de restitution. in integrum. §. quis autem, & quãdo col. 6. versic. sed qualiter mihi col. 4. n. 12. vbi

vbi Bal. in addit. Lup. in rub. de donatio. inter vir. & vxor. §. 21. n. 12. Serafin. priuileg. iuramen. 83. n. 36.

304 2. Lim. non procedere in spiritualibus velut matrimonij causa, & beneficij, vel huiusmodi, in quibus minor ætas non attenditur dum tamen maior sit annis quatuordecim, ideoque in his iuramentum nihil refert an minorem in iudicio maiorem repræsentet cap. fin. de iudic. in 6. Aufrer ad Cappel. Tholos. 113. Crau. cons. 90. n. 1. vbi renunciare posse beneficium sine curatore Serafin. supra n. 38. Ricci. collect. decis. 1629. Gail. obs. 108. n. 9. lib. 2. vbi etiam procuratorem cōstituere posse Gratian. discep. 789. n. 4. & sine curatore obligari Masue. in pract. tit. de tut. & cur. n. 37. Cancer. var. resol. lib. 2. c. 1. n. 230. vbi tamen restitui si læditur ex d. c. fi. & glo. ibi.

305 3. Lim. in iudicio coram arbitratore vel arbitro facto, quia mero iure acta valent quamuis restitutio detur, nec vmquam pœna committatur Aufrer. ad Cappel. Tholos. decis. 118. Serafin. supra n. 39.

306 4. Lim. non procedere quando minor procuratorem constituisset iurando, omnia quæ per procuratorem gesta fuerint rata, grata, firmaque habiturum tunc enim processus cum procuratore factus velut cum maiore gestus sustinetur Guid Pap. decis. 35. & 404. Gab. de minor. d. conclus. 5. n. 21. Serafi. d. priuil. 83. n. 40. Boer. dec. 92. Franch. dec. 448. Senat. Dolan. dec. 39. n. 8. de cōmuni Cancer. var. resol. par. 2. c. 1. n. 224. & Becci. cons. 59. subdentes minorem non restitui nisi procurator soluendo non sit.

307 5. Lim. non procedere quando minor iurasset non venire contra processum tunc enim processus cum eo factus validus erit, nec minor restituetur in integrum Tholos. decis. 45. 49. & 106. Serafin. d. priuileg. 83. n. 41. & sententiam de cōmuni Becci. cons. 59. n. 11. & Canc. d. n. 224.

Sublim. in causa criminali Gab. de mino. concl. 5. n. 18. Cancer. supra n. 230.

308 6. Lim. nō procedere ijs casibus quibus minor in iudicio stare potest quos notat Add. ad Abbat. in cap. ex parte sub n. 11. lit. B. de restitutinn. spoliator. & Inno. ibi, & Maran. de ord. iud. par. 4. tit. iudicium validum n. 47. si namque vt minor in ijs admittitur fortius ob iuramentum admittetur. Serafin. d. n. 41. Ricci. collect. dec. 1629. vbi in criminali, & quando comparet tamquā tertius, & quando comparet cum tutore. Gail. obs. 108. n. 8. vbi cū tutore, vel curatore agere, & conueniri posse lib. 2. alimēta etiā à Iudice sine tutore, & curatore petere potest. Surd. de alim. tit. 8. n. 2. Intrigl. sing. 96. n. 18. lib. 3. quorum vterque latè agit de alimentis. Alba. cōs. 570. n. 10. vbi minorem qui septimum annum excessit bene esse vt cum tutoribus vel consanguineis in iudicio compareat ex not. in l. 1. §. sufficit de admi. tuto. & quando minor contumax fuisset Senat. Dolan. dec. 39. n. 3.

309 14. Amp. vt ex contractu minoris iuramento roborato actio, & exceptio oriatur. glo. in d. authēt. sacramenta puberum verbo. custodiantur vbi Bar. n. 25. & ceteri omnes C. si aduers. vendit. las. in l. stipulatio ista. §. alteri. n. 4. de verbo. oblig. Simōç de decret. tit. 8. n. 154. vide infra n. 592.

310 15. Amp vt absolutione à iuramento minor pro iurati contractus rescissione petere minime possit Bar. in l. si quis pro eo in 5. casu de fideiussor Castr. in d. authent. sacramenta puberum, n. 9. Abb. in d. cap. cum contingat. n. 21. versic. & animaduertendum, & n. 22. versic octauus casus, vbi Alcia. n. 77. de iur. iuran. Bero. cons. 16 n. 10. lib. 1. Simon. d. tit. 8. n. 155. vide infra lim. 50.

311 1. Subamp. vt etiam petita absolutione à iuramento contractus firmus persistat, & ad restitutionis in integrum remedium recurri debeat iuxta distinctionem Cor. cons. 287 col. pen. & final. lib. 4. dicentis quod aut contractus solo iuramento sustinetur, & tunc sublato iuramento contractus annullabitur, secus si contractus alio etiam iure sustineretur, & Marf. sing. 529. Mar. Anguf. cons. 127. n. 16. & 17. Gab. de minor concl. 5. n. 3. Serafin. priuileg. iuram. 61. n. 4. Simonc. d. n. 155. in fine. de cōmuni Turret. cons. 80. n. 51. lib. 2. Gutier. in d. authent. sacramenta puberum. n. 20. & tunc non firmatur iuramento, sed ex eo sustinetur quando contrahens timore periurij arctatur ad obseruantiam contractus quamuis inualidi vt in cap debitores de iur. iuran. & in cap. significante de pignor. & hoc casu sublato iuramento tollitur contractus, quia tollitur illud vinculum quo solo sustinetur. Si verò contractus erat per se validus, sed aduersus eum remedia rescissoria competebant quæ tolluntur per iuramentum vt in minore qui valide contraxit, vel in maiore decepto vltra dimidium iusti prætij, & tunc obtenta absolutione remedia dantur quæ prius competebant, vel restitutionis in integrum vel l. 2. C. de rescind. venditio. Quod si contractus alias inualidus fuisset vt in d. cap. cum contingat. de iur. iuran. & in cap. quamuis de pact. in 6. & tunc quamuis contractus firmetur iuramento, firmatus tamen suo ipsi. vinculo sustinetur, tamen si vinculum hoc ex iuramento perfectum sit, & sublato iuramento per absolutionem contractus nihilominus validus remanet, quia contractus ex partium consensu vires assumpsit, quo circa iuramento sublato firmans causa non cessat in totum Ang. cons. 160. in 3. dubio in fin. Cor. supra, & cons 6. col. penult. lib. 1. Soc. in l. hæc scriptura in princ. Q. 1. de conditio. & demonstrat vbi ad probandum quod absolutio a iuramento contractum non rescindat qui nullus est sed iuramento firmatur glo. adducit in l. petens in glos magna in fine C. de pact. vbi si pactum nudum quod calorem, & fomentum recipit a contractus vestiti cohærentia, licet postea cesset contractus, non tamen cesset à contractu vestito virtus impræssa, ita etiam sit dicendum vt virtus contractui à iuramento impræssa cessare minime debeat iuramento per absolutionem sublato quam rationem latius deducit Cor. supra Cur. Sen. cons 43 n. 22. & 26. post Bal. Cuma. & Imo. in d. l. hæc scriptura in princ. & Ripa. in l. si. Q. 54. C. de reuocand. donat. Addent ad Alex. cons. 213. lib. 7. de magis communi Becci. cons. 63. n. 2. dixi in pactis nudis amp. 29. limitationis. 57. Mar. Anguf. cons. 127. n. 18. Serafin. priuileg. iuram. 61. n. 3. Turret cons. 80. n. 51. lib. 2. Crau. cons.

7 n. 7.

7 n 7. 8. Meno. conf.24.n.17.Macerat.resol.24. n.16. lib.2. Ricci. collect. decis. 2224. ante finem Ond. conf. 41. n. 31. lib. 1. Alba. conf. 198. n. 1. & seq.

312 1. Amp. 1. Subamp. vt absolutio à iuramento nō plena sed habilitatiua dumtaxat ad agendum, vel excipiendum, cum periurij reatum solum modo tollat, contractus, & iuramenti vires non auferat Feli. in cap. 1. n 29. de iur. iur. Crau. conf. 7. n. 7. Benint decis. 14 Becci d. conf. 63. n. 3. Rot. Rom. decis. 580. n. 7. part. 1. recentior. dari tamen ad effectum agendi, & rescindendi contractus ob enormem læsionem dec. 461. n. 3. d. part. 1. nec ad rescissionem sine alia absolutione agere poterit Benint. decis. 14.

313 2. Amp. vt si cum iuramento promittens, & renuncians conuenerit etiam, à iuramento etiam absolutionem petere non posse, & ita iurauerit, tam & si ab hoc secundo iuramento absolutionem quoque petere possit Felin. in cap. debitores. n.9. de iur. iur. Gutierez. in d. authent. sacramenta puberum n. 109. C. si aduers. vendition. non possit absque periurio absolutione a iuramēto super principali contractu interposito petita, aduersus contractum agere non petita absolutione a secundo iuramento, & de hac subreptione secularis iudex cognoscere poterit Afflict. decis. 30. n. 5. & 6. & decis. 220. n. 8. & seq. Rol. conf. 34 n. 5. & seq. lib. 1. Gutierez. supra n. 110. Ricci. collect. decis. 2224.

314 1 Sub Amp. vt in petitione dictæ absolutionis citatio partis necessaria sit, secundum magis cōmunem opinionem de qua testantur Marsil. in l. de vno quoque. n. 162. de re iud. & plures congesti a Couar. var. resolut. lib. 1. cap. 4. n. 5. receptissimā dicit Orosc. in l. nequicquam §. vbi decretum n. 60. de offic. pro conf. idem subdens si fuerit à Papa cōcessa, & Gutierez. supra. n. 111. in d. authent. sacramenta puberum Paris. conf 96. n 88. lib. 1. vbi à iuramento confirmatorio, & vbi requiritur causæ cognitio, & ferret. conf. 149. n. 2. Grat. conf. 23. n. 10. lib. 2.

315 1. Lim. d. primam subamp. non procedere nisi quando absolutio petitur vna cum relaxatione iuramenti, vtque illa concessa, contractus nullus declaretur, & contrahens liberetur Coua supra n. 5. secus si petatur vt ad rescissionem absolutus coram seculari agere possit, vel excipere; his enim casibus in petitione absolutionis à iuramento non est opus citatione partis Oldr. cōs. 120. de magis communi Affl. decis. 220. n. 10. & Couar. supra n. 6. & veriorem magisque communem testantur Rol. conf. 13. n 25. & 38. & conf. 59. n. 28. lib. 1. & conf. 2. lib. 2 & Gutierez. supra n. 112. Tiraq. in tract. res inter alios acta. lim. 30. Becci. conf. 63. n. 3. vbi nec citationem neque causæ cognitionem requiri in hac absolutione vbi etiam citatio requireretur, absolutio sine partis citatione valida foret, & n. 93. citationem minime requiri, & ita de stilo seruari, prout etiam testatur Rol d. conf. 13. ad fin. de communi Morot. consil. 87. de magis communi Ricci. in collect. decis. par. 1. collect. 39. Ceual. cōm. opi. contra comm. Q. 434.

Contrarium tenent Guid. Pap. decis. 140. & Capp. Tholos. decis. 61. alias 62.

316 3. Amp. vt si iurasset non petere absolutionem eaque obtenta non vti nisi hæc omnia in petitione absolutionis expræssa sint absolutio non prosit Felin. in cap. constitutus n. 14. de rescript. Rol. conf. 34. n. 6. lib. 1. Rot. Rom. dec. 5. n. 1. & 2. part. 2. recentior. & iurans eam non petere, impetrare tenetur Ricci collect. 1252. par. 1.

317 4. Amp. vt post in cursum periurium obtenta nulla sit nec prodesse possit Felin. in cap. 1. n. 18. de iur. iur. Gozad conf. 59. n 21. Rol. conf. 34. n. 2. lib. 1. Rot. d. decis. 5. n. 2. & dec. 701 n. 2. par. 1. vbi non posse etiam à parte periurium remitti n. 3. Pacif. de Saluian. interd. insp. 2. cap. 2 n. 363. & seq. in 2. impræssione vbi post periurium incursum non concedi nec obtentam iuuare, nisi prius à periurio postea à iuramento concessa sit & contra periurium à solo Papa tribui posse Rot. ita firmasse probans Villalo. comm. opinio. lit. E. n. 75. vbi remissiue tripliciter limitat, & Farinac. Q. cri. 160. n. 176. & seq. vbi subamp. & limitat. Afflic. dec. 30. n. 5. qui loquitur de eo qui iurauerat non petere absolutionē à iuramento posito in contractu, & absolutionem simpliciter petiji, & pro periurio sat esse pendente iudicio absolutionis petitæ solutionis tempus venire, secutus est Paris. conf. 43. n. 15. & seq. & 22. lib. 1.

318 1. Lim. & declara. vt hęres minoris iuramento non ligetur Anch. Q 20. n. 5. & 6. lib. 1. & vbi contractus nullus esset posset hęres non petita absolutione contrauenire Bal. in l. etiam in fi. de iur. iur. tenuit Rot. in Mediolan bonorum. 14. Iunij. 1597. coram Eminentissimo Pamphilio, & alias vt per Gratia discep. 24. n. 19. 20.

319 1. Sublim. non procedere nisi quoad reatum periurij secus quo ad obseruantiam iuramenti & obligationem contractus, quæ iurantis etiam hęredes obligat latè Surd. conf. 194. n. 22. dixi in pactis realibus actiuis amp. 4. Gomez. de restit. minor. n. 19. Gab. de iureiurando, concl. 6. Meno. conf. 14. n. 22.

320 18. Amp. etiam vbi statutum contractus minorum absque solemnitate initos annullaret, ita vt cum dispositione iuris communis statutum concordaret adhuc enim contractus iuramento validantur, quoniam statutum simpliciter contractus nullos declarans, non compræhendit iuramento firmatos, nec valeret si iuramentum expræsse annullaret, defectu potestatis statuentium secundum communem de qua testatur Alex. conf. 27. n. 5. & conf. 125. n. 5. in fine, & n. 6. lib. 1. Soc. Iun. cōs. 130. n. 17. lib. 3. Bero. conf. 176. n. 59. lib 1. & conf. 73. n. 6. & 7. lib. 3. de magis communi testantur Turza. comm. opi. concl 68. & 106. & Soarez. commun. opinio. lit. I. n. 296. & Villalo. lit. S. n. 98. & 99. Gab. de minori conclus. 5. n. 9. Simoncel. de decret. tit. 8. n. 156. & 157. de magis communi Rim. Iun. Instit. quib. alien. licet. in princip. n. 295. & in §. 2. n. 35. & Marescot. resolut. 62. n. 17. lib. 1. Gab. conf. 127. n. 16. lib. 1. de communi Serafin. priuileg. iuram. 83. n. 32. & 70. de magis communi Add. ad Thesaur. decis. 66. & non valere statutum in rem, vel in personam loquens stâte iuramento de magis commu-

communi Crati. conf. 902. n. 1. & Eugen. conf. 3. n. 21. & 24. & Rol. conf. 99. n. 12. lib. 3. Marcabr. conf. 30. n. 39. & 40. & Alex. loco supra citato post Imo. in cap. cum contingat. n. 36. de iur. iur. vbi respondet Bar. dum l. si quis pro eo, de fideiussor. tenet quod vbicumque statutum in personam loquitur iuramentum non obliget, quia contrahens non seruando superioris præceptum peccet, vt scilicet eius doctrina non procedat nisi in statuto idem continente quod ius Diuinum vel canonicum, vel nisi in cõtemptum superioris statutum sperneret, & n. 46. idem dicit respectu pœnæ: & distinctionem Bar. communiter refelli, & contractum iuramento indistincte confirmari ex communi probat Ceualloſ. commun. opin. cõtra commun. Q. 200. post Couar. in 2. part. relectioo. §. 2. n. 7. versic. primum, & Mar. Anguſ. conf. 127. n. 8. & seq. vbi de communi ferè omnium Canonistarum, & Legistarum cõtra Bar. quia statutum quod emanauit per viam præcepti fauore personæ cui præcipit transgressio præcepti non obligat ad peccatum, quia vim consilij potius quam præcepti habere censetur l. cum pater. § mãdo, de leg. 2. l. Titio centum in princip. & l. cum tale. §. penult. de conditio. & demonstrat. l. 1. in fi. manda. Din. & Doc. in cap. nam concupiscentiam de constitutio. Anguſ. supra n. 10. vbi tam respectu minoris quam mulieris à statuto contrahere prohibitorum, de magis communi Felicia. de ſocieta. cap. 5. n. 24. & Bertaz. de clauſ. clauſ. 7. n. 10. 19. n. 5. vbi subdit absolutione opus non esse Cabal. conf. 180. n. 24. par. 1. vbi siue statutum in rem vel in personam loquatur, & Gab. de iur. iur. concl. 5. n. 15. vbi d Bar. distinctionem magis communiter reijci probat, & Serafin. priuileg. iuram. 22. n. 43. (vide infra amp. 41.) & Ceual. comm. opi. contra cõm. Q. 200. & Q. 188. vires iuramenti statuto non posse tolli licet prohibere possit ne in contractibus ponatur excommuni. Manci. de iuram. par. 4. eff. 1. Q. 4. n. 1. & 25. Bonac. de contract. disp. 3. Q. 1. punct. 1. n. 13. Carpa. c. 453. n. 97. & seq. & solemnitatum defectum supplere Rot. decis. 206. crim. per. Farin nec statuto laicali iuramentum tolli decis. 375. n. 4. par. 1. recentis. Put. decis. 382. par. 3. 345. n. 2. par. 2. recentis. Senat. Dolan. dec. 14. n. 26. 27. excommuniori Rot. decis. 653. par. 2. recentis. Becci. conf. 100. n. 11. de communiori Viui. communi. opi. 791. & Gab conf. 127. n. 16. & seq. lib. 1. & Pic. ad c. 151. lib. 1. stat. Vrb glo. 23. n. 1. & seq. etiam si statutum non disponat de iuramento; vel alia sit Principis ſecularis dispositio ex Gab. supra. n. 14. & d. conf. 127. n. 14. de communi Cancer. var. resol. tom. 1. cap. 7. n. 22. Prat. reg. 448. lib. reg. iur. fol. 774. vbi non posse statuto tolli.

321 Contrariam opinionem quod scilicet statutum prohibere possit iuramentum poni in contractibus, & nullos non reddere validos excõmuni Doc. in cap. cum C laicus de foro competen. lib. 6. probat Lanfranc. dec. 320. Valesc. dec. 16. n. 13. & 14.

322 1. Subamp. primam opinionem vt confirmatio Summi Pontificis omnium statutorũ non operetur effectum confirmatorium nisi ex certa Papæ scientia facta sit Mar. Anguſ. 127. n. 11. Rota. Roma. decis. 192. n. 2. & 3. part. 1. recent. vbi idem si in simplici confirmatio additum foret, de nouo concedimus sed si ex certa scientia facta sit statuti validitatem operabitur, & tunc ex certa scientia facta censebitur si in breui confirmatorio sit narrata statuti substantia præsertim ex clausula quorum tenores, &c. vel si re maturè discussa cõfirmatio processerit, & præsertim ex clausula ex certa scientia in breui apposita. At in forma communi factam non sufficere Eugen. conf. 3. n. 30. & sequ. Grat conf. 84. n. 7. lib. 1. Bero. conf. 180. n. 25. lib. 1. 40. n. 12. lib. 3. Maluaſ conf. 3. n. 28. & seq. Add. ad Rot. Bonon. decis. 121. ad finem in nouissimis post Soc. lun. conf. 32. lib. 3 Gab. conf. 127. n. 24. lib. 1. & statutum tollere iuramentum si fuerit a Papa confirmatum Feli. in c. constitutus n. 18. de rescr. Gratia. discep. 233. n. 56. Marci. de iuram. par. 4. eff. 1. Q. 4. n. 18. & seq. tunc ex certa scientia confirmata probans si tenor eorum insertus sit vel ex certa scientia confirmata fuerint vt in forma communi confirmata esse quando clausulam continerent dummodo iusta, & honesta non etiam contra ecclesiasticam libertatem sint Corb. de cauſ. priu. ob non sol. cano. amp. 40. n. 5. & 6. vbi etiam expræssam iuramenti annullationem requiri probat Grat. conf. 47. n. 5. vbi ex certa scientia, & cum causæ cognitione fieri oportere lib. 1. & Grazia. de benef. par. 3. cap. 2. n. 227. vbi si tenor sit insertus vel eius substantia, & clauſ ex certa scientia operari vt ex certa scientia validet actum, non vt intentionis suppleat defectum. n. seq. nec operari si subreptitia sit Rot. dec. 370. n. 4. pat. 5. diuerſ.

323 Nec operatur Apostolica confirmatio respectu statutorum iniustorum, & illicitorum Mar. Anguſ. conf. 127. n. 13. etiam si facta sit ex certa scientia Alex. conf. 59. n. 14. & seq. lib. 1. Rol. conf. 29. n. 32. lib. 1. Rot. Rom. dec. 21. 0. 3. par. 1. recent maxime hoc procedere subdens quando confirmatio clausulam contineret, dummodo statuta licita, & honesta sint. nec sacris canonibus contraria Gab. d. n. 14. nec quoad hoc ne statuentes ea quæ validè sine ea facere poterant reuocare queãt Surd. cõſ. 58. 0. 20. & seq. præsertim verò etiam valide confirmata reuocari posse si cultus Diuinus augeretur.

324 1. Amp. vt quamuis ex certa scientia confirmatio facta sit iuncta etiam clausula de plenitudine potestatis, si fuerit apposita super confirmatione statuti à persona inhabili facti vt laici sunt respectu iuramenti, & spiritualium, nihil operetur Aretin. conf. 8. col. 3. & 4. Mar. Anguſ. supra n. 14. vide infra n. 337.

325 Sed & non confirmatum à Papa licet non de iure si de facto obseruaretur attendendum probat Peregri. conf. 77. n. 14. & sequent. lib. 1. & non posset super iuramento statutũ disponere quamuis in turijs ſecularibus seruari solet n. 12. & seq. 73. n. 44. & 45. lib. 1. 82. n. 16. lib. 2.

Confirmatum a Papa non possunt statuentes reuocare si alterius fauorem concernat, vel omnino præceperit seruari debere, vt Rot tenuisse probat Garz. de benef. par. 12. cap. 1. n. 12. vel si Diuinus cultus minueretur n. 11. & facta cum clauſ. sublata, & decreto irritanti potest eadem authoritate reuocari Rota. dec. 386. n. 11. par. 5. diuerſ.

Con-

Confirmatum non alteratur sed in eo statu dicitur validatum, potest tamen confirmans etiam de nouo dare respectu iuris, quoad factum tamen confirmare dicitur, ideo actum nullum confirmans de nouo facere dicitur puta si Papa statutum subditorum confirmet Rui. cons. 12. n. 16. lib. 3. Rot. decis. 60. par. 2. recentis. Surd. cons. 385. n. 31. & seq & sat est à Legato Papæ authoritatem ad hoc habente confirmatum fuisse Rot. dec. 81. n. 5. par. 2. recentis, & 604. in forma communi factam nil noui dare sed tantum robur addere, & generales clausulas derogatorias restringi ad limites dispositionis dixi in tract. legitimationis tit. 15. n. 685.

326 1. Lim. 16. amp. non procedere quando statutum probatoriam solemnitatem requireret, tunc enim iuramentum nil operaretur ex quo probationis fides deficeret, quamuis prodesset si huiusmodi contractus posset aliunde probari Bar. in l. si quis pro eo. n. 13. de fideiuss. vbi rationem adducit Castr. cons. 61 n 2 lib. 2. Cor. cons. 252. n. 3. lib. 4. Serafin. priuil. iurament 61. n. 4. Rota Roman. decis. 153. n. 3. & seq par 1. recentior. & decis. 8. n. 6. par. 3. lib. 1. diuers. non enim iuramentum supplet probationis defectum, sed solemnitatum Villalo. cõmun. opin. lit. I. n. 126 & lit. S. n. 109. nisi aliter probaretur, vel contractus extra territorium statuentium celebratus fuisset Cabal. cons. 180 n. 40. & sequen. par. 1. Serafinus d priuileg. 61. n. 4. in fine vide infra lim 3. principali. Gab cons. 31. n. 31. lib. 1. Maluas. cons. 86. n. 18 Cancer. var. resol. par. 2. c. 1. n 6. & seq. vbi etiam testibus probari non posse, Soc. Iun. cons. 8 n. 26. lib. 4.

327 2. Lim. non procedere quando statutum præsumeret contractum, dolo, vel fraude metu vel simulatè initum fuisse, iuramentum indirectò auferens, tunc iuramentum suum effectum non operaretur Bar. in l. omnes populi. n. 24 de iust. & iur. Corn. cons. 135. n. 3. & seq lib. 1. Roma. cons. 12. n. 2. Ancharan. in reg. possessor malæ fidei n. 27. de reg. iur. in 6. vbi idem si statutum præscr ptionem induceret Alex. cõs. 196. n. 4. lib. 6. vbi Natt. in addition. testatur de cõmuni Soc. cons. 67. n. 22 & seq. lib. 1. Cur. Iun. cons. 18 n. 6. de communi etiam testatur Villalo. cõi. opi. lit. I. n. 132. & 152. & lit. S. n. 99. post Ias. in d. authent. sacramenta puberum n. 84 & 85. qui pariter communem dicit, & Ferrat. caut. 16. idem dicens si statutum bonorum administrationem interdiceret Crot. cons. 5. n. 38. de communi Soc. Iun. cons. 3. n. 36. & seq. lib. 2. & Ond. cons. 5. n. 40. lib. 2. vbi reijcit Bero. cons. 176 secus tenentem. Thob. cons 108 n 13. & de communi etiam late Simon. à Monte sancto cons. 154. tom. 1. cons. criminal. diuers. & Anchara. Q. 4. n. 2. & Q. 9 n. 18. & seq. lib. 2. & in muliere magis communem inquit Bero. cons. 181. n. 2. & seq. qui tamen absolutionem requiri probat. lib. 1. de magis communi Gab. cons. 13. n. 6. lib. 1. Alba. cons. 70. n. 7. vbi quando statutum forma non seruata contractum simulatum præsumit, magis communem etiam testatur Rim. Iun. Instit. quib. alien. licet in princ. n. 297. & seq Rol cons. 59. n. 29. lib. 1. Mandos. ad Roman. cons. 12. Simon de decret. tit. 8 n. 165. & seq. vbi intelligit quando statutum iuramenti mentionem faceret de magis communi, & veriori Bertaz. cons. ciu. 12. n. 47. & cons 88. n 63. præsertim in locis vbi fraudes committi solent n. 62. & 63. Rim. Iun. cons. 5. n. 143. Gab cons 31. n. 31. lib. 1. & cons. 9. vbi etiam quod absolutio non requiratur nisi in casu læsionis à statuto requisitæ lib. 2. de magis communi etiam Turret. cons. 19. n. 23. lib. 1. Surd. cons. 500. n. 1. Gutierez. de iurament. confirmator. contract. par. 1. cap. 40. n 5. Gallia. cons. 105. n. 37. vbi testatur magis communem, & Gutierez. in d authent. sacramenta puberum. n. 45. Barbos. in l. 1. par. 1. n. 75. sol. matrimo. Marescot. resolut. 63. lib. 2. de magis communi Bursat. cons. 291. n. 19. & cons. 339. n. 11. de communi Decia. cons. 82. n. 15. lib. 2. quando indirectè iuramentum tollit Menoch cons. 780. in fine Rim. Iun. cons. 312. n. 8. & sequent. Rota Roma. decis. 54. par. 1. recentior. vbi etiam quando minor se maiorem iurauit Rota. Auenion. decis. 78. n. 12. Onded. cons. 45. n. 36. lib. 1. Laderch. cons. 139. n. 1. de magis communi Morot. cons. 53. n. 21. & Farin. Q. cri. 15. n. 20. Gratian. disceptation. Forens. 233. n. 58. Serafi. priuil. iuramen. 61. n. 18. 83. n. 79. de magis communi Mandos. ad Roman cõs. 12. lit. A. Neuiz. cons. 21. n. 24. Lamberteng. de contract. mulier. in fine n. 9. vbi siue in personam siue in rem statutum loquatur, & Farin. Q. 15. n. 19. vbi de magis communi siue statutum in rem vel in personam loquatur de communi Vasq. de vlt. vol. lib. 3. tit. 29. n. 19. Gratia. discept. 531. n. 58. & 99. Manci. de iuram. par. 4. eff. 1. Q 4. n. 22. de magis communi Alba. cons. 507 n. 5 quam etiam veriorem inquit. Rot. decis. 167. n. 3. par. 1. recentis. vbi etiam statuto non satisfieri causæ expressione alterius quam minoris vel mulieris vtilitatem tangentis de communiori Viui. opin. 791. & Pie. d glo. 23. n. 5. Rot. in Roma. pensio. domus. 16. Ianuarij 1598. coram Card. Lãcel. & in Roma. releuat. indemni. 22. martij. 1612. coram Attrebaten. in Roma. societatis offi 4. Februarij 1612. coram Persia, & in Roma. donationis de Cuppis. 5. Iunij 1602. coram Card Pamphilio de communi Cancer. supra n 11. Prat d. reg. 448. fol. 1.

328 Contrarium tenent Cast. in d. authent sacramenta puberum. n. 11. si tria requisita concurrant, & ibi Cur. Iun. n. 59. testatur de communi Crot. in l. omnis populi. n. 47. Caccialup. n. 35. de iust. & iur. Paris. cons 96. n. 102. & seq. lib. 1. Ruin. cons. 194. n. 10. lib. 1. de magis communi Bero. cons. 176. n. 59. lib. 1. & Crau. cons. 902. n. 1. Eugen. cons. 3. n. 30. & seq. Rolan. cons. 99. n. 15. & seq lib. 3. & stante duplici iuramento Ancharan. Q. 16. n. 9. lib. 1. nisi coniecturæ sint propinquæ, & valde verisimiles Crau. supra. Cabal. d. cons 180. n. 35 par. 1. & plures de communi testantes citat Lambert. de contract. glo. 8. n. 94 præsertim Canonistarum; & si iuramētum irritet non valere nisi concurrentib. duob. de quib. per Marta. de iurisd. par. 4 cent. 1. cas. 72. n 18. 28 Diana. resol. moral. 73. par. 1. tract. 2. loquens de statuto requirente solemnitates in contractu mulieris vel minoris.

329 1. Distingue vt prima opinio procedat quando statutum iuramenti mentionem faceret secunda

verò si doli aut simulationis præsumptæ mentionem simpliciter faceret absque eo quod iuramenti meminerit, hoc enim casu non continebit contractum minoris iuratum Simoncel. de decret. tit. 8. n. 167. Farinac. d. Q. 15. n. 20.

330 2. Distingue vt in 3. limitatione proximè sequẽti, & validum sit statutum quo ad eos puniendos qui iurant, quamuis iurans teneatur seruare iuramentum contra legem præstitum, licet enim lex ciuilis quibus casibus iuramentum iure canonico licitum est, eius vires nequeat eneruare, iurantem tamen poterit punire, propterea enim homines à religione non retrahentur, cum passim, & occiosè iurare non ad religionem pertineat, sed magis ad perfidiam, temeritatem, & impietatem accedat Vasq. de succes. lib. 3. §. 28 n. 27.

331 1. Sublim. 2. lim. nõ procedere quando nõ apparet causa legitima dolũ præsumendi, imo dolus, & fraus abessent tunc enim statutum cessare tradit Grat. cons. 84. n. 7. & 8. lib. 1. & Lamberteng. supra n. 95. post Cor. cons. 7. n. 7. & seq lib. 2. Rui. cons. 135. n. 14 lib. 1. Gratia. discep. 133. n. 58.

Contrarium tenet Vasq. d. n. 19.

332 2. Sublim. alijs modis vt supra tit. 19. cap. 5. nec procedet etiam quando præsumeret dolum nulla iuramenti facta mentione Simonc. d. tit. 8. n 167. Farin. d. Q. 15. n. 20. nec nisi in dolo ex proposito vel re ipsa non in resultante ex omissa solemnitate Manci. de iuram. par. 4. eff. 1. Q. 4. n. 32. & seq.

333 3. Sublim. non procedere nisi quando statutum præsumeret, secus si fingeret vel præsumeret ac probationem tolleret, vel iuris, & de iure præsumptionem induceret Cor. cõs. 135. n. 1. in fine lib. 1. Lambert. supra n. 97. & seq. tradens etiam quando confessio admittatur contra præsumptionẽ iuris, & de iure, & quid si statutum à Papa fuerit confirmatũ.

4. Sublim. de vno disponens ad alium casum non trahi Paris. cons. 97. n. 18. lib. 1. Gab. cons. 127. n. 18. lib. 1. Gratia. discep. 576. n. 19. & seq. vbi etiam in d. statuto absolutionem requiri Rot. iudicasse probat in Roman. nullitatis obligationis. 5. Iulij. 1604. coram Rpd. Atrebaten.

334 3. Lim. non procedere quando statutum iusta, & rationabili causa contractum, & iuramentum annullaret, tunc enim iuramentum non valeret, licet secus foret si absque legitima causa annullaret Corne. in d. auth. sacramenta puberum. n. 98. Crot. in d. l omnes populi. n. 47. versic. limitatur. de magis communi Bero. cons. 180. n. 8. lib. 1. Ruin. supra n. 9. Cotta. in memorabil. verbo. statuta Italiæ Villalob. supra. Rim. Iun. suprà n. 296. Afflict. in §. item sacramenta. n. 18. & in fine, de pace iuramen. firman. Rolan cons. 99. n. 20. lib. 3. Eugen. cons. 3. n. 30. Couar. 2. par. relect. §. 1. n. 7. versic. cœterum pag. 387. & quando publicam vtilitatẽ contineret Turret. cõs. 19. n. 18. lib. 1. Bertazol. supra Mandos. ad Roma. cons. 12. Serafin. priuil. iurament. 83. n. 80. Rim. Iun. cons. 312. n. 8. & seq. Ces. de Barz. decis. Bonon. 32. n. 26. Lamberteng. supra n. 95. & sequent. secus dicens si statutum fingeret. Carpa. c. 453. n. 112. Cancer. var. resol. par. 2. cap. 1. n. 8. & quando ad fraudes amouendas fieret prohibitio, ex Coua. in c. quamuis par. 1. relect. §. 3. n. 7. Gutier. in d. auth. sacramenta n. 150. & alijs subdens non posse etiam testibus probari, & quando esset contra bonos mores naturales. Prat. d. reg. 448.

335 4. Lim. non procedere quando statutum in personam loqueretur eam contrahere prohibendo priuato fauore seu ob priuatam vtilitatem tunc enim quia statuto contraueniens Principis præceptum contemnendo mortaliter peccat, nec iuramentum obligat Bar. in l. si quis pro eo n. 9. de fideius. & in d. authent. sacramenta puberum. n. 15. Ang. n. 2. C si aduers. vendit. de cõi Turret. cons. 19. n. 20. lib. 1. vide infra n. 3009. lim. 290. de magis cõi Soar. tit. de las arrhas. n. 24. & seq. vbi multifariam infert.

336 Contrarium tenet Cast. in d. authent. sacramenta puberum. n 11. in fine, & magis communiter Doc. tenent supra probaui in amp. 16. nec enim refert in rem vel in personam statutum loquatur si causa prohibitionis vigeat Coua. in 2. par. relectio. §. 2. n. 5. versic prima vbi si ob publicam vtilitatẽ principaliter prohibitio facta fuerit iuramentum non obligare secus si ob priuatam principaliter siue in rem siue in personam statutum loquatur ex communi n. 7. versic. primum Cabal. cons. 180. n. 4. par. 1. Lambert. d. n. 9. vbi siue in rem siue in personã loquatur si dolo metu ve aut simulate contractũ initũ præsumat vide infra n. 1096. Farinac. Q. 15. n. 18. de communi Gutier. in d. auth. sacramenta puberum n. 36. & seq. & Sanch. de matrim. lib. 1. disp. 32. n. 10. & 25.

337 5. Lim. nõ procedere in statuto apostolica authoritate cõfirmato, vsuque recepto, tunc enim contractus iuratos prohibẽs valeret Cabal. cõs. 180. n. 30. & seq. par. 1. Rot. Rom. dec. 153. n. 3. par. 1. recentior. vide supra n. 322. Surd. cons 361. n. 11. & quãdo ex certa sciẽtia facta fuit Gab. de stat. concl. 11. n. 8. Gratia. discep. 490. n. 18. licet ad id quod non continetur statuto non extendi Rot. Rom. tenuisse probet 16. Ianuarij. 1598. corã Lancel. post Bal. in l. nominationes in fi. C. de appell. Bero. Q. 50. n. 2. Pic. d. glo. 23. n. 10. Rot. in Perusi donat. 21. Iunij. 1613. coram Caualer. Lamb. glo. 8. n. 104. & seq. Prat. d reg. 448.

338 1. Sublim. & declara. vt supra dixi in prima subamp. huius 16. Ampliationis, n. 332.

2. Sublim. quando confirmatio à Papa facta esset in forma cõi generalis enim confirmatio ad iniusta, & illicita nõ trahitur Alex. cons. 59. n. 9. lib. 1. Dec. cõs. 17. n. 12. Paris. cõs. 19. n. 14. lib. 1. Goz. cons. 9. n. 38. Rol. cõs. 29. n. 31. lib. 1. Gab. cõs. 127. n. 24. lib. 1. Rot. dec. 103. n. 27. par. 2. diuers. Pic. d. glo. 23. n. 13.

3. Sublim. & intellige si in statuto expræssa mẽtio iuramenti fieret contractũ iuratum sine forma statuti annullandi, secus si in statuto nulla mentio iuramẽti facta esset tunc cõtractus nulli ob nõ seruatas solemnitates iuramẽto confirmantur etiã si Papale sit vel laicale à Papa tamen ex certa scientia confirmatum, quia non operatur confirmatio nisi quãtũ disponit confirmatũ Alex cons. 123. n 20 lib. 4. Rot. in Perusi. bonorũ 20. Aprilis 1592. corã Penia. & in Romana relocationis domus 13. Martij 1595. corã Gipsio, & in Roman. pẽsio. domus. 16. Ianuarij 1598. corã Card. Lamelotto. Pic. d. glo. 23. n. 15. 16.

6. Lim. nã statuta laicalia derogantia vires iuramẽti

fauore

fauore minorũ, & mulierum cũ nisi ex iusta, & rationabili causa fiāt de facto seruātur Peregr. dec. 8. n. 8. & esse seruāda probat Cæcer. supra n. 8. & seq.

7. Lim. nam pœnam recipienti iuramentum statutum imponere potest, licet secus sit si postquam foret iuratum imponeretur; potest etiam tollere vires ex iuramēto ortæ, & limitare, vel differre executionem, & potest præstandum non præstitum remittere, & quando tendit in damnum iurantis, vel tertij Prat. deit. reg. 448.

1. Sublim. suprascriptas limitationes non procedere nisi quando iuramentum non obligauit secus si semel obligasset Marf. sing. 194. n. 3. subdens nec posse laicos statuere super ecclesiæ quæsitis licet secus dicat super quærendis ex causa, Coua. in c. quamuis §. 3. n. 11. de pact. in 6. Cancer. d. c. 1. n. 10.

339 2. Sublim. suprascriptas limitationes vt quando statutum iuramentum tollit intelligatur quando in contractu appositum fuisset, & in renunciatione statuti Grat. cons. 41. n. 23. lib. 1. Serafin. priuilg. iur. 74. n. 201.

3. Sublim. non tamen valere quoad bona ecclesiæ etiam in emphiteosim concessa, & circa caducitatem nisi à Papa confirmatum foret Corb. de caus. priuat. ob non solut. cano. lim. 3. Manti. de cōtract. lib. 22. tit. 27. n. 38. nec onera, & gabellas apponere potest Princeps laicus nisi in casibus per Rot. dec. 42. par. 2. recentis, & de licentia Papæ Garzia, de benef. par. 2. c. 3.

Cōtrarium respectu vtilis dominij quia laicis emphiteoticatis bonis ecclesiæ laicale censetur Gamma, dec. lusit. 2. n. 5. & 6. vbi plures adducit.

4. Sublim. vt licet rationale sit clericos non comprehendat etiam si generale sit de communi Soc. cons. 56. lib. 1. 14. lib. 4. & Viui. dec. 326. nisi in materia indifferenti publicam vtilitatem concernente, & vbi bona prius à statuto affecta essent puta pro legitima Soc. cons. 230. n. 8. lib. 2. sed Ceual. Q. 423. ex crebriori non valere statutum priuans successione ingredientem monasterium, & stante nostro statuto lib. 2. c. 23. quod reseruat certam portionem venienti ab intestato quod mulier ante professionē de ea testari nequeat tenuimus D. Paulus Māzi. D. Antonius Rinaldi, & ego delegati inter D. Elizabet ac D. Foclium Zibildi ex actis ego. D. Laurentij Pieri tam ex Soc. supra quam Cras. de eff. clericat. eff. 2. n. 12 t. si vinculum ante clericatum iniecit, & n. 269. & per tot. tradit quibus casibus clerici ligentur. Alba. cons. 98. Bursa. cons. 93. n. 19. vbi si statutum de omnibus fœminis loquatur ingredientes continue, & n. 17. & 40. Pereg. dec. 138. n. 34. vbi clericū excludere filiam laicam si statutum fœminas excludat, & filius professam excludit monachus autem professus si monasterium capax sit succedet, laicale autem statutum ecclesiasticos non comprehendere Surd. cons. 2. n. 14. 34. & cons. 301. n. 12. Rota. dec. 341. n. 7. par. 5. diuers. vbi non posse contra ecclesiasticos statuere laicos.

Et clericos contineri statuto laicali quādo ante clericatum vinculū iniecit Rocch. de consuet. c. fi. n. 688.

340 17. Amp. vt si minor blanditijs, & suasionibus ad iurandum fuerit inductus, adhuc contractus iuramento roboretur Iacob. de Beluis. in c. 1. §. item sacramenta circa finem de pace iurament. firmanda Gab. de minor. conclus. 5. n. 30. Simonc. de decret. tit. 8. n. 158. quamuis hoc casu absolutio à iuramento peti possit Gab. supra. n. 31.

341 18. Amp. etiam si minor tempore contractus beneficij restitutionis in integrum sibi competentis non fuerit certioratus, sufficit enim esse certum super facto iurare, vt ad ius ex eo facto descendens iuramentum extendatur de communi Bar. in d. authent. sacramenta puberum C. si aduers. venditio. n. 16. Salic. n. 20. Castr. n. 12. de communi Ias. n. 54. & seq. & Alex. cons. 27. n. 3. lib. 1. 80. n. 15. lib. 5. Afflict. in d. §. item sacramenta in 3. notab. n. 10. de pace iuramen. firman. de communi Cug. in l. 2. n. 107. C. de rescind. venditio. vbi Finel. in 3. par. n. 10. de communi etiam Pantal. de Crema. n. 178. & de communi etiam testatur Burgos. in cap. cum causam n. 36. de emptio. & venditio. Vasq. de success. §. 18. n. 150. post Bar. cons. 90. n. 1. lib. 1. Bal. cons. 380. lib. 3. de communi Imol. in cap. cum contingat n. 51. versic. propterea de iur. iur. & Alex. cons. 42. n. 22. lib. 1. Soc. cons. 48. in fine lib. 4. Paris. cons. 96. n. 1. lib. 1. Neuiza. cons. 22. n. 9. de magis communi Cepha. cons. 207. n. 10. Gab. cons. 127. n. 12. lib. 1. Guid. Papa dec. 237. Bauesc de virtut. iuramen. priuil. 18. Tiraquel. in l. si vmquam in princip. n. 136. C. de reuocand. donatio. Gomez. de contract. cap. 14. n. 18. versic. quinto. extende de magis communi Matte. commun. opin. verbo. certioratio. & verbo. iuramentum vbi idem de muliere, & Gabr. de iure iuran. conclusio. 3. & Molina. de primogenitu. lib. 2. cap. 3. n. 22. & Simoncel. de decret. tit. 8. n. 159. veriorem dicit Capra. reg. 87. n. 156. & seq. & Gail. obseruatio. 41. lib. 2. vbi testatur de communi veriori, & in praxi seruata, subdit tamen certiorari cautius esse Rim. iun. cons. 484. n. 58. 655. n. 25. & seq. vbi siue statutum in rem vel in personam loquatur Arnon. commentar. 66. vbi tamen minorem, & mulierem certiorari cautius esse inquit Franc. Marc. dec. 606. n. 1. par. 1. de communi Villalob. commun. opin. lit. C n. 36. & lit. M. n. 98. quamuis iuramento non adhibito certioratio requiratur, de veriori magisque communi, & in iudicando tenenda testatur Gutierez. in d. authent. sacramenta puberum n. 114. & sequent. qui tamē cautius certiorari inquit, & magis communem, & in praxi seruatam probat etiam Ceual. commun. opin. contra commun. Q. 723. Serafi. de priuileg. iuram. priuileg. 63. n. 3. & 10. Surd. cons. 367. n. 12. Crau cons. 626. n. 3 de communi Bello, cons. 18. n. 8. & Onded. cons. 33 n. 39. lib. 1. de magis communi Lambert. de contract. in fine n. 23. & seq. & ita cōsuetudinem seruare testatur Ferret. cons. 149. n. 12. vbi etiam de communi de magis communi Lambert. de contract. mulier. in fine. n. 23. & seq. etiam si minor sine curatore contraxerit; Cotta. verbo. iuramenti religio. versic. octauus quia magis deliberatè iurasse censetur ex communi, & de magis communi in minore muliere, ac rustico Affl. concl. 34. & licet non præsumatur iuratum in voluntario iuramento, secus vbi quis iurare tenetur vt Episcopi non alienare Cres. de iur. iur. dec. 2. nec suppletur ex cōsuetudine nisi à partibus

Doc. In authent. sacramenta puberum C. si aduers. venditio. Imo. in cap. cum contingat. n.63. de iur. iuran. Afflict. in §. item sacramenta in 5. notab. n.3. & 4. de pace iurament. firman. Franc. Marc. decis. 606. n. 1. par. 1. & in generalibus contractus appositus sat est, & in renunciatione omni iuris, & legum auxilio Crau. cons. 626. n.3. Rim. Iun. cons. 484. n.57. Becci. cons. 108. n. 12. & sequ. vide infra lim. 27. de magis communi Rim. Iun. cons. 16. n.45. & seq. vbi reijci Coua. & alios speciale requirentes.

353 Contrariam opinionem tenent Roffred. de libel. par.7. rubr. constitut. Federic. Imperator. n. 18. Salic. in d. authent. sacramenta puberum n. 12. qui veriorem inquit, & communem dicit Ias. n.75. & Simoncel. de decret. tit. 8. n.163. vide infra lim.27.

354 Distingue vt per Castr. in d. authent. sacramenta puberum n.31. in repetitio. & Numbert. de Bonenc. n.7 & seq. quos refert Simon. d. tit. 8. n. 163. in fine distinguit Cast. de iure canonico primam procedere, & de iure ciuili si contractus ex se validus erat alioquin secus iure ciuili inspecto.

355 1. Lim. 20. amp. nō procedere quādo contractus nullus esset puta quia minor contraxit absque decreto tunc iuramentum nihil operatur Affl. in d. 5. notab. n.4. & stante nullitate magis communem testatur Maceraten. resolut. 3. n. 8. lib. 2. Anchar. Q. 20. lib. 1. vel læsione Soc. Iun. cons. 53. lib. 1. dicam infra lim.30. & 32. & 37.

356 2. Lim. non procedere quando minor contrahēdo non esset specialiter super contractu postea celebrato iuraturus, tunc enim generale iuramentum ad hoc non extenderetur Afflict. d. n.4. in fine.

357 3. Lim. non procedere quando cum Titio contrahens vltra speciale iuramentum generaliter iurauit de non contraueniendo cuicumque contractui per ipsum gerendo, quia intelligetur cum eodem Titio non autem cum alio, nisi de alijs etiam fuerit expræssum; vel generaliter per notarium facta stipulatio pro omnibus quorum interest; vel nisi de iure canonico agatur Afflict. d. 5. notab. n.5. & 6. nec super vna re præstitum ad alia extendetur cap. pen. de iur. iur. Neuiz. cōs. 32. n. 14. de communi Gratia discep. 409. n.7. 8. post Alex. cons. 28. n. 12. lib. 1. etenim stricte intelligi debet Gab. cons. 55. n.4. 56. n. 20. lib. 2. Natt. cons. 645. n. 11. Sanch. de matrimo. lib. 1. disput. 9. n. 11. Cabal. cons. 144. n. 122. par. 1. Becci. cons. 99. n. 30. Ceph. cons. 334. n.44. Decia. cons. 1. n. 137. 138. & cons. 35. n.28. lib. 3. Gutier. canon. QQ. lib. 2. c. 8. n.38. post Abb. in c. penult. n.2 de iur. iur. vbi non extendi ad illa etiam quę sub lata verborum significatione continētur vide infra n. 1082. nisi ex expressis oriretur Meno. lib. 1. de præs. Q. 45. n. 12. 13. Crau. cons. 849. n. 11. Manti. decis. 53. nec extendit dispositionem sed ei intra suos limites manenti robur addit Surd. cons. 179. n. 64. vide infra n. 1082. Tiraq. in præfat. l. si vmquam. n. 149. C. de reuocan. donat. & n. 165. & n. 17. patris iuramentum non esse iuramentum filij Crau. cons. 867. n.7. Bonacc. tract. moral. tom. 2. disp. 4. Q. 1. punct. 16. n. 3. vbi interpraetari debere vt minus obliget quam fieri possit verborum proprietate seruata Gratia. discep. 150. vbi alienatione prohibita in instrumento puta census iurati executionem peti posse etiam contra singularem successorem si deberet ex pacto contractus alienationis factæ resci ndi. 770. n.7. ad accessoria, & fructus extendi ex Bal. in l. sed & si possessori col. fi. Rom. n.5. de iur. iur. & efficacius tantum obligare Mancin. de iuram. part. 4. eff. 7. & extendi ad id de quo verisimiliter cogitatum fuit priuil. 66. Natt. cons. 480. n.23. & animæ fauore extendi nisi reus conueniatur ad obseruantiam iuramenti Manci. supra eff. 159. & Rot. Rom. decis. 38. n.4. par. 2. recent. probat non extendere obligationem sed ei intra suos limites manenti robur religionis addere. Rot. Bono. decis. 149. n. 22. & seq. In nouissimis Pereg. cons. 102. n. 13. lib. 3. & stricte intelligi Alba. cons. 734. n. 19. 20. Marza cons. 56 n. 19. vbi in plus non obligare quam virtus promissionis obliget, & stricti iuris esse n. 23. sed ad accessoria, & fructus extendi Surd. dec. 212. n. 13. strictæ intelligi Rot. Bono. dec. 43. n.57. per fundat. & Gipsi.

358 21. Amp. etiam si iuramētum ex interuallo fuisset adhibitum adhuc enim contractus initio nullus confirmabitur Corn. in d. authent. sacramenta puberum n.19. C. si aduers. venditio. Alciat. in cap. cum contingat. n. 133. de iur. iuran. Rim. Instit. quib. aliena. licet in principio n.283. & seq. quia superueniens causa actum nullum confirmat, & Serafin. priuileg. iuramen. 83. n.65. & seq. vt valeat saltem, vt ex nunc virtute iuramenti, (vide supra amp. 6. & infra lim. 62. n. 1085.) Lamb. de contract. mul. in fine n.76.

359 1. Lim. non procedere quando contractus esset ipso iure nullus tunc enim iuramentum nihil operaretur Afflict. in §. item sacramenta in 5. notab. n.5. in fine de pace iurament. firman. vide infra lim. 30. & quando nulliter contraxisset prius Rim. Inst. quib. alien. licet in princip. n.282. & sequent. Montan. de tutel. cap. 33. n.602.

360 22. Amp. vt minor qui in contractu iurauit in integrum non restituatur Imo. in cap. cum contingat sub n.51. de iur. iurand. vbi idem procedere inquit nōn facta certioratione. n. 52. Felin. in cap. cum sit n.9. de foro compet. Ias. in authent. sacramenta puberum. n.62. & 64. vbi Numbert. de Bonenc. n.9. & Gutier. n. 130. Alba. cons. 11. n.5. Tholosa. decis. 45. de communi Dec. cons. 31. n. 3. de magis cōi Alex. cons. 27. n. 3. lib. 1. Crau. cons. 7. n. 3. 626. n. 3. secus dicentes in ecclesia Burant. tit. 8. caut. 5. Gabr. de minor. concl. 5. n. 10. secus in ecclesia dicens n. 11. de communi Eugen. cons. 3. n.63. quando promisit non contrauenire ratione minoris ætatis, & Paris. cons. 96. n. 54. lib. 1. Franc. Marc. decis. 606. par. 1. vbi etiam non facta certioratione Surd. cons. 25. n. 40. vbi propterea inquit d. auth. sacramenta puberum fauorabilem rē esse, & n.41. excommuni, & cons. 122. n. 14. Gab. cons. 127. n.7. lib. 1. de communi Bellon. cons. 18. n. 8. subdens etiam certioratam non restitui Becci. cons. 100. n. 15. vbi receptissimam dicit quando minor iurauit non contrauenire ratione minoris ætatis, vel alia quacumque causa, nempe vt à quocumque beneficio excludatur, & quando omne iuris, &

legum auxilium renunciauit cons. 108. n. 12. & seq. & de magis communi late Turret. cons. 32. n. 1. & cons. 85. n. 10. & seq. & cons. 40. n. 2. non obstante absolutione n. 10. lib. 1. ex magis cõi de qua testatur etiam Becci. cons. 63. in fine Felician. de societat. cap. 5. n. 48. & seq. vbi etiam quid si maiorem se iurauerit, & quando cum iuramento renunciauit restitutioni in integrum Odd. de restitut. in integr. art. 6. Q. 26. Carol. de Graf. de exceptio. 34. exceptio. n. 5. & 6. Surd. cons. 46. n. 3. & seq. vbi de donatione, & fideiussione loquitur Maran. de ord. iud par. 6. act. 2. n. 91. & seq. vbi de minoribus, & de mulieribus quæ in iudicialibus restitui probat non in contractibus vt per eum Bertaz. de clausul. clausul. 7. glo. 1. vbi de adulto licet secus in pupillo dicat de communi Cepha. cõs. 348. n. 11. & cons. 403. n. 27. & 652. n. 21. lapso præsertim post maiorem ætatem quadriennio Menoch. cons. 903. n. 53. Rimin. Iun. cons. 484. n. 57. & cons. 437. in fine vbi in donatione Bero. Q. 43. Thobi. cons. 88. n. 7 Alba. cons. 11. n. 5. præsertim si restitutioni in integrum cum iuramento renunciasset Villalob. commun. opin. lit. M. n. 95. & Matte. commun. opi. verbo: iuramentum. Rot. Roman. decis. 245. n. 2. par. 2. recentior. & decis. 406. coram Ludouis. Onded. cons. 27. n. 35. & 36. lib. 2. vbi de rescissione transactionis propter iuramentum de nouo reperta Seraphin priuileg. iuram. 96. Ferret. cons. 383. n. 20. Rim. Iun. cons. 12. n. 20. maxime si ei cum iuramento renunciasset de communi Rol. cons 59. n. 5 lib. 1. & Rot. decis. 245. par. 2. recent. & Rot. Bono dec. 43. n. 38. in nouiss. vbi idem in vniuersitate sed n. 53. & seq. intelligit si peteretur contra contractum non aduersus temporis lapsum de magis communi Turza. communi. opi. 13. Cur. Iun. cõs. 18. n. 4. vbi de maiore ac minore, & in minore, & Repub. sed ecclesias restitui quæ per procuratorem cum iuramento contraxere, & Cur. Iun. in d. auth. n. 182. Gutier. n. 141. Diaz. reg. 219. fall. 4. & in prelato Gutier. supra n. 142. vide supra n. 140. licet Odd. Q. 48. n. 48. dicat excommuni non esse periurium si contraueniat nisi aliquid de restitutione vel ætate minori dixerit de magis communi Carpa. c. 453. n. 36. & seq & si per procuratorem constitutum cum iuramento litigauit non restituitur aduersus iudicialia, secus si per curatorem litigasset Morot. cons. 70. vide n. 3606. Becci cons 59. n. 10. 11. vbi idem in iudicialibus, & si per procuratorem cum iuramento constitutum minor litigauerit excommuni. Thob. cons. 67. n. 8. Thesa. Q. foren. 34 n. 37. 38. vbi de renunciatione primogenituræ lib. 1. & quando cum iuramento restitutioni renunciauit Carol. de Graf. de stat. reijci excep. 34. excep. Odd. Q. 26. Medicis. exam. 17. n. 36. Mauson. de caus. execu. lim. 11. n. 65. vbi etiam non esse concedendam absolutionem Lamb. glo. 8. n. 109. vbi etiam nullitatem tolli.

361 1. Lim nõ procedere si dolus interuenerit Ruin. cons. 134. n. 8. lib. 1. & cons. 71. n. 6. lib. 4. Paris. cõs. 89. col fin. lib. 1. Rim. Iun. cons. 338. n. 75. Natta. cons. 631. n. 10. Soc. Iun. cons. 47. n. 29. lib. 3 Facchine. contro. iur. lib 12. cap. 15. Felician. de societa. cap. 38. in fi. vide infra lim. 7. secundæ opinionis contrariæ primæ subampliationi. 28. ampliationis principalis, & quando statutum dolo, & metu extortum censeri disponit iuramentum, vel illud debilitat Bar. in l. omnes populi. n. 24. de iust. & iur. Rota. decis. 51. n. 6. collectarum à Pico ad statu. Vrbis. Cancer. var. resol. par 2. cap. 1. n. 293. Cancer. var. resol. par. 2. c. 1 n. 292. & seq.

362 2. Lim. non procedere si læsio enormissima interuenisset de magis communi Manci. de iuramẽt. par. 4. effect. 1. Q. 8. & Facchin. Afflict. decis. 322. in fine Paris. cons. 12. n 65. lib. 2. Rolan. cons. 60. n. 65. & seq. lib 4. Natt. cons. 631 n. 11. Cepha. cõs. 651. n. 22. & seq. petita tamen absolutione à iuramẽto, & parte citata. n. 31. & seq. Cepol caut. 212. n. 17. & 18. Rota. Bonon. decis. 36. n. 17. & seq. in nouissimis. Franc. Marc. decis 21 par. 1. subdens minorem prætium, & alia quæ recepit restituere teneri nisi minori consumpturo solutum fuisset, & 481. par. 2. Onded. cons. 18. n. 58. & seq. lib. 1. vbi de fratre læso in constitutione dotis sorori facta obtenta prefertim absolutione Thob cons. 88. n. 8. vbi secus ait si renunciasset restitutioni in integrum, & enormissimæ læsioni, vel res non sit integra vel accepta restituta non sint Villalob. commun opinio. lit. M. n. 95 vbi secus dicit si sciret se læsum Soc. Iun. cons. 48. n. 29. & seq. petita tamen absolutione etiam non citata parte ad effectũ agendi lib. 3. vbi n. 40. dolum reipsa, & ex proposito æquiparari subdit ex magis communi, & in muliere cõs. 50. lib. 3. Peregri. cons. 77. n. 41. lib. 1 & contra piam causam etiam restitui casibus exceptis quibus pia causa specialiter priuilegiata reperitur; sed quando authoritate iudicis minor maior habitus contraxisset non restituetur n. 57. Thes. Q. 1. n. 9. lib. 3. & si læsio minoris enormis sit de communi Odd. de rest. in int. Q. 4. n. 100. & d æquiparationem probant etiam Cug. in l. 2. n. 79. C. de resc. vẽd. Rot. dec. 301. in fine coram Caualer. Cancer. supra n. 294. Rot. Bono. dec. 36. n. 17. & seq. vbi idem de enormi per Fundat & Gipsi. Rota. decis. 116. coram Burat. vbi etiam enormissime læsum diei eum qui pro ingenti summa sine releuatione se obligauit, & ad introducendam restitutionem in integrum sat esse læsionem semiplene probare, plenè pro rescissione.

363 3. Lim. non procedere si error vel falsa causa interuenerit Paris. d. cons. 12. n 66. & seq. vbi etiam maiorum ratione nõ valere Add. ad Rot. Roman. d. decis. 406. coram Ludouis. qui error, & falsa causa probari debent Rot d. decis. 406. n. 13. vel metus. Rot Bono. supra vbi etiam certiorationem exigi probat.

364 4. Lim. vt iurans se maiorem non excludatur à rescissione cõtractus solemnitatum defectu Gram. decis. 12. n. 5. Peregr. cons. 77. n. 34. lib. 1.

365 5. Lim. non procedere si in confessione iudiciali læsio interuenerit Anchara. Q. 39. lib. 2. læsione tamen aliter quam per cõfessionem probat excõmuni omnium, & si in confessione extraiudiciali ad simulationem excludendam minor iurasset non autem ad minoritatem supplendã Alba. cons. 734.

366 6. Lim. quando testator alienationem expressè prohibuit, & casu alienationis substitutum dederit, tunc enim alienatione contra testatoris prohibitio-

bitionem facta iuramento alienantis non obstante substitutus alienata vendicabit Durant. tit. 8. caut. 5.n. 2.& seq. secus si fauore prohibiti vetasset Becci. conf. 100.n. 10.

367 7. Lim. non priuari restitutione quæ datur maioribus ex iusta causa Serafi.d. priuil. 96.n. 11. Sãch. de matrimo.lib. 6. disp. 38.n. 43. Bar. in l. si ex falsis. 42. n. 4. C. de transact. vbi non priuari competenti iure communi sed speciali.

368 8. Lim. non procedere nisi minor dolosè maiorem se assenserit, & iurauerit Crau. conf. 221.n. 9. Serafin. supra n. 12. sed hoc non requirunt in ampliatione citati, & tunc aduersus lucrum non restituitur Rot. dec. 599. n. 2. par. 1. recentior.

9. Lim. in iuramento Sindici vel Prælati quod ecclesiæ, & Vniuersitati restitutionem non aufert Cor. conf. 45 n. 13. lib. 2. Gab. de mino. concl. 5. n 11. vel tutoris Cug. in l. 2. n. 108. C. de rescind. vend.

369 23. Amp. in filio familias minore qui ex omni contractu voto, & mutuo exceptis obligatur Doct. in §. item sacramenta de pace iuram. firman. vbi Afflict. in 7. notab. n 14. Gab. de minor. concl. 5. n. 26. etiam si cum patre contraheret Numbert. de Bonenc. in d. authent. sacramenta puberum. n. 37. & seq. intelligendo vt officio iudicis, & per censuram ecclesiasticam non iure actionis, & mortuo patre nisi in vita rem filio dedisset (quo casu ex naturali rem sibi traditam retinere posset. l. frater à fratre, & l. naturaliter de condict. indebi.) agere non posset, nec iudicis officium implorare, viuo ergo patre tantum filius poterit officium iudicis implorare, & censuras ecclesiæ pro obseruantia iuramenti vt per eum Bero. conf. 180. n. 9. lib. 1. qui filium familias ex iuramento obligari inquit etiam si statutum vetaret cum iuramento obligari; quod intelligendum est nisi huiusmodi statutum super iuramento disponens à Sede Apostolica ex certa scientia confirmatum fuisset vt supra amp. 16. & maior etiam pro patre fideiubere potest, nec restituitur si pro eo liberando ab executionibus se obligauerit, vel iurauerit Rot. decis. 198. cri. per Farinac. Senat. Dolan. decis. 14. non obligari sine patris consensu, vel minorem sine tutore ex statuto quod tamen cessat in dote, matrimonio ingressu religionis, & si de contractu loquatur non procedet in quasi contractu vt aditione hereditatis, nec si alieno nomine cõtrahat, nec vbi cessat Macedon. & in glo. in §. illud Inst. quod cum eo, nec si filius familias iurauerit.

370 24. Amp in seruo cum domino contrahente vel filio familias cum patre, vel si filiusfam. & seruus verus vel putatiuus minores cum alijs contrahendo iurent, quia tenebuntur obseruare iuramentum, & locum habebit authent. sacramenta puberum Doct. in d. §. item sacramenta vbi Afflict. in 7. not. n. 15. de pace iuram. firman. Gab. d. concl. 5. n. 27. Vmbert. de Bonenc. supra intelligendo respectu officij iudicis quando cum domino vel patre contraxissent vt supra amp. 23. de filiofamilias vide infra sub n. 646. amp. 256.

371 25. Amp. procedere etiam si impubes contraxerit, pubes autem iurauerit. Albe. in d. authent. sacramenta puberum. n. 8. Gab. d. concl. 5. de minor n 46. Serafin. priuileg. iurament. 83. n. 25. in fine. vide infra lim. 1. secundæ ampliationis contrariæ primæ sub ampliationis. 28. ampliationis.

372 26. Amp. procedere in Vniuersitatibus quia minorum iure censentur vt in l. Respublica C. quib. ex caus. maior. Gram. conf. ciu. 165. in fine Natt. conf. 548. n. 19. Serafin. priuileg iuramen. 83. n. 26. & in Republica quia ex iuramento maior repræsentatur quod scilicet restitutio cesset Gutierez. in d. authent. sacramenta puberum n. 19. C. si aduers. venditio. Lambert. de contract. mul. in fine n. 72. vbi quando Decuriones iurant obseruãtiam etiam à procuratore per eos constituto agendorum, & Ciuitatem teneri seruare iuramentum Neuiz cõs. 66. n. 25. & cum ea contractus initus bonæ fidei esse censetur n. 30. & obligari iuramento sindici non tamen periurium incurrere Natt. conf. 598. n. 13. Manci. de iuram. par. 4. eff. 164.

373 27. Amp. vt dispositio d. authent sacramenta puberum fauorabilis sit, ideoque extendatur, quia de fauore animæ tractatur Afflict. in §. item sacramẽta not. 6. n. 10. de pace iuramen. firman. Vmbert. de Bonenco. in d. authent. sacramenta puberum n 9. in fine vbi ex rationis identitate extẽdi n. 15. Surd. conf. 46. n. 3.

374 28. Amp. etiam si minor pro alio fideiusserit, & iurauerit, adhuc etenim contractus validabitur propter iuramentum Bal. in d. authent sacramenta puberum n. 13. Afflict. in d. 6. notab. n. 11. Alex. cõs. 125. n. 13. lib. 1. Vmbert. de Bonenc. in d. authent. sacramenta puberum n. 16. Surd. conf. 46. n. 3. & seq. Morot. conf. 87. Mantica de contract. lib 16. tit. 4. vbi cum Crau. supra subdit non ex eo læsum censeri minorem qui pro alio fideiussit, quod ille pro quo fideiussit inops esset, vt enormissima læsio ex hac fideiussione oriens tribuat restitutionem nisi dolo, & fallacijs minor esset inductus Rot. Rom. decis. 120. & 406. coram Ludouis. vbi hoc præsertim procedere inquit si minor in integrum restitutioni cum iuramento renunciasset, & decis. 145. par. 2. recẽt. & dec. 121. n. 4. in collectis per Zacch. ad Galles. præsertim quando restitutioni in integrum renunciasset, & decis. 134. n. 2. Gratia. disceptat. Forens. 233. n. 25. Surd. conf. 46. Gratia. disceptat. 952. vbi etiam hoc casu cessare in integrum restitutionem prout si vxor pro viro, vel filios pro patre à carceribus liberando fideiuberet. Rota. decis. 27. coram Buratto. Rota decis. 65. n. 1. collectarum à Pico ad stat. Vrbis vbi si curatore carceret, vide infra sub n. 3393.

375 Contrarium tenet Peregr conf. 77. n. 17. & seq. lib. 1. vbi absolutionem dari, & rescindi Rot. Rom. decis 282. n 9. & seq. par. 4. diuers. Afflict. dec. 312. n. 7. & seq. Soc. Iun. conf. 47. n. 6. & seq. lib. 4. si tamen ex hoc minor enormissime lædatur quia scilicet non possit habere contra illum pro quo fideiussit pro indemnitate regressum, quod verius censeo quam quod inquit Manti. ex Crau. vbi supra dum volunt non considerari læsionem enormissimam ex eo tantum quod minor pro inope fideiusserit; hoc enim casu non video quonam modo enormissima læsio possit excludi, qua interueniente fatentur, & ipsi iuramento non obstante, nedum minori, verum

verum maiori etiam in integrum restitutionem concedi, dixi in pactis fideiussorum lim.28. principali Marta.decis.25.Pisa.

376 1.Amp.secundam etiam lapso quinquennio post quam minor maior factus fuerit si id quod sibi præiudicabat ignorauerit Rot.Rom.d dec.282.n.6.7.

377 1. Lim. primam opinionem quando statutum vltra iuramentum, aliam requireret solemnitatem, ea namque non seruata iuramentum nõ operaretur effectum prædictũ Rota. Roman.dec.385. n.9.par.2.recẽtior.vel si statutum reprobaret hoc iuramentum.Pereg.decis.8.n.8.

378 2. Lim. non procedere quando minor creditoris dolo ad fideiubendum fuisset inductus vel suasionibus falsis.Mantica.supra.eo enim ipso quod minor fideiubet læsus cẽsetur,licet secus sit in maiore Rot. dec.301.coram Caualer.Surd.cõs.46.n.15.Mausc. de caus.execu.lim.11.n.75.

379 3.Lim. non procedere si minor ex d.fideiussione fuisset enormissime læsus Afflict.dec.322.n.7.Soc. Iun.cos.47.n.6.& seq.lib.4.Crau.supra Rot. Rom. decis.709.n.2.par.2. recentior. & 282.n.9. par.4. diuersor. intelligendo vt supra dixi in opinione cõtraria 28.ampliationi, & obiẽta absolutione Rot. d.n.9. (quam semper obtineri satius erit) puta si minoris fideiussio omnia ferè illius bona absorberet Surd.cons.46 n.18. & tunc in integrum restitui probat Odd. de rest. in int. Q. 54.n.32.& seq. siue enormis siue enormissima læsio non etiam si modica foret,& minorem restitui tradũt Cin.in d.auth. sacramenta puberum n.14.Alex.n.15. C.si aduers. vend.Odd.de rest.in int.Q.54.art.8.ita seruari ex Albe.testans.& Fab.de Anna. cons.73.n.23.& læsum probari ex sola fideiussione Rot. decis.677. in fi.par.1.recentis,& dec.619.par.2.filijfam.fideiussionem cum patre ad fauorem extraneorum etiã iuratam si minor sit restitutionem ei præbere ob læsionem enormissimam non obstante renuneiatione. Mausc. d.n.75.Marta.supra. in qua ex fideiussione esse dicit etiam si posset sibi satisfieri. Peregr. decis. 8. n.9. & seq. eidem probans si minor penes piam causam priuilegiatam fide iuberet Manti. de contract. lib.16.tit.4. licet maior ex enormissima læsione restituatur non obstante iuramento, secus si ex fideiussione iurata minor ita lædatur. Rota. decis. 75. coram Buratto.vbi Add. secus probat si pro patre à carcere liberando vel ne carceretur fideiuberet; alias restitui.230.

380 29. Amp. procedere quoad hæredem iurantis licet enim reatus periurij hæredem iurantis velut quid personale non afficiat,obligatio tamen quæ iureiurando valida effecta fuit hæredes iurantis obligat præsertim si pro se,& heredibus contrahẽs iurauerit Doc. in c.veritatis de iure iuran. de communi Cor.cons.52.n.1.versic.& licet lib.1.& cons. 2.n.11.lib.3.Soc.cons.38.n.3.lib.3.Paris.cons.16. n.128.lib.2.Capie.cõs.174.n.12.Afflict.dec.381. n.8.& in d.§.item sacramenta not. 7.n. 3. de pace. iuram. firman. de communi Gab. cons.144.n.76. lib.2.post.Bal. in auth. sacramenta puberum in fine. C.si aduers.venditio.vbi Gutierez n.15. & seq. cõmunem testatur, & Gomez.de restitutio. minor. n.19. Cur. Iun.cons.110.n.16.Crau.cons.852.n.8. Meno.cons.24.n.22.& de cõmuni cons.943. n.39. & cons. 1198.n.18.& seq.vbi quod d.obligationis vinculum ad hęredes actiue, & passiue transire, & Surd.cons.424.n.20.vbi etiam fauore cessionarij, & cons. 194. n.24. Vrsil.ad Affl.dec.285.n.6.Viu. decis.372. Rim. Iun. cons.570. n. 1. & seq. Capic. decis.174.n.14.Guid.Pap. decis.414. Affis. decis. Perus.15.n.12.Mago.decis.Florent.65.n.73.& 74. de communi Soarez.commun.opi.lit.I.n.331.Soc. Iun.cons.67.n.36. lib.2. de communi etiam testatur.Cras.de transmis.Q.31.n.5.& 6.de magis communi Turret.cõs 48.n.21.lib.3.& Gutier.in auth. sacramenta puberum n.10.C. si aduers. vend. & Borg. decis.9.n.19.lib.1. Rol. cons.17.n.17.lib.1. Gail. obser.27. lib.1. Onded. cons.31.n.63 & seq. lib.1.Surd.decis.179.n.11.& 24.Farin Q.crim.8. n.141. latè dixi in pactis realibus actiuis amp. 4. principali.Rota.Bonon.decis.27.n.4 & seq.in nouissimis per fundat.& Gipsi.Diaz reg.386.sed vbi non transit, nec facultas iurandi transit lib.9. reg. iur.latè Serader.de feud.par.10 sect. 3.n.58.& seq. Bonacci.de cõtract.disputat.3.Q.1.puncto 1.n.11. Ond. cons.42.n.17.lib.1.Gab.de iur. iur. concl.6. Lambert. de contract. mul. in fine.n. 78. prout & ad hęredem eius cui iuratum fuit n.87. Cotta. in verbo. iuramentum est personale.Bussat cons.361. n.47.& seq.Coua in c.quamuis.§.5.n.4.de pact.in 6.vbi multifariam infert,& hęredibus eius cui quis iurauit teneri probat.Manci.de iuram.par.4.eff.5. de communi etiam testatur Intrigl. sing.99.n.63. lib.3. Carpa.c.453.n.60.& seq.vbi etiam ad successorem in dignitate nomine proprio etiam expræsso in re ad dignitatem pertinente, & Soarez.alleg. 9. n.12. Rot. decis.351.n.2.par.2. recentis. etiam si hęres sit cum beneficio inuentarij quatenus vires hęreditatis valent etiam si rem habere heredis interesset secundum communem contra aliam communem, in hoc de interesse. Marça. cons.56.n.6. Burs. cons. 361. n 47. ad hęredes iurantis transire quo ad omnes effectus etiam periurij vt saltem exonerare teneatur conscientiam defuncti, & successores beneficij de communi Medic.dec.29.

381 1.Lim. non procedere quando contractus esset contra bonos mores naturales, vel contra publicam vtilitatem aut peccatum contineret, vel induceret, vel contractus esset simulatus Capie. dec. 174. n. 14. vel alia probarentur ex quibus iuramentum obseruandum non esset Gab. cons. 127. n.22.lib.1

382 2.Lim.non procedere quando iuramentum appositum fuisset in contractu contra legis prohibitionem inito Cras.supra. vbi etiã absolutione opus non esse Bonacci. de contract. disp.3.Q.1.punct.1. n.11.vbi quando super contractu inualido positum fuit quem non validauit;secus dicens si illum validaret ex Moli.disp.149. Gomez. var. tom.2.c.11. n.36.& seq. Gab. d. concl. 6. n.5. Rui. cons. 107. n.18.lib.1.Intrigl.supra n.64.Carpa.supra,& omisso inuentario hæredem non teneri ad legata lege vetita prout defunctus ea obseruare non tenetur Pereg. decis.110.n.6.

383 3.Lim. non procedere nisi in transiteriis ad hęredes Rot. Bonon. supra Surd. cons.144 sub n.22, Coua.

Coua. d. n. 4. Carpa. supra.

384 4. Lim. non procedere quando iuramentum non validat contractum nullum puta vsurarium sed tantummodo seruandum est iuramentum hoc enim casu mortuo iurante heres eius non ligatur iuramento nec contractu. lib.9.reg.iur. fol.773. col.2. vbi latè,& quando vel non alijs etiam prosit Surd. consf.194.n.24. vbi idem in alienatione fundi dotalis, & quando contractus non roboratur potest ipsemet iurans absolutione petita contrauenire vt per eum, de magis cōmuni Gab.conf.3. n.8 lib.1. post Alex. consf.129.n.17. & seq. lib.6. & quando esset reprobatus, vel illicitus contractus Rui. consf. 107.n.8.& 18.lib 1.Bonac.tract.moral.tom.2. disput.4. Q. 1.puncto 15. Noal. de transmiss.cas.53. n.14.& seq. Gab. de iur. iuran. concl.6.n.5.& 10. Affl.in d.§.item sacramenta not.7.n.3. Manci. supra sed iurans vsuras soluere non obligat hæredes Bonac.de contr.disp.3.Q.1.punct.1.n.12.

385 5. Lim. quando odio iurantis iuramentum reprobatur tunc enim licet à curante debeat obseruari, non tamen contractum firmat, nec iurantis heredes obligat cap.1.& cap. debitores,de iur.iur. cap. significante,de pignor. Cor. consf. 2. sub n.1 t. lib.3.vbi de communi omnium sed vult dicere odio creditoris vt inquit etiam Afflict.d.n.3.

386 6. Lim. non procedere in successore prælati vel dignitatis Noal. supra Bonacci. supra nisi in re ad dignitatem pertinente vt per Carpa.supra,& quod successor in beneficio vel capituli teneatur ad omnia ad quæ tenebantur sui antecessores si causa obligationis sit vniuersalis ex grauis.disp.Rot.dec. 41.n.2.de prob.in antiq 633.n.3.par.2. recentis. si vtilitas, & solemnitas interuenerit, & fraus cesset Natt.consf.517.n.5.Franc.Marc.decis.102.par. 1. Rim.Iun.consf.716.n.45.Surd.consf.183.n.25.

387 7.Lim. non procedere quoad successorem singularem quem non afficit iuramentum sui authoris Surd.consf.194. in fine, & consf.331.n.32. licet in vniuersitate secus sit Gutierez. supra n.17. Serafi. priuileg.iuram.67.n.23.vbi singulos de vniuersitate non afficere quoad spiritualitatem sed quoad temporalitatem tantum, & contractus obseruantiam,& licet successori singulari prodest,& ad eum transit vt in litis decisiuo l.ait prætor l.2.eum l. seq.de iur iur. Vrsil.ad Affl.decis.285 n.4. subdens iudicatum iuramētum venditoris emptori nocere.

388 8. Lim. non procedere quoad reatum periurij qui non afficit heredes iurantis nec ideo absolutione indigent, c.veritatis vbi Doc. dec.iur.iur.Rom. sing.219.Cassaclor.decis.2.n.10.11.de iure iurand. vbi idem si pro se,& heredibus iurasset Cacchera. dec.41.n.6.de communi Aufr.ad Tholos.dec.416. Alex. consf.151.n.9.lib.7. Coua.in c.quamuis. §.5. n.6.de pact. n.6. Crauet.consf.635.n.3.& 4. Guid. Pap.dec.227.Gail.obseruatio.27.n.2.lib.1.Noal. d.casu 53.n.5. & seq. Bonacci. supra Gutier. in d. authent. sacramenta puberum. n.17. C. si aduers. vendition.& Lambert.supra n.80 vbi etiam quid in casu l. si quis maior. C. de transact.n.81. nec si criminaliter agatur Vrsil. ad Affl. decis.285. n.4. Gutier. de iur. confir.contr.par.3.c.12.n.7.Intrigl. supra n.63.Carpa. supra.

389 9.Lim. nam non potest iuratis heres huius iuramenti ratione coram ecclesiastico conueniri; quāuis iurans ipse conueniri potuisset Bal.in d.authen. sacramenta puberum n.fi.Guid.Pap.decis.414.de communi Bero. consf.92. n.18.lib.1. Feli. in c. cum sit n.9.de foro compet.Gutierez.in d.authent. n 16.Surd.consf.424.n.20.Gab. de iure iurand. concl.6.n.6.Serafin.d.priuileg 67 n.22.& 37.vbi de communi vide infra amp.78.Gutier. de iuram. confor.contract.par.3.cap.12.n.7.vbi tamen subdit heredem eius cui iuratum fuit iurantem coram ecclesiastico cogere posse vt obseruet contractum Baue.de iuram.eff.45.Intrigl.supra n.65.

390 1. Sublim. non procedere quando contra heredem indirectè ageretur ecclesiastici iudicis officiū implorando vt heres satisfaciat defuncti qui iurauit cōscientiam exonerando de communi Gomez. in §. actiones. nu.6. Instit de action.& Gab. d. concl. 6.n.11. vide infra amp.78. Intrigl. supra n.67. Lamb. ad fi. tit.n.82 & seq.vbi etiam quando iudicium cum defuncto cœptum fuisset, vide infra tit. de eccle. in sæculares cognoscentes tit. 4.n.37.

391 10.Lim.nam quādo defunctus contrauenire potuisset,posset & heres Roma.cōs.520.dub.2.Grat. consf.25. n.39.lib.1. Crau. consf.200.n.7. Seraphi. priuileg.iuram.68.n.4.

392 11.Lim.vt iurandi facultas licet si à lege detur, vel quando heres informatus esset quod coniecturis,& iuramento constabit ad heredes transeat, secus tamen est vbi heres non esset informatus Plo. de in lit.iur.§.29.n.6.& seq. Afflict.decis.169.n.7. 8.Crau.consf.931.n.9.Natta.consf.18.n.20.Couar. in cap.quamuis pactum §.5.par.1.n.7.de pact. ita 6.Minsing.cent.1.obs.13.Rota Romana dec.608. par.1.diuersis. Seraphi. priuileg.iuram.68.n.5.& seq. dixi in tract. de pactis realibus actiuis. amp. principali 52. Rot.Auen.decis.106.vbi etiam successori in dignitate etiam ecclesiastica deferri informato, & Ricci. collect. decis.1349 & informatus præsumitur filius pater valde coniunctus,& domesticus non etiam extraneus heres nisi cum defuncto habitaret Rot Auen.supra Cotta in verbo. iurandi facultas, probans heredem informatum iurare posse etiam si defuncto delatum fuisset, nec iurasset, & heredi consanguineo ex quo informatus præsumitur, posse deferri probat, non tamen datur contra heredem eius qui vim intulit Coua. supra de communi Fanuc. de in lit. iuran. part 2. membr. 4. n.2. licet in conuentionali secus sit vt per eum post Ruin. consf.35.n.10.lib.5. Tiraq de retr. lig. §.2.glo.2. n.7.8.Carpa c.232 n.61.62. & delatum a lege eiusue ministro ex lege transmitti, licet secus in delato ab homine, & voluntario cap.1.§.si quis se,& §.seq. de inuest. inter domi. & vasal.Tiraq.de retr.lig.§.2.glo.2.n.2.& seq. Monterent. super stat. Bono. tit. de præscript. vers.eius heres. fol.221. de communi Alha.consf.430.& ibi Add.nec iurare de ignorantia defuncti. consf. 698. n.4.& 521. n.9. Natta. consf.18. n 20.& seq. vbi idem de pupillo non informato Diaz.reg.257.

Declara vt ex parte eius etiā cui iuratur iuramētum. personale fit Gab.d.cōcl.6.n.7.Intrigl.supra n.66.

393

bitur Castr. consf.346. n.1.lib.1. Peregr. consf 79. n.3.lib.3.vbi n.4.& 5. retrotrahi probat subdens confirmationem factam censeri cum omnibus pactis in donatione appositis n.6. nec simplex traditio sufficeret Dec. consf. 86.n.8. versic. nec obstat quod talis.

410 3.Lim.non procedere quando ex statuto valida esset vt per plures Doctores consultum fuisse probat Rota. Lucan. inter sp. Ciprianum Manzi,& Paulinum, & Cesarem ac Vrbanum manu egr. D. Benedicti Casulensis in primo semestri anni 1566.& Cornaz.dec. Rot.Lucan.19.n.6.& seq.

411 Contrarium tenet Dec. consf.86.n.8.sub dubio tamen non firmans.

412 4.Lim. non procedere nisi quãdo pater solus diuidit, & bona filijs diuisim assignat, tunc vim supremi obtinet iudicij, ac reuocari potest, Paris. consf.26.n.62.& seq lib.2 secus si per viam contractus assignasset filijs bona pro sedandis discordijs cum constituto, vel omni meliori modo præsentia tantum inter eos diuidendo,ratum habere promittendo, & non contrauenire, hoc etenim casu reuocationi non est locus præsertim pactis reciprocis appositis Ruin. consf.96. n.8. lib.5. Paris. consf.33. n.17.& seq. lib.3, vbi plures instrumenti clausulas ponderat hoc inferentes Cor.consf.228.n.10.lib.4. Ruin.consf. 187.n.7.& seq. lib.2.Caccheran.decis. pedem.125.n.3.Simon.de Pret.de vltim.voluntat. lib.3.solut.2.n.10.pag.23.Menoch.cõs.944.n.32. & seq. vbi quando inter viuos ex causa nuptiarum vel alio titulo alienationis,diuisio facta fuit,& latè Cabal.consf.95.par.1.Rot decis.633.par.1.recentis. vbi etiam si aliquo casu dominium reseruasset puta in casu delicti.

413 Contrarium cessantibus clausulis amplis in diuisione inter filios in potestate sentiunt Soc. Iun. consf.72.n.67.lib.1. Manti. de vlt.voluntat. lib.7. tit.8.n.29.Ond consf.59.n.46.lib.1.

414 1.Amp.primam opinionem vt si constet patrem voluisse non inspiciatur an æqualiter diuisio facta sit;quamuis si de diuisione non constaret partes ad æqualitatem reducendæ essent Onded. consf.59. n.49.& seq.lib.1.vide infra n.3009.lim.321.

415 1.Sublim.nam patris vsque ad mortem perseuerantia requiritur vt seruãda sit ab eo facta diuisio. Laudens.de confœderatio.Q.10.

416 5. Lim. non procedere quando saltem ex coniecturis appareret patrem non actum simplicem vltimæ voluntatis facere voluisse, sed donationis vt puta quia filij longo tempore fuerint in possessione,fructusque perceperint,tunc enim vt actus inter viuos sustinebitur Pute. decis.84.n.3. & decis.132. lib.2.vel ex clausulis earum natura dominij translationem denotantibus de quibus Paris. consf.33. n.17.& seq.lib.3.

417 1.Sublim. nam talis donatio non valet nisi fuerit insinuata secundum communem de qua testantur Clar. in §. donatio. Q. 15. & Onded. consf.59. n.31. & seq. lib.1.qui tamen n.56.& seq ex longa possessione pro diuiso diuisionem argui negat.

418 6.Lim. non procedere quando filijs pro eorum legitima assignatio facta fuisset tunc etenim reuocari minime posset Marsil. singul. 674. Tomiol. consf.46.n.2.Cabedo.decis.Lusitan.127.par.1 qui nec insinuationem tunc requiri probat, non est enim mera donatio sed quasi debita vt dixi in tract.de legitima.

419 7.Lim. non procedere in diuisione facta à matre quæ reuocari non potest quia initio subsistit. Cabedo,supra.

420 32.Amp. iam iuramentum plures defectus supplet, præsertim si fuerit in ampla forma extensum, ac præstitum Vmbert. de Bonenco. in auth. sacramenta puberum. n.12.C.si aduers. venditio. Dec. consf.414. in fine Paris. consf.33 n.46. lib.3. Rolan. consf.93.n.16.& seq.lib.1.& consf.70.n.41. lib.2. Soc. Iun.consf.32.n.18.26.27.lib.3. Cepha. consf 61.n.19.& seq. veriorem dicit Eugen.consf.3. n.37. late Bursa. consf.183. n.18. veriorem dicit Manci. de iurament. par.4 effect. 1. Q.3. n.17. Rota Roma. decis.165. in fine par.1.recentior. & decis.346 par.4. diuerso n.10.vbi communem testatur Serafin. decis.801.n.5. & decis.1184. n.15. quæ communem esse probat quando iuramentum restrictum non fuit late Magon. decis Florent. 64. n.27 versic. contrarium Cef.de Barz.dec.25.n 63. & seq. Marescot. resolutio 27.n.15. vbi quando in ampla forma extensum fuisset.lib.2. Thob.consf.1. n.14.& consf.56.n.14 Neuiz. consf 8.n.25. Cotta. verbo. iuramenti religio.in fine Gratia.discep 27. n.37.38.secus dicens si in forma restricta iuratum fuisset Cunno.de pact.lib.1.c 6.n.226.

421 Contrarium tenet Bar. in l.2 n.11. & 12.C.de rescindend. venditio. & in d.authent. sacramenta puberum n.14.C.si aduers. vendition. Imol.consf.1. n.3.Ruin.consf.212.n.6.lib.1.& in præstito simpliciter, non autem in ampla forma de magis communi Soc. Iun. consf 48.n.19 lib.1.& Ancharan, Q.26.n.4.lib.1.Dec.consf.239.n.3. in fine Rimin. Iun. consf.569.n.246.& consf 599 n.65. Gail obseruatio.42.n.11. lib.2. vbi testatur ita iudicatum Cepha. consf.409.n.46.Gab. de iure doti. conclus. 4. in fine Thesaur. decis.165.n.1. Meno. consf.29. n.40. vide infra lim 108.n.1981. de magis communi Manci. de iuram.par.4 eff.1.Q.3.n.17. qui tamen iuramentum seruari debere subdit n 18. Gratia.dec.240.n.10.Marcabr.consf.51.n.66. vbi supplere ætatis defectum non alios.

422 1.Lim.secundam opinionem vel potius secus vbi plura iuramenta adhibita essent tunc enim defectus plures supplerent Dec. supra de communi testatur Serafin. priuileg. iurament.83.n.43.Rimin. Instit.quib alienare licet in princip.n.240.Eugen. consf.3. n.38. Rota. Roman. decis. 391. n.6.& 7. coram Ludouis.

423 2.Lim.non procedere in summa fine insinuatione donari permissa Gomez. de donatio. n. 17. de magis communi.Crau.consf.541.n.1.qui intelligit si morte donatio confirmata sit.

424 3.Lim. non procedere quando in ampla forma iuratum fuisset puta ex quacumque ratione vel causa non contraueniendi Bar.in l.2.n.11.C.de rescind. venditio. de communi Cor. consf. 17. n.14. lib.4.de communi Crauet consf.7.n.4.& consf.114. n.9. Rimin. Instit. quib. alienan. licet in princip. n.259. de communi Serafin. priuil. Iuramen. 83.

sub

ſub n.49. Eugen. conſ.3.n.40.Ruin.conſ.212.n.6. lib.1. Soc.Iun.conſ.48.n.19.lib.1.Anchara.Q.20. n.4.lib.1.de communi Magon.deciſ Florentin.64. n.28.vbi intelligit quando aliqua cauſa enunciata fuiſſet generaliter iuratum Rota Rom.d dec.391. coram Ludouiſ.& ibi Add.& eſt de mente aliorum ſupra in vtraque opinione citatorum Farinac. Q. crim 160. n.257. Rot Roma. deciſ. 165. in fine par.1.recentior.Lambert.de contract in fine n.36. vbi plures citat, & communem teſtatur, niſi iuramentum ad ætatem minorem fuerit limitatum ex communi omnium tunc enim alium defectum non suppleret. Cumno. d. n.226. verſic. pro euitandis. tenuit Rot.Rom. 29. Aprilis.1596. Rauennatenſ. donatio.coram Seraſi.poſtmodum Cardinali eminentiſſimo quæ eſt apud Manci. de iuram. par.4. eff 1.Q 3.n.19.de magis communi Medic.dec.19. n 6. Rota.dec.165.n.3. par.1.recentior. & in Romana prętenſæ donationis. 29.Maij.1599.coram Orano.4 collectarum per Pic ſuper ſtat. Vrbis.

425 33. Amp. in adulto qui curatorem habens ſine eo contraxit nam contractus iuramento validabitur Docto.communiter in d.authent. ſacramenta puberum de communi Imol. in cap.cum cõtingat. n.6: . de iure iuran. Gail obſeruat 41.n.12.lib.2. Crauet conſ.455.n.6.Bertaz.de clauſ.clauſ 8.glo. 1.Ancharan Q.10.n.17. lib.1.& in alienatione bonorum immobilium per puberem facta ſine decreto, & curatoris authoritate non adhibita Bar. in d.authent ſacramenta puberum n.3. Cur.Iun. n.8. de communi, & in praxi recepta. Iaſ. n.36. & de magis communi teſtatur Gutierez. n.23. vbi reijcit contrarium tenentes, & Portij diſtinctionem qui voluit iuramentum ſeruari debere non autem contractum confirmare, & veriorem amp. iſtam,& magis communem probat. n.103. & ſeq. de communi Crau.conſ.7 n.16.Gab.conſ.127 n.8. lib.1.Eugen conſ.3.n 13 ex communi omnium,& Onded.cõſ.42 n.13.lib.1.Guid.Pap.dec.35.Ricci. collect.deciſ.205.Gratia diſcept.233.n.30.etiam iuris communis, & ſtatuti ſolemnitate omiſſa de communi contra communem Manci. de iuram. par. 4. eff.1. Q. 15. ſe remittens ad Seraſin. priuil. iuram.83.n.78.120.n 2.

426 1.Subamp.idem eſſe ſi minor curatore caruiſſet Rota. Roma. deciſ.500.n 1.par.2.recentior. vide infra n.3517. ſi autem curatorem haberet non poſſet abſque iuramento contrahere.Moz.de contract. tit.quomo.contract. deficiat. art.7.n.3. alias tit.de accident. contract. imo nec cum iuramento immobilia alienare poſſe licet perſonam obligare poſſit. Senat. Dolan.dec.14.n 36.& ſeq.

427 34. Amp. procedere in omni contractu quia diſpoſitio d.authent ſacramenta puberum fauorabilis eſt Vmbert.de Bonenco ibi n.24. vbi de tranſactione arbitramento,& ſtipulatione,& n.14.Alba. conſ.11.n.3.Peregr conſ.77.n.1.lib.1. Surd. conſ. 46. n.3. Onded. conſ.42.n.12.lib.1.Cotta.in verbo iuramenti religio, ex communi omnium modo non fit in diſpendium ſalutis ęternæ,tam reciproco vt emptione,& venditione,quam non reciproco vt donatione, renunciatione, & fideiuſſione de communi Odd.de reſt.in int.Q.26.n.32.

428 35.Amp.in donatione quæ à minore facta iuramento addito roboratur vt ſupra hoc tit.19.cap.5. lim.15. & dixi in fine pactorum vbi de iuramento confirmatorio contractus inualidi egi, & infra amp. 38. Seraſi. deciſ.782.n.3. de communi Eug. conſ.3.n.4.& ſeq.etiam ſine curatore ex communi. n.13. & ſeq.

429 36. Amp. in contractu odio creditoris improbato puta vſurario, & legis commiſſoriæ in pignoribus, & huiuſmodi qui iure iurãdo ſuſtinetur quoad obſeruantiã ſcilicet non autem vt contractus validus fiat abſolutio enim peti poteſt, & eccleſiaſtica cenſura creditor cogetur vel iuramentum remittere,vel ſolutum reſtituere Vmbert. de Bonenc. in d.authent.ſacramenta puberum.n.110.& 115.C.ſi aduerſ. vend. dixi ſupra amp 29. & quod pactum legis commiſſoriæ in pignoribus de iure improbatum propter iuramentum ſeruari debeat niſi abſolutione petita iurans ab obſeruantia liberetur; vel ſolutione facta repetat Afflict.in cap 1.n.6.verſic. item ſecus ſi in pacto. de feud. dato inuicem legis commiſſor.ita iudicatum teſtatur Guid.Pap.deciſ. 6.n.2. Neuiz. conſ 86 n.15.Surd.deciſ.248.n 21. de communi Gutierez. de iurament. confirmator. contract.cap 33. n.2. & metu periurij tantum debere obſeruari tradunt Doc communiter in cap.ſignificante de pignori. vbi Inno. n 14. ante finem verſic ſed verius, & Abb.n 4. Cor. conſ.133.n.1. lib.1. Bertr conſ.273.n.3.lib.4. de cõmuni Franc. Marc.deciſ.8.par 1. & deciſ.166.n.4 lib.2. eſt doctrina Bar.in l.ſi quis n.10.de fideiuſſor.Curt.Iun. in l.fin.n.4.verſic.poſtremò de cõtrahend.emptio. Neguz. de pignor. 4. par. princip. n 3. Rim. Inſt. quib alien.licet in princip.n 222. Crau.conſ.327. n.20.Lup.in l.2.n.14. C. de pact. inter emptor & vẽditor Tiraq.de retract.conuent ad fin.tit.n.121. Vaſq. de ſucceſ lib.3.§.28.n.5n. qui de iure cano. ſecus inquit,& de cõmuni teſtantur Surd.dec.148. n 21.& Caldaſ. de reſtitutio. in integr. verbis ſua facilitate. n.15.verſic quod verum,& n.09.in fine inquit creditori non eſſe obſeruandum Tenni.caut. 182.n.12. Gab. conſ 47 n.29 lib.1. Franc. Marc. dec.54.par.1.Moz.de contract.pignor col.5 rubr. de accident. pignor. n.9. Sebaſt. Medic. de acqui. rer. domin. par 1. glo.2.n.238. amp.2. Couar. in 2.part relectio.§.3.n 3.Gutierez. de iuramen.confirmat.contract.par.1.cap.33.n 2 ex communi, & Callia.conſ.49.n.12.Mantica.de contract.lib.11. tit.9. n.13

430 Contrariam opinionem quod imò iuramento contractus, & pactum iſtud confirmetur, probatur in cap. ſignificante, & tenent Doc. ibi de pignor. Federi.de Sen.cõſ.140.n.3.de iure canonico.Guid. Pap.ſing 477.Ant.de Petrut. in repetit.l.1.n.146. de iur iur. cum ius ciuile circa pactum legis commiſſoriæ non habeat perpetuam cauſam prohibitionis de communi Ana.in d.cap.ſignificante n.8. Ancharan. in cap. cum contingat n.4. de iur. iur. Bero. conſ.36.n.6 lib. 2. & hanc eſſe antiquorum magis cõmunem opinionem inquit Neuiz.d.conſ. 86.n.15.& Seraſin.priuileg. iurament.131.n.3. & Onded. conſ.31.n.54.& ſeq. lib 1. receptiſſimam dicit Facchine. contro. iur. lib. 10. cap.73. Gab. conſ.

conf.74. n.23. lib. 1. & communem testatur etiam Bursat. conf.444. n. 14. & ita per duas conformes iudicatum testatur Franc. Marc. decis.468. par. 2. loquens in pacto legis commissoriæ apposito in generali hipotheca, & magis communem testatur Menoch. conf.789. n.6. & 1111. n. 8. dixi in pactis pignorum.

431 1. Lim. primam opinionem nō procedere quoad hæredes debitoris, vel tertios possessores, ex quo enim contractus non firmatur iuramento secundum primam opinionem, nisi iurantis personam non obligat Guid. Papa conf.80. & 81. n. 4. Franc. Marc. decis.8. n. 2. lib. 1. Tenni. caut. 182. n. 12. & heredi ac tertio iuramentum non obesse Gabr. conf.66. n. 21. lib. 1. de communi Cor. conf. 2. n. 11. lib. 3. & Matte. communi. opi. verbo. iuramentum. Alba. conf.77. n. 18. vbi quando contractus alia ratione rescindi posset.

432 1. Sublim. vel potius secus esse dicas tenendo secundam opinionem, quia si ex iuramento pactum istud confirmatur, hæredes etiam illud obseruare tenentur. Butr. Abb. & Felin. in cap. cum sit generale de foro compet. Doct. in cap quamuis de pact. in 6. Affl. dec. 381. col. fin. Gab. de iur. iur. concl. 6. Bursat. conf. 339. n. 7. Gab. conf.127. n. 22. lib. 1. Onded. cōs.51. n. 56 & 57. lib. 1. de communi Cor. supra, & Matte. supra.

433 2. Lim. non procedere quando iuramentum non fuisset corporaliter præstitum, sed sincere, & fideliter contractum seruari promissum fuisset, hæc enim clausula vires suas non extendit ad casus, quibus contractus iuramento non firmatur. Surd. dec. 248. n. 21. sufficit tamen tactus cuiuslibet scripturæ tabulæ vel lapidis ex communi Gab. de minor. concl. 5. n. 36 & Alcia. in rub. de iur. iur n. 29. in fi. & Intrigl. de feud. cent. 1. Q. 56. n. 288. vide infra n. 904.

434 3. Lim. non procedere, quando prius aliquis iurasset hoc pactum legis cōmisoriæ in pignoribus non apponere, hoc enim iuramentum est consonum iuri vt C. de pact. pignor per tot. si namque postea iuret, tale iuramentum præstitum contra primum nullum erit Vasq. de succes. progres lib. 2. §. 18. n. 159. Gutierez. de iuramen. confirmator. contract. par. 1. cap. 33. n. 5.

435 4. Lim. vt possit absolutio à iuramento implorari, & creditor ecclesiastica censura ad illud remittendum compelli, vel debitor repetet solutum Numbert. de Bonenco. In d. authent. sacramenta puberum. n. 115. & seq. C. si aduers. venditio.

436 37. Amp. vt minor, qui maiorem se esse iurauit, contractui stare teneatur, nisi statutum contractum dolo præsumeret initum, tunc enim contractus etiam sine restitutione in integrum nullus esset, etiam si duplex iuramentum oppositum fuisset Rota Roman. decis. 54. par. 1. recentior. Rota Bonon. dec. 121. n. 40. & seq. Bero. conf.180. n. 10. lib. 1. Ruin. conf.103. n. 13. lib. 4. Paris. conf. 97. n. 10. & de communi n. 32. lib. 1. Afflict. decis.393. n. 13. vbi minorem, qui tactis scripturis se maiorem iurauit, non posse probare se minorem fuisse, & Grat. conf.46. n. 2. & 3. vbi nec posse probare se minorem fuisse, nec in integrum restitui ex communi omnium non obstante statuto contractus minorum etiam iuramento roboratos annullante lib. 1 & Paris. supra n. 46. Anchara. Q. 16. n. 3. & seq. lib. 1. vbi ex communi excludi etiam à beneficio nullitatis, nec posse instrumentis se minorem fuisse probare, nisi verbo se maiorem iurauerit, non autem si corporaliter iuramentum præstitum sit, tunc enim nec instrumentis minor ætas probari potest nec in integrum restitutio peti, post Paris. conf.97. n. 40. lib. 1. & n 44. non obstante statuto contractus minorum etiam iuratos annullante; præsertim vero si duplex iuramentum fuisset appositum quia iuramentum corporaliter præstitum non comprehendit, & Q. 14. n. 18. & seq. lib. 2. Cesar. de Barz decis. Bonon. 75. n. 2. Seraphin. priuileg. iuram. 83. n. 7. & vide infra lim. 1. & 17. & quando iurauit se maiorem etiam in clausula omnia, & singula esse vera dum supra se maiorem simpliciter asseruit, & se minorem non probaturum iuramentum sibi obesse. Bal. conf. 213. n. 3. versicul. porro. lib. 2. vt post Ang. conf.160. col. 2. versic. nunc restat, & Anch. conf.226. col. 1. versic. sed præsupposita. Lambert. de contract. glo. 8 n. 72. & 83. Odd. de restit. in integr. Q. 24. n. 8. vbi ex l. si alterius. C. si minor se maio. dixe. distinguit quod si minor corporaliter iurauit, amplius non audiatur; sed si verbo tenus, idem est si velit testibus probare; secus si scripturis ex communi, & quando ita dolosè iurauit non restitui Milan. decis. 13. n. 29. lib. 1. & hoc dicitur assertorium iuramentum quod est de præterito vel præsenti, vt per Maria. de iuram. par. 2. art. 12. Viui. communi, opin. 256. vbi non posse contrariū probare n. 3. intellige si iurauit tactis scripturis, secus si eis non tactis Maran. de ord. iud. par. 6. act. 9. n. 25. Mauso. de caus. execu. lim. 11. n. 19. & seq. secus tamen ait iuramento cessante ex Manci. supra par. 4. Q. 14. eff. 1. n. 3. & si iurauerit non restituetur Viui. decis. 489. n. 7. & si maior factus contraxerit non potest eius successor nullitatem allegare si eius auctor non declarauit Marta. dec. Pisa. 140.

437 1. Subamp. etiam si sine iuramento maiorem se asseruisset non per errorem, nec aduersarij dolo, sed minoris dolo, nisi contrahens cum minore, sciret esse minorem prout coniunctus scire præsumitur l. 3. C. si minor se maior. dixer. vbi Bar. l. de tutela vbi Doc. C. de in integr. restitut. mino. & vtriusque dolo interueniente minor non tenetur l. si duo de dolo, nec talis assertio vbi minori obest cum alio ei nocet quam quo cum id asseruit Ang. in d. l. 3. versic. vltimo pro intellectu, & ne minori præiudicet assertio fat est aduersarium in contractu dolum commisisse vel instrumenta, aut falsos testes producendo Cast. & Sali. in d. l. 3. & in dubio dolus in minore non præsumitur Docto. in d. l. 3. Lamberten. de contract. glo. 8. n. 63. & sequent. vsque ad n. 72. Ceph. conf. 142. n. 57. sed de nullitate ex defectu solemnitatum dicere posset iuramento duplici non obstante Rot. decis. 410. coram Buratto.

438 2. Subamp. etiam si, statutum contractum iuratum dolo initum præsumeret quia assertionem istā non includeret Anch conf.226. col. 1. versic. intel-

Dd ligam

ligam Abb.conf.71.col.2.verfic.fed his Caftr.conf. 53.col.2.verfic.nã circa.lib.2.Lambert.fupra.n.91. & 92.fed vide citatos in ampliatione.

439 1.Lim. non procedere quando minor non afferuit fe maiorem dolosè, & animo decipiendi, nec dolus ifte præfumitur, hoc enim cafu minoris ætatis beneficium non amittit, nifi probetur ipfum fe minorem effe non ignoraffe l.1.& 2.C.fi minor fe maio. Crau.conf.221.n.9.Anchar.Q.16.n.2.lib.1. quamuis fecus fi dolosè affenfiffet Odd.fupra art.6. quod fi vterque in dolo fuiffet ex magis communi reftituetur art.7. prout reftituetur fi dubitet vter eorum fuerit in dolo ex cõmuni art.8.Milan. dec. 12.lib.1.& idē fi neutrius dolus fubfit n.38. Alba. conf.301.n.4.etiam fi ftatutum dolum præfumeret Milan. fupra Viui. dec 489.n.8.fi per errorem iuraffet, id probare debere per inftrumenta.

440 2.Lim. non procedere quando ex ftatuto poffet probare fe fuifse minorem, dicta iurata afsertione non obftante Cef. de Barz.decif. Bonon. 75. n.2. quod per teftes probare poteft etiam cefsante ftatuto de magis communi Benin. decif.47.n.3 & 4. Bero. conf 180.n.5.lib.1.Pereg.conf.77. n 22.& feq.lib.1.fed de inftrumentis intelligit Lambert.fupra n.76. & librum patris plene probare n.78. loquens de iuramento oretenus præftito.

441 1.Sublim. nam fi ftatutum conditionaliter loqueretur, non fufficiat probatio præfumptiua, & coniecturalis vbi de facto ageretur in quo veræ, & concludentes probationes haberi pofsũt, vt in ætatis probatione, quamuis fi veræ probationes haberi non pofsent vt in probanda filiatione, adulterio, & huiufmodi, fufficiat præfumptiua, & coniecturalis probatio de communi Felin. in rubr. de probatio. n.6. & Dec. n.13. & 14. Bero. n.43. & 46. Afin.in prax.§.19.cap.2.n.5.Pacian. de probation.lib.1.cap.12.n.9.& 10. de communi Cef. de Barz.d.decif.75.n.3.& feq.

442 2.Sublim. vt fi iurauerit fe maiorem tactis fcripturis, nec teftibus nec inftrumentis poffit minoritatem probare Bero.conf.180.n.5.lib.1.& quando ad fancta Dei euangelia iurafset Gutier.in d.auth. facramenta puberum n.59.& feq. Lambert. fupra n.80. Parif.conf.97.n.46.lib.1.

443 3.Lim. non tamen propterea excludi minorem à nullitatis dictione, quamuis amittat beneficium reftitutionis in integrum, poterit ergo de nullitate dicere ex ftatuto ob non feruatas folemnitates Io. And. ad fpeculator tit. de fentent. §. vt autem verfic. quandoque verò in additio. incipien. procedendum Roma. conf.12. n.5.Soc.conf.66.n.28. lib.1. Cremenf. fing.163. Cur. lun. conf.118.n.9. & conf.119.n.6.& feq Bauer. in tract. de virtut. & iur. iuran. verfic 82. Cur. Sen. conf. 43. n. 35. Marfil. fing. 299. Tiraq. de legi. connub. glo. 8. Q.16. de magis communi Benin. decif. Bonon. 47. n.3.& 4.Mandof.ad Roma. d. conf 12. lit.E. de communiori Viui. communi. opin. 796. lib 1. n.25.& 26.fecus dicens fi reftitui in integrum vellet, & Soarez.commun.opinio.lit.M.n.167.Pereg. d.conf.77.n.22.& feq. lib.1. de communi Cancer. var.refol.par.2.cap.1.n.31.de cõmuni. Rot. Rom. decif.54.par.1.recentior. & decif.1.n.37. nouiffi. diuerfo.de magis communi Odd. fupra art.4 vbi intelligit nifi afsertorium, & confirmatoriũ adeffet iuramentum ex Parif.conf.97.n.60.lib.1.vel nifi minor dolosè maiorē fe afseruifset Milan. dec.13. n.26. lib. 1. vel nifi nullitas iure fpeciali niteretur non communi Parif. fupra n.61. vel nifi tactis fcripturis ita iurafset de cõmuni Parif.fupra n.32. ex communi omnium dolo cefsãte Rot.dec.619. par. 1.recentis quæ tamen controuerfum probat, & arbitrium intrare pro fanatione nullitatum Pic. ad c.151.lib.1.ftat.Vrb.glo.23.n.9 vbi quando afsertorium, & confirmatoriũ ftatuto tolleretur, ex Rot. in Roma. donatio. de Cupis.5.Iunij.1602. coram Card. Pamphilio, & in Romana nullit.oblig.16.Ianuarij.1606.coram Ottembergo.de cõi Maufo.de cauf exec.lim.11.n.62.& Marefc.var.lib.2.c.63. Marta.decif.Pif.25.n.9. & 140. nifi doli particeps fuifset vt ibi, & geminatum iuramentũ non obefse.

444 4.Lim. non procedere quando ex afpectu conftaret fuiffe minorem, Gutierez. in authent. facramenta puberum.n.55.& feq.C.fi aduerf. vendition. vbi etiam in eo tantum puniri probat in quo extitit mendax, & quando expræffe conftaret contrarium Bal. conf.1.n.2.lib.4.Odd.d.Q.24.n.12. vbi art.8.reftitui etiam probat, fi ad probandum minoritatem admiffus fit, vel fi hoc iuramentum in alio inftrumento pofitum foret, & quando minorem fuiffe probaret Milan. fupra, & idem fi alio modo maiorem effe conftaret Gratia.dec.234. n.27. vbi ex mala fide fubdit fructus reftitui debere Carpa. cap.453.n.88.vbi minorem nifi inftrumentis fuiffe non probare Cancer.var.refol. par.2.c.1.n.29.30.

445 5.Lim. non procedere quando ad ita iurandum minor dolo inductus fuiffet, Gutierez. fupra n.59. Lambert.d.glo.8.n.74. fecus dicens fi minor folus in dolo fuiffet n.75. Odd. fupra art. 5. & quando cum minore contrahens minorem fciuiffet nõ fuccurri Milan.fupra n.32.& feq. vbi etiam ex quibus hęc fcientia colligatur. Viui fupra Alba.conf.597. n.11.Cancer.d n.30.

6.Lim.non procedere quando minor in genere iurauit omnia, & fingula effe vera, & fic in genere Barb. conf.53. lib.2. Soc.lun.conf.3.n.32.lib.2.8. n.5.lib.4 Cur.lun.cõf.119.n.8.Odd.d.Q.24.art.3. nifi maiorem fe effe prius afferuiffet Lambert. de contract. glo.8 & 83.& feq. Milan. decif.13 n.43. lib.1.Mãci.de iuram.par.2 art.12.n.17.vbi etiam limitat, fi cum coniuncto verifimiliter informato contraheret Parif.conf.97.n.25.lib.1.Soc.lun. cõf. 45.n.83.lib.1.Rui.conf.135.n.10.lib.1.

7.Lim.quando aliud ftatuto caueretur fraudem pręfumendo, tunc minor contrauenire poffit Ciarlin. contro.Forenf.35.

446 38.Amp. vt donationem etiam omnium honorũ à minore cũ iuramento fine folēnitatibus requifitis validam reddat. cap.in præfentia.de probatio.vbi Doct.notãt, & Feli.n.8. Alex conf.125.n.3.verf.fed præmiffis. lib.1.Soc.conf.279.in princ.lib.2 Alba. cõf.11.n.3.Frãc.Curt. in d.auth. facramẽta puberũ n.44.& de cõi teftãtur. Dec.conf.232.col.2.verf.2. quæritur Ceph.conf.61.n.19.& cõf.334.n.3.& feq. Gab.cõf.127.n.8.lib.1.Ant.Gab de donat. concl. 5.n.5.de communi Simonc.de decret tit2.n.14.& tit.8.

tit.8.n.141.& Onded.conf.41.n.16.lib.1. vide supra hoc tit.19.cap.5.& hoc cap amp.35.

447 1.Subamp vt minor licet læsus in integrum non restituatur si ex donatione pura læsus fuerit, non ex correspectiua ad sibi data vel promissa Anchar, conf.434.col.pen.& final.de communi Alex.conf. 125.n.6.in fine,& n.8.versic. & si diceretur. lib.1. & Soc.conf.279 n.1.lib.2. Soc. Iun.conf.67.n.23. & seq. & n.32.& seq. lib.2.Menoch.conf 29.n 8. licet inferius ex alijs secus teneat, Gab. conf. 127. n.29.versic.quartus casus.de communi Onded.cõf. 42.n 27.lib.1.

448 2.Subamp. vt absolutio non sit minori iuranti concedenda vt agere possit Anch. supra Alex.d. conf.125.n.6.versic restat respondere lib.1. Gab. conf.127.n.21.vbi n.22.subdit quod si concederetur absolutio id tantum operaretur vt minor a periurio excusaretur,nec periurium incurreret non tamen remoueret iuramenti vinculum respectu obseruantiæ iurati contractus, sed absolutione non obstante omne ius partis, contra quam obtenta fuit absolutio saluum remanet vt per eum post Bello. conf.18.n.9.& seq Ond. d. conf. 42. n.28. & seq. lib.1.

449 1.Amp. vt valide concessa sit absolutio à iuramento vt qui iurauit ad agendum habiliter, non tamen operetur in præiudicium iuris alteri quæsiti Bello, supra Onded, supra Gab. supra

450 1.Lim. non procedere quando minor fuisset ad donandum dolo inductus, tunc enim restituetur in integrum,& absolutio concedenda erit Gab. conf. 127.n.29.& seq.lib.1.Ceph.conf.466.n.42. Ond. conf.42.n.28.& seq. lib. 1.

451 2.Lim.non procedere in donatione correspectiua ad datum, dãdum, vel promissum facta in qua si læsio interuenerit restituit, & absolutio concedetur Bar.conf.90.n.2. Couar. in cap. quamuis in 3. par. relectio §. 2. n.6.de pact. in 6.Cor. conf.259. n.12.col.penult.versic.nec obstat quod dictum cap. quamuis lib.4.Cur.Iun.conf.141.n.2.& 14.Onded. d.conf.42.n.24 qui sic Odd. intelligendum inquit de restitut.in integr.Q.58 art.2.n.21.& seq.

452 3.Lim quando donatio ex falsa causa vel metu facta fuisset tunc enim non validaretur ob iuramẽtum Meno.conf.29 n.18.& seq.

453 39.Amp. in iudæis de communi Soarez.cõmun. opinio.lit.I.n.224.Maran.de ord. iud.par.3.n.56. & seq. vbi quod si cum alio iudæo contrahat iudæus iuramento contractus non firmetur, si cum Christiano illud obseruare cogi possit de magis communi Surd. conf.122. n.16.& seq. vide infra lim.34.Seraphi.priuileg.iuram.67.n.41.71.n.60. vide infra lim. 108. de magis communi etiam Seraphi. priuileg. 123. n.6.7.veriorem probat Lambert. de contract. mul. in finen.58. & seq Q 13. præsertim inter Christianum, & iudæum siue per Deum siue per Christum iurauerit n.65 Farin. Q. 56. n.238.239.vbi etiam si iurarint secundum legem Christianam Gratia.discep.233.n 26.Cunno. de pact. lib.1.cap.6.n.225. vbi reijcit contrarium tenentes, loquens de donatione inter coniuges, de veriori Gratia. discep.842.n.12. quoad obseruantiam contractus licet secus quoad animæ præiudicium Manci. de iuram. par.4 eff 1.Q.7. vbi citat contrarium tenentes.Carpa.c.453.n.57.Rot.dec. 233.n.2.corã Caualer.ampliatio procedit in materia ciuili iure permissa alias secus Manti. de contr. lib.21.tit.8.n.60.vide infra n.1827.

454 40.Amp. in contractibus inualidis, & de iure nullis à minore gestis qui iuramento confirmantur,& validi redduntur Bar.in d.authent.sacramẽta puberum n.3. de communi Ias. n.45. & seq & Abb. in cap. cum contingat n.8. versic. conclude de iur.iur.Soc.conf.80.n.10.115.n.7.lib.1.Eugen. conf.3 n.6. & seq. de communi Soc. Iun. conf.32. n 16 lib.3.vbi respondet l.non dubium C. de legi. vt procedat, quando actus iure communi reprobatur secus si speciali,& de magis communi.conf.55. lib. 3. de communi etiam latè Peregri. conf 77. n 2. lib.1. & Farin. Q crim.160 n.234. & seq. & Onded. conf.42. n.9. 10. lib.1; & in contractu ipso iure nullo nisi ex falsa vel iniqua causa nullitas procederet, vel nisi fauore publico principaliter nullus esset Eugen. d. conf.3.n.14.& seq. vide infra lim.37. Serafin. priuileg.iuramen.61.n.5.nisi nullitas consensus defectu procederet vt per eum.

455 41.Amp etiam si contractus statuto reprobatus esset, quoniam contractum iuramento roboratum non continent statuta Alex. conf.125.n.11.lib.1. Paris. conf.97.lib.1.Natt.conf.368.n.6.Gram.decis.12.de communi Gab. de iur. iuran. concl. 5. & Simonc.de decret.tit.8.n.134.& 157. & Farin. Q. cri.160.n.242. latè Seraphin. de priuileg. iuram. priuileg.22 n.9. & seq. vide supra amp.16 n.320. & infra n.559.Gab.conf.127.n.17.lib.1.vbi etiam si statutum prohiberet minorem iurare se esse maiorem sicque assertorium vt non includat confirmatorium iuramentum nec legem ciuilem directò iuramentum tollere posse ex receptissima sententia n.19. de magis communi Matte.commun opi. verbo iuramentum versic. statutum Manci. de iuram.par.4.eff.1.Q.4.n.16. etiam si expresse actum iuratum annullaret de communi Intrigl. sing.99. n.68.lib.3.Villalo.cõmuni.opi.lit.S.n.99.Suarez. lit.S n.188. de communi Grat. conf.84.n.6.lib.1. Seraf dec.746.n.6.& in alia citanda infra.35.

456 1.Subamp. vt statutum, & alia generalis dispositio actum vel contractum iuratum non includat etiam si iuramentum accessorium sit ad principalem dispositionem glo. & Doc.in cap.cum non deceat. de electio. in 6. de magis communi Gab.d. concl 5.n.2.& seq. post Alex. conf.38.n.6. & seq. lib.3. in renunciatione Ias conf 173. n.7. lib.4. Mona.decis.Bono.8. Serafin. supra n.15. & n 37. & seq.multifariam infert. Afflict. decis.111.n.13. nisi speciali mentio facta sit,& Ricci collect.decis. 2413 Gab conf 127. n. 17 lib.1.& in Papa vel Imperatore cassante statuta vt iurata cassa se non censeatur Alex. conf.27. n 8. lib 1. intellige si iuramentum specifice non genericè foret adhibitum Cemi. conf.83. n.11. & seq. Add ad Alex. supra Cotta.verbo.iuramenti religio Manci. de iuram. par. 4. eff.83. de communi Intrigl. sing.99. n.68. lib.3,Corb.de caus.priu.ob nõ solut.cano.amp.40. lim.3.infra n.646.amp.371.

457 1. Lim. d. amp. non procedere quando illud iura-

iuramentum fuisset appositum in fraudem,& preiudicium tertij tunc enim principali dispositione sublata iuramentum etiam accessorium sublatum manet Alex. supra Gab. supra n.5.& 6. & quando statutum præsumeret appositum ex fraude dolo metu, & simili iusta causa Neuiz. cons.21.n.24. & fauore tertij non contrahentium prohibitum actum iuramento non firmari Gab.d.cõcl.5.n.39. Cunno. de pact.lib.1.cap.6.n.229.versic.2. lim. & quando iures, & probationem instrumenti tolleret Put.decis 116.n.3.lib.1. Gratia. disc ep.490. n.12. Rot. decis.199. par.4.diuers. & decis.35.collectarum à Pico ad stat. Vrbis Romanæ pensionis domus 16. Ianuarij.1598. coram Card. Lancelotto. Rot. Bono. decis. 21. n.22. specialiter exprimi debere probat per fund.& Gips.

458 2.Subamp. etiam si verba geminata essent adhuc enim nisi iuramenti facerent mentionem, actum iuratum non compræhenderent Alex.supra n.6.Gab.d.concl.5.n.7.Serafin.supra.n.16.Gratia. discep.854.n.20.Intrigl.supra n.70.

459 3.Subamp. vt etiam in dispositionibus priuatorum iuratus actus non contineatur Ias. cons.173. n.7.lib.4.Gab.d.conclus.5.n.8.Serafin. supra.n.9. quin etiam Papæ Rom.cons.404.ad fi. Gab. supra n.18.Intrigl.supra n.69.& 71.vbi de priuatis.

460 4.Subamp. etiam si ageretur de dispositione Imperatoris vel Papæ etiam clausulam derogatoriam continente cap.constitutus de rescript.glo.& Docto.in d.cap.cum non deceat.de elect. in 6. late Gabr.d.cõclus.5.n.18.Serafin.d.priuileg.22.n.17. vide infra n.463.Rom.& Intrigl.supra.

461 5.Subamp. idem esse in consuetudine Gab. d. conclus.5.n.27. Intrigl. supra. n.72.& n.106.idem dicit de statuto defectu solemnitatum actum irritante ex Baue. de virtut. iuram. n.36.& alijs vel ad compromissum cogente n.37.& Intrigl. supra n.107.

462 6.Subamp. siue statutum loquatur in rem vel in personam secundum opinionem reuera magis cõmunem distinctione Bar.reiecta Abb. in cap. cum contingat n.6. de iur. iur. probat Gab. d.concl.5. n.15.& seq.& supra dixi amp.16.de communi Serafin. priuileg. iuram.22.n.43.& licet Gab.supra Bar.opi. à legistis communiter receptam dicat, & Soarez.tit.delas.arrhas.Q.3.& Coua.in cap.quamuis. 2. par. relect. §.2.n.1.de pact.in 6.contra Bar. tamen magis communis extat opinio de qua vltra citatos d.amp.16.testatur Alex.cons.27.n.5. lib.1. 38.n.10.11.lib.3.Cur.Iun. in authent. sacramenta puberũ n.113.C.si aduers.vend.& Vasq. de succes. creatio.§.26.n.43.vbi respondet Bar.quatenus inquit peccare eum qui contrauenit vt procedat si de publica vtilitate tractetur secus si de priuata lex agat quia tunc præceptum in vim consilij resoluitur,de veriori magisque cõmuni testatur Gutierez, in d.auth.n.35.& 41.& Coua.supra.n.7.versic.primum,& Matte.cõi.opi.verbo. iuramentum versic. statutum prohibens etiam si personam recipientis vetet accipere Vasq. de succ. lib.3. §.28. n.63 de communiori Burs.cons.264.n.32.vers.3.Thes.dec. 66.n.3.Ceual.Q.200.de communi. Reg. iur. eiu. & Pontif.lib.9.fol.779.

463 1.Lim. non procedere in dispositione Principis motu proprio facta quæ iuratos continet actus, & sufficit clausula non obstante Franc. in cap.1. col. fin.de iur iuran.in 6.Gabr.d.concl. 5.n.28. Serafi. d. priuileg. 22. n.25. vide supra n.460. Intrigl supra n.73.Rot.decis.612.n.53.coram Caualer. vbi de constitutione generali facta per habentem potestatem vt Papa est. Rot. decis.612. n.52. coram Caualer.

464 2 Lim.non procedere quando de publico fauore ageretur, tunc enim actus iurati continerentur Alex.cons.38.in fine lib.3.Gram.cons.ciu.16.Serafin. supra n.18. Alba.cons.70.n.6.vbi etiam si personas concernat,& peccatum tollat.

465 3.Lim. non procedere vbi statutum obseruatum fuisset quoad actus iurati comprehensionem Alba. cons.70.n.3.4 Serafi.d.priuileg.22.n.21.& vbique de facto seruari tradunt Natt.cons.173.n.7.versic. nec me mouet. Viui.communi.opi.verbo statutum mulierem vel minorem Peregr. cons.73.n.44.45. 77.n.12.& seq.lib.1.82.n.16.lib.2.

466 4.Lim non procedere quando extaret consuetudo iuramentum in illo actu apponendi, de quo dispositio loquitur, tunc enim statuentes, disponentesue de actu iurato sensisse censentur Gram.decis. 12.sub n.14.Gab.de statut.conclus.11.n.10.Serafi. d.priuileg.22.n.23.

467 5.Lim. non procedere quãdo in dispositione apposita esset clausula habentes pro expræssis, hæc enim iuratos actus compræhendit Soc. cons.120. n.19.lib.4.Gab de claus.concl.5.n.7.& de iur.iur. concl.5.n.36.Intrigl.supra n.76.

468 Contrarium tenet Serafi.d.priuileg.22 n.24.

469 6.Lim. non procedere quãdo ex aliqua rationabili causa posset à iuramento recedi tunc enim iurata dispositio compræhendetur ita ex Rot. decis. 294.in nouis limitat Gab.de iur.iur.d.cõcl.5.n.30. Serafi.d priuileg.22.n.26.Intrigl.supra n.74.

470 7.Lim non procedere quando dispositio per viã legis generalis emanaret, tunc enim actui etiam iurato derogaretur glo.& Doc.in d. cap. cum non deceat de electio. in 6.concl.5.n.24.Serafin.d.priuileg.22.Intrigl.supra n.75.

471 8.Lim. non procedere quando iuramẽtum illius tantum cui præstatur, reuerentiam contineret vt quia inconsulto summo Pontifice non alienare iuratum sit; nam à Pontifice obtenta licentia alienãdi iuramenti præcedentis non facta mentione alienatio valida erit, idemque de alio si dictum sit, & non alienare iuratum sine illius voluntate, habita enim ab ipso licentia, non facta etiam iuramenti mentione alienatio valida erit Felin. in cap. cõstitutus.col.3.lim.1.de rescrip.Gab.d.concl 5,de iure iuran n.37.Serafin.d.priuileg.22.n.28.& 29.

472 9.Lim. non procedere quando iudex ne aliquis contraheret,ex iusta causa vetaret tunc enim contrahens quamuis iuret nihil agit Cremẽs.sing.118. nec valet iuratus cõtractus Gab.d.concl.5.de iure iuran.n.38. Serafin. 5. n.30.qui tamen licet actus non valeat inquit iurantẽ suo iuramento obligari.

473 10.Lim. non procedere quando probatoria solemnitas ob publicam vtilitatem inducta deficeret, tunc enim cum non possit actus probari,

nec

nec super eo iuramentum præstitum probari poterit Soc. cons. 97. col. finali, versic. tertia, & vltima conclusio. lib. 1. Gab. d. concl. 5. de iure iuran. n. 41. Grat. cons. 47. n. 3. lib. 1. Serafin. d. priuileg. 22. n. 31. & 32. nisi contractus aliunde probaretur. priuil. 61. n. 4. in fine Farin. Q. cri. 160. n. 247. Goz. cons. 16. n. 14. Cug. in l. si librarius n. 42. & 45. de reg. iur. Villalo. cõmuni. opi. lit. I. n. 126. & lit. S. n. 109. Soc. Iun. cons. 8. n. 26. lib. 4. Coua. in cap. quamuis, par. 2. §. 6. n. 1. de pact. in 6. post Bar. in l. si quis pro eo. n. 13. de fideiuss. Imo. in c. cum contingat. n. 70. Abb. n. 24. Alcia. n. 151. de iur. iur. Canno. de pact. lib. 1. cap. 6. n. 226. amp. 5. vers. deinde Gratia. disceptatio. 490. n. 15. & seq. vbi secus si iuratus actus testib. probaretur, tunc vis instrumenti sublata non tolleret iuramentum Surd. cons. 361. n. 13. nec in vno statuto dispositum operatur quoad alia diuersa Gratia. supra n. 17. 513. n. 3. Rot. d. dec. 35. n. 7. nisi testibus vel aliter probaretur Marta. decis. Pis. 188. vbi statutum tollens instrumenti fidem in dote etiam procedere, quia in hoc non est specialiter priuilegiata, & in confessione dotis Rot. Bono. dec. 1125. n. 44. per fundat. & Gipsi.

474 11. Lim. non procedere quando actus iuratus tertij fauore prohibitus esset non ipsorum contrahentium, tunc dispositio quamuis iurata prohibitioni subiacet, nec actus iuramento confirmabitur glo. in l. fi. §. filijs in verbo. voluntatem C. de bon. quæ liber. vbi Doc. de communi Gab. d. concl. 5. n. 39. quamuis valeat in præiudicium iurãtis. n. 40. ex communi Serafin. d. priuileg. 22. n. 34.

475 12. Lim. non procedere nisi quoad hoc vt iuramentum non habeat effectum, nam suum effectum sortietur Ruin. cons. 161. in fine. lib. 5. Gab. d. conclus. 5. n. 42.

476 13. Lim. non procedere quando generalis dispositio diceret quod certa solemnitate expressa minime seruata, contractus, & alius actus in fraudem factus præsumatur, & simulatus, tunc actus iuramento non firmabitur, & contractus, actusuè iuratus dispositione continebitur Bar. in l. omnes populi. n. 25. de iust. & iur. de communi Serafin. supra n. 36. & priuileg. 83. 73. n. 66. 74. n. 28. Gratia. c. 531. n. 99. Rot. decis. 665. n. 10. par. 1. recentior. & iuramentum non sanare nullitatem ex omissa solemnitate à statuto post contractum requisita Ladereh. cons. 8. n. 14. & lim. tenet Gutier. in auth. sacramenta puberum n. 155. C. si aduers. vendit.

14. Lim. non procedere quando actum vel contractum dolosum præsumeret Morot. cons. 53. n. 21. dummodo causa doli legitima appareat, secus si dolus interuenire non potuisset vt in absente Grat. cons. 84. n. 7. 8. lib. 1. post Bar. d. n. 25.

15. Lim. quando statuta laicalia authoritate Apostolica facta vel roborata essent Soc. Iun. cons. 8. n. 25. lib. 4. si tamen ex certa scientia confirmata sint Grat. cons. 84. n. 7. lib. 1. nec generalis confirmatio sufficeret Alba. cons. 4. n. 21. Rot. d. decis. 35. n. 12. vbi tamen intelligi debere in terminis de quibus loquitur statutum quia confirmatio robur addit nec extendit. Goz. cons. 16. n. 16.

16. Lim. quando statutum disponeret actus sine certa solemnitate factos non valere vel iuramentum non posse nisi certo modo probari, vel non posse probari per instrumentum, vel minorem non posse iurare Bero. cons. 113. n. 12. lib. 1. & quando certam formam daret de magis communi Alba. cons. 70. n. 7. Goz. cons. 16. n. 13. vbi idem si contractus esset simulatus vel in fraudem factus.

17. Lim. quando obligatio esset præscripta tunc iuramentum includitur Marta. dec. Pisa. 133. & si ex præscriptione statutaria ignorans etiam ligabitur, & contra eum curret licet in integrum restituatur decis. 151. sed non currit contra agere non valentem. 152. n. 6. Rot. decis. 286. par. 1. diuers. Moli. de primog. lib. 4. cap. 10. vbi limitat quatuor modis; cum defuncto cepta continuatur contra heredem etiam minorem sine spe restitutionis Rol. cons. 10. n. 14. lib. 2. de cõmuni, Surd. decis. 4. n. 16. & authoris tempus iungi Soc. Iun. cons. 17. n. 16. lib. 4. Morot. cons. 59. n. 12.

18. Lim. quando statutum auferret fidem instrumẽtis Put. decis. 116. lib. 1. Mœda dec. 5. de præscrip. Fab. dec. 9. lib. 1. Marta. dec. Pisa. 151. n. 3. vel contractus à statuto annullaretur ratione solemnitatis probatoriæ. Goz. cons. 16. n. 14. 15. Veral. dec. 150. par. 3. vbi quando contractu, & instrumentum nullam fidem faceret ex statuto.

Sublim. non procedere quando statutum non diceret nullam fidem faciat instrumentũ, sed nullum contractum declararet Veral. decis. 191. par. 3. Lanc. Gallia. cons. 98. n. 32. & seq.

477 42. Amp. vt periurus etiam sit qui iuramento nullo contrauenit in contractu valido posito Ias. in l. vbi pactum. n. 25. C. de transact. Crau. cons. 191. n. 7. Serafi. priuil. iuram. 174. n. 3. Farin. d. Q. crim. 160. n. 250. & semel periurus sit semper de periurio suspectus Viui. communi. opi. 958. n. 5. vbi etiam testem esse non posse, & decis. 120. tradit periurij pœnas.

478 43. Amp. vt animus cuiusque in dependentibus ab animo eiusdem iuramento probetur eique standum sit, subamp. tamen, & lim. vt per Serafi. priuil. iuramen. 1. & Masc concl. 94. Cotta. verbo. iuramentum probat. Surd. cons. 195. n. 4. Viui. dec. 478. n. 3. Surd. cons. 135. n. 80. secus dicens si contrariæ adsint coniecturæ, Grat. de eff. clericat. 1. n. 1101. & seq. vbi ideo admitti testes post didicita testificata si eas ignorare iuret. 2. posse post x. dies appellare iurantem ignorasse sententiam contra se latam 3. iudicis suspicio admittitur lite contestata si curet tunc ad eius notitiam deuenisse 4. quod quis pro suo vsu rem portet ne gabella soluatur 5. alienans ignoranter puta emphiteotica non priuatur suo iure ignorasse iurans, & idem si canonem non soluerit. 6. dominus canonem recipiendo iurans ignorasse non censetur caducitatẽ remisisse 7. conclusione in causa facta si iuretur nouas scripturas ad eius notitiam deuenisse eas producere poterit n. seq. vsque ad n. 1125. Ceph. cons. 35. n. 10. vbi in re modica stari non in magnis Marf. sing. 635. de communi Farin. Q. cri. 8. n. 114 vbi non stari si de magno agatur præiudicio. Rim. Iun. cons. 39. n. 22. intelligens si iurans bonæ fidei sit, & 101. n. 22. intelligens si contraria sileat præsumptio 357. n. 45. non procedere inquit si contrarium probatũ. sit

Dd 3 Mantua.

Mantua. sing. 4. intelligens si sit verisimile Vulp. conf.41.n.13. vbi de clericum occidente quem laicum putabat Trigon. sing. 82. de fide digno intelligens. Aluis. de Albert. sing. 165. secus tenens si iuris præsumptio refragetur Surd. conf. 177. n. 44. idem dicens si assertio suspecta sit Manci. de iuram. part. 4. eff. 44. & Serafi. priuil. iuram. 3. ex habitatione domus paternæ aditionem hereditatis excludi inquit, si filius in domo paterna se remansisse iure iurando affirmet, non animo adeundi nisi hereditas valde opulenta esset; vel nisi pro aditione præsumptio aliqua subesset, vt puta si filius in bonis paternis dominationem exercuisset. Valasc. de iur. emph. Q.7.n.26. de communi Eug. conf.73.n 24.& in foro poli plenè probare Serafi. priuil. iuram 9. & in voto emisso ante delictum à laico clerico effecto priuil. 8. & Soarez. communi opi. lit. C.n.123. & de iudice suspecto priuil. 7. vbi etiam de debitore de fuga suspecto, & de dolo priuil. 10. & ad euitandum gabellam pro vsu proprio portantis priuil. 14. nisi de contrario constet, & priuil. 15. vbi difficultatem probandi, & fideiussorem inueniendi, & 17. nisi probatio per modum conditionis requiratur; & modò à iudice fuerit delatum priuil. 16. Ond. conf. 55.n.62.lib.1. & 96.n.17. probat iuramento stari in dependentibus ab animo lib.1. & 95.n.56.lib. 2. nisi præsumptio refragetur conf. 109.n.43.lib.1. Eug. conf. 55 n. 38. Serafi. priuil. 169. vbi protestationem iuramento probari, lim. quando de graui agitur præiudicio Farin. Q. cri. 8.n. 114. Ricci. collect. decis. 2357. vbi etiam quid de perhorrescentia Lepid. decis. Luca. 62. vbi de protestatione, lim. etiã si contrarium ex aduerso probaretur, & si persona non sit fide digna, & vbi per exteriora posset animus probari, & si de magno tertij præiudicio agatur, & vbi probatio de iure exigitur Serafi. supra Manci. d. eff. 44. & 141. scientiam iuramento probari indicijs, & coniecturis, & eff. 157. citationis ignorantiam iuramento probari nisi de magno agatur præiudicio, vel nisi aliter probari queat Sanch. de matrimo. lib. 1. disp. 62. n. 6. vbi sciẽtiam, & ignorantiã probari, nisi iuris præsũptio cõtraria subsit lib. 7. disp. 37. n. 27. & 58. n. 8. vbi non credi patrino, quod non habuerit animum tenendi instar veri patrini, dum tenuit in baptismo Rim. Iun cõs. 101. n. 21. vbi non stari si contraria præsumptio subsit 39. n. 22. vbi non credi si non sit bonæ famæ. Meno. lib. 1. præsumptio. Q. 77. n. 4. vbi non credi procuratori mandatum habenti si proprio nomine emisse iuret, præterquam in foro poli, & alijs casibus n. 16. Rim. conf 156. n. 16. Crauet. conf. 587. loquentes de habente præsumptionem contra se Surd. conf. 135. n. 80. Manci. d. eff. 44. & in criminalibus non credi sed in ciuilibus Farin. Q. cri 48. n. 42. nec si materia delicti daretur Rol. conf. 35. n. 19. lib. 1. Manci. d. eff. 44. nec si extent contrariæ coniecturæ Meno. de arb. caf. 241. & virginem deflorata m fuisse iuramento probatur Masc. concl. 1343. n. 6. & 1417. n. 2. ex communi stupro tamen probato, nisi stuprator contrarium probet Viui. communi. opin. 343. n. 13. vbi de iusta causa fugæ quod fugientis iuramento probetur. 765. n. 13. 14. stari iuramento extra territorium portantis causa sui vsus si verisimile sit alias secus, prout & clerici sui, & familiæ vsus causa portantis nisi rerum, & personarum qualitas aliud suadeat Rota. dec. 391. n. 2. coram Caualer. vbi aditionem probari tutelari inuentario. Surd. conf. 176 n. 10. vbi non probari iuramento si contraria vrgeat præsumptio excepto modico præiudicio Tiraq. de iud. in reb. exigui. fol. 48. vers. hinc est,

479 44. Amp. vt ignorantia iuramento probetur Maran. in l. is potest n. 317. de acqui. hered. Bertaz. conf. crim. 141. Intrigl. sing. 99. n. 93. lib. 3. amp. & lim. vt per Dec. in cap 2. n. 18. & in 2. lect. n. 8. de constit. & Masc. concl. 881. & Serafi. priuil iuram. 4. & 5. vbi etiam quomodo probetur scientia Vulp. conf. 41. n. 13. Villalo. communi opi. lit. I. n. 4. ex Couar. variar. resol. lib. 2. c. 10. n. 1. vers. tertio admittẽda est. Tiraq. de iud. in reb exig. fol. 48. Gram. dec. 25. Masc. concl. 1299. Surd. dec. 216. n. 34. vbi non obesse scientiæ præsumptionem si ignorantiæ iudicia subsint, & de pœna agatur. Rot. Rom. decis. 256. collect. per Pacif. Ricci. collect. decis. 2413. & Scrad. de feud. par. 9. c. 1 n. 39. & seq. est tex. in c. si qui matrim. accus. pos. nec stari si præsumptionem iuris habeat contra se Sanch. de matri. lib. 9. disp. 32. n. 5. Burs. conf. 95. n. 10. Afflic. concl. 18. lim. 8. nec si de iustitia ignorantiæ probanda agatur Ferret. conf. 194. n. 4. nec si præsumptio calumniæ subsit. 350. n. 3. nec si iusta ignorantia requiratur, nec verisimilis sit Alba. conf. 18. n. 5. tenuit Rot. Rom. in Flor. bonorum 17 Nouemb. 1595 coram Pamphilio postea eminẽtissimo Cardinali Manci. de iuram. par. 4. eff. 103. vbi limitat si scientiæ præsumptio subsit, & si aliter ignorãtia probari quear, si publicè sciatur, si de tertij præiudicio agatur, si de re graui, si probetur scientia, & in eo qui scire tenetur. Sanch. de matri. lib. 7. disp. 37. n. 27. vbi nisi sciẽtia præsumatur, & Q. 63 n. 3. Pãtal. li. 1. de Crem. in l. a. n. 209. & 210. C. de rescind. vend. vbi secus si præsumptio contraria subesset, vel si ignorantiam allegans ad aliquid puta ad agendum habitare se vellet. Rot. Rom. dec 60. n. 3. coram Caualer. vbi secus si scire potuisset. Arno. dialog. 56. vbi iurantem ignorasse vectigal in loco fuisse excusari. Surd. dec. 153. n. 19. vbi de dictis testium ignoratis vt nõ obstet publicatio processus nec noua qualitate addita, nec si noui testes ad notitiã venerint Soarez. alleg. 5. Lepid. decis. Lucan. 81. vers. quibus non obstantibus, non probari iuramentum si verisimilis non sit, vel scientiæ adsit præsumptio, & Lepid. decis. Luc. 81. & Meno. de arbitr. caf. 186. vbi alijs casibus iuramento non probari vt ibi, & iuramento probari Odd. de prohib. alie. Q. 47. n. 130. si sciẽtiæ præsumptio subsit vel alia præsumptio extet non admitti iuramentum nisi in re modica Tiraq. de iud. in reb. exig. post princ. vers. hinc est Viui. dec. 14. vbi etiam altero coniugum ignorante impedimentum valere matrimonium, & ignorasse præsumi si palam contraxerit. Ond. conf. 55. n. 72. & seq. lib. 1. vbi non probari si de magno tertij agatur præiudicio nisi præsumptio sit cum iuramento. Viui. decis. 253. iuris ignorantiam in muliere, & minore præsumi, & excusare si de damno vitando mulier agat non tamen semper hoc procedit,

cedit, & quoad fructus nullum in mala fide constituere. Ond. conf. 35. n. 62. lib. 1. in minore ignorantiam iuris non facti præsumi. Viui. dec. 504. n. 5. & seq. rusticum à dolo iuris ignorantia, & mala fide excusari, & præsumpta fraude vsurarum Carpa. c. 112. n. 45. vbi de præscriptione quando non currit contra ignorantē subdens restitui si currat Odd. de rest. in int. Q. 38. n. 51. & seq. vbi non probari iuramento si contrarium probetur, vel statuto excludatur ignorantiæ allegatio, aut de graui præiudicio agatur, aut præsumptio iuris refragetur, vel alijs modis ignorantia probari possit vel quid sit spectans ad ignorantiæ iustificationem nisi à cordis secreto penderet.

480 45. Amp. iuramentum purgationis dari, ad purgandas præsumptiones vigentes contra iuramentum deferendum tam in ciuilibus quam in criminalibus Lanfr. in l. admonendi. n. 29. de iur. iur. vbi Reo dari, & de quibus per Serafin. priuil. iuram. 6. subdens suspiciones illas apud bonos, & graues viros esse debere; nec deferri dictum iuramentum quando contra Reum sufficientia ad torturam extarent indicia, & priuil. 12. calumniæ ac doli præsumptionem tollere probat, & ab expensis excusare, & priuil. 13. vbi tamen multipliciter limitat, & latè agit quando temere litigans in expensis vel non condemnetur. Vulp. cons. 38. n. 2. 95. n. 14. 106. n. 6. Gail. de pace pub. lib. 2. c. 7. n. 12. ex communi, dari donec contrarium probetur Masc. concl. 957. n. 39. & seq. Ces. de Barz. dec. 50. n. 25. vbi ex officio dari Sanch. de matrimo. lib. 7. disp. 113 n. 28. Conrad. de Prætor. tit. de iuram. n. 2. Gratia. discep. 215. n. 42. & seq. vbi de heredibus grauati, & vxore vsufructuaria circa bona relicta, & 59. n. 14. & seq. Manci. de iuram. par. 2. art. 11. & par. 4. eff. 102. Maran. de ord. iud. par. 6. actu 9. n. 17. & quādo iuramentum suppletorium datur non condemnari in expensis Maceraten. resol 6. n. 17. lib. 2. & Soarez. lit. E. n. 225. & seq. licet qui iuramentum detulit condemnetur in expensis Aman. sing. 120. vide infra n. 2749. Farin. in fragm. par. 2. n. 1261. non deferri si de pœna corporali agatur nec si aliter purgari possit nec si præsumptiones vt probationis contra Reum extent.

481 46. Amp. vt in his quæ sunt probatu difficilia, probatio per iuramentum admittatur nisi per modum conditionis probatio requiratur, & dummodo a Iudice iuramentum deferatur Serafi. priuil. iuram. 16. 17.

482 47. Amp. vt si quis fideiussorem præstare teneatur, iuratoria cautio sufficiat, si fideiussorē nequeat reperire Serafi. priu. iuram. 18. vbi lim. 11. modis. Farin. Q. cri. 33. n. 43. & seq. secus in criminali probans nisi de leuibus ageretur Surd. decis. 141. n. 15. Gratia discep. 822. n. 10. & seq. Sanch. de matrim. lib. 10. disp. 18. n. 38. & seq. vbi tamen iudicis arbitrio esse probat, pro reuisione sententiæ Intrigl. sing. 6. lib. 3. Aflis. in prax. §. 31. cap. 2. amp. 10. & quando reperire non posset non obstare statutum satisdationem requirens. Rot. Bonon. decis. 136. in nouiss. & in criminalibus etiam admitti de iure, licet secus ex consuetudine Farin. Q. 33. n. 43. & seq. nisi de leui delicto ageretur. Gall. de excep. succes. tit. 4. ex c. 15. n. 99. par. 2.

483 1. Lim. non procedere 47. amp. quando qui iurauit contrauenit, tunc enim ad iuratoriam cautionem non admittetur c. paruuli. 22. Q. vlt. Roma. in l. 2. in princ. n. 39. sol. matr. Mars. sing. 74. n. 3. Rip. c. 2. n. 5. de rescript. Surd. cons. 68. n. 14. vbi idem in contumace, & vt dicta cautio admittatur quinque requiruntur. Primum quod iurare volens non sit de dilapidatione suspectus Mins. cent. 2. obs. 11. Secundum vt impotentia soluendi non processerit ex malis moribus Ricci. collect. dec. 1. 24. Tertium quod facta diligentia fideiussorem non inuenerit Add. ad Guid. Pap. decis. 189. Quartum quod nihil ab alio consequi velit Rot. Rom. decis. 117. par. 1. diuers. Quintum quod causa ciuilis, vel criminalis, ardua non sit, iudicis arbitrio. Gail. obs. 148. lib. 1. Ricci. supra. nec iuratoria cautio sufficit quando fideiussorem præstari lex iubet, eoque non præstito dicit quid agendum Gratia. discept. 220. n. 39. Manci. de iuram. par. 4. eff. 149. vbi non procedere quando iurans forensis esset, vel posset creditori aliter prouideri, nec in periuro nec in causa criminali, nec in contumace non parendo iudici, nec in suspecto de periurio, nec in eo qui se ad cauendum adstrinxit, nec in paupere culpa sua, nec in tutore, curatore, nec in capto, & fugæ suspecto, nec si non reperiat fideiussorem ob malos mores, nec si fideiussio sit de substantia nec si ex eadem causa alias fuerit carceratus post Serafi priuileg. iuram. 18. nec in dote Bal. Nouel de dot. par. 8. priuil. 12. Intrigl. sing 89. n. 132. lib. 3. & vbi iuratoria sufficit quia fideiussor non inueniatur a iudice opus est iuramentum deferri. Rol. cons. 43. n. 8. & seq. lib. 1. & 48. vbi de vsufructuario, & officiali in sindicatu n. 21. & seq. lib. 2. sed n. 48. cessare ait si alio remedio consultum sit puta deposito, & in comparente alieno nomine Rom. sing. 593. vbi quando testator heredem mutuare grauauit Guid. Pap. sing. 931. hipothecam exigit Rauen. sing. 10. vbi executorem non teneri Din. sing. 121. vbi quando fideiussorem ob malos mores non inueniret Arno. soliloq. 77. Franc. Marc. dec. 469. par. 1. vbi intelligit si petita sit 821. & 823. vbi ab vsufructuario respectu mobilium non sufficere quæ sequestrabuntur, & 822. præsentari debere ait. Bero. Q. 76. vbi non recipi à fugæ suspecto, & Guirba. decis. 4. n. 35. vbi suspectum debitorem ad cautionem nō admitti, nec quando illius prætextu aduersarius aliquid sibi debere prætenderet, nec si ex causa iusta contrarium iudici videatur, nec vbi ex legis dispositione cauendum sit, etiam si fideiussorem non inueniet n. seq. Thes. Q. 21. lib. 1. in matre, & auia tutrice suspecta licet si soluendo sit iuratoriam sufficere dicat Caroc. de oblat. par. 2. Q. 10. n. 18. & seq. cessare inquit si creditori aliter possit esse consultum, vel si in loco originis fideiussorem non inueniat eum in loco domicilij non valde remoto præstabit, nec in periuro, nec verisimiliter peieraturo, nec in eo qui sponte satisdare promisit admitti, nec viri Illustres iurant hoc modo de iure, licet de consuetudine secus sit, nec iurat qui sui culpa in paupertatem incidit nisi tempore contractus esset pauper nisi ex mala morum qualitate peieraturū

iudex

n.40.Gratia.discep.307.n.20.Neuiz.cõs.87.n.20. Gratia.discep.579.n.12.Mancin.de iuram.par 4. eff.42.Manci.de iuram.par.4.eff.215.de communi Rim. Iun.conf.37.n.64. de magis communi Intrigl.sing.99.n.43.lib.3. Viui. communi.opi.523. n.6.de magis communi Rot.decis.252.n.6.par.4. diuerso & Ond.conf.56.n.16.17.lib.1.& in sequestro iudiciali Rot. decis.522.par.2.recentis.Surd. conf.221.n.40.Rim.Iun.conf.89.n.15.

Contra 48.amp.tenet Mar.Angul.conf.27.

485 1.Lim.non procedere quando creditor non fuisset in loco vbi solutio facienda erat tunc enim à mora debitor excusatur quamuis cum iuramento soluere promisisset Alex. conf.92. n.13. versic. & ideo.lib.1.Bauer.de mira.par.3.n.17.Ond.cõs.36. n.27.lib.2.post Seraphi.priuil.iuram.47.n.9.Gratian. discept.400.n.8. vbi propterea interesse non deberi Mœda.dec 15 loca.Put.decis.8.lib.1.Rot. decis.820 par.3.lib.3.diuers.vbi etiam non requiri depositum nec protestationem.

486 2.Lim. non procedere quando creditor plus debito peteret tunc debitor in mora non constituetur nec quoad verum debitum Bar. in l.qui solidum in princ. de leg. 2. Natta. conf. 498. n.29. Dec.in l.non potest videri,& ibi Cag.n.7. communem testatur de reg.iur.de communi etiam Serafin. supra n.5. Ond. supra de magis communi Bertaz. conf. cri.255.n.11.intellige vt per Simo.de Pret.de vlt. vol.lib.5.dub.2.n.203.Plo.de in lit.iur.§.11.n.34. vbi de magis communi.

487 3.Lim. vt quamuis ipso iure mora committatur datur tamen à lege modicum tempus ita vt de mora non teneatur Ruin. cõs.113.post princip.lib.1.. Bauer.d par.3.n.1.Seraphi. supra n.5. Ond. supra Gutier.d.n.12.

488 4.Lim. non procedere quando iusto iudicis mādato debitor soluere impeditus fuisset l.qui iussu de reg. iur. Albe.in l.qui iurato.vbi Roma. & Ias. qui satisda.cog.l.mulier.de lege commis.Serafi.supra n.6.Ond.supra Viui.communi.opi.179.

489 1.Sublim. non procedere nisi superior expræsse iubeat,& debitor protestetur l. fi. C.de his qui per met.iud.nō appel. Rui. conf.150.col.1.lib.1.Crau. conf.6.n.95.sed Ruin.d.conf.150.n.15.16.probat protestationem nō requiri, & maxime si notorium foret impedimentum.

490 5.Lim. quando culpa creditoris non impleuit, tunc enim mora non incurretur Lup.in rub. de donat. inter vir. & vxor. §. 64. Bolognet. in l.si quis maior. n.56. C. de transact. Seraphi. supra n.8. & Q. idem probans si creditor fuerit in leui culpa etiam si quocumque impedimento non obstante vbiq; debitor soluere promisisset Ond.supra Purp. in l.quod te n.16. & 22. Rip. n.20. Bologne.n.39. si cert. pet. Viui. communi.opi.179. & si non fuit in loco destinatæ solutionis Gomez.decis.86.lib.1. vbi ad euitandam pœnam.16.lib.2.

491 6. Lim. non procedere quando debitor implere non potuit etiam si quantitatis iusta causa superuenerit l.feiendum de vsur. Seraphi.d.priuileg.47. n.10.& 17.Ond. supra, & etiam si speciei debitor esset nisi inquirere, & facere teneatur vt dare possit Serafi.supra.n.16.Grat.conf.139.n.11.lib.2.

492 1. Sublim. d. lim. 6. non procedere nisi impedimentum iustum fuerit,ac legitimum Cor.conf.40. col.pen.in fi.lib.4.Serafi.supra n.12.

493 2. Sublim. non procedere quando difficultati modo aliquo prouidere potuisset l.continuus. §. illud.de verbo.oblig.Serafin.d.n.12.

494 3.Sublim non procedere quando propria culpa in illam difficultatem incidisset tunc enim à mora debitor non excusaretur l.si vehenda. §.1.ad leg. Rhod.de iactu.Serafin.supra n.13.

495 4.Sublim. non procedere quando debitor de ea difficultate cogitans nihilominus se obligasset l. sancimus. C.de fideius.Goz.conf.74.col.1. Gram. conf. ciu. 54. col. 1. versic. nunc autem Serafin. n.14.

496 5.Sublim. non procedere quando debitor cum effectu se facturum promisisset tunc enim excusaretur Aret.& Ias.in l.ita stipulatus. §. possum de verbo.oblig.Serafi.supra n.15.

497 7. Lim. non procedere in debito conditionali nam ante certiorationem purificatæ conditionis, & interpellationem debitor in mora non constituetur Bar. in l.ita stipulatus. n.50. de verb. oblig. Goz. conf.1. n.40.27.n.5.Guid.Pap decis.497.Serafin.supra n.18.Ond supra Cacche.conf.21.n.37. de communi testantur Dec. conf.2.n.5.& Matthe. commun.opin. verbo conditio. Ces. de Gras.decis. 143.& 144. Rota.Rom.decis.476. n.4.& sequen. par. 1. diuerso. Decia. conf.11. n. 9. lib.2. Meno. conf.132.n.10.Odd.conf.87.n.22. Gratia.discep. 400.n.9.& seq.Rot.decis.326.n.2.par.2. recentis. vbi post purificatam conditionem interpellationem requiri probat.

498 8.Lim. non procedere in illiquidis in quibus mora non contrahitur antequam liquidatio facta sit Bal. in l. acceptam. n.11. oppos.6.in fine C.de vsur.& conf.461.n.3.lib.2.Anchar. conf.235.n.2. Alex.conf.49.n.3.lib.2.Veral.decis.180.n.4. & 5. lib.1. 108. n.8. & Q lib.2.de communi Mago. decisio. Lucan.3.n.3.Rot.Gen.decis.193.n.13. Rot. Rom.decis.324.n.2.par.2.diuerso. Seraphi. decis. 473.Ces.de Gras.decis.296.n.8.dixi plene in tract. interesse vbi multifariam ampliaui,& sublimitaui Rota.dec.131.n.7.nouis diuers.vbi in incertis non purgari sed dicere vult non incurri sic enim dicit Anch.quem citat d.conf.235.n.2.

499 1.Sublim. non procedere nisi quando debitum non esset liquidum ex qualitate, & natura negocij, secus si non esset liquidum quia debitor fateri nolit quomodo se res habeat,& ipse est qui tricas inijcit,ac dolosè versatur,alioquin ex suo dolo,& fraude commodum reportaret debitor, & via fraudibus aperiretur contra l.cum ij. §. sed cum lis.de transactio.l.in fundo.de rei vendicatio. Rot.Gen. decis. 118.n.3. Felic.de societa. cap.24.n.31. & in tutoribus Surd.conf.296.n.22.

2. Sublim.in interesse dotis arbitrio tertij declarandæ per eos dandæ qui dotare tenebantur Surd.de alim. tit.1. Q. 42. n.13. & sequen. vbi etiam hoc casu esse locum lucro dotis quia maritus sustinuit onera.

500 3. Sublim. nam si pars aliqua liquida foret illa offerri, & solui deberet, & pro parte illiquida

verbo

vbi multifariam infert, de communi Gomez. var. resol. tom. 2. cap. 2. n. 20. & Gutierez. de iuram. confir. contract. par. 1. cap. 39. n. 6. & in forma specifica impleri debet, nec per æquipollens impleri potest de cõmuni Villalo. cõmuni. opi. lit. I. n. 122. & Soarez. lit. I. n. 271. & Assis. decis. Luca. 44. n. 34. Ricci collect. decis. 205. & 2170. vbi de veriori, & magis communi, plures decisiones citans Goz. cõs. 100. n. 25. & Mago. decis. Luc. 97. n. 23. Rot. Auen. dec. 108. n. 8. de communi in iuramento, & sententia Ias. cons. 9. col. 6. versic. istud idem lib. 1. & Matte. communi. opi. verbo. iuramentum, & Coua. in cap. quamuis §. 4. n 6 de pact. in 6. vbi etiam per laicum iudicem cogi. Gratia. discept. 9. n. 30. late Seraphi. priuil. iuram. 74. maximè in obligatione facti Gratia. discep. 915. n. 19. Mãci. de iuram. par. 4. eff. 1. Q. 10. subdens superiorem consuli debere si in melius velit iurans reformare, & eff. 12. & eff. 166. non teneri vxorem sine dote ducere licet cum iuramento vxorem ducere promiserit Intrigl. sing. 99. n. 36. lib. 3. Carpa. cap. 453. n. 3. Ias. in §. item si quis 2. n. 12. Inst. de actio. & de magis communi. Rol. cons. 69. n. 33. lib. 4. vide infra amp. 212.

506 1. Lim. non procedere in hęrede iurantis qui non potest ad factum præcise compelli Cor. cons 256. col. 1. in fine versic. tamen bis non obstantibus. lib. 4. Gab. d. concl 8. n. 3. Surd. cons. 194. n. 26. Seraph. supra n. 141. Intrigl. supra n. 37. Rot. decis. 63. n. 3. par. 2. recentis. vbi etiam condemnatum ad factum liberari interesse soluto.

507 2. Lim. non procedere quando iurans non posset factum implere promissum, tunc enim ab implemento excusaretur Crau. cons. 12. col. 1. versic. sed posito Gab. d. concl. 8. n. 4. Rota. decis. 367. n. 3. par. 4. diuers. vbi ad interesse agi Onded. cons. 18. n. 37. vbi tunc satisfieri per æquipollens lib. 1. Surd. dec. 234. n. 12. Coua. supra. versic. hæc verò Gratia. discept. 725. n. 18. Manci. supra Gratia. decis. 159. vbi tunc ad interesse agi posse non ad rescissionem Mauson. resol. 90. n. 9. lib. 1. Intrig. supra n. 38. Viui. commun. opin. 127. n. 11. & 12.

508 3. Lim. non procedere quando non odio iurantis sed tertij puta creditoris contractus probibetur puta vsuram continens, tunc enim absolutio peti potest nec iurans tenebitur soluere vsuras. Bar. in l. si quis pro eo. n. 10. de fideius. Surd. cons. 194. n. 23. & seq. vide infra lim. 23. Gram. dec. 45. n. 3. Paris. cõs. 45. n. 9. lib. 1. Intrig. supra n. 39.

4. Lim. non procedere contra mentem verisimilem iurantis Ferret. cons. 171. n. 8. & si factum vel interesse promisisset Rot. dec. 168. n. 3. crim. per Farin.

5. Lim. alijs modis, vt per Seraphi. supra n. 142. & seq. & de iurante non expellere colonum quod successor singularis nõ teneatur stare colono Gratia. decis. 99. n. 9. præcise tamen teneri locatorem dec. 119. in add. in fi. etiam si pro vsu suo ageret infra n. 617.

509 52. Amp. vt iuramentum operetur quod contractus, & actus ex certa scientia ac deliberatè gestus censeatur. Ancharan. in c. final. de iur. iuran. in 6. Ruin. cons. 10. n. 12. lib. 3. Ond. cons. 41. n. 22. lib. 2. subdens de causæ defectu opponi non posse n. 13. & vim clausulæ habere omni meliori modo n. 31. Viui. commun. opi. concl. 434. vbi de communi, & 865. n. 18. & Ceph. cons. 772. n. 39. & Seraphi. priuileg. iuramen. 98. vbi multipliciter infert, & Ond. cons. 37. n. 41. vbi quando super inutili stipulatione ponitur. lib. 1. vide infra lim. 138. Gutierez. de iur. confir. contr. par. 2 cap. 2. n. 6. vbi etiam diuidere indiuiduum si non possit valere, nisi consensus desit Manti. de contract. lib. 4. tit. 32. n. 88. & operari actus validitatẽ omni meliori modo Cacche decis. 75. n. 7. Ricci. collect. dec. 2170. versic. item operatur Natt. cons. 144. n. 9. sed vt omni modo meliori operetur copula requiritur, & non adesse restrictionem Rot. decis. 107. n. 7. 366. n. 36. par. 1. diuers. & Cotta verbo emphiteota priuati cessãs, & Soarez. communi. opinio. lit. I. n. 272. & Bello. cõmuni. opi. lit. I. col. 10. versic. in iuramento vbi etiam quod si non valet vt ago valeat vt potest, & Tiraq. in præfat. l. si vmquam. n. 133. C. de reuo. don. Villalob. communi. opi. lit. I. n. 157. Sanch. de matrim. lib. 1. disp. 21. n. 4. vbi non valere omni meliori modo, nisi defectus adsit ex causa efficienti tantum nõ etiam ex forma etiam. Vasq. de succes. lib. 3 §. 29. n. 2. vbi ex communi vim clausulæ omni meliori modo habere cum. 7. lim. ex Alcia. in cap. cum contingat n. 159. de iur. iur. Manci de iuram. par. 4. eff. 9. vbi tunc facere actum valere omni meliori modo si nõ possit valere vt gestus est, & nisi deficiat in substantialibus vel consensu ex Soc. Iun. cons. 45. n. 49. lib. 2. Boez. decis. 3. n 8. & Gabr. cons. 137. n. 26. & seq. lib. 1. vel nisi resistat Ius Sanch. de matrimo. lib. 1. disp. 21. n. 3. & 5. Eug cons. 16 n. 30. vbi omni meliori modo operari, & Rim. Iun. cons. 103. n. 14. & 77. n. 37. limitat non procedere in non dependente à potestate iurantis, de communi Intrigl. sing. 99. n. 87. lib. 3. Ias. in §. item si quis. 2. n. 14. Inst. de actio. vbi infert, nec vim clausulę omni meliori modo habet nisi vbi solemnitas deficit non si consensus desit Manti. de cõtract. lib. 4. tit. 32. n. 80. Fab. de Anna. cons. 45. n. 48. Rot. decis. 567. n. 17. par. 1. recentis. vbi non operari si partes venditionem tantum facere voluere, & clausula omni meliori modo vim iuramẽti habet Rim. Iun. cõs. 721. n. 57. Senat. Dola. dec. 28. n. 41. vbi alios plures effectus ponit clausulæ omni meliori modo. Fusar. de subst. Q. 245. n. 75. Marza. cons. 56. n. 22. ad id quod agitur restringens, sed vltra expræssa operari si copula iuncta sit Veral. dec. 124. lib. 1. Viui. dec. 395. n. 5. secus si copula cesset est per eos. Marta. decis. 44. Pisa. vbi ad sustinendum libellum etiam sine copula Rot. inter Pereg. decis. 134. n. 23. non operari si actus aliquo modo valere possit.

510 53. Amp. vt licet super re iudicata transigi nequeat iuramento tamen transactio vt pactum sustinebitur, quoniam operatur, ac sustinet actum omni meliori modo. Bar. in l. si quis maior n. 9. Bal. n. 13. & alij. C. de trãsact. Cast. n. 3. Cor. n. 2. versic. item nota de communi Bertaz. n. 746. & sequ. vbi cõtraria refellit de communi Molina. de contract. disputat. 556. n. 3. & sequ. de communi Alciat. in cap. cum contingat n. 193. de iur. iuran. de communi etiam Villalob. commun. opin. lit. T. n. 123. Seraphi. priuileg. iurament. 98. n. 9. de communi Gutierez. de iuramento confirmatorio contract. par.

par. 3. cap. 4. n. 5. & 6. Parif. conf. to. n. 100. lib. 1. Minfing. centur. 4. obfer. 47. n. 4. Onded. conf. 34. n. 73. lib. 2. Rim. Iun. conf. 228. n. 7. & effe receptiffimam comperio, dixi in tractatu transfactionis. tit. de requifitis Manci. de iuram. par. 4 eff. 17. Grat. conf. 110. n. 28. & feq. lib. 2. Iaf. in §. item fi quis 2. fub n. 14. Inft. de actio.

511 Contrarium tenent Roma. in d. l. fi quis maior n. 24. & 25. Molina fupra, & Marcabrun. conf. 17. n. 34.

512 1. Lim. non procedere quando confenfus abeffet, iuramentum namque ceffante confenfu, nihil operatur Marcabrun. d. conf. 17. n. 21. vbi etiam loquitur de compromiffo in arbitratorē facto. Molina. fupra qui intelligit validari fi dubia res fit, alioquin fecus, nifi animus donandi appareret, quibus cafibus exceptis abfolutionem petendam inquit, vel folutione facta repetendum Gratia. decif. 6. n. 42. & feq. vbi nec vi pacti valere laudum, & tranfactionem.

513 2. Lim. non procedere quando tranfactio vel compromiffum generale effet, quoniam ad decifa non extenderetur. Marcabrun. fupra n. 36.

514 54. Amp. vt in feudi hipotheca operetur fructus, & melioramenta hipothecata cenferi Gram. dec. 103. n. 141. Tiraq. de retract. lignag. §. 1. glo. 7. n. 47. Natta. conf. 516. n. 10. & feq. Seraphi. priuil. iuramen. 98. n. 11.

515 55. Amp. vt licet teftator nō poffit hæredes perpetuò ne fe fe diuidant vetare l. in hoc iudicium. §. fi conueniat, communi diuid. fi tamen iure iurando hoc teftator prohibuerit, fuftinebitur faltem quoad fideicommiffum inter prohibitos inducendum Cur. Iun. cōf. 115. n. 6. Grat. etiam dixit quod faltim 20. vel 30. annis eft hæc prohibitio vi iuramenti fuftinebitur Seraphi. priuileg. iurament. 98. n. 12. prout ex caufa poteft perpetuo a teftatore prohiberi Iaf. conf. 112. n. 4. & 5. lib. 4. de quo dixi in tractatu diuifionum lim. 7. principali.

516 56. Amp. vt fi quis tamquam procurator alterius actum fecerit afferendo fe procuratorem manu certi notarij cuius mandatum inualidum foret, fuftineatur ex alio mandato valido quod extaret fi iuramentum fuerit interpofitum Cor. conf. 264. n. 8. lib. 3. Seraphi. priuileg. iuramenti. 98. n. 13. & actus gefti valent, & mandatum inualidum iuramento fuftinetur fi duæ obligationes concurrunt vna vtilia faciendi, & inutilia prætermittendi, alia faciendi omnia ad quæ de iure tenetur Rot. decif. 373. n. 5. par. 1. diuerfo.

517 57. Amp. vt fi teftatur in fuo teftamento dixerit fibi ab aliquo decem tantum deberi, & hoc iure iurando confirmauerit, operetur vt quamuis fibi plus debeatur, refiduum legaffe debitori cenfeatur, nec repeti poffit, cum fine iuramento errore probato totum peti poffet Bauer. de virtu. iuram. col. 1. verf. quinta decifio. per l. rationes. C. de probation. Petrut. in l. 1. n. 329. de iure iuran. Seraphi. d. n. 13. Gutierez. de iuram. confir. contract. par. 2. cap. 6. ex communi, & Munnoz. de ratiocin. cap. 41. n. 37. & feq. præfertim fi debitor vel pro eo alter accepta fit, & ipfe ratificarit vt per eos, & Alex. conf. 131. n. 7. lib. 4. Corf. de iur. iur. Q. 8. verf. 44. Intrigl. fing. 99. n. 62. lib. 3. Viui. decif. 23. confitentes extra iudicium parte præfente certum debitum fine taxatiua, petere poffe alia debita.

518 1. Subamp. vt fi teftator malè abfluiffe fuerit confeffus, talis confeffio eriam fine iuramento nec reuocari queat, cum facta fuerit ad cōfcientiæ exonerationem Ang. in l. cum quis decedens §. codicillis, de legat. 3. Seraphi d. n. 13.

519 1. Lim. d. fubamp. non procedere nec eiufmodi confeffionem operari in fraudem feu præiudicium creditorum, tunc enim inualida foret Alex. cōf. 57. lib. 5. Seraphin. fupra n. 13. nec fi perfpicuè conftaret teftantem errore ductum. Gutierez. fupra. n. 3. Munnoz. fupra n. 38.

520 58. Amp. iuramentum fuftinere prorogationem compromiffi factam poft primi tempus præfixum iam elapfum Felin. in cap. cum fuper col. 3. verfic. adde Imo. de offic. delega. Seraphi. d. priuileg. 97. n. 18. 19. Gutierez. de iuramen. confirmatorio. contract. par. 1. cap. 49. n. 18. dixi in tractatu compromifforum limitatione 7. ampliationis. 21. principalis.

521 59. Amp. vt tempus præfens quod folet in contractibus confiderari, fi illo tempore actus nullus effet, ex iuramento fuftineatur fecundum futurum tempus Aretin. conf. 28. n. 5. Seraphi. priuil. iuram. 98. n. 20. 21.

522 60. Amp. vt fi de iure, & de facto in procedendo, & decidendo per aliquos fuerit compromiffum in incapacem puta monachum vel feruum cum iuramento fuftineatur compromiffum vti de facto conuentum Cor. conf. 2. col. pen lib 2. Seraph. priuileg. iuramen. 98. n. 27.

523 61. Amp. vt fuftineat renunciationem, quæ ex ftatuto irritatur iure ceffionis fi iurata fit, & repudiationis vim habebit. Cor. conf. 7. col. penult. lib. 2. Seraphi. d. priuileg. 98. n. 28.

524 62. Amp. vt fideiuffor ad aliud obligetur, & in plufquam principalis fi iurauerit, quia ex iuramento expromiffor efficitur. Cor. conf. 214. n. 11. lib. 2. & in plus, & in alia re, & in duriorem caufam efficaciter obligabitur Bar. in l. fi quis pro eo. n. 15. de fideiuf. Alex. conf. 22. in fine lib. 1. & conf. 32. in fine lib. 4. Aretin in §. fideiuffores in fine. Inftitut. de actioa. Dec. in l. in eo quod plus. n. 11. vbi Cagnol. n. 2. de reg. iur. Soc reg. 146. Fallent prima Ang. in l. hi qui acceffionis in fine de fideiuf. Cremenf. fing. 42. de communi Couar. in 2. par. relectio. §. 6 n. 3. & Soarez. commun. opinio. lit. E. n. 123. & Vafq. de fucceffio. lib. 1. cap. 40. n. 7. poft Imol. in cap. cum contingat. n. 75. de iur. iuran. Vafq. lib. 2. §. 18. requirit. 29. limitatiu. prima n. 166. & §. 29. lib. 3. n. 5. de communi etiam teftatur Bertaz clauful. 41. glo. 1. n. 2. verfic. quæ tamen Marfil. in rubr. de fideiuffor. n. 342. de communi Affif. decif. Perufi. 57. n. 4. Herculan. de cautio. de non offenden. cap. 24. n. 1. Natta conf. 453. n. 15. de communi etiam teftantur Viui. commun. opinio. 288. & Sebaftian. Medicef. de acquiren. rer. domin. glo. 2. par. 1. n. 346. Seraphi. priuileg. iuram. 98. n. 29. Felician. de focietat. cap. 32. n. 44. Surd. conf. 506. n. 16. de communi, & veriori teftatur Gutierez. de iuramen. confirmator. contract. lib. 1. cap. 22. n. 4. & Molina.

Molina. de contract. disputatio. 541. n. 5. & Villalob. commun. opin. lit. F. n. 34. Gulielm. de Bened. in cap. Rainutius, verbo testamentum. 3. n. 24. de testament. Mantica. de contract. lib. 16. tit. 9. in fine Ricci. collect. decis. 205. & idem si principalis obligatio nulla sit Mantica. supra post Mœda. decis. 2. de fideiuss. & Decia. cons. 72. n. 8. 9. lib. 2. Manci. de iuramen. par. 4. eff. 15. & in duriorem causam obligari Cors. de iuramen. Q. 8. n. 55. versic. 35. Baue. de virtut. iuram. n. 2. Intrigl. sing. 99. n. 89. lib. 3.

525 Contrarium respectu obligatiouis plures tenent Vasq. supra, & Siluan. cons. 97. n. 16.

526 1. Lim. primam opinionem receptissimam non procedere quando fideiussor prius non fideiussorem iurasset, tunc enim primum iuramentum postremum impediet Vasq. d. n. 166. Gutierez. supra. n. 5. quamuis contrarium dicat tenere Molina. supra n. 5. in fine, & non posse fideiubere nisi alioquin salus proximi periclitetur Abb. in c. si vero. n. 5. de iur. iur. præsertim in clerico Manci. de iura. par. 4. eff. 76 vide infra n. 2432.

527 2. Lim. non procedere nisi scienter intercesserit, quando enim illud ignorat, consensus abesse dicitur, nec ideo iuramentum obligat Numbert. de Bonenco. in authent. sacramenta puberum n. 91. aliàs 97. subdeas ignorantiam in dubio præsumi C. si aduers. vendition. Lambert. de contract. glo. 6. n. 18. Affl. d. dec. 57. n. 4. & quando consensus deficeret Imo. d. cap. cum contingat. n. 75.

528 63. Amp. vt iuramentum vim specialis habeat expræssionis, & consensus Bal. in l. 1. col. penult. vbi Salic. C. commoda Rot. dec. 664. n. 5. par. 1. diuers. Gab. de iur. iur. concl. 4. de communi Seraphi. priuileg. 70. n. 1. Soc. Iun. cons. 129. n. 11. lib. 2. Cotta. infra citandus. Ceph. cons. 772. n. 40. Tiraq. de legi. connub. l. vlt. glo. 7. n. 152. vide infra lim. 101. n. 1930. Onded. cons. 49. n. 33. lib. 1. vbi etiam operari in genere cogitatum. Seraphi. priuil. iuram. 26. vbi operari censeri promissa quæ sunt de natura contractus vt restitutio dotis, & specialis mandati Seraphi. supra priuileg. 111. Gutier. de iur. confirm. contract. par. 2. cap. 2. n. 10. & seq. Cacche. dec. 156. n. 5. Guid. Pap. dec. 123. Lepid. dec. Luc. 91. n. 5. Port. cons. 143. n. 19. Seraphi. priuil. iura. 26. n. 1. Gratia. discep. 37. vbi de speciali hipotheca. n. 24. Neuiz. cons. 66. n. 25. Gratian. tamen discep. 852. n. 6. probat generaliter præstitum non operari quoad & quæ specialiter exprimi debent. Rot. Rom. decis. 665. n. 9. par. 1. recent. Intrigl. sing. 99. n. 90 lib. 3. Rot. dec. 664. n. 5. par. 1. diuers.

529 1. Lim. quando generaliter expræssum non valeret ob præsumptionem defectus consensus, tunc enim non haberet vim expræssi Burg in c. fi. n. 39. de emp. & vend. de communi Fusar. Q. 296. n. 104. Tiraq. supra n. 154. Anto. de Petrut. in repetit. l. 1. n. 158. & seq. de iur. iur. quæuis in genere cogitatū sufficeret Gab. supra Rot. Rom. dec. 366 n. 48. par. 1. diuers. Intrig. supra n. 91. Seraph. supra n. 2 Surd. cons. 331. n. 33. Magon. decis. Flo. 64. n. 69. Cotta. verbo iuramenti religio. versic. quinto. Barba. cons. 43. n. 11. lib. 2. & si consensus deficeret Paris. cons. 49. n. 43. & seq. lib. 3. Gratia. discept. 292. n. 13. 763. n. 11. Ceual. communi. opi. Q. 723. n. 3. Ripa. de communi in l. si vmquam n. 118. C. de reuo. donat. & quando actus in substantialibus deficeret Gab. de iur. iuran. conclus. 4. Meno. cons. 27. n. 50. Mancin. de iuram. par. 4. eff. 16. Boer. decis. 3. n. 8.

530 1. Sublim. nam consensus in genere sufficit Ripa. in l. 1. n. 70. de vulg Marcabrun. cons. 29. n. 137. & seq. Ganua. de enunciat. verb. lib. 1. Q 3. n. 30. Rot. Rom. decis. 373. n. 4 par. 1. diuers. Gutier. de iuram. confir. cōtract. par. 2. c. 2. n. 15. Sessa dec. Aragon. 93. n. 35. & seq. Ricci. in prax. eccle. fori. tom. 3. resol. 228. Cancer. var. resol. par. 1 8. n. 48. ex communi, requiritur tamen vt generalis oratio causam includat de qua agitur Soc. cons. 70. n. 6 lib. 1. Gratia. discep. 549. n. 9 de cōmuni Fusar. de subst. Q. 296. n. 104. Mangil. de euict. Q. 34. n. 23.

531 2. Lim. non procedere quando aliquid pro forma ex primi requiritur Tiraq. supra n. 158. Marta. de succ. leg. par. 1. Q. 14. art. 3. n. 11. vbi Ita indicatum nisi partium interesse respiceret, tunc enim illi renunciare partes possent Felin. in cap. cum dilecta. n. 47. versic. limita hæc de rescript. Seraphi. supra n. 3. & quādo aliquid specificari debet Grat. cons. 15. n. 13. lib. 1. Onded. cons. 18. n. 50. lib. 1. Mago. decis. Flo. 64. n. 70. Ricci. collect. decis. 2170. vers. sed aduerte idem dicens si defectus esset in substantia Ceual. supra n. 2. Manci. d par. 4. eff. 16.

532 3. Lim. non tamen habere vim specialissimæ, & indiuiduæ expræssionis Tiraquel. supra n. 86. versic. hanc autem, & in præfatio. l. si vmquam. n. 150. C. de reuocan. donatio. Seraphi. supra. n. 5. nec operari quoad ea quæ sunt specialiter exprimenda de communi Rim. Iun. cons. 72. n. 144. & seq.

533 4. Lim. non procedere nisi quoad ea sine quibus actus stare non poterat Gab. cons. 66. n. 11. lib. 1. Surd. cons. 331. n. 33. & nisi quando actus aliàs in validus esset Barba. cons. 43. n. 11. lib. 2. vbi etiam nisi ex natura actus aliquid veniat. Canc. d. c. 8. n. 114. d. par. 2.

534 5 Lim. non procedere quando factum aliunde penderet, & ignoraretur Gab. de iure iur. concl. 4. Soc. Iun. cons. 129. n. 70. lib. 1. Gutierez. d. cap. 2. n. 15. in fine, de communi Rip d. n. 118. Manci. supra, nec consensus aptatur eff. 201. & consensus asserit Cancer. d. n. 114.

535 64. Amp. vt si fuerit appositum in mandato cum clausula de ratis habendis à procuratore gestis, operetur vt venditio per procuratorem facta, rata habenda sit, quamuis venditionis in mandato mentio facta non fuisset Grat. cōs. 159. n. 21. lib. 2. Seraph. priuileg. iuram. 70. n. 7.

536 65. Amp. vt iuramentum positum in secundo testamento primum tollat, etiam si clausulam derogatoriam contineret, & nulla etiam primi facta mentione Bal. & alij in l. sancimus. C. de testament. Couar. in rubr. de testament. par. 2. n. 19 versic. prima post Guido. Pap. dec. 128. Trigon. sing. 107. de communi Cras. in §. testamentum. Q. 87. col. 4. & Q. 89. n. 8. Durant. de art. testand. tit. 10. caut. 1. vbi idem dicunt si primum iuratum fuisset Seraph. priui-

priuileg. iuram. 75. n.61. & seq. vbi limitat quinque modis requisitam mentionem iuramenti positi in primo, & n.6. iuramentum actui in futurum faciendo derogare, exceptis pendentibus à mera iurantis voluntate num. sequenti, vide infra lim. 184. Cancer. d. c.8.n.49. intelligens si in 2. testamento iurato reuocata sint priora generaliter ex Iaf. in l. si mihi, & tibi. § in legatis. n.16.& seq. de leg. 1. & alijs Gutier. in auth. sacramenta puberum. n.13.& seq. C. si aduers. vend.

537 66. Amp. etiam si sub fide, & sincere sit facta promissio quæ idem operantur quod iuramentum, præsertim in Principibus cap. ad aures de his quæ vi metus ac caus. c. ex rescripto de iur. iur. glo. in c. penult. de iur. iur. Spec. de arbitr. §. final. vers. sed quid si compromissum sub fide Bal. in cap. literas. n.12. de præsumptioni. Iaf. in l. si quis maior. n.28. Cur. Sen. n.33. Cagnol. n.100 & seq. vbi reiectis contrarijs communem esse testatur, de qua etiam ibi testatur Cur. Iun. n.11.& 12. post Alex. n.16. intelligens quando scripturæ tangerentur sed Alex. ex communi omnium idem dicit etiam non tactis scripturis nec altari Bertran. cons. 162. n.8. in fine in 2. primæ par. de communi Parpal. in d. l. si quis maior n.40. de magis communi Bertaz. n.481. & sequenti, vsque ad n.508. Ruin. cons. 9. n.4. lib.3. Crauet cons. 241 n.11. de communi etiam testatur Gab. de transaction. conclusio. 1. n.28. Neuizan. cons. 68. n.49. Afflict. decisio. 389. n 2. Becci. cons. 45. n. 37. Bursa. cons. 53. n. 37. & cons. 78. n. 19. Rimin. Iun. consil. 13. n 19. de communi Gail. obseruatio. 59. n. 2. & Bertaz. cons. ciu. 43. n. 32. & Rimin. Iun. consil. 362. n. 37. & 38. & 521. n. 75. & Manci. de iuramen. par. 1. Q. 7. Surd. de alim. tit. 9. Q. 24. & Villalob. commun. opinion. lit. F. n. 59. Valasc decis. 99. vbi de promissione facta per bonam fidem, & Minsing centur. prima obseruatio. 17. vbi de Principibus. Mascar. de probatio. conclus. 347. n.78. Meno. cons. 178. n.19. & cons. 201. n.120. de communi Ceuallos. commun. opin. contra commun. Q. 117. & Surd. decis. 159. n.20. subdens non requiri etiam verborum formalitatem secundum communem sententiam, & quod etiam animo iurari possit, quoniam iuramentum non exigit verborum formalitatem secundum communem opininnem, & decis. 225. n.1. & dec. 274. n.9. Farinac Q. crimin. 160. n. 395. idem dicentes si promissio per verbum sincere facta esset, & alijs etiam modis iurari probat Surd. d. n.20. & seq. vide infra lim. 156. in prima amp. opinionis secundæ ei contrariæ de communi latè Gratia. disceptat. 722. n. 10. & seq. vbi Rot. Rom. ita pluries firmasse probat, nec enim requiritur verbo iuro contrahentes vsos quia iurare est Deo teste aliquid affirmare Gratia. supra n 7. Sanch. de matrim. lib. 7. disp. 79. n.28. quamuis probet fidei præstationem ad esse sponsalium non requiri, sed nudam promissionem sufficere. Carpa c.453. n.17. de communi Med. exam. 17. n.15. & seq. nisi de humana intellectum constet, & idem ait de verbis sincerè, & fideliter licet ad periurium non obliget Cancer. var. resol. par. 2. cap. 8. n. 89. nisi humana non Christiana esset apposita n.90.

538 Contrariam sententiam communem dicit Corset. de iure iurand. Q.7. n.25. & nonnulli tenent à Gab. citati vbi supra n. 20. communem refert Bolognet. in d. l. si quis maior n.60. Parpal. n.40. post Specul. de arbitr. §. 1. versic. sed pone, & Io. And. in cap. cum tempore eod. tit. Felin. in cap. querelam n.7. de iuran. Palaez. de maioratu. par. 1. Q. 22. n. 11. Purpur. cons. 333. n.19. Facchi. contro. iur. lib. 1. cap. 12. versic. contrariam sententiam, & plures pro hac secunda opinione congessit Farinac. d. Q. 160. n. 396. & seq. hanc veriorem affirmans. Sanch. de matrimo. lib. 6. disp. 11. n.9. vbi idem de homagio. Matte. Cunno. de pact. lib. 1. cap. 6. n. 228.

539 1. Distingue quod aut verbum fides prolatum fuit secundum vulgarem, & communem vsum, pro eo quod promittenti credendum sit, & procedat secunda opinio, aut verò fides eo respectu data fuit nempe pro eo quod promittens id fecerit sub fide quam erga Deum habet salutis tuæ, puta fidei Dei vel in Deum, & hoc casu iuramenti vim habet, & prima procedat Bologne. in d. l. si quis maior n.60. versicul. vnde resolutiue vbi Bertaz. n.500. & sequent post Alciat. in rubr. de iure iuran. n. 7. Couar. in cap. quamuis pactum par. 1. §. 2. n.2. de pact. in 6 Rim. Iun. cons. 13. in fine, & cons. 521. n.80. & seq. Gutierez in authent. sacramenta puberum n. 145. & 149. C. si aduers. vendition. Seraphin. priuileg. iurament. 77. n. 27. Menoch. cons. 786. n. 5. & seq. & n. 19. & sequent. Facchine. d. lib. 1. cap. 12. controuers. iur. Farinac. d. Q. 160. n. 401.

540 2. Distingue quod aut promissio sub bona fide facta fuit, & agitur de obseruatione promissionis, & prima procedat, aut verò de incurrenda pœna; & secundæ locus existat. glos. in cap. clericus. versiculo. promisit in fine de iur. iuran. vbi Docto. Felin. in cap. propterea n. 15. de sponsal. Alciat. in d. l. si quis maior. n 27. 28. verbo. inuocato Couar. in d. cap. quamuis pactum par. 1. relect. §. 2. n.2. de pact. in 6. Bertaz. supra Ceuallos. supra Minsing. cent. 1. obseruatio. 17. in fine, & sub bona, & vera fide de christiana intelligi Burs. cons. 78. n. 19. vers. sexto Cancer. var. resol. par. 2. c.8. n.92.

541 1. Subamp. primam opinionem idem operari, & procedere etiam quando sub verbo veritatis promissio facta fuisset, quia iuramenti vim habet ex quo Deus interponitur qui veritas ipsa est Bal. in rubr. C. res inter alios acta. n.7. in fine, & in cap. literas. n. 12. de præsumption. Iaf. in l. 4. §. iurari. n. 2. de iur. iuran. Felin. in cap. si cautio. n. 25. de fide instrument. Franc. Cust. in l. postquam liti. n. 43. Fallent. 9. C. de pact. Cagnol. in l. si quis maior. n. 107. C. de transact. Mascard. de probation. conclus. 347. n.77. Minsing. centur. 1. obseruat. 17. n. 3. Palaez. supra. n.12 Seraphin. priuileg. iurament. 93. n. 7. Surd. decis. 225. n. 3. & decis. 234. n. 5. Farinac. d. Q. 160. n. 393. Lamberten. de contract. mul. in fine. n.92. Cunno. de pact. cap. 14. n. 24. vbi de pacto absenti facto.

542 Contrarium tenet Bolognet. in d. l. si quis maior. n.59.

n.59.& Surd.decis.154. vbi si iure communi, & ex statuto prohibitio inducta sit.

543 Distingue vt in ampliatione distinctum fuit Alciat.in d.rubr.n.7.& Bolognet.in d.l.si quis maior.n.59.vbi Bertaz.n.508.& seq.

544 2.Subamp. & erit ampliatio primæ subampliationis, idem esse in verbo. Amen,quod operatur ac si in veritate, & sine defectu dictum foret Butr. in cap.& si Christus.§.2.de iure iuran.

545 3.Subampliationes alias congessi in tractatu transactionis tit. de pęnis contrauenientium transactioni, & contractui iurato quæ est materia l. si quis maior.C.de transaction.vbi plene peregi.

546 1 Lim.66.amp.in dubio de humana fide intelligi Alciat.in d.rubr. de iure iuran. n.7. & in d.l.si quis maior n.25. & seq. Couar. d.§.2. n.2. in fine Seraphin. de priuileg. iuram. priuileg. 77. n. 27. Rimin.Iunior.cons.13. in fine, & cons.521. n.86. Meno.cons.786.n.5.& seq.Facchi.supra Farinac. supra n.403. & inter plebeios non inter Principes Burs.infra citandus,& Cunno. de pact lib.1.cap.6. n 228.amp.8.Cancer.supra n.91.

547 Contrarium tenent Cagnol.in d l.si quis maior. n 102. Valasc. decis.99.n.6.& quando verbo fide iuratum fuit verbum bona Pinel.in l. 2. par. 3. cap.1.n.13. C. de rescind. vend. Bursa. cons.78. n 19. nisi constaret ex adiunctis de humana fide actum fuisse, velut si verbis bonæ fidei iunctum fuisset verbum mercantiliter, hoc enim casu de fide humana mercantili intelligi deberet ad Bal. cons.198. n.5. lib.1. Rota Genuen. cons.153.n.8. & in Principe Surd.dec.234.

548 2.Limitari alijs modis in d.tractatu transactionis vbi supra,& in fine dicam hoc titulo,& Bertaz. & alij in d.l.si quis maior nec operari quoad periurij pęnam Rot.decis.3.de pact.in antiq. Gail obs. 59.n.5.lib.2.& ita Rot. pluries tenuit Gratia. d. discept.722.n.17.

Per membra Dei iurãs blasphemus est quia ei tribuit quod non habet, prout quando ei aufert quod habet, & conuenit, aut creaturæ concedit quod est proprium Dei de quo latè per Farin.Q.cri.20. vbi etiam de pęna blasphemi post Coua. in cap.quamuis.§.1.& 7.de pact.in 6.Phanuc.de in lit.iur.par. 3. memb.5.n.5. Ias. in §. item si quis. n.58. & seq. il a.Inst de actio.Intrigl.sing.78.n.16.& 56.lib.3. vbi hæresim esse iurare per membra pudibunda Dei, & matris animo indurato non per lasciuiam, & plura de hęreticis tradit, & Burs. cons. 90. & 344.& Meno.cons.82.& 149.& Rim.Iun.cōs.395. alijs etiam modis quis blasphemat ait per Viui. decis.275. excusatur verò,& mitius punitur vt per eum, & 388.

549 67. Amp. vt iuramentum vim clausulæ codicillaris habeat in testamento positum ac præstitum à testatore Trentacinq. de substitutio 4. par. cap.9. n.18. Rol.cons.70.n.27.lib.2.subdens testamentū sustineri cum quinque testibus Seraphin. priuileg. iuramen.97.n.3.Pedroch.cons.20.n.82.& sequen. Rim.Iun. cons.770.n.31.Bursat.cons.307.n.128. Turret. de claus. codicillari. Q 140. de communi Gutierez. de iuram. confirmato. contract. par. 2. c.2.n.2 & propterea in minus solemni testamento relicta ab intestato censeri repetita, idem ex magis communi dicens si ab hærede iurari iusserit testator.n.3.& n.4.ex Vasq.de succes.creat.§.28.limitationes 8.& 12. ampliationes adducit. Grat. discep.369. n.8. Manci. de iuramen.par.4 eff.11. Corset. de iur.iur. Q.8.n.33. Intrigl.sing.99.n.51. lib.3.Viui.communi.opi.865.n.17. de communi Gutierez.in l.nemo potest n.239.de leg. primo.Fusar. de subst. Q.245.n.74. secus probans in hęredis iuramento Gul. de Bened. verbo testamentum 3. n.19 de testa.& Manti.de vlt.vol.lib.1.tit.9.n 13. secus probans si subsit voluntatis vel personæ defectus vel substantiæ, vel solemnitas codicillorum desit, & hæredem iurantem teneri ex minus solemni voluntate.

550 1.Lim. non procedere nisi in testamento capaces qui possent adire fuissent instituti, secus si in capaces puta fratres minores ordinis mendicantium, tunc enim dicta clausula nihil operaretur nec per consequens iuramentum Seraphin supra n.16.

551 2.Lim. non procedere nisi testamentum habeat solemnitatem codicillis requisitam vel actui quem sustinere debet Couar.in cap.Rainaldus. §.3.n.10. verissimum dicit Gutier.d.cap.2.n.9.

3.Lim. Ias. in l.eam quam C.de fideic.Soc.reg.49. additarum Lanc. de off. prætor tit. de iuramen. calum.n.3. & Soc reg.49.additarum.

552 68. Amp. vt iuramentum vim litis contestatæ habeat quæ perpetuat actionem vsque ad annos quadraginta, & præscriptionem interrumpat l. monet postea.§. si is qui temporali, vbi Bar. & Doct. de iure iuran. Ias.in §.item si quis postulante. n.5. Instit.de actio.Roma.cons.373.n.5.& in omni specie iuramenti Seraphi. priuileg. iuram. 50. & 51.Rol.cons.25.n.19.lib.2.Crau.cons.71.n.2.Ond. cons.82.n.60. & seq. lib.1. quod procedere etiam dicit in iuramento posito in instrumento extraiudiciali ex communi si iuramentum assertorium, & cōfirmatorium fuerit post Couar. variar.resolutio. lib.2. cap.9.n.7.Bero. Q. 5.n.3. versic. præterea, & de interrupta per citationem vide Rot. decis.8. coram Buratto. vide infra lim. 111. Gutier. de iuram.confirmator.contract.par.3.cap 1.vsque ad n.15. vbi tamen in promissorio, & confirmatorio secus inquit, sed ampliationem procedere tantum in decisiuo etiam extraiudiciali, idem de fideiussore dicens.n.38.& in iudiciali tantum decisiuo procedere Rip. in l. si insulam n. 50. Crot. n.49. de verb. oblig. Manci. de iuramen. par. 4. eff. 21. de communi Grat. cons. 41. n.5. lib. 1, & Carol. de Gras. de stat. reijcien. excep. in prælud. n. 139. Caroc. de iuram. decis.Q.22. Intrigl.sing.99.n.52. lib.3. & interrupta non currit Rot.decis.207.n 9. par.2. recentis. sed interruptio quo ad vnum non operatur quo ad alios Mago. decis. Flo. 79. n.fi. Mona dec.Flo.7. n.13.& iterum incipi potest Rot. dec.6.par.1.recentis.vide tit.18.n.42.

553 69. Amp. valere conuentionem ac testatoris dispositionem stari debere iuramento alicuius Bar. & alij in l.iusiurandum quod ex conuentione, vbi Albe.de communi testatur, & Ias.de iure iuran. de magis communi Alex.cons.130.in fine lib.1.de interesse lucri, & damni. Rot. Gen. decis.210. in fi.

conf. 45 t. n. 30. vbi quando modum probationis daret Landerch. conf. 83. Rim. Iun. conf. 16. n.44.& sequen.vbi fine generaliter siue specialiter præstitum sit, & conf.72.n.23. contineri probat in requisitis per statutum post contractum iuratum puta in insinuatione ex communi,& cõf.516.n.56. & conf.467.n.49. vbi statutum inconsequentiam iuramentum tollere posse probat Marsil.sing.194. n.3.vbi laicos posse super iuramēto statuere Rota. Bonon.decis.21.n.22.in nouis.vbi actum iuratum statuto non contineri sed dec.59. vtrinque allegat Franc. Marc. decis.84.par.2 vbi tamen subdit laicum Iudicem compellere posse ad iuramentum relaxãdum si turpe sit,& decis.651. vbi laicum Principem actui iurato expræsse non derogare,licet interdum dispenset super iuramento l.fin ad municipal. Maceraten.resolut.1.n.4.lib.2.vbi probat generale statutum iuratum actum comprehendere si in viridi obseruantia existat ex Seraphi. d. priuil. 22.n.21.Onded.conf.42.n.22.lib.1.vbi probat statutum non comprehendere actum iuratum,& Ancharan. Q. 8. lib.2.contineri inquit si post contractum ius superueniat,& Q.14.n.24.lib.3.statutum simpliciter loquens actum iuratum non comprehendere probat. Thob.conf.14.n.7.vbi etiam nec expræsse actum iuratum non comprehendere posse annullando ob solemnitatum, vel decreti defectum Alba,conf.4.n.21.vbi statutum laicorum nõ posse iuramentum annullare, nisi dolo ex tortum præsumat, nec generalem Papæ statutorum confirmationem sufficere ait; vt statutum laicorum actum curatum comprehendens à Papa obseruatum præsumatur in conf.70.n.1. & seq. inquit obseruantiam diutinam sufficere;& iuramētum comprehendere probat si actum simulatum,& fraudulentum censeri disponat,quoniam qui contra legis prohibitionem contrahit,mortaliter peccat, nec iuramento contractus validus efficitur;vide supra n.455.& seq. Lambert. de contract. mul. in fine n.11. vbi de statuto,& alia dispositione,etiam cõpromissum cogente, & saluo conductu pro debitis n.seq. & clausulam extendendum, &c. iuramentum non continere n.18. Gratia. disceptat. 853. n.73. amplians in dispositione Papæ, & Imperatoris 854. n.19.& sequen. vbi idem si extaret clausula omni meliori modo, & verba geminata adessent.

560 71. Amp. vt licet iuramentum non dicatur propriè probatio nisi quando à iure vel statuto pro plena probatione habetur Aret. in c.2. not.12. de probat. qui magis communem testatur;refert, & sequitur Viui.communi.opi.426.& 866.n.8.& seq. & communi.opin. verbo iuramentum non dicitur vbi limitat;probat tamen in multis casibus,& procurante præsumptionem faciat glo.in l.in contractibus,§.illo.C.de non num.pecun.limitando vt per Seraph.priuil.iuram.1.& seq.& Masc.Q.9.& cócl. 954.& 955. tradit quando contra iuramentum probatio admittatur, & Alex. conf. 3. n.4. lib.2. probare intelligi debere probat si in termino probatorio iuretur,& quoad litis expensas Seraph. supra priuil. 32. & Masc. concl. 717. Ricci. collect. decis. 211. qui 206. impedimentum iuramento probari inquit ex Guid.Pap.dec.64.& contrarium probari posse quãdo à lege defertur Scrad.de feud. par.9.cap.1.n.47.& Viui. communi.opin. 426. in fine,& esse probationem ex magis cõmuni, verbo. iuramentum non dicitur, & Meno. de præsump. lib.1.Q.35.& 77.secus probat contra præscriptionem iuris, & de iure; iurisue quod quatuor modis limitat, præsertim in foro poli, hominis verò banc non excludere probationem, & Q.60. Lancel. de Prętor.tit.de iuram. fol.274. Lambert.de contract. mul.glo.1.n.185. vbi coniecturas requiri, si iuris præsumptio resragetur. Cotta. in verbo. iuramentum probat, non est tamen legitima probatio. de communi Soarez.commun.opi.lit.I.n.330.contra aliam communem. Vasq. de succes.lib.3.§.28 n 1. limitat Ceual.commun.opi.contra cõmun. Q.7.& Ferret. conf.194. probat iuramento habentis præsumptionem contra se minimè stari, nisi animæ fauore,& inquit Eug conf.31.n.74. probationem legitimam esse, & si iuramentum de iure plenè probet n. 72. vbicumque aliter probari nequit. Carpa. cap.329.n.115. Viui. communi.opi. 428. iudiciale non dici verè probationem, sed vim rei iudicatæ habere transactionis, litisque finitæ. Alba.conf.757.n.3.vbi in re quæ sine testibus fieri solet. Rot.decis.103.coram Caualer.vbi iuramentum ad aliquid probandum non deferri,nisi probationis difficultas,& dolus concurrant,nec si in verisimile concurrat, nec si non sit verisimiliter informatus, & debet habere certam notitiam nec de audita vel fama sat est, nec pro negatiua nõ coarctata, & an deferatur iudicis est arbitrio per tot. Soar.lit.P.n.281.vbi non admitti si manifesta probatio requiratur Bero.cõf.90.n.3.4. lib.3. vbi nec si legitima, vel si in conditione posita sit probatio Masc.concl.180.n.29. vbi non admitti vbi resistit ius commune Ias. in l. admonendi. 2.lect. n.246. vers.29. de iur. iur. vbi ex communi non esse propriæ probationem Valesc.de iur.emphi.Q.7.n.26. esse probationem, non tamen legitimam nisi in consistentibus in animo, vel iuramento necessario vel voluntario iudiciali. Eug. conf.31.n.72.& seq. ex communi iuramētum non dici legitimam probationem quod fallit vbi de iure communi vel statuto plenam probationem facit, nisi legitima per statutum requireretur, quo casu in dependentibus ab animo iuramentum admittetur, nec legitima requiri dicetur si ad legitimas defensiones admitti velit Gratia. conf. crim.35.n.40. non admitti vbi legitima probatio requiritur, nec si quis iuret aliquid officiali dedisse nisi dedisse nisi aufugerit dum staret in sindicatu n.42. in re modiei præiudicij iuramentum probat Medi. reg. 5. lib. 9. reg. iur fol.78t.

561 72. Amp. testis dispositionem in iudicio factam ex iuramento validam reddi, quæ alioquin, nec admitteretur, nec probaretur. l. iurisiurãdi C. de testi. quod subamp.& lim.Seraph.priuileg.iuram.30. & Mars. sing. 460. vbi quando ab vtraque parte approbaretur Rol. conf.8.n.31. in summario iudicio sine iuramento probare inquit lib.4. & tactis scripturis iurari debere Veral.decis.246.par.2.Manci. de iuram. par.1. Q. 5.n.6. & par.2. art.4. Gratia.

discept.581 n.25.& seq.vbi etiam requiri si datum sit arbitrium, & sola facti veritate inspecta procedatur Gail.obs.101 & seq. lib.1.pacto remitti posse inquit; non etiam statuto, neque consuetudine nisi de personis illustribus ageretur. Cabal.resol. crim.cas.69. subdens tamen testem non iuratum qui falsum deposuit,posse de falso puniri Mins.cēt. 2.obs.3. & cent.3. obseruat.80. nec a Papa remitti posse inquit,prout & Gail.vbi supra,nec notario iurasse creditur, nisi dixerit tactis scripturis. Rim. Iun.cons.8.n.31. Rota decis.406.par.5.diuers. non credi notario enuncianti de præterito iuratus, &c. sed de præsenti iurauit,&c. credi,& si dixerit delato iuramento, &c. vel cum iuramento examinatus, &c. vel si ex adminiculis, & circumstantijs iurasse constet,& si examinatus sit coram iudice parte præsente præsumi iurasse tactis scripturis, & solemniter n.14. & per totam Manci.d.art.4 & sat esse in termino iurasse, nisi ad probandum, & probatum habendum tempus fuerit assignatum, nec post depositionem iurare sufficit Gail. supra n.9. 10.nisi incontinenti post eam testis integræ ac spectatæ vitæ non etiam ex interuallo iuraret. Ricci. collect.decis.2168.à partibus remitti posse probat, sed quoad Papam se illi remittit, idemque in peritis subdens testi à Iudice vel a notario iudicis iussu deferri debere,& Cresc de iure iuran. decis 1.& in repetitione iterari debere Gratian. disceptat. 68. n.24.581.n.27.715.n.5.Farin. Q.crim.46.n 51. & cōstare debere testes iurasse tactis scripturis Veral. decis.223. par. 2. nisi examen sub die factum foret quo caderet citatio, & notarius enunciaret testem esse iuratum, præsertim aliquo addito ex quo percipi possit tactis scripturis fuisse iuratum Rota in Toletan. decim. de Brea. 21. Iunij. 1583. coram Blanchetto, & Ecclesia pensionis 3. Martij 1586. coram eodem,& Vincenti feudi 27.Ianuarij 1574. coram Eminentissimo Aldobrandino Ricci. collect. decis.1532. Gratia. disceptat.60.n.14.vbi solemne iuramentum præsumi coram Iudice,præstitum, prout si in termino citationis præstitum sit, & à notario recipi posse, si ita solitum sit; & n.15. & 36. & in repetitione testium requiri discep.68. n.24. secus in declaratione n.25. sufficit tamen in loco litis iurasse licet alibi examinetur Rot.dec 3. de testi. in nou.& alias etiā ita tenuit vt per Gratia. discept.739.n.72.& notario credi de iuramento si dixerit tactis scripturis Mancin.de iuramen.par.4. eff.235 in fi. pacto expræsso partium, testi non iurato credi.Viui.communi.opi.96.n.5.& seq. vbi si procedatur summarie, & sola facti veritate inspecta testes sine iuramento admitti,& posse etiam iurare die feriata in honorem Dei ex communi sed ipse post Osasc.decis.1.n.17.& alios cum iuramentum quod voto comparatur sit de iure diuino, testem iurare teneri probat, & opi.942.n.6. probat testi iuramentum à partibus posse remitti, & opi. 951. ex communi testem non posse iurare per procuratorem etiam speciale mandatum habentem Rota decis.322.n.7. vbi mortem supplere testium iuramentum,coram Caualer.& dec.334. vbi clausulam arbitrio sustinere examen testium,si eorum iuramentum penitus omissum non appareat, & in dubio testium iuramentum præcessisse præsumi, & d.decis.322. notario simpliciter testanti testes iuratos non credi nisi aliquid addat ex quo verè iurasse constet, etiam si nō sit additum tactis scripturis ex Seraph.dec.857.n.15.& Rot.alias etiam tenuisse probat,& decis. 415. per procuratorem autem specialem nec iurare nec deponere testis potest. Viui.communi.opi.lit.T.verbo. testis non potest iurare,& opi.429.Rot.decis.628. n 10.par.1. recentis.vbi sine iuramento non valere,nec sufficere verba notarij enunciatiua, testis iuratur,&c. & decis.365.n.2. & 3. vbi iuramentum receptum die factæ citationis, & Dominica, nullum probat, & decis.4.in crimin.vbi iuratus,&c. si aliud additum sit ex quo iurasse probetur, censeri iurasse & 47. n 6.sat esse notarium receptorem referre iuramētū recepisse in forma,& decis.147.crim.per Farin. vbi iurasse inquit probari enunciatione notarij ex presentia iudicis,subdens à iudice examen notario posse committi, & decis.205.& 379.par.2.vbi stilum operari credi enunciatiuæ notarij de iuramēto, qui hoc casu probabitur extraiudiciali fide aduocatorum, & procuratorum cum respiciat ordinatoria iudicis non decisoria,& stilus plenè probari debet.decis.215.& decis.280 n.3.par.1. si iudex articulos admittens mandet intimari parti vt det interogatoria, & videat iurare testes, citatione alia opus non esset, licet alias omissa citatio examen vitiet. 215. nec sufficeret citatio ad videndū committi notario examen, & iuramenta testium, nec stilus contrarius admittitur plenè non probatus cum decisoria respiciat decis. 296. citatio tamen cursu 40. annorum præsumitur 343. n.2. & 355.ex stilo iuratos per notarium admitti,& quando constat negasse iuramentum de præsenti, & partis præsentiam citationem supplet,& dec.363. stilum, & consuetudinem operari vt sine iudice examen à notario fiat, nec contra ius esse, & non iuratum testem, & peritum non probare, licet notario iurasse dicenti credatur de communi Viui. verbo testes cum iuramento Soarez lit.P.n.93 & Sanch.de matrimo.lib.2.disp.113 & partem citari debere ad videndum iurare testes Soarez. lit.T. n.268.& seq. vide Gonzal reg.8.cancel.glo.9.§.1. iurare tamen die dominico nequeunt, licet iurare possint tempore feriato pro hominum necessitate; nec valet præstitum die factæ citationis Rota.dec. 365.par.1.recentis.nec si examen alio loco à citatione sit factum 628 n.9.& 729. à iuramento validari examen 764.n.5 receptos sine partis citatione ad videndum iurare;vel recepto iuramento per notarium sine iudicis commissione nulliter examinari, nisi de die ortus,vel obitus agatur, tunc examen notarij valet iussu iudicis dec.4.par.2.n.8.

1.Subampl.Amp.72. vt clausula omni solemnitate omissa non operetur vt testi sine iuramento credatur, quia iuramentum in teste est de substantia, & de iure diuino Clem.sæpe.de verb.sig.Bal de stat. verbo. arbitrium, in princ. Inno.in l.filiusfamilias n.7.de donat. Feli in c.constitutus. n.16 de rescr. Add.ad Bar.in d.l.filiusfamilias. lit.K. Mins.cent. 2.obser.3.n.3.Lanfr. in prax. c.12 n.2. 3.vbi idem si Papa iuberet sequitur Add. ad Bar. in extrauag.

ad re-

ad reprimendum verbo, & figura lit. N. Ofase. decis. 1. n. 17. de magis communi Ias. in §. in bonæ fidei. n. 29. Inst. de actio. & Viui. cõmuni. opin. 96. n. 5. & seq. lib. 1. & Ceual. commun. opinio. contra cõm. Q. 594. sic apud omnes practicari subdens, & vbi causæ essent sũmariæ Arnon. soliloq. 20. Cotta. in verbo. testi non iurato. Marchesa. de commis. par. 2. de aperit. oris. §. 1. n. 74.

Contrarium tenent Bar. in d. l. filiusfam. n. 5. Rom. cons. 20. n. 3. Aret. in l. frater à fratre n. 2. C. de testam. mil. Roma. in rub. de recep arbitr. n. 29. qui tamen subdit sine causa deponentes non admitti de cõmuni, & veriori Feli. in c. dilecti n. 5. de iudic. Decia. cons. 5 1. n. 87. lib. 2.

2. Subamp. & declara. vt si testis deponat de his quæ sensu corporis non percipiuntur etiam non interogatus rationem reddere teneatur Bar. & Sali. in l. solam. n. 3. C. de testi. Bal. cons. 286. n. 3. lib. 2. Alex. cons. 148. n. 5. lib. 2. Crau. cons. 134. n. 6. Rot. decis. 391. n. 4. 560. n. 4 par. 1. recentis, & in probando valore decis. 406. n. 5. Feli. in c. cum causam. 2. sub n. 1. de testi. intelligens si magna inquisitio exigatur puta domus vel fundi, secus si modica puta frumenti vini, & huiusmodi, tunc enim communiter tantum voluisse dicere testem sufficit, quia sensu percipiebat, & Pinel. in l. 1. par. 2. cap. 4 n 41 ex communi testes in probando valore rationem reddere debere etiam non interogatos, licet ipse dissentiat.

3. Subamp. vt iudex subdelegatus non possit testium iuramentum committere notario, non enim rite examinati testes censentur, quando eorum iuramẽta recepta non fuere per eumdem iudicem per quẽ examinari debebant, & alio loco quam fuerit facta parti intimatio ad eos iurare videndum Veral. decis. 266. par. 3. & decis. 485. n. 3. par. 1. recentis. nisi iuramenta repetita fuerint in manibus iudicis in termino citationis, ita vt pars potuerit esse certa cõram quo comparere posset; vel nisi de stilo curiæ coram notario, & in manibus eius de mandato iudicis iuramentum de veritate dicenda deferatur d. n. 3. ex Veral. decis. 265. par. 3. vel nisi pars citata comparuerit d. dec. 485. n. 4575. n. 7. examen testis notario posse committi qoad nudum ministeriũ, iuramenti receptionem non tamen citationes, & alia iurisdictionem concernẽtia, & stilo stari debere Viui. dec. 297. vel nisi notarius à iudice mittatur ad examinandum mulieres, vel egregios Lanfr. de testi. n. 14.

4 Subamp. vt citatio ad videndum iurare testes infra sex dies proximos non valeat, nisi vltima die iurent, & licet ante vltimam diem iurare possint & produci, debet citari pars de nouo, nisi in prima citatione dictum sit quod pars assistere debeat ad videndum iurari testes pro singulis diebus, & horis Bar. in l. item illa n. 5. de const. pecu. Bal. in l. 1. n. 5. Q. 3. si quis cautio. de communi omnium Veral. decis. 108. par. 1. & dicit Rot. d. dec. 485. n. 4. & 5. horas certas dierũ exprimi sat esse, & sustineri pro singulis diebus, & horis si stilus ita se habeat.

5. Subamp. vt testes ab vna parte producti, & iurati cogi possint ad se examinandum per alteram partem tametsi producens nolit amplius eos examinari facere, nisi sponte se examini obtulissent Rot. decis. 549. par. 1. recentis. ex Hosti. in c. præsentium n. 3. Inno. n. 6. Butr. n. 11. Abb. n. 12. Feli. n. 13. de testi. Capic. dec. 39. in fi. Boer. dec. 24. n. 1. Gutier. in l. nemo potest. n. 131. de leg. 1. vel nisi testes producti essent non iurati ex spec. de testi §. sæpè. n 6. sed quod si cum produxi. Bal. in l. edita n. 108. C. de eden. Rot. Auen dec. 116. n 6.

6. Subamp. vt non sufficiant verba notarij enunciatiua puta testis iuratus, &c. Veral. decis. 285 295. par. 3. & pluries Rota firmauit vt in dec. 628. in fi. par. 1. recentis.

7. Subamp. iuramentum testis receptum die factæ citationis nullum esse Rot. decis. 365 par. 1. recentis. prout receptum in termino probatorio si non sit pars citata iuxta iudicis mandatum 376. n. 5. pbr. 2. & si extra terminum iurasset 216. n. 21. coram Coccino.

8. Subamp. vt non sufficiat patrem citari ad videndendum fieri probationem, sed citatio requiratur ad testes iurare videndum Rot. d. dec. 306. n 1. mortuum tamen testem probare sine citatione partis si in executionem monitorialium sit examinatus Lamb. de contr. mul. glo 11. n. 20.

9. Subamp. nam si auditor sit extra Vrbem notarius non recipiet iuramentum testium etiam ab siturorum, nisi de commissione alterius auditoris subrogati, aliàs nulliter, ac sine iurisdictione facit Creic. dec. 1. de iur. iur.

10. Subamp. vt Papa non possit dispensare testi sine iuramento credi debere cum iuramentum sit de iure diuino Genesi. 31. Aug. de Anchona in lib. de potest. eccles. Q. 55. art. vlt. mirabile ac stupendum dicunt Feli. in c. constitutus. n. 16. de rescr. Arnon. soliloq. 20. Conrad. in templ. cru. iud. lib. 2. c. 1. vers. octauo. n. 2. fol. 138.

11. Subamp. vt examen nullum sit, nisi pars fuerit citata ad videndum iurare testes, quæ omnino requiritur cum substantia depositionis testis in iuramẽto consistat, nec stilus cõtrarius attendi potest, quia contra ius, & decisoria non ordinatoria respicit, quia decisio causæ à probatione pendet, si ex fide aduocatorum constet, nam plene probari opus est, nec potest iudici à iudicib sine consuetudine per tot actus qui deuenerint ad notitiam populi vel maioris partis, nec sufficit quod notarius enunciet, testis iuratus, &c. nisi addat tactis scripturis, nec fides ita seruatum nisi constet de nullitate oppositum, & ita seruatum, nec quod coram notario sine iudice sint examinati etiam per vtramque partem Rota decis. 182. coram Coccino, & 192. & citatio personaliter fieri debet, nisi prius fuisset personaliter citatus ad causam, & postea copia domi dimissa prout, & in domo electi domicilij. decis. 216. n. 22. & seq.

Naufragij loco examinatos sine partis citatione probare Rot. dec. 119. coram Coccino.

1. Lim. 72. amp. & declara. nam partes possint testi iuramentum remittere, & eius dicto etiam non iurato stare velle Cano. in c. tuis de iur iur. Papien. in form. libel. in actio. real. glo. summariæ. n. 15. vbi Add. verbo. remitti Mins. cent. 2. obs. 3. n. 4. Roma. cons. 20. n. 4. vide infra n. 601. Feli d n 16.

Rom.

Rom. conf. 20. n. 4. Conrad supra n. 5. in fi.

1. Sublim. non tamen hoc casu valere in forma depositionis testis, quia seruata non fuit; sed alterius dispositionis Vasq. de succes. lib. 1. §. 9. n. 5. Ceual. d. Q. 594.

2. Lim. nam potest obtineri sanatoria nullitatis puta iuramenti testium extra tempus citationis arbitrio Rotæ, quam sanat si testes cum partis interrogatorijs fuerint examinati, dummodo fumus detur boni iuri sine quo non sanantur nullitates. Rot. dec. 527. par. 1. recentis.

3. Lim. in perito consensu partium electo cui sine iuramento statur, si verò à Iudice electus esset, tunc si per verbum credo vel videtur referat, non requiri; secus si referat assertiuè, seu quod verum est secundum aliquos; sed melius alij distinguunt vt periti iurent de credulitate nō assertoriè Bar. in prox. H. n. 8. Roma in rubr. de iur. iur. io fi. de communi Dec. in c. proposuisti. Q. 4. de prob. & Mandos. ad Roma conf. 20. lit. F. declarans vt iuramentum credulitatis ab ijs tātum peritis exigatur, qui non habent certas regulas in eorum arte, & quorum iudicium falli potest vt medici, & obstetrices, at si certas regulas habeant ita vt eorum iudicium nisi ex negligentia falli nequeat, & super eo deponant quod sensu corporeo percipi possit, assertiuo opus sit, vt in arithmeticis, agrimensoribus, & huiusmodi Feli. in d. c. proposuisti. col. 4. vers. & nota. Schench. de probat. n. 15. & peritus vnus sufficit si vnus in loco sit, nec ex vicinis locis alter haberi possit; vel & verius in rebus modici præiudicij vnicus sufficiat, secus in grauibus Mandos. supra lit. H. & duos eligi debere Meno. de arb. iud. cas. 114. n. 27. in electione autem peritorum pars citari debet, & periti iurabunt sine fraude bona fide relaturos Plo. in lit. iur. §. 54. n. 17. Rota. decis. 187. n. 4. coram Caualer. 358. & vt testes dec. 353. crim. per Farin. collectarum; si autem sint electi ad comparationem scripturarum iurare debent ad formam l. comparationes. §. omnes autem. C. de fid. instru. Rot. dec. 199. n. 28. nouis. diuers. par. 5.

4. Lim. nam sufficit citatio generalis ad omnia pertinentia ad causā quando terminus est certus puta probatorius, nisi testes in loco suspecto examinati essēt, quæ tamen suspicio non posset attendi si partes initio in eum locum scienter consensissent vel pluries in loco comparuissent non obstante protestatione non recedendi à recusatione quæ nisi in quolibet actu repetita non attenditur, nec si actus suum effectum sortitus sit Rot. decis. 557. par. 2. recentis. Seraphi. dec. 1069. n. 7. Put. decis. 370. n. 4. lib. 1. & licet acta per vnum ex duobus iudicibus nulla sint l. duo ex tribus de re iud. c. causam matrimonij. de off. deleg. fallit si alter impeditus esset c. sciscitatus. de rescr. c. cum plures de off. deleg. in 6. vel ab alio approbarentur Rot. d. decis. 557. n. 4. & 5. Viui. decis. 363. vbi indicem recusari posse si inimicus sit, vel causam consimilem habeat, & 70. causas citat Card. Alex. in c. postremo. de appel. non tamen post causæ conclusionem recusari posse nisi consultor eligi debeat, qui etiam partibus citatis ad dandum cedulam suspectorum, & confidentium erit eligendus Viui. supra.

5. Lim. vbi citatio ad dicendum contra articulos, & videndum iurare de stilo loci vt in Hispanijs vim citationis habet examindi testes, cuius intimatio vim obtinet, tunc stilum seruari sat esset Rot. decis. 614. par. 1. recentis vbi etiam Vicarium Episcopi cum habeat ordinariam iurisdictionem Vicarium foraneum deputare posse, & argumentum de sententia valere ad processum.

6. Lim. nam non est opus constare testes iurasse tactis scripturis, sed sufficit notarium testari iudicem à testibus iuramentum recepisse in forma iuris, &c. Seraphi. dec. 857. n. 25. 1010 n. 5. 663. n. 9. par. 2. recentis. vbi etiam testes posse ad primum examē sese referre, & cautius esse peti vt legatur ex Bar. in l. eos. n. 6. ad leg. Cornel. de fals. Natt. conf. 537. n. 11. Seraphi. dec. 270 n. 5. & valere examen prius factum tā super articulis quā super interogatorijs non obstante protestatione partis, & omissionem interpretis non annullare examen testium, & in loco remissoriæ posse articulos produci pro recognitione ex clausula, & omnia alia faciendi, vt per eum, & decis. 1288. sat esse notarium dixisse testem iuratum vel medio iuramento deposuisse si examē intra citationis terminum cadat ad videndum testes iurari, nam tactis scripturis iurasse præsumetur maximè si coram iudice fuerint examinati.

7. Lim. tat esse die iuridico iurasse vt examen die feriato etiam in honorem Dei factum inualidum sit Doc. in c. fi. de ferijs. de communi Viui. dec. 35. n. 5. licet die feriata iurare nequeat n. 4. exc. 1. de feri.

8. Lim. sufficere testes produci paulo post terminum elapsum, nisi iudex pronunciasset de cetero non audiri, vel nisi ius aduersarij deterius factum foret, aut facta publicatio l. mancipiorum. de opc. leg. Doc. omnes in l. quamdiu la grande. de acq. hered. de communi omnium Viui. decis. 127. n. 8. & seq. & quando ex statuto post terminum iurare possent n. 1.

9. Lim. nam testibus non iuratis creditur ob clausulam sine iuris solemnitate Viui. decis. 171. n. 5. & per totā tradit quando vnico testi credatur, & Fari. Q. 63. & supra primam subamp. & vnico minus legitimè examinato iudicis arbitrio credi Mona. decis bono. 33. n. 15. sed Meno. de arb. cas. 90. & & Barz. decis. 23. loquuntur de singularibus, & pluribus minus legitimè examinatis, & de facto proprio plusquam semiplenè probat, & cum adminiculis plenè Rot. dec. 48. & 19. coram Coccino. 113. n. 11. nouis diuers. & 162. eum forma, coniecturis vel præsumptionibus vnj credi, & 264. n. 20. par. 5. diuers. vbi etiam de iudicio deponenti credi si ex certa scientia sensus corporis deponat n. 16. & si de tempore deponat cū dictione incirca, parum, plus, vel minus, concordat cum alijs probationibus certum tempus continentibus n. 18. & si non habeat interesse, & reddat optimam rationem cum adminiculis vnum probare dec. 266. & de auditu à parte tempore non suspecto ex communi adminiculari, & dec. 273. in manutenenda vnicum sufficere dec. 360. n. 7. de auditu in antiquis probare, & Ond. conf. 17. n. 45. & seq. lib. 1. vbi etiam in nō antiquis si duos nominent, à quibus audierint, qui mortui sint, & præsumptionem inducere cui statur nisi

contra probetur ex communiori; & vbi difficilis est probatio, coniecturæ & præsumptiones, sufficiũt & probationes quę posũt haberi. n. 54. & quãdo testis de credulitate probat testis de auditu probat. cons. 15. n. 38. &c. contra lib. 1. & vnus probat declarationem voluntatis disponẽtis Alex. cons. 75. n. 14. lib. 5. notario vt testi non credi Rot. decis. 24. coram Coccino. & dec. 262. de facto proprio cum adminiculis probat decis. 473.

10. Lim. vt licet non iuratus non probet plene saltem præsumptionem inducat Lamb. de contr. mul. glo. 11. n. 19.

11. Lim. quando ex stilo creditur notario quod testis fuerit citatus monitus, & iuratus asserenti Rota. decis. 82. n. 6. nouis. diuerso. & pro citatione partis sufficit monitio, vel præsentia eius pro veris etiam ad sententiæ validitatem Serafi. dec. 388. n. 4. Rota. dec. 79. n. 15. nouis. diuerso.

12. Lim. nam si citatio facta sit pro certa hora licet corruat actus alia hora factus, valet tamen si factus sit hora incepta, & si facta fuerit ad actum non momentaneum in quo plura requiruntur, ita vt si pars expectari deberet vsque ad vltimum momentum diei nil probari posset, tunc citans quandocumque intra terminum præscriptum curare potest vt actus expediatur quandocumque intra terminum præscriptum, & si facta sit ad hodie per totam intelligitur sententiam ferri hora audientiæ Rota. dec. 199. n. 8. & seq nouis. diuers. par. 5. & citatio in vesperis intelligitur de omni hora vesperarum n. 13. & 14. & sine interogatorijs examinati probant, si pars negligens fuerit in eis dandis nec repetere volens auditur in calculo ferendæ sententiæ dec. 256. n. 6. d. par. 5.

13. Lim. nam testi excellenti iuramentum alias remissum probat Cussa. in catalo. glo. mund. par. 10. cons. 30.

14. Lim. nã sufficit ante vel paulo post dispositionẽ iurasse. Medi. reg. 5. lib. 9. reg. iur. fol. 769. col. 1.

562 73. Amp. vt si contractus supra certam summam probari testibus non possit, si tamen sine instrumẽto coram testibus cõtractus sit celebratus, quamuis testibus probari minimè possit prohibente statuto, probari tamen poterit iuramentum in contractu adhibitum fuisse Imo. in c. cum contingat Q. 7. princ. vbi Abb. n. 26. de iure iur. Trigon. sing. 84. Mars. sing. 126. Feli. in c. sicut consuetudo. n. 23. vers. sexto intellige de probat. vbi Dec. col. penult. in fine. vers. 13. Alex. cons. 95. ad fin. lib. 1. Seraf. priuil. iuram. 34. qui ita obtinuisse testatur. Gutier. de iuram. confirmat. contract. par. 1. cap. 59. n. 10. vbi tamen mortuo iurante, vel eo priuo, si absolutionem petierit, ampliationẽ istam cessare probat.

563 74. Amp. vt præcium pignoris venditi iuramento creditoris probetur l. fin. §. pen. C. de iure domi. impetran. Spec. de testi. §. restat de numero testium. vers. tertio statur Bauer. de virtu. iuramen. 94. vers. vigesimo statur Petrut. in l. 1. n. 374. de iur. iur.

564 1. Lim. non procedere nisi in conuentionali, in cuius venditione subhastatio minimè requiritur; secus in Prætorio vel iudiciali in quo subhastatio necessaria est, & absque iuramento præcium probabitur Cor. cons. 79. lib. 3. Seraph. priuil. iuram. 45. subdens venditionem inualidam si minori præcio dimidio facta sit; vel si minor læsus sit restituetur.

565 75. Amp. iuramentum operari vt ij qui nequeũt vltra quam facere possunt conueniri puta socius, maritus, clericus, & alij de quibus egi in tract. contractuum seu pactorum tit. qui possint pacisci, hoc beneficio priuentur nedum ipsorum dolo, promissione integræ solutionis, renunciatione illi facta, negatione societatis, verum etiam iuramento in contractu adhibito. Cor. cons. 128. in principio, & n. 5. & seq. lib. 3. vbi etiam tradit quibus verbis, & clausulis huiusmodi renunciatio facta censeatur Alex. cons. 133. lib. 5. Molina. de contract. disputatio. 413. Seraphi. priuileg. iuramen. 56. Gutierez. de iuramen. confirmator. contract. par. 3. cap. 15. n. 38. dixi in tracta. emptionum, & venditionum amp. 37. & in tract. societatum. amp. 38. & in d. tit. qui possint pacisci. limitatione secunda tertiæ ampliationis principalis infra amp. 133. n. 644.

566 76. Amp. vt licet fideiussor non obligetur si principalis obligatio nulla sit, si tamen iurauerit, tenebitur, quia iuramentum fideiussionem valere facit omni meliori modo idest vt censeatur vt principalis obligatus cum accessoriè non potuerit obligari Bar. in l. si quis pro eo. n. 15. de fideius. Doc. in cap. cum contingat. de iure iuran. Ang. in l. hi qui in fine de fideius. Alex. cons. 32. in fine lib. 4. Aret. in §. fideiussores. n. 9. Institut. de fideiussor. vbi Ias. in addit. ad Port. Cremens. sing. 42. in fine vbi Add. Natta. cons. 262. n. 14. Pancirol. cons. 45. n. 38. Gab. de clausul. concl. 10. n. 4. Decian. cons. 72. n. 9 lib. 2. Thesaur. Q. forens. 6. n. 22. lib. 4. Zacchia ad Galles. de cameral. obligatio. Q. 3. n. 19. Rota Roma. decis. 560. & 564. coram Ludouis. & idem de obligationi camerali probat Zacchia. supra ex Seraphi. decis. 1324. n. 5. Rota Bonon. decis. 78. in nouissimis. Add. ad Rot. Rom. decis. 321. coram Ludouis. Cenci. de censib. par. 2. cap. 2. Q. 3. art. 2. n. 10. Gratia. discep. 348. n. 30. 31. vbi quãdo principalis obligatio causæ defectu nulla esset Rot. decis. 301. coram Caualer. vbi quando principaliter, & in solidum præsertim cum iuramento pro nulliter obligato se obstrinxit Rota. decis. 444. sub 496. par. 1. recentis. vbi quando iurauit, & vt principalis se obligauit, & quando ad damna, & interesse se obligauit in casu nullitatis, & 564. in fi. coram Ludouis. & 150. n. 11. & seq. per Pacif. de saluia. interd. collect. & licet non teneatur si contractus nullus sit formæ defectu, secus si materiæ, vel ab extra, puta quia tutor non conuertit præcium census in vtilitatem pupilli, vel cum maiorem effectum non fecit consentire Rot. dec. 38. n. 2. par. 1. recentis. & dec. 827. n. 2. par. 4. diuerso. alijs modis lim. Seraf. decis. 1324. & 787. n. 15. 17.

567 1. Lim. non procedere quando contractus nullus esset propter publicam vtilitatem; illum namque non validabit iuramentum, cum non sit in potestate partium ei derogare Odd. cons. 41. n. 24. Rota Bonon. supra vbi idem dicit si contra bonos mores esset, & tradit etiam quando legi contraueniens lethaliter peccet, & quando obligatio vtrinque conti-

contineret turpitudinem puta in simoniacis Gall. conf. 43. n.27. & seq. lib. 1. vel læsionem enormissima Iaf.conf.133.n.19.20. lib.4.

568 2. Lim. non procedere quando principalis contractus simulatus esset Rota. Bono.dec.63.n.19.in nouissimis. quod intellige vt infra limitatio.6.

569 77. Amp. vt ratione iuramenti ius canonicum attendi debeat quatenus ius ciuile contrarium disponeret Alex. conf.5. n.3. lib. 5. Maran. in spec. 3 par. princ. sub n.88. Seraphi priuileg. iuramen. 66.n.6. Manci. de iuramen.par.4.eff.119. Carpa. c.453.n.73.

570 1. Lim. non procedere nisi quoad effectum ne in periurium incurratur, non autem alias, ideò contra hæredem iurantis hoc non procedet nisi esset de terris ecclesiæ Seraphi. d. priuileg.66.n.6.

571 78. Amp. vt iuramentum forum ecclesiasticum laicali, & sæculari addat, imo coram ecclesiastico tunc ordinariè agendum est c. fi. de foro comp. in 6. vbi Gemi. n. 3. & 12. limitando tamen multifariam vt per Seraphi. priuileg. iuram. 67. vbi etiam iurantis hęredem non posse coram ecclesiastico conueniri, & Cassado.decis. 2. n.9. ex communi de iur. iur. nisi ex officio iudicis implorato vt defuncti cõscientiam heres exoneret, post Abb.in c.fin.n.4. de sepult. & Add. ad Guid. Pap. decis.414. vel nisi causa iam fuisset introducta coram ecclesiastico, vel nisi hęres eius ageret cui iuratum fuit contra iurantem quod prius dixerat Couar. in cap. quamuis pactum. par. 1. §.5. n.6. de pact. in 6. & officio iudicis coram ecclesiastico agi posse vt hęres cogatur animæ defuncti satisfacere non autem ex contractu iure actionis Abb. in cap. final. n.4. de sepult. & Iaf. conf.9. n.3. lib. 1. idem dicit si lis penderet coram Iudice sęculari, vt adhuc coram ecclesiastico conueniri possit; & ampliationem esse communem testatur, & Matte. commun. opinion. verbo. iuramentum addit. Affl. dec.263. n.3. vbi constito de vi, & metu sęcularem compellere ad iuramentum relaxandum. Bonaccina. tract. moral. tom. 2. disputat. 4. Q. 1. puncto. 15. n.4. vbi mixti fori esse in cõtractu appositum, si autem soli Deo iuratum sit ecclesiasticus tantum cognoscet, & Bero. conf. 92. n.18. lib. 1. amp. in hęrede non procedere probat, & conf. 8. n. 7. lib. 3. si constet esse illicitum non posse ecclesiasticum adiri ostendit, & Cacchera. decis. Pedemon. 78. n. 14. ratione distractus inquit ecclesiasticum non esse adeundum, & Barbosa. in l. Titia. n.23. sol. matrimo. & in l.1. par. 1. n. 72. & seq. vbi etiam ad forum canonicum nulla affici pęna sęcularis etiam cognitionem fore si dubium non sit de validitate sed de facto, & obseruantia iuramenti; & in hæredé iurantis ampliationem cessare Bal. in auth. sacramenta puberum n. fi. vbi Gutierez. n.16. C. si aduers. vendition. & Cacchera. supra n. 16. ecclesiasticum competẽtem dicit etiam super in obseruantia contractus si euidenter illicitus sit puta vsurarum, alioquin & quando de tertij præiudicio ageretur, iudicem causæ præparantis iudicem non esse causæ præparatæ, quamuis n.6. ex communi probet iudicem præparantis præparati etiam iudicem esse, vide supra amp. 29. Viui. communi. opi. 402. vbi falsum iurantem coram sęculari ab ecclesia puniri in eius 9. lim. Gutier. de iuram. confirmator. contract. par. 3. cap. 12. vbi n.5. post Aufr de pot. sęcul. super eccle 4. reg lim. 4. n.5. de vinculo iuramenti in foro ecclesiastico esse agendum, si de interesse verò nec dubium sit an iuramentum sit illicitum, vterque iudex sit, ecclesiasticus autem si dubitetur an sit illicitum, excipiendo autem etiam laicum cognoscere posse, & obtenta absolutione nisi causa ecclesiastica sit ad sæcularem iudicem eũdum probat cum Coua. var. lib. 1. cap. 4. n.8. & Cacchera. supra ita practicari dicens contra communem, & n. 1c. in voto idem dicit quod de iuramento, sed pupillus ad vltus non conuenitur pro tutoris iuramento coram ecclesiastico Tholos. decis. 416. Ricci. collect. decis. 2168. Scrad. de feud par. 10. sect. 3. n. 55. & seq. secus probans quoad hęredes curantis Lamb. de contract. mulier. n. 82. & seq. in fine tract. secus in hęrede iurantis probans, nisi de exoneranda conscientia defuncti ageretur, vel nisi coram ecclesiastico cum defuncto iudicium cœptum fuisset, vbi etiam tradit quid si coràm laico in cœptum foret n. 86. & Farin. Q. 8. n. 141. & seq. vbi ratione iuramenti ecclesiasticum inter laicos iudicare, subdit remisso iuramento à creditore non cognoscet ecclesiasticus Gher. sing. 88. & laicus iudex etiam super contractu iurato excipiendo pro interesse suo cognoscet non ad pęnitentiam agendum ratione periurij absoluendo, vel ligando; & ex statuto præsertim à Papa confirmato Rot. Bono decis. 11. n. 51. 52. in nouissimis, & laicum de iuramẽto cognoscere quatenus facti, non iuris est Fanuc. de in lit. iur. par. 1. c. 3. n. 13. sed iurantis hęredem coram ecclesiastico non conueniri Guid. Pap. dec. 414. de communiori Seraphi. priu. iur. 67. n. 12. vbi aliter lim. & Canc. var. resol. par. 1. c. 8. n. 54 & seq. licet hęres eius cui fuit iuratum conuenire iurantem possit coram ecclesiastico n. 62. & Cora. in c. quamuis. §. 5. vers. 9. n. 6. de pact. in 6. & Gutier. in authent. sacramenta n. 16. C. si aduers. vendi. Rol. conf. 17. n. 16. lib. 1. Noal. de transmis. cas. 53. n. 9. subdentes creditores hęredes coram ecclesiastico iurantem conuenire posse, & coram laico, & ecclesiastico agi posse ex communi. Iaf. conf. 9. n. 3. lib. 1 & Matte. cõmuni. opi. verbo. iuramentum Bonacci. tract. moral. tom. 2. disp. 4. Q. 1. punct. 15. n. 4 subdens si soli Deo iuratum sit ecclesiasticum cognoscere solum, & Gul. de Bened. in cap. Rainutius verbo. testamentum 3. n. 32. de testam. & ecclesiasticum præparati etiam iudicẽ fieri inter laicos Alex. conf. 63. lib. 3. Osasc. decis. 78. n. 14. & seq. qui intelligit pro obseruantia contractus, & sine præiudicio tertij Coua. in cap. quamuis. §. 5. n 6 de pact. in 6. vbi quoad iuramentum non etiam eius hæredem licet operetur hæredis illius fauore cui iuratum fuit Gratia. discept. 238. vbi sęcularem de iuramento, matrimonio, vsuris, decimis, & huiusmodi cognoscere, si de facto non de iure agatur, sed si de facto ecclesiasticus sæcularem præuenisset, laicus sileret n. 9. & seq. idem de possessorijs subdens, & Gutier. cano. QQ. lib. 2. cap. 18. n. 27. Manci. de iuram. par. 4. eff 25. intelligendo si ad ecclesiasticum recurratur pro iuramenti obseruantia ex Coua. var. lib. 1. c. 4. n. 8. & Iaf. conf.

9. lib.

9.lib.1. & vide infra. n. 744. Surd. consi.299. n. 16. & seq. de iuramento sęcularem non cognoscere si illud tolleret, secus si differret Rom. sing.425. & 426. sęcularem de periurio cognoscere, & pœna ciuili punire, quia mixti fori; sed si dubium sit an valeat iuramentum ecclesiasticus cognoscet Affl. decis. 30. absolutionis iudicio pendente sęcularem executionem debiti concedere, & Paris. cons.43. n. 22. lib. 1. & in iuramento stari canonico iuri Viui. decis.191.n.9. & in causa feudali in materia iuramenti radicem habenti ecclesiasticum adiri, si agens velit declinare forum in casu quo de executione iuramenti agatur, nam si de illius validitate ageretur ecclesiasticus adeundus est Feli. in c.cęterum n. 13. de iud. Soc. reg.52. vbi etiam tradunt quibus causis vasallus iurisdictionem prorogare possit. Cognoscet etiā iudex sęcularis an absolutio à iuramento per ecclesiasticum facta iusta sit, nec iniusto eius pręcepto parere tenetur Anch. cons. 382.n 8. Paris. cons.96.n.94. lib. 1. Rol. cons. 34. n.10.lib 1. Rim. Iun. cons.188.n.13. Affl. dec.220. n.9. Gutier. de iur. confir. contr. par.1. cap.35.n.4. Viui. communi opin.2 n.4. lib.2. Surd. cons.424. n.47. & seq. Ricci. in prax. eccle. fori. tom. 3. resol. 225. vbi causam iuramenti mixti fori esse sed hęredem iurantis non posse coram ecclesiastico conueniri, nec hęreticos, iudęos, & excommunicatos iurantes coram laico conueniri, licet laicus etiam periurium puniat, & cogat turpi iuramentum recipientem vt id relaxet, & cogit etiam ab obseruantia iuramenti, & resol. 227. addere forum foro electiuè non cumulatiuè, & de possessorijs sęcularem cognoscere plenè Pereg. dec.145. non de spiritualibus, & eis annexis vt super illegitimitate, sed de ea ecclesiasticus cognoscit, & declarato legitimo sęcularis bonorum possessionem dabit dec. 147. Farin. d.Q.8.n.18. & seq. si quęstio facti sit de spiritualibus quorū sęcularis capax sit cognoscet vbi lim. quatuor modis Garz. de benef. par.1 c. 2.n.47. de possessorijs laicū non cognoscere, nisi laicus electum turbaret non tamen beneficium prętendēs.

572 79. Amp. vt contractus reuocabiles puta in nominato, ex iuramento irreuocabiles fiant glo. in l. si pecuniam. verbo. necesse de condict. ob caus. Gab. de iur. iur. concl.9. Bero. cons.188.n. 17. lib.1. Vasq. de success. lib 3.§.29.n.21. Neuiz. cōs.66.n.35. de communi Coua var. resol. lib.1.c.14.n 10. Mar. Angus. cons.34.n.18.& 127. n.16. Seraphi. priuil. iuramen.74.n.162. Bal. cons.482. n.8. lib.1.291. n.13. lib. 2. Ias. in d.l. si pecuniam. n.23. & seq. de magis communi Rol. cons.8.n.29. lib. 1. 69. n.33. lib 4 idem de verbis iuramento ęquiparatis de communi, Bursa. cons 183. n.23. & Manti. de contract. lib.4. tit.3.n.9.& Gutier. de iuram. confir. cōtract. par.1. cap.35. vbi offerre sat esse, & Corset. de iur. iur. Q. 8. n.29. & Intrigl. sing.99.n 42. lib. 3. Matt. Cunno. de pact. lib.1.c.6.n.226. Guid. Pap. sing.343.& cōs.23 n.4. in fine de communi Couar. in rub. de testam. par.2.n.8. Guliel. de Bened. in c. Rainutius verbo. testamentum 3.n.27. de testam. vbi communem.

573 Contrarium tenent Natta cons.38 t.n.5. Becci. cons. 64. n.14. & hinc inde plura citat Manci. de iuram. par.4. eff.22. se remittens ad Gram. cons.31. n.13.& seq. in ciuilibus distinguētem, quod si promissa pręstari possint, pręstari debere, alioquin ad interesse agi Gratia. decis.159.n.10.11. Macerat. resol.90.n.9. lib.1.& aliter distinguit Osasc. dec.98. n.14. ex Dec. in l. non omnis. n.11. si cert. pet. & cons.305.n.7. & seq. & Alba. cons.74. n.5. quoad aut iuramentum de obseruando, & non contraueniendo est positum in primordiali conuentione, & in dispositione, & tunc pęnitentię locus non sit, aut in executiuis clausulis, & tunc re integra iuramentum pęnitentiam non excludat sed Osasc. hoc pro constanti non admittit, sed consensu deficiente probat iuramentum nihil operari, Vasq. de success. creat. lib.2.§. 12.n.48.

Lim. secundam opi. vt pęnitentia cesset facta oblatione glo. in l. iurisgentiū. in princ. verbo. facias. de pact. de communi. Ias. n. 11. Cur. Iun.n.61. Crose. n.16.& Gutier. supra n.2.3.& Vasq lib. 3. controuers. viu freq. c.59. n.26. nisi offerens soluere iurasset Rol. cons.53.n.42. lib.2.

574 80. Amp. vt instrumenta publica quæ de iure cōmuni non habent paratam executionem; sed via ordinaria ex eis agi debet, si in illis promissa fuerint iure iurando confirmata, habeant executionē paratam Seraphi. priuil. iuram.77. qui multifariā & lim. declarans quibus casibus iuramentum paratam habeat executionem, & communem testatur Ias. cons.9. lib.1.& Soarez. cōmun. opi. lit. I. n.332. Valasc. de iur. emphit. Q.7.n.26. Gul. de Bened. d. verbo. testamentum. 3. n.32. de testam. & vers. si absque liberis 2.n.193. vbi de legatis quæ non habent executionem paratam nisi testamentum sit iuratum, & licet ex communi eam habeant, est tamen controuersum, Rot. dec.4. par.1. recentis. sed si ordinaria via cœpta sit non posse agi executiue subdit loquens de legato pio. & 516. laudum exequi ob iuramentum, & cameralem obligationem, subdens laudum in tempore latum præsumi, nisi aliud constet, & si nullum acceptetur, in vim pacti valere nec retardari executionem, donec videatur an locus sit pęnis conuentis, & prohibitionem suam pęnam expræssam habentem ad aliud genus pęnæ non extendi. Viui. decis. 35. iuramentum, & confessionem in iudicio factam voluntariè etiam die feriato in honorem Dei habere executionem, & forenses in loco contrahentes executiuè agere posse inter se ex statuto dante executionem, & ex literis cambijs directa, & actione Rot. dec.395.n.4.& seq. par.5. diuers. Manti. de contract. lib.26. tit.7.n. 21. Rota. Bonon. decis.80. n.3. 112. n.3. in nouissim. Macerat. resol.2.n.24. lib.2. etiam contra heredes, & resol. 60. n.11. lib.2. Carpan super statut. Mediola. lib.1. cap.42.n.136.& seq. vbi etiam tradit quibus casibus iuramento cessante publica instrumenta paratam habeant executionem, & c.452. n.20. & Afin. in prax. §. 31. cap.2. Carol. de Gras. de stat. reijci, excep. in præfat. n.45. & seq. vbi subamp.& limitat multis modis vide infra n.2251. & in confirmatorio etiam tenet Gutier. de iuram. confir. contract. par.1.c.62.n.3. de communi Viui. communi. opin. verbo iuramentum iudiciale n.5. potest tamen obijci exceptio non facti implementi

Afin.

Afin. in prax. §. 31. lim. 14. in fi. Caroc. de iuram. decif. Q. 51. idem probans de alijs exceptionibus non impugnantibus, at modificantibus executionem Boer. decif. 295. n. 9. & feq. vbi alia tradit quæ paratam habent executionem, de magis communi in iuramenti Matte. communi. opi. verbo iuramētum, & pactum quod inftrumentum debeat haberi pro iurato, vim iuramenti habere quoad executionem Surd. de alim. tit. 9. Q 24. Rot Rom. decif. 67. in collectis per Zacch. ad Gallef. & quando partes cōueniffent inftrumenti iurati vim habere Zacch. ad Gallef. Q 2. n. 15. & amp. communem dicit Gutier. fupra par. 3 c. 1. n. 7. tam in confirmatorio quam in deciforio n. 14. Mattef. fing. 20. intellige fi deferentis inhabilitas ceffet Crau. conf. 104. n. 2. Rim. Iun conf. 545. n. 31. & executionē dari quæ ex iurato daretur Manci. de iura par. 1. Q 11. & par. 4. eff. 196. vbi etiā pro tacitè venientibus ex inftrumēto cōfeffionis dotis dare executionē, & ita Rot. Rom. tenuiffe, nifi via actionis peterentur, nō replicationis, fed Natt. cōf. 51. n. 22. folum decifiuā executionē paratam habere, declarat Iaf. in §. item fi quis 2. n. 17. Inft. de actio. & n. 87. obligationē autē cameralem exequi abfolutione à iuramento non obftante Mœda. decif. 80. Rot. decif. 147. n 4. collectarum per Zacch. ad Gallef. Seraphi. priuil. iur. 77. vbi amp. & li m. multis modis Rot. decif. 312. coram Caualer. vbi à decreto de exequendo non appellari ad effectum fufpēfiuum ex communi, & peti poteft intra annos 40. Surd. decif. 3. n. 15. de communi in pofito in contractu. Viui. communi. opin. verbo iuramentum iudiciale. Rot dec. 537 par. 1. recentis. executionem non impediri exceptione requirente altiorem indaginem probat, nifi incontinenti probaretur Rot. Auen. dec. 124. n. 11. de communi Pacif. de falu. interd. infp. 2. c. 2. n. 98. vel nifi ex ventre inftrumenti oriretur. n. 61. nec vulneratur executio, nifi fentētia quæ in iudicatum trāfierit Caffad. dec. 10. n. 8. de refcr. & d. dec. 537. n. 3. & in caufa alimentorum futurorū non appellari fufpenfiuè Surd. de ali. tit. 8. priu 60. Nec pendente abfolutione coram ecclefiaftico à iuramento executio impedietur coram laico Codex Fabri. lib. 3. tit. 7. de fi. 17. Cancer. var. refol. par. 2. c. 8 n. 75. Rot. dec. 61. n. 9. nouis. diuerf. vbi cameralem caceptione fimulationis eodem fcripturæ ventre maxime patente impediri coniecturas fimulationis ponens.

575 81. Amp. vt operetur teftes præfumi rogatos Alcia. reg. 3. præf. 13. n. 4. Seraph. priuil. iuram. 78. n. 3. præterquam vbi rogitu opus non eft vt in teftamento ad pias caufas, & inter liberos, & alijs cafibus vt per Surd. conf. 414. n. 24. & feq. & dixi in tractatu teftamentorum, dum de teftibus egi.

576 82. Amp. vt iuramentum voluntarium quod à parte parti defertur naturalem tollat obligationem, quamuis in fuppletorio probationum, quia à iudice defertur fecus fit Bar. & Alex. in l. 2. de iur. iur. Seraph. priuileg. iuram. 79. & quia habet confenfum dicitur quafi contractus, & naturalem obligationem tollit l. Sichum aut Pamphilum. §. naturalis de folut. Bar. in l. qui iuraffe. §. fi. de iur. iur. Iaf. in §. item fi quis. n. 6. Inft. de actio.

577 83. Amp. vt iuramentum vim folutionis habeat l. iufiurandum. 3. de iur. iuran. Petrut. in l. 1 n. 186. de iur. iur. Seraph. priuil. iuram. 81. quamuis quoad hoc vt fideiuffor actione mandati contra principalem agere poffit, non fufficiat debitoris principalis confeffio, nifi fideiuffori cum iuramento foluere promififfet, vt per eam dixi in tractatu fideiufforum, & vim fictæ non veræ folutionis iuramentum habere Bar. in l. qui iuraffe. §. fin. de iur. iur. Iaf. in d. §. item fi n. 8.

578 1. Subamp. vt acceptilationis vim teneat iuramentum Iaf in § item fi quis poftulante n. 5. Inft. de actio Petrut in d. l. 1. n. 188. verfic. 15. effectus. de iur. iur. Seraph. priuil. iuram. 82. vbi tamen fideiuffori factam non operari, vt aliquid fideiuffor petere poffit, nifi ex caufa remunerādi proceffiffet.

579 84. Amp vt emphiteota qui fingulis annis canonem foluere iure iurando promifit cadat, fi anno ceffauerit vno à folutione canonis Bal in § quærelam. n. 5. de iur. iur de communi Alex. conf. 85. lib. 1 Marf. fing. 226. Dec. in auth. qui rem n. 10. C. de facr. fan. eccl. Iaf. in l. 2. n. 47. C. de iur. emphi. Marf. fing. 226. Redo. de reb. eccle. non alie. Q. 24. n. 5. fol. 497. Goz. conf. 69. n. 9. Natta conf. 426 n. 21. de cōmuni Baucr. de virtu. iura concl. 10. & Viui. communi opin. 439. Borg. decif. 43. n. 18. par. 1. & Lopez de contract. li. 2 cap. 26. veri præterea Alex. Gul. de Bened. d. verbo. teftamentum. 3. n. 17. Cotta. verbo. emphiteota priuati vbi idem in alijs. Seraph. priuil. iuram. 84. vbi fubamp. & lim. fed extra materiam iuramenti quod latè agit Corb. de iur. emph. ob non fol. cano. & ego dixi in tract. emphiteofis, & hanc amp. communem probant Padil. in l. fi quis maior. n. 45. C. de tranfact. Rol. conf. 8. n. 41. lib. 1. & Gutier. de iuram. confirm. contract. par. 1. c. 31. n. 7. vbi contraria confutat, nifi partes conueniffent quod emphiteota caderet fi biēnio vel triēnio ceffaret n. 8. & Rot. Rom. decif. 3. n. 2 par. 1. diuerfo. & non procedere nifi quoad eum qui iurauit Bero. conf. 98. n. 25. lib. 1. & amp. communem teftatur Cef. de Burz. dec. Bono. 16. n. 8. & 19. Corf. fing. verbo. emphiteota Caffad. decif. a. de iur. iur. Veral. dec. 182. par. 1. vbi de conductore Affif dec. Peruf. 22. n. 14. Fab. de Anna. fing. 286. qui tamen dicit in Sacro Concilio tantū rigorem moderatum fuiffe Ricci. collect. decif. 2170. verf. item operatur de communi Coua. in d. c. quamuis. §. 4. n. 5. licet ipfe diffentiat; & intelligi fi dolo ceffauerit Becci. conf. 104. n. 8. 106. n. 25. Thob. conf. 70. n. 8. Gratia. difcep. 19. n. 13. & feq de magis communi Aiba. conf. 310. n. 39. Rot. Rom. dec. 583. n. 3. par. 1. 277. n. 6. par. 2. diuerforum dixi in tractatu tranfactionis. Trigo. fing. 33. limitans fi emphiteota fine fui culpa pauper effectus effet, de communi Ond. conf. 56. n. 4. fecus dicens in hærede iurantis n. 5. lib. 1. Bero. conf. 120. n. 12. & 126. lib. 1. idem probans non obftante ftatuto quod non foluens non cadat, quia non continet actum iuratum, & Corb. fupra amp. 40. nifi ftatutum à Papa confirmatum fuiffet, vel pactum quod bienio ceffans caderet, & idem fine iuramento Rot. decif. 529. n. 16. coram Ludouif. Manci. de iuram. par. 4. eff. 43. & Rot dec. 347. n. 11. par. 2. recentis. vbi etiam fucceffsorem directi domini deuolutionem in vita antecef-

teceſſoris vi pacti vel ignoratam vt præſumitur declarare poſſe.nu.ſeq.& Ond.conſ.55.n.91. lib.1. Macerat. reſol.98. lib.1. Idem dicentes ſi ipſo iure deuoluta eſſet puta ob alienationē Scrad.de feud. 2.par.9.par. ſect. 10. vbi alios caſus ponit quibus à ſucceſſione declarari poteſt Viui.deciſ.501.n.2.3. vbi tamen domini declarationem requirit, & licet minor canone non ſoluto cadat in integrum reſtitui ex communiori per totam,& 534.n.27.nō poſſe à procuratore cum libera declarari, de communiori Molina. de contract. diſp.453.licet ipſe diſſētiat. Bero. conſ.98.n.25.lib.1. vbi ſecus quo ad deſcendentes qui non iurarunt. Peregr.deciſ.13.n.14. contra hæredes non poſſe declarari probat, & ſi pendente lite labatur biennium cadere Achil. de Graſ. dec.295.Surd.deciſ.29.n.10.44.n.22. Merli. deciſ.68.n.8.Mona.dec.Flo.59.n.11.& ſeq. Corb. ob non ſol.cano.amp.16.n.4.Seraph dec.958.n.2. declarat Achi. ſupra Surd. conſ.86.n.10 vbi ſecus in ruſtico, & vbi dolus ceſſat, & quod hæres non poſſit caducitatem declarare n.11.nec contra hæredem niſi ipſo iure ſit incurſa vt per alienationem Ond. conſ.55.n.20. & 94. lib.1. ſed requiri litem conteſtatam contra defunctum Bero.conſ.98.n.31. lib.1. Amic. de iur emph. Q 30.n.7.ſed declarationem fieri viuo non ſoluente ſat eſſe Manti. de cōtr. lib.22. tit.27 n.34.ſed ſi emphiteota non poſſideat non cadet ſi non ſoluat Corb.ob non ſol.cano lim. 14.Mona.deciſ.Flo.59.n.19.Surd.deciſ.6. & dicit Corb.ob non ſol.cano.amp.29.n.11.14.non reſtitui minorem ſi non probetur tutorem non eſſe ſoluendo,qui cecidit non ſoluto canone, ex quo tutor ei ad damna tenetur.

Contra d. amp.84. quia iuramentum intelligitur ſecundum actus naturam Add. ad Alex. d. conſ.85. Couar. 1.par.releſt.§.4 n.5.Cla. in §. emphiteoſis Q.8. verſ & hoc quidem, & Molina. de contract. diſp 453.n.4.

1. Lim. d. amp.84. non procedere niſi in iuramento confirmatorio, & obligatorio non autem in aſſertorio in fine inſtrumenti de ſtilo notarij apponi ſolito Borg.dec.43.n.20.lib.1. Carpa.c.409.n.28.& ſeq. par.2. vbi etiam limitant ſi plura pacta diuerſa inſtrumento continerentur, in terris eccleſiæ ſi hæres, minor, clericus, ſit emphiteota.

2. Lim nam ob paupertatem à commiſſo excuſatur, & à periurio Bal.ſupra n.4. Iaſ.d.n.47. Redōa.ſupra fol.498.n.9.Corb. de cauſ. priuat. ob non ſol.cano. amp.5.in fi.Cla.d.Q.8. verſ. hoc autem Carpa. ſupra n.65.

1. Sublim.quando ſui culpa emphiteota in paupertatem incidiſſet l. penult. de iur. dot. Bal. in c.ſedes. n.4. de re ſcri. Crot. in l.4. §. cato. n.69. de verbo. oblig. de communi Odd de reſtit.in int.Q.10.n.57. quando ad caſum ſeu paupertatem culpa ordinata fuiſſet,& Corb.ob non ſol.cano.lim.29.n.2.

3. Lim. quando adiectum fuiſſet pactum caducitatis ob ceſſationem ſolutionis biennij vel triennij Rot. d.dec.3.n.2.

4. Lim. vbi per errorem non ſoluiſſet errans enim nō contemnit; nec ideo punitur Cla. ſupra Corb. ob non ſolu. cano. amp. 5. n.27. Moli. de contract. diſp.453.n.11. Carpa.ſupra n.64.

5. Lim. quando partem canonis recepiſſet dominus pro caducitate proteſtatam, tunc enim cenſetur remiſſa caducitas Papien. in form. libel. ad fictum. glo. fictum.n.5.Carpa.ſupra n.63.

580 85. Amp. vt iuramentum operetur vt incertitudo non vitiet actum, ſed ad certitudinem reducatur ex iure canonico ſeruando in materia iuramenti Molin.de contract.diſp 268.n.3.vbi quod promittens incertum cum iuramento iuxta intentum teneatur ſeruare promiſſa, pro vt etiam in foro poli præſtare tenetur quod vtile tradere intendit Trigo. ſing.8.Gomez in §.item ſi quis poſtulante n.8.in fi. Inſt. de actio. Seraph. priuil.iura.86. Ameri. de patr. poteſt.eff.5.n.35.Gutier. de iura. cōfir contr par.1. c.64.n.16.hoc procedere ſubdēs in foro eccleſiaſtico etiam inter laicos, quia iuramentum forum illud accumulat non tamen priuat ſeculares iudices coram quibus ſi ex promiſſione incerta agatur ratione iuramenti non obtinebit agens Manti. de contract. lib.14. tit.30. n.26. & ſeq. Manci. de iuram.par.4.eff.222. ſubdens non vitiare iure canonico in dote, in foro poli, in cauſa pia, viæ refectione, alimentis, in relictis pro artificio addiſcendo; alios caſus congeſſi in fine pactorum verbo. incertitudo.

581 86. Amp. vt vim geminationis iuramentum obtineat Gomez. in §.item ſi quis poſtulante n.8. Inſtitut. de action. Seraphi. priuileg. iuramen.89. intelligendo ſi tempore diuerſo à pacto vel contractu interpoſitum fuerit. Gutierez. de iuram. confirmat. contract.par.2.cap.2.n.15. Ferret.cōſ.383. n.20.Manci.de iuramen.par.4.eff.31.Ceph. conſ. 700. n.23. prout iuramēti vim geminatio obtinet Zuccar. conſ.16 n.9.Palaez. de maiorat.par.1. Q. 22. n.14. Med.reg.1.lib.9.de reg.iur.fol.764.col.2.

582 87. Amp. vt erroris allegationem iuramentum excludat, niſi euidens eſſet inſpectione inſtrumenti, vel confeſſione partis, vel huiuſmodi Seraphi. priuileg. iuram. 90. ex communi (contra magis communem quæ habet erroneum iuramentum nihil operari n.6.) Meno. de arb. iud. caſ.209.n.38. & conſ.401. n.40. quando clauſula ex certa ſcientia iuncta fuit. Maſc. concl.252.n.22. Theſ. deciſ.260. in fine Neuiz.conſ.50.n.34.Silua.conſ.57.n.33.& errorem non excludere ſi conſtet rem aliter ſe habere Gratia.dec.234.n.10.

583 Contrariam opinionem quod iuramentum nihil operetur ſi erratum fuerit magis communiter approbarunt Doct. Pariſ.conſ.10.n.94.& ſeq.lib.1. & conſ.12. n.66.lib.2. Mar. Anguſ. conſ.69. n.20. 23.& conſ.165.n.13. Rui.conſ.167.n.19.& 23.lib. 2.Becci.conſ.90.n.19. verſic. ſecundo reſpondetur Gab.conſ.62 n.9.& 10.lib.2. Rol.conſ.13.n.29.& ſeq. lib.1. de communi Rim. iun. conſ.203.n.102. & 103. & conſ.338. n.79. & Gutierez. de iuram. confirmato. contract. par.3.cap.2.n.25.& cap.7. Bero. conſ.175.n.55.& ſequen. Bonaccin.tractat. moral.tom.2.diſp.4. Q.1. puncto.8. Soc. iun conſ. 50. n.31. lib.4. & de magis communi Felicia. de ſocieta. cap.38. n.80. & cap.40. n.19. & ſequent. ex Rui.conſ.192. col. final.lib.1. Genua. de enune. verb. lib.2. Q.51. in diuiſione erronea Becci.conſ. 90.n.9.& ſeq. Gratia.diſcept.788.n.10.824.n.24.

Manci. de iura. par. 4. eff. 1. Q. 9. & eff. 39. & par. 6. Q. 18. ex Meno. conf. 24. n. 7. non esse necessariam absolutionem probat Caratha. cõs. 38. n. 18. & seq. declarat Sanch. de matrimo. lib. 10. disp. 9. n. 15. loquens de eo qui si aduertisset aliquid euenire posse non iurasset nec vouisset Rim. iun. conf. 42. n. 15. vbi non supplere facti ignorantiam sed iuris beneficium. Rota decis. 167. par. 1 recentis. vide infra n. 836. Senat. Dolan dec. 14 n. 43. Mona. dec. Flo. 45. Rot. Bono. dec. 11. n. 44. per fundat. & Gipst.

584 1. Lim. hanc secundam opinionem non procedere, nisi error sit circa substantiam vel causam finalem dispositionis Bonacci. supra dixi in fine pactorum seu contractuum, verbo. error. & probari debet nisi ex adminiculis, & personæ qualitate iurantis dicto errasse, standum videatur Manci. d. Q. 9. in fine, & eff. 39. ex Paris. conf. 97. n. 83. lib. 1. limitat. 2. non procedere scripturis corporaliter tactis.

585 88. Amp. operari vt enunciatiua verba disponant Ias. in l. ex his n. 2. Fallent. 6. C. de testam. milit. Ceph. conf. 192. n. 35. Grat. conf. 104 n. 10. lib. 1. Gram. conf. 100. n. 85. Alba cõs. 4. n. 58. Rim. Iun. conf. 42. n. 10. vbi ex magis communi si omnia, & singula vera esse iuratum foret. Nouel. reg. 233. Fallent. 11. Viui. cõm. opi. versic. verba enunciatiua, alias opi. 1038. Masc. concl. 612. n. 42. 43. Cesi de Barz. decis. Bonon. 22. n. 2. Seraphi priuileg. iuram. 92. vbi idem si inter partes de enunciato dubitari contingeret. Affl. dec. 78. & 164 de communi Viui. communi opi verba enũciatiua, & Soarez lit. V. n. 52. Gratia discep. 979. n. 34. & ex iuramento plenè probant Seraphi. priuil. iuram. 92. de communi Manci. de iuramen. par. 4. eff. 151. Bauer. de virtut. iuram n. 32. Intrigl. sing. 99. n. 104. lib. 3. Genua. de enunc. verb. lib 1. Q. 3. n. 17. & Q. 4. n. 32 ait probare, & in testamento Q 22. Rot. dec. 191. par. 2. recentis. vbi antiquas continentes dispositiones probare, & si adminiculata sit etiam in concessis parte petente.

Contrarium tenet. Veral. dec. 190. n. lib. 1. n. 4.

586 1. Lim. quando essent conditionalia, nam licet iuratum sit conditionalia manent Seraphi. priuil. iuram. 92. n. 6.

587 2 Lim. non procedere quãdo essent imperfecta, & sub auditione indigerent, tunc enim iuramẽtum nihil operatur quia consensus deest. Grat. conf. 143. n. 6. 7 & in fine lib. 2. Seraphi. supra n. 13.

588 3 Lim. non procedere in præiudicium tertij Viral de clauf. clauf. enunciatiua verba in contractibus n. 5 pag. 214. Genua. de enune. verb. lib. 3. Q 4. n. 37. & curatoris pupillo non obesse Rot. dec. 12. n. 5 nec tutoris par. 1. recentis.

589 4. Lim. contrarium namque probari potest prætextu erroris Genua. supra lib. 2. Q. 51. Rota. decis. 2. n. 4. nouis. diuerso.

5. Lim. non probare si de enunciato principaliter disputetur Rot. d. dec. 2. n. 1.

590 89. Amp vt iuramento tam decisiuo litis, quam veritatis, & affectionis, appellatio tollatur, quia iuramentum est in executionem delationis de illo factæ, quare tamquam ab executione illius delationis non appellatur l. ab executore l. quor. appellatio. non recipian. Bar. in l. in actionibus ad finem de in litem iuran. Seraphin. priuileg. iuram. 102. vbi limitat octo modis vide infra in decisiuo iuramento.

591 90. Amp. vt iuramentum in ciuilibus vim confessionis habeat licet secus in criminalibus, nam iuramentum deferens, id quod iurauerit aduersarius confiteri videtur l. qui iurasse in fine. vbi Bar. & alij. de iure iuran. Seraphi. priuileg. iuram. 103. Caroc. de iuram. decis. Q 22. n. 6.

592 91. Amp. vt actionem producat in actione reali actori præstitum qui rem suam esse iurauerit, tam cõtra Reum deferentem, quam contra eius successores, sed non contra alio: possessori autem iuranti rem actoris non esse, non solum paris exceptionem, seu etiam actionem, si rem suam esse iurauerit, si deinde res forte ad deferentem peruenerit, & actio ista ad fructus, & rei petitæ accessoria extẽditur super qua iuramẽtum præstitum fuit l. nam & postea §. fin. & leg. seq. de iure iuran §. item si quis postulante inst. de actio. Seraphi. priuileg. iuram. 104. & de iure canonico ex communi actionem oriri ex Guid. Pap. dec. 190. n. 4. vide supra n. 309. & in promissorio reciproco in quo ambo iurarunt. Cotta. verbo. iuramẽtum promissorium, & in compromissis Abb. in cap. per tuas n. 43. de arb. Maran. de ord. iud. par. 6. act. 2. de appel. n. 253. Cunno. de pact. c. 4. n. 27. & ex communi contra communem ex iuramento actionem oriri Ceuallos cõmuni, opi. contra com. Q. 84. sed nec ciuili nec canonico iure oriri Facchi. contro. iur. lib. 3. c. 1. & de cõi Couar. 2. par. relec. §. 2. n. 3. sed de canonico iure ex promissorio actionem dari ex veriori, & magis communi Alciat. in c. cum cõtingat n. 173. de iur. iur. Manci. de iuram. par. 1. Q. 11. limita. 12. modis vt per Sela. de iur. iur. pag. 3. Q. 1. & Intrigl. sing. 99. n. 16. & seq. lib. 3. & in factum actionem oriri siue iuratum sit, siue remissum iuramentum Ias. in §. item si quis. n. 34. Inst. de actio. & n. 42. & seq. causam in reali non requiri sed in persona, & publicianam oriri etiam contra testium facta traditione non domino tenet ibi glo. & communis licet Ias. n. 51. differentiat. de communi. Adde ad eum, & Ias. n. 52. & seq. actionem, & exceptionem oriri probat ex fidei etiam præstatione.

593 1. Lim. non procedere nisi in iuramẽto voluntario, & iudiciali; in necessario enim quod solum tendit in supplemẽtum probationis, & non ad obligationem inducendam d. §. item si quis postulante, Inst. de actione. Ias. in l. ius iurandum n. 3. de iure iuran. secus esse probat, & ex decisiuo actionem oriri Caroc. de iur. decis. Q 18. Manci. d. Q. 1.

594 2. Lim. nõ procedere in iuramento in litem affectionis, ex quo non oritur actio glo. in §. præterea quasdam verbo arbitrio. Instit. de action. Ias. d. n. 3.

595 92. Amp. vt operetur remissionẽ fieri in cõtractibus ad locum, & tribunal loci cõtractus Ang. Castr. & Iacobin. in l. heres absens, §. 1. de iudic. per tex. in §. si vero. Auth. de exhiben. reis. collat. 5 Felin. in c. final. n. 22. de foro cõpet. Franc. Marc. dec. 400. n. 4. par. 1. Gul. de Bened. in c. Rainutius. verbo. testamentũ, 3. n. 31. Couar. pract. QQ c. 10 n. 6. Seraphi. priuil. iuram. 105. secus iuramenti vel renũciatione cessan-

cessante tunc enim non posset ad locum contractus fieri remissionem, quamuis debitor inuentus ibi conueniri possit de communi Couar. supra. versic. vndecimo. & Gutierez de iuramento confirmator. contract. par. 3. cap. 16. n. 5. & 6. Ricci. collect. dec. 2170 Intrigl. sing. 99. n. 44. lib. 3.

596 1. Lim non procedere quando locus ille ad quē remissio fieri deberet tutus non esset, tunc etenim iuramento non obstante remissio cessaret Seraphi. d. priuileg. 105. n. 4. intelligens ex Bal in tit. de pace constant. §. vasalli vbicumque locus non esset tutus ob pestem aut bellum, si autem propter inimicitias procuratorem mitti debere ex Calcan. cons. 2. n. 59. & sequenti.

597 2. Lim. non procedere in simplici iuramento soluēdi nisi in loco contractus soluere, aut respondere promiserit. Couar. supra d. n. 6. Gutierez. supra n. 6.

598 93 Amp. operari vt debitum iuratum non contineatur in dilatione quinquennali debitori concessa à maiori parte creditorum, Principe, & Papa nisi ex iusta, & legitima causa a Papa concederetur iuramenti facta mentione Bal. in cap. constitutus n. 8. & 11. de rescr. Bauer. de virt. iuram n. 34. versic. 21. Ant Petrut. in l. 1. n. 237. versic. vigesimus quintus effectus, de iur. iuran. Seraphin. priuil. iuramen. 114. post Afflict. dec. 5. Natt cons. 233. n. 1. Ias. in l. final. n. 5. ante fin. C. si cōtra ius vel vtil. pub. Neuiz. cons. 59. n. 15. & multo minus si maior pars creditorum partē remittat debitori iurato creditori oberit Gutier. de iurament. confirmato contract. par. 1. cap. 65. n. 6. nec salua guardia Affl. dec. 5. Ricci. collect. decis. 205. vbi idem de moratoria. Gratia. discep. 222. n. 27. & seq. vbi nec ex causa concedi vbi absolutio requiritur, nisi iam Papa cōcederet. Manci. de iuram. par. 4 eff. 233. nec dilatio quinquennalis potest cōcedi à minori parte creditorum Bauer. de iuram. n. 34 Boer decis. 296. n. 5. vbi tamen non seruari ex consuetudine Intrig. sing. 99. n. 105. lib. 3. sed si creditores moratoriam vel quinquennalem debitori concesserint fideiussores opponere possunt. Carauit. rit. 287. n. 17. Gras. excep. 10. n. 65. & debitor pro fideiussore nisi in solidum obligatus sit, vel nisi contra omnes auditores sit concessa Mona. decis. Flo. 49. Conrad. in templ. om. iud. lib. 1. c. 1. §. 4. vers 23. n. 7. fol. 87.

599 1. Lim. non procedere vbi consuetudo aliud seruaret Boer. decis. 296. n. 5. Dec. cons. 352. in fi. Surd. cons. 299. n. 15. Genua de script. priuat. lib. 3. tit. de lit. iudicial. n. 18. & seq. post Thes. decis. 186. Mastril. decis. 16. Carauit. supra riti magnæ curiæ ritu 287. n. 9. Carol. de Gras. de stat. reijcien. except. in 32. except. n. 8. & in praxi seruari vt cōcedatur maximè si alij etiā creditores sint cum iuramēto Vrsil. ad Affl. dec. 288. & Gratia. discep. 222. n. 29. 30.

600 2. Lim. nō procedere nisi in specie renunciatum fuisset cum iuramēto moratoriæ dilationis, secus si simpliciter soluere iuratum nullamue opponere exceptionem Dec. 352. n. 8. Surd. supra n. 16. Carol. de Gras. supra n. 11. & seq.

601 94. Amp. vt testi iuramentum nec tacitè nec expræsè remitti possit vt in forma iudicij possit examinatus censeri Seraphin. priuil. iuram. 115. licet operetur remissio vt testi nō iurato credatur, potest tamen expræsso partium consensu superueniente remitti de magis communi Cabal. resol. cri. cas. 69. n. 2. vbi etiam non iuratum de falso puniri Gratia. discep. 581. n. 30. 721. n. 8. 9 vbi subdit remissum à parte operari ac si iuratum fuisset Māci de iuram. par. 4. eff. 192. sine iuramento credi tenet si ei ex pacto, vel statuto stari debet Marant. de ord. iud. par. 2. n. 39 vbi remitti a partibus posse vel infra n. 646. amp. 236. sed pacto remitti posse non statuto Claud de Seisel. in l. vt vim. n. 15 de iust. & iur. Cag. in l. fi. n. 178. C. de pact. & Carpa. c. 86 vbi plura de iuramēto testium Gail. obs. 101. n. 3. lib. 1. vbi iterum repetiti iurent n. 16. non tamen remitti ei posse vbi de animarum periculo ageretur, vt in matrimoniali causa. n. 6. & n. 11. & seq. non valere statutum nec consuetudinem illud testi remittētem nisi respectu nobilium, & probatæ vitæ, & à partibus expræsè posse remitti Mins. cent. 2 obs. 3. cent. 3. obs. 80. cent. 4. obs. 77. subdens non sufficere ei post incontinenti iuramentum deferri nisi sponte iurasset, & ex præsentia iudicis enunciationem iuramenti factam a notario probare si coram omnibus iudicibus sit iuratum Rot. dec. 35 par. 4. diuers. & dec. 36. n. 9. sat esse intra terminum iurasse, licet postea deponat, & decis. 42. sub esse notarium dixisse suo iuramento deposuit, & 556. sat esse notarium scripsisse, vel iuratus, &c. decis 705. par. 1. recent. & non iuratis credi posse pacto partium Ias. in l. admonendi in 2. lect. n. 99. de iur. iur. & Scrad. de feud. par. 10. sect. 9. n. 93. Roman cons. 20. n. 4. vbi testi per partes remitti posse, & Couar. var. lib. 3. c. 10. n. 1. vers. cœterum,

602 95. Amp. vt obliget iurantèm ad vsurarum solutionem expræsè siue velatè promissarum nisi pro illicito opere eas soluere iurauerit, quamuis soluēs eas repetere possit cap. 1. & cap. debitores, de iur. iur. Gab. de iur. iur. concl. 5. de communi Seraphi. priuileg. iuram. 116. Gutier. de iuram. confirmator. contract. par. 1. cap. 2. n. 1. & seq. subdens executionem instrumenti guarentigiati iurati non impediri exceptione vsuraria n. 34. & iure etiam canonico peti posse pro interesse de quo latè dixi in tract. interesse, & in tractatu vsurarum de communi omnium Cor. cons. 293. n. 4. & Turret. cons. 81 n. 23. lib. 2. Bero. Q. 77. n. 5. Surd. cōs. 327. n. 17. vbi etiam non impediri d. executionem, & amp. communem etiam testatur Onded. cons. 17. n. 38. lib. 2 Molina. de contract. disputatio 149. & 556. n. 3 vbi duo remedia iuranti tradit, primum absolutionis petēdę à iuramento ne soluere vsuras teneatur, secundum solutionis, & postea repetitionis, & Gallia. cons. 24. ad fin. & 125. n. 8. & 9. nisi tamen periurium debitor incurrisset, tunc enim non euitaret solutionem propter absolutionem, sed in pęnam periurij soluere teneretur, & repetere de communi Couar. in cap. quamuis pactum par. 3. §. 3. n. 2. de pact. in 6. & Gutierez. de iuramen. confirmator. contract. par. 3. cap. 17. n. 7. & par. 1. cap. 53. n. 10. subdit quod si iurauerit soluere vsuras easque nō repetere solutas adhuc repetere poterit. Vasq. de succes. lib. 3. §. 28. n. 35. versic. quartus vbi tamen subdit sic iurantem secundum Theologos peccare non secundum Canonistas, & n. 44. in fine inquit quod licet secundum

communem obligatio initio iuramento firmetur, & valeat, ipse tamen secus tenet Gratia. discept. 14. n. 15. & seq. vbi sine absolutione iurantem contrauenire nō posse, secus in herede qui non indiget absolutione Larutha. consi. 90. n. 51. & seq. & si notoriè constaret de vsuris non esse soluendas Feli. in d. c. debitores. n. 2. Natt. consi. 497. n. 2. Borg. dec. 13. n. 49. lib. 2 Intrigl. sing. 75. n. 13. lib. 3. Rot. decis. 490. par. 2. recent. Lotter. de re benef. par. 1. Q. 40. n. 256. & subdit Natt. supra n. 9. statim mandari debere restitui per sæcularem Rimin. Iun. consi. 399. n. 70. Rota. dec. 773. n. 6. par. 2. recentior. Barcauin. tract. moral tom. 2. disp. 4. Q. 1 puncto. 9. ex cōmuni subdens non repetere si hoc iurasset, quamuis absolui prius debeat, iurantis autem heredes eas soluere non teneri inquit puncto. 15.

1. Lim. non procedere quando iurans fuisset admissus ad probandum contra iuramentum, tunc enim iuri suo renunciasse censeretur Paris. consi. 45. n. 9. lib. 1. Affli. concl. 23. intelligendo nisi parte reluctante admissæ essent probationes Gram. dec. 45. n. 3.

2. Lim. non procedere quando iurans fuisset absolutus parte citata, tunc enim iuramenti vinculum cessabit Bal. in d c debitores. n. 3. Lopez. de contr. lib. 1. c. 22. cōcl. 2. Meno. consi. 24. n. 11. Affli. supra.

3. Lim. nā potest amicus sine mādato comparere, & cōtradicere Iaso. in l. si. n. 2. de iur. iur. Arno, caut. 89.

4. Lim. nam potest vsuras soluens tempore sententiæ à Iudice petere vt statim creditorem ad vsuras restituendas cōpellat Bal. in d. c. debitores. n. 1. Natta. consi. 497. n. 9. Borg. dec. 13. n. 50. lib. 2.

5. Lim. nam petenti vsuras, etiam ab alijs extortas, restituere debere potest per cōuentum excipi Rom. sing. 340. Marsi. sing. 709.

6. Lim. non teneri debitorem creditori soluere vsuras, quas ex vsuris percepit, sed pars à creditore pro oneribus, & industria retinebitur, & pars debitori dabitur pro suo damno, & reliquum iudicis arbitrio pauperibus distribuetur; nisi lucrum naturaliter proueniret, tunc enim restitutioni subiaceret Laur. de Rodulph. de vsur. Q. 44.

7. Lim nam si vsuras recipienti à debitore fuerit facta remissio, illas creditor in foro poli restituere non tenebitur tametsi pecunias solutioni paratas non habuerit glo. 1. in reg. peccatum, de reg. iur. in 6. Rodulf. in c. consuluit n. 28. & seq. de vsur. de cōmuni Add. ad Din. in d. reg. peccatum lit. B. Add. ad Alex. in l. si mora n. 4. lit. B. sol. matr. Rom. sing. 796. veriorem, & ferè communi omnium sententia receptam testatur Coua. in par. relect. n. 5. fol. 653. etiam si restituendi animus abesset in d. reg. peccatum Bonacci. de restit. disp. 1. Q fin. punct. 2. de cōmuni Gul. de Bened. in c. Rainutius vers. si absque liberis primo. n. 33. de testam. qui tamē eas episcopū exigere posse subdit, & pauperibus distribuere. Contrarium nisi pecunia fuerit restitutioni parata tenent Din. in d reg. peccatum n. 5. & seq. Ang. consi. 100. Alex. in l. si mora. n. 4. sol. matr. Viui. communi opi. 1053. in fin.

1. Sublim. 7. lim. nō procedere nisi quoad prçteritas, futuræ etenim remitti non possunt Meno. consi. 1284. n. 1. vbi citat tres Theologos, & 14. Docto. intelligens quoad futuras si constet de voluntate, quā abesse coniecturis probari posse ostendit.

8. Lim. quod dictum fuit repetere posse nō procedere vbi eas non repetere iurasset, nisi creditor restitui mandasset heredibus, tunc enim iudex posset ex officio heredes cogere ad eas restituēdas. c. ad nostrā 2. de iur. iur. vbi glo. idem dicit si nō recipere iurasset nam poterit ecclesiæ denunciare vbi Doc. Soc. reg. 200. vbi etiā alios casus ponit quibus iudex ex officio supplet parte non petente, & Gig. de pensio Q. 77. quā do solutioni pensionis tempus appositum fuit non requiri petitionem probat, sed hoc limitat multis modis, & quando tēpus appositū foret Surd. dec. 57. & cōs. 124. & Rot. dec. 252. par. 4. diuers. vbi etiā si creditor non sit in loco nisi esset diuers. fori, ex Iaso. in l. 2. n. 92. C. de iur. emphi. & alijs, & ex magis cōi iuramentum onus petendi, & interpellandi remittere probat Rot. sup n. 6. & Ond cōs. 56. n. 13. & seq. lib. 1. vbi petitionē non requiri ob iuramentū ex cōi nec moram, & pœnam excludi ob fori diuersitatē si in loco debitoris creditor vel eius procurator existat, & Seraphi. dec. 64. petitionem requiri ait in dispositione legis nō iudicis, & Manti. de vlt. vol. lib. 7. tit. 10. n. 33. & si de vsuris agatur iudex potest ex suo officio deficientibus probationibus à partibus iuramentum de veritate dicenda exigere, idemque vbi de peccato agitur. c. ex literis. 32. vbi glo. & Doc. de iur. iur & quando lex iudici præcipit vt aliquid faciat Iaso. in l. vbi pactum n. 19. C. de transact. Rot. dec. 418. n. 6. par. 1. recentis.

9. Li. nā cogi potest creditor ad iuramentū super vsuris soluēdis prçstitū relaxandū, quia eius implementū turpitudinē cōtinet c. 1. de iur. iur. vbi glo. & Doc.

603 96. Amp. vt qui beneficio cum iuramento renūciauit, spoliatus non restituatur, vel non agere, vel petere Tholos. decis. 492. Capie. dec. 69. n. 7. Petrut. in l. 1. n. 157. de iur. iur. Seraphi. de priuileg. iuram. 124. n. 2. & seq. qui secus acti si iuramentum ante spolium præstitum fuisset ex Gram. dec. 85. nisi esset incompatibile, quia tunc etiam sine iuramento cessaret restitutio Roma. consi. 499. Gutier. de iuram. confir. contr. par. 3. c. 19. n. 21. idem in alia causa non beneficiali probans Rot. dec. 11. de renunc. in antiq. Ricci. collecta. dec. 205.

604 97. Amp. validare dicta testium extra tempus probatorium examinatorum, si intra illud iurarint, nisi ad probandum, & probatum habendum præfixum foret, vel nisi ageretur de termino legali his enim duobus casibus nō sufficeret iurasse nisi intra legale tempus examinati forent Felin. c. licet. n. 20. Dec. n. 15. de probat. Maran de ord. iud. par. 6. actu. 3. de dilation. n. 19. Gutierez. pract. QQ. lib. 1. Q. 55. Seraphi. priuil. iuram. 126. Surd consi. 8. & nouiter repertos produci posse publicationes processus non obstante Thes deci. 260. Ricci. collect. decis. 205. & post conclusum in causa admitti si iuretur non habuisse notitiam, qua probata non probare Castr. in l. si cum patruo n. 3. C. commun. vtri. iud. Cotta. vers. iuramenti religio. Manci. de iuramen. par. 4. eff. 239. vbi ex Rot. Rom. citata diligentiam aliquam probatam exigi probat, & amp. limitat vbi tempus ad probandum, & probatum habendum assignatum fuisset, & amp. tenuit Rot. dec. 349. n. 5. coram Caualer. vbi etiā in loco

loco remissoriæ iuratum sat esse, licet extra examẽ factum sit, & decis. cri. 47. in fi. à Farin. collect. Scain. Rot. Bono. 100. n.25. & seq. vbi re integra valere, & vbi sola facti veritate inspecta proceditur,& si probatio notoria sit ex Feli. in c. licet causam n. 15. & seq. de probat. Viui. de cõi opi. 992. toto orbe seruari quod testis in termino ac iuridica die iuratus extra terminum examinatus probet. sed dec. 170. ex campeg. de testi. reg. 160. limitat 7. modis, & ex Surd. cons. 8. Onded. cons. 27. n. 11. & seq. lib. 1. ex magis communi post terminum posse examinari in termino iuratos, si terminus non à lege sed à iudice fuerit assignatus, & idem in assignato à iudice si lex dicat debere probasse in termino.

605 98. Amp. iuramentum operari vt exceptiones quibus renunciatum fuit obijci non possint, nisi cum iuramento compatibiles essent Petrut. in l. 1. n.289. versic. 43. effectus de iur. iur. Bauer. de virtu. iuram. eff. 66. Seraphi. priuil. iuram. 127. & dicit Castr. in l. eum qui. 30. §. si mulier. n. 5. de iur. iur. operari iuramentum vt exceptiones nequeant opponi, nisi mulier opponeret conueniri non posse vltra bona hęreditaria præterquam vbi ea existere iurasset, & Gratia. discep. 553. n. 27. 28.

606 99. Amp. operari iuramentum quod notarius initio officij præstat, vt in pertinentibus ad eius officium, sibi potius, quam iudici credatur, licet in alijs secus sit Gram. cons. ciu. 70. Seraphi. priuileg. iuram. 128.

607 100. Amp. vt solemnitates earumque defectum iuramentum, suppleat, siue statutum in rem, vel in personam loquatur Lambert. de contract. mul. in fi. n. 10. Cabal. cons. 180. n. 13. par. 2. Seraphi. priuil. iuram. 129. vbi lim 9. modis, & vide infra lim. 3. & 79. de communi Matte. communi. opi. verbo. iuramentum, in fi. & formalem etiam iuramento tolli Manti. de contract lib. 26. tit. 2. n. 36. vers. 3. non obst. Franc. Marc. decis. 606. par. 1. Put decis. 194. lib. 3. non tamen supplet causæ, & consensus defectum dec. 205. lib. 3. Scrad. de feud. par. 5. c. 2. n. 11. sed non tollere formalem Boer. dec. 41. n. 18. & firmare contractum statuti solemnitate non seruata ex communi Cur. Iun. cons. 47. n. 4. & Lamb. supra n. 22. formæ defectum supplere nisi substantialis sit, vel publico fauore inducta Seraphi priuil. iura. 130. formam autem non supplere Cacche. dec. 75. n. 7. & 172. n. 19. in testamento eas supplere casibus exceptis per Vasq. de succes. lib. 3. §. 18. n. 2. & 3. & formalem non supplere Bar. in l. si quis pro eo n. 14. de fideius. Cunno. de pact. lib. 1. cap. 6. n. 226. amp. 5. nisi esset probatoria, & supra n. 473. & solemnitates supplere Gratia discep. 470. n. 38. ex communi omnium non autem formam 691. n. 8. Rol. cons. 72. n. 57. lib. 3. Meno. de arb. Q. 30. n. 6. Gratia. discep. 791. n. 7. 8. vbi etiam in contractibus minorum ex publica vtilitate, vtilitate publica inductam Manci. de iuram. par. 4. eff. 140. & Seraphi. priuil. iuram. 130. non validare contractum sed iuramentum seruari debere si absque æternæ salutis interitũ possit; sed in testamentis eas non supplere Alcia. in c. cum contingat. n. 93. de iur. iur. Carpa. c. 319. n. 97. Intrigl. sing. 99. n. 106. lib. 3. & n. 109. & seq. nisi ipso iure nullus esset simulatus, vel res non esset in commercio, vel si solemnitas deficeret probatoria Bar. supra n. 13. Bauer. supra n. 44. vel formalis solemnitas deficeret regulariter in actu requisita n. 45. Intrigl. n. 111. & nisi nullus esset ratione personę cõtrahentis vt per eos Carpa. c. 453. n. 22. intelligens de statutaria non iuris cõmunis n. 53. nec statuto actum aliter factum reprobante n. 54. Viui. communi opi. 433. non supplere formam sed actum valere omni meliori modo quo potest ex communi Lup. in rubr. de donat. inter vir. & vxo. §. 68. n. 30.

608 101. Amp. rem integram non esse iuramentum operari Seraphi. priuil. iuram. 134.

609 102. Amp. vt qui iurauit meram, & plenam dicere veritatem, non possit post confessionem se excusare ad sui defensionem fecisse affirmando c. cum dilecti, vbi Aret. n. 3. de accusat. Bossi. in tit. de confes. n. 32. Seraph priuil. 135.

610 103. Amp. vt laudo valido, & claro iuramentum tribuat executionem, quamuis secus foret si ante prolationem iuraretur, eidem stari, & antea emologaretur, nam hoc casu non exequeretur si læsionem enormem, vel enormissimam contineret Cor. cons. 140. lib. 3 Seraphi. priuil. iuram. 142. quamuis laudi stari debere probet etiam læsionem continenti, si post eius prolationem specificè fuerit emologatum, & approbatum Gutierez. de iuram. confirm. contract. par. 3. cap. 14. vbi ex iuramento laudum, & compromissum iuratum actionem parere, & Surd. cons. 106. n 22. & seq. Boer. decis. 284. n. 26. vbi ex iuramento, & emologatione. Macera. resol. 2. n. 17. 24. lib. 2. secus intra annos 30. Cabal. cons 41. par. 1. vel conditione non impleta Bero. cons. 31. lib. 3. Rot. decis. 535. par. 2. recẽtis, & ex compromisso iurato, & cum camerali obligatione laudum executionem habere intra annos 30. postea si præscribens in mala fide sit vel interrupta præscriptio Rota. decis. 300. n. 4. & seq. diuers. par. 5.

611 104. Amp. vt filiusfam. vel clericus studentes si iurarint non discedere non soluto debito iuramento obligentur, & si ab episcopo vel patre reuocentur Petrut. in l. 1. n. 302. vers. 52. de iur. iur. Seraph. priuil. iuram. 145.

612 105. Amp. vt Principem iurantem obliget ad seruandam restitutionem per ipsum iuramento firmatam nisi expirasset constitutionis tempus vel absolutus esset a potestatem habente Petrut. in d. l. 1. n. 309. vers. 57. de iur. iur. Seraphi. priuil. iuram. 146. nec posset Imperator vel Princeps iuramentum eiusque effectus tollere de communi Soarez. commun. opin. lit I. n. 280. nec illud remittere, sed solus Papa Natt. cons. 368. n. 4. & seq. Rui. cons. 80. n. 22. lib. 3. nisi ex causa puta quia illicitũ sit Crau. cons. 717. n. 46. Rom. sing. 498. & ita intelligo Guid. Pap. dec. 178. & 194. ex l. fi. ad municip. quã citat Ceual. communi opin. Q 188. vbi etiam nec Papam facere posse ne periurus sit non implens iuramentum licet dispensare possit vt ibi, & Gul. de Bened. in cap. Rainutius. vers. duas habens filias, n. 247. de testam. Facchi. cõtro. iur. lib. 3. c. 13. non posse à sæculari Principe remitti probat Alba.

conf.185.n.26. & seq. nec vi legis à Principe tolli posse,& Papam sine iusta causa,iuramentum quod præstitit reuocare non posse ex Feli. in c.1.n.33.de constit. & alijs.

613 106.Amp. vt in dubio in foro poli seruari debeat iuramentum, non tamen quis tenetur de eo sibi facere conscientiam, quod explicare non potest secundum rationem veri, perfecti, & constantis iudicij, sed informari debet, ac suam conscientiam legis dispositione confirmare, cum leges sint per ora Principum Diuinitus promulgatæ, licet enim in dubio via tutior pro anima teneri debeat, non tamen tenetur quis in foro poli à legis censura discedere, vel dispositione legali Cor. conf.201. in fi. lib.2.293.in fi.lib.4.Seraphi.priuil.iuram.147.

614 107.Amp. vt impediatur ex iuramento variatio in electione, nisi in præiudicium Ecclesiæ processerit, vel simoniacè, vel nisi ex noua causa varietur Hostien. in sum.de sepult.§. an licitum col 2. vers. quid si quis eligat Petrut. in d.l.1.n.330. Seraphi. priuil.iuram.150.in eligendi autem a testatore potestate concessa variatio cessat si valide facta sit, secus si ante diem vel conditionaliter, nisi electo ius quæsitum foret Surd.conf.264.n.7 24.33.Crot. conf.11.n.36. Burs. conf.378. n.2. Manti. de contract.lib.8.tit.5.n.20. Rot.decis.608.n.4 par.2.recentis. posse in diuerso iudicio variari probat circa personas,& quando electio nõ habuit plenam executionem Garz.de benef.par.5.cap.1.n.291.vbi de præsentatione.

615 108.Amp. vt iuramentum habeat vim sententiæ,& ex eo actio oriatur quæ esse perpetua dicitur l.1.in princ quar.rer.act. non dat l.sed & si possessori §.fin.de iur.iur.l.cum qui.§.in popularibus, & ibi Bar.eod.tit.l.post rem de re iud.Petrut.in d.l.1. n.385.Ias.in §.item si quis postulante n.88 Inst.de actio. Seraphi.priuileg.iuram.151.& rei iudicatæ vim habet si delatum præstitum, recusatum,vel remissum sit Cacche.decis.8 n.5.Ricci,collect.decis. 2168.Tiraq.in l.si vmquam.vers.donatione largitus n.104.C.de reuoc.donat.Bellon. commun.opi. lit.I.col.1.Seraphin.d.priuil.151.Gratian discep. 411. n.16. sed plus operari iuramentum Decia. conf.39.n.186.lib.2.Mancin.de iuram.par.1.Q.3. & litis finitæ Seraphi. priuil. iuram.151. licet quo ad alios non operetur.

1. Lim. non procedere nisi in decisiuo,& voluntario seu iudiciali, secus in promissorio Ias. in l.si pecuniam n.23. vers. tamen ad hoc de condict.ob caus.

616 109.Amp. vt debitor qui certo tempore soluere iurauit,non soluens in propria domo capi possit, presertim si omni iuris,& legum auxilio renunciatum sit Ferrat. caut.22.Seraphi. priuil.iuram.155.

617 110.Amp.vt ex iuramento in contractu locationis posito nequeat conductor expelli Soc.conf.90. n.10.lib.3.Grat.conf.95.n.19.lib.1. Neguz. de pigno.1.membr.2.par.n.9.Goz.conf.100.Doc.communiter in l.emptorem in fi. C.loca de communi Seraph. priuil. iuram. 158. & singularis successor locationi stare teneatur Merli.decis.23.Ricci.collect. decis.205. de magis communi Rol. conf.6. n.29.& seq.lib.1.& Mago dec.Luc.97.n.23.Rot. Auen.dec.108.Surd.dec.225.Gutier.de iuramen. confir. contr.c.39.n.7. Thes. Q. Forens. 18. lib.2. Natta.conf 426.Marescot. resol.18.lib.1.Crauet. conf.485. Meno. conf.1075. Rot. decis.63. par.2. recentior.68. coram Ludouis Turza.cõmuni.opin. 48.Becci.conf.80.n.10. de communiori Gutier. in l.nemo potest.n.28.& 45.deleg.1.& Rol.conf.62. n.40.lib.2.maxime si hipotheca generalis ad sit vt per eos Mancin. de iuram. par.4. eff.132. contra Viui.communi.opi.127. Seraphi.priuil.iuram.74. n.34.Grattian.decis.99.vbi iuramentum sine pacto non alienandi, & speciali hipotheca non operari quoad successorem singularem ex communiori, & 119. in fi add. nec pro vsu proprio contrauenire posse Plot. de in lit. iur. § 4.n.83. Pacif.de Saluia. interd.par.4.c 1.n.9. Rot.decis 28 par.2 recentis. vbi etiam sufficere generalem præsertim cum iuramento, & si non successit in plenum ius, & 480. non deberi interesse conductori, nisi probaret non potuisse continuare cum vellet Pereg.dec.126. vbi cum pacto de non alienando specialem exigi hipothecam, vel generalem cum iuramento vt emptor stare debeat locationi prout stare tenetur si eam sciuerit; sed ei prætium venditor restituet,& Surd. dec.172.& 265 Rol conf.62.n.40 & seq. lib.2.& non posse conductorem expelli à singulari successore qui in vniuersum ius non successit Guid. Pap. dec.480.n.5. (& alijs casib vt per eum) & Gutier. pract. QQ.lib.2.Q.130.& cano.QQ.lib.1.c.36. & lib.2 c.8. Gomez.de loca.n.9. idem dicẽtes si locator non haberet plenum ius vt successor eius singularis non teneatur stare colono,& Duen. reg 240. & de communi Soc. conf.32.n 6.lib.1.& si fuerit iuratum conductor expelli non poterit speciali etiam hipotheca cessante, eius enim vim iuramentum obtinet,& clausulæ omni meliori modo Surd. dec.225.n.10.Mangil.de euict.Q.147.n.3. & seq. & cum generali hipotheca vinctum iuramentum non potest locatoris successor conductori interesse offerre vt eum expellat sicut Rot.sensisse, prout nec illud offerri posset si specialis hipotheca adesset probat n.12.13.

Ex causa autem puta superuenientis locationis conductor à locatione discedere potest iuramento non obstante Gratia.discept.534.n.48.& seq. Mangil. supra Q 150.n.20.

618 111.Amp validare donationem causa mortis impuberis iuramentum Seraphin. priuil. iur. 161. Durant.in tit.de his qui non habẽt testa.fact.caut. 5. pubes autem causa mortis sine curatore donare potest Gab.conf.61.n.12.13.lib.1.Manci.de iura. par.4.priuil.247.

619 112.Amp. operari iuramentum vt iurans soluere teneatur etiam illud de quo iurauit,quamuis locupletior effectus non sit Natta. conf 495. n.19. Seraphin.priuil iuram.164.

620 113. Amp. vt iudex antequam iuret nõ exerceat iurisdictionem residentis locum ingressus l.1. de offic. Præfect.August.Seraphin.priuil.iuram.166.

621 114.Amp. copulam carnalem viro iuramento probari cap. continebatur, de desponf. impuber. Roma. conf.102.n.2. in fine versic. secundo per id vbi tamen contrarium probari posse Seraphin. priuil.iuram.167.

622

622 115. Amp. conuentionem standi dicto alicuius etiam partis validare, contrariam tamen probationem non excludet. Roma. conf. 102. n. 3. Tiraq. de retract. lignag. §. 4. glo. 1. n. 4. Mandof. ad Rom. supra lit. E. Seraphi. priuileg. iuramen. 167 dixi in tractatu interesse.

623 116. Amp. vt iuramentum in parte falsum siue in teste vel in instrumento in totum falsum reddat instrumentum ac testis depositionem Pute. decis. 310. lib. 3. qui intelligit quando verè non præsumptiuè foret in parte falsum. Rot. Rom. decis. 553. par. 4 diuerso. n. 1. & 10. vbi quando in negotio principali in parte falsum foret subamp. tamen & limita. multifariam post Seraphi. priuil. iuram. 168. Mascard. de probatio. conclus. 741. & 743. & Farinac. Q. cri. 67. & dixi in fine contractuum seu pactorum, in conclusione incipiente vtile per inutile vitiatur, in totum corruere in correspectiuis probat Ond. conf. 82. n. 56. lib. 1. & Cabal. cõs. 136. par. 2. est enim indiuiduum Lepid. decis. Luc. 106. ante finem. versic. nec obstat quod fides. n. 2. vide infra amp. 156.

624 117. Amp. iuramentum operari vt non stetur testis vnius dicto, cui alioquin staretur vt puta si quis iurauerit cum Berta. matrimonium contrahere quam testis dicat affinitate coniunctam, hoc enim non probaret Seraphin. priuil. iuram. 171.

625 118. Amp. operari vt literarum comparatio quę alloquin semiplenè tantum probaret, plenè probet secundum veriorem magisque communem Cor. conf. 169. n. 5. & sequen. lib. 1. Ias. in l. admonendi n. 89. vers. est bene verum Seraphin priuil. iuram. 172 dummodo iuretur non aliter posse probare vt per eum, & Meno. de arb. cas. 114. n. 34. Rim. iun. conf. 439. n. 21. Manci. de iuram par. 4 eff 249. & in supplementum iurari Ang. in l. comparationes. n. 10. Albe. Q. si. Sali. n. 22. C. de fid. instr. Natt. conf. 632. Rol. conf. 26. n. 10. lib. 1. quod iudicis arbitrio est Bal. in d. l. comparationes n. 19. Imo. in c. 2. n. 6. de fid. instr. Farin. in fragm. lit. C. n. 502.

626 119. Amp. vt iuramentum fidelitatis a Vasallo præstitum operetur, vt incidat in crimen læsæ maiestatis in casibus etiã quibus in illud minime incideret. Clem pastoralis de re iud. Capic decis. 162. n. 12. Seraphi. priuileg. iuramen. 173. de hoc & assecuratione vide Surd. conf. 172. & de hoc iuramento latè agunt Intrigl. de feud. cent. 1. Q. 53. 55. 56. & Scrad. de feud. par. 6. non tamen alteram naturam feudi franchi. Rot. Rom. dec. 41. n. 3. par. 1. diuerso. Neuiza. conf. 11 vbi alterari non posse nec posteris abesse n. 2. & 7. nec reiterari n. 12. Ferret. conf. 271. n. 3. vbi præstitum contra omnem hominem contra vniuersitatē prętitum censeri. Maran. par. 6. art. 9. n. 27. Gratia. discep. 456 n. 54. & seq. vbi à tertio non posse opponi præstitum non fuisse etiam si à domino causam haberet nisi ideo huic tertio dominus dedisse declaret vt alterum priuaret ob non petitam inuestituram Rosent. de feud. concl. 6. n. 62. 15 n. 22. Manci. de iuram. par. 2 art. 15. & à subditis etiam præstari debet Rimin. iun. conf. 6. n. 56. & n. 70. conseruare ius subiectionis quo ad alios, & conf. 6 n. 62. vbi qui vni iurauit alteri iurare non posse Carpa. cap. 267. n. 3. vbi etiam vasallo remitti non posse Viui. communi. opi. 429. vbi tamen excipi ab eo Imperatorem, & Regem Alba. conf. 222.

Assecurationis autem quod à possidente allodialia in loco Domini ratione familiaritatis præstatur non facit vasallum sed fidelem Guid. Pap. decis. 307. Ricci. collect. decis. 2288. Intrigl. de feud. cent. 1. n. 103 & seq. Natt. conf. 598. n. 11. vbi quatuor cõtinere probat Manci. supra Rim. iun. conf. 63. n. 29.

627 120. Amp. vt licet inter patrem, & filium sola naturalis nascatur obligatio, attamen ex contractu iurato inter eos etiam ciuilis oritur; & de iure canonico efficax obligatio non obstante patria potestate Cor. conf. 238. n. 3. lib. 1. Aimeri. de patria potestat. cap. 3. n. 2. in fine. versic. tertio infertur. Moz. de contract. tit. de accidentali. contract. artic. 7. n. 13. Gab. conf. 167. lib. 1. Gutierez. de iuram confirmator. contract. par. 1. cap. 41. Cabal. conf. 147. n. 13. loquens de restitutione dotis par. 1. Mantic. in suis centur. 52. centur. si esset autem emancipatus, & de castrensibus vel quasi aut de aduentitijs ageretur, & alijs casibus etiam sine iuramento inter patrē, & filiũ in potestate valida est obligatio.

Papæ, & Episcopo a quibus præstetur c. 4 & 5. de iur. iur. prælato præstitum successori præstari opus non est. c. veritatis eod. tit. vt laicis præstant clerici ab eis temporalia non habentes c. nimis. 30. eod. tit.

628 121. Amp. validam esse renunciationem hipothecæ à lege dotis fauore inductæ per mulierem cum iuramento factam cap. licet mulieres. de iure iuran. in 6. cap. quamuis pactum de pact. in 6. Bal. in l. etiam, n. 2. ad finem C. ad Velleian. Afflict. dec. 311. n. 4. Rol. conf. 70. n. 20. & seq. lib. 2. Vital. de clausul. cap. incipiente nunc videamus, an beneficio l. Iuliæ de fundo dotali. n. 4. pag. 732. loquentes etiam quando vxor renunciat in alienatione bonorum à viro facta. Gutierez. de iuram. confirmato. contract. par. 1. cap. 46. n. 13. Afflict. idem ait si nulla viri bona manerent sed de hoc vltimo vide infra lim. 106 Port. conf. 112. n. 13. de magis communi Cras. cõmun. opi. lib. 1. cap. 7. Q. 12. & cap. 10. Q. 6. & Burs. conf. 56. n. 15. Matt. Cunno. de pact. lib. 1. cap. 6. n. 106. & aliam obligationem eius validare maxime si cum iuramento renunciauerit auth. si qua mulier C. ad velle Rot. dec. 731. par. 1. recentis. Manti. de contract. lib. 11. tit. 19. n. 35.

1. Lim. quando ex hac renunciatione donatio oriretur Papi. in form. lib. Hipo. glu. exceptionem n. 29. Vital. de claus. pag. 734. n. 4. in fi. Abb. conf. 8 n. 2. 3. lib. 2.

Contrarium tenet Afflict. dec. 311. n. 3. 4. Alcia. conf. 127. n. 5.

629 2 Lim. non pocedere quando mulier dolo vel metu mariti inducta fuit ad renũciandum, vel propter nimiam reuerentiam contradicere non fuisset ausa Bal. supra Paril. conf. 75. n. 13. & seq. lib. 3. Port. supra vbi vi vel dolo præstito iuramento Gutier. infra citandus n. 13.

630 1. Sublim. non procedere respectu nimiæ reuerentiæ nisi minæ præcessissent, easque exequi maritus solitus esset de communi Gutierez. supra d. n. 13. in fi.

3. Lim. non censeri hipothecæ renũciasse ex simplici consen-

consensu præstito alienationi rei dotalis nisi expræsserit Cast. in l. iubemus. n.4. & 5. vbi etiam quando sibi noceat quo ad omnes Natta. cons. 101. n.11.

631 4. Lim. non procedere quando ex huiusmodi renunciatione mulier enormiter læsa fuisset, nec bona viri pro dote restarent tunc enim absolutionem à iuramento petere posset Gratian. decis. 165. vide infra lim. 106 n.1972. Paris. d. n.13. & seq. post Abb. cons. 8. lib.2.

Contrarium tenet Rot. cons. 70. n.25. lib.2. Afil. supra n.5. vbi si constante matrimonio dotis restitutio fieri potuisset Rui cōs. 41. n.2. lib.5. Vital. de clauf. vers. nunc videamus fol. 732. n.4. Gutier. de iur. confirma contr. par.1. c.46. n.13. Gratia. autem. decis. 165. enormiter læsam absolutionē petere posse ait.

5. Lim. vel potius secus dicas iuramento cessante tunc enim mulier, & vir contrabentes, nisi constet vtile mulieri fuisse non obligatur mulier. §. & illud auth. vt nulli iud. Afflict. supra n.5.6. Ond. cons. 45. n.8. lib.1. & n.32. non obstante iuramento hanc vtilitatem vxoris probari debere alioquin contractum esse nullum Vital. de clauf. §. nunc videamus fol. 732. n.3. vbi distinguit Paris. cons. 119. n.15.16. lib.1. vbi non contrauenire si locupletior sit facta vel fideiussorem dotis habeat.

632 122. Amp. vt ludens ad creditum contra legem illud vetantem, & soluere iurans quod ludens perdidit soluere teneatur, quamuis possit solutum repetere, & si non soluerit quod amisit mortaliter peccat Gutier. de iuramen. confirmator. contract. par.1. cap.53. n.6. & seq. etiam si non repetere iurasset nam petita absolutione repetere poterit dixi in tractatu executorum tit.12. cap. 19. amp. 14. plures citat Saneb. de matrimo. lib.1. disp.32. n.24. & 25. sed ipse dissentit, nec solutum repeti posse probat, sed iuramento cessante in foro poli qui perdidit retinere potest, & non soluere nisi lex loci repetitionem negaret, vel perdens ei renunciasset Diana. resol. moral. par.2. tract.17. resol.8.

633 123. Amp. vt qui promisit se præsentare certo tempore excusetur à pœna, si carceratus priuatè fuerit, & non recedere iurauerit Bauer. de virtut. iutamen. n.146. Gutier. de iuram. confirmator. contract. par.1. cap.67.

634 124. Amp. vt licet Episcopus dispensare possit circa suas constitutiones, hoc tamen facere non possit si eas obseruare iurauerit quia se ipsum à iuramento non potest absoluere Roma. cons. 525. Bauer. de virtut. iura. n.153. Gutier. supra cap.69.

635 125. Amp. vt Papa qui ante sui electionem promisit intra biennium conuocare Concilium, & Patrui cum iuramento renunciare promisit pro schismate sedando, illud efficere teneatur, cum se ipsum absoluere non possit de communi Dec. cons. 151. n.10. & 11. & Gutierez. d. cap.69. n.2.

636 126. Amp. vt licet vltimum pactum simplex non deroget priori iurato quia iuramentum habet vim clausulæ derogatoriæ ad sequentia ita vt sequens pactum non valeat sine speciali præcedentis derogatione; prout ei non derogat secundum quando primum haberet clausulam derogatoriam ad secundum glo. communiter recepta in l. pacta nouissima. C. de pact. Bat. in l. si quis in principio testamenti. n.14. de leg. primo. cum quo Doct. communiter pertranseunt. Ias. in d. l. pacta nouissima n.1. Dec. n.8. Cur Iun. n.5. Chassan. cons. 53. n.62. Attamen si secundum pactum etiam sit iuratum, tollet primum iuratum nisi primum cōcurrat cum iure communi vt in non alienando fundo dotali, vel secundum fieret in præiudicium tertij Gutierez. de iuram. confir. contract. par.1. cap.74. vide infra lim.176. n.2391. & seq & n.646. amp.148.

637 127. Amp. vt confessio in iudicio facta parte absente, & non petente si iurata sit noceat confitenti, licet alteri parti non præiudicet Couar. in cap. Rainaldus. §.3. n.10. versic septimo. de testam. Gutier. de iuram. confirmato. contract. par.2. cap 2. n.17. & iuratam parte absente factam probare Feli. in c. si cautio n.25. de fid. instr. infra n.2225.

638 1. Lim. nam erronea etiam iurata reuocari potest de cōmuni Padilla. in l. error. n.12. C. de iur. & facti. ignor. & Gutier. supra par. 3. cap.8. n 9. de magis communi docto. de errore Gab. de confes. concl.5. & Scain Rot Bono. decis. 13. n.44. nisi ex abrupto facta esset Burz. dec. 107. n.20.

639 128. Amp. vt substitutio quæ iure directo valere non potest, propter iuramentum obliquetur Bal. in l. verbis ciuilibus, de vulg. & pupil. Ias. in §. item si quis postulante. n.14. Institut. de action. ex communi, & in l. eam quam. n.18. C. de fideicom. Gomez. in d §. item si quis postulante. n.10. ad finem Rol. cons. 70. n.29. lib.2. Gutierez. d. cap.2. n.18. vbi de communi, & in facta verbis directis quod post pubertatem obliqua fit Odd. de compend. par.5. fol. 138. lim.9. Cur. Iun. cons. 114. n.3. Pereg art.18. n 75. Fusar. de subst. Q.245. n.73. vbi alios citat, & in compendiosæ facta verbis directis quod vt fideicommissaria valeat ex iuramento Fusar. de subst. Q.245. n.73 & per totam casus ponit quibus directis verbis facta fideicommissariam continet vt ex clausulis codicillari, omni meliori modo, & communi vel obliquo verbo iuncto, & alijs vt ibi. Gall. de excep. succ. tit.4. ex c.22. n.74. par.2.

640 129. Amp. vt iuramentum operetur quod sustineatur testamentum in quo titulo institutionis vt etiā ascendētibus relinqui debet Viu. dec. 420. n.11. legitima non fuit filio relicta Gutier. d. par.2. cap. 3. n.10. dixi in prima Decade in tract. legitimæ tit.8. & vltra ibi dicta adde non esse opus titulo institutionis relinqui vbi ex statuto valet testamentum absque heredis institutione vt in Hispanijs Molina. de primog lib.2. cap.15 n.16. & Gutierez. pract. QQ. lib.2. Q 34. & Lucæ etiam ita cauetur lib.2. cap.1. statut. & in ea non imputatur quod pater pro filio sponte, & ex pietate soluit vt puta pro concordia cum fisco ante condemnationem filij, nec pecunia in vita ei dat, licet alienata per filiū sine fraude pro legitima electa censeantur, & imputare debeat. Rot. decis. 235. n.17. 506. par.2. recentis, & ex donatis deduci si non super sint pro ea inspecto tempore donationis Surd. cons. 332. n.14. Senat. Dolan. decis. 97. Prohibita alienatione legitima ob delictum filij publicatur nisi ad certam ætatem vetita sit; vel nisi sit grauata fideicommisso vniuersali relicta filio legitima si nollet acceptare

ptare onus qui illud acceptauit, & si filij extarent eis legitima deberetur. Odd. de prohib. alie. Q.6. n.50.& seq. & si alterius fauore vetita sit alienatio nec viuo delinquente fructus fisco deberi de communi Dec.consl.441.n.28. & Monca. de tut. c.33. n.510. vt autem onus in legitima poni possit, datur cautela vt hæres vniuersalis instituatur, probibita alienatione etiam pro legitima, & trebellianica cum termino duorum mensium ad acceptandum, & si non acceptet legitimam relinquant alios substituendos, alioquin transacto d.tempore acceptasse intelligatur Dec. consl.687. Cur.Iun. consl.159. Odd.supra Q.34.n.81. vbi etiam quando alienato in legitimam, & trebellianicam imputentur, & Q. 35. tradit etiam de alienatione promissa ex causa necessaria, & alienationis tempus attendi circa valorem Milan.decis.10.n.30.ex communi lib.1.specialem dici si onus in specie sit impositum in legitima, Marta.decis.Pis.189. donata pure, & feuda antiqua vel noua iure antiqui non imputari, & dotem ab auo nepti datam filio in legitimam imputari nisi esset pauper Surd.de alim.tit.5.Q.1.n.63.tit.8. priu.57. non imputari alimenta, & quæ non transmittentur nec in dote, nec data filijs inter viuos, & priu.81. naturali, & spurio a matre legitimam deberi, & alimenta a patre, & inofficiosam donationem reuocare, & tit.9.Q.21.non requiri alimenta titulo institutionis relinqui Pereg.dec.135.vbi non publicari si extent filij nec quoad vsufructum viuente patre statuto eam publicante.

641 130. Amp. vt licet repudiatio hæreditatis viuentis non noceat repudianti quo minus hæreditatem petere possit l.qui superstitis, de acqui. hæred. nisi repudiatio in præteritum, vel præsens, vel simpliciter concepta esset de communi Vasq. de succes. creatio.§.18.n.293. si hæreditatis hominis incerti facta sit Gutier.de iuramento cōfirmator.contract. par.2.cap.5. attamen si cum iuramento facta sit cum hoc iuramentum fine salutis æternæ dispendio seruari possit, debet seruari de communi Vasq. supra. n.294. & Gutierez. supra subdens n.8. hoc casu eius consensum non requiri cuius hereditas repudiatur, quoniam non renunciatur in fauorem alicuius, sed hereditas simpliciter repudiatur si forte repudianti deferri contingat; quapropter cum iuramento repudiās si fuerit postea sibi delata eam adire non poterit, quia periurus fieret.

642 131. Amp. vt si testator cōfiteatur se esse alicuius certæ summæ debitorē, licet nō possit ex hac cōfessione cōueniri nisi creditori præsenti, & acceptāti confessio facta sit; attamen si iure iurando confirmauerit, reuocari nō poterit, ac debitum probabit de communi Alex.consl.153.n.18.lib.2. & Gutier. de iuram. confirmator. contract. par.2.cap.6.n.5. Ricci.collect.dec.2413. Meno.lib.2.præs.60.n.8. lib.5. præs.5.n.3. Manci.de iuram.par.4.eff.211. vbi etiam de vsuris extortis. Seraphi.priuil.iuram. 93.n.5.secus probans si iurata non esset.Surd.decis. 30. n.13.

643 132. Amp. sustinere transactionem requisitis pro eius validitate cessantibus de communi omnium Deci.cōs.56.n.100. vbi idem de clausula omni meliori modo, lib.4. Gutierez. de iuram. confirmat. contract. par. 2. cap.2.n.6. qui communem testatur. Rim.Iun.consl.77.n.37. vbi limitat non procedere in non dependentibus à potestate transigentis tunc enim non sustinetur in vim pacti.

644 133. Amp. vt socius qui socijs suis integrè soluere promisit, nullamuè iuris aut facti exceptionem opponere, cum iuramento, beneficio ne conueniatur vltra quam facere possit de iure sibi competenti renunciasse censeatur, nec eo vti possit licet in marito secus dicat Alex. consl.133. lib.5. Lup. in cap.per vestras.§.final.n.22. & sequenti de donat. inter vir.& vxor. Bauer. de virtut.iuram.n.12. Gutierez. de iurament. confirmator. contract. par.1. c.17.& par.3.cap.15.n.38. idem dicens in donatore, & alijs quibus hoc beneficium competit, ne vltra quam possint, conueniri queant particulari priuilegio non autem ratione reuerentiæ. supra amp. 75. n.565. & maritum non posse pacto iurato renunciare beneficio sibi competenti, ne conueniatur vltra quam facere possit de magis communi Vasq. de succ. lib.3.§.28. n.18. licet ipse dissentiat. Munnoz. de ratioci. c.35.n.12. & seq. idem dicens si socio reliqua petenti non remanerent alia bona ex quibus ali possint, & quando socius qui reliquauit ex arte viuere posset, vel in dolo esset, quod in solidum conueniri posset vt per eum Manci de iuram. eff.82. par.4. vbi ex iuramento maritum priuari priuilegio, & sine eo si mulier sitæque inops ex magis communi.

645 134. Amp. vt ignorantiam in facto proprio quātumuis longinquo excludat, vbi alioquin cessante iuramento præsumeretur. Bauer. de virtut. iuram. n.26. Gutierez. de iuramento. confirmator. contract. par. 3. cap. 18. n. 8. vbi etiam si factum arduum sit, aut sit obligatorium alteri non excusare. n.6. & 7.

646 135. Amp. vt iuramentum operetur laudi validitatem si fuerit in compromisso iuratum stare omni laudo, quamuis pars non fuerit citata, nec præsens. Io.Baptista de S.Blas.de arbitr.Q.70.n.36. versic. quinta conclusio. Lup in cap per vestras.§. 12. n.30. de donatio. inter vir. & vxor. pag. 425. Gab. de citatio. conclus. prima n.52. quorum tamē vterque dubitat tenet Seraphin.priuileg.iurament. 160. Goz.consl.100.n.17.20. Mancin. de iuramen. par.4. eff.242.

1. addito. 136. Amp. in ecclesia præstari posse Becci. consl.7. n.5. 6. & seq. vbi etiam per execrationem præstari puta vt ignis S.Antonij contrauenientem iuramento cōburat, & Gratian.decis.121.Granut. theorem 10.n.21.Thesaur.decis.61.

2 137. Amp. vim clausulæ derogatoriæ iuramentum habere Guid.Pap.dec.128. Ricci.collect.dec 105. tam ad futuras, quam ad præteritas dispositiones de communi Clar. in §.testamentum. Q 99. ad finem versic: item scias, & Cras. in §. testamentum. Q.87 n 3.& 4. etiam in secundo posita Q.89.n.8. vbi etiam quando primum reuocetur, & Odd consl. 89.n.97.98. Cotta. verbo.iuramenti religio versic. septimus. Bello.consl.60.n.17. Neuiz.consl.66.n.27. Seraphi.priu.iur.70.n.80.75.n.6. Manci.de iuram. par.4. eff.14. Intrigl. sing.99.n.48.lib.3 & n.88. nisi secundum testamentum inualidum esset. Cast. in l.

in l.sancimus, in fi. C. de testam. Add. ad Din. in reg. non præstat de reg. iur. lit. 6. Marza. cons. 54. n. 10. Simo de Pret. de vlt vol. lib. 4 dub. 2. n. 72. fol. 228. subdit tamen quod si in primo adsit iuramentum, de eo in secundo esse faciendam mentionē Ceph. cons. 41. n. 18. & si nullum sit secundum ex statuto nisi in eo certa verba inserantur, omissis illis, non tenet secundum Pereg. decis. 116. Gratia. contra Concilium speciali derogatione eget, nisi Papæ manu signata sit Garzia. de benef. par. 4. c. 5. n. 25. & sequen. vel motu proprio facta generalis sufficit n. 45. & de derogatoria derogatoriarum vide Gōz. reg. 8. cano. glo. 36. qui latè agit, sed licet in vltimis voluntatibus vim derogatoriæ habeat, secus quoad contractus iuratos quibus secundo iuramento non derogatur Thob. cons. 56. n. 23.

3 138. Amp. iuramento quantitatem debiti probari si de debito puta mutuo constet Mars. sing. 322. Crau. cons. 198. n. 9. Assis. decis. Perus. 100. Meno. cons. 903. n. 62. de communi Farin in fragmen. par. 2. n. 1031. in fine Decia. cons. 32. n. 94. lib. 2. Viui. decis. 108. par. 1. Mascar concl. 1085. n. 21. & seq. ex Bar. in l. admonendi. de iur. iur. n. 40. & alijs cōtra Rain. & sequaces, declarans hoc procedere si coniecturæ aliquæ cōcurrant, & Iudice arbitrante, ne creditor in infinitum iuret, quod nisi in iuramēto in litem non conceditur ex Purp in d. l. admonēdi n. 165. & eas requiri Viui. dec. 108. & opinionem Rainer. procedere inquit si debitor mutuum negasset eiusque substantiam quæ postea probaretur, nisi debitor contrarium ostenderet vt per Masc. supra n. 24. & cōiecturas requiri vltra Bar. & Purp. supra tenet Crau. de antiq. temp. versic. vidimus, & abunde n. 14. & 18. Masc. subdens n. 25. intra biennium non numeratæ pecuniæ exceptionem opponi posse per debitorem, non etiam eo elapso vt per eum. Decia. cons. 32. n. 94. lib. 2. vbi de mutui, ac dotis quatitate si adsint coniecturæ. Rot. Rom. decis. 746. par. 1. diuersō. quæ intelligit si debitoris dolus adfuerit; vel coniecturæ concurrant, & Rim. Iun. cons. 315. n. 13. vbi si mutuum negatum probetur, cum dolus ex mendacio arguatur, & cons. 760. n. 12. & coniecturas exigunt Guid. Pap. sing. 793. Cepol caut. 210. Mari. sing. 689. Boer. dec. 339. in fine Rot. Rom. decis. 636. in fine par. 2. recent. loquens de furto Seraphi. priuileg. iuram. 31. n. 30. & priuileg. 36. secus in magna quantitate dicens, nisi plus quam semiplenè probatum foret. Surd. dec. 199. n. 5. Bello. cons. 65. n. 10. lib. 2. loquens de qualitate rei mutuatæ Viui. commun. opi. lit. T. verbo per duos testes quantitatem probari ostendens, si duo testes decem petita probent, & duo mutuum deponant quantitatem ignorantes ex cōmuni, & Soarez. commun. opin. lit. T. n. 157. Cabal. cons. 123. n. 23. & 24. vbi non deferri iuramentum, si nulla pro debiti substantia probatio extet, vel præsumptione elidatur, puta quod diues à paupere mutuo receperit par. 2. nec in causa ciuili magna, nec quando non leues præsumptiones de indebito extent n. 25. & 26. Peregr. cons. 71. n. 21. lib. 1. vbi quando substantia debiti constat pro quantitate, imperfectas probationes sufficere Crau. supra n. 10. in magnis probari iuramētum deferri si fuerit plus quam semiplenè probatum, vel præsumptio extet contra partem. Genua. de scriptu. priua. lib. 4. tit. de libr. mercato. n. 82. & quod iudex possit se de valolore informare parte etiam non petente; ac debito Ricci. in collect. decis. collect. 1984. ad finem, & circa probationem damnorum iuramentum admisit Rot. Lucan. in causa Lelij Arrighini cum Communitate S. Leonardi in secundo semestri 1628. manu D. Christophori de Geminianis. Ricci. d. collect. 2503. vbi post Cacchera. decis. 96. coniecturas requirit inter quas præsertim legalitatem iurantis, & dolum præsumptum debitoris qui negauit quantitatem, & cessantibus coniecturis non esse locum iuramento ex Assis. d. decis. 100. & collect. 2383. versic. item in actione, & contra Reum qui debitū dolosè negauit substantia debiti probata, quantitatem iuramento probari Meno. cons. 81. n. 19. Gratia. discep. 109. n. 59. & plenè debere probari substantiam vt iuramentum deferatur Flo. de in lit. iur. §. 36 n. 9. Gratian. discep. 144. n. 14. & 45. & probato debito per confessionē debitoris Masc. decis. 96. interesse etiam probat. quantitatem iudex taxare potest vel condemnare iuxta liquidationem in executione faciendam Lup. in Liurabit. com. 1. n. 127. & seq. C. de actio. emp. quia difficilis probationis est, ideo contra morosum debitorem in litem iuratur pro liquidatione interesse, si creditoris industria probetur aut interesse, certum hoc est quod tantum fuisset verisimiliter lucratus si debito tempore debitor soluisset ex communi, & Flo. de in lit iur. §. 12. n. 7. & de communi omniū Monte de tute. c. 32. reg. 8. n. 18. & in litem iuramento ex communi probari in actionibus bonæ fidei stricti iuris, & arbitrarijs Munnoz. de ratiocin. c. 15. n. 28. & quando iuramento probetur vide Masc. concl. 935. & Seraphi. priuil. iuram. 31. & damna, & interesse contra morosum iuramento in litem probari Manci. de iuram. par. 2. art. 8. n. 15. idem si dolus omittendo consistat, & præsumptum sufficere: Couar. var. lib. 2. c. 14. n. 6. Rim. Iun. cons. 43. n. 48. Manci. supra n. 17. & par. 4. eff. 109. vbi iuramento stari si dolus partis constet, puta si mutuum negasset post Rot. decis. 746. n. 3. par. 1. diuersō. & constito de mutuo quantitatis vsurarum quæ sunt restituendo iuramento soluētis probabitur Manci. de iuram. par. 4. eff. 167. Ceph. cons. 589. n. 2. vbi de expensis à locutore factis præsertim aliqua coniectura concurrente. Ceph. cons. 589. n. 1. & seq. vbi de expensis per locutorem factis Rot. decis. 210. coram Caualer. in censibus lucri cessantis, & damni emergentis interesse deberi ad rationem censuum, stante maximè interpellatione, protestatione, ac notificatione, & decis. 521. par. 2. recentis vbi expensarum præcisam quantitatem probari debere si præsumptiones obscurentur. Cras. de iur. delibe. Q. 8. n. 7. vt interesse iuramento probetur coniecturas requiri probat vide Masc. concl. 935. vbi late amp. & lim. Mona. decis. Luc. 49. vbi de pensione sed à iudice limitari probat, & bono. 22. Cancer. var. resol. par. 1. cap. 8. n. 18. & seq. probato debito, negato vel confuso minori stari iuramento de quantitate etiam magna, si plus quam semiplene probatum sit, & constito de debito probationes imper-

imperfectus quantitatis admitti.

4 139. Amp. vt filiusfamilias, qui alioquin obligari non potest, iuramento adhibito obligetur de non contraueniendo contractui Tholos. decis. 45. & 49. Ricci. collect. dec. 2053. & quamuis testari nequeat l. qui in potestate de testament. si tamen condendo iuramento adhibito renunciauerit omni legum auxilio, non poterit de nullitate dici ex defectu patriæ potestatis Carroc. dec. 94. Ricci. supra, & alijs casibus etiam vt dixi in tractatu de testamentis, & Ameri. de patr. potest. eff. 9.

5 140. Amp. vt sponsalia priora clamdestina iurata posterioribus publicis præferantur Reusner. dec. 2. lib. 1. Ricci. supra.

6 141. Amp. vt amissio instrumentorum iuramento probetur cõiecturis concurrentibus, alioquin secus Boer. dec. 15. n. 7. Guid. Pap dec. 244. Affl dec. 274. & 330. Rot. decis. 267. cri. per Farinac. Ond. cons. 49. lib. 1. Mascar. concl. 88. vbi limitat sex modis, & 910. & requisita ad tenoris probationem tradit Rot. dec. 523. coram Caualer. limitat etiã Seraphi. priuil. iuram. 37. Ricci. collect. decis. 2413. & amissione probata, scripturæ tenor iuramento probabitur præsertim contra occupantem, & surripientem Affl. decis. 13. Ricci. supra intelligendo de expertis, non de idiotis Vrsil. ad Affl. decis. 13. Ricci. supra Cotta. verbo. iuramentum probat. Cor. cons. 318. n. 4. lib. 4. mulionis, qui deferenda recepit iuramento amissionis non stari, secus si ad eius manus non peruenisset, vel coniecturæ amissionis extarent n. 5. Meno. cons. 94. n. 61. vbi non probari iuramento habentis præsumptionẽ contra se, & Affl. cõcl. 18. lim. 8. Cor. cons. 318. n. 4. lib. 1. vbi non probari per asserentem quando cõstat rem habuisse Gratia. discep. 262. n. 28. 29. 53. vbi in eo qui ex officio custodire tenetur. iuramento nõ probari, secus in alijs si coniecturæ cõcurrant, & Rot. dec. 35. in cri. dec. 97. Manci. de iuram. par. 4. eff. 120. vbi iuramento non probari nisi coniecturæ concurrant si actio non cõpetat secus si iudicis officium tantum Bero. cons. 19. n. 5. 18. lib. 3. & Alex. cons. 58. lib. 1. probata amissione tenor iuramento ac testibus probatur si contra surripientem agatur. eff. 121. Seraph. priuil. iuram. 37. n. 3. pignoris amissio non probatur iuramento creditoris eff. 125. & 129. vbi probari apostolorum amissionem in itinere Affl. decis. 330. n. 3. vbi non probari quando instrumentum recepisse constat, nec amissio aliter probatur Alex. cons. 58. n. 5. 6. lib. 1. vbi iuramento eius qui tenetur iure actionis non probari, secus si iudicis officio teneatur. Rota. dec. 82. coram Caualer. in re magna non stari iuramento etiam nobilis de amissione, & dec. 278. cri. per Farin. nec notarij dec. 339.

7 142. Amp. vt suspicio iudicis notarij, & huiusmodi iuramento probetur Veral. decis. 7. alias 102. lib. 1. Rot. dec. 93. & 2. vbi alia requirit. Tiraq. de iud. in reb. exig. fol. 47. vers. quod cum 604. par. 1. diuers. Gail. obs. 33. lib. 1. Ricci. collect. dec. 2413. Plot. de in lit. iuran. §. 52. n. 26. secus dicens si causa allegata non sit idonea Put. dec. 279. lib. 1. & an semel suspectus allegatus, & negotio deciso iterum possit allegari Ricci. supra Cotta. verbo. iuramentum probat Cug. in l. si librarius. n. 50. de reg. iur. Mãci. de iuramen. par. 4. eff. 112. & 131. vbi tamen ex Seraphi. d. priuil. iur. priu. 17. n. 14. causas suspicionis aliter probari debere inquit vide infra amp. 261.

8 143. Amp. vt restitutio dotis constante matrimonio validetur iuramento Ricci. collect. dec. 2413. versic. item operatur sed citat Afflict. dec 349. & Boer. decis. 195. qui id non tribuunt iuramento sed consensui nurus. Natt. cons. 495. n. 19. Seraphi priuileg. iura. 164. Manci. de iuram. par. 4. eff. 250. vbi alios casus ponit quibus matrimonio constante restitui possit & Bal. Nou. de dot. par. 8. priuil. 28. & Intrig. sing. 89. n. 103. lib. 3. Viui. dec. 261. in fi.

9 144. Amp. vt licet in habente priuilegium electionis fori vt vidua per l. 1. C. quando Imp. inter iud. & pup. non requiratur iuramentum perhorrescentiæ potentiæ aduersarij quamuis si statuto requiratur iurari debeat vt decisum testatur Vinc. de Franch. decis. 257. vbi etiam tradit quid si postea vidua ad vota secunda pertranseat de quo priuilegio aliqua tradit decis. 100. 187. 188. vbi si vterque sit priuilegiatus cessare, & 192. quod iuramentum in quacumque iudicij parte in secunda etiam instantia præstari potest, sed interim gesta tenent Cassad. decis. 1. de iur. iur. Rot. decis. 1044. par. 3 diuerso. Ricci. collect. decis. 2306. vbi etiam tradit an contrarium probari queat Rot. Rom. negatiuam firmasse; alia autẽ tribunalia affirmatiuam probasse ostendens, & licet ex constitutione Innocentiana in quacumque parte iudicij præstari possit in curia, secus in partibus remotis Rot. decis. 61. par. 3. lib. 2. diuers. & dicit Put. decis. 34. lib. 3. in quacumque parte iudicij ad validandum processum præstari posse, non ad annullandum processum in partibus factum, & decis. 27. par. 3. lib. 1. diuers. Achil. de Gras. dec. 202. præstari semper posse post executionem etiam vsque ad brachium seculare, & non est nullus processus, eo non præstito si in commissione dicatur, prout iurare paratus extitit quia intelligitur alia parte petente, secus si conditionaliter puta præstito iuramento perhorrescentiæ, in cuius præstatione partem citare opus esse Gab. de citat. cõcl. 1. n. 223. amp. 61 Mãci. de iuram. par. 4. eff. 77. vbi iustas causas probari debere nec procuratorẽ admitti etiam cum speciali mandato Masc. cõcl. 954. n. 9. & perhorrescẽtiã aduersarij iuramẽto probari, sed contrariũ probari posse Tholo. dec. 237. & Rot. decis. 27. par. 3. lib. 1. diuers. in curia quandocumque præstari sufficit, secus in partibus. Milan. dec. 5. lib. 2. vbi si priuilegiatæ concurrant, præferri de damno citando agentem, & diuiti virgini etiã dari priuilegium d. l. 1. ex Natt. cons. 590. Viui. dec. 27. vbi de clerico pro bonis ecclesiasticis fori electionem habente, & pro iniuria sibi facta; & 65. vbi de vidua pupillo, & miserabili virgine, & sene, & studentibus, & si lis sit contestata etiam in criminalibus, & dec. 222. vbi idem de paupere quod de miserabili, & vidua 250. ex Franc. decis. 364. pupillum non habere electionem si conueniatur ex contractu vel quasi paterno vel tutelæ gestæ. Viui. decis. 459. vbi idem si lis alibi cœpta esset, & 521. vbi idem de meretrice, & virum inutilem habẽte, & pro iniuria facta filio, & in diuitibus Pereg. decis. 129. ubi etiam si Princeps castrum infeudasset

set nisi d.l.1. specificè derogasset Hospitali competere Rot. decis. 862. par 4. diuers. C. vrli cons. Forens. cap. 102. vbi filiofam. non dari.

10 145. Amp. vt impedimentum iuramento probetur Balb. dec. 317. intelligendo si de re modica agatur, & inspecta qualitate personæ Soc. Iun. cons. 79. n. 14. lib. 1. puta honestæ Tiraq. de pœn. caus. 51. n. 146. Guid. Pap. decis. 205. limitatur etiam alijs modis vt per Ias. in l. nõ exigimus. §. quod disimus n. 2. si quis cautio. & per Mascard concl 886. & Ricci. collect. decis. 2170. versic. item per iuramentum probantur impedimenta, vbi subdit à iudice deferri debere ex Cacchera. dec. Pedem. 70. n. 5. & Manci. de iuram. par. 4. eff. 55. vbi restringit ad ea quæ sunt modici præiudicij es Viui. communi. opi. 308. n. 2. & Seraphi. priuil. iuram. 35. n. 4. & nisi contrarium probetur ex Ias. in § sed istæ. n. 94. Inst. de actio. & de infirmitate eff. 126. & nisi iuris præsumptio contraria subest Sanch. de matrim. lib. 7. disp. 37. n. 27. infra amp. 327.

11 146. Amp. vt rectè iudicandi quilibet administrator, & iudex iuramentum subire debeat latè Scrad. de feud. par. 10. sect. 11. n. 105. & seq. & sect. 3 n. 71. & seq. vbi etiam de partibus Curiæ, nisi à partibus remissum foret, & gesta eo non præstito valere d. sect. 11. n. 125.

12 147. Amp. vt agere ex contractu iurato non possit qui pro sui parte non impleuit l. si quis maior vbi omnes C. de transact. Gab. cons. 75. in fine lib. 1. dixi latè in tractatu transactionis Soc. cons. 26. n. 3. lib. 3. de communi Dec. cons. 472. n. 7. 8. Becci. cons. 45. n. 14. & 37. Rol. cons. 69. n. 34. lib. 4. Surd. dec. 344. n. 20. de veriori magisque communi Assis. concl. 75. versic. fallit quando vt scilicet à contractu nominato recedere is possit cui non fuit impletum cum iuramento promissum.

13 148. Amp. vt si primus contractus vel actus iuratus fuisset per secundum non tollatur quoniam iuramentum vim clausulæ derogatoriæ obtinet ad sequẽtia glo. fin. In cap. licet mulieres. de iur. iur. in 6 Roma cons. 393. n. 13. vbi Mandos. lit. G. communem testatur, & Alex. in l. stipulatio hnc modo concepta. n. 13. de verbo. oblig. Felin. in cap. constitutus. n. 3. vbi Apostil. de rescr. Ias. in l. pacta nouissima n. 1. Dec. n. 8. Cur. Iun. n. 5. C. de pact. & de communi Purp. n. 51. Baue. de virtut. iuram. n. 47. Anto. de Petrut. in l. 1. n. 320. de iur. iur. de communi Curt. Iun. cons. 98. n. 7. Port cõs. 33. n. 29. Natta. cons. 505. n. 14. Rim. Iun. cõs. 471. n. 9. & seq. Caroc. in reg. cũ quid par. 1. n. 3. fol. 16. de cõmuni Seraph. priuil. iuram. 75. n. 6. & Gutierez. de iuram. confirmato. contract. cap. 74. n. 2. vide supra n. 636. & infra n. 2391. & seq.

14 1. Lim. non procedere nisi quando secundus actus contra ius esset vt alienatio fundi dotalis, secus in actu à libera agentis voluntate procedente vt mandati, testamenti, & huiusmodi reuocatio, tunc enim secundus actus valet quamuis gerens periurium incurrat de communi Burs. cons. 379. n. 13.

15 2. Lim. non procedere quando etiam secundus actus iuratus fuisset, tunc enim secundus clausulam derogatoriam ad præcedentem contineret Bal. in l. sancimus. n. 6. Castr. n. 5. Alex. n. 5. Ias. n. 8. & seq. C. de testam. Dec. in d. l. pacta nouissima n. 9. Cur. Iun. n. 5. C. de pact. Gutierez. supra n. 3.

16 1. Sublim. non procedere in alienatione fundi dotalis si namque vxor illum non alienare iurasset, cum iuramentum sit iuri communi conforme secundum iuramentum inualidum erit glo. in d. cap. licet mulieres quam Doc. communiter sequuntur de communi Gutier. supra, & Bursa. cons. 379. n. 13. vide infra n. 2394.

17 3 Lim. non procedere quando secundus actus ex interuallo initus fuisset Dec. in d. l pacta nouissima. n. 9.

18 Contrarium tenet Gutier. supra n. 2. in fine, & est de mente aliorum.

19 4. Lim. non procedere quando in secundo de primo iurato mentio facta esset specialis Crau. cons. 455. n. 5.

20 5. Lim. non procedere nisi ex primo fuerit ius alteri quæsitum Alex. cons. 16. n. 6. lib. 3. Dec. cons. 536 n. 13. Seraphi priuileg. iuram. 71. n. 30.

21 149. Amp. vt iuramentum in fine instrumenti positum ad omnia præcedentia referatur de communi Parit. cons. 97 n. 96. & seq. lib. 1. Meno. de arbitr. iud. lib. 1. Q. 68. n. 54. Neuizan. cons. 8. n. 27. vbi quando omnia, & singula obseruare iuratum fuit, & Rim. Iun. cons. 16. n. 44. & sequen. & Lambert. de contract. mul. glo. 8. n. 81. & sequen vbi contraria tollit, & in fine n. 31. & seq. post Bal. in prælud. feud. n. 42. & seq. Cotta. in verbo. iuramenti religio Bero. Q. 5. n. 4. Surd. dec. 64. n. 33. Burz. dec. 16. n. 10. Meno. cõs. 1198 n. 10. & seq. Ond. cõs. 27. n. 36. lib. 2. Borg. dec. 9. n. 28. lib. 1. vide infra sub amp. 301. ampliationis 182. Rol. cons. 69. n. 35. etiam verbis æquipollentibus lib. 4. Osasc. decis. 92. in fi.

Contrarium tenent Becci. cons. 79. n. 8. Cabal. de eius §. 3. n 71. Borg dec. 30. n. 24 43. n. 20. libi 1. Carpa. super stat. Mediol. lib. 2. cap. 409. n. 28. Odd. de rest. in int. Q. 24. art 3. & vide infra sub n. 2322. & amp. 226. Medic. exam. 60. n. 32. & seq.

22 150. Amp vt ille qui dicitur iurasse, id solẽnitatibus adhibitis fecisse præsumatur. Alciat. in l. sciendũ 30. n. 8. de verb. oblig. Meno. li. 3. præs. 132. n. 8.

23 151. Amp. vt artem vel negocium legaliter, & ex fide vt virum bonum docet initio exercere iurans, eius liber quoad tertiũ semiplene probet Alcia. reg. 3. præs. 16. ad finem Meno. lib. 2. præsump. 60. n. 4.

24 152. Amp. vt idem operetur iurare quod iurasse asserere seu fateri l. cum quis decedens §. codicillis in fine vbi Bar. de leg. 3. l. ne in arbitris vbi glo. verbo. electus, & Doc. C. de recep. arb. Lamb. de contract. mul. in fi. n. 93.

25 153. Amp. vt iuramentum pro causa habeatur, ideoque promissio sine causa iuramento valida efficitur Roma. cons. 373. n. 5. Barba. cons. 25. n. 6. vers. & adduco. lib. 1. Cor. cons. 99. n. 7. lib. 3. Dec. cons. 682. n. 6. & seq. Mar. Anguš. cõs. 2. n. 21. Mars. in rubr. C. de probat. n. 79 Decia cons 72. n. 9 lib. 2. Guliel. de Bened. in cap. Rainutius verbo. testamentum. 3. n. 23. de testam. Plo. de in lit. iuran. §. 2. n. 6. Bauer. de virt. iuram. n. 114. Manti. de cõtract. lib. 14. tit. 12. n. 21. Borg. decis. 27. n. 66. lib. 2. Gutierez. de iuram. confirma. contract. cap. 34. n. 3 & 47. n. 14. & seq. Macerat. resol. 60. cas. 33. lib. 2.

Genua,

Genua de script. priuat. lib. 1. Q. 4. n. 107. Seraphi. priuileg. iuram. 94. n. 8. de communi Couar. in c. quamuis pactum. §. 2. n. 3. de pact. in 6. & Ceual. cōmuni opi. contra com c. 315. & Thes. Q. forens. 37. n. 2. lib. 1. ita subdens pluries iudicatum, & idem in fideiussione Gutier. d. c. 47. in fine. Rot. dec. 82. n. 3. 104. n. 5. collectarū per Zacch. ad Gallesi. de camer. oblig. Gratia. discep. 912. n. 26. Manci. de iuram. par. 4. eff. 24. Maran. de ord. iud. par. 6 act. 9. n. 23. vbi etiam hoc promissorium dici, sed pro causa obligationis sufficit pro resto, & saldo computorum. Rot. dec. 382. n. 9. par. 5. diuers.

26 1. Lim. non procedere in minore, muliere, & rustico iurantibus, sed in persona sagaci, & prudenti Barb. d. n. 6. Gul. de Bened. d. n. 23. Gutier. supra Peguer. decis. 146. n. 28. Rot. dec. 143. n. 2. par. 1. recentis. vbi quando causa inepta, falsa, vel generalis expræssa esset in contractu minoris, & 713. vbi etiā fructus receptos restitui debere 345. n. 3. par. 2. Rot. Roma. de sancta cruce 29. Ianuarij 1607. coram Saccrato. 32. collectarum a Pico ad stat. Vrbis Cancer. var. resol. par. 2. c. 8. n. 103. vbi de confessione.

27 2. Lim. nō procedere in falsa causa infra n. 1044. nec in criminalibus sed in ciuilibus dūtaxat Masc. concl. 345. n. 37. & seq. Manci. supra vide infra n. 2220.

3. Lim. nam causa finali cessante iuramentum nihil operatur Bero. cons. 4. n. 53. lib. 1. Ond. cons. 73. n. 10. lib. 2.

28 154. Amp. vt confessio prælati iurata in inuestitura probet antiquum esse feudum si ita sit confessus, quamuis secus sit iuramento cessante Bal. in præclud. feud. n. 41. 43. 44. in 3. diuisione Cotta. in verbo iuramenti religio, & si dubitetur an antiquū sit statur iuramento possessoris Cast. cons. 279. n. 2. lib. 2. Tiraq. de præscr. glo. 1. §. 2. Manci. de iuram. par. 4. eff. 232. vbi etiam quod antiquum paternum vel nouum dicatur.

29 155. Amp. vt venditor cui residuum prętij in tempore eōuento, & iurato solutum non fuit, de euictione non teneatur, & ad prętij residuū aget Mattes. sing. 50. Cotta. verbo. iuramenti religio. Ias. in l si quis maior. n. 11. Cag. n. 50. C. de transact. Dec. cōs. 452. n. 8. Cur. Sen. in d. l. si quis maior n. 1. Rol. cons. 31. n. 4. lib. 2. Ferrat. caut. 20. sub n. 5. Tenni caut. 60. n. 24 & seq. & 136. n. 3. Rot Rom. dec. 369. n. 2. par. 4. diuers. Carpa. cap. 453 n. 16. Bertaz. in d. l. si quis maior n. 269. & seq. de cōmuni Bolognet n. 32. Cur. Sen. cons. 44 n. 1. Caccialup. de transact. Q. 15. n. 2. Mungil. de euict. Q. 34. n. 27. vbi tamen vix obtineri posse censet.

30 Contrarium tenet Aleia. in d. l. si quis maior n. 10. in fi. Coua. par. 1. relect. §. 4. n. 5. versic. præsertim Cabal. de euictio. §. 5. n. 87 Gutier. de iur. confir. contract. e. 61. n. 20. Becci cons. 106. sub n. 31. vbi saltem præcium restituendum fore.

31 1. Lim. primam nō procedere si dolus, vis, metusue à vēditore adhibitus sit Tenni. caut. 60. n. 27. & seq.

2. Lim. dolo vel lata culpa cessante puta ob difficultatem Bolognet. d. n. 32.

3. Lim. in mora modici temporis, præiudicio partis cessante Bolognet d n 32.

32 156. Amp. vt iuramentum sit indiuiduum, & ideo testis in vno periurus, falsus in totum redditur, nisi ad concordiam reduci possit, vel nisi circa extrinseca falsum deponat Cotta. in verbo. iusiurandum est quid indiuiduū, & supra amp. 116. Sali. in auth. & consequēter col. 2. vers. nunc quæro C. de sentēt. Crau. cōs. 201. n. 17. Gratia. discept. 749. n. 9. Becci. cons. 45. n. 15. vbi de contrauenientc. Gram. cons. eiu. 124. n. 14. 15. vbi idem si quantitas in eo contēta diuidua sit de communi Manci. de iuram. par. 4. eff. 47. nisi falsum sit in extrinsecis Soc. iun. cons. 31. n. 27. lib. 2. Gab. concl cri. 4. Veral. decis. 270. n. 2. par. 3. Manci. supra Larath. cons. 17. n. 9. vbi etiam si rei diuiduæ additum sit, & idem in sententia sed actum indiuiduum sustinere in eo in quo potest Soc. cons. 16. n. 65. lib 4. Caballi. millelo. 246. n. 5. Rol. cons. 70. n. 30. lib. 2. Paris. cons. 14. n. 19. lib. 1. Viui. d. c. 191. n. 10. Ricci. in prax. eccle. fori tom 3 resol. 250. vide infra amp. 335.

33 157. Amp. vt repetitum censeatur in termino prorogato ad soluēdum Bal in cap. venerabi em. n. 16. de elect. Cotta. in verbo iuramentum interpositum de magis communi Gab. de dilat. concl. 2. n. 11. & Dec. in c. de causis n. 7 de offi. de leg. & Meno. cons. 37. n. 51. & Macerat. resol. 2. n. 20. lib. 2. Tholos. dec. 181. Boer. dec. 284. n. 11. Seraphi. priuil. iuram. 22. n. 88. Facchi. contro iur. lib. 3. c. 67. vbi idem de prorogatione cōpromissi eius mentione habita.

34 Contrarium tenet Bero. Q. 100. n. 12. præsertim in renouato Mars. sing. 300. Burs. cōs. 220. n. 28. nisi in primo actu ita expræssum foret; & ita pluries iudicatum inquit Cotta. supra.

35 158. Amp. damnum iuramento ex statuto probari posse respectu quantitatis non damni per iurantem passi Seraphi. priuil. iuram. 31. Masc. cōcl. 935. 472. & 955. & Rip. in l. 1. de dam. infect. & Surd. cons 141. n. 17. late Farin. Q. 24. n. 215. & seq. vbi subamp. & limitant, & contrariam probationem admitti probant non tamen intelligitur circa qualitatem iurisdictionis Crau. cons. 196. n. 3. Affl. cōcl. 18. lim. 7. & non stari iuramento hæredis Alba. cōs. 741. n. 16. & saltuarij Bertaz. cons. cri. 352. & contrarium probari posse si ex statuto credatur iuramento, nisi aliud disponat, vel nisi pro plenissima probatione habere debere caueret Plo. de in lit. iur. §. 49. n. 22. & seq. tradēs quomodo cōtra probetur, & an clericos cōtineat tradit Gras. de eff. cle. eff. 2. n. 449. & 9. casus quibus probatio reijcitur cōgessit Tiraq. de retr. lig. § 4. glo. 1. sed cos limitat in probatione per euidentiam facti, rei, seu loci, & in probatione quæ contra præscriptionem iuris, & de iure admittitur n. 37. & 41. & Ruginel. pract. QQ. c. 13. n. 15. Fanuc. de in lit. iuran. par. 3. memb. 2. n 9. & seq neque in verisimili eredi Tiraq. in præfat. l. si vnquam n. 50. C. de reuo. donat. & contrarium probari posse ex communi Matte. communi opi. verbo iuramentum, & Viui communi opi. 426. in fi. Meno. lib. 6. præs. 63. n. 15. vbi hoc statutum, in domino, & in possessore procedere probat. Rol. cōs. 87. lib. 4. Granu theo. 3. n. 19. Crau. cons. 932. n. 1. & in delato a lege non sia parte deferatur contrariū probari posse ex communi Villalo. cōi. opi. lit. I. n. 153. & furtum damni appellatione cōtineri Paris. cons. 158. lib. 4. & Peregr. dec. 133. ex cōi, & Fanuc.

supra par. 2. membr. 2. n. 67. sed si statutum non supponat aliquid prius esse probandum, stabitur iuramento etiã super incidentibus alioquin secus n. 69. & n. 68. probat non requiri dominij probationem, sed possessorem esse sat esse; at n. 78. non dari contra vniuersitatem, & alium, qui ex facto alterius teneatur ex cõmuni Gratia. discept. 183. n. 38. vbi statutum quoad emergẽtia etiã intellige, & discept. 41. n. 25. & seq. contrariũ probari posse inquit, & 772. n. 20. & seq. damnum prius probari debere, nec posse per procuratorem sine specialissimo mandato ad sic, & sic iurandum, iurari, & Dec. cons. 37. n. 8. testẽ qui iurat omni exceptione minorem exigit, & 105. sub n. 4. idẽ ait de alia probatione extraordinaria, & Rim. Iun. cons. 39. n. 20. sed furtum nõ contineri Mars. in l. maritus. n. 15. de quæstio. Viui cõmuni opi. 788. Seraphi. priuil. iuram. 31. n. 64. Manci. de iuram. par. 2. art. 7. n. 23. Monach. dec. Luc. t. sed furtum contineri probat Bero. cons. 213. 214. lib. 3. Manci. supra par. 4. eff. 108. vbi hoc statutum multis casibus non procedere à Plot. de in lit. iur. & Seraphi. priuil. iur. 17. 18. congestis, & alijs vt per eũ, & Carpa. lib. 1. c. 43. lib. 2. c. 371. & 375. & ob dolũ, & difficultatem probationis, damna, & interesse iuramento probari Seraphi. priu. iura 31. Manci. supra eff. 134. & omissa probatione dolo partis eff. 135. & late de hoc statuto Intrigl. sing 99. n. 96. lib. 3. & n. 173. contrariũ probari posse, & Soarez. lit. I. n. 320. Arno. epito. 25. & omni exceptione maiorem esse debere iurantẽ ac rem specificari debere Albi. cons. 368. vide supra tit. 13 n. 229. cap. 50.

36 159. Amp. valere pactũ iuratum non in feudandi quod tamen de non solitis infeudari intelligitur Inno. in tit. de feud. Paul. Anto. del Bene. sing. 58.

37 160. Amp. iuramentum in forma specifica implẽdum esse, nec per æquipollens impleri sat esse nisi idem sequeretur effectus Mãtua sing. 225. Lãbert. de contract. glo. 15. Carpa. c. 328. n. 394. qui probãt sat esse notarium per relationẽ iuratum asseruisse, & amp. communem ait Soarez. lit. I. n. 271. Tiraq. in l. si vnquam verbo. reuertatur n. 352. C. de reuo. donat. Carpa. c. 324. n. 182. & seq. vbi etiã de promissione ratum habendi de communi Ias. cons. 4. lib. 3. & Villalo lit. I. n. 122. Feli. in c. ad nostram in fi. de iur. iur. Rol cons. 66. n. 32. lib. 4. de cõi Fusar. Q. 674. n. 8. quam formam iuramentum importare tradit Neuiz. cons. 50. n. 18. & Manci. supra par. 4. eff. 20. limitans quando lex effectum cogitasset ex Rui. cons. 137. n. 9. lib. 1. & Rim. Iun. Inst. de testam. n. 393. Intrigl. sing. 99. n. 57. lib. 3. vide supra n. 290. post Ias. in l. qui per salutem. n. 1. de iur. iur. Med. reg. 7. lib. 9. reg. iur. fol. 776.

38 161. Amp. vt si cõductor renunciauerit exceptioni doli mali cõdictioni sine causa, & omni legum auxilio, remissionẽ canonis vel affictus petere nequeat & idem in emphiteota præsertim si iuratũ sit, quia vim specialis consensus iuramentum obtinet Port. cons. 143. n. 18. 19. & idem iuramento non adhibito Rol. cons. 13. n. 8. lib. 1. 86. n. 10. lib. 3. Capic. dec. 87. n. 10. Cotta. verbo cõductor. vers. proinde Surd. cons. 143. n. 37. Anch. Q. 34. n. 13. lib. 1. Masc. concl. 1270. n. 4. Carroc. de locato par. 4. Q. 8. n. 112. in impressione magna Carpa. cap. 394. n. 10. dixi in tract. emptionum nec fiet etiam remissio si scient, vel scire potuerit impedimentum Rota. dec. 60. coram Caualer. Marta. dec. 1. vbi nec si culpa conductoris fructus non recolligantur, vel casus non sit insolitus, vel facto Principis.

39 Contrarium tenet Bello. cons. 21. n. 12 Becci. cõs. 82. n. 22. Bertaz. claus. 40. glo. 6. n. 5. Gallia. cons. 118. n. 43. & seq. nisi addita sint verba quod à canonis præstatione tueri se nequeat.

Si vero casus valde insolitus esset iurata renunciate remissionem non impediet Rot dec. 188. n. 8. par. 4. diuers nisi aliter verba tenent dec. 727. n. 7. par. 4. pacto cessante non fiet remissio si medietas affictus deductis expensis, vel fructuum medietas ex veriori, & cõmuniori Surd. cons. 34 n. 7. Ces. de Barz. dec. 59. n. 15. Viui. decis. 72. Caroc. de locato par. 3. Q. 46. in parua impressione vbi etiam quando sterilis cum fertili nõ fiat compensatio, & Rot. d. dec. 727. in fi. vbi quando modica recollecta multum vendi potuit sed Coui. decis. 422. deductis expensis lęsionem pensionis vltra dimidiam exigi probat.

40 1. Lim. primam opinionem magis cõmunem non procedere vbi damnum non in fructibus sed in rei substantia illatũ foret Surd. cons. 197. n. 18. non tamen loquitur si iuratũ fuisset; sed idem censeo præsertim si non modicũ substãtiæ rei locatæ perijsset.

41 162. Amp. vt iuramentum litis contestationem, & ingressum impediat si de eo fuerit exceptũ Gul. de Bened. in c. Rainutius. vers duas habẽs filias. n. 300. de testam. l. 1. l. nam & postea de iur. iur. Seraphi. priuil. iuram. 22. n. 48. Marant. ord. iud. par. 6. n. 11. vbi quando peremptoriæ exceptiones quæ in totũ perimunt ius agentis prout est exceptio solutionis, iurisiurandi, pacti, transactionis rei iudicatæ, & huiusmodi, ante litem contestatam, & postea vsque ad conclusionẽ in causa opponi possũt l. peremptorias. vbi Bal. C. sent. rescin. non pos. quarum tres litis finitæ dicuntur quæ impediunt litis ingressum, id est iurisiurãdi exceptio, trãsactionis, & rei iudicatæ ex communi Doc. sententia in l. fratris. C. de transact. vbi idem de exceptione præscriptionis, quę tamẽ si altiorem indaginem requirant, & ante litem cõtestatam opponantur ad merita causæ reseruari probat Maran. supra n. 12. 13. Blanc. de cõpromis. 4. Q. princ. n. 32. & seq. 82. & seq. Vrsil. ad Affl. dec. 63. 220. & 285. n. 4. Cors. de iur. iur. Q. 8. n. 53. Bauer. de virtu. iuram. n. 71. Caroc. de iuram. dec. Q. 9. princ. Intrigl. sing. 99. n. 79. lib. 3. idem probantes si extra judicium præstitum sit, & iudex supplere potest, & in vim dilatorię omissa peremptoriè potest opponi, nec non & cũ pacti, & rei iudicatæ exceptione, ista etiã obijci potest; nisi altiorẽ indaginẽ requireret.

42 163. Amp. vt etiã in re parua iuramentum seruari debeat, alioquin contraueniens mortaliter peccat nisi creditor rẽ paruam non curet, obligationẽque remittat Bonacci. tract. moral. tom. 2. disp. 4. Q. 1. puncto. 14. Coua. in c. quamuis §. 2. n. 1. vers primũ.

43 1. Subamp. in pęnæ comminatorio, nam & hoc seruari debet, nisi maioris boni effectũ impediretur, vel cur deberet impleri causa cessaret, vel nisi ex ira, vel animo inordinato iuratũ sit puta quia iratus alicui minatur, cui in eumdem errorem labenti non minaretur, ita deposita Bonacci. supra.

44 2.

44 2. Subamp. vt licet contractus non firmetur iuramento si per legem irritetur, iuramentum tamen seruari debeat, nisi turpitudinem vel peccatum cōtineret ex eius parte cui iuratum foret Bonacci. de contract. disput. 3. Q. 1. punct. 1. n. 7. & seq. & n. 13.

45 1. Lim. amp. 163. non procedere in casibus quibus iuramenti obligatio cessat, puta materiæ mutatione illicitæ effectæ vel impossibilis, remissione à creditore facta, irritatione per superiorem facta, cui iuramenti materia sit subiecta, vel commutatione, aut dispensatione declarando, vt per Bonacci. supra puncto. 16. n. 3. & quando sine peccato seruari non potest in tit. de contract. disp. 3. Q. 1. punct. 1. n. 9. versic. ex quo.

46 164. Amp. vt licet creditor pignoris fructus in sortem computare teneatur, secus tamen erit si pactum fuerit iuratum quod mutuum soluet absque dicta computatione quamuis postea repetere possit cap. ad nostram de iur iur. Soc. reg. 3. n. 2. de cōmuni Butr. cons. 154 n. 1. in primam primæ par. Coua. in cap. quamuis. §. 4. n. 8. de pact. in 6. vbi etiam qui fructus restitui debeant vbi sunt restituendi Neguz. de pig. 5. membr. 5. par. n. 14. vers. sed dubium, & n. 15. vbi de communi, & Ond. cons. 17. n. 38. lib. 2. Lup. in c nauiganti n. 141. de vsur. de communi Moz. de contr. pig. col. 4. n. 10. 11. Tenni, caut. 94. in fi & de communi omnium caut. 302. n. 2. Borg. de vsur. n. 206. vers. ne mulier Seb. Medic. de compens. par. 1. Q. 9. n. 55. lim. 5. Duen. reg. 388. de magis communi Gallia. cons. 32. n. 15. Seraphi. priuil. iuram. 116. n. 4. Manti. de contract. lib. 11. tit. 8. n. 36.

47. Contrarium probat Surd. cons. 194. n 21. & seq. maxime absolutione petita, & respectu heredum, & singularium successorum vsque in finem consilij, & Peguer. decis. 127 n. 4. & quando statim liquidi forent Coua. d. §. 4. in fine, & ita habes tres limitationes ampliationis, sed si à creditore bonorum puta censuum percipiantur non computari, licet secus sit in creditore pecuniæ Rota. decis. 44. n. 7. 10. par. 1. diuersor. Gratia. dec. 15. n. 15. in Saluiano interdicto loquentes.

48 165. Amp. vt solutio cursu temporis iuramento debitoris ex statuto ita disponente probetur, seu præsumi queat, prout, & pacto cōtrahentiū Roma. cons. 102. n. 1. Cast. cons. 162. lib. 1. Bero. cons 15. n. 42. lib. 3. & cons. 82. lib 3. Rim. Iun. cons 483. n. 70. Gab. de præscr. concl. 5. Duen. reg 6. Rui. cons. 150. n. 10. lib. 4. vbi idem de pacto quod de statuto, & præscribentem hoc casu non peccare quia à statuto in pœnam negligentis præsumptio solutionis inducitur Rim Iun. supra n. 70. & 71. & de communi cons. 478. subdens audientia denegata restitutionem in integrum cessare 629. n. 22. & seq. & 826. vbi quid non opponenda præscriptio, sed præsumpta solutio Mago. decis. Luca. 60. n. 6. Facchi. contro. iur. lib. 1. cap. 68 Macerat. resol. 5. lib. 2. Thob cons. 88. in fi. Lepid decis. Luc. 118. Mōterent. super stat. Bonon. lib. 2. rubr. de præscrip. verbo. iurauerit post Alex. cons. 220. n. 7. lib. 6. de cōmuni Vasq. de success. creat. §. 10. n. 26. & Gutier. in l. nemo potest n. 480, deleg. 1. quorū vterque tamen contrariam opinionem cōmunem, & veriorē inquit sequētes Bar. in l. omnes populi n 24. de iust. & iur quamuis ampliationem tenuerit in d. l. nemo potest, & in l. sequitur §. si viam. n. 3. de vsucapion. Zuccar. dec. Luc 68. Ciurli. contro. forens. c. 32.

1. Subamp. vt etiam sine iuramento cursu longissimi temporis ex coniecturis præsumatur Affl. dec. 13. vbi de tutore Masc. concl. 1324. n. 27. Veral. decis. 423 par. 2. Viui. dec. 481.

49 2. Subamp vt hoc iuramentum possit quandocumque etiam in appellatione deferri Bertaz. cōs. ciu. 118. peti autem debere in termino probatorio, & ante causæ conclusionem Cast. cons. 162. n. 1. lib. 1. Mago. decis. Luc. 60. n. 18. Zuccar. decis. Luc. 52. n. 12.

50 Sed partem sine iudicis delatione iurare posse tenent Bal in l. ait prætor. n. 2. vers. sed certè Alex. n. 3. & 4 de iur. iur. & ita tenuit Rot. Luca. anno. 1616. manu D. Christophori Bonafede. fol. 15.

51 1. Lim. amp. 165. non procedere nisi debitor iuret ei soluisse cui fuerat obligatus, eiusue mādato, secus facta iurium cessione, quia iura cessa sciens cedenti soluere nequit de cōmuni. Roma. cōs. 102. in princ. vbi Mandos. in add & solutionem, & cursum temporis pro illius probatione allegari debere Guirba. dec. 13. n. 11. qui subdit non sufficere præscriptionem allegare Affl. dec Luc. 25. vbi ei cui solui debebat solutum iurari debere, sat esse tamen alteri sociorum fuisse solutum.

52 2. Lim. non procedere nisi in dubio, non autem quando constaret non fuisset solutum Rom. supra n. 1. Cast. cons. 162. lib. 1. Baue. de virtute iuramen. n. 19. Tiraq. de retract. lig. §. 4. glo. 1. n. 1. & seq. qui cōmunem testatur, & Mandol. ad Rom. supra Rim. Iun. cons. 198. n. 21. & 506. n. 93. Gab. cons. 8. n. 5. etiam præsumptione fortiori lib. 2. Paris. cons. 66. n. 12. lib. 3. Grat. cons. 41. n. 28. lib. 1. 41. n. 27. 101. n. 57. lib. 2. Mago. dec. Luc. 60. n. 14. Cornaz. decis. 162. n. 2 idem subdens contraria præsumptione subsistente, id quod etiam tradit Affl. dec. Luc. 25. n. 30. Manti. dec. 151. n. 6. & Rota Bonon. dec. [illegible] n. 19. in nouiss. Monterent. supra. Gutier. in l nemo potest. n. 485. & 488. deleg. 1. & ita habita extraiudiciali confessione à debitore iudicauimus Perill. & Eccellētissimi Domini Bernardinus Bernardinius, Stephanus Lamberti, & ego cum eis in causa nobis ab Eccellentissimo Senatu demandata manu D. Marij Carelli 8. Ianuarij. 1624. Carpa. c. 95. n. 58 Zuccar. decis. Luca. 52. vbi etiam coniecturas non solutionis sufficere. Rot. in Roma. rescis. laudi de Sacchetis. 21. Iunij. 1591. corā Card. Mantica. 29 collect. à Pico ad statutum Vrbis loquens de alimentis vxoris quæ extra domum viri ei debētur si alibi ex viri licentia ex iusta causa habitat, nec fructus dotis virū lucrari nisi matrimonij onera sustineat, licet secus sit, si sine iusta causa vxor recessisset ex communi Grat. cōs. 57. n. 7 lib. 1. & dec. 469. coram Caualer. & vxori legata deberi etiam à substituto mortuis filijs cum quibus iussit eam morari. Viui. dec. 21 viro etiam promissa vxori deberi probat Surd. de ali. tit. 8. priuil. 76. licet ipse dissentiat quia persona extrinseca in stipulatione nō continetur nisi ea sit cuius nomine facta censeatur,

vel nisi alias inutilis sit, vel nisi aliud actus natura suadeat Rot.dec.300.n.12 par.5.diuerso.

53 3.Lim. non procedere in actione reali seu in rem scripta de communi Rim.Iun.cons.198.n.18.& seq.Gab.cons.8.n.13.lib.1.Duen.reg.6.Thob.cōs.39.n.19.Rim.Iun.cons.776.n.75.Grat.cons.41.n.27.lib.2.vbi quando quis petit fructus vt suos, Rot.Rom.decis.727.n.5 par.1.diuers.& 298.n.5.par.4.diuerso.per Farinac.collect.Surd.decis.174.n.14.& seq. Rota.decis.300.n.9.vt in petitione hereditatis quam laudo subdit non nouari par.5.diuerso.

54 4.Lim. non procedere si debitor sit in mala fide Ruin.cons.150.n.13.lib.4.Mœda.decis.1.de præscrip.Crescent.dec.1 n.4.de præscript.post Alex.cons.220.n.9.lib.6.Grat.cōs.121.n.26.lib.1.Viui.cōmuni opi.verbo.statutum disponens.Surd.cons.158.n.6.& seq. de magis communi Seraphi.decis.614.& 632.Facchine.d.cap.68.Rota Bono.supra.n.6.Gutier.in l.nemo potest n.204.& 206.& 481.de legat.1.secus dicens in eo qui existeret in bona fide,vt puta si de facto alieno ageretur,nempe quia in ius alterius successisset.Cabal.cons.105.par.2.& ita Rot.Rom.iudicasse testatur Gratia.decis.46.n.2.in addit.

55 Contrariam opinionem communem testantur Bertaz.cons ciu.118.n.29.Bero.cōs.15.n.41.lib.3.si probetur Ciurli.d.c.31.

56 5.Lim. non procedere contra minores qui saltem in integrum restituētur Turret.cons.68.n.15.lib.1.Rim.Iun.cons.198.in fine de communi Rot.Rom.decis.298.n.2.& seq. par.4.diuers.Tiraq.de retr.lignag.§.35.glo.2.n.3 qui secus probat si aliud statuto caueretur Assis.dec.Luc.28.Lepid.decis.Luc.33.versic.nec obstare visa Balb.de præscrip.prim.par.6.par.n.43.Boui de statut.Vrb.præscript.glo.19.n.33.& sequen.vbi ampliat,Carpan.super stat.Mediol.cap.112.n.48.& si de maiore loquatur non continere minores Alex.cons.73.n.4.lib.6.

57 6.Lim.non procedere in debito iurato quod præscriptione ordinaria minimè tollitur, sed anni 40. requiruntur, licet hæres ex sua persona possit præscriptionem inchoare Cappel.Tholos.dec.221.vbi Add.Rui.cons.150.n.10.lib.4.de communi.Grat.cons.41.n.14.lib.1.Boer.dec.211.n.19.Brun.cons.38.n.20.Burs.cons.23.n.21.de magis communi Turret.cons.63.n.15.lib.1.Cepol.caut.40.vbi ad annos 30.perpetuari Soc.Iun.cons.54.n 7.lib.1.Rim.Iun.cons.37.n.69.Surd.dec.3.n.15.de magis cōi Rot.Bonon.dec.21.n.22.27.n.22.in nouissim.& decis.48.n.1.& seq. Rot.Rom.decis.199.par.4.diuers.Macerat.resol.12.n.15.lib.2.Cabal.cons.105.in fine par.2.etiam si statuta à Papa confirmata sint ex certa scientia,quia non operatur eorum confirmationem quæ in eo non continentur Rot.d.dec.199.n.10.loquens de affictibus seu pensionibus peti prohibitis,& in Roma.pensionis domus 16.Nou.1598.coram Card Lancil.35.collectarum à Pico ad stat.Vrbis,vbi non comprehendere actum iuratum actionum perpetuare vim litis contestatæ habere,& prescriptionem interrumpere vide infra amp.310.Reg.iur.ciu.& Pōti lib.9.fol.778.Buratt.dec.457.vbi 40.annos requiri,& in hipothecaria 30.si cesset titulus, & bona fides.

58 Contrarium tenet Bero.cōs.82.n.10 & seq.lib.2.Facchi d.cap.68.quando tamen statutum ex iusta causa conditum foret Mago.dec.Luc.60.Macerat.d.resol.5.n.1.& seq.

59 1.Sublim. non procedere quando statutum fidem seu probationem instrumento tolleret,tunc enim iuramentum nisi testibus probaretur nihil posset operari Put.decis.116.lib.1.Surd.cons.361.n.13.Seraphi.decis.718.Rot.dec.199.n.5.Rot.d.decis.199.n.6.

60 2.Sublim.alijs modis vt per Duen.reg.6.Seraphi.priuil.iuram.51.& Cassan.in consuet.Burg.rubr.13.§.8.n.2.in fi.quod tamen ipse dicit de hærede,& successore non probat,nec verum est,quia ex persona hæredis, vel successoris obligationis qualitas non mutatur, & vis iuramenti quoad obseruantiam præmissorum hæredes afficit vt supra n.380.& 432.

61 Non tamen iurare tenetur is qui soluere non tenetur, quia sibi non fuisset impletum Ruin.cons.131.n.16.lib.1.

62 7.Lim. non procedere quando allegaretur tantum temporis cursus, & præscriptio non autem fundamentum fieret in solutione, quæ scilicet non allegaretur, nec ad eam probandam cursus temporis allegaretur, tunc soluere teneretur, prout, quando diceret non soluisse, sed non teneri, quia debitum præscriptum foret Gutierez.in l.nemo potest n.200.& sequen.& n.484.de legat.1.

63 8.Lim. non esse tutum in foro poli sciens non soluisse si hoc statuto, & præscriptione innitatur de communi Gutierez.supra n.204.ex Rebuf.de mercat.minut.vend.art.1.glo.vlti.n.4.& 5.contra alios qui dissentiunt Ciurlin.d.cap.31.in fi.

64 9.Lim. non procedere quando promissa perpetuo obseruari debere conuenisset tunc enim præscriptio sublata censeretur Ruin.cons.150.n.10.lib.4.Soc.cons.86.n 11.lib.1.Cap.Tholos.dec.221.Ceph.cons.40.n.12.Gab.cons.144 n.30.lib.2.Brun.cons.38.n.20.Marcabr cons.66.n.318,319.Barba.cons.41.n.7.& 8.lib.1.Surd.dec 64.n.33.non tamen temporis longissimi Decia.cons.10.n.53.lib.1.ex communi omnium, & vera sententia iudicando seruanda.

65 10.Lim nam d.statuto renunciari potest, nec tunc ob erit præscriptio Gutierez.in d.l.nemo potest.n.495.qui indubitatam inquit, præsertim si fuerit actum vt prescriptione completa iterum deberi incipiat post Ias.ibi n.85.& Vasq.de succes.creat.§.10.n.23.

66 11.Lim. non procedere quando interpellatio creditoris requireretur, tunc enim numquam præscribitur Abb.in cap.quod clericis.n.43.de foro compet.Barb.cons.19.n.22.& seq.lib.3.Natt.cons.304.n.9.& idem probat Grat.cons.41.n.30.lib.1.quando interpellatio non erat necessaria, quia scilicet debitum iuratum foret,ac debitor ad domum creditoris eiusdem fori accedere teneretur vt per eum.

67 Contrarium quando soluere quis promisit ad omnem voluntatem petitionem, & requisitionem credi-

creditoris, quod scilicet præscriptio currat Tiraq. de retr. lig. §. 1. glo. 10. n. 33. sic iudicasse attestans.
68 12. Lim. non procedere quando omni iuris, & legum auxilio renunciatum fuisset, tunc enim præscriptio sublata censeretur Rui. cons. 11 t. n. 6. lib. 1. Ceph. cons. 40. n. 11.
69 Contrarium nempe renunciationem exigi specialem Alex. cons. 170. n. 5. lib. 7. Carpan. lib. 2. cap. 387. n. 38.
70 13. Lim. alijs modis vt per Boui. de stat. Vrb. præscr. Duen. reg. 6. Gab. de præscr. concl. 5. Rebuf. de rescis. cōtract. glo. 19. & de mercat. minut. art. 1. glo. vlt. Lamberteng. de contract. glo. 7. n. 67. & seq. Marescot. resol. 67. lib. 2. Carpa. super stat. Mediol. cap. 112. par. 1. & 387 par. 2. & quando creditor vltra sibi debitum in manibus haberet Rot. dec. 17. in fi. par. 2. recentis.
71 14. Lim. nam completa præscriptione temporis lapsu, non tollitur iudicis officium Grat. cons. 41. n. 27. lib. 1. 101 n. 50. & seq. lib. 2. Calca. cons. 75. n. 37. & seq. Carpan lib. 2 cap. 388. n. 17.
72 15. Lim. nam non potest tertius ius istud præscriptionis opponere Alex. cons. 177. n. 12. 13. lib. 6. 73. n. 4. lib. 6. Laderch. Imol. cons. 124. in fi. Achil. de Graf. dec. 208. & si statuto stari debeat iuramēto debitoris circa solutionem, quod iuramento tertij hipothecaria conuenti pro bonis debitoris non stetur Alex. cons. 73. n. 5. lib. 6. Paris. cons. 26. n. 112. & seq. lib. 3 Fanuc. de in lit. iur. par. 2. in 4 memb. n. 6. tenuit Rot. Luc. inter R. D. Marium Peregrini, & sp. Iosephum Sardini, & actis D. Cesaris Ghiuizani 2 semestri. 1633 fol. 83.
73 16. Lim. non procedere contra fideiussorem qui soluit, & habet actionum cessionem, debitori etiam non facta intimatione quia l. 2. C. de nouat. non habet locum in soluente necessariò, nempe ex causa onerosa de communi Achil. de Grat. d dec. 208. & in fideiussore ex causa dotis cessare Zuccar. dec. Luca. 52.
74 17. Lim. non procedere in causa dotis, fundo dotali, ac legitima de magis communi Cornaz. decis. Luc. 164. Rota. Bonon. dec. 27. n. 29. in nouissimis, & in fundo dotali dumtaxat Seraphi. dec. 560.
75 Contrarium in dote quia non reperitur specialiter priuilegiata tenuit Seraphi. supra tam in præscriptione longi quam longissimi temporis. Lepid. decis. Luc. 118. & alias tenuit Rot. Lucens. in causa D. Iuliæ Dinelli cum Iosepho Bonacci. in secundo semestri 1616. rogato egr. D. Christophoro Bona. fide fol. 150.
76 18. Lim. non procedere in herede non informato de gestis per defunctum velut si infans, vel absens fuisset; hic enim iurare minime poterit Rol. cons. 52. in fine. lib. 1. & cessante scientia Turret. cōs. 10. n. 24. lib. 2. Rot. Bonon. decis. 81 n. 18. in nouissim. Gutier. in l. nemo potest n. 208 de legat. 1 qui consulit vt heres de solutione dubius se cōponere quærat vt in conscientia tutior euadat, tenuit Rot. Luc. in primo semestri 1573. inter Fabium Menellum, & Scipionem; ac Philippum Raphaelem, & Ioannem Arnolfini manu egr. D Blasij Pauli decis. 67. lib. 8. mearū Rot. Bono. dec. 81. n. 18. per fundat, & Gipsi, nec si ad debitorem statutum se restringeret n. 17. ex Rui. cons. 20. n. 2. 188. n. 11. lib. 2.
77 Contrarium tenet Rim. Iun. cōs. 826. ad fin. Monterent. supra. verbo eius heres. Soc. cons. 89. n. 5. lib. 3. Carpa. c. 95. n. 60.
78 19. Lim. non procedere in legatario Turret. supra n. 23.
79 20. Lim. non comprehendere forenses Veral. dec. 207. par. 3. Rot. eadem dec. 404. par. 1. diuersa. si statutum loquatur in personam.
80 Contrarium tenuit Rot. Rom. decis. 602. par. 1. diuers.
81 21. Lim. non comprehendere contractus conditionales, & annuorum tot sunt obligationes quot anni; singulis annis ergo præscriptio curret Mœda. dec. 4. de præscrip.
82 22. Lim. non procedere nō probata præsentia creditoris Rol. cons. 79. n. 31 lib. 1. nisi eiusdem prouinciæ foret tūc enim præsētia præsumetur Bal de præscr. 4. par. Q. 3. n. 4 Zuccar. dec. Luc. 69 n. 11.
83 23. Lim. non operari hoc iuramentum in præiudicium tertij Ceph. cons. 101. n. 39. Assis. decis. Luc. 25. n. 10.
84 24 Lim. non procedere nec statutum valere siue ad debitorem siue ad creditorem verba referantur, creditorem excludens, si debitum non petierit intra certum tempus, nulla iuramenti habita mentione de communi Grat. cons. 121. n. 27. lib. 1. & cons. 101. n. 50 & seq. lib. 2. & Alex. cons. 73. n. 4. lib. 6. & Viui. communi. opi. verbo. statutum disponens, & verbo statutū disponens quod monasterium Alex cons. 138. n. 6. lib. 2 Facchi. cōtro. iur. d. c. 68.
85 Contrarium tenet Alex. cons. 170. n. 4. lib. 7. & Carpan. lib. 4. cap. 388. n. 15. Add. ad Alex. cons. 138. lit. D. lib. 2.
86 25. Lim. non procedere si statutum huiusmodi sine causa iusta conditum foret Facchi. supra.
87 26. Lim. nam statutum de credito loquens de quo per chirographum constaret, non habebit locum si per sententiam fuisset canonizatum, tunc etenim anni triginta requirerentur Rot Rom. decis. 426. n. 4. par. 1. recentior. & 441. sub. 496. par. 1. recētis.
88 27. Lim. vt statutum de præscriptione loquens præsumptam solutionem nō inducat Rota Bonon. decis 21. n. 35. in nouissimis sed statutum Lucanum 61. lib. 1. inducit præsumptam solutionis probationem Cast. cons. 162. lib. 1.
89 28. Lim. nam si iuramentum ex statuto debeat præstari a debitore vel eius hærede, tertius iurare minimè possit Rot. Bonon dec. 27. n. 19. in nouiss.
90 29. Lim. statutum de actione personali loquens in mixta nequaquam procedere Grat. cons. 101. n. 55. lib. 2. & loquens de petitione non continere exceptionem puta compensationis. 121. n. 19. & seq. lib. 1. sed si indistinctè loquatur in hipothecaria etiam procedere tradit Alex. cons. 220. n. 10. lib. 6.
91 30. Lim. non procedere nisi in casibus expressis Grat. cons. 41. n. 27. lib. 2. & quod statutum longi temporis præscriptionem inducens in actionibus personalibus veluti communis iuris correctorium strictè intelligi debeat Assis. dec. Luc. 25. n. 25.
92 31. Lim. non posse per procuratorem sine specialissimo mandato iurari iuxta dispositionem huius-

modi ſtatuti Aſſiſ. d.deciſ.25.n.30.& Mago.deciſ. Luca.60.n.17.

93 32.Lim. vt ſi ſtatutum loquatur de creditoris negligentia non compræhendat eius hęredem, quia non præſumitur informatus Alex. conſ.138. n.6. lib. 2.

33.Lim. non præſumi curſu longi temporis, tam fortis, vt contra plures tenuit Scain. Rota.Bono. dec.129.n.9.& ſeq.quam vſurarum dotis,ex magis communi ex Oſaſc.deciſ.132.præſertim ſi lapſo decennio creditor adhuc viuat;licet forte ſecus foret eo defuncto qui decennio tacuit, & Meno.lib.3. præſ.25.

34.Lim. non poſse, hoc iuramentum deferri poſt conclusum in cauſa niſi ante petitum foret ex communi. Mago. deciſ.Luc.60.n.19.Zuccar.dec Luc. 52. n.12.

35.Lim. in dote viuente marito d.præſcriptioni locum non eſſe Zuccar. ſupra n.10. ex Boui.de ſtat. Vrb.præſer.glo.3.

36.Lim. nam iudicis eſt arbitrio an deferri debeat conſideratis requiſitis à Caſtr. conſ. 162. lib. 1. Mago.d.dec.60.n.15.

37.Lim.non ligare clericos Rui.cõſ.204.n.11.verſ. ſecus autem lib.1. Carpa. c.112. n.3. Graſ. de eff. clericat.eff 2.n.406.vbi ex communiori licet cum laico præſcriptio ſit incepta cui clericus ſucceſſit. Anch. conſ.158. Feli. in c.eccleſia. n.104.verſ.3. de conſtit.

38.Lim. non compræhendere minores Alex. conſ. 73.n.4 lib.6.

39.Lim. nam ſi ſolutioni tempus ex partium conuentione adiectum ſit, veluti ſi debitori creditor conceſſerit vt ad commodum, & beneplacitum ſuum ſoluat, dummodo annos 10. non excedat,ita vt interim debitor ad damna,& intereſſe nõ teneatur,ſed poſtea ſe,& ſua bona obligarit in forma cameræ cum iuramento,& clauſula conſtituti,die ſolutioni præſcripto adueniente non extinguitur,nec præſcripta cenſetur obligatio, quia vbi ea non habet cauſam ſucceſſiuam ſed momentaneam tempus appoſitum videtur non limitandæ obligationis cauſa,at ſolutionis differendæ Bar.in l.cum qui. §. qui ita ſtipulatur. n.2. Ang. in princ. Caſt. n.3. Iaſ. n.9. de verb. oblig. Rota.dec.234.n.1. & ſeq. par.5.diuerſo.nouis.

40.Lim.nam tempus à ſtatuto præſcriptum debet eſſe completum de momento ad momentum illud computando l. cum notiſſimi. §. illud autem. C.de præſcrip.30.vel 40.anno.l.1.§.cum autem vbi Bar. C.de vſucap. Bal.in l.in l.qua ætate. n.2.de teſtam. Rota.d.dec.234.n.10.

93 166.Amp. vt mors iuramento probetur ſi de leuiſſimo prędiudicio agatur Dec.in l.fin.n.28.in fine. Zuccard.n.250.C.de edict.Diui Adria. toll. Aufrer ad Cappel. Tholoſ. deciſ.312. Meno. de adipiſc. remed.4.n.617.Maſc.concluſ.1077.n.1. quæ alijs modis probatur vt per eum concl. 1074. & ſeq. & teſtibus de auditu ſi in longinquis partibus ſecuta ſit ac de fama deponentibus Scain. deciſ. Bonon. 38. n.9.& ſine liberis deceſſiſſe non eſſe probandũ. n.10. & probari teſtibus etiam ſine citatione partis Feli.in c.quoniã n.24.vt lit.non conteſt.Zucca. deciſ.Luc.11.n.4. abſentis viri vnico teſte probari vt vxor renubere poſſit Viui.dec.243.ſed primo viro reuerſo reſtituetur. dec.241 & mortem probari ex partitis ex libro mortuorum extractis Rot. dec. 408.n.2.par.5.diuerſo.

94 167.Amp. vt iurans dediſſe fundum pignori pro decem,ad decem conueniri poſſit l.ſi cũ patroni. §.Marcellus.de iur. iur.Surd.cõſ 201.n.14.Gratia. diſceptat.115.n.26.

95 168.Amp.vt quando ſalarium iuramento probatur ex ſtatuto intelligatur vbi inſtrumenta, & conuentiones confici non ſolent Gratia diſcept.171. n.15. ex Hartman. Piſter. Q iur Rem & [illegible]30.8. n.11.& ſi de vno anno ſtatutum loquatur, de pluribus non intelligetur; & de ſeruitute prius conſtare debet Gratia ſupra n.17.18.

96 169.Amp. vt ſi liber priuati ex iuramẽto probet, quoad eas ſummas in quibus non ſolent confici inſtrumenta vbi cum iuramento ex ſtatuto probat Abb. conſ.36. ad fin. lib.2. Crau. de antiq temp. par.1.verſ.4.limitatur n.8.in fine,& mortui probare ſi alia cõcurrant Lan bert glo 11 n.20 Gratia. diſcep.171.n.14 & aliquibus partitis libri probatis in cęteris ei ſtari Seraphi.priuil.iura.16.& mors vim iuramenti tenet Add. ad Mattei ſing.78. n 5. immo, & ſine iuramento ex magis communi Rot. dec.ſi.par.1.diuerſ.& Manci. de iuram. eff.68 qui tamen in maioribus ſecus probat,& cum iuramento ſi abſurda non cõtineat probare Dec conſ.510. n.2. Decia. conſ.29.n.34.lib.2.& Burſ. conſ.451. n.14. & mortui cum vno teſte, vel iuramento ſuppletorio hæredis ſcientis probare Boer.deciſ.105. n.5.niſi plura ſpecialia concurrant Pereg.cõſ.100. n.23. lib.2.

97 170.Amp. vt iuramentum abſenti proſit Neuiz. conſ.50.n.32.vide infra n.2171.& eius pręſentiam ſuppleat Rui conſ.209.n.10 lib.1.Pariſ conſ.107. n.50.lib.3.Bertaz clauſ.33 glo.6. n.5. Gratia. diſcept.531.n.66.Manci.de iuram.par.4 eff.59. intellige ſi quis pro abſente ſtipulatus ſit; ſecus ſi executiua verba in abſentem collata ſint, nam ex ſtipulatione ius ei tantum quæritur, in quem verba obligatoria diriguntur, abſenti vero ex ſtipulatione priuatæ perſonæ acquiritur iuramento adhibito ſecuta ceſſione, & ratificatione Cenci. de cenſi.par.2.cap.2. Q.2.art.1.n.37.& ſeq. idem de pia cauſa dicens. Rim, Iun. conſ.103.n.14. & ſeq. ſecuta ratificatione, ſed eam non requiri ex communi conſ.37.n.63.& ei facta ſtipulatio Ond.conſ. 37. n.21. lib.1. de communi Pereg conſ.8 n.44. lib.1.Intrigl.ſing.99 n 98.lib.3. Curt in l poſtquã liti. n.43.c.de pact. Ruin. conſ.109.n.10.lib.1. Seraphi. priuil. iuram.93. Mago.dec Flo.39.n.11 & ſeq. vbi etiam reuocationem impedire,& Seraphi. dec.1184.n.11,12.vbi ex iuramento acquiri ante ratificationem, & ſine ſtipulatione, & ſolam ſufficere ſcientiam cum patientia, quæ ex contenſione præſumitur vt infra n.1452.verſ 19. Rol conſ. 19.n.29.& ſeq. lib.1. in conſtituto etiam,& Borg. de tuto.n.255. & dicit Rot.deciſ.549.n. o par.1. diuerſ. ſufficere ſecutam ratificationem Anch Q 23.n.20. & ſeq. lib.2. & dicit Rot.deciſ.124 n.8. par.2.recentis non acquiri ex iuramento actionem

ſine

fine ceſſione abſenti,niſi vbi quis alij poſſet ſtipulari vt in dote.Scain.dec.Bono.79.n.31.& partis pręſentiam ſupplere ex communi Odd.de fideicom.Q. 1.n.140. etiam priuato ſtipulante abſenti Medic. cram. 36.n.51. etiam ſine ceſſione n.54. Milan. dec.4.n.65.lib.2. Mona dec.Bono 59.aliquem ſtipulari pro abſente opus eſſe,& eius acceptationem & Ond.cõſ.25.n.47.lib.2. niſi ſtatuto aliud caueatur Cancer.var.reſol.par.1.c.8.n.39.

98 171. Amp erroris correctionem iuramento tolli in ciuilibus,ſecus in criminalibus Marſ.in l.1.§.fin. n.62. & ſeq. de quæſtio. Neuiz. conſ.50.n.35. ſed in diuiſione erronea ſecus probat Anch. Q. 56. lib.1. & Soc.Iun. conſ.50.n.31.lib.4. & Plo.§.15. n.6.de in lit.iuran.

99 172. Amp vt iuramentum non ſubiaceat iuri ciuili Neuiz conſ.77 n.18. nec ſit de poteſtate iudicis laici eiuſue iuriſditione conſ.21.n.23.66.n.37.

100 173. Amp. vt iurans defectum intentionis niſi ex iuſta cauſa allegare minime poſſit Ferret.conſ. 383.n.21.

101 174. Amp.vt confirmatio Principis validet actũ inualidum Reſtaur de imperato.Q.110 verſ.284. intelligendo ſi non in forma communi,ſed ſub forma ſpecifica facta ſit,quo caſu confirmat ſiue defectus ſit formę ſolemnitatis,vel perſonæ Bal.in l.fin. de teſta.tut Alex.conſ.122.n.21. lib.4. Soc.conſ. 63.n.4.lib.3.Ruin.conſ.175.n.20.lib 1. Rim.Iun. conſ.45.n.6. dummodo de perſonæ defectu mentio ſpecialis,& expreſſa fiat Spec in tit. de lega.§ nũc oſtendendum n.15. Aret.conſ.8.n.4.Rui.conſ.175. n.9.lib.1.Cur.Iun.in l. more. n.33. de iuriſd.om. iud. Cunno. de pact.lib.1. cap.6.n.245.vbi etiam ex Dec.in c.1.deconfir.vti.vel inut. Cotta. verbo. confirmatio Alex.conſ.219.n.15.lib.6. Dec. conſ. 649.n.19.Rui.conſ.196.n.5.lib.1. Gram. dec.59. n.34. Marta.deciſ.Piſ.81.Ferret.conſ.38.n.5.& 8. Burſ.conſ.47 n.22.remiſſiuè ad eos tradit,quando confirmatio dicatur facta in forma ſpecifica vel communi de quo late dixi in pactis emphiteoticis, & late Molin.de primog.lib.2.cap.7. de confirmatione à Papa facta Rota deciſ.234.n.18. par.2. recentis. 332.n.1.vbi in trãſactione,& quando tenor inſertus eſt, & ex certa ſcientia facta fuit non eſſe opus originali 352.n.2.& 36.par.2. diuerſ. Milan. dec.16.lib.2.

1. Lim. non procedere niſi quoad defectum ſolemnitatum ſecus quoad ſubſtantialia, & conſenſum ac poteſtatem alienantis quæ non ſupplet Rot.dec.2. de confir. vti vel inuti. in nou. Creſcen. deciſ.8.de præben. Rot. dec.215.coram Caualer.& in forma communi contra ius non operari deciſ.331.n.10. par.2.recentis. nec defectum cauſæ, & læſionem deciſ.505. in fi. & 178. par.2.diuerſo,nec ſi Papa neſcit nullitatem Rot.dec.234.n.5. corã Coccino.

2. Lim. non operari confirmationem Papæ niſi in forma ſpecifica, idest facto narrato vel inſerto, & cauſæ cognitione habita,& adiecta clauſ.ex certa ſcientia vel ſi pars citata ſit, quæ tamen citatio in gratijs non requiritur Rot. dec.166. nouis. diuerſ. 191.par.1.recentis.222.apud Manti.

102 175. Amp. vt ſi denuncianti ex lege vel ſtatuto fides præſtetur, intelligatur ſi iurauerit ita eſſe verum Ang.in repet.l.ſi vacantia. C.de bon.vacant. lib.10. Alex. conſ.71. n.9.10.lib.3.iuxta not. per Bar.in l.Theopõpus.de dot.præleg.quod iuramẽtum pręſtari debet coram Iudice, vel notario commiſſione iudicis, alioquin nihil operabitur Bal. in l.3.in princ.verſic. circa quintum de iur.iur. Alex. conſ.71.n.10. in fi. verſ. fortius dicit lib.3. per l. hac conſultiſſima.§. penult.de teſta. & l.iubemus. C.de liber.cauſ.Gratia.diſcept 697.n.18.19.

103 176. Amp. vt iuranti habere intereſſe exhibenda ſint inſtrumenta ab eo penes quem extitiſſe vel extare conſtet l.theſaurus. ad exhiben.l.fin. C.de fid.inſtrum.Bar.in l.1. n.5. C.quemadmo. teſtam. aperian.Rota.in Valenti.illegitimitat 9.Decembris.1609.Alcia.conſ.463 n.5. de libris vide Rui. conſ.69.lib.4.& Rot.dec.663.par.2.recentis. n.7. Gratia. diſceptat.736. n.10.& ſeq. Mancin. de iuram.par.4.eff.68.ſed non habere iuramento probari eff.169.qui tamen ſe remittit ad articulum an iuramento probetur amiſſio (de quo vide ſupra amp.141.)& iurantẽ non habere edere non Pereg. deciſ.66. fideicommiſſariæ hęredem edere teneri ſed pro negatiua etiam iudicatum teſtatur teneri priuil.6. n.21.tenuit Bal conſ.225. lib.1 & Rot. Luc.inter D.Auguſtinum Sinibaldi,& D.Iacobũ Bernardini ex actis egr. D.Cęſaris Pezini. in 2. ſemeſtri.1607. fol.146. ſed intereſſe aliter eſſe probandum Oſaſc.dec.57. Carpa.c.8c.n.10.335.n.7. 336.n.9.

104 177. Amp. vt mors habeat vim iuramenti ad fidem alicuius actus vel ſcripturæ ſupplẽdam Caſtr. conſ.202.in 3.dub. col.2.lib.1.Dec.in l.1.in 2.not. C.de eden. Crau. conſ.275. n.6 Anch.Q.55 n.7. lib.1.Surd.deciſio.103.n.4.& ſeq. Rim. Iun. conſ. 58.n.30. Pariſ. conſ.104. n.76. lib.1.7.n.18.lib.4. Gail.obſ.43.lib.2. Peregr.cõſ.20.n.18.lib.2. Surd. deciſ.199.n.2.adminiculis tamen concurrentibus, & ſi de re modica agatur Pariſ. conſ.87. n.6.lib.1. Grat.conſ.81.n.6.lib.1.Benint.dec.47.n.12. Boer. dec.105.n.5.vbi exigit mortuum fuiſſe bonę famæ Guid.Pap.dec.441.Crau.conſ.73.n.41.Aſſiſ.deciſ. Peruſ.88.& Munnoz.de ratiocin.cap.10.n.64 65. Plo. de in lit.iur. § 35. n.2 vbi lim. duobus modis Mago.deciſ.Flo.95.n.8. Add. ad Matteſ.ſing.78. n.5.& in teſte Rot.Rom.dec.322.n.7. vbi in teſte. Viu.deciſ.184.n.11.Mona.dec.Flo.56.in teſte non habere vim iuramenti niſi adſit ſubſcriptio quæ eius manu eſſe probetur n.5.& ciuilis niſi eadem ratio ſubſit,vel idem oriatur effectus nõ venit mortis nomine Maſtril.dec.6.n.18.de communi Garz. de beneſ. par.11.c.1. n 86.Soarez.alleg.20.n.20. Franc.dec.689.n.12 nec vbi merum factum attenditur vt in conditionibus. Rot.deciſ.151 par.1.recentis Trentac. de ſubſt. par.4.c.6.nec niſi in caſibus iure expreſſis,& Spino.de teſtam.glo.12.n.36. & 19.n.27.ex communi contra comunem, & Rot. deciſ.104 n.9. coram Caualer. Cancer. var.reſol. tom.1.c.7.n.103.

105 178. Amp. vt nemo præſumatur in vanum iurare,& contractum fruſtratorium facere l.1. in fi.C. ad municip.l.1.C.de theſaur.lib.10.Surd.conſ.307. n.15.345.n.18.Gratia.diſcep.876.n.24.

106 179. Amp. vt clauſula omni meliori modo non com-

comprehendat actum iuratũ Aret. cons 20. Petrut. in l. 1. n. 187. & sequen. de iur. iur. Gratia. discept. 854. n. 21.

107 180. Amp. vt vniuersitas quæ iure minoris in integrum restituitur l. Respublica vbi Bar. & alij C. ex quib. caus. maior. Cor. cons. 148. n. 4. lib. 1. de cõmuni Soc. cons. 66. n. 8. lib. 4. & Rol. cons. 68. n. 20. & seq. lib. 3. Odd. de restit. in integr. Q. 90. art. 7. de magis communi Onded. cons. 17. n. 87. & 88. lib. 1. Rot. Roman. decis. 93. n. 16. in collectis per Zacch. ad Galles. de cõmuni Boer. dec. 265. & Rot. Bonon. decis. 43 n. 41. & Turza. cõmuni opi. 141. & Matte. communi. opi. 24. Menoch. cons. 887. n 65. qui intelligit probata læsione. ob iuramentum tamen, & scientiam officialium in integrum non restituatur, quia officialium scientia ignorantiæ caput excludit, & ex eo restitutionem Surd. dec. 4. n. 6. Garzia. de benef. par. 5. c. 5. n. 136 Meno. cons. 1169. n. 37. & seq. vbi ex capite ignorantiæ non restitui propter officialium scientia, & contractum iuratum; & non probata læsione per instrumenta de nouo reperta non restitui probat aduersus laudum emologatum, & si procuratorem constituerit ad contrahendum cum iuramento non restituetur contra contractum ab eo initum Bal. in l. generaliter col. 2. vers. pone enim C de reb. cred Maran. de ord. iud. par. 6. actu 2. de appellat. n. 93 pag. 567. Gutierez. in auth. sacramenta puberum. n. 139. C. si aduers. vend.

108 1. Lim. quod dictum fuit scientiam officialium Principi, & Vniuersitati obesse, non procedere nisi quoad ea quæ concernunt sui officij administrationem Peregr. de iur. fisc. lib. 6. tit. 8. n. 26. Gratia. discep. 957. n. 3. & seq. Rot. decis. 507. n. 2. par. 1. recentior. ex Bar. in l. si publicanus. §. in omnibus. n. 1. de publican. Alex. cons. 6. n. 3. lib. 1. & alijs. Rota. dec. 159. n. 2. par. 2. recentis.

109 181. Amp. vt minoris fideiussor iureiurãdo obligetur, & tũc vt principali tenebitur Bar. in l. si quis pro eo n. 14. vers. octauo prohibetur de fideius. l cũ pater. §. filius matrem deleg. 2. Ang. in l. hi qui ad fin. de fideius. Alex. cons. 102. n. 3. vers. non obstat lib. 5. Mœda. dec. 2. de fideius. Numbert. de Bouenc. in auth. sacramenta puberum n. 97. C. si aduers. vendit. de communi Io de Amic. cons 34. n. 13. 14. Cor. cons. 214. n. 11. lib. 2. Natta. cons. 162. n. 14. Lambert de contract. glo. 16. n. 18. Seraphi. priuil. iuram. 98. n. 29. Machel. patrocin. 58. n. 9. Borg. dec. 31. n. 21. lib. 1. Rot. Rom. dec. 110. collectarum per Zacchia. ad Galles. Felicia. de societat. cap. 29. n. 54. Bertaz. claus 39. glo. 1. n. 12. Carpan. super stat. Mediol. cap. 328. n. 416 Rota Bonon. dec. 102. n. 22. in nouissim Thes. Q 6 n. 12. lib 4. alios casus ponentes quibus minoris fideiussor obligatus manet. Cancer. var. resol par. 2. c. 1. n. 58. & seq.

110 Contrarium tenet Anch. cons. 330. n. 10. 11. Crot. cons. 135. n. 31. Laur. de Pinu cons. 71. n. 5. Odd. cons. 41. n. 25. de communi latè Ces. de Barz. dec. 99. n. 11. & seq.

111 1. Lim. primã opinionem non procedere si enormissima læsio interuenisset Ias. cons. 133. n. 19. 20. lib. 4. Affis. decis. Perus. 27. in fine. Vinc. de Franch. dec. 247. Ceph. cons. 115. n. 3.

112 2. Lim. non procedere, nisi quando fideiussor scienter intercessit; vbi enim id errãter fecit prout præsumitur, quia consensus abesse censetur, non obligabitur Numbert. de Bouen. d. n. 97. Lambert. supra d. n. 18 Cancer. supra n. 6.

113 3. Lim. non procedere quando ex statuto obligatio minoris vel mulieris ipso iure nulla esset. Grat. cons. 91. n. 21. lib. 1. Tiraq de constitut par. 3. lim. 7. n. 28. 32 & 35. Ces. de Barz. dec. 99. n. 9. Ias. supra Mangil de euict. Q. 174. n. 25.

4. Lim. quando fideiussor regressum haberet contra principalem Barz supra n. 11 Mang. supra n. 26.

5. Lim. quando contractus annullatur defectu substantiæ puta consensus vel formæ Barz. supra n. 4. Mang. supra n. 21. 27. Seraphi. dec. 187. n. 15.

1. Lim. 2. opinion. contrariam amp. 181. non procedere quando pro minore facturum vel curaturum cum iuramento aliquis promisisset, & sic factum proprium, tunc enim promissor teneretur Paris. cons. 16. n. 118. & sequen lib. 2. Meno. cons. 58. n. 39.

Fideiussor autem à curatore datus in alienatione nulliter facta tenetur, licet secus sit in fideiussore minoris Simon. de decret tit. 5. n. 28. 29. Rot. Auen. decis. 103 n. 6 Mangil. de euict. Q. 73. n. 20. & seq. intellige si tutor vel curator propria bona obligarit sic enim loquũtur Simon. & Rot. Auen. à Mang. citati.

114 182. Amp vt transactioni contraueniens ea se nequeat iuuare, nec per alteram partem impleri petere potest, etenim frangenti fidem, fides seruanda non est l. qui fidem vbi Doc. de transact. Emil. cons 2. n. 26. Seraphi. decis. 274. vbi pensionem impugnantem, in consequentia censeri concordiam impugnare, nec ideo ea se posse iuuare Ladeich. cons. 62. n. 1. Quod si fuerit iurata, eique contrauenerit maior 25. annis, non implendo vel aliter, non modò notatur infamia, verum actione priuatus restituta pœna pactis inserta, rerum proprietate careat, & emolumento quod ex pactione vel transactione fuerit consecutus, commoda omnia ex contractu procedentia, & omnes pœnæ eis deputabuntur qui iura pacti intemerata seruauerint l. si quis maior vbi Bar. n. 1. Salic. n. 15. Cur. Iun. n. 34. Alcia. n. 2. Peralt. n. 31. Cag. n. 1. & cœteri omnes. C. de transact. Roma. sing. 139. Anch. cons. 382. n. 4. Soc. Iun. cons. 144. n. 66. lib. 1. Fulgos. cons. 233. in fine. Pute. dec. 343. n. 2. lib. 3. Gab. de transact. concl. 1. n. 1. de communi Cor. cõs. 121. n. 3. lib. 1. Bolognet. in d. l. si quis maior vbi n. 73. ex communi respectu actionis inquit priuari actione primæua super qualis erat quam primò remiserat, & fuerat exceptionem elisa, & Bertaz n. 771. & seq. Caccialup. de transact. Q. 15. n. 1. Tenni. caut. 136. n. 1. & 145. n. 1. Mar. Angus. cons. 148. n. 4. Ceph. cons. 326. n. 40. & seq. loquens de facta super fideicommisso. Rim. Iun. cons 87. n. 1. & seq. vbi audientiam denegari 255. n. 12. & seq. loquens de eo qui pecunias intra certum tempus inuestire promiserat, & quod recepta etiam relaxare teneantur, & 807 n. 10. & seq. vbi non audiri agentem cum peiurus sit ex cõmuni. Macerat. resol. 17. lib. 2. Gul. de Bened. in cap. Rainutius verbo. testamentum 3. n. 40 de testam.

Gargiare patroci. 34. n. 8. vbi non implentem in termino velut periurum repelli, & patroci. 46. lib. 1. subdens in dolo præsumi, & infamis fit qui in futurum in contractu promissa non obseruat Ias. in d. l. si quis maior n. 21. Manci. de iuram. par. 5. eff. 1. Alba. conf. 173. Farin. in fragmen. par. 2. 1141. Ruginel. pract. QQ. c. 11. n. 33 & seq. periurium incurrere probat qui contrauenit committendo vel omittendo.

115 1. Subamp. ex sola citatione contrauentum censeri Soc Iun. conf. 49 n. 13. lib. 2. per d. l. si quis maior, & ibi Doc. indubitatum dicens, & tradit Bal. in d. l. si quis maior n. 2. vbi idem de libello conuentionali, & Aufr. ad Cap. Tholosan. dec. 248. n. 2. Ruin. conf 181. n. 6. lib. 1.

116 1. Lim. d. primam subamp. non procedere nisi citatus ad iudicium venerit l. quamuis de in ius vocan. Castr. in d. l. si quis maior. n. 3. Alex. n. 4. Cag. n. 87. Peralt. in 7 not. Rim Iun. conf. 203. n. 123.

117 Contrariam opinionem cõmunem dicit Bolog. in d. l. si quis maior n. 50. Bertaz. n. 366. Rui conf. 66. n. 6. lib. 4.

118 2. Subamp. ex solo conatu, effectu etiam non secuto, veluti supplicatione Principi porrecta, impetratione rescripti, & huiusmodi, contrauentum dici, parte etiam non citata, & prædictas pœnas contrauenìens incurrat, & hoc in odium peierantis, & quia d. l. si quis maior actum non effectum considerat Bal. in d. l. si quis maior. n. 2. Ang. n. 3. Bar. n. 2. Cor. n. 2. versic. item in quantum Alex. n. 4. Cur. Sen. n. 29. 30. Parpal. n. 23. & seq. & cœteris magis communiter vt testatur Bertaz. n. 360. cum multis seq. Ang. conf. 326. n. 1 versic cõstat autem Felin. in cap. ex tenore n. 1. de rescript. & ibi alij Doc. Ruh conf. 30. n. 3. Ruin. conf. 181. n. 6. lib. 1. vbi de inhibitoria protestatione Aufr. ad Cap. Tholos. dec. 248. n. 2. de communi omnium ferè Cag. in d. l. si quis maior n. 84. & 85. & Bolog. n. 50. & seq. & Laderch. conf. 62 n. 1. idem probans quoad attentata, & Alba. conf. 198. n. 60. & Seraphi. priuil. iuramen. final. n. 2. non obstante conditione Mar. Anguf. conf. 255. n. 1. & 2. de communi etiam Marlian. decif 22. Farin. in fragmen. par. 2. n. 1160. & 1161. vbi si iudicem interpellauerit ex communi, & quando contrauenire tentauit ad actum proximum veniens Ruginel. d. c. 11. n. 39.

119 Contrarium tenent Castr. in d. l. si quis maior n. 3. Ias. n. 17. & magis æquam dicit Cur. Iun. n. 14. Alcia. n. 20. C. de transact. Card. conf. 25. n. 11. Alex. conf. 34. n. 3. lib. 1. 59. n. 19. lib. 4 vbi requiri vt ad finem perducatur veriorem inquit Meno. conf. 35. n. 33. & in supplicatione Papæ vel Principi, facta mentione iuratæ transactionis Pari. d. par. 2. n. 1196.

120 1. Lim. primam opinionem sicque 2. subamp. non procedere, nisi is qui supplicationem porrexit ac rescriptum impetrauit, iudici porrexit; non enim aliter cõtrauenisse, partique nocuisse cẽsetur Alex. cõs. 34. n. 3. lib. 1. Ias. in d. l. si quis maior n. 17. Alcia. n. 20 Gab de transact. concl. 1. n. 9 Seraphin. supra n. 2. versic. & primo Menoch. conf. 35. n. 33. Farin. supra. n. 1167.

121 Contraria sententia communis est, vt siue rescriptum iudicis præsentauerit, siue non, procedat subamp. quoniam contrauenisse censeatur de communi Bologne. in d. l. si quis maior. n. 52. de magis communi Bertaz. n. 369. & seq. vsque ad n. 380. Parpal. n. 23. & sequen. subdens pęnitentiæ locum non esse de communi Mantica. de contract. lib. 3. tit. 16. n. 30.

122 1. Sublim. d. primam lim. non procedere iuramento adhibito, tũc enim quomodocumque etiam sine citatione contraueniatur, pęna incurreretur Parpal. in d. l. si quis maior n. 29. & seq. sed d. l. si quis maior, & in lim. citati loquuntur adhibito iuramento.

123 1. Lim. d. primam sublim. non quando superiori preces offerens iuramenti mentionem fecisset, si namque superior remittendi iuramentum potestatẽ haberet, remissum censeretur; licet non posset rescripto vti nisi iuramẽto expræsè remisso Peralta. in d. l. si quis maior. n. 30. Ias. n. 17. Cag. n. 177. & seq. Farin. d. n. 1196.

124 2. Lim. d. sublim. non procedere quando iurans inducias impetrasset, iuramenti in supplicatione mentione habita, alias enim concessio inualida foret Parpal. d. n. 30. in fine.

125 2. Lim. d. 2. subamp. non procedere nisi quando obseruare promissa eaque implere iuratum fuit, secus tamen est si non petere aliquis iurasset, cum namque is petere dicatur qui litem contestatus fuit non ante contrauenisse censetur l. amplius. rem rat. Gabe. Bar. in d. l. si quis maior. n. 3. Bal. n. 8. Salic. n. 11. Albe. n. 2. Ang. n. 3. vbi etiam quando litem vel querimoniam non inferre promisit Alcia. n. 21. de communi Cag. n. 171. & Bertaz. n. 178. ex communi, & alij C. de transact.

126 3. Lim. non procedere quando in supplicatione de iurata transactione mentio facta fuisset, & venia petita, tunc enim iuramentum remissum censeretur Felin. in cap. constitutus n. 13. 14. subdens nedum iuramenti, verum etiam promissionis absolutionis nõ petendæ, eaue non vtendi si ita conuenerit, mentionem in supplicatione fieri debere de rescrip. post Card. conf. 25. n. 11. Ias in d. l. si quis maior. n. 17. Alciat. n. 20. Bertaz. n. 380. Parpal. circa finem 6. not. Cag. n. 178. & cœteri C. de transact. Rim. Iun. conf. 203. n. 126. Vinc. de Franch. dec. 391. Pari. d. n. 1156.

127 1. Amp. lim. procedere tam in Papa quam in Principe sęculari, vterque enim pęnas d. l. quis maior remittere potest, tametsi periurium, & pęnas canonicas sæcularis Princeps remittere nequeat Alciat. in d. l. si quis maior n. 20. Bertaz. n. 380. cum multis sequ. Vinc. de Franch. supra Farin. d. n. 1196.

128 Contrariũ tenet Cag. in d. l. si quis maior. n. 179. & Rol. conf. 31. n. 13. & seq. lib. 2. quia Princeps sęcularis in contractibus iuratis manus apponere nequit.

129 1. Sublim. 3. lim. non procedere quando sęcularis vel ecclesiasticus causam simpliciter delegaret, tũc enim iuramentũ non censebitur remissum, sed vt de iuribus partiũ cognoscatur, etiã respectu iuramenti secundum receptissimam sententiam Alciat. in d. l. si quis maior. n. 20. ad fin. vbi Bertaz. n. 396.

130 4. Lim. non procedere nisi quando supplicans promissis contraoenit, & periurium incidit, sic enim Doc. intelligunt Cor. conf. 107. ad finem lib. 3.

131 3. Subamp. contrauentum dici sola iudicis interpellatione per libelli oblationem coram eo factam absque alia partis citatione, quoniam attentatio punitur secundum omnium fere sententiam in d.l. si quis maior. Bar. n.2. Bal. n.2. Ang. n.3. Cor. n.2. versic. in quantum tamen Alex. n.4. de communi ferè omnium Cag. n.84. de magis cōmuni Bertaz. n.353. & seq. Salic. n.11. Roma. n.6. Cur. Sen. n.27. de communi. Parpal. n.22. C. de transact. & Rui. conf. 66. n.6. lib.4. & Rim. Iun. conf. 203. n.121. & seq. de communi Farinac. supra n.1162. & sine alia citatione ex communi. n.1163. & sine litis contestatione, licet aduersarius non comparuit, n.1164. contra alios.

132 Contrarium tenet Castr. in d.l. si quis maior n.3. vbi Ias. n.17. Alciat. n.16.

133 Intellige, & declara vt in 2. subamp. dictum fuit, & in eius limitationibus, & si amplius non petere promiserit sola iudicis interpellatione d. pęnas non incurri, sed si non contrauenire promisit, litis contestatio non exigitur Farin. supra n.1165. sed si iurasset non petere in iudicio vel extra, sola petitione sine contestatione litis pęnas incurret n. 1166.

134 4. Subamp. etiā si in minimo contra factum, cōtrauētumue iurate fuerit promissioni cū iuramentum sit indiuiduum Cag. in d.l. si quis maior. n.195. post alios de magis communi Bertaz. n.421. & seq. Cor. conf. 246. n.6. lib.3. Dec conf. 452. n.7. Crau. cōf. 182. n.16. Rub. conf. 30. n.3. Gab. de transactio. conclus. 1. n.4. Gozad. conf. 69. n.8. Natt. conf. 480. n.20. 481. n.2. Ceph. conf 24. n.2. Afin. in prax. §.7. lim. 59. n.21. & seq. secus dicens iuramento cessante Rim. Iun. conf. 124. n.30. Rol. conf. 53. n.30. lib.1. de magis communi Laderch. conf. 62. n.12. & 143. n.9. praesertim adhibita clausula quae omnia &c. Bologne. in d.l. si quis maior. n.99. vbi de magis communi Parpal. n.106. Affl. dec. Peruf. 101. n.4. de magis communi Cef de Barz. dec. 15. n.12. & 62. n.34. Io. Botta. Cremo. conf. 9. n.6. Veral. dec. 316. par.3. Rot. Rom. dec. 410. n.4. par.4. diuerso, Facchin. contro. iur. lib. 12. cap. 48. vbi quando pactis transactione initis contrauentum fuit Gargiare. patroci. 34. n.14. lib.1. 46 n.4. lib.1. Farin. in fragmen par.2. n.1159. Medic. lib.9. reg. iur. fol. 768. col.1.

135 1. Lim. 4. subamp. vel potius secus esse dicas iuramento cessante, tunc enim si in minimo velut accessorio aliquo iuramentum non seruetur, non obseruans non incidit in pęnam l. quamuis rationes, de ord. & demon. Castr. conf. 378. n.1. in fi. lib.1. Afin. supra n.21. Crau conf. 182. n.16.

136 1. Sublim. non procedere quando omnia in trāsactione posita seruare promisit, quia tunc ex quo transactio indiuidua est, in minimo etiam contrauenięns pęnas incurret Cor. conf. 25. n.9. lib.2. Laderch conf. 62. n.11. 12.

137 2. Lim. non procedere nisi in actore, hic enim si in minimo deficiat d.l. si quis maior beneficio frui non poterit; secus in reo, quia magis in curia, & error, quā dolus praesumeretur l. quamuis de cond. & demōstr. Alciat. in d.l. si quis maior n.40. Bertaz. n.425. & seq. dummodo dolus esset vt per eum: Mœdan dec.4. de transact.

138 5. Subamp. vt contrauenisse dicatur qui tempore conuento promissa iurata non seruat, vel non soluit Bar. in d.l. si quis maior. n.2. Bal. n.2. Ang. n.3. Castr. n.3. in 3. not. Alex n.6. Ias. n.18. de communi omnium Cur. Sen n.31. C. de transact. Soc. Iun. conf. 49. n.9. lib.2. Ceph. conf. 24. n.1. Affl. decis. Peruf. 101. n.3. Cap. Tholof. dec. 248. Mœda. dec.1. loca. Alb Brun. conf. 48. n.6. vbi quando negligendo contrauenit Farin. in fragment. par.2. n.1161. vbi quando promissa non impleuit.

139 1. Amp. etiam si ille cui iurans promissa non seruauit, vexatus non fuerit, satetenim est in mora esse implere debentem; nec aliud exigetur Bero. conf. 158. n.51. lib.1.

140 6. Subamp. contrauenisse censeri eum qui alijs modis quam d.l. si quis maior expressis contrauenerit, ij enim exempli gratia expressi fuere nec ideo regulam restringunt Cor. in d.l. si quis maior. n.2. versic. in tex. ibi putauit, & alij communiter Soc. Iun. conf. 49. sub n.9. lib.2.

141 7. Subamp. etiam si iuramentum fuisset contrauenienti illegitimè relaxatum sine causae cognitione, & absque partis citatione, talis namque relaxatio nihil operaretur veluti minus legitimè obtenta Anch conf 382. n.7. Add. ad Bar. sing. 139. Barbat. conf. 86. n.7. lib.3. de communi Cur. Sen. conf. 43. n.18. Felin. in c. Ecclesia S. Mariae. n.12. de constit. Parif. conf. 43. n.14. lib.1. Crau. cōf. 717. n.44. hoc proculdubio procedere subdens Bertaz. in d.l. si quis maior. n.397. & seq & ibi Bolognet. n.77. vbi etiam si a Papa concessa esset, & Alb. Brun. conf. 47. n.7. praesertim si de graui partis praeiudicio ageretur secundum magis communem Rim. Iun. conf. 188. n.9. & seq. & Io. Botta. conf. 68. n.14. 15.

142 Contrarium respectu citationis vt non requiratur ex magis communi Affl. decis. 220. n.10. Rim. Iun. conf. 203. n.81. & seq. vide infra n.695.

143 Distingue vt prima procedat quando ius partis non maneret illaesum; secunda verò si incolume remaneret Crau. conf. 717. n.45. Io. Batta. conf. 68. n.14.

Respectu autem cognitionis causae omissae non erit absolutio inualida si non fuisset necessaria absolutio, vtputa, si valde enormis laesio in contractu interuenisset Rim. Iun. conf. 203. n.130.

144 8. Subamp. idem esse quando sub fide, vel sincerè promissio facta fuisset, haec enim vim iuramenti obtinent cap. ad aceres. de his quae vi metusue causa, & c. Spec. de arbitr. §. final. versic. sed quid si compromissum sub fide glo. in cap. penult. de iur. iur. Bal. in cap. literas. n.12. de praesump. Ias. in d.l. si quis maior. n.28. Cur. Sen n.33 de communi Cag. n.99. & seq. post Alex. n.16. vbi etiam non tactis scripturis qui communem, & veriorem testatur, & Cur. Iun. n.11. 12. vbi si scripturae tangerentur, & Parpal. n.49. de magis communi Bertaz. n.481. & seq. Ruin. conf. 9. n.4. lib.3. Crau. conf. 241. n.11. Bertr. conf. 162. n.8. in fi. lib. in secund. prim. par. de

com-

communi Gab. de transact. concl. 1. n. 28. Neuiz. cons. 68. n. 49. Meno. cons. 178. n. 19. 201. n. 120. Burs. cōs. 53. n. 37 78. n. 19. Affl. dec. 389. n. 2. Becci. cons. 45. n. 37. Rim. Iun. cons. 13. n. 19. de communi Gail. obs. 59. lib. 2. & Bertaz. cons. ciuil. 47. n. 32. Masc. concl. 347. n. 78. Valasc. decis. 99. vbi de promissione per bonam fidē, & Mins. cent. 1. obseruat. 17. vbi de Principibus de communi Ceual. cōmuni opi. contra commun Q. 117. & Surd. de aliment. tit. 9. Q 24 n. 3. decis. 234. n. 7. 8. 159. n. 20. vbi subdit posse etiam animo iurari, quoniam iuramentum nō requirit formalitatem verborum ex cōmuni, & dec. 225. n. 1. 234 n. 9. & Rim. Iun. cons. 362. n. 37. & 38. & Villalob. communi opi. lit. F. n. 59. & Farin. Q. 160. n. 395. & d. par. 2. n. 1180. vbi sub fide sua maxime Christi.

145 Contrarium tenent non nulli citati à Gab. supra n. 20. de communi Cors. de iur. iur. Q. 7. n. 25. communem refert Bolog in d. l. si quis maior n. 6. & ibi Parpal. n. 40. Felin. in c. querelam. n. 7. de iur. iur. Purpur. cons. 333. n. 19. Palaez. de maiorat. par. 1. Q. 22. n. 11. late Farinac. d. Q. 160. n. 396. & seq. vbi veriorem dicit hanc secundam opinionem, & citat etiam pro hac parte Facchin. contro iur. lib. 1. cap. 12. versic. contrariam sententiam, idem in dubio probans.

146 1. Distingue quod aut verbum fides prolatū fuit secundum communem, & vulgarem vsum pro eo quod promittenti credendum sit, & secunda procedat opinio. Aut vero fides eo respectu data fuit, nēpe quod promittens id faciat sub fide quām suæ salutis habet erga Deum puta fide Dei vel in Deū, & prima procedat, ac vim iuramenti obtineat Alcia. in rubr. de iure iur. n. 7. Bologne. in d. l. si quis maior. n. 60. versic. vnde resolutiue Bertaz. n. 500. & seq. Couar. in c. quamuis pactum. par. 1. §. 2. n. 2. de pact. in 6. Seraphi. priuil. iuram. 77. n. 27. Meno. cons. 786. n. 5. & seq. 19. & seq. Rim. Iun. cons. 13. in fine 521. n. 80. & seq. Gutier. in authent. sacramenta puberum. n. 145. & 149. C. si aduers. vendit. Facchine. contro. iur. lib. 1. cap. 12. Farinac. supra n. 401.

147 2. Distingue quod si fuerit bona fide facta promissio, & agatur de obseruatione promissionis, & prima procedat; Aut de pœna incurrenda, & secundæ locus existat glo. in cap. clericus. versic. promisit in fine de iur. iuran. vbi Doc. Felin. in c. præterea. n. 15. de sponsal. Aleiat. in d. l. si quis maior. n. 27. 28. verbo inuocato Coua. supra n. 2. Mins. cent. 1. obs. 17. in fine Bertaz. supra Ceuallos. supra.

148 In dubio autem de lege humana intelligi tenent Alciat. in rub. de iur. iur. n. 7. & in d. l. si quis maior. n. 25. & seq. vbi Bologne. n. 60. in fine Coua. supra n. 2. in fine Seraphi. supra. Facchi. supra Farinac. supra n. 403. Rim. Iun. cons. 13. in fine, & 521. n. 86. Meno. cons. 786. n. 5. & seq.

149 Contrarium tenent Cag. in d. l. si quis maior n. 102. Valasc. supra. n. 6. & quando de bona fide dictum fuit Pinel. in l. 2. par. 3. c. 1. n. 13. C. de rescind. vend. Burs. cons. 78. n. 19. nisi ex adiunctis de humana actum constaret, veluti si bonæ fidei verbis mercantiliter actum foret, tunc enim de bona fide humana mercantili intelligi deberet ad Bal. cons. 198. n. 5. lib. 1. Rot. Genuen. dec. 153. n. 8.

150 9. Subamp. idem esse quando in veritate promissio facta fuisset, cum Deus ipsa veritas interponatur Bal. in rub. C. res inter alios acta n. 7. in fine, & in cap. literas. n. 12. de præsumpt. Ias. in l. 4. §. iuran. n. 2. de iure iuran. Cag. in l. si quis maior. n. 107. C. de transact. Franc. Curt. in l. postquam liti. n. 43. ff. l. 9. C. de pact. Felin. in c. si cautio. n. 25. de fide instrumen. Seraphin. priuil. iuram. 93. n. 7. Masc. concl. 347. c. 77. Minsing. cent. 1. obs. 17. n. 3. Borg. decis. 27. n. 66. lib. 2. Palaez. supra. n. 12. Surd. decis. 234. n. 5. & 225. n. 3. Farinac. supra n. 393.

151 Contrarium tenet Bolognet. in d. l. si quis maior n. 59.

Et idem quod in veritate die de verbo; & fine defectu Butr. in cap. & si Christus. §. 2. de iur. iur.

152 Distingue vt distinctum fuit in 8. subamp. vt si constet non de veritate negocij fuisse distinctum, sed de Deo qui veritas est glo. in verbo. immutatio. in auth. de instrum. caut. & fid. c. si consuetudinem, &c. seq. dist. 8. vel de veritate conscientiæ glo. in c. & si Christus. de iur. iur. & tunc procedat prima opinio vt pœnis d. l. si quis maior locus existat, si vero simus in dubio tunc contractus seruandus erit licet pœnæ attendendæ non sint Alciat. in d. rub. de iur. iur. n. 7. & seq. Bertaz. in d. l. si quis maior n. 508. & seq. Bolognet. n. 59.

153 10. Subamp. in eo qui iurauit per salutem Principis perinde est enim ac si per Deum iurasset Ias. in d. l. si quis maior. n. 27. in fine, & n. 28. Bologne. n. 58. Bertaz. n. 528. & 811. post Ang. ibi in fi. Parpal. n. 82. not. 28. Cur. Sen. n. 53. Cag. n. 163. in fi. Salic. n. 1. Rom. n. 12. Cur. Iun. n. 10. Aleia. n. 2. C. de transact. Aleia. in rub. de iur. iur. n. 11. Gab. de transact. concl. 1. n. 27. de communi Farin. Q. eri. 160. n. 406. vbi etiam ponit criminales pœnas periuri huius Farin. in fragmen. par. 2. n. 1179.

154 1. Lim. vel potius secus esse dicas si iuretur per caput, vel manus Principis Bologne. in d. l. si quis maior. n. 58. versic. & dum dicitur. Farin. supra n 411. vbi n. 412. hanc iurandi formam dicit non esse iuramentum, nam per creatorem iuratur non per creaturam.

155 2. Li. nō procedere nisi in Papa, & Imperatore, Principibus, Monarchis, secus in inferioribus lex enim rigorosa de Imperatore loquens ad inferiores non extenditur Bal. in d. l. si quis maior. in vlt. not. n. 5. Bolognet. n. 58. Bertaz. cons. 813. & seq. C. de transact. Cur. Iun. cons. 185. n. 7. Farin. supra n. 410.

Si verò Princeps contrahat sub verbo Principis iurasse censebitur Decia. cons. 2. n. 113. lib. 1.

156 11. Subamp. idem esse si quis promiserit per propriam filiorumque salutem vxoris, corpus suum, & huiusmodi, quia & hæc iuramentum continere tradunt Guid. Pap. cons. 31. n. 9. versic. quarta ratio sub n. 2. quia perinde est ac si quis dixisset ita Deus me seruet.

157 Contrarium tenet Aret. in d. l. si quis maior n. 2. not. 6. eum speciale sit in Principe nec ad alias creaturas extendatur Bolog. n. 58. Bertaz. n. 528. & seq. Cag. n. 165.

158 12. Subamp. etiam si quis simpliciter iurauerit, ex quo

fulgo.in d.l.si quis maior. in 2. lect. in fine Iasn.6. & 7. Cur.Sen.n.12. & seq. Cur.Iun. n.7. Cag. n.10. Iacob.de S.Georg.n.5.de communi Bologn. n.18. & Parpal n.1.post Rom. n.26. qui communem testatur, & de magis communi iudicando, & consulendo tenenda Bertaz.n.69. & seq. reiecta Fulgos. opinione in alia lectura secus tenentis Gab. de trãsact concl.1.n.3.Ripa in c.sæpè n.88.de restit spol. Ias. cons.118. col. 3. vers. secundo principaliter lib.1.Laur.de Pinu.cons.138.n.29. Intrigl.de feud. cent.2. art.5.n.348. Seraphin. priuil. iuram.final. n.3. vers. tertio Meno. cons.443. n.18. de magis communi Cef.de Barz.dec.Bono.62.n.14.Facchi. controuers. iur. lib.1. cap.11. de communi.Farin. in fragmen.par.2 n.1152.

175 Contrarium tenet Alcia. in d.l. si quis maior n.5.excepta contractus obseruantia, & Rim. Iun. cons.77.n.41.

176 1.Lim.primam opi. magis communem nõ procedere,si lesio enormissima interuenerit,tunc enim maioribus etiam,& fortius mulieribus subuenietur Bologne.in d.l.si quis maior. n.40.

177 2.Lim. non procedere nisi dolus verus interuenerit, secus si præsumptus in omittendo consistens, & in non seruando promissa,ab hoc enim mulieres excusantur,quamuis non ab illo Cur. Iun. in d.l. si quis maior. n.17.in fine Cag. n.24. Bertaz.n.115. Gab.cons.51.n.32.lib.1. Fari.supra n.1153.

178 1.Sublim non procedere quando mulier sciret adimplere teneri, & omitteret; tunc enim pœnis d.l.si quis maior obstricta esset, contrauenire etenim diceretur Bologne. in d l.si quis maior. n.18. versic.non obstat quod mulier.

DECAS. II. TRACTATVS. VII. DE MORAE PVRGATIONE.

179 20.Subamp. vt moræ purgatio non admittatur, quia lex facit executionem, & iuramento excluditur vt supra n.502. Bar in d.l.si quis maior n.11. Bal.n 12. Alex.n.7.Ias.n.26.de communi Bologne. n.90 & Bertaz.n.660.cum multis seq. & alij communiter. C.de trãsact.Salic de mora Q 2.n.2. Doc. communiter. in l.si insulã de verbo.oblig.vt ibi testatur Alex n 37 & Crot n.66.Anch cons.148. in fine. Alex.cons.9.n.5.lib.7. Aret cons.95.n.10 Roma.cons.427.n.7.de communi Dec.cõs.452.n.13. Mattef.sing.50.de communi Ias cons.9.n.8. lib 1. Rui.cons.198.n.6.lib.1 Ias.cons.82.n.1.lib.1.Caccialup.de transact. Q.16.17. post Bal.in l.& si post tres ante fin.si quis cautio. de communi Gab. de trãsact.concl.1.n.10.& Tenni.caut.136.n.2. & Grat cõs.66.n.24.93.n.69.lib.1.Cor.cons.101 n.7.208. n.4.121. n.3.156.n.2.lib.1. de cõi Burs cons.84. n.6.& Soarez.cõi.opi.lit.M.n.220.& Niger.in d.l. si insulã.n.289.& seq.Cur.Sen.in d.l.si quis maior. n.44. Viui. cõi opi. verbo. moræ purgatio quæ est opi.521. Afflic.dec.Perus.90.n.11.& seq. vbi idẽ respectu emphiteosis Ecclesiæ Guid. Pap.decis.123. n.3.Affl.dec.174 n.5.post Bar.in d.l.si insulã n.20. de cõi Ias.n.35.Ripa n.97.Imo.n.19. Io.Annibal. n.156. Dec. in auth. qui rem. n.7.C.de sacro san. Eccle.Rol.cons.6.n.46.lib.1.de communi omnium Bero. cons.119.n.11 150.n.8.lib.1. Anto.à Leut. cons.18.n.43.inter cõs.crim.in magis.lib.2.Crau. cons.246.n.4.Simon.de Pret.de vlt. volunt. lib.5. dub.2. interpretat.2. n 224. fol.72. Anch. Q.51. n.22.lib.3.de communi Io.Botta.cons.9.n.16. idẽ de mora modici temporis probans Guid.Pap.sing. 554.de cõmuni Villalo.lit. P n.391. & Matte.cõi opi. verbo. iuramentum,& Soarez. cõm. opi.lit.I. n.323.& Turret.cõs.3.n.5.lib.2.& Gutier.de iura. confirmat.contract.par.3.c.17 n.2.Ruggin.pract. QQ. cap.1.n 68.Rim.Iun.cons.255.n.15. Meno. cons.410.n.25.543.n.4.718.n.8. de cõmuni Gargiare. patrocin.100.n.17.lib.1. Manci. de iuram. par.4.eff.13 n.2.& 3.intelligens quãdo iurans promissa attendere, & obseruare promisit ex Rip.in l. si insulam. n.94 de verb. oblig. Intrigl. sing. 99. n.58. lib.3. Corb. de caus. priu. ob non sol. cano. lim.41. n.13. Farin. in fragmen. par.2. n.1173. quoad omnes pœnas. n.1173.ex communi.

180 Contrarium respectu iuramenti tenet Add. ad Alex. cons.9.n.5.lib.7. Bologner. in l.si insulam. n.228.de verbo.obligatio.Cef.de Barz.dec.Bono. decis.62 n.84.vbi quando in modico implere defecisset Molina.de contract. disput.564.n.9.& in contractibus admitti Gutier. cons.33 n.11. scilicet vsque ad litis contestationem de veriori, & magis cõi Caroc.de locat.par.3.cap.44.n.3.in locatione.

181 1.Amp primam opinionem procedere etiam si quis maior non seruaretur; & hoc propter vim iuramenti Niger.in d.l.si insulam. n.296.

182 2.Amp. vt si moræ purgatio cesset, restitutio etiam in integrum cesset Veral.dec.96.par.3.

183 1.Lim. 20.subamp. non procedere de æquitate canonica, eo etenim iure mora purgari potest glo. in cap.apud misericordẽ 32.Q.1. Rauen sing.305. Marsil.sing.463.n.2.ex Bal.in l.qui crimen. Q.11. n.20.C.de ijs qui accusa.nõ pos.Alex.in l.si quis maior. n.7. ad fin Cur.Sen. n.49. Alcia.n.3. Cur.Iun. n.30.C.de transact.Cepol.cons.25.n.16.vbi de emphiteota Ecclesiæ,& nu.seq. Ruin. cons.133. n.10. lib.1.Gozad.cons.66.n.13.de magis cõmuni Gab. de transact.concl.1.n.12.13.& ita per totam Italiã seruari testatur Bolognet in d.l.si quis maior n.91. & seq.Cag.n.156.Bertaz.n.732.Rota.Rom.decis. 277.n.5.par.2.diuerso.etiã si dolus adesset Seraph. priuil.iuram.48.n.8.& seq.Bursa.cons.26.n.44.de magis cõmuni Decia.cons.84.n.26.lib.2.& cons.4. n.41.lib.4.Ias.in §.itẽ si quis 2.n.16.Inst.de action. ex cap.suam.extra.de pœnis.Bero.cons.150.n.33. lib.1.Veral.decis.230.n.3.231.lib.2.Crot. in d.l.si insulam n.70. Surd.cons.97.n.31.Strac.de cõtract. mercato.n.18.Farinac.Q.crim.34.n.140.& seq.de cõmuni Cef.de Barz.dec.50 n.52. & seq. & si de is & pœna adsit tenuit etiam alias Rot.Rom. vt per Pacif. de Saluia.interdict.in spect.5 c.1.n.114.& 2.inspect dec.170.n.3.in Romana de Menellis coram eminẽtissimo Serafino,& dec.40.par.4.diuers. vbi de emphiteota. 370. n.2.804.n.2. ead. par.4. diuerso. Seraphin.dec.577. & in emphiteosi ecclesiastica Molina. de contract. disp.453.n.5.Rimin. Iun.cons.656 latè Add.ad Rot.Rom.dec.559. coram Ludouis. idem dicens de æquitate iuris ciuilis Gratia. discep. 378. n.22. & 23. Rot. decis. 640.

202 12.Subamp.idem esse quando dies apposita fuisset, & non pœna hominis quamuis pœna legalis subesset; vel quādo pœna hominis adesset,dies autem tacitus legis, semper enim æquitas vigeat l.si cum dies. §. fin. de arb Bologne in d.l.si insulam. n.265 amp.10.dicam infra sublim.9.

203 13.Subamp. etiam si pœna duplum vel triplum rei principalis excedat, eiusque valorem, quia maior moram purgandi æquitas hoc casu concurreret Bologne.in d.l.si insulam.n.265.amp.16.

204 14.Subamp.vt in dubio moræ purgationi locum fore debeat pronunciari, quoniam moræ purgatio in æquitate fundatur cui semper inhærere debemus Imo.in l.si seruum §.sequitur sub n.4. de verbo. oblig. Ripa in d.l.si insulam. n.9. Ceph. cons.25. n.53. Osasc.dec. Pedem.71.in fine.

205 15.Subamp.vt in conuentione in qua nec pœna, nec dies apposita fuit, licet post moram ad aliud succedat obligatio, nihilominus a iure purgatio moræ admittatur,nam si vel die, pena ue deficiente admittitur moræ purgatio,fortius si desit vtrumque Salic. de mora Q.2 n.28. vbi idem si post moram ad aliud obligatio non succedat.

206 16.Subamp vt qui negauit si modico tempore interiecto confiteatur,prius quam aduersarius probandi onere fatigetur pœnam euitet moramque ex æquitate purgare possit. l. eum in princip.de iur. iur.Bal.cons.34 n.0.lib.5.

207 17.Subamp. vt & mora eligendi vsque ad litem contestatam purgari queat. Bal in l.eum quidem n.2.de legat.2.

208 18.Subamp vt commissa in confectione inuentarij purgari possit,dummodo pupilli non intersit, & res integra sit Vital. de clausi tit.nil nouari. inuentar.confect pèden.n.86. fol.199. Plot.de in lit. iuran.§.9.n.26.intelligēs nisi tutor administrasset.

209 19.Subamp. vt qui moram purgare potest ipso iure tutus sit,nec restitutione in integrum indigeat extraordinario remedio, nisi culpa vtrumque impediens præcessisset Alex.in d.l.si insulam in fi. Ias. n.7.Niger.n.52.qui communem testatur de verbo. oblig.Odd.de restit.in integ Q.17.n.94. quamuis moræ purgatio non ipso iure, sed ope exceptionis exceptionem præstet.

210 20.Subamp.vt licet Reus principalis in actibus iudicialibus vel extraiudicialibus à moræ purgatione excludatur, non tamen eius fideiussor excludetur, nam nimirum sic fideiussori alieno morbo laboranti facilius subuenietur l. sancimus. C.de fideius l. fideiussor euictus de doli excep. Salic. de mora. Q.2.n.37.

211 21.Subamp. vt mora per eum purgari possit,cui terminum iudex assignauit vt instrumentum producat,si is in mora producendi reperiatur Soc.reg. Franc Balb.dec.356.& 358.

212 1.Lim.21.subamp.non procedere quando terminus à lege,vel statuto præfixus esset tunc enim cum lex faciat executionem, non poterit elapso termino mora purgari Soc.supra fall.1.

213 2.Lim non procedere quando iudex alicui terminum assignauit in causa modici præiudicij, volut interloquendo,de his enim non iuratur c pastoralis.de excep.Soc.supra fall.2.

214 3.Lim. non procedere quando iudex alicui terminum assignasset ad respondendum positionibus isque in mora sit quoniam moram amplius purgare non poterit Doc.in d.l.si insulam de verbo.oblig. Soc.reg.271 fall.3.

215 1.Sublim. vel potius secus esse dicas, si à lege assignaretur, tunc enim licet contumacem pro confesso lex habeat vel statutum qui positionibus non respondit habeat pro confesso, moram purgare poterit quousque fuerit per Iudicem declaratum positiones haberi pro confessis.Cast in l.2. §. quod si actor n.2. ad fin. Cur n.11. C. de iuram. propt. calum. Alex.in l.si insulam n.36.de verbo.obligat. Mars. sing.283. n.3. Orian.in tract.de posit n.11. Carpan. c.83 n.164.& incontinenti purgari posse Afflic decis.Luc.44 n.41 Mago. dec.Luc.25.n.34. vide infra lim.10.& sublim.44.

216 1.Amp. d.sublim etiam post dictam pronūciam purgari moram posse integra re idest non dum lata sententia super meritis, ita ampliat ex Orian. in cap quoniam contra cap.6.de respons n.13. versic. item ista de probat. Alex in d l.si insulam n.36. Rip n.89. Afin.in prax. §.19.cap.15. ad finem, & Cacchera decis Pedem.5 n.4. versic. nec videantur Carpan. supra n.166. sed excepto Orian. alij loquuntur de interlocutoria haberi pro confessis, posse autem purgari ad pœnam vitandam ex communi Osasc.dec.71.n.26.

217 1.Lim.d.amp.non procedere nisi quando aduersarius nō esset onere probandi grauatus Cacchera. cons.71 n.76.Carpa supra n.167.

218 1.Lim.d.primam sublim.non procedere quando statutum diem,& pœnam quod pro confessatis haberentur apponeret, tunc enim mora purgari minimè posset Papien.in forma excep. contra positio. versic.primo quia lapsa Ias.in l.vnum n.9. & seq. si cert.petat. Natta.cons.53.n.5. Afin.d.§.19.c.16. Carpan. supra Carpa.supra n.168. subdens à Principe etiam post sententiam concedi posse refectis expensis.

219 2.Lim.non procedere quando statutum pro confessis haberet, & mora geminata esset de communi Cacche.d.dec.5.in fine.

220 22. Subamp. moræ purgationem re etiam perempta admitti, sicut etenim rem ipsam Reus offerre poterat, ita æstimationem rei offerendo quæ illius loco succedit liberari debet vt ex mente Bar. tradit Salic.de mora Q.6 n.1.intelligens culpa debitoris cessante,& in casu quo debitor liberaretur, veluti si eodem modo penes actorem peritura fuisset,alioquin secus,imputandum est enim ei qui fuit in culpa ne rem præstare posset.

221 Contrarium indistinctè Ang. tenet in l si insulā. lect.1.n.8. lim.8. & in repetitio. n.40. Alex.n.42. dicam infra lim.15.

222 23.Subamp.in mora procuratoris,qui noluit de calumnia iurare quæ purgari poterit ex quo leges de iuramento calumniæ de principali,non de procuratore loquuntur. Ang.cons.277.n.2.

223 24.Subamp.siue petitio facta sit de interesse vel pena quia hoc casu absque difficultate vsque ad litis cōtestationem purgationi locus erit, siue etiam factum petitum sit, quia omni modo vsque ad litis

contestatinnem permittitur de communi omnium Bologne.in d.l.si insulam n 162. de verb.oblig.

224 25.Subamp. vt in obligationibus dandi vsque ad litis contestationem mora purgari queat, quoniam in æquitate fundatur Salic. de mora Q.2. n.28. de communi omnium Bolognet.d.n.162.

225 26.Subamp. semper moram purgari posse vbicumque aliquis non cogitur, nec præcisè ad aliquid tenetur sed causatiuè. l.siue apud acta in vlti. glo.& ibi Doc.C.de transact.Bal.in l.1.n.36. C de his quæ pęnæ nomi.

226 27.Subamp. vt non obstante camerali obligatione mora possit de æquitate canonica purgari Rota. in Roman. Vineæ. 3. Aprilis. 1598. coram Rpd. Oran. vt per Zacchi. ad Gallef. de camera oblig. Q.28.in fine.

227 28.Subamp. in iudæis qui moram purgare possunt Ripa.in l.si insulam.n.7.de verbo. oblig. Rot. Auen.decis.111.n.5.cum non sit eorum differentia facienda nisi prout iure cautum reperitur l.iudæi. C. de iude. & quia moræ purgatio in æquitate fundatur Crot.in d.l.si insulam.n.8.Niger.n.38.Annibal.n.19.Rol.cōs.35.n.52 lib.2.vide infra lim.10.

228 29.Subamp.vt quoties pęna ex maleficio cōmittitur intra modicū tēpus mora purgari possit Rip. in d.l. si insulam. n.95. Laderch. cons.197. n.2. Contrarium probat Alex.cons.24.n.8.lib.4.

229 30. Subamp. vt donatarius oneratus alimenta præstare moram lite non contestata possit intra tēpus modicum purgare si aduersarij non intersit Surd. de aliment.tit.8. priuileg.47.n.3. Intrigliol. lib.3.sing.96.n.52.

230 31.Subamp. vsque ad sententiam ante eam purgari posse de communi Villalob.communi.opi.lit. M.n.125.& seq.& Ces.de Barz.dec.50.n.53 & seq. & per totam, & in contractibus bonæ fidei Burs. cons.139.n.69.& Ces.de Barz.supra.

231 32.Subamp. iudicis arbitrio relinqui intra quātum tempus purgari queat de communi Dec.cons. 138. sub n.7. & Villalob. cōm.opin.lit.M.n.130. Ces.de Barz.supra n.58.

33.Subamp. vt literis super beneficio non expeditis intra sex menses mora purgari possit dolo, & culpa cessantibus,puta si intra tempus mandatum ad eas expediendas dederit,& cameræ debitum soluerit, postea enim sufficit literas fuisse expeditas Rot. dec.387.par.2.recentis.

34.Subamp.moræ purgationem in transactione admitti vt qui debito tempore non impleuit mora incursa implere queat l.si maior annis.vbi glo.secundum primum intellectum communiter receptum. Bar. in princ. ex magis communi Ias. n.1. & 3.ex communi. Cur.Iun. n.1. & 3. C.de transact. Rom. cons.107.n.4.in fi. de cōi Natta.cons.133.n.2.

1.Amp.siue moram ante vel post litem contestatam contraxerit,quia lis non contestatur ex eadem causa, sed ex veteri actione l.cum mota C.de transact. Bal.in d.l.si maior annis Castr. n.3. Ias. n.3. Cur. Iun.n.12.13.

Contrarium tenent in mora commissa ante litem contestatam, si lis contestata sit, licet secus dicant mora post litem contestatam commissa Bar. in d.l. si maior. n. 1. Ang. n. 2.

2.Amp. vt mora post litem contestatam commissa vsque ad sententiam purgari possit si vnum sit in obligatione, & aliud in solutione ex dispositione hominis glo.in d.l.si maior.Bar.n.3.Ang.n.2.Alex. n.3.de communi Cur.Iun.n.14.15.Ias n.3. ad merita tamen opposita; sed indistinctè vsque ad sentētiam obijci posse de communi Natt.cons.133.n.2.

1.Subamp. vt si vnum sit in obligatione,aliud in solutione ex dispositione legis mora purgari possit, quousque iudicati conueniatur l item veniunt. §. idem recte.de petit.hęred glo.in l.siue apud verbo. vrgere C.de transac Bar.in d.l.si maior. n.3.Ang. n.3.Cur.Iun.d.n.14.15.

1.Lim.34 subamp. non procedere quando actor pro sui parte non impleuit, tunc enim non potest de mora tractari Bal.in d.l si maior.n.1.in fi.

2.Lim. quando sententia transiuit in iudicatum,tūc mora purgari non poset quia lex facit executionem Bal.in d.l.si maior n.1 Ias n 1.vers.intellige de communi omnium. Cur.Iun.n.5. Sintag. cōm. opi.lib.2 loc.4. tit.4.c.6. fol.17.

3.Lim.in transactione facta sub conditione,quia cōditio in forma specifica debet impleri Bal.in d.l.si maior.n.1.Ias n.1.fall.2.Cur.Iun.n.6.Sintag.supra.

35.Subamp.eius acquiescentia fauore, cuius fauore inducta fuit remissam cēseri Rota.dec.70.n.3.coram Caualer.& pręcij receptione vi pacti retrouēdendi dec.58.n.3.per l.de lege. §. fi. de lege cōmiss. Crau.cons.106.n.2.3. Decia. cons.155. n.3. lib.5. Aneh. Q.13.n.13. lib.1. intelligens si pręcium vel eius pars recepta fuerit tempore ad redimendum elapso,& Rot.dec.805.par.4.diuers.censeri remissam probat fideiussoris præstatione.

232 1.Lim. d. primā amp. primæ lim.vigesimæ subampliationis non procedere, vel potius secus esse dicas æquitate cessante, quoniam cum moræ purgatio in æquitate fundetur,ea cessante,cessare debet.Grat.cons.93 n.55.56.lib.1.post Rom. in d.l. si insulam n.21.Crot.n.20.Meno.de præsump.lib. 1. Q.34.n.5.

233 2.Lim. non procedere in casibus quibus de iure canonico non potest purgari mora, tunc enim nec alibi vbi de æquitate procederetur,vel moram purgandi æquitas subesset, purgari posset vt infra dicetur in sublimitatione d.primæ limitationis.

234 3.Lim. non procedere in dispositione conditionali præsertim si conditio in dando consisteret,debet enim conditio in forma specifica suppleri Bal. in l.& si post tres.n.16.si quis cautio. Alex.cons.9. ante fin. lib.7.& in l. si insulam n.24.vbi allegat Bal.in l.si super in fine per illum tex.C.de transact. Ias.in l.1.n.8.C.de instit.& substit. Rip. in d.l.si insulam. n.115. de communi Bero. cons.63. n.37. lib.3.vbi rationem adducit, & cons.15.n.37.lib.3. Paris.cons.19.n.223.& 235.lib.2. Surd. cons.157. n.29.Thes.dec.261.n.6.

235 1.Sublim. non procedere nisi quoad actionem acquirendam, secus quoad exceptionem, est enim actione fauorabilior exceptio Bar.in l.hæc conditio.29.n.3.vbi Add.Imo.n.2.de cōditio.& demon. Ias.in d.l.1.n.8.

236 2 Sublim. non procedere nisi in conditione expræsa Ang.in d.l.si insulam. n.6. vers. itē oppono.

237

237 3.Sublim. non procedere quando à præcedenti dispositione cœptum fuisset, tunc enim conditio sequens non impedit moram purgari Alex. in d.l.si insulam. n.24.

238 4.Lim. non procedere in extraiudicialibus ex patre actoris volentis purgare moram ad actionem conferuandam post longum temporis interuallum, vel ante etiam cum Rei interesset propter moram, hoc etenim casu purgari minime posset Ang. in d. l.si insulam.n.10. fall.3.& in repetitio. n.35.

239 5.Lim. non procedere quando actori moræ purgationem lex vetaret, lex enim licet rigorosa seruanda est auth. qui semel C.quomo.& quando iud. Ang. in d.l. si insulam. n.10. fall. 4. & in repetit. n.36. Ripa n.118. Imo. n.12.fall.3.Roma. n.46. fall.4. qui tamen aliter declarat d.auth. post Bal. in l.magnam n.7.fall.4 C.de contrahend stipulat.

240 6.Lim. non procedere quando dispositio iurata esset, quoniam iuramentum facit eam irretractabilem,quia periurij executio irretractabilis est d.l. si quis maior Ang.supra fall.6.& in repetitio.n.38. Ripa.n.112. Affis. decis.Perusi.90.n.12.& sequent. vide supra 7.subamp.

241 7.Lim.non procedere quando stipulatione compræhensum stipulatori præstandum est, pœna autem tertio, tunc enim mora purgari non potest, quia tertio ius quæsitum censetur de communi Ang. supra fall.7. & in repetitio. n.39. per l.1.§. final.de stipulatio.seruo. Bal. in l.& si post tres, in fine si quis caution.Salic.de mora.Q.2.n.5. Soc.in l.qui Romæ.§.Flauius n.4.de verbo.oblig. de communi etiam Imol. in d.l.si insulam n.19. fallen.7. de communi omnium Bal.in l.magnam. n.7. fall. 7. C. de contrahen. & commit. stipulatio. vide supra.10.subamp.

242 Contrarium tenet Bar. in d. l. si insulam Q 8. n.23. Ias.n.38.de communi Niger. n.315. de verb. oblig. Ias. in d.l. si insulam n.38. Natt. cons.338. n.13.

243 1.Sublim.7.lim. non procedere quando esset ius stipulatoris,vt seruus,filius,monachus, vel ex causa profectitia, tunc enim stipulatori pęna promissa diceretur Bal. in d.l.magnam n.7. fall.7. Ang. in d.l.si insulam n.10.fall.7.& in repetit.n.37.Imo. n.19.fall.7.

244 2.Sublim. è contra non procedere quando scilicet stipulanti pœna, tertio vero factum principale promissum fuisset,tunc enim morę purgatio admitteretur,quoniam illi impleri satis est cui voluit stipulator impleri ab initio l.qui Romæ.§.Flauius.de verb.oblig. Ang. in d.l.si insulam n.10.fall.7. & in repetit.n.39. Imo.n.19.fall.7.

245 8.Lim. non procedere in arbitrijs pœnali stipulatione vallatis, pęna ante sententiam commissa, eius enim commissione arbitrium manet dissolutum, nisi clausula rato manente pacto compromisso fuerit adiecta, impossibile namque est coram arbitro moram purgare ex quo amplius arbiter non est l.si duo. §. si. de recep. arbitr. Ang.in d.l.si insulam.n.8. fall.12. & in repetit. n.44.Imo.n.25. de verbo.obligatio.

246 9.Lim.non procedere quando iuris deuolutio in alterum facta esset à lege ob moram, cum namque ius alteri quæsitum sit, mora neutiquam purgari potest c.licet.de supplen. neglig.prælat. Bal.in l.& si post tres.n.13.si quis caution. Ripa. in d.l.si insulam. n.119.

247 10.Lim.non procedere quando cum iudęis ageretur,quia rigor non ęquitas cum illis seruari deberet, secundum quem moræ purgatio cessat Ias.in d.l.si insulam.n.5.Lambert.de iur.patronat.3.art. 7.Q.princ.1.par.1.lib.n.35.

248 Contrarium tenent magis communiter Doc. in d.l.si insulam, quia inter eos etiam ius ciuile seruatur Rip. in d.l.si insulam n.9. & seq. Crot.n.8.Bolognc.n.66.& seq. Natt.cons.620.n.19. Cios.cons. 88.n.10.lib.2. Tiraq.de primog.Q.66.n.7. de magis communi Seraphi. priuileg. iuram. 48. n.27. Niger in d.l.si insulam. n.38. Annibal. n.19.Viui. communi. opinio.522. n.4. Facebine. contro. iur. lib.10.cap.91.vide supra subamp.28.

249 1.Lim. secundam opinionem non procedere in iudęis non habitantibus in terris Christianorum, nec imperio subditis,isti enim legibus ciuilibus non reguntur Niger.d.n.38.

250 11. Lim. non procedere vbi extaret statutum quo rigorem seruari debere caueretur, tunc enim mora purgari non posset, quia in æquitate fundatur Ang. in repetit. d.l. si insulam. n.3. Imo. n.3. Roma.n.9. Alex.n.4. Ias.n.4. de verbo.oblig. Rip. n.13. de communi Crot. n.7.& Nig.n.30.& Annibal.n.22.Seraphi.priuil iuram.48.n.23. vbi quando statutum disponeret ius ciuile seruari debere.

251 Contrarium tenet Nig.in d.l.si insulam d.n.30. & Bolognet. n.58.

252 1.Sublim.11 lim. non procedere inter clericos, & circa res ecclesiæ, quia statutis non subiacent laicorum Gozad. cons. 86. n.20. Seraphi. supra n.24.

253 12. Lim. non procedere vbi extaret statutum quod promissa seruari deberent,per illud enim iuri cōmuni derogatum censetur,nec ideo poterit mora purgari Ang.in d.l.si insulam.n.3.Barbat.cons. 87.n.24.lib.3.

254 Contrarium tenent Rom.in d.l.si insulam. n.9. Imo.n.3. Crot.n.9.& seq. quia statutum dicere cōmuni passiuam recipit interpretationem, ne quis indebitè damnum patiatur de communi Annib. n.23.& seq. & n.31.

255 1. Lim. secundam opinionem non procedere quando dies apposita fuisset; tunc enim mora purgari non posset Annibal.d.n.32.

256 2.Lim. non procedere quando priusquam vigore guarentigię obligaretur,coram testibus se obligasset, hoc enim casu ratio cessat, & inconueniens quod vno eodemque tempore obligetur,& in mora constituatur Annib.d.n.32.

257 13.Lim. non procedere in instrumento celebrato aut contracto ad executionem vel confirmationem executionis rei iudicatæ, quia cum executio ab homine facta sit vel pro facta habeatur, moræ purgationi locus esse nō potest Bal.in l.tale pactū. §. qui prouocauit per illum tex.n.11.Q.3. de pact. Alex.in d.l.si insulam.n.27. quamuis dicat in d.§. qui prouocauit diem, & pęnam interuenisse. Nig. in d.l.si insulam.n.85.

258 14. Lim. non procedere vbi pęna moræ iuris est vel facultatis prius moroso competentis in alium translatiua, tunc numquam mora purgari potest fortè quia ius alteri quæsitũ sit l. fin. §. sed & si quis. C. commun. de legat. ita ex mente Imol. in d. l. si insulam n. 30. (quamuis aliter intelligat iura per Imol. allegata) Salic. de mora Q. 2. n. 11. 12. Paris. cons. 19. n. 227. lib. 2.

259 15. Lim. non procedere in casibus quibus appellatio prohibita esset, tunc enim executio à legę facta videtur glo. in c. cupientes. §. quod si. verbo expectari vbi Gemin. n. 4 licet Imo. dubitet. de elect. in 6. Soc. reg. 60. in addit. Ias. in d. l. si insulam. n. 23. lim. 5 de verbo. oblig.

Contrarium tenet Bologne. in d. l. si insulam. n. 163. lim. 7. Niger. n. 186.

260 16. Lim. non procedere quando res in primæua obligatione deducta præstari minimè posset, quia perijsset etiam intra tempus moram purgandi, cũ debitoris periculo pereat, ad euitandam namque pęnæ commissæ ex actionem', si æstimatio offeratur non posset mora purgari, quia res ipsa offerri debet l. sancimus in fine. C. de fideiuss. glo. in l. 3. §. fin. verbo. edicto. de alien. iud. mut. caus. fact. Bal. in c. x. in princ. n. 4. quo tempo. mil. Cast. in l. si seruum. 90. §. sequitur n. 4. de verbo. oblig. Ang in repet. d. l. si insulam n. 54. de verbo. oblig. Bal. in l. magnam n. 7. fall. 8. C. de contrahen. & commit. stip. Sali. in l. si pacto quo pęnam. n. 47. C. de pact.

Contrarium tenet Bar. in d. l. si insulam n. 22. Q. 8. de communi Crot. n. 74. & Niger n. 308. Imo. n. 21. Alex. n. 42. Ias. n. 37. de communi Ripa. n. 97. etiam si reos eodem modo penes creditorem perijsset subdens tamen æquius esse contrariũ. Annibal. n. 171.

261 1. Lim. secundam opinionẽ non procedere quando res dolo vel culpa dolosi perijsset, quoniam cum sui culpa ob moram purgãdi facultatem amiserit', ei subueniri æquum nõ videtur Salic. in d. l. si pacto quo pęnam, n. 47. Imo. in d. l. si insulam n. 21. Alex. n. 42. Ias. n. 37. ad fin. Crot. n. 74. Ripa. n. 98. Annibal. n. 171. in fine de verbo. oblig. Salicet. de mora Q. 6.

262 17. Lim. non procedere quando pęna commissa esset propter maleficium voluntarium tunc enim mora purgari non posset. Alex. cons. 57. n. 11. lib. 2. 24. n. 8. lib. 4. Ripa. in d. l. si insulam. n. 95. Paris. cons. 19. n. 232. lib. 2. vide infra. 10. sublim. primæ limitationis 20. subampliationis suprascriptæ.

263 18. Lim. non procedere in mora irregulari hæc enim purgari non potest quoniam lex facit executionem Soc. cons. 174. n. 2. lib. 2. & n. 11. in fi. Paris. cons. 19. n. 234. lib. 2. Decia. cons. 2. n. 154. lib. 2.

264 19. Lim. non procedere quando tempus à lege præfixum foret, eo etenim transacto mora purgari nequit, quoniam lex secus trahit executionem l. ob commissa C. ad l. Iul. de adulter. Cano. in c. cum in tua qui matrimo. accus. pos. Alex. cons. 133. in fine lib. 6. late Tiraq. de retract. lig. §. 3. glo. 4. n. 2. Gab. de excep. concl. 4. n. 5. (vbi tamen citat tenentes de notoria nullitate post tempus lege obijci posse Crau. cons. 166. n. 15. Ruin. cons. 74. n. 4. versic. quinimo. lib. 5. Natta. cons. 53. n. 5. vbi de tempore ad respondendum positionibus præfixo Lamb. de iure patronat. art. 26. 1. Q. 2. par. 2. lib. n. 2. & 3. vbi de electione, & præsentatione late Surd cons. 57. n. 16. & seq. 354. n. 20. Bologne. in d. l. si insulam. n. 54. intelligens quando dies cum præscriptione à lege fuisset appositus; alioquin siue tacita sit, aut expressa vsque ad litis contestationem moram purgari posse.

265 1. Sublim. vel potius secus esse dicas in præfixo ab homine vel iudice, tunc enim re integra mora purgari potest Rui supra Alex. in l. si insulam. n. 36. de verb. oblig. qui tamen secus inquit, quando iudex positiones pro confessatis haberi pronunciasset tũc etenim executio facta censeretur sequitur Ceph. cons. 304. n. 200 597. n. 5. & Add. ad Magon. decis. Luca. 25. lit. L. Natt. cons. 53. n. 5. Cacche. decis. 71. n. 63. Surd. cons. 97. n. 29. vide supra subamp. 21. proxima.

Contrarium tenet Cepol. cons. ciu. 25. n. 16. versic. quarto Nig. in d. l. si insulam n. 269. & seq. plures citat hanc veriorem dicentes Bero. cons. 63. n. 37. lib. 3.

266 1. Lim. d. primam sublim. non procedere quando iudex si in termino non probasset vlterius non auditurum comminatus esset de communi Niger. supra n. 284.

267 20. Li. nõ procedere quãdo res integra esse desijsset, re nãque nõ integra mora purgari nequit l. si in lege. §. colonus loca Alex. cons. 131. n. 2. lib. 4. Crau. cons. 246. n. 5. Olasc. decis. 71. n. 59. secus tamen dicentes integra existente Gram. cons. ciu. 19. n. 10. Bertaz cons. crim. 141. n. 9. post Castr. cons. 70. n. 8. vers. obseruatio. lib. 1. Manti. de vlt. vol. lib. 11. tit. 18. n. 40. Simon. de Pret. de vlt. vol. lib. 5. interp. 2. dub. 2. n. 225. pag. 72. Alcia. cons. 101. n. 7. Crot. in d. l. si insulam n. 20. declarantes quando res desinat esse integra, & Asin. etiam declarat in praxi. §. 19. cap. 15. in fine Ceph. cons. 583. n. 18 & facta declaratione incursus pęnarum Alba. cons. 173. n. 17. vbi etiam per instrumentum fieri debere.

268 1. Sublim. non procedere quando aduersario damnum omne refunderetur, quia aduersarij interesse cessante per eiusdem ei factam satisfactionem ratio probibitiua purgationis moræ cessat Doc. in l. & si post tres, si quis cautio Cor. cons. 37. n. 8. lib. 2.

269 21. Lim. non procedere quando inter partes actũ fuisset vt mora purgari non posset, tunc enim partium conuentioni standum esset Bal. in l. sancimus. n. 4. C. de fideius. per illum tex. Gram. cons. ciu. 19. n. 8. vide infra n. 474.

270 22. Lim. non procedere post oppositionem in iudicio factam implementi nõ secuti, tunc enim mora posset vlterius purgari Alex. cons. 237. in fi. lib. 6. Crau. cons. 246. n. 5. Simon. de Pret. de vlt. vol. lib. 5. dub. 2. interpr. 2. n. 225. fol. 72. Ceph. cons. 745. n. 14. Surd. cons. 157. n. 30.

Contrarium tenuit Rot. Rom. decis. 277. n. 2. par. 2. diuerso. Ond. cons. 34. n. 89. lib. 2 præsertim si in casu moræ specialis prouisio à partibus facta fuisset n. 90.

271 23. Lim. non procedere quando actio extincta esset, tunc enim mora purgari non posset eius respectu quod non esset Ciof. cons. 78. n. 3. lib. 1. ex

Nigr.

Nigr. in l.si insulam n.88.de verbo oblig. & alijs.

272 24.Lim.non procedere quando plura copulatiuè deberentur tunc enim mora purgari non posset, quia aliàs vnum tantum exigeretur quod dicēdum non est Salic.de mora Q.2.n.4.vbi quando adesset clausula toties quoties; vel rato manente pacto. Cor.cons.149.n.11.lib.4.vide tamen infra sublim. 22.primæ limitationis 20.subampliationis proximè præcedentis.

273 25.Lim non procedere nisi interpellatio, & oblatio pro mora purganda congruis loco, & tempore facta sit, alioquin pro non facta haberetur, nec posset purgari mora Salic. de mora Q.4. vbi tam de debitore quam de creditore, & tradit etiam quando in iudicio fieri debeat Ripa.in d.l.si insulam.n.71.Bologne.n.27.29.de verbo.oblig.

274 26.Lim. non procedere quando ex tempore insurgit iuris dispositio, iurisque ac de iure præsumptio, tunc enim mora purgari nequit, quamuis moræ prætensę exculpatio admittatur Ias. in d.l.si insulam.n.13.ad finem Bologne.n.163.lim.8.

Contrarium tenet Niger in d.l.si insulam n.181.

275 27.Lim.non procedere quando pęnam vel interesse soluisset ignorans moram purgare posse (si clausula rato manente pacto apposita non esset) hoc enim casu extincta dicitur obligatio principalis, & pęnalis repetitio cessat, & moræ purgatio impeditur l.si ob rem de condict.indeb. Bar. in d.l. si insulā n.18.Ias.n.30.Ripa.n.81.Bolognet.n.213. & seq. de communi Niger.n.253.

276 28.Lim. non posse vsque ad litem contestatam purgari,quando per subter fugia Rei staret quominus lis cōtestaretur, quoniā pro contestata haberetur,nec alterius mora purgari posset l si eum §.qui iniuriarum.in fine si quis cautio. Alex.in d.l.si insulam. n.12.de communi Niger. n.98. licet ipse dissentire videatur Annibal. n.49.

277 29.Lim.non procedere quando dies certa apposita esset,tunc enim non erit litis contestatio expectanda,nec mora nisi intra modicum tempus poterit purgari l.si in lege § colonus loca.de communi Niger.in d.l.si insulam n.99. nisi intra d modicum tempus lis contestata fuisset, tunc enim vlterius mora purgari minimè posset vt per eum licet ipse dissentiat,& tenet Alex. n.12. & 13. vbi communem testatur.de verbo.oblig.

278 30.Lim. non procedere quando moræ purgatio dispensatiuè fieret contra regulas iuris communis,tunc enim non nisi intra modicum tempus mora purgari poterit, non etiam vsque ad litem contestatā l.& si post tres,si quis cautio. c.potuit.extra loca.Alex. in d.l.si insulam. n.12. in fine, licet Ias. de Nigr.ibi ipsum referens dissentiat n.99.in fi.

279 31.Lim. nō procedere in obligationibus in quibus post moram parti quæsitum fuisset tunc enim in foro etiā canonico cessat moræ purgatio Rugginel.pract.QQ cap.1.

280 32.Lim. alijs casibus per Manci.de iurament. par.4.eff.13.quem refert Rugginel. supra n.76.& in hoc tractatu omnia comperies.

33 Lim. non posse per ordinarium purgari qui neglexit per sex menses conferre beneficium vacans à die quo sciuit vel scire debuit Doc.in c.2.de cōcess. præbend.Rot.decis.309.n.4.par.1.recentis.

34.Lim.quādo ius partis esset effectum deterius Rot. dec.640 n.4 par.2.recentis. infra n.285.

35.Lim. nō procedere nisi mora purgetur intra breue tempus arbitrio iudicis, de communi Dec.cons. 138. n.7.& Rot. d. decis.640.n.5.quod sufficit ad pęnam euitandam non ad actionem acquirendam Seraphi. dec.1136.

36.Lim. quando in forma cameræ obligatio contracta esset pro die certo, & pęna vel resolutione contractus, & post diem certam adesset res iudicata vel parata executio Rot.d.dec.640.n.10.

281 2.Amp. primam lim.20.subampliationis procedere etiam si iuramentum fuerit adhibitum,adhuc enim mora ex æquitate canonica purgari poterit Doc. in cap. misericorditer. 22. Q.1. Bal. in l. qui crimen. Q.11. n.20. C. de ijs qui accus. non poss. Dec.cons.138.n.7.versic.& licet Gozad. cons.66. n.13.Grat.cons.93.n.48.lib.1.Viui.communi.opi. 522.n.1e.

282 1.Lim.hanc amp. in casibus quibus prima limitatio.20.subampliationis inferius sublimitabitur.

283 3.Amp.vt in pęnis iudicialibus,& prætorijs moræ purgatio quandocumque ante sententiam admittatur,nisi ipso iure forent inflictæ Rota.Bonon. decis.148. n.7. in nouiss.m.in fideiussore tamen de præsentando quinque vel sex dies ad moram purgandam dari probat num.seq. ex l.& si post tres. si quis cautio.& l.sancimus.C.de fideiussor. Ofasc. dec.71. n.57.

284 1.Sublim. primam limitationem vigesimæ subampliationis non procedere nisi in foro poli seu conscientiæ, secus in contentioso, in hoc enim moræ purgatio cessat, cum iuri ciuili standum in eo sit, ex quo canonico iure contrarium non cauetur Roma. cons.427. n.7. Alex. in l.si insulam.n.38.limitat.12.de verbo.obligatio.Dec.cons.452. n.15. Ruin.cons 20.n.4.lib.4.Paris.cons.19.n.241.lib.2. Gozad.cons.57.n.18. Gab. de transactio. concl.1. n.13 Bolognet.in l.si quis maior. n.92. C. de transactio. Rim.Iun.cons.89.n.29.124.n.69.132.n.27. Cotta. in memorabil. versic. mora non obstante Decia.cōs.10.n.6.lib.1.Affis. decis.Perus.90. n.37. Simon.de Pret.de vltim.volūt.lib.5.pag.71.n.220. Bero.cons.126.n.18.lib.1.63 n.37.lib.3. Ripa. in d.l.si insulam. n.93. & 112. Annibal. n.165. Caccherà. cons.4. n.37. Botta. cons.9.n.21. Facchin. contro.iur.lib.1. cap.13. Turret.cons.3.n.6.lib.2. Gulielm.de Bened. in cap.Rainutius. verbo.testamentum. 3.n.27. de testam. Rugginel.pract.QQ. cap.1. n.68. Rim. Iun. cons.132. n.27. 656.n.25. 807. n.40. Felicia. de societat cap.29. n.42. & 43. nisi celeri satisfactione purgetur vt per eum Alba. cons.173.n.15.156.n.2.Scain.Rot.Bono.decis.93. n.43. Viui.dec.442. n.2.

Cōtrarium nempe indistinctè, & in vtroque foro purgari posse tenent Ruin. cons.133. n.10. lib.1. Bertaz. in d.l.si quis maior. n.732. Seraphi. priuileg. iuram.48.sub n.8.& seq. Ond. cons.34.n.88. vbi in fine consilij bis ita iudicatum testatur lib.2. Farin. Q.crim.34.n.140. & seq. de communi, & veriori latè Barz.dec.50.n.53.111.n.13.

285 2.Sublim. non procedere quando ius aduersarij dete-

deterius factum fuisset, vel damnum passus esset, tunc enim cessaret æquitas ob quam moram purgari permittitur Bar. in d.l.si insulam.n.2. Imo.n.5. & 11. de verbo. oblig. Doc. in l.si quis maior. vbi Alex. n.7.in fi. & Cag.n.155.C.de transactio. Bal. in l.magnam n.7. fall.9. C. de contrahen. & committen. stip. Ias. cons.9. n.8. 82. n.1.lib.1.Rauen. sing.305.Mars.sing.463.n.2. Alex.in d.l.si insulam n.25.de verbo.obligatio.Cor.cons.149.n.14.lib.4. Goz. cons.57. n.18. Paris. cons.19.n.239.lib.2.de communi Grat.'cons.93. n.56.& 76. lib.1. Ruin. cons.123.n.26. lib.3.Decian.cons.10.n.8.lib.1.2. n.150.lib.2.Rim.Iun.cons.124.n.47.& seq. Gab. de transact.concl.1.n.14.Gram.cons.ciu.19 n.11. Assis. decis. Perus.90. n.26. de communi omnium Bertaz.in d.l.si quis maior.n.733. Decia.cons.84. n.19. lib.2. Rim. Iun. cons.807.n.26. vbi quando parti noceret Bursat.cons.84 n.6. Bero. cons.150. n.33. lib.1. Seraphin. priuileg. iuram.48. n 12. Ceph. cons.25. n.7. Veral.decis.230.n.3.231.n.2. lib.2.Alciat.cons.101 n.10.Natta.cons.338.n.12. vbi secus ait si deterius factum non esset Ripa.in d. l.si insulam.n.27.vbi declarat, & n.93. post Castr. n.4.fall.3 Roman.n.46.Ias.n.23.Bologne.n.265. lim.2. vbi idem si deterius effectum fuerit ex voluntaria alienatione in facto à lege permisso, & Crot.n.20.de communi Niger.n.59.in fine,& n.71. subdens in extraiudicialibus deterius factum censeri ius partis, quando actoris interest sed in iudicialibus non consideratur an intersit, at dumtaxat quod ius fecerit effectum deterius, quia substantia obligationis perierit ex communi, reiecta limitatione ad hoc per Alex.tradita,& de communi Viui. communi opin.522.n.11.& Rugginel.pract. QQ. cap.1.n.71.Pacif.de Saluian.interd.inspect.5. cap. 1.n.114. vbi testatur ita Rot. Rom. tenuisse decis. 170.n.3.in recollectis ab eo,& par.4.diuerso.decis. 40.410.n.8.& 728.n.3.quæ secus tradit si deterius effectum non esse in quacumque parte iudicij re integra fieri posse probans Seraphi.decis.591.n.7.& 1150. secus inquit vbi deterius effectum non esset Moz.de donat.col.7.n.57.Rim.Iun.cōs.643.n.10. Mantic. decis.270.n.5.Marescot.resol.125.n.8.& seq.& n.26.lib.2.Manci.de iura.par.4.eff.13.n.16. & 18.indubitatum dicit Rot.Rom.ibi citata n.50. Viui.communi opi.522.n.11.Scain.dec.bono.93. n.44.Surd.de alim.tit.8.priuil.47.

286 1.Amp. vt sufficiat ius aduersarij deterius effectum fuisse amittendo ius quæsitum ex contrauentione vt moræ purgatio non admittatur Paris. cōs. 19.n.138.lib.2.Rim.Iun.cons.124.n.49.

287 1.Lim.secundam sublim. non procedere in interesse lucri cessantis l.is cui. §. fin.de furt. Rim. Iun. cons.643.n.11.

288 2.Lim.vel potius secus esse dicas quando ius aduersarij deterius effectum non esset, tunc enim posset mora purgari. Goz. cons.66. n. 13. Rim. Iun. cons.643. n.10. Meno. cons.543.n.2. Rota.Rom. dec.277.n.2.par.2.diuerso.Gratia,disceptat.495. n.15.& dec.26.Gutierez.cons.33.n.19.vbi de communi, & de iuram. confir.contract.par.3.cap.17. in fi.sic iudicatum affirmans. Gratia. dec.26.n.26. Osasc.dec.71.n.56.Intrigl.sing.76.n.67.lib.3.

289 3.Lim. non procedere quando altera pars interesse resarcire vellet, tunc enim cessat ratio prohibitiua purgationis moræ Doc. in l.& si post tres. si quis cautio.& in l.si insulam.de verbo.obligat. vbi Bar.n.2. & in l.si ita quis. §. Seia. de verbor.obligatio. Salic. de mora. Q.2.n.13. Cor. cons.37. in fine.lib.2. Seraphi. supra n.12. Veral. supra Assis. decis.Perus.90. n.4. post Ang. in d.l. & si post tres n.14. si quis caution. de communi.Cor.cons.208. n.4.lib.1. de communi Alex. in d.l.si insulam.n.9. vbi declarat,& Ripa n.23. & seq. & n.105.Bolognet. n.265. lim. 1. faciendo oblationem realem debiti certi, vel partis cum fideiussore incerti post Imo.n.5.qui communem in distinctè testatur. Rot. d.decis.728. n.4. Marescot. supra maximè in iudicialibus Add. ad decis.Rot. Rom.559. coram Ludouis. lim.1. & vide infra sublim 6. & in iudicialibus ordinationē litis conuenientibus purgari posse refectis expensis, secus si deteriorata esset actionis, & obligationis substantia 'Alex. in d.l.si insulam n.10.Ias.n.11.Marescot.supra n.14.

290 3.Sublim. non procedere quando alter de lucro, alter verò de damno tractaret, tunc enim non posset mora purgari in præiudicium de damno vitando tractantis, eius namque conditio melior est Paris. cons. 19. n.242. lib.2. Gab. de transactio. concl.1.n.22. Seraphi. priuil.iur. 48 n.18. Manci. d.eff.13.n.68.

291 1.Amp.Idem esse si de lucro alteri quæsito auferendo tractaretur, de hoc enim idem quod de damno iudicatur Paris.supra Decia cons.2. n.150. lib. 2.Bero. cons.63.n.37. vbi quando ius alteri quæsitum fuisset lib.3.Seraphi. supra n.18.

292 4.Sublim.nō procedere post litem contestatam, tunc enim cessat æquitas moram purgandi Bar. in d.l.si insulam. de verbo. oblig n.2. Cast.n.4.Imo. n.4.Ias.n.8.Ripa n.16.& 76.Crot.n.55.vbi plures rationes affert Alex. n.28. Bolognet n.189. & seq. & 266.& cęteri communiter Ias cons.9.n.8.lib.1. Gozad.cōs.57.n.18. Add.ad Roma.sing.509.Gab. de transact. concl.1. n.16. Nig. in d. l. si insulam. n.227.& seq. de communi Rim. Iun. cons.124. n.70.& 71. Affl.dec.174.n.6.Assis.decis. Perus.90. n.14. post Marsil. in l.1.§. quæstioni n.10. de QQ. Bursa.cons.84.n.6.Decia.cōs.10.n.8.lib.1.4 n.43. lib.4.Seraphin.priuileg.iuramen.48.n.13. Gram. cons.ciu.19.n.9.Cacchera.cons.4.n.30. Botta. cōs. 9.n.23.Turret.cons.3.n.8.lib.2.Moz.de donat.col. 7.n.57. Ceph.cons.25.n.14.vbi in emphiteosi Ecclesiæ vsque ad litis contestationem purgari posse vel arbitrio iudicis ex magis communi. Rim. Iun. cons.350. n.12. vbi quando inuestitura non fuisset ante litem contestatam petita Phanuc. de in lit. iuran. par.3. memb.4.vbi in alijs etiam si de pœna agatur ob confessionem minuenda, arbitrarijs exceptis in quibus purgatur vsque ad sentētiam Surd. cons.157.n.32. Marescot. resolut.129.n.27 lib.2. Manci.de iuram.par.4.eff.13.n.47.Surd.d.priu.47.

293 1.Amp. siue ius aduersarij deterius factum fuerit siue non, ista enim deterioratio dumtaxat consideratur, vbicumque de mora purganda agitur ante litis contestationem, licet forte post longum tempus, secus autem post Doc.in d.l. si insulam.

Ias.

Iaſ. n. 8. Ripa. n. 16. Crot. n. 55. Surd. conſ. 157. n. 32.

294 2. Amp. inſtantia etiam perempta quia effectus conteſtationis litis minimè pereunt Crot. in d. l. ſi inſulam. n. 78 & ſeq. Niger n. 333.

295 3. Amp. etiam ſi litem aduerſarius conteſtatus non fuerit vt puta quia Reus ſubterfugiendo impediuiſſet eam conteſtari, tunc enim pro conteſtata haberetur Doc. in d. l. ſi inſulam. Alex. n. 12. Annibal. n. 49. Mareſcot. ſupra. n. 15. & iudicialiter contentum non poſſe purgare moram Bero. conſ. 126. n. 16. lib. 1.

296 4. Amp. nec etiam in cauſa appellationis purgari poſſe, quia cauſa per appellationem ad eum reducitur ſtatum in quo erat tempore litis in prima inſtantia conteſtatæ Roma. in d. l. ſi inſulam. n. 33. Iaſ. in fine, de verbo. obligatio. Crot. n. 77. Oſaſc. decif 14. n. 11. de communi Becci. conſ. 11. n. 4. Rebuf. de appellat. art. 1. glo. 1. n. 11. Lancelot. de attenta. par. 2. cap. 12. lim. 15. n. 10. Ripa in d. l. ſi inſulam. n. 16. 17. vbi Saluat. Rom. in duobus caſibus de communi Bolognet. n. 78. & Niger. n. 331. Phanuc. de in lit. iur. par. 3. membr. 4. vbi in arbitrarijs.

Contrarium tenent Roma. ſing. 509. vbi Add. Decia. conſ. 4. n. 43 lib. 4. dummodo debitum offeratur, & Mago. deciſ. Florent. 132. n. 13. Ceſ. de Barz. deciſ. 50. n. 53.

297 5. Amp. alijs modis Ricci, collect. deciſ. 2456.

298 1. Lim. 4. ſublim. non procedere in ſtipulatione de iudicatum ſoluendo, quæ clauſulam defendendi continet, quoniam defendendi ſtipulatio, eo ipſo committitur ad totam pœnam, ac totum intereſſe, quod quis non incipit defendere, quamuis totum tempus quo defendi debebat lapſum non ſit, licet in alijs ſtipulationibus ſecus ſit; releuatur ergo in hoc quod poſt litis conteſtationem mora vſque ad ſententiam purgari poterit l. 3. §. fin. & l. ſeq. iud. ſolui Bar. in d. l. ſi inſulam n. 13. quem cœteri communiter. ſequuntur vt ibi Iaſ. teſtatur. n. 25. & Crot. n. 47. Imol. n. 39. fall. 2. Signor. n. 8. Ripa. n. 72. & 109. Bolognet. n. 175. Niger. n. 202. & ſeq. Annibal. n. 132. de verbo. obligatio. Salic. de mora Q. 3. in fine.

299 1. Sublim. non procedere quando certum tempus præſentationis præfixum fuiſſet, quia tunc intra modicum tempus dumtaxat eo elapſo purgari poſſet Signorol. ſupra n. 7. in fine.

300 2. Sublim. non procedere quando fuiſſet appoſita ſtipulatio de parēdo ſententiæ, tunc enim mora non niſi intra paucos dies purgari poſſet Salic. de mora Q. 3. in fine. Niger in d. l. ſi inſulam. n. 208.

301 2. Lim. non procedere in ea mora quæ in ipſa litis conteſtatione commiſſa fuit, tunc enim vſque ad ſententiam purgari poſſet ex quo nulla alia mora præceſſit glo. in l. ſiue apud acta C. de tranſactio. Bar. in d. l. ſi inſulam n. 16. quem cæteri communiter ſequuntur vt Ripa teſtatur ibi. n. 78. Bologne. n. 198. de verbo. obligatio. Mareſcot. ſupra. n. 30 & 31. vbi Rot. Rom. iudicaſſe probat etiam lata ſententia celeri ſatisfactione purgari poſſe vt infra lim. 5. quamuis ſecus ſit ſi ante commiſſa fuiſſet non implendo infra congruum tempus Franc. Marc. dec. 478. n. 6. par. 1. Manei. de iuram. par. 4. eff. 13. n. 57.

302 3. Lim. non procedere quando non magis intereſſet habere ipſam rem quam eius æſtimationem, hoc enim caſu mora etiam poſt ſententiam purgari poſſet, quoniam aduerſarij intereſſe ceſſāte ſemper mora purgari poſſet ex æquitate Alex. in d. l. ſi inſulam. n. 28. de verbo. oblig.

303 4. Lim. nam poſt litem conteſtatam mora purgari poteſt quando tractatur de purgando moram circa id, quod ex contractu tranſactionis factæ ſuper aliqua lite mora, quæuè moueri ſperabatur, debitum erat, hoc enim caſu non agitur ex eadem cauſa, id eſt, ex eadem ſtipulatione ex qua fit obligatio per Reum moram purgare volentem, ſed veteri actione quæ competebat ante factam tranſactionem ſuper ea, ideo ex nouo contractu tranſactionis ſcilicet fieret oblatio, quæ adhuc in ſua cauſa erat integra, quoniā lis conteſtata non erat, mora purgari poterit, ſiue ante, ſiue poſt litē conteſtatā trāſactio facta ſit l. ſi maior annis vbi glo. ibi in lite, &c. Bal. n. 2. Fulgoſ. & Caſtr. n. 3 C. de tranſactio. Iac. Butri. Franc. Tigri. & Salice. in l. ſiue apud acta poſt glo final. ibi C. de tranſact. & iſta eſt verior, & magis communis opinio vt teſtantur Alex. in l. ſi maior annis, n. 3. Iaſ. n. 3. & Alciat n. 4 & 6. & Cur. Iun. n. 12. C. de tranſact. Alex. in l. ſi inſulam n. 29. & Bolognet. n. 266. lim. 3. de verb. oblig.

Contrarium tenent Petr. & Cin. Bar. n. 3. Ang. n. 1. in l. qui fidem de tranſact. quando ante litem conteſtatam tranſactio facta fuiſſet, & communiter Moderni, quidam vt refert Alex. d. n. 29.

304 5. Lim. non procedere quando mora in lite, conteſtata, vel poſt eam commiſſa eſſet, tunc enim vſque ad ſententiam excluſiue purgari poſſet, ea etenim poſtea dumtaxat purgari prohibetur, quando ante litem conteſtatam contracta fuiſſet Doc. in d. l. ſi maior annis. 36. vbi Bar. n. 1. & 4. Ang. n. 2. & 4. Bal. n. 1. in ſecunda oppoſit. Caſtr. n. 3. de communi. Roma. n. 24. & ſeq. & Iaſ. n. 3. C. de tranſactio. Bal. in l. & ſi poſt tres. n. 16. ſi quis caution. Bar in l. ſi inſulam. n. 16. Alex. n. 29. Crot. n. 56. qui declarant, & Iacob de Nigr. n. 40. & 207. Caſtr. n. 4. verſ. item habet Imo. n. 39. Bolognet. n. 193. & 194. vbi de communi. Ripa n. 78. de verbo oblig. Seraphin. de priuileg iuram. 48. n. 13.

305 1. Sublim. 5. lim. non procedere niſi iuſtè ad iudicium prouocauerit ne ſibi ſua calumnia proſit l. ſi quis ſolutioni. vbi glo. C. de vſur. Seraphi. d. n. 13. in fin.

306 6. Lim. non procedere quando ab initio vnum eſſet in obligatione, & aliud in ſolutione, tunc enim conuentus poſſet vſque ad ſententiam purgare moram l. item veniunt. §. idem rectè. de petit. hæred. glo. in d. l. ſi maior annis. C. de tranſact. quam Doc. ibi ſequuntur. Bar. n. 3. Ang. n. 3. & 4. Bal. in l. magnam. n. 8 C. de contrahen. ſtip. Bar. in d. l. ſi inſulam. n. 15. in 5. oppo. Rip. n. 75. Crot. n. 49. vbi quando quantitas propter ſpeciem deberetur, & ſpecies præſtaretur. Nig. n. 221. & ſeq. Bolognet. n. 185. de verbo. oblig.

307 1. Amp. vt etiam vſque ad executionem iudicati mora tunc purgari poſſit, ex quo ad vnum præciſè non

non tenetur glo. in d.l. siue apud acta per d.l. item veniunt. §. idem rectè de peti. hæred. Rip. supra Bolognet. supra.

308 1. Lim. d. amp. non procedere nisi quando vnum est in obligatione aliud in solutione ex legis dispositione; secus si ex hominis conuentione, nam hoc secundo casu mora non nisi vsque ad litem contestatam post eam commissa purgari poterit Bar. in d.l. si maior annis. n. 3. Ang. n. 3. & 4. de communi Cur. Iun. n. 14. & seq. vbi reijcit tenentes non posse in transactione post litem contestatam facta moram purgari post actum primum merita concernentem quasi tunc lis contestata videatur vt ibi tenuit Cast. n. 3. & alij nonnulli. Ripa in d.l. si insulam. n. 75. Crot. n. 58. Bolognet. n. 187. Niger. n. 221. & seq. de verbo. obligat.

309 7. Lim. non procedere quando agitur deliberatione hipothecæ, tunc enim etiam post sententiam admittetur purgatio moræ quoniam ad hipothecam liberandam debiti solutio sufficit l. si fundus. §. si pluris. de pignor. vbi glo. & Bar. Alex. in l. si insulam. n. 29. ad fin. de verbo. oblig. post Bal. in l. & si post tres n. 16. fall. 5. si quis cautio. Niger. in d.l. si insulam. n. 225.

310 8. Lim. non procedere in Reo qui se de trāsactione excipiat, ac de non implemento per actorem replicetur, duplicabit Reus implere se velle, & vsque ad sententiam poterit offerre Salic. in l. siue apud acta. n. 18. C. de transact. vbi Cur. Iun. n. 29.

311 9. Lim. nam circa media causæ admittitur purgatio non obstante pœna intrinseca à Iudice comminata, nisi super ea sententia lata foret, quia ante sententiam subest æquitas quæ cessat ea prolata Salic. de mora. Q. 2. n. 34. & 35. vbi etiam quando auctor noluit de calumnia iurare, vel delatum subire iuramentum Imo. in d.l. si insulam. n. 14. de verbo. oblig.

312 10. Lim. nam licet quando vnum petitur velut interesse, vel pœna, & aliud offertur nempe factum principale, lite contestata mora purgari minime possit; attamen vbicumque idem quod petitum fuerat offertur, ante litem contestatam, soluitur, aut deponitur, & consignatur, ex æquitate iudicio pendente vsque ad sententiam poterit mora purgari, & ab obseruatione iudicis sententia proferetur Bar. in d.l. si Insulam n. 12. Imo. n. 39. fall. 4. Roma n. 30. Alex. n. 28. Ias. n. 24. Crot. n. 45. 46. de communi Ripa n. 71. si depositum integrum sit & n. 109. Iacob. de Nigr. n. 40. Bolognet. n. 166. & seq. quando scilicet moræ purgatio non contradicit petitioni actoris sed implet. Aret. in §. super est. n. 1. Inst. de perpet. & tempo. actio. Neguz. de pigno. 3. par. 3. membr. 5. par. n. 2. Marescot. resol. 125. n. 28. lib. 2. vide infra lim. 14.

313 1. Amp. vt fideiussor moram purgare possit etiā post sententiam, licet enim ex sua promissione teneatur, ob alienum tamen factum obligatur l. fideiussor de doli except. Bar. in d.l. si insulam n. 14. Alex. n. 28. Crot. n. 49. Niger n. 213. & seq. vbi reijcit limitationes à Cor. cons. 149. n. 9. & seq. lib. 4. traditas d.l. fideiussor.

314 2. Amp. in alijs casibus nempe etiam si mora sit multiplicata, & addito iuramento, vel clausula rato manente pacto, vel vbi mora contracta fuisset per male factum, aut si pœna esset in persona alterius, & in actore ad actionem acquirendam, & vbi moræ purgationi renunciatum fuisset, & alijs casibus vt per Bolognet. in d.l. si insulam. n. 269. & supra in ampliationibus primæ limit. 20. sub ampliationis sublimitando vt ibi.

315 11. Lim. non procedere in pœnis legalibus ex delicto, quia cum lege mitius agitur, & vsque ad sententiam moræ purgatio admittetur Bar. in d.l. si insulam. n. 15. Castr. n. 4. versic aduertendum Ripa. n. 73. vbi declarat. Bologne. n. 266. lim. 4. vbi idem de arbitrarijs. Salic. de mora Q. 2. n. 14. Ofasc. dec. 5. n. 4. vbi in fine intelligit geminatione ac decreto cessante, & decis. 71. n. 55. & seq. Mago. decis. Flor. 88. n. 15. 16.

Contrarium in procedentibus ex delicto, & eius loco, licet secus in succedentibus loco rei. Cur. Iun. in l. vbi pactum, n. 54. C. de transactio.

316 12. Lim. non procedere pacto conuento vt mora purgari posset, tunc enim posset ex pacto purgari Bolognet in d.l. si insulam. n. 266. lim. 7. per l. si conuenerit de pos.

317 13. Lim. non procedere quando intra paucos dies purgaretur, tunc enim hoc permitti suadet æquitas vt per Bologne. supra lim. 8.

318 14. Lim. oblatione, & depositione eius quod petitur, vsque ad sententiam moræ purgationem admitti, vim namque solutionis obtinet integrum depositum si non recipiatur oblata solutio vt per Bar. Rom. & alios citatos supra lim. 10. Rot. decis. 476. par. 1. diuers. 214. coram Ludouis. 1 36 n. 10. nouis. diuers. par. 5. Cafsa. cons. 41. n. 12. de communi testatur Rip. in d.l. si insulam. n. 71. Niger. n. 46. & seq. Bolognet. n. 27. & seq. de verbo oblig. nisi esset factum successiuum. tunc enim sufficeret oblatio Nig. supra. Rota Rom. decis. 572. n. 6. par. 1. diuersis. non tamen vim solutionis habet si à deponente non abdicetur dominium ita vt creditor pecunias liberè habere possit dec. 71. par. 2. recentis, & 652. depositum non attendi nisi integrum, nec fieri posse sub extrinseca conditione Caroc. de depos. par. 2. Q. 81. & 83. probat deponētis esse periculum nisi à creditore posset liberè recipi pecunia, vel nisi species penes diligentem deposita periret ex Cast. in l. si solutoris in fi. de solut. Viui. dec. 192. vim solutionis non habere nisi sententia dicit prius solutis, sed ex stilo, & iudiciale vim solutionis habere. Viui. decis. 525. & requisita tradit vt ab vsuris liberet, & non requiri si creditor expræsè recuset.

319 1. Amp. vt creditore absente nec oblatio nec depositum requiratur quoniam de pœna citanda tractatur Alex. cons. 62. n. 10. lib. 1. Caroc. de deposit. par 2. Q. 55. & illegitimè factum prodest ad pœnam eitandam l. cet non ad actionem quærendā vel liberationem consequendam vel vt actus valeat Surd. cons. 86. n. 21. Mant. de contr. lib. 22. tit. 27. n. 61. seq. Mona. dec. Flo. 59. n. 30.

320 1. Sublim. non procedere quando loco ac tempore incongruis, & non integrè facta fuissent Rot. Romā. supra n. 3. Veral. dec. 182. par. 1. Assis. decis. Perus. 105. n. 3. Meno. cons. 460. n. 8. de communi omnium Surd. cons. 441. n. 35. & de arbitr. cas. 232. n. 2.

n.x.3. & 7. Anch. Q.51.n.34. & seq. lib.3. Rot. Rom.dec.492.n.7.par.1.350.par.2.recent. Milan. decis.18.n.32.lib.2. si in nummo deficeret erranter excusare a pœna, non ab vsuris, nec actionem dari. 80.par.x.n.3. & decis.652 d par.2. recentis, & expensas etiam deponi debere Milan.decis.4 n.124. lib.2. vbi etiam tradit solutionem ad domum creditoris fieri debere si illi reuerentia debeatur, alias in domo debitoris nisi de loco conuenisset n.114. Milan. decis.18.n.27. lib.2. & si integrè, & pure facta non sit non prodest Veral dec.268.par.2. Onded.cons.19.n.34.par.1. Rot.decis.623.par.1. diuerso. vbi non sufficere depositum si liquida soluere quis debeat, & 149. n.8 nouis.diuers. & si species loco debitæ pecuniæ deponatur vel cedula fideiussoria.

321 2.Sublim. non procedere quando creditor adesset solutionem recipere paratus, tunc enim depositum fieri non posset, nec oblatio offerentem releuaret l.acceptã C.de vsur Gherard.sing 92. Ias.cons. 9. n.14. lib.1. Caroc. de deposito par.2 Q.5 n.1. Rot. Rom.dec.146.n.7.coram Ludouis. nec ab vsuris liberaret decis.262.n.5.par.2.recentis, & idem ait si factum non esset ad fauorem creditoris sed fideiussoris.

322 3.Sublim. non procedere quando creditor aliqua iusta causa recipere noluisset, tunc enim depositum non sufficeret Rota.Rom.dec.71.n.12.par. 2.diuerso. veluti si post incursam caducitatem fieret, parte in loco debiti non citata, nec totius debiti dec.572.n.4.par.1. & Marescot resolut.61. in fine. par.1.Manti.de contract. lib.22.tit 27. n.62. vbi idem quando non pura sed conditionalis fuisset, & ita Rot. tenuisse in Vrbeuetana bonorum. 5.Iunij.1579.coram Rpd.Brauo. Affis.supra Veral. decis.268.n.2.lib.2. Rot.Gen.dec.144 n.15. Ond. cõs.19.n.34.lib.1. Meno.cons.372 n.27.Rim Iun. cõs.666.n.44 Rot.dec.350.n.6 par.2.recẽt intellige de extrinseca nõ de extrinseca cõditione quę tacito ex natura contractus insit, quæ effectũ oblationis, ac depositi nõ impediet Guirba.dec.87.n 1.98. n.4. & seq. vbi etiam secus ait de conditione implenda per recipientem Cenei.de censib.par.3.c.1. Q.3.art.9.n.28.de quibus latè dixi in tractatu emptionum, & venditionum; nec soli minori oblatio fieri potest Natt.cons.513.n.5.& seq.

4.Sublim depositũ vim solutionis non habere quando quis cum iuramento in pecunia soluere iurauit. Ias.cons 216.n.2.lib.2. Rol.cons.53.n.44.45.lib.2. Caroc. dè oblat.par.1.tit.de oblat.verba.n.32.nec sub conditione factum Rot d.decis.80. n.3. nec si non soluatur animo abdicandi dominium á soluente Bar.in l. si soluturus. in fi.de solut. Milan.dec.18. n.17. lib.2. nec si solutio pecuniarum fieri debeat n.14.Rol.cons.53 n.42.lib.1.nec se purum non sit Rot.dec.158.n.3 par.1 recentis.

Deposito autem integrè facto citata parte cũ decreto iudicis, solutionis vim tenet, & deponentem liberat Bar.in l.si solutionis.in fi.de solut. Rim.Iun. cons 666.n.43.Beltra.ad Ludo.dec.480.n.6.maximè si creditor acquieuerit Surd.cons.86.in fine vbi etiam sine citatione valere si creditor ignorabatur, vel intimatum sit postea, vel si pars sciẽs tacuit, & verbalem oblationem in iudicio sufficere ad euitandam pœnam, vel creditor recuset accipere vel taceat, & si non sit cui soluat, sola oblatio sine protestatione sat est n.28.& seq. & tacentem decreto depositi non posset eius inualiditatem allegare post Rot.in Perus.bonorum. 5. Maij.1617.coram Mãzanedo tenuit Rot.Luc.Nouembris 1635. inter D.Laurẽtium Motroni, & Venẽtium Michelettì ex actis. D.Gasparis Stiattæ, & sub extrinseca conditione nõ posse fieri sed sub intrinseca Giurba. dec.87.Rot.dec.63.par.1.recentis.vbi intrinsecam probat ad quam iure cogi potest, alias extrinsecam esse Cenei.de censi.par.3.c.1.Q 3.art.9.n.28.Rota decis.71.n.9.par.2.diuers.& verbalis oblatio sufficit ad euitandam pœnam legalem non conuentionalẽ Ias.cons.9.n.14.lib.1.& Caro.de oblat.verba. par.1.n.26.Surd.cons.86.n.27 & seq. vbi excusare à caducitate, & in iudicio verbalem sufficere & si creditor non dicat velle recipere, & si non adsit qui recipiat protestatione opus non esse, & tacens recusare dicitur, & Mona. decis.Flo.59. & Marescot. resol.57.lib.1.vbi tamen expressam recusationem exigi oblationem puram, & iniustè recusari, & tũc non requiri offerri vlterius Rot.dec.276.n.6. par. 5.diuerso. non sufficere oblationem probat vbi quis restituere tenetur, & si contumax sit declaratoriam dari.

323 15.Lim. non procedere quando factum promissum ante litem cõtestatam cœptum fuisset etenim d.l.si insulam moræ purgationem prohibens loquitur per verbum facientem, quod actum in fieri non in facto esse demonstrat vt tradunt ibi Castr. n.3. Alex.n.5.Ias.n.6.Ripa.n.6.Niger.n.42 & de communi testatur Crot.n.12.& Io.Annibal.n.35. & seq. de verbo.oblig.

324 1.Amp. vt sufficiat obligato antequam libello respondeat offerre se paratum incipere, & complere, etenim sufficit quod eum effectu operetur Cast. in d.l.si Insulam sub n.3. & post Cuma. Seisel. & Roin.quos refert, & sequitur Nig. n.44. & seq. vbi hoc certum tempus per Iudicem assignari debere infra quod fiat, aliàs quod lis contestabitur.

Contrarium tenent Alex. in d.l.si insulam n.6.Ias.n 6. Io.Annibal.n.40.in fine.

Distinguit Ripa in d.l.si insulam n.3. quod secunda procedat vbicumque stipulatori incommodum dilatio allatura esset; alias prima, cum secundo casu militet æquitatis ratio ob quam mora purgari permittitur, quæ cessat in primo.

325 1.Sublim. non procedere quando in aliquo stipulatoris particulariter interesset, tunc enim non sufficeret esse cœptum, quoniam moræ purgatio non admittitur nisi interesse stipulatoris cessante Niger.in d.l.si insulam.n.43.

326 2.Sublim. vel potius secus esse dicas quando post litem contestatam promissum opus cœptum oblatumuè fuisset; receptumque simpliciter promissum factum, tunc enim sibi stipulator non præiudicat cum vtrumque res scilicet ac pœna sibi debeatur Bal. in l. & si post tres. n.14. vers. secundo quæritur, si quis caution.in repetitio.

Contrariũ tenet Nig.in d.l.si insulam.n.334.nisi protestatus sit ius suum saluum fore.de verb.obligatio.

327 16.Lim. non procedere in fideiussore cum quo mitius agitur, ideo ad moræ purgationem admittitur Imo in d.l.si insulam. n.39. fall.2. Alex. n.28. sed Imo.in Reo secus inquit, quando etiam pecunia ratione speciei deberetur. Roma. n.23. & 32. Signor.n.6. Nig.n.213. intelligens refectis expensis per l fideiussor euictionis, de doli exceptione Bal. in d. l. & si post tres n.16. fall.3. si quis caution. Castr.n.3.Marescot. supra n.29.

Contrarium videtur tenere Crot. in d.l.si insulam. n.49 & seq.

328 17.Lim. non procedere in publicanis quorum fauore inductum est vt si ante sententiam soluerint, pœnam remittent l hoc edicto. vbi glo. Bar. & alij de publico Imo. in d.l. si insulam. n.39. fall.3. de verbo.oblig.quamuis de pœna legali,& ex dicto procedente agatur in d.l.3. vt per eum Signor. in d.l si insulam. n.4.vbi rationem reddit;quia scilicet de lucro agitur Bal. in d l.& si post tres. n.16. fall.5.si quis cautio.de communi Nig.in d.l.si insulam.n.217.& seq.

329 18.Lim. non procedere in eo qui contumax fuit in non veniendo ad audiendam sententiam, nam si citatus venerit, iudice adhuc pro tribunali sedente audietur, & retro non contumax fingetur l. Diuus.de restitut.in integr.Imo. in d.l.si insulã sub n.39 vers. fallit in tribus Roma n.32.Nig.n.215.

330 19.Lim. non procedere quando mora post sententiam committeretur,tunc enim purgari poterit, quousque iudicati executio petita fuerit Ang.in d. l.si insulam n.10. vers. item contra Roma. n.32. fall.3.Imo.n.41.fal.3.velut quando vnum esset in obligatione, & aliud in solutione ex dispositione legis per l item veniunt §. idem rectè.de petitio. hæred.Nig in d.l.si insulam.n.214.

331 20.Lim non procedere nisi quando lis super interesse contestaretur,secus si super facto principali, hoc enim vltimo casu vsque ad sententiam mora purgari posset Bar. in d.l.si insulam.n.12. Iac.de Nigr. n.40. & alij ibidem, hoc enim casu moram purgando impletur actoris intentio Ripa.n.17.vbi interesse solui posse inquit.

332 21.Lim. non procedere quoties moræ purgatio ad initium commissæ moræ retrotrahi posset, tunc enim semper mora purgari potest, ex quo extremũ ad quod habile est l.si rem.§. fina. de pignor. actio. Nig.in d.l.si insulam n.216.

333 22.Lim. non procedere quãdo per errorem moræ purgatio in prima instantia omissa fuisset, tunc enim in causa appellationis purgari poterit Ripa. in d.l si insulam.n.17.

334 23. Lim. alijs modis vt per Ricci. collect. decis.2456.

335 5.Sublim. suprascriptas limitationes, & casus quibus moram posse purgari dictum fuit non procedere, nisi celeri satisfactione purgetur, alioquin cessat æquitas cui purgatio moræ innititur Bar.in l.si insulam. n.2. Ias n.23. Ripa. n.106.de verbo. oblig.Cor.cons.208.n.4.lib.1.Alex.cons.9.in fine. lib 7.Ias cons.82 sub n.1.versic.præterea, & hic. lib.1. Dec.cons.452.n.19.in fi.& n.20. Ruin.cons. 198.n.9.lib.1.Imo.cons.15.in fine.Gab.de transactio, concl.1,n.17, Decian.cons.10.n.9.10.lib.1. Rim.Iun. cons.124. n.66.& seq. vbi saltem intra duos menses vel iudicis arbitrio purgari debere. Simon. de Pret. de vlt. vol. lib.2. interpretat. 2. n.227.fol.72 Zuccard cons.49.in fine. Bero. cons. 63.n.37.versic. rursus.lib.3.Gram.cõs.ciu.19.n.2. Ripa in d.l.si insulam. n.30. & seq. vbi declarat Crot. n.22. vsque ad litem contestatam purgari posse probat. Seraphin. priuileg. iuram. 48. n.11. subdens hoc tempus arbitrio iudicis relinqui qui personarum, ac rei debitæ qualitates, temporis ac loci distantiam dilatæ solutionis causas, omnesque alias circumstantias considerabit Cacchera. cons. 4. n.41. Thesaur. dec.77.n.2. Vegi. cons.68.n.62. Veral. dec.232.vbi modicam purgari posse par.2. Surd. cons.97.in fi.157.n.32 dec.221. n.24. Moz. de donat.n.57.Decia.cons.84 n.19.lib.2. arbitrio iudicis Rim. Iun. cons. 656. n.20. & seq. Cabal. cons.134.n.17.& seq.par.1.Gratia decis.49.n.7.& de emphiteota ecclesiæ Facchi. contro. iur.lib.1. cap.98. Ramon. cons.7. n.38.in emphiteota qui non soluerat canonem Corb.de caus.priuat.ob non sol.cano.lim.41.n.1.& seq.vbi idem si omni iuris, & legum auxilio renunciatum fuisset. Viui. communi opi.522.n.1.

336 1.Amp.non dici celeri satisfactione purgatam; nec ideo admitti postquam res, vel causa in iudicium deducta fuit Doc.communiter.in cap potuit. locati.Guid.Pap.dec.166.Grat.cons.49.n.20.lib.1. licet stilus Curiæ Parlamenti seruet vt eam vsque ad sententiam emphiteota purgare possit dec.123. de communi Bero cons.123.n.16 lib.1.vbi de emphiteota, & conductore, & post quinque menses Macerat resol.61.n.22 lib.1.

Contrarium probat Ces.de Barz.dec.50.n.53.Mona. dec.Flo. 58.n.8.9. vt ante litem contestatam purgari possit,& ita seruari e2 Burs.cons.26.in fi.

Nec purgari etiam potest caducitatis declaratione per dominũ directum facta Cepol.caut.135.Cotta. in verbo,emphiteota non soluendo Gutier.de iura. confirmato.contract.par.1. cap.31. n.4 & 5. vbi cum Roma cons.103.n.4.& 5. idem probat in tacita declaratione puta concessione eiusdem rei alteri in emphiteosim facta. Macerat. resol.61. n.17. lib.1. Cabal. cons.134. par.1.vbi maximè si conuenisset ipso iure ad ecclesiam redire debere, & quando vasallus dubitatiuè negauit feudum in iudicio cum nullam dubitandi causam haberet ante litem contestatam pœnitere non posse Senat. Dolan.dec.63.c.10.§.fi.de leg.Conrad.Monta.de tuto.c.33.n.516.scientia tamen,& dolus requiritur vt per eos.

Contrarium tenet Molin. de contract. disputat.453. n.6.in fine,& celeriter posse Rot.Rom.decis.577. par.2.recent.& Corb.supra n.9.10. nisi aliter conuenisset n.12. Mona.supra.

337 1.Lim.5.sublim. vel potius secus esse dicas si intra modicum tempus eam purgasset,etenim modici temporis ratio non habetur c.potuit vbi Doc. loca.glo.in l.& si post tres,si quis cautio. Cor.cons. 178.n.2.lib.1.62.sub n.4.lib.3.Paris.cõs.108.n.57. præsertim in emphiteosi lib.1.latè Cacchera. dec. 71.n.50. & seq. Cur. Iun. in l.vbi pactum.n.50.C. de transact. Surd.cons.86.n.26. vbi de emphiteota priuati

priuati Dec.conf.452.n.20. de magis communi in emphiteosi Ecclesiæ iuramēto non obstante Ceph. conf.25.n.10 & seq. & Barf conf.26 n.42. & seq. C ab. conf 75.n.8. lib.2 vbi hoc casu ius reuiuiscere, & conf.66 n.45. & seq. lib.2. & de magis communi Mago. decis. Florenti.61. n.26. & seq. vbi idem dicit de emphiteosi priuata, quod de ecclesiastica Clar. in §. empbiteosis ante fin. Q.8. secus dicens respectu priuatæ emphiteosis, nisi sola facti veritate inspecta, ac de æquitate procederetur, de communi Niger.in d.l.si insulam n.88.hoc procedere dicens,vbi actor daré aliquid teneretur, secus si recipere aliquid deberet,quia isto casu semper mora purgari posset Io.Annibal. n.69. Rota. Roma decis.40. & 856 par. 4. diuerso. Cęs. de Barz.decis.50.n.52. & seq. vbi de emphiteota priuati, & n.53. vsque ad sententiam subdit purgari posse, sed contrariam opinionem magis communem testatur Soarez. commun.opi. lit.M n.219 & seq. & opinionem affirmatiuam tenuit Cęs. de Barz. decis.62 n.59. Ramon. conf.3.n.101. quin etiam semper purgari potest nisi ius aduersarij deterius effectum sit conf.43. n 9. Cancer. var. resol. par.2.cap.5.n.112. Burf.conf.26 n.43 & seq. vbi ante litem contestatam Manti. de contract. lib.22. tit.27.n.35.vbi etiam facta declaratione.

338 Arbitrio autem iudicis remittitur quando celeri satisfactione purgata dicatur Doc.communiter in d.l.si insulam vbi Ripa. n.35. 36. Io.Annibal. n.179. Niger n.100. de verbo.obligat. Ruin. conf. 198 n.9. lib.1. Dec.conf.138.n.7 versic. nam secundum vbi de cōmuni. Bero.in cap. potuit.n.142. locati. & conf.63.n.37 lib.3. de magis cōi Soarez. commun.opin.lit.M.n.219 & 220. Lopez.de contract. lib.2. cap.30. in princip. Simon. de Pret. supra n.227. Gab. conf.66. n.53. lib. 2. de magis communi Clar. in §. empbiteosis Q.8.ad fin. & Meno. de arbitr. lib.2. cent. 1. cas. 7. n.13. Paris. conf.108.n.44.lib.1. Seraphin. supra Matte. communi.opi.verbo.mora Ofasc.conf.4.n.42. Villalob. communi opin. lit M. n.130. Cepb. conf 25. n.9. communem testatur Bursa. conf.26.n.44. Magon. decis. Lucan.31.n.20. Florent.61. n.29. Surd.conf. 157.n.32. & 33. Corbul.de iure emphi.tit de caus. priuatio. ob non solut. canon. limitat 41.n.25.subdens arbitrari non posse vltra duos menses purgari,ita iudicatum fuisse testans. de communi Viui. communi opi.522 n.1.Cęs.de Barz.decis.50 n.57. & seq. & decis.77. n.3. Rota Roma.dec.572.n.2. par.1. diuers. vbi de emphiteota. Rota Auenion. decis.143.n.7.de magis communi Molina.de contract.disputat.453.n.5 versic. Iul.Clar. & Decian. conf.4. n.42. lib.4. Rimin.Iun. conf.255.n.16.subdens annum, & menses modicum non esse, & 807. n.18. & quinque menses modicum non esse Macerat resol.61.n.17. lib.1. sed sex modicum dicit tenuisse. Rot. Gratia. discep. 378. n.21. in Lauden. bonorum 10. Februarij. 1586. coram Pampbilio Rot.dec.640.n.5.par.2.recentis Burs. supra de veriori, & communiori Caroc. de loca. par.3.cap.44.n.4.

339 1.Lim. quod postremò dicitur etiam de iudicis arbitrio circa declarationem temporis intra quod mora purgari possit, non procedere nisi quando Rei, & promissoris non interesset, vbi etenim per actorem non purgari Rei interesset, tametsi actor Reo interesse offerret, moram purgare non posset, quoniam æquitas cessaret ob quam moræ purgatio promissa est l.si ita quis. §. Seia cauit. in fine vbi Doc.de verbo.obligatio Bursat.conf.363. n.30. versic. non obstat postremò; secus ex parte Rei probans, qui eam purgare posset. Marescot. resol.125.n.2. vbi de facto successiuo lib.2.& si res integra non esset.

340 2. Lim. non procedere nisi contra termini lapsum à iudice vel homine præfixi secus si à iure communi vel municipali Alex. in d l.si insulam. n.34. de verbo. obligatio. Rim. Iun. conf. 115. n.34. & 35.

341 3.Lim. non procedere nisi ex parte Rei ad pœnam euitandam, secus ex parte actoris eam ad actionem consequendam purgare volentis, tunc etenim cessat æquitas, quia non nisi toto soluto prætio, vel facto implemento mora purgari posset Doc.in l.si insulam.de verbo. obligation.Cag. in l.2.n.66.C.de pact.inter empto.& vendito.Burs. conf. 363. n. 31. tam & si de libertate ageretur vt per eos.

342 4.Lim. & declarat vt actor semper debeat purgare moram intra modicum tempus,reus verò vsque ad litis contestationem Rim Iun. conf.807. n.14.& seq. Surd.conf.157.ad finem.

5.Lim. nam si emphiteota non possideat, cadere non potest, & si tempus currat lite pendente Surd. decis.5.6. Mona, decis.Flo.59.n.19.& ita iudicaui inter egr. D. Iulium Colli, & monasterium Cartusiense 7.Augusti.1636. ex actis egr.D.Bernardini Pieroni,& decisionem dedi.

343 6. Sublim. non procedere nec moram purgari posse, quando aduersarij interesset moram non fuisse commissam, tunc enim purgari minimè posset l.si ita quis. §. Seia.cauit.de verbo. obligation. & in l.& si post tres. si quis cautio. & in d.l. si insulam. de verbo. obligat. vbi Castr. n.4. versic. alia exceptio. Roma. n.21. & seq. Crot. n.16. 17. post Alex. n.25. de verbor. obligatio. Cor. conf. 149. n.14. lib.4. & de communi. conf.208. n.4. lib. 1. Soc.reg.60. in addit. lim.prima Alciat. conf.101. n.9. de communi testantur Ripa in d.l.si insulam n.23. & Bolognet. n.83.& seq. & Niger. n.61. qui idem subdit siue particulare interesse fuerit adiectum siuè non,& de communi omnium Bursat. conf.84.n.6. & 363. n.30. versic. non obstat Assis. dec.Perus.90.n.26. Moz.de donation.col.vlti.n.57. Siluan. conf.100. n.15. Grat conf.93.n.55.lib.1. Manti. decis.270. n.5. Ruggin. pract.QQ.cap.1. n.70.Marescot.resol.125.n.8.lib.2.

344 1.Lim. non procedere quoad interesse ad quod post moræ purgationem creditori succursum est, vt puta si in iudicio illud iudicis officio consequi possit, hoc etenim casu probibitiua ratio cessat Bar.in d.l.si insulam n.1.Roma n.34.de communi Ripa n.25.Crot.n.18 de verbo.obligatio. potest enim iudex non refectis damnis audien-

tiam denegare, & quando cum debito interesse offertur congruis loco, & tempore Spino. de testam glo. rubri. par. 13. n.63. post Salicet. de mora Q.4.

345 2. Lim. non procedere quando interesse solueretur vt supra in 2. sublimitatione primæ limitationis 20. subampliationis Salic. de mora Q.4. Castr. in d.l. si insulam n.4. versic. alia exceptio de communi Imo. n.5. versic. sed potes. Roma n.21. & seq. idem tradens in actore quod in Reo etiam respectu decisoriorum signor. n.10. opposit. 6. de communi omnium Niger. n.62. Alex. n.9. Iaf. n.10. Ripa n.24. Bologne. supra vbi n.88. idem tradit in iudicialibus decisorijs Marescot. supra n.11. ex communi subdens ex Alex. supra procedere tam mora in extraiudicialibus quam in iudicialibus cōmissa.

346 1. Sublim. non procedere quando lis contestata fuisset, tunc enim mora purgari prohibetur Alex. in d.l. si insulam n.28. Iacob. de Nigr. n.69. quod sublim. vt supra in limitationibus 4. sublim.

347 2. Sublim. non procedere quando actoris amplius non interesset, vt puta si insulam in qua domum fieri stipulatus esset, vendidisset, tunc enim mora purgari non posset Bar. in d.l. si insulam. n.2. & de communi testatur Nig. n.69. & 76 de communi omnium Annibal. n.55. de verbo. oblig.

348 3. Sublim. non procedere in actore moram purgare volente, sed in Reo dumtaxat, quoniam contra Reum stipulatio non committitur nisi postquam actoris cœperit interesse Ang. in l. si ita quis. §. Seia. cauit in princip. vbi Imo. de verbo. obligation. Bursat. consf. 363. n.30. versic. non obstat postremò.

Contrarium nempe in actore idem procedere tenent magis communiter Doc. in l. si ita quis. §. Seia. cauit de verbo. obligatio. & Niger. in d.l. si insulam n.67.

349 3. Lim. non procedere nisi interesse extrinseco, hoc enim damnum creditoris concernit Bar. in d.l. si insulam. n.6. Bolognet. n.83. & seq. & in concernente æstimationem rei, vel principale in obligatione deductum, licet secus quoad pœnam Alcia. in l. rescriptum. §. si pacto. n.27. de pact.

350 7. Sublim. non procedere in actore quoad actionem quærendam, tunc enim moram purgandi æquitas silet. l. Thais. §. intra. de fideicom. libertat. l. si ita quis § Seia cauit. de verbo. obligatio. & vtrobique Doc & in l. si insulam vbi Bar. n.24. Ang. n.10. de magis communi Alex. n.44. post Castr. n.4. Imo. n.9. vbi declarat Iaf. n.39. Crot. n.84. de communi Bolognet. n.256. licet ipse dissentiat. de verbo. obligatio. Bal. in l. magnam. n.7. fall. 1. C. de contrahend. stipulatio. Ang. in l. & si post tres. n.13. si quis caution. de communi Cor. consf. 208. n.4. lib. 1. Alex. consf. 9. n.6. lib. 7. Paris. consf. 19. n.241. lib. 2. Bero. consf. 31. n.15. lib. 3. Decia. consf. 2. n.150. lib 4. 84. n.19. lib. 1. Aleiat. consf. 101. n.10. Bursat. consf. 363. n.31. Seraphi. priuileg. iuram. 48 n.31. Manti. de vltim. voluntat. lib. 11. tit. 18. n.42. Simon. de Pret. de vltim. voluntat. lib. 5. dubitat. 2. interpretat. 2. n.232. fol. 72. Seraphin. decis. 1136 n.3. Crau. consf. 246. n.4. vbi quod purgari potest vt pœna vitetur non vt ex eo contractu morosus inuetur. Marescot. de resolutio. 125. n.50. lib. 2. Zacchi. de societat. offic. n.447. vbi etiam interesse solui non posse probat, & ita Rot. Roman iudicasse testatur de cōmuni Matte. communi opinio verbo. mora. Noal. de transmission. cas. 1. n.229. Manci. d. eff. 13.75. secus probans si ad eam conseruandam n.74. Ramon. consf. 7. n.38. Rot. decis. 183. n.6. par. 1. recentis. Scain. decis. Bono. 93. n.44. Mangil. de euict. Q.91. n.31. vbi de societate officij.

Contrarium tenet Ripa in d.l. si insulam. n.103. de verbo. obligatio.

351 1. Amp. primam opinionem procedere etiam in fauorabilibus, vt in libertate, & pia causa; quoniam in hoc non habent priuilegium Roma. in d.l. si insulam. n.44. Alex. n.44. Crot. n.84. de verbo. obligatio. Bursat. consf. 363. n.31. Marescot. supra n.51. nisi seruus quod difficile esset præstare deberet vt per eum.

352 2. Amp. etiam si intra modicum tempus purgaretur, hoc enim casu etiam intra modicum tempus purgari posse iure cautum non reperitur Niger. in d.l. si insulam. n.326. in fine.

353 1. Lim. 7. sublim. non procedere in facto successiuo ac difficili in hoc enim actori nulla videtur imputanda culpa l. seruus qui testamento. §. seruus l. stichum. §. dama. de statu liber. Alex. in d.l. si insulam n 44 Iaf. n 39. de verbo obligatio Manti. dec. 270. n.12. Marescot. supra Add. ad Rot. Rom. decis. 559. lim. 4. coram Ludouis.

354 2. Lim. non procedere quando Reus actorem moram purgare consentiret, tunc enim admitteretur, cum namque Rei fauore prohibeatur, fauori huic renunciare potest l. Celsus. in princ. de recep. arbitr. l. post diem. de lege commissor. Ang. in l. & si post tres. n.13. si quis cautio. Alex. in d.l. si insulam. n.45. Manti. supra n.14. Marescot. supra n.52.

355 3. Lim. non procedere quando purgaretur ad actionem non principaliter sed accessoriè, & consequenter introducendam, consequendamuè quod enim principaliter agitur non quod accessoriè, & in consequens accidit inspici debet d.l. Celsus. §. fin. & l. seq. Bar. in d.l. si insulam n.24. tametsi personam actoris non cœdi dicat, & Ang. in d.l. & si post tres. n.13. qui idem subdit Iaf. in d.l. si insulam. n.39. Bolognet n.257. Marescot. supra. n.53.

356 4. Lim. non procedere iusta causa moram purgandi subsistente, tunc enim purgari posset; ex causa enim multa conceduntur quæ alias denegarentur Ang in d.l. & si post tres in fine. Alexand. in d.l. si insulam n.46. Crot. n.84. de verbo. obligatio. Cagnol. in l.2. n.67. C de pact. inter empto. & venditor.

357 5. Lim. non procedere quando ageretur de actione acquirenda post terminum præfixum implemento conditionis a Iudice integra re, tunc enim mitius agitur Ruin. consf. 74. n.4. versic. quinimo lib. 5. qui tamen non bene firmat Aretin. consf. 95. n.9.

358

358 6 Lim. non procedere quoad executionem, seu liberationem, hæc etenim actione fauorabiliores existunt Bal. in cap ex literis. n. 3. de constitutio. Bero conf. 31. n. 15. lib. 3. Manti. de vlt. vol. lib. 11. tit. 18. n. 42. qui declarat respectu vltimarum voluntatum procedere in legato quantitatis non speciei Noal. supra d. n. 229.

359 2. Lim. non procedere quoad actionem acquisitam cõseruandam si intra breue tempus mora purgetur, nec rei intersit, quid enim facilius conseruatur quam nouiter concedatur Bar. in d. l. si insulam. n. 24. vbi Ang n. 6 versic. item oppono testatur de communi omnium Alex n. 47. de verbo. obligatio Bal. in l. magnam. n. 7. fall. 3. C. de contrahen. stip. Ang. in d. l. & si post tres. n. 15. si quis caution. Aret. conf 95 n. 9. de communi Alex. conf. 4. n. 6. lib. 7. Salic. de mora Q. 3. n. 2. Ruin. conf. 74. n. 4. versic. quinimo lib. 5. Bolognet. in d. l. si insulam n. 255. vbi idem ex interuallo nisi adesset dies vel conditio excerto tamen casu l. Celsus. §. final. de recept. arbitr. post Cast. in d. l. si insulam n. 4. Imol. sub n. 9. Roma. n. 37. qui intelligit re integra Ias n. 39. Nig. n. 317. & seq. Io. Annibal. n. 174. Ripa n. 102. Marescot. concl. 125. n. 46 lib. 2.

360 1. Amp. etiam si adesset dies, & pœna, quoniam quoad ius quæsitum conseruandum moræ purgationem non impediunt Alex. in d. l si insulam. n. 50. de verbo. obligatio Marescot. supra n. 47.

361 1. Sublim. d. lim. & simul limita d. amp. nõ posse per actorem purgari moram quoad hoc vt pęnam euitet Alex. d. n. 50. nec postea audiri tradit Cast. n. 4. vbi etiam quid in Reo.

362 2. Sublim. non procedere nisi intra modicum tempus si quid actor offerre teneatur Alex. supra n. 47. Marescot. supra n. 48 49.

363 8 Lim non procedere quando actor vellet ad reflectandos moræ effectus in reum, tunc enim moræ purgatio etiam ex interuallo permissa est l. sed & si alia. de constitu. pecun Bolognet in d. l. si insulam. n. 258 nisi ius rei deterius effectum fuisset, de quo supra dixi sublim. 2.

364 9. Lim. non procedere nisi quando in vim conditionis expræsse (vt puta per dictionem si) actor aliquid implere tenetur, quia in forma specifica implere debet; secus si tacitè (puta per dictionem cũ) hoc etenim vltimo casu admittetur moræ purgatio etiam ad actionem quærendam Ang. in d. l. si insulam n. 6. Imo. n. 9. vbi declarat.

365 10. Lim non procedere quandò ageretur de actione ex stipulatione quærenda, qua etiam non facta, alia actio moram purgare volenti competebat, tunc enim admittetur moræ purgatio, quia non agitur de actione quærenda sed de competenti addenda Roma. in d. l. si insulam. n. 38. de verbo. obligat.

366 8. Sublim. non procedere quando executio à lege vel ab homine facta fuisset, tunc enim cum res integra esse desierit, mora non poterit purgari l. si is cui. deleg. 3. Bar. in d. l. si insulam. Q. 4. n. 19. Ang. n. 10. fallent. 2. vbi exempla. Cast. n. 4. fall. 5. Imo. n. 12. fall. 4. Alex. n. 32. & 3. Ias. n. 31. Ripa n. 82. Roma n. 46 fall. 6. de communi Crot. n. 31. & 61. licet in legis executione secus teneat de verbo. oblig. Bal. in l. magnam n. 7. fallent. 2. C. de contrahen. stipulat. de magis communi Alex. supra, & conf. 14. n. 2. lib. 2. 57. in fi. lib. 2. Ang. conf. 60. sub n. 2. Cor. conf. 156. n. 2 lib. 1. 25. n. 21. lib. 2. 40. n. 8. lib. 4. Castr. in l. & si post tres n. 11. si quis caution. Salic. de mora Q. 2. de communi omnium Aretin. conf. 95. n. 8 Cepol conf. ciu 25. n. 11. Roma. conf. 427. n. 8. Barba. conf. 87. n. 26. lib. 3. 45. n. 10. lib. 4. de communi Soc. in l. qui Romæ. §. Flauius. n. 4. in fine de verbo. obligatio. Pute. decis. 266. n. 9. lib. 1. de communi Rube. conf. 30. n. 1. & Paris. conf. 19. n. 228. lib. 2 Cur. Iun. in l. si maior annis. n. 5. C. de transact. Rim. conf. 421. n. 8. Grat. conf. 93. n. 62. lib. 5. Natta. conf. 364. n. 11. 12. vbi de contumace in non respondendo positionibus ex statuto Franc. in cap. licet canon. §. is etiam n. 4. de election. in 6. Rim. Iun. conf. 124 n. 74. 285. n. 104. Seraphin. priuileg. iuram. 48. n. 21. Bolognet. in d. l. si insulam. n. 217. & seq. de communi Niger. n. 255. de magis communi Bero. conf. 62. n. 15. 16. vbi etiam quando ex dispositione legis alteri ius quæsitum fuisset ex mora ipso iure commissa, quod alterius subsequentis moræ ratio non habeatur lib. 1. post Anch. conf. 387. Lamberteng. de iure patronat. art. 26. 1. Q. 2. par. 2. lib. n. 2. 3. Bertach. de gabel. 3. memb. 8. par. n. 47. Rota Rom. decis. 803 n. 2. par. 4. diuerso. vbi de emphiteota Veral. decis. 234 & 414. par. 2. Zuccard. conf. 49. n. 16. Scrad. de feud. par. 6. cap. 2. n. 11. vbi idem quando inuestitura petita non fuit Moz. de donation. col. 7. n 57. Silua. conf. 100. n. 17. Ceph conf. 304. n. 200. vbi quando iudex pronunciauit positiones haberi pro confessis, & 597. n. 3. & seq. vbi quando pro confessis habeantur Franc. Marc. decis. 1239. par. 1. vbi de beneficialibus, & 1324. vbi tamen iusta causa cessante de communi Marescot. resolut. 125. n. 17. 18. lib. 2. Noal de transmis. d. cas. 1. n. 229. Simon. de Pret. de vlti. vol. lib. 3. interpræt. 1. dub. 3. solut. 4 n. 17. Cabal. conf. 134. n. 9. par. 1. Gutierez. pract. QQ. lib. 3. Q. 30. n. 37. Pacif. de Saluian. interd. inspect. 5. cap. 1. n. 204. secunda editione Rot. Rom. decis. 287. collectarum per eumdem Manci. d. eff. 13. n. 24. vbi adest Rot. Rom. decis. n. 48. testans de communi omnium Lotter. de re benef lib. 1. Q. 37. n. 12. vbi quando exacta pensio fuit literis non expeditis de magis communi Alba. conf. 156. etiam re integra 395. n. 23.

367 1. Amp. in vltimis voluntatibus quia eadem ratio viget de communi Paris. conf. 19. n. 224. & 225. lib. 2. Crot. in d. l. si insulam. n. 84. vbi idem si fauor piæ causæ versetur, quæ in integrum non restituetur nisi ex aliqa iusta causa Ias n. 31. vbi de hærede monito à iudice qui inuentarium non fecit communem testatur Nig. n. 255. Alba conf. 57. n. 12. vbi quando heres sine licentia alicuius contraxisset testatoris spreto præcepto.

368 1. Lim. 8. sublim. non procedere quando à lege moræ purgatio permissa esset, tunc enim quia iure fieri posset, facta executio minimè obesset cap. potuit. locati. Ripa in d. l. si insulam. n. 86. Bologne. n. 222. perinde est enim ac si mora commissa non esset glo. in cap. mora. de reg. iur. in 6.

Imol. in d. l. si insulam. n.16. Alex. n.33. Niger. n.286. de verbo. obligat. Rimin. Iun. cons.664. n.12.& sequen. Rota. Auenion. decis. 143. n.7. vbi de emphiteota loquuntur in possessione existente. Marescot. supra n.19. Gratia. discept. 378. n.14.

369 2. Lim. non procedere quando non fuisset translatum dominium Gratia. discept. 708. n.48. & seq. Rot. dec. 640. in fi. par. 2. recentis vbi non dici perfectam nec plenè dominium translatum etiam captis pignoribus ex primo decreto, & imperfecta subhastatione secuta.

370 3. Lim. non procedere quando intra modicum tempus iudicis arbitrio purgaretur Gratia. supra n.54. Corbu. d. lim.41. n.9. 10.

371 4. Lim. non procedere quando legis executio medicinalis esset, vt sententia excommunicationis, quæ secum trahit executionem cap. pastoralis de appel. poterit enim excommunicatus moram purgare, & absoluendus erit cap. 2. vbi Doc. de sentent. excommun. in 6. quoniam excommunicatio ad hoc fit vt quis pœnitentia ductus obediat, cumque ad rei principalis obseruantiam tendat, non impedit purgationem quæ rei promissæ obseruantiam auget Ias. in d. l. si insulam n.32. Ripa. n.87. Bologne. n.222. post Imo. n.9. Nig. n.286. lim. 2. de verbo. oblig. Bologne. in d. l. si quis maior. n.91. C. de transact. Marescot. supra n.21. & infra lim. 11. Marescot. supra n.21.

372 5. Lim. non procedere nisi quando executio fit à lege quoad dominium transferendum, secus quando tantummodo fit quoad actionem personalem, hæc enim non impedit moræ purgationem, quoniam verè, ac perfectè non dicitur facta executio Ias. in d. l. si insulam. n.32. Rip. n.87. Bolognet. n.222.

373 6. Lim. non procedere quando à lege corporalis pœna in locum pecuniariæ esset inflicta, tunc enim humanitatis ratione potest mora purgari, & pecuniaria pœna exigi. Cor. cons. 5. n.4. lib.3. quin etiam si corporalem vellet soluere reus soluendo existens eam non exiget iudex sed pecuniariam captis pignoribus soluere compellet. Bal. in l. quicumque n.20. C. de seru. fug. Ang. n.7. in fi. Salic. in §. quod si verò. n.14. ad fin. versic. quæro quid si sit locuplex Fulgos. n.10. versic. & per hoc Castr. n.8. versic. in glos. ibi respondeo debentis. Ias. in §. pœnales. n.48. versic. & pro ista declaratione. Instit. de actio. Dec. in l. si quis id quod. n.22. & seq. de iurisd. om. iud. Mars. sing. 651. puto te scire in fine. Peguer. dec. 6. n.12. versic. per quam rationem Cabal. resolutio. crim. 77. n.13. 14. & 236. n.86.

374 7. Lim. non procedere quando non in totum sed pro parte tantum executio à lege facta fuisset, in alia enim parte pro qua executio facta non esset, mora purgari posset cum in ea prohibitiua ratio cesset l. si ex duobus iud. Solui. Ang. de Perigl. in l. cum quidam in princip. col. 3. de legat. 2. Niger in d. l. si insulam. n.287. de verbo. oblig. reiecta opinione Salic. secus sentientis.

375 8. Lim. non procedere nisi quando terminus à lege statuitur, & lex facit executionem lapso termino priuando; alioquin elapso termino à lege præfixo quis auditur nisi latæ sententiæ canonem contineret Bal. in cap. ex literis n.13. de constitutio Iac. de Nigr. d. n.287. lim. 4. Lanfr decis. 356. vbi de probatione statim elapsa dilatione facta, tam & si satius esse subdat aliam dilationem peti.

376 9. Lim. non procedere quando ignorantia, vel aliud iustum impedimentum subesset, quoniam ex iusta causa moræ purgatio executione etiam a lege facta admittenda est Castr. cons.99. n.2. lib.1. Iac. de Nigr. d. n.287. lim. 5. fortius autem non facta executione vt per eos.

377 10. Lim. non procedere quando mora non nisi morosi præiudicium continet veluti si ad hæredis instantiam legatario ad eligendum tempus præfixum fuerit elapsum, nec electio facta sit. tunc enim re integra moram purgare poterit, nisi aduersarij ius deterius effectum fuerit l. mancipiorum. de optio. leg. Alex. in d. l. si insulam. n.33. in fine, & cœteri communiter teste Nigr. n.265. Marescot. supra n.20.

378 11 Lim. non procedere in mora contumaciali in non parendo iudici pœnam successiua infligenti vt puta excommunicationis, & huiusmodi; hæc enim post sententiam, & excommunicationem purgari poterit cap. ex literis. extra de constit. Lanfr. dec. 358. & supra lim. 4.

379 12. Lim. non procedere quando pars instaret vt illud impleretur, quod in tempore impletum non fuit, tunc enim mora purgari poset Magnn. decis. Luca. 25. n.31. Assis. decis. Luca. 44. n.39. & sequen. loquentes de respontionibus ad positiones tempore debito non factis. Seraphin. decisio. 1150.

380 13. Lim. vt appellatio interposita omnia suspendat, & mora purgari possit Seraphi. d. decisio. 1150.

381 14. Lim. non procedere vbi declaratoria Iudicis requireretur Silua. cons. 100. n.14. & seq. quæ tamen non requiritur si pœna fuerit ipso iure commissa vt per eum.

382 15. Lim. non procedere quando ius parti fuisset reuocabiliter acquisitū vt puta quia interrogatorio ante litem contestatam responsum non fuerit Natta. cons. 381. n.3.

383 9. Sublim non procedere quando in dispositione adesset dies, & pœna a lege, vel ab homine expræsa, tunc enim mora purgari non potest, quoniam cum debitor sit de omnibus præuisis sibi imputare debet, l. traiectitiæ. de actio. & obligatio l. magnam. C. de contrahen & committen. stipulatio. Bar. in l. si insulam n.4. Castr. n.1. Imol. n.12. & 26. Roma. n. 10. versic. tu aduerte Crot. n.26. & sequen. Ias. n.15. post Alex n.14. versic. & ista qui testatur de magis communi, & de communi omnium Ang. n.7. & Bolognet. n.105. & 163. Ripa. n.37. & 107. de verbo. obligatio Bal. in l. si pacto quo pœnam n.9 vbi distinguit C. de pact. & cons. 106. n.2 lib.1. Cepol. cōs. ciu. 25. n.16. Cast. cons. 99. in fine lib.1. Salicet. de mora Q.2. n.6. & seq. vbi rationes de cōmuni Cor. cons 102. n.36. lib.2. de communi Alex. cons. 105. n.6. lib 3. & Alciat. respōs. 101. n.4. & Grat. cōs. 93 n.65. lib.1 Soc.

reg.co.

reg.60.in addit. Marſ. ſing.463.n.2.Cor.conſ.25. n.21. lib.2. de communi Simon. de Pret. de vltim. volunt. interpretat. 2. dubitat.2. n.218. pag. 71. lib.5.Ruin.conſ.119 n.12 lib.5. Signorol.in d.l.ſi inſulam n.9.de communi Niger n.101. cum multis ſeq. & Io.Annibal n.80. Bero conſ.126. n.16. lib. 1. Burſat. conſ.68. n.43.263 n.32. Pute. deciſ. 266.n.9.lib.1.de communi Zuccard conſ.49.n.19. Io.Botta. conſ.9 n.17.Scrad. de feud. par.6.cap.2. n.10.vbi in omni diſpoſitione,& quando inueſtitura petita non fuit Moz.de donation.n.57.in 7.col. Natta. conſ.53. n.5. vbi de non reſpondente poſitionibus in termino ſtatuti diſponentis alioquin haberi pro confeſſis etiam ſine alia iudicis declaratione Rol.conſ.90.n.16.& ſeq. idem in interrogatorijs probans lib.3. & de magis communi Mareſcot. reſolut.125. n.32. lib.2. Rim.Iun.conſ.72. n.58. loquens de gabella non ſoluta in tempore à ſtatuto præfixo in contractu donationis Pariſ.conſ. 19.n 197.& ſeq.lib.2. Molina.de primogenit.lib.2. cap.14.n.20.& ſeq de communi Matte communi opin.verbo mora Guliel.de Bened. in c. Rainutius. verbo.mortuo itaque primo. n.155 de teſtament. Meno. conſ. 410. n.26. Bouat. de ſocietat. offic. n.181.Maſtril.deciſ.259.n.4.Spino.de teſtament. glo. rubri. 13 par. n.65. Caroc. de locato. tit. de mora.n.52. Fuſar. Q.582. n.14. Mancl.de iuram. par.4.eff.13.n.16.Rota.dec.640.n.7.& ſeq.par.2. recentis Viui.dec.441.n.2.

384 1.Amp etiã ſi dies ad voluntatẽ creditoris prorogabilis eſſet, quoniam non ideo dici poteſt non fuiſſe præfixum tempus l.cum ſtipulatus ſim mihi à Proculo, 113.de verbo.oblig. vbi Bar.n.10. Doc. in l. magnam.C.de cõtrahend & commit. ſtipulat. vbi Bal. n.6. Imol. in l.ſi inſulam n.27. ad fin. Iaſ. n.18 ante fin. Ripa.n.40.Bolognet.n.114.& 163. de verbo. obligat. de communi Soc. conſ. 288. n.28.lib.2.

385 2. Amp. etiam parte ſoluta,quoniam ſi quid ſoluendum remanet, non cenſetur facta ſolutio Alciat. ſupra.

386 3. Amp. etiam ſi loco pœnæ pactum executiuum appoſitum ſit,& accepta tenuta, idem enim quod pęna,& litis conteſtatio operatur Ruin.conſ.119. n.12. lib.5.

387 4.Amp procedere etiam ſi dies tacita à lege appoſita foret, quæ ſicut hominis dies moræ purgationem inhibebit l.1.de pęnu.lega. Bar. in l.ſi inſulam n.5. Iaſ. n.18. & cęteri de verbo. obligation. Ruin.conſ.198.n.8.lib.1.Grat.conſ.93.n.65.lib.1. Surd.conſ.157.n.31.

388 1.Lim. non procedere niſi certa ſit, etenim ratione incertitudinis mora purgari poſſet Iaſ.n.18. poſt Alex. in d.l.ſi inſulam n.16. idem in expreſſa die incerta dicentem.Grat.d.n.65.

389 2.Lim. non procedere niſi præuideri potuerit, eadem namque æquitas ſubeſt quando non potuit præuideri quæ ſubeſt, vbi dies non fuit appoſita Bar.in d.l.ſi inſulam.n.5.Iaſ.n.18.Bolognet.n.130. de verbo.oblig.

390 5.Amp. idem eſſe quando aliud loco pęnæ ab homine fuiſſet appoſitum ſuccedens, vel intereſſe quoniam & hoc ſicut pęnæ ab homine appoſitio moræ purgationem impedit Bar. in d.l.ſi inſulam. n.6 ſecus dicens ſi à lege procederet Crot.n.37. de verbo.obligat.Couar var.reſolutio.lib.3.c.17.n.4. verſic.eſt enim Burſat.conſ.363.n.32.

391 6.Amp.dic cum iuramento appoſitis,etenim iuramentum magis impedit moræ purgationem quã pęna Rui. conſ.198 n.8.lib.1.Seraphin. priuileg. iurament.48.n.27.

392 7.Amp.idem eſſe ſi pęna,& iuramentum fuerint in contractu appoſita quia iuramentum moram purgare impedit Doc.in l.ſi quis maior C.de tranſact & in l.ſi inſulam.de verbo.oblig de communi omnium Alex.conſ.148.n.6 lib.7.& Grat.conſ.93. n.69. lib.1. Seraphi priuil.48.n.22. fortius ſi cum die,& pęna iuramentum concurreret de communi Theſaur.dec 212.n.6.

393 8.Amp vt ſi in ſententia arbitri certa dies appoſita ſit mora purgari,non poſſit,quoniam tempore præfixo ſolui debet l.Celſus. de recept. arbitr. Bal. conſ.207. lib.6. vbi quando aliquid fauore creditoris in caſu moræ fuiſſet adiectum Soc.reg. 27 fall.10. Meno.de arbitr.cent 1 caſ.8.n.6.

394 9.Amp. procedere quando fuit appoſita dies,& pęna ipſo iure incurrenda,tunc enim lex facit executionem, ſeu præſcriptionem inducit, & moræ purgatio impeditur glo. in cap. licet canon. de elect.in 6.Bolognet in d l ſi inſulã n.114 & 163.

395 10.Amp. in vltimis voluntatibus quando dies, & pena, ex euidenti tamen teſtatoris voluntate appoſita fuit, quoniam mora purgari non poterit, præſertim quando teſtator ad priuationem proceſſit, eadem in his namque ratio viget quæ & in contractibus militat Pariſ.conſ. 19.n.222.lib.2. (ſed quando interpellatio exigatur Soc. conſ.174. n.12.lib.2.) Simon. de Pret.de vlt.vol.lib.5.Interpræt 2.dub.2.n.223 & 233.pag.71.

396 11.Amp. idem eſſe ſi dies adſit,& actus annullatio,quę pęna cenſetur Barba.conſ.87.n.25.lib.3.

Contrarium niſi in odium annullaretur tenet Niger. in d.l.ſi inſulam n.127.in fine.de verbo.obligatio. vide infra lim.40.

397 1.Lim. 9. ſublim. non procedere quando pęna incerta eſſet tunc enim moræ purgatio admitteretur, pęna enim debet eſſe certa vt excludatur Ang. in d.l.ſi inſulam. n.18. Niger. n.140. in fine Ruin conſ.74.ſub n.4.verſic.nec etiam lib.5.

Contrarium tenet Imo.in d.l.ſi inſulam n.38.

398 2.Lim. quando dies incerta eſſet, quia non ſicut certa, interpellaret Alex. in d.l. ſi inſulam. n.16. Ripa.n.44.& cęteri de verbo.obligat. Caſtr. conſ. 125. ſub n.2.verſic.quia hoc illud.lib.1. Soc conſ. 109. ad finem lib.1. Bolognet in d.l.ſi inſulam, n.119. de communi omnium Niger.n.143. in fine Io.Annibal.n.18.& 99. Salic.de mora Q.2.n.21. de communi Molina. de contract. diſputat.564. n.6. Mareſcot. reſolut. 125. n.41. lib.2. Paeiſi de ſaluian. interdict. inſp.5. c.1. n.121. vbi quando tacita eſſet,& in 1.editione n.202. Oſaſc.deciſ.49. n.8.Manci.d.eff.13.n.28.

Contrarium tenet Crot.in d.l.ſi inſulam n.32.& 33.

399 1.Sublim.d.2.lim. non procedere quando ſine alia interpellatione facere aliquis promiſit, tunc enim moram etiam non requiſitus incurret, neq

eam purgare poterit Niger. in d.l.si insulam. n.143. in fine.

400 3.Lim. non procedere in Prætorijs stipulationibus,& iudicialibus,in his enim ex æquitate Prætor purgationem moræ concedit si ius actoris non sit deterius effectum l.quod si Ephesi. de eo quod certo loco l.& si post tres. si quis caution. Bar. in d.l.si insulam.n.4. Ang.n.8.fall.7. Roma.n.10.in fi.Ias. n.17.Ripa n.41. qui tamen idem in conuentionalibus inquit Imo.n.33.Signor.n.51.Bologne.n.265. amp.11.& alij communiter de verbo.oblig.Bal.in l.sancimus. n.3. C. de fideiussor. Castr. in d.l & si post tres n.6. vbi alij. Osasc. decis.71 n.55.& seq. vbi etiam de termino assignato in proclamate, secus dicens termino à lege ad moram purgandam præfixo elapso Bertaz. cons. crim. 560 n.25. vbi idem elapso tempore præfixo ad moram purgandam Bolog.in d.l.si insulam n.114.& 163.de communi Nig.n.154.& seq. Ruin. cons.133.n.8. & 9. lib.1. Cag. in d.l.si quis maior.n.156.C.de transact. Surd. cons.558. n.15. Marescot. resol. 125. n.33.lib.2.

401 1.Amp.3.lim.vt in istis pretorijs,& iudicialibus stipulationibus dies, & pœna sine interpellatione in mora non constituant Cast.cons.100.lib.2.Ias. in l.si ex legati causa n.7. de verbo. oblig Mars. in rubr.de fideiussor. n.150. Feli. in c.si autem n.4. vers & caue de rescript.Dec.cons.145.in fine Thes. decis.212 n.2.

402 1.Sublim. non procedere quando ius actoris deterius factum fuisset,tunc enim cessaret moræ purgatio,quia cessaret etiam æquitas Bar.in d.l.si insulam n.25.Ang.d.fall.7.& in repetit.n 41.fall.9. Imo.n.33.vbi intelligit etiam infra modicum tempus. de verbo. oblig. Bal.in l.magnam n.6.fall.7. C.de contrahen.& committ.stipulat.

403 2.Sublim. non procedere quando dies,& pœna cum iuramento adiectæ fuissent Mastril. dec.259. n.2.& seq.

404 3.Sublim. non procedere nisi in respicientibus ordinationem litis,seu præparatoria; secus quoad decisionem concernentia,in his enim non militat Prætoris æquitas vigens in illis, in fine etenim iudiciorum rigor attenditur Bar. in l.si cum dies.§. intra quantum n.2. per illum tex.cum l.seq. de recept.arbitr.& in d.l.si insulam n.9.Castr.n.4 fall. 5.Ang.n.8.fall.9. & in repetit. n.42.fall.11. Imo. n.33.Signor.n.51.de communi Nig.n.154 & seq. Ripa n.61.Ias.n.21. Io. Annibal.n.107. de verbo. oblig.Bal.in c.1.n.3.quo tempo.miles.inuestit pet. debe.& in repetit.l.& si post tres.n.9.si quis cautio. Salic. de mora Q.2. n.29. & seq. Ruin.cons.198. n.8.in fi.lib.1.Thes.dec.77.n.1.in quibus etiã non nisi incontinenti purgatur Maresc.supra n.34.

405 1.Lim.non procedere actoris interesse cessante, tunc enim purgari posset Ang.d.n.42.subdens non sufficere hoc casu interesse offerri quia lex conditionaliter loquitur si non intersit.

406 2.Lim. non procedere in arbitris seu arbitratoribus compromissarijs cum simplici pœna electis, quoniam nisi clausula rato manente pacto addita fuerit; pœnæ solutione compromissum extinguetur,& omnis arbitrorum potestas Bal. in l.magnam.n.7.fall.12. C. de contrah. & commit. stip. Salic. supra n.36. Io. Annibal. in d.l.si insulam. n.110.& seq. vbi distinguit.

407 4.Lim. non procedere quando dies adiecta fuisset causa multiplicandæ obligationis, tunc enim moræ purgatio non impediretur, illud enim tempus omnino certum non videtur l.1. vbi glo. in versic. si per singulos,& versic. si in annos de penu. lega. Bar.n.1.in fi.Sali. de mora Q.2.n.18. Castr. supra Alex.in d.l.si insulam n.17 Bolognet.n.265. amp.13 n.115. & 163. de communi Niger.n.128. Io. Annibal.n.91. Soc reg.90. non enim potest eodem tempore quo obligatio nascitur contrahi mora.

Contrarium tenent Bal. in d.l.magnam sub n.6. ante. fin.vers.adducunt Ang.in d.l.si insulam n.8.fall.14. Crot.n.31.Ripa.n.42.

408 1.Sublim. 4.lim. non procedere nisi in vltimis voluntatibus, secus in contractibus, in his enim idem operatur dies adiecta causa multiplicandæ obligationis quod solutionis differendæ;in contractibus enim statim nascitur obligatio pro toto tempore,secus in annuis legatis Alex. in d.l.si insulam.n.17. Ias.n.17.Crot.n.35.de communi Niger. n.128. Io. Annibal.n.91.de verbo.oblig.Marescot. d.resolut.125.n.35.lib 2.

409 5.Lim. non procedere nisi in contractibus stricti iuris, secus in contractibus bonæ fidei;in illis enim sors nouatur,secus in his Bal.in l.cum allegas. n.12 opposit.6. C. de vsur. per l.Lucius de actio. emp. Cast in d.l.& si post tres n.6. versic. sed Bal. si quis cautio. Aret.in l.seruum.§. sequitur n.11.not. 2. de verbo. obligat. Ripa in d.l.si insulam n.43. Crot. n.30. Bolognet. n.265. amp.12. Alex. cons. 130.n.10.11.lib.4. Anto.à Leut. cons.18.n.42. inter cons.crim in magnis lib 2.Cotta. in verbo.mora purgatur Decia. cons.32 n.58. vbi de legato, & dote,& cons.84.n.13.lib.2 & cons 11.n.7.lib.2. Bursat. cons. 139. n.69. Moz. de contract. tit. de diuisio. contract. n.40. Mantua. sing. 95. Cæs. de Barz dec.50.n.52.

Contrarium nempe in contractibus etiam bonæ fidei purgari non posse tenent magis communiter Doc. in d.l.si insulam Cast. n.1. in fine vbi testatur ita Florentiæ fuisse iudicatum Ias n.17. versic. vnam de communi Niger.n.130.Bologne.n.116.de communi omnium Alex.cons.105.n.6 lib.3.& Aleiat. cons.101.n.5.de magis communi Bursat.cons.363. n.31.& Matte.communi-opin.verbo. mora Bero. cons. 63. n.37. lib.3. Couar. variar. resolut. lib.3. cap.17.n.4. vers. quia tamen de communi Valasc. de iur.emphi. Q.5.n.13.

410 6.Lim. non procedere quando tempus gratia præstationis diuidendæ appositum fuisset, tunc enim cum vnica pro toto tempore obligatio contracta sit, mora purgari potest Salic. de mora Q.2.n.19.

411 7.Lim.non procedere quando agitur de vitanda conuentionali pena in contractu in quo dies certus pro termino solutionis subintellectus sit l.Celsus. de recept. arbitr. Salic. d. Q.2.n.17. vbi quod hoc operatur benignitas legis Castr. in d.l.si insulam. n.2.

412

412 1. Amp. idem esse si dies tacitè subintellecta à lege fuerit expressa, quoniam eorum expressio quæ tacitè insunt nihil operatur l. 3. de legat. c. dummodo non aliter quam in sit expressum sit Ang. in d. l. si insulam n. 8. fall. 3. idem si à iudice vel arbitro exprimatur procedere subdens Ripa n. 46. Imo. n. 28. fall. 5. vbi tamen respectu arbitri loquitur aliter. Bal. in d. l. magnam n. 6. fall. 3. C. de contrahen. & commit stip.

Contrarium tenet Alex in d. l. si insulam n. 20. Bolognet. n. 121. nisi clausula alia apposita sit, vt per eû.

413 1. Sublim. 7. lim. non procedere quando præuideri potuisset, tunc enim temporis lapsus idem operatur quod cursus expræssi Bar. in d. l si insulam. n. 5. Alex n. 15 Ripa. n. 48. Crot. n. 36. Io. Annibal. n. 95. qui intelligit si actoris intersit de verbo. oblig. & Alex. reijcit Ang. & Imo. contrarium tenentes.

414 2. Sublim. non procedere in vltimis volútatibus, in quibus dies tacitæ moræ purgationem impedit, sicut expræssa. l. 1 de penu. leg. Alex. d. n. 15.

415 8. Lim. non procedere nisi quando dies gratia solutionis differendæ apposita fuisset, secus si causa demonstrationis, tunc enim non interpellaret l. liber homo. 2. §. decem de verbo. obligatio Ang. in d. l. si insulam. n. 8. fall. 11. Imo. n. 27. versic. item secus, & n. 37. licet sublimitationi non conuenire dicat Alex. n. 18. Ripa. n. 45. Nig. n. 135 quoniam quod fauore creditoris exprimitur, eius odio cedere non debet. Bal. in l. magnam. n. 6. fall. 11. C. de contrahend. & committen. stip. Marescot. resol. 125. n. 40. lib. 2.

Contrarium tenet Bolognet. in d. l. si insulam. n. 118.

416 9. Lim non procedere quando agitur de pœna legis euitanda, etenim cum lege mitius agitur, & tunc non tuum, sed suum lex denegat auxilium cap. potuit loca. vbi quando vtrumque à lege appositum fuisset l. si ita quis §. Seia. cauit. de verbo obligatio. vbi quando tempus ab homine, & pena à lege vt interesse apposita fuisset Bar. in d. l. si insulã. n. 6. de communi Ias. n. 19. & Crot. n. 37. & Annibal. n. 101. de verbo. obligatio. Salice. de mora Q. 2. n. 14. Guid Pap. dec. 171. n. 2. Rauen sing. 843. vbi de pœna statuti ob nõ solutam gabellam ante sententiam euitãda, si gabella soluatur Surd. conf. 550. n. 9. subdens verbum statim in lege cum aliquo interuallo intelligi.

417 10. Lim. non procedere quãdo inter partes conuenisset vt debitor à creditore admoneri deberet, tunc enim non prius mora commissa dicetur quam debitor fuerit admonitus Bar. in d. l. si insulam. n. 4. Ang. n. 8. fall. 12. Ias. n. 15. Ripa. n. 47. Bolognet. n. 128. (nisi interpellatio ante diem fieri deberet vt per eum) post Imo. n. 28. fall. 2. Niger. n. 136. Bal. in d. l. magnam n. 6. fall. 12. C. de contrahen. & commit. stip. de communi Gutier. de iuramen. confirmato. contract. par. 1. cap. 56. n. 5.

418 11. Lim. non procedere quando dies tantum vel pęna dumtaxat ab homine apposita fuisset, hoc enim casu ex quo constat de voluntate creditoris quod impleatur promissio, poterit mora purgari. d. §. Seia cauit Bar. in d. l. si insulam. n. 4 in fine, & num. seq. Salic. de mora Q. 2. n. 17. & 23. Q. 7. n. 27. Imol. in d. l. si insulam. n. 27. vers. idem si fit, Signor. n. 51. Ripa. n. 50. Bolognet. n. 163. Niger. n. 151. Annibal. n. 103. de verbo. obligatio. Bal. in repetit. l & si post tres n. 10. si quis caution Turza. reg. 91. & 100. vbi siue pęna à lege, vel dies ab homine, vel è contra apposita fuisset Marescot. resol. 125 n. 43. & seq. lib. 2 distinguens quod aut lis contestata, & offertur quod petitur, & factum vel interesse petitũ fuisset, & reus alternatiuè promisit factum vel interesse, & purgari possit, secus si lite super vno contestata aliud offertur nisi ante litem contestatam nulla mora commissa esset; sed lite non dum contestata cessante actoris interesse intra modicum tempus purgari posse.

419 1. Amp. idem esse si pęna principale debitum excedat, quoniam eum hoc casu ad moræ commissionem requiratur creditoris interpellatio, non potuit debitor saltem ex natura obligationis sibi pro videre l. qui Romæ. §. Flauius. de verbo. oblig l. 1. in princip. de recept. arbitr. l. si eum dies. §. final. l. non distinguemus in princ. eod. tit. Sali. supra. n. 23.

420 1. Sublim. non procedere quando pęna non die apposita iudex tempus præfixit, quo lapso actore petente solutio facta non fuit, tunc enim perinde est ac si initio contractus dies, & certa pęna apposita fuissent Molina. de contract. disputat. 564. n. 8.

421 2. Sublim. nam si pęnã tantum promissio contineret, & hominis interpellatio sequeretur, mora purgari non posset, eum namque per interpellationem mora commissa sit, addita pęna moræ purgatio impeditur Crot. in d. l. si insulam n. 29. versic. & ex isto, Io. Annibal. n. 103.

422 3. Sublim. non procedere nisi intra modicum tempus purgetur, & esset interesse creditoris l. si eum dies. §. fin & l. seq. de recept. arb. Io. Annibal. d. n. 103. Marescot. supra vbi etiã lite non cõtestata.

423 12. Lim. non procedere quando dies ab homine, & pęna à lege apposita essent vel è contra, quoniã cum à lege de æquitate moræ purgatio permittatur, quamuis ab eadem pena imponatur, per eamdem tolli potest mediante purgatione moræ l si eũ dies. §. fin. de recept. arb. l. qui Romæ. §. Flauius. de verbo. oblig. Bal. in l. magnam. n. 6 fall. 2. C de contrah. & commit. stipulatio. Ang. in d. l. si insulam. n. 8. fall. 2. Imo. n. 28. fall. 4. Ripa. n. 51. Niger. n. 163. de verbo. obligat. Guid. Pap. dec. 171. n. 2. Ofasc. dec. 71. n. 63. & seq. vbi quando vtrumque ab homine indictum foret. Marescot. d. resolutio. 125 n. 38.

424 13. Lim. non procedere de æquitate canonica, eo etenim iure mora semper purgari potest eum æquitati innitatur, dummodo aduersarius damno affectus non fuerit Ruin. conf. 123. n. 26 lib. 3. Dec. conf. 138. n. 7. Paris. conf. 19. n. 193. lib. 2 Mago. decis. Florent 61. n. 33. Cab. conf. 66. n. 46. & seq. lib. 2. Ces. de Barz. decis. 50. n. 53. 111. n. 11. & seq. idem latè ex communi probans stante iuramento, & Valasc. de iure emphi. Q. 5 n. 13. & Gutier. de iuram. confirmato. contract. cap. 17 n. 10. etiam in foro sæculari Mantua. sing. 91. Spino. de testam. d. par. 13. n. 66. de magis communi Gutier. conf. 33. n. 3. & 4. vide supra primam lim. vigesimæ subampliationis.

Con-

Contrariam sententiam iuramento adhibito communem dicit Bero consf.155.n.29.lib.1. Molina. de contract.disputat.564.n.3.Mastril.dec.259.n.4.

425 14.Lim.non procedere vbi esset adiecta dies,& pęna quæ per lapsum diei non committitur, vt est vsura quæ dicitur pęna l.lecta.si cert.petat.moræ etenim purgatio admittetur l.si ita quis §. Seia. cauit. de verbo. obligatio. Ripa in d l.si insulam. n.53. vbi declarat.

426 15.Lim. non procedere in pignore ea lege creditori tradito, vt in solutum cederet nisi tempore conuento relueretur; odio namque creditoris est inductum, vt lapsu temporis non obstante redimi queat ac mora purgari l. calipodiam.alias l.quæuis de solutio. Ang. in d.l si insulam. n.8. fall.9. Imo. n.35.de verbo.oblig.Ang.in l.cum dominum.n.4. C.de pignor.Mars sing.468.

E contra creditor cui in pascate solui vel pignus dari conuenit cogere potest debitorem vt soluat Bar. in l. quamuis. ff. de pigno. actio. Rui. cons. 88. n.5.lib.1.

427 16.Lim.non procedere nisi in decisorijs non autem in præparatorijs iudiciorum, quia in fine litis rigor, in præparatorijs verò æquitas obseruatur. Bal.in cap.1.n.3. quo tempo.miles inuestitu. petepos.vide supra. 3.limitationem. 9.sublimitationis, primæ limitationis.20.subampliationis.

428 17.Lim. non procedere in actore qui potuit purgare moram cum ad actionem cõseruandam eam purgare dicatur,quod fauorabile censetur Alex. in d.l.si insulam n.19.vbi omnes de verbo. oblig. de communi omnium Decian.consf.84.sub n.19.secus dicens si ad actionem quęrendam moram purgare vellet. lib. 2. post Bar. in l.si ita quis.135. §. Seia. cauit. de verbo. obligatio. Niger. in d. l. si insulam. n.139.

429 18.Lim. non procedere quando illiquidum debitum foret,vt in obligato reddere rationem, tunc enim mora non committitur, ac debitor excusatur qui in die termini non offert pecuniam l.statu liber ratione,& l.seruus si heredi in §. de statu lib.Ang. in d.l.si insulam.n.8.fall.5. Alex. n.21. Bolognet. n.123. nulla etiam facta oblatione Imo. n.31. Niger. n.137. qui tamen exigit oblationem facta scilicet liquidatione soluturum. Bal. in l.magnam fall.5.C.de contrahen.& commit.stip. Marescot.d. resolut. 125.n.42.lib.2.

430 19.Lim. non procedere quando dies apposita esset in facto vel re pacto nudo promissa, & pœnæ promissio per stipulationem secuta fuisset, tunc enim mora post diem purgari posset, quoniam per diei euentum efficaciter non committitur, at per litis contestationem l.nuda C. de contra. stipulat. Bal.in l.1. Q.13. n.53. C. de his quæ pœnæ nomi. Alex.in d.l.si insulam.n.22.Bolognet.n.122.Niger. n.138. de verbo.obligation. Dec. in l.si pacto quo pœnam. n. 2. vbi alij. C. de pact. Marescot. d. n.42.& 37.

431 20. Lim. non procedere quando intra modicum tempus mora purgaretur, illud enim æquitas suadet,vt die,& pęna non obstante intra modicum tempus mora purgari possit si aduersarij ius deterius effectum non fuerit Bar. in l.si ita quis.315. §.Seia.cauit. n.1.de verbo.obligatio Bolognet. in d.l.si insulam. n.265. amp.11. & n.124. de verbo. oblig.de communi omnium Decia. consf.84.n.19. lib.2 Thesf.dec.77.n.2.Peguer.decis.129 n.2.& 3. quod iudicis arbitrarium probat Meno. de arbitr. iud.cas.7. n.13. & modicam moram purgari posse ex communi omnium Veral.dec.232.par.2. Alba. cons.32c.& ibi Add.395.n.25.

Contrarium tenet Alex in d.l.si insulam n.51. Niger n.14c.

432 21.Lim. non procedere quoad probationes faciendas post conuentionalis termini lapsum, poterit enim mora purgari, si ius aduersarij deterius effectum non sit l.mancipiorum de optio.lega.Bal. cons.61.n.2.lib.2.

433 22.Lim. non procedere in facto de longinquo, & multum intricato, tunc enim in facto proprio ignorantia præsumetur, & poterit purgari Bar.in l.si quis delegauerit. in fine.de nouatio. Cor. cons. 156. n.3. lib.3. Alex. cons.7.n.9.lib.4.quos refert ac sequitur Bero. Q. 73. n.3. subdens decennium longum tempus censeri n.4.& 5.

434 23.Lim.non procedere quando moram purgari posse actum fuisset,vel purgationi tacitè vel expressè consensum, tunc enim posse purgari ex conuentione inter partes irrita dubitandum non est l.post diem de leg.commis.& l.commissoriæ. C. de pact. inter emp.& vend. siue expressè vel tacitè consenserint partes Bal. in l.magnam n.6. fall.1. C. de contrahen. & admitten. stip. Ang. in d.l.si insulam n.8.Imo.n.28.Bolognet.n.163.& 265. amp. 14.& 122.de verbo.oblig.Ruin.cons.133.n.7.lib.1.

435 24.Lim. non procedere quando non suam sed alterius moram aliquis purgare vellet vt puta si fideiussor Rei moram ne sibi noceat purgare velit, etenim benignius agitur cum fideiussore quia pro alio tenetur quam cum Reo principali l.sancimus. C.de fideius.& in extraiudicialibus est tex. in l.fideiussor de doli excep. Bar. in d.l.si insulam.n.11. Ang n.8.Imo.n.30.Annibal n.125 de verb.oblig. Bal. in d.l magnam n.6. fall.4. C. de contrab. & commit.stip.Salic.de mora Q.2.n.37.Osasc.decis. 49. n.12. vbi etiam ponit quid stante iuramento, & an semestre de quo in d.l.sancimus omni casu requiratur.

436 25.Lim. non procedere in hærede qui diei, & pœnæ iustam prætendit ignorantiam medio enim restitutionis in integrum moram purgare poterit l.cum filius.§.in hac de verbo.obligatio.Bal.in d.l. magnam. n.6. fall.6. Ang. in d.l.si insulam n.8. fall.6. Bero. cons.130.sub n.34.lib.1.Imo.in d.l.si insulam n.32.

437 26.Lim.non procedere vbi pœna non est perpetua sed solum mora vigente duratura, tunc enim respectu effectuum futurorum mora purgari poterit, quia cessante causa moræ eius, effectus cessare debet, vt in excommunicato soluente quia absoluitur l.sancimus.C. de iud. C euictis agris. de vsur Bal.in l.magnam n.6.fall.8.C.de contrah.& com. stip.Ang.in d.l.si insulam n.8.fall.8.Imo.n.34.qui tamen intelligit respectu futurorum effectuum, quia moræ purgatio præteritos non purgat de verb.oblig.

438

438 27. Lim non procedere quando moram purgare quis vellet ad pœnam, & periculum interitus euitandum, id enim Reo permittitur rem vsque ad litem contestatam offerendo; qua facta oblatione periculum interitus in actorem petransibit; quamuis lite contestata consignatio, & depositio exigatur l. sed & si alia de constitu. pecun. & si pecunia vel aliud in genere fuerit consignatum, debitor ope exceptionis tuebitur; si species deberetur, ipso iure tutus erit l qui decem de solutio Bal in l. magnam. n.6. fall. 10. C. de contrahend. & committen. stipulat. Ang. in d. l. si insulam. n.8. fall. 10. Ripa. n 96. & seq. vbi etiam tradit quid si interierit res, & æstimatio offeratur. Imo. n.36. qui tenet non respicere euitationem pœnæ quod intellige nisi æstimatio offerretur vt per Rip. supra

439 28. Lim non procedere quando pœna in fraudem vsurarum apposita esset, tunc enim non posset obesse quia nulliter apposita censeretur Rui. cons. 133. n.8. lib. 1.

440 29. Lim. non procedere quando dies apposita fuisset gratia limitandæ vel finiendæ obligationis vt in l. si tibi mandauero. §. Paulus respondit. mãda. l. obligationum ferè. §. placet de action. & oblig. nam in puncto in quo obligatio finiri debet in solutione est moram purgare, quæ mora perpetuat obligationem l. si seruum §. sequitur. de verbo. obligatio. illa autem dies extinguit, quo circa per eius euentum non contrahitur mora, sed eius natiuitas impeditur, & sic obligatio sine die meritò admittitur moræ purgatio Bal in d l. magnam. n.6. fall. 13. Ang. in repetit d l. si insulam n.8. fall. 13. Imo. n.27. vers. secus si & n.37. licet sublimitationi non conueniri dicat. Soc. reg. 90. Thes. dec. 212. n.3.

30. Lim vt infra sublim. 25.

441 31. Lim. non procedere in fideiussore de iudicio sisti, cum illo enim mitius agitur l. sancimus C de fideiussor. Ias. in d. l. si insulã. n.23. Bolognet. n.163. vers quinto quando, & supra lim. 24.

442 32. Lim. non procedere quando dies variabilis esset ad voluntatem promissoris, nam quousque variare potest non est in mora, cum verò variari non potest quia declaratum sit puta non posse impleri, quod in stipulatione deuenit, tunc stipulatio remanet sine die, & sub regula manemus moræ purgationis permissiua l si ita stipulatus. versic. si ab initio. de verb. oblig. Bal. in d. l. magnam. n.6. fall. 14. C. de contrahen. & commit. stip. Ang. in repetit. d. l. si insulam n.8. fall. 14. de verbo. obligatio. Imo. n.28. fall. 3.

443 33. Lim. non procedere in die tacita à lege scilicet sub intellecta, hæc enim moram non impedit purgari l qui Romæ. §. Flauius. de verb. oblig. Bar. in d. l. si insulam n.5. Imo. n.27. vers. etiam si insit. Ias. n.18. Alex. n.15. Crot. n.36. Niger. n.141. de verbo. obligat. Marescot. resolut. 125. n.36. lib. 2. Manci. d. eff. 13. n.27.

444 1. Sublim. non procedere quando præuideri potuisset tacita dies, tunc enim idem quod expressa operatur Nig. supra Marescot. supra. & vide supra. in 1. sublimitatione septimæ limitationis huius. 9. sublimitationis.

445 2. Sublim. non procedere in vltimis voluntatibus vt supra in 2. sublimitatione. d. 7 limitationis.

446 34. Lim. non procedere in eo qui voluit iustum precium esse creditoris in solutum, ad diem non soluto debito, si namque possideat post diem offerre potest, & pœnam dationis insolutum euitabit l. Calipodius. de solutio. vbi Bar. Bal. in l. magnam. a n.6. fall. 9. C. de contrah. & commit. stip.

447 35. Lim. quando ius aduersarij deterius effectum non fuisset, nec damno affectus esset ex dilatione tũc enim mora purgari posset Peguer. dec. 129. n.2.

448 36. Lim. non procedere quando dies nimis breuis apposita fuisset, tunc enim illius lapsu mora nõ incurreretur; nec pœna committetur. Bal in l si mihi & tibi. §. quis seruos deleg. primo per illum tex. Soc. reg. 90.

449 37. Lim. non procedere quando cum cedente purgari potuisset, tunc enim etiam cum cessionario purgari posset Rot. Rom. in Romana de Meneilis 19. Nouembris 1582. coram Seraphi. decis. 170. n.8. & 9. inter collectas per Paeif. de Saluia. interd.

450 38. Lim. non procedere quo ad eum qui pro maiori parte impleuit hic enim moram purgare potest Cast. in d. l. si insulam. n.3. Alex. n.5. de verbo. obligat. Rot. Rom. d. dec. 170. n.10. 11.

451 39. Lim. non procedere inuestitura intra tempus a lege præfixum non petita, quoniam potest intra modicum tempus arbitrio iudicis mora purgari secundum magis communem, & æquiorem de qua testatur Burs. cons. 91. n.17 Scrad. de feud. par. 6. cap. 2. n.12. Cla. in §. feudum. Q.49. versic. sed numquid, & vsque ad litem super deuolutione contestatã purgari posse probat Soc. Iun. cons. 115. n.21. lib. 2. quia feudum, & emphiteosis non deuoluitur ipso iure, at sententia declaratoria requiritur n.22. & de magis communi testantur Clar supra. versic. item quæro Bursat. supra n.16. Corb. de iur. emphi de caus. priuat. ob non petit. inuestitur. n.36. Guid. Pap. decis. 164. & 165. vbi etiam quod annus, & dies non currit nisi à die habitæ possessionis, & 167. inuestituram petere sat esse etiam non oblato fidelitatis iuramento, & 168. dominum ex communi proprietate priuari si absque iusta causa inuestituram petitam denegauerit.

452 40. Lim. non procedere quando cum die pacti annullatio iuncta fuisset, vel renunciatio, quæ pœna diei nequeunt, puta si intra tempus non redemerit, hæc enim non potest dici pœna, sed pacti finitum tempus, & tacitè inerat Decia. cons. 84. n.49. lib. 2. quamuis enim actus annullatio regulariter pœna sit Port. cons. 21. n.20. Mar. Angul. cons. 62. n.1. Surd. cons. 257. n.22. Put. decis. 484. in fi. lib. 2. Scrad. de feud 2. par. 9. par. sect. 6. n.37.

Contrarium tamen quod scilicet actus annullatio pœna non sit tenuit Rot Rom. decis. 578. n.4. par. 1. diuersõ. Marebesa. de commis. aperitio. erif. par. 2. §. 1. n.26.

453 1. Sublim. quod dicitur annullationem actus pœnam esse; ac proinde primam opinionem non procedere in eo quod tacite inerat Decia. supra.

454 2. Sublim. non procedere quando nihil abest nec lex aliquẽ iure quæsito priuaret vel acquiri in alto. Bal. in l. nemo martires. in fine C. de sacr. san. Eccle-

455 3. Sublim. non procedere quando actus non annullatur, quia contra prohibitionem factus sit, sed quia solemnitas fuerit omissa Bal. in l. non dubiu. n. 5 C. de legi. Ias. n. 7. Rim. Iun. cõs. 72. n. 52. Crot. in d. l. si insulam n. 41. & seq. de verbo. obligat. vbi tres alios casus constituit; primum quando odio personæ annullatur, & pœna sit, secus si fauore minoris, & erit secundus testium si ob publicam vtilitatem annulletur, & pœna sit. Bero. cons. 171. n. 30. lib. 1. Ruin. cons. 158 n. 1. versic. quia. lib. 4 Meno. de arbitr. casu 276. n. 18. Rot. Rom. dec. 457. n. 7. par. 1. diuersor. vbi quando fauore Ecclesiæ actus annullatur Boer. decis. 1. n. 17. Carpan. in prælud. stat. Mediol. n. 760. & hos tres postremos casus firmat etiam ex Dec. in c. cognoscentes n. 16. & seq. de constitutio. Rota Rom. decis. 693. par. 1. recentior. licet in tertio casu publicæ vtilitatis dicat quod si actus annulletur secundum regulas iuris cõmunis, non esse pœnam Marches. supra d. n. 26.

456 41. Lim. non procedere in contractibus coram Principe initis Mantua. sing. 95.

457 42. Lim. non procedere quando aliquis de crimine imputatus iustificare se vellet, tunc enim moram purgare posset Guliel. de Bened. in c. Rainutius, versic. mortuo itaque, primo, n. 155. de testam.

43. Lim non procedere quando non esset absoluta sed conditionalis puta si placuisset parti Alba. cons. 616. n. 7. ex Dec. cons. 138. n. 6. vers. sic ergo.

458 10 Sublim non procedere quando mora in faciendo consisteret, tunc enim purgari non posset, quia factum non potest infectum fieri, & grauior est quam in omittendo commissa l. 1. §. si rem de pos. l. seruum, & l. sequitur de verbo oblig Bar. in l. si insulam n. 21. Ang. n. 8. fall. 11. & in repetitio. n. 43 alias n. 10. Imo. n. 22. Alex. n. 39 Ias. n. 36. Ripa. n. 95. Io. Annibal. n. 166. de verb. oblig. Salic. de mora Q. 5. Ang. cons. 326. n. 3. de communi Cor. cons. 101 n. 7. 178. n. 2. lib. 1. Bero. cons. 193. n. 19. lib. 1. Grat cons. 93. n. 78. lib. 1. vbi communem, & Gab. de transact. concl. 1. n. 23. post Bal. in d. l. magnam n. 7. fall. 11. C. de contrahen. & commit. stip. Moz. de donatio. col. 7. n. 57. Rim. Iun. cons. 124. n. 72. 285 n. 106 Bertaz cons. crim. 278. n. 11. Caccherа. dec. Pedem. 71. n. 38. Seraphi. de priuil. iura. priuil. 48. n. 19. Marescot. resol. 124. n. 3 vbi quando debitor facto suo moram purgandi facultatem sibi abstulisset lib. 2. Add. ad Rot. Rom. decis. 559. lim. 5. coram Ludouis. Manci. de iuram. par 4. eff. 13. n. 40. & in commissa ob malefactum Alba. cõs. 341 n. 4 ex communi, & Add. ibi de cõmuni lit. C. de communi Rot. dec. 204. n. 8. coram Coccino. vbi etiam tripliciter moram committi n. 4.

459 1. Lim non procedere in facto successiuo in quo intra modicum tempus mora purgari potest l. si in lege. §. colonus. loca. Bar. in d. l. si insulá. n. 21. Ang. n. 8. fall. 2. & in repetit n. 43. Imo. n. 22. & seq. Ias. n. 36. Crot n. 71. Ripa. n. 95. Annibal. n. 167. de verbo. oblig. Salic. de mora Q. 5. n. 4. vbi distinguit Maresc. supra n. 2.

Contrarium tenet glo. in l. habere licere. de euictio.

460 1. Distingue vt prima procedat in contractibus bonæ fidei interesse cessante; secunda verò in contractibus stricti iuris Bal. d. fallent. 11. Ang. in d. l. si insulá n. 8. fall. 11. & in repetitio. n. 43. de verbo. obligatio. & cons. 326. n. 3.

461 2. Distinguit quatuor casus Bolognet. in d. l. si insulam n. 230. & seq. Primus est quando malefacto per legem punibili contrauenit, & agitur de pœna legali delicti consumati, & tunc mora non purgatur Doc. in l. qui ea mente de furt. nisi in casu l. hoc edicto. de publican. & in l hoc edicto. §. penult. de alienatio. iud. mut. caus. licet secus si non esset consumatum Doc. in d l. qui ea mente. Secundus est quando ageretur de pœna conuentionali ob malefactum quod absorbet subiectum, & purgari non possit. Tertius est quando de conuentionali ageretur, & non subiectum respectu futuri, tunc non purgatur etiam respectu futuri nisi præteritum offeratur. Quartus respectu futuri purgari possit, nisi alia refragentur, puta quod executio a lege facta sit, ius actoris deterius sit effectum, & huiusmodi.

462 1. Sublim. d. primam lim. non procedere quãdo malefactum porrigit vel est aptum porrigere effectum suum in futurum ad omne tempus etiam si malefaciens moram purgare velit, vt est alienatio depositi vel feudi, quæ non potest pro arbitrio alienantis recuperari, tunc enim non potest mora purgari; secus si malefactum non sit aptum ad omne tempus effectum porrigere si malefaciens moram purgare velit vt est coloni expulsio, quem potest expellens iterum pro arbitrio admittere, hoc enim casu reintegra mora purgari posset Bar. in d. §. colonus. Ripa in d. l. si insulam. n. 95. de verbo. obligatio.

463 2. Lim nõ procedere nisi in pœna commissa quæ transit in speciem delicti vel quasi vt in alienatione rei depositæ quæ transit in furtum, vel in alienatione feudi quæ transit in periurium; secus si malefactum delictum non contineat sed aduersarij dumtaxat præiudicium concernat vt alienatio litigiosæ rei, hoc enim casu moræ purgatio admittitur, quæ prohibitionis causam silere facit Ripa in d. l. si insulam sub n. 95.

464 3. Lim. nõ procedere alijs casibus quos congessit glo. in l. amplius non peti rem rat. haber. Ang. in d. l. si insulam. n. 8. fall. 11. & in repetitio n. 43. post Bal. in l. magnam. n. 8. fall. 11. C. de contrahen. & commit. stipulatio.

465 11. Sublim. nõ procedere pacto resolutiuo cõtractus irrito, eiusue facta resolutione, hoc enim moræ purgationem impedit Doc. in d. l. si insulá. de verb. obligat. Alex. n. 43. Ripa n. 116. Bal. in cap. 1. in princ. n. 3. quo tempo. miles. inuestit. pete. debe. Dec. cons. 452. n. 17. Grat. cons. 93. n. 77. lib. 1. Roma. cons. 103. n. 4. Afflict. dec. 174 n. 3. Purc. decis. 66. in princip. lib. 3. Veral. decis. 230. in fi & 235. lib. 2. Parii. cons. 19. n. 221. & seq. lib. 2. Seraphin. priuil. iuram. 48. n. 20. Affl. dec. Perus. 90. n. 27. post Cepol. cent. cau. 23. n. 16. nisi pars altera consentiret vt per eum Viui. communi opi. 522. n. 12. Botta. cons. 9. n. 27. & Veral. d. decis. 235. tradit etiam an restitutio in integrum cesset. Rota Rom. dec. 572. n. 3. par. 1. diuers. 613. par. 3. lib. 3. diuers. 869. par. 4. diuers. Seraphin. decis. 209. vbi statim contractum resolui non obstante dissidia a negligentia debitoris procedente Moz. de donatio. col. 7. n. 57. Felicia. de societa. cap. 29. n. 44. Meno. cons. 718. n. 9. Cabal. cons.

cons. 134. n 13. par. 1. Pacif. de Saluian. interd. insp. 5. cap. 1 n. 97 secunda editione Caroc. de locato tit de mora n. 37 39. 101 Gratia. decis. 49. n. 11. disceptat. 307. n. 34. & 786. n. 31. Ricci. collect. dec. 2127 Manei. de iuram. par. 4 eff. 13 n. 17. Viui. communi opi. 522 n. 11. Rota. decis. 431. n. 2. par. 1 recentis Scain. dec. Bono. 93. n. 44. Viui. dec. 531. subdens cessare in integrum restitutionem vbi non potest mora purgari.

1. Lim. nam pactum resolutiuum respectu vnius clausulæ in contractu appositum, ad aliam non extenditur Veral. dec. 232. par. 2.

2. Lim non procedere nisi ille pro quo tale pactum appositum fuit eo vti vellet l. 2. C. de leg. commis. & nolle vti videtur si pro implemẽto agat Seraphi. decis. 1150. Add. ad Rot. Rom. decis. 559. lim. 3. coram Ludouis.

3. Lim. nisi dies certa cum d. pacto vnita sit Put. supra Rot. dec. 640. n. 9. par. 2 recentis.

466 12. Sublim. non procedere si dolus in non obseruando interuenisset, ex illo enim ne detur peccati occasio nequit mora purgari Bolognet. in d. l. si insulam n. 233 de verbo. obligat. Decia. cons. 10. n. 13. lib. 1. Rot. Rom. decis. 370. n. 2. par. 4 diuerso. Seraphi. decis. 577 quæ est 277. par. 2 diuerso & si ob dolum promissa obseruari nequeant Decia. cons. 10. n. 13. lib. 1. Manei. de iuramen. par. 4. eff. 13. n. 22.

467 13. Sublim. non procedere in emphiteota priuato qui moram purgare non potest, cum ad eum prædicta æquitas non extendatur, nec iure ita qu d ad eum pertinet cautum reperitur Cepol. cons. ciu. 25. n. 16. 17. Ias. cons. 82. n. 1. lib. 1. Ruin. cons. 198. n. 8. lib. 1. Goz cons. 57. n. 18. Gab. de transact. concl. 1. n. 18. de communi Clar in §. emphiteosis. Q. 8. in fi. Couar. var. resol. lib 3. cap. 17 n. 4. Alex. cons. 105. n. 10. lib. 3. Affl. dec. 174. n. 2. de communi Ripa. in d. l. si insulam n. 37. in fi. & Cabal. millelo. 241. n. 1. Decia. cons. 10. n. 7 lib. 1. Cor cons. 149. n. 13 lib. 4. urd. cons. 97. n. 2. Affl. decis. Perus. 90. n. 10. Facchi. controuers. Iur. lib. 1 cap. 68 & communẽ, & veriorem testatur Affl supra, & Viui. communi opin. 238. in fi. & 522. n. 10. & Molina. de contract. disputat. 453. n. 5. Pacif. de saluia. interd. insp. 5. cap. 1. n. 115. & secunda editione. n. 196. Lopez de contract. lib. 2. cap. 30. versic præterea consequenter. Bonaui. de emphiteo puncto. 2. n. 7. tenuit Rot. Luca. inter D. Alexandrum de Podio, & Ios & Alexandrum de Marlia ex actis D. Caroli Ciuffarini circa annum 1556. in secundo semestri fol. 348.

Contrarium tenet Seraphi priuileg. iuram. 48. n. 14. & 20. Mago. decis. Florent. 61. n. 30. præsertim interesse cessante Ond. cons. 34 n. 88. lib. 2. Cęs. de Barz. decis. 50. n. 60. Ricci. d collect. decis. 2127. vsque ad sententiam Manti. de contract. lib. 22. tit. 27. n. 35.

1. Amp. primam opinionem procedere etiam si directum dominium ecclesiæ in priuatum transierit, quia emphiteosis priuata censebitur Tiraq. de cess. caus. par. 1. n. 110. Natt. cons. 218 n. 8.

2. Amp. in recusante soluere laudemium tempore debito Rot. Auen. dec. 143. n. 6. & seq.

Contrarium quia pro caducitate declaratio domini requiritur Viui. decis 496. n. 14.

1. Lim. d. primam opinionem non procedere quando de æquitate, & sola facti veritate inspecta procedendum foret, tūc etenim purgari posset nisi declaratio caducitatis facta esset Cepol. caut. 135. Clar. supra. Cęs. de Barz supra.

2. Lim non procedere quando celeri satisfactione purgata esset Cęs. de Barz. supra ante litem contestatam Guid Pap. dec. 123. Franc. Marc. dec. 576. par. 1. quamuis in alienatione secus dicat dec. 577. vbi tamen celeri satisfactione inuestitura non petita moram purgari posse inquit, & 578. directum dominum moram purgare posse, vt præferatur in alienatione facta denunciatione, & laudemium sibi debeatur non facta inuestitura intra tempus Dec. cons. 138. in fine vbi ante declaratam caducitatem etiam in feudo Mona. dec. Flo. 58. vbi tamen in ecclesiastica.

468 14. Sublim. non procedere lata sententia contrauentionis, tunc enim res amplius integra non est, nec mora purgari potest, per eam namque ius parti quęsitum censetur Decia. cons. 10. n. 19 lib. 1. Rota Auenion. decis. 115. vbi de Reo facta per iudicem declaratione in delictis post Olale. decis. 66. qui de conuictio loquitur Rimin. Iun. c. ns. 807. n. 25. & seq quam declaratoriam in casu l. si quis maior C. de transact. requiri ait, non condemnatoriam quoniam ius pœnæ ipso iure infliguntur.

469 15. Sublim. non procedere facta declaratione à Domino, tunc amplius purgari non posset quia res integra non esset at domino directo ius quæsitum Cepol. caut. 135. Affl. dec. 174. n. 2. Grat. cons. 81. n. 14. lib. 1. Goz. cons. 57. n. 18. Bero. cons. 120. n. 20. lib. 1. Dec in auth qui rem sub n. 6. C. de sacr. sanct. eccle. Rip. in d. l. si insulam. n 38 de verbo. oblig Bero. cons. 98 n. 23. secus dicens ante lib. 1. Crot. in d. l. si insulam. n. 84. Grat. cons. 49. n. 23. & seq. lib. 1. Gab de transact. concl. 1. n. 20 Seraphi. priuil. iuram. 48 n. 17. Surd. cons 157. n. 31. Cotta. in memo. verbo. emphiteota non soluendo Dec. cons. 138. n. 6. & 546. n. 4. Borg. decis. 43. n. 52. lib. 1. secus in censu dicens n. 54. & n. 64. & seq tradit quibus casibus declaratio fieri nequeat. Io. Botta. cons. 9. n. 22. Rota. Roman. decis 18. in fi. vbi in princ. ex magis communi, & veriori hanc declarationem requiri probat ad effectum caducitatis par. 2. diuerso. Clar. in §. emphiteosis Q. 8 in fine secus probantes ante declarationem Mática. decis. 134 in fi Cabal. cons. 134. n. 9. par. 1. præsertim vero ob alienationem Gutier. cons. 12. n. 20. & seq. licet respectu solutionis canonis secus dicat & cons. 33. n. 21. non facta declaratione purgari posse probat Mancin. de iuram. par. 4. eff. 13. n. 71. Gratia decis. 49. secus si à procuratore generali facta foret n. 34. vide supra sublim. 5. Alba. cons. 395 n. 24. Surd. cons. 157. n. 31.

Contrarium tenet Gratia. discept. 378.

1. Amp. tam in expræssa quam in tacita declaratione cum taciti, & expræssi par sit virtus Ripa in d. l. si insulam. n. 38. Corb. de caus. priuatio ob non solut cano. amp. 45. n. 10. & seq. vbi latè agit quando vel non possit fieri declaratio Dec. cons. 146. n. 4.

2. Amp.

2. Amp. ſiue præſente vel abſente emphiteota declaratio facta fuerit, quia in hac declaratione partis præſentia non requiritur Cepol. caut. 135. Cotta. ſupra nec citatio requiritur de magis communi Manti. de contract. lib 22. tit. 27. & 32. & Gratia. diſcep. 378. n. 3. 4. Aldobr. conſ. 1. n. 329. Rimin. conſ. 421. n. 2.

Contrarium tenet Couar. var. reſol. lib. 3. cap 17. n. 4. verſic. eſt enim, & citatione opus eſſe Bal. in cap. 1. §. 1. n. 2. quib. mo. feud. amit Ferret. conſ. 121. n. 1. Rom. conſ. 212 n. 7. Alex cõſ. 128. n. 1. lib. 1. Ceph. conſ. 223. n. 19.

1. Lim. d. 15. ſublim. non procedere quando creditor aut dominus directus poſt moram commiſſam, emphiteotam vel debitorem pro ſolutione interpellaret, canonemue reciperet, tunc enim mora purgari poſſet, quoniam ſpes eſt ius emphiteoticum reuiuiſcere poſſe, velut ſi dominus emphiteotam poſſidere patiatur. Doc. in cap. potuit loca. de communi Alex. conſ. 14. n. 10. lib. 2. & Pariſ conſ. 108. n. 43. lib. 1. Ruin conſ. 139. n. 7. lib. 1. Rim Sen. conſ. 421. n. 19. Bertaz. conſ. ciu. 191. n. 7 Rim. Iun. conſ. 17. n. 19. Cabal. millelo. 221. n. 2. Mago. dec. Lucan. 35. n. 11. idem ſubdens ſiue ante ſiue poſt declarationem canon reſpectus fuerit Ond. cõſ. 34. n. 84. & ſeq. lib. 2.

Intellige tamen amp. & ſublim. d primam lim. vt per Corb. de iur. emphi. de cauſ priuatio. ob non ſol. cano lim 21. & per Meno. lib. 3. præſ 112. & Bero. conſ. 125. n. 2. vbi quando certo tempore ſoluere iurauit lib. 1. Cabal. ſupra Ruin. conſ. 198. n. 13. vbi alia noua commiſſa mora lib. 1. Rim. conſ. 222. n. 13. & ſeq. vbi quando periurium debitor incurriſſet Simo de Pret. de vlt. vol. lib. 5. dub. 2. interp. 2. n. 229. fol. 72. vbi parte debiti dumtaxat recepta non cenſeri purgatam, ſecus tamen in hoc tenet Ond. ſupra n. 86. Alex. conſ. 105. n. 12. lib. 3. vbi pro tempore futuro ſcientem penſionem vel canonem recipientem cenſeri caducitatem, & moram remiſiſſe, ſecus ſi pro tempore commiſſum præcedente. Parpal. in l. ſi quis maior. n. 108. C. de tranſactio. vbi eam qui recepit debitum poſt terminum pœnis d. l. ſi quis maior conueniri non poſſe, canone recepto pro tempore præterito remiſſam non cenſeri, ſecus ſi pro futuro non obſtante domini proteſtatione ius ſuum ſaluum volentis Corb. ſupra Meno. ſupra n. 21. Rot. Rom. deciſ. 896. n. 5. par. 4. diuerſo. Manti. deciſ. 200. de communi Mareſcot. reſol. 137. lib. 2. vbi idem in petitione quod in receptione Manti. de contract. lib. 22. tit. 33. Lepid. dec. Luc. 111. late Macerat. reſol. 22. lib. 1. de quo dixi in pactis emphiteoticis amp. 72.

2. Lim. nam celeri ſatisſactione mora purgari poteſt modici enim temporis moræ ratio non habetur, & modica mora purgari poteſt Cepol caut. 135. Couar. var. reſol. lib. 3. c. 17 ſub n. 4. verſic. ex quibus ſalſum Corb. de cauſ. priuatio ob non ſolut. cano. amp. 41. n. 9. & ſeq. Mago. deciſ. Flo. 61. n. 22. Ceſ. de Barz. deciſ 50. n. 46. & ſeq. arbitrio iudicis etiam in emphiteoſi priuata, & 62. n. 59. Clar. d Q. 8. in fine Meno. conſ. 543 n. 6. de cõmuni omnium in tranſactione Veral. deciſ. 232. lib. 2. Rot. Rom. dec. 577. par. 2. recentior. Gratia. dec. 49.

3. Lim. non procedere vbi declaratio poſt oblationem canonis facta fuiſſet ante litem conteſtatam, quæ moram purgauit ſi realis extra iudicium facta ſit Ripa. in l. ſi inſulam. n. 65. & 66. de verbo. oblig. Meno. conſ. 543. n. 7. & ſeq. niſi recuſatio ſine iuſta cauſa facta fuiſſet, quia tunc verbalis ſufficeret vt per eum.

4. Lim. quando declaratio facta non fuit contra moram purgantem ſed contra alium Rot. dec. 40. n. 4. par. 4. diuerſ.

470 16. Sublim. nõ procedere in magnis, in his enim mora purgari non poteſt Ripa in l. fin. n. 31. C. de reuo. donat. quẽ refert, & ſequitur Gab. de tranſact. concl. 1. n. 19. ſed Ripa mihi id non probat; innuit verò in d. l. ſi inſulam n. 93. in fi. de verbo. obligat. Seraphi. priuil. iuram. 48 n. 16.

471 17. Sublim. non procedere quando publicum inſtrumentum paratam executionem haberet, tũc enim mora purgari non poſſet, quia ſententię comparatur Imo. in d. l. ſi inſulam. n. 3. in fi. Ripa. n. 14. Niger. n. 32 & ſeq. de communi Bolognet. n. 59. vbi tres caſus conſtituit. de verbo. oblig. Dec. conſ. 452. n. 16. Barbat. conſ. 87. n. 24. lib. 3. Cor. conſ. 149 n. 10. lib. 4. de communi Burſat. conſ. 84. n. 6. Pedroc. conſ. 1. n. 217. & ſeq. Borta conſ. 9. n. 24. & ſeq. Zuccar. conſ. 49. n. 18. Rugginel. pract. QQ. cap. 1. n. 68 idem ſubdens ſi ſummariè procederetur. Manei. de iura. par. 4. eff. 13. n. 25. Put. dec. 466. lib. 2. 640. n. 10. vbi idem de re iudicata ſi dies certa initio appoſita eſſet par. 2. recentis.

1. Lim. non procedere niſi quando ſimpliciter in inſtrumento præceptum factum fuiſſet in continenti ſoluendi, ſecus ſi dictum fuerit vt poſt octo dies poſt ſententiam ſoluat, quoniam intra illud tempus cũ non adſit guarentigia, mora purgari poterit Cor. ſupra, quamuis Nig. ſupra n. 37. dicat non agi de moræ purgatione; quia commiſſa non ſit.

472 18. Sublim. non procedere quando res non poteſt in priſtinum ſtatum reponi; nam cum deſinat eſſe integra, mora purgari nequit, vt in donatario qui donatori non præſtitit alimenta Bal. conſ. 212. n. 2. lib. 2. & 250. lib. 3. Rube. conſ. 113. n. 2. poſt Bal. in c. 1. in princ. n. 4. quo tempo. miles inueſtitu. pet. debe. per l. ſi vſusfructus mihi in biennium de vſufr. lega Aleiat. conſ. 101. n. 7. Ripa in d. l. ſi inſulam n. 118. & in l. fin. n. 111. C. de reuo. donatio. Simon. de Pret. de vlt. vol. lib. 5. dub. 2. interprætat. 2. n. 231. fol. 72. Moz. de donatio col. 7. n. 57. Manci. d. eff. 13. n. 58. Decia. conſ. 3. n. 224. 225. lib. 4. vbi mortuo alienanti feudi alienationem ratificari non poſſe.

1. Lim. non procedere quando mora per obligatum alimenta præſtare infra dies paucos purgaretur, tunc etenim admittenda eſſet Bal. conſ. 212. n. 2. lib. 2. 250. lib. 3.

473 19. Sublim. non procedere quando mora eſſet geminata, tunc enim ſit magis odioſa, & impurgabilis Bar. in d. l. ſi inſulam. Q. 1. n. 16. Iaſ. n. 23. in fi. Ripa. n. 77. de verbo. oblig. & alij communiter Soc. reg. 60. in addit. Bero. con. 62. n. 17. & 20. n. 21. lib. 1. Goz. conſ. 57. n. 18. Gab. de tranſact. concl. 1. n. 21. Decia. conſ. 10. n. 11. lib. 1. Capic. deciſ. 19. n. 4. Marſ. conſ. crim. 2. n. 63. Simon. de Pret. de

vlti.

vlti volunt. lib. 5. n. 221. fol. 71. Aneh. Q. 51. n. 4. & 11 lib. 3. Scraphi. priuileg. iuram. 48. n. 25. Marf. in l. 1. §. quæstioni. n. 10. de quæstio. Mago. decis. Flor. 61. n. 13. Osasc. consf. 4. n. 38. de communi Bursa. cons. 84. n. 6. Viui. communi opin. 522. n. 8. & 13. Osasc. decis. Pedem. 71. n. 7. Moz. de donat. col. 7. n. 57. Turza. reg. 65. vbi quando diuerso tempore fieret de communi Osasc. decis. 5. in fine Caroc. de locat. tit. de mora n. 91. Turret. consf. 3. n. 10. lib. 2. Pacif. de saluian interd. inspect. 5. cap. 1. n. 118. & secunda editio. n. 199. Gratia. discept. 708. n. 53. & 915. n. 9. Manci. de iuram. par. 4. eff. 13. n. 53. Ramon consf. 7. n. 38. de communi Marescot. resol. 124. n. 11. lib. 2. Alba. cons. 156. n. 5. vbi etiam cessante iuramento.

1. Lim. non procedere de æquitate canonica, sed duntaxat ciuili iure Ceph consf. 25. n. 36.

Contrariū tenent Osasc. d. consf. 4. n. 38. & 39. Seraphi. & Viui. supra de communi omnium Anch. Q. 51. n. 11. lib. 3 & alij in sublim citati.

2. Lim. non procedere quando vitium quod esset in primo actu in secundo vigeret Rim. Iun. consf. 653. n. 39.

474 20. Sublim. non procedere quando moræ purgationi renunciatum fuisset, veluti si omni iuris, & legum auxilio renunciatum fuisset; quoniam sua iura renuncianti non datur regressus ad ea Bal. in l. magnam. n. 7 fall. 5. C. de contrahen. & commit. stip. & in l. & si post tres lect. 3 n. 3. si quis cautio. l. pen. de pact. l. sancimus §. sed & si quidem C. de fideiussor. Ang. in d. l. si insulam. n. 10. fall. 5. tam ex parte Rei quā actoris Imol. n. 21. fall. 4. Roma. n. 46. Alex. n. 23 Crot. n. 83. Ripa. n. 117. de verbo. obligat. Salic. de mora Q. 2. n. 1. Marsil. sing. 361. Goz. consf. 57. n. 19. Dec. consf. 452. n. 18. & seq. Afflict. decis. 174. n. 4. Bolognet. in d. l. si insulam. n. 265 lim. 3. Pret. decis. 465. n. 1. lib. 2. Rim. Iun. consf. 124. n. 76. 77. 807. n. 42. & seq. Burs. consf. 84. n. 6. Rol consf. 13. n. 7. lib. 1. & de lucro dot. Q. 42. n. 11. de cōmuni Affl. dec Perus. 90. n. 15. Seraphi. priuileg iuramen. 48. n. 30. Botta. consf. 9. n. 28. Viui. cōmuni opin. 522. n. 15. Moz. de donat. col. 7. n. 57. Marescot. resolut. 124. n. 6 lib. 2. Felician. de societa. cap. 29. n. 45. Pacif. de saluia. interd. inspect. 5. cap. 1. n. 117. & in secunda æditione n. 198. Manci. de iuram. par. 4. eff 13 n. 35. & seq. vbi idem si promiserit omnia attendere, & obseruare. Corb. de cauf. priuat. ob non sol. eano. lim. 41. n. 12. Marescot. resol. 125. n. 6 lib. 2. & si non posse purgari conuenisset indubitatū probat Rota. dec. 218. n. 14. nouis. diuerso. par. 5.

Contrarium tamen quando omni iuris, & legū auxilio renunciatum fuisset tenent Ceph cōs. 25. n. 45. Mago. decis. Luca. 35. n. 12. Corbul. de causa priuatio. ob non solut. eano. lim. 41. specificè renunciatum fuisset alicui priuilegio ad contractus resolutionem tendenti n. 6. & seq. & sentire videtur Put. decis. 465. quando miserationis gratia inducta esset moræ purgatio lib. 2. & specificam renunciationem exigi, dicit etiam Decia. consf. 84. n. 48. lib. 2. & Soc. Iun. in l. stipulationes non diuiduntur. n. 454. de verbo. obligat. Bologn. in d. l. si insulam, nisi additum foret competenti, & competituro. n. 164. Niger. n. 181. de verbor. obligatio.

1. Lim. primam opin. non procedere quando ille cuius fauore purgari prohibetur, purgationi consentiret, suo namque fauori quisque renunciare potest Mago. supra. n. 12.

2. Lim. non procedere quando actum foret vt si res promissa non præstaretur pęna tantum solui deberet, quoniam moræ purgationi non censetur propterea renunciatum l. ita stipulatus. in fine. vbi Ang n. 2. in §. fi. versic. sequitur de verbo. obligatio. Alex. in d. l. si insulam n. 23. quia potest sola pœna deberi, & esse in obligatione, & tamen id quod in principali obligatione extincta deductum fuerat in solutione esse potest l. miles. §. decem. de re iudi.

3. Lim. non procedere quando miserationis gratia moræ purgatio concessa fuisset, tunc enim specialia verba, & multum ampla requiruntur. Put. dec. 465. lib. 2.

475 21. Sublim. non procedere nisi oblatio procedere pure ac sufficiēter facta fit, alioquin namque æquitas cessat Grat. consf. 93 n. 75. lib. 1. supra dictum fuit Manci. d. par. 4. eff. 13 n. 20.

476 22. Sublim. non procedere quando clausula rato manente pacto apposita foret quæ moram purgari impedit, ex quo vim iuramenti obtinet Aretin. consf. 137. n. 2 Afflict decis. 174. n 4 Petr. de Bellapertica. & Ias. in l. & si insulā. n. 28. & seq. de verbo. obligat. Cor. consf. 145. n. 11. lib. 4. Moz. de donatio. col. 7 n. 57. Franc Marc. dec. 413. par. 1. Affl. dec. Perus. 50. n. 2. Manci. d. eff. 13. n. 72.

Contrarium tenent communiter Doc. in d. l. si insulam, quoniam cum hoc casu debitor, & ad rem pęnamque teneatur, maior æquitas subest pro moræ purgatione vt qui in vno grauatur, in alio releuetur Bar. in d. l. si insulam. n. 17. Castr. n. 5. Alex. n. 31. Crot. n. 60. de magis cōmuni Iacob de Nigr. n. 242. Io. Annibal. n. 147. de communi Bolognet. n. 265. amp. 4. & n. 207. & seq. post Imo. n. 49. & Bal. in l. magnam n. 12. C. de contrah. & commit. stip. Salic. de mora. Q. 2. n. 26. de magis communi, & veriori testantur Padil. in l. cum proponas. n 4. C. de transact. & Gutier. de iuram. confirmato. contract. par. 1. cap. 60. n. 4.

1. Distingue vt prima procedat in pœna conuentionali, secunda in legali, quia lex suum non tuum tibi denegat auxilium Bal. in l. & si post tres. n. 15. si quis cautio. Ripa. in l. si insulam. n. 80. de verbo. obligatio. Corbul de cauf. priuat. ob nō solut. cano. limitat. 41. n. 16. Pacif. de saluia. interd. inspect. 5. cap. 1. n. 120. & in secunda editione. n. 200.

2. Distinguit Bal. in l. si pacto quo pœnam n. 8. C. de pact. quod si clausula ita concepta est vt possit exigi rato manente pacto, & tunc non admittatur purgatio moræ quia esset obligatio de alterutro non de toto debito. Aut clausula ista non respicit actionem sed currit ad impediendam nouationem, quia sic concepta fuit quod pœna committatur rato manente pacto, tunc purgatio moræ procedat nisi dies, & pœna expressa fuisset, hoe enim casu moræ cessat purgatio, nisi quando purgatio faceret causam, & interesse penalis

obligationis cessare.l.si ita quis. §. Seia. cauit. de verbo.obligatio.

1.Lim. 2. opin. magis communem non procedere quando vltra d. clausulam rato manente pacto, verba addita fuissent, quæ vtriusque exactionem importarent vt puta si dictum foret, quod pęna toties committeretur, & exigi posset quoties contrafieret, rato manente pacto, tunc enim impediretur moræ purgatio Salic.de mora Q.2.n.26.

2.Lim. non procedere quando alia moræ purgationem impedientia concurrerent, tunc enim purgari non posset Bar.in d.l.si insulam.n.18.versic. prædicta vera. de verb.oblig.Castrens.n.5.

477 23.Sublim. non procedere quando facta fuisset totalis obligationis solutionisque nouatio, tunc etenim mora purgari minimè posset, quia nouatione prior obligatio extincta manet l stipulationum ferè. §. fin. de actio. & obligat. l.ita stipulatus. magna in fi. de verbo.obligat. Bar.in d.l.si insulam.n.23. Ias.n.20. Ripa. n.54.& 101. Salic. de mora. Q.2.n.24.& 25. Alex.in d.l.si insulam. n.26. Bolognet. n.144. de communi omnium Annibal. n.104. & seq. post Bal. in l.1. n.51. C. de his quæ pœnæ nomi. Alex. cons.24.n.8.lib.4. Moz. de donatio.col.7.n.57. Pacif. de saluian. interd.insp.5. cap.1. n.206. in secunda editio. Manci. d. par.4. eff.13. n.43.

1. Lim. vel potius secus dicas vbi nouatio obligationis tantum facta fuisset, non etiam solutionis; tunc enim moræ purgatio admittetur, quoniam præcedentis obligationis remanet effectus l.1. de penu.lega.l.si pęnam quand. dies legati ad.Bar.in d.l.si insulam. n.8. Ripa. n.55. Bal. in d.l.1.n.51. Salic. supra.

2.Lim. non procedere in quasi nouatione, velut si principalis obligatio in pęnalem accessoriamque transfunderetur, quia hoc casu intelligitur facta nouatio cum potestate offerendi principale quod remanet in solutione; quocirca mora purgari potest Salic. Alex. Ias. supra post Bar. in d. l. si insulam. n. 23. de communi Ripa. n. 100. Bolognet. n.146. Annibal. n.104. & sequ. de verbor. obligation.

1. Sublim. 2. lim. non procedere quando aliud moræ purgationem impediret velut si certum tempus solutioni debiti principalis adiectum fuisset, tunc enim ex tacita partium conuentione mora non purgabitur, imputabitur enim ei qui certi temporis certus sibi non præuidit Salic. d. Q. 2. n.25.

3.Lim. non procedere quando principalis debiti nouatio facta fuisset per pęnalem stipulationem, quoniam res ipsa saltem remanet in facultate soluendi Bolognet. in d. l. si insulam. n.265. amp. 15. de verbo.obligat.

478 24. Sublim. non procedere nisi in terris ecclesiæ, quia in foro sæculari iure cautum non reperitur moram purgari posse Alex. cons.105. n.11. lib.3. Goz. cons.66.n.13. Cotta. in memor. verbo. mora non obstante Seraphi. priuileg. iuram.48. n.28. Franc. Curt. in repetit.l.si quis maior. n.49. C. de transact. Veg. cons.68. n.32. Viui. communi opi.522. n.14.

479 25.Sublim. non procedere nisi quinque concurrant. Primum quod pęna sit nimis excessiua. Secundum, quod pars sortis soluta sit quæ totam pęnam excedat. Tertium quod ferè totum debitum spontè solutum fuisset, ac modicum superesset. Quartum quod personæ contendentes ecclesiasticæ essent; & quintum quod creditor damnum passus non sit; hæc enim copulatiuè requiruntur si obligationi pęna apposita fuisset Decia. cons. 10. n.7.lib.1.

480 26.Sublim. nõ procedere nisi in pęnis legalibus, secus in conuentionalibus, in his enim etiam canonico iure moram purgari posse, iure cautum nõ reperitur Cor.cõs.121.n.3.lib.1.Ripa.in l.fin.n.113. C. de reuo. donatio.

481 27.Sublim. non procedere quando ab homine conditio apposita fuisset quæ defecisset, quoniam cum cessare faciat canonicam dispositionem, ex quo rei suæ quilibet quascumque potest conditiones adijcere, moræ purgatio impeditur Bal. in l.si super possessione. in fi. C. de transaction. Soc. cons.48. n.3. & 4. lib.1. Paris. cons.19. n.197. & 246. lib. 2. Alex. in l.si insulam. n.24. de verbo. obligat. Ripa. n.115. Mœrla. decis. 1. locat. vbi si in locatione dictum fuisset, quod si solueret non molestaretur per tex. in l.Thais. §. si intra de fideic.libert. Ias.in l.1.n.7. Dec.n.7.8.9.C.de cõdit. institut. Molina. de primog. lib.2. c.14 n.21. Moz. de donat.col.7.n.57.Surd.cons.157.n.19. Add ad Rot. Rom. decis.559. in fine coram Ludouis. post Ias.in l.1.n.8. C.de inst.& subst.qui rationes adducit Mancin.d.eff.13.n.23.Surd.de alim. tit.8. priu. 47 vbi in donatione cum onere alendi.

1.Lim. non procedere quando ex iusta causa excusari posset Molin. d n.21.& quando intra modicum tempus purgatur. Ias.supra, & ex Bar.in l.hęc conditio. 29. n.3. de cond. & demo. vbi in potestatiuis purgari posse ad exceptionem parandam tantum.

482 28. Sublim. non procedere iuramento promissorio adhibito quod interpellationis continuæ vim tenet Ang in repet.d.l si insulam. n.10. fall. 6. de verbo.obligat. de communi Osasc. decis.49. n.7. & cons.4. n.38. 39. & quia vim periurij irretractabilis habet Ang. supra Moz.d.n.57. & moræ purgationem impedit Afflict. decis.174. n.5. Affli. decis. Perus. 90. n.14. & seq. de communi Alex.in d.l.si insulam.n.37.& Marescot.resol.125. n.25. lib.2.

Contrarium magis communiter teneat in prima lim. citati secundum ius canonicum Rot. decis. 277. n.5. par. 2. diuersor.& in Anconitana fideicommissi coram Lancelotto vt per Marescot. supra n.26.

483 29.Subli.non procedere quãdo proximior posset bona retrahere, nã si requisitus ex statuto vel consuetudine vt retrahat, commissam moram purgare non potest nisi intra tempus à statuto præfixum impleuerit, quia vltra tempus à lege communi vel municipali præfixum mora purgari nequit l. qui Romæ. §. hæreditas. de verbor. obligatio. Tiraq. de retract.lignag. §. 3. glo.4. n.2. Amanel, de Clar. aquis. sing.21. & Carpa.cap.417. n.808.

Surd.

Surd.conf.97.n.16. & seq. 354. n.20. Boceat. de societat.offic.n.181.

1.Lim. non procedere iusto impedimento subsistente,tunc enim mora purgari posset Tiraq.supra n.5. Carpa.supra n.810.dicam infra lim.5.

2. Lim. nam intra breue tempus mora purgari potest Alex. conf.24. n.7. & 8. lib.5. dixi supra sublim. 5.

484 30. Sublim. non procedere quando actus à lege annullatur, tunc enim mora purgari non potest, quod enim nullum est, amplius non conualescit Bal. in l.fin. oppo. 9. C. de condit. insert. in lect. antiq. Bertacchi. de gabel. 3. membr. 8. par. n.46. Bertaz.clauf.30 glo.14.n.1.ante fin.

485 31. Sublim. nō procedere quoad beneficium iurati contractus non seruati hoc enim non consequitur moram purgans vt ex Dec. conf.151. col. pen. tradit Crau.conf.246.n.4. sed Dec. id dicentem non reperij.

486 32.Sublim non procedere in extraiudicialibus ex parte actoris ad actionem conseruandam post longum interuallum, vel ante si Rei interesset propter moram, hoc enim casu mora de æquitate purgari non posset Ang.in repet.l.si insulā n.10.lim.3. de verbo. obligat. vide supra septimam lim. septimæ sublim.

487 33.Sublim. non procedere ex parte actoris quādo lex moram purgari vetat Ang. in d. repet.l.si insulam n.10,lim.4.Ripa in fi. de verbo. obligat. Moz.de donario.col.7.n.57.

488 34.Sublim. non procedere quando in primitiua obligatione deductum debet stipulatori præstari, pœna autem tertio, tunc enim moræ purgatio silet.l.t.§.fin. de stip.seruo. Ang.d n.10.fall.7. nisi tertius esset seruus, vel filius stipulatoris, aut monachus ille cui pœna deberetur,quoniam stipulatori promissa censeretur; vel nisi tertio principali pœna autem stipulatori promissa fuisset, satis est enim illi impleri, cui stipulator initio voluit satisfieri vt per eum Moz.de donat.col.7.n.57.

Contrarium tenent Bar. in d.l.si insulam, & Alex. n.41. nisi ex verbis claris aliud constaret Iaf. n.38. Natt.conf.338. n.13. Marescot. resol. 124. n.5.lib.2.

489 35.Sublim. non procedere quando principale desijt posse præstari quia forte perijt, cessat enim æquitas hoc casu, quia æstimatio quæ loco rei offertur nec in obligatione erat, nec in solutione Ang.d. n.10. lim.8.contra Bar. vbi Alex.n.42. in d.l.si insulam declarat; Marescot.resol.125.n.3. si facto suo debitor moram purgandi facultatem sibi abstulisset lib.2. post Alex. supra secus si pendente tempore moram purgandi res perijsset.

490 36.Sublim. non procedere in stipulatione iudiciaria, prætoria, decisoria non concernente si ius aduersarij deterius factum sit, quod euenire dicitur si deterioratio obligationis substantiam concernat, quia forte tempore pereat, licet enim Reus iudicium pati velit vt euitet pœnam, ac si res perempta non esset, non audietur, sic enim verba legis scripta sunt; at si pœna commissa non esset, sed ad interesse obligatio tantum commissa aliud foret, tunc enim desinit interesse ac retrotrahitur Ang. d. n.10. lim. 9.

491 37. Sublim. non procedere quando mora circa iudicij decisoria commissa esset, quia in sententia dies, & pœna apposita foret, si namque actoris interfuit,mora minimè purgabitur;licet interesse cessante secus sit l.vtique.de recept. arbitr. Ang. in d. repetit. d.l.si insulam. d.n.10 limitat.10. de verbo. obligatio.

492 38.Sublim. non procedere in arbitrijs pœnali stipulatione vallatis pœna commissa ante sententiam, quoniam pœnæ commissione arbitrium soluitur, nisi clausula rato manente pacto adiecta esset, impossibile est enim moram coram arbitro purgari quia desijt arbiter esse l.si duo. §. fin.de recept.arb. Ang.d.n.10.lim.12.

493 39. Sublim. non procedere in tempore ab homine dato, quia moræ purgationem non admittit Ripa.in l si insulam.n.51. de verbo.obligatio. Osasc.decis.Pedem.71 n 63 & 64. Surd. conf.97. n.14. Pacif. de saluia. interd. insp.5. cap.1.n.122. & in peremptorio à testatore vel aliter præfixo Rot, Rom. decis.499.n.4.par.4.diuerso. Marescot. resol.97. in fi. vbi electione per hæredem in tempore non facta lib.2. & de hærede monito à iudice de voluntate testatoris intra annum implenda Marescot. d. resol. 124 n.22.& seq. vbi idem de à lege ad inuentarium conficiendum vel tutorem à matre petendum tempore præfixo Rim, Iun. conf.656.n.21. Manti. de contract.lib.4. tit. 31. n.35. de cōi Cras de off hæred. Q. 12. n.10. Paris cōs.19.n.157.& seq. lib.2..Molin.de primog. lib.2. cap.14. n.20. & seq. & de contumace non admittendo ad moræ purgationem contra fictam confessionem post decem dies Pacif. de saluia. interd.insp.1 cap.6.n.15.insp.5.c.1.n.103. editio.2. vide sublim.52.

Contrarium probat Surd.conf.97.n.29.

1.Lim. nam terminus à iudice præfixus non impedit moræ purgationem re integra, idest si ius aduersarij deterius effectum non sit Alex.conf.24.n.7. lib.4 vbi quando ex causa probabili non ex causa delicti facere aliquis tenetur Natta. conf. 338. n.12. Osasc. decis.71.n.56. Intrigl. sing.76. n.67. lib.3. vbi de contumace in respondendo positionibus, nisi iudex pronunciasset non debere audiri Feli. in cap. licet causam. n.17. lim.4. de prob. Rot. decis.213. n.13.nouis. diuers. par.5. vbi non purgari acceptato termino à iudice dato nisi res sit integra.

2.Lim non procedere quando ius creditoris non esset deterius effectum excepto casu auth. hoc amplius. C.de fideicom.Cras.supra.

3.Lim. nō procedere si iustè impeditus fuisset Tiraq. de retract.lig.§.3 glo.4.n.4.& 5.Carpan cap.417. n.808. & seq.

494 40 Sublim. non procedere pœna ipso iure, & ipso facto commissa, tunc enim locus non esset purgationi moræ Alex. in d.l.si insulam.n.33. Iaf. n.32. Ripa.n.85.de verbo.obligat. Pacif. de saluia. interd. insp.5.cap.1.n.124. & in commisso ipso iure per vasallum incurso Scrad. de feud.1.par.9.par. sectio.14.in si secus dicens si sententia requireretur nisi talis esset fellonia, quæ sui natura moræ pur-

 gatio-

gationem repudiet vt per eum Silua. conf. 100. n.16. de communi Simon. de Pret. de vltim. vol. lib.3.interpr.1.dub. 3. fol.4.n.17.& in verbis ipso facto vel liberè reuertatur Corb.de iur.emphi. lim. 41. n.16. tenuit Rot.Luca.in causa D. Alexandri de Podio negato D.Carolo Ciuffarini anno 1596. fol.348.Cabal.conf.134.n.8.& seq. par.1.Pacif.d. c.1.n.205.Manci.d.eff.13 n.45.

1. Lim.nam clausula intelligitur secundum naturam emphiteosis si per biennium vel triennium fuerit in solutione cessatum Ceph.conf.25.n.17.

2. Lim. non procedere quando tempus ignoranti non currit Alex. conf. 14. n.5. lib. 2. Simon. de Pret. supra.

3. Lim. nam intelligitur si ita pars velle declaret de communi Ceph conf.25.n.25.

4. Lim. non procedere quando aliquis ad moram purgandam admissus fuisset Alex.supra n.5.Simo. de Pret. supra.

495 41. Sublim. non procedere fauore piæ causæ Tiraq priuil.piæ causæ.96.

496 42. Sublim.non procedere stante pacto reuersionis ipso iure ad ecclesiam, si canon per biennium vel triennium non solueretur Cabal.cōs.134.n.10. par.1.& supra sublim.40. vel liberè; nisi tamen ex pacto emphiteota requiri debeat Corb. d. n.16. Intrigl. sing.94. n.131. lib.3. & facta resolutione contractus Rot.dec.410.n.7.par.4 diuers.nisi pars cuius fauore pactum positum foret eo nollet vti dec.70.n.4.coram Caualer.

497 43. Sublim. non procedere nisi per viā exceptionis moræ purgatio apposita sit Cabal. supra. n.22.

498 44. Sublim. non procedere quando mora fuisset ipso iure commissa,& ius alteri quæsitum foret,tūc enim mora purgari non posset Ripa. in d.l.si insulā in fine de verbo.obligat.de magis communi Bero. conf.62.n.15 & seq. lib.1. Moz. de donatio. col.7. n.57. Natta.conf.364.n.11. Marescot. resol.97. in fine lib.2. & quando facultas moroso competens in alium translata esset Paris.conf.19.n.227.lib.2. Alex.in d.l.si.insulam n.30.Rip.n.119. Manci.d. eff.13.n.60.73.

1. Lim. non procedere quando pars iterum instaret puta contumacem moneri ad respondendum positionibus, vel paulo post mora purgaretur Mago. decis. Luca. 25. n.31. & seq. Affis. decis. Luc. 44. n.43. & seq. qui communem testatur nisi iudex pro confessis eas pronunciasset vt per eos, vide supra subamp.21.

499 45. Sublim.non procedere iuramento adhibito, quod moræ purgationem impediet. Rota.Rom. decis.613. par.3. lib.3. diuerso. Bouat. de societa. offic. n.181.vide supra lim.6. primæ amp. primæ lim. vigesimæ subampliationis Corb. d. lim.41. n.13.intelligendo in confirmatorio non in assertorio. n.14. & si dolus adsit purgari potest Rot. dec.277 n.5. par.2. diuerso.

500 46. Sublim. vt si pœna committatur propter maleficium cesset moræ purgatio Bar.in l.vbi pactum. n.5. Ang.n.7. de communi Alex. n.5. Alcia n.19. C. de transactio. in pœna autem conuentionali propter maleficium hoc procedet in facto momentaneo non in successiuo Bar. in l.si insulam. n.21. de verbo.obligat. & alij communiter de communi Gutier. pract. QQ. lib. 3. Q.30. n.25. & seq. vbi tamen in pœnis legalibus ob maleficium moræ purgationem cessare probat ex cōmuni post Cur. Iun. in d.l vbi pactum. n.51. Padil. n.7. Surd. de alim. tit.7.Q.1.n.31.& seq. licet quoad Reum pœnitentia sufficiat.vt ibi.

501 47. Sublim. non procedere si res integra non esset, contractusque resolutus fuisset, tunc enim purgationi moræ locus non esset Grat. conf.93.n.61. lib. 1. Put decis.66.lib.3.Crau.conf.246.n.5. Rot. Rom. decis.410. n.7.par.4. diuerso. Add. ad Rot. Rom. decis.559.lim.2. coram Ludouis. qui tamen non desinere integram rem esse subdit ob iuris cessionem alteri factam, nec per declarationem à Domino super caducitate factam dummodo celeri satisfactione emphiteota moram purget. Manci.d. eff.13. n.38. ex communi, ex Alex. in l.si insulam n.18 de verbo.obligat.Natt.conf.364.n.12.etiam de iure canonico Crau. conf.246.n.5. & alijs Ramon. conf.7.n 38. Marescot.resol.125.n.2. vbi de facto successiuo lib.2. & vt integra non sit sat est aliquid actum etiam circa præparatoria Cepha. conf.91.n.39. vbi vt pœnitentia, & resolutio contractus cesset Rot.decis.271.n.3.par.2.diuerso. & 123.n.4.par.2.recentis. & 247.vbi si sit deuentum ad actus etiam circa præparatoria iudicij Surd. de ali.tit.8.priu.47. Caroc.de locat.par.3.c.44. & integram dicit si pars alia non sit in damno vel damnum offeratur.

502 48. Sublim. non procedere ob cameralem obligationem quæ moræ purgationem impedit, præterquam de æquitate canonica, & quando debitoris impotentia probaretur, vel creditoris subesset tacita remissio Rot.Rom.dec.728.n.4.versic. nec refragatur. par.4.diuerso.

503 49. Sublim.non procedere post factā protestationem Turret.conf.3.n.7.lib.2.Io.Botta.cōs.9.n.22.

504 50. Sublim. non procedere post non facti implementi exceptionem oppositam in iudicio, tunc enim cessat purgatio moræ. Crau. conf.192.n.16. 246.n.5. versic. tertio mora Becci. conf.45.n.50. Masc. concl.1303.n.60. Decia. conf.32.n.32. lib. 3. 60. n.46. lib.2. Surd. conf.157.n.30. Caroc. de loca. tit. de mora n.117. Gras. de stat. reijci. exc. 13.n.56. Meno. de arb. Q.16.n.6. Burs.conf.144. n.32.Ceph.conf.771 n.11.dixi. in tractatu emptionum 15. amp. 12. limitationis. 13. ampliationis principalis Rugin. prac. QQ. cap. 41. n.16. Rot. Auen.dec.111.n.6. nisi prius alia pars non implesset Pereg. conf.35. in fi.lib.2. Gratia. dec.26. n.27.

Contrarium tenet Rot. decis.476.n.11.par.1. diuers. 277.n.4.par.2.193.per Pacif. 145.per Zacch.Ond. conf.34.n.89.lib.2.Gab. conf.75.n.7. lib.2. Simo. de Pret.de vlt.vol.lib.5.dub.1.n.137.fol.67.

505 51. Sublim. non procedere in iudęis, rigor enim cum illis seruatur non æquitas, in qua moræ purgatio fundatur Ias. in d.l. si insulam n.3.& 23. de verbo.oblig. Brun.de stat.exclud.femi.art.6.n.45. Marescot. resol.125. n.16. lib.2. Manci. d. eff.13. n.42. Simo.de Pret.conf.20.n.3. Crot.conf.71.n.33.

Contrarium tenet Rim. Iun. conf.653. n.52. & seq. Rol.cōs.35.n.53.lib.2.Seraphi.priuil.iura.48.n.27.

506 52. Sublim. non procedere quando testatoris voluntas seruata non fuisset, tunc enim moræ purgatio impeditur, cum fuerit ius substituto quæsitum Parif conf 19. n.231. & seq. lib.2. Rol. conf.70. n.69 70. lib.3. Ceph conf.356. n.17. Franc. Marc. decif.847. par. 1. de communi Craf. de offi. de hęred. Q. 12. n. 10. & Molina. de primog. lib. 2. c. 14. n. 20. & seq. & supra sublim. 39. facta monitione a Iudice Alex. in d. l. si insulam. n. 35. Manci. d. eff. 13. n. 54. & quando in vltimis voluntatibus executio fit ipso iure Parif. conf. 19. n. 225. lib. 2. Manci. supra n. 56.

1. Lim. non procedere in casibus, quibus contrauenìens non priuatur nec pœnam incurrit de quibus dixi in tractatu executorum tit. 14. n. 30. & 81. & dixi in tract. alienationis. lim. 16. & re integra purgari posse Rota. decif. 213. n. 14. nouif. diuerf. pat. 5.

2. Lim. non procedere quando ius legatarij vel ereditoris deterius non fuisset effectum excepto casu d. auth. hoc amplius. C. de fideicom. Craf supra.

3. Lim. non procedere quando excusari posset ex iusta causa Molina. supra. n. 21. & monitionem iudicis de implendo requiri auth. hoc amplius C. de fideicom. Marescot. resol. 125. n. 22. lib. 2.

507 53. Sublim. non procedere in beneficialibus Franc. Marc. decif. 1239. & 1324. par. 1. vbi intelligit iusta causa impedimẽti cessante, infirmitatis, hostium incursus, vel grassatorum, hiemis vel huiusmodi Add. ad decif 440 coram Ludouif vbi moræ purgationi locum non esse literis non expeditis exacta pensione, etiam accedente consensu partium sine authoritate Papæ.

508 54. Sublim non procedere oppositione in iudicio à parte facta, tunc enim mora non potest purgari Crau. conf. 246. n. 5 216. n. 23. post Alex. conf. 237. in fine lib. 6. Manci. de iuram. par. 4. eff. 13. n. 21. & supra n. 504.

55. Sublim. vbi ex statuto rigor seruari debet Alex. in l. & si post tres n. 3. si quis cautio Io. Annib in l. si insulam n. 25. de verbo. oblig. Manci. d. eff. 13. n. 41 Iaf in l admonendi. 2. lect. 246. verf. 36. vbi idem in iudeo.

56. Sublim non posse purgari, si contractus in executionem rei iudicatæ factus sit Alex. in d. l. si insulam. n. 27 Manci d. eff. 13. n. 44.

57. Sublim. in eo qui à iudice monitus fuit positionibus respondere qui moram purgare nequit, si iudex pro confessis haberi pronunciauerit Alex. in d. l. si insulam n. 36. Ang. n. 29. Rip. n. 89. Affif. decif. Luc. 44 n. 43 Manci. d. eff. 13 n. 55. nisi aduersarius non sit in probando grauatus Ofasc. decif. 71. n. 56. Intrigl. sing. 76 n. 67. lib. 3.

58. Sublim. quando in dispositione dictiones præcisæ positæ fuissent vt puta, continuò, mox, omnino vel taxatiuè. Crot. conf. 49. n. 10. Manci. d. eff. 13. n. 59.

59. Sublim. quando ad pœnam priuationis processum foret Parif. conf. 19 n. 232. lib. 2. Manci. eff. 13. n. 61. vel ad realem executionem ex mandato relaxato n. 62. ex Rot Rom. ibi citata.

60. Sublim in mora irregulari in qua cessat purgatio Parif. conf. 19 n. 234. lib. 2. Mãci. d. eff. 13. n. 63.

61. Sublim. nam cessat moræ purgatio in præiudicium tertij Parif. d. conf. 19. n. 239. & seq. Gram. conf. ciu. 19. n. 11. Manci. d. eff. 13 n. 67. & quando res principalis debet stipulatori præstari pœna autem tertio Bar. in d l. si insulam n. 23. à quo tamen recedunt alij vt per Alex. n. 41. Iaf. n. 38. Marescot. resol. 125. n. 4. lib. 2.

62. Sublim. si vasallus intra annum, & diem inuestituram non petierit Rip. in d. l. si insulam n. 40 64. Alex. conf. 40. n. 3. lib. 6. Dec. conf. 328. Clar. in §. emphiteosis Q. 43. Manci. supra n. 69.

63. Sublim. quando res, & pœna ex pacto peti potest Rip. in d. l. si insulam n. 110. Manci. supra n. 70.

64. Sublim in hęrede qui intra tempora statuta à l. si. C. de iur. delib. inuentarium facere omisit, qui moram purgare nequit Alex. in d. l. si insulam. n. 35. Iaf. n. 31. Marescot supra n. 23.

65. Sublim. in matre quæ tutorem filio dari non curauit, cum primum potuit adire prætorem, quæ moram purgare nequit l. 2. §. si mater iuncto. verf. confestim ad Tertul. Marescot. supra n. 24. vide infra tit. 21. n. 107.

66. Sublim. deuoluto beneficio ob non factam collationem intra semestre à die scientiæ verisimilis, impedimento iusto cessante, & excusationem præstante non causato, & immouibili, cessat enim moræ purgatio g'o, in c. 2 de conces. præb. verf. infra sex menses. Abb. n. 11 Nosti n. 3. Butr. n. 14. & 15. Compostel. n. 15. Rebuf. deuolut. n. 27. Lotter. de re benef. lib. 2. Q. 24. n. 54 & per totam de deuolutione beneficiorum agit.

67. Sublim. non procedere quando tempus à lege præscriptum fuisset Inno. in cap. cum in tua col. 1. verf. item habent qui matri. accuf. pof. Bal. in c. 1. col. 2. verf. ex isto quo tempo. mil. & in l. si ea n. 13. C. qui accuf. Tiraq de retr. lig. §. 3. glo. 4. n. 2. Calia. conf. 16. n. 78. Benin. decif. 1. de communi Surd. conf. 97. n. 29. & seq.

68. Sublim vt licet edere instrumenta vel libros debenti non negetur audientia perpetuò sed temporaliter durante, scilicet contumacia Franch. decif. 271. n. 3. si tamen bona denegandæ audientiæ iudicis comminatio præcessisset mora purgari minimè posset Dec. in l. is apud quem n. 30. C. de eden. Gratia. discep. 239. n. 13. & seq. edi autem debent per Reum actori ad fundandam intentionem piæ causæ fauore. Tiraq. de priu. piæ cauf. priu. 155. Surd. de alim tit. 8. priuil. 3. n. 3. Bero. in c 1 n. 70. de probat. & iudex ex officio supplet Surd. supra priuil. 4. ab editione vero liberatur qui mentionem instrumenti fecit si iuret non habere Seraphi. priu. iura. 6. n. 21. Mona. dec. Luc. 29. n. 9. 10. vbi subdit à iudice ex officio posse deferri, & dec. 29. relatum etiam instrumentum produci debere nisi inter easdem partes factum rem claram contineat, & nisi ad notarios recurri possit.

69. Sublim. vt quamuis fideiussor de repræsentando seu iudicio sisti lapso tempore moram incurrat, eamque si fisci vel partis interesse cesset, eorumque ius non sit effectum deterius purgare possit l. & si post tres, si quis caut. vbi Doc. cõmuniter, quia præsentando ac sistendo partis ac fisci intentioni satisfit Bal in l. qui crimen. n. 20. C. qui accuf non pof. Cast. in l. 2. §. in fideiussorẽ. n. 2. verf. ex hoc. qui satisd. cog. Rip. in l. si insulã. n. 62. de verb. oblig. Gram.

Gram.dec.95.Franc.Marc.dec.797.n.5.in fi.par.2.Foller pract.cri.in fragm.n.273.Molina.de contract. disp.547.n.5 Fœlix Pheb. conf.vltim n.46. lib.2.conf.cri.in mag.Ofasc. decif.49 n 11.12. de communi Curria.fuper reii.mag.cur.c.65 n.13. & feq. etiam fecuta condemnatione quandocumque ante folutionem, quia condemnatus ad quantitatem propter fpeciem dando fpeciem ante folutionem liberatur l.fi vero negocium §.fi.fol.mat.glo. in l. duobus. §. fi ei verbo. exhibuerit de iur. iur. crim.fupra Farin Q.34 n.136. & etiam fi promiffio iurata fit vt infra fub n.3009.lim.333.& per fupra citatos . Et qui vfque ad certum diem fiftere promifit fine pœna, non facta præfentatione intra tempus arbitrariæ pœnæ locus fiat l.fi quis reum. de iufto.reo. fed mora purgari poffit Molina fupra n.9. & fi fine tempore fiftere promiferit intra duos menfes fi requiratur fiftere debeat, licet aliàs fi de caufa publica non agatur liberetur fideiuffor fi nō fit præftitus poft litem conteftatam, vel intra duos menfes, fi lis non fuerit conteftata, nam fi poft litē conteftatam præftitus fit, vel fuerit ante præftitus, fed lis intra bimeftre conteftetur, vfque ad fententiam fiftere teneatur fi fe non obligauit ad femel tantum fiftendum l.grçcè.§.& poft litem de fideiuf. Moli.fupra n.10. intelligens nō facta publica fcriptura.quod fi de caufa publica agatur puta Principis vel Communitatis,& publica fcriptura facta fit, tunc intra tres fifti ac præfentari debeat vt per eū, & vfque ad fententiam teneri fi aduerfarius fui principalis caufam profequatur, alioquin fi deficiat, & negligat, duorum menfium curfu liberari probet Rauen.fing.215.& vbi fub pœna promiffio facta fit non ftatim committatur fed lapfis fex mēfibus poft fententiam pro mora purganda l.fancimus C.de fideiuf. Spec.de accuf.§.fi.n.16. Bal. ad Spec.tit.de Reo in princ.Bar.in l.fi quis reum.n.5. Albe.n.1.Ang.n.6.de cufto.reo.Franc Marc decif. 797.n.3 par.2. Fœlix Pheb. d.n.46. Boffi. d. n.66. verf non tamen Tenni. caut. 77. in princ. Ofafc. dec.49.n.12.de communi Fari.fupra n.145. Moli. fupra n.5.Meno.de arb.caf.40.n.3.etiam fi fideiuffor iuraffet Bal.in d.l.qui crimē. n.20.Boffi.Tenni. Pheb.fupra Alex.ad Bar.in d.l.fancimus Iaf.in l.2. §.1.n.7.qui fatifd. cog. Ofafc. fupra n.12.tradens vlterius quantum tempus detur ad moram purgādam. Moli. fupra Hercu.de caut de non off.c.23. n.20. Fari.fupra n.151. licet ab iuramento diffentiant Bar. in l.fi infulam.n.25.Iaf.n.35.Rip n.62. & 91.ex communi de verb.oblig.de communi etiā Parpal.in l.fi quis maior.n.76.& feq. C. de trāfact. & Rube.conf.113.n.1.prior tamen Bal.opinio non procedet, primo fi fideiuffor d.l. fancimus renunciaffet Bar.in d.l.fi quis reum n.5. Ang. n.6.Boffi. d. n.66. Tenni. fupra Franc.Marc.fupra Cla. §.fi. Q.46 verf 9.fed hic.Maran.de ord.iud.par.1.par. 6.verf.fatifdatio 8.membr.iud n.5. Hercul fupra n.18. Moli. fupra. Farin. fupra n.150. intellige in expræffa renunciatione tacita enim non fufficit Boffi. Hercul. & Farin. fupra fubdens nec per iuramentum renunciatum cenferi.Secundo Bal.opinio nō procedit fi tempus breuius fuiffet adiectum,tantumdem tempus enim fideiuffori huic daretur ad moram purgandam non autem femeftre fimplex. Caft. conf.100. in princ.lib.2. Alciat.parerg.lib.3. c.21.Silua.conf 85.n.8.9.Ofafc.dec.47.n.13. licet indiftinctè femeftre dari teneat Bar.quem fequitur Rip.in d.l.fi infulam. n.62. vbi conciliat d.l.fancimus, cum d.l.& fi poft tres . Tertio non procedit quando non expræffo tempore repræfentare promifit, tunc enim iudicis arbitrio tempus præfigetur §.fi verò interceffor vbi glo.verbo dat tempus, & Bar. Io.And. ad Spec. tit. de accuf. §. fequitur. n.16. Meno. de arb. caf.40. Farin. Q. 34. n.147. Quarto non procedit quando ad omnem iudicis requifitionem præfentare promifit toties quoties, tunc enim tempus non præfigitur de quo in d.l. fancimus. Cla. fupra Curria. fupra cap.67. n.11. Farin. fupra n.149. Vini.decif 524 vbi non teneri repręfentare, fi ob nouum delictum non poffit comparere nec faluus conductus concedatur, & fi femel præfentarit etiam fi toties quoties præfentare promiferit non tenebitur alterius facta proteftatione, & commiffo homicidio non teneri repræfentare fi notorium fit.

Moram tamen purgare non poterit in cafibus quibus purgari prohibetur de quibus fupra,& infra;nec fi incongruis loco,& tempore fieret præfentatio,quia pro non facta haberetur Bal. in d.l. qui crimen. n.20 Gram.decif.95 n.5.Farin. d Q.34.n.135.ad fi. nec fi fifci vel partis ius deterius effectum fuiffet Doc.in d l.& fi poft.fi quis caut.Farin.fupra n.135.

70.Sublim. nam penfio vacat fi ante expeditionem literarum exacta fit Rota.decif.270.n.1 par.2. recentior. de qua tamen exactione conftare debet, nec fuffragatur literarum expeditio poft exactionē, nec mora purgari poteft etiam de cōfenfu partium fine auctoritate Papæ, fufficit autem literas plumbatas, vt expeditæ dici queant dec.440.coram Ludouif.vbi Add Manti.decif.286. exactio autem inftrumentis quietantiæ probatur tam pro manutentione dec.310 n.3.par.2. recentis. quam ad excludendum non exactionem Manti.dec.39.in fin.

71.Sublim. in eo qui alimenta præftare tenebatur in executionem donationis fibi factæ qui moram purgare nequit nifi tribus concurrentibus lite non conteftata, intra modicum tempus,& fi aduerfarij non interfit quod intereffe probari debet ne mora purgari poffit Cin. in l.1. in fi. C.de don. quæ fub mo.Bal.conf.212.n.2.Surd de alim.tit.8 priuil.47.

72.Sublim. vt licet quando a lege tempus debitori affignatur ex caufa probabili moram purgare poffit, fecus fi ex caufa maleficij puta fi pœnam intra 10. dies non foluerit manus amputetur, quia ifta nouatio quæ fit vigore fententiæ tranfit in iudicatum nec mora purgari poteft Bal in l.acceptam. n.32. Q.21.C.de vfur.idem dicens fi in pęnam quis a beneficio excludatur Bal. fupra Alex. conf 24. n.7.8.lib.4. de communiori Rip. in cap. inter cęteras. n.63. & feq. nifi fifcus mallet pecuniariam de refcrip. & iudicem poffe pecuniariam eligere Crem. fing. 103. & Rau. fing.414.497.498 & de communi Farin. Q.26.n.15. vide Cabal. refol. crim. 236. n.86.& iudicem eligere tenet etiam Bonacof. Q.cri. verbo, electio.vide infra. n.1794. lim.58.

73. Sublim. non posse purgari lite contestata Surd. cons. 157. n. 32.
Contrarium probat Barz. decis. 50. n. 51. & seq. de æquitate canonica.
74. Sublim. non posse moram purgari, si collator intra sex menses à die scientiæ vacationis non contulerit, tunc enim ad Papam deuoluitur Rot. dec. 309. n. 4. par. 1. recentis de quo latè per Garz. de benef. par. 10. cap. 2. non tamen agit de moræ purgatione.
509 1. Amp. suprascriptas sublimitationes, vt quibus casibus mora purgari non potest, non detur etiam in integrum restitutio Veral. dec. 96. par. 3. Gratia. decis. 49. n. 1. in addit.
2. Amp. vt licet semel remissa sit, ob nouam contrauentionem promissor incidat in pœnam Ruin. cons. 198. n. 13. lib. 1.
3. Amp. vt emphiteota negans se esse emphiteotam moram purgare nequeat puta ad canonis solutionem post moram conuentus Spec. de loca. §. nunc aliqua n. 106. vers. 84. Corb. de caus. priuat. ob non sol. canon. lim. 41. n. 18. Intrigl. sing. 94. n. 136 lib. 3.
510 1. Lim. generaliter suprascriptas sublimitationes non tamen moræ exculpationem excludi Bal. in cap. quoniam frequenter. in princip. n. 7. in fine vt lite non contesta. Manti. dec. 270. n. 11.
2. Lim. moræ purgationem non excludi quando agitur de actione conseruanda etiam si implementum consisteret in dãdo vel faciendo, quod fieri vel dari facile posset Manti. supra.
3. Lim. non procedere quando mora promissi receptione remissa fuisset Manti. supra. n. 14.
4. Lim. non excludi ex statuto dante paratam executionem publicis instrumentis ex communi Io. Annib. in l. si insulam n. 32 de verb. oblig. qui sublimitat si dies apposita fuisset, vel promissa in instrumento guarentigiato prius coram testibus promissa fuissent. Corb. de caus. priuat. ob non sol. cano. n. 17.
Contrarium tenent Nig. in d. l. si insulam n. 32. Annib. n. 22. Soc. cõs. 199. n. 4. lib. 2 Intrig. sing. 94. n. 134. vbi Magnam Curiã ita pluries iudicasse testatur.
5. Lim. per vasallum purgari posse qui intra annum, & diem inuestituræ renouationem non petijt, & restitui in integrum ex clausula generali minorem Viui. decis. 428. subdens feudo non priuari nisi probetur heres, & sciuisse feudi qualitatem, & illud possedisse, & non obesse filijs, & agnatis nec priuari sine sententia Pereg. cons. 14. n. 16. lib. 1. & 21. n. 10. non priuari sine dolo, & agnatos reuerti, maxime antiquum, nec cessante domini contemptu ad dominum deuoluetur n. 19. & 94. n. 29. lib. 2. subdens communitatem nisi solemniter congregatam non committere dolum. Bello. cons. 6. n. 20.
6. Lim. vt in dubio illa opinio sit amplectenda quæ moræ purgationi faciet Ofasc. dec. 71. in fi.
7. Lim. nam capitulum quod omisit Vicarium intra 8. dies eligere vacante episcopali sede re integra moram purgare possit Garzi. de benef. par. 5. c. 7. n. 7. & episcopus a mora conferendi ex iusta causa, & dubio errore iuris excusetur Rot. dec. 632. par. 2. recentior.

511 1. Lim. 2. opinionem contrariam primæ limitationi 20. subampliationis non procedere si dolus abesset, tunc enim iuramento non obstante mora de iure canonico purgari posset c. apud misericordem. 32. Q. 1. vbi glo. communiter recepta, quoniã dolo cessante ad l. si quis maior requisitus, cessat pœna eiusdem de communi. Rot. Rom. decis. 275. n. 5. & 6 par. 2. diuersõ.
512 2 Lim. dictam 20. subamp. non procedere si moram purgari posse conuenisset, cõuentio i etenim standum esset Ruin. cons. 133. n. 7. lib. 1. Seraij hi. priuil. iuram. 48. in fine.
3. Lim. non procedere nisi iuramentum sit assertorium, & confirmatorium, secus in assertorio solum, hoc enim secundum communem non impedit moræ purgationem Rip. in d. l. si insulam n. 94. de verbo. obligat. & in l fin. n. 133. C. de reuo. donat. Corb. de caus. priu. ob non sol. cano. lim. 41. n. 14.
4. Lim. non procedere iusta causa subsistente, instituè impedimento, tunc enim mora purgari poterit Imo. in d. l. si insulam n. 19. fal. 6. in fi. Alex. n. 37. Ripa n. 92. Bolog n. 231. de verb. oblig. Cor cons. 121. n. 3. versic. insuper. lib. 1. Dec. cons. 138 n. 8. Bero. cons. 150. n. 34 lib. 1. receptissimam dicit Alcia. in l. si quis maior. n. 38. Bertaz. n. 734. C. de transact. Simon. de Pret. de vltim. vol. lib. 5. dub. 2. interpr. 2. n. 228. fol. 72. & quod debitor quantitatis à mora ob difficultatẽ excusetur Cag. in l. quod te. n. 109 si cert. pet. Facchi. contro. iur. lib. 2. cap. 91. Corb. d. n. 14.
1. Sublim. non procedere quando impedimentum tempore ad moram purgandam præfixo elapso superuenisset, tunc enim obligatus moram purgare impeditur l. penult. C. de fideiuss. Bal. in c. capitulum S. Crucis. n. 10. de rescrip. probari enim debet iustam causam præfixum tempus præcessisse Alex. cons. 142. n. 3. lib. 1. Niger. in d. l. si insulam. n. 296. Anch. Q. 51. n. 26. lib. 3.
1. Amp. idem esse si impedimentum superuenerit intra tempus non ex iustitia sed ex benignitate ad purgandam moram præfixum, quia tunc debet imputari moram purgare debenti Ang. in d. l. si insulam n. 10 Imo. n. 50. de verbo. oblig.
2. Sublim. quod dicitur de iusta causa non procedere quoad hæredes, debitor enim non excusatur à mora allegans se ignorasse quod essent heredes creditores defuncti, quia a notis cõsanguineis, & vicinis perquirere tenebatur, & ab his qui verisimiliter hoc scire poterant, & debebant l. hæc autem. §. 1. ex quib. caus. in pos. cat. Rui. cons. 88. n. 12. lib. 5. Anch. Q. 51. n. 19 lib. 3.
5. Lim non procedere in foro poli, quoniam cum pœnitentibus gremium numquam claudat ecclesia, in eo foro mora semper purgari poterit c. quinis. 25. distinct. Roma. cons. 417. n. 7. Bolog. in d. l. si insulam n. 57. vers. sed tamen, & in d. l. si quis maior. n 91. Cag n. 151. in fi.
6. Lim non procedere quando aliquis factum aliquod promisit cum iuramento, hic enim moram purgando magis implet, quam non purgando; ideo admittitur ad moræ purgationem Alciat. in d. l. si quis maior. n. 38. & Bertaz. n. 736. C. de transact.

7. Lim.

7. Lim. non procedere quando ius aduersarij deterius effectum non fuisset, ac partis interesse cessaret, tunc enim moram purgari, æquitas suadet de magis cõmuni Alex. in d. l. si insulam n. 34 Bertaz. in d. l. si quis maior. n. 738. Osasc. dec. Pedemon. 71. n. 51. & seq. Gab. conf. 66. n. 49. lib. 1. Cçf. de Barz. dec. 111. n. 10. Ramon conf. 43 n. 9. etiam in iudicialibus Alba. conf. 690 vbi de iuramento calumniæ Mona dec. Luc. 52. vbi ad euitandam pœnam Rota decis. 40. n. 4 par. 4. diuerso. & 718. n. 4. vbi in qualibet parte iudicij purgari posse.

1. Sublim. nõ procedere in exceptionibus dilatorijs, quia modici præiudicij censentur Alex. supra.

8. Lim. non procedere quando in casu contrauentionis specialis præiudicio facta esset, tunc enim d. l. si quis maior. dispositio cessaret Bero. conf. 57. n. 5. & seq. lib. 3. Ond conf. 34. n. 90 lib. 2.

9. Lim. non procedere quando modicum tempus intercessit, modici etenim temporis non habetur ratio, nec modicæ moræ. Bologne. in d. l. si quis maior n. 93. C. de transactio Veral dec. 232 par. 2. ex communi omnium Cçf. de Barz. decis. 111. n. 9. supra sublim. 5. primæ lim. 20. subampliationis de magis communi Meno. de arb. cas. 7. n. 13. & Alba. conf. 320. & 690. vbi Add. de magis communi. Rot. decis. 0. n. 2. coram Caualer vbi ad affirmandum Decia. conf. 84. n. 24. lib. 2. & redimendi tempore lapso Alex. in l. si insulam. n. 24. de verb. oblig. Rui. cõf. 74. n. 4 arbitrio iudicis lib. 5. Gomez de empt. n. 27. versic. quæro tamen de magis communi Cag. in l. 2. n. 66. C. de pact. inter emp. & vend. Rot. dec. 380. 100 par. 1 recentior. vbi cessante interesse, & Surd conf. 52. n. 44 vbi parte precij soluta, & si redimere volens possideret temporis lapsum non obesse Coua. var. lib. 1. c. 9 n. 8. Meno. conf. 1147. n. 2 & seq. Crau conf. 71. n. 4 Rota dec. 261 par. 1. diuers. dixi late in tract. emptionum, & si lęsio adsit temporale perpetuum fit Marta decis. Pisa. 54. n. 5. ex magis communi. Surd. dec. 31. n. 4 Lepid. decis. 60 vers namque Mona. dec Luc. 5 n. 32.

10 Lim. non procedere quando Reus pro maiori parte impleuisset, tunc enim moram purgare posset Bolognet. in d. l. si quis maior. n. 93. Cçf. de Bara. decis. 62. n. 84.

11. Lim. non procedere in Regno, in quo æquitas seruatur, & mora purgatur Bolog. in d. l. si quis maior n. 94. C. de transact.

12. Lim. non procedere in fideiussore euictionis qui etiam condemnatus potest euictum fundum cum damnis, & interesse præstare velle, ac per exceptionem liberari, quoniam hoc casu cessat obligationis causa l. fideiussor euictionis, de doli excep. Bar. in d. l. si insulam n. 14. Ripa n. 72. Bolog. n. 178. & seq Crot. n. 49. & seq. qui tamen plures adducit intellectus ad d. l. fideiussor.

13. Lim. vel potius secus esse dicas quando transactio iurata non esset, tunc enim mora quæ in æquitate fundatur purgari posset, quæ magis in transactione subesse videtur, cum per eam finis litibus imponatur l. si maior annis vbi Doc. communiter vt testatur Bal Ang. Cast & Ias n. 1. Cur. Iun. n. 3. 4 C. de transact. & Affli. dec. Perus. 90. n. 24.

1. Sublim. non procedere quando propter moram sententia in iudicatum transiuisset, tunc enim virtus transactionis extincta foret, siquidem lex secum trahit executionem ipso iure l. tale pactum. §. qui prouocauit vbi Bar. n. 1. & cœteri communiter de pact. Bal in d. l. si maior annis. n. 1. in prima oppo. Ias. n. 1. vers. intellige de communi omnium. Cur. Iun. n. 5.

2. Sublim. non procedere in transactione conditionali, cum namque conditio in forma specifica implenda sit l. Mevius. & l. qui hæredi. de condition. & demon moræ purgatio non admittitur l. si super possessione. vbi Doc. C. de transact. Bal. in l. si maior annis. n. 1. vers. sed contra Ias. n. 1. lim. 2. Cur. Iun n. 6. C. de transact. dixi supra lim. 3. primæ ampliat. primæ lim. 20. subampliationis.

14. Lim. non procedere in conuentione non initio libera, sed in qua iuratũ fuisset super transactione vel conuentione facta ex dispositione statuti, quia d. l. si quis maior non procedit in transactione coacta vt ex eius verbis illis nullo cogente imperio. Imo. in d. l. si insulam n. 19. fall. 6. de verbor oblig.

15. Lim. non procedere nisi secuta sententia declaratoria per quam iudicatum sit promissorem contrafecisse, ante enim pœnas promissor non incidet de quibus in d. l. si quis maior. omnia etenim iura mundi disponentia ipso iure vel facto pœnam incurri, intelligi debent, dummodo declaretur per sententiam id fuisse commissum propter quod illa pœna venit imponenda, alioquin effectum vel executionẽ non sortietur cap. cum secundum. de heret. in 6. Archid. & Io. And in c. 1. de homicid. Bal. in d. l. si quis maior. n. 11. Alex. n. 12. vbi Franc. Curt. in addit. C. de transact. Crot in d. l. si insulam n. 68. 69. de verbo. oblig. Gutier. cano. QQ. lib. 1 cap. 12 n. 4. idem in foro poli probans ex magis communi etiam Theol. & Cano n. 13. & in omnibus criminibus etiam requiri quibusdam exceptis lib. 2. c. 5. n. 6. dixi latè in interpretationis pactorum verbo. declaratoria.

16. Lim non procedere nisi quando iuramentum, & dies certa apposita fuere, secus si iuramentum, & pęna, hoc enim casu Iniquitas resultaret cõtra cap. quanto de iur. iur. & cap. inter cętera 2. Q. 4. non debet enim prohiberi purgatio moræ, & ipso quod medio iuramenti contrahitur Crot. in d. l. si insulã. n. 70. de verb oblig.

17. Lim non procedere quando aduersarius ex inobseruantia iuramenti nihil consecuturus esset, tunc enim mora purgari potest ex quo executio facta minimè censetur Cor. conf. 121. n. 3. vers. & dato. lib. 1.

Contrarium tenet Nig In d. l. si insulam n. 204.

18. Lim non posse aliquem eodem tempore obligari, & in mora constitui Doc in l. quoties in diem. de verbo. oblig. Ceph conf. 25. & n. 32.

19. Lim. quando ille acquieuit cui mora commissa fuit, tunc enim mora remissa censetur l. de lege. §. fin. de leg. commis. Rot. decis. 70. n. 3. coram Caualer.

20. Lim. nam si emptor tempore francandi lapso à venditore præcium recipiat moram remisisse censeatur. d. §. fi. Crau. conf. 166 n. 2. & 3. Decia. conf. 155. n. 5. lib. 5. Rot. decis. 58. n. 3. coram Caualer. subdens

subdens bona redempta post mortem testatoris ex pacto per testatorem initio in restitutione fideicommissi venire, & hæredem redimentem solum præcium repetere posse,& Peregr.decis.5.n.8.& Viui. dec.402.n.15.& seq. ex receptissima prælegata si grauamen precedant in restitutione fideicommissi venire pro vt si in vniuersali institutione posita sint. Pereg. decis.64. restitui debere probat mobilia,& animalia, & si culpa hęredis perierit,secus ea cessante, & si vsu quotidiano consumpta esset, & 99. n.15.16. legata etiam inualida restitui substituto n.19.& decis.110. n.8. omnia restitui debere siue præcedant,siue sequantur ex verbis vniuersalibus. Pereg.de fideic.art.35.n.22.23.28. non restitui pro necessitate hæredis vsu censum Mona. decis. Flor.39. n.16.

21.Lim vt ex clausula summariè de plano sine figura iudicij sola facti veritate inspecta mora purgari possit iuramento non obstante Cag. in d.l.si quis maior.n.156.& seq. Cacche.dec.1.sub n.129.

Contrarium tenet Ruggin.pract.QQ.c.1.n.68.

22.Lim. vt licet detur regressus pensionario ad beneficium ob non solutam pensionem potest tamen mora purgari Veral. decis.9. par.3. Lotter. de re benef.lib.1.Q.40.n.465 & seq. & receptione pensionis regressui renunciatum censetur nisi protestatio saltim generalis reseruatiua quorumcumque iurium emissa fuerit n.287. vbi etiam tradit,quid sit,si annullari vel reduci pęsionem fuerit petitum, & lapso quadriennio, & fortius decemnio post regressum competentem si pensionarius tacuerit sibi præiudicat Caffad. de cauf.pof.& propriet.decis.5. tenuit Rot.etiam in resignatione facta per ordinatum ad titulum beneficij in Hispalen.de Carmona. Veneris 17.Iunij.1588. Garz.de benef.par.4.c.3. n.51.& seq. subdens regressum nisi ex magna proteruia non canonizari, & ita iudicauit per Illustr. & Reuerendiss.D.Thobia Sirti Vicarius Illustris. & Reuerendiss. Episcopi Lucani nō esse locum regressui in causa R.D.Io.Baptistæ Pinocci cum R. D.Ioanne Laurentio Boni qui fuerat ordinatus,ad titulum patrimonij beneficij permutati vt cessaret regressus ex quo vltra annos.10.erant decursi anno.1635,moræ purgationem admittens,& sententiam d.D.Vicarij fuit confirmata à S.Congregatione super Concilio. Decembris 1636. non esse locum regressui sed Rot.dec.311.par.5.diuersor.si ita conuenerit regressum dari probat, maximè ex magna proteruia in non soluendo pensionem.

23.Lim. nam volente domino directo mora purgari potest, puta recipiendo canonem,vel creditor præcium vel eius partem receperit vel non soluti præcij vsuras petierit,dummodo directus dominus cōmissum scierit,& etiam post declaratam caducitatem purgari probat Mago decis.Luc.35. quamuis renunciatum fuisset omni iuris,& legum auxilio.

24. Lim. nam in præparatorijs ante litem contestatam tacita,& expræssa confessio potest reuocari,& mora purgari non obstante iuramento nisi statuto penitentia expræsse excludatur Cast.cons.166.n.1. lib.2. Natt.cons.381.n.1.& seq. Marf.Laud.cōs.3. n.3.si tamen confessio reuocetur expensæ refici debent,Cast.supra.Ias.in l.error.n.2.C.de iur.& fact. igno. & Rot. Luc. in 2. Semestri. 1571. in causa Vincentij Vanni cōtra Baptistam Landini ex actis D.Nuccorini,vbi etiam dictum fuit post litem contestatam reuocari non posse nisi errore docto probando rem aliter se habere ex glo.& Bal. in l de ætate.§.si. de intero. actio. qui tamen post litis contestationem restitutionem in integrum requirit, nec reuocari posse si ius partis deterius factum sit, & Papien. de interogato. glo. compellatis vbi latè distinguit.

25.Lim vt ad exceptionem moræ purgatio admittatur, licet non ad actionem nec re non integra nō admittatur. Soc.in l.in testamēto.2.n.11.de testam. Manti.de vlt.vol lib.11.tit.18.n.39.& seq.loquentes in testamenti conditionali dispositione, & quatuor casus distinguunt.

26.Lim. in ordinario cui literæ Apostolicæ directæ fuere pro conferendo beneficio in forma dignum qui re integra post 30.dies moram purgare potest, nisi se solum exequi posse pronunciasset, vel inhibuisset, aut decretum apposuisset Garz. de benef. par.6.c.2.n.88. & seq.

513 21.Subamp.d.l.si quis maior.C.de transact procedere etiam quoad hæredes iurantium, & contra eos,licet enim heres iurantis non fiat periurus quia iuramentum iurantis animam non egreditur; iurata obligatio tamen afficit iurantis hæredes in hac enim defunctam repræsentat Ang. cons.326. sub n.2. Cast.cons.13.n.3.lib 2. Cristof. de Castel. cons.24.n.60.Cur.Iun cons.110.n.16.& in l.si quis maior n.24.C.de transact. Soarez. alleg.9.n.12.de magis communi Gab.de transact.cōcl.1 n.4 quod eorum scilicet heredes quibus fuerat obseruandum iam data ob inobseruantiam iurantis reuocare possint Soc. cons.38.lib.1. Gail. obs.27.n.4.lib.1. Meno. cons.443.n.19.& cons.24.n.22.Grat.cons. 66.n.27.67.n.2.& seq. lib.1. Vegi.cons.68.n.299. Mago. dec. Luc.21.n.25. Rotæ Luca.Decia.cons. 31.n.76.lib.1.Surd.cōs.424.n.22. Intrigl.de feud. cent.2.art.5.n.349. Rim Iun. cons.262 n.20. vbi contra heredes transire; & ex magis communi ad heredes eius cui iuratum fuit transire Farin. in fragmen.par.2.n.1156.

Contrarium tenet Cag.in d.l.si quis maior n.201. & seq. de communi Bolog n.21. 25. & 65 Parpal. n.96. Paris.cōs.54.n.93.& seq.lib.1.Laur.de Pinu. cons.137.n.16 Bero cons.150.n.9.lib.1. de magis cōi Assis.dec.Perus.93.n.40.& seq.respectu reuocationis donationis nisi in vita donatarij ingratitudo in iudiciū deducta fuisset,reiecto Gab.sup.Gab. cons.66.n.27 & seq. lib.2. Caffad. decis.2. n.8. de iur.iur.Machel.patroci.28.n.12.& seq. Borg. dec. 43.n.37.lib.1. qui tamen secus probat quoad effectum iuramenti pro obligationis validitate veriorem, & receptam quod heres iurantis non obseruans pœnas d.l.si quis maior non incurrat, quia iuramentum personale est Menoch. cons.355. n.7. Seraphi.priuileg.iuram sin.n.4.Carpan.super stat. Mediol. cap.409. n.31.par.2. Facchi.contro.iur. lib.1. cap.13. Cenci. de censi par. 2. cap.1. Q.3. art.8.n.22.Fari.supra n.1158.non transire ad hæredes iurantis.

Distingue, nam aut ex delicto sui authoris quia non obser-

obligationis cessare.l.si ita quis. §. Seia. cauit. de verbo.obligatio.

1.Lim. 2. opin. magis communem non procedere quando vltra d. clausulam rato manente pacto, verba addita fuissent, quæ vtriusque exactionem importarent vt puta si dictum foret, quod pena toties committeretur, & exigi posset quoties contrafieret, rato manente pacto, tunc enim impediretur moræ purgatio Salic.de mora Q.2.n.26.

2.Lim. non procedere quando alia moræ purgationem impedientia concurrerent, tunc enim purgari non posset Bar.in d.l.si insulam.n.18.versic. prædicta vera. de verb.oblig.Castrens.n.5.

477 23.Sublim. non procedere quando facta fuisset totalis obligationis solutionisque nouatio, tunc etenim mora purgari minimè posset, quia nouatione prior obligatio extincta manet l stipulationum ferè. §. fin. de actio. & obligat. l.ita stipulatus. magna in fi. de verbo.obligat. Bar.in d.l.si insulam.n.23. Ias.n.10. Ripa. n.54.& 101. Salic. de mora. Q.2.n.24.& 25. Alex.in d.l.si insulam. n.26. Bolognet. n.144. de communi omnium Annibal. n.104. & seq. post Bal. in l.1. n.51. C. de his quæ pœnæ nomi. Alex. conf.24.n.8.lib.4. Moz. de donatio.col.7.n.57. Pacif. de saluian. interd.insp.5. cap.1. n.206. in secunda editio. Manci. d. par.4. eff.13.n.43.

1. Lim. vel potius secus dicas vbi nouatio obligationis tantum facta fuisset, non etiam solutionis; tunc enim moræ purgatio admittetur, quoniam præcedentis obligationis remanet effectus l.1. de penu.lega.l.si pęnam quand. dies legati ad.Bar.in d.l.si insulam. n.8. Ripa. n.55. Bal. in d.l.1.n.51. Salic. supra.

2. Lim. non procedere in quasi nouatione, velut si principalis obligatio in pęnalem accessoriamque transfunderetur, quia hoc casu intelligitur facta nouatio cum potestate offerendi principale quod remanet in solutione; quo circa mora purgari potest Salic. Alex. Ias. supra post Bar. in d.l. si insulam. n. 23. de communi Ripa. n. 100. Bolognet. n.146. Annibal. n.104. & sequ. de verbor. obligation.

1. Sublim. 2. lim. non procedere quando aliud moræ purgationem impediret velut si certum tempus solutioni debiti principalis adiectum fuisset, tunc enim ex tacita partium conuentione mora non purgabitur, imputabitur enim ei qui certi temporis certus sibi non præuidit Salic. d. Q. 2. n.25.

3.Lim. non procedere quando principalis debiti nouatio facta fuisset per pęnalem stipulationem, quoniam res ipsa saltem remanet in facultate soluendi Bolognet. in d. l. si insulam. n.265. amp. 15. de verbo.obligat.

478 24. Sublim. non procedere nisi in terris ecclesiæ, quia in foro sęculari iure cautum non reperitur moram purgari posse Alex.conf.105.n.11. lib.3. Goz.conf.66.n.13. Cotta. in memor. verbo. mora non obstante Seraphi. priuileg. iuram.48. n.28. Franc. Curt. in repetit.l.si quis maior. n.49. C. de transact. Veg. conf.68. n.32. Viui.communi opi.522. n.14.

479 25.Sublim. non procedere nisi quinque concurrant. Primum quod pęna sit nimis excessiua. Secundum, quod pars fortis soluta sit quæ totam pęnam excedat. Tertium quod ferè totum debitum spontè solutum fuisset, ac modicum superesset. Quartum quod personæ contendentes ecclesiasticæ essent; & quintum quod creditor damnum passus non sit; hæc enim copulatiuè requiruntur si obligationi pęna apposita fuisset Decia. conf. 10. n.7.lib.1.

480 26.Sublim. nō procedere nisi in pęnis legalibus, secus in conuentionalibus, in his enim etiam canonico iure moram purgari posse, iure cautum nō reperitur Cor.cōf.121.n.3.lib.1. Ripa.in l.fin.n.113. C. de reuo. donatio.

481 27.Sublim. non procedere quando ab homine conditio apposita fuisset quæ defecisset, quoniam cum cessare faciat canonicam dispositionem, ex quo rei suæ quilibet quascumque potest conditiones adijcere, moræ purgatio impeditur Bal. in l.si super possessione. in fi. C. de transaction. Soc. conf.48. n.3. & 4. lib. 1. Paris. conf.19. n.197. & 246. lib. 2. Alex. in l.si insulam. n.24. de verbo. obligat. Ripa. n.115. Moeda. decis. 1. locat. vbi si in locatione dictum fuisset, quod si solueret non molestaretur per tex. in l.Thais. §. si intra de fideic.libert. Ias.in l.1.n.7. Dec.n.7.8.9.C.de cōdit. institut.Molina. de primog. lib.2. c.14 n.21. Moz. de donat.col.7.n.57. Surd.conf.157.n.19. Add ad Rot. Rom. decis.559. in fine coram Ludouis. post Ias.in l.1.n.8. C.de inst.& subst.qui rationes adducit Mancin.d.eff.13.n.23. Surd.de alim. tit.8. priu. 47 vbi in donatione cum onere alendi.

1.Lim. non procedere quando ex iusta causa excusari posset Molin. d n.21.& quando intra modicum tempus purgatur. Ias.supra, & ex Bar.in l.hęc conditio.29.n.3. de cond. & demo. vbi in potestatiuis purgari posse ad exceptionem parandam tantum.

482 28. Sublim. non procedere iuramento promissorio adhibito quod interpellationis continuæ vim tenet Ang. in repet.d.l si insulam. n.10. fall. 6. de verbo.obligat. de communi Olasc. decis.49. n.7. & conf.4. n.38. 39. & quia vim periurij irretractabilis habet Ang. supra Moz.d.n.57. & moræ purgationem impedit Afflict. decis.174. n.5. Affl. decis. Perus. 90. n.14. & seq. de communi Alex. in d.l.si insulam. n.37. & Marescot. resol. 125. n.15. lib.2.

Contrarium magis communiter tenent in prima lim. citati secundum ius canonicum Rot. decis. 277. n.5. par. 2. diuersor. & in Anconitana fideicommissi coram Lancelotto vt per Marescot. supra n.26.

483 29.Subli.non procedere quādo proximior posset bona retrahere, nā si requisitus ex statuto vel consuetudine vt retrahat, commissam moram purgare non potest nisi intra tempus à statuto præfixum impleuerit, quia vltra tempus à lege communi vel municipali præfixum mora purgari nequit l. qui Romæ. §. hæreditas. de verbor. obligatio. Tiraq. de retract.lignag. §. 3. glo.4. n.2. Amanel. de Clar. aquis. sing.21. & Carpa.cap.417. n.808.

Surd.

Surd.conf.97. n. 16. & seq. 354. n.20. Boccat. de societat.offic.n.181.

1. Lim. non procedere iusto impedimento subsistente, tunc enim mora purgari posset Tiraq. supra n.5. Carpa. supra n.810. dicam infra lim. 5.

2. Lim. nam intra breue tempus mora purgari potest Alex. conf. 24. n.7. & 8. lib.5. dixi supra sublim. 5.

484 30. Sublim. non procedere quando actus à lege annullatur, tunc enim mora purgari non potest, quod enim nullum est, amplius non conualescit Bal. in l. fin. oppo. 9. C. de condit. infert. in lect. antiq. Bertacchi. de gabel. 3. membr. 8. par. n.46. Bertaz. claus. 30 glo. 14. n. 1. ante fin.

485 31. Sublim. nõ procedere quoad beneficium iurati contractus non seruati hoc enim non consequitur moram purgans vt ex Dec. conf. 151. col. pen. tradit Crau. conf. 246. n.4. sed Dec. id dicentem non reperij.

486 32. Sublim non procedere in extraiudicialibus ex parte actoris ad actionem conseruandam post longum interuallum, vel ante si Rei interesset propter moram, hoc enim casu mora de æquitate purgari non posset Ang. in repet. l. si insulã n. 10. lim. 3. de verbo. obligat. vide supra septimam lim. septimæ sublim.

487 33. Sublim. non procedere ex parte actoris quãdo lex moram purgari vetat Ang. in d. repet. l. si insulam n. 10. lim. 4. Ripa in fi. de verbo. obligat. Moz. de donatio. col. 7. n. 57.

488 34. Sublim. non procedere quando in primitiua obligatione deductum debet stipulatori præstari, pœna autem tertio, tunc enim moræ purgatio silet. l. 1. §. fin. de stip. seruo. Ang. d. n. 10. fall. 7. nisi tertius esset seruus, vel filius stipulatoris, aut monachus ille cui pœna deberetur, quoniam stipulatori promissa censeretur; vel nisi tertio principali pœna autem stipulatori promissa fuisset, satis est enim illi impleri, cui stipulator initio voluit satisfieri vt per eum Moz. de donat. col. 7. n. 57.

Contrarium tenent Bar. in d. l. si insulam, & Alex. n. 41. nisi ex verbis claris aliud constaret Ias. n. 38. Natt. conf. 338. n. 13. Marescot. resol. 124. n. 5. lib. 2.

489 35. Sublim. non procedere quando principale desijt posse præstari quia forte perijt, cessat enim æquitas hoc casu, quia æstimatio quæ loco rei offertur nec in obligatione erat, nec in solutione Ang. d. n. 10. lim. 8. contra Bar. vbi Alex. n. 42. in d. l. si insulam declarat; Marescot. resol. 125. n. 3. si facto suo debitor moram purgandi facultatem sibi abstulisset lib. 2. post Alex. supra secus si pendente tempore moram purgandi res perijsset.

490 36. Sublim. non procedere in stipulatione iudiciaria, prætoria, decisoria non concernente si ius aduersarij deterius factum sit, quod euenire dicitur si deterioratio obligationis substantiam concernat, quia forte tempore pereat, licet enim Reus iudicium pati velit vt euitet pœnam, ac si res perempta non esset, non audietur, sic enim verba legis scripta sunt; at si pœna commissa non esset, sed ad interesse obligatio tantum commissa aliud foret, tunc enim desinit interesse ac retrotrahitur Ang. d. n. 10. lim. 9.

491 37. Sublim. non procedere quando mora circa iudicij decisoria commissa esset, quia in sententia dies, & pœna apposita foret, si namque actoris intersit, mora minimè purgabitur; licet interesse cessante secus sit l. vtique. de recept. arbitr. Ang. in d. repetit. d. l. si insulam. d. n. 10 limitat. 10. de verbo. obligatio.

492 38. Sublim. non procedere in arbitrijs pœnali stipulatione vallatis pœna commissa ante sententiam, quoniam pœnæ commissione arbitrium soluitur, nisi clausula rato manente pacto adiecta esset, impossibile est enim moram coram arbitro purgari quia desijt arbiter esse l. si duo. §. fin. de recept. arb. Ang. d. n. 10. lim. 12.

493 39. Sublim. non procedere in tempore ab homine dato, quia moræ purgationem non admittit Ripa. in l si insulam n. 51. de verbo. obligatio. Osasc. decis. Pedem. 71 n 63 & 64. Surd. conf. 97. n. 14. Pacif. de saluia. interd. insp. 5. cap. 1. n. 122. & in peremptorio à testatore vel aliter præfixo Rot. Rom. decis. 499. n. 4. par. 4. diuerso. Marescot. resol. 97. in fi. vbi electione per hæredem in tempore non facta lib. 2. & de hærede monito à iudice de voluntate testatoris intra annum implenda Marescot. d. resol. 124 n. 22. & seq. vbi idem de à lege ad inuentarium conficiendum vel tutorem à matre petendum tempore præfixo Rim. Iun. conf. 656. n. 21. Manti. de contract. lib. 4. tit. 31. n. 35. de cõi Cras de off hæred. Q. 12. n. 10. Paris cõs. 19. n. 197. & seq. lib. 2. Molin. de primog. lib. 2. cap. 14. n. 20. & seq. & de contumace non admittendo ad moræ purgationem contra fictam confessionem post decem dies Pacif. de saluia. interd. insp. 1 cap. 6. n. 15. insp. 5. c. 1. n. 203. editio. 2. vide sublim. 52.

Contrarium probat Surd. conf. 97. n. 19.

1. Lim. nam terminus à iudice præfixus non impedit moræ purgationem re integra, idest si ius aduersarij deterius effectum non sit Alex. conf. 24. n. 7. lib. 4 vbi quando ex causa probabili non ex causa delicti facere aliquis tenetur Natta. conf. 338. n. 12. Osasc. decis. 71. n. 56. Intrigl. sing. 76. n. 67. lib. 3. vbi de contumace in respondendo positionibus, nisi iudex pronunciasset non debere audiri Feli. in cap. licet causam. n. 17. lim. 4. de prob. Rot. decis. 213. n. 13. nouis. diuers. par. 5. vbi non purgari acceptato termino à iudice dato nisi res sit integra.

2. Lim non procedere quando ius creditoris non esset deterius effectum excepto casu auth. hoc amplius. C. de fideicom. Cras. supra.

3. Lim. nõ procedere si iustè impeditus fuisset Tiraq. de retract. lig. §. 3 glo. 4. n. 4 & 5. Carpan cap. 417. n. 808. & seq.

494 40. Sublim. non procedere pœna ipso iure, & ipso facto commissa, tunc enim locus non esset purgationi moræ Alex. in d. l. si insulam. n. 33. Ias. n. 32. Ripa. n. 85. de verbo. obligat. Pacif. de saluia. interd. insp. 5. cap. 1. n. 124. & in commisso ipso iure per vasallum incurso Scrad. de feud. 1. par. 9. par. sectio. 14. in fi secus dicens si sententia requireretur nisi talis esset fellonia, quæ sui natura moræ pur-

gationem repudiet vt per eum Silua. conſ. 100. n.16. de communi Simon. de Pret. de vltim. vol. lib. 3. interpr. 1. dub. 3. fol.4.n.17. & in verbis ipſo facto vel liberè reuertatur Corb. de iur. emphi. lim. 41. n.16. tenuit Rot. Luca. in cauſa D. Alexandri de Podio negato D. Carolo Ciuffarini anno 1596. fol.348. Cabal. conſ. 134. n.8. & ſeq. par.1. Pacif. d. c.1. n.205. Manci. d. eff.13 n.45.

1. Lim. nam clauſula intelligitur ſecundum naturam emphiteoſis ſi per biennium vel triennium fuerit in ſolutione ceſſatum Ceph. conſ.25. n.17.

2. Lim. non procedere quando tempus ignoranti non currit Alex. conſ. 14. n.5. lib. 2. Simon. de Pret. ſupra.

3. Lim. nam intelligitur ſi ita pars velle declaret de communi Ceph conſ.25. n.25.

4. Lim. non procedere quando aliquis ad moram purgandam admiſſus fuiſſet Alex. ſupra n.5. Simo. de Pret. ſupra.

495 41. Sublim. non procedere fauore piæ cauſæ Tiraq priuil. piæ cauſæ. 96.

496 42. Sublim. non procedere ſtante pacto reuerſionis ipſo iure ad eccleſiam, ſi canon per biennium vel triennium non ſolueretur Cabal. cōſ. 134. n.10. par.1. & ſupra ſublim. 40. vel liberè; niſi tamen ex pacto emphiteota requiri debeat Corb. d. n.16. Intrigl. ſing. 94. n.131. lib.3. & facta reſolutione contractus Rot. dec. 410. n.7 par.4 diuerſ. niſi pars cuius fauore pactum poſitum foret eo nollet vti dec. 70. n.4. coram Caualer.

497 43. Sublim. non procedere niſi per viā exceptionis moræ purgatio appoſita ſit Cabal. ſupra. n.22.

498 44. Sublim. non procedere quando mora fuiſſet ipſo iure commiſſa, & ius alteri quæſitum foret, tūc enim mora purgari non poſſet Ripá. in d. l. ſi inſulā in fine de verbo. obligat. de magis communi Bero. conſ.62. n.15 & ſeq. lib.1. Moz. de donatio. col.7. n.57. Natta. conſ. 364. n.11. Mareſcot. reſol. 97. in fine lib.2. & quando facultas moroſo competens in alium tranſlata eſſet Pariſ. conſ. 19. n.227. lib.2. Alex. in d. l. ſi. inſulam n.30. Rip. n.119. Manci. d. eff. 13. n.60. 73.

1. Lim. non procedere quando pars iterum inſtaret puta contumacem moneri ad reſpondendum poſitionibus, vel paulo poſt mora purgaretur Mago. deciſ. Luca. 25. n.31. & ſeq. Aſſiſ. deciſ. Luc. 44. n.43. & ſeq. qui communem teſtatur niſi iudex pro confeſſis eas pronunciaſset vt per eos, vide ſupra ſubamp. 21.

499 45. Sublim. non procedere Iuramento adhibito, quod moræ purgationem impediet Rota. Rom. deciſ. 613. par.3. lib.3. diuerſo. Bouat. de ſocieta. offic. n.181. vide ſupra lim.6. primæ amp. primæ lim. vigeſimæ ſubampliationis Corb. d. lim.41. n.13. intelligendo in confirmatorio non in aſſertorio. n.14. & ſi dolus adſit purgari poteſt Rot. dec. 277 n.5. par.2. diuerſo.

500 46. Sublim. vt ſi pœna committatur propter maleficium ceſsat moræ purgatio Bar. in l. vbi pactum, n.5. Ang. n.7. de communi Alex. n.5. Alcia n.19. C. de tranſactio. in pœna autem conuentionali propter maleficium hoc procedet in facto momentaneo non in ſucceſſiuo Bar. in l. ſi inſulam. n.21. de verbo. obligat. & alij communiter de communi Gutier. pract. QQ. lib. 3. Q.30. n.25. & ſeq. vbi tamen in pœnis legalibus ob maleficium moræ purgationem ceſsare probat ex cōmuni poſt Cur. Iun. in d. l vbi pactum. n.51. Padil. n.7. Surd. de alim. tit.7. Q.1. n.31. & ſeq. licet quoad Reum pœnitentia ſufficiat. vt ibi.

501 47. Sublim. non procedere ſi res integra non eſſet, contractuſque reſolutus fuiſſet, tunc enim purgationi moræ locus non eſſet Grat. conſ. 93. n.61. lib.1. Put deciſ 66. lib.3. Crau. conſ. 246. n.5. Rot. Rom. deciſ. 410. n.7. par.4. diuerſo. Add. ad Rot. Rom. deciſ. 559. lim.2. coram Ludouiſ. qui tamen non deſinere integram rem eſſe ſubdit ob iuris ceſſionem alteri factam, nec per declarationem à Domino ſuper caducitate factam dummodo celeri ſatisfactione emphiteota moram purget. Manci. d. eff. 13. n.38. ex communi, ex Alex. in l. ſi inſulam n.18 de verbo. obligat. Natt. conſ. 364. n.12. etiam de iure canonico Crau. conſ. 246. n.5. & alijs Ramon. conſ.7. n 38. Mareſcot. reſol. 125. n.2. vbi de facto ſucceſſiuo lib.2. & vt integra non ſit ſat eſt aliquid actum etiam circa præparatoria Cepha. conſ. 91. n.39. vbi vt pœnitentia, & reſolutio contractus ceſſet Rot. deciſ. 271. n.3. par.2. diuerſo. & 123. n.4. par.2. recentis. & 247. vbi ſi ſit deuentum ad actus etiam circa præparatoria iudicij Surd. de ali. tit. 8. priu. 47. Caroc. de locat. par.3. c.44. & integram dicit ſi pars alia non ſit in damno vel damnum offeratur.

502 48. Sublim. non procedere ob cameralem obligationem quæ moræ purgationem impedit, præterquam de æquitate canonica, & quando debitoris impotentia probaretur, vel creditoris ſubeſſet tacita remiſſio Rot. Rom. dec. 728. n.4. verſic. nec refragatur. par.4. diuerſo.

503 49. Sublim. non procedere poſt factā proteſtationem Turret. conſ.3. n.7. lib.2. Io. Botta. cōſ. 9. n.22.

504 50. Sublim. non procedere poſt non facti implementi exceptionem oppoſitam in iudicio, tunc enim ceſſat purgatio moræ. Crau. conſ. 192. n.16. 246. n.5. verſic. tertio mora Becci. conſ. 45. n.50. Maſc. concl. 1393. n.60. Decia. conſ. 32. n.32. lib. 3. 60. n.46. lib.2. Surd. conſ. 157. n.30. Caroc. de loca. tit. de mora n.117. Graſ. de ſtat. reijci. exc. 13. n.56. Meno. de arb. Q.36. n.6. Burſ. conſ. 144. n.32. Ceph. conſ. 771 n.11. dixi. in tractatu emptionum 15. amp. 12. limitationis. 13. ampliationis principalis Rugin. prac. QQ. cap. 41. n.16. Rot. Auen. dec. 111. n.6. niſi prius alia pars non impleſſet Pereg. conſ. 35. in fi. lib.2. Gratia. dec. 26. n.27.

Contrarium tenet Rot. deciſ. 476. n.11. par.1. diuerſ. 277. n.4. par.2. 193. per Pacif. 145. per Zacch. Ond. conſ. 34. n.89. lib.2. Gab. conſ. 75. n.7. lib.2. Simo. de Pret. de vlt. vol. lib.5. dub.1. n.137. fol.67.

505 51. Sublim. non procedere in iudęis, rigor enim cum illis ſeruatur non æquitas, in qua moræ purgatio fundatur Iaſ. in d. l. ſi inſulam n.3. & 23. de verbo. oblig. Brun. de ſtat. exclud. femi. art.6. n.45. Mareſcot. reſol. 125. n.16. lib.2. Manci. d. eff. 13. n.42. Simo. de Pret. conſ. 20. n.3. Crot. conſ. 71 n.33.

Contrarium tenet Rim. Iun. conſ. 653. n.52. & ſeq. Rol. cōſ. 35. n.53. lib.2. Seraphi. priuil. iura. 48. n.27.

506

506 52. Sublim. non procedere quando testatoris voluntas seruata non fuisset, tunc enim moræ purgatio impedietur, cum fuerit ius substituto quæsitum Paris. cons. 19. n. 231. & seq. lib. 2. Rol. cons. 70. n. 69 70. lib. 3. Ceph. cons. 356. n. 17. Franc. Marc. decis. 847. par. 1. de communi Cras. de offi. de hered. Q. 12. n. 10. & Molina. de primog. lib. 2. c. 14. n. 20. & seq. & supra sublim. 39. facta monitione a Iudice Alex. in d. l. si insulam. n. 35. Manci. d. eff. 13. n. 54. & quando in vltimis voluntatibus executio fit ipso iure Paris. cons. 19. n. 225. lib. 2. Manci. supra n. 56.

1. Lim. non procedere in casibus, quibus contraueniens non priuatur nec pœnam incurrit de quibus dixi in tractatu executorum tit. 14. n. 30. & 81. & dixi in tract. alienationis. lim. 16. & re integra purgari posse Rota. decis. 213. n. 14. nouis. diuers. par. 5.

2. Lim. non procedere quando ius legatarij vel creditoris deterius non fuisset effectum excepto casu d. auth. hoc amplius. C. de fideicom. Cras. supra.

3. Lim. non procedere quando excusari posset ex iusta causa Molina. supra. n. 21. & monitionem iudicis de implendo requiri auth. hoc amplius C. de fideicom. Marescot. resol. 125. n. 22. lib. 2.

507 53. Sublim. non procedere in beneficialibus Franc. Marc. decis. 1239. & 1324. par. 1. vbi intelligit iusta causa impedimēti cessante, infirmitatis, hostium incursus, vel grassatorum, hiemis vel huiusmodi Add. ad decis. 440 coram Ludouis. vbi moræ purgationi locum non esse literis non expeditis exacta pensione, etiam accedente consensu partium sine authoritate Papæ.

508 54. Sublim non procedere oppositione in iudicio à parte facta, tunc enim mora non potest purgari Crau. cons. 246. n. 5. 216. n. 23. post Alex. cons. 237. in fine lib. 6. Manci. de iuram. par. 4. eff. 13. n. 21. & supra n. 504.

55. Sublim. vbi ex statuto rigor seruari debet Alex. in l. & si post tres n. 3. si quis cautio Io. Annib in l. si insulam n. 25. de verbo. oblig. Manci. d. eff. 13. n. 41 Ias. in l. admonendi. 2. lect. 246. vers. 36. vbi idem in iudeo.

56. Sublim non posse purgari, si contractus in executionem rei iudicatæ factus sit Alex. in d. l. si insulam. n. 27 Manci. d. eff. 13. n. 44.

57. Sublim. in eo qui à Iudice monitus fuit positionibus respondere qui moram purgare nequit, si iudex pro confessis haberi pronunciauerit Alex. in d. l. si insulam n. 36. Ang. n. 29. Rip. n. 89. Assis. decis. Luc. 44 n. 43 Manci. d. eff. 13 n. 55. nisi aduersarius non sit in probando grauatus Osasc. decis. 71. n. 56. Intrigl. sing. 76 n. 67. lib. 3.

58. Sublim. quando in dispositione dictiones præcisæ positæ fuissent vt puta, continuò, mox, omnino vel taxatiuè. Crot. cons. 49. n. 10. Manci. d. eff. 13. n. 59.

59. Sublim. quando ad pœnam priuationis processum foret Paris. cons. 19 n. 232. lib. 2. Manci. eff. 13. n. 61. vel ad realem executionem ex mandato relaxato n. 62. ex Rot Rom. ibi citata.

60. Sublim in mora irregulari in qua cessat purgatio Paris. cons. 19 n. 234. lib. 2. Māci. d. eff. 13. n. 63.

61. Sublim. nam cessat moræ purgatio in præiudicium tertij Paris. d. cons. 19. n. 239. & seq. Gram. cons. ciu. 19. n. 11. Manci. d. eff. 13 n. 67. & quando res principalis debet stipulatori præstari pœna autem tertio Bar. in d. l. si insulam n. 23. à quo tamen recedunt alij vt per Alex. n. 41. Ias. n. 38. Marescot. resol. 125. n. 4. lib. 2.

62 Sublim. si vasallus intra annum, & diem inuestituram non petierit Rip. in d. l. si insulam n. 40 64. Alex. cons. 40. n. 3. lib. 6. Dec. cons. 328. Clar. in §. emphiteosis Q. 43. Manci. supra n. 69.

63. Sublim. quando res, & pœna ex pacto peti potest Rip. in d. l. si insulam. n. 110. Manci. supra n. 70.

64. Sublim in herede qui intra tempora statuta à l. fi. C. de iur. delib. inuentarium facere omisit, qui moram purgare nequit Alex. in d. l. si insulam. n. 35. Ias. n. 31. Marescot supra n. 23.

65. Sublim. in matre quæ tutorem filio dari non curauit, cum primum potuit adire prætorem, quæ moram purgare nequit l. 2. §. si mater iuncto. vers. confestim ad Tertul. Marescot. supra n. 24. vide infra tit. 21. n. 107.

66. Sublim. deuoluto beneficio ob non factam collationem intra semestre à die scientiæ verisimilis, impedimento iusto cessante, & excusationem præstante non causato, & immouibili, cessat enim moræ purgatio glo. in c. 2 de concess. præb. vers. infra sex menses. Abb n. 11 Nosti n. 3. Butr. n. 14. & 15. Compostel. n. 15. Rebuf. deuolut. n. 27. Lotter. de re benef. lib. 2 Q. 24. n. 54. & per totam de deuolutione beneficiorum agit.

67. Sublim. non procedere quando tempus à lege præscriptum fuisset Inno. in cap. cum in tua col. 1. vers item habent qui matri. accus. pos. Bal. in c. 1. col. 2. vers. ex isto. quo tempo. mil. & in l. si ea n. 13. C. qui accus. Tiraq de retr. lig. §. 3. glo. 4. n. 2. Calia. cons. 16. n. 78. Benin. decis. 11. de communi Surd. cons. 97. n. 29. & seq.

68. Sublim vt licet edere instrumenta vel libros debenti non negetur audientia perpetuò sed temporaliter durante, scilicet contumacia Franch. decis. 271. n. 3. si tamen bona denegandæ audientiæ iudicis comminatio præcessisset mora purgari minimè posset Dec. in l. is apud quem n. 30. C. de eden. Gratia. discep. 239. n. 13. & seq. edi autem debent per Reum actori ad fundandam intentionem piæ causæ fauore. Tiraq. de priu. piæ caus. priu. 155. Surd. de alim tit. 8. priuil. 3. n. 3. Bero. in c. 1. n. 70. de probat. & iudex ex officio supplet Surd. supra priuil. 4. ab editione vero liberatur qui mentionem instrumenti fecit si iuret non habere Seraphi. priu. iura. 6. n. 21. Mona. dec. Luc. 29. n. 9. 10. vbi subdit à iudice ex officio posse deferri, & dec. 29. relatum etiam instrumentum produci debere nisi inter easdem partes factum rem claram contineat, & nisi ad notarios recurri possit.

69. Sublim. vt quamuis fideiussor de repræsentando seu iudicio sisti lapso tempore moram incurrat, eamque si fisci vel partis interesse cesset, eorumque ius non sit effectum deterius purgare possit l. & si post tres, si quis caut. vbi Doc. cōmuniter, quia præsentando ac sistendo partis ac fisci intentioni satisfit Bal in l. qui crimen. n. 20. C. qui accus non pos. Cast. in l. 2. §. in fideiussorē. n. 2. vers. & ex hoc. qui satisd. cog. Rip. in l. si insulā. n. 62. de verb. oblig.

73. Sublim. non poſse purgari lite conteſtata Surd. conſ.157.n.32.

Contrarium probat Barz. deciſ.50. n.51. & ſeq. de æquitate canonica.

74. Sublim. non poſse moram purgari, ſi collator intra ſex menſes à die ſcientiæ vacationis non contulerit, tunc enim ad Papam deuoluitur Rot. dec. 309. n.4. par.1. recentis de quo latè per Garz. de benef. par. 10. cap. 2. non tamen agit de moræ purgatione.

509 1. Amp. ſupraſcriptas ſublimitationes, vt quibus caſibus mora purgari non poteſt, non detur etiam in integrum reſtitutio Veral. dec.96. par.3. Gratia. deciſ.49. n.1. in addit.

2. Amp. vt licet ſemel remiſſa ſit, ob nouam contrauentionem promiſſor incidat in pęnam Ruin. conſ. 198. n.13. lib.1.

3. Amp. vt emphiteota negans ſe eſſe emphiteotam moram purgare nequeat puta ad canonis ſolutionem poſt moram conuentus Spec. de loca. §. nunc aliqua n.106. verſ. 84. Corb. de cauſ. priuat. ob non ſol. canon. lim. 41. n.18. Intrigl. ſing. 94. n.136 lib.3.

510 1. Lim. generaliter ſupraſcriptas ſublimitationes non tamen moræ exculpationem excludi Bal. in cap. quoniam frequenter. in princip. n.7. in fine vt lite non conteſta. Manti. dec.270. n.11.

2. Lim. moræ purgationem non excludi quando agitur de actione conſeruanda etiam ſi implementum conſiſteret in dãdo vel faciendo, quod fieri vel dari facile poſſet Manti. ſupra.

3. Lim. non procedere quando mora promiſſi receptione remiſſa fuiſſet Manti. ſupra. n.14.

4. Lim. non excludi ex ſtatuto dante paratam executionem publicis inſtrumentis ex communi Io. Annib. in l. ſi inſulam n.22 de verb. oblig. qui ſublimitat ſi dies appoſita fuiſſet, vel promiſſa in inſtrumento guarentigiato prius coram teſtibus promiſſa fuiſſent. Corb. de cauſ. priuat. ob non ſol. cano. n.17.

Contrarium tenent Nig in d.l. ſi inſulam n.32. Annib. n.22. Soc. cõſ. 199. n.4. lib.2 Intrig. ſing. 94. n.134. vbi Magnam Curiã ita pluries iudicaſse teſtatur.

5. Lim. per vaſallum purgari poſse qui intra annum, & diem inueſtituræ renouationem non petijt, & reſtitui in integrum ex clauſula generali minorem Viui. deciſ.428. ſubdens feudo non priuari niſi probetur hęres, & ſciuiſse feudi qualitatem, & illud poſsediſse, & non obeſse filijs, & agnatis nec priuari ſine ſententia Pereg. conſ.14. n.16. lib.1. & 21. n.10. non priuari ſine dolo, & agnatos reuerti, maxime antiquum, nec ceſsante domini contemptu ad dominum deuoluetur n.19. & 94. n.29. lib.2. ſubdens communitatem niſi ſolemniter congregatam non committere dolum. Bello. conſ.6. n.20.

6. Lim. vt in dubio illa opinio ſit amplectenda quæ moræ purgationi faciet Oſaſc. dec.71. in fi.

7. Lim. nam capitulum quod omiſit Vicarium intra 8. dies eligere vacante epiſcopali ſede re integra moram purgare poſſit Garzi. de benef. par.5. c.7. n.7. & epiſcopus a mora conferendi ex iuſta cauſa, & dubio errore iuris excuſetur Rot. dec.632. par.2. recentior.

511 1. Lim. 2. opinionem contrariam primæ limitationi 20. ſubampliationis non procedere ſi dolus abeſset, tunc enim iuramento non obſtante mora de iure canonico purgari poſset c. apud miſericordem. 32. Q.1. vbi glo. communiter recepta, quoniã dolo ceſsante ad. l. ſi quis maior requiſitus, ceſsat pœna eiuſdem de communi. Rot. Rom. deciſ.273. n.5. & 6 par.2. diuerſo.

512 2. Lim. dictam 20. ſubamp. non procedere ſi moram purgari poſse conueniſset, cõuentioni etenim ſtandum eſset Ruin. conſ.133. n.7. lib.1. Seraq hi. priuil. iuram.48. in fine.

3. Lim. non procedere niſi iuramentum ſit aſsertorium, & confirmatorium, ſecus in aſsertorio ſolum, hoc enim ſecundum communem non impedit moræ purgationem Rip. in d.l. ſi inſulam n.94. de verbo. obligat. & in l fin. n.133. C. de reuo. donat. Corb. de cauſ. priu. ob non ſol. cano. lim.41. n.14.

4. Lim. non procedere iuſta cauſa ſubſiſtente, iuſtouè impedimento, tunc enim mora purgari poterit Imo. in d.l. ſi inſulam n.19. ſal.6. in fi. Alex. n.37. Ripa n.92. Bolog n.231. de verb. oblig. Cor conſ. 121. n.3. verſic. inſuper. lib.1. Dec. conſ.138. n.8. Bero. conſ.150. n.34 lib.1. receptiſſimam dicit Alcia. in l. ſi quis maior. n.38. Bertaz. n.734. C. de tranſact. Simon. de Pret. de vltim. vol. lib.5. dub.2. interpr.2. n.228. fol.72. & quod debitor quantitatis à mora ob difficultatẽ excuſetur Cag. in l. quod te. n.109 ſi cert. pet. Facchi. contro. iur. lib.2. cap.91. Corb. d. n.14.

1. Sublim. non procedere quando impedimentum tempore ad moram purgandam præfixo elapſo ſuperueniſſet, tunc enim obligatus moram purgare impeditur l. penult. C. de fideiuſ. Bal. in c. capitulum S. Crucis. n.10. de reſcrip. probari enim debet iuſtam cauſam præfixum tempus præceſſiſse Alex. conſ.142. n.3. lib.1. Niger. in d.l. ſi inſulam. n.296. Anch. Q.91. n.26. lib.3.

1. Amp. idem eſse ſi impedimentum ſuperuenerit intra tempus non ex iuſtitia ſed ex benignitate ad purgandam moram præfixum, quia tunc debet imputari moram purgare debenti Ang. in d.l. ſi inſulam n.10 Imo. n.50. de verbo. oblig.

2. Sublim. quod dicitur de iuſta cauſa non procedere quoad hæredes, debitor enim non excuſatur à mora allegans ſe ignoraſse quod eſsent hęredes creditores defuncti, quia a notis cõſanguineis, & vicinis perquirere tenebatur, & ab his qui veriſimiliter hoc ſcire poterant, & debebant l. hæc autem. §.1. ex quib. cauſ. in poſ. eat. Rui. conſ.88. n.12. lib.5. Anch. Q.51. n.19 lib.3.

5. Lim non procedere in foro poli, quoniam cum pœnitentibus gremium numquam claudat eccleſia, in eo foro mora ſemper purgari poterit c. quiuis. 25. diſtinct. Roma. conſ.417. n.7. Bolog. in d.l. ſi inſulam n.57. verſ. ſed tamen, & in d.l. ſi quis maior. n.91. Cag n.151. in fi.

6. Lim non procedere quando aliquis factum aliquod promiſit cum iuramento, hic enim moram purgando magis implet, quam non purgando; ideo admittitur ad moræ purgationem Alciat. in d.l. ſi quis maior. n.38. & Bertaz. n.736. C. de tranſact.

7. Lim.

subdens bona redempta post mortem testatoris ex pacto per testatorem inito in restitutione fideicommissi venire, & hæredem redimentem solum prætium repetere posse,& Peregr.decis.5.n.8.& Viui. dec.402.n.15.& seq. ex receptissima prælegata si grauamen precedant in restitutione fideicommissi venire pro vt si in vniuersali institutione posita sint. Pereg. decis.64. restitui debere probat mobilia,& animalia, & si culpa heredis perierit,secus ea cessante, & si vsu quotidiano consumpta esset, & 99. n.15.16. legata etiam inualida restitui substituto n.19. & decis.110. n.8. omnia restitui debere siue præcedant,siue sequantur ex verbis vniuersalibus. Pereg.de fideic.art.35.n.22.23.28. non restitui pro necessitate hæredis vsu censum Mona. decis. Flor.39. n.16.

21.Lim. vt ex clausula summariè de plano sine figura iudicij sola facti veritate inspecta mora purgari possit iuramento non obstante Cag. in d.l.si quis maior.n.156.& seq. Cacche.dec.1.sub n.129.

Contrarium tenet Ruggin pract. QQ.c.1.n.68.

22.Lim. vt licet detur regressus pensionario ad beneficium ob non solutam pensionem potest tamen mora purgari Veral. decis.9. par 3. Lotter. de re benef.lib.1.Q.40.n.465 & seq. & receptione pensionis regressui renunciatum censetur nisi protestatio saltim generalis reseruatiua quorumcumque iurium emissa fuerit n.287 vbi etiam tradit,quid sit,si annullari vel reduci pesionem fuerit petitum, & lapso quadriennio, & fortius decennio post regressum competentem si pensionarius tacuerit sibi præiudicat Caffad. de caus. pos.& propriet.decis.5. tenuit Rot.etiam in resignatione facta per ordinatum ad titulum beneficij in Hispalen.de Carmona. Veneris 17.Iunij.1588. Garz.de benef.par.4.c.3. n.51.& seq. subdens regressum nisi ex magna proteruia non canonizari, & ita iudicauit per Illustr. & Reuerendiss. D.Thobia Sirti Vicarius Illustris. & Reuerendiss. Episcopi Lucani nō esse locum regressui in causa R.D.Io.Baptistæ Pinocci cum R. D.Ioanne Laurentio Boni qui fuerat ordinatus,ad titulum patrimonij beneficij permutati vt cessaret regressus ex quo vltra annos.10.erant decursi anno.1635,moræ purgationem admittens,& sententiam d.D.Vicarij fuit confirmata à S.Congregatione super Concilio, Decembris 1636. non esse locum regressui sed Rot.dec.311.par.5.diuersor.si ita conuenerit regressum dari probat, maximè ex magna proteruia in non soluendo pensionem.

23.Lim. nam volente domino directo mora purgari potest, puta recipiendo canonem,vel creditor prætium vel eius partem receperit vel non soluti prætij vsuras petierit,dummodo directus dominus cōmissum scierit,& etiam post declaratam caducitatem purgari probat Mago decis.Luc.35. quamuis renunciatum fuisset omni iuris,& legum auxilio.

24. Lim. nam in præparatorijs ante litem contestatam tacita,& expræssa confessio potest reuocari,& mora purgari non obstante iuramento nisi statuto penitentia expræsse excludatur Cast.cons.166.n.1. lib.2. Natt.cons.381.n.1.& seq. Marf.Laud.cōs.3. n.3.si tamen confessio reuocetur expensæ refici debent, Cast.supra.Ias.in l.error.n.2.C.de iur.& fact. igno. & Rot. Luc. in 2. Semestri. 1571. in causa Vincentij Vanni cōtra Baptistam Landini ex actis D. Nuccorini,vbi etiam dictum fuit post litem contestatam reuocari non posse nisi errore docto probando rem aliter se habere ex glo. & Bal. in l de ætate.§.si. de intero actio. qui tamen post litis contestationem restitutionem in integrum requirit, nec reuocari posse si ius partis deterius factum sit, & Papien. de interogato. glo. compellatis vbi latè distinguit.

25.Lim vt ad exceptionem moræ purgatio admittatur, licet non ad actionem nec re non integra nō admittatur. Soc.in l.in testamēto.2.n.1.de testam. Manti.de vlt.vol lib.11.tit.18.n.39.& seq.loquentes in testamenti conditionali dispositione, & quatuor casus distingunt.

26.Lim. in ordinario cui literæ Apostolicæ directæ fuere pro conferendo beneficio in forma dignum qui re integra post 30.dies moram purgare potest, nisi se solum exequi posse pronunciasset, vel inhibuisset, aut decretum apposuisset Garz. de benef. par.6.c.2.n.88. & seq.

513 21.Sub amp.d.l.si quis maior. C.de transact procedere etiam quoad hæredes iurantium, & contra eos,licet enim heres iurantis non fiat periurus quia iuramentum iurantis animam non egreditur; iurata obligatio tamen afficit iurantis hæredes in hac enim defunctam repræsentat Ang. cons.326. sub n.2. Cast.cons.13 n.3.lib 2. Cristof. de Castel. cons.24.n.60.Cur.Iun cons.110.n.16.& in l.si quis maior n.24.C.de transact. Soarez.alleg.9.n.12.de magis communi Gab.de transact.cōcl.1 n.4 quod eorum scilicet heredes quibus fuerat obseruandum iam data ob inobseruantiam iurantis reuocare possint Soc. cons.38.lib.1. Gail. obs.27.n.4.lib.1. Meno. cons.443.n.19.& cons.24.n.22.Grat.cons. 66.n.27.67.n.2.& seq. lib.1.Vegi.cons.68.n.299. Mago. dec. Luc.21.n.25. Rotæ Luca.Decia.cons. 31.n.76.lib.1.Surd.cōs.424.n.22. Intrigl.de feud. cent.1.art.5.n.349. Rim Iun. cons.262 n.20. vbi contra heredes transire; & ex magis communi ad heredes eius cui iuratum fuit transire Farin. in fragmen.par.2.n.1156.

Contrarium tenet Cag. in d.l.si quis maior n.201. & seq. de communi Bolog n.21. 25. & 65 Parpal. n.96. Paris.cōs.54.n.93.& seq.lib.1. Laur.de Pinu. cons.137.n.16 Bero cons.150.n.9.lib.1. de magis cōi Affl.dec.Perus.93.n.40.& seq.respectu reuocationis donationis nisi in vita donatarij ingratitudo in iudiciū deducta fuisset,reiecto Gab.sup.Gab. cons.66.n.27 & seq. lib.2. Caffad. decis.2. n.8. de iur.iur.Machel.patroci.28 n.12.& seq. Borg. dec. 43.n 37.lib.1. qui tamen secus probat quoad effectum iuramenti pro obligationis validitate veriorem, & receptam quod heres iurantis non obseruans pœnas d.l.si quis maior non incurrat, quia iuramentum personale est Menoch. cons.355. n.71 Seraphi.priuileg.iuram fin.n.4.Carpan.super stat. Mediol. cap.409. n.31.par.2. Facchi.contro,iur. lib.1. cap.13. Cenci. de censi par. 2. cap.1. Q.3. art.8.n.22. Fari.supra n.1158.non transire ad hæredes iurantis.

Distingue, nam aut ex delicto sui authoris quia non obser-

obseruauerit promissa conuenitur heres, & tunc licet pœnam infamiæ hæres non incurrat, ad pœnas tamen pecuniarias d.l. tenetur; aut verò ex proprio delicto conuenitur, quoniam ipse contrauenerit, & cessabunt omnes pœnæ d.l nam cum non iurauerit hęres vt periurus puniri non potest, licet ad obseruantiam contractus teneatur, hic enim iuramenti effectus ad hæredes transit Alcia. in d.l.si quis maior ad finem de communi Bolog. n.24 25. Bertaz n.784. & seq. Meno. cons.198. n.10. & seq.

1. Amp.21.subamp. vt actio d.l.si quis maior detur etiam cõtra singularem successorem; cum namque contraueniens ipso iure dominio priuetur, & alteri acquiratur, res vtiliter vendicari potest contra singularem successorem Alciat. in d.l.si quis maior. in fi. Bertaz. n.798. vbi reprobant Alex. secus sentientem. Cag n.211.

Contrarium tenet Alex.cons.92.n.2.& 3.lib.1. de cõmuni Bolog. in d.l.si quis maior. n.100. Bertaz. n.92. Cur. Iun. n.26. Viui.communi opi.127.n.14. & seq. lib.1. Borgni. dec.43.n.43.lib.1.

Distinguit Bologne. supra n.27. quòd aut contraueniens dominio priuatur veluti si nemini vendere nisi transigenti promisisset ac iurasset, & prima procedat, aliàs secundæ locus existat.

1. Lim. 2.opinionem nam saltim contraueniens ad rei alienatæ æstimationem soluendam conueniri poterit Alex. d. cons.92.in fi.Cag. in d.l.si quis maior n.213.

2. Amp. vt actio ex d.l.si quis maior successori etiam singulari detur eius scilicet cui fuerat iuratũ, sicut etenim hęres in ius defuncti, ita cessionarius in ius cedentis succedit Rim. Iun. cons. 124. n.11. latè Surd. cons.424.n.22.& seq.

Contrarium tenent Cur. Iun. in d.l.si quis maior. n.25. Cag. n.200. Viui.communi opin.127.n.14.& seq. lib.1 etiam si a contrahente causam haberet nisi iuribus cessit vt per eum.

3. Amp. d.l. pœnis hæredem non liberari ex inuentario per eum confecto, si ipse hęres contrauenerit, illud enim à culpa propria hęredem non liberat Ang. cons 329. alias. 336. Cur. Iun. in d.l.si quis maior. n.24.

1. Lim. vel potius secus esse dicas si defunctus contrauenisset, tunc enim inuentarium hæredi prodesset, quia ipsum conseruat indemnem vt ex Ang. supra tradit Cag. in d.l.si quis maior. n.210. vbi etiam formam tradit inuentarij conficiendi Bolognet. n.102. in fine.

4. Amp vt hęres ob sui authoris contrauentionem in solidum teneatur est enim indiuidua obligationis iuratæ obseruantia quo casu peccans in indiuiduis insolidum tenetur Doc. communiter. in l.4.§. Cato. in 6. oppo. Bar. de verbo oblig. de communi omnium Ladereh. Imol.cons.62.n.3.& seq.

1. Lim.21.subamp. non procedere quo ad hoc vt hęres iurantis coram ecclesiastico conueniri queat, ipse etenim non iurauit, nec alterius iuramento fori ecclesiastici fit, nec anima eius obstringitur Doc. communiter. in d.l.si quis maior. de communi Bolog. n.101. Cag n.208. Feli. in c.cum sit n.9. de foro, compet. idem probans si pro se, & hæredibus defunctus iurasset de cõmuni Franc. in c.fin. n.4. de foro compet. in 6. & Cassado. decis.2. de iur. iur. n.9. post Doc. in c.veritatis. de iur. iur licet respectu iurantis ecclesiasticus etiam, & secularis iudex sit Laur. de Pinu cons.139.n.14 si tamen de periurio constet, alioquin in dubio solus ecclesiasticus iudex esset, de magis communi Bolognet. in d.l.si quis maior. n.76. Bertaz. n.793. & Bero. cons. 92. n.18. lib.1.

1. Sublim. non procedere quando iudicium cum defuncto ceptum fuisset, tunc enim hęres etiam coram ecclesiastico conueniretur, quia vbi cęptum est iudicium finiri debet l. vbi cęptum de iud. Cag. in d.l.si quis maior n.208. C. de transaction.

2. Sublim. non procedere quando contra hæredem indirectè ageretur ecclesiastici iudicis officio implorato, vt heres defuncti qui iurauit conscientiam exoneret; sic enim iurantis hęres coram ecclesiastico conueniri potest Abb. in c.cum sit generale n.22. Felin. n.9. in fi. de foro compet. Bolognet. in d.l.si quis maior n.102.

Contrarium tenet Franc. in c.fin.n.4 de foro compet. in 6. Guid. Pap. decis. 414. & Cag. in d.l. si quis maior n.209.

Tenendo autem 2.opin. contrariam. 21. subampliationi.

1. Amp. vt nec etiam hęreditate iacente d.l. si quis maior, pęnæ incurrantur si non soluatur, cum non adsit cui non soluatur Alex. cons. 20. n.3. lib. 7. Ias. in l.a. n.64. C. de iur. emphi. Borg. decis.43. n.44. lib.1.

1. Lim. d.2. opin. non procedere quando iurans contrauenisset, tunc enim iuramentum hęredes iurantis afficit quoad omnes pęnas d.l.si quis maior excepta infamia Doc. omnes in d.l. si quis maior. ex qualitate nãque hæredis non mutatur obligatio ex contrauentione defuncti commissa Ang. cons. 326. n.2. de communi omnium Grat. cõs.66.n.27.lib.1. & Gab. de transaction. concl.1.n.25. Parpal. in d.l. si quis maior n.95. Cag. n.200. Bologn. n.24. Borg. decis.43.n.39.lib.1.

2. Lim non procedere quando hęredi eius cui iuratum fuerat contrauentum fuisset, & ageret contra iurantem qui contrauenisset, eiusque hęredes etiam si lis cum defuncto non fuisset contestata, ex parte enim recipientis iuramentum reale est, nisi obligatio respectu quantitatis esset quo casu dominium ipso iure non transfertur Bolog. in d.l.si quis maior. n.23.24. Cag. n.199. C. de transact. intelligens si pro se, & hæredibus iuramentum receperit, quando hæredi contrauentum fuit per iurantem.

3. Lim. non procedere quando alteri contrauenit iurans cui iurauit; tunc enim eius hęres cui contrauentum fuit ad pęnas aget d.l.si quis maior, iuramentum namque solius contrauenientis consideratur, & hoc casu est sine controuersia, quoniam sicut istas pęnas defunctus potuisset à contrauenięte consequi, ita & eius hęres quoniam in vniuersum ius defuncti successit Parpal. in d.l.si quis maior. n.94. Bolog. n.22. Cag. n.199.

1. Sublim. non procedere quando defunctus post cõtrauentionem aliquid recepisset pro contractus obser-

obſeruantia, tunc enim d.pęnæ remiſſæ cenſerentur nec ad eas hęres agere poſſet, ſicut nec defunctus potuiſſet Alex. conſ. 14.n.10.in fine.lib.2. Parpal.in d.l.ſi quis maior.n.108.Cag.n.198.Bologn. n.23. niſi proteſtatio iurium reſeruatiua facta fuiſſet vt per eum Alcia. ante fin. Bero. conſ.125.n.1. lib.1. Put. deciſ.353 n.4.lib.1. Bellamera. conſ.9. in 2.dub.de magis communi Ceph.conſ.24.n.32. Ond. conſ.34.n.86. lib.2. & in fi. teſtatur ita fuiſſe iudicatum Rui.conſ.155.lib.5 Dec.conſ.452.n.6. Natta. conſ. 335. vbi de receptione partis quod moræ in totum remiſſionē non indueat Meno.cōſ. 355.n.10.& ſeq. Borg.dec.43.n.36.& ſeq. lib.1.

Contrarium quia d.pęnæ ea ſe peti poſſunt, nec ſortis receptione facta præſertim d. proteſtatione eis cēſetur fuiſſe renunciatum tenent Cor. conſ.40.n.9. in fi.lib.4. Dec.conſ.452.n.22.& ſeq.vbi hanc materiam ab emphiteotica diſtinguit.Crau.conſ.151. n.8. Bertaz.in d.l.ſi quis maior. n.177. & ſeq. Laderch. conſ.143. in fine.

1.Lim.d.primam ſublim. non procedere ſi clauſula rato manente pacto appoſita eſſet tunc enim poſſet vtrumque peti Iaſ conſ.49. n.3.lib.3. Marcabrun. conſ.94 n.165. Veg. conſ.68 n.91.& 92. id quod iuramentum operari tradit Natt.conſ.335. & ſupra diai.

2.Lim. Alex.cōſ.105.n.12.& ſeq.lib.3.quem refert, & ſequitur Parpal. in d.l.ſi quis maior. n.108. vide Corb.de cauſ.priuatio.ob cano. non ſolut.lim.21. & Meno. lib.3. præſ.112. & circa proteſtationem vide Crau. conſ.971. n.5. & vide Rui.conſ.110. n.4.198.n.13.lib.1.Bero.conſ.200.lib.1.Facchin. contro iur.lib.1.c.99. & quando noua mora commiſſa fuiſſet Rim.Iun conſ.807.n.46.

4.Lim. d.2.opin. nam licet non tranſeat quoad reatum periurij, tranſit tamen quo ad contractus obſeruantiam, quia ex perſona hęredis obligationis non mutatur qualitas Guid. Pap. deciſ 414.circa med.Felin.in c cum ſit n.9.ad fin de for.compet.

514 22.Subamp. idem eſſe ſiue omittendo tantum fuerit contrauentum promiſſioni iuratæ, vel facto. d.l.ſi quis maior. ibi non ſeruando promiſſa Alex. n.5.C.de tranſact. Alb Brun conſ.48.n.9. Gab. de tranſact. concl.1.n.26. Intrigliol. de feud. cent.2. art.5.n.349.Farin.d.par.2.n.1178.

515 23.Subamp. vt omnes pœnæ d.l. ſi quis maior ipſo iure incurrantur,cum text.vtatur verbis actione priuatus, rerum proprietate careat; mox quæ operantur incurſum pœnæ ipſo iure Bar.n.10.Ang. n.6. & cęteri magis communiter Cor.conſ.40. ſub n.7.lib.4. Gab. de tranſactio. concl.1.n.30.& de magis communi, & veriori, & in iudicando ſeruanda teſtantur Bertaz.in d.l.ſi quis maior. n.653. & ſeq & Rim.Iun.conſ.124.n.50.& ſeq. Cur.Sen. in d.l.ſi quis maior.n.42 Cor.n.2.in fi. Intrigl. ſupra.n.350. Veg. conſ.68. n.24. de communi omnium Laderch. conſ.8.n.18. de magis communi Farin.in fragmen par.2 n.1169:

Contrarium tenent Bal.in d.l.ſi quis maior. n.13. vbi Alex.n.11. de communi Cag. n.146. & de magis communi teſtatur Bertaz.conſ.crim.292.n.15.

Diſtingue quod aut pęna, & data in ſpecie conſiſtunt, & tunc ipſo iure priuatio fiat vt in infamia, & actione;ſi verò in quantitate conſiſtat,tunc executio ipſo iure fit reſpectu actionis ex regula communi ex priuilegio; ſed quo ad pęnam incurrendam condemnatoria ſententia requiritur ſicut in alijs perſonalibus actionibus Bologne.in d.l.ſi quis maior.n.89.in fine Fari.d.par.2.n.1171.

1.Lim.23.Subamp.non procedere niſi ſententiæ diſpoſitiuæ reſpectu, ſecus tamen eſt quoad declaratoriam, nam omnia iura mundi quæ pęnam ipſo iure imponunt, intelliguntur dummodo ſententia declaratoria ſecuta fuerit, per quam ſcilicet contrauentum declaretur, alioquin pęna effectum, & executionem non habet Bal. in d.l.ſi quis maior. n.13. Alex. n.13. Iaſ n.25 & poſt Cld. ibi Cag. n.124. de communi Bolognet. n.84. & ſeq. vbi ex Crot.quinque huius limitationis effectus ponit in l. 1.in §. qui præſens. de verbo. oblig. Rui. conſ.85. n.6.lib.4.Grat.conſ.30.n.18.lib.1 Bertaz.in d.l.ſi quis maior.n.549.& ſeq. Gab.de tranſact. concl.1. n.31.Laur.de Pinu.conſ.139.n.13.Rim.Iun.conſ. 124 n.50.203.n.128. de communi Parpal.in d.l.ſi quis maior n.68.Aret.n.3.Cur.Sen.n.43.Gab.cōſ. 51.n.34.lib.1.Borg.dec.9.n.22.lib.1.Intrigl.ſupra n.352 Farin.d.par.2 n.1170.& ſeq.

Contrarium tenet Ruin. conſ.181.n.9.lib.1. Bertaz. in d.l.ſi quis maior. n.555. Cęſ.de Barz.deciſ.16. n.33.vbi ſaltem in diffinitiua fieri poſſe probat.

1.Sublim.d.primam lim.non procedere quando contra factum fuiſſe notorium eſſet tunc enim alia declaratio non requiretur Ruin.conſ.181.n.10.lib.1. Cęſ.de Barz dec.16.n.33.Rotæ Lucanæ.

2.Sublim. non procedere quoad pęnas infamiæ, & carentis actionis, hæ namque abſque alia declaratione incurruntur; tametſi quoad alias ſecus ſit. Bal. in d.l.ſi quis maior.n.13. Salic. in fi. Iaſ.n.25. de communi Cag.n.145.& 146. Bertaz. n.558. & ſeq. Gab.de tranſactio.concl.1.n.32.Fari. ſupra.

Contrarium nempè indiſtinctè omnes pęnas d.l.ſi quis maior committi ipſo iure tenent Bar. in d.l.ſi quis maior.n.10 & poſt Aquenſ.per eum citatū Bolog. n.89.de magis communi n.37.

Verum pęnas infamiæ,& alias rigoroſas ipſo iure nō incurri probat Cęſ.de Barz.deciſ.16.n.33.

Diſtingue vt ſupra diſtinctum fuit ſubamp.23.

2.Lim. non procedere quoad pęnam conuentionalem,datorumuè reſtitutionem,hæ namque ipſo iure non imponuntur ſed exigunt retro dationē Doc. in d.l.ſi quis maior. Alex.conſ.92.n.3.lib.1.

Contraria ſententia nempe omnes ipſo iure committi cōmunis eſt teſte Cur.Sen.in d.l.ſi quis maior n.43. C. de tranſact.

3.Lim.non procedere niſi declaratoria eius cui contrauentum fuit facta ſit, quia cum eius fauore cui contrauentum ſit pęnæ d.l.ſi quis maior.inductæ ſint non niſi eo volente,& ita velle declarante cōmittuntur Gab. de tranſactio. concl.1.n.33.Cag. in d.l.ſi quis maior.n.113.Bolognet.n.66. Parpal. n.44. Ruin. conſ.198, n.12. lib.1. Marcabrun. conſ.93.n.196. de communi omnium fere Farin. d.par.2.n.1170.

4.Lim. non procedere quando iudex vellet ex cauſa infamiæ pęnam reſecare, in aliam partem pęnam augēdo, tūc enim ex cauſa id facere poſſet Parpal.

in d.l.

in d.l.si quis maior.n.45.Cagnol.n.114 Bolognet.n.67 C.de transact. ex Alex.in l.& si se verior. col. fin.C.ex quib.caus. infamia irroge.

5.Lim.non procedere quoad hęredis iurantis, periurij etenim pęna velut personalis non afficit hęredes Parpal.in d.l.si quis maior.n.43.Cag.n.111.& 112 Bolognet.n.65.C.de transactio.

6.Lim. non procedere in debitore vsurarum, qui nō incurrit infamiam, eum namque debitoris dolus excusat Felin in cap. testimonium, n.21. de testi. Parpal.in d.l.si quis maior.n.46.Cag.n.118.de cōmuni Bolognet.n.67. C.de transact.in fine.

7.Lim. non procedere quando moram debitor purgare vellet se paratum offerens implere, tunc enim moram purgare posset glo.in cap. apud misericordem.32.Q.1.Lanfr.in cap.quoniam contra.verbo. testium depositiones. n. 74. versic. subsequenter quæritur. de probatio. Bolognet.in d.l.si quis maior n.67.fall.6.si tamen modico interuallo purgata fuerit citra interesse partis, & hoc ex æquitate.

Contrarium quoniam ob iuramentum nequit mora purgari tenent Parpal. in d.l.si quis maior. n.47. Cag.n.118.

516 24.Subamp.pęnas omnes d.l.si quis maior copulatiuè cum conuentionalibus concurrere sic enim sonant d.l.verba,Ias.cons.9.n.7.lib.1.Gab.de transact.concl.1.n.34.de communi omnium Bero.cons. 57 n.9.lib.3. Cur.Sen. in d.l.si quis maior. n.38. Cur. Iun. n.34.intelligens si omnes aptati possint. Bolognet n.13 versic ijs tamen C de trāsact.Gab. de transact cōcl.1.n.34. Rim.Iun cons.124.n.51. Rota. Roma. decis.92 n.7.8. par.3.lib.2 diuerso, & decis.21. n.8.par.3.lib.3.diuerso. Farin. d. par. 2 n.1181.

1.Lim. non procedere nisi quando pœna conuentionalis est generaliter apposita si non seruaretur transactio,secus si foret specialiter apposita in certo contrauentionis casu, hominis enim specialis prouisio cum speciali per generalem derogetur, prouisionē legis silere facit Bero.cons.57.n.5 & 9. lib.3.Mago.dec.Flor.96.n.6.vide infra lim.48.

Si vero contractus habeat aliam prouisionem in eius fauorem cui contrauentum fuit, non tamen per conuentionem, dicetur pœnæ legali derogatum, legalis etenim,& conuentionalis simul concurrunt Ripa respons.8. lib.3. Gab. de transactio.concl.1. n.39.& videtur de mente Rot.Rom.dec.279.n.7. & seq. par.2 diuerso. firmauit decis.21. n.7. lib.3. par.3. diuerso.

517 25.Subamp.d.l.si quis maior. procedere nedum in transactione, verum in omni pacto nudo etiam inita conuentione, periurium etenim lex magis considerat, quam contractus qualitatem vt in d.l. Papien.in forma libel.vt pacta seruentur glo.transactiones.in fi.Guid.Pap.cons.31.n.3.Cor.cōs.121. n.3 lib.1. Gab. de transactio.concl.1.n.36. Rim. Iun.cons.124 n.45.

Contrariam sententiam magis communem testatur ex pluribus ab eo relatis,Bertazol. in d. l. si quis maior n.582.& seq.

518 26.Subamp.vt pęnæ istæ ab ecclesia etiam exigi possint cū sint legales Rota.Rom.dec.279.n.1.par. 2.diuers.Rim.Iun.cōs.124.n.43.47.& 69.Laur.de Pinu cons.138.n.28. Maluas.cons.58.n.54 Gargiare.patro.100.n.17.vide supra lim.1.20.subampliationis.

519 27.Subamp. vt pęnitentiæ locus non sit, quando enim delictum ex pęnitentia ad pristinum statū reduci non potest, pęnitentia non admittitur; verum non potest aliquis ex pęnitentia facere, vt qui iuratæ transactioni semel contrauenerit periurus non sit, ratione cuius periurij pęnæ d.l.si quis maior. impositæ sunt, & quoniam in consumatis delictis pęnitentia cessat in foro fori; & quia etiam omnes d.pęnæ ipso iure infliguntur. Bar.in l.qui ea mente.de furt.Guid.Pap.cons.31.n.6. de magis cōmuni Bertaz.in d.l.si quis maior n.419. Parpal. in d.l.si quis maior n.27. Cur. Sen. n.44. Gab. de transact.concl.1.n.37. Rota Roma. decis.92.n.3. par.3. lib.2. diuers. vbi quando aliquis contra pactum iuratū alienauit,& redemit Fari.in fragmen. par.2.n.1168. vbi quādo post quam iudicem adiecit vlterius non processit.

520 28.Subamp. procedere tam & si cōtractus principalis nullus esset adhuc enim propter iuramentum pęnis d.l.si quis maior.locus existet Guid.Pap. cons.32. n.7. Bolognet. in d.l. si quis maior. n.35. Marcabrun. cons.97.n.196.Seraphin. priuil. iura. fin.n.3.vide infra lim.34 Rot.dec.30.n.5. in crim. collect. per Fari. vbi quando voluntati testatoris, & contrahentium contrauentum fuit, & d.par. 2.n.1183.

Contrarium quia tunc non dicitur verus contractus ex d.l.si quis maior. requisitus; sed fictus, & inualidus. tenent Castr.in d.l.si quis maior n.5.Soc.cons. 95.n.11.lib.3 Guid.Pap.cons.63.n.1.alias.5.versic. immo. & si.Bertaz. in d.l.si quis maior. n.461.cum multis seq hanc veriorem, & æquiorem dicens, alios Fari.d.n.1183. vbi si contra bonos mores iuris canonici.

1.Lim.secundam opinionem non procedere quando parte de nullitate non dicere cum iuramento promisissent, tunc enim contrauenientes dictas pęnas incurrerent,nullitas enim ob iuramentum allegari nequit Alex.cons.32 n.5.lib.2.

2.Sublim. non procedere nisi quando defectus esset in solemnitatibus, secus si in iurisdictione, & similibus, vt per Ang. cons.187.in fine. Soc.cons.95. n.12.lib.3 Bertaz. in d l. si quis maior. n.477. C. de transactio.

521 29.Subamp.vt etiam ex causa ingratitudinis reuocatio fieri possit propter conuentorum in obseruātiam de communi omnium Ripa. in l.fin.n.208. Q.63. C. de reuo. donatio. etiam respectu hęredis donatoris, licet ipse in hęrede dissentiat.vide supra subamp.21 Gab.de transactio concl.1.n.40.

522 30.Subamp. vt si emphiteota, vel alius debitor singulis annis iure iurando soluere promiserit, & anno aliquo cessauerit, à commodo contractus cedat, & ad omnium solutionem terminorum possit adstringi Bal in c.querelam.n.2.de iur.iur. Docto. communiter.in d.l.si quis maior. vt post Ias.n.12. Cag.n.51.& 59. Cur.Iur.n.30.Bolognet. n 29. qui testatur ita Rot.Rom. iudicasse de communi. Parpal.n.11.& n.54. & Bertaz. n.279. & seq. & 641. & seq.C.de transact. Caccialup. de transact.Q.15. n.3.

n.3.vbi testatur ita iudicatum de cõmuni Curt.Iun. in Lecta. n.26. si cert. pet.& Bauer.de iurament. n.22.Corf.de iure iuran.priuil.11.Ferrat.caut.20. de communi Rol.consf.6.n.42 & seq.lib.1.31.n.7. lib.2.Bero.consf.125.n.2.150 n.7.lib.1.Ripa.in c. ex parte. n.20 de rescript. de communi Clar.in §. emphiteosis. Q.8. Addent.ad Matthes.sing.50.Gozad.consf.57.n.19 vers non obstant. vbi contraria tolli.Gab.de transact.concl.1.n.41.Arnon.dialog. 88.Bologni.cõs.31.n.5.Tenni.caut.136.n.7.Anch. Q.51.n.14. lib.3.Alb Brun.consf.46.n.2.48.n.10. Ruin.cõs.172.in princ.lib.4.Tholos.dec.248.Surd. consf.103.n.19. Rim.Iun. consf.165.n.57. Carpan. super stat Mediol.lib.2.cap.409.n.33. de communi Borg.dec.43.n.18.lib.1.& Cęs.de Barz.dec.16. n.1. ita vbique seruari testans n.14. reprobans distinctionem Cur.Iun. Veral.dec.182.& 300.par.1. de communi Seraphin.priuil.iuram.84. vbi multipliciter infert Scrad.de feud.par.10.sectio.1.n.158. vbi de communi etiã in cẽsuario. Natta. consf.479. n.11. de communi Meno.consf.460. n.10. ac 34. Doc.citat consf.158.n.1.& seq. Gul. de Bened.in cap. Rainutius. verbo. testamentum. 3. n.77. de testam. Gutier. de iuram. confir. contract. par. 1. cap.31.n.7.in conductore de communi Alex.consf. 85 lib.1.& Lopez. de contract.lib.2.cap.26. vers. praeterea, & qui certo tempore soluere iurauit susceptis etiam casibus fortuitis periculis, & damnis, temporibus cõuentis soluere debet, nec iure superueniente recusare potest,si sine exceptione soluere iurauit nisi locator conductori promissa non seruauerit Bero. consf.144.148.lib.1.& sub poena caducitatis annis singulis soluere iurasset,& vno cessasset non posse locatorem qui postea affictum recepit contra haeredem agere ad caducitatem consf.150. n.7.& seq. lib.1. de communi Fari.in fragm, par. 2. n.1143.

Contrarium tenent Alciat. in d.l.si quis maior. n.10. in fi. Cur.Iun. supra Clar.Iun. supra Aneb. Q.64. n.1. lib. 1. Becci. consf. 106.n.31. cogitandum relinquit Ripa.supra Gab.consf.66.n.28.lib.2. Bursat. consf. 253.n.54.Facchi.contro.iur lib.3.c.16. Marcabr. consf.48.n.48.& seq. vbi ex Cur.Iun.supra primam opinionem intelligit, quando primò totum soluere tenebatur, secundã quando ex eodem instrumento obligatio soluendi causatur in pluribus terminis Surd. consf.86. n.19. Couar. in prima par. relect. §.4.n.5.

1. Amp. primam opinionem procedere extante etiã statuto vt emphiteota vel conductor, quantocumque tempore soluere cesset nequeat expelli,adhuc enim ex iuramento, in solutione cessans poterit expelli Ias.in d.l.si quis maior. n.12. Cag. n.55. Bolognet. n.31. Bertaz. n.285. Veral. decisf.300. part. 1.

2. Amp.etiam si statutum iuramenti mentionem faceret, super eo enim disponere nequit Cag. in d.l. si quis maior. n.56. Bolognet.n.31. Ferrat.caut.20. Bologni.consf.31.n.6.

1. Lim.d amp. non procedere si huiusmodi statutum à Summo Pontifice fuisset confirmatum ex certa scientia, habet enim Papa super iuramento disponendi potestatem Cag. in d.l. si quis maior. n.57. Bolognet. n.31.Bologni.consf.31. n.13.secus dicens vbi ex certa scientia facta non esset.

2. Lim. non procedere si statutum diceret iuramentum metu extortum praesumi vel alia causa probabili reprobaretur,vel allegaretur ad euitandum periculum peccati,tũc enim statutum validum foret. Doc.in c.fin.de consuet.Bolog.in d.l.si quis maior. n.31.dixi supra suo loco.

3. Amp.Si vno anno plures solutiones cũ iuramento facere aliquis promisisset; si namq; in vna cessauerit, in omnibus velut periurus cõueniri potest Bal. in l aede.n.6. C.loca.vbi etiam cessante iuramento Alex.consf.105.n.15.in fine lib.3.de communi Rol.consf.6.n.41.lib.1. Bero. consf.126. n.6.lib.1.Borg. dec 43.n.18.lib.1.

4. Amp. etiam si iurans in solutione nummi cessauerit de magis communi. Rim. Iun. consf.546. n.20. 21. Veral.dec.300.par.1. Seraphin.priuileg. iura. 84.n.11.Corb.de caus.priuatio.ob non solut.cano. amp.40. Merli.dec.Luc.23 tenuit alias Rot.Luca. & aliàs etiam pro egr. D.Mario Carelli manu egr. D.Alexandri Lippi. anno. 1599. & anno. 1596. in causa Reuerendiss. D. Sebastiani de Podio cum Io. Alexandro de Marlia ex actis egr.D.Caroli Ciuffarini in secundo semestri. fol.348.sed loquuntur iuramento cessante non nullae d. decisionum.

Contrarium tenuit Rot. Rom. decisf. 740. par. 4. diuerso. & Rot.Luca. tenuit in causa egr. D. Blasij Pauli cum RR. Patribus S. Mariae seruorum de Luca,& in alijs causis,quae opinio aequitate fundatur,licet à parte in qua cessatum sit commissum admittat Mar. Angus. consf.67.n.8. loquentes vbi iuramentum non interuenerat.

1. Lim. 4. amp. non procedere quando per errorem tam facti, quam iuris fuisset in modico cessatum, pro vt ex modicitate praesumitur Rot. Roma. dec. 896. n.3. par.4. diuerso. subdens quod licet solutionis tempus debeat computari à die inuestiturae ex Grat. consf.79. n.7. lib.1. fuit nihilominus dictum legum imperitum credere posse à tempore destinatae solutionis credere posse biennium vel triennium incipere debere ad euitandã caducitatem, ibi tamen contractum non dicitur fuisse iuratum.

5. Amp.etiam respectu fructuum à tempore declaratae caducitatis Benintend.dec.37.Seraphin.supra. n.12. amplians n.seq. in patre vt filijs praeiudicet, & in emphiteosi tam priuata quam ecclesiastica.

1. Lim.30.subamp. non procedere si debitor pauper fuisset, ob paupertatem enim excusari à periurio tradunt Bal.in cap.querelam.n.4 Felin. n.8.in fi. de iur.iur. Arnon. sing.62.Viui.decisf.38.n.3. Bertaz. in d.l.si quis maior. n.280. C. de trans.vel res emphiteotica sterilis fuit, vel perempta, vel emphiteota iustè fuit impeditus, vel si mora celeri satisfactione purgata esset,aut creditor esset, vel pecuniam obtulisset, vel remisisset sed is qui soluere debebat minus fideliter se gessisset, vel si pupillus esset infantiae proximus vel qui non iurasset, sed iuranti successisset Seraphi. supra n.15. & seq.&

Ll dolo

dolo cessante Lotter. de re benef. lib. 1. Q. 40. n. 285.

2. Lim. non procedere quando inter partes expræsse actum fuisset, vt emphiteota vel alius certis annis soluere deberent, non tamen caderent nisi per biennium vel triennium cessassent, sic enim singulis annis soluere iurans, non cadet cessando per annum, nisi toto biennio vel triennio cessauerit iuxta pactum conuētum Cur. Iun. in d. l. si quis maior. n. 30 de communi omnium Bologne. n. 29. ad fin. Rot. Rom. dec. 3 n. 2. par. 2. diuers. & Marescot. resol. 61. lib. 1. subdens ita pluries Rot. Roman. iudicasse, & subamp. procedere quando absque dicto pacto caducitatis si per biennium cessaret, promissio solutionis cum iuramento annis singulis vel mensibus promissa fuisset. Meno. cons. 1198. n. 6. & adiecto pacto caducitatis si per biennium cessauerit iuramenti prædicti vires cessare Rot. Rom. tenuit in Roma deuolutionis 21 Februarij. 1576. coram Rpd. Cantuccio de qua apud Mancin. de iuramen. par. 4 eff. 4. Borg. decis. 43. n. 20. & seq. lib. 1. & Carpa. cap. 453. n. 8. & seq. & Gutier. de iurament. confirmato. contract. part 1. cap. 31. n. 8. Corb. de caus. priuat. ob non solut cano. lim. 1. vbi si initio ita conuenisset. Intrigl. sing. 94. n. 100. Manti. de contract. lib. 22. tit. 27. n. [illegible] 2.

3. Lim. non procedere extante statuto quo dispositio d. l. si quis maior. eiusque pœnæ non procedant, nisi interpellationibus præmissis, aliaue seruata forma, ea namque forma non seruata d. l. si quis maior. locus non erit, est enim eius ciuile, quod alio iure ciuili tolli potest Cag. in d. l. si quis maior n. 59. Bolognet. n. 53.

4. Lim. non procedere nisi quando quis purè dilationem accepit ex instrumento iurato, secus si ex eodem iurato instrumento obligatio in plures annos causetur, quoniam si hoc casu obligatus, soluere cesset, primo anno ab omni commodo contractus cadet, secus in primo casu in quo iuramentum vltra id in quo promissio facta fuit obligaret, & in quo partes minimè consensere, quocirca nihil iuramentum operatur l. fin. C. de non num. pecun. Cur. Iun. in d. l. si quis maior. n. 26. Marcabr. cons. 48. n. 50.

5. Lim. non procedere nisi quando iuramentum in pacto apponitur pro illius obseruantia, nempe in obligatorio, secus in assertorio in fine posito ex stilo notariorum, tunc enim pactum non validaret, nec effectum operaretur Becci. cons. 79. n. 8. Caballi. de euict. §. 3. n. 71. Borg. decis. 30. n. 24. 43. n. 20. lib. 1. Carpan. super stat. Mediol. lib. 2. cap. 409. n. 28. vide supra amp. 149. Carpa. d. cap. 453 n. 10.

Contrarium nempe sat esse iuramentum in fine appositum instrumenti fuisse, quoniam super omnibus appositum videtur Paris. cons. 97. n. 89. & seq lib. 1. Borg. decis. 9. n. 28. lib. 1. Bero. Q. 5. n. 4. Surd. decis. 64. n. 33. Cæs. de Barz. decis. 16. n. 20. Ond. cons. 27. n. 36. lib. 2. Meno. cons. 1198. n. 10. & seq.

6. Lim. non procedere quando vltra caducitatem, pacta alia instrumento addita essent, vt puta si certo tempore medietatem, aliam autem medietatem alio tempore solui debere conuenisset, & si per biennium cessauerit in commissum incidat, non enim cadet nisi biennio cesset, sed pro terminis quibus cessatum fuit ad canonis solutionem agi potest, & ad interesse Borg. decis. 43. n. 17. & seq. lib. 1. Carpa. supra n. 29. & d. cap. 453. n. 11.

Contrarium tenet Rui cons. 167. n. 18 lib 1.

7. Lim. vt licet emphiteota hoc casu iure suo priuetur ac melioramentis, nihilominus quando initio res fuisset à Domino alicui ecclesiæ vel priuato supposita pro certa pecunia, & ab eodem in emphiteosim recepta, non cadet emphiteota nisi pro rata nummorum receptorum Afflict. decis. 80. Cag. in l. 2. n. 165. C. de pact. inter emp. & vend. Bolog. in d. l. si quis maior. n. 50. C. de transact. in Regno seruari vidisse affirmans.

8. Lim. non procedere nisi prius liquidetur euenisse casum, ob quem conductorem vel emphiteotam expellere quis posse prætendit Cag. in d. l. si quis maior n. 51.

9. Lim. vel potius secus esse dicas iuramento cessante tunc cessat ratio periurij, nec in vna solutione cessans ad omnes adstringi poterit, nisi ita fieri posse conuenisset vt tenent in subamp. 30. citati.

10. Lim. non procedere in casibus quibus emphiteota non soluens à caducitate excusatur, tunc etiam partem soluere omittens non cadet; quos casus vide apud Corb. de causa priuatio. ob non sol. cano. in limitationibus, & Seraphi. priuil. iuram. 84. & supra lim. 1.

11. Lim. non procedere non facta declaratione per Dominum directum explicitè Veral. decis. 301. par. 1. Gab. cons. 66 n. 25 & seq. lib. 2. non enim cadit nisi domino volente Seraphi. supra n. 14. ex communi.

12. Lim. non procedere quoad heredes iurantis qui cessantes anno in solutione nec periuri dicentur, nec cadere possunt. Gab. d. cons. 66. n. 28. & seq. Borg d. dec. 43. n. 26. lib 1. Carpa. c. 453. n. 13. idem in minore dicentes, & Seraphi supra lim. 7.

13. Lim. non procedere quando debitor pecuniam misit, nec suus agens eam soluit, hoc enim cognito si soluat, à periurio excusatur Anch. Q. 64. lib. 1. Seraphi. supra n. 19. lim. 6.

14. Lim. non procedere quando creditor non probauit tempore solutionis faciendæ fuisse in loco solutionis Anch. d. Q. 64. n. 4. lib. 1. & alij admittūt Seraphi. supra lim. 9. vbi etiam protestationem, ac depositum non requiri.

15. Lim. quādo creditor tempus prorogasset Bonac. tract. moral. tom. 2. disp. 4. Q. 1. pūct. 16. n. 7. Cotta, verbo. iuramentum interpositum Arnon. comm. 43. idem probans remisso iuramento.

523 31. Subamp. etiam si fuerit adiecta clausula rato manente pacto pena commissa, vel soluta, vel non, talis etenim clausula non obseruanti non prodest l. cum pater. §. liberis vbi Bar. de legat. 2. Doc in l. qui fidem de transact. Goz. cons. 31. n. 5. Gab. de transact. concl. 1. n. 44. post Cor. cons. 248. in fine. de communi testantem lib. 4. Vegi. cons. 68. n. 104.

524

524 32. Subamp vt emphiteota qui in cōtractu alienationis cui dominus consensit mentitus fuit, ob periurium suo iure priuetur Goz. cons. 46. n. 8. Gab. d. concl. 1. n. 45.

525 33. Subamp pœnas d. l. si quis maior incurri etiā si is, cui fuit contrauentum pro contractus obseruātia institerit Crau. cōs. 151. n. 8. Gab. d. cōcl. 1. n. 46.

Contrarium, quia requiritur quod pars curet contrauenientem pœnas. d. l. si quis maior. incidisse Bolog. ibi. n. 66.

526 34 Subamp etiam si post contrauentionē vnius, pars altera promissa non seruaret, prior enim contraueniens attenditur Grat. cons. 66. n. 24. 25. qui maximè procedere ait stante eius querimonia cui prius contrauentum fuit lib. 1. Alb. Brun. cons. 48. n. 8 in fine subdens quod si ignoretur quis prius contrauenerit, compensationi locus sit. Gab. d. concl. 1. n. 47.

527 35. Subamp. etiam de iure canonico, & in terris ecclesiæ Cor. cons. 121. n. 3. lib. 1. Grat. cons. 93. n. 70. lib. 1. Dec. cons. 452. n. 13. quia leges ciuiles de contractibus loquentes, approbatæ censentur a iure canonico eas non reprobante vt per eum Gab. de transact. concl. 1. n. 48 Rim. iun. cōs. 89. n. 23. 124. n. 43. Marcabrun. cons. 48. n. 51. 94. n. 193. Maluas. cōs. 58. n. 54. Felicia de societa. cap. 29. n. 40. & 41. ex communi ratione iam dicta de communi Farin. in fragment. par 2 n. 1177.

Contrarium quia d. l. si quis maior. continet odiosum lucrum quæ ideo iure canonico in æquitate fundato non procedit, nec in foro poli, vbicumque enim ius ciuile lucrum defert proximo odiosum, vel rigorem continet de iure canonico non seruatur, licet expræssè non reprobetur glo. in cap. fraternitatis. 12 Q. 2 de cōmuni Dec. in c. 1. n. 20. vers. quicquid. de constit. Cag. in d. l. si quis maior. n. 156. & seq. Bertaz. n. 24 & seq. 62 & seq. Rot. Rom. dec. 279. n. 3. & 4. vbi declarat par. 2. diuerso. Borg. decis. 43. n. 28. lib. 1. Carpa. lib. 2. cap. 409. n. 30. Intrigl. de feud. cent. 2. art. 5. n. 358. Carpa. cap. 453. n. 75. & seq lib. 1.

In foro poli exigi non posse Bertaz supra.

Contrarium nempe in foro poli exigi posse, quia dictæ pœnæ ipso iure imponuntur Guid. Pap. cons. 31. n. 5. in fi. alias n. 17. Felin. in d. c. 1. n. 43. Bolog. in d. l. si quis maior n. 88. & 95. in fine ex communi Parpal n. n4. post Abb. in d. c. 1 n. 11 & de consuetionalibus Paris. cons. 34 n. 42 lib. 1 Rota d decis. 279. n 3 & 4. latè Decia. tract. crim. lib. 2. c. de cōscientia, & eius potestate n. 15. & seq.

Distingue vt subampliatio procedat quando pœnæ sunt commensuratæ delicto, alioquin eius contraria procedat si pœnæ non sint cōmensuratæ delicto Bertaz. d. n. 62. & seq. Alcia. in d. l. si quis maior. n. 4.

1. Lim. 2. opi. contrariam. 35. subamp. non procedere quando ille cui nō fuerunt pacta seruata damnum maximum passus fuisset, quia sicut æquitas canonica non admittit eam pœnam tamquam lucrum, cū alterius iactura, ita nec cum maximo alieno damno de communi omnium Decia. cons. 10 n. 8 lib. 1.

2. Lim. non procedere dolo interueniente quia canonicum ius dolum, & peccatum nutrire non debet, Decia. supra. n. 13.

528 36. Subamp. procedere tam in iuramento de futuro ac de promissorio, quam de præterito; nam cū de fauore animæ agatur ratione iuramenti fiet extensio Ruin. cons. 141. n. 9. lib. 1. Gab. de transact. concl. 1. n. 49. & promissoriū est si quid in futurum fieri iuretur Ricci. tom. 3 prax. eccle. fori. resol. 224.

Contrarium tenet Cast. in l. Lucius. n. 5. de infam. Bertaz in d. l. si quis maior. n. 546. post Roma. n. 19 ex communi omnium, & Cæs de Barz. decis. 61. n. 67.

529 37. Subamp vt si in arbitratores compromissum fuerit, & non contrauenire iuratum qui alterā partium intra certum tempus, aliam verò longiori tēpore aliquid facere debere arbitrati sint, si prima pars cōtrauenerit, altera postmodum implere obligata liberatur, primitus implere obligata obseruare obstricta manente, quia non implendo ab omni contractus commodo eccidit, licet secus sit, si eodē tempore vterque implere deberet, tunc enim nullus periurium incurret nisi pro sua parte alter perfectè impleuerit c. constitutus vbi Doc. de pœn. Mattes. sing. 50. Cur. Sen. in d. l. si quis maior. n. 3. Bertaz n. 278. & ex communi d. l. si quis maior procedere etiam in cōpromisso iurato Caccialup. de transact. Q. 15. n. 2. & 5. & in voluntario non etiam in necessario de communi Alb. Brun. cons. 48. n. 8.

530 38. Subamp. vt licet quando quis alterum promisit ratum habiturum, si is de facto contraueniat non fit locus pœnis d. l. si quis maior. quia verbum ratum intelligitur de iure l. si finc. §. cum autem. rem rat. habe. glo. & Doc. in l. id quod pauperibus C. epi. & cle attamen si se ipsum ratum habiturum promiserit, has pœnas incurret non secus ac si non contrauenire promisisset l. quo enim. §. 1. & 2 rem rat. habe. glo. in d. l. si quis maior. verbo. iudicem vbi Doc. & Bertaz n. 410. & seq prout etiam si tertium ratum, gratum, & firmum habiturum promiserit, quia firmum de facto intelligitur, & de facto etiam contraueniens has pœnas incurret Alex. in d. l. si quis maior. n. 5. Alciat. n. 22 Bertaz. n. 410. & seq. sed quod alium ratum habiturum si illud facere negligat vt promisit incidat d. l. si quis maior pœnas. Cor. cons. 25. n. 11. versic. & ideirco. lib. 2. Farin. in fragmen. par. 2. n. 1161. ex communi, & idem si promisit non mouere controuersiam, & huiusmodi, de communi etiam in promissorio Ruginel. pract. QQ. cap. 11. n. 42 secus in assertorio probans.

531 39. Subamp. vt huic iuramento contraueniens infamis fiat, venit enim contra pactum, & contra iuramentum, & Deus, & homo offenditur glo. in cap. quicumque. 6. Q. 1. Doc. in c. testimonium. de testi. vbi Felin n. 20. de communi testatur, & in l. si quis maior vbi Bertaz. n. 542. & seq. testatur de communi omnium. Bolognet. n. 64. Ias. n. 21. C. de transact.

1. Lim. non procedere in coacto iuramento iusta vel iniusta coactione publica vel priuata, legis vel hominis de communi Bologn. in d. l. si quis maior. n. 64. Bertaz. n. 546. vbi quando iurator rectori parere, & infra dicetur in limitationibus principalibus.

2. Lim. non procedere quando promissio pactum

 non

non contineret, vt quando sibi met quis, vel Deo iurat Cast. in d.l.si quis maior. in fi. Bolog. n.64. in fi. & cęteri communiter Feli. in d.cap.testimonium. n.20. in fi.

3. Lim. in hærede iurantis, qui cum non iurauerit nō fiet periurus nec infamis Bolog. in d.l.si quis maior. n.65. Parpal. n.43. Cag. n.111.112.

4. Lim. non procedere nisi pars cui contrauentum fuit, petat contrauenientem declarari infamem, hoc enim lex concedit si petatur l.4.§.hoc autem iudicium de dam. infect. & iudex non petenti officium suum non impartitur l.peti.§.fratre.de leg.2. Parpal. in d.l.si quis maior n.44. Cag. n.113.& declaratinnem requiri tradit Mantua.sing.509.

5. Sublim. 4. lim. non procedere quando actor nullam in iudicio quærelam proposuisset de periurio, at contractus executionem dumtaxat petijsset, causam periurij in alio iudicio reseruando, tunc enim nullam, & d.l.si quis maior non percipiet vtilitatem, cum d.l. in periurio fundetur Bolog. in d.l.si quis maior n.66. C.de transactio.

5. Lim. non procedere quando iudex vellet ex iusta causa reseruare hāc infamiæ pœnam, ex hoc enim parti nullum damnum infertur Parpal. in d.l.si quis maior. n.45 Cag. n.114.

Contrarium quia ipso iure à lege fit executio tenet Bolog. in d.l.si quis maior. n.67.

6. Lim. non procedere in eo qui vsuras soluere iurauit, quia non nisi in contractu iurato transactionis de iure ciuili incurritur infamia Felin. in d cap. testimonium. n.21. Parpal. in d.l.si quis maior. n.46. Cag. n.118. de communi Bolog. n.67.

7. Lim. non procedere quando mora purgaretur debiti oblatinne, tunc enim omnes pęnæ d.l. euitantur. glo. in c. apud misericordem. 32. Q.1. Lanfr. in cap. quoniam contra. verbo. testium depositiones. n.74. de probat. Parpal. in d.l.si quis maior. n.47. ub dubio tamen.

Contrarium tenet Cag. in d.l.si quis maior. n.118. Bologne. n.67. quia iuramentum moræ purgationem impedit.

8. Lim. non procedere quando iuratum fuit super aliquo de præsenti vel præterito, quoniam hoc iuramentum illud non seruantem non efficit infamē cum requiratur iuratum respectu futuri Cast. & alij communiter. in d.l.si quis maior vbi Ias. n.21.

532 40. Subamp. vt iudęus etiam pęnis d.l. includatur si iuratæ promissioni contrauenerit ne melioris sit conditionis quā christianus. Cor cons.107. lib.3. Soc. Iun. cōs.125. n.7.& seq. lib.3. Tiraq. de primog. Q.66. n.16. Surd. cons.122. n.23.& in fine.

533 41. Subamp. vt iuramentum prædictum vim teneat clausulę rato manente pacto, & vtrumque res, & pęna peti possit odin peierantis. glo. in d.l.si quis maior. verbo. proprietate quam Doc. communiter sequuntur Bar. n.8. Bal. n.12. Ang. n.5. Cor. n.2. versic. item nota. Aret. n.4. Cast. n.3. ad fi. Ias. n.22. Parpal. n.71. Alex. n.8. Bolog. n.13. versic. non obstat quod lex. Bertaz. n.741.& seq. C. de transact. Guid. Pap. cons.31. n.1. vers. primo quia Ias. in §. item si quis. n.15. Inst. de cōmuni omnium Alciat. in d.l.si quis maior. n.39. Cag. n.143.& 144. & Marcabr. cons.94. n.146.

1. Lim. nō procedere nisi quoad eum qui pro sui parte impleuit, secus quoad eum qui contrauenit Doc. in l. qui fidem. de transact. Alex. cons.115. n.8 lib 4. Cor. cons.51 n.5. versic. nec obstat fi. lib.1 Crat. cons.114. n.13. lib.2. Seraphi. priuileg. iuramen. 85. n.8.

2. Lim. non procedere in compromisso, nam pęna in eo promissa soluta expirat nec illius vigore aliud prętendi potest auth. decernimus C. de arbitr. Alex. in d.l.si quis maior n.8. Ias n.22. Cur. Sen n.39. Bolog. n.72. Bertaz. n.744 Gail. obs.150 n.15. lib. 1. Scaccia. de iud. lib.2. c.2. n.413.

Cōtrarium nempe in compromisso etiam copulatiuè procedere pęnas omnes d.l.si quis maior. receptum testatur Ias. cons.9. n.7 lib.1.

534 42. Subamp. procedere tam in actore quam in Reo in his quę possunt vtrique conuenire, quoniam periurij ratio in vtroque militat glo. in d.l.si quis maior quam Doc. cōmuniter sequuntur Bar. n.12. de communi testantur post Salic. in fi. & Cor. n.2. versic. ex tex. ibi actione Cur. Iun. n.28. Parpal. n.109. vbi de cōmuni omnium, quia actor, & Reus sunt correlatiui, & in vno dispositum, in alio etiam dispositum censetur, & idem ius statui debet quatenus potest cōmode fieri de communi Bolog. n.26. & Bertaz. n.799.& Ladereb. cons.143. n.11. Ruin. cons.172. n.1.& 2. lib.4. Rol. cons.57. n.14. lib.1. vbi de communi Tenni. caut.145. n.20. Caccialup. de trāsact. Q.15. n.1. Intrigl. de feud. cent.2. art.5. n.345. de communi Rot. Rom. dec.41 n.n.3. par.4. diuers. & Parpal. d.n.109. ex Alex cons.92 n.6. in fi. lib.1. tradit formam libelli in actione huius legis, de communi Farin. in fragment. par.2. n.1155.

Contrarium quod Reus d.l. pęnali non compræhendatur quia de actore loquitur Ant. de Pret. inter cons. Alex. cons.49. n.16. lib.4. Gab. de transact. concl.1 n.56 Laur. de Pinu. cons.137. n.16.

535 43. Subamp. d.l.si quis maior. in curia etiā mercatorum obseruari, licet enim in eo foro apices iuris non attendantur, quando tamen negocij substātiam tangunt vt in casu d.l. quia promissa non seruans odio periurij, iure quod habet priuatus euadit, in foro etiam mercatorum debet attendi Ias. cons.82. n.2. lib.1. Thob. cons.70. n.6. Cur. Iun. in d.l.si quis maior. n.36. Cag. n.152. C. de transact. Ias. in l.2.§. item si in facto n.16.17. de verbo. oblig. Rim. Iun. cons.89. in fine.

Contrarium tenet Parpal. in d l.si quis maior. n.79. Crot. in l.4.§. Cato. n.9. de verbo. oblig.

536 44. Subamp. etiam interesse cessante d.l.si quis maior. locum fore pęnæ enim de quibus in ea contemptus ac periurij ratione appositæ censetur, cōuentionales autem pęnæ licet tanti non intersit, in totum ratione contemptus exigi possunt Roma. cons.51 n.12. Ancb. cons.148. n.1.& seq. Franc. Curt. in d.l.si quis maior. n.33.& 38. Parpal. n.72. Cag. n.98.& 103. Caccialup. de transact. Q.15 n.4. de communi Paris. cons.34. n.40. lib.1. Marcabr. cons.94. n.142. Veg. cons.68. n.250.& 268.

537 45. Subamp. vt exceptio quæ vigore huius legis cōtra inobseruantē opponitur litis finitę dicatur, & in vim dilatorię, & peréptorię obijci possit, & iudex possit ac teneatur supplere, & litis ingressum impediat

diat Spec. de actore §.1.n.16.vers. itē quod est periurus Ias. in l. ait prætor. n.13.14. de iur. iur. Bolog. in d.l. si quis maior. n.25. C. de trāsact. latè Seraphi. priuileg. iuram. final n.14.

538 46. Subamp. vt d.l. si quis maior. sit fauorabilis, & extēdenda Ias. ibi n.9. de communi Cur. Iun. n.4. quamuis ipse in pœnalibus differtiat Bolog. n.14. Ias. cons. 82 n.2. lib.1. Decia. cons. 10. n.20. lib.1. Gargiare. patroci. 46. n.3. lib.1. infra dict. lim. ... Gonzales. reg. 8. cancel. §.6. proem. n.56.

Contrarium tenent Cur. Iun. d. n.4. Cag. n.33. & 34. Rim. & Purp. ibi Dec. cons. 258. n.6.

Distingue vt prima proceda t quoad contractus obseruationem, secunda quoad pœnam Alciat. in d.l. si quis maior n.7. & seq. receptissimam dicit Bertaz. n.12. & seq.

Contrarium nempè indistinctè fauorabilem esse tenent Decia. & alij in subamp. citati Crot. in l. omnes populi n.125. alias 192. & seq. de iust. & iure.

539 47. Subamp. hunc periurum stellionatus crimine puniri posse l. si duo § fin. de iur. iur. vbi glo & in l. 2. C. de reb. cred quod tamen intelligit excepta corporali pœna Castr. in d. §. si. Alex. & Ias. n.2. in fi. Guid. Pap. dec. 178. Cap. Tholos. dec. 17. Cag. in d.l. si quis maior n.90. Surd. cons. 424. n.15. & seq. rationem adducens quia etiam in delictis priuatis actio criminalis eadit l. fi. de priuat. delict.

540 48. Subamp sat esse iuratum fuisse secundū modum a consuetudine inductum Doc. communiter in c. tuis. de testi. & Natt cons. 479. n.14.

541 49. Subamp. iuramentum ad ea etiam extendi quæ tacitè veniunt ex natura contractus Natta. cons. 480. n.22. & seq.

542 50. Subamp. vt periurus beneficio, & dignitate priuetur, nisi iuramentum foret illicitum intelligendo vt per Roma sing 516. & ibi Add.

51. Subamp. in eo qui centum soluere promisit certis terminis, & iurauit non venire contra, si namque non soluerit contrauenisse censetur Tholos. decis. 248.

543 1. Lim 182 amp & d l. si quis maior C. de transactio. nam talis pœna licet conuentionalis, quia quasi legalis est ex quo nisi d.l. sic diceret appositio pœnæ vltra interesse efficax non fuisset Caccialup. de transact Q.15. n.4 non posset legitimum modum id est quadruplum excedere ita vt si fors sit, 25. ob dictum contemptum centum dumtaxat peti poterunt Ancb. cons. 148. n.2 & 3 Roma cōs. 510. n.9. & seq. Doc. cōmuniter in d.l. si quis maior Ias. n.29. Cag. n.163. de communi Rot. decis. 279. n.5. par. 2. diuers. Caccialup. supra subdens iuramento alterius non firmari post Anch. supra.

2. Sublim. non procedere stante iuramento, quia propter iuramentum pœna conuentionalis legalis fit Cur. Sen. in d.l. si quis maior. n.53. Parpal. n.70. cum supra citatis vsque ad quadruplum ascendere posse probat, licet Cur. Sen. vltra quadruplum ob iuramentum exigi posse dicat.

544 2. Lim. non procedere quando non interesse, seu interesse cessans iudicis vel arbitri facto causaretur, tunc enim conuentionalis pœna non committetur l. arbiter calendis de recep. arb. Rom. cons. 510. n.5. vers. fallit si hoc qui latè agit Aret. in l. 4. §. cato. n.21. de verbo. obligatio.

545 3. Lim. non procedere quando pro interesse apposita fuisset, tunc enim interesse velut causa pœnæ cessante; cessabit, & pœna l. 2. §. fi. qui satisd. cog. l. fi. si quis in ius vocat. non ier. Roma. cons. 510. n.6. Ang. cons. 219. n.7. in fi. & ita tenuit Rot. Luc. pro Thoma Sauona anno. 1599. ex actis D. Vincentij Petruzzi.

1. Amp. vt in dubio pœna ratione interesse apposita censeatur Io. And. in reg. bona fides. de reg. iur. in 6. in mercur. per tex. in l. si duo si quis cautio. Rom. cons. 510. n.8. Paris. cons. 34. n.38. lib.1. Mandos. ad Rom. supra.

546 4. Lim. non procedere vbi proceditur æquitate vt in foro mercatorum, tunc enim pœna pro interesse apposita censetur, quæ ideo nisi quatenus interfit non exigetur Ang. cons. 219. n.7. in fine Aretin. in d. §. Cato. n.21. Mangil. de euict. Q. 199. n.23.

Contrarium tenent Ias. in l. 2. §. item si in facto. n.16. 17. de verbo. oblig Paris. cōs. 34. n.40. & seq. lib.1. vide supra subamp. 43.

547 5. Lim non procedere in pœna vsurarum loco apposita, quia cū vsuræ sint prohibitæ, pœna etiam exigi non poterit Rom. cons. 510. n.7.

1. Sublim. vel potius secus esse dicas in interesse lucri cessantis, vel damni emergentis, quod in terminis d.l. si quis maior peti potest secundum communem Caccialup. de transact. Q.15. n.5.

548 6. Lim non procedere d.l. si quis maior. quando prius a parte aduersa contrauentum fuisset, vel non impletum vt in verbis d.l. illis probatur, reputabūtur eis qui intemerata pacti iura seruauerint, non enim tenetur alteri aliquis implere nisi, & sibi impleatur, ita vt tam, & si ab initio competat actio, et tamen ante implementum agentis obstat exceptio l. Iulianus. § offerri de actio. emp. Roma. cons. 244. n.2. Cor. cons. 146. n.6. lib.3. Doc. in d.l. si quis maior de magis communi Bolog. n.98. Bertaz. n.429. & seq. subdens agentem ad pęnas d.l. teneri probare liquido implesse, alioquin succumbet, nec iuramento suppletorio locus erit cū de re graui agatur, nempe de re graui, & pęnis d.l si quis maior. Alex. cons. 32. n.9. lib.2. Soc. Iun. cons. 77. n.143. lib.1. Ruin. cons. 123. n.25. versic. quia igitur lib.3. Thob. cons. 70. n.7. Purp. cons. 333 n.10. Bero. cōs. 176. n.78. & seq. lib.1.41. n.19. lib 2.57. n.42. lib. 3. subdens agentem prius pro sui parte implesse probare teneri Mattes. not. 50. Goz. cons 31. n.5. Ferrat caut. 20. in fi. Rol cons. 57. n.21 22. lib.1. Ripa. respon. 99. n.2. 100. n.3. Becci cons. 106. n.31. Tenni caut. 145. n.26. & seq. Laderch. cons. 143. n.3 de communi. Rot. Rom. decis. 184. n.3. par. 2. diuerso. Ceph. cons. 370. n.88. Rot. Rom. decis. 369. n.2. par. 4. diuerso. Parpal. in d.l. si quis maior. n.32. Seraphi. priuileg. iuram. fin. n.5. Borg. decis. 43. n.40. lib.1. Intrigl. de feud. cent. 2. art. 5. n.347. Laderch. cons. 61. n.2. Meno. cons. 84. n.74. Maceraten. resol. 17. n.13. lib.2. Gargiare. patroci. 70. n.6. lib.1. de quo latè dixi in pactis emptionum. lim. 12. & ampliationis. 13. principalis, & implemētum probari debere Alba. cons. 173. n.16. Farin. d. par. 2. n.1206.

1.Amp. procedere etiam ſi poſt primi contrauentionem pars altera contrauenerit; nam primus contraueniens ab omni contractus commodo cecidit, cuius omnia ei commoda ceſsere cui prius contra factum fuit Doc. communiter in l. cum proponas. 2. vbi Ales. n.6. teſtatur de communi C. de pact. & Becci. conſ. 106. n.31. & ferè omnes in limitatione eitati de communi Rot. Rom. deciſ. 184. n.3. 369. n.2. par.2. diuerſ. Grat. conſ. 66. n.24. in fi. lib.1. Gab. de tranſact. concl. 1. n.47. Tenni. caut. 145. in fi. Parpal. in d.l. ſi quis maior. n.32. ſubdens vtroque eodem tempore contraueniente moram vtriuſque mutuo compenſari Gram. deciſ. 103. n.160. vbi de Reo qui ſecundo loco contrauenit Mareſcot. reſol. 89. n.2. ita Rot. Rom. iudicaſse probans.

2.Amp. etiam ſi in tranſactione adeſset clauſula rato manente pacto; qua pęna ſoluta, &c. toties committatur quoties contrauentum fuerit Doc. in d.l. cum proponas, & in l. qui fidem. de tranſact. Cor. conſ. 51. n.5. verſic. nec obſtat ſi eſt adiecta lib.1. Alex. cõſ. 115. n.7.8. lib.4. Goz. conſ. 31. n.3. Tbob. conſ. 110. n.6. Gig. de penſio. Q.64. n.6. Rol. conſ. 57. n.22. lib.1. Tenni. caut. 145. n.31. & 32. Ond. conſ. 89. n.70. lib.2.

3.Amp etiã ſi in minimo defeciſset, impleſse etenim non dicitur qui perfectè non impleuit Cor. conſ. 246. n.6. lib.3. Rube. conſ. 30. n.4. de communi omnium Bolognet. in d.l. ſi quis maior n.98. & 99. Parpal. n.105. Ond. conſ. 86. n.16. lib.1. Surd. conſ. 369. n.36. & ſeq. Rot. Rom. deciſ. 236. par.2. 364. in fi par.4. diuerſo. Alba. d. n.16.

1.Lim. non procedere quando ſimpliciter non integrum recepit, & quietauit Rot. Roma. deciſ. 167. n.3.4. par.3. lib.2. diuerſo. & quando in minimo defectus in ſubſtãtia non læderet ius alterius Mãti. de contract. lib.3. tit.16. n.23. Add. ad Rot. Rom. dec. 261. coram Ludouiſ.

1.Sublim. 6. lim. non procedere quando id quod erat implendum per agentem ad pęnas d.l. ſi quis maior. non erat implendum niſi poſtquam pars altera impleuiſſet non enim in mora cenſetur licet non impleuerit, ideo ad d. pęnas agere poterit Cor. cõſ. 246. n.9. lib.3. Bologne. in d.l. ſi quis maior. n.98.

2.Lim non procedere quando pars altera obtuliſſet, vel etiam depoſuiſſet, nam ſi inde ſequatur alterius contumacia; offerens vel deponens ad pęnas agere poterit, impletum namque videtur quod fuit oblatum Bologne. ſupra n.98.

2.Sublim. nam huiuſmodi contrauentio non poteſt iuramento ſuppletorio parti delato probari, liquidiſſima enim requiritur probatio Parpal. in d.l ſi quis maior. n.105. Cag. n.194. quamuis in neceſſario deciſiuo iuxta l. manifeſtæ turpitudinis de iure iur. deferri poſſe teneant contra Parpal. Cag. in d.l. ſi quis maior. n.194. Bolog. n.98. quia iuramentum à parte parti delatum rei iudicatæ vim tenet, & ſuppletorium ceſſare ex communi probat Bertaz. n.425. & ſeq.

549 7.Lim. nam tametſi tranſactioni contraueniens acceptam pecuniam reſtituere teneatur, datamque repetere nequeat; non datam vero poterit retinere, repetitione enim facilius retentio datur l. per retentionem C. de vſur. Ceph. conſ. 24. n.32.

550 8.Lim. vt ſi in tranſactione dictum ſit quod ego tibi in Kal. Ianuarij proximè futuri ſoluere debeã certum quid; id tamen ita interpretari debet nempè de Kal. proximis poſtquam pro tui parte impleueris, non enim prius tempus currere mihi incipiet Cor. n.245. in fi. lib.4. Maſc concl 1393 n.41.

551 9.Lim. non procedere quando non ſua ſponte ſed coactè ex cauſa neceſſaria, à iudice, vel ſtatuto ad actum iuratum aliquis præceſſiſſet, ſponte enim iuratum exigit d.l. ſi quis maior. Bar. n.2. Bal. n.1. Ang. n.2. Sali. n.2. Iaſ. n.14. de communi omnium Cur. Iun. n.6. Bertaz. n.289. & ſeq. Bolog. n.42. Alcia. n.11. de communi Cur. Sen. n.20. & Parpal. n.12.13. Bar. in d.l. qui fidem n.6. Ang. n.3. & alij H eod tit. de tranſact. Guid. Pap. ſing. 620. Rauen. ſing. 700. Caſt. conſ. 378 n.3. lib.1. Caccialup. de tranſact. Q.15. n.6. Gab. de trãſactio. concl. 1 n.60. Burſ. conſ. 136. n.4. 145 n.7. Tenni. caut. 136. n.4. & 145. n.7. Intrigl. de feud. cent.2. art.5. n.354. Lanſr. deciſ. 414. Rim. Iun. conſ. 552 n.3. & ſeq. Matte. communi opi. verbo. compromiſſum. Gargiare. patroci. 49. lib.1. Carpa. cap. 115. n.327. idẽ probantes de compromiſſo neceſſario, & alia neceſsaria cauſa Farin. d. par.2. n.1200. vel ex neceſſaria cauſa contrauenit petita, & obtenta prius abſolutione n.1204.

1.Sublim. non procedere niſi ex actis compromiſſo vel alio actu partes coactas à iudice vel ſtatuto contraxiſse conſtet, neceſſitas namque debet per allegantem probari Alex. in l. ſi quis maior. n.2. C. de tranſact. Felin. in c. fin. ad fin. de re iud. dixi in tractatu euictionis.

Contrarium quando quis compelli potuiſset Cur. Sen. in d.l. ſi quis maior. n.22. Cur. Iun. n.8. Cag. n.69.70. Feli. in c. cum M. n.21. Dec. n.34. de conſtit. Aret. conſ. 24. n.9. Bal. conſ. 351. n.8. lib.5. Aneh. conſ. 159. n.1. in fi. Dec. conſ. 22. n.2. Rim. Iun. conſ. 99. n.18. de magis communi, & veriori Blanc. de comprom. Q.1. n.18. & Mago. deciſ. Luc. 37. n.10. Cęſ. de Barz. deciſ. 63. n.20. de communi Farin. d. par. 2. n.1205.

Diſtingue vt ſi iuſsus ita præciſus ſit vt nequeat à partibus renunciari, & ſecunda procedat; alioquin primæ locus exiſtat Alciat. in d.l. ſi quis maior. n.11.12. Bolognet. n.46.47. Bertaz. n.304. & ſeq.

1.Lim. 2. opi. non procedere quando forma ſtatuti ſeruata non fuiſset Lambert. de contract. mul. glo. 10. n.45. Alciat. conſ. 431. n.2. ad fi. Carpa. lib.1. c.116. n.325. & ita Iunij. 1620 tenuit Rot. Luca. inter D. Lelium Barzoti, & D. Stephanũ Anchiani ex actis D. Fabritij Macarini.

2.Lim. non procedere quando priuilegio quod alter habebat vti noluiſset Bal. conſ. 352. n.8. lib.5. Aret. conſ. 24. n.9. & ſeq. Carpa. ſupra n.324.

3.Lim. nõ procedere quando conſtaret partes extra iudicium, & voluntariè compromittere voluiſse Dec. in d. c. cum M. n.34. in fi. de conſt. Cag. in d.l. ſi quis maior. n.68.

4.Lim. non procedere niſi ſtatuti cogentis notitiam partes habuiſse conſtaret Lambert. d. n.45.

5.Lim. non procedere niſi compromiſſum ante ſententiam, & rem liquidam fuerit petitum Alex. cõſ. 82. n.4. lib.1. Parpal. in d.l. ſi quis maior. n.16.

peri

peti enim debet compromissum fieri ab his qui possunt statuto compelli de communi Rol.cõs.57. n.17. & seq. 26. & seq. lib.2. quo casu non dicitur necessarium si extra iudiciũ fiat Marcabr.cons.46. n.16.66.n.256. sed esse necessarium in statuto Lucano petitionem exigente Soc. cons.300.n.7. vers. præterea Bal.lib.2. Dec.cons.22. n.& Mediolani Carpa.c.115.n.324.tenuit Rot.Lucan.in d.causa Barzotta, & Anchiana cum Marcabr. esse voluntarium.

6.Lim.non procedere quoad iuramẽtum in compromisso adiectum, quod si non requiratur à statuto, voluntarium existimabitur Alex. in d.l.si quis maior. n.2.3.Cag.n.70.& seq. C.de transact. Farin.d. par.2.n.1202.

7.Lim.non procedere nisi constet partes tales fuisse, vt ad compromissum compelli potuissẽt Alex.cons. 82.in princ lib.1. Dec.cons.13.n.5.versic.difficultas Blanc.de comprom.Q.1.n.18. Meno.cõs.688. n.29. vbi de hærede per fideicommissum grauato Mago.dec.Luc.37.in fi.

2.Sublim. non procedere quando statutum arctare tantum ad compromittendum nõ etiam ad iurandum, si namque voluntariè iuramentum adiectum sit non releuabitur iurãs à pœnis d.l.si quis maior. Alex n.3.Cur.Iun.n.8.de magis communi Gab.de transact.concl.1.n.61.& seq.

Contrariũ tenet Ias.in d.l.si quis maior. n.14.Roma. n.17. Cur.Sen. n.24.in fine Cag.n.70. & seq. Bertaz.n.316.

3.Lim.2.sublim.non procedere quando ex consuetudine iuramentum in quolibet compromisso, vel transactione adijci solitum foret, tunc enim licet ex statuto non sit adhibendum, si tamen fuerit appositum dicetur ex necessitate adiectum l.si prius. §.1.vbi Bar. de aqua pluui. arcend. Alex. in d.l.si quis maior. n.3. Cag. n.72.Bertaz.n.314.Farin.d. par.2.n.1202.

3. Sublim. non procedere quando cum iuramento emologatio facta fuisset, hic enim vltimus actus sponte factus censeretur, & pœnis d.l.si quis maior locus esset Alex.in d.l si quis maior.n.3.Cag.n.74. Bolog.n.47.lim.4. Farin.supra n.1203.

Contrarium tenet Rim. in d.l.si quis maior,& quando pars emologationis terminos excederet Bertaz. n.319.& seq. Alcia. & Parpal. quos sequi videtur Fari. supra.

3.Lim. 3. sublim. non procedere quando statutum etiam promittentes cogeret laudo stare, tunc enim eadem in ratificando quæ in compromittendo necessitas subesset Parp. in d. l. si quis maior. n.17. Bolog.n.47.lim.4.

Contrarium tenet Cag. in d.l.si quis maior.n.74.

4.Sublim. non procedere nisi respectu partis requisitæ vigore statuti in ea enim dicitur necessitas subesse, non in requirente, quia statutum non compellit nisi ab alia parte petatur, idcirco petens, id voluntariè facere censetur Alcia. in d.l.si quis maior.n.13.Parpal.n.16.C.de transact.

Contrarium nempe indistinctè coactum censeri Cag. in d.l.si quis maior.n.67. vide supra sublim.1.

5.Sublim. non procedere quoad hoc vt contrauenies exceptione pacti vel transactionis nõ remoueatur, licet enim statutum operetur euitari pœnas d.l.si quis maior. pacti tamen transactionis,& exceptione sub mouebitur;& ideo qui contrauenit subiacebit remedijs l.siue apud acta C.de transact. quoniã si in totum contrauentio permitteretur statutum sine effectu maneret contra l.1.§.hæc verba. quod quisq. iur. Parpal.in d.l.si quis maior.n.16. Bolog. n.46. lim.2. nisi ex iusta causa à Iudice vel priuato compelleretur vt per eum Cag. n.68. qui tamẽ subdit limitatione non esse de regala.

6.Sublim.non procedere quando partes dum ad trãsigendum statuto compelluntur sese id statuti necessitate facere non compelluntur, sufficit tamen emissa protestatio tempore compromissi Parpal. in d l.si quis maior. n.17. sed vide supra primam sublim.

7.Sublim. nõ procedere quãdo ratificatio post compromissum laudo prolato facta fuisset, hic enim vltimus actus spõte factus censetur Alex.in d.l.si quis maior n.3.in fi.C.de transact.

Contrarium tenet Parpal. in d.l.si quis maior.n.17. vide supra lim.5.primæ sublim.

8.Sublim.non procedere quando statim misso libello, vel sola facta citatione, agens compromissum fieri peteret,tunc enim cum non posset regulariter Reus ad compromissum compelli ex quo beneficium statuti non competit initio litis actori, præsumitur enim actor calumniosè petere, litemque mouisse, quapropter Reus sponte facere dicitur Ang.in l.cum hi.§.si cum lis n.3.de transaction.per tex.illum.Parp.in l.si quis maior.n.18.C.de trãsact.

Contrarium tenet Cag.in d.l.si quis maior.n.75. Bolognet.n.47.lim.5.

9.Sublim. non procedere quando ille contra quem compromissum fieri petitur instrumẽtum iuratum haberet,tunc enim ex quo ad compromissum cogi non poterat compromissum voluntarium censebitur Alex. cons.27. n.29. lib.2. Parpal. in d.l. si quis maior n.19.Cag.n.76 lim.7. Bolognet.n.48.

10.Sublim. non procedere quando ille contra quem compromissum fieri petitur, rem liquidam haberet, tunc enim ad compromissum compelli nequit Bar.in l.post rem. de transact. ideoque compromissum sponte factum, dicetur Bal.in l.1. de transact. Parpal.in d.l.si quis maior. n.19.lim.8. Cag. n.76. lim.8.Bolog.n.48.Alcia.n.14.

1.Lim. non procedere nisi instrumentum haberet executionem paratam, quia alioquin contra instrumenta, alioquin rem liquidam reddentia posset opponi, quocirca compromissum voluntarium diceretur Cag. in d.l. si quis maior. n.89. Bolognet. n.48.

11.Sublim. non procedere quando compromissum publicatis attestationibus peteretur,quia tunc peti compromissum dicitur per calumniam, nec petens audiri potest, si ergo pars altera consentiat compromissum voluntarium censebitur Bal. in l.1. de transact. Parpal. in d. l. si quis maior. n.19. Bolognet. n.48.

12.Sublim. non procedere quando compromissum in causa appellationis peteretur tunc enim quia pars altera posset illud recusare sponte fieri diceretur Parpal.in d.l.si quis maior.n.19.

13.Sublim.

13. Sublim. non procedere quando in casu non permisso peteretur Alciat. in d.l. si quis maior. n.14.

14. Sublim. non procedere quando ille à quo compromissum peteretur, haberet aliquam notam excusationem, tunc enim voluntarium censeretur Cur. Iun. in d.l. si quis maior. n.8. & de hac limitatione latius dixi in tract. compromissorum.

552 10. Lim. non procedere in ecclesia, quia minoris vice fungitur eique succurritur, cap. 1. & c. auditis. de in integr. restit. Cag. in d.l. si quis maior n.23. Rim. Iun. cons. 77. n.40. & in clericis Borghes. de irreg. rub. de iuram. lib.6. n.11. & seq. Parpal. in d. l. si quis maior. n.91. idem de Capitulo, & Prælato dicens Cag. n.23. Carpan. cap. 409. n.31. lib.2.

553 11. Lim. nō procedere in minore 25 annis quia d.l. si quis maior pœnalis est, & loquitur de maiore, licet minor etiam seruare teneatur, non tamen d.l. pœnas incurret Bar. in d. l. si quis maior. n.1. Ang. n.2. Ias. n.29. de communi Cur. Sen n.55. & Cur. Iun. n.3. Cag. n.16. & 32. & 166. Salic. n.10. Roma. n.1. & 2. Parpal n.4. Bolognet. n.36. C. de transact. & receptissimā dicunt Alciat n.7. & Bertaz. n.196. & seq. Alex. cons. 222. n.22. lib.2. vbi in integrum restitui, & Pur. dec. 123. lib.3. & Natt. cons. 269. n.4. & Odd. de restit. in integr. Q.84. n.2. Gab. de transact. concl. 1. n.59. Dec. cons. 258. n.6. Thob. cons. 70. n.4. Assis decis. Perus. 18 n.71. Rim. Iun. cons. 77. n.40. de communi Tenni. caut. 145. n.2. Borg. decis. 43. n.29. lib. 1. de communi Seraphi. priuil. iuram. 83. n.34. Cor. cons. 280. sub n.4. versic. præterea adhoc lib.3. Ias. cons. 118. n.1. ante fin. versic. non obstat primum. lib. 1. Machel. patrocin. 28. n.11. de communi Caecialup. de transaction. Q.15. n.5. Carpan. supra n.31. Bero. cons. 57 n.29. lib.3. Crau. cōs. 413. n.10. Rim. Iun. cons. 412. n.92. de communi Seraphi. decis. 313. n.7. Carpa. supra. n.31. Intrigliol. de feud. cent.2. art.5. n.353. de cōmuni Ces. de Barz. dec.62. n.71. de cōmuni Farin. d.Q.2. in fragm. n.1188. & seq.

Contrarium tenent Guid. Pap. cons. 31. n.8. Afflict. in §. item sacramenta glo.4. n.25. de pace iuram. firman.

1. Amp. 11. lim. procedere in maiore per impetrationem veniæ ætatis ad tit. C. de his qui veni. ætat. impetra. vel à statuto maior censetur, hi namque censentur maiores 25. annis ficte, & d.l. si quis maior. dispositio, in casu ficto non verificatur Bar. ibi n.1. Salic. n.10. Ias. n.29. Cur. Sen. n.56. Cur. Iun. n.3. Alciat. n.7. Parpal. n.7. vbi idem quando positiones haberentur pro confessis Cag. n.31. 32. 40. Bertaz. n.201. & seq. C. de transact. Gab. de transact. concl. 1. n.69. Dec. cons. 258 sub n.2. Tenni. caut. 145. sub n.2. Bertaz. cons. cri. 547. n.16. Borg. decis. 43. n.29. lib. 1. Intrigl. d. n.353. Bolog. in d.l. si quis maior n.38. de maiore ex statuto Farin. d. par. 2. n.1191.

Contrarium quando statutum non loqueretur per verba fictionem denotantia tenet Bolognet. in d.l. si quis maior n.37. Purp. cons 333. n. 20. & quod fictum casum comprehendat Decia. cons. 10 n.44. lib.1.

2. Amp. vt non sufficiat transigentem cum iuramento maiorē fuisse nisi hoc probetur ab altera parte, est enim qualitas à d.l. requisita actoris intentionem fundans, idcirco probanda Bolognet. in d.l. si quis maior. n.39. Parpal. n.4. Cag. n.25. Cur. Iun. n.5. in fi. vbi etiam an positiones pro confessis sufficiant. C. de transact. Alex. cons. 92. n.13. lib.1. de communi Caecialup. de transact. Q.15. n.5. Thob. cons. 70. n.4. Purp. cons. 333. n.2. Carpan. lib.2. cap.409. n.32. Bertaz. cons. cri. 547. n.2. & seq. Ces. de Barz. dec.62. n.85. Rot. Rom. dec. 728. n.1. par.4. diuersor. Farin. d. par.2. n.1192.

1. Lim. non procedere quando minor in eodem contractu se maiorē iurasset, ex hoc enim maior ætas probatur, nec se minorem postmodum asserenti creditur l. penult. in fi. C. si minor se maior. dixer. Bolognet. in d.l. si quis maior. n.39. Cagno. n.42. Farin. d. n.1192.

3. Amp. nō sufficere probari esse ętatis annorum 25. nisi 25. annus perfectus probetur. Roma. in d.l. si quis maior. n.1. & 2. Parpal. n.3. 4. & 8. Bolognet. n.39. in fine.

1. Lim. vt in secunda ampliatio proximè præcedens limitata fuit.

4. Amp. etiam si minor nedum iurauerit non cōtrauenire ratione minoris ætatis sed & alia quacumque ratione, & causa, adhuc enim d.l. pœnas non incurret Parpal. in d.l. si quis maior. n.5. de communi, & Bertaz. n.199.

5. Amp. non sufficere maiorem ætate fuisse contrauentionis tempore, sed contractus tempore exigi Alciat in d.l. si quis maior n.7. Parpal. n.4 Bertaz. n.211. hancque in puncto iuris veriorem licet contrarium forte in praxi obtineretur Bolognet. n.41.

Contrarium tenet Roma. in d.l. si quis maior. n.14. Cag. n.26. 27. & Fari. supra n.1193.

6. Amp. maiorem ex iusta causa, & impedimento restitui in integrum Alex. cons. 45. n.8. lib.5. Odd. de rest. in integr. Q.84. n.5.

1. Sublim. 11. lim. non procedere quādo minor dolo fecisset, nec implesset sciens se ad hoc teneri, tunc enim ratione sui doli in integrum non restituetur Bal. in l. pupillorum in fi. C. de repud. hered.

2. Lim. non procedere nisi in dolo vero secus in præsumpto in omittendo consistente tunc enim minori succurritur. Machel. patroci. 28. n.10. 11. Odd. de restit. in integr. Q.84. n.3. 4.

2. Lim. non procedere in transactione facta tutoris authoritate cū decreto iudicis hoc enim casu doli cessat læsionisque præsumptio l.1. vbi Bar. C. de præd. decur. lib.10.

1. Sublim. non procedere quando constaret de euidenti læsione ac dolo, tunc enim fieret dicta præsumptio Rol. cons. 7. n.89. lib.3. Assis. decis. Perus. 18. n.72.

2. Sublim. d.11. lim. non procedere quando minor omni legum auxilio renunciasset, restitutionis in integrum certioratus, tunc enim contrauenire non posset, quoniam iuramentum seruare posset Tenni. caut. 145. n.3. & 4.

Si autem enormissima læsio subesset, iuramentum non obesset, quominus restitutionem in integrum petere posset Cag. in d.l. si quis maior. n.35. & seq. Bolog. n.40.

3. Sublim. non procedere quando minor iurasset non con-

contrauenire ratione minoris ætatis, nec alia quacumque causa, tunc enim ob iuramentum contrauenire ei non permitteretur Albe. in d. l. si quis maior n.4.C.de transact.

4 Sublim. non procedere quando contrauenisset defunctus Grat.cons.67 n.5.& seq.lib.1.

554 12. Lim. non procedere dolo cessante à lege requisito, nec lata culpa ideo sufficeret d.l. si quis maior & ibi Doc omnes ferè. Cur.Sen.n.4.Alciat. n.24.Cur.Iun.n.16 17.Cag.n.186.de magis communi Aquens.n.41.Bertaz.n.33.& seq C.de transact.Bal.in l.obseruare.§. proficisci n.5. versic. sed numquid de offi. pro cons. & leg. Alex.cons.92.n. 13.lib.1.Ias.cons 84 n.6.118.n.4.lib.1.Dec.cons. 452.n.4.Cassad.decis.2.n 7 de iur.iur.Guid. Pap. sing.620.Bero.cons.57.n 38.& seq.187.n.2.lib.3. 151.n.9.lib.1.Becci.cons.104.n.8. de communi Gab.de transactio.concl 1.n.52.Machel.patroci. 7.n.17.Rimin.cons.419.n.7. de magis communi Alba.cons.310.n.39.Thob.cons.70.n.8.Rol.cons. 57.n.46.47.lib.1.Becci.cons.106.n.25. vbi etiam quonam pacto dolus excludatur Bertaz. cons. ciu. 53.n.37.& de communi cons.crim.507.n.14.547. n.17.Ceph.cons.24.n.14.Gab.cons.66.n.30. lib. 2. de magis communi Rim.Iun.cons.124.n.16.& seq. Meno.cons 35.n 33. de communi cons 84.n. 73.& 355.n.3.Crau.cons.413.n.15.Tenni. caut. 145.n.10.& seq post Alex.in l.fin.in fin.qui satisd. cogan.Surd.cons.86.n.21. vbi de idiota in quo dolus non præsumitur Cepol. caut. 24 in tutore non præsumi qui actum fecit cum consilio coniunctorũ pupilli consulens in instrumento scribi facere debere tutorem egisse cum consilio coniunctorum pupilli Serad.de feud.2.part 9. part. princ. sectio. 7.n.3.de communi Mago.decis.flor 96.n.2.Intrigl.de feud.cent.2 art.5.n 346.de magis communi Ceph. cons.265.n.13.24.n.14. Rot. Rom. dec. 277.n.6.part.2.diuerso.583 n.3. par.1. vbi etiam quod causa quælibet a dolo excusat & alia de quibus ibi & dec.345.part.4.diuerso.in fi. vbi etiam alterius pręiudicium requirit & dec.728.n.1.Felician.de societa c.29.n.38.Serafi.decis.1059. subdens quamlibet causam excusare à dolo qui nõ datur commodo cessante & 1136.& 1243.n.6. vbi etiam alterius præiudicium exigi probat & alias etiam tenuit Rot. Rom. vt per Marescot.resol.89. n.4.lib.1.de communi Decia.cons.4.n.46.lib.4. & Rim. Iun. cons 552.n.15.& seq. Meno. cons. 1205.n.21.Gratia.disceptat.19 n.13.& seq.& ab allegante probari debere Ces.de barz. dec. 62.n. 39.Rot.Rom.dec.277.n.2. coram Caualer. & non sufficit mora emphiteotæ sine declaratione domini Rot.dec.28.n.1.ex communi part.1.diuers. Farin.in fragm.par.2.n.1185. Mangil. de euict. Q. 199.n.19.

Contrarium nempe latam culpam sufficere quia dolo comparatur Bolog. in d. l. si quis maior. n. 16. versic. & sic & ibi Alba. in ædd. ad Bar. n. 2. Ias. cons.179.lib.2. Meno.cons.24.n.23.Ces. de Barz. dec.16. n. 28. vbi de communi & Bertaz. in d. l. si quis maior n.843.& seq.Scrad.de feud.7.part.9. part.sectio.7 n.49. vbi idem in feudi priuatione Alba.cons.156.n.13. Rota.dec.30.n.6. in crim. collectis per Fari. vbi dolum argui ex contrauentione voluntati testatoris & transactioni curatæ nisi causa probabilis excuset.

Distingue vt prima procedat quoad incursum pœnarum, secunda autem quoad periurium incurrendũ quod ipso iure incurritur ex lata culpa, quo verò ad pœnas periurij dolus exigitur Doc.in d l.si quis maior vbi Bertaz.n.51.& seq.Grat.cons 15.n.22. lib.1.Gab.de transactio.concl.1.n.54.Rim. Iun. cons.124.n.21.

1. Amp. primam opinionem vt ex causa iusta vel iniusta dolus excludatur vt infra lim.23 Meno. cons.1205.n.5.late Ond.cons.105.lib.1.& quando cessat lucrum vel damnum incurreretur. Meno. supra n.23.& non præsumi in viro probo n.24.Bero.cons 151.n.10.lib.1.57.n.39. lib.3. de magis communi Ces.de Barz.dec.62.n.37.Rot.dec.295. coram Caualer. vbi de iusta causa ignorantiæ pro commisso eccitando nec procuratoris negationem dominij sufficere & 28.n.8 par.2.recentis.& 357. ex rationabili causa cessare & non esse locum pœnæ conuẽtionali ex pacto resolutiuo, & à dolo causam quamlibet excusare dec.583.e.3.par.2.diuersa vbi etiam respondet dolum inducentib Ond. cons.96.n.18.lib.1. vbi quando sibi & suis rebus quis consulit. & ex alijs vt per Surd. dec. 216. & Crau.cons.8.Viui.dec.419.dolum iniusta causa excludi non culpam Serafi.dec.1136.Cast.cons.174. lib.1.scienti & volenti non fieri nisi ex calliditate & sollicitudine consentiat Meno. cons.98. vbi ex quibus excludatur & dolo cessante non esse locum pœnæ etiam arbitrariæ ex communiori Ond. cõs. 109.n.29.lib.1.& a caducitate causam quamlibet excusare si casu motum probet Surd.donari.n.23. Meno.dec.flo.36.n.19 Fari.d.par.2.n.1187.

2. Amp. vt dolus manifestissimus esse debeat Serafi. decis.1275.n.5.

3. Amp. dolum verum requiri Bero.cons.57.n.15. lib.3.

1. Sublim. 12. lim. nam satis præsumitur dolus ac probatur eo ipso quod promissis præsertim iuratis aliquis contrauenit Alex.cons.84.n.7.lib.6.Rom. cons.191.n.3.per tex.in l.dolus manda. Ias. cons. 118. in fi.lib.1.179. in fi.lib.2.Bero.cons.158.n. 47.lib.1.57.n.41.lib.3.Rim.Iun. cons.124.n.34. & seq. alios modos probandi dolum subdentes Crau. in respons. pro Genero n.275. Alba. cons. 310.n.40.Bolognet.in d.l si quis maior vbi dolum abesse per contrauenientem probari debere, & sufficit interpellatio vt quis non excusetur Ias.& Alb. supra Tenni.caut.145.n.11.& seq Rol.cons.57.n. fin.lib.1.Bertaz.cons.crim.547.n.15.& seq. Ces. de Barz.dec.15.n.15.& 16.Ceph.cõs.265.n.8.Dec. cõs.60.n.46.lib.2.Maluas. cõs.58.n.29.Surd.cons. 12.n.72.Rot.Rom.dec.280.par.2.diuers.& 271. sub n.2. & 369.ad fin. part.4. diuerso. & quando præsumatur & quomodo probetur tradit. Masc. concl.532.Manci. de iuram. part.5.eff.14.& ex quibus in tutore pręsumatur Masc.concl.1397.Farin.d.par.2.n.1186.

1. Lim. non procedere quando constaret promissa non potuisse obseruari, tunc enim ob impotentiam non implẽs promissa excusaretur à dolo Crau. cõs.

100.

100.n.9.Thob.conf.70 n.11.Mago decis.Flo.96. n.3.& 4 Rota.Rom.decis 728 n 2.part.4. diuers.

2. Lim. non procedere quando in minimo defecisset, quia error potius præsumetur quam dolus Alciat. in d.l. si quis maior.n 40. C. de transactio. & error etiam iniustus dolum excludit Rot.decis.237.n.5. part.1.recentis.

3. Lim nam dolus verus exigitur, nec sufficit præsumptus cum de pœna infamiæ agatur quam si nõ probauerit actor succumbet Bero.conf.57.n.15.& 38 lib.3.Thob conf 70.n.8.& 9. Bertaz. in d. l. si quis maior n.56 Serafi.dec.617.vbi etiam ex quibus excludatur, & licet dolus ac delictum præsumptionibus probetur, debent tamen violentes esse, nec vehemens sufficit etiã si ciuiliter agatur. Rot. dec.9.in crim.per Farin.collect.489.part.2.recentis.

Contrarium nempe sufficere præsumptum præterquã in rustico & muliere Cur Iun.in d. l. si quis maior. n.17.& seq vel minore Bero.conf 158.n.47.lib.1. & à Reo probari debere quod abfuerit dolus Bolog.in d.l.si quis maior n.17.Bertaz n 843.& seq.

1. Lim. hanc secundam opinionem non procedere nisi dolus iste allegetur, omnis enim præsumptio allegari debet; alioquin non attendetur Bar.in l.si adulterium n.14.ad l. Iuli.de adulte.Affl.dec.178. n.14.15.Thob.conf 70.n.10.

1. Sublim. sat esse hoc fieri in allegationibus iuris cum probatione præsumptio non indigeat Rim. Iun.conf.50.n.85. Ceph. conf. 342. n. 93. Ces. de Barz.dec.16.n.31.

Contrarium tenuit.Cesar.de Barz dec.62. n. 39. vbi ab allegante probari debere ex Bero. conf 57.n. 38.lib.3.& 158.n.7.8.45.lib.1.Dec.conf.265.

2 Sublim.12.lim. non procedere nisi quando agitur ad pœnas d.l. si quis maior secus est si exceptio non secuti implementi opponeretur,tunc enim iusta etiam causa impeditus exceptione ista repelletur Ceph.conf. 370.n 87.& seq.

3. Sublim.non procedere quando ratione culpæ dolus argueretur,velut si rei illicitæ quis operam daret, tunc enim sufficeret culpa Bero. conf. 187.n. 4.lib.3.

559 13. Lim.non procedere nisi principalis iurasset, nam procuratorem non sufficit iurasse, nisi ad iurandum specialiter constitutus fuisset pro vt speciale mandatum requiritur.c.fin.de iuram.calum. in 6.c. qui ad agendum de procur. in 6.Bar. & alij in l.qui bona §.si alieno.Q.3. de dam. infect. Ias. conf.118.n.3.lib.1.Ceph. conf 442.n.80.

1. Sublim. non procedere quando expręssi fuissent aliqui casus speciale mandatum exigentes, & postea generalis clausula subsecuta esset, hæc enim sufficit in cœteris mandatum speciale exigentibus d.c.qui ad agendum Ias.d.conf.118.n.3.Rot. Rõ. decis.368.n.8.par.1.diuerso.dixi in tractatu mandatorum.

1. Lim. d.sublim. non procedere quoad maiora expressis,hæc enim d clausula nõ continebuntur, ad similia etenim restringitur, vel ad minora Clem. non potest de procur.c.sedes.de rescrip. Ias. supra. Rim Iun.conf.54.n.28.

1. Sublim. d.lim. non procedere in materia fauorabili, quia maiora expressis continentur ex quo lata in ea fit interpretatio Bar.in l.generali.§.vxori. de vsufr. legat.Soc.in l. quidam relegatus. n. 9. de reb.dub.Simon.de Pret.de vlt. vol. lib. 2. fol. 3. n. 195.fol.261.

2. Sublim.non procedere in sindico Ciuitatis,Castri, rei communitatis, hic enim omnia speciale mandatum exigentia expedire potest, quia publicum gerit officium, quamuis secus sit in sindico Capituli vel Collegij, quoniam publicum non gerit officium Alex. in l.præses n.2.C.de transact.Ias.cõs. 118.n.3.versic. Vnde.lib 1.

3. Sublim.non procedere quando principalis iurare solitus erat, tunc enim procurator simpliciter cõstitutus, ad iurandum etiam constitutus censeretur, solita namque fieri à principali Domino procuratori mandata censentur Bar.& Alex.in l solutum.§.fin. in apostil.ad Bar. de pig.actio.Ias.conf. 118.n.3.versic.secundo principali. lib. 1. Gab. de consuet.concl.3.n.25.Serafi.priuil.iuram.22.num. 109.

Declara tamen prędicta,nam procuratoris gesta Dominus non pręsumitur scire vt incidat pœnas d.l.si quis maior. si dominus contra fecerit Crescen.dec. 5. de præsumpt.

556 14. Lim. procedere si iuramentum non fuerit in contractu appositum,tunc enim cessat d.l.si quis maior. quæ iuramento immititur vt tenent Doc. communiter ibi de communi Tenni.caut.145.n.8. Marescot.resol.89.n.5.lib.1.

557 15. Lim. non procedere quando ex noua causa transactioni aliquis contraueniret tune enim d.l.si maior. pœnas non incurret; quælibet enim etiam iurata dispositio rebus sic stantibus intelligitur l.si de certa.C.de transact. l. cum quæritur. de excep. rei iud. Dec.conf.335.n.3.& seq. Gail.de pace pal. lib. 1.c.4.n.45. Rim. Iun conf.59.n. 74. & seq. Bero.conf.92.n.22.& seq. lib.Onded.conf 97. n.26. & seq. lib.1.

558 16. Lim. non procedere nisi constet promissis contrauentum fuisse id quod instrumento initi cõtractus constare poterit Parpal.in d.l.si quis maior n.103. vbi subdit aliquibus casibus contrauentionem esse probandam Crau.conf 192.n.15.Tenni. caut.145.n.9.Rol.conf.57.n.47.lib.1.Bertaz.conf. 547.n.1.

1. Amp. non dici pacto contrauentum, nisi fuerit formaliter contrauentum Manti.decis. 27 nu. 8. vbi de emphiteota qui non alienare conuenerat etiam cum clausula saluo iure domini, nec aliter alias, nec alio modo, quod non cadat si reseruato domini consensu alienauerit ex Bal.in l.1.n.5.6.C. de his quæ pœn. nomi. & dec. 54. n 1. inquit non posse formaliter dici contrauentum,nisi in principali dispositione forma ita expressa sit, vt de ea probabiliter dubitari nequeat, nec pœnam nisi in casu specialiter expresso intelligi commissam.

559 17. Lim. non procedere in Vniuersitate vel collegio, quoniam lex loquens per verbum si quis,nõ continet Vniuersitatem, quæ fictum corpus dicitur. Roma.conf.400.n. 4.de magis communi Bertaz in d.l.si quis maior n.170.& seq. C.de transact. Bologne.n.19.20.Aleiat.n.6.Parpal.n.83.& seq.

Dec.in l.si familia.n.10. & 11. de iurisd. om. iud. Bero.conf.92.n.23.vbi limitat opinionem Ias. cōtrarium tenentis multifariam Gab de transactio. concl.1.n.2.Gargiare.patro.50.n.3.lib.1.Pacchi. contro.iur.lib 1 c.12.

Contrarium tenet Ias.in d.l.si quis maior n.8.& cōs. 118.n.1.lib.1.Cur.Iun. in d.l.si quis maior. n. 22. Cag. in d.l.si quis maior n.20.& seq. veriorem dicit Decia cons.10.n 45.lib.1.Cotta. verbo. statutum loquens Natt.cōs.48c.n.26.Ces. de Barz. decis.16 n.16.Rota Aueuion.decis.128.n.8 saltim, vt actio denegetur vt per eum Intrigl.de feud.cent. 2 art.5.n.348.Torniol.cons.90.n.29.

1. Amp. primam opinionem etiam si singuli de vniuersitate contrauenerint,non enim singuli possunt proprietate carere, cum ad vniuersos tamquam singulos spectent quæ ad Vniuersitatem pertinent Bertaz.in d.l.si quis maior n.182.& seq.

Contrarium tenet Cag.in d.l.si quis maior.n.23.

1. Sublim. 17. lim. eiusque primam ampliationem non procedere quoad singulos de Vniuersitate qui iurarunt, vel si per procuratorem specialem iurasset Vniuersitas, si namque iurantes contrauenerint in pœnas d.l.si quis maior. incident Cur.Iun.ibi n. 22.Bolognet.n.20. Alciat.n.6 intelligens si essent omnes annis 25. maiores contrauenissent omnes iuramento ab omnibus præstito Cag n. 17. Ias. conf 118.n.2.in fi.lib.1.Farin.in fragmen. par. 2. n.1150.vbi idem de Capitulo & Collegio.

2. Lim. d. primam sublim. non procedere quoad subrogatos in locum demortuorum qui cum non iurauerint d. pœnas non incurrent Bolog. in d.l. si quis maior n.20 C.de transact.

2. Sublim. non procedere nisi quoad pœnam infamiæ & periurij, secus quoad commodi priuationem ex contractu procedentis Rot.Rom.dec.369. n.2. & 410.n.2.part.4 diuerso.

3. Sublim. non procedere iuramento à sindico præstito, quod non operatur quominus læsa Communitas contrauenire possit Meno.conf 663.n.16.

560 18. Lim. non procedere d.l. si quis maior. nisi quinque copulatiuè concurrant. Primum quod transigens maior sit annis. 35. secundum quod sponte transegerit;tertium quod cōtractus iuratus sit; quartum quod alter trāsigentium contrauenerit vt in superioribus limitationibus; quintū quod dolosè contrauenerit Cast.in d l.si quis maior n.2. Cor.n.1.& 2.Roma.n.5.de communi Cur. Iun. n. 5. & seq. Bolognet.n.12.versic.& ista omnia Teni.caut.145.n.1.& seq.Rol.conf.57.n.46.47.lib.1. & ex communi omnium cuncta requisita d.l.si quis maior interuenire debere Cor.conf.246.n.5.6.lib. 3.Bero.conf.158.n.45.lib.1.Borg.dec. 43. n. 29. lib. 1.

561 19. Lim. non procedere quando creditor à loco debitoris abesset ac essent eiusdem fori;etenim sat est debitorem domi suæ soluere paratum esse Bal. in l.acceptam n.22.C.de vsur.Cur. Iū. in d.l.si quis maior.n. 15.Bertaz. n. 739. vel diuersi fori Rol. conf.87.n 13 & seq.lib.1.Alex.conf.92.n.9.lib.1. Gab de transactio.concl.1.n.55.Cephal.conf.24. n.26.in fi.Mago dec.luca.78.n.3.& seq.Borg.dec. 43.n.41.lib.1.Rol.conf.57.n.36.lib.1.Cur.Iun.in d.l.si. quis maior.n.15.Cag.n.96.Crau.conf.413. n.2.Meno.conf.355.n.5.

1. Amp. vt non exigatur aliqua protestatio, etenim sat est si domi suæ debitor soluere paratus sit Alex. d.conf. 92. n. 10. & seq vbi etiam ob non factam oblationem excusari si iuret nesciuisse ad hoc teneri Cur.Iun.in d.l si quis maior.n.15.Cag.supra n. 56 vbi nec deposito opus esse Mago. decis.Lucan. 78.n.4.

1. Sublim. non procedere quando depositio & consignatio requireretur, veluti si de cursu iam cœpto vsurarum impediendo ageretur, tunc enim licet non reperiatur creditor, non excusatur debitor sine consignatione & deposito quod absque creditore fieri potest l si creditori C.de vsur. glo in l qui rem.§.fin.verbo.exculpatum de vsur.Alex.cōs.92. n.10 lib.1.Cur Iun.in d.l.si quis maior.n.15. Mago.delis.luc.78.n.6.

2. Sublim. non procedere in emphiteota vel censu modicę rei quę soluitur in recognitionem dominij tunc enim debitor ad domum creditoris etiam diuersi fori accedere potest ac debet, alias enim plus creditor in exactione modici census impenderet quam valor eius esset Bal.in l.acceptam, n. 23. C. de vsur.

562 20.Lim. non procedere in iuramento inualido, nulliter enim iurans perinde est ac si non iurasset Alex.conf 49 n.16.17.lib.4.Gab.de transact.cōcl. 1.n.57.vt puta si die feriato in honorem Dei præstitum fuisset Ferrat caut.3. Borg. dec. 9. n. 31. & seq.43.n.30.vbi hebdomadam sanctam & octauā comprœhendi inquit lib.1. Intrigl.de feud.cent.2. art.5.n.353.post Parpal.in d.l. si quis maior n. 38. vbi intelligit si nullitas a iure canonico procedat, secus si à iure ciuili. infra lim. 38. & ita distinguit etiam Farin.d. par.2.n. 1084.

563 21.Lim. in feudis in quibus cessat d.l.si quis maior Cur.Iun.de feud.4.part.n.153.fol.penul. vers. restat tamen in fine.& vers.ego principaliter Gab. de transactio.concl 1.n.58.Bursa conf.253.n. 54. vbi idem de emphiteosi Intrigl.supra.n.338.& seq. Farin.d par.2.n.1145.

564 22. Lim. non procedere in præstante auxilium vel fauorem contrauenienti, veluti si cui traderet instrumenta ad effectum agendi quia d.l.si quis maior de his non loquitur vt de principalibus cōtrahentibus Ias.ibi n.17.in fine Gab.d.concl.1.n. 64.Bertaz.in d.l.si quis maior.n.405.

1. Sublim. non procedere si dicta iura, & instrumēta cessisset, tunc enim alteri præstando periurium incurreret.Bertaz.in d.l.si quis maior n.406.

565 23.Lim.non procedere quando iusta causa motus contrauenisset, quia à mora iusta causa excusat l.sciendum de vsur. Doc. communiter in l. quod te si cert. petat. Alciat. in d.l.si quis maior. n. 23. Cur.Sen.n.c.Cur. Iun.n.9.Bolog.n.16. versic. secūdo casu vbi de iusta ignorantia & n.107.vbi de vix esse inquit vt aliqua causa in processu non probetur ob quam iudex ad absoluendum à pœnis d. l. si quis maior inducatur.Bertaz.n. 438. & seq. Rim. Iun.conf.203.n.128.

1. Amp. idem esse si causa iniusta sit modò absit dolus, quia etiam iniusta à dolo excusat, sine quo nō est

est locus pœnis d.l.si quis maior l. igitur. §. potest. de liher cauf. Alciat.in d.l.si quis maior. n. 24. Cur. Iun n. 5. Bertaz n. 410. Alex conf. 29. n. 13. lib. 1. quando enim lex requirit dolum qualibet etiam iniusta causa, nedum à dolo, sed etiam ab omni pœna per legem imposita excusat Bar. in l. 1. §. non autem n. 3. si quis testam. lib esse ius. fuer. Ias. in l. in̄re possidet. n. ., de acq. pos. Gab concl. crim. 8. lim 8. n 70. Ond. conf. 105 n. 79. lib. 1. Mœda. dec. 4. de transact. de magis cōmuni Ces. de Barz. dec. 62 n. 37. Ceph. conf. 265 nisi de his agatur quæ iuris naturalis sint n. 14 Caffad de iure iuran. dec. 2 n 7 in fi. Anch. C 64 n. 4. part 1. Seraphi. decis. 1136. Rot. Rom. decis. 63. in fi. part 2. recent. & decis. 67. n. 9. coram Ludouis. Farin. Q. crim. 90. n. 24.

1. Sublim d. lim non procedere nisi causam præcessisse probetur, illaque eum fuisse motum qui cōtrauenit, superuenientis enim ratio non habetur Doc. in l. ex consensu. §. fin. de appel. nec. enim ex ea causa motus aliquis præsumitur Aret conf 80. n. 2. Alex. conf. 102. n 13. lib. 1. Cor conf. 280 n 6. versic. ita etiam lib 4. Dec conf. 412. n. 11. vers. nec obstat. Ruin conf 33. col. fin. in princ versic. nam vt quis lib. 4. Bossi in tract. crim tit. de decreto Mediolan n. 19 vers & hoc est vbi distinguit Paris. cōf. 78. n. 20. lib. 4. Tiraq. de pœn. cauf 43 n 9. Gab. concl. crim. 88. n. 63 & seq Tenni caut 45. n. 16. & seq. Rol. conf. 57. n. 13 lib. 1. Ond. cōnf. 35. n. 55. & seq. lib. 1. Parpal in d. l. si quis maior. n. 97. & seq. vbi subdit teneri etiam probare ante lapsum termini consuluisse peritos qui dixerint causam iustā esse non implēdi & Alex. conf. 103. n 13. lib. 1. Cur. Iun in d. l. si quis maior. n 17. Surd. conf 437 n. 24. Maluas. conf 58. n. 10. Vegi. conf. 68. n. 50. Manci. de iuram part. 5. eff 14. n. 12. Rot. dec. 58. crim. per Parin. vbi etiam coloratam exigit loquens de cōtraueniente præcepto pœnali testatoris. Viui. dec. 80.

2. Sublim. non procedere quando post quam causā iniustam nouit, in illa perseuerauit Ias. conf 179. in fi. lib 2 vers respōdetur notabiliter Gab. d. cōcl. 8. n. 80. Manci. supra n. 17.

3. Sublim. alijs modis vt per Gab. d concl. 8. Cag. in l. fi. n. 49. C. de pact. Couarru. 2. part relect. §. 5. n. 4. pag. 414. Farin. Q. crim 90.

566 24. Lim non procedere quando iussu Principis iudicisuè quis contrauenisset licet iniusto, ex hoc enim excusatur quoniam factum superioris censetur exceptū à dispositione Alciat in d. l. si quis maior. n. 11. Ias. n 18. & seq. Bertaz. n. 445. & seq. Parpal n. 33. 34 iusto vel iniusto Gan. mo. decis. lusit 189. n. 4. Cur. Iun. in d. l. si quis maior n. 33. de cōi. Bolog. n. 57. Cag n. 96. Gab. de transactio. concl. 1. n. 65 & seq. Guid. Pap conf. 21. n. 8. alias 25. Intrigl. supra n. 354 Rim Iun. conf. 22. n. 27. Bertaz. conf. ciu. 53. n. 36. Farin. in fragm. par. 2. n. 1194.

1. Sublim. non procedere quando talis iussus affectatus fuisset, tunc enim contrauenienti non prodesset: Ias. in l. si quis id quod: n. 33: not: 6. de iurisd: om: iud: Bolognet: in d. l. si quis maior. n. 57. vers. vnde faeias Cag. n. 96. 97 Parpal. n 35. Bertaz n. 460. per l. 2. §. fin. si quis caut. Gamma. supra vbi quando consensit.

2. Sublim. non procedere quando contraueniens ob sui culpam præcepti illius causa fuisset, tunc ei non prodesset quia culpa cuique propria debet obesse. Bolog d. n. 57. versic. vnde scias.

3. Sublim non procedere quando preceptum fuisset iniustum in sui iniuriam, & non fuisset appellatū, tunc sibi non prodesset, quia in culpa fuisset Bolog. supra.

567 25. Lim. non procedere quando promisso sub pœnis facta non fuisset, sed singulari numero sub pœna; indefinita enim in materia odiosa non æqui pollet vniuersali Purp. conf. 323. n. 15.

568 26. Lim. vt licet contrauentione rerum dominium aliquis amittat contractu quæsitarum, non tamen rerum dominium perdit, quæ licet in contractu sint deductæ, ex eo tamen contractu contrauenienti acquisite non sunt de his enim non loquitur d. l. si quis maior las conf 177 n. 1. vers. & pondero lib 1. Alex. conf 76. n 20. lib. 5. Dec. conf 452 n. 10. Gab. de transact. concl. 1. n 66.

569 27. Lim. non procedere quoad possessionem qua contrauenies non priuatur nisi ipso iure sine apprehensione transferatur ad l. traditionibus. C. de pact. Cor conf. 280 n 4. lib. 3.

570 28. Lim non procedere quoad eum qui vsuras certo tempore soluere promisit quod facere omisit; iuramentum namque hoc casu non est obligatorium Alex. conf. 49 n. 16 & 17. lib 4. Gab. de transact. concl. 1. n 70. Farin d. part 2. n. 1195. petita prius absolutione a iuramento & obtenta.

571 29 Lim. non procedere in contractu metu facto, vel simulatè inito, quia cum consensus absit, iuramentum non est obligatorium Gab. d. concl. 1. n 71. Intrigl. de feud. cent. 2. art. 5. n. 357. Farin. d. par. 2. n. 1201.

572 30. Lim. vt cum nimis rigorosa sit d. l. si quis maior, dispositio vix est vt in praxi seruetur, & in dubio contra ipsam pronunciari debet Cor. conf. 216. n. 5. lib. 3. Bolog in l. si insula. n. 234 de verb. oblig. Neuiz in silūa nup. lib 5. n. 62 vers. & propterea Grat. conf. 121. n. 13 lib. 2. Gab. d. concl. 1. n. 72 Rol. conf. 57. n. 46 lib. Becci cōf. 106. n. 24. qui cum Neuizan vbi supra ita pluries iudicatum testatur & Surd conf 80 n. 10. 103. n. 20. Bertaz. conf ciu. 53. n. 37. Thob conf. 40. n. 6. Borgn. dec. 43. n. 26 & seq. lib. 1. Mago dec. Flor. 96. n. 9. Meno conf. 81. n. 75. 355. n. 2 Rot Roman. decis. 582. n 3. & 13. part. 1. diuers. Ces. de barz. dec. 62. n. 15. & 72. Laderch. conf 62 n. 12. vers. præterea non versamur Surd conf 86. n 19 Crau. conf. 413. n. 18. de communi Cag in d. l. si quis maior n. 43. Alciat. n 3. Rota Bono. inter conf R im. Iun. 244. n. 20. & ita alias tenuit Rot. Luca pro D. Thoma Sauona, & tenuere Eccelentiss. Domini Ioannes Turrius, Bernardinus Bernadinius & Hieronymus Benassai inter D. Petrum Ori & D. Petrum Carelli anno. 1607. Ceual Q. 117. com. contra com. Rot. Rō. decis. 728. n. 1. part. 4. diuersor. Serafi decis 1136. in fi. præsertim cessare dicens exceleri satisfactione Gutier. de iuram. confirmato. contract. part. 1. cap. 61. n. 22 & alias tenuit Rot. Rom. vt per Marescot. resol. 89. n. 3. lib. 1. & decis. 68. n. 9. coram Lu-

Ludouis.28.in fi.par.2.recentis.Cancer.var.resol. par.2.c.1.n.300.Fari.in frag.par.2.n.1207.& seq.

Contrarium quia lex quamuis dura seruãda est l. prospexit qui & à quib.Cor.conf.266.n.3.lib.3.Ias.cõs. 82.n.2 lib.1.Natta.conf.480.n.9.Rim. Iun. conf. 124.n.29.& 43.132.n.27.Laur.de Pinu.cõs. 138. n.28.& obseruari inquit Bolog.in d.l.si quis maior n.54.in fi.Cag.n. 34. & hanc vti magis communẽ tenuit Rot.Luc.vt per Ces.de Barz.dec.15.in prin. & fi.& dec.16.n.35.Rol.conf 31.n.5.& seq.lib.2.

Distingue vt prima procedat vbi de æquitate proceditur,secũda verò vbi rigor obseruatur Bertaz.cõs. ciu.53.n.38.vide tamen supra 43.subamp.

1. Sublim. primam opi. non procedere quando non ageretur de pœnis d.l. si quis maior, sed de eo quod transactionem seruare quis nõ teneretur parti quæ eam violasset, si ius incolume mansisset perinde ac si non fuisset transactum Laderch. conf. 62. n. 12. versic.præterea non versamur.

1. Lim. 2. opi. contrariam trigesimæ limitationi vt non tamen contrauentionis pœna in dubio incurratur ante declarationem habentis authoritatem Seraphi.decis.733.in fi.738.n.13.14.

573 31. Lim. non procedere quando ille qui contrauenit non iurasset veluti si nomine meo alius contraxisset, nec ego qui contraueni iurassem, tunc enim cum contrauueniens non iurauerit,nõ obstringetur pœnis d.l.si quis maior Cor.conf.246. nu. 8. lib.3. nisi ille mandatum speciale ad iurandum à contrauueniente habuisset. vt supra lim.13.

574 32. Lim. non procedere quando sola facti veritate inspecta, vel attenta equitate vt in curia Principis procederetur, tunc enim cessaret d. l. si quis maior Neuiz.in silu.nup.lib 5.n.62.Bertaz.conf. ciu.53.n.37.& in d.l.si quis maior n.57.& seq.Meno.conf.355.n.2.vide supra subamp.43. Mangil. de euict.Q.199.n.23.

Contrariũ probat Ces.de Barz.dec.15.16.n.35. Rot. Luca.quę sola facti ueritate inspecta ex statuto procedit.

575 33.Lim. non procedere quando iuramentum nõ fuit positum in conuentione cui contrauẽtum fuit sed in fine instrumenti generaliter Gemi.conf. 83. in fi.Add.ad Alex.conf.27.in fi.lib.1. Add. ad Rõ. sing.7.Coua.in 2.part.rubr.de testam n. 19. uers. secundo infertur Bertaz.in d. l. si quis maior. in fi. Borg.dec.30.n.24.43.n.20.lib.1.

Contrarium tenent Spec. de arbitr. §. sequitur. n. 39. Alex.conf.17.n.2.lib. 3. Paris.conf.97.n.91.& seq. lib.1.Neuiz conf.8.n.27.Rim. Iun. conf. 16. n. 49. Meno.de arb.iud.lib.1.Q.68.n. 54. Ias. conf. 134. n.4.lib.4.Laderch. conf. 143. n. 10. Ces. de Barz. dec.16.n.20.ubi idem si ante uel post instrumentũ in continenti fuerit iuratum.

576 34. Lim. non procedere quãdo partes d.l.si quis maior, renunciassent, uel iuramẽtum aut periuriũ remisissent,quia eorum fauore inductis renunciare possunt Parpal.in d.l.si quis in n.108.Cag.n. 198. & 214.Bolog.n.103.C.de transact.Ruin.conf.123. in fi.lib.3.Put.dec.353.n.4.lib.1.Crau.conf.854.n. 2.ubi quando istę pęnę remissę fuere Ond.conf.34. n.86.lib.2.Borg.dec.9.n.35.& 43.n.31.lib.1.

577 35.Lim. non procedere in furiosis,mente captis & prodigis,quibus administratio bonorum fuit interdicta ,horum namque contractus non tenent, eosque obligare non potest contrauentio Doc.in l. is cui bonis.de uerbo.obligat.Bertaz.in d.l. si quis maior.n.212.& seq.

578 36. Lim. non procedere nisi in causa, in qua periurium commissum reperitur in alijs enim cõtrauueniens ab agendo non repellitur , in eis enim periurium commissum non fuit Alex.in d.l.si quis maior.n.12.Ias.n.24.Cur.Iun.n.34.de communi Bertaz.n.566.& seq Bolog n.75.Doc.communiter in c.intelleximus.de iudic.& in c.dilecti de except.de communi Cag.in d.l.si quis maior.n.119. Roma. sing.499.Laur.de Pinu.conf. 139. sub n. 12. nec aliunde cõpetentia perdit Bero conf.57.n.37.lib.3.

579 37. Lim. non procedere in eo qui alteri uendere ,uel non uendere promisit cum iuramento, & alteri uendidit quam ei cui uendere promisit, traditque,rei enim dominio non priuatur, illud enim ex eo contractu non quæsiuit Ias.conf.117.n. 1.uers.& pondero.lib.1.& in d.l. si quis maior. n. 13.ubi Bertaz.n.628. ueriorem dicit Rube. conf. 146.n.4.& seq.

Contrarium tenet Cur.Iun. in d.l.si quis maior. n. 31. Cag.n.60.& seq. ubi subdit ad rei æstimationem saltem in alium translatæ agi posse Parpal n. 58. & seq. Bologne.n.34.

1. Sublim.ut licet alteri facta uenditione in eum dominium transeat ; alijs tamen d.l.si quis maior, pœnis alienans irretitur Bertaz.ibi.n.288.

2. Sublim. nam quando uni intra certum tempus uendere quis promisit, non incidet in periurium alteri intra d.tempus uendendo , quia alteri non uendere non promisit, sed tempore adueniente in mora constituitur & contrauenisse censetur & cõtra ipsum ad præcium agi potest Bolog.d.n.34.

1. Lim non tamen per eum cui promissum fuit uendi, agi posse nisi ad ueram rei æstimationem etiã si uendidit pluris facta fuisset Alex.conf.92. in fin. lib.1.Cur.Iun.in d.l.si quis maior.n.27.

580 78. Lim. non procedere in contractu uel actu nullo ut supra lim.20.de his enim non loquitur d.l. si quis maior. Alciat.ibi n.17.Bertaz.n.367. Bero. conf.92.n.27.lib.1.8.n.27.lib.3.post Rom. in d.l. si quis maior.n.15.Gail.obs.59.n.5. lib. 2. Decia. conf.48.n.40.lib.2.

1. Sublim. non procedere quando contractus inualidus iuramento ualidus fieret, tunc enim nullitate sublata pœnis d.l. si quis maior. locus erit Cur. Sen.in d.l.si quis maior.n.58.Bolog.n.35.

1. Amp. etiam si actus formæ defectu nullus esset adhuc enim teneret,quia iuramentum actum facit omni meliori modo ualere de communi Seraphi. de priuil.iura.priu.130.n.3.licet ipse dissentiat.dixi hoc tit.n.607.& 658.

1. Lim. d.amp.non procedere quando actus nullus esset defectu formæ substantialis non seruatæ, hic enim defectus iuramento suppleri non potest Are. in c.tuis.n.3.de testi.Ruin.conf.85.n.3. lib. 1. Seraphi.priuil.iuram.130.n.6.Tiraq.de retr.lig.§. 26.glo.2 n.11.

2. Lim. non procedere quando forma publico fauore inducta esset, cui partes renunciare non possent,

Mm tunc

tunc enim illius defectum iuramentum minimè suppleret Aret. d. n. 3. Goz. cons. 40. n. 6. Seraphi. supra n. 7.

3. Lim. non procedere quando partes omnino actum iuxta formam à iure traditam facere intenderent, tunc enim actus ea non seruata factus ob defectum consensus iuramento non validaretur l. fi. C. de non num. pecu. Rui. cons. 64. n. 13. lib. 1. Seraphi. supra n. 7. lim. vlt.

1. Sublim. vt non procedat in nullitate non substantialis sed naturalis siue efficientis alteriusue formæ seu causæ actus corrueret Tiraq. supra.

3. Sublim. non procedere quando actus nullus perfectus esset, & executioni mandatus, tunc enim committeretur pœna ac si validè gestus esset quoad gerentis in commodum Purp. in l. pacta, quæ contra. n. 21. C. de pact. Marcabr. cons. 94. n. 151. Frec. de subfeud. tit. de autho. Baron. lib. 2. autho. 1. n. 19. fol. 146. Surd. dec. 102. n. 24.

4. Sublim. non procedere quando fuisset dolus adhibitus quamuis actus nullus esset, nam propter dolū pœna commissa diceretur, ne ex sua improbitate lucrum pereipiat l. dolum ✠. de peric. & commo. rei vend. l. itaque fallo, de furt. l. nemo ex suo delicto de reg. iur. Vant. de nullit. tit. quot. & intra quod temp. n. 53.

5. Sublim. non procedere quando lex facientis animum, vel pactum puniret, tunc enim quamuis nulliter gestum sit, pœna cōmittetur Bar. in l. quid ergo. §. cum autem in fine de infami. & in l. vbi pactum. in fi. C. de transactio. Bal. n. 9. Ias. n. 10. Felin. in c. ex tenore. n. 9. de rescrip. Cag. in repetit. l. fin. n. 74. C. de pact. licet secus dicant vbi lex simpliciter effectum facti consideraret, & Bar. decidit in casu dubio quid accidat. Surd. dec. 102. n. 23.

6. Sublim. non procedere quando in pœna conuentionali actus nullus creditori damnum afferret tūc enim etiam ex actu nullo committeretur Bal. in l. vbi pactum n. 9. C. de transact. Surd. dec. 102. n. 25.

7. Sublim. non procedere quando rationis identitas concurreret Crau. cons. 191. n. 7.

8. Sublim. & distingue vt infra amp. 144.

581 39. Lim. non procedere quando iurans fuisset habilitatus à Papa vel Episcopo à iuramento ad effectum agendi, tunc enim pœnas d. l. si quis maior velut iuramento contrafacte non incurret de communi omnium Bolognet. in d. l. si quis maior. n. 53. in fin & n. 15. vbi tamen causam adhoc exigi inquit Bertaz. n. 397. Guid. Pap. cons. 63. n. 1. versic. & hæc Alb. Brun. cons. 46. n. 7. quoad concessam à Papa, & dicit Bolog. supra n. 78. quod et consuetudine ab Episcopo absolutio petitur ad effectum agendi coram sęculari Alciat. n. 20 Vital. de claus. claus. an reductioni n. 44. vers. resumendo fol. 663. subdens peti non posse ad soluēdum tempore lapso Farin. in fragm. par. 2. n. 1198. ex communi non tamen nisi ex causa Papam dispensare posse has pœnas ciuiles tollendo n. 1199.

Contrarium respectu Episcopi tenet Anchara. cons. 382. n. 6. Alb. Brun. cōs. 46. n. 8. dixi hoc tit. n. 1159.

582 40. Lim. non procedere mora cessante quoniam fine illa pœna non cōmittitur Ias. in d. l. si quis maior. n. 18. Alcia. n. 22. & 23. Parpal. n. 32. lim. 2. Cag. n. 95. & de cōmuni testantur Bolog. n. 55. & Bertaz. n. 420. C. de transact. Crau. cons. 413. n. 3. 648. n. 2. Rim. Iun. cons. 552. n. 44. & seq. Bello. cons. 45. n. 4. vbi quando is cui implendum foret abfuisset.

583 41. Lim. quando vterque contrauenit, nec quis prius contrauenerit probatur, tunc enim mutua compensatione paria delicta tolluntur Mattes. not. 50. Cur. Iun. in d. l. si quis maior n. 32 qui communē testatur Ias. n. 18. Alciat. n. 23. Parpal. n. 32. Cag. n. 92. Bertaz. n. 430. & seq. licet si constaret qui prius contrauenerit, agere is non possit contra eū qui secundo loco cōtrauenit Parpal. supra n. 107.

584 42. Lim. non procedere quoad actionem quæ cōtrahenti oritur ex illo contractu, contraueniens enim reali vel personali actione transactione remissa priuatur dumtaxat d. l. si quis maior in illis verbis actione priuatus, & rerum proprietate careat de communi Alciat. n. 32. Bertaz. n. 560. & seq. & 611. & seq.

Contrarium nempe d. l. si quis maior. procedere quoad omnem actionem Bolog. in d. l. si quis maior. n. 74. & 75.

585 43. Lim. non procedere quoad hoc vt iuramentum operetur instrumentum in quo debitorem iurasse reperitur, paratam habere executionem, sed via ordinaria libelli contestata lite procedendum sit l. minor 25. annis cui fideicommissum Doc. in l. ait prætor §. 1. per illum tex. de re iud. Bertaz. in d. l. si quis maior. n. 851.

Secus tamen esset si iuramentum per debitorem creditori deferretur, se de ea summa creditorem iuranti, tunc enim ex quo à debitore creditori delatum fuit executionem paratam habebit Doc. communiter. in l. 2. de iur. iur. Bertaz. in d. l. si quis maior. n. 852. vide hoc tit. n. 2251.

586 44. Lim. non procedere nisi quoad hoc vt cōtrauueniens ad veram rei æstimationem adstringi possit, quamuis eam vero valore pluris vēdiderit, quia eius pluris tamquā in venditionibus euenire insoliti ratio non habebitur l. 3. ad leg. fal. Alex. cons. 92. in fi. lib. 1. Cur. Iun. in d. l. si quis maior. n. 27.

587 45. Lim. nō procedere in milite, quoniam præsumitur ignorare iura Alex. cons. 92. n. 14 lib. 1. Rol. cons. 57. n. 40. lib. 3. Crau. cons. 413. n. 10. idē dicens etiā si peritiores nō consuluerit, & idem quoad iura militum habentes vt Comites, & huiusmodi.

588 46. Lim. non extendi ad alios contractus, & in illis comprąhēsa nisi correspectiui essent, quia materia pęnalis est, & restringenda Decia. cons. 10. n. 42. & seq. lib. 1. Rom. sing. 499. & ibi Add. Ceph. cons. 370. n. 92. & seq. Laderch. cōs. 143. n. 4. & seq. & in feudo, & emphiteosi Bursa. cons. 253. n. 54.

Contrariū vt procedat indistinctè siue contractus onerosus sit vel lucratiuus Alba. cons. 173. n. 13.

589 47. Lim. non procedere quando secunda transactio facta fuisset, per hanc enim à prima eiusque pęnis recessum diceretur Ceph. cons. 24. n. 21.

1. Sublim. non procedere quando secunda, eius fauore cui prima implenda erat, facta fuisset, tunc enim primæ derogare non censeretur Decia cons. 10. n. 22. vers. ad secundum cum multis seq. lib. 1.

590 48. Lim. non procedere quando iuramentum fuisset parti à parte remissum, quia cum fauorem con-

concernat remittentis id tacitè vel expressè verbo, facto solutionem recipiendo fieri potest Old. conf. 241. in fi. Alex. conf. 38. n. 9. lib. 3. Borg. decis. 43. n. 36. lib. 1. subdens quod licet periurium non possit à parte remitti, pœna tamen caducitatis propterea commissa remitti potest, quia remittentis fauorem concernit; sed & periurium censeri remissum, si de eo non fuerit in iudicio exceptum Lup. alleg. 14. Paris. conf. 45. n. 9. lib. 1. quauis secus dicant Natta. conf. 497. n. 2. qui tamen in fine dissentit Meno. conf. 343. n. 48 vbi plures congerit, & Surd. conf. 424. n. 5. subdens non posse remitti in præiudicium tertij Decia. conf. 25. n. 9. lib. 2 vbi remissionem arguit rei alicuius receptione Gratia. discept. 302. n. 24.

1. Sublim. vt licet non possit nisi ab initio periurij exceptio opponi, cum sit litis finitæ, possit tamen non facti implementi exceptio etiam in executione opponi per quam actor repelletur Crau. cons. 284. n. 10. Laderch. cons. 143. ad fin.

2. Sublim. non procedere quando illegitimè, & parte non citata remissum fuisset Add. ad Bar. sing. 139. Anch. cons. 382. n. 7. vbi absolutione non prodesse.

591 49. Lim. non procedere quando ad d. pœnas ages pro sui parte impleuisse non probaret, ei enim non facti implementi obstat exceptio l. Iulianus §. offerri. de actio. emp. Crau. conf. 413. n. 4. Ceph. conf. 370. n. 88. & seq. Rol. conf. 57. n. 17. & seq. lib. 1. Alciat. in d. l. si quis maior n. 4. Cag. n. 163. & 193. de communi Bolog. n. 58. Bertaz. n. 432. & seq. C. de transact. & conf. cri. 507. n. 13. de communi omnium Barbat. conf. 75. n. 14. lib. 3. Rim. conf. 102. n. 26. Meno. conf. 84. n. 72. & Laderch. conf. 62. n. 2. Alba. conf. 173. n. 16.

1. Amp. vt si ex ordine hinc inde promissorum cõstet alterum prius implere teneri ille prius implere debeat sine interpellatione Cor. conf. 130. n. 12. lib. 3. Soc. conf. vlt. n. 3. lib. 3. Marcabr. conf. 48. n. 3. & prius implere debet qui ad iudiciū prouocat Alex. conf. 40. n. 4. lib. 2. Crau. conf. 684. n. 1.

Si autem pars altera impleuerit illa quæ est in mora iuri suo renunciasse censetur, & compositionem approbasse præterquam in beneficialibus Put. deci. 353. n. 4. par. 1.

592 50. Lim. quoad tertium qui non iurauit hic enim pœnis d. l. si quis maior. non tenebitur Bero. cõs. 57. n. 29. lib. 3. Cartar. decis. 75. n. 18 prout nec de illis tertius opponere potest Bero. cõs. 149. & seq. lib. 1. 57 n. 29 lib. 3.

593 51. Li. nõ procedere in impedito implere, quoniā impedimentum à mora, & pena excusat Doc. in l. quod te si cert. pet. Thob. conf. 70. n. 12 Bertaz. cõs. cri. conf. 507. n. 15. 16. Parpal. in d. l. si quis maior. n. 36. vbi de difficultate idem tradit, & de paupertate Mattes. sing. 198. Mago. decis. Flor. 96. n. 4.

1. Sublim. non tamen operari vt contra aliam partem ad obseruantiam promissorum experiri possit, obstaret enim non facti implementi exceptio Abb. in c. sicut. vlt. n. 6 de iur. iur. Rol. conf. 69. n. 12. lib. 4. Cęs. de Barz. decis. 17. in fine.

594 52. Lim. non procedere quando speciali pena in casu contrauentionis partes sibi prouidissent, tunc enim penæ d. l. si quis maior. silerent quia prouisio hominis cessare facit prouisionem legis Bero. conf. 57. n. 5. & seq. lib. 3. Doc. in l. fin. C. de pact. conuen. Mago. decis. Flor. 96. n. 6. Meno. de recup. rem. 9. n. 164 Surd. conf. 156. n. 21. Ond. conf. 48. n. 66. 67. vbi de vltimis voluntatibus lib. 2. & de fideicommissis Decia. conf. 78. n. 25. & seq. lib. 3.

1. Amp. siue legis, & hominis dispositio ab initio cõcurrant, siue post legis prouisionem, prouisio hominis succedat Iac. de Aren. & Cin. in l. fin. C. de pact. conuent.

Contrarium tenet glo. in d. l. fi. versic. conuentam.

Distingue quod aut hominis prouisio quæ superuenit ex post specialis fuit, & tunc legis prouisionem tollet, & procedat prima, aut hominis prouisio generalis fuit, & per eam legis prouisio non tolletur, & erit locus secundæ Salic. in d. l. fin. §. si quidem, n. 4. Gab. de reg. iur. concl. 8. n. 3.

1. Sublim. non procedere nisi quando prouisio legis est de iure speciali vel extraordinario, secus si de iure communi, & ordinario, ad augmentum inducta diminutionem operentur; & quoniam communi iure facilius tollitur ius speciale Doc in d. l. fin. Bar. in l. si cum dotem n. 4. sol. matrim. & in l. 1. §. vnde quæritur. in fi. de publica. Rom. in d. l. si cum dotem n. 20. Bal. in l. 4. n. 12. C. com. delegat. Grat. conf. 22. in fi. lib. 1. Gab. de reg. iur. concl. 9. n. 4. post Io. And. in add. ad Spec. tit. de locato. §. nunc aliqua. n. 46. vers. 35. Albe. in l. fi. n. 4. C. de pact. conuent. Ias. in l. 2. n. 143. vers. quædam. C. de iur. emphi. Alex. conf. 132. n. 2. lib. 4. 118. n. 25. lib. 5. & ibi Add. Neguzan. de pignor. 4. mẽbr. 2. par. n. 87. Becci. conf. 82. n. 10. 87. n. 10. Burgos. in c. cum causa. n. 22. in fi. de empt. & vend. Ceph. cõs. 153. n. 43. vbi de alienationis prohibitione Crau. conf. 442. n. 2. & 6. Rot. Rom. dec. 50. n. 47. declarat dec. 279. n. 8. par. 2. diuerso. 385. n. 3. par. 1. 189. par. 1. recẽt. de communi Bello. conf. 22. n. 3. Surd. conf. 339. n. 25. Scrad. de feud. 2. par. 9. par. princ. sect. 10. n. 47. post Dec. in c. in præsentia. in fine de probationi Seraphi. priuil. iuram. 13. n. 32. Ias. in §. item seruiana n. 69. Inst. de actioni. Rim. Iun. conf. 218. n. 5. Marescot. resol. 4. in fi. lib. 1. Rim. Iun. cõs. 398. n. 15. 639. n. 92. Aluis. de Albert. sing. 129. Meno. conf. 372. n. 33. vbi de emphiteota, & lib. 4. præs. 190. n. 41. de communi Villalob. com. opi. lit. P. n. 384. Manti. de contract. lib. 22. tit. 21. n. 58. de communi Gutier. conf. 12. n. 12. Pacif. de Saluian. interd. insp. 3. c. 4. n. 200. in 2. impræssione Alba. conf. 173. n. 14. Rota dec. 65. n. 1 coram Caualer.

1. Lim. d. sublim. non procedere quando prouisio hominis tenderet ad nouandam legis prouisionem, tunc enim ordinaria etiam legis prouisio tolleretur Sali. in l. 2. n. 18. Q. 9. C. de iur. emphi. Ias. n. 143. Gab. d. concl. 9. n. 5. post Ioan. And. in add. ad Spec. d. tit. nunc aliqua n. 46. Albe. in d. l. fi. n. 4. Neguz. de pignor. 4. membr. 2. par. n. 93.

2. Lim. non procedere quando legis prouisio ordinaria non dum competeret, dum venit hominis prouisio, sed erat competitura, & legis prouisio tendebat ad implendam prouisionem hominis, tunc enim sileret legis prouisio l. finita, & l. sequitur. de nouatio. Salic. in d. l. fin n. 4. C. de pact. conuent. Io. And. d. n. 46. Albert. in d. l. fi. n. 4.

n.4. Gab. d. concl. 9. n.6.

3. Lim. non procedere quando expræsè vel tacitè renunciatum foret ordinariæ legis prouisioni, tunc enim per eam hominis prouisio non tolletur Albe. d. n.4. Gab. d. concl. 9. n.7.

4. Lim. non procedere dotis fauore Bal. Nou. de dot. par. 6. priuil. 68. Paleot. de dot. n.94. Intrigl. sing. 89. n.83. lib. 3.

2. Sublim. non procedere quando alteri legis, alteri autem prouisio hominis prospiceret, tunc vna alteram non tollet Bal. in auth. præterea. ante n.1. vers. sed contra hoc C. vnde vir. & vxor Gab. d. concl. 9. n.9. Rot. Rom. dec. 366. n.44. par. 1. diuers.

3. Sublim. non procedere quando legis, & hominis prouisio idem per omnia contineret, tunc enim, vna per aliam non tollitur, sed potius manifestatur l. qui mutuam. manda. Rom. cons. 121. sub n.1. vers. quoad secundum, Claud. in l. si cum dotem in princ. sol. matri. Mandos ad Roman supra Gab. d. concl. 9. n.10. Rota. Rom. decis. 49. n.47. par. 2. diuerso. 366. n.44. par. 1.

4. Sublim. non procedere fauore dotis, nam tunc per hominis prouisionem non receditur a legis prouisione, licet in paraphernalibus secus sit Bal in l. fin. n.4. C. de pact. conuent. Cast. cons. 15. n.2. lib. 1. Ias. in auth. res quæ n.32. amp. 15. Cur. Iun. n.39. C. com. de legat. post glo. in d. l. fi. Bal. Nouel. de dot. 6. par special. 68. Gab. d. concl. 9. n.11. Roma. sing. 252. Salic. in d. l. fin. n.3. Neguz. de pig. 4. membr. 2. par. n.87. Rot. Rom. decis. 279. n.10. par. 2. diuerso, 385. n.7. vbi idem de dote spirituali par. 1. Ripa. respons. 45. n.2. de communi. Rim. cons. 218. n.6. in hipotheca Rim. Iun. cons. 42. n.20. & seq. vbi de communi omnium testans ita iudicatum Molina, de primog. lib. 4. cap. 7. n.9.

5. Sublim. non procedere nisi in nascitura, secus in jam nata legis prouisione quoniam iuri quęsito renunciare velle nemo præsumitur Bal. in l. fin. n.3. C. de pact. conuen. Bal. in l. 2. n.143. versic. limitat etiam Bal. C. de iure emphiteo. Neguz. de pig. 4. membr. 2. par. n.87. vers. secunda est Rim. Iun. cõs. 542. n.82. Gab. cons. 41. n.10. lib. 2. Meno. lib. 4. præs. 109. n.44.

6. Sublim. non procedere nisi quando legis, & hominis dispositio circa eumdem actum concurrunt, secus si primum vna, altera secundarium concerneret actum, & sic circa diuersa, tunc enim altera alteram tollere non potest Bar. in l. si cum dotem. n.5. Rom. n.20. sol. matr. Dec. in c. præsentia in fi. de probat. Aluis. de Albert. sing. 129. Chassan. cons. 19. n.53. & seq. Gab. de reg. iur. concl. 9. n.12. 13. Rot. Rom. decis. 385. n.5. par. 1. diuers. Seraphin. decis. 379. n.10. vbi quando diuersi sunt casus qui diuersis temporibus euenire possunt siue de iure communi vel speciali prouisio fiat Cor. cons. 166. n.5. & 6. lib. 4. vbi quando concurrunt principale, & accessorium Surd. cons. 198. n.24. idem subdens de diuerso fine.

7. Sublim. non procedere quando prouisio hominis inutiliter expræssa fuisset, tunc enim legis prouisio impediri nequit Imol. in c. examinata. n.13. ante finem Felin n.15. de iud. Gab. d. concl. 9. n.12. Rot. Rom. dec. 366. n.44. par. 1. diuers.

8. Sublim. non procedere quando hominis prouisio sicut legis generalis esset, tunc enim legis prouisionem minimè auferret Salic. in d. l. fin. sub n.4. C. de pact. conu. Cor cons. 166. n.5. lib. 4. Becci. cons. 83. n.13. Gab. d. concl. 9. n.14. Rot. Rom. decis. 366. n.44. par. 1. diuers.

9. Sublim. quando legis, & hominis prouisiones à diuersis fontibus emanarent, tunc vtraque procedet Bal. in l. certi iuris n.13. C. loca. Aret. in §. item seruiana n.7. Inst. de actio. Ias. in l. 2. n.142. vers. aliter etiam limitat Bal. C. de iur. emphi. Neguz. de pig. 4. memb. 2. par. n.138. amp. 4. Rot. Rom. decis. 385. n.6. par. 1. diuerso.

10. Sublim. non procedere quando legis dispositio hominis dispositione plenior esset, tunc hominis minus plena, pleniori legis non derogaret Aret. in d. §. item seruiana n.7. Ias. d. n.143. vers. aliter etiam lim. Bar. Aluis. de Albert. d. sing. 129. Neguz. supra n.91. post Bal. cõs. 329. n.6. lib. 1. Dec. in d. c. in præsentia in fi. Simon. de Pret. de vlt. vol. lib. 2. fol. 71. n.71. & 72. fol. 162. Crau. cõs. 442. n.3. & 12. Becci. cons. 87. in fi. Rot. Rom. dec. 385. n.6. par. 1. diuers. Ripa. respons. 45. n.2. Meno. d. præs. 190. n.42. Surd. cons. 342. n.12.

Contrarium tenet Gab. d. concl. 9. n.17. de reg. iur.

11. Sublim. non procedere quoad prouisionem statuti quam non tollit hominis prouisio Bal. in l. fi. in fi. C. de repud. hered. Ias. in d. l. 2. d. n.143. ad fin. vers. an autem tradens etiam ex quibus arrhæ prouisio deroget interesse C. de iur. emphi. Meno. lib. 4. præs. 109. n.45.

Contrarium si adsit particularis partium prouisio tenuit Rot. Rom. dec. 71. n.8. par. 2. diuerso.

12. Sublim. non procedere, quando legis prouisio tẽdit ad supplẽdum hominis prouisionem, tunc enim prouisione hominis minimè tolletur. Bal. in l. vbi adhuc n.16. C. de iur. dot. Aret. in §. item seruiana sub n.7. Inst. de action. Gab. de reg. iur. cõcl. 9. n.18. Rot. Rom. decis. 279. n.7. par. 2. diuerso.

13. Sublim. non procedere quãdo fines, & effectus diuersos concernerent, tunc alia non tolletur per aliã Cast. cons. 263. sub n.3. col. fin. vers. cum ergo. lib. 2. 15. n.2. ante fin. vers. item non obstat tertium. lib. 1. Dec. cons. 386. n.6. Ruin. cons. 132. n.6. lib. 2. Soc. Iun. cons. 130. n.12. lib. 1. Ripa. respons. 145. n.2. ad fin. Dec. in c. in præsẽtia ad fin. de probatio. Simon. de Pret de vlt. volun. lib. 2. fol. 5. n. 70. 71. fol. 162. Meno. cõs. 151. n.37. Decia. cõs. 78. n.26. li. 3. Surd. cõs. 198. n.25. 359. n.39. Marese. resol. 4. in fi. li. 1.

14. Sublim. non procedere, quando prouisio hominis adiecta fuit ad legis prouisionem confirmandam, tunc ve in augumentum inducta diminutionẽ operentur prouisio legis ab homine prouisione non auferetur Alex. cons. 118. in fi. lib. 5. Dec. cons. 232. ad fin. Crau. cons. 442. n.6. Rim. Iun. cons. 542. n.8. Meno. d. præs. 109. n.45. lib. 4.

15. Sublim. non procedere nisi in casu in quo prouidit non autem in alio Bar. in l. si constante. n.54. Crot. 2. lect. n.106. sol. matr. Alex. cons. 126. n.6. lib. 5. Ripa. respon. 45. n.2. vers. tertio respondetur Bello. cons. 22. n.3. Becci. cons. 82. n.20. vers. secundo respondeo 87. in fi. Surd. cons. 359. n.37. Scrad. de feud. 2. par. 9. par. prin. sectio. 10. n.47.

1. Lim.

1.Lim. nam in alio casu in quo non prouidit,à legis extraordinaria prouisione cēsentur recessisse Rum. conf.74. n.7. 8. lib. 1. Manti. de contract. lib 3. tit 7 n.35.
16.Sublim. non procedere nisi quando ab homine animo nouandi prouisio fieret,alias enim non derogat legis prouisioni l.4 §.si ex cōuentione de re. iudi l pen. C. de excep. rei iud. Bal.conf.329. n.1. vers.ex aduerso.lib.1 Crau.conf.442 n.4.
17.Sublim.non procedere nisi quando contrariæ essent, secus si diuersæ, vel simul stare possent hoc enim casu altera non tolleret alterā Bal conf 329. n.1.vers.ex aduerso.lib.1.Goz conf.74. n.11. vers. quarto adduco Crau.conf.442.n.5. Petra. de fideicom.Q.1.n 97.Marcabr.conf.71.n.129.Surd.conf. 34 n.14.359.n 41.426.n.40.
18.Sublim non procedere nisi in pœnalibus,secus in beneficio à lege dato,tunc enim legis prouisio non silet propter hominis prouisionem l.4.§.si quis condemnatur,de re iud Bal.in l quid ergo.§.pœna grauior.col.9. de his qui not. infam. Afflict.in const. Reg.rubr.24.lib.3 n.57.Mareabr.conf.26.n.292. Rim Iun conf.542 n 83.
19.Sublim. non procedere quoad legis prouisionem difformem, qui namque aliam tollit,aliam difformem nō remouet l.si domus.de seruit.vrbano.prẹd. Rim.Iun. conf.542.n 84.
20.Sublim. non procedere quando hominis prouisio in fauorem facta retorqueretur in odium, tunc ne contrarium producat effectum eam non tollet Cor. conf.166 n.5.lib.4 Alex conf 118.in fi.lib.5.Rui. conf.88.in fi lib 1. Bello conf.22.n.4.Crau.conf. 805.n.17.&seq Surd conf.359.n.28. & 40. & in pacto alicuius fauore posito Manti. de contract. lib.3.tit.7.n.23.24.
21.Sublim.non procedere quando non in eodem sed in diuersis separatisque capitulis continerentur, separatorum namque diuersa, ac separata est determinatio Roma conf.308.n.4.vers nec huic Crau. conf.176.n.6. Surd.conf.359.n.44.vel circa diuersa conf.198.n.24 & quando non tendunt ad idem sed ad diuersa Cast.conf.24.n.2.ante fin vers item non obstat tertium lib.1.Lup.in rub. de donat inter vir & vxo.§.14.n.5. vers. & iura Meno.lib.4. præs.190.n.41.
22 Sublim. non procedere nisi pactum sit obligatorium,secus si prouisio collata sit in libertatem sibi prouidentis,tunc enim eius est arbitrio illi stare vel ad legis prouisionem reuerti vt puta si verbo posset vsi fuerint Ripa.resp.45.n.2.
23.Sublim. non procedere nisi in clara secus si dubia prouisio esset Lup d.§.14 n.5.vers. ea autem. Rot. Rom dec.609.n.3 par.1.diuerso.
24.Sublim.non procedere quoad tacitè à lege sub intellecta, expræssa etiam prouisione cessante, hæc enim per expræssam non tolluntur Crau.in l.cum filio par.2.n.27.de leg.1. Rot.Rom.decis.49.n.45. par.2. diuerso.
25.Sublim. non procedere quando ratio eadem in tacito quæ in expræsso vigeret Sig.conf.173 n.12. vers præterea esto a ratione cessante arguēs Crau. supra n.28. Rot.d.dec.49 n.46.
26.Sublim.non procedere quando hominis prouisio non est derogatiua, sed cumulatiua, hoc enim casu legis prouisionem cessare minime facit Hercul in l.4 §.si ex cōuentione col pen vers. in 2.parte de re iud.Vinc.de Franc dec.155.n.9.
27.Sublim. non procedere nisi pro tempore quo expræssa dispositio viget,post illud enim remanet ius commune Decia,conf.78.n 26.lib.3.
28.Sublim. non tollere legis prouisionem superuenientem Decia.d.n.26. versic. tertio sed vide supra sublim.5.
29.Sublim. non procedere quando ecclesia debitis seruitijs fraudaretur, etenim ne Diuinus cultus detrimentum patiatur pœnæ specialis adiectio legalem ordinariam non tollet quæ ex non residentia longo tempore coadiutoris inducitur Rot. Roma. dec.276. in fi par.1 recentior.
30.Sublim. nō procedere in his quæ facere vel disponere aliquis nō potest Lup d.§.14.n.5.vers ad iura.
31.Sublim non procedere in his quæ fiunt ad maiorem cautelam Lup. d.n.5.
32.Sublim. non procedere nec pœnam soluendo moram purgare posse ad actionem quærendam,& soluendo interesse nisi idem eum facto sit non tollitur prima obligatio Rot.dec.158.coram Coccino.
595 53.Lim. non procedere quoad separata;in illis enim de vno ad aliud nō infertur Roma.sing.499. Cęs de Barz dec.17 n.4 & supra lim.46.
1.Sublim. vel potius secus esse dicas,non procedere in correspectiuis, & connexis, in vno enim contrauentio in cœteris operatur contrauentum censeri Laderch.conf.143.n.8.& seq. Cęs de Barz.dec.15. n.6.& seq dec.17.n.4. vide d.lim.46.
596 54.Lim. in Gallia nō obseruari d.l.si quis maior. C.de trāsact. Add.ad Dec.conf.452.lit.C. Intrigl.de feud.cent.2.art.5.n.342. Cęs.de Barz.dec.62.n.15.
597 55.Lim non procedere nisi declaratione creditoris secuta volentis contrauenientem pœnis d.l. si quis maior affēctū l.peto.§.fratre de leg 2. Parp. in d.l.si quis maior n.44 Cag in repetit.n.79 Gab. cōs.51.in fi li.1. Meno.conf.355.n.9.ea antē facta mora purgari nequit Alba.conf.173 n.17. Mangil. de euict. Q.199 n.28.
598 56.Lim. non procedere quando id quod parti promittitur non contineret pactum vel conuentionem, veluti quando sibi met vel Den Iurauit, hoc enim casu non loquitur d.l.si quis maior. Bolog. ibi.n.64.in fi.
599 57.Lim.non procedere quando debitor inducias petijsset facta iuramenti mentione tunc enim non soluēdo excusaretur. Parp.in d.l.si quis maior.n.36.
600 58.Lim. locum non habere quoties implere vel soluere debens ab eo cui implere tenebatur aliquid alia ex causa recepturus erat, tunc enim tempore debito non soluens à periurio excusatur Bar. in l. amplius non peti,n.8.rem rat habe
Contrarium tenet Parpal in d.l.si quis maior. n 37.
601 59.Lim non procedere quando a sponte soluente scienter quis recepit illud quod quo iuratæ transactionis vigore petere non poterat,tunc enim d.l. si quis maior renunciasse censeretur Bar in l.amplius.n.6.rem rat.habe.Cur.Sen.in d.l.si quis maior.in fi.C.de transact.
1.Amp. idem esse promissorum implemēto recepto

tunc enim d.l.si quis maior pœnis renunciasse censetur Bellame cõs.9.dub.2.Cag.in d.l.si quis maior. n.198.Surd.cons.136.n.45.

602 60. Lim. non procedere in subdito qui ad has pœnas contra suum Principem agere nequit, ex contractu cum illo inito, ratione subiectionis, & reuerẽtiæ qua ipsum prosequi tenetur Iacobi. in l.Ciuitas.in fi.versic quæsitum fuit à me si cert.pet.Vinc. de Franch.decis.162.n.9.

603 61. Lim. nam pœnæ huius legis locũ non habent in iudicio in quo seruata non fuerit solemnitas.l. libellorum de accusatio.Parpal.in d.l.si quis maior. Q.7.n.102. nisi summarie,&c.procederetur vt per eum cum quo cœteri communiter transeunt vt per Cag.n.191.& 192. licet ipse cum Bolognet.n.97. dissentiat post Soc.cons.109.lib.3.

604 62. Lim. non procedere quando mora,& pœna d.l.remissa esset velati per stipulationem conditionalem factam animo nouandi re præsente,vel debiti parte recepta, vel secunda transactione, aut noua interpellatione seu dilatione Bar.in l.Emilius 39.ante n.1.vers ex quo,de minor.Dec.cons.452. n.6.Ruin cons.155.n.5.& seq.lib.5.110.n.4.lib.1. Ceph. cons.221. n.18.Parpal.in d.l.si quis maior. col.fi.Cag.n.136.Surd.cons.104.sub n.9. vel recepta solutione post terminum nulla incursi periurij protestatione emissa vt per eos,& Mang.de euict. Q.199.n.32.

Contrarium quoad nouam interpellationem tenet Dec.in l.vnum n.14.lim.3.si cert.petat.Ias.n.17.

605 63. Lim.consensus abesset tunc enim iuramentũ nil operaretur Ruin.cons.9.n.4.& 11.lib.3.

606 64. Lim. non procedere non probata contrauẽtione per actorem, illi namque id probandi onus incumbit Rot.Rom.dec.640.par.3.lib.3. diuerso.

1. Sublim. nam eo ipso contrauentio probata censetur quod dare, soluere, aut dare obstrictus, illud in tempore fecisse non probaret glo.in l.2. verbo repellere.C.de iur.emphi.vbi Bal. lect.1. n 16. & 2. n.15.post Bar.n.9. Albe n.7.Salic.n.15.Ias.n.132. de communi omnium Corb.de succes.priua.ob non solut.canon.Q.4.n.1.

606 65. Lim. non procedere quando inobseruantia non esset alteri præiudicialis, & interesse vel damnum partis cessaret Caffado.dec.2.n.7.de iud.Rot. Rom.decis.818.par.4.diuers. & alias tenuit vt per Marescot.resolut.89.n.4 lib.1.

607 66. Lim. non procedere in hærede eius cui contrauentum fuit data enim authoris scientia qui cõquestus non sit, hæres eius conqueri non poterit Rim.Iun. cons.551. n.35. dic vt per Gab. concl. crim.35.

1. Amp. vt nec iurantis hęres qui viuens contrauenerat in periurium incidat Cotta.verbo.iuramẽtum.

608 67. Lim. non procedere non secuta declaratoria contrauentionis latè Gab. cons.51. n.34. lib.1. & de communi Minsing.cent.6.obs.77. etiam in alijs factis contractibus, & delictis Beriaz. in d.l.si quis maior. n.549. & seq. excepta infamiæ pœna, & n.659. Tiraq. in l.si vmquam verbo. reuertatur. n.400.C.de reuo.donatio.de magis cõmuni.Meno. cons.99.n.168.& seq. Achil.de Gras.decis.366. in notorijs secus dicens. Turret. cons.26.n.12. lib.1. secus dicens in pœna conuentionali Gab.concl. crim.12. vbi multifariam limitat Euge. cons.2. n 39.vbi limitat in his quę secus executionẽ trahere,vt infamiã, & huiusmodi, & cons.67.n.4. vbi ex communi omnium limitat non procedere in notorijs late Scrad.de feud.2.par.9.par. sectio.8. n.46. & seq. declaratoriam requiri dicens si pœna ipso iure infligatur præterquam in notorijs, fauore ecclesiæ, & vbi dominus propria authoritate procedere potest Decia.cons.66.n.10.lib.4. ex communi dicens in pœnis ipso iure impositis executionem secum trahentibus non requiri declaratoriam vt infamiæ,& seruitutis,secus quo ad bonorum priuationem Meno.cons.132.n.18.vbi in pęnis etiã ipso iure impositis requiri probat 159.n.2.vbi in crimine hęresis,& n.3.quomodo fiat ista declaratoria, & 185.n.8.vbi in crimine hęresis occulto dominiũ ipso iure amitti ante declaratoriam, & de magis cõi Surd.cõs.247.n.9 & subdit Meno.d.cõs.185 legatũ hæretico occulto relictũ esse ipso iure nullum,& pro non scripto etiam si hęreticus ad ecclesiæ gremium reuertatur, & 381.n.27 vbi in pœnis etiam ipso iure impositis declaratoriam requiri probat dixi latius in interprætationibus pactorum seu contractuum verbo, declaratoria de communi Ceual.com.opi.contra.com.Q.113.lim.ex Feli. in cap.Rodulphus.n 35 de rescript.

609 68. Lim. non procedere nisi ad has pęnas agens pro sui parte impleuisse probet Rol.cons.57. n.17. 18.lib.1. Alba.cons.173.n.16.

Contrarium tenet Rol.cons.31.n.8.lib.2.

610 69. Lim.alterum hęredum contrauenientẽ alios in pęnam incidere non facere etiam inter emphiteotas,licet contraueniens insolidum pęnam incurrat Rim.Iun.cons.552.n.25.& seq.

Sed quod hęres contraueniens non incidat in pęnas d.l.si quis maior Bero cõs.151.n.8.176.n.76.lib.1. & Rot.Rom.tenuisset testatur Mantica.de cõtract. lib.tit.32.n.95.& supra dixi hac amp.Mang.d.Q. 199.n.26.Grat.cons.66.n.26.lib.1.

611 70. Lim.non posse criminaliter agi sed ciuiliter dumtaxat Meno.cons.1205.n.17.

612 71. Lim. nam iuris ignorantia excusationem præbet Bero.cons.57.n.16.lib.3.

613 72. Lim. non compræhendere vniuersitatem Bero.cons.92.n.23.& 24.lib.1.maximè si iuramentum esset illicitum n.seq. vide supra lim.17.

614 73. Lim. nõ procedere quoad eum qui nihil promisit in contractu licet aliquid in eum fuerit translatum Alba.cons.173.n.18.

615 74. Lim. non dici emptorem vexatum, nec per venditorem contrauentum si emptor non sit molestatus nisi iuramentum adesset, tunc enim contrauentum dicetur etiam ante vexationem emptori illatam si promissa seruata non sint, & in mora sit faciendi quod promiserat Bero. cons. 158. n.51. lib.1.Tusc.lit.E.concl.352.n.5.

75. Lim. pœnas d.l.si quis maior non transire in singularẽ successorem in quem res alienata fuit si postea contraueniat Cag.ibi n.211.& seq.vbi Bolog. n.17. distinguit Farin. in fragmen. par.2.n.1157.

76. Lim.in foro ecclesię in quo admittitur mora purgatio ad pęnam d.l.si quis maior euitandam Ias. cons.9.

conf.9.col.4.lib.1.Mars.sing.463.Goz.cons.66.n.13.Mangil de euict.Q 199.n.24.

183 Amp. vt si quis iuret non discedere ex certo loco restituatur vt absens ex causa iusta Odd.de rest. in int Q.7.n.50.51.

184 Amp. iurandum esse secundum formam oblati iuramenti vt puta execrationis ignis D. Antonij cum candela incensa ante eius altare vel huiusmodi.Crau.cons.198.n.5.Granuc.tbure.10.n.21.Mãci.de iuram part.1.Q.5.n.13. & seq. per l.qui per salutem de iur.iur c.habet hoc.2.Q.5. & c. Mennam eod. & alia iura & authoritates. vide infra amp.239.Intrigl. sing 99 n.8.9. vbi tamen iurari hodie per Deum, per sancta Dei euangelia, per fidem per corpus & sanguinem Christi,per crucem sanctam, altare benedictum, vel aliquem Sanctũ, vel per reliquias & in sacris constituti per eorum ordinem, seu conscientiam n.11.

185 Amp. fugæ suspicionẽ iuramẽto probari Mars. sing.282.de communi Duen. reg. 175. amp. 3. & Viui.communi opi.177 & Paris cons.99.n 27.& 32.lib. 3. prout debitoris iusta causa fugæ Viui. communi opi.343.n.13.Manci.de iuram.part. 4. eff.117.Assis.dec.Perus.41.n.6 7 Crau. cons. 847. n.5.Masc.concl.823.n.17.Natt. cons. 29. n. 10. Ceual.Q 133.

Contraria sententia magis communis est vt testantur Dec.cons.75.n.1.Paris.cõs 101.n.3.lib.3.Rol. cons.65.n.11.lib.3.& Burs.cons 241.n.18.& Mãci.de iuram.part.4. eff. 6. subdens probari debere summariè per duos testes tempore debiti contracti idoneum debitorem fuisse,postea conditionem deteriorasse & à iudice iuramentum deferri debere ex Paris.cons 101.n.3. lib.3. & Serafi. priuil. 7. n. 37. & coniecturas suspicionis ponit Meno.de arb. cas.87.& a iudice incompetẽti factam regulariter non valere Manci.supra suspicio quæ suberat ante debitum contractum non operatur vt allegari possit Ias.in §. super est n.82.ad fin.Instit.de actio. Carpa.cap 229.n.4 veriorem testatur Paris.desindi.rub de off.sind.§. captura an iudex n. 16. & Intrigl.sing 28.lib.3 subdentem creditorem iniuriarum teneri, si capturam non iustificet & die feriata exequi posse nisi periculum esset in mora & tunc iurare debet creditorem esse & suspectum de fuga habere & à iudice deferri debet Bero.cons.11. lib. 3.Rol.supra n.26.Serafi.priuil iuram.7.n 37 subdentes sat esse a iudice acceptari vel a statuto vel à notario iudicis nomine dari & Assis. supra n. 5. Rot.dec.500.part.1 recentis. vbi iuramentum suspicionis fuga, creditum, & deteriorationem status debitoris requirit & contractum à carcerato iniustè etiam extra carceres factum nullum ipso iure si rediturus sit in carcerem probat & Scain. rot. bono. dec. 123. vbi specificam exigit causam & probationem Cur.de sequestr.n 42. pupillus fugitiuus capi non potest, pubes potest declarat Caccia lup. Q. 5.princ. Carpa.lib.2.669.n.9.& idẽ quod Rot. supra probat Marta. dec. 120. Piiz. & 182. capturam postea iustificari opus esse ne captus relaxetur Ruginel. pract. QQ c.12. vbi à iudice deferri debere nec pro paruo debito dari, & iurantẽ bonæ conditionis esse debere & periculum in mora, creditum debet esse liquidum, & quod debito immobilia non possideat, nec fideiussorem dederit nec aliunde satisfieri posse nec procurator sine speciali mandato iurat.

186 Amp. vt substitutio directis verbis nulliter facta omni meliori modo vt obliqua sustineatur ex iuramento Ias in l.si conuenerit.n.9.de iurisd.om. iud.Natt.cons.426.n.23.Manci.de iuram.part.4. eff.10.

187 Amp. vt ex iuramento tollatur exceptio, dolo facis petere quod restituturus es c.debitores de iur. iur.Ias in l.eum qui §. si iurauero. n.7. de iur. iur. Natt.cons 54.n.2.Manci.de iuram.part.4.eff.26. de communi Ias.cons 9.n.11.lib.1.

188 Amp. vt censuarius cadat si non soluat censum pro vt iurauit, vel si ita conuenerit de communi Rol.cons.6.n.41.lib.1.Simonet.dec.37. secus probans in hærede iurantis.Coua.var.lib.3.c. 7. n. 1. col.3.vers. solet tamen Manci.de iuram.par.4 eff. 34.Cassado.dec.2 de iur. iuran.Meno.lib.3.præs. 106.n.12.Ond cons.81.n.17.lib.2.Macerat.resol. 61.n.12 lib.2. Manti. de contract. lib. 22. tit. 3. n.14.

189 Amp. mulierem iurantem ad virum non redire (nisi temerè causa lasciuię iurasset quo casu redire posset) iuramentum seruare teneri Abb.in cap.tua nos de iur.iur in fi.Manci.supra eff.73.

190 Amp. vt clericus ob periurium beneficio priuetur, si criminaliter ad pœnam delicti actum sit, secus si incidenter.Abb in c.2.n.4. de fideiuss. Manci.de iuram.part.4.eff. 74. vbi etiam inhabilẽ reddi ad alia obtinenda.

191 Amp. vt indifferens iurans quod ad bonum vel malum referri potest teneatur seruare iuramentũ Abb.in c si vero.n.3 & 6.Feli.n.6.vbi exempla de iur.iur.nisi venerit talis necessitatis casus quod nisi contraueniat incidat in præsentaneum mortis periculum vt per eos & Manci.supra eff.75.

192 Amp. vt prælatus qui soluere aliquid iurauerit, dimissa vel amissa prælatura teneatur si nomine proprio promiserit; licet secus si nomine ecclesiæ. Bal. in c.venerabilem.n.15.de elect. Manci. supra eff.78.

193 Amp. vt spoliatus qui restitutionem non petere iurauit, eam petere nequeat quod tamen controuersum est vt per Meno.de recup.remed.1. n. 287. & seq.Seraphi.priuil.124. Manci. supra eff. 80. & iuramentum non obesse si spolium postea secutum sit Imo in c.2.n.24.de ord.cog.Gram dec.85. Viui communi opi. 258. & respectu spolij præteriti amp.procedere Gab.de rest.spol.concl. 1. n. 120. de communi Rot.dec.768.n.8.part 2. recentior. Gutier.de iuram.confir.contract par.3.c.19.n.21. Rot dec.18.de rest spol.in nou.Soarez.alleg.23.n. 18. vbi etiam in beneficialibus agenti possessorio obstare iuramentum & pactum.

194 Amp. vt qui cauere tenetur si fideiussorem non inueniat iuramento hoc probet glo. communiter recepta in l.1.vbi Ias.n.23.qui plures limitationes afferi qui satisda.cog.Seraphi.priuil.iura.17.Mãci.supra eff.84 Becci cons.1.n.18.Carol. de Gras. de stat reijci.excep.32.excep. n. 120. subdens sat esse iurare id difficulter facere posse & quando fideiusso.

deiussorem præstare promisit sat esse non inuenire iurare de communi Cott. verbo, iuramentum probat & Soarez.lit.F.n.160,& Cla.§ fi.Q 46. vers. sed quomodo si tamen iuret se facturum quod ei incumbit Bal.in auth.generaliter.n.4.C.de epi. & ille. Cotta. supra.

195 Amp. vt exceptionis nouæ in termino contra testes non oppositæ superuentus iuramento probetur nempe postea ad notitiam peruenisse Masc. cōcl.954.n.7. Seraphi.priuil.iuram.38.Manci.supra eff.104.vbi etiam ex Abb. in c.pastoralis. n. 6. de excep.quid si tempus ad probandum ,& probādum habendum elapsum fuisset.

196 Amp. vt fructuum quantitas, & perceptio iuramento probetur, quod Rei vel actoris magis informato deferri debet, & si vterque sciat , honestiori & leguliori glo.in verbo. iure iurando in §. quę vero nunc. versic.si verò pecunię auth. de nup. Ang.in l.si nauis n.4.de rei vend. Ias. in l.apud Iulianum. n. 5. delegat. primo & in l. admonendi n. 311.de iur.iur. Manci.supra eff.105.& sine eo perceptio per testes presentes perceptioni probandas quantitas vero à consuetis Cocci. dec.439. vbi subdit in spolio non violēto deberi tantum perceptos à die litis motæ.

197 Amp. vt non obstante pacto vel statuto quod probatio non possit fieri nisi per publicum instrumentum iuramentum non excludatur Fulgos.consl. 208.Seraphi.priuil.iura.34.& 74.n.32.Manci. supra eff. 106. & iurato contractu testibus probato ecclesiasticus iudex ad obseruantiam coget Mars. sing. 126.Caroc. de deposit. part. 1. tit. de deposit. natu.n.45. fol. 10.

198 Amp. instrumenta nouiter reperta iuramento probari Seraphi. priu iura 38.nisi cōtraria aliqua coniectura subesset Meno de arb. cas. 241. n. 6. Manci.supra eff. 124.de communi facta debita diligentia Minf.cent.2.obs.53. n. 5. & licet plerique dissentiāt in Camera seruari testatur Soc. lun. cōs. 128.n. 124.lib.1. Intrigl. sing.98.n.244.lib.3.& à minore & ecclesia miserabilibus & mulieribus post causæ conclusionem produci posśunt maximè in integrum restitutione petita Ias. in l. admonendi. 2.lect.n.61 .de iur.iur Feli.in c.cum dilectus.n.18. de fid.instr. Afi.in prax.§.23.c.6.lim.5. Maran. de ord.iud.par.6.act.15.n.3. Nouel. reg. 17. Fall. 5. Masc.concl.926.n.19 30. amp.cōmunem ait esse Surd.consl.268.n 40.& Soc.consl. 194.col.1.lib.2. qui lim.multis modis & Purpur.in d. l. admonendi n.24.& seq.& Crau.consl.932.n. 1.

199 Amp. vt absentia aduocati pro dilatione habēda partis iuramento probetur Fed. de Sen. consl. 114.n.1.Mars.in rubr.C.de probat.n.131.Manci. supra eff. 125.

200 Amp. vt laceratæ scripturæ tenor contra lacerantem iuramento interesse habentis probetur Mars.in rub.C.de prob.n.135.Manci.sup.eff.127. vbi etiam dari iuramentum in litem pro damnis & interesse ex Seraphi.priuil.iur.31.n.116.

201 Amp. vt grasciæ extractio pro vsu proprio permissa non obstante statuto eam extrahi vetāte iuramento probetur, nisi contrarium probetur, vel præsumptio aliqua in contrarium militaret, vel vel nisi etiam pro vsu proprio extrahens gabellā ex statuto soluere teneretur Masc. concl. 954. n. 11. Seraphi priuil.iura.14.Manci.supra eff. 130.infra amp. 271.

202 Amp vt maior deliberatio ex iuramento præsumatur Soc.Iun.consl.67.n.34.lib.2. Paris.consl. 97. n.82.lib. 1. Rim. Inst.quib.alie. licet in princ. 405. Manci. supra.eff. 137.

203 Amp. vt aditio hæreditatis non facta iuramento probetur, nisi plus possideat titulo allegato vel nisi hæreditas opulenta sit Crau.consl.33. n. 11. & 14. Seraphi. priuil. iuram. 3.Manci.supra eff. 142. Masc.concl. 45. n. 32. vel nisi appareat non de actibus in determinatis & dubijs in quibus iuramento statur sed de inferentibus certè aditionem hæreditatis Natta.consl.448. n. 11. & seq. & n. 21. Viui. dec.443.n.12.possessione domus exactione crediti & pacto de non petendo non probari si creditor sit pro dote materna nec actibus dubijs si iurct eos nō fecisse animo adeundi, licet post actus iuramentū non excludere aditionem tenet Cras.de acq.hęred; Q.6 n.4.Manti.lib.12.tit. 12. n. 25. iuramento nō stari si pro aditione præsumptio extet & in dubijs iuramento stari. Bal. consl. 400. protestatio lib. 5. Simo.de Pret.de vlt.vol.lib.5.dub.3.fol. 32. n. 71. Peregr.dec.45.

204 Amp. vt arborum incisio facta per conductorē, vel vsufructuarium, iuramento domini probetur Burs.consl.70.n.33.Manci.supra eff. 145.

205 Amp. vt hipotheca generalis ex iuramento specialis fiat Io. de Amic.consl.113.n. 12. & ex iuramento inducitur Ceph.consl.41.n.19.Pereg.decis. 136.n.12.Surd.consl.331.n.13.

Contrarium tenet Manci.supra eff. 146.vbi specialem non censeri & cōtra Ceph.Manti. de contr.lib. 11. tit.3.n.22.& per totum tradit quibus modis contracta censeatur.

206 Amp. vt facto negatiuo adiectum iuramentum magis operetur quam super affirmatiuo Decia. consl.1.n.65.lib.2.Manci.supra eff 165. Paris.cōsl. 97.n.45.lib.1.per l.si duo.§.idē Iulianus. vbi Bar. de iur. iuran.

207 Amp. vt viro iuranti carnalem copulam cum vxore habuisse credendum sit nisi ex aspectu de cōtrario constet Rim.Iun.consl.415.n.6.Serafi. priu. iuram. 167.Viui.communi opi. 491. n. 7. Manci. supra eff 176.ex c.continebatur vbi glo verbo iuri. de desponsl.impub.Dec.consl.368.n.1 & seq.

208 Amp. vt stipulatio nulla ob formam non seruatam iuramento in vim pacti sustineatur Alciat. in c.cum contingat.n. 172. de iur. iur. Manci. supra eff. 182.

209 Amp. industriam personæ ex iuramento electā censeri Meno.consl.54.n.16.Manci.supra eff. 183. & quando conscientiæ alicuius commissa fuit decisio negocij, licet secus si super eo conscientia sit onerata, tunc enim censetur monitio Garz. de benef.par.6.c.2. n. 99. & seq. vbi subdelegare posse vltimo casu monitionis.

210 Amp. vt iurans bona alia penes se non extare nequeat conueniri vel possessor Aret.consl. 120.n.2. Alcia.reg.2.præs.21.n.8.Seraphi.priuileg. iura. 6. n.13.Manci.supra eff. 190. idem dicentes contraria

ria præsumptione non obstante & sine iuramento etiam creditur asserenti alia bona non extare ex communiori Gab de prob concl. 7. vbi contrariũ tenentes citat & vtramque opi. limita. Pereg. de fideico art. 41. n 72.

211 Amp votum iam emissum religionem intrandi iuramento probari Ias. in l. cum quædam puella. n. 10. de iurisd. om. iud. Cotta. in uerbo. laicus qui Seraph priu. iura. 8. n. 3. Manci. supra eff. 191. quod si de graui præiudicio agatur & de excludenda pœna delicti alia probatio requiritur, licet non plena ut post diffamationem uel delicti accusationẽ clericus fiat; ante uerò solo iuramento stabitur Fari. Q. 8. n. 113. 114. Gras. de eff. clericat. 1. n. 1099. & 1126. deferri ab ecclesiastico uide tract. secul. in ecclesiast cognoscenti lim 13.

212. Amp. ut licet promissio faciendi puta uendendi seu reuendendi uel huiusmodi a uenditione differat, iuramento tamen addito compelli potest promissor præcisè ad factum Seraph. priu. iur. 23. n. 12 & 22. Manci supra eff. 195. qui tamen hoc priuilegium iuramenti modicũ tenet operari quia sine eo promissor ad interesse tenetur Rol. conf. 96. n. 25. lib 3. Burs. conf. 100. n. 38. Rim. Iun. cõs. 168. n. 1. quod est rei promisse ualor ut per eos & Ceph. conf. 41 n. 18. 554. n. 6. Paris. conf. 1. n. 129. lib. 1. Manci. supra & ex pacto retrouendẽdi iurato promissorem præcisè ad reuendendum teneri & posse compelli ad factum cum iuramento promissum ex glo. in l. si pecuniam. de condictio. ob caus. uerbo. necesse ubi Alex. n. 26 Ias. n. 23. qui communem testatur & alij omnes Doc. in c. ueniens de iur. iur. Berr. conf. 6. n. 2. lib. 6. Cag. in l. 2. n. 131. & de cõi. testatur Goz. ibi n. 47. C. de pact. inter emp. & uẽd. Roma in rubr. de arbitr. n. 58. Soc. conf. 16. n. 67. lib. 4. Abb. in d c ueniens n. 8. 9 Roma. in l. stipulationes non diuiduntur. n. 71. Alex. n. 17. Ias. 33. de uerbo. oblig. post Bal. in l. 1. n. 58. C. de sent quæ pro eo quod inter est ubi Add. lit. D. Salic. n. 23. & 25. Ias. conf. 9. n. 10. lib. 1. & in §. actionum. n. 47. Instit. de actio. Guid. Pap. decis. 627. & si promissũ factum fieri & exequi possit de magis communi Gomez de indiuid. n. 22. uers. quartus casus, & Cephal. conf. 41. n. 10. 11. & Rol. conf 6. n. 33. lib 1. 69. n 32. lib. 4. & Mattes. sing. 54. Imbert. de Bouenco. in auth. sacramenta puberum n. 126. C. si aduers. uenditio. Coua. in c. quamuis pactum part. 3. §. 4. n 6. de pact. in 6. Vinc. de Franch. decis. 48. n. 1. in fi. Bero. conf. 158. n. 25. lib. 1. de communi Bolognet. in d l. stipulationes non diuiduntur. nu. 229. & de magis in d. l. 1. n. 144. in fi. ubi tamen n. 145. inquit creditorem interesse petere posse Cott. in uerbo. religio. uers. nono. Rim. Iun conf. 399. n. 70. Olasc. dec. 92. in fi. Surd. cõs. 13. n. 27. 28. Scrad. de feud part. 5. c. 1. n. 11. de magis cõmuni Petra. de fideicom. Q. 8. n. 190. & seq. & Ces. de Barz. dec. 63. n. 21 post Gab. de iure iur. concl. 8. de communi Mazol. conf. 82 n. 2. & Viui. com. opi. 559. & Ond. conf. 41. n. 15. lib. 2. & Turret. conf 86. n. 42. Vegi. conf. 68. n. 30. Trigon. sing. 18. Soc. Iun. conf. 64 n. 5. lib. 1. de magis communi Facchine. contro. iur. lib. 7. c. 17. de communi Ceual. cõmuni opi. cõtra com. & Zuccard. conf. 17. n. 8. de magis communi Mars. sing. 208. Mattes. in l. 1. n. 30. C. de sẽt. quæ pro eo quod inter est Soc. Iun. conf. 95. n. 8. lib. 4. Nouel reg. iur Surd. cõs. 457 n 39. & de alimẽt. lib. 1. Q. 7. 8. n. 27. de magis communi Gutierez. de iuram. confir. contract. part. 1 c. 39. n. 6. & Molina de contract. disput. 562. sub n. 5. Rim. Iun. cõs. 693. n. 30. & seq. tenuit Rot. Rom. in vna Romana domus 7. nouembris. 1597. coram Rpd. Litta dec. 172. n. 7. in collectis per Pacif. de saluia interd. de communi Ces. de Gras. dec. 148. n. 15. & Rot. eadẽ dec 72. n. 7. in collectis per Zauhi ad Galles de camer. oblig. de magis cõmuni Add. ad Rot. Roma. dec. 141. coram Ludouis. Vasq. contr. illustr. lib. 1. c. 25. n. 36. de communi tam in facto stipulatione, quam nudo pacto promissio Villalo. communi opi. lit. A. n. 15. 16 & lit. O. n. 14. & Matte. cõmuni opi. verbo. iuramentum. & Suarez lit. F. n. 5. & lit. I. n. 335. Gulielm. de Bened. in c. Rainutius. verbo. testamentum. 3. n. 26. de testam. Manti. de contract. lib. 14. tit 32 n. 4. Tholos. dec. 261. Boer. dec. 3. n. 2. Euge. conf 50 n. 16 & seq. Thes. dec. 235. n. 8. de communi Cur. Iun. in l. si quis maior. n. 31. C. de trãsact. & in promissione renunciandi quod propter iuramẽtum pro facto habeatur Coua. supra 3 par. in princip. n. 3. Ceual supra Q 209. n. 4. 5. Seraph. dec. 805. Manti. lib. 4. tit. 3. de cõtract. n. 9. vbi quãdo vterque iurauit Chassan. in consuet. Burg rubr. 5. §. 1. col. 8. 3. n. 38. vers. aduerte tamen; sed citat Cor. conf. 256. lib. 1. contrarium sentientem de communi Goz. in l. 2. n. 47. & seq C. de pact. Manci. de iura par. 4. eff. 195. Seraph. dec. 805. n 3. vbi idẽ de hærede Burgos. in rubr. de emp. & vend n 5. & seq. Rot. dec. 748. part. 1. recentis. ex veriori & magis communi etiam sine iuramẽto n. 7. & quomodo venditor habet potestatem tradendi & instrumentum conficiendi quod præcisè cogatur etiam si non iurasset & iudicem ex officio pro eo contra here posse dec. 26. par. 2. Scain rot. bono. dec. 112. n. 112. nam iuramentum præcisè obligat. Surd. dec. 30. n. 10. nec tunc inuentarium prodesse n. 11. Marza. conf. 56. n. 6. vbi non posse insolutum dare non obstante statuto si tamen in pecunia soluere iurasset alioquin secus n. 18. Nec inuentarium omissum excusat ne hæres teneatur ex delicto defuncti licet nil ex eo habuerit de communiori etiam Theologorum Ceual. Q. 31. 42. 464. & Gall. de exc. suc. tit. 2. exc. 5. n. 22. par. 3. vbi ex Monti. de in ven c. 10. alios casus ponit quibus non prodest inuentarium & prodesse etiam ab hęrede hęredis factũ in termino hęredi prefixo nec primo prodest si dolo vel alia ex causa quid occultarit omissa protestatione addendi ex communiori Ceua. Q. 731. 2. si post tẽpus sit factũ nisi minor restituatur 3. si hęres adierit tẽpore ad deliberandũ petito 4. si in termino ad opponendũ omnes exceptiones nõ opposuerit. 5. si ex sua obligatione sine protestatione nouationis exclusiua citetur. 6. si defunctus ad factum præcisè tenebatur ex Surd. dec. 30. n. 31. 7. si cum defuncto se obligasset 8. si nulliter inuentarium fecit nec potest à testatore remitti. Gall. supra vsque ad n 51. & seq. Omissionem non obesse 7. si defunctus tenebatur quatenus posset. 2. si creditores fateantur non esse alia. bona. 3. si defunctus bonis cessesset 4. si

hæres

hæres dolo vdire inductus esset. 5. si legatum sit arbitrarium. 6. si de suis bonis testator legauere cum hæres potuerit 7. si hæres coactè adiuit. 8. si hæres iure speciali succedat n. seq. Conrad. templ. om. iud. lib. 2. c. 1. vers. octauo n. 1. fol. 138. quia de iure naturali & Diuino est præcise seruari debere ait.

Contrarium tenent Cor. conf. 256. lib. 4. Affl. dec. 295. Dec. in c. 1. n. 23. de iud. de comuni Siluest. in sum. verbo iuramentum. 4. Q. 21. & Rol. conf. 69. n. 23. lib. 3. & Seraphin. priuil. iuram. 23. n. 27. & alij relati à Petra supra nisi pactum resolutiuum concurreret vt per eos; vel nisi rei tradendæ potestatem promissor haberet vt per eum Gamma. decis. lusit. 371. n. 1. vbi interesse tantummodo deberi; sed ibi vlterius instrumentum publicum tamquam de substantia venditionis confici debebat. Laderch cōs. 84. n. 6. vide supra amp. 51. n. 505. & hanc iure ciuili magis communem ait Burgos: supra primam verò procedere de iure canonico & Diuino, vide infra sub n. 3009. lim. 362.

1. Lim. primam opi. magis communem & iudicando seruatam non procedere quoad heredis promissoris; licet enim quando contractus iuramento validatur sicut contractus ita & iuramēti effectus ad hæredem transeat; secus tamen est vbi obligatio dum taxat à iuramēto causatur vt hic cum de præcisa coactione propter iuramentum agatur, tunc enim iuramentum numquam transit ad hæredes eum personale sit c. veritatis. & ibi. not. de iur. iur. Cor. conf. 256. n. 6. lib. 4. Goz. in d. l. 2. n. 55. Cag. n. 131. in fi. C. de pact. inter emp. & vend. Bauer. de virtu. iuram. n. 14. & 62. Gab. d. concl. 8. n. 3. Gab. conf. 66. n. 21. lib. 1. Surd. conf. 194. n. 26. 331. nu. 31. 339. n. 18. Scrad. de feud. part. 10. sect. 3. n. 56. licet in serius dissentire videatur Viui. communi opi. 559. Gutierez. supra n. 6. in fi. Add. ad d. decis. 241. coram Ludouis. vbi testatur ita Rot. Rom. iudicasse tenuit Rota Luca. inter D. Martinum Bernardini, Mareum & Andream sufficienti in secundo semestri. 1572. ex actis egr. D. Ioannis Ser Antoni Petr. de fideicom. Q. 8. n. 196. nisi etiam pro eis promissum fit. vt per eum & Bero. conf. 149. n. 5. lib. 1.

Contrarium tenuit Serafi. dec. 805. n. 4.

Et multo minus singularem successorem ac tertium possessorem afficiet Gab. d. cōs. 66. n. 21. lib. 1. Surd. conf. 331. n. 31. & 194. n. 26. 27. ex Bal. in c. 1. n. 10. de iur. iur. qui loquitur respectu personalitatis non realitatis. sed cum Surd. tenet Seraphi. priuil. iura. 151. in fi. Petr. de fideicom. Q. 8. n. 196. nisi pro eis promissum foret.

2. Lim. non procedere quoad ea quę fieri & præstari nequeunt etenim ne iuramentum sit iniquitatis vinculum, tunc præcisè non obligauit Aluis. de Albert. sing. 19. Crau. conf. 12. n. 2. Papin. in forma libel. vt pacta seruentur. glo. transactiones in addit. incipiente iuramentum Seraphin. priuil. iuram. 18. n. 33. Ceph. conf. 589. n. 4. & 7. vbi ad interesse agr. Petr. d. Q. 8. n. 195. Coua. in prim. part. relect. §. 4. n. 6. vers. hæc vero. Gab. d. concl. 8. n. 4. Gutierez. supra Rot. Rom. dec. 367. n. 3. part. 4. diuersor. & dec. 364. Ceph. conf. 207. n. 42. Marescot. resol. 90. n. 9. & tunc agetur ad interesse non autem ad contractus rescissionem lib. 1. Ond. conf. 18. n. 37. & 38. lib. 1. & Gratian. decis. 159. n. 11. qui etiam ad interesse agi probat non ad contractus rescissionem Bero. conf. 137. lib. 1. vbi ad interesse agi ex communiori non præcise teneri n. 6. Manti. d. tit. 32. n. 8. & lib. 4. tit. 32. 92. Rot. dec. 13. par. 1. recentis. vbi tunc succedere obligationem ad interesse & per æquipollens impleri sat esse & 67. n. 4. ubi de uenditore qui rem liberam tradere promisit.

3. Lim. ut licet iurans officio iudicis præcisè compelli possit ad factum per euangelicam denunciationem; secus tamen est in foro fori. in hoc enim agitur actione ex contractu non ex iuramēto Cor. conf. 256. n. 6. lib. 4. Verum quamuis actione ex cōtractu agatur, cum ex iuramento ex magis communi præcisè teneatur; etiam in foro fori præcisè ad factum promissum compelletur vt supra in ampliatione ex receptissima probari.

4. Lim. non procedere in actibus quorū natura quis præcisè non tenetur ut in Laudo, tunc enim penā uel interesse soluendo iuramento non obstante soluens liberatur Franc. Marc. decis. 149. n. 5. part. 2. uide tamen infra n. 1701.

5. Lim. non procedere quando promittens religionem ingrederetur, tunc enim huius ingressus fauore promissionem etiam iuratam potest non implere, quæ enim Dei spiritu aguntur legi minimè subsunt c. duæ. 19. Q. 9. c. nisi cum pridem §. uerum extra de renunc. nec iuramentum uiolet qui illud in melius commutat. c. peruenit de iur. iur. Spec. in §. 2. n. 34. de statu monacho. qui tamē consulit prius impleri promissa Add. ad Guid. Pap. decis. 627.

6. Lim. non procedere quoad dominij translationē illud enim sui natura non transfertur ex promissione uendendi, robur enim iuramentum addito non etiam extendit, nec auget obligationem Ias. conf. 117. n. 1. col. 2. uers. & pondero. lib. 1. Boer. dec. 3. n. 8. ubi stante consensus defectu. dec. 48. n. 19. Affis. concl. 72. amp. 5. Laderch. conf. 84. sub n. 6. de communi Rol. conf. 69. n. 23. lib. 3. Manti. de contract. lib. 4. tit. 7. n. 3.

1. Amp. ut ex promissione uendendi seu retrouendendi iurata nō impediatur dominij in alium trāslatio contra quem per stipulātem res alienata uēdicari nequit; Ias. conf. 117. n. 1. lib. 1. de communi Rol. conf. 69. n. 22. & seq. lib. 3. Thes: Q. forens. 85. n. 7. 29 fi. lib. 1. Manti. de contract. lib. 4. tit. 32. n. 80. & seq. Gab. conf 66. n. 21. lib. 1. Surd. cōs. 194. n. 26. 27. 331. n. 31. Serafi. priuil. iuram. 151. in fi.

Contrarium tenent Ceph. conf. 41. n. 10. & seq. de cōmuni Feli. in c. ad nostram. n. 12. & in fi. de iur. iur. de magis cōi. Meno. conf. 63. n. 20. Sola super const. Sabaud. rub de pact. inter emp. & uend. glo. 1. par. 2. n. 9. de cōi. Goz. in l. 2. n. 47. C. de pact. inter emp. & uend. Seraph. dec. 805.

Pactum autem retrouendendi præsertim si magna læsio adfuerit contra singularem successorem intentari posse iuncta maximè speciali hipotheca uel pacto resolutiuo uerbis directis inito Mago. decis. Luc. 80 Borg. dec. 16. n. 7. 8. par. 2. Boer. dec. 182. n. 19. Med. dec. 35. ex communiori & exam. 20. ubi etiam ex Surd. dec. 34. licet redimendi pactū temporale ob magnā læsionē perpetuetur; certū tamen

men præfigi tempus tenet & de communiori Marta.dec. Pis.54.n.5.& certum præfigi tempus. Surd. dec.34.n.5.Mona.dec.bono.1.n.52.

7. Lim. in officiali qui statuta seruare iurauit, hoc enim casu non præcisè, sed secundum æquitatem intelligi debet Tiraq. de pœn.in præfat.n.23.& ex causa necessitatis contrauenire potest,nisi superior posset adiri Arnon.sing.8.& iurare teneri antequã administret vt tutor Natt. conf. 351. Cancer. var. resol.par.2.c. 8. n. 125. & seq. & ante tradita insignea Coccin.dec.349.

8. Lim. quando promissor implere fuisset impeditus, tunc enim diligentia adhibita sufficit, & æquipollens puta fideiussoris præstatio, vel bonorum hipotheca in diuite litis susceptio, vel interesse solutio Seraph.dec.1243.& dec.364.367.par.4.diuers. vide infra.n. 1794 lim.64. & si impediatur ab eo cui impleri debet Rot.dec.92 n.6.par.2. diuersor. Merli.dec.Luc.14 n 4.Simo.de Pret.conf.28.n.7.

1 Lim. 2. opinionem contrariam amp. 212.nõ procedere vt in ea; nec si ille, cui talis promissio facta fuit,antequam alteri venditio facta sit ad ecclesiasticum recursum habuerit instando pro iuramenti obseruantia, hoc enim casu promissor, alteri vendere non poterit, & venditio velut attentata, (facto isto præcepto) reuocabitur Io. Const. super cõst. Regn.art.82. fol. 106. in fi. versic. tamen cautela Petra.de fideicom.Q.8.n.208.

2. Lim. nam præcisè tenetur promissor si rei tradendæ facultatem habeat Seraph dec.805.n.7. idem dicens si ius in re fuerit reseruatum vt dominij trãslatio in alium impediatur nisi contractus sub conditione quæ defecisset factus esset. 838. etiam si non sit iuratum teneri præcisè rei facultatem habentem ex vna communiori Ias.in l.quoties n. 34. C. de reso. vendicat. vt per Burs. conf. 100. n. 35. Euge.conf.50.n.19.Franc.dec.48.n. 1. vbi si iuramentum adsit Guid. Pap.sing.641. Vini. communi opi.vas venditor non tenetur Surd.conf.52.n. 17. contra aliam communiorem Laderch.conf. 84. n. 6.Barz.dec.111.n.5.Afsi.concl.72.amp.1.

3. Lim. nam soluto præcio contractus venditionis perficitur Bal.conf.451.lib.2. Soc.conf. 170. n. 3. lib.2.Tiraq. de retract.conu.ad fi.tit.n. 83.Fabia. de emp.& vend.Q 3.princ.col.14.uers.4.quæritur Thes.dec.233.n.10.Surd.conf. 104. n. 15. Decia. conf.76.n.4.lib. 2.Scrad.de feud.par.9.c 1.n.26.secus si totum solutum non sit Surd. conf. 52. n. 79. Natt.conf.384.n.14.Alex.conf.76.n.17.lib.5. Viui. supra Decia supra n.23.Gammo.dec.lusit.371. Anch.Q.13.n. 12. lib. 1. sed & idem si totum solutum non sit Surd.conf.104.n.10.post Bal. supra.

Pacti retrouendendi uigore redimens ex eadem antiqua causa possidet ita ut retractui locus sit, & fideicommissi hæreditatis Dec.conf.88.n.3.238. n. 5.Rota.dec.300.n.14.& seq.par.5.diuerso. Franc. dec.39.n.11.64 n 9.& seq. Surd. dec.321. & conf. 409.n.36.licet secus dicat si quis ex mera uoluntate reuendat Bertaz.claus.12. glo. 3. Peregr. de fideicom.art.42.n.21. secus si ex noua causa acquirat n.22.

213 Amp. ut pacta iurata inter cardinales in cõclaui antequam Papa creetur,teneatur Papa postmodum creatus obseruare, nisi in Pontificalis dignitatis diminutionem tẽderent Doc.in c.1. ubi Dec. n.6. de probat.Gram.uoto. 28 n. 6. Manci. supra eff.200 Seraph.priuil.122 & nõ ligari iuramento quod suæ potestati derogaret Ias.in §. item si quis, n.71.Inst.de action. ubi etiam non esse necessariã absolutionem.

214 Amp. ut maritus & alij qui conueniri non possunt, ultra quam facere possint ex iuramento hoc priuilegio renunciasse censeatur Seraph priuil.iuram.56.n.2.(uide infra amp.294 349.) Vmbert. de Bouen. in auth.sacramenta puberum n. 131. C. si aduers uend.& de iure cano. tenet Laderch. infra citandus.

Contrarium tenet Manci.supra eff 201.post Bar.in l. alia.§.elegãter.n.9. Alex.n.4.sol. matr. de communi & uerior Franch dec.164.n.13. quia iuri reuerentiæ renunciari nequit, licet secus sit societatis uel contractus intelligens dolo cessante & de cõmuniori Coua.in tit.2.par.relect. n. 4. uers. postremo.fol.379.& 2.par relect.n 4.§.2. uers. hinc etiã fol.574. intelligit nisi mulier pauper esset.Guirba. dec.41.n.9. in marito & Doctore iure ciuili non canonico inspecto Ladereh.conf. 30. n. 11. ubi renunciationem cum iuramento omni iuris & legũ auxilio sufficere & distinguit aliquot casus uide infra amp.440.

215 Amp. ut longi temporis possessio sine iuramento non faciat titulum præsumi Feli.in c. illud. n. 6. de præsump. Tiraq.de præscip.§.1.glo.8.Seraphin. priuil.iuram. 39. Manci. supra eff 206. secus probantes in præscriptione 30.uel 40. annorum in qua iuramento opus non est & Ceph.cõs.316.n. 89. ubi autem ius resistit immemorabilis requiritur possessio Bero.conf.6.n.14.lib.1. Manci supra n.5. nec operatur constito de mala fide Affl. dec.368.n.18. nec vbi de nullitate tituli constaret Veral.dec. 28. part. 1. & vbi iurans pęnes se titulũ haberet exhibere teneretur Tiraq. supra Manci. supra qui iurãti ex iusta causa non credi subdunt; & iuramento non obstante contrarium probari posse. sed titulũ ex annali possessione præsumi Gab. de præs concl. 1.n.17.45.Garz.de benef.par.5.c.4. n. 290. & seq. nisi de tituli defectu constet vel ius resistat vt ibi.

216 Amp vt notarius incontinenti errorem corrigere possit, & quod incontinenti id fecerit eius iuramento statur Feli. in c.ex literis. n. 10. de fid. instrum. Seraphi. priuil. iur.42. n. 4. Burs. conf. 311. n.75. Manci. d. part.4.eff. 210.vbi tamen in substãtialibus negocij ad partes pertinentis controuersũ probat quicquid pro negatiua teneat Masc. concl. 4.n.16.

217 Amp. vt iuramento creditoris pignoris venditi præcij quantitas probetur; prout & debitoris si à creditore pignus non restituatur Seraphi. priu. iur. 45.Manci. supra eff.213.

218 Amp. compromissum cum iuramento fieri posse de iure cano. quod debet attendi quamuis secus iure ciuili caueatur in auth. decernit C. de recep. arb. Seraphi.priuil. iur.85.n.4.Mãci. supra eff.221. si verò statutum præsumat dolum & fraudem à minore factum cum iuramento nullum erit de cõmuni Simo. de Pret. conf.116.n.17.& super iuramento

to compromitti respectu obseruantię Bal.conf.61. n.5.lib.1.conf.461.

219 Amp. vt carceri cum iuramento obligare se aliquis possit, dummodo carceratio à iudice fiat, nec aliquod periculum incurratur Rot.dec.31. de sent. & re iud.in antiq. Seraphi.priuil.iuram.91.Manci.supra eff.224.de magis communi Coua.var. resol.lib.2.c.1.n.1.in fi.Guid.Pap.dec.61.Cors.sing. verbo.carcer.Lanfr.dec.77.Gul.de Bened.in verbo.testamentum.3.n.26.de testa. Carol. de Gras. de stat.reiici.excep.in pręlud.n.86. tenuit Rot. Lucana pro fratribus monasterij Cartusiensis die 9. septembris 1603. exactis D. Cesaris Gambanori Feli.in c.ex rescripto n.13. ex communi non posse cum iuramento carceri se obligare nec quod propria authoritate capi possit quod lim. in scriptore, obsides ab hostibus redempto, & fugitiuo n. 14. de iur.iur.Lanfr.Balb.dec.77.

220 Amp. validam reddi prorogationem compromissi expirati nam ex iuramento in vim noui compromissi sustinetur.Boer.dec. 283. n. 19. Seraphi. priuil.iur.98.n.19.Manci.supra eff.225.

221 Amp. vt licet debitor non teneatur ad domum creditoris accedere exceptis casibus per Duē. reg. 161. attamen ex iuramento accedere debet etiam si sint eiusdem fori Seraph.priu.iuram.47.n.2.Māci. autem supra eff.229.hoc non tribuit iuramento sed quia sunt eiusdem Ciuitatis incolę quo casu ad domum creditoris accedere tenetur, licet secus si fori diuersi essent ex communi Ias.in l.2.n.92.C.de iur.emphi.Grat.conf.41. n. 30. & seq. lib. 1. Rol. conf. 87.n. 14.& seq.lib.1. Duen. supra.

222 Amp. vt in causa propria testis esse quis possit cum iuramento ex statuto vel pacto, & in decisiuo etiam Manci.supra eff.237. & pro vniuersitate si de vniuersitate sit & agatur de interesse vniuersitatis non singulorum Rot.dec.631.par.2.recent. Ond.conf.79.n. 39. & seq. non attento interesse singulorum in cōsequentiam lib. 1.& in causa propria si suo commodo renunciet Simo.de Pret. cōs. 102.n.16.de communi Viui.dec.179.n.5.

223 Amp. vt licet in domo propria capi aliquis non possit exceptis casibus per Ias. in l. plerique de in ius voc. congestis & Gab. concl. cri. 10. attamen pro debito iurato potest in propria domo debitor capi Ferrat.caut.22.Gab.supra.n.34.Seraphi. priuil.iuram.155.Manci.supra eff.240.Intrigl. sing. 61.n.37.lib.3.vbi ferè omnes casus ponunt quibus domi qui capi possit, vel non possit.

Contrarium tenet Laderch.conf.148.n.1.

224 Amp. vt iuramentum tortura censeatur,& à tortura ad illud argui possit Soc.cōs.253.lib.2. Crau. conf.6.n.8.Rim.Inst.de donat.in princip. n. 485. Manci. supra eff.254.

225 Amp. vt si cui mutuum factum sit quod secretò restituerit, si à creditore petatur possit cum iuramento qui restituit respondere positioni se non teneri, vel non debere aliquid, vel sub conditione si forte mutuasti restitui tibi; vel iuro quod aliquid mihi nō mutuasti per quod sim tibi obligatus Boe. dec.339.col.fin.Cepol.caut. 60. & 136. Sanch. de matrimo.lib.1.disputat.10.n.27.Farin. in fragm. part.1.verbo.debitor qui probat rusticum & idiotam cum iuramento respondere posse mutuum recepisse sed soluisse, & hæc responsio actoris intentionem non probabit, nec per eum diuidi poterit, prout nec diuidi poterit si debitor non valens probare solutionem, iurando mutuum habuisse neget, & quatenus habuerit restituisse & nisi creditor mutuum probet succumbet; sed si mutuum purè confiteatur, sed soluisse dicat, non probata solutione succumbet; & debitorem respondere posse, si mutuasti solui, & statuto simpliciter responderi iubente se remittit ad Pacif.de probat.cap.23.lib. 1.& tradit etiam Boer.supra.& potest etiam debitor respondere nihil habui in quo debitor. sim. Farin. supra n.9.solutionem autem allegans non fatetur nec negat debitum de magis communi. n. 10.& Pacia.supra n.22.& inquit Farin.supra n.11 debitorem non valentem probare solutionem sine incursu periurij debitum negare posse, non tamen solutionis falsum producere instrumentū post Coua.var.resol.lib.1. c. 2. n. 3. & 4. in foro poli verò an solutionem probare non valens debitum negare queat Pacia. supra n.21.Fari.supra n.13. & seq. Anch.in reg.possessor malæ fidei n.25.versic.iuxta prædicta de reg. iur. in 6. posse respondere inquit si mutuò suscepisem non teneor, & sufficere quod super eo tantum iuret per quod in effectu actor excludatur ab improba petitione & Couar. sequitur Manci.de iuram.part.2.art.5.n.22.23. Sanch. de matri.lib. 1.disp.10.n.27. vbi idem de similibus iuramentis eorum ad quæ aliquis non tenetur vt iurare possit verè non esse eo animo scilicet vt iurās præstare vel seruare teneatur. Viui. communi opi. 233.quod mutuò probato si Reus per vnum testem solutionem probet in supplementum iuramentum detur & mutuo probato quantitatem probati per testes dicentes 10. mutuo petita.

226 Amp. vt clausula iurans &c. in fine instrumenti posita ad omnia in instrumento posita referatur, perinde ac si in quolibet pacto inserta fuisset l.talis scriptura §.fin.de leg.1.Paris.conf.97.n.89.& seq. lib. 1.quando scilicet ad omnia in instrumento cōtenta relata fuit vt per eum.Borg. dec. 9. n. 27. & seq.lib.1.Carol.de Gras.de excep.22.excep. n. 12. vide supra amp.149.

227 Amp. vt iuramētum pro vt & clausula rato manente pacto, vel qua pœna soluta &c. non operetur nouationis inductionem extinctiuæ, nam iuramentum accumulat actionem,Bar.in l.prædia.n.8. de actio.emp.post glo.in l.qui iurasse §.fin. de iur. iur.Cor.conf.61.col.fi.lib.3.246.n.3.4.lib.4.Alex. in l.ita stipulatus.115.n.44.de verb. oblig. Franc. Marc.dec.412.n.12.& seq.lib. 1. Soc. Iun. in d. l. ita stipulatus n.51.Io.Annib.n. 150. & alij cōmuniter Gomez.in §.item si quis postulante n.6. Inst. de action.Rim.Iun.conf.201.n.20.21.Seb.Med.de nouatio.par.1.Q 8.n.9.versic.11.qui idem probat de clausula toties quoties ex Bal.in l.1.n. 37. C. de his quæ pœn.nomi.Manti.de contract.lib.17.tit.5. in fi.Thob.conf.82.n.4.licet ex alijs in casu suo nouationem inductam consuluerit; quod si iuramentum Reo fuerit delatum orietur extinctiua nouatio Seraphi. priuil. iuramen. 80. dixi in tractatu nouationis.

228

228. Amp. operari iuramentum vt res & pœna exigi nequeat cum clausulæ rato manēte pacto vim teneat Bar. in l. si quis maior. n. 8 vbi alij C. de transact. Aret conf. 137. n. 2. Cor. conf. 246. n. 4. lib. 4. de communi Alcia. conf. 206. n. 1. lib. 7. Natt. conf. 335. n. 2 Ceph. conf. 35. n 25. de communi Maran. de ord. iud. par. 6. actu. 2. n. 253. Vital. de clausul. claus rato manente pacto n. 1. & seq fol 6. Marcabr. conf. 94 n. 176. Vmbert. de Bouenco. in auth. sacramenta puberum n. 126. C. de rescind. vend. Hercula. de caut de non offend. c. 36. n. 34. Seraph. priuileg. iuram. 85. n. 2. Add. ad Bertaz. conf. eri. 262. vers. quarta Zuccard. conf 49. n. 13. Molina. de contract. disputat. 556. n. 16. qui communem testatur. & Gutierez. de iuram. confirmato. contract. par. 1. cap. 60. n. 10. Scrad de feud. 2. part. 9. part. sectio. 11. versic. quarto hæc Felicia. de societat. c. 29. n 37. in fine communi Tusc. lit. C. concl. 300. n. 4. Morot. conf. 40. Marta. claus. 141. n. 4. par. 1.

229. Amp. vt matrimonij dissolutio ob impotentiā cœundi coniugum iuramentum exigat & septem propinquorum pro vtroque, vel vicinorum in eorum defectum, & coniuges iurabunt iure non potuisse triennio adhibita diligentia, coniunctī autem & vicini iurabunt de credulitate, & hoc iuramentum tactis scripturis euangelij præstari debet c. laudabilem de frigid. & malef. quamuis trieniū non sit expectandum si notorīe constet frigiditas, Masc concl. 819. n. 8. Pacia. de probat. lib. 2. c. 2. n. 24. post Inno in d. c. laudabilem sub n. 1. Io. And. n. 9. latè Sanch. de matr lib. 7. disp. 108. n. 5. & seq. & hæc locum tenent vtroque coniugum impotentiam consitente vt 14. propinqui iurare debeant; at quando alter solus fatetur tunc 7. eius propinqui tantum iurare debent se credere illum dicere verū disp. 109. n. 13. ex Doc. in d. c. laudabilem vbi autē euangeliorum tactus pro forma iuramenti requiritur, consuetudine præscriptum est super cruce præstari Coua. in c. quamuis pactum par. 1. §. 1. n. 2. ad fin. de pact. in 6. Sanch. d. disp. 108. n. 14. vide infra n. 901.

230. Amp. pacisci posse coniuges inter sese de non petendo, & non reddendo debito; & interesse illud pactum remittere etiam iuratum si mutuo coniugum fauore initum fuerit; licet secus si pietatis intuitu vt continentiam ad Dei cultum conseruarent Nauar. in sum. c. 22 n. 59. in fi. Henriquez. de matrimo. lib. 11. c. 15. n. 8. Graffi. 2. par. decis. lib. 2. c. 10. n. 25. Sanchez. de matrimon. lib. 9. disp. 37. n. 19. 20 subdens quod si post. d. pactum etiam iuratum factum fauore coniugum non pietatis intuitu alter coniugum vel vterque non mutuo consensu iuret, aut voueat Deo castitatem, non posse remittere licitè, quod si remiserit, factum tenebit; quod si votum ante illud pactum fuisset emissum puta castitatis ante matrimonium, vel post matrimonium de licentia alterius coniugis cum plena facultate totalem vouendi continentiam, & obligabit ad non reddendum; quod si obliget tantum ad non petendum vt accidit in facto post matrimonium & consumatum absque plena facultate, vel ante consumatum non animo ingrediendi religionem, tunc poterit coniux illud pactum remittere quia non obligat ad non reddendum etiam quando per matrimonium lieuerit, & proinde non obstat vt pacto non reddendi renuncietur, manente voti priore obligatione ad non petendum; si vero coniux alter pactum remittere nolit sed illi stare non tenebitur debitum reddere, nec aliter eum cogere potest quia per pactum ius acquisiuit vt ab obligatione liber existat n. 21. nisi in casu quo reddere teneretur vt ob propensionem ad venerem videat alterum coniugum pacti pœnitere vt debito sibi negato probabiliter fore existimet vt in incōtinentiam labatur n. 22. & lib. 8. disp. 9. n. 12.

231. Amp. vt concubitus tamquam coniugis bona fide ad euitandum adulterium iuramento coniugis probetur habita ratione eius honestatis & aliarū probabilium coniecturarum Hosti. in sum. tit. de diuort n. 8 cas. 3. Asten. in sum. 2. part. lib. 8. tit. 33. art. 3. cas. 3. Sanch. de matrimo. lib. 10. disp. 5. n. 17.

232. Amp. vt voti & iuramenti eiusdem rei transgressionem confiteri quis teneatur, quia diuersam habent prohibitionis ratione formalem, quia voti obseruatio iubetur, vt Deo fides debita seruetur; iuramentum ne Deus in falsum testem inuocetur Henriq de pœnit lib. 5. c. 5. n. 6. Sanch. de matrim. lib. 9. disp. 15. n. 6. lib 7. disp. 27. Azor lib. 11. Inst. moral. c. 10 Q 2. §. alijs tamen non videtur.

233. Amp. vt potestas dispensandi vota, & iuramēta ordinaria, & ordinariam eam habens illa commutare possit, licet commutandi potestatem habens non possit dispensare, nec dispensandi delegatam potestatem habens commutare potest, quia maiori concesso non dicitur cōcessum minus quod in maiori non continetur tamquam pars in toto, vel species in genere ex communi Sanch. de matr. lib. 8. disp. 2. n. 14 & seq. vbi etiam potestatem habentem ordinariam in votis dispensandi, illauè cōmutandi, extendi ad iuramenta ex cōi omnium idē in habente delegatam probans ex cōi ferè omniū & n. 21. & seq. an facultas circa vota extēdatur ad vota, & iuramenta simul expręsè facta, distinguit, quod si iuramentum pręstetur ad emissi voti cōfirmationem, tunc priuilegium commutandi aut relaxandi vota extendatur ad iurata; si vero nō pręstetur iuramentum in voti confirmationem, sed in dependentibus ab illo vt si quis prius iurasset ieiunium, & postea idem vouisset, vel è contra id prius vouisset, & postea iurasset, non quasi votum confirmans, sed vel eius immemor, vel omnino independenter, tunc priuilegium circa votum non extēdetur ad votum & iuramentum simul, & propterea subrepetitia erit vnius dispensatio tacito alio, licet si nō addatur, sed idem met repetatur aut votū, aut iuramētum, opus mentione non fit in dispēsatione, quia millies repetitū nullā nouā obligationē inducit, sed dūtaxat pristinā cōfirmat vsq; ad n. 26. & an virtute bullę vel iubilei, vide disp. 15. n. 11. & seq.

234. Amp. vt iuramētū sustineat cōpromissū super re iudicata in vim pacti de cōi Gra. cōs. 110. n. 31. li. 2. Contrarium probat Marcabr. conf. 17. n. 31. & seq. saltim in generali compromisso.

235. Amp. iuramentum firmare pactum litigandi coram iudice non suo vide infra n. 2174.

236. Amp. testibus iuramētū a partib⁹ posse remitti

sus superueniens iuramentum non extenditur, secus tamen est, si eius ætatis iurasset Aneh. Q.8.n.9. & per tot lib.2.

241. Amp. vt grauatus restituere fideicommissum cui volet teneatur cum iuramento respondere cui sit à testatore grauatus, etiam si iurauerit occultum tenere ita ex Bar cons.191 n.4. Zabasel. cons.35. Simon de Pret. de vlt. vol. fol.295. n.15.16. Fusar. Q.506. de subst.

Et legata, & prælegata, & titulo particularis institutionis relicta restitui debere, & iā si vniuersalis institutio in alijs omnibus bona facta sit, vbi alienatin, & omnis detractio prohibita fuit vt in agnatione remaneant, & si substitutio in vniuersa vel tota hereditate facta sit Rot dec.646. par.2. recentis, & reciprocam ex coniecturis factam censeri puta si fauore agnationis, & decis.761. par.1. ex verbis vniuersalibus, & mente contineri 401. para. probat hereditate inter plures diuisa, & facta in illa eorum institutione, & addita vniuersali institutione contineri prælegata, & trebellianicam deduci.

242 Amp. vt propter iuramentum distractus appellatione contractus contineatur de communi Corf. de iur. iur. Q.8. n.43. versic 18. & Intrigl. sing.99. n.59. lib.3.

243. Amp vt calumniæ præsumptionem tollat iuramētum, & ab expensis excuset de magis communi Corf. de iuram. Q.8 n.52. vers.18 Bauer. de virtu. iuram n.66. de magis cōmuni. Intrigl. supra. n.78. & vt in litigando calumnia commissa dicatur euidenter constare debet de non iure litigantis Rot. dec.424. n.9. par.1. recentis. decisiuum non autem suppletorium excusare ab expensis. Ias. in l. properandum §. siue autem. n.10. fall.5. C. de iud. vide infra. n.4309. & ibi citato.

244. Amp. vt exceptio iurisiurandi operetur compromissum non esse faciendum non obstante statuto quod causæ inter coniunctos compromittantur. Capic. dec.66. n.3. Amon com.3. in fi. de communi Caroc. dec Q.1 Q.9. princ. n.2. & Intrigl. sing.99. n.86 lib.3. & n.107. Bauer. de virtu. iuram. n.37. Gab. de iur. iur. cōcl.5 n.11. & contractus iuratus nequeat compromitti Carpa. c.115. n.183.

245. Amp. vt casus fortuitus iuramento probetur, nisi ad eum quis teneatur ex contractu Masc. cōcl.271. n.13.16 17. Intrigl. supra n.94. in Reo procedere intelligentes qui iudicis officio tantum tenebatur; nō in actore ad intentionem fundandam hic enim aliter probare debet quam per iuramentum.

246. Amp. vt mulieris iuramēto credatur à viro cognitam fuisse fauore matrimonij de cōmuni Masc. concl.312. n.24. lib.1. & Intrigl. supra n.95.

247. Amp vt legi prohibitiuæ cum iuramento renunciari possit Bauer. de virtu. iuram. n.52. Intrigl. supra n.125. vide infra lim.275. etiam continenti decretum irritans de communi Gutier. de iuram. confirmato cōtract. par.1 c.14. n.6. & rubricæ prohibitiuæ Ias. in rub. Inst. de actio. n.24. licet Carpa. c.305. n.4 cum pro negatiua citet.

248. Amp vt cassato principali non censeatur cassatum iuramentum accessorium Bauer. supra n.53. Intrigl. supra. n.126.

249. Amp. iuramento asserentium prius matrimonium contraxisse stari, ad stupri pœnam euitādam Baue. de virtut. iuram. n.67. Intrigl. supra n.127. probatur autem libro parochi etiam omissis vel remissis denunciationibus Rot. decis.444. coram Cavaler. & 610. par.2. recentis. probari inquit ordinaria probatione si non impugnetur nec dirimatur, & promissio præcedens, attestatio parrochi testes facti matrimonij ipsis præsentibus, confessio partium illud probant, etiam si forma Concilij non sit seruata vbi non constat esse publicatum.

250. Amp. vt iuramentum vim solutionis, & acceptilationis habeat Ias. in §. item si quis. 2. n.8.9 Inst. de actio. (sed glo. in l.17. §.1. verbo. debet. de iur. iur. tenet remanere ciuilem.) Carpa c 453. n.21. per l. iusiurandum à debitore exactum. de iur. iur. & acceptilatin obligationem ex iuramento contractam tollit l & per iusiurandum vbi Doc. de acceptil. Med. de acceptil. Q.12. n.27. & vni reorum debendi facta aceeptilatio liberat omnes Rota, dec.373. n.53. par.2. recentis. Benin. dec 81, Surd. decis. 308. & idem in pacto de non petendo reali non obstante reseruatione iurium quoad alios Rot. d decis.373. n.70.71. licet in personali secus sit; acceptilatio autem vni facta, alios reos debendi liberat. prout realis fideiussoris liberatio principalem liberat, & dec.449. remissione facta debitori, non liberari fideiussorem principaliter, & insolidum obligatum, secus si accessorius esset, & vno correorum liberato non liberatur alter, re autem insolutum data euicta, licet de rigore contra fideiussorem agi non possit, de æquitate potest Put. decis. 450. par.1. Gomez. var. tom.2. c 13 n.20. Molina. de contract. disp.546. n.3. Mantica. de contract. lib. 16. tit.20. n.23.24.

251. Amp nouationis, & delegationis vim iuramentum obtinere l. qui iurasse §. fin. vbi glo. & Bar. de iur. iur. Ias. in §. item si quis. n.7. Inst. de action. quæ vni reorum debendi facta, liberat omnes Benin. dec.81. Rot. dec.373. n.53. par.2. recentis.

252. Amp. vt remissio iuramenti ei facta qui iurare debebat idem operetur ac si iurasset præterquam in confirmatorio Ias. in §. item si quis. 2. n.30. & 32. Inst. de action.

253. Amp. vt si cum iuramēto quis emerit certo precio non expresso ex eo contractu ad rem agere possit emptor, & vt certum precium iurans exprimat cogi potest Ias. in §. itē si quis. 2. n.39. Inst. de actio.

254. Amp valere pactum iuratū non dicendi de nullitate Becci. cons.4. n.1. & 8 qui tamē secus dicit, si nullitas defectu iurisdictionis procederet, & Intrigl. sing.64. n.391. lib.3. & Laderch. cons.79. n.4. vbi n.5. amp. non procedere probat si principalis actus nullus esset, nec si notoria esset Rim. iun. cons.91. n.3 173 n.44. & seq. nullitas autem potestatis vel iurisditionis defectu deduci potest cons.144. n.24. 25. & Becci. cōs.40 n.8. vbi receptissimam probat.

255. Amp. valere pactum quod de litis expensis verbo vel iuramento emptoris stari debeat, nec talis conuentio reuocari poterit Becci. cons.106. n.21. Cabal de euict. § 3. n.156 de cōmuni Bertaz. cons. cri.390. n.4. Rot. Gen. dec.78 n.8. Intrigl. sing.64. n.413. lib.3. idem de interesse damnisque probātes,

pacto autem cessante prius taxatur à iudice, & postea iuratur Maran. de ord.iud.par.6.actu.9.n.21. Rot.dec.314 coram Caualer. interesse non deberi ex pacto nisi iuramento, & verisimilitudine côcurrentibus Afin. in prax §.32.c.2. amp.9. subdens si iuratû sit ante quâ reuocatur à iudice posse reduci.

256. Amp. vt obligatio oriatur ex contractu inito inter patrem,& filium cum iuraměto in potestate existentě,quia eo etiam non adhibito licet ciuilis obligatio,& actio nô oriatur,naturalis tamen nascitur, & addito iuramento efficaciter obligantur Cor. côs.238.n.3.lib.1. Moz.de côtract.tit.de accident. art.7.n.23. Ameri.de patr.pot.cap.3.n.2.in fi.vers. tertio infertur Mantua. in suis centu. centu. 52. Gab.cons.167.lib.1. Gutier.de iuram.confirmato. contract.par.1.cap.41.n.5.Cabal conf.147.n.13. loquës de restitutione dotis par.1.& statutum prohibens filiumfamilias obligari locum non habere in contractibus iuramento vallatis Milanen.dec.8. n.390.lib.1. Surd. cons.259.n.14.Intrigl.sing.68. lib.3. dixi in tractatu pactorum seu contractuum tit.qui possint pacisci.lim.22.

257. Amp. vt referens sine relato probet,si in instruměto solutionis factæ à fideiussore procuratori creditoris dicatur pro vt de recipientis mandato constat ex actis talis notarij,addito soluentis iuraměto Cuma,côs.6.Cag.in authent.si quis in aliquo n.69. C.de eden.qui de æquitate potius quam de iuris rigore procedere inquit Masc. concl.924.n.7.8.Intrigl sing.72.n.30.lib.3.

258. Amp. vt interesse quâto minoris emisset aliquis ob vitium emptoris iuramento probetur Cast.in l. Iulianus.n.3.vers.interdum.de actio.empt.Bapt.de S.Blas.de actio.art.21.n.46 vers. aduerte tamě qui secus dicit in herede emptoris Bertaz. clauf. 24. glo.2.n.1.vers & dicit Paul.de Castr.Mascar.côcl. 516.n.16. intelligens in ciuili, secus in prætoria dicens n.17. tunc enim probare sufficit rem illam vitiosam non pluris quam decem valere;licet forte ipse etiam 20. emisset ex Berto. cons.30. n.6.in prim.lib.3.

259. Amp.vt officialis qui iurare nolit obseruare statuta approbata ab ecclesia contra hereticos,requisitus ab Inquisitoribus,de heresi suspectus censeatur c.côtra Christianos.de heret.in 6. Carrer.de heret. n.55.Intrigl.sing.78.n.86.lib.3.vbi quam plura de hæreticis,& etiâ quibus casibus excusentur. Meno. lib.5. præsumptio. 6. n.36. & per totam ex quibus hereticus præsumatur.

260. Amp.vt hæreticus pertinax censeatur, qui pertinaciter iurare ad heresis purgationem recusauerit Carrer.de heret.n.45.Intrigl. supra n.186. vbi n.156. ad hereticum constituendum pertinaciam requiri probat, & declarat quibus alijs modis pertinax censeatur. num.seq. & n.226. redeuntem ad ecclesiam non cremari, sed perpetuo carceri mancipari cilicio seu habitu,& bonorum publicatione, & alijs pœnis vt per eum num.seq.& ex quibus pertinax præsumatur Meno.d.lib.5.præs.7.

261. Amp. vt recusatio iudicis iuramento præstito admittatur causa iusta alligata de iure canonico probata verò de iure ciuili, quæ iudicis arbitrio relinquitur nisi cum iudice lis esset hæc enim causa iusta esset vide supra amp. 142.Bal.in l.cum apertissimi.n.9.C.de iud.Lanfr.de recusat.n.8.Capic.dec. 137.n.10.Maran.de ord.iud.par.4.dist.5.n.40.Seraphi.priu.iuram.7.n.7.in fi.Rot.Rom.dec.2.n.5. & 9.par.2. diuers. Rebuf. de recusat. art.9. n.45. Caput. decis.102. par.1. qui probat causam recusationis allegatam quæ probata attenderetur ad processum impediendum iuramento probari; sed Cabedo.dec. Lusit.45.par.1 ex Rebuf.de recusat. art.14.glo.prima. n.4. inquit iuramento suppletorio non probari; & processum valere si causa recusationis nô fuerit in termino probata Cęs de Gras. decis.102.in fi. vbi etiam recusationem cessare ex simplici comparitione coram Iudice,& leuis causa admittitur Rot.d.decis.2.n.13 & causam exprimi non posset Masc. concl.970 n.9.& seq.alias.959. subdës ex communi tam delegatum quam ordinarium suspectum allegari posse, licet de iure ciuili ordinario detur adiunctus nec remoueatur nisi ex magna inimicitia, & vt per eum Intrigl.sing.79. lib.3.vbi post Maran.de ord.iud. §. appellatio adducit 53.causas suspicionis,& Intrigl.supra n.183. probat recusatione proposita recusantem eximi a recusato, causa expressa etiam non probata, quæ tamen si probata fuisset legitima reputaretur; & num.seq. ex comparitione coram recusato recusationem tolli, nisi in quolibet actu protestatus sit in eum consentire nolle; & plura de recusatione congessit.dec.348. coram Caualer.vbi speciale mandatum requiri, & iuramentum, & processu iudicis recusati appelletur, nec renunciatum sit recusationi, prout renunciatur per comparitiones sine repetitione protestationis. Masc.concl.953.vbi iudicis suspicionem iuramento probari ampliando, & limitando multifariam. Rota. decis.219.n.7.par.2. recentis.notarium sine speciali mandato non allegari suspectum, nec expedita causa, & suspicioni allegatæ renunciatum censeri per actum sequentem Villalob.commun.opi.lit.S.n.151.ex communi causam suspicionis de iure ciuili non esse allegandam secus de iure canonico, & Rot.decis.240. n.2.par.2.recentis. vbi Iudice effectualiter recusato suspendi processum causa expressa,notarij etiam recusationem causa expressa fieri debere ante examen testium Gail.obs.33 n.14.lib.1.per c.cum speciali,& c secundo requiris.§ 1. de appel. nec recusatio attendetur,si in facto constet causas suspicionis cessare, vel recusantes comparuerint simpliciter in causa, vel si coram arbitris electis nil fuerit probatum Cęs de Gras.decis.101.n.7.8.& Seraphi. decis.532.vbi etiam quando causa recusationis friuola esset,reliqua posui in tractatu fori,& dec.503. par.2.recentis vbi remissoriæ iudicem recusari ab eo non posse,cuius procurator eum sibi dari petijt. Milan. dec.15.lib.1. inimicitiâ in specie nô probatâ ex qua agnati,& cognati omnes possêt dici offěsi,& coniunctionê ex fęmina vltra 4.gradû,& ex linea fęminina vltra 4.gradû nô esse legitimâ suspicionis causâ Viui.dec.390. iudicis suspecti nô recusati sëtentiâ valere probat Marta.dec.Pis.142.suspecti iudicis ob grauamě parti illatû,côtra successorě nô militare,& Rot.dec.233.n.2.& 3. nouis.diuers. par.5. nô posse recusari à procuratore sine speciali man-

mandato probat; nec post litem contestatam nisi noua causa superuenerit.

262. Amp. vt heresis sit, affirmare nullo casu iurari debere Albert. de agnosc. assert. heret. Q. 21. n. 36. Host. & Abb. in c excommunicamus in fi. extra de heretic. Carrer de heres. n. 11. Intrig. sing. 77. n. 40. lib. 3. vbi per totum ponit gradus hereticorum, & quibus casibus heresis committatur, & de protestationibus, & relapsis.

263. Amp. de heresi suspectum censeri qui recusat iurare ad purgationē heresis Carrer. de heretic. n. 45. Alberti. supra Q. 30. n. 2. vers idem est Meno. lib. 5. præs. 6. n. 42 Intrig supra n. 186.

264. Amp. vt falsitas causæ non impediat executionem laudi à partibus cum iuramento emologati Rot. Rom. dec. 540 n. 8. par. 2. recent.

265. Amp. vt dotario seu donatione propter nuptias à statuto restricta, vt in Regno est, tertia pars bonorum viri minui non possit sed augeri maximè cum iuramento Lup. in c. per vestras. §. 24. n. 4. & seq. de don inter vir & vxo. Pand. in tract. de dotar. par. 1. Q. 3 & 4. & 5. Intrigl. sing. 90. n. 3. & seq lib. 3 vide infra n. 3009. lim. 318, quā non lucratur mulier nisi pro dotis rata solute, nec si dos incerta sit Senat. Dolan. dec. 41. n. 47. & seq.

266. Amp vt licet emphiteosis priuati in dubio perpetua censeatur, & ecclesia ad tertiam generationem facta secundum magis communem de qua testantur Meno. lib. 3 præs. 109. n. 7. & 12. Masc. cócl. 606. Intrigl. sing. 94. n. 2. lib. 3 dixi in tractatu emphiteosis; attamē si quis iurauerit se emphiteotam, probare tenetur pro quo tempore fuerit concessa, quia ius ipsius incertum est, proprietarij certum Bal. in l. sed & si possessori. §. si iurauero, de iur. iur. Manti. de contract. lib. 22 tit. 24. n. 22.

267. Amp. vt iuramento emphiteotæ non habere inuestituram dolus eius præsumptus excludatur Valasc. de iur. emphi. Q. 51. n. 7. nec ideo omnia eius bona præsumi emphiteotica si instrumentum, & bona non exhibeat nec ostendat si instrumentum antiquum sit, vel heres, & Pereg. decis. 53. n. 20 21. vbi tamen probat alias non exhibentem instrumentum expelli, licet ipse diffentiat.

268. Amp vt iuramentum operetur caducitatem non censeri remissam canonis receptione, vbi aliàs remissa censeretur, ex iuramento enim pœna iam commissa erat, nec ideo remissa videtur, quamuis in cōmittenda secus sit. Natt. conf. 335 n. 3. Masc. concl. 251. n. 13 & seq. vbi etiam domini voluntate isto casu non esse quia propter iuramentum lex ipso iure operatur.

269. Amp. vt licet alioquin sortis receptione interesse remissum censeatur, ob iuramentum peti possit, quia vim tenet clausulæ rato manente pacto Bar. in l. fin. n. 3. de eo quod cert. loc. de communi Alex. cons. 206. n. 1. lib. 7. Natta. cons. 335. n. 1. & 2. Soc. Iun. cons. 23. n. 6. 7 lib. 2. Ruin. cons. 119. n. 9. lib. 5. Add. ad Bertaz cons. crim. 262. amp. 4. in fi. Add. ad Rot. Bonon. decis. 132. in nouissim. Rim. Iun. cons. 67. n. 29. Ruginel. pract. QQ. c. 14. n. 37. vers. 4. dixi in tractatu dotium, & in tractatu interesse, & sine iuramento ex pacto peti posse, & vbi iure actionis deberetur Surd. de alim. Q. 43. Intrig. sing. 96 n. 125. Gratia discep. 240. n. 25. Med. dec. 16 & quando non debetur accessoriè ob moram, sed vt sors vt in socijs legitima, & censu interesse, interesse etiam deberi. Rui. cons. 55. n. 18 lib. 2. Fab de Anna. cons. 48. n. 15. Surd cons. 540 n. 42. Borg. decis. 21. n. 30. lib. 1. Franc. decis. 54. n. 11. Guirba. decis. 24. n. 35. Milan. decis. 8 n. 351. lib. 1. Medic. exam. 7. n. 83. Gratia cap. 987. n. 3 sed vt interesse capitale fiat debet esse certum, & quod negocium si finiretur renouandi causam haberet Scaccia. de commerc. §. 6. glo. 1. n. 82. Milan. decis. 13 n. 22 & seq. lib. 1. vbi etiam cum anterioritate deberi vide infra amp. 342.

Damni autem emergentis vt peti possit probari debet necessitas mutui recepti ad interesse ob imminens periculum Bal. in l. etiam n. 5. C. de exec. rei iud. Surd. de ali tit. 1. Q. 45. n. 34 & ex causa sibi non factæ solutionis Rot. dec. 774 par. 4 diuers. & in Rom Vineæ 8. Iunij. 1587. coram Rpd. Blanchetto Lup. in l. curabit n. 115. C. de act. emp. Grat. autem disc. 67. n. 16. ait Rot. tenuisse sat esse probare damnum venditione bonorum.

270. Amp. vt licet scholaris qui non studet nequeat expellere fabrum malleantem, & studia impedientem, attamen id facere poterit si iurauerit, studia reas sumere velle Rebuf. de priuil. schol. priuil. 3. n. 11. & 12. vbi n. 3. subdit expellere posse etiam alium scholarem alta voce studentem Intrig sing. 100. n. 19. lib. 3. qui ex receptissima in Doctore idem probat ex Meno de arb. cas. 237. Ond. cons. 81. n. 8. lib. 1. Caroc. de loca. par. 6. tit. de profes. n. 18. & 34. vbi extendit ad quælibet impedimenta, & idem dicunt si faber Doctorem vel scolarem præuenisset, nisi aliud consuetudo seruaret; non legentes autem, nec aduocantes, neque studentes hoc priuilegio non vti Parpal. in l. 1. in fi. Barbos. n. 6. 7. par. sol. matr. & Intrigl. d. sing. 100. congessit quam plura Doctorum priuilegia.

271. Amp. vt extrahentis frumentum iuramento credatur quod pro suo vsu extraxerit si coniecturæ cōtrariæ cessent. Vulp. cons. 148. n. 3. & 4. ex Alcia. in l. censoria vers. victus sui. de verb. sig. & alijs. supra amp. 201.

272. Amp. consultorem iurare teneri, nisi ob personæ integritatem iuramentum illi remittatur Tiraq. de pœn. caus. 51. n. 134.

273. Amp. vt minor qui cum iuramento procuratorem constituit, vel ipsemet cum iuramento litigauit, læsus non restituatur, licet secus sit, si curatoris authoritate litigarit Bar. in l. minor. 25. annis. de mino. Abb. in cap. cum venissent. n. 10. de in integr. restitut. Tholos. decisio. 45. Mago. decis. Luca. 68. n. 30 qui tamen restitui probat iuramento non obstante. Ces. de Barz. decisio. 107. n. 6.

274. Amp. pactum iuratum valere soluendi certam monetam, quamuis si facto superioris mutetur alia solui queat Bero. cons. 148. n. 10. lib. 1. & si species promissa non mutata in bonitate intrinseca reperiatur solui debet, alias iudicis arbitrio alia soluetur habita ratione augumenti iuxta valorem temporis contractus Thes. de augum. monet. par. 1. n. 81.

n.81. vel solui poterit iuxta valorem à mercatoribus taxatum par.2.n.24.vers.illud tamen.

275. Amp. valere conuentionem iuratam soluendi intra certum tempus sub pœna excõmunicationis, quo transacto,& non facta solutione debitor periurus,& excommunicatus erit Isern.sing.1.Dec.in c. de causis. Bero. n.31.de off deleg.& pœnam conuentam etiã sine interpellatione incidit Rim.iun. cons.798.n.1.& seq. loquens de solutione pensionis Vmbert. de Bouene. in auth. sacramenta puberum n.126. C. si aduers. vend. vbi numquam præscribi ait;secus si simpliciter requisitionem creditoris soluere iurasset,tunc præscribitur,nec postea facta interpellatio quicquam operabitur.

1. Lim. non procedere nisi seruata forma c.sacro.de sent.ex com.Cotta.verbo.clausula generalis in fine.

2. Lim. quando nõ soluisset ob paupertatem Arnon. comment.64.

3. Lim. non procedere quando creditor tempus prorogasset,tunc sufficit in tempore prorogato solutionem fieri,quia idem cum prorogato tempus esse cẽsetur de communi Bero.d.n.31.& ibi Dec.n.45.& Viui. communi. opi.185. quamuis elapso tempore prorogato, & non facta solutione secus sit de communi Bero.supra.n.31.& Viui.supra Mins. cent.6. obs.51.vbi tamen conuentionalem pœnam prorogatione non obstante committi,si eo tempore prorogatio facta sit quo promissio impleri non possit, licet in legali secus sit per l.cum stipulatus sim mihi à Proculo vbi Iaf. de verb.oblig. Guid. Pap. sing. 64. Aman. sing.51. Arnon. comm.43.Bonacci.de censur. disp.1.Q.3.punct.4.subdens elapso tempore prorogato incurri si non soluerit, & tract. moral. tom.2.Q.prima.disp.4.punct.16.n.7.

Contrarium nempè lapso termino prorogato periuriũ non incurri non obstantibus verbis in omnibus, & per omnia in prorogatione appositis Cotta. in memor.verbo.iuramentum interpositum.

4. Lim.non procedere quando statum debitor mutasset,tunc enim periurium si in tempore non soluerit non incurret. Cels.Vgo.de claus.n.145.

5. Lim. quando liquidatio facienda, in tempore facta non fuisset si ex pacto fieri debuisset Meno. cons.75.n.103.

6. Lim. non procedere quando iudicis mandato debitor non soluisset Dec.in l.non videtur. 1276.qui iussu.n.1.de reg.iur.Gamma.decis.Lusit.189.n.4. idem subdens si preceptum fuisset iniustum.Rebuf. de lit.obligat.art.6.glo.3.n.65.vbi etiam a mora, & periurio excusari.

7. Lim. sat esse si media nocte vltimi diei soluat Bal. in c.ego enim.n.3.de iur.iur.Surd.cons.558.n.9.

8. Lim. vt dato tempore ad soluendum ex nunc excõmunicatus, non sit excommunicatus nisi tempore ad soluendum elapso Guid.Pap.sing.454.

9. Lim.non procedere iuramento per creditorem remisso, Arno.comm.43.

10. Lim. vt licet excommunicatio ipso iure lata sit contra debentem soluere pensionem,casu quo non soluat in termino, eo lapso, non erit incursa, nisi creditor cui soluenda erat declaret, se velle incursam esse, & illo etiam post mensem,& annum declarante, pro excommunicato habebitur à termino lapso,& si priusquam declaret obierit, vel pensio soluatur vel concordia fiat, vel pensionarius decedat, numquam incursa censetur Lopez. de contract.lib.2.c.32.vers.x.

276. Amp. vt iuramentum audientiam tollat etiam excipienti nisi ex ventre instrumenti exceptio oriatur,non obtenta absolutione nam cõtraueniens fit periurus. Dec.in c.intelleximus.n 18.de iud.de cõmuni Rol.cons.26.n.19.lib.3.Rot.in clusina pẽsionis,12.Iunij.1590,corã Platto, Lotter.de re benef. lib.1.Q.40.n.258.Carol.de Gras.de stat. reijcien. except excep.13.n.9.de cõi Mago.dec.Luc.11.n.4.

277. Amp. conferri donationem validam puta cum iuramẽto filio factam Dec.in l.ex testamento.n.7. Ias.n.13.& alij.C.de collat.Grat.cõs.86.n.25.lib.2. de cõi Soc. cons.91. n.8. lib.1. nisi ob merita facta esset,& quatenus merita caperẽt vt ibi,& S ur.Iun. d.l.ex testamento.n.55.& validam conferri ex cõi omniũ Natt.cons.109.n.2.Villalo.com.opi.lit.D. n.127. & de facta ex causa studij refert cõmunem contra magis communem, & Soarez.lit. D.n.200. & seq. vbi ex cõi factam causa studij non conferri. soror etiam quæ paternæ successioni cum iuramẽto renunciauit succedere cum fratre volens dotem conferre tenetur Vital.de coll.in otin.n.9 Intrig. sing.81. n.37.lib.3. si vero ex testamento vel alio iure filia vocetur nõ habet locum collatio Alex. in l.si emãcipati.n.8.C.de collat de cõmuni Seraphi, dec.1392.n.3.et Bolog.in d.l.si emancipati. n.29. Vital.de collat.Q.25.in fine sub n.33.& quod filia statuto exclusa non teneatur conferre est magis cõmunis opinio Cras.de collat.Q.6.n.6.licet contrarium teneat Facchi.contro.iur.lib.13.cap.100.sed quãdo ex statuto dotari debet quod non dotata succedens trãsuersali cum dotata dotem prædeducat pluries iudicatum testatur Peregr.cons.66. in fine. lib.1.& dec.87.n.7.si autẽ patri ex testamento succedatur, esse locum collationi ex magis cõi Ceph. cons.183.n.13.& seq. licet secus sit,si ex testamẽto aui captum fuisset. Crau.autem.cõs.617.vt arbiter declarauit filiam dotatam cum sororibus institutam à patre in successione patris ex testamento medietatem te ceptæ dotis tantum conferre teneri, & ab intestato indotata cũ dotata fratri succedẽte, quia cessat collatio dotes deduci per incuptam dotandã a fratre ex statuto vti æs alienum Affl. dec. 161. & Peregr.supra sed facto testamento per fratrem non aperiunt prædicti quid iuris circa dotium deductionem faciẽdam per indotatam cum dotata à fratre institutis; quo casu censeo distingui debere, quod frater indotatam instituit vltra id quod ab eo petere potuisset pro sua dote, & tunc quia commodum à fratre percipit vltra suam dotem teneatur illud plus vti hæres accipere,alioquin nõ receptura facto testamento ad l.cum à matre vbi omnes, C. de rei vendicat.aut minus indotatæ reliquit debita dote, & tunc ipsa integram dotem cõsequi debeat,quã ei frater auferre non potuit cum eius non sit hæres,id verò quod relictũ à fratre fuit cum dote necessario debito debere cõpensari vt latè probat Ond.cõs.11. n.20.& seq.50.n.11.& seq. lib.2.vbi etiam quãdo a patre relictã filium sorori soluisset, & pro quantitate dotis debita censetur facta cõpẽsatio ita vt grauatus resti-

reſtituere, nec eam nec fructus reſtituere debeat Alcia.conſ 582.n 16.17.latè conſ.291.per tot. dixi latè in pactis realibus paſſiuis & licet in ſucceſſione ex teſtamento patris Ceph. ſupra teneat eſſe locum collationi. hoc eſt valdè controuerſum, vt per Alex. & Seraph. ſupra ſed in teſtamento fratris non eſt eadem ratio, cum fratris hæreditas ſorori non ita, vt filijs paterna debeatur, vt latè probat Clar.in §.teſtamentũ Q.42.& ſeq.& Q.50.& l.1.C. de collat. diſponens collationi inter fratres ex teſtamento non eſſe locum niſi pater expreſſerit, non legitur correcta per §.illud auth.de trient.& ſemis. ſummato. in auth. ex teſtamento C. de collat. niſi in ſucceſſione patris, non etiam tranſuerſalium ex teſtamento ſuccedentium tranſuerſalibus & euitāda eſt legum correctio Ias in d auth. ex teſtamento n 9.verſ. tamen quia, nec fit collatio niſi in caſibus à iure expreſſis Surd.conſ. 143.n.14.219.n.20. Facchi.contro.vir.lib.13.cap 91.& ſororem ſtatuto excluſam à fratre ab hæreditate patris & à fratre inſtitutam cum alijs non poſſe dotem prædeducere, ſed compenſare debere cum quota hæreditatis ſibi à fratre relicta iudicauimus Perill.& Excellentiſs. D. Joannes Baptiſta Meconi & ego arbitri inter Bartholomeũ & Antonium & D.Mariam & D. Dominicam de Ceſtiglia ex actis egr. D. Criſtophori Geminiani die anni..... & non conferri puram donationem filio factam cum iuramento Marta dec.Piſ.180.nec in ſucceſſione tranſuerſali ſupra tit.9.n. 262. & reſtituere rem condemnatus etiam fructus reſtituit Mona. deciſ. Flor. 17. num, 18.

Si tutor leget pupillo creditori ex cauſa tutelæ non cẽſetur legaſſe animo compenſandi niſi id expreſſerit Ang conſ.277.in fi. Rui.conſ. 92. n. 5. & ſeq. lib.5.Surd.conſ 7.n.64.Gutierez.de tut.par 2.c.14. n 23.& 24.Galgan.de tut.lib 3.Q.54.n 11. ſecus dicentes ſi adultus tutori legaſſet, vel niſi ſeruatis ſeruandis geſſerit Rui.ſupra Cancer.var.reſol.par, 1.c.7.n.151.

Legatum cum debito neceſſario compenſatur niſi in contractum deductum fuiſſet dotis debitum & legatum in ſpecie ſine dotis mentione, & promiſſio in quantitate pro dote & è contra maximè ſi dos genero promiſſa eſſet; vel niſi dos genero data promiſſa filia in re certa inſtituta ſit; aut niſi dos à patre deberetur ex alterius teſtamẽto Pereg.dec. 39. & 40. legatum vſus fructus omnium bonorum cũ veſtibus lugubribus compenſari probat.

278 Amp. in Papæ electione eminentiſſimos Cardinales iurare teneri ſeſe meliorem electuros, ex conſtitutionibus Gregorij XIII. & Sanctiſsimi D. N. Vrbani Papæ VIII. ſecundum formam de qua per Patrem Caſtellinum de electio.cano.c. 10. Lotter.de re benef.lib.2.Q.18. n. 11. & in alijs etiam melior & dignior eligi debet.alioquin licet minus digni electio teneat, eligentes lethaliter peccant, tuta tamen conſcientia ſic electus poſsidebit beneficium licet ſit minus dignus Coua. in reg. peccatũ 2 part.§.7.n.4 verſic.ex his.Gutier.cano.QQ lib. 2 c. 11. n. 43. Lotter.ſupra & licet in electionibus electi confirmatio requiratur, ſecus eſt in Summi Pontificis electione, quia Sacro Collegio nedum mandata eſt ſimpliciter eligendi poteſtas, verum etiam recipiendi id quod actum denotat abſolutũ c.licet.de elect.Lotter.ſupra.n.42.vbi etiam tradit cui onus probandi incumbat minus dignum electum fuiſſe n.ſeq. & actum adminiſtrandi puta inſtallandi habere vim confirmationis n. 39. & Q. 19.n.65 & ſeq. non ſeruatis formis c.quia propter de elect. nullam electionem probet licet eligentes re integra, & ante ſententiam declaratoriam priuationis electionis pro ea vice, poſsint iterum eligere; ſubdens dictas formas à Sacro Collegio Cardinalium non ſeruari in electione Papæ Garz. de benef.par.7.c.16 eligentem minus dignum ex curatis peccare mortaliter & digniori ad reſtitutionem teneri, cui appellare permittitur.

279 Amp. notorium ex iuramento indici Abb.in c. inter monaſterium.n 22. de ſent. & re iud. vbi idẽ de tranſactione & priuilegio & Feli. in c. cum ordinem.n.9.de reſcrip.Crau.conſ 841.n.4. pro vt lege & ſtatuto 18.n.7.Becci.conſ.12. n. 5. Gutierez. prac. QQ. lib.3.Q.17.n.126.Ceph.conſ.138.n.20. Lotter.de re benef.lib.2 Q 21.n.43.

280 Amp. examinatores ſinodales ſaltem initio iurare teneri ad ſancta Dei euangelia ſe quacumque humana affectione poſtpoſita, munus fideliter executuros Garz.de benef.par.9.c.2.n.359.Lotter. de re benef.lib.2.Q 31.n.93.94. ex decreto Sacr. Cõcil.Triden.ſeſſ.24.c.18.infra amp.379.

281 Amp. vt tranſactio res, iudicata, & iuramentum æquiparentur l. 2. de iur. iur. l. poſt rem de re iud. Dec.conſ.479.n.11.Decia.conſ.92.n.2. 103. n. 5. lib.3.83 n.57.lib 5.Gail obſ.70.n.11.lib.2. Pere. de fideicom.artic.52.n.102. in fine Cotta. in verſ. iuramentum eſt quid indiuiduum.Ceph.conſ.65.n. 60.Manti de contract lib.26.tit.9.n.14. Viui. cõi. opi. 428. iudiciale probat uim litis finitæ, rei iudicatę, ac tranſactionis habere.

1. Lim. nam licet vim parem quoad effectum & obſeruantiam obtineant d. l. 2. vbi glo. & Doc. ſunt tamen inter ſe diuerſa Meno.conſ 675.n.14.

2 Lim. nam ęquiparatio iſt hæc vniuerſalis non eſt, etenim iuramentum per dolum adhibitum, regulariter non retractatur, ſecus in tranſactione doloſa Aret. in l.ſi quis cum aliter. n. 6. de verb. oblig. per tex.in l.quod ſi deferente de dolo & l.ſi Prętor. §. Marcellus & ibi Doc.de iud. Ias. in d. l. 2. n. 13. poſt glo.1.& Viui.communi opi.428.n.4. conclus. incipien. iuramentum iudiciale,

3. Lim. nam tria requiruntur, res dubia aliquid datum vel retentum, & bona fides quæ ceſſat ex læſione enormiſsima. Rot.dec. 125. n. 34. nouis. diuerſo.

282 Amp. vt ſocius criminis qui cum adminiculis admittitur cõtra ſocium etiam pro condemnatione in pœnam ordinariam, ſine iuramento admitti non poſsit Cla.in prac.cri.Q 21.n. 10. verſ. quæro numquid Pegueta dec.c.5.n. 34. Cabal reſol. cri. caſ.185.n. 3. ſubdentes præſtari debere antequam ſocij ponantur ad torturam, vel poſtea præſente eo quem nominat, & vlterius requiritur ſocios criminis eorum nominationem & dictum in tortura confirmare vt per eos n. ſeq.

283 Amp. votum emiſſum religionem intrandi per

cum

eum qui postea deliquit iuramento probari. Viui. communi opi. 112. n. 4. vbi tamen n. 5. sic iuratē post ingressum carceratum & punitum probat. Arno. sing. 29. vbi sic laicum forum euitare Marf. sing. 534. vbi idem ante emissam professionem, secus dicens in effecto fratre tertij ordinis Cabal. resol. crim. casu 108. vbi cum Valasc dec. 48. & alijs distinguit, circa iudicis secularis euasionem & clericatum assumptum post delictum non eximere à iurisditione laici Alba. cons. 128. n. 14. intellige vt per Fari. Q. 8. n. 104. & sequent. vide infra amp. 339.

284 Amp. vt iurans ab hac die esse fidelem dies etiā iuramēti includetur. quia dictio a, vel ab, suū principium non excludit Bal. cons. 457. lib. 1. Mago. dec. Flor 8. n. 27.

285 Amp. vt assignatio cum iuramento donationē præsumi faciat Alba. cons. 782. n. 13. ex Alex. ad Bar. in l. cum de indebito. §. 1. vers. & hoc maximè deprobat.

286 Amp. vt iuramentum actionem perpetuet sicut litis contestatio Bar. in l. nam postea. §. si is qui de iur. iur. Alba cons. 607. n. 8. vsque ad annos 40. Put. dec. 116. n. 3. lib. 1. Marta. dec. Pis. 133.

287 Amp. vt propter iuramentum instrumentum probet quoad tertios Alex. cons. 207. 208. lib. 7. Alba. cons. 276 n 29.

288 Amp. vt valeat contractus inter patrem & filiū cum iuramento de cōi. Alba. cons. 365. n. 5.

289 Amp. vt licet actio dotis viro promissæ non cōpetat vxori, fallit ob iuramentum & alijs casibus vt per Gabr. de iur. dot. concl. 3. & Ceph. cons. 713. n. 42. & seq. Guid. Pap. dec. 371. Boer. dec. 328. n. 2. Milan. dec. 10. lib. 1. Viui. dec. 438. Franch dec. 33. Soarez. tit. delas deudas n. 2. Laderch. cons. 131. sed Guid. Pap. respondet Facchi contro. iur. lib. 8. c. 73. & Franch. d. dec. 33. sed de æquitate vtili actione agere posse contra debitores dotis sine cessione Rot. dec. 31. par. 1. recentis. probauit dec. Guid. Papę. sed. dec 124. par. 2. eam reprobari communiter inquit & si cui de iure restitui promissa sit non obstante iuramento, & stipulatione a viro etiam vxori facta, viro mortuo ante diem solutioni dotis pręfixum non dari vxori actionem de dote, contra patrem etiam si viro soluta esset & Franch. dec. 33. & tunc vxori sine cessione actio quæritur si illi cū iuramento vir dotem fuerit stipulatus, & 226. si pro filia hæredibus & cui de iure stipulatus sit pater viro mortuo patri non filiæ actionem dari, nec loco legitimæ, succedere si pater viuat vt ibi. Mā ti. de contract. lib. 12. tit. 8. sed mortua filia in matrimonio dotem a patre profectam si liberi extent ad patrem non reuerti, sed liberos succedere, & defunctis filijs ad patrem, patrem in dote succedere auo materno excluso siue dos soluta, vel promissa tantum fuisset & etiam si filius per horam tantum matri superuixerit Surd. de aliment. tit. 9. priuileg. 174. Thes. dec. 190. Rota. decis. 642. par. 2. recentis. quod si mulier promissa uel legata sit ei cōpetere Ias. in l. seruo legato §. si testator n. 12. & 13. de leg. 1. Zuccar. dec. Luc. 5. n. 17. Medius exam. 36. vbi hanc amp. subampliat in parte negatiua, & limitat multis modis, & ex stipulatione priuati cum iuramento vxori facta ei acquiri, & per notarium sine iuramēto Gall. de except. succes. tit. 4. excep. 7. n. 76. & seq. par. 2. vbi quod actio dotis defuncto viro filiæ datur & eius manet, & ascendendentes per lineam matris filiam ac neptem inopē dotare debent, fraterque sororem etiam vterinam inopem, & filius matrem inopem si ita bonor filij conseruetur; filia tamen à patre pluribus casibus non dotatur vt per eum, & quando à fisco Rot. dec. 708. par. 2. recentior. quæ benè declarat, eam vide.

290 Amp. monachos pro debitis monasterij iurantes stare in ostagio, iuramentum seruare teneri, prout & fideiussor qui creditorem indemnem seruare iurauit c. ex rescripto. 9. de iur. iur. vbi glo. & Doc. vide infra amp. 348. & idem de clerico qui iurauit licet alias nisi de licentia Papæ possint obsides esse clerici; potest etiam monachus pro causa pecuniaria obses esse cum licentia Abbatis Gras. eff. cleri. 30.

291 Amp. vt electus, post Sacramentum ponens vel respondens contraria directè (nisi ex causa rationabili excusetur) velut periurus a confirmatione, repellitur; etiam si hoc fecerit eius procurator ipso mandante, vel ratum habente, vel non reuocante c. fin. de iur. iur. in 6. vbi glo. & Doc.

292 Amp. vt mulier sine consensu propinquorum cōtrahere prohibita etiam cum iuramento, fauore viri; non possit etiam cum patre contrahere sine statuti solemnitate in præiudicium viri; quamuis vbi ratione imbecillitatis id seruari deberet secus foret Soarez. in tit. delas deudas. n. 8. & seq. & n. 1. & seq. posse etiam ad pias causas testari & contrahere & n. 11. posse si mercantiam exerceret quoad concernentia mercantiam; & quando contractus mulieri vtilis esset n. 12. vel esset effecta locupletior n. 13. & officium procuratoris extraiudicialis suscipere posse, ac dominum obligare n. 14. licet mulieri non præiudicetur. n. 15. & ex delicto obligari n. 16. & obligare posse personam licet non bona vers. sexto & n. 18. contrahere posse sine propinquo si abesset, dum tamen intra modicum tempus non esset reuersurus, & periculum non esset in mora, idem de tutore absente dicens, & iudicis arbitrio esse quanto tempore absens debeat expectari, & loco absentis iudicis authoritas adhibeatur n. 19. si tamen agatur de interesse cum absente communi pro eo de rato mulier debet cauere n. 20. & si consentire debēs sine iusta causa recuset iudex supplet n. 21. nisi statutum iudicem etiam requirat tūc duo iudices esse adhibēdos, & si cōsāguinei discordent iudex supplebit n. 22. & furioso vel mente capto existente cōsanguineo, sine eo contrahi potest n. 23. & ex diuturnitate temporis præsumi consensum n. 25. & seq. eius autem licentia sine diuturnitate pręsumitur si actus positiuus aliquis interuenerit n. 29. & si mariti vel patris licentia requiratur, sufficit eos scire vxorem vel filium gerere, vt patri & marito præiudicetur; sed in iudicialibus si conueniantur vxor & filius, sufficit patris vel mariti interpellatio secus si ageret n. 32. vbi etiam per nuncium vel epistolam hunc consensum præstari posse. & n. 36. & seq. actum nullum dicit consensu vel cōsilio ex forma statuti requisito nō adhibitis de qua nulli-

nullitate etiam post sentẽtiam dici potest cum potentia á contrahente remoueatur n. 39. & cursu tẽporis consensum propinqui præsumi de communi Gab. de præsump. concl 1 n 5. ad materiam consensus statuto requisiti vide Tiraq. de legi. connub. Lamberteng. de contract. mulier Carpa, cap. 300. 328. vide sup. tit. 9. n. 206. & infra hoc tit. n. 4539. Soarez in tit. delos pleitos. n. 37. ex Bal. in l. pactũ C. de collat. Q. 21. inquit statutum requirens consensum propinqui etiam in contractibus iuratis nõ procedere, quando filia donat patri, nisi hunc casũ expræsse prohibeat Rot dec. 338. part. 1. recentis. vbi si ex statuto filius sine patris consensu obligari nequeat, obligatio tenet eodem instrumento cõtenta & dec. 344. & subdit contractum mulierum non irritari ex defectu cõsensus propinqui nisi probetur adfuisse proximiorem qui consentire potuisset & consanguineorum appellatione in hoc statuto contineri cognatos ex parte matris ac iudici admittenti excusationes, quod proximior non interuenerit quia sua intererat credi, donec contrariũ probetur. n. 5. & decis 353. consensum mariti requisitum á statuto non pro forma, & solemnitate actus sed pro interesse, & præiudicio alicuius sat esse quandocumque & quomodocumque etiam tacite ex præsentia vel cursu annorum decem cum scienria; vel 30. & decis. 469 consensu propinqui requisito probari debere adfuisse in loco die & hora contractus habilem iudicis arbitrio, vt sine eo contractus rescindi possit á minore initus. 585. n. 5. non requiri in contractu vtili mulieri & si non cõstet propinquum adfuisse 677. non requiri probationem habilitatis puta sanitatis hora contractus sed diei sufficere, nec impedimentum accidentale, attendi cum alio tempore contractus debeat differri & sanitatem probari testibus adijcientibus verisimiles circumstantias nec minori credi de impedimento cõsanguinei. sana mens verò præsumitur & coniecturæ pro ea excludunt coniecturas insaniæ Rot. dec. 792. par. 1 recent. vbi exempla 25. par. 2. vbi inquictatione & confessione de recepto. & dec 52. par. 2. solemnitates non requiri si mulier locupletior fiat nec in successore eius qui solemniter alienauit & 68. inter patrem & filium requiri si statutum fraudes auferat secus si authorizet ex. l. lata. 27. C. de donat. 552. alium propinquum contractus tertij, ore adfuisse probari deberet per asserẽtem sufficit verò mulieri curatorem datum loco deficientis propinqui cum decreto iudicis muliere non habere propinquum asserente, & statum intelligitur de propinquis secundum tempus contractus Rot. dec. 85. par. 2. recentis. & de principali contractu non de introductis tacitè ex lege in cõsequentiam actus promissi Soc. cons. 80. n. 25. lib. 4. nec actum necessarium præcisum Gab. cons. 20. n. 42. & seq. lib. 2. Rot. dec. 133. n. 5. par. 2. recentis. & 145. valere contractum sine propinquo nisi tũc habilem extitisse probetur & solemnitas etiam in cessione requiritur Rota. dec. 558. par. 2 diuers. Seraphi. dec. 1153. Medic. exam. 57. & in confessione de recepto nisi adminiculata sit Put dec. 7. & 55. lib. 3. Seraphi. dec. 1134. 1443. Ludouis. dec 188. n. 9. Medic. supra n. 3. & in quictantia n. 4. nisi esset necessaria Seraph. d. dec. 1133. Med. supra n. 5. sed secus est si vtile sit mulieri Rot. dec. 619. n. 5. par. 2. recentior. Medic. supra n. 6. vel ei præiudicet cuius consensus exigitur, nec pro persona integranda exigatur ex communi n. 8. ex Lambert. de cõtract. glo. 10. vers cum ipso marito. n. 30. & dec. 94. statutum in donatione causa mortis procedere, nec sufficere præsentiam consentire debentis cum taciturnitate & dec 93. non admitti procuratorem consentire debentis absenris vel impediti sine speciali mandato de dote vide infra n. 1961. & vbi statutum requirit solemnitatem in contractu mulieris de omni muliere intelligitur, etiam Hermaphrodita nisi in sexu virili præpolleret, & in iudea & in sorore tertij ordinis si statutum à Papa confirmetur, alias nec tertij ordinis nec monialis statuto laicali continebitur, in incola & districtuali, & forensi in loco statuti nupta vel domicilium habẽte etiam si onera non subiret, & etiam si nec habitet sed tantum contrahat, quia circa solemnia contractus statutum loci contractus attenditur, & in contractu à procuratore mulieris existentis extra locum domicilij in loco domicilij faciendo; non tamen originis domicilium sequi tenetur circa solemnia in loco vbi nupta est contrahens, vel aliter alibi domicilium contraxerit, vel sine domicilio alibi contraxerit quia loci contractus solemnia seruare debet etiam si contrahat de rebus sub iurisditione statuti alterius loci nisi in fraudem statuti alibi contrahat post Lambert. de contract. mul. gl. 2. & Carpa. super stat. Mediol c. 328. & alios.

293 Amp. vt licet dote constante matrimonio restituta vir non liberetur; secus tamen est iuramento adhibito, vel vxore effecta locupletiore, vel si cõsentiente nara, socer emancipato filio dotem restituerit, vel si vir vergeret ad inopiam, vel restitutio ob viri seuitiam fieret, aut ob viri adulterium vel ex causa pietatis, vel pro ære alieno vxoris soluendo restituta sit Bal Nouel. de dot par. 7. priuil. 28. Intrigl. sing. 89 n. 103. & seq. lib. 3. Manci. de iuram. part. 4. eff. 250. quando autem mulier ob adulterium non perdat dotem, & ob inopiam viri eam non recuperet tradit Gall. de excep. succus. tit. 4. exc. 8. & 9. par. 2. & quando ob mortem viri exc. 10. & amittere viduam stupto commisso intra annum luctus postea secus n. 60. & Osasc. dec. 77. nu. 37. Caual. Q. 708. n. 15.

294 Amp. vt filiusfamilias, & alij qui non possunt conueniri nisi inquantum facere possunt huic beneficio renunciasse censeantur ex promissione iurata Seraph. priuil. iuram. 56. Rot dec. 338. part. 1. recentis. idem dicens si insolidum promisit, vel renunciauit omni legum auxilio, & filiofam competere ante non post emancipationem, nec eam post interpellationem procurasse sat esset. supra amp. 214 infra amp. 349.

Contrarium in filiofamilias vt renunciatione generica etiam iurata non priuetur hoc beneficio sed specialis renunciatio exigatur probat Franch. dec. 181. quamuis ibi nil fuerit decisum.

Tribus tamen casibus filiusfamilias emancipatus insolidum conuenitur; primo si ex delicto debitor sit l. sed si ex parte. §. quamquam. quod cum eo. secundo

do si post multos annos conueniatur. §. penult. tertio quando multis debitis contractis illico se emācipari fecisset Cepol. caut. 14.

295. Amp. vt cum solutio in dubio in causam grauiorem facta censeatur l. 1. & seq. l. cum ex pluribus. vbi Doc de folut. Meno. conf. 121. n. 29. Surd. dec. 186 n. 4. durior autem & grauior dicitur, debitum antiquius, & cum hipotheca vel iuramento, aut clausula vim iuramenti habente, & cum liquido diem habente respectu illiquidi Surd. supra subdēs creditorem & debitorem ex pluribus causis compensare posse cum debito quod sibi magis placet etiam si eius creditum debito non æqui valeat licet enim initio creditori inuito pars solui non possit, si tamen receperit in duriorem causam cedit non in vniuersum debitum ex Gab. conf. 84. n. 3. vers. nec obstat quod non possit lib. 2. loquens de obligatione cum fideiussore vel pignore & Surd. n. 9. ex Rot. dec. 739. n. 3. lib. 3 diuerso. probat quod pecuniæ pluribus viribus solutæ constituunt vnicum debitū & in maiori minor summa continetur Gab. supra Masc. concl. 1325. secus dicens si debitor elegisset in quam causam, vel eo non eligente, creditor elegisset tempore solutionis, & Rota. decis. 679. n. 67. par. 1. diuerso vbi in antiquiorem, vel cum fideiussore, vel sub vsuris existentem nisi debitor declarasset Rui cōs. 106. n. 7. lib. 1. vbi pro obligatione puta non in diem ex l. 5. de folut. & Soc. conf. 24. vbi pro debito hipothecario vel sub vsuris lib. 3. & de communi pro obligatione cum fideiussore. Turret. conf 87. n. 18. 19. lib. 2. & quādo haberet obligationem cameralem Seraph. dec. 1454. & quando validiorem continet obligationem vel cui pœna maior vel damnum inest Meno. cōs. 674. n. 2. & in dubio eligere posse in quam causam cedere velit Rot. dec 294. n. 13. par. 1. recent. 373. n. 5. 292 n. 3. par. 2. vbi coniecturis solutionis causam probari & in grauiorem factam censeri & 695. d. par 2 puta pro qua executio relaxata erat, quamuis pro non executiua fideiussor adesset, nec isto casu debitorem declarare posse in quam causam cedat, quia declarat lex & 521. coram Ludou. in duriorem & antiquiorem factam cēseri & Macerat. resol 50. n. 36. lib 2. Laderch. conf. 162. vbi pro liquido, & paratam executionem habente, puro, non pro illiquido, in diem, & paratam executionem non habente & semper in duriorem causā & 164. n. 4. & Lopez. de contract. lib. 1. c. 53. versic. deinde vbi in duriorem, & priuilegiatam & si debita æqualia sint diuidi Bero. conf. 196. n. 24. vbi si in pœnam incurreret ex post etiam declarare posse si initio omiserit lib. 1. & in antiquiorem & duriorem l. 5. & l. 89. §. fi. de folut. Soc. conf. 225. n. 2. lib. 2. Paris. conf. 122. n. 7. lib. 4. Rot. dec. 113. n. 3. part. 1. diuers. Cabal. conf. 170. n. 4. & part. 1. vbi in antiquiorem causam cedere non facta electione à debitore, nec aliter creditorem declarare posse, & procuratorem cum libera posse declarare post in quam causam soluat, secus si mandatum limitatum foret, vel non haberet mandatum, si autem generale haberet declarare posse num. sequent. tertius autem declarare potest in quam causam soluat, & si pro maiori summa sit fideiussor, non censebitur pro minori facta solutio etiam si alter fideiussor extet. Rota. dec. 176. par. 2. diuerso. vbi in causam factam censeri cui quantitas conuenit, & dec. 99. coram Caualer. vbi in duriorem puta pro qua fideiussor extet 149. vbi in debitum præcedens. 165. vbi in duriorem, vel declaratam à contrahentibus, & ex contrapositione partitarum in libro dec. 74. part. 1. recentis. duriorem dicēs vbi adest fideiussor, ad vsuras prius solui debere, nec fideiussores liberari pro sorte tātum obstrictos & 368. in causam duriorem factam censeri nempè antiquiorem & de qua constat instrumentum cum hipotheca & pro qua debentur vsuræ. Quod si solutio alteri debitorū conueniat pro eo facta censebitur Soc. Iun. conf. 85. n. 11. lib. 2. Meno. lib. 3. præs. 136. n. 18. & in causam mandati relaxati factam censeri Rota. dec. 709. par. 1. recentis. & si vnica præcedat causa pro ea solutio cedet Rim. conf. 397. n. 1. Masc. concl. 1319. Decia. conf. 52. n. 41. lib. 3. Lepid. dec. 33. vers. concurrit etiam recognitio Crau. conf. 158. n. 13. vbi idem aliqua diuersitate concurrente Ceph. conf. 156. n. 16. Pedroch. conf. 3. n. 89. Rot. dec. 304. n. 5. par. 2. recentis. vbi vt antiquius censeatur non attendi diem creationis sed solutionis, & durius censeri vbi plures obligati sunt & dec. 550. ex causa necessaria non ex voluntaria factam censeri probat, nec debitum extingui reuocata solutione ex eo, quod creditor receptas pecunias restituere fit coactus, quo casu creditor pristina iura recuperat, & soluētem iussu iudicis alij quam suo creditori liberari ex Meno. conf. 68. n. 12. Lenar. conf. 24. ex Bar. in l. cum ex pluribus in fi. de folut. creditorem ex pluribus causis eligere si ex vna debitor sit qui nomina debitorum sibi obligata habet, creditum quod ei libet si de compensando agatur.

1. Lim. & declara vt ex coniecturis & verisimilitudinibus colligatur in quam causam solutio facta sit Crau. conf. 129. vbi communibus pecunijs sociū soluisse censeri Rot. dec. 92. n. 2. & 176. part. 1. diuers. 695. n. 4. par. 2. recentior. & ex præcedentibus, & ex ipso actu solutionis declaratio colligi potest 679. n. 7. par. 1. diuers. Rim. Iun. conf. 61. n. 31. Rot. dec. 468. coram Ludouis. vbi si dos promissa esset & secuta solutio cum præstatione alimentorū Rot. dec. 434. par. 2. recentis. vbi ex obseruantia declarari & fideiussorē pro sua obligatione soluisse præsumi & dec. 602. in fi ex causa præcedentis obligationis factam censeri. & Med. dec. 25. & exam. 15. vbi etiam declarationi debitoris stari ante perfectam solutionem factæ, alias creditoris prout verisimiliter elegisset debitor, & in duriorem causam factam censeri nisi aliud ex coniecturis constet ex Rot. dec. 92. & 113 par. 1. diuers. & 292. par. 2. recent. & 521. n. 5. coram Ludouis. si sint vrgentissimæ. & duriore cessante inefficaciùs & eo cessante in partitam contra vel iuxta quam posita est & secundum stilum, & prout soluenti vtilius est & d. dec. 25. & 26. in antiquiorem factam censeri etiam si soluta summa alteri causæ conueniat, & adsint coniecturæ extrinsecæ non vrgentissimæ [ex Rot. dec. 62. par. 1. diuers. sed est. 92.) & dec 27. in duriorem non cedere si creditor declarasset, vel quātitas

titas soluta simile creditum extingueret subdens durius debitum dici quod exequi potest Rot. decis. 293. par. 5. diuers. in dubio pro causa expressa à debitore facta cēsetur, nisi debitor sit protestatus etiā si in literarum acceptatione protestatus esset non repetita protestatione in solutione & facta ex pecunia sociali cedere debet in extinctionem debiti socialis non proprij vnius sociorum per tot.

2. Lim. pro suo potius quam alieno solutionem factam præsumi, & pro eo in quo adest pœna vel fatisdatio l. & magis. vbi glo. & Doc. de solut. & plures in amplia. citatorum Molina. de contra. disp. 565. Thes. Q. 32. lib. 2. vbi pro suo debito sine fideiussore soluisse præsumi nisi aliud cum fideiussore antiquius extaret Medic. dec. 26. n. 16. vbi pro qua adest fideiussor & hipotheca.

1. Sublim. quando aliud actum fuisse constaret etiā per coniecturas Grat. consi. 43. n. 55. lib. 2. Rim. Iun. consi. 61. n. 31. & citati in prima lim.

2. Sublim. quando si alieno nomine facta censeretur delictum & pœna euitaretur, hoc enim casu nō proprio sed alieno facta censeretur Grat. d. n. 55. Rui. consi. 170. n. 7. lib. 4.

3. Lim. in dubio pro usuris potius quam pro sorte principali solutio facta censetur l. in his. §. Imperator. de solut. l. 1. C. eod. & l. si usuras glo. in l. 1. Bar. n. 9. & alij de solut. Rui. consi. 136. n. 14. lib. 4. 162. n. 17. lib. 5. de communi omnium, licet in alio accessorio secus sit Surd. consi. 290. n. 61. Molin. supra n. 3. Bonacci. de camb. n. 21. imo nō potest debitor sortem soluere Pereg. con. 99. n. 8. lib. 1. & n. 13. & seq. distinguit ut si conuenerit pro quo solutio cedere debeat pacto stari; si uero soluere uellet in causam sortis creditore reluctante, tunc soluta pecunia in dominio debitoris remanet quādo autē simpliciter soluta fuit ac recepta, & sic in dubio, de iure si usuræ naturaliter tātū debeātur, solutio nō cedet in usuris ciuiliter in debitis, quod ciuiliter & naturaliter debeātur in usuras prius solutio cedet, & quod superērit in sortem etiam facta numeratione pro sorte & usuris; sed si naturaliter tantum pacto nudo deberentur secus esset, quamuis pignore constituto posset etiā de naturaliter debitis retētione pignoris sibi satisfacere & dicit Rot. dec. 74. par. 1. recent. ideo fideiussores fortis tantum non liberari.

1. Sublim. non procedere in interesse debito etiam iure canonico Laderch. consi. 162. n. 1.

2. Sublim. quando capitale deberetur sub conditione resolutiua, quia non facta resolutione debitum sortis ab initio remanet purum, donec solutum declaretur loco fructuum cedere debere, ideo sorti cedet Rot. dec. 536. n. 6. par. 1. recentior.

3. Sublim. quando æque principaliter vtrumque deberetur Laderch. supra versic. sexto, maximè si sors præcedat interesse in ordine scripturæ vers. 7. Contrarium tenet Pereg. supra.

4. Sublim. quando lege expræssa soluit vt in extinctionem capitalis solueret siue creditor siue eius procurator cum libera acceptauerit l. 1. de solut. Marta dec. Pisa. 51.

4. Lim. nam si creditor recepta in libro scripserit nō animo obligationis tollendæ, sed tamquam soluentis creditum; eliget soluens causam quam velit Bar. in l. cum ex pluribus. vbi Imo. in fi. de solut. & in l. 1. n. 9. vers. item adde eod. Alex. consi. 85. n. 2. lib. 3. Dec. consi. 308. in fi. Strac. de mercatur. par. 2. n. 57. in fi. Meno. consi. 121. n. 43. Surd. dec. 186. n. 8. Masc. concl. 1325. n. 5.

1. Sublim. nam in grauiorem causam cederet quæ subesset Rot. d. dec. 695. n. 5.

2. Sublim. quando creditori respondenti positioni in talem causam pecunias recepisse debitor non contradixerit, tunc enim consensisse censetur Rot. d. dec. 695. in fi.

5. Lim. nam si debitor tempore solutionis non declarauerit in quam causam soluerit, nequeat ex interuallo declarare; & creditor declarare potest l. 1. §. 1. de solut. Thes. Q. 33. n. 3. lib. 2. Masc. concl. 1325. n. 4. Mago. dec. Flo. 39. n. 18. Merli. dec. 23. n. 3. & præsertim ex interuallo non declarabit in tertij præiudicium l. 1. 2. 3. de solut. Manti. de contract. lib. 2. tit. 1. n. 11. licet si tempore solutionis declarasset standum sit declarationi Rot. dec. 434. par. 2. n. 2. recentis.

6. Lim. vt enim solutio vigore præcedentis contractus facta censeatur, debet esse facta secūdum illius tenorē & formā Rot. dec. 541. n. 6. par. 2. recentior.

7. Lim. quando nulla facta declaratione creditor pignus haberet ac distraxisset, tunc enim ipse declarabit in quam causam solutio cesserit l. Paulus. 101. §. 1. de solut. l. cum & sortis. 35. de pig. actio. Thes. supra.

8. Lim. solutione procuratori facta tunc non posset debitor in quam causam cedat declarare Mantic. sing. 542.

9. Lim. vt licet solutio in dubio facta censeatur in causa pro qua fideiussor adest, hoc tamen non procedit in fideiussore obligati ad reddendam rationem Rot. dec. 110. par. 2. recentis. nisi solutio facta esset post redditam rationem pro reliquatu, & de bonis debitoris. Viui. dec. 379. n. 9. vbi pro debito pro quo stat fideiussor si diuersa sint solutionem factā censeri, secus si pro eodē debito in parte fideiussor extet, tūc n. solutio facta censebitur pro parte pro qua nō aderat, fideiussor ex l. fideiussores magistratuū. §. 1. de fidei. & iudicatū ait; altero verò correorū soluēte aget pro dimidia contra correū, cautius tamē erit obtinuisse cessionē ex Thes dec. 191 vide sup. tit. 13. n. 448. li. 29. & pro fructibus & interesse factam censeri Surd. consi. 290. n. 61. Rota. decis. 403. n. 16. par. 5. diuerso.

296. Amp. vt licet fideiussor antequam soluat non possit agere contra principalem, secus est si cum iuramento soluere promisisset, quo tamen casu fideiussor docere tenetur principalem debitorem fuisse liberatum, vel cauere illum defendere si cōueniatur Seraph. priuil iura. 77. n. 7. Cenci. de cens. par. 2. c. 2. Q. 3. art. 3. n. 17.

297. Amp. vt licet constitutum non transferat possessionem in absentem, secus tamen sit si iuramentum foret adhibitum Rol. consi. 19. n. 29. & per tot. lib. 1. Borgn. de tuto. n. 259.

298. Amp. vt verba assertiua ob iuramentum probent Thes. Q. 89. n. 19. lib. 3. ac sine eo si Cardinalis sint Rota. dec. 339. par. 2. recentior. vel Imperatoris Soc. Iun. consi. 65. n. 19. lib. 1. & si non reuocētur

tur in dubium Thes. supra Bellon. cons. 49. n. 12. 13. vbi quando committitur an causa subsit; & in dependentibus ab animo & in re modici præiudicij stari, Rot. dec. 548. par. 1. recentis. vbi si processus non requiratur assertiua probare. & dec. 26. n. 7. par 2. vbi sine iuramento credi si verisimilis sit arbitrorum assertio; & sufficere extraiudicialem informationē vt clausulæ si ita est satisfiat. & 117. n. 1. par. 2. præsumptionem sufficere ex cursu temporis vbi extraiudicialis informatio sufficit loquēs de dispensatione super matrimonio de quo constet ex fide extracta ex libro parochi 30. annis obseruato. & dec. 137. non stari arbitri assertioni in re magni præiudicij & in concernentibus iustitiam, vel iustitiam laudi nec circa eius potestatem, & Laudum nullum probat eius forma & conditionibus non seruatis & esse indiuiduum & omnia deducta in compromisso debere decidi & scire debere à quibus factæ sint prorogationes, aliàs corruere Laudum. & 191. assertioni Papæ dicenti se ita velle stari, & maximè in eius facto proprio. & 307. n. 12. narratiuam Papæ non esse probandam 379. n. 5. vbi iudici credi si dicat visis actis & adminiculis & si altera pars citata non produxerit acta sententia valet. 440. sine actis non exequi per Rotā & negocio non gustato. 586. n. 5. non credi assertioni iurantis in sui cōmodum. 630. Cardinali credi de mandato Papæ si de præiudicio tertij non agatur Peregr. dec. 137. n. 16. absolutionem vel condemnationem continere debere vel æquipollens.

299. Amp. iuramentum in clausulis executiuis quæ omnia promiserunt & c. positum operari validitatem, nisi principalis dispositio nulla sit, vel de præiudicio tertij ageretur. Goz. cons. 28. n. 22. & seq. de communi Rol. concl. 8. n. 14. & 37. lib. 1. & Tusc. lit. C. concl. 312 n. 44.

300. Amp. vt licet transactio per Episcopum facta cum Capitulo & iurata non liget successorem, seruari tamen à iurante debeat, nec successor manuteneri posset in iudicio manutentionis per iurantē intentato c. veniens. vbi Abb. n. 2. de transact. Rot. dec. 218. par. 2. recentis. & à capitulo solemniter facta seruari debet, quia rem iudicatæ vim habet, & successores ligat, & executiue ad eius obseruantiam agitur litis ingressum impedit, litisque finitę dicitur exceptio dec. 402. par. 5. diuerso. secus si inter archipræsbiterum & capitulum nulliter facta sit, quia nomine ecclesię archipræsbiter nullam dicet dec. 420. vel ex iure superuenienti.

301. Amp. vt cessio iurium iurata seu remissio vtiles ac directas actiones tollat Thes. dec. 201. n. 7. dummodo cessionarius promissa seruet etiam in transactione Senat. Donal. dec. 111. n. 7. & seq. & si cedens in locum suum non posuerit cessionarium, nō potest postea exigere Ang. in l. si cum emptore. n. 3. de pact. Paris. cons. 19. n. 63. & seq. lib. 3. si verbis vniuersalibus facta sit Rota. dec. 373. n. 32. par. 2. recentis. Osasc. dec. 45. n. 7. Ces. de Barz. dec. 70. n. 28. Mastril. dec. 143. n. 12. Manti. dec. 80. Gratian. discep. 20. n. 20. & facta simpliciter cessione ad cedentem periculum spectat, secus facta in solutum datione Surd. cons. 22. n. 32. Rot. d. dec. 373. n. 33. & cedens si iurauit non potest exigere à debitorē cesso, pro vt nec cessione facta ad commodum, cessionarij de quo latè agit Odd. in l. 3. Q. 3. illat. 6. C. de nouat. & per tot. Q.

302. Amp. vt qui iurauit non alienare nequeat trāsigere, eo cui iurauit in consulto sign. cons. 71. n. 5. & seq. Odd. de prohib alie. Q. 19. n. 165. intellige nisi rem prohibitam alienare iurans retineret.

303. Amp. vt licet fœminæ a statuto propter masculos exclusæ si dotatæ sint (ex bonis eius à successione cuius excluduntur Surd. de alim. tit. 1. Q. 39. n. 7. tit. 3. Q 1. n. 39. & seq.) dos loco legitimę succedat, prout quando statutum dotatas excludit, aut disponit dote contentas esse debere, vel congrue dotari, eamque transmittant, secus si simpliciter eas excludat, subdens alimenta loco legitimæ succedere si maioratus cōstituatur & tit. 4. Q 9. n. 21. vbi si secundo genito debeantur, & an ex fructibus feudi Q. 10. & secundum personæ qualitatem Q. 18. sed tit. 1. Q 5. n 31. debita alimenta loco legitimæ non transmitti probat remittens ad Tiraq. de primog. Q. 75. & casus ponit quibus transmittātur & quod exclusio ad bona dotantis restringatur nec ad aliorum successionem extendatur, tam & si bona dotantis in filios & fratres dotatæ peruenissent probat ex receptissima Rota. dec. 247. par. 5. diuerso. quod tamen limitatur non procedere quādo alterius statutum procedit personas numerando à quarum successione fœminas excludere intendit, ex eo que deprehendatur statuentes principaliter considerasse fauorem excludentis, & solùm voluisse fœminas congruam dotem habere, neque iurasse à quo haberent ex communi n. 8. 9. probās hoc casu ab omnium successione excludi; sed sublimitatur non procedere quādo statutum alternatiuè excluderet, quia intelligitur distributiuè ac disiunctim non coniunctim, vt sensus sit fœminam à patre dotatam à patris successione excludi; dotatam à fratre a fratris successione excludi, & sic de singulis n. 10. & seq. vbi tamen hanc sublim. limitat non procedere vbi dictio vel posita solum est in dotatione, sed in parte excludente adest coniunctiua, tunc enim sufficit mulierem ab vno dotatam, vt ab omnium hæreditate exclusa censeatur n. 18. Verum si dictio vel posita sit in dotatione & exclusione vtrobique alternatiuè ac distributiuè accipi debet, ita vt ab hæreditate dotantis tantum exclusa censeatur, ne dictio vel in dotatione alternatiuè, in exclusione coniunctiue accipiatur, iuri enim repugnat idem verbum eadem oratione, eodemque positum contextu diuersi modè interpretari n. 19. Et vbi in parte exclusiua non fuit mentio fratris facta prout facta fuit in parte dotante, fraternæ successionis casus omissus remanet in dispositione iuris communis. n. 21. quod si statutum se restringat ad casum quo filij masculi dotantis extēt, si cessent non excludetur n. 26. si inquam dotatæ excludantur, onus dotibus impositum reijci & ab hæredibus masculis remitti petere possint secundū magis communem Albe. in l. 1. §. videamus n. 25. C. de rei uxo. actio. Bal. in l. fin. n. 5. uers. sed pone quod, C. de dot. promis. Rom. in l. post dotem. n. 68. Ias. n. 89. sol. matr. Cag. in l. fi. n. 101. C. de pact. de

magis

magis communi Gab.de legit.concl.1.n.63.& 64. & Rot.dec.359.n.5.par.2.recentis.Hoc tamen nō procedit primo si statutum simpliciter excludat filias, & dotari mandet, licet procedat vbi dotatas excluderet. Primo enim casu dos non succedit loco legitimæ nec transmittitur, secus secundo Cast.in l. Titio centum.§.Titio,genero.n.8.vers.ego pluries. de condit.& demonstr.Gab.cons.139.n.25. & seq. lib.2.Alex.cōs.13.n.12.lib.3.Soarez.in l.quoniam in prioribus amp.5.n.4.vers. ex quo infertur. C.de in offi. testam. Paris. cons.36. n.4.lib.3.110. n.2. lib.4.Dec.cons.106.n.3.vers.2.respondetur Capic. dec.176.n.8.Peregr.de fideic. art.38. n.23.de magis communi Morot.cons.23. Mona.decis.Flo.12. Surd. de alim. tit.3. Q.1. n.39. Cras. in §.legatum Q.48 n.10.Rota dec.540.par.1.diuers.1515.corā Seraphi.359.n.7.par.2.recentis.quæ subdit dotem loco legitimæ ex eo etiam succedere cognosci si prohibeat aliquid peti ratione supplementi legitimæ n.8.nec ideo dotis onus aliquod posse imponi.

Secundo non procedit, & onus impositum doti quæ loco legitimæ succedit sustinetur, si filia ita specificè cum iuramento consensisset Dec. cons.106 n.3. Durant. de liber. hęred. instit caut.5.In fi. Gab.de legit.concl.1.n.64.& licet à filia per masculos simpliciter exclusa statuto ante legitimam, vt æs alienum dos deducatur secundum magis communem, secus tamen est si vti legata petatur, quod tamen controuersum est; & secus si statutum dotari mandet, tunc enim triens pro legitima filij deducitur, reliquum pro dotibus filiarum hęredum quæ sine inuentario adierint, Rot.dec.520.par.2.recentis, & decis.151. si loco legitimæ succedat de legitima filiorum deduci dixi in tract.legitimæ tit.13.n.18. nō tamen ante nuptias reuocabit filia alienata per filium pro legitima Surd.cons.151.in fi.Rot.decis. 302.n.3. d. par.2. & onus doti apponi non posse nisi legitimam excedat Milan.dec.10.n.21. lib.1. & n.49. in aduentitia tamen non posse onus imponi, & n.50.51. dotem loco legitimæ succedere si filia statuto exclusa dotari mandetur Viui.decis. 9. ex ea filiam testari posse probat, si pater sibi restitui stipulatus esset,& dec.408. inquit secundum loci consuetudinem censeri stipulatam restitutionem, si eiusdem fori sint, aliàs iuxta domicilium viri, & vltra legitimam si filia vniuersalis hęres sit in restitutione fideicommissi dotes contineri, & 415. si loco legitimæ succedat etiam si statuto dotata excludatur, non si exclusa dotari mandetur onus opponi non posse ex Dec. cons. 106. n.3. Ceph.cons.145.n.22.& decis.484.& Turret.cons. 75. lib.2. legatum pro filia dotanda non esse conditionale ac transmitti maximè ex coniecturis, sed si statuta per masculos excludatur, ac dotari mandetur, non debetur nisi matrimonio contracto, nec ad hæredes transmitti de quo vide Simo, de Pret. de vlt.vol. dub.12.Marta decis. Pisa.47. neptes etiam statuto exclusas censeri sed decis.59. supplementum congruæ dotis transmitti etiam ad extraneos nisi ex statuto dote data debeat contentari ex Rot. decis.760.par.1. diuerso. & communi Meno.cons.251.n.23.77.n.8. alimenta vero à patre filio deberi qui maioratum instituit Surd. de alim.tit.7.Q.6.n.25.& secundo genito etiam si habeat aliunde Q.15.n.22.& seq. & tit.8. priuil. 33. alimenta exclusis ab intestata successione deberi, & si legitima non debeatur, & priuil.93. & tit.9.Q.38. dotem loco eorum succedere. Gall. de excep. succes. tit.4. excep.7.

Fœminis autem statuto exclusis propter masculos nepos etiam ex filia excludetur, & idem si dotata excludatur ex indubitata,& in praxi recepta Cras. in §.successio ab intestato. Q.3.n.3. ex veriori magisque communi Rot.dec.296.n.6.coram Caualer. & 404.par.5.diuerso.

Ad bona vero extra territorium existentium masculus fœminas non excludet Brun. de stat. fœm. exclud art.8.n.119.Put decis.351.lib.1 de communi Cras. d.Q.3.n.16.de magis communi Affl. dec. Perus.76.Ond.cons.11.n.32.lib.1.Turret.cons.35. n.3.lib.1.Mangil.de imputat.Q.61.n.49.65.n.21. & Q.73. plures hinc inde congessit, & ex Rub. cons.320. inter cons Purpur.n.4. intelligit si statutum de filijs vel ascendentibus loquatur, secus si de fratribus, hoc enim 2. casu statutum est absolutè fauorabile de magis communi Soarez. commun. opin. lit.S.n.195. & Turza. communi opi.46. & Rube. cons.61.n.10. Matte. communi opi.verbo. statutum vbi siue in rem siue in personam loquatur Peregr. cons. 102. n.29. lib.4. Merli. de legit. lib.3. tit.1. Q.18. vbi amp.& lim. multis modis de magis communi Cabal. cons.12. par.2. vbi idem de nominibus debitorum extra territorium contractis, & dicit Peregr. cons.22. lib.3. fiscum cuiusque territorij succedere in bonis sui territorij etiam mobilibus, & cons. 24. n.8. lib.3. forenses non vti beneficium statutorum sed iure communi ita iudicatum dicens; de magis communi Marta, de succes. lega. par.1. Q.13. art.12. vbi etiam si omnes sint forenses fœminas non excludi probat, & etiam si testatore excepto alij sint forenses vel fœmina subdita sit, masculus autem forensis; sed si testator forensis esset, alij vero subditi fœmina excludatur, prout si testator,& fœmina sint forenses;subditus autem fœminam excludere volens sit, sed statutum excludens à successione filiam extra territorium nubentem non excludere ita nubentem à successione parentum, & par.3. Q.6.art.4. Viui.communi opi.versic. statutum excludens fœminas, n.15. vbi aliter limitat statutum fœminas excludens, & versic. statutum excludens sororem ex communi probat statutum excludens sororem à successione fratre non excludere fratrem à successione sororis licet non sit expræssa ratio agnationis conseruanda, cum pro expræssa habeatur ex communi,& quod statutum fœminas excludens non procedat extra territorium Rota tenet decis. 177. n.1.& seq. par.5.diuers. sed decis.355. n.15. & seq. non procedere nisi fœmina ex dispositione statutorum vellet admitti eam excludentis,quia ex defectu iurisdictionis respectu alterius territorij non haberet locum, sed si ageretur an ex voluntate, & dispositione testatoris in conditione posita vocata censeretur ad bona extra, & intra territorium existentia quæ ex statuto loci testamenti conditi etiam per forensem vocata cēseretur maximè

Oo in lo-

in loco statuti commorantem, testantem, ac vita functum, ad bona vbique existentia testatoris dispositio extenderetur, seruarique deberet, cum vnica, & indiuidua sit testamentaria dispositio ex Surd.decis.329.n.25.& aliis.

304. Amp. vt securitas debitoribus concessa non comprehendat debita iurata Alex. cons.205.n.6. lib.2. Ias. in l.2.n.2. C. de praecib. Imp. offer. Affl. dec.5.& 111.n.14. Rol. cons.31.n.10.& seq. lib.2. Burs. cons.345.n.30. Meno.de arb.cas.337.n.20.& seq. Farin.Q.cri.29.n.22.

305. Amp vt licet pater non teneatur filio in vita assignare legitimam, & si eam per contractum assignauerit cum prohibitione alienationis, teneat alienatio, tametsi ad interesse alienans teneatur l.at si quis. §. ea lege vbi glo. de verbo. oblig. Surd. decis.254.n.11. Rot. decis.623.n.1.par.2.recentis. secus tamen est si amplissima verba resolutiua ad essent acceptata à filio cum iuramento, tunc enim nulla est alienatio, & impeditur dominij translatio de magis communi Ias.cons.128.n.14. & seq. lib.4. & Rol. cons.92.n.17. & 43. lib.2. & Gab. cons.66. lib.1. & Surd. cons.331.n.43. Manti. de contracti. lib.4.tit.30.31. & Rot. supra n.2.& seq. vbi etiam dum viuens eam filio assignat onus, & d. alienationem prohibitionem iungere posse maximè si prohibitio temporalis fuerit patre viuente, & si in testamento sit assignata cum onere illud acceptandi, licet illud acceptent etiam cum iuramento, non tamen mutat naturam testamenti, nec propterea filius acquirit ius in alium transferendi, quamuis enim contractus possint in testamento fieri, non praesumitur testatorem contrahere voluisse nisi forma actus expressè repugnet. Milan dec.8. n.398 lib.1. ex communi fideicommissum in legitima fieri non posse nec generalem filij consensum iuratum sufficere ex communi, & vera; sed decis. 10.n.30. ex communi probat sat esse specificè onus in legitima positum vt valeat renunciatio maximè iurata, & sat esse in genere de legitima cogitatum ob iuramentum n.seq. & si filius non petierit onus reijci id petere non posse eius haeredem. n.57. & Rim. Iun. cons.379. n.112. potest tamen pater ex causa onerosa praeiudicare legitimae, si constet de vera numeratione vel biennium lapsum sit, alias confessio patris etiam iurata non obesset Viui.decis.537.n.6.& 24. & exheredati portio heredi accrescit non quinque fratribus Marta. decis. 69. Pisa. & quod filia à statuto exclusa non faciat partem, & decis. 115. onus apponi posse fauore filij non sub poena Surd. de alim. tit. 1. Q. 31. confiscatis bonis patris deberi filijs non postea natis, qui etiam non faciunt deficere conditionem substitutionis, & tit.2. Q. 15. n.179. onerari posse si plus legitima relictum, si id plus repudiatum non sit Peregr. decis.2. exclusam non facere partem.

306. Amp. publicato processu testes admitti si iuretur diducta non esse testificata Soc. in cap. fraternitatis. n.15. de testi. Surd. decisio. 153. n.19. sed cons. 176. n. 9. probat non admitti etiam si pars vellet iurare, & facere ea de quibus in cap. vltra tertiam de testi. & in auth. at qui semel C. eod. vide infra n.4053. & amp.333.

307. Amp. vt licet fideiussor, qui soluit vsuras non repetat à debitore principali secus tamen est si eas cum iuramento promiserit, vel coactè soluerit ex statuto quod tamen non tenet Lopez. de contract. lib.2.c.17. vers. porrò. Manti. de contract. lib.16. tit.22.n.35.36. ita iudicatum probans Rot.dec.23. cri. per Farin. collectarum vbi interesse, & cambia quae soluit non repetere nisi debitori notificant, intelligo nisi instrumento fideiussionis ea promisisset debitoris consensu.

308. Amp. vt licet alienationis prohibitio, necessariam non comprehendat l.peto. §. praedium. vbi Doc. de leg.2.l.1. de fund. dotal. l.2. C. eod. Tiraq. de retr. lig. §.1.glo.14.n.11. Thob cons.28.n.9. Ceph. cons.311.n.18.& 85 post Alex.cons.55.n.5.lib.3. Soc. cõs.76.n.5.& 6.lib.4 Anch Q.6.lib.2.14.n.8. lib.3. de cõmuni. Rim. Iun. cons.528 n.16.27. Rot. decis.12.par.1.recentis. idem subdens in prohibita per statutum; secus tamen est addito iuramento, vel vniuersalibus verbis quoquomodo, & similibus geminatis Turret. cons.48.n.20.& seq. lib.1. vbi alijs modis limitat, & Fusar. de substit. Q.535. n.27.& Petr. de fideic. Q.8.n.315.& seq. Burs. cons.8.n.31. Odd. de prohib. alien.&c. Q.17.n.120 vbi firmata conclusione quod alienationis prohibitio verbis vniuersalibus facta, institutionem heredis comprehendat; limitat septem modis, sed valdè vniuersalibus verbis factam, & ex causa etiam coacta vel necessaria, & alijs casibus heredem institui non posse Fusar Q.712. Pereg. art.14. vbi etiam de successione intestati quę necessaria dicitur ex cõmuni n.16.

309. Amp. vt quamuis pater emphiteosim vel feudũ acquirens secundum vnam opinionem possit filijs praeiudicare hoc tamen fallit adhibito iuramento, & alijs casibus vt per Affl. decis. Luc.66 n.16. Bertaz. cons. ciu.116. Gab. de iur. emphi. cõcl.2. Pereg. de fideic. art.52.n.84.& seq. Rim. Iun. cõs.153.n.38. Ond. cõs.71.n.9 lib.1.& sine consensu domini praeiudicare non posse, licet eo consentiente possit Affl. decis.112.n.6. Cla.in §.emphiteosis Q.16. Cras. de legat Q.14.n.20. Surd. dec.11.in fi. de magis communi Lepid. dec. Luc.44.47.117.& Gratia dec.65. n.11. Cornaz. dec. Luc.112.n.6 licet ex alia magis cõmuni nec cum domini consensu id posse probent Viui. cõi. opi.833.n.19.& Bursa. cons.49. n.41. & & Meno. cons.545.n.13.& Pinel. in l.1.par.3.n.97. C. de bon. mat. & Scrad. de feud. par.7.c.2.n.21. nisi in alterum comprehensorum alienaret.

310. Amp. vt iuramentum perpetuet pactum de retrouẽdendo, & actiones personales annos 40. & vltra in infinitũ Gherard. sing.18.n.14. & seq. de cõi cons.150.n.4.lib.4. aequam, & veriorem ait Rebuf. in l.1. in pri. not. n.55. in fi C. de sent. quae pro eo quod interest Mins. cẽt. 1.obs.16. n.3.4. Gab. de prescrip. cõcl.6.n.16. Ceph. cõs.700.n.23.24.724 n.35. de cõi Coua. var. lib.1.c.9.n.7.& Viu. dec.424.n.28. & Osasc. dec.69. sub n.12.& Ond. cons.82.n.60. & seq. quia vim litis cõtestatae obtinet li.1. de veriori, & magis cõi Rol. cõs.25.n.30.lib.2.& Gab. cõs.14. 144.n.34.& seq & n.66.li.1.& Borg. dec.16.n.24. li.2.& Thesaur. Q. forẽs.72.n.3. li.2. Crau. cõs.71.n. 2. vide infra n.2043.& vsq; ad annos cẽtũ licet nõ vltra nisi aliud actũ foret Cag. in l.2.n.86. C. de pact. inter

inter empt. & vend. Lup. n.101. ad fin. Balb. de præscr. 5. par. 5. par. Q. 9. n. 2. Tiraq. de retr. conu. §. 1. glo. 2. n. 25. vide supra n. 57. Viu. dec. 434. n. 26. & seq. vbi idem si actor possideat, & excipiat vel adsit generalis hipotheca.

Contrarium nempè vltra annos 40. non perpetuare actionem, quia secundum actus naturam intelligitur tenēt Ang. conf. 55. n. 3. tenet Rebuf. supra Bero. conf. 155. n. 10. 11. lib. 1. de veriori, & magis communi Decia. cōf. 10. n. 72. & seq. lib. 1. & 13. n. 45. vers. imo idem lib. 2. & Boer. decis. 182. n. 7. & Soc. Iun. cōf. 54. n. 7. 145. n. 62. lib. 1. & Coua. supra n. 6. vers. quarto. hanc plerosque tenere inquit Tiraq. de retr. conu. §. 1. glo. 2. n. 7. Ceph. conf. 43. n. 12. Cuma. conf. 91. in fi. Felin. in rubr. de præscrip. n. 15. Iasō in l. si mater. C. de inst. & subst. Balb. de præscrip. 4. par. 5. par. princ. Q. 3. n. 2. Caffan. in consuet. Burg. rubr. 5. §. 1. n. 14. fol. 807. Vinc. de Franch. dec. 48. in fi. n. 1. Viui. communi opi. 579. Mago. dec. Flo. 105. n. 1. de magis communi. Sintagm com. opi. lib. 2. loc. 4. c. 5. vers. & opi. & Surd. decis. 3. n. 8. & Manti. de contract. lib. 4. tit. 31 n. 28. & seq. vbi contraria tollit, & Caechera. conf. 21. n. 14. & seq. Rot. in Florent bonorum 19. Februarij. 1593. coram Pamphilio Brun. cōf. 38. n. 20. Boui. de stat. Vrb. præscri. glo. 19. n 126. de communi Seraphi. priuil. iura. 51. n. 8. Soarez com. opi. lit. P. n. 215.

1. Distingue secundam procedere quando super obseruantia contractus est simpliciter iuratum, veluti si partes contractum obseruare promiserunt, & non contrauenire aliqua ratione, & iurauere; tunc enim quia iuramentum à contractu interpretationem recipit, non excluditur præscriptio; primam verò si constet de mente præscriptioni renunciandi cum iuramento, cum namque in iure canonico in materia iuramenti attendendo, actus firmetur iuramento, præscriptioni censebitur renunciatum Felin. in rubr. de præscrip. n. 15. vers. sed fortè. Coua. supra n. 6. in fi. Cag. in l. 2. n. 86. vers. opinio C. de pact. inter emp. & vend. Rub. conf. 3. n. 8. Gab. d. concl. 6. n. 13. Gab d. conf. 144. n. 54. & seq. Goz. in d. l. 2. n. 83. Meno. conf. 201. n. 122. de communi Surd. dec. 3. n. 14 Manti. supra n. 31. Ambrof. decis. 27. n. 15. & infra dist. 5.

Contrarium nempè sat esse simpliciter fuisse iuratum attendere, & obseruare tenent plures citati à Surd. d. n. 14. & de magis communi, & ita iudicatum testatur Thes. d Q. 72. n. 3. lib. 2. Viui. dec. 434. n. 29.

2. Distingue quod aut simpliciter retrouendere emptor promisit vel ad omnem venditoris petitionem, & secunda procedat; prima autem si emptor reuendere promisisset quoties, quandocumque vel in perpetuum, & iuramentum in fine appositum fit Cag. d n. 86. vers. opinio. Gab d. conf. 144. n. 50. & seq. 66. & seq. lib. 2. vbi receptissimam probat.

3. Distingue quod aut agitur de iuramento assertorio, & procedat secunda, aut de promissorio obseruandi contractum, & prima locum habeat Couar. d n. 7. vers. cœterum si Ang.

4. Distingue vt ita demum prima procedat, si iuramentum delatum fit ad similitudinem decisiui, tunc obligationem perpetuat, & præscriptionem impedit, nempè si deferatur secundum theoricam Bar. in in l. 2. in fi. de iur. iur. secunda si simpliciter in contractu iuratum foret l. nam & postea. §. si is qui temporali. de iur. iur. vbi omnes Gab. d. conf. 144. n. 62. Coua. d. n. 7. Surd. dec. 3. n. 13.

Contrarium vt idem operetur extraiudicialε Ond. conf. 82. n. 62. lib. 1. Seraphi. priuil. iura. 50. n. 3.

5. Distingue quod si iuramentum tendat ad obseruantiam promissionis, vel pacti retrouendendi, & secundæ locus sit; aut constat super renunciatione temporis præstitum, & prima admittetur, quia de mente partium constare dicetur pro trigennaria præscriptione tollenda Feli in rub. de præscrip. n. 15. Aleia. n. 69. Alex. in l. nemo potest n. 26. de leg. pri. Gherard. sing. 18. n. 14. & seq. Cag. in d. l. n. 98. Lup. n. 101.

1. Subamp. amp. 310. procedere etiam si generale iuramentum in fine contractus appositum fuisset, in quo pactum retrouendendi legeretur, quia operatur omni meliori modo, & vt venditori res vendita restitui debeat Ripa. in d. l. nemo potest. n. 111. Cag. in d. l. 2. n. 86. Goz. n. 79. Caffan. cōf. 11 n. 41. Rui. conf. 111. n. 6. lib. 1. Boer. dec. 211. n. 19. de cōmuni Parif. in rub. de præscrip. n. 24. Bero. Q. 5. n. 4. Ond. supra n. 61. & seq. de communi Gab. cōf. 144. n. 58. lib. 2. Viui. dec. 424 n. 29.

Contrarium tenuere plures vt per Gab. supra n. 65. & Surd. dec. 3. n. 14.

1. Lim. amp. 310. non procedere vltra annos cētum, nisi expressè actum fit Cag. d. n. 86. & seq. in d. l. 2. vbi Lup. n. 101. ad fi. Balb. d. 5. par. 5. par. Q. 9. n. 2. Tiraq. d. glo. 2. n. 25.

2. Lim. quod dicitur vim litis, contestatæ habere non procedere nisi re in iudicium deducta Seraphi. dec. 957. n. 10.

311. Amp. vt iuramentum, & verba illud importantia puta fideliter, & sincerè contractui nominato adiectum operetur, vt non seruanti non fit seruandum saltē via exceptionis Cor. conf. 121. in fi. lib. 1. Soc. conf. 26. n. 3. vers. confirmatur ista lib. 3. Becci. cōf. 45. n. 15. & 37. 58. n. 11. & seq. Mattes. not. 50. de eōi Dec. conf. 452. n. 7. 8. Rol. conf. 69 n. 34 & 35. lib. 4. de veriori magisque communi. Affl. cōcl. 75. vers. fallit quando. Surd. dec. 344. n. 20. Monac. dec bono. 38. subdens nō dari actione, & si defectus in minimo fit propter iuramentum, & propter indiuiduitatem vt per eos, & decis. 39. continuationem conductoris cui à Principe seruatum non fuit non operari renunciationem iuris quæsiti ex inobseruātia locatoris si protestatus fit vti operarium continuare, sed iuramento cessante etiam si conuenerit non facto implemento posse recedi a contractu, & reseruata sint iura priora, debet prius agi vt impleatur Cocci. dec. 329.

312. Amp. vt licet trāsactio fieri non possit super decisis per sententiam, valebit tamen ex iuramento quia facit actum valere omni meliori modo Bar. in l. si quis maior. n. 9. Bal. n. 13. C. de trāsact. n. 3. Cor. n. 2. Cepol. caut. 41. Alex. in l. eleganter. in princ. de condict. indeb. Cur. Iun. in l. si causa cognita. n. 37. C. de trāsac. vbi Cur. Sen. n. 16. Rui. conf. 109. n. 10. lib. 1. Parif. conf. 10. n. 120. lib. 1. Bero. conf. 147. n. 4. lib. 2. Feli. in c. cum super. n. 9. In fi. vbi declarat de offi. de leg. Rim. Iun. conf. 228. n. 7. Mins. cent. 4.

obſ.47.n.4. de cõmuni Villalob.lit.T.n.123. Alcia. in c.cum cõtingat.n.193. de iur.iur. Grat.conſ.60. n.20.lib.1. Gutier.de iuram.confir.contract.par.3. c.4.n.5.6. ex communi, & par.2 c.2.n.6. Seraphi. priuil.iuram.98.n.9.de communi Bertaz. in d.l.ſi quis maior.n.746.& ſeq.& Moli.de contract.diſp. 556.n.3.Ond.conſ.34.n.73.lib.2.

Contrarium tenẽt Rom.in d.l.ſi quis maior n.24.25. Moli. ſupra Marcabr.conſ.17.n.34 & in compromiſſo ſuper re iudicata quod iuramẽto non validetur Becci. conſ.99.n.24. Affiſ deciſ.Peruſ.47.n.10. Rot.Bono.dec.9.n.5.in nouiſſ. vbi Add.

1.Lim. primam non procedere quando conſenſus ab eſſet Marcabr.ſupra n.21. Moli.ſupra qui intelligit validari ſi dubia res ſit,alioquin ſecus,niſi donandi animus appareret, quibus caſibus exceptis abſolutionẽ petendã dicit, vel facta ſolutione repetẽdum.

2.Lim. quando compromiſſum ſeu tranſactio generalis eſſet, tunc enim ad deciſa non extenderetur. Marcabr. ſupra n.36.

313.Amp. vt in prorogatione cõpromiſſi iuramentũ repetitum cenſeatur prout alia acceſſoria,idẽque in renouatione cõtractus de cõi Dec.in c.cauſis.n.10. de off.deleg.& Meno.conſ.37.n.51. Natt.conſ.57. vbi de officio prorogato,& de fideiuſſione,& acceſſorijs Decia. conſ.72.n.15.16.lib.2. de magis cõi Macerat. reſol.2.n.20.li.2.& qualitates oẽs Scrad. de feud.par.10.ſect.9.n.274.& Gab.de dilat.cõcl. 2.vbi amp. & lim.vide infra n.3009.lim.334.

Contrarium tenẽt Bero Q.100.n.11. Marſ ſing.300. vbi idem de pœna Burſ.conſ.220.n.28. Anch.Q.2. n.6.7.lib.1. Soc. conſ.99. n.2. lib. 3. licet quo ad alias clauſulas ſecus dicat.

1.Lim. primam epi.nõ diei prorogatum primo tempore finito Mãti.dec.18.n.9.Grat.cõſ.67.n.13.89. n.22.lib.1. nec quando non retinet primam formã Meno. conſ.71. n.27. nec in non dependentibus à volũtate prorogantiũ Bouer.ſing.verb.prorogatio.

314.Amp. vt licet in loco deſtinatæ ſolutionis quis nequeat cõueniri,ſecus tamen eſt ſi iuraſſet,& alijs caſibus vt per Rip.in c.1.n.66. & 67.de iud.

315.Amp.vt pactum iuratum quod poteſt, ſtatutum etiam poſſit Iaſ.in l.fin.n.26.in fi.C. de pact. & in auth.præterea.n.15.C.vnde vir.& vxor.

1.Lim. nam iuramentum teſti poteſt à parte remitti non à ſtatuto. c.tuis.vbi glo. de teſti. Seiſel.in l.vt vim.n.15.de iuſt.& iur.Cag.in d.l.ſi.n.178.

316.Amp.vt qui teſtatori iurauit non alienare, nec directo nec indirecto nec aliqua cautela alienare poterit Abb. in c.tua nos. n.13. de eccleſ. ædific. Odd.de prohib.alie.Q.49.n.85.

317.Amp. vt ſi mulier iuraſſet ſe à ſecundis nuptijs abſtenturam, caſtè viuere non dicatur ſecundo nubens, nec legatum conſequi poſſit à quocumque ei relictum ſi caſtè vixerit Ang.in auth.de reſtit.& ea quæ parit §. vnum n.8.verſ. ibi caſtitate Sanch.de matri.lib.7.diſp.91.n.28.

318.Amp.vt in rebus modici præiudicij credatur iuramento alicuius l.theſaurus, ad exhibend. Tiraq. de iud.in reb.exig.poſt principium.verſ.quod cum tractatur vbi etiam in recuſatione iudicis, notarij, & huiuſmodi.vide ſupra amp.142.& 261.

319.Amp.cõiecturis ſolutionem debiti probari puta ſi diſtulerit creditor petere,& debitor iuret ſoluiſſe, & caſu inſtrumentũ liberationis amiſiſſe conſtito quod fuerit in loco caſus Affl.dec.13 n.9.Meno.lib. 3.præſ.135.Seraphi priu.iura.37.Medic.exam.53. n.3.& ſeq.vbi etiã requiri,quod volens iurare nõ ſit malæ famæ,nec cõtra eum fortior vrgeat præſumptio, & aliam coniecturã addit ſi debiti inſtrumentum penes debitorẽ ſit n.16.& ſeq & Meno.d.lib. 3.præſ.140 maximè ſi foret laceratũ 141.& Med. ſupra ſecus probantes inſtrumento cancellato penes tertium reperto.tertia coniectura eſt ſi creditor bona debitoris adminiſtrauit Affl.ct.ſupra n.13. Meno.d.præſ.135.n.12.ſi aliæ coniecturæ concurrant puta omiſſi inuentarij Affl.ſupra n.17.Medic. ſupra n.35.& ſeq. quarta ex ſolutione partis debiti oritur Affl.ſupra n.20. Meno.n.17.Medic.n.47.& ſeq. intelligens in creditore qui fuit adminiſtrator bonorum debitoris. quinta ſi idem creditor noluerit debitori fidem habere de ſumma alia Aff. ſupra n.22.Meno.ſupra n.22.Medic.ſupra n.51.ſexta eſt diuturnitas temporis,coniunctio ſanguinis cum taciturnitate, & ſępius calculata ratio l.procul. de prob.de cõmuni Med.ſupra n.53.& ſeq.vbi tamen limitat d.l.procul. in ignorante ius ſuum ex Soc. Iun. conſ.128. n.128. lib.1. & ſiue in facto ſiue in iure ignorarit Aff.dec.13.n.13 Meno.de arb. Caſ. 88.n.19.& 2.lim. quando creditum adhuc peti nõ potuiſſet Soc. Iun.ſupra n.125.Rot.dec.299.par.4. diuerſ.ſexta coniectura oritur ex libro debitoris legalis ac nobilis,& bonæ famæ in quo debitum, & creditũ deſcripſit,qui pro ſcribẽte cum adminiculis probat Med.ſupra n.63.& dec.84.& 85. ſolutionẽ præſumi cõiecturis probat puta ex ſilẽtio 30.annorum.ex diuitijs debitoris,ſi creditor habuerit pecunias debitoris,& ſi debitor ſolitus erat ſidè de ſolutis nõ petere,& ſi teſtis dicat audiſse creditorẽ dicentẽ ſibi ſatisfactũ,& quãdo creditor pauper eſſet,& debitor diues, & ſi creditor facultatẽ exigẽdi habuiſſet,& ſi in vita debitoris numquã creditor petijt ſed dec.86. curſus longi tẽporis non haberi vel haberi rationẽ iudicis eſſe arbitrio proba t n.26. & ſeq ex Meno.de arb.caſ.88.n.8.Ond.conſ.39.n.19.lib.2. qui conſiderabit coniunctionẽ,affectionem,quantitatem expẽſarum conditionem perſonarum, & huiuſmodi pro remiſſione expenſarum, & alimentorũ præſtitorum,& dec.87.librum gabellæ nõ probare ſolutionem dotis,niſi in eo eſſet ſcriptum viro præſente habuiſse, & recepiſse, hoc enim caſu ſaltem præſumptio ſolutionis orietur, quæ transferet onus probãdi in virum; & ſolutionẽ coniecturis probari Veral. deciſ.423.n.5.par.2. Viui.dec.481. Marta, dec.Piſ.109.n.11. vbi in antiquis,& ſi creditor cõfiteatur quãdoque exegiſſe,& ſi libri deperditi ſint, & ſi debitor præſens ſemper fuerit,& 125.annuam præſtationem ſeu cenſum 20. annis vnica præſcriptione tolli etiam ſi debitum ſit iuratum,& ex tarditate ſeu lõgitudine temporis cum diligentia creditoris puta pauperis præſumi ſolutionẽ, & in annua præſtatione vnicã præſcriptionem ſufficere ex cõiori Gomez. de qualit. contract.n 45. & Gutier. cõſ.47.n.13.& Rot.dec.207.& 315.par.2.rec.quas tamẽ in conditionali pro vt eſt cenſus ſecus tenet et reſpectu tertij poſſeſſoris titulati,& dari etiã cõtra ipſum

ipsum restitutionem in integrum, & condictionem ex constituto quæ annis 40. durat, & in censu cum Rot. tenet Pacif. de salu. insp. 2. cap. 2. n. 290. & seq. præscriptio vero semel interrupta numquam currit Rot. d. dec. 207. n. 9. annua præstatio verò decennalis sine tituli allegatione pro futuro tempore non obligat, sed fauore piæ causæ trium annorum solutio fat est etiam ex minus solemni voluntate vltima, & vnicam sufficere si testamētum approbetur, & in alimentis pauperi relictis non diuiti, nec in solutione ex contractu facta nec in vnica pro omnibus annis Surd. de alim. tit. 8. priuil. 22. & 25. vbi licet legatum non censeatur annuum fallit si in tempus reiterabile factum sit, vel modicum coniuncto relictum, & 27. vbi coniuncto minimum non censeri relictum, & annuum esseri, & vniuersale, & tit. 9. Q. 6. n. 20. si vnicum sit legatum vnica tolli præscriptione etiam iure cano. & data hæredis scientia cursu 30. annorū, sed si plura sint ob temporū dinumerationē secus erit ex cōmuni, & ex communiori in annuis præstationibus tot requiri præscriptiones quot anni Barz. dec. 101. n. 8. licet autem vsusfructus vniuersitatis vel pio loco relictus centum annis debeatur, annuum legatum tamen vlterius perpetuò debetur Pancirol. cons. 135. Gall. de excep. suc. tit. 4. excep. 27. n. 41. qui ita practicari ait, & solutionis præscriptionem defectus sæpius reiteratæ calculationis non tollit Rot. decis. 298. n. 2. par. 5. diuers. & dec. 305. præsumi solutū dum exigere posset à colonis, & non impeditus exegit iuncta maximè cōiunctione sanguinis, & ex eo quod se debitorē eius constituerit cuius creditorem fuisse asseritur.

320. Amp. vt quamuis difficultas allegari debeat l. si adulterium cū incestu §. idem Pollioni de adult. tacitè tamē allegari sufficit probando per iuramētum negociorum gestionem, nec requiritur allegari si difficultas mihi proficua facto alterius causetur Roma. cons. 77. vbi Mandos. in addit.

321. Amp. vt licet legis, & hominis seu testatoris prohibitione alienationis concurrente non valeat alienatio, secus est iuramento addito etiam per minorē alienationem, maximè cum clausulis amplis de communi Aret cons. 22. n. 7. Rui. cōs. 195. n. 6. 8. lib. 1. 103 n. 13. lib. 4. Loazes. in d. §. Ricci. n. 99. de leg. 1. de cōi Becci. cōs. 100. n. 14. & n. 11. testatorē contrariū disponere non posse nec statutum ex cōi.

322. Amp. vt minor qui iurauit non contrauenire ratione minoris ætatis, nec alia quacumque causa non modo ob minoritatem nō audiatur, sed quodlibet aliud beneficium amittat Barba. cons. 53. n. 20. lib. 2. Cor. cons. 17. n. 15. 27. n. 4. lib. 4. Alex. cons. 127. ad fi. lib. 2. Crau. cons. 7. n. 4. Ruin. cons. 212. n. 6. lib. 1. Dec cōs. 349. n. 6. de communi Rol. cons. 59. n. 22. & seq. receptissimam dicit Becci. cons. 100. n. 15.

423. Amp. vt licet cedens non adimpleto aliquo cōtentorum in l. 3. C. de nouat agere, & alienare seu cedere possit; secus tamen est, si cessio latè facta esset, cum iuramento, constituto, procuratorem in rem propriam cessionarium faciendo, & in locum ponendo Crot. cons. 83. n. 12. & seq. Rim. Iun. cons. 65. n. 21. & seq. Osasc. dec. 45. n. 7. Thes. dec. 201. ad fin. Intrigl. sing. 86. n. 10. lib. 3.

324. Amp. vt licet confessio, & renunciatio non probet, nec absenti quæratur, secus tamen est si iurata sit, tūc enim Deus pro absente acceptat qui vbique est essentialiter, præsentialiter, ac potentialiter glo. in c. quoties cordis. 1. Q. 7. Butr. in c. si cautio. n. 7. in fin. Abb. n. 6. Imo. n. 15. ad fin. & cœteri cōmuniter. de fid. instrum. Bal. in l pactū. n. 7. Q. 9. C. de collat. Franc. Curt. in l. postquā liti n. 43. fall. 8. C. de pact. Ias. in auth. sacramenta puberum. n. 20. C. si aduers. vend. de magis communi. Gab. de confes. concl. 1. n. 41 & 43. Masc. concl. 347. n. 69. & seq.

Contrariam sententiā communiter tenent Vltramon. vt per Gab. supra n. 41. & Mascar. supra n. 74.

1. Amp. primam opi. magis communem procedere etiam si ita esse in vniuersitate dictum fuerit, hæc enim verba iuramento æquipollent Feli. in d. c. si cautio n. 25. Franc. Curt. supra fall. 9. Gab. d. concl. 1. n. 43. Masc. supra n. 77.

2. Amp. idem esse si in renunciatione vel confessione aliquis iurasse asserat, perinde enim habetur ac si iurasset Feli. d. n. 25. Gab supra n. 44. Masc. supra n. 75. 76.

1. Lim. amp. 324. non procedere quando iuramentū suspecta persona subiret, vel incapacis fauore præstitum foret, tunc enim non operabitur Bal. in l. rationes in fi. C. de probat. Feli. d. n. 25. Gab. d. concl. 1. n. 45. Masc. supra n. 79.

Minor autem aliusue cui specialiter in iudicio danda esset restitutio licet renunciatione remedio iuris cōmunis excludatur, non tamen extraordinario restitutionis in integrum, quod nec verbis legis generalibus sublatum censetur glo. fin in d. l. postquam liti. vbi Bal. Rom. n. 21 subdens lite in his mota in quibus decreto opus est sine eo nullam esse renunciationem Sali. n. 22. Goz. n. 16. Franc. Cur. n. 46. Signor. n. 18 in fi. & 19. Ias. n. 13. de cōmuni Alcia. n. 5. in fi. & 6 & Bolog. n. 46. & seq. & Purp. n. 116. qui tamen n. 66. & seq renunciationem à minore qui legitimè comparuit factam valere, nisi de re immobili agatur, quibusdam casibus exceptis de quibus per eum, & restitui probant minorem, ecclesiam, & Rempub. si læsi sint, & in sententia contra minorem defensum de communi Odd. de rest. in int. Q. 72. art. 6. Surd. dec. 108. n. 16. & seq. si sit læsus vel indefensus ex communi Bost. opi. in l. 4. C. si aduers rem iud. Cabal. cons. 95. n. 6 par. 2.

325. Amp. vt testes producens si iurauerint renūciare nequeat, quominus eos altera pars examinari facere queat Capic. dec. 39. Mantua. sing. 285. vbi sub distinctione tamen producentem eis opponere posse Viui. cōi opi. verbo. testis productus vbi ex communi reprobari non posse infames etiam ac periuros, non tamen in alia instantia, & si à parte reproducantur non posse producentem contra eorum personas opponere quamuis eis vti nolit de communi Matte. cōi. opi. verbo. testes, & producens scripturam non posset productionem reuocare Guid. Pap. dec. 243. & Ferreg. dec. 95. n. 13.

326. Amp. vt licet filiusfamilias non teneatur insolidum in patris vel propria voluntate contraxerit, si ab hæreditate patris se abstinuerit l. 2. ff & l. quod cum eo. tamen ex dolo insolidum tenetur l. sed & si. ff. eod. Franc. dec. 70. & 221. & ex renunciatione

speciali cum iuramento non etiam generali d.l.2. Guirba.dec.42.43.44.& 45. sed nec speciali renūciatione, & certioratione cum iuramento teneri Mauson. de caus. exec. amp.10.n.42.& seq. magis tutum,& æquum dicit carcerari non posse. sed Pereg. decis.51.n.6 probat pro patre si earceribus liberando se posse obligari carceri nec restitui licet minor sit.

327.Amp. vt impedimentum iuramento probetur si persona honesta iuret, nec facilè probari queat Doc.in c.quia propter. de elect. Lanfr. Balb.decis. 317.& à mora pœna,& interesse tam impedimentū quam fortuitus casus excusat l.si vehenda §. idem iuris. ad l.Rhod.de iactu. Doc.in l.quod te si cert. pet.Natt cons.50 n.7.Guid.Pap. dec.64. vbi iudicis arbitrio. Rot.Gen.dec.211.n.7.Rot Perus.dec. 108.n.6.Cæs.de Gras.dec.3.n.3.& de impedito facto aduersarij Veral.dec.108.n.6.par.2. & de casu fortuito vel morbo Becci.cōs.106.n.4.& seq. idem probans in debitore quantitatis,& Nouel.reg.25. vbi de solutione pensionis, & mercedis, & tradit etiam qualiter probetur,& Rol.cons.87.n.24 vbi de emphiteota carcerato lib.1. & à mora,& pœna excusare impeditum qui possibile fecit si duo concurrant. Primum quod impedimentum non potuerit remoueri, secūdum quod immediata causa fuerit ne præstari potuerit quod debebat puta si obligatus se ad actus proximos aceinxit Bar.in l.2.§. quod diximus, n.2. si quis caution. Rot.decis. 567. n.4 par. subdens quod si impeditus fecit quicquid potuit nō est opus protestari n.7.Corb.de caus.priuatio. ob non sol. eano. lim.13. & à pœna excusat licet debitor se nimis arctauerit Mars.sing.263. & iuramento probari, Arno.problem.38.& excusare à mora,& peremptione instantiæ à parte præstitum Gonz.reg.8. cano.glo.27.n.39 47.& iudicis arbitrio esse an deferat Meno. de arb. ea sec.118. vbi etiam limitat hanc amp.

1.Lim. non excusare si post commissam moram superuenerit,& alijs casibus per Surd.dec.261.n.11. & seq. Crau.cōs.326.n.26.vbi si nō probetur quod impleuisset si impedimentum cessasset Rim.Iun. cōs.807.n.51.vbi non probata diligentia pro amouendo impedimento, nec protestatus fuit,& quādo impedimentum remouere potuisset Nouel. supra Seraphi.dec.1206.subdens probari debere non potuisse remoueri, & eausam fuisse ne promissa præstari poterint,nō tamen cum suo præiudicio remouere teneri,& dec.1239.n.4.& Surd.cōs.369.n.42. ait teneri facere quicquid pro eo amouēdo,& probare quod fecisset nisi fuisset impeditus Natta.cōs. 258.n.6.Ond. cons.44.n.31.& seq. lib.1. & quādo culpa debitoris accidisset à pęna nō excusare Alex. in d.l.quod te. n.9. Soc.n.35. Rip.n.63. Buttig.n. 65. lim.4. Sadol. n.112.Rui.cons.150.n.10.lib.1. Becci.supra.n.17.Ond.cons.83.n.56.& seq. lib.1. non impedire præscriptionem nisi iuris non facti, & nisi immediata causa fuerit.

2.Lim.nō operari vt actio detur ante implementum Natt.cons.50.n.7.Surd.dec.141.n.5.

3.Lim.iuramento nō probari si appelletur ad locum propinquum Affl.dec.79.n.2.

328.Amp. vt valeat pactum non expellendi conductorem,& operetur non posse etiam pro vsu locatoris expelli l.ædem vbi Ang. C. loca. de cōi. Surd. cons.34.n.28.Manti.de contract.lib.1 tit.12.n.18. lib.2.tit.12.n.6.lib.5.tit.7.n.12. & licet contrariū teneant Add.ad Dec. cons.667. lit.C. Natt. cons. 416.n.3. Coua. var. lib.2.c.15.n.4.Felin.cons.43. n.6.Mantua sing.87.attamen hæc secunda opinio nō procedit iuramento interposito Add ad Bertaz. cōs.cri.395.& ad Gratia.dec.119.in fi.sed dec.99. n.9. singularem successorem non afficere præcisè. non tamen iuramentū si merces soluta non sit operabitur, & si sub pęna non expellere iurasset, quo minus expellat nisi soluere vellet.Moz.de locat.col. fi. n.10. Molina.de contract.disp.499. n.2.Valasc. de iure emphi.Q.21.n.3.Gutier de iuram cōfirm. contract. par.1. Q.37.n.11. Matte.cōi.opi.verbo, locatio Bonacei. de contract. locat.punct.2.n.12. Mastril.decis.229.n.26.Manti. dict. tit.7. n.14.& lib.14.tit.37.n.22.

329.Amp vt licet conductor pacto cessante rem deteriorare non possit,& ad alium vsum ponere,aliàs ante tempus expelli queat,& ad damna,& interesse teneatur Barz dec.114.n.10 Morot. cons.38.in fi. Medic. dec.46. & sine pacto in statu quo recepit restituere teneatur Surd.dec.131.n.4 2 1.n.7.nisi consumpta res fit ex vsu ad quem locata fuit Alex. cons.190.n.1.lib.2. Cag.in l.2. Q 84 C. de pact.inter emp.& vend. Natt. cons.449.n.9. Maresc.resol. 13.n.14.lib.2.Borg.dec.44 n.49.li.1.Rot dec.90. n.6.collect.per Zacchi.de came. oblig.nec expēsas duraturas post locationem facere teneatur Natt. cōs.13.n.1.Rim.Iun. cōs.411.n.2.Caroc de locat. par.4.c.de expens. n.31. si iurauerit re bene vti ob quamcumque deteriorationē expelli poterit Cag. in l.si quis maior. n.51. C. de transact. Affl.decis. Perusi.22.n.13.Medic. supra n.13.

330.Amp. vnico teste cum iuramento, & sola fama probari impedimentum matrimonij non dum cōtracti,si iuramentum de illo cōtrahendo non interuenerit, licet testis non teneatur illud denunciare si magnum scandalum sequeretur non obstante mādato sub excōicatione ipso facto denunciandi, nec testis vnus cū iuramēto cū teste de certa sciētia sine iuramento sufficeret ad matrimoniū impediendū, testis autē de auditu sufficit, si circa impedimētum deponat iuxta dispositionē c.licet ex quadā de testi. Coua. de spons par.2.c.6 §.10.n.21. Masc. concl. 1035.Gutier.cano.QQ.li.1.cano.Q.c.11.n.28.29.

331.Amp.vt iurans parere iudici vel eius sententiæ, successoris etiam non autem diuersi puta appellationis parere teneatur, quamuis proprium nomen iudicis expressum sit glo. & Abb.in c.1.de his quæ vi metusue caus. Doc.in l.cum apud iud.solui Coua. in c.requisisti.n.6.de testam.

332.Amp. vt generali hipotheca in qua feuda non veniūt ex magis cōi,Gab.de reg.iur.cōcl.12 n.16. Intrigl de feud. cent.2.art.34.n.20. licet actione personali fructus hipothecari possint non etiā vsusfructus constitui Neguz.de pigno.2.n.emb.2.par. n.48.49.Pacif.de salu.interd.insp.3.c.2 n.76 aliàs, 41.Moz.de pig 2. diuis. n.21.& seq iuramento tamen adiecta fructus,& emolumēta hipothecata cēseatur Gram.dec.103.n.141.Tiraq.de retr lig.§.1. glo.7.

glo.7.n.47.Natt.conf.516. n. 10. & seq. Seraphi. priuileg. iuram.98.n.11.

333. Amp. vt sufficiat testem in termino iurasse, licet postea examinetur quia depositio ad tempus iuramenti refertur Bar.& alij in l.damni.§. subirri.de dam. inf.Mars.sing.113.vbi etiam in tempore exemplo producto postea posse originale produci. & confessiones & iuramenta post tempus admitti ad excipiendum vel probandum præfixum, licet ei non detur qui probare tenebatur Bal. in auth. sed nouo iure n.12.si cert. pet. Rom. in l. admonendi.n.92.de iur.iur. Marf.sing.110.& in rub. C.de prob.n.75.Felin.in rub. de prob. n. 6. Gram. conf.ciu.4.n.21.Afin.in prax.§.19.c.11. n. 3. Carpa c.22.n.77.Dec.in d.rub.n.23. Rol. conf. 88. n. 11.lib.3.Masc.concl.1242.n.5. vide supra n.604. tempus tamen non currit donec disputatur an ad probandum admitti quis debeat Viu. dec. 286. & 525.testibus publicatis posse etiam parte instante repeti vt declarent etenim dicta & debere recipi tam ad defensam quam ad offensam ex officio n. 5.& seq.10.& seq. & supra amp. 306. & sat est scripturam non solemnem in termino produci si post authentica producatur nisi tempus sit datum ad probandum & probatum habendum per omne genus probationis Rot.dec.3.de probat.in antiquior. Marta.dec.Pis.141.

334. Amp. vt si lex prior iuramento firmata sit, per posteriorem non tollatur non facta mentione prioris, nisi iuramentum esset dumtaxat assertorium de præsenti non de futuro Bonaui.tract.moral. tit. de legi.disp.1.Q.1.puncto vlt §.1.

335. Amp. vt ob iuramentum quod est indiuiduum, testis in parte falsus etiam in non substantialibus in totum corruat de cõi Burf.conf.439.n.1.Mago. dec.Luc.46.n.21.Rota.dec.553.par.4.diuerf.Put. dec.310.n.3.4. hoc procedere dicens si iuramentũ in parte verè nullum sit, secus si præsumptiuè lib. 3.Grat.conf.135.n.20.lib.1.Surd.dec.326.n. 100. Felin.in c.fraternitatis.n.21.& seq.de hæretic.ubi Lim.quatuor modis Farin.Q.cri.67.n.111.& seq. ubi amp. & lim.Rim. Iun. conf. 113. n. 40. Masc. concl.742.& 743.ubi amp.& lim.& Rim.Iun.cõf. 735.n.26.& seq.ubi idem in separatis quod in connexis Marf.sing.76.ubi lim.Rot.dec. 535.n.4.par. 2.recentior.Soarez.com.opi.lit.T.n. 135. uide supra amp. 156.

Contrarium ut falsitas in non substantialibus commissa, in substantialibus dicta non uitiet Mantic. dec.6.n.6.Rot.dec. 547. in fi. coram Ludouis. ubi Add. & in separatis & in negocio non principali. Seraph.priu.iura.168.Farin.d.Q.67.n.137.

1. Lim. primam nam Papa potest cum periuro dispensare ut testis esse possit Papi.in forma, cum testi.uers. pro testante n.6.Conrad.in templ.om.iud. lib.2.c.1.uers.octauo n.7.fol.138.

336. Amp. vt actus qui alioquin si non valet vt agitur non valeat vt valere potest, secus tamen est adhibito iuramento Soc.Iun. conf. 136. n. 25. lib. 1. Cur.Iun.conf.114.n.13.Grat.conf.81.n.19.lib. 1. Peregr.de fideicom.art. 36.n.90.Rom.in l. 1. §. si quis ita n. 21. & seq.de verb. oblig vbi intelligit nisi consensus deficiat vt in infante & furioso.

337. Amp. vt licet compromissi prorogatio post tẽpus elapsum non valeat nisi expresse iterum compromissum fiat l.non distinguemus §.dies compromissi vbi glo.de recep arb.Aret. Aret.in §. omniũ. n.2.Inst.de actio Soc.reg.27. lim. 21. Boer. decif. 283.n.19. & seq. & 284. tradit quando cum prioris qualitatibus facta censeatur.Paris.conf.49.n.7. lib. 1.Gab. de dilat.concl. 3.dicitur enim prorogatio prioris termini concl.2.vbi declarat & Gutier. de iuram.confir.contract.par.1. c. 49. vbi in omni contractu prorogato per l.spd & si manẽte. de precar. & post Gomez.var.tom. 1. c. 1. n. 3. infert ad plura de communi Burf conf.220.n.27.Rota.dec. 327.coram Caualer.attamen in vim nouæ concessionis valet, si super extãtis litis materia subsit Soc. Iun conf.39.n.1 lib. 1. præsertim addito iuramento Gutier.supra n.18.& Seraphi.priuil iuram 98. n. 18. & etiam sine iuramento Blanc. de compro. Q.7.princ.n 58.& ita fuit iudicatum ex voto Cõsultoris inter D. Lelium Barzotti & D. Stephanũ Anchiani. per Dominos Ioannem Vannelli & Cęsarem Buiamonti ex actis D. Ludouici Q. D. Pauli Garzoni. valet etiam quando a Principe fieret Mastril.dec.291.

338. Amp. vt licet ex inualido contractu iurato cũ pupilli vtilitate dominium non transferatur in recipientem traditione secuta, si contractus peccet in intrinseca causa puta inhabilitatis personæ, vel rei quæ non sit in commercio; secus tamen est si in extrinseca peccet puta ob dolum aduersarij tunc enim dominium transfertur ad quod sufficit causa intrinseca idest consensus tradentis l. multum de verbo.oblig.& l.eleganter in fi.de dolo Bal.in l 1. sub n.2.C. de suffrag. de communi Viui, dec. 180. n.5. vbi etiam in foccita non valere pactum quod capitale saluum sit sed ex contractu nullo non trãsferri Decia.conf.30.n.26.lib.1. Rim. conf. 311. n. 21. Rui. conf. 128. n. 7. lib. 1 de communi Afi. in prax.§.16.c.15.n.2.& Ond.conf.23.n.36.quando lex resistit lib 1.

339. Amp.vt iuramento probetur votum clericatus vel religionem ingrediẽdi ante patratum delictũ, nec à iudice laico cognosci poterit si ordinem post delictum assumpserit, licet voto cessante laicus cognoscat, quia ecclesiasticus ordo fraude & dolo assumptus & forum laicum declinet non liberat à secularis iurisditione Mars.sing.534. subdens fratrem tertij ordinis non liberari à laicali iurisditione Gherar.sing.51.Viui.communi opi.vers clerici potestate,vers. oido ecclesiasticus vbi de magis cõmuni,Bonac.tract.moral.tom.2.disp.10.Q.2.puncto.1.§.4 Farin.Q.8.n. 104.& seq. vbi tamen secularem cognoscere contra religionem ingressum nisi professionem emiserit, vel sacros ordines assumpserit; nec solo iuramento probari votum ex plures alios casus ponunt quibus secularis cognoscit clericorum causas, & si clericus fiat ante diffamationem delicti, vel religionem ingrediatur fraus excludetur sola assertione sine alia probatione n.114. vide supra amp.283 & late Cabal.resol.cri.cas.108. vbi tamen professum & intra annum professionis existentem ecclesiasticum censeri Franch.dec.384.in fi.tradit ordinibus assumptis

post

post delictum quoad personalem districtionem fuisse ad ecclesiasticum factam remissionem clerici de communi Farin.d.Q 8.n.107 vbi tamen causæ cognitionem seculari manere Viui. dec. 387. vbi secularem iudicare quem clericus adiuit & si in ecclesia delictum commissum sit secularis procedet contra secularem seu laicum ad pęnam delicti etiã pro sacrilegio si præuenerit, & si non præuenerit pro sacrilegio ecclesiasticus procedat, nisi vulnus esset illatum ad sui, suorum, vel extranei defensionẽ & pro furto in ecclesia, vel monialis violatione secularem procedere. pollutam autem ecclesiam reconciliari nec sacrilegium committi in non consecrata. Viui.dec.497.& 512. si habitum & tonsurã dimiserit in scenis vadat & cum armis inueniatur à seculari capi potest & cognosci, prout sine habitu clericali in homicidio inuentus & antequam clericus primæ tonsuræ ad ecclesiasticum remittatur, debet seculari cõstare quod tempore delicti in habitu & tonsura incesserit, & quod habitus continuo decens fuerit, nec sufficeret post capturam sibi in carcere fieri tonsuram; potest tamen habitũ reassumere & ab Episcopo dispensationem obtinere ac triennio macula omnis tolletur. Clericum tamen in sacris sine trina monitione non priuari. aliud constitutum est in clerico primæ tonsuræ, & potest priuari statuto Episcopi qui non potest clericum ordinare vt euitet iudicium seculare & si clericus non incedat in habitu, & ecclesiæ seruiat nõ gaudet clericali beneficio ex Concil. Trident. & 526. clericum coram iudice suo conueniri debere etiam pro bonis quæ ui sententiæ secularis habuit est. 527. Maran.de ord.iud. dist. 11. n. 34. ubi 13. casibus secularem in clericos cognoscere & n. 2. & seq. 24. casus quibus ecclesiasticus in laicos cognoscit supra amp. 283. Rot.dec.296.n.14.& seq.par. 5.diuers. laicum non posse iudicare de ecclesiasticis & decimis nisi in consequẽtiam rei laicalis uenirent sed dec.330.n.28. posse ecclesiasticũ de legitimitate principaliter cognoscentem super bonis incidenter cognoscere secularem non posse incidenter de legitimitate cognoscere.

340. Amp stuprum & deflorationem iuramento stupratæ probari Viui. dec. 299. n. 17. & non puniri stuprum sine animo illud committendi, sed per vim vbi etiam probat sine defloratione mulieres prægnantes euasisse. Mona.dec.bono.41.& 42. stupratæ iuramento stari, & teneri stuprantem dotatę, vel ducere, & arbitrariè puniri.

341. Amp. funeris impensas iuramento probari hęredis, & executoris & repeti etiam factas contra prohibitionem & creditoribus anterioribus nisi hipothecam expræssam haberent præferri, dummodo paruæ sint hæreditatis habita ratione & verisimiles Masc.concl.719 722. Franc.dec.51. Viu. dec.307. idem de expensa infirmitatis probantes, Manti.de contract.lib.11.tit.23.n.25. Surd. decis. 112. Cabal.resol.cri. cas. 201. n. 43. qui tamen ex communi probant non præferri hipothecam expræssam habentibus, nisi ab hærede cum inuentario facta esset Surd. supra n.5. ex Phanuc. de inuen.par.5.n.36. dixi in tract. Hipothecæ. & creditor qui paulo ante mortem Titij ei mutuauit pecunias, anterioribus præfertur pro expensis factis in funeralibus & alijs necessarijs Surd. dec.55.n.10. Pereg. dec. 47. n. 1. vbi possessorem hæreditatis à vero hærede conuictum, & hæredem cum inuentario funeris impensam ex hæreditate deducere, cõditionali autem fideicommisso grauatum ex stabilibus non deducere quia spolia mobilium defũcti huic oneri cedunt.

342. Amp. vt licet forte recepta maritus nequeat dotis interesse petere Alcia.reg.1.præs.32.n.6. Soc. cons.18 n.4.lib.1. Crau.cons.234.n.4. Bal. de dot. par.2.n.11. alios citat Lup. in c. per vestras. not.6. §.8.n.6 fol.406. de don.inter vir.& vxo. Meno.lib. 3.præs.25. in fi. Manti.de contract.lib.12.tit.30.n. 39. Viui.dec.425. in fi. ob iuramentum tamen peti possit quia vim tenet clausulæ rato manente pacto Bar.in l.fi n.3.de eo quod certo loc.de cõi Alex.cõs. 206.n.1.lib.7. Natt.cons.335. Soc.Iun cons.23. n. 6.7.lib.2. Rui.cons.119.n 9.lib.5. Add.ad Bertaz. cons.cri.262.amp.4. Add.ad Rot.Bonon.dec.132. in nouiss. & etiam si non officio iudicis sed ex pacto peteretur Bar.d.n.3. vbi Ias n 3. ex cõi. Bal. in l.fi.§.præterea n.2. C.de cur.dot. Rom.in l.si marito.n.31.sol.mat. Bero.cons.200.n.13.lib.1. Ias. in rub.sol.matr.n.37. Ripa.n.46. Lup.d.n. 6. Mago. dec.Flo.42.n.13.8 & n.7.8. Ceph.cons.485.n.118. Meno.d.præs.25. in fi. Valasc.dec.8. in fin. Cabal. cons 46 n 17. Rot.dec.80.par.2.recent.93.& 156. in fi. coram Ludouis. Gab.cons. 145. lib. 2. vbi distinguit 4. casus latè Surd. cons. 500. n. 4 Peregr. cons.70.n.17 lib.4. & in parapbernalibus Cabal. d.n.17. Surd.de alim.tit.1. Q.43. idem de eo dicit qui dotis interesse partem recepit vt residuo non censeatur renunciasse quem secutus est Intrigl. de feud.cent.2.art.7.n. 146. & si ex statuto debeatur Rot.d.dec.80. vbi idem facta protestatione interesse petendi & Add.ad Rot.Bono.d.dec.132. vbi idem protestatione omissa vel sit contradictum ei factæ vel ex pacto statuto aut consuetudine deberetur. vide supra amp. 269. & pupillis & Communitati deberetur etiam non probato solitum negociari lucri cessantis interesse Marta.dec.148. Pisa. & In foro poli debetur ob moram Surd.de alim.tit. 1.Q.42.n.3. supra amp.

343. Amp. vt indebitè promissum cum iuramento solui debeat, licet repeti possit c.debitores de iur. iur. Rot dec. 152. n. 2. par. 1. diuerso. Mangil. de euict. Q.2.n.10. si tamẽ fideiussor plus erronee soluat non repetit nisi insolidum & principaliter obligatus esset, vel nomine proprio soluisset l. indebitam 47. de cond.indeb. Marta.dec.44. Pisa. & indebitè per sententiam solutum quia prius solutum repeti potest fulgos.cons.187. Cor. cons. 147. in fi. lib. 2. vbi idem si ad non causam venditio per sententiam redigatur & Rot. Luc. in causa Honofrij Guidi 2. semestri 1571. ex actis D. Iacobi Macarini vbi etiam ab eo repeti cuius mandato solutũ fuit non ab eo cui solutum fuit l.2. C.de cõd.indeb. l.cum indebitum.§.1.ff.eod. l.si indebitum rem.rat. habe.l.82.§. si Titius. de furt. ei enim solutum videtur cuius mandato solutum fuit l. si solutum. §. solutum de pig.act. Pereg.dec.93. promissorem dotis quam debere putabat non posse à marito liberari

rari

rari ab vxore posse data ignorantia quæ præsumitur constito rem aliter se habere, data autem læsione vltra dimidiam succuri etiam contra virum Rota.dec 28.n 2.nouis. diuerso vt indebitè solutū repeti possit probari debere præcisè ex causa indebiti solutum inquit. & licet vi rei iudicatæ indebitè solutum repeti vt indebitum non possit, fallit si coactè solutio facta sit si in primo iudicio non potuit examinari an esset debitum Rot.dec.26. corā Burat.

344. Amp. vt delicti suspicio militans contra aliquē iuramento tollatur, quo præstito Reus absoluatur Mars. in rubr.de probat.n.122.Gab. cons. 168. n. 22.lib. x.Silua.cons.7.n.20.Burs.cōs 94.n.25.Viu. dec.483.vbi etiam sine dolo pœnam non committi, à quo causa quælibet iniusta etiam excusat, & non probata legis qualitate, & opinionem quod quis rem licitam facere credat excusare.& Gōzal. reg.8.canc.glo.57.n.36.& seq.vbi si lex puniat facientem quod iure fieri nequit puniri, sed si de iure ac de facto verificari posset, si factum considerat punitur, secus si effectum ad plura inferens vide supra n.580.additorum.

345. Amp. vt licet vasallus annuam pensionem soluens ad aliud non teneatur, tamen in multis casibus ad seruitium personale, vel ad taxam seruitij in pecunia tenetur, puta si bellum iustum indicatur nec camera supplere qotest, vel pro defensione aut recuperatione castri, & pro coronatione Principis maximè si homagium, vel fidelitatem iurauit, & potest mandari seruitium sub pœna priuationis & si sit feudum francum & liberè concessio facta sit Marta.dec.34.Pisa.

346. Amp. vt si donatio feudalium sit facta matri, & filio sub conditione iuramenti fidelitatis pręstādi & cum constituto & præcario, euanescat si iuratum non sit à matre etiam quoad filios, iuncta maxime constitutione idem continente præter vel citra ius commune, quæ ideo formam substantialem inducit & quando cum certis modificationibus Rim.Iun.cons.467.n.16.Cancer.var.res. par. 2.c.1.n.33.Gram.dec.12.& si prohibeat & annullet ea communi Maluas.cons.57.n.23.& Cancer. var.resol.par.2.c.1.n.33.& quando cum certis modis & aliter quam iure communi fieri debet esse formam & aliter acta non valere etiam piæ causæ fauore nec naturalem oriri Surd. dec. 268. n. 9. & seq.& si lex eam ita appellet cons.282. n. 8. quæ in minima etiam qualitate non seruata actus corruit & vbi etiam modum importaret puta si dictum foret ea conditione & lege, & donatio esset pura adhuc resolueretur per modi inobseruantiam, quando enim dominium annullari potest per conditionem resolutiuam non dicitur irreuocabiliter trāslatum, at suspensiuè ita vt ex defectu modi dominium retro transfertur ad sua principia attractiua ex æquiori & magis cōi. Marta. dec. Pis.100. vbi etiam constitutum non transferre possessionem in absentem ante ratificationem, nec in secundum donatarium. ex Rot.dec.549.par.1.diuers.Tiraq. de const.amp.30.ne conditione nō purificata Gall de excep. succes. tit. 2. excep. 3. vbi actum nullum reddi forma non seruata etiam ab imperito seu muliere; & ob decretum initas per æquipollens impleri non posse Mona.dec.bono.7.n. 21. & si nō ratione preiudicij sed pro actus solemnitate requiratur esse de forma Rot.dec. 294. n. 23. par. 5.diuerso.vbi idem si conditionaliter requiratur.

1. Lim. nam sufficit haberi effectum ad quem forma inducta fuit Rot.dec.267.n.6.par.1.diuers.33.n. 5. par.2.272.n.11.par.4.Put.dec.252.n. 8.lib. 2. Seraph.dec.309.& 1413.n.3.577.n.9.par. 1. recentior.Mantic.dec.238.n.7.Osasc.dec.92. n. 15.Lepid.dec.Luc.25.Rot.dec.187.n.12.par. 2. recent. secus dicens effectu cessante Gallia.cōs.31.vel 107. n.53.& seq. vbi de citatione requisita ad effectum notitiæ Serad.de feud.par. 10.sect.20.n.339.& ita iudicaui cū Perill. & Eccellentiss. Dominis Ioanne Baptista Meconi & Guidiccioni arbitris inter Ioannem Rossi, & Hieronymum de Corelia pro validitate processus soluta data sine iuramento requisito à statuto lib.1.c.23. & ob non factam citationem pro publicatione processus cum eadem die parti eam intimasset ex actis egr.D. Nicolai Ciutlotti die 30. Iunij ib 36. Rot.dec.17. n. 56. nouis. diuers.vbi sat esse haberi causam finalem formæ Farin.in fragm.verbo.lex.par. 2. n. 203. & seq. vbi lim. alijs modis nullitatem formæ defectu.

347. Amp. vt subditi plus iuramento erga dominū obligentur, quam vasallus Fref de feud. 4. autho. in fi.n.7.Surd.de alim.tit.1.Q 57.vbi propterea dominum in necessitate constitutum alere teneri, & charitatiuum subsidium præstare, & collectas pro status defensione impositas soluere. Rota. dec. 70. n.2.nouis.diuers. vbi subditos teneri domino seruire sed si seruitia sint ampla non ordinaria remunerari debere.

348. Amp. non valere obsidis dationem sine eius consensu & iuramento & ex causa publica.cap. ex rescripto. vbi Imo.& alij.de iur.iur.Bero.cons.160. n.16.lib. 3. Surd. de alim. tit. 1. Q. 69. vide supra amp.290.

349 Amp. vt promissio iurata cum præcisè obliget beneficium tollat ne quis conueniatur vltra quam facere possit Brun.cōs 89.n.4.vers plus dico. Lup. in c.per vestras.7.not.§.12.n.22. lim. 3. de donat. inter vir.& vxo.Surd.de alim.tit.1.Q.78.n.26.vbi plures exprimit qui non conueniuntur vltra quam facere possint & 11. casus quibus d. beneficio carent & tit.8.priu.84. vbi maritum & filios non cōueniri vltra quam facere possint, nisi vxor extrema necessitate laboret prout & prælatus. & illud beneficium tollere Seraphi.priu.iur.56.Mona.dec. bono.21.n.36.supra amp.214.

350. Amp. vt licet agens vt filius plenè probare debeat filiationem, attamen si incidenter de illa agitur sufficit quasi possessio in sūmarijs, puta si alimēta & expensæ litis petantur, & filiationis probatio per famam vel iuramentum Coua. prac. QQ. c.6.in fi.Surd.de ali. tit.1.Q.112.n 24.& QQ. seq. tradit quando lite pendente alio alimenta non debeantur, & tit.8.priuil.6.inter patrem & filium litem consistere si sit emancipatus, vel de alimentis agatur, vel alij in quibus patri non quæratur vsus fructus, venia tamen petita, & quando eam descendentes vel non petere teneantur tradunt Soc.

reg.

reg.244.Ducn.351.Ameri.de pat.pot.eff.3. vide supra tit o.n.253. & deberi vxori lite pendente super viribus matrimonij ab ecclesiastico cognoscēdis Surd. supra priuil.10.& tit.9.Q 7.ex præstatione alimentorum vt filio probari & magis tractatu quam nominatione n 10 & si non agatur de matrimonio principaliter legitimitatē coniecturis nominationis tractatus & alijs probari Mona.dec. Luc.56.n.1 Rot dec.79 n.2.par.1.diuerſ.& alij decif.vt per Mona qui dec.Flo.61.libro baptismi, patris & enunciatiuè instrumentorum probari, & fat est esse in possessione. & sententia super filiatione & statu quoad omnes probari,probari,si cū principaliter interessato & filiatione seu ingenuitate lata sit Moeda de re iud.dec.8. Gonz reg.8. cancel. glo.9 §.1.n 87.Rot.dec.203.339. par.1.recentis. & a iudice competente 117.n.4.

351. Amp. vt assignatio legitimæ à patre facta filio in vita reuocari possit, si tamen iuramento firmetur, tenet vt & donatio de cōmuni omnium Surd. de alim.tit.9.Q 2 vbi etiam an legitima loco alimentorum succedat & Q 3 an alimēta & pia causa æquiparentur, titulo tamen institutionis relinqui debet exceptis 9. casibus de quibus per Gall. de exce.succ.tit.3.exc.12 par.2. etiam ascendentibus qui etiam supplementum petunt tit.4. exc.4. suc.3. n.104.par.2.& Rot.dec.691.n.3.par.1. diuerſ.

352. Amp. vt qui soluere promisit cum iuramento in pecunia vel in rebus non possit præstare fundum nisi ei impossibile esset Rol.cōſ.6.n.44.lib.1.Beni. dec 28.Surd de alia.tit.9.Q.41.vbi etiam de fructibus fundi donatis vel legatis pro alimentis quatenus donans teneatur si conuenerint tantum pro toto tempore dari.

353. Amp vt licet venditio nulla sit ob loci & quotæ incertitudinem l.3.§.incertam de acq.pos.de communi Paris.conſ.59.n.15.lib.1.Surd.cōſ.168. n.48.de communi Bero.conſ.41.n.8.lib.3.Mago. dec.Luc.20.n.13.Lepid.dec.26.col.2.verſ.2.de cōi Ces.de Barz.dec 40.n.30. non obstante constituto vel vsusfructus retentione Bar.conſ 74.de communi Cur.Iun.conſ.120.n 5 & Parif.conſ.55.n.5.59. n.17 22.lib 1.Tiraq.de conſt.lim.19.de communi Bertaz.clau.20.glo.30.n.2.& Cenci.de censi.part. 1.c.1 Q.4.art.7.n.7.Morot.conſ.44.Mago.decif. Luc.21.Neuiz.conſ.38.n.27.licet constitutū operetur in venditione, vel donatione iuris vniuersi Tiraq supra Surd.conſ.221.n.56.de magis communi Rot.dec.59.n.2.part.2.diuerſo.& sufficiat ex post certificari vt per eos. Attamen ob iuramentum venditio sustinetur quia ius cano. sequi debemus Ceph.conſ.159.n.12.Cenci.supra n.9.& seq. vbi tamen secus probat quando specificatio pro forma requiritur vt in censu Seraph.priu.iur.86.n. 2.& seq.& ita iudicauimus DD. Ioannes Baptista Guidiccioni, Cosimus Bernardini & ego inter D. Io.Franciscum Bouella & D. Elizabet Bertolini 31.Ianuarij.1630.rogato egr.D.Laurentio Motroni. fallit etiam si locitantum, vel solius quotæ incertitudo subsit de cōi Paris.conſ.59.n.13.lib.1. & Mago.dec Luc.20.n.14.& Decia.conſ.23.n. 13.lib.5.Bertaz.supra n.3.Rot.dec.132.n.3.par.1, diuerſ 353.par.1 recentior.Rim.Iun.conſ.99.n. 15.post Ias.in d.§.incertam n.14.vbi etiam fallere si certificari ex relatione queat & Rui.cōſ.170. n.11.lib.4.Meno.conſ.308 n 34 & Ias.supra limitat.alijs modis & n.16.in constituto omnium bonorum præsentium & futurorum vel quotæ, quod respectu possessionis operatur de magis communi Neguz.de pig.memb.1 par.6.n.35.& Rol.conſ. 221.n.56 & Rot.dec.59.par.2.n.5.diuerſor. fallit etiam si possessio transferatur ex lege Ceph.conſ. 159.n.15.Bero.conſ.130.n.75.lib.2.Surd.conſ. 128.n.17.Mago.dec Luc.20.n.17. fallit etiā quoad fructus qui debeantur ex æquitate pro rata pretij soluti Paris.conſ.60.n.15.lib.1.Goz.conſ.55.n. 9.Benin.dec.29.n.5.Borg.de tut n.260.Bertaz. d. glo.30.n.5.& potest peti iudicis officio locum declarari Paris.conſ.59.n.5.64 n.14.lib.1 vbi etiā non esse locum pœnitentiæ Goz.conſ.55.n.10.Rui conſ.144.n.3.lib.1.Tirap.de retr.lig.§.1.glo.2.n. 27.Bertaz supra n.5.licet non contra singularem successorem Mago.supra n.30. fallit etiam in legitima pro qua sufficit filium esse nactum possessionē Burſ.conſ.9.n.19 Surd.conſ.128 n.19. Ceph. cōſ. 479.n.83. fallit etiam si ex post certificetur, vel electio fiat & ante motam actionem Rui.conſ.117. n.16.lib.5.Tiraq.d lim.19.n.4. Meno.conſ.308. n.33.Surd.conſ.128.n.19.221.n.57.Gargia.patr. 82.n.4.lib.1. fallit etiam iure cano. quo certificabitur arbitrio boni viri Soc.in l.si quis arbitratu n. 28.de verb.oblig.Alex.in l.1.n.28.fol.mat.Ceph. cōſ.159.n.10 618.n.55.Seraph.priu.iur.86.Cenci.supra n.10.fallit etiam in modica incertitudine Goz.conſ.55.n.9 & in dote Soc.reg.45.fal.2.Soc. Iun.conſ.8.n.33.lib.2.Ceph conſ.159.n.7.618.n. 53.Meno.de arb.Q.68.n.42.Mago d.dec.20.n.31. fallit etiam secuta acta traditione Dec conſ.179. n.2.Paris.conſ.59.n.20.lib.1 Benin.dec.29 n.5. Anch.Q.18.n.3.lib.1.Bertaz supra n.6.Borg.sup. n.260.Mago.supra n.27.Ceph conſ.479 num.82. Rot.dec.132.n.5.par.1.diuerſ. Item fallit quoad retentionem Ceph.conſ.479.n.85.& in incorporalibus Ces de Barz.dec.66.n.45.& fallit etiam de æquitate Parif.d.conſ.61 n.n.44.lib.1.fallit etiā quando plures nō facta liquidatione respectu quotæ possident, tunc enim non videtur incerta possessio etiam qaoad fructus, licet respectu separationis & applicationis certę bonorū quātitatis liquidatio fieri debeat Rot.dec 649.n 8 par 2.recentior.Monac.dec.Luc 23.vbi sat esse ex actis sequētibus certificari, aut uerum possessorem eum esse qui acquisiuit, uel annos 30.elapsos esse & decif. bono.40.puncto.4.vbi secus in dote & transactione, sed vt incertitudo dominij translationem impediat loci & quotæ esse oportet Rot.dec.130.n.3. Q.12.nouis.diuerſo. vbi tamen cessare quo ad ea quæ per se certa essent.

354. Amp. vt licet in ordinarium vt arbitrum nequeat compromitti, secus si cum iuramento promiserint stare laudo de magis communi Gallia. conſ.110.n.18.

355. Amp.vt qui iurat vectigal in loco esse ignorasse excusetur à pœna non solutæ gabellæ Arnon dialog.56.Rot.Bono.dec.94.in nouif.vbi de forense qui

qui erranter ac sine dolo gabellam soluere omisit à pena absoluto sed condemnato ad gabellam duplicatam soluendam, nisi ad locum gabellæ peruenisset, tunc enim gabellam soluere debuisset Franc Marc.dec.63.par.1.523.par. 2. vbi tamen perquirere transeuntes teneri Viui. dec. 156. vbi victualia portantes officialibus denunciare teneri, & gabellarios perquirere, vt penam euitent exempta etiam notificari debere ne in commissum incidant, nautam vero ventorum vi naui in portū impulsa gabellam soluere minimè teneri. statuto autem solui de legatis vel alijs iubente respectu commodi & deductis oneribus solui debet Bal.cōs.161. lib.4.tenuit Rot. Luca anno 1568 circiter inter sp. Iosephum Bernardini & fiscum dec. 122.lib. 6. in meis manu scriptis Gutier.de tute. par. 3. c. 37. n.25.38.n.14. si de præcio rei solui debet Bar. in l.sed si hoc §.cuidam. de cond. & demo. distinguit quod si loquatur de precio, quod ad venditorē peruenerit onera deducantur secus si de precio quo res venierit de communi Gutier. de tut. c.37.n.22.

356. Amp. vt si contrahentes conuenerint de mensurandis bonis venditis vel diuisis cum iuramento non præscribatur mensurationi faciendæ ob malam fidem scientis, vel scire debentis ex iure canonico in vtroque foro seruando de magis communi Bero.Q 5.Moz de emp. col. 4. n. 52. Lepid. dec.81.vers.in contrarium. Quamuis pacto cessante peti possit intra annos 30. Dec.cons.347.in fin. Natt.cons.569.n.10. vbi à die traditionis Neuiz. cons.38.n.6.Surd.dec.64. n. 32. Bertaz. claus. 20. glo.20.n.5.de communi Mazo.cons.79. n. 53. pacto autem conuento 60 diebus præscribi ex l.quod si nolit.§.si quod ita. de edil.edict. vel infra annum Soe.cons ult.ad fi.lib. 3.Ceph.cons.36.n.7. Borgn. de tut.n.264.Surd. dec 264. n. 31. & si ante facta esset mensuratio anno præscribi cons. 366. num. 21. Thes. autem dec. 175. anno præscribi ait, nisi altera partium in mora fuerit & annos 30. requiri quando ad requisitionem alterius contrahentium fieri debet, nisi tertius bona fide annis 10.vel 20. bona fide possidet dixi in pactis emptionum amp 26. & 40 annis posse peti, & idem si perpetuo esset promissum attendi, vel præcio non soluto de ea obijceretur Giouag.cons. 71. n.22. & seq. intelligens si certum vel incertum tēpus non sit suppositum lib.

357. Amp. vt filius præteritus, vel iniustè exhæredatus querelet patris testamētū ac de nullitate dicat, fallit tamē vel secus est cessante ex heredatione vel preteritione, quę pro ex heredatione habeatur & si filia ab intestato per statutū exclusa sit & si quis cū iuramēto successioni renūciasset quia nec ligitima deberetur de cōi Gome.de suc. cōtra testa.var. tō.1.c.12.n.9.& Gut.in l.pater filiū. n. 12. 22. 23. de inof.testa.Franch.dec. 552. Tiraq. de primog. Q 53.n. 22.& seq. qui probat filiam vel secundo genitum statuto vel consuetudine exclusos præteritos non querelare, nisi ad tempus exclusi essent, hoc enim casu mortuis fratribus querelant, vel nisi extranei essent instituti qui adiuissent n. 34. ex commmuniori n.43.Gal.de Bened.in cap.Raimutius. vers.& uxorem.n.57.de testam. ubi idem matre præterita & agnatis eam ex statuto excludentibus institutis.

358. Amp. ut liber ecclesiæ monasterij & huiusmodi custoditus in archiuio ecclesiæ probet c. ad audientiam.de præscri.auth.ad hæc C. de fid. instru. Boer.dec.105.n.10.Surd.cons.245.n.18.& in preiudicium tertij præsumptionem inducit quæ sufficit iuramento delato Boer.supra n. 13.Surd.supra. n.19. præsertim mortuo eo qui scripsit n.20. Burs. cons.330.n.100 Genua.de scrip.priu.lib.5.c.2. de lib.monast. antiqui uerò plenè probant Burs. supra n.101 inter descriptos tamen in illis, uel ab eis causam habentes Meno cons.708.n.17.Genua supra.n.4 & seq & in modicis & aliquibus partitis ueris probatis, in cœteris connexis probare; prout contra eum qui decennio soluit, ut per eos Rot.dec.653 n.5.par.1.recentis. libros mercatorum pro & contra tertios probare cum adminiculis iuncta præsertim temporis antiquitate. & monasterij, ecclesiæ, uel capituli liber ad officialibus deputatis inter publicas scripturas custoditus, probat etiam contra tertium tam & si scriptus sit à deputato per capitulum, & ex consuetudine si adsit, maximè si temporibus retractis illi fides adhibita sit Anch.Q.60.n.6.lib.1.Genua.supra.lib.5.tit. de lib.cap fol.269. subdens quod ubi contra capitulū probat, probat etiam contra causam ab eo habētes ex Felicia.alleg.16.n.3.& 9. & de libro Hospitalis ecclesiæ & Confraternitatis d.fol. 269. Pim. Iun.cons.489. n. 20 & seq. generale iuramentum ab initio exigit cum probationem difficultate, ut pro scribente probet & quod uerisimile contineat, & Mona.dec bono.7.n.24.& sep.ubi etiam partitas aliquas debere per scripturas publicas uerificare & suspicionem abesse debere.

359. Amp ut licet protestatio contraria facto de consensu partium, factum limitet secundum protestationem Alex.in l.non solum. §. morte nu. 14. ubi declarat de oper.no.nunc Gab cons.47. nu. 8. lib.2.Zuccar.cons.8.n.85.Mastril.dec.40. n. 8. citra partium cōsensum nihil operetur Put.dec.380. lib 1.Rot. dec. 61. n.7. collectarum per Zauh. ad Galles Crau cons.463.n.18.Ceph.cons.173 n.21. de communi Rim.Iun cons.244 n.251.Meno cōs. 38.n 3.& Ond.cons.89. n. 35. lib. 1. Franch. dec. 482. ubi quando directus dominus canonem pro præterito ac futuro tempore saluo iure caducitatis recepisset & Manti. dec. 200. & dec. 218. nou. diuers.par 5.Surd.cons 371.n. 67. de cōmuni Bertaz.cons ciu.67 n.47. Crau. cons. 348. n. 9. ubi in aditione hæreditatis si inuentarium non fuisset legitimè factom Mastril.dec.55.n.9. Viu. dec. 251. attamen hoc quod dicitur citra consensum partiū nil operari non procedit nisi quando ordinatur ad factum tollendum cum facta nequeāt pro infectis haberi, puta si respondens protestetur respondere nolle protestatio reijcietur; secus si protestatio ordinetur ad mentem à facto tellendam uelut si quis litem contestetur in euentum quod exceptiones dilatoriæ restrictæ sint, vel non animo litem contestandi eam contestatus sit, tunc protestatio prodest. Mins cent 3 obs.74.Mar.Angus cons. 282. il. 2.Ceph.cons.222.n.12.13.subdens non censeri ab-

actu recessum si ei contraria non sit, 2. non procedit si iurata sit, etiam si de iure tertio nō tamē perfectè quæsito agatur, tunc enim contrario facto, vel contraria confessione non tolletur Meno. conf. 703.n.1. & licet facto contraria non suffragetur, vt in directo domino canonem recipiēte vt supra, secus tamen est si non sit contraria facto, sed mentem tollat à facto & se inuicem compatiantur hoc enim casu suffragatur Rot.d.dec.218.

360. Amp. vt licet matrimonium contractum non sit, sed vir tantum iurauerit de illo cum aliqua contrahendo legitimè, vxor indotata superstes quartam bonorum coniugis vita functi petere possit ex auth. praeterea C. vnde vir & vxor. Gall. de excep. succes.tit.4.excep.5 par.1.n. 24. & per totam ampliat.d. auth. vt procedat viro diuite defuncto, & vxore inope relicta siue extent eiusdem, vel alterius matrimonij descendentes, tres vel pauciores alias pro virili, sed filijs communibus extantibus vsufructu tantum potientur & in omnibus descendentibus procedere, & in parua dote quæ ad alimenta non sufficiat, etiam si post quartam acquisitam diuitiæ superstiti obueniant, & siue coniunx testatus vel intestatus decesserit, ex communiori n. 10. & siue sui siue extranei instituti sint, etiam si testator prohibuerit quartam relicto legato quod in eam computabitur & ex bonis publicatis etiam si liberi ex ipsa non supersint sed ascendentes ex communiori n.17. & si transuersales succedant n.18. etiam si obstaret statutum n.19. ex cōiori etiam si thori separatio iudicis authoritate facta esset, licet alias non debeat ei, culpa cuius separatio processisset n.20. & in sponsa de præsenti vel si quis iurasset aliquam vxorem ducere, & etiam si superstiti aliquid inter viuos dedisset vita functus quod tamen in quartam computabitur vsque ad n.28.

1. Lim. quando vxor secundas nuptias contraxit & ex bonis primi viri quartam petere neglexit de cōmuni Gall. supra n.28. & si eam ex bonis primi viri habere posset n. 29. & si patrem diuitem non existentibus parentibus & liberis n. 30. & seq. nec in coniuge diuite, qui ex aliqua causa diues esse posset; nec si vidua stuprum commiserit, n. 33. & seq. nec si coniunx coniugem occiderit de communi. n.36. nec in coniuge sciente matrimonij impedimentum vel iuris ignorante n.40. & seq. nec si superstiti coniugi defunctus legatum quartam superantem fecisset, & si minus esset in quartam cōputabit vsque ad n.49. nec coniugi cui ex delicto alimenta negari posset n. 49. nec peti potest post 30. annos n. 50. nec socer eā petere potest seu vxoris pater si non petierit vxor ex cōi n.51. nec coniugi sponso per verba de futuro n. 56. nec ei debetur qui separationis thori causa fuisset, quamuis secus sit vbi communi consensu facta esset n. 54. & seq. nec in bonis feudalibus ex pacto & prouidentia n. 74. nec ei qui coniugem infirmum nō curauit nec aluit n.77. alias limitationes vide per Merli. de legit. lib. 2. tit. 1. Q.23. Surd. de alim tit.9. Marta. de succ. leg. par. 3. Q. 12. Surd. de alim. tit. 9. plenius dixi in tract. de pactis. tit. de pactis realibus actius 80. amp. strictissimè tamen intelligi debet d. auth. cum non sit fundata in naturali ratione Cor. ibi n. 21. Alcia conf.252 n.14. Scāin. dec.6 n. 5 & dec. 9. & esse irrationalem Soc. conf 108. lib. 1 Marta. dec. 21. in fi. & in multis locis non seruari Surd. de ali. tit. 9. Q. 37. in fi. licet pietatem continere dicat & miseratione n. 17. & Q. 29. nec debetur si operando victum sibi quærere posset ex receptissima Scain dec.8. n.46. Barz. dec. 129. n. 46. intelligendo de his quæ viuo viro facere solita erat Marta. supra art. 5. n. 19. Amat. dec. March.72. Mona. dec. Luc. 50. non deberi si cessent viri diuitiæ, & si vxor hæreditatem expilasset & si rustica baberet dotē scutorum 60. datam primo viro & legatum 25. relictum à secundo, quibus cunctis eius operis cū quibus viuere posset nec mēdicare cogeretur nec ideo quarta debetur, & licet alias in d. causa aduocatus dubitassem in foro poli, iustā postea nūc cēseo. Rot. 239. n. 11. par. 5. diuers. nō posse ex bonis secūdi viri eā cōsequi si ex bonis primi viri eā habere neglexit.

361. Amp. vt licet impubes testari nequeat etiam pubertati proximus & nec ad pias causas nec adueniente pubertate reconualescat, potest tamen à Principe habilitari pro pia causa & ex statuto ad testandum si proximus pubertati fuerit idest masculus maior 10. annis cum dimidio, & fœmina nouem cum dimidio quia iuramentum obligat impuberem pubertati proximum de communi Gall. de excep. succes tit. 1. exc. 7. part. 2. & iuramento validari de communi Durant. tit. 1. caut. 5. & Villalo. lit. I. n. 15.

362. Amp. vt licet alimenta legatarius extra hæredis domum petere possit ac debeantur si cum hærede morari voluerit l. libertis. §. fi. de alim. leg. nisi testator disposuerit cum hærede morari debere, quod si nequeat commodè morari facto hæredis, annuam quantitatem pro alimentis ei reliquerit, cum hærede morari tenetur & pro qualitate. & conditione personæ aliqua præstare obsequia Bar in l. Caio §. Imperator de alim. leg. legato autem sic facto nisi legatarius probet causas ob quas morari non possit quantitatem legatam petere non poterit, nisi testator eiusdem legatarij iuramento circa eas stari mandarit Durant. de legat. caut. 56. vir autem vxori, pater filio & è contra ea extra domum præstare non tenentur vbi legis dispositione debentur, nisi ex causa iusta de communi Pinel. in l. 1. par. 1. n. 54. C. de bon. mat. Marescot. reso. 83. n. 61. lib. 2. Seraph. dec. 1154. Gratia. disc. 552. n. 4. Barbos. in l. 2. par. 1. n. 28. 29. sol. matr. Rot. dec. 195. par. 1. recentis. Rim. Iun. conf. 132. n. 23. nec legatario extra domum hæredis debentur si testator ita iusserit & in ea legatarius simplex honestè viuere possit, licet aliàs secus de communi Cras. in §. legatum. Q. 22. subdens alendum ex dispositione hominis non teneri alenti operari, secus si ex legis dispositione Moli. autem. de primo. lib. 2. c. 15. n. 78. vbi ex legis dispositione à maiore natu debentur fratribus extra domum præstari debere ait ex communi ex dispositione hominis debita extra domum grauati præstari debere Marescot. supra n. 64. Gram. dec. 101. n. 57. Franc. Mar. dec. 323. n. 5. par. 1. Barb. supra & quando alendi arbitrio, vel si noluerit vel non potuerit relicta sint extra hæredis domum deberi Surd. conf. 98. n. 10.

Du-

Durant.supra Surd.de alim.tit.4.Q.15.n.44.& 66. Intrigl.fing.96.n.299.lib.3.& subdit nō teneri heres domi suæ præstare nolens,& n.312.cum herede tamen heredis habitare nō tenetur,qui cum herede habitare debet Surd.supra n.67.Intrig.supra n.314. de viri,& vxoris consensu a e partium alibi præstari posse Mazol. cons.30. n.42. & 43. Rot.dec.29. collectarum à Pico super statuto Vrbis, & vbi domi heredis stare non potest, vel alere debentis, extra eam præstanda esse maximè ob culpam alere debentis Thob.cons.85.n.10.Manti.decis.151.Rot. decis.199. n.6. par.2. recentis Intrig.supra n.302. Rol.cons.22.lib.2.89.lib.3.Meno.de arb.cas.170. n.12. Burs.cons.210.Gram decis.101. n.57.Surd. cons.156.n.11.Crau.cons.268.Bero.cōs.185.lib.1.

363.Amp. vt sine iuramento relationi nuncij non credatur, sufficit autem initio sui officij iurasse Arnoh.sing.20.

364.Amp. vt offensi assertio sine iuramento non faciat indicium ad torturam, licet in articulo mortis constituti:secus si iurauerit,sed est controuersum an etiam cum iuramēto indicium faciat Cabal.resol. cri.200.n.124.Seraphi.priuil.iur.55.vbi idē de dicto iurato furtum passi Viu. dec.169.Farin.Q.cri. 47.n.44.& seq. & n.50. intellige vt per eum.

365.Amp. in odium violentiæ stari soli iuramento damnum passi l.si quando. C. vnde vi. c.fin. de his quæ vi metusue. caus. nec sententia propterea lata reuocatur ob instrumenta nouiter reperta Bar.in l. admonendi n.9.de iur.iur.de communi Ias.n.47.& in rep.n.44.303.304. de iur.iur. Feli.in c.suborta fall.5.n.18.de re iud.& an procurator iurare queat tradit Coua. in c. quamuis pactum par.1.§.5.n.7. de pact. in 6.

Contrarium respectu reuocationis, quia d.l.si quando fundatur in præsumptione quæ cessat ob contrariam probationem ex communi Rip.in d.l.admonendi. n.69.Tiraq. de retr.lib.1.§.4.glo.1. n.29. 32. Peguer. dec.cri.23.& Ceual.Q.97.

366.Amp. vt casibus 34. fiat per iuramentum probatio de quibus per Cassan.in consuet. Burg.rubr. 1.§.5.n.176.refert Ceual. supra.

367.Amp. vt qui iurauit in termino soluere cessans periurus existat Fede. de Sen cōs.300. Affl.dec. 30. n.5.36. n.2. Tholos. decis.403. Ricci.in prax.for. eccle.tom.3.resol.248.

1.Subamp.etiam si temporalis iudex ne solueret sine causa præcepisset Tholos. supra Ricci. supra.

1.Lim.quando iudicis vel superioris iussu non solueret Gamma.dec.Lusit.285.n.2. Ricci. supra idem dicentes si iudicis vel superioris mandatum fuisset iniustum,nisi tēporalis iudex sine causa præcepisset.

2.Lim.non procedere si in tempore debitor non solueret legis mandato Tholos. supra Ricci.supra.

368.Amp. vt licet fideicommissum expiret si hereditas per grauatum non adeatur hoc tamen multis modis limitatur per infra citandos, pro vt & si testamentum foret iuramento roboratum tunc enim à venientibus ab intestato repetitum censetur Barb.in rubr.de testa.fol.18.lin.8. Gall.de excep. succes. tit.4. exc.24. n.60. Gomez var.tom.1.c.5. n.8.Cras.in §. fideicōmissum. Q.66. Fusar.Q.565. fallit etiam fauore piæ causæ Luch.de Curt. cons. 109.n.4.inter cons.vlt.vol.de quo vide tract.de priuil.piæ causæ in prima Decade tit.2.n.24.c.17.

369.Amp. vt licet fideicommissum purum renunciatione, & alijs modis à fideicommissario facta tollatur; l.quoties la prima C.de fideicom. l.de fideicōmissio.C.de transact.secus autem in conditionali vel in diem etiam certam relicto l.si ita scriptum. §. si sub conditione vbi Bar.& alij.de leg.2.& in l.1.C. de pact. si tamen additum sit iuramentum tenet renunciatio de communi Cur.Iun. in d.l.1. n.16. & Gall. d. tit.4. exc.26. n.23. & seq. facit enim irreuocabiles actus sui natura reuocabiles l.si pecunia. de cond. cau. dat,& vim specialis expressionis habet n.26.vbi citat Rol.cons.99.n.23. & seq. lib.4. qui intelligit si verba sint generalia, & saltem in genere cogitatum sit, quia iuramentum non operatur citra voluntatem iurantis Ias.in l.eam quam n.18.lim.2.C.de fideic. Dec. cons.350. in fi.374. in fi. Gall. supra n.29. & si iuramentum super iure de futuro appositum sit, quia si ad præsens tantum restrictum sit ad futurum non traheretur ex Alex. cons.189.n.9.lib.2.Gall.d.n.29. & seq. vbi etiam absenti quæri ex renunciatione conditionali si quis pro eo acceptarit, & ipse ante reuocationem acceptarit ex Soc.Iun. cons.109. n.2.lib.3. qui tamen dicit maximè si sit acceptata, potest etiam pacto conditionali iuri renunciari vt per eos, & Dec. in d.l.1. & per epistolam acceptatam Paris. cons. 127.n.27. lib.1. Gall. supra n.31.& seq. vbi non tamen pacto tolli nisi cognitis verbis testamenti, & in iudicio factam valere absentis fauore si pro eo iudex acceptarit Castr.in d.l.1.n.6.Ias.n.16.& licet non extendatur ex prohibitione alienationis, & causa vt bona in agnatione conseruentur si consecutiuè sit adiecta, secus si stent per se in separata oratione,& noua dispositio Rot.dec.21.n.32. nouiss. diuers. par.5. & decis. 368. n.7. vide infra n.2830. amp. 52. & licet ex vocatione actiua non inferatur ad passiuam secus est ex coniecturis.Rot. decis. 194. n.73. nouiss. diuerso. par. 5. vbi n.87. repetitionem oneris reuersiui ex verisimili mente in descendentibus repetitam probat, & decis. 195. si substitutio pro agnatione sit restricta ad certum casum deficientium filiorum, quod relicta filia esset, nisi aliud conijciatur substitutum excludi probat, & si maior natu vocatus esset, & decis. 316. nouiss. diuerso. par. 5. ex vocatione proximiorum per vulgarem primo admisso expirare nisi verba tractum temporis significantia iuncta sint non censeri conseruationem agnationis respexisse.

370.Amp. vt licet emphiteotæ cedere ecclesiæ, & fisco teneantur instrumenta de emphiteosi loquentia, secus tamen est si non habere, nec habuisse iurent. l.si. C.de fid.instrum. Bal.cons.225.lib.1.Natt. cons.3. n.9.

371.Amp. vt generalis dispositio legis vel hominis actum iuratum non comprehendat vt supra n.456. & seq. Ceph. cons.47. n.24. 170. n.34.Burs cons. 583. n.1.264. n.32. vbi de renunciatione iurata. 334. n.17.18. vbi tamen Principis dispositionem in consequens vel via legis iuramentum tollere. 364. n.28. & seq. Laderch. cons.83. Meno. cons. 451.n.30. vbi quādo modum probationis traderet

Rim.Iun. conf.16. n.44. & feq. vbi fiue generaliter fiue fpecialiter fit iuratum. 72. n.23. vbi contineri ait in requifitis per ftatutum poft contractum ex communi, & 516.n.56.467 n.49. vbi in confequentiam ftatutum iuramẽtum tollere poffe Marf. fing.194.n.3.vbi poffe laicos fuper iuramento præftando ftatuere Seraph. priuil.iuram.22. vbi fubamp.& lim.hanc amp. Rota Bonon.dec.21.n.22. vbi actum iuratum non contineri fed dec.59. citat pro vtraque parte in nouiff. Franc.Marc.dec.84. lib.2.vbi tamen fubdit Iudicem laicum cogere poffe iuramentum relaxari fi turpe fit, & 651. Principem laicum actui iurato nifi expreſsè non derogare, licet interdum fuper iuramento difpenfet l.fin. ad municip. Macerat. refol.1. n.4.lib.2 vbi ftatutum generale actum iuratum comprehendere fi fit in viridi obferuantia Ond.conf.42.n.22.lib.1. actum iuratum ftatuto non contineri probat, & Anch. Q.8. lib.2. qui contineri ait fi poft contractum fuperueniat, & 14. n.24.lib.3.ftatutum fimpliciter loquens non continere actum iuratum Thob. conf.14.n.7. vbi etiam nec expreſsè actum iuratum comprehendere poffe annullando ob folemnitatem, vel decreti defectum Alba. conf.4. n.21. ftatutum laicorum iuratum actum feu iuramentum non poffe annullare, nifi dolo extortum præfumat, nec generalis Papæ ftatutorum confirmatio fufficit, & conf.70. generalem obferuantiam fat effe vt ftatutum laicorum actum iuratum comprehendens à Papa confirmatum præfumatur ex temporis diuturnitate, & iuramentum includere fi actum, fimulatum, fraudolentum cenferi difponat, qui enim contra legis prohibitionem contrahit, mortaliter peccat, nec iuramento contractus validatur. Reg iur.ciu. & Pontifi.lib.9. fol.778. iuramentum etiam acceſſorium non contineri ex communiori,etiam fi verba efsent germinata, & fi ftatutum de compromiſſis faciendis loquatur,vel præfcriptionem inducat;fed fallit in difpofitione Principis motu proprio facta, & vbi rationabili caufa quis recedere poffet, & quando quis iurauit feruare ftatuto in genere, & fi difpofitio Principis via legis emanafset, vel fi claufula non obftantibus in beneficio referuati vel vacantis apud fedem prouifione pofita fit; vel clauf. pro expræſſis vel fi iuratum fit non alienare fine licentia quæ habita fit, vel fi index cum caufa alienationem vetafset quia tunc non valet contractus etiam iuratus, vel fi prohibitio fauore tertij facta fit tunc non valet vetus in præiudicium alterius fed agentis valet.

372. Amp. ftatuto appellationes tolli pofse fi fit pacto vallatum, puta fi omnes de Vniuerfitate ftatuant, & iureiurando firment, ac appellationibus renuncient in quacunque caufa interpofitis, & interponendis in quacumque caufa, & ftatutum feruare promittant Bal. in cap. venientes.n.7.de iur. iur. Cepol. caut.37. Arnon. com.52. & tolli etiam pofse pacto maximè iurato Ang. conf.187. n.4. & fine iuramento petens terminum ad foluendum interpofitæ non interponendæ renunciat Pereg. decif.153.n.5. vbi etiam in iudicio mulieribus fuccurri, non tamen fi fententia exceſsum contineat Contad. de mom.pof.lim.19.n.10.Magc.dec.Luc. 18. n.13.

373. Amp. morbum, & infirmitatem alienius fi nequeat teftibus vel aliter probari,morbofi iuramento probari Spec.de appel.§.7.verf. quid ergo.col.2. Card in clem.fiuit.Q.4.de appel.Mafc.cõcl.1072. infpecta tamen qualitate iurantis, & caufa an fuppleri iuramento valeat,& indicia concurrant puta quia facies fit extenuata vt per eos,& Bar.in l.quæfitum C.de re iud.

374. Amp. vt fi formalia verba ex ftatuto in iuramento exprimi debeant exprimenda fint,licet in fine inftrumenti fufficiat iurare prædicta omnia, & fingula vera efse vbi vel initio vel medio à notario pofita efsent, & fi falfum dolo fuerit iuratum periurium incidet iurans Lamb. de contract. mul. glo.15.

375. Amp vt delinquentis iuramento ftetur quod aliqua caufa iufta vel iniufta motus fit, fi coniecturæ concurrant, & licet fi caufa allegetur notoriè iniufta, & nulla excufatione digna, & reprobata à iure naturali vel ciuili notorio, & indubitato, non excufetur, fecus tamen eft fi iufta fit,tunc enim actum faciens etiam iure naturæ illicitum excufatur, prout & motus alia ratione colorata licet leui quæ tamen non efset temeraria, & notoriè reprobata Ond.conf.105.n.34.lib.1.

376. Amp. vt Iuramentum patris non impetrandi refcriptum ab Imperatore, fi pro fe ac hæredibus impetrauerit non valeat, etiam pro hæredibus licet eos iuramentum authoris regulariter non afficiat Bal. confil.347. lib.1. vbi ita in fin. inclinauit.

377. Amp. vt bona fides, & quo animo quis fecerit eius iuramento probetur glo.in c.fignificafti de homicid.fallit.1.fi titulus cefset.2.fi iuris præfumptio ei refragetur.3.fi contrarium probetur. 4.fi iurans nequam efset Iaf. in §.fed iftæ.n.91.& feq. Inft. de action. Mafc.concl.227.

378. Amp. vt beneficium curatum eiufque pofseffionem adeptus nec non canonicatus, & dignitatis perfonaliter iurare teneatur tactis euangelijs, & fidei profeſſionem emittere in manibus Epifcopi eiufque Vicarij alios fructus non lucratur lapfis 2. menfibus à die pofseſſionis adeptæ, nifi à Papa ei condonentur vel à S.Pœnitentiaria aliqua erogata elemofina Garzia. de benef. par.3.cap.3.n.71.& per tot. Gonzalez reg.8. cancel.§.7. prox. n.169. licet diftributiones lucretur n.170. quæ non dicuntur fructus nifi in cafibus. n.155.& feq. & an redditus vel prouentus veniant n.193. & feq.

379. Amp. examinatores in finodo electos teneri in eorum electione in finodo iurare fe fideliter munus examinãdi perfuncturos reiecto omni humano refpectu ita me Deus adiuuet,& hæc per fancta euãgelia Dei, ijs tactis, & in afsumptione muneris iurafse fat eft Garz.fupra par.9.c.2.n.354. & feq. fupra amp.280.

380. Amp. vt licet vafallus fimplex feudũ inuito domino repudiare,& renunciare poffit,licet eo dimiffo cauere debeat nõ offendere dominũ ob reliquias præcedentis vafallagij, quia gratia vafalli conceffum

sum censetur, conditionatum vero quia gratia vtriusque concessum censetur refutari nequit glo. communiter recepta in c.fi.de capit. qui cur. vend. vt si in feudi concessione stipulatio adsit, vasallus ad interesse tenetur; si iuramentum adhibitum sit vasallus non potest repudiare; licet eius hęres possit, ad interesse tamē tenebitur, nisi patris hęres sit, tunc enim refutare non potest Iacob. de feud. vers. qui quidem inuestiti. n.29. & vers. & vnus. n.2.3. Peregr. dec. 150. vbi plura de feudis ponit Scrad. de feud. par.8.c.1.n.61.& seq.

381. Amp. vt si cōuenerit de stando dicto vel cōsciētiæ alicuius de iurato intelligatur Petrut. in l.1. n.366. de iur. iur. Alex. cons. 218.n.8.lib.2. Masc. concl.404 n.2. Seraph. priuil. iuram.2.n.3.

1. Lim. in nobili, & magnæ excellētiæ viro, eius enim dicto sine iuramento stabitur auth. nec honore, & auth. sed iudex C. de epi. & cle. Spec. de testi. vers. restat. in vers. 19 Bello. cōs 49.n.13. Seraph. sup. n.13.

Præsumptionem autem contra se habenti nec iurato stabitur Bar. in l. inter omnes. §. rectè. de Furt. Petrut. supra n.367. Masc. supra n.3. post Alex. in l.1. §. per procuratorem n.4. acq. poss. Seraphi. supra.

Et vbi ex statuto alicuius iuramento stari debet, sat est à iudice approbari, licet dari nequeat ob incompetentiam Cra. cons. 196.n.2.3.

382. Amp. vt licet locatio sine certa pensione nō valeat ex magis cōmuni Caroc. de loca. par.3. tit. de loca. incerta n.25. secus, & secuta traditione, ac fructuum perceptione conductoris n.28 Moli. de contract. disp.337.n.17. & eam iudex liquidat, & iuramentum defert Mona. dec. Luc.49.

383. Amp. forensem excusari à pœna non solutæ gabellæ, si iuret ignorasset solui debuisse Arnon. dialog.56. Caroc. de loca. par.2.c.75.

384. Amp. vt fideiussor qui vsuras etiā sine iuramento soluere promisit siue coactè, siue spontè soluat, à debitore principali repetat, quia mandasse videtur vt in conscientia Theologi tenent, fortius si cum iuramento: & si fideiussor nominatim datus sit pro solutione cēsus, & cū iuramento illius indēnitatem promisit, repetet fideiussor solutum licet de census validitate dubitetur Ond. cons. 17 n.39.& seq. li.2.

385. Amp. vt cōductor vel emphiteota iurans re vti, arbitrio boni viri ob deteriorationem cadat, nec est id pęna, sed ex natura contractus procedit, ideo fit extensio si pacta seruata nō sint, est enim emphiteosis vt melioretur Bero. cōs. 125.n.6.& seq. lib.1. vbi etiā ex communiori ob non solutum canonem, & deteriorationem propria authoritate à domino ingrediente possessionem expelli posse.

386. Amp. vt patronus laicus, qui non variare seu nō reuocare pręsentatum iurauit, variare minimè possit Rocch. de Curt. de iur. patro. verbo. honorificū. Q.12.n.37. æquissimam, & veriorem dicit Coua. de pact. in 6. par.2.§.2.n.4. ad fin. vers. prædicta vero. de magis communis Gutier. de iuram. confirmato. contract. par.3. c.13. n.13. idem dicens in clerico vbi ei permittitur variatio Borg. decis. 10.n.61. par.3. Spino. de testam. glo.4.n.77.

Contrarium tenet Alex. cons.16. lib.3. & inclinasse videtur Rot. mox citanda absolutione petita.

1. Sublim. vel potius secus dicas si prior præsentatio simpliciter iurata foret, si enim alium cumulatiuè pręsentet, non est periurus, & nominatio tenet Rot. decis. 547. par.3. lib.3. diuers.

387. Amp. vt licet condēnatus ratione spolij non audiatur in negocio principali, donec spoliū purgauerit, & expēsas omnes restituerit Bal. in c. cōquerēte n.1. de rest. spol. Achil. dec.2.n.7. de locato. Veral. dec.270 n.5. par.2. 171. 284. par.3. Put. dec.298. li.2. Goz. reg.8. cāc. gl.2.n.25. secus tamē est in paupere qui auditur, & reseruatur solutio fructuū, & expēsarū in fine litis d.n.25. cuius paupertas eius iuramēto ꝓbatur, licet quoad alios ita nō probetur quoad hoc n.26.27. vbi etiam alia priuilegia paupertatis.

388. Amp. vt licet cōfessio in testamento facta non probet, secus est si parte præsente, & acceptante facta sit, vel cum iuramento etiam parte absente, his enim casibus probat, nec reuocari potest Alex. cōs. 153.n.18 li.2. Aufr. ad Tholos. dec.211. in fi. de cōi Gutier. de iur. cōfir. contr. par.2. c.6. in fi. & Maresc. resol.48. lib.2. Natt cōs.73.n.6. Cott. verbo apices iuris vbi fauore animæ nō reuocari Franc. Marc. dec.826 n.4. par.1. Bero. cons.45.n.14. lib.2. Surd. cons.169.n.9. Soarez. communi opi. lit.C. n.239. Surd. decis.127. licet secus si enunciatiuè ob aliud emissa foret 250.n.7. 285.n.4.& seq & ex communi non reuocari etiam non iuratā Soarez. cōi. opi. lit.T.n.96.& Rim. in §.1.n.355. Inst. de donat. Lāfr. dec.201. vbi de cōfessione vsurarū nisi iurata esset Gul. de Bened. verbo, testamentū.3.n.25. de testam.

1. Subamp. vt etiam sine iuramento contractus in testamento fieri possint, & reuocato testamento irreuocabiles manent glo. & Doc. in l. hęredes palam. §. fi. de testam. l. assignare de assig. lib. l. si Titio aut Seio. §. fi. de leg.2. Old. cons.214. n.2. Cepol. caut. 129. Alba. cons.4.n.38. 10.n.10. Natt cōs.73.n.2. 90.n.4. de cōi Add. ad Lup. alleg.91. lit. L. & Roma. cons.293 n.2. vbi Add. Durant. de lega. caut.3.n.2. Rip. in l. nemo potest n.31. de leg. pri. Dec. cōs.196. n.3 de cōi Spino. de testam.2. par. glo. rubr. n.12.& Rim. in §.1.n.353.& 354. Inst. de donat. & Rim. Iun. cons.234.n.194.& Port. cōs.112.n.6. Torniol. cons.47. de cōi omnium Ond. cons.44.n.17.& seq. li.2. ubi de donat. Soarez. lit. C.n.309.& lit. T.n.96. Crau. cons.719.n.24. Bertaz. cōs. ciu.84.n.2. Decia. cons.1.n.52. li.4. Ceph. cons.61.n.31. ubi de donatione Mant. de vlt. vol. lib.1. tit.13.n.10. Mar. Angus. cōs.19. Pereg. de fideic. art.44.n.37.& cōs.69. lib.1. Matte cōi. opi. verbo. contractus Morot. cōs. 39. Ceual. Q.140 & 475. pręsertim fauore piæ causæ Ang. in l.1.n.4. C. de fals. cau. adiecta leg. vbi refert Cerdoni reuelatā damnationē Dini, quia contrarium dolosè cōsuluit refert Gul. de Bened. verb. testamentū pri. n.60.& vers. si absq. lib.2.n.142. de testam. Viu. cōi. opi.38. in fi. lib.1. Mar. Angus. cōs. 191.n.33. vbi de pacto non alienandi Surd. cons. 170.n.14. vbi de pacto liberatorio, & irreuocabiles esse tenuit Rot. Luc. in causa DD. Antonij Iosephi, & Scipionis de Nobilibus secundo semestri 1596. ex actis D. Ioannis Pardi fol.240. Cassa in cons. Burg. rub.4.§.7. in tex. par testament. n.4. fol.630. Seraphi. dec.1488. vbi de rogatione facta in testamento quod debitum probet Rim in d. §.1.n.356. vbi de promissio ab hęrede testatori facta præstan-

di fideicommissũ,& duobus testibus ex cõi probari Barz.de fil.nõ legit.n.43.intelligens parte præsẽte & acceptante nisi esset declaratio,& de cõi Tiraq. de legi. connub. glo. 3. n.94. & Gutier. in l.nemo potest. n.254. de leg.1. & n. seq. quasi contractus etiam fieri in eo posse,qui testamento reuocato non reuocantur.Cla.§.testamentum,Q.75.

Contrarium tenent vt reuocentur cum testamento Rui.cõs.129.n.6.lib.1.Rim.Iun.cons.112.n.177. vbi etiam in donatione.

1.Li.primã opi.magis eõem non procedere in cõtractibus à testamẽto penitus extraneis de cõi Alcia.in l.1. §. qui præsẽs.n.15.de verb.oblig.Cla.supra. & Soarez.lit.C.n.311.sed tunc iura,quia eũ nil pertinent ad testamentum in eo fieri nequeunt d.n.15.

2.Lim. non procedere quoad absentem nisi iuramẽto adhibito Bar.in l.cum quis decedens.35.§.codicillis. n.7.de leg.3.Gab.cons.129.n.6.lib.1. de cõmuni Maresc. resol.48.lib.1.Morot.cons.95.n.7.

3.Li.in factis contẽplatione vltimæ volũtatis qui ea reuocata reuocãtur Bar.in l.fi.de solut.Bal.in l.mãdatũ n.7.C.mãda.Surd.cõs.382.n.69.70.nisi præces sisset promissio cõtrahẽdi,& causa esset necessaria.

4.Lim. vt confessio etiam fauore animæ,& piæ causæ ac pro exoneratione conscientiæ reuocetur testamento reuocato, nisi quis pro pia causa stipuletur vel acceptet, vel nisi iurata sit Surd. cons.169. n.8.9.Mar.Muta.dec.58.n.4.

5.Lim primã nam si quis sciens hæreditatẽ sibi relictã in suo testamento,legans rẽ illius hęreditatis ex quo dicitur d.hęreditatem adiuisse, si reuocet testamentũ,nõ dicetur aditio reuocata,quia nõ fit actus ille principaliter ad obligandum, sed ad animum declarandum, & idem in confessione ad animum declarandum principaliter facta Bar. in l. cum quis.55.§.codicillis.n.4.5.de leg.3. Surd.dec.132. n.11.27.Cancer.var.resol.par.2.cap.1.n.87.

389.Amp. notarium posse vti suspectũ reuocari Bal. in c.quoniam contra n.12.Feli.n.4.ad fin.de prob. Veral.dec.320.par.1.292.par.3.Gonzal.reg.8.cãcel.glo.9.§.2.tit.nullit.& attent.&c. n.98. quæ recusatio solo iuramẽto probetur Veral.dec.102.par. 1.64.n.2.par.3.Anch.cons.263.n.2. Cag. in l.si librarius.n.47.de reg.iur.Gonz.supra n.99.& seq.vbi ita Romæ seruari, licet in Hispanijs adiunctus detur,& anno 1616.Lucæ in causa delegata inter egr.D.Franciscum Rustici,& D. . . . . Cardonam ex actis egr.D.Octauij Busolini,qui loco recusati electus fuit, notarius in dicta causa prius electus recusatus fuit.

390.Amp.vt iuramentum fidelitatis feudum probet Affl. in tit.ex quib.caus.feud.amit.n.71.vbi etiam quibus alijs modis probetur Paris.cõs.23.n.6.lib.1.

391.Amp.vt peritis cum iuramento valor probetur, quod si duo discordent tertius eligetur,& præsertim ex consensu partium l.hac editali.§.his illud. C. de secund.nup.Seraphi.dec.665.n.2.& 187.n.4. corã Caualer. de cõi Plo. de in lit.iur.§.54. n.17. Rot. dec.746.par.4.diuers.Pinel.in l.2.par.3.c.fi.n.5.& seq.C.de resc.vẽd.qui dicit etiã hoc iuramentũ credulitatis esse,nõ veritatis dicẽdæ,quod cõiter Doc. tenere probat Crem.n.298. sed Mandos. ad Rom. cons.10.lit.F.in his qui falli possunt in eorũ iudicio vt medici, & similes, credulitatis sufficere , sed in agrimensoribus, & his qui regulas habẽt assertiuũ requiri probat. Cęs.de Barz.dec.23.n.22.vbi à peritis,& à iudice ab eis informato citata parte probari. Masc.cõcl.1041.vbi etiã testibus peritis probari Put.dec.474.lib.2.testibus probari qui deponant tantũ impẽsum, & tantum melioratum,qui si id non deponant peritos elegi debere Seraphi.dec. 898.nõ probari nisi cõstet antiquus status,sed si facta constẽt mediã viam elegit declarãdo que vtilia sint,& necessaria,& facta lite pendẽte nõ refici nisi necessaria,& 356.par.2.recentior.vtilia etiam lite pẽdente facta esse reficiẽda quod testibus,& peritis probari ait , qui satis antiquum statũ probabunt si dicant vineã non fuisse scassatam, & vites vetustas fuisse,& in medietate fuisse pretiorũ ex melioratione,& in discordia peritorũ vel testiũ summã minorẽ attendi in qua concordant.Meno.cõs.284 n.40. & seq. vbi peritos vt testes,& vt peritos examinari posse,& 561.per duos æstimatores à partibus eligẽdos fieri debere probat Maresc.resol.22 n 10.li.1. vbi tãquã rudera à solo separata æstimari ex cõiori. 15.n.8.lib.2.peritos a iudice elegi debere partium cõsensu ijsque vocatis pro certis die, & hora ad interessendum in loco,& vt rudera ex cõiori æstimari Bero.Q.96.n.4.Viui.cõi.opi.405.n.3. Merli. decis. Luc.18.n.6.sed vt ædificiũ consistẽs æstimari debere Clar. in §.feudũ Q.88.in § emphiteosis Q.68. veriorẽ ait Burs.cons.85.n.35.Cęs.de Barz.dec.23. 124. Pereg. de fideic. art.50.n.78. Valasc.de iur. empb.Q.25.n.16.Intrig.de feud.Q.59 cẽt.1.n.13. Gutier. prac.QQ.lib.1.Q.89.n.13. & ita de anno. 1624. cum Excellentissimi DD. Bernardino Bernardini, & Stephano Lãberti iudicaui inter D.Vicõtẽ de Podio,&Capitaneũ Bitontũ in causa nobis delegata ex actis D.Marij Carelli,nec probatur testib. deponẽtib. de iudicio,& peritia sua,nec si a singulis colonis informati sint,nec si de prędio nõ sint informati, & ignorent quantitatẽ,& eõsinia nec si tẽpus percutiãt de quo agitur, & periti iudicialiter electi æstimationi potius quã testium statur,& scripturæ quã testibus Rot.dec.272.n.17.& seq.par.5. diuers & si à partib.probatus nõ sit iudex ex officio valorẽ,& interesse taxare potest etiam in redditione rationum Mangil.de euict.Q.96.n.19.

392.Amp. vt licet debitor quantitatis propter speciẽ,liberetur speciem tradendo Ond.cons.34.n.52. lib.2. Facchi. contro.iur. lib.11.c.50.secus tamen est ob iuramentum Benin.dec.28.Surd.dec.30.n.9. Gratia.discep.853.n.82.

393.Amp. in actione iniuriarum actorem iuramẽto Reo deferre iniuriã se nõ fecisse l.lex Cornelia.5.§. hac lege de iniur. Purp. cons 107 n.1.nisi materia subiecta ob quã actum fuit iniuriarũ,non pateretur hoc iuramentum, puta & si affirmatiuè iuraretur verba iniuriosa indifferẽter protulisse,ex hoc tamẽ iniuriarum actio non cessaret, quoniam iuramenti dilatio non debet esse superflua vt per eum.

394.Amp.vt ex iuramẽto tollatur patria potestas nec patri debetur vsusfructus,puta si pater filia vendat cũ iuramento,& ex iuramento naturalis obligatio vestitur Surd.cons.259. n.14. sed si obligatio de iure vetita sit,iuramentum naturaliter non obligat;

Rot. Bono. decis.63.n.51. per Fundat. & Gipss.
395. Amp. vt licet aditio actibus inducatur qui fieri nequeunt citra ius, & nomen heredis vt exactio nominum debitorum, venditio, vel donatio rerum hereditariarum; secus tamen est in actibus indifferentibus vt solutio debiti hereditarij præsertim modici. alimẽtis præstitis, & rei modicæ possessione vel huiusmodi, ex his enim non aditam iuramento faciẽtis probabitur. Natt. consi.448.n.11.& seq. Add. ad Ludouis. dec.98. Ladereh. cõs.3.n.5. Veral. dec.192. n.2. par.2. Rot. dec.161. coram Ludouis. vbi nõ induci habitatione domus paternæ, debiti exactione, ac pensionum si ad alios pertinere poterant Rot. decis.638. par.2. recentior, ex possessione rei cõmunis vltra suam ratam induci, & ex locatione, & fructuũ vẽditione, & ex solutione debiti licet modici, prædictis iuncta Cras. de acq. hered. Q.6. ex cõmuni probat ex præcedenti protestatione inductiua, vel exclusiua aditionis, induci vel excludi heredis iuramẽto, nil vero post actum protestationem operari. n.3.4. & Q.13. Cabedo. dec. Lusit.61. par.2. in fi. & excessione iurium aditur maximè si enunciarint cedẽtes se heredes Rot. dec.360.n.30. par.5. diuers.
396. Amp. vt clausula cum iuramento, & c. posita in derogatione statutorum facta à Papa extendatur cõfirmatione Apostolica vel quacumque firmitate roboratis cum aliquibus. de rescr. lib.6. Rot. dec. 18.n.1. par.2. diuers.
397. Amp. vt si fenerator ex iuramento egerit cõtra debitorem, & ex contumacia meruerit primũ decretum, & postea debitor abierit, & citato herede processus continuetur sed latitet, & secundũ decretũ processum fit, & vẽdita bona debitoris, & ad iudicata feneratori alia nec heres debitoris progressum infringere potest quia super actione ex iuramento oriente fuit fabricatus quod etiã tollit exceptionẽ dolo facis, &c. nec potest cõsiderari calumnia ex quo ius permittit licet vsuræ sint restituendæ etiam scienter indebitè solutæ Bal. in auth. & qui iurat n.47. vers. occurrit. C. de bon. auth. iud. possid. vbi tamen iudicium morte iurantis circumductum inquit, & secundum decretum nullum est, licet si debitore viuente ad illud processum foret penes debitorem cõditio remaneret, sed res à legitimo emptore non auocabitur, quod Rot. decis.282. par.1. recẽtis. intelligit si ritè, & rectè fuerint subhastata.
398. Amp. vt si pẽsio beneficij alicuius fauore à Papa reseruata sit exẽpta à quibusuis decimis cum clausulis amplissimis, & titularis cũ iuramento consenserit, & obligatione camerali, si vigore indulti Papę etiã pẽsionarij teneatur fauore Reipub. emanati, sed titulares tenentur seruare pactũ, quia non fuit mens Papæ derogare iuri pensionarij nisi fauore Reipub. nec derogatio potest extendi, sed ad pręcedentẽ dispositionem derogatoriæ clausulæ restringuntur, & vbi constat de mente Papæ tertio præiudicandi de modico intelligitur, & licet Papa derogasset dictis pactis iuratis salua tamen inter contrahentes manent. Rot. dec.23. nouis. diuers. par.5. & 224. vbi repetit vel compensat titularis eius etiam fideiussorem facere posse.
399. Amp. vt schedula testamenti à testatore consignata religioso vel tertio, ad quam in testamento rogato per notarium se retulit, recognoscatur iuramento eius cui tradita fuit ex quo non fuit dictum manu testatoris scriptam, si cõiecturæ concurrant vltra iuramentũ; quod si dixerit esse sua manu scriptam, fiet recognitio per comparationem, vel cõiecturis. At si eam notario coram testibus consignarit dicendo eam esse suam testamentum nuncupatiuũ, recognitio non requiritur Rota. dec.69. nouis. diuers. licet regulariter recognitio necessaria sit, vt scriptura probat dec.174.n.16. par.5. diuerso.
400. Amp. vt ex iuramento dato per capitulũ petenti possessionẽ data ei dicatur, prout si nulla vrgẽte ratione capitulũ eam denegasset, & si prius fuisset capitulariter capta nouo superueniente titulo non est opus iterum capi, & casibus prędictis datur manutentio Rot. decis.97. nouis. diuerso & sufficit interpellare capitulum nisi ex iusta causa tradere recuset dec.686. par.1. recentis. & si conuocatum nõ congregetur sufficit Priore, & his qui conuenere præsentibus capi dec.34.n.8. nouis. diuerso.
401. Amp. vt iuramento successorum probentur mobilia defuncti respectu eorum valoris quãdo curiæ pars quarta debetur quod si successores iuramẽtum excusandum crediderint vt immobilia sub aspectu curialium æstimabuntur l.2. C. quando, & quibus quarta pars, vbi Bar. & glo. verbo. iurata inquit vxor heredibus bona iuramento patefaciet, & ad hæc per iudicem compelluntur vt præstent patientiam æstimari instantibus interesse habẽtibus vt in d.l.2. & Rot. dec.187. coram Caualer. & plures iudicatum ita vidi, & iudicaui.
402. Amp. vt alienationem vel donationẽ ab vniuersitate factam validam reddat si requisita à l. fi. C. de vend. reb. Ciuit. lib.11. interueniant nempè cõgregatione hominũ legitima, præsentia gubernatoris loci, descriptione nominum omniũ facta duabus ex tribus partibus votum ferentibus iuramẽti præstatione super vtilitate cõtractus etiã donationis ac iudicis decreto Meno. cons.80.n.22. & 726. Surd. cons.28. vbi in fine posse ratificari nõ seruata dicta solemnitate d.l. fi. renunciari posse. Manti. de cõtract. lib.4. tit.8.n.15. & seq. Rot. dec.292. par.5. diuers. quæ tamen subdit validam reddi donationẽ ex confirmatione Papæ ex certa scientia, & cũ tenoris insertione omnes solemnitates supplente, tũc enim licet cõtractus initio nullus esset, in vim nouæ cõcessionis valeret, & ex motu proprio, & potestatis plenitudine, nec defectu causæ quã Papa supplere non solet, & vtilitas in donatione cessat corruet donatio, si tenor in confirmatione insertus sit, nam confirmando tamquam Communitati doanti vtilem iustam causam cõtractui impressit, vtilitatem tamen colligit ex quo expensa donatarij debent coli, & donans vindicat substantiam vtilitatis, & subdit etiam iuris dubij realem non esse donationem, & supra vide n.225. amp.21.
403. Amp. vt pactum nõ reuocandi donationem iuratum, vel donationem iuratam nõ possit reuocari per secundam donationem etiam iuratam, quia prima iurata debet seruari, & iuramentũ vim clausulæ derogatoriæ habet, & præsentiam donatarij supplet, nec secunda iurata derogat primæ in contractibus licet in vltima voluntate secus sit Rube,

conf. 117 n. 9. Thob. conf. 56 n. 20 & seq.

404. Amp. vt iuramentũ ab episcopo præstitũ de seruãdo statutum de correctione, & visitatione à Papa cõfirmatum ab eo seruari debeat quoad omnẽ correctionẽ tam in visitatione quam extra, successores tamen nõ iurantes non ligat Cef de Graf. dec. 89.

405. Amp. vt conductor qui iurauit nõ incidere arbores virides, & siccas sine domini licẽtia cõtraueniẽs ad interesse teneatur iuramẽto locatoris liquidãdo, & propria authoritate expelli possit Rui. cõs. 58. & 88. vbi etiã in eodem statu quo conduxit restituere teneri lib. 1. Caroc de loca. par. 2 c. 102. n. 19. 20.

406. Amp. vt licet causæ cõtinentia diuidi nequeat, nec corã diuersis iudicibus pro eadẽ causa cõueniri quis possit l. nulli. vbi Doc. C. de iud. secus tamen est ob iuramentum quia laicali forum ecclesiasticum addit Ias ibi n. 6 fall. 5. Meno de arb. iud. cas. 371. n. 14. alias limitationes ad d. l. nulli adducentes.

407. Amp. iuramentum nõ posse à Principe seculari remitti, licet obligationẽ remittere possit, nec iudex sæcularis nisi cõstet de turpitudine, sed ecclesiasticus remittet Diana resol. 114. t. 5. par. 1. tract. 2. ecclesiasticus etiã non solum cõpetens est quoad relaxationẽ iuramẽti sed & ad effectũ agẽdi vt prestita relaxatione cõtractũ rescindat. & annullat resol. 119.

408. Amp. vt si gabellarij dicant merces esse alienas, clerici autem proprias esse dicant, aut quod eas cõducant proprij vsus causa, stetur iuramento clericorum, & nunciorum, nisi qualitas personarum repugnet quia malæ conditionis sit vel conuictus de mendacio de communi Rol. conf. 71. n. 24 lib. 4.

409. Amp. vt clericalis habitus assumptus post delictum ex voto assumptum iuramento assumentis probetur Diana de immu eccle par. 3. resol. 67. contra Farin Q cri. 8 n. 114.

410. Amp vt in re modici præiudicij iuramento alicuius credatur l. thesaurus ad exhibend. Tiraq. de iud. in reb. exig. fol. 46. vers. quod cum.

411. Amp. generaliter ex 9. causis iuramẽtum (quod est assertio vel negatio de aliquo licito possibili, & honesto sacræ rei attestatione firmato Hosti. in sum. de iur. iur. n. 1. & duplex est assertoriũ, & promissoriũ; assertoriũ aliud de calumnia, aliud de veritate dicenda, promissorium vero de faciendo, soluẽdo, iudicio sisti, iudicatum soluendo, & huius modi Hosti supra §. quot sũt n. 3. Leo. in thes for eccle. par. 2. c. 10. n. 2. 3. & aliud est deliberatũ, & solẽne vt si testis iurẽt corã Iudice ad sancta Dei Euãgelia, vel quis præstat iuramentũ litis decisiuum; aliud deliberatum nõ solemne, vt si quis in occulto iuret aliquid deliberatè intẽdens id per Diuinę veritatis testimoniũ cõfirmare; nõ deliberatum nec solẽnizatum est si quis in sermone iuret nõ attendens quem inuocet, & ad quid sed ex quadã consuetudine Turrecrem in c. habemus. n. 3. 22. Q. 1. Leo. supra n. 4.) licitũ effici ob introducendũ bonum, & 2 ob malũ auertendum. 1. pro veritate confirmanda 2. pro ea declaranda. 3. pro pace confirmanda. 4. pro animis amicorum conciliandis. 5. pro fidelitate seruanda. 6. pro fide obedientia, & vnitate. 7. pro consuetudine ecclesiæ seruanda. 8. pro euitanda calumnia, 9. pro infamia tollenda Leo. supra n. 5.

412. Amp. Imperatorem, Reges, Episcopos, vasallos, Doctores, & doctorandos, iurare sub formis traditis à Leo. d. c. 10. n. 12. & seq & rectores ecclesiarum animarum iuram. habentium, & cathedralium, & canonicos n. 24 & seq Borrel de magis edict. lib. 1. c. 14. Bonacof Q. crim verbo iuramentum.

413. Amp. vt si quis iuret deficiente veritate in promissorio aliquid dare vel facere quod tamen nõ habet animũ faciendi mortaliter peccat in quacũque materia magna, parua licita, & illicita; & idẽ si postea promissa cum iuramento licita, & honesta nõ seruet licet si illud violet in re leui venialiter tantum peccet Barbof. de offi epi. alleg. 51. n. 21. 22.

414. Amp. vt pactum petendi renouationem post 29. annos iuratã in emphiteosi operetur vt ea non petita sine declaratione domini emphiteota cadat nec mora purgari possit Bero. conf. 119. n. 11. lib. 1. secus tamen erit in hęrede vel descendente primæ emphiteotæ iurantis nisi pacti scientia in ipso probetur ex traditis hoc tit n. 380. & seq. & alibi.

415. Amp. vt licet procuratoris confessio domino nõ noceat puta ad pecunias recipiẽdas cõstituti, secus tamen est si iuramentũ additũ sit in mandato clausulæ derato, vel iudicis decretum interuenerit Cast. cõs. 410. n. 2. vers item quod ille lib. 1. qui tamẽ loquitur in mandato facto fauore mandatarij sed eũ secuti sunt Ias. in l. 2. §. creditum n. 21. Purp. n. 107. & seq. communem ait licet secus ipse teneat Alcia. in § fi. in fi. Butrig. in §. in mutui. n. 7. in fi. fi cert. pet. Petruli in l. 1 n. 311. de iur. iur. Bauer. de iur. iur col fi. n. 155. Add ad Soarez. in l. post rem iudicatam. lit. E. n. 16. de re iud. Moz. de contract. mutu. rub. de personis n. 8. Gutier. de iuram. confir. contract. par. 1 c. 50. n. 22.

Contrarium tenet Dec. in d. §. creditum n. 17. vers. retenta. Purp. supra Bologne. n. 47 Bertaz. claus. 31. glo. 2. n. 8. Granuc. theo. 7 n. 10.

416. Amp. vt officialis priusquã iuret nõ dicatur officialis nec administret. Natt. cõs. 351 Borrel. supra, & iurare debet index initio officij bene, & fideliter exercere. Natt. cõs. 19. acta tamẽ secus valere ait, & declarat quomodo iuramentum intelligatur, & Bonacof Q. cri. verbo. iudex, & verbo. iuramentum.

417. Amp. vt licet fuga iudiciũ ad torturã faciat, fallit si ex aliqua iusta, & probabili causa discesserit qđ illius iuramẽto probabitur si de causa probabili cõstet Fari. Q. 48. n. 37. & seq. alioquin secus dicẽs.

418. Amp vt iuramentum operetur plures conuentiones contractu eodem initas esse connexas, & indiuiduas de communi Cla. §. fi. Q. 53. vers sed quero ex communi Laderchia conf. 143. n. 9.

419. Amp. Imperatorem teneri iurare se defensurum ecclesiam, & fidem catholicam Lanc. Conrad. in templo om. iud. lib. 1. c. 1. in princ. n. 7.

420. Amp. derogationẽ statutis, & consuetudinibus à Papa factam iuratã nisi expresserit nõn continere glo. in c. cum non vbi Franc. de elect. in 6. Alex. conf. 27 n. 15. lib. 1. Conrad. templ. om. iud. lib. 2. c. 1. vers. octauo n. 8. fol. 138.

421. Amp. archiepiscopos, & episcopos plura iurare teneri de quib. in c. nouit & c. optatum 100. dist. & in c. ego de iur. iur. & per Conrad. supra lib. 2. c. 4. n. 8. & c. 5. §. 3. n. 58.

422. Amp. vt licet iuramẽtum requirat verborũ formali-

malitatem ſufficit tamen per relationem ad aliud Rot. Bono. dec. 89. n. 10. per fundat. & Gipſi.

423. Amp. vt licet ſatisdatio pro forma requiratur ſi prçſtari non poſſit, ſufficiat iuratoria cautio Rot. Bono. dec. 136. per Fund. & Gipſ.

424. Amp. vt licet apocha præcedens non præferatur publico inſtrumento poſteriori niſi trino teſte notata l. ſcripturas C. qui potio. in pig. habeam attamen ſi adminiculata ſit iuramentum ſuppletorium deferri debet, & ſi pluſquam ſemiplenè probata ſit, in magnis etiam deferetur Ias. conſ. 129. lib. 1. col. 2. verſ. ſed præmiſſis. Tiraq. de retr. cõu. §. 1. glo. 7. n. 59. quos refert & ſecuta eſt Rot. vt per Seraphi. dec. 1221. n. 1. licet ibi dicatur iurata; volens dicere iuncta, & ſat eſſe veritatem ſcripturæ ſine teſtium ſubſcriptione probari Tiraq. ſupr. n. 55. Gutier. prac. QQ. lib. 5. Q. 102. vel lectam & recognitam fuiſſe ante publicũ inſtrumentum aut viſã Mago. dec. Flo. 122. n. 12. Rot. dec. 492. corã Caual. Gutier. ſupra vbi alijs etiã caſibus prçferri Franc. dec. 95. n. 6. 7. vbi etiã à die recognitionis cõtra teſtiũ prçlationẽ habere niſi aliter verificata ſit in ſi. & ab eo ſubſcriptam ſufficit qui ſolus ligatur, licet vtriuſque ſubſcriptio exigatur ſi vterque obligatur Gab. de prob. concl. 9. n. 10. Genu. de ſcrip. priu. concl. 3. n. 36. & ſeq. ad d. l. ſcripturas. Gait. de credito. c. 2. tit. 8. n. 3081. & 3148. Coua. prac. QQ. c. 22. n. 5. verſ. poterit & licet non concurrant requiſita à d. l. ſcripturas, ſi veritas ſcripturæ duobus teſtibus probetur anteritas & prælatio inter creditores probabitur Veral. dec. 112. lib. 3. Rot. dec. 53. n. 9. collectarum à Pacif. de ſaluia. inter. par. 1. c. 7. n. 65. & ſeq. etiam ſine ſcriptura vt per eos; in præiudicium tertij vero ſcriptura etiam recognita nõ probat Affl. dec. 245. n. 11. Rot. dec. 685. n. 4. par. 1. diuers. Surd conſ. 82. n. 21. Pacif. ſupra n. 68. & 69. vbi nec ſemiplenè ex Crau. conſ. 216. n. 19. ſufficient autem teſtes qui præſentes fuerint & liber bancarius, & literæ veritatem probantes etiam in præiudicium tertij, quamuis mercator poſtea intra modicum tempus decoxerit ſi tunc ſoluendo cenſebatur Rot. dec. 110. crim. per Farinac. collectarum.

425. Amp. vt licet ante euictionem ſecutam agi nõ poſſit, ſecus eſt ob iuramentum Bero. conſ. 158 n. 51. & ſeq. lib. 1. Mangil. de euict. Q. 1. n. 9. idem dicentes ob dolum emptoris, in dote & in actione ex ſtipulatu ratione contrauentionis & alijs caſibus quos congeſſi in tract. euictionis.

426. Amp. vt æſtimatio quanto minoris, vbi hæc actio datur iuramento emptoris probetur niſi emptor de onere uel qualitate certificatus fuiſſet Bert. conſ. 30. n. 6. par. 3 Purp. conſ. 405. n. 4. Mang. de euict. Q. 24. n. 26. 27.

427. Amp. ut non liceat à contractu recedere ſi res uendita alteri obligata reperiatur, niſi adſit iuramentum, uel aliud conuenerit, uel niſi in cauſa finali ſit peccatum, quia cum illo onere non emiſſet, uel cauſa finalis in actu falſa ſit Mang. ſupra n. 34. & ſeq. ubi tamen ſubdit quod emptoris intereſſe ceſſante nõ poſsit recedere à contractu propter onera puta hipothecam ex Seraph. dec. 321. 1243. n. 5. & alias Rot. deciſionis; quod ſi libera uindita ſit à fideicommiſſo quod adſit recedere poſſe probat ex Rot. dec. 318. n. 2. par. 1. recentio. quod de iuramento dixit non procedit mortuo iurante contra eius hæredes Rota. dec. 228. n. 3. par. 4. diuerſ. & Q. 25. & 26. n. 6. de redhibitoria per quam à contractu receditur. & quando rem alienam aliquis uendidit quod contractus reſcindi poſsit propter dolum ſcienter aliena vendentis Surd. deciſ. 253. n. 17. Mang. ſupra Q. 29. n. 14.

428. Amp. vt quando emptor actori iuramentum detulit, nequeat agere de euictione Mattes. ſing. 115. Mangil. de euict. Q. 199. n. 1. Burg. in c. fi. n. 14. de emp. & vend.

429. Amp. vt ſi dubium ſit an emptor vt precium non ſoluat litem ſibi moueri calumnioſè fuerit, iuramentum purgationis præſtetur Rot dec. 281. n. 4. par. 2. diuerſ. Mang. de euict. Q. 85. n. 69. vbi latè agit quid agendum ſi euictio in limine contractus exiſtat.

430. Amp. agentem ad reſciſſionem inſtrumenti debere plenè ſuam intentionem probare ſi iuratum ſit, alias dubia probatio non releuat maximè ſi veritatis primordium habeat inſtrumentum Seraph. dec. 940. n. 1. & 8. Mangil. de euict. Q. 96. n. 23. vbi etiam reſcindi probat etiam nominatum cauſæ finalis defectu, ideſt quando alias non eſſet contracturus, ſi Princeps non confirmet, ad impoſſibile reducatur, & ſi fines ceſſet ad quem fuit initus, aut ad caſum veniat à quo incipere nequeat.

341. Amp. vt tranſactio nulla, ex iuramento ui pacti ſuſtineatur, ſi vero corruat confirmatio Papæ quia nullitatem ignorarit, non ligat ſucceſſores Rot. dec. 234. coram Coccino Veral. dec. 165. par. 1. vbi & compromiſſum & laudũ ſine cõſenſu epiſcopi vel Papç eſſe nulla, nec ratificari poſſe in prçiudicium ſucceſſorum; nec Epiſcopum ſine ſuperioris conſenſu alienare poſſe; & cõtrauenire poſſe laudo epiſcopum, qui non tenetur ei ſtare in prçiudicium eccleſiæ & ſucceſſorum beneficiatorum.

432. Amp. vt donatio iuriſpatronatus valeat cum conſenſu epiſcopi de quo ſtatur aſſertioni donatoris iuratæ cum adminiculis Coccin. dec. 453. & ſine conſenſu epiſcopi valet compatrono facta dec. 464.

433. Amp. vt cedens omnia ſua iura alteri & non contrauenire iurans non poſſit agere ad iura ceſſa Aneh. conſ. 119. in princ. Paris. conſ. 19. n. 68. lib. 3. Theſ. dec. 201. n. 7. ſed quod cedens poſsit ſolutionẽ recipere à debitore ceſſo & ſoluens liberetur Ronch. in l. 3. n. 64. de duob. reis Aſſis. concl. 4. decl. 4. ubi alios caſus poſsit quibus cedens agere poteſt.

434. Amp. ut iurans puram & meram ueritatem dicere, dictum ſuum ambiguum declarare nequeat, nec propriam confeſsionem licet erroneam reuocare Inno. in c. cum ad ſedem de reſt. ſpol. quem citat Dom. Pauli Antonij del bene. ſing. 10. ſed Inno. id dicentem non reperij & ſubdit confeſsionẽ propriam etiam erroneam reuocare non poſſe.

435. Amp. ſimoniam iuramento purgari Decian. conſ. 8. n. 189. lib. 1. per c. quanto à nobis. 2. Q. 5. ubi Doc.

436. Amp. ut licet ſcriptura priuata ex pacto non poſsit uim publici inſtrumenti habere, niſi in publi-

co

eo instrumento inserta sit, uel uimliterarum cambij babere conuenerit Valasc. de var. emphi. Q. 7. n. 14 & seq vbi etiã probare inter mercatores, si tamẽ dictũ sit vim publiei instrumenti iurati habere, firmior erit etiam si iuratum non sit tactis scripturis. Ruginel. pract. QQ. c. 7.

437 Amp valere consuetudinem requirentem iuramẽtum vel aliud vltra plenam probationẽ ex iusta causa; secus sine ea Dec. in c. 2. n. 6. 7. de probatio.

438. Amp. paupertatem minoris vel mulieris iuramento probari vt non restitutis expensis in spolio possit in principali audiri; licet quoad alios secus sit Gonz. reg. 8 cancel. glo. 2. n. 26.

439. Amp. iuratoriam eautionem sufficere pro absolutione ab excommunicatione bullæ cenæ Domini in articulo mortis de satisfaciendo in eo qui pignora vel fideiussores dare non potest. Nauar. in manua. c. 27. n. 48. Leo. thes. fori. eccle. par. 3. c. 7. n. 163.

440. Amp. vt si vir vxori iuramentum in iudicio detulerit vt declaret in quantitate per ipsam petita an creditrix sit insolidum teneatur, non quatenus facere possit Alex. in l. maritum. col. 1. fall. 13. sol. matr. Soc. reg. 257. fall. 7. Campeg. de dote par. 3. Q. 238. Fall. 13. Brun. de cessio. bono. Q. 20. 4. Q. princ. n. 19. ponentes plures alios casu quibus insolidum tenetur. Affl. dec. 222. Ceual. Q. 230. vide supra amp. 214.

441. Amp. renunciari posse priuilegio quod quis habet ne conueniatur vltra quam facere possit, sed an ex renunciatione omni iuris & legum auxilio si renunciatum censeatur controuersum est Rot. dec. 20. coram Buratto. vbi Add.

442. Amp. matrimonium cum alia quam cum nominata non contrahere iurans, non potest cum alia contrahere sed cum nominata tenetur. Rot. decis. 373. coram Buratto.

647 1. Lim. secundam opinionem contrariam primæ subampliationi vigesimæ octauæ ampliationis non procedere in impubere pubertati minimè proximo glo. in authenti. sacramenta puberum verbo puberum C. si aduers. vendit. Ang. Castr. & Alex. qui testatur de magis communi in l. qui iurasse. de iure iurand. Afflict. in §. item sacramenta n. 4. & in 3. notab. n. 1. de magis communi testatur, sed contrariam opinionem pro anima tutiorem de pace. iuram. firman. secundum hanc limitationem iudicatum dicens Cur. Iun. cons. 53. n. 3. Paris. cons. 99. n. 17. lib. 1. de magis communi Trigon. sing. 91. & Gabr. de minor. conclus. 5. n. 39. Meno. cons. 29. n. 37. & de magis communi etiam testatur Simoncel. de decret. tit. 8. n. 164. & an obligetur iuramẽto quoad Deum vindendus est D. Thom. 2. 2. Q. 89. art 5. circa fin. & Imol. in cap. cum contingat. col. 4. de iur. iur. Aluis. de Albert. sing. 125. & de infante Mantua. sing. 219. Franc. Marc. dec. 122. part. 2. Bertaz. claus. 8. glo. 1. Onded. cons. 42. n. 20. lib. 1. Cabal. cons. 141. vbi de maiore septemnio dicens iuramento non obligari, nec absolutionem requiri, quoniam iuramentum nullum est par. 2.

648 Contrarium tenent plures allegati a Gabr. supra d. n. 39. vbi refert Dec. in l. pupillum de reg. iur. de communi testantem & alios Afflict. dec. 393. n. 10. in fine vbi de veriori & ita dicit iudicatum de cõmuni & verissima Viui. communi opinio. 508. & Villalob. lit. I. n. 16. & in doli capace vide infra n. 656.

649 1. Amp. primam opinionem etiam si pubertati proximus esset de magis communi Trigon. sing. 91. Laderch. cons. 66. n. 18. versic. & dictio. & alij citati supra in opinione contraria primæ ampliationi secundæ opinionis contrariæ primę subampliationi 28. ampliationis. vbi tamen in d. prima ampliatione constat hanc primam ampliationem magis communiter esse receptam veriorem & iudicando receptam.

650 2. Amp. respectu acquisitionis, licet enim impubes acquirere possit; attamen si statutum iurari exigat infantiæ proximus iurare minimè poterit nisi proximus pubertati effectus vel per curatorem, tutorem ue iuraret aut Principis accederet confirmatio Gallia. cons. 51. n. 41. & 57.

651 1. Sublim. primam lim. non procedere quando impubes puberem se esse iurasset si doli capax fuisset Alberi. in d. authent. sacramenta puberum n. 8. Afflict. in d. §. item sacramenta not. 3. n. 2. & decis. 322. n 2. & sequent. Paris. cons. 97. n. 49. lib. 1. Trigon. sing. 91. Franc. Marc. dec. 122. n. 9. par. 2. Bero Q. 43. Bertaz. claus. 8. glo. 2. n. 4. Surd. cons. 25. nu. 18. vide supra amp. 37. & doli capacem præsumi probat Surd. supra n. 47.

652 1. Lim. d. 1. sublim. nõ procedere quando sic iurans cum consanguineo contraxit quia præsumitur ætatis impuberis scientiam habuisse nec sibi scienti dolus infertur Alberi. in d. authent. sacramenta puberum n. 8. Afflict. d. 3. notab. n 2. Surd. cons 25. n. 18. Bertaz. d. n. 4. Franc. Marc. d. n. 9.

653 2. Lim. d. 1. Sublim. non procedere quando ex aspectu apparuisset vel aliter cum impubere contrahens sciuisset impuberem esse Alberi. d. n. 8. Afflict. d. not. 3. n. 2.

654 3. Lim. non procedere quando impubes doli capax iurasset non contrauenire contractui pubertatis tempore celebrando, iuramentum namque in contractu debet interponi Alberi. d. n. 8. Afflict. d. notab. 3. n. 3. qui tamẽ de canonistis timet. Seraphi. priuileg. 74. n. 201.

655 4. Lim. non procedere quando impubes contra it pubes autem iurauit tunc enim quia initium spectatur non obligabitur Alberi. d. n. 8. Afflict. dicto notab. 3. n. 4. vide supra amp. 25.

656 5. Lim. vt licet impubes doli capax iuramento obligetur, idest annos decem cum dimidio agens Surd. cons. 25. n. 47. & per tot. non tamen firmatur contractus iuramento sponsalibus exceptis de cõmuni Couar. in 4. de sponsal. c. 4 §. 1. n. 4. tradens diuersitatis effectum & in c. quamuis. §. 1. n. 3. de pact. in 6.

657 Contrarium tenent Doc. magis communiter nempè contractum confirmari de qua testãtur Gutier. de tutel. par. 2. cap. 7. n. 24. & Farinac. Q. cri. 15. n. 34. Surd. cons. 122. n. 16. & d. cons. 25. per tot. & Cras. in §. successio ab intestato. Q. 11. n. 2. in fi. post Abb. cõs. 39. n. 1. in fi. lib. 1. 108. n. 2. lib. 2. Dec. in l. pupillus. 111. n. 4. de reg. iur. de cõi. Gratia. discep. 470. n. 39.

658 2. Lim. principaliter non procedere ijs casibus quibus limitata fuit 16.amp.

659 3. Lim. non procedere quando certa solemnitas probatoria à statuto requireretur in contractibus qua non adhibita, instrumentum nullam probationem facere disponeret, tunc enim iuramentum nihil operabitur, nam sicut instrumentum nō probat contractum, ita nec iuramentum Bar. in l. si quis pro eo. n. 15. de fideiussor. Cast. cons. 61. n. 2. lib. 2. Cor. cons. 251. n. 3. lib. 4. Abb. in c. cum contingat. n. 24. Imol. n. 70. de communi testatur Alc. n. 93. alias. 151. de iur. iura. Cagnol. in l. si librarius n. 43. de reg. iur. Soc. cons. 97. n. 5. lib. 1. Goz. cons. 16. n. 14. Soc. Iun. cons. 8. n. 26. lib. 4. & Gab. de minor. conclu. 5. n. 33. & de stat. concl. 11. n. 11. de cōmuni Villalob. com. opinio. lit. I. n. 126. & Couar. in 2 par. relectio. §. 6. n. 1. quia fauorem publicum concernit vt per eos & Simonc. de decret. tit. 8. n. 168. Seraphi. priuileg. iuram 61. n. 4. Cepha. conf. 207. n. 69. Decia. cons. 32. n. 22. lib. 4. Add. ad Rot. Bonon. dec. 121. in nouissimis in fine Rota. Rom. decis. 218. n. 3. par. 2. recentior. Farinac. Q. cri. 160. n. 247. Montan. de tutel. c. 33. n. 603. vide supr. lim. primam. 16. ampliationis. & infra limitatio. 95. & 70. & tūc absolutio peti debet tenuit Rot. Rom. in Tirason. decimarum. 8. octobris. 1586. coram Robusterio. Ricci. collect. 1251. par. 1. & 1880. vbi alias Rotæ decisiones citat Vasq. de suc. lib. 3. §. 29. n. 1. Manci. de iura. par. 4. eff. 2. qui tamen secus tenet nisi statuta fuissent à Papa confirmata Carpa. c. 319. n. 97. & c. 453. n. 32. Alba. conf. 70. n. 7. vbi ex magis cōi. si forma statuti non seruata actum simulatum præsumat. & 612. n. 29. vbi idem de alijs publicam vtilitatem concernentibus.

660 1. Sublim. non procedere quando aliter probaretur puta per testes, quia lex ciuilis super iuramēto quod spirituale est disponere non potest Imo. in c. cum contingat. n. 73. de iur. iur. Seraph. d. n. 4. in fi. dixi in d. prima lim. decimesextæ ampliationis Alba. conf. 198. n. 12.

661 2. Sublim. & intellige in solemnitate formali, & intrinseca, huic enim non potest à partibus renūciari, prout nec si publicam vtilitatem, vel odio alterius puta creditoris iuramentum vel probatio sublata esset Aretin. cons. 2. n. 11. & 17. Cor. cons. 135. n. 4. lib. 2. Bero. cons. 126. n. 11. lib. 1.

662 1. Lim. non procedere quando statutum minoribus administrationem bonorum interdiceret, tunc etenim minorum iuramentum non valeret cū non habeant administrationem arg. l. tutor. §. prodigus. de iur. iura. O balion de Monte Biano. in repetitione d. authent. sacramenta puberum verbo. contractus ad finem vbi Humbert. de Bonenco. n. 39. C. si aduers. vendit. Simonc. de decret. tit. 8. nu. 169.

663 1. Amp. idem esse in prodigo, nec naturalis etiā nascitur obligatio de communi testatur Lanfranc. Balb. dec. 82. ex Bar. & cœteris communitet In l. is cui de verbo. oblig. quando scilicet ei administratio interdicta fuisset, quia d. iuramentum non habet tres comites requisitos vt obliget, sed in eo deficit iudicium seu discretio requisitorum alter. vt in c. & si Christus. de iure iuta.

664 5. Lim. non procedere quando statutum capiētem incapacem redderet, nam iuris impedimentū excusat à periurio arg. l. final. qui satisda. cogan & l. iubemus. §. œconomus C. de sacro sanct. eccles. O balion. supra in versic. quartum remedium Simon. supra. n. 170. vel inhabilem declaret Ricci. collect. dec. 2170. vers. sed intellige vbi tamen citat Cacche. dec. 176. quem reperire non potui.

DECAS XI. TRACTATVS. VIII. DE SIMVLATIONE.

665 6. Lim. non procedere in contractu simulato, in quo iuramentum nihil operatur cum nō habeat consensum glo. in l. emptione. C. plus valere quod agit Bar. in l. fecius. n. 5. ad leg. falcid. Cor. in d. auth. sacramēta puberum n. 74. Ias. n. 62. Franc. Cur. n. 65. Humbert. de Bonenco. n. 49. alias. 51. C. si aduers. vendit Bal. in rub. de iur. iur. col. 3. vers. & dixit sanctus Ruin. conf. 130. n. 4. lib. 1. Cassane. conf. 7. n. 28. Feli. in c. si cautio. n. 70. de fid instru. Gram. dec. 76. n. 19. latè Barbat. conf. 28. n. 14. lib. 3. Paris. conf. 86. n. 26. lib. 3. de cōi. conf. 54. n. 41. lib. 1. Tiraq. de retr. conu. in præfat. n. 16. & seq. late Becci. conf. 52 n. 102. & seq. de cōi Rol. conf. 47. n. 16. & 31. lib. 4. post Cor. conf. 135. n. 4. lib. 1. Vital. de clausul. in clausul. an iuramentum valideţ contractū simulatum n. 3. Crot. conf. 12. n. 23. de cōi. Soc. cōs. 27. n 26. lib. 4 & Imol. in c. cum contingat. n. 76. de iur. iur. & Afflict. in c. 1. n. 63. de feud. dat. inuicem legis commissor. Lup. in l. 2. com. 2. §. 1. n. 36. C. de pact. inter emp. & vend. Ambrosi. de Vignat. in c. salubriter n. 117. de vsur. de cōmuni Neuiza. conf. 23. n. 1. Seraphin. priuileg. iuramen. 59. n. 12. & seq. vbi rationes, & authoritates adducit Matte. Brun. conf. 91. n. 9. Bello. conf. 47. n. 7. & conf. 48. n. 4. Alba. conf. 791. n. 33. lib. 4. Purpur. conf. 558. n. 3. de communi Caroc. in reg. cum quid par. 4. lim. 8. n. 3. de reg. iur. in 6. Bero. cōs. 170. n. 13. lib 1. Pancirol. cōs. 149. n. 15. 16. Bertaz. cōs. cri. 437. n. 81. Tenni. caut. 251. n. 1. & 2. Viui. communi opinio. 832. n. 58. & 425. Ondede. conf. 46. n. 35. lib. 1. de communi latè Farinac. Q. cri. 162. n 67. & Villalo. cōi. opin. lit. I. n. 132. Monta. de tutel. c. 33. n. 591. subdens absolutione à iuramento opus non esse. & de confirmatorio, idem tenet Torniol. conf. 16 n. 16. & ideo de simulatione excipi potest Gratia. discep. 255. n. 28. 479. n. 72. & in cessionibus. 826. n. 29. Cunno. de pact. lib. 1. c. 16. n. 102. Manci. de iuram. par. 4. eff. 1. Q. 11. Soarez. cōi. opi. lit. I. n. 282. lit. S. n. 123. Franc. Marc. dec. 507. n. 6. lib. 2. Decian. conf. 105. n. 35. lib. 2. Franc. Marc. dec 484. n. 10. lib. 1. Rim. Iun. conf. 62. n. 15. & seq. & in vsurario contractu non obligare Decia. conf. 84. n. 55. lib. 2. Capr. reg. 87. n. 178. Pedroch. conf. 36. n. 158. Mar. Angus. conf. 184. obtenta tamen absolutione n. 17. Io. Botta. conf. 85. n. 36. Viui. cōi. opi. 832 n. 58. Simonc. de decret. tit. 8. n. 171. de cōi Gutier. in l. nemo potest. n. 383. vbi ex communi subdit absolutionem à iuramento non esse necessariam deleg. primo. Carol. de Gras. de stat. reicij. exc. 12. exce. n. 24. vbi de cōi. Alba. cōs. 791. n. 35. Rot. dec. 9. n. 5. par. 1. recentis. vbi de cessione ex causa facta si veritas causæ

causæ sola confessione probetur, licet secus si titulo lucratiuo facta sit vel piæ causæ fauore Roma. conf.518.Gab.de act.conel.5.n.38.Gab.conf.67. lib.1.Meno.lib.3.præs.129.n.35.Tiraq.priuil. piæ causæ 109.Senat.Dolan.dec.14.n.31.Milan.dec. 5.n.46.lib.2.Marta.dec.54.n.19.Pisa. vbi ex magis communi subdit simulatum probari ex pacto reuendendi temporali & precij modicitate & Osasc.dec.42.& Lepid.dec.Luc.60.& Rot.Auen. dec. 38.& Surd.dec.34.Rot.dec.99.cri. per Farin. licet vltra duo prædicta solitū fœnerari vel alias coniecturas requirant Guid.Pap. dec. 516. Osasc. supra nisi excessus immoderatus sit. Cassado.dec.1. de vsur Vcral.dec.334.par.3.Borg.dec.1.lib.2.Franc. Marc.dec.484.n.28.lib.1.Mago. dec. Luc. 77.n. 11.Ces.de Barz dec.123.n.3.de communiori Rot. Bono.dec.119.n.88.in nouiss.Meno.conf. 109. n. 17.Rim.Iun.conf.62.n.15.& seq. Farin.in fragm. par.2.n.1302.ex communi.

666 Contrariū vt propter iuramentū simulatio allegari non possit,quoniam iuramentum pro veritate habetur l. sed & si possessori. §. Item si iurauero de iure.iuran.& ita Bal.tenuisse refert Afflict.d.n.63. Ceph. conf. 325 n 41. quamuis allegati ab eo loquantur de iuramento assertorio Port. conf. 66. n. 13.de communi testantes refert Becci.d. conf. 52. n.12.& idem Becci.inter conf.Farinac.conf.40.n. 61. in fine de magis communi Tusc.verbo.simulatio.conclus.266.n.12.& 14.Cabal.conf.23. n. 14. par.1.idem de hærede dicens.Ricci. collect. decis. 205.Rol.conf.93.n.24.& seq lib.1.Cor.in auth.sacramenta puberum n. 74. C. si aduers. vend. Goz. conf.69. n. 19. de magis communi & magis æqua Galles de camera.oblig. Q. 18.n. 4. in noua impressione per Zauhi. de communi Paneirol. conf. 118.n.13.

Distingue vt prima procedat quando contrahentes nihil agere intendebant;secundo si vnum agere simulabant, aliud autem re vera agebant; quod licet occultum poterat fine peccato seruari, tunc iuramentum firmat cōtractum licet simulatum Bal. Nouel.de dot.par.10. n. 10. Neuiz. conf. 23. n. 3. Gab.conf.74.n.28.146.n.4. & 5.lib. 1. Ond. conf. 41.n.33.lib.2.

667 1. Amp. primam opinionem magis communē procedere absolutione etiam à iuramento minimè petita,etenim cum ob defectum consensus iuramentum non obliget absolutione ab illo opus non est Ang.in l.3.in fi.C.plus valere quod agit Cor.Paris. Franc.Marc.Decia. & alij in 6. limitatione citati & præcipue Matte.Brun.Purpur & Seraph. & subdit Purpur.vbi supra peti debere declarari iuramētum tamquam super simulato contractu interpositum non ligare Sicard. in d.l.3.n.7.in fine Mastril. sing.474.Paris conf.54.n.45.lib.1. Capra. concl. 87.n.184.de communi Viu. commun.opinio.425. n.3.Carol de Gras.de statut.reijcien.exceptio. 12. exceptio.n.24.Farinac.Q.162.n 7.

668 Contrarium tenent Bal in rub.de iur. iur. col. final. versic. item non valet iuramentum simulatum Ang.in l final.n.3.qui satisdare cogan. Neuiz.cōs. 23.n.3. & relati à Farin. supra volentes absolutionem requiri, quod tutius mihi videtur;& infra dicetur.Cur Iun.conf.108.n.13.Soc.conf.5. n. 3. lib. 1.Ias.in l.nemo potest.n.44. de leg. primo Galles. ad form.camer.oblig.par.4.Q 2. n. 3. & 4. Rota. dec.5.n.4 ad fi.par.2.recent. Gratia. discep. 876. n.15.Farin in fragm.par.2.n.1302.& seq. vbi tam à promissorio quam assertorio.

1. Lim. primam opi. non procedere quando ex iuris præsumptione, nec ex lectura instrumenti de simulatione constaret Rota. in Clusina pensionis.20.Iunij.1590.coram Card. Platto.55.n. 8. collectarum à Pico ad statutum Vrbis.

2. Amp. vt etiam sine iuramento contractus etiam onerosus puta census in fraudem creditorum à nuper decocto factus censeatur & simulatus data scietia saltim præsumpta vtriusque partis decoctionis, licet contrahentes inter sese obseruare tenerentur Vant.de null.tit.quoties & intra quod n.53.& seq. Tiraq de retr.lig.§.1.glo.2.n.9. §. 26. glo. 2. n. 8. vers.& illud.Rot dec.163.par.2.recentis. simulatū probans; & subdunt contractum posse esse nullum quoad commodum contrahentium, validum vero eorum odio.

3. Amp. non valere iuràtam renunciationem simulationis nisi ex interuallo fieret Bar. in l.nemo. potest.n.2.de leg.1. Viui.cōi.opi.185.Sintagma.com. opi.par.1.tit.21.de iur.iur. c. 7. vers. sed vbicumque. de cōi.Farin.in fragm.par.2.n.1307.

669 1. Sublim.d.6.lim. non procedere quando versaremur in dubio an simulatio adsit, tunc enim iuramentum seruari deberet Bal. in rubr. de iure iur. col.final.versic item non valet iuramentum simulatum Cor. in auth. sacramenta puberum. n. 174. ad finem.C.si aduers. vendition.ex eo enim fraudis & simulationis suspicio amouetur vt pluries iudicatum probat Ricci.collect dec.2170.versic. item iuramētū in actu.& Maoci.de iuram.par.4.eff.52.

670 2. Sublim. non procedere quando ex parte iurantis tantum simulatio interuenisset, vt quia vnū in ore, aliud in corde gerebat, vel quia verbis simplicibus fuerit dolosè vsus, tunc enim iuramentum intelligetur secundum intentionem iuramentum recipientis, sicque Deus recipere videtur cap.quacumque arte.22.Q.5.Cor.d.n.74.ad finem.Simon. de decret.tit.8.n.171.in fine.

671 3. Sublim. non procedere in simulatione facta ad tertium decipiendum, nam tunc quia rerum ordinem præsertim spiritualium confundere non debent, & iuramento præsertim in alterius perniciem abuti, & ad alium decipiendum, iurans non audietur simulationem & turpitudinem allegans c.interogasti.27.distinctio. Cor.d.n.74. Simoncel. supra.

672 4. Sublim. non procedere nisi contractus vnius ad alium simulatio fieret qui seruari non possit sine interitu salutis æternæ sitque contra bonos mores naturales & iuris canonici cuius scilicet obseruantia ad peccatum induceret; secus si contra bonos mores iuris ciuilis esset hoc enim casu iuramentum seruari deberet dicam infra.lim.20.Cor.d.n.74.Simoncel.supra Ond.conf.41.n.33.lib.2.

673 5. Sublim. non procedere quando non esset adhibitum iuramentum promissorium, sed assertoriū omnia & singula vera esse affirmando hoc enim

casu

casu non posset allegari simulatio, siquidem eo ipso quod simulatum contractum allegaret, vel excipere, periurium incurreret; nec idcirco audiri posset Docto. in l. nemo. potest. de legat. prim. vbi Imo n.4. in fine Alex. n. 17. Ias. n. 46. post alios ibid. & in cap. cum contingat vbi Butri. n. 16. ad finem Imol. n. 78. ad finem & alij de iur. iuran. Cepol. de simulatio. contract. n. 46. Corn. in d. authent. sacramenta puberum sub n. 75. C. si aduers. venditton. Alpx. conf. 36. n. 3. & conf. 132. n. 3. lib. 2. Afflict. dec. 60. n. 1. & 2. Bero. conf. 170. n. 13. lib. 1. Gram. dec. 45. n. 1. & 2. & dec. 80. n. 1. & seq. de communi Soc. conf. 83. n. 4. lib. 3. & Villaloh. commun. opin. lit. I. n. 133. Ruin. conf. 32. n. 5. lib. 4. Natta. conf. 145. n. 11. Soc. Iun. conf. 50. n. 3. lib. 1. Capra. reg. 87. n. 181. Vital. de clauf. vbi supra. n. 21. pag. 433. de communi Soarez. commun. opini. n. 283. & seq. Franc. Marc. dec. 47. n 5. par. 1. Gozad. conf. 69. n. 16. Bertauhin. in repertor. verbo. contractus simulatus. 2. Port. conf. 66. n. 14. Gomez. in §. item si quis in fraudem. n. 2. Institut. de action. de communi testantur Cur. Iun. conf. 108. n. 13. & conf. 110. n. 15. & Rolan conf 93. n. 22 lib. 1. & conf. 47. n. 31. lib. 4. Cepha. conf. 325. n 41. & 42. de communi testatur Bertaz. conf. cri. 437. n. 42. & conf. 497. n. 7. & de magis communi & si confirmatorium concurrat iuramentum indubitatam dicant Add. Bertaz. conf. 533. & Laderch. conf 139. n. 8. de communi etiam testatur Viui. commun. opi. verbo. iuramentum super Caroc. in cap. cumquid. par. 4. limitatio. 8. n. 4. de reg. iur. in 6. Galles. ad form. cameral. obligation. par. 6. Q. 1. n 6. Torniol. in conf. 16. n. 16. Simonc. de decret tit. 8. n. 171. Tenin. cautel. 251. n. 5. de communi Mascard. concl. 447. n. 21. & seq. de magis communi Cacchera. dec. pedem. 42. n. 6. de communi Maceratens. resolutio 57. n. 34. lib. 2. & resolutio n. 17. n. 10 lib. 3. & latè Neuizan. conf. 23. n. 4. & Seraphin. de priuileg. iurament. priuile. 59. n. 1. & seq. & Moz. de contract. artic. 4. n. 50. Viui. cōi. opinion. 425. n. 6. & Menoch. conf. 343. nu. 46. & conf. 576. n. 29. de magis communi Caroc. de excussio. par. 2. Q. 17. Borgni. dec. 9. n. 26. lib. 1. Mar. Angus. conf. 152. n. 23. subdens iuramentum istud ad incidenter etiam prolata extēdi de magis communi Turret. conf. 1. n. 26. lib. 2. & de communi omnium Rugginel. pract. QQ. cap. 9. n. 1. Rota. Roman. decis. 123. n. 10; par. 2. diuerso. etita postea etiā tenuit in una Beneuentan. census. 16. Decembris 594. coram Mantica postmodum Cardinali eminentissimo, & magis communem etiam fatetur Farinac. Q. cri. 162. n. 83. & quia turpitudinem suam allegare aliquis non potest Tiraq. de retr. lig. §. 1. glo. 2. n. 16. Rota. dec. 116. n. 11. par. 2. diuersor. 413. n. 3. par. 2. recēt. Gratia. discep 876. n. 17. & 826. n. 31. Manci. d. Q. 11. Carol. de Gras. de stat. reijci. excep. 12. excep. n. 15. Viui. cōi. opi. 425. n. 6. de communi opi. 832. n. 59. de cōi. Farin. d. par. 2. n. 1303. & Rugginel. pract. QQ. c. 7. vbi etiam si promissorium assertorio iunctum sit, potentius operari probat.

614 Contrariam sententiam tenuere Bellon. cōs. 47. n. 7. Paris. conf. 53. n. 39. in fine & conf. 54. n. 40. & seq. & n. 83. & seq. lib. 1. Bero. conf. 70. n. 3. lib. 3. Becci. conf. 52. n. 108. & seq. Rimin. Iun. conf. 62. n. 21. licet aliam opinio. communem attestetur, & sequi hanc videtur Masc. vbi supra Anchara. Q. 80. n. 23. lib. 3. Gomez. in §. item si quis in fraudem n. 2. versic. tamen in hoc Institution. de action. Crot. in l. nemo potest. n. 47. versic. aduerte tamen de legat. primo. Roland. conf. 76. n. 9. lib. 4. Rim. Iun. conf. 467. n. 65. & seq. Ondede. conf. 46. n. 36. lib. 1. & in muliere in qua lex fraudem præsumit petita absolutione a iuramento Rot. in Roma. nullit. oblig. 16. Ianuarij. 1606. coram Ortembergo 36. collectarum à Pico ad stat. Vrbis.

675 1. Amp. primam opinionem quintam scilicet sublimitationem procedere, siue confessio vera fuerit vel præsumpta, adhuc enim de simulatinne opponi non poterit præsumptio namque pro veritate habetur l. consiliarios C. de assessor. ex l. locorum C. de omni agro deserto. lib. 11. §. si vero. & quidā. authentic. de exhibitio. & custod. reor. Oldrad. cōs. 320. n. 2. in fine versic. præterea cum positiones. Marsil. sing. 12. Seraphin. priuileg. iurament. 59. n. 27. ad finem.

676 2. Amp. procedere etiam quando instrumentū nullum esset vt puta defectu subscriptionis notarij, hoc etenim minimè obstante, nequaquam de simulatione opponi potest; licet enim instrumentum quia solemnibus carcat ad probandum non sufficiat, confessio tamen subsistit, & rata manet Innoc. in cap. cum venerabilis n. 2. versic. sed secus. de exceptio. Bal. in l alia n. 3. C. de hisquib. vt indign. Alex. conf. 184. n. 2. lib. 7. Seraphin. d. priuile. 59. n. 18.

677 1. Subamp. siue absolute & explicitè vel implicitè & ad aliud instrumentum relatiuè facta sit, relatum enim in referente esse censetur l. asse toto. de hæredib. instituen. Bal. supra.

678 1. Lim. d. amp. non procedere quando falsitas instrumenti probaretur, tunc enim confessio fundamento caret, cui hærebat. Innocent. supra, vel error iuris aut facti Rot. dec. 94. n. 9. par. 2. recentis. Grat. conf. 55. n. 44. lib. 1. Dec. conf. 408. n. 5. Rol. conf. 69. n. 48. lib. 3. Ond. conf. 66. n. 57. & 67. lib. 1. vbi non obesse confitenti, dummodo error talis sit qui intelligentiam confitentis amoueat Bal. conf. 39. lib. 1. Meno conf. 191. n. 68. Ond. conf. 102. nu. 47. lib. 1. & modò probetur error, alioquin confessioni statur quæ superat probationes omnes, supplet scripturæ defectū & extra iudicialis plenè probat de iure canonico præsertim geminata Rota. dec. 157. par. 2. recentis. vbi etiam societatis disdictam probare & probari etiam nota disdictæ in margine instrumenti. & si contra confessionem iudicetur non probabit Surd. conf. 423. n. 73. vbi etiā posse contraueniri Masc. concl. 348. n. 29. Farin. Q. 81. n. 107. Lamb. de contr. mal. glo. 11. n. 95. vbi cōfessionem iuratam non posse reuocari nisi errore probato. & iure canonico probare Rot. dec. 256. par. 5. diuerso.

679 3. Amp. nec hæredes contrahentium de huiusmodi simulatione opponere posse, cum eadem persona cum defuncto hæres censeatur, nec ideo (quāuis reatus pœna non afficiatur) simulationem, turpitudinemque defuncti deducere & allegare possit

Castr.

Castr.cons.306.n.4.versicul.nec obstat.lib.2.Cor. cons.104.n.5.lib.3.Ruin.cons.94.n.11.lib.1.Cofet. de iure iuran.Q.8.n.45.Cur.Iun.cons.110.n.16. post Bal.cons.398.n.3.lib.1.& Aretin.cons.96.n. 5.Ancharan.Q.47.n.3.lib.1.Addent.ad Bertaz. cons.cri.533.versicul.quod etiam.Affis.conclusio. 16.illation.70.

680 Contrariam sententiam tenent Docto. magis communiter ex quo in hærede cessat prohibitiua ratio periurij tam in promissorio & confirmatorio iuramento, quam etiam in assertorio cap.veritatis de iur.iura.vbi Docto.Salicet.in l.3.n.1.in fine C. plus valet. quod agitur Vitalis de clau.d.nu.21. pag.433.Gram.dec.76.n.21.Ripa.in l.nemo potest.n.78.de legat.primo.Soc.Iun.con.84.n.9.lib. 3.Parif.cons.53.n.16.& cons.54.n.93.& cons.55. in fine.lib.1.Bertacchi.in repertor.verbo.contractus simulatus.3 Seraphin.priuileg.iurament.59. in fine Cacchera.dec.Pedem.42.n.7.Gab.cõs.142. n.22.& 15.in fine.lib.2. vbi alijs citatis communẽ testatur Bertaz.cons.cri.437.n.82.Mascard.de probat.conclus.447.n.43.Ondede.cons.46.n.38. lib.1.de communi Carol.de Gras.de stat.reijcien. exception.in excep.12.n.26.Caroc.de excus.par. 2.Q.17.n.44.Farin.Q.cri.162.nu.71.Alba.cons. 791.n.35.& 36.quia est assertorium non confirmatorium ideo ab hærede & à tertio allegari posse probat.

681 1. Distingue vt prima opinio procedat vbicumque iuramentum in fraudem legis vel hominis nõ præstatur, sed solummodo in iurantis eiusque hæredum præiudicio agitur, secunda autem vbi iuramentum in fraudem legis, vel hominis præstitũ non fit, si namque hoc secundo casu iuramentum contrahentes, hæredesue obligaret, legi, vel homini fraus fieret, quod ferendum non est latè Gab. cons.142.n.10.& seq.lib.1.

682 2. Distingue vt hæres non incurrat periurium, verum contractum seruare teneatur.Gutierez in l. nemo potest.n.394.de leg.primo.intellige si sit cõfirmatorium nõ simpliciter assertorium vt per Albam.& alios supra.

683 3. Distingue vt prima in hærede procedat cui testator aliquid relinquere non tenebatur nempe extraneo,secunda verò in suo qui iuramento patris non obstante de simulatione excipere, illamque allegare potest, nõ debet enim debita portione fraudari Bar.cons.65.n.1.& 2.lib.1.Bero.cons.147.n. 40.lib.2.Borgni.dec.2.n.34.lib.2.Carol.de Graf. d.excep.12.n.28.vbi alios adducit in fraude tamẽ loquentes.

684 1. Lim.3.amp. in casibus quibus contrahentes ipsi de simulatione opponere possent tunc etenim fortius hoc eorum hęredibus qui non iurarunt permittetur auth.multo magis.C.de sacr.san.eccles. & quia ex persona hæredis non mutatur qualitas obligationis l.2.§.ex his.de verbor.obligat.Natt. cons.605.n.4.& 5.Surd.dec.297.n.4.Ceph.cons. 320.n.64.Rota.Romana decis.419.nu.3.part.2. recentior.

DECAS XI. TRACTATVS IX. DE ABSOLVTIONE A IVRAMENTO

685 4. Amp. vt contrahentes & iurantes absolutionem à iuramento petere minime possint, etenim periurium incurrerent, eaque obtenta illis nõ proderit Alex.cons.36.n.3.lib.2.Ias.in l.nemo potest. n.46.de legat.primo.de communi Gozadin.cons. 69.n.17.& 22.Gram.dec.45.n.2.Neuiza.cons.23. n.4.Rol.cons.47.n.31.lib.4.Add.ad Alex.supra lit B.Addent.ad Bertaz.cons.cri.533.Turret.cons.1. n.27.lib.1.Seraphi.priuileg.iuram.59.n.2.Borgn. dec.5.n.26.lib.1.de communi testatur Menoch. cons.343.n.46.post Cassador.de mutu.petitio.dec. 1.n.2.Thesaur.dec.pedemon.223.n.18.Galles.ad form.cameral.obligatio.par.6.Q.1.n.7.Affis.conclus.51.versic.& quando adsint Decia.cons.56.n. 90.vbi ex communi inquit absolutionem à iuramento nequaquam dari vbi obseruare promissa,& conuentis non contrauenire contrahentes promissore lib.4.lib.4.Carol.de Graf.d.except.12.n.29. Caroc.de excus.par.2.Q.17.n.41.vide supra amp. 6.& infra limitat.56.

686 Contrarium tenet Imo.in l.nemo potest.n.4.in fine Alex.n.16.Crot.n.47.& alij de legat.prim.Afflict.in cap.1.n.65 de feudo.dato in aciem leg.cõmissor.& dec.60.in princip.Vital.de clausul.d.tit. an iurament.vali det contract.simulat.n.20.pag. 433.Capra.concl.87.n.185.Paris.cons.54.n.84. lib.1.Rim.cons 61.n.8.Gram.dec.89.n.1.Rimin. Iun.cons.62.n.19.Galles.ad formam cameral.obligat.Q 25.n.2.vbi Zauhi.in add.Rol.cons.47.n. 19.lib.4.latè Surd.cons.165.n.7.& seq.Mascard. conclus.447.n.42.& 43.Borgn.dec.1.n.89.lib.2. post Abba.in cap.1.n.12.de iure iuran.Franch. March.decis.166.n.4.lib.2.Cacchera.decis.pedem.42.n.5.Anchar.Q.80.n.23.lib.3.Onded.cõs. 46.n.37.lib.1.Viui.communi opinio.425.n.6.7. Laderch.cons.139.n.7.Tusc.conclus.266.verbo. simulatio n.26.27.28.& 48.Virgin.Bouat.in constitutio.Marchiæ glo.2.n.22.Farinac.Q.162.n. 90.ea obtenta subdentes iuramentum non obesse & ad effectum agendi concedi solet & ita seruat: Rot:Rom.Cassad.dec.1:de emp.& vend.& alijs in causis firmauit vt per Ricci: collect: 1252.decis: part:1:& eam petens non dicitur contrauenire cõtractui Neuiz:cons:22:n:3.& ea obtenta perinde est ac si contractus iuratus non esset & si nullus stet erroneus sit nullus remanet.Bero:cons.177.n:37: lib.1.Manci.de iuram.par.6.Q.1.n.2.ad med.Gratia.discep.824.n.25.Rol.cons.7.n.58.59.lib.3.& & Ond.cons.9.n.29.lib.1 Manu supra par.4.eff.1. Q.11.& par.6.Q.1.dupliciter concedi probat,plenè & hæc tollit iuramenti vires; aut habilitatiue solum pro agendo & eas non tollit ex Coua.var lib 1.c.4.n.5.Gab cons.127 n.33.lib.1.Crau.cons.7.n. 7.Ceph.cons.51.n.22.& in obligationi camerali Galles.de oblig came.par.6.Q.2.n.2.& seq.intelligens ad effectum agendi non excipiendi contra cameræ obligationem non tamen ideo executionem retentari.

687 1. Amp. hanc secundam opinionem vt non modo possit absolutio peti; verum etiam peti debeat, alio-

alioquin audientia denegabitur Crau.conf.7.n.12. Rot. Roma decis.317.n.8.par.4. diuerso. Seraphi. priuileg. iurament. 60. n.19. de communi in promissorio, & assertorio Farin. in fragm. par. 2. n.1304. & sequent. Marescot. resolut. 84. lib. 2. quando agendum foret ad contractus rescissionem vbi ampliat stante errore, & ab omnibus peti debere si plura sint apposita iuramenta saltim generalibus verbis,nisi ad eumdem effectum tenderent, & idem dicit statuto iuramentum annullāte dummodo nullitas detecta sit ita Rot. Rom. iudicasse subdens, & ea detecta opponi posse Ond.cons.46. n.37.fine metu periurij lib.primo Marescot. resol. 84. n.12. lib. 2. & ita Rot. Rom. tenere probat Ricci. supra etiam si defectus consensus allegetur ob errorem vel statutum annullaret iuramentum sine certa solemnitate, & iurasset non petere absolutionem de communi Lepid.decis.Luc.107.versic. circa verò.Neuizan. cons.23 n.3.Manci. d.Q.11. & obtenta absolutione simulationē allegari posse Rim.Iun. cons.62. n.19. Iuti Seraph. supra priuil. 59.Carol.de Graf de stat.reijci. excep.12. except. n.29.præsertim simulationis facta mentione in petitione absolutionis ex Vrsil. ad Afflict decis.60. n.4.Ias.in §.item si quis 2.n.73. Inst.de action.

688 Contrarium in vera simulatione,quia consensus deficit tenuit Rot. Rom. vt per Gab. cons.9.n.9. lib.2. qui idem in iuramēto assertorio tenet quamuis in promissorio secus dicat. Viui. communi opinio. versic. iuramentum super, & de communi Gutierez. in l. nemo potest. n.384. delegat. primo, & non requiri vbi non valet iuramentum nec obligat Sanch. de matrimo. lib. 1. disp. 32. n.2. nec ei cui non fuit impletum Crau. cons.122. n.16. Gratia. decis.26. n.25. de communi Medic. dec.35. n.4.

689 2.Amp. d. secundam opinionem vt si plura sint iuramenta,plures peti debeant absolutiones Thob. cons.57. n.23. Rot. Rom. decis.5.par.2.recentior. & 53.& 54. collecta à Pico ad statutū Vrbis n.55. Rol.cons.34.lib.1.Meno.cons.24.n.15.343. n.55. Surd. cons.424.n.54. Manti. decis. 267. n.7.& 8. & prius à iuramento non petendi absolutionem Surd.supra n.55.Ceual.Q.171.n.3. communi opi. facta omnium iuramentorum mentione Manci. de iuram. par.6. Q.5. vide amp. seq. & prius à iuramento non petendi absolutionem, & ea obtenta non vti. Rol.cons.34.n.6.lib.1.Intrigl.sing.99. n.137. lib.3. Carpa. cap.453.n.173. & seq. Ricci. in praxi.eccle.fori.tom.3.resol.252.n.6. Affl. dec. 220. n.12.

690 3. Amp. vt si promissor iurasset absolutionem non petere, eam adhuc petere possit, & concedenda sit vt pluribus rationibus probat Bal.in repetit. l.2.col.28. in vltima linea versic. quoad primam de iur.iuran. Afflict. decis.220. n.12.Felin.in cap. debitores. n.9. versic. tertio quæro de iure iuran. Gram. cons.ciu. 25. n.1. vbi à secundo prius peti debere. Viui. communi.opinio.2. n.11. & in fine lib.1. ex D. Antoni. in sum par. 1. tit.10. cap.6. Marta.claus.103.Ceual.d.n.3.Manci.supra d.Q.5. subdens causa simpliciter commissa cum facultate à iuramento absoluendi plura sint iuramenta sufficere vt absolutio ab omnibus peti possit ex Caputaq. decis.392. in fi. lib.1. in manuscriptis Rol. & Intrigl.supra Garz.de benef.par.8.c.2.n.43.

691 Contrariū tenet Rol.cons.47.n.31.lib.5.Zacchi. ad Gallef.de obligatio.camerali Q.24.n.7. Farin. Q.162.n.93.quamuis aliò se remittat. Paris. cons. 96.n.93. lib.1.

692 4.Amp. vt concedenda sit non tantum ad effectum agēdi verum etiam excipiendi Couar.variar. resolutio. lib. 1. cap.4.n.6. versic.quarto,est ad notandum,& ad effectum agendi à Rot.Rom.concedi Cassado.decis.1.de emp.& vend.& alijs in causis firmauit vt per Ricci.collect.1252.par.1.

5.Amp.etiam si omnia,& singula vera essent,& non contrauenire iurasset, adhuc enim enormiter læsus absolutionem petere possit Mancin. de iuramen. par.6.Q.3.

Contrarium tenet magis communiter Doc. vt per Rol.cons.47.n.31.& seq. lib.4.Borg.decis.9.n.26. lib.1.Seraphi.priuil.iuram.59.n.7.Decia.cons.56. n.90. lib.4.

6.Amp. vt is qui omni iuris, & legum auxilio cum iuramento renunciauit, absolutionem petere possit, & agere ad contractus rescissionem Soc.Iun. cons. 144. n.42. lib. 1. Paris. cons.12. n.87. lib.2. Rol. cons.7. n.52. lib.3. Rim. Iun. cons.5. n. 144. & 149.Vlui.communi opi. 129.n.9.& 532. Mãci. d.Q.3.n.5.

7.Amp.peti posse tempore feriato pro hominum necessitatibus,quia summariè proceditur Feli.in c.1. n.32.de iur.iur. Manci.supra Q.14.

8.Amp. peti debere per eum qui iurauit stare laudo, & non contrauenire,si reductionem petere velit,vt Rot.Rom.dec.22.diuers.manu scriptarum tenuisse probat Manci. supra Q.16.

9. Amp. etiam si contractus celebratus fuisset contra formam statuti iuramentum annullātis Intrigl. supra n.138. Rota. decis. 46. par. 2. recentis. vbi etiam si dolo metuuè extortum fuisse præsumeret, & iuramentum nullum esset, & Rot. tenuisse probat Pic. ad stat. Vrb. lib.1.cap.151.glo.23.n.18. vbi idem in maiore quod in minore. n.21. & dec. 54. per eum collect. vbi quando lex dolo, & fraude extortum præsumeret peti debere.

693 1.Lim.secundam opinionem cōtrariam d.quartæ ampliationi non procedere in hærede iurantis, cui non est opus absolutionem petere, vinculum iuramenti enim quoad reatum periurij personale est, nec hæredes afficit Bal.in l.3.n.1.C.plus valet. quod agit, & cons.398. n.3.lib.1. Alex. cons.151. n.9.lib.7. Cor.cons.71 ad fin.lib.3. Soc.cons.115. n.11. lib.1. Afflict. in cap.1. n.63.versic. sed si iurans de feud. dato iniuicem leg. commissor. Guid. Pap. decisio. 224. in fine Dec. cons. 203. in fine Dec.cons.203. in fine Ruin.cons.107.n.18. lib.1. Paris. cons.54.n.96.& sequent. lib.1. & cons.75. n.21.lib.3. latè Surd. cons.165. n.9. de communi præsertim in suo hærede post Bero. 147.n.40.lib.2. Borg.decis.2.n.34.lib.2.& alios testatur Carol.de Graf de statut. reijcient. except. in 12. exceptio. n.28.Rota Roman. decis.102.n.19.parte 2.diuersor. Alba.cons.791.n.42. Crauet. cons.815.n.3.& 5. Onded.cons.46.n.38.lib.1.latè Surd.cons.165. n.9.

n.9. Guid. Pap. decif. 140.n.5. & quando contractus nullus effet pluries Rot. Rom. tenuit vt per Gratian. difcep. 14. n.20. Gab.de iur.iur.concl.1. n.18. Ofafc. decif. 142. n.5. Meno. conf. 24. n.2. Manci.de iuram.par.6.Q.17.quamuis in extraneo fecus teneant Bero. & Graf.fupra Alba. conf.791. n.42. Intrigl.fing.99.n.147. Pic de ftat.Vrb lib.1. cap.151.glo.23. n.28. Ricci.in prax.eccle.fori,refol.219.vbi idem fi pro fe, & hæredibus iuraffet, & 220. eum contra quem fuit petita nifi contradixerit in expenfis non condemnari probat, fecus fi cōtradicens fuccumbat.

694 1.Amp. hanc primam lim. procedere etiam fi author qui contraxerat,& iurauerat iudicium mouiffet, eoque pendente obijffet, quia ceffante caufa periurij, quæ ceffat morte iurantis etiam pendente iudicio, periurij exceptio ceffat, nec iudicium impeditur Crau.conf.815.n.4. ex Soc.conf.41.n.3.verf. tertio etiam refponderi poteft.lib.3.& ex Signorol. conf.98.n.18.verfic.modò fic arguitur, dicente vt quoties mero iure petitio competit,quamuis obftet exceptio, attamen difpofitionem poftea accedere fufficit, quæ exceptionis obftaculum remoueat per tex.in l.fi vnus.§.pactus ne peteret de pact.& nota. in l.lecta.fi cert.petat.Crau.fupra n.5.

695 2.Lim. non procedere nec poffe abfolutionem à iuramento obtineri non citata parte, in illa enim concedenda caufæ cognitio, ac proinde citatio partis neceffaria eft Anchara. conf. 198. Gozad. conf.69.n.22 Bero.cōf.165.n.26.lib.1.poft Roma. fing.478.vbi de abfente etiā Crau conf.613.n.28. Gab.de citatio.conclus.1.n.85.& 86.Cepha.conf. 51.n.23. Ruin. conf.66.n.2.lib.4. veriorem dicit Mar.Anguf. conf.42.n.83.& conf.43.n.15.Guid. Pap. decif. 140. & 225. Loffred. conf. 12. Gail. obferuatio 22.n.3.lib.1. latè Bero.conf.50.n.66. & fequent. lib.1. Parif.conf.96.n.88.lib.1. Meno. conf.24.n.11.& fequent. & conf.343 n.51. de magis communi teftantur Vrfil. ad Afflict. decif.220. n.11.& 14.Turzan.communi opinio.47.& Marfil. in l.de vnoquoque. n.193 & fequent. de re iudica. & Soarez. commun. opinio. lit. I. n.327. & Viui. communi opinio. 2. n.2. lib.1. & Rim. Iun. conf. 165.n.50. & conf.203.n.78. & 79. vbi etiam caufæ cognitionem effe neceffariam pro abfolutione, & conf. 693.n.42. & Decia. conf. 56.n.94. lib.4. & in obligatione camerali Gallef. in forma cameral. obligat. Q.25. vbi Zacchia. in addit. & caufæ cognitione adhibita Turret. conf. 80. n.9. & 10.lib.2. de magis communi Tiraq. in tract. res inter alios acta.lim.30.

696 Cōtraria tamen opinio magis communiter approbatur,& eft in praxi recepta Calderi.conf.7. de iure iuran.Ancharan.conf.18.n.6.Oldrad.cōf.120. n.2. Io. And. ad Specul. in tit. de iure iuran.in fine primæ additionis, de magis communi teftantur Afflict. decif.220.n.10. Parif. conf.54. n.85.lib.1. Natta. conf. 167. n.5. Crot. conf. 106. n.8. Affif. decif.Peruf. 18. n.4. & fequent. fubdens ita practicari,quia de modico præiudicio agitur de communi Rol.conf.13.n.38. lib.1. & conf.2. n.6. & feq. lib.2. Crauet. conf.7. n.7. Thob. conf.57. n.22. & magis praxi conuenire tradit Couar. variar.refol. lib.1.cap.4.n.6.& hanc feruari etiam teftatur Gab. d.conclufio.1.n.91.& fequent de magis communi etiam teftantur Ondede. conf.9.n.31. lib.1. & Laderch.conf.139.n.8.& Rim.Iun.conf.5. n.151. & conf.203. n.81.& fequent. & Borgni.decif.9.n.24. lib.1. Rot.Roman. in antiq. decif.767. fciendum eft. Facchine. controuerf. iur. lib.8. cap. 12. vbi etiam quod refpectu caufę iudex Rei adiri debeat, poft Seraphi.de priuileg. iuram. priuileg.60. n.19. & Minfing.cent.6. obferu.84.& Farinac.Q.crim. 8. n.144. de communi etiam, & in praxi feruata Ceuallof.commun.opinio.contra commun.Q.434. & Marefcot.refolutio.84 n.19.vbi teftatur in Rot. Rom. iudicafse.lib.2. de magis communi etiam Villalob.commun.opinio.lit.I.n.122. in addition. vide fupra n.646. 7.fubamp.ampliationis.182. de communi Gratia.decif. 165. de magis communi Genuen.in prax. Cur.Archiep.Neap.cap.4.n.1. & Pic.ad ftat. Vrb. lib.1.c.151.glo.23. n.47.Peregr. dec.8.n.11.Cancer.var.refol par.2.c.8.n.78.

697 1. Amp. vt abfolutione obtenta ad effectum agendi fi appelletur iudicium non impediatur Franch. dec.602.

698 1.Sublim.d.fecundam lim. ficque primam opinionem non procedere nifi quando per abfolutionem in totum obligatio tolleretur,puta quia a iuramento fuper vfuris abfolueretur debitor,vel a iuramento contractum fine eo inualidum validante; fecus quando per abfolutionem promiffor tantummodo habilitatur ad agendum (licet nullo modo contrauenire iurauerit,) & vt de vfuraria prauitate dicere poffit, vel de enormi læfione, vel huiufmodi quod iuramento obftante dicere non poteft, in hac enim habilitate non requiritur partis citatio, cum de modico præiudicio agatur, remanet enim omne ius creditori faluum ad iuratam obligationem defendendam Anch. d. conf.18. n.6. & fequuntur in fupra dicta fecunda opinione contraria d. fecundæ limitationi citati; tenent Triuifa. decif.64.par.1.Affif dec.Luc.18.Cacche.dec.125. Gratia.dec.March.165.de magis communi.Ricci. collect.decif.39.par.1.de communi quod ad effectū retractandi obligationem feu contractum requiratur non ad hoc vt agi, & excipi poffit de communi Cacche.dec.Pedem.125.n.7.Morot.conf.87 n.10. de magis cōmuni Affl.dec.220.n.10.& Mich.Craf. com.opi. lib.1.cap.7. Q.15. & Conrad.in templo. om.iud.lib.2. cap.1.n.6.verf octauo.fol.138.Ond. conf.9.n.31. lib.1. de magis communi, & in praxi feruata Viui.cōi opi.2.n.2. & Māci. de iura.par.6. Q.1.n.8.& feq.Gratia.d.dec.165.n.3.de magis cōi Borg.decif.9.n.24.lib.1.& Carpa.c.453.n.158. & feq.de magis cōi Scain.Rot.Bon.dec.11.n.95.& ad effectū agendi,& excipiendi Medic.dec.35.n.5.Peregr.dec.8.n.11.& 112.n.23.de ftilo feruari ait.

699 Contrarium tenet Felin.in cap.1.n.24.25.de iure iur.qui tutiorem dicit citans Anchar. conf.198. fecutus eft Tiraq. in tract. res inter alios acta lim. 30. declarat fecunda,& Tiraq. fecutus eft Viui. in his fublimitationibus commun. opi.2. n.2. in fine lib.1.Guid.Pap decif.140.Tholof.dec.62.alios citat Manci. fupra.

700 1.Lim. hanc fecundam opinionem non procedere

dere vbi notoriè constaret turpitudo ex parte recipientis, ita vt certum sit parti absenti nullam in hoc defensionem competere, cum & sententia sine partis citatione hoc casu valida sit Felin. supra n. 25. versic. limita prædicta, vbi exemplificat in eo qui promisit vsuras soluere, vel non repetere & citat Abb. ibi n. 13. sed Felin. secus tenet nisi in casu extra materiam vsurarum iuramentum esset turpiter ex parte recipientis interpositum, & notoriè constaret nec actionem, nec defensionem competere parti, id quod ante probauit Abb. d. n. 13. Tiraq. supra declarat. quinta Gail. obseruat. 22. n. 3. lib. 1. Gail. obseru. 22. n. 3. & 4. lib. 1.

701 2. Sublim. non procedere quando notoriè constaret nemini actionem vel ius competere ex iuramento, & iuramentum oon ligare Abb. in d. c. 1. sub. n. 13. Felin. n. 15. versic. tertio. limita Tiraq. supra declarat. tertia qui tamen dissentit ab eis in exemplo de iuramento alicui non etiam hæredibus præstito.

702 3. Sublim. non procedere quando esset iuratum non petere absolutionem à iuramento, tunc enim iudex etiam parte non citata relaxare illud poterit, quia de modico præiudicio agitur Imo. in clem. dispendiosam. n. 22. de iudic.

703 Contrarium tenet Abb. in d. cap. 1. n. 10. versic. quid dicendum, & Felin. n. 25. versic. quarto, & vltimo. Tiraq. supra declarat. quarta.

704 4. Sublim. vt licet sine partis citatione fieri non debeat, facta tamē sustinebitur vt post Butr. & alios probat Ias. in l. patre furioso. n. 33. versic. decimo quarto de his qui sui sunt vel alien. iur.

705 Contrarium tenet Abb. in d. cap. 1. n. 13. & Tiraq. in tract. res inter alios acta lim. 30. versic. at hoc primum.

706 5. Sublim. non procedere quando iuramentum esset contra bonos mores ciuilis, & canonici iuris, tunc absolutio non citata parte facta, valida esset Gail. d. obseruat. 22. n. 7. versic porrò, & quando notoriè constaret de turpitudine, & iniustitia recipientis iuramentum n. 3

5. Sublim. non procedere nisi quando coram episcopo agendum foret, tunc enim pars esset citanda, secus si absolutio ad effectum agendi tantum peteretur. Ricci in praxi eccle. fori. tom. 3. resol. 252. n. 5. sed fede. de Sen. cons. 300. & Gemi. cons. 16. & alij quos citat indistinctè tenent citationem requiri; subdit tamen quod relaxationem petens, potest etiam petere vt episcopus contractum rescindat ex communi etiam inter laicos, saltem si de vsura, simonia, vel huiusmodi agatur, licet secus si ex alio esset rescindendus.

707 1. Lim. 2. opinionem contrariam d. secundæ limitationi nec nō, & contrariæ quartæ ampliationi non procedere, nisi quoad effectum habilitandi iurantem ad agendum, nō autem quo ad hoc vt parti cui iuramentum præstitum fuit in aliquo præiudicium inferatur, eius etenim iura salua persistunt Ancharan. Afflict. Couar. Assis. & alij in dicta secunda opinione citati Natta. cons. 167. n. 5. Ruin. cons. 170. n. 30. l. b. 1. Thob. cons. 57. n. 22. Gulielm. de Bened. in cap. Rainutius. verbis. duas habens filias. n. 299. de testamen. de cōmuni Cacchera. dec. Pedem. 125. n. 7. & Morot. cons. 87. n. 10. Menoch. cons. 24 n. 18. & seq. Pedroch. cons. 35. n. 90. & 91. de magis communi Affl. decis. 220 n. 10. & Mins. cent. 6 obseru. 84. Franch. decis. 670. Peguer decis. 188. n. 2. Crauet. cons. 7. n. 6. & seq. subdens nec Papam posse absoluendo, tertio sine iusta causa præiudicare Eugen. cons. 3. n. 18. Thesaur. dec. 165. n. 9. Ceual. d. Q. 434. n. 9. Couar. in 2 par relect. §. 1. n. 7. vers. quarto, & §. 3 n. 2. Crauet. cons. 329. n. 15. 613. n. 28. 717. n. 44 Marescot resolutio. 84. n. 19. lib. 1. vbi testatur ita Rotam Roman. iudicasse Gratia. decis. 165. Zacch ad Galles. de obligat. cameral. Q. 25. vbi hanc limitationem sublimat, & declarat, & ad effectum agendi, & excipiendi non operari quo ad cōtractus rescissionem Benin. dec. 14 Ricci. collect. dec par. 1. collect. 39. ad finem, & si contractus nullus esset ea obtenta nullus remanet Bero. cons. 177. n. 37 lib. 1. Manci. de iuram par. 6 Q. 1. n. 2. Gratia discep. 824. n. 25. Rota decis. 338. n. 5. par. 1. recentis. vbi non tollere vim quæ contractui accessit, de magis cōi Scai. d. dec. 11. n. 95. Pic. d. glo. 23 n. 49. vbi etiam operari quoad obtinendum, & acta facta ante periurij oppositionem nulla esse Loffre. cōs. 12. n. 34. Rot. in Bonon. sed ratio. 17. Februarij 1606. coram Penia Pic. d. glo. 23. n. 52.

708 1. Amp. vt si absolutus à iuramento succubuerit contractus nihilominus iuratus manebit si plenario iudicio contractus validus fuerit pronunciatus; ei etenim nequicquam prodest absolutio nisi ad effectum agendi Bal. quem Imol. & Soc. sequuntur in l. hæc scriptura. de condit. & demonstrat. Couar. variar. resolutio. lib. 1. cap. 4. n. 6. versic. ex his tamen.

709 2. Amp. vt si iudicio summario præstita absolutio fuerit ad effectum agendi, tandem in plenario iudicio contractus vsurarius fuerit iudicatus, tutius sit iterum à iuramento absolutionem peti, cum prior absolutio tantum concessa fuerit ad effectum agendi, quæ eum sensum habet si fuerit absolutus ex quo probauerit contractum esse vsurarium aut illicitum, tametsi omnino necessaria non sit hæc absolutio Couar. d. versic. ex his tamen sed requiri aliam absolutionem pro rescissione contractus Benint. decis. 14. Gratia decis. 165. n. 6 Scaln. decis. Bono. 11. n. 50. & seq. præsertim si absoluens plenariam concedendi sibi reseruasset n. 57. & seq. 140. & seq.

Contrarium vt alia absolutione non requiratur Affl. decis. 322. n. 12. de communi Manci. de iura. par. 6. Q. 26. Castr. cons. 259 n. 2. vers. posset etiam lib. 2. Crau. cons. 7. n. 7. Olasc. dec. 78. Burs. cons. 291. n. 2. & ita de consuetudine seruari. Bolognet. in l. si quis maior. n. 78. C. de transact.

710 2. Lim. non procedere in obligatione in forma cameræ concepta contra quam non datur ad effectum agendi absolutio à iuramento. Staphile. de liter. gratiæ, & iustitiæ pag. 18. ita in Romana curia ex stylo signaturæ seruari testans, & Couar. d. cap. 4. n. 6. d. versic. ex his tamen ibi tertio aduertendum, & data non impedit executionem Rot. Rom. decis. 787. par. 3. lib. 3. diuerso. Manci. de iuram. par. 6. Q. 15. nec alium executionem impedit petita ante euentum diei ad soluendum præ-

fixi Bero, conf.87.n.7. & sequen. lib. 3. Manci. de iuram. par.6.Q.32. Gratia. dec.165.n.4. Pic.d.glo. 23. n.50.

711 3. Lim vt si minori cõcedatur in specie authent. sacramenta puberum. C. si aduers. venditio. hoc obseruari debeat vt minori via ad officium iudicis implorandum aperiatur absque incursu periurij super restitutione, quatenus ei de iure concedenda sit; ex quibus verbis, illud tantum minores consequuntur, quod maiores obtinent ex absolutione ad effectum agendi; quapropter absolutio ista, iuramenti vim quæ ex d. authent. contractui accessit, non impedit, sed nihilominus in ea lite, sit ne minori restitutio concedenda, læsionem grauissimam dolumue re ipsa contingentem allegandi, perspiciendum erit Couar. supra. versic. quintum est. hoc casu minoris absolutionem ex eo necessariam inferens, quod huic contractui consensum præstiterit minor, nec non & iuramento; tam & si non esset necessaria absolutio vbi dolus ex proposito contractui accessisset, cum is consensum iurantis omnimodè impedierit Abb. in cap. cum contingat n.3. & 23. & alij communiter. vt ibi testatur Alcia. in 3. notab. & Couar. supra.

712 4. Lim. non tamen concessa absolutione rescissionem contractus ex læsione, metu, vel huiusmodi coram ecclesiastico esse pertractandam, vbi illius causæ competens iudex non esset, sed coram laico Rei iudice causa tractanda erit circa rescissionem contractus Couar. supra. n.8. & licet absolutio à iuramento sit regulariter ab ecclesiastico concedenda, potest tamen laicus iudex pluribus casibus de eius validitate cognoscere vt per Gail. obseruation. 25. lib. 1. de quo dixi in tract. fori, & iurisditionis, & vbicumque absolutio ab ecclesiastico processerit, poterit iudex sæcularis hoc cognoscere, & constito de iniustitia, non exequetur præceptum iudicis ecclesiastici Rol. cons. 34. n. 10. & 11. lib. 1. Rim. Iun. cons. 188. n. 13. & 14. Paris. cons. 96. n.94. lib. 1. Surd. cons. 424. n.47. & seq. Gutier. de iuramen. confirmat contract. par. 1. cap. 35. sub n.4. Surd. cons. 327. n. 19. & licet Ecclesiasticus absoluens à iuramento cognoscat de simulatione cõtractus, hoc tamen tribus casibus non procedit primo quando coram eo tale quid non allegatur de quo posset se impedire, quia canonico vel ciuili iure fundaretur; secundo quando absolutio esset super iuramento omnino nullo. tertio quando à parte iuramentum prius remissum fuisset Cast. cons. 210. n.2. lib.2. Felin. in cap. 1. n.27. de iur. iur. & si opponatur de obreptione, & subreptione absolutionis, & quod facta sit ordine iuris non seruato sæcularis cognoscere potest Anch. cons. 382. n.8. Afflict. decis. 220. n.9. Crauet. cons. 7. n. 11. 764. n.10. Viui. communi opi. 2. n.4. lib. 2. infra n.748. lim. 16.

713 5. Lim. d. secundam opinionem contratriam d. secundæ limitationi non procedere quando ad contractum dissoluendum ageretur, eiusque obligationem, quia vsurarius diceretur; vel illicitus, quia cum de graui partis agatur præiudicio, eiusdem citatio requiritur Io. And. de Speculator. tit. de iur. iuran. in fine primæ additionis Oldrad. cons. 120. n. 2. Doc. omnes in cap. cum contingat. de iur. iuran. Rolan. cons. 13. n. 38. lib. 1. Crot. cons. 106. n.8. in fine, & hoc esse sine controuersia ac indubitatum dicunt Couar. supra n.5. Menoch. cons. 343. n.50. & Cacchera. decis. 125. n.7. & Viui cõmuni. opin. 2. n.3. lib. 1. & Morot. cons. 87. n. 10. Peguer. decis. 188. n. 2. & contradicentem non inueniri.

714 6. Lim. non procedere in relaxatione iuramenti de soluendo intra diem Io. And. supra.

715 7. Lim. non procedere in petitione relaxationis iuramenti de non petendo vsuras solutas, hoc enim casu creditor citari debet Io. And. supra.

716 8. Lim. non procedere vbicumque absolutio duplex peti debet, (quod vbi plura sunt iuramenta præstita contingit, vt puta si quis iurauerit, omnia & singula instrumento contenta vera esse, & non contrauenire, absolutionem, & restitutionem non petere Crauet. cons. 815. n. 1. Thob. cons. 57. n. 23. Rol. cons. 34. lib. 1. Rota Rom. decis. 5. par. 2. recentior.) nam licet in iuramento non petendi absolutionem citatio partis non requiratur, secus tamen est in assertorio omnia, & singula esse vera, hoc etenim casu semiplena saltem cognitio causæ requiritur. Imo, in cap. 1. in fine de iur. iur. Bero. cons. 165. n.27. lib. 1. prout & in promissione non contraueniendi vt per eum, & supra in d. 2. lim. & infra ostensum fuit, & à quolibet iuramento petendam esse absolutionem Gram. dec. 66. n. 22. & communem testatur Menoch. cons. 24. n. 15. Felin. in cap. 1. n. 29. de iure iuran. Turza. communi. opin. concl. 2. & infra dicam. 4. limitat. & qui iurauit absolutionem non petere instate debet pro relaxatione, & remissione iuramenti via denunciationis euangelicæ, quæ non procedit nisi in recipiente iuramentum existente in peccato mortali Ferret. cons. 234. n.4. Gratia. discep. 576. n. 19. 20. Turza. communi opi. 2. vbi vt iurato contractui contrauenire quis possit duplicem habilitationem exigi prima ad effectum agendi secunda iuramenti relaxatio Rot. decis. 46. par. 2. recentis. Scain. Rot. Bono. decis. 11. n. 146. Pic. ad stat. Vrb. lib. 1. cap. 151. glo. 23. n. 25. Burs. cons. 355. n. 47. Surd. cons. 424. n. 54. Rota in Roma. nullit. oblig. 5. Iulij. 1604. coram Ottembergo, & in Placenti Castri 4. Iulij. 1601. coram Card. Millino. & ab omnibus capitulis ex Borg. decisio. 9. nu. 25. par. 1. Pic. supra, & decisio. 54. ab eo collectarum vbi etiam à periurio prius peti debere.

717 9. Lim. non procedere quando tempus ad soluendum fuisset elapsum, tunc enim pars citanda esset in absolutione à iuramento Federi. de Sen. cons. 300. Anch. cons. 198. in fi. de communi Rim. Iun. cons. 188. & sequent. vbi non posse tunc parte non citata concedi; & quando periurium incurrit Bocca. ad Const. March. glo. 2. n. 40. vel dubitatur an concedi possit Paris. cons. 96. n. 88. lib. 1. Pic. d. glo. 23. n. 48.

718 3. Lim. secundam opinionem cõtrariam d. quartæ ampliationi, vt cessante iusta causa absolutionis cõcedẽdæ doli metus læsionis, & huiusmodi, absolutio à iuramẽto minimè suffragetur Mãtic. dec. 267. n.9.

n. 9. id quod sæcularis etiam iudex cognoscere poterit vt supra in quarta lim. huius secundæ opinionis contrariæ d. secundæ limitationi, & concedi non posse ex sola prohibitione statuti, nisi alia cõcurrant quæ ostendant iuramentum propter iniquitatem obseruari non debere, & obseruationem sine dispendio salutis eccitari posse Gab. cons. 127. n. 21. lib. 1. & à iuramẽto sponte præstito sine fraude recipientis non dari Alex. cons. 59. n. 10. lib. 1. ex magis communi, & Matte. communi opi. verbo. iuramentum ad finem Manci. de iuram. par. 6. Q. 1. vbi si turpe, & iniquum continere iuramentum vel læsionem non tamen modicam, & Alba. cons. 11. n. 13. à Papa tamen concedi etiam non probata lęsione Genuen. in prax. Archie. Neap. c. 4. n. 3.

719 4. Lim. absolutionem peti non posse si eius petitioni renunciasset petens cum iuramento Roma. cons. 326. n. 1. Gram. cõs. ciu. 25. in principio Paris. cons. 96. n. 93. lib. 1. Seraphi. priuil. iuram. 59. n. 8. Ferret. cons. 148. n. 1. & seq.

720 Contraria tamen opinio verior, & magis communis est quam tenent Affl. decis. 30. n. 5. & Gram. supra licet à Seraphi. in contrarium citetur Paris. cons. 43. n. 15. & seq. lib. 1. Rolan. cons. 34. n. 6. lib. 1. Mandos. in Add. ad Roma. supra Seraphi. priuileg. iuramen. 83. n. 46. volentes prius etiam peti debere absolutionem a iuramento eam non petendi, & postea a iuramento de non contraueniendo, alioquin absolutum non censeri Surd. cons. 424. n. 54. & 55. Mar. Angus. cons. 43. n. 12. Ferret. cons. 147. n. 5. & 6. Rim. Iun. cons. 178. n. 9. de communi Menoch. cons. 24. n. 15. & seq. omnium tamen iuramentorum mentio necessaria est etiam si absolutione obtenta renuncians non vti iurasset Feli. in cap. constitutus. n. 14. de rescr. Bal. in rep. l. 2. n. 91. versic. solutio dic iuramentum tenere. de iur. iur. Lotter. de re benef. lib. 1. Q. 40. n. 259. & qui iurauit non petere absolutionem, debet eam petens de hoc mentionem facere Affl. dec. 220. n. 11. 12. Paris. cons. 96. n. 93. lib. 1. Rol. cons. 34. n. 6. lib. 1. Lotter supra Ricci. in prax. eccle. fori. tom. 3. resol. 252. n. 6.

1. Sublim. primam opinionem non procedere quando ex iuramento maius bonum impediretur; & Papæ authoritas excepta cẽsetur Rot. Rom. dec. 375. n. 12. & 13 par. 2. recent.

721 Duplicem autem absolutionem si duplex sit iuramentum omnium iuramentorum facta mentione requiri tradunt vltra citatos lim. 8. Roma. cons. 326. n. 2. Paris. cons. 43. n. 18. lib. 1. Cassan. cons. 21. n. 16. Rolan. cons. 34. n. 6. vbi petendæ absolutionis modum vel practicam tradit lib. 1. Afflict. dec. 30. n. 5. & 220. n. 12. de communi Meno. cons. 24. n. 15. & cons. 343. n. 55. & de communi Pedroch. cons. 35. n. 94. Botta. cons. 68. n. 11. & per totum vbi quando iuratum fuisset non contrauenire, nec absolutionem petere; eaque petita non vti, quod ab his omnibus absolutio peti debeat Crauet. cons. 815. n. 1. Molina. de primog. lib. 2. cap. 3. n. 25. Seraphi. priuileg. iuramen. 83. n. 46. Borgnl. decis. 9. n. 25. lib. 1. Surd. cons. 424. n. 54. subdentes prius absolutionem petendam à iuramento de non petendo absolutionem, & de communi Viui. commun. opinio. 2. n. 6. & 7. lib. 1. qui subdit obtentam absolutionem ad effectum agendi non operari ad effectum contractum rescindendi ex Benin. decis. 14. & quod specificè peti debeat, omnium expræssa narratione facta Soc. cons. 59. n. 10. lib. 3. pluries firmauit Rot. Rom. vt per Zacchi. ad Galles. de cameral. obligatio. Q. 25. n. 8. nisi vnum iuramentum in aliud influeret vt per eum ex Rota Rom. in Aretina. commen. die prima, & 19. Iunij. 1587. coram Rpd. Orano. Manti. decis. 267. n. 8. Grat. cons. 23. n. 1. lib. 2. Ricci. d. collect. 1252. par. 1. nisi supplicatio verbis facta generalibus esset pro absolutione obtinenda, tunc vna sufficit absolutio ex Rot. in Mediolan. bonorum 4. Iunij. 1597. coram Eminentissimo Pamphilio confirmata 5. Iunij. 1598. coram Orano. vel nisi plura iuramenta tenderent ad confirmationem vnius actus tantum, quia tunc vnica sufficit absolutio ad effectum agendi contra illum actum Rot. Rom. in Roma. legatorum 15. Nouembris. 1595. coram Orano. Ricci. supra, & factis pluribus transactionibus, si vltima impugnetur aduersus eam absolutionem petitam sat esse ex Rot. in d. Mediolan. & Caputaq. decis. 393. lib. 1. in manuscriptis Ricci. supra collect. 2224. Ceual. communi. opi. Q. 171. n. 3. Mancin. de iuram. par. 6. Q. 3. & quod sunt iuramenta Intrigl. sing. 99. n. 145. lib. 3. Carpa. cap. 453. n. 173. & seq. Rot. in Taurin. bonorum. 7. Februarij 1611. coram Reuerendissimo Coccino Lotter. supra n. 261. & seq. vbi etiam prius à periurio postea à iuramento peti debere ex Affl. dec. 220. n. 17. & Rot. dec. 787. par. 3. lib. 3. diuers. Paris. cons. 43. n. 15. lib. 1. vbi prius peti debere à iuramento eam non petendi Ricci. d. n. 6.

722 5. Lim. non procedere quando Papæ in absolutione petenda subreptum fuisset, tunc enim nulla esset absolutio Afflict. decis. 220. n. 11. Villalob. commun. opinio. lit. I. n. 122. nam clausularum omnium quæ possent impedire absolutionem mentio facienda est Cacche. decis. Pedem. 142. Ricci. collect. decis. 2224. in fine. non tamen ea subreptionem operantur, quæ Papam non retraxissent à concessione Rota. decis. 439. n. 6. par. 2. recentis. 418. par. 1. recentior. Seraphi. decis. 653. n. 5. & & 628. n. 8. 9. d. par. 2. vbi etiam sat esse in genere cogitare potuisse, & de hac nullitate cognoscit etiam sæcularis, prout & quando ecclesiasticus non seruato iuris ordine processit Affl. supra n. 9.

723 6. Lim. vt non procedat secunda opinio quartæ ampliationi contraria, nec proinde absolutio concedi possit periurio, quia conuento tempore nõ soluerit, aut conuenta non impleuerit, & à iudicio repellitur, frustra enim auxilium legis implorat, qui in legem committit l. auxilium de minor. cap. debitores vbi Docto. de iure iuran. Federi. de Sen. cons. 300. in fine. Roma. cons. 326. n. 1. Cor. cons. 6. col. penult. & final. lib. 1. de magis communi testantur Alex. cons. 83. n. 7. lib. 5. & cons. 17. n. 4. lib. 3. Felin. in cap. 1. n. 8. de iure iurand. Natt. cons. 233. n. 3. Coccin. decis. 268. Afflict. decis. 30.

n.6. 31. n.2. idem dicens quando modicum tempus ad solutionem faciendam superesset Neuizan. cons.23.n.8. Crauet.cons.613. n.33. & cons.764. n.15. de magis communi Rol. cons.34.n.2.lib.1. & cons.26. n.30.lib.3. Paris.cons.54. n.15.& 96. n.91.lib.1. Natta.cons.145.n.23. Viui.decis.372. n.4. vbi de communi omnium, & Anch. Q.49. lib. 3. vbi quando agit ante absolutionem Rim. Iun. cons.165.n.50.& cons.203. n.77. Meno. cons.24. n.17.& cons.343.n.47. Rot. Luca. inter Decanum, & Cenamos primorum. 1566. ex actis D Io. Biancucci. 10. lib 6. mearum. decis.47. latè Surd. cons. 424.n.47. & seq. vbi subdit illa etiam concessa de illius iustitia iudicem secularem cognoscere posse, & cons.327. n.19. Cag in l.si quis maior. n.153. C. de transac. licet à Papa dicat concedi vidisse n.seq. de communi Matte. communi opi. verbo. iuramentum, & Viui. communi opi.2.n.6 lib. 1. Rot. dec.53.& 54. collectarum à Pico ad statut. Vrbis.& dec.56.n.4. ex communiori Seraphi. priuil. iuram. 59.n.2. latè Carol. de Gras. de statut. reijcien. excep. 12. exceptio n.30. Surd. cons.327.n.19. supra citato subdit ita iudicatum, & intelligit de absolutione Episcopi, vel Vicarij eius, & cons.424.n.47.& à solo Papa concedi inquit Crau. cons.6.n.92.613. n.33.716.n.15. præsertim si dubitetur num concedi possit Neuiza. cons.23.n.11.59 n.14. Paeif. de saluia. insp.2. cap.2 n.363.& Paris cons.96.n.87. lib.1. Gutierez. (qui sequitur Afflict. supra) de iurament. confirmator. contract. par.1. cap.35. sub n.4. subdens cum Rolan. supra. n.11. tunc sæcularem iudicem de iustitia, & validitate absolutionis cognoscere posse Galles. de camer. oblig. par.6. Q.1. n.7. de cõmuni Bertaz. in d.l. si quis maior. n.397. Cur.n.28. de communi Marescot. resol.84. n.107. lib.2.& ab episcopo nõ posse concedi tradit Decia. cons.56. n.92.& 97. lib.4. Mantica. decis.267.n.7. Cęs. de Barz. decis. Bonon.67.n.23. & periuro non concedi Rota. Rom. decis.786. lib.3. par.3. diuers. & decis.5. n.2. par.2. recentior. Magon. decis. Florent. 119.n.10. vbi etiam quando fuit iudicio pendente petita, & 22.n.4.& hanc lim. magis communem fatetur Pedroch. cons.35.n.96. & seq. & Rol. cons.34.n.3. lib.1. Marta. claus.203. Borgni. decis. 9. par.1. Ricci. collect. decis.39. par.1.& 2224. & quando a iuramento absolutionem non à periurio petijsset quod nequeat absolui de magis communi Ceph. cons.326.n.44. de communi Ferret. cõs.234. n.3. de magis communi Gratia. discep.576. n.18. & de magis communi. 470. n.40. de cõmuni Affl. decis. Perus.90. n.24. & Alb. Brun. cons.46.n.3. ex magis communi, & Botta. cons.68.n.7. & Rim. Iun. cons.188. n.9. & seq. subdentes de iniustitia sæcularem iudicem posse cognoscere Macerat. resol.17.n.2. lib.2. Rot. Rom. decis.786. par.3. lib.3. diuerso. pœnas autem periurij vide apud Manci. de iuram. par.5. eff.1. & seq. & eff.13. absolutionem periuro concedendam non esse ex receptissima sententia sed oppositum seruari inquit, & etiam par.6. Q.6.& 30. reiecto Bero. cons.155.n.31. lib.1. qui negat moroso concedi; & priusquam contrauenjat peti debere Intrigl. sing.99. n.136. lib.3. & à Papa solum periurio dari. n.139. & Carpa. c.453. n.168. & parte citata n.169. Rot. decis.33. crim. per Farin. collecta. vbi non petita absolutione. & 224. non posse absolui ex magis communi sed dec. 46. par.2. recentis. repelli à iudicio nec absoluit a iuramento nisi à periurio absolutio sit petita, & 47. effectuatæ alienationis rei ecclesiæ inconsulto Papa factæ esse faciendam mentionem, & decis. 54. d. par.2. non posse absolui periurium, & alias ne iudicij repelli vsque ad diffinitiuam periurio opposito Pic. ad stat. Vrb. lib.1.c.151. glo 23.n.17. vbi ita Rot. sępe tenuisse probat.

724 Contrariam opinionem ex Viui. com. opi.425. n.6.& 7. probat Farin. Q. crim.162. n.9.& ab Episcopo periurium absolui posse inquit Natt. cons. 658. n.14. quos intellige vt infra in sublimitationibus dicam, & hanc tenent Butr. in cap. debitores ad finem. Alex. de Neuo. n.17. in fi. de iur. iur. veriorem dicit Sanch. de matrimo. lib.1. disp.32. n.16. dummodo prius à periurio petita sit a Papa Rot. decis.54. collectarum à Pico ad statut. Vrbis. n.6. Afflict. dec.220. n.6. Paris. cons.10.n.94. lib.1. Cancer. var. resol. par.2. c.1. n.299.

Distinguit Anch. cons.198. quod absolutio non valeat si periurium non sit iudici expræssum; sed eo expræsso parte non citata nullam esse, sed ea citata iniustam sed validam, & Feli. in c.1. de iur. iur. & Gemen. supra n.4.

725 1. Sublim. 6. lim. non procedere quando periurus prius à periurio etiam absolutionem petijsset, tunc enim etiam à iuramento absolutio concedenda foret, quia obstaculo sublato a iuramento absolutio deneganda non est, modò ab omnibus iuramentis fuerit petita Afflict. decis. 220. n.17. subdens sat esse relaxantem se referre ad instrumentum in quo periurium pateret. Cagnol. in l. si quis maior. n.154. C. de transact. Ondede. cons. 38. n.6. & 11. lib.1. Rota Roma. supra, & decis. 701. n.2. par.1. recentior. & de communi latè probans Turret. cons.80. n.7. lib.2. Cepha. cons.326. n.44. vbi quod si prius à periurio petita non fuisset, amplius non posset concedi ex magis communi. Maresc. supra n.18. Natt. cons.658. n.14. vbi per Episcopum concedi ex consuetudine à periurio ad effectum agendi Ricci. collect. decis.1252. in fine par.1. & 2224. vbi post Rot. dec.786. par.3. lib.3. diuers. quæ negat absolutionem concedi nisi periurio narrato à Pœnitentiaria prius absolutio sit petita Manci. de iuramen. par.6. Q.6. vbi in plena signatura concessam probat etiam post quam periurium incursum fuerit ob causam deductam in iudicium, si etiam à periuro petita sit, sed prius à periurio concedi debet quam à iuramento Afflict. supra. n.17. Rot. decis. 786. par.3. lib.3. diuerso. Lotter. d. Q.40. n.263. & à solo Papa concedi Cag. supra Crau. cons.6. n.93. Rot. in Romana nullitatis obligationis 1604. coram Ortemberg. & in firma. altaris 21. Ianuarij 1607. coram Eminentissimo Cardinali Marco Montio. Lotter. supra n.264.

726 2. Sublim. non procedere in hærede iurantis quoniam iuramentum est personalissimum, nec

nec quoad periurium heredes afficit Paris.conf.54. n.93.& seq.lib.1.Seraphin.priuileg.iuramen.final. n.4.Paris.conf.75.n.23.lib.3.Caffador.decif.2.n. 8.9.10.de iure inran.Rot.Roma.dec.97.n.9.par. 2.recentior.Bero.conf.92.n.11.lib.1.

727 3. Sublim. nam vix procedet d.lim. nam aut nõ fubeft abfolutionis concedendæ caufa iufta, & tũc re etiam integra non concedetur, aut vero iufta caufa fubeft, & tunc dolus confiderari non poteft, aut verum periurium Clar. in §. periurium ad finẽ. Rota.Bonon.decis. impræffa inter conf.Rim.Iun. conf.244.n.12. fine quo dolo (à quo caufa quælibet excufat) periurium non confideratur. Menoch. conf.891.n.3.Rota.Bonon.fupra.n.13.& latè dixi in tract.periurij inter tract. crim. & dolo ceffante vel caufa aliqua fubfiftente abfolutio concedenda eft Felin.in c.1.n.28.in fine verfic.tertius cafus. & proximè dicam Viui.cõi.opi. 425. n. 8. Sicard. in add.ad Villalob.com.opi.lit P.n.75.Rim.Iun.cõf. 203.n.117.& ftante difficultate foluendi Ond.cõf. 18.n.28.& feq.lib. 1.& ob læfionem enormiffimã concedi Ficard.ad Villalo lit.E.n.90.

728 4. Sublim. non procedere nifi poftquam periurus aliquis declaratus, fuerit nam cum ex aliqua iufta caufa in periurium incurrere potuerit,ac proinde non fit verè periurus puta ob neceffitatem, vel difficultatem ante declarationem per iurus dici non poterit, quo circa abfoluendus erit Felin.fupra Giat.conf.14.n.11.lib.2.Rim.Sen.in l. fi quis maior.in fine.C.de tranfact.Rim.Iun.conf.203.n. 128.Onded.conf.18.n.54.lib.1.Ficard.fupra.

Et in iuramento formali procedere lim.non in materiali.Seraphi.priuil.iuram.32.n.11.& feq.Rot.in Roma.mulit.oblig.16.Ianuarij.1606.coram Ontembergo.36.collect.à Pico ad ftatum Vrbis.

729 5. Sublim. non procedere quando debitor peccata facerdoti confeffus fuit & creditori fatisfecit, non enim periurus dici poteft, cum peccator alterius non dicatur, vt per plura iura probat Afflict. decif.36.n.4.Felin.fupra d.n.28.Viui.d.n. 8. Affis. conclus.19.in fine.Ficard. fupra Ricci.collect.dec. 2224.Turza.cõi.opi.2. vel ad fuperiorem recurrit Manzi. fupra & quando periurus non perfeuerat in peccato puta fi ob metum vendidit Abb.& Feli. in c.t.de iur.iur.Genuen. in prax.iur.archiep.Neapo.c.4.n.3.

730 6. Sublim. non procedere quando periurus exciperet & fe defenderet; licet enim non audiatur agendo fecundum communem Natt.conf. 373. n. 38.Rot.Roman.decif.701.n. 1. par. 1. recentior. 868.par.4.diuerf.& decif.64.coram Ludouis.& eft magis communis Doctõ.fententia Turret.conf.74. n.40.lib.1. & Soarez.priuil.iura. 175.vbi ampliat. Rot.dec.54.par.2.recentis.vbi opponi poffe vfque ad fententiam deffinitiuam 584. in fi.& decis. 56. n.2. collectarum à Pico ad ftat. Vrbis. vbi etiam vfque ad deffinitiuam opponi poffe periuriũ & cõtra refcriptum ex Loffre.conf.12. n. 34. Rim. Iun. conf.164.n.77.Ricci.in prax.eccle.fori.tom.3. refol.252. vbi etiam quod fi iudex procedat,& non appelletur exceptio periurij reiecta cenfeatur. Anchar.Q 49.lib.3. auditur tamen excipiendo,quia excipiens fe defendit, quod cuique permittitur. c. dilecti filij. de except.Alex.conf.37.n.8.lib.2. verf. non obftat fi dicatur Natta.conf.51.n.15.& conf. 658.n.13.Rim.conf.61.n.6.Add.lit.B. Benintend. decis.bonon.49.n.13.Purpur.conf.60.n.5.Rol cõf. 81.n.28.lib.4.Laderch.conf.143.n.11.& feq Ond. conf.18.n.53.lib. 1. de communi omnium Ruggi. nel.pract.QQ.cap.11.n.58.de communi ab agendo repellatur nifi abfolutionem obtinuiffet Ruta. dec.144. coram Caualer fubdens vt quis audiatur non teneri plenè docere fuum ius fed apparenter. n.1.& 2. & priuari beneficio & ab eo excluduntur c.tua.11.de iur.iur.

731 1. Lim. primam partem 6.fublim. refpectu denegatæ actionis non procedere nifi in periuro qui cum iuramento promiffa non obferuauit, aliter enim iure cautum nõ reperitur vt periurus ab agẽdo repellatur, nifi in fpiritualibus Cuc.Iun. in l. fi quis maior n.52.C.de tranfactio.Rimin.Iun.conf. 203.n.120. quæ non obferuaffe dicit fi iudicem interpellauerit fupplicauerit, promiffa non implendo, & fic contractui iurato contrauenifle.

732 2. Lim. fecundam partem dictæ fublimitationis dum exceptio admittitur, non procedere, quãdo excipiens non vult excipiendo tueri, at beneficio contractus quem non feruauit, gaudere, hoc enim fibi non permittitur l.fi quis maior. C. de trãfact.de cõi.Laderch.conf.143.n.11.

733 3. Lim. non procedere in petente in poffeffione manuteneri Rot.Rom d.dec.64. coram Ludouis.

734 4. Lim. partem exceptionis non procedere in exceptione compenfationis per eam namque agere dici qui compenfare intendit Surd. conf.246.n. 23.& 24.Carol.de Gras.de ftat.reiecten. exceptio. in 4.exceptio.n.33.& feq.

735 5. Lim. non repelli ab agendo ex alio contractu Roma.fing.499.n.2.Rota.Rom.dec.97.n.10. par.2.diuerfor. in quantum enim non venit agens contra iuramentum,fed de diuerfis agitur ab agẽdo minimè repellitur,nec enim periurus eft Purpur. conf.60.n.6.Crau.conf.7.n.12.Laderch.conf.143. n.4.Simon.de Pret.conf.28.n.29.& in alia actione Seraphi.priu.iuram.174.n.16.lim.2.

736 6.Lim. non facta oppofitione; vt enim periurus audiatur partem expreffè, vel tacitè non opponẽdo confentire fufficit, & periurium remififfe l. nĩ & poftea de iur.iuran.in princip, Crau. conf. 199. n. 12.Viui.dec.120.n.32.Surd.conf.299.n.22. Camer.var.refol.par.2.c.1.n.398. Rot. Roma. decis. 701.par.1.recentior.Add.ad d.decis.64.coram Ludouis.vide infra n. 1794. lim. 55.& eft opinio per Rot.Rom. approbatã vt teftatur Seraphi.priuil.iuram. 174.n. 18. vbi renunciatum cenferi,fi initio oppofitum non fit Manci.de iuram.par.6.Q.7.n.8. & par.6.Q. 19. factis probationibus non poffe opponi de periurio ita Rot. Rom. iudicaffe probans dec.21.diuerf. in manufcriptis Natt.conf.305.n.9. Neuiz.conf 23.n.12.Paris.conf. 45.n. 9. lib. 1. & alijs & Q 20.vbi ex Meno.conf.24.n.29.Crau.conf. 149.n.13.facta oppofitione etiam fi iudex ad vlteriora procedat, proceffum nullum probat fed tacito partium confenfu ex proceffu facto fuftineri, & reiectam videri exceptionem fi caufa cognita ad vlteriora procedat Meno.de recup. rem. 1. nu. 171.

171. & si iudex facta oppositione ad vlteriora procedat debet appellari, alias facta probatione debet Reus audiri Q.21.Nat conf. 303.n.9.

1. Sublim. nam vsque ad sententiam opponi potest Rot.dec.224.cri per Farin. Loffr.conf. 12 n.34.

737 7. Lim. non procedere quando contractus esset simulatus Feli. in cap. 1.n.26.de iur.iuran. vbi absolutum audiri posse de simulatione vel vsura dicetem Viui. communi opi.425.n.7.

738 8. Lim. in pupillo iurante cuius iuramentũ nec contractum firmat, neque pupillum obligat, de communi omnium Matt. conf.658.n.11.

739 9. Lim nam periurus à Papa absolui potest, non autem ab Episcopo latè Crau. conf. 6. n. 93. Surd. conf. 327.n.19. qui testatur de communi post Rui. conf.66.col.2.lib 4. qui etiam communem dicit & Thesaur. decis pedem.165.in fine & Rot.Roman. in vna nullitatis obligationis 5. Iulij.1614. coram Rpd. Atrabaten. Marchesan. de communis. relaxat. iuramen.cap. 1.n.35.par.prim. Zauhi.ad Galles.de oblig. cameral.Q.25.n. 15. Rim. Iun. conf. 188.n.12.& 13.Lotta.de re benef.lib.1. Q. 40. n. 264. vbi ita Rot.tenuisse in Romana nullitatis obligationis 1604. coram Ortembergo. & in Firmana altaris 21. Ianuarij 1607. coram Eminentissimo Cardinali Marco Montio.Cag in l.si quis maior. n. 154. C. de transact & à Pœnitentiaria concedi posse Rot.dec.786.par.3.lib.3. diuers & quãdo dubitatur an possit absolui Crau.conf.6. n. 92. Rot.dec.54 n.7. collectarum à Pico ad statut. Vrbis vbi à solo Papa concedi & ita seruari probat Farin.in fragm par.2.1301.& in signatura gratię concedi.

740 Contrariam opinionem vt ab episcopo periurus ad effectum agendi possit absolui de consuetudine seruari testatur Natt.conf.658.n.14.& ab officiali si viderit debitorem soluere non posse si aliquid spirituale habeat enumeratum. in c. licet. de offi. Viui.in 6.Tholos. dec. 231. de communi Genuen. d. c. 4 n. 8. vbi etiam à quolibet episcopo iurantis vbi conueniri posset n.9.

741 10. Lim. non procedere quãdo procurator ageret, quia facere non potest vt dominus periurium incurrat. vt Rot.Rom. tenuisse testatur Maresc. resolut.84. in fine lib.2. & quando procuratorio nomine ageret Seraphi. supra n.17.& factas positiones à procuratore cum iuramento per dominum mutari posse Rot.dec. 2. de confes. in nou Natta. conf.51.n.6.Surd.dec.17.in si etiam non probato errore vt per eos & in respondente positioni distinguit inter factum proprium & alienum n. 11. & licet Rot. Luca.2.octobris.1633. ex actis D. Cesaris Ghiuizani vel D. Macarini de Macarinis pro Iacobo cum D. Lucia de Anchiano tenuerit contra Rot.Rom. & Surd. nihili facias eius opinionem, quia iniusta fuit, cum error in primis positionibus adesset ac dolus cessaret sed ipsa Ita iudicauit quia aut primi aut secundi testes falsum assererent.

Licet absolutio per procuratorem peti possit. Feli. in c.1.n.30.de iur.iur. Borg.dec.9.n.30.lib.1. Manci. de iuram.par.6.Q.1.n.14.

11. Lim. quando exceptio periurij altiorem indaginem requireret Seraphi.supra n.16. & non esset secuta declaratoria. Rim. Iun.conf.203.n.138.

12. Lim. quando se defenderet, hoc enim periuro nõ denegatur Seraphi. supra n.17.& per errorem excludi periurium Macerat. resol.11. n. fol. lib. 2. & supra n.730.

742 7. Sublim. nam si periurus ad probandum fuerit admissus exceptio periurij eidem no obstabit Cra. conf.816.n.10.

743 8. Subiim. non procedere in casibus quibus à periurio datur excusatio de quibus per Viui. decis. 120. Fari. Q.160 n.261. & seq. de impotẽtia Grat. conf. 14.n.11.lib 2. Decia.lib.6.tract.crim.ca. 11. & Rugginel.pract.QQ.cap.11.n.59.vbi vt si iudex præcepit ne solueret Genuen.d.c.4. n. 3. & 40. excusationes attulere Viui.cõi.opin.425.Seraph.priuileg.iuram.vltim.Natta. conf. 658. n. 11. & seq. Rim. Iun.conf.203.n.95. & seq. & 119. & in vniuersitate mortuis iurantibus Rot. dec.102.n.8.lib. 1.diuerso.& Cag. in l si quis maior. n.17.C.de trãsact. nisi singuli iurassent ut per eum & Lambert. de contract. in fine n.72. vbi n. decuriones iurasset periurium incurrere, & quando à Iudice ne intra tempus solueret prohibitus fuisset, & si non dolo sed culpa non soluit vel si ob difficultatem vel necessitatem à periurio excusaretur Genuen. supra n. 3.Matt.conf.19.n.6.Ond.conf.18.n.26.lib.1. Turza. communi opi. 2. & in respondente positionibus de credulitate Surd. dec. 17. n. 7. & 15. & Ceual. com.opi.Q.301.Manci.de iuram par.5.eff.14. sine dolo ex communi non incurri, sed qui contractum non obseruat iuratum periurium incurrit, vt per eum & dolum Alex.conf.52.n.2.lib.6.Rol cõs. 57.n.9.lib.1.Crau.conf.192. n. 15. & in Vniuersitate exceptis mandantibus & iurantibus Beto.cõs. 92.n.11.lib.1. sine dolo non incurri Grat.conf.50. ad fi.lib.1. vbi quando non soluit in tempore sine dolo & Rot. in Siguina castrorum 2. maij. 1616. coram Rembaldo. Lotter.de re benef.lib.1.Q.40. n.285. & si contraueniat ex iusta causa in natura contractus vel alia Alba. conf. 734. n. 13. & dolo cessante excludi de communi Add. ad conf. 202. vbi tamen Alb.inquit non excusari eos qui iurant falsum putantes verum iurare Rot. dec. 34. in cri. collect.a Farin. vbi causam quamlibet excusare à periurio & id non incurrere positionibus respondentem, & in dubio excusari & excludi & 126. dolosa assertione cessante ac præiudicio alterius, cessare periurium Lotter.de re benef.lib. 1. Q. 40. n.285.

Periurus autem non dicitur qui iuramentum in melius implet c.3.de iur.iur nec qui ex necessitate cõtrauenit c.10.nec iurans falsum verum credẽs Becci.conf.102.n.21.Decia.conf.125.n. 7.lib.3. nec si officij vel pietatis intuitu falsum asserat. Crau. conf.760.n.7.

744 7. Lim. eamdem secundam opinionem contrariam d.quartæ ampliationi & dictæ secundæ limitationi, non procedere, nec obtentam absolutionem prodesse, vbicumque obreptitię vel subreptitię,& ordine iuris non seruato obtenta fuisset, quod per secularem iudicem etiam cognosci potest Anchar.conf.382.n.8.Felin. in c. 2. n. 31. de sponsal. vbi alios casus quibus secularis cognoscit & Mars. sing.

sing. 367. Crau. conf. 7. n. 11. & conf. 764. n. 10. Paris. conf. 96. n. 94. lib. 1. Rol. conf. 34. n. 5. & seq. lib. 1. & conf. 2. n. 15. lib. 2. Viui communi opinio. 2. n. 4. lib. 2. Rim. Iun. conf. 188. n. 12. & 13. vbi testatur de communi, & Cancer. var. reso. par. 2. c. 8. n. 73. post Affl. d. dec. 220. n. 9. laicum iudicem cognoscere nec teneri obedire ecclesiastico nisi iuris ordine seruato processerit. & Ricci. collect. 39. par. 1. Surd. conf. 424. n. 48. Farinac. Q. cri. 8. n. 145. vbi ita demum de nullitate absolutionis secularem iudicem cognoscere probat si audenter eius nullitas & in iustitia pateat. & per tot. Q. tradit quando clerici sint sub laicorum iurisditione & è contra Affl. dec. 220. n. 8. 9. si citata parte concessa sit non posse de ea secularem cognoscere secus si ea nõ citata licet indistinctè id neget Manci. de iuram par. 6. Q. 10. Surd. conf 299. n. 16. & seq. vbi illud non posse tollere sed differre vide supra n. 571. amp. 78. & adde re forum foro Intrigl. sing. 99. n. 49. lib. 3. & de eius nullitate secularē cognoscere Intrigl. supr. n. 146.

745 8. Lim. non esse concedendam absolutionem quando in alienam fraudem simulatio commissa fuisset de communi Crauet. conf. 786 n. 15. & à tertio cuius præiudicium simulatio concernit deduci posse Ias. in l. nemo potest n. 46. Ripa n. 78. Gutier. n. 387. de leg. primo. & infra dicetur.

746 9. Lim. absolutionem sine iusta causa concedi non posse (puta doli, metus, læsionis, & huiusmodi Turzan. communi opinio. concl. 10. vbi secũdum communem Doc. sententiam inquit, neminē sine iusta causa Papam absoluere posse, nisi ex potestatis plenitudine quam habet in spiritualibus, vel quasi Mantica. decis. 267. n. 9. Cor. conf. 6. col. pen. lib. 1. & prius de læsione enormissima constare debere quæ cessat in donatiòne vt in signatura sanctissimi 10. Aprilis. 1616. rescriptum refert Gratia. discep. 470. n. 41. vide infra sublim. 2. primę sublim. 15. lim. proximè sequentis. Manci. supra.

747 10. Lim. non concedi absolutionem à iuramento, si fuerit sponte præstitum; & fraude, vel dolo recipientis cessante de magis communi Alex. conf. 59. n. 10. lib. 1. & Matte. commun. opinion. verbo. iuramentum & in minore donante Gratia. discep. 233. n. 32. post Gab. conf. 127. n. 21. 29. 33. lib. 1.

748 11. Lim. vt si ex eo petatur quod contractus iuratus vsurarius sit, nisi vsura semiplenè probetur, absolutio nequaquam concedetur. Federi. de Sen. conf. 300. n. 2. Marescot. resolut. 84. n. 14. lib. 2. Neuiz. conf. 23. n. 13 Paris. conf. 96. n. 90. lib. 1.

12. Lim. nam petitæ absolutionis coram ecclesiastico litis pendentia non impedit quominus secularis iudex super obligatione procedere possit, pręsertim post incursum periurium Affl. dec. 30. n. 5. & 6. Paris. cõs. 43. n. 22. lib. 1. Ricci. collect. dec. 1820. nec facit causam de foro ecclesiastico Manci. de iuram. par. 4. effect. 64. de quo se remittit ad Feli. in c. 1. n. 27. de iur. iur. Gratia. dec. 165. n. 5.

13. Lim. non concedi ei qui iurauit omnia & singula vera esse si de simulatione opponere velit, quia suam turpitudinem & periurium detegeret Neuiz. conf. 23. n. 4.

14. Lim. non concedi eam calumniosè petenti Neuiz. conf. 23. n. 13. Ferret. conf. 234. n. 2. & quando nullum effectum operaretur. Rom. conf. 46. n. 1. vbi Mandos. lit. A. Gail. obs. 22. n. 4. lib. 1. puta si eam petenti nullam constet actionem competere vi per eos & quando iuramentum non ligaret Genuen. d. c. 4. n. 6. nec si alia via succursum sit ex Neuiz. conf. 23.

15. Lim. non concedi aduersus iuratam transactionem Alex. conf. 42. n. 7. lib. 1. Ferret. conf. 147. n. 3. 6. & seq. 148. n. 6. & 7. Paris. conf. 96. n. 62. & 98. lib. 1. Decia. con. 56. n. 85. & seq. lib. 4.

1. Sublim. non procedere si læsio enormissima interuenisset, tunc enim iuramentum nihil operabitur & absolutio à iuramento necessaria non esset Bero. conf. 177. n. 47. lib. 1. Cassado. dec. 1. n. 1. de emp. & vend. Gram. dec. 101. n. 54. Affl. dec. 322. n. 11. Decian. conf. 180. n. 6. 203. n. 5. Rube. conf. 71 n. 8. qui tamen absolutionem à iuramento petendam tradit. Cag. in l. 2. n. 8. qui subdit absolutionē non esse necessariam C. de rescind. vend. Affis. dec. Perus. 18. n. 41. & sequent. 59. & sequent. & dec. 27. n. 10. Bombi. conf. 3. n. 19. & sequent. Grat. conf. 88. n. 5. & sequēt. lisi 1. Gram. dec. 102. n. 104. & 105. Rim. Iun. conf. 5. n. 120. 77. n. 36. Ceph. conf. 137. n. 61. & 62. subdens absolutionem à iuramento peti posse. 115. n. 3. & sequent. 415. n. 4. 441. n. 62. & 677. n. 5. Soc. Iun. conf. 144 n. 25. & sequent. lib. 1. Cor. conf. 288. n. 16. lib. 3. vbi non esse necessariā vel peti posse absolutionem Cacchera. conf. 24. n. 14. & de communi quod absolutio necessaria non sit Pedroc. conf. 39. n. 77. de magis communi Pancirol. conf. 1. n. 67. & seq. 44. n. 21. & 22. etiam absolutione non petita n. 25. & idem respectu hæredis n. 28. de communi Viui. communi opi. 532. n. 2. Gallia. conf. 115. n. 72. Mazol. conf. 36. n. 34. & seq. & 110. n. 81. & seq. vbi etiam absolutionē minimè requiri & Crau. conf. 394. n. 10. qui tamen peti tutius inquit de communi Decia. conf. 6. n. 17. lib. 3. Paris. conf. 89. n. 68. & seq. lib. 1. de magis communi Soc. Iun. conf. 3. n. 42. & 45. lib. 2. Meno. conf. 412. n. 34. præsertim in minore & 439. n. 36. & seq. Rot. Bono. dec. 11. n. 24. & seq. in nouissimis ex communi & veriori Guirba. dec. 103. n. 18. & absolutione opus non esse Macerat. resol. 59. casu. 24. lib. 2. Franch. dec. 665. n. 6. Manti. de contract. lib. 26. tit. 9. n. 31. Peregr. conf. 73. n. 32. lib. 1. vide infra n. 2492. & n. 749. Neuiz. conf. 21. n. 16. Manci. de iuram. par. 4. eff 1. Q. 11. n. 12. de magis cõmuni Simonc. de decret. tit. 8. n. 231. & Manci. de iuram. par. 6. Q. 4. tutius tamen peti subdit ex Bal. in l. fi. n. 3. C. de non. nu. pecu. Carpa. c. 453. n. 135. Cabal conf. 144. n. 82. & seq. & 179. par. 1. Scain. Rot. bono. dec. 11. vbi ex vna communiori contra aliam requiri absolutionem nisi talis læsio detecta esset ex Affl. dec. 263. n. 3. & seq. qui tamen metu, vi ac lęsione detectis iudicem ecclesiasticum de his cognoscere posse an absoluere debeat & læsionem enormissimam in transactione requiri Rota. dec. 472. par 2. recent. & rationem habendam omniū capitulorum & dubij litis euentus vt per eam, & dec. 505. in fi. confirmatas à Papa infirmari ob læsionem Marta. dec. 25. n. 17. Pisa. vbi non requiri ex communiori & petita absolutione rescindi Rot. dec. 125. nouis. diuers. n. 34. & seq. ex cõiori.

Con-

Contrariam opinionem vt iuramentum læsionem enormissimam excludat communem testatur Bero, conf. 176. n. 31. lib. 1. Ceph conf 326. n. 45. 403. n. 45. vbi de magis communi Bursa conf. 78. n. 2. sed Caccbera, dec. 41. ab eo citata loquitur de enormi. & Gallia conf. 27. n. 82. & 83. & 32. n. 3. Meno. conf. 603. n. 27 in fine. & infra n. 750. & esse necessariam absolutionem ex magis communi Borg. dec 9. n. 42. lib 1. & concedi dolo vel ista læsione probata Alba. conf. 751. Gram. dec. 66. n. 34 Mari. Angus. conf. 181. n. 9. vide infra n. 24 2. Decian. conf. 56. n. 85. lib. 4 vbi etiam non posse absolutionem concedi Meno. conf. 401. n. 164. 1111. n. 60. & peti debere absolutionem nisi de enormissima per sententiam constet Coccin. dec. 268. vbi Rota. ita seruare ait n. 4.

1. Amp primam opinionem procedere etiam si iuratum fuisset non contrauenire ratione enormissimæ læsionis, sicq; ei facta renuciatione adhuc. n. iurans contrauenire poterit cum renuciatio nulla sit Pancirol. conf. 50. n. 25. vbi etiam absolutionem non esse necessariam Bero conf. 177. n. 55. & seq. lib. 1. & non posse enormissimæ læsioni renunciari magis communiter Doc. tenere testatur Gallia. conf. 32. n. 44. & conf. 39 Meno. conf. 848 n. 44. & 45. præsertim si renūciās totaliter læderetur Rim. Iun. conf. 727. n. 16. Gram. dec. 69. n. 49. Cabal. supra.

Contrariam sententiam nempe enormissimæ læsioni renunciari cum iuramento posse magis communem testantur Ceph. conf. 403. n. 45. & Lanc. Gallia. supra d. conf. 32. n. 32. præsertim si animo donandi quod res valeret facta fuisset Crau. conf. 114 n. 10. & seq. Parisi. conf. 128. n. 33. lib 1. Gabr. de emp. & vendit. concl. 1. n. 53. & infra in 2. limitat. huius primæ sublimitationis Ruin. conf. 16. nu. 8. lib. 4. & à maiore absolutionem tunc peti debere non etiam à minore Neuiz conf. 21. n. 7. 16. Meno. conf. 401. n. 183. 1111. n. 62.

1. Lim. d. primam sublim. non procedere nisi læsio probetur habita ratione dubij euentus Alex. conf. 92. nu 26. de ecclesia loquens lib. 6. de communi. Pinel. in l. 2. par. 1. cap. 4. n. 12. C. de rescind. vend. Siluan conf. 81. n. 31. Rol. conf. 28. n. 27 lib. 4. Molina. de primog. lib. 4. cap. 9. n. 34. & 35. quorum vterque subdit dubium litis euentum, testibus neutiquam probari posse Crau. conf. 151. n. 26. Thob. conf. 67. n. 17. Ond. conf. 34 n. 55. 56. & quidem secundum tempus contractus lib. 2. Ces. de Gras. dec. 187. n. 7. Rot. Rom. part. 4 diuers. dec. 221. nu. 13. Crau. conf. 430. n. 4. 598. n. 1. Gallia conf. 27. n. 86. & conf. 32. n. 40. & seq. subdens per iurisperitos esse probandam de communi Burs. cōf. 114. n. 33. Meno. conf. 156. n. 36. 193. n. 11. 439. n. 29. & quidem im maximo vltra dimidiam, vt per eum & conf. 603. n. 27. vbi tradit esse probandum quod homines experti & certiorati de qualitate rerum & bonorum puta hæreditatis, & de iure, alijsque rei seu hæreditatis qualitatibus, communiter, pro tali re, iure, & hæreditate quadruplum eius dedissent quod datum fuit respectu hæreditatis, vel in maxima quantitate vltra dimidiam adesse in cæteris læsionem ex Pinel. supra n. 16. & conf. 1111. n. 77. 1162. n. 19. & seq. subdens à peritis dumtaxat hunc dubium litis euentum æstimari posse Rota. Rom. decis. 715. par. 2. recent. quæ subdit secundū tempus transactionis probari debere & decis. 448. coram Caualer. vbi etiam esse detrahenda meliorament a, & alia Manti. dec. 101. & de contract. lib. 26. tit. 9. n. 41. Ferret. conf. 148. n. 8. Gram. dec. 66. n. 44. dixi in tractatu transactionis Natt. conf. 144 n. 11. Rot. dec. 12. n. 6. par. 1. recentis. vbi etiā secundum tempus contractus. & decis. 231. part. 2. vbi habita ratione totius contractus. & 328. nu. 7. 332. n. 2. vbi in transactione continente enormissimam læsionem quam clarè probari debere ait 348. n. 5. vbi etiam vnam ex pluribus causis cessare non sufficere pro rescissione. & 493. n. 9. 477. n. 5. & Surd. conf. 363. n. 21. Ond. conf. 53. n. 37. lib. 2. Rot. dec. 547. n. 2. par. 2. recentis. vbi quod l. 2. C. de resc. vend. in transactione procedit ex communi probata læsione secundum dubium euētum & dec. 552 enormissimam requiri probat in magno excessu vltra dimidiam. Rot. decis. 273. coram Coccino.

1. Sublim. d. primam lim. non procedere, nec rationem haberi euentus dubij quādo casus ad damnū potius quam ad lucrum propenderet; & è contra Cuma. conf. 115. sub n. 4. Natta. conf. 548. n. 4. & 670. n. 8 vel quando ad lucrum & damnum se potest habere Bero. conf. 176. n. 64 & seq lib. 1. Pinel. in l. 2. par. 2. c. 1. n. 6. C. de resc vend. Crau cōf. 886. n. 13. Surd. conf. 451. n. 41. Rot. dec. 590. n. 3. par. 1. diuers. Senat. Dolan. dec. 134. n. 7. vbi etiam de fideicommisso reciproco legitimam deduci ex cōi. Crass. in §. legitima Q. 39. n. 19. & de feudo hæreditario Viui dec. 528. n. 20. & seq. vbi etiam quando possit in mobilibus dari & feudum hæreditariū imputari & an ex alienari vetitis.

2. Sublim. & declara vt læsionem vel vsuram ante absolutionem semiplenè probari sat sit; in iudicio enim postea plenè probari debent . bb. conf. 12. ad finem lib. 2. Natta. conf. 144. n. 5 vers. decimo de communi Ferret. conf. 147. n. 2. Paris. conf. 96. nu. 89. lib. 1. vide supra n. 746.

3. Sublim. nam si clarum foret ius læsi, dubius litis euentus modicum æstimari deberet, maximè si rē iudicatam haberet licet nullitatibus offuscatam Rota. dec. 923. n 2. par. 1. recentis. & 162. n 2. par. 2. & dec. 231. n. 3. inquit quod licet facta super his super quibus non esset lis non teneat, fallit si verbis amplissimis facta fit tunc sustinetur vt transactio quoad ea super quibus lis erat; vt pactum quoad alia maximè ex iuramento. & Morot. conf. 43. n. 20. Surd. conf. 269. & si lis esset super vna re, vel causa pro qua aliquid datum sit, quoad alia etiam valet super quibus non erat lis Manti. de contract. lib. 26. tit. 1. n. 22. & n. 17. rem dubiam esse sat esse etiam si bellica sit controuersia, & propter litem fieri licet lis non sit; & vt pactum valere quando ad transactionem partes non restrinxere Bal. conf. 323. lib. 1. Alex. conf. 11. n 14. lib 2. Seraphi. decis. 737. 742. n. 5. Machel. patro. 28 n. 4. præsertim ex iuramento Crot conf. 335. n. 16 de magis communi Cur. Iun. in l. 2. n. 6. C. de transact. & Osasc. dec. 91. n. 24. & Ond. conf. 49. n. 36. lib. 1. vide infra n. 1119.

1119. vers. 3. Periculum Rot. decis. 348. d. part. 2. vbi sustineri ex modica occasione dubitandi & si prætensio iuridica non sit 263. par. 1.

. Lim. d. primam sublim. non procedere nec absolutionem ob enormissimam læsionem concedi posse, quando ex aliquibus circumstantijs & coniecturis appareret id, in quo iurans læsus fuit donare, ac dimittere voluisse; tunc enim læsio non attendetur nec propterea absolutio concedetur Cor. cons. 288. n. 15. in fine in versic. nisi appareat; qui tamē enormi læsioni renunciatum fuisse non sufficere probat, nec clausulam si plus valet donat d. n. 15. lib. 3. Neuiz. cons. 21. n. 7. Crau. cons. 114. n. 10. Paris. cons. 128. n. 33. vbi quando principaliter donare voluisse constaret non accessoriè ad contractum lib. 1. Ond. cons. 42. n. 30. lib. 1.

3. Lim. non procedere nisi enormissima læsio notoria sit Borg. dec. 9. n. 42. lib. 1. Carpa. c. 453. n. 138. & electi ex lectura instrumēti, alioquin secus Intrigl. sing. 75. n. 83. lib. 3. & de ea constare debere per sententias absque eo quod periurium oppositum sit Rot. dec. 33. in crim. collectis per Farin. 332. n. 2. par. 2 recentis.

4. Lim. non procedere nisi d. læsio iam detecta sit; alioquin requiritur absolutio Rot. dec. 102. num. 9. par. 1. diuerso. & ad cautelam peti inquit Rot. Bonon. dec. 11. n. 49. in nouissimis.

5. Lim. nam læsio à toto contractu transactionis sumenda est, non à sola pecunia, vel re promissa datauē. l. Meuius. §. si. famil. ercisc. l. si duorum de act. emp. l. 1. C. com. diuid. Alcia. cons. 110. n. 6. Surd. cons. 217. & dec. 155. Gallia. cons. 40. n. 19. intelligens si immediate agatur de traditis ex causa trāsactionis; secus si ex alia causa.

6. Lim. transactionem ob enormem læsionem non rescindi, si ei cum iuramento sit renunciatum Meno. cons. 508. n. 37. etiam a minore de communi Soc. Iun. cons. 32. n. 16. lib. 3. Paris. cons. 96. n. 52. lib. 1. & idem si renunciatum foret quibuscumque exceptionibus, & legibus contrarijs cum iuramento Decia. cons. 56. n. 80. lib. 4.

1. Lim. 2. opi. contrariam primæ sublimitationi nō procedere si dolus ex proposito præsumeretur, velut si transactio à minore, muliere, vel rustico facta esset saltem petita absolutione à iuramento de magis communi Paris. cons. 96. n. 55. 60. lib. 1. & Manti. de contract. lib. 26. tit. 9. n. 34. & absolutionem dari propter enormem læsionem etiā cancellariam obseruare ob dolum præsumptum Marza. cons. 10. n. 38.

16. Lim. non procedere quoad hoc vt absolutio non debeat strictè intelligi, nam limitate ac strictè prout concessa fuit intelligenda est Grat. cons. 23. n. 9. & seq. lib. 2. & ad causam restringitur ob quam petita fuit Fel in. in c. 1. n. 29. de iur. iur. vers. sed vno Ond. cons. 18. n. 6. lib. 1. & concessa principali non prodest fideiussori Aret. cons. 33. n. 2. Maur. de fideius. par. 2. c. 7. sect. 9.

1. Sublim. tamen quod si ab ecclesiastico absolutio à iuramento petita sit, tamquam iudice causæ præparantis, coram eo possit petens de tota causa litigare, veluti iudice causæ præparatæ Bal. in l. ordinarij col. 1. C. de rei vendi. Maran. de ordi. iud. 4. par. 11. dist. n. 14. Aufr. de potest. eccle. super laic. n. 15. de communi Couar. var. resol. lib. 1. c. 4. n. 8. & Gutier. de iuram. confir. contract. par. 3. c. 12. n. 6. Arno. caut. 22. Ferrat. caut. 11. Suar. de Paz. in sua prax. tom. 2. prælud. 2. n. 38. 39. de communi Farin. Q. cri. 8. n. 144. vide supra n. 712. Scain. dec. Bono. 11. n. 35. & seq.

Contrarium tenent Coua. & Gutier. supra, quia tunc actor sequi debet forum Rei, si contractum rescindere velit, nisi præstita absolutione ad effectum agendi cognosci deberet an contractus vsurarius, vel simoniacus esset vt per eos, & hanc opinionem tenent plures citati per Osasc. dec. 78. n. 5. & seq. & ita practicari testatur Gutier. supra quando causa rescissionis non spectat ad ecclesiasticum. & Farin. supr. & Facchi. contro iur. lib. 11. c. 78. Cancer. var. resol. par. 2. c 8. n. 76.

t. Lim. d. primam sublim. non procedere vel potius secus esse dicas, quando creditor iuramentum debitori remisisset, quod ei permissum est, tunc enim non posset ecclesiasticus de meritis causæ cognoscere Arnon. caut. 84. Ferrat. caut. 11. n. 3. in fi. Farin. supra Viui. dec. 380. n. 40.

1. Sublim. hanc primam lim. non procedere, quando iurans transactionem puta seruare vel soluere, in tempore certo periurus esset, tunc enim nec facta mentione periurij absolutio concedenda esset, nec periurium posset à parte remitti Ferrat. supra n. 4. 5. vide supra n. 723.

2. Lim. non procedere quando iuramentum non esset obligatorium, puta quia laudum latum fuisset extra formam compromissi vel nullum ob non factam publicationem processus, Viui. supra d. decis. 380. n. 24. & 40.

3. Lim. non procedere nisi quando parte citata absolutio à iuramento concessa fuit totalis, vt dicere queat contractum vsurarium & simulatum, secus si eam petat vt coram laico de laudi iniquitate, dolo & enormissima læsione dicat, tunc enim cessat Bal. opinio. Viui. supra n. 41. 42.

Tenendo 2. opi. contrariam primæ sublim 16. lim.

1. Lim. nam is cuius fauore iuratum fuit agere potest coram ecclesiastico vt cogat absolutum ad obseruantiam iuramenti, licet non possit petere contractum coram eo rescindi. Anasti. Germo. de sacro. immu. lib. 3. c. 21. n. 214. quem refert & sequitur Cancer. var. resol. lib. 2. c. 7. n. 76.

Valor per peritos probatur cum iuramento Bar. in l. 2. n. 20. Bal. n. 2 Cast. in fi. Pinel. par. 3. c. fi. n. 4. C. de resc. vend. de communi Masc. concl. 1403. nu. 25. Rot. dec. 227. par. 2. recentis. de communi & ab hac practica eligendi peritos recedendum nō esse dec. 187 n. 4. coram Caualer. & 358. & parte citata eligi debere Plo. in l. si quando. §. 54 n. 17. C. vndeui. qui probant etiam de eorum iudicio & singulari præcio deponentes, si rationem reddant puta ex venditionibus vicinorum prædiorum dec. 259. cri. per Farin. & tertij periti relationi standum ait, Rot. dec. 229. d. par. 2. Mona. dec. bono. 1 & si partes in electione discordent Iudex peritos eliget qui si discordent tertius eligetur, ex communi Purp. cōs. 31. in fi. Cancer. var. reso. par. 1. c. 8. n. 25.

Læsio & valor secundum tempus contractus probari debet

debet per testes scientes rei qualitatem, & fines, & quidem plenè non præsumptinè Rot. dec. 100. crim. per Farinac. dixi plenè in tractatu permutationis, vide infra sub n.1119.dec.332.n.2.part. 2. recentis Surd.de ali.tit.9.Q. 11.n. 28. sed læsio superueniens etiam attendetur si tractus esset successiuus Thes.dec.226.Cancer.var.resol.par.2.c.1.n. 274. si vero cursu temporis merces soluenda puta in vino oleo & frumento valde augeatur in censu reduci debere,nisi æqualis esset lucri & damni incertitudo Crau.cons.11.n.18.Surd.cons.451.n.15. Cancer.var.resol.par.2.c.1.n.274.

Et ad effectum restitutionis in integrum aduersus quadriēnij lapsum debet enormissima probari,habito respectu ad totum patrimonium non ad causam de qua agitur Achil. de Gras. decis. 84. aliàs. 6. de rest. in int. secus si agatur de ea ad effectum rescissionis laudi vel contractus, tunc respectus habebitur ad rem in eis deductam dec.712.n.4.par. 1. recentis. & ad totum contractum 231.par.2. vbi de transactione & pluries Rot. tenuit, vt per Gonz. reg.8.canc.glo.21.'n. 21. & seq. intelligens quando in tota re solet læsio interuenire; vt in præscriptione. sed in contractibus puta emptionis in ea re interuenire sat esse.

Tertius etiam qui rem modicò præcio emit & dolosè conueniri potest eodem modo vt primus emptor, licet secus si tertius bona fide & iusto præcio rem consecutus fuisset & si lucratiuo titulo habuit in subsidium tantum conuenietur de veriori & magis communi Pinel.in l.2.par.2.c.1.n.30. & 31.C. de resc.vend.Lepid.dec.Luca.81. vers. circa petitam. vbi tamen contra tertium agi posse si primus emptor soluendo non esset; & hipothecaria contra tertium agi posse facta excessione contra primum emptorem.Soarez.alleg.21.n.7. vbi contra tertiū agi posse si primus emptor soluendo non sit per l. 14. & 15. de minor prout si nullitas actionem, & obligationem concernat Ang. in l. apud. §. si cum in fi.de doli exc.Bal.cons.18.lib.4.Soc. cons. 264. n.12.& seq.lib.2.tusc.dec.1.de emp.& vend. Rot. Auen.dec.97.Osasc.dec.65.vbi si 2.emptio eodem vitio cum prima laboret;secus si 2. emisset iusto titulo; & si titulo lucratiui 2. habuit & primus non sit soluendo à 2. auocabitur ex communiori Pinel. in l.2.par.2.c.1.n.31.Ceual. Q. 443.& si a primo emit lite contestata, vel vbi primus non esset dominus Osasc.supra, vt non est si læsio enormissima ad fuerit Cag.in l.2.n.81.C.de resc.vend. quia ipso iure contractus nullus est vt per eum Cabal. cons. 144.n.69.161.251.par.1.Guirba.dec.105. Mastr. dec. 247. & in specie enormissimæ læsionis Guirba.dec.105.n.17.Thes.dec.165.n.8.Lanar.decis. cons.44. n. 8. vbi secus ait si feuendus iusto præcio emisset à primo qui iniusti emit.

Læsio ex solis fructibus non inducitur, nec excluditur sed ex commodo vel in commodo Pinel.in l.2.par. 3.c.4.n.17.& seq.C.de resc.vend. Rot. dec. 12. cri. collectarum per Farinac.

Læsio etiam minoris eo ipso probatur, quod præcium non fuit conuersum in vtilitatem ipsius l. prædiorum.& l.si prædium C.de præd. mino. Alba. cons. 651.n.14.

Si vero aduersus omissas probationes, lapsum instantiæ vel temporis ad appellandum, minor restitui petat,læsionem probare debet ostendendo iura habere quæ si deduxisset vel probasset obtinuisset, & & sui facilitate læsum.Grat.cons.119.n.45.lib. 1. Osasc.dec.158.n 9.Lepid.dec.Luc. 108. Rim. Iun. cons.12.n.23.tenuit Rot. Luca.in causa Lelij Arrighini cum Communitate S.Leonardi ex actis egr. D. Cristophori Gemini in secundo semestri. 1628. & inter Angelam & Nicolaum Orsetti primo semestri.1629. ex actis egr. D. Iacobi Motroni. fol. 231. facta citatione ad audiendam sententiam cessat restitutio.Odd.de rest.in integ.Q.65.n.86.

749 1.Lim.4. ampliationem quintę sublimitationis, sextæ limitationis principalis,quæ habet iurantes absolutionem à iuramento petere minimè posse, non procedere, si iurans fuerit enormissimè læsus, tunc etenim non modo potest absolutio peti, verū etiam non est necessaria, quoniam iuramentum non debet esse vinculum iniquitatis,& quia re ipsa dolum interuenisse hoc casu palam est. Soc. Iun. cons.53.n. 2. lib. 1. de communi omnium Cepha. cons.62.n.40.& seq. Cagnol.in l.2. n. 98. C. de rescind.venditio.Alba.cons.89.n.6.& seq.Crau.cons. 192.n.7.& 8.& cons.815.n. 6. Gab. de iure dot. concl.1.n.12.(qui tamen in enormi necessariam esse probat & latè etiam Meno.cons.24. n. 24. idē firmat) & in enormissima non requiri absolutionē Abb.in disputat.2. incipien. stante statuto sub nu. 21. casu.9.versic. item turpitudo Cuma.cons. 180. Butr.cons.45. Anchar. cons. 83. circa fin. & cons. 180.col.fin.& cons.375.col.1.Calderi. cons. 8. tit. de iur. iuran.las.cons.133.col.10.lib.4.de communi Dec.cons.45 in fine 180.& seq.& 351.Ripa.responsi.4.tit.de donat.Soc. cons.104.lib.4. Soc. Iun. cons.48.n.24.& cons.144.n.25.lib.1.Cur.Iun. cōs. 53.col.penul.& cons.141.col.2.Ceph.cons.207.n. 74. veriorem, æquiorem & magis communiter obseruatam testatur Bursat.cōs.75.n.5.& Matth. Gribal. commun. opinio. verbo læsio Chirchott. commun.opinio.cent. 3.concl.8.& cent.4.conclus. 8. vbi latissimè & Simonc. de decret. tit. 8. n. 231. Affis.dec. Perusi.18.n.9.versic. præterea de magis communi etiam testatur Thesaur.decis.223.n. 18. Neuiza.n.5. & seq. licet in enormi læsione absolutionem requiri probet cons. 21. & quando metus adhibitus fuit absolutionem requiri probat.n.11. & seq. secus in dolo etiam re ipsa.& cons.22.n.18. seq. minori absolutionem concedendam probat si sit enormissimè lęsus,& contraria tollit,& pro hac parte quam plurimos citat.

750 Contrariam sententiam vt absolutio necessaria sit tenent Borg.dec.9.n.42.qui magis communem dicit lib. 1. sed allegati per eum non probant, immo contrarium tenent & Grat.cons.30.n.32.lib.1. loquitur in casu vbi ista læsio non interuenerat, vt per eum.& hanc pluries Rot. firmasse inquit Rot. Rom.decis.102.n.9.par.1.diuersor.nisi detecta esset, & hanc veriorem & magis communem testatur Surd.cons. 424. n. 4. vbi quam plures citat, & Marescot.resolut.84.n.16.lib. 2. de communi Ces. de Barz.dec.67.n.19. & hæc tutior est pro anima. & ad cautelam peti debere Rota.Bonon.decis.11. n.49.

n.49. in nouissimis,& in maiore vltra dimidiũ læso Gab. d. concl.1. n.14. & enormissimè læso non esse absolutionem concedendam tenent quam plures quos refert Neuiz.cons.22.n.17. sed n.18. & seq. concedendam probat, & Alba. cons.751. si dolus, & læsio probentur, & 89.n.8. vbi ad cautelam peti debere sed omnino concedendam esse, si dolus extet vel enormissima læsio.

751 2.Lim. in tertio,quia tertius contrauenire potest absolutione etiam minimè petita, quia iuramentum personale est nec tertium afficit cap. super eo, de offic. de lega. Aretin. cons. 96. n.6. Ias. in l.nemo potest.n.48.de lega.primo.vbi Ripa.n.78. Paris. cons. 53. n.35. lib. 1. Caroc. in reg. cum quid. par.4.limitat.8.n.5.in fine de reg. iur. in 6. infra dicam.

752 3.Lim. non requiri absolutionem ad effectum reconueniendi Cassador.decis.prima de mutui. petitio. Marescot.resol.84.n.13.lib.2.

753 4.Lim. absolutionem non requiri quando per errorem, & ex falsa causa iuratum fuisset Crau. cons.815 n.8. & 9. vel contractus ipso iure nullus esset Alciat. in c. cum contingat. n.74. & seq. de iur.iur. Manci.de iuram.par.6.Q.1.

5.Lim. non requiri quando læsio detecta esset alioquin secus Rot. Rom. decis. 102. n.9. par.1. diuerso.

6. Lim. non requiri vbi iuramentum non obligat Cardinal.cons.35 n.1. ad finem Manci.de iuram. par.6.Q.27.vel nullum foret Burs.cons.342 n.38. Ciofi. cons.24. n.16. lib.2. Intrigl.sing.99.n.140. lib. 3.

7.Lim. non requiri in contractu conditionem etiam tacitam continente Sanch.de matrim.lib.1.disput. 67. si scilicet defecerit.

8.Lim.non requiri si iuramentum illicitum esse constet Bertacchi.verbo.absolutio à iuramẽto.Intrigl. supra. n.142.

9.Lim. absolutionem non requiri quando periculum in mora fuisset Inno.in cap.venerabilem. de elect. Intrigl. supra. n.143.

10.Lim. quando verus dolus, aut præsumptus interuenisset Gab.cons.13.n.12.lib.1.Mahai.cons.65. n.30. Crau. cons. 1000 n.139. cautius tamen est semper peti Intrigl supra n.144.

11.Lim. non requiri in hærede iurantis ad rescissionem contractus simulati agentis Paris. cons.54. & 55. vtrobique col pen. & fin. lib. 1. Osasc. decis. 42. n.6. Carpa. cap.453. n.31. Alba. cons.791. n. 42.

12.Lim. non requiri quando contractus nullus esset Alcia.& Manci.in 4.lim.citati de magis communi. Soc.Iun. cons.3.n.45. lib.2. vbi ob dolum præsumptum, & quando contractus,& iuramentum nullas vires haberet.

Contrarium tamen communiter obseruari testatur Virgil.Bacca.super constit. March. lib.5.cap.25. glo.2.n.19. & glo.6. n.117.& seq. & Mago.decis. Flor.22.n.5.

13.Lim. non requiri si iurans promissa seruare velit, & non iuratis contrauenire Alba. consil. 734.n.24.

754 1.Lim. quintam sublimitationem sextæ limitationis iuramenti assertorij omnia, & singula esse vera, quatenus in sublimitatione prædicta ex magis communi firmatum fuit ex d. iuramento assertorio præsertim vero iuncto confirmatorio non posse simulationem allegari; non procedere quando probationes simulationem allegantis admissæ fuere, ac detecta simulatio, tunc enim obijci, & allegari poterit simulatio ac turpitudo Docto. in l.fin. C. de non numera. pecun. & in l.nemo potest de legat. primo vbi Alex.n.17.Ias.n.47. Afflict. in cap.1. n.63. circa finem de feud. dato in vicem legis commissor. Felin. in cap. tertio loco. n.8. de præsump. Paris. cons.45. n.9. & cons. 53. n.37. & cons.54. n.91. lib. 1. Natta. cons. 305. n.9. Ruin. cons.142.n.7.lib.1. Crau. cons.764. in fine Caroc. in reg. cum quid. par.4. lim.8. n.4 de reg. iur. in 6. Simon. de Pret. cons.101. n.6. Mar.Angus.cons. 184. n.16. Gomez. in §. item si quis in fraudem. n.2. versic.& ideo. Institut. de action Rim. Iun. cons.62.n.32. Bertaz. cons crim.533. n.8. Cepha. cons.542.n.21. Gram. decis.89 n.2.Add.ad Alex. cons. 36.lib.2. Soc. consil. 264. n.11. lib.2. Gab. cons.142. n.11.lib.2. Torniol. cons. 16.n.19. Mascar.conclus.447 n.40. Rim.Iun. cons.725. n.40. latè Seraphi. priuileg. iuramen. 59. n.12. & seq. Galles ad formam camer. obligatio. Q.20. n.3. in noua impræssione per Zacchia. etiam per coniecturas Gallia. cons. 88. n.26 Meno. cons. 576. n.29. Surd. consil. 360. n.18. de communi Viui. communi opinio.832. n.59. Caroc. de excus. par. 2. Q.17. n.42. Lamberteng. de contract. glo. 8. n.88. etiam in obligatione camerali Cęs. de Gras. decis. 62. n.10. Galles. supra Ondede. consil.46. n.37. & sequent. lib. 1. Carol. de Gras. de statut. reijcien. exceptio. 12. exceptio. n.33. Farinac. Q. crim. 162. n.87. Manci. de iuramen. par.4. eff.1. Q.11. n.9.

755 1.Sublim. non procedere quando probationes admissæ fuissent contradicente altera parte, cum namque non consenserit sibi neutiquam præiudicare probant Doc. in d.l final. C. de non numera. pecun. Alex. cons.63. n.21. lib.4. Soc. cons.48.n.9. lib.4. Bertaz. Crau. & Gram. vbi supra, & decis. 45. n.3. Meno.cons.24.n.28. Surd.cons.327.n.58. subdens idem si pars à non admissione appellauerit, vbi appellatio ex dispositione statutorum non admitteretur Viui. d. n.59. Tusch. conclus. 266. in verbo simulatio n.21. Farinac. supra n.88. Manci. supra. n.10. & seq. qui tunc appellari debere inquit,& ita Rotam pluries iudicasse nempe appellari debere.

756 Contrarium tenent Add.ad Alex. cons.36.lib.2. & Rim. Iun. cons.62. n.32 & seq.

757 Consensisse autem pars dicetur si in iudicio præsens non contradixerit, si quidem pręsens,& tacens in iudicio, consentire censetur Bal. in l.1. n.1. & 2. de nego. gest. Alex. in l.sæpè. n.93. de re iudica. Crau. cons. 1. in fine. Rimin. Iunior. cons.62. n.35. & 36. in extraiudiciali secus si de tacentis præiudicio agatur nisi contradicendo impedire potuisset. Cresc.dec.2. vt lit.pend. Viui. dec.23. vbi etiam

confessionem parte præsente sine taxatiua non excludere summam aliam, sed in extraiudicialibus scientem, & tacentem suo iuri non præiudicare, nisi actum positiuum fuerit vel decennium lapsum sit Rot. dec. 727. n. 6. par. 1. diuers. nec tacens sibi præiudicat si scit ius suum saluum fore, & stante declaratione præcedenti vel sequenti decis. 387. n. 42. par. 5. diuerso.

1. Amp. vt si necessarius sit consensus non pro solemnitate, & authorizando tacitus sufficiat, & ante, & post actum adhibitus. Rot. decis. 311. n. 2. par. 2. recentis. 331. n. 6.

758 2. Sublim. non procedere quando capitula admissa fuissent cum clausula saluo iure impertinentium, & non admittendorum, talis enim clausula operatur vt de simulatione opponi minimè possit, constito namque impertinentia esse perinde est ac si producta non essent Bal. in l. certi cōdictio. §. quoniam ante finem vbi Ias. versic. tertio, & vltimo. si cert. petat. Ruin. cons. 194. n. 12. lib. 1. Gram. dec. 45. n. 3. & sequent. Crau. cons. 764. n. 15. versic. non obstat Anebara. cons. 47. n. 11. lib. 1. Marsil. sing. 198. & 565. Neuiza. cons. 78. n. 39. de communi Turret. cōs. 1. n. 28. lib. 1. Lamberteng. de contract. glo. 8. n. 88. latè Onded. cons. 21. n. 19. lib. 1. Surd. cons. 327. n. 59. & cons. 141. n. 14. Maceraten. resolut. 57. n. 37. lib. 2.

759 Cōtrarium tenent Natta. cons. 305. n. 9. Mascar. conclus. 447. n. 40.

760 1. Lim. 2. sublim. vt nō possit admitti ad probandam simulationem illam allegans parte contradicente, quia allegans periurium, & turpitudinem propriam deduceret; etiam addita prædicta clausula Rui. cons. 103. in fine lib. 4. Add. ad Bertaz. cons. crim. 533. versic. & quod.

761 1. Sublim. hanc primam lim. quando capitula essent pertinentia, tūc etenim admissio sustinetur vt esse de mente Doctorum testatur Natta. cons. 305. n. 9. & tunc pertinētia censeri debebunt si quoquomodo faciant ad causam etiam indirectè, præsumptiuè, & adminiculatiuè leui etiam præsumptione, & quæ possint quoquomodo prodesse Bal. in cap. licet causam n. 33. de probation. Dec. cons. 162. n. 2. Afflict. decis. 7. n. 1. Dec. cons. 517. n. 2. & sequ. Ripa in l. 1. n. 41. si cert. petat. Cur. Sen. cons. 70. n. 8. versic. venio ad secundum, & de communi. testatur Menoch. cons. 2. n. 363. & de recuper. remed. 1. n. 182. Roland. cons. 34. n. 7. & seq. lib. 3. Burs. cons. 140. n. 4. de communi etiam Onded. cons. 18. n. 20. lib. 1. solum namque vt impertinentia non sunt capitula admittenda quando probatio eorum nec per se, neque cum alijs probationibus adminiculum afferret nullumque operaretur effectum Bal. in l. de probatione n. 4. C. de probation. & in cons. 143. col. 2. lib. 2. Crau. cons. 5. n. 18. Paris. cons. 67. n. 16. li. 4. Alciat. cōs. 387. n. 4. Franc. dec. 220. n. 11. Mascard. concl. 1186. lib. 3. & in secunda impressione. 1182. n. 15. Ond. supra n. 21. vbi n. 22. in dubio an scilicet pertinentia sint admitti debere probat ex eo quod admissio partibus sit minus præiudicialis post Dec. cons. 517. n. 3. versic. & ex supradictis, & in cap. in nomine Domini. n. 73. de testi. Ias. in l. 1. n. 16. si cert. petat. Purpur. cons. 589. n. 19. Meno. cons. 2. n. 360. Ceph. cons. 570. n. 19. Rol. cons. 34. n. 1. & 4. lib. 3. subdens melius esse mille impertinentia capitula admittere, quam pertinens vnum reijcere. Hinc praxis capitula de quorum notoria impertinentia non constat, sed de ea dubitatur vniuersalis obseruat, vt cum dicta clausula saluo iure impertinentium admittantur, eorumdem in fine causæ discussione reseruata Guid. Pap. decis. 347. Purpur. cons. 589. n. 19. de communi Menoch. cons. 2. n. 360. & 362. in fine Cur. in l. 2. §. quod obseruari in. 9. breuiloq. C. de iur. iuran. propter calumn. Afin. in prax. §. 19. cap. 9. n. 5. Burr. cons. 140. n. 41. Ond. d. cons. 18. n. 23. lib. 1.

762 Impertinentia autem capitulorum notoria apparente, neque cum dicta clausula saluo iure impertinentium possunt admitti, tametsi ex dispositione statuti cum d. clausula admitti deberent Roland. cons. 34. n. 14. lib. 3. Meno. cōs. 2. n. 362. Surd. cons. 134. n. 7. & seq. & cons. 141. n. 11. de communi Cęs. de Barz. dec. 67. n. 21.

763 Bal. autem in l. 1. n. 7. C. plus valere quod agit, distinguit quod aut simulatio probata fuit per præsumptiones iuris, & de iure, & de ea opponi possit authen. sed iam necesse. de donation. ante nupt. aut est probanda, & tunc aut contractui obijcitur, & quod non possit opponi; si autem tabellionis rogitui opponatur, quia simulatè rogatum asseratur, & opponi poterit notarium fuisse simulatè rogatum cum se rogare finxerint, rogare non intendentes, vel quod testes fuerint simulatè adhibiti affirmando, hoc enim casu instrumentum dicitur non esse instrumentum, quia instrumentaria solemnitas, idest, rogitus deest vt in §. nos autem. authen. de tabellion. & Franc. Marc. decisio. 507. n. 3. lib. 2. & Bal. supra n. 5. & 6. multiplicem contra instrumenta opponendi modum tradit.

764 2. Lim. d. 5. sublimitationem non procedere quoties suam turpitudinem, & simulationem allegans aduersarium actione carere ostenderet, tunc enim actor audiri non debet, cum nemo sine actione experiatur, & sic agentem iudex repellet ex officio. Paris. cons. 53. n. 31. & cons. 54. n. 86. lib. 1. Caroc. in reg. cum quid. par. 4. lim. 8. n. 4. de reg. iur. in 6. Rimin. Iunior. consil. 62. n. 28. qui tamen alijs coniecturis concurrentibus id inquit, & consil. 725. n. 37. Farinac. Q. crim. 162. n. 86.

765 Contrarium tenet Soc. cons. 264. n. 8. lib. 2. Ruin. cons. 194. n. 11. lib. 1.

766 3. Lim. non procedere quando iam detecta esset turpitudo, hoc etenim casu qui simulationem, & turpitudinem allegat admittendus est, & audiendus Felin. in cap. tertio loco. n. 8. de præsumptio. Ruin. cons. 142. n. 7. lib. 1. & cons. 132. n. 11. & 12. lib. 4. Soc. cons. 27. n. 26. 27. lib. 4. Ripa in l. nemo potest. n. 78. de leg. primo. Bologni. cons. 44. n. 15. Rim. Iun. cons. 62. n. 31. & cons. 725. n. 40. Gab. cons. 142. n. 17. lib. 2. Laderch. cons. 139. ad finem Rota Auenio. dec. 167. n. 7. Mascar. cōcl. 447. n. 40.

n.40. Seraphi. priuileg. iuram. 59. n.12. & 13. & in fine Ondede. conf.46.n.37.lib.1. Surd.conf.37. n.13. vbi quando rem aliter se habere constat Farinae. d. n.86.

767 4.Lim. non procedere quando excipiendo simulatio deduceretur, hoc enim permitti quia actione facilius exceptio admittitur Bal. tradit in l.1.n.5. C.de cõdic.ob turp. cauf. Dec.conf.14.n.7.Neuiza. conf.23.n.5.Onded.conf.46.n.34. lib.1. Tiraq. de retract. lignag.§.1.glo.18.n.24.Seraphin.priuileg. 59.ad finem, si excipiens de damno citando agat, & altera pars fraudis particeps de lucro agat Bar. Bar.in l.iusiurandi. §. procurator. n.6. de iur. iur. Alex.n.8.9. Soc.conf.264.n.8. ex communi. lib.2. & de communi Ond. supra n.31. Bertaz. conf.cri. 535. n.5. Turret.conf.1. n.25. lib.1. de communi Carol.de Graf.de excep.12.except.n.31.

768 5.Lim. non procedere quando simulatio replicando allegaretur, cum exceptione enim replicatio pariformiter procedit Aretin.cõf.65.in fine Ripa. in l.nemo potest n.79. de leg. primo Dec. conf.14. n.7. Parif. conf. 53. n.32. & conf.54. n.87. lib.1. Tiraq. supa Ondede.conf.46.n.31.lib.1. Caroc.in reg.cum quid.par.4.lim.8.n.4.Rim. Iun.conf.725. n.38.post Soc.d.n.8.

769 1.Sublim.non procedere prædictam 5.lim. contra eum qui tractat de damno euitando, quia nec replicando contra eum, qui de damno vitando agit simulatio deduci potest l.viro atque vxori. solut. matrimon. l.apud Celsum. §. Marcellus. de doli exceptio. Alex. conf.59. n.12. lib.1. de communi testatur Soc.conf.264.n.8.versic. quibus omnibus. lib.2.

770 2.Sublim. non procedere contra eum qui fraudis particeps non fuit, huic etenim alterius fraus obesse non debet l.transactione finita C.de transactio. Alex.supra. de communi testatur Soc. supra.

771 6.Lim. non procedere quando lex vel statutum simulationem præsumeret in contractu, tunc enim iuramentum nihil operatur velut in fraudem legis, vel statuti præstitum, nec relaxatione opus est Bal. in l.nec patronus. n.5. ad finem C.de oper. liberto. Felin. in cap. præterea. n.32. in fine de sponsal. Parif.conf.53.n.33. lib.1. post Cor. conf. 135.n.4.lib.1.Gab.conf.142.n.11.lib.2. Laderch. conf.139. n.9. versic. præterea. hoc enim casu simulatio, ac turpitudo detecta censetur. Alba. conf.612.n.34. & conf.791. n.43. vbi de decreto rescindente ob enormissimam læsionem de communi Bello.conf.47.n.7. 48. n.4.& Eug.conf. 12. n.79.

772 1.Sublim. non procedere nisi in vera, & inhonesta simulatione, secus in honesta, & permissa Bar. in l.si sub spe in fine. vbi Bal. n.3. Cast. n.4. Ang.n.3.& 4. Roma.n.70.& seq.C.de postulan.

773 7.Lim. non procedere quoties ex instrumento producto tot apparerent coniecturæ ex quibus de actus simulatione,& veritate apparentium contraria constare dici posset, tunc enim quia detecta cẽsetur allegari posset Bal.conf.398.n.4.lib.1. Affl. in cap.1. n.63. ad finem de feud.dat.in vicem legis commissor.vbi exemplificat. Mascar.conclus.447. n.41. Bologni. conf. 44. n.15. versic. vnde cum fraus.Seraphin. priuileg. iurament.59.n.7. versic. & ideo.

Sublim. præsumptiuam probationem non probare simulationem sed concludenter esse probandam non probata causa simulationis Bar.conf.65.n.4. lib.1.Rot.dec.344.par.2.recentis. 677.n.5.par.2. recentior.Rot.Bono.decis.75.in nouiss.Rot.decis. 413.par.2.recentior.435.par.2.recentis.vbi etiam si duo contractus distincti initi sint vnum non inferre alterius simulationem, & quasdam coniecturas tollit,& ait claras,& legis requiri,nec hominis sufficere Coccin.dec.408.

774 8.Lim. non procedere vbicumque ex superuenienti causa iuramento aliquis contraueniret, puta quia statutum postea conditum, eius modi contractus irritaret, tunc etenim iuramentum (quod est secundum tempus contractus considerandum) non ligaret Butr. in cap. cum contingat. n.16. in fine de iure iuran. vbi Imol. n.79. (nisi dicto statuto fuisset iure iurando expræssè renunciatum vt per eum) quælibet enim etiam iurata promissio rebus sic stantibus intelligi debet l.final.& ibi Doctor. qui satisdare cogant. cap. quemadmodum vbi omnes. de iur.iuran. Parif. conf.72.n.45.lib.1. & conf.24. n.73. lib.2. post Soc. conf.27. n.22.lib.4.& Alex. conf.85.n.4.lib.5. & Gozad. conf.27. per totum. Port. conf.150. n.37. Afflict.decis.328.n.4.Natta. conf.50.n.2.Ond.conf.18.n.46. vbi ex causa superuenienti contractui etiam iurato contraueniri posse; nec contrauenire dici quoniam si de superuenienti casu contrahentis cogitassent, aliter disposuissent ex Ancharan.conf.83.col.1.versic. quibus non obstan. Dec.conf.335.n.3.& sequent. Rim. Iun. conf.59.n.74. & sequent. & dixi latè in interpretationibus pactorum verbis seu clausula rebus sic stantibus.

775 9.Lim. non procedere quoad tertium interesse prætendentem, quem cum non iurauerit iuramentum afficere non potest l.sicut.§.superuacuum quib. mod.pignus vel hipothe.soluat. Doc. in l.nemo potest.vbi Ias.n.48. Ripa. n.78.de leg.primo Afflict. in cap. 1. n.63. ad finem. de feud. dat. in vicem legis commissor. Soc. Iun. consil. 84. n.9. lib. 3. Parif. conf.53. n.35. lib.1. Becci. conf. 52. n.109. Simon. de Pret. conf. 101. n.5. Alba. consil. 791. n.36. Pedroch. conf. 36. n.137. & sequent. Affl. conclus. 51. col. 1. versic. à tertio Caroc. in reg. cum quid. par.4.lim.8.n.4. Caechera decis.Pedem. 41. n.6. & 7. Caroc. de excus. par. 2. Q.17. n.44. de communi testatur Torniol. conf.16.n.18. Ruginel. pract. QQ. cap.9.n.2. & sequent. Carol. de Graf. de statut. reijcien. except. 12. exceptio. in fine Gutierez.in d.l.nemo potest n.387. Farinac. Q.crim.162. n.70.nec tertio cui ex venditione ius quæsitum fuit simulatio contrahentium obest Signor. conf.251.col.pen. in fine versic. præterea ex ipsa venditione Tiraq. de retr.lig. §. 1. glo.2. n.17. Gratia. discep. 876. n.18. Alba. conf. 791. n.35. & ab hærede, & quolibet interesse habente allegari potest si contractum nullum dicat ex defectu consensus, non ob fraudem alicuius Bellam. decis.715. n.5.Rot.decis.237.n.9.cri.per Farin.

776 1. Sublim. non procedere quando illud super

quo iuratum fuit ad præiudicium tertij; eius est naturæ vt ius tertij per alium conseruari possit, tunc enim tametsi iurans non iudicatur, iuramentum seruari debet quatenus iurantis præiudicium concernit cap. cum venisset. vbi Doct. de institut. Aret. cons. 156. n. 1. Ias. in l. 3. n. 17. de iur. iuran.

777 10. Lim. non procedere quando contra iuramentum quis indirectè veniret, quod fieri posse tradit Paris. cons. cons. 53. n. 36. cons. 54. n. 89. lib. 1.

778 11. Lim. non procedere quando allegans simulationem de damno tractaret, ille verò contra quē allegatur ageret de lucro captando, hoc enim casu allegari posset, cum in pari causa melior sit tractātis de damno vitando conditio Bar. in l. iusiurandum. §. final. n. 5. & 6. de iure iuran. de communi Soc. cons. 264. n. 8. lib. 2. post Aretin. cons. 65. col. final. versic. circa tertium, & de communi etiam Onded. cons. 46. n. 31. lib. 1. Carol. de Graf. d. exceptio. 12. n. 31.

779 12. Lim. non procedere quando tale iuramentum fuisset à parte remissum quod fieri potest, tunc enim vires iuramenti cessant, à Deo enim remissum censetur, cum fuit à parte remissum cui præstitum fuit Abb. in cap. 1. n. 4 de iur. iur. Imo. in cap. cum contingat. n. 78. versic. & pro eo de iur. iuran. Soc. Iun. cons. 84. n. 9. lib. 3. Paris. cons. 54. n. 88. lib. 1. Ruin. cons. 132. n. 8. lib. 4. Gozad. cons. 28. n. 25. Roi. cons. 93. n. 7. lib. 1. Rimin. Iun. cons. 62. n. 30. & cons. 725. n. 39. de magis communi Surd. cons. 299 n. 21. & cons. 364. n. 25 (post Natta. cons. 233. n. 3.) & cons. 299. n. 21. Arno. com. 43. & caut. 84.

780 1. Amp. vt etiam tacitè remitti possit si de dolo partium interesse tractetur Felin. in cap. 1. n. 2. & 5. de iur. iuran. puta si initio opposita non sit, potest tamen opponi exceptio non facti implementi Laderch. cons. 143. n. 13. Surd. cons. 299. n. 22.

781 1. Sublim. non procedere post incursum periurium, tunc enim cum res integra non sit non potest à parte remitti Bal. in authent. quod eis io fine. C. de nupt. Roma sing. 499. Federi. de Sen. cons. 300. in fine Alex. cons. 17. n. 5. lib. 3. Afflict. decis. 36. n. 2. Rol. cons. 34. n. 3. lib. 1. & cons. 26. n. 31. lib. 3. Crau. cons. 151. n. 9. qui tamen remitti posse subdit, quatenus remittentis interesse concernit, & idem dicit Surd. cons. 299. n. 21. latè Menoch. cons. 343. n. 48. Assis. conclusio. 19. vbi veriorem affirmat de magis communi Pedroch. cons. 35. n. 96. & seq. Natt. consil. 145. n. 27. vbi idem de Episcopo. Maran. de ord. iud. dist. 12. n. 40. idem de iudice dicens.

782 13. Lim. non procedere quando vsurarium contractum diceret qui turpitudinem propriam allegaret, illud enim permittitur, quia de fauore animæ tractatur Barbat. cons. 8. n. 9. versic. quæ dicta lib. 4. Rimin. Iun. cons. 725. n. 43. intelligendo de dante pecunias vt inde lucrum, & commodum consequatur sic enim loquuntur à Barbat. citati quique ea de re loquuntur Tiraq. de retract. lignag. §. 1. glo. 18. n. 25. in fine.

783 14. Lim. non procedere quando iuramentum istud inter suspectas personas præstitum fuisset, vt puta inter virum, & vxorem, & huiusmodi, tunc enim velut in fraudem legis præstitum non tenet, neque obligat, ideoque de simulatione obijci potest, iuramentum namque videtur à parte remissum contractui simulato consentiendo Gozad. cons. 28. n. 25. Gab cons. 142. n. 11. & sequent. lib. 2. idem dicens de fraude hominis. Seraphi. de priuil. iuramen. priuileg. 59. n. 1. versic. & quamuis.

784 15. Lim. non procedere in minore licet enim iuramentum istud eum excludat à simulationis allegatione, non tamen operatur quin ei competat in integrum restitutio arg. l. si miles qui destiouerat. versic. nec credendum de testam. milit. Doct. in l. fin. C. de non numera. pecun. Alba. consil. 734. n. 17.

785 16. Lim. non procedere lęsione enormissima interueniente, hæc enim ab omni iuramento excepta censetur ne sit iniquitatis vinculum Alba. cons. 791. n. 41. 543. n. 23. vbi etiam sine absolutione, & 89. n. 6. & idem de enormi tradit Mœda. decis. 4. de emptio. & venditio. Cassado. decis. 1 eod. tit. io fi. Butr. in cap. cum contingat. n. 13. Abb. n. 23. de iur. iur. de quo dixi in fine pactorum verbis læsio enormissima, & infra n. 933. 956. Paris. cons. 12. n. 80. & sequent. lib. 1. 45. n. 48. lib. 1. ex communi in reductione à laudo Gratia. discep. 108. n. 10. vbi de dote alienata Laratha. cons. 38. n. 10. & iurans contrauenire potest Dec. cons. 180. n. 7. Cacche. decis. 41. n. 1. & actum nullum reddit Crau. cons. 142. n. 22. & sequent. Ond. cons. 9. n. 20. lib. 1. Rot. decis. 301. n. 5. per Caualer. Gratia. discep. 823. n. 39. de communi, & veriori Mazol. cons. 110. n. 112. vbi ipso iure nullum, & Cag. in l. 2. n. 79. C. de rescind. vend. licet ob enormem rescindi dicat Gamma. decis. Lusita. 94. & 266. Cabal. cons. 144. n. 69. & sequent par. 1. Lepid. decis. 60. versic. præterea, & Rota Luca. alias tenuit esse nullum in secundo semestri. 1572. inter Marcum Sufficienti, & D. Iosephum Bernardini ex actis egr. D. Ioannis Ser Antoni ex Cag. supra, & Gram. decis. 76. n. 32. Senat. Dolan. decis. 14. n. 44. vbi etiam sine absolutione. Sed requiri nisi desit consensus Rot. decis. 367. n. 4. par. 2. recentis. 619. vbi etiam renunciationes non obesse, & decis. 63. collectarum a Pico ad statutum Vrbis vbi de filio fideiubente pro patre non soluendo, & decis. 64. Marta. decis. 25. Pisa. n. 17. Gall. de excep. succ. tit. 2. excep. 2. Rot. Bono. decis. 11. n. 34. fundat.

786 17. Lim. non procedere nisi quando agitur de simulationis exceptione, seu oppositione facta, secus si allegetur, & probari intendatur causa alterius prætenti crediti, ex conditione furtiua conuersa in causa, puta depositi, hoc enim casu non dicitur allegari simulatio, ex quo deducitur alterius obligationis substantia l. si ex prætio. vbi Bar. n. 2. & 3. ita de facto obtinuisse inquit. C. si cert. petat. l. Iucius. deposit. Castr. cons. 120. ad finem. lib. 1. Simon. de Pret. cons. 101. n. 1.

787 18. Lim. non procedere nisi quoad ea quæ iurans affirmauit, non autem quo ad ea quæ pars altera asseruit Meno. cons. 84. n. 69. Rota. Bonon. inter cons. Rim. Iun. cons. 244. n. 15.

788

788 19.Lim.non procedere quando quædam liberatio incontinenti secuta allegaretur,vt puta si diceretur tempore instrumenti celebrati numerationē pecuniæ non interuenisse,sed crumenæ quamdam ostensionem, atque penes ostendentem, eumdemque actorem remansisse, & ab eodem exportatam assereretur, id quod liberationem solutione factam ostendit, & affirmanti deposuisse, vel mutuasse dicitur breui manu facta solutio, seu pecuniæ restitutio Bar. in l. singularia sub n.25. versic. tertio potest vbi cœteri Doc. si cert. petat. Simon.de Pret. cons. 101.n.1. & 2. hoc ergo opponi potest, quia non allegatur simulatio,sed breui manu facta solutio vel restitutio vt per ipsum.

789 20.Lim.non procedere quando de fauore animę ageretur, tunc enim simulationem, ac propriam turpitudinem quisque potest allegare Anch.cons. 212.n.3. Imo. in cap.cum contingat n.78.in fine. de iur.iuran. Rim.Iun.cons.725.n.41.Viui.decis. 67. n.6.

790 21.Lim. non procedere quando per viam denunciationis euangelicæ ageretur ad conscientiam aduersarij exonerandam, tunc enim turpitudo posset allegari in quantum animæ salutem prosequeretur Imo.d.n.78.in fine.

791 22.Lim.non procedere per dolum iurauit, tunc enim obstaret exceptio doli Imo.in d.cap.cum contingat. n.80.

792 23.Lim.non procedere quando coactè probaret per literas monitorias, tunc enim non efficeretur periurus Spec. de testi. versic. sed quid si quis Alb. de Malet.de testi.cap.6.n.46.Surd.cōs.371.n.100. subdentes semiplenè probare, & iuramentum in supplementum posse deferri.

793 24.Lim. nam qui iurauit, soluere potest,& postmodum repetere Docto. in cap. debitores. de iur. iur. Ruin. cons. 154.n.9.lib.5. Laderch.cons. 139. n.5.vbi de dote.Bar.in l.2.n.6. & seq. C.de his quæ vi metusue.caus.ex mente omnium,soluentem metu repetere qui subesse dicitur si causa metus subsit, secus si metus cessasset,& qui iurauit per metum repetet postea sponte solutum.

794 25.Lim.non procedere quoad heredem iurantis Ruin.cons.132.n.18.lib.4.Laderch.cons.139.n.5. Seraphi.priuileg.iuram.59.n.29.vide supra n.693. Alba. cons.791.n.35.

795 26.Lim.in cōfessione dotis quæ assertorio iuramento nō firmatur ex cōi omnium ferè vt testatur Laderch.cons.139.n.9.vide infra n.1986.& inter personas suspectas non firmare cōfessionem Tiraq. in l.si vnquam verbo. donatione largitus n.91. C. de reuo. don. Rol. cons 64. n.11.lib.1. Cunno. de pact.lib.1.cap.6.n.155.

27.Lim. nam contra eam qui simulationis, & fraudis particeps fuit iuramento non obstante simulatio,& fraus allegari potest Bar. in l.post contractū. n.6. de donat. Aret. cons.95.n.5. in 3.dub.Alex. Alex.cons.59.n.12.lib.1. Soc. cons.264.n.8.lib.2. Dec.cons.14.n.7.659.n.3. Tiraq. de retr.lig.§.1. glo.2. n.17. Rim.Iun. cons.62. n.27. & seq. Ond. cons.46.n.33. & seq. lib. 1. Turret. cons.1. n.24. lib.1. Alba. cons. 9. n.10. Bertaz. cons. 535. n.4. in crim. Surd. cons. 165. n.6. Carol. de Graf. d. excep.12. n.32.

28.Lim.nam turpitudo detecta allegari potest Vegi. cons.15.n.2. Viui.dec.67.n.8.

29.Lim. pater qui filium vendidit suam turpitudinē allegare potest l.1.l.& si filium. C. de libera. caus. Viui. dec.67. n.7.

30.Lim. fauore ecclesiæ allegari posse turpitudinem suam licet non contra eam Rim.Iun.cons.62.n.21. & seq. Viui.dec.67.n.8.

31.Lim. in causa matrimoniali allegari posse suam turpitudinem Cels. Vgo. cons. 31. n.9. Viui. supra n.9.

796 6.Sublim. d.sextam limitationem non procedere quando iuramentum post contractum celebratum ex interuallo interuenerit arg. l. 2. & ibi not. C. quod met. caus. Cepol. de simulatio. contract. n.46.versic.item intellige nisi Farin. Q.crim.162. n.73. qui tamen se refert ad Tusc. verbo simulatio conclus. 266. n.23. & 24. tunc enim contractus validaretur vt per eos Afflict. in cap. 1. n.63. sed hęc.de feud.dat.in vic.leg.commis.Tenni.caut. 251.n.3.& 4.

797 7.Sublim. non procedere in iuramento adhibito contractui in fraudem vsurarum inito, cui standum est donec per Episcopum relaxetur Bal. in l. emptione.n.1.C.plus valere quod agitur.vbi Salic. n.1.Vital.de clausul. rubr. an iuramentum validet contract. simulat.n.1. ad modicum versic. Bal. autem Imo. in cap. illo vos.n.17. in fine. versic. caue tamen de pignor.Butr.in cap.cum contingat n.16. de iur.iur. Afflict.in c.1.n.63.vers.sed hæc.de feud. dat. in vic. leg. Alex. in l nemo potest. n.16.ad finem.versic.Ang.tenet de legat.primo Cor.in auth. sacramenta puberum n.74. C. si aduers. vend. Aretin. Institut. de exceptio. in princ. n.49. Bero. in cap.ad nostram n.13.& 17. de emptio. & venditio. Manti.de contract.lib.13.tit.35.n.16.Farinac. d.Q.162.n.76.vbi n.75. reijciet aliam sublimitationem quam Vital. supra adducit n.10. Imo. in cap.cum contingat.n.76.de iur.iur.

Lim.non procedere in hærede iurātis Bal.supra Aret. supra n.32. vers. quæritur an talis.

798 8.Sublim. non procedere quando partes iuramentum apposuere vt contractus simulatus obseruetur, nec simulatio detegatur, tunc enim non potest simulatio allegari absolutione à iuramento minimè petita Burgos. in d.cap.ad nostram n.29. vbi Anonia. n.8.in fine.de emptio. & venditio.

799 Contrarium tenet Gomez. in §. item si quis in fraudem n.2.versic. si verò apparet. Inst.de actio. actio.Bero. in d.cap.ad nostram n.14. Farinac supra n.80.

800 9.Sublim. non procedere alijs casibus quibus iuramentum firmat contractum simulatum, de quibus per Bero. in d.cap.ad nostram.n.12.& seq. refert. Farinac.supra n 82.

801 10.Sublim. non procedere quando contrahentes nihil agere intendebant; vel si quid agere intendebant,illud nisi cum peccato seruare non poterant, tunc enim non tenentur iuramentum seruare; secus tamen est si vnum contractum simula-

bant, & faciebant alium qui absque peccato seruari poterat, tunc enim iuramentum, simulationis allegationem impediet Bal. Nouel. de dote. par. 10.n.10.Campeg. de dot.par.1.Q.53.n.7.Neuiz. cons.23. n.3. Gabr. cons.74. n.28. & seq. & cons. 146.n.4. & 5. lib.1. Onded. cons.41.n.33. lib.2. Valasc. decis.5.n.21. vbi in hoc Docto. conuenire inquit.

802 11.Sublim. non procedere nisi probetur contrahentium vtramque partem simulationi consensisse initio contractus; etenim si alter tantum simulasset contra eum qui non simulauit de simulatione contractus opponere non poterit nisi oppositioni consentiat Bal. in l.1.n.5. Salic. col.2. versic. quæro. vnus. C. plus valere quod agitur, &c. Tiraq. in tract. le mort saisit le vif.par.7.declarat.prima.n.9. Petr. Anton. Angus. cons.9. n.3. lib.2. non potest enim aliquis simulationem, & turpitudinem propriam allegare vt dixi in pactis emptionum in tractatu simulationis ibi posito, & hanc sublim. tenent Cor. in authen.sacramenta puberum n.74. C. si aduers. vend. Simon. de decret. tit.8. n.171. in fine.

803 12.Sublim. non procedere quando partes iure iurando simulationi renunciassent, tunc simulationem opponere non possent Cor. in d.authent sacramenta puberum. n.74. C. si aduers. venditio. Goz. cons.69.n.19. Rol. cons.93. n.24. & seq. lib.1. de magis communi, & magis æqua Galles. in forma cameral. obligatio Q.18.n.4.in noua impræssione per Zacchia.

804 Contrariam opinionem, quoniam cessante consensu iuramentum nihil operatur, & quia eiusmodi renunciatio est contra bonos mores, & nutritiua peccati, ideo non tenet etiam iuramentum Afflict. in cap.1.n.65. feud dato in vicem legis commissor. Franc. Marc. decis.484.n.10.lib.1.& decis. 507.n.6. lib.2. Vitai. de clauf. in rubr. an iuramentum validet contract. simulat. n.3. pag.403. de communi testantur Soarez. commun. opinio. lit.I. n.282. & lit.S. n.123. & Viui. commun.opi. versic. iuramentum super, & opin. 832. n.58. Capra. reg.87. n.178. Rimin. Iun. cons.62. n.15. & sequent. Decian. cons.84.n.55. vbi in vsurario contractu iuramentum non obligare, & cons. 105. n.35. lib.2. de communi Pedroch. cons.36. n.158. Mar. Angus. cons. 184. n.17. vbi tamen subdit absolutione a iuramento opus esse Mascard. conclus. 1270. n.26. Io. Botta. cons.85. n.36. Simoncel. de decret.tit.8. n.171. de communi Gutierez. in l.nemo potest. n.383. de leg. primo subdens absolutione à iuramento opus non esse ex communi. n.384. Rui. cons. 137. n.8. lib. 4. vbi nullam esse iuratam renunciationem, & alia constito de nullitate contractus Viui. communi opi. 415. num.5. nisi ex interuallo facta esset excommuni.

805 1.Lim. vltimam opinionem non procedere nisi quando contrahentes nihil agere intendebant; secus si vnum simulassent, & aliud re vera egissent quod licet occultum sine peccato seruari posset, tunc iuramentum firmaret contractum simulatum & renunciatio valida esset, quia consensus adesset Bal. Nouel. de dot. par. 10.n. 10. Neuizan. cons.23. n.3.Gab. cons.75.n.28.& cons. 146.n.4.& 5.lib.1. Ondede. cons.41.n.33.lib.2.

806 2.Lim. d. vltimam seu secundam opinionem contrariam duodecimæ sublimitationi non procedere, quando contrahentes iurassent omnia, & singula vera esse, & sic assertorio iuramento vsæ fuissent, tunc enim contraueniens periurium incurreret, nec audiri posset simulationem allegans maximè stante renunciatione Doc.in l. nemo potest de legat. primo vbi Ripa. n.75. Afflict. in cap.1. n.64. de feud. dato Inuicem legis commissor. Franc. Marc. decis.507. n.6. lib.2. Rol. cons. 93. n.22. lib.1. Simon. de decret. tit.8. n.171. de communi Gutierez. in d.l. nemo potest. n.386. petita tamen prius absolutione secus inquit de legat. primo. vide supra 5. sublim. sextæ limitationis.

807 3.Lim. non procedere quando venditor cum iuramento coram ecclesiastico confessus fuisset, venditionis instrumentum (quod ex sui facie iustum videbatur) reuera tamen pignus erat (& quod venditori emptor pro affictu certo locarat) verum esse, & per ecclesiasticum pronunciatum sub excommunicationis pœna exequendum, tunc enim non poterit debitor absolutionem à iuramento petere, sortemque eam vsuris per ipsum solutis compēsare velle, sed soluere debet, postea autem repetere Ambros. de Vignat. in cap. salubriter. n.133. & sequent. de vsur. vbi ex pluribus ita obtinuisse testatur.

808 13.Sublim. non procedere in obligatione in forma cameræ contracta, contra quam cum in illa renuncietur non modò generalibus exceptionibus omnibus, verum etiam nominatim contractui non sic vt præmittitur facti cum iuramento, ex quo cōtraueniens, simulationemque deducens contra proprium iuramentum veniret, nec audiri poterit nec proposita simulatio admittetur Docto. in l. nemo potest de leg. primo. de communi Soc. cons. 82. n.2. lib.3. Vital. de clauf. d. rubr. an iurament. validet contract. simulat. n.21. in fine Canar. execut. instrument. n.31. ex magis communi, & æquiori Galles. in forma cameral. obligatio. Q. 2. n.3. & 4. par.4. pag.72. & Rot. Rom. decis. 123. n.11. par.2. diuersor. & Caroc. de excus. par. 2. Q. 17. n.45. extendens clausulā renunciationis omni, & cuilibet exceptioni doli mali, vis, metus, fraudis, læsionis, & machinationis, & mille aureorum ex causa præmissa non habitorum, speique futuræ dationis præsentis contractus non sic vt præmittitur facti, aut plus vel minus factum dictum scriptumque quam dictum, vel è contra, aut reiteratum, omnibusque alijs, & singulis exceptionibus quomodolibet competentibus aut competituris, & specialiter iuri dicenti generalem renunciationem non valere, & hanc sublim. magis communem, & magis æquam testatur etiam Macerat. resolutio. 57. n.35. lib. 1. Farinac. Q. crim. 162. n.63. vide supra sextam sublimitationem, & eius limitationes.

809

809 1. Lim. 13. fublim. non procedere quando fimulatio iuris præfumptione, vel facie inftrumenti probata effet, tunc poffet opponi, immo parte non opponente iudex agentem ex officio repellere poffet Soc. conf. 27. n. 30. lib. 4. Galles. fupra idem dicens iuramento non obftante Zacchi. ad Galles. fupra Q 18. Rot. Rom. dec. 122. par. 4. diuerfo. in collectis per Farinac.

810 2. Lim. non procedere quando fimulatio detecta effet, tunc enim de ea opponi & dati poffet Seraphin. priuileg. 59. n. 7. in fine. Rot. Rom. d. dec. 122. n. 5. & quando capitula fimpliciter admiffa fuiffent non cum claufula faluo iure impertinentium & non admittendorum Maceratens. d. refolut. 57. n. 37. lib. 2. vide d. 6. fublim.

Probabitur autem fimulatio etiam in non folito fœnerari ex pacto retrouendendi cum læfione enormiffima Surd. dec. 34. Ofafc. dec. 42. Lepid. dec. 60. Gram. dec. 76. n. 15. Borg. dec. 1. n. 7. lib. 2. de magis cõmuni Mona dec. bono. 1. n. 9. vel alijs coniecturis arbitrio iudicis Seraph. dec. 996. n. 4. Rot. Auen. dec. 129. n. 4. fed fi ceffet læfio exceſsiua ceffare fimulationem Barz. dec. 123. n. 4 & Rot. Luc. anno. 1611. in caufa D. Hieronymi Bernardini ex actis D. Benedicti Sercambi. & 1612. pro D. Thoma Antognioli ex actis D. Iulij Caroli fol. 301. inter Merli. decis.

Verum loco duarum de quibus fupra, alias fufficere. Gab. conf. 74. n. 21. lib. 1. Borg. fupr n. 26. Laderch. conf. 132. col. 2. vers. fed verius. Gallia. conf. 89. n. 9. Rot. in Mediola. pecun. 27. Iunij. 1593. coram Mellino.

Ex eo autẽ quod donãs in poſseſsione rẽ anferit probatur fimulatio non obftãte conftituto fi caufa probetur fine qua nõ datur fimulatio nec fufficit fraus creditorum, quia anterioribus non poteft præiudicari, nec eteandi certi funt, nec in poſseſsorio fimulationis exceptio admittitur Rota. dec. 308. n. 15. & feq. par. 5. diuers. 401. n. 15. coram Ludouis. Manti. de contract. lib. 13. tit. 36. n. 2.

Vniuerfitas, capitulum Collegium confraternitas Congregatio & huiufmodi, quoad eos qui non iurarunt non indigent abfolutione Bal. in l. fi greg. de leg. 1. Caftr. n. 2. Rot. dec. 102. n. 8. par. 1. diuerf. Pic. ad ftat. Vrb. lib. 1. c. 151. glo. 23. n. 30.

Exceptionem implementi contra contractum iuratũ opponere quis poteft abfque abfolutione ob tacitã conditionem fi à parte impleatur. Bal. in l. fi. nu. 1. C. de non num. pecu. Crau. conf. 127. n. 16. Vrfil. ad Affl. dec. 220. n. 6. Pic. fupra n. 31.

Conditione tacita extante rebus fic ftantibus, fi iudex aliter mandet & huiufmodi abfolutione opus non eft Bal. & Crau. fupra Dec. conf. 350. n. 8. 351. n. 8. Pic. fupra. n. 32.

Illiciti & turpis facti iurati abfolutio non requiritur c. quanto. de iur. iur. Cor. cõf. 228. n. 13. lib. 3. Seraphi. priuil. iuram. 116. n. 7. Pic. fupra n. 33.

Papa ex caufa non indiget alterius abfolutione, fed fe ipfum abfoluere poteft à iuramento, quamuis fine caufa id facere folitus non fit Dec. in c. 1. in 2. lect. n. 24. de conft. Feli. n. 35. Ricci. in prax. eccle. fori. refol. 211. epifcopus tamen feipfum abfoluere nõ poteft, nec alij de mandare ibidem.

811 7. Lim. dictum fecundam opinionem contrariã primæ fubampliationi vigefimę octauę ampliationis, ficque d. authenticam facramenta puberum. C. fi aduerf. venditio. non procedere, quando iuramentum fuiffet dolofe interpofitum, tunc etenim non valeret glo. fin. in l. 1. C. fi aduerf. vendition. Docto. in d. authent. facramẽta puberum vbi Ang. in fine fubdit Abfolutionem à iuramento nõ requiri Caft. n. 11. verfic. idẽ fi Abb. conf. 107. n. 6. & feq. lib. 2. Imo. in cap. cum contingat n. 72. verfic. an autem. de iur. iur. Ancharan. conf. 180. n. 10. & 11. Cor. conf. 128. n. 21. lib. 2. de magis communi Dec. cõnf. 349. n. 6 Cur. Iun. conf. 118. n. 6. Soc. Iun. cõf. 3. n. 34. l. b. 2. Rui. conf. 54. n. 14. lib. 1. Paris. conf. 12. n. 82. lib. 1. Rol. conf. 7. n. 44. lib. 3. ex communi Natta. conf. 631. n. 11. Afflict. in §. item facramenta n. 4. & 6. in 3. notab. de pace iuram firman. licet abfolutionem de iure canonico neceffariam dicat. Rim. Iun conf. 5. n. 123. Cepha. conf. 107. n. 75. & 75. & 466. n. 40. & feq. ex communi Decia. conf. 32. n. 19. lib. 4. Molina. de primog. lib. 2. cap. 3. n. 14. Onded. conf. 42. n. 29. & feq. lib. 1. Seraphi. priuileg. iuramen. 61. n. 19. vbi de vero dolo machinationis fallaciæ, aut deceptionis intelligendum fubdit & priuileg 83. nu. 63. Surd conf. 87. nu. 11. Gallia. conf. 105. n. 14. & pertotum tradit quomodo colligatur dolus Torniol. conf. 72. per totum vbi communem probat Menoch. conf. 412. n. 45. Gutierez. de tutel. par. 2. cap. 15. n. 30. Montan. de tutel. cap. 33. n. 580. vbi fiue præfumptus aut verus fit n. 589. Caccher. con. 47. n. 1. & feq. vbi tam de præfumpto quam re ipfa interueniente. Ceual. cõmuni opi. contra. com. Q. 226. in fine. & Q. 227. Veral. dec. 200. par. 3. vbi de ftatuto dolum præfumente & Turret. conf. 78. n. 27. lib. 1. Seraphi. dec. 770. n. 14. Meno. conf 990. n. 21. & feq. & contrauenire poffe abfolutione non petita Moli. fupra n. 25. Garziar. patro. 41. n. 20. lib. 1. 70. lib. 2. & Peregr. conf. 73. n. 40. lib. 1. de magis communi fiue re ipfa vel ex propofito dolus interueniat Port. cõf. 31 n. 31. Cunno. de pact. lib. 1. cap. 22. n. 16. Manci de iuram. par. 4. eff. 1. fiue ex propofito vel re ipfa interuenerit & abfolutione petita contrauenire iurantem poffe ex magis communi & Eug. cõf. 12. nu. 88. tam in dolo ex propofito quam re ipfa. Carpa. c. 453. n. 35. & Cur. Iun. conf. 53. n. 10. & Rot. decif. 301. n. 5. coram Caualer. de magis cõmuni Soc. Iun. conf. 48. n. 40. lib. 3. circa æquiparationem & Molin. fupra & Cag. in l. 2. n. 79. C. de refc. vend. & Cabal. conf. 144. n. 135. & feq. intelligens fi non ex enormi fed enormiffima deducatur & n. 72. fubdens nec dominium, neque poffeſsionẽ transferri & contractum nullum effe probat Cag. fupra. n. 81. Cabal. fupra. n. 69. & feq. vide fupra n. 785. Cancer. var. refo. par. 1. c. 8. n. 3.

812 Contrariam opinionem communem dicit Thefaur. dec. 66. fed non potui reperire Iaf. & Alciat. quos citat ad hoc probandum. de iure tamẽ canonico, etiam in foro ciuili feruando communem teftatur Imo. in cap. cum contingat n. 3. de iur. iuran. & n. 32. fubdens tamen abfolutionem peti debere & n. 52. de communi Alex. cõf. 42. n. 20. lib. 1. Cur. Sen. conf. 65. n. 25. & abfolutione opus effe inquit etiam

etiam Capra reg. 87. n. 125.

813 1. Amp. primam opinionem etiam si promissũ fuerit non contrauenire aliqua ratione vel causa Monta. supra. n. 582.

814 2. Amp. etiam si iuratum fuisset omnia & singula esse, & etiam absolutione non petita Bello. cons. 18. Montan. supra. n. 584.

815 1. Sublim. d. 7. lim. non procedere dolo iurantis etiam interueniente, tunc enim doli hinc inde interuenientis fiet inuicem compensatio Bar. in l. si alterius. C. si minor se maior. dixer. Cor. in repetit. d. authen. sacramenta puberum. n. 188. ad fin. C. si aduers. venditio. Simon. de decret. tit. 8. n. 173. de magis communi Odd. de restitutio. in integr. Q. 24. n. 51. & Felician de societat. cap. 5. n. 58. vbi etiã aliter declarat. Viui. dec. 427. n. 14. Gall. de excep. succes. tit. 2. excep. 2. n. 25.

816 2. Sublim. non procedere (& erit distinctio, & conciliatio prędictarum opinionum inter sese contrariarum) nisi dolus dederit causam contractui, hoc enim casu septima limitatio procedet, secus si re ipsa dolus in contractum incidisset, hoc enim casu secundæ opinioni contrariæ septimæ limitationi locus erit nec limitatio locum habebit Vmbert. de Bonenco. in d. authent. sacramenta puberum C. si aduers. vendit. Ceual. d. Q. 236. in fine.

717 Contrarium tamen & indistinctè limitationem admittunt plures in ea citatorum videas ergo supra primam limitationem quartæ ampliationis quintæ sublimitationis sextæ limitationis principalis dum de læsione enormissima egi. & dixi in fine pactorum verbo. Dolus. Dec. cons. 180. n. 7. vbi dolum reipsa & ex proposito æquiparari probat. & Sanchez. de matrimo. lib 4. disputatio. 6. n. 15. versic. ego autem id quod fere omnes admittunt; & supra dixi. n. 246. vers. ob læsionem.

818 3. Sublim. non procedere quando actus geminatus fuisset, tunc enim dolus qui in primo interuenisset per actum secundum purgaretur, nec allegari posset Roma. cons. 304. in fi. Gram. dec. 103. n. 3. loquitur tamen Roman. data scientia doli primi actus non tamen ex geminato consensu excluditur. l. 2. C. de resc. vend. Thob. cons. 68. n. 12.

4. Sublim. dolum à statuto præsumptum non posse à doloso allegari, quia suam turpitudinem allegare nemo potest Marta. dec. 136. vbi à muliere allegari non posse, quod intelligo si constaret eam dolosè contraxisse.

5. Sublim. in eo qui successit in ius alterius ob iustã causam ignorantiæ si dolum ignoret Coras. in l. 1. §. si stipulanti in fi. de verb. oblig. Gall. supra n. 27.

6. Sublim. si dolus remissus à parte fuisset tacitè vel expræssè facto, aut verbis, sie enim fit ratificatio dummodo dolosus non sit locupletior, & dolus sit de præterito non de futuro Borg. de tut. num. 147. Mars. sing. 279. Gali. supra n. 29. & seq.

7. Sublim. quando renuncians verum rei valorem ignorabat de communi Coua. var. lib. 2. c. 2. & 3. & Gall. supra n. 38.

8. Sublim. vt non procedat nec actus rescindatur si dolus à tertio vel ab arbitro sit cõmissus, nisi prius de dolo agatur contra dolosum quæ actio non datur contra singularem successorem, sed contra hæredem dolosi licet actio quod metus causa datur Cur. Iun. cons. 179. n. 8. & 9.

9. Sublim. non procedere in dolo re ipsa ex communi Seraphi. de priuil. iuram. priuil. 83. n. 97. vers. tamen quando.

10. Sublim. non procedere nisi in dolo qui contractui causam dederit, non in præsumpto ob omissas solemnitates Manei. de iura. par. 4. eff. 1. Q 4. n. 31.

819 8. Lim. non procedere quando vi, metu, dolouè iuramentum interpositum fuisset, tũc enim nullius effectus esset liberi consensus defectu. Bar. in authent. sacramenta puberum. in fine. Ang. n. 1. qui subdit absolutionem etiam non requiri Castr. nu. 1. Ias. n. 29. & 60. & quidem ipso iure ciuili iure nullum redditur per verba nullius momenti, de quibus in d. authentica licet canonico iure absolutio requiratur. Simon. de decret. tit. 8. n. 174. post Afflict. dec. 393. n. 10. & in §. item sacramenta n. 4. in fine de pace iuramen. firman. idem de maiore probans & in 3. notab. n. 7. absolutionem tamen petendam inquit. Gram. dec. 103. n. 60. & sequent. Bertaz. cons. ciuil. 12. n. 53. Cepha. cons. 207. n. 72. de communi Villalob. communi. opini. lit. I. n. 140. Rimin. Iun. cõs. 5. n. 135. & seq. vbi n. 143. testatur de veriori, ac magis communi Meno. cons. 29. nu. 41. Seraphi. priuileg. iuram. 83. n. 75. Torniol. cõs. 72. n. 7. Rota Auenion. dec. 78. n. 12. Affl. dec. 263. Boer. dec. 100. n. 14. Vmbert. de Bonenco. in d. authent. sacramenta puberum. n. 4. & seq. Grat. cõs. 71. n. 24. lib. 1. Alba. cons. 77. n. 17. Neuizan. cons. 52. n. 51. & seq. tradens etiam quando non protestatio non requiratur Natt. cons. 305. n. 10. & cons. 451. n. 27. Rol. cons. 2. n. 76. & seq. lib. 1. Ondede. cons. 23. n. 44. lib. 1. Meno. cons. 1. n. 302. Rebuf. de rescission. contract. glo. 12. n. 13. qui tamen absolutionem requiri subdit & requiri ex magis communi probat Bursat. cons. 72. n. 24. & 25. Surd. cõs. 513. n. 29. Guid. Pap. sing. 956. vbi compelli posse eum cui iuramentum præstitum fuit etiam per Iudicem secularem ad illud remittendum Arnon. cõment. 50. vbi etiam quibus verbis absolutio concedẽda sit Facchin. controuersiar. iur. lib. 8. c. 102. quamuis secus dicat in foro conscientiæ Bonaccina. de contract. disputat. 3. Q. 1. puncto. 1. n. 7. vbi inquit contractum non firmare sed iuramentum seruari debere Soc. Iun. cons. 77. n. 129. lib. 1. & cõs. 148. n. 11. lib. 3. sed petita absolutione rescindi Gutier. cons. 16. & si metu vel timore alicuius vel valore iracundiæ quod contractus nullus Bombin. etiam probat cons. 49. n. 19. & 20. per notat. in c. significante de eo qui duxer. in matrimo. & per c. si verò. de iure iuran. & cap. ad audientiam quod met. causa Simon. de decret. tit. 8: n. 174. & iuramentum metu præstitum reuocari, petita absolutione Anton. de Petrut. in repetitio. l. 1. n. 296. versic. quadragesimus octauus. de iure iuran. Seraphi. priuileg. iuram. priuileg. 139. & de iuramento per metum à prelato extorto de bonis ecclesiæ non repetendis Abb. in cap. peruenit. 1. n. 4. versic. egò dico. de iure iuran. post glo. in c. cum venissent verbo. ab iurasse de institutio. Feli. in d. cap. peruenit. n. 4. Selua. de iure iuran. par. 3. Q. 1. n. 32. Paris. cõs. 26. n. 64. lib. 3. vide infra limitatio. 156. in 10. limitatio-

mitatione secundæ opininnis ei contrariæ & metu à vasallo extortum presumi si ad insolita se obligauerit Scrad. de feud. par. 6 cap. 4. n. 43. Neuiz. cõs. 21 n. 12. & seq. hanc probat in dolo non in metu, nisi contractum ipso iure vitiaret, nec dolo interueniente etiam re ipsa absolutione opus esse, licet in metu requiratur quia coacta, voluntas est. & n. 25. constito de dolo, læsione, seu metu Iudicem cogere debere ad iuramentum remittendum probat, & contractum cui dolus causam dedit ipso iure nullum tradunt, iuramento non obstante Abb. in c. cum contingat n. 23. Alcia n. 13. de iur. iura. Carol. de Gras. de excep. 22. excep. n. 9 Carpa. c. 453. n. 90 & seq & seq. vbi tamen absolutionem requiri Bal. in rub de iur. iur. col. 3. vers. & dixit sanctus vbi de dolo, fraude ac simulatione Marzar. cons. 82. n. 6. in metu gestis de communi Viui. dec. 105.

820 Contrariam sententiam habuere ex communi Abb. n. 3. & Imo in cap. cum contingat. n. 32. qui de communi testatur licet absolutionem requiri dicat de iur. tur. & de cõmuni etiam testatur Ceual. commun. opi. contra commun. Q. 604. vbi plenè petendam esse absolutionem probat & Q. 605. vbi mortaliter peccare eum qui ante iuramenti relaxationem cõtrauenit post Couar. variar. resolutio. lib. 1. cap. 4. n. 7. & Gutierez. de iuramento confirmator. contract. par. 1. cap. 57. n. 19. & 20. de magis communi testans Ces. de Gras. dec. 19. n. 30. & absolutionem etiam requiri tradit Capra reg. 87. n. 120. & seq. & ex communi exigi probat etiam Rot. Auen. dec. 103. n. 1. & Molina. de primogenit. lib. 2. cap. 3. n. 13. & Lopez. qui veriorem & magis communem opinionem esse probat absolutionem requiri. de contract. lib. 1. cap. 51. & Soarez. commun. opinion. lit. I. n. 322. & in tantum requiritur, vt quamuis metus talis esset qui caderet in constãtem virum omitti neutiquam possit Bonacci. tractat. moral. tom. 2. disputat. 4. Q. 1. puncto. 9. dummodo contractus super re licita fuerit initus, tam & si metus grauis esset subdens ex communi iuramentum in contractu metu initum subpœna culpæ lethalis ad obseruantiam obligare, & Mantica. de contract. lib. 1. tit. 9. n. 37. Peregri. cons. 73. nu. 41. lib. 1. loquens de cõtractu valido vt si in eo fuerit appositum iuramentum absolutio requiratur, alioquin secus vt & infra hac eadem limitatione dicetur. ex his ergo constat hanc secundam opinionem receptissimã vt iuramento in contractu alias valido interueniente, licet metu inito, antequam contraueniat is qui metu contrahendo iurauit indigere; nec posse ea prius non petita sine peccato mortali contractum impugnare eique contrauenire. & hanc secundam opinionem communem testatur etiam Seraphi. priuileg. iuram. 110. valet enim contractus mero iure etiam iuramẽto roboratus & debet obseruari, vt per eum (quod intellige non petita absolutione vt supra & prout infra dicam) qui n. 8. testatur de magis communi & quãdo contractus alioquin inualidus non esset Rol. cons. 57. n. 57. lib. 3. & hanc iure canonico procedere inquit Simoncel. supra n. 174. propterea inferens absolutionem a iuramento requiri, & hanc magis communem ante prædictos glo. 3. in cap. si verò. vbi Abb. n. 9. magis communem enunciat. de iur. iur. Feli. n. 8. Selua. de iure iurand par. 3. Q. 1. n. 36. in fine. & metu initum iuramento iure canonico (quod attendi debet) absolutionis petitio requiritur, licet iure ciuili ipso iure nullum sit Affl. dec. 322. n. 6. & Manci. de iuram. par. 4. eff. 1. Q. 12. ex magis communi iure ciuile inualidum secus esse iure canonico & Carol. de Gras. de stat. reijci. except. 11. n. 49. & seq. & licet metus grauis sit obligare probat Sanch. de matrimo. lib. 4. disp. & indigere absolutione quæ etiam si metus leuis sit, ab Episcopo concedi poterit vt per eum Rota. decis. 779. par. 1. recentis vbi professionem religionis metu factam nullam esse & metum probari lamẽtationibus, lacrimis, timore amissionis bonorum qui in constantem virum caderet, denegatione victus & aliter vt ibi & nimis, nec lapsu quinquenali probari causa metus durante & 179. part. 2. vbi etiam non censeri purgatum metum ex habitus gestione si in contrarium præsumptiones extent & præsertim animi expræssa declaratio, & opus esse metum actibus positiuis cum excludentibus probari, nec sat esse acquiescere post mortem eius qui metum intulit ex Cfasc. dec. 179. n. 11. requiritur etiam scientia nullitatis actus & quod sit in tempore nullitatis allegandæ nec purgari ratificatione in loco non tuto facta nec à non constitutis in plena libertate ex Seraphi. dec. 859. 863. & aliis.

821 1. Lim. secundam opinionem non procedere petita absolutione à iuramento, licet enim contractus metu initus mero iure valeat, attamen absolutione a iuramento in illo interposito petita iurãs metu seu timore poterit contrauenire, vt in secunda opinione fere omnes allegati tenent, & plures etiam in limitatione citatorum. quam peti debere probat etiam Gutier. de iuram. confirmator. contract. par. 1. cap. 58. n. 20. de communi Simonc. de decre. tit. 8. n. 174. & Boccac. in const. Marcb. glo. 2. n. 19. vbi etiam ita practicari & Farin. Q. 35. n. 12. loquens de contractu carcerati. quam tutius esse peti Crot. cons. 53. n. 15. 17. Manci. de iuram. par. 6. Q. 9. Sanch. de matrimo. lib. 1 disp. 32. n. 15. vbi etiam per Episcopum relaxari posse quidẽ subdit si quis metu coactus sit ad id iurandum se facturum quod facere tenebatur & concedi debere c. 2. de iur. iur. & c. 8. 15. Farin in fragm. par. 2. n. 1273. & seq. quam ex Canonistis requiri & dari probat licet legistę eam non exigant nec requiri si contractus iure esset prohibitus principaliter odio vel fauore priuati secundario publico, n. 1277. sed ipse dissentit etiam si metus ex instrumento constet n. 1278.

822 2. Lim. non procedere vbicumque libera volũtas in actu requiritur vt in spiritualibus matrimonio resignatione beneficij & huiusmodi in quibus metu interueniente ipso iure nulla reddi probant Grat. cons. 38. col. 2. versic. his sic præsupositis, & cons. 48. n. 11. lib. 2. de communi Boer. cons. 20. n. 42. & Seraphi. priuileg. iuram. 110. n. 10. quia matrimonia debent esse libera l. Titia vbi Docto. de verbo. obligatio. & iuramento non firmari Crot. cons 81. n. 13. Alba. cons. 77. n. 17. Neuizan. cons. 52. n. 51. Moz. de contract. tit. de contract. matrim. rubr.

rubr. de fubftantial. matrimon. n. 4. qui tamen abfolutionem impetrari confulit communem iftam limitatio atteftatur Burfat. conf. 72. n. 24. Gram. dec. 103. n. 71. Menoch. conf. 786. n. 4. & feq. Bonaccina. de matrimon. Q. 3. puncto. 8. Coua. in cap. quamuis. §. 4. n. 2. de pact. in 6. vt de matrimonio metu contracto etiam fine iuramento Rot. decif. 784. pat. 1. recentis. iudicis arbitrio probans fi talis cenfeatur qui caderet in conftantem virum, & terror armorum & in coacto cōtrahere cum puella in lecto reperto, & coniecturis probari & de tacita profeffione metu facta præfumptionibus, & præcedenti proteftatione probari metum nec ex actu purgari, qui ad aliam caufam referri poffit & fi actus fequens ad aliam caufam referri poffit metus purgationem excludi, qui nifi caufa metus ceffet non purgatur Rot. dec. 397. n. 5. par. 2. recentis. Rol. conf. 2. n. 91. lib. 1. Ofafc. dec. 179. n. 11. Rota. dec. 533. d. pat. 2.

823 Ex metu autē fequens actus geftus cenfetur vbi vigore præcedentis iuramenti actum geffit qui prius iurauit Seraphi. priuileg. iuram. 29. vbi effectus contradicit ei Manci. de iuram. par. 4. eff. 199.

824 3. Lim. non procedere nifi metus iuftus fuerit cadens in conftantem virum, quamuis in muliere minor fufficiat arbitrio iudicis Seraphi. d. priuileg. 110. n. 12. & feq. Couā. de fponf. 2. par. cap. 3. §. 4. n. 2. & 8. Meno. de arbitr. iud. caf. 135. Gutierez. conf. 16. qui tunc accidere probat quando minus malum eligere quis cogitur vt euitet maius. Ond. conf. 29. lib. 1. Seraphi. dec. 770. & 1128. Surd. cōf. 513. n. 37. dixi in fine pactorum verbo, metus cū fuis limitationibus & infra limitat. 156. n. 2303. & probari debere Fari. d. pat. 2. n. 1279. & feq. vbi etiam qualis & quantus effe debeat remiffiuè ex plurib. probat. & vef. metus. n. 63. & feq. vbi etiam de reuerentiale agit.

825 4. Lim. non procedere in foro poli fi metu iurans habuerit animum fe non obligandi, licet fecus fi obligandi animo promififfet Molin. de contract. difputat. 267. n. 8. Lopez de contract. lib. 1. c. 49 & 51. Seraphi. fupra n. 16. Sanchez de matrim. lib. 4. difputat. 2. & feq. fecus dicens fi noua donatio ex metu fieret ad id non incuffo, vel nifi metus iuftè incuteretur, his enim cafibus in iuftitia reftitutionis caufa ceffat. difp. 9. n. 4. & 7. dixi vbi fupra & infra lim. 156.

826 5. Lim. quando iurans prius palam proteftatus fuit fi potuit Crau. conf. 120. n. 3. alias clam. Dec. in l. in omnibus caufis. n. 11. de reg. Iur. Seraphi. d. priuileg. 110. n. 17. Seraphi. dec. 1047. n. 11. Ond. conf. 29. n. 13. & feq. lib. 1. vbi tamen non obeffe ei qui proteftari ob timorem omifit. Surd. conf. 513. n. 36. Rim. Iun. conf. 362. n. 85. & per totum qualiter probetur infra lim. 159. & conf. 5. n. 30. & feq.

827 6. Lim. non procedere quando non ageretur de fimplici metu, fed de præcifa coactione cui nullo modo refifti potuit cap. in facris quod met. caus. cap. præsbiteros. 50. diftinct. Seraphi. d. priuileg. 110. n. 18. poft Felin. in cap. fi vero. in fine. de iur. iuran. Selua. de iut. iuran. par. 3. Q. 1. n. 39. verfic. fexto & vltimo.

828 7. Lim. non procedere quando metus irritat ipfo iure vt in c. de his quæ vi metus ve caufa, tunc enim nec iuramentum obligabit Feli. in cap. fi vero. n. 8. verfic. quinto declara de iure iuran. Neuiz. conf. 21. n. 13. fubdens hoc cafu non requiri abfolutionem & in matrimonio latè Sanch. de matrimo. lib. 4. difp. 20. n. 15. & in fponfalibus difp. 27. & licet ipfo iure fit relaxatum, abfolutionem tamē petere tutius effe. & Gutier. de iuram. confir. contract. par. 1. cap. 57. n. 22. ex communi per c. 2. de eo qui duxe. in matrimo. quam pollu. & in matrimonio Rot. dec. 204. par. 2. recentis. vbi etiam non poffe ratificari fed nouo confenfu opus effe & dec. 600. matrimonium metu non refcindi nifi talis fit qui caderet in conftantem virum & amoueret cōfenfum ab actu, qui paffiuè animo conceptus nifi coniecturis neceffarijs non probatur; illatus verò actualiter non remouet d. confenfum ab actu nifi cum actu ipfo probetur nec fufficit fi præceffit matrimonium vel fubfequatur & dec. 605. & de communi in matrimonio Turret. conf. 28. n. 2. lib. 1. 15. lib. 2. Neuiz. conf. 52. n. 51. Botta. conf. 2. n. 10. de communi Burf. conf. 72. n. 24. Moz. de matri. tit. de fubft. n. 4. qui tamen abfolutionem inquit effe petendam Meno. conf. 786. n. 3. Gram. dec. 102. n. 71. Bonacci. de matri. Q. 3. punct. 8. n. 26. & 29. & fine iuramento etiam corruit, & non impedit fecundū etiā fi in primo copula carnalis fecuta effet. Marta. dec. Pif. 64. & ratificari non poteft nifi nouo cōfenfu Rot. dec. 204. par. 2. recentis. loquens etiam fecuta benedictione & anuli traditione, & coniecturis probari, fed requiri talem qui cadat in conftantem virum & à leuo minas exequi folito decif. 315. par. 5. diuerfo fi metus grauis fit, iuramento fponfalia & alios contractus non firmari Diana. par. 3. tract. 4. refol. 278. vbi etiam cum non obliget non effe opus relaxatione ex probabili contra probabiliorem & de matrimonio metu inito vide Fari. in fragm. par. 2. verf. metus. n. 1. & feq. vbi etiā qualiter purgetur & qui dicatur in conftantem virum cadere.

829 8. Lim. non procedere quando contractus in quo iuramentum fuit metu adhibitum nullus effet & à iure improbatus, tunc enim contra non valida retur iuramento Rol. conf. 57. n. 57. lib. 3. Surd. cōf. 37. n. 21. fubdens hoc cafu quo contractus ipfo iure nullus effet abfolutionem à iuramento minime requiri, idemque probat Gail. obferuat. 42. quando contractus initus effet cōtra bonos mores & publicam vtilitatem principaliter. Peregri. cōf. 73. n. 41. lib. 1. qui probat abfolutionem requiri, vbicumque contractus ex fe validus effet, fecus fi nullus puta per minorem vel mulierem fine debitis folemnitatibus celebratus; id quod in foro fori admittendum cenfeo; verum in poli foro abfolutionem impetrari tutius arbitrarer. & hanc fublimitat. confirmat etiam Seraphi. de priuileg. iuramen. priuileg. 110. n. 11.

Tenendo primam opinionem & fic. 8. limitationem. principalem.

830 2. fublim. non procedere quando metum paffus poft contractū meticulofum ex interuallo caufa præcedentis metus ceffante, vel contractū præcedentem cōfirmauerit, vel querimoniam non fa-

cere

cere iurauerit, hoc casu contractui stare tenebitur, quamuis secus foret si eiusdem præcedentis metus causa vigeret. Afflict. in §. item sacramenta not. 7. n. 6. de pace iuram. firman. Simonc. d. tit. 8. sub nu. 174. Seraph. dec. 771. n. 8. & 1350. n. 10. Rot. Rom. dec. 705. par. 2. recentior. vbi metus præcedentis causam durari præsumi inquit nisi de actibus metum excludentibus nihilque aliud valentibus inferre constaret. & dec. 293. coram Ludouis. dixi latè vbi supra videas etiam apud Farin. in fragm. par. 2. de metu n. 136. & seq. extra materiam etiã iuramenti latè de rescissione contractus ex causa metus dixi in tract. pactorum. in fine & eorum nullitatibus & rescissionibus verbo. metus. Matte. Cunno. de pact. lib. 1. cap. 6. n. 151. & 152. vbi præsertim facta ratificatione Seraphi. priuil. iuram. 64. col. final. versic. tertio potest. vide infra n. 1085. & tunc vigere diceretur si extaret iuramentum, vel huiusmodi Marss. sing. 89. Bursa. cons. 72. n. 28. Meno. lib. 3. præs. 126. n. 35. & Intrigl. sing. 39. lib. 3. secus si metus causa vigeret Rot. dec. 295. cri. per Farin.

831 2. Sualim. non procedere nisi metus probetur quamuis coniecturis ac testibus singularibus probari possit Bursat. cons. 72. n. 12. & seq. de communi Gail. obs. 93 n. 17. lib. 2. Surd. cons. 395. n. 25. & seq. & cons. 513. n. 27. & seq. Decia. cons. 30. lib. 4. dixi vbi supra & præsumetur ex præsentia coniunctorũ cum quibus renũcians habitaret puta patris fratris si nõ modice læsus sit renuncians Eug. cons. 12. n. 59. vbi satius esse cũ abesse cui renunciatio fit & postea ratificare. & ob nimiam reuerentiam rescindi Soarez. alleg. 24. tam contractum quam testamentum nisi consanguinei presentes fuerint, & professionem etiam, intelligendo si in contractu patris, vel mariti interesse adsit alioquin secus.

832 3. Sublim. vt infra in 2. opinionis contrariæ limitationi 156. limitatione. 10. & si cum promissorio assertorium iuramentũ concurrat tunc enim debitor soluet ac repetet. Abb. in c. 1. n. 5. de iur. iuran. Gram. dec. 45. & seq. Rol. cons. 93. lib. 1. 88. n. 14. lib. 3. Rui. cons. 135. n. 3. lib. 1. Anch. A. 47. n. 2. lib. 1. Bero. cons. 85. n. 3. 211. n. 9. lib. 3. Carol. de Gras. de excep. 22. excep. n. 11.

833 4. Sublim. non procedere nisi in dolo vero qui scilicet consensum excludat nempe deceptione, & machinatione adhibita, hoc enim casu non obligat Abb. in cap. cum contingat. n. 3. & 21. versic. sextus. vbi idem de metu, de iure iuran. Seraphin. priuileg. iuram. 61. n. 19. & si venditio facta sit vti à procuratore qui non sit, nisi dominus præsens esset dolo facta censebitur & prætiũ repeti poterit prout si res vt propria vendita sit dum aliena esset nisi dominus præsens consensisset Rot. dec. 244. par. 5. piuers. & 322. Mangil. de euict. Q. 100. vbi exempla & lim.

5. Sublim. non procedere quando nil peruenit ad infetentem metum, nisi contractus cessisset in priuatam tertij vtilitatem Rimin. Iun. cons. 5. n. 35. & sequent.

6. Sublim. nam doli metus & huiusmodi actio ciuilis decennio & biennio criminalis extinguitur l. fi. C. de dolo. l. 3. C. quod met. caus. Marta. dec. 105. Pisa. vbi etiam ex Thes. dec. 35. & Meno. de arb. cas. 394. tradit quæ sit vis publica & priuata.

834 9. Lim. non procedere quando minor in iudicio scienter & dolosè negaret veritatem, restituetur etenim in integrum, nec propterea incidet in periurium Mattes. sing 164.

835 Contratium tenet Ias. in d. authent. sacramenta puberum. n. 67. Simonc. d. tit. 8. n. 175.

836 10. Lim. non procedere in minore qui per errorem iurauit, hoc enim casu contractus minoris iuramento non firmatur, error namque consensũ excludit l. si ex falsis. C. de transact. Cor. in d. authẽt. sacramenta puberum. n. 13. Ang. n. 1. Vmbert. de Bonenc. n. 49. Bero. cons. 22. n. 42. lib. 2. Ceph. cons. 207. n. 65. & 66. Gab. de minor. conclus. 5. n. 47. de magis communi Seraphi priuileg. iuramen. 83. n. 59. Gram. dec. 76. n. 16. vbi etiam quod iuramentum non operatur vltra iurantis intentionem nu. 18. Rimin. Iun. cons. 5. n. 145. vbi de ignorante, & n. 146. vbi de errante & cõs. 141. n. 34. vbi de ignorantia facti, secus si beneficij iuris Bertaz. cons. cij. 12. n. 52. vbi quando factum ignorauit Ceph. cons. 466. n. 31. & seq. vbi quando putauit se maiorem in donatione minor existens & quanto putauit se maiorem Montan. de tutel. cap. 33. n. 585. & quando facti certus non fuisset n. 597. subdens ex Add. ad Dec. cons. 403. n. 22. certum de facto à legis beneficio non excludi. Seraphi. priuileg. iuram. 61. n. 24. Simonc. de decret. tit. 8. n. 176. & iuramentum nihil operari si error interueniat etiam in maioribus Mar. Angus. cons. 69. n. 20. 21. & cons. 165. n. 13. Paris. cons. 20. n. 94. & seq. lib. 1. & cons. 12. n. 66. lib. 2. Ruin. cons. 167. n. 19. & 23. lib. 2. Gabr. cons. 62. n. 9. & 10. lib. 2. Becci. cons. 90. n. 19. versic. secũdo respondetur de communi testatur Rim. Iun. cons. 203. n. 102. & 103. & cons. 338. n. 79. de magis communi Felicia. de societat. cap. 38. n. 80. & cap. 40. n. 19. & seq. ex Ruin. cons. 192. col. fin. lib. 1. Rol. cons. 13. n. 19. & seq. lib. 1. Gutierez. de iurament. confirmator. contract. par. 3. c. 2. n. 25. vbi communem testatur & c. 7. Bero. cons. 175. n. 55. & seq. lib. 2. Afflict. dec. 80. n. 7. vbi quando iuramentum non haberet tres comites iudicium scilicet, iustitiam, & veritatem Bonacci. tracta. moral. tom. 2. disputatio. 4. Q. 1. puncto. 8. vbi si error sit circa substantiam, vel causam finalem Soc. Iun. cõs. 50. n. 31. lib. 4. dixi in fine pactorum verbo error. Dec. cons. 180. in fine Onded. cons. 42. nu. 21. vbi idem quando minor se minorem ignorauit lib. 1. & in maiore qui errans in facto errauit de communi Gutier. supra par. 1. cap. 27. nu. 5. & quando contraxit vt maior maiorem se esse putans cum minor esset Rimin. Iun. in §. 2. n. 27. instit. quib. alie. licet vide infra sub n. 3009. lim. 297.

837 Contrariam opinionem tenuere Menoch. de arbitrar. iud. casu 209. n. 38. Mascard. conclus. 252. n. 22. Thesaur. dec. 260. in fine Seraphi. de priuile. iuramen. priuileg. 90. Menoch. cons. 401. n. 40. vbi quando adesset clausula ex certa scientia & est cõmunis vt per Seraphi. supra quod non possit error allegari.

838 1. Distingue vt prima opinio procedat in ignorantia facti, secunda in ignorantia iuris Dec. cons. 350.

350.n.10.Rim.Iun.Bertaz. & alij in prima opinione citati.

839 1. Sublim. 10. lim. vt in iuramento assertorio non præsumatur error nisi probetur Soc.Iun.cons. 67.n.18.lib.4.

2. Sublim. vt si de mente vel corpore constet error, & falsa demonstratio non præiudicet Put. decis. 442.in fi.lib.1.Rot.dec.281.n.2.par. 1. recentior.

840 1. Lim. secundam opinionem contrariam 10.limitationi non procedere quando error probaretur, qui probari potest non obstante iuramento, & clausula sciens &c. Dec. cons. 180. n. 9. versic. præterea etiam.

841 1.Sublim.hanc vltimam limitationem non procedere, quando ille cui iuratum fuit opposuit probationibus faciendis, & ab earum admissione appellauit, tunc enim licet error probaretur, nil prodesset Gram.dec.45.n.3.Seraphi. priuileg. iuram. 90.n.11.& seq.

842 1. Lim. hanc vltimam sublim. non procedere quando simpliciter protestatus esset, ne probationes admitterentur, & opposuisset; nisi etiam appellasset ab admissione ad probandum Crau.cons. 148.n.4.Seraphi.d.priuileg. 90. n. 14. vbi multo magis probationem probanti prodesse inquit non facta per partem oppositione.

843 2. Lim.d. 1. sublim. non procedere quando error euidens esset ex lectura instrumenti, vel quando hoc faceret ex officio iudex, vel si constaret error confessione partis, his enim casibus error probari posset Seraphi.d.n.14.

844 11. Lim non procedere in contractu minoris ebrij qui defectu consensus iuramento non obligabitur.cap.vnusquis vbi glo.22.Q.4. Humbert. de Bonenc.in d.authent. sacramenta puberum n.48. C.si aduers.venditio.Simonc.de decret.tit.8.n.177. vide infra n.1044.

845 12. Lim. non procedere quando iuramentum iracundiæ calore præstitum fuisset, tunc enim nõ esset obligatorium, quia suis comitibus necessarijs careret, nempe discretione seu iudicio & iustitia, non enim videtur actus omnino voluntarius, nec Deus eiusmodi indiscretam obligationem recipere videtur.cap.nõ est.15.Q.1.Abb.Q.2.stante statuto.n.21.versic.quartus casus cap.sicut.primo. de iur.iura.l.2.C.ad leg.Iul maiest.Bombin.cons. 49. n.18 & seq. Selua.de iur.iur.par.3.Q.1.n. 26. Roma.sing 407.Tiraq.de pœn.caus.1.n.26. Moz. de contract.artic.7.n.34.Natt cons.6.n.3. Ameri. de patri.potest.effect.5.cap.6.n.40.Bursat.cons. 437. n.16.& seq.Simon.de decret.tit 8.n.178.dixi in fine pactorum verbo iracundia vide infra lim. 156. in 9.limitatione secundæ opinionis illi contrariæ. de communi Caroc.de iuram.dec.3.Q.9. Q. prin. n.5.& Intrigl sing.99.n.24.lib.3 Carpa.c.453. n. 68.& solum Deum vltorem habere Ias. in §. item si quis.2.n.63.Inst.de actio.vide infra n.2295.

746 1.Sublim.12.lim.non procedere nisi iracundia magna fuerit quæque in totum à mente alienarit agentem, secus si parua fuisset Dec. in l. quicquid calore n.2.versic. sed hoc vbi Cagnol. n. 3. in fine & n.4.de reg.iur. Abb.in c.sicut ex literis. n. 3. de iur.iur.Felin.in c.dilecti filij n.15. versic. & quod, de exception.Tiraq.de pœn.temperand.caus.prima n.26.Farinac.Q.cri.91.n.41.Bellon.cons. 69. nu. 11.Mastril.dec.242.n.59.Sessa.dec.Aragon. 104. n.24.Gratia.dec.58.n.27.Seraph.priuileg.iuram. 143.in fine.Caroc.de iuram. decis. 3. Q. nonæ Q. princ.n.5.versic limitatur.2.Intrigl. supra n. 25. à peccato excusare subdentes talem iracundiam.

847 Lim.d.sublim.non procedere nisi in pœnis temperandis, secus ad effectum reuocationis actus iracundi & eius nullitatis, tunc enim sufficit ira talis quæ rectum sensum obnubilet Ruger.cons.17. nu. 117.& seq.lib.1.

848 Contrarium nempe talem debere esse iracundiã quæ mentis alienationem induxerit etiam extra delicta Cag.in l.quicquid calore.nu 4. de reg. iur. Bellon.& alij in d. prima sublimitatione citati.

849 2 Sublim. non procedere nisi iracundia probetur saltim coniecturis, & præsumptionibus Meno. cons.544. n. 7. & cons. 951. n. 46. vbi etiam litem sufficere pro ita & cons.1256.n.44. & seq. Ruger. cons. 17.n.54.& seq.lib.1.Caroc. supra. licet secus dicat quoad Deum cordium scrutatorem.

850 1. Amp. non probari in actu ex interuallo celebrato Thesaur.Q.forens.70.n 23. lib. 1. Merlin. de legit.lib.4.tit.1.Q.20.n 16.

851 13. Lim. non procedere in contractu facto nimia reuerentia interueniente in quo iuramentum nihil operatur l.1.§. quæ onerandæ quar.rer.actio. non dat.glo.in c.quemadmodum in princip de iure iuran.Ias.in authent. sacramenta puberum. nu. 74.C.si aduers.vẽdition.vbi Humbert. de Bonenc. n.50.Soc.reg.150.lim.7.Crau.cons.7.n. 6. Cepha. cons.207.n.72.Simon.de decre.tit.8.n 179.Ceuallos.communi opinio contra commun.Q.727.nu. 22.& seq. vbi quando læsio concurreret.

852 1. Sublim. non procedere nisi minæ aut verbera præcessissent Veral.dec.221.n.9.par.2.Rot.Rom. dec.341.n.2.par.2.diuersor.de communi Soc.Iun. cons.77.n.154.lib.1.& Eugen.cons.3.n.66. Villalob.com.opi.lit.M.n 49.

853 1. Lim.d.sublim.nõ procedere constito de enormi læsione tunc enim actus etiam iuratus corruit, verberibus minisuè cessantibus de communi Caccheria.dec.179.n.5.& 6.Ceph.cons.207. n. 72. & 73.Rol.cons.100.n.131.lib.4.Crau.cõs.461. n. 18. Meno.cons.903.n.28.Couar. in 2. par. relect. cap. 3.§.6.n.4.& §.4.n.7.Riu.Iun.cons.228 n. 39.& cons.295.n.74.Gram.dec.103.nu. 49. Surd. cons. 395.n.29.vbi de enormissima & cons.480.n.9. & seq.vbi tam de paterno, maternoque, ac de fraterno metu & con. 513.num.38. vbi de communi Thesaur.Q.forens.51.n.29.lib.1.& Rota.Bonon. dec.36.n. 6. in nouissimis Molina. de primog. lib. 2.cap.3.n.11.Manti.de contract.lib.11.tit.19.nu. 37.Sanchez.de matrimo.lib.4.disputatio.6.n. 15. de communi Gutierez.cons.16.n. 19. 20. vbi tam de patre & matre quam de fratre contra quos iudicatum testatur. ratio est quia ex enormi læsione dolus arguitur,ideo iuramentum non operatur effectum suum vt per Couar.& Sanchez.supra.

854 1. Amp. vt in matrimonio carnali vel spirituali solus reuerentialis sufficiat ad illud irritandum de communi Coua.supra d.n.4.& sequẽt. in spirituali

Bursat.

Bursat. cons.72. n.22. Gail. obseruat. 93. n.25. & seq. lib.2. qui tamen in carnali matrimonio reuerentiam exigit metum inferentem Villalo. com. opin. lit.M. n.51. ex communi, & Soarez. com. opi. lit.R. n.28. ex communi. Menoch. cons.917. n.52. de professione loquens. Rot. decis. 105. par. 1. recentis. vbi de susceptione sacrorum ordinum si minæ præcesserint, & verbera à patre illata, & continua importunitas, & imprecatio.

855 Contrarium tenent Veral. & Sanchez. supra. latius disi in fine pactorum verbo metus.

856 14. Lim. non procedere in minore iurante mutuum soluere sub spe futuræ numerationis, ei namque non currit tempus biennij ad exceptionem nõ numeratæ pecuniæ opponendam à lege præscriptum maioribus, hoc enim casu minor ob iuramentum propter consensus defectum maior non existimatur Bal. in l. fin. ad finem C. de non numera. pecun. in d. authent. sacramenta puberum. n.65. Feli. in c. si cautio n.50. de fid. instr. Cur. Iun. n.66. C. si aduers. venditio. Vasq. de succes. creatio. tit. de testam en. poterit. §.10. n.50. Simon. de decret. tit.8. n.180. Menoch. cons.47. n.11. per l. fin. C. in quib. caus. in integr. restitut. non est neces. vbi propterea Meno. inquit iuramentum decisiuum deferendum esse.

857 1. Amp. vt maior qui iurauit spe futuræ numerationis pecuniam recepisse, quibuscumque verbis iurauerit mutuum recepisse, opponere possit non numeratæ pecuniæ exceptionem, à qua propter iuramentum non fuit exclusus, intelligitur enim iuramentum secundum confessionati mutui primordialem naturam, cui appositum fuit quæ habet intra biennium non numeratæ pecuniæ exceptionem obijci posse l. fina. C. de non numera. pecun. vbi Doc. communiter Tiraquel. de constitut. par. 3. limitatio.7. n.35. & in præfation. l. si vmquam n.165. C. de reuocan. donatio. de communi Gutierez. de iuramen. confirmato. contract. par. 1. cap.37. n.2. & sequent. vbi inquit esse receptissimam sententiam, & in confessione de soluto sine renunciatione Bertaz. claus. 32. glo.4. n.2. subdens non sufficere clausulam omnia, & singula esse vera, & Cremens. sing. 153. vbi iuramentum decisorium requirit Soarez. commun. opinio. lit. E. n.176. qui tamen secus inquit si cum iuramento recepisse confessus fuisset; sed quibuscumque verbis vsus fuerit, non excludi ab ista exceptione probat Manti. de contract. lib.18. tit.4. n.5. quoniam spe futuræ numerationis prolata præsumuntur, & infra in prima sublim. primæ sequentis limitationis Tholos. dec.374. mihi 375. Ricci. collect. decis.205. ad fi. vbi citat Polido. Rip. obs. 192. secus dicentẽ si ex interuallo iurasset Marzar. cons.82. n.5.

858 1. Lim. d. primam ampliationem non procededere quando maior cum iuramento non numeratæ pecuniæ exceptioni renunciasset, tunc enim illam non posset opponere Doc. in d. l. fin. C. de non nume. pecun. Bal. in l. qui pecuniam in fine. vbi Ias. n.2. si cert. petat. Cor. cons.293. n.7. lib.4. (vbi tamen ad effectum hanc exceptionem proponendi absolutionem à iuramento peti posse inquit) Vasq. de succes. creat. lib.2. §.18. n.168. nisi iuratum prius fuisset non renunciare vt per eum, & lib.3. §.29. n.6. 7. vbi distinguit Vital. de clausul. in clausul. renunciatio. exceptio. non numera. pecun. vbi in fine concludit soluere debere, & postea repetere pag.855. & seq. Imo. in cap. si cautio. n.6. de fide instrumento vbi Feli. n.50. Bertaz. clausul. 32. glo. 4. vbi idem si de iure vel de facto non contrauenturum promisisset. Mascard. conclus. 361. n.19. Caballin. milleloq. 670. petita tamen absolutione etiam quando iuratum fuisset omnia esse vera, & hoc ex æquitate procedit, & idem Rebuf. inquit de chirographo. recognito. artic.2. n.25.26. Ias. in §. fuerat. n.82. Instit. de actio. Mœda. decis. 6. de exceptio Rim: Iun. Institura. de donatio. in princip. n.142. in assertorio. Molina. de contract. disputat. 302. n.17. de communi Gutier. de iuramento confirmator. contract. par.1. cap.37. n.10. vbi sequitur Vasq. in loco supra citato. de communi etiam Burs. cons.306. n.15. Rim. Iun. cons.130. n.16. 17. vbi idem, si absque renunciatione esset apposita clausula iurauerunt omnia, & singula vera esse Numbert. de Bonenco. in authent. sacramenta puberum. n.107. C. si aduers. vend. Soarez. commun. opinio. lit. E. n.174. Gargiarc. patrocin. 24. n.22. lib.2. de communi Manci. de iuram par. 4. eff.155. etiam si in continenti iuratum sit post Seraphi. priuileg. iuram.60. Bauer. de virtu. iuram. n.46 Intrigl. sing.96. n.117. Scain. decis. Bono.57. vbi dicit idem si omnia, & singula vera esse iurasset vel omni iuris, & legum auxilio renunciasset, & vbi audiri posset absolutione opus esse.

859 Contrariam sententiam tenent Add. ad Alex. cons.179. lit C. lib.2. Trigon. sing.59. n.2. nisi iuramentum veritati non solutioni appositum fuisset vt per eum Maceraten. resolutio 60. casu 31. lib.2. vbi idem inter iudeos, qui tamen absolutionem peti debere ait Anchara. Q.70. n.5. lib.1. de magis communi testatur Mantica. de contract. lib.18. tit.4. & tit.6. n.34.

860 1. Amp. primam opinionem si in veritate pecuniam recepisse confessus fuisset, quoniam verba ista vim iuramenti habent Bal. in cap. ex insinuatione. n.4. de procurator. Purpur. in l. mutuum. §. creditum n.92. si cert. petat. Mascar. conclus. 361. n.53. quamuis dubitet Dec. in cap. quoniam contra in 4. notab. de probat. & quando iurauit omnia esse vera tollitur dicta exceptio; secus si obseruare, & attendere iurasset Bal. cons.447. n.2.3. lib. 1. Ruginel. pract. QQ. c.9. n.24.

861 1. Sublim. d. primam limitationem, vel potius secus esse dicas, quando spe futuræ numerationis mutuum accepisse aliquis confessus esset, & soluere iurasset quia non numeratæ pecuniæ exceptionem obijcere posset, si pecunia sibi tradita non fuisset, quia se obligandi aliter animum non habuit glo. & Doc. communiter in d. l. fin. C. de non numera. pecun. de communi Gomez. de qualitat. contract. n.5. & ibi Add. lit. D. Mascard. d. conclus. 361. n.22. de magis communi. Seraphin. priuileg. iuramen.60. n.3. & sequent. vbi hanc sublimitationem limitat multis modis, & dixi in tractatu mutui, Carol. de Gras. de statut. reijcien.

exceptio. 43. exceptio n.3. qui etiam tradunt absolutionem à iuramento requiri, de communi testatur Couar. in prima par. relection. §.3.n.10. pag. mihi. 348. secus dicens si pecuniam mutuam recepisse iurasset, & Cor. cons.293.n.4 lib.4. & Rota Roman. decis.800.par.3.lib.3.diuersor. Facchine. controuers. iur. lib.2. cap.87. qui idem dicit absolutione etiam minimè obtenta; quam tamen obtineri tutius existimo, & hæc sublimitatio receptissima est vt probant citati in d. prima ampliatione, decimæ quartæ limitationis, absolutionem tamen petere tutius dicunt Seraphin. priuileg. iuramen. 60. n.18. & Manci. de iuramen. par. 6. Q. 31.

862 2. Sublim. nam si parte non opponente obijciens non numeratæ pecuniæ exceptionem ad probandum fuerit admissus, absoluendus esset Bal. in l. finali n.6. C. de non numera. pecun. vbi rationem adducit Alex. cons.89.n.15.lib.2. Surd. cons.360. n.17. Gallec. de cameral obligatio. Q.20.n.2. vbi Zacchias, in additio. n.7. Rot. Rom. decis. 821. n.3. lib.3.par.3. diuersor. Boccac de societat. offic. n.142. & Gallec. supra tradit etiam quando processus valeat si probationes non admittendæ fuerint admissæ Meno. lib.2. præs.46. n.12. Rim. Iun. cons. 62.n.32. vbi si verè numeratam pecuniam iurasset non posse excipere non numeratam, nisi admissus sit ad probandum.

863 3. Sublim. non procedere quoad repetitionem, si namque ille qui iureiurando renunciauit, soluisset, solutum repetere posset Bar. in l. final. in prima lectur. C. de non numera. pecun. Ias. in §. fuerat. n.85. Instit. de action. Moeda. decis. 6. de exceptio. Manti. de contract. lib. 18. tit. 4. n.6. post Alciat, in cap. cum contingat, nu. 101. de iur. iuran.

864 1. Amp. idem esse si de stilo depositum vim solutionis haberet, eo etenim facto solutum repetere poterit Moedan. d. decis.6.

865 4. Sublim. nam poterit exceptio simulationis cōtractus opponi Ias. in d. §. fuerat. n.86. ex Ang. in l. 1. C. de dot. caut. non numera. Bertaz. d. glo.4. n.3. Marsil. sing.327. Trigon. sing. 59. & 120. Macerated. d. casu 31.

866 2. Lim. primam ampliationem decimæquartæ limitationis non procedere, quando iuramentum super receptione pecuniæ appositum vel confessio, contineret instrumento descripta vera esse, & in nullo contrafacere vel venire, ac proinde assertorio confirmatorium iuramentum fuisset adiectum, tunc enim cessaret d. l. final. C. de non numera. pecun. Bal. ibi n.6. Castr. n. 4. Salicet. n.2. de communi testatur Emanuel à Costa, in l. si ex cautione fallent. 9. C. de non numera. pecunia Soc. Iun. cons.50. n.7. lib.1. Rebuf. de chirographo. recognitio. art.2. n.24. de communi Vasq. de success. creatio. 19. n. 19. vbi citat contrarium tenentes; sed hæc limitatio communior est, & verior vt etiam testatur, Gutierez. supra. n.8. & quando verè recepisse iurasset Feli. in cap. si cautio. n.46. de fid. instr.

867 Contrariam sententiam post relatos à Vasq. supra tenent Crauet. cons.786. n.11. & Mantica, d. lib. 18. tit. 4. n.5.

868 3. Lim. d. primam amp. non procedere nec non numeratæ pecuniæ exceptionem obijci posse contra cameralem obligationem Ces. de Graf. decis. 3. de fideius. Zacchias ad Gallec. in cameral. obligat. Q.20. Manti. de contract. lib.18. tit.4 n.8. vbi subdit absolutionem à iuramento non impedire executionem cameralis obligationis, sed ea concessa operari vt absolutus probari possit pecuniam non fuisse numeratam, dixi in tractatu mutui lim. principali 17. vbi plenè de hac exceptione non numeratæ pecuniæ egi, nec si geminata confessio foret Aufr. ad Tholos. dec. 375. nec in deposito in sacculo signato, licet in confessionato possit Marta dec. 137. Pisa. ex Bar. in l. in contractibus C. de non numera. pecun. n.7. Cast. in §. sed quoniam n.5. C. de non nume. pecun.

A tutore qui sua scriptura se pupillo obligauit non numeratæ pecuniæ exceptio obijci non potest contra mutuum l. quoties. §. sicut, & §. non tantum. de admi. tut. Mantu. sing.337. n.2. Duen. reg.260. lim. 3.

869 15. Lim. non procedere in iuramento ex falsa causa præstito quod nihil operatur Paris. cons.96. n.24. lib.1. Gabr. de minor. conclus.5. n.43. Eugen. cons. 3. n.16. vbi tamen ex communi subdit iuramētum seruari debere n. 17. Rimin. Iun. cons.5. n.146. 77. n.34. Pute. decis. 192. n.3. lib.3. Vmbert. de Bonenco. in authent. sacramenta puberum n.102. C. si aduers. venditio. vbi intelligit si causa finalis quæ principaliter ad contrahendum mouit nulla esset Seraphi. priuileg. iuramen. 61. n.24. & priuileg.83. n.71. Simonc. de decret. tit.1. n.181. post Dec. cons.403. n.20. versic. secundo quoad iuramentum Pute. decis. 205. n.3. & 4. lib. 3. Bero. cons. 175. n.55. & sequent. lib. 1. Gab. cons. 62. n.8. & 9. lib.2. Rot. decis. 143. n.3. & 167. par.1. recentis vbi de causa inepta tam in minore quam in maiore, & decis.167. & decis. 106. n.3. crim. per Farinac. Meno. cons.91. n.43. Mant. de contract. lib.26. tit. 1. in fi.

Contrarium tenent Rui. cons.10. n.12. lib.3. Marc. conclus.345. n.36. Bertaz. cons. ciu.53. n.26. Ond. cons.41. n.22. 23. lib.2. Seraphi. decis.796. nisi euidens sit, & probetur vt per eum, & iurans contrauenire potest Crau. cons.127. n.16. Cancer. var. resol. par.2. cap.8. n.95. Rota. dec. 140. nouis. diuers. data scientia emptoris rei alienæ falsam causam non operari vt euictioni locus sit etiam cessante iuramento.

870 1. Sublim. non procedere nisi falsa causa finalis esset, ita vt si eam falsam esse contrahentes sciuissent non contraxissēt, vel non sub ea forma Castr. in l. cum te. 52. n.3. in fine de pact. Soc. cons. 159. n.23. lib. 2. Bertaz. consil. ciu. 88. n. 75. Bursat. cons. 1. n.44. & de communi testatur consil.252. n.22. Meno. cons. 772. n.16. Surd. decis. 104. n.33. Seraphi. decis.940. n.5. & 1228. n.4. Add. ad Ludouis. dec.496. dixi in fine pactorum in verbis falsa causa vbi cessante iuramento latè egi quibus casibus non vitiet falsa causa, & hanc sublim. tenet Bonen. supra.

2. Sublim. nō procedere nisi falsa causa probetur, nā minor cū iuramēto etiā sine causa cōtrahere potest

& vera

& vera præsumitur causa ab eo expræssa Put. dec. 245.lib.3.Rota.decis.643. par.1.recentis. si iudicis decretum, & aliæ solemnitates interuenerint. 98.n.5 par.2.

871 16.Lim.in testamento minoris quod non firmatur iuramento vt reuocari minimè possit Roffred. de libel.par.7.rubr.Constitutio Federi.Imper.n.9. Bar.in l.si quis in princip.n.14.de legat.3.Bal.in l.3.ad finem C.de sacr. san. eccles. Ias.in d.authent. sacramenta puberum n.68.C.si aduers. vend. Cor. n.30. Franc.Curt.n.67.in fine de magis communi testatur Alex. cons.18. n.2. lib.2.Afflict.in §. item sacramenta in 6. notab. n.1. in fine, & n.2. de de pace iuramen. firman. Numbert. de Bonenco. in d. authentica sacramenta puberum n.56. & sequent. vbi distinguit tres casus. de magis communi Simoncel.de decret.d.tit.8.n.182.

872 17.Lim.non procedere in minore qui maiorem se esse asseruit,sicque in iuramento assertorio maioris ætatis, quamuis enim tamquam minor non possit contractui iurato contrauenire per restitutionem in integrum minoribus competentem, quia suo mendacio illa priuatus remansit Afflict. decis.393. n.12. Seraphin. priuileg. iuramen.83. n.3 de communi omnium Grat. cons.46.n.3.lib.1. Gail.obseruatio.65.n.1.lib.2. Attamen de nullitate contractus ob solemnitates statuti non seruatas poterit obijcere Bar. in d.authent.sacramenta puberum.n.1.vbi omnes,& cons.162 n.3.Io And. in addition. ad speculator. tit. de sentent. §. vt autem. versic. quãdoque vero, in additio. incipien. procedendum Roma. cons.12. n.5. Soc. cons.68. n.28.lib.1.Marsil sing.299. Crem. sing.163. Cur. Iun.cons.118.n.9. & cons.119.n.6. Bauer. de virtut. iuramen. versic. 82. Rim. Instit. quib. aliena. licet.§.2. n.28 & sequent. vbi respondet contrarijs. Benintend. decis.47. Rota Auenion.decis.78. n.6. Gab. de minor. conclus.5. n.41. Mandos. ad Roman. d. cons.12. lit.E. qui de communi testatur Seraphin. supra. n.4.5.9. & sequent. Gail. obseruatio.65. n.5.lib.2.Simonc.de decret. tit.8.n.183. & de magis communi testatur etiam Gallia. cons. 105. n.9. vbi etiam ponit solemnitates requisitas ex Afflict decis.249. de communi, & per Rot. Roma. seruata testatur Marescot. resolutio 63. lib.2. Felicia. de societat. cap.5. n.53. & 54. vide supra amp. 37. & infra lim.36. de magis communi Lambert.de cõtract.in fine.n.43.Manci.de iuram. par.4.eff.1.Q.14.

873 Contrarium tenent Cor.cons.121. in fine lib.3. & Paris. cons.97.n.32. lib.1. per ea verba nullum tibi superesse auxilium l.si alterius C. si minor se maiorẽ dixerit, eodem modo assertorio volẽtes excludi prout confirmatorio iuramento.

874 1.Sublim. d. 17.lim. non procedere in pupillo pubertati proximo doli capace, qui si maiorem se esse iurauerit, ratione sui doli contractum rescindere minimè poterit propterea enim maior reputatur Franc.Curt.in repetitio.dictæ authent. sacramenta puberum n.20. & 21. idem dicens si primò se maiorem iurasset, & postremo non contrauenire contractui iure iurando promisisset ex mente Gulielm. de Suzar. & alios. Simon. supra n.183. qui mirabile, & stupendum esse tradunt; & quod ita dolosè asserentem non restitui Minsing. centur. 4. obseruation. 20. secus dicens si aduersarij dolus, vel neutrius, aut vtriusque interuenisset.

875 1.Lim. d. primam sublimitationem non procecedere,quando ex aspectu minorem esse constaret, vel cum illo contrahens illud scire præsumeretur, vt puta quia coniunctus fuisset,tunc enim eiusmodi assertio minori minimè obesset Guid. de Suzar. supra. Curt. d. n.21. Gail. obseruat.65. n.2. lib.2. Simõcel.de decret.d.tit 8.n.183.in fine Lambert. de contract. in fine n.43. & seq. idem si cum coniuncto contraxit vel vicino nisi eiusdem vel minoris ætatis fuissent.

876 2.Sublim. non procedere quando cum iuramento assertorio confirmatorium fuisset iniunctum, tunc enim contractui stare teneretur, nisi ex statuto præsumeretur dolus,prout Rot. Rom.tenuisse testatur Marescot. supra,& promissorium dicitur vbi aliquid dici vel fieri in futurum promittitur Ricci. in prax.eccle.fori.resol.224 vbi exempla.

877 3.Sublim. non procedere, quando iuramentum corporaliter tactis euangelijs seu scripturis præstitum fuisset,tũc enim iure communi inspecto iurans quamuis minor contractui stare tenetur, nec in integrum restituetur, neque ad probandum contrarium admittetur l.3. vbi notant omnes. C. si minor se maior.dixer.Aflict.decis.393.de communi omnium Grat.cons.46.n.3.lib.1.Rim.Iun.in §.2. n.28.& seq. Instit.quib. alien. licet. Montan. de tutel.cap.33. n.595.

878 4.Sublim. non procedere quando contractus in vim pacti vel pollicitationis valere posset, cum namque iuramentum faciat omni meliori modo quo valere potest contractum valere, vt pactum, vel pollicitatio sustinebitur l. cum pater. §. filius matrem. de leg.2. Bar. in l. si quis pro eo. n.13. & alij communiter de fideiussor. Abb. in cap.cum cõtingat.n.25.vbi cœteri communiter. de iur.iuran. de communi Gomez. de restitutio. minor. n.24. versic. aliqnando,& quarto. Onded. cons.41.n.31. lib.2.post Alciat.in d.cap.cum contingat. n.96.de communi testantem.

879 1.Lim. 4. sublim. iuramentum non operari ad illud extensionem actus, quod specialiter exprimi debuisset Gram. decis.57. n.27. nisi de necessarijs pro actus expeditione ageretur Surd. cons. 331. n.33. & robur tantum addit non autem extendit Surd.cons.179.n.64.

880 2.Lim. nam sufficit aliquo modo operari, & actum sustineri licet non melius Alcia.in cap.cum contingat n.96.de iur.iuran. de quo se remittit ad l.1.§.si quis ita.de verbo.oblig. quia Bar. & Docto. sentiunt contra hanc lim.

881 3.Lim. non procedere nisi verba eo modo prolata ad illam formam aptari aliquo modo possint, alioquin secus est, si quidem ex mente non videtur actum quod verbis concipi nequit l labeo de supellect.legat.l.librorũ.§.quod tamen Cassius.de legat. 3.Alcia.in cap.cum contingat.n.96.

882 4.Lim. non procedere nisi actus inualidus redderetur in ea qua geritur forma, quod si modo

aliquo valere poſſet, eiuſdem validitas vlterius extendenda nō eſſet arg. ex recepto, de iur. iur. Alcia. ſupra n.97. declarat. 3.

883 5. Lim. non procedere quando actus nullus eſſet ratione deficientis conſenſus, eo etenim deficiente, iuramentum numquam operatur cap. penult. de iur. iur. vbi Abb. in prima oppo. Alcia. d. n.97. declarat. quarta.

884 6. Lim. non procedere quando actus nullus eſset ratione defectus ſubſtãtiæ in perſona agẽtis Alcia. d. n.97. declarat. 5. vel materiæ puta alienationis rei ſacræ. n.102.

885 7. Lim. in caſibus quibus clauſula omni meliori modo nihil operatur, in iiſdem namque iuramentum effectum nō operabitur eumdem Alcia. d. n.97. declarat. 6. de quibus dixi in interprætationibus pactorum in verbis, omni meliori modo, & in mea Decade impræſſa tract. 1. de legitimatione tit. 15. n.798. & ſeq.

886 18. Lim. non procedere, quando pactum vel contractus, vtilitatis publicæ ratione principaliter prohiberetur, tunc enim iuramento non firmabitur, cum de his contrahere, & paciſci non ſit in poteſtate contrahentium cap. ſi diligenti de foro compet. l. iuriſgentium. §. ſi paciſcar. l. inter debitorem. de pact. Bal. in §. & generaliter. glo. in l. 2. iuncta l. quemadmodum C. de agriol. & cenſit. lib. 11. Bar. in l. ſi quis pro eo. n.8. de fideiuſsor. & in l. ſecus. n.4. ad leg. fal. vbi exempla Albe. in d. §. & generaliter. n.2. de communi omnium teſtatur Imo. in d. cap. cum contingat. n.36. de iur. iur. Corn. in d. authent. ſacramenta puberum n.48. Numbert. de Bonene. n.104. aliás. 115. C. ſi aduerſ. vendition. Alex. in d. §. ſi paciſcar n.3. Iaſ. n.3. Cur. Iun. n.6. Selua. de iur. iur. par. 3. Q. 1. n.3. ad fin. Cur. Iun. in l. paciſci. in fine. de pact. Cor. conſ. 135. n.4. verſic. & facit lib. 1. & conſ. 135. n.4. lib. 2. Roma. conſ. 509. n.12. Gomez. de reſtitutio. minor. n.24. verſic. aliquando, & ſecundo Gram. deciſ. 12. n.17. & conſ. ciu. 16. n.5. Eugen. conſ. 3. n.15. Cur. Sen. conſ. 66. n.5. Bero. conſ. 196. n.13. lib. 3. Add. ad Tholoſ. deciſ. 383. n.3. Seraphi. priuileg. iuram. 61. n.13. Simoncel. de decret. d. tit. 8. n.184. Couar. in prima par. relectio. §. 3. n.11. pag. 348. & in 2. par. relectio. §. 1. n.1. pag. 384. vbi multifariam infert, & §. 2. n.7. verſic. prima. ſiue in rem vel etiam in perſonam loquatur. Gutierez. in dicta authent. ſacramenta puberum n.38. & hæc limitatio magis communiter approbatur, licet nonnulli refragentur vt etiam teſtatur Eugen. ſupra de magis communi Burſat. conſ. 342. n.14. & Cęſ. de Barz. deciſ. 32. n.24. Rol. conſ. 98. n.32. lib. 1. Decia. conſ. 8. n.72. lib. 3. dixi in tract. de pactis contractuum tit. de quibus paciſci poſſit lim. 1. Odd. conſ. 41. n.24. & 25. vbi idem quoad fideiuſsorem de communi Vaſq. de ſucceſ. lib. 3. §. 28. n.22. & ſeq. vbi exẽpla, & vide infra n.3009. lim. 206. 207. Gratian. diſcep. 451. n.23. Sanchez. matrimo. lib. 1. diſp. 32. n.8. vbi quando lex bonum commune principaliter reſpicit Rim. Iun. conſ. 72. n.36. Gram. deciſ. 12. n.17. Io. Bapt. de arbitr. lib. 7. cap. 10. n.1. verſic. aut enim Natt. conſ. 289. n.5. Bonacci. de contract. diſp. 3. Q. 1. puncto. 1. n.7. ſubdens abſolutione opus non eſſe, & Gram. ſupra n.18. idem probat ſi vtilitas publica contineat in ſe priuata, de communi. Viui. communi. opi. 376. n.6. Mago dec. Flo. 64. n.60. Senat. Dolan. deciſ. 14. n.28. ſecus ſi ſecundaria eſſet n.29. quod quando ſit dic vt per Alcia. in cap. cum contingat n.99. de iur. iur. & contractus minorum prohiberi minorum fauore principaliter Senat. Dolan. ſupra n.29. de communi omnium Laderch. conſ. 30. n.10. in fi. Rot. deciſ. 1. n.7. ex communi nouis. diuerſo. Diana. par. 3. reſol. 278. tract. 4. vbi non obligare nec relaxatione opus eſſe S. Ian. reg. 384. lib. 9. reg. iur. fol. 776.

887 1. Sublim. non ſecundum ius canonicum, eo quidem iure vbicumque ſine ſalutis æternæ interitu iuramentum ſeruari poteſt, ſeruandum probant Corn. in d. authent. ſacramenta puberum. n.48. C. ſi aduerſ. venditio. Imo. in d. cap. cum contingat. n.36. de iure iuran. Iaſ. in d. §. ſi paciſcar. n.3. Simoncel. de decret. d. tit. 8. n.184. in fine.

1. Lim. d. primam ſublim. non procedere niſi in præiudicium iurantis, non etiam Reipublicæ quæ poterit excipere pro ſuo intereſſe ne iurans audiatur Vaſq. d. §. 28. n.26. in fi.

888 2. Sublim. vel potius ſecus eſſe dicas vbi contractus priuato fauore principaliter prohiberentur, publico autem ſecundario, tunc etenim iuramento firmantur, quod enim principaliter agitur ſemper attenditur d. cap. cum contingat, & cap. licet mulieres. de iur. iur. in 6. Bar. in d. l. ſi quis pro eo. n.9. & in l. Seius, & Augerius 27. n.4. ad leg. falcid. & in alienatione dotalis. per cap. cum contingat. de iure iuran. vbi communem teſtatur Imo. n.36. Caſtr. conſ. 8. n.2. & 3. lib. 2. Gomez. de reſtitutio. minor. n.20. de communi teſtantur Couar. in 2. par. relect. §. 1. n.5. & 6. de pact. in 6. in cap. quamuis, & §. 2. n.5. pag mihi 386. & Villalob. commun. opinio. lit. I. n.131. Rimin. Iun. Inſtit. quib. alien. licet in princ. n.201. Seraphin. priuileg. 76. n.1. & ſequent. vbi idem in donatione propter nuptias, & augumento dotis Eugen. conſ. 3. n.15. vbi magis communem teſtatur poſt Aret. conſ. 2. n.17. 18. Soc. conſ. 77. n.17. & ſequent. lib. 1. Cor. conſ. 35. n.8 lib. 1. Cur. Iun. in l. paciſci. in fine. de pact. Numbert. de Bonene. in d. authent. ſacramenta puberum. n.104. C. ſi aduerſ. venditio. Surd. conſ. 54. n.18. de magis communi Ceual. com. opi. contra. commun. Q. 502. quod non firmetur ſed ſeruari debeat iuramentum, & Cęſ. de Barz. deciſ. 25. n.50. & ſequent. vide d. lim. 206. Vaſq. de ſucceſ. lib. 3. §. 28. n.28. Neuiz. conſ. 66. n.35. ad finem Sanch. ſupra vbi quando principaliter priuatorum commodum concernit. n.9. 10. 11. niſi creditoris odio reprobetur n.12. de communi pro ſublimitatione Aufer. ad Tholoſ. deciſ. 383. n.1. de magis communi Euge. conſ. 3. n.15. & n.20. ex magis communi idem ſubdit, ſi ſtatutum ad perſonas contrahentes prohibitoria verba referret actum annullando, & Coua. ſupra. §. 2. n.7. verſic. primum ſecus ſi iuramentum dolo, metuè extortum fuiſset Aufr. ſupra n.3. in fin. Laderch. conſ. 30. n.10. in fi. ex communi omnium.

889

889 1.Lim. non procedere in muliere minore quia iuramentum nisi ætatis defectum non supplet. Simoncel.d.tit.8.n.224.fecus probat Eug.conf.3.

2.Lim. si dolus vis aut præiudicium alterius principaliter intercederet cap.cum contingat.de iur.iur. falsa vel iniqua causa Eug.conf.3.n.16.

890 3.Lim.esse quidem feruandum iuramentum non tamen contractum confirmare de magis communi testatur Alcia.in l.pacta quæ contra n.8.alias. 22. C.de pact. & alij citati à Coua.supra n.6.

891 Contraria tamen opinio quod contractus in casu secundæ sublimitationis iuramento firmetur reuera verior est magisq; cõmuniter recepta vt patet ex citatis in illa dixi in d.tit de quib.possit pacisci d.lim.1.Vasq.supra subdens idem siue statutum in persona alienantis verba dirigeret contra Bar. supra,siue in recipientem ex communi, & idem si statutum contractum, & iuramentum annullaret n.30.contra communem de qua per Coua.in d.§.1. n.8.versic cœterum Eug supra.

3. Sublim si inter Ciuitates ageretur priuilegiatas, tunc enim præfertur agens de damno vitando Neuiz.conf.66.n.35.& 36. vbi subdit animæ vtilitatem præferri publicę vtilitati.

892 19.Lim.non procedere quando contractus mortale peccatum contineret, tunc enim iuramento minimè firmaretur cum fine æternæ salutis dispendio feruari minimè possit cap. nõ est obligatorium de reg. iur. in 6.vbi Din.& alij.cap.vnum.25.dist. Bar.in d.authent.facramenta puberum n.15. Cor. n.4. Numbert. de Bonenc n.37.47.61.& seq. subdens hanc esse materialem causam contractus C.si aduerf.vendition Dec.conf.536.n.16.Afflict.in §. item sacramenta glo.4 n.34 de pace iuramen. firmand.Gram.dec.12 n.13. Selua.de iur.iur.par.3. Q.1.n.10.fall.1. Gozad.conf.3.n.29.de communi testatur Villalob.lit.I.n.136. Seraphi. priuileg.iurament.61 n.16.Simon de decret tit.8 n.185. dicam infra in prima limitatione opinionis contrariæ limitationi.156.de communi Soarez.com.opi. lit.I n.279.quando peccati causam daret. Bero. conf.92. lib.1. absolutione opus non esse probans. Intrig. fing.99. n.17. lib.3. Medic exam.17.n.79. d.Sanu.reg.384.lib.9.reg.iur.fol.776.

893 1. Amp. vt satis mortaliter peccet quicumque alienare vel contrahere statuto prohibitus contrauenit,& iurat.Decian.conf.7.n.101.lib.5.

894 2.Amp. idem esse in peccato veniali Gutierez. de iuram confirmator.contract.par.1.cap.6.n.15. dicam infra lim.156.in prima limitatione secundę opinionis ei contrariæ Neuiz. conf.21. n.19.20. vbi de non feruante voluntatẽ testatoris Iaf. in §. item si quis.2.n.72.Inst.de action. S.Ian.supra.

895 20.Lim. non procedere quando iuramentum super contractu bonis moribus contrario appositum fuisset,tunc enim non esset obligatorium Bar. in l. si quis. n. 2. C.de agricol.& censit.lib.11.& in l.si quis pro eo n.6 de fideiussor. vbi exempla Butr. in cap cum contingat.n.14 de iur.iur.vbi Imo.n.32. & n.66 ante finem verf.& aduerte Bero.conf.144. n.14 lib.1.de communi Couar.in 2.par.rubr.de testament.n.4 Io.Baptista.de arbitr.lib.7.c.10.verf. tertio casu Bero.conf.164.n.15.lib.2.vbi etiam absolutionem nisi ad cautelam non esse petendam Rolan.conf.98.n.17.& sequent.lib.1.de communi Bursat.conf.342. n. 14. Gutierez. de iurament. confirmator.cõtract.par.1.cap.51.n.34.Sanchez. de matrimon.lib.1.disputatio.32.n.1. Vmbert. de Bonenc. in d.authent. sacramenta puberum vbi supra Simoncel. d. tit.8. n.185. dixi in tract. de pactis. tit. de quibus pacisci possit lim. 2. principali. Seraphin.priuil.iuram.20.n.25.& seq. vbi tam de ciuilibus quam de naturalibus, & tam à iure canonico quam à iure ciuili consideratis.Viui.cõmuni. opi.574.n.3.Fufar.de subst.Q.308.n.22.

896 1.Sublim. non procedere nisi contractus fuerit contra bonos mores naturales, vel quasi, aut iuris canonici vt hominem occidere, & huiusmodi, vel super materia peccati,& animæ interitu,vel etiam iuris gentium; fecus autem si quid contractus iuratus contineret aduersus iuris ciuilis mores,vbicumque etenim iuramentum ponitur super materia bonis moribus ciuilibus improbata, contractus iuramento firmatur, cum maius inconueniens fit iuramentum non firmare, & non feruari Bal in l.pactum dotali. n.14. vbi tres casus distinguit, vt primo dicatur cõtra bonos mores naturales vel quasi, quia esset contra ius naturale vel quasi, velut si pater filios non alere iuret, Deo, & Ecclesiæ non parere, & tunc pactum iuratum non subsistat. Secundo ex facto quia turpe sit, & idem decidit. Tertio censura, idest iuris artificio, & tunc de iure ciuili non valeat iuramentum, iure autem canonico secus, quod in materia iuramenti in foro etiam seculari attendi debet Abb in cap. si vero. n.6.in fine de iure iuran. Ang. conf.234. n.5. Aretin.conf. 74. n.6. Felin. in cap. si diligenti. n.30. de foro competent. Curt. Sen. conf.66. n.5. Soc. Iun. in l. stipulatio hoc modo concepta n.10. & 26. de verbor. obligatio. post Castr. in l. pacta quæ contra vbi Purput. n.10. C. de pact. Selua. de iur. iuran. par.3. Q.1.n.42. Cepol.caut.112.n.4.Seraphin de priuileg.iuramen. priuileg.20.n.9.latè Caceheran. decif. Pedem.100.n.13. cessante autem iuramento pactum contra bonos mores de iure ciuili feruari debet in iure canonico, quia vbi contrarium decisum non repetitur de iure canonico, ius ciuile feruandum est Cur.Iun.in l pacta quæ contra n.4. C. de pact. ad Cappel. Tholosa. decif. 383.vbi etiam qui hi mores fint, & Selua. de iure iuran.par.3. Q. 1 n 42. Cagnol.in l.finali.n.34. C.de pact.de communi Bursat. conf. 136. n.84. Cror. in l.stipulatio hoc modo concepta. n.25 de verbor. obligation. Soc.Iun conf.65.n.49.lib.1. Molina. de contract. disputatio.271.n.9. Meno. conf. 1. n.168. post Couat.2. pat. relectio. rubr. de testamen. n.5. Rim. Iun.conf.368.n.90. Rol. conf 98. n.17. & sequent. lib.1. vbi contra bonos mores iuris canonici esse inquit, quando veniale etiam peccatum contractus contineret, licet enim veniali peccato gloria non perdatur, attamen differtur quousque purgetur. Thob. conf. 55. n.4. Numbert. de Bonenc. in d. authent. sacramenta puberum n.121. C. si aduerf. venditio. Gutierez. de iuramen. confirmator. contract. par. 1. cap. 59. n.6. cap.6. n.15. vbi etiam si peccatum veniale contineret

neret non valere,& cap. 40. n.4.Bonacci, tractat. moral.tom.2.disputat.4.Q.1.puncto.5. n. 3. Trentacinq.de subst.par 2.cap. 2. n. 5.vbi ita intelligit inquit cap. non est obligatorium de reg. iur. in 6. non de bonis moribus ciuilibus Sanchez.de matrimo.lib.1.disputat.32.n.13.vbi iuramento contractum non firmari probat si Diuini, vel naturalis iuris, turpitudinem contineat & lib 6. disp. 11. n. 2.vbi de magis cõmuni dixi in tract. de pactis vbi supra Barbosa.in l.alia.§.elegãter n.26 soluto matrimo. & Soarez. tit. de las arrhas. n. 26. Soc. reg. 206.n.4. secus de ciuilibus dicens Onded.cons. 40. n.60.lib.1. vbi non firmari quando esset peccat nutritiuum Cacche.d.dec.100.& Ricci.colect. decis. 2168.vbi idem si turpitudinem sapiat ex Gail.obs. 39.lib.2.n.16.Boer.cons.41.n.17.18 Vasq.de succes.lib.3.§.18.n.7.& 8.ex communi & n. 9. & seq. tradit quando contra bonos mores dicatur Sanch de matrimo.lib.1.disp.32.n.21.vbi quando veniale peccatum contineret.Selua.de iur.iur.par. 3. Q. 1.n.42.Intrigl.sing.99.n.27.lib.3.

897 21. Lim. non procedere quando de rebus turpibus & illicitis ageretur, hæc enim iuramento non confirmarentur l. stipulario hoc modo concepta, de verbo.obligatio Bar. in l. si quis pro eo n. 7. de fideius.vbi etiam quid si turpiter pactum sit?& in l. Seius.27.n.4.ad leg.falcid. Rim.Iun. Institut.quib. alie.licet.in principio.n. 279. & quando turpitudinem continerent,quia etiam cum verisimiliter cõsumptum contraheretur Natta.cons.631.n.11.Seraphi.priuileg.iurament.83.n. 61. si tamen bonis interdictum foret. ibidem & de verisimiliter consumpturo.Imo. in cap.cum contingat n. 43. nisi illud non esset sibi notum ex communi.ad finẽ.Curt. Iun.in l.pacisci in fine.de pact.Vmbert. de Bonenco.supra. Monran. de tutel.d.cap.33. n. 599. Farinac.quæstio,crim.160.n.315. & seq. & de iniustis, Seraphi.priuileg. iuram. 117. & de simoniacis, & turpibus vtrinque Gab.cons.43.n.27.28.lib.1.Coua.2.par.relect.§.3.n.2.vers.superest pag. 398. vbi etiam absolutionem non requiri Vasq.de succes. lib.3.§.28.n.16 periurium tamen incurri intellige de insidiosis corpori vel animæ. c. final. 22. Q. 4. Mancin. de iuram.Q.6.& par.6.Q.25. vbi si turpe sit ratione vnius partium requiri absolutionem,secus si respectu vtriusque Sanch. d.disp.32. n. 12. & seq. vbi tamen de iure Diuino & naturali turpe esse debere & disp.50.lib.1.n.6.vbi de illicitis etiam si post ea licita fiant. Intrig.sing.99.n.5.lib. 3. vbi tunc licitum esse ait si iuretur ex honesta & licita causa,puta ob pacem, famam, fidem, reuerentiã, damnum. Maran.de ord.iud.par.6.act.9.n. 36. & seq.vbi plura illicitorum exempla ponit. si tamen sit contra bonos mores naturales & peccatum cõtineat Abb.in c.cum contingat.n. 7. de iur. iur. & à minore simoniam non committi Rot. dec. 234. cri per Farin.nec per absentem vel ignorantem, nec sine pacto præcedenti. Rota.dec.166. parr. 2. recent.234.cri.per.Fari.& 238.n. 8. coram Ludouis licet cum committat transigens cum iuramẽto super beneficio & spiritualibus annexis Add. ad Hosti.de Simo.lit.B.Redoa.de Simo.par.3.c. 13. n.23. nisi Papæ beneplacitum reseruassent Conz. reg.8.canc.glo. 12.n.80.& seq.subdens ab vno Papa negatum ab alio non posse impetrari & vbi reseruatum fuit non tenet concordia,nisi sit impetratum, nisi dictum foret si & quarenus opus sit & infra n.3642.& authoritas Papæ simoniam tollit, quæ non oritur ex recompensatiua donatione sine conuentione Rot.dec.232.n. 19. 20. nouiss. diuers. par.5.

898 22. Lim. non procedere quando minor aliquid impossibile promitteret,tunc enim iuramento promissio non firmaretur , ne sit iniquitatis vinculum Din.in reg.nemo potest.de reg.iur.in 6. Abb. in c. cum cõtingat.n.29. qui idem de maioribus inquit de iure iuran.Humbert.de Bonenc in d.authen.sacramenta puberum.n.57.& 77.C.si aduers.venditionem.Simonc.de decret.tit.8.n.186.& idem erit in maiore vt per eos.& idem in maiore Surd. decis. 234. in fine. Manci. de iuram. par.1. Q.8. licet in facto difficilimis absolutionem petendam, vel vota permutandũ probet.

899 23. Lim. non procedere in contractu odio alterius quam iurantis prohibito, hoc est creditoris, qui iuramento non firmatur, licet seruari debeat iuramentum Bar.in l.si quis pro eo n. 10. de fideiussor Castr.in d.authent. sacramenta puberum n. 3.C.si aduers. vendition.de communi opinione testantur Cor.cons.252.n.4.lib.4.& cons. 135. n. 2. & cons.186.n.9.ante finem lib. 2. Afflict.in §. item sacramenta glo.4.n.13. de pace iuramento firmã. post Imo.in cap.cum contingat.n. 36.col.7. versic. & ideo videtur & de communi n. 66. de iure iura. de qua etiam testatur Gomez.de restitutio. minor. n. 24. versic. aliquando & quarto. post Alex. cons. 129.n.17.lib.6. de communi testantem Latẽ Surd. cons.194.n.23.& ratio differentiæ inter contractus confirmationem, vel diuersitas effectus, & obseruantiam iuramenti est,quia vbi iuramentum confirmat contractum,tenetur & hæres iurantis obseruare; secus vbi iurans ad obseruantiam iuramenti tantum teneretur.n.24 dixi in pactis mutui, & pignoris. de communi Seraphi. priuileg. iuram. 61, n.14 vbi intelligit si odij causa ab odio separabilis non sit Rim.Iun.cons.569.n.253. & vide infra lim.91.Sanch.de matrimo.lib.1.disp. 32. n. 12. & seq. vbi etiam per Episcopum iuramentum relaxari posse.

900 24. Lim. non procedere in pacto vel contractu quo ligatur arbitrium, cum namque contra bonos mores sit l. stipulatio hoc modo concepta de verbo. obligat. iuramento non Firmatur cap.non est obligatorium de reg. iur. in 6. Fab. in rubri. Institut. de emptio. legator. numer. 3. latè Seraphin. priuileg. iurament. 75. numer. 8. & sequent.

901 25. Lim. non procedere nisi iuramentum corporaliter & manu tactis scripturis sacris pręstitum fuerit, aut euangelijs, sic etenim quando ex lege præstandum est vt valeat, vel euangelijs, vel alijs tactis scripturis sacris præstari debet cap.laudabile.ubi Abb.in secundo notab.de frigid.& malefici. glo.1 in cap.1.§.item sacramenta de pace iuram. firman.Bar.in d. authentic. sacramenta puberum num.7.Bal.numer.7.Ang.numer.1.Salic.numer.7. qui

qui in arduis negocijs istud cautius esse inquit, & Iason.13.C.si aduers.venditio.Gab.de minor.conclus.5.n.34.Felin.in cap.fraternitatis n. 12. de testi. vbi manu tangi debere inquit Simoncel.de decret.tit.8.n.187.de magis communi testatur Thesaur.dec.47.n.5.vbi loquitur de iuramento decisiuo, purgationis, in litem, aut veritatis in arduis causis; vnius tamen euangelij tactum sufficere subdit & n.15.& 16.& Gallia.cons.34. n. 44. de magis communi Bursat.cons.220.n.22.nec sufficeret, cubito, pectore, vel pede præstari, sed manu Aluis. de Albert.sing 235.Farinac.Q.crim. 160. n. 373. & seq. vide supra sub n.646.amp.229. Garzia. de benef.par.5.c.4.n.171.vbi quamlibet sacram scripturam tangi sat esse loquens de eligendo magis idoneum.

902 Contrariam sententiam nempe tactum euangeliorum vel scripturarum minimè necessarium esse, nec requiri tenent Imo.in cap.cum contingat n.58.de iur. iuran & de communi testantur Alex. in l.si quis maior in fine.C.de transactio & Couar. in cap. quamuis pactum §.1.n. 1.de pact.in 6. quos secutus est Ceuall.commun opinio. contra cōmū. Q.407.licet videatur velle contrarium fortè errore scriptoris, & hanc communem etiam testatur Menoch cons.37.n.52.& Surd dec.150.n.20. Farinac.Q.crim.160 n 379. vbi in terminis l. si quis maior C. de transaction. numeris antecedentibus & sequentibus exprimit varias iurandi formulas licitas, & illicitas, & Berci.cons. 7. subdens posse etiam in ecclesia præstari Guid. Pap.dec.615. vbi religiosos tacto pectore iurare, non autem conuersos Vmbert de Bonenc in d. authent sacramēta puberum n. 29. C. si aduers. vendition. de communi Soarez.commun.opinio.lit.I.n. 329. de magis communi & veriori Affl. conclus. 21. Ferret. cons.383.n.22.& in testes sat esse notarium dixisse iurasse Seraphi.dec.857. n. 23. præsertim additis verbis in forma iuris n.26.& dec.1288.in teste vide supra n.561.amp.72.sed ex consuetudine cuius libet scripturæ tactus sufficit Conrad.in templ.om. iud.lib.2.c.5.§.3.n.40.

903 Nec verba etiam requirantur ad esse iuramenti de communi contra aliam tamen communem Ceual.supra. Q. 406. de magis communi, & veriori Affis.conclus.21.Bonaccin.tract.moral.tom.2. disputatio.4.Q.1.puncto.1.n.7. vbi etiam nec uerbū iuro iuramentum operari nisi Deus in testem falsum ex intentione adducat.Farinac.supra n.381.

904 1. Sublim.25.lim non procedere de consuetudine qua introductum fuit sufficere iurantem tangere quamlibet scripturam, vel tabellam, quoniā iurantis opinio seu intentio ad euangelia dirigitur ac refertur, illamque scripturam loco euangeliorum facit haberi Salic.in d.authentica sacramenta puberum. n. 7. C. si aduers. uendition. subdens cautum notarium dicere, & scribere ad sancta Dei Euangelia; non super Sanctis Dei Euangelijs glo. in authent. iusiurandum quod præstatur ab his uerbo quatuor. Afflict.in §.item sacramenta. n. 8. de pace iuram firman. subdens manu tangi debere n.1.Felin.in cap.fraternitatis.n.12: de testibus. Gab.de minor.conclus 5.n.36.Imo. in d.cap. cum contingat n.59.vbi idem de ligno de communi Viui.communi.opinio.432. & Affl. supra Gab.cōs. 127.n.9.lib.1.Simoncel.supra de communi Eug. cons.3.n.34.Intrigl. de feud.cent.1.Q.56. n. 288. Menoch.cons.465.ad finem Guid.Pap.decis. 35.n. 2.de communi Viui commun.opinio.verbo. iuramentum sufficit & est.opi.432.& Farinac.supra n. 378. subdens in materia l.si quis maior C. de transactio. scripturarum tactum minimè requiri num. 379.& seq.de communi Intrigl de feud.cent.1.Q. 56.n.288.& seq.sed cum inoleuerit consuetudo vt scripturæ tangi debeant, tactum earum necessariū fore ambigendum non est & ita testatur semper seruari vidisse Manci.de iuram. par. 1. Q. 4. prout & ego per annos 40 quibus Aduocationis munere fungor, Medic.exam.17.n. 35. Boncl. de magistr. edict.lib.1.c.14.n.70.

905 1.Lim.d.primam sublim.non procedere nec sufficere ligni vel lapidis non sacri tactum Afflict. in d.§.item sacramenta.n.13.

906 Contrarium tenet Imo.in d.cap.cum contingat. n.59.

907 3. Lim. non procedere quando iura expræssè euangeliorum tactum requirunt, tunc enim cessat illa consuetudo Anchara.in cap.vt circa n.3. versic item nota.2.de electio.in 6. Cardinal. in clem. 1.§.porrò.Q.4.de hæretic.Felin.supra. Gab supra n.37.Alciat.in rubr.de iur.iur.n.18.Viui.communi opinio.432.& in arduis ipse & Gallia.cons.34. n 44.Scrad.de feud.par.10.sectio.20.n. 247. Thesaur.supra.n.7.in fine.

908 2. Sublim.25 lim.n. non procedere nisi in iuramento necessario velut testium calumniæ & huiusmodi, secus in voluntario, in hoc enim scripturæ cuiuslibet tactus sufficit Cassan.cons.24.n.16.Gab. d.conclus.5.n.28.Simon.d.tit.7.n.187.Feli.supra. Galles. de camerali obligatio. Q. 25. in fine vbi Zacchias.in addition.Thesaur.dec.47.n.4.vide infra.7.sublim.

909 3. Sublim nam ex temporis diuturnitate euangeliorum tactus præsumitur Cepha. cons. 356. nu. 30.Affl.conclusio.21.in fine.

910 4. Sublim. non procedere in hæbreis, hi namque per Deum vel Moisem iurant vt per Rot. Bonon dec.94.n.15 in nouissimis.

911 5. Sublim. non procedere quoad validitatē iuramenti quod scripturarum tactum minimè requirit Felin.d.n.12. & Chassan.d.n. 16. Galles. in forma.came.oblig par.6.Q.2.n.10. nisi in iuramento à iure delato testium calumniæ &c. vel a Iudice, vel à parte ex necessitate ex glo.In cle. 1. §. porrò, verbo tacta.de hæretic.

912 6. Sublim. non procedere in clerico sacris ordinibus instituto, qui caput vel pectus suum tangendo iurat Imol.in cap.cum contingat n. o de iure iur. vbi Alcia.in rubr.n.19. Afflict. in d. §. item sacramenta.n 10. & in episcopo præterquam in grauibus.Rota Romana dec.486.n. 9. par. 1. diuersor. Bonacci.tracta.moral.tom.2.disputa.4.Q.1.punct. 10.de magis communi Thes.dec.47.n. 1. & Gras. eff.clericat 36.sed eff 10.n. 45. vbi testem iurantē debere vt laicos scripturas tangere sed consuetudine non seruari nisi in causis arduis & iuramento fide-

fidelitatis & nisi episcopus sit infamatus Conrad.d. n.40.

913 6. Sublim. non procedere in minimis, vel in iuramento calumniæ ac testiũ; licet enim tactus scripturarum requiratur, non tamen sacrarum Thesaur.dec.47.n.6.subdens ita in practica seruari nisi pars postulet contrarium; licet in magnis euangeliorum tactus requiratur Rim. Iun. in §. 1. n. 281. Institut.de donation.vide infra n.918.

914 8. Sublim. nam sufficeret in scriptura contineri, iurauit parte pręsente, nisi etenim contrarium probetur, scripturarum tactus præsumetur Io. And. ad Spec. in tit de teste §.sequitur Viui. communi opin. 432.n.3. & quando notarius scripsit, iurauit, in forma iuratum præsumi tenuit Rot. Rom. dec. 453.n. 8.coram Ludouis. Alcia.in rub.de iur.iur.num.20. Thesaur.supra n 18.

915 9. Sublim.non procedere quando lex vel statutũ simpliciter iurari mandaret, tunc enim scripturarum tactus non exigetur, homini enim seruare fidẽ incumbit, & necessariò eam seruare debet, differentiam namque inter iuramentum, & simplicem loquelam non facit Deus cap.iuramenti.22. Q. 5. Docto.in rubr.de iure iuran.vbi Alciat.n. 17. in fine alias.n.29.communem esse affirmans de qua testatur etiam respectu Canonistarum Afflict.in d.§. item sacramenta n.9. & communem etiam dicit Thesaur.d.dec.47. n.8 & seq.

916 1. Lim.d.9.sublim.non procedere quando statutum scripturas tangi iuberet, tunc enim earum tactus necessarius esset Alcia.supra.n.18.

917 2. Lim. non procedere in delato à parte parti, quod parte petente tactum scripturarum requirit. Alcia. supra Fallent.2.

918 3.Lim.quando tactus scripturarum à lege requiritur vt in teste & iuramento calumnię, tunc enim oportet scripturas tangi. Alcia supra Fallen.tertia vide supra n.913. imo euangelij vel sacræ scripturæ Garzia.d.n.171.

919 Amp. 3. lim. non procedere quando à consuetudine tactus scripturarum requireretur, illa namque seruanda esset Alcia. supra Fallent.4.

920 26. Lim. non procedere quando tutor, curator, procurator, vel alius administrator ad hoc speciale mandatum non habens huiusmodi iuramentum subijsset, minor namque propterea non tenebitur illud obseruare, sed poterit rescindere cõtractũ Cor. cons.178.in fine,lib.3.post glo.in l.tutor.in princi. de iure iura.per tex.in l nam & postea §. si minor. eod.tit Alex.cons.21.in fine.lib.5. Anto. de Petrut. in l.1 effect.8.iurame.n. 129. in fine de iure iuran. Cagnol.in l.2.n.108.C.de rescind.vend. Paris. cõs. 45.n 35.& seq.vbi etiã quando consueta notarius apponere possit lib.1.Bauer de virtut. iuramẽ.cas. 44.Seraphi. priuileg. iurament.83.n.78.Simoncel. de decret. tit.8.n 189. Ias.cons.118.n 3. lib. 1. vbi sindicum vniuersitatis non etiam capituli iurare posse prout potest procurator si principalis id facere solitus esset. præsertim si principalis obseruare iurasset & Seraphi. priuil.iuram.94.n.10.& per totum, vbi tamen sublimitat in teste, & quando statutum principalis personæ iuramentum requireret, & mandatum speciale requiri in omni mandato ex communi Cur. Iun. in l. admonendi. n. 363. de iur.iur.& Fanuc.de in lit.iur.par.2.n.20.& Ficard. ad Villalo.lit.I.n.119.Coua.in c.quamuis.§.5.n.8. de pact in 6.vbi posse prestari à procuratore habẽte speciale mandatum nisi lex manu propria præstari velit etita Rot. seruare vt per Cassad.decis.1. de iur.iur. sufficere tamen ad iurandum in omni iuramento, vel cum litera vt contra Coua. supra in praxi seruari testantur Matte.sing.149.Cappel. Thol.dec.132.& Gratia.discepta.97 n.15. & seq. 105.n. 23. nec à coniuncto sine speciali mandato deferri Ias.in l.exigendi n.9. Fall. 4. C de procur. nisi pater legitimam haberet administrationem Gratia.discept.401.n.14.Mins.cent.2.obs.53.n.6. vbi procuratorem speciale habens mandatum iurare debere in animã domini & nomine domini, & mandatum speciale ad iurandum requiri Cors. de iur.iur.Q.8.n.61.Burs.cons.285.n.24. Intrigli. sing.99.n.100.lib.3.& Assis concl.30.vers. quarto requiritur & per totam quibus casibus speciale mãdatum requiratur. Viui.communi opi.429. verbo. iuramentum potest, vbi speciale mandatum requiri & in teste etiam sufficere, & in iuramento fidelitatis, non si statutum pro forma proprium iuramentum requirat. Maran de ord.iud.par.6. act. 9. in fine vbi speciale ad iurandum requiri Alba.cõs. 406.n.6.415.n 8.vbi posse per simplicem procuratorem deferri & per procuratorem in rem suam. Moz.de mandat.ord.4.n.31.& 33.& vers. 80. vbi in procuratore speciale requiri & Assis. concl. 30. in re quis.& 21.& dec.Luc.25.n.10.& Mago.dec. Luc.60.n.17.& Rot.dec.309.cri.per Fari sat esse mandatum ad iurandum de calumnia vt omne iuramentum præstare queat Garzi.supra n. 173. vbi si principaliter exigatur non posse per procuratorem, secus si accessoria & sit speciale.

921 1. Amp. in Rectoribus ecclesiarum, quorum iuramento non obstante si eorum contractibus ecclesiæ lædantur, eos rescindere poterunt. Bal.in l. generaliter.C.de reb.cred Castr.in authent.sacramenta puberum n.4.vbi Ias n 64.Curt.Iun.n.182. C.si aduersus vendit.Aretin.cons.114.n.2. & 3.Afflict.in §.item sacramenta glo.4.n. 32. de pace iuramen.firman.Felin.in cap.cum sit.n.9 in fi.de foro competen.Gab.de minor.conclus.5.n.11. Seraphi.priuileg.iura.61.n.9. & priuileg.83. n.76. Simoncel.d.tit.8.n.189.in fine id quod & ipsismet Prælatis qui ita contraxerunt permissum probât. & rem malè alienatam cum fructibus vendicare posse, in tantum à Prælatis remitti tradit Rot. Roma.dec.246.par.2.diuersor.

922 27 Lim. non procedere in iuramento generali minoris non contraueniendi alicui contractui à se irrito, quod ne contrauenire possit, minimè impedi & Cor. in d.authenti. sacramenta puberum. Q.10. & alij quos refert Gab.d.concl.5.de minor. n.44.Vmbert.de Bonenco.in d.authenti.sacramẽta puberum n. 17. & seq. vbi quando generaliter coram testibus iurauit contractus quos de cætero iniret, seruaturum, dum tamen magna læsio interueniat.vide supra amp.20.

923 Contrarium tenet Bar.in d.authent.sacramenta puberum,n. 21. C. si aduers. venditio. & non nulli

alij

alij quos refert Gab. vbi supra.

924 1. Sublim. 27. lim. non procedere quando, minor prius iurasset, & postea in contractu quem gessit, illi iuramento stare, & eo. teneri velle affirmauerit, tunc etenim teneretur stare contractui Gabr. vbi supra n. 45. ex glo. in §. item sacramēta versic. item quæro si iurauerit de pace iuramen. firman.

925 28. Lim. non procedere quando contractus damnum vel fauorem alterius quam iurantis contineret, quoniam alterius iuramentum alter non debet nec potest obesse, nec etiam prodesse Castr. cons. 198. n. 2. versic. circa quodlib. 1. Franc. Curt. in repetitio. d. authent. sacramenta puberum n. 63. C. si aduers. venditio. post Imo. in cap. cum contingat sub n. 36. colum. 7. dicti numeri in medio. versic. & ideo videtur. de iur. iur. & n. 39. versic. sed si. Rimin. Iun. cons. 569. n. 248. & seq. Simonc. d. tit. 8. fi. 191. Surd. cons. 60. n. 24. & in contractu mulieris in viri præiudicium in causa dotis vel alia, vel vsufructus patri debiti Coua. in 4. par. 2. relectio. cap. 7. §. 1. n. 3. Gutierez. in d. authent. sacramenta puberum n. 41. & 42. C. si aduers. venditio. & nu. seq. quoad id vero quod dictum fuit alteri nō prodesse, intellige nisi per eum iuramentum fuerit interpositum qui posset illi stipulari iuxta tradita. in l. stipulatio. ista. §. alteri. de verbo. obligat. & ego. dixi latè in tractatu de pactis, scilicet quibus pacisci possit vbi ex magis communi in 5. limitatione principali probaui alteri ex iuramento acquiri posse post Onded. cons. 37. n. 21. lib. 1. Rota. Rom. decis. 346. n. 7. par. 4. diuersor. de magis communi Gab. cons. 103. n. 16. lib. 1. & de veriori & magis communi Ces. de Barz. dec. Bonon. dec. 26. n. 12. Facchine. contro. iuris. lib. 3. cap. 19. contra communem Vltramon. qua magis communi & veriori supposita vix est vt sustineri possit quod dicitur, iuramentum alteri non prodesse, nisi dicamus opinionem Vltramontanorum procedere quoad hoc, vt actio non acquiratur extraneo & absenti ex eo contractu nec ignoranti, quamuis iuramentum seruari debeat per iurantem iuxta distinctionem Vmber. de Bonenco. in d. authent. sacramenta puberum n. 124. C. si aduers. vendition. sed indistinctè magis cōmunem veriorem censeo etiam respectu acquisitionis data scientia absentis & ratificatione secuta ut ibi latissimè deduxi.

926 29. Lim. non procedere in dependentibus à mera voluntate vt puta si procuratorem constituens eum non reuocare iuraret, non enim valet huiusmodi iuramentum, quominus mandatum reuocari possit glo. in cap. final. de procurator. in 6. Frāc. Curt. in d. authent. sacramenta puberum. n. 68. C. si aduers. venditio. de communi Alex. cons. 18. nu. 1. lib. 2. & cons. 29. nu. 18. lib. 5. vbi idem de Vicario. Moeda. dec. 28. de renunciatio. Soc. Iun. cons. 44. n. 26. lib. 2. Rui. cons. 69. n. 54. lib. 3. vide infra num. 2455. 2437. Franc. Balb. dec. 499. Plot. de in lit. iurand. §. 48. n. 9. 10. Gab. de iure iur. conclus. 1. nu. 9. Surd. cons. 264. n. 24. vbi generaliter procedere inquit in temporalibus & spiritualibus Rot. Rom de qua per Zacch. ad Galles. de Camer. obligatio. Q. 24. & dec. 204. par. 2. recentis. ubi de matrimonio contrahendo, Meno. cons. 733. n. 34. Manti. de cōtract. lib. 13. tit. 41. in fi. de communi Intrigl. sing. 26. n. 6. lib. 3. Vant. de nullit. ex defect. mandat. nu. 158. Rota. dec. 147. pār. 1. recentis. vbi de canonico theologali pro certo tempore constituto procuratore in vna Romana absfuturo a sua diecesi. subdens etiam sine causa, & sine episcopi consensu abesse non posse. & dec. 354. par. 2. ex communi dixi latè in tract. mandatorum de communi licet reuocans periurus fiat Coua. in. 2. par. relect. §. 2. n. 3. de pact. in 6. vide infra lim. 35. de communi Seraphi. priuileg. iuram. 75. n. 8. infra lim. 76. & exemplificat in pluribus Seraphi. supra n. 7. & seq. & in mandato Rot. dec. 233. in fi. par. 2. recent. & d. dec. 354. vbi etiam iuris errorem non excusare si de lucro agatur nec facti errori æquiparari, nisi adeo variæ opiniones sint vt veritas non possit haberi, & peritiores consulere teneri; & reuocari mādatum posse etiam salario constituto si mandantis gratia factum fuisset, licet secus si solius mandatarij gratia Feli. in c. si diligenti num 32. 33. de for. compet. vbi etiam de sepulturæ electione, Vicarij reuocatione transito ad arctius monasterium, vēditione rei suę. Viu. dec. 47. n. 16. 17. iuris ignorantiam posse allegari à maiore tractante de damno vitando etiam de lucro quæsito Becci. cons. 42. n. 22. Viu. dec. 328. ex communiori rusticum iuris ignorantia à præsumpta fraude vsurarum si peritiores consulere nō potuerit intelligens de positiuo non Diuino vel naturali vel quasi Odd. de rest. in int. Q. 9. vbi amp. & lim. & iuris errorem non æquiparari errori facti, si constet de communi & clarum ius sit Put. dec. 118. n. 19. lib. 2. Cor. cōs. 147. n. 9. lib. 2. vbi quod probabilis iuris dubitatio & ignorantia dubio facti ęquiparatur & bonam fidem causat ad præscribendum secus dicens in ignorantia iuris. & Lamb. de contr. muli. glo. 1. n. 144. 145. & seq. vbi etiam quam minor muller & rusticus ignorantia iuris excusentur. & alij & Garzia. de benefi. par. 5. c. 5. n. 88. & Coccin. dec. 295. iuris errorem facti mixturam habentem excusare præsertim de damno vitando tractātem Rot. dec. 369. n. 12. par. 5. diuersō. iur vero clarum dicitur si pro vna parte sit communis opinio. Put. dec. 233. n. 3. lib. 3. Rota. in Lucan. decision. 13. Decembris 1636. coram Panziro.

927 1. Sublim. non procedere quando parti cum iuramento promissum fuisset mandatum non reuocare, tunc enim reuocari neutiquam posset non enim a sola & libera procuratorem constituentis voluntate pendere diceretur. Rol. cons. 6. n. 5 c. lib. 1. & quando pars præsens acceptasset vel notarius pro omnibus quorū interesset stipulatus esset Gab. supra n. 11. & Intrigl. supra n. 7.

928 2. Sublim. non procedere in spiritualibus si res integra non sit & partis adsit interesse, tunc enim reuocari minimè posset Innocent. & alij. in cap. in causis. de electio. Archidiaco. in cap. final. de rescript. in 6. Benint. dec. 49. n. 8. de communi Gabr. de minor. conclusio. prima. n. 12. & 17. Rota. decis. 8. n. 1. & 2. de procur. in antiq. de magis communi & in praxi recepta Paris. Flamin. de resignation. Benefic. part. 2. lib. 9. Q. 2. n. 18. & Ceuallos. com. opnio. contra commun. Q. 168. n. 10. quia vtriusque partis consensus initio interuenit, & ab initio

vti-

vtrique parti ius queritur, quamuis in simplici procuratore secus dicant ex communi Flam. supra lib. 1. Q. 12. n. 44. Rol. conf. 6. n. 50. & 51. lib. 1. Ceual. supra dixi vbi supra post Rot. dec. 8. de procur. inãsiq. Ricci. collect. dec. 205. & in beneficialibus. Gab d. concl 1. n. 12.

929 1. Amp. d. 2. sublim. vt si quis iurasset non contrauenire per instrumentum in forma Cameræ ante præstitum consensum resignationi, & ante superioris confirmationem reuocari possit Gomez. de infirm. resignant. Q. 31. dicens ita Rot. Roma. firmasse.

3. Sublim. vbi quis potest adire superiorem, tunc nõ audietur ne superior sit author periurij; Castr. conf. 361. n. 4. lib. 1. Marta. dec. 11. n. 3. vbi etiam patronos pacisci posse de alternis vicibus præsentando & si iustè acquiratur pacisci posse, vt vnus ex filijs præsentetur. & pactum prędictum & de permutando non requirere episcopi consensum.

930 30. Lim. non procedere in improbatis à iure, quamuis enim hoc casu iurans teneatur obseruare iuramentum, non tamen contractus iuramento roborabitur, effectus huius diuersitatis est vt primo casu iuramento hæres non obligetur, secus in secundo de magis communi Bertrand. conf. 278. n. 1. & seq. in secundam tertiæ par. Afflict. in §. item sacramenta. n. 3. de pace iuramen. firman. secus dicens si contractus fieret contra formam legis, quia scilicet solemnitas in actu requisita non fuisset adhibita & in glo. 4. n. 1. vbi secus probat in his quæ casu aliquo permittuntur & non valere contra legem & formam statuti Abb. in c. cum contingat. n. 3. & 4. de iur. iur. Felin. in c. si verò. nu. 8. eod. tit. Selua de iur. iur. par. 3. Q. 1. n. 37. Mantica dec. 40. n. 6. vbi intelligi debere vt canonicis consonet institutis & dec. 52. vbi contra Concilium non prodesse Burs. conf. 338. n. 41. Rim. Iun. conf. 5. n. 141. & 142. Couar. in 2. par. relection. §. 1. n. 7. pag. 386. sed in 2. par. §. 2. n. 7. distinguit inter publicam, & priuatam vtilitatem, etiam si lex verba probibitionis dirigat ad personam creditoris Cepha. conf. 407. n. 50 & 60. loquens nullitate de iure communi concurrente & Couar. d. n. 7. inquit contrauenientem legi ob publicam vtilitatem factæ mortaliter aut venialiter peccare inspecta quantitate vtilitatis vel damni publici; secus si priuatam vtilitatem principaliter concerneret.

931 Contrarium videtur tenere Imo. in cap. cum cõtingat. n. 39. de iure iur. & seq. nisi statuti prohibitio cum Diuino iure concordaret, velut vsurarum respectu & n. 81. & seq. vbi etiam declarat quando lex dicatur resistere, vel non assistere de quo dixi in fine pactorum verbis lege resistente.

932 31. Lim. non procedere quando minor sine decreto feudum alienasset, tunc enim iuramentum non validat alienationem, quoniam contra legem feudorum iuramentum non tenet. Bal. conf. 8. lib. 3. Petrut. in repet. l. 1. effect. 8. iuram. n. 132. de iur. iur. Simoncel. de decret. tit. 8. n. 193. & minor non incidit in commissum, cum nulla sit alienatio Meno. conf. 322. n. 54. 57. de communi Burs. conf. 82. n. 7. & Intrigl. de feud. cent. 2. art. 5. n. 282. vbi idẽ si emphiteotica sine solemnitatibus alienãt n. 288. Bauer. de virtu. iuramẽt. 45. Intrigl. sing. 99. num. 116. lib. 3.

933 32. Lim. non procedere quando enormis aut enormissima læsio concurreret, cum namque dolũ contractus continere dicatur, iuramentum per minorem maioremue præstitum illum non validabit Imo. in cap. cum contingat. n. 50. de iur. iur. Butr. n. 13. Abb. n. 23. Anchar an. cõs. 180. n. 10. & 11. Abb conf. 107. n. 6. & 7. lib. 2. Soc. Iun. conf. 48. n. 23. qui testatur de communi lib. 1. Dec. conf. 349. nu. 6. & conf. 403. nu. 21. qui pariter dicit esse communem Paris. conf. 12. n. 82. & seq. & conf. 20. n 105. & seq. lib. primo. Franc Marc. dec. 478. n. 3. par. 1. ex cõmuni Surd. conf. 87. n. 12. post Afflict. dec. 322. n. 9. Cepha. conf. 207. n. 74. & seq. 466. nu. 46. de communi 142. n. 32. & seq. Natt. conf. 631. per tot. Bero. conf. 57. n. 7. lib. 1. 39. n. 12. lib. 2. ex communi, & etiam Decia. conf. 32. n. 17. lib. 4. de magis communi Dec. dicto n. 6. & Matte. commun. opinio. verbo. læsio. & Villalob. commun. opinio. lit. I. nu. n. 137. & Soarez. cõmuni opin. lit. I. n. 275. & 288. Peguer. dec. 137. & 153. Thesaur. dec. 66. n. 2. Ces. de Barz. dec. Bonon. 67. n. 14. Gulielm. de Bened. in capit. Rainutius verbis. duas babens filias, primis. n. 263. de testament. de magis communi etiam testantur Rim. Iun. in §. 1. n. 26. Institut. quibus alienar. licet. & Gallia. conf. 105. n. 15. & 16. Bertaz. conf. ciuili. 12. n. 48. Rol. conf. 60. n. 65. & sequ. lib. 4. Rim. Iun. conf. 5. n. 122. & conf. 141. n. 26. & seq. Menoch. conf. 412. n. 58. & seq. de magis communi Torniol. conf. 1. n. 5. & receptissimam probat. cõs. 72. n. 13. de communi Ceuallos. commun. opinio. contra commun. Q. 727. Roma dec. 74. par. 1. diuers. & dec. 153. n. 14. par. 1. recentior. & dec. 218. n. 13. par. 2. recentior. Maceratens. resolutio. 24. n. 20. absolutione etiam non petita lib. 2. de communi si in sexta parte minor præsertim rusticus læsus fuerit quamuis non fuerit enormissimè læsus Anchara. Q 74. lib. 3. Molina. de primogenit. lib. 2. c. 3. nisi minor etiam læsioni renunciasset n. 21. non tamen renunciatio operabitur si in magno excessu læsio contigisset n. 24. petita tamen prius absolutione à iuramento, quamuis secus dicat, si dolus ex proposito interuenisset, & vbi absolutio peti debet si eam non petere quis iurauerit ab hoc etiam iuramento peti debeat. Peregr. conf. 77. n. 17. 73. n. 32. lib. 1. & hanc limitationem 32. magis communem testatur etiam Soc. Iun conf. 47. n. 12. lib. 4. & Cacchera. dec. 41. n. 2. & Bursat. conf. 75. n. 5. de magis communi veriori & æquiori Simonc. de decre. tit. 8. n. 231. Peguer. dec. 153. Ricci. collect. dec. 205. de magis communi in enormissima Lumbert. de contr. mul. in fine n. 88. & Cur. Iun. conf. 53. nu. 10. 141. n. 5. in minore Ceph. conf. 62. n. 38. & seq. & Assis. cõcl. 34. ad finem Gratia. discep. 952 n. 32. vbi de enormissima nõ in enormi & ita distinguũt Affl. Ceph. & ferè omnes supra citati Eug. conf. 12. n. 86. vbi etiam absolutione opus non esse. sed concessa absolutione contraueniri posse, Gratia. decis. 165. n. 7. & seq. Marescot. resol. 84. n. 16. lib. 2. Rot. dec. 851. par. 4. diuers. de magis communi Cacche. dec. 41. & Gutier. de iuram. confir. contract. lib. 1. c. 26. n. 7. saltem petita absolutione & conf. 16. nu.

21. &

21.& Gargiar.patro.41.n.18.lib.1. Mastril. decis. 33.& 247. Rota. dec. 59. in collectis à Pico ad statut.Vrbis.n.22.Farin.fragm.par.2.n.1282. & seq. vbi etiam arbitrio iudicis esse quæ sit enormissima temporis causæ & personarum qualitatibus attentis,& quæ sit parua,magna & enormissima lesio ex Seraphi.priuil.iur.83.n.90.& seq.absolutio tamen peti debet & non validare contractum, vel saltem rescindi probat n.seq.Rot.Bono.dec.11.n.34. sed absolutionem peti debere n.9.Fundat.& Gipsi.

934 Contrariam opinio.magis cõmunem in maiore Paris.cons.45.n.52.lib.1.& latè Surd.cons.424.n.4.(vide infra lim.70.lim.137.) & hanc si læsio nõ sit detecta Rot.tenuisse probat dec.102.n.9.par.1. diuers.

835 1. Amp. hanc 32.lim. procedere etiam si minor donaret quod plus valeret, nam in contractibus correspectiuis si læsio interuenerit, eiusmodi donatio nihil operatur Cor.cons.258.n.7.lib.4. Peguer. dec.153.ante finem & in donatione Torniol.supra n. 13.& seq. vbi etiam in dotis constitutione. nec renunciatio enormissimæ facta læsioni quicquam operatur,nisi constet renunciantem donare voluisse de communi Villalo.supra n.138.

936 2. Amp. vt renunciatio facta enormissimæ læsioni non valeat nisi constet renunciantem donare voluisse de communi Villalo.lit.L.n.138.Grammat.dec.66.n.49.Mastril.dec.247.n.66.Cabal.cõs 144.n.83.par.1.vide infra sublim.1.& lim.38. & in muliere non certiorata non valere. Euge. cons. 12.n.85.Simonc.d.tit.8.n.232. nec cum iuramento Barz.dec.67.n.54.Zuccar.dec.Luc.20.n.7.& in minore & muliere non valere si vltra dimidiam sit in magno excessu Fari.d.par.2.n.1296.

937 3. Amp. vt pœna etiam iuramento vallata non committatur ex contrauentione ob enormissimã læsionem Cepha.cons.115.n.3.& seq.de communi Matthe.commun.opinio.verbo læsio, vbi etiam subdit, quod si iurauerit non contrauenire iuramentum relaxari debeat testans esse magis commvnẽ.

938 4. Amp. etiam si iudicis decretum interuenisset Mastril.dec.247.n.85.& seq. vel confirmatio superioris Cabedo.dec.Lusitan.1.n.7.par.2.Molina.de primogenit.lib.4.cap.9.n.33.Morot.cons.28.

939 5. Amp. vt res cum fructibus, & precium cum vsuris hinc inde respectiuè restitui debeat Guirba. dec.105.idem dicens etiam respectu tertij Mastril. dec.247.

940 6. Amp. vt clausula ex certa sciẽtia & aliæ clausulæ nihil operentur Rim.Iun.cons.228.n.43.Cabedo.dec.Lusita.70.Dec.cõs.180.n.4.& seq.Lamb. de cõtract.mul.in fine.n.91. vbi citat remissiuè pro vtraque parte Alba.cons.81.n.53.

Contrarium probat Paris.cons.96.nu.70.lib.1.Rub. cons.12.n.15.

941 7.Amp. vt ista læsio sit iusta causa absolutionem à iuramento petendi de communi Villalob. com. opinio.lit.L.n.1.& peti debet Barbos.in l.1.par.5. n.53.solut.matrimo,licet non necessariam probet Cacchera.dec.41.n.2.& ob lesionem peti posse Bero.cons.22.n.63.lib.2.& non requiri Mazol. cons. 36.n.36.ex cõi contra cõem.

942 8.Amp.vt actus geminatio nihil operetur Rim. Iun.cons.141.n.30.Morott.cons.28. Molina.de primogen.lib.2.cap.3.n.19.

943 9. Amp. vt contractus nullus sit iuramento non obstante Butr.in cap.cum contingat.n.13. Abb. n. 23.de iur. iur. Cassador. decis. 1. n. 1. in fine. de empt.& vendit.& quidem ipso iure de veriori Mazol.cõs.110.n.112. vbi etiam communem probat vide supra n.785.

944 1. Sublim. 32.lim. non procedere quando lesioni enormissimæ cum iuramento renunciatum fuisset,tunc enim dolo vel metu cessante de ea nõ posset opponi, nec absolutio à iuramento peti de magis communi Alex.cons.42.n.20.& per tot. lib. 1. & Ferret.cons.147.n.7.Cepha.cons.121.nu.8.& cons.403.n.45.Bero.cons.174.n.30.lib.2.Viu.cõmun.opinio.verbo.mulier omni.n.10.Menoch.cõs 1111.n.19.& 20.Osac.dec.41.n.11.Mancin de iuram.par.4.eff.1.Q.8.iuncta præsertim renunciatione exceptioni doli & omni legum auxilio vt per vtrumque,sed absolutione opus esse Barbos.in l.1. par.5.n.53.sol.matr.

945 Contrarium nisi constet renunciantem donare voluisse tenent allegati supra ampliatione secunda huius 32 limitationis & Meno cons.634 n.25 de magis communi & secundum quam Romæ iudicatum dicit; testatur Caccheta.dec.pedem.41.n.2 & plures citant Crau.cõs.142.n.23.& Rim. Iun. cons.141.n.29.& cons.342.n.120.& seq.idem Meno.cons.1211.n.13.Euge.cons.12 n 85.

946 1. Lim.d.primam sublim.non procedere in læsione integri seu totius Paris.cons.20.n.92. lib.primo.nisi donationem puram facere voluisse constaret.Rim.Iun.cons.727.n.16.

947 2. Lim. vel potius secus esse dicas,quando enormi læsioni fuisset renunciatum,tunc enim non censeretur enormissimæ renunciatum Menoch. cons. 412.n.17.& seq.

948 2. Sublim. non procedere quando sciens & volens aliquis fuisset læsus, tunc enim rescissioni cõtractus locus non esset Docto.omnes in l.2.C.de rescindend.venditio.de communi omnium Alex.cõs. 42.n.7.in fine.lib.1.Rebuf.de rescission. contract. glo. 14. idem dicens in foro conscientiæ Peregri. de fideicom.art.52.n.63.vbi congessit plures,Caechera.dec.pedem.41.n.12. Menoch.cons. 534. n. 16.Viui.commun.opinio.in verbis. mulier omni, n.8.potest enim remitti Soarez.cõmun.opinio.lit. D.n.110.& læsus donasse censetur.Molina.de primog.lib.2.cap.3. n. 30.de communi.Soarez.com. opi.lit.M.n. 169. si tamen certioratus fuerit Soc. Iun.cons.47.n.13.lib.4.de qua certioratione supra dixi.Peregr.cons.53.n.22.lib.1. de communi Viu. communi opi.532.n.5.& 8. Gall. de excep. succes. tit.2.excep.2.n.38.vel scienter donasset quod plus valeret Coua.var.reso.lib.2. c. 4. n. 6. quæcumque quantitas sit si ita expressum sit & non aliter.

949 3. Sublim. non procedere nisi læsio ista tempore initi contractus interuenerit Molina. vbi supra. n.29.Peregri.cons.53.n.22.lib.2.Rota Rom.dec. 311.n.5.par.2.diuers.Seraphi.dec.366.Seraph.priuil.iuram.83.n.91.

950 1. Lim. non procedere quando traditio & executio contractus in futurum collata fuisset. Pinel. in

in l. 2. par. 3. cap. final. n. 16. C. de rescind. venditio. Natta cons. 548. n. 36. Rim. Iun cons. 233. n. 127. Surd. cons 52. n. 49. Cęsar. de Barz dec Bonon. 70. n. 70. dixi in pactis permutationum vbi alijs modis limitaui. Alba. cons. 34. nu. 16. vbi quando ex post facto ob temporum mutationē processit & in actu successiuo.

951 4. Sublim. non petita absolutione à iuramento quam peti debere ad effectum vt agere læsus possit tradunt Doc. communiter vt per Cęs. de Barz. dec. 67. n. 19. & seq Barbos. in l. 1. par. 5. n. 53. solut. matrimo. & parte citata. Cepb. cons. 348. n. 14. & 15. Torniol. cons. 1 n. 20. & cons. 72. n. 4. Bello. cōs. 18. n. 9. vide infra lim. 70.

952 Contrarium nempe absolutionem à iuramento non esse necessariam tenēt Maceratens. resolutio. 24. n. 20. lib. 2. Cacchera. dec. 41. n. 2. Rim. Iun. cōs. 5. n. 120. Anchara. Q 74. n. 17. lib. 3.

953 1. Distingue vt prima procedat si dolus ex proposito interuenerit, secūda si re ipsa Molina. de primogen. lib. 2. cap 3 n. 25.

954 2. Distingue vt prima procedat ad effectum agēdi, secunda autem procedat ad effectum excipiendi Cęs. de Barz. supra n 10. ex Galles. in sexta par. cameral. oblig. Q. 2. n. 41. pag. 54. Rol. cons. 81. n. 28. lib. 4. Natt. cons.

3. Distingue vt prima procedat læsione non detecta, secūda ea detecta Rot. dec. 102. n. 9. par. 2. diuersor.

955 1. Lim 4. sublim. non procedere quoad relazationem à iuramento, nam petita absolutione ad effectum agendi & excipiendi ad sententiam procedetur sine alia relazatione à iuramento Castr. cons. 259. col. 3. versic. sed remanet dubium lib. 2. Crau. cons. 7. n. 3. Afflict. dec. 322. n. 12. vbi Vrsil. Cęs. de Barz. supra n. 19.

956 5. Sublim. non procedere in donatione in qua læsio non consideratus Bar. cons. 90. n. 2. lib. 1. Dec. cons. 180. n. 4. 185. n. 5. Cur. Iun. cōs. 141. n. 2. Alba. cons. 11. n. 6. Cagnol. in l. 2. n. 195. C. de rescindend. venditio. Soc. Iun. cons. 8. n. 8. lib. 4. Molina. de primogenit. lib. 2. cap. 3. n. 31. & 32. Meno. cons. 962. n. 31. & cons. 1095. n. 31. Thesaur. dec. 66. Onded. cons. 42. n. 9. & seq. lib. 1. receptissimam probat Gutierez. in authent. sacramenta puberum n. 118. C. si aduers. venditio. Surd. cons. 122. n. 17. ex communi cons. 46. n. 12. receptissimam dicit Gab. cōs. 127. n. 29. lib. 1. & Cęs. de Barz dec. 25. n. 66. de communi omnium in renunciatione facta fratribus Vinc. de Franch. dec. 119. n. 11. Villalob. com. opi. lit. I. n. 138. & quando coniecturę pro donatione extarent de communi Viui. communi opi. 532. in fine. sed Dec. cons. 379. in fi. ab eo citatus non probat.

957 1. Lim. non procedere d. 5. sublim. vbicumque mens donantis appareret volentis modicum donare Cag. d. n. 195. Surd. cons. 46. n. 12. & seq.

958 2. Lim. non procedere quando ex correspectiuitate læsio argueretur Cag. d. n. 195. Surd. cons. 46. n. 8. vbi in minore & n. 16. Rota. dec. 125. n. 26. nouis. diuers.

959 3. Lim. non procedere quando bonorum medietatem aliquis donaret Peregri. cons. 77. n. 35. lib. 1. Surd. cons. 46. n. 15.

960 4. Lim. non procedere in donatione reciproca Menoc. cons. 1211. n. 10. Onded. cons. 42. n. 24. lib. 1. Rot. Rom. dec. 102. n. 6. par. 2. diuersor. & in donatione ob causam. Dec. cōs. 180. n. 3. Cur. Iun. cōs. 141. Gutierez. supra sed tantum in pura & simplici donatione Morot. supra d. cons. 28. de magis communi Cur. Iun. cons. 141. n. 5. & seq. Rot. Rom. dec. 102. n. 7. par. 2. diuersor.

961 5. Lim. non procedere quando renuncians nihil haberet vnde alere se posset, nec ex causa sibi vtili nec pia, nec religiosa, sed ex sui facilitate donauerit, tunc enim renunciatio seu donatio ex capite enormissimæ læsionis proculdubio rescindetur Salic. in l. pactum quod dotali. C. de pact. Dec. in l. pactum quod detall. n. 7. C. de collatio. Crau. cons. 192 n. 1. ad fin. Affl. dec. 312. n. 2. subdens sat esse non habere bona quando conuenitur ex obligatione Alba. cons. 81. n. 51. Molin. de primogen. lib. 2. cap 3. n. 33. Munnoz. de ratioci. comput. 6. n. 12.

962 6. Lim. non procedere si dolus metus, aut seductio interuenerit Rot. Rom. d. dec. 102. n. 8. & seq. Morot. cons. 28. etiam si dolus pręsumptus esset maxime in mulieribus Soc. Iun. cons. 50. n. 8. lib. 3. & cons. 8. n. 8. lib. 4. quem ex d. læsione arguit n. 9. & cons. 47. n. 31. lib. 3. Gutierez. supra Vinc. de Franc. supra & quando per modum coniecturæ deducitur ad interprætandum an dolus, metus, vel seductio interuenerit Alba. cons. 77. n. 22. 160. n. 5. Eug. cōs. 12. n. 84. Lopez. de contract. lib. 2. c. 43. Alba. cons. 77. n. 17. vl vel dolo factam non valere; metu rescindi probat. Surd. cons. 46. n. 13. vbi quando ignorasset. & n. 15. Gall. de excep. succ. tit. 2. excep. 2. vbi sublim. 5. modis. de quibus supra n. 815. & seq.

963 7. Lim. non procedere in ignoranter donante Rot. Rom. d. dec. 102. n. 10. Surd. cons. 46. n. 13. & 14. idem dicens si modicum donare volens plus donasset.

8. Lim. non procedere in donatione seu renunciatione rei incertæ Feli. in c. in præsentia n. 8. ad fi. de probat. Gram. dec. 103. n. 55. & seq. de communi testantes & Eug. cons. 29. n. 73. licet in re certa secus dicant. & in donatione iuris vniuersalis Surd. cons. 46. per tot.

964 6. Sublim. non procedere nisi enormissima læsio probetur, videlicet quod res puta valoris 2500. aureorum vendita fuerit pro mille aureis, vel valoris aureorum trium mille & quingentorum, vendita fuerit pro aureis 1500. quando enim parum excedit dimidiam iusti prætij, enormis dicitur læsio Cassador. dec. prima de emptio. & venditio. Gomez. de contract. emptio. & venditio. n. 22. Couar. variar. resolutio. lib. 2. cap. 4. n. 5. Vinc. de Franch. dec. 243. Cepha. cons. 142. n. 32. & seq. & cons. 348. n. 11. Rot. dec. 574. par. 1. recentis. vbi ratione habita totius patrimonij & euentus dubij. Gamma. dec. Lusitan. 95. Menoch. cons. 592. n. 9. Guirb. dec. 110. iudicis arbitrio esse inquit iamque secundum prædicta arbitrari debere & Cabedo. dec. Lusitan. 70. par. 1. Bero. cons. 87. n. 13. lib. 1. qui ex veriori magisque communi læsionem vltra tertium requiri, probat. Cabal. cons. 144. n. 249. par. 1. enormem dicit læsionem in sexta parte, enormiorem vltra dimidiam, enormissimam in toto vel quasi, aut in triplo vel quadruplo, aut multum nu. 277. Gutier.

tier. de iurament. confirmator. contract. cap. 26. n.7. vbi iudicis arbitrio, & conf.16. n.23. sequitur Caffador. & Couar. supra secundum, quorum opinionem pluries obtinui; & iudicis arbitrio relinqui ex Abb. in cap. quinta vallis. n.33. de iur. iur. & Caffad. & Coua. supra. & Moli. de primog. lib.2. cap.13. n.18. Munnoz. d. comput. 6. n.10. his consideratis de quibus per Abb. supra, quæ cessat in euētu dubio Muzol conf.110. n.9.73. & seq. vbi declarat, & incontinenti probari vt cameralem executionem impediat Rot. decis.89. par.4. diuers. licet non impediatur absolutione a iuramento Mœd. decis.3. de excep. Cęs de Barz. dec.67. n.18. nec impeditur etiam cameralis executio exceptione requirente indaginem, & ad hęredes transit actiuè, & passiuè Rot. dec.647. par.2. recentis.

965 7. Sublim. non procedere in iure quærendo Peregrin. conf.53. n.21. lib.1. receptissimam, & pluries iudicando seruatam quatuor rationibus comprobans, in hęreditate deferenda facta renunciatione à filia patri, non obstante metu reuerentiali, & læsione testatur Put. conf. vlt inter conf. Odd. n.55. & seq. sed vtroque concurrente contractum rescindi Cran. conf.11. n.12. Castr. conf.174. n.2. lib.1. de communi Viui. verbo contractus metu Vrsil. ad Affl. dec.69. n.5. 393. n.11. Matt. Cunno. de pact. lib.1. cap.6. n.150.

8. Sublim. vel potius secus esse dicas in enormi non excedente dimidiam iusti præcij, nam si iurans etiā minor sciens fuerit, etiam si absoluatur à iuramento non poterit contractui contrauenire, licet secus foret vbi cōtractus ex statuto nullus esset Cur. Sen. conf.43. n.35. & seq. & Bertr. conf.135. n.3. & seq. lib.8. de communi Viui. communi opi. 532. n.5. & supra n.965. Alex. conf.127. n.1. lib.2.

9. Sublim in monasterium ingresso renunciante Coua. in cap. quamuis pactum. 3. par §.2. n.3. vbi Gutier. vers. dum nuptui n.3. Vasq. de suc. resol. lib.2. par.1. §.18. n.130. Cancer. varia. resol. par.2. cap.8. n.86.

966 33. Lim. non procedere quando contractus inualidus assertorio tantum iuramento de præsenti vel præterito munitus esset, hoc enim contractum non confirmabit; sed opus est confirmatorium non cōtraueniendi in futurum appositum fuisse Bonacina de contract. disputat.3. Q.1. puncto 1. n.7. & assertorio asseuerat contraueniri posse si de contrario constet Neuiz. conf. 21. n.24. in fine Boer. decis. 92. n.5. Paris. conf. 96. n.97. vbi declarat lib. 1. de magis communi. Rim. in §. 2. n.28. & sequent. Instit. quib. alie licet. Marant. par.6. act. 9. n.25.

967 34. Lim. non procedere in iudeo, hęretico, & excommunicato, quia cum non sint de sacro nostro Ciuili iuramento non ligantur Ias. in authent. sacramenta puberum n.65. Franc. Curt. n.67. C. si aduers. venditio. Gab. de minor. cōclus.5. n.48 Ruin. cōs.159. n.9. lib.5. Simoncel. de decret. tit.8. n.194. & si successioni renunciassent Bal. in cap.1. §. item sacramenta. n.12. de pac. iuram. confirm. Rom. conf.155. n.8. Cor. in l. pactum n.8. fall.6. C. de collat. Crot. in l. stipulatio hoc modo. n.64. fall.10. de verb. oblig. Soc. conf.65. n.15. lib.1. de communi Vasq. de success. lib.1. §.18. n.172. & Guliel. in vers. duas habens filias n.289 de testam. Peli. conf.30. n.18. Dec. in cap.1. in 2. lect. n.8. de constit. de communi Ceual Q.105. vel 115. n.2. Intrig. sing.64. n.259. lib.3. idem dicens de hęreticis.

968 Contrarium in iudeis quod contractus eorum iuramento confirmentur Seraphi. priuileg. iuram. 123. n.6. vbi veriorem, & magis communem, & n.3 per c. mouet, & ibi glo. verbo. societat. 22. Q.1. Inno & Abb. in cap. & si Christus de iur. iur. Bal. in §. item sacramenta. de pace iuramento firman. Roman. in l. pactum quod dotali. n.11. C. de collat. Aluar. in d. §. item sacramenta col.3. versic. vtrum autem. Afflict. glo.4. n.63. Imol. conf.1. col.3. vers. item respondetur. Ana. in cap. final. n.7. & 18. de iude. Barbat. conf.15. n.5. lib.1. Cor. conf.45. col.3. versic. nam ex quo. lib.1. Cur. Sen. in d. authent. sacramenta puberum. n.67. & hanc dicit a praxi receptam Soarez. commun. opinio. lit. I. n.224. & alios citat Lamberteng. de contract. in fine. n.59. & Surd. conf.122. n.21. & 22. & seq. vbi testatur magis communem, & veriorem. Felicia. de societate cap.5. n.27. vide supra amp.39. & in renunciatione successionis Rom. in d. l. pactum. n.11. Dec. n.12. Vital. de claus. tit. de renunc. succes. n.45. fol. 564. Cor. conf.45. n.3. lib.1. de magis communi Cras in §. successio ab intestato. Q.11. n.6. & hanc praxi receptam dicit Soarez. communi opi. lit. I. n.224. siue per legem mosaicam, vel secundum nostrum ritum iurarit Bar. in proc. ff. in princ. n.3. Inno. in cap. & si Christus vbi Abb. in fi. de iur. iur. Bauer. de virtut. iuram. n.110. vers.59. Mandos. ad Rom. d. conf.155. Cunno. de pact. lib.1. cap.6. n.225. de magis communi in hebręis Medic. exam. 17. n.37. & seq. vbi siue inter se vel cum christiano contrahant.

969 1. Sublim. d. 34. lim. non procedere nisi inter ipsos iudeos, & hebręos, quia cum foris, & perditi sint, non potest quoad eos agi de animæ detrimento in contrauentione iuramenti, eiusque inobseruantia; At secus si cum Christianis contraherent, quia obligantur, & tenentur iuramentum, contractumque iuratum obseruare Franc. Curt. in d. auth. sacramenta puberum n.67. Simon. supra Marant. de ord. iud par.3. n.56. & seq. Mandos. ad Rom. conf.155 lit. I.

970 Contrariam sententiam indistinctè admittunt Doc. magis communiter nempè vt contractus eorum iuramento firmentur, eosque ideo seruare teneantur, vt probant in secunda opinione congesti contraria trigesimæ quartæ limitationi.

971 35. Lim. non procedere quando minor prius non alienaturum iurasset sine curatoris authoritate, ac iudicis decreto, tunc enim postmodum facta alienatio contra præcedens iuramentum non valeret, quoniam secundum iuramentum à primo offuscatur, cum quo ius commune conuenit glo. in cap. licet mulieres. de iure iuran. Bar. in l. si quis pro eo. n.9. de fideiussor. Afflict. in §. item sacramenta n.17 de pace iuramento firmand. de communi Couar. in 2 par. relect. §.2. n.2. vbi de fundi dotalis alienatione de communi Villalob.

Tt com-

commun. opinio. lit. I. n. 139. & ſequen. vbi ſecundum iuramentum contra primum non valere Rim. Iun. inſtitut. quib. alien. licet in princip. n. 228. vbi de communi Seraphi. priuil. 61. iuramenti. n. 17. & Rim. Iun. ſupra num. ſequent. reijcit quaſdam ſublimitationes quæ huic limitationi afferuntur. de communi etiam Montan. de tutel. cap. 33. n. 600. & ſequent. vbi ſequens Rimin. Iun. ſupra idem probat ſi ſecundus emptor ignoraſſet prius iuramentum, quamuis intereſſe conſequi non poſſit ex quo rem habere non licet vt per eum de communi latè Simone. d. tit. 8. n. 196. poſt Purp. in l. pacta nouiſſima. n. 56. C. de pact. & in muliere quoad hipothecam dotis Cotta. verbo. iuramenti religio in fine, & Soc. Iun. conſ. 59. n. 47. lib. 3.

972 1. Amp. etiam in maiore nam ſi prius iurauerit non ſe obligaturum, neque contracturum, vel alienaturum, cum ſic iurans Deo per iuramentum ſit obligatus, ſecundum iuramentum contra primum eſt illicitum, & primum obſeruari debet cum vim clauſulæ derogatoriæ ad ſecundum obtineat. cap. intellectu, & ibi Doc. de iur. iur. glo. final. in cap. licet mulieres de iur. iuran. in 6. Bar. in l. omnes populi. n. 33. verſic. ſed an iuramentum de iuſt. & iur. Io. And. in reg. quod ſemel in fine. de regul. iuris. in 6. Bal. conſ. 133. n. 1. lib. 1. Sali. in l. ſancimus. n. 8. in fine Q. 8. de teſtam. vbi Alex. ſub n. 5. Iaſ. ſub n. 8 Bal. conſ. 161. n. 4. lib. 3. Caſt. conſ. 206. n. 2. & conſ. 285. n. 2. lib. 1. Caſſane. conſ. 39. n. 91. Corſet. de iur. iuran. n. 32. priuileg. 7. Bello. conſ. 60. n. 17. Selua, de iure iuran. par. 3. Q. 1. n. 43. Natt. conſ. 531. n. 40. Bauer. de virtut. iuram. n. 7. & 47. & d. glo, magis communiter approbatam teſtatur Alex. in l. duobus. §. fi. n. 1. de iure iuran. de communi Rim. Iun. inſtitut. quib. aliena. licet in princip. n. 228. & ſequent. Purpur. ſupra d. n. 56. de communi Coua. d. §. 2. n. 2. de communi etiam Seraphi. de priuileg. iuram. priuileg. 75. n. 6. & Simoncel. d. tit. 8. n. 196. (dixi in tractatu de pactis. tit. de pactis nudis. limit. 14. ſecundæ opinionis contrariæ ſecundæ ampliationi principali.) Ang. de Claua. vulgo Sum. Angeli. dicta §. iuramentum. n. 15. de communi Gab. de iur. iuran. concluſ. 1. n. 1. Cotta. ſupra, & promiſſione alterius fauore facta cum iuramento de non alienando, venditionem poſtea factam non valere in illius perniciem Natt. conſ. 426. n. 9. & ſeq. Rol. conſ. 6. n. 50. lib. 1. Rim. Inſt. quib. alie. licet in princ. n. 415. & ſeq. Manci. de iuram. par. 4. eff. 1. Q. 5. n. 17.

973 1. Sublim. 35. limitationem, (& erunt etiam tam præſentes quam ſequentes ſublimitationes d. primæ ampliationis reſtrictiones, ſeu fallentiæ) non procedere quando ſecundus emptor vel contrahens ignorabat ſe contra primum iuratum contrarium actum emere, vel aliter contrahere prout ignoraſſe præſumitur. l. verius. de probatio. hoc enim caſu contractus cum ipſo loco ſecundo factus iuramento roborabitur ne fraudis occaſio præbeatur. Imo. in l. cum iur. n. 14. de vſucapio Alex. conſ. 16. n. 7. lib. 3. & ibi Add. lit. F. Franc. Cuſt. in d. authent. ſacramenta puberum n. 64. C. ſi aduerſ. venditio Crot. in l. ſtipulatio hoc modo concepta. n. 64. de verbo. obligation. Add. ad Alex. in l. duobus. §. final. lit. H. de iure iuran. Natta, in cap. quamuis pactum n. 21. de pact. in 6. Dec. in l. pactum. n. 10. C. de collatio. Bauer. ſupra. Ruin. conſ. 66. n. 14 lib. 2. Anton. de Petrut. in l. 1. n. 135. de iur. iuran. Gab. de iur. iuran. concluſ. 1. n. 6. Rol. conſ. 9. n. 29. lib 1. Seraphi. ſupra, & magis communem teſtatur Couar. in 2. par. relect. §. 2. n. 4. verſic. ſatis etiam, & Gutier. de iuramen. confir. contract. par. 1. c. 1. n. 88. & ſeq. ſecus probans ſi emptor ſciuiſſet primum iuramentum.

974 Contrariam ſententiam quia cum aliquo contrahens eius conditiones indagare tenetur, & alijs rationibus tenent Imo. in cap. cum contingat. n. 85. Aleia. ſub n. 51. de iure iuran. Rim. Iun. inſtitut. quib. alienare licet in princip. n. 233. Simoncel d. tit. 8. n. 197. & Coua. ſupra Rol. conſ. 81. n. 23. lib. 2. Rota. Roman. deciſ. 49. n. 27. par. 2. diuerſo.

975 1. Lim. hanc ſecundam opinionem non procedere quando mulier, vel qui prius non alienare iuraſſet doloſè tacuiſſet hoc iuramentum decipiendi animo, tunc enim non oberit emptori, quamuis ſecus ſit vbi illud ex ſimplicitate tacuiſſet, prioris iuramenti oblita forte prout præſumitur Rim. Iun. ſupra n. 235. Rol. conſ. 81. n. 23. lib. 2. Coua. ſupra Rota Romana, ſupra n. 28. & 29.

976 2. Lim. non procedere quando duplex prohibitio præcedens altera ex materia ſeu re quæ alienari vetita eſt puta dotalis fundus, altera ex iuramento non alienandi; duplici permiſſione ſequenti tolleretur, vtputa alio iuramento, & cauſa aliqua fundi dotalis alienationem permittente (de quo dixi in tractatu dotis) hoc enim caſu alienatio contra primum iuramentum facta iuramento roborabitur Ruin. conſ. 118. lib. 2. Rota. Roma. d. deciſ. 49. n. 30. & ſequent. quamuis exempla permiſſæ cauſæ alienationis puta rei fideicommiſſo ſubiectæ expræſsè alienari prohibitæ pro dotibus conſtituendis improbet quamuis fideicommiſſi conditio adhuc penderet, vt dixi in pactis alienationum vbi latè tractaui quando, & pro conſtitutione, & pro reſtitutione dotis alienari poſſint, expræſsè etiam alienari prohibita poſt Peregri. de fideicom. art. 42. Petra. de fideicom. Q. 8. Meno. de præſumptio. lib. 4. præſump. 189. & 190. vbi tam pro dotis conſtitutione, quam pro reſtitutione, & alios.

977 2. Sublim. non procedere in actibus dependentibus à poteſtate, & mera voluntate iurantis, tunc enim actus ſecundus contra primum iuramentum valet, ſi ſui natura reuocabilis erat vt mandatum, teſtamentum, & huiuſmodi, quoniam iuramentum intelligitur ſecundum actus naturam cui adijcitur, neque contra ſubſtantiam actus ſui natura ad libitum agentis reuocabilis quicquam operatur cap. ſicut. de ſponſal. & matrimo. Add. ad Alex. in l. duobus §. final. lit. H. de iure iuran. Selua. de iure iuran. par. 3 Q. 1. n. 43. & 44. latè Gab. de iur. iuran. concl. 1. n. 7. & ſequent. vbi multifariam infert Seraphin. priuileg. iurament. 75. n. 43. de communi Couar. 2. par. relection. d. §. 2. n. 3. Simoncel de decret. d. tit. 8. n. 196. in fine. vide ſupra lim. 29

Ang.

Ang. de Claua. supra n. 16. vide infra lim. 184. Manci. de iuram par. 4. eff. 1. Q. 5. Sanch. de matrimo. lib. 6. disp. 13. n. 5.

978 3. Sublim. non procedere nisi in eadem persona iurante, non in alijs qui non iurarunt, quoniam iuramentum vnius, actui per alterum facto nequit derogare l. duobus. §. final vbi Docto. de iure iuran. Abb. in cap. 1. n. 7. de his quæ fiunt a maior. parte capitul. Seraphi. vbi supra.

979 4. Sublim. non procedere quando primum iuramentum super actu non fuisset interpositum iuxta conformitatem, & dispositionem iuris; licet enim quando appositum foret super actu iuxta dispositionem iuris puta in fundi dotalis alienatione de iure alienari prohibiti, ob iuris concursum alienationem postea secutam non confirmet, sed quamuis iuratam impediat, secus tamen est communis iuris dispositione cessante Alex. cons. 16. n. 5. lib. 3. Dec. in l. pactum. n. 10. C. de collation. Bauer. de virtute iuram. n. 47. Anton. de Petrut. in l. 1. n. 135. de iur. iuran. latè Gab. d. conclus. 1. n. 1. de iure iuran. & communem testatur. Couar. d. §. 2. n. 4. versic. est igitur. Manci. de iuramen. par. 4. eff. 1. Q. 5. Sanch. d. n. 5.

980 5. Sublim. non procedere quando mulier vel alter qui prius iurauerat, non alteri sed sibi ipsi non alienare iurasset, hoc enim casu cum primum iuramentum nudum sit, tollitur per secundum, & contractus secundo iuramento roboratus sustinetur Bal. in l. duobus. §. finali. de iure iurand. & in cap. veniens. in fine eod. tit. Alex. cons. 16 n. 6. lib. 3. Dec. in l. pactum quod dotali. n. 10. C. de collatio. & cons. 536. sub n. 13. veriorem testantur Parisiens. ad Alex. dicto cons. 16. lit. E, & Natt. n. 3. & in cap. quamuis. par. 1. n. 20. de pact. in 6. Crot in l. stipulatio hoc modo concepta n. 64. de verbo. oblig. Franc. Curt. Sen. in d. authent. sacramenta puberum n. 64. C. si aduers. vendition. Gab. d. conclus. 1. de iure iuran. n. 5. Bauer. supra Serapbi. supra, & priuileg. 71. n. 32. de communi Couar. d. §. 2. n. 4. versic. est igitur, & versic. secundum, & Gutier. de iuram. confir. contract. par. 1 c. 1. n. 87.

981 Contrarium tenent Alex. & Aret. quos refert. Gab. vbi supra Rimin. Iun. Institut. quib. aliena. licet in princip. n. 236. & sequent. præter quam si nemo superesset cuius interesset excepta muliere iurante Couar. supra Simoncel. d. tit. 8. n. 203.

982 6. Sublim. non procedere nisi in secundo iuramento religionem ingrediendi, quod contra primum matrimonij contrahendi præstitum, religionis fauore sustinetur Vinc. in cap. ex publico. extra de conuer. coniuga. Spec. de conuers. coniug. in fine Bauer. supra. Serapbi. supra Anton. de Petrut. supra, & Simoncel. d. tit. 8 n. 199.

983 7. Sublim. non procedere in secundo iuramento quod esset litis decisiuum à parte parti delatum, tunc etenim secundo standum erit, cum vtrumque ex partium consensu procedat l. duobus. §. finali. vbi Bar & omnes. de iur. iuran. Bauer. supra. versic. sexto tempera. Anton. de Petrut. supra. versic. quinto. Purpur. in l. pacta nouissima n. 52. de iure iuran. Seraphi. supra Simoncel. d. tit. 8. n. 200.

984 8. Sublim. non procedere in sacramento necessario quod per iudicem in supplementum semiplenæ probationis defertur; si namque vni primitus iuramentum istud iudex detulisset, ex causa potest alteri deferre, & huic secundo standum erit, cum sententia interlocutoria, per quam prius illi iuramentum detulit, reuocari potest de magis communi testatur Alex. in d l. duobus. §. finali. circa finem. de iure iuran. Anton. de Petrut supra. versic. sexto. Bauer. supra versic. sexto tempora Seraphi. supra Simoncel. supra. n. 201.

985 Contrariam opinionem tenuit Ang. in d. §. finali ad finem.

986 9. Sublim. non procedere in eo qui iurauit non reuelare secretum, nam si in testem producatur, & veritatem dicere iuret, propter hoc secundum iuramentum veritatem dicere tenebitur, adhuc etenim casum iuramentum prius non extenditur, quando scilicet in testem productus fuit, & si intendebat iurans adhuc casum iuramentum non extendere temerarium fuit, nec ideo seruandum, cum nec ob iuramentum non sit veritas obscuranda, esset enim vinculum iniquitatis Innocent. in cap. qualiter. 17. n. 3 versic. sed si tantum. de accusatio. Abb. in cap. si sacerdos. n. 7. de offic. ordinar. Anton. de Petrut. in d. l. 1. n. 135. versic. septimo. de iure iuran. Bauer. de virtute iuramen. n. 47. versic. septimo limita Ang. de Claua in d. §. iuramentum sub n. 22. Seraphin. supra Simoncel. d. tit. 8. n. 202. Tholos. decis. 241. vbi idem Aufrer. probat si reuelatio vtilitatem publicam concernat vide infra n. 2408. Manci. de iuram. par. 4. eff 81. vide infra n. 2408. Gail. obs. 100. n. 4. lib. 1. Maur. de fideius. par. 2 sect. 8. n. 22.

987 1. Lim. d. sublim. non procedere, quando in confessionis sacramento pœnitentiæ sibi dictum fuisset, tunc enim cum vt Deus, vel potius Dei minister sciat, id reuelare minimè tenebitur Inno. supra. n. 4. Bauer. supra. Anto. de Petrut. supra Gab. conclus. erim. 37. n. 14. Aufr. supra Franc. Marc. dec. 12. par. 2. idem dicens de laico, qui in casu necessitatis sacerdotis vice fungeretur, hoc enim casu nec alteri nociuum reuelare posse probat licet alioquin laicus posset.

988 1. Sublim. hanc vltimam limitationem nô procedere, quando sacerdoti tamquam amico, & amicitiæ ratione, vel intuitu, non vt Deo Deumuè repræsentanti, & Dei ministro aliquod peccatum quis enarrauit, tunc enim istud in pœnitentiæ sacramento non est, tametsi narrans sic expræsserit, siquidem Dei locum hic sacerdos in hoc minimè tenet, ex quo ad eum non recurrit vt ad Deum Abb. in d. cap. si sacerdos. n. 7. circa finem. quodque aliquid recipiens sub secreto confessionis vt puta si cui dicatur, hoc tibi detego in confessione, cum tamen verè non sit confessio eius sigillum nô obligat, sed est naturale secretum Innocent. in cap. omnes vtriusque sexus de pœnitent. & remission. n. 6. & ibi Abb. n. 25. Cardinal. cons. 35. col. 2. circa med. Rebuf. in repetion. d. cap. omnis. verbo. suscipiens reuerenter. versic. amp. in eo. pag. 572.

Siluester in verbo confessio 3. Q. 5. versic. quarto, Tabiena verbo confessionis celatio Q. 3. n. 4. Armilla, verbo confessor. n. 3. Nauar. in summa latina, & Hispana. cap. 17. & in summa latina. cap. 8. n. 18. Gabr. conclusion. crimin. 37. n. 16. Salzedo. in pract. cap. 109. §. est autem perpetua Adrian. 4. Q. 5. de confessio. post dub. 9. Quæstio de sigillo confessionis §. tertia pars dictæ conclusionis. versic. circa hæc tamen D. Antonin. 3 par. summ. tit. 17. cap. 22. §. 2. in fine Caietan 2. 2. Q. 70. artic. 1. circa. sol. ad secundum versic. in responsione Vigueri. lib. institution. cap. 16. §. 4. versic. 20. ad finem. Victoria. in sum. de confessione. n. 190. Sot. de sigil. membro. 2. Q. 7. conclus. 4. & lib. 5. de iust. & iur. Q. 7. artic. 1. addit. 2. Metina. lib. 2. summ. cap. 4. pag. 266. col. 1. Palacios. 4. distin. 21. disputat. 2. pag. 457. versic. sciscitatiretiam. Angles. floribus. par. 1. Q. 7. de confession. artic. vltim. difficultat. 14. dubitat. 4. pag. 306. Henriquez. lib. 7. de pœnitent. cap. 21. n. 3. Aragon. 2. 2. Q. 70. art. 1. circa solutionem ad secundum. Bartolom. à Ledesma dubitat. 32. de pœnitent. §. annotare hic tamen opus est. Viualdus candelabro. 1. par. de sigil. confes. n. 37. Ludo. Lop. 1. par. instructorij cap. 37. §. penult. Manuel. 2. tom. summæ cap. 53. nu. 4. Sanchez. de matrimo. lib. 3. disputat. 13. num. 5. versic. hinc infertur.

989 Contrariam opinionem habuisse videntur D. Thom. 4. dist. 21. Q. 3. art. 1. questiunc. 2. ad 2. Paludan. 4. distinct. 21. Q. 3. art. 1. conclus. 3 n. 11. vbi dicunt hoc non teneri sacramentali sigillo celare, vi tamen promissionis, ac si esset sacramentalis confessio teneri celare.

990 1. Amp. primam opi. etiam si genuflexo, facto signo crucis, & confessione dicta hoc secretum fuerit confessori narratum, si non verè latendi, sed animo consilij petendi dicatur Sanchez. supra n. 6. in fine, & alij supra citati.

991 1. Lim. d. primam sublim. non procedere quando secretò commissa tenderet in publicum damnum, vel tertij in futurum imminens, tunc enim manifestari debent D. Thom. 2. 2. Q. 70. art. 1. quem sequuntur omnes vt testatur Sanchez. supra. n. 5. versic. verum, & illi etiam cui prodesse potest, & non obesse, quando ad correctionem viderit necessarium fore versic. hinc infertur. ad finem Rom. sing. 512. Minf. cent. 2. obs. 78. in illicitis, & turpibus loquentes.

992 2. Sublim. non procedere quando de consitentis consensu, & voluntate illud reuelaret de communi Felin. in cap. Matthæus. de simon. Boer. decis. 299. n. 7. & 8. de communi Gab. conclusio. crim. 37. n. 15.

993 3. Sublim. non procedere quando aliquid, & precipuè tractatum contra Principem alicui laico sub sigillo confessionis pœnitentiæ reuelatum fuisset, tunc enim reuelare tenetur Gab. supra n. 16. qui declarat ad Afflict. per eum remissiuè citatum.

994 4. Sublim. non procedere quando ageretur de delicto committendo, hoc etenim confessor reuelare potest vt obuiet delicto committendo; licet secus foret vbi de patrato iam delicto ageretur; tenetur enim confessor ad obuiandum committendo, saltem in genere personam minimè nominãdo, reuelare Innoc. Abb & alij in cap. omnis vtriusque sexus. de pœnitent. Cassane. cons. 1. n. 16. Gab. d. conclusion. 37. n. 17.

995 10. Sublim. 35. lim non procedere quando primum iuramentum esset illicitum, tunc enim non obligaret glo. final. in fine. in cap. licet mulieres de iure iurando. in 6. Bar. in l. duobus. §. final. de iure iuran. & omnes admittunt vt per Gabriel. de iure iuran. conclus. 1. n. 3. & quando de illicitis, & turpibus ageretur reuelari posse cui prodesse potest Rom. & Minf. citati supra n. 991.

996 11. Sublim. non procedere quando aliquis non iurare iurasset, si namque postea iurauerit, iuramentum seruare tenebitur vt Spec. tenet quem refert, & secutus est Bauer. de virtute iuramen. n. 47. in fine, & n. 48. & Seraphi supra d. priuileg. 75. n. 43.

997 12. Sublim. non procedere quando prius iuramentum in melius commutatur interesse priuato cessante, hoc enim fieri posse probat Selua de iure iuran. par. 3. Q. 1. n. 63.

998 13. Sublim. non procedere quoties primum iuramentum in fraudem vel proximi perniciem præstitum fuisset, tunc enim ex quo comitibus requisitis cessaret, seruandum non esset, & secundum contrarium subsisteret, Bauer. supra n. 48. Seraphi. d. priuileg. iuram. 75. n. 43. Anton. de Petrut. in l. 1. n. 135. de iure iuran. in fine Rim. Iun. Instit. quib. alienare licet in princip. n. 235.

999 14. Sublim. non procedere quando quis quod non habebat seruare iurasset, ex causa namque superuenienti actus fieri potest, præcedenti iuramento non obstante, etenim ad ius de nouo superueniens iuramentum nequaquam extenditur cap. cum inter. de renunciat. Selua. supra. n. 64. refert, & sequitur Seraphin. d. priuileg. 75. sub nu. 43.

1000 15. Sublim. non procedere in spiritualibus de communi Couar. in d. par. 2. relectio. §. 2. n. 5 vbi n. 4. in fi. tradit patronum qui clerici præsentationem cum iuramento reuocare promisit, si reuocauerit alium præsentando, valida erit secunda præsentatio, si tacitè vel expræsè fuerit per iudicem admissa licet alioquin secus probet.

1001 16. Sublim. non procedere nisi quando qui iurauit obseruare iure iurando promisit, & vlterius contra iuramentum non pacifci Purpur in l. pacta nouissima loquens de duobus initio sic pacifcentibus, & iurantibus. n. 11. C. de pact.

1002 17. Sublim. vt infra lim. 90. n. 1853. & quando quis non facere prius iurasset, quod iure licebat Coua. in 2. par. releci. §. 2. n. 4. de cõmuni Gutierez. de iuram. confir. contract. par. 1. c. 1. n. 81.

1003 36. Lim non procedere quando minor vt maior contraxit, quia instrumento maioris, & minoris ætatis mentio facta non fuit, minor autem reuera fuisset, si namque errando contrahens iurauerit, contractum seruare minimè tenebitur, iuri enim, quod sibi competere quis ignorat, non censetur consentire Soc. Iun. cons. 3. n. 46. lib. 2. Gabr. de minor. conclusio. 5. n. 32. Rimin. Iun. Insti-

Institut. quib. alien. licet § 2. n.27. Cepha. consil. 466. n. 31. de magis communi Seraphin. priuileg. iurament. 83. n.59. Simoncel. de decret. tit. 8. n.204. Ondede. cons.42. n.21. lib.1. fortius autem si aduersarij dolo ad ita contrahendum fuisset inductus, Afflict. decis. 393. n.12. vide supra lim.17.

1004 37. Lim. non procedere in contractu ipso iure nullo, hic enim iuramento non firmabitur l. non dubium, in fine C. de legib vbi Bar.n.4. Bal. col. penult.in princip. glo. Bal. Castr. & Saliec. in l.final.§.filijs. C. de bonis quæ liber. Ang. cons 94. col. fi. versic. ad 4. & versic. ad 5. vbi ex formæ defectu, & 160. col.2.versic. cum igitur Dec. cons. 587.n.2.Bologni. cons.45.n.4.6.& 9.Cepha. cons. 312.n.106. & cons.466.n.36. Bero.cons.48.n.11. & sequent. lib.1.& cons.21.n.55.lib.2. Ruin.cons. 159.n.9.lib.5. Afflict.decis.335.n.11. Guid. Pap. cons.180.n.3. in prælato. Cag cons.24.n.13. Soc. Iun. cons.48. n.17. lib. 1. Becei. cons. 52. n.42. & cons. 99. n.24. Rimin. Iun. cons.5. n.137. & 138. & cons. 239. n.70. & sequent. & cons. 467. n.62. & sequent. Onded. cons.45.n.34.& 35. præsertim si statutum præsumeret vel declararet iuramentum dolo vel fraude præstitum lib.1. de communi Rol. cons.2.n.80. lib.1.& Ceual.commun.opinio. contra commun. Q.727. n.28. & de magis communi testatur Farin. Q crim.35. n.8. & Q.160. n.251. quamuis iure canonico iurans teneatur seruare iuramentum n.253. & Maceratens. resolutio.3.n.8.lib.2. vide supra amp.40. Ond. cons.31. n.65.lib.1. Mago. decis. Flor.92.n.33. intelligens si iure cõmuni nullus sit ex magis communi. Ricci. collect. decis.2170 Manci. de iuram. par.4.eff.1. Q.3.absolutio tamen a iuramento requiretur Sách. de matri.lib.4. disp.21.n.6.Fusar.de substit.Q.308. n.19. Murzan.cons.82.& contrahens ac heres contrauenire possunt Rom cons.520.n.13. Olase.dec. Pedem 180. n.2. vbi idem si ob mutuam culpam nullus esset. Crau. cons.200.n.7. Meno. cons.564. n.10. Gargiare patro.80.lib.1.vbi de prælato.

1005 Contrarium tenet Docto. in d.authent. sacramenta puberum C. si aduersus venditio. laté probat Gab. de minor. conclus. 5. n.20. de communi Seraphi priuileg. iurament.61. n.5. nisi consensus abesset vt per eum Eugen.cons.3. n.14.& sequent. & de communi Ondede. cons. 42. n.9. 18. & sequent. lib.1. Ferret. cons.149. n.3. vbi firmari vel seruari debere iuramentum Bello. com opin.lit.I. etiam statuto infirmante contractus iuratos ex magis communi Soarez. com. opi. lit.I. n.288. & sequen. Gratia discep.715. n.18. Aret cons.2.vbi quando nullus esset ob non seruatus extrinsecas, non intrinsecas solemnitates n.17.vbi etiam si statutum iuramentum reprobaret.

1006 1. Lim. hanc secundum opinionem non procedere quando iurantis consensus deesset Seraphi. supra. n.5. Put.dec.205.in fine lib.3.

1007 2. Lim. non procedere quando fauore publico principaliter nullus esset Eugen. supra. de quo dixi supra lim.18. n.886. Neuiz. cons.21. n.22. Goz. cons. 61. n.16. Odd. cons.41. n.24. 25. vbi idem quoad fideiussorem.

1008 3. Lim. non procedere quando contractus ob falsam vel iniquam causam nullus esset Eugen. supra Put d.dec.205.lib.3.

4. Lim. quando nullitas superueniret Cur. Iun. cons. 141. de communi Odd. cons.24. n.10.

1009 38. Lim. non procedere quando contractus nullus esset alia causa, & defectu quam ætatis, tunc enim iuramento non confirmabitur cum plures defectus non suppleat Bar. in authentica. sacramenta puberum. n.13. versic. tamen ad vnum, & n 20. Castrens. n.8.& 10 Salic. n.22. Ias. n.46. Cur. Iun. n.107.& alij C. si aduers. venditio. Bar. in l.2. n.10.vbi alij omnes. C. de rescind. venditio. Dec. cons.349. n.5. de communi Paris. cons. 97. n.32. lib.1.& 96.n.63. eod. lib.1. Ruin. cons.98. n.7. lib. 1.& cons. 159. n.15. lib.5. Gab. de minor. conclusio.5. n.49. de communi Pinel. in l.2.par.3 cap.1. n.9. C. de rescindend. venditio. Gail. obseruatio. 41. n.12.lib.2. Rim. Iun. Instituta quib. alien. licet. in princip. n.240. & sequent. Seraphin. priuileg. iuram. 83. n.9.& sequent.& n.43 Menoch. cons. 29. n.39. de communi Odd. de restit. in integrum Q.24. n.26. Felician. de societate. cap. 5. n.63. Montan. de tutel. cap. 33. n.598. vide supra amp. 32. Rot. Rom. decis. 47. n.11. collectanum per Cenci. de censi.& 54. par.1. recent. Alba. cons. 163. n.59.

1010 1. Sublim. 38 lim. non procedere quando minor ratione minoris ætatis,& iuris communis puta remedio l.2. C. de rescindend. venditio. nó contrauenire iureiurando promisit, tunc enim caput vtrumque iuramento continebitur Salicet. in d.authent. sacramenta puberum. n.22. de communi testatur Castren. ibi n.10. C. si aduers. venditio. Imol. in cap. cum contingat. n.53. & 54. de iure iuran. Pinel. in d.l.2 par.3. n.9. ampliatio. prima C de rescind. venditio. Capra. reg.87. n.140. (vbi etiam n.seq. & antecedentibus inquit, quod si vltra dimidiam deceptus promiserit non contrauenire ratione minoris ætatis, iuramentum non operabitur respectu læsionis, nec è contra si ratione læsionis minimè contrauenturum pomisisset, impedietur quominus ætatis ratione contrauenire queat, quod si minor simpliciter iurauerit non contrauenire, & tunc si constet aliquibus coniecturis ad beneficium ratione minoris ætatis se restringere voluisse, vt puta quia dixerit Titius se minorem sciens iurauit non contrauenire, & tunc ex iuramento sibi ex causa læsionis quominus beneficio d. l. 2. C. de rescindend. vend. vti possit, non præiudicabit; Verum si non appareat ex coniecturis aliquibus, vt quia simpliciter non contrauenire iurauerit, tunc in beneficio ætatis sibi præiudicabit non in remedio l. 2. C. de rescind. vend. ob læsionem vsque ad num.146) & hanc sublim. tenent etiam de communi testantes Simoncel de decret lib.3. tit.8. n.211. Peguer decis. 137. n.15. Ceuallos commun. opinio. contra commun. Q.172. n.5.

1011 1. Amp. d. primam sublim. procedere quando minor ne dum ratione minoris ætatis, verũ etiam nec alia quacumque causa contrauenire promisit, contractum iure iurando firmauit, eiusmodi enim

generalia verba contractum à minore gestum quacumque causa inualidum, firmum & validum reddunt Bat. in d. authent. sacramenta puberum n. 13. Ang. n. 2. Castrens. n. 10. Ias. n. 46. Corn. in repetitio. n. 33. & 99. Io. Igneus. n. 75. C. si aduers. venditio. Bar. in l. 2. n. 11. & 12. C. de rescind. venditio. quem cœteri communiter sequuntur vt ibi testatur Cagnol. n. 110. Pinel. in 3. par. cap. 1. n. 9. Imo. in cap. cum contingat n. 43. vbi quod tunc cesset remedium l. 2. C. de rescindend. venditio. & n. 53. Alcia. n. 133. de iure iuran. Bero. in cap. 1. n. 155. de in integr. restitutio. & de communi omnium testatur. cons. 154. n. 12. lib. 1. post Alez. cons. 222. n. 2. lib. 2. Imol. cons. 1. n. 3. Soc. cons. 48. in fine lib. 4. Dec. cons. 349. n. 5. & 6. & cons. 403. n. 22. Ruin. cons. 212. n. 6. lib. 1. & cons. 159. ad finem. lib. 5. Paris. cons. 96. lib. 1. Afflict. in §. item sacramenta n. 2. in fine. de pace iuramen. firman. Capra. dicta reg. 87. n. 142. Crau. cons. 7. n. 4. & cons. 188. n. 3. Neuiza. cons. 8. n. 27. Rim. Iun. Institut. quib. aliena. licet. in princip. n. 258. Rol. consil. 59. n. 24. lib. 1. Gomez. de contract. cap. 14. n. 20. in fine Anch. Q. 20. n. 4. lib. 1. Molina. de primogenitur. lib. 2. cap. 33. n. 22. vbi idem probat si minor non fuerit certioratus, & absque curatore contraxerit. Petr. Vnzol. de art. Notariat. in rubr. vltimus casus est in quo minor. non restituitur. n. 6. in fine de communi Simoncel. de decret. tit. 8. n. 230. Seraphin. priuileg. iurament. 83. n. 49. Afflict. supra glo. 4. n. 2. Surd. cons. 114. n. 10. & cons. 283. vbi idem quoad maiorum beneficia per totum, & respectu læsionis. n. 10. de communi etiam testatur. Peguer. decis. 137. n. 15. & Gutierez. de iurament. confirmat. contract. par. 1. cap. 26. n. 8. & in d. authent. sacramenta puberum n. 32. vbi exempla. Monta. de tutel. d. cap. 33. de tutel. n. 598. de communi Rol. consil. 59. n. 12. & sequent. lib. 1. de magis communi Soc. Iun. consil. 48. n. 19. lib. 1. 79. n. 19. lib. 2. & Gutierez. in d. authent. sacramenta puberum. num. 88. & 92. & Manci. de iurament. par. 4. eff. 1. Q. 13.

1012 Contrarium tenet Rim. Iun. cons. 141. n. 27. 247. n. 50. & seq. vide infra n. 1025. Cassado. dec. 1. de emp. & vend.

1013 1. Subamp. d. primam ampliatio. procedere etiam in maiore, qui non potest beneficiis sibi competentibus vti, si cum dicta clausula iurauerit Surd. cons. 283. n. 7. & seq.

1014 1. Lim. d. primam ampliationem, nec non, & primam sublimitationem 38. limitationis non procedere si enormissima læsio interuenerit, tunc enim iuramento non obstante minor absolutione etiam minimè petita contrauenire poterit Butri. cons. 45. Calderi. cons. 8. tit. de iure iuran. Cuman. cons. 180. Ancharan. cons. 83. ad finem de communi Dec. cons. 45. in fine de magis communi Ias. cons. 133. n. 8. & 9. lib. 4. Afflict. in §. item sacramenta n. 17. fallent. 2. de pace iuramento. firman. sed cautius esse absolutionem petere inquit Ias. vbi supra Soc. Iun. cons. 48. n. 24. lib. 1. Crau. cons. 7. n. 5. Ceph. cons. 107. n. 74. de magis communi veriori, & æquiori testatur Bursat. cons. 75. n. 5. & Gribald. commun. opinio. verbo. læsio. & Kirchou. commun. opinio. centur. 3. conclus. 8. & centur. 4. conclus. 8. Gab. de iure iuran. concl. 1. n. 8. & 11. & de minor. conclusio. 5. n. 6. Rol. d. cons. 59. n. 25. de magis communi testatur Simoncel. de decret. tit. 8. n. 231. Seraphi. priuileg. iuram. 61. n. 22. qui subdit absolutionem petere tutius esse, communem opinionem esse affirmans, & priuileg. 83. n. 97. & sequent. etiam in enormi procedere in minoribus dicens, dum tamen excessiua sit nimium vltra dimidiam, & de communi etiam in enormi vltra dimidiam testatur Gomez. de minori. n. 20. versic. sed pro concordia Ctam. decis. 101. n. 77. & Rol. d. cons. 59. n. 25. & seq. idem in maioribus inquit lib. 1. Thesaut. decis. 66. n. 2. & decis. 223. n. 10. Rim. Iun. cons. 5. n. 118. & seq. subdens ab hoc iuramento absolutionem petere necesse non esse, & cons. 141. n. 27. & seq. Molina. vbi supra n. 24. Peguera. decis. 137. n. 6. Guirba decisio. 103. n. 18. Peregri. cons. 77. n. 17. lib. 1. vbi absolutionem peti debere probat Gutierez. de tutel. par. 2. cap. 15. n. 30. ex quibus hanc receptissimam esse constat dummodo petatur absolutio, quicquid nonnulli necessariam non esse asserant, quibus vbi de animæ fauore agitur non est assentiendum de magis communi Manci. d. Q. 13. n. 6.

1015 Contrariam sententiam itaque non petita absolutione à iuramento esse magis communiter receptam probant Neuiza. cons. 21. n. 2. Paris. cons. 45. n. 52. lib. 1. Bursat. consil. 239. n. 38. Cepha. cons. 348. n. 14. Menoch. cons. 24. n. 24. Rota. Rom. decis. 102. n. 9. par. 1. diuersor. & latè probat Surd. cons. 424 n. 4. Pinel. in l. 2. par. 3. cap. 1. n. 8. C. de rescind. venditio. Bursat. consil. 291. n. 24. vbi quod absolutionem minor parte non citata minimè petit, & n. seq. tradit probanda pro restitutione in integrum à minore obtinenda de quibus dixi in tract. emptionum amp. principali. 13. & peti absolutionem debere vt iurans audiatur Rot. dec. 281. n. 2. par. 1. recentis.

1016 1. Amp. d. primam limitationem dictæ primæ ampliationis procedere etiam si minor vel maior non contrauenire promisisset ratione enormis, vel etiam enormissimæ læsionis, & ita iurauerit, adhuc enim clausula ista non obstante contrauenire, & contractum rescindere poterit, enormissima enim læsio quacumque verborum generalitate remitti neutiquam potest l. creditor. §. Lucius. manda. l. si libertus iurauerit. de oper. liberto. Doc. in cap. quinta vallis. de iure iuran. Imol. in cap. cum contingat. n. 56. Alcia. n. 88. Cassado. decis. 1. de emptio. & venditio. qui ita Rotam seruare inquit Afflict. in d. §. item sacramenta. n. 17. fallent. 2. de pace iurament. firman. de communi Dec. cons. 180. n. 7. Neuiza. cons. 21. n. 5. & seq. de communi etiam testatur Cagno. in l. 2. n. 87. & 88. C. de rescindend. venditio. Crauet. cons. 142. n. 24. Rim. Iun. cons. 141. n. 29. de communi Villalob. commun. opinio. lit. l. n. 137. & 138. de communi etiam Simonc. de decret. tit. 8. nu. 232. & 233. Peguer. decisio. 137. n. 17. idem subdens non obstante actus geminatione ex Pinel.

Pinel.in l.2.cap.1.n. 36. C. de rescinden. venditio. de magis communi testantur Eugen.conf.29.n.42. Laderchiâ.Imol.conf.13.n.5.Magon.dec. Lucan. 98. n. 30. dixi in tractatu compromissorum prima lim.principali. de magis communi Manci. d. n. 6. idem ex magis communi probans si renunciatio iterata fuisset n.7.

1017 1. Lim. hanc vltimam ampliatio. non procedere,quando constaret donare cum voluisse qui ita renunciauit Villalob.supra.vide supra lim.32.

1018 2. Lim.d.primam ampliationem primæ sublimitationis trigesimæ octauæ limitationis non procedere,quando cum legis prohibitione testatoris etiam concurreret prohibitio,sicque vltra ætatis defectum,alia causa ipso iure annullans interueneri,tunc quamuis ex quacumque causa minor cõtrauenire non posse promiserit, & iurauerit, contractus non validabitur.Bero.conf.22.n.55. lib. 2. & infra dicam.

1019 2. Amp.d.primam sublimitationem 38.limitationis non procedere, quando adultus curatorem habens sine illo contraxit, & iurauit, tunc enim iuramento obligabitur,quia iuramentum ipsū reddit maiorem vt tenuit Petr.prout refert Sali. in authent. sacramenta puberum n.11.vbi Cor.in repetitio.n.9.testatur de communi C.si aduerf. venditio Bal.in eap.item sacramenta.n.6. vbi Afflict. in 7. notab.n.16.de pace iurament. firman. vbi testantur de communi de qua etiam testatur Imo. in cap. cum contingat.n.61.de iure iura. Alciat. in d. §. itē sacramenta col. 4. versic. quæro subsequenter vbi testatur ita omnes tenere & ex consuetudine vbiq; seruari dicit Ias. in d. authenti. sacramenta puberum n.36. Alex.in l.si curatorem habens col. final. C.de in integr.restitutio.minor. Ripa.in l. 1. §. fuit quæsitum.n.28. ad trebel. Maurit.de restitutio. in integrum cap.309.de communi Crauet.conf. 7. n. 16. Anchar.Q 50.n.17.lib.1. Petr. Vnzol. in pract. artis.notar.in rubr. vltimus casus quo minor non restituitur in expositione d. authenticæ in versic. & quoad exceptionem n. 5. de communi etiam testatur Gab.de minor.conclus.5.n.40. Seraphi. priuileg.iuramen.83.n.32.vbi idem si aliæ solemnitates seruatæ minimè fuerint, & n.78. & hanc opinionem omnes tenere testatur Eug.conf.3.n.13.

1020 Contrariam sententiam tenuere Salic. in d.authent. sacramenta puberum.n.11. Albe. nu. 7. qui ita obtinuisse testatur coram magnis peritis post glo.in d.§. item sacramenta. de pace iuramen. firman. Balb. conf.201.lib.1. Alex. conf.222.n.2. lib. 2. Cur. Iun. conf.53.n. 6. prodigo etenim cui bonis est interdictum comparatur vt per eos.

1021 1. Distingue quod aut adultus interrogatus curatorem non habere respondit & prima procedet quoniam malitia mendacium dicentis ætatem supplet; aut verò interogatus non fuit, vel si interogatus extitit curatorem habere affirmauerit & secundæ locus fiet non enim sine illo sciens habere debuit contrahere de communi Cin. in d. authentica sacramenta puberum.vbi Salic.n.11.& Simō. de decret. d. tit.8.n.217.

1022 2. Distingue vt prima opinio procedat quando iuramentum fuisset generaliter conceptum; secunda autem in simpliciter iurante Dec.conf.403. n.12.19.& 22.Soc.Iun.conf.48.n 18. & 19. lib. 1. Ruin.conf.159.n.15.lib.5.Simonc.d.tit.8. n. 229.

1023 3. Amp. dictam primam sublimitationem procedere etiam si simplieiter minor iurasset cōtractū seruare,adhuc enim in vtroque remedio & communis iuris ob læsionem, & specialis ob minorem ętatem sibi præiudicasse censetur de communi Ang. in d. authentica. sacramenta puberum n.2. Salic.n. 22.ad finem.Cor. in repetitio. n. 99. versic. si verò minor, cum possint vnica renunciatione plura remedia auferri l. 1.§.sed videndum de succes. edict. de quo dixi in pactis & tractatu donationum limit. 4.principali.

1024 Contrariam sententiam quando vltra minorē ætatem alio defectu contractus laboraret, siquidē iuramentum simpliciter adhibitum solius ætatis defectum supplet tenuere glo.Bar.Bal.Ang. & Castr.in l.2.C.de rescind.venditio.glo. final.in cap.penult.de emptio.& venditio. Bar.in l.frater a fratre. n.14.Cast. n. 10. & cœteri communiter. de conditio.indeb licet in authentica sacramenta puberū n.5.C.si aduerf. venditio. distinguat inter ius ciuile & canonicum vbi Ias.n.46. & Cor. n. 33.& 99. testatur esse communem Imo. in cap. cum contingat. n. 53. versic. item aduerte vbi magis æquam dicit & Alcia. ibi n. 46. de iur. iur. Soc. in l. 1. §. si quis ita.n.10.de verbor.obligation. Bero.in cap. 1. n.155.de in integrum restit. de magis communi & magis æquā testatur Cagnol.in l.2.n.3.C.de rescind. venditio. Fulgos. conf 237. Ira. Sicard. in d.l. 2.n.14. Dec.conf.349.n.5.& 6.Paris. conf. 96. nu. 63.lib.1.& conf.93.n.17.lib.3. Ripa.lib.3. responso.cap.15.n.12.Soc.Iun.conf.48.n.19.lib.1.Ruin. conf.98.n.7.lib.1.Afflict. in d. §. item sacramenta n.2.de pace iuramento.firmand. Cassane. conf. 7. n.26.Bello.conf.4.n.4.de communi testatur Bero. conf.22.n.49.lib.2.Crauet. cōnf. 7. n. 6. Menoch. conf.29.n.39.& 40.& conf.84.n.46. Rim. Iun. Institut.quibus aliena.licet in princip.n.240. & 256. Anch.Q 40.n.4.lib.1.Capra.reg.87.n.144. & seq. Seraphi priuil.iurament.83.n. 49. ad finem versic. ex his omnibus magis communem etiam veriorē & æquiorem testatur.Simoncel.de decret.tit. 8. n. 215.& 224. vbi etiam exemplificat in minore fūdum dotalem alienante, de non succedendo paciscente, & huiusmodi quod scilicet iuramentum nō nisi ætatis defectum suppleat, de quibus exemplis latissimè tractaui in pacto de non succedendo, & in tractatu dotium.

1025 1. Amp. hanc secundam opinionem procedere etiam si minor iurasset, se aliqua ratione, vel causa non contrauenturum, adhuc enim ætatis minoris impedimentum tantummodo sublatum censebitur, non etiam læsionis vel aliud, ex quo vel quibus actus de iure nullus reddatur, nisi etiam minoris ætatis mentio facta fuisset Abb.in cap. cum cōtingat.n.23.de iur. iur. Bero. conf. 22. n. 55. lib. 2. Rui. conf.212.n.6.lib.2. Dec.cōf.349.Soc. Iun. cōf. 48. n. 19. vbi quando aliquo modo promisisset non contrauenire nisi etiam ratione minoris ætatis expræssisset.lib.1.Rim.Iun.cōf.5.n 113.& seq. Anchara. Q.20. n.4.lib.1.Simonc.d.tit.8.n.216. vide

vide supra n.1011.

1026 1. Lim. d. secundam opinionem & declara nõ procedere quando cum prohibitione legis testatoris etiam prohibitio concurreret, tunc enim quamuis minor qui simpliciter iurauit ratione minoritatis à contrauentione excludatur vt per citatos in d. secunda opinione quatenus vtilitatem minoris cõcernit, attamen secus est & contrauenire potest minor iuramento non obstante simpliciter præstito, quia de fauore testamenti agitur Bal. in l. quoties. col. 1. C. de fideicom. prout Prælatus nomine, ac pro interesse Ecclesię Abb. in cap. 2. col. fin. de iure iuran. Bero. conf. 22. n. 58. & seq. lib. 2. Simonc. d. tit. 8. n. 217.

1027 2. Lim. non procedere quando coniici posset de vtroque remedio actum fuisse, tunc enim neutro minor iuuaretur Capra d. reg. 87. n. 144. & seq.

1028 4. Amp. etiam si minor cum alio minore, vel communitate iure minorum gaudente contraxisset, adhuc enim potior causa erit de damno euitando tractantis Rota Roma. decis. 218. n. 6. par. 2. recentior priuilegiatus enim non vtitur priuilegio contra æquè priuilegiatum quando tractat de lucro, alter de damno; vel quando vterque de damno agit, sed alter conuenitur, tunc enim conuenti causa potior est. 203. n. 6. par. 1. recentis. Lambert. de contract. in fi. n. 125. Ceph. conf. 748. n. 18. vbi duo habẽtem priuilegia vnicum habenti pręferri maximè si possideat Cor. conf. 236. nu. 5. lib. 3. vbi in specie priuilegiatum eo vti contra priuilegiatum in genere Odd. de rest. in int Q. 18. n. 31. & seq. vbi potentius præferri & eum qui tractat de damno, & in specie priuilegiatum Marf. sing. 99. vbi de damno vitando agentem præferri Natt. conf. 141. n. 4. vbi iure communi vti contra priuilegiatum Ias. in §. rursus. n. 56. Inst. de actio. vbi eo vti de damno agentem contra lucrum captãtem & in specie priuilegiatum contra priuilegiatum in genere vti ex communi Eug. conf. 4. nu. 38. & præferri cum quis meritis, & virtutibus proprijs vitur, habenti ex priuilegio Principis Decia conf. 7. n. 59. lib. 3. & conf. 18. n. 246 non restitui priuilegiatum contra æquè priuilegiatum lib 1. Coua. in 2. par. relect. §. 2. n. 4. fol. 573. ex communi vti in specie habentem contra habentem in genere; & de damno vitando contra lucrum captantem & Rot. dec. 557. par. 1. diuers. priuilegiatum præferri si de damno vitãdo agat, vel semoto priuilegio ius commune sibi assistat, & priuilegium attendi in quo est maior ratio Rim. Inst. per quas perso nob. acq. in fin. princ monasterium expræsse à testatore vocatum nõ excludi per aliud in quo grauatus intrauit Affl. decis. 56. vbi maius priuilegiũ attendi Meno. lib. 4. præs. 189. n. 124. vbi præferri de damno vitando agentem limitat etiam conf. 764. in fi & 813. n. 15. Pereg. dec 8. n. 13. vbi ex Lverum §. fi. cum l. seq. de minor. meliorem esse causam dilapidantis, Rei, & maioris alioquin priuilegiati, & minoris, qui nõ potest aliunde rem suam saluam facere in concursu mulieris tutæ Velleiano.

Et si priuilegiũ sit, ob publicã tamẽ vtilitatẽ ad futurã extenditur (prout fine limitatione concessum sit) nec ei renunciari potest Rot. dec. 265. n. 40. & seq. par. 5. diuers. & vbi de tertij præiudicio agitur strictè intelligitur contra concedentem latè decis. 330. n. 6. 7.

1029 1. Lim. primam sublimitationem 38. limitationis non procedere quando minor generaliter, & indefinitè iurasset, vt puta si dixerit, & prædicta omnia obseruare iuro, dum tamen ex præcedentibus vel iuramẽto adiunctis restrictio colligi possit, velut si notarius dixisset Titius se minorem sciens, iurauit scripturis corporaliter tactis, tunc etenim ad ætatem iuramentum restringi debet, eiusque beneficium, quoniam generalia verba ex adiunctis restringuntur Salice. in d. authentica sacramenta puberum n. 22. Cor. in repetitio. nu. 99. versic. sed hoc C. si aduers. venditio. Simonc. de decret. tit. 8. n. 212.

1030 1. Amp. etiam si minor dixerit iuro prædictis nullo pacto vel via cõtrauenire, adhuc enim debet intelligi nullo pacto vel via, ratione ætatis Salic. d. n. 12. Imol. in cap. cum contingat n. 53. versic. si autem iurat simpliciter, de iur. iur. Simoncel. supr. n. 213.

1031 2. Lim. non procedere quando minor ad ætatis beneficium se expræssè restrinxisset iurando expræssè non contrauenire ratione minoris ætatis tunc enim iuramentum alium quam ætatis defectũ minimè suppleret Docto. in l. 2. C. de rescindend. venditio. & in d. authentic. sacramenta puberum Bal. in d. l. 2. post quæstio. 9. vbi de communi de qua etiam testatur Cagnol ibi n. 103 Roffred de libel. par. 7. rub. constitutio Federici. imperat. n. 15. Pileus. in suis quæstio. Q. 10. Abb. disputatio. 2. n. 21. versic. item turpitudo. Imo. in cap. cum contingat. n. 53. de iure iur. Dec. conf 349. n. 6. Crau. conf 7. n. 6. de communi testatur Bero. conf. 22. n. 50. & seq. lib. 2. Neuiza. conf. 8. n. 24. Rim. Iun. Institut. quib. alie. licet in princip. n. 253. & seq. Capra. reg. 87. n. 138 Meno conf. 29. n. 39. de communi. Simoncel. d. tit. 8. n. 207. & Lambert. de contract. mul. in fine, n. 37.

1032 3. Lim. non procedere quando iuramentum ad ius commune restrictum fuisset, tunc etenim cõmunis iuris solius beneficium sublatum censeretur Salic. in d. authenti. sacramenta puberum. n. 22. Imo. in d. cap. cum contingat. n. 53. Seraphin. priuileg iuramen. 83. n. 13. in fine Simonc. de decret. tit. 8. n. 208.

1033 4. Lim. non procedere quando minor iurauit non contrauenire ratione minoris precij, tũc enim iuramentum ad ætatis beneficium nequaquam extendetur, quoniam limitatum iuramentum limitatum effectum parere debet l. in agris. de acqui rer. domin. Simoncel supra. n. 209. Lambert. de contract. mul. in fine n. 37. ex communi omnium.

1034 1. Sublim. d. promissionem vt in 4. limitatione conceptam, non operari vt minor remedio l. 2. C. de rescindend. venditio. renunciasse censeatur, quia potest esse infra dimidiam læsio, cui renunciatum censeri debeat, ideo vltra eam non extendetur, renunciatio enim stricti iuris est strictèque intelligi debet Imo in d. cap. cum contingat. n. 54. de iure iuran. Simonc. d. tit 8. n. 210.

1035 Contrarium tenuit glo. magna in d. l. 2. versic. nisi

nisi & ipse iurasset vbi Bal.Q.8.& 9.in fine.n.12.

1036 1. Lim. d. primam opinionem idest primam sublim.d.quartæ limitationis non procedere (vel potius secus esse dicas) in maiore, si namque maior præcij minoritati renunciauerit, de excessiuo intelligitur, nempe vltra iusti præcij dimidiam, nõ enim maior restituitur, nec d.l.2.ei remedium datur, nisi læsio vltra dimidiam iusti præcij interuenerit d.l.2.vbi Docto.de magis communi testatur Afflict.in §.item sacramenta glo.4.n.3.de pace iuramen.firman.Simoncel.d.tit.8.n.210.in fine.

1037 2.Sublim.38.limitationem nõ procedere vbicumque assertorio iuramento esset iunctum confirmatorium, tunc etenim cessabit ex omni capite restitutio nempe nullitatis & minoritatis Odd. de restitutio.in integrum.Q.24.n.40. Felician. de societat.cap.5.n.69.& 70. vbi nonnullas alias sublimitationes ab alijs allatas refellunt.

1038 39.Lim.non procedere, quando vir & vxor vẽdidissent; eorum namque contractus iuramẽto minimè firmabitur Anton.de Petrut.in l 1.n.137 in 8.effect.iuramenti de iure iuran.Cassan. in consuetud.Burgund.rubr.4.§.23.versic.assignez.n. 4. colum.781.vide infra.lim.105.& n.1956.

1039 Contrarium secundum ius canonicum quod in materia iuramenti attendi debet, licet secundum leges secus sit Specul.in tit. de obligat. & solution. §.1.n.10.Rim.Iun. Institut. quib. alienare licet in princip.n.300.& seq.& hanc in praxi seruari testatur Rot.dec.731.par.1.recentis.

1040 1. Lim.secundam istam opinionem non procedere, quando mariti minæ aut verbera præcessissẽt, tunc enim simul vendendo, metus interuenisse præsumitur Alex.in l.si cum dotem.§.eo autem tempore n.11.solut.matrimo. ideoque contractus iuramẽto non firmabitur cap.cum contingat. in fine. vbi Doc.de iure iuran. Rim.Iun. supra n. 303. & 304. vbi n. 305. ex communi Docto. sententia firmat probatis minis, necesse non esse maritum minas exequi solitum esse probare.

1041 2. Lim. non procedere quando mulier minor enormiter ex contractu læsa fuisset, tunc enim reuerentialis metus præsumeretur, nec iuramento cõtractus firmaretur, licet de minis non constaret, nec verbera præcessissent Castr.cons.174.n. 2. lib. 1. Aretin. cons. 24. n. 9. versic. ergo multo fortius Ruin.cons.170 n.17.lib.1.Crau.cons.124.in princip.Rim.Iun.vbi supra n.308.

1042 3.Lim.non procedere in iuramento assertorio, sed tantummodo in confirmatorio de cõmuni Cur. Iun.cons.95.n.5.vbi inter eos donationem non validare sequitur Villalo.lit.I.n 144.dixi in tractatu donationum, & si vir & vxor simul vendiderint & præcium recepisse confessi fuerint, totum ad virum peruenisse præsumetur Afflict.dec.209.n.2. & seq. Tiraquel.de retract. lignagier. §.31.glo.1. num.5. Crau cons.91.num.10.versic.decimo.de communi Mantica.de contract.lib.4.tit.22.n.5. Rol.cõs.64. n.10.lib.1.neque mulieris confessioni etiam iuratæ stabitur ad eam præcium peruenisse tamquam factæ in præiudicium mulieris, ad viri vtilitatem inter personas, prohibitus est enim iuramentum istud assertorium, in confirmatorio autem secus accidit n.11.& seq. nisi constaret ad vtilitatem vxoris receptum Burs.cons.303.n.13.Onded.cons.45.lib.1. ex communi & Rugginel.pract.QQ.cap.6. n.14. & iuramentum assertorium & promissorium etiã non obesse vxori latè probat Onded.supra n. 32. & seq.Gargiare.patrocin.24.n.25. lib. 2. vbi de magis communi & Gutierez cons.22.num.15.dixi in tract.de pactis. tit. qui possint pacisci. lim. principali.21.

1043 40. Lim. non procedere quando circa rem, & materiam prohibitam & cuius non est commerciũm contractus iniretur, tunc enim iuramentum nihil operabitur, vt in re ecclesiæ absque solemnitate alienata vel in feudalibus ca.2 de reb. eccles. non alienand.Bar in l.si quis pro eo n.16.de fideiussor. Abb.in cap.cum contingat n.29.Imo.n.83. & seq.vbi distinguit de communi.Alcia.n.179.de iure iuran. Aret.cons.114.n.2.& 3. Caccheria. decis. Pedem.172.n.23. de communi Gomez. de restitutio. minor.n.24.versic. aliquando & tertio, & Villalob.lit.I.n.128.Seraphi.priuileg.iuram.61.n.9. de communi Vasq de vlt.vol.lib.3.tit.29. n.7. licet ipse dissentiat respectu æstimationis nisi iurans rem in commercio esse putasset. Rim.Iun. cons. 77. n. 37.& seq.vbi quando partes disponere non possent.Carpa.c.453.n.33.

1044 41.Lim.non procedere, quando contractus defectu consensus nullus esset, tunc enim quia nil dicitur actum, nihil etiam iuramẽtum operatur Bar. in l.si quis pro eo n. 15.de fideiussor. Imo.in cap. cũ contingat.n.74.& 75.de iure iuran. vbi Alciat. n. 97.& 274.& seq.sublim.2.modis.Roman.cõs.517. n.24. Vmbert.de Bonenco,in d.authent.sacramenta puberum n. 47. vbi dicit hoc casu efficientẽ immediatam causam deficere Dec.cons. 493. nu. 25. Soc.Iun.cons.44.n.48.lib.2. vbi etiam non supplere substantiam & Corb.de caus. priuat. ob renunc. n.21.Rui.cons.137.n.16.lib 2.Paris.cons.12.n.68. lib.2.Decia.cons 19.n.52.lib.3.Mar.Ang.cõs.27. n.4.& seq.de communi Curt.Iun.cons.74.nu.3. & Villalob.commun.opinio lit I.nu.134. Rim. Iun. cons.5.n.117.& 153.77.n 33.& cons.738.nu.32. Tiraq. in l.si vnquam in præfat.n.148.C. de reuocan.donatio.Thesaur dec.222.n.4. Surd. cons. 25. n.9.post Pute.dec.292.nu.3.lib.3.& decis.205. vbi idem si causæ defectu lib.3.& Dec.cons.403.n.22. Fusar.Q.245.n.6.Farinac.Q.crim.160.n.252.post Marsil sing.700.Manti.de contracti.lib.4. tit. 32. n.88.Ricci.collect.dec.2168.Mago.dec.Flo.64.n. 54.& 67.n.26.Gab.cons.43.n.31.lib.1.Rot. Rom. dec.366.n.36.par.1.diuers.3.nu.6.part. 2. respectu causæ vide supra sub.n.646.amp. 153. & consensu deficiente iuramentum non validare contractum de vna specie ad aliam Rot.dec.367.n.6.par.2.recentis nec absolutione opus esse Surd.cons.331. n. 33.Grat cons.94.n.57.lib.2.Soarez.communi opi lit.I.nu.274. tam iurantis Manti. de contract. lib. 13.tit.7.n 23. quam eius cui pactum fuit Moli. de primog.lib.4.c 2.n.66.Cacche.dec.172.n.19.Burs cons.431.n.27.59.de communi Couar. 2. part. relect.§.6 n.3.vers.decimaquinta Barb.cons 43. nu. 11.lib.2.Coua.in cap. quamuis.§.4. n. 1. in fi. de pact.in 6.de communi omnium Vasq.de suc.lib. 3. §.29.

§.29.n.6.& quando causa deficeret Rim.Iun.cons. 77.n.34.Manei.de iuram.par.4.eff.1.Q.6 nu. 11. Laratha.cons.38.n.18. & sequ. in laudo & transa-ctione Gratia.dec.6.n.42.& seq.Carpa.supra.n.34 Rot.dec.612.n.45.coram Caualer. & causa cessã-te Manc.supra eff.216.n.22.Galles.de oblig.cam. Q.17.vbi Zacch.n.79.Rot.dec.567.n.17.par.1.re-centis.Odd.de prohib.alien.Q 31.n.160.ex cõmu-ni Caneer.varia.reso.par.2.c.8.n.97.

1045 42. Lim. non procedere quando contractus nullus esset beneficio iuris communis, non specia-lis, vt in cap. si diligenti, de foro competent. tunc etenim cum non sit in potestate priuatorum paci-sci, iuramẽtum nihil operatur Cappel.Tholos.dec. 383.vbi Aufrer.in additio.Euge.cons.3.n.14.(qui tamen subdit hoc omnibus non placere) Seraphi. priuileg.iuram.61.n.11.

1046 43. Lim. non procedere in præiudicium tertij, cui sicut pactum & contractus præiudicare non po-test, ita nec iuramentum ei accedens Castr. cons. 448.n.2.lib.2.Cor.cons.135.nu.4. ad finem lib. 1. Seraphi.priuileg iuramẽ 61.n.15.& priuileg. 83. nu.74. post Rim. Iun. Instit. quibus aliena.licet in princip.n.260.Couar.in prima par.relectio.§.3.n. 11.fol.348.& Gozad.cons.97.n.13.Gram.cons. ci-uil.55.n.7.Bologni.cons.43.n.9.in fine Vmbert.de Bonenco.in authent.sacramenta puberum nu. 46. & 123. vbi infert ad patrem qui filio in iudicio nõ consentire iurauit,& ad eum qui testimonium non ferre iurauit Surd.cons. 194. n.27. & 28. idem de singulari successore dicens Rota.dec.612.n.39.co-ram Caualer.Becci.cons.72.n.109.Farinac.Q.cri. 160.n.259.Rim.Iun cons.569.n.247. Ceph. cons. 101.in fine Aicia.cons.167.n.8.infra lim.109.Ro ta.Roma.dec.110.n.19.20.par.2.diuerso.Rui.cõs. 71.n.9.& 11.lib.3.Rim.cons.425.n.17. Manti. de contract.lib.12.tit.33.n.44. Cotta. in verbo. iura-menti religio.ad finem Cepol.de vsucap.pro dona. n.29 Seraphi.priuil.iura.151.n.3.Tiraq.in pręfat. l.si vmquam n.92.C de reuoc.donat. Vasq. de suc-ces.lib.3.§.28.n.8.& 15.vers.denique Bonac.tract. moral.tom.2.disp.4.Q.1.punct.5. Cunno.de pact. lib.1.cap.6.n.229.lim.2.Gratia.discep.479.n.73. & 729.n.6.Ceual.communi opi.Q. 502.n. 7. vbi de præiudicio aliorum filiorum.Rot.Roma. decis. 665.n.10.par.1.recent.nec superioris.Selua.de iur iur.par.3.Q.1.n.48.Intrigl.sing.99.n.33.lib.3.Me dic.exam.17.n.67.

1045 44. Lim.non procedere quando contractus iu-ratus Principis iussu vel authoritate non seruatur, authoritas enim superioris semper excepta cense-tur a qualibet dispositione cap.veniens, & cap.pe-nult.de iure iuran.l.non videtur.§.quis iusta.de iur iur.Ancha.Q 17.n.4.lib.3.Soc.reg.206.n.8.Craue. cons.233.n.2.Seraphi.priuileg.61.n.20.Surd.cõs. 299.n.15.& seq.vbi subdit differre posse vim iura-menti licet non in totum tollere, posse etiam im-pedire ne creditor agat intra certum tempus & Ca rol.de Gras.de stat.reijcien.excep.excep.32.n.5.& seq.Fari.Q.17.n.16.Burs.cons.334.n.14.& 15.Bel-lo.communi opi.lit.I.col.4.vers.in omni.Rot.Rõ. dec.375.n.12.par.2.recent.Coua.in c.quamuis pa-ctum.§.3.n.2.de pact.in 6.Neuiz.cons.66.n.37.qui de ecclesiastico intelligi probat Felin. in c. consti-tutus n.9. & seq. vbi amp. & sublim. de rescrip. & secutus est Parpal.in l.si quis maior.n.34 C.de trã-sact.Manci.de iuram.par.4.eff.1.Q 5.n.6.Fab.de Anna.cons.42.nu. 27. vbi de iuramento residendi Conrad.templ.om iud.lib.1.§.4. vers. 27. n.4. fol. 90.Sublim.Selu.de iura.fol.6.col.4.

1048 45. Lim. non procedere in nullitate ex defectu iurisdictionis de qua iuramento de nullitate nõ di-cendi minime obstante, quia consensus abest, op-poni potest Felin.in rubr.de foro competent.nu. 2. Gozad.cons.72.n.6.Paris.cons.24.n.157.lib.2. Se-raphin.priuileg.iurament.61.n.23.Laderch.Imo. cons.79.n.4.Farin.d.Q.160.n.260. post Franc. in cap.dilecto.n.122.& 123. de appellat. & Felin. in rub.de foro competen.n.2.& Carol.de Gras.de sta-tut.reijcien.exceptio.20.exceptio.n.17.

1049 46. Lim. non procedere nisi in forma plenissi-ma iuratum sit,secus si simplicìter de magis comu-muni Soc.Iun.cons.144.n 20.lib.1.Afflict.in §. itẽ sacramenta not.7.n.1.de pace iuramen. firman, & requiritur quod minor iuret non retractare contra-ctum, vel huiusmodi verbis expræsè de magis cõ-muni Gutierez.in authent. sacramenta puberum. n.8.C.si aduers.vendition.

1050 Contrariam sententiam quod iuramentũ sim-pliciter præstitum confirmet actum nullum, tenuit Natt.cons.506 n.47.Seraphin.priuileg.iuram.49. n.36.& seq Vmbert.de Bonenco in d. authen. sa-cramenta puberum n.27.C.si aduers.venditio.

1051 47. Lim. minorem ex iuramento non diei ve-rè & propriè maiorem, quo eirca vbi ex dispositio-ne testatoris ætas maior exigitur, de vera & pro-pria intelligi debet, non autem de ficta præsertim in materia alienationis l.eos.& l fi.C.de his qui ve-niam ætat.impetrar.si ergo minor iurauerit, iuris communis non autem testatoris dispositione pro-cedens defectus supplebitur.Bero.cons.22.n. 61. & seq.lib.2.Seraphi. priuileg. iuram. 83.n. 34. & Si-moncel de decret. tit. 8. n. 223. quamuis alioquin maior repræsentetur & contractus gesti per mino-res validentur Ond.cons.33.n.62. 63. lib. 1. licet maior regulariter ex iuramento censeatur,licet mi nor sit Seraph.supra Manci.de iuram.par.4.eff.37.

1052 48. Lim. non procedere quando minor verè non iurauit, sed ei à parte iuramentum remissum fuit iurare volenti, quamuis enim remissio idem quod iuramentum operetur, id tamen in hoc iura-mento confirmatorio minimè procedit Alex. in l. non erit. quam legit cum l.ait Prætor §.neque n.2. de iure iuran. Afflict. in §. item sacramenta nu. 16. de pace iuramen.firman.Seraphi. priuileg. iuram. 83.n.77.

1053 1. Amp. vt si is, fauore cuius iuramentum præ-stitum fuit, illud remiserit vt iuranti remitti potest, non operetur effectum suum Bar.in l.labeo. de iure iuran.Oldr.cons.241.n.3.Soc.cons.61.lib.3. Butr. in cap.2.n.7.de communi Abb.n.5.de magis com-muni Præposit.n.3.5.& 6.vbi Feli. lim. nu. 33. de sponsal. Arno.com.43.caut.84.de magis communi Surd.cons.364.n. 24.25. 299.n. 21. vbi etiam de saluo conductu. Gutierez. de iuram. confirmator. contract.par.1.cap.35.n.4.Alex.cons.59.n. 2. lib. 1.Aufr.

1. Aufr. ad Tholos. dec. 181. n. 7. Capr. reg. 9. n. 98. Gail. de pac. pub. lib. 2. cap. 4. n. 14. Minsing. cent. 6. obs. 52. n. 2. etiam tacitè cent. 2. obs. 7. n. 2. de communi Viui. dec. 400. n. 44. etiam tacitè. n. 45. & Anch. Q. 31. n. 18. lib. 2. vbi actu reuocato & Coua. in 4. de sponsal. par. 1. cap. 5. & in e. quamuis pactû par. 1. relect. §. 3. vbi etiam a quo remitti possit, & a laico etiam remitti compelli, si illicitè aut ui metuuè extortum sit Affl. dec 80. n. 5. Rom. sing. 498. Gnid. Pap. dec. 178. 194. de communi Cutier. de iur. confir. contr. par. 1. cap. 35 n. 4. Scrad. de feud par. 6. cap. 5. n. 20. vbi de fidelitate Gul. de Lud. sing. 63. Arno. com. 43. Marescot. resol. 84. n. 9. lib. 2. & in condentibus statuta iurata quod sibi remittant de communi Dec. in cap. cum accessissent n. 6 latè Felin n. 11. de constit. & Surd. cons. 58. n. 17. Vasq. de succes. lib. 3. §. 2. n. 28. Gratia. disp. 10. etiam tacitè n. 74. 302. n. 27. Facchi. contro. iur. lib. 3. c. 13. in fi. non tamen post incursum periurium ex communi. Rol. cons. 34. n. 3. lib. 1. & Manci. de iuram. part. 6. Q. 7. qui tamen cum Soc. cons. 27. n. 28. lib. 4. & Crau. cons. 151. n. 9. a parte periurium remitti posse inquit; & Q. 12. Iudicem laicum cogere posse partem ad relaxandum iuramentum, si de eius iniquitate constet ex Crau. cons. 192. n. 2. Rol. cons. 7. n. 50. lib. 3. Neuiz. cons. 21. n. 25. Feli in c. 1. n. 22. de iur. iur. latè Saneh. de matrimo. lib. 1. dispu. 52. Cancer. var. reso. par. 2. c. 8. n. 131.

2. Subamp. vt si à parte remissum sit absolutione opus non sit Castr. cons. 210. n. 2. lib. 2. Feli. in cap. præterea. n. 34. vers. sed hoc dictum. de spons. Scain. Rot. Bono. dec. 11. n. 97. de communi Viui. d. n. 44.

1054 1. Lim. d. primam ampliationem non procedere nec iuramentum remitti posse in præiudicium tertij Specul. in tit. de Legato. §. nunc ostendendum n. 30. Afflict. in cap. 1. §. si à Iudice. n. 23. de consuetud. recti. feud. Decian. tractat. crim. vol. 2. lib. 6. cap. 11. de excusatio. periur. n. 53. Surd. cons. 424. n. 7. Capr. reg. 9. n. 97. vbi quando alterius vtilitatem concerneret vel pietatem, & reuerentiâ Dei & sibi placitum & Saneh. de matrim. lib. 8. disput. 9. n. 12. & lib. 9. disp. 37. n. 19. 20. vbi si fauore partium iuratum sit posse remitti, secus si propter Dei reuerentiam & intuitu religionis, & in dubio partium fauore emissum censeri, nisi earum interesse cesset nec si à statuto requiratur in insinnatione Carpa. c. 324. n. 173. Rim. in §. 1. Inst. de donat. n. 257. & & 278.

1055 2. Lim. d. ampliationem non procedere post contrauentionem & incursum periurium, tûc enim remitti non potest Bar. in l. labeo. de iure iuran. Bal id authent. quod eis C. de nupt. Alex. cons. 17. n. 5. lib. 3. Natta. cons. 497. n. 2. Rol. cons. 34. n. 3. lib. 1. alios refert & sequitur Menoch. cons. 343. nu. 48. Borg. dec. 9. n. 35. lib. 1. Decia. supra n. 53. Surd. supra n. 5. Affl. dec 36. n. 2. de communi Gutier d. n. 4. Natt. cons. 145. n. 17. Neuiz. cons. 23. n. 8. de veriori Affl. concl. 19. nisi peccata confessus satisfecisset ex Affl. dec. 36. n. 4. Intrigl. sing. 99. num. 35. lib. 3.

1056 3. Lim. non procedere nisi remissio probetur. Surd. supra. n 9.

4. Lim. statuto remitti non posse Dec. in l. nec ex in fi. de reg. iur. Bologni. cons. 31. n. 15. Euer. in loco à paclo ad legem.

5. Lim. non posse à procuratore sine indiuiduo mâdato remitti Bonac. tract. moral. tom. 2. disput. 4. Q. 1. punctn. 10. n. 5.

6. Lim. a laico remitti non posse nisi ex causa vt supra Natt. cons. 368. n. 4. & seq. Rui. cons. 80. n. 22. lib. 3. Crau. cons. 717. n. 46.

1057 49. Lim. non procedere quando minor hæreditatem præsertim futuram renunciauit, aliud est enim renunciare, aliud contrahere, & vbi de futura agitur non valet iuramentû, quia contra ius naturale, & sanguinis non valet de iure ciuili, licet secus sit de iure canonico Bal. in d. §. item sacramêta n. 12. Afflict. in 6. notab. n. 4 & seq. de pace iura. firman. Simonc. de decret. tit. 8. n. 224.

1058 Contrarium si minor 25. annis pubes sit tenêt alij communiter Aretin. in cap. in præsentia n. 10. vbi Bero. n. 168. communem testatur de probat. de communi etiam testatur Dec. cons. 31. n. 3. subdês propterea non dari in integrum restitutionem, nec absolutionem concedi de communi etiam Paris. cons. 26. n. 13. lib. 3. & Vasq. de succes. lib. 2. §. 18. n. 86. & de communi omnium Couar. in initio. 3. par. relect. §. 1. n. 3. pag. 423. & Cras. in §. successio ab intestato. Q. 11. n. 2. & Pute. cons. vltimo. n. 48. & 49. inter Odd. cons. lib. 1.

1059 1. Sublim. 49. lim. vel potius secus esse dicas in maiore cuius pactum de non succedendo iuratum valet, illudque seruare tenetur. cap. quamuis de pact. in 6. vbi omnes de communi omnium testantur Paris. cons. 94. n. 10. & sequ. lib. 1. Bologni. cons. 35. n. 12. Gab. de iur. dot. conclus. 1. Mar. Angus. cons. 222. n. 2. Ripa. respons. 131. num. 23. Surd. cons. 355. numer. 9. Couar. in 3. part. relectio. §. 1. n. 1. Cacchera. decis. 75. in fine & Cras. in §. successio ab intestato. Q. 10. n. 4. Bursat. cons. 75. n. 1. 431. n. 11. Decia. cons. 39. per tot. lib. 2. dixi latè in pacto de non succedendo cum pluribus ampliationibus & limitationibus, vbi sua sedes Seraphin. priuil. iuram. 21. vbi amp. & lim. multis modis, & quando à legitima excludatur dixi in prima decade in tracta. legitime. tit. 17. c. 16. Guid. Pap. dec. 226. vbi etiâ quid si dispêsatione filia iurâs obtinuerit. Ricci. collect. dec. 205. Manc. de iuram. par. 4. eff. 180. Natt. in c. quamuis n. 10. vbi lim. de pact. in 6. Intrigl. sing 64. n. 255. lib. 3. Soc. reg. 150. vbi quâ plures lim. affert. Rota. dec. 160. n. 6. par. 1. recentis vbi ex testamento capere posse, nec factâ à marito vxori obesse Senat. Dolan. dec. 114. n. 51. vbi tollere etiam lucra filijs primi matrimonij reseruata, si post secunda vota facta sit Viu. dec. 188. vbi factam de paterna hęreditate fraternam non continere ex communi & dec. 211. renunciantis filios non excludi, etiam renunciantis hæredes ex communi & Marta. dec. 102. Pisa. ubi subdit nepotes ex filia ad cui hæreditatem in stirpes admitti eum nepote ex filio in caplta verò in successione transuersalium ex Morot. cons. 31. n. 43. vide Laderch. cons. 18. Pereg. de fideicom. art 30. & Fusar. Q. 482. & si testator velit in stirpes succedi filiorû appellatione contineri nepotes & alijs etiam casibus latè Surd. de alim. lib. 9. Q. 36. vbi etiam quib. casibus

casibus non contineantur, & nepotes & fratribus nisi concurrant cum patruis in capita succedere Rot. bis firmasse probat Gall. de except. success. in rubr. n. 157. & seq. & lit. 4. excep. 23. n. 112. cum patruis & auunculis succedere, & si statutum vocat proximiores neptis ex filia cum matertera concurret, non cum patruo in statuto fauore agnationis condito Pereg. dec. 103. ex claus. salua gradus prærogatiua secundum iuris ordinem non excludit repræsentationem dec. 76. in fi. Rot. dec. 708. n. 7. par 1. diuerso. sed in contractibus non concurrere nepotem cum patruo in emphiteosi ecclesię Mona. dec. Flo. dec. 53. & 54. & si non fiat transitus ad aliam lineam Surd. dec. 14. non extendi ad relicta in testamento etiam si cum iuramento in manibus patris vel fratris renunciatio facta sit, siue ante siue post renunciationem legatum foret, & non valere nisi pater perseueret vsq; ad mortē in prima opinione Contrarium tenuit Rot. Rom. apud Manci. de iura. par. 4. eff. 62. quando absentis hæreditati alterius fauore facta fuit renunciatio de magis communi Soc. Iun. cons. 44. n. 20 & seq. lib. 2.

1060 1. Lim. primam istam sublimitationem d. quadragesimæ nonæ limitationis non procedere lęsione enormissima interueniente, tunc enim pactum de non succedendo iuramento non firmatur secundum magis communem & veriorem sententiā Iaf. cons. 133. sub n. 17. col. 10. in fine versic. non obstat etiam dum dicebatur lib. 4. & Capic. decis. 159. n. 24. & Curt. Iun. cons. 53. n. 10 & cons. 141. n. 5. Ruin. cons. 60 n. 23 lib. 3. & Natta cons. 166. & Gab. de iure dot. concl. 1. n. 8. & seq. Rim Iun. cons. 575. n 29. & seq. & Seraphi. priuileg. 21. n. 13. & Molina de primogenit. lib 2. cap. 3. n. 18 & seq. & Grat. cons. 88. n. 3. & 4. lib. 1. & Vasq de success. lib. 1. § 9. n. 20. & Gail. obseruat. 147. n. 2. & sequ. lib. 2. & Cras. in §. successio ab intestato. Q. 13. Ceuallos. com. opinio. contra commun. Q. 115. n. 4. & 511. n. 4. & Menoch. cons. 1. n. 494. & 495. & Simō. de decret. tit. 8. n. 231. qui omnes de magis communi testantur quam plures adducentes plurefque veriorem affirmantes Murzar. cons. 20. nu. 25. & seq. vbi latè & ita in iudicādo seruari probat. Rot. Rom. dec. 74. & 624. n. 3. par. 1. dec. 82. n. 2. & dec. 101. par. 2. diuersor. Cęs. de Barz. dec. 67. n. 13. & 14. Peguer. dec. 146. n. 30. & plurimos congessi in tractatu pacti de non succedendo in prima sublim. 12. limitationis principalis, & hanc indubitanter procedere in minore, & muliere tradit Gab. d. cōcl. 1. nu. 10. & seq. vbi etiam absolutionem à iuramento non requiri, pręterquam in maiore vltra dimidiam læso, de magis communi obtenta absolutione tam in enormi quam in enormissima Euge. cons. 12 n. 62. & seq. & per tot. idem dicens si esset contractus donationis deductæ per modum coniecturæ ad interprætandum an dolus, metus, vel seductio interuenerit n. 84 & sequ. tam in acquisita quam in acquirenda idem probans & n. 89 ex cōmuni probat absolutionem à iuramento peti posse in terminis c. quamuis. de pact. in 6. & idem dicit in acquirenda hæreditate n. 90. & cons. 29. n. 36. & seq. 74. & seq.

1061 Contrariam sententiam magis communem & veriorem dicunt Rube. cons. 12. n. 16. Vasq. de success. lib. 2. §. 18. n. 123. & 129. & sacris literis & bonis contuentijs hanc magis conuenire, ac secundū istam opinionem in grauissima causa pronunciatū testatur Cras. d. Q. 13. versic. contrariam opinionē latè Menoch. cons. 371. n. 25. & 26. Alcia. cons. 123 n. 4. ante ipsum & Bero. cons. 51. n. 9. versic. solum enim lib. 1. & Pedroch. cons. 35. n. 104. & Simon. de Pret. cons. 1. n. 36. & Pancirol. cons. 53. num. 15. & quod communi consuetudine pro validitate renūciationis iudicatur, & cons. 62. n. 21. & de magis communi & in praxi seruata Bursat. cons. 239. n u. 64. & Pute. cons. vltim. n. 53. inter cons. Odd. lib. 1. & Turret. cons. 32. n. 2. lib. 1. qui primam etiam fatetur esse magis communem prout prima re vera mihi videtur magis communis & verior, quia numquam læsioni enormissimæ renunciatum censetur nisi de pura & mera donatione agatur vt supr. lim. 32. quoniam vero circa absolutionem supracitati non conueniunt, illam aliquibus requirentibus, aliquibus minimè necessariam existimantibus pro foro fori negatiuam tenentes admitterem, pro foro autem poli affirmatiuam non dubito tutiorem, & forte necessariam quin etiam pro læsione non detecta sed detegenda necessariam esse Rota Roma. pluries firmauit vt in dec. 102. n. 9. par. 1. diuersor. quamuis in hęredibus iurantis non requiratur. dec. 102. in fi. par. 2. diuersor. dixi vbi supra Odd. cons. vt n. 53 & seq. quod vt Put. vbi loquitur de facta à filia dotata viuo patre & fauore pupilli.

2. Lim. hanc secundam non procedere, quando prius non renunciare iurasset alteri non sibi & secundo contrahens hoc sciret de communi Coua. 2. part. relect. § 2. n. 4. de testa. & Marant disp. 10. n. 53. & Gail. obs. 147. n. 18. & Cras. in §. successio ab intestato Q 14.

1062 1. Sublim. d. primam lim. sicque primam opinionem vt supra. lim. 32. n. 93. & seq. & agens ad rescissionem recepta restituere debet vt infra nu. 4468. & quando renuncians religionem profiteretur Ceual. d. Q. 115. n. 6. & si legitimè dotata sit Alba. cons. 751.

1063 2. Lim. non valere renunciationem factam per substitutum pupillarem cum iuramento, nisi pupillo consentiente & perseuerante vsque ad mortem Bal. in cap. cum contingat n 26. de iure. iura. Ang. in l. qui Romæ. §. duo fratres. Q 4. Iaf. n. 7. Ripa. n. 82 Alciat. n. 27. 28. Gutier. de iuram. confir. contract. par. 1. cap. 42. n. 5. in fi. & n. 6.

3. Lim. non procedere quando prius non pacisci de non succedendo iurasset Natt. in d. c. quamuis. nu. 19. Intrigl. supra n. 256. de cōmuni omnium Cras. in §. successio ab intestato. Q. 14. & vbi fratrum contemplatione renunciasset qui viuo patre obijssent de communi Cras. in §. successio ab intestato. Q. 10. n. 11. Cacche. dec. 98. n. 11. Surd. dec. 252. n. 4. Rot. dec. 258. n. 2. par. 2. diuers. 538. par. 1. recētis. Moli. de primog. lib. 1. c. 3. n. 48. Ond. cons. 29. n. 79 lib. 1. Cor. cons. 291. n. 8. lib. 4. & matre absente & non consentiente non tenet nec ex noua causa, nec alterius quam ei cuius fauore facta fuit Viui. dec. 316. n. 6. & seq. vbi etiam non obesse legitimæ nisi expressum sit.

4. Lim.

4.Lim. non obesse renunciationem si filia sit instituta, licet vt dotem transmittat opus sit in quota instituta vel esse factam legitimæ mētionem Ond. consf.53.n.25.lib.2.Rot.dec.152.n.7.8.par.2.recētis,&vt filia agnita dicatur institui debeat in quota vel titulo legitimæ, per tot, & quod est relictum supra legitimam filiæ, deducitur de tota hæreditate quod est intra filiorum legitimam impinguat,& de eorum legitima deduci,& 225.dotatam statuto exclusam succedere cū fratre nisi dotetur de paragio, & 668. ante legitimam deduci nisi filia hęres sit sine læsione legitimæ filiorum dec.620. d.par.2.

1064 50.Lim.non procedere in minore consentiente cum iuramento, quia aliud est consentire aliud cōtrahere l. si pater. §. finali. de manumiss. vt in dicta Affl.in §.item sacramenta. in 6.notab. n.6.de pace iurament.firman.vide supra amp.9.

1065 51.Lim. non procedere in illicitis quæ in iuramento non firmantur, quia iuramentum non debet esse iniquitatis vinculum,prout nec turpitudinē,vel peccatum continentes Affl.in d.§.item sacramēta. n.10.in 7.notab.de pace iuram. firman. post Butr. in c.fin.n.13.& 16. de pact.Vmbert.de Bonenc.in d.auth.sacramenta puberum.n.118. C. si aduersus venditio.& n.57. de communi Villalob. commun. opinio.lit.I.n.136.Sanchez.de matrimon.lib.1.disputat. 32. n.13. vbi si contra naturalis vel Diuini iuris dispositā contineant,secus si contra dispositionē humani iuris,dixi in tract.de pactis tit. de quib. pacisci possit lim.4. vide infra lim.182 & illicitum iuramentum non obligare nec absolutione opus esse Bero.consf.92.lib.1.est tex.in c.cum quidam.de iur.iur. vbi si ad cautelam esse absoluendum ait, & c.quanto eod. tit. vbi scienter illicitum iurantē absolutione non eger nec seruare teneri, licet seruare teneatur si ignorasset si quo licito modo obseruabile esset; si autem licitum iurasset quod illicitum reputasset debet obseruare iuramentum Leo.in thes. fori.eccle. par.2.c.10.n.6. illicitum dici probat ex parte iurantis eius cui iuratur ex causa turpi, modo illicito ex tempore vt die festo.

1066 1.Sublim. nam vt illicitum sit,opus est vtrāque spiritualē, & temporalem salutem vel earum alterā periclitati §.fin.22.Q.4.Gutier.de iuram.confir. contract par.1.cap.72 n.5.

1067 52.Lim. in furiosis,& dementibus, hi namque contrahere nequeunt, vetante lege,ideo eorum cōtractus iuramento minimē firmantur l.si a furioso, & l.furiosus. de verbo. oblig. Affl.in d.§.not.n.13. Gomez.de restitutio.minor.n.28. versic. item etiā Mantua. sing.219. Boer. decis.23.n.48.nec donare possunt etiam ad pias causas,si tamen furor probetur Rot.dec.366. coram Caualer. Soarez. alleg.1. n.9. vbi idem de frenetico, nec testari,si tamen dementia probetur cum non præsumatur, & actibus viro sanæ mentis cōuenientibus excluditur de quibus Rot.decis.525.par.2.recentis. vbi etiam testes præferri de sana mente deponentibus de insania etiam si non sit institutus proximior quicquid dicat Soarez.alleg.1.Med.dec.17.& exam.9.nisi dilucida interualla habens vt prudens disposuerit,vel nisi non fuisset insanus verus, & signis concludentibus probatus Viui.dec.377.de sana mente,& verisimiliora deponentes præferri, & licet per annos ante furor probetur valet actus,si cessasse actus tempore probetur n.18.imo probari debet;tempore testamēti excluditur ordinata scriptura, & fide parochi quod in vltima infirmitate sacramenta susceperit sana mente,& ex dispositione vti sanæ mētis prout furor ex in ordinata dispositione colligitur,non tamen sufficit quod non confiteretur peccata,missam non audiret,nec ei datum fuisse curatorē Rot. dec. 233.par.5.diuerso. signa furiosis,& à mentis ponit Eug.consf.79.

Quamuis in minoribus disposita in his etiam procedere soleant Feli.in c.cum non liceat. de præscript. Euer.in loco arg à minor.ad furios.73. Gratia.discep.871. n.17. & vtrorumq; bona absque decreto non alienentur l.2.C.de curator.furios.vbi Docto.

1068 1.Sublim. non procedere quando haberet dilucida interualla tunc enim contrahere posset glo. & Doc. communiter in l.cum alijs C.de curator furios.per illum tex.& in l.furiosum C.qui testam. facere pos. Affl d.n.13. Cepha. consf.753.n.18. Molina.de primog.lib.2.cap.9.n.27.& seq.

1069 1.Lim.d.primam sublim.non procedere nisi vt alius sanæ mentis cōtraxisset actum gesserit Farin. in fragmen.verbo.furor.n.331 & 332.

1070 2.Lim. non procedere nisi probetur tempore initi contractus dilucida habuisse interualla, defectus enim sanæ mentis in quē semel aliquis incidit durare præsumitur, nisi cessare probetur glo. in c. dilectus verbo competere de succes.ab intest.Rota. Rom.dec.387.n.3.par.4.diuers.de communi Ceph. supra n.17.& Rim.Iun.cōs.376.n.28. vel tempore testamenti Rot.Rom. decis.384.par.1.recentior. Molina. supra n.30. de communi Villalob. lit.F. com.opi.n.180.Gamma.decis.Lusit.100.n.27.Farinac.supra n.317.& seq. Mantica. dec.60. intelligentes nisi modico tēpore furor durasset,tunc enim non præsumeretur adhuc vigere tēpore contractus vel testamēti,& vbi probari debet sana mens tempore contractus per duos testes de ea deponentes probari tradunt, & latè dixi in tit.qui possint pacisci.lim.principali.18.in tractatu de pactis.Rota.d. dec.366.probari debere ait tempore cōtractus nec probari vnico teste ab inducēte producto, & coniecturis præsumptionem furoris excludi puta si actus conueniat homini sanæ menti,nec ei à patre curator datus fuerit. Eug.consf.79. vbi quomodo probetur ne puniatur etiam in foro poli etiam si postea furor cesset.

1071 53.Lim. in prodigo cuī bonorum administratio interdicta fuit,hic enim non potest contrahere, & de suis bonis disponere,& iuramento contractus illius non firmabitur secundum communem etiam cessāte d.interdictione Fede.de Sen.consf.31. Alcia. in c.cum contingat.n.226. de iur.iur. Bal. in l.is cui bonis de verb.oblig.Cur. Iun.cōs.152.n.7.Villalo. com.opinio.lit.I.n.148. Cęs.de Gras.dec.150. n.9. sed quoniam ante administrationem interdictam prodigus potest contrahere, ideo iuramento cōtractus non indigebit, post interdictionem vero iuramentum nō firmare prodigi contractum cōmunis est Doctorum sententia Bar.in l.is cui bonis.n.7.de communi Ias.n.18. de verbo.obligat.de communi

Gomez. de restitutio. minor. n. 32. & Couar. in cap. quamuis pactum de pact. in 6. 2. par. relect. §. 4. n. 8. & Vasq. de succes. creat. §. 28. n. 59. & Gutierez. de iurament. confirmato. contract. par. 1. cap. 32. n. 6. Minsinger. cent. 3. obseruat. 10. n. 4. de magis communi Manci. de iuram. par. 4. eff. 54. Turza. cōi. opi. 183. & Viui. communi opi. 659. Moz. de contract. emp. vlt. ord. col. 1. n. 11. Crem. sing. 119. vbi idem in minore cui esset interdicta administratio in casu deceptionis in contrahendo incurrendæ, & de magis communi Facchi. contro. iur. lib. 2. cap. 64. post Bal. cons. 391. lib. 5. vbi distinguit, & 259. 260. lib. 2. Port. in §. 1. n. 12. Inst. de curator. Lanfranc. Balb. dec. 82. vbi de communi.

Contrarium tenet Tholos. dec. 498. Ricci. collect. dec. 205. & 2170. vers. item iuramentum stabilitat sed dum dicit hanc opinionem authoritate maiori suffultum, & sępius iudicatum ex Aufr. in meo libro hoc nō reperio Anch. Q. 16. n. 5. lib. 1. 14. n. 13. li. 3.

1072 54. Lim. in filiofamilias qui sine patris cōsensu cōtrahere ex statuto prohibetur, hic enim si absque dicto consensu contraxerit iurando non obligabitur de magis communi Cur. Iun. cons. 152. n. 7. & donatio per eum facta etiam cum iuramento patri non præiudicat Cęs. de Gras. decis. 150. n. 4. & seq. licet defectum patriæ potestatis iuramentum tollat Caroc. dec. 94. Ricci. collect. dec. 205.

1073 55. Lim. nam venditor qui tradere iurauit si semel tradiderit, emptori à possessione cadenti iterum tradere non tenebitur, ex prima traditione enim contractum impleuit, nisi contractui non contrauenire iurasset, tunc enim iterum tradere teneretur, cum non videatur habere ratum, nisi emptorē possidere permittat Afflict. in §. item sacramenta. glo. 4. n. 5. & seq. de pace firman.

1074 56. Lim. nam petita absolutione qui iurauit nō prohibetur agere ob lęsionem vel aliam causam ad contractus rescissionem Abb. cons. 107. n. 6. & 7. lib. 1. latè Rim. Iun. cons. 5. n. 148. & seq. subdens absolutionem hanc nō impediri ex renunciatione omni iuris, & legum auxilio, & vnicā pro tota causa sufficere ad effectum agendi si nullitas probetur, aliaque absolutione opus non erit Minsing. cent. 2. obseruat. 57. qui ita in camera seruari subdit; quāuis tutius sit aliam petere vt probat Felin. in cap. 1. n. 29. ad finem de iure iuran. Decia. cons. 32 n. 25. lib. 4. qui idem probat etiam si fuisset omni iuris, & legum auxilio renunciatum præstito iuramento n. 26. Meno. cons. 412. n. 56. & seq. Torniol. cōs. 72. n. 4. Farinac. Q. cri. 160. n. 254. vide supra amp. 15. & limitatio. 6. & peti posse ob dolum, metum, vel enormissimam lęsionem de magis communi Bologni. cons. 31. n. 15. versic. vlterius, & Seraphi. priuil. iuram. 122. ante finem, & Gutier. de iuram. confirmat. contract. par. 1. cap. 57. n. 23. ex magis communi requiri probat.

1075 1. Sublim. d. 56. lim. nā licet absolutione petita coram ecclesiastico, contrauenire volens ex aliqua iusta causa periurus nō fiat, contractus tamen validus manet Felin. in c. 1. n. 26. de iure iuran. Couar. var. resol. lib. 1. c. 4. n. 6. Gomez. var. resol. to. 2. c. 14. n. 21 Gutier. in d. auth. sacramēta puberum n. 20. & seq. C. si aduersus vēditio. vbi ex Couar. in c. quāuis. de pact. in 6. par. 2. §. 1. n. 7. dupliciter limitat.

1076 1. Limitat non procedere quando contractus omnino nullus esset qui iuramento nō firmatur; sed iurans iuramentum seruare tenetur vt in c. debitores. de iure iuran. tunc enim non remanet validus. Gutier. supra.

1077 2. Limitat quando absolutio non tantū cōcessa fuit ad effectū agēdi, & excipiendi, verum etiam ad rescissionē obligationis contractæ, hoc etenim casu etiam cōtractus validus non manebit. Gutier. supra.

1078 57. Lim. nō procedere in contractu nullo ex defectu conditionis nō purificatæ sub qua esset initus, quoniam cum nihil ante conditionis purificationē actum dici possit, iuramento cōfirmari nequit Rim. Iun. cons. 5. n. 153. Cepha. cons. 118. n. 29. & seq. Crau. cons. 8. 67. n. 9. nec opus est relaxatione iuramenti etiam si conditio tacita inesset. Sāch. de matrim. lib. 1. disp. 60. licet ea purificata si casualis sit in præiudicium tertij etiam retrotrahatur, secus in mixta Rot. dec. 539. n. 6. par. 2. recētis. Costa. de retrotract. c. 2. n. 14. Manti. de contract. lib. 11. tit. 23. n. 28. Rim. Iun. cons. 762. n. 12. licet fauore dotis etiam potestatiua retrotrahatur Bero. cōs. 46. n. 17. lib. 1. & in contractu cōditionali nihil operari Rol. cons. 7. n. 60. lib. 3. & potestatiuam non retrotrahi in contractu Zuccar. dec. Luc. in cons. post eas n. 15.

1079 58. Lim. non procedere quando substantia deficeret, tunc enim iuramētum nihil operabitur, quoniam cōfirmabile minimè reperit. Roma. cōs. 517. n. 24. vers. sed certè vbi Mandos. in addit. Soc. Iun. cōs. 44. n. 48. li. 2. Ricci. collect. dec. 2170. vers. limita tamē Rot. Rom. dec. 366. n. 36. par. 1. diuers. Meno. lib. 4. præs. 55. n. 22. Fusar. de subst. Q. 245. n. 76.

1080 59. Lim. nō procedere quādo die Dominico iuratum fuisset quoniam iuramentum inualidū foret nisi pro pacis bono vel alterius rei necesaria causa contractus fuiset initus cap. 1. in fine de ferijs. vbi Ioan. Andr. Butri. & Abb. n. 9. Spec. in tit. de ferijs. §. sequitur. n. 6. glo. in clemēti. primo. versic. iudices. de offi. deleg. vbi Ancharan. col. 1. Bar. in l. si quādo. in 2. lectura. n. 10. C. de testib. vbi Bal. Ang. Castr. & Salice. Lanfranc. in cap quoniam contra. in princip. n. 43. de probatio. Ferrat. caut. 3. Plot. de in litem iuran. §. 49. n. 1. quamuis testis deponere possit die festo non tamen iurare vt per eos, & Surd. cons. 87. n. 14. n. 15. vbi propterea infert iurantem contrauenire pose cum iuramentū fuerit inualidum, & in integrum restitutionem petere, & tam in extraiudicialibus quam in iudicialibus, latè Scrad. de feud. par. 9. cap. 1. n. 49. Lambert. de contract. mulier. in fine. n. 66. & 67. nisi ex statuto loci in criminalibus aliter caueretur n. 67. Caroc. Q. 4. Q. 13. princ. iuram. decis. vbi tam de contractu, & teste quam officiali, & Intrigl. sing. 99. n. 210. & seq. lib. 3. & ita a Senatu Mediolani iudicatum testatur Carpa. c. 324. n. 169. & seq. in teste Seraphi. dec. 857. n. 27. & idem de alio tempore feriato ob publicam vtilitatem nisi fęrijs eset renūciatū Rol. cōs. 94. n. 39. lib. 2. licet testis qui die iuridico iurauit, possit die feriato deponere Masc. Q. 5. n. 90. Intrig. sing. 28. lib. 3. Rota. dec. 365. n. 3. vbi de iuramento testium par. 1. recētis. Lamb. ad fi. n. 66. Carpa. c. 328. n. 438. Viui. commmuni opi. 992.

1081 Contraria tamen sententia communis est etiam Theologorum in actibus extraiudicialibus siue Dominica die vel alia feriata in honorē Dei iuramentum præstitum fuerit, quam tenuit Rota 27. Aprilis 1587. coram Seraphino Cardinali postmodum Eminentissimo quæ est dec. 777. par. 4 diuers. vt testatur Marescot. resolut. 20. n. 11. & seq. lib. 2. licet in actibus iudicialibus secus dicat & dec. 782. n. 3. & seq. loquēs in extraiudicialibus Gal. de tuto, lib. 1. tit. 5 n. 25. & ita etiam distinguit Guid. Pap. decis. 215. Maran. de ord. iud. 6. par. art. 12. n. 31. Meno. de arb. Q. 30. n. 14. Manei de iuram. par. 2. art. 17. n. 10 & in captura suspecti de fuga Seraphi. priuil. iuram. 7. n. 36. Rot. in Roma. donatio. de Vrsinis 27. Aprilis 1587. coram Card. Seraphino Pie. ad c. 151. stat. Vrb. lib. 1. glo. 23. n. 4.

1082 60. Lim. iuramentum non extendere contractum, licet eumdem confirmet Oldrad. cons. 238. Dec. cons. 408. n. 7. Natta. cons. 180. n. 9. & 426. n. 9. Surd. cons. 315. n. 27. Scrad. de feud. par. 10. sect. 3. n. 47. vbi quā plures congerit, & 3. par. 9. par. sect. 6. n. 29. limitatum effectum producere probat si limitatum fuerit Gab. cons. 43 n. 31. lib. 1. vide supra n. 357. Tiraq. in præfat. l. si vmquam n. 165. C. de reuo donat. Coua. in e. quamuis. §. 4. n. 1. ante fi. de pact in 6. Alba. cons. 1. n. 6. Rota dec. 70 n. 2. par. 1. recentis Fusar de subst. Q. 260. n 18. Surd. cons. 60. n. 24. stricti iuris esse, & ad alias personas non extendi Manti. decis. 52. n. 52. n. 5. Rota Bono. decis. 149. n. 22 Pereg. cons. 102. n. 13. lib. 3. vbi ad alia capitula non referri.

1083 61. Lim. non procedere quando actus in forma a iure statuta deficeret, tunc enim iuramento non firmabitur, quia forma dat esse rei, qua cessāte quid confirmet iuramentum non reperit l. Iulianus. §. item si quis ad exhiben. Bar. in l. si quis pro eo n. 14. de fideiussor. quem cœteri communiter sequuntur Imo in cap. cum contingat. n. 71. in 7. casu de iure iuran. de communi omniū testatur Couar. in 2. par. relectio. §. 6. n. 2 pag. 416. Vmbert. de Bonenco. in authent sacramenta puberum n 80. & seq. C. si aduers. venditio Corset. sing. verbo. statutum. 14. vbi quando solemnitas propinquorum nō fuisset adhibita Rota Roma. decis. 218. par. 2. recentior. vbi quando solemnitas statuti seruata non fuisset, & vtilitas ab eo requisita, & causa, quorum alterum non sufficere inquit Bursat cons. 140. n. 17. vide infra lim. 108. Ricci. collect. dec. 2170. versic. adde. Grat. cons. 15. n. 15. lib. 1. Cenci de censi. par. 1. c. 1. art. 2. n. 10. & seq. de communi Vasq. de succ. lib. 3. §. 29. n. 2-3. Sanch. de matrimo. lib. 1. disp. 21. n. 4. Rim. Iun. cons. 72. n. 31. & seq. & quando nulliter præstitum fuisset Alba. cons. 368. n. 3. 4. & cons. 240. n. 33 40. & seq. & ibi Add. nullū probat forma statuti non seruata, licet sat esse dicat notarium affirmasse iuratum iuxta formam statuti.

1084 Contrarium ex magis cōmuni Gab. cōs. 127. lib. 1. nisi statutum præsumeret iuramentum vel contractum aliter factum simulatum Ond. cons. 40. n. 17. 18. licet ex aliis aliter tenuerit lib. 1. & ex communi dicat iuramentum supplere formam statuti. n. 67.

1085 62. Lim. non procedere quando iuramentum ex interuallo adhiberetur Gab. de minor. concl. 5. n. 25. Seraphi. priuileg. iuram 61. n. 8. & Felicia. de societat. cap. 5. n. 25. vide supra amp. 6. & 21. intellige vt ibi, vide supra n. 830 & 358 Odd. cons. 24. n. 10. ex communi licet ex aliis secus teneat.

1086 63. Lim. non procedere quando nullitas post iuramentum interpositum superueniret, puta non factæ insinuationis; vel non solutæ gabellæ, tunc enim contractus iuramento non firmabitur Soc. cons. 80. n. 11. lib. 1. Cepha. cōs. 118. n. 31. Cdd. supra n. 11. Mago. dec. Flor. 64. n. 37. 49. & 57. quia culpa partis procedit. Soc. Iun cōs. 8. n. 17. lib. 4. vide infra n. 2000. Rot. Rom. dec. 125. n. 14. par. 1. diuers. Pereg. decis. 91. n. 10. 11. vbi quando omnia esse vera iurasset.

1087 1. Sublim. non procedere quando statuto insinuationem requirente cum iuramento renunciatū fuisset, tunc donator eiusque heredes contra donationem venire minimè possent secūdum magis cōmunem ferè omniū Canonistarum vt testatur. Soc. d. n. 11. insinuatio enim sublata censetur ex iuramento secūdum magis communem sententiam de qua testantur Gab. de donatio. concl. 1. n. 10. Cur. Iun. cons. 34. n. 1. Cor. cons. 54. n. 5. & seq. vbi ex verbis pure liberè, & c. renunciatum dici lib. 4. Crat. cons. 70 n. 28. lib. 1. Alba. cons. 4. n. 20. Rol. cōs. 19. n. 48. & cōs. 78 n. 39. & cons. 93. n. 38. lib. 1. Tiraq. in l. si vmquam in præfatio. n. 143. Cotta. in verbo. iuramenti religio. col. 3. in fine vers. item an donationem Cail. obseruation. 39. n. 12. & seq. Clar. in §. donatio Q. 18. Rim. Instit. de donatio. §. 1. n. 256. Seraphin priuileg iuramen. 73. n. 3. & n. 65. Affl. decis. Perus. 66. n. 6. & seq. Peguer. decis. 148. n. 3. Magon. decis. Florent. 64. n. 22. & 41. & seq. Guid. Pap. dec. 350. n. 5. Rot. Rom. dec. 683. n. 10. par. 1. diuersor. Villalob. com. opinio. lit. D. n. 122. Cepha. cons. 488 n 55. Rota. Rom. decis. 277. n. 3. par. 1. recentior. & decis. 665. n. 7. eadem par. 1. Bursat. cons. 40. n. 59. Cabal. cons. 3. par. 2. Peregr. dec. 91. vbi quamplures congessit, & ab hac opinione iudicando, & consulendo non esse recedendum, & cons. 80. n. 10. lib. 2. & cons. 78. n. 11. lib. 3. qui omnes de magis communi testantur, & plures alios congessit in tractatu donationum 4. lim. principali, & hanc magis communem testatur Cęs. de Barz. dec. 25. n. 50. & seq. quia fauore priuato principaliter est inducta vide infra n. 1974. & seq. de magis cōmuni Ricci. collect. decis. 2170. versic. item operatur, & iuramentum supplere insinuationem Rot. Rom. pluries tenuit vt in decis. apud Manci. de iuram. par. 4. eff. 172. n. 16. & de magis communi Meno. cōs. 1. n. 377. & Decia. cons. 31. n. 159. lib. 1. & Affl. concl. 17. lim. 7 Carpa cap. 324. vbi etiam decreto loco insinuationis succedente cum iuramento renunciari posse. de communi. Intrig. sing. 87. n. 125. lib. 3. Rota dec. 561. n. 4 par. 1 recentis, vbi iuramentum supplere insinuationis defectum, & de magis communi etiam si non foret specifice insinuationi renunciatum Medic. dec. 29. n. 11. & Gall. de exc. suc. tit. 4. exc. 2. n. 30. par. 2. vbi etiam si promissorium adsit iuramentum, & Veral. decis. 283. par. 1. Pereg. d. dec. 91. n. 10. 11. de cōmuniori ex solo iuramento, & si non sit insinuationi renunciatum

ciatum Cācer.var.resol par.1.c.8 n.5.licet quoad præiudicium tertij secus probet, & Rot.dec.382. n.12 par.5. diuers.

1088 Contrarium nempè iuramentum non supplere insinuationis defectū tenēt alij plures citati à Gab. d.conclus.1.n.66 de communi testantur Soc.Iun. cons.69.n.39.lib.1.& cons.50.lib.3. & Durant.de testam ordinand.caut.10 n.3 post Barbat.cōs.66. in fine inter cons.Curt.Senior.Ferrat.caut.30.Port. cons.80. n.19. Tiraq. in l. si vnquam in princip. n.159.Duen.reg.224 fallent.5.Mago dec.Lucan. 51.n 17.latè Tenni.caut.33.vers. aliud, & de magis communi, & veriori testantur. Eugen. cons.7. n.52. & seq. præsertim si pro forma insinuatio requireretur,& cons.8.n.52.& per tot. & Bertaz.cōs. ciuili.88.n.61 Meno.cons.945. n.6. & cons. 1086. n.10. & sequent. Mago. decis. Flo. 64. vide infra n.1974.& seq.

1089 1.Lim. hanc secundam sententiam vel potius secus esse dicas quando in contractu donationis insinuationi renunciatum fuisset cum iuramento,tūc etenim iuramētum insinuationis defectum supplebit ex quo partium priuatum interesse principaliter concernit, & sine interitu salutis æternæ seruari potest de communi Ruin. cons 159.n.15. lib.4. & Dec.cons.432 n.21. Bero. cons.63. n.30. lib.1. de communi Soarez. commun. opinio. lit.D. n.174. Gab de conclus.1 n 69. de magis communi Grat. cons.7 n.11 lib.2. de communi Mago. decis.Flor. 64.n.62.in fine Bertaz.cons.ciuil.115.n.13.de magis communi Turret.cons.97 n.40.& sequent.lib. 1.Odd.cons.24.n.18.Meno.cons.465.n.16.& cōs. 810.n.57.& cons.1222. n.11. Thesaur. Q.89.n.7. lib.3 Cabal. cons.3.n 15.par.2.Cor cons 54 n.5. lib.1.Neuiz cons.8.n.11. vbi etiam vterque tradit ex quibus tacitè renunciatum censeatur, & Goz. cons.87.n.13. Rim. in §.1. n.269 Inst. de donat. Vasq. de succes lib.3. §.29. n.18.& Rot. firmasse probat Manci.de iura. par.4.eff.19.n.9.quinimmo sat esse iuratum fuisse non contrauenire ex mente Rotæ, & aliorum n.16. Pereg.decis.91.n.9. Ond. cons.59.n.33. lib.1. ex communi.

1090 1.Sublim. nam potest absolutio à iuramento peti Vmbert.de Bonenco.in auth.sacramenta puberum n.119.C. si aduers venditio.

1091 2.Sublim quando insinuatio à statuto exigeretur, statuto enim etiam cum iuramento renunciari non potest, quia cum iure communi conuenit de cōmuni Surd.cons.361.n.11.Meno.cons.451.n.29. & seq. Cęs de Barz.dec.94.n.6.vbi communem dicit, & decis.25.n.50.distinguit an publico vel priuato fauore principaliter sit inducta vt mox dicam Ricci. supra.

1092 Cōtraria sententia magis communiter recipitur; ex quo negari nō potest statutum insinuationē requirēs, priuato fauore principaliter, publico autem secundario conditum ideo renunciari maximè cum iuramento potest secundum magis communē de qua testatur Soc. cons.80. n.11. lib.1. & Cęs.de Barz dec.25 n.50.& seq.Seraphi.dec.746.& 751. Laderch. Imolens. cons.83. & supra n.1087. & tenent in limitatione citati Peregr.dec 91.

3.Sublim. in facta à minore cuius iuramentum dolo præstitum statuto præsumitur vt iudicatum ait Cancer.var.resol.par.1 c.8.n.28.& idem si ab alio facta esset statuto fraudem vel dolum præsumente Rota.dec.200.n.8.nouis.diuers par.5.

4.Sublim.quando insinuatione omissa donatio iurata statuto nulla esset à Papa confirmato Rui. cons. 60. n.7. lib.4 Bero. cons.40. n.12. lib.3. Giouag. cons.83.n.30.lib.1.

1093 1.Lim.primam opinionem idest 1.sublim. quādo in alia ciuitate se donatio facta esset d.statutum non habente Seraphi. supra vide infra lim.66.

1094 64 Li.vel potius secus esse dicas, si minor alteri iuramentū detulerit, cū hoc enim in integrū restitui poterit,si quidē isto casu ex iuramēto minor maior non efficitur prout quādo ipse iurauit l ait prætor.§.si minor.de iure iuran vbi Ias.n.1.& in l.iusiurandū.n.7.vbi alij eod.tit.Gail.obser.41.n.11.li.2.

1095 65.Lim. non procedere quando minor certioratus non fuisset, tunc enim iuramento contractus non firmabitur secundum communem æquiorem, & iustiorē Tiraq.in l.si vnquam in pręfatio.n.151. C.de reuoc.donat.& Gallia cons.105.n.20. quāuis contrarium teneāt quos citat Gab. de iure iurand. concl.3.vide supra.amp.18.n.342.

1096 66.Lim. non procedere quando persona à statuto inhabilitatur tunc etenim iuramēto cōtractus minimè firmabitur Vmbert de Bonenco.in d.auth. sacramenta puberum n.37. C. si aduers. venditio, (quamuis respectu non inhabilitatæ, & prohibitæ, iuramento contractus confirmetur n.114.)Cepha. cons.466.n.48.Rota Roma dec.218.par.2.recentior. vbi quādo statutum instrumento fidem auferret, vel fraudulenter extra territorium contraheretur,minorem extra territorium cōtrahentem comprehendere, etiam si cum patre contraheret constito de filij euidenti damno de magis communi Benint. decis.47.& Borgni,de tutor. n.168.Ricci. collect. decis.2170. versic. sed intellige. vide supra n.335. & à statuto lege vel Principe prohiberi posse. Viui.com.opi.704.

1097 67.Lim. in fideiussore dotis dandæ,conseruandæ, vel restituendæ qui iuramento non obligatur Bar. in l.si quis pro eo, n.9. de fideiussor. Aleia. in cap.cum contingat.n.108.alias.312.de iure iuran, Guid Papa.decis.350. Soarez. in tit.de las arrhas, n.24.Vmbert.de Bonenco.in auth. sacramenta puberum n.37.& 38.C.si aduers.venditio. & alij quos refert Seraphi. infra citandus, & de cōmuni Vasq. & Ceual mox citandi,nisi extraneus dotaret Ias.in l.si constante. n 60. sol. mat. vel nisi iam contracto matrimonio vir vergeret ad inopiam Bal. Nouel. de dot.priuil.21.lim.11.Rim.Inst.quib.alie.licet.in princ.n.556.& seq. Manci.de iuram.par.4.eff.57. qui has duas sublimitationes secutus est.

1098 Contrariam sententiam tenent Bal. Nouel. de dote par. sexta priuileg.21.n 14. & sequent.& ibi Addent.in fine de communi Alex.in l.si constāte. §. quoties n.5.solut.matrim.de cōmuni testatur Alex. supra Lup.in cap.per vestras. notab.5.n.12. de donation. inter vir. & vxor. Cor. cons.13. n.8. lib.4. Campeg.de dote par.3.Q.175. de communi Ripa. in l.qui Romæ. §. duo fratres. n.173. de verbor. obligatio. & Couarrui. in 2. par. relect. §.2. n.9.

Seraphin.

Seraphin. priuileg. iuramen 69. n. 3. & seq. Tiraq. in l. si vmquam. in præfatio. n. 139. C. de reuocand. donatio. de communi Vasq. de successio. lib. 3. §. 28. par. 1. n. 34. & §. 29. n. 16. Ceuallos. commun. opinio. contra cōmun Q. 258. n. 3. quorum vterque primam opinionem etiam communiter receptam testatur. de communi Afflis. decis. Peris. 57. n. 5. de magis communi Gutierez. de iuramento confirmator. contract. par. 1. cap. 21. n. 14. & Orosci. in l. ius publicum n. 5. de pact. Facchin. contro. iur. lib. 2. cap. 10. de magis communi, Gratian. disceptation. forens. 233. n. 34. Ricci. collect. decis. 2170. versic. item iuramentum stabilitat. Manci. de iuram. par. 4. eff. 57. Intrigl. sing. 89. n. 33. lib. 3. ex communi.

1099 1. Lim. hanc secundam opinionem non procedere, quando maritus hanc fideiussionem præstaret inuitus, puta consuetudinis vigore sic iubentis quia cum non occasionaliter sed directò contra fiat tit. C. ne fideius. dot. dent. & causa perfidiæ induceatur iuramentum velut contra legem directò prohibentem, ac materiam perfidiæ tribuentem non obligabit, licet secus foret si sponte præstaret ex quo occasionaliter tantummodo perfidiæ causam præberet, id quod iuramento tolletur Bal. Nouel. supra. n. 18. Lup. supra versic. Bald. tamen. pag. 391. Intrig. supra n. 47. vbi alijs modis limitat cum Bal. Nouel. d. priuil. 21.

1100 Contrarium tenent Couar. supra, & Seraphi. supra d. secundum opinionem contrariam 67. limitationi indistinctè approbantes.

2. Lim. nam Respublica fideiussorem, & mulierem contra legem pœnalē contrahentes punire potest Vasq. d. n. 34. versic. hæc autem.

1101 68. Lim. nam generalis renunciatio, quæ non valet in casibus verisimiliter non cogitatis propter defectum consensus iuramento non firmatur, Vmbert. de Bonenco. in d. authent. sacramenta puberū C. si aduers. venditio. n. 52. Tiraq. in l. si vmquam in præfat. n. 170. 171. C. de reuo. donat. Cepha. cons. 94. n. 36. Rim. Iun. cons. 575. n. 40.

1102 69. Lim. non procedere in donatione omnium bonorum præsentium, & futurorum quæ nō confirmantur iuramento quia, facultatem liberam testandi aufert secundum communem de qua testantur. Cur. Iun. cons. 25 n. 6. & Villalob. commun. opinio. lit. I. n. 150. de communi Pancirol. cons. 172. n. 3 & Clar. in §. donatio. Q. 20. in princip. de magis communi Cacchera. decis. Pedem. 100. n. 41. & decis. 70. n. 10. quorum vterque inualidam dicit etiam respectu præsentium, & de magis communi etiam testatur Gutierez. de iuramento confirmator. contract. part. 1. cap. 11. n. 11. & sequent. Soarez. commun. opinio. lit. D. n. 181. Lopez. de contractib. lib. 2. cap. 43. n. 3. vbi tamen consulit absolutionem peti, nisi prodigaliter, & inique donatio facta fuisset, hoc enim casu absolutio etiam in foro poli petenda non esset vt per eum, (& in totum nullam esse dicunt etiam Guid. Pap. decis. 214. n. 5. Peguer. decis. 136. de magis communi Mantica. de contract. lib. 13. tit. 26. n. 14.) Molina. de primog. lib. 2. cap. 10. n. 9. & seq. vbi hanc lim. tenet. de communi Villalob. com. opi. lit. D. n. 137. Matte. com. opi. verbo. donatio. n. 7. præsentium tamen valere inquit. n. 11. & Seraphi. priuil. iuram. 107. n. 31. & per totum vbi non valere etiam respectu præsentium, & de communi omnium Gamma. decis. Lusit. 386. n. 2. Soc. Iun. cons. 50. lib. 3. Duen. reg. 219. amp. 2. de magis cōmuni Manci. de iuram. par. 4. eff. 53. de magis communi Fusar. de subst. Q. 308. n. 34. & Medic. exam. 21. etiam reseruato vsufructu de cōmuniori Marta. dec. Pisa. 77. n. 4. Gall. de exc. suc. tit. 4. exc. 3. n. 19. etiam si facta esset in pœnam testamenti mutationis, & iurata vbi amp. & sublim. multis modis n. seq. de communi Cācer. var. resol. par. 1. c. 8. n. 64. & seq. vbi etiam creditoribus esse satisfaciendum vbi valet, & pro loco factam valere, & reseruato vsufructu.

1103 Contrariam sententiam vt iuramento valida reddatur tenent Abb. cons. 18. n. 3. lib. 1. Cur. cons. 252. n. 6. lib. 3. Dec. cons. 655. n. 12. Crau. cons. 139. n. 9. Vasq. de succes. creatio. lib. 2. §. 18. n. 167. nisi prius iuratum fuisset eiusmodi donationem nō facere vt per eum. Thob. cons. 55. n. 2. Grat. cons. 70. n. 25. lib. 1. de communi Villalob. d. lit. D. n. 137. Bonaccina. de donation. puncto 5. Manti de cōtract. lib. 13. tit. 27. de quo amplè dixi in tractato donationum Vmbert. de Bonenc. in authent. sacramenta puberum. n. 70. & seq. C. si aduers. venditio. plures decisiones citat Ricci. collect. dec. 2170. versic. iuramentum etiam, quas tamen non potui reperire. Soc. Iun. cons. 65. n. 50. 143. n. 37. lib. 1. Meno. cons. 1. n. 169. & veriorem dicit Cunno. de pact. lib. 1. c. 6. n. 228. Rot. dec. 7. n. 14. valere, & ad præsentia restringi ex communiori Rot. coram Burat. dec. 7. vbi idem de claus. omni mel. mo. & fauore ecclesiæ valere nec insinuationem acquiri.

1104 1. Sublim. primam opinionem, nam omnium bonorum præsentium ac futurorum donatio valida est in multis casibus quos congessi vbi supra, & non nullos vide apud Onded. cons. 37. lib. 1. & Gall. d. exc. 3. Surd. cons. 450. Viui. commun. opinio. 207. Molina. de primog. lib. 2. cap. 10. Cagnol. in l. fin. n. 238. & seq. Bolognet. n. 128. & seq. & Purpur. n. 212. & seq. & Duen. supra, & si reseruata sit certa quātitas quę ex bonis donatis præstabitur Rota. dec. 663. par. 1. recentis.

1105 2. Sublim. vel potius secus dicas, si quoad præsentia facta esset, tunc enim valere Gutier. de iura. confirmator. contract. par. 1. c. 11. n. 13. & quoad præsentia sustineri Aret. cons. 54. in fine. Guid. Pap. sing. 844. Rui. cons. 51. ad fi. lib. 1. Natr. cons. 453. n. 16. Lup. in rubr. de donat. inter vir. & vxo. n. 51. n. 10. Baue. de iur. iur. n. 6. illat. 7. Viui. cōmuni opi. 207. Manci. de iuram. par. 4. eff. 53. & ex clausula omni meliori modo quoad præsētia sustineri Grat. cons. 70. n. 21. lib. 1. Afflis. dec. Perus. 117. n. 6. Senat. Dola. dec. 28. n. 42. Medic. supra quoad præsentia sustineri probat, & valere si quid restet donanti ex quo possit hęredem habere, & dec. 36. & valere etiā piæ causæ fauore de quo vide Manti. de contract. lib. 13. tit. 28. & valere si quid reseruetur nō modicū de quo testari possit Rota in Veron. administrat. 5. Maij. 1610. corā Caualerio 9. collectarum per Pie. ad stat. Vrbis. Marta. dec. Pisa. 161. vbi exigit de reseruatis liberè testari posse, & nō esse valde modica & si nō tenet donatio respectu donatarij nec valet

respectu piæ causæ substitutæ tàm facta omnium bonorum quam reuocata ob filios susceptos vel facta à clerico filio spurio Rota. dec. 10. nouis. diuers. vbi reseruationem vsusfructus non sufficere nisi deductis alimentis superfit ex quo testari possit.

1106 1. Lim. secundam opinionem contrariam 69. limitationi non procedere, neque ex iuramento sustineri liberis donatori superuenientibus, sed tunc donationem reuocari nec iuramento renunciari potest l. si vmquam C. de reuocap. donatio. Bal. in l. 1. n. 19. C. de inofficio. donatio. Castr. cons. 435. n. 2. lib. 2. Imo. in cap. fina. n. 42. de donation. vbi Barbat. in fine. Papien. in forma libelli. pro donato. glo. irreuocabiliter. n. 5. vbi Masuer in additio. de communi testatur. Cur. Sen. cons. 1. n. 7. & 18. Ruin. cons. 98. n. 22. lib. 1. de communi omnium Soc. Iun. cons. 137. n. 3. lib. 2. Gozad. cons. 80. n. 16. Paris. cons. 73. n. 48. & 49. lib. 1. Ripa. in d. l. si vmquam. §. 3. n. 9. & 118. Tiraq. n. 173. veriorem, & æquiorē ait Gail. obseruatio. 40. in fine lib. 1. Cla. in §. donatio. Q. 23. in princip Cepha. cōs. 94. n. 37. Vmbert. de Bonenco. in authentica. sacramenta puberum n. 53. C. si aduersus vendition. Seraphi. priuileg. 71. n. 62. de communi Ceual. cōmun. opi. contra commun. Q. 105. Viui. cōi opi. 210. n. 4 vbi cum Claro, & Vmberto supra idem probat in simplici iuramēto in donatione apposito de communi Soarez. cōmun. opinio. lit. D n. 257. & Mangil. de imputatio. Q. 103. n. 12. vide infra limitatio. 92.

1107 Contrariam sententiam quando d. l. si vmquā fuisset cum iuramento renunciatum tenet Soc. cōs. 147. n. 17. lib. 1. Soc. Iun. cons. 89. n. 34. & 35. lib. 3. Clar. supra. Q. 22. versic. tertio infertur. in fine vbi quod ita consuleret, & iudicaret Decia. cons. 39. n. 167. lib. 2. & quod specialis renunciatio cum iuramēto valeat quamuis generalis minimè subsistat magis communis esse videtur vt per Tiraq. in d. l. si vmquam in præfation. n. 146. & seq. de communi Eugen. cons. 3. n. 92. post Ias. cons. 125. col. penult. in fine. versic. non obstat tertium Bero. cons. 50. n. 53. lib. 1. latè Crau. cons. 718. n. 4. quamuis in generali renunciatione secus dicat d. n. 4 de magis communi Pancirol. cōs. 3. n. 7. de communi Ceuall. supra, & veram dicit respectu iurantis, licet filij contrauenire possint, & Molina. de contract. disputat. 282. n. 7. & Gutierez. de iuram. confirmato. cōtract. par. 1. cap. 9. n. 10. Moz de donation. col. vlt. n. 75. & in generali renunciatione cum iuramento Soc. Iun. cons. 79. n. 32. lib. 2. Morot. cons. 43.

2. Lim. non tamen in ea contineri alienari prohibita de quibus donans disponere non poterat, etiam si verba donationis essent vniuersalia Scrad. dec. 233. n. 12. & seq. Rota. dec. 623. n. 3 par. 2. recentis. nec ea de quibus in l. obligatione generali. cum seq. de pig. Viui. dec. 410. vbi etiam valere omnium bonorum mob. & immob. per stipulationem factam, & de omnibus bonis præsentibus, & futuris post mortem collatam contra Ond. cons. 39. lib. 1.

1108 70. Lim. non procedere in renunciatione reductionis a laudo iniquitatem & dolū continente, quæ tamen peti potest iuramento eam nō petendi non obstante æque vel inique fuerit arbitratum stipulatione iurata apposita Vmbert. de Bonēco. in auth. sacramenta pūberum. n. 55. C. si aduers. venditio. post Bal. de communi testantem. cons. 80. lib. 1. Vincent. de Franch. dec. 247. in fine Emilia cōs. 47. n. 13. de communi Bursat cons. 431. n. 60. & seq. vbi etiam vsque ad annos triginta reductionē peti posse Seraphi. de priuileg. iuram. priuileg. 136. n. 12. vide infra n. 2235. Marta dec. 7. n. 9.

1109 Contrariam opinionem dolo cessante magis cōmunem probat Io. bapt. de arbitr. lib. 7. cap. 15. col. 4. vers. videamus nunc Vital de claus. in clausul. an redictioni, &c. n. 9. pag. 634. Laderchia. Imolen. cons. 97 sub n. 2 versic. tertius, & iuramentum si reductione excludere Rot. dec. 2. de arb. in antiq. Ricci. collect. decis. 205.

1110 1. Sublim. primam opinionem quando decennium ad interponendam seu petendam reductionem fuisset elapsum Roma. cons. 9. n. 1.

1111 Contrarium respectu reductionis quæ peti potest intra 30. annos. Bero. cons. 33. n. 7. lib. 3. & Bursat. supra.

1112 2. Sublim. non procedere quando condemnatus petijsset tempus ad soluendum sibi concedi, ex hoc enim reductioni renunciasse censeretur l. ad solutionem C. de re iud. vbi Bal. Rom. d. cons. 9. in fine Marsil. sing. 186. Rota. dec. 2. de appellatio. in nou. Bellame. dec. 137. de renūciatio. Cor. cons. 80. n. 9. lib. 1. Marant. de ord. iudicio. actu 2. principal. vltima par. n. 306. & 312. Mandos. ad Rom. supra lit. C. dixi in tractatu appellationum.

3. Sublim. non procedere nisi absolutione à iuramēto petita vt Rot. Rom. dec. 22. diuerso manu scriptarum tenuisse testatur Manci. de iuram. par. 6. Q. 16. de magis communi Paris. cōs. 44 n. 16. lib. 1. Scain. dec. Bonon. 11. n. 53.

Contrarium si enormem contineat læsionem Maran. de ord. iud. par. 6. act. 2. n. 215. Mona. dec. Luc. 52. n. 10 & seq. Gab. de arb. concl. 3. n. 38.

4. Sublim. quando certæ læsioni renunciatum foret vel etiam enormissimæ si dolus ex proposito cesset Gab. supra n. 35. & seq. Mona. supra.

1113 1. Lim. secundam opinionem contrariam 70. limitationi non procedere quoad enormissimam, & magis enormem læsionem, de quibus non loquitur renunciatio, immo enormissimæ nec renunciatum censetur, nec renunciari potest verbis quamuis amplissimis Imo. in cap. quinta vallis. n. 61. de iur. iur. de communi Ioan. Bapt. de arbitr. vbi supra col. 5. versic. his præmissis post Bal. consil. 380. lib. 1. de communi testantem Guid. Pap. decis. 519. de magis communi Eugen. cons. 29. n. 42. Cepha. cons. 480. n. 19. & sequent. Bursat. cons. 99. n. 11. Vinc. de Franch. decis. 247. in fine. de magis communi Laderch. Imol. cons. 97. n. 2. versic. secundus est, & Seraphin. priuileg. iuram. 83. n. 100. & sequent. & Gab. de arbitr. conclus. 3. n. 39. & sequent. de magis communi, & in praxi seruata Assis. decis. Lucan. 27. n. 1. & sequent. Magon. decis. Lucan. 98. n. 30. & Cęs. de Barz. decis. Bonon. quæ est Rotæ Lucanæ. dec. 86. n. 3. & sequent. dunmodo lęsio probetur vt per eum & Bero. cons. 33. n. 2. lib. 3. Rim. Iun. in §. 1. n. 126. Instit quib. alien. licet Meno. de arb. iud. casu 73. supra lim. 32. Dec. cons. 11. num. 6. vbi ita dicit

esse

esse cōmunem & practicari. Cassad.dec. 1. de emp. & vend. Franc. Marc.decis.149. Tholos. dec. 268. de magis communi & omnium ferè consensu laudata Ricci.collect.dec.2413. Gratia. discep. 148. n. 15. & seq. vbi etiam quæ enormissima dicatur arbitrio iudicis relinquit Marant.supra.

1114 1. Sublim.non procedere quando in specie fuisset renunciatum enormissimæ læsioni cum iuramento & data potestas enormissimè lædendi tunc enim cessaret reductio secundum magis communē imò receptissimam sententiam de qua latissimè comprobando testantur Gab.d.concl. 3. n. 39. Laderch. Imol.cons.13.n.5.Rim.Iun.cons.178.n.20. & seq.

1115 Contrariam opinionem communem & in practica seruari vel saltem magis æquam testatur Ceph.d.cons.480.n.19.& seq & Add.ad Roman.sing 51.Anchara.Q.4.n.7. & seq. nisi animus donandi constaret vt per eum de cōi contra cōem Ceual.Q. 89.& 92.

1116 1. Amp.d.primam sublim.dictæ primæ limitationis vt non sit necessaria absolutio à iuramento. Salice.in l.societatem §.arbitrorum.n.19.ante finē pro socio.Io.Bapt.de arbitr.lib.7.cap.16.circa medium & alij quos citat Gab.d.conclus.3.n.38.(cautius tamen eam petere inquit Io. Bapt.Capra) Becci.cons 40.n.8. qui tamen cautius esse peti, & loquitur quando laudum ex defectu potestatis nullū foret Cag.in l.2.n.80.C.de rescind.vend.Pancirol. cons.44.n.25.Gutier.de iuramen.confir.contract. cap.37.n.17.de communi Pedroch.cons.39.n.77. de magis communi Mastril.dec.90.n.10.

1117 Contrarium tenent Bal.in l. fi. n. 3. C. de non nume.pecun.vbi etiam tradit quando concedenda sit Butr.cons.24.n. 4. in fine versic. & hoc Abb. in cap.cum contingat.n.23. circa finem.versic. vnde sicut de iur.iur.Roma.in rubr.de arbitr.n.58.Gra. cons.30.n.22. lib. 1. & cons. 34. in fine lib. 1. Cur. Iun.in l.si vnus,§.illud nulla n.20.C.de pact. Vital. de claus.l.in claus.an reductioni ad arbitrium boni viri renunciari possit.n.35.pag.654.& seq versic vltimo aduertendum vbi partem citari debere subdit & n.seq. vbi de communi Laderch.cons. 13. n.6.Seraphi.priuilegio iuramenti.22.n. 87. Rota. Roma.dec.102.n.9.par. 1. diuersor. quæ intelligit nisi directa læsio fuisset & Surd.cons.424. n. 4. & Gabr.cons.9.n.2.& 3.lib.2.& Menoch. cons.508. n.8.Cabal.cons. 106.par.1.vide supra lim.32.Ricci.supra eam ante reductionem petiam obtinere optimum probat.Mago. dec. Flo. 119. & concedi potest ex cōi Cur.Iun.cons.141.n.16.de magis cōmuni Manci.de iuram.par.4.eff.1.Q. 1. quod scilicet peti possit absolutio sed peti debere ex communiori Rot.dec.102 n.9.par.1.diuers.& Carpa. c.453 n.137 & Pic.ad stat.Vrb. lib. 1. c. 151. glo. 23.n.22.Viui.dec.131.n. 5. vbi ad cautelam peti debere.

1118 Absolutionem autem peti non posse ob d. conuentionem iuratam tradit Cor.cons.221.n.17.versic.cuius dictum lib.2.& Grat. cons. 93. in fine inquit a Papa concedi non posse enormissima læsione non probata lib.2.

1119 Quomodo autē sit petenda & an pro sit vel nō tradit Meno. cons. 24. & quando Vniuersitas non sit per iura Rot.Rom.dec. 102.n.6.& seq. par.prima diuersor.coram ecclesiastico peti debet,quamuis coram laico clericus contra laicum Reum debeat reductionem petere Bero.cons.179.n.8.& 9.lib. 1. Ricci.collect.dec.1419. par. 1.vbi ante incursum periurium ab ordinario obtineri sat esse; postea a Sacra Pœnitentiaria, post Borg.dec.9 par.2 non debet esse obreptitia & si plura pacta sint ab omnibus peti debet, per procuratorem peti potest etiam tempore feriato.

Periuro non conceditur Crau.cons.6. n. 93. Laderch. cons.13.n.6. ab Episcopo scilicet; sed à Papa.Surd. cons.327.n.19.Mago.dec.Flor.22.Assis.dec.Perus. 90.Valasc.dec.130.Ricci. collect. dec. 2224. narrato tamen periurio ex Rot.dec.786.par. 3. lib 3. diuers. & 787. vbi etiam à Pœnitentiaria periuro concedi & à Legato de latere & ex dec.8co d. lib. 3. par. 3. quod si dubitetur an possit absolui, solus Papa absoluet Neuiz.cons.23.n.11.Viui. communi.opi.2.n.1.& Ferret.cons.234.n.1.148.n. 5. Paris.cons.96.n.87.lib. 1.Ferret.cons.149.n.14. subdens nec delegari posse Farinac. Q.8. n. 142. periurum ab Ecclesiastico absolui prout & qui debet absolui ad effectum rescissionis contractus, tradit etiam quando sit iudex præparati, de huiusmodi autem absolutione nulliter concessa secularis cognoscet n.seq.& à Papa nisi ex causa non concedi ex communi Soarez.lit.I.n. 277. & quando nequeat à Papa concedi tradit Couar.in c. quamuis. n.3.de pact.in 6. & Episcopus absoluit ab omni suspensione iuris in foro interiori nisi delictum in iudicio deductum sit, nec absolutoria lata Gratia. disceptat.737.Lotter.de re benef.lib.1.Q.40.num. 264. vbi cum agatur de tollendo iure quæsiti periurum nisi à Papa non absolui,& ita Rot.firmasse & Pic.d.glo.23.n 24 ex communiori & Rol.cons. 26.n.30.lib.3.& Surd.cons.424.n.47.Cancer. var. resol.par.2.c.1.n.296.vbi tamen num.300.cum qui cœpit contrauenire contractui posse moram purgare absolutionem petere ex Dec.cons.138. nu. 7. Add.ad Rom.sing.449.Mars.sing.463. Rau. sing. 306.

Si actor & Reus eiusdem fori sint, eam loci ordinarius concedere debet;si fori diuersi sint,puta si Florentinus Bononiæ promiserit Bononiensi,ac se læsum asserat, contractum rescindere volens, & si citatio necessaria non sit, Archiepiscopus Bononiensis absoluere poterit Feli.in c. 1. n. 31. de iure. iur.Manci.de iuram. par. 6. Q. 2. & si Ordinarius dubitet an eam concedendi iusta causa adsit, eam solus Pontifex concedet Alex.cons.66 n. 19.lib. 6. Neuiz.23.n. 11.Seraph.priuil.iuram:60.n.19:Māci.supr.Q.8:& à solo ecclesiastico ad effectum agēdi, & excipiendi concedi Farin.supra n.143:

Ab Episcopo loci contractus non crediteris concedi nisi periurus esset, tunc enim à Papa solum concederetur Rol.cons.31 .n.13.14.lib.2. Intrigli. sing. 99.n.139.lib.3.Carpa cap.453.n.144.& seq. vbi secularem non posse absoluere declarando, vt per eum & Coua.relect.par.1.§.3.n. 8. & Carpa. agit etiam de absoluendo forense Pic. ad stat. Vrb. lib. 1.c.151.glo.23.n.35.& seq. etiam si iuramentum positum

positum sit fauore forensis ex Cald.conf.6. de iur. iur.Capic.dec.18.n.6.& in Episcopi domicilio, & loci contractus & idem in legato de latere Cald. conf.4. de iur. iur. & in Capitulo sede vacante Zaber.conf. 35. n 3. & in Sammo Pœnitentiario, & eius pœnitentiaria ex Boua.ad const March glo. 2.n.38. Pic. supra n seq A Papa autem solum absolui si dubium sit an absolutio concedi possit Alex. conf.222.n.10.lib.2. Soc conf.115.n.8.lib 1.Patis. conf.96.n.87.lib.1.& à periurio de magis communi Rol.conf.34.lib.1.Ond.conf.18.n 6.lib.1.Surd. conf.327.n.19.ex communi Crau.conf.6.n.93. & Rot. vt per Pic. supra n 4 .& seq. vbi etiam prius à periurio postea à iuramento peti ex Affl dec.220. n. 17. & Rot. Roma. nullit. oblig. 5. Iulij 1604. coram Ottembergo.& ab Episcopo qui iurauit vel loci vbi iuratum fuit absolutionem concedi debere Feli.in c.1.n.31.de iur.iur.Borg.dec.9.n.30.par.1. Cancer.var.reso.par 2.c 8.n.77.

Læsione autem enormissima detecta instrumento vel aliter, non est necessaria absolutio Soc.conf. 27.n. 26 lib 4.Neuiz.conf 22 n.5.& seq. Affl. dec. 263. n.2.Rot.dec.102.n.9.par.1.diuers.Pic.ad stat.Vrb. lib.1.c.151.glo 23.n.23.Bero.conf.39. n. 12. lib. 2. vbi tamen subdit peti cautius esse.

Episcopus qui à iuramento absoluit de contractus simulatione tribus exceptis casibus cognoscit. primus est si coram eo tale quid non allegetur de quo se posset ingerere ciuili vel canonico iure; secundus si absolutio esset super iuramento omnino nullo; tertius si prius à parte iuramentum remissum fuisset Cast.conf.210.n.2.lib.2. Feli.in c. 1. n. 27. de iur iur.

Læsione enormissima interueniente, si probetur per sententias sine partis oppositione latas à periurio absolutionem non requiri, alioquin fore necessariã Rot. Rom. legitimæ de Orsinis. 20. Maij. 1588. coram Bubalo & In Nepesin. Laud. 10. Decemb. 1604. coram Mellino Ricci.collect.dec.1252. ad fi.par.1.& ex magis cõmuni absolutionem requiri nisi læsio enormissima notoria sit, vel oculis pateat Carpa.c.453.n.137.& seq.Farin.in fragm verbo. iuramentum.n. 1294. vers. contrarium & non esse necessariam ex magis communi Asis. dec. Perus. 18.n.67.tutius obtineri dicens.

Læsio & dolus pro introducenda reductione summarie probari debent, postea plenè secundum magis communem Alex.conf.139.n.8.lib.7.Cęs.de Barz. dec.86.n.10.Lepid.dec.Luc.75.Surd.conf.566.nu. 45.Gallia conf.110.n.33.

Et quidem vltra dimidiam Alex.conf.47.nu.5. lib. 1. Barz.supra n.11.Aldoui.conf.57. n. 11. vbi Pereg. habita etiam ratione dubij litis euentus Viui. dec. 429. n. 11. & in transactione etiam Meno. conf. 401.n.153.& seq.1111.n 84.Valasc dec.18. n. 8. Merli.dec.96.n.75. Sed arbitrio iudicis est de magis communi Ceual.Q.93.& Manc.de iuram.par. 4.Q.2. eff. 1. n. 9. subdens nec vsque ad dimidiam decipere licere dolosè ex Rot.dec.2.n.5.de pact. in antiqu. & alijs.

Habitaque ratione totius dispositionis Surd.dec.155 n.7.Valasc.in praxi.partitio.c.39.n.28 post Pinel. in l.2.par.3.c.fi.n.36.C.de rescind.vend.Rui. conf. 59.n.18.lib.4.Gab.de præsump.concl.1. num. 30. in fi.

Et contractus tempore inspecto, onerumque ratione habita Rot.dec.357.cri.per Farin.& 446.n.3.par. 1.recentis. & proxime dicetur.

Cessabit læsio, si res ad lucrum & damnum se habeat, licet postea damnum accidat Ceph.conf. 467. nu. 54.& 92.Rim.Iun.conf.97.n.12.Surd.conf.435.n. 14.451.n.40.Purp.conf.492.n.25.Gratia.dec. 17. n.22.Cabal.conf.86.n.28. lib. 2. Tiraq. in l. si vmquam.verbo.donatione.n.128.C.de reuoc.donat. Alba.conf.233.n.6.

Læsio autem cum non præsumatur, per allegantem probari debet.l.nam & postea §. minor. de minor. Goz.conf.44.n.8.Grat.conf.157.n.10.lib.2. Natt. conf.650.n.8.Ceph.conf.3.in fi.Rot.dec.422.part. 1.recentis. subdens venditionẽ præsumi iusto prætio factam ex Pinel.in l.2.par.3.cap.4.n.43. C. de rescind.vend.Meno.conf.358.n.23.Rot. decis. 86. n.11.par.4.diuers. & pro restitutione in integrum Rot.dec.1.de restit in int. in nou.234.par.2.recentis.1238.coram Seraphi.Affl.dec 211.Odd.de rest. in int.Q.4.de magis communi Gratia.discep.767. n.41.& seq. vide supra n.202. infra n.4325. Milã. dec.10.n 86.lib.1. Viui.dec.437.n. 8. Rota. decis. 323.coram Buratto.vbi pro restitutione in integrũ contra sententiam.

1.Amp. vt secundum tempus contractus probari debeat l.si voluntate C. de rescind. vend. cap. ad aures.de reb.eccle.non alien.Doc.in l.2.Rot.d. decis. 86.n.12.& seq. & 447.n.3 par.1.recentis.Gratia. discep.926.n.13. prætia enim ex tempore variantur.l prætia rerum.§.non nulla. ad leg. Falcid. de communi Rim.Iun.conf.618.n.24.776.n.84.85. Meno.conf.843.n.39.& seq.844 n.48.& seq.Rot. Rom.dec.446.n.5.par.1.recentior.& dec.20. par. 2 vbi etiam quod testis de communi valore bonorum omnium qualitates quorum non ignoret deponere debeat, quamuis in causa scientiæ dicere sufficiat, quia practicus sit, Rota.Bonon.decis.119. n.68.in nouissi 145.n.12 & seq vbi tamen probari posse ex anteriori & posteriori tempore, & ex vicinorum prędiorum valore per peritos Asis.dec. Perus.97.subdens ex pacto de retrouendendo detrahi debere 30. pro singulis centum aureis Rota. dec.457.par. 2. recentior, subdens detrahi debere saltem tertiam partem rusticalium domorum, & emphiteoticæ minus æstimari; nec præsumi ob iudicis decretum & licitationem & 648.part.1. quæ subdit in probatione læsionis rationem habendã inundationis, æris alieni, venditoris, & euictionis non promissæ & 689. part. 2. in pensione domus plura deducenda probans, nempe expensas pro reparatione, tempus quo potest sine conductore manere, & alia onera. & decis.553. coram Ludouis. & ibi Add. decennio valorem non censeri mutatum, minui autem si venditor pauper sit, aut carceratus nec domos ad rationem quinque pro centum æstimari ex Surd.dec.151.n.70. & conf. 451. n.33.& Rot. dec. 570. ibi citata vbi etiam locatione non probari Marescot.resol.15. n. 3. lib. 2. Laderch.conf.129. n. 1. & seq. qui pacti de retrouendendo rationem subdit habendam Ceual. Q. 664.

sub-

subdens testem probare dicentem, tantum valere si valor communis in articulis contineatur, secus si id in articulis non contineatur ex communi Lopez.de contract. lib. 1. cap. 13. vers. secundo dicimus. & vers. vnde. læsionem excludi subdit, si ob pestem belluiuè emptorum penuria, & venditorum abundantia in loco extet, nisi contrarium venditor probet. Viui. communi opi. verbo. iudex debet; ex communi inquit Iudicem peritos mittere posse qui valorem æstiment Soarez. lit. T. n. 171. ex communi valorem non probari per testes dicentes quod tantum darent; & secundum tempus contractus valorem probari debere ac læsionem Gutier. cons. 22. n. 30. Rota. dec. 422. par. 1. recentis secundum tempus contractus læsionem esse probandam, nec ex valore præsenti in præteritum inferri nisi modicum interuallum intercesserit; nec locatione probari valorem fructuū domus, in domibus enim, & ædificijs ex solis redditibus nō cognoscitur præcium ex Natt. cons. 332. n. 4. dicente nō ex redditibus domos & castra æstimari sed ex materia & forma; & quando ex quantitate pensionis præcium argui deberet læsionem excludi calculando ad rationē quinque pro centū & Natt. secutus est Surd. cons. 151. n. 70. minus quinque procentum domos æstimari probans. & Gab cons. 168. n. 115. lib. 1. sed contra Natt. nempe domos, castra, & turrin ex reddit u æstimari tenent Pinel. in d. l. 2. par. 3. c. fi. n. 28. Lup. in l. 2. com. 2. §. 5 n. 116. C. de pact. in §. emp. & vend. Burs. cons. 84. n. 17. Affis dec. Perus. 65. n. 11. 12. 13. Peregr. cons. 76. 78. lib. 4. Gab. de empt. & vend. concl. 1. n. 47. & seq. vbi antecedentis etiam & subsequentis temporis rationem habēdam & onerum ac pacti de retrouendendo. Socin. cons. 48. n. 3 lib. 4. Rol. cons. 23 n. 27 lib. 1. Decia. cons. 14. n. 16. lib. 2. Meno. cons. 358. n. 13. Paris. cons. 128. n. 35 lib. 1. Guid Pap. dec. 585. Burs. cōs. 70. n. 40. Lup. supra n. 154. Burg. in c. cum dilecti. n. 36. de emp. & vend. vbi etiam anterius & posterius probandum & per plures annos requirit Rot. dec. 256. crim. per Farin. & 160. n. 2. coram Caualer. probans ex præsenti non probari antiquum tempus Surd. cons. 151. n. 71. Masc. concl. 1403. n. 26. idem in qualibet alia probatione probans. de communi Guid. Pap. dec. 157. Rot. dec. 288. coram Caualer. & secundum tempus contractus probari debere. 447. n. 3. par. 1. recentis. vbi etiam valorem domus non argui ex locatione & pensionis quantitate, & 422. n. 3. vbi n. 4. subdit, quod si calcularetur ad rationem quinque pro centenario deberent deduci onera præcium minuentia, & stabilium bonorum calculari saltem ad quinque pro centum singulis annis. dec. 571. n. 6. et 358. coram Caualer. de communi Affis. dec. Perus. 65. n. 14. et Decia. cons. 2. n. 174. lib. 1. et Burs. cons. 84. n. 19. et Meno. cons. 358. n. 20. Rota. dec. 651. par. 1. diuers. subdens vtilitatē ecclesiæ considerari vt re vera tenuerunt Cabal. cons. 144. n. 21. lib. 1. et sunt communi etiam Lotter. de re benef. lib. 2. Q. 8. n. 89. 90. sed testes ex fructibus valorem probantes deducere debent expensas recollectionis et onera Lup. in l. 2. n. 117. C. de pact. inter. emp. et vend. vbi subdit præsens tempus esse inspiciendum Crema. in l. 2. n. 263. C. de rescind. vend. nisi à colono partiaria qui expēsas facit certa portio domino reddatur, illa enim sine alijs expensis consideranda esset ad rationem quinque pro centum. Rot. d. dec. 571. in fi. vbi etiam quantitatē fructuum liquidari a consuetis et verisimili leuioribus probationibus arbitrio iudicis, & ex possessione perceptos præsumi. sed dec. 12. crim. per Farin. collectarum solum valorem fructuum non attendi pro inducenda vel tollenda læsione; et 727. part. 1. recentis. ex possessione fructus perceptos præsumi, quantitatem verò coniecturis probari, ac per testes de credulitate et singulares, et si deponant tot singulis annis percipi posse vno anno cum alijs computato oneribus deductis, et 767. et dec. 100. par. 2. vbi per vicinos probari deponentes de quantitate computato anno vno cum alio, ac leuiores probationes sufficere, valorem etiam testibus probari, et taxa libri magistratus loci, et dec. 103. vbi tamē deduci debere partem coloni partiarij qui tamen omnes expensas facere debet & fructus melioramētorum perpetuum fundi commodum continentiū etiam si facta sint à possessore malæ fidei, & decis. 64. & 219. n. 18. coram Caualer. de communi Gab. cons. 80. n. 8. lib. 2. Manti. de contract. lib. 5. tit. 7. n. 16. Munnoz. de ratioci. c. 13. vbi tamen excessiuos restituere dixi in tract. euictionis. sed domorum & castrorum valorem non æstimari redditibus, sed ex qualitate & dignitate Bal. in l. fi. §. sin autem C. de bon. quæ lib. Natt. cons. 332. n. 4. Surd. cons. 151. n. 70 Rot. dec. 227. n. 4 par. 2 recentis. & fructus meliorAmentorum esse meliorantis Affl. decis. 87. Scain. dec. bonon. 29. n. 12. & fructus percipiendos præsumptiuè sat est liquidari, & sufficere leuiores probationes Zuccar. dec. Luc. 30 ita Rot. Rom. tenuisse probans. Marta dec. 54. Pisa. n. 14. læsionem ait probari testibus de valore temporis contractus ante ac post, & ex fructuum quantitate, & anterius & posterius tempus inspici debere Rot. decis. 65. n. 13. & seq. par. 2. diuers. Mona. dec. bono 1. num. 14. Rot. dec. 256. cri. per Farin. & ita intelligo Farz. dec. 123. n. 10. Rot. dec. 159. nouis. diuersio. vbi quādo testes de certo tempore anterioribus, & posterioribus annis sterili cum fertili computato, Percepti verò fructus ex possessiune præsumantur Seraphi. dec. 1245. n. 6.

DE MINVENTIBVS ET AVGENTIBVS VALOREM DECAS XI. TRACT. X.

1. Subamp. vt Qualitates iustum præcium minuentes pro iusto præcio, & læsione probandis respici ac deduci debeant Doc. in l. 2. C. de rescind. vend. Cagn. n. 243. Meno. cons. 358. n. 26. Rot. dec. 322. n. 7. par. 1. recentis. nec testes probant valorem, & læsionem nisi oneribus deductis deponant, vt qualitatibus rei valorem minuentibus. Nat. cons. 144. n. 10. Valasc. dec. 43. n 5. Masc. concl. 1403. n. 14. Add. ad Papien. in form libel. emptio. glo. pro præcio vers. quæ ante fin. ex Bar. & alij in l. 1. §. si hæres ad T rebel. Roia. dec. 422. n. 7. part. 1. recentis. & 447. vbi etiam testes debere scire confines, & rei qualitates.

2. Onus rei annexum rem minus valere facit Rip in l.

in l.1.§.si hæres.n.25.& 27. ad Trebel. Bero. conf. 169.n.16.lib.1.Rol.conf.96.n.41.lib. 2. Pinel. in d.l.2.par.3.c.fi.n.19. vbi Cag.n.243.Crema.num. 251.Burs.conf.249.n.22.223.n. 16. vbi onera esse deducenda Rot.dec.656.par.1.recentis vbi in pēsione Alcia.conf.110.n.5.et 6.Crau.conf.145.n.9. Rim.Iun.conf.27.n.58.Nnd.conf.53.n. 27. lib. 2. vbi de onere dilatione et conditione Valasc. decis. 43.n.5.Masc.concl.1403.n.15.Valasc.dec.43. n. 5.Bero.conf.169.n.16.lib.1.Rot.dec.640.part.1. recentis. vbi verum valorem dici qui superest deductis oneribus loquens reseruata pensione cum clausula, dummodo remaneant mille pro rectore libera, quod pensionarius hoc probare debeat. et 383.coram Caualer. sed centum reseruatis pro rectore non teneri pensionarium probare nisi clausula ista reseruationi pensionis iuncta sit, secus si in clausulis sequentibus post reseruationem dec. 148. n.5.nec tenetur probare pensionarius si Papa sciret fructuum quantitatem dec. 181. coram Caualer.et 642.d. par. 1. vbi pensionarium non teneri probare, nisi illa clausula reseruationi pensionis iuncta sit, secus si in clausulis post eam 747.par. 1. recentis. vbi etiam testes tempus gratiæ percutere debere. et dec.141.par.2. vbi teneri pensionarium probare valorem, licet solutio non impediatur lite pendente, distinguens vt si conferatur beneficium per cessionem vel obitum, iustificari opus non sit quia in supplicatione prouisionis exprimitur, secus si pensione sine causa vt puta super fructibus beneficij non resignati reseruetur, hoc enim casu iustificari debet quia hoc 2.casu Papa non fuit certificatus per titularem. & dec.548.par.2.dummodo remaneant mille &c. gratiam conditionalem facere & donec iustificetur nullum ius tribuere nisi ad effectum alimenta & sumptus litis præstandi constito de paupertate & præsumptione boni iuris quę iudicis arbitrio taxantur & Rota. dec. 15. coram Buratto. & Ceph.conf.127.& Coua.pract. QQ. c. 6.n.5.Mins.cent.6.obser.21.& Moli.lib.2. de primoge.c.16.n.39.& seq. & vxori pro anno lautius taxari non habita ratione modicæ dotis etiam extra domum.Medic.dec.89. & de expensis litis, & alimentis debitis amp.& lim. Rebus. de sent. prouisio.& Milan.dec.16.17.& Surd.de alim.tit.1. Q. 110. & seq. vbi etiam legitis ante deberi, et à primogenito Q.116. et extra domum qualiter taxentur tit.9.Q.45.et de mille pro episcopo vel centum pro rectore vide Garzi.de benef.par.1.cap.5.num, 362.et seq.

1. Amp.sat esse onus adfuisse tempore contractus licet postea amoueatur l. habitationem in princ. de peri, et commo.rei vend.in prin.Dec.conf. 308. n. 3.Rot. Auen.dec.122.n.4.Ond.cōs.33.n.30.lib. 2.

2. Pactum de retrouendendo, rem valoris centum, operatur valere 70. minusque Soc.conf. 15.n. 56. in fi.lib.1.Cor.conf.224.n.3.lib.1.Rim. Iun. conf. 218.n.117.118.Rol.conf.96.nu.41.lib. 2. Decia. conf.2.n.170.lib.1.Ripa.in d.§.si hæres.n. 26. Ias. n.10.Lup.supra n.129.Valasc.dec.43. n. 5. Gamma.dec.lusit.178.n.9.Burs.conf. 117.nu. 15. Affis. concl.51.fol.116. vers. sed dubium et decis. Perus. 97.Dec.conf.167.n.4.308.n.3.Bero. conf. 169. n. 16.lib.1.Masc.concl.447.n.11. Sola. in const. Sabaud.tit. de cresc.et frequen. glo. primæ part. fol. 115.n.4.Tiraq.de retract.conuen.in præfat.n.20. Ond.conf 33.n.32.lib.1.Laderch.conf. 129.nu. 4. Turret.conf.80.n.61.lib.2.

Sed in sexta tantum parte æstimari tenet Rota. decis. 563.n.5.par.2.recentior.et 446.par.1.Seraph. decis.1063.n.5. Add.ad Ludouis.dec.573.n.15.

Verum arbitrio iudicis æstimari quantum communi et iusto præcio detrahat, qui temporis longioris, vel breuioris, qualitatis personarum et venditæ rei, rationem habebit Cag.in l.2.n.58. in fi. C. de pact.inter emp.et vend.Bertaz.conf.eri.229.n. 20. Sola. & Masc.supra.Rim.Iun. conf. 218. nu. 120. Meno.de arb.cas.217.n.4.5. Vnd. conf. 33. n. 31. lib.2.subdēs hoc arbitrium regulari debere vt pręttium à pacto minuatur Rot. Auenio.dec.122. n. 5. Laderch.conf.132. n. 3. vers. iudex autem Valasc. dec.70.n.11.in fi.de magis communi Caroc. de loca.par. 5. Q. 11. fol. 235. impræssione magna, & Molina.de contract.disp.375.n.8.377.in fi.vbi quādo arbitrio vtriusque contrahentium pactum istud fuisset appositum & Lopez de contract.lib.1.c.33. vers.his. considerandum inquit fauore cuius adiectum sit Rot. in Romana de Pirouanis.31. Ianuarij.1611.coram Coccino. Merlin. de legit. lib. 2. tit.2.Q.19.n.21.

1. Amp. hoc 2. caput, procedere etiam lapso tempore ad redimendam, tempus enim contractus inspicitur vt in prima amp.primi capitis ex Dec. Rot Auen.& Ond.ibi citatis.

1. Lim. d. 2. cap. non procedere si pactum illud pro modico tempore factum fuisset, vilius enim isto casu non dicitur venditum, quam si quandocumque redimi posset Tiraq.de retract.conuen.in præfat.n. 20.in fi.Bertaz.conf.229.n. 20. Rot. Auen. supra ideo arbitrarium dicens. Valasc.supra.

2. Lim. quando pactum illud emptoris fauore initū fuisset, vt puta si conuenerit ad emptoris libitum redimi debere, tunc enim pluris potius quam minoris æstimanda res esset Coua.var.lib.3.c.9. n. 3. vers.2.Lup.d.§.5.n. 129. Burgos. in c. ad nostram. n.45.de empt.& vend.Borg.dec.1.n.30.lib. 2.

3. Lim. in iudicio rescissorio ob simulationem, & vsuram, tunc enim pactum istud vti seruile non minuet præcium Pinel. in d.l.2.par.3.c. fi. n. 19. ad fin.C.de resc.vend Borg.dec.1.n. 28. & 29. lib. 2. Sed omnes contrariū tenere Pinel.testatur.d.n.19.

4. Lim. non procedere nisi in modico adsit læsio, secus si in magno excessu, vt puta vltra vel circa dimidiam iusti præcij, hoc enim casu ad simulationē arguendam pacti ratio non habebitur Soc. Iun. conf.104.n.7.lib.3.Pinel.d.n.19. licet diuersimodè iudicatum asserat.& Lup.d.§.5.n.138.late Gab. conf.74.n.21.lib.1.Masc.concl.447.n.14. Laderch.conf.132.n.3.ante fin.vers.sed verius Alba.cōs. 791.n.26.Lancel.Gallia.conf 88.n.9.

5. Lim. in pacto quod non sit in libera venditoris potestate, sed continente nō posse redimi nisi post tempus certum, hoc enim casu minus valere non dicitur vendita res c. illo vos.de pigno. Burgos. in c.ad nostram.n.45.de emp.& vend. Tiraq.supra n. 26. Masc.d.n.14.ita iudicasse subdens.

6. Lim.

6. Lim. quando non res sed census emptus fuit, vel redditus, si post emptionem statim vel ex præcedenti conuentione tempore venditionis inita, rem venditori ad affictum locat, vel in emphiteosim concedit, tunc pacti huius ratio non habetur Ces. de Manen. de iure contract. Liuel. par. 1. Q. 1 n. 10.
7. Lim. non censeri partem præcij nisi venditionis instrumento legatur Rota dec. 369. n. 4. part. 1. recentis. vbi quando ex interuallo & ex causa lucratiua pro rem gratam venditori faciendo initum fuisset Decia. conf. 26. lib. 5.
3. Periculum amissionis rei puta litigio subiectæ rē minus valere facit Ripa. in l. 1. §. si hæres n. 26. ad Trebel. Pinel. in l 2. par. 3. c. 4. n. 19. C. de rescind. vend. Cag. in l. qui actionem. n. 9. de reg. iur. Burs. conf. 9. n. 40. Natt. conf. 144. n. 10. Gab. de actio. concl. 5. n. 34. & seq. vbi quantominus ob id valet iudicis esse arbitrio Meno. conf. 358. n. 27. Valasc. dec. 43. n. 5 Coua. var. lib. 2. c. 3. n. 4. in fi. Crem. in d. l. 2. n. 256. Masc. conf. 1403. n. 15. subdentes rem æstimari expēsis deductis, quantum scilicet valeat dubius litis euentus. vide supra n. 748.
1. Lim. non procedere quando non obstante dubio litis euentu res tanti esse probaretur Bar. in l. Lucius. §. si quæ est. 78. n. 3. ad Trebel. Soc. conf. 85. n. 3. lib. 1. de communi Crau conf. 430. n. 4. & quando subesset incertitudo puta fructuum ad vitam æstimabitur secundum l. hæreditatum ad leg. Fal. Pinet. supra n. 31.
2. Lim. non procedere in cessione iuris facta post rem iudicatam Seraphi. dec. 805. n. 3. intellige si sententia sit executa cum non ante lis finita censeatur. dec. 276. n. 6 par. 2. recentis. 608. n. 3. vbi litigiosam non esse nisi lis sit super dominio, nec post rem iudicatam.
4. Qualitas loci temporis ac personarum, pluris vel minoris rem valere facit Rip. supra n. 28. Burs. cōs. 9. n. 35. Gomez. in reg. de valor exprim. Q. 12. qui tamen in beneficialibus subdit probari debere beneficium de quo agitur tempore prouisionis onoribus deductis valere in portatis centum, & quod per annos quinque ante & post, anno sterili cum fertili computato communi æstimatione tantum valuit, & ita testis de d. beneficio notitiam habēs se scire dicit, & si plus minusue valeret, non ignoraret. Crema. in d. l 2. n. 254.
5. Si cum fisco agendum sit, res minoris prætij esse censetur Alcia. conf. 110. n. 5. 6. Mazol. conf. 520. n. 77. in fi.
6. Aere alieno grauato vēditore si fideiussorem pro euictione non reperiat, res minus valere censetur Bar. in l. 1. §. si hæres. n. 3. Ripa. n. 28. Ias. n. 13. ad Trebel. de communi Pinel. in l. 2. par. 3. c 4. n 20. vbi Crema. n. 253. & 275. Cag. n. 233. in fi. C. de resc. vend. Feli. in c. cum causam. 2. n. 1. in fi. de testi. Lup. d. §. 5. n. 132. Afflict. de iur. protomis. §. 2. nu. 18. Meno. conf. 358. n. 27. & seq. Masc. concl. 1403. n. 15. Tenni. caut. 236. n. 55. maxime carcerato Rota. dec. 422. n. 7. par. 1. recentis. Mangil. de euic. Q 146. n. 20.
7. Fluminibus vicina, periculisque subiecta minus valent, vt molendina propè flumen, vel in montibus casmate supposita Ripa. supra Alcia. conf. 110. n. 5. 6. Valasc. dec. 43. n. 5. Tenni. supra n. 16. Masc. d. n. 15.
8. Rixosus & malus vicinus rem minus valere facit prout & contentiosus venditor Rip. in d. §. si heres. n. 28. Ias. n. 11. & in l. 2. n. 18. sol. matr. Crema. in d. l. 2. n. 254. Lup. supra n. 131. Meno. supra n. 28. Feli. d. n. 1. Crau. conf. 145. n. 9. Masc. d. n. 15. Tenni. supra n. 17.
9. Partes venditæ minus valent quam si totum vendatur Pinel. supra n. 36. Masc. d. n. 15. Meno. supra. n. 29. Rot. dec. 422. n. 7. par. 1. recentis.
10. Pecunia credita res minus valet quam præcio de præsenti soluto Pinel. supra n. 34. Crema. d. nu. 254. Masc. d. n. 15. Coua. var. lib. 2. cap. 3. n. 6. Valasc. dec. 43. n. 7. vbi etiam tradunt quando propterea mercatores excusentur. post Bar. in l. a diuo Pio. §. sed si emptor. n. 2. de re iud. Decia. conf. 2. n. 205. lib 1.
11. Feudum & emphiteosis rem minoris valere faciunt Aret. in §. si quis agens n. 3. in fi. 4. in fi. Inst. de actio. Papien. in form. lib. in actio. real. glo & in Florenis n. 24. in fi. Lup. 4. §. 5. n. 135. Pinel. in d. l. 2. par. 3 c. 4. n. 23. Cag. n. 243. C. de resc. vend. Purp. conf. 356. dicens minui debere peritorum arbitrio iuxta pensionis valorem, quæ soluitur vbi res est Caldas. de rest. in int. verbo sua facilitate n. 83. ad fi. Valasc. de iur. emph. Q. 11. n. 18. Burs. conf. 249. n. 22. & iusto prætio rei si libera esset pro 3. parte detrahere Bord. dec. 36. n. 5. lib. 1. Ripa. in d. §. si hæres. n. 29. Surd. conf. 452. in fi. vbi de sexta Masc. d. n. 15. Rot. dec. 746. par. 4. diuerso, & sextam non tertiam minui Rot. dec. 573. n. 15. coram Ludouis. in Add. citata & Mantica. dec. 101. sed iudicis arbitrio remitti pro tertia 4. vel 6. secundum longius vel breuius tempus concessionis Costa. de rat. port. Q 131. n. 14. Merli de legit. lib. 2. tit. 2. Q. 19. n. 20. & de quarta Thes. lib. 3. Q. 115. Lup. in l. 2. n. 135. C. de pact. inter emp. & uend.

Sed feuda & iurisditiones æstimari ad rationem duorum, uel duorum cum dimidio pro centum Rim. Iun. conf. 5. n. 127. Add. ad Papien. in form. libel. uendit. uersic pro præcio. in uerbis quę & qualis ad fi. & ita iudicatum testatur Alex. Raud. de iure emphi. par. 1 n. 138.
1. Lim. nam feudalis vel emphiteotica qualitas iustum valorem non minuit si res fuerit æstimata d. qualitate inspecta Bertaz. conf. cri. 373. n. 9.
2. Lim. non procedere quando onera deducuntur in contractu qui simulatus arguitur; vel saltem iudicis arbitrio diminutio regulabitur Borg. d. ec. 1. n. 27. in fi. & seq. lib. 2.
12. Fideicommissionis rē minus valere facit Doc. in l. 1. §. si hæres. ad Trebel. Moli. de primog. lib. 2. c. 4 n. 20. Borg. dec. 36. n. 5. vbi pro tertia parte minus. lib. 1.
13. Annui redditus minus in loco valēt vbi tardius, quam ubi citius & certius soluuntur Valasc. decis. num. 5.
14. Retractui res supposita consanguineorum fauore minus ualere dicitur Tiraq. de retract. lig. in pręfat n 27. 27.
15. Difficultas exactionis rem minus ualere operatur Crema. in d. l. 2. n. 262. Crau. conf. 145. n. 9.

16. Pa-

16. Pactum quod emptor locare vel in emphiteosim rem concedere teneatur, si minoris locetur quam alius conduceret, rem minus valere facit Pinel.d. c.4.& fi.n.23. in d.l.2. Valasc.dec.43.n.5.Masc.cõcl.1403.n.15.& supra uers.11.

17. Renunciationes & clausulæ rigorosæ in contractibus additę iustum prçcium minuunt Valasc. supra n.9.10.

18. Prçces in uenditione adhibitę rem minus ualere operantur Albe.in l. fundi partem de contrah. emp.Tiraq.de retract.conu.in prçfat.n.23.

Contrarium tenent Pinel.d.c.4.n.21.in fi.Lup.d.§.5. n.133.& seq. distinguentes quod si prçces ex parte emptoris prouenirent, semper prçcium maius dat tum censeretur, minus autem si uenditor rogasset.

19. Satisdationem ordinariam remittens carius emere dicitur Bar.in l.1.§.si hæres.n.3. ad Trebel. Pinel.d.c.4.n.25.Masc.d.n.15.

20. Possessio & eius causa minus reipsa & proprietate rei ęstimatur Pinel.in d.l.2.d.c.4.par.3. nu.26. Crema.n.247.Masc.d.n.15.

21. Paucitate emptorum rerum ualor decrescit, prout è contra eorum multitudine augetur Coua.uar. lib.2.c.3.n.5.Valasc.dec.43.n.8.

22. Actio, re minus æstimatur l. minus.de reg. iur. Cag.in d.l.2. n. 254. & in l. qui actionem. n. 9. de reg.iur.Pinel.supra n.37.Natta. cons. 144. nu. 10. vbi etiam quę sint probanda.Masc.d.n.15.

23. Seruus fugitiuus, ac regionis longinquę minus ęstimatur Pinel.supra n.38.Masc.d.n.15.

24. Bellum, pestis, pecuniarum penuria, & huiusmodi calamitates, rem minus valere operantur Dec.cons.308.n.3.Alcia.cons.110.n.5.C.in d.l.2. n.243.Lup.d.§.5.n.137.Masc.d.n.15.

25. Pignus rem minus valere efficit Ias.in l.1.§.si hæres.n.14.Ripa.n.29.ad Trebel.

26. Mala vmbra velut si in loco mortuus sepultus existat, rem minoris valere facit Affl. de iur. protom.§.2.n.18.

27. Emptione à contentioso facta præcio rerum detrahitur, Ias.in l.2.n.18.sol.matr.Meno.cons.358. n.28.& seq.

28. Alienationis prohibitio, vel alia rei obligatio, eiusdem præcium minuit Rot.dec.346.n.4.par.4. diuers.446.n.4 par.1.recentis.ex Tiraq.de retrac. conuent.in præfat.n.20.

29. Donationi pactum, onus, seu conditio, adiecta minus valere facit, quam si pure donaretur Decia. cons.7.n.96.lib.1.

30. Seruitus rem minoris valoris reddit Affl.d.§.2. n.18.Borg.dec.36.n.5. vbi tertia parte minus æstimari lib.1.

31. Ex incommoditate minuitur iustum præciũ Rot. dec.12.n.1.in fi.criminal.a Farin.collectarum.

32. Expensæ pro exactione nominis debitoris & labores deduci debent & illud minuunt, sed si eis detractis modicum pro magno credito soluatur, cessio simulata erit nec valebit nisi actio præsenti etiã pecunia vendatur & ematur quanti est deductis expensis vt supra ex communi & veriori Garz.de cõtract.c.19.n.2.& Mangil.de euict.Q.79.n.23.supposito debito vero liquido & exigibili.

1. Lim. generaliter, non censeri deceptum rei qualitates scientem Rip.in d.§. si hæres. n.29. Tenni. caut.236.n.18.19.

2. Lim. vt licet qualitates prædictæ præcio detrahunt, non tamen alterari debeat communis valor quoad terminos l.2. C. de resc. vend. & si venditor probet se in obolo læsum vltra dimidiam iusti prçcij ex d. l. 2. obtinebit, qualitatibus iusto præcio detrahentibus non obstantibus, licet in simulatione læsio vltrà tertiam vel quartam debeat apparere Pinel. d. c. 4. n. 19. qui tamen variè iudicatum asserit Lup.d.§.5.n.138. Masc. concl. 1403. num. 16.17.

3. Lim. non haberi rationem laborum in acquisitione per emptorem passorum Coua.var.lib.2.c. 3. n. 4.vers.2.

4. Lim. In solutione gabellæ & Laudemij cuius ratio non habetur in valore calculando vt in praxi receptum probat Valasc.dec.70.n.14.licet controuersum sit.

5. Lim. in conuentione pendente à futuro euentu lęsionem cessare, nec pacta à fœlici euentu metienda sunt cum à futuro accidenti pendeant Rot.dec. 584.n.7.par.2.recentis.

Qualitates bonæ è contra rem meliorem reddunt l. quod sæpe.§.fi.vbi Doc.de contrahen.emp. Bar. in l.1.§.si hæres.n.3.ad Trebel.Pinel.in l.2 part.3. c. 4.n.23.C. de rescind.vend.Crem.n.275. Lud.in l.2. §.5.n.128.C.de pact.inter emp.& vend.Mazol.cõs. 120.n.78.Valasc.dec.43.n.5.Masc. conclus.1403. num.14.

1. Melior conditio in venditione existimatur, si emptor magis idoneus sit, vel præcij solutio celer, vel emptor nullam à venditore exigat satisdationem l.cũ qui.§.melior. de in diem addict.Pinel. supra n. 24. Crema.supra n.253.Rim.Iun.cons.27.num.59.vbi etiam euictione non promissa Valasc.supra n.10.

2. Fructus pendentes fundi æstimationem augent, licet secus in ancilla propter ventrem Affl. de iure. protomis.§.2.n.20.

3. Ex commoditate rei præcium crescit Rot. decis. 12.n.1.in fine crim.collect.per Farin.

4. Qualitas, pulcritudo, & dignitas castrorum & terrarum præcium augent, quia domus & castra non æstimantur ex redditu Bal.in l.fin. §. sin autem legata C.de bon.quæ libe.Natt.cons.332.n.4. quos refert & secuta est Rot.dec.227.n.4.par.2.recẽtis.

5. Ex auulamento & hominum concursu augetur si certum sit Ceph.cons.328.n.20.40.57.& seq.Zuccar.dec.Luc.29.Laderch.cons.70.n.2.Rota. decis. 540.n.7.par.2.recentior.

6. Ob ius patronatus rebus venditis adhærens rei præcium augetur Molin.de iust.& iur.tom.3.disp. 620.n.6.ad fin.Garzia de benef.par.5.c.9.n.35.

7. Auuiamentum & creditum hipothecę recipit ęstimationem Coccin.dec.459.

2. Subamp. vt in alienatione bonorum ecclesiæ vel minoris vtilitas requiratur tempore cõtractus initi, hoc enim tempus solum attenditur vt contractus vtilis censeatur non inspecto si postmodum cõtrahentium conditio deterior fiat l.si voluntate.C. de resc.vend.Calde.cons.5.de rer.permut.per.l.sed an vltro.§.1.de nego.gest.de communi Guid.Pap. dec.157.Rebuf.de alienat.rer.eccle.n.73.Redoa.

de reb.

de reb. eccle. non alien. rub. de cauf. vtil. n.60. fol. 126. & 130. n.137. & fequent. & n.142. & fequent. rationem adducit, quia fi res ecclefiæ poft contractum deterior fieret, eam ecclefia non requireret, non debet ergo in eo audiri cuius contrarium poftulatura non effet ex l. penult. C. de folut. & Bar. in l. fi rem, & præcium 25. in fi. de petit. hęred. Bero. conf.32. n.7. lib. 1. Rot. decif. 288. coram Caualer. & 311. n.5. par.2. diuerfo. Seraphi. decif. 366. & 1307. n.6. vbi de locatione facta pro ficto minore folito ex caufa, & 191. par.4. diuerfo. & 18. num.4. par.2. diuerf. Surd. confil.249. n.23. Meno. conf.358. n.13. & fequent. & 817. n.30. vbi valorem temporis præcedentis non attendi, & 936. n.5. fed primi contractus infpici probat conf.1147. n.23. Rot. decif.577. n.4. par.1. recentior. Rim. Iun. conf.713. n.28. & 43. Manti. de contract. lib.3. tit.15. n.18. & fequent. lib.4. tit.7. n.30. ita iudicatum probans Gamma. dec. Lufit.323. n.1. & feq.

5. Lim. non procedere quoad probationem valoris, & vtilitatis rei, quæ ex tempore contractum præcedente, & fubfequente probantur Rot. decif.65. n.13. 20. par.2. diuerf. non ex tempore extraordinario, & irregulari puta peftis, & cariftiæ decif. 78. n.1. par.2. & 825. par.4. diuerf. in immobilibus tamen non etiam in fructibus.

1. Sublim. non procedere in tempore diuturno, multi etenim anni ante, & poft contractum exprimi debent non longiffimum Bar. in l. præcia rerum n.2. Alex. n.10. ad leg. fal. Crema in l.2. n.245. & 337. & alij C. de refc. vend. & ad tempus decem annorum Bal. in l.1. n.64. C. de fent quæ pro eo quod inter. Alex. conf.133. n.9. ante fin. lib.3. Natt. conf.353 Redoa. fupra pag.131. n.150. Rot. dec.78. par.2. diuerf.

2. Lim. quando tempore contractus peftis vel bellum adeffet Borg. decif. 45. n.53. 46. n.26. vel cariftia. lib.1. Fab. de Anna. conf.38. n.35. Rot.d. decif. 78.

3. Lim. non procedere in contractibus fucceffiuis Natta. conf.548. n. 36. Ofafc. conf.47. n.15. 16. Alba. conf.34. in fi.

4. Lim. non procedere quando femel legitimè conceffio facta effet, namque poftea iterum bona ecclefiæ emphiteoticentur, non fufficit folemnitas in primo contractu adhibita, nifi cum vtilitate ecclefiæ fiat, vbi maior ex fecundo quam ex primo percipi poffet Rot. dec.360. par.1. diuerf.

5. Lim. nam fi communi opinione certum fit quid venturum foret, tunc contractus refcindetur, licet aliter euenire poffet glo. & Bal. in l. fi ea lege. C. de vfur. Ofafc. decif. Pedem. 95. in fi. Rim. Iun. conf. 233. nu.128. vbi etiam quando dubitaretur.

6. Lim. non procedere quando aliud actum fuiffet glo. & Doc. in l. pen. C. de folut. Seraphi. decif. 762. n.3.

7. Lim. non procedere quando traditio, & executio in futurum confertur Pinel. d. cap.4. n.16. Natt. confil. 548. nu.36. Rimin. Iun. confil.233. num.127. Cęf. de Barz. decif. 70. num.70. Surd. confil. 52. nu.49. Mafc. conclu. 1403. num.30. præterquam in teftamentis Gratia. confil. 129. lib. 2.

8. Lim. nam caufæ etiam remotæ ad læfionis exclufionem ratio habetur Crau. conf.264. n.3.

9. Lim. fi contractus tractum fucceffiuum haberet, ac futurum tempus refpiceret Alba. conf. 34. n.15. Manti. d. tit.15. n.25. Surd. d. n.49.

10. Lim. vbi de animæ fauore ageretur, tunc enim temporis futuri etiam ratio haberetur Crau. conf. 264. n.4.

11. Lim. non effe opus teftes de tempore contractus deponere de valoris quantitate, fi de tempore pofteriori ac de præfenti deponant, & conftet quanti à tempore contractus hucufque fuerit auctus in dimidia, tertia, vel quarta fecundum temporis diftantiam Ond. conf.31. n.50. lib.1. Surd. conf.330. n.5. 451. n.39. verf. confirmatur Meno. conf.894. n.24. Merli. dec. Luc.70.

12. Lim. quando contractus initio nullus ratificatur, tunc enim ratificationis tempus infpici debet Manti. de contract. lib.25. tit.6. n.62.

13. Lim. fat effe tempore tractatuum neceffitatem, vel vtilitatem adfuiffe, tametfi poftea ceffaffet glo. in cap. cum apoftolica verbo. pro futurum. de his quæ fiunt à Prælat. Soarez. alleg. 21.

14. Lim. ecclefiam perpetuo locare poffe pro fexta parte minus folitæ penfionis Anch. Q.52. n.5. lib.2. Rota. dec.78. n.5. par.2. diuerfo.

3. Subamp. in tranfactionem læfionem confiderari debere fecundum tempus tranfactionis Thob. conf. 67. n.16. 17. Ond. conf.34. n.56. lib.2.

1. Lim. in contractibus fucceffiuis Natta. confil. 548. n.36. 37. Cacche. conf.47. n.15. 16. Alba. conf. 34. in fi.

1. Lim. d. primam amp. non procedere nec tempus contractus attendi qui in futurum collatus fuit, & executus, & in caufa euictionis fecutæ hoc enim cafu tempus contractus non attenditur, fed traditionis, executionis, & fecutæ euictionis l. euicta re. 1. & 2. de euictio. l. Titius. prima de act. emp. vbi Doc. Surd. conf.52. n.50. Rot. decif.626. n.1. par.2. recentis. vna cum augumento quod emptor fecifset, quia principale fequitur n.2. & Surd. confil. 128. n.16. & in contractibus fucceffiuis non attendi tempus contractus Natt. confil. 548. num.36. Ofafc. confil.47. nu.15. 16. & quando executio in futurum collata fuit Pinel. in l. 2. par. 3. cap. fin. nu.16. C. de refcind. venditio. Rim. Iun. conf.233. n.127. Cęf. de Barz. decif.70. n.70. Alba. conf.34. n.15. Manti. de contract. lib.3. tit.15. n.25.

2. Lim. non procedere quando inter partes aliud actum fuiffet glo. & Doc. in l. pen. C. de folut. & cautum Seraphi. decif.762. n.3.

3. Lim. non procedere nifi in valore ordinario, fecus in extraordinario in hoc enim non attenditur tempus contractus initi Rot. decif.78. par. 2. diuerfo.

4. Lim. vbi de fauore animæ agitur, tunc enim futuri temporis etiam ratio habetur Crau. consil. 264. n.4.

5. Lim. quando tempore contractus adesset pestis bellumuè vel caristia Borg. decis. 45. nu.53. 46. n.26.lib.1. Fab. de Anna. cons.38. n.35.

6. Lim. quando contractus initio nullus ratificatur, tunc enim ratificationis tempus inspici debet Manti.de contract. lib 25. tit.6.n.62.

Donatio autem non rescinditur ex læsione nisi ob causam facta sit Rota. decis.122. coram Coccino. Soarez communi opi. lit. D. n.249.

Læsio non præsumitur sed ecclesiæ vtilitas ex beneplacito Papæ nisi læsio probetur, quæ non probatur nisi ex toto contractu, non ex eius parte Surd. decisio. 155. num.7. Coccin. decisio. 370. & supplet solemnitatis etiam expeditum mortuo rectore qui contraxit decisio. 374. & 301. vbi etiam fauore causam præsumi nisi contrarium probetur.

Probatur læsio etiam vnico teste cum adminiculis Coccin. decisio. 462. loquens in restitutione in integrum petita aduersus aditam hæreditatem.

Ob modicam vero læsionem contractus minoris non rescinditur l. scio. de in integr. restit. Alba. consil.11. nu.21. de magis communi Odd. de rest. in integr. Q. 4 n.105.& nil facit minor ætas si læsio cesset l non omnia. de minor. Alba. cons.660. n.5. Ceph. cons.3. n.136.

1120 1. Lim. d. primam sublimitationem d. primæ limitationis non procedere si dolus ex proposito, vel lata, aut latissima culpa arbitratoris probaretur, dolus futurus enim à qualibet dispositione exceptus censetur Ang. consil. 172. nu.2. Cor. cons. 149. num.33. lib. 2. Roman. in rubr. de arbitr. nu.53. Flor. in l. societatem. §. arbitrorum. n.95. pro Soc. Cur. Iun. in l.si vnus. § illud nulla. n.22. & sequent. de pact. Rota. Rom decisio.2.num.1. de arb. in antiq. idem de pacto tradens contra bonos mores inito Soc.consil.283 num.12.lib.2. Lanfranc. de arbitr. vltim. part. num.31. Io. baptista de arbitr. lib.7. cap.15. col.2. in fine. versic nam in omni, & col.7. & sequent. versic. primum vbi etiam indicia ponit arguendi doli Gab. de arbitr. conclusio. 3. num.46. de communi testatur Cepha consil. 121. nu.8. Bero. in cap. 1. nu.44 de constitutio, & communem omnium Io. baptista supra Seraphi. priuileg. iuramen. 136. num.21. post Imo. in cap. Quintauallis. num.61. de iure iuran. Vital. de clauf. d. rub. an reductioni ad arbitrium boni viri renunciari possit. n.9. & indicia doli ponit etiam Imo. d. n.61. Laderch. Imol. consil.13. n.5 & de communi omnium testatur cons.97. num.2. Lancelot. de attentat. par. 2. cap. 16. nu.41. & sequent. Bertaz. consil. ciu. 120. n.11. & 12.

1121 1. Amp. etiam si in renunciatione futuri doli expressa mentio vel remissio facta esset cum iuramento, quia hoc iuramentum tamquam contra bonos mores publicam iustitiam, & honestatem non valet Flor. supra num.97. de communi Lanfranc. de arbitr. part. vltim. num. 35. Bero. supra. num. 45. Laderch. Imol. consil. 97. num.2. in fine, vbi tamen dolum saltem summariè probari debere inquit. num. 3. Gab. d conclus. 3. n.47. vbi etiam non requiri absolutionem vide infra nu.1133. & futurum non posse remitti sed præteritum ne detur occasio delicti Rot. decis. 108. n.6. coram Coccino.

1122 2. Amp. vt stante arbitratoris dolo non referat maior ne, an modica sit læsio omni etenim casu pactum nihil propter dolum operatur Bar. in d. l. arbitrorum. nu.24. Butr. in d. cap. Quintavallis. num.46. Imo. num.60. versic. secundus est de iur. iuran. de communi omnium testatur. Laderch. Imol. d. consil. 97. num.2. (& latè de hac materia dixi in tractatu compromissorum. vbi sua sedes, in prima limitatione principali.) Gab. d. conclus. 3. nu.48. post Abb. in d. cap. Quintavallis. nu.32. versic. ego dicerem. de communi testantem.

1123 2 Lim. d. primam sublimitationem dictæ primæ limitationis non procedere nisi de rigore non autem de æquitate vt ex Abba. supra tradit Gab. d. conclus. 3. n.51.& Ceph. supra d. cons. 480. n.19. & sequent.

1124 3. Lim. non procedere quoad alium casum reseruatum ob quem reductio peti poterit quamuis non possit peti ex capite enormissimæ læsionis ob specialem renunciationem ei factam Gab. d. conclus. 3. n.52.

1125 4. Lim. non procedere quando ille fauore cuius laudum latum fuit passus fuisset probationes fieri ex quibus detecta esset iniquitas laudi, tunc enim non obstante dicta renunciatione locus reductioni fiet Gab. supra. n.54.

1126 5. Lim. nam potest iudex ex suo officio laudum retractare, si laudator seu arbitrator errore ductus in maxima quantitate præiudicasset, alioquin secus esset Gab. d. conclus. 3. nu.55. & 56.

1127 5. Lim. non procedere quando iudex errando in tanta quantitate læsionem intulisset. Gab. d. conclus. 3. nu. 57.

1128 7. Lim. non procedere quando laudum peccatum contineret Doc. omnes in d. cap. Quintavallis. Gab. de arbitrar. conclusio. 3. nume. 58.

1129 71. Lim. non procedere in eo qui iurauit ostagia alicubi tenere, quia non tenetur seruare conuentionem, si ibi non habeat quod comedat, nisi tempore promissionis non soluendo fuisset, hoc enim casu victum manibus quaerere tenetur, vel hostiatim mendicare Vmbert. de Bonenco. in authent sacramenta puberum n.57. C. si aduers. vendition.

1130 72. Lim. vt iuramentum ad praesentia restringatur, nec futura comprehendat Tiraq. in l. si vnquam. in praefat n.149. C. de reuocan. donation. Anch. Q.8. lib.2. Vmbert. de Bonenc. d n.57. & in eo qui renunciauit beneficium quod ex futura collatione consequi possit cap. cum inter vbi Abb. n.8. de renunc. Selua. de iur. iur. par. 3. Q.1. n.64. sed hoc casu renunciatione noua collatio non continebitur, & lim. communem dicit Gutierez supra. cap.71. n.6. Cassa. in consuet. Burg. de successio. Rub.7. §. 2. col.914. n.10. Facchi. contro. iur. lib. 3. cap. 8. in fi. Carpa. cap. 453 n.82. & in praelud. n.243. Ricci. in prax. eccle. for. tom. 3. resol. 226. Gonz. reg. 8. canc. glo. 9. §. 5. n.25.

1131 Contraria opinio communis est Surd cõs.267. n.21. Seraphin. priuileg. iuram. 109 n.3. loquentes in renunciatione, nam pacto etiam sine iuramento futura contineri possunt, & de magis communi si aliquo modo cogitatum fuerit. Soc. Iun cons.103. n.23. lib.3. & Gutier. de iuram. confirmator. contract par.1. cap.25. Ricci. collect. decis.2170. sed Triuis. decis.1. lib.2. loquitur de pacto sine iuramento, quo etiam ad futura trahi renunciationem Dec. cons.39. n.76. lib.1. latè Tiraq. in praefat. l. si vnquam n.138. & seq. sed vide eum n.153. Marcabr cons.86. n.71. Paris cons.26. lib.3. Rom. cons. 22. n.2. Manci. de iuram. par.4. eff. 27. Baue. de de virt. iuram. n.149. & Intrigl. sing.99. n.128. lib 3.

1. Lim. 1. opi. nam generalis renunciatio etiam iurata ad futura non trahetur. Alex. cons 170 n.6. lib.7 Ias. in l. quod seruius. n.10 de cond. caus. dat. Paris. cons.95 n.29. lib.3. Capi. decis. 159. n.19. Cur. Iun. cons 199. n.14. Tiraq. in praefatio. l. si vnquam. n.149 C. de reuoc. don Masc. conclus. 1270. n.18. Surd. cons.70 n.7. Rim. Iun. cons.797. n.27. & seq Anch. Q.8. lib.2. & Bouat. de societ. offi. n.57. nisi fuerit expressum Rim. Iun. cons.71. n.106 ex causa tamen de praesenti competenti Scrad. de feud. par.8. c.5. n.31. Anch. Q.19. lib.3.

1132 73. Lim. nam iuramentum restringitur ad ea quae iuris sunt Vmbert. d. n.57. & ad principale non autem ad incidenter enunciatiuè aut demonstratiuè deducta.

1133 74. Lim. non procedere in dolo futuro qui non potest etiam cum iuramẽto remitti ne detur delinquendi materia, & occasio cap. quemadmodum §. finali. vbi glo. de iure iuran. Simonc. de decret. tit.8. n.185. post Vmbert. de Bonenc. supra. n.64. Carol. de Gras. de statuto reijciente exceptio. 21. exceptio. n.14. & 15. qui tamen citat Euerad. qui contrarium tenet vt mox dicam, & vide supra num.1121.

1134 Contrariam sententiam tenet Abb. in d. cap. quemadmodum. §. finali. n.14. in fine de iur. iur. Euerard. in loco à vi iuramenti. n.63. est locus penultimus Bauer. de iurament. n.112. Cels. Bargal. in tract. de dolo lib.2 cap.2. n.40. & sequent. Gulielm. de Bened. in cap. Rainutius. verbo. testamentum. 3. n.40. de testam. Farinac in fragment. par.1. n.183 qui tamen secus inquit respectu actionis criminalis.

1135 1. Sublim. primam opinionem non procedere nisi in dolo in faciendo consistente; secus si in omittendo, hic enim etiam sine iuramento remitti posset secundum communem Docto. sententiam de qua testantur Padilla. in l. cum necessitatem. n.40. C. de fideicom. & Gutier. de tutel. par. 3. cap.14. n.15. (dixi in tract. de pactis tit. de quibus pacisci possit lim.6. principali vbi multis alijs modis sublimitaui,) & hanc sublim probat Seraphi. priuileg. iurament. 108. nu.11.

1136 75. Lim. in cautione de vtendo, & fruendo arbitrio boni viri per vsufructuarium praestanda, quae non potest iuramento etiam adhibito remitti vsufructuario Vmbert. de Bonenc. in d. authent sacramenta puberum. n.65.

1137 76. Lim. non procedere in pacto iurato non reuocandi testamentum quod iuramento non validatur quominus reuocari possit, quia iuramentum actus naturam sortitur cui adijcitur, & in his quae ab alicuius voluntate libera procedunt, irreuocabilem nemo sibi legem imponere potest, à qua recedere non possit l. si quis in principio testamenti de leg.3. in cap. vltima voluntas 13. Q. 2. vbi Archidiacon. Bar. in l. cum praecario. de praecar. Bal. cons. 22. num.3. lib.1. & cons.338. lib.2 de communi Castr cons.340. in principio. lib.1. post Din. cons.7. n.4 Bal. in §. item sacramenta n.17. de pace iuramen. firman. Butri. in rubr. de testam. n.4 Ancharan. cons.403. n.2. Alex. in l. stipulatio hoc modo cõcepta n.5. de verbo. obligatio, & de magis communi testatur. cons.18. n.2. lib.2. Imo. in cap. cum cõtingat. n.35. de iure iuran. Gulielm. de ludo sing.77 Ruin. cons.16. n.18. lib.2. Soc. Iun. in d. l. stipulatio hoc modo concepta n.43. de verbo. obligatio. Cotta. in memorabil. in verbo testatorem Durant. de arte testandi. tit.10. n.1. de communi testatur Purpur in l. pactum quod dotali. n.7. C. de pact & latè ex cõmuni Gab. de iure iuran. concl.1. n.8. Exea. de pact. n.524. Vmbert. de Bonenco in auth. sacramenta puberum. n.66. C. si aduers. venditio. Affi. dec.350. n.10. Natta. cons.474. n.4 & 677. n.10. de communi Vasq. de success. lib.2. §.18. n.202. de communi omnium Clar. in §. testamentum Q.94. versic sed quid si, & Cras. in §. testamentum Q.87. Tiraquel. de primogen. Q.78. Molina. de primogenit. lib.4. cap.2 n.2. Rol. cons. 6. n.23. & 52 lib.1. de communi Surd. cons.264. n.40. post Couar. in 2. parte rubr. de testament. n.15. de communi Seraphin. de priuileg. iuramen. priuileg.75. n.13. & 16. Gulliel de ludo. sing.77. Paris. cons. 69. n.11. lib.3. de communi Ondede.

conſ.44.n.100.lib.2.Lepid.dec.Rotæ Lucanæ 98. n.3.verſic. quando quidem Villalob. com.opinio. lit.I n.215. Gutierez. de iuramento confirmatorio contract.par.2.cap.1.n.3.Flamin.Pariſ.de reſignatio.beneficio. 2.par.Q.31.lib.9.n.25.de magis cõmuni Ceuallos.commun opinio.contra commun. Q.168.n.2.Minſing.cent.1.obſeruat.8.vbi in promiſſione non reuocandi ſine conſenſu alterius.n.3. de communi Burſat conſ.379.n.13.& Rimin.Iun. conſ.516.n.47. & 48.& Soarez. commun. opinio. lit.I.n.333. & lit.T. n.69. de magis communi Menoch conſ.1093. n.10. & ſeq. Bonaccina. tractat. moral.tom.2.diſputat.4.Q.1.pũcto.6 & in tractat. de promiſ.puncto.5.n.3.Garziare.patroci.86.n.5. lib.2.de communi latè Gab.de iur.iur.concl.1.n.8. Vaſq. de ſucceſ.lib.3.§.28.n.8. Mago.dec.Flo 39. n.6. vbi generaliter in dependentibus à voluntate iurantis Fuſar.de ſubſt.Q.308.n.21.

1138 Contrariam ſentẽtiam communiter Canoniſt. tenere inquit Albe.in l.1.ad finem.C.de ſacroſan. Eccleſ. & citati á Gab. d. concluſio.1.n.8. Specul. de Inſtrum.aditio. §. compendioſè verſic. vide tamen Cepolla caut.117.n.3.verſic.ego dixi,vide infra n.2437. & ſeq.

1139 1.Amp. primam opinionem vt ex reuocatione huiuſmodi teſtamenti reuocans periurus non fiat, iuramento enim ſic iurans non obligatur quia contra bonos mores præſtitum fuit Bar. in l.ſi quis in principio. 22. n.14. delegat. 3. communem Legiſtarum dicit Cin. in d.l.1.n.13.Bal.conſ.22.3.lib. 1. de communi Alex.in l.ſtipulatio hoc modo concepta.n.5.vbi Soc.Iun.n.44. de verbor. obligatio. de commun Ang.Aretin.de teſtamen.verſic.iurauit non reuocare.

1140 Contrariam opinionem tenet Io. Andreæ in c. quod ſemel de reg. iur. in 6. & hanc veriorem dicit Alex. d. n.5. niſi ex iuſta cauſa reuocaret vt puta quia hæredes mortui eſſent vt per eum Imo. in cap.cum contingat.n.35. de iure iuran. Purpur. in d l.pactum quod dotali n.7. C. de pact. de communi Gab. d concluſio. prima. n.8. Vmbert. de Bonenco.in d.authent.ſacramenta puberum n.69. C.ſi aduerſ vendit.de communi Clar.d.Q.94.verſic. ſed numquid vbi propterea abſolutionem requiri ſubdit Rol.conſ.6.n.52.lib.1.Facchine.controuerſia. iur. lib.4.cap.8. in fine poſt Alcia.in cap. cum contingat. n.80. qui communem, & veriorem dicit de iure iuran. & Gomez. in §. item ſi quis poſtulante. n.36. Inſtitut. de action. Couar. in 2. parte rubri. de teſtament n.23. alias eſt n.15. verſic. tertia de communi Ceuallos. ſupra n.6. vbi etiam quod valet actus contra iuramentum quando prior actus non erat perfectus Durant. de arte. teſtan.tit.10.caut.2.n.7.de magis Soarez. ſupra,& Craſ.d.Q.87.de communi Seraphi.priuileg.iuram. 75.n 23.Mago.d.dec.39.n.6.tutiorem dicit Ricci. in prax.eccle.fori.tom.3.reſol.249.

1141 1.Lim. hanc ſecundam opinionem non procedere quando iurans ex iuſta cauſa cauſa contraueniret Io.And.in cap.quod ſemel. de reg. iur. in 6. Salice.in l.ſancimus. n.10. C. de teſtamen. Imo, in d. cap. cum contingat. num. 35. de iur. iuran. Natta. in authent. hoc inter liberos.n.85. C.de teſtam. Vaſq. de ſucceſ. creatio.lib.3.§.28.n.8.Surd. conſ.264.n.43. idem dicens cum Natta.in electione ſepulturæ.

1142 2.Amp.d.primam opinionem,tametſi primum teſtamentum ad pias cauſas cõditum fuiſſet, adhuc enim reuocari poſſet eſt enim teſtandi poteſtas pia cauſa fauorabilior Bal.conſ.22.lib.1. Bertran.cõſ. 388.lib.1.Couar.in 2.par.rubr de teſtament n.15. verſic.eſt,& alia in fine. Seraphin. priuileg. iuram. 75. n.13. verſic. quod procedit; vide tractatum diſpoſitionis ad pias cauſas tit.2. cap.82. in mea decade impræſſa.

1143 3.Amp. procedere etiam ſi in caſu reuocationis pœnæ nomine, donatio fauore eccleſiæ adiecta fuiſſet, adhuc enim reuocari poſſet, nec talis donatio valida foret Couar. in 2. par. rubr de teſtam. n.17. & in initio. 2.par. relectio.n.3 de communi Durant.de arte teſtan. tit.10. cautel.2. Rim. Iun. Inſtitut. de donatio. in princip. n.29. & in §.1. n.418. de communi Gutierez. ſupra. n.3. de magis communi Clar. in §.teſtamentum Q.95. in verſic. contrarium etiam rerum particularium de magis communi Craſ. in §. teſtamentum Q.88. vbi reijcit Soarez. contrarium tenentem de communi etiam teſtatur Villalob. com. opinio. lit.D. n.146.& Matte. commun. opinio. verbo. donatio de magis communi Menoch. conſ.1093 n.18. & ſequent. Morot. conſ. 95. dixi in pactis donationum.12.ampliatio.principal. de communi Onded. conſ.44 n.62.lib.2.de magis communi Seraphi. d. n.13. vbi idem ſi non eſſet omnium bonorum diſpoſitio.

1144 Cõtrarium tenet Guliel. de Bened.in c.Raynutius.verbo.teſtamentum.2.n.26. de teſtam.

1145 1.Lim.non procedere in donatione particulari Durant. ſupra. n.5. Rimin. Iun. Inſtitut. de donation. in princip. n.30. & conſ.1. n.62. Alba conſ. 4. n.31. de communi Surd. conſ.348. n.4. Onded. conſ.44. n.69. lib.2. & n.63. & 65. etiam ſi non purè ſed in caſu reuocationis teſtamenti donatio facta ſit.

1146 2.Lim.eiuſmodi donationem validam fore vbicumque teſtamenti factio non aufertur Soc. Iun. conſ.143 n.44.lib.1.

1147 1. Sublim. 76. limitationem non procedere quando teſtator non reuocare teſtamentum, & nõ contrauenire iurauit, & per eccleſiaſticam cenſuram ſibi præceptum fuiſſet ac peremptoriè ad inſtantiam hæredis inſtituti ſecundum quod habetur in cap. ſacro. de ſentent. excommu. quod obſeruetur iuramentum,nec ei contrafiat, & ſi contraueniret vel teſtator contrauenire tentaret, ex nunc prout ex tunc, & ex tunc prout ex nunc ſit lata ſententia contra eum, hoc etenim caſu ſi teſtamentum poſtmodum reuocet, aut reuocare velit aliquid faciendo excommunicatus reperitur ex ſententia excommunicationis iam contra ipſum lata, quocirca quia excommunicatus, non poterit ſecundo teſtari c. pia de exceptio. lib. 6. Cepol. caut. 117. n. 3. qui tamen intelligit ſi teſtator ſententiæ excommunicationis conſenſerit, alioquin etiam poſt decem dies appellare poſſit inquit.

1148

1148 Contrariam sententiam tenent Gutierez de iuramen. confirmato. contract. par. 2. cap. 1. n. 9. post Couar. in 2. par. rubr. de testam. n. 18. qui de communi testatur. Ceuallos. com. opin. contra commun. Q. 310. n. 2. 3. & 4. Arno. comment. 74.

1149 2. Sublim. quando per contractum irreuocabile fieret hoc enim pacto posse irreuocabile fieri tenent Gutierez. d. nu. 9. & Ceual. supra. n. 5. id (quod intelligo dummodo libera testamentum reuocandi non auferatur) & quando contractus in vltima voluntate fieret iudicatum testatur Peregr. cons. 69. lib. 1.

1150 3. Sublim. non procedere quando aliquis de bonis alterius cum domini consensu testaretur, hoc enim casu domini consensus operatur vt testatoris morte irreuocabile testamentum fiat l. sicut. §. venditionis. quib. mo. pig. vel hipothe. solua. l. si fine voluntate C. de Velleia. Soarez. in l. quoniam in prioribus. declaration. 5. n. 43. C. de inofficios. testam. Mierez. de maiorat. par. 1. Q. 24. n. 4. Couar. in 2. par. rubr. de testam. n. 8. Salazar. de vsu. & consuetudin. cap. 41. n. 23. & 27. Spino. de testam. glo. 18. n. 55. post Ias. cons. 15. lib. 3. dicitur enim quidam contractus initus. Ceual. commun. opin. contra commun Q. 310. n. 7.

1151 1. Lim. non procedere quando ambo testarentur, tunc enim testamentum duorum diceretur, & à superueniente reuocari poterit Soarez. supra Burgos. de Paz. cons. 2. n. 14. Mierez. supra Q. 23. n. 21. Ceuallos. supra n. 8. Couar. d. n. 8. loquens de reuocatione primogeniturae à duobus constitutae per superstitem facta.

1152 2. Lim. non procedere nisi in consensu respectu certae rei, secus quoad omnia bona, tunc enim consensus inualidus esset, quoniam bonorum omnium donationem contineret Soarez. supra. versic. sed videtur Ceuallos. supra. n. 11.

1153 4. Sublim. non procedere in pacto vel statuto Principis authoritate roboratis Coua. in 2. par. rubr. de testam. n. 6. in fine.

1154 Contrarium vt nec Principis authoritas in testamento cum pacto seu conditione non reuocandi operari nequeat vt reuocari minimè queat, cum testamenta sint de iure gentium Bal. in cap. 1. n. 12. & 13. de confirm. vtil. vel inutil. Padil in l. clari. n. 18. C. de fideicom Molina. de primog. lib. 4. cap. 2. n. 2. Guliel. de Bened. in cap. Rainutius. verbo. testamentum 2. n. 25. de testamen. de communi testatur Rot. Rom. decis. 47. n. 2. & 3. par. 1. diuerso. dicens quod quando Princeps confirmat testamẽtum vel testandi licentiam concedit, hoc secundum naturam testamenti intelligitur quae est vt reuocari possit.

1155 5. Sublim. & declara. vt non tamen primum testamentum iuratum censeatur per secundum reuocatum, nisi iuramenti in priore appositi in secundo derogatio contineatur Bar. in l. si quis in principio testamẽti. n. 15. de legat. 3. vbi Orosci. n. 110. Ias. in l. si mihi, & tibi. §. in legatis. n. 5. de legat. primo Gomez. in l. 3. Tauri. n. 96. de communi Couar. in 2. par. rubr. de testament. n. 19. versic. secundo pag. 13. & Gutierez. supra n. 6.

1156 1. Amp. vt non sufficiat prior testamenti mentionem fieri illud cassando, & irritando cum clausulis derogatorijs in eo expraessis secundum communem de qua testatur Couar. d. n. 19. versic. rursus, & Gutierez. d. n. 6. versic quo fit.

1157 1. Lim. d. amp. non procedere quando testamenti reuocatio verbis amplis concepta fuisset, vt puta si dictum foret, non obstante quocumque alio testamento facto, quaecumque derogatoria verba continente quae hic ad verbum referenda essent, quę pro expraessis habeantur; rescriptum namque, & priuilegium huiusmodi derogatio tollit secundum magis communem vt per Couar. supra, & iuramentum etiam ex mente Ias. & Soc. vt per eam secus dicentem in clausula non obstante.

1158 Contrarium respectu iuramenti tenet Gutierez supra.

1159 6. Sublim. non procedere in relictis pro conscientiae exoneratione, quae testamento reuocato, minimè reuocari possunt, nam vim debiti confessati habent parte praesente, nec etiam falcidiae locus est Ang. in l. cum quis decedens §. codicillis. deleg. 3. Cott. in memorabil. verbo. apices iuris. Arno. comment. 74. prout nec pia legata, & pro alimentis relicta. Surd. de ali. tit. 8. priu. 20. vbi ex Natt. cons. 613. n. 6. extendit ad alimenta non pia puta diuiti relicta; & alienata redempta re, reuiuiscere legatum pium. priu. 21.

1160 7. Sublim. nõ procedere in testamento per monachum facto ante emissam professionem, quod post eam reuocari nequit, ex quo nec testari potest Bonacci. de testam. puncto. 6.

1161 8. Sublim. nam licet valida sit reuocatio, est tamen illicita, & reuocans peccat Bonaccina supra.

1162 9. Sublim. vt si ab eo iuramentum fuerit acceptatum cuius fauore factam extitit, haeres postea institutus, haereditatem prius instituto restituet quia per iuramentum ius acquisiuit Bonacci. supra.

1163 77. Lim. non procedere quando contra substãtiam contractus, vel contra naturam intrinsecam contractus esset conuentio iureiurando firmata, tũc enim iuramentum non confirmaret contractum, & quamuis iurans teneatur iuramentum seruare, non tamen tenebitur hęres eius, sine substantia enim vel intrinseca natura subsistere actus aliquis non potest Vmbert. de Bonenco. in authent. sacramenmenta puberum n. 78. C. si aduers. venditio. Natta. cons. 607. in fine Viui. communi opinio. 574. n. 10. Gutierez. cons. 12. n. 39.

DECAS. III. TRACTATVS. I.
DE PROMISSIONE FACTI ALIENI.

1164 78. Lim. non procedere in facti alieni promissione vt puta quod alter contractum inter alios gestum ratificabit, tunc enim iuramentum non obligat praecisè quamuis diligentiam iurans adhibere teneatur, cum se facturum, & curaturum promisisse censeatur vt per ipsum promissa à tertio implcãtur Vmbert de Bonenco. in d. authent sacramenta puberum. n. 79. C. si aduers. venditio. de communi omnium Coua. 2 par. relect. §. 5. n. 4. versic. quinto,

 & Gu-

& Gutier. de iur. confir. contract. par. 1. cap. 44. n. 4. Rui. cons. 67. n. 10. lib. 4. Natt. consf. 451. n. 42. Marescot. resol 88. in fi. lib. 1. vbi ita pluries Rot. Rom. tenuisse, & decis. 38. collect. per Zacchi. ad Gallesf. n. 7. Surd. dec. 234. n. 15. Ricci. collect. decis. 2170. Gratia. discep. 726. n. 12 & 13. Rot. dec. 13. par. t. recentis. 67. par. 2. quæ est in eadem causa dec. 63. infra citandæ, & idem dicit secuta condemnatione facti.

1165 Contraria sententia quod præcisè propter iuramentum compelli possit, & quia efficaciter obligatur factum alienum promittens, si se facturum, & curaturum promiserit ex communi de qua testatur. Ias. cons. 7. col. 6. lib. 1. Rui. cons. 1. in fine lib. 4. Rol. cons 69. n. 34. lib. 4. Bero. cons. 144. lib. 1. n. 5. Parif. cons. 109. n. 8. & seq. lib. 1. vbi de communi omnium de qua etiam testatur Surd. cons. 3 n. 5. & seq. Rim. Iun. cons. 103. n. 14. Gab. de pact. concl. 2. n. 20. Maluaf. cons. 61. n. 24. lib. 1. & n. 36. Rota Rom. decis. 331. n. 3. par. 4. diuersor. Sanch. de matrimo. lib. 1. c. 24. n. 7. de magis cōmuni, & in iudicando tenēda Rot. dec. 63. n. 3. par. 2. recentis. 351. n. 2. par. 2. vbi idem fine iuramento si promissor implere possit, & facere consentire quem promisit de magis cōmuni Gomez. de indiuid. n. 22. vers quartus est, vbi alios casus vide, quibus obligatus ad factum præcisè tenetur, puta si in iudicio sit explicandum, vel ex dispositione legis ad factum teneatur vel ex testamento, & si quis reali actione teneatur, & restituere condemnatus sit, & si agatur de facto pecuniarium interesse non continente, & vbi tradere tenetur qui tradendi potestatem habet; & si reali actione restituere obligatus, & personali vt in deposito, commodato, & huiusmodi, loquens de facti proprij promissione in qua succedit interesse exceptis casibus supradictis vt per eum, & n. 23. alieni facti promissionem non valere nisi iuratam ex cōmuni, sed iuratam præcisè obligare ex communi Milan. dec. 10. n. 83. lib. 1.

1166 Iurando enim alium facturum aliquid vel contractum ratificaturum dicitur promisisse facturum, & curaturum, & omni meliori modo ac proinde propriam fecisse obligationem, quare iuramento valida redditur, vt si tertius ille factum promissum nō impleat, saltem ad interesse promissor teneatur cap. ex rescripto. de iur. iuran. cap. ex literis. 2. & c. siquid ex literis. vbi glo. de sponsal. Abb. in d. cap. ex literis. n. 5. & 6. Ang. in l. inter stipulantem n. 3. Cast. n. 2. vers. potest dari Imo. n. 1. fall. 4. de verbo. oblig. Roma. in l. stipulatio ista. n. 6. Aret. n. 5. ante finē Alex. n. 4. Ias. n. 6. eod. tit. Soc. reg. 316. fallent. 6. & reg. 77. fallent. 5. in addit. Roma. cons. 510. n. 24. Corset. sing. 24. verbo promissio facti. Bero. cons. 144. n. 5. lib. 1. Parif. cons. 32. n. 10. lib. 1. & cons. 16. n. 19. lib. 2. de communi Gomez. de indiuid. n. 23. versic. quæ tamen omnia, & de communi omnium Coua. supra n. 2. vbi etiā naturalem obligationem oriri Becci. cons. 105. n. 8. Seraphi. priuileg. iuram. 74. n. 31. Rota. Genuen. dec. 152. n. 4. Surd. decis. 234. n. 15. & 16. Molina. de contract. disputation. 268. n. 9. de communi Rol. cos. 6. n. 32. & 33. lib. 1. & cons. 69. n. 34. lib. 4. Crau. cons. 329. n. 1. Guliel. de Bened. in c. Rainutius. verbo. testamentum 3. n. 24. de testament. Bertaz. de clausul. clausul. 4. glo. 1. Rota Roma. decis. 331. n. 3. par. 4. diuerso. de communi Mantica. de contract. lib. 14. tit. 33. n. 3. Sanchez. de matrimo. lib. 1. disputat. 24. n. 7. Manci. de iuram. par. 4. eff. 36. Intrigl. sing. 99. n. 56. lib. 3.

1167 Contrarium tenent Ruin. cons. 67. n. 11. lib. 4. Caballin. milleloq. 238. n. 4.

1168 1. Amp. secundam opinionem de qua n. 1165. procedere intantumque validam iuramento promissionem reddi, vt si promissor factum promissum præstare possit per æquipollens, & interesse præstare volens non liberetur; licet alioquin secus sit Ror. Rom. dec. 367. n. 1. & 3. par. 4. diuerso.

1169 1. Lim. d. amp. & declara; nam si alienum factū simpliciter cum iuramēto promittitur, & promissio aliàs inutilis confirmatur, & tunc promissor facere debet quicquid potest; aut iurauit se curaturum vt ab alio aliquid fieret, & tunc omnino conuenitur vt promissa faciat, alioquin quanti interierit præstare tenebitur. Crau. cons. 329. n. 1.

2. Amp. etiam quoad heredes promissoris, quia obseruantia iuratæ promissionis adstringuntur Afflict. dec. 381. n. 8. Surd. dec 159. n. 24. Seraphi. dec. 805. n. 4. & dec. 351. n. 2 par. 2. recentis. & supra n. 380.

1170 1. Lim. secundam opinionem cōtrariam 78. limitationi, nam tametsi qui factum alienum iureiurando promisit facturum, & curaturum promisisse cēseatur vt supra; & quādo quis promisit facturum, & curaturum, sit valida promissio, quia proprium factū promisisse dicatur glo. in l. sicut de fideiussor. glo. in §. si quis alium Institut. de inutil. stipulation. Bar. in l. stipulatio ista ante n. 1. versic. oppono ad secūdam Ang. n. 2. Castr. n. 2. fallent. 4. Arctin. n. 5. versic. & quia Albe. n. 3. Alex. n. 2. Roman. n. 6. & & cœteri omnes de verbo. obligatio. Bar. in l. inter stipulantem, n. 2. in fine eod. tit. loquens de dolo alterius absfuturo Ang. n. 3. Castr. n. 2. l mol. n. 1. vers. item fallit Roma. cons. 510. n. 22. Aretin. in §. si quis alium n. 1. Institut. de inut. stipulatio. Dec. in l. finali. §. final. n. 7. si cert. pet. de communi Parif. cōs. 16. n. 115. lib. 2. Cor. cons. 26. n. 1. vers. his tamen. lib. 1. Soc. reg. 316. fallent. 5. Molina de cōtract. disputat. 268. n. 6. Couar. in c. quamuis pactū par. 2. relectio. §. 5. n. 1. de pact. in 6. Mazol. cons. 24. n. 1. Corset. sing. verbo. promissio facti Guliel. de Bened. in cap. Rainutius. verbo. testamentum. 3. de testament. Seraphi. priuil. iuram. 87. n. 1. Bertaz. clausf. 4. glo. 1. de communi Surd. cons. 3. n. 5. & dec. 208 n. 7. vbi quod si intra tempus congruum non fiat stipulatio ad interesse committatur. Gamma. dec. Lusitan. 32. n. 2. Gutier. de iuram. confirmator. contract. par. 1. cap. 44. n. 1. & 2. vbi testatur de communi. Rimin. Iun. cons. 103. n. 15. Mantica. de contract. lib. 14. tit. 34. Sanchez. de matrimon. lib. 1. disputat. 24. n. 2. qui tamen secus dicit de promittente solum factum Manci. supra.

Attamen si ita promittens omnem diligentiam adhibuerit vt ille pro quo promisit impleret, nec periturus, eo nolēte implere efficietur, nec ad pœnam stipulatione cōprehensam nec ad interesse tenebitur, licet enim difficultas non impediat stipulationem cōmitti quoad id quod in stipulatione principaliter dedu-

deductum fuit l. continuus. §. cum illud. de verbo. obligatio. impedit tamen penalis stipulationis cõmissionem l. si vehẽda. §. penult. & fin. ad leg. Rhod. de iactu. ratio colligitur ex l. cum res. §. penult. de legat. 1. & l. apud Iulianum. §. ipsius quoque. eod. tit. Bar. cons. 236. sede de Senis. cons. 122. & ideo non teneri promittentem tradunt Canonistæ communiter in cap. Gemma de sponsal. & in cap. ex rescripto. de iur. iur. glo. In cap. 1. 30. Q. 2. de communi Ias. in l. stipulatio. ista. n. 10. de verbo. oblig. Afflict. dec. 295. Ruin. cons. 67. n. 6. 8. 10. lib. 4. de communi testatur Natt. cons. 451. n. 42. post Aret. cons. 142. ante n. primũ. versic. venio igitur. Gram. dec. 102. n. 111. Crauet. cons. 413. n. 7. in fine Ludouic. de Alfer. cons. 145. n. 12. lib. 1. cons. cri. in magis & cons. sequentibus quæ sunt subscriptiones aliorũ Doctorum qui de communi testantur vsque ad cõs. 150. & ferè omnes conuenire testatur Couar. d. §. 5. n. 3. & 4. versic. secundo est pag. 414. de magis communi testatur Soarez. commun. opinio. lit. F. n. 8. de communi Dec. cons. 313. n. 2. & ita in practica obseruari & sic obtinuisse testatur Viui. communi. opinio. verbo. promittens, & Affis. decis. Perus. 27. n. 6. & seq. Alcia. in l. 4. §. Cato. n. 151. de verbo. obligatio. de communi Gomez. in §. in personã n. 27. Institut. de action. & Ripa. in l. quod te. n. 44. si cert. petat. & de mente omnium testatur Crot. in d. §. Cato. in prima lect. n. 97. & in secunda n. 51. Rim. Iun. cons. 79. n. 2. de communi Herculan. de cautione de non offenden. cap. 33. n. 18. & Seraphi. de priuileg. iuramen. priuileg. 87. n. 11. & Gab. de pact. concl. 2. n. 1. & seq. Decian. cons. 8. n. 14. lib. 1. & cons. 3. n. 10. lib. 3. Paris. cons. 110. n. 31. lib. 1. Bero. cons. 137. n. 17. lib. 1. Crot. cons. 43. n. 5. Felin. in cap. ex rescripto n. 17. de iur. iuran. Cassan. in cõsuet. Burgun. rubr. 10. §. 5. n. 1. versic. quod satis. col. 1332. de communi Eugen. cons. 12. n. 98. Gamma. dec. Lusitan. 32. n. 3. de communi Caccheran. cõs. 75. n. 4. Marcabr. cons. 93. n. 44. & sequ. de magis communi Bertaz. claus. 4. glo. 6. n. 2. Pancirol. cõs. 156. n. 8. de communi Viui. communi opinio. 670. n. 1. Veral. dec. 230. par. 2. Rota. Rom. dec. 38. in collectis per Zacchi. ad Galles. Ondede. cons. 89. n. 31. lib. 2. Surd. cons. 3. n. 39. quod inquit esse probãdum & dec. 234. n. 12. & seq. Molina. de contract. disputat. 268. n. 8. vbi testatur de magis communi si legitimum impedimentum superuenisset, licet diligentia nõ adhibita teneri subdat Cotta. in verbo. promissio Rota Auenion. dec. 103. n. 3. de magis communi Caroc. de locato. par. 2. cap. 128. n. 1. Facchine. contro. iur. lib. 12. cap. 63. in fine Decia. cons. 55. n. 10. lib. 5. idem de eo dicens qui exigere, **promisit de communi Rim. Iun. cons. 553. n. 1. & 2. Rota. Roma. dec. 676. n. 11. par. 2. recentior. ex cõmuni dicens eum qui diligentiam adhibuit liberari, si non potuerit confirmationẽ contractus à Principe obtinere prout promiserat. Addent. ad Ludouis. dec. 241. Laderch. cons. 208. n. 3. de communi Matte. in commun. opinio. verbo. promissio Franc. dec. 624. n. 10. versic. tertius de communi Gram. Q. 2. post cons. criminal. & Seraphi. priuileg. iuram. 54. n. 4. & hanc tenent etiam Theologi D. Thom. in 4. distinct. 29. Q. 1. art. 4. ad 3. Bonauent. ibi Q. 3. in fine Sot. d. Q. 1. art. 4. ad 3. Corduba. in summa.** Q. 171. puncto. primo Petr. de Ledesma de matrim. Q. 43. art. 2. dub. vltimo. conclus. 1. Vega. lib. 5. summæ cas. 558. Sanchez. de matrimo. lib. 1. disput. 24. n. 11. vbi etiam iurisperitos ita tenere testatur nempe glo. in c. 1. 30. Q. 2. verbo. nihil & in cap. sicut. uerbo. iurantis de sponsal. & in cap. 1. uerbo. presẽte de matrimo. contract. ubi Hostien. Butr. n. 2. Prepos. n. 1. Alex. de Neuo. n. 2. Hostien. in c. ex literis 2. de sponsal. vbi Innocent. Butri n. 9. Præposit. n. 4. Abb. in c. Gemma. n. 9. de sponsal. Henric. Boich. in cap. ad audientiam n. 2. eod. tit. Rosel. uerbo. sponsalia n. 5. ubi Angel. n. 9. & verbo. iuramẽtũ. 5. n. 34. Siluester. §. matrimonium. 2. Q. 11. dub. 9. & in verbo iuramentum 4. Q. 11. & verbo. sponsalia. Q. 6. vbi Tabien. Q. 7. n. 8. & Q. 8. n. 9. & ibi Armilla. n. 8. & 11. Marant. Q. 7. n. 19. Gutierez. de iuram. confirmator. contract. par. 1. cap. 44. nu. 2. Marescot. resol. 88. in fine lib. 1. vbi etiam adhibito iuramẽto ita Rot. Rom. pluries tenuisse testatur & de communi Caroc. de locato. par. 2. cap. 127. n. 2. Manti. de contractib. lib. 14. tit. 34. n. 11. Manci. supra Rot. dec. 13. par. 1. recentis. vbi per exceptionem euitari pœnam ex Rol. cons. 69. n. 12. lib. 4. & iuramento non obstante per equipollens implere sat esse, puta docendo eum qui consentire debet nullum ius ea in re habere Gall. de excep. suce. tit. 2. excep. 4. Capic. dec. 93. n. 6. vbi de vniuersitate quæ pro maiori parte aliquid ratificauerit. Rota. dec. 64. coram Buratto.

1171 Contrarium tenẽt Ias. in l. stipulatio ista. n. 10. de verbo. obligatio. Addent. ad Dec. l. fistal. §. final. lit. A. si cert. petat. post Aret. in l. si ita stipulatus fuero te sisti. §. possum de verbo. oblig. n. 1. Soc. cõs. 288. n. 30. & 31. lib. 2. Rimin. cons. 322. nu. 3. latè Crauet. cons. 329. n. 11. vbi stante iuramento & plures adducit & cons. 957. n. 21. vbi de promissione indemnitatis Facchi. controuers. iur. lib. 3. cap. 20. vide infra sublim. 24.

1172 Distingue quod aut quis promisit eum ratificaturum de quo promittens confidere verisimiliter potuit vt pater pro filio, socer pro nuru, maritus pro vxore, & huiusmodi, tunc enim frustratus dicitur ob difficultatem superuenientem & prima procedat. Aut de alio promisit cuius fiduciam habere non poterat, & tunc quia difficultas suberat à principio, si in tali difficultate se constituerit sibi imputare debet Dec. cons. 313. n. 3. Ripa. in l. quod te n. 46. si cert. petat. & plures alij sequuntur vt per Venturi. cons. 149. n. 8. & sequentibus lib. 1. cons. crim. in magnis. Euge. cons. 12. n. 105. vide infra lim. prima 17. sublimitationis suprascriptæ primæ limitationis.

1173 **1. Amp. primam opinionem videlicet primã limitationem secundæ opinionis contrariæ. 78. limitationi procedere tametsi promittens facere, & curare conuenisset quod possibilia, seu suum posse faciendo non excusetur a pœna iure iurando promissa, sed de suo teneatur, adhuc enim excusabitur propter superuenientem difficultatem l. si vehenda. §. penult. & finali ad leg. Rhod. de iactu. Afflict. dec. 295. vbi Vrsil. in addition. n. 1. & 3. idem inquit si minor pro quo alter ratificaturum promiserat,**

ſerat, maior factus ratificare noluiſſet. vide infra. ſublim.6.

1174 Contrarium tenent Dec.conſ.313. ante finem vbi quando de ſuo promiſit, aut indemnem conſeruare Maran. diſputat.7.n.25.& ſeq. vbi reſpondet Afflict. Alba.conſ.43.n.1.lib.1.Couar.in c.quãuis pactum 2.parte relectio.§.5.n.6. qui tamen intelligit quando de promiſſoris mente quod omnino teneri voluerit appareret.Caechera.conſ.75.n.5.Bertaz.claus.4.glo.9.Affl.dec Perus.27.n.8.& de communi teſtatur.concluſ.14.illat.87. Viui. cõmuni opi.verbo. promittens ſe facturum Dec.conſ.323.n.5.Soc.conſ.288.n.30.lib 2. Rota. Roma. decif. 38 in collectis per Zacchia.ad Galles. de cameral.obligat Rim.Iun.conſ.553.n.6.& ſeq Purp. conſ.561.n.2.Rol.conſ.53.n.11.lib.1. Manci. ſupra Pariſ conſ 110.n.8.lib.1 Gall.d.exeep.4 n. 8.

1175 1. Lim. hanc ſecundam vltimam opinionem non procedere quando aliquis propter læſionem enormiſſimam contrauenirет Affis.dec. Peruſ. 27.n.11.Moror.conſ.92 n 2. nec ſi contra promiſſorẽ dolus commiſſus fuiſſet reipſa Gall.ſupra n.16.nec ſi is pro quo promiſſum fuit obijſſet ſine culpa, & dolo promittentis & ſine mora Gall. ſupra nu. 16. & ſeq.Rota.d.dec.64.n.10.

1176 2. Amp. ut ſi quid propter factum implendum & diligentiam adhibendam fuerit promiſſori traditum, cura, & diligentia adhibita, quamuis promiſſa implere non potuerit, nec traditorum effectus ſecutus fuerit, accepta non teneatur reſtituere promiſſor,cauſa enim ob quam id traditum fuit ſecuta & impleta fuit quocirca repetitio ceſſat. Couar.in d.cap.quamuis pactum.2.par.relectio §.5.n.7.verſ undecimo.

1177 3 Amp. inualidam ſufficere ratificationem diligentia adhibita.Capic.dec.93.n.7.8.dicam infra in 2. ſublimitatione ſecundæ limitationis.Rol. conſ 81.lib.4.

Contrarium tenet Surd.conſ 3.n.38.157.n. 15. Add. ad d.dec.64.Rot n.21.

1178 4. Amp. vt ſi minor ratificauerit & poſtea in integrum reſtitutionem petierit non teneatur promiſſor facti alieni l.3.rẽ rat.habe.Rom. 551.alias. 553.vel 555.Galiaul. in l.4.§.cato n.52.alias.75. verſic.ſcias etiam Hormar. Det n. 373. de verbo. oblig. Tiraq.in l.ſi vmquam in fine. n. 1. verſic. & hanc ſententiam C. de reuocan. donat. Manti. de contract.lib.14 tit.34.n 9.vbi reijcit Pinel. cõtrarium tenentem & promittentem de rato non teneri, ſi ille pro quo promiſit, reſtitutionem in integrũ petijt Aneh.conſ.330.col.5.verſ.deſcendo.Gram. dec.101.n.55.Eug.conſ.12.n.104.

1179 1. Sublim. dictam primam limitationem ſecũdæ opinionis contrariæ.78.limitationi non procedere vbicumque promiſit aliquis certam quantitatem certa perſona non expræſſa dari debere, tunc enim quod curet non ſufficit,at vel ſoluere, vel promiſſorem locupletem dare tenetur qui promittat ſe præciſe daturum, non enim ad alienum factum reſpexiſſe videntur, ſed promiſſionis effectus potius intentus l. illa ſtipulatio §. 1. de verbor. obligatio.Alciat.in l.4. §. cato. n. 157. de verbo. obligation.

1180 2. Sublim. non procedere quando inter partes veriſimiliter actum fuiſſet,quod niſi ille tertius factum cuius promiſſum fuit verè faceret, & cura ac diligentia effectualiter adhiberetur, promiſſor teneretur, tunc enim mens partium ſeruanda eſſet Soc conſ.26.per tot.lib.3.Alciat.in l.4. §. cato. n. 158.de verbo.obligatio.Dec.in l.final.n.11. ſi cer. petat. Ripa.in l.quod te n.47.ſi cert petat.Gomez. in §.in perſonam n.27.Inſtitut.de action.Couar. in cap.quamuis pactum 2.par.relectio.§.5. n. 6. & 7. de magis communi Soarez.commun.opinio.lit.F. n.10.(ſubdunt tamen Soc.Alciat. & Couar. alterã partem cui promiſſa non ſeruantur, à contractu recedere poſſe] Franch.dec.624.n.11.& ſeq. Rot. d. dec.64.& ibi Add.

1181 3. Sublim. non procedere quando omnino alterum quis facturum promiſiſſet ſe facturum, & curaturum, tunc enim præciſe teneri velle cõſtaret Ripa.in d.l.quod te n.46. ſi cert. pet. & Couar. ſupra quos refert, & ſequitur Soarez. ſupra n. 9. ſed ab eo citati non loquuntur de dictione omnino ſed ſecundum ſublim. proximè præceden. Caroc. de locato.par.2.cap.127.n.7.

1182 4. Sublim. non procedere quando alium quis cum effectu facturum curaturumque promiſiſſet, hoc enim caſu conatum ſeu diligentiam non ſufficeret adhibitam, quoniam in ſolo conatu non verificatur effectus, ſed præcisè impleri debet l. ſi nõ mortis §.final.de inofficios.teſtamento.Bal in l finaI.n.17.C.de dot.promiſ.Ang.in l.ſtipulatio.iſta. n.2.de verbo.obligatio.Dec.in l.finali.§. finali. n. 12.ſi cert petat. Aleiat.in l.4.§.cato.num 153.& 156. de verbor. obligation. vbi ad intereſſe teneri ait Cor.conſ.61.n.26.lib.3. Aretin.in l.ita ſtipulatus.3.quæ eſt 97 § poſſum.ſub n.1.col 2.circa medium. verſic. hæc autem opinio de verbo. obligatio. Ripa.in l.quod te n.47.ſi cert petat.Rim.conſ. 322.n.13.& per tot. Purpur.conſ.561 n.2. Capic. dec.93.n.7.& 8. poſt Fulgos.conſ 233. n. 1. & ſeq. de tutore loquente pro minore legitimè promittẽte Dec.conſ.325.n.1.Gozad conſ.27 n. 6. Grammat.dec.102 n.82.Hercul de Silueſt.conſ. 97. nu. 16.lib.2.conſ.crim.in magnis Gab.de pact.concl. 2.n.8.de magis communi Vulpel.conſ.81.n.3.Addent.ad Bertaz.conſ.crim.527.lit.B.Pariſ.conſ.32. n.112.lib.1.Cagnol. in l.ſemper qui non prohibet. n.26.de reg.iur.Purpur.ſupra quorum vterque loquitur de promiſſione de rato cum effectu, & ſine defectu caſum etiam proprium faciendo,ita ut nulla ratione difficultatis, uel impoſſibilitatis excuſari poſſit cum iuramento, & hipotheca bonorum Seraphi.priuileg.iurament.87.n.13.Rol.conſ. 53. n 11.lib.1.communem teſtatur, & de magis communi & in praxi tenenda Bertaz. de clauſul. clauſ. 4 glo.7.Rimin.Iun.conſ 553 n.4. præſertim extãtibus clauſulis prægnantibus iunctis n 6. Maluas. conſ.61.n.13.lib.1.Molina. de contract. diſputat. 268.n.8.verſic.quando,vbi quando promiſſio contineret non modo, ſe curaturum, verum etiam effecturum, & conſecuturum Crau.conſ.957.nu.22. Franch.dec.624.n.7.& ſeq.Caroc.de locato. part. 2.cap.127.n.3.Mantica.de contractib.lib.14. tit. 35.ubi de communi.

1183

1183 Contrariam opinionem quia ea verba cum effectu intelligenda sint verè & cum effectu, non autem simulatè, tenent Aretin. cons. 142. paulo ante num. primum. versic. nec credo Dec. cons. 313. n. 2. & cons. 330. n. 1. Grammat. Q. 2. n. 2. post diuisio. Paris. cons. 110. n. 42. 95. & 96. lib. 1 Ludouic. de Alpher. cons. 145. n. 18. & seq cum quinque cons. d. consilium subscribentibus post illud immediate sequentibus inter cons. crim. lib. 1. in magnis Coua. in cap. quamuis pactum. 2. par. relect. §. 5. num 6. de pact. in 6. Maran. disputatio. 7. n. 16. & 20. & de magis communi testantur. Euge. cons. 12. n. 98. & cons. 90 n. 46. Rim. Iun. in addit. ad Rim. Senior. cons. 322. lit. F. & Ferret. cons. 128. n. 9. vbi n. 10. idem dicit siue effectualem siue inuiolabilem promiserit obseruantiam, de magis communi etiam testatur Bero. cons. 160. n. 1. lib. 3. Riin. cons. 67. n. 9. lib. 4. iuramento non obstante n. 10. idem de verbo. facturum quod de verbo curaturum dicens Ventur. cons. 149. n. 10 lib. . cons. crim. in magnis & de communi ac in praxi tenenda Decia. cons. 3. n. 10. lib. 3. & cons. 8. n. 124. lib. 1. Viui. communi opinio. 670. n. 1. Rim. Iun. cons. 575. n. 58. Afflis. dec. Perusin. 27. n 8. & 9 Addēt. ad Ludouis. dec. 241. versic. quid autem sed Capic. d. n. 7. 8. Sacr. Cons. contentum fuisse diligentia adhibita, & Vniuersitatem more solito congregatam pro maiori parte etiam sine decreto & nulliter ratificasse de veriori, & cōmuniori Eug cons. 90. n. 46. & Add. ad Rot. decis. 64. n. 17. coram Burat.

1184 1. Lim. hanc secundam opinionem non procedere quando alieni facti promissor ea dicta promissione aliquam actionem elicere vel cōsequi intendit, tunc enim diligentia non sufficiet, nisi promissa effectualiter impleātur vtputa dotis promissio ob renunciationem faciendam Couar. d. §. 5. n. 7. versic. vndecimo & ita Rot Rot. tenuisse testatur Add. ad d. dec. 241. coram Ludouis.

1185 1. Amp. primam opinionem seu 4. sublimitationem procedere etiam quando alieni facti promissor conuenisset, ne possibilia faciendo excusaretur hoc enim casu etiam dicitur cum effectu promisisse Cagnol. in l. impossibilium. n. 4. de reg. iur. vbi testatur ita vidisse iudicari Rimin. Iun. cons. 553. n. 6. Maranta disputatio. 7. n. 23. Vulpel. cons. 81. n. 1. & 2. Mazol. cons. 24. n. 20. Rota. Rom. dec. 38. in collectis per Zacchia. ad Galles. Add. ad Ludouis. dec. 241.

1186 2. Amp. etiam si nulla interueniēte mora promissor obiisset, qui alioquin de suo pro tertio promisisset. Mazol. cons. 24. n. 25. 26.

1187 1. Lim. quartam sublimitationem non procedere quando per alteram partem aliquid implendum foret, non ante enim quam pro sur parte forent implenda adimpleuisset agere posset. Rol. cōs. 53. n 27. & seq. lib. 1. & ita Rot. Rom. iudicasse testantur. Add. ad Ludouis. dec. 241. Rot. Rom.

1188 5. Sublim. non procedere quando ex consuetudine loci etiam adhibita diligentia promissor teneretur, consuetudo etenim conuentiones interpraetatur Rim. cons. 322. n. 18.

1189 6. Sublim. non procedere quoties alieni facti promissor se obligauerit, quamuis diligentiam adhibuisset, ac teneri voluerit; vtputà si expræssum fuisset quod faciendo quicquid posset non excusetur, ex conuentione enim legem contractus accipiunt Dec. cons. 313. n. 2. in fi. Ferret. cons. 128. nu. 10. Gabr. de pact. conclus. 2. n. 9. Caroc de locato. par. 2. cap. 127. n. 7. Add. ad d dec. 241. coram Ludouis. vbi hoc casu diligentiam adhibuisse nō sufficere. & supr. amp. prima primę limitationis. Add. ad Rot. d. dec. 64.

1190 7. Sublim. non procedere quando alieni facti promissor aliàs de suo tenere se velle expræssum foret, tunc enim suam facti alieni obligationem fecisse dicitur, & promissa seruare tenebitur. Corn. cons. 61. n. 28. lib. 3. Soc. cons. 288. n. 31. versic. tertio principaliter. lib. 2. Deci. in l finali. § finali. nu. 11. si cert. petat. & in l. impossibilium. n. 5. de reg. iur. & cons. 413. ante finem. & cons. 322. n. 13. Ferret cons. 128. n. 10. Crauet. cons 272. n. 13. Gab. de pact. conclus. 2. n. 11. Add. ad Bertaz. cons. cri. 527. lit. B. et ita iudicatum testatur Cagnol. in l. impossibilium. n. 4. de reg. iur. & Rot. Lucana anno 1561. ad interesse condemnauit in causa vertente coram ea inter Ioannem Baptistam Cheli de Gallicano, & Franciscum Ceccharini Cagnol. in l. semper qui non prohibet. n. 26. de reg. iur. de communi Rolan. cons. 53. n. 11. lib. 1. & Viui. communi. opi. 670. n. 4. vbi testatur ita iudicatum, & inter communes opiniones diuersorum in verbo promittens facturum Crauet. cons. 762. n. 34. vbi etiam quando promissor alieni facti sua bona hipothecasset Pancirol. cons. 45. n. 25 & 33. Bertaz. clausul. 4. glo. 10. Mazol. cons. 24. n. 17. Rim. Iun. cons. 553. n. 7. Dacia. cons. 55. n. 10. lib. 5. vbi etiam de eo qui promisit exigere & interesse præstarę debet Add. ad Rot. Roman. dec. 241. coram Ludouis. Mago. dec. Lucan. 100. n. 29. Thob. cons. 41. n. 16. Mantica. decis. 13. n 2. Vincent. de Franch. dec. 624. Peregr. cons. 74. n. 6 lib. 4.

1191 Contrarium si fecit quantum potuit vt excusetur, et ita de mente promittentis videri Paris cons. 110. n. 61. lib. 1 Orsil. ad Afflict. dec. 295. n. 6. Gabri. cons. 131. n. 5. & seq. lib. 2. Ondede. cons. 89. nu. 30. lib. 2. Mantic. de contract. lib. 14. tit. 35. n 34. Add. d. dec. 64. n. 20. vbi si intelligi posset non adhibita diligentia, vel difficultas superuenisset.

1192 1. Lim. primam opinionem septimam scilicet sublimitationem non procedere de iure canonico quo æquitas attenditur, eo enim iure non tenetur is qui alienam obligationem suscepit, ac propriā fec t dum factum alienum promisit Alciat. in l. 4. §. cato. n. 162. de verbo. obligation. Gab. d. conclus. 2. de pact. n. 11. Gab. cons. 131. n. 5. lib. 2. vbi n. 7. idē loquit generaliter vbi pœna & obseruatio possunt promissæ intelligi in euentum diligentiæ non adhibitæ ex communi. de qua etiam Gutierez. d. cap. 44. n. 2. & de communi Franch dec. 624. n. 2. vbi quando alias de suo teneri voluit Mantica. d. tit. 35. n 33.

1193 Contrarium tenet Rim. Iun. cons. 553. n. 8. & 9.

1194 2. Lim. non procedere nisi fuerit expræssè cōuentum, non enim sufficit clausula &c. quia de stricta materia agitur. Venturi. cons. 149. n. 11. & seq. lib. 1. cons. crim. in magnis.

1195

1195 3. Lim. non procedere quãdo pro persona promisisset quam verisimiliter fore impleturam, & ratificaturam credere potuit, tunc enim excusatur, si debita adhibita diligentia implere noluerit Euge. cons. 12. n. 105. & supra in distinctione primæ limitationis secundæ opinionis contrariæ 78. limitationi.

1196 4. Lim. non procedere quando alieni facti promissori per alteram partem non fuisset impletum, non implenti enim, & ex parte sua promissa non seruanti non est implendum l. qui pecuniam si cer. petat. de communi Cur. Iun. cons. 124 n. 20. Ruin. cons. 53. n. 27. & seq. lib. 1. post Roma. cons. 204. n. 10. Bero. cons. 160. n. 2. lib 3. latè Rol. cons. 53. n. 27. & seq. lib. 1. Port. cons. 67. n. 5. Eugen. cons. 12. n. 97. Marcabrun. cons 48. n. 7. & 8. Magon. dec. Florent. 143. n. 4. & 5. & quando pars vtraque de rato pro alijs promittit quod pœna contra aliquam dictarum partium non aliter committatur quam si prius pars altera fuerit ratificari promissa Corn. cons. 40. n. 7. & seq. lib. 1. Bertaz. clausul. 4 glo. 11. n. 1. in fine. & n. 4. Rota. Auenion. dec. 103. n. 7. de quo dixi in pactis emptionum vbi latè egi materiã l. Iulianus. §. offerri. de action. de empt.

1197 8. Sublim non procedere quando stipulatorẽ indemnem cõseruare promissũ, foret, ex hoc enim alienum factum proprium censetur fecisse & suscepisse qui se obligauit, nec ideo adhibita diligentia promissor liberabitur Docto. in l. quæro. loca. Soc. cons. 288. n. 33. versic. quarto cõfirmatur. lib. 2. Dec. cons. 313. in fine. Paris cons. 109. n. 37. & seq. lib. 1. & cons. 16 n. 124. lib 2. & cons. 76. n. 21. vbi quod ad omne damnum, & interesse teneatur lib. 3. Gomez. in §. in personam. n 27. In versic. nõ obstat quod Areti. Institut. de action Gab. de pact. conclus. 2. n 13. Cagnol. in l. impossibilium. n. 4. ita iudicatum fuisse affirmans. de reg. iur. Crau. cons. 957. n. 7. Bertaz. claus. 4. glo. 10. Add. ad Bertaz. cõs. crim. 527. lit. B Caroc. de locato par. 2. cap. 127. n. 7. Manti de contracti lib. 14. tit. 35 n. 31. Rota. dec. 67. n. 8. par. 2 recentis. Add. ad d dec. 64. n. 20.

1198 Contrarium tenet Vrsil. de Afflict. dec. 295. n. 6. si suum posse fecisset.

1199 1. Lim. 8. sublim. non procedere nisi quando promissor se obligauerit si talis non ratificauerit promissa indemnem conseruare eum cui promisit, quia non considerauerunt partes non factum promittentis, sed conditionis euentum tertij non ratificantis, quo casu non consideratur difficultas, sed tantum conditionis euentus; secus tamen esse si dictum fuisset si non egerit curauerit &c. tunc promisit pœnam illumue cui promisit indemnem cõseruaret tunc intra, quæstio an difficultas excuset, quia illa verba si non egerit vel curauerit &c. exponuntur idest si fuerit in mora faciendi Soc. d. versic. quarto confirmatur à qua debita adhibita diligẽtia excluditur vt supra d. lim. 1.

1200 9. Sublim. non procedere quando promissor insolidum se cum tertio cuius factum promisit obligasset, tunc enim proprio nomine, & tamquam correus principalis, & ipse tenebitur, & quando principalem se constituisset, ac beneficio de principali prius conueniendo renunciasset, sic enim se obligans factum propriũ promisisse censetur Crau. cons 272. n. 3. & 13. & cons. 329. n. 10. Panciro. cons. 45. n. 24. Natt. cons. 272. Rota. Genuen. decis. 65. n. 2. & dec. 152. n. 4. Add. ad Bertaz. cons. crim. 527. lit. B.

1201 Contrarium tenet Vrsil ad Afflict. dec. 295. n. 6. si promissor suum posse fecisset secundam naturam contractus.

1202 10. Sublim. non procedere si promissor fuerit in mora, hoc etenim casu ex proprio facto obligatus censetur Dec. cons. 313. n. 1. versic. tamen prædictis Crau. cons. 272. n. 12. vbi mortem non obstare subdit.

1203 Contrarium tenet Vrsil. de Afflict. dec. 295. n. 6. quando suum posse fecisset.

Lim. primam vt nisi interpelletur, in mora non cõstituatur Dec. cons. 2. n. 7. Alba. cons 417. n. 2.

1204 11. Sublim non procedere quando in contractu adesset clausula; iuris & facti exceptione remota; siue cauillatione minimè obstante, tũc etenim cum nullam possit exceptionem opponere, præcisè tenebitur Soc. cons. 288. n. 31. lib. 2 Gab. de pact. conclus. 2. n. 19 Bologni. cons. 51. n. 2 vbi quando omnis exceptio iuris & facti, quæcumque difficultas & impossibilitas remota fuisset Crot. cons. 43. n. 5. Panci rol. cons. 45. n. 17. & 18 vbi etiam quãdo promisisset non contrauenire aliqua ratione, vel causa de iure vel de facto Bertaz. clausul. 4. glo. 8. Maluas. cons. 61. n. 21. lib. 1.

1205 12. Sublim. non procedere quando promissor renunciauit exceptioni quod promittens se facturum & curaturum &c. faciendo possibilia non excusetur; hec enim clausula operatur vt promissor præcisè teneatur Gab. de pactis. conclus. 2. n. 9. Vulpel. cons. 81. n. 1. & 2. Caroc. de locato. part. 2. cap. 127. n. 7.

1206 13. Sublim. non procedere quando promissor renunciasset omni iuris & legũ auxilio, huic enim dicitur etiam fuisse renunciatum ex verbis prædictis vniuersalibus, nec non & difficultati ac impossibilitati Crot. in l. 4. §. Cato. in secunda lectura. n. 52 de verbo. obligatio. Gab. de pact. conclus. 2. n. 18. Vulpel. cons. 81. n. 3. Add. ad Bertaz. cons crim. 527. lit. B. Bertaz. clausul. 4. glo. 8. & ex clausula renunciauit &c. Caroc. supra. n. 7.

1207 Contrarium tenet Paris. cons. 110. n. 59. 97. & seq. lib. 1.

1208 14. Sublim. non procedere nisi promissor probet fecisse quicquid fieri potuit, nam diligentiam adhibuisse non præsumitur nisi probetur cum cõsistat in facto l. in bello. §. factæ. de captiuis & post limi. reuers. Calian. cons. 63. col. 2. versic. ad hoc Seraphi. de priuileg. iuramen. priuileg. 87. num. 8. Ferrat. caut. 43. ante num. primum. versic. sed aduerte. Paris. cons. 109. n. 33. lib. 1. Menoch. cons. 15. nu. 17 Crau. consil. 329. num. 12. & consil. 272. n. 10. Assis. conclus. 14. illat. 87. & summa requiritur diligentia, & omne posse adhibitum fuisse, nec enim simplex diligentia sufficeret, vt per Calcan. & Seraphi. supra Maran. disputation. 7. n. 22. Surd. cons. 3. n. 39. Maluas. cons. 61. n. 15. & 31. lib. 1.

1209 1. Amp. non dici impleuisse promittentem si minor

minor ratificare teneretur hoc cum solemnitatibus requisitis, & legitimè non fecisset, sed minus legitimè Surd.cons.3.n.9.& seq.

1210 1. Lim.14.sublim non procedere quando impedimentum notorium fuisset, tunc enim diligentiam adhibitam probare opus non est, nec protestari opus est, cum notorium releuet ab vtroque Afflict.dec.50.n.5.Boer.dec.40.n.7.Cacchera.decis.Pedem.9.n.4.Seraphi.d. priuileg.87.n.9.sed allegare sateſt.

1211 15. Sublim.non procedere quando de ficto conatu constaret, ac de collusione, & fraude, tunc promissor non subleuaretur, cuique enim sua fraus obesse debet Ripa.in l.quod te.n.47. in secunda limitatio.per illum tex.si cert.petat. Vrsil.ad Afflict. dec.295.n.5.Gab.de pact.conclusio.2.n.21.Maranta disput.7.n.20.

1212 1. Lim. non procedere nisi fraus, & collusio probetur, cum non præsumatur.l. merito. profoc. l.sed maritus.§.finali.qui & à quib.Dec.cons.313. n.5.Paris.cons.110.n.103.lib.1.

1213 1. Sublim.non procedere in vxore & filio cum patre & marito viuentibus,tunc enim collusio præsumetur Paris.cons.109.n.22.ad finem lib.1.

1214 16. Sublim.nam quando promissa possunt saltem æquipollenter præstari, difficultas quia verè non dicetur hoc casu subesse non excusabit Dec.in final.§.final.n.9.si cert.petat.Gab.de pact.conclus. 2.n.18.

1215 17. Sublim. non procedere quando difficultas quæ non potuit amoueri ab initio tempore cōtractus adfuisset, vt puta si de facto tertij extranei promisisset,de quo non potuit verisimiliter promittere, tunc enim non excusabitur, quia illum tertiū non executurum quod promisit debuit præcogitare Soc.cons.288.n.31.& per totum.lib.2.Paris.cōs. 109.n.26.lib.1.Ripa.in l.quod te.n.46.si cert.petat.Gab.de pact.concl.2.n.17.& quod non excusetur quando præcogitare potuit Seraphin.priuile. iuram.47.n.14 Crauet.cons.762.nu.33.& cons. 957.n.29.vbi de facto Principis promisso Maluas. cons.61.n.25.lib.1.de communi Soarez.commun. opinio.lit.D.n.72.Rota.Auenion.dec.103.sub n. 4.Mazol.cons.24.n.18. Gutier.de iuram.confirmato.contract.c.44.n.4.in fine.

1216 Contrariam opinionem magis communem asserit Bursat.cons.129.n.63.

1217 1. Lim. 17. sublim. vel potius secus esse dicas quando aliquis pro persona promisisset, quam verisimiliter promittentis contemplatione promissa executuram sperare poterat, vt in marito patre & similibus, quoniam si precibus, deinde minis hic promittens diligentiam adhibuisset, & vxor aut filius ratificare noluerint, tunc spe frustratus dicitur promissor & ob difficultatem ab initio inuerisimilem sibi præter spem superuenientem, si ille pro quo promisit contrauenerit, de proprio minimè tenebitur Castr.cons.278.n.3.lib.2. Dec.cons. 313.n.3.& 4.Ripa.in l.quod te n.46.si cert.petat. Paris.cons.110.n.30.lib.1.& ita iudicatum testatur Boer.dec.3.n.16.Gram.dec.102.n.110.& 111. Maranta.disputat.seu Q.7.n.20.Venturi.cōs.149. n.8.9.& 10.lib.1.cons.crim.in magnis Gabr.cons. 131.n.8.lib.2.de communi Eugen.cons.12.n.105. & Mazol.cons.24.n.18.

1218 2. Lim. vel potius secus esse dicas quando difficultas superuenisset, tunc enim promittens qui ob superuenientem impossibilitatem non potest implere promissa excusabitur Marsil.in rubr.de fideius.n.155.& seq.Cephal.cons.187.n.7.Mazol. 116.n.35.Natta cons.451.n.41.Gab.cons.181.n. 13.& seq.lib.1.Marcabrun.cons.93.n.47.& sequ. Ondede.cons.89.n.32.& 33.lib.2.

1219 18. Sublim. non procedere si mens contrahētium appareret,quod scilicet voluerint in euentum non secutæ obligationis & facti promissi per tertium implendi,interesse deberi pœnamuè committi contra eum qui alienum factum promisit, tunc etenim diligentia etiam adhibita promissor non releuabitur Soc.cons.288.n.31.versic.tertio principaliter.lib.2.Gab.de pact.conclusio.2.n.14.& seq.Ripa.in d.l.quod te n.46.si cert.petat.velut si indemnitas, aut interesse promissum fuisset vt per eos; vel si dictum foret teneri voluisse in omnem euentum contrarium, vel si promisisset facere, & curare; vel quod promissio verè suum haberet effectum Couar.in cap.quamuis in 2.par.relectio.§. 5.n.5.& 6.de pact.in 6.vbi idem si constaret teneri voluisse etiam adhibita diligentia.de magis communi testatur Soarez.commun.opinio.lit F.n.10. Seraphi.priuileg.iuram.74.n.31.& ita iudicatum testatur Cag.in l.impossibilium.num.4.de reg.iur. Crau.cons.957.n.40.Pancirol.cons.45.n.29.Maluas.cons.61.n.19.& seq.lib.1.Franch.dec.624.nu. 11.& seq.Caroc.dec.127.n.7.Mantica de cōtract. lib.14.tit 35.n.29.Sanchez.de matrimo.lib.1.disput.25.Rot.dec.67.n.3.par.2.recētis.

1220 Contrarium tenet Paris.cons.110.n.59.lib.1. sub dubio tamen.

1221 1. Lim.18.sublim.non procedere quando mēs contrahētium fuisset vt promissor teneretur quia in mora faciendi fuisset, & non alio casu, si namque in mora non fuisset mens cessare diceretur Dec.cons.313.n.3.Paris.cons.110.n.61.lib.1. & quando faciendo possibilia promissorem excusari voluissent quod tam principalis promissor quam de rato promittens liberetur Eug.cons.12.n.98.& 107.Rot.d.n.3.

1222 19. Sublim. non procedere in prætorijs stipulationibus velut de rato, iudicio sisti, rem pupilli saluam fore, & omnibus alijs in quibus æquitas l. quod si Ephesi de eo quod certo loco.versatur.fuit igitur æqua interpretatio vt in illis si alienum promissum factum præstari non posset adhibita diligentia interesse promissum censeretur l.si procurator.rem ratam habe.l.quoties quis.de verbo obligation.l.sancimus.C.de fideius.l.fideiussor §.necessaria.qui satisd.cogan.glo.in §.si quis alium Institut.de inutil.stipulatio.vbi exempla Castr.in l.stipulatio ista 38.n.2.Ang.n.2.Albe.n.11.Imol.n.2. Roma n.6.Alex.n.3.& 5.Ias.n.4.& alij communiter.de verbo.obligatio.Bal.cons.101.nu.2.lib.1. Roma.cons.510.n.22.Aret.in §.si quis alium Fallent.2.Port.n.7.Instit.de inutil.stipulatio.Rim.cōs. 322.n.2.& 4.Alcia.in l.4.§.Cato.n.160.Crot.in 2.lect.n.51.de verbo.oblig.Soc.reg.77.in addit.

Fallent.

Fallent prima Alex. in l. quod te n. 10. vbi de promissione alium præsentandi Ripa n. 47. si cert. petat. Herculan. de cautio. de non offendend. cap. 33. n. 22. de communi Couar. in cap. quamuis. de pact. in 6. in 2. par. relectio §. 5. n. 7. vbi aliam rationem adducit & reijcit Galiaul. de communi in contrarium testantem. & hanc sublim. teneut etiam Maran. disputat. 7. n. 21. Peregr. conf. 74. n. 6. lib. 4. & est receptissima vt ex prædictis apparet. Viui. communi opi. 291. Afft. dec. 234. Marescot. resol. 60. cas. 22. lib. 2. dixi in tract. fideiussorum. amp. 2. principali.

1223 1. Amp. in promissione coram arbitris facta quia sunt ad instar prætoris, nam ad instar iudiciorum arbitria redacta fuere Bal. cons. 101. num. 2. lib. 3.

1224 2. Amp. etiam si stipulatio à parte rei sit, quia etiam à parte rei potest esse prætoria in reali indicio l. Pomponius. §. sed & is de procurator, & generale compromissum realia etiam indicia compræhendit quocirca sub intelligi potest facturum & curaturum præsertim quando arbitri sententia executionem habet à statuto, tunc enim vera sententia dicitur l. penult. C. de iud. Bal. cons. 101. n. 2. lib. 3. secus dicens coram arbitratore quoniam tunc remanet conuentionalis merè.

1225 1. Lim. 19. sublim. non procedere in promissione de rato extra iudicium, nam mere conuentionalis censetur Bal. conf. 101. n. 2 vbi de facta coram arbitratore lib. 3. Crot. in l. 4. §. Cato. in 2. lectu. n. 61. de verbo. obligat. de communi omnium Paris. cons. 110. n. 91. lib. 1. Marant. disp. 7. nu. 21. Bologni. cons. 51. n. 1. & omnes admittunt, quamuis Crot. & Paris. secus dicant quando in iudicio per procuratorem facta fuisset,

1226 2. Lim. non procedere quando ille qui præsẽtandus esset obijsset tunc enim sistendi promissio cessaret Maran d. disputat. 7. n. 21. Ludou. de Alfer. cons. 145. n. 15. lib. 1. cons. cri. in magna impressione; seu in magnis vbi Steph. de Barbe. cons 39. n. 8. & 9. testatur de communi omnium Decian. cõs. 29. n. 66. lib 2. Manti. de contract. lib. 16. tit. 20. n. 7. idem dicens etiam si fideiussor principalem se constituisset dixi in tractatu fideiussorum.

1227 1. Sublim. non procedere quando mors aut bannum eius qui sisti vel præsentari deberet, fideiussoris culpa processisset, vel bannum absque bonorum publicatione Bar. in l. si vero n. 2. qui satisd. cogan. Stepha. de Barber. supra n. 9. & 10. dixi in d. 2. ampliat.

1228 2. Sublim. non procedere quando post moram promissoris qui sisti debebat obijsset, tunc enim nõ excusabitur, sed sua mora morte secuta non obstãte sibi oberit. l. sãcimus. vbi Doc. C. de fideius. Alex. in l. quod te. n. 10. si cert. petat. Dec. cons. 313. n. 4. versic. non obstat successiuè. Maran. d. disputat. 7 n. 24. Molina. de contract. disputatio. 547. n. 8. Brun. de interitu. n. 69. Crau. cons. 272 n. 10. quæ tamen sine interpellatione non committitur Dec. cons. 2. n. 7. & alij supra citati. vide infra sublim. 28.

1229 3. Sublim. nam mortuo Reo cum hæres eius sistere possit nõ liberatur fideiussor eo mortuo pro quo promisit Crau. cons. 272. n. 11. & alter fideiussor per Rei defuncti hæredem præstari debet Ias. in l. si decesserit. n. 3. qui satisda. cog. Carpa. super stat. Mediola. lib. 1. cap. 46. n. 10. & 11.

1230 4. Sublim. non procedere quando cum promissione de iudicio sisti coniuncta esset promissio iudicatum solui hæc enim morte non extinguitur, sed ad hæredem cum instantia iudicij transit de communi Ias. in d. l. si decesserit n. 4 qui satisda. cogan. Crau. cons. 272. n. 11. versic. quarto respondeo Menoch. cons. 547. vbi idem dicit de promissione in in carceribus redeundi. Carpa. d. c. 46. n. 11.

1231 20 Sublim. non procedere quando difficultas talis fuisset quę remoueri potuisset, tunc enim perinde est ac si difficultas non adfuisset l. qui commeatus. vbi Bar. de re milita. Ripa. in l. quod te. nu. 47. si cert. pet. Seraph. priuileg. iuram. 47. n. 12. Caroc. de locato. par. 2. cap. 127. n. 12.

1232 21. Sublim. non procedere quando promissor in culpa fuisset ne tertius pro quo promiserat id faceret quod conuenerat, vel vt illud faceret, quod non facere promiserat, qui enim aliquid facere nõ potest vt alter hoc faciat, causam vel occasionem præstare minime debet; & e contra qui facere promisit, in culpa vt non faciat ille cuius factum promisit, esse non debet cap. 1. in fine de inuestitur. de re aliena facta l. quoties prima. vbi Bal. per illum tex. n. 1. C. de fideicom. Soc. cons. 26 n 1. lib. 3. Paris. cons. 100. n. 34. lib. 1. & quando sua culpa promissor in difficultatem incidisset Ripa. in l. quod te n. 47. si cert. petat. Gram dec. 102. n. 107. Seraphi. priuileg iuramen. 87. in fine.

1233 22. Sublim. vt quando ageretur de lucro captando non prosit difficultas l. vxori. de vsufruct. lega. glo. in l. 4. C. de vsufr. Ripa. in d. l. quod te n. 49. si cert. pet. Caroc. de locato. d. par. 2. c 127. n. 14.

1234 23. Sublim. vt si facto tertij difficultas processisset vt promissor non posset promissa seruare, nõ excusetur si contra tertium posit habere regressũ, sed interesse soluet, & postea contra tertium aget pro eius indemnitate l. 2. §. fin. cum. l. seq. si quis caution; alioquin vbi contra illum puta soluendo non existentem non posset regressum babere, exceptione tuetur quia inanis est actio &c. Castr. in rubr. de eo per quem factum erit Ripa in l. quod te. n. 48. si cert. petat. qui subdunt promissorem liberari actionem cedendo contra tertium, & Crau. cons. 762. n. 33. inquit non excusari si pro tertio obligato promisisset.

1235 24. Sublim. non procedere in promissione iurata, quia iuramẽtum facit valere actum omni meliori modo, & operatur vt præcisè promittens obstringatur, nec adhibita diligentia excusetur Gab. de pact. conclus. 2. n 20. & pręcise teneatur Maluas. cons. 61. n. 24. & 36. lib. 1. Rota. dec. 331. n. 3. par. 4. diuerso. Rim. Iun. cons. 103. n. 14. Surd. cons. 3. n. 5. & seq. vbi communem dicit vide supra primam lim. secundæ opinionis contrariæ 78 limitationi.

1236 Contrariam sententiam magis communiter receptam tradunt Couar. in cap. quamuis. de pact. in 6. in 2. par. relection. §. 5. n. 4. versic. quinto Rota, Rom. dec. 38. in collectis per Zacchia ad Galles. de camerali. oblig. quam pluries Rota Roma. firmasse testatur Marescot, resolut. 88. in fine li. 1. Natta. cons.

conf.451. n 42. Rui. conf.67. n.10, lib.4. qui malè citatur à Gab. d. n. 20. & Gutierez. de iuramen. confirmator. contract. cap. 44. n. 4. & 5. ex communi, & receptissimam esse patet ex congestis in d. prima limitatione. vide ibi vbi etiam distinxi.

1237 25. Sublim. non procedere quando pœna apposita fuisset, tunc enim non excusaret diligentiam adhibitam receptissimam dicit Soarez. commun opi. lit. F, n. 7. Parif. conf. 76. n. 14. lib. 3. Crau. conf. 957. n. 7. Franch. decif. 624. n. 10. vbi declarat quomodo procedat Fede. conf. 122. qui in contrarium allegatur.

1238 Contrariam sententiam tenet Federi. de Sen. cōf. 122. communem, & in practica tenendam probaret Affl. dec. 295. per tot. & Parif. conf. 110. n. 27. lib. 1. & Ludoui. de Alpher. conf. 145. n. 20. & 21. lib. 1. conf crim. in magnis, & Viui. communi. opi. 670. n. 2. & Ferrat. caut. 43. & Cepha. cōf. 164. n. 25. & Marsil. in rub de fideiuf. n. 178. & quam plures in d prima limitatione citati, & infra.

1239 26. Sublim. non procedere quando impedimentum fuisset iniustum, vt namque excuset debet esse iustum Cor. conf. 40. ante finem. versic. nec aliquid facit lib. 4. Seraphin. priuil. iuramen. 47. n. 12.

1240 27. Sublim. non procedere in obligationibus dandi quoniam facilius est dare quam facere, & alijs rationibus tradunt Doct. in d. l. quod te si cert. petat. Seraphin. d. priuileg. 47. n. 12. & fauore dotis dandæ Rot. dec. 67. n. 6. par. 2. recentis.

1241 28. Sublim. nam si promissor alieni facti videlicet se facturum, & curaturum non adhibuerit diligentiam, statim cum potuit absque alia interpellatione in mora constituatur præsertim propter iuramentum arg. l. 1. C. de priuat. carcer. Bal. in cap. 1. §. adhæc. n. 3. tit. hic finit. lex Federic. In vsib. feudo. Alex. conf. 148. n. 2. lib. 7. Aretin. conf. 142. ante num. primum versic. si verò fecit Purpur. in l. quod te. n. 98. si cert. petat. Ripa. in l. 4. §. cato. n. 59. de verbo. obligation. de communi testantur Bauer. de mora par. 2. n. 17. & Crau. conf. 64. n. 1. & 272. n. 9. & seq. Ruin. conf. 136. n. 11. lib. 5. Crot. in d. §. Cato in 2. lectu. n. 50. & Gozad. conf. 27. n. 10. Port. conf. 67. n. 3. Anchara. Q. 54. n. 15. lib. 1. Parif. conf. 109. n. 25. lib. 1. de communi etiam Soarez. cōmun. opi. lit. F. n. 11. & Viui. commun. opinio. verbo. promittens se facturum Hercul. de Siluestr. conf. 97. n. 14. lib. 2. conf. crim. in magnis. Meno. de arbitr. iud. caf. 220. n. 20. de communi Seraphi. priuileg. 87. n. 5. iuramenti. post Felin. in cap. ex rescripto. n. 18. de iure iuran. de communi etiam Caccheran. decis. Pedem. 49. n. 7. Marcabr. conf. 48. n. 7. & 8. Maluaf. conf. 61. n. 16. lib. 1. de communi. Surd. conf. 157. n. 25. & 26. & decif. 208. n. 6. & 7. de magis communi, & in praxi tenenda Bertaz. clauf. 4. glo. 11. n. 1. Rol. conf. 6. n. 47. lib. 1. vide infra amp. 6. 2. sublimitationis. secundæ limitationis secundæ opinionis prædictæ.

1242 Contrarium quia nec pœna, nec interesse nisi mora per interpellationem commissa debeatur l. si pœnam. quando dies lega. ced. & l. si quis filium. §. stipulatio. de collat. bonor. tenet Bar. in l. ita stipulatus. 115. n. 54. de verbo. obligatio Aretin. conf. 72. n. 7. versic. ad octauam Dec. in l. quod te n. 13. vbi testatur ita iudicatum, & conf. 2. n. 3. & conf. 323. n. 2. Bauer. de mora. vbi supra n. 18. & 19. Bero. conf. 160. n. 6. & sequent. vbi quando stipulantis vtilitas versabatur lib. 3. Cag. in l. 2. n. 159. C. de pact. inter empt. & venditor. Marcabrun. conf. 94. n. 21. lib. 2. conf. crim. in magnis. Ludoui. Siluest. conf. 96. n. 3. ibid. de communi Cur. Iun. conf. 74. n. 6. in fine, & Viui. com. opinio. 670. n. 4. Pancirol. conf. 156. n. 10. Meno. conf. 279. n. 62. Gamma. decif. Lusitan. 32. n. 3.

1243 1. Amp. primam opinionem procedere etiam si in promissione dictum fuisset, ad omnem simplicem requisitionem vel instantiam stipulātis, adhuc enim absque interpellatione mora incurretur Cor. conf. 40. n. 14. lib. 2. Ruin. conf. 132. n. 2. lib. 1. Hercul. de Siluestr. conf. 97. n. 14. lib. 2. cōf. crim. in magnis Seraphin. priuileg. iuramen. 87. n. 5. Bertaz. clauf. 4. glo. 11. n. 1. versic. aut est Soc. conf. 288. n. 28. lib. 2. vide infra sublim. 3.

1244 Contrarium tenet Marcabrun. conf. 94. n. 21. inter conf. crimin. in magnis lib. 2.

1245 1. Lim. primam opinionē non procedere quando eiusmodi ratificationes fieri nō foret in vsu Cor. supra tunc enim interpellatio requiritur.

1. Amp. 2 opi. contraria 28. sublim. vt mora per interpellationem non statim committatur, sed spatium temporis requiratur glo. in l. Aemilius verbo. restitui. de minor. Bal. in c. 1. n. 5. de noua form. fidel. Gab. de solut. concl. 9. n. 30. Ferret. de mora n. 26. 29. Rot. dec. 640. par. 2. recentis.

1246 1. Lim. secundam opinionem contrariam. 28. sublim. interpellationem requirentem non procedere quando dies in promissione apposita fuisset, eius namque lapsus promissorem in mora cōstituet Docto. communiter in l. magnam C. de contrahen. & committen. stipulatio. Bero conf. 160. n. 8. lib. 3. de communi Caccheral. decif. Pedem. 49. n. 6. dixi in tractatu interesse, Rim. Iun. conf. 89. n. 18. post Anchara. conf. 65. n. 9. Bertaz clauf. 4. glo. 11. n. 1. versic. aut est, etiam si dictum foret, & postea ad requisitionem, & voluntatem creditoris Soc. conf. 288. n. 28. lib. 2. Viui. dec. 442. n. 1. Rot. decif. 152. par. 1. diuerf. & in promissione intra certum tempus vel eo lapso præsentandi Marta. decif. Pisa. 135. vbi die lapsa post terminum moram committi quando post certum tempus præsentare promisit.

1247 1. Sublim. non procedere quando dies incerta esset, velut pubertatis aut legitimæ ætatis, tunc enim eius euentus seu cursus in mora non cōstituit, ante enim non est nata obligatio nec actio. Bar. in l. ita stipulatus. 115. n. 41. de verbo. obligatio. Aret. conf. 72. n. 7. Dec. conf. 2. n. 5. ad finem Cag. in l. semper qui non prohibet n. 25. de reg. iur. & in l. 2. n. 159. C. de pact. inter emp. & vend. Caccheral. supra n. 8. Bertaz. clauf. 4. glo. 11. n. 1. versic. aut tempus, post Bal. in d. l. magnam ante n. 1. C. de contrahen. & committen. stipulatio. Alex. in l. si insulam. n. 16. de verbo. obligatio. Ias. in l. si stipulatus essem abs te in 4. notab. n. 7. eod. tit. Soc. cōf. 109. n. 4. lib. 1. Purpur. in l. vinum. n. 21. si cert. petat. de magis communi Gabr. de solution. concl. 9. n. 32. vbi reijciunt Cor. & Albe. in d. l. magnā in fine, & Barbat.

conſ.74.lib.3. contrarium tenentes,præſertim cum cum Cin.teneat hanc ſublim.vt per Bal.& Purpur. ſupra, licet cum Barba.pro ſua opinione allegauerit,quia & ipſe alibi hāc ſublim. tenet vt per Purp. ibi,& de die mortis Rim. Iun conſ.89.n.21.(vide infra 5.limitationem.28.ſublimitationis.)Mātica. de cōtract. li.14.tit 34.n.6.& ſeq.Maſc.cōcl.1393. n.36.& ſeq. vbi idem in conditionali obligatione.

1248 1.Lim.d.ſublim.non procedere niſi quando ante diem nata non eſſet obligatio;ſecus ſi nata eſſet, nam ſi nata nō eſſet,& dies incerta eſſet,puta mortis, tunc interpellatio requireretur vt per Bar.& Rim. Iunio. ſupra vbi autem dies certa eſſet diſtinguunt, quod aut in ſtipulatione quid ad hæredes non tranſitorium continetur vt vſufructus aut vſus, & tunc ante diem non naſcetur obligatio, & interpellatio requiretur; aut vero ad hæredes tranſitorium ſtipulatione comprehenſum fuit, & tunc obligatio, & actio naſcitur, & dies pro homine interpellat.reiecto Dec.conſ.2.contrarium tenente.

2.Sublim non procedere quando altera pars aliquid prius implere debet, tunc ante mora non committetur quam alter impleat, vel cauſa promiſſionis impleta Cor. conſ. 245. n 6. lib.4. Maſc.ſupra; ſed in curia mercatorum. 1634. inter Bernardinum Orſetti, & Bernardum Orſi iudicatum fuit intereſſe deberi non facta traditione tempore conuento,etiam præcio per emptorem non oblato quod ſtatim ſolui debere conuenerat contra l.Iulianus. §.offerri.de act.emp.

1249 3.Sublim. non procedere quando promiſſor ignoraſſet puta aduentum abſentis quem ratum habiturum promiſerat Bero. conſ.205.n.10.lib.3. Manti. ſupra n.5.

1250 4.Sublim. non procedere niſi in termino à lege præfixo,ſecus ſi ab homine hoc enim caſu termini ab homine præfixi interpellatio requiretur niſi cōtractus iuratus fuiſſet Docto. in l.ita ſtipulatus. de verbo. obligatio. Bouer. de ſtatutar. præſcriptio. glo.2.n.14.& 15.

1251 Contrarium nempè diem certam ab homine præfixam in mora conſtituere ſine alia interpellatione Soc. conſ.288.n.27.& ſeq. lib.2. Bertaz ſupra, verſic.aut eſt appoſitum, & alij ſupra citati in prima limitatione d.ſecundæ opinionis contrariæ 28. ſublimitationi. Marta.dec.Piſ.135.

1252 1.Amp. hanc ſecundam opinionem procedere quamuis promiſſio ratificationis per minorem faciendæ cum peruenerit ad certam ætatem, facta eſſet cum clauſula, & poſtea ad requiſitionem aut voluntatem creditoris; nam die vel conditione eueniente naſcitur obligatio, & in mora ſine alia interpellatione promiſſor conſtituitur Soc.conſ.288. n.27.lib.2.& ſupra in prima ampliatione.28.ſublimitationis.

1253 1.Lim.d.amp.nō procedere quando ætate legitima vel certo tēpore adueniente factum perficidebere cōueniſſet addito infra menſem, vt puta infra menſem poſt legitimam ętatē, tunc enim illius mēſis lapſus expectari deberet vt mora committeretur Soc. conſ.288. n.27. ſupra citato lib.2. Bertaz.d. d.clauſ.4.glo. 11.verſic.aut eſt appoſitum in fine.

5.Sublim. quando creditor, & debitor eſſent diuerſi fori,vel non poſſet fieri intra tempus, vel actor non comparet,vel ſi creditor noluerit,& in pœna ſi non detur,vel fiat.Viui.dec.442.& in actibus iudicialibus, & in alijs caſibus Soc.reg.90. Iaſ. in l.vinum. n.10.ſi cert.pet.Viui.ſupra. nec procurator nō oſtēdens mandatum in mora conſtituit. Affl. dec.316. n.3. Bocr.dec.347.n.14.

2.Lim. principaliter d.1.opi. vt mora ex citatione inualida etiam committatur,vt per Rot.deciſ.369. n.9.par.1. recentis, & ſub eſſe pro interpellato haberi velle dec.248. par.2.n.3. & extraiudiciali interpellatione Viu.dec.392.& non faciendo, & cōtra faciendo Rota dec.256.coram Coccino.

1254 1.Lim.28.ſublim.(ampliatam vt ſupra poſt cōtrariam eius opinionem)nō procedere quando promiſſio in diem vel ſub conditione facta fuiſſet,tunc enim non ante alieni facti promiſſor tenebitur, quam dies adueniat, & conditio purificetur, & interpellatio ſubſequatur l.quod dicimus. de ſolutio. Bero.cōſ.160.n.7.& 8.lib.3.qui tamen ſecus inquit in promiſſione in diem ſimpliciter facta per d.l. magnam.quia hoc vltimo caſu diei lapſus in mora conſtituet vt per eum Becci.conſ.105.n.21. & ſeq. qui ſubdit non ſtatim in mora interpellatum conſtitui, ſed tantum tempus opus eſt excurrere quantum ad actum requiritur ſuper quo interpellatio facta fuit l.diuortio. de nego. geſt. Natt conſ.50. n.19. vt proximè dicam.

1255 1.Amp.vt quando dies expræſſa, vel tacita aut conditio promiſſioni appoſita fuit promiſſor non conſtituatur in mora,per diei,& conditionis euentum, niſi tātum tempus effluxerit quo factum illud perfici potuerit,ne eodem tempore quis obligetur, & in mora conſtituatur d.l.quod dicimus Aretin. conſ.72.n.7.verſic.ad octauum Bero.cōſ.160. n.7. 205.n.11.lib.3.de cōmuni teſtatur Dec.conſ.2.n.4. & 5.Cagnol.in l.ſemper qui non prohibet n.25: de reg.iur.& in l.2.C.de pact.inter emptor.& vēditor. n.16.Becci.conſ.105.n.20. & 21. Pancirol. conſil. 156.n.11.Natta.ſupra,& conditione tacita diſpoſitioni inhęrente ſubdunt interpellationem requiri. etiam die appoſita elapſa.Seraphi.priuileg.iuram. 87.n.7. Manti. ſupra.

1256 Contrarium in tacita cōditione,quia ad pœnæ commiſſionem partium conuentione adiectæ,ſufficit irregularis mora tenent glo. in l.ad diem in fine de verb.obligation. Soc.in l.de diuiſione ad finem. ſol. matrim. Ruin. conſ.198. n.14. lib.1.Rim.Iun. conſ.89.n.19. & 22. vbi reſpondet Dec. d.conſ.2. qui tamen n.6.ante finem,& n.7. in facto momentaneo puta ratificandi non requiri tantum tempus intra quod perfici potuerit.

1257 2.Lim. d. 28.ſublim. non procedere niſi quando de intereſſe, & alijs ageretur de quibus in l. mora. de vſur. ſecus ſi de pœna in qua ſtricta interpretatio facienda eſt, vtque incurratur neceſſaria eſt interpellatio Soc. conſil. 133. num. 1. 2. & 3. lib.1. Gozad. conſ.27. n.10. Bauer. de mora par.2. n.19. Gag. in l.2. n.159. C. de pact. inter emptor. & venditor. Crauet. conſ. 64. nu. 1. & conſ. 172. n.17. Silueſt. conſ.96. n.4. lib.2. conſ.crim. in magnis Villalob. commun. opinio. lit.I. nu.125. vbi de iuramento, Meno. de arbitrar. caſ.220. nu.20.

Sera-

Seraphin. priuileg. iurament.87.n.7. ex communi omnium.

1258 Contrarium nempè moram committi indistinctè vbi adest dies certa, & expræssa, seu iuramentum l.magnam C. de contrahend. & committen. stipulatio. à Docto. communiter esse receptum testantur Cacchera. decis.49.n.8. & Rim.Iun.cons. 89.n.16. & 17. qui loquitur de facti promissione successiuum tractum habente velut domum fabricare, vti persona sua in societate, mercaturam exercere, & huiusmodi, & hoc casu tantum tempus elabi quo proficì opus potuerit ad moræ, & pęnæ commissionem, fat esse, vt per eum Rol. consil.6. n.47. lib.1. Seraphi. priuileg. iurament. 87. sub num.7. quorum vterque non requiri interpellationem probat adhibito in promissione iuramento.

1259 3.Lim. non procedere quando ille qui dare vel facere tenetur certo tempore antea obijsset, eiusmodi etenim de rato, alienique facti promissio, si ille pro quo promiserit eo tempore superstit intelligitur, ideo morte eius qui facere vel ratificare debet ac proinde mora cessante; promissor neutiquam tenebitur Abb. consil.90. ante num. primum. lib.1. Dec. consil.2. n.3. in fine versic. nam intelligitur Marsil. in rubr. de fideiussor. nu.178. & sequent. Marant. disputat. 7. num.24. Marcabrun. consil.60. n.1. Seraphi. priuileg. iurament. 87. sub n.7. Bertaz. clausul. 4. glo. 11. n.1. in fine Gall. de excep. succes. tit.2. excep.4. n.17. & seq. vbi intelligit dolo, & culpa promissoris cessante ac mora nu.seq.

1260 4.Lim. non procedere quando in loco adesset mos, & consuetudo interpellandi ex more etenim; & consuetudine, contractus interpraetationem recipiunt l.licet.C.loca. l. semper in stipulationibus. de reg.iur.l.quod si nolit. §. qui assidua. de ædilit. edict. Cor. cons.40.n.12 & 13. lib.2. Seraphin.priuileg. iuram.87.n.7. dixi aliundè in interpraetationibus pactorum verbo. consuetudo. vbi ampliaui, & limitaui. suo loco.

1261 1.Lim. non procedere quando aliquis promisit alium ratificaturum vel consensum præstaturum cum fuerit legitimæ ætatis, ea etenim adueniente ætate promissor in mora non constituetur nisi interpelletur vt supra in prima sublimitatione primæ limitationis contrariæ opinionis. 28. sublimitationi.

1262 1.Sublim. non procedere quando post mensem vel aliud certum tempus promissio vltra d. legitimam ætatem concepta esset, obligatio enim purificata fuit per aduentum legitimæ ætatis, ideoque lapso postmodum d. mense fine alia interpellatione mora committetur l.magnam C.de contrahen. & committen.stip.l.traiectitiæ.§.de illo.de action. & oblig. Soc.cons.288.n.27.lib.1.Purp.in l.vinum n. 21. si cert. pet. Gab. d. conclus. 9. de solution. nu. 33. qui licet dicat Purpur. de hac sublimitatione dubitare; eam tamen tenere, & ipse videtur. Bertaz. supra versic. aut tempus in certum Manti. d. tit.34. num.6. & sequent. qui tamen secus vbi ætatis legitimæ tempus certum non esset, nec purificatum tunc enim secundi temporis certi lapsus in mora non constituet.

1263 6.Lim. non procedere quando longum tempus ratificationi appositum fuisset, tunc enim obliuio præsumetur, & interpellatio exigetur Bero. Q.73. subdens propterea ante ratificationem secuto homicidio de non offendendo promittentem minimè teneri.

1264 29.Sublim. non procedere quando pro altero quis promisisset eius respectu ad quod ipse promissor teneretur, tunc etenim diligentia cum tertio adhibita propriam obligationem tollere minimè possit l.qui autè.§.sed si quis de cōstitu.pecun.Trigon. sing.112. Maran. disputat.7.n.22. Manti. de contract.lib.14.tit.33.n.7. dicam infra. in sublim.... 78. limitationis suprascriptæ.

1265 30.Sublim. non procedere in promissione liberè, & sine impedimento facta sicque geminatè, tunc promissor nō excusabitur Goz. cons.27.n.7.Caroc. de locato.par.2.cap.127.n.4.

1266 31.Sublim. non procedere quādo in obligatione fuisset expræssus aliquis casus valde difficilis, vel impossibilis, tunc enim quia de mente constare videtur in alijs casibus non excusabitur Goz.cons.27. n.8, Caroc.d.cap.127.n.5.

1267 32.Sublim. quando contrahentes à promissione casum aliquem excepissent, quoad alios enim sese obligasse censerentur Gozad. cons. 27. nu.9. Caroc.d cap.127.n.6.

1268 33.Sublim. non procedere quando promissio ad aliud esset correspectiua, tunc enim præcisè, & cum effectu impleri deberet. Soc.Iun. cons.64.n.6. lib.1.Franch.dec.624.n.15.

1269 34.Sublim.non procedere quando anni cuiuslibet initio cōductor pura fideiussorem præstare promisisset pro soluenda pensione, alioquin locatio finita censeri deberet ex pacto, tunc enim adhibuisse diligentiam minimè sufficeret Alcia.in l.4.§.Cato. n.133.de verbo. obligatio. Manti. de contract.lib. 14.tit.35 n.30.

35.Sublim. quando alieni facti promissor aliquā diligentiam adhibuisset, hic enim nec liberatur nec agere potest implemento non secuto, sed ad interesse tenetur Soc.cons.16.n.3.lib.3.Dec.in l.cum proponas.2.n.4.C.de pact.Couar.in c.quamuis par.2. relect.§.5.n.7.vers. 11. de pact.in 6. Rot.decis.64. n.2.coram Caualer.

36.Sublim. fauore dotis ad quam præcisè cogi promissor potest Rot.dec.67.par.2.recentis.

1270 2.Lim. d. secundum opinionem contrariam. 78.limitationi vel potius secus esse dicas iuramento, & promissione facturum, & curaturum cessantibus, nam non censetur in dubio alienum factum promittentem se facturum, & curaturum obligare voluisse, sed promissor simplex alieni facti remanet Bar.in l.stipulatio. ista ante num. primum versic. teneo ego. de verbo. obligatio. Seraphi. priuileg. iurament.87. n.4. in fine, nec obligatur ad factum promissum l.stipulatio ista.38.l. inter stipulantem. 83. vbi glo. & Docto. de verbo.obligatio.§. si quis alium Institut. de inutil. stipulatio. Bar.in d.l.stipulatio.ista.n.1.versic. aut non præcessit Ang.n.2. Castr.n.2.Imo.n.2.Aret.n.4.in 5.notab.Alex.n.3. Ias.n.3. & cæteri omnes. Bal.in d.l.inter stipulantem

tem n.1. Ang. n.3. Cor. conſ.149. n.6. lib.4. Rui. conſ.67.n.5.lib.4.Pariſ.conſ.24.n.82.lib.1.Decia. conſ.3. n.10. loquens de promiſſione quietationis per alium faciendæ lib. 3. Becci. conſ.105. n.27. vbi de promiſſione quod debitores ſoluerent, de communi Gomez.variar.reſolutio. tom.2.cap.10. tit. de indiuiduis n.23. Decia. in ſubſcriptio. ad Menoch.conſ.123 n.11.vbi de communi omnium Couar. in cap. quamuis pactum 2. par. relection. § 5. ante num. primum. pag. 417. de pact. in 6. Panciról. conſ.73. nu. 4. Bertaz. clauſ.4. glo. 11. Gutierez. de iurament. confirmator. contract. par.1. cap.44. n.1. Sanchez. de matrimon. lib.1. diſputat. 24. n.1. Bal. conſ. 101. n.1. lib. 3. aliud eſſe inquit pro Titio de rato promittere quo caſu promittens dicitur intercesſiſſe pro Titio obligationem in ſe adſumendo; licet ſecus ſi Titium ratum habiturum promiſerit Lepid. deciſ. Luc. 100, verſic. nam præterquam.

1271 1. Amp. vt huiuſmodi alieni facti promiſſio tãquam lege reſiſtẽte facta ipſo iure nulla ſit Gomez. d.tracta.de indiuid.n.23. vbi Soarez. in addition. lit.R. vide tamen infra 3. ſublimitationem huius ſecundæ limitationis.

1272 2. Amp. vt licet in obligationibus facti ſuccedat obligatio ad intereſſe quando fuit validè cõtracta quia factum proprium quis promiſit, ſecus tamen eſt quando alienum factum promiſiſſet quia cum promiſſio nulla ſit; ad intereſſe obligatio ſuccedere non poteſt d.l.ſtipulatio iſta.vbi Bar.n.3. Caſt.n.3. poſt Din.ab eo citatum Bal.n.1. verſic.dicitur hic. Gomez. d.n.23.

1273 3. Amp. vt nec etiam naturalis oriatur obligatio quia lex reſiſtit Ang. in d.l. inter ſtipulantem. n.3. verſic. ideo autem. de verbo. obligatio. Caſt. in d.l.ſtipulatio iſta.n.2.fallent.4. Ang.in d.l.inter ſtipulantem n.3.verſic. ergo nulla Soarez. ad Gomez. vbi ſupra d. lit.R.

1274 4. Amp. vt nec ad curam, & diligentiam ex huiuſmodi promiſſione teneatur vt reprobata glo. in d.l.ſtipulatio iſta verbo, videtur de communi teſtatur Caſtr. ibi n.2.verſic. & etiam hic, & Iaſ. in l.quoties quis. n.1. de verbo. obligation. & Soarez. in add. ad Gomez. ſupra d.lit.R. cum namque promiſſio nulla ſit ad nihilum obligare poteſt, vt per eos.

1275 Contrarium tenet Maceraten. reſolutio. 39. n.6. lib.2.

1276 5. Amp. vt ſi fideiuſſor factum principalis promiſerit debitoris, ad ipſum factum ſeu fieri, vel actũ faciendum, reſpectu habito; non teneat promiſſio tãquam facti alieni l.ſicut Reus.de fideiuſſor. Bar. in l.ſi quis pro eo 57.n.2. de fideiuſſor.de communi Gomez ſupra n.23.verſic. in quo notabiliter.

1277 1. Lim. d. amp. non procedere quando fideiuſſor opus vel rem promiſit, illudvè quod ex facto reſultat reſpiciendo factum conſũmatum, non autem factum vel opus ipſum, tunc enim valida eſt promiſſio, velut ſi librum manu talis ſcriptoris tibi ſcriptum tradere promitterẽ, potero enim facere quod per illum fiat, & dabo, l.continuus. 137.§.ſi ab eo. de verbor.obligation. Bar. in l.ſi quis pro eo n.2. de fideiuſſor. de communi Gomez.d.n.23.ad finem.

1278 2. Lim. nõ procedere quando aliquis promitteret ſe facturum, & curaturũ quod principali faciet, tunc enim ſtipulatio valida erit. d.l.inter ſtipulantem in principio. de verbo. obligatio Bar. in d.l.ſi quis pro eo n.2.ad finem, & ſupra dixi. in prima limitatione ſecundæ opinionis contrariæ 78. limitationi.

1279 3. Lim. non procedere quando promiſit ſe facturum quod principalis promiſit, ſi eiuſdem artis, vel peritiæ exiſtant, quia ſcilicet ipſemet facere poſſet, tunc enim ſeipſum facturum promiſiſſe cenſetur l. nemo. de duob. reis. Bar. in d.l.ſi quis pro eo.n.2. ad finem.

1280 1. Sublim. vel potius ſecus eſſe dicas ſi peritiæ eiuſdem non eſſent, tunc enim valida non eſſet promiſſio, quia diuerſum promiſiſſe dicerentur, & fideiuſſio vitiabitur. l.ſi ita. de fideiuſ. Bar. in d.l.ſi quis pro eo.n.2. in fine.

1281 4. Lim. non procedere quando promitteret intereſſe, tunc enim cum poſſit ab eo præſtari, valida erit promiſſio l.ſtipulatus. de fideiuſſor. glo. in d.l.ſi quis pro eo. vbi Bar. n.2. de communi Gomez. de indiuid.n.23.ad finem.

1282 1. Sublim. 4. lim. non procedere in obligatione dãdi, ſi namque principalis decem frumenti corbes promitteret, fideiuſſor autem æſtimationem, non valeret fideiuſſio, quoniam in obligationibus dãdi non ſuccedit obligatio. ad intereſſe l.ſi ita. 43. vbi glo. Bar. & alij, de fideiuſ. licet ſecus ſit in obligationibus facti quia ſpes eſt vt ad facti æſtimationẽ deueniri poſſit ibidem, & in d.l.ſi quis pro eo n.2.

1283 6. Amp. vt nec ille obligetur cuius factum promiſit alter, nemo enim ſine ſuo conſenſu per alium obligari poteſt Pariſ. conſ.109. in princip. lib.1. & Ludouic. de Alfer. conſ.145. n.1. & 2. inter conſ. crim. lib.1. per l.1. §. abſent. de verbo. obligatio. & §. item verborum Inſtitut. de inutil. ſtipulation.

1284 7. Amp. etiam ſi imperſonaliter promiſiſſet adhuc nulla naſcetur obligatio, quia talis promiſſio eſt contra l.ſtipulatio. iſta de verbo. obligatio. Imo. ibi n.2. verſic. adde quia fallit. Caſtr. in l.inter ſtipulantem n.2. verſic. vel ſi ille de verbo. oblig. Alex.n.9.

1285 1. Lim. d. amp. non procedere in prætorijs ſtipulationibus, in illis enim cenſetur facta promiſſio facturum, & curaturum, ac proinde proprium factum promiſſum Imo. d. n.2. verſic. adde quia fallit.

1286 8. Amp. etiam promiſſione indefinitè cõcepta, licet enim indefinita ſe habeat indeterminate, tamen ex natura potentiæ quia alienum factum non poteſt impleri ſecus eſt Bal. in d.l.ſtipulatio iſta. n.1; verſic. dic quod quantum de verbo. obligatio. vbi Iaſ. n.8.

1287 9. Amp. etiam ſi factum alienum ſimpliciter cum effectu fuerit promiſſum adhuc enim non valeret cum lex reſiſtat. Alcia. in l.4.§.cato. n.159. de verbo. obligation.

10. Amp. vt licet rẽ alienam promittere quis poſſit, & ad intereſſe ſaltem teneatur Doc. in l.multum. de verbo. oblig. hoc tamen in dubio non præſumitur, ſed ius ſuum dumtaxat promiſiſſe cenſetur l. qui tabernas de contrahen. emp. Alba. conſ.251. n.28.

n.28. & 29. præsertim in consentiente.

11. Amp. vt in dubio non censeatur se facturum promisisse, sed curaturum tantum, etiam si enixe & verbis amplissimis factum alienum promiserit l.quoties quis alium. de verbo. oblig. Alba. cons. 328. n.57.

1288 1. Sublim. d. 2. limitationem secundæ opinionis contrariæ 78. limitationi quatenus continet alieni facti simplicem promissionem nullam esse, & non obligare promittentem non procedere, nisi quando personæ extraneæ factum aliquis promitteret; secus autem si illius quem promissor compellere posset puta filij vel serui, tunc enim valida esset obligatio, proprium namque factum promisisse censeretur, cum iussu promittentis fieri possit l. si Flaminium. §. quamquam. de damn. infect. Bar. in l.stipulatio ista in 3. oppositio. & nu.1. versic. aut talis, & in l.inter stipulantem. 83. n.1. de verbo. obligatio. vbi dum libelli formam tradit Cast. n.2. versic. vel si ille, vbi quando impersonaliter promisisset Roma. in d.l. stipulatio ista. n.8. versic. glos. in verbo efficiat Imo. n.2. versic. in fine glos. de communi Alex. n.10. Alberi. n.12. & cum Roma. supra idem dicit de causam habentibus seu successoribus singularibus. n.15. Ias. n.12. & alij Papien. in forma libel. quo agit, ad pœnam compromis. glo. occasione. n.3. Gomez. de indiuid. n.23. Pacirol. cons. 73 n.3. vbi quod horum factum dicatur promisisse qui de suo promisit. Mantica. de contract. lib.14. tit.33. n.5. Sanchez. de matrimon. lib.1. disputat.24. n.5.

1289 1. Lim. nam si pro se, & filijs aliquis promiserit non intelligetur de nascituris, sed de natis tantum, quia verbum filijs indefinitum in materia stricta non æquipollet vniuersali, licet in materia fauorabili secus sit; vel in actu quo sui natura cōtineri possunt vt in emphiteosi pro se, & filijs acquisita Bal. in cap. inquisitioni. n.9. de appellatio. Meno. cons. 97. n.74. & 142.

1290 1. Sublim. non procedere in pace facta per Ciuitatem pro se subditis suis, & adherentibus, qua futuri etiam subditi, & adherentes continebuntur. Ias. in l.si stipulatus fuerim. §. cum stipulamur. n.8. de verbo. obligatio. qui testatur ita fuisse indicatum, quia nomina collectiua sub tempore præsenti concepta futurum comprehendunt Meno. supra. n.142.

1291 2. Sublim. non procedere quando promissor tẽpore promissionis nullos haberet filios, tunc enim de nasciturisdeberet intelligi cum filiorum vocatio in alijs verificari non possit. Alex. cōs. 171. n.8. li. 2. Meno. supra. n.79. 80.

1292 3. Sublim. non procedere quādo vnum tantum filium ille habuisset de cuius filijs in plurali actum fuisset, tunc enim nasciturí etiam continebuntur Rim. Iun. cons. 435. n.55.

1293 2. Sublim. d. 2. lim. non procedere quando promissio contineret promittentem facturum, & curaturum per alium tale quid factum iri, tunc enim valida erit promissio vt supra in prima limitatione secundæ opinionis contrariæ 78. limitationi.

1294 1. Amp. hanc 2. sublim. procedere etiam si non præcedat contractus ex natura cuius promittens teneatur, non enim alienum sed proprium factum sic se obligando promisisse censetur Castr. in l. inter stipulantem. num. 2. de verbo. obligatio. quæ est. l. 82.

1295 2. Amp. etiam si ille pro quo promisit talis non esset quem prohibere posset Cast. d. n.2.

1296 3. Amp. vt si promittas alium quidpiam facturum in obseruationem eius ad quod promissor tenebatur, videatur promittere se facturum, & curaturum, ac proinde valida sit promissio Bal. in l. qui autem §. 1. de constituta pecun. & in rubr. C. eod. tit. n.5. Bar. ante ipsum in d.l. stipulatio ista habere. in principio vbi Alex. n.6. Ias. n.5. lim.3. de verbo. obligatio. Castr. d. n.2. versic. item fallit Firma. in reperto. verbo. debitor soluens. n.45. Becci. cons. 105. n.5. & 41. licet secus teneant in cedente debitoris nomen.

1297 4. Amp. ita promisisse dicatur si iure iurando promiserit, habent enim vim d. clausulæ facturum, & curaturum iuramenti appositio Rimin. Iun. cons. 103. n.14. Surd. cons. 3. n.7. dixi in d. lim. prima.

1298 5. Amp. non sufficere tertium factum inualidè perficere, vtputa si minor absque debitis solemnitatibus ratificaret suorum bonorum alienationem, de valido etenim facto, & ratificatione intelligitur facta promissio Bal. in l. si procurator. nu.3. de conditio. indebiti Hormannot. Det. in l. 4. §. Cato n.372. Galiaul. n.75. de verbo obligat. Surd. cons. 3 n.37.

1299 Contrarium tenet Rol. cons. 81. lib.4.

1300 6. Amp. vt non requiratur interpellatio sed quam primum potest facere debet, & sola scientia sufficit Bal. in cap. 1. §. ad hæc circa princ. hic finit lex Federi. Cott. verbo. promissio Rim. Iun. consil. 670. n.57. & sequent. vbi reiecto Dec. cons. 2. n.6. inquit respectu interesse amp. procedere nō quoad pœnæ incursum nisi adhibito iuramento, de communi Cur. Iun. cons. 74. n.6. & Villalob. commun. opi. lit. P. n.347. Manti. de contract. lib.14. tit.34. vbi tamen secus dicit in facto momentaneo cuius initij ac finis potest ignorari, puta quando impubes vel minor fuerit legitimæ ætatis effectus vel postea intra annum, & si facta ratificatione minor restituatur in integrum promissorem non teneri probat contra Rom. & Pinel. vide supra sublim. 18. primæ limitationis d. secundæ opinionis contrariæ 78. limitationi.

1301 1. Lim. d. 2. sublimitationem d. secundæ limitationis, nam si promittens alium facturum, cum dictis verbis facturum se, & curaturum, omnem diligentiam adhibuerit, & ille pro quo promisit implere, & promissionem exequi noluerit, pœnam, & interesse soluere minimè tenebitur vt supra dixi in prima limitatione d. secundæ opinionis contrariæ. 78. limitationi.

1302 3. Sublim. d. 2. limitationem non procedere quando in casum non secutæ ratificationis, nec facti per tertium impleti, qui pro alio promisit de suo pœnam vel interesse stipulanti se soluturum obligauit, nam ratione pœnæ, vel interesse promissi, huiusmodi promissio sustinetur, quamuis

enim principale non teneat, quia tamen non subsistit lege resistente ratione odij vel alia, & sic obligatiuè, causatiuè tamen consistit, quia iuris ratio non concurrit cum actu, ideo pœnæ vel interesse promissio tenet, quamuis principale non subsistat §. versauiee. vbi glo. Instit. de inut stipul. Bar. in l. stipulatio ista 38. n. 1. versic. sed si Bal. nu. 1. versic. dicitur hic. 2. Castr. n. 3. Alberi. n. 1. Aret. nu. 5. notab. vlt. Roma. n. 8. versic. secundo. quia Ias. n. 7. in fine, & cœteri omnes de verbo. obligation. Ang. in l. inter stipulantem. 83. n. 3. Imo. n. 1. fallent. 5. eod. tit. Abb consil. 43 n. 1. lib. 1. Aretin. in §. si quis alium fallent. 7. Institut. de inutil. stipulatio. Cor. consil. 61. n. 28. lib. 3. Soc. reg. 77. in fine in additis Dec. cons. 313. n. 5. Crot. in l. 4. §. Cato. in 1. lectura. n. 51. vbi Alcia. n. 154. de verbo. obligatio. Cag. in l. semper qui non prohibet nu. 26. de verbo. obligatio. Bero. cons. 144. n. 4. lib. 1. de communi Cur. Iun cons. 124. nu. 19. Paris. consil. 32. n. 111. & 121. lib. 1. & veriorem testatur consil. 109. nu. 26. lib. 1. licet contrariam magis communem afferat, & cons. 76. n. 14. lib. 3. Couar. in cap. quamuis pactum. de pact. conclus. 2. nu. 11. Rot. Genuen. decis. 152. n. 4. de communi Soarez. commun. opinio. lit. F. nu. 7. & sequent. Papien. in forma libel. quo agit. ad pœnam ex comprom. glo. occasione. n. 3. Crau consil. 272. n. 13. & cons. 762. n. 34. & consil. 957. n. 7. Mago. decis Luc. 100. n. 29. Flor. 143. n. 4. & interesse soluendo promissorem liberari Rot. Rom. decis. 367. n. 2. par. 4 diuersor. Molina. de contract. disputat. 268. n. 9. qui hanc sublim. tenet, & de communi etiam testatur Villalob. commun. opin. lit. E. nu. 1. Gutierez. de iurament. confirmat. contract. par. 1. cap. 44. n. 1. Mazol. consil. 24. n. 5. Marescot. resolutio. 88. nu. 16. & sequent. lib. 1. Rota. Roma. decis. 165. par. 2. recentior. Pereg. cons. 74. n. 6. lib. 4. Manti. de contract. lib. 14. tit. 37. n. 2. & sequent. vbi de communi Sanchez. de matrimo. lib. 1. disputat. 24. n. 4. Rot. decis. 67. n. 3. par. 2. recentis.

1303 Contrariam opinionem magis communem afferunt Paris. consil. 109. num. 26. lib. 1. & Ludouic. de Alfer. consil. 145. nu. 20. lib. 1. consil. criminal. in magnis, cuius consilium plures subscribentes approbarunt vt in sequentibus cons.

1304 Distingue vt prima procedat de rigore iuris, secunda vero de æquitate canonica Ludo. de Alfer. supra, & infra lim. 5.

1305 1. Amp. primam opinionem receptissimam vt si vltra damna, & interesse pœna promissa fuerit, vtrumque peti possit, cum vtrumque conuentione fuerit comprehensum l. prædia de actio. emp. l. si quis a socio. l. sequent. & l. duo societatem pro soc. Paris. cons. 109. n. 35. maximè addita clausula qua pœna, & c. nu. 36. lib. 1. de quo dixi in tractat. emptio. & in tractat. interesse vbi sua sedes.

1306 2. Amp. vt interesse peti possit si pœna apposita maius existat Paris. consil. 76. n. 19. lib. 3.

1307 3. Amp. vt interesse etiam non promissum ratificatione non secuta peti possit Franc. Marc. decis. 606. in fine par. 1. vbi etiam procuratorem promittentem mandatum sufficiens iustificare teneri.

1308 4. Amp. etiam si pęna promissioni speciei adiecta fuisset Bero. cons. 158. n. 37. lib. 1. Mantica. de contract. lib. 14 tit. 37. n. 6.

1309 5. Amp. conuentionalem pœnam de iure etiam canonico peti posse Rimin. Iun. cons. 89. n. 23. de communi Manti. de contract. lib. 14. tit. 37. n. 4.

1310 1. Lim. 3. sublimitationem non procedere quando promissor fecit quicquid potuit, & curauit in casibus quibus alieni facti promissio resoluitur in curæ & diligentiæ promissionem, tunc enim proprium factum potius, & diligentia, quam alienum promissum censetur, & adhibita diligentia promissor excusatur Couar. in cap. quamuis de pact. in 6. 2. par. relect. §. 5. nu. 4. versic. tertio pag. 414. de magis communi testatur Soarez. commun. opinio. lit. F. num. 8. Add. ad Roman. sing. 557. de communi Gramma. Q. 2. loquens de viro qui promisit vxorem bonis paternis, & maternis renunciaturam de communi Menoch. consil. 239. nu. 13. Rota Roma. decis. 38. in collectis per Zacchia. ad Gallesi de Cameral. oblig. Sanch de matrimo. lib. 1. disputatio. 25. n. 3. etiam si cum effectu facturum promissurumque promisisset n. 4.

1311 1. Amp. idem esse in promissione directa alieni facti, quæ iure canonico in eam resoluitur, vt promissor se facturum, & curaturum cauerit, nam diligentia adhibita promissor coram Iudice ecclesiastico liberabitur à pœna, & interesse de communi Couar. supra. versic. quarto hic.

1312 2. Amp. vt vtroque iure alieni facti iurata promissio propter iuramenti religionem intelligatur vt in hac re possibilis cura, & diligentia sit adhibenda per promissorem, vt alter ille faciat quod ipse promisit, quod si promissor pro posse, & iuxta suas vires curauerit, à pœna, & interesse liber euadet de communi Couar. supra. n. 4. versic. quinto Menoch. cons. 239. n. 14.

1313 1. Sublim. d. primam limitationem, nam si fideiussorem dare promisisset puta Titium sub certa pęna, & omni adhibita diligentia Titius fideiubere noluerit, licet à pęna eximatur, non tamen ab obligatione alium fideiussorem præstandi Gab. de pact. concl. 2. n. 2. Sanchez. supra n. 7.

1314 2. Sublim. non procedere quando de mente partium constaret, volentium ad pęnam vel interesse præstandum teneri, siue in promissione alieni facti directa vel curæ, & diligentiæ tam ciuili quam canonico iure inspectis, ea partium namque consensu obligatio procedit, tunc enim proprium factum dicetur promissum in euentu si alius non efficiat, non habet enim pęnæ rationem sed compensationis alieni facti, quod gerēdum erat Couar. supra n. 5. in fine Gab. de pact. concl. 2. n. 9. Maran. Q. 7. n. 23. Soarez. supra. n. 10. Sanchez. supra. n. 6. & dixi supra sublimitat. 18. Rot. dec. 67. n. 3. par. 2. recentis.

1315 2. Lim. d. 3. sublimitationē non procedere quādo difficultas faciendi non in alieni facti promissore contingeret, sed in eo qui facere deberet, tunc enim

enim alieni facti promissor à pœna & interesse liberabitur, vtcumque eius promissio intelligatur l. si vehenda. §. idem iuris ad l. Rhod. de iactu Docto. in l. 4. §. cato. de verbo. obligatio. Couar. d. n. 4. versic. sexto non est.

1316 3. Lim. non procedere quando ille pro quo alter promisit aliqua legitima causa non teneretur, tunc enim nec pro eo promittens tenebitur vt pluribus rationibus probat Soc. cons. 215. lib. 2. nu. 7. Gram. dec. 102. n. 89. & 105. Gab. cons. 131. n. 9. & 15. lib. 2. Ruin. cons. 132. n. 10. lib. 1. Marcabrun. cons. 93. n. 25 & seq. Rota. Roma. dec. 38. n. 11. 12. vbi enormissima læsione interueniente in collectis per Zacchia. ad Galles. de camerali obligatio. Rot. Auenion dec. 103. in fine.

1317 4. Lim. non procedere quando non probaretur interesse, tunc enim interesse peti non posset Rat cons. 101. n. 3. lib. 3. Paris. cons. 33. n. 63. lib. 1. Bertaz. clausul. 4. glo. 6. sub n. 1. nec pœna nec interesse vltra quam intersit æquitate inspecta Soc. cons. 253. n. 12 lib 2. Rota. Roman. dec. 371. nu. 3. par. 1. diuersor. & ita seruare Neapo. Consil. Afflic. dec. 135. n. 3. & 4. & dec. 154. n 3. Bertaz. cons. cri. 490. n. 11. & seq vbi præsertim quando adiecta esset contractui incertum continenti Bero. cons. 115. n. 4. lib. 3. Viui. commun. opinio. 612. & nullo dato interesse nō deberi Crescen. dec. 17. de probat. post Butr. in cap. dilecti. n. 20. versic. quædam est de arbitr. Ces. de Barz. dec. Bonon. 33. n. 16. Farinac. cōs. crim. 228. n. 31. Ceuallos. com. opinio contra commun. Q. 687. ad finem Addent. ad Rot. Bonon. dec. 148. in nouissimis. Seraphi. priuileg. iuram. 54.

1318 Cōtrariam sententiam nempe deberi tametsi nihil intersit, & hoc ratione contemptus, præsertim quando ille offenditur cui promissio facta fuit tenuere Bar. in l. 2. §. item & si in facto sub n. 2. de verbo. obligatio. de magis communi Alex. n. 5. Galiaul. num. 3 vbi idem quando heres offenditur. Ang. cons. 156. in princip. versic. tertio quia Cor. cons. 153. n. 1. versic. circa quartum lib. 1. & cons. 246. n 4. lib. 4. Soc. cons. 253. n. 12. lib. 2. Ias. in d. §. item si in facto. n. 15. Cur. lun. in l. 1. n. 98. vbi Cag. n. 110. C. de sentent. quæ pro eo quod interest. Dec. cons. 101. n. 10. lib. 3. subdens ex eo quod tanti interfit appositum pręsumi nisi contrarium probetur de communi Paris. cons. 34. n. 40. lib. 1. & vbi fieret de pœna mentio Crauet. cons. 693. n. 11. vel si pro interesse quod aliquid, licet non tanti intersit sufficere inquit, præsertim si facto pœna fuisset adiecta n. 12. de magis communi Gram. dec. 58. n. 7. Marcabrun. cons. 93. n. 191. & 192. Burs. cons. 53. n. 38. vbi interesse excedere posse & n. 42. vbi communem testatur, & ex magis communi conuentionalem pœnam deberi vltra quam intersit Zuccard. cons. 67. n. 15. vbi pœnam peti posse vel interesse non attento an pœna interesse, vel e contra excedat de magis communi etiam Ces. de Barz. dec. 77. n. 13. Lopez. de contract. lib. 1. cap. 30. versic. præterea Strach. de contracti. mercator. n. 23. & Canonist. & Theolog. ita tenere testatur Gutier. cano. QQ. lib. 2. cap. 20. n. 11. Rui. cons. 132. n. 9. lib. 1. Rim. Iun. cons. 89. n. 13. 14. Manti. de contract. lib. 14. tit. 37. n. 1. Cacchera. dec. Pedem. 66. n. 9.

1319 1. Lim. 2. opinionem contrariam 4. limitationi supra proximæ non procedere, quando pœna loco interesse apposita fuisset, tunc enim nisi quatenus interesset peti neutiquam posset, interesse enim cessante, pœna non videtur apposita, velut causa cessante Roman. cons. 510. n. 6. Soc. cons. 253. n. 12. ante finem. lib. 1. Galiaul. in d. §. item si in facto. n. 8. & 9. Bauer. de virtu. iuram. Q. 73. Mantica. de contract. lib. 14. tit. 37. n. 41.

1320 1. Sublim. nam eo ipso quod loco interesse apposita fuit, tanti interesse censetur nisi in mutuo fuerit apposita Roma. supra vbi distinguit. Decia. supra.

1321 2. Lim. non procedere in prætorijs stipulationibus & iudicialibus, in his enim Prætor pro interesse potius quam pro contemptu pęnam apposuisse censetur l. 2. in fine. si quis. in ius vocat. Bal. in l. & si post tres. n. 11. si quis caution. Alex. in d. l. 2. n. 20. Ias. in l. 2. §. item si in facto n. 15. lim. 3. de verbo. obligation. id quod ob magnam Prætoris æquitatem inductum fuit Roma. cons. 519. n 6. vbi declarat & cons. 193. n. 2. in fine Soc. in d. §. item si in facto. n. 10. Cacchera. dec pedemon. 70. n. 11. & seq. & in arbitris remissiuè. n. 14. Gram. dec. 95. Thesaur. dec. 79. n. 3. de magis communi testatur Gab. cons. 181. n. 8. lib. 1. & Farinac. cons. crim. 228. n. 27. Maceraten. resolutio. 29. n. 19. lib. 3.

1322 3. Lim. non procedere in clerico, & ecclesia qui pœnam nisi quatenus interest petere minimè possint etiam in foro poli Ang. cons. 43. in fine. Add ad Mattesilan. sing. 47. Soc. d. cons. 253. n. 13. arg. traditorum in cap. ex parte & in cap. licet extra de censi. de magis communi Gab. cons. 66. nu. 36. lib. 2. & ita Rot. Rom. iudicasse testatur. Viui. commun. opinio. 612. n. 4. post Rebuf. in l. 1. glo. 15. n. 568. C. de sentent. quæ pro eo quod interesse. profer. Galiaul. in d. §. item si in facto. n. 7. Seraph. dec. 819. n. 11. Veral. decis. 231. n. 3. part. 2. Surd. decis. 260. n. 22. Felician. de societat. cap. 29. n. 24. post Menoch. de arbitr. iud. cas. 260. n. 41. de magis cōmuni Manti. d. tit. 37. n. 45. vbi Rot. Rom. hanc amplecti.

1323 Contrarium tenent Cor. cons 28. n. 9. lib. 1. Capr. reg. 70. n. 25. & seq. Decia. cons. 79. nu. 2. lib. 3. Gutier. canoni. QQ. lib. 2. cap. 20. n. 15. nisi scandalum exactione inferretur.

1324 1. Amp. primam opinionem vt à pluribus insolidum obligatis pœna commissa, ex æquitate iuris canonici ab eo tantum qui contrauenit, & pro sua tantummodo parte exigi possit Bero. cons. 197. n. 14. lib. 1.

1325 1. Sublim. non procedere in pœna legali secundum communem sententiam Doc. quam latè probat Rot. Rom. dec. 473. par. 1. diuerso. Seraph. dec. 819. n. 11.

1326 2. Sublim. non procedere, nisi scandalum ex huiusmodi exactione oriretur Gutier. vbi supra.

1327 4. Lim. secundum æquitatem non nisi quatenus interest peti & exigi posse de communi Marāt. disputat. 7. n. 26 & in curia mercatorum vbi æquitas seruatur Ang. cons. 219. n. 6. Aretin. in l. 4. §. Cato. n. 21. de verbo. de verbo. obligat. Soc. in l. 2. §. item si in facto. n. 10. in fine de verb. oblig. Corset. sing.

roc. de locato,par.7.cōcl.18.n.3. de communi Gutier de iur.confir.contr.par.1.cap 36.n°11, & Farin.Q.crim.30.n.76.Felicia.de societa.cap.29. n. 15.& seq.etiam vltra quadruplum reiecto Meno. de arb.cas. 260. in quadrupli excessu secus tenente Ias.in l.si quis maior.n.29.Cur.n.53.Parpal. n. 70. C.de transact.Bauer.de iur.iur.n.139. Bursa. cons. 53.n.37.Rim.Iun.cons.103.n.16.

1346 1. Lim. non posse exigi vltra quadruplum Anchara.supra.n. 3.Menoch.de arb.iud.cas. 260. nu. 35.Caroc. supra n. 5. nisi Princeps sua authoritate confirmaret n.6.ex Ripa lib. 2.respons.cap.2. in fine & in delictis nō posse excedere duplum Giouag. inter Farin.cons.228.n.32.ex communi vbi etiam non procedere in excessiua.n 34.

1347 2. Lim. non procedere quando pœnæ promissor fecit quicquid potuit de communi Gram.Q. 2. post cons.crim.& Caroc.supra.n.7.Rota.decis.12. par. 1.recentis.

3. Lim. non procedere nisi in conuentionali non in prætoria vel iudiciali.Giouagn.d.n.34.

1348 2. Sublim. non procedere in pœna legali Viu. communi opi. 612. vbi ita Rota. Roma. iudicasse testatur.

1349 3. Sublim. in obligatione factum continente in qua pęna non regulatur ab interesse l.stipulatio ista §.alteri.de verbo.obligatio.Hormarot, Deci. in l.4.§.cato.n.347.eod.tit.Crau.cons. 693. n. 12. & citati in conclusione.

1350 4. Sublim. non procedere quando creditoris aliquid interesset, tunc enim pœna insolidum cōmittetur, non debet enim cum interesse commensurari Bar.in d.§ cato,oppositio.9. in fine Ang. de Perug.l.n. 35.Crot.n.49.Hormanot.Dec.n.366.Soc. Iun.n.190.Alcia.n.164.& 182.in fine.

1351 Contrarium tenet Crau cons.693.n.15.

1352. 5. Sublim. non procedere in fisco.l. arbiter intra certum vbi glo.& Bar de arbitr.Galiaul.in l.2. §.item si in facto,n.3 de verbo.obligatio.Crau.cōs. 693.n.12. (tam & si n.16.non debere æquum dicat, vbi nec parti debetur) Maran.disput.7.n.26. in fine.& Crau.secuti fuere Thes dec.98.& Cabal. resol.crim.226.n.13. vt fisco non debeatur cessante interesse priuati.

1353 6 Sublim. non procedere in pęna debiti quæ intelligitur id est obligatione; aut promissione debiti, non est enim propriè pœna cum debiti principalis loco succedat Rota.Bonon.dec.148. in nouissimis.

1354 7. Sublim. vel potius secus esse dicas quando pœna minor esset interesse, tunc enim peti posset, facta excomputatione interesse pro rata pęnæ l. prædia.29.de action.empti.l.si quis à socio.& l.seq. pro socio. præsertim addito iuramento latè Add. ad Rot.Bonon.dec.148. in nouissimis post Franc. Marc.dec.412.n.16.versic.& tandem Bar par.1.

1355 8. Sublim. non procedere de æquitate canonica in poli foro etiam procedente, quia ius canonicum eam permittit & nil cum peccato permittit de cōi saltē quoad laicos Cor.cōs.28.in fine.lib. 2. & Seraph.priuil.iura.54.sub n.3.versic.aut quærimus Cor.cons.2.n.15.lib.3. Strac.de cōtract.mercator. nu. 23. Rim.Iun.cōs.89.n.23.de magis cōi Gutierez.canon.QQ.lib.2.cap.20. nu. 11. Paris. cons.34.n.32.42.& 47.lib.1.Decia. cons. 79. n. 3. lib.3.Surd.dec.260.n.22. Vasq. controuers. illustr. cap.28.n.16.Crau.cons.693.num.11. de communi Manti.de contract.lib.14.tit.37.n. 4. vbi idem in foro poli.Caroc. de locato.par.3.cap.12. n. 3. post Rebuf.in l.1.glo.1.n.64.C. de sentent. quæ pro eo quod interest.vbi Bolognet.n.141.

1356 1. Lim. 8. sublim. non procedere quando contractus in quo pęna apposita fuit esset contra legē & nullus, tunc enim pęna ex receptissim. Docto: sententia non debebitur Armilla.in sum.verbo.pęna.n.5.Gutier.d.n.11.

1357 2. Lim. & intellige tribus conditionibus, vel qualitatibus interuenientibus, prima quod mutuās mallet in conscientia sortem quam mutuatur nudā in termino consequi, quam mutuatario in mora existente cum sorte pęnam habere, & quando apposita fuit vt eius timore debitor soluat secunda; quod pęna moderata sit & leuis. tertia quod mora non sit nimis breuis, puta hebdomadæ, sed longa Medina, de restit. tit; de reb. per vsur. acquisit. §; quarta causa Gutierez.supra.

1358 3. Lim. non teneri debitorem pœnam illam soluere nisi petatur Cor. cons 69. in fine. lib. 2. & cons.2.n.15.lib.3.Nauarr.in manuali cap 23 nu. 67. & 68. Couar. de sponsal. 2 par.cap.6.§.8. nu. 11. Padilla.in l.si quis maior.n.59.C.de transactio. Gutierez.d.cap 20.n. 12 Meno.de arb.cas.260 n. 40.& sententiam requiri latè Sanchez.de matrim. lib.1.disput.37.Caroc.supra.n.26.

1359 Sublim. & declara vt si ob culpam, & moram pœna fuerit imposita, non pro satisfactione interesse; non statim cum incurritur ante iudicis mandatum solui debeat; secus tamen in satisfactoria interesse.Nauar.supra.Gutier.supra n.13. Felicia, de societa.cap.29.n.21.& seq. idem dicentes si iurata sit vel lata sentētia condemnatoria & Tiraq. in l.si vnquam.verbo.reuertatur.n.291.C.de reuo. donat.

1360 4. Lim. non procedere in pęna in fraudem vsurarum apposita vt in datione quātitatis expressa, hæc enim nec in foro poli exigi posset Gutier. supra n.17. Lopez de contract.lib. 1. c. 30. versic. his præmissis vbi etiam coniecturas vsurarum ponit Menoch de arb.iud.cas.260.Caroc. de locato. par.7.conclus.18.n.28.Manti.d.tit.37.n.6.

1361 1. Sublim. non procedere quando pęnam dationi quantitatis adijciens fœnerari solitus non esset, tunc enim deberetur secundum magis communem Docto. sententiam de qua testantur Turzan. communi opi.concl.71.& Caroc. supra n. 30. sed Turza loquitur de facto adiecta.

1362 Contrariam opi. magis communem testatur. Manti.supra n.7.ex Crau cons.693.n.17.18.

1363 5. Lim. non procedere neque committi insolidum iure canonico inspecto, sed solum quatenus interest & pro ea parte & à quo contrauentum fuit, eo enim iure æquitas hoc suadens attenditur Bero. cons.196.n.8 & 14.lib.1. vide supra nu. 1355. & pro parte tantum in qua debitor defecit exigi posse Gutier.d.c.20.n.18.

1364 6. Lim. non procedere si debitoris inopia subesset ac

efficet ac

esset ac soluendi impotentia Lopez. supra. versic. porrò. vbi communem dicit Anton. à Leut. conf. 18.n.47. inter conf.crim.diuerso.lib.2.

1365 7. Lim. in pœna legali quæ non potest in foro poli vere debita dici vt eam debitor soluere teneatur nisi a lege ipso iure imposita esset, vel secuta sententia cōdemnatoria Guid.Pap.sing.620.Corf. sing.verbo pęna.12.& 14.Lopez.de contract. lib. 2.cap. 42. versic. secundo quia; subdens legalem quæ conuentionalis fieret ante condemnationem restitui debere puta recepta per iudices, aliosque de publico salariatos contra legem prohibentem, quamuis in mere legalibus non fiat solutio, vel restitutio ante condemnationem, vt per eum Tiraq. in l. si vmquam verbo. reuertatur n.291.C.de reuocan.donat. Peregri. de iure fisci lib.6. tit. 8. n. 35. Gratia.discept.34.n.14 Ceuallos.com.opi.com.Q. 687 controuersum probat. dixi in tract. executorū vltimarum voluntatum in tractatu restitutionis ibi inserto.

1366 9. Sublim. quando nullā interesse facta mentione pęna ratione contemptus fuisset apposita in casu contrauentionis, tunc enim ratio interesse nō habebitur de communi Parif.conf.34.n.40. lib. 1. Manti.de contract.lib.14.tit.37.n.4. Menoch. de arb.cas.260.n. 16. & seq. 23. & seq. subdens tunc arbitrio iudicis taxari.

1367 1. Lim. non procedere nisi in promissione rationis contemptus mentio facta sit Faria.conf. cri. 228.n.33.

1368 5. Lim. 3.sublim. secundæ limitationis secundæ opinionis contrariæ 78. limitationi non procedere de æquitate canonica, eo etenim iure alieni facti promissio semper resoluitur in promissionem curandi Aleia.in l.4.§.Cato. n. 154.de verbo.obligatio.Gab.de pact. conclus.2.n.11.& adhibita diligentia promissor non tenetur Docto. in c. Gemma.de sponsal. Ludoui.de Alpher.conf. 145. n. 12. lib. 1.conf.crim. in magnis cui quamplures Docto. subscripsere & ita tenent Canonistæ omnes prout testatur Ias.in l.stipulatio ista.n.10.de verbo.oblig. Ludouic.de Alpher.supra & alij subscribentes Felin.in c.ex rescripto.n.18.de iur.iuran.

1369 6. Lim. non procedere quādo promisisset Principem aliquid facturum, quia si illud à Principe non fiat pęnam non incurret, quoniam factū Principis impossibile reputatur, nulla est autem impossibilium obligatio l. impossibilium de reg. iur. Decian.conf.8.n.123.lib.1. vide infra n.1438.

1370 1. Sublim. nam si hic promissor sciebat, vel obtenturum dubitabat quod promisit in foro poli tenebitur promissæ rei æstimationem restituere, quia iniustus deceptor fuit Sanchez. de matrimo. lib.1.disput 25.n.5.post Molin.ab eo citatum.

1371 7. Lim. non procedere quando difficultas superuenisset, quæ præuideri non potuisset ab initio tunc enim promissor excusatur quamuis secus foret si præuideri potuisset Plo.de in lit.iur.§.4.n.73. Bero.conf.88.n.37.lib.1.ex communi Facchin.cōtro.iur.lib.3.cap.20.in fine Marescot. resol. 124. n. 25.& seq.lib.2. vbi difficultatem excusare iuramēto non obstante nisi ad sistendum vel præsentandū quis teneatur, morte cessante; vel nisi loco facti pecunia pręstanda sit tunc vt de quantitate iudicatur nisi factum respiciat personam diuersum ex Ias. in l.quod te.n.33.si cert.petat.

1372 8. Lim. non procedere quando omnem diligentiam promissor adhibuisset, tunc enim excusaretur Maran.disputa. 7.n.20.vbi quod hæc opinio seruaretur in practica dixi supra in prima limitatione secundæ opinionis contrariæ 78. limitationi Rot.dec.13.par.1.recentis.

1373 9. Lim. non procedere quando alienum factū promissum esset contra legem, tunc enim nec facti nec pęnę promissio tenet glo.in l.stipula tio.ista. in princip.de verb.oblig.Felin.in cap.ex rescripto. n.18.de iur.iuran.

1374 10.Lim. non procedere quando de rato aliquis promisit, intra certum tempus postquam altera pars alium ratificare fecerit, illud enim certum tempus non prius currere incipit quam pars altera ab eo quem promisit ratificari fecerit Mędan.dec.1.de pact.

1375 11.Lim.non procedere in eo qui vt procurator contraxit & factum alienum promisit nam eo ipso quod constat habuisse mandatum nec ad pęnam, neque ad interesse conueniri potest.Crescent.decis. 17.de probatio.

1376 12. Lim. non procedere interesse cessante, tacitam namque alieni facti sub pęna promissio cōditionem continet si sua inter erit, sed pœna interesse cessante non debetur Cresc.supra & quando nullum ius haberet consentire debens.Rot.dec.13. n.1.par.1.recentis.

1377 13.Lim. non procedere quando nullum ad pęnam agentis interesse posset considerari tunc pęna non debebitur, nec iuramentum obligabit tamquā non fuerit contrauentum ob tacitam pęnę promissæ cōditionem si interfit Crescen.d.dec.17.ex Soc. conf.253.n.12.lib.2.sed Soc.loquitur quando pęna loco interesse apposita esset Rot.d.dec.13.

14. Lim. in debitore dandi in quo difficultas excusat à mora si species præstari debet Doc.in l.quod te si cert.pet.Marescot.supra n.30.

1.Sublim.non procedere nisi tanta difficultas subsit, quæ quodammodo casui fortuito cōparetur Alex. in d.l.quod te n.11.in fi.si cert.pet.Dec.n.54. Marescot.supra n.31.

2. Sublim. quando debitor negasset debitum & de mendacio conuictus fuisset, tunc enim morā purgare non posset Ias.in d.l.quod te n.30.Dec.n.54. Alex.reiecto dissentiente.Maresc.supra n.32.

3. Sublim. vel potius secus esse dicas si quātitas pręstari debeat, tūc enim difficultas non excusat Alex. in d.l.quod te n.9.de communi Ias.n.32.& Maresc. supra n.35.

1. Lim. non procedere si à iusta causa, & iusto impedimento difficultas oriatur Alex.d.n.9. Maresc. supra n.37.

2. Lim. non procedere quando debitor fecit quantū potuit quod debebat & postea fuit impeditus à casu fortuito, vel eo contra quem non posset habere regressum, hoc enim casu difficultas excusat à mora vel saltem datur restitutio ex clausula generali Alex.d.n.9.Marescot.supra n.38.

3. Lim. quando debetur quantitas respectu certæ speciei

speciei Alex.in d.l quod te n.5. Dec.n. 25. Maresc. supra n. 39.intelligendo semper quod debitor sciat n.seq post Ias.supra n.5.& 8.Dec.n. 16.& seq.

1378 4. Sublim.d 2.limitationem secundæ opinionis contrariæ 78 limitationi non procedere iuramento in promissione adhibito, tunc enim alieni facti promissio tenet vt supra in secunda opinione contraria 78 limitationi dictum fuit.

1379 5. Sublim.d.2.lim.non procedere quando contractus præcederet eius naturæ vt ex facto alterius promittens obstringatur, vt in emptione respectu euictionis, tunc enim stipulatio naturam cõtractus assumit cui iungitur, & obligatur promittens pro alieno facto.Bar.in l.stipulatio ista.n.1.Ang.n. 2. Roman.n.6.Fallent.3.Albe.n.1.2 & 12.Cast n. 2. Fallent.2.Imo.n.2.de communi Alex.n.3.Iasn 5. & 7.de verbo obligatio.Bar in l.inter stipulantem n.1.Ang.n.2 vbi tradit formam libelli Castr.n 2. versic.interdum promissio Imo.nu.1.versic.fol. Io. vbi etiam dat formam libelli de communi Alberi. n.1.eod.tit. Aretin.in §. si quis alium fallent. 3. Institut.de inutil.stipulation.Roma.cons.510.nu. 22. Soc.reg.76. in additis fallent. 2.& prius reg. 326. Seraphi.priuileg.iuram 87.n.4.ante finem.

1380 6. Sublim.non procedere quando quis promittit factum alienum non vt personæ sed rei respectu in contractu dedu...x vt in l. si ita quis de euictio. tunc enim alieni facti promissio tenet Ang. in d. l. stipulatio ista.n.2.Castr.n 2. fallent.4. Imo.num.2. Alex.n.3.Ias n.5.& alij communiter.de verbo obligatio.post glo. in §. si quis alium vbi Aldobrand. hoc generaliter tradit in stipulationibus ædilitijs Rom. supra Soc.d reg.326. fallent.4 & dicta reg. 77.Fall.4.in additis.

1381 7. Sublim. quando alieni facti promissor alias de suo teneri velle expressisset, tunc enim factum proprium promisisse diceretur, & promissio valida foret vt supra 7. sublimitatione primæ limitationis secundæ opinionis contrariæ 78. limitationi. Crau.cons.762.n. 34.

1382 1.Amp.etiam si promissa impleri minimè possint Crau.supra, versic.quarto respondetur.

1383 1. Lim. non posse nisi ad interesse agi minimè adhibita diligentia Purpur.cons.561.n.2.Rot.Roma.dec.165.par.2.recentior.

1384 8. Sublim. non procedere quoties promisi aliu pro me facturum daturumue illud, ad quod ego teneor, tunc enim non alienum sed proprium factum promisisse dicor l.qui autem.§.sed si quis vbi glo.in verbis. incertam personam de constituta. pecun. Bar.n. 1.Bal.in rubri.de constituta.pecun.num. 15. Roman.in d.l.stipulatio ista n.6. fallent.6. Aretin. n.5.in fine Castr.n 2. fallent. 3.Alex.n.6.de verbo.obligat. Aretin in §. si quis alium. fallent.5. Institutа.de inutili.stipulation.Rom.cons.510.n.22. Ias.in § in personam n. 32. Institut. de actio. Soc. reg. 326 fallent.3.& reg.77. fallent. 3. in additio. Maran disputatio.7.n.22.Becci.cons.105.n.5.dixi supra. 28.sublimitatione primæ limitationis secundæ opinionis contrariæ 78. limitationi. Mantica. de contract.lib.14.tit. 33.n.7.& tunc ad interesse promissorem teneri ex communi Parisi.cons.81.n. 52.lib.2.& cons.111.n.14.lib.4.

1385 1. Lim. non procedere, vel potius secus esse dicas quando non pro se, verum pro alio pro quo non erat obligatus alterum soluturum vel fideiussurum quis promiserit, quoniam velut alieni facti promissio inualida foret.l.eum qui.§.sed si quis.de constituta pecun. Ang.in l. inter stipulantem n. 1. de verbo.oblig. Ias.in d.l.stipulatio ista n.5.& in d. §.in personam.

1386 2. Lim. nam faciendo omne suum posse excusatur Ruin.cons.67.n.9.lib.4.& habes supra in prima limitatione secundæ opinionis contrariæ 78. limitationi.

1387 9. Sublim. non procedere in spiritualibus vt in sponsalibus matrimonio & alijs animam concernentibus,in quibus alieni facti promissio valet animæ fauore glo.& Docto. in cap.veniens. de eo qui cognouer.consang.vxor.suæ & in cap. 1 30. Q. 2. Aret.in l.stipulatio ista.n.5.notab.vlt. Alex. nu. 5. Ias.n.7.de verbo.obligatio. Soc.reg 326. fallent. 7.& reg.77.in addit. fall. 6.Rim.cons.414.n. 16. Couar.in 2.par. relect.§.5.n.1.quorum vterque idē etiam in foro ciuili & seculari inquit esse seruandum Felin.in cap.ex rescripto.n. 18. de iure iuran. Mazol.cons. 116. n. 52. vbi secus ait in dote. Sanchez. de matrimon.lib.1.disputat.24.n.6.

1388 1.Lim.non procedere si promissor fecerit quicquid potuerit,nam propter difficultatem excusatur qui pro alio matrimonium contractum iri promisit, si diligentiam debitam adhibuerit secundum communem de qua (dolo tamen cessante) testatur Maranta, disputatio.7.n.17.& late Sanchez.supr. n 11.dixi latius supra in prima limitatione secundæ opinionis contrariæ 78.limitationi.

1389 10. Sublim. non procedere nisi in facto prout est in fieri, non autem prout est in facto esse, nam alienum factum iam perfectum promittere quisq; potest, velut librum Titij manu scriptum l. continuus.§.sab eo de verbo.obligat.Bar.in l. nemo est qui nesciat n.2.& 6.de duob.reis Manti.de contra. cti.lib. 14.tit 35.n.6.

1390 11. Sublim. non procedere in hærede qui eius cuius est hæres proprium factum implere tenetur l veteris.& l.vltima.C.de contrahen.& committē. stipulatio.& l.stipulatio ista post princip.de verbo. oblig. hæres enim eadem cum defuncto persona fingitur l.hæres. de vsucapio.§.1. authent. de iure iuran.à monen. præstit.ideoque factum hæredis cēsetur factum defuncti.Dec.cons.281.nu. 5. & cons. 547.n.3. sic limitat Mantica. de contract. lib. 14. tit.33.n.8.Sanchez.d. disputat.24.n.3. vbi quando pro hæredibus promisit post Molin. de iust.& iur. tract.2.tom.2.disp.268.n.5.

1391 12. Sublim.non procedere de iure canonico, quo promittere quis censetur se facturum & curaturum, & alienum factum proprium fecisse Ias. in d.l.stipulatio ista.n. 5.de verbo.obligatio. Felin. in cap.ex rescripto.n. 18. vbi etiam obligari promittentem ad faciendum & iurandum quantum in se est de iure iuran.Molina. de contract. disput. 268. n.8 Paris.cons.109.n.23.lib.1.de communi Couar. in cap.quamuis.de pact. in 6. in d. part. relection. §.5.n.1.Mantica.d.cap.33.n.4.Sanchez. d. disput. 24.n.8.

1392 Cou-

1392 Contrarium tenent Bar. in l. inter ſtipulantem n.3.verſic.vnde non erit de verbor.obligatio.Gab. de pact.concluſ.2,n 11,

1393 13. Sublim. non procedere in foro poli in quo facti alieni promiſſio obligat promittentem, cum namque ei non reſiſtat ius, quia ſit contra bonos mores, læſionem enormiſſimam, turpe, aut illicitum, vel contra Diuinum & naturale ius fiat, quibus caſibus nulla oritur obligatio, nec iuramentū quicquam operatur vt ſupra dixi, ſed quia ſolum obligationem, & actionem denegat, naturalis oritur obligatio, quæ in foro poli ſufficiens eſt vt promittens implere teneatur Coua.ſupra.num.2.Sanchez.ſupr.n.9.vide infra amp. prima generali harum ſublimitatio,

1394 14. Sublim. non procedere quando ad promiſſorem pro facto tertij eiuſque officium ſpectaret tertium pro eo quod illum facturum promiſit cōpellere, tunc enim quia penitus alieni facti non dicitur tenet facta promiſſio glo.in cap.Eleutherius, 91.diſtinctio,

1395 15.Sublim.non procedere quando aliquis promittit tertium facturum, & curaturum, quod tertius ille facere tenetur, tunc etenim obligatur promittens, quoniam tamquam fideiuſſor promittere cenſetur l.penult.C.de fideiuſ.l.ſi fideiuſſor.§.ſi neceſſaria.qui ſatisd.cogan.Ruin.conſ.67.n.8.in fine lib.4.Crauet.conſ.762.n.34.Mantic,d.tit.33.n.7.

1396 16. Sublim. non procedere niſi quando certa perſona exprimitur, ſecus ſi nullus nominetur, tūc enim promiſſor ipſe nominatus cenſetur, quocirca promiſſio tenet.l.fin.§.fin. ſi cert. petat. vbi Caſtr. n.4.& alij Gomez.de qualitat.contract.n.6.verſic. tertia concluſio, & quando tertium in genere puta fideiuſſorem idoneum dare aliquis promiſit Rota. Roman.dec.331.n.2.par.4.diuerſo.

1397 17. Sublim. non procedere quando promittēs principalem debitorem ſeipſum conſtituiſſet, inrique de principali prius conueniendo renunciaſſet, tunc enim perinde eſt ac ſi ſolus promiſiſſet Crau. conſ.272.n.13.Rota.Genuen.dec.65.n.2.

1398 18.Sublim. non procedere in ſtipulatione rem pupilli ſaluam fore l.prętoriæ de prętor.ſtipulatio. Molina.ſupra n.9.& in omnibus Prætorijs ſtipulationibus Manti.d,tit.33.n.4.Sanchez.ſupra.nu. 3. dixi ſupra ſublim. 19. primæ limitationis ſecundæ opinionis contrariæ 78. limitationi, ideoque in eo qui pro alio promiſit de iudicio ſiſti, iudicato ſoluendo vel rato aliquo in iudicio habēdo, hic enim ex natura ſtipulationis intereſſe promiſiſſe cēſetur ſi promiſſa non impleantur l.quoties quid. de verbo.obligatio.l.2,rem ratam habe.Molina.ſupra.n. 9.Couat.d.§.5.n.7.§.ſed & ſi quis vbi glo.& Doc, Inſt.de inutil.ſtipul.

1399 19. Sublim.non procedere quando qui factum alienum promiſit propterea aliquid tecepit, tunc enim tenetur qui alium ratum habiturum promiſit Crau.conſ.319.n.7.

20. Sublim. non procedere quando in promiſſione facti alieni pœna adiecta fuiſſet, tunc enim ad pęnam promiſſor tenebitur.§.verſa vice. vbi glo.verbo. pœnam Aretin. & alij. Inſtitutio, de inutil, ſtipul.

21. Sublim. non procedere quando ageretur de intereſſe etiam alienum factū promittentis, tūc enim faciens quicquid potuit nō liberatur, ne ſit in illius poteſtate fraudem committere Alba, cōſ.592.n.6.

AMPLIATIONES SVPRASCRIPTARVM SVBLIMITATIONVM.

1400 1. Amp. ſupraſcriptas ſublimitationes, nam qui promiſit facere alium vel conſentire, vel ratum habere, vel huiuſmodi, de conſenſu, & actu valido talis promiſsio intelligatur, ad ius enim non autem ad factum refertur eiuſmodi promiſsio Bal. in l. inuitum per illum tex. vbi Floria n.2.de ſeruitut. vrbano. prædio. & de conſenſu & ratificatione in tempore itaut effectualis ſit l. fin. rem rat. haberi Bal.conſ.113,n,1.lib.3.Surd.conſ.3.n.36.& ſeq. & per tot.vbi reſpondet Capicio qui contrarium tenuit & Rol.Galiaul.in l.4.§. Cato. n.75. Hormanot.Deth.n.372.de verbo.obligatio.Panci rol.cōſ. 45.n.22.pręſertim ſi caſum proprium feciſſet promiſsor n.26.Surd ſupra n.9.& ſeq.Morot.conſ.92. & requiritur ratificantem habuiſse ſciētiam actus, niſi mandatum præceſsiſset Rot.Rom.dec.396.n, 5.par.1.diuerſ.

1401 Contrarium tenet Capic.dec.93.n.7.& 8. Roland.conſ.81.lib.4.per tot.

1402 1. Lim. primam amp. non procedere quando contractus nullitas ex læſione enormiſsima vel dolo proceſsiſset Morot.ſupra.

1403 2. Amp. vt ſi quis de rato promiſerit, pro fratribus, attinentibus, vel quibuslibet alijs, pro hęredibus etiam ſuis, eorumque promiſsiſse cenſeatur, vt illud tam principales pro quibus promiſit, quam eorum hæredes ratum habeant quod in vita defunctus non ratificauit, cum eadem perſona cum defuncto hæres cenſeatur, illumque repræſentet. Ang.in l.ſi fine.§. in ſtipulatione nu. 1. rem ratam haberi Gab.conſ.72.n.6.lib.1.

1404 3. Amp. vt rati promiſsio per procuratorem facta exceptionem tollat quod inſtrumentum mādati non fuerit notarij publici manu confectum, & ſimiles, quatenus patitur forma mandati l.1.C. de procurator.Bal.conſ.118.n.4.lib.3.

1405 4. Amp. vt ille qui promiſit alium ratificaturū, niſi quam primum potuerit ratificationem ſequi procurauerit, ſi ille qui ratificare habet ſciens taceat in his quæ præiudicium parere poſsunt, ſi per temporis ſpetium non breue ſteterit, improbare cenſeatur l.rerum.de ſolutio l. quo enim. §. 1. rem rat.haberi l.procurator.ad exhibend.Bal.cōſ.112. n.2,verſic.primo quia.lib.3.Cor.conſ.248.num.6, lib.4.

1406 5. Amp. vt ille qui de rato pro alio promiſit ſi ratificatio non ſequatur aut facti alieni alterius promiſsio in caſibus quibus de iure huiuſmodi promiſsio valet ad intereſse teneatur, quia in obligationibus facti ad intereſse ob non impletam promiſsionem obligatio ſuccedit Caſtr,conſ.281.n.9. lib.1.quamuis actus pro facto, vel ratificato non habeatur, cū aliud ſit ratificare, aliud de rato promittere vt per eum Bero.conſ.137.n.17.lib.1. vbi idem dicit adhibita diligentia (quod intelligo in

caſibus

casibus quibus adhibitam diligentiam fuisse non sufficit vt in suprascriptis sublim. dixi.) Paris. cons. 117.n.4.lib.1.& cons.111.n.14.lib.4. Marcabrun. cons.94.n.82.& seq. subdens quod si interesse soluere nollet pœnam incideret ac soluere teneretur Surd.cons.3.n.6.Bertaz.claus.4.glo.6.n.6.n.1. qui vel interesse, vel pœnam soluere teneri probat. Milan.dec.11.n 85.lib.1. vbi quando tantum fuisset elapsum quo dominus posset ratificasse.

1407 1.Subamp. vt quamuis ad interesse stipulatio committatur, non tamen facti promissio cessat, nam secundaria obligatio non nouat, nec quasi nouat primæuam obligationem ex onerosa causa ortum habētem l.si quis à socio l.duo societatem pro soc.l.prædia. de action. emphi. Cor.cons.61.n.28. lib. 3. Port. cons.67.n.5. loquentes quando de suo alioquin voluit promissor teneri.

1408 1.Lim. d. subamp. non procedere quando ex forma contractus interesse succederet loco facti promissi, tunc etenim conuentio seruanda esset l.1. §.si conuenerit.deposit.Marcabrun.cons.94. n.82. & sequent.

2.Subamp. vt si factum implere possit præcisè teneatur nec soluendo interesse liberetur Meno.cons.92. n.61.Burs.cons.100.n.36.Surd.cons.52.n.17.Rot. dec.351.n.2.par.2.recentis.

1409 6. Amp. vt si quis promiserit curaturum omnem personam ius prætendentem consentire, de omni persona teneatur à qua teneretur si res euinceretur ob euictionem, siue ius contractus tempore competeret, vel postmodum acquireretur, est enim verisimile de futuro etiam actum vt rem possit emptor habere Gab.cons.72.n.8.& sequent. lib.1.vbi reijcit Ruin.contrarium tenentem.

1410 Contrarium tenet Rui.cons.42.n.24.lib.1.volens ad ius tempore cōtractus competens restringi.

1411 1.Lim.6.amp.non procedere quando illud ius proueniret à facto illius cui euincitur, vel sui authoris aut alterius ex cuius facto promissor seu venditor non teneatur l.fundum meum. l.lucius. de euiction.Gab.supra n.9.& seq. vbi cons.Rui.declarat vt si ius prætensum huiusmodi sit, quo vero existente ius in emptore tempore contractus nec re nec spe deficiebat, venditor, & fideiussor etiam si postea defecerit non teneantur d.l.lucius. si re non deficiebat, sed spe vt si spes erat ex causa de præterito, & emptor illius notitiam habebat non teneantur, si ignorabat teneantur, ex Bar. & alijs in l.qui Romæ §.duo fratres de verbo.oblig.Alex. cons.21.nu.3. & sequent. lib.5. sin autem spes ex qua ius quod aderat contractus tempore defecerit erat sine præcedenti causa, & propter euentum aliquem ius defecit non teneatur ad notat.per Bar.in l.vxor.§.Diuus de adulter.& alios quos citat Natt. in cap.quamuis. n.12. de pact.in 6. sin vero ius post contractum non defecit, sed contractus tempore re ipsa deficiebat semper tenebantur etiam si euictio fiat, vel ius pretendatur ab eo qui post contractum ius fuisset assecutus glo. in l.si familiæ. C. famil.ercifcund.Gab.supra n.10.& 11. dixi in tractatu diuisionū, & euictionis in tractatu emptionū.

1412 2.Lim.& declara,nā talis promissio intelligitur in casu illatæ molestiæ quæ fuerit effectum sortita Rota. Roma. decis. 109. in fine in collectis per Zacchia. ad Galles. de cameral. obligat. ex Crau. cons.682. n.2. & Surd. cons.381. nu.18. Couar. in cap. quamuis. §.4 n.10. de pact. in 6. vbi iuratam promissionem non inferendæ molestiæ, de iniusta intelligi probat, nisi aliud constet ex mente contrahentium. Sed si testator institutos filios, & nepotibus eis substitutis prohibuerit vxorem vsufructuariam molestari, tam de iure quam de facto in iudicio vel extra priuando contra facientes, & proprietatem vsufructuariæ applicando, si filij molestent, etiam per repudiationem hæreditatis co-tum etiam filij priuantur, & ad vsufructuariam deuoluitur hæreditas, & eius hæredes, & idem si impersonalis sit prohibitio nec sit facta applicatio cum læsio fiat in vltionem iniuriæ, licet si pure filij filiorum vocati essent non priuarentur patris instituti contrauentione, vbi post ius quæsitum ademptio collata esset, secus in conditionali. Marta. decis. Pis.28. & 110. hæredem priuari posse si molestiam prohibitam inferat Surd.de ali.tit.9.Q.25. qui probat vxori molestari prohibitæ non applicari, sed cohæredi, vel substituto aut ab intestato venientibus ex communi, priuatus vero admitti potest ex substitutione sed hoc non est sine dubio, & per fideicommissum grauatus dicitur restituere ac trebellianicam detrahit nisi molestia ante aditam illata sit, vel nisi dixerit testator velle haberi pro non instituto, vel totam, & integram restitui, & Q.26. tradit quando molestia illata dicatur, & casus ponit quibus molestans non priuetur.

1413 7.Amp. vt ratificare negocium quis possit suo etiam nomine non factum, vt puta venditionem, vel alium contractum, & operatur vt non possit ratificans etiam prætium petere, si ratificationis tempore adhuc res extet, nec fuerit præscripta, sic enim ratificans rei suæ venditionem vel dationem insolutum dominium amittit, nec rem, nec præcium à venditore, & emptore consequi poterit Docto. communiter in l.mater C. de rei vendicatio. de communi omnium testatur Gab. cons. 129. nu.15. & 16. lib.1. idem dicens si ratificatio in testamento facta esset, quod effectum sortitum sit, quamuis reuocari potuisset, & non suo nomine gesta ratificari posse Gram.decis.103.n.12. Caccbe.dec.138.n.8.Surd. cons.43. n.13. Gratia. discep.711.n.56.vide infra.vers.20. nec ratificare.

1414 8.Amp.vt creditores contrauenire non possint promissioni debitoris de rato à quo causam habent, alioquin rati promissio à debitore facta committetur l.si in debitum. §. fin. rem rat. haberi. Rota. Roma. decis. 174. num.1. & 2. part.2. diuerso. quæ est Seraphi. decis.541. nu.1. & 2. à me etenim factum, à me causam habens impugnare non potest quin stipulatio committatur vt ibi.

1415 9.Amp. vt promissor alieni facti vbi valida est promissio moram absque interpellatione incurrat Bal.in cap.1.n.3. hic finit.lex.Federi.in §.1. Crau. cons.957.n.9.vide supra sublim.28.

1416 10.Amp. stipulationem ad interesse committi, siue de iure siue de facto fuerit contrauentum per eum qui ratificare tenebatur præsertim si verbis præguantibus promissio facta fuisset, vt puta non

contrauenięndi quacūque ratione vel causa Gram. decis. 102. n.80.

DECAS. III.
DE RATIFICATIONE AC RATI PROMISSIONE. TRACT. II.

11. Amp. vt incerta ratificatio nihil operetur vtpotè consensum remouens Abb. & alij in c. sacerdos. in fi. de offi. ord. Soc. cons. 24. n. 36. lib. 1. Surd. cons. 39. n. 27. 168. n. 29. Gratia. discep. 768. n. 11. & quælibet minima causa eam excludit Gab. cōs. 36. n. 57. in fi lib. 1. Medic exam. 35. n. 111.

12. Nec si tempore inhabili, & re non integra facta sit l. bonorum rem rat. habe. Paris. cons. 77. n. 39. lib. 1. Dec. 225. in fi. 426. n. 5. Surd. cons. 157. n. 18. Gratia. discept. 768. n. 9. & si tempus labatur etiam de nocte fieri debet 710. n. 23. Tiraq. de retr. lignag. §. 1. glo. 11. n. 12. Gab. cons. 62. n. 10. 186. n. 31. lib. 1. & vno cōtrahentium vita functo Becci. cons. 66. n. 19. 27. & seq. Surd. cons. 9 n. 53. Gratia. discep. 887. n. 16. & si post tempus facta sit, & post ius alteri quæsitum Becci. supra n. 25. Surd. cons. 8. n. 18. vbi non retrotrahi Gratia. discep. 957. n. 18. & quando tempore ratificationis actus geri non posset de communi Soarez. com. opi. lit. R n. 12. Ond. cons. 46. n. 26. lib. 2. Laderch. cons. 75. n. 5. Gargiare. patro. 107. n. 36 vbi lim lib. 2. Zuccar. cons. 5. n. 11. & seq vbi secus in præiudicium ratificantis, & si actus initio valuisset quia mortuo concedente ratificari posset 7. n. 3. nisi ageretur de præ iudicio concedentis non approbato n. 5. Meno. cōs. 120. n. 38. 279. n. 60. 675. n. 6. Rot. dec. 755 par. 2. recentior. Guid. Pap. decis. 13. vbi de appellatione Ond. cons. 25. n. 26. lib. 2. Decia. cons. 60. n. 18. lib. 2. Meno. cons. 443. nu. 5. secus in præiudicium ratum habentis, vel si esset declaratio volūtatis Bero. cons. 25. n. 24. lib. 3. Cęs. de Barz. decis. 68 n. 23. & seq. vide infra versic. nec tempore lapso. Rot. decis. 159. n. 4. par. 1. recentis.

13. Nec vbi corporalis pręsentia requiritur, ratificatio, quæ alioquin supplet consensum sufficeret Bal. in l. 1. n. 61. in fi. C. qui admitti Ana. cons. 82. n. 8. Gratia. discep. 647. n. 2.

14. Nec si nō probetur, agendo vel excipiendo. Castr. cons. 228. n. 2. & 3. lib. 1. & si de tacita probatione agatur factum probari debet, ex quo necessariò arguatur, quod non sit continuatiuum eius quod prius gerebat, sed nouū Gab. cons. 36. n. 57. lib. 1. Gratia. discep. 640. n. 18. & seq. 711. n. 54. Odd. de rest. in integ. Q. 25. n. 61. 62. Paris. cons. 49. n. 14. & seq. lib. 1. Meno. de recup. rem. 15. n. 118.

15. Nec si facta non fuerit seruatis solemnitatibus statuti loci factæ ratificationis quæ tunc seruari debet, non etiam seruari si in loco contractus ratificati cesset statutum loci contractus initi Abb. cons. 52. n. 3. lib. 2. Goz. cons. 49. n. 14. Surd. decis. 118. n. 3. Rot. in Roman. hæreditatis 14. Maij 1603. coram Rpd. Litta. Gratian. discept. 124. n. 29. & seq. 706. n. 24. & 25. Rot. dec. 160. n. 4. par. 1. recentis. nisi actus vtilis esset mulieri vel minori n. seq. vel nisi actum gerere sine solemnitate ratificans posset Surd. dec. 159. n. 21.

16. Nec procuratoris falsi gesta ratificari possunt limitando multifariā Ias. in l. licet C. de procur. Feli. in c. causam quæ. 1. de iudic. Rota dec. 255. coram Coccino. vbi distinguit Gail. obseru. 47. lib. 1. Gab. de procur. concl. 4. Peregr. cons. 97. lib. 3. Pinel. in l. 1. par. 3. n. 33. C. de bon. mat. Barbos. in l. alia. §. eleganter. n. 5. sol. mat. Mins. cent. 1. obs. 44 & facta oppositione, & lata sententia Rim. Iun. cons 812. n. 5. Surd. decis. 289. n. 23. limitat etiam Aluis. de Albert. sing. 104. Boer. decis. 281. n. 14. Guid. Pap. decis. 320. Rot. Bono. decis. 85. n. 15. & seq. vbi limitat facta oppositione, & statuto negante sine mandato admitti dicam infra vers. Procuratoris falsi, & posse ratificari si cum promissione de rato comparuerit, secus si vti legitimus procurator Bal. in l. Iulianus. nu. 3. vers. ego super. qui satid. cog. Alex. cons. 32. n. 3. & 4. lib. 1. Lotter. de re benef. lib. 2. Q. 20. n. 128. Alex. cons. 72. n. 4. lib. 4. vbi lim. facta productione mandati vel si super eo pronunciatum sit n. 3. & Rim. sing. 686. ter. limitat. Cepol. caut. 15. vbi non posse ratificari si defectus mandati oppositus sit, sed sententiam in sui fauorem latam ratificari posse ex communi Add. ad Mago. decis. Luc. 51. in fi. licet Mago. dissentiat n. 25. agi tamen potest contra falsum procuratorem à quo deceptus quis fuit sed non ideo collusio probatur quæ excluditur si causa defensa sit, iura producta, expensæ subministratæ, & appellatum, & sententiæ parte vtraque informante latæ sint Rot. dec. 99. nouis. diuers. & 103. n. 14. 15. si falsus procurator soluendo sit agi contra eum ad interesse alias restitui in integrum, & n. 25.

17. Nec si processerit nō adhibitis solemnitatibus in actu requisitis l. nuptiæ inter. de ritu nup. l. si vt proponis. C. de nupt. Inno. in c. cum delicti. vers. respondemus de emp. & vend. Cor. cons. 224. n. 18. lib. 4. Rim. cons. 67. n. 18. Bero cons. 134. n. 6. lib. 1. Crau. cons. 773. n. 12. 871. n. 13. Thob. cons. 89. n. 30. Rol. cons. 90. n. 50. lib. 1. vbi Prelati contractum sine cōsensu Capituli ratificari non posse Meno. cons. 2. n. 279. 203. n. 38. 819. n. 22. Bertaz. claus. 4. glo. 12. n. 2. Add. ad Rot Rom. 395. corā Ludouis. 473. n. 9. Manti. dec. 21. in fine vbi quādo debet esse formalis Gratia. discep. 933. n. 16. 981. n. 44. Calca. cons. 57. n. 6. Ruin. cōs. 31. n. 32. lib. 3. Tiraq. de retr. lig. §. 1. glo. 10. n. 87. Osasc. dec. 166. n. 13. & in ratificatione alienationis feudi Affl. in c. 1. n. 31. alias. 69. de succes. feud. pater. Surd. cons. 28. n. 121. dec. 159. n. 7. 8. Rot. decis. 293. n. 4. par. 1. recentis. 265. n. 7. crim. per Farin.

1. Lim. hoc de solemnitate non procedere quādo ratificatio à lege fieret absque facto hominis l. cū hic status. de donat. inter vir. & vxo. l. 2. C. si quis alteri vel sibi Aret. cōs. 128. n. 5. Meno. de recup. remed. 15. n. 155. & seq. Machel. patroci. 33. n. 7. Milan. dec. 2. n. 85. li. 2. & n. 74. & seq. idē dicit si cōtractus validè gestus fuisset ab initio puta ab alio nomine meo.

Sublim. nam non nisi vt ex nunc non autem vt ex tūc valet Meno. cons. 1075. n. 5. 6.

2. Lim. non procedere in delictis in omittendo Sali. in l. 1. n. 3. C. de sedit. Feli. in c. dilectus 2. n. 7. de simon. & in c. cum omnes. n. 32. de constit. Ias. in l. Ciuitas. n. 4. si cert. pet. Cacche. dec. 138. sub n. 6.

3. Lim.

3. Lim. non procedere quando res minoris ex causa necessaria alienata fuit, tunc enim absque alia solenitate, à tutore vel curatore potest ratificari, Rot. Rom. dec. 545. n. 7. 8. par. 2. recent.

4. Lim. quando tempore ratificationis actus eo modo quo ratificatur fieri potuisset, Zuccard. cons. 7. n. 11.

5. Lim. in actu pendente à sola voluntate gerêtis Bar. in l. qui fundum. de seruit. rust. præd. Dec. in l. quod initio. n. 10. de reg. iur. Surd. decis. 159. n. 21. 22.

6. Lim. nam decretum quod alienatione interuenit non requiritur in ratificatione Afflict. decis. 285. n. 14. & seq.

7. Lim. in alienatione causatiua necessitate puta pro ære alieno patris soluendo Alex. cons. 117. n. 1. lib. 5. de communi Gargiare. patroci. 107 n. 21. lib. 2.

8. Lim. vt si pupillus factus maior ratificauerit alienationem suæ rei feudalis à tutore factam, non requiratur assensus Regius in ratificatione Afflict. dec. 285. n. 17.

18. Nec aliquid in ratificatione opponi potest in præiudicium creditorũ anteriorum quibus ius fuerat acquisitum Affl. decis. 335. n. 12. Paris. cons. 14. n. 3. lib. 1. Tiraq. de retr. lig. §. 1. glo. 10. n. 66 Becci. cõs. 66. n. 25. Surd. dec. 245. n. 8. Gratia. discep. 963. n. 6. 7. de communi Ond. cons. 5. n. 24. lib 1. quod nõ retrotrahatur in præiudicium tertij post Cur. iun. cons. 74. n. 9. 76 n. 6. Rota Bono. dec. 14. n. 8. & seq. in nouissim. Mago. dec. Luc. 51. n. 25. de communi Soarez. com. opi. lit. R. n. 11. & Villalo. lit. R. n. 1. & Cabal. cons. 13. n. 17. par. 2. Osasc. dec. 119. n. 28. & 166. n. 10. 11. vbi agnatis nõ obesse ratificationem Domini superuenientem Pereg. cõs. 77. n. 19. lib. 3. Natt. cons. 253. n. 8. & seq. vbi distinguit Rim. iun. cons. 8. n. 35. 619. n. 53. 813. n. 25. & 963. n. 13. probat non posse opponi nouas qualitates in ratificatione licet in actu traditionis rei suæ possint addi, & post tempus factam non retrotrahi in præiudicium tertij ex communi. discep. 958. n. 18. nec si interim fit alteri ius quæsitum Butr. in c. cum venisset in fi. de rest. spoliat. Castr. cons. 195. lib. 2. Dec. cons. 226. n. 9. Bero. cons. 164. n. 6. lib. 1. Ond. cons. 25. n. 28. lib. 2. Bertaz. claus. 4. glo. 12. Meno. consil. 675. n. 7.

1. Lim. non procedere in presũptione quæ est super dubio, sed dumtaxat in ratihabitione, & fictione quam constat ab initio non interuenisse Alex. in l. 1. n. 15. C. qui admit. Burs. cons. 40. n. 28.

2. Lim. nõ procedere nisi quando ex parte ratum habere debentis defectus superueniret, secus si ex parte actum gerentis, tune enim ratificatio fieri potest etiam in præiudicium tertij l bonorum. in fine vbi Bar. rem. rat. habe. quem Doc. communiter sequuntur in hoc vt Bero. testatur cons. 73. n. 21. vol. 1. & aliter etiam Bar. distinguit quando ex parte rei super qua fieret ratificatio defectus superuenisset Rol. cõs. 97. n. 61. lib. 1. vbi Bar. distinctionem communem probat. Rauen. sing. 589.

3. Lim. non procedere nisi quando contractus ipso iure nullus esset, & in substantialibus, & essentialibus deficeret, tunc enim vt ex nunc dumtaxat validus esset, nec retrotraheretur eius ratificatio; secus tamen esset si ratificantis consensus in contractu defecisset puta quia absuisset, tunc enim ratificatio retrotraheretur ad tempus contractus Bar. in l. ob. seruare. n. 4. de offic. procons. Alex. cons. 78. n. 24. lib. 5. Dec. cons. 368. n. 4. Surd. dec. 69. n. 16. 245. n. 4. & seq. Natt. cons. 262. n. 10. & seq. Caccheran. decis. 119. n. 26. Rota in Roman. societat. offi. 15. Maij. 1621. coram Rpd. Pisouaro de cõmuni quod retrotrahatur vbi solus consensus defectu cõtractus nullus esset Gratian. discep. 963. n. 4. & seq. amplias etiam si mandatum speciale requireretur n. 14. post Surd. dec. 245. n. 1. & alios quamuis non retrotrahatur in præiudicium tertij, etiam si vt ex tũc actus valeat Io. And. in cap. ratihabitionem de reg. iur. in 6. Bar. & Bal. in l. aliena res. de pignorat. actio. Tiraq. de retract. lig. §. 1. glo. 10. n. 66. Affl. dec. 335. n. 12. Paris. cons. 14. n. 3. lib. 1. Surd. dec. 245. n. 8. Gratia. discep. 963. n. 7.

4. Lim. vel potius secus esse dicas in præiudicium ratificantis, tũc enim retrotrahitur etiam vbi speciali mandato opus fuisset l. licet C. de iud. l. fi. C. ad Macedon. c. ratihabitionẽ de reg. iur. in 6. glo. in l. si in debitum §. procurator. verbo cõmitti. vbi Bar. col. 1. rem. rat. habe. Tiraq. de retr. lig. §. 1. glo. 10. n. 61. Surd. decis. 245. n. 1. Gratian. discep. 963. n. 14. & quando retrotrahatur, & mãdato compareatur vide Capr. reg. 54. & dixi in tractatu ratificationis, & ratificans scienter obligatur ac si ipse actum gessisset Rim. iun. cons. 454. n. 4. & seq. & in gestis à negociatore 523. n. 5. & seq.

19. Nec ratificatio ex actu oritur, nisi quatenus ex eo necessariò infertur. Crau. cons. 204. n. 14. Burs. cons. 118. n. 19. Surd. dec. 267. n. 7. Rota. Bonon. dec. 91. n. 25. & seq. in nouissi. Rot. Rom. decis. 535. n. 13. par. 1. recentior. & dicam infra sub n. 1452. limitatione prima generali actuum ratificationem inducentium Surd. cons. 164. n. 46. 183. n. 36. Gab. cons. 36. n. 57. lib. 1. & non induci nisi vbi actus ratificationem inducens nisi ratificando fieri non potuisset Surd. cons. 328. n. 24.

20. Nec ratificare quis potest quod suo nomine gestũ nõ est Capr. reg. 54. (vbi amp. & lim. multis modis) Rim. iun. cons. 8. n. 33. Surd. cons. 183. n. 40. per c. ratum. de reg. iur. in 6. l. si pupilli. §. sed si ego. vbi Bar. de nego. gest. l. si seruus de præcar. Feli. in c. sicut tuis. n. 1. de simon. Rot. Rom. dec. 76. n. 3. par. 3. li. 3. diuers. Manti. dec. 218. n. 4. & 5. Surd. decis. 33 n. 15. Cacche. dec. 138. n. 17. & n. 18. vt nomine ratificãtis actus gestus censeri possit requiri probat in actu expræssũ nomine illius actũ geri. Thob. cons. 79. n. 36. Meno. cõs. 389. n. 17. & seq. vbi lim. & sublim. Rim. Iun. cons. 813. n. 44. (vide supra n. 1413.) & cons. 8. n. 35.

1. Amp. vt in delictis requiratur ratificantis nomine gesta, & ab eo vt eius nomine gesta ratificata esse, & quod per alium perpetrari potuerit Frãc. Marc. decis. 424. n. 25. par. 1. Bero. cons. 175. n. 48 lib. 3. Farin. cõs. cri 225. n. 21. & 22. Natt. cons. 493. n. 12. & seq. vbi etiam quando Vniuersitas non possit ratificare factum alicuius, & quando nihil ad ea peruenit non posse ratificari, nec alterius delicto teneri nisi præcedat mandatum, vel sequatur ratificatio de communi in Vniuersitate quę legitimè ratificauerit Cacchera. dec. 138. n. 17. Mar. Angul. cõs. 59. n. 41. vbi officialium scientiam requiri ait, vt actus

 fin-

contraueniendi quacũque ratione vel causa Gram. decis. 102. n. 80.

DECAS. III.
DE RATIFICATIONE AC RATI PROMISSIONE. TRACT. II.

11. Amp. vt incerta ratificatio nihil operetur vtpotè consensum remouens Abb. & alij in c. sacerdos. in fi. de offi. ord. Soc. cons. 24. n. 36. lib. 1. Surd. cons. 39. n. 27. 168. n. 29. Gratia. discep. 768. n. 11. & quælibet minima causa eam excludit Gab. cõs. 36. n. 57. in fi lib. 1. Medic exam. 35. n. 111.

12. Nec si tempore inhabili, & re non integra facta sit l. bonorum rem rat. habe. Paris. cons. 77. n. 39. lib. 1. Dec. 225. in fi. 426. n. 5. Surd. cons. 157. n. 18. Gratia. discept. 768. n. 9. & si tempus labatur etiam de nocte fieri debet 710. n. 23. Tiraq. de retr. lignag. §. 1. glo. 11. n. 12. Gab. cons. 62. n. 10. 186. n. 31. lib. 1. & vno cõtrahentium vita functo Becci. cons. 66. n. 19. 27. & seq. Surd. cons. 9 n. 53. Gratia. discep. 887. n. 16. & si post tempus facta sit, & post ius alteri quæsitum Becci. supra n. 25. Surd. cons. 8. n. 18. vbi non retrotrahi Gratia. discep. 957. n. 18. & quando tempore ratificationis actus geri non posset de communi Soarez. com. opi. lit. R n. 12. Ond. cons. 46. n. 26. lib. 2. Laderch. cons. 75. n. 5. Gargiare. patro. 107. n. 36 vbi lim lib. 2. Zuccar. cons. 5. n. 11. & seq vbi secus in præiudicium ratificantis, & si actus initio valuisset quia mortuo concedente ratificari posset 7. n. 3. nisi ageretur de præiudicio concedentis non approbato n. 5. Meno. cõs. 120. n. 38. 279. n. 60. 675. n. 6. Rot. dec. 755 par. 2. recentior. Guid. Pap. decis. 13 vbi de appellatione Ond. cons. 25. n. 26. lib. 2. Decia. cons. 60. n. 18. lib. 2. Meno. cons. 443. nu. 5. secus in præiudicium ratum habentis, vel si esset declaratio volũtatis Bero. cons. 25. n. 24. lib. 3. Cęs. de Barz. decis. 68 n. 23. & seq. vide infra versic. nec tempore lapso. Rot. decis. 159. n. 4. par. 1. recentis.

13. Nec vbi corporalis pręsentia requiritur, ratificatio, quæ alioquin supplet consensum sufficeret Bal. in l. 1. n. 61. in fi. C. qui admitti Ana. cons. 82. n. 8. Gratia. discep. 647. n. 2.

14. Nec si nõ probetur, agendo vel excipiendo. Castr. cons. 228. n. 2. & 3. lib. 1. & si de tacita probatione agatur factum probari debet, ex quo necessariò arguatur, quod non sit continuatiuum eius quod prius gerebat, sed nouũ Gab. cons. 36. n. 57. lib. 1. Gratia. discep. 640. n. 18. & seq. 711. n. 54. Odd. de rest. in integ. Q. 25. n. 61. 62. Paris. cons. 49. n. 14. & seq. lib. 1. Meno. de recup. rem. 15. n. 118.

15. Nec si facta non fuerit seruatis solemnitatibus statuti loci factæ ratificationis quæ tunc seruari debet, non etiam seruari si in loco contractus ratificati cesset statutum loci contractus initi Abb. cons. 52. n. 3. lib. 2. Goz. cons. 49. n. 14. Surd. decis. 118. n. 3. Rot. in Roman. hæreditatis 14. Maij 1603. coram Rpd. Litta. Gratian. discept. 124. n. 29. & seq. 706. n. 24. & 25. Rot. dec. 160. n. 4. par. 1. recentis. nisi actus vtilis esset mulieri vel minori n. seq. vel nisi actum gerere sine solemnitate ratificans posset Surd. dec. 159. n. 21.

16. Nec procuratoris falsi gesta ratificari possunt limitando multifariã Ias. in l. licet C. de procur. Feli. in c. causam quæ. 1. de iudic. Rota dec. 255. coram Coccino. vbi distinguit Gail. obseru. 47. lib. 1. Gab. de procur. concl. 4. Peregr. cons. 97. lib. 3. Pinel. in l. 1. par. 3. n. 33. C. de bon. mat. Barbos. in l. alia. §. eleganter. n. 5. sol. mat. Mins. cent. 1. obs. 44 & facta oppositione, & lata sententia Rim. Iun. cons. 812. n. 5. Surd. decis. 289. n. 23. limitat etiam Aluis. de Albert. sing. 104. Boer. decis. 281. n. 14. Guid. Pap. decis. 320. Rot. Bono. decis. 85. n. 15. & seq. vbi limitat facta oppositione, & statuto negante sine mandato admitti dicam infra vers. Procuratoris falsi, & posse ratificari si cum promissione de rato comparuerit, secus si vti legitimus procurator Bal. in l. Iulianus. nu. 3. vers. ego super. qui satid cog. Alex. cons. 32. n. 3. & 4. lib. 1. Lotter. de re benef. lib. 2. Q. 20. n. 128. Alex. cons. 72. n. 4. lib. 4. vbi lim. facta productione mandati vel si super eo pronunciatum fit n. 3. & Rim. sing. 686. ter. limitat. Cepol. caut. 15. vbi non posse ratificari si defectus mandati oppositus sit, sed sententiam in sui fauorem latam ratificari posse ex communi Add. ad Mago. decis. Luc. 51. in fi. licet Mago. dissentiat n. 25. agi tamen potest contra falsum procuratorem à quo deceptus quis fuit sed non ideo collusio probatur quæ excluditur si causa defensa sit, iura producta, expensæ subministratæ, & appellatum, & sententiæ parte vtraque informante latæ sint Rot. dec. 99. nouis. diuers. & 103. n. 14. 15. si falsus procurator soluendo sit agi contra eum ad interesse alias restitui in integrum, & n. 25.

17. Nec si processerit nõ adhibitis solemnitatibus in actu requisitis l. nuptiæ inter. de ritu nup. l. si vt proponis. C. de nupt. Inno. in c. cum delicti. vers. respondemus de emp. & vend. Cor. cons. 224. n. 18. lib. 4. Rim. cons. 67. n. 18. Bero cons. 134. n. 6. lib. 1. Crau. cons. 773. n. 12. 871. n. 13. Thob. cons. 89. n. 39. Rol. cons. 90. n. 50. lib. 1. vbi Pręlati contractum sine cõsensu Capituli ratificari non posse Meno. cons. 2. n. 279. 203. n. 38. 819. n. 22. Bertaz. claus. 4. glo. 12. n. 2. Add. ad Rot. Rom. 395. corã Ludouis. 473. n. 9. Manti. dec. 21. in fine vbi quãdo debet esse formalis Gratia. discep. 933. n. 16. 981. n. 44. Calca. cons. 57. n. 6. Ruin. cõs. 31. n. 32. lib. 3. Tiraq. de retr. lig. §. 1. glo. 10. n. 87. Osasc. dec. 166. n. 13. & in ratificatione alienationis feudi Affl. in c. 1. n. 31. alias. 69. de success. feud. pater. Surd. cons. 28. n. 121. dec. 159. n. 7. 8. Rot decis. 293. n. 4. par. 1. recentis. 265. n. 7. crim. per Farin.

1. Lim. hoc de solemnitate non procedere quãdo ratificatio à lege fieret absque facto hominis l. cũ hic status. de donat. inter vir. & vxo. l. 2. C. si quis alteri vel sibi Aret. cõs. 128. n. 5. Meno. de recup. remed. 15. n. 155. & seq. Machel. patroci. 33. n. 7. Milan. dec. 2. n. 85. li. 2. & n. 74. & seq. idẽ dicit si cõtractus validè gestus fuisset ab initio puta ab alio nomine meo.

Sublim. nam non nisi vt ex nunc non autem vt ex tũc valet Meno. cons. 1075. n. 5. 6.

2. Lim. non procedere in delictis in omittendo Sali. in l. 1. n. 3. C. de sedit. Feli. in c. dilectus 2. n. 7. de simon. & in c. cum omnes. n. 32. de constit. Ias in l. Ciuitas. n. 4. si cert. pet. Cacche. dec. 138. sub n. 6.

3. Lim.

3.Lim. non procedere quando res minoris ex causa necessaria alienata fuit, tunc enim absque alia solenitate, à tutore vel curatore potest ratificari, Rot. Rom.dec.545.n.7.8.par.2.recent.

4.Lim. quando tempore ratificationis actus eo modo quo ratificatur fieri potuisset, Zuccard.cons.7.n.11.

5.Lim. in actu pendente à sola voluntate gerētis Bar. in l.qui fundum. de seruit. rust. præd. Dec.in l.quod initio.n.10.de reg.iur.Surd.decis.159.n.21.22.

6.Lim. nam decretum quod alienatione interuenit non requiritur in ratificatione Afflict.decis.285. n.14.& seq.

7.Lim. in alienatione causatiua necessitate puta pro ære alieno patris soluendo Alex. cons.117.n.1.lib. 5. de communi Gargiare. patroci.107 n.21.lib.2.

8.Lim. vt si pupillus factus maior ratificauerit alienationem suæ rei feudalis à tutore factam, non requiratur assensus Regius in ratificatione Afflict. dec.285 n.17.

18. Nec aliquid in ratificatione opponi potest in præiudicium creditorū anteriorum quibus ius fuerat acquisitum Affl.decis.335.n.12. Paris.cons.14. n.3.lib.1.Tiraq.de retr.lig.§.1.glo.10.n.66 Becci. cōs.66.n.25.Surd.dec.245.n.8.Gratia discep.963. n.6.7.de communi Ond.cons.5.n.24.lib 1.quod nō retrotrahatur in præiudicium tertij post Cur.Iun. cons.74.n.9.76 n.6.Rota Bono.dec.14.n.8.& seq. in nouiss. Mago. dec.Luc.51.n.25.de communi Soarez.com.opi.lit.R.n.11. & Villalo.lit.R.n.1.& Cabal.cons.13.n.17.par.2.Ossasc.dec.119.n.28. & 166.n.10.11.vbi agnatis nō obesse ratificationem Domini superuenientem Pereg.cōs.77.n.19.lib.3. Natt.cons.253.n.8.& seq. vbi distinguit.Rim.Iun. cons.8.n.35.619.n.53.813.n.25.& 963.n.13. probat non posse opponi nouas qualitates in ratificatione licet in actu traditionis rei suæ possint addi, & post tempus factam non retrotrahi in præiudicium tertij ex communi.discep.958.n.18.nec si interim sit alteri ius quæsitum Butr. in c.cum venisset in fi.de rest.spoliat.Castr.cons.195.lib.2.Dec.cons. 226.n.9.Bero. cons.164.n.6.lib.1. Ond. cons.25. n.28. lib.2. Bertaz. claus.4. glo.12. Meno. consil. 675.n.7.

1.Lim. non procedere in præsumptione quæ est super dubio, sed dumtaxat in ratihabitione, & fictione quam constat ab initio non interuenisse Alex. in l.1.n.15.C.qui aduit. Burs.cons.40.n.28.

2.Lim. nō procedere nisi quando ex parte ratum habere debentis defectus superueniret, secus si ex parte actum gerentis, tunc enim ratificatio fieri potest etiam in præiudicium tertij l bonorum. in fine vbi Bar.rem.rat.habe.quem Doc.communiter sequuntur in hoc vt Bero. testatur cons.73. n.21.vol.1. & aliter etiam Bar. distinguit quando ex parte rei super qua fieret ratificatio defectus superuenisset Rol.cōs.97.n.61.lib.1.vbi Bar.distinctionem communem probat. Rauen.sing.589.

3.Lim.non procedere nisi quando contractus ipso iure nullus esset, & in substantialibus,& essentialibus deficeret, tunc enim vt ex nunc dumtaxat validus esset, nec retrotraheretur eius ratificatio; secus tamen esset si ratificantis consensus in contractu defecisset puta quia absuisset, tunc enim ratificatio retrotraheretur ad tempus contractus Bar. in l.ob senatus. n.4. de offic. procons. Alex. cons.78.n.24. lib.5. Dec. cons.368. n.4. Surd. dec.69.n.16.245. n.4.& seq. Natt.cons.262.n.10. & seq. Caccheraн. decis.119.n.26. Rota in Roman. societat.offi. 15. Maij.1621.coram Rpd. Pisouaro de cōmuni quod retrotrahatur vbi solus consensus defectu cōtractus nullus esset Gratian. discep.963.n.4.& seq.ampliās etiam si mandatum speciale requireretur n.14.post Surd.dec.245. n.1. & alios quamuis non retrotrahatur in præiudicium tertij,etiam si vt ex tūc actus valeat Io. And.in cap. ratihabitionem de reg.iur. in 6. Bar. & Bal. in l.alienа res.de pignorat.actio. Tiraq.de retract.lig.§.1.glo.10.n.66.Affl.dec.335. n.12. Paris.cons.14. n.3. lib.1. Surd. dec.245.n.8. Gratia.discep.963.n.7.

4.Lim. vel potius secus esse dicas in præiudicium ratificantis, tūc enim retrotrahi tur etiam vbi speciali mandato opus fuisset l.licet C.de iud.l.si.C.ad Macedon. c.ratihabitionē de reg.iur.in 6.glo.in l.si in debitum §.procurator.verbo cōmitti. vbi Bar.col. 1.rem.rat.habe.Tiraq.de retr.lig.§.1.glo.10.n.61. Surd. decis.245.n.1. Gratian. discep.963. n.14. & quando retrotrahatur, & mādato comparetur vide Capr.reg.54.& dixi in tractatu ratificationis,& ratificans scienter obligatur ac si ipse actum gessisset Rim.Iun.cons.454.n.4.& seq. & in gestis à negociatore 523.n.5.& seq.

19. Nec ratificatio ex actu oritur,nisi quatenus ex eo necessariò infertur.Crau.cons.204.n.14.Burs.cons. 118.n 19.Surd.dec.267.n.7.Rota.Bonon.dec.91. n.25.& seq. in nouissi. Rot. Rom. decis.535. n.13. par.1.recentior.& dicam infra sub n.1452.limitatione prima generali actuum ratificationem inducentium Surd.cons.164.n.46.183.n.36.Gab.cons. 36.n.57.lib.1.& non induci nisi vbi actus ratificationem inducens nisi ratificando fieri non potuisset Surd.cons.328.n.24.

20. Nec ratificare quis potest quod suo nomine gestū nō est Capr.reg.54.(vbi amp.& lim.multis modis) Rim.Iun.cons.8.n.33.Surd.cons.183.n.40.per c.ratum.de reg.iur.in 6.l.si pupilli.§.sed si ego.vbi Bar. de nego. gest. l. si seruus de præcar. Feli. in c.sicut tuis.n.1.de simon.Rot.Rom.dec.76.n.3.par.3.li.3. diuers.Manti.dec.218.n.4.& 5.Surd.decis.33 n.15. Cacche.dec.138.n.17.& n.18.vt nomine ratificātis actus gestus censeri possit requiri probat in actu expræssū nomine illius actū geri.Thob.cons.79.n.36. Meno.cōs.389.n.17.& seq.vbi lim.& sublim.Rim. Iun.cons.813. n.44. (vide supra n.1413.)& cons. 8.n.35.

1.Amp. vt in delictis requiratur ratificantis nomine gesta,& ab eo vt eius nomine gesta ratificata esse, & quod per alium perpetrari potuerit Frāc.Marc. decis.424. n.25. par.1. Bero. cons.175.n.48 lib.3. Farin.cōs cri 225.n.21.& 22 Natt.cons.493.n.12. & seq.vbi etiam quando Vniuersitas non possit ratificare factum alicuius, & quando nihil ad ea peruenit non posse ratificari,nec alterius delicto teneri nisi præcedat mandatum, vel sequatur ratificatio de communi in Vniuersitate quę legitimè ratificauerit Caccheraн. dec.138.n.17. Mar.Angul.cōs.59. n.41.vbi officialium scientiam requiri ait, vt actus fin-

singulorum nomine Vniuersitatis ratificeri queat Surd. cons. 28. n. 33. & seq. & 104. vbi scientiā Vniuersitatis solemniter congregatæ exigi probat, & n. 107. Ond. cōs. 87. n. 157. lib. 2. & n. seq. idem probat secuta associatione, vel receptatione post delictum, & cons. 96. n. 58 lib. 2. ex communi. Laderch. cons. 184. n. 5. qui probat non valere confessionem Rei ratificatam nisi dies vna prætereat post tormēta de cōmuni Soarez. com. opi. lit. T. n. 13. vbi etiā ad alterius offensionem delictum processisse requiri nō ad illud gerentis libidinem puta adulterium ex Cla. in §. fin. Q 87. vers. vltimo. vide Farin. Q. 135. n 43. & seq. & Q. 24. n. 129. & seq. Vniuersitatem non delinquere nisi præcedat conuocatio, & congregatio Consilij, & deliberatio nisi delictum successiuum foret vel ratificatum ab ea saltem tacitè in qua non requiritur d. solemnitas conuocationis congregationis, & deliberationis quæ tamen in expræssa ratificatione necessaria est, & vt ex ratificatione teneatur delictū nomine Vniuersitatis debet esse commissum, & ab ea delictum sic ipsius nomine gestū ratificari oportet vsque ad n. 148. Crau. cons. 4. n. 19. in congregatione consuetudinem attendi ait Mascar. concl. 1421. vbi amp. & lim.

1. Lim. vt licet in præiudicium tertij aliquis nequeat ratum habere quod eius nomine gestum non fuit; secus tamen est in præiudicium ratum habentis l. si fundus. §. 1. vbi Bar. de pigno. Dec. in l. semper qui non prohibet. n. 11. de reg. iur. Crau. cons. 839. n. 2. Gram. decis. 103. n. 14. Bero. cons. 204. n. 24. lib. 1. Zuccar. cons. 5. n. 11. & seq. & in sui præiudicium ne retractare possit non vt actionem producat ratificare posse Cast. in l. 1. n. 2. C. si in cōmuni ead. caus. Rot. Auen. decis. 13. n. 5. Surd. cons. 43. n. 14. nec in sui commodum Rui. cons. 158. n. 5. lib. 4.

2. Lim. non procedere in gestis à filio quæ pater rata habere potest quamuis eius nomine gesta non sint. Bal. in l. cum non solum §. necessitate. n. 16. C. de bon. quæ lib. Guid. Pap. sing. 925.

3. Lim. non procedere nisi in attributiua, nō in validatiua ratificatione Bal. d. n. 16.

21. Nec nisi per scientem substantiam contractus cū omnibus eius qualitatibus ratificatio valida sit; & quidem per tenoris eiusdem lecturam, nisi de ratificantis mente constaret quod etiām ignorata vellet rata habere Cast. cons. 466. n. 5. lib. 1. Paris. cōs. 47. n. 97. lib. 1. Rot. dec. 14. n. 38. coram Buratto. Ruin. cons. 91. n. 10. & 121. n. 4. lib. 1. Gab. cōs. 146. n. 14. 15. lib. 1. 62. n. 27. lib. 2. etiam nullitatis vt per eum & 149. n. 79. lib. 2. Meno. cons. 189. n. 12. 439. n. 55. 56 675. n. 9. Crau. cons. 197. n. 197. n. 14. de cōmuni Ond. cōs. 96. n. 53. lib. 2. Ofasc. dec. 119. n. 27. vbi de ratificatione legitimationis iam factæ. Turret. cons. 55. n. 13. & seq. qui tamen ex iteratis actibus scientiam satis colligi inquit, tametsi instrumētum lectum non fuerit, præsertim si citra ratificationem fieri non potuissent lib. 2. subdens statim cum sciuit reclamare debere. Zuccard. cōs. 2. n. 118. Rota. dec. 147. n. 19. nouis. diuerso. Seraphin. dec. 136. Meno. cons. 576. n. 35. Surd. cons. 105. n. 36. & seq. & 183. n. 32. & 328 n. 27. 28. n. 118. & lapsu tēporis absque scientia nō inducitur Zuccar supra n. 119. Bertaz. claus. 4. glo. 12. n. 2. & cōs. ciu. 1. n. 128. & seq. Crau. cons. 871. n. 14. Ceph. cons. 441. n. 93. Burs. cōs. 172. n. 12. & 13. Decia. cons. 5. n. 27. & seq. lib. 5. Meno. cons. 203. n. 37. vbi sciētiam perfectam requiri probat, & 389. n. 20. 21. Torniol. cōs. 70. n. 25. vbi sciētiam colligi probat ex affinium receptione, & instrumenti productione etiam pro præterito tempore Affl. dec. 285. n. 6. vbi instrumenti secundi lecturam sufficere probat, quamuis non fuerit lectum primum, & Meno. cons. 561. n. 35 & seq. subdēs valere ratificationem etiam non lecti instrumenti si voluntas ratificantis talis colligatur ex verbis vniuersalibus instrumenti præterquam in minore 671. n. 9. 1158. n. 1. vbi per lecturam instrumenti, & nullitatis data scientia Rim. Iun cons. 355. n. 108. nec procuratoris scientiam sufficere probat Surd. d. cons. 183. n. 33. Rot. Rom dec. 396. n. 4. in fi & n. 5. intelligit nisi mandatum ratificantis præcessisset par. 1. diuerso. 765 in fine. par. 4. diuerso. 95. nu. 4. par. 1. recentio. 139. n. 8. 9. 515. n. 20. par. 1. recentio. 535. n. 12. iuris, & facti nec non nullitatis sciētiam requiri probat, & 179. coram Ludouis. vbi certam scientiam exigit, quæ in ignorante minimè cadit etiam in tacita 525. n. 8 & seq. vbi tamen sufficere coniecturas, & argumenta scientiæ, & ibi aliquas congerit Mantica dec. 21. vbi scientiam præsumptam ex coniecturis sufficere. Thob. cons. 89. n. 37. 38. vbi etiam lecturam instrumenti requirit Cęs. de Barz. decis. 48. n. 24. Rota Lucana in causa Martini Grassi cum D. Capitaneo Iacobo Prouenzali Decembris. 1624. tenuit nisi probetur certa scientia non induci, sed non requiri instrumenti lecturam si constet de scientia Meno. cons. 561. n. 41. Gargiare patroci. 24. n. 2. Pereg. cons. 74. lib. 2. & promissioni de rato satisfactum non dicitur per ratificationem ab eo factam qui certam, & claram notitiam non habuit actus ratificati Rot. d. decis. 396. n. 5. par. 1. diuers. 160. n. 3. par. 1. recentis, & 591. n. 1. & 109. par. 2. Mastril. dec. 121. n. 37. vide infra n. 4537. & scientia specifica requiritur nec generica sufficit ad effectum præiudicij Surd. cons. 150. in fi. Rot. decis. 632. in fi. par. 2. recentis, & in filio eius qui in emphiteosim bona receperat licet mortuo patre acquirente bona possedisset canonem soluisset, ac instrumenti mentionem eum die, & anno ac notario fecisset in intimatione facta domino directo amplius in emphiteosi continuare nolle asserentis ratificationem cessare tenuit Rot. Luc. inter sp. Antonium Trenta, & Philippum Francisci de Marlia ex actis D. Thomæ Vngari quæ licet in onerosis seu præiudicialibus præsumptam scientiam noluerit admittere ex prædictis resultantem, eam tamen in mentione instrumenti, & eius executione sufficere latè probat Ond. cons. 33. n. 32. lib. 1. 80. n 40. & seq. lib. 2. Ferret. cons. 154. n. 3. Corb. de caus. priu. ob lin. fin. nu. 109. ob non solut. cano. lim. 10. nu. 10. 14. & sequent. Dec. cons. 58. Put. decis. 297. nu. 9. lib. 2. vbi ex Bar. in l. Pomponius nu. 18. deneg. gest. distinguit inter verba, & facta vt per illa factum sine qualitatibus per hæc cum ijs ratificatum censeri, & 59. par 1. diuerso. vbi de emphiteosi recepta pro se, & vxore, & Silua. cons. 57. n. 30. sed Surd. cons. 60. n. 26. veriorem ait opi.

opi. Cast. in l. Pomponius n. 8. de nego. gest. indistinctè facto acceptato eius qualitates ratificatas probat, & onera Cabal. resol. 286. n. 58. in iure, & facto scientiam requiri probat.

1. Lim. nã scientia præsumitur, & certioratio Roma. cons. 481. Seraphi. dec. 544. ex cursu præsertim tãti temporis quo absens certiorari potuerit Burs. cons. 119. n. 5. & ex approbatione contractus Manti. dec. 13. n. 7. & cõiecturis probatur Medic. dec. 58. n. 44. & seq. Milan. dec. 5. n. 12. lib. 2. vbi ex cohabitatione, & ex insinuatione quæ exigat expensam.

Contrarium tenet Purp. cõs. 548. n. 47. Manti. de contract. lib. 14. tit. 26. n. 15. & præsumptiones non sufficere eum certa scientia requiratur, nec possibilis sufficiat Rota dec. 210. n. 17. nouiss. diuers. par. 5.

22. Nec si lex mandet neminem sine mandato audiri, admitti, vel litigare posse. Bal. in l. 5. n. 3. C. de cond. insert. Rom. sing. 686. Arnon. soliloq. 99. & problem. 83. Simon. de Pret. cons. 177. n. 14. & quando initio exigit mandatum Gab. cõs. 145. n. 6. lib. 1. Afin. in praxi. §. 28. cap. 3. Cornaz. dec. Luca. 195. & quando mandatum pro forma requireretur Surd. dec. 159. n. 16. Rota Bonon. decis. 85. n. 15. & seq. & quando lex præcisum mandatum requirit, licet alias etiam facta oppositione defectus mandati ratificatio fieri possit Natta. cons. 126 de magis communi Gargiare. patroci. 57. n. 17. 18. lib. 2. vide infra hoc eodem numero, versic. retrotrahitur Mona. dec. Flo. 18. n. 5. & seq.

23. Nec quando actus fuisset impugnatus, vel aduersarius interim voluntatem mutasset, nisi aduersarius ratificari posse vellet l. non erit. §. fi. cum l. seq. de iur. iur. Surd. cons. 157. n. 10. 11. Guirba. dec. 55. n. 13. vbi ratificari non posse probat, vt idem sit actus, præsertim vbi ad casum venisset à quo non posset incipere quia fuerit lata sententia, Gratia. dec. 205. n. 3. in additio. & facta oppositione Rota. Bonon. dec. 85. n. 15. in nouiss. & post nullitatem in iudicio deductam superueniens consensus nil operatur Rot. dec. 294. n. 32. par. 5. diuerso.

1. Lim. nam statim cum sciuit impugnari debet Turret. cons. 55. n. 14. lib. 2. sic intelligens Castr. cons. 466. n. 5. lib. 1.

24. Nec quoad ea quæ non pendent à potestate ratificantis Rim. Iun. cons. 720. n. 16.

25. Nec tempore lapso ad actum faciendum ratificatio fieri potest vt supra versic. nec si tempore hoc eodem numero, de cõmuni Villalo. lit. R. n. 2. Olasc. decis. 119. n. 23. & 24. Ceph. cons. 745. n. 15. & seq. Decia. cons. 60. n. 18. lib. 2. 5. n. 27. lib. 5. de cõmuni Burs. cons. 370. n. 1. & seq. Lanfr. dec. 126. in ratificatione appellationis Guid. Pap. cõs. 124. n. 6. Lancilo. de attent. 2. par. c. 12. lim. 50. n. 53. vbi intelligit de decem diebus à die scientiæ n. 54.

1. Lim. non procedere in appellatione à tertio facta, quam post decemdium ratificare potest nã hoc decemdium ad ratificandum non currit nisi à die sciẽtiæ Crau. cons. 278. n. 1. vers. quarto Lanc. supra.

2. Lim. non procedere in præiudicium ratificantis, nec si declarationem quandam contineret Ces. de Barz. dec. 68. n. 26. Rota Bonon. dec. 25. n. 26. & seq. in nouiss. Dec. in l. semper qui nõ prohibet n. 14. de reg. iur. Lanc. supra n. 55.

3. Lim. non procedere nisi quando actus fieri non potest propter legis dispositionem, secus si hominis facto. l. cum decem. §. fin. l. si quis offerenti. §. fin. de solut. Dec. supra n. 15.

4. Lim. alijs modis vt per Dec. supra.

26. Nec ab vniuersitate fieri potest sine Domini consensu, & nisi à duobus ex tribus partibus Gab. cons. 149. n. 78. lib. 2. Gratia. discept. 933. per tot. & si capitulariter actus fieri debet, ita & ratificatio Bero. in c. cum omnes. n. 85. de cõst. Rot. in Hispanirum manda. 15. Decembris. 1625. coram Coccino. Barbos. de cano. & dignit. c. 35. n. 19.

27. Nec operatur vbi authoritas requiritur Bouer. sing. verbo. prorogatio, nec vbi est defectus personæ, l. cum non solum. §. necessitatem. C. de bon. quæ lib. Soarez. tit. de las deudas. n. 20. post Bal. in l. obseruare. §. post hæc. n. 7. de off. proeons.

28. Nec vbi aliquid pro forma requiritur Bero. cons. 134. lib. 1. Olasc. decis. 166. n. 6. 7. 12. 179. n. 16. vbi idem si iurata esset Rot. decis. 106. coram Buratto. Feli. in c. sicut tuis. n. 8. de simon. valere tamen vt ex nunc Marcab. cons. 51. n. 166. & seq. Rot. dec. 265. n. 6. & seq. eri. per Farin. omissa tamen forma actus nõ corruit nisi ex decreto irritante. 498. n. 6. par. 2. recentis. 373. in fi. par. 1. diuersorum, & 34. n. 2. par. 1. recentior. vbi tamen pœnam incurri probat, de communi Neriz. cons. 70. n. 34. Natta. cons. 69. n. 1. Alba. cons. 21. n. 13. Dec. cons. 432. n. 8. Mona. dec. 53. n. 24. vbi forma statuti vel compromissi nõ seruata post Bal. in d. §. post hæc. n. 10. Q. 14. nec in foro poli tenet actus forma non seruata ex cõmuniori contra communiorem Garzia. de benef. par. 9. c. 1. sed si non possit forma impleri præcisè sat est fieri quomodo potest Crau. cons. 22. n. 2. 177. n. 5. Garz. de benef. par. 9. c. 2. n. 71. si statutum pœnã imponat nec annullet actus valet Dec. cõs. 10. n. 2. 3 Gratia. dec. 167. n. 17. Rot. dec. 294. n. 20. par. 5. diuers. vbi de consensu Capituli in vnione ecclesiarum, & 350. n. 7. & arduis exactis cõstare debere Fari. in fragm. par. 2. verbo lex n. 182. vbi non posse ratificari si lex det formam aut annullet.

29. Nec quando actus est nullus nisi ad effectum vt operetur vt ex nunc. Dec. cons. 367. n. 4. & infra n. 3175. vel nisi nullitatis causa esset vt in minore effecto maiore Roma. cons. 54. n. 3. & 4. Crau. cons. 850. n. 13. vbi eius ratificatione validari cuius fauore contractus, actusuè nullus esset Ceph. cons. 152. n. 103. & 496. n. 26. Decia. cons. 5. n. 29. lib. 5. Surd. cons. 183. n. 34. Rota. Roma. decis. 65. n. 3. par. 2. recent. & decis. 73. n. 5. par. 2. recent. & Franc. Marc. dec. 54. par. 1. 166. n. 2. par. 2. vbi ratificari quod nullum est defectu consensus, superueniente consensu, & dec. 492. n. 9. 535. n. 11. par. 1. 557. n. 3. par. 2. recentior. & decis. 41. & 395. coram Ludouis. Dec. in l. semper qui non prohibet. n. 16. vbi vt ex nunc valere. de reg. iur. Simone de decret. lib. 3. tit. 9. n. 18. vbi intelligit in facta ab homine, nam si tacitè fiat à lege retrotrahitur Natta. cons. 292. n. 10. vbi declarat quando in substantialibus deficiat, non consensus defectu corruat Manti. de contract. lib. 25. tit. 6 n. 50. Aret. cons. 128. n. 3. & seq. Ond. cons. 38. n. 21. & seq. lib. 1. & quando nullum adfuisset mandatum, & actus omnino nullus

patroci.45.n.1.lib.2.& dicit Lanc.de attent.2.par. c.4.lit.pend.n.77.dominum vtentem citatione,& inhibitione impetrata per procuratorem assertum non censeri ratificasse narrata, & enunciata in commissione.

35. Nec non impleta conditione ratificatio fit Gargiare.supra n.2.

36. Nec data nullitate actus ad ratificationem tendentis Bal.in l.mater. n.6.C. de rei vendicat.Gargiare.supra.n.4.

37. Nec in referente datur vbi in relato non reperitur Albe.in l.Pomponius n.19.de nego. gest. vbi Bal.in fine.Gargiare.supra.n.6.

38. Nec facta quoad factum operatur quoad facti qualitatem Bar.& alij in d.l. Pomponius. Gargiare.supra n. 7.Meno.cons.1240.n.38.

39. Nec operatur respectu noui iuris, & nouæ causæ Gargiare.d.n.7.

40. Nec in capitulo facta, quoad alia separata operabitur Rim.cons.45.n.13.& seq.Gargiare. patroci.54.n.4.lib.2.secus dicens in connexis n.11. 12.

41. Nec à minore sine solemnitatibus fieri potest Bero.cons.47.in fine.75.n.25.& seq.lib.3.subdens quod si fuerit pro minore promissa, intelligetur quando fuerit maior effectus.

42. Nec generalis ratificatio sententiam nullam cõprehendit Rota.Roma.decis.1403.part. 3. lib. 3. diuers.

43. Nec tutor à se gesta ratificare potest, nec alius illegitimus tutor Bero.cons.75.n.25.& seq.lib.3.

44. Nec actus nullus ob defectum licentiæ alicuius requisitæ ratificari potest, si nullitas à parte fuerit opposita Gutier.pract.QQ.lib.2.Q.24. Balb. dec. 253.Ricci.collect.dec.237.& si nullus fit, quia contra legem nec ratificari potest, nec punibilis est Viu.dec.321.

45. Nec fieri potest ratificatio vbicumque consensus certo tempore exigitur Affis.dec.Luca.18.n.9. Ricci.collect.dec.837.

46. Nec si actus dolum etiam præsumptũ contineat ratificari poterit Veral.dec.1.par.3.Ricci.supr. de communi Osasc.decis. 179.n. 16. quando in dolo fundata fuit & n.18.post Paris.cons.100. n. 66. & seq.lib.1.& dec.58.n.32.& seq.vide infra n.1449.

Contrarium si ex interuallo fieret Affl dec.220.n.7. 8.& 20.Osasc.decis. 142.n. 8. & dec. 58. n.32.& seq. hanc secundam limitat, non procedere, si dolus adhuc vigeret, nisi in expræssa dolus remitteretur, quamuis in tacita non censeatur remissus Marcabrun.cons.51.n.168.

47. Nec fieri ratificatio poterit si consensus ad actũ solemnizandum, requiratur Cacche.dec.166.quãuis secus foret vbi pro forma nõ requireretur Gail. obs.47.lib.1.Ricci.supra.

48. Nec minori ætate durante ratificatio fieri potest Marcabr.cons.51.n.164.& Merlin.decis. Lucan. 12 n.9.10.

49. Nec quando consensus ante factum requiritur, actus subsequenti ratificatione non fiet validus eo tunc cessante cõsensu Bal.in c.2.de feud.sine culp. non amitten.Feli.in c.nonnulli.n.40.& seq. de rescrip. Ripa.in l.ita stipulatus. nu.7.de verb. oblig. Cassan.in Consuet.Burg.§.7.versic.si cen' est du cõsentement.n.40.vbi idem de licentia Osasc. decis. 166.n.9.& seq.præsertim in tertij præiudicium.n. 10. 11. vbi quod non obest agnatis superueniens Domini ratificatio.

50. Nec tenet si erronea, vel falsa causa, aut falsa assertione nitatur, & facta sit ratificatio, ob defectum consensus l.si quis affirmauerit l.quod venditor.de dolo.glo.in l.1.verbo rectè.quãdo de pecul. actio.annal.sit Bar.cons.60.n.11.Dec.cons.318. n.4.Paris.cons.72.n.59 lib.1.Crau.cons.157.n.14. Ruin cons.137.n.11.& seq.lib.3.de communi Alba.cons.9.n.5c.& Osasc.dec.179.n.16.etiam si iurata esset quia iuramentum non supplet defectum consensus.& Gab.cons.62.n.26.lib.2.Bertaz.cons ciu.46.n.22.& 23.

51. Nec laudi aut venditionis inualidæ ratificatio quicquam operatur, nam facta censetur quatenus valida sint quæ ratificantur Dec cons.475. n. 28. 29.Paris.cons.24.n.156.& seq lib.2.est tex.in l. si debitor.6.si in venditione quib.mod.pig vel hipo. solua.vbi Bar.& Alex.Osasc.dec.179 sub n. 16. & de laudo vel transactione ab Vniuersitate ratificatis quod successoribus non obsit sine Papæ confirmatione Veral.dec.166.& 165.part. 1.dec.189. par.2.recẽtis.Marta.dec.46.Pisa.vbi de laudo nullo super re diuersa vel læsionem continente, nec in vim pacti valere in his quæ non sunt in potestate partium puta futuræ successionis etiam pupilli viuentis cum consensu tutoris.Marta.dec.Pisa.163. non posse ratificari vt valeat vt pacti à vasallis circa fines sine Domini consensu & si non constet de compromisso nullũ esse Rot.dec.13.par.2.recentis. laudum nullum ait si non sit in tempore ratificatum compromissum vel factũ sit à generali procuratore in requirentibus speciale mandatum. Cabal resol.cri.286.n.45.& seq.non posse eadem die ratificari vt valeat vt laudi & si iuretur ex communi & licet vt pacti valeat, fallit in nullo iurisditionis defectu.

52. Nec si fuerit ratificatio limitata puta dummodo forma statuti seruata sit, limitatum producit effectum l.in agris.de acqui.rer.domi.l.iubemus C. ad Velleia. Paris. cons. 8. n. 5. & seq. lib. 1. Osasc. dec.179.n.17.

53. Nec quoad fructus si interim alteri sit quæsitum dominium, eius etenim erunt vbi ratificatio ab hæredibus fieri permittitur Gab.cons.80.lib.1.

54. Nec actum ratificatio extendit, sed eum confirmat ac si ab initio mandato mediante gestus esset Surd.cons.355.n.19.Rota.Rom.dec.132. num 23. par.2.diuers.Cabal.cons.123.n.2.par.2.& a ratificante gestum fingit Cacche.dec. 58.n.11. Cabal. supra licet quandoque operetur quoad actum sequentem Lanfr.dec.116.

55. Nec literas factum continentes, licet ita factum gestum approbare dicatur acceptans, non tamen, ideo factum fateri censetur, sed aliter probari debet Cuma.cons.177.col. 2. vers. rursum Rota. Genuen.cons.137.n.4.Cabal.cons.123.n.5.par.2.præsertim si approbatio sit correspectiua; & si de veritate causæ finalis ob quam debitum fuit approbatum non appareat, corruet n.17.18.

56. Nec agi potest contra eum cuius nomine contractus

tractus gestus fuit cum promissione rati, vt improbet, vel ratificet l. Iulianus. §. si colludēte de actio. emp. Gab. conf. 19. n. 1. lib. 1.

57. Nec actus impossibilis ratificari potest glo. & Bar. in l. licet de iud. Surd dec. 289. n. 22. vbi etiam non posse dominum ratificare sententiam fauore falsi procuratoris latam, quando non poterat esse procurator puta seruus vel monachus.

58. Nec ratificatio valida est nisi omnia fuerint ratificata Rim. Iun. conf. 355. n. 108. & seq. Milanēs. dec. 4. n. 6. lib. 2.

1. Lim. non procedere quando ratificatio acceptata fuisset quæ acceptatio præsumitur in sciente si de sui vtilitate agatur Dec. in l. semper qui nō prohibet n. 2. Cag. n. 2. de reg. iur. Milan. supra n. 7.

59. Nec societas vel tutela aut huiusmodi ratificata censetur ex petitione redditionis rationis Soc. cōs. 24. n. 45. lib. 1. Munnoz. de ratiocin. c. 4. n. 23.

60. Nec tacitus consensus sufficit, sed expræssus requiritur Aret. in l. 2. §. voluntatem n. 15. Ias. n. 6. sol. matr. Ces. de Barz. dec. 125. n. 33. in amissione iuris scientia non sufficit sed ratificatio requiritur Put. dec. 27. lib. 1.

61. Nec quando sine notario nuncius aliquis acquisiuit sine mandato, viro stipulāte vxori absenti puta venditionis instrumentū conficiendo, nec enim personalem absens quæsiuit, quia per liberam personam alteri non quæritur actio, nec ratificari potest quia deficit contractus substātia Cast. in l multum. n. 4. vers. si dicit. C. si quis alte. vel sibi. vide tamen Rot. Luca. decisionem 1607. ex actis D. Petri Barili inter D. Faustinam Ludouici & filios. vbi dictum fuit nomine vxoris à viro empta vxoris esse, eoque mortuo per illam ratificari posse.

62. Nec quando agnatus maritus vel pater ratificat contractum à muliere, vel filiofamilias gesto, & reuocato ante ratificationem vbi ex lege eorum consensus requirebatur in contractu mulieris, vel filij familias. Tiraq. de legib. connub. glo. 6. Q. 2. Lambert. de contract. mul. in fi. n. 211.

63. Nec resoluto cōtractu ex pacto fieri potest velut re nō integra vt de transactione ait Rot. dec. 189. n. 3. par. 2. recentis.

64. Nec rector Collegij latum daudum contra collegium potest sine speciali mandato acceptare ac sine consensu Capituli Rot. dec. 244. num. 6. part. 2. recentis.

65. Nec effectum aliquem producit si nulla sit & attentata Rot. dec. 516 n. 8. par. 2 recentis.

66. Nec si ex contractu metu inito præcium venditor recipiat Bal. in l. 3. n. 4. C. quod met. caus. Lanar. conf. 33. n. 11. Surd. conf. 513. n. 42. Mastril. conf. 186. n. 14. vel alium actū faciat nisi tempore actus gesti metus causa cessaret, quæ tamen non cessat donec viuit qui intulit. Ond. conf 23. n. 40. lib. 1.

67. Pluribus iudicibus ordinarijs, delegatis, vel arbitris constitutis vt singulis, nisi omnes conuenerint, non potest vnus sine alio sententiam ferre l. duo ex tribus. de re iud. l item. §. si plures. l. si in tres. l. Pedius. de arbitr. c. causam matrimonij. c. prudētiam de offi. deleg. glo. in l. Pomponius. alias. l. si vni. vbi Bar. n. 4. Ang. in fi. de re iud. Deci. conf. 434. in fin. Vant. de null. ex defect. iurisd. ord. n. 176. & seq. Cattar. dec. 60. nec ideo ab alio vel alijs ratificari potest vt per eos, nec vnus alteri vices suas committere, nec alterius nomine sententiam proferre potest Scrad. de feud. par. 10. sect. 11. n. 8. & 13. idem de interlocutoria tradit siue alij impediti fuerint, vel recusauerint n. 15. nec esse locum ratificationi aliorum n. 19. & n. 18. subdit post Blanc. de comprom. Q. 9. n 53. & seq. præsentiam cæterorum sine expræsso consensu non sufficere Capr. reg. 27. vbi amp. & lim. tam in ordinarijs quam in delegatis Maràn. de ord. iud. par. 4. dist. 5. n. 30. vbi ordinariorum quemlibet insolidum procedere posse non delegatorum etiam interloquendo Mattes. in l. 4. C. quando prouo. non est neces. vbi delegatos non passe separatim sententiare nisi insolidum dati sint, in interlocutorijs autem ac temporum prorogationibus non requiri omnium consensum etita seruari Boue sing. verbo. compromissum nu. 24. qui probat duorum arbitrorum alterum non posse sine alio procedere nisi aliud actum sit, & si tres, vel plures vno absente ac legitimè requisito cęteri procedere poterūt distinguit Bar. in l. hęredes mei 57. §. peto ad Treb. quē secutus est Guid. Pap. sing. 553. Arno. problem 68. vnicam alterius citationē sufficere probat vel requisitionem Rot decis. 451. par. 2. recentior. consensu partium fieri non posse vt vnus tantum in causa procedat. Villalo. lit. A. n. 138. vno vita functo, aliorum sententiam ex communi nullam probat & Bero. conf. 89. n. 32. lib. 1. maiorem partem iudicare debere omnibus citatis qui compromissum recepere. Rot. dec. 572. n. 8. par. 2. recētior. ob vnius absentiam alterum etiam post reditum procedere posse si nota sit absētia & 652. n. 3. par. 2. vnum sine alio nō posse procedere. 327. coram Ludouis. examen duobus commissum nullum dicit ab vno factum altero non excusato, nisi aduersarius impedimentū pręstitisset, & dicit Abb. in cap. cum super n. 11. de offi. deleg. quod si in Vniuersitate vel Collegio habiles cum inhabilibus interueniant ab eis gesta valent quamuis in duobus delegatis secus sit & Burs. conf 265. n. 18. & Feli. in d. c. cum seper n. 8. idem dicens si haberent habilis & inhabilis potestatem insolidum Bal. in l nulli. sub n. 3. quod cuiusque Vniuer. nomi. inquit aliquo pluribus vt singulis commisso, omnes interesse debere si tamquam vniuersis, duas partes præsentes sufficere ex glo. ibi sed Bar. subdistinguit quia vbi per hominem pluribus vt singulis committitur, sit omnium præsentia necessaria, si à lege maior pars sufficiat, quamuis Bal. hanc legis & hominis differentiam non admittat, sed solum an vt singulis vel vt vniuersis commisum sit, & vbi negocium Vniuersitatis tribus aut pluribus collegialiter committitur omnes interuenire debere, secus si duobus, quia duo non faciant collegium; arbitrium verò quod aliquibus datur super facto singularium personarum, omnium exigit præsentiam excepto casu c. si. de arb. in 6. odio litium ac de æquitate canonica tantum Natt. conf. 39. n. 6. & seq. inquit duorum delegatorum non posse vnum sine altero procedere nisi insolidum concessa potestas sit, quæ tamen non dicitur concessa si clausula insolidum vel cuilibet posita sit in executiuis, & quando simul procedere

cedere cœperit, non poteſt vnus ſine alio proſequi niſi iuſtè impedito Roma. ſing. 13. vbi ſi tertius iudicare poteſt ex pacto vel reſcripto alij nolentibus vel non valentibus iudicare, non poſſe iudicare niſi prius ſciat alios nolle vel non poſſe iudicare, exceptis beneficialibus in quibus ex poſt conſtare ſat eſſe ex communi Soarez. lit. A. n. 239. ex forma ſtatuti electis diſcordantibus quia delegati cenſentur, ſuperiorem adiri debere qui alterutram ſententiam confirmet & lit. I. nu. 260. duobus extribus iudicibus electis tertio abſente ſententiam nullam eſſe, nec à tertio ratificari poſſe ex communi; ſi tamen tertius fuerit requiſitus, duorum ſententia etiam ſeparatim lata valida erit, modò delegati non ſint Burſ. conſ. 105. n. 10. Coſta. clauſ. 230. inter clauſ. Martæ par. 1. vbi tres concorditer interuenire debent duo laudare nequeunt Cabal. conſ. 20. lib. 1. qui probat æſtimationem à duobus æſtimatoribus alio non vocato factam nullam eſſe, factã vero à maiori parte minore diſcordãte valere, etiã ſi tertius in caſu diſcordiæ ſit electus, adhuc duorũ arbitrium qui diſcordauerant valebit tertio ab eis diſſentiente Viui. dec. 380. probans duos ex tribus non poſſe iure ciuili laudare tertio abſente ſeruando in ſeculari foro, licet iure canonico in foro canonico ſeruando ſecus ſit Cnd. conſ. 66. in fi. lib. 1. vbi duo ex tribus nec ſententiam ferre poſſe tertio abſente nec in aliquo iuriſditionem exercerete, & acta iuriſditionis defectu nulla ſunt ex Alex. conſ. 30. n. 2. & ſeq. lib. 7. Dec. conſ. 434. in fi.

1. Lim. ſtante iuſta cauſa vel impedimento alterius, & abſentiæ, tunc enim duo alij ſententiare poſſunt glo. in d. c. ſi duo. Natt. conſ. 39. n. 8. Celſ. Vgo. de clauſ. n. 164. Franc. in c. cum plures. n. 3. de offic. deleg. & quando alter de cauſa nõ liquere iuraſſet Vant. ſupra n. 182. Scrad. ſupra n. 22. Rot. dec. 451. n. 12. par. 2. recentior. quæ tamen de abſentia iudicis aſſertioni non ſtari ſubdit.

2. Lim. quãdo aliud pacto vel ſtatuto caueretur glo. & Doc. in d. l. ſi in tres Rom. ſing. 13. Rot. dec. 391. n. 5. par. 3. lib. 3. diuerſ. Scrad. ſupra n. 20. & ſtante clauſula ſi non omnes intereſſe poſſint debere conſtare de impedimento non intereſſentis de cõmuni Maran. de ord. iud. par. 4. diſt. 16. n. 5. Rom. ſing. 16. qui ſecus probat in beneficialibus Vant. ſupra n. 180. Veral. dec. 116. par. 3. vbi ex d. clauſula vnius ſententiam valere ait, conſtito de alterius perquiſitione.

3. Lim. vt ſi ſimpliciter facta fuerit commiſſio pluribus procurare poſſis vt qui contra te ſentiunt con iudici pro te ſentiente vices ſuas delegent & iſte ſubdelegatus ſecundum ſuam opinionem iudicabit Cepol. caut. 200.

Contrarium ſupra probati.

4. Lim. quando acta ab vno per alium parte citata ratificarentur Seraphin. dec. 697. & 698.

Contrarium tenent Vant. Scrad. & alij ſupra citati. Dec. conſ 434. in fi. de cõi Soarez. lit. I. n. 260.

5. Lim. alijs modis vt per Capr. reg. 27. & Scrad. ſupra qui etiam plures amp. congeſſere.

6. Lim. quando cuilibet iudicum iuriſditio conceſſa fuit in diſpoſitiua non in executiuis. Natta. conſil. 39. n. 6. 7.

7. Lim. nam duorum ſententia valet altero præſente & contradicente d. l. duo ex tribus. de re iud. vbi glo. Bar. & alij licet alias iure ciuile ſecus ſit l. ſi in tres. 20. de recep. arb. glo. in c. ſi. verſ. lex ciuilis. de arb. in 6. & ſi iure canonico duo poſſint ſine tertio voluntario abſente d. c. ſi. Bero. ſupra Scrad. ſupra n. 23. Soarez. d. n. 260.

8. Lim quando vnus iuraſſet de cauſa ſibi non liquere Scrad. ſupra n. 22. Vant. ſupra n. 182. eſt tex. in l. Pomponius. 36. de re iud.

9. Lim. quando plures iudices dati eſſent cum clauſula vos, vel alter veſtrum aut duo & c. tunc ipſorũ quilibet mandatum exequi poteſt, & ſi vnus cœperit alij ſeſe ingerere non poterunt. c. cum plures. de off. deleg. in 6. niſi qui præoccupauit fuerit impeditus & ibi glo. & Doc. Alex. conſ. 93. n. 6. lib. 7. vel niſi de conſenſu partium alter proceſſerit vt per eũ & Abb. conſ. 33. n. 5. lib. 2. Rot. deciſ. 33. de arb. in antiq. c. prudentiam. §. adijcimus. de off deleg.

1. Amp. vt ſi duo poſſunt procedere non ſit neceſſaria requiſitio tertij Abb. d. n. 5. Caſt. in l. Pomponius. n. 3. ſecus dicens in clauſula ſi non omnes, & quando duo poſſunt ſententiare ex tribus alio etiã non requiſito ſententiam duorũ valere tenuit Rot. Luca. in cauſa D. Conſtantini de Nobilibus cum creditoribus 14. Iulij. 1635. & in caſu proceſſit quo ſententia excepta omnes interuenerant in proceſſu ex Abb. ſupra.

Contrarium tenet Soc. conſ. 40. lib. 1. & hanc puto veriorem ex traditis infra ſublim. 4. & prima quia ex ſtatuto Lucano curiæ mercatorum. c. 37. lib 2. omnibus iudicibus electio debet intimari & omnes ſub vinculo iuramenti iudicare tenentur prout factũ fuerat in caſu quo Rota Lucana iudicauit nec ibi agi poterat de prorogatione iuriſditionis, vt in caſu Abb. quia initio in medio & fine competijt.

1. Sublim. non procedere quando pars intimauit, vel proteſtata fuit coram omnibus deberi procedi, tunc duo vel vnus procedere non poſſunt Veral. deciſ. 71. par. 3.

2. Sublim. quando dictum foret ſi omnes noluerint vel non potuerint tunc non poteſt per alios actus expediri niſi alios noluiſſe vel non potuiſſe conſtet Bar. in l. hæredes. 57. §. peto ad Trebel.

3. Sublim. non procedere quando d. clauſula eorum ad quos refertur commodum concernit, tunc enim intelligitur ſi noluerint vel non potuerint, licet ſecus ſi grauamẽ vt in delegatis & arbitris, hoc enim caſu alij præoccupare poſſunt etiam non requiſitis primis Bar. d. §. peto Abb. d. n. 5.

4. Sublim. quando omnes procedere cœpiſſent, tunc omnes interuenire deberent niſi ex cauſa glo. in d. c. cum plures. verſ. vno eorum Bero. conſ. 89. n. 32. lib. 1. Capra. reg. 27. n. 7. Gemi. in d. c. cum plures n. 11. verſ glo. ſuper. verbo. vno. & Franc. nu. 5. Lup. glo. in l. duo 39. de re iud.

Contrarium tenet Rot. dec. 3. de arb. in antiq. licet ſub dubio.

68. Clerici alterius iudicis iuriſditionem ſine epiſcopi conſenſu prorogare nequeunt c. ſignificaſti. de foro comp. Spec. de comp. iud. adit. §. 1. n. 6. in fi. Bar. & alij in l. 1. §. & poſt operis. de nou. oper. nũc. vbi Iaſ. n. 11. verſ. iſta regula rationes affert Ang.

in l. non

in l. non quidem. in fi. C. de iur. om. iud. Capic. dec. 9. n. 12. Vant. in tit. quib. mod. sent. null. defend. nu. 78. Rui. cõs. 7. n. 7. lib. 5. Petr. Iac. in prac. rubr. 12. n. 99. Capr. de prorog. n. 90. Scrad. de feud. part. 10. sect. 1. n. 146. ecclesiastici enim cum consensu episcopi prorogare possunt iurisditionem Arno. in pract. c. 14. non laici Rui. supra etiam cum superioris consensu Galles in forma came. oblig. 2. par. 2. Q. fol. 46. Gratia. dec. 78. n. 51. itaut eius sententia cuius iurisditio prorogari non potuit, nec ratificari valeat de communi Soc. in d. c. significasti. n. 55. eam tamen tacitè prorogare possunt, puta si delinquant in diœcesi alterius episcopi sine episcopi proprij consensu c. Romana §. contrahentes de foro comp. in 6. Maran. de ord. iud. par. 4. dist. 12. nu. 18. Capr. supra n. 17. Gratia. d. nu. 51. non tamen laici Alex. cons. 47. n. 8. lib. 5. possunt etiam in alium tãquam arbitratorem prorogare, esset enim quędam permissa transactio Bal in d. §. & post operis. in fi. & vbi clericale priuilegium non minuitur Veral. dec. 149. n. 9. par. 2. Viui. dec. 125. & quando clerici haberent alium immediatum superiorem, vel vt plebanum, seu archidiaconum, quia tunc sine eorũ consensa in episcopum prorogare possent. Cast. in d. § & post operis. nu. 6. si laicum cui rem vendidit defendere velit coram seculari id facere clericus tenetur de cõi Cag. in l. venditor. n. 13. de iud.

69. Nec nomine alieno contractus gestus cuius sciẽtia cuius nomine gestus est ratificatur si de suo pręiudicio agatur, licet secus de vtilitate, sed vbi ex lege vel conuentione approbare quis tenetur non sufficit tacitè fieri, sed expræssè approbatio vel reprobatio requisita fieri debet Salic. in l. si absentis, n. 4. vers. ego puto. C. si cert. pet. Bertaz. clausul. 4. glo. 13.

70. Nec vbi actus fieri non posset Surd. cons. 9. n. 53.

71. Nec pupilli hęres ratum habere potest quod nulliter gestum fuerat in vtilitatem pupilli Bero. Q. 103. n. 3. 4. Borg. de tuto. nu. 31. de communi Surd. cons. 9 n. 55. & seq. vbi etiam non posse hæredem declarare voluntatem defuncti, nec ratificare nomine defuncti gesta nisi in transitorijs ad hæredes & infra n. 3760. Hæredis autem nomen in vltimis uoluntatibus de hærede bonorum non sanguinis intelligi, nisi fideicommissum ita inutile esset, & secus etiam si testator Caio instituto substituerit Titium, & si sine filijs decesserit Meuium, & eius hæredes substituerit, his enim casibus de filijs Meuij intelligetur ne plus uideatur tribuisse testator hæredibus Meuij extranei, quam hæredibus hæredis quem magis dilexit, quos tamen in conditione posuit sub nomine filiorum de cõi Pereg. dec. 101. & art. 32. n. 32. subdens ita Rotam iudicasse. & decis. 105. n. 5. de filijs intelligi si vocasset hæredes sanguinis Rot. dec. 28. n. 9. nouis. diuers. ad hæredẽ spectare voluntatem defuncti in legatis declarare.

72. A Iudice incompetenti factum nomine competentis nõ potest à competenti iudice ratificari, quia ratificatio mandato priuato comparatur non autem quod est publici iuris, & prætor non potest ratificare in valida quia non facit cum causæ cognitione, & delegatio causarum est authoritas quæ ratificari nequit, authoritas enim esse debet principium non sequela, licet in consensu secus sit Bal. in l. obseruare. §. post hæc. 2. lect. n. 7. de off. pro cons.

73. Factum sine eius qualitatibus non potest in præiudicium tertij ratificari, sed simpliciter approbari vel reprobari debet; sed in præiudicium gestori si domino plenè consuli non variando possit, tunc variare non debet, aut ei plenè consuli non potest nisi totum approbando tunc facto approbato, modus reprobari potest, aliud in scriptura testimoniali quæ tota debet esse vera, vel falsa, & aliud in administratione negociorum. Bal. supra n. 6.

74. Trium iudicum si duo sentẽtiam sine tertio proferant, nõ potest eam tertius postea ratificare quia nulla fuit glo. in c. prudentiam verbo tenetur. in fi. de offi. deleg.

75. Si iurisditionem meo nomine in meo territorio aliquis exerceat gesta per eum nequeuunt a me rata haberi, licet id Princeps & Papa de potestatis plenitudine possint Ang. in l. 1. n. 10. C. si à non compet. iud.

76. Si præsentia alicuius in actu requiratur non sufficit ratificatio nec procurator Tiraq. de legi. connub glo. 6. n. 31. Gonzal. reg. 8. canc. glo. 48. n. 36. & seq. fallit. 1. vbi Vniuersitatis præsentia requiritur quæ aliquos potest deputare. 2. ex iusto impedimento procurator constitui potest 3. si aliud statuto caueatur. 4. si materia subiecta præsentiam non exigat 5. vbi ille qui interuenire debet requisitus ac debito tempore expectatus non veniret, vel recusaret interuenire. vsque ad n. 44.

77. Laudum per episcopum & beneficiatos minus solemne ratificari non potest in præiudicium successorum ac tertij Veral. dec. 165.

78. Appellatio vel recursus seu reductio ratificari nõ potest post tempus appellandi recurrendi vel reductionis petendæ à die scientiæ elapsum l. bonorum. rem rat. habe. Guid. Pap. dec. 13. & 436. n. 103. Mago. dec. Luc. 51. n. 25.

79. Simulatus contractus dolosus, & fraudolentus non ratificatur alio contractu inito Paris. cons. 55. n. 59. lib. 1. Boer. dec. 33. n. 5. Duen. reg. 5. n. 4. par. 2. Decia. cons. 105. in fi. lib. 2. Assis. concl. 51. col. 4. vers. quinimo.

Contrarium tenent Roma. cons. 304. in fi. in sciente. Rui. cons. 16. n. 12. lib. 4. Crau. cons. 160. n. 6. Deci. cons. 2. n. 148. lib. 1. Burs. cons. 320. n. 72. Meno. lib. 3. præs. 122. in fi. cons. 576. n. 31. Farin. Q. 162. n. 241.

80. Læsionem continens enormissimam contractus non ratificatur alio postea facto Rim. Iun. cons. 141. n. 30. Veral. dec. 1. n. 4. par. 3. Morot. cons. 28.

81. Ex sola scientia non inducitur ratificatio sine actu positiuo ex quo inferatur expræssus vel necessarius consensus Rot. dec. 535. n. 12. par. 1. recent. 39. n. 5. nouis. diuersor.

82. A Capitulo facienda vt valeat omnes de capitulo conuocari debent, & ei duæ partes ex tribus interuenire debent Rot. dec. 133. n. 7. nouis. diuers. subdens facto administratoris non induci qui diuinare non poterat ratificationem à se in partibus faciendam.

83. Aditio & repudiatio per filium fam. fieri non potest sine iussu patris vel domini Alex. in l. si quis

mihi.

mihi.§.iussum.n.1.ex communi de acq.hæred. nec ideo ratificari potest cum defectus sit in substantiali vel forma n 9.Cras.de omis.hæred.Q.3.n.27.

84. Si rector alienationem rei ecclesiæ nulliter factam ratificare velit solemnitates requisitas & beneplacitum Papæ adhibere tenetur, vt valida sit ratificatio Rot.dec.350.n.25.& seq.par. 5. diuers.

85. Tempore ad ratificandum præfixo si sit elapsum, ratificatio fieri non potest si dictura sit quando tẽpus incipere debeat, alias secundum magis communem non curret nisi à die interpellationis licet aliqui verius credant à die contractus vertere, si vero dictum sit, si is cui implendum est voluerit recẽdere a contractu eo nolente postea ratificari potest quia res integra est si is non declaret & mora post tempus purgari potest, quæ etiam si sit illiquidum quod soli deberet nõ incurretur prout nec si quid ei tradi prius debet quam faciat, quod promisit Rota.dec.397.par.5.diuers.

86. Ante ratificationem vbi ei pro quo stipulatus sui non acquiritur penes me totum manet Bal.in l. multum.n.5.C. si quis alte. vel sibi Caroc. de loca. par.1.c.11.vbi etiam requiri quod nomine ratificantis actus gestus sit.

87. Actibus iure familiaritatis factis non inducitur ratificatio nec receptione implementi licet solutione inducatur, nec si alia adesse possit causa quã ratificationis, nec facta protestatione eum excludens in dependentibus ab animo & voluntate protestantis Lanar.cons.33.

88. Ratificatio contractus à tutore gesti non tollit læsionem licet defectum solemnitatis auferat Bal. & Albe.in l.1.C.si maior factus.Lanar.d.cons. 33. num.16.

89. Nec si compromissum & laudum sit ob validi assensus defectum, nam in ratificatione requiritur assensus Lanar.supra n.17.

90. Nec facta simplici etiam querela coram vicinis ratificatio facta censeri poterit, & filio præterito sufficit coram vicinis testamentum nullum dicere ne silentio confirmetur, quia talis actus à sola voluntate pendet & extrinsecus fieri sat est voluntatis declarationem nec requiritur iudicem adiri Bal.in l. si quando.n.2. & 3. l. si maior factus alienat. &c. Benint. dec.9.n.5.

91. Nec actus nulli nisi habita notitia nullitatis si de obligando ratificante agatur Rota.dec. 37. coram Coccino.

Absente tamen parte ratificatio fieri potest quia ab animo & voluntate ratificantis pendet Bar. in l. Pomponius.n. 1. de nego. gest. de communi Viui. commun opi.verbo absente parte.Bertaz.claus.4. glo.12.n.2.

Si notarius pro absente stipuletur ei aliquid dari, vel donari, non aliter actionem absens acquirit quam ratificet, cum non acquiratur inuito Bal.in l.nec ei §.satisdatio n.9.Q.6. de adoptio. Castr. cons. 195. col. 3.vers. secundo videndum lib.2.Soc.in l.1.nu. 11.in fi.de acqui.posses. Dec.cons.226.n.17.Paris. 77.n.35.lib.1.Cassan.cons.7.n.42.59.n.18.Grat. cons.25.n.37.67.n.14.lib.1.Bero.cons.201.n.27. lib.3.Soc.Iun.cons.126.n.13.lib.2.Rui. cons. 121. n.8.lib.1.Galles.de camer.oblig.Q.23.Crau.cons. 624.n.12.de cõmuni Cag.in l.si librarius n.63. de reg. iur. & Viui. communi opi. verbo notarius & ex magis communi reuocabiliter acquiri Burs.cõs. 40.n.16.Peregr.de fideicom art.51.n.14.de communi Pancirol cons 60.n.11.172.n 10.Arch. Q. 23.n 13.& 14.lib.2.vbi præterquam in mutuo, de magis communi & veriori Bertaz. claus. 18. glo. 7.n.2.& Rim.Iun.cons.37.n.45.208.n.33. Pereg. de iure fisci.lib.6.tit.1.n.23 Bero cons 4.n.41. lib. 1. inferens quod interim facta alienatio sustineatur & n 46.Natta cons.253 n.8.315.n. 1. Tiraq. de iur.const.par.3.lim.30.n.67.Dec.in d.l contractus.n.20.de magis communi Thes.dec 70. n. 3. & 4.& Onded cons.25.n. 25. & 44. lib. 2. subdentes reuocari posse ante ratificationem ex magis communi de communi Marcabr cons.30 n. 114 & seq. tom.2 cons.crim.in magnis idem de ecclesia, & locis pijs dicens. Facchi.cõtro.iur.lib.8.c.91.Rot. dec 660.n.3.par.1.diuers. vbi in obligatione actiua & passiua & magis communem & veriorem ferè omnes citando Rot dec.123.in collect. per Zacchi.ad Galles.quæ contraria tollit & tam respectu dominij quam possessionis ex magis communi Meno.cons.443.n. 3.733.n.21.& Rot dec.12.part 1. recent & Rim Iun cons.342.n.94.Soarez. lit. N. n.94.& seq.communi opi.Gargiare.patro.41. nu. 15.lib.1.vbi interim ius apud stipulantem manere ex Bal.in l.multum n.5.C. si quis alteri vel sibi, & de magis communi patro.43.n.9.lib.1. vbi quoad possessionem & dominium Bero.cons.204.n.20.in ecclesia etiã & fisco requiri probans lib.3.de magis cõi.Rot.dec.13 n.5.coram Caualer.vbi de acquisitione possessionis & dominij Dec.cons.432.n.26. Surd.cons.351.n.32.& 33.Mœda.dec.1.nu.3 de donat.Alciat.lib.2.parerg.cap.13.Cur. Iun. cons. 55.n.8.Rube. cons. 132. n. 2. de magis communi Alcia.in c.cum contingat.n.111.de iur.iur.& cõs. 112.Simon.de Pret. cons. 150. n.42. de communi Molina.de primog.lib.5.c. 2. n. 69. vbi contraria tollit tradens etiam an ad vlteriores donatarios extendatur Rui.cons.119.n.8.versic.& ideo lib 1. de communi Bursa.cons 205.n.13.Decia. cons. 1. n.61.lib.3.1.n 23.lib.4.de magis communi Alba. cons.36 n.1.266.n.26.Marcabr.cons.26.n. 9. 10. Pereg.cons.77.n.18.lib.3.& Pedroch cons.36.nu. 154.Bertaz cons.ciu.18.n.15. Fab. de Anna. cons. 52.n.6.de communi Viui.communi opi.verbo donationem stipulans.de magis communi Ceuallos. communi opi.211.Mar.Angus.cons. 130.n. 3. & seq.vbi tam quoad dominium quam possessionem Rot.dec.1589. par. 3. lib. 3. diuerso. vbi idem de cessione sine causa Put.dec.22.n.6.lib.2. de magis communi Rim.Iun.inst.de donat. in rub. n. 14. & Macerat.resol.49.n.14.lib 2.& Thob.cons. 84. n. 4.Add.ad Gratia.dec.39.Laderch.cons.76.n.1.& 5.vbi non acquiri dominium, & possessionem ex notarij stipulatione ante ratificationem, & reuocari posse ex veriori.& Gonz.reg.8.canc.glo. 26. vbi in omnibus cõtractibus acceptationem requiri probat ne reuocari possint, & in maioratu, & matrimonio.

Contrarium quod ex stipulatione notarij absenti ante ratificationem irreuocabiliter acquiratur si de

eius com-

eius commodo agatur vt in donatione l.2. & 4. rē pupil.ſalu.fore Cor.conſ.50.n.3.verſ.& alteri.lib.1.2.n 3.lib.4.Bal.in l.cum à ſocero.n.7.6.de iur.dot.Imo.in c.potuit ſub n.68.verſ.interdum autem ex facto.loca.Iaſ.in l.1.n.5.in fi.de pact.Dec.conſ.58.n.3.Tiraq.latè d.lim.30.n.49.de cōi omnium Soc.Iun.conſ.118.n.14.lib 2.Rol.conſ.19.n.16.ad fin.lib.1.de communi Add.ad Alex.conſ.204.lib.7.de communi omnium Coua.varia.reſol.lib.1.c.14.n.12.verſ.& profectò de magis communi Cla.in § donatio Q.13.& Oſaſc.dec.33.n.4.Neuiz.conſ.35.n.22.Port.conſ.172.n.28.Meno.conſ.489.n.17.18.Ruin conſ.172.n.19.lib.1.Gozad.conſ.87.n 14.Thob.conſ.56.n.24.Rui.conſ.119.n.8.lib.1.Moz.de donat.col.3.n.26 Peregr.de fideicom.art.51.n.51.vbi etiam reuocari non poſse niſi etiam ſtipulantis commodum concerneret de magis communi Burſ.conſ.32.n.2.118.n.4.173.n.70.de communi latè Rim.Iun conſ.242.n 81.& ſeq.253.n.17.& ſeq.& 271.n.58.vbi non eſse locū pœnitentiæ de magis communi Crau.conſ.470.n.11.540.n.2.915.n.1.de communi & veriori Onded.conſ.37 n.27.lib.1.44.n.104.lib.2.& Ceſ.de Barz.dec.26.n.10.Surd.dec.111.& 206.& Aſſis.concl.52.verſ.primus caſus idem ſubdit ſi cum minimo onere donatio facta eſset & dec.Perus.29.n.7.12.Rot.dec.489.par.1.diuerſo.receptiſſimam, & in praxi receptam inquit Rim.Iun.conſ.112.n.238.& ſeq.Simon de Pret.de vlt.vol.lib.2.dub.1.ſol.14.n.12.vbi de communi de magis communi latè Turret.conſ.60.n 6.lib.2.61.n.50.lib.1.& Molina.de contract.diſput.264.n.9.& ſeq.& Moz.de donat.tit.de ſubſtit.donat.n.26.& ita Rot.tenuiſse inquit Mareſcot.reſol.20.n.2.lib.2.& num.ſeq.ſubdit ad heredes tranſmitti de magis communi & ſeruata Bertaz.conſ.ciu 26.n.22.& Cephal.conſ.ciu.33.n.5.& ſeq.cum Pereg.d.n.51.idem dicēs ſi pro abſente priuatus fuerit ſtipulatus & Dec.conſ.1.n.21.lib 3.& Torniol.conſ.47.n.6.67.nu.27.& 26.Doc.ita tenentes citat Meno.conſ.1153.n.54.& 1219.Gratia dec.39.Marta.clauſ.82.par.2.ſubdens animi declarationem quandocumque fieri ſat eſse de magis communi & veriori Manti.de contract.lib.13.tit.8.& tit.48.n.15.& ſeq.latè Cabal.conſ.2.n.27.& ſeq par.1.de magis communi & iudicando ſeruata conſ.85.in fi.part.2.Rui.conſ.119.n.7.vbi reſpondet Caſtr.& 126.n.10.lib.1.& 41.n.5.lib.5.Guid.Pap.dec.49.Rube.conſil.117.n.7..de verb.oblig.concl.1.n.100.verſ.contrarium Marcabr.conſ.30.n 203.ex magis communi & Crau.conſ.252.n.2.& Felicia.de ſocieta.c.14.n.35.Purp.conſ.396.n.60.Moz.de ſtipul.col.vlt.vlt.ord.n.8.Ceual.communi opi.Q.54.n.4.de magis communi Rot.dec.262.n.5.par.1.recentior.& Add.ad dec.67.coram Ludouis.de communi Manti.d.tit.26.n.11.Tiraq.de iure conſt.lim.30.n.50.Seraphi.dec.1184.n.12.& actionem vtilem competere Rot.dec.12.n.8.coram Caualer.& 142.n.5.par.2.recentis.vbi de magis communi & 653.& Milan.dec.4.n.44.lib.2.ex communiori & dec.5.n.10.idem de iuramento ſubdens Cancer.var.reſol.par.1.c.8.n.43.Rota dec.270.par.5.diuerſ.loquens in donatione facta filijs & deſcendentibus patre ac notario pro eis ſtipulantibus alienando contra pactum, vbi etiam tot eſſe donationes quot perſonæ & vnum alteri non poſſe præiudicare etiā non dum nato alienando, & dominium in ſuſpenſo ſtare & ex coniecturis conditionem non reſtringi ad natos tempore purificatæ conditionis ex cōmuni omnium & hanc negatiuam non requiſitæ ratificationis ſemper Rota tenuit vt in dec.308.n.10.d.par.5.

1. Diſtingue vt prima opinio procedat quando de incommodo, vel etiam commodo ei iuncto agitur abſentis pro quo ſtipulatio facta fuit, ſecunda ſi de illius mera vtilitate ageretur Thob.conſ.56.n.25.Ceph.conſ.33.n.14.Aſſis.ſupra.verſ.ſeptimus Rube.conſ.117.n.5.Marcabr.conſ.94.n.18.tom.2.conſ.crim.in magnis Rol.conſ.19.n.27.lib.1.Dec.conſ.661.n.10.Rota.dec.232.n.3.part.2.diuerſ.Gratia.dec.88.& ideo prima procedet in contractu oneroſo, & vltro citroque obligatorijs, ſecunda verò in mere lucratiuis Rube.d.n.5.Oſaſc.d.dec.33.n.11.Ceſ.de Barz.dec.26.n.13.Bertaz.clauſ.18.glo.7.n.2.Moli.de contract.diſp.264.n.6.& 10.intelligens niſi onus quam modicum foret, tunc enim mera donatio cenſeretur Surd.dec.206.n.11.Facchi.contro.iur.lib.13.cap.78 & ex ceſſione liberatoria abſenti ex notarij ſtipulatione acquiri.Rot.dec 373.n.34.par.2.recentis.& confeſſionem de recepto probare liberationem n.36.& veram ſolutionem in præiudicium confitentis.nu.36.& 653.

Verum Doc.vtrinque citati vt plurimum de donatione loquuntur.

2. Diſtingue vt prima procedat reſpectu donatarij, ſecunda reſpectu donantis Marcabr.conſ.30.num.213.Turret.conſ.60.n.11.lib.2.

Sed de donante dum dicunt reuocari non poſſe donationem loquuntur Doc.pro ſecunda opinione citati & in 3.diſtinctione.

3. Diſtingue vt ratificatio neceſſaria non ſit, vt reuocari donatio nequeat, ante ratificationem nāque donatio reuocari non poterit abſenti facta, notario pro eo ſtipulante, & procedat ſecunda; ſed prima procedat vt ratificatio exigatur pro dominij & poſſeſſionis acquiſitione, atque vtilis actio ſine ceſſione quæratur. Bal.in l.cum à ſocero.C.de iur.dot.Caſtr.conſ.195.n.2.3.lib.2.Bero.conſ.13.n.12.lib.3.Goz.conſ.87.n.14.Dec.cōſ.58.n.3.Soc.Iun.conſ.118.n.13.17.lib.2.Rube.conſ.91.n.2.Ceph.conſ.33.n.5.440.n.42.Rim.Iun.conſ.242.n.96.& ſeq.253.n.17.Decia.conſ.39.n.144.lib.2.Coua.in 3.par.rubr.de teſtam.n.13.verſ.nec reuocari de communi teſtantes & Cla.§.donatio.Q.13.verſ.primo ergo & Ond.conſ.37.n.27.lib.1.Rota.dec.683 n.4.par.1.diuerſ.369.n.3.488.n.6.par.2.recentior.de magis communi & veriori.Burſ.cōſ.118.n.4.& Viui.communi opi.211.n.17.latè Tiraq.d.lim.30.n.49.& 66.Rol.conſ.19.n.16.& ſeq.lib.1.ſubdens alteri non poſſe poſtea donari ſi in prima adſit conſtitutum Marcabrun.conſ.30.nu.261.& n.203.& ſeq.& inter.conſ.cri.lib.2.conſ.94.n.6.Purpur.conſ.396.n.60.Bertaz.clauſ.18.glo.7.n.2.verſ.eſt bene Valaſc.deciſ.55.n 1.de magis communi Surd.deciſ.206.n.5.de communi Lanc.

Galli.

Galli conf.2.n.25. Torniol conf.105. n.19. & feq. vbi ex conftituto irreuocabilem reddi, & primum donatarium præferri fecundo Add. ad Rot. dec.97. coram Ludouif. Soarez. cōi opi. lit. D. n.155. & feq. Meno. conf.1231. n.11.12. de cōi Aluarad. de coniect. ment. defun. lib.3. c.2. n.55. & Cabal refol. caf. 207. Facchi. contro. iur. lib.12. c.38. Rot. dec.142. n.6. par.2. recentis. & 653. & fi ante ratificationem donans delictum committat fifcus nō fuccedit Cabal. d. cafu 207. vbi etiam ex Thef. dec.97. referuato proteftando fuper bonis donatis non tranfire in fifcum, fecus fi res aliqua referuata effet Cancer. var. refol. par.1. c.8. n.44.

Contrariū nempè irreuocabiliter nō acquiri ex notarij ftipulatione ante fecutā ratificationem Rui. cōf. 126. n.10. li.1. Rol. cōf.19. n.28. lib.1. Cęf. de Barz. dec.26. n.10. de cōi latè Molin. de primog. lib.4. c.2. n.69. & Rim. Iun. conf.197. n.49. 253. n.20. & Laderch. cōf.76. n.3. poft Bero. cōf.4. n.33. & feq. lib.1. & de magis cōi Thef. dec.70. n.3. & feq. & Vinc. de Franch dec.339. & Ond. conf.26. n.44. lib.2. & Bonacci. de promif. puncto.2. n.6. nifi ex voto Leo facta effet vt per eum, & Cabal. caf.207. & Gutier. in c. quāuis pactum in princ. n.54. de pact. in 6. Manti. de contract. lib.14. tit.26. n.12. Sāchez. de matrim. lib.1. difp.7. n.11. Gonz. d. glo.26.

4. Diftingue vt prima procedat quoad acquifitionē dominij, & poffeffionis, fecunda vero quoad acquirendam perfonalem actionem, & hipothecā Caftr. cōf.195. n.2. & 3. lib.2. Soc. in l.1. §. fi iufferim. n.11. de acq. pof. Natt. conf.315. n.1. & 261. ex cōi. Bero. cōf.4. n.43. lib.1. Cacche. dec.33. n.12. intelligēs in cōtractibus onerofis Burf. conf.118. n.9.10. Furpur. conf.396. n.57. Marcabr. conf.30. n.203. & feq. vbi dominium, & poffeffionē reuocabiliter acquiri, de magis cōi Bertaz. clauf.18. glo.7. n.2. verf. cōtraria Gab. cōf.80. n.4. lib.1. Lepid. dec. Luca.18. ante fin. verf. nā ad hoc Borg. dec.42. n.20.28. lib.1. Cęf. de Barz. dec.26. n.10. verf. quæ tamen. Rot. dec.683. n.4. par.1. diuerf. quę eft Seraphi. dec.472. & in Cameriна fideicommiffi 14. Decembris.1607. coram Caualer. 190. n.6. collectarum per Pacif. de faluia. interd. vbi de magis cōmuni, & 125. n.8. collect. per Zacchi. ad Gallet. Vallef. dec.55. n.3. Ceph. cōf.440. n.31. & feq. Mazol cōf.66. n.13.14. Meno. cōf.733. n.20. & feq. vbi 27. Doc. citat quo ad dominium, & plures quoad poffeffionē Laderch. conf.70. n.1. Peregr. conf.77. n.21. lib.3. vbi cōem dicit. Rot. decif. 567. n.3. coram Ludouif. & d. dec.142. n.6. & d. dec. 653. maximè ex iuramento. n.2. & 217. n.11. nouif. diuerf. par.5. de cōmuni Caroc. de loca. par.1. c.11.

Contrariū quod fcilicet dominiū etiam tertio abfenti quæratur ante ratificationem, nec reuocari poffit Rim. Iun. conf.112. n.239. & feq. & plures congeffit Bertaz. d. glo.7. n.2. Rol. conf.19. n.23. & feq. lib.1. præfertim iuramēto, & conftituto adhibitis Guid. Pap. dec.49. Rim. Iun. conf.234. n.304. & feq. 242. n.81. & feq. Decia. cōf.1. n.19. & feq. lib.3. Moz. fupra d. n.26. & 27. Ceph. conf.33. n.5. & feq. vbi etiā fi priuatus abfēti ftipulatus fit Cacche. dec.33. in fi. vbi in donatione tantum Thef. dec.70. n.2. Bertaz. conf. ciu.47. n.26. Marcabr. conf.30. n.204. & feq. idē de poffeffione probātes Botta. conf.58. n.25. & 17. Doc. pro hac parte citat Meno. cōf.733. n.22. & hāc tenet conf.1153. n.10. Surd. dec.111. n.5. 206. n.4. Felicia. de focieta. c.14. n.50. & feq. qui plures adducunt Milan. dec.4. n.40. & feq. lib.2. loquens etiam de emptione maximè iuncto iuramento.

Tenendo primam opi. ratificationem exigentem.

1. Amp. re non integra ratificationē fieri non poffe, ideo hęres donatarij nō poterit ratificare donationē, vel ftipulationē pro abfente factā, prout nec donatore vita functo Caftr. conf.195. n.2. in fi. lib.2. Alex. conf.110. n.3. lib.1. Bero. conf.183. n.29. lib.3. Grat. conf.67. n.14. 127. n.19. & feq. lib.1. n.3. lib. 1. Gab. de verb. oblig. concl.1. n.101. Bero. cōnf.4. n.34.41. & 46. lib.1. Soc. Iun. conf.77. n.117. lib.1. Parif. cōf.11. n.29. lib.1. Natt. conf.315. n.2. Olafc. dec.119. n.24. latè Surd. conf.60. n.17. & feq. Corb. de cauf. priuat. ob lin. finit. n.118. Laderch. cōf.75. n.5. 139. n.5. Soarez. fupra. Pereg. d. art.51. n.15. Bertaz. clauf.18. glo.7. n.2. verf. eft bene, & n.3. vbi non poffe ratificari fi res in alterius dominiū tranfierit, nec per hęredes eius pro quo ftipulatio facta fuit etiā fi pro abfente, & eius hæredibus ftipulatio facta fit in hoc tamen fe remittit ad Coua. in rubr. de tefta. par.3. n.13. qui donantis hæredes cōtrauenire non poffe ait donatario acceptanti, donatarij autē hęredes licet ratificando non acquirant dominium, & poffeffionem, poffe ratificare donationem Manti. de cōtract. lib.14. tit.26. n.16. vbi licet eius hęredes pro quo notarius ftipulatus fuit ratificare nequeāt, ipfe tamē poffit Rube. conf.132. n.2. Alcia. in c. cum contingat n.112. verf. non obftat. de iur. iuran. Natt. conf.189. n.3. 253. n.9. vbi in præiudicium tertij. 315. n.2. Parif. conf.77. n.38. lib.1. vbi etiā hęredes actione perfonali non teneri Tiraq. de iur. conftit. lim.30. n.75. de magis cōi Clar. in §. donatio Q.13. verf. primo de cōi Burf. conf.205. n.16. 17. & latè Ceph. cōf.440. n.30. idem donatione facta loco pio n.32. Rui. cōf.168. n.22. vbi de emphiteofi lib.1. Marcabr. conf.25. n.11. & conf.94. n.5. tom.2. conf. crim. in magnis idē probās fi pro hęredibus ftipulatio facta effet Bertaz. cōf. ciu.18. n.16. fubdēs vix poffe contra hāc opi. obtineri, de cōi Pāeirol. conf.172. n.11. fubdens mortuo donāte ratificari per donatarium non poffe Moz. de contract. donat. tit. de fubftant. donat. n.27. latè Surd. conf. 60. n.17.18. Macerat. refolut.49. n.16. quamuis in alijs cōtractibus excepta donatione fecus fit lib.2. Meno. conf.1231. n.6. Bonacci. de promif. pūcto 4. Tiraq. de iur. conft. lim.30. n.73. puta mortuo donāte vel re alienata Pereg. conf.77. n.19. vbi poft ius quæfitum lib.3. nec fieri poffe poftquā ius eft alteri quæfitum Thef. dec.70. Rot. dec.741. n.7. par.1. recētis Cācer. var. refol. par.1. c.8. n.41. nec poft mortem donatoris donatarius ratificare poteft. n.42.

Contrarium tenēt Coua. fupra. d. n.13. ante fin. Alcia. conf.675. n.1. vbi ex Guid. Pap. dec.221. inquit ita iudicatum Molina. de primog. lib.4. c.2. n.77. in fi. Thef. dec.70. n.9. Didac. Burgen. à Pace. Q. ciu. lib. 1. c.10. n.39. Surd. dec.111. n.5. 206. per tot. Clar. fupra. verf. tertius. de magis cōi Affl. concl.52. verf. primus cafus, & Clar. loquitur vbi donās viuens reuocauit Felicia. de focietat. c.14. n.62. qui fecus ait fi reuocatio in vita facta effet Molin. de contract.

disput.264.n.11.Seraphi.dec.1184.n.13.Marescot. resol.20. n.1.lib.1.Bertaz cōſ.ciu.26.n.26 Meno. conſ.705.n.4.vbi facta promiſſione pro hæredibus Soarez com.opi.lit.D.n.159.vbi re etiam in alium diſtracta,& dicit Soarez. ſupra n.229.ex côi donatariū præmorientē hanc ſpē ad heredes trāſmittere. Gratia diſceptat. 729. n.20. vbi teſtatur ita Rot. Roman.iudicaſſe Sāch.de matri.lib.1. diſp.6.n.6. Thob.conſ.40.n.17.Meno.conſ. 92.n.73.Pereg.de fideicom.art.51.n.15.in fi.Gab.conſ.80.n.3.lib.1. Galleſ de oblig.came.Q.23.n.3.Marcabr conſ.10. n.15.& ſeq. Rot.dec.142.n.5 par.2.recentis. Cancer.d.cap.8.n.43 Purpur.conſ.319.n.11. Rot.dec. 217.n.9.nouiſ.diuerſ.par.5. vbi etiam ſufficere donatæ rei diſpoſitionem pro ratificatione.

1.Lim.d.primam amp.non procedere niſi quoad acquiſitionem dominij , & poſſeſſionis , non autem quoad acquiſitionis actionis ad tradendum Couar. d.n.13. Purp. conſ.396. n.60. Rota.dec.683.n.5. par.1. diuerſ. & d.deciſ. 142.n.6.

2.Lim.nō procedere quando pro ſe,& hęredibus donatio facta eſſet Cag.in l.heredem.n.19. de reg. iur. Bertaz.cōſ.ciu.114.n.4.& ſeq. Meno conſ.705.n.4. Rota d. dec.142. n.8.par.2.recentis.Theſ.dec.70. n.9.Gall.de exc.ſuc.tit.4.exc.4.n.90.par.2.

3.Lim.non procedere in re ad hęredes tranſitoria,in qua hęres ratificare poteſt, quia pro hęredibus etiā ſtipulatio facta cenſetur,licet in non tranſitorijs ſecus dicat. Din. conſ.15. n.2. Io.And in addit. ad Specul.tit.de confeſſio §.nunc videndum n.15.Ang. in l.certum. §. ſi quis abſente n.3. de confeſſ. Cur. Sen.conſ.49.n.92.Tiraq de iur. conſt.lim.30.n.72. n.72. Lambert. de contract. in fi. n.105. vt omnes contractus eſſe inquit.

Contrarium tamen probat in amp. citati.

4.Lim. re non integra ratificari non poſſe nō procedere niſi quoad cōfirmandū actum factū per ratificationē, non etiā quoad acquirendum, quo ad hoc enim poſtea ratificari poteſt Bar.& alij omnes in l. 1.C.qui admitti de côi Grat. conſ.12.n.28.lib.1.

5.Lim.quādo defectus ſuperuenit ex parte actum gerentis puta donatoris,tunc ratificatio ſuperueniens prodeſt Rui.cōſ.119 n.4.lib.1. Thob.cōſ.56.n.26.

6.Lim. quando actus conferretur in tempus hæredum,tunc enim ratificari per eos poſſet Ruin.conſ. 126.n.10. verſ. præterea.lib.1.

7.Lim. quando agitur de conſeruanda prima donatione Soc.Iun.cōſ.67.n.9.lib.3.Thob.cōſ.56.n.26. vbi idem ſi ſecunda donatio non valeret.

8.Lim.nam ius conditionale ex cōtractu ad hæredes tranſmittitur §.ex conditionali Inſt.de verb.oblig. Rui.conſ.98.n.16.lib.1.Rot.dec. 142.par.2.recētis vbi de donatione,& fideicōmiſſo in contractu conſtitutis;& in vltimis voluntatibus ex côiecturis trāſmitti puta ex poſitione in conditione, digreſſu ad plures gradus ſubſtitutionū,& iure accreſcendi vnito cū fideicōmiſſo.Craſ.in §. fideicōmiſſum. Q.67. & 68. Rota ſupra licet poſt mortem alicuius vocatum,& ſic ſuperſtitē ſi prædecedat negare videatur tranſmiſſionem,eam tamē fieri ex veriori,& côiori probat Craſ. ſupra Seraphi.dec.1479. vbi pro trāſmiſſione vrgentes coniecturas requirit nec ſufficere ſi de deſcēdentibus agatur,nec poſuiſſe in conditione maſculos niſi rationem agnationis habuerit,nec vocatum proprio nomine fideicōmiſſum tranſmittere;& côiecturas ex teſtamēto colligi debere Craſ. d.Q.67.n.8. Viui.dec.398. tranſmitti fideicōmiſſū probet ſi extraneus aliâs deſcendentibus præferretur, & ſi teſtator agnationem voluerit conſeruari non tamen ex vnione iuris accre.coniecturas tranſmiſſionis vide per Manti. de vlt.vol. lib.11.tit.20. Marta.de ſucc.lega.par.1.Q.24. Noal. de trāſmiſſ. caſ.1.de hæred.inſt.eôcl.2.& ſi dies incertus legato vel fideicōmiſſo addatur legatarius ante obiens nō trāſmittet,& ſi executioni adiectus ſit ex côi Iaſ.in l. ſi cui,§.hoc autē.n.7.de leg.1.Manti.ſupra n.3. ſed Sali.in l.1.§. fin autē aliquid n.22. C. de caduc.tol. diſtinguit quod aut cōditio ob tēpus incertum puta mortis executiuis adijcitur vel diſpoſitiuis, & aut apponitur incertū tēpus an,& quando,& ſiue hęredi vel legatario apponatur ceſſat trāſmiſſio, ſi quādo,non an, vt eſt mortis,& tunc ſi in perſona legatarij,& non trāſmittat;ſi hęredis aut reſpectu vſuſfructus, & feudi non trāſitorij ad hęredes, & eluſoriū,aut reſpectu bonorū liberorū, & legatarius trāſmittet,& Cęſ.de Barz.deciſ.81.n.12.& ſeq. vbi etiā executioni additā,& modū non impedire trāſmitti.

Tenendo contrariam opi.d.primæ ampliationi.

1.Lim. vel potius ſecus eſſe dicas in cōtractibus onerofis, tūc eius hęres pro quo ſtipulatio facta fuit ratificare non poteſt , cum res integra non ſit Ceph. conſ.33.n.14.15. Affiſ.concl.52.verſ. ſextus Lepid. dec. 18.ante fin.antequā ratificationē contrahentes pœnitere poteſt tacitè vel expreſsè contractum reuocādo, nec tertius pro quo ſtipulatio facta fuit im aliquod prætēdere poterit Alex. cōſ.204.n.4 lib.7. Surd.deciſ.111.n.10 & quando alteri eſſet tradita poſſeſſio Meno.conſ.127.n.9.Thob.cōſ.56.n.25.

Contrarium tenet Gab.conſ.80.n 3.lib.1.

2.Amp. vt clauſula cōſtituti abſque tertij abſētis ratificatione nihil operetur l.quod meo. §.ſi furioſo. de acq.poſ.& l.ſi ſeruus côis.§.1.& l.quemadmodū eod. tit. l. ſi ego. de nego.geſt. Grat.conſ.36.n.32. lib.1. Rui. conſ.121.n.3 lib.1. Cur Iun.conſ.120. n.3.Tiraq.de conſt par.3.lim.30.n.51.& ſeq. Molide primog.lib.4.c.2.n.64.Bero.conſ.4.n.34.& ſeq. lib.1.latè Theſ.dec.70.n.7.in fi.qui cōtraria tollit. Didac. Burg. à Pace Q.ciu.10. par.1. n.20. Oſaſc. dec.33.n.12.Pancirol.conſ.60.n.15.& ſeq.& n.20. ſubdit conſtitutum non operari ex interuallo contra ſingularem ſucceſſorem Surd. conſ.351.n.32. Mar. Anguſ. conſ.130. n. 17. Decia conſ.1. n.23. lib.4. Soc. Iun. conſ.126. n.15. lib.2. de communi Meno.conſ.733 n.21.Milan.dec.4 n.45.lib.2.

Contrarium tenet Rol. conſ.19. n.16. & ſeq. lib. 1. Decia.conſ.1.n.20.lib.3.Soc.conſ.262.n.13.lib.2. 90.n.7.lib.3.Pariſ.conſ.14. n.27. lib.1. Cancer.d. c.8 n.31.vbi idem retento vſufructu.

1.Subamp. vt in ſecundum contrarium quia poſſeſſio fuit primo quæſita per idem conſtitutum non tranſeat Cor.conſ.173.n.26.lib.2. Guid. Pap.dec. 512.Bertr.cōſ.276.n.4.lib.1.Tiraq.de conſt. amp. 30.reiecto Dec.conſ.239.contrarium tenente.

1.Lim.2.amp non procedere quando notarius acceptauit conſtitutum pro abſente,ſi namque illi actionem quærit etiam ignorāti fortius, & poſſeſſionem

Goz.conf.87.n.14.Soc.Iun.cõf.18.n.4.& 16.lib.2. Rui.conf.126.n.10 lib.1.Rol.conf.19.n.23.lib.1.

Contrarium tenet Dec.in l.contractus n.20.& seq. de reg. iur.

2. Lim. nõ procedere ratificatione fecuta,tunc enim re integra per constitutum dicitur translata possessio Mar.Anguf.conf.130.n.17.Thef.dec.70.n.7. in fi. Milan.fupra.

3. Lim. non procedere fauore infantis Rot.dec.683. n.6 par.1.diuerfo. Gall. de exec.fuccef.tit.4.exc.2. n.18 par.2.constituto vel precario mediante dominium ei quæri.

3. Amp. vt mortuo donante ratificari nequeat cum res integra non fit donante,vel donatario vita functo l.bonorũ rem rat.habe.Alex.conf.24.n.9.lib.1. vbi Natta in add.n.3.Rube conf.32.in fi.de cõi latiffimè Ceph. conf.440.n.31.& Bertaz. conf.ciu. 18.n.16.17.Moz fupra d n.27. Bero.conf.4. n.34. lib.1. Alba.conf.266.n.27.28.Cane.d.c.8.n.41.

Contrarium tenet Alba.conf.480.n.5.

4. Amp. etiam fi in donatione inter primos contrahentes inita fauore tertij abfentis traditio per retentionem vfusfructus interuenerit,quæ non magis quam constitutum operatur Caffan. conf.50.n.18. Thef. dec.70.n.6. quẽ videto; vel aliter facta traditio,& poffeffionis acquifitio nõ operatur per fectionem donationis abfenti factæ nifi fpecialis nuncius vel epiftola interuenerit de magis cõmuni Capic. decif.180.n.9. qui tamen contrariam communem fatetur,& Clar.in §.donatio Q.12.& Pereg.d.art. 51.n.5.vbi citat contrarium tenentes,& contrariũ etiam tenet Guid.Pap.dec.49. Milan.fupra n.46.

5. Amp.etiam fi Principis refcriptũ interuenerit,non enim operatur vt donatario ante ratificationem ius quæratur Aret.in l.qui abfenti.n.4.de acq.pof.Alex. conf.24 n.9.lib.5.Cur.Iun conf.120.n.2.Thef.dec. 70 n.8.amp.4.Milan.fupra n.49.

1. Subamp. etiam donatione à Principe facta Dida. Burg.a Pace Q ciu.10.par.1.Thef.fup.n.8.amp.4.

6. Amp.vt multo magis procedat quando donatarius ad aliquid refpectiue tenebatur, tunc enim cum nõ præfumatur velle obligari ratificatio neceffaria eft Aret.d.n.4.Rube.conf.117.n.5.Rol conf.19.n.27. lib.1.Add.ad Alex. conf.22.n.2.lib.5.Thef dec.70. n.10. in fi. Affl conel.52.verf.fecundus. nifi onus modicũ foret vt ibi.Milan.fupra n.52. idẽ cũ Thef. probans in donatione facta pio loco; nifi onus effet modicũ Affl.dec.Perof.29.n.12.Cãcer.d.c.8.n.49.

7. Amp.multominus fufficere probatam perfonã pro abfente acceptare, alteri enim non poteft ftipulari l.fi ego.de nego.geft.Rub.conf.117.n.2.& 3.Coua. var.lib.1.c.14.n.13.verf.quantũ veto.ad fi.Tiraq. de conft.lim.30.n.57.Bertaz.conf.ciu.18.n.13.

1. Lim.fat effe donatarium eaufa mortis ftipulatum pro tertio fubftituto, fi caufa mortis donatio à filiofamilias fiat; fi à perfona fui iuris celebretur, fideicommiffi iure valebit Ond.conf.32.n.94.lib.1.

8. Amp.non fufficere eum cui donatum fit,acceptare velle dixiffe,nifi exprefsè acceptauerit Aret.cõf.17. n.6.verf. fed ex 2.Cur. Iun. conf.120.n.3. Bertaz. fupra n.14. fine dubio procedere fubdens fi expræfsè repudiata fit,quod etiam a minore,& muliere fine folemnitate flatuto fieri pofse probat.

9. Amp. vt fi negocium meum quis gerebat, vt quia procuratorẽ,vel nuncium conftitui ad pecuniã creditori meo deferendam,re integra,& folutione non dum facta poffim reuocare mandatum, nec ratificare poteft creditor, vel alius pro quo alter agebat qui tamen procurator non erat,quia re integra reuocari potuit Bar.in l.fi ego n.1.ad fi.& Caftr.n.2. & alij deneg.geft.Imo.in c.potuit fub n.68.col.pen. loca. vbi diftinguit.

Quamuis ille qui negocium geffit nõ poffit reuocare, nec ipfum pœnitere queat. Bar in l bonorum.n.1. Caft.n.4 rem rat. habe. qui diftinguunt,& Dec.in l.femper.n.14 de reg iur & Natta conf.261 n.8. & Lambert de contract.in fine n.204.& feq tenuit Rot. Lucana inter d.D Fauftinam,& filios Augufti 1607. ex actis D.Petri Barili.

10. Amp etiam fi iuramẽtum fuerit adhibitum, licet enim donationẽ validet Rota dec.683.n.3.par.1. diuerf.& operetur abfenti fine ceffione ius quæri Rim. Iun conf.112 n.243.234.n.308 non tamen ante acceptationem operatur, & reuocari poteft Dec. conf.452. n.25.26. Putp. conf.478. n.28. Rot d.dec.683 n.4 Ond cõf.25 n.46 & feq lib.2. Bero.cõf.4.n.50.& feq.lib.1. Moli de primog.lib.4. c.2.n.6.de magis cõi The.dec.70.n.8. latè Gutier. in c.quamuis pactũ.n.55. de pact.in 6.& quoad acquifitionem dominij,& pofseffionis Parif.conf.77. in fi.lib.1. Cenci.de cẽfi.par.2.c.2,Q.2.art.1.n.45. Milan.dec.4.n.48.lib.2.Gonz.d reg.8.glo.26.

Contrarium nempè reuocari nõ poffe iuratam de cõmuni omnium Gul.de Bened in c Rainut.verbo.fi abfque liberis.2.n.24.de tefta. Crau conf.915 n.4. 470.n.12.Thef.d.n.8.plures pro hac parte citat,& hanc in confirmatorio priorem in affertorio procedere inquit.Rot.dec.489.n.5.par.1 diuerf.& d.dec. 683.n.4. Seraphi. dec.427.n.6.& 97 n.5. in collectis per Zacch ad Gallef.Rol.conf.19.n.16. & feq. lib.1. Seraphi.priuil.iuram.74.n.164.Ceual com. opi. Q.54. ad fin. Bero. conf.13.n.11.& feq. lib.3. Rim.Iun.cõf.112.n.243.242 n.154.253.n.20.721. n.56.Seraphi.priuil iuram.24 de cõi Ond.conf.37. n.21.lib.1.44.n.106.lib.2.Borg.dec.42.n.14.lib.1. Pancirol.conf.172.n.8 de cõi Burf.conf.304.n.51. de magis cõi Cef.de Barz.dec.26.n.11.Natt.conf. 531.n.17 Purp conf.478.n.28.de magis communi Turret.conf.60.n.15.lib.2.fi maximè effet affertorium,& confirmatorium feu promifforium n.17. Moli de contract. difp.265. n.8.Meno conf.496. n.99.Torniol.conf.47.n.10 acceptationem non requiri probantes;fed eam exigi probat Gutier.fupra n.55.& pro abfente aliquẽ recepiffe Gal. cõf.112. n.7.lib.1.& Bertaz.conf.ciu 18.n.10. & feq.

11. Amp.vt ratificatio poft tempus facta nihil operetur Meno.conf.443 n.5 & feq.

1. Lim d.primam opinionem ratificationem exigentem, nam tacita fufficit ex fcientia, poffeffione, & actibus fimilibus oriens Alex. conf.204 n.1.lib.7. Dec.conf.58.n.2 Gab de donat.concl.5 n 6 Rol. conf.19 n.34.lib.1.Crau.cõf.261.n.7.Moli.de primog.li.4.c.2.n.76.Affl.cõcl.52.verf.quintus Ceph. conf.33 n.19.Clar in §.donatio.Q.13.verf.omnes enim.Rot.dec.59.& 287.par.1.diuerf.Surd.decif. 111.in fi.& 206.Soc.Iun conf.67 n.11.lib.3 Bero.

 conf.

conſ.13.n.10.lib.3.Burſ.conſ.33.n.5.118.n.11.12.304.n.55.Crau.cõſ.11.n.4.Rota apud Seraph. regiſtrata per Manci. de iuram. par.4.cſſ.172.n.14. Meno.conſ.92.n.66.Gargiare.patro.43.n.9.lib.1. Rot.decis.346.n.6.par.4.diuerſ.124.& 125.collectarũ per Zacchi.ad Galleſ.Theſ.dec.70.n.12.Viui.cõi opi.211.n.19.Turret.conſ.60.n.25.vbi ex consãguinitate pręſumi.n.26.27.lib.2.Meno.cõſ.489.n.18.& 1153.n.13.Torniol.conſ.47.n.7.& ſeq 67.n.18 Rim.Iun.cõſ.37.n.61.228.n.12.234.n.313.& ſeq.242.n.139.& ſeq.Add.ad Rot.Rom.dec.97.coram Ludouiſ.de cõi Viui.cõi opi.verbo,donationem ſtipulans;& præſentiam ſufficere Bonacci. de promiſ.puncto 2.n.9. & tacitã ſufficere probat etiã Manti.de contract lib.13.tit.8.n.16.& ſeq. errore tamen excludi Saneh matrim.lib.1.diſput.6.n.11. vbi ſcientiam,& præſentiam ſufficere;& ſcientiam ſat eſſe Gutiet.in c.quãuis in princ.n.59. de pact.in 6.Dec.cõſ.586.n.13.Rot.dec.663.n.2.par.1.diuerſ. intelligẽs de plena,& certa Affl.dec.275.in fi.Aſſiſ. dec.Peruſ.29.n.17.Tiraq.d.lim.30.n.11 Rol.cõſ.19.n.34.& ſeq.lib.1.Rot.dec.262.n.6.par.1.recẽtiõr.vbi ex cohabitatione in vtilibus Pereg.de iur.fiſc.lib.6.tit.1.n.23.Bero.cõſ.13.n.10.& ſeq.lib.3. Botta.conſ.99.n.6.Gratia.dec.39.in addit.vide infra lim.4.Seraphi.dec.1184.n.14.Meno.li.6.pręſ.23.n.84.Cẽci.ſupra n.49.Mãti.de contract.lib.14.tit.26.n.14.15. vbi ſcientiam nõ præſumi facto tamen ratificari poſſe.Seraphi.dec.1184.n.12. Surd.dec.206 n.11.Rot.dec.142.n.7.par.2.recẽtis. vbi etiam ſcientiam vnico teſte probari, & coniecturis præcipuè ſanguinis coniunctione.365.n.5.Turret.conſ.55.n 9 & ſeq.lib.2.Rot.dec.653.par.2.recentis.Milan.ſupra n.54. Gonzal.d.glo.26.niſi in acceptatione certa forma requiratur nu.25.& 26. Cancer.d.c 8.n.45.

1.Lim non procedere quando tertius pro quo cõtrahentes donationẽ ſtipulati fuere infans eſſet aut pupillus,& non natus,tunc enim ei irreuocabiliter acquiritur l.iubemus. C. de emanc.lib.l.2.rem pupil. ſalu.fore Rub.cõſ.117.n.6. vbi de dominio,& poſſeſſione Dec.conſ.245.n.2.3.316.n.6.Cur.Sen.cõſ.64.n.3.Rui.conſ.47.n.3.lib.5. Molin. de primog. lib.4.c.2 n.75.Cor.conſ.2.n.3.lib.4.Pariſ.conſ.69.n.148. lib.3.14. n.28.lib.1. Purp. conſ.353.n.32. Alba.conſ.36.n.3.Rot.dec.683.n.6 par.1.diuerſo. Dida Burg.d.Q.10.n.18.Theſ.deciſ.70.n.15.licet eo facto maiore conſulat ratificationem fieri Aret. in d.l.qui abſenti. n.5. de acq. poſ. Seraphi.priuil. iura.25.n.3.in fi. Meno conſ.1153.n.11. Maſtril. dec.211.Sanch.de matrim.lib.1.diſp.6.n.15.Vrſil. ad Affl.dec.393.n.6.Cenci.de cenſi.par.2.c.2.Q.2. art.1.n.47. & vbi pater pro filio infante ſtipulatus eſſet Rot.dec.308.n.11.par.5.diuerſo.

1.Sublim. non procedere niſi in mere fauorabilibus Cur.Sen.d.n.3.Carpa.lib.1.cap.337.niſi onus leue eſſe Aſſiſ.dec.Peruſ.29.n.12. Cancer. d.c.8.n.49. vide infra 4.lim.

3.Lim.in donatione facta iure maioratus in familia perpetuo remanſura, ſat eſt enim à primo pro omnibus acceptari Molin.de primog. lib.4 c.2.n.75. verſ.in ſecundo Bertaz.conſ.ciu.47.n.26.Molina. de contract.diſp.265.n.8.

4.Lim.non requiri expręſsã acceptationem,& donatarij præſentiã cum taciturnitate ſufficere,præſens enim in fauorabilibus acceptare cenſetur Ang.cõſ.183.n.3. in fi. Couar.in 3.par. rubr. de teſta n.13. verſ.rerũ ſi donatarius de cõi Cag.in l.ſẽper qui non prohibet,n.3.de reg.iur,Vaſq.cõtro.illu.lib.2.c.62.n.12 vbi de magis cõi. Exea.in rubr.de pact n 98. de cõi Clar. in § donatio. Q.14. verſ. ſed pone,& Soarez.cõi opi.lit.D.n.160.& Moli.d.c.2.n.76.& Moz. de donat. col.3. n.24. Neuiz conſ.35.n.22. verſ. ſecũdo de cõmuni Rot.dec.248.n.9.249.n.1. par.1.diuerſ.Theſ.dec.70.n.12.Aſſiſ.cõcl.52.verſ. tertius Rip. in rub.C.de pact. n.5. de cõi Simo. de Pret.de vlt.vol.lib.2.fol.12.n.30.& ſeq.fol.184.de magis communi Turret.conſ.60.n.22 lib.2. Sãch. d.n.11.dummodo actum intelligat n.12.Gutier.in d.c.quamuis.in princ.n.58.Cancer.d.c.8.n.45.

1.Sublim.non procedere nõ probata præſentia quia non præſumitur Meno.lib.6.præſ.18.Sãch.d.n.11. verſ. his tamen. Cancer.d.c.8.n.46.Manti.de contract.lib.13.tit.7 n.6.limitãtes ſi non valerȩt actus ſine præſentia vt ſtipulatio exigit.

2.Sublim. vt licet in fauorabilibus ex ſcientia acceptatio præſumatur,non in præiudicialibus; ſi tamẽ ex lege vel conuentione quis ratificare teneatur, expræſsè fieri debet Sali.in l.ſi abſentis col.pen.C.ſi cert.pet. Bertaz. clauſ.4. glo.13.

3.Sublim.vt ſupra in prima lim.

5.Lim. non procedere in donatione, & vbi de mero abſẽtis cõmodo agitur Cla.in § donatio Q.13.verſ. primo ergo Ceph.conſ.33.n.13.& ſeq. Carpa.lib.1. c.337.n.36.Aſſiſ.concl.52.verſ.primus, & verſ ſextus, ſecus probãs vbi abſens obligaretur niſi de minimo incommodo eius ageretur. Rot.d.deciſ.262. n.6.par.1.recentior.vide infra lim.7.

1.Sublim. non procedere niſi ſtipulatio de re donata facta ſit l.cum res C.de donat. Iaſ.in l.ſtipulatio iſta. §.ſi ſtipuler. n.27. de verbo.oblig.

6.Lim.ſat eſſe condonatarium acceptaſſe pro abſente præſertim ſi ſua intereſſet Alba.conſ.36. n.4. & ſeq.Rot.dec.683.n.8.par.1.diuerſ.Meno.cõſ.1153. n.9.Gratia dec.39.n.8. in addit.

7.Lim.nõ procedere quando vltra perſonam notarij inſtrumentum cõficere rogati,nuncius,epiſtola,vel alia perſona pro abſente interueniſſet ſpecialis,quȩ negociũ abſẽtis cui donaretur ageret,hoc enim caſu ratificatione opus nõ eſt Gab.conſ.112.n.7.lib.1. Ceph.cõſ.33.n.5.& ſeq.& 272.n.98.Alba.cõſ.36.n.2.480.n.3.& ſeq.Put.dec.22.n.6.li.2.Theſ.dec.70.n.13.& 14.de cõi quãdo perſona legitima ſtipulata fuit Turret.conſ.61.n.51.lib.1.de magis cõi Cla.in §.donatio.Q.12.de cõi Pereg.de fideic.art.51.n.4.

Nec morte donatoris reuocaretur Moli. de primog. lib.4.c.2.n.76. Sanch. de matri. lib.1. diſp.6 n.5. Manti.de contr.lib.13.tit.7.n.5.Cãcer.d.c.8.n.42. niſi donator expræſsè reuocaſſet vt per eos.

Et idem quando pro abſente donatarius acceptaſſet Boer. dec.353. in fi. Simo.de Pret.de vlt.vol.lib.2. dub.1.fol.14.n.10.Gab.ſupra n.8.

1.Sublim.nam in liberatione facta tertio pro abſẽte, hȩc enim ratificationẽ requirit Caſtr.cõſ 459.verſ. ſed tamẽ.lib.1.& in donatione Natta.cõſ.253.n.8. Alex.cõſ.131.n.7.li.4.Mũnoz.de ratioci.c.41.n.43.

2.Sublim.

7.Sublim. non sufficere quemlibet pro absente acceptare, vel donationem absenti renunciare proprio motu,sed specialiter debet esse constitutus a donante ad notificandum donatario. glo.in l.nec ambigi. C.de donat.de communi Roma.cons.295.n.1. vbi idem de pia causa Guid.Pap.decis.222 n.2.Clar.in §.donatio.Q.12.vers.scias tamen & Surd.cōs.351. n.29. idem de pia causa dicens Soarez. in add. ad Gomez.de donat.lit.A.ante notificationem tamen absenti factam reuocari posse Gomez.ibi n.3.

8.Lim.in concessione gratiosa à Principe facta quæ omnem habet fectum executionem etiam ante notitiam eius in quem collata fuit Bar.in l.fi.n.4. vbi alij C.de sent.pass. Ias.cons.76.col.2 in fi vers. sed restitutio. lib.3. frec. de feud. lib.2.Q.29.idem dicentes de libertate alicui ex testamento tributa.

9.Lim. fauore ecclesiæ vel pij loci Affl.decis. Perus. 29.n.9.concl.52.vers.quartus Seraphi. decis.724. n.8.9.Coua.var.lib.1.cap.14 n.13.14. Molina. de contract.disp.265.n.9.Bal.in l.mandatum.n.6. C. mand. Alex.in l.qui Romæ.§ Flauius n 8.de verb. oblig.Ias.in l.si pecuniam n.2.lim.5.de condict.ob caus. Bal. Nou. de dot par.6.priuil.51.vbi de dote Thes.dec.70 n.10 Alba.cōs.658.n.12.13.Pacirol. cōs.172.n.9.& de dote Peregr.infra citandus n.54. & Alcia.cons.698.n.4. in dote speciale dicens, & Bero. & Manti.infra citandi Laderch.cons.76.n.5. vbi de ecclesia.

Contrarium ante acceptationem Natt.cons.253.n.3. Rom. cons.295. n.1. de communi Bero.cons.184. n.11.lib.1.Bero.& Surd. cons.351. n.29. & seq. & Manti.de cōtract.lib.13.tit.48.n.9. Paris.cons.77. lib.1.Bero.cons.4.n.33. & seq. & 184. n.11. lib.1. Mar.Angus.cons.131.n.2.de magis cōmuni Sanch. de matrim.lib.1.disp.6.n.16.nisi Deo pro loco pio promitteretur ex Bar.in l.illud.n.6. C. de sacr.san. eccle.Gutier.in c.quamuis pactum in princ.n.55.de pact.in 6. post Bar.in d.§. Flauius. n.3.Aret.in fi. Soc.n.14. Rom. in auth. similiter.n.35.C.ad leg. falc. de magis communi testantur Soc cons. 115. n 12.lib.4.Coua.d.c.14.n.16.Pereg d.art.51.n.48. Alcia. supra vbi hanc opinionem respectu principalis magis communem dicit quod licita sit pœnitentia duobus saltem concurrentibus, & quod ius adhuc tertio quæsitum non sit,& quod ex relatione pacti resultet cōtractus innominatus, de communi Rim.Iun.cons.131.n.7.Cur.Iun.cōs.120.n.2.Grat. cons.25. n.16. lib.1. Ceph. cons.440.n.32.Didac. Burg.d.Q.10.n.10.vide infra 11.lim.secundæ opinionis quæ reuocationem prohibet de communi Cancer.var.resol.par.1.c.8.n.37.

10.Lim extante statuto quod alteri stipulari quis possit,tunc enim donatio non poterit ante acceptationem donatarij reuocari Alex.cōs.204.n.3.lib.7. & ibi Add.ho: in dubiū inquit Coua.d.c.14.lib.1. n.13.vers.3. apparet Alba. cons.480. n.11.& seq. nec ratificatio requiritur Cor. cons.68. n.5.lib 3. Zuccar.cons.14.n.6.

Contrarium tenet Cur.Iun.cons.120.n.1. Surd. cons. 351.n.22.Gutier.supra si ratificatio secuta non sit.

11.Lim. non tamen requiri secundi donatarij acceptationē Molina.de contract.disp.265.n.8.Bertaz. cons.ciu.47.n.26.

12.Lim.quando scriptura donationis vel rei donatæ titulus à notario traditus esset donatario,tunc enim irreuocabilis erit, quia possessio tradita videbitur Gutier.in d.c.quamuis n.56.

13.Lim.nō procedere in donatione coniuncto facta, ei enim ex notarij stipulatione irreuocabiliter acquiretur Crau.cōs.915.Thes.dec.70.in fi vbi testatur ita iudicatum, pater enim vtra notarij stipulationē filio acquirit Crau.supra Milan. dec.4.n.58. lib.2 & quando stipulans in potestate donatarij esset Cast. cons.195. n.2. lib.2. vbi etiam per notarium vtilem sine cessione acquiri,per alium autem cedi opus esse.

14.Lim.quando res integra non esse puta quia donatarius tertio absenti cui stipulatus esset rem tradidisset,res enim tunc integra non esset Coua.d.c.14. n.13.in fi.Clar.in §.donatio.Q.13.vers. penult. & Molina.d.disput.265.n.8.ad fin.

15.Lim.nam si alter absentis nomine interuenisset, & absens acceptasset, vel epistolam recepisset, & acceptasset, reuocationi locus non esset Pereg. de fideic.art.52.n.11.Molina de contract.disput.264. & si alter vltra notarium interuenerit Thes. supra n.13.14.Borg.dec.42.n.17.Milan.supra n.55.

16.Lim. sat esse ratificationem ex interuallo fieri Thes.dec.70.n.5.in fi.Gratia.dec.39 in fi. Manti. de contract. lib.13.tit.40.n.4. qui incontinenti factam probat paulo ante vel post prius quam ad extraneos actus diuertatur,nec etiā à Principe nisi de potestatis plenitudine cum causa post ius quęsitum donatario reuocari posse, nec pactum alterius fauore adijci n.seq.

17.Lim.non procedere quando titulus lucratiuus esset oneroso secundo loco contracto concurreret, quia titulum onerosum habens cum stipulatione notarij præfertur lucratiuum habenti, nisi in lucratiuo ea concurrant quę donatarij absentiam suppleant, puta notarij stipulatio, iuramentum, acceptatio fratris pro fratre, donatio facta coniuncto, & huiusmodi Thes. supra n.16. Milan.supra n.47.

18.Lim. non procedere adhibita guarentigia vel forma cameræ, tunc enim absenti quæritur. Gab. de verb.oblig concl.1.n.103.Thes decis.26. n.11. & seq. Turret.cons.60.n.19.& seq.lib.2.

19.Lim. in personali, & hipothecaria quæ sine ratificatione acquiritur l.1.§.cum prædium de pignor. Crau.cōs.19.n.12.13.Osasc.dec.33.in fine Carpa. lib.1.c.337.n.37. & seq. vbi etiam quid in confessione Lepid dec.18.n.14.Ond cons.25.n.14.lib.2. licet secus probet in iure reali n.45.

20.Lim.in pretorijs stipulationibus,seu iudicialibus, in quibus sine ratificatione ius quæritur Facchi. contro.iur lib.8.cap.91.

21.Lim. & declara vt nolente ratificare eo pro quo notarius stipulatus fuit, non acquiratur notario, quia consensus deest, & cum minister publicus sit,nihil penes eum manere potest Bar. in l.nec ei.§.eorum n.5. Bal. in §.satisdatio n.8.de adopt. & Aret. in §.serui autem n.2. Inst. de iur. person. Cor.cons.50.n.3.vers.& licet secus in priuato dicēs lib.1. & quoad alios penes ipsos manere cum eisdem qualitatibus Bal. cons.200. n.4. lib.2. Alex. cons.24.n.5.lib.1. Zuccard.cons.72.n.34. Bertaz.

clauſ.18.glo.5.in fi. Tiraq. de conſt. lim.30. n.78. niſi notarij intereſſet n.79. Manti.de contract.lib. 14.tit 26.n.17.& ſeq.

22.Lim. fauore dotis, & ſi à fratre pro matrimonio ſororis promittatur ad quam neceſſario tenebatur valet promiſſio ei abſenti facta,etiam ſi frater minor eſſet,omiſſis ſolemnitatibus,maximè ſi iure iurando promiſerit Soc. conſ.80. n.23. & ſeq. lib.4. Guid. Pap.dec.35.Tholoſ.dec.45. ad fin. Caputaq. dec. 199.par.3.Surd.conſ.25.n.24.quos refert,& ſecuta eſt Rot.dec.365.n.5.6.par.2.recentis,quæ ſubdit pro ratificatione,matrimonium à ſorore approbari ſat eſſe, & contrahi.

23.Lim. ſi in iudicio facta ſit iudice decretum interponente Theſ.ſupra Milan.ſupra n.13.

24. Lim. quando notarius pro infante ſtipulatur tunc ei irreuocabiliter acquirit Theſ. ſupra n.15. Molin. de primog. lib. 4. cap.2. n.73. Milan. ſupra n.56.

25.Lim. vt ſi prima iurata eſſet reuocari non poſſet Thob.conſ.56.n.20.

Tenendo ſecundam opinionem quod abſenti notarius irreuocabiliter acquirat.

1.Amp. in pactis conditionibus tertij fauore inter donatorem, & donatarium adiectis quæ reuocari nequeũt l.perfecta C.de donat.quæ ſub mod.l.quoties.C.eod vbi omnes Gab.conſ.16.n.16.lib.1.qui cõmunem dicit Caſtr.in l ſi pecuniam.n.11.Rom. n.22. de condict. cauſ.dat. de magis communi Gul. de Bened.in c.Rainutius.verbo ſi abſque liberis 2. n.23.de teſta.& Soarez.in l.quoniam in prioribus. in declarat.l.Regni Q.8.n.2.& alleg.19.& Duen. reg.216.in fi.& Couar.var.lib.1.cap.14.n.7.Alex. conſ.107.n.12.lib.4.Felin.conſ.10.n.9.de cõmuni Meno.conſ.92.n.75.Franch.deciſ.213.n.5. magis communem dicit Pinel.in l.1.par.3.n.54.illat.21. etiam in donatione facta minori,& eccleſiæ C. de bon. mat. & Pancirol. conſ.172.n.7. de communi Fab.de Anna.cõſ.32.n.1.Facchi.contro.iur.lib.8. cap.89. Ceual. com.opi. Q.54. n.11. & Q.249.& Molina.de contract.diſput.265. Moz. de contract. tit.de ſubſt. donat. n.28. Bertaz.conſ.ciu.47.n.25. & 26. ſubdens ſecundi donatarij acceptationem non requiri Meno.conſ.489 n.20.496 n.104. Rot. dec.229.n.5.par.2.recentior. de communi Peregr. de fideic.art.1.n.16.de ſubſtitutione tertij Macerat. reſol.60. caſ.45. lib.2. Cnd.conſ.42.n.44.lib.2. & ſubſtituto acquiri dominium ſine ſtipulatione, ac vtilem dari rei venditionem Gargiare. patro. 10. lib.1.vbi etiam non facta traditione Bero.conſ.64. n.4.lib.1.Manti.de contract. lib.13.tit.40.n.4.Pereg.conſ.7.n.6.lib.3. vbi pro filijs, & deſcendentibus ius quæſitum auferri non poſſe,& n.9.de magis communi Gutier. pract. QQ. lib.2. Q.52.n.5. vbi de maioratu, & Marta de ſucceſ.leg.par.1.Q.11. art.4.n.9. nec noua conditio per primum donatarium apponi poteſt in præiudiciũ ſubſtituti Soarez. alleg.19.n.3.& non poſſe reuocari ex communi ferè omnium,n.4.Rot.deciſ.328.n.29. & ſeq. par.5. diuerſo. vbi idem de acquiſitis ex lege, vel licentia alterius reuocatis.

Contrarium nempè tale pactum fauore tertij cõuentum reuocari poſſe Bar. in l.qui Romæ.§. Flauius. n.1.de verb.oblig. vbi Soc.n.16. magis communẽ dicit, & conſ.115.n.12.lib.4. Alex. n.8.Iaſ n.14. Zaſ n.7. de magis communi Alex.conſ.107. n.12. lib.4. 204. n.4. lib.7. de communi Rui. conſ.182. n.21.verſ.nec obſtat lib.1. & Grat. conſ.25.n.39. lib.1.Exea.de pact.n.143.Tholoſ.dec.454.de communi Moz.de donat.col.3.in fi.& Natt. conſ.501. n.9.677.n.1.Rim.iun.conſ 131.n.7.de veriori, & magis communi Clar.in §.donatio Q.13.verſ. ego tamen.de communi Peregr.de fideic.art 51 n.48. de communi Rip.in l.fi.n.220.ſub Q.65.verſ.ſecũdus.C.de reuo. don. Imo. in c. potuit n.68. loca de magis communi Gab.de donat. concl.5.n.1. Bal. conſ.377.n.2.lib.5.Barb.cõſ.66.n.13.lib.4 Decia. conſ.7.n.112.lib.1. Ceph. conſ.312.n.104. vbi de nouis capitulis de communi Molina.de primogen. lib.4. c.2. n.58. & idem in præiudicium piæ cauſæ dicit,& etiam ſi iurata ſit ante acceptationẽ n.66. & Pereg.ſupra.communem dicit Coua.ſupra Affl. dec.111.n.7.Caſſan.conſ.28.n.10. de magis communi Alciat.conſ.698.n.5.& Rim.iun. conſ.131. n.7.& Surd dec.209.n.13.14.& cõſ.305.n.40.351. n.31. vbi idem ſi tertius pro abſente ſtipulatus ſit, non iudex nec notarius,& in donatione abſenti facta quod pœnitentiæ ante ratificationem locus ſit Mar. Anguſ. conſ.134. in fi. & Moli. de contract. diſp.263 n.2.ex communi, & diſp.265.n.9.vbi de magis communi, & Lopez.de contract lib.2.c.43. verſ. accedit 4. & etiam donationem de communi Soarez.communi opi.lit.D.n.226.& Gargiare.patro.42.n.5.lib.1. de magis communi Mantica. de contract.lib.13. tit.48. quamuis non facta reuocatione ſubſtitutus vtili rei vẽdicatione agere poſſit, & reuocari poſſe inquit eccleſia etiam ſubſtituta Sanch.de matrim lib.1.diſp.6.n.3.4. vbi etiam nõ ſufficere acceptationem factam ſub conditione ſi donans voluerit Bero. conſ.184. n.9. & ſeq. lib.1; vbi etiam fauore piæ cauſæ de magis communi Fab.de Anna. conſ.52.n.5. Cancer. d.c.8.n.52. ex communiori, & Cancer. variar. reſol. par.1. cap. 8. n.52.

1.Diſtingue vt ſi dictum ſit dono cum hoc quod poſt mortem tuam ad tertium perueniat, & tunc quia tertio ius perfectè quæſitũ fuit,& vtilis actio (quod ſpeciale eſt fauore liberalitatẽ exercentis d.l.quoties) tunc reuocari nequeat, quia fauore primi donatarii (quoad viuet) ſimplex donatio cenſetur, & prima procedat.Si vero non dixit dono,ſed ſimpliciter do, vel trado, tunc ius tertio non quæritur, & velut in contractu innominato pœnitentiæ locus erit Caſtr. in d.l.ſi pecuniam n.11. Cor. conſ.68. n.11 lib.3.

2. Diſtingue vt ſecunda procedat in donatione quæ poſt mortem donatarij in ſecundo loco ſeu gradu vocatum terminare,ac remanere debet;prima autem quando vocatio aliorum perpetua futura eſt in maioratu, & primogenitura Moli.de primog.lib. 4.c.2.n.75.Gutier.pract.QQ.lib.2.Q.52

1 Subamp.d.primam amp. vt licet tertius ille prædecedat tale ius ad hæredes tranſmittat,quia conditionale ius ex contractu competens ad hæredes tranſmittitur Old. conſ.224 n.28. Abb. conſ. 85. ad fin.lib.1.Caſt.cõſ.164.n 7.lib.2.Bal.in l.quoties in fi.

in fi.C.de donat.quæ sub mo. & communi Soarez. cõi.opi.verbo.donatio.n.229.Affl.in c.1.n.26.vers. 11.arguit de suc.feud.Dec cõs.443.n.fi.vers.& ita secus dicens in iure personali Valasc.de iur.emphi. Q.50.n.44.

1.Lim. non procedere quando constaret noluisse secundo donatario ius requiri nisi primo superuiueret Alcia.cons.9.n.17.Valasc.de iur.emphi.Q.50. n.44.ad fin.

2.Subamp. vt conditione per hæredem vel primum donatarium non impleta, donatio quo ad substitutum non reuocetur Rot.dec.494.par.2 recentior.

3.Subamp.substitutum admitti quamuis primus donatarius causa mortis non acceptet Gab. cons.16. n.26. lib.1. quamuis in donatione inter viuos secus dicat; & qua actione agant n.27.si tamen pro substituto vel donatario aliquis acceptauerit Ond. cons.32.n.31.& 93.lib.1.Cabal.cons.142.n.75.& seq.lib.1. sed donantem non teneri nisi primo donatario tradere n.110.& secundum donatarium sola actione personali agere contra tertium possessorem Marta.dec.49.Pisa.

4.Subamp.vt si modus donationi adiectus alterius quam donãtis vel donatarij respiciat causam finalem importet,prout si causam pietatis etiam in donatarium exercendam concernat l.Titio.in fi. de cond.& demo. Manti.de contract.lib.13.tit.42. n.9.10.idem dicens si fauorem Reipub.modus cõcerneret Ang.cons.124.n.4.Dec.cons.238.in fi. Bero.cons.22.n.76.lib.2.Alcia.cõs.217.n.4.Crau. cons.59.n.4. Natta.cons.609.n.13.Surd.cõs.437. n.42.Soc.Iun.cons.80.n.13.lib.3.impulsiuam esse dicẽtes quando donatarij fauorem concerneret;& quando causam finalem continet contractus rescindi potest l.cum te.C.de pact.inter emp.& vend. Grat.cons.102.n.34.lib.2.alias ad interesse agetur vt per eum.

1.Lim.d.primam amp.non procedere in inualida dispositione ex tertio nullum ius acquiritur Soc. cons.115.n.10.11.lib.4.Ceph.cons.312.n.124. Gab.de donat.concl.5.n.17.Palaez.de maiorat. par.1.Q.24.n.38.

2.Lim.non procedere quando prouisio facta tertio absenti, relatiuè in prouisionem principalis resultaret,vt quia tertius ille esset in potestate disponentis,tunc enim reuocari posset Bal. in l.cum à socero in fi.C.de iur.dot.Imo.in c.potuit n.68 col.pen.in princ.loca.Barba.cons.66.n.13.lib.4.Gab.d.conclus.5.n.18.

Sublim. vel potius secus esse dicas quando non in donantis sed alterius potestate esset donatarius hoc enim casu non posset donans impedire quominus ei acquiratur in cuius potestate tertius donatarius esset Imo.supra Barba.supra n.15.Gab.supra in fi.

Amp.idem esse si in alterius potestate non sit,quærere tamen teneatur vt fideiussori Reus liberationem parare tenetur,& domino procurator Imo.supra, versic.nec obstat huic.Barba.supra n.14.15.Gab. supra in fi.

3.Lim.quando sub conditione facta esset, tunc enim ea, vel tempore pendente donans reuocare poterit Meno.cons.92.n.74.489.n.21.Fab.de Anna.cons. 52.n.7.

4.Lim.quando quis donasset vel bona hipothecasset in fraudem creditorum,tunc enim creditores reuocare possent Rot.dec.233.par.2.diuersõ.Manti.de contract.lib.13.tit.38.

5.Lim.quando grauamen fauore hæredis donatoris appositum fuisset,tunc enim reuocari posset, tempore etiam transacto quo onus foret implendum etiam si per hæredem donatoris acceptatum fuisset Molina.de contract.disput.265.n.9 in fi.Couar. var.lib.1.c.14.n.8.vers primum Mãti.supra tit.48. n.9.idem dicens si eius nomine fuerit stipulatus,vel fauore donatoris n.9.

6.Lim.donatore,& donatario consentientibus,tunc enim reuocari potest (cessante iuramento tertij acceptatione,& alijs reuocationem impedientibus vt per Cla.d.Q.13.vers.secũdus Ceph cons.565.n.16. Moz.d col.3.n.28.) de magis communi Soc cons. 115.n.12.lib.4 Crau.cons.19.n.11.Alex.cõs.204. n.3.4 lib.7.Gab.d.conclus.5.n.16.Casta.cons.53. n.58.Meno.cons.92.n.77 de magis communi Pãcirol.cons.156.n.2.& Surd.dec.209.n.13.14.& cõs. 150.n.102.305.n.40.Decia.cons.7 n.112.lib.1. Fab.de Anna.cons.52.n.8.Cabal.cons.13.n.8.9. lib.2.Pereg.d.art.51.n.46.

Contrarium tenent Meno.cons.489.n.20.1153.n.51. & seq.Palaez.de maiorat par.1.Q.24.n.32.de cõmuni ferè omnium Moz.supra,& Soc.Iun.cõs.118. n.13.lib.2 & Coua.supra n.11.& 13.vers.tertio appareт,nec præsentia cum taciturnitate sufficeret Meno.d.cons.92.n.78.& mortuo donatario cons. 161.n.53.Ceual.com.opi.Q.249.in fi.secus dicens si nullus pro absente acceptasset nisi res tradita esset, vel casus non venisset in quem donatio in tertium peruenire deberet Cancer.d.c.8.n.55.& seq. idem dicens si pro illo tertio nemo stipulatus esset.

Distingue vt si pactum tertij fauore initum concedẽtis fauore appositum sit solus reuocare possit Bal. cons.378.lib.5.vbi etiam an per testamentum censeatur reuocatum Pereg.d.n.46.si verò vtriusque fauore appositum sit, vtriusque consensus exigetur d.n.46.tradens penes quem res maneat, onere in contractu adiecto per pactum remisso.n.49.

Si autem procurator esset constitutus, eius consensus exigetur, licet secus in nuncio Gomez.de donat. n.3.distinguẽs inter dominij translationem,& personalem obligationem.

1.Lim:2.opi.contrariam primæ ampliationi non procedere in hærede donãtis qui non potest pactum fauore absentis positum, reuocare, donantis enim morte confirmatur Bar.in d.§.Flauius n.1.de communi Soc.19.Alex.n.9.vers.vltimus,& cons.107. n.12.lib 4.Iasõ in d.§.Flauius,n.14.& 24.indubitatum dicit Bal.Nouel.de dot.par.6.priuil.51.in fi. Exea.in rubr.de pact.n.174.de communi Soarez. communi opi.lit.D.n.228.Duen.reg.216.dum refert Ias.Cęs.de Gras.dec.163.n.3.de cõmuni Couar. in 3.par.rubr.de testam.n.13.vers.quibus minimè, & var.resol.lib.1.c.14.n.17.& Clar.in §.donatio Q.13.in fi.Pereg.de fideic.art.51.nu.56.Moz.de donat.col.3.in fi.dum dicit dummodo tamen res esset integra Crau.cons.19.n.11.de communi Gab. de donat.concl.5.n.2.& Molin.de primog.lib.4. c.2.n.77.vers.hoc tamen Afflict.dec.111.n.2.Rot. dec.

dec.489.n.5. par.1. diuerſ. Franch. deciſ.339.n.3. etiam ſi donatio non fuiſſet acceptata vt per eum de communi Pancirol. conſ.172 n.7.in fi. & Burſ. conſ.304.n.5. Lopez.de contract. lib.2. c.43 verſ. adde tertio vbi etiam donatario vita functo Mãti. d. tit.48. n.11. & acceptari poſſe mortuo donante Saneh.de matrimo.lib.1.diſp.6 n.5. non tamen in mandato ſeu promiſſione donandi niſi piæ cauſæ fauore n.7.

Contrarim tenent Bal.in l.cum à ſocero.n.7.C.de iur. dot.Rom.in l.ſi pecuniam n.23.de cõdict. ob cauſ. quia pœnitentia teſtatori permiſſa, hæredi etiam permittitur l.ſed interim. §. ſi vxor. de donat. inter vir. & vxo.

2. Lim. non procedere notario pro abſente ſtipulante, hoc enim caſu cum publicæ perſonæ medio ius quæſitum ſit,reuocari nequit Alex.in d. §. Flauius. n.9.de communi omnium Iaſ.n.19. Bal.in l.cum à ſocero.n.7.verſ.caue. C. de iur. dot. Barb.conſ.66. n.13.verſ. item reſpondet.lib.4 Cor.conſ.68.n.11. verſ.dato autem.lib.3.Dec.conſ.607.n.12.Soc.Iun. conſ.118.n.13 lib.2. Ruin.cõſ.36.n.19.lib.1. Cag. in l.id quod noſtrum.n.12.de reg.iur.Boer.dec.353. in fi.Franc.Marc dec.128.n.6 verſ. quia illud.lib. 2. Pariſ.conſ.77.n.17.lib.1. de communi omnium Rim. Iun.conſ.112.n.246.Tiraq.de iure conſt.lim. 30.n.49.de communi Gozad cõſ.87.ad fi.& Rube. cõſ.117.in fi. vbi teſtatur ita fuiſſe iudicatum Gul. de Bened in c.Rainutius. verſ. ſi abſque liberis.2. n.23. de teſtam. & quãdo tertio notarius ſtipulatus eſſet. Rol.conſ.19.n.19.lib.1.de communi Add. ad Alex.conſ.204.lib.7.de communi omnium Couar. d.c.14.n.11.de magis communi Cla.in §. donatio. Q.13. verſic. primo ergo, & Moz. de donat. col.3. n.25.& ſeq. & Molin. de contract. d.diſp.265.n.8. verſic.quando verò, & Burſ. conſ.118.n.4.& 173. n.69.Crau.conſ.135.n.10.verſ. aduertendũ Pereg. d.art.51.n.50. de communi Meno. conſ.92. n.76. & Rot.dec.489.par.1 diuerſo. de magis communi Ond conſ.37.n.25.& ſeq. lib.1.44.n.103. etiam ſi facta ſit in teſtamento lib.2.& Botra.conſ.58.n.24. & Fab.de Anna.conſ.32.n.3.& Seraphi. dec.427. n.2.Rol.cõſ.19.n.16.& ſeq iuncto conſtituto.lib.1. Rim.Iun.conſ.234.n.304.Rot dec.229.n.6.par.2. recent.Gratia.diſcep.729.n.19.& deciſ.39.Manti. d.tit.48.n.13.ita Rot tenuiſſe probans Cabal. cõſ. 85. n.9. par.2. maximè iuncto iuramento de non reuocando Rot. deciſ.189.par.1.recentis. Milan. dec.4.lib.2.Cancer.d.cap.8.n.52.Cancer.d.cap.8. n.52. idem dicens ſi alter contrahentium tertio ſit ſtipulatus n.ſeq.

1. Amp.idem eſſe ſi donator, donatarius, vel tertius, & extraneus tertio ſtipuletur Bal. Boer. Iaſ. Rui. & Cla. ſupra verſ. ſecundus Pereg. ſupra Moz. ſupra n.28.Alex.ſupra de communi Rot.d.deciſ.489.n.1. præſertim ſi pater pro filijs naſcituris ſtipuletur, & Gamma. deciſ. Luſit.8. n.2. de communi Seraphi. ſupra.

Contrarium in notorio tenent Decia.conſ.7.n.118.in fi. lib.1. Moli. de primog.lib.4.c.2.n.74.verſ. quod adeò.Natt.conſ.677.n.6.de communi Theſ.dec.70. n.3.& Pereg.conſ.77.n.20.lib.3.

Et contrarium in tertio Coua.d.c.14.n.13.verſ. tertio eſt cõſiderandum,vbi quoad ſtipulationem,& perſonalem actionem, & Surd.conſ.351.n.31.

Contrarium etiam in donatario Molin. d.diſp.265. n.8.verſ quando verò in fine.

3. Lim. quando tertius abſens in quem donatio collata fuit commodum haberet ex prouiſione non reuocantis donationem,ſed alterius,tunc a donante reuocari non poſſet,cum ceſſet ratio reuocationis permiſſiua ſcilicet factum donantis Aret. in l.cum ſeruus.§.ſi quis alicui col.3.ſub n.2.verſ.D.Ioannes, deleg.1.Iaſ.in l.2.n 211.verſ. vel reſpondeo. C. de iur.emphi.Gab.de donat.concl.5.n.3.

4. Lim. ſi Principis authoritas adhibita eſſet, tunc enim contrahentes pactum tertij fauore donationi appoſitum reuocare minimè poſſent ob Principis confirmationem Bologni.conſ.62.n.15. Tiraq. de iur.primog.Q.8.n.7. Ceph.conſ.12.n.34. Pereg.d. art.51. n.47.

Sublim. non procedere ſi donatori conceſſa fuiſſet reuocandi poteſtas, niſi poteſtati huic renunciaſſet Moli.de primog.lib.4.c.2. n.78.79.

5. Lim.quando ius tertio fuiſſet plenè quæſitum puta ſi tempus quo ex pacto res tertij eſſe debebat tranſiuiſſet, vel donatarius poſt cuius mortem res ad tertium peruentura eſſet,obijſset, tunc pura,& perfecta donatio foret, ac ideo irreuocabilis Soc.in d. §.Flauius n.14.Iaſ. n.17. Alex. conſ.204.n.5. lib.7. Duen.reg.216. Ex ea in rub.de pact.n.152.Soarez. communi opi.lit.D. n.226 Alcia conſ.608.n.4. & 5. Soc.Iun.conſ.118.n.15.lib.2. idem ſubdens hoc caſu ſi notarij ſtipulatio ceſſaret de communi omnium Coua.var.lib.1.c.14.n.13.verſ principaliter, & 5.& Pereg.d art.51.n.3. vbi reijcit Coua. contrarium ſentientem Gab.d.concl.5.n.8.9.Cla.d.Q. 13.ad fin.verſ ego tamen Crau.conſ.135 n.10.vbi de magis communi. Fab. de Anna. conſ.62. n.60. vbi ſubdit perfectam nõ poſſe a Principe reuocari.

1. Amp. vt adueniente die qua res donata deberet ad tertium ex pacto peruenire, eius dominium ipſo iure ſine traditione in tertium tranſeat, vt rei vendicatione vtili agere poſſit Spec. de emphi §. nunc aliqua n.91. Q.70. Alex. conſ.24 n.2. & 3. lib.5. Dec. conſ.239.n.8. Natta. conſ.532.nu.24. Aret.in d.§.Flauius n.9.in 4.not.Crau.cõſ.9.n.9. Decia.conſ.31.n.63.lib.1.Pereg.d.art.51.n.17.

Contrarium nempè vtilem tantum conditionem, & perſonalem actionem competere Alcia. in l.traditionibus. in fi.C.de pact. Guid.Pap. dec.512. in fi. Add. ad Dec. conſ.239. de communi Soarez. in verbo donatio.n.222. & Coua. d. c.14.n.3. verſic. hac verò. Franch.deciſ.74.n.2.Mago. deciſ. Luc. 38 n.29.

1. Lim. hanc 2.opi. nõ procedere in eccleſia in quam ipſo iure dominium tranſit,ac proinde rei vendicatio datur Soc.in d.§. Flauius. n.14. Iaſ.n.17. Coua. ſupra,& n.14.

1. Lim. d. primam opi. & ſic primam amp. non procedere quando alienatio facta non fuit a primo donatorio tantum, ſed etiam donatoris conſenſus acceſſit,hoc enim caſu ſecundus donatarius vendicare non poterit Pereg.conſ.77.n.23.& 24.lib.3.

6. Lim. re tertio per donatorem tradita, tunc tertio ius perfectè quæſitum cenſetur, nec reuocationi locus

locus erit Clar. Q. 13. verſ. ego tamen Coua. d. c. 14. n. 13. verſ. quamobrem Moz. de donat. col. 3. in fi. Ceph. conſ. 33. n. 21. Lopez. de contract. lib. 2. c. 43. verſ. ſed quia. Manti. de cõtract. lib. 13 tit. 48. n. 10. vbi re tradita ſubſtituto a primo donatario Pereg. d. art. 51. n. 55.

7. Lim. iuramẽto adhibito quod pactum irreuocabile facit Soc. Iun. conſ. 118. n. 18. lib. 2. Neuiz. conſ. 35. n. 22. verſ. prçſertim Gul. de Bened. in c. Rainutius. verſic. ſi abſque liberis. 2. n. 23. & 24. in 6. ſubſtit. de teſtam. Coua ſupra. n. 10. ita iudicatum affirmans, & Pereg. d. art. 51. n. 52. ex cõmuni. Gab. de donat. cõcl. 5. n. 7. de magis communi Burſ. conſ. 118. n. 6. & ſeq. 304. n. 51. & ſeq. Rot. dec. 489. n. 5. 683. n. 3. par. 1. diuerſ. Decia. conſ. 1. n. 22 63. & ſeq. lib. 2. Purp. conſ. 353. n. 27. Rol. cõſ. 19. n. 29. & ſeq. lib. 1. Crau conſ 915. n. 4. de cõmuni omnium ferè, & iudicãdo ſeruata. Pãcirol. cõſ. 172 n. 8. Fabi. de Anna. conſ. 32. n. 4. & cõſ. 78. vbi ſtante pacto iurato de nõ reuocando, & Manti d. tit. 48. n. 12. Gab. de verbo. oblig. cõcl. 1. n. 69. Manei. de iuram par. 4. eff. 172. n. 13. eſt Rot. dec. de qua ibi, & dec. 189. par. 1. recẽt. vbi de pacto iurato non reuocãdi fauore abſentis.

Contrarium tenent Dec. conſ. 536. n. 8. Boer. dec. 204. n. 19. 20. Alcia. conſ. 112 n. 6. Grat. conſ. 25. n. 42. & ſeq. lib. 1. Pariſ. conſ. 77. n. 45. lib. 1. Purp. conſ. 478. n. 28. Gab. conſ. 112. n. 7. lib. 1. Bertaz clauſ. 28. glo. 7. n. 7. & ſeq. de communi Moli. de primog. lib. 4. cap. 2. n. 64. in fi. Decia. conſ. 7. n. 118. & ſeq. lib. 1.

Diſtingue vt prima procedat in promiſſorio, ſecunda in aſſertorio Theſ. dec. 70. n. 8 verſ. pro concordia.

8. Lim. non procedere quando pœnitentia quæ interuenit ante tempus in quod diſpoſitio in fauorem tertij collata fuit, euſque non potuit perſeuerare ob mortem donatoris ante dicti temporis aduẽtum, tunc enim non tenet reuocatio quia in tempore facta quo donãs dominus non erat Cor. conſ. 68. n. 11. verſ. poſſet etiam. lib. 3. Gab. de donat. cõcl. 5. n. 10. Fab. de Anna. conſ. 52 n. 10.

9. Lim. non procedere quoad primum donatarium, quamuis enim donans reuocauerit in prçiudicium tertij, poteſt ei donatarius rem præſtare, nec facto donatoris impediri poteſt ex quo donatio perfecta fuit Rom. in d. l. ſi pecuniam n. 12. in fi. primæ opi. per l. quæſitum de ſeru. export. Soc. in d. §. Flauius. n. 12. Aret. col. 3 verſ. ex his infertur Coua. d. c. 14. n. 9. Gab. d. cõcl. 5. n. 11. Alex. conſ. 204. n. 5. lib. 1.

Contrarium quod ſcilicet ſolius donatoris conſenſus ſufficiat Bar. in d. §. Flauius. n. 1. Aret. conſ. 74. n. 9. Alcia. conſ. 698.

1. Sublim. vel potius ſecus eſſe dic, vbi donatio in perſona donatarij perfecta non eſſet ſed ei datum quid fuit vt tertio daret, vel morte donatarij finiret vt vſus, & vſusfructus; hoc enim caſu donationem reſpectu tertij donator reuocare poſſet donatarij intereſſe ceſſante Coua. ſupra.

10. Lim. ſolum donatorem, vel ſolum donatarium, hanc donationem reuocare non poſſe Soc. in d. §. Flauius. n. 13. & de magis cõi. Soc. conſ. 115. n. 12. lib. 4. Gab. d. concl. 5. n. 11. Fab. de Anna. conſ. 32. n. 5. Pereg. d. art. 51. n. 46.

11. Lim. non procedere fauore eccleſiæ vel loci pij vt ſupra lim. 9. primæ opinionis ratificationem exigentis.

1. Sublim. non procedere niſi ſecuta ratificatione, ante enim reuocabiliter tantum eccleſiæ, & loco pio acquiritur glo communiter recepta in l. illud. verbis alia cauſa in fi. C. de ſacr. ſan. eccle. de communi Rui. conſ. 13. n. 10. lib. 4. & Cla. in §. donatio. Q. 12. in fi. & Moli. de primogen. lib. 4. c. 2. n. 58. in fi. & Surd. conſ. 351. n. 29.

2. Sublim. nõ procedere niſi aliquis pro pia cauſa acceptauerit glo. in d. l. illud de communi Iaſ. in d. §. Flauius n. 22. & Rui. d. n. 10. & Cla. d. Q. 12. in fi. & Gamma. dec. Luſit. 381. n. 3.

12. Lim. non poſſe reuocari poſt quam tertius acceptauit, tunc enim ei ius perfectè dicitur quæſitum Crau. conſ. 19. n. 11. Coua var. lib. 1. c. 14. n. 11. in fi. & n. 13. verſ. 3. apparet. Silua. conſ. 12. in fi. de cõmuni omnium Cla d. Q. 13. verſ ſecundus Moli. d. c. 2. n. 74. verſ. in primo Moz. de donat. col. 3. n. 27. Theſ. dec. 70. n. 5. Ond. conſ. 44. n. 105. lib. 2. Pereg. d. art. 51. n. 51.

1. Sublim. acceptari nõ poſſe mortuo donatore quia res integra eſſe deſijt Caſtr. conſ. 195. n. 1. & 3. lib. 2. Dec conſ. 226. n. 11. & ſeq. Rube. conſ. 132. n. 2. Caſſa. conſ. 7. n. 38. 39. 42. Tiraq. de iur. conſt. lim. 30. n. 73.

Contrarium tenent Coua. in 3. par. rubr. de teſta. n. 13. verſ. illud profectò, & Moli. d. c. 2. n. 77.

13. Lim. non procedere quando diſpoſitio in certum euentum tertij collata, in ipſius donatarij fauorem principaliter facta ſit, amplius enim reuocari non poteſt, id tamen in dubio non præſumitur Imo. in d. §. Flauius. in fi. Aret. n. 9. verſ. ſi autem Alex. n. 8. verſ. ſubdit vltimo. Gab. de donatio. concl. 1. n. 12. Fab. de Anna. conſ. 32. n. 6.

14. Lim. non procedere quando conuentio tranſiuit in contractum nominatum, tunc enim reuocari nõ poteſt, quia ius quæſitum dicitur Bal. in l. 3. de ſeru. export. Caſtr. in l. ſi pecuniam. n. 11. de cond. cauſ. dat. Cor. conſ. 68. n. 11. ante fin. verſ. & ſic lib. 3. Caſſa. conſ. 53. n. 56. Rui. conſ. 7. n. 24. verſ. præterea, & tertio. lib. 1. Gab. ſupra n. 14. Alcia. cõſ. 698. n. 5. (licet hoc caſu dicat innominatum oriri do vt vt facias, vel vt des) Fab. de Anna. conſ. 32. n. 8.

15. Lim. in feudo cum per illud vti ex contractu nominato vaſallo ſeu tertio ius quçſitum ſit Rui. conſ. 69. n. 24. lib. 3. Gab. d. concl. 1 n. 15.

16. Lim. non poſſe reuocari poſt mortem donatarij in præiudicium eius hæredem quibus ita ius quæſitum fuit Iaſ. in d §. Flauius. n. 17. Soc. Iun. conſ. 118. n. 15. lib. 2. nec ſubſtituti Cuma. in d. §. Flauius. n. 6. Manti. de contract. lib. 13. tit. 48. n. 10. maximè ſi res ei a donatario tradita eſſet ex Coua. var lib. 1. c. 14. n. 13. Cla. d. §. donatio Q. 13.

17. Lim. non poſſe per hæredem donatoris reuocari, quia cum donator non reuocauerit dicitur noluiſſe eius hæredem reuocare poſſe Bar. in d. §. Flauius. n. 1. verſ. tu dic. Alex. n. 9. ad fi. Coua. ſupra n. 17. verſ. ſeptimo. Cla. d. Q. 13. in fi. Rot. deciſ. 489. n. 5. 683. n. 5. par. 1. diuerſ. d. tit. 48. n. 11. Seraphi. deciſ. 1184. n. 12. vbi quando alienata non eſſet titulo ſingulari.

18. Lim. non publicari rem donatam, ſi donans ante dona-

donatarij ratificationem delinquat, fiscus enim loco hæredis est nec donationem reuocare potest Thes. dec. 124 n.2.

19.Lim. in donatione in iudicio facta si index suum decretum interposuerit Aret.in l.qui absenti.n.4.in fi. de acq pos.Barb conf.40.n.10 lib.2.Paris conf. 69.n.149.lib.3. Rol.conf.19.n.20.lib.1. Thes.dec. 70.n.11.Milan dec.4.n.53 lib.2.

20.Lim. quando prior donatio ex causa onerosa notario stipulante facta esset, quæ secundæ præfertur factæ parte præsente Ias.in l.quoties n.27. C.de rei vendicat.Thes.dec.70.n.16 Milan.supra n.57.

21.Lim.notario pro absente stipulante; patre pro filio accipiente,& iuramento adhibito, tunc reuocari nequit Crau.conf.915.Thes.d.n.16.Manti.d tit. 48 n.12 13.Milan supra n.56.

22.Lim.in donatione coniuncto facta,ei enim absenti ius irreuocabiliter acquiritur notario stipulante, & iuramento interueniente Crau.supra Thes.supra in fi. Milan.supra n.58.

23.Lim pacto non reuocandi inito maximè iurato Peralta.in l.cum pater.§.à filio n.52.de leg.2.Moli. de primog lib.4.c.2.n.40.Gutier.pract.QQ.lib.2. c.77.& de iuram.confir.contract par.1.c.12.n.11. vbi contraria tollit.Fab.de Anna.conf 78.n.5.idem subdens si partes conuenissent vim rei iudicatæ habere Manti.d.tit.48.n.12.

24.Lim. quando statutum disponeret reuocari non posse Fab. de Anna. d. conf. 78. puta matrimonij contemplatione.

1.Sublim quando incerti matrimonij contemplatione initū foret Telli.in l.17.Tauri.n.71.Gomez. n.17.Auenda.Valasq. in l.44. Tauri glo.16.n.7.8. Matien in nou.resol Il.Hispa.lib.5.tit.6.l.1.glo.8. n.4.Angul.de meliorat.l.1 glo.7.n.1.

Contrarium nempè contracto matrimonio irreuocabilē esse Moli.d.lib.4.c.2.n.17.Fab.de Anna.conf. 78.n.3 & fauore matrimonij factam reuocari non posse Vinc d dec.257.

1.Lim.d.sublim. non procedere quando causa d.donationis quamuis factæ contemplatione etiam incerti matrimonij, illud ad effectum perduxit, velut si mulieri vel consanguineis ea donatio ostensa fuisset; tunc enim reuocari non posset, Matien. d. n.4. Ang.d n.1 Fab.de Anna.d.conf.78.n.3.

25.Lim. quando casus euenisset in quo donatio facta esset Lopez de cōtract.lib.2.c.43.vers.sed quia.

26.Lim. tempore lapso post quod grauamen tertij fauore appositum potest impleri tunc plenè ius quæsitum censetur,nec reuocari potest Moli.de cōtract. disp.265.n.9.vers.dicendum tamen.

27.Lim quando plures cum d.pacto donassent, tunc non posset ab vno reuocari,quia non eius solo facto ius alteri quæsitum fuit Natt. conf.531. n.42. & sequent.

28.Lim. quando tertius esset præsens esset ac stipularetur, tunc reuocari non posset Gul. de Bened. in d.vers. si absque liberis 2. sub n.23.præsertim si donatio fieret per publicum instrumentum vt per eū.

29.Lim. in maioratu perpetuo quid si a primo fuerit acceptatus reuocari non poterit per constituentem Molin.de primog.lib.4.c.2.n.74.75. Gutier. prac. QQ.lib.2. Q.52.

30.Lim. nam in dubio reuocatam non fuisse donationem pronunciari debet l.cum hic status. §. poenitentiam. de donat. inter vir.& vxo. Fede.de Sen. conf.233.n.7. vers. item non potest,vbi de priuilegio loquitur,& Cast conf.279.ante fin.vers.nec apparet. lib. 1. sub n.4. & de donatione Crau. conf. 450.n.9. Burs.conf.304.n.57. Fab. de Anna. conf. 32.n.11.

7.Lim.d.primam amp. non procedere quando à nemine pro illo tertio absente donatio acceptata fuisset,tunc enim reuocari posset,modò nil reuocationi obstet,de magis communi Cla. in §. donatio. Q.13.vers. secundus,& omnes citati in 2. opinione contraria d primæ ampliationi.

8.Li.vel potius secus esse dicas in pacto oneroso causā cōtinente ex quo tertio absenti ius non quæritur lex enim liberalitati fauet. Bal.in l.quoties.n.2. C. de donat.quæ sub mo. Alex.in l.ex facto.§.si quis rogatus.1.n.22.ad Trebel.de cōmuni Soarez.lit.D. n.223. Bertaz.conf.ciu.18.n.15.

Sublim. non procedere stipulatione intercedente l.3. vbi Bar.de seru.export. Mari.Angul.conf.201.n.4.

9.Lim. in pacto apposito fauore hęredis donantis quod potest à donatore extingui l.vnum ex familia.§.si rem.deleg.2. Coua. var.resol.lib.1.cap.14. n.8. in fi.

10.Lim. quando non res donata,sed alia tertio danda esset, tunc reuocari posset l.cum res. 22. C. de donat Ias in l.stipulatio ista §.si stipuler. n.27. de verbo.oblig.de communi Soarez.d lit.D.n.224.

Contrarium ex communi tenet Soc. conf.236. n.1. lib.2. licet restringere videatur in pecunia danda Soarez supra n.225.

11.Lim.quando ille tertius donationem repudiauit, tunc enim pro non facta donatio habetur l.legatarius §.fi.l.si tibi homo. §. non seruus. deleg 1. Soc. conf.53. n.24.25. lib.4. Bertaz. conf.ciu 18.n.18. Burs conf 205.n.18.

12 Lim. quando reuocari posse conuenisset tot tit. C.de donat. quæ sub mo. Soc. conf 127.n 11.lib 3. Paris. conf 90. n.6. lib.3. Loffr. conf 5.n.10 Natt. conf.270.n.4. Rim.Iun.conf 224. & reuocata censebitur si alteri donetur odio graui,vel pro æquiualenti pignoretur Meno.lib.3.præs.23. Intrigl. sing. 37.n.81 lib.3.

Tenendo secundam opinionem quæ habet absenti ex stipulatione notarij acquiri irreuocabiliter etiam non secuta ratificatione.

1.Lim. non acquiri ius reale ita vt re ante ratificationem alienata titulo singulari non possit absens alienationem reuocare, licet secus foret in alienatione titulo vniuersali facta in hæredem donatoris vel aliter contrahentis Couar in 3.par. rubr.de testam.n.3.vers nec item refert. Alcia in c.cum contingat n.112 ante fin.de iur.iur. Rot. dec 683.n.5. par.1 diuers. Ond conf.25.n.45.lib.2.quia vniuersalis successor tenetur approbare factum defuncti quod non est in singulari Cast. conf 195.n.2. lib.2. per hæredes donatarij non posse ratificari ex quo dominium in hęredes donantis transiuit,& remansit quod nisi addicetur non abdicatur Gab.conf.61. n.4.lib.1.

2.Lim. non procedere notarius non vt notarius sed vt pri-

vt priuatus absenti stipulatus esset, tunc enim absenti non acquireret Marf. sing. 663. Ofasc. decis. 33. n. 9.

Sublim. nam in dubio tamquam persona publica notarius stipulatus cēsetur Capic. dec. 73. n. 4. Bertaz. clauf. 18. glo. 6. n. 2.

1. Effectus tacitæ, & expressæ ratificationis est vt sicut impugnare quis non potest actum quem fecit l. sicut. C. de actio. & oblig. ita nec actum ratificatū Din. in c ratihabitione col. 5. vers. in quarto. de reg. Iur. in 6. Paris. conf. 47. n. 35. lib. 1. Ferret. cōs. 154. n. 3. Surd dec. 231. n. 11. 12. & 159. n. 12. & in emphiteuta, & vasallo quod suo iuri nequeat renūciare inuito domino Valasc. de iur. emph. Q. 38. n. 24. Thes. dec. 20. n. 2 de communi Senat. Dolan. decis. 99. n. 11. licet in censuario secus teneat. Rot. dec. 422. n. 8. par. 2. recentis. Meno. conf. 561. in fi. Bello. conf. 18. n. 16. Surd conf. 60. n. 14. 15. Medic. dec. 58 n 32. & seq. Goz. conf. 16. n. 7. & 17. intelligit si à maiore facta probetur. Mona. dec. Flo. 41. vbi de alienatione a fratre rei cōmunis facta, si frater cohabitās diu tacuit. Rot. dec. 337. n. 30. & seq. par. 5. diuerso. & n. 1. & seq. emptorem, si iustè res euinci possit, agere posse contra venditorem vt rem liberet, vel emptorem indemnem seruet, vel soluat interesse etiam ante litem sibi motam, talem tamē iustitiam emptor probare debet Lepid. dec. 2. n. 3. Surd. dec. 22 n. 8 Rot. dec. 388. n. 4. par. 1. recentis. & posse emptorem agnoscere bonam fidem, & denunciationem omittere si notoria constet de non iure venditoris, vel id probare emptor sit paratus dec. 390. par. 5. diuers. etiam non data sententia super euictione.

2. Effectus est vt ratificanti acquiratur siue ex tacita siue expresa ratificatione Corb. de iur. emphi. de caus. priuat. ob lin. fin. n. 109. & seq. vbi de possidente emphiteosim eius nomine stipulatam per alium, vel canonem soluente, vel sciente stipulationem prose factam, & non contradicente; & non acquiri possessionem ex constituto antequam ratificet absens Rot. decis. 549. par. 1. diuers. Mart. decis. Pisa. 200. n. 15.

3. Est nam actus ratificatus, à ratificante gestus censetur, & speciali mandato comparatur l. quod si de speciali. vbi Bal. de minor. l. si pupilli. §. item quæritur de neg. gest. Tiraq. de retr. lig. §. 1. glo. 10. n. 61. & seq. Surd. dec. 231. n. 11. Rot. dec. 267. n. 2. par. 2. recentis. Cor. cons. 104. n. 5. lib. 4. & vim mandati habere actus ratificationem à procuratore gesti à tutore factam Rot. dec. 524. pat. 2. recentis. & vim mandati habere dec. 572. n. 4. d. par. 2.

4. Est, nam si principalis contractus obliget plures insolidum, ratificatio eosdem ratificantes insolidum obliget, nisi pro rata tantum, tunc enim clausula insolidum pro rata cuiusque intelligi debet Rot. dec. 298. n. 6. par. 2. recentis.

5. Est, nam licet res empta ex dotali pecunia dotalis non fiat l. si eā ea C. de rei vendica. l. pecunia C. de iur. dot. secus tamen est si hoc vtile sit vxori, & eius consensus accesserit Grat. cōs. 149. n. 9. & seq. lib. 2. Paris. conf. 128. n. 2. lib. 1. Mar. Angus. conf. 143. n. 10 Ond. conf. 14. n. 56. lib. 1. Becci. conf. 42. n. 19. 20. Soc. Iun. conf. 150. n. 13. lib. 3. Rol. conf. 80. n. 15. lib. 4. Natt. conf. 650. n. 10. & ratificatio vel recognitio sufficit Rot. dec. 850. par. 4. diuers. & Manti. de contract. lib. 12. tit. 27. n. 4. & seq & Rim. Iun. conf. 776. n. 42. & in subsidium etiam pacto cessante dotalem fieri si vxor non possit ex bonis viri consequi suas dotes Ond. supra n. 51. & Gutier. de tutel. par. 3. c. 1. n. 88. & Ceph. conf. 704 n. 33. & seq. vbi etiam si initio conuenisset ne dotatis fieret Add ad Rot Bono. decis. 83. in nouiss. vbi si ita conuenerit Guirba. dec. 111. n. 15. & 16. Mastril. dec. 36. Rot. dec. 297. 399. par. 1. recentis. dotalem fieri ex præsentia coniugum iuncto decreto iudicis.

Contrarium nempè opus esse initio ita expræsse conuentum, nec mulieris consensum superuenientem sufficere vt dotalis fiat Cęs. de Barz. decis. 27. n. 24. Meno. conf. 944. n. 70. 77. Soc. Iun. conf. 150. n. 13. lib. 3.

1. Lim. 2. opi. non procedere in subsidium, tunc enim etiam sine pacto, & consensu mulieris empta dotalis fit de communi Bal. Nouel. de dot. par. 4. priuil. 15. par. 8. priuil. 34. Intrigl. sing. 89. n. 95. lib. 3. Rim. Iun. supra.

Conuersio autem dotis in fundum probatur, quod non constat alias pecunias extitisse, & intra modicum tempus post pactum sit facta conuersio, & quantitas doti respondeat Rot. dec. 335. par. 2. recentis.

6. Est quia licet scriptura priuata non probet, si tamen producatur, nec pars ei vel publico instrumento minus solemni, opponat ex taciturnitate approbasse cēsetur, & probat Bal. in l. si ex cautione. Q. 4. C. de non num. pecun. Alex. conf. 185. in fi. lib. 7. Surd. decis. 199. n. 8. & seq. vbi idem probat in actu extraiudiciali puta in recipiente literas, & eis non contradicente Mona. dec. Bono. 33 n. 14. Rot dec. 1. n. 27. nouis. diuerso. & librum mercatoris cum adminiculis probare Rota Genuen. decis. 21. n. 3. Simo. de Pret. conf. 129. n. 29 & ita Rot. Rom. plurics tenuisse testatur Granuc. theore. 15. n. 24. Maceraten. resol. 58. n. 7 lib. 1. Masc. concl. 121. n. 10. Genua. de scrip. priuat. Q. 4. n. 410. & seq. sufficeret tamen facto cōtradicere petendo se absolui n. 218. post Masc. concl. 1300. n. 18. Veral. decis. 99. n. 2. par. 1. Rota. dec. 151. lib. 3 par. 3 diuerso. Pacif. de Saluia. interd. par. 1. c. 7. n. 46. & scripturam priuatam cum adminiculis probare, & maximè aliquibus partitis verificatis etiam quoad non connexa; & præcipuo si scribēs mortuus sit Rot. dec. fi. par. 1. diuerso. vbi idem si essent maximi momenti, probās esse magis communem, & ita iudicatum 246. n. 13. par. 5. diuerso. & dec. 361. par. 2. recentis. computa transmissa recepta fine cōtradictione probare præsertim si à recipiente producta sint, etiam si per cōpulsum, & in parte, & partibus recipiens produxerit scripturam priuatam pro scribente probare in totum, si in ea producens suam fundet intentionem, & quando continet partitas quarum aliquæ verificantur aut verisimiles sunt probare pro scribente, & 374. libro rationum non credi in præiudicium tertij, nisi adminicula concurrant vt in libro mercatoris, decis. 481. & 497. de publico approbati librum probare n. 2 par. 2. & 519. recognitionē fieri debere comparationem ad aliam scripturam indubitatam sed recognitam parte citata, & in actis

regi-

registratam seruandis probare originali etiam nō producto Rot.dec.569.par.1 recentior.etiam contra tertium ad causam venientem. 3:4. coram Ludouis.569 par.2 recentis.libro credi si aliquæ partitæ verificētur ex magis communi.261.factorum, ministrorum,& agentium libris stari contra deputantes, & inter socios, non etiam eorum copiæ. Medic. decis.88. vbi librum priuati ex coniecturis probare maximè defuncti Rot.in Roma.hæredita. 14.Iunij.16 o. coram Pirouano, vbi librum mercatoris,& aromatarij etiam semoto statuto iudicis arbitrio probare,& rectorum ecclesiæ in quo mortui describuntur Meno. de arb. cas.91. Affl.decis. Perus.12 n.17.concl 29.amp.24.Viui.dec.145. ex communiori probare etiam in separatis aliquibus partitis verificatis,& credi ex statuto,vel ex coniecturis puta legalitas scribentis soliti scribere vera, causa debita, quod aliqua scripta sint contra scribentem,& scripta verisimilia sint, & iam si sit scriptus ab alio, & Affl.concl.29. & Genua de scrip. priu.lib 4 tit.de libr,mercato,alia requisita ponunt & Meno.conf 2 Trino teste notata non præfertur posteriori in publico instrumento nisi plenè verificetur Mona decis Flor.35. Veral. dec.112. par.3. Seraph.dec.870.1221.Rot.dec.100.102 766.par. 4.diuers. vbi sufficere coniecturas veritatis Mona. decis.Flo.56.vbi non sufficere mortem testium nisi subscriptio eorum recognoscatur,& 57.bono,n.13. ex dote se meliorata mulierem in melioramentis præferri. Rota dec.45.nouis.diuers.ex archiuio extractus probare etiam episcopali, & monasterij si publica sint; puta si specialiter deputatus antiquo tempore claues retinuerit etiam extra territorium si antiquissimæ sint;& priuatus si plures sint, & verisimile contineant probare,& dec.93 n.2 nō probare inter non subditos,& si non costet rogitus notarij sed intellige vt in d dec.47.& dec 275.partitas bancorum adminiculatas ex verisimili ac testibus plenè probare par.5. & 382. trino teste notatam præferri publico instrumento posteriori.

7. Ratificatio tacita vel expressa nullitatis vitium tollit l.fin.C.si maior.fact alien.fin decre. rat habue.Meno. de recup.rem.15 sub n.142. Gab. conf. 13.n.22 & 23. lib. 1. Simonc. de decre lib.3 tit.9. n.26.in fi. Senat.Dolan.decis.14.n.63. Bal.in l.observare.2.lect.§ pen.n.8.de off procons & leg. nullam sententiam vi pacti ex ratificatione sustineri, & prorogationem post sententiam non confirmare sententiam à non suo iudice latam ob defectum iurisdictionis,secus si defectu consensus.

8. Mandati inualiditas tollitur ex ratificatione principalis oriente ex longa lite, & factis expensis Seraphi.dec.720.n.1.dec.456.n.1.par.2.recentis, & nullitatem defectu mandati respectu vnius,alij non obesse.n.5.6.& licet sententiæ pro certa die citatio fieri debeat,& alia die lata nulla sit nisi in citatione additum foret,& successine pro alijs diebus iuridicis decis.376. coram Caualer. vel nisi stilus loci aliud feruet.527.par.1.recentis.vel nisi facta sit pro die iuridica, & postea intimata 460. par. 2. valet etiam sine citatione termino à Iudice præfixo dec. 205.n 4.cri.per Farin.& si procurator in loco præsens fuerit non ad aliud, & si de ea coram iudice appellationis dictum non sit sententiam confirmare potest dec.626.par.1.recentis, & sufficit partes præsentes fuisse.dec.674.Seraphi.dec.1085. mandati nullitatem tolli ex diutina contractus obseruantia Rot.dec.486.par.2 recentis,quæ causa cōmissa arbitrio Rotæ reiectis nullitatibus nullitatē ex defectu citationis ad testes iurare videndum reiecit interogatorijs a parte datis, & defectum citatione facta ad videndum pronunciari, & decerni prout iuris fuerit,& mandati defectum ex productione iurium, & scientia principalis quod talis agebat vti eius procurator, & comparitione principalis citra reuocationē procuratoris,& dec.500. notoriè iniustam sententiam quæ ex actis a lijs se iustificari nequit exequi non posse, non tamen notoriam dici, nisi notorietas colore aliquo offuscari nō possit, & quando sententia se non refert expressè ad acta, & per modum causæ dispositiuæ nō potest notoriè iniusta dici vt nulla reddatur ex cōiori, & per Rot.seruata,& dec.658. d.par.2. tradit post. sententiam nullitates non sanari, sed ante operari etiam in appellatione, & clausulas in prima commissione appositas repetitas censeri in alijs, causa eadem durante Medic.dec.55.vbi sententiam nollam confirmari posse constito de bono iure in meritis, nisi institum fuerit intra tempus statuti prius de nullitate cognosci Gul.cons.28 lib.2. vbi distinguit Viui dec.331. vbi ex cōi idem ait si sententia nulla esset iurisdictionis defectu vel mandati vt cōstito de bono iure confirmari possit. Pereg. dec.97. n.5. præsertim ob clausulam sola fac.i veritate inspecta n.6 nisi defectus esset circa substantialia dec.128.vbi etiam appellatum adhærere posse,nisi appellatio sit restricta ad partes contra se facientes,& Mona dec.Bono.dec.47.& 50.n.19 vide infra n 3315.& nullitatem sententiæ seruatis terminis de quibus per Veral.decis.260.par.2 citationis partis ad dicendum contra commissionem.2.si constet mandatum partium.3.citatio facta contra procuratorem actoris donec in curia fuit 4.si termini substantiales seruati sint, & reiterati, & decis.233. n.1. par.5. nouis diuers & 240. citationis defectu nullam confirmari nō posse si nullitas sit opposita n.15.& si non constet ius habuisse ex quo iudex nō concessisset, vel de contrario constet, actum sine citatione valere. Surd.cons.181 n.27. & sententiam si defensio nulla competijsset Vant. qui. mo. null. defend. n.107. & seq vbi idem causa inter partes præsentes instructa Soarez. lit.C.n.60.& Mastril. dec.82.n.17. Rot. Bono dec.16.n.6. non requiri si de nullo vel minimo alterius præiudicio agatur,ac 30. n.22. si iudex ex officio procedat ad scandala vitanda,& dec.69.in nouiss. non requiri si propria authoritate facere poterat nec iudices adiuit, & Affl. decis.178 n.6.7.an requiri si notoriè ius non competere constet, & Paris.cons.5.n.108.lib.4. & quādo eo inuito actus geri poterat Affl.dec.Perus. 96. n.16. ex communi nec alijs casibus per Gab. concl.1.de citat,nec requiri si pars nullas defensiones proponere poterat Soarez lit.C.n.60. Vant.tit. quib.mo.sent.null.defend.n.113.Paris.cōs.5.n.108. lib.4.Mago.dec.Luc.62.n.28.Mastril.dec.82.n.17. Surd.cons.181.n.26. & vbi non constaret quod ita iudex

iudex non iudicasset si aliquid allegasset n.28. & si de bono iure constet sententia etiam iurisditionis defectu lata confirmari potest lata in meritis ex communi Viui. dec.331. Pereg. dec.97. n.5. Mago. decis. Luc.25. n.45. vbi Add. Med. decis. 55. reintegratio vero ad bona nulliter concessa non reuocatur in vi compulsiua, sed in expulsiua Rot. dec.97. coram Coccino.

9. Est nam licet procuratoris confessio per dominum reuocari possit etiam non probato errore etiam si geminata esset quia præsumitur non informatus Veral. decis.198. par.1. Rot. decis.79. n.3. coram Caualer. 268 n.2. par.2. recentis. 445. n.3. vbi de factu positionibus respondendo; coniecturis tamen concurrentibus nocet domino decis.334. n.3. par.1. ratificata verò nequit reuocari decis.512. par 2. subdeas quod si in ea error contineatur, acceptari queat reiecto errore.

10. Actus nullus fauore ratificantis, secuta ratificatione validatur Rot. decis.89. n.11. par.2. diuersorum 588 n.8. par.2. recentis.

11. Emphiteosi recepta à Seio pro se, & Titio fratre absente, licet ante ratificationem Titij ei non acquiratur, sed tota apud Seium maneat si verba obligatiua, & executiua in personam Seij stipulantis concepta sint Bar. in l. stipulatio.38. §. si stipuler. & in l. si mihi, & Titio. n.4. in fi. de verb. oblig. Gab. de verbo oblig. concl.1. n.54. Bal. in l. multum interest n.5. C. si quis alteri vel sibi Alex. cons.24. n.5. lib.5. Decia cons.73. n.5. lib.2. Tiraq. de iur. const. par.3. lim.30. n.77. Corb. de caus. priu. ob lin. fin. n.105. & seq. de communi Pereg. cons.30. n.8. lib.1. Rui. cõs.138. in princ lib.1. de communi Anch. Q. 38. n.2. lib.1. Meno. cons 160. n.50. & 1231. vbi etiã ante ratificationem alteri alienari posse probat Bero. cons. 108. n.9. lib.1. Clos. cons.103. n.12. lib.2. Machel. patro.23. n 1. attamen secuta ratificatione etiam tacite, quilibet dimidiam habebit, pro vi, & filij cuiusque pro quibus stipulata fuit Gab. cons.86. lib.1. 70. n.7. lib.2. Surd. decis.159. n.14.15. vbi idem in feudo Bero. Q.85. vbi de viro, & vxore, & Dec. cons.58 & Meno. cons.160. n.50. Corb. supra n.108. nec vnus alij præiudicare potest de magis communi Affl. dec. Luc.66. in fi. nec ante ratificationem in fratrem pro quo frater stipulatus fuit alienatio fieri potest prout nec in extraneum Ruin. cons.168. n.5. lib.1. Corb. de caus. priuat. ob alienat. lim.6. n.8. tacitè tamen ratificationem colligi sat est Corb. supra de caus. priu. ob lin. fin. n.110. Silua. cons.57. n.30. Dec. cons.58. n.2. Rot. dec.59. par.2 diuerso.

1. Lim nam si frater pro quo Seius stipulatus fuit ante ratificationem obierit, eius portio ad dominum reuertitur si ex causa lucratiua facta sit, & stipulans suam partem tantum acquirit Bar. in d.l. mihi, & Titio n.4. in fi. vbi omnes Alex. cons.24. n.6. lib.5. Ruin. cõs.5. n.4. lib.1. Corb. supra n.164. Ceph. cõs. 345. n.5.6. Gomez de iur. aure. n.5. Simo. de Pret. de vlt. vol. lib.4. interpræt. vlt dub.2. fol.233. n.9.

1. Amp. vt re non integra fieri non possit ratificatio ista puta mortuo concedente, vel re alteri concessa Rui. supra n.5.9. Bero. cons.108. n.10. lib.1. Corb. supra n.118.

12. Nouatio ex interuallo per ratificationem fieri potest quæ retrotrahetur l. si quis absente me, vbi Doc. de nouat. Ferret. cons.129. n.7. Med. de nouat. par.1. Q.3. n.7.

13. Mandato ratificatio comparatur etiam in requirentibus speciale mandatum l. si: C. ad Macedo. l. quod si de speciali, vbi Bal. de mino. l.1. §.1. vbi Dec in 2. not quod quisque iur. Tiraq. de retr. lig. §. 1. glo.10 n 61. Marta. decis. Pis.263. Dec. cons.58. n.1. Surd. cons.60. n.14; Gratia. discep.926. n.19. Medic. dec.58. n.32. & seq. idem probans mandati finibus excessis Ludouis. decis.523. n 4 constito de scientia excessus mandati quæ probatur coniecturis, & verisimili, vicinitate, coniunctione, cohabitatione, cursu tẽporis, & scientia in genere sat est Medic. supra etiam in delictis Fari. Q. cri.24. n.139. & seq. vbi etiam de vniuersitate quatenus teneatur, & ratificasse censeatur; sed ratificãs punitur io loco delicti non ratificationis Q.7. n.50. ex communi; & quando Reus cogatur ratificare confessionem per torturam Q.38. n.91. & seq. non tamen requiri in tortura testis Q.39. n.139 & mandato æquiparari etiam in requirentibus speciale mandatum Surd. cons.43. n.13. Coccin dec.378. n.6.

14. Quamuis omnis actio, & ius ad rem nobis competens perfectè ac irreuocabiliter quæsitum, possit pacto de non petendo remitti Bar. in l.1. n.4. Ang. n.3. Fulg n.4. Cast. n.5. Cag. n.67. de cõmuni Dec. n.23. C. de pact. Alcia. n.18. Zuccard. n.127. Bolog. n.66 ex l. si vnus. § pactus. & §. seq. de pact. de cõi omnium Odd. de fideic. Q.1. n.63. secus si simplici renunciatione, nisi in pactum transierit vel absenti facta aliquo pro eo acceptãte secuta ratificatione, vel nisi quoad renunciantem quoad ipsum namque actio abdicata censebitur licet debitor liberatus nõ sit Cast. supra Cag. supra n.70. & seq. Bolog. supra Odd. supra n.70 & seq. & valet etiam renunciatio iuri de futuro in iudicio facta, vel cum iuramento, vel geminata vel parte præsente Crot. in l. non solum. §. morte. n.99. de oper. nou. nunc. Seraphi. priu. iura. 109. Gab. cons.138. n.9. lib.1. Surd cons.267. n.20. & seq. Gutier. de iura. confirmat cõtract par. 1 c.25. & pure delatum non dum acceptatũ renunciari seu repudiari posse de cõi Odd. supra n.85. spe autem cõpetens quod proprie ius de futuro dicitur ex cõi omnium in d. l.1. pacto remitti potest nõ simplici renũciatione vt per Pereg. de fideicom. art.52. n.9. & seq. & Odd supra n.97. & seq. pacto tamẽ fideicõmissum remitti non posse si duplex prohibitio legis facti in casu mortis, & hominis in casu alienationis Purp. in d. l.1. n.12. Ceph. cons.296 n.24. & seq. Odd. supra n.97. & seq. renunciatione tamẽ remitti posse si in iudicio facta sit iudice pro absente acceptante, & postea ratificante Cag. supra de cõi Zuccard. in d. l.1. n.148. Mazol cõs 2. n.28. & Odd. supra n.127. & seq. & si iurata sit ex cõi. n.133. vel geminata ex cõi omniũ operari idem quod pactum si verba renunciationis in futurũ cõcepta sint Odd. supra n.149. & seq. & parte præsente renunciationẽ in pactum transire, etiã non acceptatã modo nõ sit recusata ex cõi Odd supra n.161. & seq intelligens si in futurũ concepta sit non sit tacita, nec ad præsens restricta n.175. & suprascriptas limitationes ad

renunciationẽ allatas cõgessit prius Gul. de Bened. in c. Rainutius, verbo, si absque liberis 2. in tract. fideicom. n. 97. & seq. geminatam autẽ renunciationem non operari idem quod pactũ ex cõi Bolog. in d. l. 1. n. 74. & Odd. supra n. 148. nisi in futurũ verba concepta sint n. 153. simplici etiam renunciatione ius futurum amittitur de iure canonico, & vbi spes ex contractu penderet quæ transmitti posset, & vbi in renunciatione verba addita forent pactum continentia vt promisit, vel si renunciatio in scriptis facta esset n. 177. & seq. & Gul. supra n. 116. Quod ius nec re, nec spe competeret nõ posse renunciari etiã verbis in futurum, & etiam si incertum sit, nisi cum iuramento ex communi omnium Cag. in d. l. 1. n. 77. 78. & Odd. supra n. 184. & seq. pacto potest ex communi vt per eos.

15. Retrotrahitur autem ratificatio validè, & legitimè facta, & mãdato cõparatur etiam vbi mandatũ speciale requiritur Ang. in l. licet de iud. Alex. conf. 117. n. 2. lib. 5. Ias. in l. si mihi bona §. iussum. n. 36. de acq. posses. Alex. cons. 133. n. 7. lib. 6. Bero. cons. 73. n. 36. lib. 1. Cor. cons. 104. n. vers. quãtum lib 4. Crau. cõs. 304. n. 2. & 674 n. 16. secus è contra actus scilicet ad ratificationem probans Grat. cons. 127. n. 4. li. 1. de retr. lignag. §. 1. glo. 10. n. 65. Rim. Iun. cons. 381. n. 92. Molina de contract. disputat. 337. n. 18. & seq. vbi infert ad gabellæ solutionẽ Bertaz. claus. 4 glo. 12. n. 1. Natt. cons. 126. 142. n. 2. & seq. Crau. cons 849. n. 7. vbi de omisso tractatu in alienatione rerũ ecclesiæ Alcia. cons. 255. n. 5 6. Veral. dec. 180. & 365. par. 2. & 53. n. 5. par. 1. Becci. cons. 113. n. 31. Seraphi. dec. 20. in præiudicium ratificãtis Rota Bono. decis. 25. n. 26. in nouiss. Rot. Rom. dec. 315. n. 2. par. 2. recẽtis. vbi ex prosecutione processus oriri. Manti. dec. 13. n. 11. Macerat. resol. 55. n. 9. lib. 2. Scrad. de feud. par. 10. sectio. 20. n. 42. tenuit Rota Luca. in causa Vincentij Casoli 29. Nouembris 1623. ex actis D. Christophori Geminiani vbi procurator initio litis, & præsentationis rescripti delegatorij mandato carebat, cum pars de mãdati defectu non opposuisset, & vide supra hoc nu. vers. 22. & quando actus nullus est defectu consensus Gail. obs. 47. sub n. 4. lib. 1. de magis communi Mago. decis. 6. n. 20. & seq loquens in ratificatione appellationis iuxta decem, intra tamen à die scientiæ Surd. cons. 60. n. 14. Cabal. resol. cri. 286. n. 40. Rot. dec. 80. n. 5. nouis. diuerso.

1. Amp. procedere etiã in materia odiosa Alcia. supra.

2. Amp. sententiam ratificari posse, & retrotrahi etiam post factam oppositionem defectus mãdati. Natt. supra.

Contrariam opinionem communem testatur Masuer. ad Papien. in forma respons. Rei conuenti glo. Simoninus. verbo & vertor.

3. Amp. vnde perinde sit, ac si ratificans contractum gessisset, si scienter illũ ratificauerit Gram. dec. 103. n. 48. Rim. Iun. cons. 454. n. 4 & seq. & ratificanti possessionem acquiri tradit Rot. Rom. dec. 50. coram Ludouis. & Manti. dec. 227 n. 2.

4 Amp. etiam si mandatum speciale exigatur Surd. decis. 159. n. 16. Rota. Roma. decis. 275. n. 4. par. 1. recent. Rot. Bonon. decis. 25. n. 24. & seq. in nouiss. Add. ad Rot. Rom. dec. 295. coram Ludouis. Maceraten. supra n. 10. in acceptatione beneficij de communi Villalo. com. opi. lit. M. n. 10. Gab. cons. 194. n. 5. lib. 1. Ond. cons. 38. n. 8. lib. 1. Gratia. discept. 704. n. 24. Rot. dec. 28. n. 3. collectarum per Cenci. de censi. & de compromisso, & laudo. Rim. Iun. cons. 720. n. 7. Laderch. cons. 13. n. 2.

5. Amp. in delictis Lanfr. dec. 126. vbi etiam mandatum quandoque operari ad actum sequentem, de qua amp. vide latè per Farin. Q. 135. n. 43. & seq. & supra hoc num. vers. 20.

6. Amp. vt mandatum superueniens ante negocium perfectum retrotrahatur Boer. decis. 348. n. 7. vers. & idem, & gesta ratificet scientia Rot. Rom. decis. 412. n. 6. par. 1. recentior. Rota Bonon. decis. 85. n. 11. & seq. in nouissim. Rot. Rom. decis. 576. coram Ludouis. vbi Add. tribus tamen concurrentibus, constituentis notitia ante gestorum, mandatum in eadem persona factum speciale ad illã causam; & quod verba ratificationis in præteritum sonent; sed non potest fieri ratificatio post oppositum mandati defectum Rot. Bono. d. decis. 85. n. 15. & seq. nec quando statutum audiri prohibet sine mandato vt per eam.

7. Amp. vt si coniuncta persona pro coniuncta appellet, ratificatio fieri possit decem diebus ad appellandum transactis, secus in nudo gestore Bal. in margarit. verbo, coniuncta persona. Mago. decis. Luc. 49. n. 29. & n. 28. probat intra decem dies ad appellandum præfixos interpositam censeri, & factam ratificationem, & dec. 6. n. 20. & seq.

1. Lim. non procedere in præiudicium tertij, nam retrotractio fieri non potest in tertij præiudicium, cui medio tempore ius quæsitum fuit Bal. & Sali. in l. 1. Can seru ex suo fact. Cast. cons. 195. n. 3. lib. 2. Alex. cons. 78. n. 20. in præiudicium partis lib. 5. & cons. 228. n. 3. 4 lib. 6. Tiraq. de retract. lignag. §. 1. glo. 10 n. 69. & 74. Ruin. cons. 200 n. 18. lib. 3. Cacche. decis. 119. n. 28. Grat. cons. 127. in fine lib. 1. Bero. cons. 177. n. 68. lib. 1. Decia. cons. 76. n. 8. lib. 2. Neguz. de pignor. primo membr. 3. par. n. 38. de communi Onded. cons. 1. n. 24. 38. n. 24. lib. 1. & Cur. Iun. cons. 74. n. 1. 76. n. 6. Dec. in l. semper qui non prohibet n. 15. de reg. iur. de communi. Bellon. cons. 76. n. 19. Surd. cons. 215. n. 6. 7. dicens non retrotrahi pro tempore præterito ad debitorem in mora constituendum, & 245. n. 8. Bertaz. supra sub n. 1. & claus. 18. glo. 7. n. 3. Thes. decis. 70. n. 5. Moli. de contract. disp. 264. nu. 12. Rol. cons. 63. n. 52. vbi de assensu Regio in feudi alienatione obtento mortuo alienante lib. 4. Osasc. decis. 119. n. 25. Natt. cons. 253. nu. 9. 261. n. 8. vbi quando defectus superuenit ex parte habentis ratum distinguendo vt per eum Rim. Iun. cons. 8. n. 35. quando tertio fuit ius quæsitum 619. n. 53. 813. nu. 25. de communi Villalob. com. opi. lit. R. n. 1. & Cabal. cons. 13. n. 17. par. 1. Mago. dec. Luc. 51. n. 25. Rot. Bono. decis. 14. n. 8. & sequen. in nouissim. Meno. cons. 1075. n. 3. Peregr. cons. 77. n. 19. lib. 3. Gratia. discept. 963. n. 6. & 7. post Felin. in c. sicut tuis. n. 6. de simo. & quando auferretur ius ei cõtra quem fit ratificatio Alex. cons. 78. n. 20. lib. 5. Rot. Rom. dec. 318. n. 4. par. 1. diuerso. Becci. cons. 66. n. 25. Moz. de contract. col. 3. vlt. ord. n. 27.

Ceua.

Coua. in rub. de testa. par. 3. n. 13. Cla. in §. donatio Q. 13. Manti. de contract. lib. 13. tit. 48. n. 18. Rot. dec. 328. n. 5. par. 2. recentis. vbi ius contradictione vnius alijs quæsitum, eius ratificatione tolli non posse. Senat. Dolan. decis. 105. n. 7. Rota. dec. 516. n. 7. par. 2. recentis.

1. Sublim. non procedere in præsumptione quæ est super dubio, sed tantum in ratihabitione, & fictione quam constet non interuenisse ab initio Alex. in l. 1. n. 15. C. qui admit. Burs. cons. 40. n. 28.

2. Sublim. non procedere quando ex parte actum gerentis defectus subesset l. bonorum in fi. vbi Bar. rem rat. habe. de comuni. Bero. cons. 73. n. 21. lib. 1. & supra hoc n. 1416. vers. 18. lim. 2.

3. Sublim. quando Prælatus nomine ecclesiæ litigasset Seraph. dec. 20. n. 6.

4. Sublim. quando tertius titulo vniuersali successisset Coua. d. n. 13. vers. nec item Rot. decis. 683. n. 5. par. 1. diuers. Thes. dec. 124.

2. Lim. non procedere quando statutum prohiberet minores contrahere, tunc etenim ex quo contractus omnino nullus esset, ratificatio non retrotrahetur sed sustinebitur vt ex nunc Bar. in l. obseruari. n. 4. de offi. proconf. Alex. cons. 78. n. 18. in fine lib. 5. Surd. decis. 245. n. 5. quia actus in totum nullus est n. 13. & cons. 18. n. 122. vbi quando actus omnino nullus esset, & Duen. reg. 31. fall. 4.

1. Sublim. non procedere in ratificatione à lege inducta Borg. de tuto. n. 148. Meno. de recuperan. rem. 15. n. 56.

3. Lim. non procedere nisi actus nomine ratificantis gestus esset c. cum quis in princ. de sentent. excom. in 6. Felin. in c. sicut tuis n. 1. de simo. dixi supra hoc num. vers. 20.

4. Lim. quando lex requirit tractatum vel machinationem ad delictum, quia ratihabitio non operatur contra mandatum Feli. supra n. 3.

5. Lim. non procedere nisi in expressa ratificatione Felin. in d. c. sicut tuis. n. 4. nam verbum expressum requiritur.

6. Lim. quando ratificatio non haberet extremum habile Felin. supra n. 5. Marcabrun. cons. 51. n. 143. vel medium inhabile Seraphi dec. 31.

7. Lim. non procedere quando in actu solemnitas defecisset; quam si ratificans omisisset, actus non tenuisset Feli. supra n. 7. vel consensus certo tempore requisitus non fuisset adhibitus l. quid ergo. de ijs qui not. infam.

8. Lim. non procedere quando mandatum pro forma requireretur, tunc enim ratificatio minimè sufficeret Felin. supra n. 8. & supra hoc eodem num. versic. 28. & quando præcisum requireretur, aliud non sufficeret ex quo admittendus veniret Gargiare. patroci. 57. n. 17.

9. Lim. non procedere quando actus nullus factus fuisset alterius quam ratificantis nomine, Felin. supra n. 9.

10. Lim. non procedere in eo quod mandari non potuit Capra. reg. 54. n. 4.

11. Lim. nam si lex verum hominis factum requirat, non comprehendit actum ratificantis l. quid ergo. de infami. Capra supra n. 5.

12. Lim. nam si constituens expellatur, & possessione priuetur ante constitutarij ratificationem, non competet constitutario remedium recuperandi etiam si postea ratificet Butr. in c. cum venisset in fine vbi Abb. col. 2. versic. & faciunt hæc. de restit. spol. Alex. in l. quod meo. col. 1. in prin. versic. item istud vbi Aquen. col. 1. Tiraq. de iur. constit. par. 3. lim. 30. n. 2. 3.

13. Lim. non procedere quando tempore actus gesti fieri non potuisset, tunc enim ratificatio non retrotrahetur, sed actus vt ex nunc validus erit Alex. cons. 232. n. 6. lib. 6. 78. n. 22. lib. 5. Turza reg. 16.

14. Lim. non procedere nisi per fictionem quæ tamen cessat æquitate silente Alex. cons. 78. n. 21. lib. 5. Turza. supra Burs. cons. 370. n. 17. Decia. cons. 5. n. 17. lib. 5. Rim. Iun. cons. 666. n. 26. 27. Lepid. dec. Luca. 94 vers. nec quicquam.

15. Lim. quando res non esset integra Alex. cons. 78. n. 23. lib. 5. Turza. supra, & eo mortuo contra quem fit Rim. Iun. cons. 619. n. 52 Rot. decis. 627. par. 4. diuers. Grat. cons. 36. n. 36. lib. 1. Bero. cons. 201. n. 27. lib. 3. Gutier. prac. QQ. lib. 2. c. 23. nisi per eum de cuius præiudicio agitur factum fuisset ne res integra esset Manti. de contract. lib. 27. tit. 6. n. 55. Rota dec. 22. n. 4. coram Coccino.

16. Lim. non procedere quando actus nullo modo valuisset Alex. d. cons. 78. n. 24. Turza supra. sed vt ex nunc valere Marcabr. cons. 51. n. 175. secus in tacita legis quoad alienationem, & hipothecam, non etiam respectu compromissi vel laudi n. 176. Dec. in l. quod initio n. 13. de reg. iur. vide infra n. 3416. Milan. decis. 4. n. 74. & seq. lib. 2. Senat. Dolan. decis. 105. n. 8. & hoc casu requiri partis præsentiam Aret. cõs. 128. Milan. supra, vbi solemnitates etiam requiri, licet secus dicant si actus initio nullus non fuisset.

17. Lim. non procedere quando ab initio oppositum fuisset Gratia. dec. 105.

18. Lim. non procedere quando mandatum pro forma requiritur tunc enim ratificatio non comparatur mandato Bal in l. executorē. n. 15. C. de execut. rei iud. Afin in prax. §. 28. cap 3. Ceph. cons. 441. n. 92. Decia cons. 5. n. 29. 30 lib. 5. Rim Iun. cons. 467. n. 89. 666. n. 11. & seq. Tiraq de iur. const par. 3. lim. 30. n. 21. Dec. in l. semper qui. n. 17 de reg. iur. Surd. dec. 159. n. 16. Rip. respons. 90. n. 22. Add. ad decis. 295. coram Ludouis. Cornaz. decis. Luca. 195 & si initio requiratur non posse fieri nisi in præiudicium ratificantis Ond. cons. 38. n. 27. lib. 1. Add. ad dec. 295. coram Ludouis.

Contrarium tenet Alcia. cons. 255 n. 4 & seq. Add ad Rot. Bonon. dec. 85. in nouissimis, vbi quādo aliquid puta iura producta fuissent, vel actum veluti facta impensa, & huiusmodi.

19. Lim. non procedere quando quis non propriam sed alienam rem vendidit, tunc enim à die ratificationis tantum tempus etiam ad præscribendum currere incipiet Meno cons. 364. n. 20. 21.

20. Lim. non procedere in materia stricti iuris Surd. cons. 28. n. 16. Add. ad decis. 295. coram Ludouis.

21. Lim. non procedere quoad irregularitatem incurrendam Mars. sing. 184. nec quoad moram pro tempore præterito incurrendam Alex. cons. 78. n. 17. lib. 5. Surd. dec. 215. n. 7.

22. Lim. in matrimonio Rot. Rom. dec. 395. coram Ludouis. vbi ex consensu superuenienti vt ex nunc tantum validari; nec nulliter contractum ratificari posse.

23. Lim. in resignatione nulla, quoniam Papæ etiam consensus requiritur Rot. Rom. dec. 198. n. 2. par. 1. diuers. & d. dec. 395.

24. Lim. quando requiritur speciale mandatum Decia. cons. 60. n. 17. lib. 2. Bursa. cons. 370. n. 11. Ceph. cons. 441. n. 82. Ond. cons. 38. n. 27. lib. 1. vbi fieri tantum posse in præiudicium ratificantis, non ad sui commodum.

25. Lim. vt licet vt ex tunc actum nullum ratificatio validet non procedat nisi in tacita legis ratificatione non hominis Simonc. de decre. tit. 9. n. 18. & tacita legis ita demum retrotrahitur si actus initio nullus fuisset omnino si de alienatione, & hipotheca agatur non de laudo quod ratificari nō potest, nisi compromissum confirmetur quod lapso tempore fieri non potest Marcabr. cons. 51. n. 176. 177. licet operetur vt valeat in vim pacti. Milan. supra n. 85. ex Aret. cons. 128. & alijs.

26. Lim. quando ratificatio non fieret in tempore quo actus fieri non posset l. bonorum. vbi Doc. rem rat. habe. Tiraq. de retr. lig. §. 1. glo. 10. n. 88. Lanar. cons. 36.

16. Licet confessio absente parte facta non probet, fallit tamen multis modis, & inter alios in his quæ pendēt á voluntate vnius puta super ratihabitione, hæreditatis aditione, & huiusmodi Feli. in c. si cautio. n. 29. de fide instr.

17. Fideicommissi renunciationem quoad absentem ratificatio eius validam reddit Thob. cons. 40. n. 14. & seq. Odd. de fideic. Q. 15. n. 2.

18. Absolutionem à iuramento absenti, & ignoranti concessam à procuratore sine mandato etiam petitam ratificatio intra tempus solutioni præfixum validam reddit Feli. in c. 1. de iur. iur. n. 30. Genuen. in prax. Archiep. Neap. c. 4. n. 11.

19. Promittens de rato pro Titio dicitur intercedere pro eo, & ipse obligationem sumere, licet promittens ratum habiturum non ita teneatur, & omnem conatum faciendo liberetur Bal. cons. 101. n. 1. & 2. lib. 3. Milan. dec. 10. n. 84. lib. 1.

20. Qui ratificaturum Titium promisit, tenetur eo mortuo eius hæredem ratificare operari l. si fine. §. in stipulatione. rem rat. habe. vbi Doc. nisi pro eo taxatiuè promiserit, tunc illo vita functo mora cessante liberatur, mora autem commissa quia scilicet tantum tempus præterierit intra quod ratificari facere potuisset tenetur ad damna, & interesse etiam requisitione in pacto deducta omissa Bal. supra Maran. disp. 7. n. 24. Bimius. cons. 56. nu. 3. Milan. decis. 10. n. 87. & seq. lib. 1. Rui. cons. 132. n. 2. lib. 1.

21. Solutione facta negociorum gestori non liberatur soluens, nec dominium creditori acquiritur, at secuta creditoris ratihabitione debitor liberatur l. si hac mente. 25. de neg. gest. vbi Bar & alij.

22. Possessio sine mandato non acquiritur ante secutam ratificationem Rota decis. 279. n. 2. par. 1. recentis, & quidem speciale requiritur in beneficio si non facti sit sed multum iuris habeat Abb. in c. accedens. n. 5. de præbend. Tholos. decis. 487. Rot. dec. 14. n. 2. coram Caualer. nec in incorporalibus acquiritur sine scientia, & patientia illius de cuius interesse agitur Rot. decis. 188. n. 1. 275. n. 5. par. 1. recentis.

23. Appellatio (quæ intra decem dies á die scientiæ sententiæ fieri debet) quæ ex notificatione inducitur, nisi principali vel procuratore præsente prolata sit (est enim decemdium initio vtile nec ignorāti currit) auth. hodie. vbi Doc. C. de appel. Mins. cēt. 2. obs. 2. Ceph. cons. 106. n. 7. Crau. de antiq. temp. par. 2. vers. ex præmissis fol. 128. n. 3. Plot. de in lit. iur. §. 15. n. 9. vbi etiam si ex statuto curreret á die scientiæ, & anni 100. elapsi forent ex Bal. in l. 2. n. 8. C. de edil. act. nisi crassa sit ignorantia vt per eum Seraphi. decis. 565. Mago. decis. Luc. 40. n. 27. (vbi idem in criminalibus licet ab eo dissentiat Zuccar. dec. Luc. cri. 23.) Soc. reg. 397. de communi. Vestr. lib. 7. c. 3. n. 52. Lanc. de attenta. par. 2. c. 12. lim. 50. n. 142. & seq. vbi de fictis contumacibus, & grauamine extraiudiciali n. 137. & seq. Burs. cons. 288. n. 7. Turret. cons. 87. nu. 15. vbi certam scientiam exigit lib. 1. Carpa. c. 131. n. 71. & seq.) si nomine condemnati interposita sit Coccin. decis. 356. vbi scientiam latæ, & contra se latæ requirit ratificari debet intra 10. dies datos ad appellandum, & in dubio intra 10. dies appellatum præsumitur á die scientiæ, nec non ratificatum Bal. in margari. verbo. coniunctus Mago. decis. Luc. 6. n. 20. & sequent. 49. n. 27. & 28. ex Old. cons. 130. n. 12. Franc. in c. ex ratione. n. 20. & seq. de appel. vbi dat cautelam vt sententia ad domum vel personaliter intimetur quia facta contumacia, & præsumpta scientia non obest, sed vera, & certa scientia requiritur vt appellandi tempus currat (vide infra n. 4520. & 2830. lim. 12.) Natt. cons. 51. n. 1. Feli. in cap. quoad consultationem n. 34. vers. 14. de re iud. vbi copiam authenticam transmitti exigit, & Ias. cons. 159. col. pen. vers. 3. & vers. 4. lib. 2. Viui. decis. 266. vbi tamen de momento ad momentum currere, & diem sententiæ intimatæ computari, & dies festos, licet aliás dies termini nō computetur si de odio non de fauore agatur vt per eum, & die. 19. Nouembris. 1635. obtinui coram Perill. & Eccell. D. Francisco Palma secundæ appellationis iudice appellari posse á sententia mulctæ librarum 25. post 10. dies, quia eadem sententia continebat condemnationem damnorum, & expensarum, & sic interesse particulare, & sic totale ob mixturam, nam particulare interesse, si quis ius dicenti non obtemperet alia actione in factum venit diuersa ab actione in factum pro mulcta, ideo æque principaliter veniunt Bar. in l. 1. §. fi. nu. 1. & 7. si quis ius dic. Cast. n. 5. Ias. in §. actionum. n. 52. Inst. de actio. Pereg de fideic. art. 49. num. 145. & 148. Rot. decis. 807. num. 4. par. 1. diuerso. nec mulcta propriè criminalis dicitur vt statuto de causa criminali contineatur Bal. in d. §. fi. nu. 4. Alex. n. 18. Ias. n. 41. Gail. de pace pub. lib. 2. cap. 5. n. 8. de communi Fari. Q. 18. num. 28. quod interesse totale in d. mulcta non venit Bal. in d. §. fi. versic. primo sic. Cast. n. 3. Ias. n. 4. nec mulcta ad heredes transit, sed anno expi-

expirat Bar supra in princ.& Bal. Alex.& Iaf. n.1. licet in causis mere criminalibus vel vbi expensæ, & damna accessorie venirent Zuccar. dec. Luc.23. cri. & Rot Luca. in causa Io.Frigidani. 9. Octobris.1632. exactis egr. D.Laurentij Pieri. fol.75. appellari non posse tenuerint, à mulcta verò potest Bar.in d l.n.15.Minf.cent.3.obf.43.Cartar dec.37. Bertaz.cōf cri.181.n.17.Lepid.dec.Luc.83.Merli. dec.Luc.25. Fari. supra n 58.& fine dolo mulctam non imponi Merli. supra Rol. conf.47.n.62.lib.2. Plot.§.3.n.34.Purfat.conf.225.n.155.nec fi præceptum fine claus.iustifi emanarit Rim.Iun.cōf.336. n 8.337.n.14.Rol supra n.52. Viui.communi opi. 678.nec alijs casibus per Fari.supra,& Bertaz.cōf. cri.353 & add ad conf.79.Neuiz cōf 61.& Pereg. de iur. fisc. lib.4.tit.8 n.18. de mulcta etiam reuocanda agentes; & obtinuisse nullam ob non factum præceptum personaliter, & causa cognita, & fine claus iustifi.pro Antonio Simonelli in Rota. Luca. Aprilis.1636. ex actis egr. D. Siluij Rustici fol. 21.

3.Lim.quod de die scientiæ dixi non procedere si citatio personalis facta esset ad audiendam sententiam, tunc enim infra decem dies à die sententiæ etiam nō facta ratificatione appellari debet Franc. in c.bonæ n.22.de appel. Lanc. de attent. par. 2. c.12.lim.50.n.81.Caputaq decis.139.par.3.Rot. dec.758.n.3.par.3.lib.3.diuers.Gratia.discep.364. vbi procuratore citato,& Frāc.in c.Nicolao n.19. de appel & Ferret.conf.126.Barz.dec.82 n.14.vbi de citatione personali procuratoris stante statuto Lucano lib.1.c.25 & Alex.ad Bar.in l.1.in fi.quat. app.fit Grat.conf 100.lib.1.

Contrarium tenent Ofasc. dec.142 n.36. Crau. conf. 425.n.61.Vrsil.ad Affl.dec.344.vbi lim.

2.Lim. vt si iudicis authoritate intimatio fiat, non sit opus sententiæ tenorem inseri, (vt fieri debet si à parte intimetur) sed contra ipsum sententiam latam intimari sat est. Rom. conf. 6. Natt. conf. 348. n.3. Lanc. d. lim.50. n.162. Alex. conf.95. n.14.lib.2.

3 Lim. in ignorantia crassa, & supina Bal.in d.l.2. n.7. in fi. intelligendo secundum qualitatem personarum.

4.Lim. procuratoris scientiam domino obesse vsq à die scientiæ procuratoris tempus currat Minf. supra vbi idem si præsente principali lata sit Tiraq. de retr.lig §.35.glo.4 n.10.Rot decis.719. par.1. diuers. vbi etiam respectu restitutionis in integrum 86.& 131.n.7. par.2. ex Rom. conf 481. & dec. 900.par.3.lib.3.Natt.conf.524.n.9.Ond.conf.83. n.89.lib.1.

Contrarium tenet Mar. Angus conf.70. n.7. Rom. conf.289. Ond.conf.55.n.53.& seq. lib.1. nisi procurator in re graui speciali mandatum haberet ex Roma.dec.481.n.7. Cel.de Gras decis.109.nisi attentata à procuratore sciens non reuocasset, tunc enim dominus ratificasse censeretur n.2.3. Surd. conf 183.n 33.subiiciens ideo non censeri ratificasse 28.n.102.decis.181 n.18. & ipsum vide conf.566. n.14 & dec.4 n.3.officialis scientiam domino non obesse probantes etiam. Rot. decis.293.n.4.par.3. diuers. lib.2. vbi cessante præsumptione auuisationis 500. coram Caualer. vbi scientiam citationis procuratoris in domino præsumi postea non antea constituti Gab.de reg.iur. concl.5. n.34. vbi in speciali non in generali procuratore Rot.dec.507. n.6.par.1. recentior. vbi quando non ageretur de iure domino auferendo.

3.Sublim non procedere quando ex præsumpta scientia ista, dominus pœnam incurreret nisi ratificatio arguatur Rot dec.104.n.4.par.1.diuers. vel suo iure priuaretur Seraphi.dec.1239. nam ad incurrendum præiudicium non sufficit præsumpta, sed certa,& necessaria requiritur Ofasc.dec.166. n.3.Rot. dec.507.n.7 par.1.recentior. idem si de auferendo iure agatur.n.8.nisi ex postea gestis ratificatio colligatur dec.104.n.4.par.1.diuers.

5.Lim.nam sufficit præsumpta scientia intimationis ad domū factæ Bal. io l.sic re §.muita in fi.de excus. tuto.Franc.in c.fi.n.43.de appel.

Contrarium nempe certam, & indubitatam exigi scientiam Natt.conf 456.n.18.Turret supra.

1.Sublim. primam, & intellige in domo in qua degit,& habitat Spec.de app § qualiter n.9 Becci. conf. 47. n.23. & sequent. Ond. conf.80. n.43. & seq. lib. 2.

6.Lim quando statutum in criminalibus appellatione auferret quod ex magis communi potest Farin. conf.85.n.33.vbi Add.quæ criminalis dicitur, si de pœna fisco applicanda agatur, secus in mixta eam partis interesse Mago decil.Luc.91.in mixta vero distinguit Add.ad Fari.supra sed vbi sententia contineret tantum interesse partis licet ex causa criminali,ciuilis esset. Bal.in l 3.n.24.C.de ijs qui. accu, non pos.Mago.supra n.6.& ita in causa damni dati in qua D. Commissarius Fiscalis ex officio processerat, & ad partis fauorem solū, parti rei valore cū duplo assignarat corā secūdo appellationis iudice appellationi deferri 21 Nouembris. 1634 ex actis egr.D.Petri Caroli,& a die scientiæ tenoris sententiæ decemdium venisse firmaui, etiam si reus damnum intulisse confessus esset, quia causam in appellatione expræsserat ex Coua. pract. QQ c.23. n.5.vers.2.conclusio,& communi, & vide supra d. amp. 23.

24.Procuratoris falsi gesta per dominum ratificari posunt l.licet.vbi glo.& Doc.C.de procur.l.in causæ.de procur de communi Roma.sing 686.Arnon. caut 82. de communi Villalob. cōmuni opi. lit.D. n.116.& 117. vbi idem de sententia lata fauore Collegij vel Vniuersitatis fine superioris authoritate,quam potest ratificare superior Gargiare. patroci. 57. n.12.vbi falsum procuratorem probat qui nullum habet mandatum, non autem insufficiens,& illegitimum habentem Decia. conf.18. n.14.lib.1. Natta. conf 262. n.10. ex mmunem testatur conf 142.n.2.& neminem contradicere ratificatione facta ante sententiam Rota Genuen.dec. 179.n 14. Tholos decis.272. de communi Bellon. conf.26.n.15 idem de sententia dicens, & Vant. quib. mo.fent.null.repare n.102. & seq. vbi tacitè, & exprefsè fieri probat,etiam post sententiam;vide supra vers. 16.falsi, & tutorem gesta à falso actore ratificare posse Gail.obs.47.in fine lib.1. Rot.dec. 619.par.1.recentis. vbi etiam de falso tutore.

1. Amp. vt à falſo procuratore geſta, valeant ſine ratificatione, ſi factis oppoſitionibus contra perſonam procuratoris, iudex legitimum pronunciauerit Cepol. caut. 17. Gargiare. patroci. 56. 57. lib. 2. idem dicens in tacita pronunciatione, niſi aliud ſtatuto caueatur.

2. Amp. ſiue dominus minor vel maior exiſtat Gail. obſ. 47. n. 4. lib. 1. ex communi Iaſ. in d. l. licet. n. 10. Rot. d. dec. 619.

3. Amp. tam in iudicialibus, quam in extraiudicialibus Natta. conſ. 262. n. 9.

4. Amp. etiam poſt ſententiam ſiue pro eo vel contra ipſum lata ſit ex communi Iaſ. in l. licet. n. 10. Gail. d. n. 4. de magis communi Add. ad Felin. in c. nonnulli. n. 43. de reſcript. de communi Guid. Pap. dec. 320. ex communi.

5. Amp. litis proſecutione à falſis tutore vel procuratore inſtitutæ induci Rot. d. dec. 619.

6. Amp. eo procuratore conſtituto ad cauſam proſequendam; Rot. dec. 295 par. 3. lib. 2. diuerſ. ſecus dicēs in ſimpliciter conſtituto ad cauſā tractandā; intellige data actorum ſciētia Coccin. dec. 378. n. 10.

1. Lim. non procedere quando Iudex pronunciaſſet non habere mandatum Roma. ſupra Iaſ. in d. l licet n. 10. lim. 10. Gail. ſupra dum refert Iaſ. Add. ad Tholoſ. dec. 272. n. 3.

2. Lim. non procedere quando mandati defectus oppoſitus fuiſſet ante finem actus Pinel. in l. 1. par. 3. n. 33. C. de bon. mater. de cōi Gutier. pract. QQ. lib. 2. Q. 21. n. 19. Add. ad Matteſ. ſing. 155. n. 15.

3. Lim. non procedere quando ſtatutum admitti vetaret mandato carentem Roman. ſupra, & pro forma exigeret mandatum Rim. Iun. conſ. 666. n. 11. & ſeq. vbi ſubdit verbalem productionē non obeſſe ſi poſt præfixum terminū realiter producatur Gargiare. patroci. 57. n. 7. lib. 2. vbi quando lex mandatum exigit præciſum, nec alio contenta eſt quo cōparent admittendus veniret; vbi autem aliud ſufficeret, veluti præſumptum, tametſi de eo oppoſitum fuiſſet, ratificari poſſet.

4. Lim. non procedere quando mandato carens admiſſus fuiſſet cū cautione de rato, ſub proteſtatione niſi mandato careret Roma. ſupra. Arnon. ſupra Iaſ. d. n. 10. lim. 11. Gail. ſupra Add. ad Cappel. Tholoſ. ſupra n. 4.

5. Lim. non procedere facta oppoſitione quod non intendebat cum eo litigare niſi legitimum mandatum haberet Cepol. caut. 15. Benint. dec. 56. Cotta. verbo. procurator generalis in fine. Soarez. com. opi. lit. P. n. 319. Bertr. conſ. 27. n. 7. lib. 6. Add. ad Papien. in forma reſponſ. Rei conuenti glo. Simoninus lit. F. Iaſ. in d. l. licet. n. 10. & ſi pronunciatum foret ſine mandato neminem audiri eſſe mandati adeſſe, & quandocumque produci poſſet niſi oppoſitum foret Rot. dec. 688. n. 3. par. 1. diuerſ.

Contrarium tenet Natta. conſ. 126. n. 6. in fine. vide infra lim. 21.

1. Sublim. non procedere quando dicta proteſtatio in quolibet actu repetita minimè fuiſſet Rot. Rom. deciſ. 688. n. 3. 379. n. 5. par. 1. diuerſo. Pute. deciſ. 218. lib. 2.

2. Sublim. quando ratificaret dominus ante finem actus de cōi Pinel. in l. 1. par. 3. n. 33. verſ. addo. C. de bon. mat. & Gutier. pract. QQ. lib. 2. Q. 21. n. 19.

6. Lim. non procedere in geſtis per falſum procuratorem in auditorio Principis Bal. in l. falſus. n. 2. C. de furt. Iaſ. in d. l. licet. n. 10. lim. 8. Lāfr. dec. 205. Add. ad Tholoſ. dec. 272. n. 5. Minſ. cent. 1. obſ. 44.

Contrarium tenet Gutier. conſ. 9. n. 4. de communi Gab. de procur. concl. 4.

1. Sublim. non procedere quando bona fide credens habere mandatum procuratorem ſe dixit Alex. conſ. 32. n. 4. lib. 1. Felin. in c. nonnulli. §. 1. n. 39. & 41. de reſcri. Gutier. conſ. 9. n. 5.

7. Lim. non procedere in geſtis per falſum nuncium Bal. in l. falſus. n. 3. C. de furt. Iaſ. in d. l. licet. n. 10. fall. 13. Lanfr. d. dec. 205. Gail. ſupra.

8. Lim. non procedere in appellatione ab interlocutoria Guid. Pap. conſ. 119. n. 7.

9. Lim. non procedere in geſtis à procuratore reuocato Bal. in d. l. falſus. n. 2. Iaſ. in d. l. licet. n. 10. fall. 3. Felin. in c. ex parte Decani. n. 25. de reſcript. Rot. Rom. dec. 198. n. 3. par. 1. diuerſo. Gargiare. patro. 57. n. 12. lib. 2. Rota dec. 204. par. 2. recentis. vbi in procuratore ad matrimonium cōtrahendum etiam non intimata reuocatione.

1. Sublim. non procedere quando actus qui ratificatur tenderet in præiudicium ratificantis Ang. in §. præiudiciales. n. 4. Inſt. de actio. Feli. ſupra, & Gutier. conſ. 9. n. 2.

2. Sublim. non procedere quando reuocationi renunciaſſet Felin. in c. ex parte Decani. n. 16. de reſcrip. Gutier. ſupra n. 3.

10. Lim. non procedere quando nō poterat eſſe procurator, vt puta, pupillus, ſeruus, vel excommunicatus procurator conſtitutus fuiſſet, tunc enim ab eis geſta ratificari minimè poſſent Iaſ. in d. l. licet lim. 12. ſub n. 10. Gail. ſupra. Gargiare. patroci. 57. n. 13. lib. 2. Vant. d. tit. quib. mod. ſent. nullit. repar. n. 106. ſecus dicens quando pro ſe ipſo potuiſſet in iudicio eſſe puta minor, filiusfam. fœmina, religioſus, & huiuſmodi, tunc enim ſi nō fuerit oppoſitum tenet iudicium. Surd. deciſ. 289. n. 23. vt ſeruus vel monachus vt per eum.

11. Lim. non procedere poſt concluſum in cauſa, vel poſt ſententiam, tunc enim à falſo procuratore geſta nequeunt ratificari Rot. dec. 1. & 10. de procurator. in antiq. in præiudicium partis non etiam ratificantis, & Crau. conſ. 108. n. 1. ante fin. ſecus dicentes ſi mandatum ante ſententiam haberet, & non obſtante oppoſitione antea facta, ſi quolibet actu repetita non ſit Rota. deciſ. 29. n. 12. 13. par. 4. diuerſ. Zilet. ad Papien. in forma reſpon. Rei cōuen ti verbo Simoninus lit. F. Cornaz. deciſ. 195. n. 8.

Contrariam ſentētiam limitationi communem dicit Vant. d. n. 106. de magis communi Rot. Genuen. deciſ. 179. n. 14. Io. de Amic. conſ. 8. n. 49. Minſ. cent. 1. obſ. 44. Gail. obſeruat. 47. lib. 1. Gratia. dec. 105. n. 10.

1. Sublim. non procedere quando mandatum productum fuiſſet Ang. in l. hoc inſuper n. 6. auth. vt ſponſal. largit. Marſ. in l. ſi quis ne quæſtio. nu. 84. de quæſt. Rot. Rom. deciſio. 105. in fine par. 1. diuerſo. ſubdentes mandato non producto ſi fuerit oppoſitum pronunciationem iudicis requiri, & quandocumque opponi poſſe.

1. Sublim.

2. Sublim. nam bene potest dominus in sui præiudicium ratificare Zilett. supra, & posse ratificare sententiam contra, non pro se latam Rot. d. decis. 1. & 10. de procur. in antiq. Guid. Pap. decis. 320. Vant. supra nu. 102. Cassad. decis. 40. super reg. Cancel. Gutier. cons. 9. n. 1. & seq. vbi idem tradit de gestis per procuratorem reuocatum. Crau. supra.

12. Lim. non procedere quando obreptum fuit falsò mandatum habere testibus, vel instrumento probãdo, tunc enim cessat ratificatio Bal. in d. l. falsus. n. 2. Cust. in l. si tutor. in fine C. in quib. caus. in integr. restitut. Ias. in d. l. licet. n. 10. lim. 1. C. de procur. Gail. obs. 47. in fi. lib. 1. Vant. supra n. 102. in fine.

Contrariũ tenet Feli. in d. c. nonnulli. n. 41. de rescrip.

1. Amp. 12. lim. vt tunc pronunciatio iudicis super mandati validitate non valeat, nisi dominus sciret de mandato controuerti, & taceret, sibi etenim obesset Bal. supra n. 26. Add. ad Tholos. dec. 272. n. 5.

13. Lim. non procedere in casibus mandatum speciale requirentibus Ias. in d. l. licet. nu. 10. fall. 4. Gail. supra.

Contrarium tenet Felin. in d. cap. non nulli n. 43. vbi Add. testatur magis communem Dec. cõs. 281. n. 3. Cornaz. dec. Luc. 1. n. 26.

14. Lim. quando iussus requiritur vel consensus Ias. d. n. 10. fall. 5. Gail. supra.

15. Lim. non procedere in præiudicium tertij Ias. d. n. 10. lim. 6. Gail. supra.

16. Lim. lata sententia contra aduersarium absentem Ias. d. n. 10. lim. 7. Gail. supra.

17. Lim. non procedere quando statuto mandatum requireret, alias nullum processum declararet Ias. in d. l. licet n. 10. fall. 9. Gail supra Add. ad Cap. Tholos. decis. 272. n. 4 dixi supra hoc eodem num. versic. 22. nec si lex. Rota Bonon. decis. 85. n. 15. & seq. in nouiss.

18. Lim. quando actus peccaret in substantialibus in quibus partes disponere non possent Natta. cons. 262. n. 10.

19. Lim. nam persona procuratoris approbata, non potest post litem contestatam opponi eum esse falsum procuratorem nisi opponens probandi onus in se adsumat Natt. cõs. 262. n. 7. & approbatio etiam tacita domini nullitatem actorum tollit Peregr. decis. 97. & si exceptio reijciatur, & non appelletur processus tenet, licet si appelletur non possit procedi. n. 5. reijcitur per processum ad vlteriora Rot. dec. 36. n. 53. nouis. diuers.

20. Lim. non procedere non probata gestorum sciẽtia in minore, vel principali maiore quæ tamen ex actorum transportatione de quorum ratificatione agitur satis sufficiens elicitur, & scientia facti sufficit, non enim iuris exigitur Rot. decis. 619. nu. 2. par. 1. recentis.

21. Lim. & declara; nam si sit pronunciatum mãdatum legitimum vel instrumentum mandati approbatum, & postea in prosecutione litis, falsi procuratoris exceptio opponatur, opponens probare teneatur Turza. communi opi. 92. & valet processus si non appelletur Gargiare. patroc. 55. n. 7. 56. n. 1. vbi siue expræssè vel tacitè fuerit approbatum si non appelletur lib. 2. nisi aliud statuto caueatur, patro. 57. n. 4. vel nisi in omnibus actis protestatum & à sententia appellatum sit Rot. decis. 31. n. 8. 9. par. 4. diuers. potest autem per testes ac literas missiuas probari, & procuratorium manu notarij, & sine subscriptione ac testibus modò signatum sit alicuius iudicis ordinarij sigillo, & sufficit enunciatio in alia scriptura authentica, & in appellatione probari, & fieri posse, & antea gesta ratificati nisi defectus mandati prius oppositus sit, tunc enim eo non producto corruit processus, nisi ea oppositio à iudice reiecta esset, & pars acquieuisset non contradicendo singularis actis de magis communi Gratia. dec. 105, & 106. ex magis communi probat per iudicem cogi posse ad producendum mandatum, & si non producat repellere, & dicit Gab. cons. 25. n. 23. & seq. lib. 2. quod si opponatur defectus mandati vel minoritas, à die oppositionis acta nulla sunt etiam si maior mandatum legitimum haberet, & licet iudice oppositionem negligente appellari possit, si tamen non appelletur adhuc processus nullus erit, quia si negligit, nec de opposita exceptione cognoscat, non censetur super ea pronũciasse, nec ideo necessaria est appellatio, & licet si non opponatur de mandato possit ostendi legitimum etiam post sententiam, si tamen opponatur de tunc exhiberi debet, aliàs processus est nullus, etiam si principalis minor sit, & ita sæpè Rotam iudicasse testatur. Verum acta, & sententiam valere si mandatum præcedat, nec productum sit non facta oppositione, & postea quandocumque produci sat esse Mœda. dec. 2. Seraphi. dec. 115. n. 4 688. par. 1. diuers. 674. par. 1. recentis Cocci. dec. 54. & 62. & dec. 650. n. 4. par. 2. recentis. Lotter. de re benef. lib. 2. Q. 20. n. 149. & seq. vbi tamen facta oppositione statim iustificari debere, & inquit Rot. dec. 505. n. 2. par. 1. recentis. sententiam fauore procuratoris latam cuius mandatum non constat ex actis valere si reuera mandatum aderat, & si mandati defectus non sit oppositus posse postea produci, & dec. 722. Feli. in c. sciscitatus. n. 15. rescrip. Put. dec. 373 n. 3. lib. 3. Rot. dec. 337. n. 6. coram Caualer. & ex longa litis sustentatione in qua labor, & impensa necessaria sit mandatum probari 552. n. 4 & 674. par. 1. recentis. 641. n. 5. vbi etiam consorti totum acquiri si alius cõsors negligat, & 722 mandatum probari coniecturis vt si scripturæ ad causam facientes producantur, sportulæ deponãtur, & aliæ expensæ litis fiant; & citato aliquo vbi procuratore defectum mandati allegari non posse, & 715. n. 4. etiam si defectus mandati oppositus esset si adsit mandatũ, vel qui sententiam obtinuit habebat scripturas, & expensas fecit tenet sententia, & dec. 3. par. 2. in cõnexis appellationem vnius ex litis consortibus, alijs prodesse, nisi procurator plurium nomine vnius tãtum appellet, & dec. 11. vbi consortes inquit causã communem habentes, & alterum ex consortibus litis proprio, & consortis vel fratris nomine posse appellare, & acta gerere, & dec. 195. par. 2. recẽtis. idem probat quod in d. dec. 722. & dec. 312. par. 2. recentis, mandati defectum insanabilem esse nec præsumpto locum esse si expræssum insufficiens adsit, nec arbitrio locum fore, nec clausulas executiuas operari extra expræssa in mandato, & 368. n. 6. executiuas nõ ampliare, sed disposita declarare

vbi

vbi etiam filio Cardinalis legitimam deberi etiam in quæsitis ex fructibus ecclesiasticorum, ex feudis alienabilibus, & ex quibus disponere potuit prout de dictis fructibus clerici in vita disponere possunt, & 538. solutione iunctis coniecturis mandatum probari d. par. 2. & 613. appellationem vnius consortium litis alijs prodesse, & attentata operari Medic. exam. 35. cōiecturas ponit quibus probatur. Sed sacrilegos non posse legitimari Viu. dec. 339. Surd de alim. tit. 9. Q. 12. clericum non posse disponere de fructibus beneficij, & ex eis quæsitis, præsumi tamen ex patrimonio quæsiuisse, & fructus pro victu consumpsisse, ex consuetudine posse de fructibus ecclesia testari Spino. de testa. glo. rubr. 14. Mart. de succes. leg. par. 3. Q. 13. art. 5. n. 4. Barbos. in l. diuortio, par. 2. n. 61. sol. matr. Garzia. de benef. par. 2. c. 1. n. 11. & seq. ex consuetudine testari liberè posse, vide Moli. de primog. lib. 2. c. 10.

25. Ratum perpetuò promittens habere contractum nec contrafacere vel venire, non potest per se vel alium contrauenire Old. cons. 243 in fi. versic. tertia ratio Tusc. lit. C. concl. 299.

1. Amp. vt huiusmodi promissio præscriptionem tollat, præsertim facta ab habente Principis iura Soc. cons. 166. n. 10. lib. 2. Add. ad Tholos. decis. 220. Tusc. supra.

2. Amp vt in totum ratificare debeat vt in emptione plurium rerum pro vno præcio Cabal. cons. 136. n. 13. par. 2.

1. Lim. non operari in contractu conditionali si conditio defecerit Cast. cons. 225. in princ. vers. nam omnia lib. 2. Tusc supra n. 6.

2. Lim. non procedere si error interuenisset Cast. supra n. 3. Tusc. supra n. 7.

3. Lim. non procedere in impossibili promissione Surd dec. 289. n. 22. & 23.

4. Lim. non procedere si dolus interuenisset Soc. cons. 159. n. 32. lib. 2.

26. Caducitatis incursæ per emphiteotam ob alienationem irrequisito domino factam pœnam domini ratificatio excludit, cum nisi domino volente non incurratur, & eius consensum superuenire sat est. Affl dec. 286. qui tamen subdit in tertij præiudicium non operari. Capic. dec. 115. Rol. cons. 2. n. 146. qui etiam intelligit cessante præiudicio tertij. lib. 1. Viui. dec. 74.

27. Spoliante fatente, & protestante se velle soluere cui de iure inducitur ratificatio quæ sufficit in materia spolij Old. cons. 199. n. 7. Aegid dec. 551. ad fi. Chisan. dec. 6. vbi sat esse dominum litem sustinere Viui. decis. 219. subdens ex Affl. decis. 376. n. 2. & Meno de recup rem. 9. n. 126. & seq spolium etiam probari, vbi spolians ratum haberet rei recuperationem saltem aliquo tempore possidendo, & ita alias Rot. Rom firmasse.

28. Quamuis mulier secundo nubens non possit plus secundo viro relinquere quam vni ex filijs primi matrimonij l. hac edictali C. de secun. nup. de receptissima Viui. decis. 396. vbi etiam quod licet filijs secundi matrimonij vltra legitimam filijs debitam relinquere totum posse non tamen posse virum secundum eis stipulari, nisi ratificent viua matre donationem ab ea illis factam ex Crau. cōs. 193. n. 11. sed tutius ait iterū à matre filijs donari. Viui. supra, & decis. 433. n. 8. & seq. vbi plus datum vitrico vel nouercæ filijs accrescere inter eos diuidendum, & filius legitimam prius detrahit, & in residuo cum alijs concurret, confessionem autem receptæ dotis non obesse filijs primi thori etiam iuratam, & vbi alias probaret non constito de vera numeratione quoad eorum legitimā n. 6. Marta. autem decis. 67. Pisa. probat quod si testamentum matris nullum sit quia filios ex primo matrimonio in dimidia, & filium ex secundo in alia dimidia instituerit, filij vtriusque matrimonij ab intestato succedāt secundum statuti dispositionem, licet mater extraneo legare possit, & filijs secundi thori si viro vsusfructus non quæratur, & maritus si vxori nil quæratur remanente legitima filijs primi, quam tamen filij primi non detrahunt vbi, & antequam vigore statuti hæreditatem diuidere debent Surd. de ali. tit. 9. Q. 9. vbi secundo viro egeno alimenta posse relinquere in plus quam vni ex filijs primi thori.

26. Compromisso non ratificato in tempore laudum nullum redditur, si à procuratore etiam factum sit mandatum generale habente ad compromittendum qui renunciauerit appellationi, recursui, restitutioni in integrum, & huiusmodi speciale mandatum requirentibus Rol. cons. 11. n. 18. lib. 1. Rot. decis. 13 par. 2. recentis, vbi etiam quod clausula procedendi alte, & basse, & auferendi de iure vnius, & alteri dandi arbitrio boni viri intelligatur; citat autem Doc. in c. si. de maiori, & obed. qui data potestate in totum ius auferendi, & alteri dandi dicunt eum conqueri non posse cui ius aufertur.

27. Laudum Baronis ratificatum ab Vniuersitate solemniter congregata cum iuramento etiam si ab initio mandatum non interuenisset valet, maximè si obseruatus sit pro vt obseruatum præsumitur diuturnitate temporis, & ex supplicatione pro laudi confirmatione acceptatio probatur, & impetratis à procuratore vtens defectum consensus non allegat, nec metus attenditur domini si ad superiorem aditus patebat, & si non agatur de actu læsiuo Vniuersitatis, & nisi Princeps fecerit præceptum comminatorium, sit solitus incutere metum, & minas exequi, & præceptum iniustum fuerit Marta. decis. Pisa. 203.

28. Alienatio rerum ecclesiæ nulliter facta conualidatur solemni ratificatione secuta, idest cum solēnitatibus in alienatione requisitis, rei enim ecclesiæ alienatio non pendet à solo Prælati consensu, quamuis secus sit in his quæ à solo ratificantis consensu pendent in quibus nulla solemnitas requiritur Borg. dec. 46 n 9. par. 1. 31. n. 542. par. 2. Surd. dec. 159. n. 7. 8. Cors. sing. verbo pupillus. Macerat. resol. 25. n. 12. lib. 1. Dec. in c. quæ in ecclesiarum. n. 9. alius 31. de const. Ias. in l. cum hi §. eam. n. 2. de transac. Mars. sing. 155. Add. ad Tholo. dec. 98. in fi. ita iudicatum dicit Masc. concl. 65. n. 10. 11.

1. Amp. vt is qui cum ecclesia contraxit eam vt ratificet, vel cōtractum improbet inquirere possit si solemnitates adhibitæ non fuere Bar. in l. Iulianus, §. si quis. de actio. emp. Meno. cons. 655. n. 13.

1. Lim. non induci ratificationem nisi ex actu facti verbisue necessario inferatur Ruin. cons. 91. n. 19. lib. 1.

lib. 1. Gab. conf. 154. n. 37. 36. n. 57. lib. 1. Crau cõs. 204. n. 14. Ond. conf 96. n. 56. lib. 2. Surd, conf. 328. n. 24.

2. Lim. vt à prælato facta nõ noceat succeſſori Borg. dec. 31. n. 364. lib. 2. Macerat. supra nu. 11. vers. secundo.

3. Lim. quando pars aduersa prius nullitatem opposuiſſet, tunc priuilegiatus volens ſuſtinere actum ob eius vtilitatem hoc eligere nõ poterit, quia res deſiijt eſſe integra Bal. in c. 1. n. 15. de refer. Lup. in c. per veſtras. §. 68. n. 7. de donat. inter vir. & vxo. Ias. in l. non eo minus. n. 1. C. de procur. Feli. in c. cauſam. n. 9. de iud. de cõmuni Pinel. in l. 1. par. 3. n. 33. verſ. hæc tamen C. de bon. mat. Tiraq. de leg. connub. glo. 8. n. 88. Maſc. supra. n. 11.

4. Lim. non procedere niſi clare conſtet de vtilitate eccleſiæ quæ ſi ſolemnia ceſſent, in dubio non præſumitur Bal. in l. quæcumque n. 3. C. de bon. quæ lib. Dec. conſ. 532. n. 12. Tiraq. supra n. 89. Maſc. supra n. 11. verſ 2. intellige.

5. Lim. quando perſona in qua ſolemnitas deficeret demens eſſet vt furioſus, vel infans, & huiuſmodi cum careant conſenſu Ias. in d. l. nõ eo. n. 1. verſ. 2. Pinel. d. n. 33. verſ. limitantur Maſc. d. n. 11. verſ. 3. intellige.

19. Licet hipotheca bonorum non contineat hæredum bona, attamen ſi ea teſtator obligaſſet, hæres adeundo ratificat, & obligatione continentur Pet. Bal. & Ang. in l. aſſiduis. C. qui pot. in pig. Alex. conſ. 173. n. 4. lib. 2. de communi Affl. dec. 26. n. 3. 111. n. 15. & ſeq. 200. n. 2. Ceph. conſ. 392. nu. 25. 393. n. 46. Rim. Iun. conſ. 596. in fi. Minado, deciſ. 20. Ond. conſ. 3. 64. lib. 1. de communi Soarez. lit. H. n. 79. & ſeq. & Cla. in §. teſtamentum. Q. 71. quorum vterque probat teſtatorem bona hæredis expreſſe obligare poſſe nomine hæredis, alias generaliter pignoratitiæ contrariæ locum fore, vt pignus à defuncto conſtitutum tradatur & ſi traditũ fuiſſet, exceptio contra repetentem orietur Franc. dec. 53. n. 7. Manti. de contract. lib. 11. tit. 3. n. 16. niſi feciſſet inuentarium Cabal. conſ. 44. par. 2. vbi dubium probat Pereg. conſ. 4. n. 2. lib. 1. Marta. clauſ. 85. par. 1. Pacif. de ſaluia. interd. inſp. 3. c. 2. n. 283. & ſeq. ſecus probans hæreditate iacente n. 301. in obligatione autem camerali hæredum bona contineri Rot. remiſſe teſtatur. n. 303. & eſt deciſ. 16. in collectis per Zacch. ad Galles. vbi declarat. Bertaz. clauſ. 12. glo. 4. cautius tamen ſubdit eorum nomine agi vel pro eis de rato promitti nu. 2. ad fin. Surd. dec. 315. n. 10. Gratia. diſcep. 225. ad fin. continentur etiam bona hæredum ſi bona hæreditaria diſſipauit, niſi teſtator hipothecam remiſiſſet Theſ. Q. 82. lib. 2. Craſ. in §. legatum. Q. 76. Medic. exam. 23. n. 44. 45. & contineri quando a teſtatore ad hæredem perueniſſent Torniol. conſ. 106. n. 45. & in tacita n. 46. & adita hæreditate. n. 47. ſaltem quoad exceptionem, & retentionem ſi creditor vel legatarius poſſideret Affl, deciſ. 201. Manti. d. n. 16 & tit. 14. n. 16. ſi tamen hæres perficiat hipothecam per defunctum cœptam cum hæreditati acquirat continebitur hipotheca bonorũ teſtatoris Neguz. 2. memb. 2. par. prim. n. 54. Pereg. dec. 59. n. 2. ſubdens creditorem retinere poſſe bona ſibi hipothecata tam contra debitorem, quam contra ſecundum creditorem Rot. dec. 17. nouis. diuerſ. in ſaluiano ſat eſſe creditum cum hipotheca probare, & poſſeſſionem etiam conſtitutio vel litis ſuſtentatione & hipotheca conſtituta cenſetur ex poteſtate vendendi, & propria authoritate intrandi, et etiam in re ſua reuocabiliter & tunc res cum ſua cauſa redit.

30. Legitimatio per reſcriptum ſine conſenſu patris & legitimandi non valet, niſi filij infantes, vel furioſi eſſent, vel matrem occultaſſent quam pater eorum vxorem ducere volebat, vel niſi abſentis ratificatio ſecuta ſit ex certa ſcientia Roſel. de legit. tit. de cauſ. mate. n. 4. & ſeq. Laud. de legit. c. 167. Cacche dec. 119. n. 27. Gallus. de excep. ſucces. tit. 1. excep. 3. n. 79. & ſeq.

31. Renunciantibus iura ſua non datur regreſſus ad ea Pariſ. conſ. 12. n. 10. lib. 2. Becci conſ 34 n. 12. 26. Ceph. conſ. 423. n. 23. Crau. conſ. 24. n 4. Meno. conſ. 16. n. 16. Veral dec. 205. lib. 2. Surd. dec. 51. n. 11. 106. n. 19. 131 ...

1. Fallit quando non eſſet ab eo acceptata fauore cuius emanauit, ante ratificationem enim renunciantem pœnitere poteſt l. ſi actionem C. de pact. Sali. in l. 1. verſ. oppo. C. de confeſ. Pariſ. conſ. 69. n. 120. lib. 3. Bal. in cap. cum veniſſent. n. 8. de eo qui miſit. in poſ. Dec. in l. poſtquam liti. n. 7. 8. Iaſ. n. 1. lim. 3. C. de pact. Cur. Iun. in l. 1. n. 41. C. eod. Simo. de Pret. conſ. 150. n. 42. Meno. conſ. 380. n. 27. idem dicens ſi notarius ſtipulatus ſit 891. n. 10. Crau. conſ. 288. n. 3. vbi in quolibet actu & Meno. conſ. 611. n. 30. Surd. conſ. 136. n. 36. 151. n. 96. Gall. de excep. ſucceſ. tit. 2. excep. 1. n. 7. & ſeq. vbi ſublimitat. 1. ſi in iudicio facta eſſet, vel à iudice acceptata, tunc enim reuocari non poſſet etiam ſi iudex tacuiſſet ex Bal. in. l. poſtquam liti. n. 2. Alex. n. 5. C. de pact. Iaſ. in d. l. 1. n. 15. 42. Rui. conſ. 164. n. 13. lib. 5. Ceph. conſ. 384. n. 38. Rol. conſ. 19. n. 20. lib. 1. 2. ſi parte præſente & tacente facta ſit Affis. dec. Perus. 9. Gall. ſupra. n. 17. 4. ſi iurata eſſet etiã parte abſente Rui. conſ. 59. n. 18. lib. 4. lib. 4. Gall. ſupra. n. 17. 4. ſi piæ cauſæ fauore facta eſſet. Bal. in auth. hoc amplius verſ. hoc verum C. de fideico. 5. ſi pro conſcientiæ exoneratione facta eſſet Gul. in verſ. ſi abſque libe[ri]s. n. 26. 6. ſi foret geminata n. 27. 7. ſi ab aliquo abſentis nomine acceptata eſſet n. 30.

2. Fallit in renunciatione facta bonis paternis, & maternis quia non operatur reſpectu legitimæ etiam ſi iurata eſſet aut verbis prægnantibus facta l. ſi quando §. & generaliter. C. de inof. teſta. vbi Bal. & Sali. Affl. dec. 178. n. 3. Boer decil 3. n. 7. Viui. dec. 316. n. 1. prout nec reſpectu dotis vel eius ſupplementi Pariſ. conſ. 26. n. 70. lib. 3. Gail. ſupra n. 31. & ſeq.

3. Fallit in feudis quæ generali renunciatione non continẽtur de commu. Pariſ. conſ. 7. lib. 1. Borret. conſ. 51. n. 8. Viui. dec. 235. n. 8. vbi cõtrouerſiam & Gall. ſupra n. 41. vbi etiam petitione hæreditatis non contineri.

4. Fallit ſi fratri ſuccedere vellet, tunc enim renunciatio paternis & maternis bonis facta renunciatio non obeſſet Affl. dec. 178. n. 4. Viui. dec. 188. n.

1. Gal-

1. Gall. supra n. 44. vbi de communi idem in feudis dicens.

5. Fallit, nam stricte intelligitur & de iure de præsenti & de expræssis Capic. dec. 159. n. 19. Viui. decis. 316. Gall. supra n. 50. & seq. vbi etiam non extendi ad ignorata & rebus sic stantibus intelligi.

6. Fallit quando nepotes ex propria persona succedere vellent, nisi statuto vel consuetudine filia etiã dotata sit exclusa, vel nisi filia etiam pro filijs renunciasset sub pœna, & obligatione bonorum, & hæredum Maran, disp. 10. Gall. supra n. 69. & seq.

7. Fallit quando illic fauore cuius renunciatio facta fuit sine liberis decessit. Ang. conf. 52. in fi. Paris. conf 26. lib. 3. Gall. supra n. 78.

8. Fallit si dolo vel metu facta sit, qui metus iudicis est arbitrio secundum qualitatem personarum, & si contra præcedens iuramentum facta esset Gall. supra. tit. 2. excep. 3. vide supra. n. 815. & seq.

32. Legitimatio filij per subsequens matrimonium non indiget filij ratificatione cum, & inuitus subsequenti matrimonio legitimus fiat secundum vnã opi. sed secundum aliam requiritur, quæ tamen facto aut verbo facta sat est viuo, vel patre mortuo Silua, conf. 3. n. 40. & 41. cautius tamen esse tradẽs de ea publicum instrumentum confici.

33. Procurator transigens domino sine speciali mãdato præiudicare non potest, sufficit autem dominum ratum habere vt sibi etiam acquirat l. si ego. & l. pen. de neg. gest. Alex. conf. 40. in fi. lib. 5.

34. Coniuncta persona non acquirit coniunctæ ipso iure, sed mediante ratificatione l. fideiussor. de neg. gest. Alex. d. conf. 40. in fi. lib. 5.

35. Ratum & firmum habiturum qui promisit sub pœna in eam contraueniens incidit l. quo enim. §. 1. & 2. rem rat. habe. Bertaz. in l. si quis maior. n. 410. C. de transact. si vero alium ratum habiturum promiserit, de iure intelligetur, si firmum, de facto l. si sine §. cum autem. rem rat. habe. glo. Bar. & Sali. in l. id quod. C. de epi. eccles. Bar. sing. 135. Guid. Pap. sing. 727. & dec. 367. vbi idem de promissione rati gratique & conf. 134. n. 4. vers. item vbi Cors. sing. verbo. pœna. 8. Bero. in c. quoniam. Abbas. n. 27. de off deleg. Bertaz. supra. n. seq.

36. Si mandatum probari non possit nisi per publicum instrumentum ex statuto, non continebitur ratificatio quæ fictum mandatum censetur Bal. in l. obseruare §. pen. n. 8. Q. 11. de offi. proconf. Lepid. dec. Luc. 94. vers. nec quicquam.

37. Si socius rem communem vendiderit & alter socius ratam venditionem habuerit siue particularis esset vel communis hereditatis, nisi præcium in cõmunem vtilitatem versum probetur socio ratificãti cuius etiam nomine vendidit partem preci; restituere tenetur; pro vt è contra si communi nomine emit & de proprio præcium soluerit socius ratificãs ratam præcij soluere tenetur Peregr. dec. 90. subdẽs non censeri vniuersalem societatem contractam si in communi paternam hæreditatem tenuerint simul habitarint, & fructus, dona, dotes, & salaria communicarint, & maxime si non sint negociati communi nomine, nec lucra communicarint, & alienati nisi ratificetur ab vno facta non obest socio; & in vniuersali societate debita & alienationes bona fide factæ societati imputantur, secus in voluntarijs & sine causa contractis tunc enim soli alienanti & contrahenti imputantur, & in societate particulari debita ei qui contraxit imputantur, nec alij fructus socij tenentur nisi in vtilitatem societatis, & pro ea debita sint contracta, nec dotes vnius ex communi deducentur nisi in communi positę probentur. Rot. Gen. dec. 14. n. 69. 26. n. 29. Rot. dec. 205. par. 1. recentior. Seraphi. dec. 375. vide Manti. de contract. lib. 6. vbi late de his & alijs in materia societatis & Felicia. de societ. c. 30. Mona. dec. bono. 51. nomine proprio contrahentem non obligare socios nisi merces in hapotheca, vel negocio vel communi familia versa sit.

38. Ordinato ab alieno episcopo sine literijs dimissorijs sui (licet characterẽ recipiat non tamẽ recipit executionẽ & si recipiat ei interdicẽda est) collatio beneficij facta nulla est, & pẽsio reseruata nisi à proprio episcopo ratificetur d. ordinatio Rot. dec. 731. par. 1. diuers. Garzia. de benef. par. 1. c. 5. num. 141. & seq.

39. In expectatiua ante acceptationẽ secuta vi gratiæ expectatiuæ declarando vt per Garzia. supra par. 4. c. 3. n. 15. & seq. & per collationem beneficij ordinarij absenti factam ius illi acquiritur ad rem ante ratificationem per quam beneficium desinit esse liberum vt si dein à Papa conferatur, ex clauf. dummodo alteri &c. ipsum ius reseruatum censeatur n. 38. & seq. traditis, ac quibus modis ius ad rem acquiratur in beneficijs & quomodo in se cap. 2.

40. Mutationem viæ publicæ validam reddit ratificatio tacita Vniuersitatum patiendo per nouam 20. annis per omnes itum Mona. dec. bono. 3. n. 9. & sequent.

41. Transactionem super dote à viro factam ratificatio vxoris validam reddit, etiam si tacuerit si positiui actus adsint Surd. conf. 290. n. 25. 26. Asin. de execut. §. 7. c. 27. Mona. dec. bono. 40. punct. 2. n. 6. 7.

42. Statutum vel pactum reijciens probationem per testes non impedit quominus ratificatio per testes probari possit Bal. in l. obseruare §. post. hæc. n. 8. Q. 11. de off. proconf. & leg. Surd. conf. 54. n. 11. vbi tamen confessionem, nouationem, & pactum non petendi testibus non posse probari Mona. dec. bono. 49. n. 12. & seq. vbi etiam non admitti testes si per indirectum eluderetur statutum.

43. Delictum ratificans criminaliter punitur Bal. supra n. 9. ex communi in loco delicti non ratificationis de communi Farin. Q. 7. n. 50. & quatenus vniuersitas ex ratificatione teneatur. & Q. 24. n. 107. & seq. ratificatio tamen probari debet Bal. supra n. 10.

44. Si Papa iurisditionem Caio concesserit rei temporalis quam non habebat, sed Imperator postea Papæ concessit iurisditio non conualescit in persona Caij sine noua concessione, nisi Princeps patiatur Caium vti, tunc enim de nouo concedere videtur Bal. supra n. 10. Q. 15. idem dicens in omnibus officialibus ab aliquo deputatis priusquam ipse sit in publico officio, debet ergo de nouo deputare dũ est in publico officio.

45. Beneficium non potest resignari in præiudicium

ecclesiæ,

ecclesiæ, superioris, nec renuneiantis sine superioris consensu; resignanti tamen oberit, si superior ratificet antequam renuncians mutet voluntatem, & reuocet resignationem, etenim re integra resignantem pœnitere potest, vt Rot. pluries firmasse probat Garz de benef.par.11.c 3.n 219.& seq.

46. Laudum nullum ratificatum valet vi pacti l. 2. C.comu.vtri.iud. Rom.conf.173.in fi.Soc.cõf.220. n.3.lib.2.

1. Fallit quando altera pars contrauenisset Roma. conf.175.n.4. Affl.dec.117.in fi.

2. Fallit si fit acceptatum ante prolationem, vel si partes separatim cõsenserit Rot.dec.282.n. 30. diuers.par.5.3. vel si subscripserint ante prolationem etiam cum iuramento, & iniustum proferatur, & vt postea emologetur publicari debet in præsentia partium, & licet iuris error non excusat secus si facto mixtum sit.dec.369.

47. Ratificatio quæ possessione solutione, & patientia inducitur operatur contra hęredes ratificantis, ita vt si permutantium hęredes sint, negare nequeāt permutantes dominos fuisse, licet possit hoc negare tertius Aleia.conf.142.

48. Presentatio nomine compatronorum facta tenet si intra tempus ratificent mandato cessante, licet secus si postea ratificent, & facta à maiori parte presentantium alijs nō consideratis operatur prę sentatum institui debere, & pro quasi possessione sufficit vnica presentatio, nec episcopum gratificari posse in preiudicium presentati à maiori parte, licet si pares voces haberent secus foret nec Papā ei preiudicare velle censetur ex clauf. dummodo non sit alteri ius quęsitum Rot.dec.285.par. 5. diuers. loquens tam in hęreditario quam gentilitio & in gentilitio succeditur in capita, & proximior testatoris succedit, sed in dubio hęreditarium censetur nisi contra probetur.dec.289.d.par.5.

49. Facta alienatione à tutore cum decreto si minor contractū pro parte approbauit, in totum ratificare teneatur, totum enim approbare, vel reprobare debet licet si tutor obligasset, vel rem minoris alienasset sine decreto nō posset sine solemnitate à minore ratificari. Cur.Iun.conf 147.n.10.11.

50. Facta coram iudice incompetente per errorem posse à partibus ratificari postquam scierint eum incompetentem glo. communiter approbata in l.1.C.vbi de crim.agi oport.de communi Lanfr. Balb.dec.85. fallit in clericis per c.at si clerici. de iud.& c. si diligenti.de for.compet.Lanfr.supra:

51. Actus impugnati facta ratificatio nouum actum nouamque continet dationem Affl.in c.1.n.13.per quos fiat inuest. Lanar.conf.21.n.6.

52. Pax non dicitur hinc inde fracta nisi ratificatione secuta etiam si notarius pro absente stipulatus esset non enim promittens tenetur nisi absens ratificet Dec.conf.531.n.10.Parf.conf.78. n. 49. lib.1.de communiori Bero.conf.199.n.8. lib. 3.& & Ond.conf.97.n.10.lib.1.& Farin.Q.107.n.281. & Sciarbin.contro.foens.c.116. n. 43. & seq. nisi quoad pœnam conuentionalem ob promissionem de rato pro absente Ond.supra.n.14.Ciarli. supra. n.46.& seq. vbi etiam ex noua causa excusari eum qui pacem fregit etiam si ratificasset.

53. Promittens se curaturum, vt omnis qui ius prętendat in re consentiat, tenetur tam pro eo qui de præsenti ius habet, quam de iure superuenienti, Alex.conf.21.n.3.& seq lib.5.Mangil de euict.Q. 48. non tamen tenetur nisi eius interfit cui omnem personam consentire promisit, & fideiussorem pręstari sat est Rot.dec.350 n.3.par.2.recentior.Seraphi.dec.511.n.6.Mangil.supra.Q.84.n.24.Q.113. num.12.

54. Si consentiat is cuius nomine actus fit, actum ratificat ac de euictione tenetur Cran.conf.33.n. 19. Mang.de euict.Q.113.n.19.

55. Hęres ratificare potest in his quę ad hęredes trāseunt Din.in reg.ratum.n.15.de reg.iur.in 6.& cōs. 15.n.2.Bar.in l.bonorum.n.3.rem rat.habe Bal.in l.ab vno.C.de neg.gest Rot.dec.118.n.2. part. 2. diuers.

56. Ratificans de facto ratificasse censetur Rot.dec. 37.n.5.coram Coccino.

57. Paria sunt causæ commissionem impetrare, eāue ratam habere Rot dec.292.coram Coccino.

58. Ratificatio impetratæ commissionis iactationis &c. sufficit ad effectum regulæ de annali.Rot.dec. 332.n 6.coram Coccino.

59. Clausula rati in mandato posita operatur valida à procuratore gesta ignorante mandatum Gomes. dec.51.lib.1.& dec.52. valere ab eo gesta qui procurator erat licet tunc mandatum non appareret, & Coccin.dec.255.n.3. 4. etiam pro testatione facta non audiri nisi ostenso mandato cessante ratificari nequeant gesta, quæ protestatio etiam non releuat nisi in quolibet actu repetatur dec. 54. & 79.

60. Extra fines mandati à procuratore gesta corruūt, nisi à domino ratificentur Moz. de mandat. tit. de diuis.mand.n.69. Meno.cōs.203 n.32 in fi.Veral. dec.180.n.2.par.2. Rot.dec.716 par.3 lib.3.diuer. Surd.conf.105.n.33.& seq. intelligens si scierit dominus cum omnibus qualitatibus, & sibi lecto instrumento & non aliter Rot.Bono dec 25.n.24. in nouiss. etiam pro faciendo incidere dominum in pœnam Grat.conf.159.n.22. lib.2.vbi quando sciuit & non contradixit & Rot.Gen.dec.147.n.4 tacite fieri sat esse.Māti.de contract lib.7.tit.15. nu. 49. & per totum alios casus ponit quibus fallit l.diligenter ff. manda.de quo late dixi in tract.mandati amp.22.

12. Amp. generaliter suprascriptas sublimitationes, si Titius de rato pro Seio promiserit, & in casu non secutæ ratificationis Titius se ad obseruantiā promissorum obligauerit, & ad omnia damna, & interesse, non operetur ista ratificationis promissio, vt recessum intelligatur a promissione præcedenti faciēdi Seium ratificare, quia quod fauore alicuius inductum fuit eius damno cedere non debet Seraf. dec.1136.n.4. Ana.conf.32.n.10. Monac. dec. flo. 23.n.11. vbi si conuenerit vt alter consentiat, & si consentire nolit contractus nullus sit ille solus nullitatem alliget fauore cuius consensus ille prestari debebat. quod si de rato pro alio quis promiserit alias &c. ista clauf.importat facultatem recedendi à contractu vel promissorem compelli faciendi ad ratificandum; sed vnius remedij electione alterum cessare quia contraria sunt. Rot.dec.191.n.7. & seq.

& seq. nouis diuers. par. 5.

Et si ratum habere quis promiserit ratificare tenebitur nisi mandatum præcesserit Tiraq. de retract. lig. §. 1. glo. 10. n 92.

Exceptio non factæ ratificationis obijci non potest quoad diuersa; & vbi contractus obseruatus fuit. Rot. dec. 54. coram Buratto.

LIMITATIONES GENERALES SVPRASCRIPTARVM SVBLIMITAT.

1417 1. Lim. suprascriptas Sublimitationes non procedere, nec promissorem alieni facti qui in casibus dictarum sublimitationum vel præcis è, vel ad interesse, vel ad pœnam conuentam tenetur, vt in eis respectiue teneri, quando contractus ex capite enormissimæ læsionis, vel medio in integrum restitutionis, vel ex falsa causa, errore, metu, vel alia qualibet causa legitima rescinderetur, nullusue declararetur, tunc enim alieni facti promissio corruit; vbi enim contractus principalis non subsistit, accessoria euanescunt. Ancharan. cons. 330. n. 9. & seq. Ruin. cons. 132. n. 10. lib. 1. Gram. dec. 101. n. 55. & decis. 102. n. 105. & seq. vbi petita in integrum restitutione Ripa. in l. si vmquam. n. 10. C. de reuocand donation. Natt. cons. 50. n. 24. de communi testatur Gab. de pact. concl. 2. in fi. Cephal. cons. 115. n. 2. 3. & 4. Rim. Iun. cons. 79. n. 2. 18. & seq. & cons. 575. n. 55. Decia. cons. 78. n. 55. vbi testatur ita fuisse iudicatum lib. 5. Marcabrun. cons. 93. n. 24. & seq. Hormanot. Deth in l. 4. § cato. n. 373. alias n. 518. de verbo. obligat. Bertaz. de claus. claus. 4. glo. 11. n 3. Eugen. cons. 12. n. 104. & 108. Gab. cons. 131. n. 15. lib. 2. Caccheran. cons. 75. n. 75. Afflis. dec. Perus. 27. n. 9. & 10. Menoch. cons. 412. n. 105. Surd. cõs. 3. In fine de communi Caroc. de locato. par 2. cap. 27. n. 15. Costa. claus. 329. n. 3. inter clausul. Marthæ. par. 1. Meno. cons. 813: n. 33. & seq.

1418 Contrarium tenet Natt cons. 272. nempe vt etiam data nullitate primę obligationis nihilominus teneatur qui de suo promisit, sed loqui videtur quando ille pro quo promissum fuit noluisset stare promissis Surd. cons. 506. n. 11.

1419 1. Amp. primam opinionem receptissimam, vt nec etiam promissa de facto implenda sint, nam licet vbi ius non resistit respectu pœnæ conuentionalis in qua non inspicitur an intersit l. stipulatio ista. § alteri. de verbo. obligation. de facto impleri sufficiat; attamen respectu interesse secus est, quia si de facto ratihabitio non sequatur, non interest stipulatoris, ideo non potest ad interesse stipulatio committi Rui. cons. 132. n. 9. lib. 1.

1420 1. Sublim. d. primam limitat. non procedere quando tam de rato pro minore, quàm quod minor ratione ætatis non contraueniet, nec restitutionem in integrum petet promissum foret, tunc etenim si minor contraueniat ex aliquo capitum pro quibus stipulatio concepta fuit promissor vtique tenebitur Docto. in l. cum minor rem rat. haberi Hormanot. Deth. in l. 4. §. cato. n. 373. alias. n. 518. de verbo. oblig. Bertaz. d. claus. 4. glo. 11. n. 3.

1421 2. Sublim. non procedere quando promisit, quod non contraueniet aliqua ratione vel causa, & damna, & interesse reficere, tunc enim promissor indistincte tenebitur etiam petita in integrum restitutione, etiam ex capite enormissimæ læsionis. Surd. cons. 506. n. 11. & seq.

1422 3. Sublim. non procedere nisi restituantur accepta Crau. cons. 329. n. 7. & seq. Menoch. cõs. 888. num. 20.

1423 4. Sublim. non procedere quando pro minore de rato promittens se, & sua bona obligasset, tunc enim tenebitur qui promisit si minor contractum non approbauerit. Meno. d n. 20.

1424 2. Lim. nam si tutor pro pupillo de rato promiserit non tenebitur illum prius quam pubes effectus sit ratificari facere, quoniam ista pro pupillo facta promissio, intelligitur quando pupillus ad ætatem legitimam peruenerit l. si pupillus. de nouatio. glo. in l. vulgo. de administratio. tutor. Bal. in l. cum maritum. n. 2. C. de solut. Bero. cons. 75. n. 25. lib. 3. subdens, quod si tutor pupilli nomine aliquid gessisset, posset etiam impubes cum tutoris authoritate ratificare iuxta tradita per Docto. in l. si procurator. de conditio. indeb. Cag. in l. semper qui non prohibet n. 25. de reg iur. Hormannot. Deth. in l. 4. §. Cato. n. 372. alias. 517. de verbo. obligation. Bertaz. claus. 4. glo. 11. n. 2.

1425 3. Lim. nam qui promittit alium ratum habiturum non censetur promittere, quod etiam creditores illius ratum habebunt, quia nec tertius ipse cauere teneretur suos creditores ratos habituros, non solum. §. quæritur de procurator. Ang in l. si sine §. fi. in stipulatione. n. 3. & in l. procurator in fine rem rat. habe.

1426 4. Lim. nam si aliquis promiserit per se & suos attinentes aliquem non offendere, intelligetur promisisse pro ijs quos ne offenderet prohibere potuisset, non autem de bannitis, & huiusmodi l. in delictis in princip. de noxal. l. sæpe. §. cur autem de re iud. l. fluminum. §. quamquam de damno infect. Simon. de Pret. cons. 78. n. 5. vbi n. 19. subdit eos non comprehendi qui postmodum bannirentur, rebus enim sic stantibus dicta promissio facta censeri debet etiam si restituerentur n. 9. & per totum, & de communi testatur Caccheran. cons. 31. n. 73. ex glo. in l. inter stipulantem verbo. habere quam. Doc. ibi communiter sequuntur & in l. stipulatio ista habere licere eod. tit. Crau. cons. 233. sub n. 3. versic. tertio arguitur.

Et si non offendere in personam promissum sit, requiritur quid tangi personæ cohærens, vt capillos, pilos, vngues, & huiusmodi l. 1. §. hoc autem. de oper. no. nunc. Vulp. de pac. Q. 91. Viu. dec. 368 vbi tamen vestę tantum scissa (quę leuis offensio est) non fuit decisum, non esse ruptam promissionem, & baculum vibrantem in clericum non esse excommunicatum si nõ percussit nec insultantem, & percutere procurantem si non percutiat, nec legens literas manu tangens, & repellens clericum illam legere volentem copiámue ex Nauar. cons. 37. & 74. lib. 5. nec rumpi treugam per viam, & statutum puniens offendentem clericum, nõ intelligi de modica, & leui, vt saxum proijcere, & per viam vitando, rupta autem pax dicetur actu proximo puta explo-

explosio manuario tormento, Viui, supra.

1427 5. Lim. nam alienum factum promittens, non intelligitur promisisse illud se facturum etiam si verbis generalissimis fuerit vsus; sed fieri curatorum Abb. cons. 90. ante num. primum. lib. 1. Alba. cons. 328 n. 57.

1428 6. Lim. in dubio neminem alienum factum promisisse præsumi; nullus enim pro alio se obligare voluisse censetur, sed expressè debet apparere vt in promissione de rato ex Bar. & alijs in l. 1. C. quib. res iudica. nõ noce. Paris. cons. 117. n. 5. lib. 1. Alba. cons. 251. n. 29.

1429 7. Lim. non procedere nisi quoad eos pro quibus de rato vel alio faciendo promissum fuit, quia obligationes, & promissiones stricti iuris sunt, ac strictè intelligendæ, nec enim supplentur l. quicquid adstringendæ l. eum qui calendis de verbo. obligatio. Cor. cons. 248. n. 7. lib. 4. Paris. cons. 117. n. 6. & seq. lib. 1. dixi plenè in interpretationibus pactorum verbo strictè.

1430 8. Lim. talem promissionem eum non obligare, factum cuius stipulatione comprehensum fuit; nemo enim sine suo facto, & consensu per alium obligari potest l. 1. C. quib. res iud. non noce. Cor. cons. 248. n. 4. lib. 4. Paris. cons. 117. n. 23. & seq. vbi tamen secus inquit si mandatum adfuisset lib. 3. Herculan. de caution. de non offendend. cap. 6. in fine Onded. cons. 97. n. 1. & 9. lib. 1. nec minor hanc fidem simeth præstare tenetur de communi Turret. cons. 39. lib. 1. imò potest pupilla Principem supplicare vt à tali promissione per patrem facta liberetur Rim. Iun. cons. 307. nec si sit iurata operatur si noua causa superueniat, & ex alia parte contrahat Paris. cons. 165. n. 28. lib. 4. Moron. de treg. & de pace par. 2. Q. 15. n. 3. Mascar. concl. 1131. n. 32. Ond. cons. 97. n. 25. lib. 1. Fari. Q. 107. n. 95. & 411. & licet Ceph. cons. 35. n. 27. fisco agente secus teneat eum impugnat Bertaz. cons. cri. 151. n. 10.

1431 9. Lim. nam talis promissio pro vt & alia quæuis, rebus sic stantibus intelligitur, quocirca rebus in eodem statu non permanentibus promissioni locus non erit l. continuus. §. cum quis de verbo. obliq. l. quod seruius. de condict. ob caus. cap. quemadmodum de iure iurat. Cor. cons. 11. n. 30. versic. facit qria lib. 3. Simon. de Pret. cons. 78. n. 19. Ondede. cons. 97. n. 24. etiam si fuisset iuramento roborata n. 25. lib. 1. dixi vbi supra. verbo. rebus in eodem statu, &c. Ond. cons. 89. n. 226 & sequent. lib. 2. vbi si partis vnius alter, alterius partis vnum offenderit, si partis prius offensæ alterius partis alium ex interuallo offendat pœnam non incurrere probat, licet secus sit si secundo offendens esset alter ex primis offendêtibus. Eug. cons. 12. n. 103.

1432 10. Lim. non procedere quando ista promissio sub conditione facta esset quæ defecisset, tunc enim pro non facta haberetur Bal. cons. 112. n. 2. lib. 3. Cor. cons. 11. nu. 10. lib. 3. Decia. cons. 21. n. 18. lib. 2. Rot. Gen. decis. 192. n. 1. Bursat cons. 132. n. 64. etiam tacita puta implendi aliquid alienum factum promittenti Eug. cons. 12. n. 97. & sequent. vbi etiam promissionem non contrauenien-

niendi intelligi nisi in casibus à lege concessis.

1433 1. Sublim. non procedere nisi quando quidditati seu substantiæ conditio apposita fuisset, secus si illius executioni, nam primo casu non potest pendere l. vsufructus de stipulatio. seruo. secundo autem secus vt de cond. instit. & de cond. & demonstrat. per tot. Bal. cons. 112 n. 2. lib. 3. Dec. in l. in omnibus obligationibus n. 7. de reg. iur. Surd. cons. 146. n. 22. post Cagnol. in d. l. in omnibus obligationibus n. 12. & sequen. plenè dixi vbi supra verbo. conditio.

1434 11. Lim. vt licet alienum factum promittatur cum clausula facturum, & curaturum, & huiusmodi ex quibus promissum videatur, attamen tamquam fideiussor beneficium excussionis habebit, si illud promiserit ad quod teneretur principalis, licet enim proprium fideiussoris factum eiusmodi obligatio concernat, respici tamen facti executionem ab ipso principali implendi ideo fideiussor censetur ex quo promisit illud ad quod principalis tenetur. Castr. in l. cum filiusfamilias 49. §. 1. de verbo. oblig. Ferret. cons. 128. n. 2.

1435 12. Lim. nam si promissum fuerit per te non fieri quo minus mihi ire, & agere liceat, & fideiussorem accepero, si per fideiussorem steterit neuter tenebitur, quoniam de illo promissum non fuit, licet secus foret, si per promissionem contra factum fuisset, tunc enim vterque teneretur l. eum filiusfamilias. 49. §. 1. vbi glo. Bar. Cast. & cœteri communiter. de verbo obligation.

1436 13. Lim. nam aliud est quod quis de rato pro Titio promittat, aliud quod Titium ratum habiturum promittat, licet enim idem contineant promissiones istæ, non tamen eodem ordine, nam cum dixerim promitto pro Titio, idem est ac si dixissem pro Titio intercedo assumendo obligationem in me Docto. in l. 3. §. qui pecuniam de pact. quod non accidit alio casu Bal. cons. 101. n. 1. lib. 3.

1437 14. Lim. vt quamuis pro alio de rato quis promittat cum clausula quod alias de suo teneatur ita vt faciendo possibilia non excusetur, attamen si pro persona promiserit, quam promittens verisimiliter sperabat esse ratificaturam contemplatione promittentis, spe frustratus dicetur, & propter difficultatem initio inuerisimilem sibi superuenientem præter spem de suo non tenebitur si ille pro facto cuius promisit contrauenerit vt supra dictum fuit in prima limitatione 16 sublimitationis, primæ limitationis secundæ opinionis contrariæ 78. limitationi.

1438 15. Lim. non procedere quando de facto Principis ageretur, quia impossibile reputatur, & nulla est impossibilium obligatio Crau. cons. 957. n. 7. qui tamen secus indemnitate, vel pœna, promissa probat. Caccheran. cons. 31. n. 71. & sequenti. vide supra n. 1369.

1439 16. Lim. non procedere quando aliquis pacem aliumue contractum iniuisset tam pro se quam pro absentibus pro quibus sub certa pœna obseruandam promisit, nam si quis absentium ante ratificationem offendatur, pœnæ locus non erit, quia offensus ante ratificationem non est in pace actualiter,

1. Amp. vt à falso procuratore gesta, valeant sine ratificatione, si factis oppositionibus contra personam procuratoris, iudex legitimum pronunciauerit Cepol. caut. 17. Gargiare. patroci. 56. 57. lib. 2. idem dicens in tacita pronunciatione, nisi aliud statuto caueatur.

2. Amp. siue dominus minor vel maior existat Gail. obs. 47. n. 4. lib. 1. ex communi Ias. in d. l. licet. n. 10. Rot. d. dec. 619.

3. Amp. tam in iudicialibus, quam in extraiudicialibus Natta. cons. 262. n. 9.

4. Amp. etiam post sententiam siue pro eo vel contra ipsum lata sit ex communi Ias. in l. licet. n. 10. Gail. d. n. 4. de magis communi Add. ad Felin. in c. nonnulli. n. 43. de rescript. de communi Guid. Pap. dec. 320. ex communi.

5. Amp. litis prosecutione à falsis tutore vel procuratore institutæ induci Rot. d. dec. 619.

6. Amp. eo procuratore constituto ad causam prosequendam; Rot. dec. 295 par. 3. lib. 2. diuers. secus dicês in simpliciter constituto ad causã tractandã; intellige data actorum scientia Coccin. dec. 378. n. 10.

1. Lim. non procedere quando iudex pronunciasset non habere mandatum Roma. supra Ias. in d. l. licet n. 10. lim. 10. Gail. supra dum refert Ias. Add. ad Tholos. dec. 272. n. 3.

2. Lim. non procedere quando mandati defectus oppositus fuisset ante finem actus Pinel. in l. 1. par. 3. n. 33. C. de bon. mater. de cõi Gutier. pract. QQ lib. 2. Q. 22. n. 19. Add. ad Mattes. sing. 155. n. 15.

3. Lim. non procedere quando statutum admitti vetaret mandato carentem Roman. supra, & pro forma exigeret mandatum Rim. Iun. cons. 666. n. 11. & seq. vbi subdit verbalem productionẽ non obesse si post præfixum terminũ realiter producatur Gargiare. patroci. 57. n. 7. lib. 2. vbi quando lex mandatum exigit præcisum, nec alio contenta est quo côparent admittendus veniret; vbi autem aliud sufficeret, veluti præsumptum, tametsi de eo oppositum fuisset, ratificari posset.

4. Lim. non procedere quando mandato carens admissus fuisset cũ cautione de rato, sub protestatione nisi mandato careret Roma. supra. Arnon. supra Ias. d. n. 10. lim. 11. Gail. supra Add. ad Cappel Tholos. supra n. 4.

5. Lim. non procedere facta oppositione quod non intendebat cum eo litigare nisi legitimum mandatum haberet Cepol. caut. 15. Benint. dec. 56. Cotta. verbo. procurator generalis in fine. Soarez. com. opi. lit. P. n. 319. Bertr. cons. 27. n. 2. lib. 6. Add. ad Papien. in forma respons. Rei conuenti glo. Simoninus lit. F. Ias. in d. l. licet. n. 10. & si pronunciatum foret sine mandato neminem audiri esse mandatũ adesse, & quandocumque produci posset nisi oppositum foret Rot. dec. 688. n. 3. par. 1. diuers.

Contrarium tenet Natta. cons. 126. n. 6. in fine. vide infra lim. 21.

1. Sublim. non procedere quando dicta protestatio in quolibet actu repetita minimè fuisset Rot. Rom. decis. 688. n. 3. 379. n. 5. par. 1. diuerso. Pute. decis. 218. lib. 2.

2. Sublim. quando ratificaret dominus ante finem actus de cõi Pinel. in l. 1. par. 3. n. 33. vers. addo. C. de bon. mat. & Gutier. pract. QQ. lib. 2. Q. 22. n. 19.

6. Lim. non procedere in gestis per falsum procuratorem in auditorio Principis Bal. in l. falsus. n. 2. C. de furt. Ias. in d. l. licet. n. 10. lim. 8. Lafr. dec. 205. Add. ad Tholos. dec. 272. n. 5. Mins. cent. 1. obs. 44.

Contrarium tenet Gutier. cons. 9. n. 4. de communi Gab. de procur. concl. 4.

1. Sublim. non procedere quando bona fide credens habere mandatum procuratorem se dixit Alex. cons. 32. n. 4. lib. 1. Felin. in c. nonnulli. §. 1. n. 39. & 41. de rescri. Gutier. cons. 9. n. 5.

7. Lim. non procedere in gestis per falsum nuncium Bal. in l. falsus. n. 3. C. de furt. Ias. in d. l. licet. n. 10. fall. 13. Lanfr. d. dec. 205. Gail. supra.

8. Lim. non procedere in appellatione ab interlocutoria Guid. Pap. cons. 119. n. 7.

9. Lim. non procedere in gestis à procuratore reuocato Bal. in d. l. falsus. n. 2. Ias. in d. l. licet. n. 10. fall. 3. Felin. in c. ex parte Decani. n. 25. de rescript. Rot. Rom. dec. 198. n. 3. par. 1. diuerso. Gargiare. patro. 57. n. 12. lib. 2. Rota dec. 204. par. 2. recentis. vbi in procuratore ad matrimonium côtrahendum etiam non intimata reuocatione.

1. Sublim. non procedere quando actus qui ratificatur tenderet in præiudicium ratificantis Ang. in §. præiudiciales. n. 4. Inst. de actio. Feli. supra, & Gutier. cons. 9. n. 2.

2. Sublim. non procedere quando reuocationi renunciasset Felin. in c. ex parte Decani. n. 16. de rescrip. Gutier. supra n. 3.

10. Lim. non procedere quando nõ poterat esse procurator, vt puta, pupillus, seruus, vel excommunicatus procurator constitutus fuisset, tunc enim ab eis gesta ratificari minimè possent Ias. in d. l. licet. lim. 12. sub n. 10. Gail. supra. Gargiare. patroci. 57. n. 13. lib. 2. Vant. d. tit. quib. mod. sent. nullit. repar. n. 106. secus dicens quando pro se ipso potuisset in iudicio esse puta minor, filiusfam. fœmina, religiosus, & huiusmodi, tunc enim si nõ fuerit oppositum tenet iudicium. Surd. decis. 289. n. 23. vt seruus vel monachus vt per eum.

11. Lim. non procedere post conclusum in causa, vel post sententiam, tunc enim à falso procuratore gesta nequeunt ratificari Rot. dec. 1. & 10. de procurator. in antiq. in præiudicium partis non etiam ratificantis, & Crau. cons. 108. n. 1. ante fin. secus dicentes si mandatum ante sententiam haberet, & non obstante oppositione antea facta, si quolibet actu repetita non sit Rota. decis. 29. n. 12. 13. par. 4. diuers. Zilet. ad Papien. in forma respon. Rei côuen ti verbo Simoninus lit. F. Cornaz. decis. 195. n. 8.

Contrariam sentẽtiam limitationi communem dicit Vant. d. n. 106. de magis communi Rot. Genuen. decis. 179. n. 14. Io. de Amic. cons. 8. n. 49. Mins. cent. 1. obs. 44. Gail. obseruat. 47. lib. 1. Gratia. dec. 105. n. 10.

1. Sublim. non procedere quando mandatum productum fuisset Ang. in l. hoc insuper n. 6. auth. vt sponsal. largit. Mars. in l. si quis ne quæstio. nu. 84. de quæst. Rot. Rom. decisio. 105. in fine par. 1. diuerso. subdentes mandato non producto si fuerit oppositum pronunciationem iudicis requiri, & quandocumque opponi posse.

1. Sublim.

2. Sublim. nam bene potest dominus in sui præiudicium ratificare Zilett. supra,& posse ratificare sententiam contra, non pro se latam Rot. d. decis. 1. & 10. de procur. in antiq. Guid. Pap. decis. 320. Vant. supra nu. 101. Castad. decis 40. super reg. Cancel. Gutier. cons. 9. n. 1. & seq. vbi idem tradit de gestis per procuratorem reuocatum. Crau. supra.

12. Lim. non procedere quando obreptum fuit falsò mandatum habere testibus, vel instrumento probãdo, tunc enim cessat ratificatio Bal. in d l. falsus. n. 2. Cust. in l. si tutor. in fine C. in quib. cauf. in integr. restitut. Iaf. in d. l. licet. n. 10. lim. 2. C. de procur. Gail. obs. 47. in fi. lib. 1. Vant. supra n. 102. in fine.

Contrariũ tenet Feli. in d. c. nonnulli. n. 41. de rescrip.

3. Amp. 12. lim. vt tunc pronunciatio iudicis super mandati validitate non valeat, nisi dominus sciret de mandato controuerti,& taceret, sibi etenim obesset Bal. supra n. 26. Add. ad Tholos. dec. 272. n. 5.

13. Lim. non procedere in casibus mandatum speciale requirentibus Iaf. in d. l. licet. nu. 10. fall. 4. Gail. supra.

Contrarium tenet Felin. in d. cap. non nulli n. 43. vbi Add. testatur magis communem Dec. cõs. 281. n. 3. Cornaz. dec. Luc. 1. n. 26.

14. Lim. quando iussus requiritur vel consensus Iaf. d. n. 10. fall. 5. Gail. supra.

15. Lim. non procedere in præiudicium tertij Iaf. d. n. 10. lim. 6. Gail. supra.

16. Lim. lata sententia contra aduersarium absentem Iaf. d. n. 10. lim. 7. Gail. supra.

17. Lim. non procedere quando statuto mandatum requireret, alias nullum processum declararet Iaf. in d. l. licet n. 10. fall. 9. Gail supra Add. ad Cap. Tholos. decis. 272. n. 4 dixi supra hoc eodem num. versic. 22. nec si lex. Rota Bonon. decis. 85. n. 15. & seq. in nouiss.

18. Lim quando actus peccaret in substantialibus in quibus partes disponere non possent Natta. cons. 261. n. 10.

19. Lim. nam persona procuratoris approbata, non potest post litem contestatam opponi eum esse falsum procuratorem nisi opponens probandi onus in se adsumat Natt. cõs. 262. n. 7. & approbatio etiam tacita domini nullitatem actorum tollit Peregr. decis. 97. & si exceptio reijciatur,& non appelletur processus tenet, licet si appelletur non possit procedi. n. 5. reijcitur per processum ad vlteriora Rot. dec. 36. n. 53. nouis. diuers.

20. Lim. non procedere non probata gestorum scientia in minore, vel principali maiore quæ tamen ex actorum transportatione de quorum ratificatione agitur satis sufficiens elicitur, & scientia facti sufficit, non enim iuris exigitur Rot. decis. 619. nu. 2. par. 1. recentis.

21. Lim. & declara; nam si fit pronunciatum mãdatum legitimum vel instrumentum mandati approbatum,& postea in prosecutione litis, falsi procuratoris exceptio opponatur, opponens probare teneatur Turza. communi opi. 92. & valet processus si non appelletur Gargiare. patroc. 55. n. 7. 56. n. 1. vbi siue expræssè vel tacitè fuerit approbatum si non appelletur lib. 2. nisi aliud statuto caueatur, patro. 57. n. 4. vel nisi in omnibus actis protestatum & à sententia appellatum sit Rot. decis. 31. n. 8. 9. par. 4. diuers. potest autem per testes ac literas missiuas probari, & procuratorium manu notarij, & sine subscriptione ac testibus modò signatum sit alicuius iudicis ordinarij sigillo, & sufficit enunciatio in alia scriptura authentica, & in appellatione probari,& fieri posse,& antea gesta ratificari nisi defectus mandati prius oppositus sit, tunc enim eo non producto corruit processus, nisi ea oppositio à iudice reiecta esset, & pars acquieuisset non contradicendo singularis actis de magis communi Gratia. dec. 105. & 106. ex magis communi probat per iudicem cogi posse ad producendum mandatum,& si non producat repellere,& dicit Gab. cons. 25. n. 13. & seq. lib. 2. quod si opponatur defectus mandati vel minoritas, à die oppositionis acta nulla sunt etiam si maior mandatum legitimum haberet, & licet iudice oppositionem negligente appellari possit, si tamen non appelletur adhuc processus nullus erit, quia si negligit, nec de opposita exceptione cognoscat, non censetur super ea pronũciasse, nec ideo necessaria est appellatio, & licet si non opponatur de mandato possit ostendi legitimum etiam post sententiam, si tamen opponatur de tunc exhiberi debet, aliàs processus est nullus, etiam si principalis minor sit, & ita sæpè Rotam iudicasse testatur. Verum acta,& sententiam valere si mandatum præcedat, nec productum sit non facta oppositione, & postea quandocumque produci sat esse Mœda. dec. 2. Seraphi. dec. 115. n. 4 688. par. 1. diuers. 674. par. 1. recentis Cocci. dec. 54. & 62. & dec. 650. n. 4. par. 2. recentis. Lotter. de re benef. lib. 2. Q. 20. n. 149. & seq. vbi tamen facta oppositione statim iustificari debere,& inquit Rot. dec. 505. n. 2. par. 1. recentis. sententiam fauore procuratoris latam cuius mandatum non constat ex actis valere si reuera mandatum aderat, & si mandati defectus non sit oppositus posse postea produci, & dec. 722. Feli. in c. sciscitatus. n. 15. rescrip. Put. dec. 373 n. 3. lib. 3. Rot. dec. 337. n. 6. coram Caualer. & ex longa litis sustentatione in qua labor,& impensa necessaria sit mandatum probari 552. n. 4 & 674. par. 1. recentis. 641. n. 5. vbi etiam consorti totum acquiri si alius cõsors negligat, & 722 mandatum probari coniecturis vt si scripturæ ad causam facientes producantur, sportulæ deponãtur, & aliæ expensæ litis fiant; & citato aliquo vbi procuratore defectum mandati allegari non posse, & 725. n. 4. etiam si defectus mandati oppositus esset si adsit mandatũ, vel qui sententiam obtinuit habebat scripturas, & expensas fecit tenet sententia, & dec. 3. par. 2. in cõnexis appellationem vnius ex litis consortibus, alijs prodesse, nisi procurator plurium nomine vnius tãtum appellet, & dec. 11. vbi consortes inquit causã communem habentes, & alterum ex consortibus litis proprio, & consortis vel fratris nomine posse appellare,& acta gerere,& dec. 195. par. 2. recẽtis. idem probat quod in d. dec. 722. & dec. 312. par. 2. recentis. mandati defectum insanabilem esse nec præsumpto locum esse si expræssum insufficiens adsit, nec arbitrio locum fore, nec clausulas executiuas operari extra expræssa in mandato, & 368. n. 6. executiuas nõ ampliare, sed disposita declarare vbi

vbi etiam filio Cardinalis legitimam deberi etiam in quæsitis ex fructibus ecclesiasticorum, ex feudis alienabilibus, & ex quibus disponere potuit prout de dictis fructibus clerici in vita disponere possunt, & 538. solutione iunctis coniecturis mandatum probari d. par.2. & 613. appellationem vnius consortium litis alijs prodesse, & attentata operari Medic.exam.35.cõiecturas ponit quibus probatur. Sed sacrilegos non posse legitimari Viu. dec.339. Surd de alim.tit.9.Q.12.clericum non posse disponere de fructibus beneficij, & ex eis quæsitis,præsumi tamen ex patrimonio quæ fuisse, & fructus pro victu consumpsisse, ex consuetudine posse de fructibus ecclesia testari Spino. de testa. glo. rubr.24. Mart.de succes.leg.par.3. Q.13.art.5.n.4. Barbos. in l.diuortio,par.2.n.61.sol.matr.Garzia.de benef. par.2.c.1.n.11.& seq. ex consuetudine testari libere posse,vide Moli.de primog.lib.2.c.10.

25. Ratum perpetuò promittens habere contractum nec contrafacere vel venire, non potest per se vel alium contrauenire Old.cons.243 in fi.versic. tertia ratio Tusc.lit.C.concl.299.

1. Amp. vt huiusmodi promissio præscriptionem tollat,præsertim facta ab habente Principis iura Soc. cons.166.n.10.lib.2. Add. ad Tholos. decis.220. Tusc. supra.

2. Amp vt in totum ratificare debeat vt in emptione plurium rerum pro vno præcio Cabal. cons.136. n.13. par.2.

1. Lim. non operari in contractu conditionali si conditio defecerit Cast.cons.225. in princ. vers. nam omnia lib.2.Tusc supra n.6.

2. Lim. non procedere si error interuenisset Cast. supra n.3.Tusc.supra n.7.

3. Lim. non procedere in impossibili promissione Surd dec.289.n.22.& 23.

4. Lim. non procedere si dolus interuenisset Soc. cons.159.n.32.lib.2.

26. Caducitatis incursæ per emphiteotam ob alienationem irrequisito domino factam pœnam domini ratificatio excludit, cum nisi domino volente non incurratur, & eius consensum superuenire sat est. Affl. dec.286.qui tamen subdit in tertij præiudicium non operari. Capic. dec.115. Rol .cons.2. n.146.qui etiam intelligit cessante præiudicio tertij lib.1.Viui.dec.74.

27. Spoliante fatente, & protestante se velle soluere cui de iure inducitur ratificatio quæ sufficit in materia spolij Old.cons.159.n.7.Aegid.dec.551.ad fi. Chisan.dec.6.vbi sat esse dominum litem sustinere Viui. decis.219. subdens ex Affl. decis.376.n.2. & Meno de recup rem.9.n.126.& seq spolium etiam probari, vbi spolians ratum haberet rei recuperationem saltem aliquo tempore possidendo, & ita alias Rot.Rom firmasse.

28. Quamuis mulier secundo nubens non possit plus secundo viro relinquere quam vni ex filijs primi matrimonij l.hac edictali C.de secun.nup.de receptissima Viui.decis.396. vbi etiam quod licet filijs secundi matrimonij vltra legitimam filijs debitam relinquere totum posse non tamen posse virum secundum eis stipulari, nisi ratificent viua matre donationem ab ea illis factam ex Crau.cõs.193.n.11. sed tutius ait iterū à matre filijs donari.Viui.supra, & decis.433.n.8. & seq. vbi plus datum vitrico vel nouercæ filijs accrescere inter eos diuidendum, & filius legitimam prius detrahit, & in residuo cum alijs concurret, confessionem autem receptæ dotis non obesse filijs primi thori etiam iuratam, & vbi alias probaret non constito de vera numeratione quoad eorum legitimā n.6.Marta.autem decis.67. Pisa. probat quod si testamentum matris nullum sit quia filios ex primo matrimonio in dimidia, & filium ex secundo in alia dimidia instituerit, filij vtriusque matrimonij ab intestato succedāt secundum statuti dispositionem, licet mater extraneo legare possit, & filijs secundi thori si viro vsusfructus non quæratur, & maritus si vxori nil quæratur remanente legitima filijs primi, quam tamen filij primi non detrahunt vbi, & antequam vigore statuti hæreditatem diuidere debent Surd. de ali.tit. 9. Q.9. vbi secundo viro egeno alimenta posse relinquere in plus quam vni ex filijs primi thori.

26. Compromisso non ratificato in tempore laudum nullum redditur, si à procuratore etiam factum sit mandatum generale habente ad compromittendum qui renunciauerit appellationi, recursui,restitutioni in integrum, & huiusmodi speciale mandatum requirentibus Rol. cons.11. n.18.lib.1. Rot. decis.13 par.2. recentis. vbi etiam quod clausula procedendi alte,& basse,& auferendi de iure vnius, & alteri dandi arbitrio boni viri intelligatur; citat autem Doc.in c.fi.de maiori, & obed. qui data potestate in totum ius auferendi, & alteri dandi dicunt eum conqueri non posse cui ius aufertur.

27. Laudum Baronis ratificatum ab Vniuersitate solemniter congregata cum iuramento etiam si ab initio mandatum non interuenisset valet, maximè si obseruatus sit pro vt obseruatum præsumitur diuturnitate temporis, & ex supplicatione pro laudi confirmatione acceptatio probatur, & impetratis à procuratore vtens defectum consensus non allegat, nec metus attenditur domini si ad superiorem aditus patebat, & si non agatur de actu læsiuo Vniuersitatis, & nisi Princeps fecerit præceptum comminatorium, sit solitus incutere metum, & minas exequi,& præceptum iniustum fuerit Marta.decis. Pisa. 203.

28. Alienatio rerum ecclesiæ nulliter facta conualidatur solemni ratificatione secuta, idest cum solēnitatibus in alienatione requisitis, rei enim ecclesiæ alienatio non pendet à solo Prælati consensu, quamuis secus sit in his quæ à solo ratificantis consensu pendent in quibus nulla solemnitas requiritur Borg. dec.46 n 9.par.1.31.n.542.par.2.Surd. dec.159.n.7.8.Cors.sing.verbo pupillus.Macerat. resol.25.n.12. lib.1. Dec.in c.quæ in ecclesiarum. n.9.alius 31.de const.Ias.in l.cum hi §.eam.n.2.de transac.Mars.sing.155.Add.ad Tholo.dec.98.in fi. ita iudicatum dicit Masc.concl.65.n.10.11.

1. Amp. vt is qui cum ecclesia contraxit eam vt ratificet, vel cõtractum improbet inquirere possit si solemnitates adhibitæ non fuere Bar.in l.Iulianus.§. si quis.de actio.emp.Meno.cons.655.n.13.

1. Lim. non induci ratificationem nisi ex actu facti verbisue necessario inferatur Ruin. cons.91.n.19. lib.1.

lib. 1. Gab. conf. 154. n. 37. 36. n. 57. lib. 1. Crau cōf. 204. n. 14. Ond. conf 96. n. 56. lib. 2. Surd. conf. 328. n. 24.

2. Lim. vt à prælato facta nō noceat succeſſori Borg. dec. 31. n. 564. lib. 2. Macerat. ſupra nu. 11. verſ. ſecundo.

3. Lim. quando pars aduerſa prius nullitatem oppoſuiſſet, tunc priuilegiatus volens ſuſtinere actum ob eius vtilitatem hoc eligere nō poterit, quia res deſijt eſſe integra Bal. in c. 1. n. 15. de reſcr. Lup. in c. per veſtras. §. 68. n. 7. de donat. inter vir. & vxo. Ias. in l. non eo minus. n. 1. C. de procur. Feli. in c. cauſam. n. 9. de iud. de cōmuni Pinel. in l. 1. par. 3. n. 33. verſ. hæc tamen C. de bon. mat. Tiraq. de leg. connub. glo. 8. n. 88. Maſc. ſupra. n. 11.

4. Lim. non procedere niſi clare conſtet de vtilitate eccleſiæ quæ ſi ſolemnia ceſſent, in dubio non præſumitur Bal. in l. quecumque n. 3. C. de bon. quæ lib. Dec. conſ. 531. n. 12. Tiraq. ſupra n. 89. Maſc. ſupra n. 11. verſ. 2. intellige.

5. Lim. quando perſona in qua ſolemnitas deficeret demens eſſet vt furioſus, vel infans, & huiuſmodi cum careant conſenſu Ias. in d. l. nō eo. n. 1. verſ. 2. Pinel. d. n. 33. verſ. limitantur Maſc. d. n. 11. verſ. 3. intellige.

29. Licet hipotheca bonorum non contineat hæredum bona, attamen ſi ea teſtator obligaſſet, hæres adeundo ratificat, & obligatione continentur Pet. Bal. & Ang. in l. aſſiduis. C. qui pot. in pig. Alex. conſ. 173. n. 4 lib. 1. de communi Affl. dec. 26. n. 3. 111. n. 15. & ſeq. 200. n. 2. Ceph. conſ. 392. nu. 25. 393. n. 46. Rim. iun. conſ. 596. in fi. Minado, deciſ. 20. Ond. conſ. 3. 64. lib. 1. de communi Soarez. lit. H. n. 79. & ſeq. & Cla. in §. teſtamentum. Q. 71. quorum vterque probat teſtatorem bona hæredis expreſſe obligare poſſe nomine hæredis, alias generaliter pignoratitiæ contrariæ locum fore, vt pignus à defuncto conſtitutum tradatur & ſi traditū fuiſſet, exceptio contra repetentem orietur Franc. dec. 53. n. 7. Manti. de contract. lib. 11. tit. 3. n. 16. niſi feciſſet inuentarium Cabal. conſ. 44. par. 2. vbi dubium probat Pereg. conſ. 4. n. 2. lib. 1. Marta. clauſ. 85. par. 1. Pacif. de ſaluia. interd. inſp. 3. c. 2. n. 283. & ſeq. ſecus probans hæreditate iacente n. 301. in obligatione autem camerali hæredum bona contineri Rot. tenuiſſe teſtatur. n. 303. & eſt deciſ 16. in collectis per Zacch. ad Galles. vbi declarat. Bertaz. clauſ. 12. glo. 4. cautius tamen ſubdit eorum nomine agi vel pro eis de rato promitti m. 2. ad fin. Surd. dec. 315. n. 10. Gratia. diſcep. 225. ad fin. continentur etiam bona hæredum ſi bona hæreditaria diſſipauit, niſi teſtator hipothecam remiſiſſet Theſ. Q. 82. lib. 2. Craſ. in §. legatum. Q. 76. Medic. exam. 23. n. 44. 45. & contineri quando a teſtatore ad hæredem perueniſſent Torniol. conſ. 106. n. 45. & in tacita n. 46. & adita hæreditate. n. 47. ſaltem quoad exceptionem, & retentionem ſi creditor vel legatarius poſſideret Affl. deciſ. 201. Manti. d. n. 16 & tit. 14. n. 16. ſi tamen hæres perticiat hipothecam per defunctum cœptam eum hæreditati acquirat continebitur hipotheca bonorū teſtatoris Neguz. 2. memb. 1. par. prim. n. 54. Pereg. dec. 59. n. 2. ſubdens creditorem retinere poſſe bona ſibi hipothecata tam contra debitorem, quam contra ſecundum creditorem Rot. dec. 17. nouis. diuerſ. in ſaluiano ſat eſſe creditum cum hipotheca probare, & poſſeſſionem etiam conſtitutio vel litis ſuſtentatione & hipotheca conſtituta cenſetur ex poteſtate vendendi, & propria authoritate intrandi; et etiam in re ſua re uocabiliter & tunc res cum ſua cauſa redit.

30. Legitimatio per reſcriptum ſine conſenſu patris & legitimandi non valet, niſi filij infantes, vel furioſi eſſent, vel matrem occultaſſent quam pater eorum vxorem ducere volebat, vel niſi abſentis ratificatio ſecuta ſit ex certa ſcientia Roſel. de legit. tit. de cauſ. mate. n. 4. & ſeq. Laud. de legit. c. 167. Cacche dec. 119. n. 27. Gallus. de excep. ſucces. tit. 1. excep. 3. n. 79. & ſeq.

31. Renunciantibus iura ſua non datur regreſſus ad ea Pariſ. conſ. 12. n. 10. lib. 2. Beoci conſ 34 n. 12. 26. Ceph. conſ. 423. n. 23. Crau. conſ. 24. n 4. Meno. conſ. 16. n. 16. Veral. dec. 205. lib. 2. Surd. dec. 51. n. 11. 106. n. 19. 131.

1. Fallit quando non eſſet ab eo acceptata fauore cuius emanauit, ante ratificationem enim renunciantem pœnitere poteſt l. ſi actionem C. de pact. Sali. in l. 1. verſ. oppo. C. de confeſ. Pariſ. conſ. 69. n. 120. lib. 3. Bal. in cap. cum veniſſent. n. 8. de eo qui mit. in poſ. Dec. in l. poſtquam liti. n. 7. & Iaſ. n. 1. lim. 3. C. de pact. Cur. Iun. in l. 1. n. 41. C. cod. Simo. de Pret. conſ. 150. n. 42. Meno. conſ. 380. n. 27. idem dicens ſi notarius ſtipulatus ſit 891. n. 10. Crau. conſ. 288. n. 3. vbi in quolibet actu & Meno. conſ. 61 1. n. 30. Surd. conſ. 136. n. 36. 151. n. 96. Gall. de excep. ſucceſ. tit. 2. excep. 1. n. 7. & ſeq. vbi ſublimitat. 151. in iudicio facta eſſet, vel à iudice acceptata, tunc enim reuocari non poſſet etiam ſi iudex tacuiſſet ex Bal. in. l. poſtquam liti. n. 2. Alex. n. 5. C. de pact. Iaſ. in d. l. 1. n. 15. 42. Rui. conſ. 164. n. 13. lib. 5. Ceph. conſ. 384. n. 38. Rol. conſ. 19. n. 20. lib. 1. 2. ſi parte præſente & tacente facta ſit Affl. dec. Perus. 9. Gall. ſupra. n. 174. ſi iurata eſſet etiā parte abſente Rui. conſ. 59. n. 18. lib. 4. lib. 4. Gall. ſupra. n. 174. ſi piæ cauſæ fauore facta eſſet. Bal. in auth. hoc amplius verſ. hoc verum C. de fideico. 5. ſi pro conſcientiæ exoneratione facta eſſet Gul. in verſ. ſi abſque hoc ... n. 26. 6. ſi foret geminata n. 27. 7. ſi ab aliquo abſentis nomine acceptata eſſet n. 30. ...

2. Fallit in renunciatione facta bonis paternis, & maternis quia non operatur reſpectu legitimæ etiam ſi iurata eſſet aut verbis prægnantibus facta l. ſi quando §. & generaliter. C. de inof. teſta. vbi Bal. & Sali. Affl. dec. 178. n. 3. Boer decil 3. n. 7. Viui. dec. 316. n. 1. pro vt nec reſpectu dotis vel eius ſupplementi Par. il conſ. 26. n. 70. lib. 3. Gall. ſupra n. 31. & ſeq.

3. Fallit in feudis quæ generali renunciatione non continētur de commu... Pariſ. conſ. 7. lib. 1. Porret. conſ. 51. n. 8. Viui. dec. ... n. 8. vbi cōtrouerſiam & Gall. ſupra n. 41. vbi etiam petitione hæreditatis non contineri.

4. Fallit ſi fratri ſuccedere vellet, tunc enim renunciatio paternis & maternis bonis facta renunciatio non obeſſet Affl. dec. 178. n. 4. Viui. dec. 188. n. 1. Gal-

1. Gall. supra n. 44. vbi de communi idem in feudis dicens.

5. Fallit, nam strictè intelligitur & de iure de præsenti & de expressis Capic. dec. 159. n. 19. Viui. decis. 316. Gall. supra n. 50. & seq. vbi etiam non extendi ad ignorata & rebus sic stantibus intelligi.

6. Fallit quando nepotes ex propria persona succedere vellent, nisi statuto vel consuetudine filia etiã dotata sit exclusa, vel nisi filia etiam pro filijs renunciasset sub pœna, & obligatione bonorum, & hæredum Maran. disp. 10. Gall. supra n. 69. & seq.

7. Fallit quando illic fauore cuius renunciatio facta fuit sine liberis decessit. Ang. cons. 52. in fi. Paris. cons. 26. lib. 3. Gall. supra n. 78.

8. Fallit si dolo vel metu facta sit, qui metus iudicis est arbitrio secundum qualitatem personarum, & si contra præcedens iuramentum facta esset Gall. supra. tit. 2. excep. 3. vide supra. n. 81 5. & seq.

32. Legitimatio filij per subsequens matrimonium non indiget filij ratificatione cum, & inuitus subsequenti matrimonio legitimus fiat secundum vnã opi. sed secundum aliam requiritur, quæ tamen facto aut verbo facta sat est viuo, vel patre mortuo Silua. cons. 3. n. 40. & 41. cautius tamen esse tradẽs de ea publicum instrumentum confici.

33. Procurator transigens domino sine speciali mãdato præiudicare non potest, sufficit autem dominum ratum habere vt sibi etiam acquirat l. si ego. & l. pen. de neg. gest. Alex. cons. 40. in fi. lib. 5.

34. Coniuncta persona non acquirit coniunctæ ipso iure, sed mediante ratificatione l. fideiussor. de neg. gest. Alex. d. cons. 40. in fi. lib. 5.

35. Ratum & firmum habiturum qui promisit sub pœna in eam contraueniens incidit l. quo enim. §. 1. & 2. rem rat. habe. Bertaz. in l. si quis maior. n. 410. C. de transact. si vero alium ratum habiturum promiserit, de iure intelligetur, si firmum, de facto l. si fine §. cum autem. rem rat. habe. glo. Bar. & Sali. in l. id quod. C. de epi. eccles. Bar. sing. 135. Guid. Pap. sing. 727. & dec. 367. vbi idem de promissione rati gratique & cons. 134. n. 4. vers. item vbi Corf. sing. verbo pœna. 8. Bero. in c. quoniam. Abbas. n. 17. de off. deleg. Bertaz. supra. n. seq.

36. Si mandatum probari non possit nisi per publicum instrumentum ex statuto, non continebitur ratificatio quæ fictum mandatum censetur Bal. in l. obseruare §. pen. n. 8. Q. 11. de offi. procons. Lepid. dec. Luc. 94. vers. nec quicquam.

37. Si socius rem communem vendiderit & alter socius ratam venditionem habuerit siue particularis esset vel communis hereditatis, nisi præcium in cõmunem vtilitatem versum probetur socio ratificãti cuius etiam nomine vendidit partem pręcij restituere tenetur; pro vt è contra si communi nomine emit & de proprio præcium soluerit socius ratificãs ratam præcij soluere tenetur Peregr. dec. 90. subdẽs non censeri vniuersalem societatem contractam si in communi paternam hæreditatem tenuerint simul habitarint, & fructus, dona, dotes, & salaria communicarint, & maxime si non sint negociati communi nomine, nec lucra communicarint, & alienati nisi ratificetur ab vno facta non obest socio; & in vniuersali societate debita & alienationes bona fide factæ societati imputantur, secus in voluntarijs & sine causa contractis tunc. enim soli alienanti & contrahenti imputantur, & in societate particulari debita ei qui contraxit imputantur, nec alij fructus socij renentur nisi in vtilitatem societatis, & pro ea debita sint contracta, nec dotes vnius ex communi deducentur nisi in communã positę probentur. Rot. Gen. dec. 14. n. 69. 26. n. 29. Rot. dec. 205. par. 1. recentior. Seraphi. dec. 375. vide Manti. de contract. lib. 6. vbi late de his & alijs im materia societatis & Felicia. de societ. c. 30. Mona. dec. bono. 51. nomine proprio contrahentem non obligare socios nisi merces in hapotheca, vel negocio vel communi familia versa sit.

38. Ordinato ab alieno episcopo sine literis dimissorijs sui (licet characterẽ recipiat non tamẽ recipit executionẽ & si recipiat ei interdicẽda est) collatio beneficij facta nulla est, & pẽsio reseruata nisi à proprio episcopo ratificetur d. ordinatio Rot. dec. 731. par. 1. diuers. Garzia. de benef. par. 1. c. 5. num. 141. & seq.

39. In expectatiua ante acceptationẽ secuta vi gratiæ expectatiuæ declarando vt per Garzia. supra par. 4. c. 3. n. 15. & seq. & per collationem beneficij ordinarij absenti factam ius illi acquiritur ad rem ante ratificationem per quam beneficium desinit esse liberum vt si dein à Papa conferatur, ex clauf. dummodo alteri &c. ipsum ius reseruatum censeatur n. 38. & seq. traditis, ac quibus modis ius ad rem acquiratur in benefcijs & quomodo in re cap. 2.

40. Mutationem viæ publicæ validam reddit ratificatio tacita Vniuersitatum patiendo per nouam 20. annis per omnes itum Mona. dec. bono. 3. n. 9. & sequent.

41. Transactionem super dote à viro factam ratificatio vxoris validam reddit, etiam si tacuerit si positiui actus adsint Surd. cons. 290. n. 25. 26. Afin. de execut. §. 7. c. 27. Mona. dec. bono. 40. punct. 2. n. 6. 7.

42. Statutum vel pactum reijciens probationem per testes non impedit quominus ratificatio per testes probari possit Bal. in l. obseruare §. post. hæc. n. 8. Q. 11. de off. proconf. & leg. Surd. cons. 54. n. 11. vbi tamen confessionem, nouationem, & pactum non petendi testibus non posse probari Mona. dec. bono. 49. n. 12. & seq. vbi etiam non admitti testes si per indirectum eluderetur statutum.

43. Delictum ratificans criminaliter punitur Bal. supra n. 9. ex communi in loco delicti non ratificationis de communi Farin. Q. 7. n. 50. & quatenus vniuersitas ex ratificatione teneatur. & Q. 24. n. 107. & seq. ratificatio tamen probari debet Bal. supra n. 10.

44. Si Papa iurisditionem Caio concesserit rei temporalis quam non habebat, sed Imperator postea Papæ concessit iurisditio non conualescit in persona Caij sine noua concessione, nisi Princeps patiatur Caium vti, tunc enim de nouo concedere videtur Bal. supra n. 10. Q. 15. idem dicens in omnibus officialibus ab aliquo deputatis priusquam ipse sit in publico officio; debet ergo de nouo deputare dũ est in publico officio.

45. Beneficium non potest resignari in præiudicium ecclesiæ,

ecclesiæ, superioris, nec renunciantis sine superioris consensu; resignanti tamen oberit, si superior ratificet antequam renuncians mutet voluntatem, & reuocet resignationem, etenim re integra resignantem pœnitere potest, vt Rot. pluries firmasse probat Garz de benef. par. 11. c 3. n 219. & seq.

46. Laudum nullum ratificatum valet vi pacti l. 2. C. comu. vtri. iud. Rom. conf. 173. in fi. Soc. cõs. 220. n. 3. lib. 2.

1. Fallit quando altera pars contrauenisset Roma. conf. 175. n. 4 Affl. dec. 117. in fi.

2. Fallit si sit acceptatum ante prolationem, vel si partes separatim cõsenserit Rot. dec. 282. n. 30. diuers. par. 5. 3. vel si subscripserint ante prolationem etiam cum iuramento, & iniustum proferatur, & vt postea emologetur publicari debet in præsentia partium, & licet iuris error non excusat secus si facto mixtum sit. dec. 369.

47. Ratificatio quæ possessione solutione, & patientia inducitur operatur contra heredes ratificantis, ita vt si permutantium heredes sint, negare nequãt permutantes dominos fuisse, licet possit hoc negare tertius Aleia. conf. 142.

48. Presentatio nomine compatronorum facta tenet si intra tempus ratificent mandato cessante, licet secus si postea ratificent, & facta à maiori parte presentantium alijs nõ consideratis operatur presentatum institui debere, & pro quasi possessione sufficit vnica presentatio, nec episcopum gratificari posse in preiudicium presentati a maiori parte, licet si pares voces haberent secus foret nec Papã ei preiudicare velle censetur ex claus. dummodo non sit alteri ius quesitum Rot. dec. 285. par. 5. diuers. loquens tam in hereditario quam gentilitio & in gentilitio succeditur in capita, & proximior testatoris succedit, sed in dubio hereditarium censetur nisi contra probetur. dec. 289. d. par. 5.

49. Facta alienatione à tutore cum decreto si minor contractũ pro parte approbauit, in totum ratificare teneatur, totum enim approbare, vel reprobare debet licet si tutor obligasset, vel rem minoris alienasset sine decreto nõ posset sine solemnitate à minore ratificari. Cur. Iun. conf 147. n. 10. 11.

50. Facta coram iudice incompetente per errorem posse à partibus ratificari postquam scierint eum incompetentem glo. communiter approbata in l. 1. C. vbi de crim. agi oport. de communi Lanfr. Balb. dec. 85. fallit in clericis per c. at si clerici. de iud. & c. si diligenti. de for. compet. Lanfr. supra:

51. Actus impugnati facta ratificatio nouum actum nouamque continet dationem Affl. in c. 1. n. 13. per quos fiat inuest. Lanar. conf. 21. n. 6.

52. Pax non dicitur hinc inde fracta nisi ratificatione secuta etiam si notarius pro absente stipulatus esset non enim promittens tenetur nisi absens ratificet Dec. conf. 531. n. 10. Pars. conf. 78. n. 49. lib. 1. de communiori Bero. conf. 199. n. 8. lib. 3. & & Ond. conf. 97. n. 10. lib. 1. & Farin. Q. 107. n. 281. & Sciarbin. contro. forens. c. 116. n. 43. & seq. nisi quoad pœnam conuentionalem ob promissionem de rato pro absente Ond. supra. n. 14. Ciarli. supra. n. 46. & seq. vbi etiam ex noua causa excusari eum qui pacem fregit etiam si ratificasset.

53. Promittens se curaturum, vt omnis qui ius pretendat in re consentiat, tenetur tam pro eo qui de præsenti ius babet, quam de iure superuenienti. Alex. conf. 21. n. 3. & seq lib. 5. Mangil de euict. Q. 48. non tamen tenetur nisi eius intersit cui omnem personam consentire promisit, & fideiussorem prestari satest Rot. dec. 350 n. 3. par. 1. recentior. Seraphi. dec. 511. n. 6. Mangil. supra. Q. 84. n. 24 Q. 113. num. 12.

54. Si consentiat is cuius nomine actus fit, actum ratificat ac de euictione tenetur Crau. conf. 33. n. 19. Mang. de euict. Q. 113. n. 19.

55. Heres ratificare potest in bis que ad heredes trãseunt Din. in reg. ratum. n. 15. de reg. iur. in 6. & cõs. 15. n. 2. Bar. in l. bonorum. n. 3. rem rat. habe Bal. in l. ab vno. C. de neg. gest Rot. dec. 118. n. 2. part. 2. diuers.

56. Ratificans de facto ratificasse censetur Rot. dec. 37. n. 5. coram Coccino.

57. Paria sunt causæ commissionem impetrare, cãue ratam habere Rot. dec. 292. coram Coccino.

58. Ratificatio impetratæ commissionis iactationis &c. sufficit ad effectum regulæ de annali. Rot. dec. 332. n 6. coram Coccino.

59. Clausula rati in mandato posita operatur valida à procuratore gesta ignorante mandatum Gomes. dec. 51. lib. 1. & dec. 52. valere ab eo gesta qui procurator erat licet tunc mandatum non appareret, & Coccin. dec. 255. n. 3. 4. etiam pro testatione facta non audiri nisi ostenso mandato cessante ratificari nequeant gesta, quæ protestatio etiam non releuat nisi in quolibet actu repetatur dec. 54. & 79.

60. Extra fines mandati a procuratore gesta corruũt, nisi à domino ratificentur Moz. de mandat. tit. de diuis. mand. n. 69. Meno. cõs. 203. n. 32 in fi. Veral. dec. 180. n. 2. par. 2. Rot. dec. 716 par. 3 lib. 3. diuer. Surd. conf. 105. n. 33. & seq. intelligens si scierit dominus cum omnibus qualitatibus, & sibi lecto instrumento & non aliter Rot. Bono dec 25. n. 24. in nouiss. etiam pro faciendo incidere dominum in pœnam Grat. conf. 159. n. 22. lib. 2. vbi quando sciuit & non contradixit & Rot. Gen. dec. 147. n. 4 tacite fieri sat esse. Mãti. de contract lib. 7. tit. 15. nu. 49. & per totum alios casus ponit quibus fallit l. diligenter ff. manda. de quo late dixi in tract. mandati amp. 22.

12. Amp. generaliter suprascriptas sublimitationes, si Titius de rato pro Seio promiserit, & in casu non secutæ ratificationis Titius se ad obseruantiã promissorum obligauerit, & ad omnia damna, & interesse, non operetur ista ratificationis promissio, vt recessum intelligatur a promissione præcedenti faciẽdi Seium ratificare, quia quod fauore alicuius inductum fuit eius damno cedere non debet Seraf. dec. 1136. n. 4. Ana. conf. 32. n. 10. Monac. dec. flo. 23. n. 11. vbi si conuenerit vt alter consentiat, & si consentire nolit contractus nullus sit ille solus nullitatem alliget fauore cuius consensus ille prestari debebat. quod si de rato pro alio quis promiserit alias &c. ista claus. importat facultatem recedendi à contractu vel promissorem compelli faciendi ad ratificandum; sed vnius remedij electione alterum cessare quia contraria sunt. Rot. dec. 192. n. 7. & seq.

explosо manuario tormento. Viui. supra.

1427 5. Lim. nam alienum factum promittens, non intelligitur. promisisse illud se facturum etiam si verbis generalissimis fuerit vsus; sed fieri curatorum Abb. cons. 90. ante num. primum. lib. 1. Alba. cons. 328 n. 57.

1428 6. Lim. in dubio neminem alienum factum promisisse præsumi, nullus enim pro alio se obligare voluisse censetur, sed expræsse debet apparere vt in promissione de rato ex Bar. & alijs in l. 1. C. quib. res iudica. nõ noce. Paris. cons. 117. n. 5. lib. 1. Alba. cons. 25. n. 19.

1429 7. Lim. non procedere nisi quoad eos pro quibus de rato vel alio faciendo promissum fuit, quia obligationes, & promissiones stricti iuris sunt, ac strictè intelligendæ, nec enim supplentur l. quicquid adstringendæ l. eum qui calendis de verbo. obligatio. Cor. cons. 248. n. 7. lib. 4. Paris. cons. 117. n. 6. & seq. lib. 1. dixi plenè in interpretationibus pactorum verbo strictè.

1430 8. Lim. talem promissionem eum non obligare, factum cuius stipulatione comprahensum fuit; nemo enim sine suo facto, & consensu per alium obligari potest l. 1. C. quib res iud. non noce. Cor. cons. 248. n. 4. lib. 4. Paris. cons. 117. n. 23. & seq. vbi tamen secus inquit si mandatum adfuisset lib. 3. Herculan. de cautione de non offendend cap 6. in fine Onded. cons. 97. n. 1 & 9. lib. 1 nec minor hanc fidem Principem præstare teneatur de communi Turret. cons 30. lib. 1. imò potest pupilla Principem supplicare vt à tali promissione per patrem facta liberetur Rim. Iun. cons 307. nec si sit iurata operatur si noua causa superueniat; & ex alia parte contrariat Paris. cons. 165. n. 28. lib. 4. Moron. de treg. & de pace par. 2. Q. 15 n. 3. Mascar. concl. 1131. n. 32. Ond cons. 97. n. 25. lib. 1. Fari. Q 107. n. 95. & 41. & licet Ceph. cons. 35. n. 27. fisco agente secus teneat eum impugnat Bertaz. cons. cri. 151. n. 10.

1431 9. Lim nam talis promissio pro vt & alias quæuis, rebus sic stantibus intelligitur, quocirca rebus in eodem statu non permanentibus promissioni locus non erit l. continuus. §. cum quis de verbo. obliq. l. quod seruius. de condict. ob caus. cap. quemadmodum de iure iuran. Cor. cons. 11. n. 10. versic. facit quia lib. 3. Simon. de Pret. cons. 78. n. 19. Ondede. cons. 97. n. 24. etiam si fuisset iuramento roborata n. 25. lib. 1. dixi vbi supra. verbo. rebus in eodem statu, &c. Ond. cons. 89. n. 226. & sequent. lib 2. vbi si partis vnius alter, alterius partis vnum offenderit, si partis prius offensæ alterius partis alium ex interuallo offendat pœnam non incurrere probat, licet secus sit si secundo offendens esset alter ex primis offendẽtibus, Eug cons. 12. n. 103.

1432 10. Lim. non procedere quando ista promissio sub conditione facta esset quæ defecisset, tunc enim pro non facta haberetur Bal. cons. 112. n. 2. lib. 3. Cor. cons. 11. nu. 10. lib. 3. Decia. cons. 21. n. 18. lib. 1. Rot. Gen. decis. 192. n. 2. Bursat. cons. 131. n. 64. etiam tacita puta implendi aliquid alienum factum promittenti Eug. cons. 12. n. 97. & sequent. vbi etiam promissionem non contrauenіendi intelligi nisi in casibus à lege concessis.

1433 1. Sublim non procedere nisi quando quidditati seu substantiæ conditio apposita fuisset, secus si illius executioni, nam primo casu non potest pendere Vsusfructus de fructuario, seruo, secundo autem secus vt de cond. instit. & de cond. & demonstrat. per tot. Bal. cons. 112 n. 2. lib. 3. Dec. in l. in omnibus obligationibus n. 7. de reg. iur. Surd. cons. 146. n. 22. post Cagnol. in d. l. in omnibus obligationibus n. 12. & sequen. plenè dixi vbi supra verbo. conditio.

1434 11. Lim. vt licet alienum factum promittatur cum clausula facturum, & curaturum, & huiusmodi ex quibus promissum videatur, attamen tamquam fideiussor beneficium excussionis habebit, si illud promiserit ad quod teneretur principalis, licet enim proprium fideiussoris factum eiusmodi obligatio concernat, respici tamen facti executionem ab ipso principali implendi ideo fideiussor censetur ex quo promisit illud ad quod principalis tenetur. Castr. in l. eum filiusfamilias 49. §. 1. de verbo. oblig. Ferret. cons. 128. n. 2.

1435 12. Lim. nam si promissum fuerit per te non fieri quo minus mihi ire, & agere liceat, & fideiussorem accepero, si per fideiussorem steterit neuter tenebitur, quoniam de illo promissum non fuit, licet secus foret, si per promissionem contra factum fuisset, tunc enim vterque teneretur l. cum filiusfamilias. 49. §. 1. vbi glo. Bar. Cast. & cœteri communiter. de verbo. obligation.

1436 13. Lim. nam aliud est quod quis de rato pro Titio promittat, aliud quod Titium ratum habiturum promittat, licet enim idem contineant promissiones istæ, non tamen eodem ordine, nam cum dixerim promitto pro Titio, idem est ac si dixissem pro Titio intercedo assumendo obligationem in me Docto. in l. 3. §. qui pecuniam de past. quod non accidit alio casu Bal. cons. 101. n. 1. lib. 3.

1437 14. Lim. vt quamuis pro alio de rato quis promittat cum clausula quod alias de suo teneatur ita vt faciendo possibilia non excusetur, attamen si pro persona promiserit, quam promittens verisimiliter sperabat esse ratificaturam contemplatione promittentis, spe frustratus dicetur, & propter difficultatem initio inuerisimilem sibi superuenientem præter spem de suo non tenebitur si ille pro facto cuius promisit contrauenerit vt supra dictum fuit in prima limitatione 16. sublimitationis primæ limitationis secundæ opinionis contrariæ 78. limitationi.

1438 15. Lim. non procedere quando de facto Principis ageretur, quia impossibile reputatur, & nulla est impossibilium obligatio Crau. cons. 957. n. 7. qui tamen secus indemnitate, vel pœna, promissa probat. Caetheran. cons. 31. n. 71. & sequenti. vide supra n. 1369.

1439 16. Lim. non procedere quando aliquis pacem aliamue contractum iniuisset tam pro se quam pro absentibus pro quibus sub certa pœna obseruandam promisit, nam si quis absentium ante ratificationem offendatur, pœnæ locus non erit, quia offensus ante ratificationem non est in pace actualiter, at po-

at potentialiter comprehensus, & quia sicut ante ratificationem non sunt obligati quorum nomine pax facta fuerat, ita nec alios seipsos obligatos habere prætendere possunt, vt inter eos æqualitas seruetur. Bar. in l. si vxor. §. si quis vxorem n.4. ad leg. Iul. de adulter. idem dicens tametsi post offensionem sequeretur ratificatio Bal. in l. si filiusfamilias. n.4. C. ad Velleian. Dec. conf. 531. n.10. Parif. conf. 78. n.49. & sequent. lib.1. Port. conf. 176. n.8. & 12. Cur. Iun. conf. 52. n.13. Marcabrun. conf. 94. n.1.13. & seq. inter. conf. crimin. in magnis lib.2. Soc. Iun. cōf. 103. n.15. li.3. Bertaz. conf. 95. per totum d. lib.2. conf. crimin. in magnis Herculan. de caution. de non offenden. cap.14. n.6. & sequenti. Moron. de tregua, & pace Q.132. Vulp. de pace Q.53. Mascard. concl. 1136. n.25. Onded. conf. 97. n.10. & 11. lib.1.

1440 1. Sublim. non procedere quoad fiscum dicta enim ratificatio vt pœna quo ad fiscum committatur minimè requiritur Ang. in l. si vxor. §. si quis vxorem n.3. ad leg. Iul. de adulter. Gozad. conf. 31. nu. 16. Rimin. Iun. conf. 103. num. 10. & seq.

1441 Contrarium tenet Marcabr. conf. 94. n.13. & seq. & Bertaz. d. conf. 95. n.8. & seq. Onded. conf. 97. n.13. lib.1.

1442 Distingue vt prima procedat in simplici promissione pro absentibus absque promissione de rato, secunda autem quando de rato promissio pro illis facta fuisset, nam primo casu non deficit principalis promissio, sed in secundo noluit promissor obligari pro absente, at voluit quod obligatio respectu absentis oriatur ex propria ratificatione, ideoque si absens pro quo de rato promiserat, non ratificet, deficiet eo casu promissio respectu non ratificantis, quocirca pœna cessabit, velut accessoria Cast. in l. bonorum n.5. rem rat. habe. Vulp. de pace Q.53. n.2. & 3. Onded. d. conf. 97. n.14. lib.1.

1443 17. Lim. nam qui alium quietantiam vel refutationem facturum in forma iuris valida cum debitis, & oportunis clausulis, se obligauit, non ideo promisisse censebitur quod ille postquam quietauerit, & refutauerit non contraueniet, quapropter si contrauenerit minimè tenebitur cap. ad audientiam in fine de his quæ vi metusque causa Boer. decis. 3. n.5. Gram. decis. 102. n.93. vbi multipliciter infert etiam in viro qui vxorem renūciaturam promisit. Aret. conf. 100. n.6. vbi quando de rato promisit per l.3. §. falsus rem ratā habe. Cacchera. conf. 75. n.10.

1444 Contrarium tenet Pancirol. conf. 45. n.13. & 14 præsertim si fuerit promissum inuiolabiliter obseruaturum, & non contrauenturum aliqua ratione, &c. n.20.

1445 18. Lim. vt si pro adhærentibus de non offendendo fuerit facta promissio, de illis intelligitur non qui promissionis tempore adherentes erant, sed de illis qui erant adherentes vel puberes tempore offensionis, quia qualitas adiecta verbo intelligitur secundum tempus verbi l. in delictis §. si extraneus de noxali. Cor. conf. 167. n.11. lib.3. Marcabrun. conf. 102. n.71. & sequenti. nec nasciturі in promissione continentur Marta. clausul. 329. n.2. par. 2. & dixi supra.

1446 19 Lim. non procedere quando aliquis promisisset alium ratificaturum compromissum etenim si laudum non sequatur nō tenebitur, idemque si laudum nullum prolatum sit, neutro namque casu pœna debetur, cum cesset interesse Castr. conf. 95. n.2. 3. & 4. lib.1. Marcabr. conf. 93. n.38. nec si probetur consentire debentem nullum ius habere Rot. decis. 13. par.1. recentis.

1447 20. Lim. nam si Titius promiserit Caium ratihabiturum non tenebitur ob non secutam Caij ratificationem si ad factum de quo in cōtractu Titius Caij mandatum ostendat, frustra enim de ratificatione agitur vbicumque adest mandatum, iuramento etiam non obstante Aretin. conf. 100. n.7. Cur. Iun. conf. 63. n.6. in fine, & n.7. Bertaz. clauf. 4. glo. 12. n.3. præsertim si mandatum clausulam rati contineret Parif. conf. 33. n.58. lib.1. Gab. conf. 92. n.8 lib.1. Tiraq. de retr. lig. §.1. glo. 10. n.92. Seraphi. decis. 548. n.2. Viui. decis. 535. n.31. Meno. conf. 757. n.14. Gratian. discep. 725. n.10. intelligens nisi stipulator aliter sibi de ratificatione prospexerit ex Galialul. in l.4. §. Cato. n.24. Rui. n.19. de verb. oblig. & Bal. in l.1. n.4. C. de procur. vbi prius certum, & clarum debere esse mandatum ad hoc vt ratificatio cesset. Rota Rom. decis. 396. n.5. par.1. diuersor.

Nec si ratificare debens sit promissoris hæres Cor. conf. 170. n.6. versic. ad tertium lib.4. Bar. in l. cum vir. n.14. de vsucap. vbi declarat, & in l.6. vbi Cast. rem rat. habe. latè Milan. dec. 11. n.79. & seq. lib.1. vbi etiam si læsio adesset, & conuenire non posse, nec reintegrationem petere eum qui ratificauit nouum fideicommissum sui fauore factum bonorū alterius fideicommissi, nec eorum petere pretium. Rot. dec. 604. coram Caualer.

1448 21. Lim. nam promissio ratificationis instrumento contentorum de licitis, & honestis intelligitur, non autem de illicitis dolumue in se continentibus, nam nec generalis, nec expræssa ratihabitio ad dolosè gesta extenditur arg. cap.1. de iur. iur. in 6. & l. si procurator. de condict. indebit. & l. si liber. de oper. liberto. Soc. conf. 159. n.32. lib.2. Cur. Iun. conf. 50. n.8. per tex. in l.1. C. si maior factus rat. habuer. Crau. conf. 160. nu.4. & 5. vbi idem de dolum sciente nisi expræsse actus dolo gestus ratificaretur Parif. conf. 100. n.66. lib.1. Bertaz. clauf. 4. glo. 14. nu.2. in fine post Afflict. decis. 220. n.8.

1449 1. Sublim. non procedere quando minor contractum fecisset in quo dolus interuenisset, quia si illum ex interuallo ratificet solemniter, dolus allegari nō poterit, nec etiam nullitas Afflict. dec. 220. n.7.8. & 20. Parif. conf. 96. n.75. & sequent. lib.1. Caccheran. decis. Pedem. 142. n.8. Bertaz. clauf. 4. glo. 12. num. 2. in fine. nisi dolus adhuc vigeret Caeche. decis. 58. n.32. & seq. vbi supra n.1416. versic. 46.

1450 22. Lim. vt licet huiusmodi promissio respectu promittentis tractum successiuum habeat, attamen respectu tertij sat est ratificationem fuisse factam quamuis illam postmodum ratificans impugnet

Surd.

Surd. conſ.3. n.36. & ſeq. Coſta. clauſ. 329. inter clauſulas Marthæ par.1.

3451 23.Lim. quamuis Caius promiſerit Titium ratificaturum etiam per publicum inſtrumẽtum cum cautelis omnibus, non tamen cum fideiuſſoribus illud efficere tenebitur, cautelæ enim appellatio de ſimplici non autem cum fideiuſſore intelligetur l. ſancimus C.de fideiuſ. Bal. in l.executorem. n.16. C. de execut. rei iudica. vbi idem ſi additum foret verbum ſolemni vel ſolemnibus, quia ſolemni ſtipulatione intelligeretur vt per eum Bertaz. clauſul. 4.glo.25.n.5.Surd.dec.320.n.8.

3452 1.Sublim. non procedere quando verbum idonea cautelæ vel cautioni additum fuiſſet, tũc enim cum fideiuſſoribus intelligeretur facta promiſſio auth.cui relictum. C.de indict.viduit.tollen. Bal. ſupra Bertaz.ſupra.Surd.ſupra. Sanchez.de matrim. lib.10.diſputatio.18.n.34. & ſeq. vbi de plena, & ſufficienti de quo plenè dixi in interpræstationibus pactorum vèrbo. cautio.

24.Lim. vt ratificatio non operetur quoad diuerſa, & ignorata Pariſ. conſ.47.n.97. lib.1. Becci. conſ. 37. n.24. Surd. conſ.28.n.118.183. n.32. Gratia. diſcep.647.n.4.vbi etiam limitatum effectum producere, & ſcientia certa cum ſuis qualitatibus omnibus requiritur 752. n.16.17. Cacche. deciſ.176. n.3.4. Surd. conſ.105.n.36. & ſeq. & lecto inſtrumento vt per eum, & conſ.262.n.70. Rot.dec.280. n.9.10. par.1. recent. nec recipiens empta à filio, præcium, & conditiones à filio initas ratificare cenſetur, niſi ſcienter Rot. in Roma. ſequeſtri 24. Maij.1596.Gratia.diſcep.699.n.19.Rot.dec.396. n.5.par.1. diuerſ. de communi Ond.conſ.96.n.53. lib.2. Seraphi. deciſ.136. Turret. conſ.55.n.13. & ſeq. qui tamen ex iteratis actibus ſcientiam ſatis colligi maxime qui citra ratificationem fieri non poterant, etiam ſi non fuerit lectum inſtrumentum lib.2. Meno. conſ.658. n.8. & ignorare pupillum præſumi Natt.conſ.162 n.33. Bero. conſ.68.n.86. lib.1.Mar.Anguſ conſ.70.n.8.

25.Lim.non valere niſi in tempore fiat quo actus fieri debebat Bar.in l.ſi is qui pro emptore n 4. de vſucap. Pariſ.conſ.77.n.38.lib.1. Tiraq. de retr. lig.§. 1.glo.10.n.85 Surd conſ.9.n.53.157.n.17.18.dec. 111.n.1.& 2.Gratia.diſcep.710.n.3.Gab.cõſ.186. n.31.lib.1.Meno.conſ.443.n.5.Cęſ.de Bar.dec.68. n.23. & ſeq. vbi ſecus in præiudicium ratificantis vel ſi declarationem contineret, & Rot.Bono.dec. 25.n.26.& ſeq.in nouiſſimis.

26.Lim.tacitè ratificationem fieri non poſſe vbi nec expræſsè Becci. conſ.37. ſub n.24. Gratia. diſcep. 699. n.13.

27.Lim. vt in requirentibus ſpeciale mandatum ratificatio ſufficiat Dec. in l.3.n.2. quod quiſq iur. Calca.conſ.21.n.8.verſ.& iſte Rim. Iun. conſ.203. n.51.Surd.dec.231.n.11. Gratia.diſcep.704.n.25. 711.n.55. vbi etiam ſi actus ratificantis nomine geſtus non fuiſſet n.56.Cacche.dec.138.n.8. Surd. conſ.43.n.13.dec.159.n.12.Tiraq. de retr.lig.§.1. glo.10.n.65.

Et ſi facta appareat cum omnibus ſuis qualitatibus facta cẽſebitur ex ſententia magis vera Surd. conſ. 60.n.27. Crau. conſ.174.n.9.Bello.conſ.9.n.9. & Gratia. diſcep.711.n.57. & abſente parte fieri poteſt Natt conſ.101.n.6.

Verbis autẽ, & factis puta ſi quis vtatur actis ab alio, ſuo nomine facta probatur l.Paulus. rem rat.habe. Doc. in c. ex parte de reſcrip. Dec. 58.n.2. Vãr. quib. mo. ſent. null. repare. n.103 & 104. de communi omnium Gratia. diſcep.706.n.9.ſubdens retrotrahi, & mandato comparari n.10.in præiudiciũ ratificantis nõ tertij Surd.dec.245 n.8.Gratia. diſcep.667.n.14.& canonis ex actione Pariſ.conſ. 33.n.29.lib.1.Simonc.de decret.tit.8.n.8.Gratian. diſcept.644.n.34.præſertim lapſis 30.& 40.annis. Rot.deciſ.100.n.6.7. coram Caualer.Cabal.conſ. 144.n.9.& ſeq. par.1. Rota dec.219.n.5.par.2 recentis. (vide infra n.3394.) & dec.267. & tacitè acquiri feudum vel emphiteoſim Surd.dec.159. taciturnitate, & facto ac ſi verbis expræſſis facta eſſet Meno. lib.3. præſ.39. n.39. n.4. de recup rem. 15. n.118. Mago.dec.Flo.3.n.17.Medic.deciſ.58. n.36.Rota dec.155.nouiſ.diuerſ. laudi tacitè induci, ſi ſciens tempus appellandi labi patiatur, vel quid faciat in eius executionem, expræſsè ſi ſubſcribat, & in eo contenta obſeruare promittat, ex qua ſubſcriptione ſcientia arguitur, & ſi non valeat laudum vi pacti ſuſtineri probat.

Et ſi locatio cum pacto vendendi ratificetur, cenſebitur etiam ratificata venditio inde ſecuta Alex.cõſ. 117.n.4.lib.5.Gratia.diſcep.737.n.30.

Tacita autem ratificatio venditionis rei communis facta à fratre vel ſocio tuo tui nomine, medietatis pręcij petitione, ſi præcium non ſoluatur, non nocet ratificanti quominus rem ſuã vendicare queat Bal. in rubr. C. de contr.alien. emp. Q.20.n.21.Gratia. diſcep.704.n.36.& ſi ſocius non ratificet nõ habet locum ſtatutum de retractu rei communis alienatæ à ſocio quando vnico præcio communium rerum venditio facta fuit Arno.ſing.57.Tiraq.de retr.lig. §.1.glo.2.n.5.& ſeq. Gratia.diſcep.752.n.60.Surd. conſ.18.n.28.

1.Tacitè facta cenſetur ſocietatis officij ſi actum fuerit ad recuperationem ſortis principalis vigore renunciationis eiuſdem ſocietatis Rot. dec.545.n.6. recent. par.1.prout & fructuum petitione, vel receptione Gratia. diſcep.945.n.55.& ſeq. Surd.deciſ. 229.n.4.& ſeq. Rim.Iun.conſ 37.n.61. Rot.Rom. deciſ.632.par.1.diuerſ. vbi ex ſcientia actus, & ſequentibus ſolutionibus Cęſ.de Graſ.dec.145.n.13. vbi ex ſolutione expenſarum, & cenſuum ſolutione recepta Creſc.deciſ.1. de procur.vbi de Vniuerſitate tractante de modo ſolutionis eius nomine promiſſæ Seraphi. deciſ.720. vbi ex actis geſtis ac litis continuatione Surd. conſ.253. n.30. vbi ex poſſeſſione rei, & fructuum perceptione Rota Bonon. deciſ.91.n.25. & ſeq. Rota. Roma.deciſ.615.n.3. par.2. recentior. vbi de poſſeſſione, fructuum perceptione, & canonis ſolutione, 82.n.5. coram Ludouiſ. & 176. geſta principalis nomine ratificata cenſeri, ſi ſi cauſam proſecutus ſit Manti.dec.13.n.13. coniecturis probari inquit, & quando quis ex contractu agit ab alio ſuo nomine geſto Surd.conſ.60. n.11.& ſeq. Gratia. diſcep.944. n.53. & perſonam etiam approbaſſe cenſeri n.54.Meno.conſ.23.n.1. & 658.n.7.

2. Item fit ex retentione rei ex contractu, ex productione instrumenti, eiusque vsu, & si ex eo quis agat, & bona ex eo acceptet Macerat. resolut. 55. n. 11. lib. 2. post Bal. cons. 349. n. 5. lib. 1. Dec. cons. 463. n. 19. Bello. cons. 18. n. 16. Surd. cons. 60. n. 11. Noal. de transmis. cas. 43. n. 26. Monta. de tute. cap. 33. n. 544. & verbis, & facto. Bello. cons. 26. n. 12. & quando ageret vigore contractus Goz. cons. 42. n. 19. Crau. cōs. 65. n. 6. Noal. supra vbi idem si quis agat vi instrumenti alterius Pereg. cons. 74. n. 3. lib. 4. Rui. cons. 63. n. 23. in fine. lib. 1. Crau. cons. 159. n. 5. Monta. de tutel. cap. 33. n. 540. vt vi rem consequatur n. 541. Dec. cons. 480. in fine. Crau. cons. 237. n. 2. & 3. 276. n. 6. vel ad pensionem ex locatione Alex. cons. 117. n. 2. lib. 5. Monta. supra n. 543. & instrumenti receptione Anch. Q. 23. n. 20. lib. 2. vel retētione n. seq. Bello. cons. 15. n. 11. Corb. de caus. priuat. ob lin. n. 109. & seq. Lanar. cons. 25. n. 16. & seq. vbi etiam ex receptione solutionis.

3. Ex solutione facta vel recepta vigore contractus Alex. cons. 127. n. 1. in fine lib. 5. Cast. cōs. 386. n. 2. lib. 2. Lanar. supra Crau. cons. 276. n. 6. Dec. cons. 583. n. 6. Noal. supra Bello. cons. 18. n. 16. & seq. vbi de solutione census, & possessionis, & tacitè, & expræsè fieri vt per eum, & cons. 26. n. 13. vbi de Vniuersitate soluente expensas per sindicum factas, & Mont. de tutel. cap. 33. n. 537. Rim. lun. cons. 523. n. 8. Surd. cons. 28. n. 21. Rot. dec. 276. n. 4. coram Caualer. & 139. n. 3. 382. n. 2. par. 1. recentis. vbi propterea executionem cōtra ratificantem licet instrumento non nominatum concedi Bello. cons. 15. n. 11. Rota. dec. 136. n. 5. par. 2. recentis, & solutione expensarum à Sindico factarum Surd. cons. 28. n. 20. de canonis solutione Corb. supra Surd. decis. 229. n. 4. vbi si censum vel pręcium recipiat Scain. dec. Rot. Bono. 112. n. 56. vbi de solutione expensarum à sindico illegitimo factarum per vniuersitatē. Put. dec. 27. lib. 1. vbi in fauorabilibus etiam ex modica impensa præsumi ratificationem secus si de odio Guirba. dec. 105. n. 11. receptione præcij inducitur si iure suo quis priuatus sit, si tamen vt ratificet receperit ex Cabal. cons. 144. n. 124. & seq. vel fructus Rota decis. 80. nouis. diuerso. n. 4. & 237. n. 30. par. 5.

1. Lim. non procedere quādo nomine alieno solueret Gab. cons. 36. n. 57. lib. 1. Rot. Rom. dec. 535. par. 1. recentior.

2. Lim. non procedere nisi pro tempore pro quo canō receptus fuit Surd. cons. 183. n. 29.

3. Li. quādo prius cōtractū improbasset Bar. in l. procurator. 8. §. 1. n. 1. rē rat. habe. Natt. cōs. 101. n. 12.

4. Ex obseruantia instrumenti vel contractus inducitur ratificatio Crau. cōs. 380. n. 10. Noal. supra n. 26. Rot. dec. 61. n. 5. coram Caualer. & 276. n. 4. pręsertim si anni 30. elapsi fuerint. dec. 64 n. 4. par. 2. recētis. & Surd cōs. 28. n. 16. & seq. Scain. Rot. Bono: dec. 112. n. 55. Seraphi. dec. 1085. Viui. decis. 534. n. 47. præsumi mandatū, & ratificationē 30. annis etiā in re magni præiudicij si adminicula subsint, & sine eis in immemorabili Marta. decis. 103. n. 7. Fisa. loquens de fideiussore qui pro tacita reconductione soluere cępit Lanar. cōs. 25. vbi etiā de minore facto maiore rei fructus à tutore venditę soluēte.

5. Ex datione & receptione cēsus canonis pręcij rei vēditæ sciēter quæ recipientis esset. Crau. cōs. 351. n. 10. Noal. d. n. 26. Pereg. cōs. 34. n. 3. lib. 4. Bero. cōs. 187. n. 3. lib. 1. Monta. d. c. 33. n. 546. 547. Crau. cōs. 276. n. 6. post Bal. cōs. 184. n. 4. lib. 2. Cabal. cōs. 144. n. 9. & seq. part. 1. Viui. dec. 534. n. 46. vbi de mandato.

6. Ex rei retentione Crau. cons. 151. n. 30. Dec. cons. 583. n. 6. Noal. supra.

7. Exactione rationis administrationis cōtractus vel testamenti Cast. cōs. 1. n. 3. lib. 1. Crau. cons. 204. n. 13. in fi. Noal. supra nisi illum vel illud prius impugnasset. Natta. cōs. 101. n. 12. Dec. in l. semper qui. de reg. iur. Monta. supra. n. 548.

8. Ex subscriptione, vel sigilli appositione oritur Gab. de pręs. cōcl. 3. 4. Noal. d. n. 26. & inf. vers. 25.

9. Exordinatione quoquo modo super aliqua re Crau. cons. 204. n. 13. 14.

10. Receptione bonorum sibi ex laudo adiudicatorū fit Crau. cōs. 116. n. 3. lib. 1. Dec. cōs 618. n. 2. Noal. supra Monta. supra. n 545. & receptione alicuius rei ex contractu procuratoris Rot. dec. 131. n. 2. part. 2. recentis. Crau. cons. 237. n. 2. & 3. & ex possessione rei emptæ pro nominandis Rot. dec. 382. n. 2. part. 1. recentis.

11. Ex transactione vel compositione super actu resultat Castr. cons. 375. n. 1. lib. 1. Crau. cons. 754. n. 8. Noal. supra.

12. Dispositione rei legatæ inducta censetur Dec. cons. 45. n. 3. Crau. cons. 261. n. 3. Men. cons. 1. n. 190. Noal. supra.

13. Dilatione ad soluendum petita, ratificatio facta dicitur Ang. in l. cum te n. 1. C. quod met. caus. Dec. cons. 618. n. 2. Grat. cons. 47. n. 2. lib. 1. Montan. supra n. 539. Noal. supra Gargiare. patroci. 15. lib. 1. & infra vers. 28.

14. Fructuum perceptione, & ex actione censuum, pensionum, & redditium dicitur contractus facta ratificatio Alex. cons. 88. n. 32. lib. 5. Rot. dec. 9. de restit. spol. in nou. Dec. cons. 58. n. 2. 683. n. 4. & 8. Pereg. cons. 74. n. 3. lib. 4. Mellon. cons. 15. n. 11 & 12. Natt. cons. 341. n. 4. Noal. supra Monta. supra. n. 542. & 546. Surd. dec. 229. n. 3. 4. Scain. d. dec. 112. n. 55. & ex possessione rei in emphiteosim ab alio communiter receptæ ac fructuum perceptione Dec. cons. 58: n. 2.

15. Ex mandato alicui facto mandans ratificasse cēsetur quęcumque mandatarius gessit in executionē mandati l. iubemus. qui satisda. cogan. de cōmuni Molina. de primog. lib. 4. cap. 5. n. 34.

16. Ex renūciatione resultat Gargiare. patrocin. 84. n. 6. lib. 1. & cessione nominis debitoris ex re vēdita Cabal. cons. 144. n. 9. & seq. par. 1. nisi ad alium finē illud fecisset quam ratificationis n. 125. & seq.

17. Ex scientia actus puta quod quis rem cōmunem possideat, & taciturnitate ratificatio oritur. Alex. in l. sæpè. n. 57. de re iud. Bello. cons. 26. n. 21. qui namque sciens non contradicit ratificasse censetur, & mandasse Gargiare. patroci. 84 n. 5. lib. 1. 57. n. 22. lib. 2. & ex scientia etiam præsumpta oriri Rol. cons. 4. n. 28. & seq. lib. 2. & fauore debētis ratificare Rim. lun. cōs. 108. n. 13. & ex sciētia donationis Meno. cōs. 489. n. 19. Intrig. sing. 87. n. 236. li. 3.

Anch.

Anch. Q.23.n.26.& seq. lib.2. Rot. decis.363.n.3. par.1. recentis Corb. supra n.117. intellige si de fauore, non de iuris amissione scientis agatur Put. decis.27. lib.1. Lanar cons.27. n.16. vniuersitatis probari ex sola sindici scientia mandatum non habentis, & instrumenti receptione, & solutione expensarum facta sindico illegitimo.

19. Ex successione ei qui de rato promisit, successor ratificasse censetur ab eo gesta cui successit Alex. cons.92.n.4.lib.5. Gargiare.patroci.84.n.10.lib.1.

19. Ex omissa impugnatione actus sibi vtilis ratificasse dicitur Neuiz cōs.35.n.22. Gargiare.patroci. 19. n.30.lib.2. quādo sciuit is cui vtilis est Soc. Iun. cons.67.n.11.lib.3. Rot.dec.12 n.7. corā Caualer. Seraphi dec.1184.n.12. & scientia ex coniunctione præsumitur Soc. Iun. d. n.11. Cabal. cons. 85. n.9. lib.2. & ea etiam non facta oritur vtilis actio ei pro quo stipulatio facta est Rot. supra. n.8. dixi in tractatu donationum.

20. Ex actibus inducitur qui citra ratificationem fieri nequeunt Rim. Iun. cons.523.n.7. Gargiare. patroci.15. & 84. lib.1. vt si quis vendat quod suo nomine alter emerat Rot. dec.100.n.5. coram Caualer.182.n.1.par.2.recentis. vbi vendita re in diuisione obuenta Surd. decis.229. n.6. vbi de vtente instrumento Turret.cons.55.n.12.lib.2. & de producente etiam in parte, & partibus Mona. dec. Bono.40.punct.2.n.18. Olasc.decis.39.n.23. Surd. cons.151.n.18.93.97.528.n.17. Rot.dec.479.n.6. par.1. recentior. Surd. cons.432.n.30. vbi non attendi d. protestationem ex cōmuniori, & Crau.cons. 382.n.2.& Gratia.dec.54.n.17.& Mago.dec.Luc. 25 n.10. & Mona. supra, & Viui dec.251.n.4. saltem in scriptura quæ ex se probat Ond. cons.39. n.69.lib 2. Grat. cons.104.lib.1. infra n.452 t. & productis altera pars iuuare se potest ex communi Masc. cōncl.916.n.20 Burs.cons.145.n.37. Meno. cons.1185 n.8. Mona supra n.20. de cōmuni Surd. cons.432.n.30. reproducendo contra producentem; nisi impugnatiue reproducta sint Rot. decis. 104. n.11. par.2. diuers. potest etiam vti pars quæ non consensit protestationi Crau.de antiq. temp. par.1. n.138.& cons.746.n.6.in fi. Pereg.cons.56.lib.3. & si intentio producentis in productis fundetur Add. ad dec.238. coram Ludouis.& dictis testium ob iuramentum Marta.claus.63. par.1. & si cum parte facta sint Marches.de cōmis. app. diuers.par.1.6.1. n.56. ex communiori fol.1324.& si proprium sit producentis de cōmuni Turret.cons.44.n.29.lib.1. Add. ad d.dec.238 Surd.cons.432.n.30. Olasc.dec. 39.n.26. nisi capitula essent separata Feli. in c.imputari in fi.de fid.instr.sed si teneatur producere nō relenat protestatio vers.3.casus Masc. supra n.21. nec si iam producta fuere n.24.Pereg.cōs.96.lib.3. nec in actis Mart.supra Mago. decis.Luc.25.n.10. Mast.supra n.22 nisi essent causæ diuersæ Marescot. resol.107. lib.1.

21. Procuratoris cōstitutione acta in causa facta data scientia ratificata censentur secus data actorum ignorātia Corset.sing.verbo.lex. Rot. Roma. decis. 632.par.1.diuers.111.n.3.par.2.recēt.& d.dec.632. loquitur de actibus qui sine impensa fieri nequeūt, & dec.336. Ludouis. ratificatum spolium tenet, & recursum procuratoris ad ecclesiasticum, cōstito de scientia cum qualitatibus omnibus, nisi dominus statim renunciet. Add. ibi Gargiare. patroci.24. & 48.lib.2. intellige quando acta nomine postea mādantis facta fuere, & si actus non erat consumatus Alex.cons.112.n.5.146.n.14.lib.5.

22. Absentia eius cui actus pro futuris est non remoratur nec prohibet ratificationem de cōi Crau. de antiq.temp.par.1.n.123. vers.absenti Viui.cōi opi. lib.1.opi.3. Soarez.com.opi.lit.R.n.15.& absente parte fieri posse quando actus nullus esset ratificatis fauore quia scilicet minor esset tempore cōtractus, potest enim effectus maior absente parte contractū ratificare Bar. in l.quo enim. in fine rem rat. habe. Alex cons.126.in fine lib.5. Surd.dec.69. la secōda n.18.& seq. Bertaz claus.4. glo.11.n.2. Rim. Iun. cons.454. n.12. præsertim vero adhibito iuramento,n.13. Viui.communi opi.680.aliàs.verbo.absēte. Rota Rom.decis.327. n.3. par.2. diuerso. vbi a parte Vniuersitatis pro se, & absentibus gesta ratificare posse, arduis exceptis.

Contrarium nempè parte præsente quæ ex ratificatione ius prætendit fieri debere Rot.Rom.dec.35. in fine par.1. recentior.

Distingue, & declara nam prima opinio procedit in tacita ratificatione quæ à lege inducitur; in expressa hominis verò distinguitur an actus omnino nullus sit, vel non; quando est omnino nullus defectu solemnitatis, vel potestatis, partis præsentia, actusque reiteratio requiritur adeo quod nouus dicitur actus, quia homo non potest fingere sicut lex l.si forte de Castr. pecul. Aret.cons.128.n.3. & sequens. Marcabr. cons.51.n.165.

23. In iudicialibus quandocumque fieri potest, tam pro actore quam pro Reo, & tam in fauorabilibus quam in præiudicialibus Felin. in cap. nonnulli.§. sunt,& alij.n.43.& seq. de rescrip. vbi Add. de magis communi Gargiare.patro.107.n.38.lib.2. quāuis in appellatione ab interlocutoria fieri non possit Guid.Pap.cons.119.n.7.

24. Inducitur ex possessione etiam vigore actus per aliū facti Caputaq.dec.193.par.1.Rot.dec.26.n.5. corā Caualer. Corb.de caus.priu.ob lin.fin n.109.

25. Ex subscriptione, & approbatione inducitur ratificatio Paris.cons.47.n.7.lib.1. Crau.cōs73.n.4?. Rot decis.83. n.6.coram Caualer. & supra vers.8. quod intellige respectu contentorum in scriptura præsertim si ad ea restricta sit dec.21.n.8.par 2.recentis lim etiam Marc concl.1347. scriptura non lecta, ignorata, & quando vt testis, vel alieno nomine subscripsit post Anch.in c.ex literis.n.4 de transact. Rim. Iun. cons.503.n 5. Pereg. cons.80.n.6. lib.2. amp. & lim. aliter Gab. de præsum.concl 3. & 4.vbi idem de sigillo. Rot. dec 329.cri.per Pari. vbi non operari quoad scripta post subscriptionem Gonzal. reg.8. cancel. glo.60. limitat in subscriptione cedulæ vacuæ. Secundò si non legit scripturam. Tertiò si discreparet à scriptura. Quartò si nomine alieno subscripsit si hoc dicat. Quintò si cut testis notarius vel ex officio subscripsit Rot. dec.354.n.6.10.par.5. diuerso. & probat Cancer. var.resol. par.3.c.4.n.263. quod scribens præsumatur sciuisse tenorem si vnum caput contineret,

secus si plura, & ob vnum subscripsisse dicat nisi omnia sciuisset conijciatur.

26. A verisimiliter, & communiter accidentibus ratificatio colligitur Soc. Iun. cons. 48. n. 11. lib. 2. Rot. dec. 100. n. 3. coram Caualer. 89. n. 12. par. 2. diuers. vbi etiam scientiam in genere sufficere.

27. Commodum ex contractu percipiens illum ratificare censetur l. Iulianus. §. fin. ad Macedon. Alex. cons. 92. n. 1. lib. 6. Surd. cōs. 28. n. 20. & 21. & dec. 208 n. 8. Rot. decis. 100. n. 4. coram Caualer. Put. dec. 397. n. 9. 10. lib. 2. & si mutuum proprio nomine receptum, conuersum fit in vtilitatem societatis quod coniecturis probabitur Meno. cons. 25. n. 6. & seq. 1185. n. 27. Felici. de societa. c. 31. n. 29. Rot. Luca. anno 1572. inter creditores Iacobi Raphaeli ex actis D. Michaelis Angeli Baldinotti.

28. Termino ad soluendum suscepto inducitur ratificatio l. ad solutionem C. de re iud. Roma. cons. 9. in fi. Franc. in c. sollicitudinē sub n. 14. de appel. Feli. in c. quo ad consultationem n. 5. & seq. de re iud. Gab. de appel. concl. 3. Rot. decis. 139. n. 1. coram Caualer. probantes appellationi renunciatum censeri, & supra vers. 13. & idem si se obliget ad aliquid faciendum in emphiteosi pro se stipulata Corb. supra n. 116.

29. Literis missiuis ratificatio inducitur Paris. cons. 127. n. 32. & seq. lib. 2. Rot. decis. 227. nouis. diuers. par. 5. vbi etiam obligare, & mādatum etiam probari, & dec. 139. n. 2. coram Caualer. eriam gratiarum actionis quia ex eis constat consensus Cęs. de Gras. dec. 3. n. 14. de fideius. Cres. dec. 1. de procur. & coram Caualer. dec. 642. n. 7. & earum receptione computis exceptis. Viui. dec. 153. n. 6.

30. Processu suo res gestas inseri faciens ratificasse censetur Rot. decis. 372. coram Caualer. vbi etiam excōmunicatum probat ad sęcularem iudicem recurrentem pro impedienda execurione literarum Apostolicarum, quia fecit conrra libertatem ecclesiasticam, & ei manutentionem denegari. in iudicio etiam non admittitur excōmunicatus nec spoliatus restituitur, si tamē periculū sit in mora, & in extraiudicialibus aditur, & vbi in iudicio esse potest id per procuratorē faciet Surd. de alim. tit. 8. priu. 83.

31. Inhærens actibus prorestatiuis per procuratorem factis ea ratificare censetur Rot. dec. 501. n. 5. coram Caualer.

32. Procurator comparendo, & causam prosequendo de nullitate non dicens, acta prius facta ratificare censetur l. Paulus respondet rem rat. babe. Vant. in tit. quib. mo. nul. sent. repa. pos. n. 103. vbi etiā nullitatem defectu mandati comparitione procuratoris sanari, & qui de nullitate non opposuit amplius opponere nequit Rot. dec. 4. coram Caualer.

33. Ex vsu scripturæ vtens approbasse censetur prout eā recipiens l. filiusfamilias. vbi Doc. ad Macedon. Bar. in l. cum tabernam. § idem quæsiuit in fi. de pigno. Mattes. sing. 22. Rot. dec. 26 n. 4 coram caualerio loquens de consensu causali obquem Papa facilius mouetur ad pensionem reseruandam, probando etiam si Papa inferius derogaret regulæ de consensu præstando 297. n. 1. par. 1. recenris. vbi de vsu decreti sine prorestatione, quod in totum approbatum censeatur. Surd. cons. 60. n. 12. vbi de vtente instrumento Rot. dec. 207. n. 4. par. 2. recentis vbi productione iurium. 287. vbi de producente præsentationes, & eorum vsu Ludouis. dec. 331. n. 10. Medic. dec. 58. n. 39.

34. Adeptione possessionis vigore iudicij spoliatiui facta inducitur ratificatio Rota. dec. 363. n. 2. par. 1. recentis. & iuramentum à procuratore pręstitum in actu adeptionis possessionis a beneficiato ratificatum censetur Seraphi. dec. 1447. n. 3.

35. Ex litis sustentatione super spolio eius inducitur ratificatio Rot. d. decis. 363. n. 4. Lanc. de attent. par. 1. c. 1. n. 6.

36. Domino sciente factum procuratoris, & non cōtradicente inducitur Lanc. supra n. 59. Rot. d. decis. 363. n. 5. par. 1. recentis. vel si ab eo cœpta prosecutus fuit Rim. cons. 207. n. 24.

37. Ex mentione rei in primo contractu promissæ cū affertione contrahenrium vera fuisse omnia in primo cōtractu promissa etiam cum iuramento ea ratificādo, & acceptando; primi cōtractus rarificatio fit, & cōualidatio, nec ex qualitate adiecta nisi circa substantialia nouus cēsetur Surd. dec. 70. n. 3. & seq. & n. 15. Rot. dec. 522. n. 2. par. 1. recentis, subdētes in dubio secundum factum censeri in executionem primi non autem nouum Rot. decis. 136. par. 2. vbi verbis enunciatiui inter partes probari.

38. Contrahens vel quasi contrahens litigans cum aliquo vt tali vel citans vt talem eius personam approbare censetur ita vt esse talem negare minimè possit. Surd. dec. 104. n. 6. & seq. late. Rot. d. dec. 522. n. 8. & 51. n. 7. par. 2. recentis. 195. n. 7. d. par. & citato tutore, & curatore Cancer. var. reso. par. 1. c. 7. n. 166. vbi tamen posse iudicē facere produci tutelā ne iudicium elusoriū fiat ad Surd. dec. 172. n. 11.

39. Ex præsentia in fauorabilibus acceptatio facta præsumitur Crau. cons. 261. n. 5. Rota. decis. 701. par. 1. recentis. loquens de pręsentato ad beneficiū.

40. Protonotariatus approbatio nō præsumitur nisi probetur cōcludēter ad effectū reseruationis in cōcursu prouisi ab ordinario Rota. dec. 706. par. 1. rec.

41. Agens ex contractu illum approbare cēsetur Bal. cons. 34. lib. 2. 14. lib. 5. Alex. cōs. 117. n. 2. lib. 5. Tiraq. de consti. par. 3. lim. 30. n. 12. Bello. cons. 15. n. 11. Surd. cons. 60. n. 11. & dec. 229. n. 5. Rot. dec. 267. n. 4. par. 2. recentis.

42. Pręciū rei vēditæ petēs vel recipiēs cōtractū approbare cēsetur Cálca. cōs. 22. col. 2. in fi. Crau cons. 159. n. 5. idē dicens de vēdente pluris valētiā Ceph. cōs. 51. n. 15. Meno. cōs. 98. n. 43. Surd. cōs. 60. n. 13.

43. Ex actu inducitur qui sine ratificatione fieri non potest. Rot. dec. 43. n. 9. par. 2. recēt. & supra vers. 20.

44. Fideiubens censetur approbare omnia in contractu cōtenta etiam quoad confessiones, & enunciata Rot dec. 51. n. 7. par. 2. recentis.

45. Terminorū positorū sciētia, & patiētia ratificatio laudi inducitur Alcia. reg. 2. præs. 13. n. 2. Soc. Iun. cons. 139. n. 14. 146. n. 14. lib. 3. Surd. cons. 28. n. 22.

46. Hęres approbare tenetur ac censetur gesta per defunctum puta diuisionem l. cum à matre C. de rei vend. Rot. dec. 182. par. 2. recentis.

47. Inducitur si is qui ratificare debebat pro eius iure interfuit inuestituræ alteri factæ Bero. cons. 204. n. 30. lib. 1. Corb. de caus. priu. ob lin. fin. n. 115.

1. Lim. generaliter actus ratificationem inducentes non procedere nisi quatenus ex eis ratificatio necessario inducitur Crau. cons. 204. n. 14. Burs. cons. 188. n. 19. Surd. dec. 267. n. 7. Rota. Bono. dec. 91. n. 25. & seq. Rota. Roman. dec. 535. n. 13. par. 1. recent. Rim. Iun. cons. 523. n. 7. Rui. cons. 91. n. 10. lib. 1. Gab. cons. 154. n. 37. lib. 1. Crau. cons. 622. n. 19. Ond. cons. 96. n. 56. lib. 2. Surd. cons. 164. n. 46. 183. n. 36. Rot. Lucan. in d. causa Martini Grassi. secundo semestri 1624. Gargiar. patr. 54. n. 8. in fi. lib. 1.

2. Lim. ratificationem non præsumi ex modica impensarum solutione; licet secus sit in magna, Rota. Rom. dec. 719. n. 1. part. 4. diuers. per Farinac. collectarum post Mœda. dec. 18. de præbend. & dec. 3. de præsump vbi ex modica non præsumi nisi coniecturæ concurrant. Put. dec. 28. n. 11. lib. 1. non præsumi ex medica impensa si de odio, & amissione iurium ratificantis agatur, secus si de eius vtilitate & commodo. & dec. 195. n. 5. 6 par. 2. recentis. vbi mandatum ad lites sufficere, & si ei non sit oppositum nequit post sententiam obijci, & coniecturis probari puta productione scripturarum, & sportulis solutis & dec. 441. n. 7. sat esse coniecturis constare puta expensis factis scripturis ad causam facientibus habitis, etiam si pars sit protestata exhiberi mandatum & 536. productione iurium, expẽsis, & scientia domini mandatum præsumi, & decis. 244. n. 8. par. 5 diuers. ex sola domini præsentia enunciatione probari, & coniecturis, vel consensu & dec. 322.

3. Lim. nam quoties ex legis dispositione, vel pacto facienda est ratificatio, non sufficit tacita, sed expræsè fieri opus est Salic. in l. si absentis col. pen. C. si cert. petat Bero. cons. 38. n. 42. lib. 1. Bertaz. claus. 4. glo. 13. in fine. Ces. de Barz. dec. 48. n. 28. & in societate officij Zacch. de societat. offic. n. 396.

4. Lim. retentione bonorum, vel expensarum receptione ratificationem non induci nisi rei gestæ, tãquam factæ non vti iniustè factæ. Rui. cons. 21. n. 1. versic. ex acceptatione lib. 4. Ond. cons. 42. n. 53. lib. 1.

5. Lim. facto, puta solutione non induci, si ex alia necessitate veluti causa periurij euitandi, vel ex sententia, aut vigore statuti processeris Ang. in l. 2. in fi. C. de his quæ met. caus. Mars. sing. 89. Meno. cons. 561. n. 14. & seq. vel quando citra approbationem solutio recipi potuisset cons. 1158. n. 8. & quãdo vxor fructus ab emptore habuit mortuo viro venditore rei vxoris, quod non censeatur ratificatus contractus in Senatu Parisiensi iudicatum testatur Rebuf. de rest. art. 2. glo. vlt. n. 5. & Montan. de tute. cap. 33. n. 538. Rot. dec. 231. n. 4. par. 1. recentis.

6. Lim. si metus reuerentialis concurrat præuia præsertim protestatione Rim. Iun. cons. 13. n. 64. & seq. & etiam metu cessante, si iurium reseruatio facta sit maxime cum clausula, & non aliter &c. Rot. dec. 231. n. 4. par. 1. recentis. & debet cessare causa metus cum plena libertate metum passi. decis. 263. cri per Farin. 204. par. 2. recentis. vbi de matrimonio metu mortis contracto præuia protestatione, vel metu carceris Gonz. reg. 8. canc. glo. 31. n. 38. vbi de sacris ordinibus vi causatiua non absoluta receptis.

7. Lim. vt semper ratificatio intelligatur secundum naturam, conditionem, & qualitatem actus ratificari Rot Rom. dec. 369. n. 5. par. 2. recent. & 567. n. 7. coram Ludouis.

8. Lim. vt receptione pensionis per prælatum non censeatur facta ratificatio nisi pro tempore pensionis receptæ, & ideo si locatio nulla sit, contractum poterit de cœtero impugnare Surd. cons. 183. n. 29. ex Rot. dec. 233. in nou. nisi recipiens haberet mãdatum ad locandum, quia tunc ratificatio nouam locationem operaretur ex Casto cons. 4. n. 5. lib. 1.

9. Lim. vt ex facto puta pensionis receptione non inducatur ratificatio quoad ignorata nisi tenor instrumenti legatur Surd. cons. 183. n. 32. (& supra dictum fuit hoc eodem n. 1452. versic. nec nisi per scientem) & cons. 28. n. 118. Meno. cons. 120. n. 37. Ramon. cons. 84. n. 15.

10. Lim. quando error, vel falsa causa interuenisset tunc enim nec etiam vi pacti valeret Crau. cons. 680. n. 8. & seq. Decia. cons. 5. n. 5. lib. 5. Gonz. supra n. 38. & seq. vbi de sacris ordinibus, & matrimonio, & si consensi, vt de re mea disponeres vti tua, credens esse tuam.

11. Lim. quando actus omni iure nullus esset Lanfr. sing. 32. & in actu omnino nullo, vt matrimonio metu contracto nil operari, sed nouum exigi consẽsum cum solemnitate S. Concilij Rot. dec. 395. coram Ludouis. 265. cri. per Fari. maxime si duret causa metus. 263. Spino. de testa. glo. 15. n. 60. Grat. cons. 43. 48. 51 lib. 2. Sanch. de matrim. lib. 4. disp. 18. Surd. cons. 28. in fi. vbi de alienatione rerum Vniuersitatis facta sine solemnitatibus. l. fi. C. de vend. rer. Ciuit. lib. 11. & n. 82. nec posse fieri à Domino in præiudicium Vasalli. Pros. in cons. post Viui. dec. 225. n. 40.

12. Lim. quãdo actus ex duplici persona geri potuisset proprio ac tutorio nomine Rot Rom. dec 910. par. 1. recent. 492. n. 8. 535. n 13. Rot. Luca. in d. causa Martini Grassi. Amat. dec. Macerat. 40. n. 5.

13. Lim. ex solutione ratificationem non induci nisi constet quam ob causam facta sit Rui. cons. 91. n. 10. lib. 1. Gab. cons. 180. n. 17. lib. 2. Meno. cõs. 158. in fine vel nisi de necessitate inferatur Gargiare. patroci. 54. n. 8. in fine. lib. 1.

14. Lim. alijs casibus, vt supra sub n. 1452. & per Mascard. concl. 1261. & non operari si actus perfectus sit c. à nobis de dispens. impud. Rot. dec. 174. n. 3. cri. per Farinac. nec nisi expræsso consensu præsertim ad obligandum Aret. in l. 2. §. voluntatem. n. 15. Ias. n. 6. sol mat. Barz dec. 125. n 30. & seq.

15. Lim. non induci nec probari ratificationem ex possessione quoties alio vtiliori titulo quam ex cõtractu de cuius ratificatione agitur possedisse quis potest Decia. cons. 1. n. 110. & seq. lib. 4.

16. Lim. non operari quoad ea quæ in actu non cõtinentur Soc. cons. 159. n. 30. lib. 2. Ruin. cons. 48. in fine lib. 1. Meno. cons. 658. n. 8.

17. Lim. vt expræssa, etiam non tollat dolum Marcabr. cons. 51. n. 165. vers. posset etiam.

18. Lim. actus impugnatione non induci ratificationem Natt. cons. 101. n. 12. Surd. dec. 267. n. 3. Rot. dec. 612. n. 26. coram Caualer.

19. Lim.

19. Lim. nō induci nisi adsit specifica notitia omniū præiudiciorum Old.cons.329.n. 10. Seraph. decis. 136.& 1474.n.3.Rot.dec.612.n.27.coram Caualer.excessum mandati,nullitatis contractus,& aliatum qualitatum n.28.ex Soc.Iun.cons. 59.n. 6. 7. lib.1.Gab.cons.146.n.14.lib.1.Surd.cons.49.n. 33. & seq.Rot.dec.535.n.1.par.1. recentior.& 363.n. 3. par. 1. recentis. scientiam specificam exigi probat cum omnibus qualitatibus, quæ scientia colligitur ex prosecutione litis à procuratore facta Surd cons.28.n.119.Rot.decis.268.part.2. recentis. nec scientia præsumpta sufficit, vt suo iure quis priuetur, vel puniatur Rot.dec.507.n.8.par.1.recētior. Add.ad Ludouis.dec.127.Seraph.dec.1239. Bero. cons.68.n.86.lib.1.Rui.cons 69.n.18.lib. 3. nisi ex postea gestis ratificatio colligatur. Rot. dec. 104. n.4.par.1. diuers. & in corporali pœna Surd. decis. 221.n.14. & in pœnalibus, & mora Seraphi. dec. 991.Lotter.de re benef.lib.2.Q.24.n.15. & explicita scientia requiritur omnium contentorum in instrumentis Rot.in Perusi.execut. 17. nouembris. 1597.corā Penia.3.collectarum à Pico. super stat. Vrbis.

20. Lim. non censeri retractui renunciasse precium domus recipientem tamquam creditorem vendentis, requiritur enim actus de directo contrarius Put. dec.184.n.3.lib.2.Surd.cōs.91.n.19.Rot.dec 658. coram Caualer. idem dicens si recepisset pretium pro retractu ad cautelam depositum.

21. Lim. ratificationem non supplere defectus à partium potestate non procedentes, nisi agatur de cōsensu ex ratificatione procedente Rot dec.154.n.5. crim. per Farin. & 174. n. 4. & vbi aliquid est de forma 265.n.6.& seq.

28. Lim. nam si quis promiserit minorem ratum habiturum certum actum sub pœna aureorum mille; non teneatur si minor in integrum restitutionem obtinuerit, nec ratum habere voluerit l. cum minor rem rat.habe.Rom. sing. 551. alias. 557. Gallaul. in l. 4. §. Cato. n. 75. Det. n. 373. de verbo, oblig.Tiraq.in l.si vmquam in fi. n. 6. C. de reuoc. donat.

Contrarium tenent Pinel.in l.2.par.3.c.1.n.17.C. de rescind.vend.secus dicens de fideiussore maioris ad finem de communi Gomez var.resol.lib.2.cap.14. n.9. & Molina de contract.disput.573.n. 21. Meno. cons. 813. n. 33. & seq. nisi enormissima læsio interuenirct. vt per eum.

Fideiussori autem minoris quando, vel non possit restitutio minoris dic, vt per Duen.reg.330. & Odd. de rest. in int. Q.48.Natt.cons.658.n.6.Manti. de contract.lib. 16.tit.15.n.31. distinguit ex l. 1. & 2. de fideius. mino. quod si minor sui facilitate læsus sit non pro fit, secus si creditoris dolo.Caroc.de excus.par.2. Q. 57. vbi etiam ex communi fideiussorem minoris restitui etiam adita hæreditate nisi extrinsecus actus, accesserit.

29. Lim. cessante eius interesse cui promissum fuit; tunc enim alieni facti promissor non tenetur, nam, promissio isthęc si eius intersit intelligitur Seraph. dec.1243.n.5. 1275. n. 2. & coram Sanctis. decis. 505.n.4.& 5.& 619.n.4.coram Caualer.

30. Lim. ex cursu temporis sine obseruantia non induci, etiam si casus non acciderit quo obseruantia haberi posset Gab.cons. 36.n.61. lib. 1. Rot. decis. 378.n.3.par. 1. recentis. nec tempus diuturnitas sufficit sine scientia, & patientia aduersarij Surd. cons.28.n.118.nec Vicarij consensus sufficit in donatione iuris patronatus, licet ipse præsentatos à donatario admiserit sine episcopi ratificatione quę cursu 40. annorum, & visitationibus præsumitur, & scientia Ordinarij Rot. dec. 707.n.5.par. 1. recentior.555.par.1.recentis.247.n.4.par.2. Manti. dec.86.n.10. & speciale mandatum in Vicario requiri etiam absente Episcopo. 311.par.1. recētior. 257.337.par.2. nisi Vicarius ex consuetudine 40. annorum,vel immemorabili consensisset 576.par. 1. & in Lucana iurispatron.31. Ianuarij.1614. coram Manzanedo. 420. coram Ludouis. 639.n. 3. coram Caualer. nec 30. anni sufficerent vbi consensus Vicarij inualidus produceretur d. dec.420. 555.par.1.recentis. & 95. par. 2. & certa scientia requiritur Caccbe.dec.176.n. 3.ex communi, & cum actu positiuo Cef.de Barz.dec. 48. n. 26. Coz. cons.11.n.17. vbi cursu temporis præsumi.

31. Lim. non induci ratificationem rei communis possessione Gab. cons. 36. n. 57. lib. 1. vide supra vers.17. ex scientia.

32. Lim. quando non interuenere omnes solemnitates requisitæ in alienatione, seu contractu principali in ipsa ratificatione l.si vt proponis.C. de nup. l.nuptiæ de ritu nupt.Rom.cons.12. n. 6. vbi Add. Tiraq.de retr.lig.§. 1.glo.10.n. 87. Surd. cons. 28. num.120.

33. Lim. nam matrimonium metu carceris,vel mortis contractum maximè præuia protestatione ratificari non potest, præsertim si per procuratorem reuocatum contractum fuisset, etiam reuocatione non intimata, & etiam si fuisset supplicatum pro dispensatione, & benedictio parochi ac testes adhibiti essent, & etiam si in procuratoris constitutione, iuratum fuisset illum non reuocare; sed nouo consensu opus est Sanch.de matrimo.lib. 1. disp. 22.lib.2.disp.36.n.3.lib.3.disp.12.n.6. & disp. 39. Rot.dec.204.par.2.recentis.

34. Lim. re non integra fieri non posse puta inuestituræ mortuo concedente, vel pro alio stipulante. Bero.cons.108.n.10.lib.1. Rui. cons. 5. n. 5. lib. 1. Corb.de caus.priuat.ob lin.fin.n.118.

35. Lim. productione scripturæ non induci quoad in ea contenta nisi quatenus scriptura probat Bar. in l.post legatum.n.2.de his quib. vt indig. Alex. cons. 124.n.5. lib.7. Soc.cons.92.n.8.lib.3. Affl.dec.25.n. 5.6.Ceph.cons. 236. n. 19. Meno. cons. 80. n. 61. Rim. Iun.cons.84.n.23. Ond.cons. 66. n. 52. lib. 1. Marescot. resol. 82.n.29.lib. 1. de scriptura priuata Rim. Iun.cons.213.& 300.n.33. Add. ad dec. 238. coram Ludouis.Pereg.cons.61.n.17.lib.1.Rot.dec. 236.n.4.par.1.recentior.

Contrarium tenent Ias.cons.161.n.2.lib. 2. vbi de instrumento non solemni Ceph.cons.678.n. 65. Rot. dec.274.in fi.par.2.recentior. & 238.coram Ludouis. etiam respectu fisci vbi de literis. de communi in scriptura priuata Genua.de script.priu.lib.1. Q. 4.n.158.Mago.dec.Luc.25.n.10.Surd.dec.267. n. 2. qui tamen secus ait si scriptura esset de falso suspecta

specta, & Genua.supra.n.159.& Bero. cons. 90. n. 22.lib.3. qui etiam secus ait productione in parte, & partibus facta. Rota.dec.219.n.5.par.2.recentis. vbi primam opinionem limitat vt in simplici productione procedat;hæc autem secunda in vsu,& formali approbatione, & prima procedat vbi datur defectus in substantia vt si in instrumento cesset annus, rogitus notarij, & huiusmodi de quibus per Ond.supra, secus si in sui facie scriptura aliquem defectum non præseferret, aliàs numquam verificaretur, quod scriptura contra producentem profert, & quod scriptura non opponente parte de recognitione probet, & dec.267.n 7. par. 2. post Seraphi.dec.522. testibus recognosci dicentibus manum scribentis optimè cognoscere,& etiam si testes de credulitate deponerent præsertim si adminicula concurrant. & 192.par.1.excepta apocha sat esse testes dicere notam habere manum,quia aliàs scribere viderunt præsertim iunctis adminiculis, & de stilo Rotæ sat esse testes manum notam habere. dec.553. coram Caualer.124.par.2. diuers. vbi de iure testes præsentes fuisse requiri, vel quod aliàs scribere viderint, & adminicula concurrere de quibus ibi, & Rota.dec.61.n. 8. nouis. diuers. seruare ait notam habere manum adminicula requirere in testibus Pacif. de saluia.interd.par.1.c. 7. n. 48. & seq.Rot.dec.768.n.5.par.2.recentior. vbi vt adminicula seruiant gradum semiplenæ probationis facere debere & dec.41.par. 2. recentis. vbi de sigillo testibus de similitudine literarum deponentibus, vt probent notam habere manum deponentes quia alias scribere viderint, vt ibi,& ita seruatur de stilo a Rota, & in Tribunalib. Excellentissimæ Lucensis Reipublicę sed protestationem producentis in parte, & partibus non prodesse in proprio instrumento producentis Rot.decis. 3. de fid. instr. in nou.Masc.concl.916.n.19.Scain.rot.bonon.decis. 18.n.11. & recognitione publici instrumenti opus non est si vltra centum annos factum sit, & probat etiam si intra tempus opponendi pars non opposuerit Rot.dec.399.par. 2. recentis. maxime si instrumentum requisita contineat, vt ibi, & per Couar. pract.QQ.cap.24. & de recognitione etiam publici instrumenti facienda Gonzal. reg. 8. canc. glo. 64. vbi limitat ex &c. & recognitio potest fieri semper vbi oppositum non fuit dec.393.n.5.d.part. 2.& 549. probare ait vi compulsorialium extractā citata parte ad videndum instrumenta extrahi, & collationari & eo exhibito extracto, & collationato, & citata parte ad videndum accedi ad dicta officia notariorum pro d. exhibitione facienda, & scripturæ recognitione, & iurare testes, nec extractus ab esemplis probare,sed constare debet originale recognitum nisi notarius in officio successor testetur inter originalia authoris reperijsse,creditur autem notario se successorem, notarium, vel ab originali extraxisse, & dec.663.n.5.d.par. 2. excepta apocha,scripturam priuatam testibus recognosci deponentibus esse manu alicuius,quia eum pluries scribere viderunt, & habent notam manum eius, licet eam de qua agitur scribere non viderint ex communi & testis qui scribere vidit cum adminiculis probat n.6. Zuccar.dec.crim.29. Lucan.vbi si non sit oppositum probare minus solemne, & priuatam scripturam Viu.dec.370.producentem confiteri principaliter non enunciatiuè contenta ex cōmuni vbi tamen alibi contra tenuit Marta.dec.45. testes non probare dicentes habere notam manum nisi electi vt periti.

Productio authētici extra tempus valet,si in termino esemplum productum sit cum protestatione authenticum producendi Bal. in c. 1. in fi. de fide instrum. Dec.cons.539.n.8. Decia. cons 41.n.19. lib. 3.Scain.dec.Bonon. 105.n. 18. & mandatum potest quandocumque produci si oppositum non fuerit Rot.dec.371.n.8.par.2. recentis. etiam facta conclusione in causa Zuccar.dec. Luca. 7. & ad corroborandum in tempore producta Ces de Graf.decis. 66.n.11.Mago.dec.luc.69. n. 25. vbi idem si exceptio ex facto aduersarij oriatur.ex Bal.in l. per hāc n.17.C. de appellat. Viui. dec. 235. tempore lapso instrumenta produci posse,si ius partis non sit effectum deterius tametsi iudex comminatus fuisset non auditurum, & quousque non declaret non debere audiri, præsertim si summariè procedatur, & ad corroborationem productorum vsque ad sententiam produci, posse & in productis enunciata. dec. Bono. 18. n. 25. & productio post terminum facta ad comprobationem actus inutilis in termino facti, censetur in termino facta Gonzal.reg.8.Cancel.§. 7.proemi.n. 152.ex Feli.in c.licet.n. 18. lim. 4. de probat. vbi alij casus productio autem facta per compulsum non inducit confessionem Rot. decis. 304.n.21.par.5.diuerso. & si mandatum non fuerit vere exhibitum sed enunciatum cum expressione notarij ac diei ac proinde fuerit aliqua lis inducta mandati probatio, ad hanc probationem coadiuuandam mandatum quādocumque produci potest, etiam post lapsum cuiusque temporis etiam peremptorij dec.332.n 9. 10. d. part. 5. & si exemplum fuerit in termino productum postea authenticum produci sat est Surd.dec.166.n.2.

Recognitio scripturæ per testes pro actione personali & reali contra scribentem, vel mandantem scribi, & eius hæredes quæ chirographus dicitur duobus testibus probatur de mandato, & tenore scripturæ deponentibus licet non subscriptis; si vero deponāt eam esse scriptam vel, subscriptum manu Titij non sufficit dicere, quod certo sciant scriptā, vel subscriptam à Titio nisi dicant scribi, vel subscribi eam vidisse,& ipsis præsentibus fuisse confectam qui tres esse debent Coua prac.QQ.c.22.n.1.& 2.de magis communi Gab. de probat concl.9.n.4.& Affis. decis.Perus.7.n.16.Genua.de scrip.prima lib.1.Q.16. concl.1.n.5.nec sufficeret si dicerent habere notam manum scribentis ex communi omnium Affis.supr. & si testes suas subscriptiones recognoscunt deponentes de contentis in scriptura, & probant ex cōmuni n.11. aut deponunt non recognoscentes, sed negantes tunc fieri debet comparatio dictorum testium n. 12. Quod si tantum scribere vidisse dicant & deponant de substantia scripturæ, & tunc probāt ex communi n.13. & duo testes sufficiunt etiam cōtra instrumenta publica, si autem tantum scribi vidisse dicant tunc arbitrio iudicis statur ex communi n.14. Si vero testes recognoscant ex quo scribētis no.

tis notam manum habent non probant, & si qui testium obijssent alij qui subscripsere probarēt si defunctos subscripsisse affirmarent n. 17. & seq. subdens & coniunctim fieri posse testibus, & comparatione Carpa. c. 96. n. 42. & seq. Giouagno. cons. 37. vbi late distinguit.

1. Lim. nam testes dicentes vidisse scribi scripturam licet plenè non probent, tamen semiplenè probant. Cor. cons. 58. n. 2. lib. 3. prout vt si vnus deponat de substantia contenta in scriptura, & alij scribere vidisse Rui. cons. 46. n. 14. lib. 4. Gab. concl. 9. n. 8. de prob. & erit locus iuramento suppletorio praesertim iunctis adminiculis Rui. supra suas si semiplena probatio cessaret Giouag. supra n. 32. Ias. cōs. 129. lib. 1.

2. Lim. quando testes dicunt vidisse scribi scripturam continentem omnia quae ipsa continet, tunc enim probant Cor. supra. vers. 3. potest Rui. supra & duos de tenore scripturae sufficere Carpa. c. 96. n. 51. Giouagno. supra n. 12. & 21. post Bar. in auth. at si contractus n. 6. C. de fid. instru. Coua. supra n. 1.

3. Lim. vt si duo ex tribus testibus qui subscripsere mortui sint, sufficit tertius cum iuramento suppletorio etiam si scriptura manu creditoris scripta sit, & de magna causa agatur Ias. cons. 129. lib. 1. Carpa. c. 96. n. 50. vel duo qui etiam mortui scripturam recognoscant Giouagno. cons. 37. n. 8.

4. Lim. nam duo testes recognoscerent manum debitoris, & eorum subscriptiones sine comparatione plenè probarent Bar. in auth. at si contractus n. 13. C. de fid. instru. & n. 8. Giouag. supra n. 24. cum comparatione plenè probat.

5. Lim. nam si scriptura nō excedit libram auri duo testes sufficiunt glo. in d. auth. vt si & ibi Bar. n. 13. Coua. supra n. 3. ad fi.

6. Lim. quando fit probatio per diuersa genera puta vnius testis cum alia probatione Rui. cons. 46. num. 14. lib. 4.

7. Lim. vt si scripturae certitudo adsit sat sit à duob. testib. recognosci Carpa. supra n. 46. Meno. de arb. cas. 114. n. 3. 4.

8. Lim. vt licet de iure communi requiratur, quod testes scripturam scribi viderint, attamen de stilo si agatur de scriptura quae testibus non egeat sufficiāt testes qui habeant notam manum, vel si alias adminiculata sit Rot. decis. 173. coram Coccino, & 450. 624. coram Buratto, praesertim iunctis adminiculis, & 658.

Recognitio autem vbi per comparationem scripturarum fieri debet, scripturae sunt iudici exhibendae, qui peritis iuramentum defert, iura inuicem comparata inspicit, & relatio ab eis facta iudici praesenti, & recognitionem petens de calumnia iurare debet, nec non & quod aliter probare non potest Meno. de arbitr. iud. claus. 114. n. 26. 34. Rot. dec. 199. n. 17. & seq. nouiss. diuers. par. 5. subdentes quod licet iudex per se recognoscere possit, tutius tamen esse, vt duos peritos adhibeat non suspectos, & si pars citata, & si qua partium nominare negligat, iudex ex officio non suspectum nominare potest; tria tamen adhiberi debent, peritorum iuramentum, scriptura certa ad quam fiat comparatio, & diligens peritorum examinatio, & iurare peritos oportet iuxta formam l. comparationes. §. omnes autem. C. de fid. instr. & interrogandi sunt an odio inimicitia, vel gratia moti dicant vel spe lucri vel aliquo interesse, vel amore, & respondere necesse est pro veritate tantum dicenda eorum quę sciuerint, ac fuerint requisiti non praece, praecio, odio, amore, vel spe lucri n. 26. & seq. & certa erit scriptura liber matriculae eam continens cui plena fides adhibeatur ex statuto, periti vero inspicere debent singulas literas, vel elementa, dictiones elementorum verborumque tractus, signa, & his similia; relationem autem faciēt periti in scriptis vel in actis scripturam facere repetendo in relatione recognitionem signi, & quod ad stilum notarij & dictamē aduerterint & ad alias qualitates de quibus supra n. seq. & licet requiratur recognitum vti manu publica subscriptum ad identitatem scripturae firmādam, fallit in excedente centum annos à data; tunc enim iudicum oculis subijci sufficit maxime cum adminiculo & obseruantiam sat esse probat decis. 230. d. par. 5. & 253. non requiri recognitionem si sit vltra annos centum confectum, & si à proprio notario, vel successore sit tam ante quam post litē extractum sine alia solemnitate probare, & de successione notario credi & decis. 341. instrumentum authenticum censeri diem, mensem, annum, testes, claus. actum &c. & alia requisita per glo. in l. generali. C. de tabellio. lib. 10. continens nec posse de rogitu seu publicatione inter partes dubitari, si eius dem notarij subscriptio dicat Titius Caij de Prato sic testatur, vt praemittitur, & hoc praesens publicum instrumentum manu alterius scriptum confeci, & in hanc publicam formam reduxi signoque & nomine meis solitis signaui; ex his enim verbis patet leuasse hoc secundum à sua matrice iam perfectum, & publicatum, & quodlibet leuatum originale dicitur, & si sit vltra centum annos recognitione non indigere & dec. 354. n. 7. non requiri recognosci si non agatur de scriptura testibus munita, sed de partitis librorum vel subscriptione, sufficit enim testibus recognosci notam habentibus manum scribentis, & multo magis scriptura cuius praesumitur si inter illius scripturas reperta sit n. 8. Assis. dec. Perus. 7. n. 1. & seq. duas scripturas produci oportet, vna ad quam alia ex qua comparatio fiat, & scriptura ad quam illa est quae in iudicio producitur, vt ei fides adhibeatur debitum continens, & scriptura ex qua est quae producitur, vt ex ea comparatio fiat & scriptura ad quam trino teste debet esse subscripta quando peritus literarum in summa excedente libram auri se obligauit quae libra est aureorū 107. Assis. supra n. 2. & opus est testes subscriptos viuere, & quod alia non possit haberi probatio & ita iuretur, & quod saltem duo testes qui subscripsere recognoscant eorum subscriptionem nisi pars confiteretur subscriptiones manu eorum factas, vel nisi pars in iudicio vsa fuerit scriptura ex qua. n. seq. & saltem duo periti in scribendo debent adhiberi qui iurati deponent, & si duo adhiberi nō possent sufficeret vnus n. 8. & 9. post Meno. de arb. cas. 114. n. 26. 27. vbi per peritos seruanda tradit subdentes scripturae ad quam, & ex qua caracteres omnino similes esse debere, & Meno.

Meno. casus plures distinguit in recognitione per comparationem per tot. cas. 114. & Carpa. c. 96. n. 52. & seq.

Notarij autem instrumentum est in forma probante si habeat indictionem, diem, locum, loci testes ac notarij subscriptionem, & recognitione opus non est si antiquissimum sit, & data cum adminiculis puta ex obseruantia antiquitatem probat, & visio scripturæ etiam si in archiuio non sit, si eiusdem notarij plura instrumenta adsint, & si obseruata sint etiam in formia probant Rot. dec. 158. coram Coccino. sed extracta ab eo qui non fuit rogatus lite pendente sine compulsorialibus non probant. dec. 317. n. 2. sed vi compulsorialium extracta, & parte citata probant dec. 404. & potest compulsor citare partes, deputare notarium & alia facere ad compulsationem necessaria exhibita parte præsente, & non contradicente sine citatione, & recognitione probant, & dec. 450. instrumentum publicatum per notarium qui illud rogauit; & à parte productum probare, & ab archiuista extractum ex archiuio inter subditos probare, & probat etiã in additione eius manu facta dec. 641. n. 8. coram Caualer.

Ratificatio mãdato comparatur, & sufficit ad acquirendam possessionem manutenebilem Rot. decis. 630. n. 7. coram Caualer. 21. de procur. 9. de restit. spol. etiam ab initio mandato æquiparatur Old. cons. 326. n. 17. Gab. cons. 80. n. 3. 194. n. 5. lib. 1. Rot. dec. 642. n. 6 coram Caualer.

Ante ratificationem absenti ex notarij stipulatione possessio, & dominium non acquiritur Rot. dec. 13. n. 5. coram Caualer. quando autem ex contractu oneroso patri filius acquireret, puta censum, patri acquireretur, mandatum enim a lege habere censetur, quod coniecturis probatur dec. 445. par. 1. recentis.

Ratificatione secuta qui pro se, & alio emit, illi pro quo acquisiuit non potest præiudicare notario pro eo stipulante l. ergo & l. actio. de neg. gest. Bar. in l. si patruus. n. 4. Bal. n. 3. C. commun. vtri. iud. de cõmuni omnium Dec. cons. 21. n. 10. Rot. dec. 100. n. 1. coram Caualer.

Scriptura alicuius fauore facta absentis ab eo quandocumque ratificari potest, & agendo ratificata censetur. Barz. dec. 36. n. 16.

DECAS III. TRACTATVS III. DE POENA CONVENTIONALI ET ALIIS ETIAM.

1453 Pœnam à contrahentibus ob promissorum obseruationem promitti ac solui debere per non implentem, seu contrauenientem communiter. Docto. tradunt in d. l. stipulatio ista. §. alteri. de verbo. obligatio. Ang. cons. 219. vbi in contractu bonę fidei. de magis communi testantur Alex. cons. 63. n. 3. lib. 4. & Bero. cons. 30. n. 35. lib. 2. & Bursat. cons. 53. n. 20. Decian. cons. 102. n. 10. lib. 3. Lopez. de contract. lib. 1. cap. 20. versic. his nihilominus de communi Borgni. decis. 25. n. 29. & sequent. part. 2. Felicia. de societa. cap. 29. n. 3. & sequenti & in facto adiecta Rebuf. in l. 1. n. 60. glo. 1. C. de sent. quæ pro eo. Cag. n. 117. de communi & in dubitata Affl. dec. 135. Gram. dec. 58. n. 6. Crot. cõs. 107. n. 18. Meno. de arb. cas. 160 n. 22. vbi idem de facto negatiuo Thes. dec. 79. Caeche dec. 70. n. 7. de communi Cabal. cons. 86. n. 40. part. 2. Manti. de contract. lib. 14. titulo 37. & seq. ex communi Rot. Rom. dec. 199. n. 13. collectarum per Pacif. de saluiano, & quando facto affirmatiuo, vel negatiuo adiecta sint l. 2. §. item si in facto, l. 4. §. cato. l. stipulatio ista §. alteri. de verb. oblig. Purp. in l. rogasti §. si tibi n. 79. si cert. pet. Rebuf. in l. 1. n. 270. & 408. C. de sent. quæ pro eo quod inter. Meno. de arb. cas. 260. n. 22. & 42. Felicia. de societa. c. 29. n. 26. Gratia. discep. 721. n. 24. & infra n. 1471. & 1480. etiã iure canonico de cõi. Dec. cons. 402. n. 13. & Decia. cons. 70. n. 4. lib. 3. & Scain. rot. bonon. dec. 22. n. 9.

1454 1. Amp. procedere quamuis nihil intersit, debetur enim ratione cõtemptus eo præsertim offenso cui promissio facta fuit §. alteri. Institut. de inutili. stipulatio. Bar. in d. l. 2. §. item & si in facto. sub n. 2. de magis communi Alex n. 5. Galiaul. n. 3. vbi idem quando hæres offenditur. de verbo. obligation. Ang. cons. 156 in principio. versic. tertio quia Corn. cons. 153. sub n. 1. versic. circa quartum 220. n. 6. lib. 1. & cons. 246. n. 4. lib. 4. Soc. cons. 253. n. 13. lib. 2. Ias. in d. §. item & si in facto n. 15. Cur. Iun. in l. 1. n. 58. Cagnol n. 110. C. de sentent. quæ pro eo quod interest Cacchera. dec. 66. n. 9. de communi Paris. cons. 34. n. 40. lib. 1. Surd. dec. 260. n. 22. Decian. supra. vbi etiam subdit ex eo, quod tanti intersit appositam præsumi nisi contrarium probetur, & vbi de poena mentio facta esset Crau. cons. 693. n. 11. vel si pro interesse, quod licet non tanti intersit aliquod tamen sit sufficere subdit, præsertim si facto adiecta fuerit n. 12. Marcabr. cons. 93. n. 191. & 192. de magis communi Gram. dec. 58. n. 7. Bursat. cons. 53 n. 36. vbi posse excedere interesse & n. 42. testatur de communi, & magis communem, quod pœna conuentionalis vltra quam intersit debeatur Zuccard. cons. 67. n. 15. vbi pœnam peti posse probat, vel interesse, non attento an pœna interesse excedat, vel è contra Lopez. supra, & in versic. præterea. Straceh. de contract. n creator. n. 23. de magis communi Cel. de Barz. decis. 77. n. 13. & Canonistas, ac Theologos ita tenere probat Gutierez. Canonica. QQ. lib. 2 cap. 20. n. 11. dixi in pactis, & tractatu interesse amp. 2. principali. & in legali ita Rot. Rom. tenuisse testatur Viui. communi opi. 612. n. 5. Scain. dec. bono. 91. n. 26. & in extraiudicialibus peti posse vltra interesse, & iurato contractu vltra duplum Viui. dec. 74. n. 4. de communi Grat. eff. clericat. 56.

1455 Contrariam sententiam, vt scilicet pœna nisi quatenus interest non debeatur, & nullo dato interesse non deberi tenens Butr. in cap. dilecti. n. 20. versic. quædam est de arbitr. & de stilo Neapolitani Consilij Afflict. dec. 135. n. 3. & 4. & dec. 154. n. 3. Bertaz. cons. crim. 490. n. 11. & sequ. Crescent. dec. 17. de probatio. præsertim si contractui incertum continenti fuerit adiecta Bertaz. supra Rota Rom. dec. 371. n. 3. par. 1. diuers. Bero. cons. 115. n. 4. lib. 3. Viui. communi. opinio. 612. Cel. de Barz. decis.

quatenus interſit tunc enim vltra peti non poterit Bal.in l. cum allegas. n.10. C. de vſur. Galiaul. in d.§.item ſi in facto,n.7 limitat 7.quod ſi ſtatutum de conuentionali loquatur in legali locum non habebit Rot deciſ.279.par.2. diuerſ. Gratia. diſcep. 770.n.18.& ſeq. & ſi ea ſtatuto reducatur ad quartam partem vt ea Lucano cap.70. lib.2. vltra non poteſt peti niſi cum iuramento promiſſa ſit Zuecar. deciſ.Luc.2.n.12.

1468 1.Lim. ſecundam opinionem contrariam ſupraſcriptæ primæ ampliationi quæ habet pœnam non niſi quatenus interſit peti, & exigi poſſe pluribus modis vt ſupra limitata fuit 4. limitatio. in loco proximè citato in ſupraſcripta proxima 4.limitatione huius primæ ampliationis, & quomodo pœna cum iuramento promiſſa fuiſſet Seraphi. priuileg.iuram.54.

1469 2.Amp. vt pœna conuentionalis etiam in foro poli debeatur vt ſupra dixi, & limitaui in 6.ſublimitatione dictæ quartæ limitationis, & in facto adiecta Cabal. conſ.86 n 40.lib.2. Manti.de contract.lib.14.tit.37.n.4. infra amp.17.præſertim ob iuramentum Ceual. communi opi. contra com.Q. 688.n.6 receptiſſimam ait Scain.deciſ.Bonon.22. n.11.ſed non vltra quam interſit Gab concl.cri.34. n.10. vbi n.11. contrarium tenentes, & non poſſe probat Graſ. eff.cleri.56.

1470 3.Amp. ſiue pœna per nomina multiplicatiua, ſiue per nomina ſimplicia promiſſa fuerit,dummodo primo caſu quadruplum non excedat, in ſecundo autem non refert.Burſat.conſ.53 n.20.de communi Caroc de locato.par.3. cap.12. n.3. Felicia. de ſocietat.cap 29 n.6.

1471 4.Amp.vt facto adiecta in totum committatur quãuis pro parte tantũ cõtrafiat,facta enim ſunt indiuidua in quibus contraueniens in parte contemnit in totum,tametſi in diuiduis promiſſionibus pro parte tantum qua fuit cõtrauentum committatur; & in totum etiam de iure canonico committi in indiuiduis Abb.in cap.ſuam.n.6. de pœn. ſecus dicens in diuiduis Ruin. conſ.44.n.10. lib.2. Lopez. de contract.lib.1.cap.31. & de communi in indiuiduis quamuis alij ſocij non obligentur Laderch. Imolen.cõſ.62 n.3.& ſupra n.1453.Cor.conſ.153. n.1.verſ. circa quartam.lib.1 Marza.conſ.60 n.2. & quamuis tanti non interſit de communi Viui. dec.350.n.5.6.

1472 5.Amp.ſola contrauentione pœnam committi quamuis contrauentio effectum ſortita non fuerit Corſet. ſing.verbo. pœna appoſita in contrauentione Viui.communi opinio 612.n.3.Ceph.conſ.312. n.133.qui tamen ſecus inquit in conditione dandi quæ legitima eſſe debet vbi ita intelligit l.nuda C. de contrahend. & committen. ſtipulatio. Corſet. ſing.verbo.pœna.9.

Contrarium quando contrauentio, & offenſio effectum ſortita non fuit Gab conſ. 171. lib.1. Ond. conſ.103.n.42.lib.1.præſertim ſi ad perſonæ offenſionem reſtricta ſit n.43.

Lim. primam non procedere quando lex de facto cogitauit Alba conſ.218.n.24.

1473 6.Amp. vt ſi cum legali conuentionalis pœna concurrat,vtraque committatur non enim adinuicem ſunt aduerſæ Cor. conſ.266. n.4. verſic. item vna.lib.3.Burſat.conſ.323 n.25. & 26. vbi idem ſi ex cauſa diuerſa procedunt dummodo ſtent cumulatiuè ea communi vt per eum Seraphi. priuileg. iuram.85. in fine.

1474 7.Amp. vt ſi damna, & intereſſe vltra pœnam fuerint promiſſa vtrumque debeatur Bero.cõſ.193. n.25.lib.1.& idem ſi vltra pœnã interſit glo.final. in l.qui fidem. de tranſactio. Molina. de contract. diſputatio.556 n 13.ad finem Lopez. de contract. lib.1.cap.30.verſic.præterea Borgni. dec.25.n.33. par.2.vbi quod maius eſt peti poſſe.

1475 8.Amp.conuentionalem pœnam vltra quadruplum peti, & exigi poſſe ſi quidem intereſſe in illa non conſideratur, cum quilibet in re ſua ſit moderator, & arbiter Innoc. in cap.ſacro n.10.ante finem.verſic dic quod de ſentent. ex communicatio. per tex in §. alteri Inſtit.de inuti.ſtip.Docto.in l. ſtipulatio iſta.§. alteri. de verbo.obligatio. de magis communi Alex. conſ.157.n.7. lib.6. Rodulph. in cap.conſuluit.Q.65.de vſur de magis cõi Rebuf. in l.1.glo.proferũtur.n.32.vbi corroborat 12. fundamentis C. de ſentent quæ pro eo quod intereſt Iaſ. in d.l.ſtipulatio iſta.§.alteri. n.23. de verbo. obligation de communi Burſat.conſ.53.n.20.ſi per nomina ſimplicia ſit appoſita non per multiplicatiua, quia hoc vltimo caſu nõ excedet quadruplum vt per eum de communi Seraphin. priuileg.iuram. 54.de magis cõmuni Caroc.de locato par.7.concl. 18.n.9.& Soarez cõmun.opinio.lit.P.n.135 Facchine.contro.iũ.lib.1.c.57.de magis cõi Felicia. de ſocieta.c.29.n.13.vbi Menoch.de arb. caſ.160. n.35.cõtrarium tenentẽ reijcit vide ſupra n.1345. de magis communi Marza.conſ.60.n.3.& ſeq.

1476 1.Subamp. procedere etiam de iure canonico eo etenim iure etiam conuentiones ſeruari debent cap.ſuam. de pœn. vbi Docto. cap. quamquam 23. diſtinct. Docto. in l.4. §. cato. de verbo obligatio. Rebuſ. in d.glo.proferuntur n.38.Burſat.conſ.53. n.20. de communi Seraphin.de priuileg.iuramenti d.priuileg.54. vbi idem in foro conſcientiæ;ſed reſpectu fori poli vide ſupra 8.ſublimitationem 4. limitationis 3.ſublimitationis 2.limitationis.2.opinionis contrariæ.78. limitationi de communi, & veriori Marz d conſ.60 n.5.

1477 Contrarium præſertim ſententia condemnatoria non ſecuta tam iure canonico,quam ſoro poli inſpecto, cum forte iniuſta à Iudice reduci poſſit, tenent Theologi, & Doctores Adrian. quodlibet 6. art.1.corrolario.3. in parua impreſſione pag.112. Ledeſma. 2.par.4.Q.18.art.3.fol. 267. col.2. Victoria quem refert, & ſequitur Ludouic. Lopez lib.1. de contract. cap.31. pag.102. & lib.2. cap.34. pag.463. Palacios. lib.4. de contract. cap.5.pag.275. & ſequen. quamuis limitet dum pœna contrahentem vtrumque ligat, ſi à contractu reſilierit, ſecus ſi alteri tantum fuerit impoſita, vt ſi non ſolueris die præfixa tali pœna tenearis, tunc enim dicit ſtatim deberi in foro poli, ſed hæc ſententia limitans reijcitur à Sanchez. mox citandus, & hanc ſecundam opinionem tenent etiam Nauar. in ſum. Hiſpana.cap.23 n.68. & in latina n.67.& ſequent. & Gutierez. canon.

QQ.lib.2. cap.20. n.13. Meno. de arbitr. iudic. casu 160. n.33. & sequent. Sanchez. de matrimo. lib.1. disputat.37.n.4. vbi etiam triginta annis præscribi per debitorem si petita non fuerit quia possidens bonam fidem habet, cum eam offerre non teneatur Rebuf. supra. n.42. Sanchez. supra n.5. post Purpur. in l. rogasti. §. si tibi nu.88. si cert. petat. vide infra. 3. sublimitationem. primæ limitationis principalis.

1478 1. Lim. d. primam subamp. non procedere in Ecclesia quæ tametsi de rigore d. pœnam exigere possit, non tamen de æquitate ob quam eatenus tantum exigi potest, quatenus interest Inno. & Ioan. Andr. in capit. dilecti in fine. de arbitr. Ang. consil. 43. in fine Conrad. de contract. Q.13. Archiepisco. Florent. in 2. part. suæ sum. tit. 1. cap.7. §. 22. Maran. disputatio. 7. in fine Rebuf. supra. n.39.

1479 2. Subamp. etiam si pœna facto fuerit adiecta velut si centum promissa fuerint si domus ædificata non sit l.2. §. item si in facto. de verbo. obligatio. d. §. cato. & d. §. alteri. Rebuf. in d. glo. proferuntur. n.35.

1480 3. Subamp. siue factum cui pœna adiecta fuit affirmatiuum vel negatiuum sit, quia eadem in vtroque contrauentionis ratio viget Abb. in cap. dilecti. n.13. de arbitris. Alex. in l. stipulationum. §. finali. n.6.7. de verbo. obligationi. Purpur. in l. rogasti. §. si tibi n.82. si cert. pet. Rebuf. in d. glo. proferuntur n.36. & supra n.1453.

1481 4. Subamp. etiam si pœna facto fuerit adiecta quod erat in obligatione propter quantitatem vt si decem dare promisisti quæ si non solueris domum te facturum promisisses, quam etiam si non fecisses centum pœnæ nomine stipulatus sim, adhuc enim pęna quia facto apposita exigetur l. Titiæ textores. de legat. primo. Rebuf. in d. glo. proferuntur. n.37. qui tamen non firmat.

1482 Contrarium tenent Abb. in cap. dilecti. n.15. de arbitr. & Purpur. in l. rogasti. §. si tibi n.83. de reb. cred. quia idem de facto tunc iudicetur quod de quantitate.

1483 5. Subamp. etiam si stipulantis pœna non intersit, vel interesse excedat quoniam à conuentione partium procedit, nec interesse inspicitur, sed solum quid fuerit conuentione, seu stipulatione compræhensum Docto. in l.2. §. item si in facto. de verbo. obligatio. Conrad. de contract. Q.31. conclus.3. Rebuf. d. glo. proferuntur. n.43. dicam infra. ....

1484 6. Subamp. etiam in foro poli, quia ex libero promittentis arbitrio ac propria promissione procedit Cor. cons.69. n.39. lib.2. Anchar. in reg. possessor de reg. iur. in 6. quem citat Rebuf. d. glo. proferuntur. n.40. Bursat. cons.53. n.20. quod Conrad. declarat de contract. Q.31.

1485 1. Lim. non teneri eam debitorem offerre nisi petatur, imo condemnatoria sententia requiritur Cor. cons.69. nu.39. ad finem. lib.2. Rebuf. supra n.41. & citati supra in secunda opinione contraria primæ subampliationi Meno. de arb. cas. 260. n.40.

1486 2. Lim. nam pœnæ huic triginta annis præscribitur Rebuf. supra. n.42. post Purpur. in l. rogasti. n.88. in §. si tibi si cert. petat. Sanchez. de matrimo. lib. 1. disputatio. 37. n.5.

1487 7. Subamp. siue ratione contumaciæ, vel ratione cõtemptus pęna apposita fuerit vtroque etenim casu quadruplum excedere potest Bal. cons. 18. in fine lib. 1. Roman. cons. 510. n.12. Rebuf. in d. l. 1. glo. proferuntur n.44. C. de sentent. quę pro eo quod interest proferunt, vbi tamen in dubio pro interesse appositam videri subdit.

1488 8. Subamp. etiam si cum iuramento pęna fuerit successiuè promissa, quia cum iuramento seruari possit, etiam si pœna quadruplum excedat seruari debet l. si quis maior. C. de transact. Roma. cons. 510. n.12. Rebuf. d. glo. proferuntur. n.45. Seraphi. priuileg. iurament. 54. n.3. ad finem vbi loquitur quando pęna apposita fuisset respectu rei seu interesse, & in casu quo alias non potest excedere quadruplum.

Contrarium ex Anch. cons. 148. col. 1. vers. contrariũ, & Meno. de arb. cas. 160. n.33. & seq. Scain. decis. Bono. 22. n.41. & seq. vbi si valde immoderata esset.

1489 9. Subamp. siue pœna promissa fuerit per nomina numeralia, seu simplicia siue per multiplicatiua, cum diuersa ratio nequeat assignari Rebuf. d. glo. proferuntur. num.45. versic. nono etiam.

1490 Contrarium quando per verba multiplicatiua promissa fuit vt nequeat quadruplum excedere de communi Bursat. cons. 53. nu.20. & quando simpliciter apposita fuit, licet quadruplum excedere possit, secus tamen erit si per nomina quotatiua fuerit promissa Caroc. de loca. par. 3. cap. 12. n.3.

1491 10. Subamp. conuentionalem pęnam quadruplum excedere posse siue ad certam, vel etiam ad incertã quantitatem referatur Rebuf. *supra. n.45.* versic. decimo poterit ex l. ait *prætor.* §. 1. de re iud. & quia eadem ratio militat vtroque casu vt per eum.

1492 1. Lim. 8. ampliationem non procedere quando pęna certæ quantitati adiecta fuisset, tunc enim peti non posset quoniam in fraudem vsurarum apposita censeretur Docto. in l. stipulatio ista. §. alteri. de verbo. obligat. & omnes ita tenere tradit Rebuf. in l. 1. glo. proferuntur. n.46. C. de sentent. quæ pro eo quod interest proferunt, & de communi Bolognet. n.67. dicam infra n.1544. & sequent.

1493 2. Lim. non procedere quando stipulator fęnerari solitus esset glo. in l. pęnam de vsur. l. cum allegas. C. de vsur. vbi Doc. declarant Rebuf. supra n.47. dicam infra. ....

1494 3. Lim. non procedere quando quis pęnam promitteret à iure permissam, tunc enim intelligetur vt non possit excedere quadruplum prout nec pęnæ legales §. omnes Institut. de actio. vbi Doc. declarant. Rebuf. supra nu.48. Rauen. sing. 887. vsque ad quadruplum vero exigi posse Rot. decis. 279. part. 2. diuerso. Gratia. discep. 770. n.18. vbi idem si conuentione confirmata esset, nec statutum de pęnis conuentionalibus in hac locum habere.

1495 4.Lim. non procedere quando pęna esset multum excessiua, & debitor sine sui culpa ad soluendum impotens effectus tunc enim non debetur, alioquin secus. Laur.de Rodulph. in c.consuluit Q.65. de vsur. & Rebuf. supra n.49. vbi in Senatu coarctari vidisse istas pęnas inquit quando iniustitiam, austeritatem, & iniquitatem sapiunt Facchin. controuers. iur. lib. 1. cap. 50. Giouagna. inter Farin. cons.228.n.34.

1496 5.Lim.nō procedere in clericis,qui vltra quam intersit pęnam petere non possunt,equitate etenim non rigore conuentionis vbi debent Docto.in cap. dilecti. de arbitr. & in cap. suam. de pęn. Ang. in sum. verbo pęna. n.12. Soc. cons.253. n.13.lib.2. Marza.cons.60.n.5.

1497 Cōtrarium tenet Innoc.in d.cap.suam.de pęn. est tex.in d cap.dilecti.Cor.cons.220.in fine.lib.1. veriorem de iure inquit Capra.reg 70.n.16.Bursa. cons.53.in fine.

1498 1.Lim. hanc secundam opinionem non procedere quando si pęna per Clericos exigeretur scandalum oriretur,vt nā scandalum euitetur exigi non poterit Siluest.in sum.verbo.pęna. Q.25.versic. septimo,& Rebuf.in d.glo.proferuntur.n.50.dixi supra in 3 lim. primæ ampliationis.

1499 6.Lim. non procedere nisi ad pęnam agens cōtractum ex sui parte impleuisse probet, cum alioquin ei nō detur actio l.Iulianus § offerri.de actio. empti Rebuf. in d. glo. proferuntur.n.51.Bursat. cons.21.n.18.

1500 7.Lim.non procedere vbi ex bono,& æquo proceditur vt in curia mercatorum tunc enim vltra quam intersit pęna exigi non posset Bursa.cons.53. n 30.de quo dixi supra....

1501 8.Lim. non procedere quando pro interesse, aut loco rei pęna apposita fuisset, hoc enim casu non debebitur nisi quatenus intersit, tum quia vltra interesse obligationis causa cessat, tum, & quia pęna loco interesse succedit.l. fin. de prætor. stipulat. § omnes autem. Institut. de actioni. Soc. cons. 253. num.12. versic. ex quo primam lib.2. Roma. cons. 510. nu.6. Galiaul. in l.2. §.item si in facto. nu.9. de verbo. obligatio. Marcabrun. consil. 93. n.35. Seraphin. priuileg. iurament.54. n. 3. & quando statuto non debetur nisi tanti interesse iuretur Seraphi. decisio. 809. vbi de pacto quod affictus augeatur si per conductorem contrafiat.

1502 1.Sublim. non procedere si fuerit iurata tunc enim iuramentum seruari deberet Ancharan. cōs. 148. Roma cons.510. n.11. Anton. de Petruti. in repetitio.l.1.n.86.de iur.iuran.Seraphi.d.priuileg. 54.n.3.ad finem.

1503 2.Sublim. vel potius secus esse dicas quando ob contumaciam apposita, & in defectu non facti implementi; tunc enim aliud nil quæritur nisi an conuenta fuerint impleta Bar. in l.2. §. item & si in facto n.2. de verbo. obligatio. Docto. in l. stipulatio ista. §. alteri. de verbo. obligatio. Decia. cons. 102 nu.10. lib.3. & in contractu iurato vltra interesse, & duplum peti posse Viui. dec.74. n.4.

1504 3.Sublim. non procedere nisi tanti non interesse probetur, tanti enim præsumitur interesse quanti pęna continet nisi Reus contrarium probet. Bar. in d. § item,& si in facto. n.2. Galiaul. n.11.Decia d n.10.

1505 9.Lim. vel potius secus esse dicas in legali quæ vltra quadruplum non debetur §. omnes Instit. de actio. & ibi Docto. Menoch. de arbitr.iud. cas.260. n 1. Rot. decis.279.par.2.diuers. Gratia. discep.770.

1506 1.Sublim.non procedere quando duæ actiones moueri potuissent vt in casu l.3.§.fin.de calumniator.Coras.in d.§ omnes.n.2.Zas.n.11.versic.quarto fallit.& Meno.supra n.5.

1507 2.Sublim.non procedere in pęna quæ extra ordinem indicitur vt in casu l.final. C.de ijs qui à non domi.manumittūt.Coras.supra vbi Zas.n.10. vers. tertio fallit.Menoch.supra n.6.

1508 3.Sublim. non procedere quando via accusationis proceditur, tunc enim pęna quadruplum excedere potest ob criminis grauitatem §. si igitur auth.vt iudices sine quoquo suffrag.Coras.supra.& Zas.supra.n.11. fallent 6. Menoch. supra n.7. vbi etiam quod si pęna non fuerit a lege determinata iudicis arbitrio relinquatur.

1509 4.Sublim.non procedere quando pęna esset loco interesse puta quia morbida pecus ouile totum corruperit, vel tigno vitioso vendito, domus tota ruerit, his casibus pęna quadruplum excedet l.Iulianus in princip. de actio.emp.vel si clauū ex naui quis extraxerit, & ideo nauis submersa sit ad totum damnum tenebitur. l.3.§. senatus consultum. de incend. ruina,& naufrag. Coras. in d.§. omnes in fine Zas. num.10. versic. secundo fallit. Meno. supra n.9.

1510 5.Sublim.non procedere in actione legis Aquiliæ,eius enim pęna quadruplum excedere potest §. illud Inst. de leg. Aquil. Zas. d. n.10. Menoch. d. casu 260 n.10.

1511 6.Sublim. quando seruus manumissus tamquā ingratus in seruitutem domini redigitur, hæc enim pœna inestimabilis est l.si manumissus. C. de libert. & eor. liber. l. libertas. de reg. iur.Zas. in d.§.omnes n.11.fallent.5. Meno.supra n.11.

1512 7.Sublim.non procedere quando noua lege vel sua authoritate Princeps statueret, pęnam excedere quadruplum, quod Princeps facere potest etiam in conuentionali Ripa lib.2. responsor. cap.9. in fine Menoch.supra n.12. Rip.est respons.176.n.7. & 8.Natt cons.497.n.16.

1513 10.Lim. in delictis in quibus pęna non potest excedere duplum Farinac. consil. crim. 228. nu. 31. & 32.

1514 11.Lim. non procedere quando per nomina multiplicatiua puta duplum, triplum, vel quadruplum promissa fuisset, tunc enim quadruplum excedere non poterit de magis cōmuni Soarez com. opi.lit.P.n.134 licet ipse dissentiat Bursat.cons.53. n.20.de communi Caroc. de loca par.3. cap.12. n.3.post Alex.cōs.157.n.7.lib.6.Felicia de societa. cap.29.n.13.

1515 9.Amp. vt causa iniusta à pęna conuentionali non excuset, sed iusta tantum, tametsi iniusta a legali excuset Docto. in l.quod te vbi Cagno. n.42. si cert.

si cert. petat. Bertaz. conf. crim. 80. n. 5. Colleg. Aduocato Curial. Prouinciæ March inter. conf. crim. diuerso. lib. 1. in magnis de communi Scrad. de feud. 2. par. 9. partis sectio. 7. n. 52. vbi etiam quod iniusta à lata culpa non excusat de communi Farin. Q 30 n. 175.

1516 Contrarium nempe iustam causam non excusare à conuentionali pœna nisi iusta causa a vera difficultate procedat tenent Coua. in cap. quamuis pactum 2. par. §. 5. de pact. in 6. & Gutierez. de iuram. confirmator. contract. par. 1. cap. 44. nu. 5. Marf. sing. 598. Gratian. decis. 126. n. 17. vbi idem de expensis.

1517 10. Amp. vt declaratoria conuentionis in pœna conuentionali non requiratur quamuis in legali secus sit Cepha. conf. 119. n. 4. Turret. cõs. 26. n. 12. lib. 1. licet autem in contrauentione legis requiratur declaratoria lim. multis modis Fari. in fragm. par. 2. verbo. lex. n. 155. & seq.

1518 11. Amp. vt si pœna fuerit promissa casu quo ex aliquo pacto agatur cum de iure non posset agi, intelligatur promissa pœna, si de facto actum fuerit, licet alioquin de actione de iure intentata intelligatur Ceph. conf. 312. n. 130. sic intelligens l. nuda. C. de contrahen. & committen. stipulatio.

1519 12. Amp. hæreditate etiam iacente committi conuentionalem pœnam extraneo hærede instituto, quamuis in integrum restitutio detur, nisi malitiosè adire distulisset; in suo autem non datur hæreditas iacens Bal. in l. cum hæreditas. C. de pos. Franc. Marc dec. 31. par. 1. & dec. 32. in his quæ sunt modici præiudicij, puta primum decretum procedi posse inquit vide infra amp. 24. & contra hæreditatem committi l. fi. vbi glo. Ang. & alij de nauti. fœno. subdens mortem debitoris non impedire cursum vsurarum; creditoris sine hærede impedire.

1520 13. Amp. vt si de certa pœna arbitrio boni viri moderata soluenda conuenisset, nihilque plus minusue, in omnem casum maioris vel minoris damni exigi queat, conuentio valida sit, pœnaque exigi possit Lopez. de contract. lib. 1. cap. 30. versic. porrò.

1521 14. Amp. vt debeatur vltra etiam quam interfit, si tamen pro interesse à creditore amisso exigatur, tunc interesse quod postmodum ex mora apparet a misum excedere non debet Lopez. d. cap. 30. versic. præterea authore Borgni. dec. 25. n. 33. par. 2. & vltra quam intersit conuentionalem pœnam exigi posse ex magis communi Gram. dec. 58. n. 7. & Gab. cõcl. eri. 34. n. 9. Seraphi. priuil. iur. 54. n. 3. Osase. decis. 70. n. 7. & Manci. de iuram. par. 4. eff. 217. Cor. conf. 153. n. 1. vers. circa quartam lib. 1. etiam iure canonico excepto episcopo, & clericis conf. 28. n. 9. lib. 2.

1522 15. Amp. vt Princeps conuentionalem pœnam parti quæsitam remittere non possit Alduin. conf. 21. n. 102 in conf. Peregr. lib. 4.

1523 16. Amp. etiam si vigore sententiæ peteretur quam victor iniustam confessus esset, nam cum sententia iuris, & de iure præsumptionem indueat, ius, & veritatem vbi in iudicatum transiuit, ei non potest obesse cõfessio, quæ in foro poli obesset in quo sola veritas attenditur, non autem iuris, & de iure præsumptio Bero. conf. 30. n. 38. & 39. lib. 2. subdẽs eo minus dictam confessionem attẽdi posse, vbi de sententiæ iustitia constaret, vel de eius iustitia dubitari minimè posset.

1524 17. Amp. peti posse etiam in foro poli, quoniam si conuentionali pœna iure canonico Spiritu sancti instinctu facto ad Deum nos principaliter dirigente permittitur, in foro conscientiæ etiam permissa censenda est Cor. conf. 2. n. 15 lib. 3. Laur. de Rodulph. in cap. consuluit. Q. 67. de vsur. Rebuf. in l. 1. glo. 1. nu. 62. vbi Bolognet. n. 141. C. de sentent. quæ pro eo quod interest profer. Vasq. controuers. illustr. cap. 28. n. 16. Surd. dec. 260. n. 22. Came. de locato. par. 3. cap. 12. n. 3. Manti. de contract. lib. 14. tit. 37. n. 4. supra amp. 2. de magis communi etiam vltra quam intersit Manci. de iuram. par. 4. eff. 217.

1525 1. Lim. non tamen à debitore offerri debere nisi petatur, & sententia etiam condemnatoria lata sit Coua in 4. de sponsal. 2. par. cap. 6. §. 8. n. 11. Gutierez. de iuram. confirmator. contract. par. 1. cap. 36. n. 11. ad fin. dixi superius.

1526 2. Lim. non procedere inter personas ecclesiasticas inter quas non nisi in quantum interest exigi potest Ang. conf. 43. in fi. Rebuf. supra nu. 568. Meno. de arb. cas. 260. nu. 41. Felicia. de societate cap. 29. nu. 24. dixi supra. Gras. eff. cleri. 56.

1527 3. Lim. nõ procedere quando pœna in fraudem vsurarũ adiecta fuisset Rebuf. supra n. 573. Felicia. supra n. 25. dicam infra limitatio. . . .

1528 18. Amp. etiam si obligatio mixtim contineat factum, & quantitatis dationem, nam pœna ratione facti apposita censebitur, nempe in casu permisso Rebuf. in l. 1. n. 277. C. de sentent. quæ prò eo quod interest profer. Surd. decis. 259. n. 11. distinguit tamen Salice. in l. cum allegas. n. 12. C. de vsur. & Ambrosi. de Vignat. in cap. salubriter. nu. 96. de vsur.

1529 19. Amp. siue factum sit affirmatiuum siue negatiuum, vtroque enim casu pœna conuentionalis committitur ex identitate rationis Bologne. in l. 1. n. 141. C. de sent. quæ pro eo quod interest. profer. Menoch. de arbitrar. iudic. cas. 260. n. 22. Rebuf. in d. glo. proferuntur. n. 36.

1530 20, Amp. vt conuentionalis pœna ex sola conuentione absque iuramẽto sustineatur l. si quis maior C. de transactio. Bolognet. in d. l. 1. n. 141.

1531 21. Amp. etiam si factum veniret consecutiue, ad dationem quantitatis, ad huc enim cõuentionalis pœna debetur si de nõ solito fœnerari agamus de communi testatur Alex. conf. 76. nu. 19. lib. 5. & Addunt. ad Rot. Bonon dec. 148. in nouissimis.

1532 22. Amp. vt si plura essent facta promissa, cũcta, effici debeant, ne pœnalis stipulatio committatur l. si is qui ducenta. §. cũ ita. & § vtrum de rebus dub. Mantica. de contract. lib. 14. tit. 37. n. 15.

1533 23. Amp. contrauentionẽ facti sufficere quãuis iuris effectum sortita minime fuerit Abb. in c. Rainaldus. n. 17. de testament. Manti. d. tit. 37. n. 21.

1534 24. Amp. pœnalem stipulationẽ committi simul ac interpellatus fuit promissor elapso tanto tẽpore quo implere promissa potuerit, nec impleuerit l. si ex le-

ex legati causa de verb. oblig. l. Æmillus. vbi glo. verbo. restitui. de minor. l. diuortio de nego. gest. Mantic. d. tit. 37 n. 24. dixi supra.

1535 1. Lim. non procedere quando dies tacita vel vel expressa fuisset stipulationi adiecta, quia dies interpellat pro homine vt de expressa est tex. & ibi Doct. in l. magnam. C. de contrahen. & committ. stipulat. & de tacita l. 2. circa. med. C. de iure. emph. Manti. d. tit. 37. n. 25. & 26.

1536 2. Amp. hanc limitationem vt poenalis stipulatio ex lapsu diei committatur hæreditate etiam iacente l. ad diem. vbi Bar. n. 1. Alex. n. 5. Ias. n. 4. & seq. de verbo. obligatio. Manti. d. tit. 37. n. 26. & supra amp. 12.

1537 25. Amp. vt cum primum certum fuerit intra tempus stipulatione comprehensum promissum factum impleri non posse, pœnalis stipulatio iure cõmissa intelligatur, quamuis legalis non aliter committatur quam toto tempore elapso l. si insulam fieri. de verbo. obligatio. de communi omnium Ias. in l. cum stipulatus sim. n. 7. eod. tit. Rim. Iun. cons. 75. n. 20. & seq.

1538 1. Lim. non procedere quando dictum fuit quod tunc pœna committatur, quia hoc casu in stipulatione pœnali ab homine certo apposito tempore totius temporis lapsus requiretur Dec. in c. personas col. fin. sub n. 14. versic. ex quo infertur. de appelatio. Rim. Iun. supra.

1539 2. Lim. & distingue, quod aut facti stipulatio habet certum tempus expressum à contrahentibus, & tunc toto tempore elapso ad totum interesse stipulatio committetur l. insulam intra biennium de verbo. obligatio. aut à contrahentibus non habet certum tempus expræssum, & tunc licet tacitè insit, stipulatio intelligitur ad interesse particulare commissa, cum primum promissor cœpit esset in mora faciendi l. stipulationes non diuiduntur vbi Bar. & alij. de verbo. obligatio. Alex. in l. si ita stipulatus essem n. 3. Aretin. n. 1. eod. tit. Mantica. d. lib. 14. tit. 37. n. 27.

1540 3. Lim. non procedere quando tempus à contrahentibus prorogatum fuisset, tunc enim pœnæ commissionem impediet; licet non reuocet commissam l. cũ stipulatus sim mihi in princip. de verb. obligatio. Mantica supra n. 28.

1541 26. Amp non sufficere ante moram interesse offerre ad facti implementum euitandum, quia pœnalis stipulatio sub ea conditione contracta censetur si factum, puta domum, promissor non ædificauerit, conditio autem in forma specifica impleri debet l. qui hæredi l. Meuius de conditio & demõstrat. soluendo autem interesse conditionem in forma specifica non implet Alex. in l. stipulationes nõ diuiduntur n. 31. ad finem. de verbo. obligation. Mantica. supra. n. 29. d. tit. 37.

1542 27. Amp. vt qui in pœnam incidit eamque soluit, iuuari non possit ex ipso contractu, exceptione enim repellitur l quæro §. inter. locatorem. loca. non obstantibus clausulis in instrumentis solitis apponi quæ non suffragantur ita Rot. Roma. tenuisse testatur Mantica. supra. n. 47.

1543 28. Amp. vt stipulatio pœnalis commissa pœnitentia, vel principalis debiti oblatione minime tollatur Ang. cons. 326. n. 3. Paris. cons. 21. n. 41. & sequent. lib. 4. Mantica. supra n. 48. Intelligentes si contrauentio in committendo consistat; secus si in omittendo. Marta. dec. 7. n 10. 13. vbi si contrauentioni renuncietur non committi etiam fauore tertij adiectam.

29. Amp. vt si promissioni de non offendendo sub pœna conuenta & in stipulatũ deducta quæ conuentionalis dicitur parti applicetur, nisi fisco fuerit applicata; & vlterius delicti pœna fisco soluenda erit, quoniam pœnæ istæ concurrunt Mars. cons. 9. n. 50. Hercul. de caut. de non offendend. cap. 10. n. 8. & sequent. licet ex consuetudine fisco dicat applicari & Gratian. discept. 840. n. 26. & sequent. & 956. n. 1. vbi etiam quando medietas fisco & medietas parti applicari debet, si reus soluendo non sit fisco prius soluitur, quod si iudici receptorum à fisco certa pars est præstanda, tunc eam illi fiscus præstare teneatur d. discept. 840. n. 11. & sequent. quando duplex pœna concurrit vna ciuilis alia criminalis, altera non confundit alteram Franc. in cap. Fælicis §. per hoc. n. 4. de pœ.. Bertaz. cons. crim. 491. n. 7. Gratia. d. discep. 956. n. 9. sed si pars vel fiscus suam pœnæ partem noluerit, nõ erit locus iuri accrescendi n. 11. & Baiard. ad. Clar. Q. 95. n. 23.

1544 1. Lim. principaliter pœnam conuentionalem non deberi nec pœnalem stipulationem committi, quando pœna dationi quantitatis adiecta fuisset per annorum dinumerationem, tunc enim vsuram saperet nec exigi posset l. stipulatio ista. §. alteri vbi omnes. de verbor. obligation. l. rogasti. §. si tibi. si cert. petat. Cor. cons. 43. n. 16. lib. 2. Docto. in cap. dilecti. de arbitr. Alex. cons. 49. nu. 1. & cons. 50. n. 1. & cons. 51. n. 2. lib. 4. Aretin. in §. omnes. n. 4. Institut. de action. Laur. de Rodulph. de vsur. Q 67. de communi testatur Purpur in §. si tibi. l. rogasti. n. 79. si cert. petat. Ambros. de Vignat. in cap. salubriter. n. 91. de vsur. vbi idem probat de constitutionibus in pondere numero vel mensura cum & in his vt in pecunia mutuum contrahatur Afflict. decis. 135. n. 1. de communi Rebuf. in l. 1. glo. 1. n. 64. C. de sentent. quæ pro eo quod interest proferu :t. Gulielm. de Benedict. in cap. Rainutius. verbo. & absque liberis. 2. n 229. de testament. Ruin. cons. 133. 8 lib. 1. Dec. cons. 183. in fi. de communi Balb. de præscriptio. 2. part. 3. part. principal Q. 13. n. 6 & Capra. reg. 70. n. 17. & 28. Bolognet. in d. l. 1. n. 67. C. de sentent. quæ pro eo quod interest proferunt. Mari. Angus. cons. 264. n. 21. Crauet. cons. 817. n. 1. & ex 10. versic. reorum, vbi idem subdit respectu fisci & de magis communi cons. 693. n. 18. vbi idem quando cum priuato fiscus concurreret de communi omnium Rota. Roma. decis. 90. n. 4 & 5. part. 2. diuerso. Manti. de contract. lib. 8. tit 24. n 19. & quando in contractu mutui apposita fuisset n. 20. & tit. 25. n. 7. vbi sine distinctione qualitatis personæ Lanfranc. decis 355. Mantua. sing 401. de communi Matte. communi opinio verbo. interesse. & verbo. vsura Franc. Marc. decis. 411. part. 1. Manti. supra lib. 14. tit. 37. n. 7. Menoch. de arb. cas. 260. . 42.

de magis communi Gutierez. de iurament. confirmatorio.contract. par. t. cap. 36. n. 10. Farinae. Q. 163. n. 108. Peregr. conf. 18. n. 4. vbi quando per dinumerationem annorum promissio facta fuisset. lib. 3. Gutierez. cano. QQ. lib. 2. cap. 20. de communi Cabal. resol. crimin. 226. n. 1. ita vt non modo magis communem, verum receptissimam esse patet hanc limitationem quam, & verissimam censeo, & sine dubio cõtractum vsurarium præsumi ex tex. in l. cum allegas. in fine. C. de vsur. & Bal. in d. §. si tibi. col. 3. versic. sed an probato. si cert. petat. probat Manti. de contract. lib. 8. tit. 24. n. 19. & supra dixi n. 1492. Viui. dec. 350. n. 5.

1545 1. Amp. d. primam limitationem procedere etiam si pœnæ nomine apposita sit Crau. conf. 693. n. 15. & tenent omnes supra in limitatione citati.

1546 2. Amp. vt eiusmodi pœna sub prætextu Papalis dispensationis adijci nequeat quoniam, summus Pontifex super hoc non potest dispensare super futuris vsuris enim dispensare, nequit cap. super eo. de vsur. quia Diuino iure prohibentur Alex. conf. 49. n. 1. lib. 4. Rebuf. in l. t. glo. t. n. 65. C. de sentent. quę pro eo quod interest proferũtur vbi Bolognet. n. 67.

1547 3. Amp. nec etiam cum inimico de hac pœna conueniri possit, nec enim cum inimicis etiam fœnerari fas est Conrad. de contract. Q. 42. Add. ad Rom. sing. 269. Rebuf. d. glo. 1. n. 66.

1548 Contrarium tenet Roma. sing. 269.

1549 4. Amp. siue creditor fęnerari solitus sit, siue nõ, vtroque enim casu prædictæ pœnæ appositio prohibetur. gl. in l. Iulianus. §. idem Papinianus de action. empti. & in l. cum allegas. C. de vsur. Alex. in l. stipulatio ista. §. alteri. n. 11. de verbo. obligatio. & conf. 50. n. 1. & conf. 51. n. 2. lib. 4. de communi Ambros. de Vignat. in cap. salubritet n. 92. de vsur. & Rebuf. in d. glo. 1. n. 67. de communi etiam testatur Bolognet. in d. l. 1. n. 67 Purpur. in l. rogasti. §. si tibi. n. 81. si cert. petat. de magis communi testatur Crau. conf. 693. n. 17. Manti. de contract. d. lib. 14. tit. 37. n. 7.

1550 Contrarium in non solito fœnerari tenent Sali. in l. rogasti. n. 7. si cert. petat. Alex. conf. 119. n. 16. lib. 2. de communi testatur Gozad. conf. 55. n. 12. & de magis communi. Turza. commun. opinion. conclus. 71. & Caroc. de locato. par. 7. conclus. 10. nu. 30. præterquam in mutuo vt per Turza. vbi supra licet idem in mutuo teneant Turza. & Caroc. vt ipse refert, sed in mutuo id mihi non probat Turzan. cum dicat facto adiectam quæ non solito fœnerari soluenda sit, si ab eo qui non sit solitus fęnerari vel ex alia quam mutui causa debeatur, de communi Decia. conf. 79. n. 4. lib. 3.

1551 In solito fęnerari pęna alteri rei etiam adiecta in fraudem vsurarum præsumi tradunt Mantua. sing. 401. Lopez. de contract. lib. 1. cap. 30. versic. præterea authore, & indistincte in solito fęnerari pęnam in fraudem vsurarum adiectam censeri etiam facto adiecta quod quantitatis obligatio præcedebat de magis communi Viui. decis. 350. n. 8. 9.

1552 5. Amp. siue pęna legitimum modum vsurarum excedat siue non, vtroque etenim casu in fraudem vsurarum apposita censetur, de iure etenim Diuino hodie nullus est vsurarum modus legitimus cum nihil ex mutuo sperari possit. Lucas. 6. Rebuf. in l. 1. glo. 1. n. 68. C. de sentent. quæ pro eo quod interest, &c. & est omnium Legistarum Canonistarumque communis sententia prout testatur Ambros. de Vignat. in cap. salubriter. nu. 92. de vsur.

1553 6. Amp. non posse etiam arbitros in laudo disponere vt sorte non soluta certa annua quantitas solui debeat quousque sors soluatur, non enim minus vsura hæc est quam si ita à partibus conuenisset cum factum iudicum, & arbitrorum factum partium censeatur Bal. & alij in l. rogasti §. si tibi. si cert. petat. Abb. & alij in cap. dilecti. de arbitr. Ias. in l. promissis. C. de transact. Dec. conf. 39. sub n. 5. Rebuf. in d. l. 1. glo. 1. n. 69. Crau. conf. 693. sub n. 18. versic. non obstat locum. Purpur. in l. rogasti. §. si tibi n. 43. si cert. petat. & in sententia iudicis n. 19. & in compromisso seu laudo magis communem Villalo. commun. opinio. lit. V. n. 73. & in sententia iudicis Peregri. conf. 18. n. 4. lib. 3. vide infra primam sublim. suprascriptæ primæ limitationis.

1554 7. Amp. etiam si pęna pro loco fuerit promissa, adhuc enim si quantitati fuerit adiecta non erit valida promissio Rebuf. in d. l. t. glo. 1. n. 71. vbi testatur ita iudicatum.

1555 8. Amp. etiam in contractu transactionis, nulla enim ratione excludi potest vsurarum præsumptio oriens ex pœna dationis quantitatis adiecta transactioni l. promissis. vbi Salic. Ias. & alij. C. de transactin. Alex. conf. 49. n. 15. & conf. 50. n. 2. lib. 4. Dec. conf. 183. n. 1. & in fine Rebuf. in d. l. 1. glo. 1. n. 70. Gozad. cõs. 55. n. 12. Franc. Marc. dec. 411. n. 13. par. 1. Purpur. in d. l. rogasti. §. si tibi. n. 80. si cert. petat.

1556 Contrarium tenet Alex. conf. 119. num. 17. Barbat. conf. 45. n. 28. lib 4. Capra reg. 70. n. 37. & 38. vbi idem in compromissis. Ripa. responso. 176. n. 6.

1557 1. Lim. secundam istam opinionem non procedere in transactione facta super mutuo, tunc enim cum quicquid sorti accedit vsura sit, eiusmodi pęna in fraudem vsurarum apposita censebitur, nec ideo debebitur. Bal. in l. cũ allegas n. 6. C. de vsur. Ripa. d. responso. 176. n. 6.

1558 2. Lim. non procedere nisi in solito fęnerari, quia ex qualitate personę in fraudem apposita censebitur, & nulliter Bal. in d. l. cum allegas. n. 7. vide supra amp. 4.

1559 9. Amp. procedere in omni contractu siue bonæ fidei siue stricti iuris l. Iulianus §. idem Papinianus. de actio. empti. l. pęnam. de vsur. l. promissis, C. de transactio. eadem namque in vtriusque ratio prohibitionis viget Docto. in l. stipulatio ista. §. alteri. de verbor. obligation. Ambros. de Vignat. in cap. salubriter. num. 93. de vsur. Rebuf. in l. t. glo. 1. num. 71. C. de sentent. quæ pro eo quod interest Alex. consil. 49. num. 12. lib. 4. & in l. stipulatio ista. §. alteri num. 11. de verbor. obligation. Bolognet. in d. l. t. n. 67.

1560 1. Lim. 9. amp. vt licet in cõtractibus bonæ fidei sim-

simpliciter initis procedat ampliatio, secus tamen est si stipulatio, vel iuramentum adhibitū fuisset, hæc enim contractui robur addunt Bursa. cons. 53. n. 39. 40. Caroc. de locato. par. 3. c. 12. n. 4. sed potius isti videntur aduersari ampliationi quam eam limitare, nam nec stipulatione nec iuramento pactum vsurarium validari potest efficaciter scilicet c. debitores. de iure iuran. & licet Alex. cons. 158. col. 1. lib. 2. velit pœnam dationi quantitatis adiectam exigi posse secus tamen probat Veg. cons. 68. n. 155. & seq. & Viui. dec. 350. n. 10.

1561 10. Amp. etiam in vltimis voluntatibus, non enim valet dispositio testatoris, vt forte intra certum tempus non soluta in pœnam non soluentis puta hæredis annuum solui debeat donec fortem soluerit, etenim vsuram saperet Bar. in l. 3. §. finali. de annu. legat. & in l. 2. C. de his quæ pœnæ nomine. Aretin. in §. final. n. 6. Instit. de legat. Alex. in l. stipulatio ista §. alteri. n. 16. de verb. oblig. vbi idē in sententia Gozad. cons. 55. n. 12. versic. præterea Rebuf. in d. l. 1. glo. n. 71. Bologne. n. 67. C. de sent. quæ pro eo quod interest &c. Franc. Marc. dec. 411. n. 18. par. 1. vbi etiam de apposita in laudo Crauet. cons. 693. n. 18. Peregri. cons. 18. num. 4. lib. 3.

1562 11. Amp. vt si fuerit adiecta facto incontinenti vsurā sapiat, licet secus sit vbi ex interuallo promitteretur Salic. in l. rogasti. n. 7. si cert. peta. Alex. cons. 49. n. 9. lib. 4. vide tamen supra in conclusione citatos. vide infra amp. 13. & sublim. 2.

1563 12. Amp. siue pœna dationi quantitatis pro pœna adijciatur, vel etiam factum augmentatiuum quantitatis, velut si tibi mutuauerit Titius centum pacto adiecto, vt pro eo Romam peteres, librum scriberes, vel huiusmodi facias, cum namque forti accedat, vsura est glo. & Bar. in l. rogasti. §. si tibi & alij ibidem si cert. petat. Ambros. de Vignat. in capit. salubriter. n. 97. de vsur. Rebuf. in l. 1. glo. 1. n. 73. C. de sentent. quæ pro eo, quod interest Barbat. cons. 45. n. 21. versic. sed si per factū lib. 4. Alex. in l. stipulatio ista § alteri. n. 13. de verbo. obligatio. de communi Purpur. in d. l. rogasti. §. si tibi n. 76. si cert pet. Bologne. in d. l. 1. n. 67. in fine. C. de senten. quæ pro eo quod interest &c.

1564 1. Lim d. ampliationem 12. non procedere quando ex facto eiusmodi creditori nihil adesset, sed maiorem tantum creditoris cautionem contineret dicti facti promissio, vt puta si pro quantitate mutuata debitor iudicium suscipere promisisset, & ad illud accedens præceptum de soluendo recipere sub certa pœna, tunc enim cum nihil adsit vltra fortem, hoc non est vsura l. sed si quis. §. finali. si quis cautio. Bat. in d. l. rogasti. §. si tibi ante finē. vbi Purpur. n. 77. & 93. si cert petat.

1565 13. Amp. etiam si facto, vel speciei apposita pœna sit obligatione quantitatis præcedente, quoniam originalis causa inspicitur Abb. in c. dilecti. n. 14. de arbitr. idemq; tunc de facto, quod de quātitate iudicatur. Capra. reg. 70. n. 31. & 32. Laur. de Rodulph de vsur. Q. 67. Purpurat. in d. §. si tibi. n. 83. vide supra amp. 11.

1566 14. Amp. etiam si nomine ac pro interesse ob solutionem pecuniæ in tempore conuento minime factam; talis promissio emanauit, adhuc enim tāquam in fraudem vsurarum facta non sustinebitur. Lup. in c. per vestras. not. 6. n. 7. de donatio. inter vir. & vxor pag. 395. etiam interesse concurrente exigi non potest Gram. dec. 58. Balb. dec. 25. Ricci. collect. dec. 1073.

1567 15. Amp. vt si priuato non debeatur cui principaliter promissa fuit Crau. cons. 693. n. 16. & 17. & ex æquitate ita Senatum Pedemontanum tenuisse testatur Thesaur. dec. 98. n. 3 Cabal resolutio. crim. cas. 216. n. 13. Crauet cons. 817. Ricci. supra vbi aliter remissiuè ampliat Bertaz. cons. cri. 48. n. 7. Thob. cons. 110. n. 6. Ond. cons. 89. n. 62 lib. 2. vbi quando ei prima contrauentione contractus in totum foret dissolutus alio quin secus, n. seq. & si adsit clausula rato manente pacto expræssa non tacita eam fiscus exigit ab vtraque parte n. 68. 69.

1568 Contrarium tenet Franc. Marc. dec. 41. n. 19. per tex. in l. fiscus. de iure fisci, & videtur tenere Thesaur. d. dec. 98. in fine. sed d. l. fiscus non probat hanc secundam opinionem, vt & aduertit Cabal. supra n. 14. & seq.

1569 16. Amp. vt nihil iudicis decretum operetur si pœna in fraudem vsurarum fuerit adiecta Thesaut. dec. 79. & 98. Ricci. supra.

1570 1. Sublim. primam limitationem non procedere in pœnæ promissione facta à partibus, si arbitri sententiæ, vel laudo non pareatur, hęc etenim in casu contrauentionis exigi poterit, nec in fraudem vsurarum apposita censebitur, sed ratione cōtemptus, quamuis dationem quantitatis laudum contineret Docto. in c. dilecti de arbitr. Bal. in l. promissis C. de trāsact. & cons. 18 in fine lib. 1. Barbat. cons. 45. n. 21. lib. 4. Ripa. respons. 176. nu. 6. Rebuf. in l. 1. glo. 1. n. 69. C. de sentent. quæ pro eo, quod interest. profes. de communi Legist. & Canonistarum testatur Ambros. de Vignat. in c. salubriter n. 94. versic. solutio de vsur. idem dicens stante statuto prohibente exactionem pœnæ dationi quātitatis adiectæ, & si arbitri condemnassent ad dādam certo tempore quantitatem certam sub pęna Meno. de arbitr. iud. cas. 260. n. 13. & seq. vide supra amp. 6. Gratia. discept. 21. n. 25. vbi etiam monitione opus non esse si terminus præfixus vt n. 26.

1571 2. Sublim. non procedere quando pœna ex interuallo promissa fuisset, tunc enim in fraudem vsurarum apposita neutiquam censebitur, ex quo debitor quantitatis eam promittere non cogitur, iam purè seu simpliciter debito contracto scilicet absque alicuius pœnæ adiectione, vt argum. l. 1. titius de pignorat. actio. tradunt Bar. in l. 2. n. 1. C. de pact. pignor. Cor. cons. 33. n. 1. lib. 1. Aretin. in §. omnes. n. 9. Institut. de action. Rebuf. in l. 1. glo. 1. n. 74 vbi Bologne. n. 68. C. de sentent. quæ pro eo, quod interest profer. post Salic. in l. rogasti. n. 7. si cert petat. & Alex. cons. 49. n. 9. lib. 4.

1572 1. Lim. d. secundam sublim. non procedere quando collusio, vel fraus adhibita probaretur ante, vel tempore mutui videlicet, quod fuisset actū debitorem ex interuallo ad pœnam se obligare debere, tunc etenim velut in vsurarum fraudē adiecta corrueret Aretin. in d. §. omnes. n. 9. versic. nisi posset. Institut. de actioni.

1573 2. Lim. non procedere quando vſurario promitteretur, tunc enim poenæ promiſſio inualida foret, ob illius ſiniſtram vigentem ſuſpicionem vſurariæ ſcilicet prauitatis Aretin. in d. §. omnes. n. 9. verſicul. niſi etiam ſit. Barba. conſ. 72. n. 21. lib. 4. Rebuf. in d. l. 1. glo. 1. n. 75. Bologne. n. 68. C. de ſentent. quæ pro eo quod intereſt.

1574 3. Lim. non procedere vbicumque ex fragilitate perſonæ promiſſionem ex interuallo proceſſiſſe cenſeri poſſet, propterea enim promiſſio non teneret. Aretin. in d. §. omnes. n. 9. verſic. vel niſi eſſet. Inſt. de action.

1575 3. Sublim. non procedere in foro poli, velut ſi debitor liberè ſoluere promitteret non procurante creditore, ſed tantum ſimpliciter creditor reciperet abſque vſurariæ prauitatis intentione, & mallet conuento tempore ſortem recipere, quam pœnæ ſolutionem expectare, hoc enim caſu quia ceſſaret fraudis præſumptio, pęnę promiſſio valida foret Sot. in 4. ſentent. diſtinct. 15. Q. 2. art. 2. col. 5. verſic. primum tripliciter Sum. Angel. in verbo. vſura. §. 31. Purpurat. in l. rogaſti. §. ſi tibi. n. 91. ſi cert. petat. Rebuf. in l. 1. glo. 1. n. 76. C. de ſentent. quę pro eo quod intereſt &c.

1576 1. Amp. tam in non ſolito fœnerari, quã in ſolito fœnerari Deus namque intentionẽ intuetur, quæ ſi bona etiã in fęnerari ſolito ſit, iuuabit in cõſcientia, in foro poli enim non iudicatur ex præſũptionibus, at ſola veritas inſpicitur. Purpur. in d. §. ſi tibi. n. 92.

1577 2. Amp. vt licet quando, vt pœna prætenditur non debeatur in foro poli ante iudicis ſententiam, ſecus tamen quando, vt intereſſe deberetur Lopez. de contract. lib. 2. c. 34. uerſic. tam quia, & uerſic. ſeq. uide ſupra 8. ampliationem.

1578 1. Lim. 3. ſublimitationem non procedere quãdo pœna promitteretur ſi in tempore conuento nõ fieret ſolutio, ſi creditor mallet pęnam incurri quã debitum ſolui, & quando creditor teneret ob impotentiam debiti ſibi ſoluendi debitorem pęnam incurſurum, & ſi in fraudem apponeretur uelut ad aliquid ultra debitam ſortem accipiendum, his enim caſibus uſura argueretur Lopez. de contract. lib. 2. c. 34. uerſic. tertio quando.

1579 2. Lim. non procedere quando non pro intereſſe damni, uel lucri ceſſantis recompenſatione pęna appoſita fuiſſet, ſed ſub nomine, & intentione pęnę ad culpam debitoris coercendã, tunc enim ſi debitor ex impotentia, & ſine culpa non ſoluat, pęna abſque uſura exigi non poſſet, quamuis eam creditor exigere poſſet ſi appoſita fuerit pro recõpenſatione, damni uel lucri ceſſantis, ex mora etiã inculpabili contingentis ob impotentiam, quamuis in foro fori hoc pactum reprobetur; in foro tamen poli quando ſolummodo creditor ſuæ indemnitati conſulere voluit, ſolum paratus ſibi de damno ſi accideret prouidere, alias ſtatuens nihil præter ſortem exigere, nihil molietur iniuſtum ſi huiuſmodi damnum ſeu intereſſe damni etiam ex mora inculpabili exigeret, quoniam pactum in conſciẽtia valuit iuxta rectam paciſcentis intentionem. Lopez. ſupra. verſic. his ſuppoſitis & verſic. ſeq. ſubdens quod ſi non conſtaret an pęnæ nomine, vel pro intereſſe recompenſatione, in dubio intentio paciſcentis inſpicienda ſit; quod ſi nomine pęnæ, & intereſſe recompenſatiuum ſit, tunc quatenus pęna ſit, exigi non poſſit vbi mora poſt modum ex impotentia, vel citra culpam accidat; haberet tamen locum in caſu quo ex impotentia etiam inculpabili damnum accideret ex mora ſoluendi, quoniam pactum velut quædam præmonitio fuiſſet, qua ſe creditor à ſuo intereſſe propter morã amittendo indemnem conſeruare voluit, & vbi creditor indemnis ſeruatus eſt à moroſo etiam culpabili debitore aliud pęnæ nomine prætendere nequit, vt per eum.

1580 4. Sublim. non procedere quando ſors alteri, alteri autem pęna promiſſa fuiſſet, tunc enim ſorti accedere nil dicitur, ideoque nec vſura conſiderari poteſt. Bar. & Ang. in l. qui res. §. qui ſtipulatur. de ſolutio. vbi Imo. n. 4. reſpondet rationi quã pro contraria opinio. Purpur. adduxit Alex. in l. ſtipulatio iſta §. alteri. n. 12. de verbo. obligatio. Bolognet. in l. 1. n. 68. C. de ſentent. quæ pro eo, quod intereſt, poſt Rom. conſ. 510. n. 13. in fine. Manti. de contract. lib. 8. tit. 24. n. 24.

1581 Contrariam ſententiam ne via fraudibus aperiatur tenet Purp. in d. l. rogaſti. §. ſi tibi. num. 81. ſi cert. petat. Rebuſ. in d. l. 1. glo. 1. n. 78. C. de ſentẽt. quę pro eo quod intereſt. Manti. de contract lib. 8. tit. 24. n. 24. poſt Rom. conſ. 510. n. 13. in fine.

1582 1. Lim. primam opinionem non procedere in ſolito fęnerari, tunc etenim fraus legi facta videtur Imo. in d. §. qui ſtipulatur n. 4. Alex. in d. §. alteri, n. 12. Purpur. in d. §. ſi tibi. n. 81.

1583 2. Lim. non procedere ſi ita in fraudem promitteret, tunc enim fraudis initę ratione inualida eſſet Bolognet. in d. l. 1. n. 68.

1584 3. Lim. non procedere quando ſuo procuratori ſtipulatus aliquis fuiſſet, quia ſibi ipſi ſtipulatus videretur Alex. in d. §. alteri. n. 12.

1585 4. Lim. non procedere quando ſtipulatus fuiſſet pęnam ſub poteſtate ſtipulantis exiſtenti aut valde coniuncto ex hoc enim fraus argueretur arg. l. vir vxori. §. finali. ad Velleia. & l. pupillus. §. ſed & ſi de authorita. tutor. vbi Bar. qui eam legit cum §. item ipſe n. 3. Ang. conſ. 106. ante finem & Maſc concl. 442. n. 2. & dixi in tractatu emptionum in coniecturis ſimulationum & Manti. & alij in ſublim. citati in contraria eius opinione & Crau. cõſ. 156. n. 11.

1586 5. Sublim. non procedere quando in contractu iuramentum interueniſſet, quia cum ſeruari poſſit iuramentum, pœnam deberi operabitur Roma. conſ. 510. n. 12. Alex. in l. ſtipulatio iſta §. alteri. n. 17. de verbo. obligatio. & cons. 158. n. 2. lib. 2. Bauer. de virtut. iuram. Q. 73. Rebuf. in l. 1. glo. 1. n. 77. C. de ſentent. quæ pro eo quod intereſt profer. vbi Bolognet. n. 68. Purpur. in l. rogaſti. §. ſi tibi. n. 85. ſi cert. petat. Gram. decis. 58. n. 6. Crot. cõs. 107. n. 18. vſque ad quadruplum vt per eum Seraphi. priuileg. iuram. 53. n. 2. Gram. dec. 58. n. 6.

1587 Contrarium tenẽt Meno. lib. 3. præſumpt. 122. n. 62. Felician. de ſocietate cap. 29. n. 30. & Napolit. cons. quatenus intereſt tantum condemnare ex Bellon. dec. Genu. 216. Ricci collect. decis. 2170. verſic. datur etiã Manc. de iuram. part. 4. effect. 60.

1580 1. Lim.

1588 1. Lim. d quintam sublimitationem, nam qui inrauit absolutionem à iuramento, petere potest si in statu absolutionis petendæ existat Bal. in d. l. rogasti col. penulti. vers. sed quid si subdens iurantis hæredem adsolutione non indigere quoniam iuramentum iurantis hæredem non afficit, licet ad hæredem eius transeat cui iuratur Rebuf. d. glo. 1. n. 77. in d. l. 1. vbi Bolognet. n. 68. qui repetere posse subdunt si soluisset, Alex. in d. l. stipulatio ista. §. alteri. n. 17. de verbo. obligat.

1589 2. Lim. non procedere nisi in iuramento solutionis, non autē in iuramento probationis, si namque iurauero me esse obligatum pro pura sorte cum re vera vsura insit, non obligabor, idque in fraudem vsurarū factum censebitur Bal. vbi supra.

1590 3. Lim. non procedere quando iuramentum esset omnino insolitum Seraphi. supra. n. 4.

1591 6. Sublim. non procedere quando pęna dationi quantitatis sub conditione adiecta esset si non solueris ac proinde ob retardatam solutionem, in eiusque defectum, tunc enim siue apponatur pęna vt stipulatori soluatur, vel vt alteri per stipulationem acquiratur, & siue principaliter & simpliciter, datio quantitatis versetur, siue dare & facere simul æque principaliter, & siue quantitatem principaliter dare, ac pro illius executione versetur factum, tunc pęnalis stipulatio valida est, sed ad modum legitimum restringetur l. cum allegas. vbi glo. C. de vsur. & in l. stipulatio ista. §. alteri. de verbo. obligationi §. alteri. Institut. de inutil. stipulation. Aretin. in §. omnes. n. 11. Instit. de action. Rebuf. in d. glo. 1. n. 77. in fine.

1592 1. Amp. tam in non solito, quam in solito fœnerari, cum namque debitor à pęna eximere se ipsū queat debitum soluendo vsurarum præsumptio cessat Aretin. supra quem secutus est Rebuf. supra.

1593 1. Lim. d. sublimitationem non procedere quādo in similibus contractibus mutuans, sic semper fecisset, ex hoc enim vsurarum fraus arguetur Aretin supra.

1594 7. Sublim. non procedere in contractu mixto factum & quantitatem continente, quia non magis tunc dationi quantitatis pęna censebitur adiecta, quam ipsi facto, ea propter pęna exigi poterit Aretin supra (intelligendo vt in præcedenti sublimitatione dixi) Barbat. cons. 45. n. 27. lib. 4. Rebuf. in d. l. 1. glo. 1. n. 79 qui tamen non determinat. C. de sent. quæ pro & quod interest. vbi Bolognet n. 68. ad finem qui tamen subdit hanc opinionem multos contradictores habere. Surd. decis. 259. n. 11. & vbi quantitas in emptionem bonorum stabilium conuertenda esset communem probat Rot. Rom. decis. 159. inter collectas per Pacifi. de saluian. interd. inspect. 3. cap. 4. n. 390. & sequent. in secunda æditione.

1595 1. Lim. d. sublimitationem septimam non procedere nisi erediturī nihil adsit, nam si quicquam ratione quantitatis adesset vsura censeretur Bar. in l. rogasti. §. si tibi. ad finem si cert. petat. vbi Purpur. n. 77. & 93.

1596 8. Sublim. non procedere quando statuto vel consuetudine caueretur vt creditoris in duobus solidis pro libra interesse fingatur soluendis à tempore moræ debitoris, valida erit enim consuetudo, vel huius modi statutum; nam sunt à Iudice ita & per statutum & consuetudinem potest interesse taxari, cum non minoris potentiæ lex sit, illius ministro, potest etiam statutum ex causa fictionem inducere, & in mente statuentium esse sat est. glo. in l. 1. §. puerītiam verbo. ratus de liber. & post inū Bal. conf. 166. n. 1. lib. 1. Rebuf. in d. l. 1. glo. 1 n. 80. C. de sentent. quæ pro eo quod interest. profer. Gozadin. conf. 55. n. 12. Thesaur. decis. Pedemont. 79. n. 2.

1597 1. Lim. non procedere quando pęna ad cautelam apposita esset quia scilicet ita partes conuenissent prius, tunc enim factum iudicis nil operaretur Thesaur. supra. n. 2.

1598 2. Lim. non procedere in mutuo, quoniā cū lege Diuina nihil inde sperari possit, & quicquid sorti accedit vsura sit, non potest lege ciuili induci, & permissa fieri Rouescal. in add. ad Bal. supra. d. conf. 166. n. 1.

1599 1. Sublim. non procedere post mortem, tunc enim vsura vel potius interesse peti posset Cin. in authent ad hæc. C. de vsur. in fine Gozad. conf. 55. in fine dixi plenè in tractatu interesse & in tractatu mutui.

1600 9. Sublim. non procedere in persona honesta & non solita fœnerari pęnam stipulātē, in ea enim cessat vsuræ præsumptio, omnisque sinistra suspicio Alex. conf. 119. n. 16. lib. 2. & cons. 40. n. 14. lib. 4. quod est Anto. à Prato. Veter. Gozadin. conf. 55. n. 12. vbi communem testatur prout & Decia. conf. 79. n. 4. lib. 3. post Bero. conf. 30. n. 33. lib. 2. de communi etiam testantur Soarez. communi opinion. lit. P. n. 137. de magis communi Turzan. communi. opinion. conclusion. 71. & de communi Gutierez. de iuramento confirmaton contract. part. 1. c. 36 n. 9. de magis communi Carpe. de locat. part. 7. conclusio. 18. n. 30. Add. ad Rot. Bononiens. decisio. 148. in nouissimis Gutiet. cano. Q. Q. lib. 2. c. 20. n. 11.

1601 Contrariam opi. tenet. Rui. conf. 145. n. 8. lib. 4. de magis communi Crau. conf. 639. n. 17. & in mutuo Manti. de contract. lib. 8. tit. 24. n. 20.

1602 10. Sublim. non procedere quando coniectura alia capi posset quam præsumptio vsurarum, tunc enim numquam fraus & vsura præsumetur Bal. conf. 18. in fine lib. 1. Gozad. conf. 55. n. 13. dixi in tractatu simulationis, in tractatu emptionum in serto.

1603 11. Sublim. non procedere nisi in contractu mutui (si in non solito fœnerari versemur) quia nō nisi in mutuo (nisi in solito fœnerari) in fraudem vsurarum pęna ista censetur adiecta de magis cōi. Alex conf. 119. n. 16. lib. 2. & conf. 63. n. 3. lib. 4. Crauet conf. 189. n. 8. in fine lib. 1. de communi Addent. ad Rot. Bononien. decis. 148. in nouissimis.

1604 12. Sublim. non procedere in contractu transactionis, tunc enim non dicitur merè apposita quantitatis dationi, contractus enim transactionis (quo à litibus receditur) dicitur contractus do vt des, quando actor pro quantitate à Reo promissa actionem remittit, quocirca pęna quæ actori promittitur ex eo quia facit promittitur & sic super con-

contractu innominato ille autem non dat Bal. in l. cum allegas. n. 8. C. de vsur. qui idem de iure canonico subdit, & in laudo transactionis specie. Alex. conf. 119. n. 17. lib. 2. Capra. reg. 70. n. 37. Mantica. de contract. lib. 8. tit. 24. n. 25.

1605 Contrarium tenet Ruin. conf. 133. n. 8. lib. 1. Cran. conf. 693. n. 18. versic. non obstat vbi de arbitri sententia, & iudicis etiam.

1606 13. Sublim. non procedere quando non vnius fauorem sed vtriusque contrahentium pœna conuenta respiceret, vt puta si propter contemptum fuerit apposita tunc enim nõ saperet vsuram Alex. in l. stipulationum. §. finalis. n. 7. versic. & ex prædictis. de verbo. obligation.

1607 14. Sublim. saltem exigi posse quatenus verum interesse apparet. tunc enim quoad hoc vsurarum præsumptio cessat Afflict. decis. 135. n. 3. Bolognet. in l. 1. n. 68. in fine. C. de sentent. quæ pro eo quod interest. Paris. conf. 44. in fi. lib. 1. Cranet. conf. 693. n. 15. versic. non obstat secundum Lopez. de contract. lib. 2. c. 34. versic. dicitur secundo. qui in conscientia peti posse inquit quando pro interesse damni vel lucri recompensatiuo pœna fuisset adiecta, si debitor fuerit in mora etiam sine culpa Thesaur. decis. 79. n. 1. Mantica de contract. lib. 14. tit. 37. n. 8. Cabal. resolution crimin. cas. 226. n. 7. dixi in tractatu mutui & interesse vbi latè declaraui quę requirantur vt damni, lucriuè cessantis interesse iure peti valeat.

1608 15. Sublim. non procedere quando creditor pœnam stipulatus esset vt se ipsum indemnem conseruaret, si tempore conuento, debitum non solueretur, tunc enim creditor pęnam poterit exigere, quamuis nullum aliud interesse amittat, si sui culpa debitor conciento tempore soluere omittat de communi testatur Lopez. de contract. lib. 2. c. 34. vers. adde secundo.

1609 1. Lim. non procedere quando in fraudem vsurarum posset apposita præsumi puta per solitum foenerari, si interesse excedat, vel per singulos, annos, vel menses committi deberet & huiusmodi casibus Siluester. in verbo. vsura. 1. Q. 28. Lopez. supra.

1610 15. Sublim non procedere in alijs contractibus mutuo excepto nisi legitimum modum vsurarum excederet pęna quantitati adiecta, vel nisi quando non excederet legitimum modum, fauore foenerari soliti apposita fuisset, quia his casibus in fraudem vsurarum apposita censeretur; nam quod pęna dationi quantitatis apposita in alio quá mutui contractu ab eo qui foenerari solitus non sit, nec excedat legitimũ modum non præsumatur in fraudem vsurarum apposita l. vtrum. de petitio. hæred. Roma. conf. 510. n. 13. Alex. conf. 76. n. 14. lib. 5. & conf. 135. n. 17. lib. 6. de communi Gozad. conf. 55. n. 12. Bero. conf. 30. n. 33. lib. 2. de cõi. Mantica. de contract. lib. 24. tit. 8. n. 21. & sequent. & Soarez. commun. opi. lit. P. n. 136.

1611 2. Lim principaliter non procedere nec pęnã conuentionalem deberi, quando debitor esset in tãta necessitate constitutus, vel angustia positus, vt ei quod promisit efficere impossibile foret, speciẽue promissam præstare, tunc enim minimè tenebitur propter impossibilitatem excusatus Conrad. de contract. Q. 85. Angel. in sum. verbo. pœna. §. 13. Rebuf. in l. 1. glo. 1. n. 63. C. de sentent. quæ pro eo quod interest profer.

1612 3. Lim. non procedere mora regulari cessante Barbos. in l. 5. n. 36. & 37. solus. matrimon. & infra lim. 23. Bar. in l. si duo. §. hæc autem. de const. pecun. distinguit an præcedat facti vel dationis promissio deinde si non detur nec fiat pęna subijcitur tunc mora exigatur, alias secus. & Alba. conf. 417. n. 3. 4. siue affirmatiua vel negatiua verba sint.

1613 4. Lim. non procedere quando pęna apposita fuisset in fauorem eius qui foenerari solitus esset, tunc enim ex qualitate personæ in fraudem vsurarum apposita censeretur. Innoc. in cap. suam de pęnis in fine Ang. conf. 219. n. 8. Alex. conf. 63. n. 3. lib. 4. Capra. reg. 70. n. 30. Lopez. de contract. lib. 1. c. 3. versic. præterea authore (vide sublim. 15. primæ limitationis principalis) de communi Soarez com. opi. lit. P. n. 136. & Turzan. com. opi. 71. Rebuf. in l. 1. glo. proferuntur n. 47. C. de sẽt quę pro eo quod interest. Vital. de claus. in claus. incipien. restat vt videamus si pęnæ pag. 723.

1614 5. Lim non procedere quando facti vel speciei obligationem, quantitatis obligatio, seu pecuniæ datio præcedebat, quoniam obligationis inspecta origine non factum, neque speciem promissam, sed quantitatem pęna respicit, & idẽ de facto hoc casu quod de quantitate iudicatur Abb. in c. dilecti n. 14. de arbitr. Purpur. in l. rogasti. §. si tibi n. 83. si cert. petat. Capra. reg. 70. n. 31. & 32. vbi idem inquit siue obligatio ad speciem, vel factum tendat ad augmentum debiti, velut si promiseris decem in paschate dare, quæ si non dederis librum scribere vel dare promisisses, & si non dedisses vel scripsisses pęnam promisisses; hæc enim pęna in fraudem usurarum, secundum communem apposita censetur; siue etiam tendat ad faciliorem exactionem uelut si decem in paschate dare promiseris, quæ si non solueris librum pignori dare debeas, uel infra decem dies de soluendo præceptum recipere, quod si non fecisses tot pęnæ nomine soluere promisisse, tunc enim pęna in fraudem usurarum apposita uideretur tam in solito quam in non solito foenerari secundum communem sententiam. n. 33. & 34.

1615 6. Lim. generaliter non procedere ubicũq; vsurarum suspicio subesse posset, tunc enim pęnæ appositio uelut usurarum sapiens inualida foret Dec. ęto. in d. l. rogasti §. si tibi si cert. petat. Bologne. in d. l. 1. n. 141. C. de sentent. quæ pro eo quod interest proferuntur. Caroc. de locato. part. 7. concl. 18. n. 28.

1616 7. Lim ut licet difficultas poenæ obligationem non impediat, eius tamen incursum impediat Soc. conf. 288. n. 30. lib. 2. Ruin. conf. 150. n. 10. & seq. lib. 1. Ias. in l. stipulatio ista in principio. n. 10. uersic. tu aduerte. de uerbo. obligatio. Mantica. de cõtract. lib. 14. tit. 37. n. 30.

1617 1. Sublim non procedere quando culpa casum & difficultatẽ præcessisset. tunc enim casualis difficultas non excusaret à poenæ commissione l. 2. §. si quis tamen. si quis action. l. si uendita. de rescind. uendi.

venditio. l. si. vehenda. §. idem iure in fine. ad lege. Rhod. de iactu. Cor. cons. 69. n. 37. lib. 2. subdens difficultatem etiam si culpa non præcesserit, non excusare à principali obligatione l. continuus. §. illud. de verbo. obligation. nec exactionem impedit saltem quo ad æstimationem l. non dudum deleg. 3. l. si domus. §. qui confitetur. delegat. primo Cor. supra. n 38. Manti supra. n. 31.

1618 2. Sublim. non procedere quando casus difficultatis præuideri potuisset, tunc enim promissori foret imputandum si non prospexerit arg. l. si quis domum. §. finali. locati. Belion. supputation. lib. 3. cap. 13. n. 1. versic. vnde pro defensione. Manti. supra. n. 31.

1619 3. Sublim. non procedere quando de conuentionali pęna ageretur à qua nõ excusat difficultas, licet à legali excuset Rim. Iun. cons. 815. n. 55. quod intelligo secundum præcedentes sublimitationes.

1620 8. Lim non procedere quando agens ex pœnali stipulatione nõ probaret se pro sui parte implesse contractum, hoc enim non probato doli mali exceptione submouebitur l. quæso §. inter locatorem. locati. l. Iulianus. §. offerri de action. empti. Bal. in cap. 1. n. 10. qualiter domin. proprieta. priuetur Cor. cons. 343. n. 6. 344. n. 1. & 2. lib. 1. Brun. cons. 48. n 9 Caroc. de locato, part. 7. concl. 18. n. 10. Manti. de contract lib. 14. tit. 37. n. 46. dixi in tract. emptionum vbi plenè egi de materia. d. §. offerri cum eius ampliat. & limitationibus. Alba. cons. 173. n. 16 455. n. 9.

1621 9. Lim. nam pœnalis stipulatio si fuerit pro parte tantummodo contrauentum, pro parte tantũ committetur, & contra illum solummodo qui cõtra fuerit arg. l. rescriptum de ijs quib. vt indignis, nam factum alterius ei nocere non debet qui nihil fecit l. de pupillo. §. si plurium. de operis noui nunciatio. & pœna suos tantum authores tenet l. sancimus. C. de pœn. Manti. d. tit. 37. n 32. & seq.

1622 1. Sublim. non procedere nisi in legali non autem in conuentionali pœna, quia cum lege mitius quam cum homine agitur glo. in l. Celsus. in principio de recept. arbitr. Rimin. Iun. cons. 171. n. 46. Mantica. supra n. 34. in pœna autem conuentionali distingendum sic est.

1623 Quod aut conuentionalis pœna facto diuiduo adiecta fuit, vel facto indiuiduo; primo casu aut promissor aliud fecit quam promisit pro parte, & tunc in solidum conuentionalis pœna committetur l. 4. §. Cato. vbi Bar. in sum. si vero alter hæredum promissoris contrauenerit, tunc pro parte illius tantum pœna committetur pro hæreditaria portione d. §. cato. versic. at si de eo cautum sit & hoc casu vnius factum non oberit ei qui non fecit l. de pupillo. §. si plurium de oper. noui nunciatio.

Secundo autem casu quando pœna facto iuncta fuit indiuiduo indubie contra promissorem in solidum committetur, quoniam si in facto diuiduo hoc procedit, multo magis in indiuiduo, cum namque id nequeat in partes diuidi, nec in parte contrauẽtum dici potest, sed in totum; Quod si hæredum promissoris alter contra fecerit, aduersus omnes pœnalis stipulatio cõmissa censebitur, quod enim in partes diuidi non potest, iuris interpretatione ab omnibus quodammodo factum videtur Mantica. d. tit. 37. n. 34. & 35.

1624 1. Lim. quod in d. distinctione dictum fuit de pœna facto diuiduo adiecta cum dumtaxat hæredem qui contrauenit pro hæreditaria portione pęnalem stipulationem commisisse non procedere, nisi quãdo factum primitiua obligatione compræhensum in faciendo tantummodo consistit vt in d. §. Cato secus si & in dando versetur. tunc etenim pęnalis stipulatio aduersus hæredes omnes commissa censebitur, sicut in obligationibus dandi receptum est l. 5. §. si sortem. de verbo. obligatio. vbi Alex. n. 2. & 3. ita omnes tenere testatur & Mantica. d. tit. 37. n. 37.

1625 1. Amp. hanc primam limitationem vt si factum diuiduum in obligatione versetur ad litis decisionem tendens, pęnalis stipulatio ex vnius contrauentione quoad omnes committatur, sicut in obligationibus dandi dispositum est Imol. in d. §. sortem. n. 9. versic. alius tertius intellectus post Bar. in d. §. Cato. oppositio. 10. Alex. in d. §. si sortem. n. 4. Manti. d. tit. 37. n. 38.

1626 1. Amp. secundam partem. d. distinctionis respectu pęnalis stipulationis facto indiuiduo adiectæ vt si plures indiuiduum factum promiserint, & alter eorum cõtrauenerit pęnalis stipulatio quoad omnes committatur pœnalis enim stipulatio secũdam naturam principalis dispositionis intelligi debet, siue pęna idem quod principalis obligatio, vel diuersum complectatur Alex. in d. §. si. sortem. n. 10. reiecto Imo. contrarium tenente quando pęna diuersum contineret. Manti. d. tit. 37. n. 39.

1627 Si quis autem id promiserit quod in dando cõsistat & pęnam adiecerit, & aliquid non dederit, etiam si iure ciuili pęnalis stipulatio in totum cõmissa censeatur; de iure tamen canonico promissio exceptionem habet, quia eo iure pęna pro illa tantũmodo parte committitur pro qua controuentum fuit Bar. in tract. different. inter ius ciuil. & cano. n. 50. Alcia. in d. §. Cato. n. 146. & sequent. vbi multifariam limitat. refert Mantica. supra. n. 40. & dixi In interpretationibus contractuũ & pactorũ verbo. contractus.

1628 10. Lim. vt licet pęnæ conuentionales etiam vltra quam intersit exigi possint, si tamen nihil intersit exigi non poterunt, nec iuramentum locũ habebit quasi non fuerit contrauentum Crescent. decis. 17. de probatio. Mantica. d. lib. 14. tit. 37. n. 44 etiam si contra plures insolidum commissa esset, illi enim quorum nihil intersit doli exceptione submouebantur n 43. per l. 2. §. item si in facto. vbi Bar. & alij de verb. oblig. Mancl de iura. part. 4. eff. 217. n 9. & per tot ex magis communi vltra quã intersit exigi posse etiam in foro poli, fortius tamen si iuratum sit & Cor. cons. 220. n. 6. lib. 1. sed Scain. dec bono. 22. ad interesse restringi ait, vel saltem quadruplum non excedere etiam iuratam.

1629 11. Lim. non procedere quando obligatus reficere damnum hac de causa passum, illud refunderet, tunc enim ad aliud non teneretur glo. in l. vtiq; de recept. arbtr. quam Doctores communiter sequuntur prout testatur Alex. in l. insulam. n. 9. de verbo. obligation.

1630 Con-

1630 Contrariam opinionem magis communiter receptam testantur Soarez.commu. opinio. lit. P. n. 140.& Caroc.de locato.part.7.conclus.15.n. 20.

1631 12.Lim.pœnam conuentionalem peti non posse vbicumque contractus principalis nullus esset, quia accessorium sine principali valido non subsistit, vt si formæ defectu nullus esset, vel ob errorem, ac defectum consensus, vel propter incertitudinem & huiusmodi glo.in l.3.verbo.Saluiana si quid in fraud. patron.Ias.in l.1.§. si vir vxori.n. 18. de acquirend. posses.Latè Tiraquel. de constituto. part. 3.lim.7.n.28.& 29.post Soc.cons.95. n. 11. lib. 3. Ruin.cons.85.n.3.lib.5. Natta. cons. 451. nu. 33. Decian.cons. 48. n. 40. & 41. loquens de pœna & interesse quando lex resisteret lib.2 de communi Paris.cons.24.n.80.lib.2.Cepha.cons.226.n.17.de communi testatur Soarez.commun.opin. lit. P. n. 138. receptissimam testatur Gutierez. canonica. Q.Q.lib.2.cap.20.n.11. & Villalob. lit. P. n.69. & quando nullus esset ob enormissimam læsionem aut dolum Morot.cons.92.de cõi.Caroc.de locat. par. 7.concl.18.n.14.& quando principalis contractus rescinditur.Ond.cons.89.n.64.lib.1.& ex actu nullo nõ incurri Rota. Rõ.dec 467.n.5.par.1.recẽtis.

1632 1.Sublim. nam quãdo lex factum punit & animum facientis vt in pacto futuræ successionis ex actu nullo pœna incurreretur Felin in cap.ex tenore n. 9. de rescript. Cagnol. in l. final. n. 51. C. de pact. & in pœna legali Marcabr. cons. 94. n. 194. Molina. de primogen.lib.2.c.16.n.19.

1633 2.Sublim. vel potius secus esse dicas vbicumq; contractus non simpliciter per legem annullatur, sed tantummodo altera parte volente, tunc enim ea valere volente, pœna contrauentione per alium contrahentem facta committetur, ac solui debebit Ancheran.cons.137.alias.141.n.1.Caccialup. de transactio. Q.14. in fine. Marcabrun. cons. 94. n.196.

1634 3.Sublim. nõ procedere quando actus annullatio tenderet ad prohibitionem augendam vt puta alienationis, & solum contrauenietis præiudiciũ & ad fauorem obseruantis, tunc enim alia pęna cõcurrere potest Bar. in l. prætor. in principio. n. 3. vbi latè distinguit de operis noui nunciatio. Marcabrun.supra.n.195.

1635 4.Sublim. non procedere quando nullitatem non allegare iurassent, tunc enim si contractus ratione solemnitatis omissæ non valeret, non posset allegari nullitas quamuis secus esset quando nullitas propter defectum iurisdictionis intercederet puta ob nullitatem compromissi Bertaz. in l. si quis maior.n.475.& sequentl. C. de transactio. Caroc. supra.n.15.& seq.

1636 5.Sublim. non procedere quando principalis dispositio ab initio deficeret ea sola ratione quod non intersit, tunc enim pœna sustinetur quoniam in ea ratio prædicta deficit, nec enim in pœnis interesse consideratur l.stipulatio ista.§.alteri.de verbo.obligationi.Bar.in l. ita stipulatus. 115. n. 12. vbi distinguit.de verb.oblig.Soc. in l.2.§.item si in facto.n. 10.versic.sed aduerte Ias.sub.n.15.eod. tit. Caroc.supra.

1637 6. Sublim. non procedere nisi quando actus principalis ab initio valuit, tunc enim ex quo pœna accessoria esse cœpit, cessat principali sublato, secus tamen est si actus principalis ab initio nullus fuisset alio quam formæ defectu, tunc enim pęna committetur quamuis principalis actus non subsisteret Bar. in d.l. ita stipulatus n.12.Soc. in d.§. itẽ si in facto.n.10.Ias.n. 15. vterque in versic. sed aduerte.

1638 7. Sublim. non procedere quando ratio annullationis principalis contractus in pęna cessaret, tunc enim promissio pęnæ subsistet l. stipulatio ista §.alteri. de verbo. oblig. Caroc. de locato, part. 7. conclusio. 18.n.15.Coua.in c quamuis. de pact. in 6.2. part.§.4.n.4.versic.deinde Sanchez.de matrimo.lib.1.disput.7.n.19.

1639 8.Sublim. nõ procedere quãdo pęna accessoria iurata fuisset, quoniã virtute iuramẽti sustinebitur, cum promittens illam omni meliori modo se obligare voluisse videatur Bar. in l. si quis pro eo.n.15. de fideiussor. Caroc.supra.n.16.

1640 9. Sublim. non procedere quando promissor nullitatem non allegare promisisset sub pęna; tũc enim nullitatem allegando pęnam incurret Alex. cons.32.n.5.lib.2.Ripa.in l. ita stipulatus. n. 40. de verbo. obligation. Caroc. supra. n 17.Gutier. de iuram.confir.contract.par. 1.cap.36.n 9.

1641 10.Sublim. non procedere nisi in actu contra legem in quo pęna apposita nõ valet, secus si præter legem factus esset de communi. Ias.in l.non dubium. n.59.C.de legi. & Soarez. communi. opinio. lit.P.n.130.

1642 11.Sublim. vt contractus contra legem facti non valeant fauore facientium non sic est quoad contrahentium odium, nam pęnam incurrere tradunt Bar. in d.l.non dubium.n.20. Ias. n. 9. Tiraq. de retr. lignag.§.26.glo.2.n.8. & seq. Molina. d. c. 16.n.20.de cõi.Sanchez.de matrim.lib. 3. disputatio.2.n.3.versic. tertio. Rot. dec. 182.n. 7. cu per Farin. vbi si materia esset prohibita puta vsurarũ, & nullitas solum hæbreorum præiudicium concerneret.

1643 1.Lim. hanc 11.sublim. non procedere nisi quãdo actus nullus esset ob solam constitutionem irritantem in pęnam & odium contrahentium; secus quando actus nullus esset ob solemnitatis requisitæ defectum, & ratio differentiæ est, quoniam primo casu annullatio actus est pęna in odium frangentis legem inducta, nimirum si in odium transgressoris actus valet, ne ex suo delicto commodum reportet; in secundo autẽ non est pęna sed ob Reipublicæ bonum actus irritatur quia Reipub. expedit actum sine ea solemnitate non subsistere siue damno, vel commodo contrahentium cedat. Sanchez. de matrimn. lib. 3. disputatio. 2.n.8. versic. ad 3.

12.Sublim. quando pęna modica esset & damnum graue. Rot. d. dec. 182.n.8.

1644 13. Lim. non procedere quando promittenti quantitatis adiecta esset facti lucrosi promissio, quod si non fieret pęna promissa foret, hoc enim casu pęna in fraudem vsurarum adiecta censeretur nec exigi posset, siue in continenti, vel etiam

ex interuallo fuerit apposita. Bero. in rubr. de vsur. n. 69.

1645 14. Lim. non valere si distributa fuerit soluenda per singulos annos, vel menses Lopez. de contract. lib. 1. c. 30. versic. præterea aut horę quia vsurariam prauitatem saperet.

1646 15. Lim. non posse excedi à lege taxatam l. si ita stipulatus fuero decem. de verbo. obligatio. cōtenti namque esse debemus pœnis à lege definitis. Mantica. de contract. lib. 14. tit. 37. n. 9.

1647 16. Lim. nam si quis ita fuerit stipulatus si nauis ex Asia. venerit, siue Titius. consul. factus fuerit, vtra prius conditio extiterit sola committetur Castr. in l. si ita quis stipuletur. vbi Ias. n. 4. de verbo. oblig. Mantica. supra. n. 18.

1648 17. Lim. non procedere in mutuo, tunc enim pœna adiecta vsurariam saperet prauitatem, quoniam mutuum debet esse gratuitum, iuxta illud Lucæ. mutuum date nihil inde sperantes Ang. consil. 219. num. 8. Roman. consil. 510. sub. nu. 6. Alex. consil. 63. n. 3. lib. 4. Soarez. com. opinio. lit. P. n. 136. Turzan. concl. 71. qui communem testantur. & cita ti in prima limitatione.

1649 18. Lim. non procedere quando suspicio vsurarum subesset tunc enim tamquam in fraudem vsurarum apposita non deberetur. Doc. in l. rogasti §. si tibi si cert. pet. Bologne. in l. 1. n. 141. ad fin. C. de sentent. quæ pro eo quod interest.

1650 19. Lim. nam interesse arbitrio creditoris exacto pœna peti minime potest quia loco interesse in dubio apposita censetur Benint. decis. 16. in fine Bursat. consil. 21. n. 17. Manti. de contract. lib. 14. tit. 37. n. 29.

1651 20. Lim. vt si pœna de iure imposita fuerit promissa ad legalem restringi deberet Bolognet. d. n. 141.

1652 21. Lim. non procedere quando stipulator eiusue personam repræsentans non directo sed per indirectum offenditur, aliam scilicet personam offendendo, tunc enim stipulator non aget ad pęnam nisi sua interfit, cessante namque interesse nec per indirectum offendi diceretur l. aduersus in principio & in vlti. respons. de arb. Bar. in l. 2. §. item si in facto. n. 2. vbi Galiaul. n. 4. de verbo. oblig. Bal. in l. 1. n. 43. C. de sentent. quæ pro & quod interest &c. de magis communi Alex. in d. §. item si in facto. n. 5.

1653 22. Lim. non procedere nisi pœna fuerit per stipulationem promissa, quia si pacto nudo aut vestito contractus cohærentia nisi quatenus interesset peti minime posset glo. in §. alteri verbo pęnam Inst. de inutib. stip. Bal. in l. pacta conuenta n. 5. versic. venio ad quartum de pact. post §. adeo. Alex. in l. 2. §. item si in facto. n. 7. Soc. n. 10. de verbo. obligatio. Ang. in l. stipulatio ista 38. n. 3. de verbo. oblig. Cur. Iun. in addit. ad Alex supra post Rom. in d. l. stipulatio ista n. 8. ad fin. versic. in glo. super verbo. quanti Bereng. in l. 1. n. 122. C. de sent. quæ pro eo quod interest. Caroc. de locato. part. 7. concl. 18. n. 12. vbi per testes probari deberi nec iuramento probari posse, nec officium iudicis sufficere.

1654 Contrarium tenet. Rom. consil. 510. n. 1. & 2. & communē dicit Galiaul. in d. §. item si in facto. n. 6. Rom. autem distinguit inter contractus bonę fidei & stricti iuris prout & Garzias. in l. iurisgentiū. §. quinimo. n. 39. vt in bonæ fidei contractibus exigibilem esse etiam si non interfit paciscentis, quod in prima obligatione continetur impleri, nisi ratione affectionis, si in prima obligatione contentum fauore tertij respiciat; secus si odium tertij & prę iudicium contineret; in contractibus autem stricti iuris non esse exigibilem. post Bal. supra qui interesse inspici in odiosis factis, non in fauorabilibus.

1655 23. Lim non deberi sine mora Dec. consil. 2. n. 3. versic. nam quando Gab. consil. 173. n. 21. lib. 2. Bero. consil. 141. n. 10. lib. 1. Veral. dec. 231. part. 2. Seraphi. dec. 225. secus dicens vbi lucrum facere aliquis intenderet, tunc enim etiam sine mora implere debere inquit vide supra n. 1612.

1656 24. Lim. & declara generaliter ac distingue quod aut pœna apponitur ratione contemptus & tunc quanta esse debeat iudicis arbitrio relinquatur, quia iure non est determinata Roma. consil. 510. n. 9. versic. mihi vero. Meno. de arb. cas. 260. n. 16. & seq. Felicia. de societa. c. 29. n. 9. Caroc. de locato par. 7. concl. 18. n. 1. nisi quantitas non excedens duplum foret expræssa, quia ea exigi posset l. sciēdum. de euictio. Roman. supra. versic. si tamen.

1657 Aut apposita fuit ratione interesse & tunc aut contractui certitudinē continenti puta quantitatis certæ adiecta fuit, & tunc non potest excedere duplū, sed si contractui incertū continenti adiecta fit, puta factū & tunc verū interesse nō potest excedere nisi scienter vltra promissum fuerit, & si fit iuratum etiam quadruplum excedere posse probat. Rō. supra d. n. 9. in versic. aut loquimur de pœna & n. 10. & 11. post Bar. in l. stipulatio ista 38. n. 1. ad fin. Ias. n. 13. & Roma. in §. alteri. n. 20. 21. de verbo. oblig. Meno. supra. n. 19. 20. Felicia. supra. n. 10. 11. Caroc. d. n. 1. Bursa. consil. 21. n. 16.

1658 25. Lim. non procedere in eo qui aliquid ex aliorum consuetudine gerit, tunc enim a pœna excusatur. l. 3. ad Maced. l. si pignore. §. finali. vbi Bar. de pignorat. actio. Bal. consil. 145. n. 6. versic. sexto. lib. 3. Crau. consil. 362. n. 4. Bero. consil. 90. n. 5. & seq. lib. 3.

1659 26. Lim. non procedere quando ex contrauentione nullus læditur, ac nullius interest, tunc enim peti non potest, quia non auditur is cuius interesse cessat l. 2. in fine. §. si quis in ius vocat. non ier. l. finali. rem. rat. habe. Roma. cōs. 193. per tot. Crau. cōs. 739. n. 26. Caroc. de locato. part. 7. cōclus. 18. n. 11. Vulp. consil. 139. n. 14. qui tamen in prætorijs secus dicit quia ratione contemptus debentur.

1660 1. Sublim. non procedere in prætorijs pęnalibus stipulationibus puta nō euadendi seu exeundi carceres, locumue carceris loco assignatum, tunc enim tamet si exiens redeat illico nec interesse alicuius versetur, nihilominus pęna ratione contemptus committetur Vulp. supra.

1661 Cōtrariū si statim reuersus sit Carrer. in pract. de indici. & tortur. §. testium indicium est fuga. n. 30. post Rom. supra Marf. consil. 122. n. 3. Tiraq. in l. si vmquam. verbo. susceperit liberos. n. 145. C. de

reuocan. donat. Hercula. de cautio. de non offend. c. 50. n. 17. & seq. Duen. reg. 393. limitat. 2. Ond. conf. 94. n. 25. lib. 2.

1662 1. Lim. d. primam sublimitatio. non procedere quādo carceratus exijt ex aliqua iusta causa, tūc. n. etiam à pœna cōuentionali excusatur & alia quavis Ias. in l. qui Romæ. §. duo fratres n. 16. 17. Ripa. n. 14. Crot. n. 20. de verbo. obligatio. de cōi. Tbob. conf. 111. n. 30. Bertaz. cons. cri. 80. n. 15. 421. n. 15. 20. & seq. lib. 2. Farinac. Q. crim. 30. n. 171. & seq. de communi Onded. conf. 94. num. 18. & seqent. lib. 2.

1663 1. Amp. hanc limitatio. etiam si promissio sub pœna iuramēto roborata fuisset, adhuc enim pœna euitabitur, quoniam quælibet etiam iurata promissio intelligitur nisi ex iusta causa superueniēti contrafiat l. final. vbi Ias. qui satisd. cog. Bossi. de carcerat. fideius. commit. n. 48. Bertaz. conf. cri. 80. n. 6. Ond. supra. n. 21.

1664 2. Lim. d. primam sublim non procedere quando fugiens ex carceribus indebite ac iuris ordine non seruato carceratus fuisset, tunc enim fugiendo non cōmittetur pœna, nec fideiussor de tuto carcere tenebitur, etiā si iuramentū additū fuisset Farinac. d. Q. 30. n. 61. & seq. Meno. cōs. 212 n. 57. Seraphi. priuileg. iuramen. 132. n. 9. Clar. in §. finali. Q. 21. versic. tertio autē in fi. Ondede. conf. 94. n. 14. & 15. lib. 2. vbi etiam n. 11. & 12. probat aufugientē isto casu non haberi pro confesso. & conuicto. vbi. n. 30. & seq. etiam iniustā causam à contemptu excusare probat, & respondet Rim. Iun. qui tenuit contra hanc. 2. limitationem.

1665 Contrarium tenuit Rim. Iun. conf. 135.

1666 27. Lim. non procedere nec pœnam conuentā deberi nisi probetur contrauentio, quæ non præsumitur cum in facto consistat l. in testamento in fine. prima de conditio. & demonstratio. l. multa. in principio eod. tit. Bal. in c. 1. n. 10. qual. domi. feudi propriet. Crau. conf. 785. n. 2. Natta. conf. 174. nu. 24. Bursa. conf. 53. n. 6. & conf 149. n. 35. vbi etiam quod coniecturæ non sufficiant.

1667 28. Lim. non incurri pœnam ex actu vel contrauentione, quando ex priuilegio vel contrauentionē vel actum gessit etiam in probato, antequam tamen declaratio improbationis secuta fuerit, a dolo enim causa etiam iniusta excusat, prout & a contrauentione Crau. conf. 909. n. 10. Ondede. conf. 94. n. 30. & seq. lib. 2.

1668 29. Lim. non procedere in eo quod fieret lege permittente, illud enim pœnam non meretur, nec propterea pœna incurreretur. l. iniuriarū. §. 1. de dolo l. Graechus. C. ad leg. Iul. de adulter. Dec. conf. 604. n. 9. Crau. conf. 873. n. 5. Cepha. cōf. 182. n. 19. Rol. conf. 57. n. 23. lib. 1.

1669 30. Lim. non procedere quando bona fide quid actum fuit, tunc enim pœnā non meretur sic agens l. si seruum. 70. §. non dixit versic. amouere vbi glo. verbo. non videri. de acqui. hæred. Crau. conf. 366. nu. 20. & conf. 413. nu. 17. post. Ias. conf. 41. ad finem. lib. 3. subdens ex iniustis causis etiam fidem bonam oriri, ac etiam ex temerarijs Bertaz conf. crim. 421. n. 8.

1670 31. Lim. non procedere eius respectu quod ad voluntatem ad pœnam agentis actum fuit, ex quo enim eius voluntate quid actum fuit, non potest ille ad pœnam agere l. cum in plures. §. lege dictalocati. l. 3. de fide instrumento. l. Titia. §. finali. de manumis. testamento. l. vim facit. §. tamdiu. quod vi aut clam. Bal. cons. 368. versic. tertio quia lib. 5. Crau. conf. 969. n. 23.

1671 32. Lim. si per errorem actum quicquam fuerit vel contrauentum, tunc enim quia contemnendi aut contraueniendi animus, & consensus abesse censetur, pœnæ stipulatio committi neutiquam potest quia sine malo animo non committitur l. 1. in fine. quod cuiusque Vniuersi. nomi. l. qui falsam de Fals. Docto. in l. 1. in fine. ad leg. Cornel. de sicar. Oldrad. conf. 291. n. 9. Crauet. conf. 419. num. 7. & conf. 863. num. 8. vide infra limitatio. 34.

1672 33. Lim. non procedere dolo cessante sine quo pœna incurri non potest l. aliud est fraus. de verbo. sig. l. sancimus. C. de pœn. Bar. in l. 1. num. 2. si quis testa. lib. esse ius. fue. Cor. conf. 205. nu. 6. lib. 2. Rui. conf. 184. num. 10. lib. 2. Crau. conf. 947. nu. 2. Bertaz. conf. cri. 80. n. 7. 422. n. 6. Alba. conf. 97. n. 35. 36. vbi tradit ad hoc requisita Rol. conf. 74. n. 15. lib. 3. Becci. conf. 60. nu. 17. Ond. conf. 103. n. 31. vbi de dolo & culpa lib. 1. vide 34. & 35. lim. proxime sequentes & earum sublim. Scain. dec. Bono. 43. c. 53. vbi de conuentionali & dolum in pupillo cessare ex Bero. conf. 65. n. 187. lib. 1. præsertim ex oblatione soluendi Rot. dec. 489. part. 2. recentis. vbi à pœna & doloquamlibet causam excusare testamento contrauenientem.

1673 1. Amp. vt corporalis pœna nequeat sine dolo incurri, nec lata culpa suffici & ex communi Viui. communi. opi. 819. de magis communi Ceual. cōi. opi. 580. nec. etiam extraordinaria de magis communi Ond. conf. 109. n. 29. lib. 1.

1674 34. Lim. non procedere in ignoranter contra ueniente, ignorans enim, neque delinquere, nec in dolo esse censetur Bal. in l. quod te. ante fin. si cert. pet. Rui. conf. 184. n. 10 lib. 2. Bertaz. conf. cri. 490. n. 8. Cepha. conf. 242. n. 9. Bursa. cōf. 149. n. 40. & seq. Rot. Rom. dec. 21 n. 4. part. 1. diuerso. & 151. crim. per Farin. subdens fundantem se in priuatione iuris scientiam plene probare debere, nec per coniecturas sufficere 467. n. 3. 4. part. 1. recentis. & 387. num. 4. part. 2. scientiam certam requiri nec præsumptam sufficere; sed si non agatur de totali priuatione, sed pro vna vice non præsentandi sufficit præsumpta Garzia. de benef. part. 10. cap. 1. n. 39. & si de iure tollendo, & pœna incurrenda agatur certa & indubitata scientia requiritur Seraphi. dec. 972. num. 10. sed dec. 1459. num. 3. & sequent. ex coniecturis & præsumptionibus veram scientiam probari ait, quæ à præsumpta differt, & eam dicit exactu qui verisimiliter solet in notitiam deuenire, ex conuersatione, ex facto arduo & alijs.

1675 1. Amp. vt scientia superueniens non sufficiat glo. in clem. 1. vers. sciente de consang. & affi. Bal. conf. 410. ad fi. lib. 2. Becci. conf. 60. num. 30.

1676

1676 2. Amp. vt si de iure quæsito amittendo agatur præsumpta scientia non sufficiat, sed legitime & clare probari debeat & intimatio requiratur Moli. dec. Luca. 57. vbi de commisso emphiteotæ licet in quærendo secus sit Moeda. dec. 4. de probat. 3. n. 3. de sent excom. vbi declarat de communi Flam. Paris. de confid. Q. 21. nu. 78. Rot. dec. 593. nu. 4. part. 2. recentior. 322. nu. 3. par. 2. recentis Rot. Lucan. anno. 1612. ex actis egr. D. Horatij Donati fol. 208. & de clauſ. ſublata. & parito breui vide Garz. de benef. lib. 6. cap. 3. & amp. tenuit Rota. dec. 283. n. 4. coram Coccino & dec. 18. coram Buratto. vbi de deuolutione iuris patronatus.

3. Amp. decretum irritans ignorantes non ligare Put. dec. 274. n. 2. lib. 1. Rot. dec. 467. n. 4. part. 1. recentis. vbi in pœna, nec nisi Papæ sit Gonzal. reg. 8. cancel. glo. 67. n. 21. Lotter. de re benef. lib. 2. Q. 26. n. 9. & licet possessionem inficiat cum sit accessorium non est illi locus nisi constitutio intret cui adijcitur & si possessorium habeat annexam cognitionem principalis negocij ordinarium dicitur, nec retardat, & datur appellatio Rot. dec. 48. part. 5. diuerso. 523. par. 1. recentis & 476. nõ valere si sit subreptitium vel obreptitium 621. n. 3. 173. nu. 22. par. 2. operari ne iudices aliter interpretari possint & idem de clauſ. ſublata & dec. 224. nu. 3. par. 2. recentis. nisi iustificetur titulum & possessionem non inficere Scain. decis. Bonon 18. n. 1. ex communi ipso iure annullare, nec partium consensum operari Rot. dec. 563. num. 7. par. 2. recentis. non trahi ad personas dispositione non comprehensas Milan. dec. 4. n. 1. vbi renunciari ei ab illo posse qui causæ auocationem obtinuit cum d. decreto & Coua in cap. quamuis. §. 2. n. 6 de pact. in 6. Viui. dec. 69. vbi clauſ. appellatione remota non operari quoad tertios, nec si notorie sit iniusta sententia, nec quoad deuolutiuum, nec alijs casib. & ex communi ignorantes in poenis non afficere Viui dec. 302. n. 15. Marta. dec. Pisa. 37. n. 12. vbi non extendi ad ius ante quæsitum; Papam non ligare nisi in iure non in gratijs positum sit Garzia. de benef. part. 5. cap. 1. n. 25. & sequent. vel nisi dicatur etiam per nos & n. 413. in reseruatione certi beneficij iustificata, vel in corpore iuris clausa titulum & possessionem inficere alias non sed ad effectum manutentionis iustificatum esse debere vel in continentis iustificari nu. 430. & pro manutentione impedienda constare debet reseruatio & sola ordinarij prouisio allegari num. 435. & cap. 5. nu. 23. fructuum acquisitionem impedire probat vide Gonzal. reg. 8. Cancel. glo. 67. vbi latè agit Rota. decis. 51. coram Coccino. vbi positum in reg. 8. mensium inficere titulum & possessionem & si non sit positum in reseruatione clausa in corpore iuris, vel alias super certo corpore beneficij quia eadem ratio viget vbi reseruatio est notoria & iustificata, & instrumentalis à prouiso Apostolico capta existente in possessionem prouiso per Abbatem cui alternatiua non conceditur, & quam decretum irritans regulæ inficit est, manutenibilis etiam quoad bona cappellæ licet solius cappellæ possessio capta sit & decis. 124. inficere titulum & possessionem si iustificatum sit, alias detentionem facti non tollere & dec. 354. inferioris non ligat ignorantes ex communiori Alex. conſ. 90. in fi. lib. 7. & Gomez. dec 6. lib. 1. de huius decreti effectibus latè Gab. de clauſ concl. 3. vbi amp. & lim. & vbi dispositio principalis cessat & ipsum cessare n. 82. & ita tenuit Rot. in Vriol. 19. Iunij 1592. coram Rpd. Gipsio.

1677 1. Sublim. 34. limitatio. non procedere quando scientia per testes probaretur, hoc etenim sufficere probat Moedan. decis. 1. de testi.

1678 2. Sublim. non procedere nisi in ignorantia, & errore alieni facti; nam facti proprij non est admissibilis, prout nec etiam iuris; quisque enim iura scire tenetur l. leges sacratissimæ. C. de legi iuncta l. verius. de probation. Bertaz. clauſ. 11. glo. 4. n. 2 & 3.

1679 3. Sublim. non procedere in notorijs, quorum scientia præsumitur. Moedan. dec. 3. n. 4. de sent. excõmunicatio præsumitur etiam ex lapsu longi tẽporis & actuum multiplicitate & ex obseruantia Rot. dec. 234. n. 16. 18. par. 2. recentis. & in eo qui æstimari & calculari fecit. dec. 216. d. par. 2. ex fama verisimili & coniecturis Gargiare. patro. 48. lib. 2. ex conuersatione, à communiter accidentibus & ex qualitate facti 54. n. 5. lib. 2. Corb. de cauſ. priu. ob non sol. cano. lim. 20. vbi alijs etiam casibus præsumi & Masc. concl. 1299. & coniecturis probari Surd. conſ. 82. n. 36. 519. n. 4. & dec. 221. n. 9. & seq. etiam si lex visum & lectum requirat d. conſ. 82. n. 39. & vbi scientia & patientia aduersarij requiritur puta pro acquirenda quasi possessione exemptionis, probatur actuum multiplicitate, nec requiritur in habente titulum particularẽ Rot. dec. 563. n. 4. d. par. 2. recentis & doli coniuncti in coniuncto præsumi Marta. dec. 2. in fi. n. 17. vide infra. n. 3937.

1680 35. Lim. non procedere quando ex iusta causa contrauenit, iusta etenim causa excusat etiam à pęna conuentionali Bal. in l. fin. Q. 11. n. 20. C. de contrahen. emptio. Ang. in l. tres fratres ad finem. de pact. Alex. conſ. 115. n. 15. lib. 4. Aret. conſ. 149. n. 8. Iaſ. conſ. 41. ad finem. lib. 3. de communi testatur Thob. conſ. 111. n. 30. & Bertaz. conſ. crim. 80. n. 5. & conſ. 421. n. 24. & Onded. conſ. 94. n. 19. lib. 2. de magis communi Bero. conſ. 88. n. 33. lib. 3. Farinac. Q. cri. 16. n. 35. & seq. vbi tam de legali quã de conuentionali pęna etiã compromissi & Q. 30. n. 175. Bursat. cõſ. 149. n. 59. vbi quando mulier peritiores consuluit, & quando iusta causa superuenit Tiraq. in l. si vmquam in fine n. 1. C. de reuocan. donatio. Mantica. de contracti. lib. 3. tit. 2. n. 18. Marta. dec. 7. vbi quando laudum fuisset iniustum.

1681 Contrarium tenent Alex. conſ. 119. n. 18. lib. 4. Marsil. in l. patre vel marito n. 22. de quæstion.

1682 1. Amp. primam procedere etiam si in contractu pęnali iuramentum adhibitum fuisset. Bertaz. conſ. cri. 80. n. 6. Onded. conſ. 94. n. 21. lib. 2. Marta. supra subdens promittentem non contrauenire lando si appellet, & appellatione renunciet euitare pęnam.

1683 1. Lim. secundam opinionem contrariam 35.

reuocan.donat.Hercula.de cautio. de non offend. c.50.n.17.& seq. Duen. reg. 393. limitat. 2. Ond. conf.94.n.25.lib.2.

1662 1.Lim.d.primam sublimitatio. non procedere quãdo carceratus exijt ex aliqua iusta causa, tũc.n. etiam à pęna cõuentionali excusatur & alia quauis Ias.in l.qui Romæ.§.duo fratres n. 16.17. Ripa. n. 14. Crot. n. 20. de verbo. obligatio.de cõi.Thob. cons.111.n.30.Bertaz.cons.cri.80.n.15.421.n. 15. 20.& seq.lib.2. Farinac.Q.crim. 30. n. 171. & seq. de communi Onded. cons. 94. num. 18. & seqent. lib. 2.

1663 1.Amp. hanc limitatio. etiam si promissio sub pęna iuramẽto roborata fuisset, adhuc enim pęna euitabitur,quoniam quælibet etiam iurata promissio intelligitur nisi ex iusta causa superuenięti contrafiat l.final. vbi Ias. qui satisd.cog. Bossi. de carcerat. fideius.commit.n.48. Bertaz.cons.cri. 80. n. 6.Ond.supra.n.21.

1664 2.Lim.d.primam sublim.non procedere quando fugiens ex carceribus indebite ac iuris ordine non seruato carceratus fuisset, tunc enim fugiendo non cõmittetur pęna,nec fideiussor de tuto.carcere tenebitur,etiã si iuramentũ additũ fuisset Farinac. d.Q.30.n.61 .& seq. Meno.cõs.212 n. 57. Seraphi. priuileg.iuramen.132.n.9. Clar.in §. finali. Q. 21. versic.tertio autẽ in fi.Ondede.cons.94.n. 14.& 15. lib.2.vbi etiam n.11.&12. probat aufugientẽ isto casu non haberi pro confesso.& conuicto.vbi.n.30. & seq.etiam iniustã causam à contemptu excusare probat, & respondet Rim. Iun. qui tenuit contra hanc.2.limitationem.

1665 Contrarium tenuit Rim. Iun. cons.135.

1666 27.Lim.non procedere nec pœnam conuentã deberi nisi probetur contrauentio, quæ non præsumitur cum in facto consistat.l. in testamento in fine.prima de conditio.& demonstratio.l.multa. in principio eod.tit.Bal.in c.1.n.10.qual. domi. feudi propriet.Crau.cons.785.n.2. Natta. cons. 174 .nu. 24.Bursa.cons.53.n.6.& cons 149.n. 35. vbi etiam quod coniecturæ non sufficiant.

1667 28.Lim.non incurri pęnam ex actu vel contrauentione, quando ex priuilegio vel contrauentionẽ vel actum gessit etiam in probato,antequam tamen declaratio improbationis secuta fuerit,a dolo enim causa etiam iniusta excusat,prout & a contrauentione Crau.cons.909.n.10. Ondede.cons.94.n. 30.& seq.lib.2.

1668 29.Lim.non procedere in eo quod fieret lege permittente, illud enim pęnam non meretur, nec propterea pęna incurreretur. l. iniuriarum. §. 1. de dolo l.Gracchus.C.ad leg.Iul.de adulter. Dec.cons. 604.n.9.Crau.cons.873.n.5.Cepha.cõs.282. n.19. Rol.cons.57.n.23.lib.1.

1669 30.Lim.non procedere quando bona fide quid actum fuit, tunc enim pęnã non meretur sic agens l. si seruum. 70. §. non dixit versic. amouere vbi glo. verbo. non videri. de acqui. hæred. Crau. cons. 366. nu. 20. & cons. 413. nu. 17. post. Ias. cons.41.ad finem. lib. 3. subdens ex iniustis causis etiam fidem bonam oriri, ac etiam ex temerarijs Bertaz cons.crim.422.n.8.

1670 31.Lim. non procedere eius respectu quod ad voluntatem ad pœnam agentis actum fuit, ex quo enim eius voluntate quid actum fuit, non potest ille ad pœnam agere l. cum in plures.§. lege dicta. locati. l. 3. de fide instrumento. l. Titia. §. finali. de manumis. testamento. l. vim facit. §. tamdiu. quod vi aut clam. Bal.cons. 368. versic. tertio quia lib.5. Crau.cons.969.n.23.

1671 32. Lim. si per errorem actum quicquam fuerit vel contrauentum, tunc enim quia contemnendi aut contraueniendi animus, & consensus abesse censetur, pœnæ stipulatio committi neutiquam potest quia sine malo animo non committitur l. 1. in fine. quod cuiusque Vniuersi. nomi. l. qui falsam de Fals. Docto. in l. 1. in fine. ad leg. Cornel. de sicar. Oldrad. cons.291.n. 9. Crauet. cons. 419. num. 7. & cons. 863. num. 8. vide infra limitatio. 34.

1672 33. Lim. non procedere dolo cessante sine quo pœna incurri non potest l. aliud est fraus. de verbo. sig. l. sancimus. C. de pœn. Bar. in l. 1. num. 2. si quis testa. lib. esse ius. fue. Cor. cons. 205. nu. 6. lib. 2. Rui. cons. 184. num.10.lib. 2. Crau. cons. 947. nu. 2. Bertaz. cons. cri. 80.n.7.422.n.6. Alba. cons. 97. n. 35. 36. vbi tradit ad hoc requisita Rol. cons. 74. n. 15. lib. 3. Becci. cons. 60. nu. 17. Ond. cons. 103. n. 31. vbi de dolo & culpa lib. 1. vide 34. & 35. lim. proxime sequentes & earum sublim. Scain. dec. Bono. 43. c. 53. vbi de conuentionali & dolum in pupillo cessare ex Bero. cons. 65. n. 187. lib. 1. præsertim ex oblatione soluendi Rot. dec. 489. part. 2. recentis. vbi a pœna & dolo quamlibet causam excusare testamento contrauenientem.

1673 1. Amp. vt corporalis pęna nequeat sine dolo incurri, nec lata culpa suffici & ex communi Viui. communi. opi. 819. de magis communi Ceual. cõi.opi. 580. nec, etiam extraordinaria de magis communi Ond.cons.109.n.29.lib.1.

1674 34. Lim. non procedere in ignoranter contra ueniente, ignorans enim, neque delinquere, nec in dolo esse censetur Bal. in l. quod te. ante fin. si cert. pet. Rui. cons. 184. n. 10 lib. 2. Bertaz. cons. cri.490. n. 8. Cepha.cons. 242.n.9.Bursa.cõs.149. n. 40.& seq. Rot. Rom. dec.21 n. 4. part. 1. diuerso. & 151. crim.per Farin. subdens fundantem se in priuatione iuris scientiam plene probare debere, nec per coniecturas sufficere 467. n. 3. 4. part. 1. recentis. & 387. num. 4. part. 2. scientiam certam requiri nec præsumptam sufficere; sed si non agatur de totali priuatione, sed pro vna vice non præsentandi sufficit præsumpta Garzia. de benef. part. 10. cap.2.n. 39.& si de iure tollendo, & pœna incurrenda agatur certa & indubitata scientia requiritur Seraphi. dec. 972. num. 10. sed dec. 1459. num. 3. & sequent. ex coniecturis & præsumptionibus veram scientiam probari ait, quæ à præsumpta differt, & eam dicit exactu qui verisimiliter solet in notitiam deuenire, ex conuersatione, ex facto arduo & alijs.

1675 1. Amp. vt scientia superueniens non sufficiat glo. in clem. 1. vers. sciente de consang. & affi. Bal. cons. 410. ad fi. lib. 2. Becci. cons. 60. num. 30.

1676

1676 2. Amp. vt si de iure quæsito amittendo agatur præsumpta scientia non sufficiat, sed legitime & clare probari debeat & intimatio requiratur Moli. dec. Luca. 57. vbi de commisso emphiteotæ licet in quærendo secus sit Moeda. dec. 4. de probat. 3. n. 3. de sent excom. vbi declarat de communi Flam. Paris. de confid. Q. 21. nu. 78. Rot. dec. 593. nu. 4. part. 2. recentior. 322. nu. 3. par. 2. recentis Rot. Lucan. anno. 1612. ex actis egr. D. Horatij Donati fol. 208. & de clauf. sublata. & parito breui vide Garz. de benef. lib. 6. cap. 3. & amp. tenuit Rota. dec. 283. n. 4. coram Coccino & dec. 18. coram Buratto. vbi de deuolutione iuris patronatus.

3. Amp. decretum irritans ignorantes non ligare Put. dec. 274 n. 2. lib. 1. Rot. dec. 467. n. 4. part. 1. recentis. vbi in pœna, nec nisi Papæ sit Gonzal. reg. 8. cancel. glo. 67. n. 21. Lotter. de re benef. lib. 2. Q. 26. n. 9. & licet possessionem inficiat cum sit accessorium non est illi locus nisi constitutio intret cui adijcitur & si possessorium habeat annexam cognitionem principalis negocij ordinarium dicitur, nec retardat, & datur appellatio Rot. dec. 48. part. 5. diuerso. 523. par. 1. recentis & 476. nõ valere si sit subreptitium vel obreptitium 621. n. 3. 173. nu. 22. par. 2. operari ne iudices aliter interpretari possint & idem de clauf. sublata & dec. 224. nu. 3. par. 2. recentis. nisi iustificetur titulum & possessionem non inficere Scain. decis. Bonon 18. n. 1. ex communi ipso iure annullare, nec partium consensum operari Rot. dec 563. num. 7. par. 2. recentis. non trahi ad personas dispositione non comprehensas Milan. dec. 4 n. 1. vbi renunciari ei ab illo posse qui causæ auocationem obtinuit cum d. decreto & Coua in cap. quamuis. §. 2. n. 6 de pact. in 6. Viui. dec. 69. vbi clauf. appellatione remota non operari quoad tertios, nec si notorie sit iniusta sententia, nec quoad deuolutiuum, nec alijs casib. & ex communi ignorantes in poenis non afficere Viui dec. 302. n. 15. Marta. dec. Pisa. 37. n. 12. vbi non extendi ad ius ante quæsitum; Papam non ligare nisi in iure non in gratijs positum sit Garzia. de benef. part. 5. cap. 1. n. 25. & sequent. vel nisi dicatur etiam per nos & n. 413. in reseruatione certi beneficij iustificata, vel in corpore iuris clausa titulum & possessionem inficere alias non sed ad effectum manutentionis iustificatum esse debere vel in continentis iustificari nu. 430. & pro manutentione impedienda constare debet reseruatio & sola ordinarij prouisio allegari num. 435. & cap. 5. nu. 23. fructuum acquisitionem impedire probat vide Gonzal. reg. 8. Cancel. glo. 67. vbi latè agit Rota. decis. 51. coram Coccino. vbi positum in reg. 8. mensium inficere titulum & possessionem & si non sit positum in reseruatione clausa in corpore iuris, vel alias super certo corpore beneficij quia eadem ratio viget vbi reseruatio est notoria & iustificata, & instrumentalis à prouiso Apostolico capta existente in possessionem prouiso per Abbatem cui alternatiua non conceditur, & quam decretum irritans regulæ inficit est, manutenibilis etiam quoad bona cappellæ licet solius cappellæ possessio capta sit & decis. 124. inficere titulum & possessionem si iustificatum sit, alias detentionem facti non tollere & dec. 354. inferioris non ligat ignorantes ex communiori Alex. cons. 90. in fi. lib. 7. & Gomez. dec 6. lib. 1. de huius decreti effectibus latè Gab. de clauf concl. 3. vbi amp. & lim. & vbi dispositio principalis cessat & ipsum cessare n. 82. & ita tenuit Rot. in Vriol. 19. Iunij 1592. coram Rpd. Gipsio.

1677 1. Sublim. 34. limitatio. non procedere quando scientia per testes probaretur, hoc etenim sufficere probat Moedan. decis. 1. de testi.

1678 2. Sublim. non procedere nisi in ignorantia, & errore alieni facti; nam facti proprij non est admissibilis, prout nec etiam iuris; quisque enim iura scire tenetur l. leges sacratissimæ. C. de legi iuncta l. verius. de probation. Bertaz. clauf. 11. glo. 4. n. 2 & 3.

1679 3. Sublim. non procedere in notorijs, quorum scientia præsumitur. Moedan. dec. 3. n. 4. de sent. excõmunicatio præsumitur etiam ex lapsu longi tẽporis & actuum multiplicitate & ex obseruantia Rot. dec. 234. n. 16. 18. par. 2. recentis. & in eo qui æstimari & calculari fecit. dec. 216. d. par. 2. ex fama verisimili & coniecturis Gargiare. patro. 48. lib. 2. ex conuersatione, à communiter accidentibus & ex qualitate facti 54. n. 5. lib. 2. Corb de caus. priu. ob non sol. cano. lim. 20. vbi alijs etiam casibus præsumi & Masc. concl. 1299. & coniecturis probari Surd. cons. 82 n. 36. 519. n. 4. & dec. 221. n. 9. & seq. etiam si lex visum & lectum requirat d. cons. 82 n. 39. & vbi scientia & patientia aduersarij requiritur puta pro acquirenda quasi possessione exemptionis, probatur actuum multiplicitate, nec requiritur in habente titulum particularẽ Rot. dec. 563. n. 4. d. par. 2. recentis & doli coniuncti in coniuncto pręsumi Marta, dec. 2. in fi. n. 17. vide infra. n. 3937.

1680 35. Lim. non procedere quando ex iusta causa contrauenit, iusta etenim causa excusat etiam à pęna conuentionali Bal. in l. fin. Q 11. n. 20. C. de contrahen. emptio. Ang. in l. tres fratres ad finem. de pact. Alex. cons. 115. n. 15. lib. 4. Aret. cons. 149. n. 8. Ias. cons. 41. ad finem. lib. 3. de communi testatur Thob. cons. 111. n. 30. & Bertaz. cons. crim. 80. n. 5. & cons. 421. n. 24. & Onded. cons. 94. n 19. lib. 2. de magis communi Bero. cons. 88. n. 33. lib. 3. Farinac. Q cri. 16. n. 35. & seq. vbi tam de legali quã de conuentionali pęna etiã compromissi & Q 30. n. 175. Bursat. cõs. 149. n. 59. vbi quando mulier peritiores consuluit, & quando iusta causa superuenit Tiraq. in l. si vmquam in fine n. 1. C. de reuocan. donatio. Mantica. de contracti. lib. 3. tit. 2. n. 18. Marta. dec. 7. vbi quando laudum fuisset iniustum.

1681 Contrarium tenent Alex. cons. 119. n. 18. lib. 4. Marsil. in l. patre vel marito n. 22. de quæstion.

1682 1. Amp. primam procedere etiam si in contractu pęnali iuramentum adhibitum fuisset. Bertaz. cons. cri. 80. n. 6. Onded. cons. 94. n. 21. lib. 2. Marta. supra subdens promittentem non contrauenire laudo si appellet, & appellatione renunciet euitare pęnam.

1683 1. Lim. secundam opinionem contrariam 35.

limitationi non procedere, nisi quando de agentis interesse ageretur; secus si de mera pœna etiam cōuentionali, tunc enim ex causa contraueniendi datur à pœna excusatio. Bal. in l. quod te in fine si cer. petat. Thob. conf. 111. n. 30. versf. secun. respondeo.

1684 36. Lim. non procedere quando ex noua & superuenienti causa contrauentum fuisset, quæ conuentionis initæ tempore non adfuisset, tunc enim pœna committi non posset, siquidem dispositio quę liber etiam si iuramento firmata sit, rebus sic stantibus intelligitur l. quæro §. inter locatorem locati. cap. quemadmodum extra de iure iuran. Roma. conf. 183. n. 1. versic. tertio & licet. Cor. conf. 51. sub. n. 3. lib. 1. Marsil. conf. 76. n. 31. & seq. Thob. conf. 111. nu. 51. & ab omnibus recipitur Bertaz. conf. crim. 80. n. 6. Bero conf. 206. n. 6. & sequenti lib. 3. latè Mascard. conclusio. 1162. n. 1. receptissimam dicit. Ondede. conf. 111. n. 31. & seq. lib. 1. idem subdens si promissio facta esset verbis futurū denotantibus. & conf. 94. n. 21. lib. 2. & erit etiam secunda limitatio. d. secundę opinionis contarię 35. limitationi.

1685 1. Sublim. 35. & 36. limitationes non procedere, vel potius secus esse dicas in causa iniusta quæ non excusat à pœna conuentionali, tametsi à legali excuset Cagnol. in l. quod te n. 42. si cert petat. Collegi. Aduocato. Prouinciæ Marchiæ. cōs. 150. n. 52. inter conf. crim. diuerso. lib. 1. in magnis veriorem testatur Farinac. Q. crim. 30. n. 175. dixi in interpræetationibus contractuum in primo effectu. pactorum.

1686 Contrarium tenet Soc. Iun. conf. 103. nu. 10. lib. 3.

1687 1. Lim. d. sublimitationem primam non procedere in pœna ad commissionem cuius opus est dolo vt in pace rupta & huiusmodi, in his enim causa quælibet etiam iniusta à dolo, & pœna excusationem præstat Thob. conf. 111. n. 31. & in pœna caducitatis contractus puta ob omissā celebrationem missarum quod causa colorata dolo cessante excuset licet non liberet ab obligatione Rota. dec. 447. par. 2. recentis.

1688 37. Non procedere quando pœna impossibili promissioni adiecta fuisset sicut enim tunc principalis obligatio non contrahitur, & est inualida §. si impossibilis Institut. de inutil. stipulation. l. non solum. de actio. & obligation. ita nec pœna tamquam accessoria sustinebitur l. finali. C. de sponsal. l. si homo mortuus. de verbo. obligatio. Bar. in l. ita stipulatus n. 12. de verbo. obligatio. Bero. conf. 88. n. 35. lib. 3. Emilian. conf. 112. nu. 21. & seq. Bertaz. conf. crim. 490. n. 2. Ondede. conf. 111. n. 46. & 47. lib. 1. Surd. decis. 7. n. 1. & seq. vbi loquitur de substitutione in pœnam facta. Mantica. de contract. lib. 14. tit. 37. n. 10.

1689 38. Lim. nam propter difficultatem à pœna datur excusatio, prout & à mora & huiusmodi l. quod te vbi omnes si cert. petat. Emilian. conf. 112. n. 23. & seq. Bertaz. conf. 490. n. 7. & propter impedimētum de magis communi Bero. conf. 88. n. 33. lib. 1. vbi n. 38. idem dicit in pęna dationi quantitatis adiecta de quo dixi supra lim. 1. Veral. decis. 230. par. 2. Lopez. de contract. lib. 1. cap. 31. non enim in mora dicitur qui propter difficultatem seu impotentiam soluendi non implet promissa, ideoque à pęna excusatur ex communi vt per eum Ond. cōs. 111. n. 46. & 47. lib. 1.

1690 1. Amp. vt si quis cum iuramento pęnam promiserit, si promissa non seruasset, ad pęnā non teneatur, si quicquid potuit fecit vt promissa impleret sed excusatur secundum communem vt post Veral. d. decis. 230. testatur Seraphin. priuileg. iuramen. 54. n. 4. nec. periurium incurrit. Ond. cōs. 18. n. 27. 28. lib. 1. Rot. decis. 13. part. 1. recentis.

1691 1. Sublim. non procedere quoad lucrum quod facere quis contenderet, hoc si quidem excusatione non obstante, moraque etiam cessante, consequi non potest ille qui non docet implesse Seraphin. decis. 225. licet vt pęna committatur probet moram requiri.

1692 2. Sublim non procedere quando ab initio de pęna, vel interesse conuenisset etiam in casu fortuito Lopez. de contract. lib. 1. c. 30 in fine.

1693 3. Sublim. non procedere quando culpa debitoris præcessisset ad impotentiam causandam Lopez. d. lib. 1. c. 31. versic. verum.

1694 39. Lim. in dubio enim ea est facienda interpretatio vt pęna conuentionalis etiam excludatur Alex. conf. 19. n. 2. in fine lib. 3. Dec. in l. factum. §. in pęnalibus. de reg. iur. Gab. conf. 181. in fine lib. 1. Bertaz. conf. crim. 503. n. 18. Bursat. conf. 149. n. 61. Onded. conf. 111. n. 54. & seq. lib. 1. etiam respectu fisci conf. 89. n. 53. & seq. lib. 2. Meno. lib. 3. præs. 143. n. 2.

1695 40. Lim. nā si pęna promissa fuerit si duo copulatiue non fierēt, non cōmittetur, nisi vtrumq; fieri fuerit omissum, nec enim alterum non fuisse impletum sat est, quoniam ea est copulatiuæ natura vt interuenire vtrumque debeat l. is quis ducen ta. §. cum ita de reb. dub. Bero. conf. 15. n. 13. lib. 1. & cū alterum copulatorum sit impletum, non erit verū in vtroq; defectum & idem si duo fuerint copulatiuè prohibita quod vtrumque ad pęnæ incursum factum fuisse requiratur Bursat. cōs. 323. n. 23. & seq.

1696 41. Lim. vt pęna in vno contractu apposita nō censeatur in alio repetita, clausulæ enim odiosę in vno cōtractu positæ in alio non censentur repetitæ Roman. conf. 155. n. 5. versic. ex qua Dec. conf. 90. n. 3. Natta. conf. 678. n. 40. Mandos. ad Roman. vbi supra lit. F. Rolan. cōs. 59. n. 56 lib. 3. Bertaz. in l. si quis maior. n. 20. C. de transaction.

1697 1. Amp. vt non extendatur nec repetita censeatur de vno capitulo ad aliud Natta. vbi supra.

1698 42. Lim. non posse rem promissam cum pęna conuenta peti, siquidem pęna loco rei principaliter promissæ succedit l. apud. §. Labeo. de doli except. & alteratio stipulans debet esse contentus Bal. conf. 250. nu. 7. lib. 1. Castr. in l. cum proponas. 2. in fine C. de pact. post Bar. in l. 2. n. 14. vbi Ias. n. 144. testatur de communi. C. de iure emphiteo. Alex. in l. 2. in principio. si quis caution. Rom. cōs. 510. nu. 19. & sequent. vbi distinguit Natta. conf. 595. num. 5. Cell. Vgo. de clausul. clausul. 252. in fine Caballi. de euict. §. 3. num. 164. Dec. conf. 380. n. 3. in fine & forte vel re principali accepta pęnam

pœnam non posse peti Bero. consf. 200. n. 18. & seq. lib. 1. Bursat. cons. 53. n. 36. vbi loquitur in contractu bonæ fidei & Surd. decis. 304. n. 9. vbi de emptione & mandato. & decis. 306. n. 8. Seraphin. priuil. iuram. 85. Ferret. de gabel. n. 31. de communi Scrad. de feud. part. 2. nonæ part sectio. 11. n. 10. Molina. de contract. disputat. 556. n. 13. ad finem Gutierez de iuramento confirmator. cõtract. part. 1. c. 60. n. 1. Morot. consf. 40. Merlin. decis. Rotæ Lucan. 40. n. 15. vbi quando taxatio certæ summæ facta fuisset pro damnis expensis & interesse.

1699 Et quando pœna loco rei vel contractus succedit pro obseruantia contractus habetur alioquin secus. Rot. Rom. decis 15. n. 6. & decis. 111. quæ est eadem part. 1. diuerso. Surd. decis. 304. n. 9. & decis. 306. n. 8. Marcabrun. consf. 94. n. 136. post Aretin. consf. 14. n. 9. ad finem Caecialup. de transactio. Q. 14. n. 3.

1700 1. Sublim. 42. limitationem non procedere si clausula in contractu fuisset adiecta rato manente pacto &c. etiam pœna soluta &c. hæc enim clausula vtrum quæ peti posse operatur glo. in l. 2. verbo. repellere ante finem. C. de iur. emphitec. Bar. in l. si quis maior, n. 8. quem cœteri sequuntur. C. de transactio. Castr. in l. si prædia. nu. 10. de actio. empt. Roma. cons. 510. n. 20. Aretin. cons. 137. n. 1. Ias in d. l. 2. n. 144. Soc. Iun. consf. 23. n. 9. lib. 2. post Alex. consf. 32. n. 6. lib. 2. Cor. cons. 246. n. 3. lib. 4. Zuccar. consf. 49. n. 13. de communi Bertaz. in d. l. si quis maior. n. 742. Cepha. consf. 35. n. 24. Herculan. de caution. de non offendend. c. 36. n. 33. Cabal. supra est glo. in l. si pro fure. §. 1. verbo. consumatur. de conditio furti. Bursat. consf. 53. n. 36. post Vital. de clauf. clauf. rato manente pacto. n. 1. & sequenti. pag. 6. Paris. consf. 100. n. 36. lib. 1. Bero. consf. 200. n. 18. & sequent. lib. 1. vbi forte recepta Marcabrunus. consf. 94 n. 175. Molina. de contract. disputation. 556. n. 13. Scrad. de feud. 2. part. 9. partis sectio. 11. n. 11. versic. tertio de communi Gutierez. de iuram. confirmato. contract. part. 1. cap. 60. n. 2. Tusc. conclus. lit. C. n. 300. Alduin. consf. 21. n. 100. inter cons. Peregri. lib. 4. Morot. consf. 40. Caroc. de locato, part. 7. conclus. 18. n. 31. & 32. vbi ex l. si de fundo, C. loca. conductorem frui, & pœnam petere posse ac pensionem non soluere post glo. Bal. & omnes. Gratia. discept 302. n. 5. & in compromissis ex magis cõi. Gail obs. 150 n. 14. lib. 1.

1701 1. Amp. d. primam sublimitationẽ nõ procedere etiam si quid aliquis facere vel seruare cum iuramento promisisset, quoniam iuramentum habet vim clausulæ rato manente pacto. Bar. in l. si quis maior. n. 8. vbi cœteri. C. de transactio Cor. consf. 246. n. 4 Aretin. consf. 137. n. 2. Abb. in cap. per tuas. n. 14. de arbitr. Ias. in §. item si quis. 2. n. 15. Inst. de action. de communi Alex. consf. 206. n. 1 lib 7. Cepha. consf. 35. n. 25. Herculan. de caut. de non offend. cap. 36. n. 34. Seraphin. priuileg. iuram. 85. n. 2. Natta. consf. 335. n. 2. Add. ad Bertaz. consf. 262 crim. versic. quarta & vltima de communi. Maran. de ordine iud. part. 6. actu. 2. nu. 253. Vital. supra n. 3. Marcabrun. consf. 94. num. 176. Molina. supra nu. 16. Vmbert. de Bonene. in authent. sacramenta puberum n. 126. C. si aduers. venditio. Scrad. supra. versic. quarto hæc. Zuccard. consf. 49. n. 13. de communi Gutierez. supra. n. 10. Felician. de societa. cap. 29. n. 37. in fine Morot. supra. de communi Tusc. supra n. 4. Marta. clausf. 141. n. 4. part. 1. Gratia. discep. 515. n. 57. & 302. n. 4. Matt. Cunno. de pact. cap. 4. n. 26. Manci. de iuram. part. 4. eff. 48. de communi Intrigl. sing. 99. n 45. lib. 3. Alba. consf. 310. n. 30.

1702 1. Lim. d. primam. amp. non procedere nisi quoad eum qui pro sui parte impleuit, secus quoad eum qui contrauenit Docto. in l. qui fidem. de transactioni. Alex. consf. 115. n 8 lib. 4. Cor. cõs. 51. n. 5. versic. nec obstat si est adiecta lib. 1. Grat. consf. 114. n. 13. lib. 2. Seraphin. priuileg. iurament. 85. nu. 8. Franc. Marc. dec. 413. part. 1. Ricci. collect. dec. 2170. Afin. de execut. §. 29. c. 122. de communi omnium Gratia. discep. 770. n. 14. 15.

1703 2. Lim. non procedere in compromissis licet in transactionibus procedat auth. decernimus. C. de arbitr. Alex. in d. l. si quis maior. n. 8. Ias. nu. 22. Bertaz. n. 744. C. de transactio. Bologne. nu. 72. Cur. Sen. n. 39. Gail. obseruatio. 150. n. 15. lib. 1. Scauia. de iudic. lib. 2. cap. 2. n. 423. iure tamen cano. in compromissis etiam procedit idque etiam in foro seculari seruari debet Abb. supra n. 13. Maran. d. n. 253. Coccino. d. cap. 4. n. 27.

1704 2. Amp. vt clausula rato manente pacto operetur vt pœnalis stipulatio non inducat nouationem; id quod etiam operatur clausula toties quoties Bal. in l. 1. n. 37. C. de his quæ pœnæ nomi. Cor. consf. 246. n. 3. lib. 4. Alex. consf. 49. n. 16. lib. 4. Bero. in cap. potuit. n. 132. & sequent. extra locati. Vital supra. n 6. Cels. Vgo. de clausul. n. 249. & quod vtraque clausula rato manente pacto & toties quoties idem operentur Paris. consf. 165. n. 6. lib. 4. Bertaz. cons. crim. 53. n. 18. Franc. Marc. dec. 413. part 1.

1705 1. Lim. & declara vt in pœnam contrauenientis nouationem inducat & in eius præiudicium Bal. cons. 341. in fine lib. 3. Tusc. supra. n. 5.

1706 Moram autem tunc posse purgari tradit Alex. consf. 49. n. 16. lib. 4. & est communis opinio quod clausula rato manente pacto moræ purgationem non impediat vt Corbul. testatur. de iur. emphi. de cauf. priuatio. ob non solut. canon. lim. 41. n. 16. & allegat contrarium tenentes quorum dicta remissiue limitat quamuis contrarium teneat Franc. Marc. dec. 413. part. 1.

1707 3. Amp. vt fortis receptione conuentionalis pœna non censeatur remissa cum iure actionis debeatur. Alex. consf. 206. n. 1. lib. 7. Bero. consf. 200. n. 14. lib. 1. Natta. consf. 335. n. 2. Add. ad Bertazol. consf. crim. 262. versic. quarta & vltima Vital. supra n. 2. Tassara de error. notarior. c. 82. n. 2. Tusc. supra n. 11. & 12. vbi domino directo non præiudicari canonem pro præterito tempore accipienti, nec si pro futuro recepisset dummodo nolle caducitatem remittere fuerit protestatus ex Alex. vbi supra de quo dixi in tractatu emphiteosis amp. 72.

limitationi non procedere, nisi quando de agentis interesse ageretur; secus si de mera pœna etiam cõuentionali, tunc enim ex causa contrauenienti datur à pœna excusatio. Bal. in l. quod te in fine si cer. petat. Thob. cons. 111. n. 30. vers. secun. respondeo.

1684 36. Lim. non procedere quando ex noua & superueniente causa contrauentum fuisset, quæ conuentionis initæ tempore non adfuisset, tunc enim pœna committi non posset, siquidem dispositio quælibet etiam si iuramento firmata sit, rebus sic stantibus intelligitur l. quæro §. inter locatorem locati. cap. quemadmodum extra de iure iuran. Roma. cons. 183. n. 1. versic. tertio & licet. Cor. cons. 51. sub. n. 3. lib. 1. Marsil. cons. 76. n. 31. & seq. Thob. cons. 111. nu. 51. & ab omnibus recipitur Bertaz. cons. crim. 80. n. 6. Bero cons. 206. n. 6. & sequenti lib. 3. latè Mascard. conclusio. 1162. n. 1. receptissimam dicit. Ondede. cons. 111. n. 31. & seq. lib. 1. idem subdens si promissio facta esset verbis futurũ denotantibus. & cons. 94. n. 21. lib. 2. & erit etiam secunda limitatio. d. secundę opinionis contarię 35. limitationi.

1685 1. Sublim. 35. & 36. limitationes non procedere, vel potius secus esse dicas in causa iniusta quæ non excusat à pœna conuentional., tametsi à legali excuset Cagnol. in l. quod te n. 42. si cert petat. Collegi. Aduocato. Prouinciæ Marchiæ. cõs. 150. n. 52. inter cons. crim. diuerso. lib. 1. in magnis veriorem testatur Farinac. Q. crim. 30. n. 175. dixi in interpretationibus contractuum in primo effectu. pactorum.

1686 Contrarium tenet Soc. Iun. cons. 103. nu. 10. lib. 3.

1687 1. Lim. d. sublimitationem primam non procedere in pœna ad commissionem cuius opus est dolo vt in pace rupta & huiusmodi, in his enim causa quælibet etiam iniusta à dolo, & pœna excusationem præstat Thob. cons. 111. n. 31. & in pœna caducitatis contractus puta ob omissã celebrationem missarum quod causa colorata dolo cessante excuset licet non liberet ab obligatione Rota. dec. 447. par. 2. recentis.

1688 37. Non procedere quando pœna impossibili promissioni adiecta fuisset sicut enim tunc principalis obligatio non contrahitur, & est inualida §. si impossibilis Institut. de inutil. stipulation. l. non solum. de actio. & obligation. ita nec pœna tamquam accessoria sustinebitur l. finali. C. de sponsal. l. si homo mortuus. de verbo. obligatio. Bar. in l. ita stipulatus n. 12. de verbo. obligatio. Bero. cons. 88. n. 35. lib. 3. Emilian. cons. 112. nu. 21. & seq. Bertaz. cons. crim. 490. n. 2. Ondede. cons. 111. n. 46. & 47. lib. 1. Surd. decis. 7. n. 1. & seq. vbi loquitur de substitutione in pœnam facta. Mantica. de contract. lib. 14. tit. 37. n. 10.

1689 38. Lim. nam propter difficultatem à pęna datur excusatio, prout & à mora & huiusmodi l. quod te vbi omnes si cert. petat. Emilian. cons. 112. n. 23. & seq. Bertaz. cons. 490. n. 7. & propter impedimẽtum de magis communi Bero. cons. 88. n. 33. lib. 1. vbi n. 38. idem dicit in pęna dationi quantitatis adiecta de quo dixi supra lim. 1. Veral. decis. 230. par. 2. Lopez. de contract. lib. 1. cap. 31. non enim in mora dicitur qui propter difficultatem seu impotentiam soluendi non implet promissa, ideoque à pęna excusatur ex communi vt per eum Ond. cõs. 111. n. 46. & 47. lib. 1.

1690 1. Amp. vt si quis cum iuramento pęnam promiserit, si promissa non seruasset, ad pęnã non teneatur, si quicquid potuit fecit vt promissa impleret sed excusatur secundum communem vt post Veral. d. decis. 230. testatur Seraphin. priuileg. iuramen. 54. n. 4. nec. periurium incurrit. Ond. cõs. 18. n. 27. 28. lib. 1. Rot. decis. 13. part. 1. recentis.

1691 1. Sublim. non procedere quoad lucrum quod facere quis contenderet, hoc si quidem excusatione non obstante, moraque etiam cessante, consequi non potest ille qui non docet implesse Seraphin. decis. 225. licet vt pęna committatur probet moram requiri.

1692 2. Sublim non procedere quando ab initio de pęna, vel interesse conuenisset etiam in casu fortuito Lopez. de contracti. lib. 1. c. 30 in fine.

1693 3. Sublim. non procedere quando culpa debitoris pręcessisset ad impotentiam causandam Lopez. d. lib. 1. c. 31. versic. verum.

1694 39. Lim. in dubio enim ea est facienda interpretatio vt pęna conuentionalis etiam excludatur Alex. cons. 19. n. 2. in fine lib. 3. Dec. in l. factum. §. in pęnalibus. de reg. iur. Gab. cons. 181. in fine lib. 1. Bertaz. cons. crim. 503. n. 18 Bursat. cons. 149. n. 61. Onded. cons. 111. n. 54. & seq lib. 1. etiam respectu fisci cons. 89. n. 53. & seq. lib. 2. Meno. lib. 3. præs. 143. n. 2.

1695 40. Lim. nã si pęna promissa fuerit si duo copulatiue non fieret, non cõmittetur, nisi vtrumq; fieri fuerit omissum, nec enim alterum non fuisse impletum sat est, quoniam ea est copulatiuæ natu ra vt interuenire vtrumque debeat l. is quis ducen ta. §. cum ita de reb. dub. Bero. cons. 15. n. 13. lib. 1. & cũ alterum copulatorum sit impletum, non erit verũ in vtroq; defectum & idem si duo fuerint copulatiuè prohibita quod vtrumque ad pęnæ incursum factum fuisse requiratur Bursat. cõs. 323. n. 23. & seq.

1696 41. Lim. vt pęna in vno contractu apposita nõ censeatur in alio repetita, clausulæ enim odiosę in vno cõtractu positæ in alio non censentur repetitæ Roman. cons. 155. n. 5. versic. ex qua Dec. cons. 90. n. 3. Natta. cons. 678. n. 40. Mandos. ad Roman. vbi supra lit. F. Rolan. cõs. 59. n. 56 lib. 3. Bertaz. in l. si quis maior. n. 20. C. de transaction.

1697 1. Amp. vt nec extendatur nec repetita censeatur de vno capitulo ad aliud Natta. vbi supra.

1698 42. Lim. non posse rem promissam cum pęna conuenta peti, siquidem pęna loco rei principaliter promissæ succedit l. apud. § Labeo. de doli except. & alteratio stipulans debet esse contentus Bal. cons. 250. nu. 7. lib. 1. Castr. in l. cum proponas. 2. in fine C. de pact. post Bar. in l. 2. n. 14. vbi las. n. 144. testatur de communi. C. de iure emphiteo. Alex. in l. 2. in principio, si quis caution. Rom. cõs. 510. nu. 19. & sequent vbi distinguit Natta. cons. 595. num. 5. Cels. Vgo. de clausul. clausul. 252. in fine Caballi. de euict. §. 3. num. 164. Dec. cons. 380. n. 3. in fine & forte vel re principali accepta pęnam

pœnam non posse peti Bero. conf. 200. n. 18. & seq. lib. 1. Bursat. conf. 53. n. 36. vbi loquitur in contractu bonæ fidei & Surd. decis. 304. n. 9. vbi de emptione & mandato. & decis. 306. n. 8. Seraphin. priuil. iuram. 85. Ferret. de gabel. n. 311. de communi Scrad. de feud part. 2. nonæ part sectio. 11. n. 10. Molina de contract. disputat. 556. n. 13. ad finem Gutierez de iuramento confirmator. cōtract. part. 1. c. 60. n. 1. Morot. conf. 40. Merlin. decis. Rotę Lucan. 40. n. 15. vbi quando taxatio certæ summæ facta fuisset pro damnis expensis & interesse.

1699 Et quando pœna loco rei vel contractus succedit pro obseruantia contractus habetur alioquin secus. Rot. Rom. decis 15. n. 6. & decis. 111. quæ est eadem part. 1. diuerso. Surd. decis. 304. n. 9. & decis. 306. n. 8. Marcabrun. conf. 94. n. 136. post Aretin. conf. 14. n. 9. ad finem Caecialup. de transactio. Q. 14. n. 3.

1700 1. Sublim. 42. limitationem non procedere si clausula in contractu fuisset adiecta rato manente pacto &c. etiam pœna soluta &c. hæc enim clausula vtrum quæ peti posse operatur glo. in l. 2. verbo. repellere ante finem. C. de iur. emphitec. Bar. in l. si quis maior. n. 8. quem cœteri sequuntur. C. de transactio. Castr. in l. si prædia. nu. 10. de actio. empt. Roma. cons. 510. n. 20. Aretin. cons. 137. n. 1. Ias in d. l. 2. n. 144. Soc. Iun. conf. 23. n. 9. lib. 2. post Alex. conf. 32. n. 6. lib. 2. Cor. cons. 246. n. 3. lib. 4. Zuccar. conf. 49. n. 13. de communi Bertaz. in d. l. si quis maior. n. 742. Cepha. conf. 35. n. 24. Herculan. de caution. de non offendend. c. 36. n. 33. Cabal. supra est glo. in l. si pro fure. §. 1. verbo. consumatur. de conditio furti. Bursat. conf. 53. n. 36. post Vital. de clauf. clauf. rato manente pacto. n. 1. & sequenti. pag. 6. Paris. conf. 100. n. 36. lib. 1. Bero. conf. 200. n. 18. & sequent. lib. 1. vbi forte recepta Marcabrunus. conf. 94. n. 175. Molina. de contract. disputation. 556. n. 13. Scrad. de feud. 2. part. 9. partis sectio. 11. n. 11. versic. tertio de communi Gutierez. de iuram. confirmato. contract. part. 1. cap. 60. n. 1. Tusc. conclus. lit. C. n. 300. Alduin. conf. 21. n. 100. inter cons. Peregri. lib. 4. Morot. conf. 40. Caroc. de locato. part. 7. ec nclus. 18. n. 31. & 32. vbi ex l. si de fundo. C. loca. conductorem frui, & pœnam petere posse ac pensionem non soluere post glo. Bal. & omnes. Gratia. discept. 302. n. 5. & in compromissis ex magis cōi. Gail obs. 150 n. 14. lib. 1.

1701 1. Amp. d. primam sublimitationē nō procedere etiam si quid aliquis facere vel seruare cum iuramento promisisset, quoniam iuramentum habet vim clausulæ rato manente pacto. Bar. in l. si quis maior. n. 8. vbi cœteri. C. de transactio Cor. conf. 246. n. 4 Aretin. conf. 137. n. 2. Abb. in cap. per tuas. n. 14. de arbitr. Ias. in §. item si quis. 2. n. 15. Inst. de action. de communi Alex. conf. 206. n. 1. lib. 7. Cepha. conf. 35. n. 25. Herculan. de caut. de non offend. cap. 36. n. 34. Seraphin. priuileg. iuram. 85. n. 2. Natta. conf. 335. n. 2. Add. ad Bertaz. conf. 262 crim. versic. quarta & vltima de communi. Maran. de ordine iud. part. 6. actu. 2. nu. 253. Vital. supra n. 3. Marcabrun. conf. 94. num. 176. Molina. supra nu. 16. Vmbert. de Bonene. in authent. sacramenta puberum n. 126. C. si aduers. venditio. Scrad. supra. versic. quarto hæc, Zuccard. conf. 49. n. 13. de communi Gutierez. supra n. 10. Felician. de societa. cap. 29. n. 37. in fine Morot. supra. de communi Tusc. supra n. 4. Marta. clauf. 141. n. 4. part. 1. Gratia. discep. 515. n. 57. & 302. n. 4. Matt. Cunno. de pact. cap. 4. n. 26. Manci. de iuram. part. 4. eff. 48. de communi Intrigl. sing. 99. n. 45. lib. 3. Alba. conf. 310. n. 30.

1702 1. Lim. d. primam. amp. non procedere nisi quoad eum qui pro sui parte impleuit, secus quoad eum qui contrauenit Docto. in l. qui fidem. de transactioni. Alex. conf. 115. n. 8 lib. 4. Cor. cōf. 51. n. 5. versic. nec obstat si est adiecta lib. 1. Grat. conf. 114. n. 13. lib. 2. Seraphin. priuileg. iurament. 85. nu. 8. Franc. Marc. dec. 413. part. 1. Ricci. collect. dec. 2170. Asin. de execut. §. 29. c. 122. de communi omnium Gratia. discep. 770. n. 14. 15.

1703 2. Lim. non procedere in compromissis licet in transactionibus procedat auth. decernimus. C. de arbitr. Alex. in d. l. si quis maior. n. 8. Ias. nu. 22. Bertaz. n. 744. C. de transactio. Bologne. nu. 72. Cur. Sen. n. 39. Gail. obseruatio. 150. n. 15. lib. 1. Scauia. de iudic. lib. 2. cap. 2. n. 423. iure tamen cano. in compromissis etiam procedit idque etiam in foro seculari seruari debet Abb. supra n. 13. Maran. d. n. 253. Coccino. d. cap. 4. n. 27.

1704 2. Amp. vt clausula rato manente pacto operetur vt pœnalis stipulatio non inducat nouationem; id quod etiam operatur clausula toties quoties Bal. in l. 1. n. 37. C. de his quæ pœnæ nomi. Cor. conf. 246. n. 3. lib 4. Alex. conf. 49. n. 16. lib. 4. Bero. in cap. potuit. n. 132. & sequent. extra locati. Vital supra. n. 6. Cels. Vgo. de clausul. n. 249. & quod vtraque clausula rato manente pacto & toties quoties idem operentur Paris. conf. 165. n. 6. lib. 4. Bertaz. cons. crim. 53. n. 18. Franc. Marc. dec. 413. part 1.

1705 1. Lim. & declara vt in pœnam contrauenientis nouationem inducat & in eius præiudicium Bal. cons. 341. in fine lib. 3. Tusc. supra. n. 5.

1706 Moram autem tunc posse purgari tradit Alex. conf. 49. n. 16. lib. 4. & est communis opinio quod clausula rato manente pacto moræ purgationem non impediat vt Corbul. testatur. de iur. emphi. de cauf. priuatio. ob non solut. canon. lim. 41. n. 16. & allegat contrarium tenentes quorum dicta remissiue limitat quamuis contrarium teneat Franc. Marc. dec. 413. part. 1.

1707 3. Amp. vt fortis receptione conuentionalis pœna non censeatur remissa cum iure actionis debeatur. Alex. conf. 206. n. 1. lib. 7. Bero. conf. 200. n. 14. lib. 1. Natta. conf. 335. n. 2. Add. ad Bertazol. conf. crim. 262 versic. quarta & vltima Vital. supra n. 2. Tassara de error. notarior. c. 82. n. 2. Tusc. supra n. 11. & 12. vbi domino directo non præiudicari canonem pro præterito tempore accipienti, nec si pro futuro recepisset dummodo nolle caducitatem remittere fuerit protestatus ex Alex. vbi supra de quo dixi in tractatu emphiteosis amp. 72.

1708 4. Amp. vt in contractibus bonæ fidei d. clausula rato manente pacto etiam non expræssa apposita in contractu censeatur l. prędia. 29. de action. empti. Bal. in l. si pacto quo pęnam n. 8. C. de pact. Ias. in l. cum proponas. 2. n. 4. C. de pact. Cels. Vgo. de Clausul. n. 147. Cotta. in memorab. verbo. clausula rato manente pacto.

1709 Contrarium tenet Bar. in l. ita stipulatus. n. 26. versic. sed quæro vbi Ripa alios sic tenere inquit. n. 59. in quinta declaratione. de verborum obligation. Padilla. in l. cum proponas. n. 6. C. de pact. Gutierez. de iurament. confirmato. contract. part. 1. cap. 60. n. 7.

1710 1. Lim. d. 4. amp. vt pęnę solutio in illis etiã fortis loco succedat, vel contractus obseruantiæ si ita actum fuerit Ang. cons. 219. n. 5. in fine Bursat. cons. 53. n. 36. Marcabr. Surd. & alij in limitatione 42. citati

1711 5. Amp. vt quamuis pœna conuenta alteri puta loco pio fuerit applicata non autem stipulanti, possit adhuc stipulans suum interesse prosequi Molina. de contracti. disputat. 556. n. 13. in fine Gutierez. supra. n. 6.

1712 6. Amp. idem operari aquilianam stipulationem vt pœna scilicet & res data repeti queat, & si actor prima actione agat exceptinne d. l. vbi pactum. 40. vbi glo. verbo. transactio. secundum communem intellectum. C. de pact. de communi. Molina. supra. n. 17.

1713 7. Amp. vt toties pœnam incidat conuentis contraueniens, quoties illis contraueniet l. qui fidem. C. de transact. Castr. cons. 415. in fine versic. circa quartum lib. 2. Alex. cons. 157. n. 8. lib. 6. Tusc. supra. n. 7.

1714 1. Lim. 7. amp. non procedere quando plures actus contrauentionis ad idem tenderent puta libellum dando litem prosequendo, appellando, & huiusmodi, tunc etenim vnica tantum pęna exigetur Castr. supra versic. circa tertium.

1715 8. Amp. vt colonus domino promissa non implens pęna etiam conuentinnali petita, authoritate propria à domino possit expelli de communi testatur Alex. cons. 105. n. 25. lib. 3. & cons. 132. n. 2. lib. 4. & Tusc. supra n. 10. & si non soluat pensionẽ expelli posse, sed re integra priusquam alteri locet moram posse purgare nisi iuramentum obstet Valasc. de iur. emphi. Q. 21. nu. 8. Medic. exam. 28. n. 11.

1716 9. Amp. vt remedia quæ contraria viderentur exercitio, tolerentur si aliqua consideratione sustineri possint Aretin. in l. cum proponas. 2. notab. C. de pact. Cur. Iun. & Iacobin. n. 4. Morot cons. 40. n. 8.

1717 1. Lim. d. primam sublimitationem. 42. limitationis & eius ampliationes non procedere nec pęnam nisi pro vna vice peti posse, verba etenim simpliciter prolata de vice prima, vel vnica intelliguntur l. boues. §. hoc sermone. de verbo. significatio. Io. And. in additio. ad specul. in fine rubri. de tregua & pace Rnma. cons. 155. n. 7. Bero. in cap. potuit. n. 36. locati. Seraphi. priuileg. iurament. 85. n. 6. intelligens si loco interesse pęna apposita suisset Ceph. cõs. 35. n. 26. Molin. de cõtract. disputatio. 556. n. 14. de communi testatur. Gutierez. de iurament. confirmato. contract. par. 1. cap. 6n. n. 3.

1718 Contrariam opinionem magis communem ex Alex. cons. 115. num. 9. lib. 4. testatur Viui. commun. npi. 612. sed Alex. videtur tenere limitatinnem.

1719 1. Sublim. d. primam limitationem non procedere quando clausula toties, quoties &c. addita fuisset, vt puta si dictum fuerit toties pęnam peti, & exigi posse qunties contrafactum fuerit, tunc enim bis ter quater & in infinitum quousque fuerit contrauentum peti poterit; vbi enim contrahentiũ verba ad infinitatem sunt apta, ad eam etiam referuntur Io. And. supra Alex. cons. 145. n. 2. lib. 2. Celsus Vgo. de claus. n. 251. Bero. in cap potuit. n. 136. locati. de communi Hercula. de caution. de non offendend. cap. 36. n. 27. Vulpel. cons. 8. n. 4. Rimin. Iun. cons. 524. n. 67. Anton. de Prato. inter cons. Alex. d. cons. 145. n. 3. Molina. d. n. 14. Rnta. Roman. decis. 212. n. 5. part. 1. diuersor. Tusc. lit. C. concl. 353. Marta. claus. 141. n. 8. part. 1.

1720 Contrarium nempè de quatuor ciuibus tantum intelligi tenent. Cels. Vgo. supra & Seraphi. priuileg. iuram. 85. n. 6.

1721 Immo & per binas tantum vices committi tenent Cuma. cons. 189. n. 2. vbi declarat. Paris. cõs. 165. n. 6. lib. 4. Mar. Anguf. cons. 95. n. 13. Cepha. cons. 35. n. 26. Boui. de statuta Vrbis præscriptin. cap. 29. n. 27. ex Bal. in l. si dun. §. semel de arbitr. qui tamen mihi id non probat & ita seruari testatur Boer. decis. 131. n. 22. Siluan. cons. 34. n. 6. Viui. communi. opinio. 612. n. 2. Gutierez. supra.

1722 Sed hoc de duobus vicibus causa cessante intelligit Silua cons. 34. n. 18. ea autem subsistẽte de tribus intelligit.

1723 In materia autem de repræsentando di evt per Gabriel. conclus. crim. 15. & Boui. supra. de quo latè dixi in tractatu fideiussorum.

1724 1. Lim. tamen quod dicitur de restrictione ad binas contrauentiones seu binas vices non procedere quando dictio semper addita fuisset, Rota Rnm. decis. 212. n. 5. par. 1. diuerso.

1725 1. Lim. d. primam sumblim. admittens infinitatem non procedere fauore eius qui pro sua parte contraetũ nnn nbseruauit Rota. Roma. dec. 15. n. 3. part. 1. diuerso. & decis. 211. & alij infra in 3. limitatione citandi.

1726 2. lim. d. primam sublimitationem. 42. limitationis non procedere in pęna conuentionali quæ non nisi semel peti potest, seu committi, quamuis in legali & statutaria secus sit Specul. de emphiteos. §. nunc aliqua n. 49. Q. 38. vbi Bal. in additio in versic. pęna legalis. Marsil. sing. 472. Caballi. de euictinn §. 3. n. 164. in fine.

1727 Contraria npinionem tenent in d. prima sublimitatione citati.

1728 3. Lim. tam d. primam sublimitationem 42. limitationis quam primam sublim. eius primæ limitationis non procedere in eo qui ex parte sua non obseruauit, nam dictę clausulæ non nperantur

nisi

nisi fauore ex parte sua implentis, & obseruantis glo. & Docto. in l.qui fidem. de transactio Bal. in l.cum proponas. 2.n. 1. versic. & si fit, C. de pact. vbi Alex. n.6. in fine, & Rimin. n.4. Bal. cons. 34 t. lib.3. Cor. cons. 51. n.5. versic. non obstat, & versic. dubitabam. lib. 1. Aretin cons. 14. n.8. ad finem, & n 18. Alex. cons. 32. n. 5. lib.2. & cons. 115. n.7. in fine, & sequent. lib.4. Caecialup de transact. Q. 14. n 3. Cotta. vbi supra Cels. Vgo. de clausul. n.248. Paris. cons 165. n.25. lib.4. Rol. cons. 57. n.22. lib. 1. & cons. 58. n.42. lib.3. Thob. cons. 110. n.6. Ond. cons. 89. n.70. lib.2. (vbi numeris sequentibus tradit quid si noua causa non seruandi superueniat de quo latè dixi in secundo effectu pactorum) Scrader. 2. par. 9. partis principal. sectio. 10. n.52. vers. tertio hæc conclusio Rot. Roma. decis. 15. & 211. par. 1. diuersor. & decis. 212. Vital. de clausul. in clausra to manente pacto n. 4. pag. 6. Seraphin. priuileg. iuram. 85. n.7. Gutier. supra n.5. vbi idem dicit si iuramentum fuisset in contractu appositũ Molina. supra n. 15. in fine Tusc lit. C. conclus. 300. n. 15. & 16 vbi ex Aretin. supra subdit idem esse si conuentam poenam soluere vellet, si pars altera eam recipere nolit, quamuis secus foret si sponte receepisset Marta. claus. 141. par. 1.

1729 1. Sublim. 3. limitationem non procedere quãdo aliter partes conuenissent, tunc enim pacto standum esset Papien. in forma compromis. vers. parti attendenti. n.6. Rota Roma. dec. 212. n.4. part. 1. diuersor.

1730 4. Lim. non procedere nec operari quoad ea quæ paciscentibus de iure vel de facto vel sunt impossibilia vel legibus vetita, horum namque respectu non tenet obligatio nec pœnæ adiectio Bero. cons. 137. lib. 1. Crau. cons. 200. n.6. Scrad. d. n.52. versic tum quia.

1731 5. Lim. in donatione quæ non obstante clausula rato manente pacto ex causa ingratitudinis reuocari potest, cum donatarij fauore apposita censeatur qui tamen alterum eligere debet vel donata restituere vel promissa obseruare Bal. cons. 18. n. 1. lib. 1. Ripa. in l. finali. n. 110. C. de reuocan. donatio.

1732 6. Lim. non operari d. clausulam pœna non commissa, quod enim non est, iterari minimè potest Bal. cons. 339. in fine lib. 3.

1733 7. Lim. non procedere vbicumque promissio duplex facta extitit generalis scilicet, ac specialis cum dicta clausula rato manente pacto, nam tunc defectus in vno non operatur in alio Bero. cõs. 137. nu. 19. lib. 1 vbi soluta pœna vel interesse d. clausulam generalem non operari iuramento non obstante.

1734 8. Lim. non operari respectu hęredum Celsus Vgo. de clauf. n. 252, in fine.

1735 9. Lim. non operari clausulas rato manente pacto, & toties quoties respectu plurium, & diuersarum causarum, restringuntur enim ad causam contractus præcedentis Gab. cons. 181. n. 3. lib. 1. Onded. cons. 111. n. 29. nisi de illis mentio facta esset lib. 1.

1736 2. Sublim 42. limitationem non procedere in pœna legali sed solummodo in conuentionali nam in conuentionali pęna interesse, vel rei loco succedit, secus in legali, tametsi legalis conuentione fuisset comprænhensa vt accidit in emphiteosi, & feudo l. si pro fure §. 1. vbi glo. verbo. consumatur de condictio. furtiu. Dec. in d. l. cum proponas. 2. n.8. C. de pact. Pute. cons. 205. lib. 2. vbi ad caducitatem agi posse conuentionali pęna non obstante Marcabrun. cons. 94 nu. 126. & 127. Seraphi. priuileg. iuram. 85. n 6. in fine subdens propterea iuramentum in pęnis legalibus nihil operari sed in conuentionalibus dumtaxat. Surd. decis. 306. sub nu. 8.

1737 3. Sublim. non procedere quando ratione contemptus, & delicti pęna deberetur, tunc enim per promissionem vel solutionem pœnæ nomine interesse non tolletur penæ prosecutio quæ propter delictum vel contemptum debetur Dec. in l. cum proponas. 2. nu. 10. C. de pact. Scrad. d. sectio. 10. n. 51. in fine prout nec si ratione particularis interesse pęna fuisset adiecta quæ scilicet non contineret æstimationem rei omnisque vtilitatis hoc enim casu cum re ipsa, & pęna exigi, & peti posset, licet secus sit vbi pena ratione totius ac totalis interesse apposita fuisset, quia tunc, & rei æstimatio interesse nomine contineretur, & alterum tantummodo peti posse l. traiectitiæ, 23. §. de illo. de actio. & obligatio. Bal. in l. cum proponas. 17. nu. 3. C. de transaction. vbi distinguit quod aut pęna est loco accessionis adiecta aut loco principalis debiti, aut dubitatur primo casu hæc pœna particularis interesse loco succedit, & vna cum principali peti potest d. l. traiectitiæ, secundo casu loco totalis interesse succedit ideo cum principali peti non potest nisi quatenus vnum excedit aliud l. si quis a socio. pro soc. l. prædia, de action. empt. tertio casu refert an pęna sit commensurabilis interesse particulari, aut interesse totali primo casu videtur apposita loco interesse particularis, secundo casu totalis interesse ratione apposita censebitur; quæ vera inquit quando pęna apponitur respectu rei; sed quando per legem apponitur respectu delicti tunc potest vtrumque peti l. si pro fure. de condictio. furti. intelligendo in actione penali ab origine secus si sit pęnalis non ab origine, sed ratione superuenientis co. tumaciæ l. si cum exceptione. § satis enim elementer. quod met. caus. Si vero pęna fuerit ratione contemptus ab homine conuenta, tunc refert an res, & pena ex eadem causa petatur verbi gratia laudi obseruatio petitur, & quia est cessatum petitur pęna, & hoc fieri non potest nisi cum clausula rato manente, quia petitio ista contrarietatem implicat, nam quando petitur obseruantia consentit agens purgationi moræ, sicque cessat causa poenæ l. Cælius. de recept. arbitr. sed si non petatur ex eadem causa idest petitio non implicat contradictionem velut si pœna ex contumacia committatur, sed antiquum debitum petatur actione antiqua in isto casu potest vtrumque efficaciter peti l. si quis rem de recept arbitr. ita Bal. supra post Petr. & Cin. at eo citatos. & Scrad. de feud. 2. part. 9. partis principal sectio. 11: num. 11. vbi subdit non posse dominium ad

pęnam

pœnam & ad feudi vel empbiteosis agere priuationem, sed altero contentum esse debere, quoniam licet ratione contemptus, & delicti pœna debeatur quoniam cum ex eadem causa originem trahat non potest vtrumque peti Bar. in l. si ita stipulatus n. 31. vbi Soc. Iun. num. 220. de verbo. obligatio. Bal. d. n. 3. & vide infra sublim. 13. & 14.

1738 4. Sublim. non procedere quando æstimatio pœnam excederet vel è contra, tunc enim quod pluris est peti posset Bal. d. n. 3. & in l. prædia ad finē. versic. tertio nota. de action. empti. Molina. de contractib. disputation. 556. in fine.

1739 Contrarium tenent Bal. in l. 2. n. 13. Ias. nu. 145. C. de iur. emphi. Scrader. d. sectio. 11. n. 11. in fine versic. quinto videtur.

1740 5. Sublim. non procedere quando vtrumque vel alterum tantum petens, iurato contractui vel clausulam rato manente pacto continenti contrauenisset vel si contractus contineret clausulam toties quoties &c. nam ex prædicta contrauentione ab omni contractus commodo cadit, quamuis cogi ad illius obseruantiam possit per alteram partem quæ non contrauenisset Docto. in l. qui fidem. de transactio. & in l. qui seruum de verbo. obligatio. Cor. cons. 51. n. 5. versic. nec obstat. si. lib. 1. & cons. 40. n. 10. lib. 2. Alex. cons. 115. n. 7. lib. 4. & communem testatur Cor cons. 248. n. 11. lib. 4. & Bero. in cap. potuit. n. 132. locati. Paris. cons. 165. n. 25. lib 4. Grat cons. 66. n. 20. lib. 1. & cons. 114. n. 13. lib. 2. Afflict. decis. 220. n. 5. late Becci. cons. 45. n. 11. Vulpel. cons. 89. n. 3. Cepha. cons. 35. n. 24 & 27. vbi de magis communi Mascard. concl. 1162. n. 38. & sequenti. qui etiam magis communem testatur Herculan. de caution. de non offend. c. 36. n. 32. Rota. Rom. decis 15. part. 1. diuersor vbi idem de clausula qua soluta, semper & huiusmodi & decis. 211. eadem part. 1 post Dec. cōs. 380. n. 3. subdens quod si vterque contrauenit nullus pœnam petere possit, nisi constet quod alter prius contrauenerit, & alter non contraueniat. Rim. Iun. cons. 524. n. 68. Ond. cons. 89. n. 70. lib. 2.

1741 1. Lim. non procedere quoad fiscū, eius etenim respectu quomodocumque sequatur offensio, stipulatio pœnalis committetur Cepha. cons. 35. n. 27. & sequent. Vulpel. cons. 8. per totum Mascar. concl. 1162. n. 28. & 29.

1742 1. Sublim. hanc vltimam limitationem non procedere quoad secundò offendentem nisi respectu pœnæ legalis, nam contra ipsum fiscus ad conuentionalem agere non poterit Bal. in l. cum proponas. 2. n. 1. C. de pactis. Io. Andre. in addition. ad Specul. tit. de treg. & pace lit. A. prope finem. Castr. in l. qui fidem. n. 6. in fine de transactio. Bertacchi. in reperto. verbo. Pax rumpitur. versic. 22. Paris. cons. 165. n. 28. lib. 4. Onded. cons. 89. n. 65. lib. 2.

1743 1. Lim. hanc vltimam sublimitationem non procedere quando inter partes actum fuisset vt prima offensio vel contrauentio contractum ex toto non dissolueret Bal. in l. semel mora in fine. solut. matrimon. Onded. supra n. 67. vt puta si clausula rato manente pacto addita fuisset; vel quod toties pœna committeretur, quoties contrauentum fuisset, tunc enim ex mutua contrauentione, & offensione pace firma manente causabitur multiplicata pœnæ petitio Io. And. supra Roma. in d. l. semel mora n. 20. Cor. cons. 51. n. 5. versic. nec obstat. lib. 1. Ond. supra n. 68.

1744 1. Sublim. hanc vltimam limitationem non procedere nisi quando clausula illa expresse apposita esset; secus si subintellecta foret a lege tantū Bal. in d. l. qui fidem. col. 1. versic. & per hoc determinatur de transact. Ond. supra n. 69. qui sic intelligit Ceph. d. cons. 35. n. 27. versic. ratio est.

1745 2. Sublim. & intellige respectu pœnæ fisco applicandæ, nam clausula prædicta nihil in obseruantis fauore operatur, sed apposita obseruantis fauore tantmodo censetur Bal. in d. lege cum proponas, col. 1. versic. & si sit Alex. num. 6. in fine & Rim. Sen. num. 4. Cor. d. cons. 51. n. 5. versic. nec obstat & versic. dubitatam Paris. cons. 165. n. 25. lib. 4. Alex. cons. 115. n. 7. in fine & seq. lib. 4. Thob. cons. 110. n. 6. Ond. d. cons. 89. n. 70. lib. 2.

1746 3. Sublim. vel potius secus esse dicas quando primus offendens totum contractum par is propter offensionem resoluisset, nec clausulas prædictas, neque iuramentum contineret, tunc enim secundus offendens sine vllo discrimine à pœna conuentionali excusaretur, quia pacem vel contractum iam dissolutum rumpere non potest secundo loco contrauenìens Bal. in d. l semel mora in fine Cor. d. cons. 51. n. 5. versic. nec obstat quod dicit Imo Morot. de treg. & pace Q 126. per totam Oud. d. cons. 89. n. 71. lib. 2.

1747 6. Sublim. principaliter d. 42. limitationem non procedere in compromissis in quibus non potest res peti quamuis pœna pluries peti possit, nam ex arbitri sententia nec actio oritur nec exceptio, sed illi pœnæ metu paretur Docto. in l. 2. de recept. arbitr. & soluta pœna à iudicatis recedere liret authent. decernit. C. de arbitr. glo. & Doc. in d. l. 2. Butr. in c. per tuas. n. 16. in fine de arbitr. Maran. de ordine iudicio. part. 6. actu 2. principal. n. 250. & seq. Destara. de error. notarior. c. 82. n. 5. Bertaz. in l. si quis maior. n. 743. C. de transactio.

1748 1. Lim. non procedere quando in compromisso apposita fuisset clausula rato manēte pactu quia duo esse compromissa operatur vnum cum pœna aliud sine ea, quo casu emologationi locus est, & oritur actio glo. in l. 2. vbi Bal. n. 2. de recept. arbitr. Butr. in d. c. per tuas. n. 16. in fine vbi Imo. n. 17. Maran. supra n. 252. de communi Gail. obseruatio. 150. n. 14. lib. 1.

1749 1. Amp. idem esse contraria conuentione inita nempe compromissum vel laudum non dissolui pœna etiam commissa, tunc enim pactū seruari deberet Bal. in l. si duo §. semel. n. 1. de racept. arbitr.

1750 2. Amp idem esse si iuramentum in compromisso appositum fuisset, quoniam clausulæ prædictæ rato manente pacto vim gerit vt supra dixi in prima ampliatione prime sublimitationis. 42. limitationis Maran. supra. n. 253.

1751 Contrarium tenet Bertaz. in l. si quis maior. n. 744. C. de transactio. & Gail. supra n. 15. quia iura-

iuramento non obstante pœna soluta à iudicatis recedere permittitur Bertaz. supra. nu.744. post Alex.& Ias. ibi.

1752 2. Lim nam si partes cogitassent de eo quod arbitri laudaturi fuisset, & nihilominus animum habuissent se obligare ad obseruantiam, tunc enim precisè tenerentur Marcabrun. cons. 94. n. 186. Munnoz. de ratiocin. c.32. n.24.& seq. vbi si partes initio iurassent stare laudo intelligi si iustum sit; secus si illo prolato.ex l. si conuenerit de reind.& l. si libertus. 2. de oper. libert.& non operari hoc pactum iuratum consensu deficiente Gratia. decis.6. nu.42. & seq. nec vltra potestatem arbitrorum. Rot.dec.657.corā Caualer.vbi iniustum reduci,nec exequi,& dec.31.par.2.recentis.vbi ab Episcopo, & capitulo approbatum maxime cum iuramento seruari debere per successores si fuerit à Papa confirmatum quod cursu 30.annorum,& iuncta obseruantia præsumitur, etiam si in parte probetur obseruātia nisi de contrario constet. Scain.dec.Bono. 124.n.8.præsentibus partibus prolatum etiam sine compromisso valere maxime si illud approbauerint. ex Aret. cons.68. n.5. Thob. cons. 68 vbi si emologatum sit, rescindi ex enormissima licet res iudicata non rescindatur Zuccar dec. Luc 18. vbi ex certa scientia confirmati à Principe non posse inferiorem de nullitate cognoscere; At in vsurarijs Papæ confirmatio., & obseruantia nihil operatur Rota.dec.296.par 4 diuers. ex communi. Theologorum, & quod etiam ante laudum possit cum iuramento emologari Fed. de Sen.Q.142. Lanfr. de arb.n.101. a Franc.dec.50.& actionem producere si non sit inique laudatum Abb.in c.2 n.8. de arb. Maran. de ord. iud. par.6.act.2.n.253. Gutier. de iur. confir. contr. par.3. cap.14. idem dicentes de clausula rato manente pacto, & Cabal. cons.106. part. 1. nisi esset petita absolutio a iuramento quam etiamsi læsio enormissima subsit peti debere ex communi ait. Viui. decis. 473. vbi potestatis defectu nullum non posse eum iuramento ratificari non obstante geminata ratificatione loquens facto compromisso inter plures ex alia vna, & plures ex alia se super interesse alicuius particularis eorum laudatum sit vide n.3009.lim.310.

1753 8.Sublim. non procedere nisi pœna contractus loco succederet, vbi enim contractus loco non succedit potest vtrumque peti, quamuis secus foret si contractus loco succederet, quoniam cum vnicum tunc dumtaxat nempe pœna promissa videatur, ea tantum peti ac exigi potest, alio autem casu vtrumque poterit peti ex quo vtrumque promissum censetur secundū magis communem de qua testatur Rota Rom. decis.15. n.6. & 211. par.1. diuersor. & citati in prima limitatione sequentis sublimitationis.

1754 9. Sublim. non procedere quando obligatio principalis a causa onerosa procederet, tunc enim pœnæ appositione non inducetur nouatio l. prædia. de action. empti. vbi Bal. col.1. ante finem versic. item ad id, & communem opinionem esse fatetur Marcabrun. cons.94.n.123. dixi in tractatu nouationum 4. sublimitatione secundæ limitationis. sextæ ampliationis principalis.

1755 1. Lim. non procedere quando aliud actum fuisset, vt puta si foret expræssum quod pœna loco rei principalis vel obseruantiæ contractus succederet tunc enim pœna tantummodo peti posset Bal. in l.petens. n.42. C. de pact. Aretin. cons.14. n.8. ad finem Caccialup. de transactio. Q.14. n.3. Marcabrun. cons.94. n.163. Rota.Rom.decis.15. & 211. par.1. diuerso. Surd. decis..304. nu.9. & decis.306.n.8.

1756 10.Sublim. non procedere nisi quoad hoc vt pęnam recipiens ad contractum implendum agere minimè possit, non autem quod solutione pęnæ contractus obseruetur, quoniam pęnæ solutione cōtractus dissoluitur Caccialup. d. Q.14.n.4. Marcabrun. conf.94 n.173.

1757 1. Lim. non procedere nisi quando propter malefactum apponitur pęna; secus si loco rei, hoc enim vltimo casu pœnæ solutio contractum firmat Bal. in d.l.petens.n.42.

1758 1. Sublim. hanc vltimam limitationem non procedere nisi eius fauore, qui pęnam soluit, ipse enim quando pœna loco rei, vel obseruantiæ contractus succedit, vt sibi contractus impleatur petere potest, sic enim implesse dicitur; non potest autem ad obseruantiam compelli, quia alterutro alter, re scilicet vel pęna eius loco subrogata debet esse contentus Bal. in d.l.petens n.42. Aretin.cons. 14. n.8. ad finem Caccialup. d. Q.14 .n.3.Marcabrun. cons.94.n.164.& seq.

1759 1. Lim. d. vltimam sublimitationem non procedere si apposita fuisset clausula rato manente pacto, tunc enim pęnæ solutio, a rei traditione soluentem nequaquam eximeret, nec à contractus obseruantia Caccialup. supra. n.4. Marcabrun supra n.165. & alij supra citati. in prima sublim 42. limitationis.

1760 1. Sublim hanc vltimam limitationem nō procedere quando pęnam non soluisset, sed soluere vellet ille qui contractui prius contrauenisset, illumue non impleuisset, tunc enim non posset alter compelli recipere pęnam vt contractui staret, quoniam clausula illa non obseruanti neutiquam prodest Aretin. d. cons 14. n.8. in fine Caccialup. d. Q.14. n.3. Marcabr. d.cons.94. n.167.& supra dixi in 3. limitatione primæ sublim.42. limitationis.

1761 11. Sublim. non procedere quando contrarium pactum fuisset, tunc etenim posset vtrumque peti, quoniam conuentio seruanda est glo in l.1. verbo. repellere vbi Docto.C.de iure emphiteoti. Cels. Vgo. de claus.n.304. vbi quando sors recepta fuisset saluo iure pęnam consequendi Zuccard. cons.67.n.15. vtrumque pęnam scilicet, & interesse peti posse si hoc actum fuisset Turret. cons.70. lib. 1. Scrad. de feud.2.par.9.part.principal sectio.11.n.11.versic. secundo hæc,& in sequenti sublim.

1762 12. Sublim. nō procedere quando pactum fuisset ne obligatio pœnæ solutione nouaretur, tunc enim vtrumque peti posset, pœna scilicet ac interesse Bal. in l.prædia col.1. ante finem versic. item ad id de actio. empti per l.ista stipulatus in fine de verbo. obligation. cuius tamen contrarium decidit inquit in d.l.prædia quæ iura. glo. ibi verbo. ex stipulatu ad finem. Bar. n.5. & Bal. conciliant vt d.l.

prædia

prædia nouationem ipso iure inducat in actione ex vendito, sed in d.Lita stipulatus nouet in actione ex stipulata exceptionis ope,& Castr. ibi n.11. sed vide supra 9. sublim.

1763 13. Sublim. non procedere quando particularis interesse loco pœnæ apposita fuisset, tunc enim posset vtrumque peti, nam dum quæritur an propter pœnalem stipulationem prima nouetur obligatio distinguitur, nam aut præcedens obligatio liberatoria fuit, & non nouatur l. rescripto. §. si pacto. supra de pact. aut fuit obligatoria, & tunc aut pœna apponitur contemptus loco, vel pro interesse primo casu non nouatur. l. si quis rem. de recept. arbitr. secundo casu aut pœna adijcitur loco particularis interesse; aut loco totalis primo casu non fit nouatio vt in toto tit. de vsur. imo vnà cum principali peti potest; aut apposita fuit loco totalis interesse, & tunc aut præcedit conuentio ex causa lucratiua aut ex causa onerosa, si ex causa lucratiua tunc per sequentem pœnalem stipulationem nouatur l.1. de penu. lega. l.1. §. item si ita ad legẽ falcid. si verò ex causa onerosa tunc numquam nouatur per stipulationem pœnalem subsequentem siue stricti iuris, siue bonæ fidei, siue iurisgentium siue iuris ciuilis quocumque fuerit modo contracta Bar. in d.l. prædia. n.5.6.& 7. de action. empt. Castr. n.10. Roma. cons. 510. n.19. Scrader. d. sectio. 11. n.11.& in casu promissionis refectionis damnorum, & interesse pœna eorum loco apposita (sicque totalis interesse causa addita) solam pœnam peti posse Rota Lucana tenuit vt in recollectis per Merlin. decis. 40. n.14.& 15. vide supra 3. sublimitatio.

1764 14. Sublim. non procedere quando pœna contemptus loco apposita fuisset, tunc etenim posset vtrumque peti ex quo loco rei principaliter debitæ non fuit apposita Bar. in d.l. prædia. n.7. vbi Castr. n.10. qui tres casus constituit quibus pœnæ exactione, non commissione sola actio prima tollitur nempe primum quando de non petendo pactum præcessisset, secundum quando obligatoria causa præcessisset ex onerosa causa sine clausula rato manente pacto, tertium quando ex causa lucratiua tamen sunt conceptæ in personis diuersorum l.1. §. fin. de stip. seruo, & ita omnes concordare inquit Rom. cons. 510. n.19. qui distinguit at in 13. sublim. præcedenti. Zuccard. cons. 49. n.12.

1765 15. Sublim. & declara, nam si principalis debitor rem principaliter promissam tradere posset, pœnam vel interesse soluere volens non audiretur, quia propter rem principaliter promissam pœna, & interesse debetur, & propter vnum quod tale, illud magis. authent. multo magis. C. de sacro. sanct. Eccles. Surd. decis. 304. n.9.

1766 43. Lim. non procedere quando statutum prohiberet pœnas conuentionales vel eas reduceret, tunc enim contra statuti dispositionem, etiam ordine peruerso veluti si centum promittatur nisi quinquaginta præstentur, centum peti non possunt, quoniam in fraudem legis promissio facta censetur nomine pœnæ Bal. in l.1. n.8. C. de his quæ pœnæ nomine Surd. dec. 7. n.1.& Lucano statuto lib.2. c.70. conuentionales pœnæ ad quartam rediguntur, & ita Rot. Luca. iudicauit iuramento non obstante Iulij 1606. inter Marcum de Conualle, & fiscum ex actis egr. D. Vincentij Acconci, & 1614. in 2. semestri inter Dominum Vincentium Sinibaldi, & Franciscum Faba ex actis egr. D. Zaccariæ Benedicti fol. 424. sed contrarium tenuit vt per Zuccar. dec. Luc. 2. n.11.12.

1767 1. Amp. vt iuramento contra dispositionem statuti fauore publico inducti appositæ pœnæ non firmentur Bal. in l. cum allegas. n.10. C. de vsur. iunctu Alex. cons. 49. n.17.& per totum lib.4.

1768 44. Lim. nam pœna apposita respectu vnius rei vel personæ ad aliam non extenditur l. si vnius. §. ante omnia. de pact. Bursat. cons. 53. n.22. versic. ad tertium. quoniam in pœnis stricta fit interpretatio Ond. cons. 89. n.43. lib.2.

1769 45. Lim. nec pœnam priuationis incurri propter negligentiam quando à lege vel ab homine tempus præfixum non fuit Franc. in cap.2. §. fin. in fine de re iud. in 6. Mœda. decis. 32. de præbend.

1770 44. Lim. in clericis qui pœnam exigere non possunt. Veral. dec. 231. n.3. par.2. dixi supra in 3. lim. primæ ampliationis huius conclusionis.

1771 45. Lim. non deberi moroso qui non impleuit quod debebat Veral. decis. 233. par.2.

1772 46. Lim. nam minor aduersus pœnam conuentionalem in integrum restituitur secundum communem sententiam de qua testantur Odd. de restitution. in integr. Q.82. nu. 114. Turret. cons. 56. n.18. lib.2.

1773 47. Lim. non procedere quando sociorum alter pœnam promisit, & alter sociorum contrauenit, tùc enim qui promisit ex alterius contrauentione minimè tenebitur, quia pro facto alterius non dicitur facta promissio, nec alter qui contrauenit ad pœnam se obligauit Bal. in l. si patruus. n.12. C. communia vtriusque iudic. Petr. de Vbald. de duob. fratri. par. 8. n.3. Alex. cons. 139. n.3. lib.5. Felician. de societa. cap.29. n.31.

1774 Contrarium Bal. tenere inquit alibi Petrus de Vbal. supra.

1775 48. Lim. nam si plures pœnam promittant, & vnus contraueniat; pœna insolidum non committetur quoad omnes, sed quoad eum tantummodo qui contrauenit Castr. in l.5. §. finali. n.3. de verbo. obligation. Alex. in l.4. §. Cato. n.46. eod. tit de communi Bursat. cons. 176. n.50. veriorem affirmat Felician. de societat. cap.29. n.32. & in nunciatione cui per vnum sociorum contrauentum fuit, quod solus contraueniens pœnam incurrat l. de pupillo. §. si plurium. vbi Ias. n.3.& alij de noui operis nunciatio. Felician. supra nu.35. Bertaz. cons. ciu. 54. n.6. vbi de pœna etiam addita clausula quæ omnia, &c.

1776 1. Sublim. non procedere in pluribus primi emphiteotæ hæredibus, vel pluribus primis emphiteotis insolidum acquirentibus, si namque alter primorum acquirentium, vel hæredum primi acquirentis contra dominum directum deliquerit, vel contra pacta conuenta alienando, aut canonem non soluendo, vel aliter contrafecerit, omnes à iure emphiteotico vel feudi cadent, cum offensio indiuidua fit glo. in l. communi diuidendo iudicium. verbo. cõfundetur communi. diuidund. Ripa. in

in l.4.§.Cato. n.44. Hormanot. Deth. n.295. Soc. Iun.n.143.& sequent. de verbor.obligatio. Ias. in l.2.n.58.& sequent.C.de iur.emphiteo. Affict.dec. 153. n.4. Rol cons.17.n.16.lib.2. qui de communi testantur,& Clar.in §.emphiteosis.Q.8.versic.quæro.Grat.cons.132.n.7.lib.1. Bero.cons.120. n.16. lib.1. de communi Corb de caus.priuatio. ob non solutum cano. amp.7. & 8. idem in hæreditaria dicens quod in concessa ex pacto,& prouidentia Bertaz. cons.ciu.54.n.4. vbi de pęna.

1777 1.Lim. non procedere quando plures emphiteotæ de consensu Domini emphiteosim diuisissent, tunc enim quia dicitur facta vnius multiplicatio in plures, facto vel culpa alterius non cadent alij Affict.dec.153. in fine Redoan.de reb. eccles. non alienan.Q.19.de solutio.cano.cap.2.n.9. pag. 437.Corb d.amp.8.n.6.

1778 2.Lim nō procedere quando particularibus solutionibus ab aliquibus emphiteotarum factis, cumulatis, integer canon solutus maneret,tunc enim nullus in pœnam incidet Vrsil.ad Affict supra n.1. & 2.Bero. cons.196. nu.12. & seq. lib.1. Corbul. supra n.7.

1779 3.Lim. non procedere quando in fraudem canonem soluere aliquis cessasset vt alij emphiteotico iure priuarentur, tunc alij non soluentes minimè caderent, nec eis præiudicium inferretur Grat. cons.132 n.7 lib.1.Clar.d.Q.8.versic.sed hic quæro. Corbul.supra n.10.

1780 4.Lim.non procedere quando qui suam partem soluit credere iustè potuisset ratas suas alios soluisse, si non soluens soluendo non esset nec ideo contra ipsum potuisset habere regressum qui soluit Soc.Iun. in d.§. Cato. n.148. versic. vltra Docto. Corbul. d. amp.8.n.22.

1781 5.Lim. non procedere quando qui non soluit obijsset ante caducitatem à Domino declaratam, tunc enim alijs non obesset Ruin. cons.168. n. 20. lib.1. Cassador. decis.2.& 3.locati. Corb.d. amp. 8. n.24.

1782 6.Lim. non procedere quando ex tenore inuestituræ de altero in alterum deberet emphiteosis vel feudum peruenire, tunc enim delicto vel negligentia vnius cœteri non priuarentur de communi Farinac. Q. crim. 25. n.93.& Intrigliol. de feud. cent.2.art.9.n.12.dixi in tractatu feudorum amp. 37. in limitationibus.

1783 2. Sublim. 48. limitationem non procedere quando plures ab vna parte pro vno reputantur qui pęnam sub conditione promiserunt si non soluerint tunc enim pœna ob vnius contrauentionem quoad omnes committetur in solidum glo. Bar. & cęteri cōmuniter in l.5.§.finali. de verbo.oblig. Bursat. cons.176. n.50. Felician. de socicta. cap. 29. n.33.

1784 3. Sublim. non procedere quando promissio aliquid indiuiduum contineret, tunc vnius factum alteri obesset Bar. in l.4. §. Cato. in 6.oppositio. & alij communiter idem. de verb. oblig. Bursat. cons. 176. num.52. Menoch. cons. 123. num.29. qui in eodem casu consuluit contra Bursa. sed alia ratione quia scilicet res, & causa diuidua erat Bertaz. consil. ciuil. 54. num. 8. Felician. de societat. cap. 29. num.34.

1785 4.Sublim. non procedere in obligatione præstandi promissa coram arbitro de partium consensu electo, tunc enim per vnius contrauentionem quoad omnes pęna committetur Alex.in d.§.Cato. nu.48. Horman. Dec. nu.356. & seq. Bursat. supra n.51.

1786 1.Lim. non procedere nisi res de qua ageretur indiuidua esset Menoch. vbi supra.

1787 49.Lim. non deberi pęnam quando contrauenientem ante litem contestatam pœnituit glo. final. in l.qui fidem de transactio, & in l.si quis maior verbo, iudicem, C. eod. quando non petere quis promisisset, tunc enim verè dicitur petere quando litem contestatur l. amplius rem rat. haber. quamuis secus sit vbi contraucnienti pęna apposita esset, vel quouis modo petenti glo. & Docto. supra Molina. de contract. disputat. 556. n.15.& addita etiam clausula rato manente pacto non impediri moræ purgationem ex veriori,& magis communi Padilla quem refert, & sequitur Gutierez. de iuram. confirmator. contract. cap. 60. n.4.

1788 50.Lim. non priuari aliquem iure suo nisi in casibus in iure expressis cum pęna sit l.at si quis. §. Diuus. de religios. & sumpti. funer. §. optimam authent. de non cligen. secundo nubent. & de beneficio ecclesiastico Gonzal. reg.8. canc. glo.15. n.136.& per totum quibus casibus vel non ipso iure priuetur, & effectus priuationis ipso iure, vel per sententiam tradit.

1789 51.Lim.non procedere data inæqualitate quia nullam reddit pęnam conuentionalem Maceraten. resol.31.n.3 lib.3.

1790 52.Lim. nam non potest tota pęna exigi debiti parte soluta, sed pars illa tantummodo exigetur pro rata damni perpessi Lopez. de contractibus lib.1.cap.30. versic. porrò vbi communem testatur si tamen obligatio sit diuisibilis per glo.in cap. suam.de pęnit intelligendo de iure cano.& in foro poli, non autem secundum ius ciuile Padilla in l.si quis maior. n.26. C.de trāsact.Gutierez.cano.QQ. lib.2.cap.2.vel 20.n.18.

1791 53.Lim.vt si propter damnum fuerit promissa, damno minime probato neutiquā debeatur. Veral. dec.231 n.4.par.2.

1792 1.Amp. idem esse damno refecto de communi Alex.in l.si insulam.n.9.de verbo oblig.

1793 Contrariam opinionem magis communem testantur Soarez. communi.opin. lit. F. nu.140. & Caroc de locato. par.7. conclus.18.n.21. vide supra lim.11.

1794 54.Lim. agentem ad contractus rescissionem remedio l.2. C. de rescind. venditio. non teneri pęnam soluere promissam pro contractus obseruantia, quia illud facit iure permittente Pincl.in l.2. par.1.cap.2.nu.26. C. de resc. venditio. Caroc. supra. n.19.

55.Lim. vt pęna incursa ob promissionē iuratā minime seruatā ad l.si quis maior. C. de transact.remissa censeatur receptione fructuum, vel alterius rei in executionem contractus pęnalis iurati,vel etiam expressis verbis Old. cons.241. in fi. Alex.cons.38. n.9.

n.9. lib.3. Parif conf.45.n.9.lib.1. Coua.in 3.par. relect.§.3.n.1.Meno.conf.355.n.4.Bellam.conf.9. n.5. Put. decif.356. n.4. lib.1. Parpal. in d.l.si quis maior. n.108. Cag. nu.198. verf. si tamen Ceph. conf.24.n.32. circa med.Ond.conf.34. n.86.lib.2. Borg.decif.43.n.36.lib.1. licet periurium nequeat remitti vt per eum sed Lap. alleg. 24. remissum censeri inquit, si de eo non fuerit in iudicio exceptum, sed tacitè non posse periurium remitti probat Meno. conf.343.n.48. & eos ad exceptionem ex iuramento competentem etiam ob periurium remittendam cogendos Natt. conf. 343. in fine Surd. conf.424. n.4. & seq. vbi non posse à parte remitti periurium præsertim in præiudicium tertij, & pęnam censeri remissam rei alicuius receptione Decia.conf.25.n.9.lib.2. & Gratia.discept. 302.n.24. nec relaxatio iuramenti non citata parte quicquam operatur Anch. conf. 382. n.7. Add. ad Bar. sing.139. vide supra n.737. & Gratia. supra n.26. 27. à collegio remitti si veniat contra statuta iurata vtilitatem priuatam concernentia. Marta.decif.1. Vniuersitatem restitui si non opposuit periurium.

1.Sublim. tamen & declara quod dicitur de remissione exceptionis periurij vt quãuis periurij exceptio nisi ab initio objici minime possit, quia litis finitæ est, exceptio tamen non facti implementi etiam in executione opponi queat, per quam actor repelletur Crau. conf.151. nu.10. Ladercb. conf. 143. ad fin.

2.Sublim. periurium non posse expræsse à parte remitti Bal. in auth. quod eis.in fi.C.de nupt.de magis communi Rol. conf.36. n.31. lib.3. Pedroch. conf.35.n.96.& seq. supra n.781.

56.Lim.non posse aliquem obligari conuentione ad pœnam capitalem pro delicto pro quo talis pœna lege non imponeretur l.liber homo ad l.Aquil.Cor. conf.283.n.9.in fine lib.3. Rim.Iun.cõf.150.n.36. Vulp.conf.2.n.6.& seq. Ond.conf.89.n.39.lib.2.

57.Lim. nam pęna correspectiue ad aliam imposita intelligitur cum omnibus qualitatibus pœnæ ad quam sit relatio Affl in const. Reg.de pace iuram. fir.§.iniuriarum.n.4.& 5. Moron. de treg & pac. Q.124. n.12. Ond.conf.89.n.36.lib.2.& si in delictis correlatiuo imposita sit vtroque parti altero delinquentium absoluto non potest condemnari, quia sublato vno correlatiuorum aliud etiam sublatum censetur Becci.cõf.45. n.22. vtriusque enim correlatiuorum idem est iudicium etiam in pœnalibus.de cõi Villalob.lit.C. n.204. & Turret.conf. 46. n.29.lib.2. Viui.cõi opi. verbo.statuta contra venditorem qui tamen statuta pœnalia clericos,& forenses non ligare probat, & etiam non procedit stante rationis diuersitate Ofasc. decif. 23. n.51. Surd.dec.63.n.8.& Rot.Rom.decif.677.n.7.in fi. par. 1. diuerso Rot. Bono. decif.48.n.4. & 5. in nouis dixi latè in interpretationibus pactorum verbo correlatiuorum.

58.Lim. vt in alternatiuis pœnis corporali, & pecuniaria nempe corporalis impositæ in defectum pecuniarię nõ solutę, nõ possit reus iudice inuito corporalē eligere si soluēdo sit sed in bonis eius executio fiet.Farin. Q.26.n.15.Thes.autē Q. 107.li.3. ex Clar.Q.85.n.6.in fi.inquit iudicatum vt rei condemnati in 100.vel duobus retibus funis fit electio, si vero lapso tempore corporalis pęnæ ei Principe gratiam obtinuerit, & uasallus de nullitate dicat quia vasalli fisco electio competat vt expectare possit quod reus pecuniariam pęnam soluere queat n.7.dat tamē Thes.cautelam vt pro gratia reus recurrat,postea tempus præfixũ labi sinat,quo lapso si pœnam eligat vasallus personalem, gratiam exhibere poterit, si pecuniariam elegerit inhibitionem petere poterit, ne stante electione possit personaliter detineri. Bonaccof.vero.Q.cri.verbo.optio corporalis pęnæ à fisco facta electione ad pecuniariam redire non posse probat. vide supra sub num.208. sublim.72.

59.Lim. nam in prætorijs stipulationibus pęna conuētionalis exigi nequit nõ dato fisci interesse Ofasc. decif.70. n.13. & seq. Farin. Q.30. n.70. Ramon. conf.43. n.9.

60.Lim. nam minor aduersus quamlibet conuentionalem pęnam restituitur de cõmuni Odd.de rest.in int.Q.82.& Intrig.sing.98.n.129.lib.3.& aduersus alia vt per eos.Cor.conf.219.n.17.& seq. lib.2. vbi aduersus caducitatem à iure liuelli restitui.

61.Lim. pœnam expræssis tantum casibus in iure deberi l.at si quis.§.Diuus, vt leg.nomi.caue.Meno. de arb.cas.276.& lib.3.præs.143.n.3.

62.Lim. strictè intelligi nec extendi de persona ad personam, de casu ad casum, nec de tempore ad tēpus Bal.in c.1.n.2.quãd.domi.proprie.feud.priuet. Meno.d.præs.143 per tot.vbi infert emphiteotam qui rem quam recepit in emphiteosim concedenti vendiderat, & incontinēti in emphiteosim receperat,cum pacto francandi,si cadat à iure liuelli, non tamen à pacto francandi. Dec.conf.406.in fi.Natt. conf.373.n.6. Crau. conf.696. vbi de commisso ob non solutum vestigal culpa mulionis, vt mercium domino non obsit n.3. Rim. Iun.conf.612.n.23.vbi de proclamantibus pęnalibus; & suos se qui authores Guid.Pap.sing.914. Mastril. dec.271.vbi quãdo mortis, & publicationis bonorum pœna à lege imposita esset, iudex autē in pęnam corporis dumtaxat afflictiuam condēnasset.Pereg.conf.99.n.4.. lib.2.qui probat etiã ex identitate rationis non fieri de casu ad casum extensionem Torniol. conf.84. n.22. Eug.cõf.49.n.25.vbi de correctorijs,& pęnalibus simul vt extensio cesset etiam si ratio finalis sit Mazol.conf.49. n.7. nec ex maioritate rationis de cõi Ond.conf.13.n.19.20.lib.2. Veral.dec.295. n.3.lib.2.Mago.dec.Luc.49.n.32.Flo.47.n.13.

Contrarium si maior ratio subsit Surd.dec.254.n.16. & conf.25. n.39. post Iaf. in conf.118. col.3. verf. tertio principaliter.lib.1. Rim.Iun.conf.218.n.50. Vinc.de Franch. dec.403. n.10. vide Farin. Q.24. vbi amp. & lim.

1.Amp. primam opi. vt licet principalis dispositio extendatur; non tamen quoad pœnam extendatur Alciat.reg.2.præs.vlt.n.3.verf.ad supradicta Meno. d.præs.143.n.12.nisi in æquiparatis ab aliqua iuris regula, vel nisi ipsa verborum proprietas pœnam importaret vt per eos.

1.Sublim.non procedere in pęna legali Bal.in d.c.1. n.2.per illum tex.

2.Sublim.

2. Sublim. non procedere nisi de maiori pœna imponenda agatur, tunc enim cessat extensio, & pœna minor imponitur, secus si delictum maneret impunitum si non fieret extensio, quia ob publicam vtilitatem in pœnalibus fit extensio Bar. in l 2. §. exercitum n. 2 de his qui not. infa. Becci. cons. 71. vbi de congregatione hominum ad malum de qua vide Natt. cons. 665. Crau. cons 4. Cor. cons. 199. lib. 4. Bertaz. cons. cri. 57. 77. 192. 223. 105.

63. Lim. non committi per eum cui ab aduersario contrauentum fuerat Bar. in l. quæro. §. inter locatorem. loca. Dec. cons. 452. n. 3. 10. Rol. cons. 57. n. 17. 20. & seq lib. 1. Alba. cons. 697. n. 1. & 3. & ibi Add.

64. Lim. vt licet alieni facti promissor ab implemento non excusetur agendo, excusetur tamen excipiẽs si pœnam euitare velit iuramento non obstante Rol. cons. 69. n. 12. lib. 4. Rot. dec. 13. n. 4 par. 1. recentis, & excipiendo posse etiam agi contra non implentem ad contractus nominati rescissionem Becci. cons. 45. n. 38 intellige vt per Seraphi. decis. 1243. & actori offerri sufficit post factam exceptionem Rot. dec. 369 par. 4. diuers. 676. par. 1. recentis. vbi etiam non posse per eum opponi qui prius non impleuit, & 70. n. 17. collectarum per Zacchi. ad Gallef. qui actionis ortus nõ impeditur sed exercitium, quamuis ad eam quærendam vt aliquid agens ab alio auferat non sufficiet oblatio, sed requiretur solutio vel depositum 247. n. 3. par. 1. recentis. minor vero ad implendum restituetur l. 3. §. sed si. vbi Bar de mino. Bal. in l. pupillorum n. 4. C. de repud. hæred. Cast cons. 47. lib. 2. Machel. patro. 28 n. 14. excusatur non implens partis intercesse cessante, vel si interfit solutione intercesse, fideiussoris præstatione, vel susceptione litis, aut si dnes sit hipotheca bonorum Seraphi. dec. 1243. & decis. 365. 367. par. 4. diuers Manti. dec. 270. & 217. coram Caualer. Assis. dec. Luc. 26. n. 8. Alba. cons. 97. n. 53. Verum etiam interesse cessante de non implemento excipi posse Rot. dec. 364. par. 4. diuers. & illa exceptio impedit executionem etiam cameralem dec. 293. par. 2. recentis 618. impedimentum facto Principis conductoris superueniens non excludere implementum, & si damna prætendi possint quæ prius sunt liquidanda a conductore qui interim debet implere. Opponi non potest nisi eodem contractu oriatur, & non ex capitulis separatis Alex. in l. cum proponas n. 2. Dec. n. 6. C. de pact. Rot. in Roma. executionis mandati 25. Iunij. 1593. coram Mantica. 24. collectarũ a Pico ad statu. Vrbis Viui. decis. 456. n. 5. vbi ordinem in implemento seruari debere, & Seraphi. decis. 225. impleri per lucrum quærentem debere etiam sine mora necessaria pro incurrenda pœna, & 1133. vbi non docentem impleisse, excipere non posse accepta nõ esse restituta, & iuramento contrauenire is potest, cui non impletur promissa Caucer. var. resol. par. 2. c. 8. n. 94. Rot. dec. 136. par. 5. diuers. exceptionẽ non implementi nõ impedire ortum actionis, sed exercitium, & executionẽ, & 192. n. 12. & seq. d. par. 5. subdens in contractibus nominatis non esse locum penitentiæ, sed ad obseruantiam vel ad damna agi debere, nisi excipiendo ex Surd. cons. 563. n. 4. & si non adsit dies agere non posse eum qui non impleuit licet ad pœnæ incursum mora exigatur ex Seraphi. decis. 225. n. 4. & eum qui contractui acquieuit, vel cuius interesse cessat excipere non posse de implemento d. par. 5. dec. 207. n. 9. in vno casu, nõ operari in diuerso, & executionẽ nõ impedire nisi liquida sit Magil. de euict. Q. 57. At executionem sententię impedire, nec oblationem in contractu nominato requiri sed ad vtrumque condẽnari Q. 97. excusatur nõ implẽs impeditus facto aduersarij vel fortuito casu, & pro non amissione lucri Rot. dec. 5. corã Buratto. & 79. & alijs casib. opponi non potest vt in dec. 549. 571.

65. Lim. nam dubietas iuris æquiparatur dubitationi facti, & contrauenientem a pęna excusat, præsertim si adsit mixtum facti Rot. decis. 361. n. 8. 9. cri. per Fari. Ceph. cons. 407. n. 32. vbi ab incursu moræ excusare.

66. Lim. licet ex sola negligentia pęna incurratur l. meminerint C. vnde vi Bar. cons. 91. n. 4. Anch cõs. 133. in fi. hoc tamen fallit nisi lex clara, & indubitata sit, tam quoad sui intellectum quam quoad vsũ Rot. d. dec. 361 n. 12. subdens non vsu cum scientia Principis vel officialium pęnam legis non incurri. sed decis. 21. par 2 recentis statutum vel legem publicatam vsu receptam præsumi inquit, nisi contrarius vsus iudicio contradictorio probetur obtentus, & decis. 36. n. 4. in fi. vsu receptum probat si in volumine statutorum insertum sit, & dec. 491. d. par. 2. ex Dec. cõs. 634. n. 9 & Put. dec. 1. in fi. lib. 1. probat ex decreto irritanti oportere probare contrarium vsum cum scientia, & patientia superioris Serad. de feud. par. 10. sect. 2e. n. 151. & seq. vsu non receptam non ligare, si non vsus plenè ac verè probetur, non coniecturis, vel suppletorio iuramento, & requiri non vsum in cõtradictorio obtentum, & vnico actu contrario hominis non vsum impediri, & si lex non vsum tollat vel contrariã consuetudinem, nõ tolletur non n. 161. & seq. & non vsum in iudicio cõtradictorio obtentum requiri Alex. cons. 132. n. 4. lib. 1. Rota. dec. 77. coram Caualer & dec. 387. n. 2. in fi. par. 1. recẽtis. Manti. de contract. lib. 5. tit. 13. n. 35. & seq. Rot. dec. 197. par. 1. recentior vbi etiam Papæ constitutionem per non vsum non tolli, nec per contrarium vsum nisi data Papæ scientia, & tolerantia 40 annorum, & Manti. supra distinguit inter constitutionem initio vsu receptam quę contraria consuetudine iusta, & rationabili legitimè præscripta tollitur; & non receptam vsu quæ vigorem non habet, & dicit Gall. de excep. succes. prima excep. n. 145. & seq vsu non receptum non ligare nec omnibus obesse si a minori parte obseruetur, præsumi tamen vsu receptum si sit publicatum Rot. dec 97. n. 2. par. 1. diuers. & vsu receptam præsumi nisi contra probetur Garzia. de benef. par. 2. cap. 1. n. 40. & seq. & par. 5. c. 4. n. 183. non posse pro parte acceptari, & priuilegia, & indulta nõ vsu nõ amitti, sed requiri præscripta uel contrariam consuetudinem præscriptam quæ non dantur si irritans decretum adsit nisi immemorabilis sit. n. 179. & seq. Veral. dec. 203. par. 3. vbi etiam nõ sufficere paucis vicibus vsu receptam. sed vsu receptum ex cõi præsumi, nisi nullũ sit Rot. dec. 775. par 1. diuers. Mona. dec. Bono. 18. n. 54. vel nisi confirmatum sit cũ clau-

 sula

sula quatenus in vsu n.55. ex Gratia. dec.March. 14. & vsu non recepta probatur ex contrarijs actibus,& ita seruatur in praxi Garz de benef.par.11. c.5.n.156.& per non vsum vel cõtrarium vsum tolli.Fari.in fragm.par.2.verbo lex statutum,& c.vbi amp.& lim.multis modis fol.286.lib.6.

Publicatio autẽ legis necessaria est vt liget de magis cõi Burs.cons.200.n.102.& seq.& tunc a die publicatinnis duo mẽses elabi debent ex veriori,& cõiori vt per eum Natta.cons.498.n.20.Romæ tamen vel in Ciuitate Metropoli publicatã suisse sat est vt vsu recepta cẽseatur, & liget Rot.in decis.impræs.post Macerat.resol.98.lib.1.15.n.6.lib.3.Tholos.decis. 445.Rot.dec.85.& 91.coram Caualer. Meno.cõs. 1250 n.35. Cenci. de censi. par.1.c.3. Q.1.art.6. n.48.& in consilio factam, & scriptam sat esse nisi aliud consuetudo requirat Ang. in auth. de secun. nuben.in fi.Alex.cõs.39.n.4.lib.3.52.sub n.1.lib.7. in breuibus autem declaratorijs Papæ puta quod non intendat Regularibus indultum eligendi confessorem concedere, nõ referre vsu recepta vel nõ, cum non recepta non possit efficere esse concessa, vel contra intentionem Papæ concedentis extendi, & declaratoria non requiri intimata esse,vel publicat Garzia.de benef.par.2.c.5.n.65.& seq.& par.5. c.8.n.13 & seq. vbi idẽ si irritãs decretum contineret, & particularis scientia adesset vel intimatio,& Rot. citat quæ probat nõ ligare nisi a die factæ publicationis solemnis vel post duos menses à die publicationis.

67.Lim. vt conuentionalis pœna non sit prius soluẽda quam compromittentium à laude reductionem possit interponere,sed ita demum si succubuerit,vel sine iusta causa appellans vel reductionem petens contrariam sentẽtiam reportauerit Boer.dec.284. n.2n.& seq.Senat.Dolan dec.1.post Lanfr.de arb. par.vlt.n.62.in fi.vide seq lim.68.nec peti potest si appellationi interpositæ renunciauerit Marta. dec.7.n.10. Thes.decis.85. & idem Marta.dicit in pœna tertij fauore adiecta.

68.Lim.nam si diuidentes hęreditatem promiserint non contrauenire sub pęna,& superuiuens ex fideicõmisso hęreditatẽ petierit ab hęredibus alterius, & succubuerit,licet pęna peti possit si iuste fuerit iudieatum secundũ glo.fi.in l.qui Romę.§.duo fratres de verb.oblig.quam Doc.ibi cõmuniter sequuntur vt testatur Odd.ibi n.50.in repet.secus tamẽ si iniustè iudicatum foret vt cõtra d.glo.probat alia glo. in l.tres fratres ad fin.de pact.vbi Bal. Ang.n.5.6. Castr.n.6.7.Odd supra n.57.& seq.inferẽtes ad pęnas in cõpromissis appositas quæ non cõmittentur quoad laudo iniusto cõtrauenietẽ,& supra lim.67.

69.Lim. vt licet pęna legalis forte recepta remissa non censeatur l.si pro fure.de condict.furt.secus tamen est in iudiciali l.2.si quis caut.& conuentionali nisi ex pacto vel clausula rato manente pacto l. qui fidem de transact.de communi Ias.in l.si n.3.eo quod certo loco Bero.cons.200.n.19.lib.1.Cartar. decis.38. n.11. Surd. de alim.tit.6. Q.3.n.21.Med. dec.16.n.15.& exam.8.n.3.& seq. vbi de cõmuni.

70.Lim. vt obligatus ad factum sub pœna, soluta pœna ad factum non teneatur quia pœna succedit loco obligationis principalis, & obseruantiæ contractus Rot.decis.15.n.6.par.1.diuers.& 560.n.3. par.2.recẽtior.Medic.exam 16.vide infra n.4516.

71.Lim. vt licet expræssa prohibitio actum ipso iure nullum reddat,non etiam tacita Rota.dec.44.n.6. post primum vol.cons. Farinae. Ond.cons.59.n.7. lib.2. Medic. d. exam.16.n.4. attamen si pœna in prohibitione adiecta sit,distinguetur vt si etiam tacitè mens legis vtrumque volentis colligatur, & pęna debeatur,& actus nullus sit Rot dec.182.n.8. post.2.vol.cons. Farin. quod ex modicitate pœnæ, & magno damno ex actu prohibito resultante colligit Medic.supra. si vero dubia sit tenet actus contra legem pœnalem gestus de communi Vant. de nullit. ex defect. iurisd. ord. n.124. nisi pœna cum actus nullitate concurrere possit,& nullitas actus in præiudicium solius gerentis tendat Rot.d.dec.182. n.7.Medic.dec.28 ex Bar.in l.prætor ait.§.interdictum n.3.de oper.nou.nunc.

72.Lim. vt arbitri sententia super pœna non teneat etiam si fisco applicanda sit,sed bene super alio laudum tenet,& cõpromissi pœna cõmittitur l.arbiter intra certũ. vbi Doc. de recep.arb.Viui.dec.59. & quod pęna applicanda tertio nõ debeatur si cõtraueniens reuocet cotrauentionẽ Marta.dec.7.n.13.

73.Lim.non deberi fisco pœnam,& nudo pacto inter partes inito, nec si per stipulationem vnus priuatus alteri promittat,licet secus sit,si tabellio fisci nomine stipulatus sit; sed in dubio fisco applicatur nisi ex contractu à non obseruante debeatur obseruanti. Gomez.inst.de actio.in princ.n.20.Viui.dec.59.

74.Lim. vt si quis pro alio de rato promiserit sub pęna, & iuramento sufficiat habuisse mandatum, vel ratificationem secutam, licet ratificans postea ex aliqua causa contraueniat Aret.cons.100.Cur.Iun. cons.63.n.7.Bertaz.claus.4.glo.12.n.3.

1795 79.Lim. principaliter non procedere quando actus peccaret in forma solemnitatis probatorię, tunc enim iuramento non confirmaretur Vmbert. de Bonenco. in authent. sacramenta puberum n.92. C. si aduers. vendition. vide supra lim. 3. & amp.100.

1796 80.Lim.nam iudiciale iuramentum quod à Iudice parti defertur non potest pupillo deferri l.videamus §.1.de in litẽ iuran.licet quod a parte parti defertur pupillus subeat, si de sui commodo agatur l.qui iurasse in princip.de iure iuran. Franc.Marc. decis.122.n.13.par.2.

1797 81. Lim. vt qui suscepit in se omne periculum non censeatur suscepisse casum fortuitum, quia de eo iurans cogitasse non censetur, & iuramentum ad casum incogitatum non extenditur quamuis contractui generaliter appositum fuerit Bar. & cęteri communiter in l. sed & si quis. §. quæsitum si quis cautio. & Canonist. communiter in cap.1. de pos. Ripa.in l.si vnquam Q.3.n.10. C.de reuocan. donatio. & in tract. de peste. tit. de priuileg. contract. n.84.vbi de communi de qua etiam Villalo. testatur com.opinio.lit.I.n.142. & Soarez.cõmun. opinio. lit P.n.90. de communi etiam Ripa de priuileg. contract. causa pestis n.82. & seq. Gutier. de iuram.confirmat.contract.par.1.cap.24.n.10. approbat distinctionem Bar. supra de communi Caroc.de loca.par.2.c.78.n.6.

1798 1. Amp. etiam si suscipiens omne periculum ista verbo addiderit cum raschis, & spinellis, quia casus fortuitus nō dicitur raschia nec spinella Alex. cons. 107. n. 4. & seq. lib. 3. Ripa. de peste in c. 1. de priuileg. contract. causa pestis. n. 76. de communi Bossi. de remissio. merced. n. 57. & Valasc. de iur. emphiteo. Q. 27. n. 36. nisi in genere casus fortuitos suscepisset, seu renunciasset vel in specie vt per eos. Surd decis. 326. n. 50. & seq. & etiam si ex quacumque causa quæ dici, & ex cogitari posset periculum omne suscepisset ibidem. post Seraphin. priuileg. iuram. 106. & n. 21. ex communi probat non teneri de casu fortuito nisi expræssum sit in omnis periculi susceptione.

1799 1. Sublim. non procedere quando periculi susceptio non posset in alio verificari quam in casu fortuito, tunc enim etiam sine iuramento casum fortuitum suscepisse censebitur l. item quæritur. §. si gemma locati. l & Aristoni manda. Roma. sing. 441. vbi Add.

1800 2. Sublim. non procedere quando etiam sine iuramēto aliquis puta conductor aliquem fortuitum casum in specie suscepisset vt puta hostium incursionis cum clausula subsequenti generali, & omne aliud periculum tunc omnes alios fortuitos casus suscepisse censebitur etiam si non iurasset glo. communiter recepta in d. §. quæsitum. de communi. Ripa. de priuileg. contract. caus. pest. n. 77. prout si omni iuris, & legum auxilio renunciasset maximè cum iuramento de communi Port. cons. 143. n. 18. 19. præsertim ob verba vniuersalia 244. n. 15. de cōmuniori Valasc. de iur. emphi. Q. 27. n. 34. vers. secundus. secus tamen si damnum in rei substantia illatum sit, nisi aliud conuenerit Surd. cons. 197. n. 18 Thes. Q. 47 n. 9 lib. 2.

1801 1. Lim. hanc sublim. non procedere nisi quoad casus expræsso similes, non autem quoad maiores expræsso. l. finali. §. cui dulcia. de vino, tritico, oleoque legat. de communi Ripa. supra n. 77. & seq. vbi etiam qui casus maior expræsso dicatur iudicis arbitrio esse inquit. vide infra lim. 165.

1802 3. Sublim. non procedere quando periculum in se suscipiens aliàs de leuissima culpa tenebatur, isto casu de fortuitis etiam casibus tenebitur, quia nisi intelligeretur suscepisse in se periculum casuum fortuitorum nihil pactum operaretur quod non est dicendum l. & Aristoni. manda. Doc. in d. §. quæsitum. Ripa. supra n. 80.

1803 4. Sublim. non procedere quando cum periculo fortunam etiam suscepisset, nam tunc de etiam fortuito tenebitur. Bar. in l. si is qui. de acqui. hæred. quem cœteri communiter sequuntur Cor. cons. 128. n. 13. & seq. lib. 2. de communi Ripa. supra n. 86. dixi in tracta locationum amp. 17.

1804 1. Lim. supraścriptas sublimitationes non procedere nec cum iuramēto casibus fortuitis factam renunciationem operari vbi renuncians prius iure iurando eis non renunciaturum iurasset, hoc enim casu secundum iuramentum nihil operatur contra primum Vasq. de success. creatio. lib. 2. §. 18. nu. 165.

Conductor autem qui conseruare, & manu tenere molendinum promisit illud sua culpa dirutum reficere tenetur l. si creditor. vbi Doc. C. de pig. act. Rot. dec. 596. par. 2. recentis, & in furto Paris. cons. 156. lib. 4. secus si culpa cessat, & vi fluminis ruisset Soc. cons. 123. n. 10. lib. 4. Ripa de peste n. 75. Surd. cons. 62. num. 62. nec tunc de nouo facere teneretur cons. 121. n. 24. 25. intelligitur etiam per modum consuetum, non per aliquod a remotis adiunctum, & accidens separatum l. vēditor. §. si constat. com. præd. Bal. cons. 145. n. 6. lib. 3. sed si reaptare promisit destructum de vna vice intelligi, nisi manutenere, & conseruare promiserit reaptatum; at si nil dictum sit, modica impensa ad conductorem, magna pertinet ad locatorem Bal. in l. licet. n. 6. C. loca.

1805 82. Lim. non confirmare contractum nullum odio alicuius, puta vsurarij ne sit in potestate contrahentium venire contra legem odio ipsorum emanatam, vel maxime hæc limitatio procedet quando odium vel odij causa inseparabilis esset ab ipso actu, tunc enim iuramento non firmabitur actus vt in contractu vsurario qui semper odiosus est, & in eo cessare nō potest causa odij Abb. in cap. super eo n. 4. de vsur. de communi Seraphi. priuileg. iuram. 61. n. 14. vbi sic limitationem probat esse communem ex quo vtriusque contrahentium odio contractus prohibetur, secus dicentes quando alterius eorum tantummodo prohiberetur vt in donatario recipiente donationem non insinuatam, vel odio recipientis mulierem fideiubentem vt per eum quem sic intellige non vt ipse exemplificat odio mulieris recipientis fideiussorem, quia hoc ei non prohibetur, nisi pro dote restituēda vel conseruanda ad tot. tit. C. ne fideiussor. dot. dent. sed cum iuramēto valet fideiussio vt dixi in tract. fideiussorum, & hoc tract. tit. . . . , & odio alterius quam iurantis actu vel contractu prohibito dato quod iuramentum iurantem liget ita vt obseruare iuramentum teneatur nisi relaxationem petijsset, non firmari iuramento. de eōi Alex. cons. 129. n. 17. lib. 6. Cast. cōs. 195. n. 6. lib. 1. ex Bar. in l. si quis pro eo n. 10. de fideiuss. si contractus non fauore debitoris sed odio creditoris prohibeatur, iuramento non firmetur, licet iuramentum seruari debeat; si verò debitoris fauore iuramento firmetur; & effectus huius inuestigationis est quia vbi contractus iuramento non firmatur licet iuramentum seruandum sit, si absque peccato seruari possit, postquam tamen seruatum sit, solutum repeti potest, & absolutio peti potest si seruare nolit, quod non euenit quando seruari debet fauore debitoris, & n. 7. quando tantum seruari debet personale est, secus si firmet contractum Mago. dec. Flo. 64. n. 73.

1806 83. Lim. non procedere quando iuramentum non haberet tres comites requisitos, iudicium, scilicet, iustitiam, & veritatem, tunc enim obligatorium non esset, ac iurans contrauenire posset cap. animaduertendum. 22. Q. 2. cap. & si Christus. de iur. iur. Abb. cons. 8. n. 6. lib. 1. Couar. in cap. quamuis pactum §. 6. de pact. in 6. Barbosa. in l. alia §. eleganter. n. 28. sol. matrimon. Surd. cons. 25. n. 7. & cons. 37. n. 7. post Afflict. decis. 80. n. 7. de communi. Cur. Iun. cons. 141. nu. 9. & Villalob. lit. I. n. 119. & Soarez. lit. I. n. 270. Bonacci. tract. moral.

tom. 2. disput. 4. puncto. 3. Veritas vt iurans prudenter credat ita verum esse iudicium vt cum discussione necessitate, & reuerētia fiat, iustitia vt de re licita iuretur, Boer. cōs. 41. n. 19. Fanuc. de in lit. iur. par. 1. mēbr. 4. n. 53. intellige hos comites requiri ad iurantis perfectionē ne aliter iurādo illaqueetur, nam iuramētum ligat etiā si aliquis horum comitū desit Manci. de iura. par. 1. Q. 5. Rim. Iun. cōs. 77. n. 35. Eug. cons. 12. n. 65. Osasc. dec. 41. n. 1. Rol. cons. 60. n. 68. li. 4. Intrigl. sing. 99. n. 7. lib. 3. Meno. cons. 29. n. 35. Phanuc. de in lit. iur. par. 1. memb. 4. n. 53. Viui. communi opi. 866. n. 12. si tamen turpe contineat Alex. cons. 125. n. 9. lib. 1. & secundum D. Hiero. ex necessaria causa non leuiter iurari debet, & sic discretio ex parte iurantis; & quod iuratur verum sit, nec illicitum nec iniquum sed iustum; & iudicium hic non accipitur pro executione iustitiæ sed pro iudicio discretionis, & veritas non accipitur vt est iustitiæ pars, sed vt quædam loquentis conditio, iustitia vero spectat ad causam pro qua iuratur vt licita sit Benedict. in iacula eccle. Christi. cap. 259. in fine. Affl. decis. Perus. 64. num. 14. Marza. cons. 20. nu. 31. Leo. thes. eccle. par. 2. cap. 10. n. 1.

1807 84. Lim. non procedere nec iuramentum operari quando iudici narrata vera non sunt cap. peruenit, & cap. quemadmodum. de iure iuran. Montan. de tutel. cap. 33. n. 592.

1808 85. Lim. minorem deceptum vltra dimidiam iusti præcij qui simpliciter non contrauenire iurauit, intelligi tantummodo respectu minoris ætatis, ideo ex remedio l. 2. C. de rescind. venditio. contrauenire poterit Castr. in d. authent. sacramenta puberum n. 10. Ias. n. 46. & 79. de communi Cor. n. 33. 99. & 102. Franc. Curt. n. 34. Io. Igne. n. 75. C. si aduers. venditio. latè Cagnol. in l. 2. n. 103. C. de rescind. venditio. de communi Simoncel. de decret. tit. 8. n. 218.

1809 Quamuis si infra dimidiam læderetur contrauenire minime posset Afflict. in §. item sacramenta glo. 4. n. 4. de pace iuramen. firman. & de maiore iurante vide infra lim. 167. prout nec si aliqua ratione vel causa promisisset non contrauenire Surd. cons. 283. n. 7. & sequent.

1810 86. Lim. in filiofamilias res alienante in quibus pater habet vsumfructum, qui licet maior, & iuret simpliciter si in patris potestate sit, & absque patris consensu alienauerit, iuramento alienationis contractus minimè firmabitur Bal. Ang. Sali. & Castr. in l. finali. §. filijs autem C. de bon. quæ liber. Ias. in d. authent. sacramenta puberum n. 47. Franc. Curt. in repetitio. n. 35. C. si aduers. vend. Bero. cons. 22. n. 51. lib. 2. Simonc. de decret. tit. 8. n. 219. de magis communi in donatione Cur. Iun. cons. 152. n. 3. & 7. & Cæs. de Graf. decis. 150. n. 7. vbi citatis contrarium tenentibus patri non obesse omnes fateri testatur, & quando filiusfamilias donare possit vide Ias. in l. contra iuris. §. si filius. n. 7. de pact. & Mancin. de iuram. par. 4. eff. 70. vbi alienationem valere non tamen obesse patri, & sine consensu patris alienare non potest, sicut nec minor sine curatoris consensu Gomez. de seruit. nu. 9. in fi. Gratia. decis. 76. n. 6. 7. nisi patri non quæreretur vsusfructus num. sequent. vide supra tit. 9. n. 317. lim. 15. ad finem Rot dec. 620. par. 1. recentis. vbi non validare donationem bonorum in quibus pater habet vsumfructum nisi cum patris consensu fiat, & esse nullam etiam quoad proprietatem sine consensu patris qui in vsufructu nisi expresse renunciet sibi non præiudicat, maxime facta donatione lite pendente, nec sat est actui inualido, & alienationi nullæ patrem consensisse eique debetur vsusfructus etiam filio vita functo vt per eam; & casus quibus siue consensu patris donare possit vide per Gall. de excep. suc. tit. 4. exc. 4. par. 2. sed alienationem mortuo patre ualere iudicatum ait Minsing. cent. 3. obs. 10

1811 87. Lim. nam minor etiam si obtinuisset ueniā ætatis ab Imperatore non potest rem suam in feudum dare, cum & his qui veniam ętatis ab Imperatore obtinuere bonorum immobilium suorum alienatio interdicta sit l. 2. C. de his qui veni. ęta t. impetrar. Scrad. de feud. par. 4. cap. 1. n. 64. & seq. & si absque Paribus Curiæ etiam cum iuramento concesserit in feudum, concessio nulla erit. Bal. in §. itē sacramenta. n. 14. de pace iuramen. firman. lat. in d. authent. sacramenta puberum n. 48. vbi Franc. Curt. in repetitio. n. 35. Simōc. supra d. tit. 8. n. 220. vide infra n. 1819.

1812 Contrarium tenet Afflict. in d. §. item sacramenta glo. 4. n. 31. de pace iuram. firmand. Intrigl. de feud. Q. 53. cent. 1. n. 248.

1813 1. Sublim. primam opinionem vt licet nouiter feudum concedere minor absque tutoris, & curatoris sine eorum consensu minime possit, hoc tamen in noui tantum procedit, non in antiqui renouatione, quam facere minor potest sic enim ab obligatione se eximit quamuis nouum etiam cum tutoris authoritate facere nequeat Afflic. in c. 1. in princip. n. 2. per quos fiat inuest. Intrigl. Q. 21. n. 33. & 34 & d. Q. 53. n. 245. & 246. Scrad. de feud. par. 6. cap 3. n. 20.

1814 2. Sublim. non procedere quando magna vtilitas minori oriretur, præsertim, si sit modicum feudum l. Scio. de in integr. restitut mino. Affl. d n. 2. versic. q i limitat.

1815 3. Sublim. nō procedere quando aliū inuestiret rei, quam ab hoc ab alio accepisset minoris damno cessante l. 4. §. nihil de manumis. Affl. d. n 2. versic. secundo fallit. Intrigl. d. Q. 53. n. 247.

1816 3. Sublim. non procedere in minore qui ex statuto maior reputatur si ita statuto caueatur in eo qui 18. annum cōpleuerit Affl. d. n. 2. fall. 4. Scrad. supra n. 66. & 67.

1817 5. Sublim. quando ex priuilegio Principis ex certa scientia illud minori concessum fuisset. Affl. supra fall. 5. Intrigl. supra n. 249.

1818 6. Sublim. non procedere quando nouam inuestituram fecisset vt procurator maioris. l. cum mandato de minor. Afflict. supra fall. 6. Intrigl. supra n. 250.

1816 7. Sublim. quando venia impetrata cum solemnitatibus requisitis in feudum nouum concederet in alienationibus immobilium scilicet adhibendis Afflict. n. 2. in fine versic. fallit nisi minor. vide supra n. 1811.

1820

1820 8.Sublim. non procedere quando maior factus nouã inuestituram approbaret,tunc enim cõfirmaretur etiã inuito vasallo Scrad.supra n.63. expræssè tamen non tacitè. Intrigl. supra d Q.53.n.255.

1821 9.Sublim. vt licet nouam inuestiturã etiam cũ decreto facere nequeat, hoc tamen non procedit quando ex causa remunerationis eam faceret id etenim ei permittitur Bertacchi. in repert. verbo. minor alienat. n.30. Tiraq. in l.si vmquam verbo. donatione largitus.n.29. C.de reuo.donationi. Intrigl.d.Q 53.n.257.&258.

10.Sublim nam modici feudi nouam minor inuestituram facere potest ob magnam eius vtilitatẽ Affl. in c 1.in princ.n.3. per quos fiat inuest. Intrigl. de feud.Q.5x cent.1.n 47.

1822 1.Amp.suprascriptas sublimitationes procedere etiã non adhibito iuramẽto vt per citatos in eis.

1823 88. Lim. vt donatio inter virum, & vxorem iuramento non firmetur quia contra bonos mores est de magis cõmuni Cur.Sen.cons.66. n.5.&6 & pro hac parte alios citat Seraphi de priu. iura. 71. n.4. Thesaur dec.32. Ricci.collect.dec.205.Add. ad Alex, cons.8 lib.2. alios citat Ceual.Q.2.n 6.

1824 Contraria sententia verior est magis communis,& in praxi recepta vt testãtur Alex. cons.8.n.3. lib.2.& Soarez cõi opi.lit.I.n.299.& lit.D.n 208. & seq. Viui.cõi opi.verbo, donatio inter virum, & vxorem, & Turret. cons.93.n.13. 14. lib.2. Alba. cons 4.n. 2 Turza.cõi opi.concl.74.Sanch de matri lib.6.disp.6.n.9.vbi etiam de lucris cõmunibus acquirendis,& disp.9.&11.Rota. Rom.dec.6.par. 4.diuerso.subdens morte etiam confirmari si traditio facta fuisset Bertaz cons.cu.47.n.59.de magis communi testãtur Milan.dec.7.n.89.lib.1.& Thesaur.dec.32 & Intrigl.sing.87.n.64.lib.3. Rol.cõs. 30 n 32 lib.2.Soarez tit.delas harras n.23. Fusar. de subst.Q.308.n.29. ex communiori,& tam ex iuramento quam ex morte traditione secuta Gutier. cõs.12.n.24.& seq.etiam ficta ex receptissima Rot. dec.342.par.1 recentis. Seraphi. priuil.iuram.71. n.4. vbi ampliat quinque modis de magis communi Gutier.de iuram.confir contract. par.1.c.3.n.7. Ricci.collect.decis.170.vers quã intellige Gab.& cons.63. lib.1. probans ex communi reuocari non posse, & cons.82. vbi de facta re causa dotis lib.1. probat retentionem a viro facta vim traditionis habere, iuramento firmari nec mortis confirmatione egere Matte.communi opi. verbo. Duen.reg. 219. Ruin. cons.190. nu.8. lib.1. de communi, & indubitata Cla.in §. donatio. Q.9. de magis communi Gab. de donatio. concl.3.& receptissimam probat Manti. de contract. lib.21. tit. 8. nu. 14. de communi Vasq. de succes. lib.3.§.29. num.11. Gratia discep.27.n.35. Surd.cons 154.& reuocari non posse Cunno,de pact.lib.1.c.6. n.222. & 227. probat ex Soc.Iun.cons.67.n.50. lib.2. & Gab. de iur. dot. concl.1. cessare restitutionem ex læsione, quamuis in renunciatione, & transactione secus sit, & latè n.222.ex communi,& Manci.de iuram.par. 4. eff. 40. vbi idem de genero facta Medic. exam. 71.Peregr.dec.91.n.15.

1825 1.Lim. 2.opi. non procedere quando donatio duos defectus pateretur puta si inter coniuges, & vltra 500. aureos sine insinuatione, facta esset, & huiusmodi Rim Iun cons.569. n.246 & seq. vbi nec morte in alterius præiudicium confirmari subdit, & respondet contra octo consilia aliorum Gallia. cons. 89. n.15. & seq. Rol. cons.98. n.34. & seq. lib.1 Rota.decis.563. n.3. coram Ludouis. Simonc. de decret. tit.8. n 221. & sequent. subdit non tollere plura remedia impetrationi obstantia nisi omnium facta mentione, & Rim. Iun cons. 194.n.54.Surd.dec.154.& Cancer. var.resol. par. 1.c.8.n.94.

1826 Contrarium tamen probant citati supra amp. 32.n.420.& seq & Castr cõs.8.lib.2. Aret.cons.77. Abb. cons.8. dub.2 lib 2. Paris. cons 33.n.46.69. n.127.lib.3.Cur.Iun.conf 47.n.3.Soc.Iun.cons.32. n.18.89.n.35.lib.3.Thob.cons.1 n.14.Ceph.cons. 61. n.19. Buria. cons.183.n. 8. Villalo.communi opi.lit.I.n.126.de communi Medic. dec.29.

1827 2.Lim. non procedere nisi in vera donatione non autem in ficta ac tacita resultante ex viri confessione, hæc enim etiam per hæredẽ reuocari posset Roma cõs.293 n.3.520.n.15.Anch.Q.32.n.14. lib.2. Moz. de donat. col.1.n.33. non tamen vsque ad 500.aureos pro quibus cõfirmatur.de cõi Bello. cons.4.n.11.& seq.Soarez cõi opi.lit.D.n.217.nec si confirmatorium iuramentum sit non assertorium de cõi Seraphi.supra n.53.& seq.de cõmuniori Cur. Iun.cons.95.n.5. A.T.f. decis.Perus.66 n.11.de cõi Gutier.d.c.3.n.13.& c.15.vbi sublimitat si vir post dotis confessionem iuret certo tempore eam restituere;tunc enim teneri inquit. Viui.supra Duen.supra vide n.1986.de cõi Vasq.supra n.12.& Milan. dec.7.n.71.lib.1. Manci. supra nisi coniecturæ pro veritate concurrant,& inter hebræos remittit se ad Gab.de donat cõc.3.de cõi.Coua.var.lib.1.c.7.n.4. Meno.lib.3.presl.12.n.48.de cõi Sanch.de matrim. lib.6 disp.12. secus probans in iuramento de futuro latè Cunno.de pact.lib.1.c.6.n.230.& in confirmatorio ex cõi Medic.exam.17.n.52.& simulatam tacitam, & fictam assertorio, & promissorio iuramento non validari ex communi,& veriori Manti. de contract.lib.21.tit.8.n.54. & Rot.dec.59.n.12. par.5.diuerso.& in confessione receptæ dotis de simulatione obijci posse etiam lapso tempore ad opponendum de non soluta dote præfixo Manti. supra n.57.

1828 3.Lim. non procedere quando statutum præsumeret contractum vel iuramentum dolo metunè extortum Mantica. decis.49. nu.2. vel simulatum, etiam si donatio extra territorium facta esset,tunc iuramẽtum nullum ex communiori probat Morot. cons.53.& Cunno. d. cap.6. n.226. vers. præterea Gratia.discep.498.n.21. idem dicẽs si duplex prohibitio concurrat n.22. Medic. exam. 17.n.60. ex communi Gall.supra n.96.

1829 4.Lim. non procedere quando prius nõ donare iurasset,tunc enim secundum iuramentum non valeret Vasq.de succes.creat.lib.2 §.18.n.160.Gutier. d.c.3.n.14. Sanch.supra disp.13.vbi reijcit nõ nullas limitationes de communi Medic.supra n.65.

1830 5.Lim. non procedere quando vxor uiro donatario prædecessisset, tũc .n. donatio ei a uiro facta iuramẽto nõ ualidatur; opus est enim uirũ prædece-

14. Lim. vt donatio iurata inter coniuges fieri non possit contra formã l. hac edictali. C. de secun. nup. nempe quod plus secundo marito conferatur quam vni ex filijs primi matrimonij cui minus relictum sit Bar. in d. l. hac edictali, vbi Sali. Q. 7. in fi. Gab. de secund. nupt. concl. 4. n. 26. Cor. conf. 118. n. 1. lib. 1. Bert. conf. 292. col. 2. lib. 3. Cunno. d. c. 6. n. 229. lim. 2. vbi etiam ex Soc. Iun. conf. 69. n. 40. lib. 1. Gab. de donat. concl. 1. n. 68. probat. iuratam donationem non præiudicare tertio.

15. Lim. non procedere nisi in vero iuramento non quãdo ex statuto eius vim decretum haberet Surd. dec. 154. n. 14. vbi propterea infert non operari contra statuti prohibitionem iuri cõi. consonam.

16. Lim. nam reuocari poterit si iuramentum simpliciter fuerit adhibitum, pro vt & donatio inter patrem & filium, & causa mortis, nisi non reuocare iuratũ fuisset Bal. in l. 2. col. 42. vers. iuxta prædicta signo. de iur. iur. Soarez. tit. de los pleitos. n. 35.

Contraria sententia communis est Bal. conf. 294. lib. 3. Crot. conf. 182. n. 76. Crau. conf. 102. n. 6. 7. de cõi. Gab. conf. 63. lib. 1. & Matte. Cunno. de pact. lib. 1. cap. 6. n. 226.

1. Sublim. non procedere in donatione remuneratoria hæc enim inter virum & vxorem initio etiã sine iuramento valida est, ita vt nequeat reuocari ex causis etiam quibus alias reuocari alioquin donatio simplex posset, puta ex causa ingratitudinis l. si pater. §. si quis aliquem de donat. vbi glo. Rom. conf. 298. n. 4. Abb. in c. fi. n. 11. de donat. Alex. conf. 78. n. 6. lib. 4. Barba. conf. 44. ante fin. lib. 2. Ias. in l. si tibi ad fin. si cert. pet. Feli. in c. nouit. n. 12. de iud. le. Cirier. de primog. lib. 2. Q. 12. n. 32. Cur. Iun. conf. 6. n. 21. 67. ad fi. Rip. in l. si vmquam Q. 14. in l. fi. Q. 44. C. de reuo. don. Soc. Iun. cõf. 94. n. 14. lib 2. Mars. cons. 106. n. 14. sing. 333. Gram. dec. 65. n. 24. Gomez. in §. item seruiana sub n. 44. Instit. de actio. de cõi. Seisel. in l. ex hoc iure in 6. eff. de iust. & iur. & Mendos. ad Rom. d. n. 4. Crot. conf. 285. n. 5. Natt. conf. 674. n. 10. Matt. Cunno. de pact. lib. 1. cap. 6. n. 195. & seq. vbi ex communi etiam probat remuneratoriam valere inter virum & vxorem quatenus tamen merita ascendere probatur non vltra n. 206. ex Natt. conf. 600. n. 35. Soc. Iun. conf. 94. n. 13. lib. 2. Bello. conf. 74. n. 19. 23. Rol. conf. 18. n. 69. lib. 2. & merita iudicis arbitrio taxari ex Bal. in l. fi. n. 4. C. de vsucap. pro. dona. Barb. conf. 2. n. 16. lib. 3. Soc. cõf. 295. n. 7. lib. 2. Ias. conf. 154. n. 5. lib. 2. Cur. Iun cons. 126. n. 11. Meno. de arb. cas. 132. n. 7. Anch. Q. 12. n. 9. lib. 2. secundum viri qualitatem Tiraq. verbo. donatione largitus n. 84. & seq. Rim. Iun. Inst. de donat. in prin. n. 116 Meno. supra. n. 8. 9. intelligendo si ex operis merita processerint ad quæ vxor non teneretur Barbo. inter conf. Cur. Sen. 67. n. 11. Lup. in repet. rub. de donat. inter vir. & vxo. §. 50. num. 32. Cassan. in consuet. Burg. rub. 4. §. 7. versic. donatione. n. 7. Cunno. supra. n. 206. vbi etiã ad quæ vxor teneatur ex l. sed si vir. ex Lana. de donat. inter iur. & vxo. non teneri verò se periculo vitæ pro viro exponere, nec pro eo liberando à captiuitate dotem erogare, nec tenetur ad operas artificiales c. si quis necessitate. 34. Q. 1. Meno. conf. 154. n. 16. Assis. dec. Perus. 28. n. 10. Cunno. supra vbi etiam ob merita futura donari posse ex Tiraq. supra n. 109. & Rim. Iun. supra n. 113. & alijs & ex communi satis censeri remuneratoriã si senex iuueni, vel ignobilis vxori nobili donet ex Viui. cõi. opi. 75. n. 7. lib. 1. Soarez. lit. V. n. 122. Becci. conf. 79. n. 4. Gomez. var. lib. 1. c. 4. n. 23. Coua. in epit. 4. lib. decret. part. 2. c. 3. §. 3. n. 2. & alij non tamen probari merita assertione iurata donantis ex cõi. Tiraq. supra n. 91. Guid. Pap. sing. 377. Vasq de succes. resol. §. 5. nu. 10. de cõi Cunno. supra n. 211. limitando ex Cepol. de simulat. contract. n. 45. & seq. nec si decretũ iudicis super meritis interpositũ sit ex Crot. in l. sciẽdum. n. 33. de ver. ob. nec reciprocã reuocari posse Soc. Iun. conf. 77. n. 152. lib. 1. Cunno. supra n. 215. nisi in excessu nu. 119. Franc. Marc. dec. 22. nu. 1. supra. n. 2. Lup. d. §. 50. n. 25. Crau. conf. 245. nu. 11. Natt. conf. 600. n. 36. Osasc. dec. 100. n. 19. Cunno. supra. n. 219.

17. Lim. non procedere quando auferret facultatem testandi vt puta si de omnibus bonis præsentibus & futuris facta esset, quamuis valeat si de omnibus bonis facta sit, quia de præsentibus intelligitur, vel si vsusfructus reseruatus fuerit de quo donans testari possit de communi Cla. in §. donatio. Q. 19. & Ond. conf. 37. n. 28. & seq. lib. 1. Rota. Rom. decis. 342. part. 1. recentis subdens post quinquennium de inofficiosa dici non posse ex l. fi. C. de inof. donat. de cõi Med. d. exam. 17. n. 80.

18. Lim. non procedere in præiudicium tertij Seraph. de priuil. 71. in fi. Medic. d. exam. 17. n. 67.

19. Lim. quando per errorem & ex falsa causa facta fuisset Crau. conf. 144. n. 17. Seraphi. priuil. iuram. 61. ad fi. Medic. supra. n. 72. & seq.

20. Lim. non obligare iurantem qui facto Pirncipis impeditur Crau. conf. 233. n. 2. Seraph. supra n. 20. Medic. supra n. 76.

21. Lim quando esset nutritiua peccati Dec. conf. 536. n. 16. Seraph. supra. n. 16. Medic. supra. n. 79.

22. Lim. quando consensus deesset. Med. supra. n. 79.

1. Sublim. 88. lim. non procedere quando donans non fieret pauperior, tunc enim donatio inter coniuges valida est l. 3. de donat. inter uir. & vxo. Hosti. in sum. de don. inter coniug. n. 4. Azo. in sum. C. eod. n. 7. Cor. conf. 65. n. 4. lib. 3. Rot. dec. 12. n. 9. coram Caualer. exemplificans in vsufructu vxori reseruato in re alteri donata n. 10. Sanch. de matrim. lib. 6. disp. 3. & seq. vbi alios casus validæ donationis iuramẽto cessante prout in hac sublim. non requiritur, quos in tractatu donationum congessi & quando accipiens non fieret ditior nec donans locupletior valere. l. 3. in prin. l. si sponsus. §. concessa l. sed & si vir ex Lana §. quod legaturus. de donat. inter. vir. & vxo. c. fi. extra eod. Gomez de contract. c. 3. n. 24. Cunno. de pact. lib. 1. c. 6. n. 232. vbi etiam valere donationem si donans aliquid ex bonis diminuat, si donatarius nihil lucretur d. l. si sponsus. §. fi. nec requiri donatorem donatario prædecedere ex Villalo. lit. D. n. 123. & Burs. conf. 183. n. 10. qui loquitur de donatione iuris patronatus & plures illationes adducit Cunno. supra. n. seq. post. Lup. in repet. rubr. de donat. inter uir. & vxo. §. 48. 49. 52. Gall. de exc. succ. tit. 4. exc. 4. n. 137. par. 2. idem pro-

probans si donans minuat sua bona donata rius tamen non fiat locupletior l. si sponsus sponsæ. §. cum igitur de don. inter vir. & vxo.

2. Sublim. in donatione facta inter sponsos pure facta quæ valida est etiam addita conditione dummodo nuptiæ sequantur, quia hæc expressio non facit donationem conditionalem cum tacitè insit l. cum veterum. C. de donat. ante nupt. Manti. de cõtract. disput. lib. 20. tit. 1. n. 5. & 8. Sanchez. de matrim. lib 6. disp. 18. n. 2. Molina. de cõtract. disput. 290. n. 2. Meno. lib. 3. pres 19. Rot. dec. 638. par. 2. recentis. idem probantes si resolui debeat donatio non secuto matrimonio culpa sponsę, non autem si culpa sponsi & si non essent viri potentes l. quod iurei. de don. inter vir. & vxo. Gall. supra n. 110.

1. Lim. non procedere quando talis donatio collata fuisset in tempus contracti matrimonij, tunc enim inualida foret l. si ita stipulatus 97. §. si tibi nup. sero. de verbo. oblig. nisi pro dotis augumento, & ex causa onerosa facta sit glo. ibi vers. nec vero. & Doc. Alciat. n. 5. Rot. d. dec. 639. n. 4. & seq. vbi etiam subdit quod si facta sit ex causa matrimonij, nec statuti solemnitates, nec insinuationem requirat. Marta. dec. Pisa. 122. vbi augumentum dotis factum à marito constante matrimonio donandi animo censeri factum & prohibitum, idemque si sponsæ desponsatæ de pręsẽti factum fuerit ex cõi.

3. Sublim in donatione facta pro domus refectione incensæ l. quod si uir. de don. inter uir. & vxo. Gall. d. exc. 4. n. 105.

4. Sublim. in donatione inter coniuges facta exilij causa l. inter uirum & vxorem exilij de don. inter vir. & vxo. Gall. supra n. 106.

5. Sublim. quando vxor viro donauit vt filiam communem dotet l. siue vxor. de don. inter vir. & vxo. Gall. supra. n. 107.

6. Sublim. quando vxor uiro donauit vt dignitatem vel honorem consequi posset l. quod. & l. nuper de don. inter vir. & vxo. Gall. supra. n. 108.

7. Sublim. non procedere si extraneus donasset rem coniugum ijs ignorantibus & extraneo, tunc enim non detecta scientia posset vsucapi l. si extraneus. de don. inter vir. & vxo. Gall. supra. n. 109.

8. Sublim. in donatione vxori à viro facta vt donata in dotem accipiat, licet effectum non sortiatur nisi viro defuncto l. si quis vxori. de don. inter vir. & vxo. Gall. suprà. n. 111.

9. Sublim. in donatione facta nobili à viro plebeio l. si voluntate. vbi glo. verbo. petendis C. de dot. promis. vbi Bal. Coua. de spons 2. par. c. 3. §. 3. n. 2. de communi Bal Nou. de dot. par. 10. n. 7. & Gall. supra n. 112. vbi idem si dotem non receptam recepisse confessus sit ex cõmuni & Cur. Iun. cõs. 6. n. 20.

10. Sublim. in remuneratoria Meno. de arb. cas. 132. n. 4. Clar. in §. donatio. Q. 3. Gall. supra n. 115.

11. Sublim. in reciproca l. quod autem. §. si vir. & de donat. inter vir. & vxo. Ias. cons. 173. n. 4. lib. 4. Gall. suprà n. 116. & seq.

12. Sublim. non procedere in facta a Principe non recognoscente superiorem l. pen. C. de don. inter vir. & vxo. Gall. supra. n. 121.

13. Sublim. in facta ob benemerita si probetur Ias. in rep. l. frater à fratre n. 44. de cond. indeb. ex cõi. & cons. 174. n. 3. lib. 2. & Gall. supra. n. 123.

14. Sublim. quando statuto valida fieret Gall. supra n. 124. vel consuetudine n. seq.

15. Sublim. in donatione causa mortis l. sed interim §. 1. de donat. inter vir. & vxo. sed in hac donatione requiritur mors donatoris l. mortis. le. 5. de donat. caus. mor. quoad effectum namque vltimæ voluntati comparatur, contractui quoad modum & formam de magis cõi. Gall. supra. n. 138. & seq. & acceptata etiam reuocari possit, nec dominium nisi à die mortis donatoris transit, licet quo ad fructus ad traditionis tempus retrotrahatur nu. seq. post Coua. in rubr. de testa. par. 3. n 15. 16.

1. Lim. quando donator promisit non contrauenire, vel alia verba inter viuos factam denotarent in dispositiuis posita Rot dec. 375. par. 1. diuers. Coua. supra. 2. par n. 13. de cõmuniori Gall. supra n. 125. & seq. vel si testator inter viuos donare expræssisset de commun. Gall. supra & Soarez. alleg. 20. n. 4. vel si donatarius facto diuortio obiret l. cum hic. §. si diuortium de don. inter vir. & vxo. Gall. supra n. 149. vel si mors ciuilis vel naturalis sed damnata donatoris vel donatarij sequeretur d. l. cum hic. §. si donator nisi donans miles esset ibidem & Gall. supra n. seq.

1834 89. Lim. iuramentum non validare donationẽ à patre filio in potestate existenti factam Cor. cons. 238. lib. 1. 9. n2. & 108. lib. 4. ita iudicatum affirmans Cast. cons. 346. n. 3. versic. dic. ergo lib. 1. Add. ad Dec. cons 631.

1844 Contraria sententia magis communis est Bat. in l. frater à fratre col. fi. vbi alij de cond. indeb. Alex cons. 7. n. 8. lib. 6. Guid. Pap. dec. 146 de communiori Rui. cons. 121. in princ. lib. 1. & Soc. Iun. cons. 47. n. 15. lib. 2. & Seraph. dec. 1184. n. 9. Soarez. in tit de los pleitos n. 32. & seq. & Assis. dec. Luc. 66. n. 16. Grat cons. 86. n. 25. lib. 2. Viui. dec. 514. & Marta. dec. Pis. 189. vbi etiam puram & factam pro matrimonio non imputari in legitimam nec conferri, & idem de feudo paterno vel nouo vti antiquo acquisito. & hanc 2. opi. cõem probant Gall. de excė. succes. tit. 4. excep. 4. n. 153. par. 2. Cran. cons. 136. & indubitatam dicit Simon. de Pret. de vlt. vol. lib. 3. dub. 5. sol. 3. n. 10. Cla. in §. donatio. Q. 8. vers vlt. Peregr. dec. 91. n. 14. & Seraph. priuil. iur. 72. n. 1. & de communiori etiam Rim. Iun. in §. 1. n. 273. Instit. de donat. & valere etiam quoad hæredes filij Seraph. supra. n. 7. & hanc. 2. communem probat Gutier. de iuram. confir. contr. part. 1. c. 4. de cõi. Viui. cõi. opi. verbo. donatio facta à patre tenuit Rot. vt per Ricci. col. dec. 1253. par. 1. & soli scientiam & patiẽtiã sufficere & per epistolam probati quam sufficit ante mortem scribentis præsentatam ex Surd. dec. 111. n. 11. 12. 13. subdente ex coniunctione, & cohabitatione præsumi & ex Rot. in Roma. fideius. 28. Ianuarij 1577. coram Robusterio & d. collect. dec. 196. 205. & 2170. vers. quam intellige & de magis cõi. in facta filio & patri Gab. de donat. concl. 4. de cõi. & certissima etiam quoad auum & nepotem in potestate Paris. cons. 53. n. 3. lib. 1. & Grat. cons. 63. n. 23. lib. 2. Soarez. cõi. opi. lit. D. n. 197. & Viui. d. verbo. donatio Marr. cõi. opi. verbo. donatio Duen. reg. 219. Rot. dec.

366.

366. n.37.par. 1. diuerf.de cõi. Vafq.de fucc.lib. 3. §. 29.n.14.t5 idem dicens de facta patri à filiofam.Gratia.difcep.27.n.33. de communi Neuiza. conf.8.n.3.Manci.de iuram. par. 4. eff. 41. idem dicens. de facta patri Rot.dec.648.n.9. coram Caualer.& 103.n.4.par.1.recentis maxime ex decreto iudicis de cõi. toto orbe recepta Cancer. uar. refol.par.1.c.8.n.91.Coccin.dec.379.

1845 1.Lim.banc.2.opi.non procedere quando pater prius non donare iuraffet tunc enim iuramento non confirmaretur. Vafq. de fucceſ. creat. lib. 2. §. 18.n.162.Gutier.fupra n.7.

1846 2.Lim.vt licet valeat etiã fine iuramento quoad filios naturales Seraph.d. priuil. 72. nu. 7. non tamen etiam iurata valet fpurijs & inceftuofis filijs facta Rui.conf.69 n.10.11.lib.3.Gab.d. concl. 4. n.6.vbi nec iuratam valere, nec ftari iurantis affertioni de meritis inter prohibitos Tiraq. in l. fi vmquam. verbo.donatione n.91.C.de reuoc. don.

1847 Contrarium tenet Seraph.d priuil.72.n.8.Mãci.de iuram.par.4.priuil. 41. dixi in prima decade in tract. incapacium.

1848 3.Lim.non procedere in facta filio abfenti fine nuncio vel epiftola nifi in ampliffima forma iuratum fuiffet Seraph.d priuil.72.n.8.lim. 2.

Contrarium etiã omiffa ftipulatione tenent Cacche. dec.30. Thes. dec. 70. quos refert Ricci. fupra fed Cacche id non probat & Rot. tenuiffe in Vrbe Vetana hæreditatis 15.Iulij 1580.

1849 4 Lim. non procedere quando filius alia ratione quam quia filius donationis In capax effet, tunc enim iuramento non validaretur arg. l.cui fundus. decondit & domo. Caft.conf.345.col.2.in fi. verf. 3. videtur obftare lib.1.& Seraph. d.n. 8.

5. Lim. nam patri vfusfructus acquiritur vt contra Surd.conf.259.n.11.& alios tenuit Milan. dec. 3. n.89.& feq.lib.2.vel faltem commoditas de cõmuni n.126.& Burf conf.133.n.36.

1850 6.Lim. non procedere quo ad hoc vt fi filius donatarius cum fratribus fuccedere velit non teneatur eam conferre, ex communi enim conferre debet Cor.conf.289.col.10.in fine verfic. nam cõmunis lib.4.& Seraph.d priuil. 72. n.9.

7. Lim. nam poteft à patre reuocari fi fimpliciter iurauerit, fecus fi non reuocare iuraffet Bal. in l. 2. col.2.verf.iuxta prædicta figno de iur.iur. Soarez. tit de los pleitos n.35.vbi idem in viro & vxore.

8. Lim. non procedere quando impediret æqualitatem inter filios Dec.cons.631.n.5.Gab.d. concl.4. n.5.Rimi.conf.95.n.38.lib.1.Giouagnon.conf.83. n.35.lib.1.

9. Lim. quando non conftaret effe donationem Ceph.conf.495.n.13.

10. Lim. quando ftatutum dolum præfumeret, nec fi fratri fiat bonorum in quibus patri vfusfructus deberetur, etiam fi pater filiis bona pro vfu fructu affignaffet, nifi alienari confenfiffet, vel ufufructui expræffe renunciaffet Rot.dec.596. par. 2. recentior.

11. Lim. quando filius patri prædeceffiffet de magis communi Meno.conf.41 t.n.1.451.n. 27. Intrigl. fing.87.n.53.lib.3.uide fupra.n.1830.

Contrarium quod fcilicet non reuocetur ex communiori Burf.cons. 183.n.3.& Milan. dec. 3. n. 88. & Vini. dec.421.

1851 1.Sublim.89.Lim.fi ob benemerita facta fit, tunc enim etiam fine iuramento valeret,dummodo filius benemerita probet latè Gutier de iuram. cõfir.contr.par. 1.c.5. dixi in tract. donationum. Vi ui.fupra vbi idem fi filio ftudij caufa facta fit,in foro autem poli fat eft vera effe benemerita licet de eis non conftet Gutier.d.c. 5.n.18.& remuneratoriam valere tenuit Rot. in Rauennaten. donationis.29. Aprilis.1596. coram Seraph. Ricci. collect. decis. 1253.benemerita vero fpecificata iuramento probantur Capic. dec. 203. nu.9. Ricci. fupra collect. 2413.quin imo metu periurij iurans contrauenire non debet Cor.fupra Gab.d.concl. 4. in fi. Manci. de iuram. par. 4. eff. 172.vbi habetur Rot. decifio coram Seraph.quę fpecificatis meritis vel adminiculis concurrentibus tenuit valere donationem filio factam eft Seraph.dec.1184. n. 8. Intrigl. fing. 87.n.56.& feq.lib 3.vbi ex caufa ftudij dotifue valere, & ob benemerita cum iuramento vel fine eo cum coniecturis valere Tiraq.in l.fi vmquam. verf. donatione.n. 91. nullam effe inquit in prohibitis Milan.de c.3.n.82.iuramento probari lib. 2. & in facta matrimonij fauore, & ob nuptias, vel à matre conftãte matrimonio fi filius nõ fit in poteftate patris, vel res tradita fit & morte patris cõfirmata,infinuata autẽ faltem curfu 30.annorũ vel morte firmata, vel caufa ftudij, vel meritorum fi de illis conftet, nec fanguinis mentio facta fit, vel nulla fit quæ in legitimam imputatur, & infinuari debet, vel 30.annis debet effe præfcripta infinuatio, & facta à Principe valet, & vfusfructus aduentitiorum, & iudicis authoritate patri facta fi filius obierit Gall.fupra n.feq.morte patris confirmari fi res tradita fit, vel conftitutum ad hibitum vel retentus vfus fructus fi filius patri fuperuiuat Cancer. var. refol.par.2.c.8.n 85. & alijs cafibus valet à las. congeftis in l.frater à fratre n. 44. de cond. indeb. & Meno.lib 3.præf.29. & confirmatur etiam fi pater filium emancipet ea non reuocata Rauen. fing. 874.Cancer.fupra n.88.& idem fi alio modo patris confenfu patriam poteftatem exierit.n 89. & fi ob caufam facta fit fi finalis fit puta matrimonij pariet donatori reuocationem caufa ceffante, fecus fi impulfiua n.95.96.latè Becci.conf. 20. & filio factam valide non habere tacitam conditionem fi patri fuperuiuat fi valide facta fit puta cum iuramento vel filio emancipato licet inualida fecus fit Meno.conf.89.n.10.Thes.dec.32. n. 13. & dec. 70. Cancer.d c.1.n.19. n. 219. fi vero facta fit vt matrimonium donatarius contrahere poffit, nõ eft matrimonium caufa finalis,nifi exprimatur perfona vel familia cum qua contrahi debet, maxime alijs expræffis caufis,nifi donans aliter cauiffet,nec deficit conditio nuptiarum nifi in vltimo vitæ fpiritu Rot.dec.251. par. 5. diuerf. & dec. 20. & dec. 393.in facta fauore matrimonij eiufue contemplatione infinuationem non requiri, nec poft perfectũ pactum reuertiuum addi poffe, nec alia pacta fine confenfu vxoris & filiorum.& in facta ex caufa alimentorum dec. 397.n.4.d par.5. & facta traditione etiam per conftitutum fi pater nõ reuocet mor-

te fir-

te firmatur, nec censetur reuocasse etiam si filios æqualiter instituerit dummodo bona remanserint ea quibus æqualiter institui potuerint Coccin. dec. 379.& factam ob causam etiam sine insinuatione valere dec 433 n.7.

1852 90. Lim. in eo qui quod non habet seruare iurauit, vt puta beneficium non repetere quod renunciauit, nam intelligitur ex iure de præterito non ex noua collatione cap. cum inter vbi Abb. n. 8. & seq. de renunc. Selu. de iur. iur. part. 3. Q. 1 n. 64.

1853 90. Lim. secundum iuramentum contra primũ puta de non alienando non valere, nec actum primo iuramento contrarium confirmare glo. in cap. licet mulieres in fine. de iur. iur in 6. uide supra lim. 35.& infra lim. 105 de magis communi Gutierez. de iurament. confirmato contract. part. 1. cap. 1. n. 79. Seraphi. priuileg. iuram. 95. nu. 7 de communi Coua. in c quamuis. 2. part relect. §. 2. n. 2. de pact. in 6. uide infra lim. 107.& 130.& 176. ubi latius.

1854 1. Sublim. non procedere nisi quando ex primo iuramento alteri fuisset quæsitum ius, tunc enim secundum iuramentum in præiudicium primi acquirentis non ualeret, secus si nulli ius quæsitum ex primo iuramento fuisset, ut puta quia sibi ipsi non alteri non alienare quis iurasset hoc enim casu secundum iuramentum validũ foret Bal. in l. duobus §. finali de iure. iuran. in fine Alex. cons. 16. n. 6. ubi Add.& Natt. testatur ita Rot. Rom. tenuisse lib 3. Dec. cons. 536. n. 13. uersic. octauo obijcitur. Seraph. priuil. iurament. 71. n. 30.

1855 2. Sublim. non procedere quando quis iurauit non facere quod sibi iure licebat Coua. supra n. 4. de communi Gutier. supra. n. 81. d. c. 1. part. 1. Cresc. de iur. iur dec. 3. ubi de Episcopis.

1856 3. Sublim. non procedere quando in melius commutaretur cum consensu tamen priuati de cuius interesse ageretur Ang. de Claua. uerbo. iuramentum. n. 33. Selu de iur. iur. part. 3. Q. 1. n. 62. & 63. ubi etiam quod si utrumque impleri possit pro liberatione à primo superioris auctoritate opus.

1857 91. Lim. non procedere in pacto legis commissoriæ in pignoribus quod iuramento non confirmatur quia creditoris odio prohibetur, nec ideo iuramento confirmari potest, quamuis metu periurij debeat iuramentum obseruari, prohibetur etiam quia est contra publicam utilitatem Docto. communiter in c significante de pignor. ubi Abb. n. 4. Imo. n. 14 ante finem uersic. sed uerius Cor. cons. 133. n. 3. lib. 1. de communi Alex. in rubr. C. de pact. pignor.& Betran. cons. 356 n. 1. in primam primæ part& Rimin. Iun. Institut. quib. aliena. licet in princip. n. 222. Neguz. de pignor. 4 part princip. n. 3. (ubi ex Bar. in l. si quis pro eo n. 10. uersic. quarto dixi de fideiussor. tradit differentiam seu effectum quod iuramentum cõtractum firmet aut quod metu periurij obseruandum sit iuramentum, nam ubi iuramentem seruari debet, potest iurans ipse obseruare & solutum repetere, tamquam sine causa existens apud eum cui soluit, uel petere absolutionem à iuramento, & si iurasset non repetiturum absolutio em petet, nec hæres tenebitur ut dixi supra lim. 23) & Crau. cons. 327. n. 20. ubi idem subdit quod Bar. supra post Imo. in cap. cum contingat n. 96. idem in sciente dicens. de iur. iuran. de cõmuni etiam Lupus. in l. 2. n. 14. C. de pact. inter empto. & uendito. Tiraq. de retract. obuentio. ad fin. tituli. n. 121. Vasq. de succes. lib. 3. §. 28. n. 48. licet secus dicat de iure canonico. de communi Caldas de restitutio. in integr. uerbo sua facilitate n. 95. uersic quod uerum & n. 99. in fine dicit iuramentum non esse creditori seruandum & Tenni. caut. 182. n. 12. vbi propterea subdit non ligare iurantis hæredes, quoniam iuramentum personale quid est Gab. cons. 94. n. 29. lib. 1. qui subdunt idem quod inquit Bur. supra respectu differẽtiæ prædictæ Frãc. Marc. dec. 8.& 54. part. 1.& decis. 166. nu. 4. lib. 2. Moz. de contract. pignor. rubr. de accident. pignor. n. 9 Sebastia. Medic. de acquirẽ. rer. dominio part. 1. glo. 2. n. 238. ampliatio. 2. Couar. in 2. part. relectio §. 3. n. 3. de communi Surd. decis. 248. n. 21. & Gutierez. de iuram. confirmator. contract. part. 1. c. 33 n. 2. vbi ex communi inquit iuramentum seruari debere quamuis ex eo contractus nõ firmetur, ideoque vel petita absolutione non soluet, vel solutione facta solutum repetet tamquam sine causæ existens penes eum cui soluit, quod non eueniret & secus esset si contractus iuramento firmaretur & Gallia. cons. 49. n. 12. Mantic. de contract. lib. 11. tit 9. n. 13. Add ad Guid. Pap. dec. 6.

1858 Contrariam sententiam quod scilicet iuramẽto contractus pactumque istud firmetur ex cap. significante de pignor. & seruari debeat tenent Federi. de Sen. cons. 140. n. 3 de cõmuni Gozad. cons. 61. n. 7 qui tamen loquitur de obligatione ad obseruantiam Guid. Pap. sing. 477. qui tamen loquitur secundum ius canonicum Ancharan. in c. cum contingat. n. 4. de iur. iurand. de communi testatur Ana. in d. c. significante. n. 8. Anto. de Petrut. in l. 1. n. 146. de iure iurand. cum ius ciuile non habeat circa pactum legis commissoriæ perpetuam prohibitionis causam Bero. cons 36. n. 6. lib. 2. & respectu obseruantiæ Humbert. de Bonenco. in authent. sacramenta puberum n. 112 alias 132. C. si aduers. venditio. Ripa. responso. 127. n 6 & nonnulli alij quos refert Tiraq supra n. 122. Rube. cons. 134. n. 3. de communi quod obseruari debeat Bursat. cons. 444. n. 11.& quod confirmet pactum magis communem affirmat & latè probat Onded. cons. 31. n. 53.& seq & n. 63.& seq lib. 1.& Neuizan. cons. 86. n. 15. de communi Seraph. priuileg. iuramen. 131. receptissimam dicit Facchine. contro. iur. lib. 10. c. 73.& respectu obseruantiæ Gab. d. cons 74. n. 23. lib. 1. Franc. Marc. decis. 468. part. 2. dicit ita fuisse iudicatum quamuis ipse dubitauerit loquens in generali hipotheca & de magis communi testatur Meno. cons. 789. n. 6.& cons. 1111. n. 8. Guid. Pap. dec. 6. Franc. Marc. dec 8. part. 1. ita iudicatum dicit Intrigl. sing. 64. n. 326 lib. 3 & in hipotheca generali ita tentum fuit d. dec. 8. Franc. Marc.

1859 Tenendo quod iuramentum sit seruandum non autem pactum firmare quod verius est magisque communiter receptum bene probatur in d. c. significante & ita iudicatum testatur Guid. Pap. decis. 6. n. 2. Afflict. in cap. 1. n. 6. versic. item secus si impacto. de feud. dato. in vicem l. commissor. Neuiz. cons. 86. n. 15. Humbert. de Bonenco. vt supra. n. 115.&

115. & seq. de communi Gutierez. de iuramen. confirmator. contract. cap. 33. n. 2. Surd. dec. 248. n. 21. Manti. d. n. 13. qui tamen absolutionem peti posse Vasq. supra Manci. de iuram. part. 4. eff. 184.

1860 1. Lim non procedere quoad hæredes debitoris vel tertios possessores, ex quo enim isti nec iurarunt, nec contractus firmus manebit iuramento quod est personale nõ possunt adstringi Guid. Pap. cons. 80. 81. n. 4. & Franc. Marc. decis 8. n. 2. lib. 1. Tenni. caut. 182. n. 12. nec absolutione indigere Franc. Marc. supra.

1861 2. Lim. non procedere quando iuramentum nõ fuisset corporaliter præstitum, sed sincere & fideliter contractum seruari promissum foret, hæc enim clausula vires suas ad causas quibus iuramento cõtractus minime firmatur nequaquã extendit Surd. decis. 248. n. 21.

1862 3. Lim. non procedere quando hic debitor iurans prius pactum legis commissoris non apponere in contractu iurasset quod est consonum iuri C. de pact. pigno. per totum; si vmquam postea pactum istud posuerit in contractu & iuramẽtum addiderit; hoc secundum iuramentũ contra primum præstitum nallum erit Vasq. de succes. progres. lib. 2. §. 18. n. 159. Gutier. de iuramento confirmator. contract. part. 1. c. 33. n. 5.

1863 4. Lim. nam poterit debitor qui iurauit absolutionem à iuramento petere, & creditor ecclesiastica censura compelli ad remittendum illud, vel debitor solutum repetet vtpote sine causa penes eũ cui soluit existẽs Bar. in d. l. si quis pro eo n. 10. de fideiussori. & Vmbert. de Bonenco. in autentica sacramenta puberum. n. 115. C. si aduers. venditio. & ita tenent fere omnes in 91. lim. citati & est receptissima sententia. Sanch. de matrim. lib. 1. disp. 32. n. 6. vbi ex communi & veriori absolutionem & repetitionem concedi quando iuramentum non firmat contractum, secus si iuramentum firmaret contractum, tunc enim non posse relaxationem peti, nec repetitionem concedi sed contractum manere firmum ex autb. sacramenta puberum C. si aduers. vend. & c. 2. de pact. in 6. vbi Doc.

1864 1. Amp. secundam opinionem contrariam 91. limitationi vt quando iuramento pactum firmaretur hæredes etiam obligaret ad obseruãtiam Butr. Abb. & Feli. in cap cum sit generale de foro compet. Doc. in cap. quamuis de pact. in 6. Afflict. decis. 381. col. fin. Gab. de iure iuran. concl. 6. Gab. cons. 127. n. 22 lib. 1. Bursat. cons. 339. n. 7. Ondede. cons. 31 n. 56. & 57. lib. 1.

1865 1. Sublim. 91. limitationem non procedere quando pactum legis commissoriæ non fuisset in contractu pignoris in continenti appositum sed postea ex interuallo, hoc enim casu prohibitionis ratio cessat, & pactum sine iuramento etiam sustinetur & valet Bar. in l. 3. C. de pact. pignor. in fin. & in l. 2. ubi Salice. n. 2. C. eod. & utrobique cœteri sequuntur de communi omnium Cepol. cautel. 244. Guid. Pap. decis. 6. Alex. cons. 178. n. 2. lib. 7. de cõi. Ripa. in l. nemo potest n. 74. de leg. primo. & Couarru. variar. resolutio. lib. 3. cap. 2. n. 8. uersic. tertio hinc est & Tenni. cautel. 182. n. 13. Seraph. priuileg. iurament. 131. post. Neguzant. de pignor. 4. part. principali. n. 6. Anto. de Petrut. in l. 1. n. 147. de iure iuran. Tiraq. de contract. conuent. ad finem tit. n. 137. Neuiz. cons. 86. n. 12. Scrad. de feud. par. 5. post Afflict. in c. 1. n. 5. in fine. de feud. dato inuicem leg. commis. communem etiam & in iudicando tenendam probat & inquit Farinac. Q. crim. 175. n. 210. recepetissimã dicit Mãtica. de cõtract. lib. 11. tit. 10. n. 2. & seq. late dixi in tractatu pignorum vbi hanc & alias quamplures sublimitationes adduxi ad limitationem, vel potius limitationes ad regulam quæ habet pactum legis commissoriæ in pignoribus esse ciuili iure improbatum Manci. d. eff. 184. Intrigl. sing. 64. n. 327. lib. 3.

1866 1. Lim. tamen hanc sublimitationem non procedere quoad hoc vt creditor vi talis pacti agere possit, sed tantummodo quoad effectum excipiendi, ac retinendi Abb. in c. significante. n. 6. Imo. n. 9. & alij communiter de pignori. post Bar. in l. quamuis in princip. de solutio. Alex. cons. 178. n. 2. lib. 7. vbi Add. testatur de communi omnium post Bal. in c. 1. n. 7. in fine. de feud. dato inuicem legis commissor. Guid. Pap. decis. 6. & sing. 477. de communi testatur etiam Bertrand. cons. 254. n. 4. in primam primæ part. Franc. Marc. decis. 514. nu. 2. part. 2. Neguz. de Pignor. 4. part. princip. n. 6. communem etiã testantur Couar. var resolution. lib. 3. c. 2. n. 8. versic. 3. hunc etiã & Caldas. de restitution. in integrũ. verbis sua facilitate n. 95. versic. quod verũ & n. 100. & Lup. in l. 2. n. 18. C. de pact. inter emptor. & venditor. quamuis hi tres postremi dissentiant.

2. Lim & declara vt nõ operetur effectum suum hoc pactum in quolibet contractu legatur nisi volente eo cuius fauore fuit appositum etiam addita clausula ipso iure & sine alia declaratione Manti. de contract. lib. 4. tit. 19. Rot. dec 422 par. 2. recentis.

1867 2. Sublim. non procedere quando pro iusto pręcio creditori in solutum daretur, tunc enim datio valida esset Butr. in d. c. significante. n. 16. Abb. n. 6. Imo. n. 8. Bar. in l. quamuis n. 1. de solution. Affl. decis. 368. n. 1. Guid. Pap. dec 6. n. 1. Lup. de vsur. in præfatio. nu. 21. Neguz. de pignor. 4. part. princip. n. 6. Fallent. 2. late Ond. cons. 31. n. 41. lib. 1. & pactum dandi in solutum pro iusto præcio de communi Couar. variar. resol. lib. 3. cap. 2. n. 8 & Gutierez d. cap. 33. n. 4. Papo. lib. 11. tit. 3. arrest. 2. Ricci. collect. decis. 2413 Manci. supra.

1868 92. Lim. non operari iuramentum, nec firmare pactum non reuocandi donationem ex causa futurorum liberorum etiam renunciando l. si vmquã C. de reuo. donat. Nic. de Midis. in reperti. versic. renunciari nõ potest. Old. cons 238. Imo. in c. fin. n. 42. vbi Barbat. in fine de donatio. Castr. cons. 435. n. 2. lib. 2. Cur Sen. cons. 1 n. 7. & 18. post Bal. in l. 1. n. 19 C. in eff donatio Ruin. cons. 98. n. 22. lib. 1. de communi omnium Soc. Iun. cons. 137. n. 3 lib. 2. Gozad. cons 80. n. 16. Paris. cons. 73. n. 48. & 49. lib. 1. Papien. in forma libelli pro donato glo. irreuocabiliter n. 5. vbi Masuer. in additio. de communi Ripa. in l. si vmquam n. 9 & 118. vbi latè Tiraquel. nu. 173. C. de reuocan. donatio. in præfatio. Clar. in §. donatio Q. 2. in princip vbi tamen loquitur quando simpliciter donatio fuisset iuramento roborata Ceph cons. 94. n. 37. de veriori, & æquiori testatur Cail. obseruant 40. n. 11. lib. 1. de communi Soarez. com. opinio. lit. D. n. 257. & seq. vbi

vbi sublim multis modis & Viui commun. opinio. 210. n. 4. vbi quando iuramentum simpliciter in donatione fuisset appositum Seraph. priuileg. iurā. 71. n. 62. Mangil. de imputatio. Q. 103. nu. 12. de communi etiam testatur Ceuallos. cōmun. opinio. contra commun Q. 105. vide supra limitation. 69. & de veriori magisque communi in generali renūciatione iurata Cunno. de pact. lib. 1. cap. 6. n. 229. versic. cœterum.

1869 Contrariam opinionem tenent Soc. cons. 147. n. 17 lib. 1. Clar. in § donatio. Q. 22. versic. tertio in fine vbi quando in specie cum iuramento fuisset renunciatum l. si vnquam C. de reuocan. donatio. sic inquiēs quod & consuleret ac iudicaret Soc. Iun. cons 89 n. 24. & 35. lib. 3. & quod specialis renunciatio d. l. si vnquam facta valida sit quamuis secus si generalis esset magis communis esse videtur vt per Tiraquel. in præfatione. d. l. si vnquam nu. 146. & seq. & 174. de communi Eugen. cons. 3. nu. 92. & quando fuisset specialiter renunciatum plures citat Crau. ita tenentes cons. 718. n. 4. licet in generali renunciatione secus dicat & Ias. cons. 125. col. penulti in fine. versic. non obstat tertium. lib. 1. Bero. cons. 50. n. 53. lib. 1. de magis communi Pancirol cons 3. n. 7. communem etiam testatur Ceuallos. vbi supra & veram respectu iurantis licet filij donatoris controuersiæ possint vt per eum & per Molina. de contractib. disputatio 282. nu. 7. & Gutierez. de iuram. confirmator contract. part. 1. c. 9. n. 10. post Mozi de donation col 7. nu. 75. Decian. cons 39. n. 167. lib. 2. & in generali renunciatione cum iuramento Soc Iun. cons 70. nu. 32 lib. 2. Morotti cons. 43 per tot. de quo latè dixi in tractatu donationum amp. 1. vbi etiam quibus casibus sustineatur donatio iuramento cessante.

Iuramento autem omisso reuocatur liberis susceptis & si loco pio facta sit sed in foro fori tunc vsque ad legitimam reuocatur, in totum in foro poli, c. si. 17. Q. 4. reuocatur etiam per legitimatos matrimonio subsequenti, fallit si donationis tempore filios donator haberet, vel de liberis cogitasset de communi Thes. dec. 19. Gall de exc. suc. tit. 4. n. 20. & seq. 3. si esset si renunciasset omni ss auxilio & d. l. si vnquam Rot. dec. 129. part. 1. diuers. de communi Gall. supra n. 32. part. 2. 3. legitimatus per rescriptum non reuocat. n. 35. & Osasc dec. 21. nec filius legitimus superueniens Gall. supra nu. 36. 4. Fallit in remuneratoria de communi n. 37. & Ias. cons. 154. lib 25. & in facta ob causam puta matrimonij. n. 42 ex communi & si vni filiorum facta esset, vel filij viuo donatore decesserint ex communi nu. seq. reuocari etiam si res notabilis valoris sit donata, secus si modici iudicis arbitrio Cancer. var. reso. par. 1. c. 8. n. 126. & Meno. de arb. cas. 133. & non valere renunciationē dolosam & enormissimam læsionē continentem Gomes dec. 11. Ibi. 2.

Vbi autem donans vxorem aliam duxit mortua ea quam habebat tempore donationis filijs ex secunda natis oberit renunciatio Soc. cons 126. lib. 3. Surd. de alim. tit. 8. priu. 31. n. 3. vbi etiam quando secundæ vxori censeatur relictus vsusfructus mortua prima.

1870 93. Lim. non procedere in filiofamilias mutuū recipiēte & soluere iurante, quoniā licet metu periurij soluere teneatur repetere tamen poterit; vel absolutionem à iuramento peteret ad cautelā Bar. in l. si quis pro eo n. 10. de fideiussor. Alex. cons. 129. n. 17. & sequenti. lib. 6. & cum Bart. cœteri communiter pertranseunt imò magis communiter tractari alios testatur Vasq. de succes. creatio. § 28. n. 51 vbi idem de iure canonico. n. 52. Ombert. de Bonenco. in authent. sacramenta puberum n. 119. C. si aduers. venditio. Mantica. de contract. lib. 8. tit. 7. n. 32. Ameri. de patria potesta. effect. 5. n. 15. vbi subdit nec posse etiam renunciari Macedoniano cum iuramento. iuramēto autem cessante quādo vel non valeat mutuum filiofamilias factum latè dixi in tractatu mutui limitat. 27. principali de communi Gomez de contractu mutui n. 2. versic. prędicta tamen vbi latè agit iuramento etiam cessante.

1871 Contrariā sententiā nēpè iuramentum valere, obligare, nec posse absolutionem peti nisi in regione filij reperirētur vbi vitæ patris insidiari soliti essent, tenent Imo. in d. cap. cum contingat. n. 41. ad finem & n. 66. de iure iuran. Cor. in authent. sacramenta puberum n. 31. C. si aduers. venditio. de veriori magisque communi testatur Alciat. in d. cap. cum contingat. n. 76. versic. secundo infertur de iure iurand. de communi Moz. de contract. mutui. col. 7. n. 16. Couar. in 2. part. relictio § 3. n. 4. subdēs absolutionem peti minime posse nisi valde utile esset Reipublicæ & eius quieti propter multa mala que ex eiuscemodi mutuis orirentur. de magis cōmuni etiam testatur Gutierez. de iuramen. confirmator. contract. part. 1. cap. 43. n. 2. & seq. subdens cessare soluti repetitionem indistinctè Bonaccina. de mutuo. disputatio. 3. Q 3. puncto primo. n. 7. nisi fuisset relaxatum & Macedoniano cum iuramento renunciare posse Manci de iuram. part. 4. eff. 181. reiecto Gram, cons. ciu. 63 n 3. quia etiam in foro poli peccat filiusfamilias mutuum non restituens.

1872 Verùm ipso iure nullum esse iuramentum tenent Abb in d. cap. cum contingat n 22. de iur. iurand. Vasq de ultim. uoluntat lib. 3 § 28. lim. 32. n. 54 & de communi quando filiusfamilias enormissimè læderetur, Moz supra n. 17. & in minore testatur de communi Ceual commun. opinio. contra commun. Q. 562. in fine post Gutier. de iuramento confirmator. contract. part. 1. c 43. n 2. & quando filiusfamilias iurat in Macedoniano, uel contrahere prohibetur Soarez. tit. de las arrhas. n. 26. de communiori quando cum iuramento renunciauit Maulo. de caui exec. amp. 10. n. 14. & n. 45. ubi absolutione opus non esse ex communiori.

1873 1. Sublim. 93 Lim non procedere quando filiusfamilias sui iuris efficeretur, tunc enim soluere teneretur, quia ratio prohibitionis cessare uideretur Fab. in § quę diximus. n. 4. Instit. quod cum eo. tunc enim iuramentum seruare potest Gomez. de contract. mutui n. 2. uersic. secundo notab. extende. & in uers. nec obstat temporalia ad agendum probat esse perpetua ad excipendum nisi ius suum in iudicio principaliter agendo deduci potuisset & Viui. dec. 351.

1874 Contrarium tenet Vasq. supra. nisi solutio mortuo

tuo patre familias facta fuisset sponte n.51. & 52. vel nisi in foro poli ex communi n.55. & ex solutione partis debiti vel nouatione facta mortuo patre teneri l. sed Iulianus. §. fi. l. seq. ad Maced. Senat. Dolan. dec.14.n.61. vel ex pignore dato pro illius valore tamen n.62. per l. sed si paterfam.cod. tit.
1875 1. Lim. secundam opinionem contrariam 93. limitationi non procedere, vbi in loco celebrati contractus mutui soliti essent filij familias vitæ parentum insidiari, tunc enim iuramentum non obligaret, quamuis secus teneri posset & 93. limitatio procedere dicta consuetudine cessante Butri. in d. cap.cum contingat.nu. 14 vbi Imola. n. 66. de iure iuran. Gutier.d.cap43.n.2. versic. rursus.
Ex contractibus autem cum filiofamilias factis si mortuo patre eius hæreditatem repudiet non tenebitur nisi inquantum facere potest l. 2. C. quod cum eo.iuramento & generali renunciatione non obstante nisi specifica fit Frãc.dec.181.n.13.Rota. in Rom.nullitatis obligationis 24.Nouemb. 1617. coram Rpd. Buratto. nisi filiusfamilias dolo versatus esset Franc.dec.164 n.11.& 16.221.n.13. Vrsil.ad Affli.dec.308.n.20.latè Gratia. discep. 799. nu. 1. & seq. ex omni contractu obligari mutuo & voto exceptis, secus in emancipato vel alio modo à patria potestate liberato vel seorsum à patre habitante & pro patre familias communiter reputato & in episcopo, cardinali, Rot. dec. 527. part. 1. Recent. Medic.dec.23.vbi in castrensibus vel quasi obligari etiam filiumfam. sed non posse sine patris consensu disponere de his in quibus pater habet vsumfructũ, nec minorẽ nisi curatore medio Iudice Principe vel patre & dec.24. probat quod si filius fã.nõ possit sine cõsensu patris obligari, qui furiosus fit, requiratur decretũ iudicis, vel consensus curatoris patris. Sed si minor aut mulier maiori mutuet Macedo cessat l verũ §. fi. de minor. Moz. supra.n.28.Lamb.de cõtract.in fi.n. 123.Manti.de cõtract. lib.8.tit. 7.n.31.& 32 nisi minor filiofam. minori 25. annis mutuasset hoc enim casu melior est cõditio cõsumentis nisi locupletatio probetur.
1876 94.Lim.nam confessio cum iuramento facta positionibus aduersæ partis iuratis si fuerit ex falsa causa facta reuocari per confitentem potest restitutione in integrum petita constito de falsitate Butri. in cap.finali.de confes. Castr. in l. error. col. penult. in fine C. de iur & facti. ignoran. Roman.conf.391.n.4.& in l.si vero.§.de viro fallent. 31. solut. matrimon. Ias. in l. error. nu. 30. C. de iur. & facti. ignorant. Dec. in cap. venerabilis sub n.25. de excep. Gram. voto. 7. post medium. de communi & vera Mandos. ad Roma. conf. 391. lit.F.Seraph. priuileg.iuramen.11.
1877 95. Lim. non procedere nec iuramento contractum firmari quoties statuto cauetur dolo ac metu iuratum forma statuti minimè seruata, nam tametsi non possit statutum laicorum iuramenti vires infringere Bero. conf.176.n. 59. lib. 1. de cõmuni Matte. communi opi. verbo. iuramentum. quando tamen disponit contractum dolo metuuè extortum præsumi, tunc iuramentum contractũ non cõfirmat nihilque operatur Bar. in l. omnes populi.n.24.& seq.de iust.& iur.Cor.cõs.135.n.3.et seq. lib.1.Soc.cõs.67.n.22.et seq.lib.1.Crot. conf.5. n. 38.39. de cõmuni testatur Soc.Iun.conf.3.n.36. & seq.lib.2.supra dixi lim. 3. & hanc propter fragilitatem minorum ac mulierum probat Ond. conf. 5.n.40.& 41.lib.2.post Gab.conf. 29. n. 39. lib. 2. Neuiz.conf.21.n.24.
1878 96.Lim.nã verba requiruntur vt iuramentum quod est assertio vel negatio liciti honesti & possibilis sacræ rei attestatione firmata Abb. in rubr. de iur.iur.obliget.l.qui iurasse de iure.iur. vbi Docto. & §. sed neque. 2. authent. de mandat. Princip. de magis cõi. Aleia. in rub.de iur iur.n.24.in fi.& Mãci.de iur.iur.part.1.Q.4.n.7. licet cõem. contrariã dicat Seraph.priu.iur.22.n.116.& Meno. conf.37. n.49.& veriorẽ magis cõem. & in praxi seruatam negatiuam opinionẽ testatur Intrigl. sing. 99.n.1. 4.lib.3.Affif.concl.21.
1879 1.Sublim.nã si mutus habeat intellectum iurare potest Bal.in rubr. de iur.iur.n.8.Cast.in d. l. qui iurass.n.3 Alex.in l.1.in princip.n.16.& sequẽt. de verbo.obligatio.Ond.conf.99.n.21.lib. 2. & conf. 37.n.49.lib.1.Manci.supra.
1880 2.Sublim. sufficere verba ex parte interrogantis interuenire & quodquis iuret tactis euangelijs etiam si nihil dicat, quia secundum veram & cõem sententiã verba non sunt necessaria ex parte iurantis Selua.de iure.iuran.part.1.Q.2.nu.8. Corset. de iuramẽ.n.21.in fine qui testatur ita in practica seruari de cõi. etiam Onded.cõs. 99.n.23. li. 2.Surd. decis.159.n.20. vbi formalitatẽ verborum non requiri sed & alijs modis iurari vide supra amp. 66.
3.Sublim.ex diuturnitate tẽporis præsumi solẽniter præstitũ Ceph.cõs.396.n.30.Affis.concl.21.
1881 97 Lim.nam si in donatione causa mortis fuerit appositum non operabitur nec donationẽ causa mortis vt inter viuos & irreuocabilem faciet quia intelligitur secundũ naturã actus cui adijcitur Cor. conf.126.n.3.lib. 1.Ias.conf.60.col.5.versic.secundo principaliter respondeo lib.3.Dec. in l.non omnis.n.11.si.cert.petat.& conf. 305.n 3.& 4.de cõi. in simplici iuramento testatur Molina. de primogenit.lib.4.c 2 n.56.quamuis secus teneat si de nõ contraueniẽdo iuratũ fuisset, & aliũ nõ posset admittere sensũ n.57.Soc.Iun.conf.114 n. 15. lib. 3. Paris.cõs.16.n 17.lib.2.Natta.conf.645 n.13. Meno.conf.84 n.64.& 61.Decia.conf.7.n.114. lib. 1. & in conditionali & forma statuti nõ seruata Meno.conf 388.n.43.Gab.cõs 61.n.11.lib.1. vbi etiã si stipulatio pro heredibus & successoribus facta sit Gratia.discep.297.n.26.& seq. Masc.concl. 561. n. 36.Manti.de vlt vol.li.1.tit 13 n.6.Lanar.cõs.55. n.11.li.1.de magis cõi. Intrigl.sing.87.n. 199. li.3.
1882 Contrariã sententiã nempe donationem causa mortis sui natura reuocabilẽ, irreuocabilẽ iuramẽto fieri magis cõem esse non est ambigendum Cast. conf.61.n.1.li.2.Aretin.cõs.74.n.3.versicul. prima ratio.Ias.in l.nõ omnis n.2.in fine si cert. petat.Soc. conf.53.n.2.lib. 1.post Ifern.in §.itẽ sacramenta n. 46.de pace iuramen.firman.Cor.cõs.158.ante finẽ versic.itẽ viuatur lib.4. Bertran.cõs.85. col. 1. versic.& in super quia lib. 1. Guid. Papa. sing. 343. Ruin.conf.51.n.5.lib.1.Ferrat.caut.30. n. 1. & 2. Guid.Pap.cõs.23.n.5.in fine Couar.in 2.part.rubr.

de teſtament.n.14.verſic.quarta,etiam ſi in executiuis poſitū eſſet iuramentum Crau.conſ.214.n.20. Gab.conſ.96.n.23.lib.2.Purpur.cōſ.42.n.16. Onded.conſ.40.n.58.lib.1.& conſ.44.n.53.li.2. Seraph.priuileg.iurament.97.n.17.Surd.cōſ.450.n.25. Matte.Brun.cōſ.2.n.9.de cōi omniū Cras.in §. donatio cauſa mortis.Q 21.n.4.Mago. deciſ. Florēt. 64.n.10.& 11. intelligens ſi non reuocare donans iuraſſet & dec.Lucan.87.n.9.Rim.Iun.cōſ.112.n. 229.Burſat.conſ.136.n.58.vbi idē de clauſ.vim iuramenti habente & ante eos Ias.cōſ.169.n.10.col. penult.verſic.tertio lib.4.Afflict.in §.itē ſacramenta glo.4.n.12. vbi quando ſtipulatio interuenit & traditio ſecus in ſimplici donatione tenens Guliel. de Benedict.in c.Rainutius.verbo. duas. habens filias n. 200. de teſtament.Simon. de Pret. de vltim. volūt.lib.2.ſolutio.14.dubitatio.prima.n.31. Boer. dec.353.n 11.Surd.conſ.264.n 11.& 37.Rol.conſ. 61.n.44.lib 2.Meno.lib.3.pręſūpt.35 n.22. & 23. vbi idem ſi ſtipulatio interuenerit poſt Ang. conſ. 179.n.7.& Cor.conſ.289.n.11.lib.4.Bolognet.cōſ. 7.n.27.Vmbert de Bonenco.in authenti. ſacramēta puberum.n 96.C.ſi aduerſ.vendi.vbi tamē ſecus inquit ſi quinque teſtes non fuiſſent adhibiti Franc. Marc.deciſ.486.n 7. pro prima & hāc opinionem indubitatā probat Gab.conſ.96.n 23. lib. 2. Rota. Roman.deciſ.125.n 12.par.1.diuerſo.Moz.de donatio.col.7.n.16.de magis cōi.Gutierez.de iuram. confirmatorio cōtract.par.1.c.12.n.7. & Theſaur. QQ.forens.Q 52.n.7.lib.2.dixi in tracta. donationis cauſa mortis Gratia.diſcep.657.n.7. Cla. in §. donatio Q.4. Aldobr.conſ.7.n. 7.

1883 1.Lim hanc ſecundā magis cōem ſententiam non procedere quando conſtaret donantē ad donationē cauſa mortis ſe reſtrinxiſſe quoniam iuramentū ſolemnitates ſupplet, nō autē cōſensū Gab. conſ.61.n.11.lib.1.Rota.Roma deciſ.107.n.7. & decis.366.n.36 part.1.diuerſor. quando autem & ex quibus colligatur donationem cauſa mortis facere voluiſſe tradit. Simon.de Pret.d.vltim.volunt. lib.2.ſolutio.13.pag.186.

Contrarium tenent Coua. in 2. par. rubr. de teſtam. n.14.verſic.quarta.& ita iudicatum teſtatur Thes. Q forens.52.n.6.lib.2.

1884 2.Lim non procedere in ſimplici iuramento ſine promiſſione non reuocandi donationem Coua. ſupra.verſic.quinta cōcluſio Vmbert. de Bonenco. ſupra.n.95.& ſeq.Molina.ſupra.n.56.Gutierez.ſupra.n.9.& Molina.d.n.56.idem.tradit ſi non contrauenire iurans donaſſet niſi non reuocandi animus appareret & Gab.conſ.61.n.11.lib.1.Mago. ſupra.

1885 3. Lim. non procedere quando in executiuis fuiſſet appoſitum, tunc enim naturam contractus non alteraret, nec de reuocabili irreuocabilem efficeret Duen. reg. 217. amp. 3. & limitat. 1. idē dicit quando pactum illud cum donatione inter viuos ſe minime compatitur ex ea. de pact. nu. 503. Dec. conſ. 305. nu.5.Cur.Iun.conſ.56. nu. 3.Maſcar.concluſio.1287.n.15.

1.Sublim.primam opinionem non procedere quando iurauit donans non contrauenire, & non reuocare,tunc enim irreuocabilis fiet de communi omnium Gab.de iur.iuran. concl.9.n.11. & Molin. de primog.lib.4.c.2.n.56.& 57 in pacto non reuocādi ſine dubio procedere;in pacto etiam non contraueniendi ſublimitationem procedere niſi aliū ſenſum iuramentum habere poſſet. Gab.cōſ.62.n.11. lib.1.vbi in promiſſione non reuocandi ſecus dicēs in pacto non contraueniendi de magis cōi. quando eam donans non reuocare iurauit Manci. de iurā. part 4.eff.209.vbi etiam alios caſus quibus irreuocabilis fit de cōi. omnium Craſ.in §. donatio cauſa mortis. Q 21.n.4.licet Surd.conſ.264.n.37 & ſeq. ſecus teneat ſed ibi donatio facta fuerat acceptandi contemplatione legati ſed hoc non firmauit vt per Seraph.dec.417.n.7.8.nec ſi ſuper parte hæreditatis pactum fuiſſet.

2. Sublim. non procedere quando conſtaret donantē ſe reſtrinxiſſe ad donationē inter uiuos, tūc enim clauſula omni meliori modo,& iuramentū non operatētur reuocabilitatem pręſertim omiſsa copula,nec operaretur fideicomiſsum Gab.d.n.11.Rot. Rom.dec.107.n.7.366.n.36.part.1.diuers.

1886 98.Lim pactum de futura ſucceſſione iuramēto nō validari, eſt enim pactū huiuſmodi contra ius Diuinū, naturale & ciuile,quia votū mortis captādæ inducit, ea propter iuramentum nihil operatur c.non eſt obligatoriū de reg.iur in 6.glo in l.ſi quādo.§.illud.verbo.grauari.C.de inofficioſo teſtamē. vbi Bal. in 5.oppoſitio & alij in princip & alij Docto.in l.pactum quod dotali C.de pact & in l. finali.vbi Alex, n. 2. Ias.n. 5. de cōi. teſtatur Frāc. Curt.n.7.& 8 Bolognet. nu. 27. & Cag.nu.34. & Purp n.53.& ſeq. & n 190.& ſeq. vbi magis cōem eſse teſtatur.Gozad n.4.C.eod,Caſtrenſ.conſ.449. n.2. lib.1.vbi idem dicit attento iure canonico poſt Bar.conſ 8 n.3.lib.1.Imol.in l.qui ſuperſtitis. n. 3. de acquirend. hæreditat. & in c. cum contingat, n.32.de iure iuran.de cōi Alex.in l. ſtipulatio hoc modo concepta n.6.de verbo obligation. Bertran. cons.29.n.1.& 2.in primam primę partis. & conſ. 233.n.2.& 3.in primam tertię part.& conſ.165.n. 6.lib.6.vbi cōem.teſtatur & conſ.278.n. 1. & 2 in ſecundam 3.part.vbi de magis cōi. Ias conſ 87. n. 3.lib.1.idē de iure ciuili quod de canonico inquiēs de cōmuni omniū teſtant.poſt Fulgos conſ.73.n 2. alciat.conſ.237.n.8 Cor.cōſ.60.in fine lib.1.Bald. Nouel.de dot.priuileg.21.nu.16. part 6 poſt Ancharan.conſ.403.n 2.Affl. in titul. de natura ſucceſſio. feud. in tertia parte feud. de communi etiā teſtatur Alex conſ.28.n.8.& 9.lib.3 Bero conſ 95. nu. 12. lib. 3. & de magis communi teſtatur. conſ. 156. nu.2. in fine lib.2. & Soc. Iun conſ 44 nu.15. & 16. lib. 2. & Pariſ. conſ. 24. num. 55. lib.2. Rube. conſ. 130. nu.3. & de communi omnium etiam Canoniſtarum Ripa. reſponſ. 131. num. 23. & Gab. conſ. 137. num. 25. & ſequenti. & conſ. 138. num. 2. lib. 1. Vaſq. de ſucceſſion. lib. 2. §. 18. num.244.de communi etiam inſpecto iure canonico Tiraq. in præfat. l. ſi vnquam num. 158. C. de reuo. donat. idem Tiraquel. de primogenit. Q. 6. num. 18. Simon. de Pret. conſ. 181. num. 10. Couar. in cap. quamuis pactum §. 7. num 2. de pact. in 6. in ſecunda part. relect. & Gulielm. de Benedit. in cap. Rainutius. verbis. ſi abſque liberis

2.num.

2. num. 98. de testament. & Gail. obseruatio. 125 num. 2. lib. 2. & Villalobos. communi opinio. verbo. pactum. nu. 1. & Viui. commun. opinio. verbo. pactum. n. 5. & Soarez. communi. opi. lit. P. n. 7. & Caceheran. decis Pedementa. 100. n. 31. & de magis communi testantur Bursat. conf. 136. n. 21. & seq. & conf. 431. n. 11. & Crass. in §. successio ab intestato. Q. 9. n. 7. Becci. conf. 74. n. 1. & Thesaur. decis. 225. n. 3. & Seraphi. Priuileg. iuramēt 20. nu. 17. Peregrin. de fideicommis. artic. 51. nu. 24. Natta. in capit. quamuis pactum. de pact. in 6. n. 60. Gab. de pact. concl. 1. n. 11. Borgni. de tutor. nu. 302. de magis communi Gulielm. de Benedict. supra verbis duas habens filias n. 194. de testament. de communi Tenni. caut. 100. num. 1. in fine & Alcia. conf. 164. nu. 14. Simon. de Pret. de vltim. volūtat. lib. 2. interpretatio. prima dubitatio prima solutio. 4. n. 103. pag. 151. & de cōi. omniū tam legistarum quam canonistarum Surdus. conf. 20. num. 9. & conf. 133. nu. 9. de magis communi in iudicando, & consulendo tenenda Gutierez de iuramento confirmato. contract. part. 1. cap. 59. nu. 4. 5. & 9. Ferret. de fide seruari. nu. 40. de communi Bursat. conf. 264. nu. 30. Facchine. contro. iur. lib. 2. cap. 101. versic. mihi. & lib. 8. cap. 72. vbi respondet contrarijs & lib. 13. cap. 47. Vmbert. de Bonenco. in authentica sacramenta puberum. nu. 63. C. si aduers. vendition. de magis communi Rim. Iun. conf. 600. num. 11. & sequenti. Menoch. conf. 563. num. 8. de communi Mantica. de contract. lib. 12. tit. 34. num. 14. Gail. obs. 125. n. 2. lib. 2. de communi Manci. de iuram. part. 4 eff. 61. secus dicens si de certis bonis ageretur. de communi Fusar. de subst Q. 308. nu. 18. & seq. vbi contraria tollit Viui dec. 507.

1887 Contrariam sententiam quod scilicet pactum futuræ successionis hæreditatis viuentis iuramento firmetur, quia cum de periculo animæ agatur debet stari conuentis cum iuramento, nec præsumptiones seu solemnitates ciuilis Iuris attendi debeant ex cap. 2. de pact. in 6. tenent Bal. in §. moribus. num. 2. si de feudo. fuerit controuers. inter domi. & agnat. Oldrad. conf. 132. num. 2. Aretin. conf. 74. nu. 8. Alberi. in l. finali. nu. 1. C. de pact. Pileus Q. 120. Deci. conf. 655. n. 16. Soc Iun conf. 65. nu 49. & conf. 143. nu. 35. lib. 1. Aufrer. ad Cappel. Tholos 453. & 454. Decia. conf. 31. n. 77. lib. 1. & conf. 39. n. 85. lib. 2. tutiorem pro animæ salute inquit Seraphin. de priuileg. iurament. priuileg 20. nu. 8. & sequent. & priuileg. 98. nu. 26. Crauet. conf. 139. n 8. & sequenti. & iure canonico hanc teneri inquit Guid. Pap. conf. 134. nu. 5. Franc. Marc. conf. 132. nu. 8. lib. 2. Coua. in 2. par. rubr. de testament. nu. 15. versic. sed hæc opinio. Gomez. de restitutione minor. nu. 20. Thob. conf. 43. nu. 4. vbi præcipuè hoc procedere inquit si de rebus certis agatur. & hanc veriorem censet Onded. conf. 40. nu. 61. lib. 1. quamuis priorem magis communiter approbatam fateatur de magis communi Meno. conf. 1. nu. 167. & conf. 815. n. 13. & reuera si nephas esse teneamus vt debemus neminem adeo salutis æternæ immemorē esse vt proximum fratrem suum occidere uelit, prout nec lex ciuilis neque canonica præsumit, licet ciuilis suspicetur ex hoc pacto, istam tenere pro anima tutiorem arbitror cautius esse Senat. Dolan. dec. 28. n. 41.

1888 Distingue quod aut ille consensit pacto huic de cuius hæreditate tractatur & usq; ad mortem perstitit in eadem resolutione & conuentione & procedat secunda; alioquin primæ locus sit Thes. decis. 225. n. 6. de magis communi Meno. conf. 815. nu. 13. sed si consenserit is de cuius hæreditate agitur & usque ad extremum uitæ in eodem consensu perseuerauerit etiam sine iuramento pactum sustinebitur Cassane. cons. 63. n. 36. Seraphi. d. priuileg. 26. n. 8. Add. ad Thes. supra & latè dixi in pactis futuræ successionis. lim. 20. de magis communi Viui. dec. 507 n. 9. Marta. dec. Pisa. 55. ubi tamen hunc consensum infantis non requiri.

1889 1. Amp. primam opinionem procedere etiam si pactum iuratum inter parentes eius fiat de cuius hæreditate ageretur, eadem namque ratio uiget Vasq. de successio lib. 2. §. 18. n. 245.

1890 2. Amp. procedere etiam si inter cæteros coniunctos qui querelam mouere possent initum fuisset ut puta inter fratres, idem nāmque & in his dicendum foret Vasq supra n. 245.

1891 3. Amp. procedere etiam si pactum huiusmodi inter duos remotiores iniretur coniunctos, quibus etiam querela non competeret, semper etenim prohibitionis rationes eædem militant Vasq. d. n. 245.

1892 4. Amp vt contraueniens periurus non sit quoniam cum tale pactum sit contra bonos mores iuris canonici nullam producit obligationem Guliel. de Bened. in cap Rainutius. verb. duas habens filias. n. 195. & 196. de testament.

5. Amp. siue de tota vel quota hæreditate initum foret; licet secus sit in quota bonorum Ofasc. dec. 100. Cras. in §. successio ab intestato. Q. 9. n. 16. versic. contrarium. Rota. dec. 470. num. 8. part. 2. recentis.

1893 1. Sublim. d. primam opinionem non procedere quando piæ causæ fauore fuisset initum, hoc enim casu iuramento validabitur istud futuræ successionis pactum Alex. cōs. 168. n. 13. lib. 5. post Bal. in l. finali n. 17. C. de pact. Alex. in l. pactum qund. n. 4. C. eod. vbi Ias n. 3. Falleut. 3. de magis cōi. testatur Buttig. in l. stipulatio. hoc modo concepta n. 15 in fine de verbo. oblig. vbi Ias. nu. 9. & 10. post Roma. in d. l. final. n. 71. & 72. Franc. in cap quamuis. n. 6. de pactis in 6. Franc. Curt. in d. l. pactū quod dotali. n. 10. Cur. Iun in l licet n. 12. & sequēt. C. de pact. Natta in d c. quamuis n 60 Dec. in d. l. licet. n. 4. vbi distniguit quem sequutus est Tiraq. de priuileg pię causę priuileg. 105. in fine. Euerard. in loco a milite ad eccles. n. 4. Calcā cōs. 13. n. 5. Duen. reg. 151. n. 4. part. 2. Gulielm. de Benedict. in d. cap. Rainutius. verbis. duas habens filias. num. 206. & sequenti. de testament. Meno. conf. 904. nu. 35.

1894 Contrarium cum nec fauore filiorum sustineatur piæ causæ fauore pactum istum non valere tenent Roma. in l. stipulatio hoc modo concepta nu. 31. de verbo. obligation. & in authenti. similiter. n. 24.

366. n. 37. par. 1. diuerſ. de cõi. Vaſq. de ſucc. lib. 3. §. 19. n. 141 5. idem dicens de facta patri à filiofam. Gratia. diſcep. 17. n. 33. de communi Neuiza. conſ. 8. n. 3. Manci. de iuram. par. 4. eff. 41. idem dicens de facta patri Rot. dec. 648. n. 9. coram Caualer. & 103. n. 4. par. 1. recentis maxime ex decreto iudicis de cõi. toto orbe recepta Cancer. uar. reſol. par. 1. c. 8. n. 91. Coccin. dec. 379.

1845 1. Lim. hanc. 2. opi. non procedere quando pater prius non donare iuraſſet tunc enim iuramento non confirmaretur. Vaſq. de ſucceſ. creat. lib. 2. §. 18. n. 162. Gutier. ſupra n. 7.

1846 2. Lim. vt licet valeat etiã ſine iuramento quoad filios naturales Seraph. d. priuil. 72. nu. 7. non tamen etiam iurata valet ſpurijs & inceſtuoſis filijs facta Rui. conſ. 69 n. 10. 11. lib. 3. Gab. d. concl. 4. n. 6. vbi nec iuratam valere, nec ſtari iurantis aſſertioni de meritis inter prohibitos Tiraq. in l. ſi vnquam. verbo. donatione n. 91. C. de reuoc. don.

1847 Contrarium tenet Seraph. d priuil. 72. n. 8. Mãci. de iuram. par. 4. priuil. 41. dixi in prima decade in tract. incapacium.

1848 3. Lim. non procedere in facta filio abſenti ſine nuncio vel epiſtola niſi in ampliſſima forma iuratum fuiſſet Seraph. d priuil. 72. n. 8. lim. 2.

Contrarium etiã omiſſa ſtipulatione tenent Cacche. dec. 30. Thes. dec. 70. quos refert Ricci. ſupra ſed Cacche id non probat & Rot. tenuiſſe in Vrbe Vetana hæreditatis 15. Iulij 1580.

1849 4 Lim. non procedere quando filius alia ratione quam quia filius donationis in capax eſſet, tunc enim iuramento non validaretur arg. l. cui fundus. de condit. & domo. Caſt. conſ. 345. col. 2. in fi. verſ. 3. videtur obſtare lib. 1. & Seraph. d. n. 8.

5. Lim. nam patri vſusfructus acquiritur vt contra Surd. conſ. 259. n. 11. & alios tenuit Milan. dec. 3. n. 89. & ſeq. lib. 2. vel ſaltem commoditas de cõmuni n. 126. & Burſ conſ. 133. n. 36.

1850 6. Lim. non procedere quo ad hoc vt ſi filius donatarius cum fratribus ſuccedere velit non teneatur eam conferre, ex communi enim conferre debet Cor. conſ 289 col. 10. in fine verſic. nam cõmunis lib. 4. & Seraph. d priuil. 72. n. 9.

7. Lim. nam poteſt à patre reuocari ſi ſimpliciter iurauerit, ſecus ſi non reuocare iuraſſet Bal. in l. 2. col. 2. verſ. iuxta prædicta ſigno de iur. iur. Soarez. tit de los pleitos n. 35. vbi idem in viro & vxore.

8. Lim. non procedere quando impediret æqualitatem inter filios Dec. cons. 631. n. 5. Gab. d. concl. 4. n. 5. Rimi. conſ. 95. n. 38. lib. 1. Giouagnon. conſ. 83. n. 35. lib. 1.

9. Lim. quando non conſtaret eſſe donationem Ceph conſ. 495. n. 13.

10. Lim. quando ſtatutum dolum præſumeret, nec ſi fratri fiat bonorum in quibus patri vſusfructus deberetur, etiam ſi pater filiis bona pro vſu fructu aſſignaſſet, niſi alienari conſenſiſſet, vel uſufructui expræſſe renunciaſſet Rot. dec. 596. par. 2. recentior.

11. Lim. quando filius patri prædeceſſiſſet de magis communi Meno. conſ. 411. n. 1. 451. n. 27. Intrigl. ſing. 87. n. 53. lib. 3. ui de ſupra. n. 1830.

Contrarium quod ſcilicet non reuocetur ex communiori Burſ. cons. 183. n. 3. & Milan. dec. 3. n. 88. & Vini. dec. 421.

1851 1. Sublim. 89. Lim. ſi ob benemerita facta ſit, tunc enim etiam ſine iuramento valeret, dummodo filius benemerita probet latè Gutier de iuram. cõfir. contr. par. 1. c. 5. dixi in tract. donationum. Vi ui. ſupra vbi idem ſi filio ſtudij cauſa facta ſit, in foro autem poli ſat eſt vera eſſe benemerita licet de eis non conſtet Gutier. d. c. 5. n. 18. & remuneratoriam valere tenuit Rot. in Rauennaten. donationis. 29. Aprilis. 1596. coram Seraph. Ricci. collect. decis. 1253. benemerita vero ſpecificata iuramento probantur Capic. dec. 203. nu. 9. Ricci. ſupra collect. 2413 quin imo metu periurij iurans contrauenire non debet Cor. ſupra Gab. d. concl. 4. in fi. Manci. de iuram. par. 4 eff. 172. vbi habetur Rot. deciſio coram Seraph. quę ſpecificatis meritis vel adminiculis concurrentibus tenuit valere donationem filio factam eſt Seraph. dec. 1184. n. 8. Intrigl. ſing. 87. n. 56. & ſeq. lib 3. vbi ex cauſa ſtudij dotiſue valere, & ob benemerita cum iuramento vel ſine eo cum coniecturis valere Tiraq. in l. ſi vnquam. verſ. donatione. n. 91. nullam eſſe inquit in prohibitis Milan. dec. 3. n. 82. iuramento probari lib. 2. & in facta matrimonij fauore, & ob nuptias, vel a matre conſtãte matrimonio ſi filius nõ ſit in poteſtate patris, vel res tradita ſit & morte patris cõfirmata, inſinuata autẽ ſaltem curſu 30. annorũ vel morte firmata, vel cauſa ſtudij, vel meritorum ſi de illis conſtet, nec ſanguinis mentio facta ſit, vel nulla ſit quæ in legitimam imputatur, & inſinuari debet, vel 30. annis debet eſſe præſcripta inſinuatio, & facta à Principe valet, & vſusfructus aduentitiorum, & iudicis authoritate patri facta ſi filius obierit Gall. ſupra n. ſeq. morte patris confirmari ſi res tradita ſit, vel conſtitutum ad bibitum vel retentus vſus fructus ſi filius patri ſuperuiuat Cancer. var. reſol. par. 2. c. 8. n 85. & alijs caſibus valet à las. congeſtis in l. frater à fratre n. 44. de cond. indeb. & Meno. lib 3. præſ. 29. & confirmatur etiam ſi patre filium emancipet ea non reuocata Rauen. ſing. 874. Cancer. ſupra n. 88. & idem ſi alio modo patris conſenſu patriam poteſtatem exierit. n 89. & ſi ob cauſam facta ſit ſi finalis ſit puta matrimonij pariet donatori reuocationem cauſa ceſſante, ſecus ſi impulſiua n. 95. 96. latè Becci. conſ. 20. & filio factam valide non habere tacitam conditionem ſi patri ſuperuiuat ſi valide facta ſit puta cum iuramento vel filio emancipato licet inualida ſecus ſit Meno. conſ. 89. n. 10. Thes. dec. 32. n. 13. & dec. 70. Cancer. d c. 1. n. 19. n. 219. ſi vero facta ſit vt matrimonium donatarius contrahere poſſit, nõ eſt matrimonium cauſa finalis, niſi exprimatur perſona vel familia cum qua contrahi debet, maxime alijs expræſſis cauſis, niſi donans aliter cauiſſet, nec deficit conditio nuptiarum niſi in vltimo vitæ ſpiritu Rot. dec. 251. par. 5. diuerſ. & dec. 20. & dec. 393. in facta fauore matrimonij eiuſue contemplatione inſinuationem non requiri, nec poſt perfectũ pactum reuertium addi poſſe, nec alia pacta ſine conſenſu vxoris & filiorum. & in facta ex cauſa alimentorum dec. 397. n. 4. d par. 5. & facta traditione etiam per conſtitutum ſi pater nõ reuocet mor- te fir-

te firmatur, nec censetur reuocasse etiam si filios æqualiter instituerit dummodo bona remanserint ea quibus æqualiter institui potuerint Coccin. dec. 379. & factam ob causam etiam sine insinuatione valere dec 433 n. 7.

1852 90. Lim. in eo qui quod non habet seruare iurauit, vt puta beneficium non repetere quod renunciauit, nam intelligitur ex iure de præterito non ex noua collatione cap. cum inter vbi Abb. n. 8. & seq. de renunc. Selu. de iur. iur. part. 3. Q. 1 n. 64.

1853 90. Lim. secundum iuramentum contra primũ puta de non alienando non valere, nec actum primo iuramento contrarium confirmare glo. in cap. licet mulieres in fine. de iur. iur in 6. uide supra lim. 35. & infra lim. 105 de magis communi Gutierez. de iurament. confirmato contract. part. 1. cap. 1. n. 79. Seraphi. priuileg. iuram. 95. nu. 7 de communi Coua. in c. quamuis. 2 part relect. §. 2. n. 2. de pact. in 6. uide infra lim. 107. & 130. & 176. ubi latius.

1854 1. Sublim. non procedere nisi quando ex primo iuramento alteri fuisset quæsitum ius, tunc enim secundum iuramentum in præiudicium primi acquirentis non ualeret, secus si nulli ius quæsitum ex primo iuramento fuisset, ut puta quia sibi ipsi non alteri non alienare quis iurasset hoc enim casu secundum iuramentum ualidũ foret Bal. in l. duobus. §. finali de iure. iuran. in fine Alex. cons. 16. n. 6. ubi Add. & Natt. testatur ita Rot. Rom. tenuisse lib 3. Dec. cons. 536. n. 13. uersic. octauo obijcitur. Seraph. priuil. iurament. 71. n. 30.

1855 2. Sublim. non procedere quando quis iurauit non facere quod sibi iure licebat Coua. supra n. 4. de communi Gutier. supra. n. 81. d. c. 1. part. 1. Cresc. de iur. iur dec. 3. ubi de Episcopis.

1856 3. Sublim. non procedere quando in melius commutaretur cum consensu tamen priuati de cuius interesse ageretur Ang. de Claua. uerbo. iuramentum. n. 33. Selu de iur. iur. part. 3. Q. 1. n. 62. & 63. ubi etiam quod si utrumque impleti possit pro liberatione a primo superioris auctoritate opus.

1857 91. Lim. non procedere in pacto legis commissoriæ in pignoribus quod iuramento non confirmatur quia creditoris odio prohibetur, nec ideo iuramento confirmari potest, quamuis metu periurij debeat iuramentum obseruari, prohibetur etiam quia est contra publicam utilitatem Docto. communiter in c. significante de pignor. ubi Abb. n. 4. Imo. n. 14 ante finem uersic. sed uerius Cor. cons. 133. n. 3. lib. 1. de communi Alex. in rubr. C. de pact. pignor. & Betran. cons. 356 n. 1. in primam primæ part & Rimin. Iun. Institut. quib. aliena. licet in princip. n. 222. Neguz. de pignor. 4 part princip. n. 3. (ubi ex Bar. in l. si quis pro eo n. 10. uersic. quarto dixi de fideiussor. tradit differentiam seu effectum quod iuramentum cõtractum firmet aut quod metu periurij obseruandum sit iuramentum, nam ubi iuramentem seruari debet, potest iurans ipse obseruare & solutum repetere, tamquam sine causa existens apud eum cui soluit, uel petere absolutionem à iuramento, & si iurasset non repetiturum absolutionem petet, nec hæres tenebitur ut dixi supra lim. 23) & Crau. cons. 327. n. 20. ubi idem subdit quod Bar. supra post Imo. in cap. cum contingat n. 96. idem in sciente dicens. de iur. iuran. de cõmuni etiam Lupus. in l. 2. n. 14. C. de pact. inter empto. & uendito. Tiraq. de retract. obuentio. ad fin. tituli. n. 121. Vasq. de success. lib. 3. §. 28. n. 48. licet secus dicat de iure canonico. de communi Caldas. de restitutio. in integr. uerbo. sua facilitate n. 95. uersic quod uerum & n. 99. in fine dicit iuramentum non esse creditori seruandum & Tenni. caut. 182. n. 12. vbi propterea subdit non ligare iurantis heredes, quoniam iuramentum personale quid est Gab. cons. 94. n. 29. lib. 1. qui subdunt idem quod inquit Bur. supra respectu differẽtiæ prædictæ Frãc. Marc. dec. 8. & 54. part. 1. & decis. 166. nu. 4. lib. 2. Moz. de contract. pignor. rubr. de accident pignor. n. 9 Sebastia. Medic. de acquirẽ. rer. dominio part. 1. glo. 2. n. 238. ampliatio. 2. Couar. in 2. part. relectio §. 3. n. 3. de communi Surd. decis. 248. n. 21. & Gutierez. de iuram. confirmator. contract. part. 1. c. 33 n. 2. vbi ex communi inquit iuramentum seruari debere quamuis ex eo contractus nõ firmetur, ideoque vel petita absolutione non soluet, vel solutione facta solutum repetet tamquam sine causa existens penes eum cui soluit, quod non eueniret & secus esset si contractus iuramento firmaretur & Gallia. cons. 49. n. 12. Mantic. de contract. lib. 11. tit 9. n. 13. Add ad Guid. Pap. dec. 6.

1858 Contrariam sententiam quod scilicet iuramẽto contractus pactumque istud firmetur ex cap. significante de pignor. & seruari debeat tenent Federi. de Sen. cons. 140. n. 3 de cõmuni Gozad. cons. 61. n. 7 qui tamen loquitur de obligatione ad obseruantiam Guid. Pap. sing. 477. qui tamen loquitur secundum ius canonicum Ancharan. in c. cum contingat. n. 4. de iur. iurand. de communi testatur Ana. in d. c. significante. n. 8. Anto. de Petrut. in l. 1. n. 146. de iure iurand. cum ius ciuile nõ habeat circa pactum legis commissoriæ perpetuam prohibitionis causam Bero. cons 36. n. 6. lib. 2. & respectu obseruantia Humbert. de Bonenco. in authent. sacramenta puberum n. 112 alias 130. C si aduers. venditio. Ripa. responso. 127. n 6 & nonnulli alij quos refert Tiraq. supra n. 122. Rube. cons. 134. n. 3. de communi quod obseruari debeat Bursat. cons. 444. n. 11. & quod confirmet pactum magis communem affirmat & latè probat Onded. cons. 31. n. 53. & seq & n. 63. & seq lib. 1. & Neuizan. cons. 86. n. 15. de communi Seraph. priuileg. iuramen. 131. receptissimam dicit Facchine. contro. iur. lib. 10. c. 73. & respectu obseruautiæ Gab. d. cons 74. n. 23. lib. 1. Franc. Marc. decis. 468. part 2. dicit ita fuisse iudicatum quamuis ipse dubitauerit loquens in generali hipotheca & de magis communi testatur Meno. cons. 789. n. 6. & cons. 1111. n. 8. Guid. Pap. dec. 6. Franc. Marc. dec 8. part. 1. ita iudicatum dicit Intrigl. sing. 64. n. 326 lib. 3 & in hipotheca generali ita tentum fuit d. dec. 8. Franc. Marc.

1859 Tenendo quod iuramentum sit seruandum non autem pactum firmare quod verius est magisque communiter receptum bene probatur in d. c. significante & ita iudicatum testatur Guid. Pap. decis 6. n. 2. Afflict. in cap. 1. n. 6. versic. item secus si impacto. de feud. dato. in vicem l. commissor. Neuiz. cons. 86. n. 15. Humbert. de Bonenco. vt supra. n.

115. &

115. & seq. de communi Gutierez. de iuramen. confirmator.contract.cap.33.n. 2. Surd. dec. 248. n.21.Manti. d. n.13. qui tamen absolutionem peti posse Vasq.supra Manci.de iuram.part.4. eff. 184.

1860 1. Lim non procedere quoad hæredes debitoris vel tertios possessores, ex quo enim isti nec iurarunt, nec contractus firmus manebit iuramento quod est personale nõ possunt adstringi Guid. Pap. cons. 80.81.n.4.& Franc.Marc.decis 8.n.2. lib. 1. Tenni. caut. 182. n. 12. nec absolutione indigere Franc.Marc.supra.

1861 2. Lim.non procedere quando iuramentum nõ fuisset corporaliter præstitum, sed sincere & fideliter contractum seruari promissum foret, hæc enim clausula vires suas ad causas quibus iuramento cõtractus minime firmatur nequaquã extendit Surd. decis.248.n.21.

1862 3. Lim. non procedere quando hic debitor iurans prius pactum legis commissoris non apponere in contractu iurasset quod est consonum iuri C. de pact.pigno. per totum; si vmquam postea pactum istud posuerit in contractu & iuramẽtum addiderit; hoc secundum iuramentũ contra primum præstitum nallum erit Vasq. de succes.progres. lib. 2.§.18.n.159. Gutier. de iuramento confirmator. contract.part.1.c.33.n.5.

1863 4. Lim. nam poterit debitor qui iurauit absolutionem à iuramento petere, & creditor ecclesiastica censura compelli ad remittendum illud, vel debitor solutum repetet vtpote sine causa penes eũ cui soluit existẽs Bar.in d.l.si quis pro eo n. 10. de fideiussori. & Vmbert.de Bonenco.in autentica sacramenta puberum.n.115.C.si aduers. venditio.& ita tenent fere omnes in 91 lim.citati & est receptissima sententia. Sanch. de matrim. lib. 1. disp. 32.n.6. vbi ex communi & veriori absolutionem & repetitionem concedi quando iuramentum non firmat coutractum, secus si iuramentum firmaret contractum,tunc enim non posse relaxationem peti, nec repetitionem concedi sed contractum manere firmum ex auth. sacramenta puberum C. si aduers.vend.& c.2.de pact. in 6. vbi Doc.

1864 1. Amp.secundam opinionem contrariam 91. limitationi vt quando iuramento pactum firmaretur hæredes etiam obligaret ad obseruãtiam Butr. Abb.& Feli.in cap cum sit generale de foro compet. Doc.in cap. quamuis.de pact. in 6. Afflict. decis. 381.col. fin.Gab. de iure iuran. concl.6.Gab. cons.127.n.22 lib.1.Bursat.cons.339.n.7.Ondede. cons.31 n.56.& 57.lib.1.

1865 1. Sublim. 91. limitationem non procedere quando pactum legis commissoriæ non fuisset in contractu pignoris in continenti appositum sed postea ex interuallo, hoc enim casu prohibitionis ratio cessat, & pactum sine iuramento etiam sustinetur & valet Bar.in l.3.C. de pact. pignor. in fin. & in l.2.ubi Salice.n.2.C.eod.& utrobique cœteri sequuntur de communi omnium Cepol.cautel.244. Guid.Pap.decis.6. Alex.cons.178.n.2.lib.7. de cõi. Ripa.in l.nemo potest n. 74. de leg. primo. & Couarru.variar.resolutio.lib.3.cap.2.n.8. uersic. tertio hinc est & Tenni.cautel.182.n.13.Seraph.priuileg.iurament.131. post.Neguzant. de pignor. 4. part. principali. n.6. Anto.de Petrut.in l.1. n. 147. de iure iuran. Tiraq.de contract.conuent. ad finem tit.n.137. Neuiz.cons.86.n.12.Scrad.de feud.par. 5.post Afflict.in c.1.n.5.in fine. de feud. dato inuicem leg.commis. communem etiam & in iudicando tenendam probat & inquit Farinac. Q. crim. 175.n.210. recepetissimã dicit Mãtica.de cõtract. lib.11.tit.10.n.2.& seq. late dixi in tractatu pignorum vbi hanc & alias quamplures sublimitationes adduxi ad limitationem, vel potius limitationes ad regulam quæ habet pactum legis commissoriæ in pignoribus esse ciuili iure improbatum Manci. d.eff.184.Intrigl.sing.64.n.327.lib.3.

1866 1. Lim. tamen hanc sublimitationem non procedere quoad hoc vt creditor vi talis pacti agere possit,sed tantummodo quoad effectum excipiendi, ac retinendi Abb. in c. significante.n.6.Imo.n.9.& alij communiter de pignori.post Bar.in l.quamuis in princip.de solutio.Alex.cons.178.n.2.lib.7. vbi Add. testatur de communi omnium post Bal. in c. 1.n.7.in fine.de feud. dato inuicem legis commissor.Guid.Pap.decis.6.& sing.477. de communi testatur etiam Bertrand. cons. 254. n. 4. in primam primæ part. Franc.Marc.decis.514. nu. 2. part. 2. Neguz.de Pignor.4.part.princip.n.6. communem etiã testantur Couar. var resolution. lib.3.c.2.n.8. versic.3.hunc etiã & Caldas. de restitution. in integrũ. verbis sua facilitate n.95.versic. quod verũ & n.100.& Lup.in l.2.n.18.C.de pact. inter emptor. & venditor. quamuis hi tres postremi dissentiant.

2. Lim & declara vt nõ operetur effectum suum hoc pactum in ouolibet contractu legatur nisi volente eo cuius fauore fuit appositum etiam addita clausula ipso iure & sine alia declaratione Manti. de contract.lib 4.tit.19.Rot.dec 422 par.2.recentis.

1867 2. Sublim.non procedere quando pro iusto pręcio creditori in solutum daretur, tunc enim datio valida esset Butr.in d.c.significante.n.16.Abb.n.6. Imo.n.8.Bar.in l.quamuis n.1.de solution. Affl.decis.368.n.1.Guid.Pap.dec 6. n. 1. Lup. de vsur. in præfatio. nu. 21. Neguz. de pignor. 4. part. princip.n.6.Fallent 2.lafe Ond. cons.31.n.41.lib.1.& pactum dandi in solutum pro iusto præcio de communi Couar variar.resol.lib.3.cap.2.n.8 & Gutierez d.cap.33.n.4.Papo.lib.11.tit.3.arres.2. Ricci. collect decis.2413 Manci.supra.

1868 92. Lim.non operari iuramentum, nec firmare pactum non reuocandi donationem ex causa futurorum liberorum etiam renunciando l. si vmquã C.de reuo.donat.Nic. de Midis. in re perti. versic. renunciari nõ potest.Old.cons 238.Imo.in c.fin.n. 42.vbi Barbat.in fine de donatio.Castr. cons.435. n.2.lib.2 Cur.Sen.cons.1 n.7.& 18.post Bal. in l. 1.n.19 C.in off donatio Ruin.cons.98.n.22. lib.1. de communi omnium Soc. Iun.cons.137.n.3 lib.2. Gozad.cons 80.n.16.Paris.cons. 73. n. 48. & 49. lib.1.Papien.in forma libelli.pro donato glo. irreuocabiliter n.5.vbi Masuer.in additio. de communi Ripa. in l.si vmquam n.9 & 118. vbi latè Tiraquel. nu. 173. C. de reuocan. donatio. in præfatio. Clar.in §.donatio Q.2 . in princip vbi tamen loquitur quando simpliciter donatio fuisset iuramento roborata Ceph.cons.94.n. 37. de veriori, & æquiori testatur Gail.obseruant 40. n. 11. lib.1. de communi Soarez.com.opinio.lit.D.n. 257. & seq.

vbi

vbi fublim multis modis & Viui commun. opinio. 210. n. 4. vbi quando iuramentum fimpliciter in donatione fuiffet appofitum Seraph. priuileg. iurā. 71. n. 62. Mangil. de imputatio. Q. 103. nu. 12. de communi etiam teftatur Ceuallos. cōmun. opinio. contra commun. Q. 105. vide fupra limitation. 69. & de veriori magifque communi in generali renūciatione iurata Cunno. de pact. lib. 1. cap. 6. n. 229. verfic. cœterum.

1869 Contrariam opinionem tenent Soc. cons. 147. n. 17 lib. 1. Clar. in § donatio Q. 22. verfic. tertio in fine vbi quando in fpecie cum iuramento fuiffet renunciatum l. fi vnquam C. de reuocan. donatio. fic inquiēs quod & confuleret ac indicaret Soc. Iun. conf. 89. n. 34. & 35. lib. 3. & quod fpecialis renunciatio d. l. fi vnquam facta valida fit quamuis fecus fi generalis effet magis communis effe videtur vt per Tiraquel. in præfatione d. l. fi vnquam nu. 146. & feq. & 174. de communi Eugen. conf. 3. nu. 92. & quando fuiffet fpecialiter renunciatum plures citat Crau ita tenentes conf. 718. n. 4. licet in generali renunciatione fecus dicat & Ias. conf. 125. col. penulti in fine. verfic. non obftat tertium. lib. 1. Bero. cons. 50. n. 53. lib. 1. de magis communi Pancirol conf. 3. n. 7. communem etiam teftatur Ceuallos. vbi fupra & veram refpectu iurantis licet filij donatoris controuerfiæ poffint vt per eum & per Molina. de contractib. difputatio 282. nu. 7. & Gutierez. de iuram. confirmator contract. part. 1. c. 9. n. 10. poft Mozi de donation col 7. nu. 75. Decian. conf. 39. n. 167. lib. 2. & in generali renunciatione cum iuramento Soc Iun. conf. 70. nu. 32 lib. 2. Morotti conf. 43 per tot. de quo latē dixi in tractatu donationum amp. 1. vbi etiam quibus cafibus fuftineatur donatio iuramento ceffante.

Iuramento autem omiffo reuocatur liberis fufceptis & fi loco pio facta fit ledin foro fori tunc vfque ad legitimam reuocatur, in totum in foro poli, c. fi. 17. Q. 4. reuocatur etiam per legitimatos matrimonio fubfequenti, fallit fi donationis tempore filios donator haberet, vel de liberis cogitaffet de communi Thes. dec. 19. Gall de exc. fuc. tit. 4. n. 20. & feq. 3. fi effet fi renunciaffet omni ff. auxilio & d. l. fi vnquam Rot. dec. 129. part. 1. diuerf. de communi Gall. fupra. n. 32. part. 2. 3. legitimatus per refcriptum non reuocat. n. 35. & Ofafc dec. 21. nec filius legitimus fuperueniens Gall. fupra nu. 36. 4. Fallit in remuneratoria de communi n. 37. & Ias. conf. 154. lib 25. & in facta ob caufam puta matrimonij. n. 42 ex communi & fi vni filiorum facta effet, vel filij viuo donatore deceffcrint ex communi nu. feq. reuocari etiam fi res notabilis valoris fit donata, fecus fi modici iudicis arbitrio Cancer. var. refo. par. 1. c. 8 n 126. & Meno. de arb. cas. 133. & non valere renunciationē dolofam & enormiffimam læfionē continentem Gomes dec. 11. Ibi. 2.

Vbi autem donans vxorem aliam duxit mortua ea quam habebat tempore donationis filijs ex fecunda natis oberit renunciatio Soc. conf 126. lib. 3. Surd. de alim. tit. 8. priu. 31. n 3. vbi etiam quando fecundæ vxori cenfeatur relictus vfusfructus mortua prima.

1870 93. Lim. non procedere in filiofamilias mutuū recipiēte & foluere iurante, quoniā licet metu periurij foluere teneatur repetere tamen poterit; vel abfolutionem à iuramento peteret ad cautelā Bar. in l. fi quis pro eo n. 10. de fideiuffor. Alex. conf. 129. n. 17. & fequenti lib. 6. & cum Bart. cœteri communiter pertranfeunt imò magis communiter tractari a liis teftatur Vafq. de fuccef. creatio. § 28. n. 51. vbi idem de iure canonico. n. 52. Ombert. de Bonenco. in authent. facramenta puberum n. 119. C. fi aduerf. venditio. Mantica. de contract. lib. 8. tit. 7. n. 32. Ameri. de patria potefta. effect. 5. n. 15. vbi fubdit nec poffe etiam renunciari Macedoniano cum iuramento. iuramēto autem ceffante quādo vel non valeat mutuum filiofamilias factum latè dixi in tractatu mutui limitat. 27. principali de communi Gomez. de contractu mutui n. 2. verfic. prędicta tamen vbi latè agit iuramento etiam ceffante.

1871 Contrariā fententiā nēpè iuramentum valere, obligare, nec poffe abfolutionem peti nifi in regione filij reperirētur vbi vitæ patris infidiari foliti effent, tenent Imo. in d. cap. cum contingat. n. 41. ad finem & n. 66. de iure iuran. Cor. in authent. facramenta puberum n. 31. C. fi aduerf. venditio. de veriori magifque communi teftatur Alciat. in d. cap. cum contingat. n. 76. verfic. fecundo infertur. de iure iurand. de communi Moz. de contract. mutui. col. 7. n. 16. Couar. in 2. part. relictio § 3. n. 4. fubdēs abfolutionem peti minime poffe nifi valde utile effet Reipublicæ & eius quieti propter multa mala quę ex eiufcemodi mutuis orirentur. de magis cōmuni etiam teftatur Gutierez. de iuramen. confirmator. contract. part. 1. cap. 43. n. 2. & feq. fubdens ceffare foluti repetitionem indiftinctè Bonaccina. de mutuo. difputatio. 3. Q 3. puncto primo. n. 7. nifi fuiffet relaxatum & Macedoniano cum iuramento renunciare poffe Manci de iuram. part. 4. cff. 181. reiecto Gram. conf. eiu. 63 n 3. quia etiam in foro poli peccat filiusfamilias mutuum non reftituens.

1872 Verùm ipso iure nullum effe iuramentum tenent Abb in d. cap. cum contingat n 22. de iur. iurand. Vafq. de vltim. voluntat lib. 3 § 28. lim. 32. n. 54 & de communi quando filiusfamilias enormiffimè læderetur, Moz fupra n. 17. & in minore teftatur de communi Ceual commun. opinio. contra commun. Q. 562. in fine poft Gutier. de iuramento confirmator. co. tract. part. 1. c 43. n. 2. & quando filiusfamilias iurat in Macedoniano, uel contrahere prohibetur Soarez. tit. delas arrhas n. 26. de communiori quando cum iuramento renunciauit Maufo. de caui excc. amp 10. n. 14. & n. 45. ubi ab folutione opus non effe ex communiori.

1873 t. Sublim. 93. Lim. non procedere quando filius familias fui iuris efficeretur, tunc enim foluere teneretur, quia ratio prohibitionis cefsare uideretur Fab. in §. quę diximus. n. 4. Inftit. quod cum eo. tunc enim iuramentum feruare poteft Gomez. de contract. mutui n. 2. uerfic. fecundo notab. extende. & in uerf. nec obftat temporalia ad agendum probat effe perpetua ad excipendum nifi ius fuum in iudicio principaliter agendo deduci potuifset & Viui. dec. 351.

1874 Contrarium tenet Vafq. fepra. nifi folutio mortuo

tuo patre familias facta fuisset sponte n. 51. & 52. vel nisi in foro poli ex communi n. 55. & ex solutione partis debiti vel nouatione facta mortuo patre teneri l. sed Iulianus. §. fi. l. seq. ad Maced. Senat. Dolan. dec. 14. n. 61. vel ex pignore dato pro illius valore tamen n. 62. per l. sed si paterfam. cod. tit.

1875 1. Lim. secundam opinionem contrariam 93. limitationi non procedere, vbi in loco celebrati contractus mutui soliti essent filij familias vitæ parentum insidiari, tunc enim iuramentum non obligaret, quamuis secus teneri posset & 93. limitatio procedere dicta consuetudine cessante Butri. in d. cap. cum contingat nu. 14. vbi Imola. n. 66. de iure iuran. Gutier. d. cap 43. n. 2. versic. rursus.

Ex contractibus autem cum filiofamilias factis si mortuo patre eius hæreditatem repudiet non tenebitur nisi inquantum facere potest l. 2. C. quod cum eo. iuramento & generali renunciatione non obstante nisi specifica sit Fräc. dec. 181. n. 13. Rota. in Rom. nullitatis obligationis 24. Nouemb. 1617. coram Rpd. Buratto. nisi filiusfamilias dolo versatus esset Franc. dec. 164 n. 11. & 16. 221. n. 13. Vrsil ad Affli. dec. 308. n. 20. latè Gratia. discep. 799. nu. 1. & seq. ex omni contractu obligari mutuo & voto exceptis, secus in emancipato vel alio modo à patria potestate liberato vel seorsum à patre habitante & pro patre familias communiter reputato & in episcopo, cardinali, Rot. dec. 527. part. 1. Recent. Medie. dec. 23. vbi in castrensibus vel quasi obligari etiam filium fam. sed non posse sine patris consensu disponere de his in quibus pater habet vsumfructû, nec minorê nisi curatore medio Iudice Principe vel patre & dec. 24. probat quod si filius fã. nô possit sine côsensu patris obligari. qui furiosus sit, requiratur decretû iudicis, vel consensus curatoris patris. Sed si minor aut mulier maiori mutuet Macedo cessat l verû §. fi. de minor. Moz. supra n. 28. Lamb. de côtract. in fi. n. 123. Manti. de côtract. lib. 8. tit. 7. n. 31. & 32 nisi minor filiofam. minori 25. annis mutuasset hoc enim casu melior est côditio côsumentis nisi locupletatio probetur.

1876 94. Lim. nam confessio cum iuramento facta positionibus aduersæ partis iuratis si fuerit ex falsa causa facta reuocari per confitentem potest restitutione in integrum petita constito de falsitate Butri. in cap. finali. de confes. Castr. in l. error. col. penult. in fine C. de iur & facti. ignoran. Roman. cons. 391. n. 4. & in l. si vero. §. de viro fallent. 31. solut. matrimon. Ias. in l. error. nu. 30. C. de iur. & facti. ignorant. Dec. in cap. venerabilis sub n. 25. de excep. Gram. voto. 7. post medium. de communi & vera Mandos. ad Roma. cons. 391. lit. F. Seraph. priuileg. iuramen. 11.

1877 95. Lim. non procedere nec iuramento contractum firmari quoties statuto cauetur dolo ac metu iuratum forma statuti minimè seruata, nam tametsi non possit statutum laicorum iuramenti vires infringere Bero. cons. 176. n. 59. lib. 1. de communi Matte. communi opi. verbo. iuramentum. quando tamen disponit contractum dolo metuuè extortum præsumi, tunc iuramentum contractû non côfirmat nihilque operatur Bar. in l. omnes populi. n. 24. & seq. de iust. & iur. Cor. côs. 135. n. 3. et seq. lib. 1. Soc. côs. 67. n. 22. et seq. lib. 1. Crot. cons. 5. n. 38. 39. de côrnuni testatur Soc. Iun. cons. 3. n. 36. & seq. lib. 2. supra dixi lim. 3. & hanc propter fragilitatem minorum ac mulierum probat Ond. cons. 5. n 40. & 41. lib. 2. post Gab. cons. 29. n. 39. lib. 2. Neuiz. cons. 21. n. 24.

1878 96. Lim. nã verba requiruntur vt iuramentum quod est assertio vel negatio liciti honesti & possibilis sacræ rei attestatione firmata Abb. in rubr. de iur. iur. obliget l. qui iurasse de iure. iur. vbi Docto. & §. sed neque. 2. authent. de mandat. Princip. de magis côi. Aleia. in rub. de iur iur. n. 24. in fi. & Mãci. de iur. iur. part. 1. Q. 4. n. 7. licet côem. contrariã dicat Seraph. priu. iur. 22. n. 116. & Meno. cons. 37. n. 49. & veriorê magis côem. & in praxi seruatam negatiuam opinionê testatur Intrigl. sing. 99. n. 1. 4. lib. 3. Affis. concl. 21.

1879 1. Sublim. nã si mutus habeat intellectum iurare potest Bal. in rubr. de iur. iur. n. 8. Cast. in d. l. qui iurass. n. 3 Alex. in l. 1. in princip. n. 16. & sequêt. de verbo. obligatio. Ond. cons. 99. n. 21. lib. 2. & cons. 37. n. 49. lib. 1. Manci. supra.

1880 2. Sublim. sufficere verba ex parte interrogantis interuenire & quodquis iuret tactis euangelijs etiam si nihil dicat, quia secundum veram & côem sententiã verba non sunt necessaria ex parte iurantis Selua. de iure. iuran. part. 1. Q. 2. nu. 8. Corset. de iuramê. n. 21. in fine qui testatur ita in practica seruari de côi. etiam Onded. côs 99. n. 23. li. 2. Surd. decis. 159. n. 20. vbi formalitatê verborum non requiri sed & alijs modis iurari vide supra amp. 66.

3. Sublim. ex diuturnitate têporis præsumi solêniter præstitû Ceph. côs. 396. n. 30. Affis. concl. 21.

1881 97 Lim. nam si in donatione causa mortis fuerit appositum non operabitur nec donationê causa mortis vt inter viuos & irreuocabilem faciet quia intelligitur secundû naturã actus cui adijcitur Cor. cons. 126. n. 3. lib. 1. Ias. cons. 60. col. 5. versic. secundo principaliter respondeo lib. 3. Dec. in l. non omnis. n. 11. si cert. petat. & cons. 305. n. 3. & 4. de côi. in simplici iuramento testatur Molina. de primogenit. lib. 4. c. 2 n. 56. quamuis secus teneat si de nô contraueniêdo iuratû fuisset, & aliû nô posset admittere sensû n. 57. Soc. Iun. cons. 14 n. 15. lib. 3. Paris. côs. 16 n. 17. lib. 2 Natta cons. 645 n. 13. Meno. cons. 84 n. 64. & 61. Decia. cons. 7. n. 114. lib. 1. & in conditionali & forma statuti nô seruata Meno. cons 388. n. 43. Gab. côs 61. n. 11. lib. 1. vbi etiã si stipulatio pro hæredibus & successoribus facta sit Gratia. discep. 297. n. 26. & seq. Masc. concl. 561. n. 36. Manti. de vlt vol. li. 1. tit 13 n. 6. Lanar. côs. 55. n. 11. li. 1. de magis côi. Intrigl. sing. 87. n. 199. li. 3.

1882 Contrariã sententiã nempe donationem causa mortis sui natura reuocabilê, irreuocabilê iuramêto fieri magis côem esse non est ambigendum Cast. cons. 61. n. 1. li. 2. Aretin. côs. 74. n. 3. versicul. prima ratio. Ias. in l. nô omnis n. 2. in fine si cert. petat. Soc. cons. 53. n. 2. lib. 1. post Isern. in §. itê sacramenta n. 46. de pace iuramen. firman. Cor. côs. 158. ante finê versic. itê viuatur lib. 4. Bertran. côs. 85. col. 1. versic. & in super quia lib. 1. Guid. Papa. sing. 343. Ruin. cons. 51. n. 5. lib. 1. Ferrat. caut. 30. n. 1. & 2. Guid. Pap. côs. 23. n. 5. in fine Couar. in 2. part. rubr.

2. num. 98. de testament. & Gail. obseruatio. 125 num. 2. lib. 2. & Villalobos. communi opinio. verbo. pactum. nu. 1. & Viui. commun. opinio. verbo. pactum. n. 5. & Soarez. communi. opi. lit. P. n. 7. & Caccheran. decis Pedementa. 100. n. 31. & de magis communi testantur Bursat. conf. 136. n. 21. & seq. & conf. 431. n. 11. & Craf. in §. successio ab intestato. Q. 9. n. 7. Becci. conf. 74. n. 1. & Thesaur. decis. 225. n. 3. & Seraphi. Priuileg. iuramēt 20. nu. 17. Peregrin. de fideicommis. artic. 51. nu. 24. Natta. In capit. quamuis pactum. de pact. in 6. n. 60. Gab. de pact. concl. 1. n. 11. Borgni. de tutor. nu. 302. de magis communi Gulielm. de Benedict. supra verbis duas habens filias n. 194. de testament. de communi Tenni. caut. 100. num. 1. in fine & Alcia. conf. 164. nu. 14. Simon. de Pret. de vltim. volūtat. lib. 2. interpretatio. prima. dubitatio prima. solutio. 4. n. 103. pag. 151. & de cōi. omniū tam legistarum quam canonistarum Surdus. conf. 20. num. 9. & conf. 133. nu. 9. de magis communi in iudicando, & consulendo tenenda Gutierez. de iuramento confirmato. contract. part. 1. cap. 59. nu. 4. 5. & 9. Ferret. de fide seruari. nu. 40. de communi Bursat. conf. 264. nu. 30. Facchine. contro. iur. lib. 2. cap. 101. versic. mihi. & lib. 8. cap. 72. vbi respondet contrarijs & lib. 13. cap. 47. Vmbert. de Bonenco. in authentica sacramenta puberum. nu. 63. C. si aduers. vendition. de magis communi Rim. Iun. conf. 600. num. 11. & sequenti. Menoch. conf. 563. num. 8. de communi Mantica. de contract. lib. 12. tit. 34. num. 14. Gail. obs. 125. n. 2. lib. 2. de communi Manci. de iuram. part. 4 eff. 61. secus dicens si de certis bonis ageretur. de communi Fusar. de subst. Q. 308. nu. 18. & seq. vbi contraria tollit Viui. dec. 507.

1887 Contrariam sententiam quod scilicet pactum futuræ successionis hæreditatis viuentis iuramento firmetur, quia cum de periculo animæ agatur debet stari conuentis cum iuramento, nec præsumptiones seu solemnitates ciuilis iuris attendi debeant ex cap. 2. de pact. in 6. tenent Bal. in §. moribus. num. 2. si de feudo. fuerit controuers. inter domi. & agnat Oldrad. conf. 132. num. 2. Aretin. conf. 74. nu. 8. Alberi. in l. finali. nu. 1. C. de pact. Pileus Q. 120. Deci. conf. 655. n. 16. Soc Iun conf. 65. nu 49. & conf. 143. nu. 35. lib. 1. Aufrer. ad Cappel. Tholof 453. & 454. Decia. conf. 31. n. 77. lib. 1. & conf. 39. n. 85. lib. 2. tutiorem pro animæ salute inquit Seraphin. de priuileg. iurament. priuileg 20. nu. 8. & sequent. & priuileg. 98. nu. 26. Crauet. conf. 139. n 8. & sequenti. & iure canonico hanc teneri inquit Guid. Pap. conf. 134. nu. 5. Franc. Marc. conf. 132. nu. 8. lib. 2. Coua. in 2. par. rubr. de testament. nu. 15. versic. sed hæc opinio. Gomez. de restitutione minor. nu. 20. Thob. conf. 43. nu. 4. vbi præcipuè hoc procedere inquit si de rebus certis agatur. & hanc veriorem censet Onded. conf. 40. nu. 61. lib. 1. quamuis priorem magis communiter approbatam fateatur de magis communi Meno. conf. 1. nu. 167. & conf. 815. n. 13. & reuera si nephas esse teneamus vt debemus neminem adeo salutis æternæ immemorē esse vt proximum fratrem suum occidere uelit, prout nec lex ciuilis neque canonica præsumit, licet ciuilis suspicetur ex hoc pacto, istam tenere pro anima tutiorem arbitror, cautius esse Senat. Dolan. dec. 28. n. 41.

1888 Distingue quod aut ille consensit pacto huic de cuius hæreditate tractatur & usq; ad mortem perstitit in eadem resolutione & conuentione & procedat secunda; alioquin primæ locus sit Thes. decis. 225. n. 6. de magis communi Meno. conf. 815. nu. 13. sed si consenserit is de cuius hæreditate agitur & usque ad extremum uitæ in eodem consensu perseuerauerit etiam sine iuramento pactum sustinebitur Caffane. conf. 63. n. 36. Seraphi. d. priuileg. 20. n. 8. Add. ad Thes. supra & latè dixi in pactis futuræ successionis. lim. 20. de magis communi Viui. dec. 507 n. 9. Marta dec. Pisa. 55. ubi tamen hunc consensum infantis non requiri.

1889 1. Amp. primam opinionem procedere etiam si pactum iuratum inter parentes eius fiat de cuius hæreditate ageretur, eadem namque ratio uiget Vasq. de successio lib. 2. §. 18. n. 245.

1890 2. Amp. procedere etiam si inter cœteros coniunctos qui querelam mouere possent initum fuisset ut puta inter fratres, idem namque & in his dicendum foret Vasq supra n. 245.

1891 3. Amp. procedere etiam si pactum huiusmodi inter duos remotiores iniretur coniunctos, quibus etiam querela non competeret, semper etenim prohibitionis rationes eædem militant Vasq. d. n. 245.

1892 4. Amp vt contrauenient periurus non sit quoniam cum tale pactum sit contra bonos mores iuris canonici nullam producit obligationem Guliel. de Bened. in cap Rainutius. verb. duas habens filias. n. 195. & 196. de testament.

5. Amp. siue de tota vel quota hæreditate initum foret; licet secus sit in quota bonorum Ofasc. dec. 100. Craf. in §. successio ab intestato. Q. 9. n. 16. versic. contrarium. Rota. dec. 490. num. 8. part. 2. recentis.

1893 1. Sublim. d. primam opinionem non procedere quando piæ causæ fauore fuisset initum, hoc enim casu iuramento validabitur istud futuræ successionis pactum Alex. cōf. 168. n. 13. lib. 5. post Bal. in l. finali n. 17. C. de pact. Alex. in l. pactum quod. n. 4. C. eod. vbi Ias n. 3. Fallent. 3. de magis cōi. testatur Buttig. in l. stipulatio. hoc modo concepta n. 15 in fine. de verbo. oblig. vbi Ias. nu. 9. & 10. post Roma. in d. l final. n. 71. & 72. Franc. in cap quamuis. n. 6. de pactis in 6. Franc. Curt. in d. l. pactū quod dotali. n. 10. Cur. Iun in l licet n. 12. & sequēt. C. de pact. Natta in d c. quamuis n 60 Dec. in d. l. licet. n. 4. vbi distniguit quem sequutus est Tiraq. de priuileg piæ causę priuileg. 105. in fine. Euerard. in loco à milite ad ecclesi. n. 4. Calcā cōf. 13. n. 5. Duen. reg. 151. n. 4. part. 2. Gulielm. de Benedict. in d. cap. Rainutius. verbis. duas habens filias. num. 206. & sequenti. de testament. Meno. conf. 904. nu. 35.

1894 Contrarium cum nec fauore filiorum sustineatur piæ causæ fauore pactum istum non valere tenent Roma. in l. stipulatio hoc modo concepta nu. 31. de verbo. obligation. & in authenti. similiter.

nu. 24. C. ad legem Faleid. & in l. pactum dotali. n. 7. C de collatio. Dec. in l. pactum quod dotali. in fine. Fallent. 5. C. de pact. Ias. in l. licet. n. 7. C. de pact. ex Bal. sibi ipsi contrario in l. 1. in prima lectura. n. 8. C. de sacro. sanct. eccles. Cor. in l. final. col. 3. n. 3. versic. Fallit. 2. C. de pact. Vital. de clausul. in tit. renunciatio. succes. futur. n. 30. pag. 552. Soc. Iun. cons. 44. n. 45 lib. 2. Seraphin. priuileg. iuram. 20. n. 30. Tiraquel. de priuil. piæ causę priuileg. 105. Meno. cons. 1. n. 141. de magis communi Intrigliol. sing. 97. n. 97. lib. 3. vide tractatum dispositionis ad pias causas in mea prima decade impræssa tit. 2. cap. 108.

1895 1. Lim. primam opinionem non procedere nec valere in vim pacti sed vltimæ voluntatis reuocabilis Soc. Iun. cons. 44 n. 45. lib. 2. Purpur. in d. l pactum quod dotali. n. 18. C. de pact. de magis communi testatur. Gab. cons. 137. n. 13. lib. 1.

1896 2. Sublim. 98. lim. non procedere in foro poli quoniam si verè non adfuerit votũ captandæ mortis conuentio irrita sustinebitur ex quo præsumptiones non attenduntur in foro conscientiæ, sed veritas dumtaxat Felin. in cap. 1. n 40. de constitutio. Purpurat in l. final. n. 122. & 142. C. de pact. Seraphi. priuileg iurament. 20. n. 30 lim 2.

1897 Contrarium teneat Cagnol. in d. l. final. n. 73. & Bolognet. n 89.

3. Sublim. quando fieret per viam donationis irreuocabilis post mortem collatæ Old. cons. 139. receptissimã Mart. dec. Pisa. 55. vbi idẽ si de re certa factum sit vel de hæreditate accessoria, dummodo non auferatur testandi facultas & non sit de toto Cras. supra n. 18. & Gall. de exce. suc. tit. 4. exc. 11. n. 202. part. 2.

1898 4. Sublim. non procedere quando tertius de cuius hæreditate ageretur consensisset & in eodem consensu ad mortem vsque permansisset, tunc etenim pactum istud sustineretur, hoc enim casu præsumit lex consentientem de personis paciscentium confisum ne eius vitę insidias paraturi essent, quod si secus eueniet sibi ipsi imputandum foret l. finali. de pact. vbi Bal. n. 2. Ang n. 1. Alberi. nu. 7. Roma. in princip. Alex. in principio. Dec. n. 4. Ias. n. 8. Cur. Sen. n. 10. de magis cõmuni testatur Cur. Iun. n. 4. Alciat. n. 19. Gozad n. 8. & seq. Bolognet. n. 45. Purpurat. n. 66. & de communi testatur Cagnol. n. 64. & ita omnes cõuenire comperij Ancharan. cons. 403. n. 2. Bellame. in cap. accepimus. nu. 2. de pact. Petr. Iacob. in pract. cap. 54. nu. 17. de cõmuni testatur Bero. cons. 154. n. 1. lib. 2. & Bellon. cons. 60 n. 2. Cur. Sen cons. 98. n. 3. Bertran. cons. 105. in primam primæ part. & cons. 37. n. 1. lib. 4. Natta. in cap. quamuis pactũ n. 66. de pact. in 6. Boer. cons 46. n. 3. de communi Gozad. cons. 98. n. 5. & Viui commun. opinio. lit. P. n. 7. Cassane. cons. 39. n 13. Guid. Pap. cons. 23. n. 8. Vasq. cri. de successio. lib. 2. §. 18. n. 268 Becci. cons. 74. nu. 2. Seraphin. de priuileg. iurament. priuileg. 20. n. 6. Bursat. cons. 136. n. 88. 89. Decia. cons. 73. n. 1. lib. 3. de communi testatur Cras. in §. successio ab intestato. Q. 9. n. 12. Bugen. cons. 87. n. 7. de communi omniũ Menoch. cons. 1. nu. 165. Gulielm. de Benedit. in cap. Rainutius. verbis. duas habens filias n. 214. de testament. Assis. decis. Perus. 71. nu. 23. & 24. Cepha. cons. 146. n. 6. & cons 332. nu. 48. de magis communi testatur Gab. cons 137. n. 13. lib. 1. Ondede. cons. 40. n. 35. lib. 1. Surd. cons. 133. nu. 6. Io. Botta. cons. 20. n. 41. & seq. de communi Rimin. Iun. cons. 580. n. 23. & sequenti. Viui. commun. opinio. 578. n. 5. de magis communi Soarez. commu. opinion lit. P. n. 8. & lit. C. n. 305. Soc. Iun. cons. 50. n. 4. lib. 2. Rimin. Iun. cons 678. n. 16. de magis communi Bursat cons. 264. n. 30. & cons. 431. n. 17. Seraphin. decis 324. n. 7. vbi respectu contrahétium pactum irreuocabile reddi & decisio. 850. vbi de donatione à filiofamilias facta Surd. cons. 133. n. 6. & cons. 355. n. 10. Marta. dec. 55. Pisa. vbi tamen infantis non requiri subdit.

1899 1. Amp. vt in hoc consensu non requiratur maior testium copia quam in pacto ipso Purpur. in d. l. final. nu. 74. C. de pact. vbi Bolognet. nu. 47. & Cagnol. n. 68. & 69. subdens secus tamen esse quoad reuocationem.

1900 2. Amp. vt minor dummodo pubes existat consensum istum præstare queat cum & testamentum facere possit Bolognet. in d. l. final. n. 45. & ibi Alcia. n. 19. vbi in impubere idem sentire videtur si tutoris authoritas accesserit & tutorem ac patrem legitimum administratorem consentire posse Marta. d. dec. 55.

1901 Contrarium tenet Vasq. de succes. lib. 2. §. 18. n. 269. vbi idem de prodigis.

1902 3. Amp. vt si ille qui præstitit consensum reuocetetum, ac postmodum ratificet primus contractus & pactum ualidum reddat, Bolognet. in d. l. finali n. 46.

1903 4. Amp. vt sufficiat consensum post actum etiam præstitum fuisse, vbi enim alicuius consensus pro suo interesse, requiritur superuenire sat est Bal. in d. l. final. num. 22. in fine Alciat. num. 19. Cagnol. num. 65. & 110. in fine & Purpur. nu. 68. C. de pact. Add. ad Dec. in l. pactum lit. F. C. de collatio. Crau. cons. 11. num. 1. & 3. & cons. 19. num. 2. & 3. Bero. cons. 156. num. 3. & 10. lib. 2. Decia. cons. 39. num. 161. lib. 2. Viui. commun. opinio. lit. P. num. 7. Bursat. cons. 136. num. 141. Vasq. de succes. lib. 2. §. 18. num. 269. Assis. decis. Perus. 71. num. 23. Viui. communi. opinio. 578. n. 6. Surd. cons. 133. n. 17. & cons. 355. n. 15.

1904 1. Lim. 4. amp. nam vt post pactum conuentum consensus iste pręstari queat, necesse est quod notarius pactum vel renunciationem absentis nomine acceptauerit Purpurat. in d. l. finali, nu. 179. alias. 199. C. de pact.

1905 Vel quod partibus præsentibus & acceptantibus postmodum pręstetur, ita vt in vim noui pacti valeat sustineri Purpur. in d. l. finali n. 68. alias 88. Bolognet. n. 46. Vasq. de succes. lib. 2. §. 18. n. 269.

1906 Vel quod tempore initi pacti fuerit reseruatus Bolognet. d. n. 46.

1907 5. Amp. tacitum sufficere consensum ex scientia, cum taciturnitate procedentem Purpur. in d. l. finali n. 67. Dec. cons. 31. n. 4. circa. finẽ versic. & consensus ex eo Gozad. cons. 98. n. 1. & 2. de magis cõi. Bursat. cons 236. n. 105. de communi Menoch. cons. 1. n. 166. & cons. 92. n. 47. & de magis cõmuni

testatur

testatur etiam Rim. Iun. cons. 580. nu. 25. Surd. cons. 355. n. 16. vbi etiam quando sciens non contradicit.

1908 Contrariam sententiam tenuere Bero. cons. 156. n. 4. & 10. lib. 2. & de communi Aquens. testatur quem Purpur. refert, in d. l. finali. n. 66. vbi Cagno. n. 98. testatur de communi Crau. cons. 11. n. 1. Paris. cons. 24. n. 17. lib. 2. Alba. cons. 11. n. 15. quem refert Surd. cons. 33. n. 17.

1909 6. Amp. vt ij qui propter ætatis defectum, vel propter morbum consentire minimè possunt, patris eorum acceptatio sufficiat, vt maiores, vel mentis compotes effecti ratificent, illisque antea decedentibus patris consensus eorumdem censeatur Purpur. in d. l. fin. n. 179. qui tamen cogitandum relinquit.

1910 7. Amp. vt si de hereditate incertorum hominũ agatur, quia ignoretur cui nam hereditatem pater relicturus sit, eorum consensus minimè requiratur. Purpur. in d. l. final. n. 180. alias 200.

1911 8. Amp. procedere siue de filijs vel etiã de extraneis agatur Doc. in d. l. final. Io. Botta. cõs. 20. n. 41.

1912 9. Amp. vt satis consensisse dicatur is de cuius hereditate tractatur quando cum ipsomet actus celebratus fuit glo in l. hereditas. C. de pact. conuent. Meno. cons. 1. n. 165. Gab. cons. 138. n. 7. lib. 1. qui tamen intelligit si per verba donationis vel promissionis processerit sequitur Surd. consil. 355. sub n. 10.

1913 1. Lim. dictã 3. sublimitatio. non procedere in consensu tutorum, & curatorum, hic enim non sufficiet. Fulgos. cons. 73. sub n. 6. Purpur. in d. l. final. n. 180. alias 200. C. de pact.

1914 Contrarium tenet Alex. cons. 213. lib. 7. Marta. d. dec. 55.

1915 2. Lim. non tamen ita pacisci posse, vt ipsi vel eorũ alter tertio consentienti succedant, sicut enim tertius ille non posset ita pacisci, ita nec ipsi paciscentes consentiente illo, esset enim contra bonos mores; sed hoc pacto si contigerit hereditatem Titij nobis deferri, diuidemus eam, benè pactum sustinebitur illius de cuius hereditate agitur accedente consensu quod enim in conditione positum fuit, in dispositione non dicitur esse Bellame. in c. accepimus n. 1. ad finem versic. quod dixi de pact. Ruin. cons. 16. n. 17. lib. 2.

1916 3. Lim. non procedere quando ille de cuius hereditate agitur præstitũ consensum reuocasset, tunc enim pacto non obstante iuramento vallato, tam qui renunciauit succedere, quam de proprijs substãtijs qui consensit ad libitum testari poterit Bal. in l. ex eo n. 2. C. de inutil. stipulatio. Ang. in l. stipulatio hoc modo concepta n. 3. vbi Roma. n. 35. de verb. obligation. Bal. in l. final. n. 4. Cast. n. 2. Albe. & Alex. in princ. Rom. n. 5. Dec. n. 6. Cagnol. n. 12. 13. 87. Bolognet. n. 45. & 56. Purpurat. n. 70. & cœteri omnes C. de pact. Paris. cons. 24. n. 60. lib. 2. post Isern. in c. si quis. n. 2. de feud. dato in vicem leg. cõmissor. Pute. dec. 113. n. 6. lib. 2. Bero. cõs. 30. n. 14. lib. 3. vbi idem de laudo inquit, & de magis cõmuni testatur Vasq. de succes. lib. 1. §. 18. n. 179. & seq. (vbi reijcit Couar. cõtrarium tenentem,) & de magis communi etiam Bursat. cons. 136. n. 106. & seq. iuramento non obstante, late Molina. de primog. lib. 2. cap. 3. n. 4. (qui etiam Couar. reprobat contrarium tenentem.) Dec. cons. 475. n. 22. vbi idem de laudo n. 15. & seq. Gulielm. de Benedict. in cap. Rainutius. verbis duas habens filias. n. 214. de testament. Crauet. cons. 355. n. 8. Io. Botta. cons. 20. n. 43. Serapbin. decis. 324. n. 7.

1917 Contrarium tenet Couar. in c. quamuis pactum in 3. par. in principio. n. 2. de pact. in 6. pag. 419.

1918 1. Amp. dictam 3. lim. receptissimam procedere etiam quamuis ille de cuius hereditate ageretur cũ iuramento vel stipulatione, pactum non reuocare promisisset, quoniam sit cõtra bonos mores, nec iuramento, nec stipulatione validabitur de communi Curt. Iun. cons. 98. n. 3. Cagno. in l. finali. n. 9. C. de pact. vbi Purpur. n. 70. Paris. cons. 24. n. 18. lib. 2. de magis cõmuni testatur Vasq. de succes. lib. 2. §. 18. n. 198. Bursat. cons. 136. n. 105. & seq. de magis cõmuni etiam Cras. de succes. ab intestato. Q. 9. n. 13. loquens de patre qui reuocat consensum præstitum filijs circa patris hæreditatem paciscentibus. Io. Botta. cons. 20. n. 45.

1919 2. Amp. vt huiusmodi consensus reuocatione dum expresse facta, verum etiam tacitè probari queat Cagno. in d. l. finali n. 88. C. de pact. Couar. in initio tertiæ par. relectio. n. 7. 8.

1920 Ex eius enim consensu de cuius hereditate agitur non est quæsitum ius Gozad. cons. 98. n. 4.

1921 1. Sublim. d. tertiam limitatio. vel potius esse dicas quoad paciscẽtes ipsos, alteruter enim absque alterius consensu à pacto recedere nequit vnumquodque etenim eo modo dissolui debet quo colligatum fuit Cug in d. l. finali. n. 89. Purpur. n. 72. Bologne. n. 56. C. de pact.

1922 4. Lim. non procedere quando ille qui consensũ præstitit ex aliqua causa consentire minimè potuisset, tunc enim consensus velut nulliter præstiti nulla ratio haberi posset Plot. cons. 168. n. 60. inter cons. vltimo. volunt. lib. 1.

1923 5. Lim. vt licet tertijs paciscentibus possit is de cuius hereditate agitur cõsentire, non tamen pacisci aut conuenire cum alio potest, quia vltimo isto casu non diceretur in simplicis consensus terminis perstitisse sed pacisci, & liberam sibi tributam testandi potestatem abstulisse, quod nemo facere potest, nec ideo pactum sustinebitur glo. in l. fin. C. de pact. quam totum terrarum orbem sequi inquit Bero. cons. 30. n. 26. lib. 3.

1924 6. Lim non sustineri conuentionem inter fratres initam cũ iuramento ex patris consensu standi, & acquiescendi certo testamento facto per ipsum patrem, & de non inducendo patrem ad illud mutandum, ea lege quod si mutaretur, illud nullius roboris esset, non enim testamentum mutari impedict, fratres qui in vim, & secundum formam testamenti postremò facti succedere poterunt Cagnol. in d. l. finali. n. 90. C. de pact.

1925 7. Lim. nõ procedere quãdo paciscẽtes nõ fuissent ab intestato proximiores, & consentiẽs ab intestato decessisset, iste enim consensus conditionatus est, nempè si ad paciscentes deferatur hereditas, nisi hereditas eis aliter obueniat ex isto conditionato consensu, eis non deferetur Rimin. in l. fi. not. 3. C. de pact.

de pact. Cag. n.56. repet. in 2. lect.

1926 8. Lim. vel potius secus esse dicas illorum consensu cessante de quorum hæreditate ageretur, tunc enim ex veriori magisque communi pactum de futura successione inualidum foret Crau. cons. 242. in fi. & supra lim. 98. citati.

1927 9. Lim. non procedere quando pactum cũ patre initum fuisset Soc. Iun. cons. 50. n. 6. lib. 2.

Statutum vero masculos admittens, & fœminas excludens locum non habet quoad forenses cum requiratur personas, & bona esse subiecta, licet procedat si alter subditus sit, alter forensis Rot. dec. 484. par. 2. recentis sed iure communi vtuntur de communi Pereg. dec. 56. & cons. 96. n. 10. lib. 1. 102. n. 31. lib. 4. vide tract. Incapacis. n. 807. & in personam loquens nõ continet forenses, nec circa pœnas etiam si defectus oriatur ex mora nec in decisorijs de communi Rota, decis. 580. par. 1. diuerso. nec si iurei statutum pœnale ignorasse Guid. Pap. cons. 199. Bertaz. cons. cri. 319. nu. 11. nec quoad bona extra territorium ex communi Gez cons. 49. nu. 8. Rot. decis. 37. nu. 8. collect. à Pico ad stat. Vrb. Vbi autem donec masculi extant eas excludit, mortuis masculis reintegrari, rumpere testamentum, & ab intestato portionem sibi iure communi debitam capere ex communiori Viui. dec. 541. & transmitti, & si filiam in aliquo instituerit, & masculis prædecedat filiæ filios ijs vita functis reintegrari ex Put. dec. 143. lib. 2. sed ex claus. codicillari filiæ grauatæ censentur hæredi restituere nisi dum testamẽtum rumpitur obierit, nisi coniecturæ transmissionis subsint Viui. supra Peregr. dec. 104. n. 8. forenses non admitti, nec statutis actiue nec passiue ligari, & si bona alibi sint ius commune attendi, actiones vero ibi sunt vbi exigi possunt, & 117. Et ad bona extra territorium non extendi Rot. decis. 177. par. 5. diuers. vbi loci bonorum statuta attendi debere, & decis. 364. n. 9. si bona in loco statuti sint etiam forenses fœminas excludere. sed decis. 388. n. 33. d. par. 5. forensibus statutum non prodesse, & si fraternam fratribus det non dare sororis, sed cum fratre sororem admitti ad hæreditatem sororis.

1928 99. Lim. non valere pactum iuramento vel stipulatione vallatum circa hæreditatem obueniendam certo modo diuidendam vel disponendã, quia bonis moribus aduersatur Bellam. in c. accepimus n. 2. de pact. idem subdens si sub conditione, si hæreditas obuenerit conceptum foret de communi Curt. Iun. cons. 98. n. 3. & Vasq. de succes. lib. 2. §. 18. n. 201. tametsi dicat in vim voluntatis vltimæ sustineri post Cast. cons. 449. n. 2. lib. 1. de communi Cras. §. successio ab intestato Q. 9. n. 7. & 14. Franc. Curt. in l. fi. n. 7. C. de pact. Capic. dec. 159. n. 10. de communi Villalo. com. opi. lit. C. n. 197. ita iudicatum ait Add. ad Thes. dec. 225. Gutier. in c. quamuis pactum n. 35. de pact. in 6. nisi inter eos fieret alter quorum necessario eligi deberet, tunc enim etiam sine iuramento validum foret Fusar. de substit. Q. 310. Pereg. dec. 106. vbi de fideicommisso, dixi latè in tract. pactorum futuræ successionis cap. 5.

1929 100. Lim. non operari iuramentum vt in generali renunciatione positum, legitimæ renunciatum censeatur, nisi de contraria mente renunciantis pro legitimæ inclusione constaret, vt puta si hæreditati, bonis, successioni, & huiusmodi cum iuramento renunciasset vt per Seraphi. priuil. iuram. 70. de communiori quando filius cum iuramento testamentum approbauit Fusar. Q. 296. n. 100. & seq. dixi in prima decade in tract. legitimæ tit. 17. cap. 16. & ex iuramento latis verbis concepto legitimæ etiam censeri renunciatum ex communi Gram. dec. 101. n. 77. Ricci. collect. decis. 2413. & Tiraq. in præfat. l. si vnquam. n. 144. & n. 160. citat contrarium tenentes C. de reuo. donat. & affirmatiuam communem testatur Soc. Iun. cons. 50. n. 17. lib. 2. & magis communem Meno. cons. 71. n. 24. Seraphi. priuil. iuram. 70. n. 16. vbi distinguit, & Manci. de iuram. par. 4. eff. 168. Bursa. cons. 102. n. 13. Paris. cons. 43. n. 38. lib. 3. Rim. Iun. cons. 72. n. 139. de magis cõi Gab. de legit. concl. 8. n. 9. & Intrigl. sing. 99. n. 102. vbi n. 101. citat contra tenentes, & secundum lim. pluries iudicatum testatur Marta. de succes. lega. par. 1. Q. 14. art. 3. & si fratri dotanti renunciatio facta sit, supplementum peti posse non autem si patri dotanti renunciatio facta sit ex communi, si ob receptam portionem filia nihil amplius de paterna substantia promiserit petere patri renunciando Matte. communi. opi. verbo. legitima vbi dotis ac legitimæ supplemento cum iuramento renunciari posse, & lim. communem etiam probat Sauli. de alie. reb. fideic. par. 1. Q. 18. n. 29. de communiori Milan. dec. 10. n. 28. lib. 1. Surd. de alim. tit. 9. Q. 15. vbi tamen contrariam magis communem probat nisi in alio nequeat verificari.

1930 101. Lim. iuramentũ nõ operari in his quę gratia miserationis inducta fuere, nisi eis specialissimè fuerit renunciatum Cin. in l. 1. C. quando Imp. inter pup. & vid. & quidem post certiorationem Bal. in l. 1. ante fin. versic. tu dic quod si quis in ius vocat. Roma. cons. 269. nu. 2. versic. quod autem specialis. Feli. in cap. si diligenti. fall. 4. in 3. correl. de foro compet. Put. dec. 465. lib. 2. Mandos. ad Roma. cons. 269. lit. E. Ond. cons. 18. n. 49. lib. 1. vide supra amp. 63. n. 528. Tiraq. in præfat. d. l. si vnquam n. 150. C. de reuo. donat. Grat. cons. 15. n. 13. lib. 1.

1931 102. Lim. nam licet quandoque iuramentum debeat obseruari nisi absolutio sit petita, non tamen propterea contractus iuramento firmatur vt in contractu vsurario, & a legibus reprobato vt supra lim. 91. Bar in l. si quis pro eo n. 10. de fideius. nam quoties obseruari debet vel solutum repetetur vel petita absolutione à iuramento iurans non tenebitur obseruare vel eius hæredes non tenebuntur absolutione etiam non petita; cum tamen ligentur etiam hæredes quando iuramento contractus confirmatur Docto. in cap. debitores de iur. iur. Franc. Marc. dec. 8. n. 2. par. 1. & decis. 166. n. 5. & 468. n. 2. par. 2. Onded. cons. 31. n. 16. 17. 56. & seq. 64. & sequent. lib. 1. Alba. cons. 597. n. 5. & 6. post Abba. in c. cum contingat. n. 8. de iur. iur. Burgos. in c. fi. n. 43. de emp. & vend. nõ firmare contractum sed personaliter obligare iurantem; & si fir-

si firmat, obtenta absolutione contrauenire posse & Senat. Dolan. dec. 14. n. 53. & seq. Surd. de alim. tit. 9. Q. 24. vbi non obligare iurantem in contractu reprobato puta vsurarum nisi ad obseruantiam iuramenti, secus vbi contractus iuramento firmatur.

1932 103. Lim. nam iuramentum non alterat naturam actus super quo interpositum fuit, sed eam sequitur, omnesque conditiones ac limitationes recipit, quas dispositio super qua positum fuit Bero. cons. 108. n. 21. lib. 1. Natta. cons. 677. nu. 9. Burs. cons. 364. n. 28. & seq. vbi etjam reuocato contractu reuocan. Onded. cons. 36. n. 36. lib. 1. Dec. cons. 350. n. 8. Paris. cons. 92. n. 41. lib. 4. Rim. Iun. cons. 738. n. 31. & 32. Paul. Anto. del bene sing. 18. vbi de laudo & feudis. Molina. de primog. lib. 4. c. 2. n. 6. Seraph. priuileg. iuramen. 74. n. 12. & 49. n. 7. & seq. Cotta. verbo. iuramenti. religio. de communi testatur Gutierez de iurament. confirmator. cōtract. part. 1. c. 37. n. 2. & 3. Surd. cons. 484. n. 8. vbi etiam quod conditione contractus deficiente corruat. Ond. cons. 50. n. 32. lib. 1. ex l. fin. cum ibi notat. C. de non numera. pecun. Mantica. dec. 339. n. 5. Ricci. collect. dec. 2413. ad finem Scrad. de feud. part. 10. sect. 3. n. 46. de communi Gab. de iur. iur. concl. 10. n. 1 Cacche. dec. 92. n. 5. Rot. Bono. dec. 149. n. 10. & seq. vbi Add. in nouissimis & dec. 35. n. 27. Franc. Marc. dec. 451. n. 2. part 2 Grat. cons. 55. n. 26. lib. 1. Soc. Iun. cons. 91. n. 32. lib. 4. Morot. cons. 52. n. 31. Gutierez. cano. QQ. lib. 1. c. 8. n. 38. Tiraq in præfat. l. si. vmquam n. 165. C. de reuoca. donat. & habere actus tacitam naturam Gratian. discep. 324. n. 13. Neuiz. cons. 32. n. 14. nec auget effectum obligationis sed ei robur addit Rol. cons. 8. n. 42. lib. 1 Manti. de contract. lib. 4. tit. 31. n. 28. 32. n. 89. Guirba. dec. 42. n. 27. Facchi. contr. iur. lib. 2. c. 17. Gratia. discep. 799. n. 30. & in donatione. 729. n. 6. Rota. dec. 109. n. 9. coram Caualer.

1933 1. Sublim. nam contractū reuocabilem irreuocabilem efficit Cepha. cons. 61. n. 30. vide n. 1881. & seq. de communi Burs. cons. 183. n. 23. Cunno. de pact. lib. 1. cap. 6. n. 226. Becci. cons. 64. n. 3. 14. Mar. Angus. cons. 34. n. 18. 127. n. 16. & excludere pœnitentiam. Simo. de Pret. cons. 10. n. 19. Cunno. de pact. lib. 1. c. 6 n. 226.

1934 2. Sublim. nam de natura primordiali intelligitur non autem de accidentali de communi omniū Coua. in c. quamuis. §. 4. n. 1. de pact. in 6. Bauer. de virtut. iuram. n. 135. Rol. cōs. 6. n. 37. lib. 1. Gab. de iur. iur. concl. 10. n. 3. Crau. cons. 102. nu. 7. vers. quarto respondeo Natta. cōs. 426. n. 19. Couar. var. resolutio. lib. 3. cap. 17. n. 5. Rot. Rom. dec. 69. nu. 12. part. 3. diuerso. Mars. sing. 226. vbi de substantialibus iudicij non de accidentalibus & accessorijs intelligi. Seraph. priuil. iuram. 153. in fi. Gratia. discep. 297. n. 28. Manci. de iuram. part. 4. eff. 8. n. 22. & seq vbi etiam vltra consensum non operari Intrigl. sing. 99. n. 131. lib. 3. Burg. in rubr. de emp. & vend. n. 7.

1935 3. Sublim. non procedere nisi quando in principali dispositione consensus deest vel actus certo modo limitatus fuit, tunc enim eodem modo intelligetur iuramentum; secus in alijs actibus tunc enim iuramentum non intelligetur secundum naturam actus imò ei addet, illumque efficaciorem reddet Ias. in l. si insulam. n. 35. ad finem. de verb. oblig. post Bar. ab eo citatum Rol. cons. 6. n. 38. lib. 1. Gab. d. concl. 10. n. 2. Crau. cons. 102. n. 7. versic. secundo respondeo. Rim. Iun. cons. 738. n. 31. & 32. Rol. cons. 77. n. 23. lib. 1. Seraph. d. priuil. 49. n. 13. Paluez. de maiorat. part. 1. Q. 22. sub. n. 10. Cunno. de pact. lib. 1. cap. 6. n. 226. Manci. de iuram. part. 4. eff. 8. n. 20. si error interuenerit n. 21. Intrigl. supra n. 130. Ias. in l. si pecuniam n. 24. vers. vnde etiam de condict. ob caus. vbi addere si consensus adsit.

1936 4. Sublim. non procedere nisi iuramento in genere non autem in iuramento in specie Gab. d. conclus. 10. n. 4. Bauer. supra n. 138. Intrigl. supra. nu. 132.

1937 5. Sublim. nam iuramentum non recipit conditiones actus quando conditiones ad actum inualidandum tendunt, Gab. d. concl. 10. nu. 5. vbi citat Crau. cons. 102. col. penultima. versic. non aliud. qui est citandus. n. 7. versic. nec obstat aliud. vbi inquit iuramentum recipere quidem omnes conditiones actus super quo interponitur, nisi illa conditio insit ad validandum, & confirmandum actum inualidum, & nullum, eiusmodi namque conditionem recipere non potest iuramentum, cum statim confirmet inualidum actum, seu contractum, ideo frustra expectatur alia conditio ad eius confirmationē Manti. de cōtract. lib. 21. tit. 9. n. 9. Matt. Cunno. de pact. lib. 1. c. 6. n. 226. Bauer. supra n. 135. Intrigl. supra n. 133.

Contrarium tenet Manci. de iuram. par. 4. eff. 8. n. 15. & seq.

1938 6. Sublim. non procedere nisi respectu conditionum quæ contractui insunt ex voluntate & cōsensu partium, nam nihil vltra partium consensum operari iuramentum potest l. fin. C. de non numera. pecun. Crau. d. cons. 102. n. 7. versic. quinto respondeo. Gab. cons. 63. n. 5. lib. 1. secus dicens si consensus simplex sit sed lex contra voluntatem contrahentis aliqua ratione contractum improbat. Burg. in rubr. de emp. & vend. n. 7. vbi si verisimile sit iurantem ita sensisse.

1939 7. Sublim. non procedere nisi quoad hoc vt in plus ob iuramentum quis non obligetur, non autē quoad hoc quominus efficacius obligetur Ruin. cons. 134. n. 9. lib. 1. Gab. d. conclus. 10. n. 6. Natta. cons. 426. n. 19. Rol. cons. 77. n. 22. lib. 1. 25. n. 27. lib. 2. Bauer. supra n. 136. versic. 4. tempera. Seraph. d. priuileg. 49. n. 12. quoad accidentalia tamen priuileg. 153. in fine Rot. Rom. dec. 38. n. 4. part 2. recent vbi non extendere obligationem, sed robur religionis ei addere. Surd. cōs. 179. n. 64. Intriglio. supra. n. 134.

1940 8. Sublim. non procedere quando actui valido ex se iuramentum adiungeretur, tunc enim eius naturam non sortitur, sed & contra eam operatur Gab. de donatio. concl. 3. n. 22. & 23. Cepha. cons. 495. n. 16. & seq.

1941 9. Sublim. non semper addere debet actui & ita iuramentum intelligi Rol. cons. 77. n. 17. lib. 1.

1942 10. Sublim non procedere quando in aliā speciem

ciem contractus transiret vt in donatione causa mortis, inter uirum & vxorem, & huiusmodi, tunc enim naturam actus non sortitur iuramentum sed de reuocabili irreuocabilem efficit. si quis argentum §. finali. C. de donatio. §. aliæ autem donationes Institut eod. tit Mantica. d. tit. 9. n. 10.

11. Sublim. non procedere quando iure contrarium expræssum foret Bero. conf. 126. n. 14. lib. 1.

12. Sublim. non procedere in contractu transactionis in quo principalis contractus naturam non adsumit Bauc. supra n. 137. lim. 5. Gab. supra n. 7. Intrigl. supra. n. 135.

1943 104. Lim. non procedere nec donationem in officiosam confirmare quominus vsque ad legitimam reuocari possit de communi Ripa. in l. si vmquam n. 9. C. de reuocan. donatio. nec pater potest huic beneficio in præiudicium filiorum cum iuramento renunciare de communi Gail obseruat. 40. n. 11. lib. 1. & Mangil. de imputatio. Q. 93. nu. 45. Bar. in l. Titia. §. Imperator. n. 5 de leg. 2. Cur. Sen. conf. 1. n. 15. Coua. var. lib. 1. c. 19 vers. cœterum de communi Cla. in § donatio. 24 vers. hæc autem & Intrigl. sing. 87. n. 24. lib. 3. & licet querela inofficiosi quinquennio tollatur, fallit in ignorante Rot. dec. 538. n. 4. par. 1. recentis. subdens præsumi ignorantiam in filio a patre seorsum habitante, & saltem in integrum restitui & legitimæ supplementū peti posse secundum tempus mortis, licet in dote nuptiarum tempus inspiciatur; & vsque ad 30 annos peti potest ex communi Grat conf. 109. n. 21. lib. 1. Rot. dec. 584. part. 1. recentis vbi ad præscriptionem scientiam explicitam & in dubitatam requiri Viui. dec. 434. reuocari vsque ad legitimam si donans filios habebat in totum si postea tantum suscepetit & filio factam vsque ad legitimam reuocari, & si donans non reuocet non potest hæres nisi vsque ad legitimam reuocare, & duarum donationum præferri eum cui tradita fuit possessio etiā per constitutum vel retentionem vsusfructus & datur manu tenēda Gall de exc. suc. tit. 3. exc. 15. par. 2. vbi reuocari tam a patre quam à filio & legitimam titulo institutionis etiam ascendentibus ac transuersalibus turpi persona instituta relinqui debere ex communi post Soarez in l. quoniam. n. 12. C. de inof. testa. & tit. 4 exc. 4. sec. 3. par. 2. n. 85. & seq. iuramento querelam non tolli & cum Cla. supra tradit quatenus reuocetur, & casus quibus non reuocetur & notantur in l. cum donationibus vbi glo. verbo. non agnouisti C. de inof. donat. & lapso quinquennio. & Ond. conf. 43. lib. 1. distinguit & Mona. de bono. 21. & Cancer. varia. resol. par. 1. c. 8. n. 120.

1944 105. Lim. nam si uir. & vxor pecunias mutuo receperint, & recepisse fuerint confessi quas restituere promiserint, si constet ex alijs ad virum in totum peruenisse præsumitur quod vxor pro viro intercesserit, nec ipsa in aliquo obligatur Spec. de obligation. & solutio. §. ante omnia n. 9. Signorol. conf. 41. n. 1. versic. sexto casu Bologni. conf. 45. n. 4. Rol. conf. 64. n. 9. lib. 1. quamuis si in totum ad mulierem peruenisse constet & in eius vtilitatem fuisse conuersas, tunc maritus pro vxore fideiussisse censeatur, & mulier in totum obligetur Bologni, d. n. 4. & si constet in parte ad vxorem peruenisse, & pro alia parte ad virum & tunc pro parte quę ad vxorem peruenit ipsa tenebitur, & pro alia parte pro viro fideiussisse censebitur. Spec. Signor. & Rol. supra Ond. conf. 45. n. 8. & seq lib. 1. & his duobus vltimis casibus manifestè probari debet pecunias ad mulierem peruenisse & in eiusdem vtilitatem fuisse conuersas auth. si qua mulier vbi omnes. C. de Velleian. Aretin. in §. item si. n. 37. versic. & est notandum Institut. de exceptio. Ond. supra n. 10. & 33. & seq. Pacif. de saluian. interd. insp. 3. cap. 2. n. 171. & 172. vt autem ad vxorem peruenisse constare possit in iudicio fieri debet cum debitis solemnitatibus Tiraq. loco infra citando Gratia. discep. 498. n. 8.

1945 1. Amp. vt in dubio si nihil in mulieris vtilitatem constet fuisse conuersum pecunias in totum ad virum peruenisse præsumitur, ac pro eo vxorē fideiussisse Spec. Bologni. & Rol. supra Onded. supra. n. 11. Tiraq. infra citando loco de magis cōi. Gratia discep. 468. n. 2. post. Manti. de contract. lib 3. tit. 10. n 44. Gargia. patro 24 n. 23. lib. 2.

1946 2. Amp. vt non probetur conuersio in vtilitatē mulieris ex eius confessione si se cum viro obligauerit, eadem namque facilitate qua se obligauit, ita confiteri præsumitur Bar. in d. authent. si qua mulier n. 30. Cast. n. 3. Sali. n. 6. Alberi. n. 5. Bal. in l. si eum seruum n. 3. si cert petat. Aretin. supra d. n. 37. versic. quæritur ergo Bal. Nouel. de dot. part. 7. priuileg primo n. 15. in fine Tiraq. de retract. lig. §. 31. glo. 1. n. 5. Bologni d. conf. 45. n. 6. Rol conf. 64. n. 10. lib. 1. Ond. d conf. 45. n. 13. lib. 1. de magis cōi. & veriori Manti. & Gratia. supra Gutier. conf. 22. n. 15.

1947 3. Amp. non sufficere quod notarius testetur in instrumento mulierem recepisse pecunias in sui præsentia, nisi etiam constet in vxoris vtilitatem fuisse conuersas, cum breui manu de vxore ad virum peruenisse præsumantur Vrsil. ad Afflict. dec. 209. n. 2. Ond. conf. 45. n. 14. lib. 1.

1948 4. Amp. idem esse si vir & vxor simul dotalem fundum alienauerint aliumue contractum inierint adhuc enim præcium in totum ad virum peruenisse præsumetur Bal. in d. authentica si qua mulier. n. 6. 7. & 13. Roma. in l. si cum dotem. §. transgrediamur n. 17. solut. matrimon. Fabian. de Mont. de emptio. & venditio. Q. 38. 3. Q. princip. nu. 64. & seq Alex. conf. 172. n 17. versic. similiter non obstat lib. 6. Aretin. in §. est aliud genus. nu. 6. Institut. de donation. Natta. conf. 552. n. 3 Afflict decis. 209. n. 2 & 3. Capic. decis. 78. n. 8. Vrsil. ad Afflict. supra Campeg. de dote part. 4. Q. 10. de communi testatur Bal. Nouel. de dote part 7. priuileg. 1. n. 15. versic. nam multum interest Boer. decisio. 23. n. 6. & seq. Tiraquel de retract. lignag §. 31. glo. 1 n. 5. de cōmuni etiam testatur Rol. conf. 64. lib. 1. & Crau. conf. 91 n. 11. & Cacchera. decis. Pedemon. 43. nu. 5. de magis communi Ond. conf. 45. n. 26. lib. 1. Seraphin priuil. iurament. 65. n. 4. Ricci. collect. decis. 2413. Cacche. decis. Pedem. 140. n. 2. & 7. Viui. cōi. opi. 483. de magis cōmuni Manci. de iuram. part. 4. eff. 218. & Ossasc. dec. 44. n. 5. de communi Manti. de contract. lib. 4. tit. 22. n. 5. vbi tamen si emerint vtrique

vtrique dominium acquiri æqualiter ex communi iuraměto nonobstante quo confiteantur præcium recepisse Gutier. cons. 22. n. 15. de magis communi Gargiar. patro. 24. n. 23. lib. 2.

1949 Contrarium tenent Bar. cons. 124. Alex. cons. 38. n. 1. & seq. lib. 2. Natt. cons. 552. n. 4. quando mulier fundum dotalem vendidit, & confessa fuit præcium recepisse cum viri consensu.

1950 1. Subamp. 4. ampliationem procedere etiam quando maritus rem propriam vxori hipothecatam vendidisset pro illius dote cum consensu vxoris, vel vterque principaliter vědidit, adhuc enim totum præcium ad virum peruenisse præsumetur Afflict. dec. 209. Natta cons. 552. n. 4. Seraphin d. n. 4. Ond. d. cons. 45. n. 28.

1951 2. Subamp. idem esse quando mulier cum consensu viri vendidisset fundum proprium viri, tunc enim præsumitur præcium ad virum peruenisse, sed viri instigationibus mulierem interuenisse, ne emptorem molestare posset Natta. cons. 552. n. 6. Ond. d. cons. 45. n. 30.

1952 1. Lim. 4. ampliationem vel potius secus esse dicas quando sola mulier rem dotalem vendidisset cum consensu viri, & instrumentum diceret ipsam habuisse præcium, & de euictione se obligasse, tunc enim mulieris confessioni stabitur si tunc restitutioni dotis locus esse posset, alioquin secus Natta. cons. 552. n. 2. Seraphi. d. n. 4. & seq. Ond. supra. n. 29 Seraph. dec. 882. n. 5. ex coniecturis tamen pendere probat, & non posse petere præcium à viro vel eius hæredibus maximè si vxor iurasset Alex. cons. 38. n. 1. lib. 2. Natta. supra n. 3. & 4. nisi aliud statuto caueatur vt Lucano. lib. 2. c. 38.

1953 7. Lim. non procedere quando in contractu iuramentum adhibitum fuisset, tunc enim mulier sibi præiudicabit, & prætium ad ipsam peruenisse præsumetur prout iure iurando affirmauerit Areti. in §. itě si n. 37. in fine, & n. 38. Institut. de exceptio. Seraphin. supra n. 6. Ricci. collect. 2413. Natta. cős. 552. n. 4. Gab. cons. 58. n. 13. lib. 2.

Contrarium tenent Crau. cons. 91. n. 11. Rol. cons. 64. n. 9. & seq. lib. 1. & ita pluries iudicatum testatur Manci. de iuram. par. 4. eff. 218. Ond. supra n. 32. & seq. vbi in assertorio, & confirmatorio.

1954 1. Sublim. non procedere nisi respectu emptoris tunc enim iuramentum mulieri præiudicabit; secus tamen respectu viri, nam non operabitur iuramentum quin totum præcium ex venditione redactum ad eum peruenisse præsumatur, nisi contrarium probaretur Boer. decis. 23. n. 7. Crau. cons. 91. n. 3. & 4. Ond. d. cons. 45. n. 31. lib. 1. & n. 32. probat assertioni etiam iuratæ mulieris standum non esse quod ipsa præcium receperit, & in suam vtilitatem verterit nisi probetur post Vrsil. ad Afflict. dec. 209. n. 2. Rol. cons. 64. n. 11. lib. 1. Gratia. discep. 498. n. 4. & seq. vbi non obstantibus adminiculis; si tamen coram iudice mulier in sui vtilitatem pręcium conuersum fuerit confessa vel aliter probetur ipsa tenebitur Gail obs. 89. lib. 2.

2. Sublim. non procedere nisi in confirmatorio, secus in assertorio Rol. cons. 64. n. 11. & seq. lib. 1.

1955 5. Amp. non procedere, & omni alio crediti contractu Bal. in auth. si qua mulier. n. 13. Salic. n. 2. C. ad Velleia. Franc. Marc. dec. 508. n. 15. par. 1. Cotta. in memorial. verbo. mulieres iuuantur Thesaur. dec. 222. in fine Gratia. supra.

1956 6. Amp. vt mulier pro viro intercedens. ac si obligans nequeat d. authent. si qua mulier, & Velleiano cum iuramento renunciare tamquam prohibitiuo, & fauore publico principaliter introducto Salic. post glo. in d. authenti. si qua mulier. n. 2. in fine C. de Velleia. Aretin. in §. item si. n. 38. versic. sed licet ista opinio Institut. de exceptio Bologni. cons. 45. n. 4. 6. & 9. Calcan. cons. 25. Bero. cons. 48. n. 13. lib. 1. Fabian. de Mont. de emptio. & vendition. Q. 3. n. 65. Rol. cons. 2. n. 80. ex communi. lib. 1. Simon. de Pret. cons. 57. n. 4. Ondede. cons. 45. n. 34. lib. 1. Gram. decis. 76 n. 20. Lanfranc. Balb. decis. 506. & si enormiter læderetur de communi Ceuallos. com. opin. contra commu. Q. 227. vide infra lim. 126.

1957 Contrariam sententiam, quia iuramentum seruari potest sine interitu salutis æternæ, & renunciationem istam validam reddit cap. ex rescripto. de iur. iur. Bar. in d. authent. si qua mulier in fine Bal. n. 4 Castr. n. 4. & alij. Abb. cons. 8 n. 3. lib. 2. Roman. in l repudianda n. 2. uersic. tertio casu. de acqui. hæred. de communi Afflict. decis. 311. n. 4. Rui. cons. 210. n. 1. lib. 1. Bauer. de uirtut. iuramen. n. 61. Gail. obseruatio. 37. n. 11. lib. 2. Boer. dec. 23. n. 9. Lup. in repetitio. cap. per uestras §. 17. n. 23. in fine. de donatio. inter uir. & uxor. de magis communi, & ueriori testantur Rol. cons. 70. n. 20. lib. 2. & Bursat cons. 56. n. 15. & Seraphin. priuil. iuram. 99 & 118. n. 1 & Thesaur dec. 222. n. 10. & Vinc. de Franch. decis. 478. n. 4. Rota. Roma. decis. 112. n. 2. par. 4. diuerso. ex communi, & Surd. cons. 367. n. 12. Cotta. in memorab. verbo. mulieres. Soc. Iun. cons. 169. n. 2. lib. 2. Marescot. resolutio. 5. n. 17. lib. 2. dicens ita Rot. Rom. iudicasse, & de communi testatur in decis. 100 collectarum per Zacchia. ad Galles de camer. oblig. Rot. Rom. dec. 619 n. 3. par. 2. recentior. & decis. 321. coram Ludouis. Mastril. decis. 51. Vinc. de Franch dec. 578. n. 9. & seq. Gratian. discep. forens. 233. nu. 33. & 952. Rota Bonon. decis. 115. n. 14. in nouissimis de communi Bonaccina de fideius. puncto. 2. Sanchez. de matrimo. lib. 4. disputat. 9. n. 15. post Lopez. de contract. lib. 2. cap. 17. versic. addo. Gutier. de iuram. confirmato. contract. par. 1. cap. 20. & cap. 55. ex iuramento pro viro obligari probat. Ricci. collect. dec. 205. Rot decis. 731. par. 1. recentis. Medic. decis. 93. n. 3.

1958 1. Amp. secundam opinionem procedere etiam si certiorata non fuerit, quia ex iuramento certiorata præsumitur, nec in integrum restituetur Soc. Iun. supra de magis communi, & veriori Gutierez. supra n. 2. vbi quando pro alio fideiubet Thes. dec. 222. Rot. decis. 321. coram Ludouis. Seraphi. d. priuileg. iuramen. 118. de communi Turza. com. opi. 132. & Soarez com. opi. lit. V. n. 8. de magis communi Matte. com. opi. verbo. certioratio. & verbo. iuramentum Seraphi. priuil. iur. 63. Ricci. collect. decis. 205.

1959 Contrarium vt non certiorata muliere iuramentum non firmetur renunciationem Velleiani

per

per eam factam de communi testatur Spino. de testament glo. 11. n. 109. & sequent. contra aliam cõmunem, & renuncianti ignoranter, & sine certioratione notarium damna reficere teneri Lopez. de contract. lib. 2. cap. 17 versic praeterea.

1960 Vbi autem certiorata fuisset contrauenire minimè posse probat Barbos. in l. 1. in 5. par. n. 58. solut. matrimon. & notario credi de certioratione Gutier. supra. n. 4. dicendo in instrumento monita quod pro alio obligari non potest, & hoc sciens ei renunciar. n. 3. & in publico instrumento hoc fieri debere cum tribus testibus nec scripturam priuatam quae ex statuto recognita publica censeretur sufficere n. 7. Rota. d. decis. 731. loquens quando certiorata renunciauit cum iuramento d. auth. si qua mulier.

Et quamuis notario credatur de certioratione de cõmuni Soarez. supra n. 5. & 6. si tamen interrogatus nesciat quid si Velleianum nil proderit renunciatio ei facta de communi n. 7 post Cepol. caut. 196. 197. qui ideo a Iudice inquit certiorari debere. Verum ex iuramento indistincte valebit Soarez. supra n. 7. & 8. ex communi Seraphi. d. priuileg. 63. n. 21. vbi interrogationem notarij in iudicio fieri debere probat.

1. Lim. primam opi. & 6. amp. stante consuetudine vel pacto quod coniuges bona habeant cõmunia, tunc enim si cum viro se obliget insolidum, etiam iuramento cessante Velleiano non iuuatur, quia in rem communem versum praesumitur, & in rem propriam vxor fideiussisse censetur l. aliquando ad Velleia. Senat. Dolan. decis. 20. n. 1 & seq & consuetudine vel statuto pro viro teneri potest Gail. obs. 90. lib 2. & si vt socij negocientur n. 5. licet secus si extra socialia alter contraheret n. 6.

1. Amp. etiam si intra tempus à consuetudine praescriptum vxor societati renunciet, cum semel fuerit obligatio legitimè contracta Senat Dolan. supra n. 4. & seq secus probans si vxor initio contracti matrimonij societati renunciasset.

1. Lim. d. amp. vt vxor post contractam societatem ei renunciasse, quoad creditores maneat obligata licet secus sit respectu mariti, cui non obligatur nisi quatenus in vxoris vtilitatem versum constet, & si a creditoribus conueniatur regressum habebit contra virum auth. si qua mulier. in fi. C. ad Velleia. Senat. Dola. supra n. 16. & seq.

2. Amp. vt vxor quae societati renunciauit, & Velleiano se cum marito obligando non restituatur in integrum cessante enormissima lęsione quae bessem excedat, & ad dodrantem totius accedat Soc. Iun. cons. 129. n. 46. lib. 1. Rim. Iun. cons. 144. n. 31. Senat. Dolan. supra. n. 25.

2. Lim. quando creditor uiro consumpturo malè sciẽter mutuasset tunc enim renunciatione pręd.cta nõ obstante mulier restituetur, imo ipso iure tuta erit si Velleiano non renunciauerit Senat. Dolan. supra n. 26.

3. Lim. quando vxor ob iustum metum renunciauit Senat. Dolan. supra n. 27. & qui talis sit patet ex Meno. de arb. cas. 135. 136. & quando si vxor se non obligaret, vir protestaretur se cum ea amplius non concubiturum, & vxor allegare debet creditorem eam vim metumque non ignorasse.

4. Lim. quando vxor se obligauit post obligationem à viro contractam, tunc enim in integrum vxor restituetur, & si Velleiano non renunciauerit ipso iure tuta erit Senat. Dolan supra n. 29.

2. Lim. 6. amp. non procedere quando vxor cum viro se obligaret, & suam dotem pro filia communi dotanda vel nepote etiam sine statuti solemnitate requisita in contractibus mulierum quia dotis causa vbi specialiter est priuilegiata vt in casu isto statuto generaliter loquente minimè continetur l. si dotare 12. & l. fi C. ad Velleia. ita Salic. in l. fi. C. de iur. dot cum quo tenent Doc. communiter. Put. dec. 160. n. 2. lib. 3. praesertim addito iuramento Surd. cons. 25. n. 31. & seq. Rot. dec. 365. n. 7. par. 2. recẽtis. maximè si ex tali promissione mulier non remanserit pęnitus indotata; quae tamen in promissione pro filia viri contemplatione facta secus tenere videtur, in facta autem neptis fauore cum qua maritus nihil habet agere limitationem firmauit, sed Doc. ab ea citati idem in dote filiae probant vt Put. supra, & Natt. cons. 52. n. 14. 16 qui loquitur de promissione facta pro qualibet muliere minore loquens, pręsertim si cum iuramento etiam generali omnia, & singula esse vera, &c. promisisset. Rota. decis. 490. par. 2. recentis. vbi ex magis communi mulierem cum viro pro dote communis filiae obligari posse solemnitate statuti non seruata Surd. dec. 164. n. 16 Medic. exam. 29 & dec. 48. 49. vbi etiam omissa solemnitate statuti subdens filijs etiam donare posse, & etiam in scriptura priuata. Rui. cons. 41. n. 3. lib. 5. vbi quando pro viro à carceratione liberando dotem obligaret.

1. Sublim. vel potius secus esse dicas si nouerca dotẽ pro priuigna obligaret, tunc enim statuti solemnitates requirentur Surd d n. 16. Zuccar dec. Luc. 71. n. 7. vbi testatur Rot Rom. ita tenuisse.

2. Sublim. vel potius secus esse dicas si pro extranea mulier dotẽ obligaret Surd. dec. 164. n. 15. Medic. dec. 48. & 49. n. 9.

3. Sublim. non posse constituere dotem ex bonis de quibus non potest disponere cum ex statuto filijs reseruare teneatur in praeiudicium aliorum filiorum Soc. cons. 48. in princ. vers necobstare lib. 1. Medic. decis. 48. nu. 11. & 49 est enim legitima ex statuto aucta quae onus non recepit d n. 1.

Lim. nam fauore piae causae vltra legitimam iure naturae filijs debitam potest de dictis quartis reseruatis ex statuto loco legitimae disponere Medic. d. exam. 29. n. 42. ex Soc. cons. 116. ad fin. vers. praeterea etiam lib. 1. & alijs.

Legitima autem respectu vsusfructus grauari non potest quo relicto prius legitima, & aes alienum deduci debet, & prius quam maritus lucrum dotis quod facit ex statuto filijs extantibus, legitima deducetur Thes. dec. 184 de communi Viui. dec. 367. vbi etiam bona non dici nisi aere alieno, & legitima deductis ex communi, & dote materna cui etiã ex communi probat non cẽseri renunciatum si bonis paternis renunciatum sit, & ita pluries Iudicatum restatur. Quod si dote data vel constituta filia ex statuto debeat esse contenta legitimae supplementum petere non poterit, dummodo pro alimen-

mentis sufficiat alias innupta alimenta suppleri peteı, quamuis secus si nupta esset, ac maritus alere posset Rot.dec.760.par.1.diuers. Assis.decis.Perus. 21. Meno. de arb. casu.149. Guid.Pap.decis.439. Durant.de hæred.inst.cant.12.Soc.cons.100.n.11. lib.3.de communi Ferrct.cōs.34.n.7.& 17.& Gall. de excep.tit.1.excep.1.n.14. & seq. & tit.3. excep. 14.par.2.legitimam onerari non posse exceptis casibus ab eo congestis, & ex communiori statuto ex causa in totum tolli posse sed alimenta relinqui debere, & dotem, & Thes.magis communem, & veriorem ait Gall. de excep. succ. tit.4.exc.11.n.30. siue lucrum competat ex statuto, & consuetudine aut pacto, & nu.seq. & etiam si filij cum vitrico instituti essent, & si statutum diceret dotem diuidi debere in filios primi matrimonij, & vitricum exceptis casibus per Fanue.de lucr. dot glo.5. n.45. & seq. & cum Thes. Marta. de succ.leg. par.3. Q. 11. art.2.

3.Lim. 6.amp. non procedere quando vxori totum præcium numeratum fuisset quæ vendidisset, & de euictione promisisset etiam cum viri consensu, hoc enim casu ad eam non ad eius virum præcium peruenisse præsumetur, prout & si pars numeretur in venditione per coniuges facta Gab.cons.58. lib.2.

4.Lim. quando vxor maior 25. annis sponte pro marito soluit tunc enim cessabit Velleianum l.1.§. Senatus cōsultus §.fi.& l.quamuis.C.de Velleia.Gail. obs.90.n.7. lib.2.

5.Lim. nam maritus pro vxore fideiubere potest l.3. C.ne vxor pro mari. Franc. Marc. dec.508. Gail. supra n.8.

6.Lim. vxorem, & filiumfam. pro liberatione patris, & viri ab imminenti carceratione obligari posse, præsertim si releuatio indemnitatis subsit Rot.dec. 783.coram Burato.

Mariti autem confessio vel patris mutui recepti ab vxore vel filio suspecta est prout si ex vxoris vel filij pecunijs emisse dixerint, nisi veritatis coniecturæ concurrant, vt puta quia vxor lucraretur vel aliunde haberet ipsa vel filius Soc. cons.122.nu.7. lib.3. Alex. cons.18. n.3.4. lib.3. Crau. de antiq. temp. par.1. sectio. incip. propositum n.69. & seq. Meno. lib.3.pres.29.n.22.& seq. & præs.51. Scain. dec.Bono.13.n.107. & seq. & ex re viri acquisiuisse præsumitur nisi esset industriosa, & alijs casibus vt per eum exam.44.& decis.71. & Milan. dec.18. n.41. lib.1. & Ond. cons.91.n.72.lib.1. vbi amp. & lim. l.Quintus.de donat.inter vir.& vxo.& Rot. dec.275.n.11.par.5.diuerso. in possessorio non admitti probat.

Intellige respectu quæstus operarum artificialium, obsequiales enim vxor viro, & patri filij præstare tenentur Barbos. in l.2. par.1.n.24. & seq. sol.matr. & licet lucrum artificiale vxoris sit, secus si ex re viri processerit tunc enim viri esse Meno. de præsump.lib.3.præs.51.n.33.& seq. Scain. Rot.Bono. dec.13.n.99.& 100. Rota.Bono.dec.8.n.79.in nouissimis. cum pecunia viri negociantem acquirere viro licet ad operas obsequiales tantum teneatur. Medic dec.71.n.21.& seq.l.Quintus. de donat.inter vir.& vxo.cessare in muliere artifice, & obstetrice, & si parua acquirat viri sunt, secus si magna ex industria maximè à viro separata, & quando emit præsente viro. sed Gher.sing.99.n.4. lucra ex arte texendi obstetricia, & raccamatitia seu industria mulieris esse, habita ratione temporis quo seruitia domi facere debebat, & Carpa.c.269.n.21. & seq. vxorem ex artificio sibi acquirere licet obsequiales operas præstare teneatur tantum, & Surd. de alim. tit.4.Q.29.n.22.& seq. recedit ab opinione Gher. & artificiali opera lucrata viri non esse, at ad obsequiales tantum ei teneri, & Rauen. sing. 131. & Lup. in rubr. de don. inter vir.& vxo. §.62. & d.l. quintus amp.& lim. Meno.supra Gab.de præsump. cōcl.14.& Carpa.supra, & dicit Rot.dec.607.par.1. recentior, cessare d.l. Quintus. quādo bona empta vxoris esse, vel ex eius pecunijs cōfessus maritus esset, illaque vxor colere faciebat, & si simul vir & vxor emerint pro medietate cuique acquiretur, & de pecunijs vxoris diuitis emptionem factam censeri si vir pauper fuisset, & Macerat. resol.60.cas. 47. lib.2. probat emptione facta nomine proprio per vxorem, non posse maritum nisi ad præcium agere, nec eius hæredes; nec ad aliud agere posse si maritus ex pecunijs vxoris emptionem factam fuerit confessus.

Filio autem in potestate patris existente pro se, & suis hæredibus acquirente dum patris negocia gereret, patri non sibi quærit, licet si non omnia patris negocia gessisset, sed ex fructibus dotalium quos pater à filio percipi permiserat, secus foret Pereg. decis.25.

1962 1.Lim. d. secundam opinionem contrariam 6. ampliationi magis cōmunem non procedere, quādo mulier prius iurasset non fideiubere, tunc enim secundum iuramentum contra primum non valeret Vasq. de succes. progres. lib.2.§.18.n.158. vide supra lim.90. post Bar. in l.si quis pro eo. n.9. de fideius. Seraphi. priuil. iuram.76.n.13.95.n.7. Thes. dec.223.n.19. Gutier. d.cap.20.n.2.in fi. vide infrà lim.324.sub n.3009.

1963 1.Sublim. non procedere quando mulier dolosè primum iuramentum tacuisset. Imo. in cap.cum contingat. n.85. de iure iuran. Natt. cōs.426.n.16. Surd. decis.265.n.66.

1964 2.Lim. non sufficere Velleiano renunciatum, nisi & nouæ constitutioni authent. si qua mulier C. ad Velleia. Bal. in l.1.C.ne vxor pro marito. Cast. in d.auth. n.2. Cassa. in cons. Burg. rub.4. §.15. n.10. col.708.

1965 3 Lim. iuramentum non sufficere sine expræssa Velleiani renunciatione Coua. in 2.par. relectio. §.3.n.5. vbi tamen etiam sine iuramento sufficere expræssam Velleiani renunciationem Gutier. d. cap.20.n.8.& 9. vbi etiam non sufficere mulierem omnibus beneficijs renunciare vel ad hoc procuratorem constituere, & ita fuisse iudicatum, & non sufficere in alijs cōtractibus certioratā fuisse.

1966 4.Lim. non procedere quando statutum instrumento fidem auferret l.non dubium. C. de legi. Seraphi. priuileg. iuramen.61.n.11.& 18. tenuit Rot. Roma. in vna fideiussionis. 13.Martij.1596. corā Seraphino, & in alia Romana societatis officij 4.Februarij.1602. coram Poenia Marescot. d. resolutio.5.n.18.

1967

possit Lup. allegatio. 30. n.9. Abb. in cap. vt super. n.16. de reb. ecclesi. non alienan. Calderin. consi. 263. aliàs. 1. de reb. ecclesi. non alienan. Cassane. in consuet. Burgun. rubr. 9. §. 9. n. 26. Redoa. supra. n.7. & in cap. seq. n.14. communem testatur Garzia. de benef. par. 2. cap. 1. n. 79. attamen si alienatio à Prælatis in casibus à iure permissis facta fuerit non obstante iuramento alienatio tenet, quamuis prælatus incidat in periurium Crescen. decis. 150. aliàs 3. de iure iurand. nisi vbi Paulina recepta est, quia tunc alienatio nulla erit, vt per eum Redoa. d. Q. 3. cap. incipiente. videtur n. 15. Ond. consi. 55. n. 16. & sequent. lib. 1. Seraphin. priuileg. iuramen. 52. Rip. in l. filiusf. §. Viui. n. 40. de legat. 1. & si de re minima agatur, vel solitis alienari vel si ex iuxta causa solemniter alienata sint vt per eum dixi in tract. permutationum, & solita alienari posse alienari tenet etiam Gutier. de iuram. confirmato. contract. par. 1. cap. 52. vbi subdit quod licentia obtenta à Papa sine iuramenti mentione prius præstiti de non alienando sine licentia Papæ sufficere, tametsi secus foret si iurasset non alienare sine Metropolitani licentia, tunc licentia Papæ non teneret d. iuramenti non facta mentione. n. 8. Gratia. discep. 452. n. 13. 14. vbi ad bona restringi quæ sunt de mensa non autem intelligi de emphiteoticis feudalibus vel exiguis, nec periurus fit si ex necessitate alienat Abb. in cap. tua nos n. 8. de ecclesi. non ædif. vbi si tanta esset vt non posset adiri superior, & Aluasad. de coniect. ment. defun. lib. 2. cap. 4. n. 44. Trigo. sing. 5. ad bona de mensa prohibitionem limitat ex communi, nisi feudalia vel emphiteotica ad ecclesiam reuersa forent. cap. fi. de eccle. edif. ob indigentiam nouem ecclesiam ædificare posse.

1. Amp. non posse alienare etiam ob merita, & seruitia prælato præstita; nec etiam ecclesiæ nisi ecclesiæ præstita probentur aliter quam contrahentium assertione. Rot. dec. 47. n. 5. par. 2. recentis.

2. Amp. siue Papæ vel archiepiscopo iurasset de magis communi. Alex. consi. 9. nu. 8. lib. 3. sed in casu necessitatis valere Feli. in c. cum accessissent. n. 22. de constit. Garzia. supra n. 83. & seq. prælatos qui alienantes non contrauenire iurarunt posse contrauenire probat. Gonzal. reg. 8. cancel. glo. 7 n. 14. alienare posse sine capitulo si res ad suam naturam redeat, & si magnum ecclesiæ præiudicium afferat. Barbosi. de offi. epi. alleg. 95. num. 30. vbi alienare posse alienari solita vide infra n. 3009. lim. 437.

1974 108. Lim. non validare insinuationis donationis à lege requisitæ defectum, & renunciationem insinuationi factã, quoniam iuramentum non supplet quæ sunt de forma, neque contra publicam vtilitatem operatur Calcan. consi. 25. n. 33. de communi Barb. consi. 66. in fine inter consi. Curt. Sen. & alios de communi testantes refert Gab. de donatio. conclusio 1. n. 66. & Soc. Iun. consi. 69. n. 39. lib. 1 & consi. 50. lib. 3. & Durant. de testamen. ordinan. caut. 10. n. 3. post Bal. in l. illud. n. 9. C. de sacr. san. eccles & Ang. consi. 59. in fine, & Castr. consi. 90. n. 1. versic. sed videtur. lib. 2. & Roman. consi. 12. n. 4. versic. & hoc. magis communi, & veriori testatur Eugen. consi. 7. n. 52. præsertim si pro forma requiratur. n. 53. & sequenti. & consi. 8. n. 52. & sequent. vbi etiam qualiter probetur insinuatio. latè Tenni. caut. 33. versic. aliud remedium de communi Ferrat. caut. 33. & Port. consi. 80. n. 19. & Tiraq. in l. si vmqnam in præfatio. n. 159. C. de reuocan. donation. & Duen. reg. 224. fallent. 5. Becci. consi. 62. n. 42. & sequent. & Mago. decis. Lucan. 38. n. 27. de magis communi Bertaz. consi. ciuil. 88. n. 61. & Surd. consi. 361. n. 11. Meno. consi. 945. n. 6. & consi. 1086. n. 10. & sequent. Marescot. resolutio. 31 n. 19. lib. 2. vide supra n. 1e87. & seq. Ond. consi. 59. n. 32. & 33. lib. 1. Decia. consi. 60. n. 1. lib. 4. Lanar. consi. 3. vbi ideo donantem contrauenire posse nec ad æstimationem teneri prout nec minor qui nulliter alienauit.

1975 Contrariam sententiam vt validet renunciationem insinuationis, & eius defectum suppleat ex eo quod iuramentum fraudis aufert suspicionem, & fauore priuato principaliter, licet publico secundario insinuatio inducta fuit tenẽt Io. And. ad Specul. de instrum. editio. §. porrò. versic quid si renuncians. Ang. consi. 94. col. penult. versic. subdens etiam. de communi Canonista. & seruanda testatur. Cor. consi. 69. n. 27. lib. 2. & 221. n. 2. lib. 1. Durant. de acq. hęred. caut. 19. n. 5. & Villalo. communi opi. victo. insinuatio. & Dec consi. 432. n. 17. & sequent. Gozad. consi. 87. n. 13. Gab. supra n. 10. & 66. vbi ex magis communi latissimè confirmat post Ias. consi. 118. nu. 2. magis communem probans. lib. 4. & consi. 51. n. 3. lib. 1. Ruin. consi. 125. n. 8. lib. 1. de magis communi Curt. Iun. consi. 34. n. 1. Parisi. consi. 33. n. 45. lib. 3. post Imo. in cap. cum contingat. n. 90. de iure iuran. de communi Rol. consi. 19. n. 48. & consi. 39. n. 38. & consi. 93. n. 38. li. 1. & ita iudicatũ testatur Guid. Pap. dec. 350. nu. 5. Aretin. consi. 2. n. 11. & sequent. Gomez. de donat. nu. 8. de magis communi testantur Grat. consi. 70. n. 28. lib. 1. & Alba. consi. 4. n. 20. Capic. decis. 159. n. 31. & de magis communi etiam testantur Tiraq. in d. l. si vnquam in præfatio. n. 153. Cotta. in memorab. verbo. iuramenti religio col. 3. in fine. versic. item an donationem de veriori, & communi Gail. obseruttion. 39. n. 12 & sequent. vbi rationes adducit. lib. 2. de magis communi Clar. in §. donatio. Q. 18. Rimin. Iun. Institut. de donation. §. 1. n. 256. Seraphin. priuileg. iuramen. 73. n. 3. & n. 65. vbi reijcit contraria Botta. consi. 58. n. 33. & sequenti. Bero. consi. 53. n. 16. lib. 1. Cęsar. de Barz. decis. Bonon. 25. n. 49. & sequenti. vbi de magis communi ex eo quod insinuatio principaliter priuato fauore sit inducta; præsertim verò hanc procedere probat iuramento, & decreto iudicis contrauenientibus tunc enim fraudis præsumptio cessat Meno. consi. 1. n. 377. Cepha. consi. 61. num. 18. Soarez. commun. opinio. lit. D. n. 168. & 169. de magis communi Magon. decis. Florent. 64. nu. 22. & Peguera. decis. 148. nu. 3. & Assis. decis Perusi. 66. n. 6. & sequent. & Cur. Iun. consi. 141. n. 22. & Viui. commun. opinio. verbo. donatio inter viuos. n. 7. & 8. testans veriorem esse magisque communem latè Roucseal. in Add. ad Bal. consi. 375. lib. 3. Rot. Rom. decis. 683.

n.10.par.1.diuerſ.& Villalo.com.opi.lit.D.n.122. Bouer. ſing. verbo. iuramentum in fine. Guid. Papa. ſing. 341. & hanc magis communem teſtantur Cepha. conſ.488.n.52. Rimin.Iun. conſ.582. n.18. Meno.conſ.562. n.13. Decia. conſ.31.n.79. lib.1. & conſ.39.n.78.lib.2. & conſ.59.n.15.lib.2. Burſ.conſ.136.n.62.& conſ.183.n.7. Bertaz.conſ. ciuil.115. nu.12. de magis communi etiam teſtatur Add. ad Mago. ſupra Laderch. conſ.83. n.7. Rota Roma. deciſ.277. n.3. par.1. recentior. & 665.n.7.eadem par.1. & deciſ.391. coram Ludouiſ. de communi. Grat. conſ.7. n.41.lib.2. & Villalob. lit. I. n.55. & de magis communi Burſat. conſ.40.n.59. & Cabal. conſ.3. par.2. & Peregri. conſ.80. n.10. lib.2. & conſ.78. n.11.lib.3.Thob. conſ.1.n.12.& conſ.56. n.12. de cõmuni,& veriori Vaſq. de ſucceſ. creatio. §. 1. n.3. & 4. & Gutierez. in l.nemo poteſt n.340. de legat. primo, & de iuramen. confirmator. contract. lib.1. Q.7. & Matte. communi opi.verbo. iuramentum. in fine, & Ceual.commun.opinio. cõtra commun.Q.222. & Rota Rom. deciſ. 1808. par.3. lib. 3. diuerſo. & deciſ.729. & 876. par.4. diuerſor. Pute. deciſ. 377. in fine. lib.1. de communi Veral. deciſ 286. par.1. & magis communem Rota teſtata fuit in Veneta donationis. 7. Nouembris. 1614. coram Buratto. 4. inter collectas per Zacchia. ad Galieſ. de communi in aſſertorio, & confirmatorio ſimul Turret. conſ.16. n.17. lib.2. & magis communem probat conſ.97. n.40. & conſ.46. nu.12. lib.1. & Facchine.controuerſ.iur.lib.12.cap.48. Seraphin. deciſ.17. 801. & 1184. n.14. de magis communi Molina. de contract. diſputatio.278. nu.8. & Gutierez. de iuramento confirmator. contract. par.1. cap.7. & Mareſcot.reſolution.27.lib.2.& Crauet. conſ.118. n.1. & de magis communi Alba. conſ. 158 n.14.& Menoch. conſ.292.nu.1. & ſequent. & conſ.308. n.39. vbi idem quoad hæredes iurantis, & conſ.496. n.95. de magis communi etiam Rimin. Iun. conſ.37. n.57. Guid. Pap. deciſ.350. Rot.Rom.deciſ.588. n.2. par.1. recentior. de magis communi Mantic. deciſ.166. n.17. Lopez. de contracti. lib.2. cap.43. Matte. commun. opinio. verbo.donatio.n.13.& verbo inſinuatio.Gulielm. de Benedict. in cap. Rainutius. verbo. teſtamentum. 3. nu.36. de teſtament. de magis communi Durant. de arte.teſtan.tit.11.caut.19.n.5. de magis communi, & veriori Moz. de contract. tit. de donation. col.3. nu.20. Theſ. Q. forenſ.89. lib.3. & Gratian. diſceptatio. 531. n.34. Odd. conſ.24. n.18.& 22.n.4.vbi de magis communi tenuit Rot. in Beneuent. donationis. 21. Octobris. 1597. coram Gipſio. Ricci. collect. deciſ.1253.& 205. Peguer. deciſ.148. Veral. deciſ.286. par.1. Gratia. diſcep.27. n.32. Neuiz. conſ.8. n.7.& ſequent. de magis communi Manci.de iuramen.par.4.eff.19. & Rot.Rom.in deciſ.ibi deſcripta,& Aſſiſ. concl. 17. lim.7.& Carpa. cap.324. n.176.& ſeq. Alba. conſ.191.n.7.& Medic.deciſ.29. n.11. Viui. deciſ. 453. vbi maximè ſi ſit inſinuationi renunciatum, vel ex cauſa facta ſit, & ab auo paterno nepoti factam in legitimam non imputari niſi donationis tempore ſit expreſſum.

1976 1.Amplia hanc poſteriorem ſententiam procedere quando omni iuris legum auxilio renunciatum fuiſſet cum iuramento,hęc enim iurata renunciatio ob ſui generalitatem includet inſinuationis renunciationem Cor. conſ.69.n.23.lib.2. Gozad. ſupra Capic.ſupra Ruin.conſ.51.n.19.& 20.lib.1. Rim.Iun.in d.§.1.n.267. Inſtitut. de donation. vbi idem ſi extarent æquipollentia verba Roland.cõſ. 13.n.17.lib.1.Seraphi.de priuileg.iuram.priuileg. 73.n.48.Neuizan.conſ.8.n.11. Bertaz. conſ.ciuili 114.n.13. Riminald. Iun. conſ.234.n.179.& ſeq. Laderch.Imolen.conſ.83.n.4.de communi teſtatur Simon.de Pret.conſ.1.n.24. Rimin. Iun. conſ.582. n.28. plures cumulat Phanuc. de inuentar. par.7. n.191. licet ipſe diſſentiat de communi Cur. Iun. conſ.47. ſub n.9.Odd.conſ.24 n.19. de communi Ruin. conſ.180. n.15. lib.1. Rota Romana deciſ. 683. nu.11. par.1. diuerſo. & d. deciſ.4. n.15. de magis communi teſtatur Marcabrumoſ. conſ.30. n.319.

1977 Contrarium tenet Phanuc. de inuentar par.7. n.187. & ſeq. Mago. deciſ.Florent.64. n.67.& 68. Mareſcot.reſolut.31.n.22.lib.2.

1978 2.Amp. idem eſſe ſi fuerit ſimpliciter iuratum non contrauenire cum iuramento abſque eo quod fuerit cum iuramento inſinuationi expręſsè renunciatum Cor. ſupra. n.27.Capic.ſupra de communi Franc. Marc. deciſ.326. nu.5. par. 1. Mari. Anguſ. conſ.57. n.15. vbi ſecus inquit de ſolemnitate probatoria de communi teſtantur Dec.conſ.488.n.6. & Rui.conſ.182.n.13. verſic. tertio ad hoc lib.1. & Bero. conſ.53.n.16. & conſ.203.nu.28.lib.1.& Bellon. conſ. 60. n.17. & Natta. conſ.28. nu.6. & Pariſ. conſ.33. n.45. lib.3. & Clar. ſupra verſic. retenta igitur. de magis communi Soc. Iun. conſ.67. n.20.lib.2.& Rim.in d.§.1.n.270. Inſtitut.de donation.& Thob conſ.1.n.13.& Crau. conſ.118. n.1. Cagnol. in l.2. n.136. C. de reſcind. vendition. & communem dicit Bertaz. conſ.114.n.12.& magis communem Odd. conſ.24. n.18. & Grat. conſ.7. n.11.lib.2. et Gomez. de donatio. n.8. et Villalob. communi.opinio.lit.I. n.55. et Curt. Iun. conſ.34. n.1.et Durant. de acqui. hæred.caut.19. nu.5. et Rol.conſ.39.n.38.lib.1.poſt Alex. conſ.4.n.10.vbi Addit.teſtatur de magis communi lib.1. Iaſ. conſ. 118. n.2. lib.4. latè Manduſ. ad Roma. conſ. 26. lit.E. de communi Simon. de Pret. ſupra de magis communi Rol. conſ.70. nu. 36. et ſequenti. lib.2. et Add. ad Mago. Rota. Lucan. 38. lit. F. vbi teſtatur ita Rot. Rom. tenuiſſe. Cęſ. de Barz. deciſ. Bonon.25. nu.49. de magis communi Odd. conſ. 22. nu.4. et Rota. Rom. deciſ. 4. nu.11. et deciſ. 876. par. 4. diuerſo. et deciſ. 588. nu. 2. et deciſ.665. n.6. par.1. recentior. et Mantica.deciſ. 166. nu.16. et ſi ſtatutum ſimpliciter diſponeret inſinuari debere Meno. conſ.1222.n.12. Molina. diſputatio. 278. n.10. de magis communi etiam teſtatur Rimin. Iun. conſ. 242. n.24. et ſequenti. et quamplures citatorum in ſecunda opinione contraria limitationi 108. receptiſſimam probat Seraphi. de priuileg.iuramen.priuileg.73.n.3.de magis communi Medic.deciſ.29.n.11. et ſeq. vbi reijcit contrarium tenentes.

9179 Contrariam opinionem tenent Barbat. conſ. 66. in fine inter conſ. Curt. Sen. & magis communẽ legiſtarum, & Canoniſtarum eſſe inquit Cor. conſ. 69. n. 16. in fine lib. 2. Soarez. ſupra n. 170. de magis cõmuni teſtantur Port. conſ. 80. n. 16. & Eugen. conſ. 8. n. 52. Mandoſ. in additio. ad Roma. conſ. 12. verbo. iuramento. de communi teſtatur Clar. ſupra Phanuc. de inuentar. par. 7. n. 193. & Ondede. conſ. 59. n. 33. lib. 1. Gomez. de donatio. n. 8. Magon. deciſ. Florent. 64. n. 69. & 70. licet alia concurrerent, & n. 40. & 41. vbi latè, et deciſ. 65. n. 41. vbi de magis cõi, & Cęſ. de Barz. deciſ. Bonon. 94. n. 7. de communi Bertaz. conſ. ciuil. 114. n. 12. Moz. de donat. rub. de ſubſt. donat. n. 21. Peregri. de fideic. art. 51. n. 63. Meno. conſ. 465. n. 16. & conſ. 1806. n. 10. & ſequenti. requirentes ſpecificè cum iuramento inſinuationi renunciatum, nec iuramentum ſimplex ſufficere affirmantes de communi quod expræſſa renunciatio inſinuationi requiratur Gratia. diſceptat. 409. nu. 28. nec ſufficere omni iuris, & legum auxilio renunciatum Mago. d. dec. 64. n. 62. & ſeq

1980 1. Lim. hanc vltimam opinionem d. ſecundæ ampliationi contrariam non procedere, quãdo iuramento vniuerſalia verba iuncta fuiſſent, puta non contraueniendi ex quacumque cauſa, vel quomodocumque; etſi donatio liberè, pure, et irreuocabiliter facta eſſet, tunc enim ſatis videbitur inſinuationi renunciatum Cor. conſ. 69. n. 17. et ſeq. lib. 2. et conſ. 54. n. 6. lib. 4. et de mente omnium teſtatur eſſe Laderch. Imolen conſ. 83. n. 4. in fine Rot. Rom. deciſ. 683. n. 12. par. 1 diuerſo. vbi ſufficere æquipollentibus verbis inſinuationi ei ſtatuto renunciatum ſat eſſe.

1981 Contrarium tenent Port. conſ. 80. n. 17. quia d. verba in executiuis apponuntur Magon. deciſ. Florent. 64. n. 64. et ſeq. et quando inſinuatio pro forma requireretur quod non poſſit per æquipollẽs impleri Euge. conſ. 7. n. 56.

1982 1. Lim. 2. ampliationem limitationis 108. non procedere in donatione facta inter virum, et vxorẽ quæ iuramento non firmabitur, quia duplex concurrit vitium, perſonarum prohibitarum contrahentium, & inſinuationis defectus, duplicem defectum vero non suppleret iuramentum Bar. in l. 2. n. 11. 12. C. de reſcind. venditio. & in authent. ſacramenta puberũ n. 14. C. ſi aduerſ. venditio. Imol. conſ. 1. n. 3. Ruin. conſ. 212. n. 6. lib. 1. Dec. conſ. 239. n. 3. in fine Gomez. de donatio. nu. 17. qui tamen intelligit reſpectu exceſſus tantum non quoad ſummam donari abſque inſinuatione permiſſam de magis communi Soc. Iun. conſ. 48. n. 19. lib. 1. & Ancharan. Q. 20. n. 40. lib. 1. & ita iudicatum teſtatur Gail. obſeruation. 42. nu. 11. lib. 2. Gab. de iure doti. concl. 4. in fine Cepha. conſ. 409. n. 46. latè Rim. Iun. conſ. 569. n. 246. & conſ. 599. n. 65. Simonc. de decret. lib. 3. tit. 8. nu. 215. & ſequenti. Meno. conſ. 451. n. 31. Seraphi. priuileg. iuramen. 73. n. 72. Surd. cõſ. 313. n. 27. & deciſ. 154. Theſaur. deciſ. 165. n. 4. & infra limitatio. 2. & idem de facta inter patrem, & filium Add. ad Rom. conſ. 26. lit. E. in fi.

1983 Contrariam ſententiam nempè iuramentum plures defectus ſupplere poſſe, cum ſeruari poſſit Dec. conſ. 414. in fine Pariſ. conſ. 33. n. 46. lib. 3. Soc. Iun. conſ. 32. n. 18. 26. & 27. lib. 3. Rol. conſ. 70. n. 41. lib. 2. Cepha. conſ. 61. n. 19. & ſequenti. veriorem dicit Eugen. conſ. 3. n. 37. latè Burſat. conſ. 183. nu. 18. latè Magon. deciſ. Florent. 64. n. 27. verſic. contrarium Cęſ. de Barz. deciſ. 25. n. 63. & ſequenti. Rota. Roma. deciſ. 346. n. 10. par. 4. diuerſor. vbi communem teſtatur, & Seraphin. deciſ. 1184. nu. 15. quando iuramentum reſtrictum non fuiſſet, de communi etiam teſtatur, & latè comprobat Mareſcot. reſolutio. 27. n. 15. vbi quando in ampla forma fuiſſet extenſum lib. 2. & Rot. Roma. deciſ. 165. n. 3. par. 1. recentior. Thob. conſ. 1. n. 14. & conſ. 56 n. 14. vide amp. 32. n. 420.

1984 1. Sublim. d. primam lim. ſecundæ ampliationis non procedere in ſumma abſque inſinuatione donari permiſſa, tunc enim ſuſtinetur ex iuramento Gomez. de donatio. n. 17. de magis communi Crau. conſ. 541. n. 1. qui hoc intelligit ſi morte confirmetur; non confirmari autem inter patrem, & filium ſi inſinuatione opus fuiſſet, morte patris. l. donationes quas parentes, & ibi Salice. C. de donatio. inter vir. & vxor. Soc. conſ. 115. n. 5. lib. 4. qui ita eius conſilium ſupraſcriptum fuiſſe inquit à toto Collegio Piſarum Pariſ. conſ. 62. nu. 20. lib. 1. Cepha. conſ. 61. n. 3. & conſ. 194. n. 7. Fiumagiol. in l. in quartam n. 24. verſic. ſi verò. ad leg. falcid. Onded. conſ. 59. n. 34. lib. 1. vbi ſubdit opus eſſe quod expræſsè à patre in teſtamento confirmetur, & tunc etiam non retrotrahi ſed tantummodo vt ex nunc valere ex Ceph. & Fiumagiol. ſupra. & morte non firmari etiam in ſumma permiſſa ſi vltra eam facta ſit Gab. de donat. concl 6. qui non loquitur de iurata, ſed confirmari morte ex communi probat Clar. in §. donatio. Q. 9. ſi vera vel ficta traditio interuenerit in ſumma permiſſa ſed non retrotrahi niſi quoad fructus, & etiam iam ſi facta eſſet vltra ſummam permiſſam morte confirmari ex magis communi, & Viui. deciſ. 514. vbi etiam an conferatur.

1985 2. Sublim. non procedere quando in ampla forma iuratum fuiſſet vt puta ſi ex quacumque ratione vel cauſa non contrauenire iureiurando promiſſum ſit Bar. in l. 2. n. 11. C. de reſcind. venditio. de communi Cor. conſ. 17. n. 14. lib. 4. & Crau. conſ. 7. n. 4. & conſ. 114. n. 9. Soc. Iun. conſ. 48. n. 19. lib. 1. Rim Iun. Inſtituta. quib. aliena. licet in princip. n. 259. de communi teſtatur Seraphi. priuileg. iuram. 83. n. 49. Eug. conſ. 3. n. 40. Ruin. conſ. 212. n. 6. lib. 1. Ancharan. Q. 20. n. 2. lib. 1. de communi etiam teſtatur Mago. deciſ. Florent. 64. n. 28. vbi intelligit quando aliqua cauſa enunciata generaliter iuratum fuiſſet Rot. Roman. d. deciſ. 391. vbi Add.

3. Sublim. quando omnia, & ſingula obſeruare iuratum fuiſſet, tunc enim plures defectus ſupplerentur Pariſ. conſ. 97. n. 91. & ſeq. lib. 1. Neuiz. cõſ. 8. n. 27. Rim. Iun. conſ. 16. n. 49.

1986 2. Lim. d. 2. ampliationem non procedere in donatione præſumpta veluti oriente ex confeſſione receptæ dotis inter virum, & vxorẽ, duplex etenim vitium ſeu defectus adeſſet, præſumptio donatio-

nis, & insinuationis supplementum, quos non supplere simul iunctos tenent Soc. conf.65. n.4.& 5. lib.1. & in l.1.n.98. soluto matrimo.de communi testatur. Ias. in §. fuerat n.93. Institut. de action. Dec.conf.202.n.2.& de communi etiam testantur Grat.conf.36.n.27.lib.1.& Clar.in §.donatio.Q.9. versic. hæc tamen Lup. in repetit. cap. per vestras. in rubr.§.51.n.9.de donat.inter vir.& vxor,& Valasc.decis.5.n.15. & Molina.de contract. disputat. 439. n.9. vbi testatur esse magis communem reiecto Couar.variar.resolution.lib.1.cap.7.n.4.tenentes spe futuræ numerationis factam censeri;& quod nec marito , nec creditoribus præiudicet si renunciatum fuerit exceptioni non numeratæ pecuniæ , de magis communi Alex. conf.142.n.5. lib.5. & Villalob.commun. opinio. lit.C. n.158.& Matte. commun.opinio.verbo.dos n.15. Peregr.conf.88. n.6.lib.4.vbi etiam si in vltima voluntate facta sit & Spino.de testament.glo.18.n.108.& 109.etiam si iurata sit in contractu , vel in vltima voluntate glo.11. n.97. Villalo. commun.opin. lit.D. n.174. Mantica.de contract.lib.11.tit.20.n.19.& sequenti. vbi subdit reuocari posse Couar.supra n.5.versic. non ita de magis communi Gab.de donation.conclus.3.n.3. de communi Seraphin. priuileg.iuram. 71. nu.53. Cepha. conf.163. n.20.& 21. Soarez. communi.opinio lit.D. n.336.vbi testatur esse magis communem Rim.Iun. conf.599.n.59.& hanc confessionem iuramento non firmari ex magis communi probat Brunor. à Sole in compend. resolut. propo. iur. versic. confessio dotis receptæ pag.45.Betta.conf.55 n.1.& sequenti. de communi quod scilicet inualida sit testatur Gutierez, de iurament.confirmator.contract.par.1.cap.3.n.13. & cap.15. licet secus in vera donatione ex receptissima probet. n.3. & de magis communi etiam testatur Marescot.resolutio.8.lib.1.& 5. Rim.Iun. conf.755. n.18. & 28. & animo donandi factam censeri matrimonio constante emissam Rota Roman. decis.683.n.2.par.2. recentior ex magis communi, & decis.67.coram Ludouis. & dec.188. vide supra n.1817.& iuramēto non validari Paris. conf.62.n.14.lib.1.& de communi Bello.conf.48. n.4 & Cla.in §.donatio.Q.9.vers.hęc tamē.de magis cōi Gab.de donat.cōcl.3.n.3.Meno.lib.3.pręs. 12. n.43. Cunno. de pact. lib.1.c.6.n.229.lim.3.

1987 Contrariam sententiam nempè iuramento validari tenent Ang.in l.penultima §.mulier. n.1.in fine solut.matrimon.Ancharan.conf.307.n.2.Cor. conf.284.n.7.lib.1.Guid.Pap.conf.204.n.3.in fine de communi quod ex iuramento pecunia numerata censeatur Meno.conf.7.n.11.& iuramento confessionem dotis firmari Bertaz.conf.ciuil.26.n.12. de magis communi Odd.conf.24.n.16 & 18.& indistinctè iuramento firmari probant Rol.conf.76. n.10.& 11.lib.4.& Valasc.dec.5.n.18. & sequent. Crau.conf 81.& conf.250.n.5.Peregr.conf.72.n.4. lib.2. Add.ad Rot.Rom.decis.67. coram Ludouis. inquit non facilè posse dignosci quę sit magis communis an scilicet spe futuræ numerationis, vel donandi animo confessio isthæc facta fuerit.de hac limitatione late dixi in tractatu donationum vbi sua sedes vide supra n.1827. & quando vir iurasset sibi satis factum de communi Viui. communi opi. 148. nu.5. & Manci. de iuramen. part.4. eff.153. idem dicens si diu maritus præstitisset alimenta vxori Matte. Cunno. de pact. lib.1. cap. 6. n 226. amp.5.alios citans Rot. dec.602.n.3.par.1 recentis. vbi de facta in testamento,& morte cōfirmari.

1988 1.Sublim. d. secundam limitationem d. secundæ ampliationis non procedere nisi in assertorio iuramento ,non autem in confirmatorio, etenim per confirmatorium eiusmodi confessionem validam reddi maximè iuncto assertorio Soc. conf.66. n.26. lib.1. Ruin. conf. 190. nu.8. lib. 1. de magis communi Cur. Iun. conf.95. n.5. Crau. conf. 596. n.7. vbi etiam creditoribus tunc obesse Grat. conf. 55. n.41. lib.1. de communi testantur Ceph. conf. 131. nu.5.& sequenti. & Gail. obseruation. 81. in fine lib.2. & obseruatio. 40. n.6. lib. 2. Alcia. conf.332.n.1.Grammatic. decis.103.n.4.Gozadin. conf.42. n.13. Crau. conf.557. n.3. Gab. de donation. conclus.3. n.5. Natta. conf.28.n.8. de magis communi Affl. decis. Perus.66. n.11.& Rol.conf. 76. n.9. 10. lib.4. Seraphin. priuileg. iuramen.71. n.55. & Gabr. conf.161.n.28. 146. n.2.3.4. lib.1. & conf. 142. nu.16.& sequenti. & per tot. lib.2. Facchine. controuersiar. iur. lib. 8. cap.77. 78. & 79. vbi magis communem testatur ac veriorem , & Odd. conf.24. n.16 & Surd. conf. 489. nu.22. & Gutierez. de iurament. confirmator. contract. par. prima cap. 15. nu.4. Spino. de testament. d. glo. 11. n.99. Cabal. conf.23. par.1. de assertorio Rim. Iun. conf.180.n.5.Gab.d.conclus.3.nu.5.& seq. vbi declarat. Cunno. de pact. lib.1.c.6.n.231. vers. ex quibus vbi de communi post Viui. cōmuni opi.74. lib.1. Soarez. lit.D. n.211. de magis communi.Medic.exam.51.n.33. Gall. de excep.succes. tit.4.exc. 10.n.10.ex communi.par.2.

1989 Contrariam sententiam tenuere pro non confirmatione confessionis eiusque exclusione Ruin. conf. 130. nu.3. in fine lib.1. 190. nu.8. lib.1. ita quam plurimos tenere affirmans Couar. variar. resolution. lib.1. cap.7. sub nu.5. & ex eo magis communem enunciat Gab. d. conf. 142. num.19. lib.2. & Laderch. Imolen. conf.139.n.9. vbi plures allegat,& in promissoris Molina. de contract. disputatio. 439. n.7. nisi esset præsumpta donatio & quoad virum iuramento firmari n.10. tenens tamen assertorium confessionem , & donationem firmare contra Valasc. decis.5. n.19. Rimin. Iun. conf. 565. num.46. & sequent. præsertim si executiuè ad assertorium esset oppositum latè tradens quando non operetur , & Gallia. conf. 89. nu.7. & sequent. vbi stante errore ,& importunitate. Mantica. de contract. lib. 21. tit. 8. n.50. & sequent. Meno. d.præs.12.n.41.& sequent. vbi etiam confirmatorium dicit esse quando iurans promisit se obseruaturum nec contrauenire assertorium quando ita esse asserit , & affirmat vbi etiam latè agit an , & quando confessio animo donandi à marito facta censeatur ,& sibi, & hæredibus obsit Paris. conf.53 n.30.& sequent. 54. n.38. & sequent. lib.1. Lup.in rub. de don. inter vir. & vxo. §.11. nu.7. versic. contrarium tamen; sed promissorium nisi sequatur assertorium eam

eam validare Rota. decis. 612. num. 6. coram Buratto.

1990 Verum si renunciatum fuisset cum iuramento non numeratæ dotis exceptioni asserendo omnia, & singula esse vera non numeratæ dotis exceptionem opponi non posse ex communi probat Viui. commun. opinio. 158. n.5. lib.1. Valasc. decis.5. & Molina. supra.

Et si de dotis præcedenti promissione constaret, confessione numerationem probari etiam in præiudicium tertij Surd. dec.55. n.5. Rot. dec.161. n.2. par. 2. recentis. Affl. dec.402. n.14. de magis communi Mago. dec. Flo.68. n.10. Seraphi. dec.795. & decis. 188. coram Ludouis. nisi incerta esset, & dec. 267. n.4. par.2. recentis. & 296. & 524. sed vbi vera numeratione requiritur non sufficit confessio de recepto etiam adminiculata maximè procuratoris illegitimi. dec.585. & 655. vbi etiam quod si renunciatum sit exceptioni nõ numeratæ pecuniæ, & lapsa tempora sint, idem sit ac si vera sit facta solutio etiã specie pro quantitate soluta Medic. exam. 51. & dec.80. 81. & 82. vbi etiam si in testamento reuocato facta sit quod creditoribus, & testanti nõ obsit & sine promissione non probare facta à decocto vel proximè decocturo, & etiam si in articulo mortis, & pro exoneratione conscientiæ facta sit tertio nõ obesse, at confitenti, & eius hæredi; sed contra talem promissionem probari potest d. exam. 51. n.81. & seq. vbi etiam non sufficere confessionem cum promissione eodem instrumento fieri vel post confessionem, & lapsis temporibus excipiendi confessionem probare n.36 & si maritus d. exceptioni renunciarit, sed creditoribus non oberit n.49. nisi ante matrimonium facta sit n.57. intelligendo vt per Meno. lib.3. præs. 12. probat etiam geminata, & alij quam vxori facta, & si in immobilibus, vel eis insolutum datis, & si pro remuneratione vxoris facta sit sed creditoribus non oberit, & si ab alio esset viro promissa nu. seq. & vbi probat contra virũ hæredes, & tertios, etiam contra vxorem n.109. & latè per Manti. de contract. lib.11. tit.20. & 27. Viui. decis.431. si renunciatum sit exceptioni non numeratæ dotis etiam tertio obesse idem lapso tẽpore, & mortuo viro si non excedat aureos 500. & ex coniecturis puta promissione, a socero recepisse facta confessio, & alimenta subdens ex cõmuni deduci debere si soluta sit socio omnium bonorum, & 433. n.6. non tamen obesse legitimæ filiorum primi thori, & dec.537. vbi etiam contra fiscum post biẽ & tertium ac creditores, & 538. & si vxor agat ad restitutionem dotis, & donationis propter nuptias ob vergentiam viri ad inopiam quæ est vera restitutio. 78. nouis. diuerso.

1991 1. Lim. primam opinionem idest d. primam sublim. non procedere nisi quoad contrahẽtes, eorumque hęredes non autem in præiudicium creditorum auth. sed iam necesse. vbi Bar. n.1. Salic. n.2. C. de donatio ante nup. Bouer. sing. verbo cõfessio. 1. de cõi omnium testatur Molina. de contracti. disputatio. 440. n.3. Cor. cons.126. n.8. lib.4. de cõmuni Campeg. de dote. par.1. Q.53. n.1. & Bellon. cons.47. n.4. & cons.48. n.3. vbi idem si extraneo per maritum confessio facta esset n.5. Seraphin. priuil. iuram.71. n.58. Grat. cons.55. n.54. idem dicẽs quamuis concurrerent veritatis præsumptiones. lib.1. de cõi Aretin. in §. fuerat. n.18. Institut. de action. & Alcia. cons.332. in princip. Affis. decis. Perus.66. nu.27. & seq. præsertim anterioribus vt per eum qui de posterioribus distinguit. Botta. cons. 55. n.5. de communi Ceuallos. commun. opi. contra commun. Q.432. & Viui. com. opi.146. lib.1. Gail. obseruatio. 81. n.1. & seq vbi de communi testatur lib.2. loquens de anterioribus Rota Roman. decis. 544. par.3. lib.3. diuersor. & decis.683. n.3. par.2. recentior. & posterioribus etiam non obesse confessionem Maceraten. resolutio.48. n.2. lib.2. Masc. conclusio.362. Villalob. commun. opi. lit. D. n.180. Barbos. in l.1. par.6. n.27. solut. matrimon. Meno. lib.3. præs.13. qui distinguit amp. & lim.

1992 1. Amp. d. primam limitationem proximam procedere tam quoad creditores anteriores indistinctè, quam quoad posteriores & futuros, dummodo futurorum respectu aliqua subsint fraudis indicia Bar. & Salic. in d. authent. sed iam necesse C. de donatio. ante nupt. Campeg. vbi supra n.2. Crau. cons.44. n.1. Aretin. supra Couar. variar. resolutio. lib.1. cap.7. n.7 de communi Soarez. commun. opi. lit. D. n.331. Mascard. conclusio. 362. n.11. & seq. Affis. d. decis. Perusin.66. n.33. & seq. Bal. Nouel. de dot. par.10. n.17. Surd. dec.116. n.10. vers. qui enim Peguer. decis.151. n.6. & respectu fisci Afflict. in constitutio. Regni. lib.1. rubr.40. n.5. quamuis secus dicant fraudis suspicione cessante.

1993 1. Subamp. vt constito de fraude posterioribus creditoribus minimè obsit, etiam si ante matrimonium contractum emanauerit Coua. supra Peguer. d. n.6. Gail. supra, & viro nõ solutæ dotis exceptionem dari Barbos. d. par. 6. n.29. in l.1. sol. matrimo. constito enim de fraude nulli nocet viri confessio Afflict. dec 402. in fine Coua. supra Valasc. decis. Lusitan. 6. n.3. Maceratens. resolutio. 48. in fine lib.2. Mantica. de contracti. lib.11. tit.20. nu.35. vbi etiam quonam pacto probetur Surd. decis.116. per totam Molin. disputatio. 440. n.2. de contract.

1994 Fraude autem cessante si ante matrimonium cõtractum confessio facta fuerit, & tempora lapsa sint ad opponendam exceptionem non numeratæ dotis, vel huic exceptioni renunciatum sit, valida erit Couar. supra n.6. in fine, & n.7. Cacchera. cons. 12. n.48. vbi etiam quando promissio præcessisset. Crau. cons.596. Menoch. lib.3. præsumption. 13. n.14. Valasc. decis.6. n.10. Mœdan. decis.2. de confess. Bellon. cons.87. n.7. & lapsis. 10. annis creditoribus maximè futuris obesse tertio possessori ac fisco ex communi. Viui. dec.148.

1995 Matrimonio etiam constante valet huiusmodi confessio si pro illius veritate indicia concurrant Soc. cons.82. n.3. lib.3. Dec. cons.536. n.10. Grammat. dec.103. n.6. Bero. cons.60. n.43. lib.2. de cõmuni Gozad. cons.42. n.12. versic. quarto. Neuiza. cons.57. n.8. de communi Rota. Roman. dec.685. n.9. par.1. diuers. vbi de facta in testamẽto dec.102. n.17. & 155. n.9. vbi magis communem probat, & contraria tollit par.2. diuers. & dec.296. & dec. 485. par.3. lib.3. diuers. vbi factam constante ma-

trimonio creditoribus medij temporis præiudicare si promissio contractum matrimonij præcessisset, & decis.544 & si coniecturæ concurrant tertio obesse Surd.decis.105.n.7.Seraphi.decis.486.quæ eadem est cum d. decis.685.par.1.diuers. Surd. cons. 290.n.47.vbi quando verisimilis esset,& cons.397. n.7. & decis.55. n.3. & decis.214.vbi donationem propter nuptias futuris creditoribus obesse Ancharan.Q.32. lib.2. vbi ex communi creditoribus futuris obesse confessionem si verisimilis sit Gratian.decis.103.n.20.Rota Bononiens.decis.8.n.29. in nouissimis Cabal. cons.23. par.1.65. par.2. & valere in vim simplicis donationis si morte confirmetur Alba. cons.191. n.1. & seq. & quando promissio cõtractum matrimonij præcessisset de communi Scain.Rot.Bono.decis.13.n.28.& si in parte vera probetur Viui.dec.132.n.7.Coccin.dec.499.

1996 Coniecturas autem seu præsumptiones veritatis confessionis plures vide apud Coua. d. cap.7. Assis.d.dec.Perus.66.Mascar.conclus.567.Manti. d. tit.20.dixi latè in tractatu donationum ibi enim sua sedes est, & dotem coniecturis, & indicijs probari Paris. cons.34.n.24. lib.4. Decian. cons.49. n.4.lib.2 Scain Rot.Bono.dec.13.n.21.vbi etiam enunciatiuis verbis de præterito.Rot.dec.612.par. 2.recentis.confessionem receptæ dotis probari integrè solutam testibus de visu, & scientia, & inhabiles suppleri ex numero, & integritate aliorum testium,& 631.n.2.& integram vnius fidem alterius defectum supplere,& plenè probare Bal. in l.si quis ex argentarijs. §. 1. & alij communiter. per illum tex.de eden.de cõmuni.Viui.dec.5.n.7. & dec.19. & 167.inhabiles admitti probat si res non posit aliter probari cum tortura.Berroarijs autẽ in grauibus nõ credi,licet secus in leuibus,vt per eum sed sed in delatione pallinorum non credi Zuccar. dec. Luc.cri.26.& Rot.Luca.tenuit 26.Aprilis.1635. in causa Nicolai Colõbi vbi testis aderat qui viderat pallinos in manu berroarij cum tormento manuario & in alijs causis vide supra tit.13.sub n.229. vers.66. lim.24. & in occultis inhabiles admitti Viui dec.157.167.& 169. impuberes admitti probat, & dec.215. socium criminis alias diffamatum non admitti etiam in atrocissimis, & exceptuatis, & 400.n.10. & seq. coniunctum fidei probatæ admitti,& affines collaterales, & probata fides vnius alterius defectum supplet,& numerum supplere defectum, & si testes instrumentales sint & vbi difficultas probationis subest,& si instrumentum testes inhabiles continens productum sit, & iudicem credere posse testibus se referentibus ad primum examen,deponenti tamen extra articulum ex coi non credi Pereg dec.141.n.10 & seq. confessionẽ inter extraneum dotantem & virum, ei & creditoribus obesse,inter patrem & virum si præcessit promissio oberit creditoribus medij temporis;si præcessit cõfessio,& postea facta promissio, & tũc heredes viri non liberantur si velint vxori actiones cedere nisi cum filia talis promissio facta sit vel cum patre cuius ipsa fuerit heres,tunc enim exceptione elidetur; confessio vero facta matrimonio constante;vir heres,& creditores non numeratæ dotis exceptionem objicere possunt intra 10. annos si tamdiu matrimonium viguit si biennium, intra alium annum n.10.& seq. per l si cui C.de non nu pecu.

1997 3.Lim.d.secundam ampliationem non procedere quando iuramentum in tertij præiudiciũ vergeret, tunc etenim insinuationem minimè suppleret,nec donationem cõfirmaret, quia iuramentum semper præiudicium tertij excludit l.ait prætor.prima.de iure iurand.cap quamuis pactum. de pact.in 6.Bar.in l.Titia.Seio.§.Imperator.delegat.2.Alex. cons.55.n.7.lib.1. Cotta. in memorabil. in versic. iuramenti religio circa finem. versic. prædicta tamen.Soc.Iun.cons.69.n.40.lib.1. Rim.Iun. in §. 1. n.278.Instituta.de donation.& cõs.295.n.61.Gab. de donation.conclus.1.n.68.de cõi Viui.commun. opin.verbo.donatio.inter viuos. n.8.alias. opinio. 212.n.5.Meno.cons.308.n.39.secus dicens respectu heredum Seraphin.priuil.iuram.73.n.74.& 75. & quando de fraude,& simulatione constaret Gutier. in l.nemo potest.n.343.de leg.primo.

1998 1.Sublim.non procedere nisi quando principaliter in fraudem tertij donatio processisset, secus si secundario dumtaxat. Rota.Rom.decis.876. par. 4.diuersor. & in registrata apud Manci.de iuram. par.4.eff.19.n.6.

1999 2.Sublim. non procedere quando tertius à donante causam haberet Rim.Iun.cons.242.n.29.

2000 4.Lim. non procedere statuto disponente quod donatio iam facta intra aliquod tempus debeat insinuari, & in actis registrari, quia cum post actum vel contractum iuratũ debeat insinuari ad hoc non extenditur iuramentum Federi. de Sen.cons.281. n.1. Cor. cons.186. n.2.lib.2. Alex.cons.1-0.nu.6. lib.7. Cur.Iun. cons.141. n.22. Gab. de donation. concl.1.n.67.de communi Seraphin.priuil. iuram. 73.n.76. & Clar. in §. donatio. Q.18.versic. scias etiam Eugen.cons.7.n.56.& seq. Alcia. cons.759. in fine Canar.de insinuation.n.48 Becci. cons 62. n.45.& cons.66.n.20.& seq. Rimin. Iun cons.72. n.57.& cons.516.n.56 & in §.1.n.257. & sequent. institut.de donatio.Moz.de donatio.tit.de substit. donat.n.21.de communi Turret.cons.46 n.2.lib.4. & Assis. concl.17.col.2.amp.1.& limitatio.7.Viui. vbi supra Menoch.cons.465.n.25.& 1222.n 9.vbi 34. Docto.citat hanc opinionem tenentes Lancel. Gallia. cõs. 100.n.48 Laderch.In olen.cons.8.n. 14.Vegi.cons.38.n.52.Surd.cons.361.n.11.Rota. Roman.decis.385. par.2. recent. Tusc. lit.C. conclus.349.n.12. Laderch. cons.8. n.13.versic. non obstat Gab. de donat.concl.1.n.67.Matt.Cunno. de pact.lib.1.cap.6.n.226. amp.5. Gratia. discep. 474.n.9.de communi Intrigl.sing.87.n.126.lib. 3. Mago.dec.Flo.64.n.50.51.

2001 Contrarium quando cum iuramento d.statuto vel insinuationi etiam æquipollentibus verbis renunciatum fuisset Laderch.Imolen.cons.83.per totum Thesaur.Q.forens 89.n.4.lib.3.Rota.Roman. decis.683. n.10. par.1. diuersor. & ita potest 4. limitatio proxima sublimitari.

2002 1.Sublim.4.limitationẽ non procedere quando huiusmodi statuto specificè, & expræsè renunciatũ fuisset cum iuramento, quia sicut insinuationi secundum magis communem potest cum iuramento renunciari, ita & statuto huic Federi, de

Sen.

Sen consil.281.n.2. Cur.iun.consil.141.n.22. Seraph. priuil. iuram.73.n.48. post Soc. consil.77.nu.19. ante finem. lib. 1. de cõmuni omnium Laderch. Imolens. consil.83.n.3. in fine Rota. Rom. decis.683. n. 10. part. 1. diuerso, Cunno.d.amp.5. vers. temperãda subdentes generalem renunciationem iuratam non sufficere.

2003 1. Amp. d. primam sublim. sat esse per æquipollentia verba statuto fuisse renunciatum Rota. Roma. supra & omni legum auxilio renunciatum sat esse Laderch. supra.n.4. Turret.consil.97.n.41.lib. 1. & Odd.consil.24.n.19.

Lim quando etiam iurata statuto sine insinuatione nulla sit Mandos.ad Rom.consil.26.lit.E. in fi.

2004 2. Sublim. non procedere in donatione ob causam de communi testatur Turret.consil.46.n.18.lib. 1. si tamen liberalitas excludatur & necessitas in donante probetur Dec. in l. vt liberis. nu. 26. C. de collat. Rot.dec.354.n.7. coram Caualer. nisi excessus sit modus remunerãdi, tunc enim pro excessu insinuari debet Rot.dec.200.n.12. nouis diuers. par. 5. & causa debet esse finalis non impulsiua etiam matrimonij.217.n.20.

2005 3. Sublim. non procedere quando post donationem quandocumque fieret, nisi enim donatio nulla sit quandocumque sufficeit insinuari Rol. consil.63. n.51.lib.4. Turret. supra n.23. secus dicentes quando insinuatione non facta donatio inualida esset, & tunc iudicis decretum & Papæ authoritas ac tacita ratificatio transactionis minoris effectu maioris eum non validat Rot dec.57.par.2. recentis.

4. Sublim quãdo Principi facta esset vel ab eo Moz. de dona. tit de substant. dona.n.15. Odd. consil. 24. n.21. Rim. in §. 1 n 447. & seq. de dona. Institut. vel confirmata Alba. consil 4.n. 23. dixi in tractatu donationum. vel coram Iudice Dec. consil. 536. n. 14. Gab. de donat concl 1.n.46. & alijs casibus vt per eum. Rot.dec.552.n.5.par.2. recentis non requiri ait ob decretum iudicis nec in transactione Surd. de ali. tit. 8. priuil. 72. non requiri piæ causę fauore, dotisue nec in donatione ob causam ac donatarij fauore facta & Gall de exc. luc. tit. 4. exc.2.n.41. & seq. vbi etiam nec in mutua nec in facta scolarii nec pro captiuis redimẽdis nec in facta vel confirmata a Principe nec si causa mortis nec in casu l. cum te C. de donat ante nup. & l. si donatio per epistolam C. de donat. sed cursu 30. annorum præsumi. Put.dec.136.n.3.lib. 2. dec. 5. n. 3. par. 1. diuerso.

2006 5. Lim. non procedere in donatione facta inter Iudeos quæ non validatur adhibito iuramento Castr.consil.90.n.2.lib.1. Rim. in. Iun. in §. 1. n. 275. Institut. de donatio. Tiraq. de primogenit. Q.66. n. 32. Ceuallos. commun. opin. contra. commun. Q. 222.n.24. Gutierez. in l. nemo potest.n. 341. delegat. primo Rim. Iun.consil.72. n. 28. 29. Manci. de iuram part.4 eff. 19.n.13.

2007 Contrarium tenet Seraph. priuileg. iurament. 67.n.39. latè Gab. de donation. concl.3.n. 26. vide supra amp 39.

2008 1 Sublim. non procedere quando Iudeus cum Christiano contraheret tunc enim iuramento stare tenebitur Castr. supra.nu. 3. Seraph. priuileg. iuramen.73.n.77. & priuileg.123.n.7.

2009 6. Lim. non procedere stante statuto quod sine insinuatione donatio non valeat, sed vel iuramentum dolo, aut fraudolenter, vel simulatè appositum censeri disponat, tunc enim iuramentum insinuationis defectum non suppleret Gab. consil. 142. n.19. vbi testatur ita Rotam Roman. sæpè iudicasse Seraphin. d. priuileg. 73. n. 77. & ita tenuit Rot. Roma. in Tolent. donationis. 17. Maij 1599. coram Arrigonio Maresc. resolutio 27.n.13.lib.2. Cęs. de Gras. decis.150.n.14. Mandos. ad Roman. consil.26. lit. E. in fine. Rot. decis.385. part.2. recent. Rot. in Toletan. donationis. 17. Maij. 1599. coram Arrigonio Ricci. collect. decis. 1253. in fine de magis communi Cunno. de pact. lib. 1. cap.6. nu. 226. amp.5. vers. præterea

2010 7. Lim. non procedere quando insinuatio à statuto pro forma requiretur, ea etenim non seruata actus iuratus inualidus existeret Eugen. consil. 88.n.56. & 57. Rota. Roman. decis 729.n.1. & seq. in 4. parte diuerso. loquens de statuto & insinuationem & iuramentum requirente & infra lim. 10.

2011 8. Lim. non procedere vbicumque donatio non insinuata sine iuramẽto esset ex se valida, tũc enim iuramentum nihil operatur Seraph. priuil. iuramẽ. 73.n.78. casus plures congerens quibus donatio sine iuramen. subsistit ac sine insinuatione & Gab. de donation. cõclusio. prima est Carpan. super statut. Mediolan. lib. 1. cap. 324. Surd. consil. 290. n. 52 & Vital. de clausul. tit. an legi insinuat. requir. renuncia. poss. pag. 900. & seq.

2012 9. Lim. non procedere nisi iuratum fuerit tactis sacrosanctis euangelijs aliisue sacris scripturis alias enim iuratum nõ videtur si scriptura prophana tacta fuerit Docto. in authent. sacramenta puberum C. si aduers. vendition. Cassan. consil. 7. n.18. 19. Bello. consil 4.n.3. Rim. Iun. cõs. 592.n.56. quod si de summa rerum donationis agatur sic intelligi & seruatum testatur, ac verborum formalitatem requiri probat Peregr. consil. 80. n. 10. lib. 2.

2013 Contrarium consuetudine communiter seruatur vt quamlibet scripturam tãgere sufficiat ad sacra Dei Euangelia habito respectu & consideratione Doc. plures in d. authent. sacramenta puberum. C. si aduers. venditio. Rim. Iun. in §. 1. n. 280. Inst. de donation. Eugen consil. 7.n.55.

2014 10. Lim. non procedere quando certa forma à statuto præscripta fuisset forma enim per iuramẽtum vel æquipollens suppleri non potest, at præcise debet obseruari Eugen. consil. 7.n.56. & seq. Becci. consil. 62.n.42. & sequenti. vide supra lim. 61. & 7. lim dictæ secundæ ampliationis Rim. Iun. consil. 592.n.56. Maceraten. resolucion. 31.n.19. lib. 2.

2015 Sublim. non procedere nisi in forma substantiali & publico fauore principaliter inducta, secus si fauore partium hoc enim vltimo casu etiã absq; iuramento partes ei renunciare possunt Gozad. consil. 40.n.5. & 6. Seraph. priuil. iurã. 130. n. 6. & 7.

2016 11. Lim non procedere quando iuramentum nulliter fuisset interpositum vt puta forma decreti non seruata, vel non impletis implendis, alijsue iuramentum inualidum reddentibus, tunc enim iuramentum quia nullum insinuationis defectum

supplere

supplere minime potest Rim. Iun. cons. 592. n. 56. Bero. cons. 59. lib. 1. vbi quando clam & dolose donatio facta esset & alicui coniuncto in sua domo. Eug. cons. 88. n. 56.

2017 12. Lim. non procedere quando vltra ius commune municipali etiam iure insinuatio exigitur, tunc enim nō suffragaretur iuramentū de communi Cur. Iun. cons. 141. in fine Thob. cons. 108. nu. 8. de communi testatur. Ces. de Barz. decis. Bonon. 94. nu. 6.

2018 13. Lim. non procedere quando priusquam donatio fieret donator non donare iurasset, tūc enim secundum iuramentū nihil operaretur contra primum Vasq. de succes. creatio. lib. 2. §. 18. nu. 161. Durant. de arte testandi tit. 11. caut. 19. num. 6. vbi fortius si in casu donationis alteri res donatas censeri iurasset.

2019 14. Lim. non procedere quando alio defectu donatio corrueret vt puta quia à minore facta fuisset Soc. Iun. cons. 8. nu. 18. lib. 4. vel suspecta esset Alba. cons. 77. n. 33.

15. Lim. non procedere quando statutum iuramentum & insinuationem requireret Eug. cons. 88. n. 57.

Post biennium vero exceptio non numeratę dotis opponi non potest sed non ideo præsumpta donatio tollitur, & contrarium probari potest Rim. Iun. cons. 260. n. 39. Rot. dec. 61. par. 2. recentior. 67. coram Ludouis. nu. 6. Cocci. dec. 411. & 499.

Augmentū dotis in pecunia vel mobilibus creditorib⁹ nō preiudicat si cōfessatū sit secus si in immobilib⁹ etiam æstimatis consistat Pereg. dec. 141. nu. 3. & quoad præsentes non obesse etiam probata veritate augmenti pecunia vel mobilibus, quoad futuros secus fraude non probata nisi creditores etiam ficte augmentum confiteantur. nu. 5.

2020 109. Lim. non operari iuramentum in his quę non pendent à potestate Iurantis, vt puta quoad præiudicium tertij l. nam & postea §. finali. de iure. iuran. Tiraq. in l. si vmquam in præfation. n. 92. & 164. C. de reuocan. donatio. Alcia. cons. 167. nu. 8. Ceph. cons. 101. in fine Surd. decis. 208. n. 4. & supra lim. 43.

2021 110. Lim. nam iuramentum non anget obligationis substantiam sed ei robur solummodo addit Oldrad. cons. 238. Dec. cons. 408. n. 7. & sequēt. Surd. decis. 3. n. 9.

2022 111. Lim. iuramentum non impedire nec tollere præscriptionem puta pacti de retrouendendo, nam eo non obstante præscriptio ordinaria curret puta annorum triginta in actionibus personalibus vel saltem non tollet quadragenariam Ang. 55. n. 3. Cuman. cons. 91. in fine Bero. cons. 155. n. 10. & 11. lib. 1. Ias. in l. si mater n. 5. C. de instit. & substituit. Felin. in rubr. de præscription. n. 15. Balb. de præscriptio. 4. part. 5. part. principal. Q. 3. n. 2. Cassan. in consuet. Burgund. rubr. 5. §. 1. n. 14. colū. 807. Vinc. de Franch. decis. 48. n. 1. in fine de magis communi testatur Boer. decis. 182. nu. 7. Decia. cons. 13. n. 45. versic. immo idem lib. 2. Soc. Iun. cons. 145. n. 62. lib. 1. & Couar. variar. resolutio. lib. 1. cap. 9. n. 6. versic. quarto. Decia. cons. 10. nu. 72. & sequent. lib. 1. ex mente omnium probans annos quadraginta non excedere Rebuf. in l. 1. in primo notab. nu. 55. in fine C. de sentent. quæ pro eo quod interest Tiraq. de retract. conuention. §. 1. glo. 2. nu. 7. Cepha. cons. 43. n. 12. de magis communi etiam testatur Cacchera. decis. Pedemont. 21. n. 14. & sequent. Meno. cons. 201. nu. 123. & cons. 896. n. 30. & de magis communi etiā testantur Viui. communi opinio. 579. & Surd. dec. 3. nu. 8. & Mantica. de contract. lib. 4. tit. 31. n. 28. & sequent. vbi contrarijs respondet. tenuit Rota. Roma. in vna Florentina bonorum 19. Februarij. 1593. coram Pamphilio & veriorem inquit Decia. supra.

2023 Contrariam sententiam quod iuramentum præscriptionem impediat ne dum triginta annorū sed & quadraginta; vel saltem operetur vt quadraginta annis perpetuetur actio & non minori tempore præscribatur æquam & veriorem dicit Rebuf. supra d. n. 55. in fine Gherard. de Petra. Sanct. sing. 18. n. 14. & sequent. Crau. cons. 71. n. 2. de cōs. Ruin. cons. 150. n. 4. lib. 4. & Caccheran. decis. pedemont. 69. sub n. 12. versic. contrariam & Viui. decis. 424. n. 28. Minsinger. centur. 1. obseruation. 16. n. 3. & 4. de communi etiam Couar. supra. n. 7. de magis communi Gab. cons. 144. n. 34. & seq. & n. 66. lib. 2. & Rolan. cons. 25. n. 30. lib. 2. vbi etiam veriorem inquit. Gab. de præscriptioni. cōclus. 6. n. 16. Cepha. cons. 700. n. 23. & 24. de magis communi Borgni. decis. 16. num. 24. lib. 2. & Thesaur Q. forens. 72. n. 3. lib. 2. Cepha. cons. 724. n. 35. de communi Onded. cons. 82. n. 60. & sequēt. lib. 1. de magis communi in eo qui soluere iurauit Lambert. de contract. mul. glo. 3. n. 70 & de statuto eam inducēte in fine n. 13. 14. Gab. de iur. iur. concl. 2. n. 3. Baue. de virtu. iuram. n. 42. & 69. Intrigl. sing. 99. n. 108. lib. 3. licet aliqui restringant ad litis decisorium Caroc. de iuram. decis. Q. 22. n. 2. Cag. in l. 2. n. 86. & seq. C. de pact. inter emp. & vend. Boer. dec. 211. n. 19. Alb. Brun. cons. 38. nu. 20. de communi Grat. cons. 41. nu. 14. lib. 1. Surd. dec. 3. n. 15. 64. n. 32. in fi. Bursa. cons. 23. num. 21. Scain. Rot. Bono. dec. 112. n. 75. & seq. vbi etiam renunciatum censeri ex promissione perpetuo obseruandi & 40. annis iurata perscribi Marta. dec. Pisa. 125. n. 10. Rot. Bono. dec. 11. n. 5. & seq. in nouiss.

2024 1. Distingue vt prima procedat vbi super obseruantia contractus simpliciter iuramentum appositum fuisset, vt si partes contractum obseruare promisissent & non contra venire aliqua ratione vel casu & iurassent tunc enim ex quo iuramentū à contractu interpraetationem recipit non excludetur ordinaria præscriptio. secunda autem quando constaret de mente & consensu præscriptioni renunciandi cum iuramento, quia cum de iure canonico attendendo in materia iuramenti contractum formet, præscriptioni renunciatum censebitur Felin. rub. de præscription. nu. 15. versic. sed forte. Gozad. in l. 2. n. 83. C. de pactis inter emptor. & venditor. Rube. cons. 3. n. 8. Cagnol. in d. l. 2. n. 86. versic. opinio. Gab. de præscriptio. concl. 6. n. 13. Couar. varia. resolut. lib. 1. cap. 9. n. 6. in fine Gab. cons. 144. n. 54. & sequenti. lib. 2. Meno. cons.

conſ.201.n.122.de communi Surd.decis. 3. n. 14. de Mantica.ſupra.n.31.Ambroſin.decis.27.n. 15.

2025 Contrarium tenent multi quos refert Surd. d. decis.3.n.14.& ex magis communi quod ſufficiat fuiſſe iuratum attendere & obſeruare vt ſecunda procedat opininio & ita iudicatum fuiſſe teſtatur Theſaur.d.Q.72.n.3.

2026 2. Diſtingue quod aut emptor ſimpliciter retrouendere promiſit, aut ad omnem venditoris petitionem & prima procedat ſi iuramentum in fine contractus poſitum fuiſſet; aut vero retrouendere promiſſum fuerit quoties, quandocumque, vel in perpetuum & hoc vltimo caſu omne tempus etiam vltra annos triginta contineatur & vltra triginta annos emptor retrouendere tenebitur propter iuramentum, & ſecundæ locus erit. Cag.in d.l. 2. n. 86.verſ.opinio.qui ſubdit ſecundam opinionẽ procedere etiam ſi de retrouendendo ſimpliciter pactum irritum fuiſſet, & poſtea in fine inſtrumenti addita clauſula quæ omnia promiſerunt perpetuo attendere & inuiolabiliter obſeruare, nulloque vmquam tempore cõtrauenire aliqua ratione vel cauſa & cap. iuramento adiecto, quia & hoc caſu præſcriptioni renunciatum cenſeretur vt per eum & Gab. conſ.144.n.50.& ſequenti. & n.66. & ſeq. receptiſſimam dicit lib.2.

2027 3. Diſtingue quod aut inſtrumentum contineret aſſertorium iuramentum dumtaxat & primæ opinioni locus exiſtat, aut promiſſorium quo cum partes promiſiſſent obſeruaturus contractum, & ſecundæ locus eſſe poſſit Couar. d. n. 7. verſic. cæterum ſi Angeli.

2028 4. Diſtingue vt ſecũda opinio ita demum procedat ſi iuramentũ delatum fuerit ad ſimilitudinẽ iuramenti deciſiui a creditore debitori præſtari ſoliti, tunc enim actionem & obligationem perpetuat & impedit præſcriptionem nempè ſi detur ſecundum theoricam Bar. in l.2.in fine de iur. iurã. prima vero ſi fuiſset in contractu ſimpliciter iuratum l. nam & poſtea; § ſi is qui temporali de iure iuran.vbi Docto.omnes Gab.conſ.144.nu. 62.lib. 2.Coua.d cap.9. n.7.Surd decis.3.n.13.

2029 Contrarium nempe etiam extra iudicium in contractu appoſitum indiſtinctè perpetuationem operari tenent Seraphin de priuileg. iuram. priuileg.50.n.3.& ſequenti.& Onded.conſ.82.n. 60. & ſeq.lib.1.ſub dubio tamen.

2030 5. Diſtingue quod aut iuramentum tendit ad obſeruantiam promiſſionis, & pacti de retrouendendo, & opinio prima procedat. Aut vero conſtat ſuper temporis renunciatione iuramentũ præſtitum fuiſse, & tunc quia conſtat de partium conſenſu annorum triginta præſcriptionem impediet & ſecundæ opinioni locus erit Fel in.in rubr.de pręſcriptio.n.15. Fallent.4. vbi Aleia.nu.69. Alex l. nemo poteſt n 26 de legat. primo Gherard.de Petra Sanct.ſing.18.n.14.& ſeq.Cag.in l.2.n.98.C.de pact. inter empto.& venditor. vbi Lup.§.3.n.101.

2031 1 Amp. ſecundam opinionem contrariam limitationi 111.procedere quamuis generale iuramentum in fine contractus appoſitum fuiſset, quia vt actus valeat omni meliori modo operatur Ripa. in l. nemo poteſt. n. 111. delegat. primo Caſsan. conſ.11.n.41.Boer.decis.211.n.19.Ruin.cõſ.111. n.6.lib.1.Cag. in d.l.2.n.86. C. de pact.inter emptor.& venditor. Bero.Q.5.n.4 Rol. conſ.25 n. 30.lib.2.Gozad.in d. l.2. n. 79. Gab. conſ. 144. n. 58.lib.2.Viui. deciſ. 424.n.29.Onded.conſ. 82. n. 60.& ſeq.lib.primo. Bero. in rubr.de præſcrip. nu. 75.Seraph.priuileg.51.n.9.

2032 Contrarium tenuere quamplurimi vt teſtatur Gab.vbi ſupra n.65. & Surd deciſio.3.nu. 14. Felin. in rub.de præſcript.n.15.poſt Ang. conſ.55. n. 3.Ruin.conſ.88.n.15. Guid.Pap. deciſ. 199. n. 3. Guliel.de Bened. in cap. Rainutius verbo teſtamentum.3.n.41.de teſtament laiè Gutierez. de iuramento confirmator contract.part. 3 cap. 1.n. 14.de magis communi Mantica. de contract. lib. 4.tit 31.n.28.& ſeq.

2033 Diſtingue quod aut debitor eſt in mala fide ob rei alienæ ſcientiam, & tunc nunquam præſcribat, aut verò eſt in bona fide quia veriſimiliter credere potuerit ex aliqua cauſa præterquam à temporis curſu procedente creditori fuiſse ſatisfactum & tunc præſcriptio decurrat, ſi ſuper contractus obſeruantia iuratum fuiſset de magis communi Caccheran.conſ.31.n. 12. 13. 25. & ſeq. & Surd. decif. 3.n.8.& ſeq.

Pupillari ętate durante non currit præſcriptio etiam cœpta cum defuncto, non cœpta verò nec etiam poſt pupillarem minoritate vigente curret vel reſtitutio in integrum dabitur. Odd. de reſt. in int. Q 90. receptiſſimam probat Seain. Rot.Bono.dec. 112.n.74 et 90.

2034 1. Lim. ſecundam opinionem quatenus continet iuramentum perpetuare actionem vſque ad annos quadraginta (quam ſententiam fere omnes tenere comperio) non procedere ſi ſtatutum poſt annos triginta tolleret inſtrumenti vires, tunc enim niſi aliunde probetur iuramentum nõ etiam inſtrumẽto probaretur, nec effectũ perpetuationis operari poſset. Pute.dec.116.n.3. lib. 1. vide ſupra amp.63. Boui.de ſtatut.præſer.glo.29. nu. 2. Surd. conſ.361.n.13.

2035 1. Amp. d. primam limitationem procedere non obſtante quod ſtatutum non compræhendat actum vel contractum iuratum quia inſtrumentũ differt à contractu Pute.ſupra.n. 4. et ſeq. Mœda. decis.5. de præſcriptio, alias decis. 227. Anto. Aug. de iure.iuran. n.13.Seraphi deciſio.718.n.1.

2036 2. Lim. non procedere in iam diuerſa cui renunciari poteſt Rom.conſ. 201. n. 5. Feli. in rubr. de præſcrip n.12. Viui.communi opi. verbo. ſtatutariæ in fine Seraph.d. priuil. 51.n.8.

2037 3. Lim. non procedere in hærede iurantis qui præſcriptionem inchoare poteſt ac perficere Caballo. millelo. 601. Petrut. in l. 1. nu. 213. de iur. iur. Seraphi.d.priuileg.51.n. 10. Manci. de iuram. par.4.eff.85.n.31.

2038 4. Lim. non procedere in iuramento nullo quod nihil poteſt operari, ſi omnimodè ſit nullũ.l. 4.§.condemnatum de re iud. Seraph. d. priuileg. 51.n.12. et ſeq.

2039 5. Lim. non procedere in præſcriptione centenaria.hæc enim ſi nulla iurata diſpoſitione compræhenditur niſi aliquis per ſe et ſuos hæredes aliquod

15. nu. 20. In contractibus non attenditur vltimi proximitas,& non collectiuo, sed appellatiuo nomine facta vocatione Pereg. d. art. 20. 21. 51. n. 59. Mona. dec. Flo. 53. & grauati attendi maxime ex coniecturis & alienatione prohibita Rot. dec. 109. nouis. diuers. & è contra grauantis ex coniecturis dec. 107. coram. Buratto.

Filio legitimato extende vsusfructus ad alimenta restringatur Surd. de alim. tit. 2. Q. 15. vbi latè quando vel non ad ea restringatur etiam pia causa filiis substituta & tit. 5. Q. 3. n. 27. 9. Q. 16. si sit vxori relicta, si dotes non petat, eo acceptato dotes non posse vnquam repetere, licet non petitas à sponte soluente exigere possit & Meno. cons. 201. nu. 46. Rim. Iun. cons. 42. n. 109. Borg. de vsuf. n. 134. nō amitti si relictus sit donec dos non petatur. & quādo ad alimenta restringatur Pereg. dec. 38. Intrigl. sing. 96. n. 224. Gall. de excep. 16. non restringi si in parte vxor hæres instituta sit, vel de mente testatoris constet puta ex substitutione & prohibitione Falcidiæ ac Trebellianicæ Rota. dec. 241. part. 5. diuers.

Vsusfructus vero ad heredes vsufructuarij nō transit, nisi pro rata temporis pensionis domus, & molendini, quia quotidie percipiuntur Peregr. dec. 40. n. 2. & dec. 83. vbi latè, vestesque lugubres deberi probat.

Partus vero legitimus erit circa 11. mense ab obitu viri editus Marta. dec. Pisa. 153. de communi. Mins. cent. 6. obs. 40. n. 11. licet dissentiat Pancirol. cons. 15. Sed 5. 6. & 8. mense natum pro non nato haberi ex communi ori Assis. concl. 37. vbi etiam signa vitalis & Turret. cons. 23. nu. 7. lib. 1. & Viui. dec. 461. cuius natus præsumatur primi vel secundi nisi in 10. mense, & 9. natum præsumi probant & vide Masc. concl. 1151. Meno. præs. 52. lib. 6.

2040 1. Sublim. 111. limitationem non procedere quando expræssè fuisset præscriptioni renunciatum etiam respectu annorum triginta cum iuramento tunc enim ea sublata cēseretur Alex. in l. nemo. potest. n. 25. in versic. putarem tamen. delegat. 1. per cap. cum contingat. de iure iuran. Ripa. in d. l. nemo potest nu. 111 Boer. decis. 328. ante finem Cagnol. in l. 2. n. 86. in fine C. de pact. inter empto. & venditor. Ruin. cons. 111. n. 1 lib. 1. & cons. 150. nu. 10. lib. 4. Balb. de præscriptio. 5. par. 5. part. Q. 6. n. 3. Bero. Q. 5. n. 4. Aufrer. in add. ad Cappel. Tholos. decis. 221. n. 2. Cepha. cons. 700. n. 14. Rol. cons. 25. n. 29. 30. lib. 2. Bertaz. cons. crim. 457. nu. 22. Cassan. in cōsuetud. Burgun. rubr. des Foresiz. §. 8. n. 2. col. 1479. versic. item quando conuentum Marsil. sing. 141. de communi Viui. commun. opin. 626. n. 2. Caballi. milleloq. 601. Seraphin. priuileg. iuram. 51. n. 4. & 8. de magis communi Gab. cons. 144. n. 33. & sequenti. lib. 2. & Thesaur. Q. forens. 41. n. 14. lib. 1. Io. Annib. in d. l. nemo potest n. 540. & 563. Meno. cons. 201. n. 122. Decia. qui saltem eam perpetuare inquit vsque ad 40. annos. cons. 44. n. 22 lib. 1. & Gutierez. de iuramen. confirmator. contract. par. 3. cap. 1. n. 14. de magis cōi Manci. de iuram. par. 4. eff. 186.

2041 Contrarium tenent Ang. cons. 55. n. 3. & post Cuman. & alios ab eo citatos Ias. in d. l. nemo potest n. 83. Crot. n. 75. Bero. in rubr. de præscription. n. 74. & seq. vbi rationes & fundamenta affert Vasq. de testat potent. lib. 1. §. 10. n. 9. Boui. de statutar. præscriptio glo. finali n. 30. & 31.

2042 1. Lim. d. primam sublim. non procedere in præscriptione longissimi temporis merè odiosa, cui nec etiam iure iurando renunciare licet, quoniam iuramentum contra litem odio negligentis appositum, non obligat Capella Tholos. dec. 221. vbi Aufrer. in addit.

2043 Contrarium quia iuramentum actionem perpetuat vsque ad annos quadraginta, sicque posse annorum triginta præscriptioni renunciari cum iuramento tradunt Docto. in l. nam & postea §. si is qui temporali. de iur. iuran. de communi testatur Gozad. in d. l. 2. n. 92. C. de pact. inter emptor. & venditor. etiam citra iuramentum Crau. cons. 71. n. 2. de communi Soc. Iun. cons. 165. n. 62. lib. 1. & Grat. cons. 41. n. 2. lib. 1. & Couar. variar. lib. 1. cap. 9. n. 7. & Seraphin. priuileg. 51. n. 8. & Bursat. cons. 23. n. 21. Surd. decis. 3. n. 21. subdens non tamen vltra annos quadraginta perpetuare Turret. cons. 63. n. 15. lib. 2. de magis communi Thesaur. Q. forens. 41. n. 14 lib. 1. secus dicens post Seraphi. supra in quadragenaria. Decia. supra d. n. 22. et in sublimitatione citati vt supra sub n. 646 amp. 310.

2044 1. Lim. hanc postremam opinio. perpetuationem ad quadraginta annos vigore iuramenti inducentem procedere tantum pro tempore annorū quadraginta, non tamen vltra dictum tempus Docto. in l. nam & postea §. si is qui temporali de iur. iuran. Gozad. in l. 2. n. 81. C. de pact. inter emptor. & venditor. Soc. Iun. cons. 54. n. 7. lib. 1. & cons. 145. n. 63. lib. 1. Crau. cons. 71. nu. 2. Cepha. cons. 724. n. 35. & sequent. Rol. cons. 25. n. 20. lib. 2. Brun. cons. 38. n. 20. de mente omnium testatur Decia. cons. 10. n. 74. lib. 1. & cons. 13. n. 59. lib. 2. Coua d. cap. 9. n. 7. Menoch. cons. 201. n. 123. latè Gab. cons. 144. n. 59. & 60. lib. 2. Boui. de statut. Vrb. præscriptio. glo. 19. n. 126. & 127. Seraph. priuil. iuram. 51. n. 8. ex communi & Surd. decis. 3. n. 15. & de magis communi Borgni decis. 16. n. 24. lib. 2.

2045 Contrarium nempè vsque ad annos centum perpetuare non tamen vltra, quia centenaria præscriptio numquam sublata censetur Cag. in d. l. 2. n. 86. Balb. de præscriptio. 5. part. princip. Q. 9. n. 2. Tiraq. de retract. conuen §. 1. glo. 2. n. 25. Lup. in d. l. 2. comment. 2 §. 3. n. 101. ad finem C. de pact. inter empto. et venditor. et semper obstare centenariam præscriptionem nisi aliud actum fuerit Cag. in d. l. 2. n. 87. et 88. dixi in tractatu empt. et venditionum et in tractatu præscriptionis.

Quod si etiam sine iuramento conuenerit vt quoties præscriptio sit completa. emptor promittat reuendere et præscriptioni renunciet, tunc præscriptio cessabit Tiraq de retr. conu. §. 1. glo. 2. n. 39. Decia. cons. 95. lib. 3. Bur. in l. nemo potest. nu. 22. Ang. n 2. Ias. n. 85. de leg pri. Bal. in l. 2. n. 3. C. vt in posses. legat. Rom. in rubr. de recep. arb. n. 26. Cepol. caut 65. n. 2. Feli. in rub. de præscrip. n. 17. Aret. in §. 1. n. 5. in fi. Instit. de vsucap. Gher. sing. 18. n. 29. Aufr. ad Tholos. dec. 221. n. 3. Boer. dec. 328. n. 5. de communi omnium Boui. de stat. Vrb.

præ-

præscri.glo.29.n.25.26.& Vasq.de success.creat.§.10.n.23.& Gutier.in d.l.nemo.potest.n.496.Manti. de contract.lib.4.tit. 31.n.75. Paeif. de salu. interd.insp.5.cap.1.n.89.& secunda edit. n. 112. Senat Dolan.dec.21. in fi.

Contrarium tenent Boui. supra.n.26.Balb. de præscr. 5.par.5.par.Q.6.nu.4.Caldas. de restit. in integr. verbo. sua facilitate n.87.de communi Villalo. lit. P.n.273.Ripa. in d.l.nemo potest n.119. Vasq. supra Marta.claus.184.par.1.

1.Lim.primam opi.in præscriptionibus quibus renunciari nequit, ne via sic fraudibus aperiatur Feli.supra n.27.Crot.in d.l. nemo potest. n. 79. not. vlt.

Non currit autem præscriptio contra ignorantem titulum habere, contra agere non valentem, nec si præscriptum sit contra impeditum de facto nec contra pupillum nisi contra maiorem cœpta esset, nec datur restitutio licet hoc sit controuersum Surd. dec.4.n.16. Odd. Q. 88. Gallus de excep. succes. tit.1.exc.5.nec ob malam fidem nisi completa præscriptione superuenisset ex communi nu. seq. nec si à Principe sublata esset, vel pacto, vel si allegata non sit, vel citatione valida interrupta Gall. supr. nu.seq contra igorantes autem longissimi temporis currere licet ex iusta causa detur restitutio ex Thes. dec.134.& ex communiori ciuilem tollere, & naturalem inefficacem reddere proba. Gall.n.5.

2046 112. Lim. nam iuramentum in contractu vel alia dispositione positum rebus sic stantibus intelligitur, & in eodem statu manentibus Docto. in l. finali, qui satisdar.cogan. & in cap. quemadmodũ de iure.iuran. Bal. in l.finali.n.5.C.de non numera. pecun. Federi. de Sen. cons. 281.nu. 1. Ancharan. cons.84.n.3.Dec.cons. 335.n.3. Paris.cons. 69.n.42.lib.3.post Abba.in cap.veritatis.n.39. de dolo & contuma. Rolan.cons.7.n.57.lib.3. 1. nu. 165. lib.2.& cons.99 nu.11.lib.4.Rim. Iun.cons. 5. nu. 129.& cons.59.n.74.& sequent.latè Tiraquel. in l. si vmquam in præfation. nu. 166. C. de reuocand. donatio Natta.cons.50.n.2.& cons.110.n.16. Decia.cons.54.n.25.lib.1.de communi Gutierez. de iurament. confirmator. contract. par.1.cap.71.n.6. vbi propterea infert iuratam renunciationem non extendi ad ius renunciationis tempore minime competens. Bursat.cons.342.n.13. & sequent. vbi de pactis iuratis in conclaui ab Eminẽtissimis Cardinalibus initis quod à Papa reuocentur, prout & ab Episcopo per canonicos conuenta Guid. Papa.decis.96.n.3.vbi quando quis iurasset non exercere artem nec feudum accipere, quoniam intelligetur dummodo aliter honestè viuere possit Corset.sing. verbo. iuramentum vbi de statuto iurato. Franc. Marc.decis.43. part. 1. Bero.con.148. n.8. & sequenti.lib.1. qui dicit non posse iurantem cõtrauenire ex iure super venienti ex facto suo & cõs. 53. n.36. lib.3. Surd.cons.264.n. 42. & cons.480. n.16.& decisio.289.n. 11.& seq. Cæsar. de Barz. decis.118.n. 11. Bonacci. tracta. moral. disputat. 4.tom.2.Q.1.puncto. 16. vbi multifariam infert. Marta. claus.143. part. 1. & claus.73. part. 3. Gutierez. pract.QQ.lib.5.Q.42.nu. 38. Mantica. de contract.lib.2.tit.4.n.93. Onded.cons. 111.n.49. lib. 1. subdens ex noua causa contrauenire posse num. seq. & Becci. cons. 58. n. 23. & ad causam præsentem referri Rim. Iun. cons.72.n. 26. 27. de quo dixi in interpretationibus pactorum seu contractuum.verbis,rebus in eodem statu.vbi regulam ampliaui, & limitaui multis modis Sanchez. de matrimo.lib.1. disput.7.n.26. vbi de iurante vxorem eam ducere quæ postea fornicata sit. Seraph. priuileg.iuram.145.vbi exceptionibus superuenientibus Gratian.discept.884.n.9.Odd. de rest. in int. Q. 78.n.35. Viui. communi opi.562. Mago. dec. Flo.64.n.52.& ideo ad futura non extendi probat Odd. de fideic.Q.2.nu. 14. & seq. vbi de renunciatione iurata Surd. cons.274.n.12.vbi Iurans parere Imperatori intelligi quousque imperator sit.

2047 1. Amp. etiam si verba contractus in futurum extensiua forẽt adhuc rebus in eodem statu permanentibus intelligi deberent l. si ita quis. de legat.2. Ond.cons.111.n.50.lib.1. Seraphin. decis. 211. n. 3. per l. quero. §. inter locatorem locati. & l. tale pactum. §. final. de pactis. cum simil. Soc. Iun. cõs. 51.n.6.lib.3. vbi quod si valeat ab initio & ex post ad iniquum reducatur dispositio futurum respiciẽs quod ad æquum reduci debeat;

2048 Contrariam opinionem quando de futuris cogitatum fuisset tenent Roma.cons. 22. n. 3. versic. & primo. Soc.cons. 34. n. 5. lib. 4. Ripa. in l. qui Romę.§.duo fratres n.11. de verbo.obligatio. Bauer. de virtut. iuram.n.128. Alciat.cons. 80. n 2. Gozad. cons.27.n.9. Natta. cons.525.n.18.& seq. & cons. 548. n.36. Ruin. cons. 105. in fine lib. 5. Cacchera.decis. Pedemon.91.n.15. Seraphin. priuileg. iuram. 73 n.23. Meno. cons. 201. nu. 156. vbi rationem affert, quia superueniens ius secundum mentem partium regulatur, quæ est vt veniat sub prima dispositione & cons. 378. n. 40.

2049 2. Amp. procedere in materia quæ ad augmentum et diminutionem se haberet si superueniẽs casus præcogitari facile non potuisset Rota. Rom. decisio.127.n.3.part.1.diuersio.quæ est decis. Seraph.211.n.4.

2050 Contrariũ simpliciter et indistinctè tenet Cacchera.decis.pedem. 91.n.17.

2051 3. Amp. in iuramento fidelitatis Domino promisso ac præstito, qui Dominus esse desijt, nihil enim operatur Crau.cons.869.n.2.subdens Dominum subditis priuari si ab eo non defendantur.

2052 4. Amp procedere etiam si dispositio cõtineat verba quantumuis generalia Decia.cons.19.n.25. lib.4.

2053 5. Amp. in foro poli Lopez.de contract. lib. 2. cap.43. vers.sed quia.

2054 6. Amp. procedere in promissione de non offendendo iuramento roborata, que rebus sic stantibus intelligitur, nec stipulatio, nec pœna, si ex noua causa superuenienti contra fiat committetur Paris.cõs. 165.n. 28.lib.4.Moron.de treg.et pace. part.2.Q.16.n.3. Mascar. conclusio. 1131. n. 32. Ondede.cons.97.n.25.lib. 1. et Farinae. Q. crim. 107.n.95.et 411.

2055 1. Lim. non procedere fisco ad pœnam agente Ceph. cons.35. n.27.

2056 Contrarium tenet Ceph. reprobato Bertaz. cons.

conf. etiam. 151. n. 10. vbi nec fiscum in casu iusto agere posse quamuis Ceph. secus tenuerit.

2057 7. Amp. in literis cambij per mercatorem directis earum continentiam promittente eo cui scriptę fuere, & acceptante soluere; nā soluere promittens non tenebitur soluere; si ille cuius causa scriptę fuere & pecunias recipere debebat interim decoxisset. Rot. Rom. decis. 664. n. 1. part. 1. recentior. & decis. 679.

2058 8. Amp. vt si quis pontem manu tenere promiserit, quamuis teneatur si fuerit auctum onus refectionis intrensecę, circa eadem pontis latitudinem, vt puta si ex aqua perfodiente hoc eueneniret, secus tamen est si augmentum intensiuè crescat in maiori pontis latitudine tunc enim tempus cōtractus atiendi deberet. Bal. in l. non modus. n. 3. C. de seruitut. & aqua Gulielm. de Benedict. in cap. Rainutius. verbo. & sobolem. n. 56. de testam.

2059 9. Amp. in contractibus successiuis nā & in illis clausula rebus sic stantib⁹ intelligitur in esse Natt. conf. 548. n. 36. Chacchera. conf. 47. n. 16. de lęsione loquentes.

10. Amp. in renouatione emphiteusis vel concessione rei solitæ empht. Rot. dec. 360. n. 10. par. 1. diu.

2060 1. Sublim. lim. 112 nō procedere in dispositionib⁹ vniuersalibus quoniam cum in his detur augumentū & diminutio, res in eodē statu dicitur persistere l. grege de leg. 2. Loffred. in paraphras. feudo. col. 18. ver. nono Caccheran. decis. Pedemon. 91. n. 17. Seraphin. decis. 179. n. 23.

2061 2. Sublim. non procedere quoad ea quę tēpore variantur Ruin cōs. 79. ante num. primū. lib. 1. Seraphin. priuileg. iuram. 73 n. 23.

2062 3. Sublim. nō procedere quādo aliter partes cōuenissent, tunc. n. pacto stari deberet. Alcia. conf. 72. n. 3. Surd. conf 445. n. 16. Barbos. clausf. 74. in fi.

2063 4. Sublim. non procedere in actu duorum volūtate firmato & in contractibus vtrinq; obligatorijs Alcia. reg. 2. præsumptio. 16. n. 4. versic. ant loquimur Meno. lib. 6. pręsumptio. 37. n. 32. Mascar. cōclusio. 1423. n. 25. Rot. Rom. dec. 606. n. 5. par. 4. diuersor. sed aduertatur quod Alcia. loquitur respectu mutationis voluntatis, quam alterum contrahentium mutare non posse inquit nisi ex causa & casibus per ipsum exceptis; alioquin intellectus regulę & conclusioni receptissimæ quæ habet in contractibus etiam vtrinq; obligatoriis clausulam rebus ita stātibus intelligi vt patet. ex citatis in limitatione. 112. & patet latè ex Gargiare. patroci. 53. n. 4. lib. 2. Seraph. decis 179. & 612. n. 6. Surd. cōs. 445. n. 35. & seq. & cōs. 480. n. 16. aduersaretur.

2064 Contrarium tenet Dec. in c. 1. n. 6. de iud. Surd. conf. 136. n. 38. & proximè allegati.

2065 5. Sublim. non procedere literis cambij acceptatis quamuis literę apud creditorem mansissent, nā scribente ante earum solutionem decocto acceptans non liberatur, quia vel debitor erat, vel tanquam fideiussor soluere tenebitur de cōi. Vinc. de Franch. decis. 303 licet literis non acceptatis obligatio non oriatur Gonz. reg. 8. conc. glo. 26. n. 17.

2066 6. Sublim. non procedere nisi cesset causa finalis dispositionis Rot. Rom. d. dec. 606. n. 4. part. 4. diuerso. Marta. clausf. 143. par. 1. Ricci. in prax. tom. 3. resol. 354. in fine.

2067 7. Sublim. non procedere nisi ad excusationem acquirendam & moram euitandam; non autem vt agere quis possit statu etiam mutato nisi impleste doceat. Pute. decis. 259. n. 3. lib. 3.

2068 8. Sublim. non procedere quando superueniens causa, casusue à partibus pręuideri potuisset Caccheera. decis. 91. n. 16. Rot. Rom. citata per Marta. supra Ricci. supra. n. 10. Crau. conf. 707. n. 12. Marta. sup. n. 4. Mantica. de contract. lib. 2. tit. 4. n. 98.

2069 9. Sublim. non posse statum diei mutatū si eadē causa vigeret Gab. conf. 156 sub n. 16. lib. 1. Rota. Rom. decis. 10. n. 7. in collectis per Zacchia. ad Galles. de camer. obligatio. requiritur enim quod noua iusta causa, & incogitata superueniat Decian. conf. 39. n. 171. lib. 2.

2070 10. Sublim. nā d. clausula nō subintelligitur ad hoc vt noua inducatur. dispositio Gab. conf. 132. n. 43 lib. 1.

2071 11. Sublim. non procedere quando verba futurum respicerent, vel de futuro fuisse cogitatum appareret, tunc enim non intelligeretur rebus sic stantibus facta dispositio Caccheran. decis. 91. n. 15. post Roman. conf. 22. sub. n. 3. & præsertim renunciatione cum acceptilatione facta, vt per eum Crau. conf. 707. n. 22.

2072 12. Sublim. non procedere quando mutatio cū priori statu cōpatibilis esset Seraph. dec. 1444. n. 10.

2073 13. Sublim. non procedere nisi quando lex errorem præsumeret, vel natura contractus illud suaderet Mantica. de contract. lib. 2. tit. 4. n. 98.

2074 14. Sublim. non procedere nisi quoad ea quæ tempore contractus præuidere & ex cogitari non poterant, secus si præuideri & excogitari potuissent Roman. conf. 22. n 3. ante finem Alciat. conf. 137. n. 4 Menoch. conf. 156 n. 31. & conf. 201. n. 156. & conf. 219. in fine.

2075 15. Sublim. non procedere quando rerū status post incursam morā mutaretur, tunc enim superueniēs impedimentum non excusaret a mora & interesse Molina de contract. disputat. 272. n. 7. dixi supra n. 491. & 646. amp. 307.

2076 16. Sublim. non procedere quando impedimētum superueniens cessaret, obligatio enim adhuc subsisteret Molina. supra n. 8.

2077 17. Sublim. non procedere nisi ita rerum status fuerit mutatus, vt si ea mutatio promissionis tempore accidisset, non se promissor obligasset; secus est si promittens non penetrasset quod promisit, qd si penetrasset à promissione se abstinuisset sibi. n. imputandum est, si re non bene cognita se promittendo obligauit Molina. sup. n. 10.

18. Subli. nō procedere nisi nouus casus partis culpa superueniret Paris. de Put. de sindi. verbo. fideiussor. col. 3. Neuiz. conf. 66. n. 35. ex d. cap. quemadmodū.

2078 113 Lim. in promissione de vendendo, quæ tametsi iuramento roborata sit nō operatur dominij in eum translationem cui huiusmodi promissio facta fuit, sed alteri vendens promissor dominiū trāsfert & ille cui prius fuerat vendendi facta promissio, ad interesse tantum si sua referret agere posset Ias. conf. 117. nu. 1. col. 2. versic. & pondero. lib. 1. Beer. decis. 48. n. 19. & decis. 3. n. 8. vbi stante consensus defectu Asis. conclusio. 72. amp. 5. Laderch.

Imol. cons.84.sub.n.6.de cõi. Rol.cons.69. nu. 23. lib.3. Mantica.de contract.lib.4.tit.3.n. 7.

2079 1. Sublim. vt iuramentum saltem promissorem precisè obliget ad vendendum de cõi. Gozad. in l. 2.n.47 & seq. C.de pact.inter empto.& vendito.& Mazol.cons.82. n.2.Ceph.cons.41.n.18. & per totum.Rimin.Iun.cons.13.n.19.Boer. decis.3. nu.2. Thes.decis.233.n.7.Seraph. decis.805.n.3. vbi idẽ quoad hæredem.n.4. Caroc. de locato. tit. de promissio. locand.n. 12. pag. 50. in impræssione magna Vinc.de Franch.decis.48. n.1.ante finem Eugen.cons.50.n.16.& seq. in permutatione Tholos. decis.261. Mantica.supra.n.9. vbi quando cõtrahentium vterque iurauit de cõi.Cor.Iun. in l.si quis maior n.31. C.de transact.& in promissione renũciandi quod propter iuramentum renunciationẽ factam operetur Coua.in c.quamuis pactũ.3.part. in princ.n. 3. de pactis in 6. Ceuallos. cõn. opinio. contra commun. Q.209.n 4.& 5.

2080 Contrarium tenet Seraph.priuil.iurament.23. n 27 Laderch. Imolens.cons.84.n.6.& interesse si intersit tantummodo peti posse de cõi.Rolan.cons. 69.n.23.lib.3.Gamma.decis. Lusit.371.n.1. sed vlterius ibi instrumentum fieri debebat tamquam de substantia venditionis.

2081 1. Lim.d.primam sublim.vt si promissor obtulerit vendere, & ab oblatione facta duo mẽses fuerint elapsi, liberetur promissor ab vlteriori vẽditione facienda.l.qui Romæ. §. cohæredes. de verbo. obligation. Rom.cõs.182.in fine Tiraq.de retract. lignag.§.1.glo.9.n.112.Seraph priuileg.iuramẽt. 23.n.43.vbi citat Tiraq supra glo. 10.n.29.

2082 2. Lim.nam promittens vẽdere etiam sine traditione vẽdendo liberatur Tiraq. de retract. lig. §. 1.glo.2.n.41.& seq.Seraph.d.priuileg.23.n.44.

Sed venditor tradere tenetur alioquin emptori ad interesse tenetur eius iuramento liquidandum de cõi Moz.de emp.& vend.rubr.de natur.n.26 Rot.dec. 67.part.1.recentis.Plo.de in lit.iur.54.& seq. vbi tamen si tradere nõ possit interesse aliter esse probandum, &tradere posse dici cum qui constituit se possidere vel dolo fecit quominus tradere posset puta si alteri vẽdidisset casibus exceptis quib⁹ duobus vendi potest vt ibi, tradens etiam quibus casibus interesse non debeatur non facta traditione n. seq. vbi de interesse quanti plurimi & si res vacua sit teneri prçcise possessionem tradere Plo.& Moz. supra & vide infra tit.41.n.27.vers. interesse.

2083 3. Lim.vt si statutum prohibeat alienationem quoquomodo non valeat etiam pactũ vendendi vt dixi in tractatu incapacium c. 34. n. 784. ex Barba.cons.51.n.15.lib.1.Ancharan.Q.39.lib.1. Seraph.priuil.iurament.23.n.45.

2084 114. Lim.vt si statuto alienatio in forẽses prohibita sit, cum factum censeatur ob publicam vtilitatem, non valeat alienatio tam quoad rem prohibitam, quam quoad illius æstimationem, & iuramento minime firmetur Roma. cons.509. n. 2. 3. ratio enim d. statuti & publica in eo versatur vtilitas vt subditi diuites maneant, eisque facilius onera imponi possint vt per eum & Ripa. in l. filiusfamilias.in §. Diui.n.80.delegat. primo. Bertaz. de clausul. claus.18. glo.2.dixi in tracta.incapacium cap.34.n.774. & per totum cap. latè egi de hoc statuto.

2085 1. Amp.vt si statutũ alienationem verbis vniuersalibus prohibeat puta quoquomodo, quomodocumque, aliquo modo & similibus, non teneat etiam pactum vendendi vt dixi supra in tertia limitatione, primç sublimitationis 113. limitationis.

Sublim.nõ cõprçhendere piã causam Ceph.cons.722. Odd.de prohib.alie.Q.36. nu. 22. nec vbi in consequens veniret in forensem Soc.cons.81.n.9. lib. 3. nec si res semel alienabilis facta esset Peregr.cons. 19.n.28.& 20.n.6.lib. 3. nec in causa studiorum. Odd.supra n.85.Ceph.supra.

2086 115. Lim.non valere stipulationem alteri factam nec iuramento firmari Cor.cons.220. nu. 17. lib.3.& cons.211.n.3.lib.3. & ita cõiter Vltramõtanos tenere ex Salic.& Ias.in d.authentica sacramenta puberũ C.si aduers.vendition.testatur Gab. de iure iuran.concl.1.n.71. Petr. Ant. Angus. cõs. 30.n.5.lib.2. Sãchez.de matrim.lib 1.disp.7. n.24.

2087 Contrariam opinionem quia Deo censetur facta promissio ob iuramentum qui pro absente acceptare censetur tenent pro validitate stipulationis glo. in cap. quoties cordis. versic & parte. 1. Q.7.Bar. in l.si quis pro eo.n.12.de fideiussor Bal. in authentica. sacramenta puberum n. 15. in fine C. si aduers. venditio. Abb. in proem. Gregorian. n. 25. Imo. in cap.cum contingat.num.80.versic. octauum membrum. de iure iurand. Alex. in l. stipulatio ista. §. alteri. n.9.vbi Ias. n. 4. de verbor. obligatio.de cõi testatur Cor.cõs.113.sub n.2.col. 3. versic. ad quod lib.1. Ruin.cons. 49. n. 7. lib. 1. Soc. Iun. cons. 118.n.16.lib.2.de communi. Grat. cons. 12.n.9.lib.1.latè Gab. de verbo. obligationi.concl.1.nu.69. Afflict. decis. 135. n. 5. Natta. cons. 501.n.36.& cons. 531. nu. 17. de communi etiam testatur Siluest. Aldobrand.in §. si quis alij Institut. de inutil.stipulatio.Cur.Sen.in l.postquam liti.n.43.limitatio.8.de pact. de cõi Seraph. priuil. iuram.24.n.3.& priuileg.25.nu.2. Ancharan. Q. 38.n.6.lib.1. Bertaz. cons. ciuil. 116.n. 15. Crau. cons.915.n.3.Neuizan.cons.50.n.32.de communi Couar.in 2.part.relectio. §. 4. nu. 11. & Villalob. commun.opinio. lit. S. n.127. Tenni. caut. 258. n. 4.post Alex.cons.222.n. 19. lib. 2. Bertaz. clausul. 33..glo.6.n.5. & absenti acquiri probat Gab.cõs. 129. n.9. lib.1. latè Surd. de aliment.tit.8. priuil. 73. n.5.& cons. 179. n. 2. & cons. 355. nu. 33. & Onded. cons.37. n.21.lib.1. & de communi etiam testatur Carpan. super statut. Mediola. lib. 1. cap. 337. nu. 5. Surd. de aliment.tit. 8. priuileg. 73. ex communi idem in dote pia causa & adiecta poena subdens, & de magis communi testantur Gab. cons. 103. nu. 16. lib. 1. & Cæsar. de Barz. decis. Bonon. 26. num. 12. vbi etiam istam veriorem dicit Bursat. cons. 118. num. 5. Port. cons. 176. num. 33. & sequenti. Rol. cons. 19. num. 30. lib. 1. de communi Gutierez. de iuramen. confirmator. contract. part. 1. cap. 36. num.4. de communi Soarez.commun. opinio. lit. A. n. 174. & Mantica. de contract. lib. 14. tit. 28. num. 52. Meno. cons.371. num. 16. Botta.cons.59.n.6. Rot. Rom. dec.346.n.7.part.4. diuerso. Facchin.cont.iur.li. 3. c.19.

c.19.Felician.de soci et c 14.n.33.Intrigl. de feud. cent.2.art.30.n.35.Rot.Rom.dec.683.n. 3. vbi de donatione par.1.diuers. Ricci. collect. decis. 2170. ver.item operatur Milan.dec.4. n. 64.lib.2. vbi de emptione.

2088 Distingue nam aut agitur de acquirēda actione extraneo absenti & ignoranti ex eo cōtractu, & prima procedat, aut vero de obseruantia iuramēti & secundę opinioni locus existat Vmbert.de Bonēco.in authent.sacram.puberū n. 124.C.si adu. vēd.

2089 1.Amp.secūdam opinionem magis cōem. procedere etiam de iure ciuili quoniā in materia iuramenti ius canonicum etiam in foro ciuili seruari debet, quod canonicum ius cauet vt iuramentū debeat obseruari quoties sine salutis æternę interitus seruari potest Rui.cons.144.n.8.lib.1.Gab. d. conclus.prim.n.71.Gutierez.vbi supra d.c.36.n.5. per c.final de pręscriptio. c.cum contingat. iure iuran. c.quamuis pactum.de pact.in 6. c. licet mulieres de iure iuran.lib.6.

2090 Contrarium tenet Ruin.cons.132.in fine.lib.5.

2091 2.Amp.siue obligatiua verba in pręsentē stipulātem directa fuerint & cōcepta, executiua vero in absentem vt loquitur glo in d c.quoties cordis oculis 1.Q.7 siue etiam obligationis verba in absentē cōcepta fuerint cui præsens stipulatus fuit, quoniā tunc etiā promissio iuran.ēto firmabitur, vel saltem iuramentū seruari debebit cū Deus Optimus Maximus afferatur in testem vbique existentem essentialiter pręsentialiter ac potentialiter & qui est sūma Religio.Gutierez.d. n. 5. vers. vlt. aduerto. infra sublim 1.n.2099.

2092 Contrarium stans cum d.glo. tenet Bero. cons. 164.n.16.lib.1.& cons.61.n.3.lib.2.

2093 3.Amp.etiam procedere si in veritate promissio facta sit vim namque hęc dictio in veritate iuramenti habet Bal.in rubr.C. res inter alios acta. n.7.in fine.Cur.Sen.in l.postqnam liti.n.43.limitatio.9.C.de pact.dixi latè supra amp.66.

4.Amp.vt sine iuramento etiam valeat si stipulantis intersit puta si contutori suo quid cesserit administrationē & stipuletur rem pupilli saluā fore §. sed & si quis vbi glo.& Doc.Inst.de inut.stip. vel pœna adiecta sit.§.alteri.Inst.eod.vbi Doc. & iure canonico si quis sibi promitti faciat Titio dan.Cácer.var. res.par.2.c.1.n.140.& seq. secuta cessione vide infra lim.116.

2094 1.Lim.secundam opinionem contrariam limitationi. 115. non procedere nisi facta acceptione per eum cui stipulatio facta fuit quoniam sine eius consensu sibi non acquireretur Couar.d.§.4.nu. 11. versic. quam sententiam fœlix. Phœb.cons. vltim. n.17.lib.2. cons.crim. in magna impræssione Bero.cons. 199.lib. 3.Guirb.decisio. 62. n.30. Decia. cons.1.n.107.lib.4.Seraphin. priuileg. iuram.25. saltem tacita. nu.4. Gutierez.in cap. quamuis pactum in princip. n. 55.de pact. in 6. & cons. 41.n. 12. dicam infra lim. 117. Petr.Anto. Angus. cons. 30.n.8.lib.2.

2095 1.Sublim. vt non tamen reuocari possit ante acceptionem per eum factam cui absenti alter stipulatus fuisset quia cum illud iuramentum non sit contra bonos mores, neque contra commune bonum, ideo seruandum est cap. si verò. de iure iuran. & ita sublimitant ac tenent Bar. in l. si quis pro eo n.12.de fideiussor. Bal. in l. nam & postea. §.ius iurandum nu.1.de iur. iuran. Abb. in proem. Gregor. decretalium n. 25. Alex. in d. l. stipulatio ista. §. alteri.n. 9.vbi Ias. nu.4. de verbo. obligation. Felin. in d. proem.nu. 24. Coua. in d. §. 4. in 2. part. relect. cap. quamuis pactum de pact. in 6.n.11.& 16. latè Gab. d. conclus. 1. num. 69. de verbo.oblig. Vasq.de success. creatio. lib. 3. §. 30. n. 10. Molina. de iust. & iur.disputat.263. ad finē tom. 2. tract.2. Gutier. de iuramen. confirmator. contract.part.1.cap. 36.n.4. & 5. Villalob. commun. opinio. lit. D. n. 174. de communi omnium Gul. de Bened.in verbis. si absque liberis. 2. n. 24. de testam. Crau.cons.915.nu.4.Rota.Rom. decis. 489.n.5.& dec 683.n. 4. part. 1. diuersо. Seraph. dec.427.n.6.Rol.cons. 19.lib.1. Ceual. commun. opinio.contra commun.Q. 54.in fine.

2096 Contrariam sententiam quod scil icet ante acceptionem reuocari possit etiam si cum iuramento pactum non reuocandi fuisset adiectum, quia iuramentum continet naturam primordialem & conditionem actus cui adiungitur l.fi. C.de non nume. pecun.l.final.qui satisd. cog. & ex pacto vel iuramento nullus obligatur nisi ille consentiat cui fit. Archidia.con.in c. quacumque 22. Q. 5. in fine. Ias.in l. non erit.§.final.n. 1. & 10. de iure iurand. & quia licet Deus in testem adducatur, attamen cum Deo non sit facta promissio per viam voti, sed homini Deus minime acceptat quousque homo cui promissio facta fuerit acceptet; ergo ante absentis acceptationem nihil ita firmè actum censetur quominus reuocari possit; & hanc secundam opinionem tenent Bal.in c.cum contingat. nu. 26. conclusio.5.de iure iuran.Dec.cons. 342. n. 25. & 26.latè Cacchera.decisio.70.n. 8. Molina. de primogenit.lib 4.cap.2.nu.65. & 66.Burgos.de Paz. Senior.cons.14.n.11.& Burgos.de Paz. Iunior. Q. ciuil.10.n.46.Gutierez.in c.quamuis pactum in 2. edition.in princip.n.55.vbi recedit à sententia quā in priori editione tenuerat & loquitur cum Molin. d.n.65.etiam quando verba obligatiua in præsentem concepta fuissent reiecta glo.in d.cap.quoties cordis.quæ contrarium dixit quando verba in pręsentem directa fuissent. & Sanchez. de matrimon. lib.1.disput.7.n.24.

2097 1.Lim.hanc postremā secundā opinionem non procedere quando promissio ista ipsi Deo puta ex causa voti facta fuisset propter honorē Dei de aliquo implendo, tunc enim voti rationē haberet, nec reuocari posset Sanchez.supra n. 25. licet relaxari & commutari posse dicat.

2098 2.Lim.2.opinionē contrariā limitationi. 115. non procedere nisi quando aliquis pro absente fuerit stipulatus Alciat in c.cum contingat n. 112.in fine. de iure iurand.Gab.cons.165.n.8.& 9.lib. 1. Ond. cons.25.n.46.lib.2.

2099 3. Lim.non procedere nisi verbis inflexis stipulatio facta sit, velut promittis mihi nomine Titij. vel pro Titio.dare Titio. Petr.Angus. cons. 30. n.8.lib.2.vide supra.2. ampliationem huius limitationis.115.n.2091.

2100 116 Lim. non operari vt actio sine cessione ei acquiratur absēti cuius fauore alter stipulatus fuisset Add. ad Alex. cons. 207. n. 2. lib. 7. Cenci. de censib. part. 2. c. 2. Q. 2. artic. 1. n. 45. etiam si alteri stipulari potuisset Cancer. d. c. 1. n. 140. & seq.

2001 Contraria sententia magis cōiter recepta est nempe ex iuramento absenti ex alterius stipulatione vtilem sine cessione acquiri Roma. cons. 76. in principio Alex. cons. 31. n. 16. lib. 6. 207. n. 2. lib. 7. vbi Natta in additioni. Ias. in l. stipulatio ista. §. si stipuler. n. 21. de verbo. obligatio. Anton. de Petrut. in l. 1. n. 306. de iur. iuran. Ruin. cons. 144. n. 8. lib. 1. Galles. de obligation. cameral. Q. 2. n. 23. idē dicens de iuramento extra iudicium delato Bauer. de virtu. iuram. n. 150. versic. 84. Seraph. priuileg. iuramen. 25. n. 2. qui ratificatione secuta indubitatum probat. Simon. de Pret. cons. 54 n. 50. Natta. cons. 261. n. 7. Crau. cons. 304. n. 2. versic. secūdo respondeo. & cōem testantur Grat cons. 12. nu. 9. lib. 1. & Viui. cōm. opin. 541. n. 4. & Peregrin. de fideicommis. artic. 52. n. 11. & Rol. cons. 19. n. 31. & seq. lib. 1. Marcabr. cons. 10. n. 12. de cōi Onded. cons. 25. n. 13. lib. 2. de magis cōi Cęs. de Barz dec. 26. n. 11. 12. Surd. cons. 355. n. 33. Botta. cons. 58. n. 26. Rota Roma. decis. 769. part. 4. diuersor. Gab. cons. 129. n 9. lib. 1. Gutierez. de iuram. confirmator. contract. part. 1. cap. 68. Bertaz. cons. ciuil. 26. n. 23. Rimin. Iun. cons. 454. n. 13. Add. ad Rotam. Bononien. decis. 121. in nouissimis. vbi testatur ita Rot. Rom. iudicasse & habetur etiam per Rot. Rom. decis. 97. coram Ludouis. Add. ad Roma. supra. Burs. cons. 304. n. 53. Manei. de iuram. part. 4. eff. 23. n. 5. Mago. dec. Flor. 39. n. 13. de cōi. Milan. dec. 4. n. 65. lib. 2.

2102 1. Amp. secundā opinionē magis cōem & receptissimam idē esse quando in veritate promissio facta esset, hæc enim verba vim iuramenti habēt. Cagnol. in l. si quis maior. n. 107. C. de trāsact. Alciat. in rubr. extra de iur. iuran. dixi supra. amp. 66.

2103 2. Amp procedere tam in iuramento iudiciali quam in extra iudiciali quia iuramētum vim iudicij habet de cōi Alex. in l. nā & postea quā legit cū l. ait prętor. §. iusiurandū & Ias. ibi de iur. iuran. post. Rom. cōs. 76. vbi Add. n. 1. de cōi Viui. commun. opinio. 541. Galles. d. Q. 2. n. 23.

2104 3. Amp. vt ex eo tam stipulator directis, quam ille cui stipulatus fuit vtilibus actionibus agere & experiri valeant Præposit. in c. quoties cordis oculus prima. Q. 7. n. 6. de communi Surd. cons. 179. n. 63. versic. secundo respondeo.

2105 1. Lim. d. secundam opinionem contrariam limitationi 116. & omnes casus quibus alteri sine cessione vtilis actio quæritur (quos latè congessi in tractatu de pactis seu contractibus tit. quibus paciscí possit) non procedere nisi absentis ratificatione secuta, non enim absenti ex iuramento nisi reuocabiliter acquiritur, habet enim tacitā conditionem si pars acceptauerit arg. l. final. C. de non numera. pecun. Castr. cons. 195. n. 2. lib. 2. Dec. in l. contractus. n. 20. de reg. iur & cons. 226. nu. 9. & seq. de communi Cur. Iun. cons. 120. n. 1. Grat. cōs. 25. n. 37. lib. 1. latissimè Rim. Iun. in rubr. Institut. de donat. n. 14. Seraph. priu. iuram. 25. n. 3. de magis cōi testantur Viui. commun. opinio. verbo. donationē stipulatus notarius. & Bertazol. de claus. claus. 18. glo. 7. n. 2. & seq. vbi latissime probat. Molina. de primogenitur. lib. 4. c. 2. n. 65. Onded. cons. 25. n. 48. lib. 2. Bero. cons. 199. n. 4 lib. 3. Vulpel de pace Q. 7. n. 4. & 5. Rimin. Iun. cons. 103. n. 17. Rota. Roman. decis. 683. n. 3. & 4. part. 1. diuerso. præsertim ne aliquis absq; proprio consensu obligetur l. multum interest. & l. penul. & final. vbi Docto. C. si quis alteri vel sibi Caccheran. cons. 6. n. 4. & seq. Paris. cōs. 77. in fine. lib. 1. latè Gutierez in c. quamuis pactum in princip. n. 55. de pact. in 6.

2106 Contrarium tenet Ruin. cons. 172. n. 15. lib. 1. Marcabr. cons. 10. n. 14. & seq. vbi saltem per hæredes fieri posse inquit retenta opinione eam requirēte. alios hanc partem tenentes citant Viui. & Bertaz. supra. & infra latius deducā limitatio. 117.

2107 1. Sublim. d. primam opinionē & limitationē, nam tacita ratificatio sufficit vt irreuocabiliter acquiratur absenti Viui. supra. Seraph. sup. n. 5. & scientia pręsumpta etiam Rol cons. 19. n. 34. & seq. lib. 1. & quādo scriptura obligationis tradita fuisset Mar. Angus. cons. 86. n. 27.

2108 2. Lim. d. secundam opinionem contrariam limitationi 116. non procedere nemine pro absente stipulante seu acceptante, nam ita demum alteri absenti ex iuramento acquiritur, si quis alter ei stipulatus fuerit, vel pro eo acceptarit Alciat. in c. cum contingat. n. 112. in fine de iure iurand. Gab. cons. 165. n. 8. & 9. lib. 1. Ond. cons. 25. n. 46. lib. 2.

2109 Contrarium tenet Rol. cons. 19. n. 30. lib. 1.

2110 3. Lim. nam si iuramentum fuerit restrictum ad promissiones hinc inde factas, non compræhēdet absenti factam, nec eius respectu operabitur quia limitatum non extendit dispositionem, at illi intra suos limites manenti robur addit. Old. cons. 238. Ang. cons. 315. Dec. cons. 240. in fine & cons. 408. n. 8. & cons. 493. n. 25. Bertr. cons. 28. n. 10. & cons. 63. n. 7. lib. 1. Natta. cons. 180. n. 9. Cepha. cons. 88. n. 49. Caccheran. decis. Pedem. 92. nu. 6. Surd. cons. 179. n. 64.

2111 4. Lim. iuramentum non extendi ad plus, nec obligationem augere nisi fuerit cogitatum, tunc enim vim specialis consensus haberet, & vbi specialis requiritur, generalis sufficit cum iuramento Marcabr. cōs. 29. n. 137. & seq. Genua. de enunciatio. verb. lib. 1. Q. 3. n. 30.

2112 117. Lim. vel potius secus esse dicas iuramento cessante, nam ex notariis stipulatione absenti facta ei sine ratificatione eiusdem absentis actionem non acquiri, inuito enim non quæritur nec sine cōsensu quisquam obligatur Bal. in l. nec ei. §. satisdatio. n. 9. Q. 6. de adoption. Cast. cons. 195. col. 3. versic secundo videndum. lib. 2. Soc. in l. 1. n. 11. in fine de acquiren. posses. Dec. cons. 226. n. 17. Paris. cons. 77. n. 35. lib. 1. Cassan. cons. 7. nu. 42. Grat. cons. 25. nu. 37. & cons. 67. nu. 14. lib. 1. Bero. cons. 201. nu. 27. lib. 3. Soc. Iun. cons. 126. nu. 13. lib. 2. Ruin. cōs. 121. n. 8. lib. 1. de communi testatur Cagnol. in l. si librari9 n. 63. de reg. iur. Crau. cōs. 624. n. 12. de cōni Viui. communi. opi. verbo. Notarius. Bursat. cons. 40. n. 17. versic. & licet & nu. 16. reuocabiliter acquiri probat. Ancha. Q. 13. n. 13. &

14. ex-

14. excepto mutuo in quo alteri per alterum acquiri speciale esse probat. lib. 2. de communi testatur Pancirol. cons. 60. n. 11. latè Peregrin. de fideicom. artic. 51. n. 14. de veriori & magis communi testatur Bertaz. de clausul. claus. 18. glo. 7. n. 2. & Rim. Iun. cons. 37. n. 45. & cons. 208. n. 33. Peregr. de iure fisci. lib. 6 tit. 1. n. 23. Bero. cons. 4. nu. 41. lib. 1. propterea subdens quod si interim alienetur, alienatio valida erit & n. 46. Natta. cons. 253. n. 8. & cons. 315. n. 1. Dec. in l. contractus. n. 20. de reg. iur. Tiraq. de iure cōstit. part. 3. lim. 30. n. 67. de magis communi etiam testantur Onded. cons. 25. n. 25. & 44. lib. 2. & Thesaur. decis. 70. n. 3. & 4. quorū vterque subdit esse locum reuocationi ante ratificationem ex magis communi & hanc limitationem cōmunem etiam probat Marcabrun. cons. 3. n. 194. & seq. lib. 2. consil. crim. in magna impræssione idē de ecclesia, & locis pijs subdens Facchine. controu. iur. lib. 8. & exveriori quod ratificatio acquisitionis respectu requiratur Rot. Rom. dec. 369. n. 3. par. 2. recentior. & Add. ad. decis. 97. coram Ludouis.

2113 Contrariam sententim quod scilicet per notarium actio vtilis acquiratur ante ratificationē absenti sine cessione tenent Cor. cons. 2. n. 3. lib. 4. Paris cons. 88. n. 90. lib. 3. Guid. Pap. dec. 49. sic iudicatum testatur. Soc Iun. cons. 118. n. 15 & seq. lib. 2. Ruin. cons 41. n. 5. lib. 5. & cons. 119. n. 7. lib. 1. & cons. 126. n. 10 lib. 1. Theb. cons. 56. n. 24. Rube. cons. 117. n. 7. de communi Gab. de verbo. obligation. conclus 1. n 100. vers contrarium & de veriori magisq; communi Caccheran. decis. Pedemon. 33. n. 4. & seq & Marcabrun. cons. 30. nu. 203. & Crau. cons. 252. n. 2. Onded. cons. 37. n. 25. lib. 1. post Couar. variar. resolution. lib. 1. cap. 14. n. 11. versic & profecto. Purpur. cons. 396. n. 60. Moz. de stipulation. col. vlt. vltim. ordin. n. 8. de magis communi Felician. de societ cap. 14. n. 35. & Cęsar. de. Barz. dec. 26. n. 10. intelligendo quoad actionem consequendam, qui tamen primam opinionē procedere probat respectu acquisitionis dominij & possessionis & decis. 66. n. 1. Ceuallos. cōmun. opinion. contra commun. Q. 54. n. 4. & quidem irreuocabiliter secundum communem de qua testatur Crau. cons. 252. n. 2. & Rimin. Iun. cons. 721. nu. 58. vbi pœnitentiæ locum non esse probat. de magis communi Rota. Rom. decis. 162. n. 5. par. 1. recentior. & Add. ad decis. 97. coram. Ludouis. & Manti. de contract. lib. 14. tit. 26. n. 11. vbi tamen n. 12. non acquiri irreuocabiliter ante ratificationē brobat. de hac autem plene dixi in tractatu. cōtractuum seu pactorum. tit. quibus pacisci possit. & in tractatu. donationum vbi sua sedes.

2114 Distingue autem (vltra distinctionem in d. opinionibus allatam) quod autem agitur de commodo tantum absentis cui notarius stipulatus fuit vt in donatione ei facta & secunda procedat opinio; aut de obligatione reciproca, & commodo & incōmodo absentis simul & primæ locus existat Ceph. cons. 33. n. 14. Thob. cons. 56. n. 25. Afsis. concl. 52 versic. sextus. & vers. septimus casus. Rube. cōs. 117. n. 5. Marcabrun. cons. 94. n. 18. lib. 2. cons. criminal. in magna impræssione Dec. cons. 661. n. 10. Rol. cons. 1. n. 27. lib. 1. Rot. Rom. dec. 232. nu. 3. par. 2. diuersor.

2115 118. Lim. non operari vt impedimentum iuramento probetur nisi illud iure iurādo probare volēs sit persona legalis & fide digna nec suspecta de periurio cōmittendo speculat. de appel. §. nunc breuiter. vers. qui ergo. & nisi de re graui agatur cessāte probationis difficultate, quia si non cessaret difficultas probationis, & de re graui ageretur iuramento impedimentum minime probaretur; debet etiam constare impeditum diligentiam adhibuisse vt faceret Boer. dec. 294. n. 16. Afflic. decis. 79. n. 2. Seraph. priuileg. iuram. 35. probato autē impedimento aliter quam per iuramentum vel quia notorium foret, non esse opus aliam diligentiā adhibitam fuisse probare, nec protestationē emisisse ex magis cōi. probant Ripa. de priuileg. iud. caus. pest. n. 24. & seq. Paris. cons. 101. n. 95. lib. 1. & cons. 5. n. 68. lib. 4 Ruin. cons. 150. n. 14 & seq. lib. 1. & cons. 138. n. 4. & seq. lib. 5. Soc. Iun. cons. 104. n. 16. lib. 3. vbi veriorem, æquiorem magisque cōem. testatur. & Cacchera. decis. 177. nu. 11. 12. vbi ita testatur fuisse iudicatum dixi in tractatu lucationem Seraph priuileg. iuram. 144. impedimentū affectatum non excusare probat. & de cōi. Farin. Q. 34. n. 88. Surd. cons. 299. n. 6. non affectatum excusare probat Selu. de iur. iur. part. 3. Q. 1 n. 62.

2116 119. Lim. merita non probari iuramento inter suspectos puta in donatione inter prohibitos donare sed aliter probanda sunt ex cōi, nisi iurans esset persona valde honesta & veritatis iuramenti coniecturæ concurrerent Grat. cons. 7. n. 33. lib. 2. Seraph. priuileg. iuram. 40. per tot. præsertim. n. 23. versic. ex quibus videtur. vel nisi specificata fuerint cū iuramento, tunc enim alia probatione opus non esset secundum magis communem de qua testatur Cepha. cons. 61. n. 14. et iuramento non probari merita nisi specificata fuerint à iurante Ias. in l. frater à fratre. n. 44. versic. item in quantum. de condictio. in deb. Capic. decis. 203. n. 7. in fine et n. seq. Onded. cons. 47. n. 49. et 50. lib. 1. vbi sequitur Cepha. vbi supra d. n. 14. dixi in tractatu donationum lim. 8. principali.

2117 120. Lim. vt licet probata substantia qualitates et circumstantiæ iuramento probari possint, vbi aliæ non adessent earum probationes, attamē secus est si de qualitate iurisdictionem fundante ageretur, hæc enim aliter quam per iuramentū probari deberet Crau. cons. 196. n. 3. Paris. cons. 158. lib. 4. Cur. Iun. in l. admonendi n. 229. de iur. iuran. Phanue. de in litem iuran. part. 2. membr. 2. n. 69. Seraph. priuileg. iuram. 43. secus dicans in voluntaria hæc enim extra territorium exerceri potest.

2118 121. Lim. notariatum iuramento notarij non probari quamuis constito quod notarius sit ei iurāti instrumentum confecisse credatur. Aleia. reg 3. præsump. 13. n. 17. Seraph. priuileg. iuram. 46. Mascar. concl. 1098. nu. 12. 13. vbi per totam tradit quibus modis notariatus probetur post Afflict. decis. 251. n. 4. et 5. qui etiam tradunt quod si notarius sit in quasi possessione notariatus afferenti non esse notarium negatiuę huius probandi onus incumbere et instrumentis centum annis excedentibus probari, et si in longinquis partibus instrumentum fuerit celebratū literis testimonialibus vt per eos.

Iii 3 2119 122

2119 122. Lim. non posse iure iurando cessioni bonorum per debitorem faciendæ renunciari etiam iuramento adhibito, non enim debet iniquum operari, & quod debitor in carceribus mori debeat esset enim contra bonos mores Rota. Roma. dec. 4. de renunciation. in antiq. & decis. 2. de arbitr. n. 2. in antiquis Guid. Pap. decisio. 211. vbi idem absolutione non petita de communi testatur Masuer. in add. ad Papien. in forma inquisitionis. verbo. cesserit in fine Bero. Q. 133. num. 5. Bossi. de carcerit fideiuss. remit. n. 25. Vrsil. ad Afflict. decis. 288. n. 8. Couar. variar. resolutio. lib. 2. cap. 1. n. 7. versic. tertio & versic. quarto (vbi tamen Iudicem monet in versic. ego iudicem vt renunciationem obseruet cautè negotij & personarum conditione perpēsa, sępe enim suadebit ęquitas vt iurata renunciatione minime obstante permitti debeat hoc beneficium cessionis debitori a iure concessum quo publicum etiam carcerem effugere valeat, atque hoc indulgendum esse eius inopiæ & paupertati forsitan inculpatæ vt per eum) Vasq. de succes. lib. 3. §. 22. n. 80. §. 28. nu. 19. vbi ex magis communi non firmari iuramento & hanc opinionem magis communem testantur Soarez. cōmun. opinio. lit. C. n. 41. & Becci. cons. 100. nu. 4. & seq. & Menoch. de arbitr. iudicum. cas. 183. nu. 18. & 19. & Vasq. de succes. lib. 3. §. 29. n. 17. & Assis. decis. Perus. 64. n. 6. & sequenti. & Thesaur. decis. 36. n. 4. (vbi tamen subdit quod ignominiose fiet præter quam à milite etiam si priuilegijs militaribus renunciasset & Assis. supra absolutionem à iuramento petendam subdit) & hanc opinionem magis communem etiam testantur Viui. commun. opinio verbo. debitor non potest in fine. & Laderch. Imol. cons. 148. nu. 4. & Caroc. de oblation. par. 2. Q. 10. nu. 68. & Carol de Gras. de statut. reijcien. exceptio. exceptio. 16. n. 11. & 12. & Guirba. decis. 41. n. 3. Mazol. cons. 22. n. 7. æquam & tenendam inquit Ceual. commun. opinio. contra commun. Q. 701. n. 7. & Viui. commun. opinio. 183. de communi etiam testatur Mandos. de monitor. Q. 8. n. 8. Barbos. in l. alia. §. eleganter n. 51. Solut. matrimon. Ricci. collect. decis. 205. ante fin. de communi æquiori & veriori Intrigl. sing. 64. n. 337. lib. 3. de magis communi & vera Cancer. var. resol. de ces. bono. cap 9. & 34. distinguēs cum Brun. de ces. bono. Q. 20. princ. n. 12. vt hęc procedat quoad ea quę non continent interesse creditoris puta excommunicationis, carceris, secunda vbi cōsistit interesse creditoris vt debitor soluat si ad pinguiorē fortunam venerit deducto ne egeat.

2120 Contrariam sentētiam tenuere Fedrri. de Sen. cons. 60. Imo. in c. cum contingat. n. 34. & ibi Butr. n. 11. de iure iuran. Corn in repetit. authent sacramenta puberum. n. 91. C. si aduers. venditio. & cons. 212. n. 5. vers. ad idem lib. 2. Rot. Rom. decis. 31. de sentent. & re iud. in antiq. Alex. in L alia. §. elegāter. n. 11. solut. matrimo. Cappel. Tholos. decis. 61. Marian. Soc. de citatio. art. 2. n. 18. Bart. Soc. in l. plerique. n. 69. de in ius vocan. Ripa. in l obligatione. n. 33. vers. tertio. decia1a. de pignor. Maehel. patroci. 42. n. 3. Tiraq. in l. si vnquam in præfatio. n. 146. in fine C. de reuocan. donatio. Laderch. Imol. cons. 30. n. 12. Seraph. priuileg. iuram. 77. n. 30. de cōi. testatur Ceuallos. supra de magis cōi. testantur Gutierez. de iuram. confi. contract. part. 1. c. 18. n. 4. & Barbos. d. n. 51. Ricci. collect. dec. 2170. ad finem vbi citat Rot. dec. 567. in antiq. & eādem opinionē vti receptiorem tenuisse Bisignet. dec. 2. tit. de iur. iur. Cotta. verbo. iuramenti. religio. ante fi. Vasq. d. n. 19. vbi alios citat Vasq. supra d. n. 17. Manei. de iuram. par. 4. priuil. 56. & eff. 223. 224. vbi etiam carceri obligare se posse.

2121 1. Distingue vt prima opinio procedat quando debitor simpliciter soluere iurasset, secunda autem quādo alterius cessionis beneficio renūciasset Molina. de contract. disputat. 571. in fi. Gutierez sup. n. 6.

2122 1. Amp. primam opinionem vt non sit opus absolutionem a iuramento peti Guid. Pap. decis. 211.

2123 Contrarium tenet Assis. supra & infra in 2. lim primæ ampliat. secundæ opi.

2124 Concedi tamen debere inquit Vmbert. de Bonenco. in authent. sacramenta puberum. n. 117. C. si aduers. venditio.

2. Amp. clerico etiam in minorib. dari beneficium d. c. Odoardus. Rot. dec. 97. coram. Buratto.

2125 1. Sublim. d. limitationem. 122. non procedere nisi quando carceratio inhumaniter fieret, vt quia debitores in loco teterrimo intruderentur, ita vt nec possent ecclesię sacramenta percipere, vel essēt in maxima necessitate constituti, vel citò morituri, nam his casibus non valeret huiusmodi pactum, & renunciatio etiam iurata vt loquitur Federic. de Sen. supra quem sequūtur omnes vt testatur Seraph. priuileg. iuram. 91. n. 3. & 7. in fine, secus vbi ista inconuenientia cessarent, tunc enim pactum & renunciatio iurata valida erit, vt per eos & dicam in prima limitatione secundæ opinionis contrariæ limitationi. 122.

2. Sublim. non procedere in debitore pensionis qui non potest vti beneficio d. c. Odoardus. cum soluere iuretur, prout si tribus conformibus debitor condēnatus sit Farin. Q. 27. n. 70. Lotter. de re benef. lib. 1. Q. 38. n. 235. & seq. Coua var. resol. lib. 2. c. 1. n. 9. vers. quoties. nec paupertate non probata nec præstita iuratoria cautione soluendi si ad pinguiorem fortunam deuenerit, nec post relaxatas executoriales, nec si non pręcedat confessio debiti, nec excommunicato concedi Rot. dec. 514. coram Caualer. Garz. de benef. lib. 1. c. 5. n. 237. Gomes. dec. 22. lib. 1, vbi de condemnato trib. conformib. sed dec. 19. lib. 2. secus tantum fuit nec debitor collectæ cedit bonis Aufr. ad Tholos. dec. 28. nec alij vt latè dixi in tract. cessionis bonorum Gratia. discep. 222. n. 50. vbi n. 41. carcerari non posse pendente discussione admissionis ad cessionem etiam clericū nisi clericus esset de fuga suspectus & periurus.

3. Sublim. nam pauperi relaxandus est rigor causa commissa cum clausula arbitrio Rotæ, licet secus foret si clausula non retardata solutione pensionis apposita esset, & arbitrio iudicis est paupertatis probatio Coua. d. c. 1. n. 9. ver. quoties Rot. dec. 120. corā Caualer. & clausula nō retardata solutione pēsionis tribuit cōditionalem iurisdictionem nec potest de causa cognosci nō probata solutione & executor pēdente etiā lite ad executionē pēsionis procedit

cedit etiam facta inhibitione vigore talis commissionis, licet clausula ista cessante lite pendente super nullitate vel reductione pensionis executio impediatur; sed si dictæ clausulæ additum sit arbitrio Rotæ intelligetur pro vt de iure, et procedetur ea retardata donec literæ iustificentur, nisi agatur contra consentientem pensioni pure reseruatæ vel adsit quasi possessio. Garzia. de benef. par. t. cap. 5. n. 516. et seq. subdens clausula non retardata, etc. non poni in reseruatione pensionis facta per inferiorem Papa n. 528.

4. Sublim. vbi obligatio in forma cameræ iurata esset tunc cessio fieri non posset ob clausulas amplissimas quæ in ea ponūtur, & carcerari, & detineri posse exprimitur vt in praxi seruari ait Farin. Q. cri. 70. n. 27. & Gutier. de iuram. confir. contract. lib. 1. c. 17. n. 38. Machel. patro. 41. Zacchi. ad Gallesf. de came. oblig. Q. 19. Leon. in thes. fori Eccle. par. 1. c. 11. n. 16. Ricci. in praxi. tom. 3. resol. 244. vbi citat contrarium tenentes, sed subiim. inquit veriorem sed vide distinctionem in fine lim. 122. positam & speciali Papæ gratia boni. cedere posset Leo. supra ob paupertatem, vbi à signatura gratiæ concedi cum clausula constito summarie de paupertate Add. ad Rot. d. dec. 97.

2126 1. Amp. 2. opinionem contrariam limitationi 122. procedere in clericis in minoribus ordinibus tantum cōstitutis, hi namque possunt præsertim iureiurando cessioni bonorum renunciare, quamuis in sacris ordinibus constitutus non teneatur cessione bonorum vti, sed sub iuramento à carceribus sit relaxandus cum promissione satisfaciendi cum peruenerit ad fortunam pinguiorem cap. Odoardus. de solutio. Seraphin. priuileg. 91. n. 7. Leon. in Thesaur. fori. ecclesiast. par. 1. cap. 11. n. 16. loquens quando in forma cameræ se obligassent. vide tract. de immu. Eccle. amp. 366.

2127 1. Lim. d. primam ampliatio. respectu clericorum in sacris constitutorum quibus dixi competere beneficium d. cap. Odoardus, & ex communi non teneri nisi inquantum facere possunt. Soarez. com. opinio. lit. C. n. 11. & eo beneficio gaudere ex magis communi testantur Farin. Q. crim. 27. n. 65. & sequent. Gutierez. de iuram. confirmator. contract. par. 1. cap. 17. n. 1. & seq. post Couar. variar. resolutio. lib. 2. cap. 1. n. 9. vt non procedat in multis casibus à Gutierez. d. cap. 17. & Farin. supra congestis, & ego latius dixi in tractatu solutionum vbi sua sedes; nec si in forma cameræ obligatus sit Ricci. in prax. Eccle. fori tom. 3. resol. 144. & non gaudent alijs casibus à Genu. cōgestis in praxi Archi. Neap. c. 3. vt si negent debitum, dolosi sint indelictis si bona consumpsit ludo vel luxuriosè in actione reali conuento, vel pensione vel si debita in fraudem contraxit, in negociante illicitè nec si creditor sit pauperior; sed gaudere subdit iuramento, & forma cameræ, & tribus sententijs conformibus non obstantibus n. 13. & tradit etiam quando luat in corpus; debere autem paupertatem probare vt obtineat d. c. Odoardus beneficium n. 18. & Barbos. ide iur. eccle. vniuers. lib. 1. c. 39. n. 6. & si debitum neget Rot. dec. 306. coram Coccino.

2128 2. Lim. non procedere quando clericus cum iuramento renunciasset d. cap. Odoardus, tunc enim illius beneficio vti non posset Gutierez de iuram. confirm. contract. par. 1. cap. 17. n. 35. idem dicens quando integrè vel insolidum soluere iurasset n. 36. præsertim si in forma cameræ se obligasset Gomez. in compend. vtriusque signatur. col. final. Farinac. Q. 27. n. 70. & laicus auth. hoc nisi C. de solutio. renunciasset. de communi Vinc. de Franch. decis. 81. n. 4. & 5. & quando omni iuris, & legum auxilio renunciatum fuisset. n. 6. Rol. cons. 6. n. 40. versic. cui accedit. lib. 1. vel in aureis soluere iurasset Alex. cons. 37. n. 27. lib. 2. Gratia. discep. 853. n. 72. & seq.

2129 Contrarium in clericis tenent Couar. variar. resolut. lib. 2. cap. 1. n. 9. alias. 38. versic. quoties obtenta prius absolutione à iuramento Parlador. rerum quotidianar. lib. 2. par. 5. cap. fin. §. 6. n. 24. Ceual. commun. opinio. contra commun. Q. 701. n. 11. Molina. de contract. disputat. 571. n. 16.

2130 1. Sublim. d. limitationem non procedere quādo casus valdè inopinatus accidisset Vinc. de Franch. decis. 81. in fine. Thes. decis. 153. n. 13. 14. Surd. dec. 30. n. 10. 11. Gutier. de iuram. confir. contract. c. 29. n. 5. & seq. Gratia. supra n. 79. vel causa iusta à iuramento recedendi probaretur n. 77. Gab. de iur. iur. concl. 5. n. 30.

2131 2. Sublim. vel potius secus esse dicas in cessione bonorum Vinc. de Franch. supra n. 8. vide supra limitat. 122.

Debitor autem qui dolum vel fraudem aut dolum commisit non cedit bonis si dolus coniecturis necessario probetur, & nisi clericus esset, qui si ad pœnam pecuniariam teneatur ex delicto bonis cedit non laicus Put. dec. 56. n. 14. lib. 1. Viui. decis. 529. sed si pro interesse quid laico debeatur, & ipsi bonis cedit Seraph. priuil. iuram. 91. n. 9. Thes. decis. 182. n. 7. Pari. Q. 26. n. 32. & seq. vbi declarat à quib⁹ tamen alij dissentiunt vt per eos, & Cabal. resol. cri. 77. n. 6. prior tamen communis est.

Sed Debitor ex causa mutui, licet pro quantitate debita, speciem, & immobilia offerre nequeat creditori l. cum à quo. 16. C. de solut. si tamen in pecunia soluere nequeat, immobilia meliora offerre potest, eaque creditor loco debitæ quantitatis recipere tenetur, allegata, & probata soluendi aliter impotentia; dominio in creditorem translato, & acquisitionis bonorum instrumento ostenso, fideiussore euictionis oblato, & constito emptorem bonorum reperiri non potuisse, & facta bonorum oblatione ad electionem creditoris auth. hoc nisi C. de solut. Rom. cons. 163. Benint. dec. 28. Rot. Auen. dec. 132. Mago. decis. Luc. 16. Gutier. de iuram. confir. contract. par. 1. cap. 29. Cęs. de Barz. dec. 40. Rot. Rom. dec. 42. par. 1. recent. Rot. Bonon. dec. 70. in nouissimis. Rot. Roma. coram Ludouis. decis. 352. Berraz. claus. 41. glo. 5. Thes. decis. 153. Strac. de decoctor. par. 3. n. 40. & seq. Rim. iun. cons. 523. n. 20. & seq. Caroc. de oblat. par. 2. Q. 10. & interesse etiā offerri debere ex communi omnium Rim. iun. supra apud quos limitationes inuenies quas congessi in tractatu solutionum amp. 11. principali in 28. sublim. secundæ eius limitationis. Quod si debitum sit iuratum dicta authentica cessabit, quia debitor præcisè soluere cogetur Alex. cons. 37. n. 25. & seq. lib.

lib.2.Gozad.conf.27.n.28.32.n.10.& seq. Ripa.in l.2. §. mutui datio. n.28.de magis communi. Cur. Iun.n.35. Parpal n.12.fi cert. pet.Gab.de iur.iur. concl.8. Franc.decif.81.Thef.fupra n.13. de communi Rol.conf.6.n.44.53.n.47.lib.1.& Gutier.fupra.n.5.Rim.Iun.conf.188.n.27. vbi non pofse allegare non teneri vltra quam facere poffit Rot. Rom. d. decif.42. quando cum iuramento renunciauit d.auth. hoc nifi Rot. Rom. d. decif. 352. n.5. vel omni iuris,& legum auxilio. n.6. & Franc. fupra Cef.de Barz fupra n.5. Brun.de ceffio.bono. Q.34.Q.4.princ.Caroc.d. Q.10. n.72. Bertaz. fupra n.4. Ricci.collect.dec.205.vide infra. n.2366.

Contrarium tamen refpectu iuramenti tenent Benin. dec.28.de cōmuni Affif decif.Peruf.64.n.9.& feq. Ond.conf.18.n.39.lib.1. vbi n.51. & feq. idem dicit,quando debitor in termino iurato non foluifset, & conf.34 n.26.lib.2. Rot.Bono.d.decif.70. n.18. & cum iuramento beneficio huic renunciari non pofse. Macerat. refol.41. n.5.lib.1. intelligendo fi debitor impotens fit ad foluendum, & alia faciat vt per Benint. fupra.

Retenta autem prima opinione debiti iurati magis communiter recepta.

1. Lim.non procedere quando poft iuramentum inopinatus cafus in pecunia foluendi fuperueniffet, poteftatemque illud faciendi abftuliffet,tunc enim præcisè non teneretur, rebus etenim fic ftantibus iuramētum intelligi debet Rip.in d.§.mutui.n.28. Purp.n.116.Gab d.concl.8 qui etiam limitat hoc iuramentum iftud in hærede iurantis non operari. Rot.Auen.decif.132.n.1. Franch.d.decif.81.in fi. Gutier fupra n.5. Caroc.fupra n.77. Add. ad Rot. Bonon. dec.70.in nouiffimis. vbi tamen fublimitat fi debitoris culpa inopinatum cafum præceffiffet, & Seraphi. priuil. iuram.74. n.207. Ond. conf.18. n.44. lib. 1.

Contrarium tenet Bertaz. fupra n.4.

2. Lim. non procedere nifi quando debitor expræfsè iuraffet in pecunia foluere,fecus fi ad centum cum iuramento fimpliciter, non exprimendo in pecunia fe obligaffet; talis enim promiffio interpraetationē recipit à iure communi. Thef.decif.153.in fi. Ond. fupra n.48. Ripa.d.n.28.

Retenta autem fecunda opinione quæ ob iuramentum non excludit beneficium d.authen.hoc nifi.

1. Limitatur non procedere quando d.auth.maximè cum iuramento renunciatum fuiffet, tunc ea vti debitor non poffet, ex quo illi renunciari poteft, nam ceffionis beneficium debitori remanet Sall. ibi n.3. Papien. in forma. libel. actio. hipoth. glo. exceptionem folutionis nu.4. de magis communi Cur. Iun. in d.§.mutui datio. n.35. Purp. n.115.& 116. Rip.n.28.& alij Aufr. ad Tholof.dec.68.n.3. Minado, dec. 2. col.fi. verf. ego eram.Franch.dec. 81.n.4. Thef decif.153.n.13.vbi de communi Gutier.fupra n.3. Rot. Rom.d.dec.42. vbi quando omni iuris,& legum auxilio renunciatum fuiffet,& d. decif.352.n.5.& 6.Caroc.d. Q.10.n.71.qui tamen inquit adhibita vendendi diligentia, & non reperto emptore beneficio d.auth.gaudere ex Papien.fupra in fi.

Contrarium tenet Affif.dec.Peruf.64.n.17.Macerat. fupra. Caroc. fupra n.67. vbi de magis communi quod ceffioni bonorum nec cum iuramento poffit renunciari,nec d.auth.fed vt diuerfa hæc beneficia ab alijs confiderantur vt fupra.

1. Amp.primam opinionem etiam in hærede iurantis procedere inquit Franc.decif.83. n.7. 8. Gutier. fupra n.4. nifi inuentarium feciffet, tunc enim creditores bona infolutum recipere, compellere poffet n.2. & Franc.fupra latè Burf.9.in 3.dub.

1. Sublim. non procedere quando debitor ex ftatuto ad bonorum ceffionem non admitteretur,quia tunc non poffet beneficio huius auth.renunciare Anfr. ad Cap.Tholof.dec.68.ad finem.

2. Lim. in mercatoribus nifi aliquod infortunium paffos probetur Affif.dec.Peruf.64.n.25. feq. Thef. fupra n.11. Caroc. fupra n.75. Gutier. pract. QQ. lib.1.Q.148.n.55.

3. Lim. non tamen poffe creditorem pro paruo debito rem meliorem eligere debitoris Imo.in l à diuo pio.§.in venditione.in prin. n.11. de re iud. Caroc.fupra n.74.

4. Lim.quando aliquis certam pecuniæ quantitatem cum pacto mutuauit vt nifi intra certum tempus reftitueretur, poffet creditor accipere bona pro concurrenti quantitate, tunc enim non elegit meliora, fed arbitrio iudicis dabuntur Bar. in l.fi ex falfis.in fi. C.de tranfact. Affif.dec.Peruf.65.n.6. de communi Caroc.d.Q.10.n.81.

5. Lim. in ecclefia quæ rem non meliorem offerre poteft Bar. in auth. hoc ius porrectum in fi. C.de facr.fan.eccle.Rom.fing.815.Aufr.ad Tholof.dec. 68.Caroc.fupra n.73.

6. Lim. quando hipothecaria contra tertium ageretur rei poffefforem, quia in forma fpecifica debet offerre. Papien.in form.lib.hipoth e.glo.fatisfacere Gutier.fupra n.7.

7. Lim. non pofse id obijci poft litem conteftatam Burf.conf.84 n.12. Carpa.lib.1 cap.163. n.19. & ita Rot.Bono.iudicaffe teftatur Add.ad Rot.Bono. decif.70.in nouiffim.

8. Lim. non concedi dolofo debitori, puta fcienti fe non efse foluendo debita contrahendo. Caft.in l. fi.n.3. C. de non num.pecu.Macerat. refol.41.n.1. lib.1. qui dolus, & fraus probatur multis modis in fpecie ifta vt per Sali. in l.1. num.10. C. qui bon. ced. pof.

9. Lim. in negante debitum nifi negationem reuocafset Macerat.fupra n.2.

10. Lim. in emptore cenfus qui non poteft pro cenfibus decurfis, & decurrendis, & præcio capitali rem cenfuatam infolutum accipere cogi, vt debitor cenfus liberet.Gutier. pract. QQ.lib.1. Q.148. n.38.& feq. vbi idem de maioratus pofseffore.

Declara tamen prædicta vt creditori bona non affignētur fecundum veram æftimationem Rot. Rom. d.decif.42.n.4.par.1. recention.

Pupillus autem bonis cedere non poteft nec adultus nifi cum decreto iudicis Bal. in l.1. n.10. Sali.n.11. C. qui bon. cede. pof. vbi etiam tradunt ex quibus fraus colligatur.

2132 1. Lim. 2. opinionem contrariam limitationi 122. non procedere quando carceratio inhumaniter fieret vt puta fi debitor in loco teterrimo intrudere-

deretur, ita vt nec facramenta ecclefiæ percipere poffet, vel in maxima mendicitate conftitutus effet, vel in carceribus moriturus effet nifi bonis ceffiffet, hifce namque, & fimilibus caufis iuramento non obftante bonis cedere poffet, effet enim contra bonos mores, & ius naturale hoc beneficium debitori denegare Federi. de Sen. conf. 60. Butr. in cap. cum contingat. n. 11. Abb. n. 32. Imo. n. 86. & 87. de iure iuran. & Alciat. n. 108. in fine. verfic. feptimo infertur. Roma. in l. alia. §. eleganter n. 16. in fine. vbi Alex. n. 12. fol. matrimo. Brun. de ceffio. bonor. Q. 20. principal n. 10. Cor. in authent. facramenta puberum n. 91. C. fi aduerf. venditio. Ripa. in l. obligatione. n. 30. & fequent. de pignori. Vital. de clauful. in clauf. an poffit renunciari beneficio ceffionis bonorum n. 34. ad finem verfic. prædicta videtur pag. 82. Boffi. de carcer. fideiuf. commis. n. 25. Vrfil. ad Afflict. decif. 288. n. 8. Becci. conf. 10. n. 7. & omnes approbant Seraphin. priuileg. iuram. 91. n. 3. in fine, & n. 7. in fine. Affif. decif. Perufi. 64. n. 6. & feq. Carpan. fuper ftat. Mediolan. lib. 1. cap. 408. n. 171. & 172. & quando nullatenus foluere poffet Marchef. de commif. admif. ad benefic. cef. bono. par. 3. §. 1. n. 91. pag. 301. Manci fupra.

2133 1. Sublim. d. primam limitationem non procedere quando ille qui vult cedere bonis omnia fua bona dolosè, & in fraudem creditorum diffipaffet, tūc enim cedere bonis minimè poffet Bar. in l. alia. §. eleganter. n. 15. Ang. n. 4. Imol. n. 5. Roman. n. 16. verfic. quoniam plures. folut. matrimo. Bal. in l. 1. n. 9. verfic. ifta autem. vbi etiam tradit qualiter fraus probetur C. qui bon. cede. pof. Butri. in d. cap. Odoardus n. 9. in fine de folutioni. imo. in cap. cum contingat. n. 32. ante finem. verfic. item eft. de iure iuran. Amanel. fing. 215. Aluif. de Albert. fing. 88. de communi Soarez. commun opinion. lit. C. n. 42. Parif. conf. 94. n. 10 lib. 1. Ceuallos. commun. opin. contra commun. Q. 129. nu. 7. Lanfranc. Balb. decif. 4. Lup. in repetitio. cap. per veftras. §. 10. n. 4. de donat. inter vir. & vxor pag. 228. Natta. conf. 361. n. 1. Guirba. decif. 41. n. 9. & 10. vbi idem fi eum mala fortuna dolus iunctus fit Marchefa. fupra. n. 81. Barbof. in d. §. eleganter. nu. 55. & 56. de communi. Gomez de qualitat. contract. n. 51. verfic. item adde Farinac. Q. crim. 26. nu. 26. & fequent.

2134 1. Lim. hanc primam fublim. non procedere quando fraudulenter alienata vt puta immobilia reuocari poffent, tune enim cedere poffet Iaf. in §. finali. n. 9. Inftitut. de action. Brun. de ceffion. bonor. Q. 28. quartæ Q. principalis ad finem. de communi Soarez. d. lit. C. n. 42. Strac. de decocto. par. 3. n. 9.

2135 2. Sublimitaui pluribus alijs modis in tract. contractuum feu pactorum tit. qui pof. pacifci vbi fua fedes.

2136 123. Lim. non operari iuramentum vt valeat pactum inter focios irritum quod focietas non finiatur morte fociorum fed ad hæredes tranfeat, quia contra bonos mores effet, & votum captandæ mortis induceret Alex. qui ad hoc ponderat Bar. ibi in l. adeo pro foc. Cur. Sen. conf. 52. n. 10. de communi Grat. cōf. 15. n. 36. lib. 1. Moz. de focieta. col. 4. n. 28. Affif. conclufio. 53. pag. 132. verfic. fed hæc de communi etiam teftatur Bapti. de Hieronim. in conf. impræffo poft Moz. fupra. n. 39. & 40. Valafc. dec. 63. n. 14. Caeehera. dec. 76. n. 6. Meno. conf. 12. n. 9. latè Botta. conf. 94. n. 18. Thefaur. decif. 242. n. 3. Crau. conf. 875. n. 2. in fin. Seraphin. priuileg. iuramen. 57. in fine Carpan. fuper ftat. Mediolan. lib. 2. cap. 483. n. 89. Noal. de tranfmif. caf. 58. n. 4. vbi idem fi foret contra bonos mores ciuilis iuris Mantica. de cōtract. lib. 6. tit. 24. n. 19. veriorem inquit Gratia. difcept. 852. n. 9. Guirba. fuper confuet. Meffan. c. 5. glo. 3. par. 2. n. 23. Munnoz. de ratiocin. c. 6. n. 66. de magis cōmuni Manci. de iuram. par. 4. eff. 198.

2137 Contrarium tenet Faber in §. foluitur. n. 3. Inftitut. de focieta. Soc. conf. 160. n. 2. lib. 2. Capic. decif. 174. n. 14. & 15. Gulielm. de Benedict. in cap. Rainutius. verbo. teftamentū 3. n. 40. de teftamen. veriorem dicit Crau. fupra. n. 13. & Laderch. Imolenf. conf. 70. n. 7. Rim. Iun conf. 711. n. 15. Surd. conf. 20. nu. 19. vbi n. 23. idem dicit de fideiufsore infolidum cum focio obligato, & Imo. Iuni. fupra, & Molina. de contract. difputatio. 414 n. 11. fubdēs hoc indiftinctè in vtroque foro procedere Cofta. clauful. 216. inter claufal. Mart. par. 1. Burf. cōf. 321. n. 59. Gutier. de iuram. confir. contract. par. 1. c. 48. vbi etiam ad hęredes hęredum tranfire.

2138 Diftingue nam aut hæredis perfona certa nominata fuit, & prima procedat; aliàs autem fi de hæredibus in genere mentio facta fuerit fecundæ locus exiftat Seraphin. d. priuileg. iuramen. 57. nu. 14. Gutier. de iuramen. confirmator. contract. par. 1. cap. 48. n. 6. & feq. vbi etiam quod ad primos non reftringatur.

2139 Molina autem. vbi fupra indiftinctè fecundam opinionem prędictam probat.

2140 1. Sublim. limitationem 123. non procedere quando de hærede incerto actum fuifset, hoc enim cafu non tollitur libera teftandi facultas, cum quilibet poffit inftitui Capic. decif. 174. n. 7. & feq. Seraphi. priuileg. iuramen. 57. n. 13. Gutierez. vbi fupra.

2141 2. Sublim. non procedere de iure canonico, eo enim iure pactum feruari debet Fab. in §. foluitur. in fine Inftitut. pro Soc. Capic. decif. 174. n. 8. Seraphin d. priuileg. 57. in fine.

2142 1. Lim. non procedere quando perfona obijsset fine qua focietas continuari minimè pofset, tunc enim quoad omnes finiretur Capic. fupra. n. 10. Munnoz. fupra n. 62.

2143 3. Sublim. alijs cafibus etiam fine iuramento ad hæredes tranfire vt in focietate vectigalium, & alijs de quibus latè dixi in tractatu focietatum, & Munnoz. fupra Manti. de contract. lib. 6. tit. 24. Felicia. de fociet. c. 34. locationem autem ad hæredes tranfire Thef. dec. 242. Senat. Dolan. dec. 8. nifi cum focietate vnita fuifset.

2144 124. Lim. non procedere in communione perpetua, & pacto de non diuidendo quod non validatur iuramento, quia nemo hanc legem fibi de nunquam diuidēdo poteft imponere l. in hoc iudicium. §. fi conueniat commun. diuid. Alex. conf. 18. n. 1. lib. 2. Rube. conf. 89. n. 10. publicæ enim vtilitati refra-

refragatur Crot.in l.nemo poteſt.n.89.de legat.primo.Cur.Sen. conſ.68. n.15. communem ait Vaſq. de ſucceſ creat.lib.1.§.4.n.2. Rim.conſ.292.n.13. Felin.in cap.ſi diligenti n.21. de foro competent. Marcabrun.conſ.83.n.97.Cepha.conſ.44.n.23.& conſ.507.n.35.Gab.de iure iuran. concluſ.1.n.22. Viui.communi.opinio.460.n.2. Dec.in l.penultim. n.23. C.de pact. Gargiare. patrocin.85.n.6.lib.1. Vaſq. de ſucceſ.creatio.§.7.n.2. Felician.de ſocietat.cap.32 n.36.magis communem enunciat Theſaur. deciſ.142.n.5.dixi in tractatu diuiſionum, & in tract.ſocietatum Meno.cóſ.202.n.75.76. Thob. conſ.97.n.2.Tiraq.de primog. Q.78. de communi Odd. de prohib.alien.Q.4.n.52.niſi alteri ſit facta in pœnam applicatio in caſu contrauentionis, & ſine pœna non valere prohibitionem niſi ſub conditione inſtitutis ſi in communione ſteterint, vel niſi inter deſcendentes perpetuo indiuiſa manere teſtator iuſſerit nu.ſeq. poſt Rui.conſ.134.135. lib. 2.& Odd. ſupra ad certum tempus factum valere, ſecus ſi ad vitam ex communiori niſi omnes diuiſioni conſentirent,vel niſi oriretur contrarius effectus volútati teſtantis nu.ſeq.Rot.dec.241.n.10.& ſeq. par.5. diuerſ. probat quod ſi teſtator iuſſerit matrem cum filijs in eadem domo viuere debere teneri cum eis viuere,alias non conſequi legatum non tamen operari quin bona communia diuidi poſſint & curam filiorum importare non perpetuam communionem iure prohibitam, & ſi vxor ſit inſtituta donec non nupſerit cautionem Mutianam teneri præſtare alias hæreditatem cum fructibus reſtituere licet in legato ſic concepto ſecus ſit, nam vſque ad nuptias lucratur fructus,at ſi conditio vel modus affirmatiuè aut negatiuè legato adiecta ſit cautio initio debet præſtari in conditione vt actio detur, in modo ne agenti excipiatur alias etiam percepti reſtitui debent, & dec.67. coram Coccino alimenta, & vſumfructum vxori legari poſſe dum non petat dotem, nec cum dote compenſari, & poſſe dotem petere,& eius hæredem, & retinere bona mutata cauſa poſſeſſionis niſi conſtet animus compenſandi, nec legatarius præfertur creditori habenti expreſſam hipothecam, & ſi hæreditas ſoluendo ſit ſed chirografario.

2145 Contrariam opinionem tenent Dec.conſ.265. n.2.Pariſ.conſ.127.n.2.lib.4 poſt Cor.conſ.13.n.6. lib.4.Iaſ.in l.ſi non ſortem.§.ſi centum n.7.de condictio.indeb.Cur.Iun.conſ 114.n.13.Gomez.in §. quædam.n.21.de action Lup.in rubr.de donation. inter vir.& vxor.§.54.Cepha.conſ.507.n.9.& 14. Seraphin. priuileg. iuramen. 58. n.18. verſic. ego autem quia pactum hoc non videtur contra publicam vtilitatem,neque contra bonos, Theſ.deciſ. 142. n.5.Rol.conſ.6.n.55.lib.1. Gutierez. de iuramen. confirmator. contract.par.1.cap.58.n.15.& ſequent. quamuis ab opinione Alex. communiter recepta durum fore dicat in praxi obtinere de cómuni,etiam quoad hęredes iurantis teſtatur Meno. conſ 609.n.31.& ſequenti. Felicia. de ſocietat.cap. 39.n.72. Ricci.collect. deciſ.205. Manci. de iura. par.4.eff.160.intelligens ſi ſeruari poſſit ſine diſcordia, & ſi de re agatur commodam diuiſionem non patiente ex Pariſ. conſ. 127. nu.16. lib.4. Intrigl.

ſing. 64. num.288. lib. 3.

2146 1.Lim. hanc ſecundam opinionem non procedere ceſſante cauſa prohibitionis diuiſionis, tunc enim prohibitio diuidendi etiam ad tempus certum facta ceſſare debet Oldrad. conſ.241.n.2. Felin.in cap.ſi diligenti.n.21.de foro competét. Dec. in l.ſi quis in conſcribendo. n.23. C.de pact. Grat. conſ.66.n.10.lib.2. vbi ex cauſa recedi poſſe inquit ſuperueniente.

2147 2.Lim. nam ſi iuramentum in fauorem iurantium fuerit introductum ſibi ipſis illud inuicem remittere poſſunt,& contrauenire, ſuo enim quiſque fauori renunciare poteſt. Oldrad. conſ.241.n.3. Bertaz.conſ.ciuil.5.in fine.

2148 3.Lim. non procedere in vniuerſitatibus quæ cum non habeat animam in vniuerſum conſideratam, nec ideo eius animæ diſpendium conſiderari poteſt. Cor. conſ.48. n.2. lib.3. Seraphi. priuileg. iuramen.58.ſub n.6. Felician.d cap.39.n.73.

2149 4.Lim. non procedere in pacto non diuidendi omnia bona quod iuramento non validaretur,quia liberam teſtandi poteſtatem auferret Felicia. ſupra n.74.quod non puto verum quia in eo iure etiã communi, hæres inſtitui poteſt qui defunctum repræſentabit.

2150 1. Sublim. d. limitationem 124. validam eſſe communionem ſi partes intellexerint duraturam ad vitam alterius ipſarum Dec. in d. l. pen. n.24. Lup.ſupra n.6.Gutier.ſupra n.20. Intrigl.d.n.288. ſi de re ſui natura indiuidua factum ſit Cor. conſ. 13. n.3. lib.4. Pariſ. conſ. 127. n.16. lib.4. Ceph. conſ.507.n.14. Rim.conſ.292.n.94.Capic.dec.63. vel de re particulari Rom. conſ 13 n.2. Crot.in l. nemo poteſt n.88. in fi. de leg.1. Neuiz. conſ.86. n.15. Meno. conſ.609.n.30. etiam non iuratam vt per eos,& Cur. Iun.conſ.111.in fi.& licet Iaſ.in l.ſi non ſortem.§.ſi centum. n.6.de cond.indeb. contra teneat tamen citat Rom.conſ.13. qui tenet ſublim. & ita obtinui in Rot.Luca. inter Io. Albertum, & Baptiſtam Antognioli. 17. Maij 1636. ex actis D.Octauij Parenſi vbi etiam non dari communi diuidendo ſi negetur communio niſi prius rei vendicatione agatur ex Alex.conſ.46.n.10.lib.1.

2151 125. Lim. iuramentum vim non habere fec... di cóſenſus, niſi ex interuallo fuerit adhibitum quo caſu non ex eo ſed ex nouo conſenſu primus confirmatur Seraphi.priuileg.iuramen.62.

2152 126. Lim. vt ſi mulier fideiuſſerit pro alio cum iuramento etiam ſi non conſtet fuiſſe certioratam, valdè obligabitur cap.1.verſic.ex reſcripto.de iureiurand. vbi gloſ. & Doc. Turzan.commun.opinio. 131. nu.2. de communi Soarez. commun.opinio. lit V. n.8. attamen quod iuramentum nihil operetur niſi fuerit certiorata communis eſt ſententia vt teſtatur Spino. de teſtament. glo.11.n.109. & ſeq. contra aliam communem vide ſupra lim.105.in 6. eius ampliatione ſed ex magis communi,& veriori certiorationem non requiri Gutier. de iuramen. confir. contract. par.1. cap.20.n.5. vbi etiam limiſtam veriorem dicit magiſque communem, & communem probat etiam ſine certioratione ceſſante læſione vel dolo Gail.obſ.77.n.9.10. lib.2.& Theſ.dec.227.de veriori,& magis communi Ricci. coll.

coll. decis. 2170. de communi contra communem Vasq. de vlt.vol. lib.3. §.28.n.61.Gratia.discept. 233.n.38. nisi ex statuto consensus consanguineorum requireretur cum decreto iudicis, & causa cognita alioquin præsumente contractum dolo, & fraude initũ n.54.& Velleiano renunciare Seraph. priu.iur.99. Manci. de iuram. par.4.eff.35.& certioratam præsumi ex iuramento de communi Alex. cons.27.n.18.lib.1. & Bertaz.clauf.4.glo.7. in fine qui de magis communi testatur, & Seraphi.priuil. iuram.63.& 99.& Carol. de Graf. de stat. reijci. excep.27.excep.n.14.Thes.dec.223.n.8 & seq. vbi nisi læsa sit enormiter quia tunc absolutionem petere posset Milan. decis.8.n.390. lib.1. Surd. cons. 259.n.14.Intrigl.sing.68.lib.3. idem probantes si mulier statuto hoc prohibenti non renunciasset, & valere ex magis communi etiam sine certioratione Rota.decis.375.par.1.recentis.sed generalis renunciatio omni legum beneficio non operatur Velleiano renũciatum si non sit iuratum cũ certioranda sit Thes.dec.222.Senat.Dolan.dec.132. vbi etiam non valere in scriptura priuata renunciationem certioratæ, etiam si recognita vim publici instrumenti habeat Gutier.de iuram.confirmat.par. 1.c.2c.& lim.communem ait Ricci. tom. 3. prax. eccle.fori.resol.229. sublimitans ex Seraphi priuil. iura. 119. Beninc. in §. omnium. nu.421. Institut. de actio.

2153 127. Lim. vt iuramentum compensationem non excludat quando scilicet cum iuramento soluere promisit sed compensare potest qui soluere iurauit, nec periurus fiet cum soluere compensare censeatur, tenuit Bar. in l.amplius non peti. nu.8. versic. ego puto. rem ratum habe.vbi Ang.Cast. & Fulgos. Fab. in §. in bonæ fidei. nu.12. Institut.de actioni.vbi Io.de Platea.col.1.Alex cons.12.n.15. lib.2. Barbat.cons.43.col.10.versic. & facit lib.2. post Ancharan. in cap. statutum §. si quidem de rescipt.in 6. Roma.in l.cum qui. §.1. de iure iuran. Cappel.Tholosa.decis.139.vbi Aufrer.in additio. Afflict. decis.121. n.4. & 5. Bauer. de virtute iuramen.versic.33. veriorem dicit Tindar.de compensation. artic.7. n.13. ita iudicatum dicit Capic. decis.167.Moderni Parisien.de vsur.n.322.in vers. ampliant Surd. de alim. tit.8.priuil.53.n.2. Bero. in cap.1.n.68.& sequenti.78.& sequent. de vsur. de communi testatur Alciat.cõs.193.n.3.Caccheran. decis.Pedemon.92. n.18. Bonaccina. tract.moral. tom.2.disp.4.Q.1.puncto.16. communem, & veriorem probat Ceual.communi.opi.231.nisi debitum esset illiquidum, vel depositi causa esset vel aliter incompensabile Medic.exam.60.n.41. Rot. dec.277.coram Buratto vbi me excludi si creditum superueniat, secus si per restitutionem in integrum indebite solutum petatur.

2154 Contrariam sententiam quod scilicet iuramẽtum compensationem excludat ex cap.ad nostram de iure iuran.tenent ibi Doc. & est magis communis prout testantur Crot.cons.139.n.6.& Rol.cons. 6.n.31. lib.1.& Ancharan. Q.2.n.3.lib.1.& Bero. cons.155.n.27.lib.1. Villalob.commun.opin. lit.I. n.122.plures citat Cacchera.supra n.26.& Borgni. decis.9.n.11.lib.1. & decis.28.n.43. lib.2. de communi Gallesi.in form.camer.oblig.2.Q.4.par. n.6. & seq.ita Rot.seruare dicens. Natta. cons.54. n.1. Boui.de statut. Vrb. præscriptio. glo.29. n.11. Michael Crass.commun.opinio. cap.7. Q.17.vbi plures citat, & Kirchou. communi.opinio.centur.1. conclusio.44. Machel. patrocin.37. nu.6.Ondede. cons.18.n.40. lib.1. Rota.dec.532.par.1. recentis. vbi ex magis communi. in obligatione camerali iurata, & de plano procedere inquit si creditum quod compensari intenditur præcessisset, & latè Gab.de iure iuran.conclus.7.n.1. vbi plures congerit Tiraq.de retract.lig.§.3.glo.3.n.6. Siluan. cons. 40.n.23.Grat.cons.121.n.2.lib.1. de tutiori, & veriori testatur Carol. de Gras. de statut. excludent. exceptio.in 16.exceptio.n.19.Viui.communi.opi. verbo.compensatio Soarez.commun.opinio.lit.C. n.151. de communi Bero.cons.155.n.27.lib.1. de communi latè Seraphi. priuileg.iuram.74.n.35. & sequenti.de magis cõmuni Gutier.de iuram.confir. cõtract. par. 3.cap.6 n.6.præsertim Canonistarum in vtroque foro seruanda Affl.decis.221.Ricci.collect. decis. 205. de magis communi Scrad.de feud. par. 10.sect. 3.n.55. & seq. vbi idem respectu hæredis.Mattes.sing.54.Cotta.verbo.iuramenti religio. de magis communi Canonistarum contra cõmunem Legistarum Coua. in cap.quamuis.§.4.n.9.de pact.in 6.Neuiz.cons.62 n.26.Surd.cons.82.n.25. de veriori,& cõmuniori Gratia. discep. 515.n.34. præsertim si pecunia numerata promissa esset. de magis communi Intrigl. sing.99. nu.282. lib.3. & Viui.communi.opi.115.& si debitum sit illiquidum vel cum alio Bero.cons.115.n.27.28.lib.1.46.n.7. lib.2.Scain.dec.Bono.n.8.9. de cõmnniori Medic. exam.60.n.25.& Goz. cons.32.n.8.& 16.& cons. 69.n.4.Rota.dec.305.n.6 par.5.diuers.præcedens creditum iurantis non posse compensari probat.

2155 1.Amp.secundam istam opinionem procedere vt nec totum nec pars aliqua compensari possit Gozad.cons.69.n.8. Seraphin. priuileg. iuram.74. n.140.versic. amplia istam.

2156 2.Amp. etiam si debitor esset in summa difficultate habendi pecunias Seraphin. supra. versic. secundo amplia.

2157 1.Lim.hanc secundam opinionem contrariam limitationi 127. non procedere in hærede iurantis de communi testatur Seraphi.supra n.141.licet ipse dubitet Marzar. cons.56. n.4.5.6.18. & seq. Afflic. dec.Perus.15.n.11.12.Carol.de Gras.d.except.16. n.25.Medic exam.60.n.30.vbi tamẽ cum Seraph. hæredem obligari tenet.

2158 2.Lim. non procedere quando is qui iurauit valdè pauper esset, & filiorum numero oneratus Afflic.dec.163.sub n.3. Grat.cons.121.n.4. lib.1. de iure iurãn.conclus.7.n.11. Paris. cons.121. col. fin. lib.1. Cacchera. decis. Pedem.92. n.92. n.35. Gallesi.d.Q.2 n.7.Viui.d.opi.115.n.3. Anch. Q.2. n.3.lib.1.Onded.cons.18.n.41.lib.1. Corset.de iure iuran. Q. 8. n.40. Seraphi.d.priuileg. 174. n.141. Carol.de Gras. d. exceptio.16. n.24. Pacif.de Saluian. interd. inspect. 2. cap. 2. n. 315. & sequent. editione 2.Gutierez.d.cap.6.n.8.Manci.de iuram. par.4.eff.30.n.3.Intrigl.supra.n.284.Medic.supra nu.28.

2159 3. Lim. non procedere quando debitum superuenit postquam debitor soluere iurauit Imol. in l. Iulianus. n. 14. de condition. & demonstrat. Grat. cons. 121. n. 3. lib. 1. Seraphin. d. priuileg. iuramen. 74. n. 143. Paris. cons. 121. n. 40. lib. 1. Capic. decis. 267. n. 7. Cacchera. decis. Pedemon 92. n. 30. & 34. Alba. cons. 228. n. 1. & 3. Ancharan. Q. 2. n. 4. lib. 1. Afflict. decis. 381. n. 3. Couar. in cap. quamuis pactũ par. 1. relectio. §. 4. n. 6. & seq. de pact. in 6. Silua. cons. 40. n. 22. Ondede. cons. 18. n. 45. lib. 1. Carol. de Gras. d. exceptio. 16. n. 22. Pacif. supra Gutier. d. cap. 6. n. 6. versic. retenta igitur. Ricci. collect. dec. 2170. versic. contrariam tamen Cotta. supra Marescot. resol. 121. n. 53. 54. lib. 2. Manci. de iura. par. 4. eff. 30. Galles. d. Q. 2. n. 9. nisi exceptioni compẽsat. renunciasset n. 10. Medic. supra n. 27. ex communi.

2160 1. Sublim. non procedere quando debitũ superueniens anterioris crediti continuatio esset cui per promissionem iuratam renũciatum diceretur Affl. dec. 381. n. 3. Gab. de iure iuran. concl. 7. n. 8.

2161 4. Lim. nõ censeri exclusam retentionem Paris. cons. 100. n. 35. lib. 2. Crau. cons. 148. n. 2. post Cor. & Soc. quos refert. Seraphin supra n. 144. licet cum Gab. d. concl. 7. n. 3. dissentiat ex eo quod Docto. prædicti non loquantur in casu iuratæ promissionis sed prohibitæ compensationis Manci. supra n. 10.

5. Lim. si magna æquitas subesset, vt puta quia creditum compensandum incontinenti probaretur si tamen liquidum foret Affl. decis. 163. Rot. decis. 532. n. 2. par. 1. recentis. & 424. par. 2. vbi in commissione arbitrio Rotæ.

2162 6. Lim. non procedere quãdo de pœna vel periurio euitando ageretur Grat. cons. 121. n. 3. lib. 1. Paris. cons. 121. n. 39. lib. 1. Boui. de statuta. Vrbis præscriptio glo. 19. n. 14. Gab. d. cõcl. 7. n. 9. Tiraq. de retract. lignag. §. 3. glo. 3. n. 4. loquens de emphiteota Fab. de Anna. allegat. 8. n. 5. Carol. de Gras. dicta exceptio. 16. n. 26. Seraphin. d. priuileg. 74. n. 145. Manci. supra n. 8. de communi Corb. de caus. priuar. ob non sol. cano. lim. 5. & Intrigl. d. sing. 99. n. 283. lib. 3. Medic. d. n. 30. vbi in hærede.

2163 1. Sublim. non procedere nisi ex vtraque parte verè deberetur, secus si ex vna tunc non deberetur, sed deberi in futurum posset l. si constat. C. de compens. Roma. cons. 204. col. 3. in principio. Seraphin. d. priuileg. 74. n. 145. versic. & ista.

2164 7. Lim. non procedere nisi in pecunia soluere iurasset, non enim excluderetur a compensatione ex eo quod soluere simpliciter cum iuramento promisisset Bar. & Doct. in l. amplius. rem rat. habe. Ond. cõs. 18. n. 48. lib. 1. Surd. cons. 246. n. 18. Carol. de Gras. supra n. 28.

2165 Contrarium nempè sat esse promisisse cum iuramento soluere ad excludendam compensationem etiam si iuramento in clausula, quç omnia, positum fuisset; quamuis non excluderetur compensatio ex promissione satisfaciendi Seraphin. supra n. 147. qui ita intellexit Cacchera. decis. 92. in fine.

2166 8. Lim. non procedere quando debitum compensandum probaretur publico instrumento, tunc enim compensatio admitteretur Doc. in cap. ad nostram. de iur. iur. Fab. in §. in bonæ fidei. n. 15. Instit. de actio. Carol. de Gras. de exception. 16. num. 20. vel statim liquido constet Coua. d. §. 4. in fine.

2167 9. Lim. non procedere vbi ex bono, & æquo procederetur vt inter mercatores, nam tunc non excluderetur compensatio Grat. cons. 121. n. 11. & sequenti. lib. 1. Gab. d. concl. 7. n. 12. Affis. dec. Perus. 15. n. 9. 10. Cacchera. d. decis. Pedemon. 92. n. 35. Borgni. dec. 9. n. 11. lib. 1. Seraphin. d. priuileg. 74. n. 148. Pacif. supra vel sola facti veritate inspecta Manci. supra n. 4. Intrigl. supra n. 286. Medic. supra n. 29. idem in camerali obligatione probans n. 40.

2168 10. Lim. non procedere quando debitum de cuius compensatione ageretur esset etiam iuratum Cacchera. dec. 92. n. 33. Seraphin. supra n. 149. Pacific. supra Manci. supra n. 9. Manci. supra n. 31.

2169 11. Lim. non procedere quando non fuisset iuratum soluere sed attendere, & obseruare vel satisfacere Grat. cons. 121. n. 6. lib. 1. Gab. d. conclus. 7. n. 13. Surd. cons. 166. n. 30. Carol. de Gras. supra n. 27. Seraphi. supra n. 147. in promissione satisfaciendi, licet in promissio attendendi, & obseruandi cum Cacchera. supra dissentiat si verbum soluere præcessisset. Intrigl. supra n. 285. Medic. supra n. 32. & seq. in fine instrumenti.

2170 12. Lim. non procedere quando iuramentum præstitum fuisset ab authore singulari compensationem opponentis Pacif. supra. nec in hærede iurãtis procedere de communi Seraphi. supra n. 141. & Manci. supra n. 7.

2171 128. Lim. vt donatio fauore absentis per aliquam acceptata quæ iuramento valida efficitur Rot. Rom. dec. 489. & 683. n. 3. par. 1. diuers. & sine cessione ei ius quæri dicit. Rim. Iun. cõs. 112. n. 243. & cons. 234. n. 308. nõ tamen operetur vt illi tertio dominium vel possessio acquirantur ante acceptationem, & quominus reuocari possit Dec. cons. 432. n. 25. 26. Purpur. cons. 488. n. 28. Rot. Rom. decis. 683. n. 4. par. 1. diuerso. vbi limitat Gonz. reg. 8. canc. glo. 26. Onded. cons. 25. n. 46. & seq. lib. 2. Bero. cons. 4. n. 50. & sequent. lib. 1. Molina. de primogen. lib. 4. cap. 2. n. 66. Manti. de cõtract. lib. 13. tit. 7. n. 25. vbi Rota ita tenuisse ait de magis communi Thes. dec. 70. n. 8. & Gutier. prac. QQ. lib. 5. Q. 96. n. 6. Morot. cons. 95. n. 7. Rim. Iun. cons. 239. n. 70. Macerat. resol. 49. n. 12. lib. 2. & præsentiam supplere licet nullus pro absente stipulationem acceptet Rol. cons. 19. n. 29. & seq. lib. 1. & Borg. tuto. n. 259. & scientia sufficit Rot. Rom. apud Manci. de iuram. par. 4. eff. 172. n. 14. vbi etiam mortuo donatore si titulo particulari non sit alienata hæredem ratam habere debere vide supra. amp. 170. sub n. 646. Intrig. sing. 87. n. 92. lib. 3. Alba. cons. 782. n. 34. & 35. vbi ius absenti ita vt nec iurans nec hæres contrauenire possit. vide supra sub n. 1416. & ante acceptationem reuocari posse Gutier. cons. 20. & 41. nec sufficere mandatum ad acceptandum, nec scientiam donatarij nisi adminicula concurrant Mart. decis. Pisa. 167. Lanar. cons. 67.

2172 Contrarium vt stante iuramento non possit reuocari ab omnibus receptum inquit Gul. de Bened. in cap. testamentum verbo. si absque liberis. 2. n. 24. de testamen. Crau. cons. 915. num. 4. Rot. Rom.

decis.

decis.633.n.4.supra citata,& decis.489.n.5.par.1. diuersa 149. coram Buratto,vbi etiam ab hærede ratificari posse Rol.cons.19.n.16.& sequent.& per totum lib.1. & plures citatia Thesaur. supra n.8. Seraphin. priuileg. iuram.74 n.161. post Seraphi. decis.327.n.6. Ceual. commun. opin contra commun. Q.54.ad finē.Rot.dec.346 n.7.par.4.diuers. Decia.cons.1.n.22.lib.3.Seraphin.dec.1184.n.11. & 12 subdens ius ei etiam ante ratificationem acquiri ex scientia,& patientia Moli.de cōtract.disp. 263.n.19.& de magis cōmuni.Bertaz.cons ciu.47. n.31. Guid. Pap. dec.222.Franc.Marc.decis.326. n.9.par.1.Tbob.cons.1.n.7.56.n.7.Gratia.discep. 297.n 22.Torniol.cons.37.n.14 47.n.10. Manti. de contract.lib.13.tit.7.n.24. Gratia. discep.297. n.26.& seq. quamuis ei non acquiratur dominium, nec possessio nō secuta ratificatione. Rui.cons.172. n.16.lib.1.108.n.9 lib.5.necessariam esse ratificationem vt irreuocabiliter acquiratur,& Rol.cons. 19.n.28.lib.1.& Manci. de iuram. par.4. eff.23. sed Surd.de alim.tit.2. Q.7.n.12. absenti per contractum factam nemine stipulante nec acceptatam posse reuocari, secus si præsenti,& acceptanti vel notario stipulante vel alio Rot. supra Gall. de exec sic tit.4.exc.2.n.16.& seq. vbi etiam pro infante stipulatam reuocari non posse, & acquiri dominium ex constituto, sed etiam sine iuramento ex statuto absenti a te ratificationem potest acquiri Alba.cons.480.n.11.& seq. Mona. decis.Bono.59. n.14.Cancer var.resol.par.1. cap.8.n.39.& par.2. cap 1.n.146 absenti reuocabiliter requiri probat si velit ex Rui. cons.119. n.8. lib.1. Rol cons.19. n.28 & seq lib 1.& alijs,& par.1. cap.8.n.30 & seq irreuocabilem esse re tradita, vel constituto, & si donatarius possideat sciens tamen, sed absenti facta in etiam piæ causæ nemine pro eis acceptante reuocari pose nisi iurata sit,non posse tamen ab hærede reuocari nu seq.

2173 129.Lim.vt iuramentum in prorogatione iudicis non sui operetur quominus locus sit pœnitentiæ quia secundum actus naturam intelligitur. Natta. cons.781.n.5.Guid.Pap.decis.77.n.1.

2174 Contraria tamen sententia verior est magisque communiter recepta vt pœnitentiæ locus non sit ex quo iuramentum præcisè obligat,& seruari potest cap.nouit.de iudic.cap.ad nostram.de iure iuran. c.finali.ne prælati vices suas vbi Docto.& in cap.1. de iud.c.vbi Imo.n.34.post Butr.n.40.qui tutius inquit pro anima quamuis vterque eorum priorem veriorem dicat Ripa.n 60. Bero.n.184. post alios ibidem, & in l.si conuenerit vbi Ang.n.1. Fulgos. n.12.limitatio.3. Alex.n.2.Soc.n.7.Ias.n.2.& seq. Dec.n.9.Orosci n.8 de iurisd.om.iud.Roman in l. si quis in conscribendo. n.18. C. de pact. & Cano. ita tenere testatur Ias.in §.item.si quis.2.n.13. Instit.de action. & de communi Rol cons.6. n.34. & cons.8.n.28.& 29. lib.1. de communi Zas. in d.l.si conuenerit. n.12. & 13. Galles. in forma. camer. obligatio. prima. Q. secunda. partic. n.7.pag. 45. Franc. Marc.dec.82.par.1. & 276. vbi de forense, & decis.244 par.2.vbi idem de hærede iurantis de magis communi Bero.cons.138.n.13. tam legistarum quam canonistarum lib.1. Pelin. in d.cap.1. n.6.ad finem versic. tertio fallit.de communi Dec. n.22.in fine,& n.23.& Bero.n.184. & Gab.de iure iuran.concl.9.in fine Couar.in prima par. relectio. §.4.n.7. vbi rationes affert, & contraria tollit,& communem dicit quam etiam communem fatetur Ferrat.caut.30.n.3.idem Couar.in 2 par. rubr. de testamen.n.9.versic.ex quibus Lanfranc. decis.48. Natta. cons.607. n.3. de communi Villalob. lit.I. n.159.Gulielm.de Bened. in cap.Rainutius verbo. testamentum. 3.n.34. de testamen. de communi etiam testatur Gutierez.de iuram.confirmato.contract.par.1.cap.28. n.9. de communi Intrigl. sing. 99.n.59.lib.3.Carpa.cap.453.n.4. Seraphi.priuil. iuram.134.ad fin.

2175 1.Amp secundam opinionem procedere etiam vt soluendo interesse curans non liberetur, quia iuramentum præcisè obligat, & in forma specifica debet impleri. Alci.in d.l.si conuenerit. n.2.

2176 1.Lim. d.2.opinionem non procedere quando noua causa superuenisset,occultauè antiqua fuisset, tunc enim iuramento nō obstante pœnitentiæ locus esset,quoniam iuramentum rebus sic stantibus intelligitur Abb.in cap. ex tenore. de sentent.excommunicatio.Grat.cons.44.n.22.lib.2.Seraphi.priuil. iuram.74.n.197.

2177 2.Lim.non procedere quando inter partes ageretur de prorogāda iurisdictione eius qui foret excommunicatus,quoniam hæc prorogatio fieri nequit priuatorum de iurisdictio. omni. iud. Roma. cons.48.n.1.versic. primo quia Seraphin. priuileg. 74.n.158.

2178 3.Lim. in clericis quia non possunt in præiudicium clericalis ordinis iurisdictionē prorogare c. si diligenti de foro competen.Guid.Pap.dec.77.sub n.2.Seraphin d.priuil 74.n.198. Gail. obseruatio. 40 n.7.lib.1 idem de Vasallis,& exemptis dicens. Pereg.dec.149.latè Fari. Q.cri.8.

Sublim. vt si clericus coram laico emphiteotam defendat forum declinare nequeat, licet possit si simplicem colonum nominatis dominus defendere velit Peregr.dec.60.n.5.

2179 4.Lim.non procedere quando ageretur de præiudicio tertij vt puta superioris in cuius præiudiciū nihil prorogatio operari potest Guid.Pap. d. decis. 77.n.1. qaamuis dicat non posse prorogantem pœnitere Gail.vbi supra Seraphin.dicto n.198.Pereg. dec.149. vbi in Iudicem alterius Principis consentire non posse, licet secus si sub eodem Principe esset,& sine iuramento poise pœnitere.

2180 5.Lim.non procedere quando extaret statutum quod in certis causis puta mercātilibus nullus alius officialis vel iudex vllo modo, causa vel ratione in causis mercantilibus vel huiusmodi iudex esse possit, tunc enim iuramento non obstante alterius iurisdictio prorogari minimè poterit vt pluribus rationibus comprobat Bologni in cons.46.per totum Lepid.dec.12.vers.& stante Gratia.dec.79. & 145.

2181 Contrarium tenet Seraphi. d. priuileg. 74. n.199.

6.Lim.vt si statutum quoad certas personas puta vnius Vicariæ disponat nullum iudicem nisi in illa disputatum se ingerere poise, partes non possint alterius iudicis iurisdictionē prorogare Capic.dec.9. n.15.

matrimon. & hanc limitationem communem dicit Surd. decis.86.n.2. Rota Roma. decis. 110.n.20. 21.par.2 diuers.

2194 1.Sublim nam vir qui alienauit de euictione tenebitur ad prætium, & interesse nisi scienti fundum esse dotalem alienasset, quia tunc nec etiam ad pretium restituendum teneretur Gutierez. de iuram confirmator. cōtract. par. 1. cap. 1. n.94. de quo dixi plenè in tractatu euictionis in contractu emp. & venditionis, & virum qui alienauit reuocare posse licet prætium restituat Bal. Nou. de dote par. 7. priuil. 1. n. 15. Rim. Iun. Inst. quib. alie. lic. in prin. n. 332. & seq. de communi Surd. dec. 85. n. 2. de cōi Molina. de contract. disp. 428 n. 4. & vxorem cum viri consensu à viro alienata reuocare Gutier. supra n. 107 licet Pereg. dec. 44. intelligat si tertius causā à viro non habeat, nec virum soluto matrimonio reuocare à se alienata vxorē reuocare per tot. Ond. cōs 19. lib. 2. de magis cōi Barbos. in l. 1. par. 5. n. 14. & 30. vt tam vir quam vxor reuocet sol. matr. Ond. cōs. 19. lib. 2. Menoc. cōs. 559 & seq. vbi nec fideiussorem principaliter, & insolidū obligatum teneri nisi vt correus principalis vēdidisset, de cōi Gutier. prac. QQ lib. 5. Q. 41. Monta. de tute. c. 33. n. 91. & seq.

2195 4. Lim. non procedere quando mulier prius non alienare iurasset, cum namque cum primo iuramēto concurrat alienationis prohibitio per legem inducta alienatio contra primum secundo iuramento munita non sustinebitur. Bal. in c. veniens. n. 4. de iur. iur. Bar. in auth. vt immob § & multo. n. 12. post Specul. de emptio. & venditio. d. §. tertio loco, n. 13. Seraphin. d. priuileg. 76. n. 13. 95 n. 7 ex glo. in c. licet mulieres. in glo fi. de iur. iur. in 6. de communi Ias. mox citandus, & de communi contra aliā communem testatur Cevallos. commun. opin. contra commun Q. 118. vbi hanc limitationem tripliciter remissiue sublimitat, & tripliciter sublim. Ias. in l. duobus. §. item n. 1. & 12. de iure iurād. & nullam, & inualidam esse probat Bonaccina. vbi supra puncto. 6. quia qui prius iurauit nolle contrauenire promisisse censetur, & secundum iuramentum contrarium primo non tenet, & de contract. disputatio. 3 Q. 1. puncto 1. n. 7. versic. secundo. vide supra limitatio 107 & lim 176. Rim. Iun. cons. 471. n. 8. Lambert de contract. mul in fine n. 48. Papien in form. rest. in integ glo. tunc iurauit. n. 14. vbi Add. intelligit data scientia Cotta. In verbo iuramenti religio ad si Thes. decis. 223. n. 19. Vital. de clausul. pag. 741. n. 12. fall. 3. Soarez. in tit. de las arrhas. n. 24. de cōmuni Coua. in c. quamuis. 2. par. relect. §. 2. n 2. de pact. in 6.

2196 1. Amp. procedere etiam si cum muliere contrahens ignorasset prius mulierem non alienaturā iurasse de cōmuni Ripa. in cap. cum M. n. 83. lim. 2. de cons. it. & Villalob. commun. opinio. lit. P. n. 363. sed ex Ripa. d. loco apparet hanc ampliationem esse cōtrouersam de communi Soarez. lit. P. n. 363. Coua supra n. 4. vers. satis.

Contrarium tenet Neuiz. in silua. vers. diuisi non est nubendum. n. 81. Ias. in l. duobus. §. item. n. 12. de iur. iur. de communiori Coua. supra n. 4. versic. satis licet ipse teneat amp.

2197 1. Sublim. 4. limitationem non procedere nisi alteri non alienaturam iurasset secus si ita iurans sibi tantum iurasset, tunc enim facta alienatio cum iuramento sustinebitur Natta. cons. 426. n. 16. vide infra d. lim. 176.

Contrarium tenet Coua. supra n. 4 vers. secundum.

2198 5. Lim nō procedere quādo cū prohibitione legis alter defectus in alienatione iurata cōcurreret, vt puta minor ætas, tūc enim simplex iuramentum alienationem minimè confirmaret, nisi verba iuramenti valdè prægnantia concepta fuissent Rim. Iun. Institut. quib. aliena. licet in princip. n. 240. Seraphi. d. priuileg. 76. n. 14.

2199 6. Lim. non procedere quando secundum iuramentum turpitudinem seu peccatum contineret; ex parte illius cui iuratur Bonaccina. de contract. disputatio. 3. Q. 1. puncto. 1. n. 7. & infra lim. 9.

2200 7. Lim. non procedere extantibus filijs mulieris cum iuramento alienantis eique contradicentibus, quoniam eis nō oberit mulieris iuramentū Cepol. caut. 138. Rim. Iun. Instit. qu b. aliena. licet. in principip n. 260. Seraphi d. priuileg. 76. n. 15.

2201 8. Lim. non obesse heredibus mulieris quæ cum iuramēto fundum dotalem alienauit, possunt enim fundum alienatum vendicare, quoniam iuramentū non validat contractum sed illud mulier seruare tenetur, ideoque non afficiet heredes Fab. Instit. quib. aliena. licet col. fin. Surd cons 194. n. 24. versic. & hac ratione vbi etiam quod vbi iuramentum seruari debet absque eo quod contractum confirmet ipse met qui iurauit absolutione à iuramento obtenta contrauenire posset, fortius ergo eius heredes quos non afficit iuramentum nec absolutione indigent contrauenire poterunt, & n. 25. vide supra amp. 19. sed citati in d. secunda opinione validari tenent.

2202 9. Lim. non procedere quando contrahens cum marito in turpitudine versaretur, vt puta quia coniuges prętium verisimiliter consumpturos nō ignoraret tunc enim mulieris iuramento alienatio non cōfirmabitur l. si quis cum sciret pro emptore Rim. Iun. Instit. quib alienare licet in princip. n. 279. Seraphi. supra n. 16. Bonaccin. d. n. 7.

2203 10. Lim. nam contractus alienationis rescindi potest absolutione prius à iuramēto petita Menoch. cons. 412. n. 56. quæ non concedetur nisi ex causa Bonaccina. supra d. n. 7.

2204 1. Sublim. non procedere nisi pro ea parte dotalis fundi quę non potuit alienari nam pars aliqua ex causa puta alendi se, familiam & virum, ipsum ve à carceribus liberandi, cum iuramento alienari potest. igitur alienatio tamquam valida sustinebitur vt iudicatum testatur Surd. decis. 86. n. 4 & seq. licet sibi non admodum placuerit dicta decisio. & ita prius tenuit Natta. cons. 547. n. 19. vide supra lim. 105. & 106.

2205 11. Lim. nō procedere in iuramento assertorio de presenti, sed dūtaxat in confirmatorio de futuro, quando scilicet attendere, obseruare, & alienationē non reuocare iurasset Bonaccina. d n 7.

1. Sublim. 13. lim. in viro alienante qui iuramento contrauenire nequit Surd de alim. tit. 8. priuil. 36. n. 47. Mangil. de euict. Q. 71. n. 21. & seq. vbi etiam contrauenire non posse vxorem si in alijs bonis viri cauta sit nec virum qui ignoranti alienauit,

2214 133. Lim. non operari in confessione extraiudiciali facta absente parte ad obligandum Ang. in authent. de iure iuran. à morient præst. n. 6. & ita Vltramontanos communiter tenere ex Iaf. refert Gab. de confeſ. concl. 1. n. 41 in fine licet fecus fit ſi ad liberandum facta ſit maximè pro exoneratione conſcientiæ Viui. dec. 486.

2215 Contraria opinio magis communis eſt quam tenet glo. fin in l. 1. de interog. actio. l. ſicut maior. C. de repud. hęred. Old. conſ. 291. n. 3 Roma. conſ. 373. n. 5. Alex. conſ. 85. n. 5. lib. 7. Grat. conſ. 81. n. 1. lib. 1. Soc. Iun. conſ. 5. n. 9. lib. 3. Felin. in c. ſi cautio. n. 25. de fide inſtrum. latè Gab. d. n. 41. & ſeq. vbi idem dicit ſi afferat ſe in confeſſione iuraſſe; vel dixerit in veritate. de communi Thob. conſ. 66. n. 9. Marcabr conſ. 29. n. 164 Guliel de Bened. in cap. Rainutius verbo. teſtamentum, 3. de teſtam. n. 25. Surd. conſ. 60. n. 9. & 25. & conſ. 151. n. 43. Crau. conſ. 915. n. 4. Gutierez. de iuram. confirmator. contract. lib. 1. c. 54 n. 13. vbi idem in teſtamento Surd. dec. 250. n. 7. & idem quod Gab. dicit Seraphi. priuil. iuram. 93. Manci. de iura. par. 4. eff. 114. Alba. conſ. 276 n. 30 Viui. deciſ. 191. vbi etiam probare de iure cano. & ſi geminata ſit, vel facta cum cauſa puta depoſiti vel ſi in inſtrumento publico facta ſit.

2216 1. Lim hanc 2. opinionem non procedere quãdo d confeſſio inter perſonas ſuſpectas emanaſſet. Felin ſupra lim. 1 Gab. ſupra n. 45. Seraph. ſupra n. 11. niſi eſſet veriſimilis. n. 12 Natt. conſ. 543. n. 5.

2217 2. Lim. non procedere quando ex rei euidentia contrarium appareret l. inde Neratius. §. fi. & l ſeq. ad l. falcid. Doc. in c. fin. de cõfeſ. Seraphi. ſupra. n. 8.

2218 3. Lim. non procedere niſi in confeſſione facti non autem iuris l. ornamentorum. de aur. & arg l. ſi filio. fam. ercifc. Crau. conſ. 29 n. 2. Seraphi. ſup. n. 9.

2219 4. Lim. non procedere in ſpiritualibus quando confitens probare vellet eſſe animæ præiudiciale cap. lator. de re iud. Anch conſ 208. Felin. in rubr. de ſponſali. col. 5 verſic. vndecimo. Anto de Petrut. in l. 1 ſub n. 201. de iure iurand Seraph. d. priuileg. iuram 93. n. 10.

5. Lim. non procedere quando ad alium finem facta eſſet Surd. dec. 250. n. 7.

6. Lim. quando ſcriptura continens confeſſionem à notario nõ à partibus facta eſſet Surd. cõſ. 60. n. 22.

2220 134. Lim. nam confeſſio vel promiſſio ſine cauſa ſuppletur Humbert. de Bonenco in auth. ſacramenta puberũ n. 99. & ſeq. C. ſi aduerſ. venditio Iaſ. in l. à Titio. n. 5 de verb. obligation. Crau. cõſ. 394. n. 11. de cõi Gomez de qualitat. contract. n. 5. verſ. primo quia vbi Add. vide ſup. amp. 153. ſub n. 646.

2221 Contrarium tenent Maſc. concl. 345. n 36. poſt Roma conſ 373 col. 2. verſic. cœterum aduertendum in l. ait prætor. 2. §. iure iurando per illum tex. n. 4. de iur. iuran. ex glo. ibi Gram. conſ. crim. 40. n. 18. & dec. 34 n. 59. & 65. Affl. dec. 83. n. 3. Anton. de Petrut. in repetit. l. 1. n. 124. verbo. ſeptimus effectus. de iur. iur. Seraphi. priuil. iuram. 94 n. 8. Genua de enunciatia. verb. lib. 1. Q. 3. n. 29. & idem iure ciuili tenendum probat Seraphi. ſupra Barba. conſ. 25. lib. 1. Coua. in cap. quamuis pactum. 2. par. releĉt. §. 4. n. 15. ad fin. de pact. in 6. Bauer. de virtut. iuram. n. 114. Gutierez. de iuram. confir. contract. par. 1. cap. 47. n. 16. Ond. conſ. 42. n 22. lib. 2. de cõi Graſ. de tranſmiſ. n. 5. Manci. de iura par. 4. effect. 24. Bauer. de virtut. iuram. n. 114. Dec. conſ. 682. n. 6. Cor. conſ. 99. n. 7. lib. 3. Decia. conſ. 72. n 9. lib. 2. Mar. Anguſ. conſ. 2. n. 21. Maceraten. reſol 60. caſ. 33. lib. 2. Manti. de contract. lib. 14. tit 12. n. 21. diſtinguit Iaſ. in §. item ſi quis 2 n. 34. & ſeq. Inſt. de actio.

2222 1. Lim. 2. opinionem non procedere in minore muliere, & ruſtico, ſed tãtum in ſagaci perſona Cor. conſ. 60. in fine, & conſ. 66. in fine. lib. 4. Seraphin. ſupra n. 11. Barba. ſupra n. 6 Guliel. de Bened. in c. Rainutius. verbo teſtamentum. 3. n. 23. de teſtam. Peguer. dec. 146. n. 28. Gutierez. ſupra. n. 14. Rot. dec. 136. n. 4. par. 1. recentis.

2223 2. Lim. non procedere inter perſonas ſuſpectas puta virum & vxorem, inter quas iuramentum non ſuppleret cauſæ defectum Grat. conſ. 55. n. 42. & ſeq. lib. 1. Seraphi. d priuileg. 94. n. 12.

2224 3. Lim non procedere quando iuratum fuiſſet contra legis prohibitionem Craſ. de tranſmiſ. n. 6.

4. Lim. non procedere niſi in iuramento aſſertorio non autem in promiſſorio Surd. conſ. 60. n. 25.

5. Lim. quando falſa vel inepta, & erronea probatur. Put. dec. 220. 245. lib. 3. & 41. collect. à Pico ad ſtat. Vrbis.

2225 135. Lim. non validare alimentorum futurorũ tranſactionẽ, Bal. in l. pactũ quod dotali. Q. vlt. n. 17. C. de collat. Anchat. cõſ. 375. n. 4. Alberi. in l. de alimentis in fine C. de trãſactio. Bauer. de virtut. iura. Q. 46. Tiraq in l. ſi vnquam in præfatio. n. 156. C. de reuo. donation. Surd de alim. tit. 8. priu. 56. n. 54. in remiſſione. Seraphi. priuil. iura. 101. Gratia. diſcept. 750. n. 19. Ameri. de patr. pot. eff. 17. n. 19. vbi nec tranſactionem nec renunciationem validare, & dicit Surd. de ali. tit 8. priu. 75. non teneri nec debere iudicem ſequi tranſactionem quam partes côtra d. l. cum ij, fecere, quia ius publicũ partes tollere non poſſunt, & tit. 9. Q. 15 vbi non poſſe alimẽtis renunciari cum iuramento etiam ſi legitimæ ſit renunciatum niſi in alio non poſſet verificari, & non poſſe cum iuramento alimentis renũciari Boſſi. de ali. præſt. n. 11. Crau. conſ 116. n. 2. vbi de filio, & pauperibus; niſi tranſigens ſuam conditionẽ meliorem faceret Albe. in l. cum ij. §. eam de tranſac. vel niſi in minutis d. l cum ij. §. fi. Tiraq. de iud. in reb. exig. verſ. 32. & renũciari poſſe ſi ex hominis diſpoſitione debeantur, non ſi ex lege niſi eorũ loco detur aliquid annuum Bouer. ſing. verb. iuramentũ n. 17.

2226 Contrariam opinionem magis cõiter Docto. ſecuti fuere. Bar. in l. ſi quis pro eo n. 17. de fideiuſ. Butr. in c cum cõtingat. n. 10. vbi Abb. n. 30. Imol. n. 95. de communi Alciat. n. 107. de iur. iuran. Cor. in d. l. de alimentis. n. 3. Iaſ. n. 3. & 4. Dec. n. 11. & ſeq. Cur. Iun. in fi. & alij communiter C. de tranſact. de cõmuni teſtatur Gig. de penſio. Q. 51. n. 25. Gomez. de reſtitutio. minor. n 17. verſic. decimo infertur. Soarez. commun. opinio lit. T. n. 259. Villalob. com. opinio. lit. T. n. 122. Alex. in l. qui Romæ §. duo fratres. n. 95. de verbo obligation. Alciat cõſ. 267. nu. 3. Euerard. in locis argument. à vi, & energ. iuram. n. 13. Machel patrocin. 28. n. 3. Vmbert. de Bonenco. in authen. ſacramenta puberum. n. 90.

 C. ſi

C. si aduers. vendition. Coua. in cap. quamuis pactum par. 2. §. 6. n 4. de pact. in 6. Vasq. de succes. lib. 3. §. 29. limitatio. 32. n. 9. qui testatur communem, & veriorem, & Surd. de alim. Q. 56. n. 42. & sequent. vbi respondet contrarijs Seraphi. priuileg. iuram. 101. n. 1. de communi Viui. com. opi. 1002. & de magis cõmuni testantur Molina. de contract. disputatio. 557. nu. 18. & Gutierez. de iurament. confirmato. contract. par. 3. cap. 3. & Spino. de testam. glo. 16. n. 121. & Faccbine. contro. iur. lib. 3. cap. 21. Manci. de iura. par. 4. eff. 69. Surd. de alim. tit 9. Q. 24. Garzias. de benef. par. 1. c. 5. n. 34. vbi ita superioris authoritatem suppleri probat.

Distingue vt per Bal. in l. pactum n. 17. C. de collat. vbi quoad futura distinguit, prȩteritis verò renunciari posse ait.

2227 1. Amp. 2. opinionem magis communem procedere in compromisso quod transactioni æquiparatur. Alciat cons. 267. n. 3. Surd. supra. n. 53. & 54. vbi idem ait in pacto.

2. Amp. in facta sub fide vel sincere Surd. d. Q. 24. n. 2.

2228 1. Lim. d. secundam opinionem non procedere quotiescumque si transactio subsisteret notoria paupertas, & fames verisimilis respectu iurantis appareret, tunc enim iuramentum non teneret, velut iniquitatem continentem transactionem roborans Imo. in cap. cum contingat. n. 55. Alciat. n. 107. de iure iuran. & cons. 267. n. 3 Felin. in cap. ex rescripto n. 12. de iur. iur. Vital. de claus. in claus. an possit renunciar. alimen. Couar. supra n. 4. pag. 417. idem dicens si tempore transactionis, & renunciationis vrgens inopia adfuerit vel superuenerit petita absolutione a iuramento, & Gutierez. supra n. 6. & 8. & Molina supra d. n. 18 qui tamen respectu superuenientis necessitatis dissentit. Surd. de alimen. priuileg. 56. n. 60. Manti. de contract. lib. 26. tit. 3. n. 14. idem de minori relictis dicens.

2229 2. Lim. non procedere quando ex hoc magna vel dolosa deceptio oriretur, tunc enim iuramẽtum nil operaretur, vtpote suis requisitis comitibus destitutum Butr. in cap. cum contingat. n. 10. de iure iuran.

2230 3. Lim. non procedere quando cum iuramento transigens prius non transigere iurasset, tunc enim secundum iuramentum contra primum nihil operaretur, primum namque iuri communi conuenit, ideoque seruari debet Vasq. de succes. lib. 2. §. 18. n. 169 Gutierez. supra. n. 9.

2231 Contrarium tenet Bonacos. de æquita. cano. versic. secunda conclusio. col. 4. quem refert Surd. d. priuileg. 56. n. 52.

2232 4. Lim non procedere quoad filios, quoniam cum alimenta iure naturæ debeantur non valet super eis etiam iurata transactio Spec. in tit. qui fil. sint legit. § 1. n. 12. versic. sed pone quidam vbi Io. Andr. in addit. Albe. in l. de alimentis. in fine C. de transact. Cur. Iun. in repetitio. n. 6. Cordub. in l. si quis a liberis. §. parens. n. 81. de liber. agnoscen. Manti. d. tit. 3. n. 13. nec iurata renunciatio Alex. in l. alia. §. eleganter. n. 13. sol. mat. Bal. in l. pactum. n. 17. C. de collat. Ias. in auth. quod locum C. eod. Crau. cons. 189. n. 3. Molin. de primog. lib. 2. c. 15. n. 77. Vital. de claus. fol. 923. in claus. incip. sed an iuri alimentorum n. 1. & 2. Turza. cõmuni. opi. 181. Viui. communi. opi. 45. n. 6. lib. 1. Ameri. de patr. pot. eff. 17. n. 17. n. 19. Manti. dec. 331. Gutierez. in c. quamuis pactum. verbo omnino. n. 3. fol. 174. de pact. in 6. intelligens cum Gomez. in l. 22. Tauri. n. 12. si renuncians aliunde non haberet.

2233 136. Lim. non validare contractus emptionum per officiales factarum, quoniam à iure prohibentur Seraphin. priuileg. iuram. 113.

2234 Contrarium tenent Bauer. de virtut. iuramen. n. 33. Gutierez. de iuramento confir. contract. par. 1. cap. 40. n. 5. versic. non obest etiam vbi ex Alciat. in cap. cum contingat. n. 75. & 76. de iure iuran. veriorem videri inquit.

2235 137. Lim. non validare conuentionem non petendi reductionẽ à laudo iniquo, & lȩsionem enormissimam continente, quia isto casu per dolum latum censetur qui licet re ipsa interueniat, quoad actus rescissionem dolo ex proposito comparatur Bar. in l. societatem. §. arbitrorum. pro soc. de magis communi testantur Eugen. cons. 29. n. 42. & Mago. dec. Lucan. 98. n. 30. & Bertaz. cons. cit. 120 n. 8. & Rim. Iun. cons. 106. n. 7. & seq. & Mastril. decis. 90. vbi etiam executionẽ impediri nisi ex statuto sola reuisio daretur. Morot. cons. 88. n. 19. & seq. vbi ob enormissimam læsionem reductionem peti posse non obstante qualibet renunciatione, & Assis. decis. Lucan. 27. n. 2. & seq. qui subdit ita in praxi seruari, & Seraphi. priuil. iura. 117 & 136. vbi n. 15. non posse enormissimæ lȩsioni renunciari etiam cũ iuramento etiam per maiores, si tamen partes laudum approbauerint non posse contrauenire, prout si dedissent potestatem arbitris dandi de iure seu bonis vnius alteri in totũ vel in partem, hoc enim casu ex ista læsione non rescinderetur nisi ex vero dolo, & fraude ex proposito in lȩsione contingente, vel nisi alia ratione laudum irritum foret n. 19. & seq. & priuileg. 142. post laudum facta approbatione etiam quo ad lȩsionem cẽseri probat. vide supra n. 1108. Manci. de iuram. par. 4. eff. 244. ex communi obseruantia subdens si partes in forma cameræ se obligauerint de laudo parendo non admitti appellationem nisi ad effectum deuolutiuum sed non quoad suspensiuum Scain. dec. Bono. 11. in cap. vbi executionem laudi per reductionem non impediri ex communiori contra aliam magis communem, maximè si ista ex statuto caueatur vel pacto post Boer. dec. 284. n. 26. & Lanc. de attẽta pend. reduct. lim. 2. & lim. ab omnibus recipi Viui. decis. 58. & 131. & 276. peti posse probat etiam laudo per partes approbato, & lapso decendio. Mona. dec. Luc. 52. & peti posse non obstante statuto peti vetante à laudo non adhibito iuramento Rim. Iun. cons. 106. Soc. Iun. cons. 48. n. 51. lib. 1. Ciurli. contro. Forens. c. 68.

2236 138. Lim. non extendi iuramentum ad ignorata, & incognita quia deest iurantis cõsensus c. quintanallis. de iur. iur glo. 2. in c. clericus. 35. eod. tit. Federi. de Sen. cons. 62. n. 2. cap. veniens vbi glo. de iur. iuran. l. final. C. de non numera. pecun. Bal. in l. 1. n. 4. vers. secũdo quȩritur C. cõmoda Castr. cõs. 386. n. 2. lib. 1. Ias. in l. sub prætextu. 2. n. 3. C. de transaction. Paris. cons. 20. n. 112. & cons. 88. n. 46. lib. 1.

Sec.

Soc. Iun conf. 129. n. 70. lib. 1. Cepha. conf. 427. n. 8. & conf. 198. n. 7. Alba. conf. 3. n. 14. Rim. Iun. conf. 13. n. 82. 54. n. 18. Mascard. conclus 1258. n. 28. Surd. cons. 150. n. 46. Menoch. conf. 412. n. 12. & de minore. 731. n. 11. Rim. Iun. conf. 575. n. 39. & de communi testatur conf. 273. n. 42. Boer. decis. 3. n. 8 & de communi Guirba, decis. 42. ad finem Seraphin decis. 960. n. 2. Scrad. de Feud part. 2. q. part. sect. 10. n. 29. Tiraq. in præfat. l. si vnquam. n. 170. & 171. vbi idem de inuerisimili. C. de reuo. donat. Ceual. commun. opi. 171. nu. 5. & 515. in fine Euge conf. 12. n. 77. Selua. de iur. iur. part. 2. Q. 2. Intrig. sing. 99. n. 15. nisi cogitari debuisset lib. 3. Carpa. cap. 453. n. 82. Burgos in cap. pen. n. 39. de emp. & vend. Zuccar. conf. 31. n. 91. Odd. de fideic. Q. 2. n. 44. & 52.

2237 1. Sublim. non procedere in ignorantia iuris sed facti tantum, si namque facti certus sit, tametsi iuris beneficium sibi competere nesciat puta in integrum restitutionis l. 2. C. de rescind. vend. & huiusmodi, tunc enim iuramentum eiusmodi iuris beneficium excludet, quamuis si facti certus non sit ob consensus defectum nihil iuramentum operetur quilibet enim iura scire tenetur Dec. conf. 350. n. 7. Paris. conf. 20. n. 112. lib. 1. Rim. Iun. conf. 141. n. 34. Marcabr. conf. 2. n. 44. & 45. Seraph. priuil. iuramen. 119. n. 2 Gutierez. de iuram. cōfirmator. contract. part. 1. cap. 71. n. 1. & 2. de magis communi Bauer de virtu. iuram. n. 29. 30. & Intrigl. sing. 99. n. 103. lib. 3. Ricci. in prax. eccle. for. tom. 3. resol. 229. de hoc Cancer. var. resol. par. 1. c. 8. n. 44. & seq.

2. Sublim. nam iuramentum inducit scientiæ præsumptionem Pereg. conf. 52. n. 28 lib. 5. Onded. conf. 33. n. 39. in minore lib. 1. Fusar. Q. 594. n. 14. conf. 127. n. 12. lib. 1.

2238 3. Sublim. non procedere quando minor mulier vel rusticus non de damno euitando agerent, sed de lucro captando, quamuis enim eis vt euitent damnum in casibus à iure expressis succurratur, secus tamen est vbi agerent de lucro captando Castr conf. 377. n. 2. lib. 2. Seraph supra n. 3.

2239 4. Sublim. non procedere quando in genere fuisset cogitatum vt puta si verbis vniuersalibus vsi fuerint cōtrahentes, tunc enim iuramentum ad incogitata extendetur Dec. conf. 345. n. 4. versic. nec obstat quod iuramentum Crau. conf. 531. n. 2. versic. vbi Dec. Marcabr. conf. 2. n. 46. in versic. item dum dicebatur Bertaz. conf. ciu. 62. n. 13. & seq. Meno. conf. 37. n. 84. Gutierez. d. cap. 71. Rot. Rom. decis. 218. n. 2. & decis. 373. n. 4. vbi consensum in genere elicit ex promissione faciendi ea ad quæ tutor tenetur part 1. diuerso. & decis. 485. nu. 3. part. 2. recentior. Manti de contract. lib. 16. tit. 18. n. 12. Gutierez d. cap. 71. n. 3. Rol. conf. 6. n. 57. lib. 1. Natta. conf. 480. n. 25. Grana. discep. 346. in fi. vbi subdit ex partis scientia totius scientiam argui. 834. n. 21. vbi si renunciatum foret omnibus priuilegijs & beneficijs Manti. de contract. lib. 16. tit. 18. n. 12. Rot. Rom. dec. 664. n. 5. part. 1. diuer. 665. n. 9. part. 1. recent.

2240 5. Sublim. non procedere quando actus puta quietatio ex certa scientia fieret tunc, enim licet ius vel etiam factum ignoretur ad ea iuramentum extenderetur cap. humilis. de maiorita. & obedien. Cast. conf. 216. n. 3. lib. 1. Seraph. supra nu. 5. vide supra amp. 52.

6. Sublim. quando cognitis & incognitis renunciatū fuisset Bero. conf. 201. n. 7. 8. lib. 1. Petra. de fideic. Q. 14. n. 66. Natt. conf 113. n. 3. 410. n. 10. Rui. cōs. 92. n. 24. lib. 3. Meno. conf. 282 n. 20. nisi specifica renunciatio exigatur Rom. conf. 403. n. 14. Becci. conf. 111. n. 25. Bertaz. clauf. 21. glo. 13. n. 4.

2241 139. Lim. vt licet testis incōtinenti antequam partem fuerit allocutus, dictum suum erranter corrigere possit, secus tamen est postquā partem fuisset allocutus de magis communi Gab. concl. cri. 27. n. 6. & seq. & Seraph. priuileg. iuram. 121. subdens non posse illud etiam corrigere quādo à parte fuisset acceptatum. Manein. de iuram. part. 4. eff. 238. vbi etiam notæ bonitatis ac fidei testem illud corrigere posse ante publicationem processus & Cotta. in verbo. testis regulariter non potest; declarare autem potest ex interuallo ex Ang. conf. 73. n. 19. conf. crim. lib. 2.

2242 140. Lim. nam Papa & Episcopus dispensare potest si non ab assertorio de præterito, vel præsenti saltem a confirmatorio ex iusta causa puta ob turpitudinem iuramentum recipientis, quamuis si dolus metusuè cessaret & ageretur de casu licito non posset absolutio peti nisi ob enormissimam læsionem secundum magis communem de qua testatur Bologni. conf. 31. n. 15. versi. vlterius non habet obstare. & Seraphi. priuileg. iuram. 122. vide supra ampl. 15.

2243 141. Lim. vt non tollat sequestrum nisi duobus concurrentibus; primo quod iurans persona honesta sit, secundo quod satisdationem non inueniat Seraph. priuil. iuram. 125.

2244 142. Lim. vt iniustè carceratus in criminalibus licet redire iurauerit non teneatur redire si periculum mortis subsit glo. communiter recepta. in clementina pastoralis. §. notorium. versic. per violentiam. de re iudica. Marsil. sing. 177. Couar. variar. resolution. lib. 1. cap. 2. n. 7. versic. tertio ex prima huius capitis subdens grauiter reuertentem peccare. Cacchera. decis. Pedem. 66. n 3. & 12. de communi Seraph. priuil. iuram. 132. n. 6. versic. cœterū his minime. & Gutierez. de iuram. confirmator. contract. part. 1. cap. 57. n. 24. de magis communi Clar. in pract. cri. Q. 21. versic. tertio autem in fine Ondede conf. 94. n. 16. lib. 2. de magis communi Farinac. Q. crim. 30. n. 124. & n. 68. post Abb. in cap. si verò. n. 8. de iur. iur. Selua. de iur. iuran. part. 3. Q. 1. nu. 31. de magis communi Manci. de iuram. part. 4. eff. 71. & eff. 243. sequitur Seraphi. supra sed Bonacci. tract. moral. tom. 2. disp. 4. Q. 1. puncto. 9. redire teneri inquit etiam si mortem timeat nisi iurasset animo non iurandi, vel non redeundi, vel nisi a iuramento absoluatur, vel nisi tēpore iuramēti inscius esset tanti periculi Vini. dec. 509. n. 6. & seq. vbi etiam frangere carceres posse & fugere si iniuste carceratus sit, nec pro confesso habetur qui ianua aperta fugit animo reuertendi & si inuitus redactus sit postea in carcerem.

2245 143. Lim. nam licet promissa cum iuramento non

2253 Contrarium tenet Grat.conf.159.n.21.lib.2. Anto. de Petrut.in l.1.n.311. de iure iurand. post Castr. conf.409.lib.1.Ias. in l.2.§ fin n.22. ff.cert. pet.Boer.dec.273.n.4.Gutierez.de iuram. confirmator.contract paet.1.cap.50.n.21. & seq.

2254 147. Lim.nam in actionibus quæ per inficiationem crescunt vt in actione legis Aquiliæ, & pijs legatis, & alijs de quibus in §. tripli. Institut. de action & §. & aduersus Inst. de pœn.temer. litigāt. & negantes in duplum condemnantur; secus tamen est si in eis actor iuraret, tunc etenim simplum tantummodo debetur l.eum qui in princip. de iur. iuran.Seraph.in priuileg.iuram.152.

2255 148. Lim. vt promittens cum iuramento defendere contra quemcumque non teneatur contra suum filium defendere Seraph.priuil.iuram.154.

2256 Contrarium tenet Bal. in cap. Imperialem de prohibi.feud.alienatio. per Federic.& Alberi. in l. frater. a fratre. n.16.de condiction.indeb.

2257 149.Lim. non posse iuramentum extendi nisi per notarium rogatum instrumentum conficere ad Bal.in rub. C. de fide instrumentum nu. 22. Q. sed hoc non transit sine difficultate in eo notario cui rogitus committitur Grat.conf.9.n.124. lib. 1. & Seraph. priuileg.iuram 165.& supra n. 2254.

2258 150. Lim. non valere pactum iuratum quod certæ speciei tantum probatio fieri possit,quia probationes angustari non debent, & absolutio ab huiusmodi iuramento peti potest. Add.ad Alex. conf. 102.lib.5.& quando iudex testes ex officio examinaret Mascard.conclus. 480.n.10.& 11 & quando vel non valeat huiusmodi pactum sine iuramento dixi in pactis iudiciorum ciuilium verbo probatio,Intrigl.sing.64.n.402.lib.3.sed valere pactum iuratum quod nisi per incisum instrumentum non possit solutio probari licet iudex possit testes ex officio recipere ad eam probandam Natt conf 140. n.7.sed testibus probari Soarez.communi opi.lit.S. n.140.

2259 Contra d limitationem tamen Docto communiter tenent, quoniam potest sine salutis æternæ dispendio iuramentum seruari, nec est contra publicam vtilitatem principaliter, sed secundario speculat.de probatio.§. videndum restat n 6. Alberi. in l. si quis in conscribendo. n. 13. C. de episco. & cleric. Fulgos conf.119.n.3. versic. super secundo & conf.228.n.2. Alex.conf.102.n.9. lib. 5. Roma.sing.204.Cepol caut.254 Felin.in cap. 2 nu. 20.de probation.Cur.Iun.in l.pactum inter.nu.15. de pact.Bero.in cap. sicut n. 80. de probation. Bauer.de virtut.iuramen n. 141. post Imol. in d. cap. sicut n.9. Euer.in loco argum. a vi & energ. iurament.n.70.Anto.de Petrut.in l.1.n.297.de iure iuran. Arnon. caut. 78. & comment. 194. Gutierez. de iuramen confirmator.contract.par.1.cap.66.n. 4.Surd.conf.54.n.17.& conf.134.n 1. Seraph. priuil.iuram. 140.Manci. de iuram. part. 4 eff. 245. Intrigl.sing.64.n.343.lib. 3. ita obtinuisse testatur Vrsil.ad Affl.dec.398.in fi. & debitorem qui probationibus cum iuramento renunciauit eas facere non posse Afin.in prax.§.19.cap.5.lim.6.& pactum simplex valere. Mona.dec.Flo.58.n.3.

2260 1.Lim.hanc secundam opinionem vt licet ob pactum iuratum vel statutum aliæ probationes quibusdam admissis excludantur, illas tamen iudex potest non ad partis instantiam, sed ex officio admittere specul d.§.videndum n.6.Imo.in cap. sicut seu 2.n.9.Bero.n.80.Felin.n.20. de probation. Cepol caut 254.Roma sing.204.Euerard.d.n.70. Vital.de clausul.in claus. an possit renunciari probationibus sub n.8.versic.modo pone pag.848. in fine Bauer.supra Alex.in authent.iubemus. nu. 13. C.de iudic.Mascar.conclus.480.n.11. Arno. com. 394. Afin.in prax.§.19.cap.5. lim. 17. & per tot. c. 5. pluribus modis limitat statutum restringens probationes ad unam speciem puta publici instrumēti & Carpa.cap.88 & Ond.conf.18.n.88. lib. 1. & Valasc.de iure emphit.Q.7.& Sca in dec.bono.69.

2261 Contrarium præterquam in duobus casibus; nempe pro veritate eruenda vel si iudicis culpa nō potuerint in termino examinari Gutierez.d. nu.4. quod tutius inquit in foro poli & nu. 7. in iudicio testibus etiam sine iuramento renunciari posse inquit.ex Felin.sup.

2.Lim.nam confessio & iuramentum decisiuum admittuntur, quia non sunt probatio sed releuatio ab onere probandi Bal. in auth sed nouo iure nu. 12. C.si cert.pet.Purp.in l. manifestæ.n.43. de iur iur. Thes. dec. 256. secus dicens si is cui iuramētū deferti diceret non recordari, tunc iuramentum non referretur quia species probationis esset ex Bal. supra qui aduersario dari,non ei qui debet probare vide infra.n.2924.

3.Lim. nam testibus iuramentum in contractu adhibitum probari poterit Imo. in cap. cum contingat n 73 versic.tu potes addere. de iur.iur. Afi. supra lim.6.vbi ponit effectum huius probationis Fe. li. in cap.2.n.13.Dec. n. 14. versic. 13. de probat, Trigo. sing.84.inter de iur. confir. contr. par. 1. c. 59.n.10 qui absolutionem petita vt iurante mortuo secus dicet. Carpa.cap.88.n.16.

2262 151.Lim. non operari nec supplere solemnitates post contractum in quo iuramentum fuit appositum requisitas puta denunciationis, vel insinuationis, sed ijs omissis contractus ex statuto nullus fieri poterit Imo.Iun conf.8. nu. 14. dixi supra. lim. 108. in 4. limitatione secundæ ampliationis. nu......

2263 152.Lim.vt Deo præstitum iuramentum duobus casibus non obliget iurantem in votis, primo si fuerit in re mala præstitum; secundo si maius aliquod bonum impediatur Molina. de contract. disputation.271.n.8.versic.diximus.

2264 153.Lim.reciprocum pactum inter fratres vel alios inuicem succedendi initum tam etsi iuramētum fuerit additum non esse obseruandum est enim contra bonos mores de communi testantur Alex. conf.28.n.8 & seq. lib.3. & Ias.conf. 87.n. 3.vbi tam de iure canonico quam ciuili ex cōiomniū lib. 1.& conf.60.col.3.versic. ego filiæ. lib. 3. Papien. in forma libelli actio.pro societa. glo. 1. n. 8. Natta.in cap. quamuis n. 60 de pact. in 6. Guid. Pap. conf.134.n.5.qui tamen de iure canonico secus inquit de communi.Simon.de Pret.conf. 123.n. 15. Gab. de pact. conclusio prima. n. 11. Caecheran. decis.Pedemont.100.n.31.de communi etiā Rim. Iun.

Iun.conf.771.n.19.20.Grat.conf.19.nu. 12. lib. 1. Gab.conf. 137.n.26.lib.1. de communi Gutierez, de iuram.confirmator.contract.par.1.cap.3.n.20. de magis communi Craf. in §. successio.Q.9.n.7. & Fusar.de substitut.Q. 308.n. 18. & Intrigl. sing. 64.n.215.lib.3.vbi quamplures adducunt & ita tenent omnes Canonistæ Surd. conf.20. nu.9. Ond. conf 40.n.13.lib.1.Thes.dec.225.n. 6. Pereg. art. 51.n.24.de fideicom.

2265 Contrariam opinionem respectu hæreditatis vel quotæ tenent Dec.conf.516.n.5.Soc. Iun.conf. 143.n.33.& seq. lib.1.Meno.conf.1.n.166. Onde. conf.40.n.46 qui tamen tutam non esse fatetur respectu successionis vniuersalis lib.1.sed quoad rem particularem conuentione comprehensam iuramento roborari probat n.62 Nouel. reg. 151. post Duen.regul Meno conf.423.n 14.

2266 154.Lim. non validare donationem concubinæ factam à clerico, milite & huiusmodi etiam si propter benemerita facta dicatur nisi benemerita probentur Rol.conf.98.n.54.& 55.lib.1. Couar. in cap quamuis pactum part.2.§.1.n. 4. ad finem de pact in 6.Gutierez.de iurament.confirmator. contract. part.1 cap.6.n.13.& sequent.vbi idem de milite & Aduocato. Crau conf. 229. Manci. de iurã. part.4.eff 220.è contra clerico a concubina donari non posse probans ex Viui.communi.opi.205.n. 11.

Contrarium in milite.Thes.dec 111.Ricci. coll dec. 205.Capic.dec.102 n.2.Aneh.Q.12.nu. 12.lib. 2. Seraph.priuil.iuram 71 nu. 11. clericum autem filijs & coniunctis pauperibus donare posse Surd. de ali tit.8.priu.92. vbi etiam dotare ex quæsitis ex re ecclesiæ. & sine fraude rei ecclesiæ eis in fraude rei solemniter Gail.de exc.succ.tit.4 exc.4. nu. 180. & seq.par.2.& à clerico factam pro nubenda concubina valere & si cessabat concubitus, & si ob merita facta esset post Thes.decis.111.& subdit non esse peccatum cõcubinæ donare & posse donata recipere si matrimonium contrahere possent & pro dote ei donari posse n.193.nec posse patrimonium ad quod ordinatus fuit sine episcopi licentia alienare nisi aliunde habeat ex quo viuere possit Graz. de Benef.par.2 c 5.n.176.& seq.Cancer.var.resol. par.1.c.8.n.172.non posse ei donari etiam post cõcubinatum nisi ad meliorem frugem venerit.

2267 195.Lim in pollicitatione quæ iure ciuili inspecto iuramento non firmatur, licet de iure canonico secus sit Vasq. de succes. lib.3.§ 30.n.41.

2268 Contrarium quoniam cum iuramentum absque interitu salutis æternæ, & citra tertij præiudicium seruari possit valida pollicitatio ex eo redditur, & actionem producit, nec reuocari potest. Couar. in cap.quamuis pactum.in 2.part. relectio.§. 4. n. 6. de pact. in 6. post Ruin.in rubr.de verbo.obligatio. n.28.& Galiaul.n.65. in fine Marcabr. conf.30.n. 242. Ceuallos. communi opinio contra commun. Q. 74. in fine. & in vtroque tam ciuili quam canonico foro Gutierez de iurament. confirmator contract.part.1.cap.8.n.2.dixi in tractatu contractuũ dum de pollicitatione egi.

2269 156.Lim. nam pactum nudum quod iure ciuili non producit actionem etiam si fuerit iuramento roboratum non producet actionem, nulla etenim lex dicit pactum nudum iuramento vestiri Innoc. in cap nouit. n.4. de iudici.glo.in l. si quis pro eo. vbi Bar.n.1 & 2.de fideiussor.Bal. in l. cum antea. n.10. C.de arbitr.& in l. 1.n.4 C.de oper. liberto. Ang. in l.iurisgentium § quinimo.n.10. versic. addit etiam de pact de communi Cor. conf. 135. nu. 17 lib.2 quamuis non firmet & Imo. in cap. cum contingat n. 30.de iur.iuran.& Curt.Sen.in l.si quis maior. n.37. C.de transactio.& de magis communi testatur Ias.in d l.si quis maior.n. 23 & Bertaz. nu.582.vbi contraria tollit & Galiaul. in rubr. de verbo.obligatio.n. 85.& Maran. de ord. iud. part. 6.actu.9.n.24 post Salic.in l.legem sub n.20. C. de pact.quem secutus est Pelin. in cap. 1. n. 4 de pact. Bened Vad in addit ad Soc. reg. 0. amp.1. Viui. communi opinio verbo.pactum nudum. n.3. Exea. de pact.n.278. de magis communi Soarez comm. opinio.lit I. n. 273.& Alciat. in cap. cum contingat.n.242.de iur iur.& Straccha de sponsion. part. 2. sub.n.4.versic. ex quib. Surd. de aliment. tit. 8. priuileg.5.n.1. de magis communi etiam testatur Manti.de contract. lib.24.tit.5. & Facchin. contr. iur. lib.2.cap.100.de communi Baue. de virt. iurã. n.30.in fi.& Intrigl.sing.00.n.124.lib.3.

2270 Ex iuramento enim actionem non oriri generaliter communem Doctorum sententiam esse testantur Coras in l.admonendi n. 17. de iure iuran. & Garzias in cap.1. n. 27. de pact, & Couar. in c. quamuis pactum pars. 1.relectio § 2.n.30.de pact. in 6 & ita de iure ciuili non canonico Vasq. infra citandus n 2 Vmbert. de Bonencio in authent. sacramenta puberum.n. 126. C. si aduers. venditio. Cotta.verbo iuramenti religio dum citat. Mattes. sing. 56.glo.in §. item si quis postulante verbo. deberi Inst.de actio. vbi etiam in actione reali, & tradit etiam quando reo exceptionem pariat.

2271 Contra d limitationem tenent Bal. conf 114. n 3 lib.5.Butr.in cap cum contingat.n.15. de iur. iur.Roman.in l 1.in principio.n. 37. versic. tenendo tamen de verbo obligatio per l si quis maior. C de transaction. de magis communi Alex. conf. 69.n.15.lib.3. Cuman.conf 182.n.4. versic quinimo. Guid.Pap. sing. 342. circa finem Mattesilan. sing.36. n. 4. Afflict. decis. 389.nu 2 Guid Pap. conf. 12.n.3.Purpur. in l. legem.n. 30.& sequent. C. de pact.Crot.in l.1.in principio.n.41. de verbo. oblig.post Cor conf.13.n. 6. lib. 4. & de communi testatur Anton.de Petrut in l. 1.n.184.de iure iurã. Berengar.in l.pacta conuenta cap. 3. n. 35. de contrahend. emptio. Mars.in tracta. de fideius.n 357. Gozad.conf. 60. n.22 de communi Eucrard in loco à vi & energia iuram.n.11, licet dissentire ipse videatur Franc. Marc.decis. 326. nu. 9. lib. 1 post Roman.conf.176.sub n.11.Couar.in cap.quamuis pactum. de pact.in 6.part.2.relectio §.4.n 11. in fine. & part. 1.§.2.n.3.& & seq. Purpur.conf.353 n. 22.Crau.conf.657.n.47.vbi citat Firman.de pact. n.21 Gab.Saracina.ad Mattes.not.36 n.11. Brun. conf.145 n. 22. & de communi testatur Exea. de pact.n.422. de communi Molina. de contract. disputatio 256.n.1.& 2. de communi Viui. communi opinio.569.Torniol.conf.74.n.29. de magis cõmuni

muni & veriori testantur Seraph. priuileg. iuramēt. 19 n. 26. versic. ex prædictis & priuileg. 89. & Ceuallos. commun opin. contra commun. Q. 315. & Gutierez. de iuram. confirmator. contract. part. 1. cap. 34. hanc etiam tenuit Mantica. d. tit. 5. n. 25. Ricci, collect. dec. 205. & Thes. fil. dec. 37. Afflict. dec. 122. Affis. dec. Perus. 9. Ricci. collect. decis. 2413. Cotta supra Māci. de iuram. part. 4. eff. 194. Intrigl. sing. 64. n. 76. lib. 3.

2272 Ex iuramento etenim actionem in genere nasci tenuere glo in l. 1. verbo. impositæ C. de oper. liberto. Bar. in l. iurisgentium §. quinimo. n. 16. de pact. & in l. iusiurandum quod ex conuentione n. 2. de iure iuran. Ias. n. 3. de communi Vasq. de succeſsio. §. 28. n. 2. & plures pro hac parte de communi testantes refert & sequitur Ceuallos. communi opi. contra commun. Q. 84. Marz. sing. 464. vbi intelligit si a iudice vel parte delatum sit Coua. supra §. 2. n. 3. Verum. glo. Bart. & sequaces loquuntur in operis libertorum in quibus est specialiter inductū vt per eos de magis communi & veriori Gutierez. supra sub n. 3. attento iure canonico licet de iure ciuili communem dicat esse negatiuam, subdens non posse Iudicem secularem compellere ad obseruantiam iuramenti nisi de mandato Ecclesiastici. & obligatio oritur ex iuramento de communi Villalo. lit. I. n. 120. nisi causa cessaret de iure tamen ciuili n. 121. & ex magis communi actionem & obligationem ex iuramento oriri Gutierez. supra. c. 47. n. 16. nisi super facto iuretur quod non potuit obligare Inno. in cap. fi. n. 4. de his quæ vi metusue causa Lanfr. de Oria. sing. 20. Bonac. tract. moral. tom. 2. disp. 4. Q. 1. punct. 7. vbi coram Deo ex iuramēto facto non animo obligādi obligationē non oriri secus in foro fori, si vero animo iurādi sed nō se obligandi in foro poli nō obligari quia Deus nō acceptat iuramentum nisi secundū iurantis Intentionem; si autem animū iurandi verū iurās habuerit obligatur, licet non habuerit formalē intentionem se obligandi, vel implendi, sed iurantem animo non iurandi vel se non obligandi, vel non implendi si iuramentum rationabiliter exigatur mortaliter peccare probat, post Coua. in cap quamuis. §. 5. n. 1. & 2. de pact. in 6. nō otiri autē ex iuramento sed ex cōuentione Vasq. de succeſs. li. 3. §. 18. n. 4. & seq. & Pannc. de in lit. iuran. part. 2. memb. vlt. n. 16. & 17. ex conuentionali tantū actionē oriri probat. & super naturali obligatione positum operari vt vita detur Alex. conf. 69. n. 15. lib. 3. Manci. de iuram. part. 4. eff. 65. Cancer. var. reso. par. 2. c. 8. n. 64. & seq. tam in promissorio quam in assertorio nisi in assertorio personæ essent suspectæ, & pro mēte iurantis vide infra n. 3009. lim. 448. & 24. lim. possit Selua. de iur. iur. part. 3. q. 1.

2273 1. Amp. primam opinionem scilicet limitationem 156. procedere siue iuramentum sit promissorium, siue declaratorium, vel etiam confirmatorium cum namque speciale sit in libertate in contrarium est ius commune l. vt iurisiurandi de oper. liberto. l. si quis pro eo. de fideiussor Bal. in l. 1. n. 4. C. de. oper. liberto. Ias. in l. iurisgentium. §. sed. cum nulla n. 2. de pact. Gutier. d. n. 16.

2274 1. Sublim. d. limitationem 156. non procedere de iure canonico, si namque canonico iute etiam sine iuramento pactum nudum producit actionem, multo magis eam iuramento addito producet Imo. in cap. cum contingat. num. 31. ante finem. de iure. iuran. Cor. conf. 135. num. 17. lib. 2. Bertaz. in l. si quis maior. n. 605. C. de transactio. per cap. 1. de pact. & cap. cum venissent. de institut & de communi testando subdit quod interris imperij ius ciuile seruabitur, in terris autem ecclesiæ ius canonicum (quod intelligo cessante iuramento, quia constitutissimum est eo interueniēte ius canonicum in foro etiam ciuili seruari debere) & sublim. tenent etiam Anto. de Petrut. in l. 1. n. 185. de iur. iuran. Crau. conf. 657. n. 47. de communi Molina. de contracti. disp. 256. n. 1. & 2. & Seraphin. priuileg. iuramen. 19. sub. n. 26. versic. ex prædictis. & de magis communi & veriori testantur Soarez. commun. opinion. lit. I. n. 285. & sequent. Gutierez. d. cap. 34. & Thesaur. Q. forens. 37. n. 2. lib. 1. Manti. d. tit. 5. n. 17. & seq. præterquam in simplici iuramento vt per eum. de communi Villalo. lit. A. n. 14. licet fideiussor pacto simplici iure canonico non obligetur Dec. cōs. 93. n. 3. Villalo. supra n. 16. nisi fauore piæ causæ Cotta. verbo. fideiussor vel nisi apud acta fideiuberet Bal. in d. c. 1. n. 9. Felin. n. 14. Marſ. de fideius. n. 356. & seq. Manci. d. eff. 194. qui eo iure iuramēto opus non esse probat Maran. supra n. 24. & sine causa non obligatur Soc. conf. 32. n. 19. 20. lib. 2. Rot. dec. 43. n. 3. part. 1. recentis. nisi iurasset Gutier. de iuram. confir. contract. pat. 1. cap. 47. in fi. & fideiussorem tutoris penes acta nomen suum scribi patentem teneri non secus ac si stipulatio interuenisset. I. cum ostendimus. §. fi. de fideius. Doc. in l. qui tacet de reg. iur. in 6. de communi Capra. reg. 56. n. 18. Feli. in cap. non ne nu. 7. de præsumpt. Soc. reg. 394. Prat. reg. 450. lib. 9. reg. iur. fol. 768. col. 2.

2275 2. Sublim. non procedere quando aliquid pacto nudo promittitur postmodum verò iuramentū subijcitur; licet enim alias ex iuramento simplici de aliquid in futurum præstando, actio de iure ciuili non oriatur nisi in liberto, vt l. vt iurisiurandi in princip. vbi Bar. de oper. liberto. secus tamen est vbi pacto nudo aliquid promittitur postea autem iuramentum subijcitur, statim, vel ex interuallo, quoniam cum ex nudo pacto orta sit naturalis obligatio, iuramento quod seruari debet validatur præsertim ex vi geminationis Mattesilan. not. 36. Galiaul in rub. de verbo. obligat. sub nu. 35. Purpur. in l. legem. n. 30. & seq. C. de pact. Crot. in l. 1. in princip. n. 41. de verbo. obligation. Berengar in l. pacta conuenta. cap. 3. n. 35. de contrahen. emptio. Prat. de reg. 450.

2276 3. Sublim. non procedere quoad euangelicam denunciationem quæ dabitur propter iuramentū, debet enim omni ope summus Pontifex prouidere vt peccata vitentur Innoc. in cap. nouit. n. 4. extra de iudic. Purpur. in l. legem. n. 30. & seq. C. de pact. vbi declarat.

2277 4. Sublim. vel potius secus esse dicas in iuramēto decisorio litis, hoc enim actionem producit Bal. in cap. 1. §. item sacramenta nu. 19. versic. quæro

quare

quare de pact. iuram. firman. vbi rationem adducit.

2278 5. Sublim. nam vt periurium euitetur pactum nudum seruari debet propter iuramentum Bal. in l. cum antea. n. 10. C. de arbitr.

2279 6. Sublim. non procedere quando pactum nudum reciprocum fuisset, tunc enim vti ex innominato contractu præscriptis verbis actio orietur Cotta. in memorabili in verb. iuramentum promissorium Cremen. sing. 120. ex Bal. in cap. 1. §. item sacramenta. n. 19. de pace iuramen. firman.

2280 7. Sublim. non procedere in operis libertorum fauore libertatis, quia si libertus operas promittat vt libertatem consequatur addito iuramento, tunc pactum licet nudum iuramento vestietur. l. vt ius iurandi. de oper. liberto. Bal. in d. l. cum antea. n. 10. Imo. in d. cap. cum contingat. n. 30. Molina. qui declarat disp. 256. sub. n. 2. Manti. d. tit. 5. n. 16. Alex. in l. iurisgentium. §. quinimo n. 7. Ias. nu. 13. Cur. Iun. nu. 47. de communi Garz. nu. 61. de pact. Prat. d. reg. 450.

2281 8. Sublim. nõ procedere si extet statutum quod pactum nudum producat actionem, tunc enim multo magis eam ex iuramento producet Padilla. in l. si quis maior. n. 75. C. de transactio. Gutierez. de iurament. confirmator. contract. part. 1. cap. 34. n. 6.

9. Sublim. fauore alimentorum & si contineat iure communi debita Rom. sing. 528. Ias. in §. in personam n. 69. Inst. de actio. Surd. de alim. tit. 8. priuil. 5.

Tenendo secundam opinionem contrariam limitationi 156. quæ verior magis communis ac tutior etiam pro conscientia videtur.

2282 1. Amp. etiam si promissio sub fide facta fuerit, datio enim fidei, habet vim iuramenti Afflict. decis. 389. n. 2. Ex ca de pact. n. 423. Ruin. cons. 9. n. 4. lib. 3. Viui. commun. opinio. 569. Crau. cons. 241. n. 11. sintagma. commun. opinio. lib. 2. loc. 4. tit. 3. pag. 10. col. 1. & 2. vbi testatur ita iudicatum Manti. d. tit. 5. n. 26. dixi in tractatu transactionis vide supra amp. 66.

2283 2. Amp siue statim siue ex interuallo iuramentum fuerit interpositum Gab. Sarain. in addit ad Mattesilan. not. 36. n. 11. quia eadem ratio militat.

2284 1. Lim. d. secundam opinionem contrariam limitationi 156. non procedere quando cum iuramento aliquid promittitur peccatum mortale cõtinens, ac proinde æternæ salutis detrimentũ inferens, tunc enim nulla oritur obligatio nec actio cap. 1. de iur. iur. Abb. in cap. si verò. n. 2. de iure iuran. part 3. Q. 1. n. 10. Ang. de Claua. in sum. tit. de iuram. 5. n. 1.

2285 1. Amp. idem esse in continente illud quod veniale peccatum inducit, adhuc enim iurans non obligabitur, quoniam licet ex veniali vita æterna non amittitur, eius tamen assecutio retardatur donec venialia peccata in purgatorio fuerint purgata Butr. in d. cap. si verò. n 4. Abb. n. 3. Imol. n. 5. Ancharan. n. 6. Anan n. 2. Felin. n. 4. Selua. supra n. 15. & sequenti. vbi latè exemplificat. & est receptissima sententia Ang. de Claua. supra. nu. 2. Natta. in cap. quamuis. n. 55. de pact. in 6. Gutierez. de iuramento confirmator. contract. part. 1. cap. 6. n. 15. Neuiz cons. 21. n. 20.

2286 2. Lim. non procedere quando in mortem alterius tenderet iuratum pactum, est enim impia promissio scelus annexum continens, nec in malis fides seruanda est cap. 1. cum quatuor cap. sequent. 22. Q. 4. cap. cum dilectus. de his quæ vi metusue. caus. Abb. in cap. si verò. n. 2. Bellam. n. 8. Ang. de Claua. d. tit. de iuram. 5. §. 7. Io. de Selua. supra n. 11.

2287 3. Lim. non procedere quando iuramentum ad propriam tenderet ex ratione secundæ limitationis glo. 2. in cap. si verò de iure iuran. vbi Butr. n. 4. Abb. n. 2. Ancharan. n. 5. Felin. n. 3. Selua. vbi supra n. 12. Ang. de Claua supra n. seu §. 7. idem tradens si iuramentum tenderet ad membri mutilationem, quia nemo est dominus suorum membrorum.

2288 1. Sublim. d. 3. limitationem non procedere quando non directè sed occasionaliter ad mortem tenderet tunc enim obligaret vt puta si Gallus, vel Vltramontanus Romę moram trahere de mense Augusti iure iurando conueniret, ex eo enim quod propter aeris intemperiem tunc mors quandoque soleat euenire; ex quo non semper accidit, sed aliquando occasionaliter, iuramẽtum obligabit glo. in d. cap. si verò. secunda. vbi But. n. 4. Anch. n. 5. Imo. n. 4. Abb. n. 2. Felin. n. 3. Zabarel. n. 1. de iure iuran. Io. de Selua. de iure iuran. part. 3. Q. 1. n. 12. Ang. de Claua supra. n. 7.

2289 1. Lim. d. sublim. non procedere quando ex imminente infirmitate vel complexione sic iurans moriturus ex huiusmodi mora iudicaretur, hoc enim casu iuramentum nõ obligabit, ex hoc enim iuramentum temerarium percipitur, nec verisimile est illud recipere Deum voluisse per quod sua creatura quam tanta attentione creauit moriatur Io. And. in d. cap. si vero. Butr. n. 4. Abb. sub n. 2. versic. sed Io. Andre. Imo. n. 4. Ancbara. n. 5. Felin. n. 3. de iur. iur. Ang. de Claua. supra. n. 7. Io. de Selua. d. n. 12.

2290 4. Lim. non procedere in iuramento vergente in peiorem exitum, vt quando opus indifferens pia intentione pro Deo aut proximo faciendum excluderet vt puta cum proximo loqui, domum ingredi, aliaue mortale, aut veniale peccatum continentia, satis est enim ita peierare, quam grauius aliter peccare cap. si aliquid. vbi glo. 2. 22. Q. 4. glo. 2. vbi Butr. n. 4. Abb. n. 3. versic. tertio casu Imo. n. 5. Bellame. n. 15. Felin. n. 4. de iure. iuran. post. Arcbidiaco. in cap. si aliquid. 22. Q. 4. vbi sex modis hoc accidere inquit & sequitur Abb. supra Natta. in cap. quamuis pactum n. 55. de pact. in 6. Selua. de iure iurand. part. 3. Q. 1. n. 17. versic. quinto fallit.

2291 5. Lim. non procedere quando aliquid ex se indifferens iuraretur, quod tamen ex circumstantijs ad veniale vel mortale pergeret, vt puta si militẽ, aut negociatorẽ se esse aliquis iurauerit, numquam feudum, mutuumue ab aliquo puta Titio recepturum, & huiusmodi, si namque cõ peruenerit vt nisi iuramento contrafecerit viuere minime possit, illud obseruare non tenebitur, si enim tempore iuramenti

menti præstiti casus ad fuisset, iuramentum temerarium fuisset, & ideo ex superuenientia idipsum dicendum est, rebus etenim sic stantibus iuramētū intelligi debet Archidiacon. in c. si aliquid. n. 2. 22. Q. 4. Butr. in d. c. si verò. n. 4. vers. tertio cum iuratur Abb. n. 3. versic. tertio cum iuratur Imo. nu. 5. Bellame. n. 15. Feli. n. 5. dum dicit hoc sex modis contingere de iure. iuran. Ang. de Claua. in sum. §. iuramentum n. 12 Selua. de iure iurand. part. 3. Q. 1. n. 18. & 19.

2292 6. Lim. non procedere vbicumque iuramentū excluderet opus ex necessitate faciendum veluti si quis iurauerit nil charitatis tali daturū, vel quod Deum non colet, non est enim verisimile Deum iuramentum eiusmodi cum opera charitatis exerceri mandet, recepturum, & iuramentum non debet esse iniquitatis uinculum Archidiacon. in cap. si aliquid. num. 2. versic. quarto. 22. Q. 4. Butr. in d. cap. si verò num. 4. versic. quarto. Abb. num. 3. versic. quarto. Felin. nu. 5. dum illud sex modis contingere inquit, Bellame. num. 15. versic. qnarto de iure. iuran. Ang. de Claua in d. tit. de iuramento. 5. n. 4. Io. de Selua. de iure. iuran. part. 3. Q. 1. n. 20.

2293 7. Lim. non procedere, quoties aliquis iurauit propter bonum publicum citandum, vt puta quod numquam Episcopus, vel Clericus erit, aut monachus, tunc enim istud iuramentum non obligabit tamquam contra Euangelica consilia Archidiacon. in cap. si aliquid n. 2. versic. quinto. Butr. in d. cap. si verò. n. 4. Abb. n. 4. Bellame. n. 15. versic. quinto. Felin. n. 5. Io. de Selua. supra. nu. 21. vbi tamen si de priuato commodo ageretur secus dicant sic declarantes cap. Archidiaconum 85. distinctio. Ang. de Claua supra. n. 6.

2294 8. Lim non procedere quando opus indifferens pro Deo vel proximo faciendum pia intentione, iuramentum excluderet, vt si quem non alloqui, pro eoue non fideiussurum aliquis iurauerit, si nāque necessitas subsit semper in necesitatibus proximo subuenire quis tenetur cap. sicut. 47. distinctio & c. posse. 85. distinctio. non enim potest aliquis se obligare quominus pia opera faciat nec verisimile est Deum recipere huiusmodi iuramentum nec iureiurando ab hoc onere quisquam se liberare potest c. si diligenti de foro competen. Abb. in d. cap. si verò n. 5. versic. ego autem. hoc dicens indubitatum de iure. iuran. (& ex D. Thom. subdit eleemosinam fieri debere præcepto in necessitate existenti cui aliter prouideri non potest, & per eum qui exuberat bonis vltra suam & eorum indigentiam quorum curam gerit, alioquin de consilio esse probat) Ang. de Claua. d. tit. de iuramento. 5. §. seu n. 4. Io. de Selua. de iure iurant. part. 3. Q. 1. n. 22. & sequent. nu. 25. secus in clericis dicens casu necessitatis excepto ex Archid. in cap. sicut. 11. Q. 1. dum dicit quod nisi adsint laici fideiussores ad clericos recurratur.

2295 9. Lim. non procedere quando iracundię calore aliquis iurasset, tunc etenim iuramentum dicitur consensu carere, nec propterea iurantem obligat. l. 2. ad leg. Iul. maiesta. Abb. in c. si verò. nu. 7. de iure iuran. Roman. sing. 514. nu. 3. & hanc in foro fori seu contentioso sequitur Io. de Selua. supra. num. 28. versic. ego concludendo, quamuis in foro poli, seu conscientiæ Butrio adhæreat Tiraq. de pęnis remitten. caus. 1. nu. 26. vide supra num. 845. limitation. 12. Maran. de ord. iud part. 6. actu. 9. n. 34. vbi si iuramentum alias sic illicitum non valere, nec si licitum, tutius tamen esse absolutionem petere Soc. reg. 206. n. 5. de communi Med. reg. 6. lib. 9. reg. iur fol. 769. col. 1.

2296 1. Sublim. non procedere quando esset geminatum, tunc enim propter geminationem ex qua oritur deliberata voluntas, iracundia non obstante iuramentum obligabit Add. ad Roman. in l. petēs. n. 63. lit. C. in fine C. de pact.

2297 2. Sublim. non procedere nisi iracundia tanta foret, quæ consensum perimeret & indeliberatum esset quod actum fuit Butr. in c. sicut n. 5. & 9. in fine de iure iuran. vbi Felin. n. 3. circa finem Ang. de Claua. d. tit. de iuramen. n. 8. Io. de Selua. d. Q. 1. n. 27. vbi etiam tradunt quid si iurans rei illicitæ nauasset. Seraphin. priuileg. iuram. 143. in fine. Ricci. in praxi. eccle. fori. resol. 223.

3. Sublim. fauore pię causæ Iaf. in l. filiam. n. 6. C. de inof. testa. Ricci. supra vbi tamen facile absolui.

2298 10. Lim. non procedere in iuramento per metū à prælato extorto de bonis ecclesiæ non repetendis nam tale iuramentum non potest obligare prelatū in præiudicium Ecclesiæ quoniam iuramentum nō debet esse uinculum iniquitatis Abb. in cap. peruenit. 1. n. 24. in versic. ego. dico. de iure iuran. post glo. in cap. cum venissent. verbo. abiurasse de institution. Felin in d. c. peruenit n. 4. Io. Selua. de iure iuran. part. 3. Q. 1. n. 32. Paris. consi. 26. n. 64. lib. 3. & si prælatus Rex, vel alter in dignitate constitutus alienet reuocare potest alienationem, maxime si priùs non alienare iurasset, non obstante iuramento non reuocandi. c. intellecto. 33. vbi glo. & Doc. de iur. iur. & in præiudicium ecclesię prælatum iuramento non obligari glo. in c. 1. verbo. contractum de rest. in int. in 6. Abb. in e. cum venissent n. 14. de consti. Bal. in c. 2. n. 1. Felin. n. 4. de iur. iur. Bero. consi. 52. n. 2. 91. n. 5. lib. 1. 22. n. 59. lib. 2. vbi nomine ecclesię contrauenire posse Paris. cōs. 92. n. 48. lib 4. subdens paciscentes posse reuocare promissa præsertim si ad ius pristinum ecclesiæ redirent n. 56. via restitutionis in integrum d. glo. in d. c. 1. Intrigl. de feud. cent. 1. Q. 24. n. 55. Eug. consi. 24. n. 10. & seq. Rot. dec. 177. nu. 3. part. 1. diuerso. Veral. dec. 108. par. 3. Gargiare. patro. 80. lib. 1. vbi si locauit vltra triennium Surd. de ali. tit. 7. Q. 38. n. 8. vbi prælatum contrauenire contractui suo iurato, nomine ecclesiæ.

2299 1. Sumblim. non procedere quando per alium res ecclesię recuperari possent, metus, vel dolus abesset, hoc enim casu dandus esset curator, & iurans cogetur seruare iuramentum, cum illud seruare possit sine interitu salutis æternæ Inno. in d. c. peruenit. n. 1. de iure iuran. Butr. n. 2. versic. vbi autem Bal. n. 1. Card. & Imo. n. 2. Felin. n. 5. Selua. de iure. iuran. part. 3. Q. 1. n. 32. versic. præmissa limitat. vide limitationes 2. sublimitationis sequens.

2300 Contrarium tenet Abb. in d. cap. peruenit sub n. 4. ad finem.

2301 2. Sublim. non procedere quando de prælati solius intereſſe ſeu præiudicio ageretur ab Eccleſię præiudicio ſeparato, cum namque hoc caſu ſeruari iuramentum poſſit à prælato, obſeuari debet glo. in eap. cum veniſſent. verbo. abiuraſſe de inſtitutio. Butr. in d. c. peruenit. n. 3. in fine Bal. n. 1. Abb. n. 4. verſic. Anton. dicit & in d. c. cũ veniſſent n. 16. verſic. Anto. hic. Felin. in d. c. peruenit n. 5. in fine. & n. 6. Io. Selua. d. part. 3. Q. 1. n. 33. & ratione iuramẽti contrauenire non poſſe. Bero. conſ. 52. n. 2. lib. 1.

2302 1. Lim. primam & ſecundam ſublimitationes non procedere in contractu à lege probibito, tunc enim inualidum iuramentum reddetur propter legis reſiſtentiam c. cum contingat. de iure iuran. e. quamuis pactum de pact. in 6 cap. licet. de iure iuran. in 6. Abb. in cap. cum contingat n. 4. & 5. vbi latè diſtinguit de iure iuran. Selua. ſupra. n. 33. verſic. & præmiſſa vide ſupra limitat. 30.

2. Lim. vel potius ſecus eſſe dicas ſi inſeparabile eſſet prælati præiudicium à præiudicio eccleſiæ Rom. conſ. 369. n. 24. vbi Mandos. lit. V. ſuperiorem ex officio prælato ſubuenire ſi ſeparabile præiudiciũ foret; & locationẽ factam ab epiſcopo alicuius vita durante valei Moeda. dec. 8. de rel. eccl. non alie. Mandos ſupra qui tamen dubitat.

Nullo autem exiſtente contractu a prælato facto iuramento non obſtante contrauenire poteſt, & petere declarari ad obſeruantiam contractus non teneri quamuis iurati & rem alienatam, cum fructibus reſtitui Plo. de in lit. iur. §. 8. n. 5. Euge. conſ. 24. Rim. Iun. conſ. 5. n. 41. Borg. dec. 45. n. 10. lib. 1. Burſ. conſ 133. n. 23. Rot. dec. 14. n. 5. par. 1. 246. part. 2 diuerſ. idem probantes in bonis minorum Ciuitatis, vniuerſitatis, & huiuſmodi nulliter alienatorum & dicit Veral. dec. 181. & 182. par. 3. ex contractu inutili nomine eccleſiæ reintegrationẽ petere poſſe poſt Rom. conſ. 369. n. 23. & ſeq. Surd. conſ. 183. n. 43.

2303 3. Sublim. non procedere niſi in metu qui cadere potuiſſet in conſtantem virum, hic enim dumtaxat obligationem excludit, & is dicitur vbi corporis cruciatus inducitur, vel mortis timor infertur Abb in c. cũ dilectus. n. 2. 3. & 12. de his quæ vi metuſue caus. alioquin imbecillitati potius tribueretur Selua. d. Q. 1. n. 34. Ang. de Claua. ſupra nu. 11. verſic. & hæc. Grat. conſ. 43. n. 12. lib. 2. Veral. dec. 221. part. 2. Lopez. de contract. lib. 1. cap. 51. Soarez. alleg. 23. vbi etiam ſi agat de amiſſione graui bonorum & ſufficere metum compulſus de magis cõi. Theſaur. Q. Forens. 51. n. 3. & ſeq. lib. 1.

2304 1. Lim. non procedere in muliere, in qua minor metus ſufficit quam in viro gloſ. in cap. cum locum verbo. metus. de ſponſal. Boer. deciſ. 100. n. 2. Seraph. priuileg. 110. n. 14. Ond. conſ. 29. n. 29. lib. 1. Seraph. dec. 770. n. 2. & 3. & dec. 1128. & in metus verecundiæ & ne vir occideretur Soarez ſupr. n. 5.

2. Lim. nã ſufficit timor metus inferẽdi Soarez. ſup. Mar. Angus conſ. 136. n. 36. & iudicis eſſe arbitrio qui metus iuſtus ſit Soarez. ſupra. nu. 6. Ceph. conſ. 295. n. 12. & ſeq.

2305 3. Lim. non procedere in foro poli ſi metus promiſſionem re uera inuoluntariã mixtè efficiat Molina. de contract. diſp. 267. n. 6. & ſeq. vbi etiam declarat quando ſit inuoluntarium mixtè Lopez. de contract. lib. 1. c. 49. verſ. ad primum & c. 51. verſ. præterea vbi leuem metum ſufficere inquit, modò ſit cauſa ſine qua non, ſaltem principalis, ideſt quando ſubeſt timor, licet minor, talis tamen vt ſic fuerit cauſa contractus vel conſenſus dati, vel accepti, quæ ſine metu de facto non eueniſſent, idem dicens de importunitate, qua alioquin non contracturus inuoluntarius ad contrahendum induceretur verſic. ne igitur. nec conſenſum, ſeu ratificationem ſuperuenientem niſi ex noua cauſa contractum validum efficere. dixi vbi ſupra vbi alijs modis etiam limitaui. & reſpectu peccati. aliter diſtingue; nam aut metu iurans non habuit animum ſe obligandi de quo ſtabitur dicto iurantis, cum nemo obligetur Deo ſine animo & conſenſu ſeipsũ obligandi contraueniens venialiter tantummodo peccabit glos. in c. ſignificaſti. 1. verbis. ſi eſt ita de homicid. glo. in c. ſi vero. verbo proprium vbi Ioan. And. Card. & Abb. n. 9. Feli. n 8. verſic. & declara intelligendo ſi homo perfectus eſſet qui iurauit alioquin nec venialiter peccaret Abb. in d. cap. ſi verò n. 10. Ang. de Claua. d. tit. de iuramen. n. 9. vbi ſubdit animum ſe obligandi in dubio non præſumi Ioa. Selua. de iure iuran. part. 3. Q. 1. nu. 37. verſic. ſecundo limita. ſi autem ſe obligare intenderet, quia ad fuiſſet animus teneretur D. Thom. 2. 2. Q. 79. artic. 7. & contraueniendo mortaliter peccaret, ſed ratione metus non ita acriter punitur ſicut alias ſpontaneo iuramento contraueniens puniretur Abb. & Felin. vbi ſupra de communi Ang. de Claua. ſupra n. 9. Selua. vbi ſupra. n. 37. & quando expreſsè conſtaret iurantẽ noluiſſe obligari puta emiſſa pro teſtatione nõ obligari quoad Deum c. 1. de his quæ vi metuſue cauſ. Abb. ſupra & Felin. d. n. 8. ante finem ver. quarto declara poſt Imo. n. 9. ante finem Selua. ſupra. nu. 38. lim. 4.

2306 11. Lim. d. 2. opi. non procedere in confeſſione promiſſionis factæ pacto nudo quæ nõ obligat etſi iurata ſit Bal. in l. alia. nu. 3. verſic. attende C. de his quib. vt indig. & in l. 1. n. 13. C. de fideicom.

12. Lim. quando conſenſus deficeret. Bertach. in repert. verbo pactum. verſ. 21. Intrig. ſing. 64. n. 78. lib: 3.

2306 157. Lim. nam qui criminoſum non denunciare iurauit, cum quilibet ad hoc teneatur iuramentũ velut illicitum non obligabit c. quemadmodũ circa finẽ de iure iuran. glo. in c. ad noſtrã. 2. verſic. repeterent de iur. iur. & c. veniens. verbo. illicitum de regul. & tranſeunt. ad relig. Abb. in c. 1. n. 8. ver. ſecundum remedium. de iure. iuran. Selua. de iure. iuran. part. 3. Q. 1. n. 41.

2307 158. Lim. iureiurando promiſſa non eſſe fidem frangenti ſeruanda c. ſicut. 29. §. fi. & cap. peruenit. 2. de iure iuran. l. cum proponas. C. de pact. Butr. in d. c. peruenit. n. 4. Abb. n. 3. And. n. 3. Anan. n. 2. Selua. de iure. iura. par. 3. Q. 1. n. 46. Alex. in d. l. cũ proponas. n. 5. Dec. n. 5. Alciat. n. 8. & 9. Cur. Iun. n. 10. & alij vtrobiq; cõiter Alex. cõſ. 32. n. 9. li. 2. & cõſ. 105. n. 15. in fi. li. 3. Iaſ. in l. qui Romę. §. Seia. n. 6. de verbo. obli. & conſ. 41. n. 1. lib. 3. Marſil. ſing. 42. Bertr. conſ. 102. n. 4. in 2. 2. par. & conſ. 17. n. 1. lib. 4. de communi Bero. conſ. 92. n. 20. lib. 1. & conſ. 8. n. 28.

n.28.lib.3.Ex ea de pact.n.382.Rol.conf.57.n.21.li.1.& conf.69.n.11.& conf.99.n.10.& seq. lib.4. Soc.Iun conf 77.n 143.lib 1.Ancharan.Q.51.n.8.& 9.lib 3.Cepha.conf 66.nu.25 & seq.Rimin.Iun.conf.521.n.58.& seq. & conf.817.n.8. Becci.conf 45.n.17.& conf.106.n.31.Bertaz conf.crim.547.in fine Soc.reg.149.n.3.Ruin.conf.187.n.8. qui tamen de connexis intelligit lib.1.Strac.de decoctor part 6.n.23.Affis. conclusio.14.illation.94.amp.16.Palaez.de maiorat.par.1.Q 22.n.36. Turret.conf.74 nu.19.lib.1.Surd.conf.52.nu.34. Mantica.decisio.prima. vbi desponsalibus.Cunno.de pact.lib.1.c.22.n.96.

2308 1.Sublim.non procedere nisi in pacto seu contractu ad idem correspectiuo,non autē in nō correspectiuis,& correspectiuū dicitur quod ad inuicē reflectitur, puta promitto tibi decem, quia tu mihi quid aliud propterea promittis, non correspectiuū autē dicetur velut si nunc mihi iureiurādo aliquid promiseris, postea aliud ego tibi promittam, hoc enim casu nō promisisti mihi ratione promissionis quam postea tibi feci,nec è contra, quo circa cum illarum promissionum vtraq; per se pura sit, vnius contrauentione alter contrauenire minime potest Butr.in d c.peruenit.n.6.Abb.n.4.ver.quandoque enim.Felin.n.5.Bellame.n.10.Ang.de Claua.in sum.tit de iuramento.n.17.Selua.supr.n.46.

2309 2.Sublim non procedere quando contractus per alteram partium impletus fuisset vt puta librū tibi vendidi ac tradidi prętio decem, non enim librū poteris post traditionem repetere, si decē mihi non soluas, sed ad prætium agere debeo cum nedū in contractibus nominatis, verum etiam in innominatis post executionē & implementum per alterā partem factā licet pars altera non impleat contrauenire non est permissum l.inciuile. vbi Bal.in princ.C.de rei vendicatio Felin.in c peruenit.vers.tertius casus Selua d.Q.prima.n.47.ante finem.de quo late dixi in tractatu permutationum.

2310 3.Sublim.non procedere quando contraueniēs pœnā soluisset, etenim pœnę solutio pro obseruātia contractus habetur, & loco rei principaliter debitę succedit l.prędia.de.action amp.l.apud Celsū §.Labeo.1.de doli exceptio.Cin.in l petēs.Q.2.C.de pact Doc in l.cum proponas.2.C.eod.Felin.in c.peruenit 2.n.5.vers.quartus casus.de iure iurand. Selua de iure iurand part.3.Q.1.n.47.in fine.

2311 150.Lim in prędiciū superioris eiusq;authoritatis non obligare; etenim in quolibet actu etiā iurato superioris authoritas excepta censetur c.ve-mentes.de iure iuran.vbi Butr.n.5.Abb.n.2.Imo.n.4.Anan.n.8.Bellamera.nu.2.& cœteri cōiter.Selua.d.Q.1.n.48.Ang.a Claua.in tit.de iure.iurā.n.21.Seraph.priuil.iuram.73.n.33.Gram dec.12.n.16 Bursat conf.334.n.14.Carol.de Gras.de stat.reijcien exception.32.exceptio.n.10.

2312 1.Sublim non procedere in his quæ solius iurantis interesse concernunt, quia superior & sic Papa ius tertio per iuramentum acquisitum auferre minimè potest Abb.in c.quanto.n.8.ante finem versic.aut iuramentum & in d c.venientes.nu.2. Felin.in cap.constitutus.de rescript.n.15.Selua.d.Q.1.n.50.

2313 2.Sublim quando enim Papa hæreticus esset, cū Papa dici non posset, eiusdē authoritas excepta dici neutiquam posset c.si Papa 40.distinctio.Selua.d.Q.1.n.51.circa finem versic.adde.

2314 3.Sublim.non procedere in iuramentis quæ Deum principaliter cōcernunt in quibus sine causa Papa dispensare minime potest; in casibus autē quibus Papa sine causa dispensare non potest eius authoritas reseruata seu excepta non censebitur, quod enim non est, reseruari, vel excipi nequit Felin.in c.constitutus.n.15.16.de rescript.exemplificans.in teste cuius iuramentū, cum sit de iure Diuino,tolli a Papa non potest per dispensationē Selua.d.part.3.Q.1.n.51.in iuramēto autem duobus casibus sine causa dispensat, primo si eius authoritas excepta sit, secundo quando dilationem tantū concedit Feli.in c.constitutus n.18.de rescr.Manci.de iura.part.4.eff.231.vbi etiam vires iuramenti non eneruare Papam nec Principem nec se ipsū absoluere posse nisi ex causa Abb.in c.t.n.6.Butr.n.10.Feli.n.33.Dec.n.7.de cōst.Meno cōs.83.n.3.

2315 4.Sublim.non procedere duobus ad Papatum electis dum pendet dubium vter eorum Pontifex esse debeat, interim namque neuter eorum dicetur superior esse Ancharan.conf.281.n.14.circa fin. Felin.in c.constitutus n.17.de rescrip.Selua.de iure iuran.part.3.Q.1.n.51.limitatio.3.

2316 5.Sublim.non procedere in authoritate superioris à iure non approbata, nō enim superior posse dicitur nisi quod iure potest Bellame.in cap.venientes n.3.de iure iuran.

2317 6.Sublim.non procedere quando ipsemet iurās impedimentum superioris affectauit tunc enim à periurio non excusabitur l spadonem.§.final.de excusation tutor.Natt.conf.233.n.2.Surd.conf.299.n.6.

Amp.suprascriptas sublim vt etiam cessante iuramēto non reuocetur 1.si ob benemerita facta sit quatenus ascendunt; vel 2.ob causam.3.in facta piæ causæ puto contrario non obstante 4.si donator nō reuocauerit, eius hęres non reuocabit nisi donator iudicium mouerit vel mouere non potuerit, si autē etiam tacite remissa sit non potest allegari 5.si a matre quæ ad vota secunda transiuit vel vidua in honestè vixit facta sit 6.si donatarius alienasset ante motam ingratitudinem Gall.de excep.suc.tit.4.exc 4 seu.3.n.59.& seq.par.2.

2318 160.Lim.fideicommissi remissionē per diuidētes non induci, etiam si cū iuramento promiserint attendere, obseruare, non contrauenire de iure vel de facto, & huiusmodi; iuramentum namq; secundum naturam actus intelligitur, nec vltra consensū extenditur.l.fin.C.de nō.nume.pecunia l.final.qui satisd.cogan.Cor.conf.340.sub n.3.versic.& hoc quod lib.1.de magis cōi.Ruin.conf.72 n.4 versi.nec obstat iuramentum lib.5.& conf.137.num.16.lib.2.Bertr.conf.76.n 2.lib.1.de communi.Cur.Iun.conf.23.nu.5.& Gab de fideicommis.conclus.1.n.2.Becci.conf.111.sub n.25.Ceph.cōs.94 n.37.Ripa.in l.qui Romę.§ duo fratres.n.38.de verb.obligatio.Cozad.conf.36.nu.15.Rimin.Iun.conf.204.n.87 & seq.Paris.conf.49.n.47.& & conf.95.n.29.lib.3.de cōi.Petra.de fideicom.Q.

in compend. resolutio. propos iur. verbo. pactū appositū pag. 146. & Intrigl. de feud cent. 1. Q. 2. nu. 26 27. tutiorem magisq; cōem. Viui. cōi. opi. 224. & Gutierez. iuram. confir. contract. par. 1. c. 10. n. 6. & Matte. cōm. opi. verbo. donatio. n. 16. & Meno. cons. 155. n. 24. & 25. & cons. 723. n. 25. Rot. Rom. dec. 350. n. 7. par. 4. diuersor. per tex. in c. quemadmodū. in fi. in §. illud. in vers. quod si expresse. de iure. iuran. Ricci. collect. dec. 597. vbi alios casus ponit in quib⁹ donatio ob ingratitudinē non reuocatur de magis cōi quamuis primā. opi. æquiorē dicat Boer. cons. 41. ad finem Manci. de iuram. par. 4. eff. 156. Bauer. de virt. iurā. n. 54. Intrig. sing. 87. n. 58. quando ei cum iuramento renūciatum foret lib. 3.

2325 1. Distingue nā aut à donatore occasio præstita fuit & secunda procedet, alias prima Boer. supra in fine vbi subdit primam opinionem æquiorem licet secunda communior sit.

2326 2. Distingue quod aut quæritur an iurans non reuocare donationē ex causa ingratitudinis ex iuramento obligetur & procedat secūda, quia respectu promissoris nō adest turpitudo neq; peccatum, aut quæritur an iurans obligetur ex pacto iuramento roborato, & prima procedat quoniā lex à principio huiusmodi pacto resistit, omnē ab eo remouēs obligationē, quia turpitudinē ex parte donatarij continet, nec ideo pactū iuramēto firmabitur, sed donās absolutione obtenta contrauenire poterit, imo illa etiam non obtenta, quamuis si ea non sit obtenta periuriū incurret. Ripa in l. final. n. 183. C. de reuocand donat. Tenni supr. n. 3. & 4. Rimin Iun. cons. 569. n. 121. & 122. Mant. de contr. lib 13. tit. 41. n. 15. & seq. Scrad. de feud. par. 9. sect. 10. n. 29. versic. vlterius.

2327 1. Sublim. d limitationem. 161. non procedere quoad fructus perceptos ante reuocationem, nā eos donatarius non tenebitur restituere glo. in l. generaliter. §. proinde verbo ex aliqua causa. C. de fideicom. liberta. Ias. in l. hæres. n. 2. de condit. caus. dat. Tiraq. in l si vnquam verbo. reuertatur n. 281. C. de reuocan. dona. contra. Rip. in d. l. fin. n. 221. Gomez. de donation. n 21. ad finem vers. secūdo infero Gut. supr. n. 7. valida est. n. ab initio donatio ideo alitis, contestatione tantum pro reuocatione donationis intentatæ restitui cum re donata debebunt, vt in alijs bonæ fidei possessoribus.

2328 2. Sublim. non procedere nisi ingratitudo per dolū verū committeretur, hæc enim non posset remitti, secus tamen esset si dolo præsumpto cōmitteretur, hic enim remitti potest secundum cōem. de qua testatur Seraph. d. priuileg iuram 108. n. 11.

3. Sublim nō posse allegari ingratitudinē per hæredē donatoris, nisi ingratitudinis causa donanti occulta fuisset, vel morte præuentus eā deducere minime potuisset; nec cōtra hæredem donatarij de cōi. Soarez d. lit. D. n 2070. 271. & Viui. cōi. opi. verbo. donatio ex quinque.

4. Sublim. nō procedere in donatione ob causā quæ propter ingratitudinē reuocari nequit de cōi. Cla. in § donatio. Q. 21. vers. sed quero Cacch. dec. 139. n. 28. de cōi Viui. sup. n. 6. & 8. Rol. cōs. 76. n. 16. li. 2.

Tenendo secundā opinionē cōtrariā limitationi. 161.

2329 1. Lim. non procedere quoad pœnā donatario propter ingratitudinē infligendā ad quā donator aget, quamuis secus sit quoad reuocationē donationis Alex. in l. stipulatio hoc modo cōcepta n. 23. in fine de verbor. obligat. Cagnol. in d. l. final. nu. 151. C. de pact. vbi Bolognet. n 97. post Dec. n. 24. & de cōi. testatur Scraph. priuil. iuram. 108. nu. 2. vers nam ad hoc. Gutierez. supr. n. 6. in fine vbi dissentit ab Alex. cons. 40. n. 1. 6 lib. 4. quatenus tenuit etiam isto casu donationem reuocari.

2330 2. Lim. non procedere quoad alimentorū petitionē, duo enim donatori cōpetunt remedia, vel propter ingratitudinē donationem reuocare, aut alimenta petere, licet ergo reuocandi facultas ob renunciationē ex ingratitudinis causa sublata sit, facultas tamē seu obligatio ad alendū donatorem non aufertur Cagnol. in d. l. final. n. 155. C. de pact. Bolognet. n. 97. in fine & n. 98. in fine ex glo. in d. l. finali. versic. voluerit. C. de reuocan. donatio.

2331 3. Lim. non procedere in simplici iuramento non reuocandi donationem, nisi enim dictū fuerit etiam ex causa ingratitudinis, de illa cogitatū nō censetur, nec ideo verbis generalibus remissa Cor. cons. 102. n. 1. lib. 1. Cagnol. in d l. finali. n. 156. Bolognet. n. 99. Seraph. priuil. iuram. 108. n. 13. Iacobut. de Franc. de feudo guardiæ. n. 30. Scradet. de Feud. par. 9. section. 10. n. 29. versic. hæc tamen.

2332 1. Sublim. non procedere si contrahentes verbis vniuersalibus vsi fuerint vt puta ex quacumque causa, vel nullo modo & huiusmodi, hoc enim casu ingratitudo citra verum dolum propter verborum generalitatem continebitur Cor. cons. 120. n. 2 in fine lib. 1. Seraph. sup. n. 18. sed in casu quo Cor. cōsuluit, causa ingratitudinis fuerat in renunciatione expressa.

2333 4. Lim. vt licet non possit donatio reuocari, nō tamen impedietur donator instrumento conuentorū obseruantiam petere, cum namq; duo ista remedia competant, & vnum dumtaxat fuerit renunciatione sublatum, alteri non dicitur renunciatū glo. in d. l. final. Cagnol. sup. n. 155. Bolognet. supra n. 98. in fine. Surd. cons. 369. n. 31.

2334 5. Lim. nō procedere quoad insolitā ingratitudinē, de ea namq, cogitatum minime censetur Ripa. in l. finali. n. 182. vers. aut iurauit C. de reuocan. donatio. de communi Scrader. supra n. 29.

2335 1. Sublim. non procedere quando etiam de insolita ingratitudine remittenda actum fuisset, tunc enim & ipsa ingratitudo insolita remissa cēseretur Ripa. in d. l fi. 182. ad fi. vet. sed stat adhuc. vbi tamen distingit vt sup. in 2. distinctione huius limitationis dictum fuit.

2336 6 Lim. nō procedere in renūciatione, vel donatione sub modo facta, quoniā in hac etiā si ingratitudo fuerit remissa, non simpliciter sed sub illo modo remissa intelligetur Surd. cons. 369 n. 33.

2337 7. Lim. non procedere quando prius donator iurasset non renunciaturū ingratitudini per donatariū cōmittendę, hoc enim casu secundum iuramentum contra primum non valeret Vasq. de succes. creatio lib. 2. §. 18. n. 164.

2338 162. Lim. donationē causa mortis ab adulto factā nō validari iuramēto simpliciter præstito, cū secūdū naturā donationis causa mortis intelligatur quę

reuocabilis est; nisi absque consensu etiam curatoris facta sit cum pacto de non reuocando quauis causa etiam tatione minoris ætatis, tunc etenim reuocari minime posset Gutierez de iuramen. confirmator. contract. part. 1. cap. 13. n. 10. Manti. de contract. lib. 13 tit. 7. n 24.

2339 163 Lim. non firmari promissionem arrharũ per maritum factam vltra summam à lege taxatã quia non in mariti solius detrimentum vergit, sed etiam ipsius consanguineorum Couar. in c. quamuis pactum. de pact. in 6. in 2. part. relectio. §. 2. n. 8. Padilla. in authent. res quæ. n. 29. C. communia delegat de magis communi Gutierez. d. part. 1. c. 14. n. 2. Vasq. de succes. lib. 3. §. 28. n. 33. qui tamen subdit quod cum d. arrhæ cognatis mariti applicẽtur, si eas ipsi repudiẽt maritus obseruare teneatur.

2340 164 Lim. non validare nobilis renunciationẽ priuilegio factam ne carcerari posset, quoniam toti nobilitati concessum fuit Gomez. in l. 79. Tauri. n. 3. & de rest. minor. sub n. 24. de communi Gutierez. de iuramento confirmator. contract. part. 1. c. 16. n. 51 & seq & n. 62. quamuis n. 74. contra aliorum opinionem secus teneat in nobili ex priuilegio: in fideiussore etiam ignobili pro nobili intercedente sublimitet n. 75.

2341 165. Lim. vt licet valeat etiam sine iuramento fortuitorum casuum renunciatio generali non tamen insolitos valde, & inopinatos omnino contineri qui à prudentissimis præuideri non potuissent quamuis insoliti etiam & inopinati comprælhensi expressè fuissent Rip de priuileg. contract caus. pest. n 97. & 108 Gutierez. de iura. confir. contract. part. 1 c 24. n. 7. & seq. attamen si quis cũ iuramentũ omnib⁹ casib⁹ fortuitis renunciauerit non operabitur iuramentũ vt censeatur illis casib⁹ renunciatũ qui eo non ad esto renunciatione non fuissent cõpræhensi Bar in l sed & si quis. §. quæsitum n. 4. si quis caut. quem cœteri magis communiter secuti fuere vt ibi testatur Ias. n. 42. & 43 post Ang n 3. ad finem de facto Principis venientibus latè Zuccar. dec Luc. 20 n 12. Neuiz. cons 91 n. 5. Meno. cons. 27. nu. 19. Franc. Marc dec. 62. in fi. par 1. Alex cons 28. n. 12. lib. 1. Alba cons. 1. n. 6. de cõi. Rol. cons. 45 n. 18 lib. 3. Bero. cons. 17. n. 50. lib. 1. & veriorem & magis communẽ testatur Orosci. n. 7 in d §. quæsitum & Ripa. de priuil. contract. caus. pestis. n. 83. & sequent. vbi contraria resellit & Vasq. de succes §. 18. n 165. & Gutierez dicto. cap. 24. n. 11. & 12. Neuiz. cons. 91. nu. 5. Bursat. cons. 81. n 6. Alb. cons. 1. n. 5. Affis. conclusio. 12. amp 4. Meno. cons. 27. n. 19. de communi etiam testatur Valasc. de iure emphit Q. 27. n. 37. Seraph. priuileg. iuram. 106. n. 10. nisi fuisset in genere cogitatum Surd. decis. 326. n. 52. de magis communi Caroc. de locato part. 4. Q. 8. n. 8. 10. pag. 177. in secunda impræssione & Molina. de contract. disputatio. 405. n. 13. vbi reijciunt contrarium tenentes Rot. Rom decil. 188. n. 9. & seq. part. 4. diuerso, vbi etiam subdit quod sucipiens in se omne periculum quod dici & excogitari posset, non dicatur suscepisse valde in solitum, & suscipiens omnes casus fortuitos non intelligatur suscepisse casus non consuetos euenire & quando totalis peremptio fructa omnium fructuum interuenisset. vide supra limitatio. 81. Manci. de iuram. part. 4. eff. 228. n. 8. vbi non obesse renunciationem omni iuris & legum auxilio cum iuramento etiam factam infra lim. 260. Burgos. in cap. pen. n. 37. de emp. & vend. ex communi omnium non valere generalem casuum iuratam renunciationem Rot. dec. 323. n. 4. par. 2. recentis vbi etiam conductorem non teneri ad expensas perpetuæ vtilitatis vltra tempus locationis duratus, nec de nouo reficere qui manutenere promisit & Pereg. art. 50. n. 18. de fideico. conductorem non teneri ad expensas rei perpetuam vtilitatem concernentes & circa factas iussu Principis non teneri cum alijs iudicaui die 13. Octobris 1633. exactis egr. D. Christophori. Geminiani cum alijs I. C. iudicaui non teneri conductorem arrendatarium certi temporis ad expensas Principis iussu factas dominis bonorum impositas de quibus agit Caroc. de loca. par. 6. c. 64.

2342 Contrarium tenet Rol. cons 13. n. 8. & sequẽt. lib. 1. & si aliqui casus excepti essent Grat. cons. 161. n. 17. & seq lib 2.

2343 166. Lim. vt qui in loco vbi pestis existit soluere iurauit, non obligetur iuramento velut temerario, nisi ibi haberet responsalem qui pro iurante soluere posset cap. diffinitio 22. Q. 4. §. fin. 22. Q. 5. Ripa. de priuileg. contract. caus. pest. n. 7. 8. & 9. Gutierez. d. cap. 24. n. 13.

2344 167. Lim. vt iuramentum appositum in contractu venditionis, pro illius obseruantia & de nõ contraueniendo non tollat maiori remedium l. 2. C. de rescinden. venditio. ei competens ob dolum qui solet in enormi læsione interuenire l. final. C. de non numera. pecun. Gulielm. de Cune. quem refert Alber. in d. l. 2. n. 9. & placenti. cuius meminit Odofred. ibidem Imo. in cap. penult. n. 22. & ibi Burgos. n. 35. de emptio. & venditio. Cassador. dec. 1. de emptio & vẽdition. Add. ad Alex. cons. 133. n. 11. lib. 5 qui testatur ita in praxi seruari Crau. cons 192. n. 8. in fine. de communi Viui. communi opi. 532. n. 2. Burgos. de emp. & vend. c. pen nu. 40. licet contrariam communem dicat. nisi sciens fuisset venditor vel qui contraxit Cur. Iun. cons. 141. n. 16. & seq. & communem ait Cancer. var. resol. par. 1. cap. 13. n. 22. & seq.

2345 Contraria tamen opinio quod sufficiat in venditionis instrumento iuramentum appositum fuisse vt locus non sit d. l. 2. C. de rescinden. venditio. communiter à Doctoribus firmata fuit in d. l. 2. vt ibi cagnol. testatur. n. 91. & Pinel. in 3. part. cap. 1 n. 1. & sequenti. idem dicens certioratione cessante Crema n. 112. de maiore & 175. & Padil. n. 32. qui verissimam dicit Alex. cons 125. n. 9. lib. 1. 133. n. 11. lib. 5. Cor. cons. 72. n. 5. lib. 3. Crau. cons. 114. n. 9. Gab. de emption. & venditio. conclus. prima. n. 78. & seq. vbi si ex certa scientia iuratum sit Rolan. cons. 13. n. 24 & cons. 59. nu. 18. lib. 1 Neuiza. cons. 22. n. 11. Fabia. de emption & venditio. Q. 8 n. 15. Affis decis. Perusina. 97. nu. 2. Natta. cons. 10. n. 3. Couar. variar. resolutio. lib. 2. cap. 4. de communi Beto cons. 212. n. 7. lib. 3. & Soarez. lit L. n. 4. & 150. & Turza. communi. opi. 132. & Soc. Iun. cons. 50. n. 6. lib. 1. & Rim. Iun. cons.

conf. 316. n. 3. & Laderch. conf. 129. n. 2. de communi etiam Soc. conf. 155. n. 14. lib. 2. de communi conf. 136. n. 10. lib. 2. Imo. in cap. cum contingat. n. 54. versic. sed circa. hoc de iure. iuran. de magis communi testatur Cacchera. decis. Pedem. 41. n. 8. Molina. de primogenit. lib. 2. cap. 3. n. 18. Afin. de executio. §. 8. cap. 128. et de communi testatur Thesaur. decis. 165. n. 1. & Ceuallos. comun. opinio. contra commun. Q. 171. n. 1. & de magis communi testatur etiam Gutierez. de iuram. confirmator. contract. part. 1. cap. 27. n. 4. & 5. siue specialiter fuerit d. l. 2. sine iuramento vt posse communiter tradit ipse & Cacchera. supra. n. 9. siue cũ iuramento; vel etiam speciali omissa renunciatione, de non contraueniendo venditioni cum iuramento promissum sit & de communi. Turret. conf. 80. n. 49. lib. 2. & Pinel. & Gutierez. supra respondẽt d. l. final. C. de non numera. pecun. quod verior & receptior. d. l. intellectus sit quod in casu d. legis nõ fuerit assertorium receptæ pecuniæ iuramentum, sed promissionis de soluendo, ideoque iuramentũ eumdem recipiat intellectum quem simplex. promissio scilicet si pecunia numeretur Ricci. collect. decis. 205. de communi Soarez. comm. opin. lit. L. n. 150 Alba. conf. 81. nu. 45. de magis cõi. Meno. conf. 1. n. 360. vbi num. antecedentibus ex pluribus alijs tolli d. l. 2. remedium probat & cõf. 1267. n. 19. vbi citat 23. Doct. de communi omnium Viui. dec. 372. n. 8. vbi nec habilitari de cõmuni Matte. communi opi. verbo. iuramentum versic. maior de magis communi & veriori Cepha. conf. 137. n. 47. idem in transactione probans Manci. de iurã. part. 4. eff. 33. Carpa. cap. 453. n. 23. de communi Viui. communi opi. 1047. n. 15. Gutier. conf. 22. n. 31.

Tenendo hanc secundam opinionem magis cõmunẽ.

2346 1. Amp. non posse etiam agi ad prætium supplendum ne indirecto permittatur, quod directò prohibetur Pinel d. cap. 1. n. 5. de communi testatur Cacchera decis 41. n. 11. Padil. in d. l. 2. n. 32. & ita iudicatum affirmat. Thesaur. decis. 165. n. 3. Gutierez. d. cap. 26. n. 5. & 6. vide infra n. 2360.

Contrarium tenet Burgos. d. nu. 40. ex Bal. in l. quæ sub. conditione §. 1. de cond. institut. Feli. in cap. inter cœteras. in fi. de rescrip. si præeium suppleri tantum petatur, non si alternatiuè rescissio contractus adijciatur & Caffad. supra n. 6.

2347 1. Lim d. secundam opinionem contrariam limitationi. 167. non procedere in minore & muliere, ac rustico, hi namque ius ignorare præsumuntur, nec ideo excluduntur à remedio d. l. 2. C. de rescind. vend. vt supra lim. 81. Imo. in cap. cum contingat. n. 54. de iure. iuran. nisi fuissent certiorati Fabia. de emptio. & vendition. Q. 8. n. 15. & 16. de communi Bero. conf. 22. n. 52. lib. 2. Cabal. conf. 144. n. 69. part. 1. Thesaur. decis. 165. in fine vbi tamen inquit videndum Afin. de execution. §. 8. c. 129 equitatem habere quamuis de rigore secus esse dicat Pinel. in d. cap. 1. n. 6. vbi n. 10. quoad restitutionem in integrum certiorationes subdit non esse necessariam ex communi Doct. sententia. & Ceuallos. commun. opinio. contra commun. Q. 171. n. 4. de magis communi Curt. Iun. conf. 103. n. 9. Crau. conf. 192. n. 2. & conf. 141. nu. 28. Gab. de emption. & venditio. conclusio. prima. n. 83. de communi Gutier. de iuram. confirmator. contract. part. 1. cap. 27. n. 8. de communi Cag. in d. l. 2. nu. 111. de communi omnium Viui. dec. 372. n. 8.

2348 Contrariam opinionem communem testatur Rol. conf. 59. n. 5. & 6. lib. 1. de communi Ceual. supr. de magis communi Turza. communi opi. 132. & quando iurauit non contrauenire ratione læsionis neque minoris ætatis de cõmuni Gutier. pract. QQ. lib. 2. Q. 88.

Sine iuramento autem prædictos non certioratos nõ renunciare valide d. l. 2. Bal. n. 8. Crem. n. 96. Capra. reg. 87. n. 132. & seq. Crau. conf. 395. n. 2. Moli. de primog. lib. 1. cap. 3. n. 26. vbi ex communi in minore sufficere quamlibet læsionẽ pro rescissione.

2349 1. Sublim. d. primã limitationem nõ procedere quando minor cum iuramento d. l. 2. expressè cum iuramento renunciasset, & rescissioni ex eius remedio; hoc enim casu rescissionem petere minimè posset Odofred. in d l. 2. n. 3. vbi alij Doct. Molina. de primogenit. lib. 1. cap. 3. n. 21. de magis cõmuni Afin. d. §. 8. cap. 375. Seraphin. priuileg. iurã. 83. n. 53. & seq. Thesaur. dec. 165. n 4. Gutierez. supra. nu. 8. Crema. in d. l. 2. n. 112. & 177. & seq. secus dicens si ratione ętatis minoris tantum iurasset Cacche. dec. 41. n. 13. Turza. cõmuni opi. 132.

2350 Contrariam opinionem tenet Crau. conf. 192. n. 10.

2351 2. Sublim. non procedere data minoris scientia Crau. conf. 151. n. 21. Crema. supra. n. 182. secus probans data ignorantia prætij in minore.

2352 3. Sublim. nam si minor remedio d. l. 2. ordinario contractum rescindere possit, restitutionem in integrum petere minime poterit, ordinarium etenim remedium, extraordinarium cessare facit Bar. & Ang. in l. 1. C. si aduers. fisc. Cor. conf. 72. n. 7. versic. non si excederet lib. 3. Crau. conf. 151. n. 6. (nisi vendere non expedijsset vt per eum & de communi Pinel. mox citandus d. cap. 1. n. 20.) Rol. conf. 59. n. 2. & 3. lib. 1. Odd. de rest. in int. Q. 17. n. 48. Intrig. sing. 98. n. 202. lib. 3. Bero. conf. 102. n. 32. vbi quando posset appellare lib. 3. & ecclesiæ non dari nisi adsit res iudicata Rot. dec. 412. n. 7. par. 5. diuersis.

2353 Contrarium tenent Bal. in d. l. 1. Salic. in l. si quidem C. de præd. minor. Abb. in cap. cum dilecti. n. 5. de emption. & venditio. Gozad. conf. 44. n. 14. & de communi testantur Cagnol. in d. l. 2. n. 105. & Pinel. ibi part. 3. cap. 1. n. 19. (vbi n. 24. & seq. differentiam tradit inter nullitatem, & restitutionem in integrum, & cui incubat prætium in vtilitatem minoris cõuersum fuisse probãdi onus) Couar. variar. resolution. lib. 1. cap. 3. n. 11. versic. tertio.

2354 4. Sublim. non procedere quando non modò ratione minoris ætatis, verùm alia etiam quacumque causa minor non contrauenire iurasset Gutierez. d. n. 8. Surd. conf. 283. n. 7. & sequenti. Crema. in d. l. 2. n. 112. 177. & seq. & fortius si ob lesionem in prætio si dolus emptoris cessset, ac minoris ignorantia Crema. in d. l. 2. n. 182. Becci. conf. 100. n. 15. ex receptissima & Rol. supra. n. 22.

2355 3.

2355 2. Lim. non procedere niſi promiſſum fuerit nō contrauenire vllo modo, ſecus ſi ſimpliciter non cōtrauenturum iuraſſet Gulielm. de Cunc. in d.l.2. vbi Albe. n.9. & Pinel. par.3. cap.1. n.9. Theſaur. ſupra. n.5.

2336 3. Lim. non procedere ſi iurans enormiſſime læderetur contractum iuratum ſeruādo, tunc enim contrauenire poſſet Cagnol. in d.l.2. n.100. & ibi latè Pinel. par.3. cap.1. n.7. Caſſado. de emptio. & venditio. deciſ.1. Couar. variar. reſolution. lib.2. c.4. n.5. qui teſtatur ita iudicatum de magis communi Simonc. de decret. lib.3. tit.8. n.231. & Theſaur. deciſ.165. n.6. Ceualloſ. commun. opinio. contra commun Q.171. n.1. & de magis communi Gab. de emptio. & venditio. concluſ. prima n.86. Crau. conſ.192. n.3. 394. 395. de magis communi etiam teſtatur Gutierez. ſupra n.7. & pract. QQ. lib.2. Q. 140. lib.2. ex communiori petita abſolutione, & conſ.22. n.31. ita pluries iudicatum affirmans. de communi Gamma. deciſ.66. 198. 95. 257. n.2. vbi per Senatum Luſita. ita ſæpè iudicatum. Manci. ſupra vbi abſolutione à iuramento obtenta. de communi omnium Euge. conſ.12. n.73. 29. n.55. & ſeq. & Viui. d. communi. opi. 1047. n.16. Alba. conſ.81. n.53. vbi etiam non obeſſe renunciationem d.l.2. exceptioni doli; nec clauſulam ex certa ſcientia, & Capr. reg. 87. n.125. & ſeq. Rot. dec.74. par.1. diuerſ. vbi declarat Rol. conſ.59. n.25. lib.1. Cur. Iun. conſ.41. Maſtril. dec.247. Aſſiſ. dec. Peruſ.97. n.2. Turz. communi. opi. 159. Meno. cōſ.562. n.7. & ſeq. Cabal conſ.144. n.83 par.1. Cur. Iun. conſ.53. n.8. 9. Burgoſ. in c. cum cauſa n.21. de emp. & vend. vbi non obeſſe ſi ſit enormi renunciatum.

Contra 3. lim. ex magis communi Surd. conſ.424. n.4.

2357 4. Lim. non procedere abſolutione à iuramento petita, tunc etenim ad contractus reſciſſionem agi poterit Abb. in cap. cum cauſa. n.13. de emptio. & venditio. Dec. conſ.349. n.6. de communi Ceual. commun. opinio. cōtra commun. Q.171. n.1. Ricci. collect. deciſ.2170. verſic. inſuper additur. Soc. Iun. conſ 48. n.37 & ſeq. lib.3.

2358 1. Amp. etiam ſi fuerit iuratum abſolutionem à iuramento non petere, adhuc enim eam petere poterit, vt pluribus rationibus comprobat Bal. in repetitio. l.2. col.28. in fine. verſic. & quoad primam de iur. iurand. Felin. in cap. debitores. n.9. eod. tit. Gram. conſ. ciuil.25. n.1. Ceualloſ. ſupra. n.3.

2359 1. Lim. d. amp. non procedere niſi tot relaxationes fuerint obtentæ quot ſunt iuramenta, tot enim neceſſaria ſunt; alioquin iurans periurus manebit Roma. conſ.32. n.2. & 3. Felin. in d. cap. debitores. n.9. Afflict. deciſ.220. n.12. Natta. conſ.632. n.11. Rolan. conſ.31. n.11. lib.2. Menoch. conſ.24. n.15. Botta. conſ. 78. n.11. & n.13. Ceualloſ. ſupra n.3.

2360 5. Lim. non procedere quando læſus ita iurans ad prætij ageret ſupplementum, ſic etenim iuramentum non offenditur, cum non petatur contractus reſciſſio, ſed iuſtitiæ præcij implementum Bal. Ang. Albe. & Caſt. in l. quæ ſub conditione. §. 1. de condit. inſtitutio. Dec. in cap. inter cœteras. n.6. vbi Felin. col. final. de reſcript. Aretin. in §.1. n.22. Inſtitut. de hæred. inſtituen. Iaſ. in l. vbi pactum. nu.3. C. de tranſact. Burgoſ. in cap. cum cauſa n.40. de emptio. & vendition. ſubdens nō requiri abſolutionem Soc. in 6. ſi is qui diuenta. §. vtrum. n.1. de reb. dub. Cotta. in verbo. alternatiua. Caſſador. de empt. & venditio. deciſ.1. n.7. Lopez. de contract. lib.1. c.52. verſ. ſecundo. Arnon. com. 73. de communi. 16. Doc. citatis Meno. conſ.1263. n.20. Lopez. de cōtract. lib.1. c.44. verſic.2. Gab. de emp. & vendit. concl.1. n.43. Caccbe. dec.41. n.7. Cag. in l. n.99. C. de reſc. vend. de communi Cabal. conſ. 144. n.270. 306. & ſeq.

2361 Contrariam ſententiam tenent Pinel. in d.l.2. par.3. cap.1. n.5. C. de reſcind. venditio. Padilla. d. n.32. & Gutierez. d. cap.27. n.6. dicentes d.5. limitationem aduerſari communi opinioni contrariæ limitationi. 167. vide ſupra n.2346.

1. Amp. primam ſuppleri poſſe vſque ad litis conteſtationem in executione ſentētiæ Bal. in d.l.2. n.14. ſeu quaſi conteſtatam intelligendo de toto præcio. Caſt. n.6. Cag. n.141. & 230. de magis communi Gomez. de emp. & vend. n.22.

1. Lim. non poſſe ſuppleri ſi dolus ex propoſito emptoris interueniſſet, licet ſecus ſi re ipſa Caſt. ſupra n.1. Crema. n.14. in d.l.2. poſt Bal. n.2 oppo.3. ex l. pen. vbi glo. C. ſi vend. pig. agat. Pinel. ſupra par.2. n.11. 12. Burgoſ. in c. penult. n.61. de emp. & vend. Manti. de contract. lib.1. tit.9. n.30. 31. ſi tamen eſſet enormiſſima Cag. in d.l.2. n.79. & ſeq. Cabal. conſ.140. n.250. & 252. par.1. vbi citat Gab. de emp. concl.1. n.109. & n.287. ſed Abb. in c. conſtitutus. n.10. de reſt. in int. diſtinguit quod aut eccleſia vel minor læſus fuit quia vendere ei non expediebat, & contractus reſcindetur; aut in prætio tantum, & prætium ſupplebitur, & Soarez alleg. 21. n.5.

6. Lim. nam prodigus qui iurauit non contrauenire iuramento non obſtante contrauenire poteſt idem in demente Pantal. de Crema. in d.l.2. n.183. 184. de magis communi in prodigo cui bonis interdictum fuit Cur. Iun. conſ.53. n.5.

7. Lim. vt curatoris, & prælati iuramentum de non contraueniendo contractui minorem, & eccleſiam non liget Crema. ſupra n.185. poſt Bal. n.13.

8. Lim. non procedere ſi venditor dolo metuue ad iurandum inductus fuiſſet Ang. in d.l.2. n.5. verſ. tenendo. Gab. de emp. & vend. concl.1. n.82. Crau. conſ.142. n.27.

2362 168. Lim. non impedire iuramentum quominus iurans indebitè ac per errorem ſolutum repetere poſſit condictioni indebiti cum iuramento renunciatione per ipſum facta minimè obſtante, quoniam in ea non datur verus conſenſus nec indebiti ſcientia, ſed potius error facti, & vbi cōſenſus deeſt, naturam actus cui interponitur iuramentum ſortitur. l. final. C. de non numerata pecun. Rol. conſ.13. n.30. & ſequent. lib.1. vbi teſtatur eſſe communē, & Gutierez. d. par.1. cap.27. n.5.

2363 1. Sublim. non procedere quando aliquo modo conſtaret de iurantis ſcientia, vel renunciantis vt puta ſi dixiſſet ſe hoc ideo facere quia licet indebitum ſciat quod ſoluit, donare, vel ſoluere vult, hoc enim caſu ſola ſufficeret renunciatio, immo ſola ſcientia abſque renunciatione, vel iuramento ad

impediendam indebitè soluti repetitionem Gutier. supra n.5. versic. quare ipse.

2364 2. Sublim. non procedere quando creditor antequam sibi indebitum soluatur sibi deberi iurauerit, licet falsò iurauerit; tunc enim non repetetur glo. magna in l. eleganter. §. finali. in 3. casu de condictio. indeb. vbi allegat tex. in §. item si quis postulante Instit. de action. Bar. in d. §. final. nu. 7. Castr. nu. 3.

2365 1. Lim. d. 2. sublimitatio. non procedere nisi in iuramento decisorio à reo actori delato, tunc enim si creditor sibi deberi iuret, licet verum non sit, iam non dicitur indebitum, quoniam ex noua causa soluitur, cum iuramento delato non sit amplius quærendum de prima causa, sed tantummodo an fuerit iuratum vt in d. §. item si quis postulante. nimirum ergo si tunc repetitio cesset. Verum si hoc iuramentum non fuerit vt supra delatum, sed creditor ipse vltrò sibi deberi iurasset, ob quod debitor soluisset indebitum, non dubito quin optimo iure repeti possit, cum hoc iuramentum actoris reo non noceat, ex eo enim reus deceptus videtur, & ad soluendum indebitum inductus, constito de veritate indebite solutum repeti poterit Gutierez. d. cap. 27. n. 6. 7.

2366 169. Lim. non operari iuramentum quominus in pecunia soluere promittēs, bona insolutum creditori tradere possit, si diligentia adhibita pecunias repetire non potuerit Be..intend. dec. 28. latè Affli. 64. n. 9. & sequent. vbi de communi, de qua etiam testatur Ondede cons. 18. n. 39. lib. 1. vbi n. 51. & sequent. idem dicit quando in termino iurato non soluit, & cons. 34 n 26. lib. 2. Rot. Bononiens. decis. 70. n. 18. in nouissimis. nec beneficio huic iureiurando renunciari posse probat Macetatens. resolutio 41. n. 5 lib. 1. si tamen ea concurrunt de quibus per Benint. supra Ricci. collect. decis. 205. de communi Mancin. de iuram. par. 4. eff. 148. quamuis alioquin cessare auth. hoc nisi C. de solut probet ex iuramento licet soluere nequeat non adhibita diligentia ex Seraphi. priuileg. 24. n. 33. & in ecclesia etiam cessare tradat ex Rom. sing. 808.

2367 Contrariam sententiam vt non possit nisi in pecunia solui quoniam iuramentum præcisè obligat tenuere Alex. cons. 37. n. 25. & sequenti. lib. 2. Gozadin. cons. 27. n. 28 & cōs. 32. n. 10. & sequenti. Ripa in l. 2. §. mutui datio. nu. 28. si cert. petat. de magis communi testatur Cur. Iun. n. 35. Parpalea. n. 12 latè Gabri. de iure iuran. conclusio. 8 de communi Rolan. cons. 6. n. 44. & cons. 53. n. 47. lib. 1. Vincent. de Franch. decis. 81. Thesaur. decis. 153. n. 13. Bertaz de clausul. claus. 41. glo. 5. n. 4. Caroc. de obligation. par. 2. Q. 10. n 72. de communi Gutietez. de iuramen. confirmatoi. contract. pat. 1. cap. 29. nec tum dicere poterit non teneri vltra quā facere possit Rim. Iun. cōs. 188. n. 27. Rot. Roman. dec. 42. par. 1. recentior. & quando soluere promittens iure iurando renunciauit authent. hoc nisi C. de solution. Rota Roman. decis. 352. n. 5. coram Ludouis. vel omni iuris, & legum auxilio n. 6. Cesar. de Barz. decis. Bonon. 40. n. 5. Brun. de cessio. bono. Q. 34. Q. 4. principalis. Caroc. d. Q. 4. principalis. Caroc. d. Q. 10. n. 72. & de illo qui in pecunia soluere iurauit quod bona mobilia, vel immobilia nō possit offerre Ias. cons. 9. n. 9. 10. lib. 1. Rol. cons. 53. n. 47. lib. 1. Osasc. dec. 92. n. 9. Intrigl. sing. 99. n. 41. lib. 3. Rot dec. 98. nouis. diuerso. vbi constitutionem contrariam superuenientem non comprahendere promissionem iuratam, nec si non agatur de carceratione, sed de consequenda re promissa ob non solutam pecuniam.

2368 1. Lim. hanc secundam opinionem magis communiter receptam non procedere quando post iuramentum, inopinatus casus potentiam in pecunia soluendi superuenisset, & abstulisset, tunc enim bona insolutum dare posset, iuramentum namque rebus sic stantibus intelligitur Ripa. in d. §. mutui. n. 28. Purpurat. n. 116. Gab. de iure iuran conclusio. 8. in fine. vbi idem de hærede iurantis Vinc. de Franch. decis. 81. in fine Caroc. de oblatio. pat. 2. Q. 10. n. 77. Gutier. supra. n. 5. Add. ad Rot. Bonon. d. decis. 70. vbi tamen secus dicit si culpa debitoris præcessisset, & Seraphin. priuileg. iuramen. 74. n. 207. & sequenti. Ond. cons. 18. n. 44. lib. 1. vide supra n. 2131.

2369 Contrarium tenet Bertaz. supra. d. n. 4.

2370 2. Lim. non procedere quando non promisisset expresse in pecunia soluere iurans, sed simpliciter ad centum se obligasset cum iuramento, non exprimendo in pecunia, eiusmodi enim promissio interpretationem recipit à iure communi Thesaur. dec. 153. in fine Onded. supra n. 48.

2371 170. Lim. nam venditione duobus facta licet in prima venditor iurauerit secundus emptor cui res tradita fuit præferetur Couat. in cap. quamuis pactum. pat. 1. relection. §. 4. n. 2. de pact. in 6. post Ias. in l. quoties. n. 36. C. de rei vendication. Selua. de benefic. par. 3. Q. 4. n. 16. Rol. cons. 6. n. 24 lib. 1. Gutierez de iuramen. confirmatot. contract. par. 1. cap. 30. n. 4. amplians vt nec pactum non alienandi alienationem impediat, & hanc limitationem cōmunem esse fatetur, & in promissione de vendendo cum iuramento primo facta quod non impediat quominus alteri iurans vendere possit Mantica. de contract. lib. 4. tit. 3. n. 7. dixi in tractatu pignorum, sed cessat ista lim. si in primo contractu adsit constitutum, vel pactum non alienandi cum speciali hipotheca, vel quando secundus emptor sciret primā venditionem Gutier. supra nu. seq. Gail. obs. 55. n. 11. lib. 2. vbi aliter sublimitat dixi in tractatu pignori.

2372 171. Lim. non operari iuramentum quominus in contractibus innominatis locus pœnitentiæ fiat, nam si pars quæ non dum impleuit agere velit, non debet iuramentum operari vt ei actio detur priusquam impleuerit, ex quo hi contractus tacitam habent conditionem si actor ex parte sua impleuerit vt in cap. 3. de iure iurand. quod si iam ex sui parte impleuerit, & tunc etiam absque iuramento agere poterit Alcia. in cap. cū contingat ad finem. n. 114. in magna impræssione de iure iurand. Natt. cons. 381. n. 5. Vasq. de succes. creat. lib. 2. §. 12. n. 48. Cacchera. decisio. Pedemon. 98. n. 14.

2373 Contrariam sententiam Doctores communiter approbarunt vt testatur Couar. in rubr. de testamen. par. 2. n. 9. versic. huic etiam. Vasq. de succes. crea-

creatio.§.29 n.21. Gutierez. de iuramen. confirmator. contract. par. 1. cap. 35. n. 2. de communi. Mantica de contractibus lib. 4 tit. 3. n. 9. dixi in tractatu permutationum in 9. sublimitatione. 5. limitationis principalis, & hanc ante proximè citatos secuti sunt Bal. conf. 482 n. 8. lib. primo, æquipollet enim stipulationi vt ipse tradit conf. 291. nu. 13. lib. 2. Guid Pap sing. 343. Iaf. in l. si pecuniam. n. 23. & sequenti. de condictio. ob cauf. Corset. in rubr. de iuran n. 29 Bero conf. 4. n. 18. lib. 1. & communem fatetur Cacchera supra Gab. de iure iuran. concl. 9. Natta conf. 607. n. 3. Guid Papa. conf. 23 n. 4. in fine de communi Guliel. de Bened. in cap. Rainutius, verbo, testamentum. 3. n. 27. de testamen. de magis communi testatur Rol. conf. 8. n. 29. lib. 1. & conf. 69 n. 33. & sequenti lib. 4 vbi idem probat in verbis iuramento æquipollentibus, vt puta sincere, fideliter, inuiolabiliter, & eiusmodi. per l. si quis maior C. de transact & ibi Doc.

2374 1. Amp. hanc secũdam magis communem procedere etiam si actor nondum pro sui parte impleuerit etenim offerre implementum sufficit ne ob iuramentum pœnitentiæ locus fiat quæ à iure in cõtractibus innominatis conceditur Gutierez. d. cap. 35. n. 2 & 3.

2375 1. Li. d. amp. non procedere quãdo qui offert soluere iurasset, tũc enim oblatio ipsum non releuaret Rol cõs 53 n. 42. lib. 1. Iaf. conf 9. n. 14. lib. 1 216. li. 2. Garziar. patro. 72. lib. 1. subdens ad domũ creditoris offerri debere quando sunt eiusdem fori, & pecuniam in manibus habere debere.

2376 172. Lim nam qui statuta seruare iurauit non fit periurus si non seruet vtentium moribus vsu minimè recepta, vel contraria consuetudine abrogata Bal. in prælud. feudo col. 5. versic. item nos dicimus. Rol. conf. 99. n. 7. lib. 2. Gutier. de iuram. confirmator contract par. 1. cap. 38 n. 14. & cap. 70. vbi etiam si iurauit seruare statuta intelligi nisi consuetudine abrogata sint, vel contra ius, aut illicita, & quando ea seruare tenetur, debet etiam ex officio supplere, nec intelligi de statutis alterius loci, nec si ex aliqua causa non seruet Farin. Q. 17. n. 17. ex communi Surd. conf. 58. nu. 15. & seq. vbi etiam ex communi, iurata tolli posse à conditoribus, de futuris autem intelligitur etiam in officialibus, & consiliarijs Gratia. discepta. 564. n. 27. 28. Manci. de iuram par. 2. art. 17. n. 16. & seq. ad noua etiam extendi probat non ad inualida, & ex causa à validis posse recedere post Feli. in cap. 1. n. 51. de const Gram. decis. 36 n. 3. illicita seruare non tenetur Seraphi. priuil iuram. par. 4. eff. 177. subdens postea edita seruare non teneri ex c. clericus. de iur. iur. Crot conf. 120. n. 42. vide infra lim. 272. Diana. par. 2. tract. 6. resol. 39. vbi idem de reuocato, & Coccin. dec 376. n. 7.

Amp. vt qui iurauit ea sub pœna quid fieri vel non fieri iubentia seruare nõ incurrat periurium vel mortale peccatum contrauenìens quia statuentis intẽtio ad pęnam restricta videtur Iaf. in §. item si quis. n. 78. 79 Inst. de actio. Bonacci. Q. cri. verbo. scolaris, & ad inualida, & futura non extendi Borrel. de magistr. edict. lib. 1. c. 14. n. 55. & seq.

2377 173. Lim. non validare emptionem rei minoris à tutore factam, & licet iuramentum esset seruandũ in hac, & huiusmodi emptionibus per administratores factis, potest iurans vel petita absolutione non seruare iuramentum, vel obseruato eo data, & soluta repetere Bar. in l. si quis pro eo n. 10. versic. vt in officiali de fideiussor. de cõmuni Vasq. de succ. §. 28. n. 56. 57. & 58.

2378 Contrariam opinionem quod scilicet contractus iuramento firmetur tenent Ripa. respons. 138. Spino. de testament. glo. 26. n. 63. Gutier. de iuram. confirmator. contract. par. 1. cap. 40. n. 3. vbi contraria tollit.

2379 1. Lim. secundam opinionem quam veriorem ac tutiorem existimo non procedere in donatione iurata facta à minore suo administratori quæ iuramento non firmabitur Ripa. supra. n. 11. & sequent. Gutier. d. cap. 40. n. 3. in fine.

2380 174. Lim. non validare liberationem tutoribus vel administratoribus alijs factam quominus minor vel is cuius rationes administratæ fuerunt iterum petere possit rationes sibi ipsis reddi, vbicumque prima rationum redditio vel quietatio erronea esset, vel non plena etiam si cum decreto iudicis, & curatoris vel tutoris authoritate facta esset Soc. conf. 159. n. 11. lib. 2. Anch. conf. 219. n. 2. lib. 2. Dec. conf. 110. n. 9. Rol. conf. 49. n. 66 lib. 1. Gutierez. de iuramen. confirmat. contract. par. 1. cap. 40. n. 7. dicam infra tit. 36. de redditio. rationum. debet tamen minor petere absolutionem à iuramento. Gutier. supra n. 26.

2381 1. Amp. vt si ex lectura instrumenti quietantiæ constet vel de errore, vel non plena, seu illegitima redditione rationum non teneatur minor errorem probare, sed petita absolutione à iuramento iterum rationes reddi petere potest, quamuis post sententiam secus sit, prout & quando constaret rationes fuisse calculatas, & plenè ac legitimè redditas, his enim duobus casibus quietatio iurata minimè rescinderetur Gutier. supra n. 18. & seq.

2382 175. Lim. pactum non alienandi iuramento nõ validari nec dominij alienationem impedire quãuis cõtraueniens periurium incurrat Henri. Boich. in cap cum contingat in fine. vbi Imol. n. 84. ante finem. de iur. iuran. Iaf. in l. in bonæ fidei n. 7. de eo quod certo loco. Loazes. in l. filiusfamilias. §. Ricci. n. 162. & 163 de legat. primo. Rui. conf. 69. n. 14. in fine. lib. 3. & cõs. 109. n. 26 lib. 4. Rube. conf. 146. n. 6. Cassane. in Cõsuet. Burgun. tit. des censes rubr. 11. §. 3. col. 1400 n. 20. Ferrat caut. 48. n. 2. singulare inquit Gherard de Petra Sanct. sing. 98. licet ipse dissentire videatur. Tiraquel. de retract. conuention. ad finem. tit. n. 49. latè Cabri. de pignor. conclusio. 1. n. 8. & de iure iuran. conclusio. 1. n. 15. Vincent. de Franch. decis. 301. n. 9. ex communi, & 355 n. 5. Gamma decis. Lusitan. 536. n. 2. Menoch. conf. 122. n. 23. & de communi testatur Peregr. de fideicommis artic. 51. n. 74. & conf. 102. n. 8. lib. 3. post Castr. conf 340. lib. 1. & de magis communi testatur Iaf. conf. 211. n. 1. lib. 1. qui subdit ab hac opinione in iudicando, & consulendo non esse recedendum licet ex alijs ipse aliud consuluerit Gab. conf. 66. n. 10. 11. lib. 1. veriorem ait Bertaz in l. si quis maior nu. 628. C. de transaction. Fancirol.

conf.

conf.144.n.6 de magis communi Surd. conf.399. & 331.n.33 & Botta, conf.82 n.35.& Viui.communi.opinio 31.lib.1 vbi idem de spiritualibus non tamen merè. Seraphin.decif.477.n.7 de communi Gutierez.de iuramen.confirmator.contract.par.1. cap.30.n.4.ad finem,& cap.45.de magis communi hipotheca generali non obstante præterquam in locatione Thesaur. Q.Forens.81.n.9. & seq. lib.2. Torniol. conf.70. nu.17. Meno. conf.1003.n.38. Franc. Marc. dec.87 n.9.vbi de donatione Principis moderata par.1. Giurba. decif.92. n.22. Bero. conf.162.n.8.lib.1.Gargiare.patrocin.85.n.6.lib.1.de magis communi Gutierez.canonica.quæstio. lib.2.cap.8.n.33. per hanc enim libera rerum suarum administratio, & dispositio dominis tollitur quod non est ferendū vt per eos.vide infra lim.192. de communi Odd.de prohib.alien.Q.12.n.214.31. n.159.160.quia iuramentum non supplet causam, & necessitatis defectum vt per eum.

2383 Contrariam sententiam quia iuramentum operatur vt iurans præcise teneatur iuramentum obseruare, & factum promissum implere tenent glo. in l.si pecuniam verbo.necesse habeas de cōdictio. caus. data quam singularem dicit Iaf. in §. actionum n.47.Institut.de action.Cano.in cap.per tuas. de iure iuran.Beninca.in §.1.n.65.Instit.de action. vbi Gomez n.10.veriorē inquit Soc.Iun.conf.129. n.11.lib.2 Ripa.in l.filiusfamilias.d.§.Diui. n.93. de leg. primo Grat. conf.95. nu.20. lib.2. Albert. Brun conf.67 n.5. versic. tertio. Aretin in l.si quis ita.§. ea lege col. final. versic. & ex his infert de verbo, obligation. de magis communi testantur Cephal. conf.41. n.7. Rol. conf.6.n.35. lib.1.62. n.38 & seq. lib.2. Menoch. conf.63. n.20. Affif. conclusio.74. ampliat. prima Gozad. conf.100. n.24. in fine Boer. decif.182.n.53. de magis communi.Sola super constitutio.Sabaud.rubr.de pact. inter emp.& venditor. glo.1. secundæ par.n.9. Rot. Rom. decif.92. par.3. lib.2. diuersor. vbi de constitutione census. de magis communi iuncta generali hipotheca Turret. conf.49. n.28. lib.1. & hanc antea tenuerat Guid. Pap. decif. 569. in fine Morot conf 59.n.10. Bonacci.tract. moral.tom.2. disputatio 4. Q.1. puncto sexto.de communi Vasq. de succes.lib.3.§.28.n.35.Burf.cōf.101.n.3.Manci. de iuram par.4 eff.175.de magis communi Fusar. de subst. Q.674. n.7. & seq. contra communem. (vbi etiam specialem hipothecam dominij translationem impedire non autem generalem ex magis communi de quo latè dixi in tractatu alienationū) Ofasc. decif.159. n.5. Anch. Q.13.nu.5. 6. lib.1. de communi Becci. conf.80.n.11. Seraphi. priuil. iuram.158.ad fi.de magis communi. Rot.Perus.in dec.impressa post Turret. conf. lib.2. n.43.& ipse conf.46.n.13 lib.2.Gab de pig.concl.1.n.7. Crau. conf.485.n.2. Morot.conf.93. n.6. Manti. de contract. lib.4.tit.39.n.19.

2384 Distingue quod aut quis alteri iurauit cuius interesset non fieri alienationem, & tunc alienatio non teneat propter reuerentiā iuramenti quæ operatur vt iurans præcisè cogi debeat ad factum; aut iurauit sibi ipsi non promittendo alicui, sed simpliciter puta propter vtilitatē publicam seu ecclesiæ, & tunc alienatio teneat Natta.conf.426.n.9. vers. vnde pro concordia.

2385 1.Sublim. primam opinionem nempe limitationem 175 non procedere,nisi quando iuramentū interpositum fuisset super alienationis prohibitione, secus tamen esset si appositum fuisset super alienationis prohibitione, quæ ipso iure alienationem ac dominij translationem impediret, velut si verba id operantia apposita fuissent, & alienationem irritantia, tunc etenim multo magis nulla alienatio redderetur ex iuramenti appositione Bero. conf. 162. n.8.lib.1.

2386 2.Sublim. non procedere quando cum d.pacto iurato generalis hipotheca concurreret vt ex Soc. Io.de Amic.& Gozad.probat Gab.cōf.66.n.11.12. lib.1. quamuis ipse dubitet, & specialem requiri ex magis communi tradunt Rol. conf.6.n.26.lib.1.& Gutierez.d.c.45.n.4.& Gomez.in l.55.Tauri.n.58.

2387 3.Sublim. non procedere quoad ea in quibus interesse,seu æstimatio cadere non potest vt sunt spiritualia, & huiusmodi, hoc enim casu alienatio propter iuramentum prohibita erit. Rot. Rom. decif 8 n.2.de procur.in antiq.

2388 4.Sublim. non procedere quando cum prima alienationis prohibitione iurata, iuris communis prohibitio cōcurreret vt in alienatione fundi dotalis, his namque concurrentibus alienatio impedietur,& secundum iuramentum à primo offuscabitur, & impedietur Soc.in l.ea lege C. de condictio. ob caus.& in d.§.Diui. Imo.in c.cum contingat. n.84. ante finem vers. si verò iuramentum de iure iuran. Alex.conf.16.n.4 in fine lib.3.Affict.dec.331.n.4. Rim. Iun. Institut. quibus aliena. licet in princip. n.229.Rolan.conf.62.n.5.& seq.lib.2.de communi testatur Gab. de iure iuran. conclus prima.n.3. Simoncel. de decret. lib.3. tit.8.n.196. circa finem, Gulielm.de Benedict. in cap. Rainutius. verbo. & vxorem.decif 2.n.179. & seq. verbo. testamentum 3 n.30.de testamen.& quando lex prohiberet alienationem Meno. conf.469. n.3. Thes.Q.81.lib.2. Mart.Med.dec.5.exam.3.n.16.

5.Sublim. si in iudicio fieret indice interponente decretum, & quicquid contra factum fuerit inane decernente,irritumque declarāte Bal.in l.fi.n.2.vers. respondeo C.de pact.inter emp.& vend. Crot. in l. filiusfam. §. Diui.n.91. Rip. n.92. Loazes. n.164. Opizo.n.155.de leg.1.Cassan.in cōsuet.Burg.rubr. 11.§.3 n.25.col.1402.Rub.conf.146.n.6.Rol.cōf. 62.n.8 lib.2.Pereg.de fideic.art.51.n.80.& Bal.& Opizo.supra idē dicunt si coram Antianis Ciuitatis fieret Paris.conf.32.n.100.& seq lib.1. Viui.decif. 471.n.8. Franc.dec.355.n.4. vbi declarat Soarez. alleg.9 n.17.Crau.conf.241. col.antepen vers.sextum Pereg.conf.4 n.41. vbi idem si confirmetur à Rege lib.1. Manti.de contract.lib.4.tit.30.n.38.& seq.Fusar.Q.674.n.19 qui sublimitant alijs modis etiam iuramento cessante, & plenè dixi in tract. alienationum Viu. dec.471.decreto validum fieri probat prout à testatore vel lege facta prohibitio.

2389 1.Lim.secundā opinionem contrariam limitationi 175. non procedere quando iurantis hæredes qui præcisè non tenentur Bal. conf.491.n.3. lib.5. Bar.in l.generaliter in princip.C.de reb. cred. Bal. in præ-

iu prælud. feudor. n. 16. Cor. conf. 256. col. 2. verfic. tamen his non obftantibus. lib. 4. Bologn. conf. 25. n. 8. verfic. præterea, & aliter Anton de Petrut. in l. 1. n. 205. de iure iuran. Bauer. de virt. iuram. in 3. princip. effect. n. 12. Gab. de iure iuran. conclufio. 8. n. 3. Seraphin. priuileg. iuramen. 67. n. 32. Surd. conf. 399. n. 10. Fufar. fupra. n. 11.

2390 2. Lim. non procedere in cafu permiffo, veluti fi Epifcopus qui ecclefię bona iurat nõ alienare, illa ex caufa vtilitatis, vel neceffitatis folemniter alienaret, illud enim iuramentum ad cafum permiffum non extendetur, fecundum communem de qua teftatur Crefcent. dec. 3. de iure iuran. Redoan. de reb. ecclef. non alienand. non obftante iuramento Q. 3. cap. incipiente videtur n. 15. Onded. conf 55. n. 18. lib. 1. vbi citant contrarium tenentes Gutierez. de iuramen. confirmator. contract. par. 1. cap. 52. vbi idem de prælatis ecclefiarum Bonaccina. fupra. Mantica. de contract. lib. 4 tit. 7. n. 23. qui fubdit prælatum diuitem fua bona abfque mortali peccato non poffe alienare, fed fua alienare debere.

3. Lim. non procedere nifi ille, cuius fauorem pactum refpicit poffideat, & nullam alienationem prætendat, alias enim non fufficit generalis hipotheca cum iuramento, quia folam retentionem operatur Gab. conf 66 n. 12. lib. 1.

4. Lim. non procedere quando iuramentum non fuiffet pofitum in generali hipotheca fed alia pacta concerneret Pereg. conf. 1e2. n. 13. lib. 3.

2391 176. Lim. vt fecundum iuramentum contrariũ primo nõ obliget quoniam cum fit Deo obligatus qui prius iurauit, fecundum iuramentum cõtra primum redditur illicitum nec ideo iurantem obligat cap. veniens. 16. & c. intellectu, & ibi Doc. de iure iuran. glo. final. in cap. licet mulieres. de iure iuran. in 6. Io. And. in reg quod femel in fine. de reg in 6. Bar. in l. omnes populi. n. 33. verfic. fed an iuramẽtum de iuft. & iur. Bal. conf. 133. n. 1. lib. 1. Salice. in l. fancimus. n. 8. in fin. Q. 8. C. de teftam. vbi Alex. fub n. 5. Iaf fub n. 8. Bal. cõf. 161. n. 4. lib. 3. Caftren. conf. 206. n. 2. & conf. 285. n. 2. lib. 1. Caffan. conf. 39. n. 91. Corfet. de iure iuran. n. 32. priuil. 7. Bellon. conf. 60. n. 17. Selua. de iure iuran. par. 3. Q. 1. n. 43. Soc. Iun. conf. 59. n. 47. lib. 3. Ferret. conf. 121. n. 6. Diaz. reg. 479. 1. & 7. fal. Natta. conf. 531. n. 40. Bauer. de virtut. iuramen. n. 7. & 47. d. glof. magis cõiter approbatã teftatur Alex. in l. duobus. §. final. n. 1. de iure iuran. Ang de Claua. in fum. tit. de iuramento. n. 15. Gab. de iure iuran. concl. 1. n. 1. vbi de cõmuni de qua etiam teftatur Rim. Inftitut. quibus alienare licet in princip. n. 228. & feq. Purpur. in l. pacta nouiffima n. 51. vbi idem de minori iurante C. de pact. de cõi Couar. in c. quamuis pactũ 2. par. relect. §. 2. n. 2. de pact. in 6. & de cõi etiam Vital. de claus. tit. de renunc. fuc. fut. n. 36. & Craf. in §. fucceffio ab inteftato Q. 14. latè probant Simoncel. de decret. lib. 3. tit. 8. n. 196. & Seraphi. priuil. iuram. 75. n. 6. & priuileg. 95. n. 7. & de magis communi Gutierez. de iuram. confirmator. cõtract. par. 1. c. 1. n. 79. vide fupra lim. 107. & 130. & amp. 126. præfertim vero fi fecundum tertio præiudicaret Gutier. d. par. 1. cap. 74. n. 3. & quando minor prius non alienare iuraffet Lamberteng. de contract. in fine n. 47. de communi Soarez. com. opi. lit. I. n. 278. Intrigl. fing. 99. n. 30. lib. 1. Baue. de virtut. iuram. n. 47. Intrigl. fing. 99. n. 118. Vafq. de fuccef. creat. lib. 26. 18. n. 165. vbi de cafuum fortuita renunciatione Gail obf. 147. n. 19. lib. 2. de communi Odd. de fideicom. Q. 15. n. 17.

Contrarium, & d. glo. communiter reprobari Iaf. in §. item fi quis. 2. n. 11. Inft. de actio. affirmat Cor. in l. pactum n. 12. C. de collatio. Add. ad Dec. ibi lit. G. Gulielm. de Bened. in c. Rainutius. verf. duas habẽs filias. n. 291. de tefta. d. glo. in foro poli tutam non effe probans vide lim. 443.

2392 1. Sublim. non procedere in actibus à mera voluntate, feu poteftate iurantis dependentibus, tunc enim actus tenet contra primum iuramentum geftus, fi de fui natura reuocabilis effet, velut mandatum, & teftamentum, & eiufmodi, iuramentum namque contra actus fubftantiam, quæ eft vt ad libitum reuocari poffit, nihil operatur cap. ficut. de fponfal. & matrimon. Selua. de iure iuran. par. 3. Q. 1. n. 43. & 44. Add. ad Alex. in l. duobus. §. final. lit. H. de iure iuran. Ang. de Claua. fupra. n. 16. lariffimè Gab. qui multifariam infert. concl. 1. de iure iuran. n. 7. cum multis feq. de communi Couar. fupra n. 3. Simoncel. d. n. 196. in fine Seraphi. priuil. iuram. 75. n. 43. Gutier. de iuram. confirmator. contract. par. 1. cap. 74. fub n. 3.

2393 2. Sublim. non procedere nifi in eadem perfona iurante non autem in diuerfis qui non iurarunt, quoniam iuramentum alterius actui per alium celebrato derogare nequit l. duobus. § final. vbi Doct. de iure iuran. Abb. in cap. 1. n. 7. de his quæ fiunt a maiori part. capit. Seraphin. d. n. 43.

2394 3. Sublim. non procedere quando primum iuramentum non fuit fuper actu pofitum iuxta conformitatem, & difpofitionem iuris, licet enim quãdo appouitur actui fecundum iuris difpofitionem puta dotalem fundum non alienandi ob iuris concurfum fecundam etiam iuratam alienationem impediat, fecus tamen eft communis iuris difpofitione ceffante Alex. conf 16. n 5 lib. 3. latè Gab. d. conclufio. 1. n. 3. Dec in l. pactum. n. 10. C. de collatio. Anton. de Petrut. in l. 1. n. 135. de iure iuran. de communi Coua. fupra. nu. 4 verfic eft igitur. Bauer. de virtut. iuram. n. 47. Seraphi vbi fupra Gutierez. d. cap. 74. nu. 3. Lambert. de contract. mul. in fi n. 48. Ceual. commun. opi. Q. 118. Intrigl. fupra n. 32.

2395 4. Sublim. non procedere quando fibi ipfi puta mulier non alienare iuraffet, nec tertio ex huiufmodi iuramento ius quæfitum fuit, hoc enim cafu cum primum iuramentum nudum fit tolletur a fecundo valido Bal. in l. duobus. §. final. de iure iuran. Alex. conf. 16 n. 6. lib. 3. Deci conf. 536 fub n. 13. veriorem teftatur Parifienf. ad Alex fupra vbi Natta. n. 3. Dec. in l. pactum n. 10. C. de collatio. Natta. in cap. quamuis pactum par. 1. nu. 20. de pact. in 6. latè Gab. d. conclufio. 1. n. 5. Bauer. vbi fupra Anton. de Petrut. fupra Seraphi. fupra Crot. in l. ftipulatio hoc modo concepta n. 64 de verbo. oblig. Franc. Curt. in repetitio. authent. facramenta puberum n. 64. C. fi aduerf. vend. communem teftatur Couar. d. n. 4. verfic. eft igitur, & verficul.

fecun-

fecundum latè Lamb.de contract.mul.in fine n.51. & feq. Guliel.d n.291.

2396 Contrarium tenet Rim. Iun Inftit. quib. alie.licet in princip. n.236. & feq. nifi nemo fupereffet cuius intereffet excepto iurante Simonc. de decret. lib.3.tit.8.n.205.& Couar fupra qui rationes huius fecundæ fententiæ adducunt.Lambert.de contract. mul.in fine,n.54.alios adducit.

2397 5.Sublim. non procedere quando ille quocum fecundus actus celebratus fuit, actum contra primum iuramentum fieri ignorabat quod præfumitur cum de alieno facto agatur,non enim fua ignorantia facti huius fibi obeffe debet, ne fraudibus occafio præbeatur. Imol. in l. cum vir n.14. de vfucapion.Alex conf.16 n.7. lib.3. vbi Add. lit.F. & in l.duobus.§.fin. lit.H. de iure iuran. Bauer. d. n.47. Seraphi. vbi fupra d. priuileg.75. n. 51. in fine Natta. in cap.quamuis pactum n.21. de pact. in 6. Ruin. conf 64. n.14. lib.2. Rol. conf.9.n.29. lib.1.Gab. d. conclufio.1. n.6. Dec. in d.l.pactum. n.10. Crot. in d l.ftipulatio hoc modo. nu 64. de verbo.obligatio. Anto. de Petrut.in d.l.t.n.135. de iure iuran. Franc. Curt. in repetitio. d. authen. facramenta puberum. n.64. C.fi aduerf. venditio. magis communem teftatur Couar.in d.cap. quamuis pactum in 2.par. relectio §.2. n.4. verfic. fatis etiam. Lambert.de contr.mul.in fine. n.49.Intrigl. fupra n.31. Mago.dec.Flor.64. n.36. Gulielm. de Bened.d.n.291.

2398 Contrarium tenent Imo.in cap.cum contingat n 85.de iure iuran.vbi Alciat.fub n.51. Rimin.Iun. Inftitut.quib alien.licet in princip n.233.Simonc. de decret.lib.3 tit. 8. nu. 197. nifi mulier animo decipiendi tacuiffet Rim. Iun fupra nu.235. & Couar.fupra.vbi fecus dicit quando prius iuramentum mulier alienando tacuiffet, vel decipiendi animo illud alienationis tempore tacuerit Rol. conf.81. n.20. & fequenti. lib. 2. nifi animo decipiendi emptorem mulier tacuiffet quod non præfumitur, fed potius ex fimplicitate exprimere omififfe, vt per eum. n.23. Rot.Rom. decif.49.n.27. par.2 diuerf.

2399 1 Lim. quintam fublimitationem non procedere quando emeretur res dotalis, ac proinde contractus iniretur a iure prohibitus, fibi enim debet emptor imputare cur cautius non egerit diligenter perquirendo an fecundum iuramentum tale effet, vt fine peccato feruari potuerit, & an præceffiffet aliud Imo. in cap. cum contingat. n.85. verfic.item adde. ibi, & imputandum videtur vbi Alciat. n.48. veriorem inquit de iure iuran.Couar. d. verfic fatis etiam controuertitur. Rim. Iun. Inftit. quib. alie. licet. in princip. n.233.& 234. & Rol. conf. 81. fub nu.23. lib.2. quos refert, ac fecuta eft Rot. Rom. decif.49. nu.27. par.2. diuerfo.

2400 2.Lim. non procedere nifi quando mulier dolosè iuraffet,& verfata effet animo decipiendi eum quocum poftea contraxiffet; fecus vbi ex fimplicitate,& prioris iuramenti immemor extitiffet prout ex fimplicitate tacuiffe primum iuramentum præfumitur,nifi probetur contrarium,hoc etenim cafu fublimitationi quintæ locus effe minimè poffet. Imo.in capit. cum contingat n 85.verfic.fi autem ignorauerit vbi Alciat. n 48 in fine. Couar. d. n.4. verfic. fatis etiam controuertitur in fine. Rim. Iun. Inft. quib. alien. licet in princip. nu. 235. Rol d. conf.81. n.23. lib.2. Rot.Rom.d.decif.49. nu.28. & 29.

3.Lim non procedere quando mulier non fibi fed alteri non alienare iuraffet, tunc ignorantia ementis non prodeffet ignoranti Natt. conf. 426. nu.16. Lambert. fupra n.57.in fine.

2041 1.Lim. fecundam opinionem cōtrariam quintæ fublimitationi non procedere,quando mulier iurafset animo decipiendi, & dolosè, quod tamen in dubio non præfumitur fed potius ex fimplicitate omififse. Rol. Rot. Rom. & alij vbi fupra citati in fecūda opinione prędicta Lamb. fupra n.50.Coua. d.n.4. verf. fatis.

2402 2.Lim. non procedere quando in fecundo iuramento duplex caufa permiffiua concurreret puta alienationis rei alienari prohibitæ ex caufa vt puta dotis vel huiufmodi, & cum iuramento, hoc enim cafu tollitur duplex prohititio præcedens,legis alienari vetantis res dotales, & hominis propter iuramentum mulieris non alienandi. Ruin. conf.118. n.4. verfic. & fi quæratur. lib. 2.

2403 Contrariam fententiam reiecto Rui in fuo cafu tenuit Rot. Rom. decif.49.n.7. & fequent. per totam par.2. diuerfo.

2404 6.Sublim. non procedere in fecundo iuramento religionem intrandi quod contra primum valet de matrimonio contrahendo religionis fauore Vinc.in cap.ex publico.extra de conuerf.coniugat. Specul. de conuerf. coniug. in fine Bauer.d.n.47. Anton. de Petrut. in d. l. 1. n.135. de iure iuran. Simoncel d.tit.8. n.199. Seraphi. d. n.43. Intrigl. fupra n.119.

2405 7.Sublim. non procedere in fecundo iuramento litis decifiuo à parte parti delato, hoc enim cafu ftabitur huic fecundo iuramento cum vtrumque ex partium confenfu procedat l.duobus.§.final.vbi Bar.& omnes de iure iuran. Bauer. fupra verfic.fexto tempera Anton.de Petrut.d.n.135.verfic. quinto. Purpur.in l.pacta nouiffima n.52. de iur. iuran. Seraphi.d.priuileg.75.n.43.Simon.d.tit.8. n.200. Caroc.de iuramen.decif.Q.2.Q.16.princ. Intrigl. fupra n.120.

2406 8.Sublim. non procedere in facramento neceffario quod per iudicem defertur in fupplementum femiplenæ probationis;nam fi illud prius alteri iudex detulerit, poteft ex caufa deferre alteri, & fecundo ftabitur, quia fententia interlocutoria per quam primo iuramentum detulit reuocari poteft de magis communi Alex. in d. §. final. n.1. circa finem Bauer. fupra d.verfic. fexto tempera Anton. de Petrut. d. num.135. verfic. fexto Seraphi. d. n.43. dum fequitur fublimitationes traditas a Bauer. & Petrut. & Simoncel. fupra n.201. Intrigl. fupra n.121.

2407 Contrarium tenet Ang. in d. §. final. circa finem.

2408 9.Sublim. non procedere in eo qui iurauit non reuelare fecretum, fi namque in teftem producatur,

non contrahendi subsit cum prosecutione litis, & si iurata non sint sponsalia Ecclesiam à coactione abstinere, & 526. metum exhæredationis iustum requirit Rota. decis.246. par. 1. recentis. sponsalibus rite, & rectè probatis eo ssiam non cogere ad matrimonium ex iusta causa odij vel huiusmodi, dec.73 crim. per Farinac. supprantem, matrimonium contrahere teneri etiam si sponsalia clandestina sint nec iurata fuerint, & e.25. de iur. iur. ob fornicationem superuenientem vel deformitatem eam posse repellere non ex præcedenti. 742. par. 1. recentis. si sint probata cogere matrimonium contrahi 451. par. 2 subdens odij causa non impedire nisi capitalis. 666. etiam non iurata obligare ad matrimonium causa legitima cessante iudicis arbitrio. 669. iustam causam esse comminatam exhæredationem, & auersionem mulieris, & litem; si iurata non sint Mart dec. Pis. 172. copula carnali secuta seruanda probat Cocci. dec. 437. verbis de futuro iurata non cogere ad matrimonium si causa superuenerit.

2421 178. Lim. nam iniustè carcerati contractus iuramento non firmatur velut metu initus Cardinal. cons. 137. Guid. Pap. sing. 841. Natta cons. 451. n. 23. & sequent. Roi. cons. 2. n. 75. & sequent. lib. 1. & cons. 57. n. 55. & sequent. lib. 3. Rimin cons. 61. n. 20. & sequent. Neuiza cons. 51. n. 4. Farinac. Q. crim. 35. n. 3. & sequent. Gutier. de iura confir. contract. par. 1. c. 57. n. 20. licet secus si iuste prout, & de iuste excommunicato de communi Marta. dec. Pis. 164. n. 15. vbi etiam quando vasallus Principis ad Papam appellet, & 160. n. 15. vltimas appellationes solas supremam Principis potestatem probare.

2422 1. Sublim. nam saltem absolutio à iuramento requiritur Paris. cons. 5. n. 81. lib. 4. Gutier. de iuramento confirmator. contract. par. 1. cap. 57. n. 20. versic adhuc tamen de communi testantur Bouat. in consi... Marchgio. 2. n. 19. & Farinae. d. Q. 3... n. 11. Gutier. d. n. 20.

2423 179. Lim. non valere pactum in matrimonio conuentum quod primogenitus in tota vel quota hæreditatis succedere debeat, nec iuramento firmabitur, quia de futura successione agitur, & libera testandi facultas aufertur; licet rei particularis respectu validum sit, quoniam prohibitiuæ rationes in ea cessant, & iuramento firmetur respectu rei certæ initum de communi Dec. in l pactum quod dotali n. 2 & 3 C. de pact. & cons. 184. n. 7 de communi legistarum, & Canonistarum Soarez. in l quoniam in prioribus. Q. 9. pro declaratione legis Regiæ n. 15. pag 230. C. de inofficio. testamen. de communi etiam testantur Tiraq. de primogenit. Q. 6. n. 18. & Gutierez. de iuram. confirmator. contract. par. 1. cap. 59 qui non firmari probant Decia. cons. 31. n. 74. & sec. lib. 1. qui probat in rebus certis iuramentum operari, & pactum roborare, & dubium est etiam num valeat pactum quod filia æquè cum filio succedat Manci. de iuram. par. 4. eff. 63.

2424 180 Lim non valere pactum quod filia quam pater in matrimoniū collocauit cū fratribus æqualiter succedere debeat, est enim cōtra bonos mores liberam namque testandi potestatem auferret nec ideo iuramento firmabitur l. pactum quod dotali vbi Doc. C. de pact & ita tenent Docto. communiter citati in suprascripta limitatione. 179. & supra lim. 98. & de magis communi testatur Gutierez d. cap. 59. ante finem col. penultima versic vltimo. vt nostra vbi etiam hoc pactum infirmari pœnitentia parentis contrauenientis.

2425 181. Lim. in pacto alterum filiorum meliorandi quod iuramento non firmabitur etiam respectu nepotum ob rationis identitatem ob quam filiorum appellatione cōtinentur, vt in specie legis Regiæ, obtenta tamen prius per iurantem absolutione à iuramento pactum huiusmodi non esse seruandum latè probat Gutierez d. cap. 59. per totum, & in fine, quia lex Regia illud prohibet quæ est l. 6. tit. 6. lib. 5. nou. recop.

2426 1. Sublim d limitationem 181. non procedere ex d l. Regia, quando huiusmodi pactum meliorādi fieret ex causa onerosa, vel ad hoc vt filius maiorē dotem, vel filia melioranda virum meliorem inuenire posset, sic enim in expræsse eauetur Gutierez. supra n. 8. & sequent. & n. 12.

2427 1. Lim d. sublimitationem nam si filius vel filia meliorata in 3. vel 5. pepigerit cum meliorante, vt filius vel filia parentes meliorantes ab huiusmodi obligatione, & melioratione liberare deberent, addito iuramento, seruare illud tenea...tur eap. quāuis pactum. de pact. in 6. Gutierez. d. n. 12. Sanchez. de matrimon lib. 6 disputat. 32.

2428 1. Sublim. hanc vltimam limitationem nō procedere, quādo fauore certi coniugis factum fuisset, aut coniugi fauore filiæ, tunc enim per eorum alterum non posset in alterius præiudicium hoc pactum remitti. Gomez. in l. Tauri. 22. n. 23. Gutierez. supra. n. 12. & 13. qui idem dicit etiam si incerti fauore facta conuentio fuisset, eique tempore contracti matrimonij expræssa, tacito tamen contrario pacto iurato meliorationem minimè petendi, & in conscientia sic alium decipientes subdit non esse tutos, ac proinde teneri ad restitutionem valoris huius meliorationis pro ea parte pro qua præiudicium alteri coniugi illatum fuisset. Sanchez. supra.

2429 2. Sublim. d. primam limitationem non procedere nec posse remitti postquam tertius interuenit, non teneret enim remissio in præiudicium vxoris, & filiorum quorum fauore etiam ex causa onerosa facta censetur Moli. de primogenit. lib. 4. cap. 2. n. 17. & 18. Palaez. de maiorat. par. 1. Q. 22 n. 31. Gutier. d. cap. 59. n. 13. versic. & quod Sanchez. supra.

2430 1. Lim. istam. 2. sublimitationē vt licet in præiudicium filiorum etiam non possit reuocari, quando eorum fauore etiam promissio facta fuit; attamen si principaliter fauore cōiugum pactum fuerit initum licet per consequens etiam filiorum, per coniuges remitti poterit Gomez supra n. 14. Gutierez. supra. n. 12. versic. si tamen ambo.

2431 2. Sublim. d limitationem 181. non procedere quando eiusmodi melioratio fieret in testamento hoc enim lege Regia non prohibetur Gutierez. supra. n. 15.

2432 182. Lim. non obligare quando aliquis promisit opera charitatis, & pia non facere cum iuramẽto, puta non non fideiubendi pro alio, eleemosinas non faciendi, non mutuandi, religionem non intrãdi, ordines sacros non suscipiendi, episcopatum non acceptandi, & huiusmodi licet seruari possit sine interitu salutis æternæ c. 12. de iur. iur. vbi etiam si subsidium coniuncto non præstare iurasset. Couar. in cap. quamuis pactum. par. 1. relectio. §. 6. n. 8. de pact. in 6. Nauar. in manual. cap. 12. n. 16. Meno. de recuper. remed. 1. n. 260. de communi post glo. in cap. 1. 85. distinctio. Roma. cons. 507. Gutierez. de iuram. confirmator. contract. par. 1. cap. 72. n. 5. vbi cum Coua. supra subdit quod si quis iureiurando promittat non mutuare pecunias, neque fideiubere in casibus quibus ad id tenebatur sub pœna peccati mortalis, aut venialis, procul dubio peccabit si iuramentum seruet, sed vbi non tenetur illud officium in alium impendere, sed est optimum opus, peccabit venialiter iurando, non tamen peccabit seruando iuramentum, nec illud violabit si mutuam pecuniam alteri dederit, aut pro eo fideiussetit. Et quod iurans se non facturum aliquod melius bonum, quod tamen facere non tenetur, peccat quidem iurando inquantum obicem ponit Spiritui sancto qui est boni propositi inspirator, non tamen peccat iuramentum seruando, sed multo melius faciet si non seruet, si prius impetret absolutionem ad cautelam, & n. 7. ex Silu. verbo. iuramentum 5. n. 1. inquit, quod quando dubium est an iuramentum sit obligatorium, sine superioris authoritate contrauenire nemo potest, sed ad Ecclesiasticum remittere debet; si verò certum sit quod non obliget, tunc si seruari possit sine aliquo dispendio salutis, absolutio peti debet propter sacramenti reuerentiam non quod necesse sit, sed ne de transgressione iuramenti notetur propter scandalum, quod si in dispendium salutis existat, vt quia charitati, eiusue perfectioni deroget vel ad eam disponentibus, tunc qui iurauit propria authoritate contrauenire potest vt in casu huius limitationis, & ex D. Thom. 2. 2. Q. 89. art. 9. ad tertium. subdit in dubio absolutionem peti debere quando Episcopus impedire posset; sed quando iuramentum expræssè repugnat iustitiæ vt quia iuratum sit illicitum velut homicidium vel impeditiuum maioris boni puta non ingredi religionem, non fideiubere, mutuare, eleemosinas erogare, dispensatione opus non est, sed in primo casu iurans tenetur non seruare iuramentum, in secundo seruare, & non seruare potest, & quod iurans pro alio non iubere, vel non mutuare pecunias id facere possit absque periurio ex causa ad proximi necessitatem releuandam d. n. 7. in fine Odd. de rest. in int. Q. 54. n. 6. vbi quando generaliter pro aliquo numquam fideiubere iurasset, & Munnoz de ratiocin. c. 6. n. 81. & Manci. de iuram. par. 4. eff. 1. Q. 5. intelligens nisi cum iuramento ius commune concurreret, & eff. 58. Selua. de iur. iur. par. 3. Q. 1. n. 20. Intrigl. 99. n. 21. lib. 3. Ias. in §. item si quis 2. n. 81. Inst. de actio. vbi teneri fideiubere in casu necessitatis Viui. dec. 210. n. 7. & seq. non peccare laicum si pro extraneo nõ fideiubeat, nec teneri clericum, & monachum nisi vrgente necessitate, & non obstante iuramento non fideiubendi teneri clericum, si corporis & animæ non fideiubendo periculum subesset; & pacto non obstante debitorem non soluendo effectum posse ad præstandum fideiussorem cogi. Mars. sing. 359. vbi ex causa fideius. par. 2. sect. 8. concl. 57. si pro paupere fideiubeat ex communiori, & veriori post Hering. de fideius. cap. 1. n. 63. idem dicens de iurante nolle exercere mercaturam, nec esse de tali magistratu nec periurium incurri nec opus esse absolutione concl. 58. & idem probat de eo qui iurauit vsque ad finẽ litis in ea stare si iusta causa recedat. Manti. de contract. lib. 16. tit. 3. vbi si fideiubeat obligari S. Ian. reg. 384. lib. 9. reg. iur. fol. 776.

2433 1. Amp. vt votum rei de se licitæ quatenus maius bonum impedit nullo modo obliget nec sit seruandum de communi Nauat. d. cap. 12. n. 29. & Gutierez. supra n. 8.

2434 2. Amp. in voto vel iuramẽto numquam essendi episcopum, nam licet procurare nõ possit, electus tamẽ necessitate imminẽte acceptare potest Hosti. in sum. de voto. n. 3. & seq. Ast. in sum. par. 2. lib. 6. tit. 43. ar. 2. Q 6. Gutier. supra. n. 9. qua ratione votorum commutationem in melius sustineri ait ex Butr. in cap. 1. & cap. non est. de voto, ne scilicet maius bonum impediatur Mancin. supra, licet secus probet si alius idoneus extet.

2435 183. Lim. vt si quis promiserit cum iuramento soluere quicquid constiterit debere Titium, si Titius decesserit antequam cõstet de eius debito promissor non tenebitur, quia iuramentum intelligitur secundum naturam actus cui adijcitur, quæ in hac specie promissionis ea est vt in vita Titij debeat liquidari, & constare debitum ipsius. l. qui Romæ. §. Augerius vbi Docto. communiter. de verbo. obligation. Gherard. de Petra San. sing. 27. n. 4. de communi Soc. Iun. cons. 47 n. 18. & sequent. lib. 3. & Gomez. de qualitat. contract. n. 36. in fine. & Couar. pract. QQ. cap. 39. nu. 5. versic. nono, & Gutier. de iuramen. confirmator. contract. par. 1. post cap. 74. in additio. ad cap. 37. eiusdem par. 1.

2436 Contra dictam communem tamen tenẽt Coua. & Gutier. supra testans ita fuisse iudicatum, nec aliter cum bona conscientia teneri posse, cum d. §. Augerius loquatur per verbum cõstitisset præteriti plusquam perfecti, non autem verbo constiterit futuri temporis vtatur, vt supponunt communem opinionem sequentes; sed tuendo communem dici posset verbum constiterit non posse simpliciter, & absolutè dici futuri temporis esse, cum præteriti etiam perfecti esse possit, sed hanc secundam ex alio tenerem quoniam scilicet supponitur Titium illum fuisse debitorem, & alium eius debitum quantumcumque probaretur soluere promisisse, quamuis ergo in vita Titij non fuerit quantitas liquidata, non propterea excluditur debitum Titij quod alter soluere promisit, nec propterea iste promissor ob mortem Titij ante liquidationem liberatus videbitur, modo debitum Titij post eius mortem probari possit vt per Couar. & Gutier. supra alios citantes.

Si vero quis promiserit soluere quod vendito pignore

fuerit

fuerit soluendum, & fideiussor accesserit, non tenebitur nisi pro residuo vltra prçcium pignoris l.inter creditorem. vbi Bal. de fideius. Rot decis.527. par.2. recentis.secus in obligatione pura probans, quia in totum tenebitur.

2437 184. Lim. nam primum testamentum iuratum non fit ex iuramento irreuocabile, sed per secũdum reuocari potest, reuocatumque censetur quoniam eius est naturæ vt reuocari possit, & iuramentum sequitur actus naturam cui adiungitur etiam si testator non reuocare iurasset Io. And. in reg quod semel in mercurial. de reg. iur. in 6. glo. in cap. vltima voluntas. 13. Q.2. Bar. in l.si quis in principio testamenti. n.14. de legat.3. Sali. in authent. sacramenta puberum n.16. communem testatur. C. si aduers. vendition. de magis communi testatur Alex. cons.18.n.2. lib.2. & hãc sequi Iuris vtriusque Doctores testatur Orosc. in l.omnes populi n.115. de iust. & iur. de communi testatur Vasq. de succes. creatio. §.29.n.20. & Soc. Iun. cons.44. n.25. lib.2. & Couar. in rubr de testament. par.2 n.15. de magis communi test antur etiam Clar. in §. testamentum Q.94. versic. sed quid latè Gab. de iure iuran. conclusio. prima. n.8. de magis communi, & verˀori Gutierez. de iuramen. confirmator. contract. par. 2 cap.1 n.2. post Guliel. de Ludo. sing.77. Exea. de par. n.524. Ang. de Gambilioni. de testam. glo.104. vbi rationes adducit propter quas iuramentum seruari non debeat, cum auferat liberam testandi potestatem, sit contra bonos mores, non possit ex testamento aliqua oriri obligatio inter testatorem, & hæredem, nec possit legem sibi testator imponere à qua sibi non sit licitum recedere, nec facere quod leges in suo testamento locum non habeant post Din. cons.7.n.4. & Bal. in §. item sacramenta. n.17. de pace iuramen. firman. & cons.338. lib.2 de communi Cast. cõs.340. in principio lib.1. Ancharan. cons.403. n.2. Butr. in rubr. de testament. n.4. Imo. in cap cum contingat n.35. de iur. iuran. de communi Purpur. in l.pactum quod dotali n.7. C. de pact. Afflict. decis. 350. n.10. Natta. cons.474. n.4. de communi, & pœnam non deberi ne libertas testandi tollatur Vasq. de succes. lib.3. §.28. n.14. & de communi. Humbert. de Bonenco. in authent. sacramenta puberum n.66 C. si aduers. venditio. Villalob. commun opinio. lit.I. n.216. & Soarez. commun. opinio. lit.T. nu.69. Tiraq. de primogenit. Q.78. Molina. de primogenit. lib.4. cap.2. n.2. Rol. cons 6.n.23. & 52. lib.1. de magis communi Cras. in §. testamentum Q.87. de communi Seraphin. priuileg iuramen.75. n.13. & 19. Et Surd. cons.264. n.40. Facchine contro. iur. lib.4. cap.8. in fine Paris. cons.69. n.111. lib.3. receptissimam inquit Ondede. cons.44. n.100. lib.2. Lepid. decis. Rotæ Lucanæ 98. n.3. versic. quandoquidem Mins. de centur. 1. obseruat. 8. n.3. loquens de pacto non reuocandi testamentum absque alterius consensu Flamin. Paris. de resignat. benefic. par.2. Q.31 lib.9. n.25. de magis communi etiam testatur Cenallos. communi. opinio. contra commun. Q.168 n.2. de communi Rim. Iun. cons.516. nu.47 & 48. Gargiare. patrocin. 86. nu.5. lib.2. Bonaccin. tracta. moral. tom.2. disputatio.4. Q.1. puncto. 6. & in tract. de promissio. puncto. 5. n.3. Manti. de contract. lib.13 tit.7. n.24. vbi ex Ias. in l.qui Romæ. §. Flauius n.20. de verbo. oblig. hoc ideo procedere inquit, quia actus testandi seu testamentum sui natura reuocabilis est non ratione infirmitatis vel debilitatis sui ipsius iuramento roboratur. de communi Vasq. de succes. lib.3. §.29. n.20. quia contra bonos mores est. de communi Odd. de prohib. alien. Q.2. n.168. de magis communi Legist. & Canonist. & practicata Gall. de excep. succes. tit.1. exc.4. n.15. & seq. par.3. Pereg. dec.50. licet dicat aliter iudicatum in casu illo ob pactum instituendi tertium si cum certa matrimonium contraheret vt fuerat Lanar. cons.55. vbi de pacto in matrimonio non disponendi quo libera testandi facultas auferatur Ruginel. pract. QQ. cap.11. n.44. vbi idem de reuocante mandatum, vicarium, alienante, canonicum recipiente, matrimonium contrahente reuocante statuta, diuidente contra promissa iurata, iurante soluere legata, & non alienare, & si coniuges conuenerit vt quod post obitum superstitis extet fratris sit post Gab. supra.

2438 Contrariam sententiam Canonistas communiter tenere testatur Albe. in l.1. circa finem. C. de sacro san. eccles. & tenent non nulli à Gab. citati. d. conclusio. 1. n.8. post Speculato. de instrument. editio. §. compendiosè n.15. versic. quid si quis iurauerit, & vide supra limitatio.29. n.2437. & seq. lim. 76.

2439 1. Amp. primam opinionem receptissimam vt ex huiusmodi reuocatione testamenti quod testator non reuocare iurauit, reuocans non efficiatur periurus, non enim eo iuramento obligatus erat quoniam contra bonos mores Bar. in d.l. si quis in principio testamenti. n.14. de legat. 3. de communi testatur Cin. in l.1. nu.13. col. finali. C. de sacro. sanct. eccles. & Alex. in l.stipulatio hoc modo concepta. n.5. Soc. Iun. nu.44. de verbor. obligation. Bal. cons. 22. nu.3. lib. 1. Ang. Aret. de testamen. verbo. iurauit non reuocare glo. 104.

2440 Contrariam sententiam magis communiter Docto. tenent, quia reuera non sit contra bonos mores istud iuramentum, & quia seruari potest, licet ciuili iure fuerit improbata liberè testandi facultatis ablatio Io. And. in c. quod semel. de reg. iur. in 6. veriorem dicit Alex. in l.stipulatio hoc modo concepta n.5. de verb. obligation. Imol. in c. cum contingat. n.35. Alciat n.80. de iure iur. qui communẽ, & veriorem testatur. Purpur. in l.pactum quod dotali n.7. C. de pact. Vmbert. de Bonenco. in authent. sacramenta puberum. n.69. C. si aduers. vendition. de communi Gab. de iure iuran. conclusio. 1. n.8. & Clar. d. Q.94. vers. sed numquid. subdens propterea absolutionem à iuramẽto requiri Rol. cons 6. n.52. lib.1. Couar. in d. 2. par. rubr. de testamen. n.15. versic. tertia de communi Seraphin. priuileg. iura. 75. nu.23. & Gomez. in §. item si quis postulante n.36. Institut. de action. Durant. de arte testand tit. 10. caut 2. n.7. de cõmuni Soarez. cõmun. opi. lit. I. n.334. & Ceuallos. supra n.6. qui subdit actum valere contra iuramentum præcedens, si prior actus

perfectus non erat de magis cōi. Cras.d.Q.87.n.3. Gutierez.d.part.2.Q.1.n.5. Facchine. contr. iur. lib.4.c.8.in fine. Ruginel.pract.QQ.cap.11.n.44. vbi idem omnibus casibus quibus supra n.2437.

2441 1. Lim. hanc secundam opinionem non procedere quando ex iusta causa contraueniret, ac testamentum quod non reuocare iuraret reuocasset, vt puta quia hæres in eo institutus obijsset Io. And. in d.reg. quod semel. de reg. iur. in 6. Salicet. in l. sācimus. n.10. C. de testament. Imol. in d.cap. cum cōtingat. n.35. Alex. cri. d.l. stipulatio. hoc modo. n.5. Natta. in authent. hoc inter liberos. n.85. C. de testam. Vasq. de succes. creat. lib.3. §. 28. nu. 8. Surd. cons.264.n.43. idem cum Natta. dicens. in electione sepulturæ.

2442 2. Amp. etiam si primum testamentum ad pias causas conditum fuisset, adhuc enim reuocari posset, est enim libera testandi potestas pia causa fauorabilior Bal cons.22.lib.1. Bertran. cons.388. li.2. Couar. in 2. part. rubr. de testament. n.15. versic. & alia in fine. Seraphin. de priuileg. iuramen. priuileg.75.n.13. versic. quod procedit Gutierez. dicta part.2. cap.1.n.3. versic. hanc opinionem Gall. d. exc.4.n.16.

2443 3. Amp. procedere tametsi in casu reuocationis testamenti pœnę nomine donatio etiam Ecclesiæ fauore adiecta fuisset, adhuc enim reuocari posset, nec donatio isthæc valida foret siue omniū bonorum facta esset, vel etiam certæ rei in pœnā reuocati testamēti Cin. in l.1. C. de sacro. sanct. Eccles. Din. cons 7.n.1. & seq. & n.10. Bar. in l. si quis in principio testamenti. n.12. de legat. 3. Bal. in l. sancimus in fine. C. de testam. vbi etiam rei particularis donationem inualidam probat vt potè cōtra bonos mores ex quo non esse liberi arbitrij facit quod ex pręcilo iuris statuto esse debet Roman. cons.171.n.4. in fine vbi Mandos. testatur. de magis communi & in addit. ad cons.293. Afflic. in c. si quis. n.24. de feud. dato in vicem lege. com. de qua etiam testantur Cur. Iun. cons.56.nu.5. versic. secundus Ceph. cons.738.n.9. Natta. cons.474. n.5. & 6. Ruin. cons.129.n.5. & cons.178.n.6. & 11. lib.1. Crau. cons 516. nu.3. & Marcabrun. ab Anguil. cons.25.n.1. Cagnol. in l. final. n.220. C. de pact. post Alex. cons.25.n.6. lib.3. Bolognet. in d. l. final. n.124. Bertrand. cons.27.n.7. lib.1. de cōi. Ceph. cons.44.n.17. & Crot. in l. stipulatio hoc modo concepta. nu.15. de verbo. obligatio. Ondede. cons.40.n.52. lib.1. Surd. cons.264.n.36. de magis communi Clar. in d. §. testamentum. Q.95. & Seraphin. priuileg. iuramen.75.n.13. versic. quinimo. de cōi. Durant. tit.10. de arte testā. caut.2. Couar. in 2. part. rubr. de testamen. n.17. Rimin. Iun. Institut. de donation. in principio n.29. & in §.1.n.418. de communi testantur Soarez. commun. opinio. lit. T. nu.69. & Villalob. commun. opi. lit. D. n.146. & Matte. cōi. opi. verbo. donatio. n.8. Morot. cons. 95. de communi Gutierez. d.c.1.n.3. & de magis communi etiam in donatione rerum particulariū Menoch. cons.1093.n.18. & seq. post Cras. in §. testamentum. Q.88. Gall. supra. n.20. ex cōiori.

2444 Contrariam sententiam quoad donationem in casu reuocationis testamenti codicillorum vel legati, vt res donata legatario vel alteri censeatur, quod scilicet donatio valida sit tenent Pin. in reg. quod semel de reg. iur. in 6. ad finem Oldrad. cons. 114.n.1. Castr. in l. stipulatio hoc modo concepta n.2. Roman. n.5. versic. & hæc procedunt. & de cōmuni testatur Alex. n.3. Crot. n.18. & 19. Claud. de Seisel. col.1. versic. posset tamen. de verbo. obligat. Alex cons.83.n.16. lib.2. Dec. cons. 293. nu.3. Ias. cons.169.n.5. versic. sed præmissis lib.4. post Imol. in l. hæredes palam. §. final. nu.15. de testament. Soc. iun. cons.142.n.43. & seq. lib.1. Paris. cons.69. n.140. & seq lib.3. Alba. cons 4. nu 31. Barbat. in addit. ad Bal. in l. sancimus versic. Dinus. dixit. ad finem. C. de testament. & in donatione rei particularis Durant. d. caut.2.n.5. Ruin. cons.182. nu.10. & 11. lib.1. de magis communi Ondede. cons.44.n.72. & seq. lib.2. vbi tamen loquitur quando non omnium bonorum donatio facta esset, nec sublata testandi facultas; sed certarum rerum, & simpliciter non autem in casu seu in conditione testamenti reuocati, sub hac etenim conditione nec certarū rerum donationem valere probat & si donatio facta fuerit certæ rei in casu reuocationis legati præsenti & acceptanti, vel notario pro absente stipulanti validam esse probat n.84. quamuis probet simplicem prohibitionem legati reuocabilis sibi ipsi non posse à testatore imponi nec ita absenti donari. & n.65. certarum rerum donationem sub conditione reuocationis legati vel codicillorum validam esse, quia non aufertur libera testandi facultas, & de communi in pœna adiecta ad reuocationem legati Bursat. cons.136. n.102. Peregri. de fideicom. artic.51.n.31. versic. sed hęc vbi in reuocatione legati Surd. cons.348. per tot. præsertim in fi. vbi quando res certa pure, vel etiā in casu reuocationis legati, vel codicillorum donata fuisset, non autem in casu reuocationis testamenti, & ita plures pro hac opinione citati loquuntur quamuis Din. Paris. & alij loquantur & in donatione facta in casu reuocationis testamenti; quia propterea nō auferatur libera testandi facultas sed Din & Old. loquuntur in donatione facta inter viuos in testamento præsenti scilicet & acceptanti, vel pro absente notario stipulanti in quo omnes conuenire videntur; quamuis communiter reprobentur in quātum loquuntur de donatione vniuersali vt per Onded. supra. n.62.

2445 1. Lim. hanc secundam opinionem non procedere quando ex donatione libera auferretur testādi facultas, velut si omnia bona donatione comprehensa fuissent in casu reuocationis testamenti facta, tunc enim eiusmodi pactum vel donatio veluti contra bonos mores & ciuili iure improbatum pro libertate arbitrij & potestatis hominibus cōpetentis inualida esset Doctores omnes in l. stipulatio hoc modo concepta. de verbo. obligatio. de communi Alex. n.3. & 4. Ias. n.7. Soc. Iun. n.32. & seq. Buttigel. n.7. Crot. n.15. Castr. cons 420. nu.2. lib.2. de communi omnium Cur. Iun. cons.56. n.5. versic. primus est & Alex. cons 25. nu.6. lib.3. post Imol. in l. hęredes. in fine. de testament. Roma. cōs. 293.n.2. de cōi. Clar. in. §. testamentum. Q.95. Cepha. cons.738.n.1. & 2. Rim. Iun. cons.234. nu.21. & seq.

& seq.de cõi.Onded.conf.44.n.1.& 62.lib.2.

2446 1. Amp. d. primam limitationem procedere etiam si de donatione rei certæ, ac particularis testator egisset, si propterea libera testandi facultas auferretur, hoc etenim casu eadem ratio militaret ac si de omnibus bonis ageretur Castr. conf. 426. nu.2. lib. 2. Abb. conf 41.nu. 5. lib. 2. Cur.Iun.conf 56.n.5.ad finem.Add.ad Alex.conf. 25.n.6.lib.3.Cagno.in l.fin.n.222. Bolognet. nu. 124 C.de pact.de communi Cepha. conf.738. nu. 4. & 5.de communi omnium Marcabr.conf.25.n.2.& 3.& communem dicit etiam si de legati reuocatione agatur,quãuis in legato de veriori dubitet, in testamenti reuocatione tamẽ omnium communem fatetur.d.n.3.Surd.conf.264.n.36.Rui.conf. 129.n.4.& seq.lib.1.

2447 Contrariam opinionem tenent Din.supra.Bal. in d.l. sancimus.in fine Romá.conf.293.n.2.Alex. in d.l.stipulatio hoc modo concepta.n.4.de verbo. obligatio.Dec.conf.293.n.2.& 3.Alba.conf. 4. n. 31.Paris.conf 69.n.140.& seq.lib.3. Porti. conf. 81.n.18.Ondede.conf.44.n.69.lib.2.Soc.Iun.cõf. 144.n.44 lib.1.vbi quando non aufertur testandi potestas,latè pluribus citatis communem probat Surd.conf.348.n.4.Rim.Iun.Inst. de don. in princ. n.30.& conf.1.n.62.Durant.supra.n.5.

2448 1 Lim.d. primam ampliationem non procedere piæ causæ fauore, eius enim fauore donatio sustinebitur quamuis liberam testandi facultatem impediat Bal. in cap.si quis. n.2. de feudo. dato in vicem legis commissor. præsertim si ad actum traditionis processum fuisset & in cap. in præsentia.n. 37. vbi addito iuramento. de probation. Ias. conf. 169.n.5.lib 4.Cagnol. in l.fina. n. 222. ante in finem vbi Bolognet.n.124.C.de pact.

2449 Contrarium tenent Afflict.in cap. si quis.n.24. de feudo. dato inuicem leg.commisso. Add.ad Roma.conf.293.lit.B. Add.ad Alex.d conf.25. & alij citati in 3.ampliatione limitationis.184.sed hi loquuntur quãdo libera testandi facultas impeditur.

2450 2. Lim.d primam ampliationem d. primæ limitationis non procedere quando fuisset dictum siue testamentum reuocauero, siue non, talem rem certam, & particularem dono, ex hoc enim constat indistinctè & omni casu donare voluisse, nec propterea impediri testandi liberam potestatem, ac vltimæ voluntatis reuocationem Bal. in d. cap. si quis.n.3. Afflict.n.25. Rui conf.182.n. 10. lib. 1. Surd.conf.348.n.13.vbi latè quando certæ rei donatio facta fuisset reuocationis testamenti nõ habita ratione Ias.conf.169.n.7. lib. 4. Bertaz. conf. ciu.84.n.5.& 11.Onded mox citandus.

2451 Contrarium tenent Ruin.conf.29.n.5. lib. 1. Ceph.conf 738.Paset.conf.118.cum tribus sequẽtibus. Marcabrun.conf.25.n.5.Onded. conf. 44. n. 64.lib.2.qui tamen secus tenet in donatione pura, non autem sub conditione facta testamenti vel institutionis reuocatæ.

2452 1.Lim.secundam opinionem contrariam primæ ampliationi d.primę limitationis secundę opinionis contrariæ tertiæ ampliationi limitationis. 184.quæ habet rei certæ donationem in pœnam reuocationis testamenti sustineri, non procedere quando donatio non fuisset facta præsenti,& acceptanti, vel notario pro absente stipulãti, licet enim quando præsenti donatario in testamento donatio facta fuisset, vel notario pro absente stipulanti, tãquam pura, & irreuocabilis testamento etiam reuocato sustineatur, nec reuocari possit secundam communem Doctorum sententiam Roma.& Imo. in l. si alienam.§. 1. de donation. Natta. in l. hac consultissima.§.ex imperfecto nu. 142. & sequenti. C.de testamen.Rom.conf. 171. in fine. Rim. Iun. conf.234.n.255.& seq.de communi Onded. conf. 44.n.103.attamen secus erit si absenti facta esset nemine pro eo acceptãte tunc enim habet vim fideicommissi & reuocato testamẽto donatio etiam reuocata censebitur l. 1. vbi glo. C. de donation. caus.mort.l.miles ad sororem. in princip. de leg.2. Bar.in l.1.de donatio. caus.mort.Ripa.in l.1.§. si quis mortis.n.7.quor.legato. Rimin. Iun. Institut. de donation.in princip.nu.1256. Ruin. conf. 129. sub.n.6.lib.1.Ondede.conf.44.n.15.& 102.lib.2.

2453 4.Amp.limitationem 184. procedere etiam si testator secundum testamentum confecisset cum declaratione quod primum valere velit, adhuc enim primum minimè valeret quia nullo modo vltima volũtas impediri potest l. posthumus. §. si paganus l.si quis priore ad Trebel.l 2.de iniust.nupt. l. volumus C.de testament.Seraphi priuileg.iurament.75.n.19.

2454 5.Amp. vt nec Principis authoritas in testamento interueniens cum pacto seu conditione nõ reuocandi operari queat, vt reuocari minime possit quoniam testamenta iuris gentium sunt Bal. in cap.1.n.12.& 13.de confirmatio.vtil, vel in vt. Padilla.in l.clari.n.1.C.de fideicom.Molina. de primogenit. lib.4 cap.2.n.2.Gulielm.de Bened. in c. Rainutius.verbo.testamentum.2.n.25.de testam. contra Archidiacon.Rota.Roman.decis.47.n.2. & 3.part.1.diuerso.quæ probat ex communi quod quando Princeps confirmat testamentum, testandiue licentiam concedit,intelligitur secundum naturam testamenti quæ est vt reuocari possit vide infra sublim.4.n.2464.

2455 6.Amp.non valere etiam votum non reuocandi testamentum Durant.de arte testan.tit.10.caut. 2.n.1.versic.nec etiam valet votum.

2456 7.Amp.vt cum de iure gentium sit inuentione inspecta, licet solemnitatum respectu testamentum de iure ciuili esse dicatur secundum communem Doctorum sententiam Principis rescripto tolli neutiquam possit de communi testantur Bello. conf.2. n.4.& Villalob.commun.opinion.lit.T.n.20.

2457 8.Amp.vt testator primum testamentum contra pactum reuocans non teneatur hæredi in eo instituto ad interesse secũdum Ioannem And. in reg. quod semel placuit.de reg.iur.in 6. quem refert & sequitur Gulielm. de Bened in d. verbo. testamentum.2.n.25.versic.quia licet per pactum.

9.Amp. etiam si ex secundo testamento hæreditas adita non fuerit,etenim adiri potuisse sat est, licet ex post secundum initum fiat primum reuocatur tam quoad institutionẽ, quam quod ad legata de communi Alex.conf.37.n.3.lib.1.Mantic. lib. 12. tit.1.n.43.& 44.Gall.d.exc.4.nu. 20. & seq. Surd. dec.127.

dec. 127 n. 9. nec secundo obstat clausula derogatoria in primo apposita Ceph. cõs. 375. n. 7. & seq. Gall. supra n 21.

2458 1. Sublim. 184. limitationem non procedere quando qui testamentum fecit, non reuocare iurauit, & non contrauenire, & per Ecclesiasticam censuram sibi peremptorie præcipiatur ad instituti hæredis instantiam iuxta id quod habetur in cap. sacro, de sentent. excommunicatio. quod obseruetur iuramentum, & non contraueniet, vel contrauenire tentaret ex nunc prout ex tunc & ex tunc prout ex nunc dictum fuerit, contra eum sententiam ferimus; hoc enim casu si postmodum testamentum reuocauerit, aut reuocare voluerit, vel tentauerit aliquid faciendo, excommunicatus reperitur per sententiam excommunicationis iam contra ipsum latam, quo circa quia excommunicatus testari secundò minimè poterit cap. pia. de exceptin. lib. 6 Cepol caut. 117. n. 3. qui tamen intelligit si sententiæ excommunicationis consenserit, qui testamentum fecerat alioquin appellare posset etiam post decem dies, quia conditionalis sententia in casu isto decem dierum Lapsu. non transit in iudicatum licet secus sit in alijs conditionalibus sententijs vt per ipsum.

2459 Contra dictam tamen cautelam tenēt Docto. communiter teste Couar in 2. part. rubr. de testament. n. 18 Gutierez. de iuramen. confirmato. contract. part 2. cap. 1. n. 9. Ceuallos commun, opinio. contra commun. Q. 310. n. 2. 3. & 4.

2460 2. Sublim. non procedere quando per contractum irreuocabile fieret, quod fieri posse tradunt Gutierez. d. n. 9. & Ceuallos supra n. 5. & quando contractus in vltima voluntate fieret Peregr. conf. 69. in fine lib. 1. vbi testatur ita iudicatum; quod intelligo si parte præsente & acceptante, vel notario pro absente stipulante, & de re certa contractus fuerit initus vt supra dixi, alioquin nec per cõtractum sibi ipsi posset quis liberam testandi auferre potestatem vt supra amp. 3. Cras d. §. testamentum. Q 60. Ceual. Q. 140. n. 5. Gall. d. exc. 2. nu. 81. nisi contractus esset à testamẽto penitus extraneus Cla. d § testamentum. Q. 75. Gall. supra n. 85. ex communi.

2461 3. Sublim. non procedere quando de bonis alterius aliquis testaretur cum domini consensu, hoc enim casu domini consensus operatur, vt morte testantis testamentum irreuocabile fiat l. sicut. §. venditionis. quib. mod. pign. vel hipoth. soluat. l. si sine voluntate. C. ad Velleian las. conf. 15. lib. 3. Soarez. in l. quoniam in prioribus. declaratio. 5. nu. 43. C. de inoffi. testam. Mierez. de maiorat. part. 1. Q. 24. n. 4. Couar in rubr. de testament. par. 2. n. 8. Salazar. de vsu & consuetud. cap. 41. n 23. & 27. Spino. in speci. testament. glo. 18. n. 55. dicitur enim quidam contractus initus Ceuallos. commũ. opinion. contra commun. Q. 310. n. 7. Gall. supra n. 83.

2462 1. Lim. d tertiam sublimitationem non procedere quando ambo testarentur tunc enim testamentum duorum diceretur, poteritque a superuiuente reuocari Soarez. supra Burgos. de Paz. cõs. 2. n. 14. Mierez. supra Q. 23. n. 21. Couar. in 2. par. rubr. de testament. n. 8. vbi de reuocatione primogenituræ à duobus constitutæ per superstitem facta Ceuallos. supra. n. 8. de magis communi Cras. in § testamentum Q 90. & si plures testentur singulorum specifice scribi debet Gail. obs. 117. lib. 2. Coua in rub. de testa par. 2 n 8. vbi etiam de primogenio & Pereg dec. 50. n. 7.

2463 2. Lim. non procedere nisi in consensu respectu certæ rei præstito, secus si quoad omnia bona, hoc enim casu non valeret, quoniam bonorum omniũ donationem contineret Soarez. vbi supra. versic. sed videtur Ceuallos. supra. n. 11.

2464 4. Sublim. non procedere in pacto vel statuto Principis authoritate roborato Couar. in d. 2. par. rubr. de testam. n. 6. in fine vide supra amp 5. requiritur enim vt primum specialiter fuerit reuocatũ glo in clem. dudum §. final. verbo. pacta. de sepult. Cremens. sing 40. Coua. supra n. 19. sub versic. secundo, Gutierez. de iuramen. confirmator cõtract. par 2. cap. 1. sub. nu. 6. & paulo infra dicam & supra n. 2454.

2465 5. Sublim. & declara vt non tamen primum iuramẽtum per secũdum reuocatum censeatur, nisi iuramenti in priore appositi in secundo de rogatio contineatur, Bar in l. si quis in principio testamenti. n. 15. de legat. 3. vbi Orosci. n. 110. Ias. in l. si mihi & tibi. §. in legatis. n. 5. de legat. 1. Gomez in l. 3. Tauri n. 96. de cõmuni Couar. in 2. part. rubr. de testament. n. 19. versic. secũdo pag. 13 & Gutierez. supra n. 6. qui etiam dicit esse communem; vel mẽtio facta sit cum speciali derogatione Cla. in §. testamentum. Q. 94 vers. vlt Cras eodem §. Q. 87 n. 3 Ceual C 211. Gall. d. excep. 2. n 28. idem dicens de clausula reuocatoria in primo posita.

2466 1. Amp hanc. 5. Sublimitationem vt non sufficiat testamenti fieri mentionem illud cum clausulis derogatorijs in eo contentis cassando, & irritando, sed necessaria est in secundo mentio iuramenti in primo positi de communi Couar d. n. 19. versic. rursus. quod verissimum inquit Gutier. d. part. 2. cap. 1. n. 6. versic. quo fit. & alij in sublim. 5. citati.

2467 1. Lim. d. primam ampliationem non procedere quando primi testamenti reuocatio verbis amplis concepta fuisset, vt puta si dictum foret, non nonobstante quocumque alio testamento facto, quæcumque verba derogatoria continente, quæ hic essent ad verbum referenda, quæ pro expressis habeantur, rescriptum namque & priuilegium tollit eiusmodi derogatio, secundum magis communem vt per Couar. supra & iuramentum etiam ex mente Ias & Soc vt per eum, qui secus inquit in clausula non obstante prout & Scraph. priuil iuram 22 n. 37. sed limitationem magis communem probat. priuil. 75. n. 56. & hanc dici specialem derogationem quæ sufficit ex communiori Cras. §. testamentum Q 89. n 4.

2468 Contrarium respectu iuramenti tenet Gutierez. supra & magis communem testatur Mandos. ad Roma. conf. 385. lit. C.

2469 1. Lim. quintam sublimitationem non procedere quando non fuisset iuratum primum testamẽtum clausulam derogatoriam continens, nam per secundum

ſecundum cum iuramento factum tolletur, vim namque clauſulæ derogatoriæ habere cenſetur Bal. in l. ſancimus C. de teſtamen. de communi Ias. in l. ſi mihi & tibi. §. in legatis. nu. 13. & ſeq. de legat. primo & de communi etiam teſtantur Couar. d. n. 19. verſic prima. & Gutierez. vbi ſupra. nu. 7. Seraphin. d. priuileg. 75. n. 63. vbi iuramentum in ſecundo teſtamento poſitum habere vim clauſulę derogatoriæ ad primum & iuramentum in eo poſitum, ſecus dicens in contractibus, inquit tamen n. 61. primum teſtamentum iuratum reuocantem etiam cum iuramento, vel ſpeciali derogationis reuocatione iurata, periurium incurrere & ex iuramento in ſecundo poſito primum tolli de cõi. Craſ. ſupra n. 8. vide ſupra amp. 65.

2470 2. Lim. non procedere quando ſecundum teſtamentum eſſet conditum inter liberos fauorabilius primo, tunc etenim opus non eſt mentionem aliquam facere derogatoriarũ in primo contentarum, nec etiam iuramenti glo. in authent. de teſtam. imperfect. poſt princip. verbo. perfecto. Bal. in authent hoc inter liberos. C. de teſtament. Roma. conſ. 385. n. 2. Cor cõſ. 31. col. penultim. & fin. lib. 3. Seraph. d. priuileg. 75. n. 62. de cõmuni Craſ. ſupra n. 9.

2471 3. Lim non procedere quando in primo teſtamento incapaces inſtituti fuiſſent, puta fratres minores S Franciſci Capra conſ. 31. col. 2. Seraph. ſupra n. 63 verſic. quarto declaro. tunc non requiri in ſecundo mentionem teſtamenti factam probantes.

2472 4. Lim. non procedere quando ex verbis in ſecundo teſtamento poſitis conſtare poſſet ex aliqua cauſa volũtatẽ mutaſſe teſtantẽ, nam eo caſu licet non fuerit facta mentio iuramenti, vel alterius clauſulæ derogatoriæ valet ſecundum, primumque reuocatum intelligetur Bal in l. ſancimus. ſub. n. 6. C. de teſtam. Cor. conſ. 174 col 3. ſub lit. H. lib. 2. de communi. Clar. in §. teſtamentum. Q. 99. verſ. cœterum. vbi alias limitationes affert & Seraph. d. n. 63 verſic. vltimo limito qui pariter communem teſtatur de cõmuni omnium Craſ. in §. teſtamentum. Q. 89. n. 6. & ex clauſula omni meliori modo ex communi. n. 10. non tamen ex codicillari niſi teſtator literatus fuiſſet, vel niſi aliquid dictũ fuiſſet de reuocatione prioris teſtamenti, & quando poſt primum teſtamentum decẽnium foret elapſum valere ſecundum ſine reuocatione primi ex communi poſt Clar. ſupra. verſic. ſuas etiam. Craſ. ſupra.

2473 6. Sublim. non procedere in relictis pro conſcientiæ exoneratione quæ reuocato teſtamento reuocari minime poſſunt, quoniam vim debiti cõfeſſati habent parte præſente Ang. in l. cum quis decedens. §. codicillis de legat. 3. Cotta. in memorabil. in verbo. apices iuris Arnon. comment 74.

2474 7. Sublim. nam bene quis bona ſua poſt mortẽ ſuam donare poteſt Durant de arte. teſtan. tit. 10. caut. 2. n. 2. & pręſenti donari poſſe in teſtamento vel abſenti notario pro abſente ſtipulante, nec reuocato teſtamento huiuſmodi donationem rerum certarum reuocari, quamuis ſecus foret vbi nullus pro abſente acceptaſſet latè Onded. conſ. 43. n. 101. & ſeq. lib. 2. Durant d caut. 2. n. 3. vbi tamen ſubdit ſecundum donatarium primo præferri ſi in ſecunda donatione conſtitutum appoſitum fuiſſet niſi & in prima poſitum fuiſſet.

2475 8. Sublim. non procedere in teſtamento monaci ante profeſſionem condito, quod profeſſione emiſſa reuocari non poteſt, quoniam nec teſtari Bonaccina. de teſtamen. puncto. 6.

2476 9. Sublim. vt licet valide reuocet, eſt tamen illicita reuocatio, & reuocans peccat Bonaccina. d. puncto. 6. & periurium reuocantem incurrere probat Seraphin. d. priuileg. 75. n. 61. quod intelligo niſi ante reuocationem abſolutionem petijſſet vt ſupra ſæpius dixi.

2477 10. Sublim. nam ſi iuramentum ab eo fuiſset acceptatum fauore cuius teſtamentum conditum fuiſset, hæres in alio teſtamento inſtitutus, hæreditatem illi qui primum teſtamentum acceptauit reſtituere cogeretur, quia ex acceptatione iuramenti ius quæſiuit Bonnaccina. ſupra.

2478 11. Sublim non procedere quãdo Eccleſia inſtituta promiſiſset cum iuramento teſtans non reuocare teſtamentum, & ſi reuocaret, Eccleſię donaſse, tunc enim reuocationi locus non eſset ſecundum Gulielm. de Benedict. ſupra n. 26. d. verbo. teſtamentum. 2. vide tamen ſupra amp. 3. n. 2443.

12. Sublim. nam vt ex ſecundo primum reuocetur opus eſt ſecundum perfecte valide ac ſolemniter factum vt contra Rui. conſ. 8. n. 8. lib. 3. de communi teſtantem tradit Cla. in §. teſtamentum. Q. 95. verſic. quinimo & Gall d. excep. 4. nu. 27. & ſi primum piæ cauſæ fauore factum ſit de eo in 2. mentio requiritur n. 30. ex Cran. conſ. 25. n. 10. Laur. de Pinu. conſ 24. & alijs quia in dubio piæ cauſæ plus fauetur quam filijs de communi Oſaſc. dec. 110. n. 16. & Gall. ſupra n. 32. ſi de legitima non agatur n. 33. Rot. dec. 74 n. 14. par 2. diuer. & ſi prius inter liberos conditum ſit non reuocatur per ſecundum de primo non faciens mentione, auth. hoc inter liberos vbi Ias. lim. 1. C. de teſta. Craſ ſupra Q. 86. n. 5. ſi in ſecundo hęredes extranei inſtituti ſint ſecus ſi liberi n 6. niſi prius liberis fauorabilius eſſet n. 7. & receptiſſimam eſse Gall. ſupra nu. 37. & ſeq. vt ſi ſecundum liberis fauorabilius eſset, tunc etiam ſi minus ſolemne eſset, primum reuocaret & ſiue alterum, iure communi alterum ſpeciali conditum ſit ex communi & Cla. Q. 98. & Craſ. Q. 86. n. 8. nec ſecundum quod iure conditum non ſit tollit primum Rot. dec. 47 par. 1. diuerſ de communi Gall. ſupra n. 33. niſi in primo ſint extranei inſtituti in ſecundo venientes ab inteſtato cum quinque teſtibus Cras. Q. 86 n. 4. Gall. ſupra nu. 35. vel niſi annos 10. cõſtet elapſos à primo teſtamento ad ſecundum n. 36. Manti. lib 6. tit 3. n. 50. nec ſecundũ reuocat primum continens clauſ. derogatoriam, niſi in ſecundo poſita ſit Cla ſupra Q. 99. Cras. Q. 89. Gall. ſupra n. 42. & ſeq vbi etiam ex communiori non ſufficere in ſecundo clauſ. generalẽ caſsãs &c. Craſ. d. Q 86. n. 5. 89. n. 5 etiam inter liberos. Gall. ſupra n. 50. niſi de mente teſtatoris conſtet vt valeat ſecundum Craſ. d. Q 89. n. 6. Manti. lib. 12. tit. 8. n. 13. ex communi & Gall. ſupra n. 54 qui ponunt coniecturas; & piam cauſam dici hoſpitale,

con-

confraternitates, operarios, collegia pauperum studentium & egenorū Garzia.de benef.par. 5. c. 1.n. 598. & seq. licet dicta collegia nisi episcopi authoritate fundata non sint ecclesiastica nec religiosa,& si pia sint,de iurisdictione Ecclesiæ & gaudeant priuilegijs Ecclesiarum, nu.613. & licet annuum legatum fructuum certi fundi non debeatur fructibus non natis si eadem oratione vtumque sit comprehensum, secus si diuersa à Rota.dec. 365. n°35.par.5.diuerso.de communi Bero.conf. 17. n. 22 lib.1.Durant.de tex.art.tit.de legat.caut.59.& secus etiā piæ causæ fauore Roma.sing.435. in fi. Tiraq.priuil piæ cauf.63.ad finem vide supra tit. 18. nu. 108 & si in diuersa oratione locus adiectus sit, nō restringi legatū ad loci fructus Mant.de vlt. vol lib.9.tit.3.n.20.Bero.conf.60.n.29.lib.3. Rota dec.583.part.2.recentior.vbi etiam non vendi fundum pro alimentis legatis præstandis Becci. conf 54.n.8.vbi in promissis non attendi quod locus taxatiue adiectus sit & in obligatione non in executione Cæs de Gras. dec. 158. nu. 6. vnicam orationem taxatiue stare. sed in alimentis promissis Guid. Pap. dec 8.secus probat in legato, distinctio dicta probatur à Duran. de lega. caut. 59. & in contractibus Crau. conf. 448. eam probat & Manti.de contract.lib.3.tit.13.n. 62. potest debitor se liberare fundum dando si donatio sit Amo. solito.28.Surd.conf.351.n.12.secus si causa onerosa debeatur nisi creditor consentiat vt ibi.

2479 185.Lim. non validare iuratam promissionē electionis sepulturæ minime reuocandę, quominus reuocari possit, cum de re spirituali quadam agatur. & ne occasio præbeatur contra votum veniendi cap. 1. vbi glo. in verbo. sepulturam & Docto. de sepultur.in 6. Butr. in cap. ad audientiam. n. 8. de rescript.& in cap.plerique n.3. de pact. Imol. n. 2 Anch n.4.Anan.n.3.& cœteri communiter ; & ex eo etiā quoniā licet de rebus suis in vita, & in morte disponere vnusquisque possit; attamen de corpore suo medio irreuocabilis voluntatis, non potest disponere, quia sui nō est dominus post mortem maximè. Liber homo ad leg. Aquil. Anchara. supra & Anan.supra Natta.conf. 474. n. 6. Rota. Roma.decis.333.n.6.& 7. part.1. diuerso. Gutierez de iuram.cōfirmat.contr.part.2.c.4.n.11.ver. hodie. Felin.in c.si diligenti.n.32.de foro compet.

2480 1.Sublim.non procedere nisi quando conuentio ista iurata ad prælati suggestionem facta fuisset, sed aliquis sponte sepulturam elegisset, tunc enim cessant rationes d.cap.1. Hostien. in sum. de sepult. §. an licitum versic. quid si quis eligat. Siluest. in sum.verbo.sepultura n.5. Franc. de Plate.de excommunicatio. §.21.n.3.Cæs de Gras. decis 165. n 12. & seq.vbi ita Rotam alias tenuisse testatur & est decis.333.par.1.diuerso. nu. 6. & 7. Gutierez supra nu.13.& Durant. de arte testand. tit. 9. caut. 6. iuramentum in electione sepulturæ variationem tollere probat.

2481 2.Sublim.vel potius in pacto secus esse dicas inter duas Ecclesias conuento quod scilicet rector parrochialis iniuit cum religiosis quibusdam ne aliquos, vel certos ipsius parrochialis Ecclesiæ ad ecclesiasticam reciperent sepulturam, etiam si monasterium liberæ sepulturæ à Summo Pontefice concessum haberet indultum, & parrochiani apud religiosos elegerint sepeliri, ex huiusmodi enim pacto indulto censetur derogatum hoc enim casu cessat cap.1.de sepult.in 6.eiusque mens & ratio Gutierez. supra.n.12.

2482 3.Sublim.non procedere in simpliciter hortāte ad sepulturam eligendam, non interueniente promissione, voto, nec iuramento, hic enim d. cap.1.non incurret pœnam Gutierez sup.n.14.

2483 4.Sublim. non procedere quando clerici vel religiosi infirmos inducerent vt apud eorum Ecclesias vel alibi sepulturas eligerent, nisi de fraude constaret inijcientis eos ad illum inducendum, vt apud suam ecclesiam sepulturam promitteret,hoc enim casu procederet dispositio illius tex. quod enim per me facere non possum nec per alium licet, ne quod vna via prohibetur, alia permittatur canone præsertim circumuento.Gutierez.supra.n. 15.

2484 5.Sublim.non procedere quando aliquem laicus ad ita vouendum promittendum iurandumuè induceret vt sepulturam in suamet ecclesia, vel parrochia inducentis eligeret propter reciprocum amorem vt simul vel in eadem ecclesia iaceant, cessante rogitu, & intercessione Clericorum illius Ecclesiæ Gutierez.supra n.16.& seq.vbi subdit defunctorum cadauera non posse per creditores sequestrari.

Vendi autem sepultura nequit cum sacrum quid sit, licet vis præeminentiæ vendi possit quia prætio æstimabile est, maxime vt pro necessitate Ecclesiæ seruiat Rot.dec.561.par.2.recentis.licet de consuetudine vendi posse dicat Gratia dec 26.n.14.& si Episcopi authoritate cōstructum non esset vendi posse Moli.de primog.lib.1.c 24.n.39.

2485 186 Lim.non reddere validam transactionem in dependentibus à testamento verbis eius non inspectis, nec cognitis, iuxta l. de his de transactio. quæ ob publicum bonum emanauit, maxime ab absolutione petita Bero.conf.180.n.36. lib. 2. Crau. conf.636.ad finem versic. non obstat.de magis cōi. Ancharan.Q.44.n.10.lib.3. Menoch. conf. 1099. n.21.nec ideo d.l.de his cum iuramento renunciari potest glo. penult. in l. finali. C. de reb. cred. in odium namque testamenta occultantium & publico fauore huiusmodi renunciatio prohibetur Bar. in l.cum ij.in fine princip de testam.cum quo Docto.communiter transiere.Soc. conf 214.n. 8. lib. 2.Ruin.conf.95.n.13.lib.2.vbi saltem absolutionē esse concedendam de magis communi Paris.conf. 11.n.32.& 33.lib.2. & conf 12.n.88. lib.2. & cōs 95.n.26.lib.3. & de magis cōmuni testatur Bero. conf. 177.n. 15. cum multis sequent. lib. 1. subdens n.36.absolutionem à iuramento peti posse & Roland.cōs.13.n.27.lib.1.& Sintagm. commun. opi. lib.2.loc.4.tit.4.cap.2.pag.15.col.3. post med. & Seraphin. priuileg.iuram.100.n. 4. Add. ad Alex. conf.11.lit.E.lib.2.de communi Caccheran. conf. 112.n.8.& Simon.de Pret.conf.116.nu. 18. & Rimin.Iun.conf.721.n.34.Menoch. conf.707.nu.21. Neuiz.conf.21.n.18.de communi. Simon. de Pret. conf.116.n.18.de magis communi.Odd.de fideic.

Q.4.n.51.& ſeq. vbi idem de ſpecifica renunciatione ſecundum Legiſtas; & d. l. de his procedere etiam in iuramento diuiſorio n.129.

2485 Contrariam ſententiā quia d. l. de his priuato fauore inducta videatur, quo caſu legi prohibitiuæ cum iuramento renunciari poſſe tradūt Cano. in cap. cum contingat. vbi Imo. nu 96. de iur iur. Alex. conſ. 11. n. 14. lib. 2. conſ. 118. n. 4. lib. 7 Soc. conſ. 103. n. 6. lib. 3. Cor. conſ. 6. nu. 11. lib. 1. Ruin. conſ. 156. n. 7. lib. 3 de communi Ripa. in l. qui Romæ. §. duo fratres. n 71. & ſeq. de verbo obligat. Natta conſ 145 n. 4. de communi Alcia. in d. cap. cum contingat. n. 107. Ruin. conſ. 92. n. 24 lib. 3. & conſ 14. n. 16. & conſ 36 n. 7. lib. 2. Thob. conſ. 41. n 20. de magis communi teſtatur Becci. conſ. 108. n. 34. & Soc Iun. cōſ. 116 n. 75. lib 1. poſt Iaſ. in d l. de his. n 11. Dec cōſ. 345 n. 4. Cacche deciſ. Pedemon. 112. n. 21. Vital de clauul. in clauſul. an beneficio reſtit. in integr poſſit renunciari. in §. an autem l de his. n 2. pag. 836. de communi Villalob. commun opinion lit. T n. 124 Magon. dec. Florent. 119. n. 5. de communi Cęſ de Barz. deciſ. Bo on. 87. n. 8. de magis communi & veriori Facchine. controuerſ. iur. lib. 3. cap. 21. & Ceuallos. cōmun. opinion. contra commun. Q 706. Viui. commun. opinio. 845. n. 17. & de communi omnium teſtatur Guliel. de Benedict. in c. Rainutius verbis. ſi abſque liberis. 2. n 132. de teſtament. Rolan conſ. 13. n 28. lib. 1. Cotta. in memorabil. verbo. notarius non poteſt in fine Decia conſ. 71. n. 37 lib. 5. & de communi ſecundum opinionem Canoniſtarū Odd d Q 4 n 55. & ſeq. & de communi Gutierez. de iuramen confirmator. contract. part 3. cap 2. n 26. poſt Cell. Vgon de clauſul n. 287. in fine Ceph. conſ. 772 n. 38. 39. Decia. conſ. 59 n. 14. lib. 2. Rota. Roma. in Roman legati. 2000. 8. Februarij. 1588. coram Blanchetto. & dec. 714. n 7. part. 1. recentior. & 598 part 1. recentis latè Manti de cōtract. lib 26. tit. 1. n. 26 & ſeq vbi de communi Fuſar. de fideicom. Q 594. n. 16 de communi iure canonico inſpecto Vaſq. de ſucceſſ. lib. 3. §. 20. n. 10. & rationem affert Neuiz conſ 32. n. 16. de veriori & magis communi Manci de iuram. part. 4. eff. 147. Viui commun. opi. 845 n 25.

2487 1 Diſtingue vt prima procedat in renūciatione facta generaliter cum iuramento omni iuris & legum auxilio; ſecunda verò quando ſpecificè fuiſſet renunciatū d. l. de his. Alex conſ. 48. n. 10 lib. 7. Bero. conſ 177. n. 23 lib. 1. Rol. conſ 13. n. 28. lib. 1. de magis communi teſtantur Marza conſ 39. n. 7. & Becci. cōſ. 111. n. 35. Soc. Iun. conſ. 129. nu. 64. lib. 1. de communi Simon de Pret conſ. 162. n. 7. Soc. conſ. 214. n. 6 lib. 2. Tiraq. in l. ſi vnquam in præfation. n. 161. C. de reuocand. donatio. Paril. conſ. 12. n 85. lib. 2 Siluan. conſ. 49. nu. 38 & 39. Valaſc. deciſ. Luſitan. 39. n. 13. Ancharan. Q. 41. n. 16. lib. 3. Peguer decis. 146. nu. 19. Menoch. conſ. 707. n. 22. & 23. Fuſar. Q. 594. n. 19.

2488 Contrariam ſententiam quod ſcilicet ſufficiat omni iuris & legum auxilio fuiſſe renunciatum cū iuramento tenent Soc. conſ. 103. n. 6. lib. 3. Alex. conſ. 11. n. 14 lib. 2. Dec. conſ. 345. per totum. Natta. conſ. 145. n. 4. Ruin. conſ. 152. n. 10. lib. 2. Soc. Iun. conſ. 116. n. 76. lib 1. Crot. conſ 84. n. 9. Caccheran. decis Pedem. 112. n. 21. de magis communi Peregr. de fideicom. artic. 52. n. 40. alios adducit Tiraq ſupra. n. 145. Becci. conſ. 108. n. 30. & 34. verſic. nec dicatur. & præcipuè ſi poſt aliquorum ſpecificationem remediorum addita fuerit. Maſcar. concl. 1258. n. 4. Bonacos. in tract. cautela. pag. 92. verſic cautela cum tranſigitur Iaſ. in d l de his n 11. verſic. concludo. Surd. conſ 267. n. 11. Guliel. de Bened. in d verbis. ſi abſque liberis. 2. n. 133. & 134. Viui. commun. opinio. 845. n. 25. Decia. conſ. 91. n. 38. lib. 5. Seraphin. priuileg. iuramen. 70. nu. 6. & de magis communi & veriori teſtatur Gutierez. de iurament confirmator. contract part. 3. c. 2. n. 20. Fuſar. ſupra n. 16. & ſeq licet ſine iuramento nec generalis nec ſpecialis renunciatio teneat vi per eum.

2489 1. Lim. primam opinionem huius diſtinctionis non procedere quando cum iuramento fuiſſet aliquibus iuribus renunciatum ſpecificè, tunc enim ex renunciatione omni iuris & legum auxilio ſubſequenti; cenſeri etiam renunciatum d. l. de his de tranſactio. tradunt Alex conſ 11. n. 16. lib 2. Rui. conſ. 140 n. 18. lib. 2. Natta conſ. 145. nu. 8. & 9. Becci. conſ. 108. n. 30. Mantica d. tit. 2. n 33.

2490 2 Diſtingunt Alcia. in cap. cum contingat. nu. 107 verſic. puto tamen de iure iurand. quod aut ſimpliciter tranſactio facta fuit cum iuramento, non inſpectis verbis teſtamenti, & conſtat tranſigentem non habuiſſe teſtamenti notitiam, & prima procedat; quoniam vltra legis prohibitionē, eius etiam ſuper quo tranſigitur accedit ignorantia, quo circa cum deficiat ęquitas non tenet iuramentum; Aut partes expreſsè d l de his cum iuramento renunciarunt, & hoc caſu ſi ille quorum tranſactum fuit, teſtamentum occultabat, prima procedat, quia tranſactio iuramento non firmabitur; ſed erit abſolutio concedenda; ſi vero illud non occultabat confirmabitur iuramento ſecundū communem & ſecundæ locus erit.

Tenendo ſecundam opinionem contrariam limitationi 186.

2491 1. Lim non procedere niſi quando tranſactio nulla eſſet defectu formæ ei d. l de his. de tranſactio. inductæ, minimè ſeruatæ, ſecus ſi ob defectum voluntatis & conſenſus, vt puta ſi erratum fuiſſe conſtaret, iuramentum namque vbi error interuenit, & abeſt conſenſus, nihil operatur Soc. conſ. 214. verſicul. non tamen. lib. 2. Cur Iun. conſ. 23. n. 5. Ruin conſ. 95. n. 12. lib. 2 & conſ. 92. nu. 24. & 25. lib. 3. Paris. conſ. 12. n 90. lib. 2. Crau. conſ. 144. n. 16. Rol. conſ 13. n. 29. lib. 1 Natta. conſ. 145. n. 8. Siluan. conſ. 49. n. 38. Ruin Iun conſ. 204. n. 89. Burſat. conſ 431. n 27 28. Becci. conſ 108. n. 41. Peregr. de fideicomiſ. artic 52. n. 49. Cæſ. de Graſ. deciſ. 14 n. 1. & ſeq. idem dicens ſi in parte fuiſſet erratum Molina de contract. diſputat 557. nu. 16. Gutierez de iuramen. confirmator. contract. part. 3. cap. 2. n. 22. & 25.

2492 2. Lim. non procedere ſi læſio enormiſſima ex tranſactione reſultaret, tunc enim iuramentum quoniam non debet eſſe vinculum iniquitatis nihil operabitur Bero. conſ. 177. nu. 39. cum multis ſeq. lib. 1.

confraternitates, operarios, collegia pauperum studentium & egenorũ Garzia, de benef. par. 5. c. 1. n. 598. & seq. licet dicta collegia nisi episcopi authoritate fundata non sint ecclesiastica nec religiosa, & si pia sint, de iurisdictione Ecclesię & gaudeant priuilegijs Ecclesiarum, nu. 613. & licet annuum legatum fructuum certi fundi non debeatur fructibus non natis si eadem oratione vtumque sit comprehensum, secus si diuersa á Rota, dec. 365. n. 35. par. 5. diuerso. de communi Bero. cons. 17. n. 22 lib. 1. Durant. de tex. art. tit. de legat. caut. 59. & secus etiã piæ causæ fauore Roma. sing. 435. in fi. Tiraq. priuil piæ caus. 63. ad finem vide supra tit. 18. nu 108. & si in diuersa oratione locus adiectus sit, nõ restringi legatũ ad loci fructus Mant. de vlt. vol lib. 9. tit. 3. n. 20. Bero. cons. 60. n. 29. lib. 3. Rota dec. 583. part. 2. recentior. vbi etiam non vendi fundum pro alimentis legatis præstandis Becci. cons 54. n. 8. vbi in promissis non attendi quod locus taxatiue adiectus sit & in obligatione non in executione Cæs de Gras. dec. 158. nu. 6. vnicam orationem taxatiue state. sed in alimentis promissis Guid. Pap. dec 8. secus probat in legato, distinctio dicta probatur a Duran. de lega. caut. 59. & in contractibus Crau. cons. 448. eam probat & Manti. de contract. lib. 3. tit. 13. n 62. potest debitor se liberare fundum dando si donatio sit Arno. solito. 28. Surd. cons. 351. n. 12. secus si causa onerosa debeatur nisi creditor consentiat vt ibi.

2479 185. Lim. non validare iuratam promissionẽ electionis sepulturæ minime reuocandę, quominus reuocari possit, cum de re spirituali quadam agatur. & ne occasio præbeatur contra votum veniendi cap. 1. vbi glo. in verbo, sepulturam & Docto. de sepultur. in 6. Butr. in cap. ad audientiam. n. 8. de rescript. & in cap. plerique n. 3. de pact. Imol. n. 2 Anch. n. 4. Anan. n. 3. & cæteri communiter; & ex eo etiã quoniã licet de rebus suis in vita, & in morte disponere vnusquisque possit; attamen de corpore suo medio irreuocabilis voluntatis, non potest disponere, quia sui nõ est dominus post mortem maximè. l. liber homo ad leg. Aquil. Anchara. supra & Anan. supra Natta. cons. 474. n. 6. Rota. Roma. decis. 333. n. 6. & 7. part. 1. diuerso. Gutierez de iuram. cõfirmat. contr. part. 2. c. 4. n. 11. ver. hodie. Felin. in c. si diligenti. n. 32. de foro compet.

2480 1. Sublim. non procedere nisi quando conuentio ista iurata ad prælati suggestionem facta fuisset, sed aliquis sponte sepulturam elegisset, tunc enim cessant rationes d. cap. 1. Hostien. in sum. de sepult. §. an licitum versic. quid si quis eligat. Siluest. in sum. verbo. sepultura n. 5. Franc. de Plate. de excommunicatio. §. 21. n. 3. Cæs. de Gras. decis 165. n. 12. & seq. vbi ita Rotam alias tenuisse testatur & est decis. 333. par. 1. diuerso. nu. 6. & 7. Gutierez supra nu. 13. & Durant. de arte testand. tit. 9. caut. 6. iuramentum in electione sepolturæ variationem tollere probat.

2481 2. Sublim. vel potius in pacto secus esse dicas inter duas Ecclesias conuento quod scilicet rector parrochialis iniuit cum religiosis quibusdam ne aliquos, vel certos ipsius parrochialis Ecclesiæ ad ecclesiasticam reciperent sepulturam, etiam si monasterium liberæ sepulturæ à Summo Pontefice concessum haberet indultum, & parrochiani apud religiosos elegerint sepeliri, ex huiusmodi enim pacto indulto censetur derogatum hoc enim casu cessat cap. 1. de sepult. in 6. eiusque mens & ratio Gutierez. supra. n. 12.

2482 3. Sublim. non procedere in simpliciter hortãte ad sepolturam eligendam, non interueniente promissione, voto, nec iuramento, hic enim d. cap. 1. non incurret pœnam Gutierez. sup. n. 14.

2483 4. Sublim. non procedere quando clerici vel religiosi infirmos inducerent vt apud eorum Ecclesias vel alibi sepulturas eligerent, nisi de fraude constaret inijcientis eos ad illum inducendum, vt apud suam ecclesiam sepulturam promitteret, hoc enim casu procederet dispositio illius tex. quod enim per me facere non possum nec per alium licet, ne quod vna via prohibetur, alia permittatur canone præsertim circumuento. Gutierez. supra. n. 15.

2484 5. Sublim. non procedere quando aliquem laicus ad ita vouendum promittendum iurandumuè induceret vt sepulturam in suamet ecclesia, vel parrochia inducentis eligeret propter reciprocum amorem vt simul vel in eadem ecclesia iaceant, cessante rogitu, & intercessione Clericorum illius Ecclesiæ Gutierez. supra n. 16. & seq. vbi subdit defunctorum cadauera non posse per creditores sequestrari.

Vendi autem sepultura nequit cum sacrum quid sit, licet vis præeminentiæ vendi possit quia præcio ęstimabile est, maxime vt pro necessitate Ecclesiæ seruiat Rot. dec. 561. par. 2. recentis. licet de consuetudine vendi posse dicat Gratia dec 26. n. 14 & si Episcopi authoritate cõstructum non esset vendi posse Moli. de primog. lib. 1. c 24. n. 39.

2485 186 Lim. non reddere validam transactionem in dependentibus à testamento verbis eius non inspectis, nec cognitis, iuxta l. de his de transactio. quæ ob publicum bonum emanauit, maxime absolutione petita Bero. cons. 180. n. 36. lib. 2. Crau. cons. 636. ad finem versic. non obstat. de magis cõi. Ancharan. Q. 44. n. 19. lib. 3. Menoch. cons. 1099. n. 21. nec ideo d. l. de his cum iuramento renunciari potest glo. penult. in l. finali. C. de reb. cred. in odium namque testamenta occultantium & publico fauore huiusmodi renunciatio prohibetur Bar. in l. cum ij. in fine princip de testam. cum quo Docto. communiter transiere. Soc. cons 214. n. 8. lib. 2. Ruin. cons. 95. n. 13. lib. 2. vbi saltem absolutionẽ esse concedendam de magis communi Paris. cons. 11. n. 32. & 33. lib. 2. & cons 12. n. 88. lib. 2. & cõs. 95. n. 26. lib. 3. & de magis cõmuni testatur Bero. cons. 177. n. 15. cum multis sequent. lib. 1. subdens n. 36. absolutionem à iuramento peti posse & Roland. cõs. 13. n. 27. lib. 1. & Sintagm. commun. opi. lib. 2. loc. 4. tit. 4. cap. 2. pag. 15. col. 3. post med. & Seraphin. priuileg. iuram. 100. n. 4. Add. ad Alex. cons. 11. lit. E. lib. 2. de communi Caccheran. cons. 112. n. 8. & Simon. de Pret. cons. 116. nu. 18. & Rimin. Iun. cons. 721. n. 34. Menoch. cons. 707. nu. 21. Neuiz. cons. 21. n. 18. de communi. Simon. de Pret. cons. 116. n. 18. de magis communi. Odd. de fideic.

Q. 4.

Q.4.n.51.& seq. vbi idem de specifica renunciatione secundum Legistas; & d. l. de his procedere etiam in iuramento dimissorio n.129.

2486 Contrariam sententiã quia d. l. de his priuato fauore inducta videatur, quo casu legi prohibitiuæ cum iuramento renunciari posse tradũt Cano. in cap. cum contingat. vbi Imo. nu 96. de iur iur. Alex. cons. 11. n. 14. lib. 2. cons 118. n. 4. lib. 7 Soc. cons. 103. n. 6. lib. 3. Cor. cons. 6. nu. 11. lib. 1. Rui. cons. 156. n. 7. lib. 3. de communi Ripa. in l. qui Romæ. §. duo fratres, n. 71. & seq. de verbo obligat. Natta cons 145 n. 4. de communi Alcia. in d. cap. cum contingat. n. 107. Ruin. cons. 92. n. 24 lib. 3. & cons 14. n. 16. & cons 36. n. 7. lib. 2. Thob. cons. 41. n. 20. de magis communi testatur Becci. cons. 108. n. 31. & Soc Iun. cõs. 116 n. 75. lib 1. post Ias. in d l. de his. n 11. Dec cõs. 345 n. 4. Cacche decis. Pedemon. 112. n. 21. Vital de claus. in clausul. an beneficio restit. in integr possit renunciari. in §. an autem l de his. n 2. pag. 836. de communi Villalob. commun opinion lit. T n. 124 Magon. dec. Florenti. 119. n. 5. de communi Cęs de Barz. decis. Bonon. 87. n. 8. de magis communi & veriori Facchine. controuers. iur. lib. 3. cap. 21. & Ceuallos. cõmun. opinion. contra commun. Q 706. Viui. commun. opinio. 845. n. 17. & de communi omnium testatur Gulie'. de Benedict. in c. Rainutius verbis. si absque liberis. 2. n 132. de testament. Rolan cons. 13. n 28. lib. 1. Corra. in memorabil. verbo. notarius non potest in fine Decia cons. 91. n. 37 lib. 5. & de communi secundum opinionem Canonistarũ Odd d Q 4 n 55. & seq. & de communi Gutierez. de iuramen confirmator. contract part. 3. cap 2. n 26. post Cell. Vgon de clausul n. 287. in fine Ceph. cons. 772 n. 38. 39. Decia. cons. 59 n. 14. lib. 2. Rota. Roma. in Roman legati. 2000. 8. Februarij. 1588. coram Blanchetto. & dec. 714. n. 7. part. 1. recentior. & 598 part. 1. recentis latè Manti de cõtract. lib 26. tit. 1. n. 26 & seq vbi de communi Fusar. de fideicom. Q. 594. n. 16 de communi iure canonico inspecto Vasq. de success. lib. 3. §. 2u. n. 10. & rationem affert Neuiz cons 32. n. 16. de veriori & magis communi Manci de iuram. part. 4. eff. 147. Viui commun. opi. 845 n 25.

2487 1 Distingue vt prima procedat in renunciatione facta generaliter cum iuramento omni iuris & legum auxilio; secunda verò quando specificè fuisset renunciatũ d. l. de his. Alex cons. 48. n. 10. lib. 7. Bero. cons 177. n. 23 lib. 1. Rol. cons 13. n. 28. lib. 1. de magis communi testantur Marza. cons 39. n. 7. & Becci. cõs. 111. n. 35. Soc. Iun. cons. 129. nu. 64. lib. 1. de communi Simon de Prei cons. 162. n. 7. Soc. cons. 214. n. 6 lib. 2. Tiraq. in l. si vnquam in præfation. n. 161. C. de reuocand. donatio. Paris. cons. 12. n 85. lib. 2. Siluan. cons. 49. nu. 38 & 39. Valasc. decis. Lusitan. 39. n. 13. Ancharan. Q. 41. n. 16. lib. 3. Peguer decis. 146. nu. 19. Menoch. cons. 707. n. 22. & 23. Fusar. Q. 594. n. 19.

2488 Contrariam sententiam quod scilicet sufficiat omni iuris & legum auxilio fuisse renunciatum cũ iuramento tenent Soc. cons. 103. n. 6. lib. 3. Alex. cons. 11. n. 14. lib. 2. Dec. cons. 345. per totum. Natta. cons. 145. n. 4. Ruin. cons. 152. n. 10. lib. 2. Soc. Iun. cons. 116. n. 76. lib. 1. Crot. cons. 84. n. 9. Cacchera. decis Pedem. 112. n. 21. de magis communi Peregr. de fideicom. artic. 52. n. 49. alios adducit Tiraq supra. n. 145. Becci. cons. 108. n. 30. & 34. versic. nec dicatur. & præcipuè si post aliquorum specificationem remediorum addita fuerit. Mascar. concl. 1258. n. 4. Bonacos. in tract. cautela. pag. 92. versic. cautela cum transfigitur Ias. in d l de his n. 11. versic. concludo. Surd. cons 267. n. 11. Guliel. de Bened. in d verbis. si absque liberis. 2. n. 133. & 134. Viui. commun. opinio. 845. n. 25. Decia. cons. 91. n. 38. lib. 5. Seraphin. priuileg. iuramen. 70. nu. 6. & de magis communi & veriori testatur Gutierez. de iurament confirmator. contract part. 3. c. 2. n. 20. Fusar. supra n. 16. & seq licet sine iuramento nec generalis nec specialis renunciatio teneat vi per eum.

2489 1. Lim. primam opinionem huius distinctionis non procedere quando cum iuramento fuisset aliquibus iuribus renunciatum specificè, tunc enim ex renunciatione omni iuris & legum auxilio subsequenti; censeri etiam renunciatum d. l. de his de transactio. tradunt Alex cons. 11. n. 16. lib 2. Rui. cons. 140. n. 18. lib. 2. Natta cons. 145. nu. 8. & 9. Becci. cons. 108. n. 30. Mantica d. tit. 2. n 33.

2490 2 Distinguit Alcia. in cap. cum contingat. nu. 107 versic. puto tamen de iure iurand. quod aut simpliciter transactio facta fuit cum iuramento, non inspectis verbis testamenti, & constat transigentem non habuisse testamenti notitiam, & prima procedat; quoniam vltra legis prohibitionẽ, eius etiam super quo transfigitur accedit ignorantia, quo circa cum deficiat ęquitas non tenet iuramentum; Aut partes expressè d l de his cum iuramento renunciarunt, & hoc casu si ille quorum transactum fuit, testamentum occultabat, prima procedat, quia transactio iuramento non firmabitur; sed erit absolutio concedenda; si vero illud non occultabat confirmabitur iuramento secundũ communem & secundæ locus erit.

Tenendo secundam opinionem contrariam limitationi 186.

2491 1. Lim. non procedere nisi quando transactio nulla esset defectu formæ ci d. l de his. de transactio. inductæ, minimè seruatæ, secus si ob defectum voluntatis & consensus, vt puta si erratum fuisse constaret, iuramentum namque vbi error interuenit, & abest consensus, nihil operatur Soc. cons. 214. versicul. non tamen. lib. 2. Cur Iun. cons. 23. n. 5. Ruin cons. 95. n. 12. lib. 2 & cons. 92. nu. 24 & 25. lib. 3. Paris. cons. 12. n 90. lib. 2. Crau. cons. 144. n. 16. Rol. cons 13. n. 29. lib. 1 Natta. cons. 145. n. 8. Siluan. cons. 49. n. 38. Ruin Iun cons. 204. n. 89. Bursat. cons 431. n 27 28. Becci. cons 108. n. 41. Peregr. de fideicomis. artic 52. n. 49. Cæs. de Gras. decis. 14 n. 1. & seq. idem dicens si in parte fuisset erratum Molina de contract. disputat 557. nu. 16. Gutierez de iuramen. confirmator. contract. part. 3. cap. 2. n. 22. & 25.

2492 2. Lim. non procedere si læso enormissima ex transactione resultaret, tunc enim iuramentum quoniam non debet esse vinculum iniquitatis nihil operabitur Bero. cons. 177. nu. 39. cum multis seq. lib. 1.

lib. 1. & conſ. 180. n. 38. lib. 2. Pariſ. conſ. 12. n. 87. lib. 1. & conſ. 75. n. 33. lib. 3. Soc. Iun. conſ. 98. n. 17. cum multis & ſeq. lib. 2. de magis communi Cur. Iun. conſ. 141. n. 5. de communi omnium Ceph. cõſ. 137. n. 56. & ſeq. 210. n. 83. & conſ. 467. n. 12. & ſeq. & conſ. 642. n. 89. & ſeq. ſubdens non eſſe neceſſariam abſolutionem à iuramento vel peti poſſe Alba. conſ. 81. n. 54. Gab. de iure doti. concluſio. 1. n. 17. de magis communi latiſſimè Cacchera. deciſ. Pedemonta. 41. n. 2. Gutier. vbi ſupra. n. 23. vide ſupra. n. 749. Meno. conſ. 1. n. 360. & ſeq. & ob lęſionem enormiſſimam eſſe nullam Grat. cõſ. 88. lib. 1. & Rot. dec. 301. n. 5. coram Caualer. vide infra ſub n. 3009. lim. 296. de communiori Gab. conſ. 154. n. 48. lib. 1.

2493 1. Amp. hanc ſecundam limitat. vt tunc clauſula de non contraueniendo, ex certa ſcientia & huiuſmodi nihil operentur, omnia enim cum principali corruunt Paris. conſ. 12. n. 83. cũ multis ſeq. lib. 1. & conſ. 75. n. 33. lib. 3. Alba. conſ. 81. nu. 53. Cur. Iun conſ. 141. n. 19. Cepha. conſ. 210. n. 85. & emologatio laudi non excludit reſciſſionem tranſactionis ex l 2. C. de reſc. vend. ſi vltra dimidiam læſio adſit ſecundum veriorem & magis communem Thob conſ. 68.

2494 1. Sublim. d. ſecundam limitationem, vel potius ſecus dicas in enormi lęſione per eam namque non reicindetur iurata tranſactio, cum illam non contineat iniquitatem quæ enormiſſimæ ineſt ſecundum magis communem de qua teſtãtur Alex. conſ. 42. n 11. lib. 1. & Bero. d. conſ. 177. n. 46. in fine de magis communi Meno. conſ. 1. n. 360. Cacchera. dec. 41. & Burſat. conſ. 78. n. 2. de magis cõi. & veriori Ceph. conſ. 137. n. 47. & ſeq. & Gratia. diſcept 788. n. 1. & Manti de contract. lib. 26. tit. 9. n. 23. & ſeq. Soc. Iun conſ. 129. n. 48. lib. 1. Dec. conſ. 202. n. 4. Surd. conſ. 451. n. 9. & in tranſactione & arbitramento d. l. 2. C. de reſc. vend. ceſſare Viui. dec. 429. maxime non probato valore ſecundum dubium euentum litis.

2495 Contrarium tenet Paris. conſ. 12. n. 83. & ſeq. lib. 1. Soc. Iun. conſ. 98. nu. 25. & 26. lib. 2. Cephal. conſ. 642. n. 95. de communiori pro vtraque parte Gab. d. n. 48.

2496 2. Sublim. non procedere in tranſactione facta ſuper pluribus capitibus ſeparatis, licet enim alterum caput læſionem enormiſſimam continens reſcindatur, alia ſeparata capita minimè reſcindẽtur, tot enim tranſactiones eſſe cenſentur quot capita l. ſi ex falſis. vbi Docto. C. de tranſaction. Soc. conſ. 85. n. 7. lib. 1.

2497. 1. Lim. d. ſublim. non procedere quando vnum caput ab alio penderet vel conneza forent, tunc enim ſi in vno enormiſſima cõcurrat læſio, quoad omnia tranſactio reſcindetur Soc. ſupra.

3. Sublim. ſtante dubio litis incerto & ſi tranſactio pro fraterna dilectione & bonis in agnatione conſeruãdis facta eſſet Rot. dec. 74. n. 22. nouis. diuerſ.

2498 3. Lim. dicam ſecundam opinionem non procedere quando tranſigentes iuraſſent non contrauenire tranſactioni, ex hoc enim d. l. de his de tranſaction. non dicetur facta renunciatio, quia generalia verba promiſſiones, ſeu iuramenta non compræhendunt diſpoſitionem d. l. de his Natta. conſ. 145. n. 6. Bero. conſ. 177. n. 30. & ſeq. lib. 1. & conſ. 180. n. 36. lib. 2.

2499 4. Lim. non procedere quando non fuiſſet de teſtamento cogitatum, nec illius mentio facta, hoc enim caſu non cenſebitur fideicommiſſo renunciatum Ang. conſ. 94. in fine Ruin. conſ. 95. n. 12. lib. 2. Soc. Iun. conſ. 129. n. 65. lib. 1. Paris. cõſ. 12. n. 84. lib. 2. Rol. conſ. 13. n. 30. lib. 1. Mantica. de contract. lib. 26. tit. 2. n. 33. nec ſufficeret mentio cuiuſcumque teſtamenti ſed ſpecialis fideicommiſſum cõtinentis requiritur ex communiori Soc. Iun. conſ. 129. n. 32. & 60. lib. 1. & Odd. de fideico. Q. 8. n. 45. & ſeq. vbi in generali mentione non ſufficere iuramentũ in fine inſtrumenti, & ſi in clauſula renunciationis ſpecifica poſitum ſit abſolutionem peti poſſe, & concedi debere ex communi. n. 64. & ſeq.

2500 5. Lim. non procedere quoad hęredes iurantis, quamuis enim iuramentum obliget iurantes, nihilominus cum non firmet contractum, cum prohibitio odio alterius ſuerit inducta, iurantis hæres iuramento non ligatur. de magis cõi. Ruin. conſ. 107. n. 8. lib. 1.

2501 Contrarium tamen cenſeo tenẽdum, nam ſuppoſita magis communi de qua indicta ſecũda opinione contraria limitationi 186. quod cum iuramento poſſit renunciari d. l. de his. quæ impedit tranſactionis validitatem; ac proinde valida manente tranſactione vt per ibi citatos & Manti. d. tit. 2. n. 27. et ſeq. hæredem tranſigentis ligare palam eſt, vt ſepè ſupra probaui in caſibus quibus iuramento contractus confirmatur, & Mantica. ſupra in ſpecie reijcit Rui. d. conſ. 107.

2502 6. Lim. nam vbicumque ignorantia præſumitur iuramentum nihil operatur Soc. conſ. 214. n. 8. lib. 2. Manti. d. tit. 2. n. 36 ſecundo.

2503 1. Sublim. et declara nam poſt immixtionẽ etiã ſuus hæres in teſtamento contenta ſcire præſumitur Dec. conſ. 287. n. 16. Crau conſ. 193 n. 6. Rolan. conſ. 85. n. 19. et ſeq. lib. 1. et conſ. 33 n. 12. lib. 2. Port. conſ. 142. n. 59. Becci. conſ. 108. n. 22. et ſeq. vbi hoc ſortius procedere inquit, ſi hæredem ex teſtamento confeſſus eſſet aliquo inſtrumento vbi n. 24. ſubdit ex iuramento tolli iuris ignorantiam, præſertim ſi omni iuris et legum auxilio renunciaſſet; licet iuramentum non ſuppleat facti ignorantiam.

Amp. vt extraneus etiam poſt aditam teſtamenti nõ etiam codicillorum ſcientiam habuiſſe præſumatur Alex. conſ. 3. n. 4. lib. 3. Mangil. de euict. Q. 11 t. n. 6.

2504 7. Lim. non procedere quando hæres ad tranſigendum vel remittendum dolo inductus ſuiſſet, tunc enim abſolutione impetrata tranſactio reſcindetur. Molina. de contract. diſputat. 557. nu. 16. Crau. conſ. 636. ad finem verſic. ſecunda reſpondetur. Gutier. d. part. 3. cap. 2. n. 21. Manti. d. tit. 2. n. 33. ſecundo in fine.

2505 8 Lim. non procedere ſi probaretur error, tunc enim iuramentum aſſertorium et promiſſorium nil operaretur ſecundũ veram et communem ſententiam de qua teſtantur Rui. conſ. 167. n. 23. lib.

2. Mantica.

2 Mantica,d tit 2.n.36. & seq.in transactione erroneè & ex falsa causa facta Crau.cons.144.n.17. Ceph.cons.207.n.67.Rol.cons.13.n.29.lib.1.Meno.cons.24.n.7.Becci.cons.90.n.10.Surd.cons. 37. n.9.& seq Gratia discep.788.n.2.& 3.824.nu. 24. Rim.Iun.cons.5.n.156.Manci.de iuram.eff.1.Q.9. par.4.n.1 Decia.cons.39.n.22.lib.2.Odd de fideicom.Q 4.n.64. termino ad deliberãdum dato erroris confessio allegari non potest Crau. cons. 112. n.9.& Zucca.dec.Luc.64.n.pro vt nec si error non probetur Soc.Iun.cons.5.nu.13.lib.3. Mangil. de æuict.Q.116.

Nominis tamen personę error non nocet si demonstrationibus certa fiat.Rot.dec.319.par.2.recentis.& dec.395.n.4 vbi de nomine beneficij.

9. Lim.quando dolus interuenisset Crau. cons. 636. vers 2.respondetur.

10. Lim.non procedere in tacita renunciatione Bero.cons.37.n.28.lib.1.Odd.d.Q.4.n 64.

11. Lim.nam prius debet peti absolutio aliàs contraueniens à iudicio repelleretur.Mago.dec.Flo. 119. n.7.& seq.Odd.d.Q.4.n.65.

Tenendo primam opinionem idest limitationẽ 186.

2506 1.Lim.non procedere in alijs contractibus excepta transactione Alberi.in l.de his.n.4. de transactio.Cast.n.4.Ias.n.8.Soc.Iun.cons 116.n 66.& seq.lib.1.Thob.cons.41.n.17.Becci. cons 108.n. 26. dixi in tractatu transactionũ vbi multifariã limitaui d.l.de his de commmuni Gutier. d. cap. 2. in fine Ond. cons.33.n 37.lib. 1.

2507 Contrariam opi.magis cõi.decunt Paris.cons. 24.n.121.lib.2.Bursa.cons.431.n 26. Surd. cons. 268.n.37.Fusar. de subst.Q.594.n.1. Peregr. de fidei c.art.32.n.15.& in diuisione & pacto gratuito & renunciatione Odd.d.Q.4.n.106.& seq.

2508 2.Lim.d.l.de his non procedere nisi in transactionibus inter legatarios, seu fideicommissarios, & hæredem initis, secus tamen est in donatione, & venditione extraneis facta Fulgos. cons. 105. col. final.versic.allegatur præterea Ias.in d.l. de his n. 6.versic.secundo limita.Soc.Iun.cons 129.n. 33.& 34.lib.1.Becci.cons.108. n. 27. de communi quod procedat inter hæredem, & legatarios Odd.d. Q. 4.n.151.nisi transigatur super liberatione hæredi relicta aduersus legatarium vel creditorem.n.159. & Soc.Iun.supra.n.36.Ond.cons.27.nu.50.lib.2. Gul.de Bened.vers.si absque liberis.2.n.135.detc-rea.Gutier.de iuram.confir.contract.part.3.cap. 2.n.18.

3. Lim.nam sufficit specifica scientia Meno.cons. 707.n.3.& seq.Odd.supra n.179.& seq. qui intelligentiam etiam requirit quę ex vulgari & à Iurisperito habita constet Rot.dec.74.nouis.diuerso.vbi de facta a minore cum tutoris authoritate etiam sine insinuatione & quod sufficiat scientiam fideicommissi cum renunciatione iurata d l. de his absque scientia testamento contentorũ Mangil. de euict.Q.115.n.40.ex Pereg.de fideic.art.52.n.49. Ceual.Q.706.& alijs.

2509 187.Lim.non posse instantiam causarum decisioni ac terminationi à iure præfixam cum iuramento prorogari tamquam vtilitati publicæ contrario glo.in l.properandum.in principio verbo. triennij ad finem C.de iudic.dum allegat l.non dubium.C.de legi.Bar.in l.si quis pro eo n.7.de fideius.de communi Coua in c.quamuis pactum part. 2.§.1.n.4.de pact.in 6.& Alciat.in c.cum contingat.n.27.& 28.de iure iuran.Roma.in l.2 nu.12. de re iud.Albe.in l.iurisgentium.§.& generaliter. n.3.de pact.de communi Cor.in authent sacramẽta puberum.n.49.C.si aduers.venditio.& Vasq.de succes.creat.§ 28.n.25.Siluan.cons.40.n.13 Minsing.cent.3.obseruat.48.n.3.Maran.de ord iud. part.5.n.23 post Bar in d.l.properandum n.4.Ias. n.21.de cõi.Cæs.de Barz.dec.32.n.23.Simonc.de decret.lib.3.tit.8.n.184 de communi etiam Gutierez.de iuram.confirmator.contract.part 3.c 5. n 7.de cõi.Vasq.de succes lib 3.§ 28.n 25.Rol.cõs. 21.n.9 10.lib.3.Burs.cons.2 n 7.ex communi Soc. Iun.cons.132 n.2.lib.2.Ceph cõs 507.n 22.Viui. cõi opi 376 n.4.& 6.de cõi.Intrig.sing.84.n.35. lib.3.subdens tamen statutariam minorem vsque ad terminum iuris communi prorogari posse.

2510 Contrariam sententiam quod propter iuramẽtum non possit instantiæ allegari peremptio tenent Imol.in d cap.cum contingat n 36. de iure iur.& in cap venerabilis.n.6 vbi Felin n.13 de iudic loquentes de iure canonico quod non habet instantiam.& de iure canonico idem dicit Cera.supra & in vtroque foro iuramentum ligare Gutierez. supra n.8.Vasq.supra nisi à Republica statuente excipiendo quod non debeat audiri n.26.Manci.de iuram.part.4.eff.171.& quoad partes non quoad iudicẽ tenet Alex.in l.Seius.n.8.& seq.ad leg Falcid.

2511 1.Sublim.nam si partes promisissent stare sententię in termino prorogato per Iudicẽ proferendę & ita iurassent,tenerentur acquiescere non vti sententiæ,sed in vim pacti maximè ob iuramentum l. 2.C.commun.vtriusque iudic.vbi Doct.Vant.de nullitate proces tit.quomo.null.sentent.reper pos. n.18.& 19.Gutierez.d.c.5.n.19.

2. Sublim.non procedere in causa appellationis quę à partibus prorogari potest licet secus in prima instantia iuramento non obstante glo.in l.properandum.verbo.triẽnij vbi Bar.n.3.de cõi.Alex.nu.10. C.de iud.& Roma.cons.174.n 6.Maran.de ord. iud.par.5 n.23.Asin.in prax § 2.cap.8.Thes.dec. 244.Mins.cent.2.obs.68.3.obs.48.49.Cabedo.dec. 42.n.6.licet.in causa appellationis etiam non posse prorogari ex magis cõi.teneant Alex.cons.24.n. 12.lib.4 & Neuiz.cons.41.nu.27.& Gallia cons. 107.n.52.Rot.Bono.dec.139.n 31.in nouiss.Cæs. de Barz.dec.32.n.13.et Scain dec.Bono.21.n.13. Qui tamen statuto negari probat & n 24.vbi statuto vel iure cõi.vetatur prorogatio nec cum iuramento & pęna posse prorogari.

3. Sublim.quando vno actu omnia repeterent partes Bar.in l.properandum n 5.C.de iud.Imo.in cap.de causis.n.16.de off de le.qui tamen secus dicunt si ius peremptum foret instantia lapsi vt in actione de dolo Ias.in d l.properandum n.23.Feli in c.venerabilis n.12.de iud.Soc.cons 31.nu.11.lib.1.Add. ad Mattes.sing.24.de communi Gutier.de iur.cõ-

fir.contr.par.3 cap.5.n.6.Bertaz.cons.ciu. 67.nu. 17.& seq. vbi sententia nulliter lata subdens nullitate principaliter deducta super ea esse pronũciandum Cepol.caut.49.Maran de ord iud.par.6 art. a.n.45.Asin.§.2.c.16.nu 4. Mins. cent.3.obs. 49. Capr.reg.25.n.25.Carpa.c.21.n 80.expensę tamẽ refici debẽt vt iterum agi possit alias acta corruũt Affl.dec.70.Alcia.§.32 Ampl. 66.nu. 6. Torniol. cons.92.n.7. & seq. & ita alias iudicatum percepi in curia mercatorum in causa Cenamarũ....... circa annum 1634. & cum alijs iudicaui in causa Rocchi Togi cũ Gasparinis 30. Septemb 1635. ex actis delegatorijs rogatis per D Laurentium Pien.

2512 188. Lim.non firmare diuisionem erroneam inter verum & putatiuum hæredem factam, quia consensus abest Gutierez. de iuram. confirmator. contract. part.3.cap.7. in fine & per totum tradit quando sententia rescindatur ex falsis testibus vel instrumentis lata, vel nouiter repertis.

2513 Contrarium tenẽt fictione ac simulatione cessante Bal.in l.1.nu. 1. in 3. oppositio. C. plus vale. quod agit. Ias. & Padilla.in l. si post diuisionem C. de iur. & fact.ignorant n.4.

2514 1.Sublim.d.limitationem 188. non procedere quando solutio vel diuisio ex iudicis sententia facta esset, tunc enim nisi sentẽtia rescinderetur quia lata prætextu falsorum testium vel instrumentorum, aut nouiter repertorum repetitio cessaret l. cum putarem famil. ercisc.l.1.C.de condictio.indeb. l.si fideiussor.§.in omnibus manda.l. Diuus.de re iud. Gutier.d.c 7.n.x.subdens ex communi nec indebiti cõdictione, neq; cõdictione sine causa hoc est ex æquitate quando indebitũ esse constat solutũ repeti posse falsitate prædita cessante de qua cõi. Ias. in l si me & titium.n.4 si cert. petat. post Bar. ibidẽ.

2515 189 Lim. nam qui in publico instrumento soluere iurauit non potest cogere cum cui d iuramentum præstitit ad compromissum necessarium vigore statuti faciendum, quia periurium incideret Ias. in l.eleganter.n.6. de condictio indeb. ita referens iudicatum Duen.reg. 36.Bauer.de virt.iuramen.n. 37.Gutier.de iuram.confirmator.contract.part.3. c.9 vbi etiam subdit si adsit res iudicata, instrumẽtum publicum, vel scriptura priuata recognita quę vigore statuti vim publici instrumenti obtineat & alijs casibus compromissum vigore statuti non esse faciendum de quibus per Duen.supra & Carpan. super stat. Mediolan part.1.c.115.post Alex. cons. 37.nu 27.lib.2. Grat.cons.33.col 1.lib.1.Gab. de iur.iur concl.5.n.11.Gratian.discep.853.n.76.

2516 190.Lim.non posse cum iuramento defensionibus renũciari in causis criminalibus, quia defensio status est personę, & est de iure naturali Clem. pastoralis.de re iud. & publici iuris l. non tantum. de appellatio. est illicitum, contra bonos mores naturales quia defensionem aufert, ergo non obligat reg.non est obligatorium de reg.iur.in 6. Bal. in l. 1.n.27.C.de confes. Marsil.in l.1.§.final.n. 118. & seq.de quæstion.Gomez.de delict.c.1.n. 66. Duen. reg.190.lim.2.Gutierez.de iuram.confirmator.cõtract.part.3.c.10.ad finem.

2517 191.Lim.nam si patronus qui aliquem præsentauit & non variare, nec præsentationem reuocare iureiurando promiserit reuocare & variare potest iuramento non obstante Alex.cons.16.lib.3.

2518 Cõtrariam opinionem veriorem dicit Couar. in cap.quamuis pactum de pact.in 6.part 2 §.2.n. 4.ad finem.versic.prædicta.verò conclusio. de magis communi Gutier. de iuramen. confirmator. cõtract.par.3.cap.13.n.13.idem in clerico dicens vbi ei permittitur variatio Spino.de testament glo. 4. n.77.Borgni.decis.10.n.61.par.3.

2519 1.Lim.hanc secundam opinionem non procedere quando prima præsentatio simpliciter iurata fuisset, tunc enim alius potest cumulatiuè præsentari, & periurus non dicetur varians, & nominatio valida erit Rota.Rom.dec.547. part. 3. lib. 3.diuersor.

25x0 192.Lim. vt si emptor venditori retrouendere promiserit eum iuramento non impediatur alteri vendere & in emptorem dominium trãsferre, licet ad interesse venditori teneatur Cor.cons 256. n.6. & seq. lib.4.Gab cons.66.nu. 11.& seq.lib. 1. Ias. cons.117.col.2.lib.1.& hanc sine magno periculo sustineri posse ait Felin in c. ad nostram. n. 12. de iure iurand.de communi testatur Rol. cons 69. in promissione vendendi n 22 & seq. lib. 3. Thesaur. Q.forensi.85.ad finem.lib.1. Mantica. de cõtract. lib.4.tit.32.n.80.& seq.vbi contraria consutat. vide supra lim.113.& 175.

2521 Contrariam opinionem quod scilicet iuramẽtum pręcisè obliget, alienationem impediat, eique cuius fauore pactum conuentum fuit rei vendicationem competere contra illum in quem iurans postmodum contraueniens iuramento alienasset, communem & magis sustentabilem inquit Felin. in d.cap.ad nostram n.12.& Gozadin.in l.2. n. 47. C.de pact.inter emptor. & venditor. latè. Cepha. cons.41.n.20.& sequent. Cassane. in consuet. Burgund rubr.5.§ 1.col.81 2.n. 38. versic. aduerte tamen.de magis communi Meno.cons 63.n.20. Anton.Sola.in constitutio. Sabaud.rubr.de pact.inter emptor.& venditor.glo.1.2.part.n.9. latè Cæs. de Barz. decis. Bonon. 63.nu.22. & seq. Seraph. priuilegio.iuramen.158.

2522 Distingue vt secunda opinio procedat & promissor compelli possit ad reuendendũ, vel vendẽdũ si facultatem tradẽdi habeat alioquin secus & prima procedat Petr.de fideicom.Q.8.n.195.

2523 1.Lim.d.secundam opinionem non procedere quoad hęredem iurãtis qui iuramento non ligatur, nisi pro eo iurans etiam promisisset.Bero.cons.149. n.5.lib.1.Cag.in d.l.2.n.52.& seq.C. de pact. inter emptor. & venditor. Petra.supra.n.196. Goz. in d. l.2. nu. 52. & seq. Petr.de fideic. Q.8.n.156.Fusar. de subst.Q.674.n.11.

2524 193.Lim. non validare pactum de quota litis inter Aduocatum,& procuratorẽ cũ cliente cõuentum, quia contra bonos mores esse censetur, ideoque iuramento nõ firmatur Vrsil.ad Afflict.dec.123.n. 6.Viui.cõi.opi.38.n.2.Bouat.de pact.part. 3.n. 60. Farinac.Q.crim.106.n.22.& n. 15. Ricci.collect. decis.2413.Medic.exam.22.n.9.

2525 Contrariã sententiã quoniã licet sit cõtra bonos mores ciuilis, nõ tamẽ sit cõtra bonos mores canonici iuris, ideoq; iuramento firmari tenuere Guid.

Pap.

Pap.decis. 190.Seraph.priuileg.iuram. 170. Vinc. Manci.in tract.de iuram.effect.253.n. 2. sed Guid. Pap. in quo fundant se Manci. & Seraph. loquitur de pacto dandi aduocato vltra aureos cētum quod iuramēto firmatur, & valere mutuū inter eos, imo & quotę litis si bona fide acta sit a c fine dolo saltem in foro poli. Medic. supr. & dec.37.

2526 194. Lim. non procedere in iuramēto tutoris, curatoris, vel alterius administratoris quod nec pupillo nec minori, nec principali nocet Alex. cōs. 21.in fine lib.5.Bauer.de virtute iuram.cas. 43. in fine Pantaleon.de Crema.in l.2.n.185. Cagnol. n. 208.C.de rescind.venditio.& ita receptum atq; à se iudicatum fuisse restatur Lamberteng. de cōtract. in fine n.69.& in iuramento prælati alienātis bona ecclesiæ, quod ecclesiæ non præiudicet, nec operatur iuramentū quominus ecclesia iure minoris cēseatur, licet in Ciuitate & minore secus sit Bal. in l. generaliter in princ.n.2.vers.in ecclesia.C.de reb. cred.& in c.1.§.item sacramenta n. 15. de pace iuram.firman.& ipse prælatus iuramento non obstāte restitutionē in integrum petet ne ecclesia damno afficiatur glo.in c.1. verbo. contractum. ad fin. de rest.in inr.in 6.Inrigl.de feud.cēt.1.n.49. & seq. Q.24.& in locatione à Prælato facta cum iuramento quod Prælatum non obliget Bero.cons.92.lib.1. vbi etiam a iuramento absolutionem non requiri & Q.27.

DECAS III. TRACT. IV.
DE IVRAMENTO PROBATIONIS SVPPLETORIO SEV NECESSARIO.

2527 195.Lim.nam licet ei qui semiplenè probauit regulariter iuramentum probationis suppletorium deferatur c. fi.vbi gl.de iur.iur. Bar.in l. admonendi.n.57.Ias.n.75.& 118.Roma.n.72.& alij communiter & si adsit testis vnius depositio Soc.cons. 136. n.5. lib.1. & Grat.cons. 120.n°14.lib.1.Turza conclu.20.Viui. communi opi. lit. T. vers. per duos & decis.485.vbi si vnicus testis adsit Becci. cons. 47. n. 5. 6.subdens testem præsumi omni exceptione maiorem de communi in pacto retrouendendi Afflis.dec. Perui 9. nu. 25. Maran.de ord.iud part.6. actu.9.de communi Masc.concl. 957. Seraph. priuil.iuram.33.Rota dec. 1605.par.3.lib.3.diuersο. Ricci.collect.decis. 380.vbi etiam de eo qui per vnum testem probauit promissionem redditionis instrumenti, & vniuersitati etiam dari Lepid. dec. luc.71.de communi omnium Grat cons.152. n. 3. lib.2.Manti.dec.6.n.8.Gratia. discep. 842. nu. 4. Valasc.de iur.empbi.Q.7. n. 16. Manci. de iuram. par.2.art.6.vbi subdit iudicis arbitrio esse Gratia. dec.36.n. 5. Lancel. de Præto. tit. de iuram. Fol. 259. nu. 2. & omnem dubitationem tollit Alba. cons.789.n.15. Meno.de arb.cas.190.n. 2. & 464. n.8.Rol.cons.48.n.15.lib.4.Cancer.var.resol.par. 1.cap.8.n 3.

2528 1.Amp.dari creditori qui duos testes numeratam pecuniam probantes examinari fecit, nihil de certa quantitate deponentes, si a se centum mutuò petita, duob. testib. probet de communi Soarez. communi opi. lit. C. nu. 329. post Alex. cons. 169.col.fi.lib.6.& Viui.communi opi.933.

2529 2. Amp.deferri etiam si iudex probabiles tantum coniecturas habeat Bal. in l. si fundum. in fi. C.de rei vendica.Grat.cons. 152.n.4.lib.2.Seraph. priuil. iura. 33. nu. 9. & arbitrio iudicis relinquit Lepid. dec.luc.71.Alex.cons.53.n.6.lib. 1. Meno. præs.lib.1.Q. 82. vbi declarat. vel præsumptiones Manci.supra n.85.Alba.cons.288. nu. 4. 5. vbi de quantitate fructuum perceptorum vel adminicula Masc. concl 52.n.4.ex Bal.cons.401. n. 3. lib.3. si vehemens sit Meno.de arb.cas.190.

2530 3.Amp.deferri etiam in causis magnis si tamē plusquam semiplenè probatum sit, & iurare volens valde honesta persona sit, vt puta si per vnum testem omni exceptione maiorem, & per alium non omni exceptione maiorem, vel si cum integro teste concurrant indicia. Alex. cons. 42. in fi. lib. 3. Goz cons. 11.n.18 Tiraq. priuil. piæ caus. 51. nu. 48.Crau.cons 198.n 10.Afflis dec Perus.100. n.4. subdens mutuo probato circa quantitatem iurari Seraph.supra.n.10.Alex.cons.76.n.7.lib.6. Ias. in l.admonendi.n.105.& 2 lect. n.231.Rot.Bon. dec. 104.n 31.& seq. in nouis Pui.dec 431 n.3. ex cōmuni lib.2.vbi etiam de teste muliere & Rot. dec. 1635.par. 3.lib. 3. diuers. Ceph. cons.141. n. 20. Becci.cons.47 n.30. & seq. vbi etiam iudicis esse arbitrio an causa magna sit & Masc. supra.nu. 30. & seq. Cancer var.resol.par.2.c.8.n. 4. latè Surd. cons.12. n.56.Seraph.supra.n. 10. post Alex. cons. 122.n.7 lib.2.76. nu. 7. lib. 6. Ricci collect. decis. 1984.Gratia.discept 144.n.41. si honestæ personę deferatur.n.42. Neuiz.cons.25.n.11.94 nu. 6. Ceual.Q.7.Gratia.decis.36 n.11.in add. Rot. Bono. decis.15.apud fund.& Gipsi.

Contrariam opi.cōem.ait Soc.cons 136.n.6 lib.2.

2531 4.Amp.etiam si actor plenè probasset intentionem; reus autem semi plenè Grat. d. cons. 152. n. 11.post Bar.in l.admonendi.n.50.qui distinguit de iur.iur. Seraph.supra.n.13.& reo deferri qui semiplenè probauit non actori qui non probauit Lepid. dec.Luc.81.vers.quinimo. Ias. in d. l. admonendi. 2.lect.n.259.distingit.

2532 5 Amp.etiam si plures testes examinari fecisset qui singulares essent non obstatiua sed adminiculatiua singularitate Soc.reg.264. Fall.67. Gratia.discep.36.n.4.& seq.

2533 6.Amp. etiam post conclusum in causa dari posse, quamuis peri nequeat & in causa appellationis deferatur Maran de ord.iud.par 4.dist.9.n.29. Capic.dec.35.n.4.Masc.concl.354.n. 54. 957. nu. 55. Maran.supra par 6.dist.15.n 4.Seraph. priuil. iuram. 33.n. 194.Gratia.dec.36.n.8.& seq. & dari vsque ad conclusionem causæ Franc. Marc. dec. 454.par.2.de communi Alba cons. 35. nu. 8. & in appellatione peti posse Purp. cons. 332.n. 4. Cæs. de Barz.dec.50.nu.21.Soc. reg. 264.Fall.40.Seraph.supra n.192. & seq.vide infra nu. 2677. Ricci. collect.decis.380.C otta.verbo. iuramentum in supplementum, vbi tamen partis citationem requiri ait Facchi.contr.iur. lib.1.c. 17. Gail. d. obs. 108. nu.4.lib.1. Enge cons. 87. nu. 30. de communiori Afin.in prax.§. 23. c. 6. lim. 19.Gail obs. 108. lib. 1.Cor. cons.27.n.8.lib.3.& ex Luca.stat lib. 1. c. 67.Mins.cent.obs.17.n.3. vbi ante petitum exigit

de cōi. Iaſ. ſupra. nu. 265. Farin. in fragm. par. 2. nu. 261. non deferri poſt tempus ad probatum habendum, & in cauſa concluſum; ſed vide infra lim. 1.

2534 7. Amp. etiam ſi ſententia retractetur Seraph. ſupra. n. 78. & 80. Gratia. dec. 36. n. 9.

2535 8. Amp. Reo originario deferri Dec. cōſ. 3. n. 11.

2536 9. Amp. hoc in litem hæredi informato iuramentum deferri, quamuis non informato negetur Rol. conſ. 52. n. 9. & ſeq. lib. 1. 82. n. 25. lib. 2. vbi & filio de facto patris veriſimiliter informato puta ex cohabitatione. de cōi. Becci. conſ. 47. nu. 19. & ſeq. idem ſubdens ſi ex lege vel ſtatuto iuramentum deferatur & ex cohabitatione informatū præſumi.

2537 10. Amp. deferri in cauſa poſſeſſorij rei etiam magni momenti Marſ. ſing. 620. & in reintegranda Seraph. ſupr. n. 12. Dec. conſ. 136. in fi. Oſaſc. dec. 99. n. 30 Dec. conſ. 252. n. 3. Alba. conſ. 778. n. 4. & ſeq. vbi etiam ſemiplenam ſine iuramēto ſufficere vide amp. 47.

2539 11. Amp. teſti de facto proprio credi alijs indicijs cōcurrētib. & cū ita ſit pluſquā ſemiplenè probatū, iuramētum ſuppletorium deferetur Boer. dec. 221. in fi. Rota Bono. ſupra Rim. Iun. conſ. 211. nu. 19. quando teſtes de facto proprio ad vtilitatem alterius depoſuiſſet Rot. Bono. ſupra.

2539 12. Amp. deferri prohibito teſtes inducere Rot. Bono dec. 104. n. 31. & ſeq. in nouiſſim. ex Boer. dec. 85. n. 4. ver. vel quando quis vbi quādo duorū teſtiū quos aliquis habebat pars vnum ſubtraxit.

2540 13. Amp. præſumptionem vehementē & indiciū habenti quę probationē ſemiplenam inducunt deferri tā actori quā Reo c. fin. de iur. iur. Viu. dec. 327. vbi de re inter alios acta. Grat. conſ. 141. nu. 8. & 9. lib. 2. latè Meno. de præſ. lib. 1. Q. 82. vbi declarat. & li. 3. præſ. 132 n. 74. vbi ſi cæſet præſūptio aut veriſimilitudo. & in modicis ex præſumptione deferri Bal. cōſ. 304. n. 2. li. 1. Gratia. diſc. 336. n. 14.

2541 14. Amp. vt ſi iuramētū iſtud nō deferatur appellari poſſit de cōi. Viui. com. opi verbo iudice negligēte & Cur in d. l. admonēdi. n. 46. Caccialup. n. 1. Ceph. cōſ. 227. n. 32. de cōi. Maſc. cōcl. 1457. n. 2. Ceph. cōſ. 227. n. 33. & ſeq. idē ſi deferatur vbi deferri non poſſet vt ſcilicet appellari debeat & eſt pro vtroq; cōis. Seraph. d. priuil. 33. n. 4. Manci. d. art. 6. n. 4. Iaſ in d. l. admonēdi. 2. lect. n. 42. Lanfr. n. 98. vbi quando non dedit ſeu debebat deferri.

2542 15. Amp. iuramentū purgationis actori deferri poſse quod ſolutionē nō receperit Rip. in d. l. admonendi n. 210. Cęſ. de Barz dec. 50. n. 25. quod in feudalibus etiam defertur Scrad. de feud. 2. part. 9. part. ſect. 13. n. 168. & his qui deliquiſſe aſſeruntur Gratia. diſcep. 215. n. 50. & ſeq. vbi tamen deferentem prius iurare debere de calumnia nec delatum referri poſſe.

2543 16. Amp. in omnibus cauſis tam bonę fidei quā ſtricti iuris, vt de primo probatur in l. in bonę fidei C. de reb. cred. & iur. iur. l. 3. §. quacumq; actione. vbi glo. & in l. admonendi. & ibi omnes. de iur. iur. de communi in vtroque Maſc. concl. 1457. nu. 1. Gratia. dec. 36. n. 5. Bellam. dec. 682. n. 2.

2544 17. Amp. vt ſi ex negocij qualitate ſemiplena probatio ſufficiat, ſemiplena illius ſemiplenę ſufficiat vt hoc iuramentum deferatur Bellarm. deciſ. 682. ad finem Maſc. concl. 957. n. 22. & ex ſententia inter alios lata Meno. conſ. 390. n. 40.

Et vbi fama ſufficit puta, ſi difficilis ſit probatio puta mortis in longinquis iurari in ſupplementum famę Dec. cons. 652. n. 1. & ſeq.

2545 18. Amp. defectu naturæ inhabili deferri vt ſpurio & mulieri Cur. in d. l. admonendi. n. 5. Ptolom. n. 40. Maſc. ſupra. n. 69. Lanc. de Prætor. part. 1. rub. de iuram. verſ. 46. fol. 266.

2546 Contrarium in ſpurio Caccialup. in d. l. admonendi. n. 156. infra verſic. 52.

2547 19. Amp. etiam ſi mulier teſtis ſit examinata in caſibus quib⁹ mulier probat Caccialup. ſup. n. 163.

2548 20. Amp. ſine iuramēto imperfectas probationes iungi prout & plura indicia, coniecturas & pręſumptiones ad faciendum plenam probationem de cōi. Surd. conſ. 12. n. 56. & teſtem de veritate iungi cum teſte de cōfeſſione n. 57. etiam in cauſa ardua Burſ. conſ. 39. n. 36. Seraph. d. priuil. 33. n. 9. qui tamē coniecturas ſufficere probat in re difficilis probationis n. 173 & ſeq. Mars. ſing. 83. non leui præſumptione Albert. ſing. 77.

2549 21. Amp. intereſſe probari conſtito ſolitum negociari iuramento iſto ſuppletorio de magis cōi. Burſ. conſ. 68. n. 38. de quo dixi in tractatu intereſſe vide infra n. 2600. & amp. 32. & Plot. de in lit. iur. §. 10. n. 30. & Gratia. diſcep. 67. nu. 12. & Coler. de proces. execut. c. 10. par. 1. n. 139. & ſeq. intelligēdo in ſūmarijs & ſi de re modica agatur Bal. in l. theſaurus ad exhib. Gratia. diſc. 439. n. 53. Rota. illud intereſſe nō dat nō probatis requiſitis a Caſt in l. 3. de eo quod certo loco. dec. 246. n. 18 par. 5. diuerſ.

2550 22. Amp. vt duæ ſemiplenę probationes iunctę plenè probent in ciuilibus non autem in criminalibus de cōi. Grat. conſ. 120. n. 14. lib. 1. Seraph. priuil. iur. 33. n. 3. Crau. conſ. 665. n. 3. Soarez. cōi. opi. lit. P. n. 282. Bero. conſ. 201. n. 24. 25. lib. 3. Maſc. cōcl. 1147. n. 37. Peregr. conſ. 106. nu. 17. lib. 3. poſt. Bar. in d. l. admonendi n. 48.

2551 23. Amp. vt ſi duo teſtes de viſu, duo de auditu, quorum duo erant propinqui probant in bonis teſtatoris aliquid fuiſſe, ſed per iuſiurandum ſupplebitur parte præſertim non opponēte Rot. Rom. dec. 1616. part. 3. lib. 3. diuerſ.

2552 24. Amp. vim paſſo pro ablatis deferri præuia iudicis taxatione l. ſi quādo C. vnde vi. Albert. ſing. 77. & contra fugientē qui rationē reddere tenetur ſiue iudicem vel alium Farin. Q. 48. n. 77. & ſeq. ſi tamē ciuiliter agatur. Minſ. cent 4. obſ. 12. vbi etiā probationem tantū probabilem & ſecundū cōiter. accidentia admitti & iuſiurandum in ſupplementum deferri. n. 7.

25. Amp. deferri, ad probandam crediti anterioritatē & hipothecam Rot. Rom. in Rom pecuniar. 25. Maij 1589. coram Eminentiſſ. Seraphino 879. n. 8. Gratian. diſcep. 391. n. 9. & 537. n. 6. vbi intelligit ſi pluſquam ſemiplenè de veritate temporis conſtaret qualitate perſonæ in terminis l. ſcripturas. C. qui potior in pig. habe.

26. Amp vt facto teſtamento coram ſex teſtibus ſuppletorium iuramentū deferatur Neuiz. conſ. 26. n. 31. Maria. dec. Pis. 68. n. 17. dicēs ita Rot. Rom. iudicaſſe, ſubdens teſtamentum ſecundum penes acta

vel

vel coram Principe cum duobus testibus primum solemne reuocare, & in foro poli seruandum licet minus solemne ex communiori, quia naturalis oritur obligatio ex communiori intellige seruatis necessarijs de iure naturali seu gentium & Diuino. Abb. in cap. 1. n. 19. de rest. in integ. Franc. Balb. dec. 510. & deceptione ac læsione cessante Feli. in c. 1. n. 39. de const. Tiraq. de leg. connub. glo. 4. n. 15. & seq.

Contraria sententia etiam respectu substitutionis in eo factæ probarunt Surd. cons. 147. & Fusar. de substit. Q. 283 n. 10.

27. Amp. deferri pro dote de qua verbis enunciatiuis constet etiam absentis fauore, quibus verbis etiam sine iuramento dos probatur Bar. cons. 123. n. 2. lib. 1. Ricci. cons. 40. n. 5 & 6. lib. 4 Surd. dec. 10. n. 7. Masc cõcl. 622. n. 35. tom. 1. Rot. dec. 316. n. 2. part. 2. & deferri iuramentum mulieri quia semiplene probent Veral. dec. 338. par. 3. Mant. de contract. lib. 2. tit. 6. nu. 15. sed & sine iuramento plenè probare fauore dotis Dec. cons. 35. nu. 1. & 4. Rot. Rom. dec. 316. n. 2. part. 2. diuers. Put. dec. 414. lib. 1. Gratia. discep. 739. n. 1. & seq. de communi omnium Decia. cons. 32. n. 76. & seq. lib. 2. Bero. cons. 38. n. 30. lib. 1. de communi Rim. Iun. cons. 41. n. 8. Genua. de verbis enunc. lib 2. Q. 22. & 32. lib. 3. Q. 4. n. 37. dixi in interprætationibus pactorum verbo, enunciatiua.

1. Lim. quod dicitur de dotis fauore sine iuramento non procedere nisi enunciatiua sint de præterito, secus si de futuro hæc enim non disponunt Cast. cons. 137. n. 2. lib. 2.

Contrarium tenet Cur Iun. cons. 348. n. 53.

2. Lim non procedere quoad tertium Eug. cons. 97. n. 42. Meno. cons. 81. n. 22. Veral. dec. 247. part. 3. nisi semiplene 338. part. 3. Ruin. Iun. cons. 31. n. 40. Thes. Q. 29. lib. 3.

3. Lim. quando de actus substantia dotisque principaliter dubitatur Meno. supra. n. 23. Rim. Iun. cons. 31. n. 38.

Contrarium tenet Gratia. supra n. 14.

4. Lim. non procedere quando ex abrupto & præcipitanter emanassent Euge. cons. 97. n. 41. Genua. d. Q 32. n. 19.

5. Lim. non procedere nisi agatur de fauore mulieris ne indotata remaneat alias secus Eug. cons. 97. n. 42. Genua. supra n 20.

6. Lim. non procedere nisi ab eo sint prolata qui ad dotem tenebatur, vel ab alio ipso presente, nec operari respectu solutionis si de promissione facta sint Rim. Iun. cons. 31. n. 3. & seq. Genua. d. Q. 32. n. 16. & seq.

28. Amp. deferri etiam si testes non viderint, sed affirment ab illis qui viderunt audiuisse cum eorum iuramento. Plo. de in lit. iur §. 38. n. 1. post Alex. cons. 69. n. 9. lib. 2. idem in alio iuramento probantes.

29. Amp. vt magis informato detur ex duobus informatis Mins cent. 1. obs. 13. & qui verisimilius est dicturus veritatem, iurabit Meno. de arb. cas. 191. vbi super nouo vel antiquo feudo nec domino nec vasallo possidente.

30. Amp. vt minor qui iurauit delato ei hoc iuramento necessario à Iudice in integrum non restituatur quia iure communi vsus fuit Odd. de rest. in int. Q. 66. n. 10.

31. Amp. actori etiã deferri præsertim si fuerit plusquam semiplenè probatum Bar. in d. l. admonẽdi. n. 57. Eug. cons. 87. n. 26. & Reo si semiplenè probet et in magnis plusquam semiplenè Seraph. priu. iur. 33. n. 4. Cancer. d. c. 8. n. 27.

32. Amp. iuramento in litem liquidari interesse quãtitatem creditori contra morosum debitorem de feudo, constito de interesse, difficile namque probatu existimatur Doc. cõiter in l. nummis de in lit. iuran. Bal. cons. 345. nu. 4. lib. 2. de cõi Plot. in l. si quãdo. §. 12. n 7. C. de in lit. iur. Anch. Q. 33. n. 16. lib. 2. Add. ad Bar. in l. quatenus. n. 5. lit. B. de reg. iur. vbi veriorem testatur Fanuc. de in lit. iurã. par. 1. memb. 4. n. 30. de magis cõi. Burs. cons. 68. n. 38. Masc. concl. 934. n. 9. 10. Felicia. de societa. c. 24. n. 54. vide supra. amp. 21. n 2549.

Contrarium tenent Bal in l. 1. in fi. C. de sent. quæ pro eo quod interest Ias. in §. iurare. n. 59. Inst. de actiõ. Dec. in d. l. quatenus. n. 5. & cons. 322. n. 3. vers. vnde venio Surd. de alim. tit. 1. Q. 45. n. 47. & suppletorium non deferri tenẽt etiam Gamma. dec. 110. n. 16. Crau. cons. 401. n. 9. Barbos. in l. 2. part. 1. nu. 52. sol. matr. Lup. in l. iurabit. com. 1. §. 6. n. 117. C. de actio. amp. vbi alios citat.

1. Lim. primam opi. non procedere quando contractus esset fœneratitius, tunc enim quoniam creditor ex vsuris infamis redditur, contra morosum debitorem nõ posset in litem iurare. Mars. sing. 273. n. 3. Anch. supra n. 16.

2. Lim. nõ procedere nisi quando creditor probasset solitum esse negociari, & quod suæ qualitatis homines tantum lucrati fuissent, si conuento tempore à debitore pecunias recepissent; & sic duo concurrãt, industria scilicet creditoris & illius interesse certum; alioquin tale iuramentum non deferri Doc. cõiter in d. l. nummis super glo. verbo. sua die de cõi. Lup. in d. l. iurabit n. 130. & Masc. cõcl. 934. n. 10. & concl. 935. tradit probanda vt iuramento damnum passi, vel interesse probetur & Seraph. priuil. iuram. 31.

Interesse autem probato, quantitate non liquidata; vel in executione sententiæ ad interesse condemnantis reseruari deberet eius liquidatio vt tradunt Doc. cõiter. in l. 2. C. de sent. quæ sine cert. quant. profer. Cag. in l. 1. n. 53. de communi Bolognet. nu. 130. C. de sent. quæ pro eo quod interest Lup. supra n. 127. Masc. d. concl. 934 n. 11. vbi ita iudicatum, & in praxi seruatum fuisse testantur. Vel etiam poterit per iudicem taxari vt per eos ex cõi. & latè Bologne. in d. l. 1. nu. 168. vbi praxim tradit hoc à iudice petendi nempè attestationibus publicatis implorandi eius officium, vt se informet circa dictum interesse Surd. cons. 327. n. 55. de aliment. tit. 1. Q. 45. n. 46. & Fanuc. supra. n. 31.

Interesse commune si dolus aduersarij concurrat & probationis difficultas Masc. concl. 954. n. 13. iuramento probari ex communi.

Affectionis etiam iuramento probatur quando facto possessoris desijt res extare vel præstari posse Meno. de arb. cas. 207. Masc. supra n. 14.

Singulare etiam intereſſe extra rem iuramento probatur, vt ſi pecuniam penes te depoſuerim, & quia eã non reſtituiſti condemnatus fui ad pœnam, contra te poſſum in litem iurare, & hoc modo intereſſe extra rem ſingulare probabitur Iaſ. in rub. de in lit. iur n.4. Marc.ſupra n.16.

33. Amp. litiganti nomine proprio, vel in cauſa propria iuramentum in litem, & in ſupplementum veritatis deferri, & ſindico pro vniuerſitate, economo vel rectori pro eccleſia, tutori pro pupillo, curatori pro adulto, domino litis, vel quaſi domino & curatori pro lite contra tutorem mota, procuratori ſpecificum mandatum habenti ad ſic & ſic iurandum, nec mandatum generale ſufficeret etiam ſi contineret, & quodlibet iuramentum præſtandum Plo.de in lit.iur.§.32.Phanuc.par.2.membr.1.per tot.& quando procurator haberet ſpeciale mandatum vel partes conſentirent Iaſ.in l.vulgo. n.2. de in lit.iur & Hiero.de Mont. de fini. cap.69. n.14. Aſſiſ. concl.22. lim.2. de communi ſi procurator habeat mandatum iurandi in tali cauſa contra talem Burſ.conſ.285.n.22. & ſeq.

1. Lim. quando prædicti non eſſent informati, tunc enim iurare non poſſent Soc.conſ.194.lib.2. Grat. conſ.10.lib.2.Plo.d.§.32.n.6.

34. Amp. deferri ſucceſſori in beneficio eccleſiaſtico tam in litem iuramentum, quam ſuppletorium etiam contra extraneos. Affl.dec.169. Plo. §.33. Cotta.in verbo iuramentum in litem in fi.

35. Amp. virgini defloratæ deferri, & omni mulieri ſæculari vel eccleſiaſticæ damnum paſſæ Afflict. ſupra Cott. ſupra Plo. ſupra §.34. Phanuc.part.2. memb.2.n.72.

36. Amp. deferri in cauſis coram Papa, Principe, & arbitris arbitratoribuſque pendentibus Plo. in lit. iur.§.39.n. 9. 10.

37. Amp. vt ab expenſis victum excuſet, niſi ad abundantem cautelam fuerit delatum Neuiz. conſ.94. n.7.& ſeq. & excuſare communis eſt opinio Bal. in auth. generaliter.n.7.9.C.de epi.& cler.Alex.conſ. 122.n.16.lib.2. Theſ. dec.236. Senat. Dolan.dec. 10.vbi etiam quid in decisiuo. Mona.dec.Bono.22. vbi non excuſare ſi pluſquã ſemiplenè probatũ ſit.

38. Amp. deferri conſtito de ſubſtantia debiti etiam ſi præcisè non conſtet de certa ſumma Alba. conſ. 313.n.3. ſi tamen debitor negaſſet debitum, & de mendacio cõuictus eſſet ac dolo, & difficultas probationis concurrat, etſi debitum fateatur ſed quãtitatem neget, coniecturæ exiguntur pro quantitate vt iuramentum detur Rot.dec.746.par.1.diuerſ. vbi idem in alimentis. & Aſſiſ. dec: Luc. 42. nec etiam circa tempus vt in eis.

39. Amp. patri deferri poſſe in cauſã filiorum Alba, conſ.528.n.10.

40. Amp. deferri habenti ſcripturam priuatam quomodocumque factã Roma.conſ.373. in fine Alba. conſ.737.n.7. etiam ſi non ſit teſtibus ſubſcripta ſi comparatio facta ſit 741.n.1.& 2.Natta.cõſ.632.

41. Amp. deferri poſſe a iudice pro eruenda veritate etiam parte non petente prout & interrogare poteſt Alex.conſ.53.n.5.lib.1.Valaſc.deciſ.43.n.19. licet regulariter peti debeat de communi Iaſ.in d. l.admonẽdi.2.lect.n.263.vbi etiã qualiter petatur.

42. Amp. vt inſtrumentum inter aliquos factum quo ad alios in eo nominatos ſemiplenè probet Iaſ.in d. l.admonendi.in 2.lect.n.147 & ſeq. poſt Bar.n.32. prout & duæ ſcripturæ duorum mercatorum ex quibus ſuppletorium iuramentum defertur Bal.in rub. de contro. inueſt. n.3. & quando teſtes inter alios recepti allegantur qui nequeunt amplius examinari, puta ſi mortui ſint. Iaſ. ſupra n.98. in prima.& 200. in 2.lect. alias ſpecies ſemiplenæ probationis ponit Maſc.concl.ſeu Q.11.12.13.& ſcripturam debiti repertam penes debitorem ſemiplenam operari vt iuramentum hoc detur Iaſ.in d l. admonendi.n.245.ad fi. Viui dec.342.

43. Amp. procuratori litis domino deferri per conteſtationem effecto Cor.conſ.21.n.13.lib.2 ſubdẽs hanc delationem eſſe multum arbitrariam iudici, & ex Lucano ſtatuto lib.1.c.65. procuratori defertur, dummodo mandatum habeat ad agendum, & defendendum; a procuratore tamen non defertur niſi ſpeciale mandatum habeat, vel niſi in rem ſuam conſtitutus ſit, vel liberam & vniuerſam habeat adminiſtrationem c.qui ad agendum. in fi de procur.in 6. Spec. de iuram. delat.§.quartum.in fi. Maſc.de prob.Q.9.n.58.

44. Amp. in cauſa appellationis deferri poſſe Capic. dec.35.n.4.5.ex Bal.in c.1. §. item ſi vaſallus. n.8. de contro.inueſt.Maſc.d.conſ.957.n.54. & pro delato habetur ſi in ſententia delatum ſit, & non potuerit iurare morte præuentus Crau conſ.158.n.7. Gail.obſ.43.lib.2. vbi in omni iuramento Cancer. d.c.8.n.13. 14. vbi etiam petitum in appellatione dari ex Gratia.dec.36.n.8.& d.c.8.n.36.& in ſententia deferri poſſe. n.37.

45. Amp. mutuo probato circa quantitatem iuramentum deferri Cepol. caut.210. Marſ.ſing.322. Aſſiſ.dec.Peruſ.100.ſupra amp.38.

46. Amp. pro corporis identitate probanda deferri Bal.conſ.265.l.2.& probata morte equi amiſſi Iaſ. in d.l.admonendi.2.lect.n.249.

47. Amp. in poſſeſſorio reintegrandæ deferri Alex. conſ.91.n.2.lib.5. 103. n.8.lib.7. Thob.conſ.24. n.10.Cotta.verbo.poſſeſſionis Capic.dec.69.n.11. Dec.conſ.252.& 663. n.2.Zucca.in l.fi. n.100. C. de edict.Diu.Adria.& in omni poſſeſſorio Plot. de in lit.iur.§.2.n.35.Natt.ad Alex.conſ.139.lib.6.in interdicto vnde vi plenam requiri Plot.ſupra, & vide ſupra amp.10.n.2537. & in poſſeſſorijs quia nõ ſufficit ſemiplena probatio ex communi. deferri Rol.conſ.50.lib.2.Lanfr.in l.admonendi.n.102.in poſſeſſorio dari de iur.iur.

Contrarium probat Alex.conſ.149.n.14.15.lib.6. & in praxi ſeruari Add. ad Dec.conſ.663. Meno. de arb.caſ.72.in fi. dum volunt cauſam poſſeſſionis eſſe magni momenti.

Diſtingue vt per Benin.dec.62. & Contard. de mon. poſ.pag.19.& ſeq.

48. Amp. plenè probata vna re petitarum, alijs ſemiplenè hoc iuramentum deferri Maſc. de prob. Q. 9. n.63.

49. Amp. quando ſtipendiarij equum in bello perdidere, vel legati in itinere, & habent mortis inſtrumentum, hoc iuramentum deferatur. Iaſ. in d.2. lect.n.249.

50. Amp.

50. Amp. deferri teſtibus examinatis publicato proceſſu qui non potrrant examinari, cum iudicium & præſumptionem faciant Conrad. in rubr. de recep. poſt term. in tract. de teſti. n. 47. in fi. fol. 138. Farin Q. cri. 75. n. 256.

51. Amp. deferri ex ſententia inter alios lata quia ſemiplenè probat Meno. conſ. 390. nu. 39. & ſeq. Thob. conſ. 24. n. 9. 10. & ſi vnus teſtis adſit Medic. exam. 39 n. 24. ſed Benin. dec. 67. ſecus tenet etiam ſi teſtis de auditu concurrat.

52. Amp. deferri ſi de pœna conuentionali agatur, & actor ſit perſona multum fide digna & legalis Crau. conſ. 21 n. 9. Seraphi. priuil. iuram. 33. n. 110. Fari. in fragmen. par. 2. n. 1227.

53. Amp. deferri pro expenſis præuia taxatione iudicis Rota. dec. 114. coram Coccino.

Suppletorium iuramentum caſibus infraſcriptis non defertur quibus affirmatiua concluſio limitatur.

2553 1. Non datur iuramentum ſuppletorium non petenti Iaſ. in l. admonendi n. 318. verſ. quid autem in iudice Cur. n. 234. lim. 39. Caccialup. n. 240. de iur. iur. de communi Capic. dec. 35. n. 3. de magis communi Gail. obſ. 108. n. 3. lib. 1. Lanc. ſupra verſ. 52. & 53. Maſc ſupra n. 47. Soc. reg. 204. fall. 39. Seraph. priuil. iuram. 33. n. 192. vide ſupra n. 2533. Add. ad Mago. dec. Luc. 96. Ricci. collect. deciſ. 1984. vbi citat contrarium tenentes, & à iudice deferri poſſe etiam poſt cauſæ concluſionem Marſ. in l. maritus. n. 20. 21. de quæſt. qui iudex pro tribunali ſedere debet Manci. d. art. 6. n. 83. 89. vbi ex communi non petenti non dari, & Meno. de arbitr. caſ. 464. nu. 28 & de communiori Cancer. var. reſol. par. 1. c. 8. n. 5 & ſeq. licet Senatus ille ſecus teneat Farin. in fragmen. par. 2. n. 1262. vbi etiam citat tenentes ex officio deferri, & cauſæ cognitionem requiri n. 1265.

2554 1. Lim. nam ſufficit in libello clauſula petens ius & iuſtitiam miniſtrari, vt poſſit à iudice abſque alia petitione deferri Abb. in c. fi. in fi. de iur. iur. Alex conſ. 91. lib. 5. Dec. conſ. 252. n. 3. Grat. conſ. 42. n. 8. lib. 2. Rim. Iun. conſ. 211. n. 18. Add. ad Mago. ſupra Ceſ. de Barz. dec. 50. n. 24. vbi etiam non petitum, poſſe ad veritatem eruendam à iudice dari Gail. ſupra n. 4. & 7. Maſc. ſupra n. 47. 48. qui tamen tutum non videri ait Cotta. in verbo. iuramentum in ſupplementum. Gratia. dec. 36. Ricci. collect. deciſ. 2169. Alba. conſ. 778. n. 5. Marſ. ſing. 620. in fi Fari ſupra n. 1264.

2555 2. Lim. peti opus non eſſe ſi ſola facti veritate inſpecta procedatur Purpur. conſ. 332. n. 4. Ceſ. de Barz. ſupra n. 23. Gratia. & Ricci ſupra.

2556 3. Lim. vt conſtito iudici debitum ſubeſſe, ex officio de quantitate informare ſe poſſit l. ſi quod ex Pamphila vbi Bar. de leg. 2. Soc. conſ. 155. n. 4. lib. 2 Plo. de in lit. iur. §. 37. n. 8. Aſſiſ. dec. Peruſ. 100. n. 4. vbi declarat, & iuramentum admittere etiam pro quantitate Maſc. ſupra. n. 13. & nemine petente a iudice poſſe deferri Alex. conſ. 53. n. 5. lib. 1. Valaſc. dec. 43. n. 19. & Ceual. Q. 7. com. contra com. n. 18. & iudicem ſic expedire cognoſcentem illud deferre Gail. ſupra Facchi. contro. iur. lib 1. cap. 16.

4. Lim. ſat eſſe peti ante cauſæ concluſionem, & in cauſa appellationis Gail. obſ. 108. n. 3. 9. lib. 1. Farin. d. par. 2. n. 1268. poſt concluſionem in cauſa niſi ex cauſa peti poſſe, vel niſi in ſummarijs nu. ſeq.

2557 2. Non defertur in magnis glo. in d. l. admonendi. vbi Iaſ. lect. 1. n. 100. lectu. 2. n. 221. Lanfr. n. 88. Med. reg. iur. fol. 769. Caccialup. nu. 196. Rom. n. 103. Cur. n. 201. verſ. 77. Alex. conſ. 39. n. 10. lib. 5. 180. n. 6. lib. 6. Soc. reg. 204. n. 21. Rim. Iun. conſ. 39. n. 36. Maran. par. 6. actu. 9. n. 7. de communi Maſc. concl. 957. n. 30. & magna vel parua dicitur iudicis arbitrio ex communi, & Maran. par. 6. act. 9. n. 6. Maſc. Q. 9. n. 38. Gail 94. n. 8. lib. 2. Lanc. de Prætor. par. 1. rubr. de iuram. fol. 262. n. 5. Surd. deciſ. 326. n. 94. vbi idem ſi plus quam ſemiplenè probatum ſit ex communi. Seraphi. ſupra n. 11. & 112. Marſ. ſing. 27. & 635. Rota Bonon. dec. 15. n 3. 104. n. 39. Manti. dec. 6. n. 11. & 25. Macerat reſol. 60. caſ. 32. lib. 2. magnam eſſe probari debere ſubdens, & Alex. conſ. 66. lib 1. 76. n. 6. lib. 6. & Cur. Iun. in d. l. admonendi n. 68. & Meno. d. caſ. 464 n. 4. Grat. conſ. 110. n. 22. vbi ſecundum qualitatem perſonarum lib. 2. Bero. conſ. 95. n. 7. lib. 3. arbitrio iudicis Soc. Iun. conſ. 82. n. 29. lib. 4. Peregr. conſ. 100. n. 14. lib. 2. Affl. dec. 375. n. 10. Gratia. deciſ. 36. in addit. Ricci. collect. deciſ. 380. Lepid. dec. Luc. 107. verſ. ex alio Gratia. diſcept. 262. n. 35. Ferret. conſ. 194. n. 2. 363. n. 2. ex communi. iudicis arbitrio nu. ſeq. Seraphin. priuil. iuram. 31. n. 94. & dici magnam vel paruam ſecundum conditionem perſonarum Maran. ſupra n. 8. Alba. conſ. 741. n. 3. & ſeq. 182. n. 19. de communi Surd. conſ. 12. n. 12. vbi conſiderata qualitate perſonarum, & caſtri cauſa magna dicitur in c. generali. n. 44. 47. ſi de feud. fue. contro. inter. dom. & agna. Aſi. in prax. c. 6. n. 20. & cauſa ciuilis infamiam irrogans Abb. in c. 2. n. 9. de procura. Bal. in c. veniens. 1. n. 7. Dec. n. 39. de teſti. Iaſ. d. l. admonendi 2. lect. n. 228. Aſi. in prax. c. 6. n. 27. & beneficialis Soc. reg. 204. n. 33. 71. Soc. de citat. art. 5. n. 58. Aſi. ſupra n. 28. & ſtatus n. 29. & legitimationis Iaſ. in d. l. admonēdi. n. 104. 2. lect. n. 230. & cauſæ criminales etiam ciuiliter motæ Meno. d. caſ. 464. n. 1. & dicit Natt. conſ. 32. n. 21. inter ruſticos cauſam 50. magnam eſſe, & 53. n. 11. ſcutorum 8. eſſe magnam in habente. 50. tantum ſed arbitrio iudicis eſſe Soc. conſ. 155. lib 2. Sali. in l. in bonæ fidei. n. 28. C. de reb. cred. Rim. conſ. 433. n. 14. Aſin. ſupra n. 34. & Meno. de arb. caſ. 72. Farin. in fragm. par. 2. n. 1235.

2558 1. Lim. non procedere in caſu 3. ampliationis, & ſi contra partem aliqua extet præſumptio Crau. conſ. 198. n. 10. Maſc. ſupra. n. 32 vel ſit pluſquam ſemiplenè probatum Marſ. ſing. 27. Iaſ. d. 2. lect. n. 231. Fari. ſupra n. 1239. Ricci. d. collect. 1984. Alex. conſ. 122. n. 7. lib. 2. Crau. ſupra Maſc. concl. 1147. n. 26. Aſſiſ. dec. Peruſ. 100. Manci. d art. 6. n. 8. & quando pluſquam ſemiplenè probatum fuiſſet Alba. conſ. 313. idem dicens ſi plures extent coniecturæ, & quando de ſubſtantia conſtet. 523. n. 10. 528. n. 11. ſed cauſam poſseſsorij cuiuſque valoris magnam non dici. conſ. 778. n. 4. 5. vbi etiam in hac & ſummarijs ſemiplenam ſine iuramento ſufficere, & pluſquam ſemiplenè dicitur probatũ, ſi duorum teſtium ſit vnus ſolus integer cum coniecturis

cturis Boer. dec. 85. n. 4. Affis. dec. Perus. 100. n. 7. vel si cum teste alter de auditu concurrat Ias. in d. l admonendi n. 105. vel si testis de facto proprio deponat, & adminicula concurrant Rot. dec. 413. n. 10. par. 1. recentis. & 249. par. 2. vbi etiam factũ commune proprium dicit. 762. n. 4. par. 1. sed testis de auditu vel inhabilis non operatur vt plusquam semiplenè probatum dici possit Benin. decis. 67. n. 5. Viui. decis. 157. n. 3. in facto proprio testi credi si adminicula concurrant. Rota. dec. 521. in fi par. 1. diuers. plusquam semiplenè probatum dicit si testis de facto proprio deponat Viu. dec. 539. non probare ex communi sine adminiculis tradit vide infra. vers. 171. Rot. Bono. dec. 104. n. 33. per fund. &, Gips vbi tunc deferri. vbi alias non daretur, & ob personæ qualitatem, & verisimilitudinem Gomez. dec. 5. lib. 2.

2559 2. Lim. non procedere nisi magnam esse causam asserens probet Lanfr. in d. l. admonendi. n. 88. concl. 35. Masc. supra n. 36 Alex. cons. 76. n. 6. lib. 6. Cur. Iun. in d. l. admonendi n. 68. Lepid. dec. Luc. 71. Lanfr. d. n. 88. & est iudicis arbitrio inspecta qualitate personæ iurantis Farin. d. par. 2. n. 1238.

3. Lim. si de possessione ageretur Plot. de in lit. iur. §. 49. n. 12. momentanea tamen n. 1240. nisi esset plusquam semiplenè probatum quia tunc datur, & si magni præiudicij sit.

2560 4. Lim. non procedere in incidenti Bar. in d. l. admonendi. n. 55. 56. Masc. supra n. 37. Scrad. de feud. par. 2. par. 9. sect. 13. n. 48. nisi causa grauis sit Fari. d. par. 2. n. 1242. dari tamen ad declarandam obscuritatem fundamenti intentionem adiuuantis.

5. Lim. quando trium testium alter ab aduersario subtractus fuit Boer. dec. 85. n. 4.

6. Lim. quãdo iurans nõ esset honesta persona Ceph. cons. 141. n. 20. Farin. in fragmen. par. 2. n. 1228. mendax, & periurus esset n. 1141.

2561 3. Non defertur instructo & ignoranti veritatem facti l. Marcellus. §. quia verum rer. amota. Rim. Iun. cons. 39. n. 37. Becci. cons. 47. n. 21. & seq. Surd. cons. 449. n. 2. Ricci. collect. decis. 2169.

2562 4. Non defertur si plures testes haberi potuerint, & vnus tantum examinatus fuerit Bar. in d. l. admonendi. n. 37. Franc. Curt. n. 153. aliàs 192. fall. 4. & 217. Lanfr. n. 75. Rim. Iun. cons. 39. n. 39. Rol. cons. 50. n. 24. lib. 2. Surd. decis. 326. n. 92. & 93. Seraphi. priuil. iuram. 33. n. 29. 30. Mars. sing. 461. Bero. cons. 95. n. 7. lib. 3. Purp. in d. l. admonendi. n. 256. Natt. cons. 666. n. 9. Add. ad Rot. Bonon. decis. 104. in nouissim. Manci. d. art. 6. n. 76. post Bal. in c. fi. n. 26. & seq. de iur. iur. Soc. reg. 204. n. 28. & 51. Affis. dec. Luc. 42. n. 29. & seq. Surd. cons. 168. n. 36.

2563 5. Non defertur in probanda qualitate seu legitimatione personæ puta mandati l. non solum. §. qui alieno. de procur. Soc. reg. 204. n. 6. Cur. in d. l. admonendi n. 138. aliàs. 209. fall. 15. Rim. Iun. supra n. 40. Caccialup. in d. l. admonendi n. 138. & ad solutionem recipiendam Lanc. supra vers. 24. & 25. Seraphi. d. priuil. 33. n. 81. Manci. de iuram. par. 2. art. 6. n. 33. Ias. in d. l. admonendi 2. lect. n. 244. secus probans in reuocatione mandati vide infra. vers. 157. Lanfr. in d. l. admonendi. n. 66. vbi idem de tutore, & curatore secus in reuocatione procuratoris n. 92.

2564 6. Non defertur nisi testis omni exceptione maior existat, modicus enim testis defectus illud impedit Bar. in d. l. admonendi n. 31. Bal. Ang. & Alberi. Rom. n. 62. & 84. Ias. n. 178. Rip. n. 176 Lanfr. n. 60. & 61. Natt. cons. 196. n. 9. de communi Cato. Soc. in d. l. admonendi n. 70. Caecialup. n. 92. Cur. n. 194. Rim. Iun. cons. 39. n. 41. Maran. d. par. 6. actu. 9. n. 9. 10. de communi Masc. concl. 957. n. 9. 10. vbi exemplificat. vide infra vers. 51. Rol. cons. 50. n. 17. vbi hoc probari debere lib. 2. & n. seq. Franc. Marc. dec. 753. n. 11. par. 2. Ceph. cons. 227. n. 62. vbi non debere probari Seraphi. d. priuil. 33. n. 41. & 80. ex magis communi probari debere Natt. cons. 53. n. 8. 196. n. 9. Ricci. collect. decis. 380. vbi de teste consanguineo, & 2169. Mago. dec. Flo. 12. n. 12. intelligens parte opponente Viui. communi opi. verbo. testis vnicus. n. 10. vbi etiam quando testis non faciat plenam probationem, & idem si iurans non sit omni exceptione maior. Rim. Iun. cons. 39. n. 41. Manci. d. art. 6 n. 44. & de teste n. 58. vbi plura contra testem obiecta Natta. cons. 279. n. 5. vbi quando testis haberet præsumptionem contra se Lepid. dec. Luc. 26 n. 9. 107. vers. quinimo. Farin. Q. 54. n. 81. 88. Viui. dec. 381. vbi quando constaret ex actis aliquem pati defectum, & iudicem supplere si allegetur saltem post conclusum in causa Rota Auen. dec. 105. n. 3. Fari in fragm. par. 2. n. 1248. vbi quando non repellitur a testificando vbi infert non deferri infami periuro, peieraturo, pauperi, Iudęo, minori, mulieri.

2565 1. Lim. non procedere quando arbiter vt testis deponeret de gestis coram se Mattes. sing. 197. n. 2.

2566 2. Lim. quando duo testes non essent omni exceptione maiores Seraphi. supra n. 48.

3. Lim. non procedere quando pars non opponeret, tacens enim in iudicio consentire non videtur. Mago. d. dec. 12. n. 13. 14.

2567 7. Non defertur in causa criminali etiam pecuniaria glo. in l. 3. §. 1. de iur. iur. Soc. reg. 204. n. 12. 13. idem dicens in ciuili, & criminali infamiam irrogantibus Cur. in d. l. admonendi. n. 214. quia requiritur perspicua probatio n. 237. de cõmuni Ias. n. 224. Cato Sac. n. 71. & 92. de communi omnium Ptolome. n. 29. etiam ciuiliter mota Affl. dec. 36. vers octauus Cla. in prax. §. fi. Q. 63. & Masc. supra n. 38. de communi Lanc. d. n. 5. & in pœna fisco applicanda Cotta. verbo. pœnam Surd. dec. 18. n. 13. de communi Seraphi. d. priuil. 33. n. 101. & seq. Rot. Bonon. dec. 104. n. 39. in nouissim vbi Add Pereg. de iur. fisci lib 7. tit. 3. n. 46 de communi Marsil. in l. maritus, n. 12. si criminaliter agatur de quæstio. de magis communi in actore, & 17. & de communi Dec. cons. 37. in fi. & Ceual. communi opi. Q. 300. vbi tamen receptissimum dicit deferri si pœna pecuniaria sit de communi Ias. supra n. 225. & Lanfr. n. 85. contra communem, & Matte. communi opi. verbo. iuramẽtum, Soarez. cõmuni opi. lit. I. n. 308. & seq. & Farin. Q. cri. 16. n. 43. Manci. d. art. 6. n. 11. Alba. cõs. 741. n. 3. & seq. Meno. de arbitr. cas 464. n. 1. & seq. Masc. de prob. Q. 9. n. 31. etiam si ciuiliter mota sit Meno. supra n. 6. Surd. cons. 425. n. 55.

vbi

vbi si pœna sit magna pecuniaria de magis communi fragmen par.2.n.1209. etiam si ciuiliter intentata esset si sit magni præiudicij n.1223.& seq.

2568 1.Lim. non procedere quando de pœna parti applicanda ageretur, tunc enim ciuilis censetur, & ex plusquam semiplena probatione,iuramentum suppletorium datur Caccia lup. in d.l.admonendi. n.146. intelligens si causa famosa non sit de communi.Ias.n.276.& Ceph.cõs.141.n.20.21.& Viui. communi opi.941.n.2. & Lanc.d.n.5.si causa leuis sit. Ias.supra n.226.& Boer.dec.86. & Seraphi.supra.de magis communi. Alex. cons.66. n.1. etiam si detur fisco pars pœnæ lib.1. Matte. supra,licet ab Alex.dissentiat Soarez supra. & si pecuniaria esset Ricci. collect. decis.380.& 1984. intelligens infamia cessante Mars.supra n.16. Facchi. contro.iur. lib.1. cap.15. Cancer. var.resol.par.2.c.8.n.15.& seq. intelligens si cesset infamia ex pœna ex Seraphi. priu.33.n.100. & alijs si agatur de parua fisco applicanda Fari.supra n.1222.& seq.

2569 2.Lim. nam reo datur iuramentum purgationis quod si recuset, pro confesso censebitur.de communi Masc.supra, & reo dari si de pecuniaria pœna agatur de communi Villalo.commun.opi.lit.I. n.154.& si sit bonæ qualitatis Ang. in d.l.in bonæ fidei. n.4.de communiori Alex.cons.66.n.1. lib.1. & Ias.in d.l.admonẽdi.2.lect.n.231.& 225.Meno. d.cas.464.n.10.11.

2570 3.Lim.non procedere quando fuisset plusquam semiplenè probatum de communi Cur.in d.l.admonendi.n.63.versic. postremò.Ceph.cons.141.n.20. quod tamen Cla.§.fi.Q.63.vers.scias autem in praxi se non admissurum ait vt refert de communi testans Masc.supra n.34.Seraph.supra. Tholos. dec. 244.Boer.dec.85.& 86.n.3.Rom.in d.l.admonendi.n.104.Ias.in l.ait prætor.n.21.ad fin.de iur.iur. Ias.cons.129.vers. quarto.lib.1. Alex.cons.76. n.7. lib.6. Meno. d. cas.464. n.7.8. Ias.in d.l.admonendi. n..... Farin. in fragm. par.2.n.1212. si iurans honesta persona sit n.1228.

Contrariam opinionem communem testatur Soc. cons.138.n.7.lib.2.& Matte.com opi.verbo. iuramentum Soc. cons.155. n.6.7. lib.2.136. nu.5.6. lib. 1.

Sublim. quando ageretur de pœna corporali Ias.d. n.21.ad fi.Mars.in l.maritus.n.17.de quæst.Farin. supra n.1221. vel si curans non sit honesta persona n.1228.

2571 4.Lim. non procedere in re leui Seraphi.supra n.109. Viui,communi opi.verbo.testis vnicus de visu, etsi non agatur de infamia, sed ad emendam Aufr. ad Tholos. decis. 244. Farin. d. par.2. n. 1226.

5.Lim. delicto in officio commisso Tiraq. de pœn. temp. caus.58.n.7.

6.Lim.si de pœna incidenter agatur Ceph.cons.141. Farin. supra n.1223.

7.Lim. vel potius secus dicas in voluntario Boer. dec.86.

Sublim.d.limitationes non procedere vbi non constat de corpore delicti Hercul.de negati,n.255. Farin. supra n.1229.

2572 8.Non defertur hæredi non informato Bal. in l.2. in princip. de cond. indeb. Ruin.cons.69.n.4. lib.4. Natt cons.279. n.2. Becci. cons.47.n.16.& seq.Masc.concl.957.n.63.Surd.cons.24.n.15.vide infra versic.49.Ricci.collect.decis.2169. Mandos. ad Rom.cons.290. in verbo.notitiam tenuit Rot. in Roman.administrationis tutelæ 2. Decembris. 1580.coram Sanctissimo Paris.cõs.75. n.37.lib.1. Gratia.discep.537.n.9.vbi in omni iuramento nec alij non informato licet semiplenè probasset Affl. dec.36. vers. sextus. nisi scire præsumatur vt filius cum patre habitans Ond.cons.80.n.59.lib.2. Alba. cons.741. n.14. 521. n.9. nec filio de gestis à patre absente eo. Alex.cons.39 n.9.lib.5.Natt.cons.202. n.15.279.n.2. Maran.de ord.iud. par.6. act.9.n.5. Fulg. cons.189. col. fin. Rol. cons.82. n.25. lib.2. Surd. cons. 147. n.14. vbi in non informato post Alex. cons.39.nu.9.lib.5. Giouagn. cons.37.n.34. lib. 1.

2573 1.Lim.non procedere quando ex statuto alicui iurandi facultas competit, tunc enim ad hæredes transit etiam si de eis in statuto mentio facta non sit si de necessario iuramento agatur; licet in voluntario quod à parte parti defertur secus sit Rom. cons.190.n.5. Ias.in l.si quando.n.52.& seq.C.vnde vi.de cõmuni. Mandos.ad Roman.supra, & Becci. cons.47.n.19.

2574 2.Lim.nõ procedere in hęrede informato facti qui si certo sciat iurare poterit Bar. in l. admonendi. n.57.versic. his præmissis.de iur.iur.Fulgos. inter Imol.cons.147.n.3. Bal.in c.1. in princip. si de inuest.inter domi.& vasal.li.oriat. Ias. in penult.§. hoc iudicium n.7. ne quis eum qui in ius vocat, & in l.in actione n.45. C. de in lit.iur. Alex. cons.71. n.13.lib.3.Cotta.in memorab.versic.iurandi facultas Afflict.dec.169.n.8.Becci.cons.47.n.19.& seq. de communi Mascard.concl.957.n.64.ac verisimiliter informato dari Anch.Q.55.n.8.lib.1.Meno. de arbitr.cas.190.n.9.Viui.dec.445.n.11.481.

2575 3.Lim. non procedere in filio cui iuramentum de gestis à patre defuncto præstari debet Bal. in c.1.§.si quis se,& §.final. si de inuestit. inter domi. & vasallis oriat. Soc. cons.89. col. fin. versic. sed ad hoc.lib.3. loquens in quolibet hærede. 264. col. 5.ad finem.versic. confirmatur lib.2. de communi lib.2.de communi Masc.supra n.64.

2576 1.Sublim.2.& 3.lim. non procedere nisi hęres, & filius cum defuncto morarentur,vel eius negocia gererẽt, licet filius& coniunctus præsumatur scire facta coniuncti,& propterea ex coniunctione iuramentum deferri possit Anch. cons. 170. n.5. Soc. cons.264.n.9.lib.2. Purp.in d.l.admonendi.n.204. Plot.de in litem. iuran. §.29. n.4. Crau. cons.287. col.final.versic.postremò. Becci. cons.48. n.21.22. 23.subdens filij cum patre cohabitationem præsumi nisi separatio probetur, & si filius facto inter fuisse dicat ei credetur num.seq. latè Ond.cons.80. n.59.lib.2.secus dicens si absuisset,& ita Rot. Rom tenuisse.n.60. & informatum esse requiri quamuis coniunctus informatus præsumatur Gratia.discep. 144.n.48. Rot. ita tenuisse probans Rol. cons.52. n.11.& seq. lib.1. Meno.d.n.9.

2577 2. Sublim. non iurare quando amissi instrumenti tenor iuramento probari debet Crau. cons.

consf.157. n.17. Surd. conf. 109. n.18.
4. Lim. quando defunctus iurare paratus fuisset, & mandatum fecisset ad iurandum Minf. cent.1. obs. 13. vbi ita iudicatum.

2578 9. Non defertur si lex requirat exactissimas, plenissimas, liquidas, dilucidas, manifestas, veras, plenas, vel legitimas probationes glo. & Docto. in l. fin. quod met. caus. Soc. reg. 204. fall. 1. Cur. in d. l. admonendi. nu. 222. & 223. fall. 30. & 31. secus in euidenti, & liquida dicens. Caccialup. n. 136. Ias. n. 281. ex communi Masc. concl. 957. n. 44. Lanc. supra. versic. 9. Aluis. de Albert. sing. 62. de communi Viui. communi opi. verbo iuramento necessario Add. ad Rot. Bono. 104. in nouiss. Alex. consf. 119. n. 9. lib. 2. 59. in fi. lib. 7.

2582 11. Non defertur si probatio in conditione posita sit, puta si probauerit, quia iuramentum non est propriè probatio l. sed & si possessori. §. fin. de iur. iur. Bar. in l. ait prætor. §. si iudex ad fin. iud. sol. Gozad. consf. 2. n. 22. Soc. reg. 204. n. 3. vbi in testamento, & statuto, & n. 4. fall. 4. inquit absolutionem in sententia si probatum est, non censeri factam absolutionem defectu probationum de communi Plot. de in lit. iur. § 2 n. 34 vbi lim. Cur supra n. 230. & seq. vbi intelligit si agatur de extraneis ab actu conditionem facientibus Cato Sac in d. l. admondi n. 92. Caccialup. n. 142. Ias n. 240 Lanfr. n. 77. Boer dec. 85. n. 2. Masc. supra. n. 45. & Q. 9. n. 45. vbi lim. Lanc. supra versic. 38. Cotta in verbo. sententia lata sub conditione Soc. supra n. 4. Seraphi. d priuil. 33. n. 131. & seq. vbi declarat. Natt. consf. 279. n. 4. Franc. Marc. dec. 418. n. 5. par. 1. Goz. consf. 2. n. 22 Ripa in l. ait prætor. §. si index. n. 22. de re iud. Natta. consf. 29. n. 3. 279. n. 4. Mago. dec. Luc. 27. n. 14 15. negantes etiam præsumptiones, & coniecturas admitti Franc. Marc. dec. 418. n. 5. vers. & vbi par. 1. Manci. d. art. 6. n. 26. sed iuramentum dari si bonæ extent præsumptiones Roma. supra n. 89.

2583 12. Non defertur lapso termino præfixo ad probandum per omne genus probationum quia iuramentum species probationis est Soc. reg. 204. fall. 5 & 80. nisi ad purgationem vt ibi, nec si datus terminus esset ad probandum, & probatum habendum Cur. in d. l. admonendi n. 236. fall. 41 Masc. supra n. 51. Lanc. de Prato. par. 1. rubr. de iuram. n. 2. in fine fol. 260. & versic. 54 fol. 266. Crau. consf. 196. n. 1. 207 n. 6. de communi Cag. in l. 2. n. 268. C. de pact. inter emp. & vend. Manci. d art. 6. n. 36. dubitatiuè tamen Bero. consf. 19. n. 14. lib. 3. Feli. in rubr. de probat. n. 3. nec coniecturas sufficere si tamen possit iure probari, Lanfr. in d. l. admonendi nu. 83.

2584 13. Non defertur procuratori pro solutione recipienda, quia non admittitur cum cautione derato, sed plenè docere debet mandatum sibi datum Bal. in l. non solum. §. qui in alieno. n. 3. de procur. Soc. d. reg. 204. n. 7. ex §. eos. authent. de collat. & per procuratorem non præstari Cur. Iun. in l. admonendi n. 69. de iure iuran.

2585 1. Amp. etiam si quis agat vt procurator in rem suam pro solutione Bal. in d. §. qui in alieno. n. 3. Soc. supra fall. 8. Lancelot. supra. versic. 24. & 25. Cato. Sac. in d. l. admonendi. n. 98. fal. 3. Manci. d. art. 6. n. 91. Roma. in d. l. admonendi n. 75. Ias. 2. lect. n. 242.

2586 2. Amp. etiam si cessionarius solutionem recipere vellet Bal. d. n. 1. Soc. d. reg. 204. n. 9. Caccialup. in d. l. admonendi n. 160. fall. 32. Lanc. supra Ias. d. 2. lect. n. 244.

2587 14. Non defertur iudici exequi volenti l. prohibitum C. de iur. fisc. lib. 10. Bal. d. n. 3. Soc. d. reg. 204. fall. 14. Lanc. supra versic. 26. Ias. d. n. 244.

2588 15. Non defertur executori vltimæ voluntatis Bal. d. nu. 3. Soc. reg. 204. fall. 34. Lanc. supra versic. 27.

2589 16. Non defertur super statu personæ putanum filius sit legitimus Bal. in l. in bonæ fidei. n. 1. C. de reb. cred. Soc. reg. 104. fall. 11. Masc. concl. 957. n. 43. Ias. in d. l. admonendi n. 230. Lanc. supra sol. 264. versic. 6. Marf. in d. l. maritus. n. 12. in fi. Grat. consf. 38. n. 29. lib. 2. Manci. d. art. 6. n. 14. Lanfr. in d. l. admonendi. n. 82.

2590 1. Lim. non procedere si plusquam semiplenè probatum fuisset Goz. consf. 11. n. 18. Seraphi. d. priuil. 33. n. 112.

2591 17. Non defertur in causa syndicatus Ang. in l. 1. C. vbi de ratiocin. agi oport. Soc. reg. 204. fall. 14. Curt. in d. l. admonendi n. 206. dubitat prout, & Masc. supra n. 18. Caccialup. in d. l. admonendi intelligit Ang. si pro officiali præsumptio aliqua militet, alioquin secus Lanc. supra versic. 59. de communi latè Seraphi d. priuileg. 33. n. 60. & seq. Plot. de in lit. iur. §. 30. Masc. concl. 457. n. 28. Manci. d. art. 6. n. 35. Lanfr. in d. l. admonendi n. 64. Farin. d par. 2. n. 1213.

2592 18. Non defertur in causa vsuraria si criminaliter agatur ad pœnam statuti, alioquin secus Soc. reg. 204. fall. 15. nec in famosa etiam non criminali. fall. 17. Masc. concl. 957. n. 43. Ias. supra n. 279. Lanc. supra versic. 5. & vsurario non deferri Seac. de iud. ciu. lib. 2. cap. 9. n. 466. Add. ad Rot. Bono. dec. 104. in nouiss. Carf. sing. 273. n. 2. etiam si testis etiam fœnerator esset n. 3. nisi ciuiliter agatur Manti. de contract. lib. 8. tit. 19. n. 29. Seraphi. priu. iura 33. n. 218. Manci. d art. 6. n. 15. Add. ad Affl. dec. 36 vers. tertius. Ias. supra n. 228. Lanfr. n. 87. secus probans in eis restituendis, & vsurario non deferri Gomez. dec. 26. lib. 2.

2593 1. Lim. non procedere quando in contrarium extaret præsumptio, vel plusquam semiplenè probatum esset, vel nisi iurans notabilis persona esset, vel nisi de repetitione vsurarum ageretur Crau. consf. 73. n. 24 Seraphi. d. priuileg. 33. n. 128. Farin. in fragm. par. 2. n. 1212. vel de earum repetitione ageretur.

2594 19 Non defertur quando ingratitudo probari debet l fin. C. de secund. nup. Soc. reg. 204. fall. 16. Cur. in d. l. admonēdi n. 136. Ias. n. 234. & seq Lanc. supra versic. 18. fol. 254. Surd. consf. 34. n. 78. Seraphin. d. priuileg. 33. n. 86. Manci. d. art. 6. n. 36. post Roma. in d. l. admonendi n. 73. Ripa. in l. fin. n. 159. C. de reuo. don Cotta. verbo. ingratitudo.

2595 20. Non defertur vbi de dolo agitur glo. in l. 3. §. 1. de minor. Soc. reg. 204. fal. 18. Cur. in d. l. admonendi, nu. 213. qui dolus aduersario obijcitur

Ptholom.

Ptholom. n.48 Caccialup n.157. Masc. concl. 957. n.24 Lanc. supra versic. 31. verissimam probat Seraphi. d. priuileg. 33. n.97 Natt. cons. 196 n.11. post Bal. cons. 409. in fine lib. 5. Gratia discep. 998. n.9. Manci. d. art. 6. n.19. Rip. in l. fi. n.192. C. de reuoc. donat. Cott. in verbo. dolus quotiescumque. Ias in d. l. admonendi 2. lect. n.245. Lanfran. n.71. Fari. d par. 2. n.1214.

2596 21. Nõ defertur excommunicationis exceptione opposita quia in vim dilatoriæ non defertur, probationes enim aptissimas exigit cap. qui verbo. aptissimis documẽtis. de except in 6. Soc. reg. 204. fall. 19. Cur. in d. l. admonendi. n.224. fal. 32. Ias. n.284 Lanc. supra versic. 16. Seraphi. d. priuil. 33. n.180. Roma. sing. 190. Manci. d. art. 6. n.37. Fari. d. par. 2. n.1215.

2597 22. Non defertur vbi an filius sit spurius discutitur quia quodammodo famosa causa dicitur Soc. reg. 204. n.20 Lancelot. supra versic. 6 fol. 263.

2598 23. Non defertur vbi pœna ex contractu petitur, quia liquido probari debet Bal. in l. 1. col. 2. oppo. 3. C. de his quæ pœn. nomi. Soc. reg. 204. n.22. Cotta. in memo. verbo. penam nec si ex contrauentione testamenti Gul. de Bened. in cap. Rainutius. vers. si absque liberis. 2. in tract. leg. & fideic. n.224. 225. & in pœnalibus cessare Manci. d. art. 6. n.11. Lanfr. supra n.84.

2599 1. Lim. non procedere quando fuisset plusquam semiplenè probatum Ceph. cons. 227. n.53.

2600 24. Non defertur vbi interesse debetur quia ratione lucri plenè probari debet Soc d. reg. 204. nu. 23. etiam singulare Cur. in d. l singulare. n.216. Lanc. supra versic. 40. de singulari Seraphi. d. priuil. 33. n.161. vide supra n.2549. Crau. cons. 401. n.9. Ias. in §. curare n.59. Inst. de actio. Barbos. in l. 2. par. 1. n.52. sol. mat. Gamma. dec. Lusit. 110. n.16. Manci. d. art. 6 n.30. Ias. in d. l. admonendi. n.111. & 2. lect. n.246. versic. 31. secus respectu communis vel conuenti Bal cons. 345. n.4. lib. 2. Lup. in l. curabit. n.117. C. de ait. emp. Surd. de ali. tit. 1. Q.45. n.47. Lanfr. in d l. admonendi. n.74.

2601 25. Non defertur in causis beneficialibus, quia graues sunt regulariter, & de præiudicio Ecclesiæ agitur Bal. in d. l. in bonæ fidei n.1. C. de reb. cred. Soc. reg. 204 n.24. Masc. supra n.43. Caccialup. in d. l. admonẽdi n.153. fall. 23. Lãfr. n.89. Lanc. supra. versic 7. fol. 263. Cur. Iun. in d. l. admonendi n.316. Marsi. in d. l maritus. n.14. Seraphi. priuil. 33. n.129. Manci d. art. 6 n.15. Bellam. dec. 479.

2602 1. Lim. non procedere quoad fructus beneficij Cur. Iun. supra Seraphi. d. priuil. 33. n.129. Fari. supra n.1237.

2. Lim. in causa spolij Gemi. cons. 147. n.4. Farin. d. n.1237.

2603 26. Non defertur in præscriptione in pœnã negligẽtiæ inducta Soc supra n.25 puta 30. annorum Cur. in d. l. admonendi n.215 Lanc. supra. versic. 23. Cotta. in verbo. præscriptio longissimi præter quã in feudalibus de cõi Seraphi. d. priu. 33 n.137. & seq. Afsl. dec. 36. vers. 10. Mãci d. art. 6. n.27. Ias. in d. l. admonẽ. li. 2. lect. n.242. Alex cõs. 173. n.10. li. 6.

2604 Contrarium tenet Rom. in d. l. admonẽdi fall. 20. n.90. Caccialup. n.141.

2605 27. Non defertur in rescissione sententiæ Soc. reg. 204. n.26. Cur. in d. l. admonendi n.208. qui intelligit si sententia iniqua sit, non si deficiant solemnitates, idem de iuramento dicens Lanc. supra versic. 20. secus dicens si appellando impugnaret, non autem restitutionem peteret nec supplicaret Cur. Iun secutus est Seraphi. d priuileg. 33. n.79. qui in iuramento idem subdit. Manci d. art. 6. n.38. Rom. in d. l admonendi n.74. Ias. n.109. declarat, & in 2. lect n.239. Lanfr. n.83.

2606 28. Nõ defertur in feudali causa nisi possessori. Soc. reg. 204. fall. 27. Masc supra n.43. Ias. in d. l. admonendi, nu.231. Lanfran n.91. Lanc. supra versic. 8. intellige. tes nisi fuerit plusquam semiplenè probatũ, tunc enim in casibus quibus non datur iuramentum ex semiplena probatione dabitur, si plusquam semiplenè probatum sit. Seraphi. d. priuileg. 33. n.125. nec si de pœna priuationis feudi agatur Scrad de feud. 2. par. 9. par. sect. 13. n.167. Masc. cõcl. 1147. n.27. Surd. cõs 135. n.37. & si lis sit inter masculũ, & fęminã datur a iudice habẽti pro se pręsũptiones, & melius informato Surd. cõs. 449. Manci. de iura. par. 2. art. 6. n.9. Rol. cons 82 n.23. lib. 2. Goz. cons. 11. n.1. & 2. & ex probatione mulieris deferri Ias. in d. l. admonendi. 2 lect. n.247. intelligo si sit Illustris, & feudum habeat Masc cõcl. 764 n.3. alioquin secus secundum Capic. quã refert Intrig. de feud. cent. 2. Q.21. n.19. sed in contrarium citat Mari. Fari. supra n.1236.

2607 29. Non defertur quando factum deducitur in iudicio quod sui natura debet esse pluribus aptum Soc. reg. 204 fall. 28. aptum censeo legi debere notum, vt ex Bar. quem citat in d. l. admonendi. n.37. licet numerum non citet.

2608 30. Non defertur in probando notorio quia pluribus testibus probari potest Soc. reg. 204. fall. 29. Cur. in d. l. admonendi. n.191 vel fama n.217. Lanc. supra versic. 60. Seraphi priuileg. iuram. 33. n.27. 28. Manci. d. art. 6. n.39 Rot. dec 19. n.3 vbi si contra se vehementem habeat præsumptionem ex facti qualitate seu notorietate Lanfr. admonendi. n.80.

2609 31. Non defertur in probanda consuetudine quia pluribus præsumitur cognita Soc. supra fall. 30. Cur. d. n.191. Caccialup n.162. fall. 34. qui limitat non procedere in antiqua; nec loci alterius Lanc. supra. versic. 61. Seraphi. d. n.27. 28. Manci. de iuram. d art. 6. n.40. Alex cons. 136. n.10. lib. 1. 273. n.10. lib. 6. post Bal in l. de quibus. n.38. in fi. de legi. Decia. cons. 51. n.14. lib. 2. Lanfr in d. l. admonendi n.80. Dec. cons. 538. n.11. Burs. cons. 360. n.66.

2610 32. Non defertur in probando cõmuni vsu, quia consuetudo censetur Soc. reg. 204. fall. 31. Lanc. supra versic. 62 Manci. supra n.41. Lanfr. supra n.79.

2611 33. Non defertur vbi factum verisimiliter venit in notitiam Soc. supra fall. 32.

2612 34 Non defertur si lex certum numerum testiũ requirat pro solemnitate formali Bal. in l. 2. n.6. C. de bon. pos. secun. tabul. in c. 1. §. item si n.9. de contro. inuest. Soc. reg 204. fall. 33 & 71. Cur. in d. l. admonendi n.188. Ptholom. n.31. & 48. Ias. n.246. Caccialup. n.150. Boer. dec. 85. n.1. Masc. cõcl. 957. n.19.

n.19. Lanc. supra. versic. 34. Iacob. de Franch. in §. item si n.26. si de in vest. feud. contro. Surd. cons. 147 n.4.5. Seraph. d. priuil. iuram. 33. n. 14. Manci. d. art. 6. n. 23. Surd. cons. 129. nu. 46. vbi quando esset de substantia vt 7. in testamento ex magis cōi. n. 44. Ias in d. l. admonendi. 2. lect. n. 246. Surd. cōs. 129. n. 46. 147. n. 5. Lanfran. in d. l. admonend. nu. 62. nisi esset plusquam semiplenè probatum Boer. supra n. 3.

2613 35. Non defertur in causa monachali, quia per monachationem Deo obligatur nec istam obligationem inferior tollere potest glo. in l. 3. §. 1. vbi Docto. de iur. iur. Soc. reg. 204. fall. 35. infra versic. 102. Ias. in d. l. admonendi n. 277. Lancelot. supra. vers. 3. pag. 263. Lanfr. in d. l. admonendi n. 89. pro monachatu, tamen deferri probat non cōtra.

2614 36. Non defertur contra præsumptionem consuetudinis §. præterea quid sit inuest. in vsibu. feud. vbi Bal. n. 4. Soc. reg. 204. Fall. 36. Cur. in d. l. admonendi. n. 204. Fall. 11. Ptholom. n. 32. & 48. Caccialup. n. 137. Masc. supra n. 26. Lanci. supra. versic. 30. Caccialup. de feud. art. 5. n. 12. post Roma. in d. l. admonendi n. 76. Ias n. 245. 2. lect. Lanfr. n. 76.

2615 37. Non defertur in contractu in scriptis celebrato semiplenè probato Soc. reg. 204. fall. 37. & vbi lex scripturam requirit Thes. dec. 276. n. 3. Add. ad Rot. Bonon decis. 104. in nouissimis. vide infra n. 2714. Ias. in d. l. admonendi n. 246. vers. 27. Cur. Sen. in repet. n. 179 fall. 61. Manci. d. art 6. n. 24.

2616 38. Non tenet delatio huius iuramenti non citata parte Abb. in c. si. §. sanè. n. 8. de iur. iur. Scrad. de Feud. part. 10. sect. 11. n. 129. Soc. reg. 204. fall. 38. & sine cognitione causæ fall. 41. glos. in l. certū §. si quis absente vbi Ang. de confes. l. in bonæ fidei vbi Ang. C. de reb. cred. Alex. cons. 122. n. 13. lib. 2. vbi praxis petendi Bal. in c. 1. n. 8. de controuers. inuest. Capic. dec. 35. n. 3. Gail obs. 108. nu. 8. qui tamen in camera non seruari probat lib. 1. Masc. sup. n. 60. de communi n. 71. Lanc. supra vers. 63. & 64. Cotta verbo iuramentum in supplementum Seraph. d. priuil. 33. n. 192. & 206. Gab. de citat. concl. 1. n. 240. amp. 61. alias n. 222. vbi idem de iuramento perhorrescentiæ. Mars. in l. maritus. n. 18. de quest. nisi dato termino ad probandum & probatum habendum partes monitæ fuissent pro singulis diebus & horis. & n. 19. Manci. d. art. 6. n. 83. Thes. dec. 68. in iudiciali citationem partis requiri, secus in extraiudiciali nisi causæ cognitio requirat Alex. cōs. 122. n. 13. lib. 2. Meno. de arbitra. cas. 464. n. 26. & seq. nec de causa cognita iudici creditur. Viui. communi. opi. vers. iudex domicilij. n. 12. ad fin. ius. in d. l. admonendi n. 23. 24. Canc d. c. 8. n. 40.

2617 39. Non defertur causa de rigore commissa nō etiam de æquitate Soc. reg. 204. fall. 42. Lanc. supr. versic. 65 quem refert & secutus est Masc. d. concl. 957. in fine in omnibus his casibus Cur. Iun. in d. l. admonendi n. 274. Seraph. priuil. iuram. 33. n. 202. intelligens si rigor. in lege vel statuto scriptus sit, quia æquitas rigori non scripto præfertur Meno. de arb. cas. 190. n. 15. vbi declarat Manci. d. art. 6. n. 43. Fari. d. par. 2. n. 1217.

2618 40 Non defertur ei qui testis esse nō potest puta infami infamia facti, iudæo, vel aliàs infideli, aut non omni exceptione maiori Soc. reg. 204. fall. 43. Masc. cōcl. 957. n. 67. vbi latè exēplificat. Lanfr. dec. 283. & iuramentum petentem debere esse omni exceptione maiorem Ceph. cons. 225. n. 54. & Surd. decis. 326. n. 95. & honestam personam iurantem esse debere Franc. Marc. dec. 753. nu. 10. part. 2. Seraph. d. priuil. iur. 33. n. 14. vbi de rustico paupere, & paruæ conditionis Natta. cons. 53. nu. 11. honestam personam esse debere 196. n. 9. Ricci. collect. dec. 380. Natta. cons. 53. n. 11. Fanuc. de in lit. iuran. par. 2. memb. 1. n. 25. Manci. d. art. 6. n. 45. 1652. & seq. vbi etiam de eo qui quotannis non confitetur peccata, & si præsumptio sit contra eum Rom. cons. 481. n. 11. Olasc dec. 71. n. 3. Manci. de iurā. part. 3. art. 1. n. 3. post Rom. in d. l. admonendi n. 85. (vide supra n. 2564.) & ibi Ias. 2. lect. n. 246. vers. 36. Lepid. dec. luc. 107. Lanfr. in d. l. admonendi n. 60.

2619 41. Nō defertur vsurario Soc. reg. 204. fall. 44. Masc. supra Lanc. supr. versic. 45. Ricci. collect. dec. 2169. in fine Scauia. de iud. cui. lib. 2. c. 9. nu. 166. Add. ad Rot. Bono. dec. 104. in nouissim. Affl. dec. 36. versi tertius. Mars. in l. maritus. n. 50. de questio. Manci. d. art. 6. n. 46. & vbi testis fœnerator esset Rom. in d. l. admonendi. nu. 84 Meno. de arb. cas. 464. n. 13. nisi vsuras exercere desijsset vt ibi Ias. d. versic. 36. intellige de notorio, vel declarato à iudice Lamb. de contr. mul. glo. 12. n. 9. 10. vbi etiam quomodo vsurarius probetur.

2620 42. Non defertur stipendiario quia infamis est infamia facti Soc. reg. 204. fall. 45. Ias. in d. l. admonendi n. 114. Natt. cons. 170. n. 6. nisi Papæ, vel Imperatoris stipendiarius sit Ias. supra & in 2. lect. n. 247.

2621 1. Lim. vel potius secus dicas in stipendiario qui bellando equum perdidit & in Legato Lanc. supra n. 4.

2. Lim. in stipendiario Imperatoris vel Papæ, Ias. d. n. 114. Albe. in rub. de testi. n. 2 & 3.

3. Lim quando bellum esset licitum & ad defensum Ias. supra. 2. lect. n. 241.

2622 43. Non defertur ei qui semel iurauit falsum c. per nullius. 22. Q. 5. vbi glo. c. non potest in fine. 2. Q. 7. Soc. reg. 204. fall. 46 Masc. supra ac proinde per vim. Caccialup. in d. l. admonē. n. 154. fall. 24. Ricci. collect. dec. 2169. in fi. nisi fuisset absolutus à periurio, satis fecisset & pœnitentiam egisset ex Affl. dec. 36. n. 4. & in add. vers. quartus Ias. d. 2. lect. nu. 247. vers. 38. Lanfr. n. 83. Fari. d. par. 2. n. 1251.

2623 44. Non defertur excommunicato Bal. in cap. cum inter. n. 3. de excep. Soc. reg. 204. fall. 47. nisi ad ipsius incommodum Cur. in d. l. admonendi. nu. 229. fall. 37. Guid. Pap. sing. 855. Add. ad Rot. Bonon. decis. 104. in nouissimis Cornaz. dec. luc. 68. Ricci. collect. dec. 2169. in fine Meno. de arb. cas. 190. n. 14. Manci. de iuram. part. 2. art. 6. n. 48. nec si exceptio excommunicationis etiam dilatoriè opponatur Ias. in d. l. admonendi. 2. lect. n. 234.

2624 45. Non defertur ei qui ad iurandum facilis est nec periuro nec infami Soc. reg. 204. fallent. 48. vbi add. Cun. in d. l. admonendi n. 203. Roma. nu. 86. Fari. supra Caccialup. n. 144. & verisimiliter declarare potest Lanc. supra vers. 48. & 49. & 66. & Fari. supra

supra n.1252.& Surd.dec.326.n.05. Mantic.sing. 415.nisi periurij pœnitentiam egisset vt per eum,& non dari verisimiliter peieraturo Meno.de arb.iud. cas.192.n.3.Mars.sing.273.n.7. idē dicens peracta pœnitentia Ricci.supra sed Cacche.dec.66.ab eo citata non pretium aliquem velle deierare probat n.14. Manci. d. art.6. n.49. & quando de periurio suspectus esset n.54.& Osasc.dec.66.n.5.& Meno. de arb. cas.192. n.3.190. n.13.14.Maran.de ord. iud.par.6.act.9.n.6.Soc.reg 204.n.43.vbi de infami infamia facti,& de periuro de cōi Soc.cōs.136. n.9.li.1. & reg.204.n.46.Mars in l.maritus. n.36. & seq.de quæst.nisi obtinuisset absolutionē à periurio Affl.dec.36.dubitat Meno. d. cas.464.n.19. & seq.& suspecto de periuro, Mars.supra n.51.& si testis infamia facti laboret Ang.in l.qui iudicio n.3. de accusa.Soc.d.reg.204.n.56.Ias.in d.l.admonendi. n.172.fall.7 lect.2.Lanfr.n.81.

2625 46. Non defertur ei qui instrumenta sui culpa amisit puta si lacerauerit, vel ea offuscauerit Bal. & Castr.in l.1. C. de fid.instrum. Soc. reg.204. fal. 49 Caccialup.in d.l.admonendi,n.165. Ias. n.234. & seq. intelligens si tale instrumentum esset de natura contractus in scriptis n.238. & Lanc. supra versic.10. Seraphi. d. priuil. 33. n.198. vide infra n.2720. secus si probetur amissio,& eius tenor licet non probetur contractus Ias.supra n.238.

2626 47.Non defertur quando agitur contra debitorē qui instrumentum debiti furatus fuit, distinguēdo quod si nihil cōtra furantē continebit instrumētum,& non deferatur, alioquin deferatur cōtra furantem; contra non furantē vero nō sufficit probare furtum instrumenti eiusq; tenorē,sed testes requiruntur, sed iuramentū defertur si nulla concurrant adminicula;quibus concurrentibus plena probatio fiet. Ang. in auth. si quis in aliquo n.3. C. de eden. Soc.reg.204.fall.50.& post Ias. Lāc.supra.vers.33. furto autē cessante si instrumentū reperiatur penes debitorē [illegible] oritur præsumptio solutionis ex qua iuramētū nō defertur Bar.in l. Labeo §.1.n.4.in fi. de pact.Crau.cōs.500.n.13.vers.3.considero Ias.in d.l.admonendi. 2.lect. n.245. vbi à Q. pendere an ex sola præsumptione iuramentum deferri possit.

2627 48.Non defertur negligenti in faciendo semiplenam probationem Soc. reg.204. fall.51. vel si plures testes habere potuisset,& vnum tantum examinari fecisset Cur.in d.l.admonendi n.193.Lanc. supra versic.44.Lanfr.in d.l.admonendi.n 72.vbi quando neglexit plenè probare.

2628 49.Non defertur nō informato veritatis glo.& Bar.in l.maritus. de quæst. Soc. reg. 204. fall. 52. Masc.cōcl.757.n.61.Lāc.sup.vers.51.Surd.cōs.73. n.41.109 n.18 Guid.Pap.sing.868.Ceph.cōs.225. n.56 Surd.cons.147.n.14 actui interfuisse requirēs Seraphi.priu.iur.33.n.217. Meno. de arb.cas.190. n.5.vbi declarat vide supra vers.8. Add. ad Rot.Bono.dec.104. Surd.cons.449.n.2 Mars in d.l mariti [illegible]. Maran. d. par.6. actu.9.n.5. Eug. cons.8. n.55.Rim Iun cons.39.n.37. Manci.d art.6.n.57. Natt cons.53 n.10. Alba .cons.436.n.9.Goz.cons. 11.n.18.19.vbi verisimiliter non informato.

2629 1.Lim. in antiquis, tunc enim credulitas, & fama sufficiet Caccialup. in d. l. admonendi. nu. 252.Cato. [illegible] n.115 Masc. supra nu.65.

2630 50.Lim.non deferri pupillo sed tutori qui semiplenè probauit Cast. in l. videamus. in prin. de in lit.iur. Soc. reg. 204. fall.53. Lanc.supra. vers.67. vide infra vers. 97.

2631 51. Non defertur quando testis non esset omni exceptione maior, cui .s. nil possit opponi Soc.supra fal.54.Cur.in d.l. admonēdi,n.194.& seq. & supra. vers 6. Ceph.cons.225.n.52. de cōi Viui.vert. testis vnicus de visu,& Soarez.lit.T.n.107.Soc.cōs. 95.n.7.lib.3. subdēs probari debere de cōi Turret. cōs.20.n.9.lib.1.Lepid.dec.26.n.9.107.vers.quinimo quādo hoc probari debere subdens,& de eo loquens qui bonis cessit de cōi Fari.Q.cri.54 n.81. & 88.59.n.36.& seq. vbi de muliere affine, & fratre testibus,& de cōiūcto nisi vtriusq; partis Macerat resol.60.cas.32.li.2.de amico Grat.cōs.110.n.21. li.2.Mars.in d.l.maritus.n.6.Rim.Iun.cōs.39.n.41. Ceph.cōs.225.n.52.subdēs hoc esse probandū Balb. dec.283.Plo.de in lit.iur.§.50.Maran.d.art.9.n.4. Natta,cons.53.n.9. Ricci.collect.dec.380.in valde amico Ias.in d.l.admonēdi n.92.& in 2.lect.n.167. n.247.Lepid.dec.Luc.107.Modicus defectus in teste sufficit ne semiplenè probet Alex. cons.32. n.2. lib.1 Natta.cons.53.n.9.10.Mars.sing.197.Cotta. verbo.testis ad hoc in fine.ideo nō deferri si testis sit colonus Soc.d.reg.204.n.54.idē dicens si domesticus sit,& si sit affinis vel cōsanguineus,& Alex.cōs. 180.n.4.lib.6.de cōi Farin.d.Q.54.n.81. Lanfr.in c.quoniā contra c.8.n.55.de probat. Natt.cōs.53. n.6.nisi esset ex linea transuersali affinis Ias.in d.l. admonendi.2.lect.n.167. vel religiosus,aut laicus notæ,& probatæ fidei vt per eum,vel nisi omissa esset oppositio ante processum publicatum n.170.

Nec si testis adulterio maculatus esset Rol.cons.74. n.33.lib.1.

Vel tabernarius seu hospitator Crau. cons.163.n.2. Rol.cons.34.n.5.lib.2.

Vel variasset ab his quæ prius in iudicio dixerat Soc. reg.204.n.57.Gab.concl.cri.29.n.25.

Vel testis nō sit legitimè examinatus Soc.supra n.58.

Vel testimonium mulieris adsit Cepol. cons. cri.32. n.2. Dec.in l.fœminæ.n.35.de reg.iur.

Contrarium probat Tiraq.de legi.connub. in nouam legem.n.74.

Vel testes debent esse rogati Ias. in d.l.admonendi. n.109.ad fin.de iur.iur.& 2.lect. n.246.

1.Lim.d.vers.51.seu sublim. in iudice,& arbitro qui deponere non possunt in causa in qua iudicarunt,& eorum depositio non probat semiplenè, attamen defertur hoc iuramentum Mars.sing.197 n.2.

2632 52.Non defertur quādo testis est fœnerator vel spurius Soc.supra fall.55.Curt.supra n.202.Caccialup.in d.l.admonendi n.155.fall.25. & n.156. vel cōsanguineus Ricci.supra post Roma.in d l.admonēdi.n.84.de spurio.Rui.cōs.36 n.6.li.4.Mars.sing. 273. Natt.in l.hac cōsultissima. §.ex imperfecto n. 76.C.de testa.licet dissētiat Meno.d cas.464.n.16.

2633 53.Nō defertur quando testis Infamis est infamia facti quia nō est integer homo l.Cassius.de senator.Soc.reg.204.fall.56.Māci.de iura.par.7.n.4.5. vbi de aliter etiam infami Plo.§.50.n.2.Burs.cons. 119.n.13.Lanfr.in d.l.admonendi.n.60.

2634 54.Non defertur quando testis a primo dicto variauit Soc.reg.204.fall.57.Lanc.supra vers.68.

Natt.conſ.279.n.6.vbi etiam ſi varietas ſit in circumſtantijs ſi teſtes ſint ſuſpecti.

2635 55. Non defertur ſi teſtis non fuiſſet legitimè examinatus puta à notario non à iudice Bal.in cap. ſacramentũ de conſuetud.recti feud.Soc.ſupra fall. 58 latè Cur in d.l admonẽdi n.248.254.258.274. Caccialup.n.93. Maſc. concl.957.n.11.vbi etiam ſi poſt examen iuraſſet,& quomodocumque probationi teſtis detrahatur Lanc. ſupra verſ.69. Lepid. d.verſic.quinimo quando.

2636 56. Non defertur ſi teſtis interrogatus ſui dicti rationem nõ reddat Bal.in d.cap.ſacramentũ Soc. ſupra fall.59.Caccialup.in l.admonẽdi.n.99.alias.142.Cur.n.266.Roma.n.78.etiam non interrogatus n.82. Iaſ. 2.lect. n.172. lim.4. Alex. conſ.136. n.10.lib.1. Ptholome. n.38. Cat. Sac.n.68.& 69. Maſc.ſupra.n.14.etiam ſi plures eſſent n.15.Natt. conſ.53. n.10. vbi etiam factum plenè probare teneri.Seraphi.priuil.33.n.210.Manci.infra citãdus Dec.in l.1.n.10.ſi cert.pet.Natt.cõſ.53.n.10.Cotta. verbo teſtis facit ſemiplenam nec ſat eſt quod deponat iudicio rationis vel intellectus Iaſ.in d.l.admonendi.2.lect.n.246.verſ.31.Lanfr.n.58.

2637 Contrariũ ſi nõ fuiſſet interrogatus tenet Seraphi d.priu.33.n.210.intellige in his quæ ſenſu corporis percipiuntur; ſecus ſi intellectu. Caſſado.dec. 3.n.7.de prob. Manci.d. art.6 n 97.

2638 57. Nõ defertur ſi contra partem aduerſam ac teſtem contra me productũ proteſtor me velle contra eius perſonã opponere; & poſtea ille teſtis pro me deponat colluſio enim præſumetur, etiã ſi teſtis nobilis eſſet. cap. præſertim de teſti. Soc.reg.204. fall.60. Lanc.ſupra verſic.50. Rom.ſing.687.alias. 701.incip.teſtibus aduerſum me Seraphi. d. priuil. 33.n.208 vbi ratio Manci. d. art.6. n.101. & ſeq. qui tamen diſſentit, cum fuerit ab vtraque parte approbatus Lanfr. in c.quoniam contra c.8.n.44. de probat Iaſ in d.2.lect.n.147.verſ.39.

2639 58.Non defertur vbi eſſet aliqua præſumptio contra ſemiplenam probationem glo. Bar.& Doc. in l.1.C.qui & aduerſ.quos Soc.ſupra fall.61.Cur.in d.l.admonendi n.250. Lanfr.n.65. contra partem vel contra teſtem poſt Roma. n.83. Goz. conſ 11. n.19.Maſc.ſupra n.23 Natta.conſ.279.n.5. Marſ. ſing.83 451.Boer.dec.94.n.7.Roma cõſ 91.n.10. Mantu.ſing.340.Manti.dec.58.n.4. Minſ. cent.1. obſ.68.n.3. Add.ad Rot.Bono. dec.104.in nouiſſi. Albert. ſing.77. Boer. dec.95.n.7.fortius ſi contra ſemiplenam ſemiplena adeſſet Ricci. ſupra Lepid. dec.Luc.107 verſ.ex alio Natt conſ.196 n.9.199. n.14.latè Meno. de præſ.lib.1.Q.83. vbi declarat, vel ſuſpicio Benint.dec.61.n.3. Gratia.diſcep.753. in fine. Affl.dec.36.verſ.14. Surd. conſ.132. n.96. & conſ.135.n.81.95.ex communi.Manci.d art.6. n.17. Alba.conſ.182.n.20.Alex.conſ.71 n.2 lib.1. 181.n.11.lib.6 Soc.cõſ.194.in fi lib.2.Maſc.Q.9. n.19.niſi de re modica agatur.n.20.

2640 1.Lim.nam ſi præſumptio contra reum extet ei detur iuramentum purgationis de communi omnium Cur.ſupra n.367.& Maſc ſupra n.29.

2641 59.Nõ defertur ſi ſemiplena probatio nõ ſit veriſimilis, & contra eã aliquid veriſimile extet Soc. reg.204.fall.62.ſufficit autẽ ſemiplenam probationẽ non neceſſario ſed tantum probabiliter,& ſecũdum communiter accidentia concludere vt iuramentum ſuppletorium deferatur Minſ cent.4. obſ. 12. in fine nec ſufficit eſſe præſumptiuam ſed neceſſaria eſſe debet Ceph.conſ 225.n.51. Affl dec.36. caſ.1.Manci.d.art 6.n.16.Marſ.in rub.C.de prob. n.123. Iaſ in d l.admonendi.2.lect.n.220.Tiraq. in præfa.l.ſi vnquam n.39.C.de reuo don.

2642 60.Non defertur ſi cõtra ſemiplenã aliqua etiã leuiſſima præſũptio ſubſit puta teſtis de auditu glo. in l.1. C. qui & aduerſ. quos Soc.reg.204.fall.63. Cur.in d.l.admonẽdi n.205.Maran.de ord.iud.par. 6.act.9.n.9.Maſc.cõcl.957.n.23.& Q.9.in fi.Caccialup.in d.l.admonẽdi n.143. ex cõi omnium poſt Rom. fall.11. Aluiſ. de Albert.ſing.77. Ricci.coll. dec. 380. vel alia ſemiplena probatio præſumptio vel iudicium Boer. dec. 95. n.7. Roma. conſ.91. & ibi Add.vel contraria probatio Marſ.ſing.83.Cancer.d.c.8.n.29. ſed tũc reo dari purgatotium Lãfr. in d l.admonendi.n.90.

2643 61.Nõ defertur in probãdo errore notarij quia error in eo nõ præſumitur Bal.in l.Imperatores.de ſtatu homi.Soc reg.204.fall.64 Caccialup. ſupra n.164 Lanc.ſupra verſ.32.fol.264 Seraphi.priuil. iur.33.n.17.& ſeq.vbi intelligit niſi cũ teſte vilitas notarij cõcurreret n.24.Gratia.dec.161.in fine qui tamen dec 163. probat deferri quãdo inſtrumentũ non eſt de actus ſubſtãtia Manci.d art.6 n.20. Iaſ. in d.l admonendi 2.lect.n.245 Lanfr.n.69.

2644 62.Nõ defertur ſi pactum contrariũ extraneũ à natura cõtractus probari debeat quod nõ ſolet in ſimili cõtractu poni Bal.in c.1.quid ſit inueſt. Soc. reg.204.fall.65.Cur.in d.l.admonẽdi.n.204.Ptholom.n.48.fallent.35.Maſc.ſupra n.28.Lanc.ſupra verſ.29.Caccialup.de feud.art.5 n.12 Dioniſ.cõſ. 41.n.43.inter conſ.vlt.vol.Seraphi.d priuileg.33. n.57. Cato. Sacc. in d l.admonendi n.100.lim.5. Manci.d.art.6.n 92.poſt Roma.in d.l admonendi n.77.Iaſ n.93.& in 2.lect. n.172.lim.8. & n.245. fall.4. Lanfr.n.67.

2645 63. Non defertur quando ob defectum iuſtitiæ ſæcularis ad eccleſiaſticum recurrit,quia nõ poteſt ad eccleſiaſticum recurri niſi conſcientiam meam læſam clarè conſtet Bal. in c.ſi quis per 30. annos §.fin. verſ. poſtremo ſi de nou. fuer. inueſt. Soc reg. 204. fall.66 Cur. in d.l.admonendi n.210. fal.18. Caccialup.n.138.Lanc.ſupra.verſic.39. Seraphin. d.priuileg.33.n.88. Cotta. in verbo. iuramentum neceſſarium Manci.d.art.6.n.29.Apoſtil.ad Rom. in d.l.admonendi.n.80.Iaſ n.110.

2646 64. Non defertur ſingularibus nõ adminiculatiua ſed obſtatiua ſingularitate Cepol. caut. 152. vbi tamẽ ſecus ait ſi vnus tantũ producatur omiſſis alijs Soc.reg.204.fall 66.& ſupra amp.5 Cur.in d. l.admonendi.n.268.Maſc.ſupra n 20. qui idem in diuerſificatiua probat quod in obſtatiua Lanc.ſupra verſic. 70. Natt. conſ.196. n.11. Ceph. conſ. 225. n.31. & 50. Rim.Iun. conſ.643. n.57. & ſeq. Gratian. deciſ. 43. vbi niſi eſſet adminiculatiua Soc.Iun conſ.82. n.26.& ſeq. lib.4. Alex. conſ.34. n.6.7.vbi idem ſi contrarij ſint.ex magis communi enim nullus probat.lib.3.Frãc.Marc.dec.387. n.5. par.1.Grat.conſ.110.n.18.lib.2. Add.ad Rot.Bon. dec.104.in nouiſ.Ricci.collect.380.Gratia diſcep. 144.n.50.Oria. in d.l.admonendi n.59. Manci.

de iu-

de iuram.par.2.art.6. n.28. Gratia. deciſ.36. n.6. Pariſ.conſ.75.n.13. ſucceſ. in adminiculatiua probans lib.1.Bal.in rubr.de contro.inueſtit.n.6. Dec. cōſ.464.n.11. Aſſiſ.dec.Peruſ.9. Cācer.d.c.8.n.32. & ſeq.ſecus in adminiculatiua,& vbi pręſumptione aliqua iuuarentur vt per eos,& Meno.lib.1.de pręſump.Q.86.Lanfr.in d.l.admonendi n.59.vbi tamē in obſtatiua iudicē poſſe ex iuſta cauſa deferre ſed cum adminiculis teſtes ſingulares probare Rota deciſ.256.par.5. diuerſ.& magnum adminiculum facere dec.48.n.20.coram Coccino.& 64.admitti ad probandum effectum actus non actum.

2647 65.Non defertur ſi præſumptio extet minor ſemiplena probatione glo.& Doc. in l.licet § ſi minore.de minor.Soc.reg.204.fall.68 Matte.cōi opi. verbo.præſumptio diſtinguit Rom.in d l.admonēdi n.87.quod in cauſa ciuili ex leui præſuptione nō deferatur actori,ſecus ſi bona,& vehemens ſit arbitrio iudicis; in criminali ciuiliter intentata non detur, ſed hoc falſum videri ſubdit in criminaliter mota non detur, in famoſa ex bona præſumptione pro actore ſine adminiculis non deferri c.ſi.de iur. iur.vide infra verſ.98.

2648 66.Non defertur ſola fama probata Soc.ſupra fall.69.Cur.in d.l.admonendi n 193.fall.6.Lanfr. n.90.qui cum Caccia ſup.n.178.qui diſtinguit quod ſit deferendum fama probata quę ſemiplenā faciat probationē,alijs qualitatibus ad iuramenti præſtationem requiſitis cōcurrentibus alioquin ſecus,vel arbitrio iudicis eſſe ſi foret arbitrarium Lāc. ſupra verſic.27.vbi tamē ſe remittit ad Iaſ.ſupra n.196. nec in probatione famæ Crau.conſ.260.n.8 Petr. n.8.Petr.de fideicom.Q.13.n.76 & Seraphi ſupra n.28.& 34.& ſeq Fari.Q.47.n 68.Manci d art.6. n.21.Rom.in d.l.admonendi n.91.vbi iudicis arbitrio eſſe, & ſi vnus teſtis deponat de fama publica Bal.in l.in bonæ fidei.n.4.C.de reb.cred. Natt.cōſ. 672.n.40.Iaſ.in d.l.admonendi.2.lect.n.170.246. lim.28.vbi iudicis arbitrio eſſe.

2649 1.Lim. nam fama probata in cauſa vſurarum datur Arnon.com.151.

2650 67. Non defertur ſi teſtis in cauſa vniuerſitatis deponat Soc.ſupra fall.70.

2651 68.Non defertur ſtatuto vetante probari niſi per inſtrumentum Soc.reg.204.fall.72. Lancel ſupra verſ.71.Rot.Bono.dec.104.in nouiſſi. niſi pluſquam ſemiplenè probatum fuiſſet. Add.ibi. Feli.in rubr. de probat. n.4.

2652 1.Lim. non procedere vbi ſola veritate inſpecta proceditur Cęſ.de Barz.dec.50.n.26.

2653 2.Lim. non procedere quando non agatur de eius diſſolutione quo inſtrumento principaliter cōtinetur Cęſ. de Barz. d.n.26.

2654 69.Non defertur vbi aduerſarius plenè probauit Soc.ſupra fall.73.Lanc.ſupr.verſic.18.verſ.72. & quando actor plenè probauit, & reus ſemiplenè ſuam exceptionem,& probatio,& exceptio inter ſe incōpatibilia ſunt,tunc nō defertur Cappel.Tholoſ. dec.407.Ricci.collect.dec.380.Affl.dec.36.verſic. decimuſquintus.Gemi.conſ.27.n.11.12. Rui.conſ. 72.n.6.li.4.ſecus probātes ſi ſemiplena rei eſſet circa diuerſa puta ſolutionis debiti,& de cōi Grat.cōſ. 152.n.11.li.2.qui loquitur de rei reſtitutione,& eſt conſ.deciſiuū Lanfr.in d.l.admonendi.n.101.intelligit ſi probationes contrariæ ſint,ſecus ſi diuerſæ, & ſi ſemiplenè pares ſint non dari,ſed reū abſolui.

2655 70. Non defertur ſi vnus teſtis bonā rationem reddat,alius teſtis malā pro ſuo dicto, alterius enim dictū debilitat Soc.reg.204.fall.74.Lāc.ſupra verſ. 73.Bal.in l.de quibus n.38.vbi declarat de legi.

2656 1.Lim. vel potius ſecus eſſe dicas ſi vnus ſolus rationem reddidiſſet Marſ. ſing.197.n.3.

2657 71.Nō defertur ad probandum errorem contra inſtrumentum notarij Bal. in l.Imperatores n.2.in fine de ſtat.homi.Soc.ſupra fall.75. Cur. in d.l.admonēdi.n.189.ſupra n.2643.Seraphi.priu.iura.33. n.17.Gratia.dec.161.in fi.qui tamē dec.163.inquit deferri, quando inſtrumentum non eſſet de actus ſubſtantia.

2658 72. Non defertur ſi actor plenè,reus autē ſemiplenè probauit,reo enim tunc non defertur Bal. in c.ſicut col fin.de probat.Soc.reg.204 fall.76 licet reo detur qui ſemiplenè probauit, non actori qui ſemiplenè nō probauit Lepid.dec.Luc.81.n.10.verſ. quinimo.Alba.cōſ. 82 n 20 vel ecōtra 456 n.10.

2659 Cōtrarium ſi mutuo per actorem plenè probato reus ſolutionem ſemiplenè per teſtem omni exceptione maiorem probauerit poſt Iaſ.Rip. in d.l.admonendi n.210.de communi Grat.conſ.152.n.11. lib.2.poſt Bar.in d.l.admonēdi.n.50.Cur.ſun.n.64. Manci.d.art 6 n 75.

2660 Diſtingue vt ſi reus contrarium ſemiplenè probauerit non detur ſuppletoriū,ſecus ſi diuerſum,puta ſolutionem aut reſtitutionē.Gemi.conſ 27.n.11. 12.Ruin conſ.75.n.6.lib.4 poſt Bar.d n 50

2661 73.Non defertur ei qui plenè probauit cap. ſicut. vbi Bal. col.1. de probat Soc.ſupra. fall.77. Lanc ſupra verſic.74.

2662 74.Non defertur contra, ſed pro matrimonio Soc.ſupra fall.79.eſt glo.cōmuniter recepta in cap. mulieri.verbo abſoluto de iur.iur de cōi Gail. obſ. 94.n.4.lib.2 & Maſc concl 957.n.43 Caccia ſup. in d.l.admonēdi n.153 Lācel.ſupra ſol.263 verſ.3. qui indiſtinctè ſic poſt Iaſ. ſupra n.277. tenet, & Surd.conſ. 109.in fi.etiam ſi pluſquā ſemiplenè probatum fuiſſet vt ibi. Franc Marc. dec.253. iudicis eſſe arbitrio par.2.Seraphi. d. priuil 33.n.113 & ſeq.Soarez.cōi opi lit.I n.310 qui tamen ſecus ait ſi coniecturæ aliæ concurrant vel perſonarum qualitas aliud ſuadeat Boer.dec.85.n.3. niſi pluſquam ſemiplenè eſſet probatum Rot.Bon.dec.104.n.39. in nouiſ vel niſi coniecturæ concurrant ex cōi contra cōem Villalo.lit.I.n.155.etiam reſpectu purgatorij a reo exigendi.de cōi quod in cauſa matrimonij non detur Ferret conſ.193.n.6.& 197.n.7.363. n.2. Ceual. cōi opi. Q.449. vbi tamen non deferri data inæqualitate inter coniuges, vel contrahere non teneri Boer dec.85.dari ſi pluſquam ſemiplenè probatū ſit Lāfr.ſupra n.80.Farin d.par.2 n 1223. dari ſi incidenter agatur,& ſi vltra ſemiplenā cōiecturæ cōcurrant,niſi de alterius matrimonij præiudicio ageretur nu.ſeq Barbot de offi. epi. alleg. 8.n.10 indiſtinctè non deferri.

2663 75.Non defertur vbi fideiuſſor repetit pecuniā quam dicit creditori ſolutā cap.peruenit verb. legitimè cōſtiterit.de fideiuſ.Caccia ſup.in d.l.admo-

nendi n.145. Lanc supra verſ.21. Seraphin. priuil. iur. 33.n.92. Manti. de contract. lib.16 tit.22 n.39. Iaſ. in d l.admonendi. n.290. Manci. d. art.7. n.77. Iaſ. in d.l.admonendi. n.240. 2 lect.

2664 Contrarium tenet Cur. in d l.admonēdi n.211. fall. 18.

2665 76. Non defertur ſi teſtis non concluderet neceſſariò ſed præſumptiuè, puta quia vicinus vel coniunctus glo. in l. 3. §. 1. verbo leuior. de minor. Cur. in d.l admonendi n.212. Grat. conſ. 110. n 19. lib. 2. Purp. in l. 1. n. 114. ſi cert. pet. Manci. de iuram. par. 2 art.6. n.79. Iaſ. in d l.admonendi. n.93. & in 2. lect. n.172 lim.7. de iur. iur.

2666 77. Nec quando teſtes examinarentur ad perpetuam rei memoriam Bal. in l. cum te minorem, col. 2. in fine C. de prob. Curt. ſupra n.218. Lanc ſupra verſ.42. & Seraphi. d. priu. iur. 33. n.165. Mãci. d art.6. n.87. Iaſ. in d.l. admonendi. n 246. verſ. 33.

2667 78. Nec quando teſtis de aliqua cauſa poſita in l. de teſti. repelli poſſet, niſi teſtis vitio naturæ notetur puta cœcus vel mulier ſit Cur. in d.l. admonendi n.218. fall 26. Caccialup. n.144. fall. 12. Lanc. ſupra. verſic. 45. Seraphi. ſupra. n.168.

2668 79. Nec defertur vbi legitima requiritur probatio glo. in l. cum de indebito. verbo. legitimis de probat. & in c. at ſi clerici. verbo. legitima probatione de iu. l. & ibi Abb. Seraphi. d priuil. 33. n.170. & ſeq. vbi idem ſi plena requiratur Add. Rot. Bono. dec. 104. in nouiſ. Bero. conſ. 90 n. 3. lib. 3. Soc. reg. 204 fall. 1. de cōi Soarez. com. opi. lit. I n.330. Rom. in d.l. admonendi. n 80. vbi Apoſtil. idem probat ſi apertiſſima exigatur. Iaſ. in d. 2. lect. n 232. vbi etiam ſi liquida, perſpicua, & huiuſmodi, infra verſ. 86. Surd conſ. 441. n.27. Lanfr. d. l. admonendi. n.70. & 83.

2669 Contrarium tenet Cur. in d.l. admonēdi n.219. fall. 27. vide ſupra n.560.

2670 80. Non defertur ſi fides facienda ſit; vel ſufficiēter debeat oſtēdi. l. 1. vbi glo. & Ang. quor. bono. & in l. fin. C. ſi ex pub. ratio. ſupra verſic. 10 Lanc. ſupra verſ. 58. & de plena fide Carpa. cap. 374. n. 1. ſtat. Mediol. Add. ad Rot Bono. dec. 104. in nouiſſi. de cōi Rom. in d.l admonēdi. n. 81. ſed ipſe diſsētit.

2671 Contrarium poſt Roma. tenet Cur. in d.l. admonendi n.221 fall. 29.

2672 81. Non defertur ſi lex integram probationem vel teſtes integræ opinionis Cur. ſupra n.225. fall. 33. vel plenam vel ſimpliciter Ruginel. pract. QQ. c.9. n.20.

2673 82. Non defertur in realibus nec in probatione dominij ſecundū quoſdā Modernus in d.l. admonēdi Crau. conſ. 157. n. 13. Seraphi. d. priu iuram. 33. n. 185. & ſeq. Iaſ. in d.l. admonendi. n.266 verſ. 31. Gratia. diſcep. 526. n. 17. Iaſ. in d. l. admonendi. n. 112. 1. lect. vbi de dominio, & iuriſdictione, ac diſtrictu probandis agitur.

2674 Contrarium tenet Cur. in d.l. admonēdi. n. 225. fall 32. ſed cogitandum relinquit.

2675 83. Non defertur vbi per denunciationē euangelicā proceditur Cur. ſupra n.228. fall. 35. Seraph. priuil. iuram. 33. n. 191. Manci. d. art.6. n.88. Farin. d. par. 2. in fragmen n 1216.

2676 84. Non defertur ad fundandam iuriſdictionē Io. And. in cap. Romana. §. contrahentes. de foro compet. in 6. Roma. ſing. 259. aliàs 264. vbi add. de cōmuni, & ita omnes tenere teſtatur Cur. in d.l. admonendi. n.229. fall. 36. Caccialup. n.161. fall. 33. vbi quando iudex commiſſum ſibi affirmaret. Franc. in d. §. contrahentes. n 6. in fine Manci. d. art.6. n.95. nec ad eam, & diſtrictum probandum Iaſ. in d.l. admonendi n.112.

2677 85. Non defertur poſt concluſionem in cauſa, tunc enim peti non poteſt, licet deferri poſſit Bar. in d.l. admonendi n.60. ſi ante petitum ſit. de cōi Rui. cōſ. 35 n.6. lib. 5. Cur. ſupra n.235. vide ſupra amp. 6 de magis cōi Gail. obſ. 108 n. 3. lib. 1. Marant. de ord. iudic. par. 6. actu. 9. n. 10. Alba. conſ. 505. n. 21. 35. n. 8. Caſt. conſ. 69. lib. 1. Maſc. concl. 957. n 46. & ex communi ante cauſæ concluſionem peti debere n.50 de magis communi Capic. dec. 35. n. 2. & Cancer. variar. reſol. par. 2 c. 8. & non poſſe fieri poſitiones exceptis ſummarijs Lanc. de Prætor. par. 1. fol. 259. n 2 ad fin. rubr. de iuram. & verſic. 54. fol. 266. Minſ. cent. 1. obſ. 68. n.6. Seraphi. d. piuil. 33. n. 192. vide ſupra n. 2533. Cacche. dec. 1. Ricci. collect. 1984. & in omni iuramento. Mago. dec. Luc. 60. n. 19 ex communi, & Matte. communi opi verbo. iuramentum. de magis communi Marſ. In d.l. maritus n. 22. 23. & Capi. dec. 35. & Meno. d. caſ. 464 in fi. Canc. d. c. 8 n. 10. vbi nec ad inſtantiam partis fieri poſitiones.

2678 1. Lim. non procedere niſi quoad nouam probationem ſecus quoad acta ante cauſæ concluſionē Gail. ſupra n 4. Maſc. ſupra n.49. Cotta. verbo. iuramentum in ſupplementum.

2679 2. Lim ex rationabili cauſa, & in ſummarijs poſtea peti poſſe Caccialup. in d.l. admonēdi. n.242. vbi etiā dari in cauſa pupilli, fiſci, & pia. Lanfr. in d.l. admonendi. n.94. Maſc. ſupra n.52. & 53. & à iudice deferri poteſt Seraphi. ſupra nu. 193. Caſt. conſ. 31. in fi. lib 1. Cor. conſ. 135. in fi. lib. 1. Alex. conſ. 54. n. 5. lib. 1. Bal. conſ. 345. n. 4. lib. 2. Barb. conſ. 31. in fi. lib. 2. Maran. ſupra n. 29.

2680 3. Lim. dari poſſe antea petitum Iaſ. in d.l. admonēdi. n. 318. Caccialup. n. 243. Maſc. ſupra n. 55. Mara. ſupra n. 3. Alex. conſ. 54. n. 5. lib. 1. & ex officio Maran. par. 4. diſt. 9. n. 29.

4. Lim. quando eſſet appellatum Bal. In c. 1. §. item ſi n. 8. 9. de contro inueſt. Capic. dec. 35. n. 45.

2681 86. Non defertur vbi requiritur perſpicua probatio Cur. ſupra n.237. fall. 42 indubitata liquida Iaſ. ſupra n.282. Soc. conſ. 155. n.7. lib. 1. Lanc. 5. verſic. 10. & ſeq. vbi idem ſi legitima vel luce clariore Graunt. conſ. 80. n. 20. inter conſ. matri. Mãci. d. art.6. n.25. Seraph. d. priu. 33. n. 170. ſed vbi requiritur probatio legitima deferri Manci. n.93. l. fi. C. de ſecun. nupt. vide ſupra verſ. 79.

2682 87. Non defertur ſi plures eſſent teſtes non reſpondētes ad interrogatorium pertinens Clar. in d. l. admonendi. n.237. fall. 43. etiam ſi teſtes plures eſſent Maſcar. concl. 957. n. 15. Seraphi. priuil. iura. 33 n. 196. Manci. d. art.6. n.96. Dec. in cap. licet cauſam n.6. de probat.

2683 88. Non defertur quando actor teſtem legaliorem habet teſte rei, quia ex teſte rei licet infami debilitatur dictum teſtis actoris Rip. in d.l. admonendi n.212.

di n.212. vbi Iaf. lect.2. n.172. lim.4. in fi inquit quod testis vnius partis rationem non reddens non debilitat testem alterius qui rationem reddit, & ei iuramentum deferri.

2684 89. Non defertur nisi fuerit semiplenè probatū l.in bonæ fidei vbi glo. C. de reb.cred. & iur.iuran. Bar. in d.l.admonendi.n.57. Cur.n.2. Iaf.in 1. lect. n.75.& 158. Abb.in c.fin.n.8. verf.tertio quæro de iur.iur. vbi ratio Caccialup.in d.l.admonēdi n.251. Cur.n.288. Mafc.concl.957.n.3. puta vno teste de visu.de cōi n.8.& Franc. Marc.dec.387.n.5.par.1. Boer.dec.183.n.2. Lāc fupra verf.55. Add.ad Rot. Bono.dec.104.in nouif.Ceph.conf.225.n.50. Affif. dec.Luc.42.n.12. Lepid dec.Luca.107. verfic. additur Maran. de ord. iud. par.6 actu.9.n.4. nec ei qui non habet pro fe teftem fed habenti Alba.conf. 549. n.5. Alba. conf.436. n.10. Affif. dec.Luc.42. n.26. Giouagno.conf.37.n.32.

2685 1. Amp vt femiplena probatio verè ac neceffario concludere debeat nec præfumptiuè concludere fufficiat Roma conf.91.n.10. Cur. Sen.conf.78. fub n.10. verfic. & bene facit. alios citat Mandof. ad Rom.fupra lit.K. Cur in d.l admonendi n.212. & ibi Ptholom.n.48 Marf fing 83. Ceph.cōf.225. n.51. Affl. dec.36.verfic. decimus tertius.nec fufficere vnicum teftem præfumptiuè tantum concludentem Grat.cōf.110 n.19 lib 2. nec fi femiplena fieret ex leui præsūptione Aluif de Albert.fing.77.

2686 Contrarium nempè iuramentum deferri cōiecturas,& præfumptiones habenti pro fe Alex. conf. 53.col.fin.verfic.quod iuramentum n.6. lib.1. post glo.in cap.literis.verbo,probata,de tefti. Bal.in l.fi fundum.ad finem C.de rei vendicat.Rom.in d.l.admonendi n.64. alias. n.87. Maran. d. actu 9. n.4. Minf.cent.4 obf.12.in fi.

2687 1. Lim.fecundam opinionem nō procedere nifi præfumptio violenta fit,vel coniecturæ plures extēt quæ femiplenam probationem faciant iudicis arbitrio glo.in d.c.tam literis Rom. fupra Meno. de arb. caf. n.290.n.3. Cato. in d.l.admonendi n.71. Caccialup.n.158. Mafc.concl.957.n.7.

2. Amp. requiri vt femiplena probatio elifa non fit in aliquo per contrarias probationes, alioquin iuramentum non defereetur glo.& Bal. in l.1. C. qui & aduerf.quos Roma.conf.91 n.10 Iaf.in d.l.admonendi.n.187. verf.nono. Marf. fing.197. Marant. par.6.actu.9.n.9 Mandof.ad Roma.fupra.

2688 90. Non defertur quando teftis plenè factū non deponit Caccialup. in d.l.admonendi n.94. Cur. n. 262.ex Bal.in c.1. §.facramentum de confuet.rect. feud.Mafc.concl.957.n.12. Natta.conf.53 n.10. vbi etiam concludere opus effe, reddendo rationem fui dicti.

2689 1. Lim non procedere nifi quando teftis deficeret in facti fubftantia fecus fi in aliquibus circumftantijs Caccialup. in d.l. admonendi. n.95. Cur. n.239. Mafc. fupra n.13. & fi de fubftantia debiti conftet puta mutui ad quantitatis probationem poteft iuramentum deferri vt ibi probat.

2690 91. Non defertur fi vltra duos teftes requirātur ad plenam probationem faciendam, tunc enim vnius dictum iuramento non fupplebitur, ille enim femiplenam non facit probationem de communi omnium in d.l.admonendi.n.87.& Mafcar. fupra, n.16.& 17. Bero conf.95 n.10 lib.3.

2691 92. Non defertur fi vnius teftis folus actui inter fuerit licet omni exceptione maior fit Soc. in cap. final. de iur. iur.

2692 Contrariū tenet Cur. in d.l admonendi.n 299. vt refert Mafc.fupra n.21. quod verius cenfeo quia nō agitur de fingularitate vt Mafc. ait fed de femiplena probatione per vnicum teftē omni exceptione maiorem qui fecundū omnes femiplenè probat.

2693 93. Non defertur nifi infrafcripta copulatiuè concurrant; primum femiplena probatio per vnum teftem omni exceptione maiorem; fecundum quod iurās verifimiliter fciat veritatem per fenfum corporis; tertium quod iurare habens perfona honefta fit,& bonæ vitæ; quartum quod caufa magna non fit,fed modica infpecta qualitate perfonarum; quintum quod hæc femiplena probatio in aliquo nō fit elifa; fextum quod iuramentum ante caufæ conclufionem petitum fit. Maran. d. actu.9. n.4 & feq. post Roma.cōf.91 n.10. Minf cēt.1 obf.68. latè Meno. de arb caf.190. Ricci collect.dec.2169. vbi tamen petitione opus non effe ex claufula petens &c. & omni meliori modo,& ex claufula petens,&c in libello pofita ex Gratia dec. March.36.& Barz dec. 50. Eug.conf 8.n.53.& feq. Affil.dec.Luc.42.n.15. & feq Viui.dec.48 1 n 6 & feq.

2694 Hęc tamen non fufficiunt vt iuramentum iftud deferri poffit Seraphi.d.priuil.33.n.5. & feq femiplenam probationem requiri cum legalitate iurare debentis Soc.conf.136 n.8.lib 2.

2695 94. Non defertur fi generalis præfumptio obftet puta donationis Caccialup.in d.l.admonēdi n.159. Mafc.concl.957 n.25. & conditionaliter inquantum expediat peti debere,& non in defectum femiplenè probationis fed in fupplementum n 57.58.

2696 95. Non defertur non fide dignæ perfonæ nec legali; fed legali tantum ac fide dignæ Bar. in d l. admonendi.n.58. Iaf.n.296. verfic. 36. Cur. n.365. Mafc.fupra n.66 & 67. vbi infert non deferri infami infamia facti, periuro, homicidæ, vfurario, condemnato in actione furti, vi bonorum raptorum, iniuriarum de dolo malo, fraudæ ratione doli, actione pro focio tutelæ, mandati depofiti,& huiufmodi, vbi de inimico etiam graui inimicitia, fpurio, cōcubinario, blafphematori,& paupere Lanc. fupra verfic.45.

2697 1. Lim non procedere in his qui naturæ defectu à teftimonio repelluntur fed dumtaxat fuo vitio Cur. in d.l.admonendi. n.5. Ptholom. fupra n.40. Mafc.fupra n.69.

2698 2. Lim. nō procedere in his qui à teftimonio repelluntur fola ratione, affectionis, reuerentiæ aut commodi; fed in his tātum qui ratione vitij,maculæ feu defectus non admittuntur Mafc. fupra n.70.

2699 3. Lim. nā fi tales defectus nō fuerint ante caufæ cōclufionē oppofiti poftea obijci nō poffent nifi poft conclufionem tantū iudex declaraffet cui deferre vellet Ceph.conf.227 n.61. Mafc.fupra n.70.

2700 96. Non defertur actori fed reo,& è cōtra fi ita iudici iuffum fuerit c.fin.de iur.iur. vbi glo.& Doc. Mafc.fupra n.72. diftinguit Lancelot.de Prætor.fupra n.3. & licet cōis fit actori nō reo deferri, effe ta-

mē iudicis arbitrio n.4 & versic 57 fol.266 & arbitrio iudicis deferri Soc.cōſ.136.n.8.lib.2.Facchi. cōtro iur lib.1 c.18.qui ſemiplenè probauit deferri probat;in dubio autē reo maximè ſi probationes pares ſint Frāc.Marc.dec.753.n.5.lib.2.Meno.de arb caſ.190.n.19.Maſc.Q9.n.29. Iaſ. in l.admonendi.n.118.in fi vbi melius informato,& Bal.cōſ. 468.n.4.li.5.& quęlibet probatio minus etiā legitima facit præualere Alex.cōſ.a36 n.6.lib.6.reo dari ſi pares ſint probationes,alias iudex conſiderat cui deferre debeat, & ſi nō deferat appellatur pro vt ſi deferat vbi non debet Lanfr.ſupra n.98.& 99.

2701 97. Non defertur minori in lęſione probanda l.1.qui & aduerſ.quos.Caccialup.in d.l admonendi n.138 verſ quinta, & minori non deferri l.iuſiurādum.§ pupillus. vbi glo de iur.iur. Affiſ.dec.Luc. 42 n.24 vide ſupra verſ.50.

2702 98.Non defertur in cauſa famoſa ciuiliter intentata,quia ob famæ præiudicium ſe ad inſtar criminalis habet,nam perſonam afficiunt Caccialup. ſupra n.146 verſic.15.Iaſ.in d l.admonendi n.228. Lancel ſupra verſic.4.Soarez.com.opi.lit.I n.308. de cōi Villalob.com opi.lit.I n.154.Manci.d art. 6 n.12 ſed iudicis arbitrio eſſe probat Roma.in d. l admonendi n.105.ex c.fi.de iur.iur. Lanfr. n.86. Fari.in fragm.par.2.n.1210.nec iniuriarū n.1211.

2703 1.Lim.non procedere quando fuiſſet pluſquam ſemiplenè probatum Ceph. conſ.227. n.27.Iaſ d. 2.lect n.241 Fari. ſupra n.1213. vel aliqua præſumptio ſit in contrarium.

2704 2.Lim non procedere quando ad emēdum pecuniaria pœna ageretur Aufr ad Tholoſ. dec 244.

2705 99. Non defertur in cauſis in quibus quæritur de teſtamento vel vltima voluntate Bal.in l.2. n 6. C de bono poſſeſ.ſecun. tab. Soc. reg.204. n.34. Caccialup ſupra n.149. vbi declarat Surd. conſ. 147 per totum vbi idem probat ſi vnus teſtis tantum deeſſet Cur.Iun. in d l.admonendi n.273. Seraphi.d. priuil.33. n.201. amplians etiam ſi fuiſſet pluſquam ſemiplenè probatum Manci. d. art.6. n.42. Iaſ. in d.l.admonendi n 93.& 2.lect n.244. Crau conſ.99.n.15. Surd.conſ.129. n.46 147. vbi ſi vnus teſtis teſtamento deeſſet, vel duo adeſſent pro legato,& ſubſtitutione contra Bar.

2706 100. Non defertur vbi propter inficiationem iudicium creſcit,nam ſi duplum conſequi vellet nō dabitur hoc iuramentum l.eum qui.in princ.de iur. iur.Caccialup ſupra n.151. Ceph conſ.227.n.49. ſecus dicens intentata certi condictione quæ non creſcit in lite per inficiationem.

2707 1.Lim. non procedere quando foret pluſquam ſemiplenè probatum Ceph.ſupra n.52.& 53.

2708 101.Non defertur ſi pęna petatur vigore teſtamenti commiſſa Caccialup.ſupra n.152. licet ipſe ſit anceps vel aliter Lanc.ſupra.verſic.22. Iaſ.in d. l.admonendi.2.lect n 241.

2709 102.Non defertur cōtra monachationem Bal. in l.3 §.1 de iur. iur. de communi Canoniſtarum Caccialup. ſupra n.153. fall.22. ſupra verſic.35.de communi Seraphi. d. priuil.iuram. 33. n.127. & in cauſa monachali non deferri Soc.reg.204 n.35.

2710 103.Nec defertur iudęo,& infideli Caccialup. ſupra n.156.fall.28. Roma.n.85. Lanc.ſupra verſ. 45.lim.Crau.conſ.73.n.26.Brun.de ſtat.exclu fœmi. art 6. n.45. Rim. Iun. conſ.478. n.32 & ſeq. Meno.de arb.caſ.190.n.15.Add.ad Rot.Bono.dec. 104 in nouiſſ.Surd.cōſ.122.n.8.alios citat Gratia. diſcep.842. n.5. Plo. §.52.n.29. de in lit iuran.de cōi Viui cōi opi.982.n.7 vbi contra Chriſtianum, nec ſi contra eum, non contra iudęum vſuras exerceat Natta. conſ.374. n.13. Soc. reg. 204. n.43. Meno.d.caſ.464.n.15.Viu dec 445 n.10. & limitationes Crau.refert Caroc.ſupra n.13.ſed non admittit ſecundam Farin.d.par 2 n.1254.

2711 Contrarium ex magis cōmuni probat Seraphi. d priu.33.n.202.& ſeq.& inter iudęos dari Lamb. de contract in fi.n.88.Crau.conſ.73.n.24.vbi idem cōtra chriſtianū ſuſpectū iudaiſmi,& Gratia ſupra & ita in camera ſeruatum ait Minſ cent.5 obſ.6.

2712 104.Non defertur ſi ſecundus annus petatur ad proſequendam appellationem Iaſ ſupra n 284. & ſeq.Lanc.ſupra verſic.17.euidentiſſimè enim impedimentum probari debet, eo quod ob id proſequi non potuit Cacche.dec.Pedem.28.n.15.Seraph.d. priuil.iur.33 n.221.Roma ſing 211.

2713 105.Nec defertur vbi requiruntur teſtes rogati Lanc.ſupra verſic.35 quem refert Maſc cōcl.957. in fine Iaſ.in d.l.admonedi n.246.verſ 26.Soc.reg. 204 n.33.Grauat conſ 82 n.24.inter cōſ.matrim. Seraphi.priuil iur.33 n.14.Manci d.art.6.n.22.

2714 106.Nec in cōtractu in ſcriptis celebrato Lāc. ſupra verſ. 6 vide ſupra n.2615 vide ſup. n.2615.

2715 107 Nō defertur quādo de probādis his agitur quę intellectu percipiūtur puta dominio fauore, & huiuſmodi vt poſt Iaſ.ſupra tradit Lāc.ſup.verſ.41.

2716 108.Non defertur ſi de impedimēto iuſto citati agatur Lanc.ſupra verſic.43.quando impedimētum iuramento probetur.Seraphi priuil.iura.35.& Maſc. concl.885 nec dari ad probandum impedimentū pro ſecundo anno obtinendo ad appellationem proſequendā Roma ſing.211. Seraphi ſupra priu.33.n.221.Manci.d art.6.n.106 ſub dubio tamen Iaſ.in d l.admonendi.2.lect.n.246.verſ.24.

2717 109.Nō defertur mulieri aliquem criminaliter accuſanti Lanc.ſupra verſic.47.

2718 110. Nec actori defertur qui ſemiplenè probauit, & veritatem neſcit per ſenſum corporeum ſed ex credulitate Lanc.ſupra verſic.56.Alex.conſ.71. n.12.lib.3 Iaſ in d.l.admonendi n. 13.& in 2.lect. n.246.Natt.conſ.53.n.11.202 n.15.

2719 111. Nec defertur qn̄ eſt dubiū ſuper intellectu legis vel ſtatuti Soc.ſupra fall.79.Lāc.ſup.verſ.75.

2720 112. Nec ſi tenor inſtrumenti amiſſi probari debeat filius non informatus ad iurandum admittetur.Crau.conſ.157 n.17.Surd.cōſ.109.n.18.Ceph. conſ.225.n.55.vbi amiſſione inſtrumenti non probata,& vt poſſit probari amiſſio conſtare prius debet extitiſſe in loco inſtrumentum,& quomodo tradit Surd.d.conſ.109.per totum,& ſupra n.2625.

2721 113.Nec defertur vbi inueriſimile, vel inſolitū concurrit Ceph. conſ 225.n.54.Tiraq.in pra f.l ſi vnquam.n.39 & 45.C.de reuo.donat & quādo teſtis in veriſimile depoſuit Affl.dec.36 prin.ius verſ. verſ.nonus.Iaſ.in d.l.admonendi.n.300. alias.247. verſ.40.Grauar.conſ.82.n.46. inter conſ matrim. Manci.d.art.6. n.18. & quando teſtis in veriſimile

depo-

deposuit Marſ. in rub. C. de probat. n. 123. vbi idem ſi à natura contractus remotum foret.

2722 114. Nec per Rot. Rom. datur niſi pluſquam ſemiplenè probatum ſit; vbi autem pluſquam ſemiplenè probatum fuiſſet daretur non obſtante ſtatuto vel ſtilo iuramentum ſuppletorium denegantibus Boer. dec. 85. n. 3. & 4. Seraphi. deciſ. 566. Rot. Bonon. dec 104. in nouiſſi.

2723 115. Non defertur ei qui ad probandum ſe adſtrinxit Bal. in l admonẽdi col ſin Cur. Iun. n. 319. de iur. iur. Seraphi. d. priuileg. 33. n. 199.

2724 1. Lim. vt licet iurare non poſſit parti tamen iuramentum deferre poteſt Cacchera. dec. Pedem. 97. Seraph. ſupra n. 200.

2725 116. Non defertur contra tertium qui alterius delicto tenetur Seraph. ſup. n. 209 Manci. d. art 6. n. 105 Farin. in fragm par. 2 n 1218.

2726 117. Non defertur quando teſtis vel iurare volens perſona ignota eſſet Cur. Iun. in d. l. admonendi n. 278. verſ. 58. Seraph. ſup. n. 216.

2727 118. Non defertur coram arbitratore licet corã arbitro ſecus Grat. conſ. 10. n 29. lib. 2 Seraph. d. priuil 33 n. 220. poſt. Maria. Soc. in cap. iuramentum. Q 2. princip. de iur. iur & coram arbitro non deferri ſi voluntariè aſſumptus ſit Manci. d. art 6. n. 99. & ſequitur Seraph. qui reijcit Cur. Sen. diſſentientem & coram arbitratore deferri Bal cõſ 240. lib. 1 ſubdens in quacumque parte litis iurari poſſe, nec ſi in cauſa ordinaria producantur teſtes coram arbitro examinari Rot Peruſ. dec. 2. n. 40. ſed coram arbitro arbitratore & iudice delegato deferri poſſe Plot. de in lit. iuran. §. 38. n. 10. in fi. Cancer. d. cap 8. n 38.

2728 119. Non defertur quando ſemiplena probatio ſuper eo facta eſſet quod probare non expediebat vt ſi ad probandum dominium, per vnum teſtẽ poſſeſſio probata ſit, non dabitur ſuppletorium ad probandum dominium Caſt. conſ. 169. col. pen. in fine lib. 1. Seraph. d priuileg 33. in fine.

2729 120. Nun defertur quando coniunctus pro coniuncto depoſuit de communi Farin. Q. crim. 54. nu. 81. Macerat. reſolut. 60. caſ. 32. lib. 2. vel amicus Grat. conſ. 110. n. 21. lib. 2. Ricci. collect. dec. 380. & ſup. n. 2631.

2730 1. Lim. non procedere quando partis vtriuſque coniunctus eſſet Maceraten. ſup.

2731 121. Nec in actione iniuriarum defertur Tholoſ. deciſ. 244. Arnon ſoliloq 69.

2732 1 Lim. non procedere niſi actione famoſa agatur, ſecus ſi pecuniaria ad emendam Aufr. ad Tholos. ſupra Caccialup. in d. l. admonendi. n. 146.

2733 122. Nec datur in honeſtæ perſonę Frãc. Marc. dec. 753. n. 10. par. 2. Add. ad Rot. Bononien. deciſ. 104. in nouiſſi. nec ei qui non eſt omni exceptione maior Manci. de iuram. par. 7. n. 4. 5. & ſeq. vbi nec ei etiam de cuius commodo agitur Maran. de ord. iud. par. 6. actu. 9. n. 6. Natta. conſ. 53. n. 11. vbi perſonam iuraturam honeſtam eſſe debere & in qua morum grauitas adſit & Alba. conſ. 741. n. 18.

2734 123. Nec ſi ſtatutum deferri vetet niſi pluſquã ſemiplenè probatum fuiſſet vt ſupra verſ. 114. Rot. Bono. dec. 104. vbi Add. in nouiſſim.

2735 124. Nõ defertur in recuſatione iudicis Rebuſ. de recuſat. art. 14. glo. 1. n. 4. Cabedo. deciſ. luſit. 45. par. 1.

2736 125. Nec defertur cõfeſſione enunciatiua parte præſente per vnum teſtem tantum probata. Frãc. Marc. dec. 219. part. 2.

2737 126. Non defertur ſpurio quia infamis cenſetur eiuſque fides non facit ſemiplenam probationẽ Roma. in d. l. admonendi. n. 84. Caccialup. n. 156. Lanfr. de Orian. n. 151. Marſ. ſing 273. Duen. reg. 358. Farinae. Q. 56. n. 402. vbi nec ex illius dicto Afil. dec. 36. verſ. duodecimus Marſ. in l maritus n. 52. de quæſt. Rol. conſ. 87. n. 4. lib. 3. 79. n. 48. lib. 4 Manci d. art. 6. n. 55.

Cuntrarium tenent Cur. Sen. in d. l. admonendi nu. 5. Cur. Iun. n. 74. Meno. d. caſ. 464. n 14 latè Fari. d. par. 2 n. 1257. præſertim nobilis puta filij Principis. n. 1260.

2738 1. Amp etiam ſi fuerit legitimatus quia infamis remanet Marſ. ſupra. n. 5 Duen. ſupr.

2739 1 Lim. non procedere in ſpurio bonę conditionis & vitæ Marſ. ſupra n. 8 Duen ſupra.

2740 2. Lim. non procedere in ſpurio effecto religioſo, cum religionis ingreſſu legitimus fiat Marſ. ſup. n. 9. Duen. ſupr.

2741 3 Lim. nõ procedere in ſpurio nobili puta Regis vel Principis Marſ. ſupra. n. 11. Duen. ſupr.

2742 4. Lim. non procedere quando veritas aliter haberi non poſſet, tunc enim ſpurius admitteretur Marſ. ſupr. n. 16. Duen. ſupr.

2743 127. Non defertur actori ſi ſemiplenè probauit poſtquam reo pręſtitum fuit, ſed tunc actor non cõdemnatur in expenſis ob iuſtam cauſam litigandi de commun. Viui comm. opi. lit. T. ad finem. col penult. verſ. per vnum teſtem. ſed tribus concurrentibus de quibus per Bar. in d. l. admonendi n. 57. qui communiter recipit Iaſ. n. 118. actori defertur vt per eos de communi Ceual. Q. 452. & reæ in feudis dari plures præſumptiones habenti & melius informatæ Surd. conſ. 449. n. 1. & ſeq.

2744 128. Nec longe poſt ſententiam defertur Soc. Iun conſ. 12. n. 7. lib. 2.

2745 129. Non defertur quando duo teſtes non ſufficerent Bero. conſ. 95. n. 10. lib. 3. vide ſupra. num. 2690.

2746 130. Nec defertur vbi manifeſta requiſitur probatio de communi Soarez. comm opi. lit. P. n. 281. vel plena, indubitata aut liquida Ias. in 2. lect. l admonendi. n. 232. de iur. iur. Carpan. ſuper ſtatut. Mediol. cap. 374. n. 1. Surd. conſ 411. nu. 27. vbi ſi legitima vel liquida exigatur Lanfr. in d. l. admonendi. n. 63. vbi ſi pleniſſima vel exactiſſima exigatur liquida vel indubitata.

2747 131. Non defertur etiam vbi plura ſpecialia concurrunt Peregr. conſ. 100. n. 23. lib 2.

2748 132. Non defertur coniuncto, neque conſorti niſi de rato caueat Mar. Angus. conſ. 80 n. 10.

133. Non defertur ad probationem famæ quia probatio irregularis eſt Crau conſ. 260. n. 8. Petr de fideic. Q. 13. n. 126. Farin. Q 47. n. 67. Ripa. in d. l. admonendi. n. 183. Seraph. priuil iuram. 33. nu. 34. & ſeq. vbi contraria adducit Manci. d. art 6. n. 74. Petr. de fiduc. Q. 13. n. 176.

134. Nec periuro de communi Soc. conſ. 136. nu. 9. lib. 2.

lib. 2. nisi pœnitentiam egisset Menti sing. 415. Affl dec. 36. vers quartus. Marf. in l. maritus n. 37. & seq. de quæst vbi infert. ad plura Iaf. in d. l. admonendi. n. 300. vers. 38. Manci. d. art. 6. n. 47. post Rom. in d. l. admonendi. n. 88. nec ei quem iudex falsum credit iuraturum. Viui. dec. 109. n. 7.

135. Noc pluribus testibus examinatis Alex. conf. 189. n. 16 lib. 4 Rol. conf. 50. n. 24. lib. 2. Eug. conf. 8. n. 61. Seraph priuil. iur. 33. n. 23. & 199. Gratia. discep 144 n. 49.

136. Nec pro quantitate probanda, substantia debiti minime probata Marf. in sing. 322. Purp in l. ad-Crau. conf 198. n. 9. Masc. concl. 954. nu. 12. 13. monendi n. 265. de iur. iur. Dec. conf. 146. n. 14. Gratia discep. 144. n. 45. vide supra. n. 646. amp. 138.

137. Nec si lex scripturam exigat Thes. dec. 276. n. 3 & d Rot Bonon d dec. 104. in nouiffim.

138. Nec datur verisimiliter peieraturo Affl dec. 36. cas. 2 Meno de arb. caf 192. n. 3. Marf. supra n. 51. & qui is si iudicis est arbitrio Meno. supra. Ias. in d. l. admonendi. 2. lect n. 247. vers. 37.

139. Nec in matrimoniali nec in causa monachatus nec in beneficiali Affl. dec. 36. caf. 5. Mars. in l. maritus n 13. 14 de quæstio. Graunt. conf. 82. nu. 6 inter conf matrimo. Ferret. conf. 363. nisi fuisset plusquam semiplenè probatum excepto matrimonio clandestino n. 29. Seraph. priuil. 33. nu. 113. Manci. d art. 6. n. 10. 15. Seraph. sup n. 129. Tiraq. de pœna caus. 51. n. 47. nisi ex circumstantijs per Hosti. in c mulieri de iur. iur. & Abb. ibi distinguẽtem. Genua. in prax. cur. Archiepisc. Neap. c. 27. n. 9. latè Masc. concl. 1034. quem vide. Boer. dec. 85. n. 4. Bellarm. dec. 479. de communi Dec. conf. 133. n. 2 & Gab. de prob. concl. 1. n. 38. Masc. Q. 9. nu. 42. & seq. maximè in matrimonio infringẽdo Alex. conf 143. n. 4. lib. 2. Cast. conf. 45. n. 8. lib. 1. Gab. d. concl 1. n 41. nec fama cum teste sufficiet Afi. in prax. in prin. c. 6. n. 25. sed. dari si plusquam semiplenè sit probatum Ias. conf. 129 vers. 4. lib. 1. Add. ad Thoios dec. 171. Gab. supra. nu. 41. Franc. Marc. dec. 753. n 8. lib. 2. & quando semiplena probatio stat pro matrimonio. Soc. reg. 204. n 78. maxime si sit persona honesta quæ æqualem petat in coniugem Franc Marc. supra n 6. Iaf. in l. ait. prætor n. 25. de iur. iur. Surd. conf. 109. nu. 19. ampliat licet fuerit plusquam semiplenè probatum.

140 Nec super insolitis defertur Affl. supra. vers. septimus.

141. Nec in causa præiudicij Affl. d. dec. 36. vers. vndecimus.

142. Nec vim passo circa probationem conim, quæ asserit fuisse rupta non enim aliter defertur quam præuia iudicis taxatione circa qualitatem personę vim passę an scilicet diues aut pauper sit, & loci an verisimile sit eaquæ dicit ibi habuisse Aluis. de Albert. sing. 77.

143. Nec defertur iuramentum si probatio per illud facienda infringi posset Roma. conf. 241. n. 1. Ceual. comm opi contra comm. Q. 7. n. 17.

144. Sententia super hoc suppletorio iuramẽto prolata falso supposito lata si hoc constet retractatur ampliando & limitando vt per Odd. de restit. in integ. Q. 74. & latam prætextu iuramenti necessarij falsi in iudicatum non transire, licet in voluntario secus fit Maran. de ord. iud. 3. part. 6. part. nu. 146. vbi alios casus ponit quibus in indicatum sententia non transit sed ipso iure sententiam tenere ex communi Vant. de null. ex defect. proces. n. 139. & an testibus vel instrumentis nouiter repertis Ias. d. 2. lect. n. 265. & ex communi ipso iure tenere Vant. de null. ex defect. proces. n. 139.

145. Spiritualibus in causis non datur Iaf. in l. admonendi n. 227. de iur. iur. Granat. conf. 82. n. 10. in fi. inter conf. matrimo. Seraph. priuil. 33. n. 127. Manci. de iuram. par. 2. art. 6. n. 13.

146. Cessionario non defertur qui semiplenè cessionem probauit Bal. in l. non solum. §. qui alieno nu. 31. de procur. Soc. reg. 204 n. 9. Ias. in l. admonendi. n. 291. de iur iur. Manci. d. art. 6. n. 54.

147. Mulieri & rustico modicæ facultatis non datur nisi mulier plusquam semiplenè probasset Iaf. in d. l. admonendi. n 299. Rol. conf. 7. nu. 13. lib. 1. Soc. conf. 136. n. 8. lib. 1. 155. n. 8. lib. 2. Manci. d. art. 6. n. 50. 51. Meno de arb. caf 190. nu. 16. Add. ad. Albam. conf. 757. lit. B. Natt. conf 32. n. 21. 53. in fi. Alcia. conf. 372. n. 9. Benin. dec. 67 n. 7. Fari. d. par. 2. n. 1256.

148 Probare sui culpa non valenti non datur Bal. in c. fi. n. 27. de iur. iur. Soc. reg. 204. n. 48 Zas in d. l admonendi n. 288. Seraph. priuil. iuram. 33. n. 29. Manci. d. art. 6. n. 56.

149 Dominio probando non defertur Cur. Sen. in d. l. admonendi n. 162. fall. 34. Crau. conf. 157. nu. 3. Seraph. priuil. 33. n. 185. Manci. d art. 6. n. 78 Ias. in d. l. admonendi. n. 246 vers. ex ista. in 2. lect. Rota. dec. 69. coram Coccino.

150. Homagij in causa non defertur Purp. conf. 6. n. 35. Manci. d. art. 6 n. 80.

151. Apostolis receptis diligentia pro commissione causæ intra decem dies obtinenda iuramento suppletorio non probatur Manci. supra n. 81.

152. Læsionis probatio pro rescissione contractus iuramento non perficitur Pinel. in l. 2. part. 4. c. 3. nu. 13. C. de rescind. vend. Manci. d. art. 6. n. 82.

153. Mandati iudicis exequentis ad probationem non defertur Cur. Sen. in d. l admonendi. nu. 178. lim. 51. Manci. d. art 6. n. 98.

154. Militis stipendiati depositione existente non defertur, quia non sunt probatæ vitæ nisi bellum à Papa, vel Imperatore indictum foret Cur. Sen. in d. l. admonendi n. 179. lim. 62. Manci. d. art. 6. nu. 107.

155. Vilibus personis non datur qui scilicet sordidis vacant exercitijs de quibus per Aleia. in l. mercis 2. de verbo. fig. & latius Manci. de iuram. part. 3. art. 1. n. 4 & seq. vbi tamen procuratores, & notarios probat viles non esse Carpa. c. 43. n. 26. 329. n. 20. 21. vbi volentem iurare omni exceptione maiorem esse debere. nec pauperi Paris. conf. 164. n. 2. lib. 4. Viui. communi opi. 988. n. 3.

156. Fisco non datur in pœnalibus nec in alijs causis vbi non agitur de pœna Peregr. de iur fisc. lib. 5. tit. 3. n. 46. Surd. dec. 18. n. 13. qui refert. Peregr. sed contrarium firmare videtur quia non debet fiscus deterioris esse conditionis priuato, etsi de pœna incur-

incurrenda agatur Soc. reg. 204. n. 22. Bal. in l. 1. n. 2. C. de his quæ pœn no. Rip. in l fi. n. 191. C. de reuo. don. Ias. in d. l. admonendi. n. 109. Cotta. verbo. dolus quotiescumque. etiam si pœna à contractu procederet Ias in d. l. admonendi. 1. lect n. 241.

157. Lim. non deferri quando agitur de probanda qualitate personæ puta mandato Cur. in l admonendi. n. 158. fall. 15. de iur. iur. Rim Iun. cons 39. n. 40. Ias. in d. l. admonendi in 2. lect. n. 244. licet in reuocatione secus dicat. vide supra. vers. 5.

158. Non defertur in causa simoniæ Abb. in cap. veniens n. 4. Dec. n. 7. de testi. Natt. cons. 299. n. 13. in fi. de communi Matc. concl. 1310. n. 14.

159. Nec si testes plures ex solemnitate formali requirantur Roma. in d. l admonendi. nu. 79.

160. Nec statuto vetante iurari vltra certam summam; nisi lis versaretur inter coniunctos Rota. Bono. dec. 104 n. 35. & seq. in nouissimis.

161. Non defertur quando adest instrumentum si tamen directò cõtra illud petatur Alba cons. 529. n 41. nec si testis prius vnum postea aliud dixerit Morot cons. 69. n 23. & seq. & infra lim. 289. nec si iudex certus sit deberi vel non Bal in l. 2 n. 6 C. de bon. pos. secun. tab. nec in probanda consuetudine vel non vsu legis in l. de quibus. n. 38. in fi. de legi. Crau cons. 325. n. 11. Serad. de feud. par. 10. sect. 20. n. 155.

162. Non defertur in probando valore Alex cons. 109. n. 15. lib. 4. Rip. in d. l. admonendi n. 183. Pinel. in l. 2. par. 3. cap. 4. n. 13. C. de resc vend. Viui. dec. 360. n. 5. & per tot. probat iustam causam ab expensis excusare tam in ciuilibus quam in criminalibus Fari. Q 16. n. 61. & 72. etiam si statutum disponat victum victori in expensis condemnari; intellige vbi iuramento suppletorio locus esse potest puta quia extet semiplena probatio veluti testis vnius Soc reg. 181. Meno. de arb. cas. 177. Viu. supra. vide supra n. 480. & victum non condemnari tenet etiam Mars. sing. 485. & Pereg. dec. 152 n. 6. & de eo qui detulit iuramentum quod in expensis condemnetur glo sing. esse dicit in l. generaliter verbo alteri. C. de reb. cred. & iur. iur. Aman. sing. 120. quæ condemnatio vel absolutio facta in causa appellationis compræhendit etiam factas in prima instãtia à quibus victus absolutus fuerat nisi aliud sit in sententia appellationis expræssum Pereg. dec. 128. n. 13. & dec. 152. si statuto cõdemnatus censeatur in arbitris etiam & in liti cedente succedẽte litigatore & si iustam causam habuerit et non sit absolutus vt statutum requirit & Surd. dec. 164. n. 17. & cons. 252. n 27. iustam causam nõ excusare ex communiori si statutũ mandet condẽnari in expensis.

163. Lim. non deferri periuro cap. paruul. de consecrat. dist. 4. Doc. in l. bonę fidei C. de iur. iur.

1. Sublim. non procedere nec periurium incidere eũ qui non soluit creditoris cessionario, sed cum eo litigat. Cor. cons. 220. n. 4 lib. 4. Cag in l. si quis maior n. 200. C. de transact. vbi idem si hęredi non soluerit nisi creditor pro se & hæredibus recepisset.

2 Sublim. quando pœnituit & peccata cõfessus fuit Affl. dec. 36.

164. Sententia lata prætextu iuramenti necessarij falsi in iudicatum non transit licet in voluntario secus sit Marant. de ord iud. par. 6. act. 1 n. 146.

165. Nec defertur vbi statutum requirit probationẽ cum verbis qualificatis vel prægnantibus Feli. in rubr. de probat. n. 4.

166. Nec defertur si sententia dicat si probaueris Titium tibi debere x. ea tibi adiudico Feli. supra sub n. 3. vers. quod si.

167. Nec vbi testes debent esse rogati Ias. in l. admonendi 2 lect n. 246 fall. 26. de iur iur.

168. Nec in recursu ad iudicem ecclesiasticum ob defectum iustitiæ secularis Ias. supra nu. 146. vers. 30. Lanfr. n. 65.

169. Non defertur vbi testes deponunt potius per iudicium intellectus; vel rationis potius quam per sensum corporis Ias. supra. vers. ex ista subdens testes non interrogatos etiam reddere debere rationem in his quæ intellectu percipiuntur.

170 Nec defertur ei qui plenè probare potuit, & semiplenè tantum probauit Ias. d. n. 246. vers. 35. & supra. vers. 4.

171. Nec defertur in arduis causis nisi plusquam semiplenè probatum sit supra vers 2 non defertur & dicitur plus quam semiplenè probatum quando vltra semiplenam probationem nõ. nihil probatum fuit vt si duorum testium alter tantum esset integræ fidei, vel si cum eo coniecturę cõcurrant Doc. in d l. admonẽdi Ias n. 231. Cur n. 309. 315. Crau. cons. 73. n. 26. 198 n 10. Cancer. var. reso. par. 1. c. 8 n 7. & seq vbi etiam magnam & arduam causã dicit ex arbitrio iudicis cognosci inspecta personarum qualitate ex Bar. in d l. admonẽdi n. 53. Alex. cons. 180 n. 3. lib. 6. Soc. cons. 159. col. 1. lib. 1. Meno. de arb cas. 190.

172. Non datur vbi plura imperfecta coniunguntur, nec enim semiplenam probationem faciunt puta duo testes non omni exceptione maiores Io. de Amic cons. 73. n. 14. Caccialup in d. l. admonendi. n. 220 & seq. Cancer. d. c. 8. n. 31.

173. Lim. non deferri procuratori mandato speciali carenti Marc. Angu. cons 80. n. 7. & seq. vbi idẽ de decisiuo. Lanfr. in d. l admonendi. n. 37. nisi procurator veritatem nouisset.

174. Lim non deferri ad pœnas l. si quis maior. C. de transact Tusc. verbo. iuramentum concl. 540. n. 115 Farin. in fragmen. par. 2 n 1219.

175. Lim. non deferri in causa simulati contractus Anch. cons 327. n. 6. Tusc supra. n. 115. Farin. supra. n 1220.

176. Non defertur minori Assis. dec Luc. 42. nu. 34. Farin. d. par 2. n. 1255.

177. Lim. vt licet recusari nequeat quia necessitate à iudice impositum defertur & suscipitur; secus est si iusta causa adsit recusandi puta incompetentiæ iudicis, si à parte deferatur, si nil probatum sit, ritè delatum non sit, si persona non sit legitima puta prodigus & huiusmodi Prat. reg 449. lib. 9. reg. iur. fol 768. col 2.

2749 1. Lim. suprascriptos casus negatiuos iuramẽti suppletorij, vt probatio contra istud iuramentũ etiam in appellatione admittatur Thes. Q. forens. 81. lib. 4.

2. Lim. vt quibus casibus non defertur, si plusquam semi-

semiplenè probatum sit deferri debeat. Alex.cons. 122.n.7.lib.2.42.in fi.vbi Add.lib.3.Boer.dec.85. n.3.4.221.in fi.Alex.Stiat.in prax.iud.cap.20.n. 13.39.Rot.Bonon.dec.104.n.33.& 39.in nouiss. Rot.Bono.dec.104.n.33.per fundat.& Gipsi.etiã in causis magnis criminalib.matri.& arduis.n.39.

3.Lim. vt si confessio extraiudicialis sit duobus testibus probata cum semiplenam probationem faciat, suppletorium iuramentum deferatur Ias. in l. admonendi lect.2.n.149. de iur. iur. de communi Gab.de confes.concl.1.n.52.& Mandos. ad Rom. cons.373.lit.F.Rim.Iun.cons.660.n.24.& seq. de communiori Bursf.cons.2.n.12.Surd.cons.60.n.10. & Turret.cons.23.n.26.lib.1.& Affis. dec. Perus. 9.n.25.Masc.concl.347.n.24.& seq. Decia. cons. 62.n 53.lib.3.Peregr.cons.106.n.9.lib.3.Torniol. cons.20.n.93.Villalo.communi.opi.lit.C.n.139. Viui.vers.Confessio facta.Matte.comm.opi.vers. confessio.n.6.

Contrarium tenet Bal. in l.in bonæ fidei n.5.Salic.nu. 21.C.de reb.cred.Soc.cons.11.nu.5.lib.1.Ceph. cons.225.n.31.& 50.

1.Sublim.non procedere nisi causa aliqua fuerit allegata Ias.supra.n.150.Anch.Q.58.n.7.lib.1.nec si ante acceptationem reuocata sit n.8.

2.Sublim. non procedere quando testes in causa scientiæ dicerent se audiuisse Cauim dicentem Titio vendidisse, tunc enim non probant semiplenè cum de venditione quæ inter contrahentes sit non deponant, sed de auditu Alex.cons.134.n.7.8.lib. 2.Ias.supra.n.172.lim.5.

3.Sublim.quando testibus singularibus probaretur sic enim non probatur Seraph.dec.1156.n.2. Rot. dec.711.n.5.par.2.recentior.Affl.dec.364.nu.2. Lepid.dec.92.in fi.de communi Mago.dec.Luc. 46.n.23.Gallia.cons.83.n 29.Ceph.cons.225.nu. 31.& 50.vbi etiam suppletorium non deferri Burs. cons.442.n.1.Rot.dec.711.n.5.par.2.recentior. Manti.dec.179.n.6.Gratia.dec.130.vbi de vno actu secus in genere Gutier.prac.QQ.lib.3.Q.12. vbi non probare nisi coniecturæ concurrant vel in causis breuioribus in quibus daretur suppletorium Rot.dec.cri.1.collect.a Farin.vbi vnum singularẽ cum teste de veritate non coniungi Seain.dec Bono.102.Farin.Q 64.n.140.duo enim contestes ex communi requiruntur Rot.dec.406.n.3.par.2.recentior.

Contrarium quod extraiudicialis confessio testibus singularibus parte absente emanata probetur presertim si coniecturæ & adminicula cõcurrant Rol. cons.82.n.45.& seq.lib 2.Crau.cons.369.nu.13. Surd.cõs.94.n.46.Rot.dec.113.n.3.par.1.recẽtis.

1.Lim.non procedere nisi in singularitate obstatiua, & diuersificatiua, non autem in adminiculatiua Put.dec.476.lib.2.Decia.cons.62.n.92.& seq. lib.3.Bero.cons.80.n.20.lib.3.Laderch.cõs.140. Seraph.dec.1302.n.1.receptissimam probat Affis. dec.Perus.9.Thes.Q.Forens.77.n.7.& seq.lib.2. Paris.cons.75.n 13.& seq.lib.1.vbi etiam probare si cum teste de veritate iungantur & suppletorium deferri & Meno.cons.1108.& Farin.supra n.39.Thob.cons.86.n.9.& in actu reiterabili dari probant vt est confessio.

4.Lim.quando quis prohibitus fuit producere testes quos habebat Boer.dec.85.nu.4.vers.vel quando quis.Rot.Bono.dec.104.n.35.per fudat.& Gipsi.

Sententia lata prætextu iuramenti necessarij falsi nõ transit in iudicatum, licet in voluntario secus sit Ias.in repet.l.admonendi.n.45.& seq.de iur.iur. vbi rationem diuersitatis ponit Maran.de ord. iud.3.par.6.par.n.146.vbi alios casus quib.sententia non transit in iudicatum.

DECAS III. TRACTATVS V. DE IVRAMENTO DECISIVO SEV VOLVNTARIO.

2750 Decisorium litis iuramentum initio voluntarium dicitur respectu deferentis, quia defertur ex voluntate partis iudice tamen approbante; & is cui defertur non tenetur præcisè iurare, sed iuramentum referre potest l.manifestæ de iur.iur.& si nõ valens intentionem suam probare offerat parti iuramentum, quæ iurare nollit, nec referre, pro confesso habebitur d l.manifestæ dicitur autem decisorium quia per ipsum lis deciditur Maran. de ordine iud.part 6.actu.9.n.11.Carpa.super stat. Mediol.cap.100.n.42 & seq.& debet is cui offertur iurare referre vel soluere l.ius iurandum & ad pecunias.§.ait Prætor de iur.iur.Meno.de arb.cas. 189.n 1.& inuentum fuit ad lites dirimendas l.1. de iur.iur.Caroc.de iur.deciso.Q.9.& 31.& litis ingressum impedit Franc.Marc.dec.166.n.3.lib.1. Ricci.collect.decis.2413.Fanuc.de in lit.iur.par. 1.memb.5.vbi differentias ponit inter hoc & iuramentum in litem Vala se.de iur.emph.Q 7.n.26. Manei.de iuram.par.2.art.5.n.1.& seq.vbi voluntarium dicit si à parte non sit Iudice detur. & est inuentum ad lites dirimendas Papi.in form.rei cõuenti.vers.ius iurandi n.4.Caroc.de iuram.decis. Q.9.Intrigl.sing.99.n.167.lib.3.Lancel.de Prætor. tit.de iuramen.n.6.fol.167. Viui.comm.opi.verbo.iuramentum iudiciale.& Dec.cons.62.nu.2. vers.primo quantum.eo delato nil amplius quærendum ait, sed à delatione appellari posse intra. dies à die iuramenti Mins.cent.1.obs.39.Rot.Bono.dec.16.per fundat.& Gipsi.

2751 1.Amp.per Reum actori offerri posse quamuis probandi onus assumpsisset Cacchera.dec.Pedem. 97.n.7.& seq.Caroc.de oblat part.2.Q.10.n.82. vbi testibus examinatis.& Meno.cons.861.ex magis communi deferri ab eo posse qui probare tentauit maxime in causa matrimoniali..

2752 2.Amp.lapso termino ad probandum & publicato processu deferri posse Ang.in l.contractibus in fine principij.C.de non num.pecu.Cacche.d.n. 7.vide infra lim.18.& ante & post publicatũ processum & latam sententiam etiam appellatione interposita, dummodo incontinenti post deferatur Caroc.de iuram.decis.Q.5.Intrigl.sing.99.n. 153.lib.3.Crau.cons.207.nisi ad probatum habẽdum tempore præfixo.

2753 3.Amp.vt exclusus à probando non videatur exclusus à delatione iuramenti Cacchera.supra n. 9.Gutier.prac.QQ.lib.1.Q.117.nu.4.vide Granuc.theo.84.lib.4.

2754 4.

2754 4 Amp. vt licet dubium sit nullis probationibus, an huic iuramento locus sit, si tamen vtraque pars semiplenè probauerit secundum Doc. omnes in d.l.manifestæ.iuramentum illud offerri poterit de communi Cacchera.d.n.9.

2755 5. Amp. initio iudicij nullis propositis probationibus deferri posse secundum veriorem æquiorē & in practica seruatam opinionem Purpur. in d. l. manifestæ n. 11. in fine Ripa. in l.admonendi. nu. 65. de iure iuran Cacchera.supra.n.10.

2756 6. Amp.vt probatio in contrarium non admittatur l 2. l. non erit. §. dato de iur. iurand l. 1. vbi Doc.C.de reb.cred.Maran.d.n.11.in fine Thesaur. Q forens.81.lib 4.Bursa.consi.123.n. 6. nec de eo amplius tractari possit Cacche dec.61. n. 2. Villalo. comm.opi.lit. I.n. 153. vbi tamen esse iudicis arbitrio.

2757 1.Lim.non admitti probationem ad retractādum iuramentum ciuiliter, sed probatio bene admittitur ad periurum criminaliter puniendum Isern in cap.1.§. similiter versic. sacramentum in fine de contuet.rect. feud. Maran supra.n. 12.

2758 1.Sublim.non procedere nisi scienter quis errauerit, & alteri nociuum iuramentum fuerit Maran.d.n. 12.

2759 2. Lim. non procedere nisi in delato à parte parti secus si à lege vel statuto de communi Villalob.comm.opi.lit.I.n.153. quod tamen arbitrariū iudicis ait. Viui.commun.opinio. verbo. iuramentum non dicitur ad finem. Soarez.comm.opi.lit. I. n.320.& 321.subdens ex statuto non deferri forensi.Tiraq. de retr. lig.§.4.glo. 1. vbi amp. & sublim. multis modis de communi Burs. consi. 285. nu. 10. Caroc.supra.4.Q.nonæ.Q princ.n.9. Villalo. supr.

2760 3. Lim. non obesse decisiuum si de contrario constet per aliud iuramentum vel partis confessionem quæ iurauit Ias. in l.si duo patroni.§. idem Iulianus n.6.de iur. iur. Morot. consi. 16.nu. 13. 14. Cacche.decis.97.n.8.Boer.decis.306.

2761 4.Lim.per iuramentum ea non tolli quæ sunt de natura contractus vel cōsuetudine Caroc. supra 4.Q.nonæ Q princ n 11.& seq.

2762 5. Lim. non procedere nisi iuramentum fuerit delatum super re controuersa secus si super aliquo emergenti Castr. in l. si cum patrono.C.comm.vtri. iud.Caroc.supra.n.21.

2763 7.Amp. vim rei iudicatæ, transactionis ac litis finitę iuramentum habere, & has litis ingressū impedire l.2.de iur.iur. Viui.communi.opinio. lit. I. verbo iuramentum iudiciale. Cabedo. dec. lusitan. 34.par.1.& litis ingressum impedit glo. in cap. 1. verbo.finita.de lit.cont.in.6.Ias. in l.ait.prætor. nu. 51.de iur.iur.latè Caroc supra. Q 1.Q.princ.& Q. 46.Seraph priuil.iuram.80.82.& 102.per l. ius iurandum quod ex conuentione §.fin.l.nam.& postea. §.fin.l si d.o.§. si quis iurauerit. de iur.iur.l.1.quar. rer actio.non detur. nec iuramento decisa amplius tractari possunt Boer. dec. 305. Ricci. collect. dec. 2413.Granu.theo.3.n.18.Manci.d.art.5.n.43.& seq. vbi tamen retractari si partis confessione vel testamento nouiter reperto contrarium appareat Ias.in l.ait prætor.§.iurati. n. 6. de iur. iur. vbi sub amp.& lim.& Lanc.supra.n.10.fol.272.Surd.consi. 252.n.15.Rugincl. pract. QQ cap.11.Leo.in thes. for.Ecc.par.3.cap.7.nu.25.vbi ideo monitorialib. obstare.

2764 8.Amp. vt si actor nec semiplenè probauerit, nec aliquam præsumptionem pro se habeat reum ad iurandum cogere possit Guliel. de Bened. in c. Rainutius verbis si absque liberis in tract.fideicom. si bsti.n.161.vide infra lim 8.

Contrarium tenent Meno. de presump. Q.81.lib. 1. secus dicens si præsumptionem pro se habeat ex magis communi.

2765 9. Amp. ab eo quem credis peieraturum licitè potes iuramentum exigere, iusta causa subsistente Bonacci tract. moral. tom. 2. disput.4 part. 11.subdens sine iusta causa exigentem mortaliter peccare.

2766 10. Amp. circa qualitatem etiam iuramento decisiuo standum puta non debere propter sterilitatem, si constet tantam esse sterilitatem vt nulli fructus collecti sint, aliter quam debitoris iuramēto Cabedo. decis. Lusit.34. n. 2. part. 1. nec potest qualificatum iuramentum pro parte acceptari de magis communi Ias.in §. si quis postulante col. 1. in glo. postulante. Inst. de action.& Lanc. supra. n. 9.in fi. fol.272.

2767 11. Amp. in causa decimarum præstari posse Peregr. consi.21.lib 2.

2768 12. Amp.qualibet in causa deferri posse Pereg. supra n. 11.& 12. & iudicē sufficit acceptare Crau. consi.196. Rota. Bon.on.dec. 89.n. 6. in nouissimis. l.3.§.1.de iur.iur. Caro.supra.Q.17.Papien. in forma iuram. quod præstatur. vers. primo iuret Carpa c.100.n.1.

2769 1.Subamp. in criminali de communi Ias. in l. ait Prætor n.24. de iur. iur Gand. de pact. & transact. malef. n.25.Caroc.supra Q. 15. nu. 3.& seq. vbi per actorem deferri posse, sed ex parte rei vbi potest transigere.

2770 13. Amp. vt si pars acceptauerit, reuocari minime possit etiam si nondum iurauerit Ceph. consi. 65.n.63.(vide infra lim.7.) nisi ex causa puta inimicitiæ superuenientis Caroc.de iur.decis. 6. Q.7. Q.principalis, & nisi ex causa reuocari acceptatū nō posse, quamuis secus si vbi nō fuisset acceptatū de communi Ias. in l. iusiurandum. n. 6. de iur. iur. Cag. in l.2.nu. 271. C. de pact. inter emp. & vend. Rim.consi.440.n.10.Cras.comm. opi. verbo. iuramentum Q.8.Granuc.theore 10.n.14.15.Lanc.de Prætor.tit.de iuramen.n.7.fol.268.

2771 14.Amp. deferri hoc iudiciale & necessarium iuramentum in quacumque actione in rem siue in personam & tam ex contractu vel quasi agatur & vel pro mobili vel immobili re l.3. §. quacūq; actione de iur.iur. Papien.in forma iuram. quod præstatur, versic. primo iuret Carpa.super stat. Mediolan. c.100.n.1.Caroc.supr.Q.17.Intrigl. supr.n.250.

2772 15. Amp. in iudicio tam ciuili quam criminali à parte parti iuramentum posse deferri l. eum qui. §.in popularibus de iur.iur. glo. in d. §. quacumque actione verbo, agatur. Carpa. d. cap. 100. n. 2. à iudice autem & sic necessarium defertur in ciuili non in criminali nisi pro interesse partis Papien. d. verbo. ius iurandi n.12.

2773 16.

2773 16. Amp. tutorem & curatorem hoc iuramentum deferre posse Papien. in forma iuram. quod præstatur versic. dicit & protestatur. n. 2. Carpa. d. cap. 100. n. 5. Catoc. supra 7. Q. 13. Q. princ. idem in prodigo probans cum curatoris authoritate & Ias. in l. tutor. de iur. iur. vbi etiam à tutore deferri. & per adultum sine curatore si eo careat de magis communi. Rol. conf. 54. n. 2. lib. 2. Surd. conf. 190. n. 7. & 8. vbi etiam quando pupillus aduersus illud restituatur & idem si à pupillo cum tutoris vel curatoris authoritate detur.

2774 1. Lim. non posse deferri nisi in casibus quibus de iuribus pupilli vel minoris non possunt docere & probare, alioquin eis non præiudicabitur etiam si contra pupillum & minorem iuratum fuisset l. tutor. in princ. de iur. iur. Papien. in forma resp. Rei. vers. ius iurandi. n. 6. Carpa. d. cap. 100. n. 100. Caro. supra vbi subdit minorem læsum restitui. Alex. conf. vlt. n. 5. lib. 6. qui tamen in tutore cum pupillo deferente secus inquit licet si lædatur in integrũ restituatur. vt per eum cui refragatur Add. ibi. Gratia. discep. 91. n. 5. & hoc probari debere subdit ex Surd. conf. 190 n. 8. Caroc. de iur. decis. Q. 7. Q. 13. princ. Intrigl. sing. 99. n. 221. lib. 3. subdentes minores & prodigos in integrum restitui. & non posse deferri nisi aliæ desint probationes Bar. & Alba. in l. pactum. procuratoris C. de pact.

2775 17. Amp. vt iurans parte non deferente licet parti non obsit tamen iuramentum illud contra eũ probat Ias. in §. item si quis. 2. n. 18. Inst. de action. Carpa. d. c. 100. n. 7.

2776 18. Amp. tutori & curatori præstari posse, quãuis nisi delationem acceptauerit cogi non possint iurare de iure Codicis præsertim si fundata sit intẽtio pupilli vel adulti. Papiẽ. in form. libel. resp. rei. verbo. ius iurandi. n. 6. Carpa. d. cap. 100. n. 9. & iurare teneri Ias. in l. uideamus. n. 15. de in lit. iuran. Purp. in l. manifestæ. n. 16. quarta causa de iur. iur. Manci. de iuram. par. 2. art. 5. n. 7.

2777 19. Amp. iudæis præstari secundum eorum ritus quod si christiano deferat iurabit ad sancta Dei euangelia non secundum ritus iudæorum glo. in l. nõ erit. §. sed etsi quis. verbo. religionis. de iur. iur. Bart. in l. iusiurandum. 34. n. 14 de iur. iur. Coua. in c. quamuis pactum. §. primus. nu. 10. vers. ego sane. de pact. in 6 Meno. de arb. iud. cas. 189. n. 6. Carpa. d. cap. 100. n. 12. Caroc. de iuram. decis. Q. 11. n. 4. infra lim. 34.

2778 20. Amp. filio deferri super facto patris Soc. conf. 264. n. 9. lib. 2. Carpa. supra. n. 53.

2779 21. Amp. iuramentum contra iuramentum valere licet in sententia secus fit Ias. in l. duobus. §. itẽ Pomponius n. 14. de iur. iur. Carpan. supra. n. 62.

2780 22. Amp. vt exceptionem iuramenti delati à parte parti non reijciat iudex arbitrium habens Meno. de arb. Q. 50. Carpan. supra. n. 63. Caroc. supra. Q. 41.

2781 1. Lim. non procedere causa commissa à Principe post quam iuratum fuisset Alcia. conf. 301. n. 9. 10. Meno. supra. n. 4. Carpa. supra. n. 63. Caro. sup. Q. 42. dubitat quia pendet a Q. an Princeps ius alteri quæsitũ tollere possit de quo dixi in tract. clausularum in prima Decade.

2782 23. Amp. vt si is cui defertur sine iusta causa recuset pro delato habeatur siue totius causæ vel partis delatum sit l. generaliter. vbi Bar. & alij C. de reb. cred. Signor. cõs. 223. n. 3. Rauẽ. sing. 594. Carpa. supra. n. 82. & 103.

2783 1. Lim. non procedere quando forma delationis inepta, non solemnis vel non concludens esset Cotta. in verbo. mendax. vers. & ideo Carpa. d. cap. 100. n. 83.

2784 24. Amp. vt cum sit veritatis iuramentum per esse vel non esse non de credulitate debeat iurari Papien. in forma iuram. quod præstat. verbis. iuramentum veritatis. Carpan. supra. n. 86.

2785 25. Amp. omni tempore & etiam in Ecclesia deferri posse & tam ante quam post litem cõtestatam post conclusum in causa & sententiam & in continenti appellatione interposita l. generaliter vbi Bar. in §. omne. C. de reb. cred. Pedem. dec. 10. n. 2. Capic. dec. 15. Purpur. in l. manifestæ nu. 22 de iur. iur. Bal. in d. l. generaliter. §. his de præsentib⁹. in fine. Caroc. supra Q. 5. & quando iudex condemnat si actor iuret & intelligitur etiam in appellatione Bal in l. generaliter. n. 3. de reb. cred. & iur. iur. Caroc. supra. Q. 1. Q. 10. princ. & Q. 39. Crau. conf. 202. n. 8. Soarez. in l. post rem iudicatam vers. sed pulchrũ. n. 12. in fine fol. 666. de re iud. & super altari S. Antonij cum imprecationibus quod deierans illius igne comburatur Becci. conf. 7. Granut. theo. 10. n. 21. vide infra n. 2903. Intrigl. d. sing. 99. n. 155. in ecclesia tamen iurari tantum posse, non etiam discuti an iurandum sit n. 156.

2786 26. Amp. infami & vili possit à parte deferri & teneat iuramentum Caroc. supra Q. 7. secus ergo erit si à iudice deferatur. Intrigl. d. sing. 99. n. 162.

2787 27. Amp. muto etiam deferri posse Caroc. Q. 11. Q. 13. principal.

2788 28. Amp. deferri posse in actione depositi l. in depositi. C. de iur. iur. Caroc. supra. Q. 15.

2789 29. Amp. in petitione hereditatis l. sed & si possessori. §. final de iur. iur. Caroc. d. Q. 15.

2790 30. Amp. pro matrimonio posse deferri ac monachatione nõ contra Caroc. supra 4. Q. 9. Q. prin. n. 6. & Q. 15. n. 6. post Ias. in l. ait Prætor. n. 26. de iur. iur.

Et clericus agens coram laico si reus, solutionem allleget illud subire tenetur Gras. eff. 1. clerica. n. 936.

2791 31. Amp. in actione de constituta pecunia tam delatiue quam relatiuè l. illud. §. 1. de consti. pecun. Caroc. d. Q. 15. n. 8.

2792 32. Amp. vt ad accessoria, & fructus extendatur l. sed & possessori. de iur. iur. Caroc. supra. Q. 16. Intrigl. sup. n. 248.

2793 33. Amp. vt super vno præstitum affirmatiuè super consequentibus & correlatiuis delatum videatur ex natura contractus venientibus l. si duo. §. si quis iurauerit. de iur. iur. negatiua autem si super una iuratum sit ex eodem contractu procedentibus pluribus, super cœteris iuratum censebitur; secus si ex diuersis causis vel contractibus procedant l. duobus. §. exceptio. de iur. iur. l. si actori. eod. tit. nisi altera esset accessoria Castr. ib. subdẽs super accessorio delatũ principale minime destruere Caroc. de iura. dec. 1. Q. 16. Q. princip.

2794 34

2794 34. Amp. actionem & exceptionem parere, & vim tituli habere ac dominum efficere traditione secuta Afin. de execut. §. 9. cap. 172. Seraphi. priuil. iuram. 19. Caroc. supra Q. 18. intelligens si formiter præstitum sit ideft causa expressa, quæ si vera esset obligaret; quod si informiter actio in factum oriatur & Intrig. sing. 99. n. 28. lib. 3. §. ç què Inst. de excep. vbi Aret. exceptionem iuris iurandi actionē non tollere, sed eam elidere, & reali agenti obesse.

2795 35. Amp. vt obligationem tollat naturalem nō ciuilem Ias. in l. 2. n. 4. de iur. iur. Caroc. de iuram. decis. Q. 19.

2796 36. Amp. vt iuramentum decisiuum executionem paratam habeat Doc. in l. 2. vbi Ias. n. 20. testatur de magis communi de iur. iur. Viui. comm. opi. 188. lib. 1. & Caroc. supra, Q. 20. idem dicens in extraiudiciali post Soarez. in l. post rem. not. 2. n. 5. de re iud. Seraph. de iuram. priuil. 77. latè de hoc agit Natta. conf. 51. n. 22. Viui. comm. opi. verbo. iuramentum iudiciale n. 4. & supra n. 2251. Carol. de Gras de stat. reiji. except. n. 44. vide supra. nu. 574. Carpa. cap. 115. n. 277.

2797 1. Lim. non procedere nisi impropriè glo. in l. 1. de confes. Bar. in l. fin. C. de fideicom. Soarez. d. not. 2. in fi. Caroc. supra n. 5.

2798 2. Lim. non procedere quoad tertium Rebuf. de lit. oblig. art. 6. glo. 3. n. 14. Afin. de execut. §. 1. cap. 9. Caroc. supra n. 6.

2799 3 Lim. quando actio in factum libellum requirens intentaretur licet secus si iudicis officiū Spec. de execut. sent. §. qualiter in princ. de cōmuni Iaf. in l. intra dies. de re iud. & Caroc. supr.

2800 4. Lim. non procedere nisi in extraiudiciali; vel iudiciali libello & litis contestatione non præcedētibus Alex. in l. 2. n. 11. Ias. n. 20. lim. 3. de iur. iur. Caroc. supra n. 8.

2801 5. Lim. non procedere nisi in decisiuo liti præsenti vel futuræ finem imponenti, secus in promissorio vel assertorio Bar. in d. l. 2 vbi Ias. nu. 20. Petruc. in l. 1. n. 223. de iur. iur. Viui. comm. opi. 188. in fi. part. 1. ex cōi. & Caroc. d. Q. 20. n. 10.

2802 6. Lim. nam potest opponi de in habilitate personæ Ias. in l. tutor. n. 2. de iur. iur. Caroc. supra.

2803 7. Lim. nam datur quodrimestre vt condemnatis per sententiam Bal. in l. actori. C. de iur. iur. Alex. in l. 2. n. 11. eod. tit. Soarez d. not 2. col. 4. Ias. in d. l. 2. n. 5. Caroc. supra. Q. 1. Q. 20. princ.

2804 8. Lim. nam datur terminus decem dierum in executione huius iuramenti sicut confessis ex l. si debitori de iudic. Ias. in l. 2. n. 5. Caroc. supra 2. Q. 20. Q. princip.

2805 37. Amp. vt vim litis contestatæ habeat decisiuum iuramentum pro vt omne aliud iuramentum & actionem ad 40. annos perpetuat l. nam & postea. § si is qui temporariè. de iur. iur. Bauer. de viribus iuram effect 51. Petruc. in l. 1. n. 128. eff. 22. de iur iur. Seraph. priuil. iuram. 50. Caroc. de iuram. decis. Q. 22. quamuis ipse hoc præcipuè decisiuo tribuat. dixi supra amp. 68. n. 552. Put. dec. 116. n. 3. vbi pro ferre præscriptionem ad 40. annos. lib. 1. Ricci. collect. decis. 2170. versic. item iuramentum iudiciale.

2806 38. Amp. debitorem in mora constituere & de interitu debitorem teneri operetur & hoc omne iuramentum operatur de communi Villalob. communi opinio. lit. I. verbo interpellatio n. 90. Crau. cons. 64. n. 2. de communi Caroc. supra num. 6. qui tamen citat Soc. reg. 269. mora fall. 7. pro hac amp. qui contrarium tenet dixi supra. nu. 484. amp. 48.

2807 39. Amp. vim confessionis habere l. eum qui l. qui iurasse in fine. de iur. iur. Caroc. supra. num. 5. dixi supra amp. 90. num. 591. Cacche. dec. 8. nu. 8. Granuc. theore. 10. n. 29. loquens de offerente seu deferente Masc. concl. 958. nu. 1. & seq. quod limitat. concl. 356. tripliciter.

2808 40. Amp. vt qui iurauit suum fundum esse post completam præscriptionem vtilem etiam habeat actionem l. si duo. §. idem ait vbi glo. de iur. iur. Caroc. de iur. decis. Q. 24.

2809 41. Amp. delatum super re quæ non est scienti non extare obsit, si autem ignoraret sibi non præiudicat l. fin. de confes. Caroc. supra. Q. 28.

2810 1. Lim. non procedere d. l. fin. quando ratione præcedentis moræ fingatur rem extare d. l. eum qui. §. si iurauero. Caro. supra.

2811 1. Sublim. d. lim. nam si velit actor ex hoc iuramento agere, probare tenetur quid ante iuramentum in obligatione esset, & moram vel delictum quæ obligationem perpetuasset; licet quando Reus actori scienter detulisset actori iurasse sat esset l. duobus. §. fin. de iur. iur. 28. Caroc. supra.

2812 42. Amp. huic iuramento locum fore etiam si ex lege vel statuto onere probandi quis grauetur l. cum de indebito. §. in omnibus de iur. iur. Caroc. supra. Q. 33. Lanc. de Prætor. tit. de iuram. n. 8. fol. 268.

2813 43. Amp vt sine iusta causa recusari non possit & hodie etiam seruetur d. l. manifestæ de iur. iur. cap. fin. eod. vbi in delato à iudice; sed si a parte referri probat Papien. in d. verbo. ius iurandi. n. 3. Ias. in §. item si quis postulante nu. 83. & 84. Instit. de actio. vbi à Bar. in d. l. manifestæ, iustas causas enumerari inquit de communi Caroc. supra. Q. 35. & causas iustas recusationis infra in limitationibus habebis. & tradit etiam Bal. in l. generaliter §. sed iuramento. nu. 10. C. de iur. iur. & Ias. in d. l. manifestæ & ne periurium quod status præsens indicat incurratur recusari potest Cacche. dec. 11. n. 4. sed si semel iurare noluit amplius non defertur Surd. conf. 136. num. 32. nisi iterum offeratur conf. 157. n. 11.

2814 44. Amp. vt si in scriptura iuramentum reperiatur omnia solemniter acta & in continenti iuratum præsumatur, ac iuramentum delatum fuit licet alioquin secus sit Bar. in l. ait prætor 1. §. iure iurando. vbi Alex. de iur. iur. Ias. in l. si vnus §. pactus n. 44. de pact. Caroc. supra. Q. 36.

2815 45. Amp. per hoc iuramentum nedum personalem, sed hipothecariam etiam actionem tolli l. si deferente. quibus mod. Pig. vel Hipo. solu. l. soluitur. §. fin. eod. tit. l. ius iurandum vltima. de iur. iur. l. eos C. de vsur. Neguz. de pignor. 2. part. 6. part. princ. n. 10.

2816 46. Amp. interrogatorio non esse respondendum

mẽ iudicis arbitrio n.4. & versic. 57. fol. 266. & arbitrio iudicis deferri Soc. cõs. 136. n. 8. lib. 2. Facchi. cõtro iur lib. 1. c. 18. qui semiplenè probauit deferri probat; in dubio autẽ reo maximè si probationes pares sint Frãc. Marc. dec. 753. n. 5. lib. 2. Meno. de arb cas. 190. n. 19. Masc. Q. 9. n. 29. Ias. in l. admonendi. n. 118. in fi. vbi melius informato, & Bal. cõs. 468. n. 4. li. 5. & quęlibet probatio minus etiã legitima facit præualere Alex. cõs. 236. n. 6. lib. 6. reo dari si pares sint probationes, alias iudex considerat cui deferre debeat, & si nõ deferat appellatur pro vt si deferat vbi non debet Lanfr. supra n. 98. & 99.

2701 97. Non defertur minori in lęsione probanda l. 1. qui & aduers. quos. Caccialup. in d. l. admonendi n. 138. vers. quinta, & minori non deferri l. iusiurãdum. § pupillis. vbi glo de iur. iur. Affl. dec. Luc. 42. n. 24. vide supra vers. 50.

2702 98. Non defertur in causa famosa ciuiliter intentata. quia ob famæ præiudicium se ad instar criminalis habet, nam personam afficiunt Caccialup. supra n. 146. versic. 15. Ias. in d. l. admonendi n. 228. Lancel supra versic. 4. Soarez. com. opi. lit. I. n. 308. de cõi Villalob. com. opi. lit. I. n. 154. Manci. d. art. 6. n. 12. sed iudicis arbitrio esse probat Roma. in d. l. admonendi n. 105. ex c. fi. de iur. iur. Lanfr. n. 86. Fari. in fragm. par. 2. n. 1210. nec iniuriarũ n. 1211.

2703 1. Lim. non procedere quando fuisset plusquam semiplenè probatum Ceph. cons. 217. n. 27. Ias. d. 2. lect. n. 24. Fari. supra n. 1213. vel aliqua præsumptio sit in contrarium.

2704 2. Lim. non procedere quando ad emẽdum pecuniaria pœna ageretur Aufr. ad Tholos. dec. 244.

2705 99. Non defertur in causis in quibus quæritur de testamento vel vltima voluntate Bal. in l. 2. n. 6. C. de bono posses. secun. tab. Soc. reg. 204. n. 34. Caccialup. supra n. 149. vbi declarat Surd. cons. 147. per totum vbi idem probat si vnus testis tantum deesset Cur. Iun. in d. l. admonendi n. 273. Seraphi. d. priuil. 33. n. 201. amplians etiam si fuisset plusquam semiplenè probatum Manci. d. art. 6. n. 42. Ias. in d. l. admonendi n. 93. & 2. lect. n. 244. Crau cons. 99. n. 15. Surd. cons. 129. n. 46. 147. vbi si vnus testis testamento deesset, vel duo adessent pro legato, & substitutione contra Bar.

2706 100. Non defertur vbi propter inficiationem iudicium crescit, nam si duplum consequi vellet nõ dabitur hoc iuramentum l. cum qui. in princ. de iur. iur. Caccialup. supra n. 151. Ceph. cons. 227. n. 49. secus dicens intentata certi condictione quæ non crescit in lite per inficiationem.

2707 1. Lim. non procedere quando foret plusquam semiplenè probatum Ceph. supra n. 52. & 53.

2708 101. Non defertur si pęna petatur vigore testamenti commissa Caccialup. supra n. 152. licet ipse sit anceps vel aliter Lanc. supra. versic. 22. Ias. in d. l. admonendi. 2. lect. n. 241.

2709 102. Non defertur cõtra monachationem Bal. in l. 3. §. 1. de iur. iur. de communi Canonistarum Caccialup. supra n. 153. fall. 22. supra versic. 35. de communi Seraphi. d. priuil. iuram. 33. n. 127. & in causa monachali non deferri Soc. reg. 204. n. 35.

2710 103. Nec defertur iudęo, & infideli Caccialup. supra n. 156. fall. 28. Roma. n. 85. Lanc. supra vers. 45. lim. Crau. cons. 73. n. 26. Brun. de stat. exclu fœmi. art. 6. n. 45. Rim. Iun. cons. 478. n. 32. & seq. Meno. de arb. cas. 190. n. 15. Add. ad Rot. Bono. dec. 104. in nouiss. Surd. cõs. 122. n. 8. alios citat Gratia. discep. 842. n. 5. Plo. §. 52. n. 29. de in lit iuran. de cõi Viui cõi opi. 982. n. 7. vbi contra Christianum, nec si contra eum, non contra iudęum vsuras exerceat Natta. cons. 394. n. 13. Soc. reg. 204. n. 43. Meno. d. cas. 464. n. 15. Viu dec 445. n. 10. & limitationes Crau. refert Caroc. supra n. 13. sed non admittit secundam Farin. d. par 2. n. 1254.

2711 Contrarium ex magis cõmuni probat Seraphi. d. priu. 33. n. 202. & seq. & inter iudeos dari Lamb. de contract. in fi. n. 88. Crau. cons. 73. n. 24. vbi idem cõtra christianũ suspectũ iudaismi, & Gratia supra & ita in camera seruatum ait Mins. cent. 5. obs. 6.

2712 104. Non defertur si secundus annus petat ad prosequendam appellationem Ias. supra n. 284. & seq. Lanc. supra versic. 12. euidentissimè enim impedimentum probari debet, eo quod ob id prosequi non potuit Cacche. dec. Pedem. 28. n. 15. Seraph. d. priuil. iur. 33. n. 221. Roma sing. 211.

2713 105. Nec defertur vbi requiruntur testes rogati Lanc. supra versic. 35. quem refert Masc. cõcl. 957. in fine Ias. in d. l. admonedi n. 246. vers. 26. Soc. reg. 204. n. 33. Grauat cons. 82. n. 24. inter cõs. matrim. Seraphi. priuil. iur. 33. n. 14. Manci. d. art. 6. n. 22.

2714 106. Nec in cõtractu in scriptis celebrato Lãc. supra vers. 6. vide supra n. 2615. vide sup. n. 2615.

2715 107. Nõ defertur quãdo de probãdis his agitur quę intellectu percipiũtur puta dominio fauore, & huiusmodi vt post Ias. supra tradit Lãc. sup. vers. 41.

2716 108. Non defertur si de impedimẽto iusto citati agatur Lanc. supra versic. 43. quando impedimẽtum iuramento probetur. Seraphi priuil. iura. 35. & Masc. concl. 885. nec dari ad probandum impedimentũ pro secundo anno obtinendo ad appellationem prosequendã Roma sing. 211. Seraphi supra priu. 33. n. 221. Manci. d. art. 6. n. 106. sub dubio tamen Ias. in d. l. admonendi. 2. lect. n. 246. vers. 24.

2717 109. Nõ defertur mulieri aliquem criminaliter accusanti Lanc. supra versic. 47.

2718 110. Nec actori defertur qui semiplenè probauit, & veritatem nescit per sensum corporeum sed ex credulitate Lanc. supra versic. 56. Alex. cons. 71. n. 12. lib. 3. Ias. in d. l. admonendi n. 13. & in 2. lect. n. 246. Natt. cons. 53. n. 11. 202. n. 15.

2719 111. Nec defertur qñ est dubiũ super intellectu legis vel statuti Soc. supra fall. 79. Lãc. sup. vers. 75.

2720 112. Nec si tenor instrumenti amissi probari debeat filius non informatus ad iurandum amittetur Crau. cons. 157. n. 17. Surd. cõs. 109. n. 18. Ceph. cons. 225. n. 55. vbi amissione instrumenti non probata, & vt possit probari amissio constare prius debet extitisse in loco instrumentum, & quomodo tradit Surd. d. cons. 109. per totum, & supra n. 2625.

2721 113. Nec defertur vbi inuerisimile, vel insolitũ concurrit Ceph. cons. 225. n. 54. Tiraq. in pra f. l. si vnquam. n. 39. & 45. C. de reuo. donat. & quãdo testis inuerisimile deposuit Affl. dec. 36. primus vers. vers. nonus. Ias. in d. l. admonendi. n. 300. alias 247. vers. 40. Grauar. cons. 82. n. 46. inter cons. matrim. Manci. d. art. 6. n. 18. & quando testis inuerisimile

depo-

deposuit Marf. in rub. C. de probat. n. 123. vbi idem si à natura contractus remotum foret.

2722 114. Nec per Rot. Rom. datur nisi plusquam semiplenè probatum sit; vbi autem plusquam semiplenè probatum fuisset daretur non obstante statuto vel stilo iuramentum suppletorium denegantibus Boer. dec. 85. n. 3. & 4. Seraphi. decis. 566. Rot. Bonon. dec 104. in nouiss.

2723 115. Non defertur ei qui ad probandum se adstrinxit Bal. in l admonēdi col fin Cur. Iun. n. 319. de iur. iur. Seraphi. d. priuileg. 33. n. 199.

2724 1. Lim. vt licet iurare non possit parti tamen iuramentum deferre potest Cacchera. dec. Pedem. 97. Seraph. supra n. 200.

2725 116. Non defertur contra tertium qui alterius delicto tenetur Seraph. sup. n. 209 Manci. d. art 6. n. 105 Farin. in fragm. par. 2 n 1218.

2726 117. Non defertur quando testis vel iurare volens persona ignota esset Cur. Iun. in d. l. admonendi n. 278. vers. 58. Seraph. sup. n. 216.

2727 118. Non defertur coram arbitratore licet corā arbitro secus Grat. cons. 10. n. 29. lib. 2 Seraph. d. priuil 33 n. 220. post. Maria. Soc. in cap. iuramentum. Q 2. princip. de iur. iur & coram arbitro non deferri si voluntariè assumptus sit Manri. d. art 6. n. 99. & sequitur Seraph. qui reiicit Cur. Sen. dissentientem & coram arbitratore deferri Bal. cōs 240. lib. 1 subdens in quacumque parte litis iurari posse, nec si in causa ordinaria producantur testes coram arbitro examinari Rot Perus. dec. 2. n. 40. sed coram arbitro arbitratore & iudice delegato deferri posse Plot. de in lit. iuran. §. 38. n. 10. in fi. Cancer. d. cap 8. n 38.

2728 119. Non defertur quando semiplena probatio super eo facta esset quod probare non expediebat vt si ad probandum dominium, per vnum testē possessio probata sit, non dabitur suppletorium ad probandum dominium Cast. cons 169. col. pen. in fine lib. 1. Seraph. d priuileg 33. in fine.

2729 120. Non defertur quando coniunctus pro coniuncto deposuit de communi Farin. Q. crim. 54. nu. 81. Macerat. resolut. 60. cas. 32. lib. 2. vel amicus Grat. cons 110. n. 21. lib. 2. Ricci. collect. dec. 380. & sup. n. 2631.

2730 1. Lim. non procedere quando partis vtriusque coniunctus esset Maceraten. sup.

2731 121. Nec in actione iniuriarum defertur Tholos. decis. 244. Arnon soliloq 69.

2732 1. Lim. non procedere nisi actione famosa agatur, secus si pecuniaria ad emendam Aufr. ad Tholos supra Caccialup. in d. l. admonendi. n. 146.

2733 122. Nec datur in honestæ personę Frāc. Marc. dec. 753. n. 10. par. 2. Add. ad Rot. Bononien. decis. 104. in nouiss. nec ei qui non est omni exceptione maior Manei. de iuram. par. 7. n. 4. 5. & seq. vbi nec ei etiam de cuius commodo agitur Maran. de ord. iud. par. 6. actu. 9. n. 6. Natta cons. 53. n. 11. vbi personam iuraturam honestam esse debere & in qua morum grauitas adsit & Alba. cons. 741. n. 18.

2734 123. Nec si statutum deferri vetet nisi plusquā semiplenè probatum fuisset vt supra vers. 114. Rot. Bono. dec. 104. vbi Add. in nouissim.

2735 124. Nō defertur in recusatione iudicis Rebuf. de recusat. art. 14. glo. 1. n. 4. Cabedo decis. lusit. 45. par. 1.

2736 125. Nec defertur cōfessione enunciatiua parte præsente per vnum testem tantum probata. Frāc. Marc. dec. 219. part. 2.

2737 126. Non defertur spurio quia infamis censetur eiusque fides non facit semiplenam probationē Roma. in d. l. admonendi. n. 84. Caccialup. n. 156. Lanfr. de Orian. n. 151. Marf. sing 273. Duen. reg. 358. Farinac Q 56. n. 402. vbi nec ex illius dicto Afil. dec. 36. vers. duodecimus Marf. in l maritus n. 52. de quæst. Rol. cons. 87. n. 4. lib. 3. 79. n. 48. lib. 4 Manei d. art. 6. n. 55.

Contrarium tenent Cur. Sen. in d. l. admonendi nu. 5. Cur. Iun. n. 74. Meno. d. cas. 464. n 14 latè Pari. d. par. 2 n. 1257. præsertim nobilis puta filij Principis. n. 1260.

2738 1. Amp etiam si fuerit legitimatus quia infamis remanet Marf. supra. n. 5 Duen. supr.

2739 1 Lim. non procedere in spurio bonę conditionis & vitæ Marf. supra n. 8 Duen supra.

2740 2. Lim. non procedere in spurio effecto religioso, cum religionis ingressu legitimus fiat Marf. sup. n. 9. Duen. supr.

2741 3 Lim. nō procedere in spurio nobili puta Regis vel Principis Marf. supra. n. 11. Duen. supr.

2742 4. Lim. non procedere quando veritas aliter haberi non posset, tunc enim spurius admitteretur Marf. supr. n. 16. Duen. supr.

2743 127. Non defertur actori si semiplenè probauit postquam reo prestitum fuit, sed tunc actor non cōdemnatur in expensis ob iustam causam litigandi de commun. Viui comm. opi. lit. T. ad finem. col penult. vers. per vnum testem. sed tribus concurrentibus de quibus per Bar. in d. l. admonendi n. 57. qui communiter recipit Ias. n. 118. actori defertur vt per eos de communi Ceual. Q. 452 & reæ in feudis dari plures præsumptiones habenti & melius informatæ Surd. cons. 449. n. 1. & seq.

2744 128. Nec longe post sententiam defertur Soc. Iun cons. 12. n. 7. lib. 2.

2745 129. Non defertur quando duo testes non sufficerent Bero. cons. 95. n. 10. lib. 3. vide supra. num. 2690.

2746 130. Nec defertur vbi manifesta requisitur probatio de communi Soarez. comm opi. lit P. n. 281. vel plena, indubitata aut liquida Ias. in 2. lect. l admonendi. n. 232. de iur. iur. Carpan. super statut. Mediol. cap. 374. n. 1. Surd. cons 431. nu. 27. vbi si legitima vel liquida exigatur Lanfr. in d. l. admonendi. n. 63 vbi si plenissima vel exactissima exigatur liquida vel indubitata.

2747 131. Non defertur etiam vbi plura specialia concurrunt Peregr. cons. 100. n. 23. lib 2.

2748 132. Non defertur coniuncto, neque consorti nisi de raro caueat Mar. Angus. cons. 80 n. 10.

133. Non defertur ad probationem famæ quia probatio irregularis est Crau cons. 260. n. 8. Petr de fideic. Q. 13. n. 126. Farin. Q 47. n. 67. Ripa. in d. l. admonendi. n. 183. Seraph. priuil iuram. 33. nu. 34. & seq. vbi contraria adducit Manci. d. art 6. n. 74. Petr. de fiduc. Q. 13. n. 176.

134. Nec periuro de communi Soc. cons. 136 nu. 9. lib. 2.

lib. 2. nisi pœnitentiam egisset Manti. sing. 415. Affl. dec. 36. vers. quartus. Marſ. in l. maritus n. 37. & seq. de quæst. vbi infert. ad plura Iaſ. in d. l. admonendi n. 300. verſ. 38. Manci. d. art. 6. n. 47. post Rom. in d. l. admonendi. n. 88. nec ei quem iudex falsum credit iuraturum. Viui. dec. 109. n. 7.

135. Nec pluribus testibus examinatis Alex. conſ. 189. n. 16 lib. 4. Rol. conſ. 50. n. 24. lib 2. Eug. conſ. 8 n. 61. Seraph priuil. iur. 33. n. 23. & 199. Gratia. diſcep 144 n. 49.

136. Nec pro quantitate probanda, ſubſtantia debiti minime probata Marſ. in ſing. 322. Purp in l. ad. Crau. conſ 148. n 9. Maſc. concl. 954. nu. 12. 13. monendi n. 265. de iur. iur. Dec. conſ. 146. n. 14. Gratia diſcep. 144. n. 45. vide ſupra. n. 646. amp. 138.

137. Nec ſi lex ſcripturam exigat Thes. dec. 276. n. 3. ſed Rot Bonon d dec. 104 in nouiſſim.

138. Nec datur veriſimiliter peiuraturo Affl dec. 36. caſ. 2. Meno de arb caſ 192. n. 3. Marſ. ſupra n. 51. & qui is ſit iudicis eſt arbitrio Meno. ſupra. Ias. in d. l. admonendi 2. lect n. 247. verſ. 37.

139. Nec in matrimoniali nec in cauſa monachatus nec in beneficiali Affl. dec. 36. caſ. 5. Mars. in l. maritus n 13. 14 de quæſtio. Graunt. conſ. 82 nu. 6 inter conſ. matr. mo. Ferret. conſ. 363. niſi fuiſſet pluſquam ſemiplenè probatum excepto matrimonio clandeſtino n. 29. Seraph. priuil. 33. nu. 113. Manci. d art. 6. n. 10. 15. Seraph. ſup n. 129. Tiraq. de pœna cauſ. 51. n. 47. niſi ex circumſtantijs per Hoſti. in c mulieri de iur. iur. & Abb. ibi diſtinguē tem. Genua. in prax. cur. Archiepiſc. Neap. c. 27. n. 9 latè Maſc. concl. 1034. quem vide. Boer. dec. 85. n. 4. Bellarm. dec. 479. de communi Dec. conſ. 133. n. 2 & Gab de prob. concl. 1. n. 38. Maſc. Q. 9. nu. 42. & ſeq. maximè in matrimonio infringēdo Alex. conſ 143. n. 4. lib 2. Caſt. conſ. 45. n. 8. lib. 1. Gab. d. concl 1. n 41. nec fama cum teſte ſufficiet Aſi. in prax. in prin. c. 6. n. 25. ſed. dari ſi pluſquam ſemiplenè ſit probatum Ias. conſ. 129. verſ. 4. lib. 1. Add. ad Tholos dec. 171. Gab. ſupra. nu. 41. Franc. Marc. dec. 753. n 8. lib. 2. & quando ſemiplena probatio ſtat pro matrimonio. Soc. reg. 204. n 78. maxime ſi ſit perſona honeſta quæ æqualem petat in coniugem Franc. Marc. ſupra n 6. Iaſ. in l. ait. prætor n. 25. de iur. iur. Surd. conſ. 109. nu. 19. ampliat licet fuerit pluſquam ſemiplenè probatum.

140 Nec ſuper inſolitis defertur Affl. ſupra. verſ. ſeptimus.

141. Nec in cauſa præiudicij Affl. d. dec. 36. verſ. vndecimus.

142. Nec vim paſſo circa probationem eorum, quæ aſſerit fuiſſe rupta non enim aliter defertur quam præuia iudicis taxatione circa qualitatem perſonę vim paſſe an ſcilicet diues aut pauper ſit, & loci an veriſimile ſit eaquæ dicit ibi habuiſſe Aluiſ. de Albert. ſing. 77.

143. Nec defertur iuramentum ſi probatio per illud facienda infringi poſſet Roma conſ. 241. n. 1. Ceual. comm opi contra comm. Q. 7. n. 17.

144. Sententia ſuper hoc ſuppletorio iuramēto prolata, falſo ſuppoſito lata ſi hoc conſtet retractatur ampliando & limitando vt per Odd. de reſtit. in integ. Q. 74. & latam prætextu iuramenti neceſſarij falſi in iudicatum non tranſire, licet in voluntario ſecus ſit Maran. de ord. iud. 3. part. 6. part. nu. 146. vbi alios caſus ponit quibus in iudicatum ſententia non tranſit ſed ipſo iure ſententiam tenere ex communi Vant. de null. ex defect. proces. n. 139. & an teſtibus vel inſtrumentis nouiter repertis Ias. d. 2. lect. n. 265. & ex communi ipſo iure tenere Vant. de null. ex defect. proces. n. 139.

145. Spiritualibus in cauſis non datur Iaſ. in l. admonendi n. 227. de iur. iur. Grauat. conſ. 82. n. 10. in fi. inter conſ. matrimo. Seraph priuil. 33. n. 127. Manci. de iuram. par. 2. art. 6. n. 13.

146. Ceſſionario non defertur qui ſemiplenè ceſſionem probauit Bal. in l. non ſolum. §. qui alieno nu. 31. de procur. Soc. reg. 204 n. 9. Ias. in l. admonendi. n. 291. de iur iur. Manci. d. art. 6. n. 54.

147. Mulieri & ruſtico modicæ facultatis non datur niſi mulier pluſquam ſemiplenè probaſſet Iaſ. in d. l. admonendi n. 299 Rol. conſ. 7. nu. 13. lib. 1. Soc. conſ. 136. n. 8. lib. 1. 155. n. 8. lib. 2. Manci. d. art. 6. n. 50. 51. Meno de arb. caſ 190. nu. 16. Add. ad. Albam. conſ. 757. lit. B. Natt. conſ. 32. n. 21. 53. in fi. Alcia. conſ. 372. n. 9. Benin. dec. 67 n. 7. Fari. d. par. 2. n. 1256.

148 Probare ſui culpa non valenti non datur Bal. in c. fi. n. 27. de iur. iur. Soc. reg. 204 n. 48 Zas in d. l admonendi n. 288. Seraph. priuil. iuram. 33. n. 29. Manci. d. art. 6. n. 56.

149. Dominio probando non defertur Cur. Sen. in d. l. admonendi n. 162. fall 34. Crau. conſ. 157. nu. 3. Seraph. priuil. 33. n. 185. Manci. d art. 6. n. 78 Ias. in d. l. admonendi, n. 236 verſ. ex iſta, in 2. lect. Rota. dec. 69. coram Coccino.

150. Homagij in cauſa non defertur Purp. conſ. 6. n. 35. Manci. d. art. 6. n. 80.

151. Apoſtolis receptis diligentia pro commiſſione cauſæ intra decem dies obtinenda iuramento ſuppletorio non probatur Manci. ſupra n. 81.

152. Læſionis probatio pro reſciſſione contractus iuramento non perficitur Pinel. in l. 2. part. 4. c. 3. nu. 13. C. de reſcind. vend. Manci. d. art. 6. n. 82.

153. Mandati iudicis exequentis ad probationem non defertur Cur. Sen. in d. l admonendi, nu. 178. lim. 51. Manci. d. art 6. n. 98.

154. Militis ſtipendiati depoſitione exiſtente non defertur, quia non ſunt probatæ vitæ niſi bellum à Papa, vel Imperatore indictum foret Cur. Sen. in d. l. admonendi n. 179. lim. 62. Manci. d. art. 6. nu. 107.

155. Vilibus perſonis non datur qui ſcilicet ſordidis vacant exercitijs de quibus per Alcia. in l. mercis 2. de verbo. ſig. & latius Manci. de iuram. part. 3. art. 1. n. 4 & ſeq. vbi tamen procuratores, & notarios probat viles non eſſe Carpa. c. 43. n. 26. 329. n. 20. 21. vbi volentem iurare omni exceptione maiorem eſſe debere. nec pauperi Paris. conſ. 164. n. 2. lib. 4. Viui. communi opi. 988 n. 3.

156. Fiſco non datur in pœnalibus nec in alijs cauſis vbi non agitur de pœna Peregr. de iur fiſc. lib. 5. tit. 3. n. 46. Surd. dec. 18. n. 13. qui refert. Peregr. ſed contrarium firmare videtur quia non debet fiſcus deterioris eſſe conditionis priuato. etſi de pœna incur-

incurrenda agatur Soc. reg. 204.n.22. Bal.in l. 1. n. 2. C. de his quæ pœn no. Rip. in l fi. n. 191. C. de reuo. don. Ias. in d. l. admonendi. n. 109. cotta. verbo. dolus quotiescumque. etiam si pœna à contractu procederet Ias in d. l. admonendi. 2. lect. n. 241.

157. Lim. non deferri quando agitur de probanda qualitate personæ puta mandato Cur. in l admonendi. n. 158. fall. 15. de iur. iur. Rim Iun. cons 39. n. 40. Ias. in d. l. admonendi in 2. lect. n. 244. licet in reuocatione secus dicat. vide supra. vers. 5.

158. Non defertur in causa simoniæ Abb. in cap. veniens n. 4. Dec. n. 7. de testi. Natt. cons. 299. n. 13. in fi. de communi Marc. concl. 1310. n. 14.

159. Nec si testes plures ex solemnitate formali requirantur Roma. in d. l admonendi. nu. 79.

160. Nec statuto vetante iurari vltra certam summam; nisi lis versaretur inter coniunctos Rota. Bono. dec. 104 n. 35. & seq. in nouissimis.

161. Non defertur quando adest instrumentum si tamen directò cōtra illud petatur Alba cons 529. n 41. nec si testis prius vnum postea allud dixerit Morot cons. 60. n 23. & seq. & infra lim. 289. nec si iudex certus sit deberi vel non Bal in l. 2 n. 6 C. de bon. poss. secun. tab. nec in probanda consuetudine vel non vsu legis in l. de quibus. n. 38. in fi. de legi. Crau. cons. 325. n. 11. Scrad. de feud. par. 10. sect. 20. n. 155.

162. Non defertur in probando valore Alex cons. 109. n. 15. lib. 4. Rip. in d. l. admonendi n. 183. Pinel. in l. 2. par. 3. cap. 4. n. 13. C. de resc vend. Viui. dec. 360. n. 5. & per tot. probat iustam causam ab expensis excusare tam in ciuilibus quam in criminalibus Fari. Q 16. n. 61. & 72. etiam si statutum disponat victum victori in expensis condemnari; intellige vbi iuramento suppletorio locus esse potest puta quia extet semiplena probatio veluti testis vnius Soc reg. 181. Meno. de arb. cas. 177. Viu. supra. vide supra n. 480. & victum non condemnari tenet etiam Mars. sing. 485. & Pereg. dec. 152. n. 6. & de eo qui detulit iuramentum quod in expensis condemnetur glo sing. esse dicit in l. generaliter verbo alteri. C. de reb. cred. & iur. iur. Aman. sing. 120. quæ condemnatio vel absolutio facta in causa appellationis compræhendit etiam factas in prima instātia à quibus victus absolutus fuerat nisi aliud sit in sententia appellationis expressum Pereg. dec. 128. n. 13. & dec. 152. si statuto cōdemnatus censeatur in arbitris etiam & in liti cedente succedete litigatore & si iustam causam habuerit et non sit absolutus vt statutum requirit & Surd. dec. 164. n. 17. & cons. 252. n 27. iustam causam nō excusare ex communiori si statutū mandet condēnari in expensis.

163. Lim. non deferri periuro cap. paruul. de consecrat. dist. 4. Doc. in l. bonę fidei C. de iur. iur.

1. Sublim. non procedere nec periurium incidere eū qui non soluit creditoris cessionario, sed cum eo litigat. Cor. cons. 220. n. 4 lib. 4. Cag in l. si quis maior n. 200. C. de transact. vbi idem si hęredi non soluerit nisi creditor pro se & hæredibus recepisset.

2 Sublim. quando pœnituit & peccata cōfessus fuit Affl. dec. 36.

164. Sententia lata prætextu iuramenti necessarij falsi in iudicatum non transit licet in voluntario secus sit Marant. de ord iud. par. 6. act. 1 n. 146.

165. Nec defertur vbi statutum requirit probatione cum verbis qualificatis vel prægnantibus Feli. in rubr. de probat. n. 4.

166. Nec defertur si sententia dicat si probaueris Titium tibi debere x. ea tibi adiudico Feli. supra sub n. 3. vers. quod si.

167. Nec vbi testes debent esse rogati Ias. in l. admonendi 2 lect n. 246 fall. 26. de iur iur.

168. Nec in recursu ad iudicem ecclesiasticum ob defectum iustitiæ secularis Ias. supra nu. 146. vers. 30. Lanfr. n. 65.

169. Non defertur vbi testes deponunt potius per iudicium intellectus, vel rationis potius quam per sensum corporis Ias. supra. vers. ex ista subdens testes non interrogatos etiam reddere debere rationem in his quæ intellectu percipiuntur.

170 Nec defertur ei qui plenè probare potuit, & semiplenè tantum probauit Ias. d. n. 246. vers. 35. & supra. vers. 4.

171. Nec defertur in arduis causis nisi plusquam semiplenè probatum sit supra vers 2 non defertur & dicitur plusquam semiplenè probatum quando vltra semiplenam probationem nō. nihil probatum fuit vt si duorum testium alter tantum esset integræ fidei, vel si cum eo coniecturę cōcurrant Doc. in d. l. admonēdi Ias n. 231. Cur n. 309. 315. Crau. cons. 73. n. 26. 108 n 10. Cancer. var. reso. par. 1. c. 8 n 7. & seq vbi etiam magnam & arduam causā dicit ex arbitrio iudicis cognosci inspecta personarum qualitat e ex Bar. in d l. admonēdi n. 53. Alex. cons. 180 n. 3. lib. 6. Soc. cons. 159. col. 1. lib. 1. Meno. de arb cas. 150.

172. Non datur vbi plura imperfecta coniunguntur, nec enim semiplenam probationem faciunt puta duo testes non omni exceptione maiores Io. de Amic cons. 73. n. 14. Caccialup in d. l. admonendi. n. 220. & seq. Cancer. d. c. 8. n 31.

173. Lim. non deferri procuratori mandato speciali carenti Marc. Anguf. cons 80. n. 7. & seq. vbi idē de decisiuo. Lanfr. in d. l admonendi. n. 37. nisi procurator veritatem nouisset.

174. Lim non deferri ad pœnas l. si quis maior. C. de transact Tusc. verbo. iuramentum concl. 540. n. 115 Farin. in fragmen. par. 2 n 1219.

175. Lim. non deferri in causa simulati contractus Anch. cons 327. n. 6. Tusc supra. n. 115. Farin. supra. n. 1220.

176. Non defertur minori Affis. dec Luc. 42. nu. 34. Farin. d. par 2. n. 1255.

177. Lim. vt licet recusari nequeat quia necessitatē à iudice impositum defertur & suscipitur; secus est si iusta causa adsit recusandi puta incompetentiæ iudicis, si à parte deferatur, si nil probatum sit, ritè delatum non sit, si persona non sit legitima puta prodigus & huiusmodi Prat. reg 449. lib. 9. reg. iur. fol 768. col 2.

2749 1. Lim. suprascriptos casus negatiuos iuramēti suppletorij, vt probatio contra istud iuramentū etiam in appellatione admittatur Thes. Q. forens. 81. lib. 4.

2. Lim. vt quibus casibus non defertur, si plusquam semi-

semiplenè probatum sit deferri debeat. Alex. cons. 122. n. 7. lib. 2. 42. in fi. vbi Add. lib. 3. Boer. dec. 85. n. 3. 4. 221. in fi. Alex. Stiat. in prax. iud. cap. 20. n. 13. 39. Rot. Bonon. dec. 104 n. 33. & 39. in nouissi. Rot. Bono. dec. 104. n. 33. per fundat. & Gipsi. etiã in causis magnis criminalib. matri. & arduis. n. 39.

3. Lim. vt si confessio extraiudicialis sit duobus testibus probata cum semiplenam probationem faciat, suppletorium iuramentum deferatur Ias. in l. admonendi lect. 2. n. 149. de iur. iur. de communi Gab. de confes. concl. 1. n. 52. & Mandos. ad Rom. cons. 373. lit. F. Rim. Iun. cons. 660. n. 24. & seq. de communiori Burs. cons. 2. n. 12. Surd. cons. 60. n. 10. & Turret. cons. 23. n. 26. lib. 1. & Assis. dec. Perus. 9. n. 25. Masc. concl. 347. n. 24. & seq. Decia. cons. 62. n. 53. lib. 3. Peregr. cons. 106. n. 9. lib. 3. Torniol. cons. 20. n. 93. Villalo. communi. opi. lit. C. n. 139. Viui. vers. Confessio facta. Matte. comm. opi. vers. confessio. n. 6.

Contrarium tenet Bal. in l. in bonæ fidei n. 5. Salic. nu. 21. C. de reb. cred. Soc. cons. 11. nu. 5. lib. 1. Ceph. cons. 225. n. 31. & 50.

1. Sublim. non procedere nisi causa aliqua fuerit allegata Ias. supra n. 150. Anch. Q. 58. n. 7. lib. 1. nec si ante acceptationem reuocata sit n. 8.

2. Sublim. non procedere quando testes in causa scientiæ dicerent se audiuisse Cauim dicentem Titio vendidisse, tunc enim non probant semiplenè cum de venditione quæ inter contrahentes fit non deponant, sed de auditu Alex. cons. 134. n. 7. 8. lib. 2. Ias. supra n. 172. lim. 5.

3. Sublim. quando testibus singularibus probaretur sic enim non probatur Seraph. dec. 1156. n. 2. Rot. dec. 711. n. 5. par. 2. recentior. Affl. dec. 364. nu. 2. Lepid. dec. 92. in fi. de communi Mago. dec. Luc. 46. n. 23. Gallia. cons. 83. n. 29. Ceph. cons. 225. nu. 31. & 50. vbi etiam suppletorium non deferri Burs. cons. 442. n. 1. Rot. dec. 711. n. 5. par. 2. recentior. Manti. dec. 179. n. 6. Gratia. dec. 130. vbi de vno actu secus in genere Gutier. prac. QQ. lib. 3. Q. 12. vbi non probare nisi coniecturæ concurrant vel in causis breuioribus in quibus daretur suppletorium Rot. dec. eri. 1. collect. a Farin. vbi vnum singularẽ cum teste de veritate non coniungi Scain. dec. Bono. 102. Farin. Q. 64. n. 140. duo enim contestes ex communi requiruntur Rot. dec. 406. n. 3. par. 2. recentior.

Contrarium quod extraiudicialis confessio testibus singularibus parte absente emanata probetur presertim si coniecturæ & adminicula cõcurrant Rol. cons. 82. n. 45. & seq. lib. 2. Crau. cons. 369. nu. 13. Surd. cõs. 94. n. 46. Rot. dec. 113. n. 3. par. 1. recẽtis.

1. Lim. non procedere nisi in singularitate obstatiua, & diuersificatiua, non autem in adminiculatiua Put. dec. 476. lib. 2. Decia. cons. 62. n. 92. & seq. lib. 3. Bero. cons. 80. n. 20. lib. 3. Laderch. cõs. 140. Seraph. dec. 1302. n. 1. receptissimam probat Assis. dec. Perus. 9. Thes. Q. Forens. 77. n. 7. & seq. lib. 2. Paris. cons. 75. n. 13. & seq. lib. 1. vbi etiam probare si cum teste de veritate iungantur & suppletorium deferri & Meno. cons. 1108. & Farin. supra n. 39. Thob. cons. 86. n. 9. & in actu reiterabili dari probant vt est confessio.

4. Lim. quando quis prohibitus fuit producere testes quos habebat Boer. dec. 85. nu. 4. vers. vel quando quis. Rot. Bono. dec. 104. n. 35. per fũdat. & Gipsi.

Sententia lata prætextu iuramenti necessarij falsi nõ transit in iudicatum, licet in voluntario secus sit Ias. in repet. l. admonendi. n. 45. & seq. de iur. iur. vbi rationem diuersitatis ponit. Maran. de ord. iud. 3. par. 6. par. n. 146. vbi alios casus quib. sententia non transit in iudicatum.

DECAS III. TRACTATVS V.
DE IVRAMENTO DECISIVO SEV VOLVNTARIO.

2750 Decisorium litis iuramentum initio voluntarium dicitur respectu deferentis, quia defertur ex voluntate partis iudice tamen approbante; & is cui defertur non tenetur præcisè iurare, sed iuramentum referre potest l. manifestæ de iur. iur. & si nõ valens intentionem suam probare offerat parti iuramentum, quæ iurare nollit, nec referre, pro confesso habebitur d. l. manifestæ dicitur autem decisorium quia per ipsum lis deciditur Maran. de ordine iud. part 6. actu. 9. n. 11. Carpa. super stat. Mediol. cap. 100. n. 42 & seq. & debet is cui offeretur iurare referre vel soluere l. ius. iurandum & ad pecunias §. ait Prætor de iur. iur. Meno. de arb. cas. 189. n. 1. & inuentum fuit ad lites dirimendas l. 1. de iur. iur. Caroc de iur. deciso. Q. 9. & 31. & litis ingressum impedit Franc. Marc. dec. 166. n. 3. lib. 1. Ricci. collect. decis. 2413. Fanuc. de in lit. iur. par. 1. memb. 5. vbi differentias ponit inter hoc & iuramentum in litem Vala sc. de iur. emph. Q. 7. n. 26. Manci. de iuram. par. 2. art. 5. n. 1. & seq. vbi voluntarium dicit si à parte non si à Iudice detur. & est inuentum ad lites dirimendas Papi. in form. rei cõuenti. vers. ius iurandi n. 4. Caroc. de iuram. decis. Q. 9. Intrigl. sing. 99. n. 167. lib. 3 Lancel. de Prætor. tit. de iuramen. n. 6. fol. 267. Viui. comm. opi. verbo. iuramentum iudiciale. & Dec. cons. 62. nu. 2. vers. primo quantum. eo delato nil amplius quærendum ait, sed a delatione appellari posse intra x. dies à die iuramenti Mins. cent. 1. obs. 39. Rot. Bono. dec. 16. perfundat. & Gipsi.

2751 1. Amp. per Reum actori offerri posse quamuis probandi onus assumpsisset Cacchera. dec. Pedem. 97. n. 7. & seq. Caroc. de oblat part. 2. Q. 10. n. 82. vbi testibus examinatis. & Meno. cons. 861. ex magis communi deferri ab eo posse qui probare tentauit maxime in causa matrimoniali.

2752 2. Amp. lapso termino ad probandum & publicato processu deferri posse Ang. in l. contractibus in fine principij. C. de non num. pecu. Cacche. d. n. 7. vide infra lim. 18. & ante & post publicatũ processum & latam sententiam etiam appellatione interposita, dummodo incontinenti post deferatur Caroc. de iuram. decis. Q. 5. Intrigl. sing. 99. n. 153. lib. 3. Crau. cons. 207. nisi ad probatum habẽdum tempore præfixo.

2753 3. Amp. vt exclusus à probando non videatur exclusus a delatione iuramenti Cacchera. supra n. 9. Gutier. prac. QQ. lib. 1. Q. 117. nu. 4. vide Granuc. theo. 84. lib. 4.

2754 4.

2754 4. Amp. vt licet dubium sit nullis probationibus, an huic iuramento locus sit, si tamen vtraque pars semiplenè probauerit secundum Doc. omnes in d.l.manifestæ.iuramentum istud offerri poterit de communi Caccbera.d.n.9.

2755 5. Amp. initio iudicij nullis propositis probationibus deferri posse secundum veriorem æquiorē & in practica seruatam opinionem Purpur. in d. l. manifestæ n. 11. in fine Ripa. in l. admonendi. nu. 65. de iure iuran Cacchera.supra.n.10.

2756 6. Amp. vt probatio in contrarium non admittatur l 2. l. non erit. §. dato de iur. iurand l. 1. vbi Doc.C.de reb.cred.Maran.d.n.11.in fine Thesaur. Q forens.81.lib 4.Bursa.conf.123.n. 6. nec de eo amplius tractari possit Cacche dec.61. n. 2. Villalo. comm.opi.lit. I. n. 153. vbi tamen esse iudicis arbitrio.

2757 1. Lim. non admitti probationem ad retractādum iuramentum ciuiliter, sed probatio bene admittitur ad periurum criminaliter puniendum Isern in cap. 1. §. similiter versic. sacramentum in fine de consuet.rect. feud Maran supra.n.12.

2758 1. Subiim. non procedere nisi scienter quis errauerit, & alteri nociuum iuramentum fuerit Maran.d.n.12.

2759 2. Lim. non procedere nisi in delato à parte parti secus si à lege vel statuto de communi Villalob.comm.opi.lit.I.n.153.quod tamen arbitrarium iudicis ait. Viui.commun.opinio. verbo. iuramentum non dicitur ad finem. Soarez. com m.opi.lit. I. n.320.& 321.subdens ex statuto non deferri forensi. Tiraq. de retr. lig.§.4.glo.1. vbi amp. & sublim. multis modis de communi Burs. conf. 285. nu. 10. Caroc.sopra.4.Q.nonæ.Q princ.n.9. Villalo. supr.

2760 3. Lim. non obesse decisiuum si de contrario constet per aliud iuramentum vel partis confessionem quæ iurauit Ias. in l. si duo patroni. §. idem Iulianus n.6.de iur. iur. Morot. conf. 16.nu. 13. 14. Cacche.decis.97.n.8. Eoer.decis.306.

2761 4. Lim. per iuramentum ea non tolli quæ sunt de natura contractus vel cōsuetudine Caroc. supra 4.Q.nonæ Q princ n 11.& seq.

2762 5. Lim. non procedere nisi iuramentum fuerit delatum super re controuersa secus si super aliquo emergenti Castr. in l. si cum patrono.C.comm.vtri. iud.Caroc.supra.n.21.

2763 7. Amp. vim rei iudicatæ, transactionis ac litis finitę iuramentum habere, & has litis ingressū impedire l.2.de iur.iur. Viui.communi.opinio.lit. I. verbo iuramentum iudiciale. Cabedo. dec. lusitan. 34.par.1.& litis ingressum impedir glo. in cap. 1. verbo.finita.de lit.cont.in.6. Ias. in l. ait prætor. nu. 51.de iur.iur. latè Caroc supra. Q 1.Q.princ.& Q. 46.Seraph.priuil.iuram.80.82.& 102. per l. ius iurandum quod ex conuentione §.fin.l.nam.& postea. §.fin.l si duo.§.si quis iurauerit. de iur.iur.l.1.quar. rer actio.non detur. nec iuramento decisa amplius tractari possunt Eoer. dec. 305. Ricci. collect. dec. 2413.Granu.theo.3.n.18.Manci.d.art.5.n.43.& seq. vbi tamen retractari si partis confessione vel testamento nouiter reperto contrarium appareat Ias.in l.ait prætor.§.iurari. n. 6. de iur. iur. vbi sub amp.& lim.& Lanc.supra.n.10.fol.272.Surd.cons. 252.n.15.Ruginel. pract. QO cap.11.Leo.in thes. for.Ecc.par.3.cap.7.nu.25.vbi ideo monitorialib. obstare.

2764 8. Amp. vt si actor nec semiplenè probauerit, nec aliquam præsumptionem pro se habeat reum ad iurandum cogere possit Guliel. de Bened. in c. Rainutius verbis si absque liberis in tract.fideicom. si bst.n.161.vide infra lim 8.

Contrarium tenent Meno.de præsump.Q.81.lib.1. secus dicens si præsumptionem pro se habeat ex magis communi.

2765 9. Amp. ab. eo quem credis peieraturum licitè potes iuramentum exigere, iusta causa subsistente Bonacci tract.moral.tom. 2. disput.4 part. 11.subdens sine iusta causa exigentem mortaliter peccare.

2766 10. Amp. circa qualitatem etiam iuramento decisiuo standum puta non debere propter sterilitatem, si constet tantam esse sterilitatem vt nulli fructus collecti sint, aliter quam debitoris iuramēto Cabedo. decis. Lusit.34. n. 2. part. 1. nec potest qualificatum iuramentum pro parte acceptari de magis communi Ias.in §.si quis postulante col. 1. in glo.postulante. Inst.de action.& Lanc. supra. n. 9.in fi.fol.272.

2767 11. Amp. in causa decimarum præstari posse Peregr. conf.21.lib 2.

2768 12. Amp.qualibet in causa deferri posse Pereg. supra n.11.& 22. & iudicē sufficit acceptare Crau. conf.196. Rota. Ron.on.dec.89.n. 6. in nouissimis. l.3.§.1.de iur.iur.Caro.supra.Q.17.Papien. in forma iuram. quod præstatur. vers. primo iuret Carpa c.100.n.1.

2769 1. Subamp. in criminali de communi Ias. in l. ait Prætor n.24. de iur.iur Gand. de pact. & transact. malef. n.25.Caroc.supra Q. 15. nu. 3.& seq. vbi per actorem deferri posse, sed ex parte rei vbi potest transigere.

2770 13. Amp. vt si pars acceptauerit, reuocari minime possit etiam si nondum iurauerit Ceph. conf. 65.n.63.(vide infra lim.7.) nisi ex causa puta inimicitiæ superuenientis Caroc.de iur.decis. 6. Q.7. Q.principalis, & nisi ex causa reuocari acceptatū nō posse, quamuis secus sit vbi nō fuisset acceptatū de communi Ias.in l. iusiurandum. n. 6. de iur. iur. Cag.in l.2.nu. 271. C. de pact. inter emp. & vend. Rim.conf 440.n.10.Cras. comm. opi. verbo. iuramentum Q.8.Granuc.theore 10.n.14.15.Lanc.de Prætor.tit.de iuramen.n.7.fol.268.

2771 14. Amp. deferri hoc iudiciale & necessarium iuramentum in quacumque actione in rem siue in personam & tam ex contractu vel quasi agatur & vel pro mobili vel immobili re l.3. §. quacūq; actione de iur.iur. Papien.in forma iuram. quod præstatur, versic. primo iuret Carpa.super stat. Mediolan. c.100.n.1.Caroc.supr.Q.17.Intrigl.supr n.250.

2772 15. Amp. in iudicio tam ciuili quam criminali à parte parti iuramentum posse deferri, l. eum qui. §.in popularibus.de iur.iur. glo. in d. §. quacumque actione verbo. agatur. Carpa.d.cap. 100. n.2. à iudice autem & sic necessarium defertur in ciuili non in criminali nisi pro interesse partis Papien. d. verbo.ius iurandi n.12.

2773 16.

2794 34. Amp. actionem & exceptionem parere, & vim tituli habere ac dominum efficere traditione secuta Afin.de execut.§ 9.cap.172.Seraphi.priuil. iuram.19.Caroc.supra Q.18. intelligens si formiter præstitum sit idest causa expræssa, quæ si vera esset obligaret;quod si informiter actio in factum oriatur & Intrig.sing.99.n.28.lib.3.§.eq͡uè Inst.de excep.vbi Aret.exceptionem iuris iurandi actionē non tollere, sed eam elidere, & reali agenti obesse.

2795 35. Amp.vt obligationem tollat naturalem nō ciuilem Ias.in l.2.n.4.de iur.iur. Caroc. de iuram. decisi.Q.19.

2796 36. Amp.vt iuramentum decisiuum executionem paratam habeat Doc.in l.2.vbi Ias.n. 20. testatur de magis communi de iur. iur. Viui. comm. opi.188.lib.1.& Caroc.supra. Q. 20. idem dicens in extraiudiciali post Soarez. in l.post rem.not.2.n. 5.de re iud.Seraph.de iuram.priuil.77. latè de hoc agit Natta.cons.51.n.22.Viui.comm. opi. verbo. iuramentum iudiciale n.4.& supra n. 2251. Carol. de Gras de stat.reiiei.except.n.44. vide supra. nu. 574.Carpa.cap.115.n.277.

2797 1. Lim. non procedere nisi impropriè glo. in l.1.de confes.Bar.in l. fin. C. de fideicom. Soarez. d.not.2.in fi. Caroc.supra n.5.

2798 2. Lim. non procedere quoad tertium Rebuf. de lit.oblig.art.6 glo.3.n.14.Afin. de execut. §. 1. cap.9.Caroc.supra n.6.

2799 3 Lim. quando actio in factum libellum requirens intentaretur licet secus si iudicis officiū Spec. de execut.sent.§.qualiter.in princ. de cōmuni Ias. in l. intra dies. de re iud.& Caroc. supr.

2800 4. Lim. non procedere nisi in extraiudiciali;vel iudiciali libello & litis contestatione non præcedētibus Alex.in l.2.n.11.Ias.n. 20.lim. 3. de iur. iur. Caroc.supra n.8.

2801 5. Lim. non procedere nisi in decisiuo liti præsenti vel futuræ finem imponenti, secus in promissorio vel assertorio Bar.in d.l.2 vbi Ias.nu. 20. Petruc.in l.1.n.223.de iur.iur. Viui.comm. opi. 188. in fi.part.1.ex cōi.& Caroc.d.Q.20.n. 10.

2802 6. Lim. nam potest opponi de inhabilitate personæ Ias.in l.tutor.n.2.de iur iur.Caroc. supra.

2803 7. Lim. nam datur quodrimestre vt condemnatis per sententiam Bal. in l. actori. C. de iur. iur. Alex.in l.2.n.11.eod.tit.Soarez.d.not 2.col.4.Ias. in d.l.2.n.5.Caroc.supra.Q.1.Q.20.princ.

2804 8. Lim. nam datur terminus decem dierum in executione huius iuramenti sicut confessis ex l.si debitori de iudic.Ias.in l.2.n.5.Caroc. supra 2.Q.20.Q.princip.

2805 37. Amp.vt vim litis contestatæ habeat decisiuum iuramentum pro vt omne aliud iuramentum & actionem ad 40.annos perpetuat l. nam & postea.§ si is qui temporariè. de iur.iur.Bauer. de virib.iuram effect.51.Petruc.in l.1.n.128.eff. 22. de iur iur.Seraph.priuil. iuram. 50. Caroc. de iuram. decis.Q.22. quamuis ipse hoc præcipuè decisiuo tribuat.dixi.supra amp.68.n.552.Put. dec. 116. n. 3.vbi pro ferre præscriptionem ad 40.annos.lib. 1. Ricci.collect.decis.2170.versic.item iuramentum iudiciale.

2806 38. Amp. debitorem in mora constituere & de interitu debitorem teneri operetur & hoc omne iuramentum operatur de communi Villalob. communi opinio.lit. I. verbo interpellatio n. 90. Crau. cons.64.n.2.de communi Caroc.supra num. 6. qui tamen citat Soc.reg. 269. mora fall. 7. pro hac amp.qui contrarium tenet dixi supra.nu.484.amp. 48.

2807 39. Amp. vim confessionis habere l. eum qui l. qui iurasse in fine. de iur.iur. Caroc. supra. num. 5. dixi supra amp.90. num. 591. Cacche.dec.8. nu.8. Granuc. theore. 10. n. 29. loquens de offerente seu deferente Masc.concl. 958.nu. 1. & seq. quod limitat.concl. 356.tripliciter.

2808 40. Amp. vt qui iurauit suum fundum esse post completam præscriptionem vtilem etiam habeat actionem l.si duo. §. idem ait vbi glo. de iur. iur. Caroc.de iur. decis. Q.24.

2809 41. Amp. delatum super re quæ non est scienti non extare obsit, si autem ignoraret sibi non præiudicat l.fin.de confes.Caroc.supra. Q.28.

2810 1. Lim. non procedere d. l. fin. quando ratione præcedentis moræ fingatur rem extare d.l.eum quā §.si iurauero.Caro.supra.

2811 1. Sublim. d. lim. nam si velit actor ex hoc iuramento agere, probare tenetur quid ante iuramentum in obligatione esset, & moram vel delictum quæ obligationem perpetuasset; licet quando Reus actori scienter detulisset actori iurasse sat esset l. duobus.§. fin. de iur.iur. 28. Caroc. supra.

2812 42. Amp. huic iuramento locum fore etiam si ex lege vel statuto onere probandi quis grauetur l. cum de indebito. §. in omnibus de iur. iur. Caroc. supra.Q. 33. Lanc. de Prætor. tit. de iuram. n. 8. fol.268.

2813 43. Amp vt sine iusta causa recusari non possit & hodie etiam seruetur d. l. manifestæ de iur. iur. cap. fin. eod. vbi in delato à iudice; sed si a parte referri probat Papien.in d. verbo. ius iurandi. n. 3. Ias. in §. item si quis postulante nu. 83. & 84. Instit.de actio. vbi à Bar. in d.l.manifestæ, iustas causas enumerari inquit de communi Caroc.supra.Q. 35.& causas iustas recusationis infra in limitationibus habebis. & tradit etiam Bal. in l. generaliter §. sed iuramento. nu. 10. C. de iur. iur. & Ias. in d. l. manifestæ & ne periurium quod status præsens indicat incurratur recusari potest Cacche. dec. 11. n. 4. sed si semel iurare noluit amplius non defertur Surd.cons. 136.num.31. nisi iterum offeratur cons. 157.n.11.

2814 44. Amp. vt si in scriptura iuramentum reperiatur omnia solemniter acta & in continenti iuratum præsumatur, ac iuramentum delatum fuit licet alioquin secus sit Bar. in l. ait prætor 1. §. iure iurando. vbi Alex. de iur. iur. Ias. in l. si vnus §. pactus n.44.de pact. Caroc.supra. Q. 36.

2815 45. Amp. per hoc iuramentum nedum personalem, sed hipothecariam etiam actionem tolli l. si deferente. quibus mod. Pig. vel Hipo. solu. l. soluitur. §. fin. eod. tit. l. ius iurandum vltima. de iur. iur. l. eos C. de vsur. Neguz de pignor. 2. part. 6.part princ. n. 10.

2816 46. Amp. interrogatorio non esse respondendum

dum super causa iuramento decisa l. qui iurasse. §. si pater vbi Doc. de iur.iur l. si a te. de excep rei iud. spec. deposit. § 7. versic. 10. Bar. in l. 2. §. quod obseruari circa finem C. de iuram. calum. Maran.de ord iud. par. 6. memb. 7. nu. 10. & per totum tradit quando non sit interrogatorijs respondendum Grauat ad Vestr. lib. 5. cap. 14 n. 19. & Marant. refert Carpa.ad stat. Mediol. cap. 73.n.22. Caroc. supra Q. 38. Intrigl. supra. num. 275. Ruginel. pract. QQ cap. 9.num.23. subdens nec ideo teneri quem respondere delationi iuramenti contra instrumentum iuratum.

2817 47 Amp.vt licet iuramentum non sit vera probatio secundum magis communem Soar c mmu. opi.lit. l.oum. 330. Viui. commun. opi. 1-6 lib. 1.& impropriè dici probationem Ias in l. ait Prętor. §. iurari num. 7. de iur. iur. inspecto tamen effectu decisiuum potest censeri probat o Caroc. supra.Q. 39. inferens post conclusum in causa præstari posse quamuis probationibus via præclusa sit dixi supra amp. 25. probat tamen vbi statuto vel com muni iure caueretur Viui. commun opi.verbo. iuramentum non dicitur Ias. in §. item si quis. 2. n. 2. Inst. de actio.ex l.non erit.§. dato. & l sed & si possessori.§. fin.de iur iur. & vim probationis obtenet de communi Mase.concl.958. n.4.

Contrarium tenet Surd conf. 111. n.14.

2818 48.Amp. absentē etiam iurare cogi assignato termino procuratori ad faciendum comparere principalem vel remittendo ad iudicem loci absentis,tempus autem nisi à die notificationis currere non incipiet l. generaliter. §. his de præsentibus C. de iur. iur. Bal. in 2. not. Ang. num. 3. de communi Ias. in l. Labeo. in summar. per illum tex ff. eod. & Caroc. de iur. decis.Q.43.& aduersario absente præstari potest Ang. d. nu. 3. Intrigl. supra n 276.

2819 49.Amp.vt obscurum à parte iurante declarari possit si viuat & a parte petatur, alias in dubio præsumitur in rem non in personam l. duobus §. si ei. de iure iuran. l.creditore.vbi Ias. eod.Caroc.supra Q. 44. Intrigl. supra.n.77.

2820 50.Amp. vt a decisis hoc iuramento non detur appellatio l. generaliter. §. sed iuramento. vbi Bar. & alij. C. de reb. cred.& iur. iur. Maran. de ord. iud 6.part.in tract. appellat. n. 321. post glo. 1. in fine in l.2.de iur.iur.Seraph. priuil.iuram 102. nu. 1. vbi 8. modis limitat Ias.in l. admonendi. 2 lect. nu. 42. de iur. iur. Caccheran.decis. Pedem. 61. Caroc. de iur. decis. Q. 47. quia confessus pro iudicato habetur. nec ideo atteotata reuocabuntur. Q 48. & de communi quando absolutionem vel condemnationem non continet Villalo. lit. I. nu. 158.commun.opin. Facchi contro.iur. lib. 1. cap. 23.vide infra amp. 51. Intrigl. supra, n. 279. post Bar. sing. 155.& Rauen.sing 594.

2821 1.Subamp.idem esse in iuramento in litem veritatis & affectionis Bar. in l. in actionibus in fine. de in litem iuran. Seraph. supra.nu.6.vbi rationem affert.

2.Subamp. tā in delato quā in relato Facchi. d.c.23.

2822 1. Lim. non procedere in causis spiritualibus, matrimonij, & alijs quibus sententia non transit in iudicatum Doc. in l qui bona. § qui damni de dam. infect. de communi omnium Seraph. supra. n.8.& 9.Caroc supra.

2823 2 Lim.non procedere quando manifestè constaret de periurio l fin C de reb. cred. Caroc.supra sed Seraph. supra hoc tribuit speciali vltimarum voluntatum fauori.

2824 3 Lim.non procedere in iuramēto relato quia si is cui refertur curauerit referens appellare poterit,quia referens ex necessitate retulisse videtur Seraph.sup.n 14.Caroc.supra de cōi Cacche. dec 61. n.8.ex glo.fi.in c.ab arbitris. de offi. deleg. lib. 6. Granue. theo. 10.n.29.licet in contrariū citet Marao.de ord. iud.verbo.appellatio.n. 332. & contrarium tenet Facchi.supra.

2825 4.Lim.non procedere iuramento a lege vel statuto delato declarādo vt per Serap.sup.n.15 & seq.

2826 5.Lim.non procedere quando is qui iurauit nimium excessit Seraph.sup n.24.

2827 6.Lim non procedere si noua instrumenta reperta sint Doc.omnes in l. admonendi de iur. iur. Seraph.sup.n.26.

2828 7 Lim.non procedere si iuratum sit super transactione inita ex falsis instrumentis l si ex falsis.C. de transact.Seraph.d.n 26.

2829 8.Lim.non procedere quando partes conuenissent, causam ob periurium retractari posse l.1.C.de reb.cred.Seraph.sup.n.27.

2830 9.Lim non procedere in criminalibus Seraph. supra priuileg. 103.

10 Lim.nam in camera appellatur non à die delationis sed qua iuratum fuit Mins cent 1.obs.30.

11 Lim.non procedere in casibus quibus iuramento non fuisset locus Abb. in cap.fin n. 1. Imo. n 4. de iur. iur Granuc.theore. 10. n. 24. Caroc. de iuram. decis.Q.47.Manci d.art.5 n.41.

12.Lim. quando iudex iuramentum recusaret tunc enim posset appellari Abb. in d.c. fi.n. 3. Manci. d. art.5.n.42.Bal.in c. iuramentum nu. 3. de iur. iur. Triuis.decis. Venet.4.n.17.

13.Lim.& declara vt si iudex alteri parti iurameotū deferat, licetis contra quem iuratur statim non appellet, & elapso decendio pars. aduersa iurare parata sit, & tunc illa præstatione iuramenti appellet, de stilo cameræ ista appellatio admittitur, quamuis à delatione iuramenti intra decem dies non fuerit appellatum Mins.cent. 1. obs. 39. Lancel.de attent.par.2.cap.12.lim. 50. n. 175. & per totam latè agit an & quando post decem dies à die latæ sententiæ appellari queat & supra n. 1416. eff. 23.ratificationis. & ratione mixturæ caput appellabile trahere caput inappellabile Bal. conf. 141. n 7.lib. 1.Contard.demonf.pos Ino.2 n.55.& lim. 24.Meno.de recup.tem.9.n.331.Rot.dec. 323.par. 1.diuerf.630. par. 1. recentis vbi si fructuum condēnatio iuncta esset possessorio, vel expēsarū Gratia dec.9 & à die scientiæ latæ sente tiæ tēpus currere & si statutū dicat à die sētētię Plo.de in lit.iur. §.15.n 9.Ceph.cōf.106.n.7.Crau. de antiq temp. par.2.versi.ex præmissa nu. 3.fol.128.Grat cōf 66. n.29.lib.1.Seraph.dec 565.Turret conf. 87 n.15. lib.3.Rim.Iun.conf.71. n. 20. Gratia.dec. March. 111.n.13.Mago,dec.luc.49. n. 27. Scauia.de appel.

pel.lib.3.Q.12.n.7.Carpa.cap.131.nu.70.Bar. conf.230.Roma.conf.228.n.4.Papi.in form. app. à diffi. in princ.n.13.in §.Feli. in cap.quod ad consultationem n.34.de re iud. Ias.in l.1.n. 13.si quis cautio.Cur. Iun.conf.8.n.2.Maran.de ord.iud. par. 2.actu.6.prin.n.204. Rebuf.de app. art. 1. glo. 1. Cras. communi opi. verbo appellatio. Q. 9. Burs. conf.66.n.3.Cumia.super riti. mag.cur.cap.88.n. 2.per cap. concertationibus vbi glo. verbo. fuierit de appel.in 6.& in l.1 §. fi. quando appel. & ita in causa mixta ciuili & criminali mulctæ obtinui vt supra dixi in d.eff.23. ex actis D.Petri Caroli 19. Nouembris 1635. vide infra n.4520 & appellari à delatione iuramenti parti per iudicem facta ex Minf. & Lanc.supra Gonz. reg.8.canc. glo.9.§. 1. de nullita.& attenta. n. 195. & 175. & seq. tradit quando ab interlocutoria appellari possit, & non attentetur licet à diffinitiua pendeat appellatio n. 203.& quando ab executione breuis appelletur. n.252. & seq. vel apostolicarum literarum n. 300. de iure ciuili executio, non suspenditur per appellationem in possessoria ad quod Ægidiana reduxit canonicum ius nisi statuto detur appellatio suspensiua Rota.dec. 300. par.5.diuers.& licet ad appellandum non currat tempus nisi à die intimationis sententiæ fallit si partes fuerint præsentes, & si infra tempus à iudice præfixum ad prosequendam appellationem, & prosecutionis fidem faciendam non fuerit facta fides sententia in iudicatum transit nisi impedimentum probetur Rota. decis. 183. coram Coccino.

13.Lim.non obesse substituto Peregr. de fideicom. art 53.n 62.Pacif de salutia interl par.4.cap.1.n. 136 dixi in tract.primogenit. tit.23 n. 9.

51. Amp. vt ob iuramentum etiam conuentionale quod à parte extra iudicium parti datur & voluntarium dicitur, appellari nequeat l. ius iurandum quod ex conuentione vbi Doc. de iur.iur. l.generaliter.§ sed iuramento & §.fine autem illatum. vbi Doc. C. de reb cred & iur.iur.Meno.conf. 217. & 454. nu. 9.tres subdens species esse iuramenti litis decisorij; primam voluntarij, de quo proximè dictum est; secundam iudicialis, quod in iudicio à parte parti defertur; tertiam necessarij, quod in probationis defectum defertur; & quod secundum magis communem sententiam non appelletur à reductione, quamuis & opinio contraria sit etiam magis communis vt per Villalob. communi. opin. verbo reductio & Benint.dec. 15. & probat Mars. sing.213.quod sententia ex nouis probationibus minimè rescinditur parti à parte dato iuramento. quod iuramento decisiuo sopita causa cesset appellatio & reclamatio Seraph.priu.iur.41.& 102. vbi ratio. Manei. de iura. part.2 art.5.n.41.nisi in casibus quibus iuramento locus non erat, vt per eum & à delatione iuramenti in litem & necessario si non contineat absolutionem vel cōdemnationem quia mera est interlocutoria diffinitiuam expectās Bar. in l. in actionib.n.26. vbi alij de in lit. iur. Ficard.ad Villalo.lit. I. n. 158. sed à sententia laudi confirmatoria appellari posse ex magis communi Scain. Rota. Bono.dec.124.n.22.& seq. licet facta cōmissione libero arbitrio valde enormis læsio exigatur.

52.Amp.vt si actor fideicommissum afferat sibi relictum, & reus neget, reo iuramentum deferre possit, qui si iurare nolit, condemnatur fideicommissu præstare, nec excipere poterit in minus solemni volūtate relictum de communi Vasq. de succes. creat. §.23.n.5.Pereg art.43.n.4. de fideicom. & Fusar. de substit. Q. 564.n.6.est tex.in §. & quia Inst. de fideicom.hæred.vbi Aret.& alii & in l. fi. C. de fideicom.

1.Subamp.vt si hæres fideicommissum minus solemniter relictum præstare testanti promiserit; & iurare recuset, in vim contractus illud præstare cogatur de cōi.Ias in l.nemo potest.n.18.& in 2 lect n.27. Crot.n.12. Annib.n.187.de leg.1.Cul.de Bened in c.Rainutius verbo.si absq; liber s.n. 172. de testā. Vasq.supra.n.2.3.& 5. Fusar.supra n 10.

2.Subamp.idem esse si constet testatorem noluisse solemniter testari, sed fidei hæredis suam voluntatem commisisse, tunc hærede iuramentum sibi delatum subire nolente fideicommissum præstare cogetur de communi Cor.in l.fin.n.4.C. de fideicom. vt Ias.n 12.Rip. in l. nemo potest. n. 30. deleg. 1. Gul.supra n. 169.Pereg.d. art 43.n.4 Fab. & alij in § fi.Inst.de fideicom. hæred.de communi Fusar. supra n.11.

Contrarium tenet Vasq d.§.23.n.7.10.& seq.

3.Subamp. vt si proximiores de agnatione vocati sint perpetuum fideicommissum institutum censeatur Pereg. dec. 111. vbi idem si propinquiores de cōi.Cal.§.fideicom Q 16 n.8.Rot. dec. 464. corā Ludouis intelligentes si constet testantē agnationē conseruare voluisse Meli.de primog. li.1 c.5.n. 18. vbi antiquiorib⁹ vocatis.si tamen sit restrictum & factum pro agnatione & descendentibus puta ex fratre cum ratione qui à velit in perpetuum suā hæreditatem deuenire ad proximiores descendentes masculos de casata ipsius testatoris, non censetur perpetuū fideicōmissū institutū ad fauorem aliorū transuersalium de agnatione;quia ratio illa est cōsecutiua præcedentis fideicommissi nec illud ad alias personas extēdit, licet in dispositiua post alienationis prohibitionē posita secus sit Pereg. dec. 134 vbi tres Rotæ. decisiones inseruit, vide supr. nu 646. amp.369.sed nō extēdi de persona ad personā etiā ex cōiecturata mente testatoris nec agnationis fauore Rot.dec.44.n.12. nec ex indētitate rationis nouis. diuers. & 134. nouis.diuers. & 180.induci ex plurib. gradib. substitutionū ex ratione agnationis ex alienatione perpetuo vetita in oratione separata post substitutiones non consecutiuè & dec. 216. par.5 diuers.perpetuū induci & omnes grauatos ex reciproca, ex plurib⁹ gradib⁹substitutionum ex verbis tractū infinitum de notārib. ex prohibitione legitimę, Trebellianicę, Falcidię & alicuius diminutionis & ex more reali vltimi vocati ad hęreditatē & si vltimo locus prius vocatus sit, & si post filios eorum hęredes vocati sint, nam descendentes vocati censentur & dec.237.vbi quando post alienationis prohibitionē dixit sed vult remanere descendentib. masculis & sic per principalē orationē & licet conditio si sine filijs deficiat etiā per filiā fallit ex cōiecturis de quib. ibi.nec deficit si relinquit liberis qu-

fine filijs obeāt nisi omnib. vocatis apposita sit dec. 269. deficit relicta nepte ex filio si non sit ratio habita agnationis. dec. 317.

1. Lim. amp. 52. nam si actor in oblatione iuramenti vel aliter dixisset fideicommissum fuisse relictum in minus solemni voluntate, tunc reus excipere poterit, de solemnitatum defectu Peregr. d. art. 43. n. 4. Fusar. supra. n. 8.

Sublim. nam si conuenerit de præstando fideicommisso relicto in testamento nullo præstari debebit, nō ex testamento, sed ex pacto. Rui. cons. 7. nu. 15. 16. lib. 3. Odd. cons. 39. n. 16. & seq. Peregr. de fideicō. art. 51. n. 40. Fusar. supra n. 20.

Delinquente autem grauato an et quando fideicommissum publicetur distinguūt Cla. in praxi. §. fi. Q. 78. ver. item quero. Gab. concl. cri. 24. Bero. Q. 41. Pereg. de fideic. art. 31. n. 35. Soc. Iun. cōs. 49. lib. 3. Fusar. de subst. Q. 529. vbi si fideicōmissū sit factū in casu mortis ex cōi. non publicari in præiudiciū substituti, etiā si crimē lęsę maiestatis cōmitteret, secus quoad fructus grauato viuēte nisi in casu delicti quis substitutus foret, tunc nec quoad fructus publicaretur, licet in hoc aliter etiā quoad fructus practicatū dicat. Si vero fidecōmissū relictū sit in casu alienationis vel eius facta prohibitione nec quoad fructus publicari ex cōiori. licet secus seruatū dicat. in Veneto dominio durāte vita delinquētis, sed magis cōem procedere etiā in crimine hęresis & lęsę maiestatis & alienatione etiā ad certum tēpus vetita fauore prohibiti, sed hoc fallit in prohibitione alienationis facta in contractu & in terris ecclesię; Verū si fideicōmissū factū sit per substitutionē cui etiā sit adiecta alienationis prohibitio, nec fructus nec bona vita etiā grauati durante in fiscū transibunt. Cur. Iun. cons. 120. col. 3. n. 10. Rui. cons. 23. n. 15. lib. 5. Soc. Iun. supra. Boer. dec. 41. ad fi. Gab sup. Fusar. supra Petra de fideicom. Q 3. nu. 11. & seq. secus tamē probans in tacita prohibitione; & magis cōem. ampliat etiā si delinquēs ex statuto posset offendi vt adhuc bona non transeāt in fiscum sed expectanda sit mors banniti qui si liberos susceperit bona a fisco auocabunr, intellige si in fiscū transire potuissent vt per eā alioquin substitutus statim admittetur Cla. & alij supra citati qui pro alienationis prohibitione subdit clausulā post fideicōmissū sufficere, quia volo bona perpetuo in agnatione conseruari & Petra. Q. 8. n. 113. ex receptissima probat alienationis prohibitionē expræssam confiscationē comprehendere, eamq; excludere quodq; dicta clausula quia volet c. contineat expræssam alienationis prohibitionē quia alias non possent in familia conseruari Soc. cons. 43. n. 4. lib. 3. Alcia. cons. 650. vbi propterea viuo bannito non publicari Rui. cōs. 134. n. 6. lib. 2. Petr. d. Q. 3. in fi. & Alcia. post Cla. supra secutus est Surd. cons. 96. n. 17. & dec. 254. n. 37. Odd. de prohib. alie. Q. 14. vbi expræssam dicit expressis verbis & principaliter & in consequentiā, tacitā ex dispositione legis vel mēte testatoris exempla adducens.

Licet in simplici maioratus constitutione tacitā cōtineri dicat Moli de primog. lib. 4. c. 1. n. 3. Corb. de iur. emph. tit. de caus priuat. ob mort. ciu. n. 70. ex cōi. alienationis prohibitione legis & hominis cōcurrente nō publicari etiā vita delinquētis durāte; & in emphiteosi Ecclesię distinguit n. seq. & n. 64. & seq. quando fauore alterius alienatio vetita fuit vt continuo bona secuto delicto ad aliū vadant nec etiā viuo bānito fructus publicētur ex cōi Dec. cōs. 442. n. 28. & Monta. de tute. c. 33. n. 510. & Odd. de prohibita alien. Q. 6.

Substituto admisso ob delictum filij delinquentis post bannū nati nō admittuntur nec bona vendicant à substituto nisi testatoris contraria mens cōijciatur quo casu reuocabunt etiā si testator dixisset ad substitutū ipso iure statim bona peruenire ac si delinquens naturaliter obijsset Natt. cōs. 673. n. 6. & seq. Rol. cons. 70. n. 48. lib. 3. Rui. cons. 22. n. 12. lib. 2. Pereg. de fidei. art. 22. n. 74. Fusar. de subst. Q. 318. n. 77. Rot. dec. 593. n. 3 par. 2. recentior. Surd cons. 125. n. 43. Rot. in Lucana. coram Dunozet. prima Februarij. 1630. & corā Chisiletio. 21. Iunij 1631. & obtinui pro Ioanne cōtra Vincentiū Antognioli ex cōpromisso in Perillustrem & Eccel. D. Lelium Altogradū Dominū meū Nouēbris 1637. ex actis egr. D. Laurentij Thesij Decia. cōs. vlt. lib. 1. Ceph. cons. 318. n. 57. qui omnes coniecturas ponunt.

2831 53. Amp vt si creditor facta excussione in bonis debitoris mobiliū immobiliū & se mouentium nihil reperierit agere possit ad nomina debitorum eorū qui medio iuramento litis decisorio confessi sūt qui malitiosè negat & contra eos executio fiet Bar. in l 2. n. 1 quādo fisc. vel. priuat. Ias in l. a Diuo Pio. §. fin. n. 2. de re iud Caroc. sup. Q 49.

2832 54. Amp. negatiuā probari per iuramentū litis decisoriū Igne. in l. 1. §. non alias nu. 82. ad Sillan. Caroc. de iurā. decis. Q. 50. Intrigl supra. n. 280.

2833 1. Subamp. procedere etiam publicatis attestationibus ijs casibus quibus testes recipiuntur Crau. cons. 205. Caroc. supra.

2834 1. Lim. non procedere quando actor nil probasset Paris. cons. 153. n. 3. lib. 4. Caroc. d. Q. 50.

2835 2. Lim. nō procedere in facto implicito & non bene noto Alex. cōs. 81. col. fin. lib. 3. Caroc. supr.

2836 1. Sublim. non procedere in relato, quia deferēs iurare tenetur sciat, vel ignoret Crau. cons. 203. & 287. Caroc. supra.

2837 3. Lim. nō procedere quādo ageretur de probādo per iuramentū quod esset de substantiali actus solēnitate Dec. cons. 105. sub n. 4. Caroc. sup.

2838 55. Amp post hoc præstitum iuramentū compromitti & transigi nō posse quia vim rei iudicatæ obtinet. nisi cū clausula fieret iuramento non obstante Bal in repetit. l. 1. col. 3 in medio. vers. iuramentū vero non requirit. de iur. iur. Soarez. in l. post rem iudicatam not. 2. col. 2. in princip. de re iud. Caroc. de iuram. decis. Q. 52. Intrigl. supra nu. 281. Trigon. sing. 78. Carpa. c. 115. n. 278.

56 Amp. in causis feudalibus ei locus sit Scrad. de feud. 1. part. 9 part sect. 13. n. 169. ex. Bar. & Mars. in l. maritus. 20. de quæst.

57. Amp. vt vnius correorum præsertim socijs eiusdē litis alijs noceat correis Burs. cōs. 95. n. 11. Granuc. theore. 10. n. 33. lib. 1.

58. Amp. vt periurio commisso solum peierans Deū habeat vltorē nullatenus enim punitur, imputat. n. sibi qui partem iudicem fecit l. 1. quar. rer. actio nō

det

det Boer.dec.305.Fanuc.de in lit.iur. memb.5.nu. 2. de communi. Cla. in §. periurium in fi. Cag. in l. si quis maior. num. 126. C. de transact. Soarez. lit. P. num. 98. nisi de periurio constaret partis confessione, tunc enim sententia nulla esset & peierans extra ordinem puniretur Boer.decis. 305. in fi. & 306. Crau. cons. 73. nu. 6. & 37. Maran. de ord. iud. act. 9. nu. 23. Granuc.theo.3. nu. 18. 19. Manci. de iuram.part.2.art.12.n.11.& sequēt. post Paris.cons.97.n.113. lib.1. vbi ex falso nō retractari,licet in alijs iuramentis secus sit,absolutio etiam ex falsa causa tenet Veral. dec. 1. part. 1. Manci. de iuram. part.6. Q. 24. sed retractari per euidentem scripturam Caro.de iuram.decis.Q 2: Q.9. princ.n.9.Intrigl.sing.99.n.170.lib.3.Lanc. supra n.10.fol.272.Ruginel.prac. QQ.cap. 11. n. 12.& seq.nisi aliud conuenerit.

59.Amp. coram arbitris etiam voluntarijs deferri Blanc.de comprō.Q.8.n.18. 19.Grat. discep.227. n.42.de cōi. Lanc de attent. par. 2.c.15.n.71.seq.

60.Amp. vt parti super credito delatum faciat Saluianum cessare Neguz.de pignor.2.memb. 6.par. nu.10.Pacif. de Saluia.interd. insp.5.cap. 1.n.78.

61. Amp. in feudalibus agnatis dari contra fœminam si probationes extent pro eis c. 1. vbi Iser. Bal. Aluar. & alij de contro. inter masc. & fœmi. de benefi. est enim contra fœminam præsūptione succedat in feudo Iser.supr.

1.Lim non procedere quando de iurisdictione fundanda ageretur. Surd.cons.449.n.1.

2. Lim. non dari nisi XII. sacramentalib⁹ adhibitis qui iurent se credere bona esse feudalia d. cap. 1. vbi not.omnes. præcipuè Aluar.Surd.supra n. 1.

3. Lim.non deferri non informato Bar. in l. admonendi de iur.iur.n.57.Bal.cons. 401. in fine. lib. 3. Rol.cons.52.lib.1. Becci.cons.47.n. 16.& seq. Plot. de in lit. iuran. §.29.n.4.& seq.Surd. cōs.449. n 2. vbi etiā sacramētales de credulitate iurare; vasallos autē de veritate Granuc. theo.10.n. 24.& seq.

4.Lim.non esse in facultate vasalli iurare sed tantum si ita iudici visum fuerit Doc.omnes in d. cap. 1.Surd.supra resp.4.

5. Lim. nam fœminæ datur si plures habeat præsumptiones Surd.supra.n.3.

62.Amp.sententiam super hoc iuramento prolatum si merè voluntarium sit,quia partes vnanimiter cōsensere, quod earum altera iuraret, instrumentis nouiter repertis non retractetur de magis communi Ias. in l.admonendi. n.3.& in repet. n. 5. de iur. iur. & Odd.de rest.in int. Q. 74. n. 21. quia iuramentum merè voluntarium est transactionis species l.2.de iur. iur. Odd.supra n.22.& seq. idem ex Eug. dicens si iuramentum initio merè voluntariū non fuerit; sed ei partes consenserint, secus tamen est si per relationem præstitum foret,tunc enim retractaretur secundum Rom.in d. l. admonendi. n. 36. Cato.fac.n.26. sed magis communis est in cōtrarium nisi instrumenta iusto impedimento produci non potuissent Alex.ibi n.26 Ias.n. 10. & 49. & in repet.n.43. Rip.n.39.de magis cōi. Odd. supra n.24.& seq.subdens ex Rip supra. n. 33. idem esse si iudex nollet vti isto iuramento, sed placito partium assentiretur ita demum iuramētum deferre nam diceretur voluntarium iuramentum & nō procederet d.l.admonendi, nec sententia retractaretur, vt per eum, vbi tamen sententia retractari debet non ipso iure,sed ope restitutionis in integrū hoc fieri debet secundum magis cōem.Odd.supr.n. 45.& seq.limitando vt per eum & voluntarium necessariumq; retractari instrumētis nouiter repertis Lanfr.Balb dec. 139. quem intelligas vt supra.

63.Amp. vt si relationi iuramenti locus esse nō possit, delatio tamē recusari nequeat Crau. cons.203. cuius opinionē reiecta sententia Natt.cons.35.magis cōem testatur Facchi. contr. iur.lib.1.c.21.

64.Amp. vilibus etiam personis dari, quia voluntaria datur l. qui iurasse de iur.iuran.Manci. de iurā. par.3 art.1.n 6.vbi etiam qui viles censeantur.

65.Amp.dari ante & post tentatas probationes Butr.dec.95.Gratia dec.121.n.3.

66. Amp.in delatione huius iuramenti libellum non requiri sed talem qualem sufficere petitionem Ias. in d.l.manifestè in vlt. causa. Caroc. de iuram. decis.Q.3.n.1.in fi.Intrigl.sing.99.nu. 149. lib. 3.sed deferenti obijci posse libellum, offerus Ruginel. pract. QQ.cap.10.subdens ad deliberandum tempus non dari nisi de facto alieno intricato agatur.

67.Amp hoc iuramento præstito nihil esse vlterius quærendum l.5.de iur. iuran. Caroc.supr. Q.4.9.Q. princ Intrigl.supr n.171.& seq.vbi tamen subdunt iudicis officium implorari posse, & secus si a lege deferretur puta circa damnum datum, nam posset probari contrarium; & si iuratum sit vsumfructū deberi, posse nihilominus cautionem peti de vtendo, & fruendo arbitrio boni viri & inuentarium fieri, & præcij non soluti exceptio obijci potest,& de euictione, & implementi non secuti, & de his quæ ex consuetudine veniunt, etsi non super negocio principali, sed super emergenti aliquo præstitum sit contrarium probari posse tradunt & solum queritur an sit iuratum Ias.in § item si quis 2.n. 1. Inst.de actio.Dec.cons.62.n.2.vers primo quantū. sed si deferens protestetur velle probare & pars tacitè,vel expræssè consentiat probare poterit Bertr. cons.176.lib 6.

68. Amp. à patre filij administratore deferri posse nomine filij iuramentum decisiuum de cōi.Caroc. supra.Q.8.Q.13.princ.& Intrigl.supra.nu 226.

69.Amp.vt si pupillus sibi delato iuramento iurauerit, non poterit postea deferens, obijcere inhabilitatem iurantis Caroc.de iuram.decis Q.10.n.4.Q. 13.princ.Intrigl.supra.n.234.vide infra lim. 54.

70. Amp.mutuo etiam posse deferri Caro.d. Q. 13. Q. 11.Intrigl.supra n.235.

71.Amp in causis criminalibus deferri posse in quibus licita est transactio Alex.in l.ait prætor.n. 13. Ias.n.4.de iur.iur.de communi Caroc.supra.Q.15. Q 13.princ.n.247.& Intrigl.supra n.247.& à parte parti deferri Carpa cap.100.n.2.

72. Amp. ex hoc iuramēto præstito tres actiones oriri, vtilis ex cōtractu in factū ex iuramēto, & in factū ex sententia Aret.in §.item si quis.n. 6. inst. de actio.Caroc.sup.Q 18.n.5.in fi Intrgl. sup.n. 251.

73.Amp.vt hoc iuramentū habeat executionem paratam de magis cōi. Ias.in l.2.n.20.de iur.iur. Feli. in cap. si cautio.nu.47.de fid. instr. Viui. commun.

opl. 188. lib. 1. Thes. dec. 26 n. 7. de magis communi Caroc. supra Q. 20. & Intrigl. supra n. 253. & seq. quorum vterque idem in iudiciali quod in extra iudiciali probat.

2. Lim. non procedere quoad tertiũ qui non iurauit, nec si non intentaretur iudicis officium sed actio in factum; nec si libellus, litis contestatio & huiusmodi præcesserint hoc iuramentum, nec procedit in promissorio vel assertorio; nec operatur quin excipi possit de inhabilitate personæ Caroc. d. Q. 20. Intrigl. supra n. 255. & seq.

74 Amp. vt sententia lata in iudicio famoso ex delatione iuramenti decisiui infamet l. nam & postea §. si damnetur de iur. iur. Caroc. supra Q. 1. Q. 21 princ. Intrigl. supra n. 262.

75. Amp. vt sententia contra hoc iuramentum litis decisorium in actis redactum, vel parte opponente non valeat Caro. supra Q. 1. Q. 21. prin. Intrigl supra n. 263.

76. Amp. vt in iuramento litis decisorio verba improprientur l. sed & possessori. §. idem si iurauero. de iur. iur. Caroc supra Q. 23. Intrigl. supra n. 265.

77. Amp. iterum iurari si delatum & acceptatũ nulliter iuratum sit l. qui per salutẽ in princip. de iur. iur. Caro. supra Q. 19. Intrigl. supra n. 270. 271 nisi cõsultò & scienter nulliter fuerit iuratũ vt per eos.

78. Amp vt iuramentum litis decisiuum alterum ex tribus requirat, iurari, deferri, vel solui l. ius iurandum §. ait prætor. de iur. iur. Caro. supra Q. 31. Intrigl. supra n. 272.

79. Amp. per delationem huius iuramenti actionem personalem, & hipothecariam ei accedentem censeri sublatam l. ius iurandum. & l. si de iur. iur. Neguz de pig 2. part 6. part. princ. n. 10. Caroc. supra Q. 37. Intrigl. supra n. 274.

80. Amp vt falsò istud iuramentum subiens solum Deum habeat vltorem de cõmuni Boer. dec. 305. n. 4. Clar. in §. periurium ad fin. de communi & Carpa. cap. 102. n. 5.

81. Amp. vt vim sententiæ obtineat & de indebito debitum faciat Ias. §. item si quis. 2. nu. 4. Inst. de actio.

82. Amp. vt à minore ex iusta causa deferatur, quãuis si postea iniquè iuretur in integrum restituatur l. nam & postea. §. si minor. de iur. iur. Bal. cons. 96. n. 1 lib 5.

83. Amp. vt reus offerens stare iuramento partis, euitet dupli pœnam nõ expensas litis Neuiz. cons. 94 n 9.

84. Amp. iudiciale aliud esse iuramentum quod aduersario datur vt principali & legaliori vt quando quis examinatur super positionibus medio iuramento, quod appellatur iuramentum veritatis etiã si fiat verbo credulitatis, & est voluntarium ex parte deferentis, & differt à decisiuo quia hoc delato potest contrarium probari, sed is qui iurauit non punitur de periurio, sed solum Deum habet vltorem l. 2. C. de reb. cred. Maran. de ord. iud. part. 6. actu. 9. n. 13.

85 Amp vt releuet ab onere probandi & confessionis vim habeat Cacchera dec. 8 n. 8. Masc. concl. 958. n. 1 & seq. & supra amp. 39. & 47.

86. Amp. vt parti delatum faciat cessare Saluianum interdictum, si super credito delatum sit Neguz. de pig 2. membr. 6. part. nu. 10. Pacif. de Salui a. interd. insp. 5. cap. 1. n. 78.

87. Amp. iudicis arbitrio deferri Meno. de arb. cas. 189. Affis. dec. luc. 35. Masuer. ad Papi. in forma resp. rei glo. ius iurandi. vbi etiam quando relationi locus non esset; si tamen, non deferat vbi debet appellari potest, sicut potest in omnib. arbitrarijs in quib. agitur de diffinitiuo præiudicio Bal. in cap. iuramentum, n 3. de iur. iur. Triuis. dec. 4. n. 17. vbi etiam ponit casus 41. quib. appellatur ab interlocutoria.

88. Amp. vt si scriptura requiratur qui non habet scripturam deferre possit iuramentum alteri parti & delato ac relato locus erit Bal. in authe. sed nouo iure, n. 12. C. si cert. pet. Valasc. de iur. emph. Q. 7. n. 26.

2839 1. Lim. nam nisi iudex approbet iuramentum pars inuita cui defertur iurare non tenebitur nec referre Bar. in d. l. manifestæ. Maran. d. act. 9. n. 11. nec valet à notario sine iudice receptũ Bal. in tit. de pace Constan. vers. hoc quod nos. n. 22. Soc. cons. 184. col. 2 ver. cõfirmo quia. lib. 2. Cacche. dec. 61. n. 9. Carpa. d cap. 100. n. 10. 11. vbi etiam controuersiam modi delationis à iudice dirimi & n. 29 & seq. Ias in §. item si quis. 2. n. 83. Inst. de actio. Crau. cons. 156. n. 2. vbi iudicem deferre vel approbare debere & sponte post Abb. in cap. si nu. 12. de iur. iur. Manci, de iuram. par. 2. art. 5. n. 37. & iudex actor vel reo magis informato defert Meno. de arb. cas 190. Manci. supr par. 6. 7. n. 3. & sufficit postea à iudice receptum fuisse approbatum Meno. cons. 217. n. 35. de cõi. omnium Masc. d. c. probat. concl. 958. n. 10. Ruginel. pract. QQ. c. 10. Merli. dec 52.

2840 2. Lim. non licere ei qui ab initio iuramentum detulit, deinde superuenientibus probationibus illud reuocauit, iterum cũ desperauit aliam probationem, ad delationem iuramenti aliam cõuolare, absurdum est enim redire ad illud cui renunciandũ putauit l. si quis iusiurandum in princip. C. de iur. iur. & § si quis autem Cacche d. dec. 97. n. 11. Caroc. de iur. decis. Q 10. Q. 32. versic 12. Boer. dec. 95. n. 5. vbi de cõi. vers. secus si & Viui. cõmun. opi. 191. lib. 1. & Soarez cõi. opi. lit. I. n. 305. & seq. & de cõi. etiam Granuc. theo. 10. n. 18. & deferri non posse reuocatum ante partis acceptationẽ Manci, de iuram. par. 2. art 5. n. 28. Lanc. de prætor. tit. de iuramen. n. 8. causa, 11. Fol 270. de communi Masc. supra n. 11. Olasc. dec. 8. vbi idem in procuratore generali & in eo qui iuramento stare promisit.

2841 3. Lim. in hærede cui à legatario vel fideicommissario defertur hoc iuramentum, non enim defetẽti referre illud potest l fin. C. de fideicom Guliel. de Bened. in d. c. Rainutius. verbis si absq; liberis. in tract. fideicom. subst. de testam. nu. 161. vide infra lim. 44.

2842 4. Lim. nam de nunciationis euangelicæ iuramẽto creditur de cõi. Villalob. cõi. opi. lit. I. n. 158. & tunc absolutio quæ ob iuramentũ decisiuũ præcesserat retractatur, si vt excommunicatio euitetur debitor propalauerit, ac debitum confessus fuerit Thes. Q. forens. 8. lib. 3.

2843 5. Lim. vt canonicus delatũ ab eis capitulariter

ter præstandũ sit, nec procurator sufficit cum speciali mandato Thesaur. Q. forens 8.lib.3.

2844 6.Lim. vt licet adultus curatore carens alteri possit iuramentum deferre, secus est si curatorem habeat, tunc enim sine curatore contra se illud deferre minimè potest.de magis communi Rol.cons. 54.n.2.lib.2. Gutierez. in authentica sacramenta puberum.n.108.C.si aduers.vend.

2845 7.Lim. nam potest oblatio reuocari etiam per procuratorem generalem si probationes nouæ superuenerint l.si quis iusiurãdum C.de reb.cred.vbi Doc.Cacche.decis. 8.sub n.4.&97. nu. 11. Thes. Q.forens. 16. lib.1. idem subdens si fuisset à parte acceptatum si nouas probationes superuenisse dicat; sed non posse iterum deferri, nec iterum capitula produci,quæ producta prius fuerant,& reuocata iuramento delato, & reuocato, & ita iudicatum fuisse testatur; sed reuocari non posse post acceptationem Bar.in l.non erit §.fin.n.3.4.Cast.n.4. Alex in fine de iur.iur. Carpa.d.cap.100 n.16.17. nisi ex causa quia antequam iuretur probationes nouæ deferenti superuenerint vt per eos,& Iaf.in §. item si quis 2.n.31.Inst.de actio.& reuocare etiam potest procurator ad causas Cacche.dec.8.n.9. & Carpa supra n.18.Caroc supra Q.10. secus dicens si sententia in iudicatum transiuisset Ricci.collect. decis. 2168 & acceptatam oblationem reuocari posse si nouæ superuenerint probationes Cag in l.2. n.271. C. de pact. inter emp.& vend & Granu. theo.10.n.17.Mancin.supra n.30 Boer.decis.339. n.2. & si noua causa superueniat vt inimicitiæ Caroc.3.Q.7.Q.n.4.& 8.Intrigl.sing.99.n.165.lib.3. & n.181.reuocari posse si nouæ probationes superuenerint ex Caro.supra Q.10. & 11. vbi etiam variari posse iudicis arbitrio ob rerum, & personarũ qualitatem,& Intrigl. supra n.182. Iaf in§.in §. item si quis.2.n.31. vbi ante partis acceptationem reuocari posse Inst.de actio. Masc.supra n.11.

2846 8.Lim. non procedere nisi actor aliquam præsumptionem vel semiplenam probationem pro se habeat Marsi. sing. 83. vide supra amp. 8. Soc. reg. 275.

Contraria sententia magis communis est Crau. cons. 207.n.4 & Granuc.theore.10. qui contraria tollit Ofasc.dec.97.n.10 Mascar. concl.958.

2847 9.Lim. non procedere lapso termino iuris tunc enim iuramentum recusari potest Bal. in l.in contractibus.§ illo.per illum tex.C.de non num.pecun. Marf.sing.83.in fine n.6. Castr. in d §.illo. n.4. & in termino probatorio deferri debere Crau. cons. 196. n.1. & eo elapso non deferri Surd. cons.111. n.17. ex veriori, & communiori licet citet Boer. dec.97.n.5. contrarium iudicatum testantem, sed lim.esse communem.

2848 10.Lim. nam si mulier viro iuramentum detulerit qui iurauerit quod non erat eius vxor,si postea contrarium appareat hoc iuramentum non præiudicabit; licet in matrimonio spirituali,& monachatione,secus sit Doc.in l.3.§.1.de iur.iurã. Amanel.de Clar. Aquis.sing sing. 205.

2849 11.Lim. non cogi aliquem iurare stante iusta causa recusationis Mãtua sing.349.& 353.& 444. vbi tam in supplementum quam in defectum probationis præsertim si actor plenè probasset. vide supra n.2813. & recusans oblatum iuramentum non potest acceptare nisi iterum offeratur l.non erit.§.fin & l.seq.de iur.iur.Gratia.discep.92.n.37. & quando ex præsenti statu subesset periurij timor Purpur.in l.manifestæ n.16.nona causa.de iur.iur. Caroc. de iuram. decis. Q.2.n.7. Intrigl. sing 99. n.148. lib.3. post Iaf. in §. item si quis. 2. n.83.ex communi. Inst. de actio. vbi etiam quæ sint iustæ causæ recusationis.n.84.& 14. congessit ex Bar. & & Iaf. Lanc supra n.8. & Iaf.in l.manifestæ n.6. congessit 14 causas de iur.iur.non tamen est iusta causa si reus sit informatus non actor qui reo defert Crau. cons. 203. Granu. theo. 10. n.16. Alba. cons 252.n.10.& ideo referri non posse si delatum ad rem non faciebat Masc.supra n.17.si à parte delatum sit,referri potest, & recusari, licet in actione famosa referri nequeat c.fin.de iur.iur. Surd. cons. 111.n.9.& si ab vno hæredum offeratur.150 n 6. & 10 quando ad causæ finem non esse pro futurũ.

2850 12.Lim.cessare delatum vel relatum legitimis probationibus extantibus Bero.cons.36.n.10.lib.1. & facta probatione in termino Boer.decis.95. n 5. & supra amp.1. & quandoque is cogitur iurare cui delatum est nec referre potest vt per Ricci. collect. decis. 858. & quando is cui defertur vellet testibus probare Iaf.in d l.manifestæ n.3.Purp.n.13.Ofasc. decis.11. n.2. & si probauit Surd. cons.111.n 14. Mona.dec.Luc 69. Manci.de iuram. par.2. art.5. n 26.Thes.decis.91.

Contrarium tenet Lanc. supra n.8. fol 268. Facchi. contro. iur. lib.1. cap.22. de cõi Masc. supra nu.5.

2851 13.Lim nam forma à partibus in iuramento præscripta seruari debet l.iusiurandum quod ex conuentione l. ait prætor.§.iurari autem oportet. de iur. iur. Rota Auen. decis.7. n.2. subdens tunc per procuratorem iurari neutiquam posse Franc. Marc.decis.865.n.2. par.1. Signor. cons.223 n.1. Carpa. d. cap.100 n.70. & 88. intelligendo vt per Crau.cons 203.n.25.26 & per Meno. de arb cas. 189.& partibus discordantibus iudex moderabitur Granuc.theo. 10 n 24.Manei d.art.5 n 40. & iudicis arbitrio esse Lanc.supra n.8.caus.9.fol.270. & Masc d.concl.958.n.13. Iaf cons.86.lib.1. vbi alias nullum esse probat, & delationem reuocari posse, & Mona.decis.Luc.41. Ruginel. pract.QQ. cap.2.vbi etiam verba æquipollentia non sufficere & non posse alterari per eum cui defertur. c.4. sed deferentem de calumnia iurare coget, & requiri diem, & locum loci exprimi nisi detur locus defensiones falsas parandi c.5.

2852 14.Lim. a vasallo,& emphiteota non posse deferri Franc. Marc decis.586.par.1.si vasallus transferat possessionem,quod sine domini consensu facere non poterit Afolent in sinops feud cap.9 concl. 23. in fine alioquin deferre poterit Cur. Iun. de feud. par.4.rub.ex quib. caus.feud.amit n.100. Intrigl de feud cent.2.art.5.n.167.& 168.& ijs casibus quibus transigere nequit, nec iuramentum iudiciale deferre Scrad.de feud.par.8. c.1.n.47. quia iuramentũ transactioni equiparatur vt per eos.Caroc.supra Q.14. Q.13. princ.Intrigl. supra n 237.

2853 15.Lim. vt licet iudæus iuret contra christianũ in ci-

in ciuilibus ex pacto inter eos inito, secus est in criminalibus. de magis communi Burs. cons. 285. n.16 17.

2854 16.Lim. nam mortaliter peccat deferens iuramentum, periuriũ verisimiliter incursuro. Mantua. sing.268. Meno.de arb.cas. 192. n.2. Carpa. d.cap. 100.n.13.eique iuramentum non deferri Surd.dec. 17.n.5. Manci.d.art.5.n.12.

2855 17.Lim. non procedere quãdo actor testes examinari fecit, tunc enim reo iuramentum nõ potest deferre ne periurium incidat Cacche.dec.11. Gratia.decis.Marcb.121.& quando onus probandi assumpsit Natt.cons.35.n.3.Rim.Iun.cons.43.n.35. & in fine Thes. decis.93. vbi quando testes alterius examinati probarent ita sępius obseruatum dicens de communiori Prac.fori.capit.fol.253.n.8.c.2.& si actor non probauit Soc.reg.205.Merli.decis.52.

Contrarium tenet Boer.dec.95.n.6.Cacche.decis.97. Granuc. theore.10. n.13. onere scilicet probandi assumpto Crau.cons.207. Manci. de iuram.par.2. art.5.n.18.remittens ad distinctionem Decia.cons. 61.n.7.lib.7. lib.3. & si non probauit Facchi. contro.iur.lib.1.c.19.& 20.de magis cõmuni Mascar. supra n.6. & seq. Facchi contro.iur.lib.1.c.19.vbi quando actor nil probauit, & c.20.

2856 1.Sublim.non procedere quando testes examinati non probarent, Caroc.supra Q.2. sed Cacche. dec.97.ab eo citatus loquitur si semiplenè probatũ sit n.7.& seq. quamuis citet dec.93.quæ nil de hoc dicit nisi Thes citet qui hoc probat, & ita iudicatum dicit Gratia.d.dec.121. vbi si non probent nõ dicti defectu sed personæ,& Masc concl.958.n.10. deferri ait siqua pro actore præsumptio sit.

2.Sublim. vbi animæ periculum versaretur tunc factis etiam probationis deferri posset vt in matrimonio. Meno.cons.861.n.4.

2857 18.Lim. vt lapso termino ad probandum concesso non possit reo iuramentum deferri de communi Boer.supra n.5.vbi tamen contra iudicatum testatur.n.6.& Rot.Bono.decis.26.in nouissim. de communi Lanfr.decis.74. vbi via præclusa ad probandum,& contra limitationem alios citat Carpa. d.cap.100.nisi terminus ad probandum, & probatum habendum assignatus fuisset n.21.& 22.in curia mercatorum deferri probans ex Meno. cõs.47. n.9. & non dari nisi ante petitum fuisset Scrad. de feud.par.9.cap.1.n.49 post Cast.in d.§.illo n.4.vide supra n.2573. & dato termino ad probandum, & probatum habendum Gratia d.dec.121.n.9.de communi Carpa.c.42.n.161. Mars. sing.83. in fi. & Crau. cons.207. nu.6. licet contra lim. teneat lapso tempore ad probandum,& Osasc.dec.97.n.7. & dec.11. in fi.

2858 19.Lim. non cogi eum iurare qui per testes probare vult l.semper. §. in hoc interdicto vbi glo. verbo.iudicis.quod vi aut clam.de communi Viui. supra quamuis possit iuramentum deferre ex communi.

2859 20.Lim.non deferri factum alienum ignoranti Maceraten.d.cas.9.& infra lim.35.Papien. d. verbo.ius iurand. n.11. nec hæredi nisi informato defertur Crau.cons.203.Natt.cons.35. Rol.cons.82. n.25.lib.2.66.n.21.lib.4.Becci.cons.47.n.19.20.21 Granuc.theore.10 n.28.& nõ informato Crot. cons.85.n.25.Alex cons.71.n.13.lib.3.Decia.cõs. 20.n.31.lib.1.Manci.d.art.5.n.9. Purp.in d.l.manifestæ n.24. de iur.iur. qui nec refert informato. Granu.supra n.26.Manci.supra n.10.Caroc.de iur. decis.Q.12.Intrigl.supra.n.183.& seq. non informato dari si scire tenebatur aliena facta, vel si publica erant, vel si fuerit ad domum denunciatum, vel si mentionem quandoque fecisset vel factum notorium vel egregium esset,vel partem sciret;aut credulitatis iuramentum foret, sed in iuramento credulitatis secus est Carpa c.56.n.50. Lanc. supra versic.6.causa fol.269 Masc. concl.958.n.16. ex communi deferri licet factum ignoret nec possit referri.Natta.cons.35.n.4.

2860 21.Lim. non deferri post sententiam Maceraten.d.casu.9.& rem iudicatam Ricci.coll.dec.858. nec post conclusum in causa Lanc. supra n.2. in fi. de communi Ruginel pract.QQ.c.9.n.18.

2861 22.Lim. vt periurij a parte parti delati non sit pœna iure communi statuta sed à Deo de communi Boer. decis.305. n.4. versic. quid dicendum, & Clar. in §. periurium in fine, & Carpa. super stat. Mediol.cap.202.n.5.& 6. vbi idem de periurio iuramenti calumniæ, secus si à statuto iuramentum deferatur.n.7.de magis cõmuni Caroc. supra Q.2. nonæ Q.princ.n.6.Thes.com.opi.lit.P.n.98.Meno. de arb. cas.319. n.12.

2862 23.Lim. per procuratorem præstari non posse veritatis iuramentum sine specialissimo mandato in decisiuis Cotta.in verbo procurator potest Mar. Angus.cons.80.n.6.Merli.decis.52. Carpa.cap.66. n.25. vbi n.26.ex Mattes. sing.140. iuramentum calumniæ subdit per procuratorem præstari posse mandatum ad iurandum de calumnia habentem; non tamen potest constitui procurator ad iurandũ affirmatiuè,aut negatiuè,prout ei visũ fuerit Cott. supra Bertazol.claus.25.glo.10 vbi nisi in rem propriam procurator sit.n.1.Carpa d.cap.100.n.4.vbi mandatum speciale *vel* cum libera requiri nec ad lites sufficere vel causas post Papien. supra vers. Simoninus per l.iusiurandum quod ex conuentione §.si & l seq. & l.iusiurandum ad pecunias. §.procurator.de iur.iur. Carpa. supra n.34. & procuratori referri posse speciale mandatum habenti. nu.43. Caroc.de iuram.decis.Q.6. Q.13.princip. & Q 9. d. Q.13. vbi etiam speciale mandatum ad iurandum requiri vbi hoc declarat; nec procurator cum cautione rati admittitur, sed habens in causa speciale mandatum cum libera Caroc.de iur.decis.Q. 6.Q.13 princip.Intrigl. d.sing.99.n.217.& seq. & 227.& seq. cum Caroc. supra Q.9. Q.13. princ. speciale mandatum requiri etiam si incidenter iurandum sit;sed sat esse cum libera factum,vel exceptum casum speciale mandatum exigens vel procuratorem cum iuramento constitutum; vel speciali expræsso aliquo casu dictum fuisset quod omnia quæ constituens facere possit, tunc enim speciale esset Lanc. de prætor. tit. de iuram. n.8. fol. 268. à procuratore deferri si speciale vel cum libera mandatum habeat, vel in re propria procurator sit.

2863 24. Lim. voluntarium quod à parte parti defertur

fertur non cogi quem præstare; neque referre Papien. in form. respons. rei versic. iusiurandi, n.3. Carpa.cap.100.in rubr. generali n.5, necessarium enim dicitur quod à iudice iudicio præstatur vt per eos, & Carpa.d.c.100.in nigro n.3. nec extraiudicium ei locus est Lanc. supra n.8. vers.15.fol.271.

2864 25.Lim. vt licet voluntarium non reuocetur postquam præstitum fuit l.non erit.§.dato,& l.duobus.§.final. de iur.iur. l.quod si deferente, & l.seq. de dolo secus est in necessario quod instrumentis nouiter repertis reuocatur l.admonendi vbi omnes de iur.iur. Papien.supra n.7. Carpa.supra n.14. & cap.100.n.61. Papien. de verbo.iusiurandi.n.7. Caroc.de iur.decisiu.Q.nonæ Q princ.& 2.Q.10. Q. princ. & Q.3. & relatum non retractari instrumentis nouiter repertis Q.4. ex magis communi Doct.in d.l.admonēdi Alex.n.6.Io.de Prato.n.18. Ias.n.43.Rip.n.39.Coras.n.37.

2865 26.Lim. non posse deferri nisi termino ad deliberandum à iudice præfixo nec periurium incurratur l.iusiurandum, & ad pecunias in princ. versic. quid tamen. de iur. iur. Papien in forma iuram. quod præst. versic. terminum assignauit nu.1. qui potest prorogari nisi in pœnam præfigatur, & ita practicatur vt per Carpa.§.cap.100.n.23.& seq. & d.terminum peti posse Granuc.theo.10.n.15.

2866 1.Amp. vt antequam terminus præfigatur delatio reuocari possit etiam ex interuallo, quamuis secus fit eo præfixo Dec. in cap. cum venerabilis. n.12.versic. sed quantum de excep. Ias. in l.1.n.9. C.de error.calui. Carpa. d. cap.100. n.26. Caroc. supra Q.6.& Intriglio.d.sing.99.n.158. & seq vbi dicunt incontinenti iurari nec tempus ad deliberandum peti posse nisi deferens indulserit ex interuallo iurari,vel ex offerentis voluntate ex interuallo iuretur, vel nisi post acceptationem terminum petat acceptans ad deliberandum quod cautius inquit Ias.in §.item si.n.33. Inst. de actio. Masc. d. concl.958.n.12.

2867 27.Lim.nam priusquam pars iuret cui defertur petere potest vt deferens de calumnia prius iuret Papien. In forma iuram.quod præstatur.à par.vers. dicit, & protestatur n.3. Ias.in l.iusiurandum,& ad pecunias.n.1.& §.ait Prætor.n.3. de iur.iur. Boer. dec.243.n.1.339.n.1.Lanc.de Pretor.tit.de iuram. n.8. fol.268.Carpa.supra n.32.& Q.13. per d.l.ius iurandum.§.qui iusiurandum,& l.debita. C.de reb. cred.etiam post acceptationem per l.si non fuerit. de iur. iur. dicam infra in tractatu iuramenti calumniæ. Granuc.theo.10. n.10. Caroc. de iuram. decis.Q. 13. Manci. d. art.5. n.31. si requisitus fit Masc.d concl.958.n.14.

2868 28.Lim. non posse hæredem eius cui delatum fuit iurare Ias. in l.ait prætor, §. iure iurando. n.4. de iur iur. Meno.de arb.Q.68. Minf.cent.3.obs.56. n.2. & ad hæredes non transire ad hæredes valdè amicos & Intrigl.d.sing.99.n.180.lib 3.vide supra tit.13 sub n.13.sub n.229. vers. defuncto oblatum Afflic.dec Luc.35.n.12.vbi si non sit informatus.

2869 1.Sublim. non procedere in hærede amico qui præsumitur informatus concurrentibus requisitis l.latæ §.amicos.de verbo.sig.Caroc.de iuram.dec. Q.6. Q.9 princ. & hæredem informatum iurare Affl.dec.169. n.8. vel si defunctus iurare voluit vel ad iurandum procuratorem fecit Minf.cent. 1. obs.13.

2870 29.Lim. non posse deferri nec referri vbi non numeratæ pecuniæ exceptio opponi non potest Meno.cons.47.n.7.Carpan.d.cap.100.n.45.Duen. reg.261. amp.1. & generaliter vbi reus excipere nequit Soarez.in l.post rem.versic.sed pulcrum n.7. fol.663.Caroc.supra Q.32.vers.sextus Crem. sing. 157.Crescen.dec.4.de iur.iur.per l.in contractibus. §.illo. C. de non num. pecun. nec super exceptione reiecta de communi Ruginel.pract.QQ.c.6.n.16.

2871 30.Lim. non teneri iurare nec referre eum qui fundatam habet intentionem cap.2. de prob. vbi Bal.Papien.in forma,respons.rei versic. iusiurandi. n.4.Soc.reg.205.ante finē versic.limita ibi. Carpa. d.cap.100. n.46. Ias. in l.admonendi. 2 lect. n.70. versic.pro ista pro opinione de iur.iur. Neuiz.cons. 7.n.6,& 8.Cacche.dec.Pedem.11.n.3. testibus vel instrumentis Caroc. supra. Q.32.14. Castr. in l. in cōtractibus.§.illo.n.3.C.de non num.pecun.Meno. de præsump lib.1.Q.62.n.1.& seq. vbi quando iuris, & de iure præsumptionem is haberet cui iuramentum deferretur, & qui habet instrumētum pro se vel testes d.c.2.de probat Mar.Angus.cons.189. n.5. vbi quando intentionem fundatam in instrumento haberet, & idem si per sententiam vel arbitramentum Carpa. lib.2.c.340. n.56. & cum probauit Manci. d art.5. n.32. Lanc.supra. n 8.causa 13. fol.270. nisi aliud statuto caueatur vt ibi. & vers.19 de communi Ruginel.prac.QQ.c.9.n.15. & 25. vbi stante instrumento iurato ab vna parte, & quando plenè probauit Soc. reg.205. Ruginel. tract. QQ. c 6. vel testibus c.8.nec valet contraria consuetudo Ias. in l de quib. n.68 de legi.

2872 1.Sublim. non procedere quando iuramentum defertur super exceptionibus se compatientibus cum instrumento crediti Neuiz.cons.7.n.7.Carpa. d.cap.100.n.47. Masue.ad Papien.in form.iuram. quod præstat in principio.verbis.iustæ causæ.Maci. supra n.33.

2\. Sublim. quando iudex iusta causa vel coniecturis moueretur ad illud deferendum Affl.dec Luc.35. n.14.& seq.

2873 31.Lim. nam recusari potest in loco delatum vbi reus conueniri nequit l.tutor.§.fin. de iur.iur. Carpa. supra n.48. habens enim fori declinatoriā iurare non cogitur. Caroc.de iuram. deciso. Q.23. in fi.Intrigl.sing.99.n.269.lib.3.

2874 32.Lim. nec deferri nec referri in actione quæ nequit intentari l.si patronus. vbi Bar. de iur. iur. Carpa.supra n.49. Castr in d.l.si patronus. Caroc. de iuram.decis.Q.25. Abb. in c.fin. n.5. de iur. iur. Manci. de iuram. par.2. art. 5. n.8. Intrigl. supra n.266.Lanc.de prætor.tit de iuramen. n.8. vers.4. causa fol.269.Ruginel.pract.QQ.c.9.n.24.

2875 33. Lim. non procedere in emptore actionem de euictione habente qui nec deferre, nec referre cogitur, ne sibi præiudicet Bar. in l.manifestæ. n.6.de iur.iur. Afil.in cōstit.Regn.rubr.25. de interrog n.6.versic.quinto quæro.lib.2. Ias. in d.§.item si quis.2. n.84. Instit. de actio. Carpan.supra n.50. Lanc.de prætor.tit. de iura.caus.8.sub n.8.fol.270

2876

2876 34. Lim. ob rerum vel personarum diuersitatem recusari posse l. iusiurandum, & ad pecunias. §. ait prætor. de iur. iur. Meno. de arb. cas. 189. vbi exempla, & iudicis arbitrio esse probat Carpan. d. cap. 100. n. 51. Caroc. supra Q. 11. vide supra amp. 19.

2877 35. Lim. de facto alieno iurandum non esse l. videamus. de in lit. iur. l. Marcellus. §. qui rerum rer. amoto Alex. cons. 71. num. 12. lib. 3. Alciat. cons. 447. n. 2. Natt. cons. 35. n. 4. Carpa. d. cap. 100. n. 52. Caroc. de iuram. decis. Q. 12. vbi idem in filio etiam cum patre habitante nisi coniecturæ concurrant pro scientia ex communi; secus in facto quod perquirere tenetur, vel publicè scitur in loco quod tamen infirmus, absens, & forensis scire non præsumitur prout nec pupillus. Surd. cons. 449. n. 2.

2878 36. Lim. non deferri circa factum prædecessoris nisi informato, & scientiam ab eis habenti qui facto interfuerint nec sufficeret scientia per famam Alex cons. 71. n. 13. ad fin. lib. 3. Meno. de arbitr cas. 190. n. 9. Carpa. d. cap. 100. n. 54. & seq.

2879 37. Lim. non teneri de facto proprio iurare vltra decennium quia præsumitur oblinio ad l. peregre. de acq pos. Bar. in l. non fatetur. n. 1. de confes. & idem in mercatore Alex. cons. 215. n. 5. lib. 2. & in sene, & infirmo l. senium. & l. hac consultissima vbi Dec. n. 31. & 34. C. qui testam. face. pos. Carpa. supra n. 77. & seq.

2880 1. Amp. vt in casibus 37. limitationis curãs non incurrat periurium, cum dolus cesset Ripa. in d. l. admo. edi n. 6 Ias. in l. error. n. 21. C. de iur. & facti ignor. Carpa. d. cap. 100. n. 60.

Sublim. non procedere in agente de lucro captando quia tunc ignorantia non excusat Ias. in l. si res obligata n. 36 de leg. 1 Gratia. discep. 946 n. 38. nec vbi factum proprium est alteri obligatoriũ Ias. d. n. 36. vbi Alex. n. 2. Masc. concl. 1122. alias. 1127. in fi. Gratian discep. 946. n. 39. præsertim in negocijs non implicito vt per eum.

2881 38. Lim. non deferri in causis. famosis Papien. verbo d. iusiurandi n. 12. post Abb. in c. fi. n. 12. de iur. iur. Manci. d. art. 5. n. 38. Natt. cons. 35. n. 3.

2882 Contrarium tenet Caroc. supra Q. 21. & infamare probat ex l nam & postea. §. si damnum. de iur. iur.

2883 39. Lim. non deferri in causis spiritualibus Papien supra n. 12. & in matrimonio dissoluẽdo, licet detur pro eius validitate, & contractu firmando de communi Coras. miscellanea. lib. 3. cap. 4. n. 6. & Caroc. supra 4. Q. nonę Q. princ. n. 6.

2884 40. Lim. non deferri in causis magnis inspecta qualitate personarum Papien. d. n. 12. sed in suppletorio intelligendum censeo.

2885 41 Lim. nã semel tantum iuratur nisi causa mutetur glo. i. 1 §. fi. verbo. iurauerit. Inst. de fideico. hered. Bar. in l. qui bona fide in §. si quis stipulaturus n. 2. de dam. infect. Alcia. cons. 447. Carpa. d. cap. 100. etiam reuocata forma ante iuramentum n. 97. Ias in d. l. manifestæ. n. 3. & 7. & exceptio iuramenti semel præstiti ante litem contestatam apposita reiecta posteam opponi potest Mios. cent 4. obs 14. Carpa supra n. 98. Caro. supra Q. 1. nonæ Q. princ. n. 16. & semel iuramento decisa non retractatur Ricci. coll. dec. 2053. in fine, & si semel super tota causa iurauit non tenetur super particulari petitione iurare ex communi Ruginel. prac. QQ. c. 9. nu. 24.

2886 1. Sublim. non procedere causa mutata Bar. supra qui idem dicit de iuramento calumniæ, Carpa. supra n. 95.

2887 2. Sublim. non procedere vbi prius nulliter iuratum fuisset Doc. in l. qui per salutem ad fin. de iur. iur. Carpa supra n. 96. Caroc. supra Q. 29.

Lim. nam si prius nulliter sit iuratum quia a parte non fuerit acceptatum deferentem pœnitere potest Ias. cons. 86. n. 2. lib. 1.

2888 42. Lim. iurare eum nõ cogi qui dubitat redargui posse de periurio etiam per quamdam consequentiam Bar. in l. iusiurandum quod ex conuentione §. procurator. n. 4. Ias n. 6. Purp. n. 26. de iure iuran. quem cœteri communiter sequuntur vt testatur Alciat. cons 447. Cacche. decis. Pedem. 11. Caroc. de iuram. decis Q. 2. in fine Surd. cons. 111. n. 9. vt puta si deferens testes examinari fecisset Crau. cons. 207. n. 3.

2889 43. Lim. non procedere nisi captiosa esset iuramenti delatio, vt puta quia periurium incurreretur, Bar. in l. manifestæ n. 4. de iur. iur. Ias. n. 6. Cacchera decis. Pedem. 11. n. 3. Carpan. d. cap. 100. n 110. & seq. Caroc. supra Q. 32. versic. 11. per l. qui iurasse. §. si pater vbi Doc de iur. iur.

Contrarium tenet Crau. cons. 207. Facchi. contro. iur. lib. 1 c. 22.

Nec modo illicito deferri potest l. 3 §. fi. vbi Bar. l. 4. 5. de iur. iur.

2890 41. Lim. nõ deferri per actorem qui onere probandi assumpto nil probanit Spec. de iuram. delat. n. 4. Abb. in cap fin. in princ n. 6 & in §. 1. n. 1. de iure iur. Castr. in l. fin. n. 1. C. de fideic. Selua. de iur. iur. par. 3. Q. 2. Natt. cons. 31. n. 3. communem testatur Boer. decis. 95. n. 5. & Viui. com. opi lit. I. versic. iurare in litem, & Soarez. com. opinip. lit. I. n. 305. 306. Macerat resol. 60. cas. 9. lib. 2. Paris. cons. 153. n. 3. lib 4. Hercul. in tract. prob. negatiu. n. 204. qui veriorem dicit Rim. Iun. Inst. quib alie. licet §. 1 n. 189. de magis communi Meno. de præsump. lib 1. Q. 81. n. 2. & Caroc. de iuram. litis. decisor. (per cap. fin. §. fin de iur. iur.) Q. 1. princ. n. 4 Lanc. de prætor. tit. de iuramen. n. 8. vers. 18. fol. 271.

2891 Contrarium tenent Cast. in l. iusiurandum, & ad pecunias. §. ait Prætor. sub n. 3 de iur. iur. Alex. in l. manifestæ. n. 5 eod. tit vbi Add. vbi Purp. col. 1. Q. 2 n. 7. tutiorem æquiorem, & in praxi seruatam testatur. Crau cons. 207. n. 4. Ias. in repet. l admonendi n. 73. Rip n. 65. de iur. iur. & Guid. Pap. sing. 985. Masuer. in form iuram. verbo. manifestæ in add. ad Papien. Cacchera. decis. Pedem. 97. n. 6. & seq. Carpa cap. 100. n. 44. & magis communem testatur. Crau. supra communem, & veriorem Ceual. communi opi. 305. Facchi. contro. iur lib. 1. c. 19. vbi reum iurare teneri non facto conatu probandi per actorem, & c. 20 idem dicit facto conatu probandi per actorem Manci. d. art. 5. n. 25. & reo à iudice deferri etiam si actor nil probauerit vbi agitur de peccato vitando c. continebatur. de desponsi. impub. vbi glo. verbo. iuramento. Abb. n. 8.

Alex.

Alex. de Neuo, n. 2 r. Præpos. n. 6. Sanch. de matrimo. lib. 7. tit. c 13. n. 28. vbi etiam à reo peti deberi quod impedimentum matrimonij non adsit.

2892 1. Distingue vt secunda procedat si initio causam per iuramentum decidi institutum fuerit, tunc enim non est opus probatione; prima vero si actor initio probandi onus assumpserit Ripa d. n. 65. Lafranc. ibi n. 22. Rim. Iun. d. n. 189. de côi. omnium Viui. côi. opi. lit. I. verbo. iurare in litem & Soarez. com. opinio. lit. I. n. 305. 306. Caroc. d. Q. 1. n. 6. de côi. Ceuallos. supra.

2893 Contrarium & sie indistinctè secundam probat Cacchera. supra.

2. Distingue vt prima procedat re non integra puta si testes examinati sint vel sit ad finem dilatio; alias secunda Surd. conf. 111. n. 9.

2894 1. Sublim. primam opi non procedere quando pro actore præsumptio aliqua subesset d. c. fin. Spec. d. n. 4. Selua de iur. iur. par. 3. Q. 2. n. 3. & 4. Marf. sing. 83. Soc. reg. 205. alias 235. alias 255. Meno. d. Q. 8 1. n. 3. Caroc. supra n. 5.

2895 2. Sublim. non procedere fauore vltimæ volûtatis, nam si testator minus solemniter fidei hæredis commiserit qui conuentus à legatario vel fideicommissario negauerit, tunc enim iuramentum fideicommissario dabitur, nec postea poterit opponere testantis voluntatem fuisse minus solemnê l. fi. vbi Ias. n. 13. C. de fideic. §. final. Inst. de fideic. hæred. receptissimam dicit Coua. in c. indicante. n. 1. de testam. Vasq. de succes. creat. §. 23. n. 5. Mantica. de vlt. vol. lib. 1. tit. 13. n. 4. Cras. in §. testamētum Q. 55. n. 22. Caroc. supra n. 8. subdens tamen hæredem sibi non præiudicare ex negatione narratorum prout narrantur, sed prius iurare de calumnia fideicommissarius debet d. §. fin.

2896 3. Sublim. non procedere in feudis in quibus speciale est actore nil probante reum cogi iurare si vasallus in feudi possessione existat, & directus dominus negaret inuestituram Ias. in repet. d. l. admonendi. n. 73. Caroc. supra n. 11.

2897 4. Sublim. non procedere fauore pupilli l. tutor de iur. iur. Caroc. d. n. 11.

2898 45. Lim. nam citatio partis requiritur in iudiciali licet in extraiudiciali secus sit de communi Ias. in l. admonendi n. 328. in repet. de iur. iur. Alex. conf. 130. n. 1. & seq. lib. 1. de côi. Caroc. supra Q. 4. Rot. dec. 299. alias. 1. de his quæ vi metusue causa fiunt in nouis Granuc. theo. 10. n. 32. Intrigl. sing. 99. n. 150. & seq. lib. 3. vbi tamen cum Caroc. supra & Osasc. dec. 68. ad fin. in extraiudiciali requiri si causæ cognitio exigetur.

2899 46. Lim non posse præstari nisi super re de preterito vel præsenti non futura Cast in rubr. de iur. iur. n. 3. Caro. supra Q 8. Intrigl. d. sing 99. n. 166. lib. 3.

2900 47. Lim. non deferri periuro in eadem causa quia à iudicio repellitur etiam emendatus, nisi iudici Ripa. in l. admonendi n. 56. Ias. n. 117. de iur. iur. nisi ex qualitate personæ & pœnitentiæ aliud iudici videatur Caro. Q 1. n. 1 mox Q. princ. n. 21. & seq. et Rebuf. de reprob. testi. n. 399. & periuro non deferri probat Bonacci. tract. moral. tom. 2. disput. 4. punct. 10. Surd. dec. 17. n. 5. nisi sine dolo iurasset tunc enim in litem iurat. Pio. §. 49. n. 5. Rot. dec. 34. n. 5 crim recollect. per Farin. & periuro non deferri iuramentum Surd. côs. 68. n. 24. vbi etiam si egisset pœnitentiam ad iurandum in litem, supplemēti, vel cautionis, non admitti.

2901 48. Lim. nam iuramentum decisiuum retractatur confessione iurantis glo. in l. qui iurasse §. 1. vbi Bar. n. 2. Cast. n. 7. Alex. n. 2. Ias. num. 8. de iur. iur. Boer. decis 306. Caroc. supra 5. Q. 10. Q princ.

2902 49. Lim. nam retractatur iuramentum euidentia facti & testamento nouiter reperto. Alex. in l. eum qui. §. iu popularibus. n. 8. de iur. iur. Caroc. supra Q. 2. Q. 9. princ. ante fin. versic. declaratur & Q. 6. & 7. 10. Q. princ.

2903 50. Lim. non posse in Ecclesia deferri, licet in contractibus apponi possit, contrahentes tamen peccant. Caroc. supra. Q. 3. Q. 13. princip.

2904 Contrarium tamen quoad præstationem iuramenti sine iudiciali discussione tenent Bar. in l. 2. C. de sacr. san. Eccle. Castr. in l. iusiurandum & ad pecunias. versic. si de qualitat. de iur. iur. vide supra amp. 25. n. 2785. & in muliere si alius honestus locus non sit Bal. in l. generaliter §. his de præsentibus in fi. C. de iur. iur. Caroc. supra. Q. 5. n. 4.

2905 51. Lim. non posse iurari die feriato in honorem Dei c. 1. in fine de fer. Ferrat. caut. 3. Borg. dec. 9. n. 32. lib. 1. Caroc. supra Q. 4. Q 13. principal.

2906 52. Lim. in domo iurantis præstari non posse nisi egregia persona sit iuxta l. ad egregias de iur. iur. Caroc. supra 5. Q. 13. Q. principal.

2907 53. Lim. in coniuncto qui non defert hoc iuramentum nisi habeat speciale mandatum, vel interesse, vel sit legitimus administrator vt pater, tutor, vel curator. l. patri. vbi Bar. de minor. Caroc. supra. 8. Q 13. Q. princip. Ias. in l. exigendi. n. 9. fall. 4. C. de procur. Gratia. discep. 401. n. 14. & non admitti vbi speciale mandatum requiritur vt ad iurandum de calumnia in appellatione cuius etiam ratificatio necessaria est Zuccar. dec. luc. 54. n. 4. Surd. côs. 190. n. 1. & 2.

2908 54. Lim. in pupillo qui nec deferre potest hoc iuramentum, nec ei deferri l. iusiurandum §. pupillus de iur. iur. l. iusiurandum, & ad pecunias. §. pupillo. de iur. iur. sed cum tutoris authoritate defert sed restituitur, pupillo non defertur, sed si iuret seruatur. d. §. pupillus si tamen pupillo fuerit delatū, non poterit de inhabilitate opponi l. qui iurasse eod. tit. vbi Bal. Caroc. supra 10. Q. 13. principal. Lanc. de Prætor. tit. de iuramen. n. 8. verf. 1. est fol. 268. & verf. 11. est vbi tamen pupilli iuramento si velit esse eius fauore stadum & qui non potest alienare non potest iuramentum deferre Bar. in d. §. pupillus Rom. n. 1. Cor. n. 2. Alex. & alij. Cassa. in consuet. Burg. tit. de ma ins mortes. rubr. 9. §. 10. n. 30. fol. 1232. Odd. de prohib. alien. Q. 19. nu. 187. communem probat.

Contrarium quod pupillus deferre possit iuramentum iudiciale quamuis detur restitutio si lędatur ex Ias. in d. §. pupillus. n. 7. Crau. conf. 427. n. 13. vide supra amp. 69. & cum curatoris authoritate posse Surd. conf. 190. n. 5. alias secus.

2909 55. Lim. non procedere in muliere contrahere prohi-

prohibita sine solemnitate statuti quæ non defert hoc iuramentum Lambert.de cõtract.in fi.n. 140. Q.40.Intrigl.supra n.236.

2910 Contrarium tenet Caroc.supra 12. Q. 13. Q. princ. nisi statutum hoc iuramentum compræhendat ita vidisse obseruari affirmans.

2911 56 Lim.in grauato fideicommisso qui hoc iuramentum deferre non potest Bar. in l.manifestæ. n.5. de iur.iur.Ias. in l.iusiurandum quod ex conuentione.§.pupillus n.1.de iur.iur.Caroc.supra.13. Q.13.Q.princ.

2912 57 Lim.in emphitheota & vasallo & alijs qui nequeãt alienare Ias. in d.§ pupillus n.2. Lamber. fuor n.141.Caroc.supra.14.Q.13.Q.princ.Franc. Marc dec.586 in fi lib.1.Gratia.discc.227.n.40.

2913 58.Lim. tertio hoc iuramentum non præiudicare l.ait prætor vers.matris vbi Ias n.15. de iur. iur.Caroc supra.Q.14 Ias cons.86 in fi.lib.1.

2914 1.Sublim.non procedere in delato ab vno ex correis credendi quod correis præiudicat, non tamen per reum debendi correis præiudicatur l.duobus,de iur.iur.vbi Bar.idem ait si creditorum alter nil sibi deberi iurauerit Caroc.supra. 1.Q.14.Q. princ.

2915 2.Sublim nam iuramentum fideiussoris super contractu prestitum principali prodest & è contra, nisi respectu personæ iuratum constet l.duobus.§.1. de iure iurand.Caroc.supr 2.& 3.Q 14.Q.princ.

2916 59 Lim.non deferri in causa status principaliter non incidentèr mota l.ait Prætor.vbi Ias.n 13. de iur.iur.l.cum proponas vbi Bal.C.eod.Caroc. supra Q.15.Intrig.supr.n.246.

2917 60 Lim vt vltimum iuramentum attendatur l.duob⁹.§.fi.vbi Ias.de iur.iur.Caroc.supr. 2. Q. 16. Q princ.

2918 61.Lim nam sententia contra iuramentũ decisorium prestitum lata tenet l.nam & postea.§.si dãnetur de iur.iur.Caroc.supr.1.Q.21.Q prine. ideo ante sententiam excipi debet nisi notoriè constet ex actis.

2919 62.Lim.fori declinatoriam habentem iurare non teneri l.tutor vbi Ias.in vlt.not.de iur. iur. Caroc.supra.Q 25.& 34 post Alex in d. l.manifestæ n.7.Ias.n.2.& tam ex parte actoris quã rei Masc. concl.370.amp.1.Lanc.supra.n.8.vers.tertia causa fol.260.

2910 63 Lim.extra iudicium non cogi quem iurare, nec referre l.ius iurandum quod ex conuẽtione de iur.iur.in princip.vbi glo.verbis non potest Caroc. supra.Q.26.

2921 64.Lim.non posse referri per eum qui sibi delatum acceptauit d.l.ius iurandum quod ex conuẽtione & ibi Albe.Caroc.supr.

2922 65.Lim.non posse in actione deferri quæ inficiatione crescit vt in actione legis Aquiliæ l. eum qui in princip.de iur.iur.Caroc.supr.Q.27.& si velit actor per testes probare & duplum ob inficiationem consequi iuramentum delatũ recusare potest d l.eum qui.30.Ias.in l.manifestæ.Q.3.eod.licet Boer.dec.95.dissentiat Purp.in d.l.manifestę.n.29. Manci.d.art.5.n.14.

2923 66 Lim.nam licet reus offerens stare iuramẽto partis euitet pœnam dupli, non tamen euitabit expensas licet d.l.eum qui §.studium.auth. de triẽt. & semis post med.Gul.de Cun.Ang.& Albe & Ias. in 4.not.in d.l.eum qui Neuiza.cons 04. n. 9. licet in suppletorio secus sit n.7.& Caro.d.Q.27.Afin.in prax.§.32.lim.14.

2924 67.Lim.non procedere quando probatio nisi per instrumenta ex statuto non admittitur tũc probare debenti deferri nequit; licet alteri parti possit Bal.in authen.sed nouo iure n.12.C.si cert. pet. Caroc.supr.Q.32.vers.13.Lanc. de Prætor. tit. de iuram.n.8.causa 12.fol.270.vide supr.n. 2261.

2925 68.Lim.nam factum prius constare debet verè vel præsumptiuè aut per coniecturas vt huic iuramento locus sit Crau.cons.187.n.3.Hercul. qui teneat.probare negati.n.207.in fine.

2926 69.Lim.cũ præsumptionẽ iuris & de iure pro se habẽs iurare nõ tenetur nisi magna ęquitas subsit Meno.de pręsũ.lib.1.Q 42.Caroc.d.Q.32.in fi.

2927 70.Lim.vt licet confessio facta coram incompetenti valeat ex magis cõi,secus in hoc iuramento ab eo pręstito qui in iudicio esse nõ poterat,quoniã non valebit etiã in vim pacti extraiudicialis Alex. in l.seruus.n.1.& 2.de iur.iur.vbi diuersitatis ratio Ias.in l.magistratib⁹ de iurisd.om.iud.Caroc.supra Q 40.

2928 71.Lim.sentẽtiam declaratoriam requirit iuramentum istud non quoad iurantem, sed quoad eius hæredes quia ex hac ficta confessione cõueniri non poterunt sine declaratoria Bar. in d.l.manifestę n.7.qui eam contra non iurantem requirit vt hęres conueniri ex illa possit & cum Bar ibi nu.7. omnes concurrere tradit Ias. n.8.vers.vltimo licet contra iurantem declaratoriam sententiã non requiri probet tutius tamẽ erit fuisse prolatam Caroc.de iur.decis.Q.45.Intrigl.sing.99.n 278.lib. 3.& requiri declaratoriam iudicis vt pro confesso habeatur, non tamen hæredi hanc fictam confessionem obesse Lanc.de Prętor.tit.de iuramen.n.6. fol.267.

72.Lim.in infami, qui nec iurat nec refert Ricci. collect.dec 858 Fab.dec.17.C.de reb.cred.Manci. de iuram.par.7.n.5.qui secus tenet in hoc iuramẽto inhabilem etiam illud nõ deferre Ias. in l. tutor. n.2.de iur.iur.

73.Lim.in persona timoratæ conscientiæ Fab.supr. dec 9.Ricci supra.

74.Lim nam plura requiruntur vt iuramentũ decisiuũ deferri possit iuxta l.2.de iur. iur primũ quod res in dubio sit nec aliter rei veritas haberi possit Osasc.dec.10.& 97.secundum iudicis approbatio Rot.Gen.dec.156.tertium præsentia partis Thes. dec.68.quartũ vt à principali, principali deferatur non à procuratore sine speciali mandato, licet forma sacramenti debeat intimari personaliter principali Rot.Auen.dec.7.Thes.decis.17.Franc. Marc.dec.687.nisi mos regionis aliud exigat Thes. dec.61.Ricci.collect.dec.1359. quintum quod in termino probatorio delatũ sit alioquin lapso termino ad probandum & probandum habẽdum nõ releuat Rot.Gen.dec.167.de cõi Balb.dec.74. qui autem institerit pro publicatione processus iuramentum offerre potest Osasc.dec.97.sextum. tactus scripturarum secundum morem regionis exigitur

Rot.

Rot. Auen. dec. 7. & 47. septimum quod certam notitiam habenti deferatur, & sit delatum sine conditione, & inuolucro Rot. Auen. dec. 7. Surd. dec. 288. Osasc dec. 61 Ricci. d. collect. 1159 octauum quod de calumnia deferens iuret Ias. in l. si patronus. n. 1. de iur. iur. Boer. dec. 243. 339. Granue. theo. 10. vbi etiam succumbentem in expensis condemnari licet in iuramento suppletorio secus sit n. 11. & de calumnia prius iurari debere Caroc de iur. decis. Q 13. & Intrigl. sing. 99. nu. 191. & seq. lib. 3. exceptis casibus quibus non defertur vt per eos, & ego latius infra dicam. n 2529. & seq.

75. Lim. vt exceptio impediens litis ingressum iuramenti etiam decisiui delationem impediat Neuiz. cons. 30. n. 12. Manci. d art. 5. n. 11 per l tutor. §. fin. de iur. iur. & part 3. art. 2. n. 14. post Ias. in l. si patronus n. 4. de iur. iur.

76. Lim. nam pro parte tantum iurari potest & sub conditione vt puta si mutuasti, tibi restitui, quod si iudex arctaret ad purè & simpliciter respondendũ iurare posset sibi non mutuatum aliquid per quod sit ad restituendum obligatus Boer. dec. 243. n. 13. ad fin. & per tot. circa quam vide Granue. theore. 103. & caut. 78. sed confessionem in totum approbari vel reprobari debere Surd dec. 258 vbi quando dictum fuit mutuo recepi, sed restitui quia sunt connexa de communi, Soc cons. 294. in fi. lib. 2. M atte. comm opi. verbo confessio n. 7.

77. Lim. in eo qui per testes probauit qui iuramentũ oblatum recusare potest Soc. reg. 205 lim 1. Boer. dec. 95. n. 3. Caechera dec 11. Granue. theore. 10. n. 20. vbi tamen ex Soarez in declar. l 4. lib. 2. fori. tit. de las iuras n 2?. & seq. & ?6. inquit iudicem eũ ad iurandum cogere posse qui cautilosius est, vel solitus testes corrumpere, vel si testes sint de falso suspecti dato quod plenè probauerit remittendo se ad Affis. dec. Luc 2. 35. vbi etiam an creditor iurare teneatur an fuerit sibi satisfactum saltem vt conscientiam purget Surd. dec. 17. n. 3.

Contrarium probat Masc d concl. 958. in fi.

78. Lim non esse per eum iurandum quem oblitum facti præsumit lex puta post decennium, tãto enim tempore obliuio inducitur etiã in facto proprio & in re graui & magna ex magis communi Tiraq. de præscrip §. 1. glo 4. in fine. Becci. cons. 111. nu. 16. qui tamen iudicis arbitrio esse probat cum Meno. de arb. iud cas 26. & de magis communi pro limitatione Granue. theore. 10. n. 22. Meno. cons. 1. nu. 219. nec alteri parti quæ recordari diceret deferri seu referri poterit Granue. supra. n. 13 & decenniũ requiri probat Crau. cons. 867. n. 10. & seq. vbi maximè in facto proprio non præsumi. nec in graui. non tamen allegari potest per eum qui iurauit Seraph. prin. l 44. Masc. concl. 1122. n. 22. Manci. de iuram. part. 4. eff. 251.

79. Lim. non deferri ei qui contra se habet præsumptionem Burs. cons. 95. n 10. 107. n. 10. Ritn. lun. cons. 10 n. 22. Granue. theo. 10. nu. 23. Surd. cons. 135. n 81.

80. Lim. non deferri actori, vel reo, nisi verè facti notitiam habeat per sensum Lup. alleg. 86. n. 6 Cotta. verbo. iurandi facultas Tiraq. de retra. lignag. §. 2. glo. 2. Crau. cons. 157. in fi. Ceph. cons. 225. n. 18. Natt. cons. 35. n. 4. Crau. cons. 203. Granue. theo. 10. n. 25.

Amp. vt si actori non informato nequeat deferri, referri ab eo non possit reo, quia illud recusare poterit Natt. cons. 35. n. 1. 2. & 4.

Contrarium tenet Crau. cons. 203. Boer. decis. 339. in fine Meno de arb. iud. caus. 189. n. 8. Granue. theore. 10. n. 26. & in grauato restituere fideicommissũ si neget tale à testante audiuisse iurare teneri & si hæres probabiliter ignoret quia abesset & fideicõmissarius probabiliter scire potest referri potest sed si absuisset, vel probabiliter nesciret non refertur glo. in §. si vbi Aldob Instit de fideic. hereditat. melius autem informato deferri debet Minsing. cent. 1. obs. 13.

81. Lim. non deferri parti super exceptionibus contra instrumentum puta in forma cameræ nõ competentibus. l. in contractibus. § illo C. de non num. pecun. Crem. sing. 157. Crete dec. 4 de iur. iur & supra lim. 29. Lanc. supra. versic. 5. ca? sa ? l. 269.

82. Lim. vt delatum in responsione ad positiones tãquam solius credulitatis licet non impediat litis decisiuum & iterum iurari possit secundum Iacob de Aren de posit. §. 3. n. 13. Meno cons. 861 n. 10. Gratia. discep. 208 n. 18. esse tamen Merli. dec Luc. 52. n. 5 probat non deferri decisiuum.

83. Lim. non deferri emptori qui non cogitur iurare vt cõtra venditorem de euictione agere queat Bar. in l manifestæ n. 6 de iur. iur. Alex. n. 4. nec agit si deferat vt per eos & Burg in e fi. n. 14 vers. adde & secundo. de emp. & vend. Gratia discep. 227. n. 39. & seq. Cor. cons 50. in fi. lib. 2. Furp. in d. l. manifestæ n 31 Manci. d art. 5. n. 15. Crem. sing. 115. Aret. in §. si quis postulante n. 11. Ias nu. 84. Instit de actio. Cabal. de euictio. § 5. n. 10.

84 Lim. nam minor ex causa restituatur puta si dicat putasse veritatem se scire, tamen repetendo memoria eam nesciat quid agat, & tunc si acceptando iurare dicens nolle sibi præiudicare, nec aduersario contra iustitiam restituetur, licet nõ restituatur postquam iurauit Doct communiter in L. nam & postea §. si minor de iur. iur Maurit. de restit. in int. cap. 18?. quia ei succursum est remedio ordinario de communi Odd de rest. in int. Q 66 n. 10. 11. & per totã vide quando restituatur aduersus delatum vel receptum. Bar. aut m. in d. §. si minor. n 8. contra delatum restitui, sed contra præstitum secus.

1. Sublim. quod dicitur non restitui postquam iurauit non procedere quando haberet probationes in promptu l. si alterius. C. si minor se maior. dixe. Odd. supra. n. 12.

2. Sublim. non potest de non delato, vel nulliter delato iuramento opponere, quia iurare est alienare l. iusiurandum. §. pupillus. de iur. iur. Ias. in d. §. si minor. n 9. Odd supra n. 13.

3. Sublim non procedere nisi iuramentum à minore præstetur secus si ab alio puta tutore vel gestore glo in c. 1. verbo contractum de restit. in int Alex. cons 21. in fi. lib. 5. Parpal. in l. si quis maior n. 87 C. de transact Odd supra. n. 14. 15. subdens ex Cassan. cons. 1 ?. n. 69. facilius contra ius iurandum restitutionem dari quam contra sententiam.

85. Lim. non posse deferri per prodigum, furiosum & huiusmodi l tutor. §. prodigus de iur. iur. Purp. in l. manifestæ. n. 16 eod. Manci. de iuram par. 2. art. 5. n. 6. Lanc. de prætor. d. tit. de iuramen. nu. 8. vers. 1. est fol. 268. nisi anthore curatore Ias. in l. tutor de iur. iur. sed lęsū restitui probat & supra n. 2773. necper alienare prohibitos Add ad Crem. fin. 115.

86. I lim. in procuratore & defensore qui non compellitur iurare l iusiurandum & ad pecunias. § pupillo de iur. iur. Purp. in d l manifestæ n. 16. Ias in l. videamus nu. 15. de in lit. iuran. Manci. d. art. 5. n. 7. idem dicentes de inhabili ad iudiciū Lanc. de Prætor tit de iuram n. 8. vers. 2. causa fol. 268.

87. Lim. non procedere partito facto ante oblatam petitionem, nam potest reus velle prius libellum offerri Ias in d. l. manifestæ. n. 7. vers. decimaquarta Manci. d. art. 5. n. 19.

88. Lim. quando captiosè defertur, tunc enim formula reformanda est a iudice Bal. in l. 1. n. 2. de ædil. actio Manci. d. art. 5. n. 20. & ideo si mutuum restitutū petatur negare potest reus contenta in petitione esse vero eo modo quo continentur, vel iurare nil mutuatū ex quo sis debitor; vel si quid mutuatum sit restitutum fuisse nu. seq. post Couar. var. lib. 1. cap. 2. n. 3. & alios de quo dixi in tract. Mutui. Farin. in fragmen. part. 1. verbo. debitor.

89. Lim. non procedere quando lex apertissimas & liquidas probationes exigeret Ias. in l. admonendi lect. 1. n. 106. lect. 2. nu. 282. de iur. iur. Dec. cons. 452 n. 2. Crau. inter cōs. matrim. 262. n. 20. Manci. d. art. 5. n. 27.

90. Lim. non esse locum iuramento huic vbi non potest quis positionibus respondere compelli Bal. in c. si n 7. de iur. iur. Neuiz. cons. 7. n. 8. Manci. d. art. 5 n 34.

91. Lim. nam ei locus non est post decennium, tanti etenim temporis lapsus obliuionem inducit de magis communi Gra iue. theo 10. n. 22. Manci. d. art. 5. n. 33. & subdunt nec etiam alteri deferri posse.

92. Lim. nam delatio vel oblatio huius iuramenti legitimè probanda est, nec partis dicto stari potest Bal. in c. in nomine Domini. n. 4. de testi Caroc. d. Q. 7 in secunda eius Q. Intrigl d. sing. 99. n. 164.

93. Lim nam hæredum alter non defert iuramentum, & recusari potest ne altero adueniente periurium detegatur Caroc. supra. Q. 6. Q. 13. princ. nu. 18. Intrigl. supra n. 220.

94. Lim. vnius iuramentum alteri nō obesse nec prodesse, nisi in facto antiquo, vel nisi personæ eædē censeantur vt pater & filius, vel nisi connexæ sint, vel nisi ab vno ex pluribus reis credendi delatum sit, tunc aliis obesset, vel nisi a principali præstitum, quia fideiussori prodest; & è contra à fideiussore præstitum si in rem foret iuratum, vel essemus in dubio principali prodesset, secus si in personam Caroc. supra Q. 15. d. Q. 13. princ. & Q. 3. Q. 14. princ. Intrigl supr. n. 238. & seq.

95 Lim. vt in vna causa præstitum non extendatur ad aliam nisi esset correlatina Caroc. supra. Q. 1. Q. 16. princ. Intrigl supra n. 249.

96. Lim. vt licet tollat obligationem naturalem, nō tamen ciuilem Ias. in l. 2. n. 4. de iur. iur. Caroc. sup. Q. 19. Intrigl. supra. n. 252.

97. Lim. vt confessis ex iuramento decisiuo, detur quadrimestre Alex. in l. 2. n. 11. de iur. iur. Caroc. supra. Q. 1. 20. Q. princ. Intrig. supr. n. 261.

98. Lim. vt actor releuatus ab onere probandi per iuramentum decisorium pœnam a reo consequi nequeat. l. eum qui in princ. de iur. iur. Caroc. supra Q. 27. Intrig. supra. n. 268.

99. Lim. nam ab eo præstitū qui ignorabat rem minimè extare non teneat, nisi ex mora fingatur extare. l. eum qui. §. si iurauero. de iur. iur. Caro. sup. Q. 78. n. 10. Intrigl. supra n. 269.

100. Lim. nam probari debet iuramentum fuisse delatum & in continenti præstitum Phanuc. de in lit. iur. part. 3. c. 5. nu. 15. Caroc. supra Q. 36. Intrigl. sup. n. 273.

101. Lim. non procedere quando libellus ineptus esset, tunc enim cessaret decisiuum iuramentum Ias. in l. si patronus. n. 2. & 3. vbi sublim. Ies modis de iur. iur. & Lanc. de Prætor. tit. de iuramen. n. 8. ver. 4. causa fol. 269.

102. Lim. cessare quando alio agente periurium detegi posset puta super re subiecta restitutioni Bar. in l. manifestè. nu. 5. de iur. iur. & l. iusiurandum quod. §. procurator. nu. 4. eod. Lanc. supra. vers. 7. causa fol. 270. vide supra n. 2850. Osasc dec. 11. n. 3. Thes. dec. 91. quos tamen reijcit Facchi. lib. 1. contro. iur. c. 22.

103. Lim. non procedere quando reus cui iuramentum offertur vellet prius libellum offerre Ias. in l. manifestæ n. 6. vers. 14. de iur. iur. Lanc supra. vers. 14. & deferentem de calumnia iurare Masc. concl. 958 n. 14 Ruginel. pract. QQ c. 4.

104. Lim. in suppletorio seu necessario quod referri non potest Lanc. supra. vers. 16.

105. Lim. in iuramento necessario quod defertur cōtra dolosum Lanc. supra. vers. 17.

106. Lim. nam minor restituitur aduersus iuramentum delatum parti aduersæ, licet non restituatur à sibi per partem aduersam delato antequam iuret de communi Odd. de rest. in int. Q. 66. & intrig. sing. 98. n. 119. & 120. lib. 3.

107. Lim. vt à correo credendi non socio delatum pro vt & acceptilatio debitorem non liberet a correo, licet in socijs secus sit quia iuramentum & acceptilatio vim solutionis habent quæ correo socio facta ab omnibus liberat glo. in l. si vnus. vbi Cast. n. 5. de pact. & alij si tamen socius minus legali & ribaldo iuramentum detulerit consocio tenebitur Cur. lun. n. 37.

108. Lim. nam vtrique parti à iudice negari potest, licet appellari possit vt ab habēte cura diffinitiuę Bal. in c. iuramentum n. 3. de iur. iur. & Triuisa. dec. 4. Veneta. n. 17. vbi casus 42. quibus interlocutoria vim diffinitiuę obtinet & Viui. dec. 302.

109. Lim. nemine deferente nō iurari, quamuis parti aduersæ prosit non autem iuranti Fab. in §. item si 2. glo. verbo. postulante. Ias. n. 18. Inst. de actio. Masc. de probat. Q. 9. n. 60. & seq. vbi etiam iuranti prodesse si pro & contra se iurarit & pars aduersa iuramento vtatur.

110. Lim. quando ius eius minueretur cui defertur Lanc. supra. vers. octaua causa Ruginel pract. QQ. cap. 9. n. 19.

DE-

DECAS III. TRACTATVS VI.
DE IVRAMENTO CALVMNIÆ.

2929 Iuramentum calumniæ est actus iudicialis per quem seu quod litigantes affirmant secundum eorum credulitatē Inst.de teme.litig.§. 1.& seq. Soc. in rubr.de iur.calum.n.2.& calumnia dicitur cum quis iniustè ex certa scientia agit vel resistit Azo. in sum.C.eod.tit.Soc.supra n.1.& in omnibus causis de calumnia iurari debet & in c.literas. nu. 6. eod.tit.Mar. Angus. cons.80.n.8. Gomeri. de delict.tom.3.c.11.n.5.& de substantia esse Vant. de null. ex defect. proces. n. 29. Marant. de ord. iud. par.6.act.1.de iuram.n.10.vbi continere ait actorem credere se iustè petere, & respondebit veritatem super omnibus, non vtetur falsa probatione non corrumpet iudicem nec notarium, & dilationem calumniosam non petet & idem in reo Seraph. priuil. iur.12. Carpa. super statut. Mediol.cap. 67. n.11. & seq. Curt. in l.1.n.7. C.de iuram. calumn. inter tract. vbi publico fauore ne diu lites protelentur inductum probat & est de iure Diuino Grauat. ad Vestr.lib.1.c.121.n.2.Surd. dec. 18. n. 9. & ob publicam vtilitatem inuentum n.7.& Meno. de arbitr.Q.10 n.2. Manci. de iuram. part. 2. art.1.& n.54. in ciuilibus excusare à præsumpta calumnia non in criminalib. ex Seraph. priu. iur.13. n.12.est de iure Diuino Surd. supra n.9.

2930 1.Amp. procedere in omni causa ordinaria ciuili l.1.& 2.vbi Bar.C.de iura.calum.Soc.d. nu.6. declarat.2. Carpan.supr. stat. Mediol.cap.67.n. 3 Franc. Curt.C.de iuram.calum.in l. 1. n. 1. Meno, d.Q.20.n.2.Manci.d.art.1.n.2.& seq.

2931 2.Amp. in causis ciuilibus extraordinarijs in quibus etiam lis non contestatur & in summarijs d. l.1.& 2. vbi Bar. clem.sæpè de verb.sig. Soc. d n. 6.declar.2. idem probans in iuramento veritatis & malitiæ Surd. dec. 18. n. 6. Vant.supra. Cotta. verbo. iuramentum calumniæ. Caroc. de iuram. decis. Q.13.n.8. Carpa.supra. n. 4. Rot. in Bonon. attenta. 24. Octobris.1588. coram Bubalo intelligens si petitum sit & Ricci, collect. decis. 1231. Matres. sing.65. Rol.cons.71.n.8.lib.1. si petatur vt per eos Franc.Cur. in l.eum n. 24. C. de iur. calum.Meno.d.n.2.Manci.d.art. 2. n. 10. & seq. vbi idem si manu regia procedatur Burs. cons. 2.n. 3. Intrigl. sing. 99. n.197. 198. vbi idem si sola veritate facti procedatur post Caroc.supra Manti. dec. 33. nu. 3.4. est. 116. per 4. diuers. 82. part. 1. recent. vbi idem si vi cameralis obligationis agatur.

2932 3. Amp. in causis spiritualibus cap. 1. fin. responsi. de iuram. calumn. in.6. Soc.d.n.6. declarat. 3. vbi rationes Franc. Curt. d. nu. 24.& beneficialibus Meno. d. Q. 20. num. 3.Manci. supra nu. 14. 15.

2933 4. Amp. in causis iuris patronatus ecclesiastici Soc.d.n.6.declarat.4.

2934 5.Amp. in causa possessoria iurium spiritualiū Soc.d.n.6.decl 5.

2935 6.Amp.in causis mixtis participantibus de spirituali & prophana causa.cap.tuæ. de procur.cap. super de his. de accus. Soc. d.n.6.declarat.6.

2936 7. Amp. in omnibus causis Ecclesiarum non spiritualibus Soc.d n.6.declarat.7.

2937 8.Amp. procedere in criminalibus causis.cap. 1. de iuram calum. vbi glo. verbo. criminali. l. 1. C.eod. Soc. in d. cap. literas. quod est. 2.nu. 7. declarat. 8. de communi. n. 16. Fall. 9. Carpan. super stat. Mediol. cap.67.n.2.post. Bal. in l. 1. C. de iur.iur. propt. calum. veritatis enim iuramentum præstatur, vt per eum de communi Farin. Q. 16. n. 28.& 29.& seq. vbi etiam condemnari in expensis nisi ex iusta causa & Q. 37.n.177.Franc. Curt.in d.l. 1.n.2.Gratia.discep 208.n.26. Manci. supra n.16.Marant. de ord. iud. part. 6. actu. 1. de iuram. ex Bal. in l.1.n.8 C. de iuram. calum. intelligente de iuramento veritatis scomittum non vitiare Gomez. tom.3.cap.11.n.5 in delictis in conscientia etiam teneri qui iurans dicere verum & si de mortis pęna agatur alias mortale committi nisi nulla diffamatio præcedat vel iusta subsit causa.

2938 9. Amp. vbi iudicis officium imploratur Spec. de iuram. calumn. §. sequitur versic. quid vbi imploratur. Soc. in d.cap. 2.nu. 8. decl. 9.& in editione petita Carpa.cap.81.nu.2. ex Sali. in l. 1. n. 6.C.de ed.nd.

2939 10.Amp. etiam vbi executio instrumenti guarentigiati imploratur vigore statuti Soc.d.n. 8. declarat. 10. vide infra amp.27. Anto. del Re de iurament.calum.cap.16. nu. 61. qui per totum latè agit de hoc iurameto Zacch. ad Galles. Q. 37. in fine,& si petatur iuramentum calumniæ non fieri executionem nisi iuretur Rot.Rom. dec. 79.in collectis per Zacch. ad Galles.& 414.n.3. coram Caualer.

2940 11. Amp. in causa modica & vili, nisi index ex officio extra ordinem cognoscat, quia tunc iurare opus non esset cap. in pertractandis de iuram calum.Spec.d. sequitur versic. quid si causa Soc. in d. c.2. nu.8.decl. 12. intelligens si hoc iudici expedire videatur Carpa. supra. n. 1. Tiraq. de iud. in reb. exig. versic.56. Mancin.de iuram. part. 2. art. 1.n.87.

2941 12. Amp. etiam si causa ætatis agatur puta aliquis se maiorem affirmat per se litigare volens,& alter minorem esse dicit, ac proinde sibi dandum esse curatorem glo. in l.2. §.quod obseruari C. de iuram calum. Soc.d. n.8.declarat. 12.

2942 13.Amp.etiam in actione mutata,quia in qualibet actione iurandum est d. l.2. Soc.in d.cap.2. n. 9. declarat 13.

2943 14.Amp. procedere in actione cumulata Soc. supra n.10.vbi declarat.

2944 15.Amp.in prætorijs stipulationibus in iudicio interponendis l. 1. C.de iuramen calum. l. Prætor ait. in princip. de dam. infect. Soc. in d.cap.2.nu. 10.declarat.16.

2945 16. Amp. procedere in præparatorijs l. thesaurus ad exhiben. Soc. d. num 10. declarat. 17. & quando quis petit iura exhiberi si pars instet, iurare tenetur Olasc. dec. 57. n.6.Valasc.de iur.emph.Q.8.n.13.Manci.d.art.2. n.42.

2946 17. Amp. procedere in omnibus exceptioni-

 bus

bus declinatorijs l.1.C. de iuram.calum. Soc. in d. cap.2.n.11. declarat.18.

2947 18. Amp. in quæstionibus incidentibus & emergentibus Soc. in d.c.2.,n. 12. decl. 19. Maran. de ord.iud.part.6 actu.1.de iuramento n. 5.

2948 19. Amp. in allegante causas absentiæ pro absente Soc. in d.cap. 2.n.13.in vers. trigesimo. procedit. & absentis expensis ad locum vbi reperitur transmitti debere Meno. de arb.cas. 228. nu. 10. Manci. de iuram.part.2.art.1.n.86.

2949 20. Amp. in causa appellationis cap. 2. de iuram. calum. in 6. etiam si in prima instantia iurasset. Soc. d.n.13. declarat. 21. Sarain. ad Mattes. sing. 64.n.5. Carpan.supra.n.18. & in quacumque parte iudicij quando iudici videatur prestari debet Cotta. verbo.iuramentum calumniæ. Franc.Curt. in d. l.eum n.24.C. de iur.calum. Manci.d.art.2.n. 33.

2950 21. Amp. etiam noua instantia mutata Soc. d. n.13.declarat 22.

2951 22. Amp non posse à partibus expræssè remitti cum sit de substantia iudicij l. 2. §. sed quia C. de iuram.calum. Bar. in l.quoties n.4. C. de priuileg. schol.lib 10. Vital.de clausul.de solemnitat iur.an renunciar.pos Moz. de contract. act. 7. de accid. contract.n.32.Gail.obseruat.84.n. 2. lib. 1. Mars. sing.252. Ruginel.pract. obseruat.cap.1. nu. 105. Farinac. Q. crim.74.n 83 Franc. Curt. in d.§ sed quia n.1 & 2. Meno de arb.Q 20.n.1.& 5. Manci. de iur.art 1.part.2 n.5.& seq. nec à iudice Rot. Rom.coram Manti. vt per eam n 64. & est decis. Manti. 33.n.8. 116.par. 4 diuers. vbi etiam nec per iudicem ad vlteriora procedendo contraria consuetudine non obstante cum propter publicam vtilitatem inductum sit Marta.dec. Pis 190. vbi à iudice nec expræssè nec tacitè remitti posse.

2952 1. Lim. tacitè remitti posse l.2.§ sed quia C. de iuram calum Bar in d l.quoties.in fine Guid.Pap. sing.668. Afflict. decis.191.n 7. Gail.supra.Cepol. caut. 256. Ias. in l.cum quid n. 9. Alciat. nu. 22. si cert.petat.Soc.Iun.cons.59.n.1.& de communi testatur & cons.75.n.6.lib.2.Grauat.ad Vestr lib.1. cap.2. n.11. Maran. de ord.iud part.6 actu.1.verbo. iuramentum n 2.pag.423. Corset. sing. verbo. sententia. 10. Mantua.sing.420.Gail.obs. 85. n. 2. 101.n.4.lib.1.de communi Vasq. de succes. lib. 1. §.9.n.2.Thes. Q. forens.40.n. 3.ita in praxi seruari dicens quia non sit de substantia iudicij sed de iustitia lib.1 Marescot. resol 47. lib. 1. Vant. d. nu. 29. Carpan.d cap 67.nu. 20. Ricci. collect. decis. 1231. vbi probat Rot.Rom.ita pluries tenuisse licet allegari non possit tacitè remissum fuisse vt Rot.Rom.tenuisse testatur Add. ad Seraph. dec. 1355.Franc.Curt.in d.§.sed quia n. 2. & 3. Meno. d Q.20.n 5.Manci.supra nisi petitũ fuisset ex Rot. dec.2.& fi.de iuram.calum.in antiq. & alijs subdẽs non petitum censeri remissum & vbi petitum non præstatur sententia nulla est Manci. supra nu. 12. Meno.sup.n.2.Seraph. priuil. iuram. 12. nisi petitum fuisset Mattes.sing.64.Peregr.dec.137. n. 9.& seq.

2953 23. Amp. vt facta oppositione non præstiti iuramenti huius, si non irretur ipso iure processus nullus reddatur l.2.§ sed quia veremur.vbi Bar.Bal. & alij.C. de iuram.calum.Rot. dec.20 par 2.recẽtis. Viui. dec.109.Marta.dec.Pis.190 Maran.sup. n 2.Matthes.not.64 Ferrat. caut. 12. Pute decis. 398.lib.2.& ita per Rotam fuit pluries firmatum Manti.dec.33. Meno.de arb. Q.10.nu.5. Cotta. in verbo. iuramentum calumniæ per cap. cæterum de iuram.calumn. Ias. in l. ius iurandum. & ad §. qui. n.3.vbi lim.de iur.iuran.Vant. de null. ex defect.proces.n.29.ex communi & Caroc. supra n. 6. ita Rot. Rom. seruare probãs Grau. ad Vestr. lib. 5.cap.2.n.16.Rota dec.255. coram Coccino.417. Carpa.d.c.67.n.22.& seq vbi ex Soc. in d. c. final. n.33.& 53.idem dicit termino actori ad iurandũ non præfixo & si per se litiget Cor.cons. 316. n. 10. lib.3. Sarain ad Matthes.sing.64 nu.11. Carpan. supr n 27. Ricci collect.decis. 1231.vbi Rot.ita sæpè tenuisse probat de communi Rol.cons.71. nu.7. & seq.lib.1. Put.dec 398.lib.2 (vide Rot.dec. 101. per Zucch ad Galles.) Gail.obs.86.n. 16. lib. 2. Seraph.dec 1355. vbi ita sæpius resolutum testatur de magis cõi Soc Iun cons 59.n.1. lib 2.Gratia discep.208.n.25.& seq.vbi etiam nullam probat sententiam nullius confirmatoriam post Cęs. de Gras. dec.9 n.8 de caus. posses.& propri etiam si procedi possit sola facti veritate inspecta & manu regia & etiam si non sit de tribus de quib. in bulla.Clem. 8.Put.dec.398.lib. 2. & Rot. ita seruare Gratian. discep. 208.n.15. 16.& Meno.d Q 20. n.4. Rot. dec.51.& 52.part. 4 diuerso. & coram. Manti. vt per Mancin.d art.2.n. 60. de communi Intrigl. d. sing 99.n.156.de cõi.nisi termini substãtiales seruati fuissent Rot.Rom.dec.116.& 117.part. 4 diuers. & dec.1.n.5.346.n.3.part. 1.recent. in terminis substantialibus sufficere præstari Viui. cõi. opi. 258.n 5. processum & sentẽtiam esse nullam Rot. dec.414.coram. caualerio.349.n.1.149. crim. per Farin.vbi etiam facta oppositione confirmari non posse licet iusta esset sententia & 152 & d. dec. 20. par.2.recentis. vbi post appositionem confirmari non posse etiam si iusta esset in meritis. & 219. n. 9.vbi etiam confirmationem non operarari nisi in iudicatum transierit 370 nu. 1. confirmari posse si pars non opposuit specificè probat & Zuccar. dec. Luc.cri. 29 n 30.nullam capturam confirmari si iustificetur Rim.Iun.cons.125.Pereg.dec. 137. nu. 9. vbi alia requisita pro ordine & validitate iudicij ponit. sed si a confirmatoria appellatum sit post nullitatem oppositam non potest confirmari, & si confirmetur res iudicata requiritur Rot. dec. 312. n.4.par.5. diuers.

2954 1. Lim. 23 amp. non procedere in generali oppositione; specificè enim de iuramento calumniæ non præstito opponendum est vt processus nullus reddatur Thes.supra n.5 qui testatur ita iudicati. Marescot supra.

2955 2. Lim. non procedere quando constaret de bono iure in meritis Marescot. supra vbi testatur Rot.Rom. ita iudicasse Marta dec.Pis.149.Gutier prac.QQ.lib.1.Q.117. & lata sententia si clare constet de bono iure eius pro quo lata fuit Rot in Rom. de Magdalenis 26. Aprilis. 1599. coram Seraphino & in Chien.pecuniaria. 16. Decembris 1592.

1592. coram Mellin. Ricci. d. collect. dec. 1231. Rota. dec. 195. eri. per Farinac. 456. n. 3. par. 2. recentis. Viu. dec. 495.

2956 3. Lim. non procedere in casibus quibus præstari non debet Soc. in d. c. fin. n. 47. Carpan. supra. n. 40. & quando non fuisset petitum Seraphi. d. priuil. 12. vel in parte insolita petitum foret puta in protestatione specificationis materiarum Rot. dec. 189. n. 4. par. 1. recentis.

4. Lim. non sufficere à parte parti deferri sed à iudice deferri debet vt infra lim. 8.

2957 5. Lim. non petitum non esse præstandum, & in quolibet actu peti debet Franc. Marc. dec. 865. n. 2 par. 1. Rot. Rom. dec. 157. coram Ludouis. quæ ita aliàs tenuit vt per Ricci. collect. 1231. ac protestari. d. dec. 456. n. 30.

2958 6. Lim. tutoris, curatoris, & prælati recusationem iurandi principalibus non obesse Soc. in d. c. final. n. 43. & 44. Carpa. supra n. 39.

2959 7. Lim. sat esse ad instantiam alterius conuentorum præstitum fuisse Rot. Rom. d. decis. 157. & mandatum generale ad lites sufficere. d. decis. 456. num. 3.

8. Lim. quando pars plenè probasset, vel nollet iurare nisi à iudice deferatur Cotta. verbo. iuramentum calumniæ.

2960 9. Lim. requiri sententiam declaratoriam iudicis Cor conf. 316. n. 10. lib. 3. Soc. in d. c. final. n. 35. & ante in hæredem non transire n. 36. Carpa. supr. n. 28. & seq. subdentes moram vsque ad sententiam purgari posse; & à iudice præstari debere Rip. in l. admonēdi. de iur. iur. n. 3. Cur. Iun. n. 2. Gutier. prat. QQ. lib. 1. Q. 99.

10. Lim. sat esse in terminis substantialibus præstitū Rot. dec 101. n 9. par. 1. recentis. & 46. crimin. per Farin & 195. n. 5.

2961 24. Amp. consuetudine, & statuto non posse tolli nisi tanti temporis initij cuius memoria non extiat, licet rescripto possit Rol. conf. 71. n. 10. lib. 1. Gail. obs. 85. lib. 1. Fetrat, caut. 12. Mattes. sing. 65. Surd. dec. 18. n. 8. Manti. dec. 33. n. 9. Cotta. verbo. iuramentum calumniæ. Rom. sing. 428. Caroc. supra n. 7. Carpa supra n. 7. de communi n. 43. Ricci. d. collect. 1231. Rol. conf. 71. n. 10. lib. 1. Franc. Curt. in l. eum n. 9. C. de iur. calum. Manci. d. art. 1. n. 9. Meno. de arb lib. 1. Q. 20. n. 4. quia iuris diuini est vt per eos vel nisi expræssè derogasset l. 2. §. sed quia iuremur C. de iur. iur. Soc. Iun. conf. 59. lib. 2. Rot. d. dec. 116. n. 9. Viui. dec. 109.

2962 25. Amp. non posse à iudice remitti Mantic. dec. 33. n. 6. Put. dec. 398 lib. 2.

2963 26. Amp. non posse à Principe tolli quia de iure diuino est Natt. in clem. sepe. §. quæ omnia nu. 15. de verbo. signif. Afin. in prax. §. 3. c. 30. n. 28. Menoc. de arbitrar. Q. 20. & 26. lib. 1.

2964 Contrarium tenet Soc. in c. cœterū n. 9. de iuramento calum. Cur. Iun. in l. 2. n. 2 1. C. eod. tit. de cōi Gail. obseru. 85. n. 8. lib. 2. quia de iure positiuo est Carpan. supra n. 44. dummodo in rescripto expresse derogct l. 2. §. sed quia C. de iuram. per calum. dand. Soc. Iun. conf. 59. n. 4. lib. 1.

2965 27. Amp. In executiuis vt supra amp. 10. Soarez. & Gutier. mox citandi Franc. Curt. in d. l. eum n. 24.

2966 1. Lim. non procedere quando actor haberet iustam causam recusandi puta quia in ius alterius successisset Soarez. in l. post rem iudicatam versic. sed pulcrum dubium Frag. 234. de re iud. Gutier. pract. QQ. lib. 1. Q. 117.

2967 2. Lim. non procedere quando actor abesset & causa dilationem pateretur, tunc enim non deberet expectari Soarez. supra. Gutierenz. supra.

2968. 28. Amp. vt iurare nolens causam perdat Mars. sing. 252. Rol. conf. 71. n. 11. lib. 1. Cabal. conf. 150. n. 16. par. 2. Maran. d. actu. 1. n. 6. vbi etiam remissiue traditin quo differat veritatis, calumniæ & malitiæ iuramentum & Soc. in d. c. 2. Carpa. d. cap. 67. n. 23. & seq. intelligens iussu iudicis & termino ad iurandum præfixo Franc. Curt. in l. principales §. quod si C. de iura. calum. vbi tamen requiri iudicis pro cōtumacia iurare nolentis n. 9. ex communi omnium Soc. reg. 209. vbi sex modis limitat.

2969 29. Amp. in qualibet actione famosa, & non famosa l. Marcellus §. 1. rer. amotar. Caroc. de iuram. dec. Q. 13. n. 2. Intrigl. sing. 99. n. 192 lib. 3.

2970 30. Amp. etiam post acceptationem delati iuramenti & si iurare recuset habebitur pro remisso l. si non fuerit. de iur. iur. vbi Ias. in l. si actor. Caro. supra n. 3. Intrigl. supra. n. 193.

2971 31. Amp. litis contestatione non tolli glo. fin. in c. ex literis de iur. iur. Caroc. d. n. 3. de communi. n. 10. & Intrigl. supra n. 199. sed n. seq. etiam post conclusionem in causa peti posse probat ex Crau. conf. 101. n. 8. Meno. lib. 1. præs. 47. n. 6. & alijs. Seraph. priuil. iuram. 11. semel autē post litem contestatam iurare sat est, licet ante in singulis capitulis iuretur glo. in §. si. vbi Aldob. Inst. de fideic. hæred. c. 1. de lit. contest. in 6. Cotta. verbo. iuramentū calumniæ secus dicens si iurare nolens perfectè probasset, tunc nec positiones fieri possent.

2972 32. Amp. vt stante pacto vel instrumento quod super damnis & interesse stetur iuramento creditoris, adhuc instante debitore iurare teneatur, quia calumniæ iuramentum conscientiæ onus est nec remitti potest Ias. in l. nemo potest n. 30. delegat. primo. post Bal. in c. cœterum. n. 4. de iuram. calum. Caroc. supra n. 4. Intrigl. supra n. 194.

2973 33. Amp. vt positiones faciens veras esse iurate teneatur glo. magno. in fine. in l. 1. C. de confess. Bal. in c. in pertractandis. de iuram. calum. Papien. in form. except. contra positio. versic. sub ipsius iuramenti & in forma. posit. actor. glo. ponit Caroc. supra n. 5. quando vero illis respondendum sit vel non late agit Manci. de iuram. par. 2. art. 2. & Carpan. super stat. Mediol. c. 83. & de interrogationib⁹ à Iudice faciendis Manci. supra art. 3. Intrigl. supra n. 195. & sing. 76. latè agit quando vel non sit eis respondendum Neuiz. conf. 17. n. 78. vbi curatorem de calumnia, adultum de veritate iurare. Ias. in l. iudices. n. 7. C. de iud. prout respondens Osasc. dec. 10. n. 7. Intrigl. sing. 76. n 74. lib. 3. Mœda. dec. 1. dc iur. calumn. vbi in facto proprio de veritate in alieno iuxta suam scientiam vel conscientiam.

2974 34. Amp. in quacumque parte iudicij præstari possit ac debeat vbi iudici visum fuerit cap. 1. in princip. de iuram. calum. in 6. Bal. in l. 1. n. 8. C. de iuram. calum. Vant. de null. ex defect. proces. n. 29. Cotta.

Cotta. in verbo. iuramentum calumniæ. de communi Cur. in d. l. admonendi. n. 75. de iur. iuran. Grauat. ad Vestr. lib. 5. c. 2. nu. 14. de communi Caroč. supr. n. 10. post Maran. de ord. iud. part. 6. de iuramento. actu. t. n. 3. post conclusum autem in causa ex officie non parte istante nisi in sommarijs in quibus etiam parte instante præstatur Add. ad Mattes. sing. 65. n. 4. & Rol. cons. 71. nu. 32. & seq. lib. 1. de communi omnium Seraph. dec. 1355. n. 3. præsertim si constet de malitia partis Manci. d. art. 2. n. 34.

2975 35. Amp. vt iurare nolens pro confesso habeatur l. si non fuerit. de iur. iur. Cotta. supra in reo. Marã. de ord. iud. par. 6. actu. 1. de iura n. 6. Carpa. supra n. 24 post Soc. in c. fin. n. 31. de iuram. calum. vbi n. 32. limitat quatuor modis declarando si iussu iudicis præcesserit termino ad iurandum præfixo. ex Soc. supra n. 34. & lim. etiam tutorem curatorẽ & prælatum ecclesiæ & minoris iuri non præiudicare Soc. in c. fi. n. 44. de iur. calum. Manci. d. art. 2. n. 23. 24. Soc. reg. 209. vbi sex modis lim.

2976 36. Amp. vbi sola facti veritate inspecta proceditur Asin. in prax. §. 3. c. 30. Caroc. supra n. 9. & vbi simpliciter de plano & sine figura iudicij proceditur Put. dec. 398. li. 2. Io. Bap. de arb. li. 10. c. 10. n 10. vers. 10. si petatur vt per Rebuf. infra. nu. 37. Natta. cõs. 617. n 6. Caroc. d. Q. 13. n. 9. Intrigl. sup. n. 198. Ias. in l. iustitia n. 7. in fi. de iust. & iur. Asin. in prax § 3. c. 30. Rugin. prac. QQ. c. 1. n. 105. Bar. in extrauag. ad reprim. verb. & figura n. 11. Rebuf. de sent. execut. art. 9. glo. 2. n. 37. Papien. verbo summariè. n. 7.

2977 37. Amp. in procuratore qui de calumnia proprio nomine iurare tenetur, & si speciale habeat mandatum iurabit etiam pro domino, alioquin sine speciali mandato non iurat, sed principalis iurare debet; verum quando procurator suo nomine iurat in animam suam iurabit; si pro domino in animam cõstituentis Bar. & alij communiter. in l. 2. §. final. C. de iuram. calum. Soc. in c. fi n. 3. de iuram. calum. Thes. dec. 17. Maran. supra. n. 8. & Grauat. ad Testr. lib. 5. c. 2. n. 15. & Gras. de eff. amicitię post tract. de eff. cle. n. 74. procuratores & aduocatos illud præstare teneri Carpa. supra n. 6. alias personas enuncians remissiuè quæ iurare tenentur; & per procuratorem præstari posse, & sat esse præstari in obseruatione terminorum ad sententiam, vt Rota. Roma. sæpè firmasse probat Ricci. d. collect. 1231. speciale mandatum habens iurat in animã domini & suam Bar. in l. qui bona fide. §. si alieno n. 3. de dam. infect. & speciale habens mandatum iurare ex cõmuni Cur. Iun. in l. admonendi, nu. 363. de iur. iur. & Fanuc. de in lit. iur. par. 2. n. 20. & Ficare. ad Villalo. lit. I. num. 119. idem probantes in omni iuramento. Coua. in c. quamuis §. 5. ad fin. vbi ex magis communi in causa certa speciale exigi. de pact. in 6. licet contrarium in praxi receptum asserat Tholos. dec. 132. Franc. Cur. in auth. in isto. §. quod obseruari n. 2. C. de iur. calum. Surd. dec. 18. n. 3. Manci. d art. 2. n. 18. & seq. & pro absente speciale mandatum requiri n. 44. Assi. concl. 3. n. 9.

1. Lim. speciale mandatum in patre non requiri Socin. in c. pertractandis. n. 19. de iuram. calum. Rot. dec. 101. n. 9. par. 1. recentis. & vbi speciale requiritur sat est ad lites præsentes & futuras datum vt in omnibus iurari possit Gail. obs. 83. lib. 1. & generale cum claus. iurandi de calumnia Cocci. dec. 417. & si dominus absit nec sit breui rediturus procurator generale mandatum habens iurabit, prout procurator ad negocia Soc. reg. 207.

2978 38. Amp. præstari coram arbitris tam voluntarijs quam necessarijs Soc. in c. 1. n. 14 de iur. iur. Franc. Curt. in l. principales. §. sed quia n. 6. vbi idẽ coram arbitratore. C. de iura calum.

2979 39. Amp. præstari debere ab eo etiam qui iurauit non iurare Sarain. ad Matthesila. not. 64. nu. 14. Manci. de iuram. par. 2. art. 1. n. 41.

40. Amp. per hæredem etiam iurari Mins. cent. 3. obser. 56. etiam si instantia in ipsum continuetur. Franc. Curt. in l. principales n. 1. C. de iura. calum. Soc. in d. c. fi. n. 27. Manci. d. art 2 n. 51.

41. Amp. per Iudęos etiã de calumnia iurari Rom. in l. ait prætor. §. iurari. n. 21. de iur. iur. Manci. supra n. 52.

42. Amp. vt iuramentum veritatis præstitum non excuset à præstatione iuramenti calumniæ cap. 1. §. quamuis. de iur. calum. in 6. Seraph dec. 1355. n 4.

43. Amp. vt coniuncta persona quæ agere potest pro cõiuncto, iurare etiam possit de calumnia Bar. in l. qui bona, §. si alieno nomine. n. 8. Alex. n. 9. de dam. infect. Burs. cons 21. n. 3. Mago. dec. Luc 6 n. 19. & quilibet administrationem à lege habens vt tutor, curator, pater, sindicus, & huiusmodi Bar. d n. 8. sed cum cautione rati. Mar. Angus. cons. 80. n. 10.

44. Amp. vt præsumptionem contra se habens de calumnia iurare teneatur Meno. de præsump. lib. 1. Q. 85.

45. Amp. vt hoc iuramentum iudex requirat si viderit expedire dum scilicet percipit ex conicturis, & præsumptionibus malitiose agi vel excipi c. 2. in fine. vbi glo. & Doc. de iuram. calum. in 6. Meno. d. Q. 85. n. 2.

46. Amp. vt reus accusatus vel inquisitus recusans iuramentum calumniæ subire torqueri possit Meno. de præsump. lib. 1. Q. 89. nu. 138. de communi Farin. Q. 37. n. 177. & seq. vbi limitat multis modis. & Meno. supra d. Q. 89. congerit 43. indicia ad torturam.

47. Amp. vt etiam sine speciali mandato tutor, curator, œconomus, prælatus, & cœteri habentes administrationem alienorum, iuramentum istud præstare queant l. 2 §. obseruari vbi Bartol. Bal. & alij communiter de iur. iur. de cõmuni Couar. var. resolut. lib. 1. c. 6. in fi. & Villalo. communi opi lit. I. n. 159. Franc. Curt. in d. §. quod obseruari n. 1. vbi teneri de credulitate iurare in animam suam, & iurare de calumnia Fanuc. de in lit. iur. par 2. mẽb. 1. n. 21. & in animam propriam iurare teneri Soc. in c. fi. n. 12. 13. de iur. calum. Manci. de iuram. d. art. 1. n. 23.

48. Amp. vt lite mota emptori bonæ fidei iurare teneatur non animo calumniæ defendere litem, sed vt regressum pro euictione habeat Manci. d. art 2. n. 26. ex Soc. in d. c. fi. n. 33. etiam si emptor litem moueri bona mente fecisset Rot. Rom. ibi citata num. 80.

49. Amp. vt si non sit iuratum non detur repulsa testium, quæ dabitur si iuratum sit Affl. dec. 351. n. 8. Boer. dec. 345 n. 5. Viui communi. opi. 926 Manci. d art. 2. n. 53. Seraphin. priuil iuram. 12 vbi tamen in summarijs non dari repulsam, nec alijs cessantibus, vt ibi.

50. Amp non dari terminum ad deliberandum limitando vt per Soc. reg. 208. Manci. d art 2. n. 58.

51. Amp vt ab expensis excuset & a præsumpta calumnia nisi euidens, & aperta sit, vel nisi in criminali, nec excusat ab expensis contumaciæ, nec à conuentionalibus Seraph. priuileg. iuram. 13. n. 12. & seq.

52. Amp. vt sententia faciens mentionem de litis côtestatione pro iuramento calumniæ non probet litis contestationem, & iuramentum calumniæ, nisi partibus præsentibus, & non contradicentibus prolata sit Cin. Bar. & Ias. n. 11. in auth. si quis in aliquo. C. de eden. de communi si ex actis id non appareat Masc. concl. 35. n. 2 & 5. & Intrigl. sing. 72. n. 10. lib. 3. Cacche. dec. 13. n. 3. vbi idem si partes præsentes essent.

1. Lim. quando concurreret diuturnitas temporis Vant. tit. quib. mod. sent. null repar. nu. 91. Soc. cons. 56. n. 4. lib. 2. Io. de Amic. cons. 101. n. 31. Crau. cons. 317. n. 2. Boer. dec. 281. n. 13. Cacche. dec. 13. n. 3. Masc. concl. 35. n. 21. 1005. n. 13. Intrigl. supra n. 11.

1. Sublim. nam dicta præsumptio tollitur ostensione processus in quo eiusmodi acta non reperiatur Soc. cons. 46. n. 57. lib. 4. Rol. cons. 90. n. 45. lib. 1. Vant. de nullitat. ex defect. citat. n. 14. Dec. cons. 483. sub n. 6. Masc. concl. 35. n. 26. Intrigl. supra n. 12. prout titulus præsumptus cessat si de vero constet Rot. dec. 117. n. 4. par. 1. recentis. & si de titulo inualido constet Veral. dec. 28. par. 1. vide infra sub n. 3205.

In extraiudicialibus autem, & vbi scriptura non est necessaria, præsumptio sufficit. Rot. dec. 117. n. 1. par. 2. recentis. & n. 7. extraiudicialem solemnitatem præsumi etiam si non enuncietur, & iudicio præsumptiones, & coniecturæ admittuntur vbi directa non potest haberi probatio Alex. cons. 197. n. 7. lib. 7. Rota. per Garzia. de benef. par. 1. c. 5. n. 272.

Præsumptiones autem plures non admittuntur nisi ad eundem finem tendât, & vna ad alterius consequentiam procedat. Rot. d. dec. 117. n. 6. Rip. in l. 2. n. 15. in quib. caus. pig. & c. vbi etiam nisi ex eodem fonte procedant.

53. Amp. recusantem iudicem de calumnia iurare teneri Gail. obs. 33. n. 14. lib. 1. Neuiz. cons. 36. n. 1. & seq. vbi subdit calumniosam recusationem non admitti.

54. Amp. Abbates in re communi vti procuratorem conuentus iurare posse de veritate ac de calumnia Conrad. in templ. om. iud lib. 2. c. 7. n. 38.

55. Amp. in causis summarijs de calumnia iurari debere alioquin processum esse nullum. Mattes. sing. 65. Arno. epito. 23.

2980 1. Lim. neminem iurare cogi de calumnia nisi data copia processus si petita sit Vant. de nullit. ex defect. proces. n. 29. in fine.

2981 2. Lim. fundatam intentionem habentem qui plenè probauit instrumentis vel testibus iurare minimè teneri Bal in cap. 2. col. 2. versic. item in isto de prob. per illum tex n. 7. Cotta. verbo. iuramentum calumniæ. Ias. in d. l. admonendi Caroc. supra n. 11. Rota Rom. decis. 45. n. 6 vbi idem si literis par. 1 recentis, & quãdo constat de bono iure Rot. Rom. dec. 209. coram Ludouil Seraphi. dec. 1355. n. 6. Gratia. discep. 208. n. 19. Manci. de iuram. par. 2. art. 1. n. 43. vbi tamen citat Rot. Rom. decisionem coram Manti. num. 66. secus sentientem Intrigl. d. sing. 99. n. 202. lib. 3. dubitauit Rot. dec. 116. n. 10. par. 4. diuerso. & Marta. dec. Pis. 190. n. 3. & si constet de iustitia agentis Rota dec. 395. dec. 395. n. 9. par. 5. diuerso.

2982 3. Lim. recusari posse nisi à iudice deferatur Cotta. supra sub dubio tamen & Caroc. d. admonêdi. n. 3 de iur. iur. vbi in hoc iuramento necessario istud in praxi notandum tradit Franc. Curt. in l. cum. n. 6. C. de iur. iur. secus dicens si coram iudice peteretur quod coram eo præstari sat esse tenet. n. 7. ideo ille à quo petitum fuit vt iuret dicere potest se paratum iurare si iudex deferat Manci. d. art. 2. n. 47. & si persona sit egregia senex infirma, mittet ad domum cum parte n 49. Alba. cons. 190.

2983 4. Lim. nô procedere nisi petatur Vant d. n. 29. de communi Caroc supra n 6 Mattes. sing. 65. alioquin sine eo processus tenet Dec. in l. expræssa nocent n. 2. de reg. iur. & non habere contradictorem Soc. Iun. cons. 56. n. 1. lib. 2 Arnon. epitom. 23. Rol. cons. 71. n. 7. lib. 1 Gail. obs 86. n. 16 lib. 2. Seraphi dec. 1355. n. 1. vbi sępius pro nullitate inquit resolutum si petitum præstitum non sit Franc. Cur. in l. cum n. 2. C. de iuram. calum. Meno. de arbitr. Q. 20 n. 5. Gratia. discep. 946 n. 33. Rot. Rom. dec. 1637. par. 3. lib. 3. diuerso, vbi non censeri petitionem repetitam ex repetitione allegationum superiorum Manci de iura. d. art. 2. n. 45. vbi non sat esse per reum litem contestando petitum, nec sufficere citationem ad seruandum terminos substantiales n. 90. sufficere autem vt iuramentum censeatur si notarius testetur illos seruatos ex Rot. in Rom. rescis. contract. coram Pœnia 16. Martij. 1590. n. 97. Surd. cons. 124. n. 1. & seq. Carol. de Gras. de stat. reiici. excep. 32. n. 114. Put dec. 398. lib. 2. vbi petitum nô posse omitti, & Seraphin. dec. 167. n. 1. Vestr. lib. 1. c. 2.

2984 5. Lim. nô procedere si sola iuris quæstio subsit, ius enim certum est, nec probationes exigit l. ornamentorum. de aur. & arg. lega. l. 2. de iur. & fact. ignor. Soc. in c. 2. n. 14 de iura. calum. Franc. Balb. dec. 38. Franc. Cur. in d. l. 1. n. 3. & 4. C. de iuram. calum. Iaffr. Balb. dec. 38. Manci. d. art. 2 n. 25.

2985 6 Lim. non procedere in causis non desiderantibus probationem Bal. in l. 1. C. de iuram. calum. à contrario sensu illius tex. Soc. d. n. 15. fall. 2 Franc. Balb. supra Franc. Curt. in d. l. 1. n. 3 & 4. Manci. d. n. 25.

2986 7. Lim. in notorijs in quibus probationis necessitas non incumbit Soc. supra fall. 3. Franc. Balb. supra de communi Viui. communi opi. verbo. notorium, & Farin. Q. 21. n. 65. Franc. Curt. d. n. 3. & 4. Manci. d. n. 25 post Bar. in l. scriptus n. 5. de relig. & sump. funer. Abb. in c. quoniam frequenter n. 3. vt lit,

lit. non contest. Carpa. de noto. membr. 4. n. 38. & seq. Meno de recup. rem. 14. n 258.

2987 8. Lim. non procedere quando litis contestatio fit per confessionem glo & Bal. in l. at qui natura. §. cum me absente. de nego. gest. Soc. in d. c. 2. n. 15. fall. 4.

2988 9 Lim. non procedere quando per responsionē rei non potest fundari iudicium, vt si rei vendicatione te velim conuenire, & tu dicis non possidere, nec desijsse possidere, quia iudicium subire non cogeris l. qui petitorio. in princip. & §. penul. de rei vend. nec iurare l. sed & si restituatur. §. ex quibus. de iudic. l. tutor. §. final de iur. iur. Specul. de iure iuran. § sequitur. versic. quid ergo pone iurãdum esse. Soc. d. n 15. fall. 5.

2989 10. Lim. non procedere in his quæ sunt voluntariæ iurisdictionis Bal. in l 1. C. de iuram. calum. per illum tex. & ibi Cast. Soc. in d. cap. 2. n. 16. fall. 6. Franc. Balb. dec. 38. Manci. d. n. 25.

2990 11. Lim. non procedere quando quis priuilegium vel dispensationem peteret Spec d. § sequitur versic. quid vbi Bal. in d. l. 1 Franc. Bal. supra.

2991 12. Lim. non debere iterari sed semel præstitum sat esse auth. sed hodie. C. de iuram. calum. vbi Doc. glo. in cap literas. l. de rest. spol. verbo. iuramento. Soc. in cap. final n. 26 de iur. calum. Carpa. d. c. 67. n. 17 Franc. Curt. in auth. hoc sacramentum n. 1. C. de iuram. calum.

2992 1 Amp. siue ante vel post litem contestatam iuratum sit super tota tamen causa Soc. d. n. 26.

2993 2. Amp. etiam iudice mutato vel mortuo coram quo fuerat iuratum Soc. supra decl. 2.

2994 1. Sublim. non procedere in diuersa causa vel quæstione Soc. in d. cap. fin. n. 27. Carpa. supra, & super emergentibus ante litem cõtestatam Maran. de ord iud. 6. par. de iuram. calum. n. 5. Manci. d. art. 2. n. 37.

2995 2. Sublim. non procedere in causa appellationis. Soc. d. n. 27. lim. 2. Carpa. supra.

2996 3. Sublim non procedere si noua suspicionis causa superueniret Soc. supra lim. 3. Carpa. supra, & quando index videret malitiosè agere Franc. Cur. in d. authent. hoc sacramentum. n. 3. C. de iur. calum Manci. d. art 2. n. 35.

2997 4. Sublim. non procedere quoad diuersas personas etiam heredis, procuratoris, & aduocati Soc. d. n. 27 fall. 4 Carpa. supra.

2998 5. Sublim. non procedere instantia mutata Soc. d. n. 27. fall. 5. Carpa. supra.

2999 6. Sublim. non procedere mutata vel accumulata actione. Soc. supra fall. 6. Carpa. supra.

7. Sublim. non procedere quando quis peteret testes torqueri tunc iterum iurari deberet Franc. Cur. in d. auth hoc sacramentum n. 2.

8. Sublim. in iuramento quod per malitiam quis non faciat quod toties iteratur quoties iudici visum fuerit Afin. §. 21. cap. 3. n. 4. 5. Carpa. cap. 66. nu. 28.

3000 13. Lim. non procedere in parentibus, & patronis qui iurare non tenentur de calumnia ob reuerentiam quæ eis debetur l. iusiurandum, & ad pecunias. §. qui iusiurandum de iur. iur. Caroc. d. Q. 13. n. 12. est glo. in l. qui bona. §. si alieno verbo. vel parens. de dam. infect. & ita omnes modernos legentes tenere ait Franc. Curt. in l. eum n. 18. sed ipse contra n. 19. C. de iura. calam. Manci. d. art. 2. n. 40. Intrigl. supra n. 205.

3001 1. Amp. in procuratoribus eorum l. qui bona. §. si alieno. de damn. infect. vbi Alberi. Caroc. supra n. 13.

3002 1. Lim. d. amp. non procedere quando procurator ex suo dolo conueniretur glo. in d. §. si alieno. verbo. debet Caroc. supra n. 14.

3003 1. Sublim. 13. lim. non procedere nisi in iuramento calumniæ credulitatis, & probatiõnis vt loquitur. d. §. 1. alienatio. secus in iuramento calumniæ veritatis, & ad iudicium solemnizandum Caroc. supra.

3004 14. Lim. non procedere in personis boni nominis probatæ fidei conditionis, & famæ Caroc. supra. 1. Q. 13. Quæstionis principalis. Intrigl. supra n. 208.

3005 15. Lim. in filio qui de calumnia iurare non tenetur Bar. in d. §. qui iusiurandum Alex. ad Bar. in l. 2. C. de iuram calum. subsistit Caroc. supra. 2. Q. 13. Q. Intrigl supra n. 209.

3006 16. Lim non procedere in Principe cum vasallo litigante, nec in procuratore fisci qui non iurant, agant, vel conueniantur Surd. decis. 18. n. 10. & seq. Scrad. de feud. par. 10. sect. 3 n. 74. & 77. & in Rege Natt. consl. 487 n. 47. Farin. Q. 16. n. 22. in si vbi idem de fisco ex Gail. obs. 90. lib. 1.

3007 17. Lim. non procedere in clericis qui licet in contractibus iurent non tamen in iudicijs de calumnia iurare tenentur nec positionibus cum iuramento respondere Bal. in cap. 1. n. 5. de iurament. calum. Arnon comment 95. & 96. subdens ex Bal. supra n. 3. non teneri cum iuramento positionibus respondere Franc. Curt. in l. principales. § sed quia. n. 8. C. de iur. calum. sed iurare teneri ex c. cœterum de iuram. calum. Manci. d art. 2. n. 27 & seq. vbi etiam de Episcopo ex c. si & de vniuersitate ex c. imperatorum. de iura calum. & à filiosam. ex Soc. in c. 3 n. 10. eod. tit Graf. eff cleri. 24.

3008 18. Lim operari vt iurans excusetur à tacita, & præsumpta calumnia non autem ab expræssa, & euidenti Maran. supra n. 12. hinc subdens calumniantem in causa ciuili causa finita criminaliter accusari posse n. 13. Seraphi. priuil. iuram. 13. n. 6. Senat. Dolan. decis. 10. n. 4. ex Bar. in l. si quis §. stellionatus ad Turpil. & Alex. in l ait prætor. in prior. de iur. iur.

3009 19. Lim. nam potest differri per partes Soc. in c. cœterum n. 9. de iuram. calumn. Carpa. d. cap. 67. nu. 21.

20. Lim. nam posse deferri orta lite inter dominum, & vasallum de feudo c. 1. §. in quibus de cõsuet. rect. feud. Intrigl. cent. 1. Q 37. n. 33.

21. Lim. non deferri si exceptio opponatur impediẽs litis ingressum Neuiz. consl. 30. n. 12.

22. Lim. non deferri in causa matrimoniali nisi contra petentem vel excipientem extet aliqua præsum ptio Meno. lib. 1 præs. 85. n. 3. ex glo. in cap. literas § propterea. verbo. recepto de restit. spol.

23. Lim vt ab expensis nõ excuset ex communi Affl. in consl. Regn. rub. 42. lib. 2. n. 3. Coua. pract. QQ.

per

cap.27.n.1.versic.secunda eadem.Pract.for.Capi-tol.tit de expensis.n.24.& Mich.Cras.com.opi.lib.2.verbo.expensæ.Q.1.& Granuc.theo.10.n.12.de communi veriori,& practicata Ceual.com.opi.Q.448.de magis communi Manci.de iuram.par.4.eff.107.& saltem non excusare à temeritate de cõmuniori Alex.n.13.n.6.de iur.iuran.& Seraphi.priuil.13.n.6 qui latè agit,& Tiraq.de pœn.caus.51.n.112.ex communi ab expensis excusare nisi veniant ex temeritate sine dolo,& calumnia,vel nisi euidenter de calumnia constet ex communi,& Seraphi.supra regulam quod iuramentum expensis,& præsumpta calumnia excuset lim.in criminalibus,in euidenti,in his quæ veniunt ob solam contumaciam,& in conuentionalibus.

24.Lim.vt iudex procedens ex officio de calumnia non iuret quia non est litigator.Franc.Curt.in d.l.1.n.8.

25.Lim.non præstari post causæ conclusionem nisi ex officio per Iudicem exigatur Franc.Curt.in l.cum n.3.4.C.de iur.calum.Rol.cõs.71.n.32.& 33.lib.1.Manci.d.art.2.n.31.vbi etiam ante vel post litem contestatam præstari debere,& in summarijs semper ante sententiam parte instante iuratur vt per eos.Tholos.dec.108 Manti.dec.33.n.3.& 4.ante sententiam peti debere probat,& decis.346.n.3.par.1.recent ante sententiam præstari debere.Add.ad Mattes.sing.64.n.3.

26.Lim.nam sententia actoris fauore lata qui non iurauit valida est etiam si iuramentum delatum ei fuisset de communi Franc.Curt.in l.eum n.9.C.de iuram.calum.

27.Lim.vt aduocati nõ iurent de calumnia sed partes Franc.Cur.in d.l.cum n.13.Manci.de iuram.par.2 art 1.n.2 & 3

28.Lim.in procuratore fisci qui non iurat de calumnia Surd.dec.18.n.11.iudicatum testatur Mons.ceut.1.obseruat.74.nisi consuetudo contraria extet sed tutius videtur Surd.supra n.12.si procurator iuret de calumnia in animam propriam.

29.Lim.nam partes pluribus casibus ab hoc iuramento excusantur Soc.in c.fi.n.49.& seq.de iuram.calum.quãplures congessit;& quatuor ponit Iafr.Balb.dec 38.primus est si per viam voluntariæ iurisdictionis proceditur;secundus si quæstio iuris sit nulla indigens probatione;tertius si quæstio sit de re notoria;quartus si quis priuilegium vel dispensationem petat,& Manci.d.art 2.n.15.& supra lim.5.6.7.10.Carpa.cap.67.n.34.

30.Lim.non præstari per dominum cum vasallo litigantem l fer.in c.1.§ si verò feudum in fin.de controuers.inuest.Surd.dec.18 n.11.12.

31.Lim.præstari non posse die feriata in honorem Dei Caroc supra 4.Q.13.Q.princ.idem de posito in contractu probans,testis,& officialis.& Intrigl.supra n.210.& seq.vbi etiam nec domi nisi persona nobilis sit,vel infirma & Caroc.sup.Q.5.

32.Lim nam falsò iurans de calumnia solum Deũ vltorem habet Coua.in cap.quamuis §.7.n.7.de pact.in 6.Carpa.c.102.n.6.

33.Lim.in francia de calumnia non iurari Rebuf.in proœm constit.glo.5.n.50.Carpa.c.67.n.45.& seq vbi etiam an ab actore prius præstetur quam à reo,& plures huius iuramenti effectus ponit Soc.in c.fi.n.29 de iuram.calum.

34.Lim.nam qui contumax fuit non iurando moram purgare potest,nisi ipso iure pœna imposita fuisset.Soc.in c.fi n.38.de iuram.calum.Carpa.c.67.n.30.Alba.cons.690.vbi etiam in integrum restitui.

35.Lim.vt nolens iurare si fuerit à iudice condemnatus appellare possit Soc.supra n.41.Carpa.supra n.36.

36.Lim.constito de bono iure non esse iurandum Rota.Rom.decis.209 coram Ludouis.& quando initio instrumenti productione actoris intentio fundaretur decis.45.n.6.par.1.recentior.& 522.n.6.par.1.recentis.& constito de iustitia sententiæ.441 n.6.par.2.vel plenè probauit Grauat.ad Vestr.lib.1.c.2 n.13.

Contrarium visa est tenere Rot.apud Manti.dec.33.n.10.116.par.4.diuers.

37.Lim.in causis fiscalibus non deferri iuramentum calumniæ glo.in c.sacramentum de consuet.rect.feud.Franc.Lucan.de priuil.fisc.in princ.n.79.Pereg de iur.fisc.lib.7.tit.3.n.4.Intrigl.sing.88.n.77.lib.3.

38.Lim.non procedere in curatore ad litem qui sine mandato speciali non iurat de calumnia,quia procuratori comparatur l.vulgo.de in lit.iur.Bal.cons.277.n 3 lib.5.

39.Lim.nam iuramenti calumniæ omisso suppletur per obseruationem terminorum substantialium,quia inter eos vnus hic existit ad iurandum de calumnia Rota.dec.436.n.3.par.2.recentis.

40.Lim.vt licet ante litem contestatam in singulis capitulis iuretur,post eam tamen semel iurare sat est glo.in §.fi.vbi Aldob.Inst.de fideicom.hæred.

41.Lim.vt quamuis verus contumax non appellet.l.ex consensu.§.fi.de appel.hoc non procedit in cõtumace de calumnia iurare nolente;vel si contumax fuerit in respondendo positionibus.Dec.cons.34 n 2 Viui dec 138.n.36.37.vel si sit rusticus,& alijs casibus vt per Viu.supra nu.seq.vbi etiam verum ait contumacem personaliter citatum,vel domi si notitiam habuerit.

196 Lim.nam clausula extendendum ad consilium sapientis non operatur vt iuramentum apponi possit,quoniam certam habet formam,& expræssionem requirit Butr.in c.per.tit.n.3.in fine Abb.n.4.de iur.iur.Dec.in l.semper in stipulationibus.n.13.de reg.iur.Mars.sing.123.n.4.Ias.in l.ex ea parte n.8.& 9.de verbo.oblig.Paris.cons 45.n.5.lib.1.Cag.in l.si librarius n.48.de reg.iur.Grat.cons.36.n.26.lib.1.Gab.de consuet.concl.3.n.24.Gul.de Bened.in cap.Rainutius,versic.eodem.1.n.45.de testam.Lamberteng.de cõtract.lib.2.tit.11.n.8.de qua clausula latè egi in contractu emptionum amp.86.Intrigl.sing.59 n.77.lib.3.Soc.cons.24.n.22.lib.1.nec ex clausula cœterata suppleri,& Carpa cap.324 n 196.

1.Sublim.non procedere quando apponi consuetum foret Soc.in l gallus.§.idem credendum n.4.de lib.& posthu.Gab.d.concl.3.n.25.qui intelligunt in dubio sub clausula extendendum &c.consuetum

apponi

apponi àddi posse secus si certum foret appositum non fuisse. Alex. ad Bar. in l.solutam §. fin. de pig. actio. Rui.cons.66.n.5.lib.4.

Contrarium tenent Ias.& Manti.supra.

197.Lim. nam religionem ingrediens vel iam ingressus renuncians vel se obligans renunciatione vel obligationem non reddit iuramento validam nisi intra duos menses professionis emittendæ, & Episcopi eiusue Vicarij authoritate processerit vt habetur per Sacr.Cōcil.Trid.sess.25.cap.16. Lambert. supra n.21. validos tamen contractus antea factos declaratum ab authoritatem habentibus percepi vide infra lim.382....... statutum autem religionem ingredientes successione priuare non potest ex communiori Ceual.Q.423.& Gall.de excep.succes. tit.4. excep.1. n.23. Concilium tamen non continere contractus, & obligationes ac testamentum ante ingressum etiam per acceptatum facta.S.Congreg.super Concilio declarasse Gratia. dec.37.Gutier cano.QQ.lib.2.c.1.vbi monasterij successionem distinguit, & Moli.de primog.lib.2. cap.9.n.40. & seq. religiosi vero vt Cappuccini,& fratres de obseruātia,nil habent in particulari nec in communi etiam quoad administrationem; alij habent in communi vti sunt ferè omnes religiosi de communi iure,alij habent ius administrandi aduictum necessaria vt Canonici regulares S.Augustini Hispaniarum,& qui ex permissu superiorum habent administrationem non habent dominium, sed vsum pro permissis à regula pro victu, opera pia, & remuneratione, & ne peccent debent esse parati ad nutum superioris dimittere Rot.dec.414. n.32.& seq. par.5. diuerso.

198.Lim. non posse iurari per relationem ad aliud iuramentum vel statutum sed specificè,& formaliter iurari debet Cotta.in verbo.iuramentum interpositum vbi sic pluries iudicatum testatur. Burs. cons.220. nu.29. Ias. in l. scire debemus. n.6. vers. confirmo vltra de verb. oblig. Soc. cons.99. n.3. lib.3. Tiraq. de leg. connub. glo.7. n.189. Crau. cons 671.n.8. de communi Seb. Med. de reg. iur. reg.10.n.47.

199.Lim. iuramentum ex stilo notariorum appositum suos effectus non operari Palaez.de maiorat. par.1. Q.30. n.8. nisi apponi consuetum foret, & partes rogassent notarium vt consuetas clausulas apponeret, hoc enim casu apponi posset nisi à statuto prohibitum foret ex magis cōmuni Seraphi. priuil. iuram.22. n.100. & seq. vsque in finem Tiraq. in præfat.l si vmquam n.172. C. de reuo. donat. de communi Bero. cons.177 n.33 lib.1.Barba. cons.43. n.7. lib.2. Odd. de rest. in int. Q.24. n.17.

Contrarium quod partium voluntate appositum censeatur Fusar.de subst.Q.650.n.21.

200.Lim.ad insolita non extendi,nec enim iuramēto continentur. Paris. cons.12. n.30. lib. 1. ex Soc. cons.257.col.3. versic. præterea aduertendum est loquentes de iuramento fidelitatis.

201.Lim. masculos ante 14. annum, fœminas ante 12. non posse in iudicio ciuili iurare cogi, licet volentes iurare queant Bonacci. tract. moral. tom.2. disputat. 4. Q.1. puncto 10. sacerdotes etiam non coguntur iurare sine causa graui,& necessitate, & nisi vt testes; aut nisi coram non suo superiore agēs de calumnia iuret, vel nisi à laico tamquam suo superiore iurate cogatur d.puncto.10. & nemo qui conueniri nequeat iurare cogitur l.tutor pupilli. §. fi.de iur.iur.Manci.de iuram.par.3.art.2.0.16.vbi tamen prægnantes iurare teneri n.17. & arbitrum vel æstimatorem ex Coua. var.lib.2.c.13. n 3. non tamen eum cogi qui præiudicium sibi pararet in iudicio cuictionis Manci.supra n.20.

202.Lim. matrimonij libertatem non impediri etiā si iureiurando duo inter sese matrimonium contrahere iurauerint, à pacto enim recedere possunt de magis communi Vasq. de succes. lib. 3 §. 28. n.15.cum Bar. in l.si quis pro eo. n.6. de fideius. & in l fin.n.3.vbi Ang.n.4. C.de spons. Imo, in c.cum cōtingat.n.32.de iur.iur.Crot.cons.81.n.13.Ang. de Castr.cons.30.n.2.inter cons.matrimo.Coua. in cap.quamuis. initio secundæ par. relect. n.3.vers. octauo de pact.in 6.ex cōmuni. Vmbert.de Bouen. in auth. sacramenta puberum. n 69. C. si aduers. vend. quamuis cum alio vel alia contrahentem periurium incurrere tradat, & absolutionem concedi n.122. de magis communi Vasq de succes. lib.3.§.28. n.15. qui tamen intelligit si iusta causa à pacto recedendi superueniat; quod tamen alij non requirunt Tholos. decis.292. n.2. vbi de pacto pœnali iurato non contrahendi matrimonium quod non valeat vide infra lim.335. potest tamen fieri institutio si nupserit de consilio talis in vno ex filijs Titij in 4 gradu prohibito obtenta Papæ dispensatione,quo non facto instituta hæredi tate priuatur de magis communi Marta. dec. Pisa. 50. loquens de existentibus in 4. gradu in quo Papa solet dispensare,& lucro priuari posse.

203.Lim.iuramentum non obligare nec firmare pactum a lege vetitum, si iuramentum tenderet in dispendium salutis æternæ Vasq d. n.15 versic. denique, & admittunt omnes. Ias. in §. item si quis. 2. nu.68. Inst. de action. Soc. reg. 206. vbi idem si corporis S. Ian. reg. 384. lib.9. reg. iur. fol.776.

204.Lim. non procedere quando vergeret in præiudicium Reipublicæ Vasq.supra vel vniuersitatis Soc. Iun. cons.51. n.8 lib.3. vbi quando sine eius consensu præstitum fuisset.

205.Lim. non procedere ad delinquendum inuitaretur aliquis ex iuramento vel per pœnæ remotionem, vel spem lucri, tunc enim obligatorium non esset. Vasq supra.& §.29. n.18.

206.Lim non procedere nec iuramento contractum firmari lege resistente initum vt dixi in tractatu executorium tit.12.n.286 & seq l. non dubium. in fine vbi glo. & Doc. C. de legi Bar. in l.si quis pro eo n.12. de fideius.secus dicens si non afficiat.Bal.in l.1 n.4 vers.quæro vtrum C.de inof donat. Tiraq. de iur.const. par.3. lim.7. n.28. Gutier. de iuram. confir. contract. par.1.cap.36.n.6. vbi n.8. intelligit quādo in præiudicium alterius additur ex communi Bero.cons.26.n.21.lib.2. Rim.Iun.cons.72. n.31.& seq. de magis communi Meno. cons.469. n.2.& 3.& 1211. n.7. vbi quando personæ resistit, & 1239. n.6. & seq. Vasq. de succes. lib. 3.§.28. n. 20.

n.20. secus dicens si non assisteret, & Bonacci. tract. moral tom.2 disput 4. Q.1. punct.5. probat transgressorem legis publico fauore principaliter factum mortaliter peccare, obligare autem si personæ priuatæ principaliter commodum concernat, modò tertij præiudicium absit, nec persona illa priuata mortaliter peccat ex communi exemplificãs in bono cõmuni in frugum vel equorum extractione; & in priuato in alienatione fundi dotalis, renũciatione paternæ hæreditatis, & eiusmodi, etiam si lex vetaret priuato fauori renunciari. Sanch. de matrimo. lib.1. disp.20. n.4. & seq. Fusar. de subst. Q.308. n.20.

207. Lim. non posse statuto renunciari disponente quod vt Ciuitas hominibus abundet coloni soluere possint certam summam pecuniæ pro quolibet corbe etiam si cum iuramento renuncietur quoniã vtilitatem publicam concernit Bar. in d.l. si quis pro eo n.8. quem cœteri communiter sequuntur vt per Vasq d §.28 n.26.

208. Lim vt officialis contrahere vetitus iuxta l non licet. C. de contrah. emptio. si contrahat iuramento contractus non firmetur Bar. in l. quis pro eo n.10. in fi. C. de fideiuss. cum quo cœteri transeunt. Vasq. d. §.28. n.56. Seraph. priuil. iura. 113. n.2. Manci de iuram. par 4. eff. 230. nisi esset in sua patria; vel nisi perpetuus sit qui sine iuramento contrahunt ex Guid. Pap. dec. 195.

Contrarium tenent Butr & Imo. in c. cum contingat. de iur iur Baue de virt. & virib. iuram. n.31. Gutierez de iuram. confir contract. par.1. cap. 40. n 5 vers non obstat etiam vbi pro hac opi. citat etiam Rom & Alcia.

209. Lim. iuramentum non firmare contractum vel actum lege ciuili prohibitum; licet iure canonico (quod est attendendum in omni foro in materia iuramenti) secus sit dę communi Vasq de vlt. vol. lib. 3. § 29. n.8. & supra n.320 & seq Carpa cap. 305. n.7 & citat Rebuf de testi. art. 1. glo. 1. n.4. in fi. sed Ias in proœ Inst. de actio n.24. ei renunciari posse ait ex Io. And ad Spec. de instru. edit §. porro glo. minor. [illegible] cons. 147. n.13. lib. 2. vbi resistere ait si actũ prohibeat, assistere si sine solemnitate factũ irritet [illegible] §. 5 n.46 47. [illegible] cõs. 115. Coua var. lib. 1 c. [illegible] n.7. Seraphi. dec. 802. n.2 vbi contra ius esse si cõtra legem scriptam vel tationem expressam vel tacitam mentis fiat.

210. Lim. nam iuramentum non excludit exceptionem ex natura contractus procedentem l. cum qui. 30 § fin. de iur. iur l fundus. 9. de rescind. vend. Ias. in l. si duo patroni. §. si quis iurauerit n.4. de iur. Gratia. disceptat. 325. n.21. Ferret cons. 130. per tot. vel ex eo orientem Dec. cons. 305. n.6. Manci. de iuram. par.4. eff.1. Q.6. n.5. Manci. de iuram. par.4. eff.216 vbi 30. exceptiones enumerat quæ non tolluntur, & latè Carol. de Gras. de stat. reijci. except.

211. Lim. vt indebitè solutum repeti possit iuramento non obstante, & renunciatione condictioni indebiti, & alijs exceptionibus, quia error facit abesse consensum quo remoto iuramentum nihil operatur Meno. cons. 103. n.78. Gratia. discep. n.12. & seq.

212. Lim. vt iusta causa superueniente ab inobseruantia iuramenti iurans excusetur c.1. de renunc. cap quemadmodum. de iur. iur Neuiz. cons 62. n.28

213. Lim. iuramentum non debere esse vinculum iniquitatis c inter cœtera 22. Q 4 c quarto de iur. iur. c.1. eod. tit in 6 l. illicitas in prin de offi. præsid. Neuiz. cons. 22. n.18. Gratia discep 652. n 26. Redoa. de reb. Eccl. non alienan. rub. de causa vtil. n.203 fol. 134. vbi etiam nec in damnum Ecclesiæ Alba cons. 81. n.54. Marza. cons. 20. n.25. Rot. decis 36. collect. a Pic. ad stat. Vrbis. Rota. Bono. decis. 15 n 6. nec si animæ periculum adsit per fundat. & Gipsi.

214. Lim. nõ obligare iuramentum si animæ vel corporis periculum subesset Rot Bono. supra Neuiz. cons. 21. n.20. 51 n.12. vel Ecclesiæ præiudicialẽ esset Redoa. de reb. Eccle non alien. rub. de caus. vtil. d. n.203 Selua de iur iur par.3. Q.1. n.11.12. Intrigl. sing. 99. n.18. vbi de morte propria vel alterius Ias. in §. item si quis. 2 n.68. Inst. de actio.

215 Lim. vt principali obligatione sublata iuramẽtum tollatur l. fin. C. de non num pecun. Paris. cons. 92. n.42. lib.4. Lup. alleg. 21. n.2. Rot. Rom. dec. 128. n.3. par.1. diuerso. vbi iurantem soluere pensionem habita vel non habita possessione, si per duos vel tres annos non potuerit possessionem habere, liberari, & Gratia. discep. 423. n.45. & seq. vide infra lim. 280. quod si clausula dummodo remaneant centum pro rectore apposita sit reseruatione purè facta titularis probare debet centum non remanere; secus si conditionaliter idest ipsi reseruationi apposita sit non autem inferius in executiuis Rot. dec. 148. 181. 183. 227 251. 262. corã Caualer. vbi etiam si reseruans sciret valorem fructuum non egere verificatione d. dec. 181. dixi in tractatu pensionis, & dec 747. par.1. recentis. vbi etiam valorem testes non probare nisi oneribus deductis, & habita ratione temporis gratiæ. 441. par.2. non requiri iustificationem quando titularis reseruationi consensit si gratia sit pura, secus si conditionalis vt puta dummodo centum pro rectore remaneant Seraphi dec. 1017.

216. Lim. non valere pactum iuratum non faciendĩ pacem veluti contra euangelicam legem, & in perniciem salutis æternæ tendens Manti. de contract. lib.27. tit.3. Gratia. disceptat. 518. n.21.

217. Lim. non operari iuramentum quin Ecclesia læsa in integrum restituatur Dec. cons. 173. in fi. versic. & ipsis. Gratia. discep. 624. n.19. & per tot. vbi in fine vtilitatem vel necessitatem probari debere per eas allegantẽ ex Alex. cons. 160. n.4 lib.6. Rot. Rom. dec. 463 par.1. diuers. ex c 2. de reb. Eccle nõ alien. in 6. Eug. cons. 24. n.13. & seq. vbi etiã prælatum reuocare posse malè alienata.

Sublim. nam si ecclesia sine solemnitatibus alienet ac velit contractum infringere, prætium restituere tenetur Rota in Romana societatis officij 13. Februarij 1606. coram Litta. 11. collectarum à Pico ad stat. Vrbis.

218. Lim. nam si vasallus feudum alienauerit, & cum iuramento alienationem non reuocare promiserit, iuramento non obstãte eã reuocare poteri

si do-

si domini consensus non accesserit quia feudi alienatio tacitam habiram conditionem si domini cōsensus accesserit cap. constitutus, de rescrip. cap. venientes. de iur. iur. Luc. de Pen. in nulli. col. 2. C. de fundo patrimo. lib. 11. Capic. dec. 100. n. 1. & 2. Cacche. dec. 160. n. 5.

219. Lim. non posse nobilem renunciare priuilegio quod habet ne pro debito ciuili carcerari possit etiam cum iuramento. Coua. var. lib. 2 cap. 1. nu. 7. Gutier. de iuram. confir. contr. par. 1. cap. 16. n. 61. 62. Ceual commun. opi 689. n. 4. Munnoz. de ratiocin. cap. 35 n. 16 & seq. Borg. de tuto n. 322 & seq. nisi nobilis esset ex priuilegio, vel nisi debitū esset ex delicto vel quasi Munnoz. supra, in obligatione autem camerali nec illustres, nec mulieres, nisi ex modestia excipiuntur Zucch. ad Galles. de came. oblig. Q. 15. n. 8.

Contrarium firmat Coua. 2. par. relect. initio nu. 5. & seq. fol. 180. & seq. nisi in dedecus totius nobilitatis reiu. taret & ita iudicatum ait.

220 Lim. taxationem interesse initio à partib. factā iuramento non validari, velut enim ad illicitum, ac proinde impossibile iuramentum non obligat Alex. cons. 49 n. 17 lib 4. Rebuf. in l. 1. glo si nu. 39. C. de sent. quæ pro eo quod interesse Purp. in l. rogasti. §. si tibi n. 35. si cert. pet. Masc. concl. 934. n. 28. Cacche. cons. 51 n. 12. nisi interesse probetur vt per eum Marta dec. Pisa. 163. Rota dec. 69. crim per Farin vbi taxationem ad quinque tantū valere, & incertum ante moram in pactum posse deduci, & vt pactum valeat de interesse damni, non lucri intelligi, & damni promitti posse, ac ante moram deberi, si alter creditor vsuras soluat de communi Ond. cons. 30. n. 24 & 50. nu. 41. lib. 1. Lup in l. curabit. 122. C. de actio. emp. Gratia. discep. 67 n. 24 & 240 n. 2. Bero. cons. 52 n. 26 lib. 2. Rot dec. 185. nu. 6. par. 1. recentis Moli. disp. 314. n. 6. Barbos. in l. 2 part. 1. n. 48 sol. matr.

Contrarium nempe ante moram interesse damni nō deberi nec lucri cessantis nisi propinquam habuisse occasionem probet alter quam ex occasione quæ soleat in loco esse, nec pactum valere Rot. dec. 289. par. 4. diuerso. Seraph dec. 88. Rota. Genu dec 139 n. 4 Zuccar dec. Luc 21. Rota. dec. 227. par 1. recentis, sed ibi non aderat pactum. & in Roma. societatis 26. Aprilis. 1591. coram Rpd. Blanchetto lucri cessantis sine mora non deberi nisi mercatori vel viro certum promissum sit dilatione durante, vel nisi declaratum sit lucrum cessans vel imminens damnum si damni vel lucri cessantis casus euenerit, licet pacisci nequeant sine mora deberi Barbos. in l. 5. n. 67. & seq sol. matrim.

Legatæ quantitatis non debetur à testatore taxatum nisi pro certo tempore testator legatum peti vetasset Rota. dec. 144. n. 9. coram Buratto.

221. Lim. non valere iuramentum per creaturas c. & si Christus. cap. considera cum duob seq de iur. iur. Manci. de iur. iur par. 1. Q. 8. vbi etiam sic iurantem veriter puniri nisi creatura inuocaretur in testem inquantum in ea luceret Diuinæ veritatis vestigium, vel nisi per imprecationem puta viuat Titius filius meus Selua, de iur. iur. par. 1. Q. 5. n. 2. & 3. Intrigl. sing. 99. n. 23. lib. 3.

222. Lim. nam si quis iurauerit testimonium nō perhibere, & testis nominetur deponere cum iuramēto tenebitur Ias. in l. qui curato. n. 10. & seq. qui satisd. cog. Manci. de iuram part. 3. art. 2. nu. 15. vbi idem de eo qui domum non exire iurauit, vt à iudice vocatus exire teneatur Anch in cap. si vero n. 7. de iur. iur. & si iurasset non detegere quod vidit, illud iudici dicere tenetur, etiam iustè in criminalib. procedenti vt præsumitur, infamia, vel indicijs præcedentib. nisi præiudiciū graue Reipub. vel proximo inferretur, puta interrogatus an T. occiderit S. & dubitet an Iudex ad inquirendum iustè ac legitime procedat, id est legitima infamia præcedente Nauar. in c. inter verba. 11. Q. 3. nu. 703. & n. 598. 599. Cabedo. decis. Lusit 79. n. 3. & iuramentum seruare non teneri Gail. obs. 100. n. 3. lib. 1.

223. Lim. non operari iuramentum quominus non facti implementi exceptio opponi possit Decia cōs. 1. n. 64 lib. 3. Rim. Iun. cons. 521. n. 61. 562. nu. 52. & seq. Meno. cons. 55. n. 10. Seraph. priuil. iuram. 31. n. 126 & seq. & vlt. n. 5 Manci. de iuram. par. 4. eff. 1. Q 6 n. 5. & part. 5. eff. 11. subdens impedimentum non implendi non operari vt nō implens agere possit, & sat non esse pro maiori parte impleste; & si vterque in implendo defecerit neuter exceptionem opponet & hæbreus nihil hæbreo vt per eum eff. 12. Ias. cons. 216. n. 1. lib. 2. Becci. cons. 45. n. 15. Rol. cons. 53. n. 30. lib. 1. Bero. cons. 144. lib. 1. Natta. cons. 50 n 15 Rol cons. 6 n. 19. lib. 1. 69 n. 11 lib. 4. Crau cons. 127. n. 16 Dec. cōs. 265. n. 4. Ceph. cons. 586 n 9. Barba cons. 36. n. 35. lib. 2. Rim cons 509. n. 8 Soc Iun. cons 77. n 143. lib. 1. post Roma. cons 244. n. 2. Zuccar. cons. 39. nu. 8. de communi Mago. dec. Luc. 11. n. 4. & Grat. de stat. reijci. exceptio. 13 n. 40. Masc. concl. 1343. nu. 20 Assis. concl. 14. amp. 15. Surd. cons 52. nu. 33. 563. n. 3. de communi Barz. dec. 36. n. 24 Macerat. resol 6. n. 20 lib 2. Manti. decis 1. vbi de sponsal. & de contract. lib. 3. tit. 16. n. 19. Pacif. de Salua interd. insp. 5. cap. 1. n. 174. & seq. 2. editione, quamuis in obligatione facti interpellationem exigi probet Caroc de iuram. decis. Q. 51. est tex in cap. 3. & cap. sicut §. 6. de iur. iur. Oud. cons. 111. n. 49 & seq. lib. 1. Rota dec 365. par. 1 recētis vbi hæc circa naturalia, vel accidentalia consistat, & a tertio etiam & a cedente opponi posse Rota. dec. 33. coram Coccino vbi etiam si pro parte fuisset impletū & dec. 320. suspendere probat donec impleatur.

1. Amp. procedere etiā quoad eum qui pro nulla implere non potuit, hoc enim a mora & pœna excusat, non autem operatur vt agere possit Natta. cōs. 451. n. 38. Lec. in l. cum personas n. 14. C. de pact. Rol. cons. 69. n. 12. lib. 4. Bursa cons 309. n. 10. Put. dec. 254. lib. 3. Seraph. priuil. iuram vlt. n. 6. Manci de iuramen. d par. 6. Q. 10. & d. eff. 11.

2. Amp. vt si altera partium contrauenerit, quæ secundo loco contrauenit, contra primum contrauenientem ad contractus obseruantiam agere possit Matthes. sing. 50. Rota. dec. 369. nu. 2. par. 4. diuerso.

3. Amp. vt à contractu recedere pars possit cui impletum

plementum non fuit Becci.conf.45.n.37.Rol.conf. 69.n.31.& feq.lib.4.Macerat.refol.17.n.13.lib.2. Gratia.decif.159.n.10.11.nifi iurans implere non potuiffet vt per eum.

4. Amp. alijs modis vt per Carol. de Graf. d. excep. 13. & latiffimè dixi in tract. emptio. & vendit. 12. lim. 13.ampliationis principalis, & tripliciter fublim. Graf. fupra nu.48. & feq. primò non poffe obijci nifi per eum cui impleri debebat; fecundò fi non potuit implere facto eius cui implere debebat; tertiò fi de diuerfa obligatione opponatur.

224.Lim. iuramentum tertio non obeffe nifi alter reorum credendi iuramentum parti detulerit dum tamen à iudice delatum fit Rot.Gen.dec.176.n.13. Seraphi.priuil.iura.151.Caroc.de iuram.decif.Q. 15.Manci.de iuram.par.4. eff.110. vbi etiam debitoris iuramentum non debere,fideiuffori prodeffe,& è contra fi fuper re ipfa fideiuffor iurauerit, licet fecus fi controuerfia perfonam fideiufforis concerneret,per l.duobus reis §.quod fi reus. de duob. reis. Milan. decif.5. n.26. lib.2. Cancer.var.refol. par.1.c.8.n.64.

225.Lim. nam tertius qui pro fuo intereffe audiri vult illud iuramento non probabit Bar.in l.à Diuo Pio.§.fi fuper rebus.n.1.de re iud.Maran.9.diftinct. n.62. Achil.Perfonal.de adip.pof.n.66. Manci.fupra eff.111.

226.Lim. vt licet temerarium iuramentum feruandum fit, puta fi nulla neceffitate cogente iuratum fit c.innocens 22. Q 4. glo. in c.Florentinum verbo.fanctis. 85. dift. c.ficut de iur.iur. Zab.conf.35. n.1. fecus tamen eft fi vergeret in interitum falutis æternæ vt per eum,& Manci.fupra eff.118.& par. 6.Q.29. ex Anch in c cum quidam n.5.6. de iur. iur. abfolutionem requiri probat. l ap.alleg. 21. n.3. vbi Add. Parif. conf.92. n.41. lib. 4. & an fic iurans mortaliter peccet glo & Anch. in cap.Archid.85.dift.Viui.communi opi.668.n.7.vbi iocofo etiam iurantem venialiter peccare Maran. de ord iud.par.6 actu.9.n.34. vbi alias illicitum non ligare, licitum etiam fed abfolutionem petere tutius effe Abb. in c.cum contingat n.77. de iur. iur. reftringit ad iuramentum contra bonos mores naturales inductiuum peccati, & fi iuri obuiet. c.21. de iur.iur. fed fi animæ vel corporis periculo fubfit non obligare,& abfolutionem non requiri vel fi pe ius effet illud feruare quã fecus Abb. in c.fi vero. de iur.iur.Ricci.in prax.fori Eccle. tom.3.refol.222.

227.Lim. nuncio credi citaffe, non autem afferenti fe non fuiffe citatum quamuis fic afferens perfona valde honefta fit Manci. de iuram. d.par.4. eff.185.

Contrarium quando negãs effet valde honefta perfona Viui.cõi opi.555.n.5.Seraphin.priuil.iuram.4. n.101. & feq. & credi etiam iuranti non habuiffe notitiam citationis domi factæ Tiraq. de retr. lig. §.9.glo.2.n.40.41. Manci.fupra eff.185.

228.Lim. vt iuramentum non validet alienationem ædibus affixorum, quia cõtra publicam vtilitatem Bar.in l.fi quis pro eo n.7. de fideiuf. Manci. fupra eff. 170. limitans ex Iaf. in l.cætera n.5.& feq. de leg.1.

229.Lim. iuramentum non valere quo aliquis fe obligauit incapaci puta fpurio relictum reftituere, hoc acto ne cui vnquam illud reuelet Felin.in cap. intimauit.n.4.de iur.iur. Manci fupra eff.174.

230.Lim. iuramentum non validare promiffionem aliquid electoribus dandi fi tendat in præiudicium dignitatis vel Ecclefiæ Calderi. conf.3. de iur.iur. Gram.vot.28 n.16.Manci.fupra eff.178.fecus probans fi poft modum aliquid fponte daretur.

231.Lim. non firmari iuramento ligas feu confœderationis Calde. de iur.iur. conf.4. Manci. fupra eff.179.

232.Lim. non poffe maritum nec mulierem renunciare l.hac edictali C. de fecun. nup. vt fibi plus quã vni ex filijs primi matrimonij relinquere poffint iuramento etiam adhibito, quia d.l.filiorum fauorem concernit Bar. ibi in prin. verf. nota illum Rol.conf.29.n.7.lib.4.Gab.cõcl.4.n.26 de fecun. nup. Manci. de iuram. par 4. eff 137. & pœnæ fecundo nubentium fublatæ funt à iure cano. nifi fauore filiorum inductæ fint etiam fi nimis properè ad fecunda vota tranfiuerit Rot.Roma. in Perufi. bono. 20. Aprilis.1552. coram Penia. 37 collect. à Pico ad ftat. Vrbis.Surd.de ali.tit.9.Q.30.ex communiori non tamen legatum alimentorum anni luctus deberi intra nubat Call. de exc. fuc.tit.4. exc.1.n.40.par.2.non poffe viro fecundo plus relinquere quam vni ex filijs primi fine cõfenfu eorum; licet parentes filijs fecundi excepta legitima filiorum primi totum relinquere poffint nu.feq. Durat. tit.6 caut.65.& Viui.dec.396.

233.Lim. iuramentum non poffe inftrumento per notarium adijci qui claufulas confuetas apponere poteft Gab. de confuet.concl.3.n.24 Manci.de iuram.d.par.4. eff.193. quorum vterque tradit quas claufulas notarius vt confuetas adijcere poffit, & eff.252.Seraphi.priuil.22.n.90.

Sublim. non procedere quãdo confuetum foret apponi Meno.conf.37.n.43.& feq. Alia.concl.21.

Contrarium tenet Parif.conf.40.lib.1.

234. Lim. alimentario non credi de caufa iurante ob quam non poffit habitare cum eo qui teftatoris iuffu alere tenetur, nifi adminicula concurrant, vel nifi teftator eius iuramento ftari iuffeit Seraphi. priuil.iuram.41.n.4. Manci. fupra eff.207. Duran. de legat.caut.56.

235.Lim. vt procurator ad exigendum conftitutus cum claufula ratum habendi exegifse confiteatur, vel recepifse cum iuramento confiteatur domino præiudicet Dec.conf.305.n.11. Granut. theore.7. n.10.inclinant Seraphi.priuil.iuram.148.qui citat contrarium tenentes,& Manci fupra eff.246.

236.Lim. vt ad impoffibile iuramentum non obliget, licet fit abfolutio petenda Manci. de iuram. par.1.Q.8. n.7.& par 6.Q 28.vbi de iuftè impedito. Simoc.de decret tit.8.n.86. Sanch.de matrim. lib.1.difp.50. n.6. vbi idem fi poftea poffibile fiat, & lib.9. difp.35. n.7. vbi in diuiduis pro parte poffibili obferuari debere probat non in indiuiduis, & ita intelligi debet cap. quemadmodum. §.fin. de iur.iur. Humbert. de Bonen. in auth. facramenta puberum n.83. C.fi aduerf. vend. Ond. conf.18. n.38.lib.1.

237. Lim. vt non censeatur lucro dotis renunciatum à viro qui dotem cum iuramento restituere promisit in casu dotis restituendæ, viro præsertim per vxorē herede instituto. Fanuc. de lucro dot glo. 11. n. 11. Carpan. cap. 298. n. 189. Manci de iuram. par. 4 eff. 101. dixi in pacto de lucro dotis amp. 5. princ. nisi cum iuramento omni iuris, & legum auxilio renunciasset Rol. de lucr. dot. Q. 42. Gall. de exce. succes tit. 4. exc. 11. n. 140. par. 2. vbi ponunt alios effectus huius renunciationis.

238. Lim. nam iurans soluere in certo loco non incidit in periurium si ob pestem ibi non soluat nisi per respōsalem, vel literas cambij soluere posset Ripa. de priuil. contract. caus. pest. par. 2. n. 7. & seq. Gutier de iuram confir contract. par 1 cap. 24 n. 13. aliàs præcisè in eo loco soluere cogi potest eoque remitti. Rom. sing. 283. Rip. in c. 1. n. 67. de iud. Feli. in c. fi. n. 22 fall. 5. de iud Soc in c. dilecti. n. 45. de for. comp. Ias. in l. 1. n. 2. de eo quod cert loc. Cur. Iun. in l. 1. n. 0. si quis in ius. voca. Alex. cons 89. n. 5. lib 7. Boer. cons. 50. n 21. de communi Coua. prac. Q. Q. c 10 n 6. secus dicens in iuramento confirmatorio simplici de cōmuni Rim. Iun. cons. 268. n. 47. & Ond. cons. 18. n. 38. lib. 1.

239. Lim iuramentum non obligare, nec promissionem firmare si iurās nec se obligandi intentionem seu animum habuerit, iuramentum enim ex sui ratione prout est iuramentum non obligat nisi secundum iurantis intentionem D. Thom 3. dist. 30. Q. 1. art. 3. quæstiune. Butr. in c. si vero n. 5. Abb n. 9. Alex. de Neuo. n 38. Felin n. 8 vers & declara. Imo. n. 7. de iur iur. Seraphi. priu. iuram. 110. n. 16. Gutier. de iuram. confir. contract. par 1. c. 57. n. 20. vbi ex glo. in d. c. si verò, procedere probant in foro poli, & in dubio an se obligandi animum habuerit eius iuramento stari sed absolutionem esse petendā. latè Sanchez. de matrim. lib 1. disp. 9. n. 8. & 9.

240 Lim. nam seruari debere iuramentum, differt à iuramento actus confirmatorio, nam si non firmet contractum, & obseruari debeat ob diuini nominis honorem, quousque relaxetur seruandū est Bar. in l si quis pro eo. n. 10. de fideius. Abb. in c. cum cōtingat n. 8 & in c. 1. n. 2. de iur iur. Feli. in c. 1. n 26. eod tit. Cast in authent. sacramenta puberū. n. 3. Ias. n. 38. D. o aduers. vend. Coua. 2. par. relect. de pact in 6. par. 2 §. 1 n. 7. vers quicquid sit, & nu. seq. Caldas. de restitutio. in integr. verbo. minoribus n. 3 Barbos. in l. 1. par. 5. n 73 in fi. & in l. alia §. eleganter n. 32. sol. matrim. Sanch. de matrimo. lib. 1. disputat. 32. n. 3.

1. Differunt primò, nam quando iuramentum obligat non tamen contractum firmat, vt antea erat inualidus manet; sed quando firmat inualidum, validus, & irreuocabilis fit. Ias. d. n. 38 Gomez. var. cap. 14. n. 21. tom. 2. Doc. omnes in d. c. cum contingat, & in d auth. & in c. 2. de pact. in 6. de communi omnium Sanch. supra n. 4.

2. Differunt nam quando iuramentum non confirmet habita relaxatione veniri potest contra contractum, qui inualidus remansit; secus si confirmet Abb. in d c. 1 n 12. latè Gomez supra n 21. Sāch. supra n. 5. subdens quod licet Abb. in d. c. cum contingat n. 9. in fi. & Alex. de Neuo. in fi. & Feli. in d. c. 1. n. 26. contrarium teneant existimantes contractum manere irritum iuramento relaxato quoties à solo iuramento robur accepit, intelligendos esse quando absolutio plenè concessa fuit ab ipsa iurati contractus obligatione, quę concedi non debet nisi judici constet causa plenè discussa contractum seruandum non esse. ex Alcia. in d. c cum contingat n. 44. Coua d. n. 7. in fi. Gutier. in d. auth. sacramenta puberum n. 22. Sanch. d. n. 5.

3. Differunt; nam si contractus firmetur iuramento non datur absolutio, nec soluti repetitio, sed contractus omnino firmus, & irreuocabilis manet d. auth. & d. c. 2. vbi Gemi. n. 3. Franc. n. 4. Si autem iuramentum tantum seruādum sit ob Dei reuerentiam remedio relaxationis locus est. Franc. in d. c. 2. n. 1. Ias. in d. auth. sacramenta. n. 41. Coua. de pact. 2. par §. 3. n. 2. versic. infertur Caldas. d. verbo. minoribus. n 3. primo enim casu ius tertio quæsitum censetur, secus in secundo Sanchez. supra n. 6. subdens quod si nolit iurans relaxationem petere satisfaciet soluens, & poterit repetere Bar. d. n. 10. Ias d. n. 41 Coua d. n. 2. Cald. d. n. 3. Rim Inst. quib. alie. licet. in princip. n. 207. Sanch. supra qui verius inquit.

Si ergo iuramentum non firmat contractum, sed solum soluere quis iurauerit facta solutione impletū est, & sine alia relaxatione, solutum repeti potest c. ad audientiam de his quæ vi metusue caus. vbi glo. verbo. resignandum Hostien. verbo non obstāte Io. And. n. 2. Butr n. c Anch n. 4. Abb. n. 1. Coua. d. §. 3. n. 2. in princ. Gutierez. de iuram. confirmato. contract. par. 1. c. 53. n. 8. Sanch. supra n. 7. quod, si non repeti iuratum foret non prius repeti poterit, quam relaxatio à iuramento fuerit obtenta vt per eos.

241. Lim. nam iudex ecclesiasticus, & sęcularis iuramentum hoc à creditore remitti facere possunt, si turpitudinem, & iniustitiam cōtineat c. 1. vbi Abb. n. 3. Alex. de Neuo. n. 8. de iur. iur. Feli. n. 12. Affl. decis. 163 n. 3. Coua var lib. 1 c. 4 n. 5 & de pact. par. 2. §. 3. n. 2. Molin de iust. & iur. tom. 1. tract. 2. disp. 149 fol. 844 §. aliud accipe. Sanch. d disp. 32. n. 18. subdens ex Alex de Neu. in c. 1. n. 9 de iur. iur. posse iudicem sæcularem parte nolente iuramentum relaxare decernere aduersarium ex eo iuramento adstringi non posse, & obseruari etiam facere possunt Decia cons. 1. n. 84 lib. 3. & omne iuramentum ab episcopo remitti licito, illicito, nociuo, vel proficuo ex cōi Med reg. 2. li. 9 reg. iur. fol. 769. col. 1. & fol 780. col. 2 ex cōi limitans in periuro.

1. Sublim. quod dicitur de iudice sæculari non procedere nisi constet de turpitudine recipientis, & quod relaxare teneatur, si namque dubium sit, solus iudex ecclesiasticus competens erit Abb. in c. 2. n. 3. Alex. de Neuo n. 3. de iur. iur. Affl. & Moli. & Sanch. supra.

2. Sublim. non posse commutari vel remitti per diploma cruciatum, nisi cōcederet relaxationem vel commutationem iuramentorum absque tertij præiudicio, quia cum ex huiusmodi iuramentis, ius tertio non quæratur, nec illi ex illorum relaxatione præiudicium inferri potest Petr. de Ledesma. de matr. Q. 47. art. 3. dub. 3. quod mouet circa tertium

argu-

argumentum §.sed adhuc est aduertendum.Sanch. d.disp.32.n.17.

242.Lim. pœnam sponsalibus adiectam iuramento non firmari Sanch d.disp.32.n.20. & seq. nec ideo relaxatione iuramenti opus esse.

Contrarium tenet Alex.de Neuo in c.gemma.n.10. de sponsf Cor.cons 294.n.5.lib.4. Bonenc. in auth. sacraměta puberū n.133. C. si aduers.vend. Tabiena verbo sponsalia. Q.8 n.9. Armilla ibi.n.11.Vasq. de succes.creat. lib.3.§.28. n.15. nisi pœna per parentes interponeretur vt per eum Molina. de iust. & iur.tom.1.tract.2.disp.151.

1.Amp.secundam opinionem vt soluens repetere nequeat,nec relaxationem petere à iuramento Sách. supra n.24.25.

243.Lim.vt priora sponsalia non dissoluátur per posteriora iuramento firmata D.Bonauen. 4 dist.28. Riccar.dist.27 art.3.Q.4 in fi.Innoc.in c.licet de spōs.n.1.Io.And n.4 Butr.in fi.Anch.n.3.Abb.n.8. Prepos n.5.Gutier.de iuram.confir.contract.par.1. c.51.n.6.latè Sanch.de matrimo.lib.1.disp.50.

244.Lim impuberum sponsalia iuramento non firmari Butt.in c.de illis.primo n.5.de desponsat impub.vbi Card n.2. Henric. in c.2.de sponsa.n 9. Palud. 4.dist.27.n.Q. 1.art 3 cas.10.n.28.& resilire posse probant.

Contrarium quod scil'cet iuramento firmentur nec liceat resilire. c ex literis. 2. de sponsal. glo. in c.de illis. verbo. iudicio vbi Io.And n.4. Anch. n.4. Abb n.6 Præpos n.1. Alex. de Neuo.n.13 de desponsf.impub.Coua in 4.decret.1.par. c.5.§.1.n.3. alios citat Sanch supra lib.1. disp.51.n.21.& seq. intelligens si doli capaces sint; vbi autem non essent doli capaces indigent iuramenti relaxatione vt per eos.

245.Lim. nam licet aliquis sponsalia contrahere cū iuramento iurauerit, religionem illis non contractis ingredi queat glo.in c cōmissum. verbo tutius. de sponsal.Inno.n.1 Hosti.d verbo. tutius Io.And. n.6.Card.n.1 Anch.n.6.Butr.n.6. Abb n.3. Alex. de Neuo. n.9. Præpos n 4.& 5. Coua in 4. decret. 1.par.5.c.in initio n.11 latè Sách d lib.1 disp.43. culpam tamē lethalem committere qui eo animo sponsalia cum iuramento cōtraxit,si postea votum emisit religionis, ac deinde matrimoniū contraxit animo nō consumādi sed religionem ingrediendi; prout & si dum sponsalia iurauerit nullo præcedēte voto religionis, si matrimoniū contrahat intrandi animo ante consumationē exceptis tribus casibus, primus est si adesset metus notabilis (quamuis non cadens in constantem virum) famæ propriæ aut vitæ amittendæ nisi contraheret; secundus si voto adstrictus alio modo non possit ingredi, quia inclusus retinetur; tertius est ad magnum scandalum vitandum vt per eum.

246.Lim.non teneri matrimonium cōtrahere qui id facere iurauit dote ei non soluta licet promissa non fuerit Bal.in c.iurauit.n.3.4.de prob. Lup. in c.per vestras not.3.& §.2.n.4 Gutier de iura.confir.cōtr. par.1.c.37.n.3.lib6.Meno.de arb.iud.lib.2.cent.5. cas.455.n.6.Sáchez.d.lib.1 disp.60. Māti.de contract.lib.12.tit.13.n.7.18.quia hęc est subiecta materia, & iurātis intentio secundum quā iuramētum intelligitur quod non extēditur ad inuerisimile nec auget obligationem sed vinculum addit.n 19.& licet dos non censeatur facto matrimonio constituta ex cōi n.22. secus est si aliud cōsuetum sit,vel vir dignus sit dote omnium bonorum,vel pater in testamento certā dotem cōstituisset vel primo viro vxor omnia bona in dotē dedisset, & nuptias secūdas sine dote cōtraxisset. tit.14. & viro promissā, & per eū non exactā ab eo repetere potest tit.10.n.18.per l.si socer.45.§.Lucius.vbi Bar.sol.matr.

247.Lim. nam fama,vel testis integer seu omni maior exceptione,sufficit ad iurata sponsalia dissoluēda Abb. in c.super co.n.7.de consang de eōi Coua. in 4.decret.par.2.c.6.§.10.n.12 Masc.cōcl.1305. de communi Sanch.d lib.1.disp.71.n.8.& 14. subdentes contraria probatione famam tolli.

248.Lim.vt si quis absque patris voluntate nō ludere iurauerit,mortuo patre ludere possit,quod iā cessauerit voluntas patris Sāch.de matrim.lib.8.disp. 28.n.55.si simpliciter iurauit periurus erit ludēdo, ludo adstando,vel ludenti pecunias mutuando Maran. de ord.iud. par.6.act.9.n.35.

249.Lim. iuramentum de cuius viribus disputatur non firmare contractum Soc. cons.97. in fi. lib.1. Rim.Iun.cons.48.n.23.

250.Lim. nō stari assertioni iuratæ mulieris nec minoris proximiores non habere qui consensum præstare possint à statuto requisitum contractibus per eos initis,quominus contrariū probare possint Soc. cons.23.n.13.lib.4.Cur.Iun.cons.118.n.6.vers.tota igitur 119 n.6.vers sed quid fortius Soc.Iun.cōs. 3.n.18.19.lib.2.Gratia.decis.234.n 8.9.

251.Lim.nam qui recepit iuramentum de nouo censu Ecclesiæ soluendo,iurantem absoluere compellitur.cap.significauit.13.de censi. vbi glo. verbis de nouo,& verbis sine authoritate nouum probāx qui. non fuit impositus in Ecclesiæ fundatione, vel non fuit legitimè præscriptus;& ex iusta causa ac rationabili imponi posse.

252.Lim. nam iuramento tacita inest conditio, nisi rationabile aliquod illud impediat glo.in d.c.significauit.verbo interdixit.

253.Lim.non obligare quando tenderet in peiorem exitum Selua.de iur.iur.par.3.Q.1.n.17.fall.5.Intrigl.sing.99.n.20.lib.3.

254 Lim.non obligari iuramento eum qui ob publicum bonum euitandum Episcopum, vel clericum non esse iurauit Selua. d Q 1.n.21. secus si ob priuatum proprium, & Intrigl. supra n.22. de magis communi Add.ad Rom.sing.507. licet Rom.secus teneat, Barbos.de offi.epi.alleg.53.n.33. intelligit si animū habeat nō acceptādi,& si superiori iuberet vel necessitas aut vtilitas exposceat,alioquin secus.

255.Lim. non obligare quando excluderet opus indifferens pia intentione pro Deo, vel proximo faciendum Selua.supra n.22 Intrigl. supra n.23.

256.Lim vt licet de nullitate nō dicere quis iurasset, & cum pœna de ea dicere possit si ex actis notoriè constet,& iudex agentē expellat Graf de excep.20. excep.n.7.Vant.de nullit.tit.qui pos.dice.de nullita.n.37.Rim Iun cons 91.n.3.Cur Iun.in l.vbi pactum.n.83.C.de trālact.Milan.dec.2 n.137.lib.2. non tamen dicetur notoria si quam dubitationem

habere possit Surd. cons. 405. n. 24. lib. 1. Burs. cons. 28. n. 49. lib. 1. Burs. cons. 349. n. 7. si statutum præfigeret tempus ad dicendum de nullitate eo lapso notoria non posset allegari Gras. supra n. 13. sed Cęs. de Gras. dubitat. dec. 1.

257. Lim. non valere pactum etiam iuratum non accusandi vxorem de adulterio futuro inter coniuges ioitum quod ad fisci interesse agitur; licet inter cõiuges valeat Sanch. de matrim. lib. 10. disp. 13. n. 2. Barbos. in l. 2. in princip. par. 1. n. 106. sol. matr. & mediante pecunia initum nõ valere Viui. dec. 490. n. 9. Intrigl. sing. 64. n. 270. lib. 3.

258. Lim. non valere pactum quod ob delictum, felloniam, vel ingratitudinem committendũ vasallus nequeat feudo priuari etiã iuramento adhibito, ne delinquendi occasio præbeatur. Affl. in §. 1. n. 5. de feud. guard. & alij quos refert Scrad. de feud. pat. 9. sect. 10. 28. vers. illaque. Boer. cons. 41. n. 15. & seq.

Contrarium tenet quatenus interesse priuatum cõcernit quod iuramentũ debeat obseruari, licet agi possit ad publicam vindictam ob futuram felloniam postea cõmissam Ias. in præl. feud. 29. in fi. Bero. cons. 77. n. 10. lib. 1. Rol. cons. 15. n. 2. lib. 4. de magis cõmuni, & veriori. Scrad. de feud. par. 9. sect. 10. n. 28. Intrigl. sing. 64. n. 319. lib. 1. & de feud. cẽt. 1. Q. 2. n. 19. 20. Bursa cons. 225. n. 289.

1. Lim. secundam opinionem nõ procedere in ingratitudine seu fellonia dolo malo, & delicto cõmissa; sed contractus puta alienando Bal. in c. 1. §. itẽ vers. porrò si dominus. de feud. guard. n. 3. vers. vel die valere. Boer. supra Scrad. supra. n. 29. vers. secundo. principaliter. sed contraria opinio magis communis videtur.

2. Lim. non procedere nisi in specie, & expræssè conuentum fuerit, ne vasallus ob ingratitudinem, vel felloniam feudum amittat, nec enim sat esse conuenisse ob nullam causam priuari posse Rip. in l. fin. n. 182. C. de reuo. donat. Scrad. d. n. 28. in fi. quia numquam iuramentum ad id extenditur quod verisimiliter cogitatum non fuit. n. 29.

3. Lim. non procedere quoad insolitam, & excessiuã ingratitudinem Rip. supra, & Intrigl. d. n. 29.

4. Lim. vt licet dominus sic iurans obligetur, & iuramentum seruare teneatur, non tamen pactum iuramento firmatur, hoc enim pactũ legibus improbatur odio vasalli delinquentis, quãdo autem iuramẽtum ponitur in contractu reprobato odio alterius partis seruandum est vbi seruari potest, non firmat autem contractum Bar. in l. si quis pro eo. 56. n. 10. de fideius. Abb. in c. significante. n. 4. de pigno. Ias. in auth. sacramenta puberum. n. 39. C. si aduersus vend. per quæ ita limitãt Rip. supra, & Scrad. supra n. 29. vers. vlterius, & nu. seq. alios casus ponit quibus ob felloniam cessante iuramento pactum tenet de quo dixi in tractatu feudorum.

259. Lim. nam scelerata iuramẽta facere solitus est hęresis suspectus Meno. lib. 5. præs. 6. n. 38. in fi. post Ias. in l. 3. §. iuran. n. 11. de iur. iur. Intrigl. sing. 78. n. 104. quorum vterque plura de hęreticis cõgessit.

260. Lim. vt renunciatio etiã iurata casus valdè insolitos non comprehendat, nec incogitatos de cõi Alex. cõs. 28. n. 12. lib. 1. & Matte. cõi opi. verbo. renunciatio vide supra n. 2341. Burgos. in c. cũ causa. n. 37. de empt. & vẽd. Surd. dec. 326. n. 52. Rot. dec. 323. n. 4. par. 2. recentio. & si in substantia rei accidisset non obesse etiã si de inopinatis, & qui possent imaginari actũ fuisset Gratia. discep. 195. ex veriori, & communiori, & Medic. exam. 12. nu. 43. vbi etiam latè agit de fructibus, & dec. 22.

Nec renũciatio generalis casus fortuitos cõtinet etiã iurata si insoliti sint Seb. Med. de fortuit. cas. Q. 15. n. 10. Intrigl. sing. 83. n. 10. lib. 3. nisi alioquin renũciatio nihil operaretur. n. 11. & Meno. cons. 401. n. 69. Seraphi. priu. iur. 106. Surd. dec. 326. n. 52. & 53. iudicis arbitrio relinquentes qui insoliti dicantur. Burgos. supra.

Nec renunciatio omni legũ auxilio à suscipiente casus fortuitos, valde insolitos, & incogitatos includit; nec si casus fortuitus locatoris culpa euenisset de cõi Afflis. concl. 12. vers. in vno. & vers. excusaretur, & Intrig. sing. 83. n. 25. & seq. lib. 3. generali autem renunciatione vel pacto insolitos contineri, quãdo nil posset operari nisi casus insolitos cõtineret. Bar. in l. sed & si. §. quæsitum n. 3. Alex. n. 15. Ias. n. 33. si quis cautio Rui. cõs. 171. n. 10. lib. 4. Crau. cõs. 194. n. 8. Meno supra, & ita Rot. Roman. firmasse testatur Manti. de contract. lib. 5. tit. 8. n. 4. qui tamẽ subdit satis in locatione istã expræssionem operari cũ ex ipsius natura cõductor non teneatur de fortuito casu. Viui. dec. 1. vbi cõductorẽ seu commodatariũ non teneri de morte naturali equi citra suã culpã, etiã si percusserit calcaribus vel flagello. secus si eius culpa puta debita alimenta non dãdo, lapide, fuste vel ligno percutiẽdo, & in casib[9] qui sine culpa nõ solent accidere, vt incendiũ furtum, & similia, & in his culpa pręsumatur nisi fortuitus casus probetur, secus si sine culpa euenire soleãt vt mors, hostium incursus, & aquarum impetus testes etiã de morte equi coram iudice loci mortis probari etiam parte non citata. Præsumptio vero operatur vt reus probare teneatur, & si possideat quia possessio non trãsfert onus probãdi si ei præsũptio iuris aduersetur quæ est liquidissima probatio, & si scriptura requiratur Gars. de benef. par. 5. c. 1. n. 530. & si actor habeat fundatã intentionẽ in iure cõi vel statuto reus etiã possessor probare tenetur n. 534. vbi de gradus probatione debet; tamen vera esse præsũptio iuris qualis nõ est quẽ pręsumi viuere vsq; ad annos 100. n. 535. Rota. dec. 246. par. 5. diuers. probat in culpa censeri qui facit cõtra legem mãdati vel obligationis, & de casu fortuito tenetur nec pręsumetur eodẽ modo res peritura penes mandãtem, & quod suscipiens periculum, & casum fortuitum cum iuramento de insolito non teneatur Machel. patro. 6.

261. Lim. pactum non reuocãdi præcarium tamquã contra substantiã præcarij iuramento non firmari Imo. in c. præcariũ. n. 6. in glo. pen. de præcar. Vmbert. de Bonenc. in auth. sacramẽta puberũ. n. 83. C. si aduers. vend. licet seruari per iurantem non etiam eius hęredem debere subdat si seruari possit.

262. Lim. non valere actum seu pactum etiam iuratum contra substantiam contractus vel actus, & contra naturam intrinsecam, & formalem iuxta l. cum præcario. la prima. de præcar. licet si per iurantem seruari possit debeat obseruari non etiam per eius hęredem. Humbert. de Bouẽc. supra n. 83.

n.83.Natt.conf.607.in fi.Viui.communi opi.574. n.10.Gutier.conf.12.n.39.

263.Lim. cessionem etiam iuratam non valere in præiudicium tertij,præsertim statuto vetitam;licet inter cedentem, & cessionarium teneat non seruatis etiam solemnitatibus præcipuè ob remunerationem facta Meno.conf.789. per totum,& vt cessio valeat ex causa onerosa fieri debet nec cedentis confessio tertio obest de communi Marta. dec.72. Pisa, post Put. dec.22.lib.3.Rot.dec.41.par.3. lib.3 diuerso.& 9.par.1.recentis.

264.Lim.in cessione actionum quæ simulata præsumitur, hæc enim iuramento valida non redditur Goz.conf.3.n.29.Meno.lib.3.præs.129.n.8.& per tot.Gab.de actio.concl.5.n.3. vbi tamen pluribus casibus simulationem cessare probant,& Milanen. dec.19.n.29.lib.2 vbi idem de facta sine titulo.

265.Lim. vt licet iusiurandum probatio censeatur, non est tamen legitima,nisi in certis casibus, videlicet quoad in animo consistentia, in iuramento necessario in supplementum probationis,in voluntario idest in iudicio á parte parti delato, Valasc. de iur.emphi.Q.7.n.16. Carpan.cap.319.n.15.& cap.43.n.35.

266 Lim. vt emphiteota cum iuramento promittēs non hipothecare emphiteotica, si contraueniat nō priuetur iure suo; licet ad interesse teneatur,& ob periurium pœnitentia imponi debet;hipotheca tamen erit ipso iure nulla Alcia.conf.258.n.3.& 4. Corb.de iur emph.de caus.priuat.ob alien.lim.33. n.5.Intrig.sing.94.n.61.lib.3.

Amp.vt alienans saluo consensu domini,& non aliter, & tradēs non cadat,quia alienatio nulla est Marta. dec.Pis.195. nec non petita renouatione nisi iurasset eam petere intra certum tēpus Thes.Q.Foren. 23.lib.1.nisi ea finita annus,& dies labatur.

1.Sublim. non procedere quando pro ea summa hipothecata fuisset vt spes luitionis cessaret, tunc enim alienatio censeretur, & ad traditionem emphiteota procedens caderet Corb.supra in fi.Alcia. supra n.1. etiam data licentia in inuestitura alienandi aut vendendi in præiudicium alterius,quia hipotheca non continebitur nisi in pacto expræssa sit hipotheca in præiudicium alterius, & constet emphiteotam hipothecando alijs voluisse præiudicare, hæc tamen conuentio de persona ad personam non extendetur Corb. supra Q.6. Intrigl. supra n.62.

2.Sublim.nam si pacto expresso hipotheca prohibita sit sub pœna caducitatis, emphiteota hipothecās cadet á iure suo ita Rot Rom.tenuisse testatur Manti.de contract.lib.22.tit.18.n.54.

267.Lim patrem non posse filios alimentis etiam cum iuramento priuare Bal.in c.cum quidam. n.2. Feli.n.11.de iur.iur.Bertach.in repert verbo,pater alere n.10 Bonacof.de æquita.cano.concl.3.Surd. de alim.tit.1.Q.1.n.18.& Q.9.n.5.vbi de filio naturali.Intrigl sing.96.n.161.li.3.de spurio Surd.de ali.tit.8. priu.85.n.10. nec pactum iuratum valet non alienandi etiam spurios dixi in tract.incapaci. tit.1.n 584.Gutier.prac.QQ.lib.2.Q 109 in fi.tenetur etiam filias dotare licet aliunde habeant,secus mortuo patre Rot.dec.143.coram Coccino.

1.Sublim. non teneri ea præstare si velit legitimam quam filius alienare non poterit Pereg.dec.135.

268.Lim.vt minor cum iuramento sine authoritate curatoris,& iudicis certioratus de beneficio ętatis non possit procuratorem ad lites constituere;prout nec tutor minor 25. annis iuramento in iudicio legitimatur Bal.conf.379.n.1.lib.2.

269.Lim.nam non potest maritus vxorem alimentis priuare etiam iuramento,nec pater filium. Bal. in c.cum quidam n.2.Feli.sub n.11.de iur.iuran.Surd. de alim.tit.1.Q.32.n.9.Intrig.sing.96. n.106.lib. 3.vbi latè de alimentis agit.

270.Lim.nam iurans defendere aliquem contra omnem hominem, non tenetur contra se,& suos consanguineos,& amicos valdè coniunctos defendere Abb.in cap.petitio col.fin.vers.non tamen de iur. iur. Tiraq. de pœn.temp. caus.22.n.47 51.n.70. Seraphi.priuil.iuram.154.& qui Ecclesiam defendere iurauit sine iusta causa recusās requisitus periurus est,nec eū defendit appellatio c.breui.de iur. iur & iurans non esse contra aliquem in causis proprijs suæ Ecclesię esse potest c.petitio.31 eod tit.& de iusta non de iniusta defensione intelligitur Meno.conf.281.n.32 & de arbitrar. cas.494. vbi distinguit vt si is quem defendere promisit notoriè constet ius fouere, & teneatur,secus si notoriè constet iniustam esse eius causam, sed in dubio non teneri defendere nec periurium incurrere cum non teneatur facere contra propriam conscientiam seu fidem iuxta Paul. ad Rom.14. omne quod non est ex fide peccatum est, id est tam peccatum est quod contra conscientiam, & fidem est,qua creditur aliquid esse peccatum,sed & quod non procedit ex fide id est iudicio quo putet id licere imò nec contra propriam conscientiam etiam erroneam quem facere teneri ex Nauar in c.si quis autem n.84.de pœnit dist.7. Surd. conf.47.n.21. sed si sciat eum quem defendere promisit indigere patrocinio suo etiam non requisitus præstare tenetur ex communiori Rota dec 69 n.9. par 2.diuerso.vbi in promissione euictionis n.3.

271.Lim iuramentum exhæredandi filium esse illicitum,quandoque tamen est licitum c.Quinta vallis.de iur.iur Tiraq de pœn.in præfat.n.68.exhæredatio autem tollitur remissione,reconciliatione, religionis ingressu,& pęnitētia filij Surd.de ali.tit. 7 Q.1.& aliter vt per Gall. de excep. succ. tit.3. excep.12.

272.Lim.nam iurans seruare statuta non tenetur reuocata seruare Doc.in c.1.de his quę fiunt á maio. par.cap.(vide supra lim.171) Feli in c.cum accessissent n.11 de constit Dec n.5.Rol.conf.43.n.19. lib.3.Surd.conf.330 n.16 440.n 55.(secus dicentes si iurasset statuto contenta seruare) nec intelligitur de iniustis,nec si causa illa non seruādi emergat Roma.in rub.de recep.arb n.25.in fi.nec antecessorum obligat præsentes canonicos nam qui nō iurauit periurare nequit,& qui iurauit in sui prima institutione si renunciauit, & iterum sit receptus antiquo iuramento non ligatur Federi de Sen.cōs.164. subdēs statuto sublato iuramentum non obligare, nec ad postea condenda tenetur quāuis condenda iurare seruauerit si statutum superuenit quod per

idem iuramentum seruare promisit, nisi iterum iuret c. pen. de iur. iur. Rugin pract. QQ. cap. 2. nu. 5. iniusta autem continentur quando, de omnibus tam factis quã faciẽdis dictum fuit Rot. Rom. dec. 197. par. 3. lib. 3 diuerso. & vsu non recepta non cõtineri Gutier. de iuram. confir. cõtract. par. 1. c. 38. n. 14. vbi idem de abrogatis consuetudine iuramẽto non obstãte Bertaz. cons. ciu. 71. n. 26. vbi de vsu non receptis Meno. cons. 351 n. 7. vbi non censeri promissam obseruantiã cõtra ius suum Roma. sing. 512. vbi de licitis intelligi nec illicita reuelantem contra iuramentum periurium incurrere Ferrat. caut. 3 vbi die festo præstito iuramento periurium non incurri Franc. Marc. dec. 910. n. 8. par 1. vbi nõ operari iuramentũ in illicitis, impossibilibus, & ecclesiasticæ libertati cõtrarijs Sessa. dec. Arago 93. vbi de iustis, & honestis tantum intelligi nisi clausula pro expræssis, & c. addita foret, & n. 26. vbi quando appellatio tolleretur, quod fauorabile inquit Bonacos. Q. crim. verbo. iudex. vbi de iudice statuta seruare iurante, & verbo. iuramentũ, & verbo. obseruantia. vbi teneri ea iudicem etiam non producta obseruare, secus in cõsuetudine, vel reformatione, nõ inclusa volumine statutorum Bonacos. Q. crim. verbo. transgressor. vbi maiores magistratus ex causa transgredi posse non minores; & inquit Arnon epito. 86. quod si magistratus iuret statuta seruare, illa confirmare censeatur Add. ad Mago. dec. Luc. 40 lit. G. vbi probat iurantem seruare statuta tam edita quam edenda, nõ teneri seruare vsu non recepta, vel quæ postea cœperunt desinere vsu recepta esse, etiã si per superiorem confirmata fuissent nisi in confirmatione addita esset clausula decreti ex Ripa resp. 2. remittit tamen quoad hoc vltimũ ad Bolognet. in l. omnes populi n. 112. & seq. de iust. & iur. & nõ teneri seruare illicita, impossibilia, nec obuiantia ecclesiasticæ libertati. c. 1. de iur. iur. in 6 vbi glo. & Doc. nec vsu non recepta vel consuetudine abrogata Garzia. de benef. par. 3. c. 2. n. 309.

273. Lim. nõ posse legi probibitiuæ cum iuramento renunciari Ias. in rubr. Inst. de actio. n. 21. Burs. cõs. 396 n. 39. Carpa. in prælud. stat. Mediol. n. 181. Rebuf. de testi art. 1. glo. 1. nu. 4. præsertim si decretũ irritans continent Carpa. supra vide supra amp. 247.

1. Sublim quando priuatam vtilitatem lex probibitiua concerneret, tunc enim illi cum iuramento renunciari posset Alcia. cons. 73. n. 4. ex c. cum contingat. de iur. iur.

274. Lim nam principali sublato iuramentum velut accessorium sublatum manet Fede. de Sen. cons. 264. n. 2. prout & alia accessoria exceptis casibus per Gab. de claus. concl. 10. & Milan. dec. 16. lib. 2. vbi etiã tradit quando lex noua ad preterita trahatur ex Bar. in l. omnes populi n. 44. de iust. & iur. loquẽs de bulla Greg. XIII. circa cẽsus Regni. reductã ad bullã Nicolai. V. Marta. dec. 37. Pisa. non trahi ad preterita etiã præscriptione quæsita, & si cõdita sit ad declarationẽ iuris antiqui loquens de alienatione rei. Ecclesiæ ante Cle. ambitiose, nec ad ius quæsitum rei statuti antiqui dec. 17. sed dec. 125. n. 14. declaratoriam ad præterita trahi probat sed iuramentum, & alia non tolli principali sublato Mins. cent. 3. obs. 2. Seraphi. priu. iura. 116. nec diuersum æque principale Moli. de primog. lib. 4. c. 2. n. 48. nec si rario diuersa sit nec in odiosis, & penalibus Surd. dec. 27. n. 11. Rot. Bon. dec. 138. n. 119. in nouis. Franc. dec. 642. n. 10. Soc. cons. 93. n. 14. lib. 1. Mantu. sing. 295. Scrad. de feud. par. 10. sect. 20. n. 82. & causa in accessorio cessãte Ias cons. 185. ad fi. lib. 2. & si duo cõtractus naturæ diuersę sint Mãti. de contr. lib. 1. tit. 13. n. 40. & ad præterira trahi si expræssũ sit vel pendeat Rot. dec. 36 n. 1. nouis. diuers. & si præterita in futurum executionẽ baberẽt Decia. cons. 2. n. 103. lib. 2. & licet lex ad præterita non trahatur amp & lim. Farin. in frag. par. 2. lib. 6. vers. lex n. 44. & seq.

275. Lim. vt iuramentum non tollat condictionẽ indebiti Ancha. Q. 56. in fi. lib. 1. Rui. cons. 71. n. 6. lib. 4. licet non impediat solutionẽ eius quod alias indebitũ foret Rot. Rom. dec. 400. n. 1. & 2. recent. par. 2. Lotter. de re benef. lib. 1. Q. 40. n. 256. intellige vt per glo. in §. si quis postulãte Inst. de act & in §. is quoque. verbo. accepisset. Inst. quib. mod. de cõtrahẽ. oblig. vbi indebiti repetitionem cessare ob rem iudicatã, transactionem, pietatem, scientiã, ob causam quæ inficiatione crescat, iuramẽtum delatum, & aliàs causas. Bar in l. si pœnæ §. quamuis. de condict. indeb. quã secuta est Rot. dec. 460. corã Caualer. inquit quod aut duplex est obligatio alia soluentis alia vlterius, & hoc casu soluẽs pro sua obligatione soluisse censetur, & repetitio competit cõtra creditorẽ cui fuit solutũ; aut vero est vna obligatio qualificata puta hereditaria, & tunc est vna obligatio nec qui soluit a creditore repetet, sed a vero herede, vel retinebit hæreditaria bona pro rata soluti, & dicit glo in l. si procurator. verbo *soluentes* per tutorem repeti indebitè solutum nomine tamen pupilli de cond. indeb.

276. Lim non procedere in pacto iurato de non recipiendo aliquẽ in canonicum nisi numerus deficiat, quod non valet nec impedit receptionem quãuis iurãtes periuriũ incurrãt Inno. in c. dilectus. in 2. opi. Io. And. Butr n. 5. 6. Card. oppo. 6. & seq. de prebend. Anch. in c. si a sede. 31. in fi. de prebend. in 6. Abb. in c. cũ accessissẽt n. 4. vers. & primo Feli. n. 11 & 12. quorum vterque declarat de constitut. latè Gab. de iur. iur. concl. 1. n. 16. & Coua. in 2. par relect. §. 2. n. 5. & 6. vbi etiam quando statuti ita disponentis confirmatio à superiore facta adesset cum clausula irritantis decreti Franc. Marc. decis. 1046. par. 1. Seraphi. priuil. iuram. 79. n. 15. vers. secundo.

1. Amp. vt si super numerarius à Papa constitutus sit debeat habere prębendã, & interim distributiones, & si spolietur debeat reintegrari in stallo, & actibus capitularibus Frãc. Marc. dec. 16. par. 1. & dec. 1045. vbi alijs etiam casibus ad distributiones super numerarios admitti ex consuetudine.

1. Li. tamen & declara vt canonico, & Doctori super numerario recepto in collegio cũ loco in choro, & capitulo, & cũ plenitudine iuris canonicalis salariũ, & pars distributionũ debeatur prout & simpliciter recepto vltra numerũ, si distributiones nõ sint priuilegiatæ, & certæ, sed secundũ numerũ canonicorũ, & Doctorũ, aliàs secus foret Meno. cõs. 1179.

277.

277. Lim. nam si Papa Imperator vel Rex confiteri faciat aliquam ciuitatem suam esse cum iuramento, non valeat confessio, quoniam reducuntur ad instar Tiranni Bal in l.nec si volens.C.de liberal. caus. Cassan. in consuet. Burgund. tit. des. Fredz.rub.3.§.4.col.433.n.19.

278. Lim. non valere promissionem beneficij vacaturi etiam iuratam cum sit contra bonos mores Butr.in cap.ex tenore n.8. Abb.n.3. Ana.n.1. & alij de concess.præben.

1. Sublim. non procedere nisi de beneficio certi hominis agatur. secus si de vacaturo in genere, hoc enim casu cessat votum captandæ mortis Sali. in l. fin.n.11. vbi Ias.n.15.ita omnes tenere testatur. & de communi omnium Gail. obs.155.n.6.lib.2.

279. Lim. non valere pensionis iuratam promissionem cum consensu Episcopi, nam Papę authoritas requiritur nisi Episcopo cōcessisset Rot.Rom. dec. 437.part. 1. recentior. Lotter. de re benefic. lib. 1. Q.35. vbi latè.

280. Lim. vt pensionem soluere promittens cum iuramento habita vel non habita possessione adhibita diligentia pro ea consequenda non teneatur vlterius Rot.Rom.dec.128.par. 1. diuerso, Lotter. de re benef.lib.1.Q.39.n.39.& seq. vide supr. lim. 215.

281. Lim. non validari iuramento testamentum nullum defectu numeri testium Rui. cons. 9. n. 12. lib. 3. Rol.cons.43.n.5.lib.3.Masc. concl. 1358. n. 16.quamuis inualidum iuramento firmari probet Bonaeci.de testam.puncto.5.n.2. inter liberos vero scriptura patris valet seruata auth. quod sine C. de testam. etiam quoad legata & fidecommissa etiam vniuersalia extraneis relicta Marta. decis. Pis.8.nu.48.& seq. sed respectu vniuersalis relicti extraneo & institutionis secus tenet Seraph. dec. 853.inter liberos autem ex communi scriptura patris sufficit de communi Villalo.lit.T. n. 28. de cōmuniori & veriori Rot.dec.321 par.2. recētis vbi idem de pia causa loquens si duo ad pias causas sint facta & secundum laceratum, vt primum valeat. & dec.4. n.31.nouis.diuers.dominium legati non acquiri irreuocabiliter ante agnitionem.

282. Lim. fraternitatem etiam iuratam & cum pacto de inuicem succedendo, non operari vt inuicem succedant eam ineuntes ita iudicatum testatur Marta. de suc. leg. part. 3. Q. 4. art. 3. dixi in tract. fraternitatis.

283. Lim. iuramentum non sanare quæ proueniunt culpa partis Soc. Iun.cons.8.n. 17. vers. sed & tertio. lib.4.Crot.in l.nemo potest n.38.de leg.1. Soc. cons.70.lib.3 Mago.dec.Flo.64.n.57.

284. Lim. vt iuramentum personale sit nec iurantis personam egrediatur, nisi contractum confirmaret, sed tantummodo seruari deberet Castr. cons. 195.n.7.lib.2.vide supra n.1805.Natta.cons.110. sub n.16. Mago.dec.Flor.64.n.74.

285. Lim. non posse Principem auferre sibi potestatem legem nouam condendi, veteremque reuocandi Bal.in l.pen.alias fin. de senato. etiam cum iuramento de veteri lege nō reuocanda Alex.cons. 224.n.2.lib. 6.intelligendo si generaliter hoc fieret, quia esset contra communem vtilitatem subditorum quibus expedit secundum temporum varietatem nouas leges constitui, potest tamen Princeps in casu particulari facere ne lex futura procedat, quia id ad publicam vtilitatem minimè spectat Alba.cons.185.n.26.& sequen. idem de Papa probans.

Nec supremam iurisdictionem quis priuatiuè præscribit contra Principem, nec alteri concedit quin retineat Rot.dec. 534.n.2 par.1.259.n 2.par. 2.diuers. Gonzal.reg.8.Cancel.§.2.procm.n. 24. Petra de fideic Q.12.n.270.

286. Lim. nam prohibitus alienare iurare nequit cū alienationi iuramentum æquiparetur. Bar. in l. cū qui.§.si libertus. de iur. iur. ex l.iusiurandum quod ex conuentione §. pupillus.& si tutor. eod tit. Ias. in l.3.n.123.C.de iur.emph. Alba.cons.205.n. 51. 214.n.37.vbi Add.& cons. 218.n.27.

287. Lim. non extendi ad ea iuramentum quæ quis verisimiliter tamquam præiudicialia non iurasset Rota.dec.109.n.10.coram. Caualer.

288. Lim. vt iuramentum veritatis & fidelitatis semel tantum præstari debeat Amascel. sing 126.

289. Lim. vt testis primo dicto iurato standum sit in fauorem partis pro qua prius deposuit Abb. in c. cum in tua n.10.Feli.n.4. Aret.n. 5. de testi. Ripa. resp.73. n.2.128.n.11. de magis communi Meno. de arb.cas.108.n.10.Put.dec. 28. lib. 3. Surd. dec. 107.n.2. Rot.dec.346.n. 2. part. 1. diuers. de communi.dec.206.n.4. par. 2. vbi ratio Cæs. de Gras. dec.21.n.9.10.idem dicentes si post triduum rediret dec.60.n.5.& dec.77.vbi etiam primum dictum debilitari nec secundum illud sententiam ferri debere, licet prolata sustineatur & Mars. sing. 212.Cæs. de Gras.dec. 92. nu. 7. & seq. vbi etiam quod licet primo dicto standum non sit, adminiculetur tamen Burs.cons.35.n.29. vbi in criminalibus primum dictum nisi incontinenti reuocati non posse, idest antequam à Iudice discedat ex cōi & cons.216.n.120.Guid.Pap.dec.546.vbi quando secundum emanauit didicitis testificatis & 593. Mars.sing.298. vbi primum dictum verisimile pręferri etiam sine iuramento secundo inuerisimili iurato. Franc.Marc.decis.178.part. 1. 640. part. 2. vbi idem si extraiudiciale sit & non iuratum Macerat. resol.1.n.30.& seq. lib. 2. vbi primo iurato geminato standum dicit etiam per relationem ad primum Ond.cons.106.n.58.lib.1. vbi primum cū tortura attendi non secundum cum tortura. 93. n. 23.lib.2. vbi illud contrariorum attendi cum quo concurrit verisimile, & quando de se & alijs quis interrogatur stari primo dicto Grat.cons.74.n.15. & seq.lib.1.inquit non probare si contrarius sit vel non censeri omni exceptione maiorem 60.n. 9. & seq.lib.2.de cōi. Viui. cōi. opi.verbo testis illud & verbo testis dicens quod secundū in iudicio iuratū primo extra iudicia li pręferatur nō iurato,& secūdo stari si primus correxerit priusquam à notario recesserit & ex interuallo primum non posse corrigere, quamuis errorem probare valeat vers. testis statim. & vers.seq.& secundo dicto in iudicio valido stati non primo inualido de communi verbo testis respondens ex Dec.cons.175.n.7.8. Matte.cōi. opi.verbo testis secundo in iudicio stari ex communi non

ni non primo extra iudicium nisi primum esset iuratum vel in scriptura vel parte præsente, aut maior præsumptio pro primo vigeret & primum ex communi attendi ex Dec.consf. 189. n. 5. Bonacci. tract. moral.tom.2.disput. 10.Q.3.punct.3. nu. 19. vbi si vnum dicat in iudicio,aliud extra,in iudicio dicto stari, si vtrumque in iudicio, priori stari modo in mortis articulo aliud cum iuramento coram Iudice non dicat Gargiare. patro.68. n. 25. lib. 1. Cabal. caf. 126. in fi. vbi non posse corrigere nisi in continenti part 1.Gutier. consf. 35. n. 19. 20. vbi ex communi neutrum, vel solum primum attendi etiam si secundum in tortura emanasset & Rol.cōs. 40.n.14 lib. 1.Gutier. consf.36.n. 10.& seq. vbi dicto iudiciali iurato stari etiam si contrarium dixerit extra iudicium si sententia lata sit, si vero extra iudiciale dictum iuratum etiam sit nullam fidem facere Mastril.dec.250.n.24. vbi primum attendi quando cum varietate periurium subest Morot. consf.69.n.23 & seq. vbi posse iudicem non adhibere fidem nec iudicium ad torturam facere nec iuramentum suppletorium dari.si autem prius examinatus dixerit non recordari secundo stabitur in quo de facto deposuit Amon. dialog. 57. nisi ex interuallo & postquam parte fuerit allocutus iterum examinetur Rom.consf. 505.n 3. vbi testatur Rot. Rom. ita iudicasse Arno. dialog. 58. Laderch.cōs. 192 n.4. inquit vltimo dicto in tortura testis stari præsertim ad defensam Turza communi opi. 134. indicium ad torturam facere ait dictum testis in iudicio contrarium attestationi extraiudiciali & per scripturam factæ Suarez.lit. T. n. 139. qui nil primo scire dixit si postea veritatem dicat nō probat & si in alio iudicio reuocauerit stabitur primo dicto si validum sit videas Farin. Q. 66.qui latè de hac limitatione agit. Surd. dec. 326. n. 59. vbi potius attendi primum dictum in iudicio cum iuramento quam secundum extra iudicium non citata parte,& si secūda depositio esset etiam iurata neutri credi in dictis nu.97 & 98. & in parte falsum, in totum falsum censeri. Rot dec. 163 crim per Farinac. collectarum primum dictum ex secundo cōtrario debilitatum potius attendi quam secundum sed etiam si tortus primum confirmet eius fidem debilitari; si tamen falsum dixisse affirmet non potest obesse tertio cui exprimo ius quæsitum fuit ex communi & 166.n.7 contrarium dicit si prius dixit fuisse præsentem, postea audiuisse & contrarietatem etiam extra substantialia eos repellere ob reuocationem primi dicti non obstante protestatione non recedendi a prima depositione; contrarietatem tamen euitari, ex diuersitate loci ac temporis Rota.decif. 82.n. 2 nouis. diuerso. vbi primo dicto iurato stari & si postea metu excommunicationis abeo recedat.

290. Lim. formæ defectum iuramento non suppleri, nec actum validū fieri Bar.in l. 1 §.si quis n. 9. Iaf. n.24. Rui.n 27. Rip nu. 27. de verbo. oblig. Ang. consf 94 col fin.verf. ad quintum. Cor consf. 135 n. 4.lib 2 Imo.in cap. cum contingat. n. 74 de iur. iur vbi tamen subdit operari vt actus valeat eo modo quo potest & Abb.n.27. Alcia n. 167. de cōmuni Vafq.de succef.lib. 1.§. 9.n.5. Eugen.consf.7. n.56.Becci.consf.62.n.42. & feq. Io. Baptist. de arbitr.lib. 7. cap. 10 verf. fecundo cafu Vmbert de Bouen.in authen. facramenta puberum nu. 80. & feq.C. fi aduerf.vend. vbi tamen subdit operari vt actus valeat & modo quo potest Pegner. dec. 146. n.22.Cenci.de cenf.par.1.cap.1.Q.4.art.2.nu 9.& feq.Seraph.priuil.iuram. 130.n.3.& 5.vbi quod potius nouam inducat formam & sub publicam vtilitatem inducta sit Rim Iun. consf.467. n. 20. 592. n.44.& consf.72.n.32.de communi Vafq. de testa. potent.lib. 1.§.2.n. 4. Manti. de contract. lib. 14. tit. 10.n.47 & indistinctè Ond.consf.45.n.37.lib. 1. & Rot. dec.356 par. 2.recentis.probat non validari actibus sequentibus nec partium consensu loquēs de translatione vitæ in societate officij intimanda reproducenda, & in margine instrumenti notanda Fular. de subst.Q.308.n.23.vbi de forma iuris publici. Mar. Angus. consf.27. n.4 & feq Viui. communi opi.433.434 vide supra n 646 amp.336 nec partes possunt renunciare formæ. Viu dec. 325. n. 3.334.n-80. Gall. de exc. fucc. tit. 4. exc. 2. nu. 6. part.2.

Contrarium tenet Guid. Pap.consf 23.n.7.de communi testatur Seraph.supr. n. 3.

Amp primam vt nec minori,mulieri, & militi fucurratur Bal in l iuris ignorantia n. 3.Ias n.7. C. qui admit. Aldobr. cōf.34.n.41.lib. 1.Manti. de cōtract. lib.2.tit.4.n.38.

1.Sublim. d.lim.290. non procedere quando forma alienantis fauore inducta esset Guid. Pap. d. nu. 7. Cacche.dec.Pedem.172 n.20.

2.Sublim.vel potius fecus esse dicas in forma extrinfeca Vmbert.de Bouenco fupra n.88.&80.

1.Lim. 2.opi.contrariam limitationi 290. non procedere in forma substantiali; hæc enim quia rei essentiam concernit, iuramento minimè suppletur Aretin in cap. tuis.n.3.de testi. Seraph. d.priuileg. 130.n.6.de communi Alcia. in cap.cum contingat n.259.de iur iur. & Masc de gene statut. interpr. concl.9.n.7 1.licet dicat sustineri eo modo quo potest.

2.Lim.non procedere quando contractus nullus esset ratione rei vel materiæ, tunc enim iuramento non firmari Abb.in c.cum contingat. n. 29. de iur. iur.Cacche.d dec 172 n.27.

3.Lim. quando forma fuisset publico fauore principaliter inducta, tunc partes nequeunt illi renunciare, non est enim in potestate ipsarum Ang. cōf. 94. col.fin.verf.item transfigere Goz.consf. 40. n 9. Seraph priuil.iuram. 130.n.7.

4.Lim quando statutum in personam prohibitiuè loqueretur, tunc enim ex quo contraueniens mortaliter peccat, contractus iuramento non firmabitur Bar.in l si quis pro eo n 9.de fideiuf. Dec. consf. 536.n.15. 16.Coua. in 2.part relect.§.2 n.1. Caccherа. dec. 172 n.24 vide supr.n.335.

5.Lim.quando quis vellet actum gerere iuxta formā a iure traditam, nam cum hoc casu consensus abesse dicatur, iuramentum nihil operatur l.fin.C.de non num. Ruin.consf.64.n.15.lib.1.Seraph. d priuil. 130.in fine.

6.Lim. non procedere si adsit clausula decreti irritantis Cacche.d. decif. 172. n.22. Carpan. in præ-lud.

Iud.stat.Mediola.nu.173.

7. Lim. deficiente consensu d.l.fi.Crot.cons.12.n.15.16.Dec.cons.532.n.12.Viui.comm.opi.verbo.iuramentum super contractu simulato Cacchera. supra n.19.

Formæ aut modi defectu anullato actu non est pœna, nisi ratione probibitionis actus nullus sit, & hoc secundo casu prohibitus hanc pœnam remittere nequit Rui.cons.158.n.3.lib.4.

291. Lim. nam confitens in causa matrimonlali contra propriam iuratam confessionem venire potest, si probare velit dictam confessionem esse cum periculo animæ suæ Moz. de matrimo. rubr. de natural.n.31.

292. Lim. non admitti hæredem iurare volentem libros non habere quos defunctus habebat Meno. lib.6.præs.61.nu. 10. Rot. dec. 545. coram Caualet. quia præsumitur habere hęres quę defunctus habebat Pereg. cons.48.n.7. vbi idem de hærede hęredis lib.1. & vxor instituta à viro ab eo babuisse præsumi quæ possidet nisi aliunde habuisse probet Soc. cons.249.n 30. lib.2.Pereg. de fideic. art. 44.n.21. vbi idem de filijs Surd.dec.339.Rot. dec. 538. coram Caualer.672. par.1. recentis.

293. Lim. nā partes quæ iurarunt nō dicere de nullitate, opponere possunt de iurisdictionis defectu Feli. in rub de foro compet. n. 2. & 3 vbi sublimitat quatuor modis & si statutum dicat post annum nō posse agi de nullitate de illa excipi potest licet secus si statutum diceret, non posse dici nec statutum continet notoriam nullitatem Achil.de Gras.dec. 6.Lepid.dec.Luca.78 in fi.Vant.de nullita.tit.qui pos.dice. de nulli n.54.Rot.dec.365.n. 8. part. 1. recent.Rim.Iun cons.144.n. 25. vbi de laudo nullo ex defectu potestatis. Rot Bono. dec. 89. in nouissi. de magis comm. Merli.dec.Luc.40.n.8 9. licet in notoria secus teneat Gutier.pract.QQ.lib.1. Q.96. nisi statutum allegari vetaret subdens quod si post tempus allegetur & pars non contradicat debeat admitti n.11. post.Ias.in l hoc edicto. n. 3. de oper.nou.nunc.Carol.de Gras de stat. reijci exce.20.excep.notoriam non tolli statuto nisi verba statuti geminata sint ex Ceph.cons.772.n.47.Turret.cons.35.n.14.lib.1.vel nullitas disputationem admittat, vel nisi tempus ad eum deducendam limitet Gras.supra.& Cæs.de Gras. dec. 1. n. 8. controuersum probat. At geminata nullitas non censetur sublata Barb.cons.38.n.11.lib 2.Cors. deuer. gemi n.8.concl 17.Marcabr.cons.51.n.66.Carol. supra n.11.nec si à iure naturali proueniat nu. seq. nec nullitas dolosa n.15.Soc.Iun.cons.48.n 52.lib. 1. nec si ex defectu iurisdictionis proueniat Carol. supra.n.16 vbi hoc amp. & lim.Viui.dec.220. vbi exceptione sublata nullitatē obijci posse qua etiā sublata, notoria opponi potest, & si tempus sit pręfixum allegationi nullitatis, post obijci potest ex sententia parens n.1.2.3.aliæ etiam opponi possūt de quibus per Bar.in l.1.§.parui.quod rei aut clam. & Pereg. dec.148.& Carol.de Gras. supra & iurisdictionis defectum obijci posse statuto & iuramento non obstante Becci.cons.40.n.8.99.n.32.Ceph. cons.708 num.5.Franc.in cap.dilecto.nu.122.de appel.Imo.Iun.cons.79.n. 4. intellige si funditus iurisdictione careret secus si elidibilis esset Burs. cons.74.n. 32.Mona.dec.luc. 53. vbi forma compromissi non seruata & Anch.Q.26.n.6.lib.1. & si nullitas notoria esset vel defectu iurisdictionis Rim. Iun. cons.91.n.3.Plo.supra n.37. nisi statutū tempus pręfigeret ad dicendum de nullitate Merli. dec.96.n.7.8.luca.

294. Lim. diuisionem continentem enormissimam læsionem non valere nec iuramento validari l. si quis cum aliter. vbi Doc de verbo.oblig. de magis communi Pancirol.cons.50.n.21.& seq Rim. Iun. cons. 316.n.4.vbi petita absolutione à iuramento Pereg. cons.19.n.40.lib.1. idem probans si diuisio per sortem facta sit Soc.Iun.cons 48.n. 22.lib. 1.

1. Sublim. vel potius secus esse dicas si enormem tātum contineret tunc enim rescindi non posset ob iuramentum etiam si à statuto præstitum censeri deberet Rim. Iun.cons.316.n. 2.3. & sine iuramento suppletur quod alteri deest Goz.cons 44. nu. 15. Villalo.lit.D.n.87. Soarez lit.D. n. 96. qui tamen negat iusti prætii supplēdi ius competere Franch. dec.675. vbi tamen nil firmauit.

295. Lim. non validare transactionem factam super re clara, vt enim transactio valida sit super re dubia fieri debet Alba. cons.89.n.7.8.

Contrarium quia iuramentum actum sustinet omni meliori modo Ias. in l.si causa cognita n. 11.C. de transact.Caccialup. de transact.Q.9. n.10.de communi Soarez.lit.T.258.Seraph. priuil. iuram. 98. n.9.130.n.3.Imbert.de Bouen.in auth. sacramenta puberum. n.80.C.si aduers. vend. Ang. in d. l. si causa cognita n.3.Alex.n.5.de communi Cur. Iun. in l. cum te proponas n.7.C.de transact.Bar. in l. si quis maior.n.9.Bal.n.13.Cur.Sen.n.40. Parpal. n. 80.de communi Bologne. nu. 72. secus dicens in compromisso de communi etiam Bertaz.n.746.& seq.C.de transact.Grat.cons.70. n.21. lib. 1. de cōmuni Gutierez.de iuram.confir.contract.par.2. c. 2.n.6.Cag.in l.2. n.82. C. de resc. vend. Ond. cons. 49.n.36.lib.1.

Sufficit tamen timor litis pro validitate transactionis pro qua in dubio pronunciatur Rot. dec. 113. nouis.diuers. 263. coram Caualer. Mœda. dec. 1. de transact.Seraph.dec.638.n.7.169 n.3.par.1. recētior. debet tamen esse probabilis, & quodāmodo instans & in potentia propinqua, nec de eo creditur notario & partibus dec.410. par.5.diuersor.

296. Lim. transactionem non firmari iuramento si enormissimam lęsionem contineat vt supra.n.748. lim.15.& 2492.

297. Lim. transactionem erroneam iuramento non firmari quia consensus abest Paris cons. 89 n. 39. lib.1.Rol.cons.13.n. 30. & seq. lib. 1. Crau. cons. 144.n.16.17.Cæs. de Gras.dec.14.n. 4. Rim. Iun. cons.77.n.31.& seq.Becci. cons. 111.nu. 22. Rot. dec.3.n.6.part.2.diuers.Pancirol. cons. 1.n.34.50. n.28.Io.Botta.cons.67.n.50.Surd cons. 37. n. 6. & seq.vbi etiam quod non requiratur absolutio Rui. cons. 10.n.19.lib.3.vbi n 20.respectu hæredum & vbi de facti ignorantia ageretur. Peguer.dec. 165. n.5.7.

Contrarium tenet Rui.supra n.12.Masc. concl. 345. n.36.Ond.cons.41.n.20.& seq. lib. 2. Alex. cons.

102.n.

102.n.4.li.5.Serap.'priui.iuram.64. ad fin. vbi distinguit & primam probat si incontinenti iuretur, hanc verò si ex interuallo, quod intellige nisi probetur error.

x.Sublim.non procedere quando iuramentum iustitiam & honestatem contineret, tunc enim erroris prætextu transactio non rescinderetur Affl.dec.80. n.7.

a.Sublim.non procedere quando iurans certus esset eius super quo iurauit, tunc enim non dicitur ab esse consensum Ond.supr.n.22.Surd.conf.37. n. 14.

298.Lim.nam obligatus ad factum iuramento adhibito ob difficultatem excusatur à mora Alex. in l.quod te n.11. si cert.pet.Marescot. resol. 124. nu. 25.& seq. lib.2.præterquam in obligato ad sistendum, nisi mors superuenisset item fallit etiam in negocio cum pecunia explicando, nisi vnius respectu impleri, alterius autem pecunia solui deberet Ias. in d. l. quod te. nu 33.Maresc supra. & impeditum facere quod cum iuramento promisit excusari tradunt Rip. in d.l.quod te nu. 41. & seq. Bolognet.n.75.vers.ampliatur de communi Bero. cons.88.n.37.lib.1.Veral.dec.230.lib 2.n. 1. & 2. at in obligatione generis non excusari nisi difficultas superuenerit Plo.de in lit.iur.§.4.n.73. ex communi subdens omni casu debitorem sine sui culpa impeditum in integrum restitui vt ad interesse quâti plurimi non teneatur & ob magnam difficultatem debitorem quantitatis excusari Bero.sup.n.38.

299.Lim. nam in dependentibus a potestate Principis pactum etiam iuratum non tenet quia impossibilia reputantur Decia.cons. 41. n. 138. 139. lib. 2.Rim.Iun.conf.115.n 54.vbi tamen ei inquit imputari qui an obtinere posset non quæsiuit & Crau. cons.362.n.14. præsertim si concedi soleat ex magna & rationali causa Rip in l.in quartam n. 164. ad leg. Falc. Rim.Iun.cons.416.n.40.Torniol.cons. 105.n.46. Rot.dec.371.coram Ludouis. vbi Add: intelligit nisi Princeps de facili concedere solitus esset Laderch cons.84.n.4.Gul.de Bened.verbo.& vxorem dec.5.n.378.de testam. de communi quod impossibile reputetur Pereg.de fideic.art.11.n.101. Cur. Iun. conf. 182. n. 12. vbi quæ concedere solet impossibilia non censeri Soarez. lit.P. nu. 273. impossibile censeri Gul.d.vers & vxorem nu. 184. & vers. si absque liberis.2.in tract. vulgar. n 62. Cassado.dec.1.n 4.de acq rer. dom. vbi non censeri impossibile nisi quando esset ab omni iustitia abstractum, & soli gratiæ niteretur Palaez. de maiora.part.1.Q 66.n 2 impossibile non censeri si soleat cõmuniter concedi & part.4.Q.40. vbi tamen in specie de qua agitur solitum concedere probari debere, & vt impetraretur omni conatu visum vt qui eum iuramento etiam promisit, releuetur Spino.de testam.glo.2.n.9.vbi solita concedi possibilia esse censenda Sanch.de matrimo lib.5.disp.5.n. 12.& seq. vbi non censeri impossibile, quod concedere solitus est, & in non solitis non excusari promissorem nisi à Principe postulauerit, & num. 31. idem de superiore inquit, quod de inferiore Principe Peregr. cons.53.n.12. lib.2. vbi impossibile non censeri quod facile solet impetrari Gutier.cons. 18. n.10.ubi cõmunem Rot. decis.52.n. 10.part.1.recentiss. vbi diligentiam pro obtinendo adhiberi debere subdens conditionem impossibilem non vitiare nisi circa rei substantiam apposita sit Gall.de exeo.suc.tit.4.excep.25.n.47.& seq. vbi impossibile non censeri quod à Principe concedi solet; & si conditio impossibilis à testante possibilis habita sit vitiare Gomez. var.tom.1.c. 1. nu. 75. & pro parte possibili debere impleri.Gall.supr. n.49. & seq. vbi etiam quando habeatur pro impleta post Mant.lib. 11. tit. 16. & in mixta distinguit Gall.supra.

300.Lim. nãnisi indeterminatè & indistinctè fuerit super qualificata confessione iuramentum delatû, sed super mutui cõfessione tantum, non operatur quod qualitatem ei iunctam eadem structura verborum, licet qualitas etiam aduersatiuè iuncta puta mutuasti sed conditionaliter debeat acceptari; licet secus sit respectu qualitatis diuersum factum continentis, nisi super vtroque iuramentum delatû foret puta mutuasti sed restitui Ias. in l. manifestè n.7.de iur.iur. vbi admonet debitorem quomodo iurare debeat quãdo restituit Cur. Iun. n.11. Rim. Iun.cons.127.ita per duos conformes iudicatum affirmans. Senat.Dolan.dec.11. vbi si præsumptio iuris qualitati refragetur diuidi posse ex communi & Borg.dec.27.n.88.lib.2.& in factis separatis diuisionem admitti non in connexis iudicis arbitrio Senat.Dolan.supra n.25.ex Surd. dec. 258. & seq. vbi etiam contra d qualitatem probare posse aduersarium ex Meno.de arb.cas.93. n. 33 & seq. & desectionis qualitatem non posse diuidi si aliter non constet de delicto maxime ex clausula non aliter Gab.concl.cri.19.n.7.Fari. Q. 81. n. 448. Zucear.dec.Luc.16.in crim.

301.Lim.nam qui maleficium non denunciare iurauit, promissis stare non tenetur ne via delictis & eorum impunitati aperiatur Bal.in cap.1. §. sacramenta.n.20.Affl.n.7.de pace iuram.firm.Bar. Ang. & alij in l.si à reo,§ si, de fideius.vbi nullam propterea dicunt promissionem conseruationis indemnitatis sindico factam ne maleficia denũciet Ias. in l. si vnus.§.illud nulla, n. 2. de pact. Cabal. resol. cri. cas.115. vbi idẽ de iudice iniquã sententiã proferête, & sibi indemnitatẽ in sindicatu promitti volente;nisi rem sui natura non illicitam iudex faceret, vel probabiliter dubitaretur an esset illicita.

302.Lim non valere pactum non accusandi vxorem de futuro adulterio etiam iuratum in præiudicium fisci sed iuri tantum. Sanch. de matrimo.lib.10. disput.13.n 2.Barbos.in l.2.in princ.part.1. nu. 166. sol matr.præsertim vero non valet si pecunia interuenerit Viui.dec.490.n.9.Intrigl.sing.64. nu.270. lib 3.

303.Lim.numerum 7.testium in testamento requiri iuramento non obstante Rol.cons.43.nu. 5. lib. 3. Masc.concl. 1358.n. 16. in reassumptione testamẽti vel instrumenti, tamen ex iure Regni peti potest examinari testem viuum cum notario licet alter testis obierit. Viui.dec.5.n. 5. & fauore piæ causæ si casus eius uocationis uenerit, & si laicus institutus esset reas sumi posse iudicis decreto ex protocollo notarij defuncti testibus carente.n.18.19.

304. Lim.renunciationem iuratam non extendi vltra

tra quam operaretur renunciatio simplex. iuxta l. fi. C. de num. pecu. & l. fi. qui satisd. cog. Rube. cõs. 62. Alex. conf. 28. n. 12. lib. 1. receptissimum testatur Valasc. de iur. emph. Q. 27. n. 37. nec ad incõgitata. Dec. conf. 19. n. 53. lib. 3.

305. Lim. nam monaci iuramentum claustrum ab iurantis non tenet cap. sicut. 13. vbi glo. & Doc. de iur. iur.

306. Lim. nam si cuius mandato stare iurarim, qui mihi aliquid præcipiat contra prius iuramentum licitè factum, illud seruare non teneor c. veniens. 16. vbi glo. & Doc. de iur. iur.

307. Lim. vt iuramentum vni debitũ alteri nequeat præstari, & si secus fiat ei debet præstari cui iurandum est cap. ea. 22. de iur. iur. vbi glo. & Doc.

308. Lim. thori separationem & mutuæ cohabitationis leui & temeraria causa fieri non posse etiam cum iuramẽto c. tua. 24. vbi glo. & Doc. de iur. iur.

309 Lim. non esse voluntariè iurandum sed ex necessitate vel vtilitate cap. & si 26. vbi glo. verbo. necessitas. de iur. iur. vbi etiam religiosos iurare ex causa necessaria.

310. Lim. contra vtilitatem ecclesiasticam iuramẽtum valere c. sicut. 27. vbi glo. & Doc. de iur. iur.

311. Lim. bello iniusto extortum iuramentum relaxandum esse c. sicut. 29. vbi glo. & Doc. de iur. iur.

312. Lim. mulieri quæ iurauit aliquem esse suum virum succumbenti probationis defectu nec dari neque negari matrimonium cum alio contrahendi, sed mulieris conscientiæ relinquitur, quæ si verum sit quod iurauit nullum potest contrahere matrimonium quoad Deum, sed si falsum sit contrahere poterit cap. mulieri. 34. vbi glo. & Doc. de iur. iur.

313. Lim. iuramentum præstitum ante promotionẽ in præiudicium dignitatis, non ligare iurantem postea promotum cap. sicut nostris. de iur. iur. Soarez alleg. 10. n. 5. secus dicens ubi iuramentum licitum foret.

314 Lim. in emptione facta per uirum uxoris nomine asserendo de pecunijs uxoris emere cũ iuramento, nisi enim coniecturæ extent quod pecuniæ sint vxoris Soarez. in tit. delas ganancias. n. 30.

315. Lim. nam licet dispositio non sit prohibitoria dationis, facti uel executionis, sed contractus prohibeatur non speciali fauore (hoc enim casu iuramẽto firmaretur cap. mulieres de iur. iur.) sed odio speciali, & hoc casu contractus iuramento non firmabitur ut in Macedoniano, prout nec si ratio prohibitionis, non sit fauor vel odium, sed alia æquitatis ratio tunc enim siue prohibitio ius bonum & æquum contineat, siue æquum tantum, uel bonum tantum, iuramentum non ualidabitur nec iuramentum ualet, quia sicut contra laudabilem consuetudinem non ualet, Ita nec contra statutum laudabile Bal. in rubr. de iur. iur. col. 2. uers. sed hic, Soarez. in tit. delas arrhas. n. 26.

316 Lim ut si mulier ex forma statuti non possit obligari sine consensu duorum propinquorum, iuramento non obligetur, idemque procederet si de minore, uel filiofamilias loqueretur Bal. in rub. de iur. iur. col. 2 uers. & ideo. Soarez. tit. delas arrhas. n 27. uide supra n. 607. & 658. Burs. cons. 339. nu. 13.

317. Lim. quando iuraui tibi decem dare ad quæ in ueritate non tenebar, fortè quia non soluisti gabellam, uel bona in æstimo non posuisti, quibus casibus ex statuto priuaris, Episcopus non coget me si priuationis pœna non oritur ex dispositione statuti, sed legis Bal. in d. rubr. col. 3. uers. sed quod si iurari. Soarez. supra nu. 27. reijcientes eorum opinionem qui dicũt soluere teneri & postea repetere per id quod S. Bernardus ad Eugenium dicebat; puritatem debemus proximo, conscientiam nobis, fidem Deo & Bernardum loqui de fide Dei, non de fide promissionis.

318. Lim. arrhas & donationem propter nuptias lege taxatas iuramento non ualidari ultra taxam prædictam maxime statuto ita disponente Soarez. d. n. 27. uide supra sub. n 646 amp. 265. Lopez. de contract. lib. 2. c. 47. ubi si fiat ualere etiam hodie, nec iuri huic vxorem posse renũciare nisi iuramento, vel infra biennium secunda vice, aut lapso triẽnio, & lim veriorem magisque communẽ ait Gutier. de iuram. confir. contract. part. 1. cap. 14. & pract. QQ. lib 2. Q. 16. & 17. ad cognoscendum excessiuitatẽ taxę in habente vsumfructum calculari ad l. hæreditatum ad l. Falcid. & idem in antifato in præmium virginitatis amissæ Franc. dec. 182. n. 9. quod vxor lucratur si uir pendente dilatione ad dotis solutionem dara obierit Affl. dec. 333. sed si postea id mulier non lucratur nisi pro parte solutæ dotis si iur. fecit posse pro exactione dotis Vrsil. ad Afflict. dec. 59.

319. Lim. odio creditoris prohibita iuramento non firmari licet seruãdũ sit, sed implemento secuto repetetur solutum inquantum creditor cum iactura aliena locupletaretur Bar. in l. seius. 27. n. 4. ad leg. Fal. licet ipse firmari dicat, uerius est iuramentum tantum seruari debere vt idem Bar. tradit in l. si quis pro eo n. 10. de fideiuss. & uide supra n. 1870. & 1805.

320. Lim. transactionem metu factam iuramento non firmari etenim non operatur iuramentum nisi in transactione nullo cogente imperio facta Ang. cons. 215. n. 4. Crot cons 53. n. 15. Ferret. cons. 38. n. 12. Bombi. cons. 49. n. 16 Ceph cons. 295. n. 18. Emil cons. 2. n 15. & seq. Moli. de primog. lib. 4. c. 9. nu. 22. Ond cons. 9. nu. 21. & seq. lib. 1. Peguer. dec. 165. n. 5. & 7. Surd. cons. 480. n. 9. & seq. vbi tã de metu paterno, materno, ac fraterno si læsio concurrat; sed requiri absolutionem tenet Soc. cons. 38. lib. 3.

1. Sublim. nam maior probatio exigitur, quam vbi simpliciter metus sine iuramẽto interuenisset Cur. Iun. in l. interpositas. n. 9. C. de transact.

321. Lim. vt diuisio per errorem & ex falsa causa facta cum consensus desit iuramento non obstante non seruetur, sed reuocanda sit Cast. cons. 123. nu. 5. lib. 2. Anch. cons. 291. n. 3. Alex in l. si soror in fi. Dec. 2 not. C. de collat. Soc. Iun cons 48. num. 41. 128. nu. 121. lib. 1. Crau. cons. 26. in fi. 188. nu. 9. Becci. cons. 90. n. 11. Meno. cons. 91. nu. 28. 40. & seq. Burs. cons. 339. n. 22. Felici. de societa. cap. 40. n. 2. & 7. Rim. Iun. cons. 244. n. 7. vbi quando hæres diuidit hæreditatem cum alio vti hærede, cum non esset per l. si post diuisionem C. de iur. & fact.

igno.

igno. & est Rot. Bonon. & Becci. supra n. 9. idem dicit si ex alia causa sustineri posset; & iuramento assertorio, & confirmatorio non firmari Rui. cons. 267 n. 23 lib. 2. 59. n. 18. lib. 4. ex communi Becci. cons 90. n. 20. Dec. cons 408. n. 8. & seq. Soc. Iun. cons. 50. n. 31 & seq. lib. 4. de communi Felici. supr. n. 19. & seq subdens iudicem partem cogere posse hoc iuramentum relaxare ex Seraph. de priuil. iuram. in fi. Rot Bono. supra n. 8. & si inter hæredem verum & putatiuum per errorem facta sit, rescindetur absolutione a iuramento petita, etiam si iudicis decretum interuenisset quod numquam transit in iudicatum in contractibus, & actibus voluntariæ iurisdictionis. Plo. de in lit. iur. § 15. n. 6. & Meno. cons. 320. n. 26 & cons. 91. n. 55. licet secus teneat cons. 115. n. 21. Rol cons. 100. n. 22. lib. 3. iudicatum ait Bertaz. cons. ciu. 37. n. 10. 88. n. 46 & seq. etiam ex transactione Natt. cons. 501. nu. 60. Anch. Q 56. lib 1. Meno. cons. 91. n. 26. 320. n. 11. 498. n. 26. vbi de primogenitura Bero. Q. 93. n. 2. Rui. cons. 167. n. 19. lib 2. Rim. Iun cons. 599. nu. 38. 675. n. 41. Rot. Bono dec 17. n. 15. in nouis. vbi idem de errore iuris si de damno vitando agatur Dec. cons 475. n 29. Soc Iun cons. 128. nu. 121. lib 1. 48. n. 32. lib 1. 76. n. 3. lib 3. 50. n. 27. lib. 4. & nu. 71 Peregr cons 93. lib. 2. vbi sine nulla sit errore facti vel iuris annullari, puta si æqualiter facta sit, vbi inæqualiter fieri debebat Becci. cons. 50. n. 9. Rim. Iun. cons. 193. n. 25. 29. Gratia, discep. 324. Merli. dec. Iuc 40 n. 22 Rota in Lucana. diuisionis. 15. Decembris. 1636 coram Panzirolo.

1. Amp in diuisione per Laudum vel sententiam facta adhuc enim constito de errore rescindetur d. l. si error. in fi. Dec. cons 525. n. 11. Meno. cons. 91. n. 59. & 61 Feli. supra. n. 8.

1 Lim. quando de errore in contradictorio iudicio discussum fuisset, tunc laudum. vel sententia erroris prætextu non rescindetur l. cum putarem. famil. ercisc. Meno. d. n. 62. & cons. 320. n. 26. Fælicia supra. n. 9. Plo supra. n. 7.

2. Amp. vt clausula excerta scientia constito de errore nihil operetur Aret. cons. 14. n. 8. vers. secundo quia Becci. cons. 90. n. 19. 20 Meno cons 61. n. 52. de communi Felici. supra nu. 15 & seq. Marcabr. cons. 1. n. 31.

3. Amp. etiam si sese non molestare, nec contrauenire promisissent Cast. in l. fin. §. idem quæsiit. de condict. indeb. Dec. cons 475. n. 30. Rui. cons. 134. n 7 lib. 1. Soc. Iun cons. 50. n. 20. lib. 4. Crau. cons. 221 n. 8. Becci. cons. 90. n. 9. Rot Bono. supra nu. 7. Rota, in d. Lucana diuisionis 15. Decembris 1636. coram Panzirolo. vbi idem si non contrauenire promiserit.

4. Amp. ex lesione vltra dimidiam rescindi glo. in l. 3. verbo, vel perperam C. cum. vtri. iud Doc. in l. 2. C. de resc. vend. Simon. de Præt. cons 137. n. 12. Gab. de emp. & vend concl. 1. n. 15. & iuramentũ non obesse si enormissima læsio concurrat. nu. 86. de magis commun Rol. cons. 60. n 66 & seq. lib. 4. Eug. cons 12. n. 62 & 72. & Felic. supra n. 43. Plo. supra n 4. etiam si forte facta esset vt ibi & a maioribus facta dolo & fraude cessantibus non rescindi ob læsionem nisi vltra dimidiam de magis communi Pinel. in d. l. 2. par. 2. cap. 1. & Facchi. contr. iur. lib 8. cap. 36. & Senat. Dolan. dec. 127. licet minorem restitui probet si etiam modicè læsus sit non etiam si leuissimè. Sed ex enormissima rescindi iuratam de magis communi Pancirol. cons. 50. n. 21. Rim. Iun. cons. 316 petita prius absolutione. n 4. Peregr. cons. 19. n 40 lib. 1 Soc. Iun. cons. 48. n. 22. lib. 1 Soarez. alleg. 22. n. 3. ex enormi iuratã non rescindi de communi Rim Iun. supra & non iuratæ suppleri quod deest Coz cons. 44. nu. 15. de communi Villalob. lit. D. n. 87. & Soarez lit. D. nu. 96. qui tamen suppleri negat & maiorem non rescindere diuisionem, nisi vltra dimidiam lesus sit dolo, vi, aut fraude cessante de magis cõmuni Facchi. contr. iur. lib. 8. cap. 36. Pinel in l. 2. par. 2. cap. 1. & Senat. Dolan. dec. 127. n. 13. minorem vero restitui intra quadriennium ex modica. maiorem si læsus sit in triente, & si vltra dimidium aget intra 30. annos ex l. 3. C. com. vtri. iud.

1. Lim. 4. amp. non procedere quando tempore diuisionis æqualitas adfuisset Bal in l. si familiæ in fi. C. famil. ercisc. Bero cons. 108 in fi. lib. 1. Becci. cõs. 24. n. 37. Soc. Iun. cons. 119. in fi. lib 3.

2. Lim quando sortis iudicio inter scientes inequalitatem diuisio facta esset Felic. supra n 40. sed Petr. de Vbal deduo fratri. part. 11. sub nu. 13. rescindi probat ob intolerabile damnum Pereg cons. 19. n. 40 lib. 1.

3. Lim. non sufficere quamlibet inæqualitatem & si à matre inter filios maximè hæredes facta sit, seruari debet Rot. dec. 138. par. 2. recentis vbi etiam effectuatam probari ex dispositione à filijs facta.

5. Amp vt etiam sine iuramento diuisio nulla sit solemnitatibus a statuto requisitis in cõtractibus minorum omissis, licet enim actus necessarius censeatur, attamen hoc vel illo modo diuidere non est necesse, & ideo intrat lesio & l. 2. C. de rescin. vend. & statutum quod in omni contractu procedit in quo minor ledi potest Rot Rom. dec 236. n. 3. par. 1. recentis & erronea si tamen probetur error. l. si post diuisionem C. de iur. & fact. igno. Surd. dec. 104. n. 19.

1 Sublim. quando error non probaretur præsertim ex clausula sponte &c. Rim. Iun. cons. 316. n. 8. Cabal. cons. 38 par. 2.

2. Sublim si a iudice vel arbitro cum causæ cognitione facta esset Meno cons. 115. n 21. 124. n. 119. vbi idem in facta sine iudice. 320. n. 26. Bero. cons. 2. n. 34. lib. 2.

3. Sublim. si ante aditam hæreditatem facta sit Meno. cons. 115. n. 26. 124. n. 122.

322 Lim. vt licet diuidentes cum iuramento affirmassent in hæreditate tot debita vel bona remansisse, non tamen impediantur quominus probare possint alia remansisse Rot. dec. 604 nu. 3. part. 1. recentis. nisi taxatiuam addiderint. & dec. 322. par. 2. ex l. si non fuerint pro soc. & l. quæ pater. 1. famil. ercisc. non diuisa in diuisione hæreditatis communia remanere hæredum cuilibet pro rata hæreditatis.

323. Lim. nam si locator non alienare promiserit, & in casu alienationis damna & interesse promiserit, alias pœnam contentam & omnia & singula

obier-

obseruare cum iuramento sub pœna, quæ committi debeat rato manente pacto; secuta alienatione locator soluendo damna & interesse, vel pœnam conuentam liberatur, nec ad rem & patientiam præstandam præcise tenebitur Bero.cons.127.lib.1.nisi pactum non alienandi cum speciali hipotheca iunctum sit iuramentum non obligare præcise locatorem stari locationi Gratia.dec.99. sed dec. 119.in fi.add.pro vsu suo ob iuramentum contrauenire non posse.

324.Lim.nam si mulier hipotecæ sibi in bonis viri competenti cum iuramento renunciauerit, si propterea indotata remaneat, contractus iuramento non firmabitur Papien. in forma. lib.hipothe.glo. exceptionem n.29.Paris.cons.75.n. 13.& seq. lib. 3.idem fortius in hærede mulieris procedere subdens Carpa.super statut. Mediol. lib.2.c.500. n. 8. Rota.Rom.6. Iulij 1593. coram Arrigonio Vrsil. ad Affl. dec.311.n.4. Mars.cons. 125.n.36. Thes. dec.223.vbi quando saltem medietas dotis mulieri non remaneret n.13.vide supra.lim.105.& 106. n.1944.& seq.2182.Abb.cons.8.n.6.lib.2.Bero. cons.48.n.13. lib. 1.Seraph. priuil.iur. 25.nu. 12. Borg.de vsufr. n.135.Marescot. resol. 5. num. 19. lib.2.

Contrarium ex quo iuramentum seruari potest sine interitu salutis æternæ Bar. in §. & multo. nu. 10. 11.auth vt immob. secundum ius cano. Doc. in c. peruenit de emp. & vend.in cap. cum contingat. de iur.iur. & in cap.si vero eod.Cast.cons. 8.n. 2. 3.lib.2. Affl.dec.311.n.4 Boer.dec.23.nu.9.Rui. cons.41.n.2.lib.5.de communi Coua. in 2.part.relect. §.1.n.10. de pact. in 6.& Rol.cons.70.nu. 20. lib.2 & Thes. supra n.12.de magis communi Burs. cons.56. n.15.& Alcia. cons.127. n.6. Alex. cons. 83.n.6.lib.6.Rim. Iun.Add.ad cõs. Rim.Sen.420. Franc. dec 84.Crau. cons.613. n. 32. Cepol. caut. 174. Alba.cons.4.n.30. Bero.cons.36.n.13. lib. 2. Bonenc.in auth sacramenta puberum n.121. C.si aduers.vend. Bertaz.cons. ciu.26.num.18. Pedroc. cons.35 n.79.Lup.in c.per vestras §.11: pag.231. n.2.de don.inter vir. & vxo.Rot. decis.112. par.4. diuers. Surd.cons.513. nu. 8. Gutier. de iur. confir. contrac. par. 1. cap.1.nu.19.46. nu. 13.vbi de renunciatione tacitæ hipothecæ dolo vel metu cessante, ac minis, & reuerentia & Molin. de contract.disp.438. n. 15. de communi Villalob. lit. I. num. 129.& Bello.lit.A.col.4. vers. alienationem Bal. Nouel. de dote part.7. priuil.11.n.14.Barbos. in l. 1.par.1. n. 63. sol. matrim. priuilegijs dotis renunciare posse probat, quia principaliter sunt inducta priuato fauore, secundariò publico fauore, quia lex bonum publicum respicere debet quod oritur etiam ex commodo ciuium, & hoc secundarium dicitur nu seq.

1. Lim. 2.opi. non procedere si mulier vi,dolo,metu, minis, vel nimia reuerentia ad iurandum inducta fuisset, tunc enim non obligatur defectu consensus Bal.in l.etiam in fi.C.ad Velleia.Cast.cons.8. n. 2. vers.cum enim lib.2. Abb.cons.8.n.5.lib.2. vbi duo remedia tradit n.7.Paris.cons.75.n.19. lib. 3. vide supr.n.1971.

1.Sublim.non procedere nisi verbera & minæ præcecessérint, aut renunciatio facta sit, aut præstitus consensus instante persona austera,vel solita verberare, ex sola enim illius præsentia cui reuerentia debetur hoc non infertur Alex.cons.83.nu.7. lib. 6. Ias.cons.3.n.6.lib. 1. Crau. cons. 49. vbi etiam de probatione huius metus vide supra.n.820.

2. Lim.non procedere quando ex parte iurantis aliqua turpitudo subesset tunc enim iuramentum nõ haberet iudicium, iustitiam, & veritatem requisitos comites,nec ideo obligaret Abb.supra. nu.5. 6.

3.Lim. non procedere quando mulier prius iurasset non alienare, tunc enim secundum iuramentum nõ teneret glo fi.in c.licet.de iur.iur.in 6. Bal. in c. veniens.n.4 de iur. iur. Papien. in forma. rest. in int. glo.tunc iurauit n.14 vbi Masuer. in add. intelligit data scientia Cotta.in verbo iuramenti religio ad fi. post Bar in d. §.& multo. n. 12. Vital. de claus. pag.741.n.12.Fall.3. loquens in alienatione fundi dotalis Seraph. priuil iuram 95.n.7. Thes. dec. 223 n 19 vide supra n. 1962. Cepol. caut. 17.. de cõi.Couar.2.par relect.§.2.n.2.de pact.in 6.de magis cõi.Gutier d.c.1.n.79 Scrap.priuil iur.95.n.7.

4. Lim. non censeri renunciasse nisi quoad rem de qua actum fuit cum renunciatio stricti iuris sit, & ad contractum & personam restringitur pro qua facta fuit Bal.sing.27.Roma.cons. 132. n. 3. per l. iubemus.C.ad Velleia.& l si domus.de seru. verb. præd. Dec.cons.379.n.6.551. nu. 9. Cassan. cons. 69.n.11.Paris.cons.49.n.41.lib 3. Papien. d. glo. exceptionem.n.29.Tiraq.de retr.lig §.1. glo. 9. n. 163.Mandos.ad Rom.sup. Seraph. sup. nu. 7. Burs. cõs.32.n.40.post Bal.in d.l.iubemus in princ.Fräc. dec.477.n.2.10.Soc.cons 270 col. 1.vers.& primo lib.2.Rui.cons.210.n.3.4.lib.1. Ang. in d.l. iubemus n.3.Cast.n. 1.& alij Vital. de claus. pag. 733. n.4. & 6.Neguz.de pigno.3.membr.6 part. n. 14. ad fi. Rota.dec.472.n.2.& 3.par.1.diuers.21. par. 2.recentis & ad alia regredi potest de cõi. Bero. cons.33.n.38 lib.1.Franch.dec 477. Barbos. in l. 1. par.5.n.69.sol.matr. Meno.cons 319.n.18.Gratia.discep.292.n.10. Ond.cõs.48. lib.1 de cõi.Odd. de fideicom. Q.2.n.1.& in dubio contra eam iudicari.n.10.& rebus sic stantibus intelligi etiam iuratam num.14. & seq. & ad præsens restringitur etiam iurata de communi n.18. & seq nisi nullum ius de præsenti competeret nu. 28. & de communi Cras. in § fideicommissum Q. 63. n. 5. & Corb. de caus. priu. ob renunc. n.25. Fusar.de subst.Q.593. n.109.vel nisi repugnantia orietur. Ond. cons. 33. n.57.lib.1.Odd.supra.n.26 vel nisi verba futurum etiam continerent Boer.dec.147.n.13 Meno. lib. 3.præs.115.n 41.Marsil.dec 65. n.9.Rol.cons.34. n.92.lib.4.Odd.d. Q. 2.n. 23. & quod comprehensus in emphiteosi excludat incapacem patri, cuius in partem obuenerat Mona.dec.Flo 63.nu. 9. Meno.cons.974.n.6.distinguit Mant.de contr lib. 72. tit.18.n.36.& si vni venerit in diuisione,non censetur ei iuri emphiteotico renunciatum,vt in illius linea sẽper remaneat etiã masculis restantibus nisi alienandi potestas data sit à sciente feudum & emphiteosim Rot.decis.176.num.18.19 nouis. diuerso.

1. Amp. etiam si renunciatio generalissima sit ad

huc enim dotis fauore restringetur ad rem, contractum, & personas, quorum fauore emanauit Rui. cons. 210. n. 4. vers. cum ergo lib. 1.

Contrarium tenet Rui. cons. 41. n. 5. vers. & insuper. lib. 5.

2. Amp. vt si dos à patre soluta sit, ei tale pactum mulieris minime præiudicet l. 2. §. quod si in patris. vbi Bar. n. 1. Bal. n. 2. Cast. in princ. Ang. in prin. Rom. n. 61. Alex. n. 2. Ias. n. 7. Parpal. n. 50. & cæteri omnes sol. matr. Alex. in l. si socer. §. Lucius n. 3. in fi. sol. matr.

1. Sublim. quoad tertium causam habentem ab emptore à marito, eoue in cuius fauorem mulier renunciauit Cast. in d. l. iubemus. n. 1. Rui. cons. 210. n. 4. lib. 1. Franch. dec. 477. n. 4.

2. Sublim. quando mulier pro alio debito quam pro dotæ hipothecę renunciaret Rui. supra Franch. supra n. 6. & 16.

3. Sublim. quando præcium rei alienatæ cuius hipothecæ renunciauit mulier, ad eam peruenit in casu quo constante matrimonio dotis restitutio fieri potest, tunc renuncianti quoad omnes præiudicatur Cast. in d. l. iubemus n. 5. vers. sol. & tene mēti Vital supra n. 7. fol. 735. intelligens quando viri liberatio sequitur matrimonio constante.

4. Sublim. in antiphato, quia in eo de lucro mulier agit l. assiduis. C. qui pot. in pig. habeam Franch. d. dec. 477. n. 7.

5. Sublim. nam in huiusmodi renunciatione hipothecæ quoad quædam & vbi mulier non maneat indotata, nil aliud is, cuius fauore renunciauit mulier consequetur quam simplicem renūciationem, ex qua a bonis cui mulier renunciauit illum excludet, quo vero ad alios creditores qui post mulierē contraxerunt, & ante istum fauore cuius renunciatio facta fuit, hunc illi creditores excludēt glo. in l. Claudius. verba. doceret. vbi Doc. qui pot. in pig. habe. Franch. dec. 477. n. 15.

5. Lim. quando ex hac renunciatione donatio induceretur, tunc enim cum lex resistat iuramento nō firmabitur Papien. d. n. 29. Vital. supra. pag. 734. n. 4. in fi.

Contrarium tenet Affl. dec. 311. n. 3. & seq. Alcia. cōs. 127. n. 5.

6. Lim. non procedere in hæredibus mulieris quibus defunctæ iuramentum non oberit Cepol. caut. 138. Villalo. cōi. opi. lit. I n. 129.

7. Lim. quando ab alio bona possiderentur cuius fauore mulier non renunciasset Bal. in l. iubemus. n. 7. Cast. n. 1. Ang. n. 3. Albe. n. 3. C. ad Velleia. Vital. de claus. §. nunc videamus fol. 732. Neguz. de pig. par. 6 membr. 3. n. 13. Franc. dec. 477. n. 4.

8. Lim. nam si maritus soluendo non sit ad ius renūciatum regredi potest Affl. supra. n. 6. vbi etiam si rei venditæ præcium ad vxorem peruenisset nisi constāte matrimonio dos restitui potuisset. Franch. supra n. 11. nisi correos vel fideiussores dotis haberet n. 12. Rol. cons. 70. num. 20. (nisi iuramentū fuisset adhibitum lib. 2. & Affl. supra nu. 4. & Vital. supra. n. 4. Gutier. de iur. confir. contrac. par. 1. cap. 46. n. 13. vbi tamen intelligit metu inducta à viro minas exequi solito, & si foret enormiter læsa absolutionem petere posse Gratia. decisio. 165.) de communi Soarez. lit. M. n. 242. vbi tempore restitutionis inspecto Burs. cons. 32. n. 41.

1. Sublim. lim. 324. non procedere quando in loco extaret statutum quod mulier iuri hipotheceę quam in bonis viri habet renūciare possit, tunc enim etiā si alia bona maritus non habeat, renunciando sibi præiudicabit Castr. cons. 41. n. 1. in fi. lib. 1. Seraph. priuil. iuram. 95. in fi.

2. Sublim. nā si mulier promiserit vel se obligauerit cum decreto iudicis & ad hibitis statuti solemnitatibus contractum rescindere nequit, si super alijs bonis viri se cautam esse asseruerit, nisi concludenter probet alia viri bona non extare, idque inuentario bonorum viri defuncti non probatur cum vivens alia habere potuisset & alienasse, & excussio requiritur etiam fideiussorum Rot. dec. 546. par. 2. recentis.

3. Sublim. vt si vxori vsusfructus legatus sit à marito suorum bonorum cum onere quod repetere dotes nequeat, sed quāstata hæreditas censeatur, si legatū acceptet dotes remisisse censeatur Dec. cons. 259. num. 13. Borg. de vsufr. num. 135.

325. Lim. filium a patre habere præsumi quicquid habet, & quidē iure hęreditario, nisi alius titulus doceatur nec eius iuramento aliter credi Men. lib. 6. præs. 61. num. 10. Rot. dec. 545. coram Caualer. & 587. nu. 4. par. 1. recentis. nisi seorsum habitet, vel inuentarium fecerit Emil. cons. 34. n. 6. Mago. dec. Luc. 6. n. 46. Gargiare. patro. 8. nu. 3. 29. nu. 9. lib. 2. Silu. cons. 86. n. 8 Bertaz. cons. ciu. 119. num. 11. 16. Pereg. cons. 19. nu 3. lib. 4. vbi quando possideat ab ascendente possessa nisi nouum titulum ostendat. Becci cons. 113. Surd. dec. 339. qui secus tenet nisi de patris possessione per adminicula constaret, vel quod bona à patre prouenerint post Pereg. de fideicom. art. 44. n 21. Rot. dec. 538. coram Caualer. vbi idem de patre respectu iuri. 672. par. 1. recentis Peregr. dec. 2. Rot. dec. 47. n 7. nouiss. diuersio. 87. n. 13. 14. vbi etiā paulo post mortem patris acquisita ex pecunia hęreditaria præsumi nisi industriosus foret & dec. 258. par. 5. diuers.

326. Lim. non stari iuramento se notarium asserentis, licet credatur instrumentum a se scriptum vel publicatū si negetur. Alcia. regul. 3. præs. 13. n. 10.

327. Lim. non operari iuramentum in approbatione testamenti fideicommissum continentis & alienationis prohibitionem etiam pro dotibus constituēdis à filia interpositum quominus alijs bonis liberis non extātibus dotes ex fideicommisso deduci possint glo. in §. quamobrem. vers. si non. auth. de rest. & ea quæ parit. Cast. cons. 80. libr. 1. Guid. Pap. decis. 96. de eo enim descendentium dotes deduci possunt, non obstante testatoris expressa prohibitione ex causa dotis, quia non pendet a potestate testatoris sed legis Ias. in auth. res quæ in 13. limit. e. com. de ligat. Viui. decis. 18. de magis commun. Torniellus consil. 75. & Saul. de alie. reb. fideicomm. par. 2. num. 264. etiam in restitutione num. 250. & 257. & in cons. & Rota Bonon. dec 47. in nouiss. Boer. dec. 129. num. 5. Crass. in §. fideicommissum Q. 57. num. 3. Rota. dec. 641. coram Buratto. Facchin. contr. iur. lib. 4. cap. 48. & de restitutione dotis Surd. decis. 62. Fusar. Q. 531. nu. 71. Pereg. dec. 62.

82. etiam quoad nascituros & si totum fideicõmissum euacuetur. Rota, decis. 294. part. 1. recentis ex Castr. cons. 80. lib. 1. de magis communi Bero. Q. 110. n. 5. Marza. de fideicom. Q. 48. vers. contrariũ tamen & hanc vti magis communem tenet Meno. lib. 4. præs. 189. n. 116. & constituendas & restituendas deduci Rot. dec. 609. n. 2. non loquens facta prohibitione par. 2. recentis. & in restitutione non facta expræssa dotis prohibitione veriorem & communiorem probat Coua. infra citandus vers. quarto; & in filia si alia bona non extent de communiori Bero. Q. 110. n. 5. & Cras. in §. fideicõmissum Q. 57. n. 3. & Marza. de fideic. Q. 48. de magis communi Fusar. Q. 531. n. 71. in constitutione dotium filiarum secus probans in generali alienationis prohibitione. nu. 34. probat autem num. 63. & seq. iudicando fuisse vtramque opinionem obseruatam & de veriori tam in constituenda quam in restituenda & communiori Assis. dec. Luc. 28. n. 78. & seq. & Fusar. supra Q. 532. n. 21. 22. etiam dote post fideicommissum recepta Assis. supr. nu. 93. de communi Peregr. art. 42. n. 81. & seq qui idem ait in dote confessata si lapsa sint tempera opponendi exceptionem dotis non numeratæ & itacum Excellentissimis Dominis Io. Baptista Guidiccioni & Francisco Palma iudicaui in causa D. Sinibaldi cum DD. Iulia & Pamphilia Perugini 28. Decembris, 1634. ex actis egr. D. Laurentij Pieri Med. dec. 5. exam. 3. n. 105. & seq. vbi de communiori Saul. de alien. reb. fideic. part. 2. nu. 64. & seq. vbi pro constitutione dotis & donationis propter nuptias & dotis restitutione etiam post obitum fideicommittentis & quoad omnes descendentes etiam fœminas etiam natas mortuo testatore post Coua. var. lib. 3. cap. 6. & quoad omnes qui dotare tenentur, & etiam nuptas sine dote & moniales & etiam si pia causa substituta sit & filia spuria sit, vsque ad nu. 122. & omnia in dotem dare posse etiam si sit sterilis nu. seq. & pactum non alienandi non obesse nu. 265. nec fauorem piæ causæ n. 266. in restituẽda consumpta dote controuersum probat ex Alcia. cons. 555. Natta. cons. 62. Rol. cons. 85. in fi. lib. 1. Paris. cons. 45. lib. 2.

Contrarium nempe non posse de fideicommisso deduci dotes si testator expræssè hoc prohibuerit quia à voluntate testãtis pendet Rom. in l. filiusfamilias. §. Diui. n. 120. de verb. oblig. Alex. cons. 56. n. 3. lib. 1. Cur. Iun. in auth. res quæ. num. 36. C. com. de leg. Lup. in rubr. de donat. inter uir. & vxo. §. 16. n. 11. Soarez. in l. quoniam in prioribus lim. 2. ad l. Reg. col. 16. vers. vtrum autem. C. de inoff. testa. Viui. comm. opi. verbo. mater ex cõi & Cras. de off. hæred. lib. 2. Q. 33. n. 6. & §. fideicommissum Q. 57. de magis cõmuni Turret. cons. 81. n. 29. lib. 1. Meno. cons. 737. n. 29. 318. n. 35. 36. post Coua. var. lib. 3. c. 6. n. 10. vers. 3. vt & ratio est quia alienationis pro dote permissio, ex d. auth. res. quæ ex præsumpta testatoris voluntate procedit, & singulare ius est, quocirca vbi de contraria testatoris voluntate constat, cessat ea præsumptio Alex. & Coua. supra & est magis communis ratio vt per Molina. de primog. lib. 4. cap. 6. nu. 11. præsertim legitima filio relicta n. 12. vbi ratio Rol. cõs. 27. n. 5. lib. 4. de communi Burs. cons. 180. nu. 22. vbi tam de constituenda quam de restituenda dote de communi Pereg. de fideico. art. 42. n. 6. licet in generali alienationis prohibitione primam opi. magis cõmunem dicat de magis cõi. Meno. lib. 4. præs. 189. n. 96. & 116. & seq. præsertim si verba alienationis prohibitiua vniuersalia forent. & facta prohibitione ex causa dotis in contractu Viui. sup. Seraph. dec. 447. n. 1. siue per contractum siue per vltimam voluntatem sit prohibita ex causa dotis alienatio plures alios pro hac parte refert. Fusar. sup. nu. 67. Alcia. cons. 555. vbi de recepta à filio post fideicommissũ Soc. Iun. cons. 119. n. 7. lib. 2. Surd. de ali. tit. 8. priuil. 19. ex causa necessaria & pro alimẽtis liberorũ & nurus nisi filius legitimam consumpsisset & pro spurijs alendis etiam alienari posse nisi testator vetasset pro alimentis alienari.

Distingue vt secunda procedat in personis quibus pater non tenetur dotes constituere, prima autem vbi constituere tenetur Meno d. n. 116. & seq. vbi etiã subdit 1. opi. procedere si pater filiam instituisset, legitima ei relicta pro dote sufficiente & ab ea fideicommissum reliquit; primam vero si filius cui pater legitimam reliquit, eam cum Trebellianica consumpsit; hoc enim nepti ex filio non debet obesse si aliunde dotari nequeat & idem si omnia bona fideicommisso subiecerit prohibendo alienationẽ ex causa dotis, his enim casibus pater cõpelli posset dotẽ dare & tradit etiã an emphiteotica feudalia & maioratus bona seu primogenij possent pro dote alienari. & Q. 190 agit de alienatione pro dotis restitutione. & Cras. d. Q. 57. ex causa alimentorum alienari posse ex cõiori non autem ex causa studiorũ. & Pereg. d. art. 42. n. 86. & seq. vbi etiam alienari posse pro filij redemptione a latronib⁹ nõ pro liberatione a carcere ex causa æris alieni, vel pro maleficio nisi de vitæ periculo ageretur & Ias. in d. auth. res quæ. n. 20. & Pinel. in auth. nisi tricẽnale n. 36. ad fi. C. de bon. mat. & Soarez cõi. opi. lit. R. n. 82. ex cõi negant alienari posse pro se liberãdo à pena maleficij & circa dotẽ nurus patrem non posse cogi ad se obligandum probat Meno cõs. 33. n. 23. & seq. & n. 43. priuilegiũ d. auth. ad hæredes transire probat & Pereg. d. art. 42. n. 94. condito libera nõ extare, posse sine decreto fideicõmisso subiecta in casib⁹ permissis alienari quatenus autẽ limitationẽ tenentes se fundãt in donatione propter nuptias quam pater pro nuru filij vxore facere tenetur, & hipothecam bonorum pro dotis restitutione, intelligo vbi d. donatio in vsu est & respectu quantitatis legitimæ tãtum ac Trebellianicæ, alia enim bona sunt libera patris & de eis ad libitum disponere potest, nec ideo se obligare vltra legitimam & Trebellianicam tenetur Cur. Iun. in auth. res quæ n. 36. C. cum de lega. Meno. d. præs. 189. n. 103. & præs. 190. vbi etiam de restitutione quam in publico fauore fundatam probat & affirmatiuam pro restitutione amp. & lim. multis modis & Fusar. Q. 530. & seq. & Saul. de alien. reb. fideic. subiect. par. 2. per tot. Pereg. dec. 96. vbi pro dote alienata fideicommissarium non reuocare oblato prætio, sed filia sine filijs nupta dotem ad fideicõmissum reuerti & idem probat in restituta quod in

dote data licet si assecurata esset ob viri inopiã fideicõmissarius præcium offerre posset;idem etiam quod in dote in contradote ait & maritum lucrari dotem istam etiam pia causa etiam à patre dotante substituta Rot. dec. 128. nouis. diuerso. ex conuentionali detrahi probat. 134. pro restitutione dotis & ære alieno testatoris alienari posse fideicommisso subiecta.n 5.164. si aliunde sit congrue dotata,non posse deduci ex fideicomm.... Hipol. Maia.consult.27.par.1. ex causa dotis posse & non posse vetari alienationem & sic necessariam probat, idem probans in confessata si verisimilitudo concurrat promissionis partis solutæ, ex communi sed in subsidium tantum Rol. conf. 85. lib. 1. latè. Meno.lib.4.præf.189.190. Ratio autem publicæ vtilitatis ab iisdem considerata non refragatur negatiuæ opinioni, nam communiter omnes tradunt dotes earum, ac fundi etiam dotalis alienationes principaliter priuato fauore vetitas, publico autem secundario Imo.in cap cum contingat n.36. de communi Coua. in 2. part releƈt. §. 2. n. 5.pag. mihi.386. quo casu non potest suum cuipiã à Principe sine cgrua recompensatione auferri licet enim ex iusta causa suum alteri Princeps auferre possit l. Lucius.de euict.glo.& Ias. in l.si.n.2. C. si contra ius vel vtil. pub. Pinel. in prima part. rub. C. de rescin. vend. cap. 2. de communi Natt. conf.11.n.4.Gail obs. 56. 57. lib. 2. vbi de remissione damnorum belli causa illatorum Crau. conf. 264 n.10. vbi pro bono pacis & Capic.dec.69. & Meno.conf.701.n.87.hoc tamen non procedit in casibus infrascriptis post primam seq. sublim.positis & est contra expressa verba d.auth. res quæ. & auth.de restit. & ea quæ parit §. quamobrem vbi glo. in vers. si non sufficient. Saul.supra.n.

1.Sublim. primam non procedere nisi in subsidium nec in transuersalibus Affis.d.dec.28. nu. 89. Cast. conf.80.lib.1.Franc.dec.519.n.2.Soc.conf. 75. n. 4.lib.1.Surd. dec.62.n.4. Borg.dec.81.n.108. par. 3.Petr.Q.8. n.459.Pereg.art.42.n.66.& dec. 125. Meno. conf.318. in fi.& lib.4 præf. 190. nu. 45. Fusar. Q 532.n.33. de communi Odd. de prohib. alien. Q.45.n.45.Crass.d.Q.57.nu 3. 5. Marz. d. Q. 48.n.74 nec si in contraƈtu faƈta sit prohibitio Seraph.dec 447. Fusar. d. Q.531.n.8.Q.3.& seq. vbi intelligit & limitat ex Pereg. art. 42. nu. 60. & seq. Boer dec. 129.n.6. & seq. Med.dec. 5. exa. 3. n. 94. 105. & seq. secus dicens in filia extranei quam testans dotare non tenebatur, & distinguit inter necessitatem à testante venientem vt non obsit specialis prohibitio, secus si ab hærede. quæ tamen distinƈtio respeƈtu hæredis non est admittenda per d. §. quamobrẽ. & Cast.& alios in lim. citatos Saul. supra nu. 262. nec in filia hæretica. Surd. de ali. tit. 7. Q.2.n.10.Gall. de exc. suc.tit. 4. exc. 7. n.58. & seq. par. 2. ex communiori dotari debere ex fideicõmisso si filia aliunde non habeat, secus in extranea, vel libera non extent, vel in contraƈtu fideicommissum sit faƈtum, & procedere etiam in conceptis post mortem non post purificatam conditionem & exc. 10. n. 48. non deduci si vxor sciuit extare fideicommissum, vel dos esset confessata, uel a transuersali institutum esset Gall. de excep. suc. tit. 2. exc. 4.n.70.par. 3.vbi amp. & lim d. auth. resque, & Fusar. Q. 731. Pereg. dec. 125.Rot.dec. 143.coram Coccino.

1.In Principe superiorẽ recognoscente Feli.in c.quæ in Ecclesiarũ n.32.de cõst. Dec.n.24.vers.4. Rauẽ. sing.841.Thob.cons.55.n.11.Eug.conf. 50. n. 24.

2.Quando publica vtilitas secundario nõ principaliter versatur Ias.conf.233.in fine lib.2.Crau. conf. 412.n.13.Meno.conf.156.n.48.Rim.Iun.conf.18. n.118.199.n. 146.& seq.Thob.cõs.55.n.13.& seq. vbi etiã citari debere interesse habentẽ nec in dubio præsumi velle ius suũ cuiquã auferre.de cõi.Bero.conf.76.n.31.lib1. & n. seq. vbi de Imperatore vniuersale & particulare dominium in castro habente illud ob pacis bonum auferẽte de magis cõi. Viui. cõi. opi. verbo Princeps de plenitudine. & quod causa publicam vtilitatem principaliter respicere debeat si dominiũ esset iure gentiũ acquisitum; licet si iure ciuili, sat esset priuatam vtilitatem concernere Becci.conf.3.n.50. & seq. Peregr. de iur.fisc.lib.5.tit.2.n.49.Crau. conf.5. n. 4. Surd. conf.203.n.22. Imo. sufficere rationem naturalem Principem ad sic agendũ mouentẽ Bossi.de Princ. n.188.Pereg.sup.lib.1.tit.3.n.69. & secundariam non sufficere Torniol.conf.105.n.42.

Intellige si auferatur ius quæsitũ de iure gentiũ,secus si ciuili, hoc enim casu vel causa opus non est Natt. conf.471.n.4.Meno.cõs. 104.n.46.vel priuata sufficit Bello.conf.2.n.10.Becci.conf.3.n. 54. Medic. dec.41.n.21.loquẽs de restitutione banniti. & dec. 42. vbi bannitum esse incapacem successionis ex testamento faƈto secundum statuta loci & ab intestato, licet toleretur sine requi sitis vel simpliciter restituatur si impunè possit offẽdi licet succedat in bonis extra territorium sitis ex Decia.conf.86. nu. 31.& seq.lib.4. Burs.conf. 54. Fari. Q. 102. n. 96. Surd.conf.270.n.18.& seq.& Principem posse mãdare vt res iudicata reuideatur etiam sine eius derogatione Meno.de arb.cas.52. n. 4. & 54. Crau. conf.408 n 25.Burs.conf.305.n.8.Milan.dec. 2.n. 40.lib.1.Gall.de excep.succes.3.n. 103. & seq. non posse ius suum tertio auferre ex communiori si radicatum sit sine causa, secus si spe tantum competeret. Rot.dec.368. n. 16.par. 1.diuers.posse tamen Papam priuare beneficiatum ex certa scientia non citata parte Put.dec.116.lib.3.Gall.supra n. 146. & tit.4.excep.1.n.30.& seq.vbi si bannitus offendi non possit non priuari successione etiam delata à statuto; si possit offendi priuari a statuto non à iure cõi.delata etiam in territorio statuti nisi à Papa vel Imperatore banniti sint,quia iura cõia pendũt si vberrimen lesæ maiestatis Diuinæ vel humanæ cõdemnati sint,condẽnatus tamen ad mortem generis à iure vetiti licet eã mereatur nõ perdit successionem, nec si sententia notorie sit iniusta, vel quę cõfirmatione egeret ea nõ faƈta,nec si decedẽs appellauerit,nec si contumax ex statuto pro cõfesso habeatur per tot & tit. 3.exc.x.vbi etiã de. cõdemnato ob sodomiã, ad perpetuo remigandũ clericis exceptis,vel ad mortem naturalẽ vt non succedat, & in terris Ecclesię omnes banniti.succedit tamen substitutus si in gratiam redierit vel institutus cum capere poterit & interim administrationem

petet

petet, & vbi condemnatus ad mortem vel deportatus succedere nequeunt admitti ab intestato venientes ex cõiori post Cla. §. testamentum, Q.22.

3. Recompensatione congrua non data, quam Princeps alteri suum auferens dare tenetur. de communi Bero.in d.cap.quæ in Ecclesiarum n.166.& cõs. 177.nu. 63. lib. 2. vbi cõem de Episcopo non priuando Episcopatu Ias.supr.Burs.cons.200.nu.15.de cõi.Vasq.cootr.ill.lib.1.c.5.n.16.& Eug.cons.50. n.29.Marta.dec.1.n.16.& decis. 166. Pisa.& de aqua nata in sũdo priuati.174.Pereg.de iur.fisc. li. 1.c.2.n.67.Zuccard.cons.71.n.75.de cõi Rot. Auenio.dec.127.Meno.cons.156.n.49.Rol.cons.69. n.15.lib.2.idẽ n.seq. in causis feudalibus dicens, nisi ex causa legis generalis auferretur nu.44. & cons.71.lib.3.Natta.cons.11.n.5.intelligens si suo priuato non ab auferente concessum tollatur. 122. n.16.160.n.40.& seq. vbi si iure gentium, vel naturali competeret, secus si ciuili puta sententia, vel præscriptione 435.n.31.& latè.554.quod congrua compensatio de publico danda sit ab his qui commodum sentiunt pro rata loquens etiam de oppido alieni belli tempore munito Crau. cons. 276. n. 7.412.num. 12. 707.nu.12. 933 nu.7. Ceph.cons. 342. nu. 102.de communi Burla. cons. 54. nu 22. qui tamen nu. 27. ex magis communi inquit, sine causa ius suum tertio auferri non posse Meno.cons. 103. nu.29.250.n.98.264.n.35.721.nu.27.1156. n.40.Rim.Iun.cons.45.nu.88.199.n.169.ex communi. 601.ad fi. secus probans in præiudicio modico vel in consequentiá Rom. sing. 718. vbi quãdo aliena domus ob vtilitatem publicam destruetur. Rauen. sing. 841. Franc. Marc. decis. 336. par. 1. Meno.cons. 1206.nu.26.1283.n. 10. Moli. de primog. lib. 2. cap. 7.nu.28.ex communi. lib. 3. cap.2.nu.14. lib.4.cap. 3.n. 6. nisi pro maioratus, vel fideicommissi necessitate, vel vtilitate alienaretur, quia tunc non daretur cambium Rodolphin. de suprema seu absol.Princip.pot.cap.6.n.160. & seq.Surd. cons. 203.n. 17.Bero.cons.146.n.44. lib. 3. Ond. cons.86.n.6.lib.1. de communi Peregr. de fideico, art.52. num.128.& de iur. fisc.lib.5. tit. 2.num.49.Cabedo.dec. Lusit.18. num. 13. par. 2. Rodolphi. supra n. 162.& 164. vbi etiam quando Princeps facit fossata, vel viam per agrum alienum ex Ias. in l. Barbarius.nu. 38. de Offi. præto. & Feli.in d.cap.quæ in Ecclesiarum n. 28. Intrigl. de Feud.cent.2.art.1.nu.376.Bero.cons.76.nu. 77. lib.1.60.num.26.lib.3. Peregr. cons. 16.n.1.lib.1. Gutier. in l. nemo potest.n.73. de leg. primo etiam si causa ablationis iustissima foret ex communi nu. 74.Scarez. alleg. 10. non dari autem si iusta causa per viã legis reuocetur.Rot.dec.457.n. 15. par. 1. diuerso. vel si potestatis plenitudine vteretur Gail.d.obs.56.lib. 2. vbi etiam quando id præsumatur Surd.cons.210.n.64.& Crau.cons.135.n.41. & seq. vbi etiam quando causa præsumatur & assertioni Principis standum sit Meno. cons. 701. nu. 88.Moli.de primog.lib.3.cap.2.nu. 14. Alex. cons. 190.n.17.lib.2. Dec.in d.cap.quæ in Ecclesiarum. n.93 Goz.cons.5.n.21.Bossi.de Princ.nu. 201. Pereg.d.tit.2.n.52.intellige de lege generali non particulari Surd.cons.313.n.100.Meno.cons. 103. n. 28.& si auferat per viam legis & de potestatis plenitudine teneri dare recompensam Marta.dec.Pis. 37.n.82.Surd.de alim tit.8.priu.77.n.13. exceptis casibus per Meno.cõs.701.n.87 Mona.dec.Bono. 38. n. 17.nec reuocat priuilegium onerosum nec remuneratorium Gorz.reg.8.canc.glo. 28. n. 22.

4. Causæ cognitionæ non adhibita, hęc enim requiritur vbi alteri ius à Principe aufertur Meno. cons. 1.n.396.Surd.supra n.27.Rodolphi.sup. n. 161. & Gall.de excep.succes.3.n.166.

5. Quando causa ablationis dominij cessaret, res sua priori domino restitui deberet Rui.cons.3.nu. 13. lib.1.37.n.7. lib. 4. Mars. de banni. verf. cessante bãno n.35.Gab.de iur.quæsi.nõ tol. concl. 4. Affl. dec.361.n.29.30.Gutier.in l.nemo potest. n.72.de leg.1.Rodolti.supra.n.163.dixi.latius in effect. pactorum.cap.1.

Cessante autem prohibitione deducẽdi dotes ex fideicommisso, si filia non deduxerit possunt deducere eius hæredes Bal.in d.auth.res quæ.n.11.Cast.n.8. Ias.n.32.amp.8 & in restituenda etiam Cast. cons. 15.in fi.lib 1.Crot.in d.§.diui.n 171.Rol.cons. 85. n.33.lib.1.Crau.cons.291.in fi.Meno. cons. 33. n. 44.Fusar Q 532.n.18.de magis cõi.Odd.de fideic. ex prohi.alie.Q 40.n.161.& seq. vbi distinguit. licet quoad cessionarium sequatur Meno.infra citãdum etiam extraneos Crot.supr. Meno.sup. Rol.sup. & vxore mortua Fusar. Q 532.n.18. & in cessionario Cast.cons.15.lib. 1.Saul.d.par.2.n. 133.

Contrarium tenet Cur. Iun.in d.auth.res quæ nu. 22. Padil.n.71.Petra de fideicom. Q.8.nu. 447. & seq. Meno.lib.4.pr.es.189.nu. 154. vbi etiam nec cedi posse nisi in vtilitatem mulieris vbi de non nupta Peregr.de fideic.art.42 n.41.& seq.vbi in filios per filiam transmitti sed in alios secus & re vera Bal. supra quem cœteri sequuntur loquitur de dote filię (non nurus) cui vti legitima debetur, ita enim loquitur d.auth.res quæ Cast.n.8.Cor.n.6.Ias. n. 32. amp.8.& Rui.cons. 159. nu. 7. lib. 2. & Pereg. & Odd. supra & intelligũt siue dos filiæ sit constituta siue non sed cõstitui debeat sed idem in dote nurus probãt citati in prima opinione Surd.d.q.2.n. 110.

328. Lim non admitti positiones à procuratore factas nisi habeat mandatum ad asserẽdum esse veras & quidem speciosissimum, & indiuiduũ ad ponendum materias in actis specificatas, & de earũ veritate iurandum, nec sufficit speciale mandatum sed specialissimum requiritur ad sic ponendum, nã ponens fatetur, sed intellige parte opponente; & idẽ dicitur de procuratore ad positionibus respondendum constituto c.præsentium.de testi.in 6.glo. in l.1.verbo.soluere in fi.C. de confes. Neuiz. cons. 7.n.12.13.Rot.dec 217.par.2.recentis.

329. Lim. iuramentũ non vestire nudã alienationis prohibitionẽ à testatore factã Ripa. in l.filiusfam. §.diui.n.21.deleg.1.Odd.de prohib.alie. Q. 2. nu. 165.& seq.

330. Lim. iuramentũ non supplere causæ, & necessitatis defectũ Doc. cõiter. in c. breui. de iur. iur. de cõi.Odd.de prohib.alien.Q 32.n.160.Fusar. [illegible] fideic.Q.535.n.27.vbi tamen ex Turret. cons. 48. n.22.lib.1.alienatione in contractu prohibita ex causa necessitatis etiam vetari.

331. Lim. vt mandatum transigendi non extendatur ad donandum iuramento non obstante quia consensus deficit Rot. dec. 367. par. 2. recentis. vbi etiã absolutione opus non esse.

332. Lim. non operare iuramentum vt legitimæ renunciatum censeatur ex generali cessione vel renũciatione de magis cõi Rot. dec. 420. n. 5. par. 2. recentis, vide tract. legitimæ. tit. 17. n. 55. quæ etiam ascendentium est tertia totius Viui. dec. 405. n. 19. 20. & cum Trebellianica deducunt n. 16. ex cõi & quamuis eam mater ex pupillari non deducat, secus est ex fideicommissari, quæ coniecturis deducitur & si directo validare non possit, & idem de alijs ascendentibus probat; sed matri ac filijs exclusis ab intestato non deberi ex communiori Dec. cons. 299. n. 5. Rol. e cons. 62. n. 52. lib. 3. Maiza. cons. 29. n. 9. 30. n. 24. Ceph. cons. 5. n. 26. & 42. Goz. cons. 43. n. 21. Soarez. comm. opi. lit. L. n. 89. Surd. cons. 45. Assis. dec. Perus. 21. n. 41. Seraph. dec. 963. Decia. cons. 103. n. 21. lib ... Pereg. dec. 82. vbi tamẽ limitat si a patre testamento cognita sit, sed non sat esse dotem relictam, & dubium esse an possit supplementum petere nisi verba sint ad literam intelligenda, sed si iure legati relictum sit ita iubente statuto nec legitimam nec trebelianicam petere posse, quia institutionis titulum exigit & dec. 91. n. 20. dotem maternam & filiæ secundum tempus mortis testatoris & duas quartas deduci posse per fideicõmissũ conditionale grauatum. dec. 99. n. 4. de toto patrimonio vt ęs alienum deduci legitimam & postea legata solui ex communi maxime & specie legata non deducitur si alia bona sufficiant n. 5. & n. 20. ex communi ait fideicommissarium vniuersalẽ sine inuentario teneri vltra vires hæreditatis legata præstare. dec. 110. & 113. exclusæ à successione non deberi ex communi nec huius præteritione testamentum rumpi licet alias præteritione etiam neptis ex filijs nullum sit, & quando ex clausula codicillari sustineatur Cras. §. testamentum Q. 50. & seq. Fusar. Q. 569. & 570. Pereg. d. dec. 113. in fi. vbi exclusas statuto testamento institutas & fideicommisso vniuersali grauatas legitimam non deducere & dec. 138. n. 29. Nec ascendentibus debetur iure naturæ Alex. cons 3. n. 8. lib. 2. Thob. cons. 18. n. 19. Goz. cons. 45. n. 25. Seraph. dec. 1365. n. 5. Marta. dec. 23. nu. 8. Data filijs a patre simpliciter imputantur in legitimam Surd. de alim. tit. 6. Q. 6. n. 25. & seq. vbi etiam de libris datis studenti & tit. 9. Q. 34. alimenta data filio in vita non imputãtur sed legata imputari nisi vtrumq; relictum sit, idest alimenta & legitima vel nisi testator iusserit non imputari, vel nisi legatum repudiasset. Data autem filio vt sacros ordines suscipiat non imputantur Ceual. Q. 682. Gall de excep. suc. tit. 4. exc. 4. n. 27. & exc. 22. n. 30. & seq. filium fideicommisso grauatũ siue pure, in diem, vel sub conditione duas quartas deducere legitimam scilicet ac Trebellianicã etiam si legitima semis sit ex cõmuniori per Marza. Q. 15. n. 211. Thes. dec. 252. & Trebelliacã vltra dictum semisse pro legitima esse vnicam cũ dimidia & ascendentes etiam has duas quartas deducere si sub conditione grauati sint Ang. in l. si à milite de test. a. mil. Coua. in. c. Rainutius. §. 11. n. 6. de testã de cõi. Coras. in l. filium quẽ n. 44. C. famil. ercisc. de ueriori. Bereng. in l in quartã. nu. 333. ad l. Falc. & Gall d exc. 22. n. 30. & seq. vbi etiam ex cõi probat ascendentibus legitimam deberi, si filij seu liberi sine descendentibus moriantur, quæ licet aucta sit non tamen excedit tertiam. Coua. lib. 4. decret. par. 2. c. 8. §. 4. num. 20. de cõiori Vasq. de suc. creat. §. 20. n. 28. & Gall. supra. n. 36. Extranei autẽ grauati solam Trebellianicam detrahũt etiam ex testamento militis ex cõi. n. 37. 38. & Mant. de vlt. vol. lib. 6. tit. 1. n. 36. 37. Ceual. Q. 27. n. 6. 7. & Gall. de exce. suc. tit. 4. exc. 28. nu. 1. & seq. extraneo grauato solam Trebellianicam deberi quæ est quarta hæreditatis ex cõi & naturaliter etiã per fiscum & in testamento militis ex communiori & Ceual. Q. 27. subdentes ex communi pari passu Trebellianicã & Falcidiã procedere etiam si materia exorbitãs, & odiosa foret secus in correctoria pœnali; descendentes autem grauati legitimam & Trebellianicã detrahunt prout & ascendentes etiam si legitima semis sit ex cõiori Ceual. Q. 74. Thes. dec. 252. Cras. §. Trebellianica Q. 4. & Gall. supra. n. 15. & seq. subdentes quod si sint sex filij; quisq; habebit vnicam pro legitima & sesqui vnicam pro Trebellianica; in sex tamen casibus nec legitima nec Trebellianica debetur. primo si statuto sublata sint Ceual. Q. 112. Gall. supra n. 22. de quo dixi in tract. legitimæ & n. 23. ex cõi iure naturę deberi ait pro vt Trebellianica, quæ an omisso inuẽtario amittatur est hinc inde cõiore, nõ amitti tenẽt Cras. in §. Trebellianica Q. 22. Ceual. Q. 26. quia materia est correctoria sed tenendo amitti procedere etiam facto inuentario nulliter Gall. sup. n. 27. secunda Trebellianica non deducitur si non hæredi sed eius successoribus onus restituendi iniunctũ sit n. 38. & Durant. tit. 5. caut. 34. tertio sicũ grauatus non deduxit eius, hęres non deducet Durant. de subst. c. 28. ex cõi & Gall. sup. n. 39. quar. si grauatus fuerit institutus gratia alterius fideicõmissarij n. 40. & Durant. tit. 7. caut. 4. quin. si grauatus coactè adierit. l. quia poterat. & l. nõ ꝙ §. qui cõpulsus ad Treb. Gall. sup. n. 41. sexta si grauat⁹ Trebellianicę renũciarit Gall. sup. n. 42. sept. si non vt hęres grauatus sit, sed vt alius cõmodũ sentiens l. mulier. §. vt Trebelliano. ad Trebel. Gall. sup. n. 44. de restituendis pię causæ non detrahitur immediate vel mediate pure, in diẽ aut post mortẽ hærede restituere grauato, secus si sub cõditione, si sine liberis decesserit ex cõiori; nec detrahi etiã grauatis pię causę restituere filijs primi grad⁹, vel creditore testatoris dato recõpensatiuè si hęreditas cum credito ęqualis sit n. seq. nec de fideicõmisso in contractu constituto de cõi. n. 50. nec de institutione in re certa, nec de fideicõmisso pure relicto n. 53. & 54. ex cõi. nec Falcidia cũ legitima deducitur in pure relictis licet sec⁹ sit in cõditionalib⁹ ex cõi. n. 56. & seq. & Surd. dec. 251. n. 4. nec Trebellianica detrahitur si prohibita sit etiã filijs primi gradus ex cõiori & iudicando seruata Gall. sup. nu. 61. & seq. (vide tamen meũ tract. de Trebellianica) & exc. 29. n. 75. statutũ ex causa in totũ legitimam tollere posse ex Cras. in §. legitima. Q. 92. & Ceual. Q. 112. & Trebellianicam filijs primi gradus non posse vetari Pereg. dec. 2. n. 12. & dec. 92. donationem

nem ob nuptias filio in legitimam imputari nō, tamen nepotibus donatā nec dotem nepti legatam. 104. nec donationem validam vt iuratā inter patrem & filium, & de facta a matre filio vt matrimonium contrahat n. 2. & seq. & dec. 240. nu. 8. à patruo, vel auo nepti datam in legitimā imputari & donatā filio ad sacros ordines conferri, & imputari ex veriori Garzia. de benef. part. 2. cap. 2. n. 159.

Legitimam etiam petere non institutus repudiato residuo hęreditatis, quia in totum debet adiri non pro parte repudiari l. 1. de acq. hęred. Ceual. Q. 711. Gall supra exc. 2. tit. 2 par. 3 n. 65. intelligentes nisi cohęres adesset. Pereg. dec. 70. n. 6.

Legitima pro augenda non computari filias statuto exclusas dote reseruata Pereg. dec. 2. n. 13 quæ dos non ascendit ad legitimam si a patre data sit nec tempus mortis patris inspici licet, secus sit si à coniunctis detur. dec. 3.

Statuto legitima filiabus tolli potest si dos reseruetur & victus, quia hoc casu iure ciuili debetur non naturali de communi Soc. Iun. consl. 62. n. 9. & seq. lib. 3. & Peregr. dec. 7. n. 3. & seq. vbi etiam vt a legitima censeatur exclusa, sat esse successione exclusam dixi paulo supra.

Legitimatus rescripto vtramque quartam deducit non obstāte alienationis prohibitione etiam si pia causa sit substituta in casu incerto puta si sine liberis adhuc enim Trebellianicam deducet, licet eam non deducat purè, & immediatè grauatus, vel mediante laico Pereg. decis. 35. sed dec. 82. n. 6. si cum facultate capiendi quod pater ei reliquerit legitimatus sit, non potest agere ad supplementum legitimæ, sed retinere quartas potest, & de eis excipere.

Hipothecariam pro legitima non dari, sed condictionem ex lege nec pro supplemento, & si hæreditas sit soluendo contra hæredem insolidum agetur; alias reuocatoria pro rata contra legatarios vel possessores bonorum Peregr. dec. 37. & 95. n. 6. vbi idem de dote.

Alienatorum titulo oneroso sine fraude non debetur Bombi. consl. 54. n. 58. Cla. in §. donatio. Q. 24. Cancer. var. resol. par. 1. cap. 8. n. 129. Crau. consl. 291. n. 1.

Legitimā, & Trebellianicam detrahit filius ex fideicommisso extraneo relicto à matre quæ ex statuto filijs dodrantem reseruare tenetur de quo non potest plus vni filiorum relinquere. Pereg. decis. 68. & dec. 79. non posse filios repudiare hæreditatem matris recepta sola legitima cum tres quartas iure hęreditario matris ex statuto habeant siue ex testamento vel ab intestato delata sit, & 110. in fi. eas ad hæredes transmittere si tamen hæres effectu agnouerit decis. 151. versic. secundùm transmitti etiam supplementum de communiori Gall. obser. 120. n. 13. lib. 2. si id petat Meno. consl. 77. n. 24. Mona. dec. Luc. 50. n. 10.

Legitima ascendentibus iure positiuo non naturali debita fructus imputant ex cōmuniori Pereg. dec. 84. vbi idem in Trebellianica Monac. dec. Luc. 65. n. 5. vbi etiam non deberi exclusis à successione per legem ex communiori præsertim ascendentibus, & Mona. decis. Flo. 50. n. 3. & seq. ex communiori exclusæ non deberi, & non reintegrari simpliciter exclusam sed temporaliter; sed in contractu masculis eas excludentibus mortuis admitti. Peregr. de fideic. art. 29. n. 18. Surd. decis. 95. n. 26. Rim. Iun. consl. 288. n. 5. Bursconsl. 80. n. 8. & seq. & fœmina succedens in totum succedit licet secus sit si reintegretur. Mona. dec. 55. Falcidia quę de legatis particularibus seu fideicommissis detrahitur de communi Manti. lib. 7. tit. 11. & Gall. de exce. succ. tit. 4. exc. 29. etiam pœnalibus si pœna non à iudice sed a testatore legata sit ob dilatam vel recusatam solutionem num. 9. ex communi, & Capr. reg. 110. & ex donatione causa mortis, eaue quæ debet testamento, vel codicillis confirmari Manti. lib. 9. tit. 13. n. 2. Gall. supra, & ex vsucapione causa mortis distinguendo vt per Cras. § Falcidia Q. 8 & ex legatis vniuersitatis puta peculij vel materna hæreditatis non ex legatis vniuersalibus hæreditatis Cras. supra Q. 3. n. 4. Gall supra. n. 12. & seq. etiam si testator legatum totum, vel integrum præstari iusserit, ac sine diminutione, hoc enim casu eam hęres detrahit ex alijs legatis Bar. in l qui quadringenta in fi. princ. ad leg Fal. Gall. supra n. 15. fideicommissarius etiam vniuersalis si hæres eam non detraxit in fideicommissarij gratiam vt in dubio præsumitur eam detrahit, etiam si hæres non detraxit, quia coactus adiuit, non tamen fideicommissarius eam detrahet ex legatis à se relictis Cras. de Falc. Q. 1. Gall. supra. n. 16. & seq. non tamen eam detrahet hæres omisso inuententario, etiam si rem vnā dolosè omiserit in inuentario ponere de communi Ceual. Q. 26. Gall. supra n. 19. & seq. 2. nec si legitimam detrahat hęres nisi sub conditione grauatus de communi Surd. dec. 251. Gall supra n. 22. 23. 3. nec hæres in certa institutus alio vniuersali hærede adeunte Cras. d. §. 1. n. 6. Manti. lib. 9. tit. 13. n. 10. Gall. supra n. 24. ex communi. 4. nec si hęres Falcidiæ renunciauerit Manti. supra n. 6. Gall. supra n. 25. 5. nec si ob delictum eam amiserit puta si cancellarit testamentum, vel hæreditariam rem negasset ac de mendacio conuictus esset glo. in c. Rainaldus. de testa. Gall. supra n. 26. 6. nec si testamentum approbasset, & sciens vires hæreditarias legata integra soluisset Surd. decis. 246. Gall. supra n. 27. 28. secus si errasset, & Surd. dec. 237. 7. nec si hęres coactus adierit n. 30. 8. nec si hæres intra annum legata integrè satisfecerit à die monitionis per iudicem factæ n. 31. Rol consl. 70. n. 61. & seq. lib. 3. 9. nec de pio legato etiam mediatè Tiraq. de priuil. piæ caus. 26. 27. Ceual. Q. 27. Gall. supra n. 34 & seq. vbi limitat: primo si Ecclesia hęres instituta sit ex Ceual. Q. 155. Pereg. art. 28. n. 85. 2. si testator de pijs etiam legatis detrahi iusserit de communi Gall. supra n. 38. & seq. 3. vbi legata patrimonij vires excederent, tunc enim non pia reduci debent ad mensuram patrimonij testatoris, de in grauatus de non pijs tātum Falcidiam detrahet Tiraq. d. priuil. 26. Vasq. de suc. progres. lib. 3. §. 26. Gall. supra n. 45. prius autē deducitur quod minus est in hęreditate & super eo quod adest calculatur. §. fi. Inst. de leg. Falc.

Nec detrahitur ex legato pro legitima facto de communi Vasq. d. §. 26. n. 3. & Gall. supra n. 46. l. sei-

l. scimus, C. de inof. test. vbi Doc.

Nec ex legato dotis filiæ l. cum dotem ad l. falc. nisi ex commodo repræsentationis, quia non statim soluenda sit, sed annua, bima, trina die de communi Bal. Nou. de dot. par. 8. priuil. 11. Gall. supra n. 49. vbi tamen verius esse ex commodo repræsentationis non deduci ex Costa in c. si pater. verbo. legauit n. 31. de testa. in 6.

Nec ex legato facto pro pauperibus virginibus maritandis de communi Boer. dec. 44. n. 2. & Gall. supra n. 51. secus si diuitibus.

Nec de legato dotis vxori restituendæ statim Cras. in §. falcidia Q. 7. sed idem si ex interuallo Costa in c. si pater verbo. legauit n. 31, de testa. in 6. Gall. supra n. 52.

Nec ex legato facto pro debito bonorum subsidio Capr. reg. 110. n. 7. Gall. de exc. 29. n. 53. d. l. scimus antea.

Nec ex legato facto pro redemptione captiuorum de communi Capr. supra n. 4. & Gall. supra n. 54.

Nec ex legato facto in donatione inter viuos Manti. lib. 8. tit. 1. n. 35. Gall. supra n. 55.

Nec ex legato instrumenti non recipientis commodam diuisionem Capr. d. reg. 110 Gall. supra n. 57.

Nec si à testatore prohibita sit ex communiori Manti. lib. 4. tit. 10. n. 28. & Gall. supra n. 58. Franc. dec. 11. siue expressè, siue tacitè si ex verbis vel coniecturis necessariò inferatur Mant. lib. 7. tit. 12. n. 10. Gall. supra n. 65. & seq. vbi etiam si alienatio legatarijs prohibita sit Mant. supra n. 19. Rot. dec. 313. par. 2. diuers. si tamen prohibita sit vt legatum perpetuò in successorem transeat Gall. supra n. 68. quæ etiam filijs primi gradus prohiberi potest ex communiori contra communiorem n. 70. & Viu. dec. 3. Rot. dec. 693. par. 1, 313. par. 2. diuers. Franc. dec. 11. n. 10. & in codicillis etiam prohiberi posse Gall. supra n. 73. sed si respectu vnius legati detrahi non possit ex alijs integra detrahetur Bar. in l. quadringenta ad leg. fal. Cast. n. 3. Rui. cons. 146. n. 5. lib. 3. Gall. supra n. 74.

Nec si statuto prohibita sit Gall. supra n. 75.

Nec nisi pro rata à quolibet legatario prout & legitima Cast. cons. 204. lib. 2. vbi distinguit Peregr. dec. 37. n. 19. æs alienum verò tã pia quã prophana legata extenuat dec. 85. & quæ de legatis pijs detrahi non potest, non detrahitur ex prophanis, sed hæredes onerantur, nisi aliquod legatum integrè testator solui debere cauisset, hoc enim casu alia legata prophana grauantur non hæres Alex. in l. ex esse n. 3. ad leg. fal. Pereg. dec. 85. n. 4. at si vni duo legata facta sint vnum de falcabile aliud non; defalcabile minuetur pro vtroque, si vero plures sint legatarij ex rebus indiuiduis in vna quarum legitima, & Falcidia deduci possit legatarij prius nominati præferentur ex communi, licet in diuiduis secus accidat.

Nec de legatis purè factis Trebellianica deducitur sed de fideicommisso subiectis tantum conditionali non habita ratione legatorum, sed tantum eorum quæ fideicommisso continentur Pereg. dec. 99. de conditionali autem legato etiam deduci, & si vtrumque purum sit de vtroque deduci.

Nec si à fideicõmissario legetur Falcidia vel Trebellianica deducetur Pereg. decis. 99. n. 7.

Trebellianica etiam non deducitur de fideicommisso particulari puta omnium mobilium, & immobiliũ etiam à filio primi gradus, nec minuitur ære alieno, & legatis si hæres inuentarium non fecerit licet in vniuersali secus sit Pereg. dec. 69. n. 7. 8. nec deducitur de puro de communi dec. 104. n. 11. vbi filium deducere legitimam tantum vel Trebellianicam tantum. Sed eam deducet donatarius si donator qui sibi reseruauit disponendi potestatem eum instituit dato substituto Cast. cons. 346. circa bona. lib. 1. Cancer. varia. resol. par. 1. c. 8. n. 198. licet si non disponat proximior ab intestato succedat ex Surd. dec. 272. n. 22. Sess. dec. 48. n. 7. Borg. dec. 12. par. 4. Mago. dec. Flo. 37. n. 16.

Calculus hęreditatis refertur ad tempus mortis testatoris tam pro ære alieno soluendo quam pro legatis, non autem ad tempus restituendi fideicommissum, & hæres etiam non facto inuentario credita sua, & æs alienum, & debita soluta retinet inspecto dicto tempore mortis, nec compẽsat cum fructibus perceptis Peregr. dec. 5. n. 6. & dec. 6. & 99. n. 18. vbi etiam detractis debitis legatis legitima, & Trebellianica compensatis alienatis, residuum restituit fideicommissario Rot. dec. 241. par. 2. recentis vbi tempus mortis in valore fideicommissi attendi, & deduci mobilia tunc non extantia, funeris impensam meliorata post obitum patris facta, sata, & fructus pendentes legata annua legitimam, & Trebellianicam, & dictionem in circa quandoque plus, & minus capere pro quarta parte.

Trebellianicam vero amitti per filios eam non facto inuentario ex magis communi Dec. cõs. 480. n. 16. Soc. Iun. cons. 132. in fi. lib. 1. Cor. cons. 168. ad fi. lib. 3. & Cancer. varia. resol. par. 1. c. 2. n. 1. & seq. vbi idem in falcidia ex. §. si vero non fecerit. auth. de hæred. & falcid. & vlterius insolidum tenetur creditoribus, & legatarijs vltra vires hæreditarias eod. §. & Canc. supra. n. 8. fallit in minore quia restituitur in integrũ, Ecclesia, pio loco, & fisco n. 6. 7. Guid. Pap. dec. 141. 333. 571. Add. ad Mattes. sing. 157. fallit etiam respectu fideicommissarij vniuersalis, ad id enim tantum tenetur hæres quod est in hæreditate Guid. Pap. dec. 571. Trigo. sing. 1. n. 4. Natta. cons. 255. n. 9. licet fideicommissarius pro rebus deficientibus in hæreditate possit in litem iurare contra hęredem, & hęredis hęredem Osasc. dec. 147. n. 22. Cancer. supra n. 8.

Nec detrahitur Trebellianica nec Falcidia per grauatum per cõtractum nec mortis causa donatione Crau. cons. 130. n. 11. Peregr. de fideic. art. 3. n. 18. Surd. dec. 144. n. 43. Cancer supra n. 9.

Nec de pijs fideicommissis, & legatis detrahuntur, licet pia causa mediatè succedat de communiori Burs. cons. 48. n. 16. Cancer. d. c. 2. n. 10. si certum sit fideicommissum ad piam causam peruenturum, secus si foret incertum, quia à conditione vel casu penderet ex Pereg. de fideic. art. 3. n. 66. Odd. cons. 63. n. 59. lib. 1. Affis. dec. Perus. 30. n. 10. nec etiam si Ecclesia sit granata Ecclesiæ restituere. n. 13. ex Facchi. cõtro. iur. lib. 13. c. 63. & tradit etiam quid de Cõfraternitatibus relictis ex Gutier. cano. QQ. lib. 1. c. 35. n. 12.

Nec

Nec si prohibitæ sint licet filijs primi gradus Trebellianica prohiberi nequeat Falcidia vero prohiberi,& ijs possit.Soc.Iun.cōſ.136.n.10.137.n.7.lib.1. ex communiori, & Cancer.d.c.2.n.14.& seq.& in codicillis etiam prohiberi Trebellianica potest n.18 Mant. de vlt.vol. lib.7. tit.12. Meno. lib.4. præſ.198 n.6.

Nec nisi funeris impensa,ære alieno,& legitima prius deductis ac legatis,de reliquo hæreditatis enim deducitur Trebellianica Ceph.cōſ.322.n.13. Gratia. decis.59.n.9. & Peregr. art.4.n.40. Cancer.d.c.2. n.22.& seq. in Falcidiæ autem deductione funeris impensam, & æs alienum tantum deduci,non autem legitimam, quæ etiam cum Falcidia non deducitur Ceph. conſ.153.n.61. Manti. lib.7. tit.2. n.11. Surd. dec.251. licet magis communem contrariam dicat Gab. conſ.16. n.29. lib.1. Cancer. ſupra n.24.

Nec si legitima in Trebellianicā imputetur, & è contra vt si fideicommissum purum sit quia tunc via quarta tantum detrahitur, quod euenit vbi testamētum ex clausula codicillari in vim codicillorum resoluitur de communiori Rim. Iun conſ.496.n.20. & ibi Rim. Iun. in add. Mant. de vlt.vol.lib.7. tit. 12.n.31. Gutier. prac. QQ.lib.3. Q.51.n.9. Viui. dec.420.n.13.Theſ.QQ.Forenſ lib.2.Q.61.n.11. Cancer. d.c.2.n.26. & seq. vbi tamen tutius dicit Trebellianicā eligi vt imputationes euitentur, & si fideicommissum sit conditionale vtramque detrahi ex communi ex Gratia.dec.59.

Nec fideicommissarius eam detrahit quando eam grauatus hæres non detraxit,sed restituit hæreditatem nisi fauore fideicommissarij eam non detraxiset.Molt.de primog.lib.1.c.17.n.31.Pereg. art. 3.n.6.Aldoui.conſ.109.n.14. Craſ.in §.Trebellianica Q.3.n.7.Cancer.d.c.2.n.30.licet quando hæres priuatus fuit Trebellianica eam fideicommissarius regulariter detrahat vt iudicatum testatur n.31.

Nec eam detrahit institutus contemplatione fideicommissarij Decia.conſ.1.n.40. lib.3. Cancer.ſupra n.32.

Nec de singulis rebus detrahi vbi debent sed in vna vel pluribus arbitrio iudicis Dec. conſ.236.n.16. Meno.de arb.caſ.163.Canc.d c.2.n.43.& seq. vbi alienata mediocria tamē in legitimam Trebellianicam, & Falcidiam imputari probat non tamen alienari meliora posse animo nocendi fideicommisso Bar.in l.Marcellus §.res quæ n.2. Caſt. n.ſi. Iaſ.n.12. ad Treb. Surd. conſ.128. n.21. Valaſc. decis.69 n.27.Gratia.decis.54.n.5. Pereg. art.39. n.4.& sequent. subdens alienari non posse si tot fructus percepērit grauatus qui non sit de liberis primus gradus Trebellianicam absorbentibus, & Cancer. d. cap. 2. nu.45. subdens ex Bal. conſ.210. lib.2. pro legitima filium, & eius hæredem alienasse præsumi, & potuisse in vna re detrahere si viri boni arbitrium concurrat Dec. d. n.16.Gratia. ſupra Cancer. ſupra n.47.& seq. subdens ex Pereg. d. art.39 n.6. non attendi præcium alienationis sed iustum rei valorem,& vltimas tantum reuocari si vltra quartas alienatum sit, & ex Gab.conſ.118.n.6.7.lib.1.& alijs asserenti vel negantī alia bona non extare credi si præsumptio aut verisimilitudo pro negante, vel asserente concurrat.

Nec tot fructibus perceptis per grauatum testatoris iudicio qui Trebellianicam absorbeāt, licet superfluum non restituatur, nec ob negligentiam fideicommissarij percepti in eam imputentur l.mulier. §.alia causa.§.si hæres ad Treb.Cancer.d.c.2.n.56. & seq. nisi mora fideicōmissarij cessaret quia abesset vel ignoraret, tunc enim grauatus non faceret fructus suos ex d.§.si hæres Surd.decis.25.n.29. Pereg.art.49.n.80. & 84. & 87. vbi hoc casu moram etiam irregularem accipi vt in minore furioso, pia causa, & alijs priuilegiatis, vel nisi ipso iure dominium in fideicommissarium transiret,tunc enim ei fructus deberentur à die purificatæ conditionis ex Surd.n.29.& Gutier.cano.QQ.c.34.& quibus casibus pro iure transeat Pereg. art.2. tenetur tamen fideicommissarius fideicommissum agnoscere vt ei irreuocabiliter acquiratur non vt antea fructus nō debeantur eidem Manti. de vlt.vol. lib.7. tit.10. n.31. Surd. dec.25.n.25.& seq. Canc. ſupra n.62. sed in d. fructuum computatione deduci debent fructus Trebellianicæ cum sit eū fructibus debita d.l.mulier. §. alia causa, & l.in fideicommissariam vbi glo. magna verſ. & notat generaliter. Rip. n.24.ad Trebel. Canc. d. c.2. n.71. vbi nu.seq. ex communiori probant liberis primi gradus non imputari,&'si testator iussiſſet, & Crau. conſ.16.in fi. nisi testator restitui iussiſſet quod facere potest Surd. decis.21.n.12. & seq. Canc.ſupra n.74. patri tamen in quartam imputari probant; sed nec nepotes imputare ex communiori Meno. conſ.681. n.19.20.& in Add.de arb.caſ.256. n.32.& Canc. ſupra n.73.

In Falcidiam fructus non imputari, quia iure institutionis tantum habita imputantur in ea Bar. in l.in quartam circa princ.ad fal.Rip.in d.l.in fideicommissariam n.47.quod fallit.1.si testatur aliud cauerit l.quod autem ad l.Fal.t.si tempore mortis penderet l.in lege.ff.eod. 3.si testatoris iudicio fructus percipiātur ex re legata in diem puta, vel sub conditione l.Paulus.l. quod de bonis §.fructus.§.eod. Ripa. ſupra n.51. Cancer d.c.2.n.77.& filios eos in Falcidiam imputare Caſt.in l.iubemus n.3. vbi ratio C.ad Treb. Soc. Iun. conſ.136.n.6.7.lib.2. Coua.in c.Rainut.§.11.n.7.ad fi.de testam. Mant. de vlt vol.lib.7.tit.2 n.11.12.de communi Cācer. d.c.2.n.78. vbi n.19.Falcidiam filijs primi gradus prohibere posse ait.

Nec in legitimam imputari Caſt.in l.Marcellus.§.res quæ.n.ſi.Iaſ.n.12.ad Trebel.Rip ſupra n.38.Cācer. ſupra n 80. fallit in filio naturali legitimato Surd. dec.21.n.13.

Nec detrahetur Trebellianica ab instituto in re certa nec Falcidia Crem. sing 74. Borg. de vsuf.n.80. l. lex Falcidia.§.nunquam ad l Falcid.Cācer.d.c.2. n.123. & 124. vbi subdit non dici hæredem vniuersalem T. cui S. reliquit hæreditatem S. delatam nisi l.testan. suum hæredem instituat in tota vel quota sua hæreditate ex Manti. lib.7.tit.2. n.6.7.

Nec Trebellianicā detrahit grauatus lege vel statuto resti-

restituere quia lex vnum post alium directo hæredem facere potest Alex.conf.13.n.23.lib.3.Borg.d.n.80.Canc.d.c.2.n.125.

Nec fideicomissarius à fideicomissario Trebellianicam detrahit l.1.§.denique vbi Ripa.ad Trebel. Canc.d.c.2.n.126.

Nec secundum sed contra voluntatem testatoris detrahitur nisi testator detrahi iusserit de communi Bar.conf.93 n.3.lib.1.& Cancer. d.c.2.n.133.ex l.Titia.testamento ad l.Falcid. & alijs.

Quartæ autem duæ vbi à filio detrahi possunt, & à nepote patris locum ingrediente deducetur Meno. conf.681.n.20.& seq. Surd.conf.77.n.13. Cancer. d.c.2.n.142.

Legitima descendentium si quatuor vel pauciores sint bonorum defuncti triens est,si quinque aut plures semis. §.hoc nos auth. de trien. & semis. auth. nouissima C. de inof. testam. ascendentium vero olim quarta nunc triens est Bar. in rep. l. pater filium n.8. Cast.n.13.de inof. testa.& in d.auth. nouissima n.5. vbi alij. Cancer. var. resol. par.1. c.3.n.1.

1.Amp. vt non cogatur filius in pecunia numerata recipere, sed in bonis hæreditarijs præstari debet nisi partem in pecunia recepisset, tunc enim suppleri in pecunia deberet,quia accessorium sequitur principalis naturam Guid. Pap. dec.487. Pereg. art.36.n.75.in fi. & conf.103.n.5.lib.4.nisi minor in integrum restitui peteret Meno.de arb.cas.163. n.30.in fi.Cancer. d. c.3. n.3.4. ascendentibus autem in pecunia præstari potest his enim positiuo, illis naturali iure legitima debetur Rip. in l. in quartam n.127.Rol.conf.39.n.14. lib.3. Canc. d. n.4. filiæ etiam (cui dos pro legitima in pecunia fuit assignata quia supplementum petere posset nisi ei specie renunciasset ac legitimam nisi renunciasset cum iuramento, tempore mortis inspecto n.5.Pereg.art.51.n.23.) in pecunia numerata suppleri deberet,nec posset in corporibus hæreditarijs illud velle Pereg. cõs.fi.105.n.5.lib.4.Canc.sup.n. 6.prout si ex statuto electio hæredis esset,& tunc in vna re mediocri iudicis arbitrio dari posset n.8.9. Meno.d.casu.163. nisi pater in re certa sine fraude assignasset tunc electio cessaret vt per eos.

2.Amp. vt dos data filiæ vel donatio facta filio pro matrimonio cum certa vel incerta contrahendo in legitimam imputentur, in imputatione enim naturalis iuris necessitas sufficit, & suppleri debet quod legitimæ mortis tempore deerit nisi legitimæ renunciasset Rol. conf. 44. lib.4. Pereg. art. 36. n.136.Thes.dec.46.n.11.Becci.conf.20. vbi n.27. ex cõmuni idem ait de eleemosina pro filia in ingressu monasterij à patre data Cancer. d. cap.3. nu.8.

3.Amp. iure institutionis deberi ac relinqui debere saltem in aliqua parte Ias. in d.authent.nouissima n.15.28.Cancer.d.c.3.n.14.15.ex communi.

4.Amp. legitimam, & eius supplementum vsque ad annos 30. peti posse, cum conditione ex lege petatur ex communi Boer.dec.256.Viui.communi opi. verbo.legitima.Ond.conf.83.n.25 & 35. lib.1.sed si quid pro legitima relictũ sit ex testamento actione suppleri petetur, & hipothecaria agi poterit Dec.conf.234. n.6.ex communiori Cancer. supra n.16.& seq. vbi respondet Manti. de contract. lib. 11. tit.13.tenenti non dari tacitam hipothecam si non sit aliquid pro legitima relictum eo quod pro supplemento non adsit voluntas patris, eum sat sit non esse prohibitum supplementum, vt ex patris voluntate debeatur,quia legi conformis præsumitur, subdit tamen contra legatarios,& alios tertios possessores pro rata agendum ex Pereg. art. 36. n.154. qui latè agit de actionibus pro legitima, & supplemento; prout ego in tract. legitimæ sed supplementum esse ab hærede petendum si bona habeat sed cautius est ab hærede, & legatarijs simul peti Surd.dec.148.n.10. Cancer.d.c.3. n.31.32. & supplementum cui fuit renunciatum debitum potest peti si restitutio in integrum petita sit Codex Fabria.lib.3.tit.19. defi.11.Cancer. supra n.54. si tamen præscriptio compleatur sedit commodo hæreditatis, & fideicommissi n.77.& seq. & Pereg. art.35.

5.Amp. legitimam, & eius supplementum ad hæredes etiam extraneos transmitti Manti.lib.7.tit.8. n.10.& seq. licet in supplemento doti s quia iudicis officio debetur secus sit Pereg. conf.71. n.5. lib.1. Cancer.d.c.3.n.19.

6.Amp. vt ex bonis temporis mortis,& eorum valore debeatur tempore mortis inspecto auth. nouissima C.de inof.testa.vbi Ias.n.6.ex communi postea non augeri nec minui probans nisi in vita testatoris originem habuisset Cast.in l.in ratione. n.3.ad leg. Falcid.de cõmuni Cancer.d.c.3.n.20. & n.58. post Gab. conf.168. n.114. lib.1. valorem eorum quæ licet præciosa modicum vel nullum fructum reddunt æstimari ait pro vt vendi possent.

1.Subamp. vt licet filio in vita reuocabiliter tamen assignari possit cum donationem sapiat nisi cum iuramento facta esset, vel emancipato, vel morte cõfirmata esset Ias.in l.frater à fratre n.4.S.Seueri. Q.15.Dec conf.86.n.8. Rip. in l.in quartã n.171. ad leg. Fal. Cancer. d. c.3. n.23. nisi congrua assignata sit inspectis facultatibus temporis assignationis,supplementum secundum mortis tempus petere possit nisi cum iuramento renunciasset Ias. in d.auth. nouissima n.10. & vbi illud petere posset si tempore mortis paterna bona diminuta fuissent, pro rata minui deberent filio in vita tradita, sicut augerentur si pinguior esset hæreditas de communi Soarez.communi opi.vers. legitima portio Gul. de Bened.in c.Rainutius.vers. in eodem. 1. n.220. Coua.in §.1. n.8.de testa. Gram. dec.57. n.30. de communi Cancer.d.c.3.n.25.& auctis facultatibus in præeio augeri legitimam Surd.conf.128. Canc. supra n.27. licet dissentiat Peregr.art.36.n.26.& seq. & dotis congruitatem secundum dotationis tempus inspici Boer. dec.62. n.15. 16. Meno. de arb.cas.149.n.17.Cancer,supra n.29.

Lim. non deberi nec calculari posse spem quam defunctus fideicommissi haberet cum non esset in bonis eius Canc.d.c.3.n.78.

7.Amp. vt si filius legitimam sibi à patre in vita assignatam sine dolo consumpserit,post patris obitum eam iterum petere possit, licet secus sit si dolo perdidisset Castr.conf.80.n.3.lib.1. Soarez.communi opi.

opi.verbo.legitima portio Cãcer. d. c.3.n.30. idem in dote probans ex Alex. in l.si cum dotem. §.1. n.6. sol. matr. & alijs subdens ex communi patrem non teneri instituere nec exhæredare filium, cui legitimam vel dotem in vita dedit Cor.cõs.40.n.10. & seq lib.3.& alijs.

8. Amp. filium non posse in legitima grauari, nec etiã onerari etiam cum filij consensu ante testamentum nisi iurasset, licet in actu testandi talem consensum præstare possit l.non putauit. §.si quis sua manu de bono.pos.contra tab.Gomez.de succes.contra tab. Gomez de succes.contra testam.n.31. Pereg cons. 40.n.10.lib.1.Cancer.d.c.3.n.36.nisi tantumdem filio relinquatur hoc enim casu non grauatur.n.37. Mastril.dec.181.n.2. vel nisi onus vtile foret Surd. cons.412 n.53. 570. n.2. vbi idem si filius reluctet Mastril. supra n.21. intelligendo si filius minor esset, vel si maior dilapidaret vel fureret Rim.cons. 50. Galles. de excep. succes. tit.3. excep.14.n.30. Cancer. d. n.40. hæres tamen filij hoc onus reijci non petet quando id non petijt filius. Mastril. dicta dec.181.n.16.& seq. Surd. cons.570. n.7. Cras. de legitima. Q.38. Gratia.dec.4. Monteren.dec.25. n.83.Burs.cons.355.n 45.Cancer.supra n.41.onerare autem voluisse non censetur, nisi euidenter constet Peregr. art.6. n.7. Surd. de alim. tit.2. Q. 15.n.188. Meno. cons.1141. n.10.& 14. Cancer. supra n.38.

9. Amp. legata pia non minuere legitimam, quia quasi debita,& ære alieno,& funeris impensa dumtaxat minuitur c.fi.17.Q.vlt. Ias.in l.si vnus n.4. C. de testa. Cancer.n.44. & 45. vbi etiam ante legata deduci l.fi.§.licentia. 1. C.de iur. delib. Cancer. supra.

10. Amp. vt matris legitima in bonis filij qui fratres habebat,& extraneam instituit sit quarta pars non secus ac si d. fratres non extitissent, quia testator obstaculum fratrum remouit qui non considerantur ideo in calculo legitimæ, pro vt de iustè exhæredatis dicitur ex communi Cast. in l.planè. §.si duobus,& Ias.n.23.de leg.1 Cancer.supra n.48.& seq. subdens ex communiori deportatos,& de ordine minorum existentes, & omnes incapaces non facere partem;licet filia quæ renunciauit legitimæ cum iuramento computetur ac partem faciat,licet ad eam non admittatur, & hoc casu dotes filiarum pro quibus renunciarunt,computantur in cumulo, & omnes filij, & filiæ, & si filiæ, & filij integram habeant legitimam, aut plus habentur ac si integram partem habuissent, & de residuo alij filij integram legitimam capiunt;id verò quod deest filiæ quæ renunciauit, ijs accrescit fauore quorum renunciatio facta fuit Ang.cons.300. n.3.Guid.Pap. dec.599.Codex Fabria.lib.1.tit.3. defi. 2. subdens si patris fauore renunciasset id plus hæredi patris cedere non fratrum Gab. cons.15. n.21.lib.1. Ceual.Q.115.Cancer.supra n.51.

11. Amp. legitimam eiusque supplemẽtum cum fructibus à die mortis testatoris deberi Maran. disp. 10.n.24.Soc.Iun.cons.184.n.14.lib.2. Cancer. supra n.53.& seq. intellige quoad res quæ fructus pariunt, in alijs enim interesse tãtum a die litis motæ debetur Peregr.art.36. n.69. Ceph. cons.56.n.46. Gratia.dec.4.n.35.Cancer.d c.3.n.55. cum dictis fructibus tamen alimenta recepta compensabit n.56. vbi ita iudicatum, & Decia. cons.79. n.21. lib.2.16.n.48.in fi.lib.5. & fructus isti calculantur secundum quod annis singulis res communiter locari potuissent Assis.dec.Perus.65. n.11.Canc. supra n.57. ita iudicatum dicit non tamen cessionario deberi nisi à die motæ litis n.59. pro vt de cessionario dotis dicitur n.61. ex Surd. cons.269. n.10. & 32. quod si satis vltra legitimam sit relictum mandare pater potest fructus in legitimam imputari dec.21.n.20.Cancer.supra d.c.3 n.92.

12. Amp.non amitti inuentarij amissione Olase.dec. 148.Cancer.supra n.67.

13. Amp. legitimam, & eius supplementum renunciatione generali non contineri nisi iurata l.si quãdo.§.& generaliter. C. de inof. testa. vbi Ias.n.5. de communi Rip. in l.hæredes.n.70. de vulg. & Coua.in c.quamuis pactum. 3 par. relect. §.3.n.3. de pact.in 6.de communiori Rol.cons.99.n.19.lib. 4.Canc.d.c.3.n.73.74.

14. Amp. deduci posse per substitutum pupillarem mortuo pupillo ab vsufructuaria si legatum vsusfructus annuum non simplex, & vnicum foret Facchi.contro.iur lib.10.c.10.Cancer.d c.3.n.76 licet enim vsufructu omnium bonorum legitima contineatur, fauore tamen filij quoad legitimam non valet vsusfructus legatum vt per eum.

15. Amp. vt statutum declarans quotam legitimæ hereditatis deberi, compræhendat bona sita extra territorium cum sit fauorabile ciuibus conditum a Rege vtriusque territorij, sed maximè quia vniuersaliter loquitur idest de hæreditate ciuium Surd. cons.553.n.11. Bardello.cons.56.n.11. Cancer d. c.3. n.86. & 87. vbi etiam nomina debitorum censeri esse in loco destinatæ solutionis ex Purp. cons. 320. n.12.

1. Lim. non cogi patrem soluere legitimam filij condemnati Cla. in prax. §. fi. Q.86.n.7.8.Cancer.d. c.3.n.46.

2. Lim. non deberi transuersalibus nisi fratri turpi persona instituta l.fratres. C. de inof. testa. Canc. supra n.47. subdens esse quartam, nec auctam esse sicuti est aucta ascendentium legitima ex glo. in d. auth. nouissima vers. titulo,& ibi Ias.n.3.

3. Lim. vt quando nepotes auo succedunt, quod recipiunt vti patris heredes ab auo, eorum patri datum in legitimam non imputent, prout nec dotem filiæ datam, quæ filiæ patrimonium effecta fuit, eique stipulatus fuit restitui de communi Bertr. cõs 138. n.4.142. n.4. lib.1. Rip. in d.l.in quartam n.189. Cancer. d. c.3. n.62. attamen si dos nepotibus ab auo detur vi cõsuetudinis imputabitur Ripa.supra n.193. Cancer.supra ex communi intelligens quatenus ad nepotes peruenit.

4. Lim. non deberi de feudis antiquis ex pacto, & prouidentia licet de hæreditarijs, & nouis à patre acquisitis debeatur, non tamen si haberent dignitatem regalem annexam Cla in §.feudum. Q.46. Rol.cons.59.n.50.lib.3.de communi Cancer.supra par.1.n.12.n.65.

5. Lim. quando filius legitimæ renunciasset cui eiusque supplimẽto ac Trebellianicæ renũciare potest

in præ-

in præiudicium creditorum etiam hipothecariorum Cancer. d.c.3.n.69.fublim. fauore fisci,ac dotis, & in eo qui ex contractu acquirere tenetur n.70. & seq.

6.Lim. non deberi de restitutione subiectis Cancer. d.c.12.n.65.& c.3. n.78.

7.Lim. vt licet legitima specificam exigat mentionem l.si quando. §. & generaliter C. de inof testa. nec ideo statuto generali continetur Alex conf.69. lib.1. Cancer. d. c.3.n.90. attamen quando verba fine diminutione aliqua se non habent ad esse, & non esse, fed ex necessitate importāt legitimæ prohibitionem non detrahetur (vbi prohiberi potest) Soc.conf.136. n.26.lib.1. Surd. conf.541. n.31. ad fin. Canc. decis.7.n.91. fubdens ex Rube. conf.43. n.13.filium qui tale grauamen approbauit non potest legitimam detrahere ex quo talis approbatio renunciationis specificæ vim tenet Meno. conf.71. n.17.18. Rui.conf.97. n.4.5.lib.1.

333.Lim. nam qui cum iuramento alium præsentare fideiussit, in mora non constituitur sine interpellatione vbi certa dies expressa nō fuit,nec interpellatio sufficit, nisi certum tempus secundum stilum loci, vel de iure ad qualitatem impedimenti commensuratum vt in auth.de fideiu.§.si verò intercessor. vbi glo vers.dat tempus Rot.dec.640.n.2.& 3. par.2. recentis. vbi etiam moram purgare posse si ius partis deterius effectum non sit, de æquitate canonica, dummodo mora purgetur intra breue tempus puta quindecim dierum vel aliud arbitrio iudicis; & si talis fideiussor fecerit suum posse liberatur, nisi alia de suo promisisset n.8. & morā purgari posse Bal.in l.qui crimen.n.20. C.qui accus.nō pos. lat.in l.2.§.1.n.7.qui satisd.cog.Gram.dec.95. n.1.Franc Marc.dec.797.n.5. par.2. Fœlix Pheb. conf. vlt.n.46.cōf.crim.in magnis Bossi.de carcer. fideiuf.commit.n.66.verfic. etiam si. Cum. de riti. mag. cur. c.65. n.13. de communi Fari. Q.cri.34. n.137. licet dissentiat Osasc. dec.49.n.12. vide supra sub n.508. 69.fublim.

334.Lim.non censeri repetitum in compromissi prorogatiune prout nec pœna in compromisso apposita, nisi actum fit, vel nisi tempore compromissi de illo prorogando conuenisset, tunc enim saltem in genere de iuramento cogitatum censeretur Bal. conf.436.lib.1. Blanc. de comprom. Q.7.princip. n.58.Gutier.de iuram.confirmato.contract.par.1. c.49.qui tamen se remittit ad Coua. in §.1. par.1. relect. n.6. qui declarat, & indistinctè repetitum censeri. Bonac.tract. moral. tom.2. disp.4. Q. 1. puncto.16.n.8.vide supra n.646.amp.313.& infra lim.384.

335.Lim. non firmari iuramento pactum pœnale quo matrimonij libertas impeditur, quia contra bonos mores Bar. in l.Titia.134. in princ. n.11.de verb.oblig. & in l.si. n.3. C. de sponsal. Ang. n.4. Imo.in c.cum contingat.n.32.de iur.iur.Crot.conf. 30.n.2. inter conf.matrimo.Coua.in cap. quamuis de pact.in 6. 2.par.relect.n.3. vers.8. Humbert. de Bouenco. in auth. sacramenta puberum n.69. C. si aduers. vend. quamuis contrahens matrimonium contra pactum iuratum periurus fiat, & absoluendus sit nu.122. & lim. istam magis communem testatur Vasq.lib.3.§.28.n.15.& in pactō iurato nō nubendi quod non valeat, & de illicitis nuptijs intelligi Guliel.de Bened.in c.qui cum alia. n.45. de testam. vide supra lim.202. Sanch. de matrim.lib. 1.disp.33.n.20.& seq.

336.Lim.inuerisimile nec actum nec promissum cēseri nec iuramento obligari Crau. conf.249. n.8. Soc.conf.194.col.1.vers.3.ratio.lib.2. Becci.conf. 99.n.31.

337. Lim. non admitti iuramentum quo aliquem non esse iurantis filium affirmatur,postquam ipsum suum filium publicè recognouit,& filius eius nominatus, & habitus fuit ab ambobus c. per tuas de probat. vbi glo.& Doc. & viri ac legitimus præsumitur si cū vxore cohabitabat licet adultera Achil. de Graf.dec.135. Marta.dec.26.Pisa.vbi propterea ad ordines sacros, & gradus religionis promoueri posse,& succedere Peregr.dec.9. vbi reijcit contrariam partis assertionem,& in possessionem bonorum mitti ait.

338.Lim. nam venditio iurata non continet nisi bona creditoris ob defectum consensus vendendi aliena Rot.dec.583.n.2.par.2 diuerso. quod si vendiderit ius quod habet cum iuramento tenetur, quia vim clausulæ omni meliori modo gerit Gratia.dec. 175.n.4. vbi quando iure creditoris qui vendidit,& iurauit,& de euictione promisit.

339.Lim. clericum non posse priuilegio fori etiā iurādo,& parte consentiente renunciare c.si diligenti de foro compet. Gutier. in l.nemo potest. n.106.& seq. deleg. primo. quia non possit non lædi decus cleri ac diuinus cultus Feli.in d.c.51.diligēti.n.17. Garz. de benef. par.2.cap.2.n.3. Graf eff. cleric.1. n.46.& 55 Coua.initio 2.par.relect.n.9. fol.383.

Sublim.nam clericus pēsionem habens siue habitum, & tonsuram gerat siue non, priuilegio fori nō gaudet Gōzal.glo 5.§.5.n.6.Garz.de benef.par.1.c.5. n.70.non tamen priuatur beneficio.c.si quis suadēte. Gonz.supra n.7.& par.2.c.2.clericum in minoribus non gaudere nisi beneficium habeat,vel nisi ordine Episcopi cū habitu,& tonsura Ecclesiæ seruiat in seminario vel schola sit,habitus tamen non requiritur si beneficium habeat,non tamen sufficit ius ad vel in beneficio,nisi possessionem habeat nisi eam non habeat ob intrusum, contra quem litem mouit, gaudeāt, & vbi non gaudent, cos episcopus punit delinquentes,& in eis procedit d.c.si quis. & in minoribus coadiutor existens non gaudet fori priuilegio nisi habitu ecclesiæ seruiat Garz. supra par.4.c.5.n.98.

340.Lim. transactionem ex falsis instrumentis factam iuramento non validari l.pen. C. de transact. Marza. conf.82. n.5. Alex. in d.l. pen.n.4. Iaf.n.1. Cur.lun.n.5. Manti.de contract. lib.26. tit.9.n.43. vbi idem de re iudicata,& idem in testibus,& iuramento falsis tenent in d.l.pen. Bar. n.5. Albe n.2. Cast.n.5. quia appellatione instrumentorum testes continentur,& de communi Cur. lun n.8.

341.Lim. vt licet dos à patre filiæ data vel promissa ex bonis paternis,& maternis,cēseatur ex paternis tātum constituta etiā si mater in contractu interueniret quia vti pro viro fideiubens accessisse videretur, nisi mille ex paternis,& mille ex maternis promisiſ-

misisset vel nisi in subsidium, si tamen filia dotem recipiens consentiat patris protestationi quod de bonis filiæ dotet, & renūciet bonis paternis, & maternis nō posset materna petere, potest hoc limitari in renunciatione metu facta, & à minore enormissime læsa iuramento minimè obstante de magis cōi Manti, dec. 186. de quo latè agit Masc. concl. 1155. & Manti. de cōtract. lib. 12. tit. 19. & Medic. exam. 34. & dec. 57. vbi etiam de estraneo, & alijs Assis. dec. Perus. 21. Gab. consi. 156. Mins. cent. 6. obs. 65. Molina. de contract. disp. 424. Rot. dec. 649. 651. par. 1. recentior. & Medic. supra facta renunciatione bonis maternis de eis à filia non posse prętendi cessante vi, dolo, metu, ac enormissima læsione; maximè ob Aquilianā, vel si donasset patri bona materna nō posse retractare n. 75. & seq. Meno. lib. 3 præs. 15. n. 31. & congrua dicitur secundum qualitatem personarum, & patrimonij quantitatē & magna aureorum mille Rota dec. 78. 88. nouiss. diuers. de cōi Viui. dec. 260. mater vero in subsidium non tenetur dotare filias nec alere ex cōmuni Marta. dec. 93. Pisa. Surd. de alim. tit. 6. Q. 17. n. 15. vbi si mater quę cum patre promisit soluat repetere probat correorum enim is ad quem negocium pertinet totū debet, & si alter soluat repetit distinguēdo inter eos ex causa onerosa, & lucratiua vt primo casu tantum, & dec. 308. n. 20. & Rot. dec. 224. par. 5. diuers. de cōi. Gomez. de duo. reis n. 3. sed de aequitate indistinctè repeti Thes. dec. 191. Vin. dec. 379. in fi. Crau. consi. 77. congrua esse debet non minor legitima si indigno sine patris consensu non nupserit nisi filia congruū tempus expectasset intra quod in loco nubere aliæ solerent tunc enim dari debet, & si indigno sine d. consensu nubat de cōi Ceual. Q. 5. Gul. in vers. dotē quā n. 34. & seq. & Gall. de exc. suc. tit. 4. exc. 7. n. 20 & seq. par. 2. idem dicēs si matrimonium sine dotis promissione factum fuisset, & esset legitima, & diuers. vel emancipata esset, & n. 48. iterum dotandum esse si sit dos perdita culpa filiæ excepta leuissima, & Osasc. dec. 124. n. 5. ex cōi secus dicēs indebita ex dispositione hominis n. 53. Pereg. dec. 13. n. 28. congruā dici tempore dotationis inspecto, & n. 18. de iure patrē teneri de suo dotare filias licet aliūde habeant, nisi aliud statuto caueatur, & dec 14. enormiter læsam ait, si ex maternis dotata sit dec. 36. dotatam non posse petere vt augeatur ad summam in sororibus datam quod indotata petere potest. Rot. dec. 28. nouiss. diuers. congruam tempore dotationis cōsiderari, & bona patris esse hipothecata, & 88. etiam vltra legitimā, & in toto fideicōmisso si ratio, & æquitas postulet.

342. Lim. nā si in diuisione vni allodialia alteri emphiteotica obuenerint, licet diuidentes clausulis prægnantibus remiserint omne ius quod haberēt, vel habere sperarent quomodocumque, & qualitercumque, & quauis causa cogitata, vel incogitata, & cum iuramento, si is qui emphiteotica recepit filia relicta non comprehensa obierit, non impedietur alter emphiteotica vendicare Fede. de Sen. consi. 77. las. consi. 173. n. 6. lib. 4. Bero. consi. 108. n. 14. lib. 1. de communi Assis. dec. Luc. 29. n. 68. Mago. dec. Luc. 7. n. 42. Corb. de caus. priuat. ob renun. n. 19. 20 de communiori Cras. in §. hæreditas, Q. 12. n. 9. vbi de fideicommisso subiectis etiam.

Contrarium tenet Bero. consi. 93. n. 32. lib. 1. Rot. dec. 152 n. 5. par. 2. diuerso.

1. Sublim. quando volūtas partium pro renunciatione appareret puta quia alienandi potestas tradita esset, tunc emphiteosis vel rei fideicommissariæ facta alienatione possessor inquietari nō poterit Bar. in leg. qui Romæ §. duo fratres, num. 21. de verbo. oblig. Alciat. consi. 138. n. 2. Crau. cōs. 24. n. 8. 9. 15. Corb. supra n. 27. Cras. supra n. 10. ex cōmuni. Surd. consi. 15. n. 7. Meno. consi. 87. n. 89. 90. Rim. Iun. consi. 461. n. 34. & seq. maximè si emphiteosim diuidentes inuicem de euictione promisissent n. 39. Bero. d. consi. 93. n. 33.

2. Sublim. data ignorātia emphiteosis vel fideicōmissi tunc enim de euictione agi poterit Becci. consi. 24. n. 34. Meno. lib. 3. præs. 118. n. 16. Pereg de fideic. art. 52. n. 56. & 65. Facchi. lib. 6. cap. 68. Fusar. Q. 599. n. 26.

343. Lim. nam viri confessio iurata mutui ab vxore recepti in testamento emissa licet alioquin valeat, secus tamen est in pręiudicium filiorū primi matrimonij l. hac edictali. vers. si vero. C. de sec. nup. vbi Salic. n. 6. vers. quinimo citans Bar. in l. Aurelius. §. fin. de liber. leg. Tiraq. in l. si vnquam uerbo. donatione n. 91. C. de reuo. donat.

344. Lim. non admitti cōpensationem cōtra dotem, nisi obijceretur ad extenuandā fortè ob fructus perceptos, uel nisi fructus soluto matrimonio percepti essent, uel ultimo anno, uel nisi ab uxore cōtra uirū opponeretur; iuramento etiā adhibito Bal. Nou. de dot. par. 8. priu. 1. Viui. cōi opi. 114. n. 6. Pacifi. de Saluia. interd. insp. 2. c. 2. n. 317. in 2 impræssione Intrigl. sing. 89. n. 89. n. 120. & obijci nō posse per eum qui debitum agnouit, & dilationem petijt Rota. dec. 144. n. 6. 7. coram Buratto.

Contrarium nēpè in dote, & alia causa fauorabili admitti Surd. de alim. tit. 8. priu. 53. n. 4. Ludouis. dec. 568. in fi. Medic. exam. 60. n. 20. exceptis alimentis nisi alendus operari teneretur. Surd. d. n. 4. & seq.

345. Li. nō ualere ut quis cōtra prohibita à Principe aliquid faciat quid enim peccaret Crau. consi. 133. n. 2. Seraphi. priu. 61. n. 20. Medic. exam. 17 n. 76.

346. Lim. nā confessio parentum etiam filij unius fauore cū iuramēto facta non pręiudicat alijs filijs quoad eorum legitimā Alex. consi. 26. n. 2. lib. 2. de cōi Medic. dec. 72. n. 18. & Gamma. dec. 246.

347. Lim. ut si nulla sit renūciatio iuramentum uelut accessorium nullum sit, & si non adsit subiectum confirmabile, iuramentum confirmare non potest de cōi Ceph. consi. 137. n. 70. 326 n. 6. Rol. consi. 7. n. 43. lib. 3. 60. n. 76. lib. 4. Becci. consi. 52. n. 107. 108. Milan. dec. 17. n. 49. ex communi. lib. 2.

348. Lim. quando statutum requireret patris consensum in contractu filijfamilias, nam si cum iuramēto se patrē familias assereret, non teneb[i]tur si creditor filium familias esse ignorasset, si statutum non loquatur in rem sed in personā Gram. dec. 12. n. 6. & seq. vbi etiam si fauore debitoris prohibeat, vel odio creditoris, iuramento non firmari.

349. Lim. acceptilationē enormissimā lęsionē continentē iuramento nō validari de cōi Crau. cōs. 394. n. 2. & seq. prout nec factam sine causa n. 1 t.

350. Lim. nam pupillari, & exemplari substitutioni non censetur ex clausulis generalibus, & iuramēto

Ttt renun-

renunciatum de cōi Crot.in l.qui Romæ.§.duo fratres n. 129. de verbo.oblig.& Odd. de fideic. Q.10. n.53. etiam ſi pacto expræſſo remiſſa eſſet de magis cōi.n.87.& 92. poſt Iaſ.in d.§.duo fratres. n.71. in fi. Rip.n.83. verſ. & iſta petita tamen abſolutione d.n.92. facta autem ſub conditione ſi ſine filijs etiā habita ratione agnationis eā deficere facit neptis ex filio ſi extraneus ſit ſubſtitutus, licet ſi ex deſcendentibus ſit ſecus probent Manti.de vlt.vol. lib.11. tit.13.n.8. Marta.dec.Piſ.71.n.29. vbi idem ſi fœmina ſtatuto excluſa ſit quia ab inteſtato intelligitur,& Meno.conſ.755.n.13.& licet maſculi ſint in vna ſubſtitutione vocati,& poſtea proximiores, filia etiā in alia familia nupta admittatur Rot.dec.151. nouiſ. diuerſ. ſecus ſi ratio agnationis expræſſa ſit 135. de cōi Mart.de ſuc.leg.par.1.Q.2.art.2. n.31. & Trētacinq.de ſubſt.par.4.c.7.n.9. Gutier.cōſ.13. n.31.32. Gall.de excep.ſucc.tit.4.exc.27.n.8.& ſeq.

351. Lim. in tacita reconductione non cenſeri repetitum iuramentum,& pœnam Bero. Q.100. Marſ. ſing.300. Manti.de contract.lib.5.tit.15.n.23. licet in prorogatione ex magis communi ſecus probet Decia.conſ.102.n.16.lib.3. Barz.dec.60.n.7.

352. Lim. vt ſi quis periculum in ſe cū iuramento ſuſceperit non teneatur de fortuito caſu, quia iuramētum non ampliat diſpoſitionē; niſi additū ſit,& fortunā Ripa.de peſte in principio n.83.& ſeq ex cōi, & Caroc.de depoſ.par.1.rub.de caſu n.108. & ſeq. præſertim ſi in inſtrumento dictum fuiſſet periculū aduerſamque fortunam. per l.inter ſtipulātem §.ſacram de verbo.oblig. licet alias periculum ſpectet ad Dominū, & in obligatione generis ad debitorē Viui.dec.532.& ideo qui fundum recepit vt alium aleret, fundo perempto alere teneretur quod ſi donatarius non præſtet alimenta promiſſa etiam ſi ſit Eccleſia donatio reuocatur Surd.de ali. tit.8. priu. 61. licet Eccleſia donataria reſtituatur prout & ſi canonem non ſoluat prout minor vt ibi,& alijs caſibus reuocatur vt per Gall.de exc.ſucc.tit.5.exc.4. ſuc.3.par.2. maximè cauſa ob quā facta fuit, ijſue quorum cauſa facta fuit ceſsātibus, & alijs caſibus vt per eum, & ego ſuis locis in hoc libro deduxi! Rot. dec.20. nouiſ. diuerſ. vbi finali cauſa ceſſante puta matrimonij cum certa contrahendi, reuocari, ſecus ſi impulſiua puta fratri facta pro matrimonio in genere, & agnationis vel fratris donatarij fauore, ſed ſi res totaliter perempta, & contractus ſine mora emptoris nō ſit perfectus venditori perit vt in cōditionali, emptoris autem erit deterioratio; ſi perfectus ſit emptoris eſt periculum l.neceſsario. de peri.& com.rei vend. Cur.Iun.conſ.82.n.9. Soc. Iun.conſ.26.n.12 lib.1. ex imperfecta emptor non lucratur fructus d.l.neceſsario Alex.cōſ.121.n.10. lib.4. niſi ex pacto vendendi res tradita,& pręcium ſolutum ſit Natta.ibi in add. Mātica.de contr.lib. 4.tit.3.n.12.& damnum eſse venditoris ante perfectū poſtea emptoris Duen.reg.203. vbi amp.& lim. ſed ſi is cui tradi debet in mora, & culpa ſit eius eſt periculū Doc.in l.quod te ſi cert.pet. Māg de euict. Q.98.n.20. ex cōi, & Q.101. vbi facta menſuratione aut vēditæ rei tradita poſseſſione non ex cōſtituto. ſed ſi res pereat apud venditorem conuento præcio ante traditionem periculū eſt emptoris quod limitat 10. modis Q.103.& 148. ad emptorem ſpectare ſi dominium venditor ſibi reſeruarit præcio non ſoluto facta inter.m locatione,& traditione.

353. Lim. non valere ſtatutum nec promiſſionem legitimi filij iuratam quod ſpurius ſuccedere poſſit Alex. conſ.129. n.15. & ſeq. lib.6. Surd. dec.249. n.26. licet reſpectu naturalis ex coitu non punibili nati ſecus probet n.25.

354. Lim. ſpurio non poſse donari etiam cum iuramento, nec teſtamento relinqui Rui.conſ.69.n.10. lib.3. Surd.dec.249.n.15. niſi a parentibus data licentia ſe legitimari faciendi poſt patris obitum de communi Iaſ.conſ.127.lib.4.n.4.& Gall.de excep. ſuc.tit.3.exc.10.n.20. & Iaſ. idem in facta a Comite,& poſt aditam probat d.conſ.127 n.4.

355. Lim. renūciationem,& quictationem etiam iuratam inter fratres diuidentes factam non operari quin frater renūcians in portione fratris contumacis ceſsante ſubſtituto ſuccedere poſſit, ſi a iudice monitus teſtatoris voluntate non impleta priuatus ſit Gul.de Bened.in c.Rainutius.verbo ſi abſque liberis.2.n.206.de teſta.

356. Lim. non poſse defenſionibus cum iuramento renunciari quod amp.& lim. vt per Feli. in c. cum veniſsent n.4. de teſti. Viui. dec.68. Farin. Q.39. n.51.& ſeq. & lim. tenet Gutier. de iuram. confir. contract.par.3.c.10. vbi de pœna corporali agitur.

357. Lim. locationem rerum Eccleſiæ etiam ei vtilē vltra trienniū iuramēto vaſidā non reddi extrauag. ambitioſè.de reb.Eccl.nō alien.Viui.dec.106.n.4.

358. Lim. vt ſi dolus re ipſa ex lęſione, vel ex propoſito, à pari procedentes iuramentum nihil operetur de communi Vegi. conſ.41. n.17. & ſeq. lib.1. & Viui. dec.160.n.13.

1. Amp. vt in foro poli non liceat contrahentibus ſe decipere in præcio, nec lædere etiā in modico Bal. in c.cum cauſam. 2.in fi.de teſti. ideo de ſalute animæ mercatorū dubitans niſi abſque cōſilio fraudis negocientur Iaſ.in l.ſi quis in conſcribēdo.n.5.C.de pact. Io.le Cirier.de primog.lib.2.Q.15.n.3. Frāc. Marc.dec.698.n.6.par.2. Lopez.de contract.lib.1. c.13. Ferrat.caut.19.n.4. qui tamē ſecus ait de iure cano.in foro cōtentioſo,& Māti.de cōtr.li.4.tit.20. n.59. Spino.de teſt.glo.13.rubr.n.52. Barboſ.in 4. par.rub. ſol.mat.n.26. de magis cōi Farin. in frag. par.1.verb.decipere n.43. Iac.à Cani.de execut.vlt. vol.§.cōſentaneū n.10. de cōi Carbon.de reſt.Q.52. cōcl.4. de magis cōi Tiraq.de leg.cōnub.glo.9.n.8. & ſeq. & Add.ad Bertaz. conſ.238. crim. lit.D.& Viu.deciſ.160. & vbi dolus interuenit Mang. de euict.Q.100.

Contrarium in modica lęſione in foro poli vt non attendatur Molin.de primog.lib.1.c.5.n.56.

1. Subamp. primam amp. procedere etiam ſi ſcientia lęſionis poſt contractum ſuperuenerit Viui. ſupra n.14.& ſeq. licet controuerſum dicat,& Māti. ſupra n.62. ex cōi,& Coua.var.lib.2.c.4.n.11. verſ. quid & Meno.conſ.109.n.30.& 37.

2. Subamp. ſiue ſcienter vel ignorāter lęſerit ſecū cōtrahentē Coua.ſupra Farin.ſupra n.45.46. ſed inter ſcientes valorē venditæ rei ceſſante neceſſitate vēditoris, vel dolo emptoris, vel mentis lenitate ſecus probant Sali.in auth.ad hęc.Q.21.C.de vſur. Dec. in l.ſemper in cōtractibus.157.n.9. de reg.iur. dicā infra proxima prima lim.d.primæ ampliationis.

3. Subamp.

3. Subamp. vt deceptus vltra dimidiam si in foro fori via iuris id nequeat consequi, possit in foro poli aliquid recompensationis retinere vel recipere secretò, & idem si intra dimidiam, modo liquido constet, ac citra scãdalum fiat nec via iuris recuperari queat, nec alteri causa damni detur nec alia recipiatur recompensa à deceptore ex ignorantia Lopez. de contract. lib. 1. c. 53.

1. Lim. d. primã amp. non procedere quando emptor, & venditor sciuissent rei valorem cessante dolo, & necessitate vẽditoris, ac dolo emptoris vel lenitate. Sali. & Dec. supra Ripa. in l. si vmquam. n. 18 Q. 9. C. de reuo. donat ex cõi Soarez. lit. D. n. 17. & lit. E. n. 139. Crem in l. 2 n. 159. Fari. supra n. 48. Meno. cons. 109. n. 30. Manti. supra. n. 59. & 65. vbi etiam emptoris nimiam affectionem cessare debere.

2. Lim. in emente actionem ad rem qui minus iusto emere potest Cag. in l. qui actionẽ. n. 10. de reg. iur.

3. Lim. cessante emptoris dolo Trentacinq. de subst. par. 2. c. 16. n. 5 vers. 2.

Contrarium tenet Crem. supra n. 158. Farin. supra n. 54.

Si autem alter dolo deceperit, & dolus contractui causam dederit nõ est tutus in foro poli nec fori. Coua. d. n. 11 vers. quoties vero. Gab cos. 168. n. 19. lib. 1. Manti. supra n. 61. vbi etiam probant sese contrahentes lædere posse re ipsa non ex proposito, nisi creditor non emptor verum rei valorem sciuisset, hoc enim casu in foro poli ex crebriori, & veriori ignoranti dãnum resarcire tenetur sciens qui lucrãdi propositum habuit n. 63. Coua supra Burgos. in c. cum dilecti n. 18. & seq de emp. & vend.

Resarcire etiam damnum tenetur qui frumẽtum precio tunc iusto vendidit sciens à Principe decretum, minoris vendi debere quod ignorauit emptor glo. in l. contra legem vbi Bar. n. 2. de legi. Rom sing. 282. Afil dec. 359 n. 9. Crau. consi. 630. n. 13. Mãti. supra n. 67 Pinel in l. 1. par. 3. c. 2. n. 12. & seq. idem subdentes si quis sciat merces venturas vel non vẽturas, & emat aut vendat præcio communi, non licere in foro poli, sed fori.

359. Lim. non valere pactum iuratum quod vir non alat vxorem nisi quando promissam dotem non recepit Bal. in l. pactum. in fi. C. de collat vbi etiam quod licet præteritis cum iuramento renunciari queat; futuris autem si ex ordinatione hominis prouenit si ex mero cõtractu renunciari potest, secus si ex vltima voluntate quia sicut nõ seruatur iuramẽtum vbi qui in mortis periculũ incideret ita ob famis exterminium, & idẽ si contra vim naturæ iuretur ne alimenta præstentur. Viui. dec. 197. n. 12. 13.

360. Lim. nõ operari iuramentũ quominus simplicitas in minore muliere, & rustico præsumatur si de dãno uitando agant Cast. cons. 355. ad fi. lib. 1. Soc. Iun. cons. 116. n. 13. lib. 2. Capic. dec. 159. n. 23. Luc. cons. 162. n. 8. lib. 1. cons. crim. Viui dec. 289. n. 35. & per totam plura de præsumptionibus tradit.

361. Lim. ut licet excommunicatus non absoluatur nisi præstito iuramento puta quod manus uiolentas in clericum nisi se defendendo non iniecerit, uel quod stabit absolutionis mandato, Ecclesiæ, & satisfacto prius læso, attamen sine d. iuramento absolutio tenet, nam semper tenet absolutio iurisdictionis defectu cessante Feli. in c. cum desideres de sent. excom. n. 3 uers. absolutio facta, ubi omnes Caputaq. dec. 108. lib. 1. Viui. dec. 312. n. 17. & seq. nõ tamen excõmunicatus quis ex absolutione probatur n. 5. & ad cautelam cõceditur si id exprimatur, & etiam sit causa non allegata, non tanè fit in excõmunicatione canonis, sed hominis, & datur sine probatione præstita canonica cautione ubi sententia censurarũ nulla foret, sed Papa tunc absoluere potest sine solemnitate, fit etiam in articulo mortis sub cõditione se præsentãdi curiæ Romanæ ob paupertatem, inimicitias, uel alia iusta causa ob quam etiam quis excusatur ne Romam petat, uelut pueri, mulieres, senes, infirmi, corpore impotentes, inimicitias habentes, aliudue canonicum impedimentum, & per procuratorem peti potest mandatum speciale habentem pro foro fori, non poli nisi ex iusta causa nu. seq.

362. Lim. non operari iuramentum ut promissio cõtrahendi, uendendi, renunciandi, & huiusmodi fit nõditio, renunciatio uel cõtractus Boer. dec. 3. Rub. cons. 29 Viui dec. 320 uide supra sub n. 464. amp. 211. dixi in tract. emp. & uenditio.

363. Lim. iuramentum nõ obligare ad laudũ contra uel extra formam compromissi prolatum non obstante pacto non cõtradicendi, & potestate arbitris data ius unius auferendi, & alteri dandi etiã si laudum fuisset à partibus approbatũ maximè obtenta absolutione Viui. dec. 380 ubi etiam iure ciuili seruando in foro sæculari probat quod si in tres cõpromissũ sit ut simul iudicẽt duos, tertio absente iudicare nõ posset, licet de iure canonico seruãdo in foro Ecclesiæ prout, & seruari dẽt in foro sæculari ubi de peccato agitur secus sit Viui. dec. 38c. per tot.

364. Lim. nam testis tenetur se examinare, & ueritatem deponere alias mortaliter peccat, & si uerum taceat de falso punitur etiam si non iurare iurasset uel nouisset Bar. Brixien. Q. 29. Feli. in c. constitutus n. 11. de rescr. Viu. dec. 389.

365. Lim. nam iuramentum in contractu à partibus positũ tollitur partium consensu reuocato cõtractu Feli. in c. 2 n. 34. de spons. Anch. Q. 31. n. 17. & seq. lib 2 Viui. dec 372. n. 5. 6. & per tot. ubi non ualere pactũ in compromisso positũ quod arbitratores teneantur sequi consiliũ iurisperiti, tamquam contra substantiã compromissi licet ualeret si per arbitros factum, a partibus interuallo ratificaretur, & posse arbitros laudare sine dicto consilio, & pactum contra substantiam initio contractus à partibus initũ uitiari, & non uitiare, si ex post uitiare, non uitiari, & alijs casibus ualere pacta contra substantiam cõtractus ex Bero. cons. 165. n. 12. & seq. lib. 1. Cag. in l. contractus. n. 70. de reg. iur. Meno. cons 84. n. 20. & seq. dixi in tract. pactorum.

366. Lim. nam transactio etiam iurata ad specificata restringitur quia iuramentum non ampliat dispositionem vltra consensum nec vltra quam dispositio sine iuramento operaretur, non auget obligationem nec de re ad rem extendit Viui. dec. 522. n. 21. & per tot. subdens generali dispositione non contineri ius alterius, nec alienari vetita, nec res hæredis institutione vniuersali contineri nisi testator expræsserit, & Affl. dec. 111. n. 11. vbi legata

Ttt 2 pia,

pia, dotes, lucra nuptialia, & legitimam generali diſpoſitione non venire.

367. Lim. non poſſe laicum animabus inijcere vinculum vt iuraſſe cenſeantur vbi re vera non iurarũt Abb. in c. quemadmodum n. 11. de iur. iur. Decia. conſ. 84. n. 54. lib. 2.

368. Lim. vt iudex qui ſemel iurauit iuſtitiam adminiſtrare, compelli non poſſit vt iterum iuret Decia. conſ. 26. n. 21. lib. 1.

369. Lim. vt iuramentum non reuiuiſcat actionem præſcriptione extinctam Marta. dec. Piſ. 133. Bocc. de ſta. præſcr. glo. 19. n. 133.

370. Lim. teſtes non poſſe per ſcripturam deponere etiam ſi ſcriptura à teſtibus poſtea iurata ſit, quia iuramentum depoſitionẽ præcedere debet, nec ſupplet formam a lege traditam quod fiat depoſitio coram iudice interogãte Decia. conſ. 51. n. 6. lib. 2. Farin. Q. 80. n. 27. & ſeq. Marta. dec. 138. n. 13. vbi etiam ſocium criminis non probare, licet in atrociſſimis plures ſocij criminis probent.

Sublim. non procedere in peritis, & quoad præſũptionem in alijs Lamb. de contr. mul. glo. 11. n. 16. 17.

371. Lim. virum non poſſe priuare vxorem alimentis etiam cum iuramento, quoniam nihil iuramentum operatur quando actus concernit cõmodum tertij, & non pendere à poteſtate iurantis c. cũ quidam. de iur. iur. vbi Bal. & Feli. n. 11. Surd. de alim. tit. 1. Q. 32. n. 9. vbi etiã extra domum viri ali debere ceſsãte vxoris culpa ex fructibus dotis, & ab eo ſuppleri ſi vxor aliunde non habeat nec patrẽ aut fratrẽ diuites, ſed tit. 7. Q. 18. valere pactũ nõ alendi vxorẽ niſi aliũde nõ hẽet; & ſi ſine dote duxit alere tenetur niſi dotẽ ſibi dari vir inſtet Q. 19. & ſi totã vel partẽ dotis promiſſa nõ ſoluat dũ poſsit, expelli põt vxor. Q. 17. & idẽ ſi data euicta ſit, & iterũ nõ detur Q. 20.

372. Lim. nam qui iurauit puellam ducere vxorem intelligitur ſi dotem det Bal. in c. iurauit n. 3. 5. de prob. Surd. d. Q. 32. n. 13. infra lim. 374.

373. Lim. in contractu cenſus non poſſe cum iuramẽto paciſci quod debitor ad intereſſe lucri ceſſantis teneatur vel ad cãbium ſeu certas expenſas ſeu certa ſalaria ob morã per iuramentum liquidanda, & hoc ad euitandas fraudes, & vſuras ob pactum; Verum ob moram vbi de iure communi intereſse debetur, peti poteſt vt in bulla Papæ Pij V. de cẽſ. verſ. pacta continentia, & ibi glo. Leon. Bartolin. 15. etiã in pactum deductũ Cenci. de cenſi. par. 2. Q. 3. art. 5. c. 11. & ſi cenſus nullus ſit valebit pactum damna, & intereſse emptori ſoluẽdi, quod etiam ſine pacto debebitur, ſi uere, & cum effectu pręcium in utilitatem venditoris conuerſum ſit c. 2. Q. 4. n. 14. d. par. 2. & intereſse eſt ipſe annuus cenſus Seraphi. dec. 372. 383. n. 6. & pluries Rot. firmauit vt per Cenci. ſupra par. 1. c. 2. art. 6. n. 45.

374. Lim. nam qui aliquam vxorem ducere iurauit, ſi dotem non conſtituat ducere non tenetur Lup. in cap. per veſtras. in 3. not. §. 2. incip. ampliari etiam de donat. inter vir. & vxo. Cordub. in l. ſi quis à liberis. §. ſi quis ex his. n. 65. de lib. agno. Surd. de alim. tit. 7. Q. 19. nu. 9. ſupra lim. 372.

375. Lim. vt cũ ſententia, & iuramentum ſi verba nõ refragentur ſecundũ rei naturã intelligantur, fœminæ ad feudũ per ſententiã vel iuſiurandũ conſtitutũ nõ admittantur Cur. Iun. de feud. par. 1. par. 3. princ. n. 15. Scrad. de feud. par. 7. c. 4. n. 13. 14. de magis communi Intrigl. de feud cent. 2. art. 2. n. 443.

376. Lim. matrimonium clandeſtinum, & inter prohibitos iuramento non firmari, nec operetur vt trãſeat in ſpõſalia de futuro, cum deficiat in forma ſubſtantiali Gutier. de iuram. confir. contr. c. 51. n. 31. & ſeq. Coua. deſponſ. in 4. par. 1. c. 3. in fi. Laderch. conſ. 185. n. 3. & ſeq. ubi mortaliter ſic contrahentes peccare, & inhoneſtos eſſe, & 187. ex interuentu duorum uel trium teſtium non definere clandeſtinum eſſe ex cauſa tamen honeſta, & rationabili tenere ait ut ſi ſenex erubeſcat puellam publicè deſponſare, uel uirgo ſub iniquo tutore timeat ne collocetur indigno n. 4. 5. Bonacci. de matri. Q. 2. pũcto. 8. n. 47. & ſeq. Sanch. de matrim. lib. 1. diſp. 20. lib. 3. diſp. 45. coniugem ſpoliatum non reſtitui, & 46. inhabiles reddi ad clandeſtinum contrahendum, licet contrahere poſsint ſeruata forma Concilij, & ulterius extraordinariè puniri, & filios ſine conſenſu patris ſic contrahentes exhęredari poſſe. 47. Parochus etiã ſcienter interueniens triennio ſuſpenditur nec eũ ignorantia craſsa excuſat 48. non ſuſpendetur autẽ ſi id alteri mandet qui interſit 49. & ſi clandeſtinum reiteretur ſuſpenſio duplicabitur, & ſecunda incipiet à tempore commiſsi ſecundi, ſi ipſo iure incurratur, uel a die ſententiæ ubi requiritur ſententia diſp. 50. ſuſpectum tamen ab officio nõ ſuſpendi à beneficio diſp. 51. n. 14. nec poteſt ab Epiſcopo hic Parochus abſolui in terminis. c. fi. §. fi. de cland. deſp. ſecundum Concil. Trid. diſp. 52.

1. Sublim. inter impuberes inter quos ut ſponſalia ſuſtinetur, & ex his ueris ſponſalibus oritur publicæ honeſtatis impedimẽtum Bonacci. d. punct. 8. n. 47. & ſeq. ſupra diſp. 21. idem inter puberem, & impuberem ait.

2. Sublim. quando contrahentes ſeſe obligare uoluiſſe modo quo poſsent, tunc enim ut ſponſalia ualeret Bonacci. ſupra.

377. Lim. non impediri excommunicatum ſponſalia contrahere iuramento adhibito, etiam ſi maiori ſit excommunicatione ligatus, iuramentum enim minimè interdicitur excommunicato extra iudicium Sanch. de matrim. lib. 7. diſp. 9. n. 12.

378. Lim. in cõtractu cenſus non validare pacta cõtinẽtia moroſũ cenſus debitorẽ teneri ad intereſſe lucri, ceſsantis, vel ad cãbiũ, vel ad certas expenſas aut certa ſalaria, aut ſalaria ſeu expẽſas per iuramentũ creditoris liquidãdas, aut rẽ cenſui ſubiectã ſeu aliquã eius partẽ amittere, aut aliud ius ex eodẽ cõtractu vel aliunde quęſitũ perdere, aut aliquã pęnã cadere vt in bulla Pij P. V. de cẽſibus verſ. pacta cõtinẽtia, quæ fuere à Papa vetita ad fraudes, & vſuras euitãdas voluit autẽ Papa debitorẽ teneri ad dãnũ, & intereſſe cauſatũ ob eius morã non per hęc pacta ſed prout ad id iure cõi teneretur, vnde Papa voluiſſe videtur in pactũ deduci poſſe vt debitor ad illud intereſſe teneatur in caſu moræ ad quod cõi iure teneretur, & ſuis loco, & tẽpore liquidaretur. Leon. Bartol. in glo. d. bullæ. 15. in fi. ſed propter moram deberi ſed non poſſe in pactum deduci Cenci. de cenſi. par. 2. cap. 1. Q. 3. art. 5. poſſe autem intrinſecum lucri ceſſantis, & damni emergentis in pactũ

deduci

deduci vt per eum, & Molina. de cōtract. disp. 390. n. 10. subdens ob moram moderatas expensas Bonacci. de censi. disp. 3. Q. 4. punct. 1. n. 38. vbi interesse damni peti posse nō tamen in pactum deduci.

379. Lim. non verificari iuramentum in casu ficto, sed verè ac specificè præcisè debet obseruari, de communi Goz. conf. 32. n. 16.

380. Lim. iuramentum non operari reuocationem confessionis, ille enim qui iurat falsum credens esse verum non est periurus, & respondens positioni cū iuramento responsionem iuratam reuocare potest, & si incontinenti eam reuocet probatio erroris non requiritur; licet positionem iuratam reuocare volens errorem probare teneatur de communi Soc. conf. 97. n. 16. 17. lib. 4.

381. Lim. non posse cum iuramento renunciari l. hac edictali C. de 2. nup. nec statum est confessioni nouercæ vel vitrici in prçiudiciū filiorum etiā iuratę, quia in fraudē filiorū emanasse cēsetur, qui licet hęredes cōtrauenire possūt Frāc. Marc. dec. 26. par. 2.

382. Lim. non validare obligationes, & renunciationes etiā piæ causæ fauore per monacos, & moniales factas ante bimestre professionis, fieri enim debent intra bimestre cū Episcopi vel eius Vicarij licentia ex Conc. Trid. sess. 25. c. 16. Meno. de arb. cas. 436. n. 8. qui intelligit in minoribus 16. annis, & cons. 388. n. 7. vbi idem de ingressura; sed & in maioribus annis 16. Concil. procedere tenet Gutier. cano. QQ. lib. 2. c. 1. n. 34. & Ricci. in prax. Eccle. fori. resol. 355. tom. 3. nec valet donatio à profitēte facta cum pacto vt nulla fit eo nō profitente Garz. de benef. par. 11. c. 9. n. 21. vide supra lim. 197.

1. Sublim. vel potius secus esse dicas in testamētis, & vltimis voluntatibus de quibus nō loquitur d. c. 16. Gutier. cano. QQ. lib. 2. c. 1. n. 26. & seq. Borg. dec. n. 113. par. 3. Ceuall. com. contra com. Q. 63. n. 7. 121. n. 5. Ricci. in prax. renunc. monial. resol. 356. & collect. dec. 584. Thes. Q. Forēs. 56. lib. 2. Monal. cons. 47. lib. 1. Cancer. var. resol. par. 2. c. 8. n. 86. & in donatione causa mortis Ricci. d. resol. 356. Gall. de exc. succes. tit. 1. exc. 2. par. 3. n. 65. & seq. vbi etiā institutū succedere statim facta professione ex Dec. cons. 31. & Ceual supra, & cōi. Garz. de benef. par. 11. c. 10. n. 17. vbi S. Cong. ita declarasse vbi tamē alias Rot. secus iudicasse enūciat; & in legatis pijs, & Gutier. d. c. 1. n. 47. si monasterium sit incapax institutum statim succedere, si capax post mortem naturalem testantis ex cōi sed si institutus prædecedat non transmittet ex communi. n. 53. & bona libera monasterio remanebunt vbi etiam quid sit monaco fideicommisso grauato. Cancer. variar. resol. par. 2. c. 8. n. 87.

1. Amp. solēnitates iuris ciuilis non requiri nec superioris etiā regularis licētia Gutier. d. c. 1. n. 14. & 25. Ricci. d. resol. 356. n. 3. Cla. in §. testamentū. Q. 28.

2. Amp. nō requiri vt monasterio legitima relinquatur Gutier. supra n. 12. Clar. supra vers. aut verò fecit distinguendo vt per eum, & Cras. §. testamentum Q. 34. & Ceual. Q. 121. & Gall. supra. n. 63. & Molin. de primog. lib. 2. c. 9. n. 44. & seq.

3. Amp. vt monachus facta professione testamentum reuocare nequeat Gutier. supra n. 36. nisi fauore sui monasterij capacis. Soarez. alleg. 20. n. 25. & seq. vbi etiam donatione causa mortis reuocare posse,

1. Lim. d. primam sublimitationē vt institutus testamento ingressi religionē, non prius consequatur hęreditatē, quā testans naturaliter moriatur, si monasterium capax sit, quod interim fructus nisi aliud testantem sensisse conijci posset puta quia statim secuta professione per hæredē legata solui voluerit, vel huiusmodi Ond. cons. 61. n. 35. & seq. lib. 2. Gutier. supra d. c. 1. n. 47. Monald. supra n. 5.

2. Lim. in donatione causa mortis, Garzi. supra n. 22.

3. Lim. quando non fuisset factum intuitu ingressus religionis, nam per ingressum capacis rumpetur, si verò intuitu ingressus, si quid monasterio relictū sit sustinebitur testamentum, præsertim si institutionis titulo relictū sit; idemq; esse si nil relictū sit ex cōiori contra cōem sub determinatione S. R. E. Cla. supra. Gutier. supra primo autē casu ingressus intuitus non habiti professione secuta quoad legitimam tantum rumpi monasterio debitam Gutier. supra n. 17. in incapaci autem testamentum à professione nires assumit ex communi. n. 18. & non comprehendere obligationes ante ingressū facta SS. Congregationem resoluisse post Meno de arb. cas. 436. n. 2. Cācer. supra n. 84. & seq. vbi subdit de ingressu cogitatum dici eius mentione facta, alias iudex arbitratur ex temporis interuallo, & coniecturis, & n. 88. Episcopi vel eius Vicarij generalis consensum requiri intra bimestre nec regularis generalis sufficere in renunciatione n. 81. & 88.

2. Sublim. in renunciatione beneficij Garz. supra n. 10. & seq.

3. Sublim. vt ante ingressum per viam etiam cōtractus de suis bonis disponere possit Moli. de primog. lib. 2. c. 9. n. 39. Thes. Q. Forens. 56. n. 9. lib. 2. Gamma. dec. 374. Borg. dec. 11. n. 113. par. 3. Meno. de arbitr. cas. 436.

383. Lim. vt iuramentum renunciantis non extendatur ad iura superueniēs puta ex legato vel institutione, etiam si in manibus patris vel fratris filia renūciasset cum iuramento Bal. in c. ad nostram 2. n. 8. de iur. iur. Ias. in l. fi. n. 23. C. de pact. Vasq. de succ. creat. lib. 18. requis. 29. lim. 1. n. 138. Surd. dec. 14. n. 6. & seq. etiam si renunciasset iuri competituro ex testamēto Bal. in d. l. fi. n. 15. Affl. dec. 350. Vasq. supra n. 144. in fi. de communi Surd. supra n. 8.

384. Lim. vt si fuerit cōpromissum iuratū non operetur vt prorogatio iurata cēseatur Bero. Q. 10. n. 12. Mars. sing. 300. Barz. dec. 60. n. 7. supra lim. 334.

385. Lim. vt iuramentum veritatis dicendæ ad penitus occulta non extendatur, Neuiz in Silua verbo monitoriæ n. 46. ex Hēric. & Adriano Papa quodlibet fi. fol. 46. col. 1. Q. 11.

386. Lim. non credi notario cum iuramento testatorē sanæ mentis fuisse testāti Pereg. dec. 112. vbi etiā an possit declarare, & corrigere, nec nō, & iudex lata sententia ac testis. Surd. cōs. 16. n. 17. 18. vbi quod licet verba notarij posita in margine, & loquentia de cassatione fidē non faciāt, quia solēnitatibus carent, secus si notarius de proprio facto testetur, vt si per errorem cancellasse dicat, non autem de facto partium, & cons. 89. n. 45. non credi notario testanti aliquem sanæ mentis esse ex communi, & cons. 7. n. 47. credi in concernentibus eius officium vt si se rogatum dicat, & Seraphi. dec. 623. n. 12.

387. Lim. vt sacerdos qui iurauit de veritate dicenda

non possit sibi in confessione dicta reuelare,& nihil scire dicere potest sine periurij incursu,vel alia pœna, nec etiam delicta committenda reuelare potest si confitētem pœnituerit, & abstenturū se Deo promiserit,nisi aliunde sciuerit,tunc enim reuelare posset si scandalū adhuc immineret, vel alij complices adessent,nō potest tamen his duobus casibus nominare eos qui cōmittere volūt,sed eis quorū interest vt præcaueant notificare sat est; potest etiam reuelare ex licentia confitentis,si ei confitens non cōtradicat,prout si non in sacramento confessionis dixisset, sed secretè, & sub sigillo confessionis cum protestatione non reuelandi, commissum tamen reuelare non posse nisi non reuelato eo graue damnum inferatur Farin.Q cri.51.n.102.& seq.

388.Lim. nam qui credit verum dicere si per errorē falsum cum iuramento deponat non tenetur pœna falsi Crau.cons.65.n.9.10.Becci.cons.102.n.20.& seq Ond.cons.109.n.28.lib.1.

389.Lim.vt habēs beneficium ad cuius titulum fuit ordinatus, si iurauerit illud resignare,vel procuratorem ad resignandum constituū non reuocare,ipsum pœnitere possit, & à iuramento absolutionem petere, non resignare, & procuratorem reuocare Garzia.de benef.par.2.c.5.n.230.& seq.

390.Lim.nō valere cōcordiā iuratā super beneficijs, &;ab ea recedere licet ante Papę cōfirmationē Put. dec.353.par.1.Veral.dec.184.lib.1.in manuscriptis Ces.de Graf.dec.192.n.8.Rot.dec.573.n.2.par.1. diuers.Gōz.glo.12.n 80.& seq.Garz.sup.n.238.qui tamē à Gōz.dissētit quoad restitutionē expensarū.

391.Lim. nā qui iurauit aut vouit quotidie recitare orationem Dominicam seu Angelicam aut aliud paruū,vel paruā elemosinā dare vt onus cuiusq; diei ita vt onus sit pro ea die,& cū ea finiatur,licet pluribus diebus id omittat venialiter tantū peccat,is,vero qui obolum quotidie pauperibus dare promisit licet duobus diebus deficiens venialiter peccet,tamen quod hodie omisit, cras dare tenetur, & vbi summa creuerit culpa lethalis fiet. Sot. de iust. & iur, l.7.Q.2. art. 1. & alij quos refert, & sequitur Garzia.de benef.par.3.c.1.169.& sequent.

392.Lim.vt licet consuetudo immemorialis etiā per verba vniuersalia nunquā sublata cēseatur nisi de ea in lege mētio expræssa facta sit, hoc fallit primo si vt irrationalis tollatur, vel ratio eadem in ea vigeat,vel 3.si cōsuetudini immemorabili sit derogatū per clausulā derogatoriā consuetudinū iuramento, Apostolica cōfirmatione, aliaue quauis firmitate roboratarū Garzia.de benef.par.3.c.2.n.190.& vbi etiā præscriptione quomcumq; sublata non censeri immemorabilē sublatā,nisi lex vel priuilegiū rē afficiat dicēdo imprescriptibilē esse debere,& prescribi nō posse,& Rot.dec.249.par.5.diuers.immemorabilē præscriptionē titulum,& obligationē inducere probat,& oīa ad solēnitatē,& substantiā interuenisse,& si ius resistat, & meliorē titulū de mūdo allegari posse,quę tamē nō cadit in facultatinis.

393.Lim.vt nominatus vigore indulti limitati ad beneficia certi valoris,& pro non habēte vltra certos redditus debet probare se nō habere vltra d.redditus nec iuramentum sufficit in præiudiciū tertij, & quod beneficiū nō excedit valorē, sed sufficit partis confessio, & affirmatiua excessus plenè probari debet,non excessus semiplenè, & licet Rota sextā partem admittat. vltra expræssum in literis, secus in prouisione nūcij Rot.dec.363.n.3.coram Caualer. Garzia.de benef.par.5.c.3.n.180.& 156.& seq. & valor debet probari per annos 10.ante gratiam vt Rota seruat n.229. in gratia motu proprio non requiritur iustificari dec.212.nouiss.diuers.par.5.

394.Lim. in alienatione a Rege facta rerum ad Regiam dignitatem pertinētium in maximum Reip. præiudicium quæ etiam iurata non valet,sed reuocari debet c.intellecto.33.vbi Doc.de iur.iur.Coua. in c.quamuis.§.2.n.4.vers. quod autē de pact. in 6. licet secus si præiudicium modicum foret ex communi, & maximè ob remunerationem.

395.Lim.nā Papa potest dispensare a iuramēto promissorio,& voto etiā solēni religionis ex causa,licet enim obligatio sit de iure diuino,procedit ac pēdet ex actu humano ex cōi Garz.de benef. par.7. c.10. n.43.& seq. vbi idē in voto solēni castitatis n.47. & seq. & paupertatis n.87. & simplici n.48. & super matrimonio rato.n.83.ex cōi,nō in cōsumato n.86. nō tamen posse dispensare cū monacho in sensu cōposito,idest monacho manēte super uoto castitatis, & paupertatis quia sunt de esse religionis,posse autē in sēsu diuiso faciēdo de monacho nō monachū, & de religione extrahēdo ex cōi n.93.& n.98.pactū retinēdi propria professionē uitiare, prout & cōditio uitiat,licet possint reseruare bona ad usū profitentis in domo propria pro suis necessitatibus tamquam obedientiarij, & ex uoluntate prælati. §.si. qui cle.uel. uouen.Gatz. supra n.100. ideo autem super uoto Papa dispensare potest, quia uotum est de iure positiuo canonico. n.59.

396.Lim.non posse in collatione beneficij adijci pactū uel cōditionē iuratā de non resignādo cū pēsione,uel in fauorē alicuius sed liberè,esset enim simoniaca,&nulla si postea iurari deberet,secus si ante, nisi is à quo exigitur ius habeat ad beneficiū, quod nō uidetur in parrochialibus procedere quæ dātur in cōcursu Garzia.de benef par.8.c.2.n.29.& seq.

397.Li.in beneficio uacaturo quod conferri uel promitti cum iuramento etiā nequit nisi à Papa de potestatis plenitudine Garz.de benef.par.10.c.1.n.1. & seq. ubi nec beneficiū iuris patronatus uacaturū promitti posse nisi ab Episcopo, uel nisi ex iusta causa absuturus aliū loco sui ponat cū cōsensu Episcopi qui ad uacaturū presentet,uel nisi daretur potestas in genere præsentandi, & posse procuratorē generalē absentis præsētare non tamen personam certā usque ad n.23.Rot.dec.561.n.5.par.2. recētior.ad vacaturū non posse ex cōi præsentare ex c. si.ubi omnes de conces.præb. nisi in testamēto fundatoris cōcessum sit consensu ordinarij facto,ualet enim etiam si cōtra ius esset ex quo in limine fundationis appositum fuit, Rot.dec.420. corā Ludouis.non posse fieri mandatum de presentando ante uacationem non obstante iuramento,& superioris confirmatione nisi persona incerta esset nominanda uel in fundatione ita cautum foret Add. ibi qui sic Rotam seruare inquit Rot.dec.530.n.6.par.1. recentis.ubi presentandi mandatum ante uacationem nullum nisi cōcessa administratione omnium bonorum ex causa magnæ absentiæ.

398.Lim.in renūciatione sine causa quæ iuramento non

non ualidatur Bal. in rub. C. de rer. perm. n. 4. vbi de minore rustico. Crau. con. 394. n. 11. de comm. Gomez. de qual. contr. nu. 5. vers. 1. quia. vbi Add. lit. D. & restit. minor. num. 23.

Contrarium tenent Rom. cons. 373. nu. 5. Plot. in l. si quando. §. 2. nu. 6. C. vnde vi Mars. in rub. de prob. n. 92. Masc. concl. 345. n. 36. & seq. vbi in ciuilibus Quid. cōs. 41. n. 22. lib. 2. Zacch. ad Galles. de came. oblig. Q. 17. n. 96. Manci. de iuram. par. 4. eff. 24. de communi Cras. de transmis. n. 5. nisi contra prohibitionem iuris iurasset n. 6. Cor. cons. 99. n. 7. lib. 3. Barb. cons. 25. n. 6. lib. 1. Mar. Angus. cons. 2. nu. 21. Dec. cons. 682. n. 8. Decia. cons. 72. n. 9. lib. 2. Borg. dec. 27. nu. 66. lib. 2. Gul. de Bened. in c. Rainutius. verb. testamentū. 3. n. 23. Manti. de contract. lib. 14. tit. 12. n. 21. Bauer. de virt. iuram. num. 114. Genua. de script. priu. lib. 1 Q. 4. n. 107. Macerat. resol. 60. num. 33. lib. 2.

1. Lim. 2. opin. non præcedere in minore, muliere & rustico, sed in sagacibus solum ac prudentibus Bal. supra Barbat. d. nu. 6. Gul. d. n. 23. Gutier. supra Peguer. dec. 146. num. 28.

399. Lim. non teneri hæredem super facto defuncti iurare, iniquum est enim teneri super alieno facto iurare l. Marcellus. §. qui rerum. rer. amot. de cōi. Cras. de transmis. Q. 31. nu. 8.

400. Lim. vt non possit cum iuramento super re iudicata compromitti Becci. cons. 99. nu. 24. decis. Perus. 47. n. 10. Rot. Bonon. decis. 9. num. 5. vbi Add. in nouiss.

1. Sublim. quando compromittentes cum iuramento laudatis stare promittunt Cepol. caut. 41. Morot. cons. 88. num. 8

401. Lim. vt laudum extra contenta in compromisso etiā cum iuramento ratificari non possit, nec extra tempus latura Anch. Q. 26. n. 11 lib. 2. Paris. consil. 24. num. 157. lib. 2. Anch. Q. 29. n. 6. lib. 3.

402. Lim. vt licet dignum eligens omisso digniore notabiliter ad beneficium mortaliter peccet in curatis, & in simplicibus dignus eligi possit nisi lege vel iuramento aliud caueretur; & primo casu restitutio fieri debet non in secundo Garz. de benefic. par. 7. c. 6. vbi num. 46. & seq. restitutionem etiam fieri debere in præbendis collegiorum institutis in præmium meritorū; attamen Gonzal. reg. 8. cant. glos. 4. n. 130. & si staret iuramentum eligendi digniorem, electionem digni tenere probat, sed si dignior appellet & grauamen probet electionem reuocari nu. seq. & n. 112. minus doctum vita probata & bonis moribus præditum doctiori præferri, & arbitrio superioris esse nu. 145. consideratis omnibus. & qui præcib. vel suasione collatorem induxit ad sibi vel alij conferendum minus digno quod iā Titio, conferre decreuerat vi & fraude cessante nō tenetur ad restitutionem Diana par. 3. tract. 5. resolut. 53. contra communem eligens autem minus dignum 12. casib. excusatur de quibus resolut. 110. & tract. 6. resol. 33. 34. non teneri ad restitutionem si sine fraude vel dolo sed præcibus indignum fecit in beneficio digno præferri vel dignori dignum, secus si dolo vel fraude quo casu digno & Ecclesiæ restituere tenetur, & digno tenetur arbitrio prudentis quanti spes illa erat.

403. Lim. vt licet Episcopi fundatam habeant intentionem in tota diœcesi, eiusque Ecclesias, & ecclesiasticas personas visitat. c. omnes Basilicæ 16 Q 7. Veral. dec. 306. par. 2. & ita pluries Rota firmauit tam respectu monasteriorum, & regularium Rot. decis. 238. n. 2. par. 2. recentior. & vti delegatus Sedis Apostolicæ ex Conc. Trid. c. 8. ses. 7. ca. 8. ses. 21. cap. 9. ses. 24. de reform. & dec. 493. vbi etiam de Prioribus S. Ioannis Ierosolimæ 394. nu. 4. par. 1. & dec. 196. par. 2. diuers. non posse Priorē sine Prouinciali capitulo ex stabilimento visitare. sed circa hospitalia in quibus fundator Priorem patronum constituit, qui non sit Episcopo subditus ex quo eius persona attenditur noluit Rot. resoluere circa visitationem dec. 30. par. 2. recentior. quam respectu Cathedralium & capituli, ac personarum cap. conquerente de offic. ordin. c. cum venerabilis de censi. c. Romana. §. deinde de censi. in 6. vbi Io. Andr. in princ. prius inquit suæ Ecclesiæ Capitulum quo cum corpus vnum efficit, visitandum Gemi. n. 4. in fin. Franc. in prin. Maria. Soe de visitat. n. 12. Rot. dec. 328. par. 2. diuers. & posse etiam visitare Ecclesias nullius quæ tamen propterea non desinent nullius esse vigore tamen Concilij visitat. dec. 635. n. 2. par. 2. recentis. & visitare posse inhibitione nō obstante dec. 525. par. 1. recentis. & quolibet anno visitare debet ex Conc. Trid. ses. 24. cap. 3. de refor. Lotter. de re benef. lib. 2. Q. 2. n. 47. nec ei immemorabilis obstat, nec iuramentum, nec concordia Rot. dec. 778. n. 5. par. 1. diuers. Lotter. supra n. 49. 50. post Gonz. reg. 8. cancel. glos. 25. nu. 13. vbi de visitatione, & correctione capituli Cathedralis eiusque personarum; & Sacr. Congr. super Concil. vt per Garz. de benef. pa. 3. c. 2. n. 198. vers. ad decimū declarauit Episcopū non posse in visitatione recusari, & ipsum solum visitare capitulares, bona, & bonorum administrationem vel quibus sibi videbitur adiunctis; & fabricam, & canonicos visitare, corrigere & punire posse extraordinarie, tantūque morum correctionem respiciat, adiunctis sibi extra gremium capituli etiam, & concordia nisi ex certa scientia a Sede Apostolica fuerit confirmata sublata manet, & vt seruetur cum causæ cognitione ex certa scientia confirmari debet. & Rot. d. dec. 525. par. 1. recentis. visitare posse inquit Ecclesias regularium, si curam animarum in eis exerceant, nisi constet priuilegium monasterij quod non obtinebit respectu visitationis secularium in d. Ecclesia seruientiū, & Ecclesias curatas monasterij vnitas Sacr. Congr. delarasse & quod Concil Trid. ca. 4. ses. 6. c. 6. sess. 25. de reformat. super visitatione, & correctione capitulorum Cathedralium & illorum personarum per Episcopos facienda iuxta illorum formam non obstantibus quibuscumque exemptionibus consuetudinibus etiā immemorabilibus, sententijs, iuramentis, & concordijs, quæ suos tantū obligant authores, non procedant in concordijs a Sede Apost. confirmatis ex certa scientia glos. in cle. dudum. §. nos etenim verbo pacta de sepult. & ex sententia S. Congregationis Concilij per Rot. sæpè decisum Ces. de Gras. dec. 2. nu. 7. de iur. iur. Put. dec. 172. n. 2. pa. 3. & in Burgen. iurisdiction. 3. Maij 1589. coram Seraph. & in Sagunt. iurisd. 27. Apri-

Aprilis 1589. coram eod. Achil. dec. 1. de pact. nec post Concil. visitari posse eũ ante haberẽt concordiã à Papa ex certa sciẽtia confirmatã refert, & sequitur Gonz. d. n. 13. & glos. 13. & glos. 31. n. 42.

404. Lim. iuramentum non præsumi nisi præstitum probetur est enim ex his quæ extrinsecus adueniunt l. quæcũque. §. fi. de pub. in rem actio. Abb. in c. tuis in fi. de test. Masc. Q. 5. n. 82. Cancer. var. res. par. 2. cap. 8. num. 2.

Amp. non dici iuratum ex eo quod cũ iuramento quis promiserit, differt enim promissio cum iuramento facta ab ipso iuramento c. clericus. de iur. iur. Cancer. d. c. 8. n. 41. & seq.

405. Lim. vt iurans non vendere vel alienare nisi Titio requisito an emere velit, nõ impediatur alij vẽdere & Titius interesse tantum petet, nisi esset in possessione Titius, vel hipotheca specialis addita fuisset; nec refert si foret dictum, alioquin eo non requisito nulla sit alienatio Gab. consi. 66. lib. 1. Codex Fabria. lib. 4. tit. 36. de fi. 1. Cancer. d. p. 2. ca. 8. num. 110. & seq.

406. Lim. nam ad iurandum speciale requiritur mãdatum nisi cum libera procurator constitutus esset Rot. decis. 282. coram Ludouis. licet in iuramento calumniæ dicat procuratorem generalem admitti Manti dec. 11. n. 4. de communi in omni iuramento Villalo. lit. 1. n. 119. sed de calumnia non requiri in tutore, curatore oeconomo prælato & alijs administratoribus num. 159. & non sufficere speciale mandatum vbi lex pro forma proprium iuramentũ exigit Matt. com. opin. verbo. procurator. & Bonacci. tract. moral. tom. 2. disp 4. Q. 1. puncto. 10. actum per procuratorem fieri posse requirit. Viui. verbo. iuramentum potest vbi in iuramento fidelitatis Gutier. 1. art. QQ. lib. 1. Q. 62. vbi ad iurandum de calumnia sufficere absque expræssione certæ causæ Cassan. in cõsuet. Burg rub. 3. §. 2. col. 416. n. 7. tit. desfiedz. vbi probat requiri in iuramento calumniæ litis decitiuo, responsione ad positiones in confirmatorio, & quando quis asserit in negligẽtia fuisse Franc. Marc. dec. 9. n. 4. par. 2. vbi in probanda quantitate rerum furatarũ & 441. 442. vbi in responsione ad positiones & 587. vbi ad iurandũ & 672. vbi de iuramento fidelitatis Couar. 1. part. relect. §. 5. Ceual. Q. 498. vbi de iuramento calumniæ. & in animam Domini iurare posse si speciale sit glos. in c. 1. de iud in 6. debet tamen veritatis informatus esse non autem quod sibi visum fuerit respondebit, tametsi ita expræsse concessum fuisset Bal. in margarita. vers. iurans in animam ita iudicatum inquit Cotta. vers. procurator potest Mattes. not. 149. vbi quod practica seruat mandatũ ad iurandum de calumnia generale in causa sufficere quamuis causam specificari tutius pro anima dicat Add. ibi Moz. de diuis. manda. n. 33. 4. ord. vbi 90. casus quibus speciale requiritur. & Affis. conel. 30.

407. Lim. vt qui semel iurauit cogi non possit vt iterum iuret, sufficit enim semel generaliter iurasse, ne periurium detegatur etiam per consequentiam Bar. in l. iusiurandum quod ex conuentione. §. procurator. n. 4. de iur. iur. de cõmuni Aleiat. consi. 446. vbi idem de hærede non informato.

408. Lim. in confessione iurata incapacis facta quæ non tenet Bar. in c. cum quis decedẽs 35. §. Titia de l. 3. Pap. in forma libelli ad dotẽ glos. dedit & tradidit n. 5. vbi tamen morte viri confirmari probat.

409. Lim. non citari per edictum qui non latitat, nec perhorrescentia subest, nisi iudici cõstet de veritate causarum allegatarum per testes nec iuramentũ sufficit Rot. dec. 22. de dolo & conu. in antiq. Pel. in c. quoniã frequẽter. n. 17. not. 3. vt lit. non contest.

410. Lim. non validare laudi approbationem si facta sit prius quam proferatur si nullũ sit vel quia super toto non sit iudicatum, vel contineat læsionem in sexta, vel enormissimam, nec subscriptio inducit notitiam laudi si constet laudi scripturam lectam non fuisse, licet secus foret in emologatione laudi iam lati nec eo non dum lato emologatio operaretur vi pacti, nec si separatim præstitus sit consensus, Rot. dec. 282. par. 5. diuers. vide supra n. 1752. Rot. dec. 14. nu. 50. & seq. coram Burat. in add. requiri tamen initio consensum simultaneum, & nulli laudi approbationem valere, si prius subscriptum nec lectum nec visum sit.

411. Lim. in contractu a filiofam. facto cum iuramẽto statuto prohibito à Papa confirmato si pro tali habitus probatur & cum patre habitasset, qui nullus esset Rot. dec. 283. diuers. par. 5. loquens de facto causa ludi ex insolitis simulatum iudicauit, subdens ob difficultatẽ probationis duas leuiores coniecturas sufficere & dec. 237. num. 8. collectarum crim. per Fatin. assertione infirmi iurata qui obierit argui.

412. Lim. necessarium in actu extraiudiciali præstitum præsumi non autem voluntarium nisi probetur Cresc. decis. 2. de iur. iur. & decis. 385. num. 4. par. 5. diuers.

413. Lim. vt iurandi potestas quoad quædam procuratori concessa ad alia non extendatur Rot. decis. 696. num. 5. par. 2. recentior.

414. Lim. fidelitatis iuramentum Domino olim, qui tamen iuramẽti tempore desijt dominus esse nihil operetur Crau. consi. 869. n. 2. vbi etiam probat subditis dominum priuari qui eos non defendat.

415. Lim. non commutari potest iuramentum virtute Bullæ cruciatæ pœnale, vel conditionale castitatis, vel religionis & earum vota Diana par. 1. tract. 11. resol. 69. Sanch. in sum. to. 1. c. 54. lib. 4. nu. 21. non tamen commutari potest etiam in religionis professione si tertio præstitum sit, non soli Deo p. 3. tract. 6. resol. 65.

416. Lim. mortale peccatum esse iurare amphibologijs vtendo sine necessitate, vel vtilitate salutis corporis, honoris, vel pro re familiari tuenda vel sine alio virtutis voto quibus ea sibus veritatis occultatio expediens & studiosa censeretur, de communi Diana par. 2. tract. 15. resol. 25. vbi tamen ipse vim alijs secus tenet modò in iudicio non iuret dum iudex interrogat iuridice, vel non iuret in materia præiudiciali & par. 3. tractat. 6. resol. 30. vbi plures casus distinguit.

417. Lim. mortale esse iurare inaduertenter ex consuetudine praua ex pluribus quos citat Diana supra part. 3. tract. 5. resol. 62. cuius contrarium ipse cum alijs tenet si iurans prauam consuetudinem efficaci proposito retractet.

418. Li-

418. Lim. litis contestatæ vim non habere iuramẽtum nisi res in iudicium deducta fuerit. Serafin. decis. 957. num. 10. & tam in assertorio, quam in confirmatorio Rota Bonon. dec. 21. nu. 8. per Fund. & Gipsi. & 27. nu. 23. vbi etiam actionem perpetuare ex l. nam postea. §. si quis. de iur. iur. & perpetuare vsque ad 40. annos Giouagno. cons. 71. n. 23. lib. 1.

419. Lim. reuocari iuramenta illicita de quibus supra lim. 51. a Papa, seruorum à dominis, vxoris à viro, Monaci per Abbatem, & ab Episcopo si ex parte recipientis contineat iniquum Leon. in thes. Eccles. par. 2. c. 10. n. 7. & seq.

420. Lim. boni melioris impeditiuum iuramentum non valere Couar. in cap. quamuis par. 1. §. 6. n. 7. de pact. in 6. Barbos. de off. Epi. alleg. 53. num. 17.

421. Lim. iuramentum purgationis canonicæ non dari a Vicario sine speciali mandato Barbos. supra alleg. 54. num. 109.

422. Lim. vt licet quis certo tempore conditionem cum iuramento implere promisisset nisi pœna addita post tempus eam implere posset Rot. dec. 125. n. 6. par. 3 lib. 3. diuers.

423. Lim. Papam posse dispensare circa iuramentũ in arduis negocijs in magnis personis in iuramento licito, vel dubio cum causa, & an sit seruandũ, vel non declarare Felt. in c. 1. n. 15. de iur. iur. Conrad. in templo om. iud. lib. 2. c. 1. vers. 8. num. 3. fol. 138. & exceptis prædictis Episcopum esse Iudicem iuramenti, & ex Alex. cons. 222. n. 9. lib. 2. ait solum Papam absoluere à iuramento quando probabile est dubium an quis iuramento ligetur, & nec id posse delegare, sed si certum sit vi, vel metu præstitum Episcopum posse absoluere, & si absolutio tantum ad agendum habilitet, nec rescindit contractũ quã ecclesiasticus concedit, plenariam verò non concedit nisi contractum non esse seruandum sibi constet ex communiori, & à Papa annullari posse Rota. decis. 121. n. 19. Bonon. per Fundat. & Gipsi.

424. Lim. nam iramentum recipit limitationes, & conditiones quas contractas recipit tàm respectu consensus, quam naturæ, nec auget obligationem, & etiam quoad reuocationem Rot. Bono. dec. 149 num. 10. & seq. per Fundat. & Gipsi. & ad ea quæ sunt de natura actus erincipalis. dec. 35. n. 27. Giouagno. cons. 16. n. 40. & 41. lib. 1. & intellige de natura originali nõ accidentali Rot. dec. 69. n. 12. par. 2. diuers. & non auget obligationem, nec extendit consensum, & aliquid operari sat est Gioua. cons. 36. num. 38. & seq. lib. 1.

425. Lim. iuramentum non extendi ad id quod tacite subintelligitur Rui. cons. 132. n. 15. lib. 4. Giouagno. cons. 16. n. 40. lib. 1.

426. Lim. non operari vbi deest virtus promissionis Dec. cons. 374. in fi. Giouagno. supra n. 42.

427. Lim. in iuramento accidentalia nõ venire Rot. d. n. 12. Serafin. priuil. iur. 74. n. 17. 18. Giouagno. cons. 36. n. 17. lib. 1.

428. Lim. nam iuramentum benignè non amarè interpretari debet Seraph. priuil. iuram. 74. nu. 23. Giouagno cons. 36. num. 19. lib. 1.

429. Lim. vt si Statuto duo debeant notari instrumẽtum rogare, vnum rogare non sufficiat cum iuramento, quia sic iuramentum non probatur Abb. in c. cum contingat sub n. 26. de iur. iur. Rui. cons. 60. num. 4. lib. 4. Giouag. cons. 83. n. 31. lib. 1.

430. Lim. iuramentum tollere non posse probatorias solemnitates vtilitatem publicam concernentes Serafin. priuil. iuram. 22. n. 1. Giouag. cons. 83. num. 33. lib. 1.

431. Lim. iuramentum fidelitatis remitti posse quãuis non possit fidelitas remitti. Serad. de feud. p. 2. c. 2. n. 26. Giouag. cons. 25. n. 45. lib. 2.

432. Lim. promittentem præstare seruitutem cum iuramento non expresso loco, vbi præstari debeat potest iurans eam præstare in vno, vel alio loco vt sibi communi iure permittitur Giouag. consil. 36. num. 14. lib. 1.

433. Lim. professionem metu factam iuramento nõ validari Carlin. contr. Foren. c. 108. n. 59.

434. Lim. nam si venditor iuret bona esse libera nõ repellatur exceptione periurij, nisi promissio fit dolosa, & alij præiudicialis Cassad. dec. 2. num. 7. de iur. iur. Caputaq dec. 283. n. 7. p. 1. Scra. dec. 1243. num. 6. Mangil. de euict. Q. 38. n. 12.

435. Lim. nam si coniuges vendant dotalem fundũ & fateantur prætium recepisse cum iuramento, præsumatur totum in vtilitatẽ mariti versum, nisi probetur in vtilitatem vxoris fuisse conuersum Menoch. lib. 3. præs. 22. n. 8. & seq. Gutier. de iuramen. confirm. contr. par. 1. c. 1. nu. 14. Mangil. de euict. Q. 75. num. 5.

436. Lim. vt appositum in renunciatione quam quis fecit bonis alicuius annullata ex eo, quia renuncians prædecessit ei cuius bonis renunciauit ex communiori Maran. disp. 10. n. 32. Franch. dec. 67. Mang. supra Q. 77. corruat iuramentum Morot. cons. 22. num. 10. lib. 1. Mang. supra nec euictioni promissæ locus fiat vt per eum, licet valeat ob dotem solemniter factam Rot. dec 874. coram Buratto.

437. Lim. vt emens scienter fideicommisso subiecta non agat de euictione etiam ad interesse iuramẽto etiam adhibito, quia non operatur in non dependentibus à potestate iurantis, sed ad prætium tantum aget Surdus decis. 208. Mangil. de euictio. Q. 106. num. 36.

438. Lim. in minore, & muliere iurantibus, quia in eis simplicitas, & ignorantia iuris præsumitur, & si emerint bona Ecclesiæ de euictione agent Bal. in rub. C. de rer. permut. n. 4. Becci. cons. 111. nu. 14. Mang. supra. Q. 130. nu. 56. prout aget qui bona fide coemit ignorans esse Ecclesiæ, & sic factum & ius, vel solum ius quia credidit alienantem vendere posse nu. 45. sed. Q. 131. n. 10. & seq probat. Ecclesiam nulliter alienata vendicare cum fructibus à die alienationis nec iuris errorem excusare cũ ius resistat, licet excuset error facti vt si putasset emptor solemnitatem interuenisse quæ non interuenit, ex Felin. in c. cum causa n. 27. de re iudic. & alijs & hoc casu fructus deberi à dic litis motæ ex communi & ita Rot. iudicasse.

439. Lim. vt licet Canonici conferentes canonicatũ contra formam Statuti iurati sint periuri, collatio tamen valeat Gomes. dec. 48. lib. 1.

440. Lim. eum qui non alienare iurauit in casu necessitatis citra periurium alienare posse Abb. in c. tua nos. nu. 8. de Eccles. edif. Aluarad. de coniect. men-

mente de fun. lib. 2. c. 4. n. 44. Gutier. de iur. confir. contract. par. 1. c 52. si superior in rebus Ecclesiæ adiri non possit num. 4. vide supra n. 1973 & 646. ampl 308. & solita alienari posse alienare Gutier. supra post Cassador. dec. 1. de rer. permutat. nu. 12. Serad. de feud. par. 4. c. 2. n. 18. Rol. cons. 1. nu. 83. lib. 1. Menoch. cons. 90. num. 21. & rem modicam Medic. reg. 5. lib. 9 reg. iur. fol. 764. col. 1.

Male autem alienata iuramento non obstante prælatus reuocare potest Paris. cons. 92 n. 98. lib. 4. Mangil. de euict. Q. 131. n. 4. 6. vbi etiam Prælatum qui ad longum tempus locare iurasset compelli nõ posse & Rot. ita tenuisse & alienata cum fructibus reuocare, nec iuris errorem excusare cum ius resistat, sed si erretur in facto à die litis motæ fructus deberi, & si legitime alienata res sit, successor Prælati agere potest cõtra hæredẽ defuncti Prelati ad præcium rei Ecclesiæ alienatæ num. seq. vbi etiam an Ecclesię cedere teneatur actionem.

441. Lim. iuramentum quoad & inter certas personas præstitũ alijs non prçiudicare, nec prodesse. l. 3. de iur. iur. Sera. priu. 151. n 3. Gra. cous. ciu. 55. n. 7.

442. Lim. non validare transactionem in criminibus publicis mortis, vel sanguinis pœnam non ingerẽtibus compræhensis etiam priuatis, quæ publica fiunt licet enim iurantem ab accusatione repellat, non validat transactionem velut contra bonos mores, & publicam vtilitatem Bologne. in l. transigere num. 48. C. de transact.

443. Lim. non valere secundum iuramentum contra primum ex quo alteri ius quæsitum fuit Seraph. de priuil. iuram. 75. n. 47. Ruginel pract QQ. cap. 9. n. 21. nisi partes consentiant n. 22 supra lim. 176.

444. Lim. quando in exitum deteriorem tenderet tunc enim seruari non debet Soc. reg. 206. fall. 3.

445. Lim. iure canonico improbatum non esse seruandum Soc. d. reg. 206. fall. 6.

446. Lim. vt si conditio in iuramento subintellecta non adesset seruandum non sit vt est conditio si Deo placuerit Soc. supra nu. 7. subdens conditionem intelligi si res in eodem statu permanserit.

447 Lim. iurare facientem illum quem scit falsum iuraturum mortaliter peccare, nisi hoc faciat iudex vel alia persona publica. Soc. reg. 210. & à Iudice repellitur qui periurij suspectus est. Ruginel. prac. QQ. c. 10. n. 7. & c. 11. num. 5. & seq.

448. Lim. nam iuramentum secundum mentem iurantis intelligi debet in foro poli, sed in foro fori secundum mentem eius cui iuratur si verba dubia sint Coua. in c. quamuis par. 1. §. 5. n. 1. & 2. de test. in 6. Seraph priuil. iuram. 141. qui intelligit in decisiuo & iudiciali, in extraiudiciali enim secundum iurantis intentionem intelligi debere ait, nisi iurãs dolum adhibuisset obscure loquendo, quia tunc cõtra iurantem interprætatio fieret; & iuramentum generale stricte interprætari vt minus iurantẽ obliget quam possibile sit & Couar. supra num. 2. in foro interiori probat mentem iurantis non attendi si vsus sit arte, calliditate, & versutia, vel dolo in verbis, sed eius intentionem cui præstitum fuit Rugin. pract. QQ. c. 3. subdentes Iudicem interprætari debere secundum mentem deferentis alias in sindicatu teneri.

449. Lim. nam aliæ exceptiones contra iuramentũ opponi possunt; puta periurium ius tertij non continere, non venire ex natura actus, seruatam nõ esse statuti formam, nec ad causam superuenientem & incogitata extendi, non esse impleta implenda, cõtraria partis confessio ante motum iudicium, enormissima læsio, dilatoria Principis, quod iuratum sit super re quæ non subsistit, & actionem non parit, vel causa cesset, personæ inhabilitas, inuerisimilitudo, impossibilitas, nec ad accessoria extendi, remissio eius quod iuratum est, vel pactum non petẽdi, vel quod ille qui detulit se obligare non potuit Ruginel. pract. QQ. c. 11. n. 1. & seq. vsq; ad n. 33. quæ cõprobata comperies in suprascriptis limitat.

450. Lim. non valere Statuta tribuentia creditoribus facultatem iurandi circa taxationem damni emergentis, & lucri cessantis cum ad vsuram inuitẽt nisi ex mora debitoris creditor verè damnum passus sit, vel lucrum cessauerit, & hoc certum sit; & creditum liquidum; & interesse damni oportet causatũ fuisse dum debitor erat in mora; lucri verò debet constare solitũ negociari, merces præ manibus habuisse, vel solitum fuisse ponere pecunias in cambijs licitis, & si mercator non sit, aut si solitus sit negociari, & non tenere pecunias ociosas, sed aliquid lucrari vel si potuisset prædia emere, vel pecunias dare ad aliquod lucrum; & damni debetur si prædia vendere sit coactus pro ære alieno soluendo, vel pecunias sub vsuris accipere Ruginel. supra c. 13. vsque ad num. 25. vbi non deberi facta executione contra bona debitoris, nec si debitor ab obligatione principali excusare se posset, nec mercatori nisi requisita probet, plura autẽ a nobili probari debere, & nu. 29 à paupere lucrum cessans non deberi nisi fame periret, nisi par creditoris necessitas esset; nec si frater voluntariè debitum fratris soluerit nec piscatori, venatori, & aucupatori n. 32. nec ab eo qui Iudicis iussu nõ soluit, nec si debitor ex iuramento enormissime læderetur; nec si vsurarum suspicio subesset; nec si oblatio facta sit antequam cursus interesse inciperet, vel postea cõsignatio depositio, & oblatio, & iurare volens ex Statuto eius conditiones implere debet nu. seq. & potest debitor contra iuramentum probare, nec ei Iudex credere potest, & taxare etiam in conuento habita ratione personarum, & loci usq. ad nu. 50. subdens sex requiri ut in conscientia lucrum debeatur creditori, primum quod lucrum uerè ratione contractus eesset. 2. deductis expensis laboribus, & periculis 3. quod negociatio licita sit 4. quod non contrahat cum pacto ad semper, sed ad aliquod tẽpus 5. quod is cui mutuatur non sit in extrema necessitate, ita vt mutuans diues ei mutuare gratis teneretur 6. quod acceptum uere sit interesse & tanti intersit. n. 51. nec ei deberi qui sortem recepit, uel petijt sine interesse, vel si petijsset illud Iudex non dedisset num. 35. & 36. & c. 14. declarando vt per eum; plene dixi in tract. interesse.

451. Lim non valere consuetudinem ut super eodem facto bis iuretur Natt. cons. 57. n 6. secus super diuersis, & sine ea qui semel iurauit, non tenetur iterum iurare Felin. in c. pastoralis. n. 27. ubi declarat de except.

452.

452. Lim. pactum quod debitor à creditore propria authoritate capi possit velut contra legē iuramento non confirmari Bal. in auth. Sacramenta puberum n. 3. C. si aduers. vendit. Imo, in c. cum contingat n. 34. Alcia. n. 66. de iu. iu. Felin. in c. ex rescript. n. 14. eod. tit. Alex. in l. alia. §. eleganter. n. 6. sol. matri. vbi sublimitat. Crot. in l nemo potest n. 11. de leg. 1. Brun. de ce ssion bon. Q. 20. princ. n. 19. Cors. in reper. Felin. verb. debitor qui fecit pactū Franc. Marc. dec. 396. lib. 1. Maiu. in add. ad Papi. in forma inquisitionis. verbo. cesserit in fi. de communi Viui. verbo debitor non potest in fin. & opin communi 183. de magis communi Soarez. lit. C. nu. 15. & Carpa lib. 1. c. 167. n. 22. Gallef. in forma Came. oblig. par. 3. Q. 4. nu. 2. fol. 59. de communi Borg. dec. 1. n. 7. lib. 1. Fariu. Q. crim. 27. n. 20. & fine iuramento communem ait Couar. var. libr. 2. cap. 1. num. 7. ad fin.

Contrarium tenet Roma in l. alia. §. elegāter n. 6. sol. mat. Gul. in c. Rainutius. §. testamentum. il 3. n. 26. de testam. de magis com. Coua. var. lib. 2. c. 1. n. 1. vers. quod si. post Fed. de Sen. Q 60. quē secutus est Io. And. ad spec. tit. de renunc. & concl. §. 1. n. 258. Purp. in l. 2. §. mutui. n. 115. de iur. iur.

Lim. 2. non procedere, si debitor in loco fuisset, vnde recedere non potuisset, quia vi metuue iuratum cēseretur, nec pactum validaret Rom. supra.

453. Lim. iuramentum reddendi votū in ostracismo, seu discolatu non excusat ab excommunicatione, si ventilentur clerici criminosi, cum sint a seculari iurisdictione omni iure exempti Leo. thes. fori eccles. par. 3. c. 7. nu. 133. & seq. si ex Statuto seculari reddi debeat.

454. Lim. qualitate cessante ob quam iuratum fuit non esse seruandum Abb. in c. veritatis n. 3. in fin. de iur. iur. Med. reg. 9. lib. 9. reg. iur. fol. 764. col. 2.

455. Lim. namā subiecta materia iuramentū interpretationem recipit Soc. reg. 50. in additis vbi 7. modis limitat.

456. Lim quanda à Papa, Episcopo, seculari Iudice, vel à parte relaxaretur, intelligendo, & sublim. vt per Felin. in c. praeterea n. 17. & seq. de spons.

457. Lim. quando iuratur contra consilia Euangelica Doct. in c. cum contingat. de iur. iur. S. Ianu. reg. 384. lib. 9 reg. iur. fol. 776.

458 Lim. nam iuramentum contra votum nō tenet c. sicut de spons. S. Ianu. supra.

459. Lim. vt filiusfam. qui pro patre cum iuramento se obligauit non teneatur nisi quantum potest, nisi expresse renunciet l. 2. C. quod cū eo. licet non possit renunciari beneficio ne conueniatur vltra quam facere possit si personae competat ob reuerentiam secus si alia ratione puta contractus Rota dec. 281. coram Buratto. & 308.

DECAS III. TRACTATVS. VII. DE DECRETV IVDICIS.

3010 2. Subampl. 28. ampl. principalem huius tit. 19. capitis septimi de qua supra n. 264. vt si pubes existat nēpe maior quatuordecim annis minor vigintiquinque, & curatorem habeat, non possit alteri minor se ipsum sine illius authoritate obligare; si verò curatorem non habeat efficaciter ciuiliter, & naturaliter se obligare possit, quod si lęsus fuerit in integrum restituetur l. si curatorem habens C. de in integ. restitutio. minor. si impubes sit vel infans, aut infantiae proximus, cōtrahere, & alium actum etiā cum tutoris authoritate facere nequeat, sed ipse tutor solus actum, seu contractum gerere principaliter debeat, si verò pubertati proximus sit, quemlibet contractum, & actum cum tutoris authoritate facere poterit, nam tunc aliquem habet intellectū non aliàs, si se alteri obliget; si namque de altero sibi obligando & de acquirendo agatur bene potest sibi stipulari, & acquirere absq; tutoris authoritate. l. finali. §. pupillus. de in integr. restitutio. l. pupillus. de action. & obligation. §. pupillus. Inst. de inutil. stipul. prout & adultus sibi acquirere potest, siue curatorem habeat siue non; omnibus autem casibus quibus impubes, vel adultus obligatur, cum tutoris, & curatoris authoritate, vel sine si fuerit laesus restituetur in integrum d. l. si curatorem tā propter damnū quàm propter lucrum cessans. l. ait praetor. §. final. de minor. & vtrobiq. Doct. communiter de communi Gomez. de restitut. minor. n 1. & quod curatorem habens adultus sine eius authoritate non possit alteri obligari de communi etiam testatur Gutierez. de iuram. confirmator. contract. part. 1. cap. 13. n. 3. Moz. de contract. artic. 7. tit. de accidentali. contract. n. 3. Bertaz. cons. ciu. 12. n. 1. & sequent. nec curatorem etiam haeredem instituere posse Menoch. cons. 1073. nu. 6. nec suis iuribus etiam cum decreto Iudicis, & tutoris authoritate renunciare posse cons. 1153. n. 45. nec absque curatore immobilia alienare posse, neque nulliter constituti curatoris authoritatem sufficere Rimin. Iun. cons 547. n. 8 & sequent. vbi etiam tradit solemnitates in constitutione curatoris requisitas Rot. Roman. 104. coram Ludouis. Anch. Q. 50. nu. 7. & seq. lib. 1. qui inquit sat esse eodem tempore interponi curatori authoritatem, nec requiri si iuramentum interuenerit Gulielm. de Bened. in cap. Rainutius. verbis. mortuo itaque n. 395. de testament. Cenci. de censi. part. 1. cap. 1. Q. 1. art. 2. Sanchez. de matrimon. lib. 6. disputio. 38. nu. 1. & sequent. vbi late etiā respectu constitutionis arrharū Peregr. cons. 9. n. 3. & 4. lib. 2. Galganet. de tutel. lib. 1. tit. 11. n. 26. & infra n. 3042.

3011 3. Subampl. vt non prosit cōmunis error, quia de habitu personae requisito agitur Gab. de probat. conclus. 8. n. 43.

3012 3. Subampl. ratificationem factam per minorem ei non obesse Cephal. cons. 142. nu. 54. & 55. Odd. de restitutio. in integr. Q. 25. 1. & 2. praesertim si coactus fuisset declarando vt per eum; nisi cum solemnitatibus in actu requisitis ratificatio fieret Seraph. dec. 1242. vel nisi fieret a maiore Borg. de de tut. n. 140 & seq vbi tamen si enormis laesio vltra dimidiam interuenerit ex l. 2. C. de rescind. vendit. intra annos triginta agere posse, & infra quadriennium non facta ratificatione constito de laesione sui facilitate, & dolo partis, etsi absque solemnitatibus contractum fauorabilem acceptaueris, debet solemniter declarare adhuc tamē variare potest si laedatur etiam si restitutioni in integrum renun-

nunciarit Borg. supra nu. 170. Pinel. in l. 1. part. 3. n. 36. C. de hon. mat. vide infra nu. 3147. Gratian. discept. 171. n. 61. quia resistit lex contractui, & ratificationi minoris.

3013 4. Subampl. vt nec adire hæreditatem valeat sine tutore §. neque. Instit. de author. tutor nec sine solemnitate Statuti. Armon. sing. 15. Laderch. cons. 3. n. 3. nisi cum solemnitatibus aditionem confirmaret vt per eum. de communi Bello. con 24. n. 16. & Villalob. comun. opin. lit. H n. 38. & Montan. de tutel. cap. 30. n. 107. & seq. vbi etiam ex communi probant solum tutorem hæreditatem pupillo delata m adire non posse. si pupillus sit maior infante, & ex communi idem inquit, si hæreditas opulenta esset post Port. in §. 1. n. 7. Institut. de authoritat. tutor. nec bonorum possessionem agnoscere Monta. sup. n. 122. vide infra c. 52. & lim. 35. . . nec pupillus sine tutore, neque sine pupillo tutor. Monta. supra n. 385. per l. pupillus. de acquis. hæred. Simoncel. de decret. tit. 6. n. 52. & seq. vbi etiam decretū non requiri. nec minor sine curatore si eum habeat, licèt possit si non haberet. Mar. in l. is potest n. 153. de acq. hæred. Sena Dolan. dec. 14. nu. 68.

3014 5. Subamp. vt cōfiteri etiam nequeat si Statuto contrahere prohibeatur Crescent. dec. 2. de confes. vbi idem de muliere Put. decis. 7. lib. 3. qui namq; actum facere non potest, non etiam aliquid confiteri quo actus sibi interdictus validus fiat, vt per eā & decis. 55. lib. 3. Lamberteng. de contract. mulier. glos. 1. n. 323. glos. 3. n. 51. glos. 7. n. 81. nisi curatoris authoritate. idem in criminalibus probans glosa 1. num. 356.

3015. 6. Subam. vt si immobilia sine Iudicis decreto alienauerit, ipso iure alienatio nulla fit, cum causa iusta enim tutoris, vel curatoris authoritas, ac Iudicis decretum interuenire debent, nec restitutione in integrum opus est; quod cum decreto alienatio facta fit, quamuis mero iure valeat; si minor fuerit læsus in integrum restituetur l. 1. de reb. eor. l. 1. & 2. vbi Docto C. si aduers. transaction. l. 3. cap. de præd. minor & l. fin. vbi etiam pro debitu fiscali. Afflict. decis. 87. & dec. 294. vbi requisita octo ponit primum. causa vrgens alienandi l. ob æs. C. de præd. minor. & l. magis puto. §. ne passim. de reb. eor. secundum. quod debitum pupilli ex mobilibus bonis solui nequeat. d. l. magis puto. §. ne passim. & §. in primis. tertium quod hoc liceat Iudici per bonorum discussionem d. §. ne passim. & d. §. in primis quartum quod res minus damnosæ vendantur vt in d. iuribus. quintum quod pro paruo debito magna res non distrahatur l. & si fine. §. 1. de minori. & d. §. ne passim. sextum quod tutoris, vel curatoris authoritas interueniat l. neque. & l. eum qui C. de authoritat. tutor. constito de tutela, vel cura & tutoris inuentario l. tutor. qui repertorij de administrat. tutor. Bart. in l. legitimos. de legit. tutor. septimum decretum Iudicis, quod alia prædicta requisita præcedere debent d. l. 1. de reb. eor. & l. lex quæ tutores C. de administrat. tutor. octauum. quod post decretum subhastationes interueniāt. l. & si fine. §. 1. iuncta glos. vbi Bart. de min. Paris. cons. 85. n. 18. vbi n. 23. requirit etiam interlocutoriam non extare mobilia. lib. 3. & Neuizan. cons. 85. n. 1. qui duodecim requisita esse inquit Capic. decis. 113. de communi Suarez. allegation. 2. n. 7. Gomez de restitution. minor. n. 1. ante finem Rol. cons. 54. n. 27. sequent. vbi quod immobilium, & annuorum redituum obligatio, & alienatio sine decreto non valeat ab adulto facta curatore carente libr. 2. & solemnitatibus prædictis non interuenientibus, & de quibus cons. 33. lib. 1. & cons. 7. n. 18. & sequent. vbi non valere, & n. 28. lib. 3. & cons. 41. nu 34. & 35. vbi etiam remedium reintegrandæ dari, tutoris authoritate non obstante lib. 3. & cons. 60. lib. 4. vbi prædicta octo requisita interuenire debere probat ex communi vbi nu. 16. subhastationes per viginti dies aliter quam instrumento de ipsis mētionem faciente constare debere probat, & quod acceptorum non requiratur oblatio, sed iudicialis sufficiat, & cons. 73. vbi etiam reintegrandæ remedium dari. lib. 4. & Ondedе. cons. 23. nu. 27. & sequent. lib. 2. & alienata reuocare posse Menoch. cons. 822. n. 64. Decian. cons. 20. nu. 22. & seq. vbi etiam quando pater tutor emphiteoticaret libr. 5. vbi numeris sequentibus exponit pro alienationis immobilium validitate necessaria, & reintegrari n. 84. Menoch. cons. 29. n. 14. vbi etiam de annuis redditibus, & cons. 589. vbi solemnitate, & vtilitate cessantibus Rim. Iun. cons. 5. n. 37. & sequentibus & cons. 255. n. 22. & sequent. vbi etiam de immobili sterili, & pestilenti ex communi præsertim si præcederet testatoris prohibitio, nisi ex necessaria causa Franc. Marc. decis. 478. n. 1. pa. 1. & in censibus super immobilibus constitutis Rota Roma. decis. 402. in fine. & decis 678. n. 2. part. 1. recentior. & subhastationem ciuili non canonico iure exigi decis. 485. n. 9. & 13. per Add coram Ludouis. Maceratens. resolution. 31. lib. 2. vbi decretum requiri & causam, in eamq; causam prætium, vel in vtilitatē minoris versum, & quod minus damnosa fuerint alienata facta de hoc, scriptura priuata, separata, & lata interlocutoria, subhastatione, & causæ cognitione adhibitis, & insinuatione etiam Statuto requisita, & septem etiam requiri, inquit Ancharan. Q. 74. n. 8. lib. 3. ex Afflict. supra Dec. consil. 403. n. 11. & sequent. Mastril. decis. 121. Sanch. de matrimon. lib. 6. disputatio. 38. n. 6. Peregrin. cōs. 71. n. 26. vbi nec censum posse super immobilibus constituere absque decreto pro sorore dotanda lib. 1. & cons. 75. & cons. 84. n. 12. & sequent. lib. 2. vbi nullam probat alienationem etiā à tutore bonorum immobilium pupilli factam, si inuentarium non fecerit, vtilia facere iurauerit, & sine decreto subhastatione causa necessaria extantibus mobilibus, vel si fieret alienatio vltra debiti mensuram, si non fuerint alienata minus damnosa, tutoris, & curatoris authoritas non adhibita, & cum causæ cognitione Iudicis decretum non fuerit interpositum post Rol. cons. 33. lib. 1. & Gutierez. cons. 18. n. 60. & sequent. vbi etiam creditores insistetisse exigit, & facta alienatione solemnitatibus requisitis minime seruatis rem cum fructibus minorem vendicare posse ex veriori, magisq; cōmuni post Caccheria dec. 159. quæ est decis. 160. & mobilia prius alienari debere Paeif. de Saluian. interdict. inspect. 3. c. 2. n. 136. & Gutierez. de tutel. par. 2. c. 5. n. 8. & in-

& inualidam esse ex communi probat Monta. de tutel. c. 33. n. 1. & 2. vbi etiam causæ cognitionem requiri probat post Simonc. de decret. tit. 1. n. 31. qui testatur esse communem & plures citat. Galganet. de tutel. lib. 2. tit. 21. n. 1. post Borgni. de tutor. n. 128. & sequēti. vbi etiam causam requiri probat instantiam creditorum, quodque plus non vendatur quam opus sit, aliaque mobilia vel debitorum nomina non extent, & iudicis decretum cum causæ cognitione concurrat Bertaz. conf. ciuil. 12. nu. 1. & sequent. vbi iustam causam, curatoris authoritatem, & iudicis decretum requiri inquit ætatis etiam venia concessa Sanch. de matrimon. lib. 6. disputatio. 38. n. 6. (& dicam infra amp. 17. huius sextæ subampliationis. & vide supra amp. 22.) late Simoncel. de decret. lib. 1. tit. 1. n. 1. & sequent. 15. & seq. Meno. conf. 589. n. 1. & seq. vbi vtilitate concurrente Oaded. conf. 23. per tot. lib. 2. vbi etiam reintegrari etiam adultum ad possessionem minus solemniter translatum per se vel per tutorem & vide infra lim. 14. 28. ampliationis. Morot. conf. 72. decretum & subhastationem requiri ait, alias facto proprio contraueniri posse, vide infra n. 3042. Odd. conf. 40. n. 32. & seq. loquens quando ex eo solo minor læsus fuit quod bona maiorum sine causa necessaria vel proficua alienauerit, etiam si prætiū conuersum sit in emptionem & minorem non posse res suas alienare. §. nume. admonendi. Inst. quibus alie. licet. Munoz. de ratiocin. c. 16. n. 30. vbi sequitur Afflict. d. decis. 249. Caldas. de rest. in int. verbo. res nu. 2. siue curatorem habeat adultus siue non & siue immobilia sint vel mobilia quæ seruari queant & in alienatione rerum vniuersitatis vltra alias solemnitates decretum requiri l. si. C. de vend. rer. Ciuitat. lib. 10. Fab. de Anna. conf. 55. num. 22. Surd. cons. 28. n. 82. vbi requisita in alienatione rerum Vniuersitatis. Rot. dec. 162. n. 1. par. 2. recentis. vbi in spectantibus ad Vniuersitatem vel Ecclesiam maiorem partem minori obesse nisi adsit Læsio, tunc enim vnius sufficiet contradictio, & 623. par. 1. 189. n. 4. par. 2. recentis in actu voluntario omnium consensum requiri & de communi Dec. in c. communes n 6. Feli. n. 17. de const. & Ripa. resp. 93. n. 15. licet secus teneat Franch. dec. 2. n. 24. 197. n. 15. & Communitatem non obligari nisi per Consilij congregationem Rot. dec. 249. n. 5. par. 2. recentis & 270. vbi in voluntario omnium requiri consensum in necessario maioris partis omnibus vocatis & 340. n. 1. Vniuersitatem citati seruata forma glo. in cap. si capitulo. verbo. factum. de cōces. præb. ruralis vero ostensione citationis hominibus ab Ecclesia exeuntibus, & affixione Ecclesię & si nuncius citet alta voce per vias & decis. 715. par. 3. lib. 3. diuers. sat esse officiales citare, sed Seraph. dec. 1028. n. 2. intelligit si congregata sit in loco solito congregati Senat. Dolan. dec. 11. n. 23. & seq. singulos qui non consensere non teneri ad collectas ab Vniuersitate impositas, nec forenses qui commodum non sentiunt sed dec. 69. teneri si pro defensione iutium Communitatis imposita sit & Rot. dec. 662. num. 5. part. 2. recentis ex contractu cum Capitulo non posse scindi in particulares in præiudiciū eius qui cum capitulo contraxit, & si dolo alienata sit cum decreto successor illud reuocabit l. 9. de reb. eor. sufficit autem mandato superioris conuocari vt gesta à maiori conuenientium parte valeant Rim. Iun. conf. 164. n. 81. Crau. conf. 886. n. 9. vel omnes illegitimè conuenisse & Surd. conf. 394. n. 34. in dānosis non sufficit maior par. 5. Garzi. de benef. part. 3. cap. 2. num 45. & part. 5. cap. 9. n. 223. vbi maior pars minori obest in pertinenti ad plures vt singulos simul conuenire opus esse si circa eumdem, non circa actum diuersum.

3016 1. Amp. 6. subampliationem procedere tam in voluntaria, quam in necessaria alienatione Paris. cons. 98. n. 79. lib. 1. puta in executionem rei iudicatę, vel in datione insolutum à Iudice facta Surd. conf. 30. n. 5. & sequenti. vbi tamen hanc alienationem & insoluti dationem voluntariam esse dicit vt pote quæ à voluntaria debiti contracti causa procedat. Meno. conf. 634. num. 1. vbi de assignatione insolutum nisi præscriptum foret & cons. 641. nu. 1. & sequent. Borgni. de tutor. n. 157. vbi etiam nec pro constitutione vel restitutione dotium vide infra amp. 9. n. 3025. & supra tit. 19. n. 264.

3017 Contrariam sententiam necessaria alienatione ex l. 3. §. 1. & 2. de reb. eor. qui sub tut. & cur. tenent Simonc. de decret. lib. 3. tit. 8. n. 120. & lib. 2. tit. 6. n. 91. & in verò necessaria quæ non habet originalem causam voluntariam Surd. supra. nu. 6. versic. non obstat. & nu. 7. Meno. cons. 110. n. 58. vbi quando ex debito defuncti alienatio facta esset propter ordinationem defuncti Rota. Roman. decis. 675. part. 2. recentior. quæ ex causa puta quia vsuræ fructus superarent bonorum hæreditariorū, & quando maritus cui minor matrimonio copulata fuit stabilia nollet cum decreto vendi posse inquit & quod alienatio ex causa necessaria sine solemnitatibus requisitis facta sustineatur Pacif. de saluian. interdict. inspect. 3. cap. 2. n. 129. non tamen dici necessariam quæ nullum in præsentia præiudicium affert, sed illam quæ propriam, præcisamque minoris necessitatem contineret, vt puta æris alieni, & quando vsuræ bonorum suorum fructus excederent vt per ipsum. Peregr. de iure fisci lib. 6. tit. 4. n. 5. vbi tutoris authoritatem in voluntaria, non autem in necessaria alienatione requiri probat. Crau. cons. 849. n. 12. qui a solo tutore & Prælato sine solemnitate ex causa necessaria alienari posse ait Odd. de prohib. alien. Q. 31. num. 139

3018 2. Amp. procedere tam in bonis immobilibus minoris allodialibus, quam in emphiteotis l. 3. §. si ius emphiteoticarium de reb. eor. & in his in quibus vtile dumtaxat dominium minor habet, vt feudalia sint, superficiaria, & huiusmodi Valasc. de iure emphiteoti Q. 1. n. 22. Gutierez. d. cap 5. n. . . . Meno. de arb. cas. 171. n. 56. Montan. de tut. cap. 33. n. 114. vbi citat etiam l. etiam vectigale. C. de præd. minor. Simonc. de decret. tit. 6. n. 28. Caldas. de rest. in integ. vers. contractum fecisti. num. 3.

3019 3. Amp. minorum bona sine causa ac solemnitatibus requisitis non posse in emphiteosim concedi Caldas. de restitut. in integr. verbo. contractum. licet accipere possit & Valasc. supra. Q. 35. n. 4. & 5. Gutierez.

5. Gutierez.d.cap.5.nu.24. & Decia. conf. 20. nu. 22. & sequent. lib. 5. post Bal. in cap. 1. §. vict. 51. ad finem quib. mod. feud. amit. Alex. cons. 79. n. 3. lib. 1. Monta. de tut. cap. 33. n. 419. Simoncel. de decret. lib. 1. tit. 1. n. 13. & tit. 6. n. 31. nec ab alijs accipere posse. n. 34. nec reuersa etiam iterum concedere n. 35.

3020 4. Amp. prædicta procedere etiam in curatore furiosi l. 2. C. de curato. furios. Gutierez. d. c. 5. n. 25.

3021 5. Amp. procedere in alienatione quasi dominij rerum stabilium Ias. in l. mandata n. 5. de offi. eius de communi Gomez. de restitutio. minor. nu. 14. & Caldas. supra. n. 6. & Gutierez. d. c. 1. n. 26.

3022 6. Amp. vt sine decreto immobilia minorum remitti minime possint, nec ad rem actio cedi Gomez. d. n. 14. Caldas. supra n. 7. Gutierez. d. c. 5. nu. 27. de cõi Farin. Q. crim. 15. n. 10. infra. nu 3030.

3023 7. Amp. in permutatione & omni alienatione, ad longum tempus locatione, hæreditatis diuisione, compromisso super immobilibus, & transactione, nisi res immobilis minori remaneret Caldas. supra. Gomez. supra Gutierez. supr. n. 28. & 29. subdens tamen super non prohibitis alienari compromissum cum tutoris authoritate sustineri, quamuis si minor lęderetur in integrum restitueretur & Gomez. supra n. 1. in fine Galganet. de tut. part. 2. tit. 21. n. 28. Monta. d. cap. 33. n. 420. Simonc. d. tit. 1. n. 13. vbi etiam vsumfructum non posse constitui. & tit. 6. n. 119. & 120. ex communi.

3024 8. Amp. etiam si res sterilis alienaretur & minori vtilis esset l. si fundus. de reb. eor. de communi Ias. in l. 2. n. 9. Drosei n. 10. de offic. eius. Afflict. decis. 87. Capic. decis 113. de communi Decia. d. cõs. 20. n. 51. lib. 5. Caldas. supra. n. 14. Surd. de aliment. tit. 8. Priuileg. 45. n. 1. de communi etiam testatur Gutierez. d. part. 2. c. 5. de tut. nu. 33. post Ias. in l. mandata. n. 10. de offic. eius Montan. d. cap. 33. n. 118. Meno. de arb. iud. cas. 171. nu. 60. & sequent. vbi nec etiam ratione maioris vtilitatis permitti. & dicit Affl supra incommodum rem ferentem esse iustam causam vt cum decreto valeat alienari, secus probans si neque commodum neque incommodum affinet. Munnoz. de ratiocin. cap. 16. nu. 32. & minori vtile esse non sufficere tutore asserere l. 5. ante fin. de reb. eor.

3025 9. Amp. procedere in alienatione necessaria vt puta quia pupillus fame periret, nisi adeo necessitas vrgeret vt solemnia adhiberi minime pateretur glo. in l ob es. C. de præd. minor. Bart. in auth. res quæ ad finem. C. commun. delegat. de communi Padilla n. 81. Surd. supra. n. 2. & 3. & de communi testatur etiam Gutierez. supra. n. 34. & non posse alienari nisi pro necessitate Rim. Iun conf 5. n 40. vide supra amp. 1. n. 3016. non tamen potest tutor alienare habita fide de prætio Rot. dec. 18. & 24. coram Caualer. nec ex causa necessitatis posse alienari Viui. dec. 22. n. 3. vbi æris alieni & dotis.

3026 10. Amp. hipothecari etiam non posse absque decreto immobilia minorum vt est tex. in l. si pupillorum. §. 1. de reb. eor. de communi testatur Gomez. supra. n. 14. Moli. de iust. & iur. part. 1. tract. 2. disput. 224. de communi Gutierez. supra. nu. 35. post Menoch. de arbitr. iudic. cas. 171. num. 30. Simonc. de decret. tit. 1. n. 13. (vide infra amp. 35. & subamp. 22.) Galganet. de tutel. lib. 3. Q. 44. nu. 8. Rota. Rom. decis. 461. n. 4. nisi authoritate Principis. n. 13. part. 1. recentior. Borgni. de tutor. n. 157. Paris. cons. 85. nu. 13. lib. 3.

3027 1. Subamp. procedere etiam quando minor ea emendo præcium non soluiner Caldas. supra. n. 48. vide infra amp. 49. de communi Simonc. de decret. tit. 5. n. 57.

3028 Contrarium probat Gutierez. supra. n. 36. vbi contraria tollit num. sequenti.

3029 1. Lim. 10. amp. non procedere quando minor a fisco vel ex pecunia pupilli cum d. pacto emitter Simonc. supra n. 54. & seq.

3030 11. Amp. etiam si minor remittat, renunciet, vel immobilia acquirere desinat l. magis puto. §. fundum. de reb. eor. de communi Gomez d. n. 14. & Gutierez. vbi supra. n. 40. vel distrahat, nam & in distracta prout in contractu solemnitas requiritur Lanfr. de Orian. de arbitr. lectio. 3. n. 2. Simonc. de decret. tit. 6. n. 55. & sequent. vbi hæreditatem delatam etiam non acquisitam non posse repudiare nec distrahere sine decreto, & iusta causa nec remittere quod sibi debetur Montan. de tut. cap. 30. n. 160. de cõi Faria. Q. 15. n. 10. supra n. 3021. iura enim remittere non potest l. 2. C. de admo. præst.

3031 12. Amp. procedere etiam in bonis mobilibus quæ possunt seruando seruari, & in pecunia destinata in emptione prædiorum l. 3. §. quid ergo. de contrar. & vtili action. tute. Lup. in rubri. de donation. inter vir. & vxor. §. 38. n. 6. Boer. decis. 209. n. 5. Gab. de probation. concl. 12. n. 20. Affl. decisio. 249. Soc. Iun. cons. 148. n. 32. lib. 1. Caldas. de rest. in int. verbo. res. Viui. dec. 22. n. 20. Montan. d. cap. 33. n. 139. Simonc. de decret tit. 8. n. 21. de cõi. Bonacci. de contract. disput. 3. Q. 1. puncto. 5. n. 6. Sanch. de matri. lib. 6. disput. 38. n. 6. Rim. Iun. in § 2. n. 6. & 7. Iust. quib. alie. licet ea esse probans ex quibus fructus percipiũtur, imo ea etiã quę seruari nõ possunt vt pecunia per minorẽ alienari non posse.

3032 Contrarium in pecunia destinata in emptionẽ prædiorũ vel redditũum annorum de cõi. Boer supr. n. 1. Mantica. de vlt. volunt. lib. 9. tit. 3. n. 7. Gutier. supra n. 48. & de communi in pecunia testatur Montan. supr. n. 147.

3033 Lim. primã opinionẽ nõ procedere in vestibus, & animalibus superfluis, & in his quæ pondere, numero, vel mensura consistunt, & in adulto curatore carente l. 4. C. quando decreto. &c. l. si curatorẽ. C. de in integr. restitutio. Bal. Nouel. de dot. 7. par. princ. priuil. primo Montan. sup. n. 144. & seq. & his quæ nequeunt seruando seruari sine decreto alienationẽ valere Simonc. de decret tit. 8. n. 22 & de pecunia non destinata in emptionem prædiorum Surd. dec. 287. n. 13. Gratia. disc. p. 7. 6 n. 31 & 32. Simonc. sup. n. 123. ex magis. cõi. non censeri quid immobile nisi fauore minoris Gratia. dec 95. n. 6. & Pacif. de saluian. interd. insp. 3. c. 5. n. 108. dixi latè in interpretationibus contractuũ verbo. bona. & destinatã in emptionem prędiorum vel pro tuẽdo patrimonio alienari sine decreto non posse Ias. in d. §. fuit quæsitum n. 37. ad trebel. Fab. de Anna. cons. 43. nu. 4. Alba. cons. 492. etiam sine decreto

n. 3.

nu. 3. & superflua dicet, quæ magis expedit minori. vendi, quam retineri, sed destinatum in emptionem prædiorum non posse distrahi sine decreto. Rom.consil.188.nu.5. Scain. decis. 3. num. 22. & Decia.consil.59.n.13. lib.1. & Soc.consil.249. n.27. lib.2. qui probant consensum vnius non sufficere pro conuers[illegible] ac si duorū requiratur, sed in emptionē prædiorū destinatam nō posse sine decreto alienari Ro.consil.188.n.5.sed Mand. ibi cōtra ex côri.

3034. 13. Amp. nec ex causa dotis sine decreto immobilia alienari posse glos. in l.lex quæ tutores verb. vel in dotem C.de administr.tutor.Caldal.sup.n.13. de com.Gutierez.supra n.51. Monta.sup.n.325.& quando vir ex Statuto lucraretur dotē n.418.Galg. d.tit.21.n.35.Menoch.consil.114.n.15.& de arbit. Iudic.cas.171.n.46. nec etiam si minor se dotaret ex immobilibus, vel montiū locis Seraph. dec.385. n.7.p.2.recent. & idem de mobilibus, quæ possent seruando seruari ex communi Simonc. sup. subdens de lucro dotis tunc non posse tractari. nu.92. Gradisceρt.367.n.24.vide infra n.sub ampl.22.receptā probat Matt. Cunno. de pact. lib.1. c.6.num.132.

3035. 1. Lim. 13. Ampl.non procedere, quando semel primo viro dos cum decreto constituta fuisset, tunc enim secundo, ac tertio viro sine solemnitate poterit constitui Castr. consil.183.n.6.lib. Rui. consil.61.lib.3.Tiraq.de leg. connub.glos.6. n.181. & seq. Borgn.de tutor.n.161.Simonc.d.tit.8.n.93.

3036. 2. Lim.non procedere, quando dos in vltima voluntate constitueretur, in qua potest minor sine decreto disponere Bal. in l. 1. de reb. cor. Paul. de Cittad de iur.patronat.p.3.caus.2.Q.7.n.11.Lambert.de iure patronat.art.3.Q.5. principal; 1.part. 1.lib.n.3. adultus enim in vltima voluntate maior censetur Simonc.supra n.94.

3037. 3. Lim.non procedere nisi quando minor sororem dotare vellet, tunc etenim requiritur decretum, secus tamen est si mulier minor se ipsam dotare vellet, tunc enim solius curatoris authoritas sufficeret l.quæro de iur. doti. si tamen immobilia manere debent, secus si vendenda forent pro prætio viro in dotem dando. Simonc.supra n.95.

3038. 4. Lim. non procedere, quando condigna dos promitteretur Alb.& Bal. in l.certi iuris. Q.8.n.11. C.loca Mar.Anguf.consil.103.num.6. Canno. supra num.135.136.

3039. 14. Amp. idem esse si immobilia ad pias causas alienentur, adhuc enim solemniter hoc fieri debet, Abb. in c.in præsentia. n.10. Dec.n.35. de prob. & de magis communi testantur Caldal.supra n.13.& Gutierez.supra n.55.Mont.sup.n.319.& seq. nisi se & sua monasterio offerret ingrediens per c.in præs. & ibi Doct.de prob.& n.421.Galga.de tutel.lib.2. tit.21.nu.47.nisi monasterium ingrederetur vt per eum, nec alienari posse pro captiuorum, vel carceratorum redemptione Simonc.supra. nu.75.& seq. nec etiam pro patre à carceribus liberando. Rota Rom.d.dec.385.n.8. infra lim.24.& 35. nec posse captiuorum coniunctorum redēptionis causa alienare Bal. Nouel.in l.1.n.386.sol.matrim.

3040. Contrariū vt scilicet piæ causæ fauori aliqua solemnitas non requiratur Rot. Roma. decis.461. num.11.part.1. recentior.

3041. 15. Amp.etiam si minor ætatis veniam impetrasset l.fin.C.si maior.fact.l.2. C.de ijs, qui veniam ætat.impetrar.Tiraq.de nobilitat. c.20.nu.42. de communi Gomez. de restit. in integr. n.12.& Gutierez.d.cap.5.n.71. Monta.supra n. 77.& seq. idē dicens, si pecunia in rem minoris versa sit. l nō solum.l.vtere.l.si prædium.C.de præd.minor.Galga de tut.lib.1.tit.11.nu.22.Ias.in l mandata nu.5. de offic.eius. vide infra lim. . . . Simonc. de decret. tit.8.n.23. Rim.Iun. consil.5. n.187. & seq. vbi non prodesse ab alia quam à Principe obtentam, nec nisi post annos 20. concedi posse. n.196. Caldas d. verbo.res n.2.

3042. 16. Amp. vt iusta causa æris alieni, solemnitas, Iudicis decreti, cognitio causæ, & alia de quibus in secunda subampliatione debeant interuenire l.magis puto.§ æs alienum.de reb.cor.de comm. testatur Soarez. alleg.2.n.7. & Mont.de tut. c. 33. n.1.& seq. cum tutoris authoritate. & num.29. per l.neque.& l.eum. C.de auth.tut.& n.36.Galgan.de tut.lib.2.tit.21.n.67. & 36. quod æs alienum probari debet Simoc.de decr.tit.1.n.35. & seq nisi minor iurasset n.41. & tunc decretum operari, quando cognita causa fuit interpositum Rot Roma decis.856.n.3.par.4.diuers. & Dec. consil.20. n 60. & seq.lib.5.Rim. Iun. consil.338.nu.80.& seq. Cotta. verb.decretum continens Arnon, comm.21. Ond. consil.32. num. 109. lib.1.Viui.comm. opin. Iudex interponens 1.& 2. Gargiarc. patro. 19. nu. 17.& seq.lib.2. secus ea cessante probātes, & sup.n.3010. & 3015. Neuiz.consil.21.n.10. vbi ea non adhibita Iudicem puniri, & iusta causa debet apud acta probari.l.minorum 6.vbi glos.& Doc.C. de præd. minor.Viui.dec.22. Bertaz.clau.10.glos.2. n.8.9. vbi alienationem alias nullam probat.

3043. 17. Amp. vt ad hoc quod causæ cognitio possit adhibita censeri infrascripta sint necessaria, & de quibus etiā dixi in sexta subampliatione præcedenti n.3015. & infra n.3220.

3044. 1. Discussio requiritur an subsit immobilia vēdendi necessitas, vt puta æs alienum d. l. magis puto.l.tutores.l.ob æs.de reb.eor. Afflict.dec.249.n.2. Paris.consil.89.n.2.& consil.99.n.2.lib.2. Mont.supra n.7.& seq. Galganet. supra Simoncel. supra tit. 1. n.17.& seq. vbi etiam probari debere, & propinquorum informationem, seu instructionem requiri n.43. Menoch. de arb.iud.cas.171.n.5. Rim. Iun. consil.5.num.178.

3045. 2. Instrumentum separatum eiusmodi causæ congitionis fieri debet Cor. consil.71.n.4.lib.3.Dec. consil.403.n.12.Mont.sup. n.10.& solemniter apud acta Ferrat. caut.60.Surd. consil.28.n 10[illegible]. Galgan. supra n.8. Simonc.supra n.31.& seq.subdens absq; causæ cognitione omnia nulla esse,& n.101. Achil. de Graf. decis.167. vbi tamen subdit, quod si scriptura in aliquo deficeret testibus supplebitur ex magis communi Natta.consil.631.nu.32. & notarij assertioni non stari nu.33. Rim. Iun.consil 5. nu.177. Macerat.resolut.60.casu.38.libr.2. Ond. consil.32. nu.110. lib.1.

3046. 3. An pecunia, mobilibus pupilli, vel aliter æs alienū solui possit, non enim aliter immobilia vendi possunt d.l.magis puto.§.non passim.de reb.eor.

Dec.conf.403.n.12.nisi tutor ex pecunia maius lucrum probabiliter sperare posset Meno. d.cas.171. n.12. Mont.supra n.11.12. Galganet. supra n.6.& 7. & Simoncel.sup.n.44. nisi non extare pecunias, mobilia, vel alia notoriè constaret nu.47. & etiam perquiri debet, vt minus damnosa alienentur.n.49. & 50. Menoch. supra n.11.

3047 4.Creditores pro solutione instare oprtet d.§.nō passim.nec sufficit in instrumento asseri, sed probari debet ex actis Parif.conf.97.n.9. lib.1. Dec. consil.60.n.2.Rol.conf.33.n.3.lib.1.Mont. sup.nu.20. 21.Menoch.sup.n.5.Simonc.sup.n.36.Galg. supra & infra dicam,lim. . . . Ond.conf.23.n.28.lib.2. infra subampl.42. Meno.conf.387.n.24. vbi tamē subdit non teneri tutorem alieni æris quantitatem exprimere.& conf.560.n.12.& præcium, vel mutuum acceptum debet creditoribus solui. l. 5. ante fin. de reb. eor.

3048 5.An magis vendere, quam hipothecare expediat considerari debet, vt per Iudicem decerni dicta l. magis puto. §.item prætor. & l. si pupillorum. §. si prætor de reb.eor. Alex.conf.189.nu.4. lib.7. altero autem per Iudicem electo, alterum non potest eligere tutor Ruin.conf.159.n.3. lib.5. Meno. d.cas.171.n.15. Simoncel. supra nu.91. & nu. 51. Montan.supra n.22.& seq. Galganet. supra.

3049 6.Ne maioris prætij res venдatur cauendum est quam sit æs alienum, & minus vtilis vendenda est d l.magis puto §. item prætor l. & si fine de minor.Bal.conf.75.lib.1. Afflict.dec. 49. Deci. conf. 403.n.18. Rim. Iun.conf.5.n.40.Cacchera decis. 171.n.20.Borgni. decis.46 n.360.lib.1.Simoncel. supra n.52.& seq. vbi latè quamuis modici excessus ratio non habeatur vt per eum ex Natta. conf. 162. n.5.Menoch.d.cas.171. n.13.& seq. Montan. supra n.26.Galganet.supra Neuiza.conf.85.n.11.

3050 1.Lim. non procedere quando vtile esset minori rem totam vendi quia plus totum venditur quam partes Meno. conf.387.n.21.

3051 7. Mutuo receptam pecuniam creditoribus soluti curare debet d. l. magis puto, §. ne tamen Dec. conf.403. n.12.& 18. Montan.sup.n.27. qui debēt esse præsentes Simoneel.supra.n.55.

3052 8.Tutela constare debet ac inuentarium Afflic.Rol.& alij supra in 6.subamp.citati Dec.conf. 479.n.2.Cur.Iun. conf.29.n.6.7. Montau.supra.n. 30.

3053 9.Causa discuti & probari debet ante decretū l.minorem C. de præd.minor. Paris.conf.98. nu. 8. lib.1.& quidem per aliam scripturam nec iudici credetur Alex. conf.17.lib. 4. Ias.in l.sciendum n. 27.de verbo.obligation.Menoch. d.cas.171.n. 23. Montan.supr.n.34.& causam istam cum decreto esse probandam. Rot.Rom.dec.118. collectar.per Pacif.de saluian.interd.insp.3.cap 2.n.149.& seq.

3054 10.Solemnitas statuti vltra solemnia à iure cōmuni requisita adhiberi debet Castr. conf.106. lib. 2 Tiraq.de legis connub.glo.6.n.49.Parif.cōs. 98.& 99.lib.1.etiam si minor extra territoriū contraheret de rebus sitis in teritorio & inhabilitaret & annullaret actu ratione personæ, ac rei sitæ nu. 54. & seq.Montan sup.n.37.cum multis sequenr.

3055 11.Tutoris authoritas interuenire debet Menoch. d.cas.171.n.22.Simoncel. supr.n.56.

3056 12. Decretum Iudicis requiritur suprascriptis præcedentibus & prius cognitis & interuenientibus, quibus cessantibus corruet actus l. 1.l.si pupillorum. §. si prætor.de reb.eor.l cum. hi de transact. Afflict. dec.249.& quam plures in 6. subampliatione citati Zas.conf.21. n. 2. lib. 1. Montan. sup. n.54. quod ab eo iudice debet interponi vbi res de quib⁹ agitur sitæ sint Crau. conf 30.n.1.satius tamen erit vtriusque cōsensum fuisse adhibitum Rebuf. de alienatio.rer.ecclesiast. n.22. Montan. supra.n.55. Iudex etiam sedere debet nisi aliud consuetudo seruaret Cer.conf. 98.n.4.lib. 1. Montan. supra.n.56.erit etiam nulla alienatio si decretum obreptitium fuerit Rot.Rom. decis. 515. & decis. 624.part.1.diuersor.Rol.conf.7.n.84.lib.3.Meno. lib.2.præsumptio.75.n.22.Galganet. supra. nu. 7. tuncque minor non egebit restitutione in integrū Rol.conf. 33. n.21.lib.1. Galganet.supra n. 8. Simoncel.sup.n.60. n.77. per Iudicem delegari non posse probat, nec in die festo interponi nisi in casibus vt per eum Meno.d.cas.171.n.27.

3057 13.Subhastatio fieri debet Bar. & Bal.in l. ait prætor. §. sed hodie de minor.Afflict. supra Parif. conf.98.& 99.lib. 1. Soarez. commun.opinio.l.t.D. n.20. & per 20.dies. Meno. de arb.cas.129.nu.2. 3. & cas.171.n.28.Montan.supra n.60.& seq. vbi idem probat in rebus fisci, Reipublicæ, & Ecclesiæ, Simoncel.supra.n. 64. & alij citati supra. in 6. subampliatione proxima vide supra amp. 22. vbi hoc requisitum multifariam limitaui.

3058 18.Amp. & erit subampliatio 17. ampliationis, vt prædictis solemnitatibus minimè seruatis tutor & prælatus in dolo censeantur, & contra tutorem in litem iurari possit, & extra ordinem puniri.si alienauerit l. quæmadmodum in fine C. de agricol.& censit.lib. 10.Dec.cons.178.Ruin.cons. 29. versic.super quarto in fine lib.5. Montan. sup. n.65.dict. cap 33. de tut.

3059 19.Amp.in patre tutore, non autem legitimo administratore l.3.C.de præd.minor. vltimo enim casu decretum non requiri Tiraq. in l. vnquam in præfat. n.28.31. 33. C. de reuocan. donation. Couar.variar. resolutio. lib. 1.cap.8.n.6.nisi pater absque iusta causa alienat Crau. cons.74 n. 1. Alciat.reg.1.præsumptio.2.n.6.et 7.Menoch.de arb. indic.cas. 171.n.54.Montan.supra. nu. 69. et seq. Gomez. de restitut. minor. n. 13. vbi de communi Simonc.de decret.tit.8.n.1.et seq.et n 9. ex cōmuni latissimè probat patrem legitimum administratorem ex causa fine decreto bona filij alienare posse nisi alienatio esset per hominem expressè prohibita n.15.de magis communi Arnon.dialog.31. Villalo.commu.opi.lit.P.n.49. et Gurierez. de tut. part.2.cap.5.n. 22. Franch. dec. 665.de communi Pinel. in l.1.part.3.n.45.vers.qui omnes Pereg. de fideic.art. 42. n. 95.ex causa legitimum administratorem posse bona filij fine decreto alienare ex communi.

3060 20.Amp. vt nec etiam inter affines alienatio fine decreto fieri queat l. 4. vbi Docto. C. de præd. minor. Meno.supra n.65.Montan.supr.n.73. Galganet.supra.n.38.

3061 21. Amp. vt solemnitatibus à Statuto inductis, requisitisq; non obseruatis, contractus minoris iuramento non firmetur de com. testantur Soar. com. opinio. lit. M. n. 167. & Mont. d. c. 33. n. 74. dixi in 3. limitat. iuramenti supra, & sine iuramento etiam non posse minorem solemnitatibus Statuti non seruatis contractum læsiuum facere. Rot. Roman. decis. 592. nu. 2. part. 1. recent. & forma Statuti non seruata, si minor læsus sit. Ruin. cons. 136. n. 17. vbi clausulam ex certa scientia quicquam operari, & Gab. concl. 1. de clausul. nu. 58.

3062. 22. Ampl. in alienatione per tutorem ei facta à quo eam pupillus habuisset Tiraq. de leg. connub. glos. 5. n. 54. & 56. Pinel. in l. 1. p. 3. n. 58. vers. sed contrariū C. de bon. mater. Mont. sup. d. c. 33. n. 79.

3063. 23. Ampl. vt & acquirens à minore in dolo, & mala fide dicatur Crau. de antiquit. tempor. sect. seu vers. materia ista n. 5. Montan. supra n. 80. qui subdit ementem præcium amittere, si absq; iusta causa alienatio facta sit. Viui. dec. 22. n. 17.

3064. 1. Lim. non procedere, quando acquirens in bona fide extitisset, quia ius ignorare posset, vt miles l. fin. C. de iur. deliberan. Mont. supra n. 82.

3065. 2. Lim. vt si a dolo se excusare posset, in litem minime iuretur. Bal. & alij in authent. qui res. vers. sed contra. C. de Sacro Sanct. Eccles. Montan. supra num. 83.

3066. 3. Lim. non procedere quatenus pupillus locupletior effectus fuisset Dec. cōs. 60. n. 2. Rim. Iun. in §. fin. n. 61. Instit. quib. alien. licet Soar. in tit. de las deudas n. 12 Montan. sup. n. 84 & seq idem subdēs in Ecclesia, & possessore bonæ fidei, & in hærede licet nō obligetur ex delicto defuncti, tenentur enim quatenus locupletiores effecti fuere. dicam infra Viui. dec. 22 n. 6.

3067. 24. Amp. vt res alienata non seruatis solemnitatibus emptori pereat, non obstante nullitate contractus Iai. in l. 1. nu. 16. C. de iure emphiteoti. de communi testatur Addd. ad Dec. in l. non omnis. §. si pupillus. n. 4. si cert. petat. licet Dec. ibi distinguat. & de communi testatur etiam Mont. cap. 33. num. 97.

3068. 25. Ampl. procedere in bonis furiosi, prodigi, & similium a curatore distractis, nisi precium in vtilitatem furiosi, prodigi, & huiusmodi conuersum fuisset, tunc enim exceptione repelli possent. l. qui neque. §. sed etsi. l. si prædia. de reb. cor. l. consilio. §. curator. de curator. furios. Montan. supra n. 110. & sequent. & sine decreto alienari non posse. Cald. de rest. in integr. vers. contractum fecisti. n. 4.

3069. 26. Ampl. procedere etiam si pater pupilli ea prædia venalia habuisset, nisi testamento distrahi cauisset. l. 1. § si defunctus. de reb. cor. Menoch. de arbitr. Iud. cas. 171. n. 55. Mantic. de contract. lib. 4. tit. 6. n. 42. Montan. supra. nu. 113. Galganet. de tut. lib. 2. tit. 21. n. 4. post Simonc. de decret. tit. 6. num. 12.

3070. 27. Ampl. in lapidicinis, creti, argentiq. fodinis, & huiusmodi quæ sine decreto alienari minime possunt, quoniam inter immobilia computantur, l. sed & si. §. finali. l. magis puto. de reb. cor. Meno. d. casu 171. n. 57. Montan. supra n. 115.

3071. 28. Ampl. in fundo bona fide, vel causa damni infecti per minorem possesso. qui pariter absq; requisitis solemnitatibus alienari neutiquam potest, l. magis. §. si pupillus. §. idem de reb. cor. Menoch. d. cas. 171. n. 59. Montan supra n. 116. Simonc. de decret. tit. 5. nu. 33. vbi idem addit quando minor, vel eius pater iure dominij possidere impetrasset, & tit. 8. n. 61. etiam cessante titulo, nu. 62.

3072. 29. Ampl. in prædijs pro indiuiso cōmunibus cum maioribus, quæ sine decreto nequeunt alienari l. qui neque. §. an obligari de reb. cor. Ias. in l. qui Romæ. 8. cohæredes. n. 28. de verbo. obligat. Mont. supra n. 119. post Borgni. de tutor. n. 127.

3073. 30. Ampl. vt nec seruitus imponi queat, neq; remitti fundo pupilli debita; vel vt ex ea grauetur l. 3. §. simili. de reb. cor. Pinel in l. 1. part. 3. nu. 60. & sequent. C. de bon. mater. de vsufruct. Tiraq. de retract. lignag. §. 1 glos. 7 nu. 55. sed nu. 58. & seq. contrarium probat Montan. supra n. 122. Galgan. d. tit. 21. n. 37. vbi idem in vsufructu. Lamberteng. de contract. glos. 1. n. 382.

3074. 31. Ampl. in debito fiscali l. final. C. de præd. minor. Menoch. d. cas. 171. nu. 66. Mont. d. cap. 33. n. 122. vbi secus in Ecclesia; pro fiscali enim debito sine solemnitatibus alienari minime possunt.

3075. 32. Ampl. in annuis redditibus, quæ inter immobilia computantur l. lex quæ C. de admin. tutor. l. non solum. C. de præd. minor. Mont supra n. 123. Simonc. de decret. tit. 8. n. 49. & seq. si perpetui sint, vel ad longum tempus, Cancer. var. resolut. tom. 1. cap. 7. num. 121.

3076. 33. Ampl. vt nec super bonis suis minor absq. solemnitatibus annuum censum possit constituere, tametsi veniā ætatis impetrasset l. 1. C. qui & aduers. quos de communi Montan. supra n. 124. Simo. de decret. tit. 6. n 33. Peregr. cons. 71. n. 26. vbi nec etiam pro dotanda sorore sine decreto libr. 1. supra n. 207. & seq maior autem censum nullum constituens si bona libera asseruit, & validum ad damna & interesse id est ad fructus census tenetur Seraph. dec. 785. n. 7. & Dec. 624 n. 7. par. 2. recentis. Cenc. de cens. par. 1. c. 2 Q. 1. art. 6. n. 41. & seq. Fusar. de subst. Q. 706 n 13.

3077. 34. Ampl. vt sine tutore, & absq; decreto actiones cedere nequeat minor Spec. de cession. action. §. 1. vers. sed numquid minor. de communi testatur Ripa in l. 1. §. fuit quæsitum. nu. 34 ad Trebel. de communi etiam testantur Soarez commun opin. lit. M. n. 185. & seq. & Montan. supra n. 150. & seq. de communi in actione ad immobilia competente latè Simoncel. de decret. tit. 3. n. 2. & Soarez. com. opin. lit. M. nu. 185.

3078. 1. Lim. 34. ampliationē non procedere quando cessio fieret ex necessitate contractus cū defuncto celebrati. l. magis puto. §. 2. de reb. cor. vel ex causa transactionis glos. in l. præses. C. de transact. Mont. sup. n. 156. n. 157. vel ex necessitate fideicōmissi n. 163. per l. restituta. §. final. ad Trebel.

3079. 2. Lim. non procedere, quando actio alternatiuè ad rem mobilem, vel immobilem competeret ad electionem debitoris; vel ad rem mobilem puta quantitatem Alex. cons. 125. nu. 14. lib. 1. Old. consil. 219. Turzan. comm. opin. cōcl. 22. Mont. supra n. 158. & seq. Simon. supra n. 5. & 6. qui tamen du-

bitat, sed cum solutio sit in electione debitoris non videtur dubitandum, quamuis secus foret, si in minoris electione esset.

3080 3. Lim. nõ procedere in actione personali pro immobilibus. Dec. conf. 30. n. 5. Tiraq. de retractat. lignag. §. 1. glos. 7. n. 31. Montan. d. cap. 33. n. 161.

3081 4. Lim. non procedere, quando actio ad ea cõpeteret, quæ non possent seruando seruari Alex. supra nu. 4. Montan. supra num. 164. & infra dicam Simoncel. supra nu. 4. secus probans si res mobiles possent seruando seruari, de Communi Farinacius Q. 15. num. 14.

3082. 35. Ampl. vt pignorari, vel hipothæcari miminorum immobilia nequent absq; decreto l. magis puto. §. si pupillus. l. si pupillo. de reb. cor. Alex. l. siue apud. n. 2. C. de transact. Dec. conf. 479. nu. 4. etiam si emisset minor, & emptionis tempore hipothecasset l. 1. §. fin. l. 2. de reb. cor. Ias. in l. mandata. n. 3. de Offic. eius cui mandata est iurisdict. Alciat. conf. 121. n. 2. Tiraq. de retract. conuentio. ad finem tit. n. 13. Pinel. in l. 1. part. 3. nu. 52. & 53. C. de bon. matern. Gozad. conf. 15. & 16. vbi idem si tutor, vel curator, aut minor contraxerit, & Alciat supra, & Montan. supra n. 182. & 183. Menoch. de arbitr. cas. 171. n. 30. & seq. Galganet. de tut. lib. 3. Q. 44. nu. 8. post Simonc. de decret. tit. 1. n. 13. & tit. 5. n. 12. & seq. quæ mobilia etiam possunt seruando seruari non esse hipothecata pro pẽsione domus conductæ, licèt curator sua bona obligare possit, vt per eum n. 32. vide supra ampl. 10.

3083. 1. Lim. non procedere, quando Princeps eam approbasset d. l. 2. Pinel. supra Montan. supra. numer. 184. Rota Roman. decis. 461. num. 13. par. 1. recentior.

3084. 2. Lim. non procedere in pignore necessario, vt Prætorio l. 3. §. pignori. de reb. cor. Baldui. de pignor. cap. 12. Montan. supra n. 185. Simoncel. d. tit. 5. n. 27.

3085. 3. Lim. vt licet in contractibus permissis non possit formalis hipotheca constitui pro securitate creditoris, potest tamẽ illi constituere ius legitimũ retentionis l. si pupillorum. §. si obligauerit. & l. si fundus. §. quamquam de reb. reb. cor. l. vtere. l. si prædium. C. de præd. minor. Montan. supra n. 186. imò specialiter ea hipothecare potest Bero. conf. 135. n. 11. lib. 1.

3086. 4. Lim. in hipotheca pro dotis restitutione de magis communi Menoch. de adip. rem. 3. num. 68. Simonc. de decret. tit. 5. n. 2. vbi declarat, & maritum minorem 25. annis bona vxori pro dote hipothecare, etiam sine decreto, tacite enim vxori esse hipothecata Molina. tradit. de contract. disp. 438. n. 5. de communi. Viui. comm. opi. 481. & Mazol. conf. 15. nu. 23. & Rim. Iun. conf. 160. nu. 6. Gram. dec. 103. n. 17. de communi. Villalob. lit. D. n. 164. de magis comm. Barbos. in l. si constante. nu. 119. sol. matr. Cæual. com. opi. Q. 132. & Surd. de alim. tit. 9. Q. 44. n. 15. & decis. 187. n. 10. & seq. & Mantic. de contract. lib. 11. tit. 21. n. 6. Pacif. de Saluia. interd. insp. 3. c. 4. n. 144.

1. Sublim. non procedere Statuto prohibente minorem ex quocumque obligari contractu quoquo modo, vel aliquod qualecumque præiudicium sibi inferre. Rim. Iun. supra num. 3. & seq.

2. Sublim. non procedere in expressa hipotheca per minorem facta Barbos. & Mant. supra, si tamen ex fructibus mobilium, vel immobilium se dotat minor, id facere potest etiam immoderate sine decreto, si non habeat curatorem, secus si curatorem habeat, tunc enim sine eo in totum nulla esset; & si immobilia inæstimata in dotem det id facere potest, secus si æstimata Cur. Iun. conf. 168. nu. 17. & seq. Surd. dec. 287. n. 14. & seq. 21. & seq. Rot. Roman. dec. 588. n. 3. part. 1. diuers. Pacif. sup. n. 152 & seq.

3087. 5. Lim. nam potest minor res à patre hipothecatas liberare, & secũdo sub leuioribus vsuris obligare, & pro similibus etiam d. l. si pupillorum. in fi. l. 1. C. de his qui in prior. Mont. supra n. 187.

3088. 36. Amp. non posse ad diuisionẽ procedere l. t. §. 1. l. si pupillorum de reb. cor. Bar. in l. si res. nu. 7. famil. ercisc. und. Cra. conf. 268. in fi. Rim. Iun. Insti. quib. alien. licet. n. 139. & seq. Mont. sup. n. 189. & sequent. præsertim si ita testator ad tempus vetasset Soc. Iun. conf. 79. lib. 1. Ruin. conf. 212. lib. 1. nisi adesset causa necessaria, aut euidenter vtilis, vel nisi diuisio iure iurando confirmata fuiset, vel ex noua causa aliter Iudici videretur, vel nisi fructus diuiderentur de Communi. Capr. com. opi. lit. M. n. 7. & quando res pro diuiso communis esset Galganet d. tit. 21. nu. 29. Menoch. d. casu 171. n. 34. & non posse absque decreto diuidere Simon. de decr. tit. 4. n. 1. & seq. nec prouocare n. 16. vbi commun. prob. vide infra tit. 19. cap. 34. & solemnitates Statuti in minore exigi Rota decis. 91. num. 5. par 2. recentis. vbi etiam in diuisione esse locum. leg. 2. C. de rescinden. vendit.

3089. 1. Lim. 36. ampliationẽ non procedere, quando minori expediens esset ad diuisionem deuenire, tunc enim diuidere posset. Bal. in l. 1. C. si aduers. transaction. Alex. conf. 7. lib. 5. Dec. conf. 299. n. 4. tunc enim prohibitione non obstante, vel diuisionẽ prouocare potest Soc. Iun. conf. 79. n. 3. lib. 1. de cõmuni testatur Mont. supra. n. 205. & seq. Capra supra, & ex causa iusta, vt puta, quia socius rixosus esset Menoch. de arbitr. cas. 171. n. 36. vel alter socius communia bona dilapidaret n. 37. & tunc ad diuisionẽ prouocare posse Soc. conf. 165. n. 17 lib. 2. Mont. supra n. 214. Simonc. supra n. 6. ex communi vel rixosus alter esset Soc. Iun. conf. 79. n. 3. lib. 1. & fructus diuidi posse. nu. 7.

3090. 2. Lim. non procedere, quando res communis minori damnosa esset de communi Capra. d. nu. 7. & Montan. supra num. 209.

3091. 3. Lim. non procedere, quando à maiore ad diuisionem prouocaretur, tunc etenim diuisionem euitare minime posset. leg. penult. C. de præ. minor. Socin conf. 67. in fin. lib. 1. Rim. Iun. d. nu. 139. & seq. Inst. quib. alienat. licet. Montan. supra nu. 211. Lambert. de contract. glos. 1. n. 30. & seq. Galgan. d. tit. 21. lib. 2. n. 29. Menoch. d. casu 171. n. 36. post Simonc. supra n. 23. & seq. vbi tunc etiam inter minores, & sine decreto diuidi posse ex communi declarandn, vt per eum. n. 32.

3092. 4. Lim. non procedere quoad mobilia, quæ minor diuidere potest absq. decreto, & alienare secũdũ ius ff. 7. Aret. conf. 22. secus iure C. Tiraq. de retract.

tract. lignag. §. 1. glo.7. n.87. Montan. d.cap.33. nu.212.

3093 5. Lim. non procedere quãdo maior factus diu tacuisset Bal.consf.45. & 282. lib.2. Montan. supra. n.213. Simone. supra n.22.

3094 6. Lim. non procedere quando facti tantum nõ iuris puta pro commodiori cultura diuisio fieret, tunc enim valida foret glo. & Castr. in l. iubemus. C. de sacr.san. Eccles. Lamberteng. de contracti. glo.1. n.29. & sequent. Menoch. de arbitr. iud. cas. 171. n.34. Montan. supra. n.216. Galganet. d. tit. 21. n.29. si tamen æqualis sit. Simonc. supra n.13. vbi de communi. Lambert. de contract. glo. 1. nu.29.

3095 7. Lim. non procedere quando minor iurasset quia tunc pro maiore haberetur; prout si statutum maiorem 18. annis haberi vellet pro maiori 25. nõ posset contrauenire Cor. cons. 108. n.6. & seq. lib. 3. Simon. supra n.19. & 21. quamuis de d. statuto dubitet sed non video quare si maior ex statuto censetur alienare, & diuidere nequeat.

3096 37. Amp. vt cõpromittere minor nequeat præsertim de iure, & de facto, & super immobilibus sine iudicis decreto, & absque tutore Dec. cons. 39. n.4. Cepha. cons.725. n.34. vbi subdit in integrum restitui. Lamberteng. de contracti. glo.1. n.374. vbi sine tutore nec compromittere, neque ad compromissum cogi posse Gomez. de restitutio. in integr. n.14. & 15. Gutierez. de tutel. par.2. cap.5. n.28. post Blanc. de comprom. par.4. n.28. Meno. d. casu 171. n.43. Montan. supra n.217. & sequent. Galganet. de tutel. lib.2. tit.15. post Simonc. de decret. tit. 6. n.71. & sequent. Eug. cons.1. n.45. vbi non valere etiam cum tutoris authoritate de alienari prohibitis, & multo minus si per actorem tutoris vel curatoris fieret. n.46. Viui. dec.22. n.20. ex communi.

3097 1. Lim. non procedere in compromisso necessario vigore statuti faciendo inter coniunctos quod minores etiam facere tenentur Blanc. supra Lanfranc. Balb. decis. 382. vbi tamen n.370. distinguit ex Bar. & alijs, & non posse etiam respectu diuisionis n.374. & ad necessarium teneri ex communi Montan. supra n.228. & sequent. Galganet. supra de magis communi Simone. supra. n.84. & seq. dicã infra tit.19. cap.18. etiam curatore non adhibito Meno. cons.100. n.153. Pereg. dec.88. n.2. Mangil. de euictio. Q.13. n.7.

3098 2. Lim. non procedere in re dubia, & intricata pro qua etiam solus tutor compromittere potest Abb. cons. 39. lib.1. Alex. cons.254. n.14. lib.6. Dec. cons.297. n.5. Montan. supra n.231. Galganet. d. tit.15. vbi in arbitrum non in arbitratorem.

3099 3. Lim. non procedere quando minor ad diuisionem prouocaretur, idque liquidè constaret Dec. cons.39. n.4. Montan. supra. n.232.

3100 4. Lim. non procedere in rebus quæ seruando seruari non possunt, nisi daretur potestas auferendi de iure vnius, & alteri dandi in magna vel maxima quantitate quod fieri non potest Lup. allegat. 102. Montan. supra n.235. Simoncel. supra. n.77.

3101 5. Lim. non procedere quando minor cum iuramento compromitteret, tunc enim validum foret. Gomez. de restitution. minor. n.18. Gutierez. in authent. sacramenta puberum n.124. C. si aduers. venditio. Menoch. cons.115. in fine.

3102 6. Lim. non procedere quando à Principe dispensatio obtenta fuisset Maceratens. resolutio.2. n.4. lib.2.

3103 1. Sublim. prædictas limitationes nam si minor fuerit læsus ex valido compromisso sine tutore vel iuramento in integrum restituatur Gomez. supra. n.1. Gutierez. supra n.126. & quando reclamare non liceret Rui. cons.11. n.14. lib.4.

3104 38. Amp. vt minor transigere non possit si immobilia alteri parti tradat, vel remittat, licet secus foret si aliquo dato ea retineret hoc etenim secundo casu transactio sine decreto facta valeret glos. in l. nulli. de transaction. quam Docto. communiter sequuntur. de communi Gomez. de restitutio. minor. n.15. Menoch. de arbitr. iud. cas. 171. n.40. de communi Farinac. Q. crim. 15. n.10. Thob. cons. 88. n.16. Gutierez. de tutel. par.2. cap.5. n.28. Menoch. cons. 1164. n.17. Simoncel. de decret. lib.2. tit.6. n.99. & sequent probantes sine decreto, & authoritate tutoris transigere non posse, & Rui. cons. 129. n.2. & 3. lib.5. & Affl. dec.87. n.4. & 5. Rol. cons.7. n.18. & seq. lib.3. Paris. cons.85. n.34. lib.3. Ceph. cons.207. n.19. & seq. Gab. cons.36. n.22. & seq. lib.1. Thob. cons.88. n.16. Pereg. de fideicom. art.40. n.123. Ond. cons.34. n.28. lib.2. de communi Viui. dec.22. n.16.

3105 1. Lim. non procedere quando aliquo dato immobilia bona retineret secundum communem, tũc enim valida esset transactio etiam sine decreto vt in ampliatione citati probant, de communi omniũ Ias. in l. nulli. de transact. & Simonc. d. tit.6. n.103. & Soarez. lit. A. n.76. & Monta. de tute. cap.33. n.247. nisi alia res immobilis detur à minore Simonc. supra n.104. tunc enim decretum requiri probat.

3106 2. Lim. non procedere quando minor effectus maior transactionem ratam haberet expræsè vel tacitè quinquẽnij lapsu Crau. cons.852. n.10. & seq. Surd. cons.523. n.4. & sequenti. Menoch. cons.314. n.20. si certa scientia subsit, ac cesset enormissima læsio, & cons.439. n.41. & sequent. & cons.1164. n.4. & sequent. Rim. Iun. cons.727. n.3. & sequent. Thob. cons.88. n.19. & 20. etiam si dolus præsumptus interueniret n.22. Alba. cons.11. n.19. Gargiare. patro.10. n.17. lib.2. & n.16. idem ait si coactè causatiuè tamen approbarit licet alioquin ratificatio coacta ei non obsit Odd. de rest. in integr. Q. 25. n.64. quem pro ista ratificatione videas, si vero transactio donationem saperet decennij lapsum exigi probant Alba. & Meno. supra, & si dolus interuenisset ratificatio nõ obesset de communi Cur. Iun. in l. actione n.26. C. de transact. Cacche. dec.58. n.32. sed biennio tolli. n.37. & tacitam ratificationem lapsu quinquennij minori obesse Morot. cons.42.

3107 3. Lim. quando ratio legis vel statuti cessaret puta quia minor, & mulier suam conditionem meliorem efficerent Cepol. cons. ciu. 34. n.2. Bero. cõs. 176. n.43. lib.1. Capie. dec.113. n.2. & in fine de muliere Lambert. de contract. glo.1. n.20.

3108 1. Sublim. non procedere quando forma statuti præci-

præcisa,& substãtialis esset Cacche. dec.166.n.12. de communi.Burs.cons.82.n.21.presertim si decretum irritans contineret vt per eos.

3109 4.Lim non procedere nisi illis transactionem annullare volentibus quorum fauore nulla esset, alioquin namque transactio sustinebitur Tiraquel. de legib.connub.glo.8.n.91.Surd.cons.523.n.1.& sequent.

3110 5.Lim.non procedere quando minor ex ordine testatoris transigeret, tunc enim decreto opus non esset l.3. C.quando decreto opus non est Simoncel. de decret.lib.2.tit.6.n.108.

3111 6.Lim non concedi in integrum restitutionem si res integra non sit,sed is cum quo trãsactum fuit, vel eius heres bona alienassent, tunc enim restitutio in integrum cessaret l.quod si minor. §.sceuola. de minor. Crauet. cons.151. n.29. Thob.cons.88. n.9.Decian.cons.19.n.254.lib.1.

3112 Contrarium tenet Alex.cons.67.n.9. & seq. lib.5.Silua.cons.81.n.33.

3113 7.Lim non rescindi transactionem quæ ob dubium euentum facta fuit Menoch.cons.508. n.19. & cons.994.n.10.

3114 8.Lim. non procedere quando rem possessori transigendo dimitteret Menoch. cons.508. n.17. Rui. cons.11.n 5. lib.4. Alex. cons.41. n.3. lib.6. Alciat.cons.94.n.5.Rol.cons.15.n.44.lib.1. Assis. dec.Perus.35.n.8.Dec.cons.564.n.16.Gratia. discep.949.n.1.

3115 Contrarium verius ait Simonc.de decret.tit.6. n.102. Ceph.cons.133.n.78.& seq. Lamb. de contract.glo.1.n.19.& in Ecclesia Rota tenet sine beneplacito Papæ non posse in Mediolan.rescissionis permutationis 10.Ianuarij 1597.coram Card.Pãphilio.& in Auersan.Terminan. 27.Iunij 1583. coram Rpd.Rubeo Gratia.discep.846.Rot.dec.301. coram Coccino. vbi si dimittat Ecclesia possessori nec beneplacitum Papæ 30. annis præsumi sine obseruantia vera,& 362.n.6.

3116 9.Lim.quando ex iusta causa facta fuisset tunc enim valida esset, sed cum decreto Simon. de decret. lib.2. tit 6. n.101. & ita intellige omnes has limitationes quibus valida transactio dicitur, ea excepta qua bona per minorem retinentur, tunc enim decreto opus non est vt in sequenti lim.

3117 10.Lim.non procedere quando minor cum decreto iudicis transigeret, & sine eo si bona retineret,tunc enim transactio valida esset Menoch.cõs. 1164.n.17.Thob.cons.88.n.16.Gutierez.de tutel. par.2.cap.5.n.28.& citati supra. 38.ampliatio. intelligendo, & cum tutoris vel curatoris authoritate vt per citatos in ea.

3118 11.Lim.nam si minor potuisset habere cõcordiam pro mille, & nihilominus sententiam ferri voluit, quæ pro quingentis lata sit in integrum restituatur quia ex sententia in quingentis læsus fuit Bar. in l.si ex causa. §.nunc videndum n.2.de minor Romana sing. 403. Cremen. sing.29. Arno. com. 18.

3119 12.Lim. non procedere quando minor maiorem se dixisset l.1.C.si minor se maior.dixer.Gamma.decis. Lusitan.37. dic vt per Odd.de restitutio. in integ. Q. 24. vel iurasset de communi Soc.Iun. cons.32.n.26.lib.3.& Alba. cons.11.n.18.Meno. cons.508.n.33.

3120 13.Lim.non procedere quando transactio fuisset iuramento roborata illud enim seruare tenetur nec in integrum minor restituetur si certioratus sit, nec in integrum restituetur secundum magis communem,de qua testantur Dec.cons.180.n.5.& seq. Thob.cons.57.n.18.& sequent. & cons.88. n.8. & sequent.non restitui minorem probat si restitutioni in integrum, & enormissimæ læsioni renunciauerit, vel res integra non sit, vel non restituantur accepta, vel si quadriennium fuerit elapsum Alba. cons.11.n.18. Soc.Iun.cons.144. n.24. & sequent. lib.1. qui tamen si læsio enormissima interueniat iuramentum non obligare minorem,mulierem,& rusticum inquit, & n.39. absolutionem à iuramento ad cautelam peti debere inquit de læsione enormissima dixi supra lim.32.& restitutionem in integrum non competere si iurauerit Rot.Rom.dec. 445.n.3.par.2.recent.

3121 Iuramento autem cessante licet cum decreto iudicis, & solemnitatibus alienatio facta sit minor enormiter læsus restituetur l.si res. 49. de minor. Manti.de contract.lib.4.tit.6.n.45.Galgan.de tut. lib.2. tit.22. n.43. non tamen læsus dicetur si releuatorem, vel confideiussorem habeat. Rot.Rom. decis.245.n.9.par.2.recent. Cor.cons.252.n.11.& 12.lib.3.vbi etiam si dolus interuenerit esse ipso iure nullam Thob. cons.57. n.16. Decia. cons.37. n.45.lib.1.de cõmuni omnium Odd.de rest. in int. Q.66.n.17. Mar. Angus. cons.101. n.16. Moli. de contract.disp.556.n.22.idem in Ecclesia,& maiore dicens, & Decia.supra etiam si ex ea transactione sententia lata fuisset cõtra minorem Odd.supra n.19. constito tamen de læsione inspecto dubio. n.20.Odd.cons.34.n.54.lib.2.

3122 39.Amp. non posse renunciare quia sic alienare diceretur, nisi maior 14. annis beneficio renunciaret quod facere posset sine curatore Montan. de tut. cap.33. nu.377. & sequent. Galganet. supra. nu.37.

3123 40.Amp.non posse repudiare fundum sibi legatum l.magis puto.§. fundum de rebus eor. Cag.in l. fœminæ.n.4.de reg.iur. Rol.cons.15.n.30.lib.1.licet excepto legato possit l.si ego. C. de negoc. gest. Menoch.de arb.iud. cas.171. n.52. Monta. supra n.381.& sequent. d. n.37. nec hæreditatem etiam acquirendam nisi mobilia tantum contineret quæ non possent seruando seruari Simonc de decret. tit. 6.n.55.& sequent. & in fundo legato.tit.8. n.69. vel alio legato.

3124 1.Lim.in pupillo qui potest hæreditatem cum tutoris authoritate repudiare l.si pupillorum.C.de repudian. hæred. Montan. supra.n.384. & sine decreto Simonc.supra tit.8.n.63.& sequen.vide infra lim.61.

3125 41.Amp. vt in solutum dare non possit immobilia minor sine decreto l.si minor. C.de præd.minor. Menoch.de arbitr.iud.cas.171. n.50. Monta. d.c.33.n.389.& Galganet.supra.n.30.post Simonc. d. tit.6.n.121. & seq. quamuis secus dicat licentia à testatore non etiam a iudice concessa licet in data à iudice Bar.ab eo citatus idem teneat, quod in

data

data à testatore vendendi licentia vt in solutum dari possit.

3126 42. Amp. vt eadem solemnitas in distractu requiratur quæ in contractu Bal. in l. præses versic. idem apparet. C. de transaction. Marsil. in rubr. de probation. n. 345. Montan. supra n. 391. de communi omnium Viui. dec. 17. n. 9.

3127 43. Amp. vt actum facere nõ possit ex quo alienatio sequi valeat, nec compromittere, neque præscribi pati Dec. cons. 300. n. 2. & 479. n. 4. Montan. supra n. 394.

3128 44. Amp. procedere in omni specie alienationis l. non solum C. de præd. minor. Monta. d. cap. 33. n. 420. & supra amp. 7. etiam impropriissima Simonc. de decret. tit. 1. n. 12. 13.

3129 45. Amp. vt cum decreto alienatio vili præcio facta; restitutione in integrum rescindatur l. si quidem. C. de præd. minor. Montan. supra n. 423.

3130 46. Amp. etiam si iusto præcio rem maiorum suorum alienauerit, ex hoc enim dicetur enormiter læsus, & in integrum restituetur Alex. cons. 67. lib. 5. Dec. cons. 403. versic. quamuis Montan. supra nu. 426.

3131 47. Amp. vt à iudice concessa vendendi licentia, bona nequeant hipothecari nec econtra nisi alternatiua concessio esset l. 7. §. si prætor. de reb. eor. Galganet. de tutel. lib. 2. tit. 21. n. 12.

3132 48. Amp. vt si tutor nomine pupilli ab aliquo fundum petat qui litis æstimationem tutori afferat, adhuc iudicis decretum requiratur l. sed si. §. item quæri. de reb. eor. Galganet. supra. n. 32.

3133 49. Amp. quando minor in pacto emit vt res vendita sit venditori pro præcio hipotheca ta quousque præcium fuerit solutum, adhuc enim decretum requiretur l. 1. §. fin. vbi glo. & Docto. de reb. eor. Galganet. supra n. 34. vide supra amp. 10.

3134 50. Amp. vt actionem sibi competentem minor remittere minimè possit l. 7. C. de prædi. minor. nec manumittere seruum l. final. de curator. furios. Galganet. supra n. 37.

3135 51. Amp. vt vbicumque ex causa alienatio minori immobilium bonorũ permittitur vt puta propter æs alienum, si vltra quam necessitas exigat bona fuerint alienata, in totum alienatio corruat nisi in modico excederet Natta. cons. 161. n. 1. & seq. Onded. cons. 23. n. 27. & sequent. lib. 2. quinimo creditore pro solutione institisse constare oportet Decia. cons. 20. n. 31. lib. 5. Pacific. de Saluian. interd. inspect. 3. cap. 2. n. 135. & creditoribus præciũ fuisse solutum. Decian. supra. n. 35. Rimin. Iun. cõs. 247. n. 33. & sequent. vbi n. 42. subhastationem requiri probat, sed etiam si excessus decretæ dationis in modicum excederet in totum corruere Put. dec. 323. lib. 1. Rot. dec. 221. par. 2. diuers. 630. par. 2. recent. Gratia. discep. 926. n. 26. vel saltem inualida erit in excessu Gab. cons. 20. n. 59. & seq. lib. 2. Med. dec. Sen. 5. exam. 3. n. 83. & seq. maximè si res cara testatori puta palatium vel turris esset alienata, & ponit exempla necessitatis; valeret verò ex necessitate facta puta ob rem iudicatam Surd. cons. 30. Viui. dec. 22. vbi sine solemnitate, & dec. 25. vbi cum solemnitate, & 323. n. 15. decreto opus non esse, si minor ex necessitate alienet Fabia. de emp. Q. 5. n. 95. Marta. dec. Pisa. 197. vbi si datio facta sit cum cautione restituendi prioribus, ex alia causa anteriori retinere potest non dimissa possessione ad quod non tenetur qui non habet irreuocabile dominium d. dec. 197. Gall. de exec. succes. tit. 2. exc. 4. n. 100. in totum nullam probat, dicat si ex falsa vel alia causa facta sit in totum corruat, si pro vero debito plus detur valet, & id plus restitui debet Mago. dec. Flo. 109. n. 6. Rot. dec. 601. par. 1. recentis. 338. n. 18. par. 5. diuers. Gamma. dec. 40. n. 4. ex communi omnium, & si in re erratum fit in totum corruet Affl. dec. 218. n. 3. Rot. Auen. dec. 27. n. 7. Surd. cons. 39. n. 27. 28. prout si pro maiori debita summa facta sit Rot. dec. 361. n. 1. d. par. 5

Ex interuallo decretum non potest interponi Balb. dec. 123. & de eius nullitate ad annos 30. dici potest Ricci. collect. decis. 1328. vbi intelligit nisi via exceptionis deducatur, ex Afflict. dec. 178. n. 5. & 218. cum decretum sit indiuiduum corruere tradit si super bonis obligatis, & non obligatis fuerit appositum Ricci. supra Odd. cons. 56. n. 9. & seq. vbi quando in donatione insolutum in aliqua parte nulla etiam si pro expensis fuerit in plus facta quã fieri deberet in totum ruere probat, de communi Rot. Rom. dec. 545. n. 6. par. 2. recent. secus dicens si maioris vendita res sit viro, debitum illud enim plus creditor debitori restituet, & idem in decreto assignationis. decis. 771. n. 2. par. 1. diuers. & si partim ex falsa causa facta sit in totum nulla erit d. n. 6. & in executionem sententiæ vel decreti in plus factam non corruere in totum Capic. dec. 41. n. 9. Burs. cons. 72. n. 34. Turret. cons. 92. n. 8. lib. 2. dixi in tractatu dationis in solutũ, & vide infra n. 3209. & quod decretum sit indiuiduum, nec possit pro parte valere l. 1. §. hæc verba. ne vis fiat ei. Affl. dec. 218. n. 4. Capic. decis. 51. in princ. Paris. cons. 89. n. 60. lib. 1. Rol. cons. 99. n. 31. & seq. lib. 1. 7. n. 88. lib. 3. Gratia. discept. 91. n. 33. 671. n. 22. vbi Rot. ita firmasse probat in Romana pecuniaria de Pipellis. 8. Aprilis. 1598. coram Rpd. Orano. 926. n. 26. vbi citat Rot. in supra citatis decisionibus Gram. cons. ciu. 124. n. 14. & 15. Carpa. c. 324. n. 127. Rot. dec. 314. par. 1. recentis. vbi hæc probat quando ad actus authorizationem requiritur, secus si ad illius confirmationem hoc enim 2. casu ex interuallo adhiberi sat est, & dec. 528. par. 2. pro maiori vero debito factam pro iusto sustineri probat. 598. esse indiuiduum sustineri tamen ex relatione acta translatæ pensionis. Quæ translatio non continet considerabile titularis præiudicium Rot. dec. 24. n. 13. nouis. diuerso.

Cõtrarium nempè ex interuallo interponi posse Alba. cons. 4. n. 50.

52. Amp. vt à minore immobilia pro dote æstimata tradi non possint sine tutore, & decreto nec emptio contracta censebitur l. lex quæ tutores. vbi glo. & Doc. communiter C. de admi. tut. & in l. 1. C. si aduers. dot. de magis communi Coua. pract. QQ. cap. 28. n. 10. Bero. cons. 63. n. 13. lib. 3. idem dicens stante læsione vltra dimidiam de magis communi Affl. concl. 10. lim. 8. Burs. cons. 44c. n. 12. latè Simonc. de decret. tit. 8. n. 87. & seq. vbi declarat. Manti. de contract. lib. 22. tit. 28. n. 25. Medic. exam

de contracti.in fine. Q.50.n.165.sed in arbitrio minoris esse an contractui sibi vtili stare velit Galg. de tut. lib.2. tit.21. n 50. post Simonc. de decret. tit.8. n.45. vide infra lim.8. vigesimæ octauæ ampliationis.

3146 Contrarium tenet Rim.Iun.cõs.5.n.37. & seq. & cons.247.n.33.& cons.255.n.21.& sequent. Menoch.cons 822.n.81.& de magis cõmuni,& veriori latissimè Simonc.d.tit.8.n.125.vide infra primã limitat. octauæ subampliationis,& subamp.21.de communi Ond.cons.23.n.27.lib 2.

3147 3.Lim. non procedere quando minor contractum ratificasset Alba. cons.11. n.3.4.19. Meno. cons.561.n.22.& seq. intellige cum solemnitatibus. Simonc.d tit.8.n.130.(vide infra primam limitationem 28.ampliationis) Borgni. de tutor. n.170. Alex. ad Bar. in l.cum lex.in fi.de fideiuss. Purp.ad Ias. in l.mandata.n.3. lit.C.de offi.eius.vide supra n.3012.

3148 4.Lim. non procedere quoad possessionem quã minor trãsferre potest Rauen. sing.542.de cõi etiã sine decreto Simonc. de decret. tit.8. n.58. & seq. quamuis cum alijs a cõi discedat prout Ond. cons. 23.n.8.eam tenet sine tutore transferre non posse. lib.2. vel si ea illegitimè priuatus sit suo vel tutoris facto,reintegrari probat vide infra lim.5.

3149 5.Lim. non procedere quãdo minor in vltima voluntate alienaret vel alienandi licentiã tribueret id enim sine decreto fieri posset Marsil.sing.465.

3150 6.Lim. non procedere quando minor minori alienaret Laderch.cons.66.n.2.vide infra 24.subampliationem n.3353.

3151 7.Lim.non procedere quando statutũ ex causa dotis alienari permitteret,tunc enim minori etiam concederetur de magis cõmuni Laderch.cons.66. n.10. prout ius commune congruè se dotare minori permittit nec ideo decreto opus est Mar. Angus. cons.103.n.8.

3152 8.Lim.nam minor de in rem verso tenetur si in eius vtilitatem versum probetur Peregrin.cons.71. n.24. lib.1. & pracium cum interesse in sui vtilitatem versum restituere, & hac exceptione repelletur Cacchera decis.160.n.13.16.& Gutierez.de tutel. par.2.cap.5.n.19. si tamen de præcio opponatur ex magis communi n.21. & Cacchera. supra n.17. & quando mutuum à tutore receptum in pupilli vtilitatem conuersum fuit l.3.C.quando ex facto tutor. vbi glo.& Salic.Ruin.cons.91.n.2.lib.5.

3153 9.Lim.non procedere in molendinis in flumine velut naues existẽtibus que absque decreto distrahi possunt, quamuis secus sit vbi cum domo solo cohęrerẽt quia primo casu mobilia sunt,ideo sine decreto alijsque solemnitatibus alienari possunt a minore,tutore,ac prælato; secus secũdo casu in quo vltra iustam causam solemnitas requiritur Pinel.in l.1. par.3 n.28.C.de bon.mater. Caldas.de restitution. in integr verbis cõtractum fecisti.n.19.versic.quæ tamen Gutierez.d.cap.5 n.61.vbi reijcit Surdi.distinctionem idem,de molis dicens ac de tegulis domui affixis Rube. cons.138. n 3. Simoncel. de decret. tit.8.n.86. vide tamen supra tit.18. cap.2. Lanar.cons 2.n.8. vbi etiam quando feudalia censeantur.

3154 10.Lim. non procedere in alienatione legali, & necessaria vt in hipotheca; in liberatione testatoris vel consanguinei à captiuitate; vel carcere, nec enim minor in integrum restituetur, cessat enim restitutio in his quæ sunt de iure naturali vel quasi Lup. in cap. per vestras. 6.26. n.7. de donation. inter vir. & vxor. Neguzan. de pignor. 4. membr. 2.par. n.73. Caldas supra n.18. Montan. de tutel. cap.33. nu.447. vbi idem de facta ob rem iudicatam, & Galganet. de tutel. d.tit.21. num.31. & 32. post Lambertene. de contract. glo.1. n.1. & 2. & Galgan. supra n.47. vide infra n.3169.

3155 Contrarium respectu dictæ redemptionis nempè decretum requiri probat Gutierez. supra n.69. & in alienatione ex causa necessitatis decretum requiri nisi adeò vrgeret vt non posset solemnitas adhiberi Surd.de alimen.tit.8 priuileg.45.Galganet. de tutel.lib.3.Q.44.n 6 & 7.

3156 11.Lim. non procedere quando spes fideicommissi reciproci inter fratres alienatur,ac remittitur l.de fideicommisso.11.C.de transactio.vbi Bar. & cœteri communiter Caldas. supra n.20. in verbo contractum fecisti. post Ias.in l.mandata. n.7. de offi eius per l si pater puellę.C.de inoffi. testam. de communi testatur Gutierez.supra n.70. Galganet. supra. n.38.

3157 12.Lim. non procedere quando minor cum iuramento alienasset authent. sacramenta puberum C. si aduers.venditio. Gutierez supra n.72. Galganet.supra n 4 vbi tamen sublimitat ex Tiraq. de legi.connub.glo.4.Q.vlti.& Lamberteng. de contract. in fine vsque ad n.22. & Borgni. de tutor. n.168.& seq.dixi plenè supra prima subampliatione. 18. ampliationis.

3158 13.Lim. non procedere si extaret contraria consuetudo quia decretum iudicis tollere potest Ias.in l.1. n.8. de offi. eius cui mandata est iurisd. Paris.cons.85 in fine lib. 3.Caldas.supra n.24.post Ang.in l.diuturna.ex glo.ibi de legi.Bal.in l.final. § necessitatem n.17. C.de bon.quæ liber. Ripa. respon.213.n.3.versic accedit.Gram.cons.28. n.13. Nouiz. cons. 85. n.6. Diaz. reg.219. fallent.7. Rauen. de consuetud lectio.4. n.56. & section 6. n.27.versic. item limita Strac. de mercator.par.3. n.30.Gab de consuet.conclusio.1 n.16 Simoncel. de decret tit.8.n.42.Gutierez.supra n.73. Galganet. supra quæ tamen probari debet ac strictissimè intelligi Simoncel.supra n.43.

3159 14.Lim. non procedere quando alienatio fieret ex necessitate actus permissi Cast. cons. 183. n 2. lib 1. Rim Iun. Institut quib. alieo. licet n.148. & 160. Montan. de tutel. cap.33. n.434. & sequent.

3160 15 Lim.non procedere quando alienatio fieret ex necessitate cõtractus præcedentis eius cui minor successit l.magis puto. §. si pupillis de reb.eor. Affl. decis.285.n.16.& sequent. Montan.supra n.447.& sequenti Mago.dec.Flor.22.n.7.

3161 16.Lim.non procedere quando pupillo fundus dũtaxat pignoratus fuisset l.magis puto. §. fundus pupillo de reb.eor. Meno.de arbitr.iudic.cas.171. n.73. Montan.supra d.cap.33.n.573.

3162 17.Lim. nam Principis rescriptum iudicis defectum supplet eiusque decretum Bal. in l.2. C. quando decre. non est opus Montan. d. cap. 33. n.574. Galganet. de tutel. lib.2. tit.21.n.26. si tamen læsio euidenter ostendatur præsentia Principis quæ operatur læsionem in integrum Odd. consl. 40.n.40.&41.

3163 18.Lim.non procedere in rebus quæ vsu consumuntur,vt puta oleo,vino,frumento, & huiusmodi in quorum alienatione iudicis decreto opus non est l.tutor.§.si tutor. de administratio. tutor. l. sancimus 28.§.final.C.eod.Rota Roman.dec. 89.n.2. par.2. Simon. de decret. d. tit.8. n.49. & sequenti. Galganet.d.tit.21.n.27.secus tamen dicit Simonc. in annuis redditibus,& n.14. & seq. vbi idem de pecunia etiã posita in societate officiorũ; secus tamen si in emptionem prædiorum, censibus, vel negocijs collocata vel collocanda esset vide infra lim.43.ampliationis.28.l.fi.C.quando.decret.opus non est vbi de vestibus attritis, & animalibus superuacuis Caldas.de rest. in integ. verbo. res. n.3. & in rebus mobilibus Fab.de Anna. consl.43.n.4.

3164 19.Lim.vt licet si prædium minoris insolutum datum fuerit sine decreto,si illud pupillus stipulanti spoponderit datio non subsistat l.si minor. C. de præd.minor. Boer. decis.49. in fine. Soc. consl.41. n.13. & consl.118. n.9. lib.3. Meno. d. casu 171. n.50. attamen si pater fundum stipulanti spopondisset,& minor in stipulatum patris successisset;tũc posset minor fundum illum sine decreto insolutum dare, idemque si iure hæreditario alteri obligato successisset posset enim minor absque decreto promissa per defunctum exequi,& cætera perficere l. magis puto. §.si pupillus. de reb.eor. si tamen actus de præterito perfectus esset l.si minor. 15. C. de præd. minor. d. §. si pupillus, & vtrobique glo. & Docto. Lamberteng. de contract. glo.1. n.262. & sequenti. Galganet.supra n.30.

3165 20.Lim. non procedere quando testator rem suam non pupilli instituti legasset,nam pupillus ab eo institutus hæres,eã sine decreto præstare poterit l.5.§.si fundus de reb.eor.vbi glo.verbo.restituere, & Bar.Seraphi.dec.603.n.3 & 4 Galgan. d. n.30. in fine,& dicam infra.lim.62. ... Simõc.de decret. tit.8.n.71.qui secus probant in re pupilli legata.

3166 21.Lim. non procedere quando daretur per minorem immobilis res in executionem rei iudicatæ l.3.§.item quæri.de reb.eor.Soc.consl.90. col. final.lib.4.Paris.consl.98.n.79.lib.1. Rol.consl.21. n.16.lib.1.& ita Rot.Rom. tenuisse 9.Maij 1614. coram Buratto in Romana spolij testatur Galganet. supra n.31. vbi tamen ex causa dari in integrũ restitutionem l.1.C.de præd. minor. Menoch. de arbitr.cas.171.n.72.

3167 22.Lim.non procedere ex causa damni infecti legatorum seruãdorum,& eiusmodi ex quibus causis immissio in possessionẽ bonorũ minoris absque decreto fiet l.3.§.sed & in possessionem.vbi glo.verbo.ius & verbo. possideri de reb.eor. Galganet.supra.n.32.post Menoch.supra. n.71.

Amp.vt contra pupillum indefensum ex primo decreto fiat ommissio Bal. consl.259. n.1. lib.3. sed purgata contumacia restituitur,& sufficit citatum tutorem, vel eo cessante agnatos amicos vel vicinos Abb.consl.43.n.2.lib.2.Natta.consl.541. n.10.11. 513.n.12.etiam si tutor contumax sit.5. n.9.10.

3168 23.Lim. non procedere quando bona minoris iam alteri essent obligata pro illis enim ab obligatione liberandis sine decreto obligari possunt l.7. §.finali.,de reb.eor. l.1. C. de ijs qui in prior. cred. Galganet.d.tit.21.n.33.

3169 24.Lim. non procedere quando alienasset immobilia minor pro patre, & parentibus à carceribus liberandis, tunc enim decreto opus non esset Lup. in cap. per vestras. §.26. de donation. inter vir. & vxo. n.4. & sequenti. vide supra amp.14. n.3154.

3170 Contrariam sententiam quia vltra causam iustam pro qua succedit liberatio à carceribus prædicta solemnitas requiritur, ac proinde decretum tenet Simoncel. d. tit.8. nu.79. & Galganet. supra n.47.

3171 25.Lim. nam sine decreto minor naturaliter obligatur nisi infans sit, & ideo eius fideiussor efficaciter tenebitur l.1. in fine.vbi glo.& Docto. de nouationi.l.si pupillus. ad leg. Falcid. Lambert. de contract. glo.16. n.9. & sequenti. Galganet. supra n.50.vide infra subamp.25.

3172 26.Lim.non procedere in foro poli in quo minor sine decreto cõtrahens, dolo aduersarij cessante obligatur Tiraq. de legi.connub.glo.4. n.15. & seq. vbi plures ita tenentes citat, ipse autem dissẽtit prout, & Galganet.supra n.50. illum sequitur, & Lambert.de cõtract.glo.16.n.3. idem in muliere non teneri scilicet.

3173 27.Lim.nam si alienatio fuerit legitimè facta, & minor læsus existat, ad prætium tantummodo supplendum agere possit quod à bonæ fidei possessore sine fructibus restituetur, etiam si locupletior effectus fuisset; quamuis si malæ fidei possessor fuisset, quia notitiam valoris bonorum habuisset, fructus etiam residui præcij restituere teneretur Borgni. de tutor. n.144. & 145. vide infra 10.subamp.n.3189.

3174 28.Lim. non procedere quando maior factus, tacitè vel expressè alienationem ratificasset, quæ verbis,& facto inducetur Borgni. supra. n.146. & 147. & Meno.de recuperand. possess. remed. 15. n.150. & sequenti. dicam infra. lim.28. n.3531. vigesimæ octauæ ampliationis. n.3531. est glo. in l.1 .verbo. ratam C.si maior fact.rat.habuet. Alex. consl.117.n.2.lib.5. Gab.de mino. concl.4.n.1. & seq. Gratia.discept.716.n.26.711. n.54.& seq. vide supra n.n.548.

3175 1.Sublim. nam talis ratificatio actus nulliter gesti non valebit ex tunc, sed vt ex nunc. Duen. reg. 31. fallent. 4. Borgni. supra n.148. quamuis in ratificatione à lege inducta aliud sit, vt per eum post Menoch. de recup. possess. remed. 15. n.156. ex Bar. in l.obseruari. n.4. de off. proconl. Alex. consl.78.n.18.lib.5. Dec. consl.367. n.4. Rui. consl. 72. n.10.lib.3. Natt. consl.262. n.10. Osasc. decis. 119.n.26. Surd. dec.245.n.5.Gratia. discep.957. n.19. de communi in actu ipso iure nullo in quo ratificatio non retrotrahitur discep.963.n.5.& Surd. dec.69. n.16.& 245. n.4.& seq. Osasc. decis.119. num.26. & dixi supra sub n.1416. versic.29. nec quan-

quando, & non probata notitia Gratia. dec. 102. n. 14. & minori non obesse actum in minori ætate cœptum, & in maiori perfectum venientem tamen in necessariam consequentiam ad principium Alba. cons. 214. n. 48. Rot. decis. 265. n. 7. cri. per Farin.

3176 29. Lim. non procedere in minore, scolari, vel doctore Borgni. supra n. 162.

3177 Contrarium tenet Simonc. de decret. tit. 8. nu. 44.

3178 30. Lim. non procedere quando tutor vel curator litigaret, tunc pro iudiciaria cautione bona minoris obligare posset absque decreto Ias. in l. mandata n. 7. de offi. eius, &c.

3179 31. Lim. non procedere quando testator ætate maior etiam in testamento minus solemni alienandi licentiam hæredi minori concessisset, tunc enim sine decreto immobilia minor alienare posset Ias. in d. l. mandata. n. 8. & in l. 1. de reb. eor. Meno. de arbitr. iudic. cas. 171. num. 67. vide supra primam limitationem.

3180 32. Lim. non procedere quando alter, non minor possideret immobilia, tunc etenim et minor alienare posset Alciat. cons. 94. n. 5. Menoch. d. cas. 171. n. 74.

3181 33. Lim. non procedere in alienatione rei immobilis propter beneficia rem illam recipientis facta, quę à minore etiam facta valida est Ias. supra n. 9. sed hoc pro causa sufficere censeo, non quod solemnitatum defectum suppleat, quę duo copulatiuè requiruntur secundum magis communem Doctorum sententiam tam in alienatione bonorum minoris quam Ecclesię vt latè dixi in tractatu permutationum, & probat Simoncel. supra n. 86. d. tit. 8. & infra dictam subamp. 8.

3182 34. Lim. non procedere quādo tutor se nomine proprio pro euictione obligasset, tunc enim tutor ipse tenebitur l. sed & si is §. finali. C. de præd. minor. Alex. cons. 66 in fine. lib. 4. Menoc. d. casu 171. in fine Simonc. de decret. tit. 5. n. 28. & seq. vbi si se & sua bona obligauerit.

3183 35. Lim. non procedere quando minor religionem ingrederetur, tunc enim decreto opus non esset, ideo omnia bona minoris religionem intrantis in ipsum monasterium trāsferuntur, tametsi neque tutoris authoritas, nec iudicis decretum interuenerit authent. ingressi. vbi glo. & Docto. communiter. C. de sacr. san. Eccles. Innoc. Io. And. & Abb. in cap. in præsentia. n. 10. de probat. vbi Ancharan. n. 15. Dec. n. 27. de cōmuni testatur Bero. n. 149. de probat. Roman. cons. 166. n. 2. & cons. 394. n. 6. Soc. cons. 62. n. 15. lib. 1. Natta. cons. 173. n. 1. & cons. 180. n. 7. Bero. cons. 94. n. 9. lib. 1. Durant. de testamen. caut. 9. Tiraq. de priuileg. piæ caus. priuileg. 100. versic. horum præcipua ratio Vasq. de succes. creatio lib. 1. §. 10. sub n. 78. versic. decimonono de communi omnium Simon. de decret. lib. 3. tit. 8. n. 97. idem respectu emphiteosis ecclesiasticæ dicēs n. 98. de qua dixi in tractatu emphiteosis Lamberteng. de contract. glo. 1. n. 14.

3184 1. Amp. idem esse quando non ingrederetur religionem propriam professionem emittendo, verum etiam quando quis se. & sua, Ecclesiæ sæculari offerret vel alteri loco pio; licet non faciat propriam professionem, sed alicuius modi viuendi dumtaxat Soc. in tractatu oblationum libello. 9. Q. 5. versic. arbitror tamen. Simoncel. d. tit. 8. n. 99.

3185 2. Amp. procedere tam in minore quam in prodigo cui bonis interdictum fuisset, qui alioquin alienare prohibitus esset ad l. is cui bonis. de verbor. obligatio. potest enim se, & sua bona monasterio tradere, ac transferre, quia se, & sua monasterio dedicare, bona est ac sancta prodigalitas Ias. in dicta authent. ingressi. nu. 3. Simoncel. supra n. 100.

3186 3. Amp. mulierem sine statuti solemnitate se, & sua bona monasterio offerre posse, quia hic actus spiritualis est Bero. in d. cap. in præsentia. n. 153. & Simonc. supra. n. 101.

3187 1. Sublim. dictam 35. limitationem non procedere nisi in maiore 14. annis Ias. in d. auth. ingressi. n. 4. Simoncel. supra. n. 102.

3188 2. Sublim. non procedere nisi quando minor sua sponte, & absque dolo, vel fraude monasterium ingressus fuit, secus si dolosis suasionibus Abbatis, propter magnum minoris patrimonium inductus fuisset, tunc enim licet ingressus teneat bona tamen ingredientis non acquirentur monasterio, sed agnatis vel cognatis minoris cap. constituit, 20. Q. 3. Ias. in authent. ingressi. n. 1. C. de sacr. san. Eccles. Simoncel. supra. nu. 103.

3189 3. Sublim. non procedere minore monacho effecto propter metum reuerentialem patris, tunc enim ipso iure vitiatur ingressus glo. in cap. præsens. versic. patrem. 2. Q. 3. Imol. in l. si cum dotem. §. eo autem tempore solut. matrimon. Simoncel. supra. n. 104. & seq. vbi etiam subdit religionis ingressum non esse iustam causam interpositionis decreti.

3190 36. Lim. non procedere quando tutrix vel curatrix alienans loci Comitissa esset, & Princeps, tunc enim decreto, & extrinsecis solemnitatibus opus nō esset Bero. cons. 61. n. 33. versic. præterea cum hæc donatio lib. 1. Ceph. cons. 579. n. 9. Manti. de contract. lib. 3. tit. 10. n. 52.

37. Lim. non requiri decretum si res minoris fuerit pignorata iudicis authoritate, nam vendi a creditore poterit sine decreto, quia in eius obligatione interuenit, adhiberi tamen tutius est l. si pupillorum §. 1. vbi Bal. de reb. cor. Fabia. de emp. Q. 5. n. 68. Viui. dec. 25.

38. Lim. in alienatione quę fit per negligentiam sine facto alicuius quæ decreto non eget cum legalis sit alienatio Bal. in l. 2. §. si ius de reb. eor. Fabia. supra n. 98. Viui. dec. 25.

39. Lim. quando pater alienat bona filij minoris iure patrio non ratione sui officij in casu permisso, tunc si necessitas subsit sine decreto alienatio tenet Azo. in sum. C. de bo. q. lib. Bal. in l. 3. C. de præd. mino. & in l. 1. de reb. cor. vbi quando iure patrio vt legitimus administrator in casu necessitatis alienat, alias decreto opus esset Fabia. d. n. 98. Viui. d. dec. 25.

40. Lim. nam pupillus cum tutoris authoritate non

poteſt ſine decreto alienare, ſecus in tranſlatione poſſeſſionis naturalis, & ciuilis ex communi pupillus ſolus naturalem perdit ac transfert, ciuilem vero cum tutoris authoritate Rot.dec.93.n.4.5.par.2. diuerſo. vbi de communiori, & ſubdit ſine curatore adultum eam transferre poſſe, & ſi contractus nullus ſit defectu conſenſus non transfertur poſſeſſio, & actio ſpolij datur, ſecus ſi defectu ſolemnitatum ſtatuti, niſi ſtatutum fidem tolleret inſtrumēto quia tunc poſſeſſionis tranſlatio non probaretur in ſi. vide infra n.4528.

3191 7. Subamp. vt minor 25. annis non etiam poſſit vti alterius procurator in iudicio ſtare, nec ad negocia ſi minor ſit 17. annis quamuis in maiore annis 17. minore autem annis 25. ſecus ſit, poteſt enim ad negocia conſtitui procurator cap. qui generaliter. §. final. de procurator. lib.6. minor. 25. annis de procurator. l. exigendi vbi glo. & Doct. communiter vt Iaſ. teſtatur. n.19. eod. tit. & de communi teſtatur etiam Gutierez. de iurament. cunfirmat. contract. par.3. cap.11.

3192 Contrarium nempè in iudicio vti alterius procuratorē admitti niſi fuerit oppoſitum tenuit Bellame. dec. 143. n.8. & per totam, & idem de filiuſfamilias de communi. Soarez. com. opi. lit. F. n.205. & Senat. Dolan. dec. 14. n.19.

3193 1. Lim. 7. ſubampliationem non procedere quādo minor 25 annis iuraſſet tamquam alterius procurator ſe proceſſui, & ſententiæ non contrauenturum, & cœteris actis à ſe tamquam procuratore geſtis ratione minoris ętatis, tunc enim etiam in iudicijs pro maiore habebitur glo. in authent. ſacramēnta puberum verbo. contractibus. C. ſi aduerſ. vendition. Alberi. Ang. & Caſtr. n.5. in d.l. minor. 25. annis de cōmuni Gutierez. ſupra n.2. & 3. ſubdens cum Vant. de nullitat. ex defect. mandat. n.35. hoc pacto poſſe etiam procuratorem ad iudicia conſtituere, quamuis ſi lęderetur reſtitutionem petere poſſet ſecundum Rebuf. de reſtit. in integr. art.1. glo.2. n.4.

3194 2. Lim. vel potius ſecus eſſe dicas quādo vti alterius procurator cōtraheret, tunc etenim dominum ſine ſpe reſtitutionis in integrum obligaret l. cum mandato. de minor. Montan. de tutel. cap. 30. n.169.

3195 8. Subamp. vt Iudicis decretum quod operatur, & omnia ſolemniter acta præſumantur, & onus probandi contrarium transferat in negantem Menoch. conſ. 1164. n.1. & ſequen. Rota. dec. 479. coram Caualer. pro vt infra dicam cum ſuis limitationibus; & operatur etiam vt omnia palam, & bona fide, & ſine fraude geſta præſumantur. n.14. & cum cauſæ cognitione Menoch. lib.2. præſumptio. 75. Galganet. de tutel. lib.2. tit.21. n.52. & pro decreto præſumitur tam quoad ſolemnitatem pro iuſtitia quam pro validitate decreti. Rot. Rom. deciſ. 314. par.2. recent. Maſc. conſ. 487. & 489. vbi amp. & lim. Lotter. de re benef. lib.2. Q.10. n.17. Rot. dec. 482. corā Caualer. Pic. ad ſtat. Vrb. lib.1. c.151. glo.21. n.23 & ſeq. vbi etiam cum cauſæ cognitione præſumi. Rot. dec. 193. & 316. par.2. diuerſ. Ond. conſ. 34. n.60. lib.2. Surd. dec. 321. n.20.

Attamē ſi bona immobilia minorum fuerint alienata ceſſante vtilitate, vel neceſſitate minoris ac proinde abſque iuſta cauſa l. magis puto. § non paſſim de rebus cor. Gozad. conſ.44. n.12. Rota. Roman. deciſ.852. decretum nihil operatur præſertim ſi ex ſtatuto cauſæ cognitio vtilitatis vel neceſſitatis requiratur in alienatione bonorum immobilium minoris. n.3. par.4. diuerſo. quod iure etiam communi diſpoſitum eſſe probatur in d §. non paſſim, & tradit Cotta. in memorab. verbo. decretum; nec vtilitas ſufficit ſine decreto ſecundum magis communem, & veriorem ſententiam pro vt teſtantur Pinel. in l.1. par.3. ſub n.3 1. C. de bon. mater. Burſat. conſ.82 nu.21. Gab. conſ.36. n.47. lib.1. & latè Simoncel. de decret. tit. n.125. vbi reſpondet contrarijs Menoch. conſ. 589. n.1. & ſequent. Maceraten. reſol.31. lib.2. vbi alienationem ſine decreto, & iuſta cauſa ceſſante nullam eſſe dicit, in quam cauſam, & minoris vtilitatem præcium conuerſum probari debere ſubdit, & Bonaccina. de contract. diſputatio. 3. Q.1. puncto 5. nu.6. vbi in vtroque foro interno, & externo exempla iuſtæ cauſæ afferens æris alieni, & ſe alendi neceſſitatis Cenei. de cenſib. par.1. cap. 2. Q.1. art 2. vbi ſolemnia, & iuſtam cauſam requiri probat, non tamen ſollicitudinem verſionis exigi, dummodò ex circumſtantijs præſumi poſſit, præcium in cauſam enunciatam fuiſſe conuerſum num.27. & ſequent. vbi etiam quæ iuſta cauſa cenſeatur Gratia. diſceptation 720. nu.21. & ſequent. vbi ex magis communi probat ex contractu nullo cum minore contrahentem probare debere in minoris vtilitatem præcium fuiſſe conuerſum, ſecus ſi contractus aliquis eſſet, ac reſcindi peteretur medio reſtitutionis in integrum, hoc enim poſteriori caſu ad minorem ſpectaret in ſui vtilitatem præcium probare non fuiſſe conuerſum, & omnia reſtituenda eſſe Maſtril. deciſ. 121. num.6. Rota Roman. deciſio. 647. par.2. recentior. vbi vtilitatem probari minoris iurata aſſertione cum ſolemnitatibus; ex his conſtat magis communem Doctorum, ſententiam duo requirere in alienatione bonorum ſtabilium minoris iuſtam ſcilicet cauſam, & decretum Gratia. diſcep. 914. num.14. vbi cauſa ceſſante, & Surd. conſ.298. n.8. Milanen. deciſ. 19. n.16. lib.1.

3196 Contraria ſententia quod vtilitas minoris ſine decreto ſufficiat à pluribus probata fuit glo. in l. cum hi. §. eam tranſactionem per illum tex. de trāſact. Specul. de emptio. & venditio. §. nunc dicendum reſtat. verſic. hoc quod Iaſ. in l. is cui bonis. n.3. de verbo. obligation. Fab. in §. in actionum. in fine Inſtit. de eo cui libertat. cauſ. plures congeſſit Tiraq. de legi. connub. glo.8. nu.62. & ſequent. Q. 8. Corſet. ſing. verbo. pupillus. Redoan. de reb. Eccleſ. non alienan. rubr. de cauſa vtilitatis n.185. & ſequenti. pag. 133. alios refert Simonc. ſupra.

3197 Diſtingue vt ſecunda opinio procedat in re ſterili quæ etiam ſit damnoſa vt puta quia in æſtimo pro præcioſa deſcripta ſit, vel amiſſionis periculo ſubiaceret, prima vero in re quæ neque commodum afferat, nec incommodum

l. ſi

l. si fundus sit sterilis in fine principij de reb. eor. Capic. decis. 113. circa finem. Simoncel. d. tit. 8. n. 129.

3198 1. Lim. 8. subampliationem requirētem iustam causam, & solemnitatem seu decretum non procedere, nec irritam alienationem reddi si minor euidenter sibi vtilem solemniter ratificare velit, tunc enim alienatio sustinebitur, id quod eius aduersario minimè conceditur. Innoc. in cap. primo. de his quæ fiunt à prælat. quem cœteri sequuntur glo. in cap. primo. ne sede vacan. Ias. in l. cum hi. §. eam transactionem n. 2. versic. limita tamen. de transaction. Petr. Stella. in repetition. l. si duobus. §. prius. nu. 30. de bonor. possess. contra tab. Rui. consil. 40. nu. 7. & 8. lib. 5. vbi subdit tertium hanc nullitatem opponere posse Mattes. notab. 155. vbi siue maior effectus sit, vel adhuc minor possit contractum ratificare velle, & aduersarium cogere ad illi standum ratificando cum requisitis solemnitatibus Bursat. consil. 82. n. 11. Tiraq. de legi. connu. glo. 8. Q. 10. n. 92. & sequent. Pinel. in l. 1. par. 3. nu. 32. C. de bon. mater. Borgni. de tutor. n. 170 Redoan. supra pag. 186. n. 6. vide supra. 2. limitationem sextæ subampliationis. fauore enim minoris, & Ecclesiæ contractus claudicare potest vt per eos, & latè egi in interpretationibus pactorum verbo contractus. vide infra subamp. 29. & ex communi potest is cuius fauore actus nullus est eum ratificare de qua Cur. Iun. de feud. par. 4. rub. ex quib. caus. feud. amit. n. 138. & Intrigl. de feud. cent. 2. art. 6. n. 20. Rota. dec. 60. n. 8. collectarum à Pico ad statut. Vrbis.

3199 1. Sublim. d. primam limitationem non procedere post oppositionem nullitatis a parte factam, facta namque oppositione ista non posset minor vel Ecclesia contractum ratificare velle ita ex Bal. tradunt Ias. in l. non communis. num. 1. versicul. limita. C. de probatio. Lup. in repetitio. rubr. de donatio. inter virum, & vxo. §. 68. num 7. Pinel d. nu. 32. versic. hæc tamen C. de bon. matern. Tiraq. d. glo. 8. num. 88. Cassan. in consuetud. Burgundiæ rubr. 4. §. 1. num. 27. Simonc. d. tit. 8. n. 131. Felician. de societat. cap. 3. n. 103. Vinc. de Franch. decis. 35. nu. 4. 5. Spino. de testam. glo. rubr. par. 5. nu. 6. vbi communem testatur.

3200 2. Sublim. nam potest maior minorem conuenire vt declaret an contractui stare velit, an ab eo recedere, quod minor declarare tenetur l. Iulianus. §. si quis colludente. de action. emp. vbi Castr. & Fulgos. Bal. in l. dolum. nu. 2. Sali. nu. 1. C. de peric. & commo. rei vendi. Ias. in §. actionum. n. 42 Institut. de action. Pinel. d. par. 3. n. 34. & sequent. latè ad Mattes. not. 155. Capic. decis. 110. Simonc. d. tit. 8. nu. 132. Soarez. communi opinio. lit. E. n. 10. Add. ad Rot. Rom. decis. 467. coram Ludouisio. Gratian. discep. 714. n. 14. vbi de societate.

3201 1. Lim. d. 2. sublimitationem non procedere in contractu illicito, & vsurario, non enim à partium consensu pendet illicitum contractum licitum facere Tiraq. de retract. conuention. in fine n. 152. Felician. d. cap. 3. n. 93.

3202 2. Lim. non procedere sed in minore dumtaxat Pinel. d. par. 3. n. 35.

3203 Contrarium nempè in pupillo etiam procedere Felician. supra n. 98.

3204 3. Sublim. non procedere nisi minor maior infante sit, infans enim nec ad sui vtilitatem contrahere potest Surd. consil. 9. n. 46. & sequent. dixi in interpretationibus pactorum. verbo contractus, & in tit. qui possint pacisci amp. 7. & proximum infantiæ sibi acquirere posse idest annum decimum agentem cum dimidio in his etiam quæ iuris ministerium exigunt vt stipulatio, & acceptilatio R im. Iun. in §. 2. n. 38. & seq & in §. fin. n. 15. & sequent. Instit. quib. alie licet. Viui. communi opi. verbo pupillus. n. 18. & seq. vbi distinguit vt infans duorum vel trium annorum non possit tutore authore acquirere possessionem, quia omnino caret intellectu nec per tutorem suppleri potest; si autem quinque vel sex annos ætatis agat, & fari ac loqui possit quia aliqualem habet intellectum possessionem cū tutoris authoritate acquirere poterit ex communi iudicis arbitrio subdens qui pubertati proximus censeatur. Caldas. de rest in integr. verbo. hunc contractum. n. 21. vbi nullum contractum facere posse infantem, & infantiæ proximum etiam eum tutoris authoritate nec iudicium cū infante valet ad eius fauorem etiam si cum eo tutor interuenisset Surd. supra n. 47. Intrigl. sing. 59. lib. 3. secus probante si maior infante esset, quod si pupillo sine tutoris authoritate per errorem in debitum datum sit, non tenebitur indebiti condictione non magis quam mutui datione §. is quoque. vers. vnde pupilles. Inst. quib. mo. re contrahi. oblig. vbi glo. intelligit nisi locupletior factus sit distinguēs vt si infans sit nullo modo teneatur vel si infantiæ proximus ex communi Silue. Aldobr. ibi. & si maior infante sit, ac tutori promittat nullo iure debetur nec naturaliter obligatur quia lex resistit l. pupillus. de auth. tuto. Dec. in l. cum lex. de fideius. de cōmuni Aldobr. supra si alij sine tutore promittat naturaliter tantum tenetur l. 1. de nouat si cum tutoris authoritate naturaliter, & ciuiliter tenetur, sed restituitur l. impuberes de auth. tuto. exceptis contractibus qui sine decreto non possunt iniri, quia eo cessante sunt ipso iure nulli etiam tutoris auctoritate adhibita l. & si is. & l. si prædium C. de præd. mino. & restituitur si læsus sit vbi contractus valet etiam si tutoris authoritas interuenerit l. si quidem. 2. respon. C. de præd. mino. prædicta in adulto etiam procedūt curatorem habēte. l. si curatorem habens C. de in int. rest mino. si vero illo careat obligatur ciuiliter, & naturaliter sed restituitur, quę omnia vera sunt nisi locupletior sit effectus Aldobr. supra, & si locupletior factus sit vbi contractui lex resistit, naturaliter, & ciuiliter, tenetur, contractus tamen initio nullus fuit, nec aliquam producit obligationem etiā naturalem, nec tractu temporis conualescere potest; & tunc obligatio non dicitur ex contractu descendere, sed est fundata super l. nam hoc natura de cōdict. indeb. in alijs vero casibus quibus initio obligatio nulla non est, potest conueniri actione ciuili ex eo contractu l. 3. in princ. com. mod. in prædictis verò agetur ad exhibendum l. 2. eod. tit. aut condi-

ctione sine causa l. 1. vlt. resp. de cond. sine causa, & si salua pecunia sit, vel in aliam rem versa, tunc ciuiliter, & naturaliter, & cum effectu tenetur l. in pupillo de solut. & l. naturaliter. §. fi. & l. seq. eod. tit. & l. 3. commod. his ergo eisdem modis, & de indebito tenetur d. §. is. quoque Silu. Aldobr. supra vbi notat similitudinem mutui, & indebiti, & in l. indebiti. §. 1. & 2. nec bonorum possessionem iudice etiam authore agnoscere potest Soarez. alleg. 12. n. 13. vide infra n. 3465. nec obligari pupillum ex cõtractu vltro citroque obligatorio sine tutore nisi locupletior factus sit l. 5. §. pupillus. vbi Bar. licet alium sibi obliget de auth. tut.

3205 9. Subamp. vt si causa ob quam decretum interpositum fuit falsa sit, ipso iure nullum reddatur l. magis puto. §. si æs alienum de reb. cor. l. Seiæ. de tutor. & curator. dat. ab his. l. & si præses. vbi glo. & Doct. C. de præd. minor. Cuman. cons. 115. n. 6. Cor. cons. 132. n. 12. lib. 2. Alex. cons. 39. n. 9. lib. 6. Paris cons. 12. n. 63. lib. 1. Ruin. cons. 160. n. 27. lib. 2. Natta cons. 631. n. 31. communem, & indubitatam testatur Rol. cons. 9. n. 85. lib. 3. & Aldobr. in §. si quis autem. n. 9. Institut. de excusatio. tutor. Cepha. cons. 272. n. 82. Rim. Iun. cons. 5. n. 209. & sequenti. Benint. decis. 2. n. 2. Boer. decis. 141. ad finem Duen. reg. 185. de communi Simoncel. de decret. tit. 1. n. 21. Rota Rom. decis. 529. n. 1. par. 1. diuerso de communi testantur Cur. Iun. cons. 170. n. 2. & Mandos. ad Roma. cons. 454 n. 12. post Roman. d. n. 12. Rota Rom. decis. 624. n. 4. par. 1. diuerso. Rim. Iun. cons. 247. n. 49. Ond cõs. 32 n. 110. & 111. lib. 1. de communi Cur. Iun cons. 170. n. 2. & Villalo. commun. opi. lit. I. n. 102. Matte. com. opinio. verbo. decretũ Soarez. com. opi. lit. I. n. 250. Peregr. cons. 75. n. 16. lib 4. Gutierez. cons. 18. n. 66. & seq. Odd. cons. 96. n. 16. Gratia. discep. 961. n. 25. licet enim pro decreto præsumatur si tamen causa insufficiẽs sit expræssa corruit, nec iustificatum manet Rot. dec. 136 par. 1, recentis subdens melius esse titulum non producere quam inualidum exhibere, & 143. melius esse causam non exprimere quam ineptã afferre, & 183. crim per Farin. infra tit. 25. n. 224. Rot. dec. 399 n. 6. par. 1. recentissima. & dec. 92. n. 7. par. 2. vide tamen supra sub n. 246 lim. 8. & 2979. amp. 52. & melius esse titulum nullum non producere quam inualidum producere vt Rot. pluries tenuisse probat Lotter. de re benef. lib. 2. Q. 46. n. 31. & in falsis allegationibus Iudici factis de cõi Odd. in repet. § duo fratres n. 102. de verb. oblig. Pic. ad stat. Vrb. lib. 1. c. 151. glo. 21. n. 35. ex communi. Rot. dec. 33. per eum collectarum in Romana bonorum de Sancta Cruce. 30. Martij 1607. coram Sacrato. vbi de interposito partim ex falsa causa, & partim iudici incognita, & dec. 34. ipso iure nullum ex falsa causa interpositum ait Bertaz. claus. 10. glo. 2. n. 9. si vero titulus nullus vel non solemnis ad vnum effectum producatur non excludit præsumptionem melioris ad alium Rot. dec. 191. n. 10. nouis. diuers. par. 5. & 225. n. 9. vbi de beneplacito Apostolico, & Episcopi consensu requisitis in donatione iurispatronatus 30. annis cum obseruantia præsumptis Rot. decis. 361. coram Buratto.

3206 1. Amp. non sufficere veram, & iustam causam adfuisse ob quam validè potuisset interponi decretum si allegata non fuerit, sed omissa, & falsa expræssa adhuc enim decretum corruet l. tutor si petitus l. Seiæ egressæ. de tutor. & curator. dat. ab his. Duen. reg. 185. n. 2. Simoncel. d. tit. 1. n. 22. Ceph. cons. 207. n. 84. in qualibet causa non bona, & falsa non obstante iuramento Put. dec. 245. lib. 3. & in Roma. de Sancta crucio. 29. Ianuarij 1607. coram Damasceno, & 30. Martij. coram Sacrato. Pic. supra n. 8. & seq. glo. 22.

3207 2. Amp. siue causa esset ipso iure falsa, vel exceptionis ope, quapropter si decretum ob debitum fuerit interpositum quod exceptione potuisset excludi non erit validum Innoc. in cap. præterea. n. 4. de citatio. Roma cons. 454. n. 9. vbi Mandos. addit. Duen. reg. 185. amp. 1. Simonc. d. tit. 1. n. 25.

3208 3. Amp. siue causa falsa fuerit in decreto expræssa siue non, dummodo constet ex actis glo. in l. 2. verbo. palam. in fine C. quando prouocare non est neces. Bar. in d. l. Seiæ. n. 2. de communi Duen. supra n. 3. vbi citat Alex. de communi testantem cons. 107. quod est 207. n. 7. lib. 7. cui hoc probat ex l. magis puto §. penult. de reb. cor. Molina. de primog. lib 4. cap. 4. nu. 48. de communi Matte. supra Gutierez. supra de communi Pic. supra nu. 39. vbi etiam siue probari possit non adesse iustam causam, sed etiam si ex validioribus coniecturis argui possit ex Rot. in Roma. de Sanctacrucio 30. Martij 1607. coram Damasceno.

3209 4. Amp. vt in parte falsa causa existente in totum decretum vitietur Bar. in l. si non sortem. § si centum. n. 5. de condiction. indeb. Roma. d. cons. 454. n. 12. Dec. cons. 403. nu. 20 Ruin. cons. 160. n. 27. lib. 1. Paris. cons. 100. n. 31. & 35. lib. 1. ratio est quoniam decreti interpositio, & sententia sunt indiuidua Duen. supra n 4. qui tamen secus inquit vbi adiudicatio esset pro debito mihi, & fratri meo sine mandato, & indiuiduum esse probat Rota Rom. dec. 33. n. 16. & sequent. par. 1. diuerso. præterquam in separatis capitibus vt per eum, & decis. 545. n. 6 par. 2. recent. Neuiz. cons. 85. n. 12. & Simonc. de decret tit. 6 n. 58. Cęs. de Gras. dec. 98. n. 3. vbi interpositum fauore eius ad instantiam cuius non fuit facta citatio vt indiuiduum non sustinetur eius etiam fauore ad instantiam cuius fuit facta citatio, Natta. cons. 162. nu. 7. Ceph cons. 207. nu. 86. Torniol cons. 87. n 6. Rim. Iun. cons. 290. n. 78. & sequent. vbi de communi. Mantica. decis. 153. n. 3. Giurba. decis. 89. n. 3 Ond. cons. 32. n. 111. lib. 1. & vna causarum falsa in totum ruere Anch. Q. 74. nu. 2. & sequent. lib. 3. de communi Cur. Iun. d. n. 2. Gargiare. patroci. 19. n. 17. & seq. lib. 2. vide supra n. 3135. Odd. supra n. 17. Rot. Rom dec. 630. n. 3. par. 2. diuers. Viui. cõmuni opi. 175. subdens stricti iuris esse Pic. supra n. 36. glo. 21. Marta. decis. Pisa. 77. n. 16. 145. n. 2. Bertaz. claus. 10. glo. 2. n. 9.

3210 1. Lim. 9. subampliationem non procedere quando ius, & iustitia deficeret ex parte conuenti, seu ratione rei in qua missio facta fuit vt puta si

ta si verè sim creditor Titij, & in possessionem rei Caij tamquam Titij missus fuerim, tunc enim si missio ex primo decreto facta fuerit, Caius poterit cōparere, & summariè ius suum probare, & missionem reuocari facere l.à Dino Pio. §. si super rebus. de re iud.licet si compareat post secundum decretum non possit summariè decreti reuocationem petere, sed via libelli ordinaria d.Là Diuo Pio.§. si post addictum.Bar. in l.si is ad quem n.2. de acquiren. hæred. & si immissio facta fuerit in re in qua tertius habeat ius intra annum summariè, postea ordinariè cognoscetur Bar. & alij in l. iustè possidet. n.1. de acquiren. possess. secus si ius ex parte agentis deficeret; vt si Titius centum petat quæ falsò sibi deberi affirmet à Caio, qui citatus non comparuerit, ac proinde Titius missus in possessionem fuerit bonorum Caij, tunc ex parte agentis decretum inualidum erit cum nihil Titio debeatur l.1.§. hæc verba. ne vis fiat ei. Duen. d. reg.185.n.5.Simonc.d.tit.1.n.26.

3211 2.Lim. non procedere quando cognitum fuisset de veritate aut falsitate causæ Ang. in l.finali. de iure iuran. & in l.ius pluribus. de iust. & iur. Alex. in l.is cui. n.15. vbi Add. de verbo. obligation. Aretin. in l. si putas. de petit. hæreditat. Duen.d.reg.185.lim.2.Simonc.d.n.26.Capic.dec. 5. n.6.

3212 3.Lim. non procedere vbicumque ex causa erronea decretum interponeretur velut si iudex ignorans decretum super contractu interposuit dolo, vel metu irrito, tunc enim decretum non erit nullum, sed poterit restitutio peti l.2. C. de fideiuss. minor. vbi Bal.n.1.& 2.Iacobin.n.13.Duen.supra limit.3.Simonc.d.n.26.

3213 4.Lim. non procedere quando ad partis postulationem fuisset interpositum quæ sibi præindicare poterant, tunc enim falsitas causæ decretum non irritaret Bar. in l.tutor si petitus de tutor. & curator. dat. ab his. Duen. supra n.4.ex Ang.in §. cum hi.§.si prætor. vbi Iacobin.in prima lectu.n.5. & in 2.n.7. de contract. Simonc.d.n.26.

3214 5.Lim. non procedere quando decretum fuisset inter consentientes interpositum l.sed si hac. §.patronum de in ius vocan. Duen.supra. n.5. Simoncel.d.n.26.

3215 6.Lim. non procedere quando veritas aut falsitas causæ ex iudicis declaratione pendebat, vt puta si iudex alicui tamquam prodigo cum non esset administrationem interdixisset l.is cui bonis. vbi Bar.de verb. obligationi. & in d.l. Seiæ. 26. n.4.& 5.de tutor.& cur. dat.ab his.quia an aliquis prodigus sit iudex declarare debet, licet in his quæ a natura procedunt, secus sit Duen. reg.185. n.6. Simon.d.n.26.

Et in donatione opus non est causam esse vtilem vel necessariam, at veram esse sat est Rot.dec.479.n.3. coram Caualer.licet secus foret, si ob causam fieret supra n.103.& dec.479.n.3.

3216 7.Lim. non procedere quando decretum pro executione iudicati ex falsa causa interpositum fuisset, illud enim falsa causa non vitiabit, uam sententia etiam iniusta inter partes ius facit Bal. in l. sunt, & aliæ in prima lect. §. si. de publicia. Iacobi in d.§.si Prætor.lect.2.n.7.Duen.supra n.7.Simon. d. n.26.

3217 8.Lim. quando causa cognita fuisset ante decreti interpositionem Bursat.consf.283.n.10.

3218 9.Lim. nam falsa causa probari debet per allegantem Rot: decis.245. nu.6. par. 2. recentior. 482. n.4. coram Caualer. cum non præsumatur. 406. num.7. coram Ludouis.98. par.2. recentis. præsertim ex diuturna obseruantia dec.106.n.17. par.5.diuers.

3219 10. Lim. quando falsa causa expræssa, non esset principalis, vel plures expræssè fuissent, tunc vnam veram sufficere Rot. decis.496. n.8. coram Ludouis. 587. n.7. par. 1. recentior. 484. num.5. coram Caualer. 297. nu.2. par.2. recentis. Pic. d. glo.21.n.38.

3220 10. Subamp. vt licet iudicis decretum cum causæ cognitione interpositum præsumatur Rot. decis.316.n.20.par.2 diuers.647 par.2.recentior. Duen. reg.186. vbi amp. & lim. & ex iustis causis Duen. reg. 189. Viui.communi.opi.699.n.5. maximè si sint requisitæ solemnitates enunciatæ Simon. de decret. tit.7. n.41. Masc. concl.480.probantes etiam ex eo minoris, & Ecclesiæ vtilitatem præsumi, & Viui. decis.90. Gab. de senten. concl.5. vbi amp. & lim. de communi Alba. cons. 205. n.85. Surd. decis.231. n.20. Rot.decis.217. par. 4. diuers. vbi enunciatis solemnitatibus de communi Burs. cons.283. n.1. & Villaloh. lit.D. n.16. 17. & Soarez. lit. D. n.18. & pro eo præsumi quoad iustitiam, & solemnitatem Neuiz. cons.85. n.3. in fi. & solemnia omnia præsumi Ferrat.caut. vlt. n.10. Rui. cons.189. n.11. lib.1. Meno. lib.2. præs.73. n.12. Gratia. discep.647. n.19. 669. n.1. 767. n.14. 736. n.31. in exemplationibus requiri probat cum alijs solemnitatibus, & vtile præsumi faciat 761. n.25. Becci. cons.52. n.13. & dolum, & fraudem abesse discep.952. n.23. 975. n.13. & omnia verificata vt per eum.

Attamen ista præsumptio cessat nullumque redditur decretum, si cognitio causæ adhibita non fuerit Rot. decis.458. n.2. par.1. diuers. Duen. reg.186. vbi amp. & lim. Afflict. decis.249. Rol. cons.33. n.10. & cons.99. lib.1. Meno. de arb. cas. 171. Manti. de contract. lib.4. tit.6. Galganet. de tute. lib.2. tit.21. n.51. 52. & dixi supra subamp.6. Crau. cons. 853. n.3. vers.3. Eug. cons.29. nu.65. Fabi. de Anna. cons. 38. nu.32. vbi Commissarijs; vel cōtrariū probetur Rot.dec.294. n.13 par.5. diuers.

2. Cessat d. præsumptio lesione probata Ond. cons. 29. n.52. 32. n.53. lib.1. Ceph. cons.344. n.13. Gratia. discep.409. n.34. Rui. cons.167. n.14. lib.1. Rol. cons.7. nu.89. lib.3. Rim. cons.315. nu.8. Gratia. discep. 723. num.20. ex Alex. in l.si quis vim aliter. n.16. de verbo.obligat. Crema. in l.2. n.104. C.de rescind. vēd. Simon. de decret. tit.7. n.24. Ond. cons.34. n.61. lib.2. sed lesionis allegationem tollere saltem ne cameralis obligationis executio retardetur Rota tenuerit. decis.87. n.9....... Cur. Sen. cons.43. n.14. Munnos. de ratioein. c.16. n.30. intelligens ex decreto solemnitates præsumi si iuridica forma fuerit interpositū Gratia. dec.130. nu. 20. vbi pro decreto non præsumi lesione etiam

Xxx 3 præ-

præsumptiuè probata nec tollere l. 2. C. de resc. vend. Masc.concl.276.Rot.dec.108. nu.5. coram Caualer. & fraudis præsumptionem tollere dec. 339.n.6.407. nu. 6.& vim diffinitiuæ habere Put. dec.388.n.4.lib.2.Viui.dec. 302.n. 3. vbi de alijs vim diffinitiuæ habentib. & Triuiſ. dec.4. nu. 17. Bero.cons. 101.n.60.lib.3. meràm esse interlocutoriam inquit reseruato iure iterum agendi, & si appellatum sit, & sententia in meritis lata in appellatione erant cõformes si secunda à petitis absoluat Thes.dec.122.n.9.non facta d.reseruatione. Borg.dec.7.n.9.par.1.quem Thes.citat & ita Lucę iudicatum fuit inter Dominos Christoforum Parpalioni, & Vincentium Massaciuoli.anno. 1637.

3. Si contra decretum præsumptiue probetur Meno. lib.2.præſ.75.n.32.Gratian. discep.669.n.2. Rot. dec.490. n.2.par.2.recentis.

3221 Causę cognitio autem casibus infrascriptis excluditur.

3222 1.Si consuetudo probetur quod in continenti & sine causę cognitione soleat interponi decretum Rot.dec.193.n.2.par. 2. diuerſ.

3223 2. Ex temporis breuitate quo causa cognita fuit non interfuisse præsumi cum temporis interuallum præsumatur l.si finita. §. si forte verſ. festinare de dam.infect.cap.1. de reb. Eccl. non alien. in 6. Aneh.conſ. 36.n.3.83.n.3.Cor. conſ.26.n.10. Paris. conſ.98.n.18.lib.1.85.n.48.lib.3. Rot.Bon. dec.85.& 114.in nouiſſ.Rol.conſ.33.n. 10. lib. 1. 90. n.43.Duen. reg. 186.Mago. dec. Flo. 131. nu. 10. Rota.dec.287.n. 10. coram Caualer. 554. par. 1.recentis.Neuiz.conſ.85.n.4. Simon.de decre.tit. 1.n.33.tit.7.nu.47. Rim.Iun.cons.338.nu. 80. vbi idem si enunciata fuisset Borg.de tuto.n.128. alioquin decretum nullum probant Eug.conſ.29.n.68. Becci.cons.52.n.113.Lotter.de re benef.lib.2. Q. 13. n.58.Achil.de Gras.dec.48.vbi idem si in sententia adhibitum iudex affirmasset Put. dec. 344. lib.1.de magis communi.Paris.cons. 79. vbi limitat multis modis & Franc.in cap.dilecto.n.158.de appel.

3224 Contrarium tenet Alex.conſ.80. nu. 10. lib. 5. præsertim si notarius adhibitam asseruerit, præsertim ex claus.omni meliori modo Anch.Q. 50.n.19. lib.1.16.n.6.lib.2. & 57. n.9.lib.2.Ferrat. caut. vltima instrumentum separatum causæ cognitionis fieri debere tradit & Neuiza.conſ.85.n.5.

3225 1. Amp. hunc secundum casum procedere etiã si notarius instrumento asseruerit Iudicem decretum cum causæ cognitione interposuisse, adhuc enim ex temporis breuitate non præsumetur adhibita causæ cognitio, sed instrumentum separatum de illa cõfici debet Simoncel. d.tit.1.n.34. & 101. Castr.conſ.38.n.2.lib.2.Duen.reg.186.amp. 3, & 6.Neuiz.cons.85.n.5.Galgan.d.tit.21 n.51.& notario de ea non credi Pacif. de Saluia. interd.insp. 3.cap.2.n.153.& seq. licet non facta oppositione pro decreto præsumi dicat Masc.supra.

3226 Contrarium quod notario credatur Macerat. resol.38.caſ.40.n.56.lib. 3.post Alex.d.n.10. Masc. concl.487.n.6.& 7. vbi distinguit & hanc intelligit vbi causę cognitio non requiritur.

3227 2.Amp.nec iudici credi affirmanti causæ cognitionem adhibuisse tempore quo decretum interponit Castr.d.cons.38.n.2.lib.2.Duen.reg.186. amp.5.Simonc.d.tit.1.n.34.& 101.Rol. cons. 99. n.24.lib.1.Galgan.d. n. 51. de communi Soarez. communi.opi. lit.I.n.244. Achil. de Gras. & Rim. Iun.citati n.3223.

3228 Contrarium tenet Crau.cons.626.n.12.Villalo.communi opi.lit.D. nu. 17. Viui. communi opi. verbo. iudex interponens. 1.& 2.Soarez.ſup.lit D. n.18.& seq.Masc.supra maxime ex clausula omni meliori modo Rot. Rom. in Roma,donationis de Grandis 16.Februarij. 1601. coram Penia 25.collectarum à Pico. ad statutum Vrbis vbi etiam sat esse coniunctos afferere informatos optime esse, vel causas instrumento expræsas ex quibus fuisse cognitionem adhibitam constet.

3229 3.Amp. non sufficere vt bona minorum vendi possint tutorem vel curatorem asseruisse propter æs alienum vendita fuisse nisi iudicis decretum & causæ cognitionem præcessisse probetur Spec. de emptio. & venditio.§.nunc dicendum. nu. 4. & 5. Cor. conſ.73.n.4.lib.3.Mars.ſing.399. Duen. reg. 186.amp.4.Simonc.d.n.34. quam cognitionem si magna exigatur præcessisse mentionem in decreto fieri Gab. d.concl.5.n. 42. & seq. & Magno. dec. Florent. 131.n.10.

3230 1.Lim. d.secundum casum non procedere quãdo talis esset causæ cognitio, quæ in cõtinenti adhiberi potuisset, tunc etenim validum foret Alex. cons.80. n.9.& sequenti.lib. 5. Purpur. in rubr. de offi. asseſso,Q.4.n.134. Duen. reg. 186.amp.1.Simonc.d.n.34.& de iuris articulo Ceph.conſ. 89. n. 15. Add.ad Alex.d. conſ.80.lit.D.Anch.Q.16. n. 15.lib.2.

3231 2.Lim. non procedere quando iudex vel alius ante decretum causæ illius plenam cognitionem habuisset Marſil.de fideiuſſor.A.5.n. 86. Duen. d. amp 1.& Simonc.d.n.34.Burſat.conſ.283. nu.10. & verisimiliter informari potuisset Meno. conſ. 508.n.25.Masc.concl.487.n.14.& iudicem prius instructũ vel instrui potuisse fateſse Rot.dec. 123. par. 2. recent. 176.coram Ludouis. Mant.dec. 84. n.6. Anch.Q.16.n.18.lib.2.

3232 3.Lim. non procedere quando constaret extare consuetudinem vt sufficeret dicere causa cognita,dum tamen ea consuetudo probetur Neuiz. cõſ. 85. n.6.Put. dec. 364. lib.1.Achil. de Gras. decis. 199.Put.dec.364.lib.1.vbi etiam in principio medio & fine posse interponi. Burſat.conſ.283. n.11. Anch.Q.16.n.8.lib.2.& n.14. Surd. dec. 331 nu. Rot.Rom.dec.155. & 458.part. 1.diuers. Gratia. discep.657.n.16.861.n.12.& seq.

3233 4.Lim. non procedere quando in exemplatione instrumenti ponitur de requisitis enim iudici creditur & sufficit se informare præsertim si fuerit adminiculatum Rota. Rom. decis. 193. n. 6. & 7. part.2.diuerſo.

3234 5.Lim. non procedere in extraiudicialibus inter volentes inter quos non tanta causæ cognitio requiritur. Anch. Q.56.n.15.lib.1.& Q.16. nu. 6. lib.2.

6. Lim. in donatione Old. cons.253. n. 2. Rebuf. de donat. insinu.art.1.glo. vlt. nu. 11. licet expræſſio causæ

causæ requiratur pro insinuatione Tiraq. de legi. connub.glo.8.n.181.Carpa.cap.324.n.120.& seq.

7. Lim. quando in sententia dictum foret visis, &c. nisi impossibile esset secundum naturam Franch. in c.dilecto.n.164. de appel.& in sententia præsumi si lata sit parte præsente vel contumaciter absente Olasc. decis.146.n.8.& iudici non credi vidisse acta ex d. clausu. visis ex magis cōmuni Alex. cons.42.n.3.lib.4. & Mascar.concl.35.n.2.

8. Lim. vt si amici & consanguinei præsentes fuerint qui dicant contractum fuisse vtilem pupillo causæ cognitio præsumetur Imo. cons. 99.n. 6. Simo.tit.1.n.59.Gras. de eff. amicitiæ, nu. 274. post tract.de eff.cleri.

3235 3. Enunciatione per notariū nō facta quod scilicet causæ cognitio fuerit adhibita, & solemnitates interuenerint; nō præsumitur pro decreto Rol. cons.90.n.42. lib.1. Neuizan.cons.85.n. 6. Achil. de Gras. dec.199.Ceph.cons. 207.n.92.Rim. Iun. cons.5.n.173.Anch.Q.16.nu. 4. lib. 2. Thob.cons. 57.n.8.& 9.vbi etiam probari debere. Alba. cons. 205.n.71. nec in genere expressas sufficit Rui. cōs. 69.n.6.lib.1. Rol.cons.33.n.16.lib.1. Pic. ad stat. Vrb.lib.1.cap.151.glo.21.n.25, ex communi operatur tamen vt verbis notarij enunciatiuis credatur. n.31.ex Rui.cons.63.n.3.lib. 1.

3236 1. Lim. nam ex temporis antiquitate 30. annorum etiam sine enunciatione solemniter interpositum præsumetur. Rot. Rom. decis. 143. n. 8. part. 2. diuerso. præsertim iunctis adminiculis Rot. dec. 216. n.4.& 5.part.4.diuerso.193.n. 14. d. part. 2. vbi si anni 30. non dum lapsi fuissent Surd. decis. 231.n.19.de communi Pic. supra n.26.nisi ex facie instrumenti constaret eas non interuenisse.Pic.sup. n.27.

3237 2. Lim. iudici credi asserenti causæ cognitionē habuisse Crau.cons.626.n. 12. vide supra vers. 2. n.3223.& seq. etiam verbis æquipollentibus Rot. dec.25.collectarum a Pico. ad stat.Vrbis.

3238 4. Constito causæ cognitionem & solemnitates non interuenisse non præsumetur pro decreto Rol. cons.90.n.44.& seq. lib.1. & quando solemnitates requisitę, non fuerunt enunciatæ latè Simonc. de decret.tit.7.n.38.& seq.vbi tunc enunciatas inquit quando in instrumento legitur quod iudex causa cognita, iuris solemnitate seruata venditioni consensit & probato contrario pro decreto non præsumi n.51.& 52. Masc.concl.487.n.21. & 489. in fi. Rim. Iun.cons.5.n.163.& nullum dicunt Affl.dec. 191. & Rot.Rom.dec.403.n.6. part. 1. recentior. Ond. cons. 32. n.109.lib.1.vide supra amp.16.sextæ subampliationis.Pic.d.n.27.& 33.

3239 5. Si ab idiota decretum fuerit interpositum non præsumetur adhibita causæ cognitio, nec solemnitas requisita Rol.cons.90.n.47. lib. 1. Duen. reg.189.lim.3.Neuiz.cons. 85. nu. 7. G.. de sent. concl.5.n.22.Simonc.d.tit.7.n.39.Paris. cons. 98. n.21.lib.1.Mars.sing.438.Gherard. sing. 57. in fine & a maiori magistratu merum & mixtum imperium habente interpositum requiri Neuizan. cons.85.n.7.& Paris.d.n.21. Masc. concl. 487. nu. 19.

3240 4. Delegari non potest causæ cognitio quamuis delegari possit decreti interpositio Mant.d.contract.lib.4.tit. 6.n. 17. & 26. Galgan. d. tit. 21. n. 52.sed indistinctè, quia causæ cognitio requiritur, decreti interpositionem delegari non posse nisi à Principe vel iure canonico Latè Simonc. de decret.tit. 1.n.77.& seq. Rim. Iun.cons.5.n. 192.Bertaz.claus.1c.glo.6.n. 3.

3241 5. Obreptitium decretum (quod multifariam conijcitur ac probatur vt per Alciat. reg. 3. præsumpt.10.Meno.lib.2. præsumpt.75. n.22. & 23.) nullum redditur & alienatio inualida manet l.5. C. de pręd. minor. Rol.cons.7.n.84 lib.3.Rot.Rom. decis. 529.n.1.& decis.624.n.4.par.1.diuerso.Neuiza.cons.85.n.8.Simonc.de decret tit.1.num. 29. Galgan.de tut.lib.2.tit.21.n.7.& ex falsa causa supra subamp.9.nec pro eo pręsumitur Simonc.d.tit. 7. n.48.Natta.cons.162.n.11.631.nu. 36. Decia. cons.32.n.32.& seq.lib.4.Rim.Iun.cons.5.n. 164.

3242 6. Minoris magistratus decretum non præsumitur ritè ac rectè interpositum & dicitur minor qui merum & mixtum non habet imperium; licet secus sit in maiori magistratu. Duen.reg.189.lim. 1. Neuiza.cons.85.n.7. Rot. Rom.decis. 193.nu.4. part.2.diuerso. imo. a minore non posse interponi Simonc.d.tit.7.n.40.Simonc.de decret.tit.7.n. 41. Masc.concl.483.n. 16.Gratia.discep. 831. nu. 2. Maran.de ord. iud.part.6.actu.9. n. 21. Pic. supra n.34.Rol.cons. 33.n.17.lib.1.

3243 7. Si iudex non fuerit plenè de negocio informatus non præsumitur pro decreto Bal. cons. 375. n.4.lib.3.Alciat.supra.n.6.Duen.reg. 189. lim. 4. Simonc.d. tit.7.n.49.Masc.concl.487.

3244 8. Error manifestus, ac visibile decreti vitium operantur vt pro decreto non præsumatur Alciat. supra.n.9.Duen. reg.189.in fine.Simonc.d.tit.7.n. 50.Ceph.cons.207.n.87.Masc.concl.487. n. 18.

3245 9. Nullum redditur decretum pluribus alijs casibus & causis cogestis per Duen.reg. 188.& si alternatiuè fuerit interpositum Meno. de arb. iud. cas. 171.n.18.Simonc.de decret.tit.1.n.91.& seq. & Carpa.c.342.nu. 119.& seq. Lambert. de contr. mul. glo. 14. vbi si authoritas requiratur verbis opus esse, & si mulier lædatur non interponi & in scriptis authoritatem interponi debere, nec potest ex interuallo interponi, & si causæ cognitio exigatur iudex sedere debet,nec potest authorari si cum iudice mulier contrahat licet iudex ac notarius esse possit.

3246 2. Cōditionaliter interpositum nullum est quia etiam incertum, nisi cognitio causæ præcessisset. de magis communi Simonc.d.tit.1.n.69.& sequēt. vbi etiam quod ordinis peruersione nullum redditur post Bal. in l.magis puto.§.si æs alienū de reb. cor.& Rol.cons.7.n.68.lib.3.

3247 3. Simulato super contractu positum non valet Rot.Rom. dec. 529.n.4.par.1.diuers.

3248 4. Læsione enormissima interueniente iudicis decretum, curatoris authoritas, iuramentum & huiusmodi nihil operantur Rot.Rom.decis 82.n. 2.part.2.diuersor. & decretum non tollere læsionē & damnum decis.851.nu.3.part. 4.diuerso. Ceph. cons. 207. n.89.Rim. Iun.cons.5.n.183. Anch. Q. 52.lib.3. & pro decreto præsumptio cessat si constet

ſtet de læſione etiam præſumptiuè Mona. lib. 2. præs.75.n.32.& ſeq.Gratia.diſcep.233.n.55.Eug. cons.29.n.69.Maſc.concl.487.n.25.

3249 5. Forma iuris non ſeruata nil decretum operatur Natta. cons. 631. n.26. 27. & eius ſolemnitatibus. Rim.Iun.cons.5.n.181.& forma decreti non ſeruata nullum eſſe Pereg. cons. 82.lib.4. & alienationem corruere aliter factam quam decreto contineatur Bero.cons. 183.n.5.lib.1.

3250 6. Si præceſſerit actum pro eo non præſumitur Ceph. cons.207.n.91. Rim.Iun.cons.5.n. 184.

3251 Ex interuallo autem adhiberi ſufficit. Alba. cons.4.n.50.

3252 7. Donationi repudiationi vel alienationi rerum etiam mobilium minoris interpoſitum nullum eſt Cotta. in memo. verbo. decretum continens. Arnon.comment.21.

3253 8. Nullum quoad aliquos eſſe poteſt, validum verò aliorum reſpectu Mantica. dec. 98. n. 6.

3254 9. Super incertis & incognitis & ſine cauſæ cognitione corruit Gargiare.patroci.19.num.17.& ſeq.lib.2.Bero.conſ. 183.n.2.lib.1. idem dicens licet incerta eſſe poſſint, aut ſperentur.

10. Præſumptio iuris tantum eſt pro decreto & admittitur contraria probatio; quæ etiam admittitur ſi dura & notoria ſit contra præſumptionem iuris & de iure; ſi ſit allegatum notorium & permanentis non tranſeuntis facti ſit Meno.de præſumpt. lib.1.Q.67. Odd.conſ.40.n.37.& ſequen.Neuiza. conſ. 85.n.10.Paris.cons.98.n.14.100.n.19. lib. 1. Natta.conſ.162.n.19.& 631. n. 27. Simon. de decret.tit.7.n.51.& 52.Maſc.concl. 487. n. 24. Rot. dec.280.per.2.recentis. vbi præſumi vera niſi contrarium probetur Milan.dec.3. n.67. & 68. lib. 1. vbi etiam præſumptionem admitti Paris.cons. 85. n.40.& ſeq.lib.3. vbi etiam ſat eſſe probare alteram cauſarum falſam. & quando conſtat cauſam expræſſam eſſe inſufficientem Rota. in Romana. de ſancta Cruce. 29. Ianuarij. 1607. coram Sacrato. 32. collectarum à Pico. ad ſtat. Vrbis. & dec. 33.

11. Indotata muliere manente vel ſi ei dotis dimidia non remaneat decretum nihil operatur ſi pro marito etiam ſolemniter ſe obligauerit Thes.dec.223. nu. 9.13. Seraph.dec.1187. & alias Rota tenuit vt per Gratia.diſcep.723.n.18.dixi in tractatu dotiũ.

12. Nullum quod eſt non fit ex decreto iudicis validum, cum ſolum confirmet actum qualem reperit, nec morbo à natura inſito mederi queat l.Seia. 26. vbi glo.verbo. Seiæ.de tuto. & curato.l.tutor. vbi glo.verbo. facti cod. tit. l. cum furioſus. C. de curato. furios.Bouer. ſing.10.verbo. decretũ Gratia.diſceptat.669. n.8. etiam ſi cum decreto poſtea debitæ ſolemnitates adhibeantur Fulg. conſ.73.n. 4.Dec.conſ.475.n.13.& ſeq. Soc.Iun. conſ. 41. n. 17.lib.2.Anch.cons.207.n.7.Gratia.diſcept.669. n.6. Carpa.cap.295. n. 178. & ſi contractus ſit nullus non præſumitur pro decreto nec aliquid operatur Rot.dec.178.n.7.part.2.recentis.

13. Pro ſententia magis quam pro decreto præſumitur, quia illa iudicialis eſt, hoc verò extraiudiciale Alex.conſ.218.n.9. lib.6. Crau. de antiquita. tẽp. part.3.§. vidimus ſub.n.18.Gratia.ſupr.n.7.quamuis habeat vim ſententiæ diffinitiuæ ſi decretum mandet contractum obſeruari Surd dec.231.n.22.

14. Præſumptio pro decreto quod omnia ſint ſolemniter acta ceſſat & datur reſtitutio in integrũ ſpoliato à iudice iuris ordine non ſeruato, & de facto ſuum recuperare poteſt. Crau.conſ. 18.n. 8. Maſc. concl.489. ceſſat etiam quando ante contractum interpoſitum reperitur, vel ſi non legatur poſitum in contractu per totam.

15. In his quæ facti ſunt iudex ſupplere nequit ſuo decreto glo.in l.1.C.vt quæ deſunt aduoca.Matte. Cunno.de pact.lib.1.cap.6. n. 211. verſ. ſed his.

16. In non pertinentibus ad officium & poteſtatem iudicis pro decreto non præſumitur Becci. in c. cũ ſit Romana. n. 10. de appel. Crau. de antiq. temp. part.2.in prin.n.21. in fi.Crot. in l.ſciendum n.34. de verbo.oblig. Cunno.ſupr.

17. Iudici non creditur in concernentibus factum partis probationes ac deciſoria l. vim hi.§. ſi prætor. de tranſact. cap. quoniam contra de probat. Bal.cons.402. n 7.lib.1.Cunno ſupra Crau. cons. 48.n.1. Roueſc.ad Bal.ſupra; licet eius aſſertioni credatur in his quæ ſine proceſſu expedire poteſt Rot.dec.548.n.2.par.1. recentis.

18. Iudici non creditur de cauſa alienationis bonorum immobilium minoris, ideo ante venditionem talis cauſæ inſtrumentum ſperatũ fieri debet Caſt. conſ.38.n.2.lib. 2. Alex. conſ. 17. in fi. lib. 4. Ias. in l.nequicquam.§.vbi decretum n.71. de offi.procons.Dec. in auth. ſi quis in aliquo nu. 36. C. de eden. Mars.cons.44. n. 49. Roſ. conſ. 33. n. 11. lib. 1. nec ſi in alienatione decretum fuerit præcipitanter interpoſitum, fides habebitur de cauſa alienationis Crau. reſpon.pro genero n.29. Rui. cons. 41.n.12. 147.n.8.170. n.10.lib.1. Moron. de treg. & pace part. 1.Q.72.n.3. & 12. Meno.de arb. cas. 171. n.24.Cunno.ſupra vbi etiam nec notario credi de cauſæ cognitione Caſt. in d. §. ſi prætor. in fi. Decia.conſ. 30. nu. 7. lib. 1. nec Principi credi quod cum cauſa fecerit id quod ſine cauſa facere non poterat, nec ſuper facto quod non eſt ſuæ poteſtatis liberæ Bal.conſ. 326. in fi. lib.1. Abb. in c. quæ in Eccleſiarum n.14. Dec. n.38. 39. de conſtitut.Gram. dec.15.n.13.65.n.9. 103.n. 227.Gab. de iur. quæſi. non tol. concl.1. de prob.concl.2. n. 28.Moron.ſupra Crau. de antiq. tempo. part. 1. in princ. n.12.18.& ſeq. Cunno. d. n. 211. & iudici & notario non credi de iuſta cauſa & ſolemnitatibus. Paris.cons. 85.n.19.& 29. lib. 3.

1. Lim. nam ſi cauſa cognita decretum interponatur omnia ſolemniter acta præſumentur, & minoris aſſertioni de cauſa ſtabitur donec contrarium probetur, quæ cauſa, & eius cognitio ex decreto præſumitur Rot.dec. 345.par.2. recentis. ſi ſolemnitates ſint explicitæ Paris.ſupra n. 39.

Approbatum tamen cenſetur decretum per eius vſũ abſque declinatione vel proteſtatione Rot. decis. 297.n.1.part.1.recentis.

19. Remedium l. 2.C. de reſc. vend.non excluditur iudicis decreto ſi læſio quæ ob decretum non præſumitur probetur.de magis communi Soarez.communi opi.lit.D.n.22.& lit. I. n. 252. poſt Imo. in l. pręcia rerum.n.3.ad leg.Falc. Soc. reg. 436.Fall. 3. & 14.

3.& t4. Doc. hanc partem tenentes citat Meno. conf. t263.n.17. sed n. 18. t3. citat contrarium tenentes si læsio probetur.

Contrarium nisi læsio plenè probetur de communi Dec.cons.210.n.8.vers. tertio Rota.dec.648.par. 1. recentior. Meno.cons. 747.n.18.19. 843. n. 29. 844.n.37.de communi Matte. communi opi. verbo. remedium. Macerat.resol. 15.n.4.lib. 2. Viui. dec.436.

20. Tria requiruntur pro validitate decreti primum quod Iudex sedeat l. à procedente. vbi Doc. C. de dilat. Bal. in l. generaliter. §. in omnibus.n.2.C.de reb.cred. Spec. de ferijs.§.sequitur.in fi.Simonc.de decret.tit. 1.n.63.Boua.ad const. March. glo.4. n. 18. Rol. cons.99.n.32.lib.1.7.n.23.lib. 3. Carpa. cap. 324.n. 128.Burs. cons.307. n. 86.2. quod redigatur in scriptis Inno.in cap.dudum. n. 3. de reb. Eccle. non alie. Achil.dec. 3.n.2. de probat.Ond. cons.52.n.24.lib.1.Odd. de rest. in int. Q.25.nu. 27.Surd. dec.231.n.6. 3. vt minore vel muliere, alijsue contrahentibus instantibus interponatur Bal. & sequaces supra Pic.super stat. Vrb. lib. 1. c. 151. glo.21.n.15.& seq.

21. Causæ expressio in decreto si ex statuto requiratur, ea non expræssa contractus nullus est vt requiri debet in alienatione rerum minoris l. ob æs. C. de præd. mino. Rot. in Roma. releuat. indemnit. 22. Maij 1602. coram Ottembergo. & in Roma. de Sancta Brucio. 29. Ianuarij. 1607. coram. Damasceno in Roma. domus de Capis. 10. Nouemb. 1600.coram eodem & in eadem de Sãcta Crucio. 3. Decembris. 1687.Pic. supra. glo. 22. vbi idem probat ex Rot.supra in qualibet translatione & distractione & causa requiritur specialis Rot. in d. causa releuat. idem. Pic. supra nu.4. & necessaria Rot. in Roma.societatis officij 17. Iunij.1602 coram Penia.Pic. supr. n.5.

22. Falsis allegationibus præstitum non operatur omnia solemniter acta præsumi, nec si in eo solemnitates expræssè non sint enunciatæ,nec si præcipitanter sit appositum, nec si iudex de facto plenè instructus non sit, nec si a magistratu minori idiota ponatur, nec si vitium visibile aut error in decreto legatur; nec si solemnitates non interuenisse probetur aliter quam ex instrumento puta læsionem enormem probando, vel iniusta aut falsa causa interpositum; nec pro decreto præsumi si non in actu sed ante per modum licentiæ præstitum sit Alcia. reg. 3. præs.10.Paris. cons.98.n. 12.& seq. 100.n.12. & seq.lib. 1. Rui.cons.86.n.6.107.n.13. lib. 1. Bertaz. claus. 10.glo.2.n.16.& seq. ex cōi.

Simulationis & fraudis doli metusque præsumptionē decretū Iudicis excludit & omnia solemniter acta præsumi operatur.l. vbi Bar.n.4.C. de præd. decurio.lib. 10. Bal. in cap. 1. n. 14. de confir. vti. vel inut. Soc. in l. si mihi & tibi. §. in legatis n.13. vbi de præsentia iudicis de leg.1. Dec conf.209. nu.2. 448.nu.14. Paris. cons. 39. n. 15. lib.4. Cur. Iun. cons. 67.n.4. Ceph. cons. 325.n.43.Rol. cons.90. n.11. 12.lib.1. Ferret.cons.42.n.4.Rim.Iun.conf. 42.n.56.& 81.Becci. conf. 52.nu.13. 14. Bertaz. cons. cri. 229. n.13. Veral.dec.163. n.8. part. 3. Burs. cons. 144. n.19.Simonc. de decret. lib. 3. tit. 7. n.45. Gamma.decis. Lusit. 178.n.3.Ond. conf. 33.n.25.& seq.lib.2. Farin. Q. cri.162. num. 65. Manti.de contract.lib. 8. tit. 25.n. 25. vbi re cum decreto iudicis sub hasta, & plus offerenti vendita, Meno.lib.3. præs. 128. vbi de dolo & metu. Pic. ad stat. Vrb cap.151.lib.1. glo. 21. nu.22. Rot. in Roma. rescis. Landi. de Sacchet. 21. Iunij. 1591. coram Manti. collectarum à Pico. supra dec. 29.

Contrarium tenet Bal. in rubr. C. qui admit. num.4. Balb. dec. 183. Ricci.collect. decis.194.

1. Amp. primam opi. vt decretum iudicis operetur actum palam & bona fide gestum censeri sicut & consanguineorum & amicorum interuentus Bar. in l. frater à fratre n.50.51.de condit. indeb.Imo. in l. 1. §.quæsitum fuit num. 7. vers. sed aduerte ad Trebell. Alex. in l. transactione. n.2.C.de transact. Ias. in l.pacta nouissima n. 9. vers. quarto facit C. de pact. Rim. Iun conf.42.n.82.Simonc. supra nu. 46. Ond.supra.n.24.Meno.supra vbi idem in vltimis voluntatibus Pic. supra Bertaz. claus. 10. glo. 13. bona fides etiam coniecturis probatur & constito aduersarium sciuisse & passum fuisse Papien. de actio. confes. glo. seruitus aquæ dicitus nu. 23. Capic. dec.93.in fi. Meno.de retin. rem. 5.n.26.& seq.de communi Masc.concl.1120.n.18.

2. Amp. vt cessare faciat læsione allegationem, & contractum vtilem præsumi late Simonc. supra n. 4. vers. bene verum. Ond.cons. 34.n.60.& seq.lib. 2.l. t. C.de præd.decurio.lib.10. Dec. in cap. quoniam contra n.42. de prob. Dec.cons.53.n.4.Cur. Iun.cons.19.n.6.Pic sup.n 31.

1. Lim. non procedere quando ex rei euidentia enormis læsio, vel simulatio colligeretur, tunc enim præsumptio ex decreto & coniunctorum procedens cessaret Abb. in c.cum causa n.6.de emp. & vend. Cast. conf. 147. n.2. vers. nec obstat lib. 1. Natta. conf. 631. n.26.Becci. conf.52.n. 115. Ond. conf. 29.n.52.32.n.52.lib.1.Meno.d.præs. 128. n.10. & cons.1182.n.14. & 15.vbi idem de sentētia Mars. sing. 673. Rol.cons.7. n.85.lib.3.Pic. supra n. 43. vbi etiam Iudices hoc casu puniri Bertaz. d. glo. 13. restitui probat ob læsionem & si coniuncti iurassent contractum cedere in vtilitatem minoris.

2. Lim. non procedere quando iuris forma seruata non fuisset, tunc enim pro decreto non præsumitur l.cum hi. §. prætor. de transact. vbi Dec. & in l. actor rem.rat.Gabe. bal.cons. 184.n.2.lib. 2. Natta.conf. 631.n.27.

3. Lim.non procedere quando decretum non fuisset ritè & rectè interpositum & cum causæ cognitione Rim.Iun conf.5.n. 181.Simonc.supra n.46.Bertaz. conf.cri. 229.n.14.latè Becci.conf.52. nu. 111. & seq. Letissimè Ond.conf.32.n.51.lib.1.Farin.supra nu.66.

4. Lim.quando constaret iusticem falsis allegationibus circumuentum, vel ex falsa causa decretum extortum, tunc enim nil decretum operabitur l. & si præses. C.de præd.& alijs reb. mino. Spec. de emp. & vend. §.nunc videndum n.5.vbi Addit. lit. C. tradi remedia hoc casu minori competentia latè Ond. conf.32.n.111. lib.1.Lanfran. decis. 183. id quod probari posse subdit.

5. Lim. quoad tertias,nam præsumptio pro decreto oritur

ſtet de læſione etiam præſumptiuè Mona. lib. 2. præs.75.n.32.& ſeq.Gratia.diſcep.233.n.55.Eug. cons.29.n.69.Maſc.concl.487.n.25.

3249 5. Forma iuris non ſeruata nil decretum operatur Natta. cons. 631.n.26. 27.& eius ſolemnitatibus. Rim.Iun.cons.5.n.181.& forma decreti non ſeruata nullum eſſe Pereg. cons. 82.lib.4. & alienationem corruere aliter factam quam decreto contineatur Bero.cons. 183.n.5.lib.1.

3250 6. Si præceſſerit actum pro eo non præſumitur Ceph. cons.207.n.91. Rim.Iun.cons.5.n. 184.

3251 Ex interuallo autem adhiberi ſufficit. Alba. cons.4.n.50.

3252 7. Donationi repudiationi vel alienationi rerum etiam mobilium minoris interpoſitum nullum eſt Cotta. in memo. verbo. decretum continens. Arnon.comment.21.

3253 8.Nullum quoad aliquos eſſe poteſt, validum verò aliorum reſpectu Mantica, dec. 98.n.6.

3254 9.Super incertis & incognitis & ſine cauſæ cognitione corruit Gargiare.patroci.19.num.17.& ſeq.lib.2.Bero.conſ. 183.n.2.lib.1. idem dicens licet incerta eſſe poſſint, aut ſperentur.

10. Præſumptio iuris tantum eſt pro decreto & admittitur contraria probatio; quæ etiam admittitur ſi dura & notoria ſit contra præſumptionem iuris & de iure; ſi ſit allegatum notorium & permanentis non tranſeuntis facti ſit Meno.de præſumpt. lib.1.Q.67. Odd.conſ.40.n.37.& ſequen.Neuiza. conſ. 85.n.10.Paris.cons.98.n.14.100.n.19. lib. 1. Natta.conſ.162.n.19.&631.n.27. Simon. de decret.tit.7.n.51.&52.Maſc.concl. 487. n. 24.Rot. dec.280.per.2.recentis. vbi præſumi vera niſi contrarium probetur Milan.dec.3.n.67.&68. lib. 1. vbi etiam præſumptionem admitti Paris.cons. 85. n.40.& ſeq.lib.3. vbi etiam ſat eſſe probare alteram cauſarum falſam. & quando conſtat cauſam expræſſam eſſe inſufficientem Rota. in Romana. de ſancta Cruce. 29. Ianuarij. 1607. coram Sacrato. 32. collectarum à Pico. ad ſtat. Vrbis. & dec. 33.

11. Indotata muliere manente vel ſi ei dotis dimidia non remaneat decretum nihil operatur ſi pro marito etiam ſolemniter ſe obligauerit Thes.dec.223. nu. 9.13. Seraph.dec.1187. & alias Rota tenuit vt per Gratia.diſcep.723.n.18.dixi in tractatu dotiũ.

12. Nullum quod eſt non ſit ex decreto iudicis validum, cum ſolum confirmet actum qualem reperit, nec morbo à natura inſito mederi queat l.Seia. 26. vbi glo.verbo. Seiæ.de tuto. & curato.l.tutor. vbi glo.verbo. facti eod. tit. l. cum furioſus. C. de curato. furios.Bouer. ſing.10.verbo. decretũ Gratia.diſceptat.669.n.8.etiam ſi cum decreto poſtea debitæ ſolemnitates adhibeantur Fulg. conſ.73.n. 4.Dec.conſ.475.n.13.&ſeq. Soc.Iun. conſ. 41. n. 17.lib.2.Anch.cons.207.n.7.Gratia.diſcept.669. n.6. Carpa.cap.295. n. 178. & ſi contractus ſit nullus non præſumitur pro decreto nec aliquid operatur Rot.dec.178.n.7.part.2. recentis.

13. Pro ſententia magis quam pro decreto præſumitur,quia illa iudicialis eſt, hoc verò extraiudiciale Alex.conſ. 218.n.9. lib.6. Crau. de antiquita. tẽp. part.3.§. vidimus ſub.n.18.Gratia.ſupr.n.7.quamuis habeat vim ſententiæ diffinitiuæ ſi decretum mandet contractum obſeruari Surd dec.231.n.22.

14. Præſumptio pro decreto quod omnia ſint ſolemniter acta ceſſat & datur reſtitutio in integrũ ſpoliato à iudice iuris ordine non ſeruato, & de facto ſuum recuperare poteſt. Crau.conſ. 18.n. 8. Maſc. concl.489. ceſſat etiam quando ante contractum interpoſitum reperitur, vel ſi non legatur poſitum in contractu per totam.

15. In his quæ facti ſunt iudex ſupplere nequit ſuo decreto glo.in l.1.C.vt quæ deſunt aduoca.Matte. Cunno.de pact.lib.1.cap.6.n. 211. verſ. ſed his.

16. In non pertinentibus ad officium & poteſtatem iudicis pro decreto non præſumitur Becci. in c. cũ ſit Romana.n. 10. de appel. Crau. de antiq. temp. part.2.in prin.n.21. in fi.Crot. in l.ſciendum n.34. de verbo.oblig. Cunno.ſupr.

17. Iudici non creditur in concernentibus factum partis probationes ac deciſoria l. vim hi.§. ſi prætor. de tranſact. cap. quoniam contra de probat. Bal.cons.402. n 7.lib.1.Cunno ſupra Crau. cons. 48.n.1. Roueſe.ad Bal.ſupra; licet eius aſſertioni credatur in his quæ ſine proceſſu expedire poteſt Rot.dec.548.n.2.par.1. recentis.

18. Iudici non creditur de cauſa alienationis bonorum immobilium minoris, ideo ante venditionem talis cauſæ inſtrumentum ſperatũ fieri debet Caſt. conſ.38.n.2.lib. 2. Alex. conſ. 17. in fi. lib.4. Ias. in l.nequicquam.§.vbi decretum n.71.de offi.proconſ.Dec. in auth. ſi quis in aliquo nu. 36. C. de eden. Mars.cons.44.n. 49. Rol. conſ. 33. n. 11. lib. 1. nec ſi in alienatione decretum fuerit præcipitanter interpoſitum,fides habebitur de cauſa alienationis Crau. reſpon.pro genero n.29. Rui. cons. 41.n.12. 147.n.8.170. n.10.lib.1. Moron. de treg. & pace part.1.Q.72.n.3. & 11. Meno.de arb. cas. 171.n.24.Cunno.ſupra vbi etiam nec notario credi de cauſæ cognitione Caſt. in d. §. ſi prætor. in fi. Decia.conſ. 30.nu. 7. lib. 1. nec Principi credi quod cum cauſa fecerit id quod ſine cauſa facere non poterat, nec ſuper facto quod non eſt ſuæ poteſtatis liberæ Bal.conſ. 326. in fi. lib.1. Abb. in c. quæ in Eccleſiarum n.14. Dec. n.38. 39. de conſtitut.Gram. dec.15.n.13.65.n.9. 103.n. 227.Gab. de iur. quæſi. non tol. concl.1. de prob.concl.2. n. 28.Moron.ſupra Crau. de antiq. tempo. part. 1. in princ. n.12.18.& ſeq. Cunno. d. n. 211. & iudici & notario non credi de iuſta cauſa & ſolemnitatibus. Paris.cons. 85.n.19.& 29. lib. 3.

1. Lim. nam ſi cauſa cognita decretum interponatur omnia ſolemniter acta præſumentur, & minoris aſſertioni de cauſa ſtabitur donec contrarium probetur, quæ cauſa, & eius cognitio ex decreto præſumitur Rot.dec. 345.par.1. recentis. ſi ſolemnitates ſint explicitæ Paris.ſupra n. 39.

Approbatum tamen cenſetur decretum per eius vsũ abſque declinatione vel proteſtatione Rot. decis. 297.n.1.part.1.recentis.

19. Remedium l. 2. C. de reſc. vend. non excluditur iudicis decreto ſi læſio quæ ob decretum non præſumitur probetur. de magis communi Soarez. communi opi. lit. D.n.22.& lit. I. n.252. poſt Imo. in l. pręcia rerum.n.3.ad leg.Falc. Soc. reg.436.Fall. 3.& 14.

3.& 14. Doc. hanc partem tenentes citat Meno. conf. 1263.n.17. fed n. 18. 13. citat contrarium tenentes fi læfio probetur.

Contrarium nifi læfio plenè probetur de communi Dec.cons.210.n.8.vers. tertio Rota.dec.648.par. 1. recentior. Meno.cons. 747.n.18.19. 843. n. 29. 844.n.37.de communi Matte. communi opi. verbo. remedium. Macerat.refol. 15.n.4.lib. 2. Viui. dec.436.

20. Tria requiruntur pro validitate decreti primum quod Iudex fedeat l. a procedente. vbi Doc. C. de dilat. Bal. in l. generaliter.§. in omnibus.n.2.C.de reb.cred. Spec. de ferijs.§.fequitur.in fi.Simonc.de decret.tit. 1.n.63.Boua.ad conft. March. glo. 4. n. 18. Rol. cons.99.n.32.lib.1.7.n.23.lib. 3. Carpa. cap. 324.n. 128.Burs. cons.307. n. 86. 2. quod redigatur in fcriptis Inno.in cap.dudum. n. 3. de reb. Eccle. non alie. Achil.dec. 3.n.2. de probat.Ond. cons.52.n.24. lib.1.Odd. de reft. in int. Q.25. nu. 27. Surd. dec.231. n.6. 3. vt minore vel muliere, alijsue contrahentibus inftantibus interponatur Bal.& fequaces fupra Pie.fuper ftat. Vrb. lib. 1. c. 151. glo.21.n.15.& feq.

21. Cauiæ expreffio in decreto fi ex ftatuto requiratur, ea non expræffa contractus nullus eft vt requiri debet in alienatione rerum minoris l. ob æs. C. de præd. mino. Rot. in Roma. releuat. indemnit. 22. Maij 1602. coram Ottembergo. & in Roma. de Sancta Brucio. 29. Ianuarij. 1607. coram. Damafceno in Roma. domus de Capis. 10. Nouemb. 1600.coram eodem & in eadem de Sācta Crucio. 3. Decembris. 1687. Pic. fupra. glo. 22. vbi idem probat ex Rot.fupra in qualibet translatione & diftractione & caufa requiritur fpecialis Rot. in d. caufa relenat. idem. Pic. fupra nu. 4. & neceffaria Rot. in Roma.focietatis officij 17. Iunij.1602 coram Penia. Pic. fupr. n.5.

22. Falfis allegationibus præftitum non operatur omnia folemniter acta præfumi, nec fi in eo folemnitates expræffè non fint enunciatæ, nec fi præcipitanter fit appofitum, nec fi iudex de facto plenè inftructus non fit, nec fi à magiftratu minori idiota ponatur, nec fi vitium vifibile aut error in decreto legatur; nec fi folemnitates non interueniffe probetur aliter quam ex inftrumento puta læfionem enormem probando, vel iniufta aut falfa causa interpofitum; nec pro decreto præfumi fi non in actu fed ante per modum licentiæ præftitum fit Alcia. reg. 3. præs. 10. Paris. cons.98.n. 12. & feq. 100.n.12. & feq. lib. 1. Rui.cons.86.n.6.107.n.13. lib. 1. Bertaz. claus. 10.glo.2 n.16.& feq. ex cōi.

Simulationis & fraudis doli metusque præfumptionē decretū Iudicis excludit & omnia folemniter acta præfumi operatur. l. vbi Bar.n.4.C. de præd. decurio.lib.10. Bal. in cap. 1. n. 14. de confir. vti. vel inut. Soc. in l. fi mihi & tibi. §. in legatis n.13. vbi de præfentia iudicis de leg. 1. Dec conf.209. nu.2. 448.nu.14. Paris. cons. 39. n. 15.lib. 4. Cur. Iun. cons. 67.n.4. Ceph. cons. 325.n.43.Rol. cons.90. n.11. 12.lib. 1. Ferret.cons.42.n.4.Rim.Iun.conf. 42.n.56.& 81. Becci. conf. 52.nu.13. 14. Bertaz. cons. cri. 229.n.13. Veral.dec.163.n.8. part. 3. Burs. cons. 144.n.19.Simonc. de decret. lib. 3. tit. 7.n.45. Gamma.decis. Lufit. 178.n.3.Ond. conf. 33.n.25.& feq.lib. 2. Farin. Q. cri.162. num.65. Manti.de contract.lib. 8. tit. 25.n. 25. vbi re cum decreto iudicis fub hafta, & plus offerenti vendita, Meno.lib.3. præs. 128. vbi de dolo & metu. Pie. ad ftat. Vrb cap.151.lib.1. glo. 21. nu.22. Rot. in Roma. refcis. Laudi. de Sacchet. 21. Iunij. 1591. coram Manti. collectarum à Pico. fupra dec. 29.

Contrarium tenet Bal. in rubr. C. qui admit. num.4. Balb.dec. 183. Ricci.collect. decif. 194.

1. Amp. primam opi. vt decretum iudicis operetur actum palam & bona fide geftum cenferi ficut & confanguineorum & amicorum interuentus Bar. in l. frater à fratre n.50.51.de condit. indeb. Imo. in l.1. §.quæfitum fuit num. 7. verf. fed aduerte ad Trebelli. Alex.in l. tranfactione. n.2.C.de tranfact. Ias. in l.pacta nouiffima n. 9. verf. quarto facit C. de pact. Rim. Iun conf.42.n.82.Simone. fupra.nu. 46. Ond.fupra n.24. Meno.fupra vbi idem in vltimis voluntatibus Pic. fupra Bertaz. claus. 10. glo. 13. bona fides etiam coniecturis probatur & confitto aduerfarium fciuiffe & paffum fuiffe Papien. de actio. confes. glo. feruitus aquæ dicitus nu. 23. Capic. dec.93.in fi.Meno.de retin. rem. 5.n.26.& feq.de communi Mafc.concl. 1220.n.18.

2. Amp. vt ceffare faciat læfione allegationem, & contractum vtilem præsumi late Simonc. fupra n. 4. vers. bene verum. Ond.cons. 34.n.60. & feq.lib. 2. l. 1. C.de præd.decurio.lib.10. Dec. in cap. quoniam contra n.42. de prob. Dec.cons.53.n.4. Cur. Iun.cons.19.n.6. Pic fup.n 31.

1. Lim. non procedere quando ex rei euidentia enormis læfio, vel fimulatio colligeretur, tunc enim præfumptio ex decreto & coniunctorum procedens ceffaret Abb. in c.cum caufa n.6.de emp. & vend. Caft. conf. 147. n. 2. verf. nec obftat lib. 1. Natta. conf. 631. n.26.Becci. conf.52.n. 115. Ond. conf. 29.n.52.32.n.52.lib.1.Meno.d.præs. 128. n. 10. & cons.1182. n.14. & 15.vbi idem de fentētia Marf. fing. 673. Rol.cons.7. n.85.lib.3.Pic. fupra n. 43. vbi etiam Iudices hoc cafu puniri Bertaz. d. glo. 13. reftitui probat ob læfionem & fi coniuncti interaffent contractum cedere in vtilitatem minoris.

2. Lim. non procedere quando iuris forma feruata non fuiffet, tunc enim pro decreto non præfumitur l.cum hi. §. prætor. de tranfact. vbi Dec. & in l. actor rem.rat.Gabe. bal.cons. 184.n.2.lib. 2. Natta.conf. 631.n.27.

3. Lim.non procedere quando decretum non fuiffet ritè & rectè interpofitum & cum caufæ cognitione Rim.Iun.conf.5.n.181.Simonc.fupra n.46.Bertaz. conf.cri.229.n. 14.latè Becci.conf.52. nu. 111. & feq. Letiffimè Ond. conf.32.n.51.lib.1.Farin.fupra nu.66.

4. Lim.quando conftaret iufticem falfis allegationibus circumuentum, vel ex falfa caufa decretum extortum, tunc enim nil decretum operabitur l. & fi præfes. C. de præd.& alijs reb. mino. Spec. de emp. & vend. §.nunc videndum n.5.vbi Addit. lit. C. tradi remedia hoc cafu minori competentia latè Ond. conf.32.n.111. lib.1.Lanfran. decis. 183. id quod probari poffe fubdit.

5. Lim. quoad tertias, nam præfumptio pro decreto oritur

oritur tantum quoad contrahente non etiam in præiudicium tertij Rui.cons. 69.n.7. lib. 1. Becci. cons.52.n.115. Boucr. sing. 16. verbo decretum. 11. Ond.cons.32.n.53 lib.1.Farin.d n.66.

6. Lim. coniunctorum & amicorum præsentiam nihil operari quando persona cum qua actus celebratur, ea esset quæ verisimiliter metum inferre posset præsentia consanguineorum, amicorumque non obstante Ias in l. transactionem. n. 1. vers. limita quando. C. de transact. Colleg. Perus. inter cons.Aug. 280. Dec. cons. 219. in fi. Mars. sing. 673. Boer.dec.100.n.8. Gram.dec.103.n.64.Meno.d.præs. 128 n.9.

7. Lim. alijs modis supra n.3223. & seq & vbi lex dolum præsumit, cessat præsumptio quæ oritur ex præsentia coniunctorum Alcia.reg.1.præs.21.Bertaz. d. glo.13. vide infra n. 3843. vbi dolus dans causam contractui vbi contractum ipso iure nullũ reddit intelligitur dolum passo volente Castr.cons. 195.n.2.lib 2. Gomez. in §. actionum. nu. 13. in medio. Ias. n.43.Inst. de actio. Gonz. reg. 8. cancel. glo. 56.n 75.Coua.pract.QQ. cap. 28. n. 10. Surd.cons 528.n.50. Tiraq de legi. connub.glo. 8. n 93. Rol. cons. 22. n.40.lib. 3. nisi lex resistere vel impossibiles actus contineret Tiraq.supra n.98. Carpa. reg 87. n.37. Manti. de contract lib.1.tit. 9.n.27.Beninca. in d. § actionum n. 265. Barba. cons. 71.n.8.lib.3.

3255 Requiritur etiam decretum plurib. alijs casib. excepta alienatione immobilium bonorum minoris & Ecclesiæ de quibus per Duen. reg.187.& Simone de decret in pręfation.n.58. & seq. & tit. 6. & in alienatione facta causa studij sui ipsius non habentis pecunias, nomina debitorum, nec redditus tit.8.n. 108. & seq.

3256 1. Lim. vt quibus casibus requitur decretum, si ex necessaria, & iusta causa petitum fuerit interponi, & iudex denegauerit, alienatio sine decreto sustinebitur Card. Alba. ad Bar. in l magis puto. §. si pupillus. n.4. de reb. cor. Simonc. de decret. tit. 1. num 30.

3257 A Iudicis minoris, vel rei sitæ interponi sufficit de communi Gomez de restitution. minor nu. 17. cap.14 & Simonc.d tit. 1.n.69.& n.76. etiam respecto clerici posse per Iudicem laicum decretũ interponi si Clerici persona laico non obligatur nec ab eo adstringitur vt in clerico laicus aliquid vendiderit n.76. Crau. cons. 844. n. 7. vbi debere interponi à Iudice loci rei sitę. sed à Iudice originis, domicilij, vel rei sitę interponi posse Gomez d. n. 17.& Gutierez. de tutel.part.2 cap.5.n.56 Pic ad stat. Vrb. lib.1.cap.151.glo.21. nu. 1. & seq Bertaz. claus. 10. glo.6. Roma. cons. 250. vbi de iudice rei sitę.

3258 Fœriatu tamen tempore Interponi non potest diebus scilicet festiuis de magis communi Alex in l. Diuus Traianus de fœr. Guid. Pap. decis. 215. in fine & de magis cõmuni testatur etiàm Simonc. d.tit.1.n.84. Maran.de ordi. iudic. actu 10. versic. actorum editio n. 33. & 34 nisi ex causa necessitatis actus, vel nisi coram Principe celebratus esset vt per eos. vel nisi ex statuto sufficeret vtilitas duob. coniunctis iurantibus probat Salic. in l. actus, n.3. de fœr. Simonc. supra n. 86. & conclusionem negatiuam tenuit etiam Lanfr. Balb. decis. 353. vide infra sub n.3277.

3259 Stricti iuris est decretum nec extendi potest. Simone. d. tit 1.n.93.& seq. Rota. Roma. dec. 132. n. 12.part.2. diuerso. ideo pro hęreditate alienanda interpositum ad alienationem particularium bonorum non extendetur Bero. cons. 182.nu. 8. & 10. 183.ad finem lib. 1. Simonc. de decret.tit.6.n. 57. nisi in hęreditate mobilia tantum extarent; tunc enim decreto opus non esset nu. 59. ad finem Rom. sing. 217. Gratia. discep.767.n. 23.

3260 1. Lim. nam positum super contractu presumitur etiam positum super enunciatis & incidenter prolatis Ruin. cons 137.n.6.lib.1. Rot. Roma. decis. 316.n.17.part. 2. diuerso.

3261 Non tamen operatur quoad ea super quibus non fuerit interpositum Cabal. cons. 144. nu. 122. lib. 1. in qualibet tamen parte contractus interponi potest Put. dec. 364. lib. 1. Gonzal. reg. 8. canc. glo. 59.n.14.

3262 Pręsumitur decretum si longissimum tempus sit elapsum alioquin secus vbi in instrumento non legitur de communi Alex. in l. sciendum num. 19. & Crot.n.9.de verbo. oblig. & Simonc de decret tit. 7.n.32.& seq vbi tamen intelligit præsumi ob longissimum tempus si altera pars non neget post Afflic.dec.345.n.5. Mascard de probat. concl. 488. ex communi qui etiam intelligunt nisi ex facie instrumenti constaret minus solemniter enunciatam solemnitatem fuisse. & 489. in fine Anch. Q.16.n. 2. & seq. lib 2. vbi tamen enunciatum requiri probat de communi Fab. de Anna. cons.51 n 27. & si cum temporis cursu præsumptio concurrat videlicet possessio vel quasi longi temporis sciente ac patiente aduersario sufficit decennium n.28. ex Crau. de antiq temp. part. 3. vers. videmus. nu. 35. Meno. cons. 90. n.39. Couar. pract. QQ. 21. n. 7. Cancer. var. resol tom.1. cap. 7.n 123. & seq. vbi idem in alijs solemnitatibus requisitis.

Decretum simplex simpliciter acceptatum tollit protestationem ab acceptante prius factam, nisi eam in acceptatione reseruauerit Bar. in l. non solum. §. morte. n.17. Ias. n 14 Ruin. n 216. & 223. de oper. no. nunc. Surd. cons. 136. n. 41. Gratia. discep. 681. n.8.

Clausula si & quatenus de iure in alienatione bonorũ minoris in decreto iudicis in illa apposito operatur vt iudex eam defectu decreti quem sic suppleuit inualidam dici non posse, nisi alia ratione nulla sit Bar. in l. cum propter 4. in fi. de leg præst Imo. in l. si quando in princip n. 1. ad medium versic. quid autem si iudex de leg primo. Gratia. discep. 867. n 21. & 22. idem de teste dicens qui prius dixerat aliquid factum in pręsentia Titij, qui si postea interrogatus dicat neminem facto ad fuisse, debet intelligi excepto Titio ex Alex. in l. non erit. § dato. n.5. de iur iur Gomez de iur. quæsit non toll. Q. 1. in fine & si interrogatus nescire dicat intelligitur excepto eo quod scire deposuerat. Rot. dec. 293. n. 3. par. 1. diuers.

Præsentia iudicis probatur ex clausula sedens interponendo decretum, & ex actu qui per absentes fieri non

non solet Rot. dec. 298. part. 1. recentis famulis & adminiculis n. 1. & seq.

3263 Non requiritur decretum casibus infrascriptis vltra 19. congestos à Vasq. citando & supra in limitationibus sexte sub ampliationis.

3264 1. Principis præsentia in contractu alienationis immobilium minoris interueniente l. illud C. quando decre. opus non est. Vasq. de succes. de testa, tex. potent. §. 10. n. 78. versic. decimosexto Ferret. cons. 43. n. 3 Rol. cons. 54. n. 12. lib. 2. Simon. d. tit. 1. n. 88. vel licentia à Principe concessa bona pupilli vendendi, sed tunc causa iusta vendendi coram Iudice probari debet Rot. Roma. decis. 84. n. 4. & seq. part. 2. diuerso Rol. cons. 96. n. 22. lib. 1. Rom. sing. 779. & consensus in contractu cum eo gesto Roman. cons. 87. n. 36.

3265 2. In alienatione rerum quæ seruari minimè possunt iudicis decretum non requiritur. l. lex quę tutores in fine vbi omnes C. de administration. tutor. Rot. Rom. decis. 89. n. 1. & sequent. loquens in dote à pupillo in pecunia cōstituta par. 2. diuers.

3266 3. Quando in contractu seu promissione decretum interuenit, non requiritur in eius executione. l. siue generalis. vers. sed vt expediatur de iur. dot. l. 3. §. sed vtrum. versic. inuito patre de minor glo. 2. in 6. Titius de administratio. tutor. Bal. in l. finali. §. sin autem in secunda. in fine C. de bon. quæ liber. Capic. dec. 182. n. 11. Simonc. de decret. tit. 5. n. 38. & seq. vbi quando rem minoris pignori acceepit cum solemnitatibus quod sine eis eam vendere possit iuxta conuenta pro sibi satisfaciēdo absq; alia solemnitate ad alia huiusmodi inferens. & n. 49. & seq. probat quod si in madato per minorem facto debitæ solemnitates & causæ discussio adhibitę fuerint non requiratur alia solemnitas in alienatione bonorum minoris, & in executione mandati nisi rerum mutato statu; & vbi tempore mandati minori vtile foret exequi, ante executionem autem secus accidisset Affl. decis. 285. n. 15. & seq. & quando in pignoratione interuenit eo opus non est si creditor alienet Bertaz. clau. 10. glo. 2. n. 15.

3267 4. Donationis quingentos aureos excedentis in contractu siue à minore vel à maiore factę decreto opus non est de communi Rim. Ion in §. 1. nu. 188. Instit. de donatio. Clar. in §. donatio. Q. 25. versic. item quæro & Simonc. de decret. tit. 6. n. 66. & seq. sufficit enim coram Iudice insinuari vt per cos. Lamb de contract. muli. glo. 14. n. 1. & seq. vbi tamen verba iudicis requiri si eius authoritas exigatur.

3268 5. Testatoris permissu facta alienatione immobilium minori relictorum decreto opus non est, iusta tamen causa requiritur Paris. cons. 85. col. fin. versic. nec obstat. lib. 3. Rol. cons. 99. n. 45. lib. 1. Simonc. de decret. tit. 6. n. 112. Pereg. cons. 84. n. 21. lib. 2. secus dicens si pro ære alieno defuncti alienari deberent. Bertaz. supra vers. 5. quando. Ias. in l. 2. nu. 8. de off. eius etiam si testamentum solemne non esset.

3269 6. Transactio super alimentis debitis ex contractu inter viuos decretum non requirit quod tamen. si ex vltima voluntate debeantur interuenire pro futuro, non autem pro præterito tempore debeat l. de alimentis vbi Doc. C. de transact. latè Simonc. d. tit. 6 n. 106. & seq. vbi etiam quod vtilis transigenti sustineatur l. cum hi. §. quid ergo de transaction.

3270 7. Interpellari potest minor sine decreto quoad bona stabilia, vel mobilia quæ seruando seruari possunt vt seruus secundum communem l. sed si pecunia. §. si ius. de reb. cor. l. non solum. C. de pręd. minor. Bar. in l. si ex legati causa n. 4. Ias. n. 14. vers. cupio. glos. de verb. obligation. Simonc. de decret. tit. 6. n. 116. & seq. vbi communem probat.

3271 8. Cessio bonorum creditoribus fieri non potest sine decreto si de immobilibus vel cura ad illa agatur secus si de mobilibus, quod si iudex concedere nolit non propterea minor carcerabitur Simon. d. tit. 6. n. 126. & seq. vbi tamen subdit pupillum non posse cedere bonis.

3272 9. Si minor minori alienet decreto opus non est quia priuilegiatus non vtitur priuilegio contra æquè priuilegiatum l. 1. §. fin. & ll. seq. de reb. cor. Ladercb. cons 66. n. 1 & seq. loquens de restitutione dotis in immobilibus præsertim ex ordinatione testatoris vel statuti etiam de dotis contractu loquentis, quia distractum continet.

3273 10. In actu necessario non requiritur vt puta compromisso ex dispositione statuti & huiusmodi faciendis. Benin. dec. 2 1. n. 20. Cæs. de Barz. decis. Bonon. 87. n. 12. & in alienatione ex causa necessaria facta vt si testamenti executores vendant pro soluendis legatis Alex. cons. 215. lib. 6. Bertaz. d. glo. 2. n. 15. vers. quinto.

3274 11. In restitutione fideicommissi necessariò facienda decreto opus non est, quamuis secus fit in voluntaria de communi Cras. de offic. hæred. Q. 16. loquens de facta per tutorem intellige si de re per testatorem legata agatur quę sit ipsius testatoris, si enim hæredis esset qui minor foret decretum requiri probat Simonc. de decret. tit. 8. n. 71.

3275 12. In repudiatione donationis non dum acceptatæ per minorem decretum non requiri probat Siluan. cons. 25 n. 33. & iuris quærendi non dum delati sed spe competentis l. pupillorum C. de repud. hæred. vqi Bal. Rui. cons. 101. n. 4. lib. 5. Bertaz. glo. 2. d n. 15. vers. potest etiam.

3276 13. Necessariò vendere minor ex cōtractu præcedenti vel lege obstrictus decretum non requiri probat Cenci. de censi. part. 3. cap. 1. Q. 3. art. 7. n. 10. & Rot Rom. decis. 294. per ipsum post d. tractatum collectarum.

3277 14. Consanguineorum minoris interuentus sine decreto & causæ cognitione contractum validum reddit Gratia. decis. 237. nu. 15. vbi tamen subdit causę cognitionem ex clausula omni meliori modo non suppleri si constet non interuenisse de quo dixi supra & decis. 130. n. 8. & seq. causas interuenisse consanguineorum interuentu probari, non tamen tollere l. 2. C. de rescind. vend. remedium. n. 22.

15. In inuentario tutoris non est opus decreto Simon. de decret. tit. 6. nu. 63. & seq. Gratia. discep. 767. n. 22.

16. Mandatum minoris ad lites sine decreto & solemnitatibus valeat Angeens. 317. in fine versic. item

item non posset Euer. loco argum. à contract. quasi contract. in fi. Put. decis. 161. nu. 2. & 3. lib. 1. Gratia. discep. 738. n. 37.

17. Licentia concessa quod Vniuersitas congregetur obtinet vim decreti Capic. dec. 4. n. 9. Tusc. verbo. Vniuersitas. concl. 259. n. 3. Ramon. cons. 87. n. 35.

18. Temporis antiquitate præsumitur decretum Surd. decis. 231. n. 19. Ramon. supra n. 39.

19. In alienatione quę ob negligentiam à iure inducitur vt in præscriptione decreto opus non est Bertaz. claus. 10. glo. 2. n. 15. vers. 3.

20. Patre alienante bona aduentitia filij minoris in casu à iure permisso decretum non requiri de communi Bertaz. supra vers. 4.

21. Spes fideicommissi rei immobilis sub conditione minori relicti remitti potest sine decreto l. de fideicommisso. in fi. vbi Bal. C. de transact. l. si pater puellæ C. de inof. testa. Ias. in l. 2. n. 7. de offi. cius. Bertaz supra.

22. Litigante tutore vel curatore in iudicio possunt immobilia minoris sine decreto obligare l. si. § defensionem vbi Bar. & alij C. de admi. tuto. Ias. in d. l. 2. n. 7. in fi Bertaz. supra.

23. Consuetudine extante vt sine decreto immobilia minorum alienari possint decretum non exigitur Bal. in cap. 1. per illum tex tit. per quos fiat inuest. n. 1. Ias. in d. l. 2. n. 8. lim. 4. Bertaz. supra.

24. Si ob benemerita fiat alienatio decreto opus non est Ias. supra n. 9. Bertaz. supra.

25. Sterili fundo existente ita vt nullam afferat vtilitatem sed expensam, & incommodum, in alienatione decreto opus non est, licet exigatur si nullam afferat vtilitatem Ias. supra n. 10.

Contrarium tenet Afft. dec. 87. & Bertaz. supra n. 15. vers. quinto. de communi Natt. cons. 631. n. 35.

26. Dotis receptione licet minor expresse sine decreto nequeat bona obligare; tacitè tamen obligatur ex dote per ipsum recepta Bal in l. fi. C. de legit. tut. Neguz. de pigno. 2. par. 4. memb. n. 78. de communi Bertaz. supra. n. 15. vers. minor.

27. Si copiam iudicis mulier habere non possit, sine decreto contrahere potest dummodo protestetur nisi iudex breui rediturus esset tunc enim expectari deberet nisi periculum esset in mora Lambert, de contr. mul. glo. 14. n. 57. & seq.

Iudex domicilij minoris vel furiosi decretum interponit in alienatione bonorum minoris vel furiosi, etiã alibi existentium ratione iurisdictionis quã habet in persona minoris, & furiosi Bar. in l. legitimos. in princ. de legit. tuto. Ias. in l. cunctos populos. in 2. lect. in fine C. de sum. Trin. & fide Cathol. Gomez. de contract. cap. 14. n. 17. Tiraq. de retr. lig. § 36. glo. 3. n. 24. de magis communi testantur Simon. de decret. tit. 1. n. 69. & Gratia. discep. 861. n. 18. Pic. ad stat. Vrb. lib. 1. cap. 151. glo. 21. vbi ex communi tam domicilij quam rei sitæ posse interponere ex Simon. supra, & Bertaz claus. 10. glo. 6.

Et in camera interponi potest, & in domo contrahentium Bal. in l. generaliter. § in omnibus C. de reb. cred. Castr. in l. ius pluribus. n. 8. de iust. & iur. Bertaz. claus. 10. glo. 7. Boccat. ad const. March. glo. 4. n. 35. Carpa. c. 324. n. 129. Pic. supra n. 5. Bertaz. claus. 10. glo. 7. in his quæ sunt voluntariæ iurisdictionis, sed vbi decretum tribuit ius debet à iudice interponi vti pro tribunali sedente. glo. 8. in loco quem iudex elegit glo. 9. & idem si causæ cognitio exigatur Lamb. de contract. mul. glo. 14. n. 25.

Et die etiam in honorem Dei feriata l. actus. C. de fœr. vbi Bar. Castr. n. 2. Sali. n. 5. Surd. cons. 87. in fi.

Contrarium tenet Spec. de ferijs. § 2. in fi. Bal. & Albe. in d. l. actus Maran. part 6. actu. 10. nu 42. Bocca. supra n. 15. Rol. cons. 7 n. 23. lib. 3. Carpa. supra n. 131. de communi Lanfr. Balb. dec. 353. Rot. decis. 957. par. 3. lib. 3. Ceual. Q. 366. n. 3. Bertaz. claus. 1. glo. 5. n. 39. 40. ex communiori, & Pic. supra n. 7. ita in curia seruari inquit, & consuetudo loci seruanda est vt per eum vide supra n. 3258.

Eodem tempore quo fit alienatio præuia summaria cognitione interponi solet decretum Albe. in d. l. actus. Cast. in fi. Bertaz. claus. 10. glo. 2. n. 12. Bursa. cons. 283. n. 10. Achil. dec. 3. n. 3. de præsump. 155. n. 2. par. 1. diuers. & in Roma. de Gherardis. 16. Februarij 1601. coram Card. Seraphino, & in Romana societatis offic. 13. Februarij. 1606. corã Litta. Pic. supra n. 12. 13. vbi etiam in quacumque parte instrumenti interponi posse dummodo ad omnia referatur.

Cum clausula si de iure debeo à iudice interponi potest Bal in l. 1. n. 47. C. qui admit. Campeg. de dot. par. 5. Q. 85. Bertaz. supra glo. 11.

Duplex decretum si exigatur alterum de iure communi ob alienationem immobilium, & aliud ex statuto ob defectum propinqui vtriusque mentio facienda est Bertaz. supra glo. 12.

A iudice etiam interponi potest cui non subsunt contrahentes, & bona Lamb. supra n. 27.

Extra territorium à iudice interponi potest muliere loci iudicis contrahente Lamb. supra n. 29. & seq. licet ex communi non posset comes non subditum extra territorium legitimare.

3278 10. Subamp. vt decretum non tollat in integrũ restitutionem glo. fin. in l. eos. C. de his qui venia. ætat. impetra & in l. ait prætor. § permittitur. vbi omnes de minor. Gozad. cons. 44. n. 12. Paris. cons. 89. n. 60. lib. 1. Gomez. de emp. & vendit. cap. 2. de contract. n. 22. versic item adde, & cap. 14. de restitution. minor n. 4. Maurit. de restit. in integ. cap. 225 de communi Odd. de restitut in integ. Q. 22. art. 9. per l. si quidem. C. de præd. minor. l. 2. C. si aduers. donat. l. 2. C. de fideiuss. minor. de communi etiam, & vera Simonc. de decret. tit. 7. n. 3. vbi contraria reijcit, & de communi omnium si læsio probetur Odd. cons. 40. n. 35.

3279 1. Amp. etiam si in alienatione per minorem vel Ecclesiam facta solemnitates omnes requisitæ interuenerint, adhuc enim ob læsionem in integrum restituentur Albe. in l. magis puto. § pupillus. n. 8. de reb. cor. Odd. supra n. 55. & 56 d. Q. 22.

3280 1. Lim. to. subamp. non procedere nisi læsio concludentissimè probetur quia ex decreto nõ præsumitur. Grat. cons. 15. lib. 2. Simoncel. supra n. 4. versic. bene verum.

3281 2. Lim. non procedere prætio per iudicem taxato, tunc enim cessat restitutio, & tutor viliori pretio vendens excusatur nisi publica vicinæ fama extaret

extaret vel notorium de præcij iniustitia glo. & Bar. in d.§.permittitur. l.fin. vbi glo. & Bar. & Bal. in 6. not C.de magistr. conuen.Simonc.sup.n.5.& 6.Odd. supra n.58. 59.

3282 3.Lim. non procedere quando iuramentum adbibitum fuisset quod restitutionem in integrum cessare facit Doc. in authent.sacramenta puberum. C. si aduers.vend. Simonc.supra nu. 8. vide supra amp. 22. opinionis contrariæ primæ subampliationi ad auth. sacramenta puberum C. si aduers. vend.

3283 4.Lim.non procedere in datione libertatis contra quam minori non dabitur restitutio si iudicis decretum interuenerit l.pen.C.si aduers.libert. Simonc. supra n.9.Odd.sup.n.57.

3284 5. Lim. non procedere quando super ætate decretum fuisse interpositum, tunc enim non restituetur minor l.minor adito §. finali. de minor. vbi Bar.'5. & alij omnes. Simonc.sup.n.10.Odd.sup. n.63.

3285 1. Sublim. 5. limitationem non procedere si minor vellet plene & clarè probare se fuisset minorem quamuis per aspectum maior pronūciatus fuisset Alberi.in d.l. minor.adito in fine Ndd.sup.n. 54. & 55.

3286 2.Sublim.non procedere quando qui cum minore declarato maiore contraxere minorem esse sciebāt pro vt in coniunctis scientia præsumitur licet in alijs minor eorum scientiam probare teneretur d.l. minor aditio. vbi Docto.Odd.supra n.66.

3287 6. Lim. nam si solutioni factæ minori decretum fuerit interpositum restitutio cessabit si debitor fuerit protestatus soluere nolle nisi bona ex pecunia illa fuerint empta licet d. protestatione cessāte secus foret de cōmuni Odd. sup.n.69.per d.§. permittitur vbi omnes.

3288 1.Sublim.generaliter suprascriptas limitationes nō procedere nisi decretū cū causę cognitione fuerit interpositū Cor cons.98.n.2.lib.1.Odd.vbisup.n.62.

3289 2.Sublim. nam licet minor ipsam rem recuperet si ei vendere non expediebat per in integrum restitutionem l.si.quidē C.de præd. minor. vbi omnes. Rol. cons.59.n.4.lib.1.Simonc.d. tit. 7. n. 12. attamen si expediebat vendere sed in prætio læsus fuit, eliget emptor an præcium supplere, an bona empta malit restituere glo. Bar. & Bal. in d. C. si quidem. Cuma. cons.180. ad finem.Soc.cons. 57.n.47.lib.4. Gozad. cons.44.n.12.& 14.Rol.supra.n.7.Soarez. alleg. 21. n.5.Simonc supra.n.12. 13. vbi ex communi probat etiam emptorem pro rata pręcij fructus restituere nō teneri.vide supra n.3173.Natta.cons.371.vbi ex glo. in l.patri.§.prædiū.de minor.verbo oportebat inquit quod si minor sit deceptus quia contraxit restituitur & contractus rescindetur, sed si se læsum dicat ad iustum reducetur.

3290 Contra d.distinctionem tenent Cin. & Albe. in d. l.si quidem Cast.in l.non interest nu. 4. C. quod met. caus. Natta.cons.548.n.32.Couar. variar. resolutio. lib.1.c.3.n.11.vers. tertio hinc deducitur.Crau.cōs. 7.n.12.ver & si dicas Meno.de recup.rem.15. n.138. & seq. Pinel.in l 2.n.21.C.de resc.vend. volentes indistinctè minorem bona per restitutionem in integrū recuperare.

3291 Quod si minor nec in re nec in pretio læsus fuerit, sed præcium dissipauerit, tunc contra emptorem ad præcium repetendum restituetur, nisi emptoris culpa cessaret, quia cum omni solemnitate soluisset Bar. in l.fine. §. interposito ad finem. de administrat. tutor. Pinel.in d. l.2.n.28.ad finem Simonc.sup.n.15.16.

3292 11.Subamp.vt iudicis decretū non suppleat tutoris vel curatoris authoritatē eiusq; defectum glo. in l. vlt.verb.pręsidis de fideius.minor.Signor.cōs.214.n.5.

3293 Contrarium tenet Cor.cons.36.in princip. lib. 1.

3294 Distingue vt prima procedat vbi cum tutoris authoritate iudicis requiritur decretum vt in alienatione immobilium minoris; secunda autem vbi tutor solus vel curator sine decreto posset authorari Docto. in l.si curatorem habens.C.de in integrum restitutio. mino. de communi omnium Simonc.de decret. tit. 7. n.25.& seq.vbi tamen n.31.ex communi post Bar. in d.l.si curatorem quē cæteri sequūtur.hoc exprimi debere admonet quod scilicet iudex dicat sciens eū esse minorē,& prędicta facere sine tutoris vel curatoris authoritate ideo suum decretum & authoritatē interposuit.

3295 12. Subamp. vt licet statuto ætas 18. annorum maior censeatur, non tamen minor 25.annis immobilia possit sine decreto alienare Dec.cons.39. sub. n. 7.Rolan.cons.7.n.17.lib.3.de magis cōi & veriori. Simonc.de decret.tit.8.n.24.& seq. nisi aliud statuto expræsse caueatur de veriori & magis cōi Cabal.cōs. 144. n.138. par. 1.dixi in tit. qui possit pacisci in tractatu contractuum. prębsertim extra territorium existentia Rim.Iun.cons.5.n.207 & 208.vide infra.12. lim.vigesimæ octauæ amp. n.3483.

3296 13.Subamp. vt si minor etiā Doctor, sit nequeat sine decreto alienare Bologni. in haut. habita. num. 136.C.ne filius pro patre Simonc.d tit.8.num. 44.vbi etiam in integrum non restitui quando allegationes omisisset.n.46.

3297 14.Subamp. etiam si negligentia alienet adhuc enim sine decreto alienatio non subsistet. Simonc. d. tit.8.n.72.& seq.

3298 15.Subamp. vt decretum non noceat tertio sicut nec sententia Natta.cons.352. n. 8. Becci. cons. 52. n.115. Gratia.discept.479.n.74.

3299 16.Subamp.non sufficere cum decreto vtilitatē minoris concurrere nisi necessitas ęris alieni interuenit de communi Natt.cons 631.n.35.per l magis puto.§.si ęs alienum & l. si fundus sit sterilis de reb.cor.

3300 17.Subamp.decretum non operari quoad non enunciatas nec etiam quoad enunciata quæ non poterant interuenire.Maceraten.resol.31.n.26 & seq lib. 2.licet regulariter etiam quoad enunciata operetur Alex.cons.17.n.2.lib.3.Paris.cons. 97. nu.91. lib. 1. Rot.dec.316.n.17.par.2. diuers. Pic. ad statut. Vrb. lib.1.cap.151.n.18.& seq glo.21.

3301 18.Subamp. vt sine decreto non possit procuratorem ad immobilia alienandum constituere Ias. cons.48.n.2.lib.1.nec procuratorem sine solemnitate constituere potest ad actum requisita Put dec.161. lib.1.Manci.de iuram. part.4. eff. 38. nisi cum iuramento Guid.Pap. dec. 35. & 494. Aufr. ad Tholos. dec.45. Gram.cons.ciu.61.n.6.Manci supra.

3302 1.Amp.18.subamp. vt licet quando in mandato minoris ad contrahendum, aut alienandum decretū cum debitis solemnitatibus interuenit postmodū in contractu per procuratorē celebrando nomine minoris non requiratur alia solemnitas l.tutor rerū iun-

cta Bar. declaratione. de administrat. tutor. hoc tamē ita demum procedit si in mandato fuerit habita discussio, seu cognitio contractus certi super re certa per procuratorem gerendi, de modo, forma, vtilitate, & inutilitate; secus tamen est si procurator ad contrahendum & alienandum simpliciter fuisset cōstitutus, tunc enim contractus sine decreto celebrari minime poterit Soc in l 1.§. item acquirimus. n. 18. & seq. de acqui. pos. Borg. de tutor. n. 130. Simonc. de decret. tit. 5. n. 49. & 50.

3303 19. Subamp. vt minor non possit in iudicio stare, nec ad iudicialia procuratorem constituere ac proinde quasi contrahere, ne indefensus maneat l. in vniuersis. C. qui dar tuto. vel curat. pos. l. acta. §. contra de re iud. l cum & minores. C. si aduers. rem iud. sinc. authoritate tutoris vel curatoris. & l. neque vbi glo. verbo. interueniente. Bar. & alij C. de procurator. Natta. cons 197. n 1. Bursat. cons. 223. n. 1. & seq Simonc. de decret. tit. 6. n. 90. vbi litem mouere non posse, conueniri autem posse ostendit Guid. Pap. decis. 494. & acta contra minorem esse nulla de communi Rol cōs. 85. n. 28 lib. 2. Neuizan. cons. 17. n. 70. & per totū vbi etiā de infāte & n. 55. probat maiorē infante cōpelli posse ad petendū sibi curatorē quando in iudicio conuenitur quem si petere noluerit cogetur a Iudice captis pignoribus, & carceratione n. 75. Decian. cons. 91. n. 27. lib. 3. Viui. decis. 86. n. 3 lib. 1. Surd. decis. 108. n. 1. & seq. vbi declarat sed non resoluit an solus minor nullitatem alleget de communi Turret. cons. 59. n. 1. lib. 2. nec procuratorem etiam sine tutore vel curatore ad negocia poterit constituere. Amunel. sing. 208. & sine curatore acta & sententiam nullam inquit Giurba. dec. 109. n 5. Vant. de nullitat. ex de fect. manda n. 38. vbi quandocumque ab vtraque parte de nullitate processus opponi posse Eug. cons 80. n. 3. & seq. vbi in confectione inuentarij non sufficere citare pupillum sine tutore & Doctores qui dicunt solum pupillum citare sat esse intelligi debere vt scilicet legitimè compareat ex magis communi vt n. 17. & conueniri non posse Soarez. commun. opinio. lit. P. num. 361. Peregr. cons. 75. n. 1. & seq. praesertim statuto vetantes, idemque de procuratore a pupillo vel minore sine curatore constituto lib. 4. & de nullitate dicere potest, statuto non obstante exceptiones reijciēte n. 18. Cabal cons. 116. part. 1. vbi in iudicio stare non posse sine curatore Peregri. cons. 9. n. 3. subdens in integrum restitutione non egere lib. 2. & ideo vel tutor solus maxime pro infante, vel pupillus authoritate tutoris in iudicio stare debet Gutierez. de tut. part. 2. cap. 4. Galgan. de tutel. lib. 3. Q. 39. & minorem infantem citari debere secundum modum traditum à Neuiz. supra probauit Cacche. decis. pedem. 89. nec etiam in iudicio esse potest cum tutoris authoritate qui solemnia non fecerit (de quibus per Bar. in l. tutor qui de admini. tutor. ego dixi supra tit. 13. cap 1.) Cabal. cons. 176. par. 1. vbi etiā omnia acta minori praeiudicialia nulla esse probat & de minore qui pupillo successit quod non possit contra tutorem agere sine curatore est tex. in l. de ijs. 12. C. de admi. tuto. vide infra n. 4226.

3304 1. Amp. 19. subampliationē proximè praecedētem vt sententia contra minorē indefensum probata, ipso iure nulla sit Mar. Angus. cons. 1. n. 17. & cōs. 212. n. 8. & de infāte citato Rot Rom. dec. 319. par. 1. diuersor. Mattes. in l. 6. n. 7. vbi tam de interlocutor. quam de diffinitiua C. quomo, & quando iudex nisi defensor constitutus fuisset Crescent. dec. 9. defendent. vel tutor aut curator qui citatus comparuerit Add. ad Rot. Rom. dec. 43. coram Ludouis vel nisi notoriè constaret de non iure minoris vt ibi & acta etiā nulla esse nisi pupillus solus citatus postmodū defēdatur Laderch. cons. 175. n. 3. Gratia. dec. 134. n. 9. & idem in Cōmunitate Crau. cons. 265. n. 1. & seq. inquiēs indefensam Cōmunitatem censeri tametsi illegitimus procurator cōparuisset Rot. Rom. dec. 319 n. 9. par. 1 recentior. quae tamen valere inquit vbicumq; patre administratore legitimo citato sententia contra ipsū, & infantē prolata fuisset & dec. 53. part. 2. limitans si constaret minorē habuisse legitimas defēsiones, nec initio, medio, & fine, fuisse defensū, sed curatorē aliquando cōparuisse sat esse; quamuis nihil allegauerit & decis. 104. par. 4. diuerso. nullam sententiā decreuit quia infans citari non potuit vt in iudicio cōpareret, & ideo processum huiusmodi citationis vigore fabricatum, etiā post dationem curatoris illismet minoribus factam, nullū probat post Afflict. decis. 262. & Vant. de nullit. ex defect. inhabilita. n. 12. nec sufficere vnū ex pluribus tutoribus fuisse citatū ex Crau. cons. 225. n. 5. & si nullus tutor, vel curator datus cōparuerit, ideoq; minor indefensus fuerit sententiam nullam probat ex Cresc. sup. eadem Rot. d. dec. 104. n. 5 & dec 557. n. 5. par. 2. recentior. vbi quando curator non cōparuit & dec. 599. n. 4. d par. 2. inquit eū non dici indefensum qui pluries in iudicio comparuit & dec 43. corā Ludouis. vbi Add. inquit notorie constito minoris defensiones non cōpetere, validam sententiā esse; prout & si quandoque tutor comparuerit citans. Villalob cōi. opi. lit. S. n. 3 ex falsis testibus contra minorem prolatam ipso iure nullā probat, sed si contra maiorem, intra quadriennium restitutio peti debet Mastril. decis. 82. vbi sat esse patrem legitimū administratorem in iudicio comparuisse & dec. 101. nu. 27 & 35. limitat datis dilationibus & in causa appellationis Soc. iun. cons. 1. n. 80. lib. 4. Bero. cō. 62. n. 29 lib 3. la. in l. si is ad quē. n. 14. de acqui. hered. Gutierez. pract. QQ. lib. 2. Q. 22. n. 7. secus dicēs in lata fauore minoris, & nullam dicit etiam quando tutor vel curator noluit esse in iudicio de tutel. part. 2 cap. 4 n. 1 ex glo. in l. acta. §. fin. iuncto. verbo. non habentes. de re iud. Ferret. cons. 312. ad finem. indefensum dicens si circa probationes vel defensiones hoc euenerit Caccue. cons. 13. n. 10. vbi quando illegitimè comparuit & cons. 36. n. 25 & seq. Mar. Angus. cons 43. nu. 18. in defensum dicit si tutor comparuerit qui solemnia non fecisset. & quando sententia cōtra minorem lata fuit tutori termino assignato dic vt per Mastril. decis. 1. par. 2. & Ricci. collect. decis. 683. Rot dec. 319. part. 2. diuers. vbi de lata contra infantem Put. dec. 306. n. 7. lib. 2. vbi nullam esse etiam citato curatore initio medio & fine qui non comparuit. sed. dec. 307. stilum generalem ait inspiciendum.

3305 1. Subamp. vt non sufficiat minorem ex post cum curatore comparuisse si iudicij initium nullum fuerit Bar. in l. contra pupillum 54. de re iud. vbi quatuor casus constituit. Rol. cons. 85. num. 28. lib. 2.

3305

3306 2. Subamp. vt neque cum procuratore cum iuramento à minore constituto lis agi possit, parte reluctãte, sed curator ad litẽ dari debeat. Mastril. dec. 54.

3. Subamp. nequeat confirmari ex quo nullitas totum processum respicit Meno. cons. 270. n. 18. de cõi Ond. cons. 19. n. 32. lib. 1. Intrigl. sing 80. n. 117. lib. 3. & si nullitas defectus citationis ad sententiã opposita sit Rot. dec 240. n. 15. par. 1. diuerso. valet tamen si monitio iudicis ad sententiam præcesserit dec. 295. n. 2. par. 5. diuers.

4. Subamp. vt sententia inter maiores lata nulla sit citationis defectu quod amp. & lim. Gonzal. reg. 8. cancel. glo. 9. §. 1. tit. nullitat. & attenta. &c. n. 117. & seq.

3307 1. Lim. d. primam ampliationem 19. subampliationis & 19. subampliationem non procedere in possessorijs nisi proprietas mixta esset l. finali. vbi Castr. & alij D. qui legitim person. Natt. cons. 156 nu. 2. Mattes. supra vbi tam de primo quam de secundo decreto Afflict. dec. 283. n. 5. vbi de maiore 12. annis sine curatore in iudicio interueniente.

3308 2 Lim. non procedere nisi minor probet suũ bonum ius seque læsum fuisse Bar. in l. nam postea. §. si minor. n. 6. de iur. iur. de magis cõi Boer. dec. 79. n. 5. & quando nullas defensiones habebat Put. dec. 306. n. 4. lib. 2. dũ tamen aliquis comparuerit vt ibi in fine secũdę propositionis & initio litis. decis. 307. de cõi. Decia. cõs. 66. n. 7. lib. 4. & alij in ampliatione citati.

3309 3. Lim. non procedere quando minor procuratorem cum iuramento constituisset, Guid. Pap. decis. 35. & decis. 494. ad finem Neuiz cons. 70. n. 26 Natta. cons. 196. n. 3. Maran. de ord. iud. part 6. actu 2 n. 92. Gratia. decis. 73. n. 9. de cõi. Gutierez. in authent. sacramenta puberum n. 127. C. si aduers. vendition. Seraph. priuil. iuram. 133. n. 3. Boer. dec. 92. Balb. dec. 68. Ricci. collect. dec. 843.

3310 Contrarium tenuit Rot. Rom. decis. 729. part. 3. lib. 3. diuerso. & parte reluctante Mastril. decis. 54. vbi tunc ad litem curatorem dari debere probat.

3311 4. Lim. non procedere quando minor haberet legitimam personam in iudicio standi in casibus a iure sibi concessis, vt puta quando cum iuramento promisisset non contrauenire actibus iudicialibus, nec sententiæ, nec ratione minoris ætatis, nec quacumque alia causa Maticsil. supra. de communi Cur. Iun. in in auth. sacramenta puberũ n. 149. C. si aduersus venditio. vbi reijcit Castrensis limitationem & Cur. Iun. sequitur Gutierez. ibi. n. 128. & 129.

3312 5. Lim. non procedere nisi quoad processus nullitatem quatenus minori præiudicet, non enim a iudicio reijcitur minor nisi & ipse velit Bellame. decisio. 143 n. 8. Vant. de nullitat. ex defect. manda. nu. 36. Surd. dec. 108. n. 8. & per totã Ricci. collec. dec. 1820.

3313 6. Lim. nam valida est sententia minoris fauore prolata quamuis indefensi. glo. in l. acta. §. contra. de re iud. per l. non eo. C. de procurator. Aretin. in §. 1. n. 5. Institut. de autho. tutor. Vanti. de nullitat. ex defect. mandati. n. 36. Maran. de ord. iud. part. 4. distinctio. n. 16 n. 26. Caputaquen. decis. 147. part. 3. nisi infans esset Minsing. cent. 2. obseruatio. 36. Pute. dec. 157. lib. 2. Anan. cons. 93. sub nu. 1. de cõi. Viui. cõi. opi. 718. Rim. Iun. cons. 236. n. 69 Grat. cons. 165. n. 12. lib. 2. loquens in casu sententiæ latæ ad fauorem procuratoris minoris minus solemniter constituti. Rot. Rom. dec. 574. coram Ludouis. Montan de tutel. c. 30. n. 157. Veral. dec. 147. part. 3. Ricci. collect. dec. 683. Viui. dec. 51. & dec. 37. n. 21.

3314 Contrarium tenuit Rot. Rom. d. dec. 729. part. 3. lib. 3. diuerso. vbi quando minor constituit procuratorem tamquam maior cum iuramẽto sine curatore.

3315 1. Sublim. 6. limitationem non procedere quãdo aduersarius procuratori minoris ab initio opposuisset Menoch cons. 655. n. 15. & sequent. Rota. dec. 448. n. 8. par. 2. recentis ex Bal in c. 1. n. 15. vers. capio. de rescr. & Ias in l. eo minus, n. 1. in fi. C. de procur. vbi quando fuit opposita minoris exceptio & à iudice neglecta.

3316 7. Lim. non procedere vbi constaret bonum ius actoris, tunc etenim nullitas ex defectu citationis nõ attenderetur Vant. de nullitat. tit. quib. mod. sentent. nullæ. defend. n. 119. & seq. Magon. dec. lucan. 62. n. 28. intellige nisi pars opponeret Rot. Rom. dec. 714. n. 3. part. 4. diuerso. nec defectus citationis obest si illo loci stilo non requiratur vt in Hispantjs vbi sufficit cõclusio causæ, si ei tacite vel expresse renunciatum nõ sit Rot. dec 558. par. 2 recentis Zuccar dec. Luc. 12. sed si non sit seruata forma nulla captura confirmari nequit & præsertim si lex annullet Mona. dec. Bono. 26. & supra. n. 1416. 8. eff. ratifi. sed ex quocumque defectu nullam posse confirmari Vant. tit. qui. mo. sent nul. defen. n. 129. & seq. Mago. dec. Luc. 62. nu. 28. vbi vt actiones defectu.

3317 8. Lim. nam curator dari poterit minori maiore infante effecto, & reintegratis cum curatore actis vnico contextu omnibus repetitis, & restitutione in integrum etiam concessa ad probandum, si minor ius suum non docuerit condemnabitur Afflict. dec. 261. n. 7. 8. Gratian. dec 73 in fine, qui tamen multos tenere inquit sufficere maiorem infanti citari sine tutore & curatore quasi citatus teneatur legitimè comparere, & vt legitimè compareat citatus censeatur; sed magis cõmunis est opinio quod legitimè debeat cõparere, & ita intelligi debet citatio minoris simpliciter ac sine tutore & curatore facta vt testatur Eugen. cons. 80. n. 10. & per totum & a iudice cogi posse ad curatorẽ petẽdũ Intrigl de feud cẽt. 1. Q. 45. n. 115.

3318 9. Lim. nam si tutores incerti sint vel non extent amici & consanguinei minoris citari debent Crau. cons. 225. n. 1. de cõi. Eug. cons. 80. n. 3. ad hoc scilicet vt minori detur tutor vel curator ad cons. Neuiz. 70. & Cacchera. dec. Pedem. 89. per tot. vide infra tit. 19. cap. 31. de cõi Mins. cent. 2. obs. 35.

3319 10. Lim. nam sufficit adultum fuisse citatum, intelligitur enim ad hoc vt legitimè comparere teneatur Bar. in l. qui habet. § pupillus n. 7. quãdo extraneus citat. de tutel. & in l. 1. §. sufficit. de administrat. tutor. Alex. in l. si ex legati causa n. 8. vbi secus de infãte & pupillo de verb. oblig. de magis cõi Natta. cõs 542. n. 21. Dec. cons. 449. n. 11. 12. Decian. cons. 26. n. 27. lib. 5. Aluis. de Alber sing 168. vbi ex Bar. in d. § sufficit etiam infantẽ citari posse ait quia intelligitur vt legitimè cõparere debeat; sed ei tutorem dari peti debere probat Cacchera dec. 89. per tot & Feg. sup Meno. cons. 100. n. 143. & 144. Affl. sup. Put. dec. 95. in epitome. li. 3. & sufficere citari ad legitimè cõparendũ Grat. dec. 73. & adultum in iudicio ciuili, & criminali accusatione excepta stare posse Port. in §. 1. n. 8. Instit.

3338 17. Lim. non procedere quando ageretur sine figura iudicij Neuizan. cons. 18. n. 11.

3339 18. Lim. nam valida est sententia licet initio tutor non interuenerit, tempore latæ sententia ad fuit Gulielm. de Ludo. sing. 93. & fortius si tutor comparuerit & minorem nulliter citatum defenderit Meno. cons. 270. n. 15.

3340 19. Lim. non procedere quando à iudice minori vel absenti curator datus fuisset Put. decis. 95. lib. 3. in epitom.

3341 20. Lim. non procedere quando compareret pro parentum & ascendentium defensione Trigon. sing. 9. vel lis à suo authore cœpta esset Cres. decis. 11. de sent. & re iud. Ricci. collect. decis. 683.

3342 21. Lim. nam si tutor solemnia non fecerit; peti à iudice debet vt minorem cogat ad curatorem sibi petendum, quo cum iudicium peragatur, cum illoque gesta subsistent. Affl. decis 256 Neuiza. cons. 17. n. 56. & in fine Maran. de ord. iud. part 4. distinct. 16. n. 36. vbi tamen infanti tutorem dari debere inquit. & Bero. cons. 103. lib. 3 probat executionem sententiæ contra pupillum prolatæ eiusque tutorem illegitimum, qui obtulit se liti in bonis pupilli fieri debere, eique regressum dari contra tutorem etiam pro expensis, & interesse quanti plurimi. licet alioquin si tutor & curator solemnia non impleuerint processus corruat. Ricci. collect. decis. 1820. idem dicens non citata parte.

3343 22. Lim. non procedere quando constaret nullas pupillo defensiones competere; & hoc notorium foret Rot. Rom. decis 485. n. 6. & 7. coram Ludouis.

3344 23. Lim. non procedere quando de pupilli fauore ageretur Natra. cons. 513. n. 9. Eugen. cons. 80. n. 13. Maran. de ord. iud. distinct. 16. n. 32. dixi supra Viui. dec. 51. Ricci. collect. dec. 683. & sententiam fauore minoris latam valere si tamen infante sit maior Maran. supra n. 26. & 31.

3345 24. Lim. non procedere quando non ageretur de minoris contumacia, sed de illius negligentia interrumpenda præscriptione Put. decis. 95. lib. 3.

3346 25. Lim. nam potest cum patris legitimi administratoris interuentu in iudicio stare, & acta eius authoritate facta valida erunt. Mastril. decis. 82. qui tamen secus in feudalibus inquit.

3347 26. Lim. & generaliter declara, nam infans citari non potest, pupillus autem potest & intelligitur vt legitime compareat l. 1. §. sufficit vbi Bar. de administrat. tutor. Afflict. decis. 262. n. 2. & 4. sed secundum communem pupillus & tutor citari debet glo. in l. 4. verbo. infantes de in ius vocan. quam Doc. communiter sequuntur. de communi Gutierez. de tutel. part. 2 cap. 4. n. 6. & statuta circa hoc disponentia seruari debent. & si minor infante maior citatus non cõpareat, debet ei ad litem curator dari, alias acta nulla essent tam in ciuilibus quam in criminalibus Rol. cons. 51. n. 9. & cons. 51. n. 34. lib. 1. Becci. cons. 59. n. 11. Gomez. de delict. n. 64. & 65. Gutier. supra n. 9. & quoad criminalia dixi supra lim. 14. & supra sub amp. 19. in ciuilibus probaui qualiter maior infante citari debeat; infans vero si tutore careat citabitur cum matre & auia si habeat, id est mater & auia citabuntur vt si velint tutelam compareant, aliiq; attinẽtes, quibus non extantibus vicini & amici citabuntur per generale proclama & in uicinia infãtis quod tali die & hora compareant in loco iuris ad suscipiendam infantis defensionem, cum comminatione quod alias procedetur ad dationem tutoris, & curatoris & alia remedia oportuna prout iuris fuerit; & si in tempore compareant dabitur tutor infanti, prælato testamentario si adsit, alias ad legitimum veniendo, & tandẽ ad datiuum; non potest tamen dari curator etiam ad litem infanti, sed maiori infante Neuiza cons. 17. n. 29. & Cacchera. decis. 89. in fine. & his interuenientibus etiam cum infãte iudicium procedet vt per eos. Vant. de nullitat. tit. 11. n. 49. ex communi inquit. infantiæ proximum idest annum decimum cum dimidio agentem ad iudicium sine tutore, vel coniunctis si eo careat vocari non posse alioquin processum nullum dicit post Pinel. in l. 1. part. 2. n. 67. C. de bon. mater. Minsing. cent. 2. obs. 35. ex communi probat pupillum cum tutore citari debere. nec infanti sine tutore notificari potest nec interpellari, nec in iudicio esse de communi Montan. de tut. c. 5. nu. 29. & 51. sufficeret tamen tutorem ante litem contestatam cõparuisse Pinel. d. n. 67. in fi. Monta. supra n. 50. Mins. supra. & potest etiam minor citari vt ei detur ad litẽ curator. Tiraq. de retr. lig. §. 1. glo. 13. n. 19. in fine & Montan. supra. n. 50. Mins cent 2. obs. 35. vbi ex cõi tutorem citari debere eoque cessante coniunctos pupilli, & si infans citatus sit ac tutor comparuerit processum valere probat. & Gail. obs. 107. n. 7. lib. 2. vbi etiam curatorem liti à iudice posse dari in subsidium ne pereant bona minorum & matrem pupilli etiam non tutricem citari posse, agnatos, & affines. l. hæc autem. ex quib. caus. in posses. ear. Crau. cons. 225. n. 6. Gratia. discep. 957. n. 6. Mandos. de cõmis. form. 4 vers. ad ligitime. subdens esse bonam cautelam citare pupillũ vt legitimè compareat prout & adultus siue curatorem habeat siue non & Gratia. decis. 73. subdens curatorem illeg[illegible] non esse citandum & pronunciationem idoneitatis requiri. Carpa. cap. 34 vbi latè qualiter infans citetur & solum in denũcia litis ob euictionem citari posse si tutore careat Caldas. de rest. in int. in princ. n. 14. & seq. ex communi solum pupillum sine tutore citari non posse & si eo careat vt detur cauere debet Ias. in l. 2. in fi. princip. de in ius. voca. vbi pupillum citari posse vt legitimè compareat. Natta. cons. 542. n. 21 adultum citare sat esse ait qui intelligitur vt legitimè compareat & sibi curatorem petat, alias procedi contra eum posse vti contumacem. Achil. de Gras. dec. 133. ex communiori citatione minoris nullam esse sine tutore. vbi limitat ad effectum reg. de triẽnali & sicitans ex causa necessaria de iure suo conseruando tractet Mona. dec. bono. 10. n. 4. 5. non posse citari minorem nisi vt legitimè compareat cum curatore si habeat, alias vt dari petat.

3348 20. Subamp. vt ille qui à minore emit vel aliter acquisiuit non seruatis solemnitatibus bona acquisita pro melioramentis in eis factis retinere minimè possit ex quo ad eum cum vitio peruenere Capic. decis. 119. n. 5. Borgni. de tutor. n. 165. Menoch. de recuperand. posses. remed. 15. n. 537. Simoncel. de decret. tit. 7. n. 23. vbi idem si expensæ necessariæ fuissent.

3349 21. Subamp. vt minor non possit etiam vtilia sibi facere absq; solemnitatibus Din. sing. 212. de cõi.

Loazes. in l. filiusfam. §. Ricci.n.152.nisi secuta ratificatione de leg. primo Rim.Iun.cons.5.nu.175. & seq.Simoncel.de decret.tit.8.nu.125.de cõi. Meno. cons.813.n.14.& cons.1199.n.6.& 7.Mastril. decis. 121.n.1.& seq.& cõmunem testatur Gutierez. mox citandus.nec bona immobilia alienare etiam vtiliter posse nisi æris alieni necessaria causa subsit de cõi. Natta cons 631.n 35.Ceph.cons.207.n.29. per tex. in l.ob æs alienum tantum C.de præd.minor.l.lex quę tutores.C.de administrat.tutor. l.magis puto. §. æs alienum de reb.eor.vide supra limitationem secundã sextæ subampliationis & infra n.3475.

3350 Contrariam opinionem quod minor possit vtilia sibi gerere ex l. si pupillus de acqui. rer. domin. & l. si curatorem habens. C.de in integr. restitutio. Bonac. de contract.disput.3.Q.1.puncto. 5. intelligens si cũ maiore contrahat. Gutier pract. QQ.lib.2.Q.22.nu. 9. saltem si minor nullitatem non alleget subdès maiorem petere posse vt minor declaret num. velit contractui stare & de tutel. part.2.c.4.n.23. Surd. cons. 9.n.8.& 16. loquẽs de societate cõtracta Luneburg. de pact. cap 3. n.20.per l. contra iuris.de part. & ibi Doc.idem probans de infante.secus si deteriorẽ faceret suã conditionem tunc enim sine tutore non posset.

3351 22. Subamp.vt mulier minor sine decreto nequeat ex causa dotis immobilia alienare seu obligare; nec eius frater minor qui sororem dotare non tenebatur, licet si dotare teneretur secus esset; prout si in mobilibus dotaret Menoch. cons. 814. n. 1.& seq. vbi etiã quod minor adulta curatore carens potest dotem viro in pecunia quam haberet in arca constituere, vel quãtitatem promittere quamuis sola immobilia possideret sine expræssa immobilium hipotheca,quia tacita datur expræssa verò promissionem nullam reddit vt per eum & vide supra amp. 10. sextę subampliationis.28. ampliationis principalis. Pacif. de Saluian. interdict.inspect.3.cap.2. n. 143.& seq. Montan. de tute.c 33.n.418. vbi probat in immobilibus non posse dotem constituere si extet statutum de lucro dotis Rot. Rom.decis.177.n.11.part.1.recentior.secus dicens in maiore dotante & in donatione sororis Menoch cons. 813. n.7.Peregrin.cons. 71.n. 26. lib. 3. vbi non posse censum constituere pro dotanda sorore sine decreto & supra amp.13. sextæ subampliationis Lambert. de contract.mul glo.21.n.11. Carpa.super stat. Mediol.cap. 328. n 95.& seq. vbi limitat non procedere in dote data primo viro, & quando mater filiam dotaret, & quando adulta matrimonium cum pari contraheret vide supra. n3034.nec propter nuptias.l.8.C.de præd.minor. Bal. Nouel.de dot. part. 6. priuil.58.59. vbi de vtroque & mincrem non posse immobilia in dotem dare nisi inæstimata Surd. decis. 287.n.19.& seq.& sic intelligi debet Intrig.sing. 89. n.77 lib.3 dum bona minoris ex causa dons alit alienari posse & Fabia.de emp.& uend. Q.5.n.97.

3352 23. Subamp. ut solemnitas statuti requiratur, quod si consensum duorum propinquorum ex parte partis exigat, ac duorũ ex parte matris & unus utrinque tantum extet sufficiet. Cors. sing. uerbo. statutũ. 21.& 22.idem pleribus adhibitis probans quam statuto requiratur.Rot.Rom.decis.114.par. 2. recentior. & requiri solemnitates statutorũ ut puta propinquorum consensum Maceraten.resolut. 31.nu.23. & seq. lib.2.Cabal cons.144. n.47.& seq.vbi gesta nulla esse quamuis statutum clausulam irritantẽ non contineat part.1.& iuris communis & statuti solemnitates seruari debere Dec.cons.11c.n.1.Tiraq.de legi. connub.glo.8.n.49. Rot. Rom.dec.245.n.3 par.2.recẽt.

3353 24. Subamp.procedere etiam si minor cum alio minore vel patre contraxisset, nam si læsus fuisset non teneretur contractui stare Rot.Rom.dec.153. n. 6.part.1.recentior.& n.8.nec etiam pro patre à carceribus liberando sine statuti solemnitate contrahere ac se obligare permittitur dec.177.vbi n. 2. etiam si cum patre contraheret statuti solemnitates requiri probat secundum magis cõem & d.decis. 114. tenuit de nullitate dicere posse si ipse de damno, alter autem minor certaret de lucro captando & decis. 164. corã Ludouis. 334. ex magis cõi cum patre contrahere posse, quamuis donatio insinuationem requirat. sed Add.vbi testatur de magis cõi de contrarium & solemnitates requiri siue cum maiore minor vel cum minore contrahat Bero.cons.179.n.3.lib.1.& quando cum communitate contraxit. Rot. Rom. decis. 218. n.6.part.2. recentior.

3354 Contrariũ inter minores tenuit Laderth. cõs.66. n.2.Bonacci.de contract.disp.3.Q.1.puncto.5.n.5.& quãdo minor qui recepit consumpsit qui conuenitur eius conditio potior est vtroq; de damno vitando tractãte Lambert. de contract. in fine n. 122. licet de damno citando agens de lucro tractanti præferatur n. 125.

3355 25. Subamp.vt minor sine solemnitatibus contrahens, nec naturaliter obligetur ita vt solutum repetere possit Rot.Rom.decis.177. ad finem part.1.recẽt. & decis. 289.n.32. vbi saltim naturalis effectum impediri & conditionẽ indebiti competere & Montan. de tute.cap.30. n. 302.vbi agi posse conditione sine causa vel ad exhibendum; quod si minor locupletior fuerit effectus naturaliter obligari probat. n. 301 & in pupillum actio ex naturali obligatione datur si fuerit effectus locupletior l.pupillus de authori. tutor l.3.comm. ex rescripto Diui Pij quæ non directa sed vtilis est; in quo distinguendum est inter infantem,& pupillum, ac adultum minorem 25. annis & maiorẽ. Infans enim & infantiæ proximus nec ciuiliter, neq; naturaliter obligatur l. 1.§.penult.de action.& oblig. §.pupillus. versic. sed quod diximus Institut.de inutil. stipulat. in infantibus enim materia deest ex qua obligatio oritur hoc est consensus l. cum amplius.§. is natura debet.de reg.iur. l. pupillum & l. Stichum. §.naturalis de solution.Pupillus autem pubertati proximus aut suo tutori promittit, & tunc nec ciuiliter, nec naturaliter obligatur d.l. pupillus quia lex resistit actui huic, quocirca vtriusque actionis ortus impeditur.l.cum lex. de fideiussor.l.si nõ fortem de condi̇tio. indeb. iniquum etenim visum fuit vt pupillus tutori obligetur, qui ne alteri pupillus obligetur præcauere tenetur quod si alteri quam tutori promittat; & tunc si sine tutore,naturaliter tantum obligabitur l.in fine de nouatio. si autem cum tutoris authoritate,naturaliter & ciuiliter obligabitur; leges autẽ restituetur,in integrũ tot.tit.de minor sed si pupillus ex cõtractu locupletior fact⁹ fuerit ciuiliter & naturaliter tenebitur d.l.pupillus.& d.l.3.si autẽ cõtract⁹ super re nõ alienabili fieret nullus esset sine decreto etiã tutore authore celebrat⁹ l.si quidẽ & l.si prędũ.C.de pręd.mino. Port. in §.

in §.1.n.5. Instit.de autho.toto,suppl.& fine iusta causa quæ cum decreto requiritur vt supra dixi. Pubes autem minor 25. annis si curatorem non habeat naturaliter, & ciuiliter obligatur sed læsus restituetur l.nã & postea §.si minor de iur.iuran. sed habens curatorem si absque illo promittat naturaliter obligatur; maior 25. annis naturaliter obligatur nec læsus restituitur Port.supra.nisi enormissimè læderetur vt supra dixi...... secutus est Montan supra num.sequent. quam Port.& Monta.faciunt fuit glo.in l.pupillus de reg.iur.quam Bar.singularẽ inquit sing.59. Bonacci. de contract disputat.3.Q.1.punct.5 n.6.vbi intelligit si lex non resistat.de magis cõmuni Sanch.de matrim. lib.6.disputat.38.latius dixi in tract.executor.vltima volunt.tit.2 cap.19.ampliatione.9.

3356 Cõtrarium regulariter vt scilicet naturaliter obligetur nisi cum tutore contrahat infans sit aut infantiæ proximus Bar.in l.1.n.7. de nouat. post glo.ibi Lambert de contract glo.16.n.12.

3357 26.Subamp vt minor ad Reipublicæ administrationem Decurionatumque non possit admitti Dosto. in l.de pupillo.de oper.nou.nunciatio.Laderch.conf. 176. nec annus cœptus pro perfecto habeatur distinguendo vt per eum, sed non haberi pro perfecto in obligationibus,& contractibus minorum latè probat Surd.dec.178.n.6.& sequent, & bene distinguit Rot. Rom.decis.75.par.2.diuerso.dixi in interpretationibus pactorum seu contractuum.verbo annus,& Rota. decis.175.n.7. par.1. recentior. probat quod quando in lege vel constitutione de anno mentio fieret,de perfecto dierum 365.inteiligi debere, & decis.208. n.3. inquit non sufficere esse cœptum in materia odiosa puta præscriptionis.

3358 28.Subamp.vt minor qui potest solutum repetere, promissa implere,& soluere nõ teneatur cum namque ei actio detur ad repetendum indebitè soluta fortius exceptio,& retentio de magis cõi Bonacci supra n.8. Montan.d.c.30.n.96.& seq. vbi rem venditã etiã tradere nõ teneri, præcium autem receptum debere restituere si ex eo locupletior effectus sit per l.Iulianus.§.si quid a pupillo de actio.emp. secus si non probaretur effectus locupletior de communi Rol.conf.7.n.28.lib. 3. & quatenus locupletior est effectus minor quod teneatur Roma.conf.453.n.3. Petr.de Vbald.de duob. fratri.par.3.cap.5. Felicia de societa cap.3.n.104. alioquin secus Rot.Rom.decis.177.n.3.par.1.recent. Cabal.conf.144.n.68.par.1.

3359 28.Subamp.vt licet per viam vltimæ voluntatis si minor 25.annis alienationem bonorum immobilium testamento fieri iusserit, sine decreto exequi possit ac fieri, secus tamen est si hoc iuberet in executionem contractus Bal.in l.prædium C.quando decre.opus nõ est Guliel.de Bened.in cap.Rainutius.verbo.adiectæ. n.90.de testam.

3360 29.Subamp. vt cum pupillo contrahens pupillo obligetur non è contra pupillus secum contrahenti in contractibus ex quibus mutua oritur obligatio quia fauore minoris, & Ecclesiæ contractus claudicare potest l.obligari de autor.tuto.l Iulianus.§.si quis à pupillo de actio.emp.§.1. Instit.de autho tut.Bal.Nouel. de dot.par.7.priuileg.primo.n.6.Ias.in l.cum ij.§.cũ transactionem n.2.versic. limita tamen de transact. Purpur. conf.557. n.6. de communi Borgni.decis.46. de communi Borgni decis.45.n 70.lib.1. Ond. conf. 18.n.71.lib.1.Rim.Iun.in §.final n.3. Institut.quib. alie.licet.Surd. conf.431.nu 44. & seq. & decis.173. n.14. vbi tamen in auocatione bonorum ob pacta nõ seruata ab Ecclesia minori non comprarari inquit n.16.Granuc.theorem.8 n.6.vbi de magis communi testatur Bertaz.clausu.17.glo.1.Cepha.conf.674.n.58. Menoch.conf 655. n.2. & seq. vbi fauore Ecclesiæ, minoris,& Vniuersitatis Rim.Iun.conf.318.n.10.vbi fauore minoris,& mulieris pro dote,& cõf.776.n.57. Add.ad Matthes.sing.155.n.2.Bello.com.opinio.col. 10. lit.C. versic. contractus claudicare vbi etiam de sponsalibus Manti de contract.lib.5. tit.10.n.8. Gutier.de tut par.2.cap 4 n.23.& 24. vbi idem de societat.Montan.supra n.96.& seq. vbi nec in commodato d.cap.30 n.166.& seq.quamuis si ex contractu minor agat præcium restituere teneatur per l.si id quod. de rescind.vend.& supra 27.subamp. Rol.conf.54 n 27. & sequen.lib.2. Galgan.de tut lib.2.tit.22 n.4.Tusc. lit.C. concl.287. Gargiare. patr.ei.§.0.n.. lib.1. & patro.78. n.4.lib.2. Manti. de contract. lib.2. tit.4. n.86. Sanch. de matrimo. lib.1. disputatio.5.1.n.19. Surd.conf.9.n.8.& seq & n.16.Franc.conf.116.n.39. inter conf.vltima voluntat Surd.dec.178.n.22.& fauore Ecclesiæ claudicare Garzia de benef.par.2.c.1. n.74.si solennitates adhiberi iuret.n.75.

3361 1.Lim.non procedere in casibus sublimitationum primæ limitationis 48. ampliationis præcedentis n. 3158.& seq.

3362 2.Lim non procedere quando tutor nomine pupilli cum se ipso contraxit, tunc enim non sustinebitur contractus Surd.conf.9. n 45.

3363 3.Lim.non posse minorem aut Ecclesiam contractum in parte tantum approbare sed totum, & cum suis qualitatibus approbare tenentur, fauore enim minoris vel Ecclesiæ contractus quoad hoc duntaxat claudicat, an velint, nolint, ei stare, non autem vt in parte, vel sine qualitatibus appositis valeant approbare Rot. Rom. decis.185.nu.3. par.2. recentior. & decis.467.n.5 coram Ludouis.vbi Add.tenetur etiam minor si velit obseruare contractum illum ratum habere quoad promissa per ipsum minorem Ruin. conf. 129.n.9.lib.5.Laderch conf.126 n 6.in fine,& idem dicit Ruin. de Prælato, & potest minor etiam factus maior velle adhibere solemnitates,& stare contractui Mattes. sing.155. Titaq. de retract. conu.ad fin. tit. n.152. in fi.& cogi potest Ecclesia vt solemniter declaret an velit stare contractui Garzia supra n.75.

3364 4.Lim. non procedere quando cum alio minore contraheret minor.vt supra dixi subamp.24.

3365 5.Lim.non procedere in lesionem minorum l.non eo.C.de procurator. Franch. conf. 116. n.39. inter conf vltim.voluntat.

3366 6 Lim. non procedere quando minor cum fisco contraheret Gozad.cõf.15.n.10.Meno.ad adipiscen. remed.3.n.76.Galgan.d n 4.

3367 30.Subamp. vt lucrata in ludo per minores debeant per eos restitui,nisi puberes sint,& curatore careant,tunc enim lucrans non tenetur restituere quousque iudex declarat restitui debere petenti, vel nisi soluere,& non repetere iurauerit in ludo amissa; si verò impubes sit,& sine curatoris authoritate aut sine tutore contrahat aut in ludo amittat, cum d. impubere puber-

pubertati proximo ludens lucrans vel aliter contrahens, non tenetur restituere nisi per minorem restitutione in integrum obtenta iudex restitui mandauerit in casibus quibus minor naturaliter obligatur,& interim lucrans,aut aliter cum minore contrahens in cōscientia tutus est,Molina,tom.1.de iust.& iur.tract.2. disputat.224.ad finem.§ ex dictis infero & tom.2.disputat.519.§.quod dictum est, Sanchez.de matrimo. lib.6.disputation.38.n.30.

3368 31.Subamp. vt immobilia à minore habens quocumque titulo sine curatore, restituere illa teneatur, quoniam immobilibus alienatis nec ciuiliter, nec naturaliter sine tutore vel curatore minor obligatur Sanchez supra n.31.

3369 32.Subamp. vt non possit tutor minori per procuratorem authorari §.tutor, Institut.de authorit.tutor. Gutierez.de tutel. par.1.cap.4.

3370 33 Subamp. vt infans nec etiam cum tutoris authoritate contrahere vel in iudicio esse possit sed ea solus tutor gerat Vant. de nullitat.tit.11.n.10. & seq. de cōmuni Montan.de tut.cap.5.n.19. Tiraq.de retr. lig.§.1 glo.13. n.20. Gomez. de restitut.minor.n.1. §.pupillus. Inst.de inut.stip.Luneburg.de pac.c.3.n.2. Felicia.de societa.cap.3.n.12.& seq.vbi idem de proximo infantiæ.

3371 34.Subamp.impuberem in potestate patre authore non obligari § pupillus. Institut. de inutil. stipul.l. fin.§.1.de verbo.oblig.Montan.de tut.cap.30.n.105. vbi nec soluere,nec restituere, nec ei rectè solui, nec si cum patre contrahat solemnitates omittere posse, vbi euidens minoris damnum appareat Rot.Rom. decis. 218.n.8.par.2.recentior.

3372 35.Subamp vt tutor, & minor alienantes contrauenire possint Tiraq. de retract. lig.§.26.glo.2.n.11. Galgan.supra n.44. Bar. in l.si minori. n.3. C.de iur. fisc.lib.10.Cast.in l.iubemus.§.sanè.n.5.C.de sacr.san. Eccle.Redoa.de reb. Eccle non alienan.§.22.n.5.etiam si iuramento contractus firmatus sit Bero. in c.si quis. n.18.& seq.de reb.Eccle.non alien.Scrad.de feud. par.10.sect.20.n.210.& 211. & quando Ecclesiæ vel pupillo præiudiciale esset etiam iuratus actus Bero. cons.32.n.41.lib.2.& Q.27.& 28.Pinel in l.1.par.3. n.73.C.de bon.mat.Fanuc.de inu.par.7.n.171. Surd. dec.284.n.10. & seq. idem de filio dicentes bona cuius nulliter fuere administrata.

3373 1.Lim. non procedere quando tutor minori successisset, tunc enim alienationem quam tutor nulliter fecit reuocare minimè posset Bar. in l.cum vir. n.10. & sequent.de vsucapio.Borg.de tutor.n.175.Galgan. supra n.4.Mastril.dec.287.n.37.& seq.Cran.in Q.de indem.mulier.n.20.vbi etiam si non se obligarit proprio nomine tutor aut curator;nam si proprio nomine se obligassent tunc enim iure actionis de euictione sūt obstricti vide infra n.4369.& seq.

2.Lim. quando sine decreta à iudice administratione alienasset l.2 de eo qui pro tuto.c.monemus 12.Q.2. Scrad.supra n.212.vbi tamen subdit quod si pars non opponat, poterit ad commodum minoris iudicium allegare nullum.

3374 36.Subamp. vt etiam forensis in loco extero contrahens loci contractus statuta,& eorum solemnitates seruare teneatur Veral. dec 206. & 215. par.2. Cæs. de Gras.decis.2.n.16.de donation. Rota. Rom.decis. 218.n.5.par.2.recentior.Surd.cons.257.intelligendo quando statutum res principaliter concerneret non autem si personam principaliter obstringeret, nec nō & iudicij ordinatoria non etiam decisoria Scain.dec. Bono.32. vbi ordinatoria esse etiam dicit si appellatio sit ab interlocutoria vetita quæ negocium non perimat nec vim diffinitiuæ habeat prout,& instrumenti executio alibi facti, idem de iudæis dicens.Gall.de exc.suc.tit.4 exc.12.n.3.par.2.idem ex communi probans si merita causæ concernant, & litis decisionem si ex contractu oriantur, secus respectu effectus vt ibi Rot.dec.552.n.8.par.1.recentis. vbi decisoria respicere si appellationem tollat,secus si limitet vel vnum casum tollat,& 529.par.2.recentior.vbi forenses non gaudere statuto reijciente appellationem qui decisoria respicit.

3375 37.Subamp.non posse etiam vt propinquum consentire in contractibus aliorum propinquorum Rota Rom. decis.619. n.7.par.2. recentior. quamuis si haberet ingenium,& discretionem sine difficultate non transire subdat.

3376 38.Subamp. vt si propinqui consensus requiratur sufficiat probare die contractus adfuisse non impeditum Rot.Rom.dec.713.par.2.recent.subdens quoad accidentale expectari debere quod cesset,& dec.261. n.6.par.1.recentis.quæ si non interuenerit,contractū à muliere gestum non vitiari ait nisi in loco tempore contractus propinquum adfuisse probetur qui interuenire potuisset ex Cast.cons.124.n.2.vers.secūdo.lib.1. vbi de minore,& Cor.cons.306 n.8.lib.1.& dec.282. in fine crim.per Farin.& 326.& 269.par.1.recentis. requiri etiam de hora diei, & esse habilem constare arbitrio iudicis.

3377 39.Sublim. vt non possit minor etiam sine decreto propter nuptias donare Meno.de arbitrar.cas.171. n.46.nec immobilia donare potest etiam cum tutoris vel curatoris authoritate cons.184.n.14. Carpa. in stat.Mediol.c.324.n.145.Soarez.in tit. de las arrhas. n.61.& seq. decretum requiri etiam in mobilibus quę seruari possunt etiam in arrhis, licet secus si seruari nō possent nec restitutio daretur,& decretum sit omissum vbi requiritur sat esse quinquennij lapsum.

3378 40 Subamp.consentire non posse alteri actum sibi prohibitum facienti Simoncel.de decret.tit.6.n.141. Farin.Q cri.15.n.4.

3379 41.Subamp. non posse etiam mortis causa donare,neque cum iuramento simpliciter præstito,nisi non reuocare donationem cum iuramento promisisset Rauen.sing.878. Guliel. de Bened. in cap.Rainutius. verbo.adiecta n.87.in impubere de testam.Couar.in rubr.de testam.par.3. n.12. vbi de communi Gutier. de iuram. confirmator. contract. par.1. cap.13. vide infra n.3563.vbi etiam de pupillo.

3380 42.Subamp. vt non sufficiat creditores adesse nisi pro solutione instarent,& hoc probaretur. supra amp. 17.sextæ subampliationis l.magis puto. §.non passim ibi si modò vrgeat creditor.de reb eor. Paris.cons.98. n.97.lib.1.Borgni.de tutor.n 128 & sequen.Ondedc. cons.23.n.28.lib.2.Gutierez.cons.18.n.60.& seq.

3381 43.Subamp. vt si minor velit societatem inire, & propterea bona vendere stabilia, seu obligare, ideo non permittatur Capic.dec.113.Boni.de censi.art.31. in fine Simonc.de decret.tit.6.§.39. vide infra.c.14. huius

huius tituli, & n.3734. & seq. nec bonorum omnium societatem inire potest tacitè nec expræsse Manti. de contract. lib.6.tit.12.& 13. licet cum mulieribus contrahi possit l.alimenta.§.fin.de alim.legat.

3382 1.Amp.43.subamp. vt nec societatem sine iudicis decreto distrahere possit, & iusta causa, quia negociũ de rebus est quę seruando seruari non possunt Simonc. supra n.37.

3383 2.Amp. vt nec trafficum seu negocium quod impubes vel minor habet ex se nequeat exercere Simon. supra n.40.

3384 3.Amp. vt minor adultus curatorem habens non possit negocium exercere cũ per dationem curatoris sit ei administratio interdicta suorum bonorum l.si curatorem habẽs.C.de in integr.restit.mino. vbi omnes. Azo.in sum.C.de pact.n.6.Stach. de mercat. par. 3.n.19.Simonc.d.n.40.

3385 4.Amp. quãdo minor est filius mercatoris cui' succedit, qui velit res quę possunt seruãdo seruari alienare eo quia pater dictas res venales habuerit, adhuc enim sine decreto distrahere eas minimè poterit, alijsque solemnitatibus non adhibitis l.1.§.si defunctus. de reb. eor. vbi Doc. Azo.in sum.C.quando decreto opus non est n.2. Vasq de succes.creat.tit.de testat.potent.§.10. n.77. Rol. de Cast. cons.123. n.62. inter cons.vltim. voluntat. ex l.Titium aut Meuium §.altero. de administrat.tutor.& l.cum tabernam.de pignor.Simõcell. supra. n.41.

3386 5.Amp.vt minor approbatus mercator,& in albo mercatorum descriptus immobilia sine decreto hipothecare possit ex consuetudine Strac. de mercatura par.3.n.30.

3387 Contrarium tenet Simon.d.tit.6.n.46.

3388 1.Lim. 43.subamp. non procedere quando ex pecunijs quas minor haberet negocium incboare vellet quod facere posse sine decreto Simonc.supra.n.38.

3389 2.Lim. non procedere in adulto curatore carente, qui negocium exercere potest cum rerum suarum administrationem habere videatur, quamuis si lęderetur in integrum restitui posset l.si curatorem habẽs. C.de in integr.restitutio.minor. Simone.supra n.40. versic.tertius.

3390 3.Lim. alijs casibus vt dixi in tract. societatum. lim.3.vndecimæ ampliationis principalis,& infra tit. isto cap.14.& 86.n.3734.& seq.

3391 44.Subamp. vt nec iuramentum deferre possit l. 1.quar.rer.actio. non dct. l. tutor.pupilli. §.prodigus de iur.iur. vbi idem de prodigo, & huiusmodi. Lamberteng.de contract.in fine.n.142.

3392 45.Subamp.vt bona alienata sine requisito decreto in immobilium distractione, cum fructibus minor vendicet a possessore nisi emptor esset in bona fide tũc enim fructus suos faceret, contrahens autem non seruata statuti forma in mala fide censetur c.qui contra iura vbi Doc.de reg.iur.in 6.licet eos ex bona fide lucretur glo.& Bal in l.2.C.si quis igno.tem minor. esse sine decre. comparaue. Lambert. de contract.glo.1. n.114.& seq. & n.124.dixi supra......

3393 46.Subamp.non posse stare in iudicio criminali sine curatore alioquin processus est nullus quamuis minor confiteatur l.clarũ vbi Bal.& Sali.C.de autho. praestan.Lambert.de contract.glo.1.n356.dixi supra n.3328. & seq. nec statuto pœnali minor restituetur nisi in delictis iure communi punibilibus Marf. sing. 362.n.4. vbi quando aliquis facto alterius tenetur Cur.Iun.in l.postquam liti.n.28.C.de pact.Rom.cons. 120.n.4.versic.tertio.vbi de captura Natt.cons.542. n.14.de magis communi Farinac. Q.crim.11.n.26. & seq. excepto homicidio ex motu Pij Papæ Quarti reiectis contrarium tenentibus vel eorum opinione admissa eam tripliciter limitat, & pœnam minorandam probat, & Soc.Iun.cons.7. n.5. & 6. lib.3. Ond. cons.104. nu.38. & seq. lib.1. ex communi minorem pro homicidio non puniri pœna corporali sed pecuniaria vel banni licet alius corporali afficeretur pœna. Bossi.de confes.n.69. vbi idem si statutum infra 14.annos pœnam minueret, sed non minui in atrocioribus vt in parricidio veneno cõmisso Vinc.de Franch. dec.230. Rot. dec.36. n.30.& seq. nouis.diuerso. minores lege generali contineri nisi correctoria sit iuris communis, & agatur de facto extrinseco minoris, sed si ex sola lege oriretur,& minor habilis sit continebitur secus si inhabilis, & irrationabile non continet minores nec vbi alia lege specialiter est priuilegiatus nu.seq.

47.Subamp vt non possit minor, & simili conserre effectum, & executionem in tempus licitum, quia initium est de substantia actus, quod non est in cœteris in quibus cessat imbecillitas intellectus Ang. in l. quod sponsa post med. vbi Bal.in fi. C. de donat.ante nup.Cacche.dec.130.n.8.Crau.cons.197.n.8.Gratia. discep.712.n.2.

48.Subamp. minorem, & mulierem statuti forma non seruata transigere, & compromittere non posse Dec. cons.532.n.1.& seq. Bero.cõs.176.n.11.lib.1.Tiraq. de legi.connub.glo.5.Q.10.n.20.n.205. Thob.cons. 57.nu.16. probans minorem lęsum in integrum restitui Boer. in consuet.Bituri.tit.1.§.4.glo.3. versic. ne peult donner Lambert.de cõtract.mul.glo.1.n.17. Meno.cons.314.n.19. 439. n.24. vbi quando sine decreto, & absque causæ cognitione facta fuit non obstante iuramento n.36 & seq. 750. n.10. vbi decretũ iudicis requiri probat, & modum agendi tradit Rol. cons.7.n.18. & seq. vbi interuenientibus solemnitatibus requisitis de quibus per eum lib.3. Peregr. de fideicom.art.40.n.123. Simonc. de decret. lib.2.tit.6. n.99.& in integrum restitui probat Bonacci. de contract. disp.3. Q.1. punct. vlt. n.6. Soc. Iun. conf.144. n.21.& seq. lib.1. & Thes Q.1. lib.3. subdens rescindens, & rescissorium eodem libello intentari posse, & iudicis decretum requiri Farinac. Q.15.n.9. ex communi, & Gutierez.de tutel.par.2.cap.7.n.13.etiam si minor aduersario rẽ dimitteret ab eo possessam. n.14. Simon.d.tit.6.n.2.Odd.de restit.in integr.Q.47.art.9. vbi actiones hinc inde restitui restituto minore amp. & lim.vt per eum.

Minores enim statuto generali continentur limitando vt per Odd.de rest.in int.Q.15.& Cancer. var.resol. par. 2. cap.1.n.252.& seq.

1.Lim. non procedere quando minor effectus maior transactionem ratam haberet Surd. cons.523. n.4. & seq.Crau.cons.852.n.10.& seq.etiam tacitè per lapsũ quinquennij Meno. cons.314. n.20. si certa scientia subsit, ac enormissima lęsio cesset 439. n.41. & seq. & d. temporis lapsus vt ratificasse diceretur sat esset cons.1164.n.4.& seq. Rim.Iun. cons.727. n.3. & seq.

vbi

vbi ex statuto annullante Thob. cons.88. nu.19. vbi lapsu quinquennii in onerosis, & decennii in lucratiuis ratificari etiam forma iuris non seruata n.20.etiam si dolus præsumptus adesset n.22. Alba.cons.11.n.19.

2. Lim. non procedere quando eorum conditionem meliorem efficerent tunc enim statuti ratio cessat Cepol.cons.crim.14.n.2. Bero.cons.176.n.43.lib.1.

3. Lim. non procedere nisi ijs annullari volentibus, quorũ fauore transactio nulla esset Tiraq.de legi.connub. glo 8.n.91.Surd.cons.523.n.1.& seq.

4. Lim. non procedere quando ex ordinatione testatoris transigeret, tunc enim decreto opus non esset l.3. C.quando.decre.opus non est Simone.de decret.lib.2. tit.6 n.108.

5. Lim. non procedere quando minor immobilia retineret Simone.supra n.103.

6. Lim. non restitui minorem si res integra non esset, sed bona in alium translata fuissent Thob. cons.88. n.9. Crau.cons.151.n.29.Decia.cons.18 n.254 lib.1.

7. Lim. non procedere facta transactione ob dubium litis euentum Meno.cons.508.n.19.994.n.10.

8. Lim. non procedere quando rem possessori dimitteret Meno. cons.5 8.n.17.

9. Lim quando ob iustam causam facta esset vt puta ob dubium litis euentum Simone.supra n.101. Meno.d. cons.994. n.10.

10. Lim. quando cum decreto iudicis transigeret, & sine eo re controuersa retenta Thob cons.88.n.16. Meno. cons.1164 n.17. Gutier.de tutel.par.2. cap.5.n.28.

11. Lim. vt si minor litigans de transactione in mille agat, & sententiam pro minori summa reportet aduersus sententiam pro transactione restituatur Bar.in l.si ex causa. §.nunc videndum n.2. de minor. Rom.sing. 403.Crem.sing 29.

12. Lim. non procedere adhibito iuramento illud enim seruare tenebitur, nec in integrum restituetur si fuerit certificatus, enormi læsione cessante de magis cõmuni Dec cons 180. n.5. & seq. & Thob. cons.57.n.18. & & seq & 88. n.8. & seq. non restitui minorem probat si restitutioni in integrum, & enormissimæ læsioni renunciauit, vel res integra non fit, vel non restitua atur accepta aut quadriennio elapso Alba. cons 11.n.18. Soc. Iun.cons.144.n.24.& seq. lib.1.q n iuramentum ob enormissimam læsionem probat minorem, mulierem, & rusticum non obligare sed n.39. absolutionem à iuramento ad cautelam peti debere inquit.

49. Subamp. vt nequeat pupillus commodati actione teneri sine tutoris authoritate l.1.§.fi. vbi glo. & Doc. commo. Lopez.de contract.lib.2.cap.33 vers.secundo dicimus Manti.de contract.lib.9.tit.3.n.6.

1. Lim. non procedere quando pupillus locupletior effectus esset tunc enim vtilis commodati actio contra eum daretur l.3. commo. Lopez. supra Manti.d.n.6. vbi etiam subdit quod si pubertati proximus esset ex dolo conueniri posset etiam si non esset factus locupletior, & tit.4.n.10. vbi etiam de lata, & leui culpa naturaliter teneri n.11. Moz.de cõtract. tit.de commod. rubr. de personis.n.5.

50. Subamp. vt licet minor cum tutoris authoritate sua bona legitimè hipothecando possit paciscí cum creditore vt in casu non solutionis, bonorum hipothecatorum propria authoritate creditorem ingredi posse Bar.in l.3.secũda.lect.n.5.Bal.col.3.vers.subdit.Ang. n.4.in fi.vers.& subdit.Salic.n.16 Q.C. de pignor. Neguz.de pigno.4.par. princ.n.18. vbi etiam distinguit, quando decretum exigatur. Moz. de contract. tit.de pignor.rub.de accidẽt pig.n.19.Meno.de adip. pos. rem.5.n.11. & seq. quam ponit ibi probant siue pactum ad executionem iuris realis, vel personalis respectu solius ingressus, vel etiam adipiscendæ factum foret etiam contra hæredem minorem vel Ecclesiam Bar. in d.l.3. n.t & 21. Sali.n.24 Rui cons. 152.n.6.lib.4. 119. n.8.lib.5.Soc.Iun cons.12.n 5. lib.2.Neguz.de pig.4.par.prin.n.17.Gab.de acq.pos. concl.8.n.32.Moz de pig.n.19.Surd.cons.211.n.41. quia iure reali priuilegiatus non priuilegiato succedens non gaudet suo priuilegio. n 43. Torniol. cons. 46. n.27. Meno. de adip. rem.5.n.109.On l cons.21. n.16.lib.2.Noal.de transmis.cas.39.n.34.& seq.Fari. Q.175.n.191.Pacif.de saluia.interd.insp.3.c.4 n.692. secus tamen est vbi nulliter ac minus legitimè pignoris constitutio facta fuisset, quæ principalis est, tunc enim pacto non potest creditor vti, ad executionem realis iuris hoc est pignoris l.curator. & l penult.C.si alie.res.pig.dat.sit Bar.d.n.5. Salic. d. n.26.Neguz. supra n.18 Moz.supra n.19. Meno.supra n.14 quamuis ad executionem personalis iuris vti posset, id est quantum respicit ingressum ipsum, hoc enim casu in alienari prohibitis, si pactum solum ingressum contineat sustinetur; sed si retentionem, & acquisitionem possessionis sine decreto non valebit Bar.d.n.5.

Contrarium tamen videlicet, quod licet pignoris constitutio nulla sit, & sine decreto facta pactum ingrediendi subsistat tenet Imo.in l.2.§.si à pupillo. n.7.ex glo. ibi.in 2.solut.pro empto. Alex. in l.possessionem n.3. de acqui.possess veriorem dicit Neguz. d.n.18. Meno. supra n.19.20.21.Farin. Q.cri.175.n.185.& seq.

2. Lim. 2.opi. vt si pupillus in executionem d.pacti conueniatur solemniter conueniendus sit Soc. Iun. supra versic. ex quibus Meno.supra. n.210. Torniol.supra. intellige si iudex adeatur, tunc enim pupillo tutorem dari curabit; nisi ex vrbanitate adiretur Surd. cons. 221.n.42.& seq.

51. Subamp. minorem admitti non posse ad munera, & officia administranda in Republica nisi ex causa ob quam etiam pupillus non admittetur l.ad Rempublicam de mune & hono.l non tantum. §.1. & §.non alias.de Decurio.l.vt gradatim §.quoties.de mune.& hono.Soarez alleg.12.vbi etiam si pater pro infante se obligaret, nec veniæ impetratio obtenta prodesset nec ex certa scientia iudex fieri potest, tametsi partes consentiãt nisi maior 14.annis sit; potest tamen pupillus fieri tribunus quia dignitatem habet sine administratione, secus si cum administratione dignitas esset l.fi.C.de testam. mil. Soarez, supra n.12.posse tamen Principem ex certa scientia dispensare super ætate n.23.vt iurisdictionem administret n. 24. nec sufficit minorem a Papa ad beneficium promoueri vt dispensatus censeatur, debet enim impetrans defectus ætatis mentionem fecisse, licet Papa vel Princeps sciens dispensare censeatur, alioquin nil motus proprius operabitur.d.n.24.& 25.nec sufficit generica scientia Principis defectus ætatis puta si concederet etiam si ætate minor esset, sed opus est Papam Titio in tali ætate existenti concedere. Non potest etiam minor impubes iudex esse, pubes etiam nisi in duobus casibus

intra.

iatra. 18.annos 1. si à principe ex certa scientia eligatur. 2. si a partibus scienter. maior 18. vsque ad 20. potest sed non cogitur. maior 20. cogitur sed restituitur, glo. in l.cum prætor. verbo. & impubes de iudic. Capr.reg.31.vbi tamen d.glo. communiter reprobari ostendit in pubere ante 18.annum à partibus scienter dato. Soarez. supra n.10. impuberem nec a Principe dari posse iudice etiam ex certa scientia non quia defectus sit in Principe sed in subiecto vt Theologi dicunt Deū nō posse quæ implicant cōtraditionē nō ex defectu Diuinę potētię quę est omnimoda, sed defectu subiectæ creaturæ contradictoriorum incapacis, & Montan.de tuto.c.5.n.72 nisi hoc Dei speciali prouidētia fieret vt Daniel.14.vel à Principe ex iusta causa vel à Principe ex iusta causa vel publica vtilitate vt per eū; Nec potest minor parrochialem sine Papę dispensatione habere, sed ea obtenta dispensatus censeturne intra annum promoueatur Sanch.de matrimo, lib.8.disp.1.n.19.Rot.dec.337.n.2.par.2.recentis.

52. Subamp. vt minor emendo non possit bona empta pro prætio non soluto venditori hipothecare. l.1.§.fi. de reb. eor. in actu traditionis vel emptionis Neguz. de pig. 4 par. n.35. Surd. dec.173.n.23. Pinel.in l.1. par.3.n.53.C.de bon.mat.Franc.dec.105.n.8.Scain. decis.Bono.29.n.2. licet maior possit ea hipothecare etiam fauore posterioris creditoris specialiter in præiudicium anteriorum ex Neguz.d.n.34.sed Scain.dec. 112.contrarium probat, & maximè in tacita legali, si cum iuramento præsertim hipothecaset n.51. & per tot. vbi dispositionem d.§.fi. ad Ecclesias, & pia loca extensam à Doctoribus non comprehendere hospitale per laicos administratum, & eius bona alienari posse sine solemnitate canonica.n.53.& 54.Bal. in auth.hoc ius porrectum.n.2.C.de sacr. san. Eccle. secus si Episcopi authoritate fundatum fuisset vide tract.piæ causæ in prima decade n.15.& seq.tit.1.

Secus tamen est fauore pupilli cui res empta ex sua pecunia hipothecata remanet, licet in maiorib⁹ hoc sine pacto cesset Neguz.de pig 4.membr.2.par. n.163. Scain. dec.Bono.118.n.7.8.l.3.de reb.eor.vbi de empto a pupillo ex pecunia alterius pupilli.

DE SOLEMNITATE STATVTI IN CONTRACTV MINORIS, ET MVLIERIS. DECAS. III. TRACTAT. VIII.

53. Subamp. vt statutum requirens solemnitatem in contractu minoris, in infante procedat, sed verba in persona tutoris concipi debeat; si autem sit maior infante in persona pupilli Aret. in §.nunc admonendi. in princ.versic. nota quod Inst.quib.alic.licet Pic.ad stat. Vrb c.151.glo.4.n.9. quæ statuta exigentia consensum propinqui in contractu minoris, & mulierum ad obuiandas fraudes siunt Bar. in l.transactionem. 39.n.3.Bal.n 4.Cast.n.4.Ias.n.3. C.de transact.Cresc. dec.3.de constit.Pic.supra glo.6.& valent Durant.de arte test. tit.1. caut.2. n.1. vbi in testamento Carpa. c.328.n.2.& esse fauorabile, & inductum ad fraudes euitandas ob mulierum imbecillitatem n.220.& seq. & æquum esse,& valere Gall.de exec. succ.tit.4. exc. 4.n.51.par.2.& Granuc.theo.25.n.2.Bertaz.claus.7. glo.4.vbi etiam esse fauorabile, & omissa solemnitate contractum esse nullum licet statutum non dicat.

glo.6. Lamb.de contract. mul in præfat.in nuptis, & non nuptis ob eorum fragilitatem facta inquit, & Rot.dec.1.nouis.diuerso. par.5. nec huius statuto renunciari potest Masc.de gene. stat. interp. concl. 9. nu.20.

1. Amp. vt statutum Papale clericos etiam comprehendat minores Rot. dec.452.par.1.diuers. & 127. collect. per Pacif. de Saluia. interd. Pic d.glo.4. nu.12. prout, & statutum laicorum dans formam contractui minorum clericos minores comprehendit de communi. Surd. cons.2.n.42. & seq licet secus dicat si statutum simpliciter minorem inhabilitaret. Pic supra.

2. Amp. vt statuta ista certis casibus loquentia alios casus quibus minores, & mulieres lædi possent comprehendant Rot.dec.529.n.4 in fi. par.1. diuers. & aliàs pluries vt per Pic.supra glo.7.n.6.

3. Amp. in qualibet alienatione minoris vel mulieris etiam si mulier viro consentiat alienanti dotalem fundum, vel pro dote hipothecatum l.1.§.pen.C.de rei vxo.act. vbi glo. Bar. Bal. n.1. Albe. n.29. Sali.n.9. Tiraq.in l.si vnquā verbo.donatione largitus. n.348. C.de reuo.donatio.Pic.d.glo.7.n.7.& seq. Rot.in Roma.de Sancta Cruce 30.Martij.1607.coram Sacrato. 33. collectarum a Pico supra vbi de venditione, transactione, & permutatione, & quod res à minore recepta non seruiat pro causa. infra amp.79.

4. Amp. in alienatione bonorum quæ seruando seruari non possent Lamb.de contract.mul.in fi.n.222.& seq. Carp. cap.328. n.83. Pic.d.glo.7.n.13. veriorem tenentes.

Lim.3.& 4.amp.in alienatione necessaria ex lege vel testatoris mandato l. 1.C.de præd.mino.vbi Sali.Tiraq. de leg.connub.glo.8.n.194. Meno. de arb. cas.171. n.67.Lamb.glo.1.n.22. Viui.cōmuni opi.796.n.24. Carpa.supra n.12.Pic.d.glo.7.n.14.

1. Sublim. quando alienatio in genere ex causa permissa esset, tunc enim solemnitas statuti seruari deberet Lamb.d.glo.1.n.3.Surd. cons.191.n.18.& seq.Pic.d. glo.7.n.15.

2. Sublim. non posse alienari pro soluendo ære alieno testatoris si aliunde solui possit Paris. cons. 85.n.50. lib.3.Rol.cons.99.n.45.lib.1.Menoc.d.cas.151.n.21. Pic.d.n.15.

5. Amp. in donatione in qua solemnitas statuti seruari deber Alcia. in l.Labeo 10. n.2. in fi. de verb. oblig. Tiraq.de legi.cōnub.glo.5.n.43.& seq.& 53.Boccac. super Const.March glo.8.n.23.Rot.dec.49.collectarum à Pico supra, & prohibito contractu vel alienatione Lamb.glo.15.n.9.22.n.16.Carpa.c.328.n.64. & seq. Bettaz.claus.7.glo.19.n.30. Rot. Auenio.dec. 139.Rota.Bonon.dec.125.n.38.per fundat. & Gipsi.

1. Subamp.in donatione remuneratoria Lamb.glo.23. n.18.& ita in praxi seruari Pic.d.glo.7.n.19.

Contrarium tenet Granat. theore.25. n.23. Boccac. supra n.58.Carpa.cap.324. n.50. Cæs. de Gras. dec.2. n.23. de donar. Cresc. decis.1. n.6. eod. tit. Carpa.d. c.328.n.71. & in donatione ob causam Gab. cons.6. lib.2.n.10.

2. Subamp.in donatione ob causam quæ eadem est cum remuneratoria Pic.supra n.35.

3. Subamp. in donatione ob benemerita futura Pic.supra n.36.

4. Subamp. in donatione reciproca cum & in hac mulier,

mulier, & minor lædi possint Tiraq. in d.vers.donatione largitus n.126.& seq. Carp.cap.324.n.59. Pic. d.glo.7.n.39.

Lim.quando res eadem incontinenti à donataria donāti redonatur Lamb.supra n.14.

5.Subamp. in donatione tacita, & præsumpta Cor. cons.185. nu.4. lib.2. Tiraq. de legi. connub. glo.5. n.60.& in d.vers. donatione largitus.n.155.Put.dec. 7.n.2.lib.3. Bocca. supra glo.8.n.24. Carpa. c.318. n.70.324.n.39.Pic.d.glo.7.n.40. Lamb.glo 23.n.16.

6.Subamp. in confessione minoris vel mulieris siue ad se obligandum, vel ad alium liberandum Put. supra & dec.55.lib.3. Tiraq. d. glo.5. n.112. Carpa.supra n.40. Bouat.supra n.11.24.Lamb. glo.1. n.329. & seq. Pic.supra n.41.

1.Lim. quando esset adminiculata verisimili vel præsumptione Gab.cons.51. n.15. lib.2. Achil. dec.1.de confess.Boua.supra n.42.

1.Lim.5.amp. non procedere in donatione causa mortis Milat.inter cons.Bal.168. & Bal.cons.169. lib.4. Tiraq. d glo. 5. n. 66. Pic. supra n. 46. etiam si statutum de donatione loqueretur. & supra cap.328. n. 73. communi Viui.communi opi. 796.n. 3.

Contrariam opi. communem dicit Gutier.de iur.confir. contr. par. 1. c. 13. numero 8. Coua. in rubr. de testam. part. 3. nu.12. Gul. de Bened. verbo. testamentum 4.n.35.de testam. Simon.de Pret.de vlt.vol. lib.2.fol 9.n.12.& seq. fol.167. nisi talia essent statuti verba vt ad hanc donationem aptari non possent.

1.Amp. etiam si statutum de contractu loqueretur quia donatio causa mortis magis vltimæ voluntati conuenit l.fi. C. de don.caus.mor.de magis communi,& veriori Ias.in l.2.n.13.de leg.1.Viui.communi opi. vers. statutum disponens. n.3. & Soarez. lit.M. n.244. & Granu.theo.25.n.46.& Pic.supra n.49.

Contrariam opi. communem dicunt Paris. cons.97.n.4. lib.3. Lamb. glo.23.n.2.& 3. qui communiorem,& ait Rol.cons.82. n.22.lib.1. Carpa. c.329.n.5. Anch. cons.384. Arno.sing.42.de magis communi Viui.cōmuni. opi. verbo statutum disponens quod mulier. Cancer. var. resol. par.2. c.1. n.63.& seq. licet secus probet si obligari vetaret.

2.Lim. in donatione quæ a traditione inciperet Aret. nisi,& res obligari vetaret.

3.Lim.in donatione viri, & vxoris Tiraq. in l.si vnquā verbo libertis. n.113. C. de reuo. don. Viui. cōi opi. verbo.statutum disponens quod mulier. lim.5.

4.Lim.quando redonaretur idem incontinenti donanti Lamb.glo.22.n.15.Carpa.c.328.n.67.

6.Amp. in transactione l.non solum C. de præd.mino. l.1. C. si aduers. trans. vbi glo.fi. Bal. n.1. Salic. n.3. Calca.cons.1.n.10.Bar.cons.159.lib.1. Tiraq. d glo. 5.n.205.Lamb.d.glo.1.n.16.17.Veral.dec.195.par.3. Boua.d.glo.8.n.43. & ita in curia seruatur Pic supra n.51.Rot.d.dec.33.Granu.supra n.17 & sat est statutum verbis amplissimis vti, & comprehendere casum remissionis cessionis, & quietationis Rota dec.19. par.4.diuers.

1.Lim. quando transactio esset vtilis mulieri.Lamb.supra Bouat.supra n 43. Carpa.supra n.51. Surd. de ali. tit.8 priu 56. n.63.& seq. & quando simpliciter consensit Calca.cons.1.n.10.

7.Amp. in compromisso quia species est transactionis, & alienationis Din.cons.45.n.2.50.n.10. Paris.cons. 134.n.15.lib.4. Tiraq. d. glo.5.n.202.Viui.supra, & opin.796.n.40.808.n.16.& d. vers.statutum lim.14. Granuc.supra n.20.Lamb.supra n.358.Put.dec.162. lib.1.Carp.c.416.n.91. Pic.supra n.53. de magis cōi Carpa.d.c.328.n.53.& seq.vbi etiam non posse prorogare,& idē ait si de re cōi fiat.Bertaz.claus.7.glo.19. n.35.& in actis coram arbitro glo.3.n.58.

1.Lim. quando statuto speciali coniuncti compromittere tenerentur, quia hoc vti magis speciale seruari deberet Alex. cons.254. lib.6. Benin. dec.21. n.11. Viui.communi opi.verbo.minor litigans, & opi.505. vbi de communi, & Pic.supra n.57.

Contrarium tenet Lamb.glo.1.n.363. & seq. Carpa. supra n.55.d.c.328.

8.Amp.in cessione alicuius rei vel iurium quia vera est alienatio l.cum is de fideius. Lamb. d. glo.1.n.376. Carp.d.c.328.n.58. Rot. coram Seraph. in Rom.domus.5.Iunij.1595. & alias etiam tenuit vt per Pic.d. glo.7. n.59.& maximè si sine prætio facta sit. n.60. Viui.dec.17.n.16.Seraphi.dec.1133.

9.Amp.in permutatione Lamb. supra n.41.& seq. de magis cōmuni Carpa.d.c.328.n.46.& Pic.supra n.62. causa enim,& solemnitas requiritur,& causæ defectū, nec iudicis decretum,nec iuramentum supplent Rot. in Roma.de Sancta Cruce. 29.Ianuarij.1606. coram Sacrato. 32.collectarum à Pico supra, & d.dec.33.& dec.48 à Pico collectarum.

10.Amp.in mutuo quia dominium transfertur,& recipiens obligatur etiam si res mutuata pereat casu fortuito §.item is.Inst qui.mo.re contra.oblig. Tiraq. d. glo.5.n.217.Carpa.supra n.44.Lamb.supra n40.Pic. supra n.63.& seq.

11.Amp. in commodato Lamb.& Carpa.supra Pic. supra n.69.

1.Subamp.10.& 11.amp.in minore,& muliere mutuatarijs, seu commodatarijs quia sine solēnitate non tenebuntur nisi locupletiores sint effecti l.1.2.3. commoda.Moli.de contract.disp.294.n.2.in fi. Tiraq. supra n.132.Lamb.supra glo.24.n.2. Pic.supra n.70.

12.Amp. in constitutione pignoris hipothecæ Bar.in l. fi.C.de reb.alie.non alien.Tiraq.d.glo.5.n.108. Lāb. d.glo.1.n.46. Boua. d.glo.8.n.29. Carp.supra n.47. Borg.dec.6.n.3.5.par.3.Pic.d.glo.7.n.72.

1.Lim nam si statutum prohibeat vēditionem,permutationem, vel donationem nō contineat hipothecam Rota.dec.328.n 4.par.5.diuers.

2.Lim. in necessaria obligatione dotis puta vel matrimonij vel dotis restitutio Rota d.dec.328.n.5.& seq.

13.Amp. in constitutione seruitutis, eiusue liberatione Lamb.d.glo.1. n.381.& seq. Carpa. supra n.80. Pic. supra n.74.

14.Amp.in fideiussione Boua. supra n.30. Carpa.supra n.45.Rot.in Rom.releuat. indemnitatis 22.Martij. 1602.coram Ottembergo, & in Rom.societatis officij 4.Februarij.1602.coram Pœnia Pic.d.glo.7.n 76. vide infra lim.107. Rot.dec.333.n.7.8.corā Ludouis. vbi etiam pro viro fideiubere non posse nisi releuationem in bonis viri possit habere, & dec.363. Lamb. glo.1.n.48.& si in rem suam fideiubeat n.50.

15.Amp.in diuisione l.non solum C.de præd.mino. Tiraq.supra n.216. Lamb.d.glo.1. n.25. & seq. Boua.d. glo.8.n.43. Carpa.d.c.328.n.78.Pic.supra n.77. Rot. dec.

dec.473.corā Ludouif.aliquādo tamē Senatus Mediol. diuifionē approbauit, fructuū tamen fieri poffe probat Làb.fup.& fi vtilis effet mulieri,aliàs nec quoad poffeffionis trāflationē valere.nec fi à iudice fieret.n.37.& feq.

16. Amp. in focietate Alex.conf.154.n.7. lib.1.Lamb.d. glo.1.n.21. Carpa.fupra n.52.Pic.fupra n.78.Rot.dec. 408. coram Burat.

1. Lim. quando minori vel mulieri focietas euidēter vtilis effet l.3.§.Decius.de Carbo.edict.Rom.cōf.453.Iaf. in l.mere.n.43.de acq.hęred.Soc.cōf.160.n.12.17.lib. 2.Lamb.fupra n.22.Carpa.fupra n.52.Pic.fupra n.79.

2. Li.qñ iuffu teftatoris eā cōtraheret Rot.d.dec.408.n.8.

17. Amp. in nouatione Bal. conf.23.lib.5. Lamb.fupra n.51.Carpa.fupra n.59.Pic.fupra n.80.

18. Amp.etiā fi minor contrahat cū clerico,Ecclefia,vel alio loco pio Sali.in auth.caffa n.15.C.de fac.fan.Eccl. Abb.in c.quod clericus.n.23.26.de for.cōp.Rom.conf. 166.n.2.Titaq.d.glo.5.n.165.Làb.fupra ad fin.n.136. Carpa.fupra n.86.Boua.fupra n.48.& ita in curia practicari Pic.fupra n.81.ob ftatutū Papale.Barba.cōf.65. n.8.9.lib.4.vbi fi fine certa folēnitate alienari vetet clericos,& Ecclefiā in quærendis non in quæfitis compræhēdere nec effe contra Ecclefiafticā libertatem,& clericos alienantes continere Arno.dialog.26.Mazol.cōf. 87.n.34. Maran.difp 8.n.37.Graf.cōf.2.cleri.n.321.& recipientes,& in eis facta alienatione ex cōiori n.354. nifi minor vel mulier ad pias caufas difponeret vbi aliter fine d.folemnitate contrahētem mortaliter peccare ex Maluaf.cōf.3.n.25.& feq.fed nec ad pias caufas poffet fi certorū fauore prohibitus effet Graf.fupra n.357.

19. Amp. minore cum minore, vel muliere cum alia muliere contrahentibus Alex.conf.119.n.34.vlt.n.4.lib.6. Rui.conf.97.n.2.lib.5.& ita feruari ait Pic.fupra n.82.

Subamp. vt minor dicatur ante perfectum 25. annum licet dies cœpta pro completa regulariter habeatur Bombi.conf.76.Cancer.var.refol.par.2.c.1.n.106.

1. Lim.quando alter eorū non læditur, tunc enim cōtractus fuftinebitur,fecus fi alter vel omnes lędantur fi oēs accepta reftituere pofsūt, at fi alter amiferit cōuēti melior eft cōditio l.verū.§.fi.vbi Bar.de mino.Làb.d.trac. ad fi n.118.& feq. Carpa.fupra n.130. Pic.fupra n.83.

20. Amp. in ratificatione contractus Surd. dec.159.n.7. 11. 21. Boccac.fupra. n.63. Rot. in Camerin. præd. 10.Nouemb.1597.coram Seraph.dec.1241.Pic.fupra n.84. Carpa.fupra. n.8.Dec.cōf.536.n.6 Bertaz.clauf. 7.glo.19.n.28.poft Rom.conf.12.n.6.vbi Mandof.

1. Subamp. etiā fi contractū à procuratore vel negociorum geftore extra territoriū factus fit, & in Vrbe ratificetur Tiraq. de retr.lig.§.1.glo.10.n.68. Lamb.ad fin. tract.n.217.Carp c.328.n.84.Pic.fupra n.89.

1. Li.quādo ratificatio ęxtra territoriū fieret,licet contractus in Vrbe effet initus Làb.fupra n.216.Pic.fupra n.90.

2. Lim. in ratificatione contractus folemniter initi confecutiua l.fi pupillorū §.fi pupillus. de reb.cor.vbi Bal. in fi. Tiraq.d. glo.5.n.165.Pic.§.glo.7.n.91.tutius tamen effe fubdunt adhiberi folemnia.

21. Amp. in conceffione in emphiteofim vel feudi Viui. communi.opi.1007.Pic.d.glo.7.n.93.

22. Amp. in locatione ad longum tempus cum fit alienatio puta fi ad 10.annos vel vltra facta fit Abb. in c. ad audientiam n.3. de reb.Eccle. non alien. Viui. d. n.7.Pic.fupra n.94.95.Caroc.de loca.par.1.c.25.

1. Subamp.in locatione ad breue tēpus cū pacto renouādi finito nouēnio vel quinquēnio Alex.conf.165.li.2.Feli. in c.quæ in Ecclefiarum n.87.verfic.fimiliter fi fiat. de cōftit.Pic.fupra.n.96.de cōi Vafq.de fucceſ.creat.§.10. n.78. & Rot. dec.42.n.13.collectarum a Pieo fupra.

2. Subamp.in locatione ad breue tempus, vel ad longum cum pacto ne dominium transferatur , cum lædi poffint Caro. de loca.par.2. tit.quib.loca.licc.vel non Q. 3.fol.64.Pic.fupra n.97.& feq.

3. Subamp.in cōductione ad modicū vel lōgus tēpus vel in emphiteofim Caro.fup. Pic.fup.n.100.vel ad vitā de magis cōi Rot.d.dec.42.n.15.ex Gab.de loc.cōcl.2.& alijs.

23. Amp. in promiffione vēdēdi vel cōtrahēdi Rui.conf. 145.n.4.5.li.1. Dec.cōf.502.Pic.fupra.n.101.Tiraq.d. gl.5.n.220.Làb.d.gl.1.n.357.Boua.d.gl.8.n.43.Carp. d.c.328.n.5.7.& idē de iure cōi,nā vendere prohibitus non poteft de vendēdo pacifci Surd.dec.254.n.20.326. n.27.Rot.dec.480.n.2.par.1.diuerf.Pic.fupra n.104.

Subamp. vt fi mulier vtiliter contrahat fine folemnitate, non poffit ex interuallo recedēdi pactum inire. Lamb. ad fi.tit.n.175.

24. Amp.in renūciatione tā quæfiti,quā iuris quęrēdi Tiraq.d.glo.5.n.32.in fi.verf.fed ego Cur.Iun.in rubr.C. de pact.n.23.cōtra Bal ibi Caffa.cōf.21.n.31. Làb.fup. glo.4.Gab.cōf.6.li.2.Surd.cōf.457.n.38.Pic.fup.n.105. & in liberatione,& renūciatione Add. ad Mattef.fing. 167.Rota.dec.727.par.2.recētior. Carp.c.328.n.202. Zuccard.in rub.C.de pact.n.118. idē probās in fimplici refutatione vide infra amp.29. Viui.cōi opi.756.n.22.

1. Lim. non procedere quando ius nec re, nec fpe competeret Gab.fupra n.3. Pic.fupra n.106.

2. Lim. quando patris fauore renunciaffet Coua.fupra. n.19.Carpa.fupra n.203.

25. Amp.in acceptatione tutelæ,& curæ Alex.conf.196. lib.6. Tiraq.fupra n.133. Lamb.fupra glo.3. n.24.& feq. Carpa. d. c.328. n.162. Pic.fupra n.107.Granu. theo.25.n.26.Viui.communi opi.796 n.21.

26. Amp.in aditione hęreditatis de magis cōi contra aliā magis cōem Tiraq.fupr.n.125.& feq.Viui.cōi opi.828. Ceual.Q.235.Coua.d.gl.8.n.7.& Pic.fupr.n.108. vide infra lim.40. Affl.dec.260. vbi in ftatuto de contractu alienationis de magis cōi,nifi lucrofa fit Granuc. theo. 25.n.35.Soc.cōf.92 n.20 lib.5.vbi etiā nō fufficere cōfentire cōtrahēti vti heredi. Iaf.in §.omniū.n.36.& feq. Inft.de actio. nifi effet lucrofa vel opulēta; fed fi nollet obligari poffe, nec adire valeret n.45.Bertaz. clauf.7. glo.19.n.24.fi cōtrahere vel quafi vel hęreditatē adire ex ftatuto nequeat feruari debere, prout fi obligare fe nō poffit ex cōi,cōtrahere autē prohibitā adire poffe ex cōiori,& n.38 nō poffe ēt fe immifcere:fed poffe in paterna fe immifcere Dec.conf.331. & Bertaz clauf.10. glo.16.n.2.de cōi Benin.in §.oium.n.407.Inft.de actio. dicit tamen Cor. conf.165.n.44.& feq.lib.2.& Add.ad Mattef.fing.35.n.9. fat effe quod coniunctus fit præfēs actui aditionem inducenti licet id ignoret.Calca.conf. 21.n.29.Zuccar.dec.Luca.1.Lamb.de contr.mul.glo. 3.diftinguit plures cafus. videas eum.

1. Li.quādo minor vel mulier,cū inuētario adiuifsēt Lup. in rub.de donat.inter vir.& vxo.col.3.§.68. verf.fateor Làb.d.glo.3.n.6.Benin.in §.oium.n.376.Inft.de actio. Pic.fupra n.109. quia læfio fecundū tēpus cōtractus cōfiderari debet; nō fi poftea euenlat Ang.conf.318.n.3. Crau.cōf.114 n.16.Rot.in Interannen.merciū.4.Iunij 1507.corā Pœnia.Pic.fupra n.112.vide infra lim.23.

2. Lim. quādo clare opulenta effet Cepol.de vfucap.pro emp.n.34.Iaf.fupra,& nulla adeffet obligatio Alex. in

Loazes. in l. filiusfam. §. Ricci. n. 152. nisi secuta ratificatione de leg. primo Rim. Iun. cons. 5. nu. 175. & seq. Simoncel. de decret. tit. 8 nu. 125. de cõi. Meno. cons. 813. n. 14. & cons. 1199. n. 6. & 7. Mastril. decis. 121 n. 1. & seq. & cõmunem testatur Gutierez. mox citandus. nec bona immobilia alienare etiam vtiliter posse nisi æris alieni necessaria causa subsit de cõi. Natta cons 631. n 35. Ceph. cons. 207. n. 29. per tex. in l. ob æs alienum tantum C. de præd. minor. l. lex quę tutores. C. de administrat. tutor. l. magis puto. §. æs alienum de reb. eor. vide supra limitationem secundã sextæ subampliationis & infra n. 3475.

3350 Contrariam opinionem quod minor possit vtilia sibi gerere ex l. si pupillus de acqui. rer. domin. & l. si curatorem habens. C. de in integr. restitutio. Bonae. de contract. disput. 3. Q. 1. puncto. 5. intelligens si cũ maiore contrahat. Gutier pract. QQ. lib. 2. Q. 72. nu. 9. saltem si minor nullitatem non alleget subdẽs maiorem petere posse vt minor declaret num. velit contractui stare & de tutel. part. 2. c. 4. n. 23. Surd. cons. 9. n. 8. & 16. loquẽs de societate cõtracta Luneburg. de pact. cap 3. n. 20. per l. contra iuris. de pact. & ibi Doc. idem probans de infante. secus si deteriorẽ faceret suã conditionem tunc enim sine tutore non posset.

3351 22. Subamp. vt mulier minor sine decreto nequeat ex causa dotis immobilia alienare seu obligare; nec eius frater minor qui sororem dotare non tenebatur, licet si dotare teneretur secus esset; prout si in mobilibus dotaret Menoch. cons. 814. n. 1. & seq. vbi etiã quod minor adulta curatore carens potest dotem viro in pecunia quam haberet in arca constituere, vel quãtitatem promittere quamuis sola immobilia possideret sine expræssa immobilium hipotheca, quia tacita datur expræssa verò promissionem nullam reddit vt per eum & vide supra amp. 10. sextę subampliationis. 28. ampliationis principalis. Pacif. de Saluian. interdict. inspect. 3. cap. 2. n. 143. & seq. Montan. de tute. c 33. n. 418. vbi probat in immobilibus non posse dotem constituere si extet statutum de lucro dotis Rot. Rom. decis. 177. n. 11. part. 1. recentior. secus dicens in maiore dotante & in donatione sororis Menoch cons. 813. n. 7. Peregrin. cons. 71. n. 26. lib. 1. vbi non posse censum constituere pro dotanda sorore sine decreto & supra amp. 13. sextæ subampliationis Lambert. de contract. mul glo 21. n. 11. Carpa. super stat. Mediol. cap. 328. n 95. & seq. vbi limitat non procedere in dote data primo viro, & quando mater filiam dotaret, & quando adulta matrimonium cum pari contraheret vide supra. n. 3034. nec propter nuptias. l. 8. C. de præd. minur. Bal. Nonel. de dot. part. 6. priuil. 58. 59. vbi de vtroque & minorem non posse immobilia in dotem dare nisi inæstimata Surd. decis. 287. n. 19. & seq. & sic intelligi debet Intrig. sing. 89. n. 77 lib. 3. dum bona minoris ex causa dotis ait alienari posse & Fabia. de emp. & uend. Q. 5. n. 97.

3352 23. Subamp. ut solemnitas statuti requiratur, quod si consensum duorum propinquorum ex parte partis exigat, ac duorũ ex parte matris & unus utrinque tantum extet sufficiet. Cors. sing. uerbo. statutum. 21. & 22. idem pluribus adhibitis probans quam statuto requiratur. Rot. Rom. dec. 114. par. 2. recentior. & requiri solemnitates statutorũ ut puta propinquorum consensum Maceraten. resolut. 31. nu. 23. & seq. lib. 2. Cabal cons. 144. n. 47. & seq. vbi gesta nulla esse quamuis statutum clausulam irritantẽ non contineat part. 1. & iuris communis & statuti solemnitates seruari debere Dec. cons. 110. n. 1. Tiraq. de legi. connub. glo. 8. n. 49. Rot. Rom. dec. 245. n. 3 par. 2. recẽt.

3353 24. Subamp. procedere etiam si minor cum alio minore vel patre contraxisset, nam si læsus fuisset non teneretur contractui stare Rot. Rom. dec. 153. n. 6. part. 1. recentior. & n. 8. nec etiam pro patre a carceribus liberando sine statuti solemnitate contrahere ac se obligare permittitur dec. 177. vbi n. 2. etiam si cum patre contraheret statuti solemnitates requiri probat secundum magis cõem & d. decis. 114. tenuit de nullitate dicere posse si ipse de damno, alter autem minor certaret de lucro captando & decis. 164. corã Ludouis. 334. ex magis cõi cum patre contrahere posse, quamuis donatio insinuationem requirat. sed Add. vbi testatur de magis cõi in contrarium & solemnitates requiri siue cum maiore minor vel cum minore contrahat Bero. cons. 179. n. 3. lib 1. & quando cum communitate contraxit. Rot. Rum. decis. 218. n. 6. part. 2. recentior.

3354 Contrariũ inter minores tenuit Laderch. cõs. 66. n. 2. Bonacci. de contract. disp. 3. Q. 1. puncto. 5. n. 5. & quãdo minor qui recepit consūpsit qui cõuenitur eius conditio potior est vtroq; de damno vitando tractãte Lambert. de contract. in fine n. 122. licet de damno vitando agens de lucro tractanti præferatur n. 125.

3355 25. Subamp. vt minor sine solemnitatibus contrahens, nec naturaliter obligetur ita vt solutum repetere possit Rot. Rom. decis. 177. ad finem part. 1. recẽt. & decis. 289. n. 32. vbi saltim naturalis effectum impediri & conditionẽ indebiti competere & Montan. de tute. cap. 30. n. 102. vbi agi posse conditione sine causa vel ad exhibendum; quod si minor locupletior fuerit effectus naturaliter obligari probat. n. 101. & in pupillum actio ex naturali obligatione datur si fuerit effectus locupletior l. pupillus de authori. tutor. l. 3. comm. ex rescripto Diui Pij quæ non directa sed vtilis est; in quo distinguendum est inter infantem, & pupillum, ac adultum minorem 25. annis & maiorẽ. Infans enim & infantiæ proximus nec ciuiliter, neq; naturaliter obligatur l. 1. §. penult. de action. & oblig. §. pupillus. versic. sed quod diximus Institut. de inutil. stipulat. in infantibus enim materia deest ex qua obligatio oritur hoc est consensus l. cum amplius. §. is natura debet. de reg. iur. l. pupillum & l. Stichum. §. naturalis de solution. Pupillus autem pubertati proximus aut suo tutori promittit, & tunc nec ciuiliter, nec naturaliter obligatur d. l. pupillus quia lex resistit actui huic, quocirca vtriusque actionis ortus impeditur. l. cum lex. de fideiussor. l. si nõ sortem de condictio. indeb. iniquum etenim visum fuit vt pupillus tutori obligetur, qui ne alteri pupillus obligetur præcauere tenetur quod si alteri quam tutori promittat; & tunc si sine tutore, naturaliter tantum obligabitur l. 1. in fine de nouatio. si autem cum tutoris authoritate, naturaliter & ciuiliter obligabitur; lęsus autẽ restituetur in integrũ tot. tit. de minor sed si pupillus ex cõtractu locupletior fact⁹ fuerit ciuiliter & naturaliter tenebitur d. l. pupillus. & d. l. 3. si autẽ cõtract⁹ super re nõ alienabili fieret nullus esset sine decreto etiã tutore authore celebrat⁹ l. si quidẽ & l. si prędiũ. C. de pręd. mino. Port. in §.

in §.1.n.5. Instit.de autho.tuto.suppl.& fine iusta causa quæ cum decreto requiritur vt supra dixi. Pubes autem minor 25. annis si curatorem non habeat naturaliter, & ciuiliter obligatur sed læsus restituetur l.nã & postea §.si minor de iur.iuran. sed habens curatorem si absque illo promittat naturaliter obligatur; maior 25. annis naturaliter obligatur nec læsus restituitur Port.supra.nisi enormissimè læderetur vt supra dixi . . . . . . secutus est Montan supra num.sequent. quam Port.& Monta.faciunt fuit glo.in l.pupillus de reg.iur.quam Bar.singularẽ inquit sing.59. Bonacci. de contract disputat.3.Q.1.punct.5.n.6 vbi intelligit si lex non resistat.de magis cõmuni Sanch.de matrim. lib.6.disputat.38.latius dixi in tract.executor.vltimæ volunt.tit. 2 cap.19.ampliatione.9.

3356 Cõtrarium regulariter vt scilicet naturaliter obligetur nisi cum tutore contrahat infans sit aut infantiæ proximus Bar.in l.1.n.7. de nouat. post glo.ibi Lambert de contract glo.16.n.12.

3357 26.Subamp vt minor ad Reipublicæ administrationem Decurionatumque non possit admitti Docto. in l.de pupillo.de oper.nou.nunciatio.Laderch.cons. 176. nec annus cœptus pro perfecto habeatur distinguendo vt per eum, sed non haberi pro perfecto in obligationibus,& contractibus minorum latè probat Surd.dec.178.n.6.& sequent. & bene distinguit Rot. Rom.decis.73.par.2.diuerso. dixi in interpræetationibus pactorum seu contractuum.verbo annus.& Rota. decis.175.n.7. par.1. recentior. probat quod quando in lege vel constitutione de anno mentio fieret,de perfecto dierum 365.intelligi debere, & decis.208. n.3. inquit non sufficere esse cœptum in materia odiosa puta præscriptionis.

3358 28.Subamp. vt minor qui potest solutum repetere, promissa implere,& soluere nõ teneatur cum namque ei actio detur ad repetendum indebitè soluta fortius exceptio,& retentio de magis cõi Bonacci. supra n.8. Montan.d.c.30.n.96.& seq. vbi rem venditã etiã tradere nõ teneri, præcium autem receptum debere restituere si ex eo locupletior effectus sit per l.Iulianus.§.si quid à pupillo de action.emp. secus si non probaretur effectus locupletior de communi Rol.cons.7.n.28.lib. 3. & quatenus locupletior est effectus minor quod teneatur Roma.cons.453.n.3. Petr.de Vbald.de duob. fratri.par.3.cap.5. Felicia de societa cap.3.n.104. alioquin secus Rot.Rom.decis.177.n.3.par.1.recent. Cabal.cons.144.n.68 par.1.

3359 28.Subamp.vt licet per viam vltimæ voluntatis si minor 25.annis alienationem bonorum immobilium testamento fieri iusserit, sine decreto exequi possit ac fieri, secus tamen est si hoc iuberet in executionem contractus Bal.in l.prædium C.quando decre.opus nõ est Guliel.de Bened.in cap.Rainutius.verbo.adiectæ, n.90.de testam.

3360 29.Subamp. vt cum pupillo contrahens pupillo obligetur non è contra pupillus secum contrahenti in contractibus ex quibus mutua oritur obligatio quia fauore minoris, & Ecclesiæ contractus claudicare potest l.obligari de author.tuto.l.Iulianus.§.si quis à pupillo de actio.emp.§.1.Instit.de autho tut.Bal.Nouel. de dot.par.7.priuileg.primo.n.6.Ias.in l.cum ij.§.eã transactionem n.2.versic. limita tamen de transact. Purpur. cons.557.n.6. de communi Borgni.decis.46. de communi Borgni decis.46.n.70.lib.1. Ond. cons. 18.n.71.lib.1.Rim.Iun.in §.final n.3. Institut.quib. alie.licet. Surd. cons.431.nu 44. & seq. & decis.173. n.24 vbi tamen in auocatione bonorum ob pacta nõ seruata ab Ecclesia minori non comprarari inquit n.26.Granuc.theorem.8.n.6.vbi de magis communi testatur Bertaz.claus.17.glo.1.Cepha.cons.674.n.58. Menoch.cons 655. n.2. & seq. vbi fauore Ecclesiæ, minoris,& Vniuersitatis Rim.Iun.cons.318.n 10.vbi fauore minoris,& mulieris pro dote,& cõs.776.n.57. Add.ad Matthes.sing.195.n.2.Bello.com.opinio.col. 10. lit.C. versic. contractus claudicare vbi etiam de sponsalibus Manti de contract.lib.3. tit.10. n.8. Gutier.de tut par.2.cap 4 n.23.& 24. vbi idem de societat.Montan.supra n.96.& seq. vbi nec in commodato d.cap.30 n.166 & seq.quamuis si ex contractu minor agat præcium restituere tenetur per l.si id quod. de rescind.vend.& supra 27.subamp. Rol.cons.54 n 27. & sequen. lib.2. Galgan.de tut lib.1.tit.22 n.3.Tusc. lit.C. concl.287. Gargiare. patr cl.50. n.5.lib.1. & patro.78. n.4.lib.2. Manti. de contract. lib.2. tit.4. n.86. Sanch. de matrimo. lib.1. disputatio.51. n.19. Surd cons.9.n.8.& seq & n.16.Franc cons.116.n.39. inter cons.vltim volumat Surd.dec.278.n.22.& fauore Ecclesiæ claudicare Garzia.de benef.par.2.c.1. n.74.si solemnitates adhiberi iuret.n.75.

3361 1.Lim.non procedere in casibus sublimitationum primæ limitationis 8. ampliationis præcedentis n. 3198.& seq.

3362 2.Lim non procedere quando tutor nomine pupilli cum seipso contraxit, tunc enim non insiliebitur contractus Surd.cons.9. n 45.

3363 3.Lim.non posse minorem aut Ecclesiam contractum in parte tantum approbare sed totum, & cum suis qualitatibus approbare tenentur fauore enim minoris vel Ecclesiæ contractus quoad hoc duntaxat claudicat, an velint, nolint, ei stare, non autem vt in parte, vel sine qualitatibus appositis valeant approbare Rot. Rom. decis.285.nu.3. par.2. recentior. & decis.467.n.5 coram Ludouis.vbi Add.tenetur etiam minor si velit obseruare contractum illum ratum habere quoad promissa per ipsum minorem Ruin. cons. 129.n.9.lib.5.Laderch cons.126 n.6.in fine,& idem dicit Ruin.de Prælato, & potest minor etiam factus maior velle adhibere solemnitates,& stare contractui Mattes. sing.155. Tiraq. de retract. conu.ad fin. tit. n.152. in fi. & cogi potest Ecclesia vt solemniter declaret an velit stare contractui Garzia supra n.75.

3364 4.Lim. non procedere quando cum alio minore contraheret minor.vt supra dixi subamp.24.

3365 5.Lim.non procedere in læsionem minorum l.non eo.C.de procurator. Franch. cons. 116. n.39. inter cons.vltim.voluntat.

3366 6 Lim. non procedere quando minor cum fisco contraheret Gozad.cõs.15.n.10.Meno.ad adipiscen. remed.3.n.76 Galgan.d.n.4.

3367 30.Subamp. vt lucrata in ludo per minores debeant per eos restitui,nisi puberes sint,& curatore careant,tunc enim lucrans non tenetur restituere quousque iudex declarat restitui debere petenti, vel nisi soluere,& non repetere iurauerit in ludo amissa; si verò impubes sit, & sine curatoris authoritate aut sine tutore contrahat aut in ludo amittat, cum d. impubere puber-

pubertati proximo ludens lucrans vel aliter contrahens, non tenetur restituere nisi per minorem restitutione in integrum obtenta iudex restitui mandauerit in casibus quibus minor naturaliter obligatur,& interim lucrans,aut aliter cum minore contrahens in cōscientia tutus est.Molina,tom.1.de iust.& iur.tract.2. disputat.224.ad finem.§ ex dictis infero & tom.2.disputat.519.§.quod dictum est. Sanchez.de matrimo. lib.6.disputation.38.n.30.

3368 31.Subamp. vt immobilia à minore habens quocumque titulo sine curatore, restituere illa teneatur, quoniam immobilibus alienatis nec ciuiliter, nec naturaliter sine tutore vel curatore minor obligatur Sanchez.supra.n.31.

3369 32.Subamp. vt non possit tutor minori per procuratorem authorari §.tutor. Institut.de authorit.tutor. Gutierez.de tutel. par.2 cap.4.

3370 33.Subamp. vt infans nec etiam cum tutoris authoritate contrahere vel in iudicio esse possit sed ea solus tutor gerat Vant.de nullitat.tit.11.n.10.& seq. de cōmuni Montan.de tut.cap.5.n.29. Tiraq.de retr. lig.§.1 glo.13.n.20. Gomez.de restitut.minor.n.1. §.pupillus.Inst.de inut.stip.Luneburg.de pact.c.3.n.2. Felicia.de societa.cap.3.n.12.& seq.vbi idem de proximo infantiæ.

3371 34.Subamp.impuberem in potestate patre authore non obligari § pupillus. Institut. de inutil. stipul.l. fin.§.1.de verbo.oblig.Montan.de tut.cap.30 n.105. vbi nec soluere, nec restituere, nec ei rectè solui, nec si cum patre contrahat solemnitates omittere posse, vbi euidens minoris damnum appareat Rot.Rom.decis. 218.n.8.par.2.recentior.

3372 35.Subamp. vt tutor,& minor alienantes contrauenire possint Tiraq.de retract. lig.§.26.glo.2.n.11. Galgan.supra n.44. Bar.in l.si minori. n.3. C.de iur. fisc.lib.10.Cast.in l iubemus.§.sanè.n.5.C.de sacr.san. Eccle.Redoa.de reb.Eccle non alien.§.22.n.5.etiam si iuramento contractus firmatus sit Bero. in c.si quis. n.18.& seq.de reb.Eccle.non alienan.Scrad.de feud. par.10.sect.25.n.210.& 211. & quando Ecclesiæ vel pupillo præiudiciale esset etiam iuratus actus Bero. cons.32.n.41.lib.2.& Q.27.& 28.Pinel in l 1.par.3. n.73.C.de bon.mat.Fanuc.de inu.par.7.n.171. Surd. dec.284.n.10.& seq. idem de filio dicentes bona cuius nulliter fuere administrata.

3373 1.Lim. non procedere quando tutor minori successisset, tunc enim alienationem quam tutor nulliter fecit reuocare minimè posset Bar. in l.cum vir. n.10. & sequent.de vsucapio.Borg.de tutor.n.175.Galgan. supra n.4. Mastril.dec.287.n.37.& seq.Cran.in Q.de indem.mulier.n.20.vbi etiam si non se obligarit proprio nomine tutor aut curator;nam si proprio nomine se obligassent tunc enim iure actionis de euictione sūt obstricti vide infra n.4369.& seq.

2.Lim. quando sine decreta à iudice administratione alienasset l.2 de eo qui pro tuto.c.monemus 12.Q.2. Scrad.supra n.212.vbi tamen subdit quod si pars non opponat, poterit ad commodum minoris iudicium allegare nullum.

3374 36.Subamp. vt etiam forensis in loco extero contrahens loci contractus statuta,& eorum solemnitates seruare teneatur Veral.dec 266.& 215.par.2.Cæs. de Gras.decis.2.n.16.de donation. Rota.Rom.decis. 218.n.5.par.2.recentior.Surd.cons.257.intelligendo quando statutum res principaliter concerneret non autem si personam principaliter obstringeret, nec nō & iudicij ordinatoria non etiam decisoria Scain.dec. Bono.32. vbi ordinatoria esse etiam dicit si appellatio sit ab interlocutoria vetita quæ negotium non perimat nec vim diffinitiuæ habeat prout,& instrumenti executio alibi facti, idem de iudæis dicens.Gall.de exc.suc.tit.4 exc.12.n.3.par.2.idem ex communi probans si merita causæ concernant, & litis decisionem si ex contractu oriantur, secus respectu effectus vt ibi Rot.dec.552.n.8.par.1.recentis. vbi decisoria respicere si appellationem tollat,secus si limitet vel vnum casum tollat,& 529.par.2.recentior.vbi forenses non gaudere statuto reijciente appellationem qui decisoria respicit.

3375 37.Subamp.non posse etiam vt propinquum consentire in contractibus aliorum propinquorum Rota Rom. decis.619. n.7.par.2. recentior. quamuis si haberet ingenium,& discretionem sine difficultate non transire subdat.

3376 38.Subamp. vt si propinqui consensus requiratur sufficiat probare die contractus adfuisse non impeditum Rot.Rom.dec.713.par.2.recent subdens quoad accidentale expectari debere quod cesset,& dec.261. n.6.par.1.recentis.quæ si non interuenerit,contractū à muliere gestum non vitiari ait nisi in loco tempore contractus propinquum adfuisse probetur qui interuenire potuisset ex Cast.cons.124.n.2 vers.secūdo.lib.1. vbi de minore,& Cor.cons.306.n.8.lib.1.& dec.282. in fine crim.per Farin.& 326.& 269.par.1.recentis. requiri etiam de hora diei, & esse habilem constare arbitrio iudicis.

3377 39.Sublim. vt non possit minor etiam sine decreto propter nuptias donare Meno.de arbitrar.cas.171. n.46.nec immobilia donare potest etiam cum tutoris vel curatoris authoritate cons.184.n.14. Carpa. in stat.Mediol.c.324.n.145.Soarez.in tit. delas arrhas. n.61.& seq. decretum requiri etiam in mobilibus quę seruari possunt etiam in arrhis, licet secus si seruari nō possent nec restitutio daretur,& decretum sit omissum vbi requiritur sat esse quinquennij lapsum.

3378 40.Subamp.consentire non posse alteri actum sibi prohibitum facienti Simoncel.de decret.tit.6.n.141. Farin.Q cri.15.n.4.

3379 41.Subamp. non posse etiam mortis causa donare,neque cum iuramento simpliciter præstito,nisi non reuocare donationem cum iuramento promisisset Rauen.sing.878. Guliel.de Bened.in cap.Rainutius. verbo,adiectæ n.87.in impubere de testam.Couar.in rubr.de testam. par.3 n.12. vbi de communi Gutier. de iuram. confirmator. contract. par.1. cap.13. vide infra n.3563.vbi etiam de pupillo.

3380 42.Subamp.vt non sufficiat creditores adesse nisi pro solutione instarent,& hoc probaretur. supra amp. 17.sextæ subampliationis l.magis puto, §.non passim ibi si modò vrgeat creditor.de reb eor. Paris.cons.98. n.97.lib.1.Borgni.de tutor.n 128 & sequen.Ondede. cons.23.n.28.lib.2.Gutierez.cons.8.n.60.& seq.

3381 43.Subamp. vt si minor velit societatem inire, & propterea bona vendere stabilia, seu obligare, ideo non permittatur Capic.dec.113.Boni.de censi.art.31. in fine Simonc.de decret.tit.6.si.39. vide infra.c.14. huius

huius tituli, & n.3734.& seq nec bonorum omnium societatem inire potest tacitè nec expressè Manti. de contract. lib.6.tit.12.& 13.licet cum mulieribus contrahi possit l.alimenta.§.fin.de alim.legat.

3382 1.Amp.43.subamp. vt nec societatem sine iudicis decreto distrahere possit, & iusta causa, quia negociū de rebus est quę seruando seruari non possunt Simonc. supra n.37.

3383 2.Amp. vt nec trafficum seu negocium quod impubes vel minor habet ex se nequeat exercere Simon. supra n.40.

3384 3.Amp. vt minor adultus curatorem habens non possit negocium exercere cū per dationem curatoris sit ei administratio interdicta suorum bonorum l.si curatorem habēs.C.de in integr.restit.mino. vbi omnes. Azo.in sum.C.de pact.n.6.Stach.de mercat. par. 3.n.19.Simonc.d.n.40.

3385 4.Amp. quādo minor est filius mercatoris cui succedit,qui velit res quę possunt seruādo seruari alienare eo quia pater dictas res venales habuerit,adhuc enim sine decreto distrahere eas minimè poterit,alijsque solemnitatibus non adhibitis l.1.§.si defunctus. de reb. cor.vbi Doc. Azo.in sum.C.quando decreto opus non est n.2.Vasq de success.creat.tit.de testar.potent.§.10. n.77. Rol. de Cast. conf.123. n.62. inter conf.vltim. voluntat. ex l.Titium aut Meuium §.altero. de administrat.tutor.& l.cum tabernam.de pignor.Simōc.ell. supra. n.41.

3386 5.Amp.vt minor approbatus mercator,& in albo mercatorum descriptus immobilia sine decreto hipothecare possit ex consuetudine Strac. de mercatura par.3.n.30.

3387 Contrarium tenet Simon.d.tit.6.n.46.

3388 1.Lim.43.subamp. non procedere quando ex pecunijs quas minor haberet negocium inchoare vellet quod facere posse sine decreto Simonc.supra.n.38.

3389 2.Lim. non procedere in adulto curatore carente, qui negocium exercere potest cum rerum suarum administrationem habere videatur, quamuis si lędetur in integrum restitui posset l.si curatorem habēs. C.de in integr.restitutio.minor. Simonc.supra n.40. versic.tertius.

3390 3.Lim. alijs casibus vt dixi in tract. societatum. lim.3.vndecimæ ampliationis principalis,& infra tit. isto cap.14.& 86.n.3734.& seq.

3391 44.Subamp. vt nec iuramentum deferre possit l. 1.quar.rer.actio. non det. l. tutor.pupilli. §.prodigus de iur.iur. vbi idem de prodigo,& huiusmodi. Lamberteng.de contract.in fine.n.142.

3392 45.Subamp.vt bona alienata sine requisito decreto in immobilium distractione, cum fructibus minor vendicet a possessore nisi emptor esset in bona fide tūc enim fructus suos faceret, contrahens autem non seruata statuti forma in mala fide censetur cqui contra iura vbi Doc.de reg.iur.in 6.licet cos ex bona fide lucretur glo.& Bal in l.2.C.si quis igno.rem minor.esse sine decre. comparaue. Lambert. de contract.glo.1. n.114.& seq. & n.124.dixi supra.....

3393 46.Subamp.non posse stare in iudicio criminali sine curatore alioquin processus est nullus quamuis minor confiteatur l.clarū vbi Bal.& Sali.C.de autho. præstan. Lambert. de contract.glo.1.n356.dixi supra n.3328. & seq. nec statuto pœnali minor restituetur nisi in delictis iure communi punibilibus Marf. sing. 362.n.4. vbi quando aliquis facto alterius tenetur Cur.Iun.in l.postquam liti.n.28.C.de pact.Rom.conf. 120.n.4.versic.tertio.vbi de captura Natt.conf.542. n.14.de magis communi Farinac. Q. crim.11.n.26. & seq. excepto homicidio ex motu Pij Papæ Quarti reiectis contrarium tenentibus vel eorum opinione admissa eam tripliciter limitat, & pœnam minorandam probat, & Soc.Iun.conf.7. n.5.& 6. lib.3. Ond. conf.104. nu.38.& seq.lib.1. ex communi minorem pro homicidio non puniri pœna corporali sed pecuniaria vel banni licet alius corporali afficeretur pœna. Bossi.de confess. n.69. vbi idem si statutum infra 14.annos pœnam minueret,sed non minui in atrocioribus vt in parricidio veneno cōmisso Vinc.de Franch. dec.230. Rot. dec.36. n.30.& seq. nouiss.diuerso. minores lege generali contineri nisi correctoria sit iuris communis,& agatur de facto extrinseco minoris,sed si ex sola lege oriretur,& minor habilis sit continebitur secus si inhabilis, & irrationabile non continet minores nec vbi alia lege specialiter est priuilegiatus nu.seq.

47.Subamp vt non possit minor, & simili conferre effectum, & executionem in tempus licitum, quia initium est de substantia actus, quod non est in cæteris in quibus cessat imbecillitas intellectus Ang. in l. quod sponsa post med. vbi Bal.in fi. C. de donat.ante nup.Cacche.dec.130.n.8.Crau.conf.197.n.8.Gratia. discep.712.n.2.

48.Subamp. minorem,& mulierem statuti forma non seruata transigere,& compromittere non posse Dec. conf.532.n.1.& seq. Bero.cōf.176.n.11.lib.1.Tiraq. de legi.connub.glo.5.Q.10,n.20.n.205. Thob.conf. 57. nu.16. probans minorem lęsum in integrum restitui Boer. in consuet.Bituri.tit.1.§.4.glo.3. versic. ne peult donner Lambert.de cōtract.mul.glo.1.n.17. Meno.conf.314.n.19.439.n.24. vbi quando fine decreto, & absque causæ cognitione facta fuit non obstante iuramento n.36 & seq.750. n.10. vbi decretū iudicis requiri probat, & modum agendi tradit Rol. conf.7.n.18. & seq. vbi interuenientibus solemnitatibus requisitis de quibus per eum lib.3. Peregr. de fideicom.art.40.n.113. Simonc. de decret. lib.2.tit.6. n.99.& in integrum restitui probat Bonacci. de contract. disp.3. Q.1. punct. vlt. n.6. Soc. Iun. conf.144. n.21.& seq. lib.1. & Thes Q.1. lib.3. subdens rescindens,& rescissorium eodem libello intentari posse, & iudicis decretum requiri Farinac.Q.15.n.9. ex communi,& Gutierez.de tutel.par.2.cap.7.n.13.etiam si minor aduersario rē dimitteret ab eo possessam. n.14. Simon.d.tit.6.n.2.Odd.de restit.in integr.Q.47.art.9. vbi actiones hinc inde restitui restituto minore amp. & lim.vt per eum.

Minores enim statuto generali continentur limitando vt per Odd.de rest.in int.Q.15.& Caneer.var.resol. par. 2. cap.1.n.252.& seq.

1.Lim. non procedere quando minor effectus maior transactionem ratam haberet Surd. conf.523. n.4. & seq.Crau.conf.852.n.10.& seq.etiam tacitè per lapsū quinquennij Meno. conf.314. n.20. si certa scientia subsit, ac enormissima lęsio cesset 439. n.41. & seq. & d. temporis lapsus vt ratificasse diceretur sat esset conf.1164.n.4.& seq. Rim.Iun. conf.727. n.3. & seq. vbi

vbi ex statuto annullante Thob. cons.88. nu.19. vbi lapsu quinquenii in onerosis, & decennij in lucratiuis ratificari etiam forma iuris non seruata n.20. etiam si dolus præsumptus adesset n.22. Alba. cons.11. n.19.

2. Lim. non procedere quando eorum conditionem meliorem efficerent tunc enim statuti ratio cessat Cepol. cons. ciu. 14. n.2. Bero. cons. 176. n.43 lib. 1.

3. Lim. non procedere nisi ijs annullari volentibus, quorũ fauore transactio nulla esset Tiraq. de legi. connub. glo 8. n.91. Surd. cons.523. n.1. & seq.

4. Lim. non procedere quando ex ordinatione testatoris transigeret, tunc enim decreto opus non esset l.3. C. quando decre. opus non est Simonc. de decret. lib.2. tit.6 n.108.

5. Lim. non procedere quando minor immobilia retineret Simonc. supra n.103.

6. Lim. non restitui minorem si res integra non esset, sed bona in alium traslata fuissent Thob. cons.88. n.9. Crau. cons.151. n.29. Decia. cons.18 n.254 lib.1.

7. Lim. non procedere facta transactione ob dubium litis euentum Meno. cons.508. n.19. 994. n.10.

8. Lim. non procedere quando rem possessori dimitteret Meno. cons.508. n.17.

9. Lim quando ob iustam causam facta esset vt puta ob dubium litis euentum Simonc. supra n.101. Meno. d. cons.994. n.10.

10. Lim. quando cum decreto iudicis transigeret, & sine eo re controuersa retenta Thob cons.88. n.16. Meno. cons.1164. n.17. Gutier. de tutel. par.2. cap.5. n.28.

11. Lim. vt si minor litigans de transactione in mille agat, & sentẽtiam pro minori summa reportet aduersus sententiam pro transactione restituatur Bar. in l. si ex causa. §. nunc videndum n.2. de minor. Rom. sing. 403. Crem. sing 29.

12. Lim. non procedere adhibito iuramento illud enim seruare tenebitur, nec in integrum restituetur si fuerit certificatus, enormi læsione cessante de magis cõmuni Dec cons 180. n.5. & seq. & Thob. cons.57. n.18. & & seq & 88. n.8. & seq. non restitui minorem probat si restitutioni in integrum, & enormissimæ læsioni renunciauit, vel res integra non sit, vel non restituatur accepta aut quadriennio elapso Alba. cons 11. n.18. Soc. Iun. cons.144. n.24. & seq. lib.1. qui iuramentum ob enormissimam læsionem probat minorem, mulierem, & rusticum non obligare sed n.39. absolutionem à iuramento ad cautelam peti debere inquit.

49. Subamp. vt nequeat pupillus commodati actione teneri sine tutoris authoritate l.1. §. fi. vbi glo. & Doc. commo. Lopez. de contract. lib.2. cap.33 vers. secundo dicimus Manti. de contract. lib.9. tit.3. n.6.

1. Lim. non procedere quando pupillus locupletior effectus esset tunc enim vtilis commodati actio contra eum daretur l.3. commo. Lopez. supra Manti. d. n.6. vbi etiam subdit quod si pubertati proximus esset ex dolo conueniri posset etiam si non esset factus locupletior, & tit.4. n.10. vbi etiam de lata, & leui culpa naturaliter teneri n.11. Moz. de cõtract. tit. de commod. rubr. de personis. n.5.

50. Subamp. vt licet minor cum tutoris authoritate sua bona legitimè hipothecando possit paeisci cum creditore vt in casu non solutionis, bonorum hipothecatorum propria authoritate creditorem ingredi posse Bar. in l.3. secũda. lect. n.5. Bal. col.3. vers. subdit. Ang. n.4. in fi. vers. & subdit. Salic. n.26 Q.c. C. de pignor. Neguz. de pigno. 4. par. princ. n.18. vbi etiam distinguit, quando decretum exigatur. Moz. de contract. tit. de pignor. rub. de accidẽt pig. n.19. Meno. de adip. pos. rem.5. n.11. & seq. quam posse ingredi probant siue pactum ad executionem iuris realis, vel personalis respectu solius ingressus, vel etiam adipiscendæ factum foret etiam contra hæredem minorem vel Ecclesiam Bar. in d. l.3. n.1 & 21. Sali. n.24 Rui cons. 152. n.6. lib.4. 119. n.8. lib.5. Soc. Iun cons.123. n.5. lib.2. Neguz. de pig. 4. par. prin. n.17. Gab. de acq. pos. concl.8. n.32. Moz de pig. n.19. Surd. cons.211. n.41. quia iure reali priuilegiatus non priuilegiato succedens non gaudet suo priuilegio. n.43. Torniol. cons. 46. n.27. Meno. de adip. rem.5. n.109. On l cons.21. n.16. lib.2. Noal. de transmis cas.39. n.34. & seq. Fari. Q.175. n.191. Pacif. de saluia. interd. insp.3. c.4 n.692. secus tamen est vbi nulliter ac minus legitimè pignoris constitutio facta fuisset, quæ principalis est, tunc enim pacto non potest creditor vti, ad executionem realis iuris hoc est pignoris l. curator. & l penult. C. si alie. res. pig. dat. sit Bar. d. n.5. Salic. d. n.26. Neguz. supra n.18 Moz. supra n.19. Meno. supra n.14 quamuis ad executionem personalis iuris vti posset, id est quantum respicit ingressum ipsum, hoc enim casu in alienari prohibitis, si pactum solum ingressum contineat sustinetur; sed si retentionem, & acquisitionem possessionis sine decreto non valebit Bar. d. n.5.

Contrarium tamen videlicet, quod licet pignoris constitutio nulla sit, & sine decreto facta pactum ingrediendi subsistat tenet Imo. in l.2. §. si à pupillo. n.7. ex glo. ibi. in 2. solut. pro empto. Alex. in l. possessionem n.3. de acqui. posses veriorem dicit Neguz. d. n.18. Meno. supra n.19. 20. 21. Farin. Q. cri. 175. n.185. & seq.

2. Lim. 2. opi. vt si pupillus in executionem d. pacti conueniatur solemniter conueniendus sit Soc. Iun. supra versic. ex quibus Meno. supra. n.210. Torniol. supra. intellige si iudex adeatur, tunc enim pupillo tutorem dari curabit; nisi ex vrbanitate adiretur Surd. cons. 221. n.42. & seq.

51. Subamp. minorem admitti non posse ad munera, & officia administranda in Republica nisi ex causa ob quam etiam pupillus non admitteretur l. ad Rempublicam de mune & hono. l non tantum. §.1. & §. non alias. de Decurio. l. vt gradatim §. quoties. de mune. & hono. Soarez alleg.12. vbi etiam si pater pro infante se obligaret, nec veniæ impetratio obtenta prodesset nec ex certa scientia iudex fieri potest, tametsi partes consentiãt nisi maior 14. annis sit; potest tamen pupillus fieri tribunus quia dignitatem habet sine administratione, secus si cum administratione dignitas esset l. fi. C. de testam. mil. Soarez. supra n.12. posse tamen Principem ex certa scientia dispensare super ætate n.23. vt iurisdictionem administret n.24. nec sufficit minorem a Papa ad beneficium promoueri vt dispensatus censeatur, debet enim impetrans defectus ætatis mentionem fecisse, licet Papa vel Princeps sciens dispensare censeatur, alioquin nil motus proprius operabitur. d. n.24. & 25. nec sufficit generica scientia Principis defectus ætatis puta si concederet etiam si ætate minor esset, sed opus est Papam Titio in tali ætate existenti concedere. Non potest etiam minor impubes iudex esse, pubes etiam nisi in duobus casibus

intra.

intra. 18. annos 1. si à principe ex certa scientia eligatur. 2. si a partibus scienter. maior 18. vsque ad 20. potest sed non cogitur. maior 20. cogitur sed restituitur, glo. in l. cum prætor. verbo, & impubes de iudic. Capr. reg. 31. vbi tamen d. glo. communiter reprobari ostendit in puberę ante 18. annum à partibus scienter dato. Soarez. supra n. 10. impuberem nec a Principe dari posse iudice etiam ex certa scientia non quia defectus sit in Principe sed in subiecto vt Theologi dicunt Deū nō posse quæ implicant cōtraditionē nō ex defectu Diuinę potētię quę est omnimoda, sed defectu subiectæ creaturæ contradictoriorum incapacis, & Montan. de tuto. c. 5. n. 72 nisi hoc Dei speciali prouidētia fieret vt Daniel. 14. vel à Principe ex iusta causa vel à Principe ex iusta causa vel publica vtilitate vt per eū; Nec potest minor parrochialem sine Papę dispensatione habere, sed ea obtenta dispensatus censetur ne intra annum promoueatur Sanch. de matrimo, lib. 8. disp. 1. n. 19. Rot. dec. 337. n. 2. par. 2. recentis.

52. Subamp. vt minor emendo non possit bona empta pro præcio non soluto venditori hipothecare. l. 1. §. fi. de reb. eor. in actu traditionis vel emptionis Neguz. de pig. 4 par n. 35. Surd. dec. 173. n. 23. Pinel. in l. 1. par. 3. n. 53. C. de bon. mat. Franc. dec. 105. n. 8. Scain. decis. Bono. 29. n. 2. licet maior possit ea hipothecare etiam fauore posterioris creditoris specialiter in præiudicium anteriorum ex Neguz. d. n. 34. sed Scain. dec. 112. contrarium probat, & maximè in tacita legali, si cum iuramento præstitum hipothecasset n. 51. & per tot. vbi dispositionem d. §. fi. ad Ecclesias, & pia loca extensam à Doctoribus non comprehendere hospitale per laicos administratum, & eius bona alienari posse sine solemnitate canonica. n. 53. & 54. Bal. in auth. hoc ius porrectum, n. 2. C. de sacr. san. Eccle. secus si Episcopi authoritate fundatum fuisset vide tract. piæ causæ in prima decade n. 15. & seq. tit. 1.

Secus tamen est fauore pupilli cui res empta ex sua pecunia hipothecata remanet, licet in maiorib⁹ hoc sine pacto cesset Neguz. de pig. 4. membr. 2. par. n. 163. Scain. dec. Bono. 128. n. 7. 8. l. 3. de reb. eor. vbi de empto à pupillo ex pecunia alterius pupilli.

DE SOLEMNITATE STATVTI IN CONTRACTV MINORIS, ET MVLIERIS. DECAS. III, TRACTAT. VIII.

53. Subamp. vt statutum requirens solemnitatem in contractu minoris, in infante procedat, sed verba in persona tutoris concipi debeat; si autem sit maior infante in persona pupilli Aret. in §. nunc admonendi. in princ. versic. nota quod Inst. quib. alie. licet Pic. ad stat. Vrb c. 151. glo. 4. n. 9. quæ statuta exigentia consensum propinqui in contractu minoris, & mulierum ad obuiandas fraudes fiunt Bar. in l. transactionem, 39. n. 3. Bal. n. 4. Cast. n. 4. Ias. n. 3. C. de transact. Cresc. dec. 3. de constit. Pic. supra glo. 6. & valent Duranr. de arte test. tit. 1. caut. 2. n. 1. vbi in testamento Carpa. c. 328. n. 2. & esse fauorabile, & inductum ad fraudes euitandas ob mulierum imbecillitatem n. 210. & seq. & æquum esse, & valere Gall. de exce. succ. tit. 4. exc. 4. n. 51. par. 2. & Granuc. theo. 25. n. 2. Bertaz. clau. 7. glo. 4. vbi etiam esse fauorabile, & omissa solemnitate contractum esse nullum licet statutum non dicat. glo. 6. Lamb. de contract. mul in præfat. in nuptiis, & non nuptis ob eorum fragilitatem facta inquit, & Rot. dec. 1. nouiss. diuers. par. 5. nec huius statuto renunciari potest Masc. de gene. stat. interp. concl. 9. nu. 20.

1. Amp. vt statutum Papale clericos etiam comprehendat minores Rot. dec. 452. par. 1. diuers. & 127. coll. lect. per Pacif. de Salnia. interd. Pic d. glo. 4. nu. 12. prout, & statutum laicorum dans formam contractui minorum clericos minores comprehendit de communi. Surd. cons. 2. n. 42. & seq licet secus dicat si statutum simpliciter minorem inhabilitaret. Pic supra.

2. Amp. vt statuta ista certis casibus loquentia alios casus quibus minores, & mulieres lædi possent comprehendant Rot. dec. 529. n. 4 in fi. par. 1. diuers. & aliàs pluries vt per Pic. supra glo. 7. n. 6.

3. Amp. in qualibet alienatione minoris vel mulieris etiam si mulier viro consentiat alienanti dotalem fundum, vel pro dote hipothecatum l. 1. §. pen. C. de rei vxo. act. vbi glo. Bar. Bal. n. 1. Albe. n. 29. Sali. n. 9. Tiraq. in l. si vnquā verbo. donatione largitus. n. 348. C. de reuo. donatio. Pic. d. glo. 7. n. 7. & seq. Rot. in Roma. de Sancta Cruce 30. Martij. 1607. coram Sacrato, 33. collectarum a Pico supra vbi de venditione, transactione, & permutatione, & quod res à minore recepta non seruiat pro causa. infra amp. 79.

4. Amp. in alienatione bonorum quæ seruando seruari non possent Lamb. de contract. mul. in fi. n. 222. & seq. Carp. cap. 328. n. 83. Pic. d. glo. 7. n. 13. veriorem testantes.

Lim. 3. & 4. amp. in alienatione necessaria ex lege vel testatoris mandato l. 1. C. de præd. mino. vbi Sali. Tiraq. de leg. connub. glo. 8. n. 194. Meno. de arb. cas. 171. n. 67. Lamb. glo. 1. n. 22. Viui. cōmuni opi. 796. n. 24. Carpa. supra n. 12. Pic. d. glo. 7. n. 14.

1. Sublim. quando alienatio in genere ex causa permissa esset, tunc enim solemnitas statuti seruari deberet Lamb. d. glo. 1. n. 3. Surd. cons. 191. n. 18. & seq. Pic. d. glo. 7. n. 15.

2. Sublim. non posse alienari pro soluendo ære alieno testatoris si aliunde solui possit Paris. cons. 85. n. 50. lib. 3. Rol. cons. 99. n. 45. lib. 1. Menoc. d. cas. 151. n. 21. Pic. d. n. 15.

5. Amp. in donatione in qua solemnitas statuti seruari debet Alcia. in l. Labeo 10. n. 2. in fi. de verb. oblig. Tiraq. de legi. cōnub. glo. 5. n. 43. & seq. & 53. Boccac. super Const. March. glo. 8. n. 23. Rot. dec. 49. collectarum a Pico supra, & prohibito contractu vel alienatione Lamb. glo. 15. n. 9. 22. n. 16. Carpa. c. 328. n. 64. & seq. Bertaz. claus. 7. glo. 19. n. 30. Rot. Auenio. dec. 139. Rota. Bonon. dec. 125. n. 38. pet fundat. & Gipsi.

1. Subamp. in donatione remuneratoria Lamb. glo. 23. n. 18. & ita in praxi seruari Pic. d. glo. 7. n. 19.

Contrarium tenet Granat. theore. 25. n. 23. Boccac. supra n. 58. Carpa. cap. 324. n. 50. Cæs. de Gras. dec. 2. n. 23. de donat. Cresc. decis. 1. n. 6. eod. tit. Carpa. d. c. 328. n. 71. & in donatione ob causam Gab. cons. 6. lib. 2. n. 10.

2. Subamp. in donatione ob causam quæ eadem est cum remuneratoria Pic. supra n. 35.

3. Subamp. in donatione ob benemerita futura Pic. supra n. 36.

4. Subamp. in donatione reciproca cum & in hac mulier,

vbi ex statuto annullante Thob. cons.88. nu.19. vbi lapsu quinquenii in onerosis, & decennii in lucratiuis ratificari etiam forma iuris non seruata n.20.etiam si dolus præsumptus adesset n.22.Alba. cons.11.n.19.

2. Lim. non procedere quando eorum conditionem meliorem efficerent tunc enim statuti ratio cessat Cepol.cons.ciu.14.n.2 Bero.cons.176.n.43.lib.1.

3. Lim.non procedere nisi ijs annullari volentibus,quorũ fauore transactio nulla esset Tiraq.de legi.connub. glo 8.n.91.Surd cons.523.n.1.& seq.

4. Lim. non procedere quando ex ordinatione testatoris transigeret, tunc enim decreto opus non esset l.3. C.quando decre.opus non est Simonc.de decret.lib.2. tit.6 n.108.

5. Lim. non procedere quando minor immobilia retineret Simonc.supra n.103.

6. Lim. non restitui minorem si res integra non esset,sed bona in alium translata fuissent Thob. cons.88. n.9. Crau.cons.151.n.29.Decia.cons.18 n.254 lib.1.

7. Lim. non procedere facta transactione ob dubium litis euentum Meno.cons.508.n.19.994.n.10.

8. Lim.non procedere quando rem possessori dimitteret Meno. cons.5"8.n.17.

9. Lim quando ob iustam causam facta esset vt puta ob dubium litis euentum Simonc.supra n.101.Meno.d. cons.994. n.10.

10. Lim.quando cum decreto iudicis transigeret,& sine eo re controuersa retenta Thob cons.88.n.16.Meno. cons.1164 n.17.Gutier.de tutel.par.2 cap.5.n.28.

11. Lim. vt si minor litigans de transactione in mille agat, & sententiam pro minori summa reportet aduersus sententiam pro transactione restituatur Bar.in l.si ex causa.§.nunc videndum n.2. de minor. Rom.sing. 403.Crem.sing 29.

12. Lim.non procedere adhibito iuramento illud enim seruare tenebitur,nec in integrum restituetur si fuerit certificatus,enormi læsione cessante de magis cõmuni Dec cons 180. n.5.& seq. & Thob. cons.57.n.18.& & seq & 88.n.8.& seq.non restitui minorem probat si restitutioni in integrum, & enormissimæ læsioni renunciauit,vel res integra non sit, vel non restituatur accepta aut quadriennio elapso Alba. cons 11.n.18. Soc.Iun.cons.144.n.24.& seq. lib.1.qui iuramentum ob enormissimam læsionem probat minorem, mulierem,& rusticum non obligare sed n.39.absolutionem à iuramento ad cautelam peti debere inquit.

49. Subamp. vt nequeat pupillus commodati actione teneri sine tutoris authoritate l.1.§.fi.vbi glo.& Doc. commo.Lopez.de contract.lib.2.cap.33 vers.secundo dicimus Manti.de contract.lib.9.tit.3.n.6.

1. Lim.non procedere quando pupillus locupletior effectus esset tunc enim vtilis commodati actio contra eum daretur l.3. commo. Lopez. supra Manti.d.n.6. vbi etiam subdit quod si pubertati proximus esset ex dolo conueniri posset etiam si non esset factus locupletior, & tit 4.n.10.vbi etiam de lata, & leui culpa naturaliter teneri n.11.Moz.de cõtract. tit.de commod. rubr.de personis.n.5.

50. Subamp.vt licet minor cum tutoris authoritate sua bona legitimè hipothecando possit pacisci cum creditore vt in casu non solutionis, bonorum hipothecatorum propria auctoritate creditorem ingredi posse Bar.in l.3.secũda lect.n.5.Bal.col.3.vers.subdit.Ang. n.4.in fi.vers.& subdit.Salic.n.16.Q.c. C. de pignor. Neguz.de pigno.4.par. princ.n.13. vbi etiam distinguit, quando decretum exigatur. Moz. de contract. rit.de pignor.rub.de accidēt pig.n.19.Meno.de adip. pos. rem.5.n.11. & seq. quam posse ingredi probant siue pactum ad executionem iuris realis, vel personalis respectu solius ingressus, vel etiam adipiscendæ factum foret etiam contra hæredem minorem vel Ecclesiam Bar. in d.l.3. n.1 & 21. Sali.n.24 Rui cons. 152. n.6.lib.4. 119. n.8.lib.5.Soc.Iun cons.123.n 5. lib.2.Neguz.de pig.4.par.prin.n.17.Gab.de acq.pos. concl.8.n.32.Moz de pig.n.19.Surd.cons.211.n.41. quia iure reali priuilegiatus non priuilegiato succedens non gaudet suo priuilegio. n.43. Torniol. cons. 46. n.27. Meno. de adip. rem.5.n.109.On l cons. 21. n.16.lib.2.Noal.de transmis cas.39.n.34.& seq.Fari. Q.175.n.191.Pacif.de saluia.interd.insp.3.c.4 n.692. secus tamen est vbi nulliter ac minus legitimè pignoris constitutio facta fuisset, quæ principalis est, tunc enim pacto non potest creditor vti, ad executionem realis iuris hoc est pignoris l.curator. & l penult.C.si alie.res.pig.dat.sit Bar.d.n.5.Salic. d. n.26.Neguz. supra n.18 Moz.supra n.19. Meno.supra n.14 quamuis ad executionem personalis iuris vti posset, id est quantum respicit ingressum ipsum, hoc enim casu in alienari prohibitis, si pactum solum ingressum contineat sustinetur; sed si retenrionem, & acquisitionem possessionis sine decreto non valebit Bar.d.n.5.

Contrarium tamen videlicet, quod licet pignoris constitutio nulla sit,& sine decreto facta pactum ingrediendi subsistat tenet Imo.in l.2.§.si à pupillo. n.7.ex glo. ibi.in 2.solut.pro empto. Alex. in l.possessionem n.3. de acqui posses veriorem dicit Neguz. d.n.18. Meno. supra n.19.20.21.Farin. Q.cri.175.n.185.& seq.

2. Lim. 2.opi. vt si pupillus in executionem d.pacti conueniatur solemniter conueniendus sit Soc. Iun. supra versic. ex quibus Meno.supra. n.210. Torniol.supra. intellige si iudex adeatur, tunc enim pupillo tutorem dari curabit; nisi ex vrbanitate adiretur Surd. cons. 221.n.42.& seq.

51. Subamp. minorem admitti non posse ad munera, & officia administranda in Republica nisi ex causa ob quam etiam pupillus non admittetur l.ad Rempublicam de munc.& hono.l non tantum. §.1. & §.non alias.de Decurio.l.vt gradatim §.quoties. de munc.& hono.Soarez alleg.12.vbi etiam si pater pro infante se obligaret, nec veniæ impetratio obtenta prodesset nec ex certa scientia iudex fieri potest, tametsi partes consentiãt nisi maior 14.annis sit;potest tamen pupillus fieri tribunus quia dignitatem habet sine administratione, secus si cum administratione dignitas esset l.fi.C.de testam. mil. Soarez. supra n.12.posse tamen Principem ex certa scientia dispensare super ætate n.23.vt iurisdictionem administret n. 24. nec sufficit minorem a Papa ad beneficium promoueri vt dispensatus censeatur, debet enim impetrans defectus ætatis mentionem fecisse, licet Papa vel Princeps sciens dispensare censeatur,alioquin nil motus proprius operabitur.d.n.24.& 25.nec sufficit generica scientia Principis defectus ætatis puta si concederet etiam si ætate minor esset, sed opus est Papam Titio in tali ætate existenti concedere. Non potest etiam minor impubes iudex esse, pubes etiam nisi in duobus casibus, intra.

tatra. 18.annos 1. si à principe ex certa scientia eligatur. 2.si à partibus scienter. maior 18. vsque ad 20. potest sed non cogitur. maior 20. cogitur sed restituitur, glo. in l.cum prætor. verbo. & impubes de iudic. Capr.reg.31.vbi tamen d.glo. communiter reprobari ostendit in puberc ante 18.annum à principe scienter dato. Soarez. supra n. 10. impuberem nec a Principe dari posse iudice etiam ex certa scientia non quia defectus sit in Principe sed in subiecto vt Theologi dicunt Deū nō posse quæ implicant cōtraditionē nō ex defectu Diuinę potētię quę est omnimoda, sed defectu subiectæ creaturæ contradictoriorum incapacis, & Montan.de tuto.c.5.n.72 nisi hoc Dei speciali prouidētia fieret vt Daniel.14.vel à Principe ex iusta causa vel à Principe ex iusta causa vel publica vtilitate vt per eū; Nec potest minor parrochialem sine Papę dispensatione habere, sed ea obtenta dispensatus censetur ne intra annum promoueatur Sanch.de matrimo. lib.8.disp.1.n.19.Rot.dec.337.n.2.par.2.recentis.

52.Subamp. vt minor emendo non possit bona empta pro præcio non soluto venditori hipothecare. l.1.§.fi. de reb. cor. in actu traditionis vel emptionis Neguz. de pig.4 par n.35. Surd. dec.173.n.23. Pinel.in l.1. par.3.n.53.C.de bon.mat.Franc.dec.105.n.8.Scain. decis.Bono.29.n.2. licet maior possit ea hipothecare etiam fauore posterioris creditoris specialiter in præiudicium anteriorum ex Neguz.d.n.34.sed Scain.dec. 112.contrarium probat, & maximè in tacita legali, si cum iuramento præsertim hipothecasset n.51.& per tot. vbi dispositionem d §.fi. ad Ecclesias, & pia loca extensam à Doctoribus non comprehendere hospitale per laicos administratum, & eius bona alienari posse sine solemnitate canonica.n.53.& 54.Bal. in auth.hoc ius porrectum,n.2.C.de sacr.san. Eccle. secus si Episcopi authoritate fundatum fuisset vide tract.piæ causæ in prima decade n.15.& seq.tit.1.

Secus tamen est fauore pupilli cui res empta ex sua pecunia hipothecata remanet, licet in maioribꝰ hoc sine pacto esset Neguz.de pig 4.membr.2.par. n.163. Scain. dec.Bono.118.n.7.8.l.3.de reb.eor.vbi de empto a pupillo ex pecunia alterius pupilli.

DE SOLEMNITATE STATVTI IN CONTRACTV MINORIS, ET MVLIERIS. DECAS. III. TRACTAT. VIII.

53.Subamp. vt statutum requirens solemnitatem in contractu minoris, in infante procedat, sed verba in persona tutoris concipi debeat; si autem sit maior infante in persona pupilli Aret. in §.nunc admonendi. in princ.versic. nota quod Inst.quib.alie.licet Pic.ad stat.Vrb c.151 glo.4.n.9. quæ statuta exigentia consensum propinqui in contractu minoris, & mulierum ad obuiandas fraudes fiunt Bar. in l.transactionem. 39.n.3.Bal.n 4.Cast.n.4.Ias.n.3.C.de transact.Cresc. dec.3.de constit.Pic.supra glo.6.& valent Durant.de arte test. tit.1. caut.2. n.1. vbi in testamento Carpa. c.328.n.2.& esse fauorabile,& inductum ad fraudes euitandas ob mulierum imbecillitatem n.210.& seq. & æquum esse,& valere Gall.de exce. succ.tit.4. exc. 4.n.51.par.2.& Granuc.theo.25.n.2.Bertaz.clauf.7. glo.4.vbi etiam esse fauorabile, & omissa solemnitate contractum esse nullum licet statutum non dicat.

glo.6. Lamb.de contract mul in præfat.in nuptis, & non nuptis ob eorum fragilitatem facta inquit, & Rot.dec.1.nouis.diuerso. par.5. nec huius statuto renunciari potest Masc.de gene. stat. interp. concl. 9. nu.20.

1.Amp.vt statutum Papale clericos etiam comprehēdat minores Rot. dec.452.par.1.diuers.& 127. collect. per Pacif. de Saluia. Interd. Pic d.glo.4. nu.12. prout, & statutum laicorum dans formam contractui minorum clericos minores comprehendit de communi. Surd.cons.2.n.42. & seq licet secus dicat si statutum simpliciter minorem inhabilitaret. Pic supra.

2.Amp. vt statuta ista certis casibus loquentia alios casus quibus minores, & mulieres lædi possent comprehendant Rot.dec.529.n.4 in fi. par.1. diuers. & aliàs pluries vt per Pic.supra glo.7.n.6.

3.Amp. in qualibet alienatione minoris vel mulieris etiam si mulier viro consentiat alienanti dotalem fundum,vel pro dote hipothecatum l.1.§.pen.C.de rei vxo.act. vbi glo. Bar. Bal. n.1. Albe. n.29. Sali.n.9. Tiraq.in l.si vnquā verbo.donatione largitus. n.348. C.de reuo.donatio.Pic.d.glo.7.n.7.& seq. Rot.in Roma.de Sancta Cruce 30.Martij.1607.coram Sacrato. 33. collectarum a Pico supra vbi de venditione, transactione, & permutatione, & quod res à minore recepta non seruiat pro causa. infra amp.79.

4.Amp. in alienatione bonorum quæ seruando seruari non possent Lamb.dc contract.mul.in fi.n.222.& seq. Carp. cap.328. n.83. Pic.d.glo.7.n.13. veriorem testantes.

Lim.3.& 4.amp.in alienatione necessaria ex lege vel testatoris mandato l. 1.C.de præd.mino.vbi Sali.Tiraq. de leg.connub.glo.8.n.194. Meno. de arb. cas.171. n.67.Lamb.glo.1.n.22. Viui.cōmuni opi.796.n.24. Carpa.supra n.12. Pic.d.glo.7.n.14.

1.Sublim. quando alienatio in genere ex causa permissa esset, tunc enim solemnitas statuti seruari deberet Lamb.d.glo.1.n.3.Surd. cons.191.n.18.& seq.Pic.d. glo.7. n.15.

2.Sublim. non posse alienari pro soluendo ære alieno testatoris si aliunde solui possit Paris. cons. 85.n.50. lib.3.Rol.cons.99.n.45.lib.1.Menoc.d.cas.151.n.21. Pic.d.n.15.

5.Amp. in donatione in qua solemnitas statuti seruari debet Alcia. in l.Labeo 10. n.2. in fi. de verb. oblig. Tiraq.de legi.cōnub.glo.5.n.43.& seq.& 53.Boccac. super Const.March glo.8.n.23.Rot.dec.49.collectarum a Pico supra, & prohibito contractu vel alienatione Lamb.glo.15.n.9.22.n.16.Carpa.c.328.n.64. & seq. Bertaz.claus.7.glo.19.n.30. Rot. Auenio.dec. 139.Rota.Bonon.dec.125.n.38.per fundat.& Gipsi.

1.Subamp.in donatione remuneratoria Lamb.glo.23. n.18.& ita in praxi seruari Pic.d.glo.7.n.19.

Contrarium tenet Granat. theore.25. n.23. Boccac. supra n.58. Carpa.cap.324. n.50. Cæs. de Graf. dec.2. n.23. de donat. Cresc. decis.1. n.6. cod. tit. Carpa.d. c.328.n.71. & in donatione ob causam Gab. cons.6. lib.2.n.10.

2.Subamp.in donatione ob causam quæ eadem est cum remuneratoria Pic.supra n.35.

3.Subamp. in donatione ob benemerita futura Pic.supra n.36.

4.Subamp. in donatione reciproca cum & in hac mulier,

dec.473.corā Ludouis.aliquādo tamē Senatus Mediol. diuisionē approbauit, fructuū tamen fieri posse probat Lāb.sup.& si vtilis esset mulieri,aliās nec quoad possessionis trāslationē valere.nec si à iudice fieret.n.37.& seq.

16. Amp.in societate Alex.cons.154.n.7. lib.1.Lamb.d. glo.1.n.21.Carpa.supra n.52.Pic.supra n.78.Rot.dec. 408. coram Burat.

1. Lim. quando minori vel mulieri societas euidēter vtilis esset l.3.§.Decius.de Carbo.edict.Rom.cōs.453.Ias. in l.more.n.43.de acq.hęred.Soc.cōs.160.n.12.17.lib. 2.Lamb.supra n.22.Carpa.supra n.52.Pic.supra n.79.

2. Li.qñ iussu testatoris eā cōtraheret Rot.d.dec.408.n.8.

17. Amp. in nouatione Bal. cons.23.lib.5. Lamb.supra n.51.Carpa.supra n.59.Pic.supra n.80.

18. Amp.etiā si minor contrahat cū clerico,Ecclesia,vel alio loco pio Sali.in auth.cassa n.15.C.de sac.san.Eccl. Abb.in c.quod clericus.n.23.26.de for.cōp.Rom.cons. 166.n.2.Tiraq.d.glo.5.n.165.Lāb.supra ad fin.n.136. Carpa.supra n.86.Boua.supra n.48.& ita in curia practicari Pic.supra n.81.ob statutū Papale.Barba.cōs.65. n.8.9.lib.4.vbi si sine certa solēnitate alienari vetet clericos,& Ecclesiā in quærendis non in quæsitis compræhēdere nec esse contra Ecclesiasticā libertatem, & clericos alienantes continere Arno.dialog.26.Mazol.cōs. 87.n.34. Maran. disp 8.n.37.Gras.eff.2.cleri.n.321.& recipientes,& in eis facta alienatione ex cōiori n.354. nisi minor vel mulier ad pias causas disponerēt vbi aliter sine d.solemnitate contrahētem mortaliter peccare ex Maluas.cōs.3.n.25.& seq.sed nec ad pias causas posset si certorū fauore prohibitus esset Gras.supra n.357.

19. Amp. minore cum minore, vel muliere cum alia muliere contrahentibus Alex.cons.119.n.34.vlt.n.4.lib.6. Rui.cons.97.n.2.lib.5.& ita seruari ait Pic.supra n.82.

Subamp. vt minor dicatur ante perfectum 25. annum licet dies cœpta pro completa regulariter habeatur Bombi.cons.76.Cancer.var.resol.par.2.c.1.n.106.

1. Lim.quando alter eorū non læditur, tunc enim cōtractus sustinebitur,secus si alter vel omnes lędantur si oēs accepta restituere possūt, at si alter amiserit cōuēti melior est cōditio l.verū.§.si.vbi Bar.de mino.Lāb.d.trac. ad fi n.118.& seq. Carpa.supra n.130. Pic.supra n.83.

20. Amp. in ratificatione contractus Surd. dec.159.n.7. 11. 21. Boccac. supra. n.63. Rot. in Camerin. præd. 10.Nouemb.1597. coram Seraph.dec.1242.Pic.supra n.84. Carpa.supra. n.8.Dec.cōs.536.n.6 Bertaz.claus. 7.glo.19.n.28.post Rom.cons.12.n.6.vbi Mandos.

1. Subamp. etiā si contractū à procuratore vel negociorum gestore extra territoriū factus sit, & in Vrbe ratificetur Tiraq. de retr.lig.§.1.glo.10.n.68. Lamb.ad fin. tract.n.217.Carp c.318.n.84.Pic.supra n.89.

1. Li.quādo ratificatio extra territoriū fieret,licet contractus in Vrbe esset initus Lāb.supra n.216.Pic.supr.n.90.

2. Lim. in ratificatione contractus solemniter initi consecutiua l.si pupillorū §.si pupillus. de reb.eor.vbi Bal. in fi. Tiraq.d. glo.5.n.165.Pic.§.glo.7.n.91.tutius tamen esse subdunt adhiberi solemnia.

21. Amp. in concessione in emphiteosim vel feudi Viui. communi.opi.1007.Pic.d.glo.7.n.93.

22. Amp. in locatione ad longum tempus cum sit alienatio puta si ad 10.annos vel vltra facta sit Abb. in c. ad audientiam n.3. de reb.Eccle. non alien. Viui. d. n.7.Pic.supra n.94.95.Caroc.de loca.par.1.c.25.

1. Subamp.in locatione ad breue tēpus cū pacto renouādi finito nouēnio vel quinquēnio Alex.cons.165.li.2.Feli. in c.quæ in Ecclesiarum n.87.versic.similiter si fiat. de cōstit.Pic.supra.n.96.de cōi Vasq.de succes.creat.§.10. n.78. & Rot. dec.42.n.13.collectarum a Pico supra.

2. Subamp.in locatione ad breue tempus, vel ad longum cum pacto ne dominium transferatur , cum lædi possint Caro. de loca.par.2. tit.quib.loca.lice.vel non Q. 3.fol.64.Pic.supra n.97.& seq.

3. Subamp.in cōductione ad modicū vel lōgus tēpus vel in emphiteosim Caro.sup.Pic.sup.n.100.vel ad vitā de magis cōi Rot.d.dec.41.n.15.ex Gab.de loc.cōcl.2.& alijs.

23. Amp.in promissione vēdēdi vel cōtrahēdi Rui.cons. 145.n.4.5.li.1.Dec.cōs.502.Pic.supra.n.101.Tiraq.d. gl.5.n.220.Lāb.d.gl.1.n.357.Boua.d.gl.8.n.43.Carp. d.c.328.n.5.7.& idē de iure cōi;nā vendere prohibitus non potest de vendēdo pacisci Surd.dec.254.n.10.326. n.27.Rot.dec.480.n.2.par.1.diuers.Pic.supra n.104.

Subamp. vt si mulier vtiliter contrahat sine solemnitate, non possit ex interuallo recedēdi pactum inire. Lamb. ad fi.tit.n.175.

24. Amp.in renūciatione tā quæsiti,quā iuris quęrēdi Tiraq.d.glo.5.n.32.in fi.vers.sed ego Cur.Iun.in rubr.C. de pact.n.23.cōtra Bal ibi Cassa.cōs.21.n.31. Lāb.sup. glo.4.Gab.cōs.6.li.2.Surd.cōs.457.n.38.Pic.sup.n.105. & in liberatione,& renūciatione Add. ad Mattes.sing. 167.Rota.dec.721.par.2.recētior. Carp.c.328.n.202. Zuccard.in rub.C.de pact.n.118. idē probās in simplici refutatione vide infra amp.29.Viui.cōi opi.756.n.22.

1. Lim. non procedere quando ius nec re , nec spe competeret Gab.supra n.3.Pic.supra n.106.

2. Lim. quando patris fauore renunciasset Coua.supra. n.19.Carpa.supra n.203.

25. Amp.in acceptatione tutelæ,& curæ Alex.cons.196. lib.6. Tiraq.supra n.133. Lamb.supra glo.3. n.24.& seq. Carpa. d. c.328. n.162. Pic.supra n.107. Granu. theo.25.n.26.Viui.communi opi.756 n.11.

26. Amp.in aditione hęreditatis de magis cōi contra aliā magis cōem Tiraq.supr.n.125.& seq.Viui.cōi opi.828. Ceual.Q.235.Coua.d.gl.8.n.7.& Pic.supr.n.108. vide infra lim.40. Affl.dec.260. vbi in statuto de contractu alienationis de magis cōi,nisi lucrosa sit Granuc. theo. 25.n.35.Soc.cōs.92.n.20 lib.5.vbi etiā nō sufficere cōsentire cōtrahēti vti hęredi .Ias.in §.omniū.n.36.& seq. Inst.de actio.nisi esset lucrosa vel opulēta ; sed si nollet obligari posse, nec adire valeret n.45.Bertaz. claus.7. glo.19.n.24.si cōtrahere vel quasi vel hęreditatē adire ex statuto nequeat seruari debere, prout si obligare se nō possit ex cōi,cōtrahere autē prohibitā adire posse ex cōiori,& n.38 nō posse ēt se immiscere;sed posse in paterna se immiscere Dec.cons.331. & Bertaz claus.10. glo.16.n.2.de cōi Benin.in §.oium.n.407.Inst.de actio. dicit tamen Cor.cons.165.n.44.& seq.lib.2.& Add.ad Mattes.sing.35.n.9.sat esse quod coniunctus sit præsēs actui aditionem inducenti licet id ignoret.Calca.cons. 21.n.29.Zuccar.dec.Luca.1.Lamb.de contr.mul.glo. 3.distinguit plures casus. videas eum.

1. Li.quādo minor vel mulier,cū inuētario adiuisēt Lup. in rub.de donat.inter vir.& vxo.col.3.§.68.vers.fateor Lāb.d.glo.3.n.6.Benin.in §.oium.n.376.Inst.de actio. Pic.supra n.109. quia lęsio secundū tēpus cōtractus cōsiderari debet; nō si postea eueniat Ang.cons.318.n.3. Crau.cōs.114.n.16.Rot.in Interamnen.merciū.4.Iunij 1507.corā Pœnia.Pic.supra n.112.vide infra lim.13.

2. Lim. quādo clare opulenta esset Cepol.de vsucap.pro emp.n.34.Ias.supra,& nulla adesset obligatio Alex. in

l.mutum.n.7.de acq.hęred.Bertaz.d.n.24.cōtractu vel obligatione vetita Beninca.supra n.416. Mona. dec. Luc.31.n.40.& in dubio præsumi lucrosam n.41.

27.Amp. in ludo Tiraq. d. glo.5. n.200. Lamb.glo.1. n.47.Coua.d.glo.8.n.42.Carpa.supra n.160. Pic.supra n.113.& seq. vbi etiam amissa repeti posse.

1 Lim. quando in conuiuio animi gratia, & modicum ludit Lamb.d.n.47.Pic.supra n.116.

2.Lim.quando consuetudine permitteretur Boua.Carpa. & Pic.supra n.117.

28.Amp. etiam si minor,& mulier aliena negocia gerāt sine mandato,quia non tenentur nisi quatenus locupletiores effecti sint exemplo pupilli l.3.§.pupillus.vbi Bal. n.1.Cast.n.5.de nego.gest.Lamb d.glo.3.n.40.Carpa. d.c.328.n.172.Pic.d.glo.7.n.118.

29.Amp.etiā si minor,& mulier cōtrahāt per negociorū gestorē qui non obligantur erga negociorū gestorē nisi quatenus locupletiores effecti sint,vt pupilli l.si pupilli. vbi glo.de nego.gest.Tiraq.d glo.5.n.124.Rui.cōs.97. n.2.lib.5.Lamb.d.glo.3.n.38.39.Pic.supra n.121.

30.Amp. vt sine statuti solēnitate minor,& mulier in iudicio stare non possint Tiraq.supra n.206.Lamb.d.glo. 3.n.42.& seq.Carp.d.c.328.n.164.Pic.d.glo.7.n.122. etiam si alieno nomine experiatur. Lamb.supra.n.44. Carpa supra n.165.si tamen mulier admissa sit tenebit sententia eius fauore lata,si non sit de nullitate oppositum vt per eos subdentes sat esse mulierem,& agnatum simul egisse, & posse sine solemnitate possessionis momentaneæ iudicio stare, officium iudicis exercere, & coram arbitro litigare,& sat esse agnatum pro muliere fideiubere Lāb supra n.40.50.& seq.Carpa.supra n.seq. vbi etiā conueniri posse si aliena negocia gerat, at sententia contra mulierē non valebit Lāb.supr.n.49.Cancer.var.reso.par.2.c.1.n.88.in statuto de obligatione.

31.Amp.in omni quasi cōtractu de magis cōi Tiraq.sup. n.125.Rom.cons.394.n.2.vbi Mādos intelligit si ratio eade cōcurrat de cōi Viui.opi.828.de magis cōi Ceual. Q.135.n.3.& Pic.supr.n.123.vide infra lim.40.Carp. c.328.n.134.Granu.theo 25.n.17.si eadē ratio vigeat de cōi Add.ad Rom.sup.Soarez.in tit.delas deudas n.13.

32.Amp.in constituēdo procuratore ad contrahendū vel alienandū Tiraq.d.glo.5.n.183.Soc cōs.239.n.4.li.2. Alex.cōs.103.n.12.li.2.Boua.d.gl.8.n.15.Put.dec.161. lib.2.Crot.in l.si is qui n.162.de vsucap.Carp.d.c.328. n.88.Pic.sup.n.124.& ad lites Bouat.supra vbi duobus modis limitat.n.17.18.& Carpa.n.173.Cur.Iun.in l.si vnus §. pactus. n.85. de pact. de cōi Odd.cons.51.n.6. Mar.Anguis.cons.107.n.4.Rim.Iun. in rubr. Inst. per quas person. n.9.

1.Subamp. in constitutione procuratoris ad lites Tiraq. supra n.205. Boua. supra n.16. Rota in Perusi. executionis 17. Nouembris.1597. coram Pœnia Pic.supra n.125.in quo si mulier lęsa sit restituitur,licet minor nō restituatur si iurauerint in mandato ad iudicia,in mandato autem ad contrahendum,& iurandum nec mulier restituitur Maran.de ord.iud.par.6.act.2.n.95.Gutier. in auth.sacramenta puberum n.128.C.si aduers.vend.

2.Subamp vt nō sufficiat mandatū generale solemne ad alienādum Simone.de decre.lib.2.tit.5.n.51.52.Rim. Iun.in d.rubr.n.10.nec quod procurator solemniter sit constitutus Caccialup.in l.1.n.95.C.de sum.Trinita.

1.Li.amp.32.in procuratore ad presētandū cōstitutio in quo solēnitas predicta necessaria nō est Pic.sup. n.126. post Lamb.de iur.patr.li.2.par.1.Q.4.art.9.n.5.& 7.

3.Lim. nā procurator specialis solē niter constitutus sine alia solemnitate contrahere potest ac alienare,licet in mandato generali secus sit vel in constituto extra locū Tiraq.glo.5.n.183.& seq.Carpa.c.328.n.88.& seq. & n.516.ex Lamb.glo.20.n.4.& seq. sine solemnitate nō posse constitui,& constitutum eam seruare teneri, & si ad contrahendum extra territorium constitutus sit nō posse sine solemnitate in territorio contrahere nisi casu statuto permisso,& tunc in indiuiduis valebit etiam in alijs mandato compræhensis.

33.Amp.si minor,& mulier contrahant medio procuratoris qui sine solēnitate etiam contrahat Tiraq. d. glo. 5. n.190. & seq. Carpa. supra n.91. Pic.supra Bertaz. cons.ciu.113.n.19.licet Viu.opi.796.n.29.secus teneat Canc.d.c.1.n.80.n.127.prout propinquus per procuratorem consentire nequit licet per nūcium vel epistolā possit Arno.sing.16.sed non posse per procuratorē nūcium vel epistolā consentire Carp.c.328.n.259.Bertaz. clau.7. glo.6. & de cōiori glo.19. n.7. & de cōi Odd. cons.51.n.12.Frāc.in c.cum parati.n.4.de appel.Gig. de pensio.Q.11. Lamb.glo.7.n.8.& seq.non admitti si præsentia exigatur nisi impeditus iustè sit; & si consensus requiratur pro integratione nuncius vel epistola non sufficit, & procuratorem ad vnum actum vel cum vno contrahendo ad alium non extendi nec pro minori præcio.Bal.in l.1.n.54 C.qui admit.

1.Subamp. etiam si procurator solemniter contrahat si non sit solemniter constitutus Tiraq.supra n.194. Pic. supra n.128.& seq.

2.Subamp. si procurator solemniter sit constitutus ad omnes cōtractus Paris.cons.98.n.46.lib.1.Tiraq supra n.197. & seq. Carpa. supra n.93. Granuc.theo. 25. n.23. Rot.in Rom. cambiorum. 26.Martij.1593. coram Mellino.Pic.supra n.131.

1. Lim. quando procurator specialiter fuit ad actum certum faciendum solemniter, tunc alia solemnitate opus non est dum procurator contrahit Pedc. de Sen. cons.100.n.3.Ias.in l.1.§.item acquirimus n.4.de acq. pos.Tiraq.d.glo.5.n.196.Carpa. supra n.94. Borg de tuto.n.130.Pic.sup.n.133.Bertaz.d glo.19 n.8.& seq.

2.Lim. nam impeditus, & capitulum per procuratorem consentire potest Dec. in c.cum parati. n.4. de appel. Bertaz.d.glo.6.n.2.

34.Amp. in muliere tutrice, & curatrice Alcia. reg.1. præs.52.n.6. Tiraq.supra n.176. Cassa. in cons.Burg. rub.4.§.1.verbo.contractz.entres iusss.lim.2.& 4.Pic. supra n.138.

Contrarium quia mulier non obligatur sed pupillus Alex. in l.quæsitum. n.3.de in ius.voc.Ias.in l.more.n.51.de acq.hęred.Maran.par.4.distin.16 n.37.Viui.opi.796. n.28.Paris.cons.98.n.37.& seq.lib.1.veriorē ait Ceph. cons.315. n.36. 579. n.6. de communi Gab.cons.29. n.46.lib.2.Granuc.supra n.36. & in obligatione dntis quando mulier tutrix eligitur ex inquisitione iudicis decretum non requiri 693.n.59.Arno com 195.

1.Lim.2.opi.non procedere nisi in constitutione tutricis solemnia interuenerint Lamb d glo.3.n.26. Carp. d. c.328.n.121.& 166.Pic.supra n.137.

1. Subamp. 34.amp. in tutrice testamentaria solemniter a iudice confirmata cui a testatore mandatum administrandi amplum datum sit, quia id dicitur expressum quod lege inerat, nec potest testator potestatem à lege datam augere vel minuere Rot dec.10.in fi. de procur. in antiquior. & si in specie mandatum foret vt ac-

vt accipere tutrix posset pecunias ad interesse, nam intelligitur quatenus pupillo expediat Soc. Iun. cons. 148. n. 39. lib. 1. Rot. in Rom. cambiorum. 26. Martij 1593. coram Card. Mellino Pic. supra n. 150.

2. Subamp. vt solemniter constituta procuratorem ad contractum faciendum constituere possit, cum decreto, non si generaliter, tunc enim in actibus sequentibus solemnitas requiritur Tiraq. d. glo. 5. n. 198. Lamb. glo. 20. n. 4. Rot. dec. 5. collect. à Pic. supra n. 9. & seq. in Roma. cambiorum. 26. Martij 1583. coram Card. Mellino.

35. Amp. in cõstitutione actoris ad negocia, litesuè nõdũ conteslatas Pic. supra n. 156. & 157. dixi superius.

36. Amp. in contractu minori, & mulieri vtili glo. in l. si fundus. de reb. eor. qui sub tut. Bar. in l. cum ij. §. eam. n. 3. de transact. Cast. n. 12. Tiraq. de leg. connub. glo. 8. n. 56. & seq. de communi Ias. in l. contra iuris. n. 9. de pact. & in l. cum hi. §. eam. n. 2. de transact. Natt. cons. 631. n. 35. Rol. cons. 99. n. 38. lib. 1. de communi Gab. cõs. 20. n. 67. lib. 2. de magis cõi Simonc. de decr. tit. 8. n. 125. de cõi, & ita iudicatum Burs. cons. 182. n. 21. & in fi. Surd. dec. 278. n. 19. ex communiori Rot. in Camerin. prædij. 10. Nouemb. 1597. corã Seraphi. dec. 1242. ex communiori, & Pic. supra n. 184. vide supra sub n. 646. amp. 292. & vtilitatem sine solemnitate non sufficere Rot. dec. 42. n. 29. collectarum à Pico supra Meno. cons. 733. n. 15. vbi de vtili tantum nullo mixto damno. 1199. n. 3. Rim. Iun. cõs. 525. n. 26. 776. n. 43. Arno. sing. 14. de cõmuniori, Viui. dec. 10. n. 12.

Contrarium tenet glo. in l. neque C. de contrah. stip. vbi Bal. Maran. par. 4. dist. 16. n. 29. Mins. cent. 2. obs. 34. Arno. sing. 14. Soc. reg. 319. fall. 3 & cons. 160. n. 19. lib. 2. & cons. 80. n. 9. lib. 4. Viui. cõi opin. 796. nu. 15. Boua. d. glo. 8. n. 49. Feli. cons. 16 n. 11. Natt. cõs. 173. n. 5. Paris. cons. 96. n. 104. lib. 1. Dec. cons. 532. nu. 8. Granuc. theo. 25. n. 28. Soarez. com. opi. lit. M. n. 166. Viui. cõi opi. vers. statutum disponens quod mulier. limit. 11. Cartar. dec. 46. & 91. Rota. Auen. dec. 113. de cõiori Lamb. de contrac. ad fi. n. 165. & 168. Rot. in Rom. societ. offic. 13. Febr. 1606. corã Pitta. Grat. cons. 46. n. 29. lib. 1. Mins. cent. 2. obs. 34. n. 1. Arnon. sing. 14. Rota. dec. 599. n. 3. par. 1. recentior. Seraphi. priuil. iuram. 83. n. 50. tunc vtilem subdens si minor non obligetur alias locupletatũ probari debere n. seq. Meno. cons. 1279. n. 9. 10. Lamb. de contract. in fi. n. 165. & Cenci. de censi. par. 1. c. 2. Q. 1. art. 2. n. 45. Carpa. c. 328. n. 166. de cõi Viui. dec. 37. n. 21. & dec. 51. vbi idẽ de prælato, & de cõiori Surd. de ali. tit. 8. priu. 56. n. 63. & seq. vbi idem de prælato in foro etiã poli Cur. Iun. in l. si vnus. §. pactus. n. 87. de pact. & si locupletior facta sit cessare statutũ Rot. dec. 53. par. 2. recentis. vbi etiam quomodo id probetur puta liberãdo se à debito vel plus percipiendo ex prætio quam Bertaz. cla. 7. glo. 19. n. 40. Cotta. vers. statutum requirens Ceual. Q. 695. n. 30. vbi quando marito vtilis esset ab vxore cum alio initus Cancer. d. c. 1. n. 101.

1. Lim. primã vt licet contractus nullus fit quoad minorẽ, & mulierem cum eis contrahens obligatur Mattes. sing. 155. Ias. in d. §. eã n. 2. Tiraq. d. glo. 8. n. 91. Lamb. supra n. 164. Gab. d. cõs. 20. n. 67. Surd. dec. 278. n. 22. & de alim. tit. 8. priuileg. 56. n. 80. Pic supra n. 188. Bertaz. d. n. 40. & ideo possunt Ecclesia minor, & mulier si velint stare contractui. Rot. dec. 225. in fi. par. 3. lib. 2. diuerso.

1. Sublim. non procedere nisi minor, & mulier contractũ ratificent Rui. cons. 11. n. 6. lib. 4 Pic. supra n. 188. & ei stare velint Rot. dec. 60. n. 5. & seq. per eum collectarum vbi de cõmuniori Gab. cons. 20. n. 66. lib. 1. stare enim illi possunt Meno. d. n. 15. de communi Ias. in d. §. eam. n. 2. & in totum Bertaz. d. n. 40.

1. Lim. nam si dolus in statuto supponatur, nisi minor expressè statuto renunciet, nec tacita, nec expressa ratificatio operabitur Rom. cons. 54. in fi. Cur. Iun. cons. 50. n. 9. Veral. dec. 1. n. 4. par. 3. & Rot. in Rom. donat. de Cupis. 5. Iunij. 1602. coram Pamphilio Pic. d. glo. 7. n. 191.

2. Sublim. in contractu cum infante inito qui nullo pacto sustinetur etiam fauore infantis l. 2. § mulier. de verb. oblig. §. pupillus. vbi Aret. n. 7. Inst. de inut. stip. Bal. in l. neque n. 2. C. de contrah. stip. Surd. cons. 9. n. 45. Pic. supra n. 192.

3. Sublim. non procedere nisi euidens esset vtilitas Rot. d. dec. 60. n. 8. & in Camerin. prædij. 10. Nouembris 1597. coram Card. Seraphi. d. dec. 1242. n. 3. Gratia. dec. 45. n. 11. 12. quod tamen non sufficere probat si pro forma solemnitas requiratur.

2. Lim. quando mulier vel minor locupletior factus esset Soarez. tit. delas deudas. n. 12. 13. vbi etiam tutores expensum repetere.

1. Lim. 2. opi. non procedere nisi vtilitas probetur quia non præsumitur sine solemnitate Lamb. in fi. n. 171. & seq. & glo. 24. n. 16. & seq. vbi ex mutuo fęneratitio minorẽ locupletatũ non presumi; at si minor ex alio contractu puta alienationis ipsum se dicat, reus locupletatũ probabit; sed si minor contra validum contractum restitui petat, ipse nõ vtile sibi fuisse probabit, poterit tamen minori iuramentum deferri, & mulieri si sit locupletatus dũmodo solẽniter iuret n. seq. Carpa. supra n. 107. & seq. posse autem sibi alios, obligare, nõ se alij Pereg. dec. 14. n. 14 nec sufficit vtilitas alterius quam minoris vel mulieris Rot. dec. 167. in fi. par. 1. recẽtis.

2. Lim. quando filius furiosus esset, vel altera pars defectum solemnitatis opposuisset in actu successiuo Pinel. in l. 1. par. 3. n. 32. 33. C. de bon. mat. sic intelligit Cancer. d. c. 1. n. 104. sed idem erit si ante contractus executionem id obijciatur à possessore vel debitore.

37. Amp. etiam si minor in cõtractu se maiorem asserat cum iuramento, nã licet restitutione in integrum priuetur, non tamẽ nullitatis dictione lo. And. ad Spec. de sent. §. 6. vt autem Add. ad hæc Crem. sing. 162. Mars. sing. 299. Roma. cõs. 12. n. 5. Alex. cõs. 122 lib. 6. Cur. Iun. cons. 119. n. 6. Coua. de instr. execut. Q. 16. n. 36. Mãdos. ad Lup. alleg. 24. de magis cõi Benint. dec. 47. n. 3 & Viui. opi. 756. n. 25. & Soarez. lit. M. n. 167. Odd. de rest. in int. Q. 24. art. 4. n. 26. Rot. Auen. dec. 78. n. 7. Rot. in d. Rom. donationis. de Cupis. 5. Iunij 1602. coram Pamphilio Pic. supra n. 193. vbi de magis cõi.

1. Lim. in statuto non comprahendente contractus iuratos, tunc minor non audietur nec restituetur Anch. cons. 226. Bero. Q. 43. n. 3. Rot. in d. Rom. donationis Pic. supra n. 195.

38. Amp. vt minor emẽs sub hasta nõ teneatur stare cõtractui, & talis vẽditio rescindi potest ex l. 2. C. de resc. vend. de cõi Cabal. millelo. 788. de magis cõi Alex. cons. 117. n. 2. lib. 7. & Crau. cõs. 29. n. 4. & Viui. communi opi. 1017. n. 2. & Pic. supra n. 314. & seq.

39. Amp. in refutatione quæ prohibitione contrahendi continetur Bal. in l. pactum. n. 42. in fi. C. de collat. Zuccar.

Zuccar. in rubr. C. de pact. n. 123. Camp. de dot par. 5. Q. 101. in fi. Pic. supr. glo. 8. & Rot. dec. 44. n. 5. per eũ collectarũ vide supra amp. 24. Cancer. var. resol. par. 2. c. 1. n. 127. sed cõem esse in cõtrariũ probat n. 126.

1. Subamp. tam in refutatione iuris iam quæsiti, & eius renunciatione quam quærendi Zucc. supra n. 117. & seq. Alcia. n. 14. Pic. supra d. glo. 8. n. 4. & seq. vbi etiã ex glo. in c. 1. §. nos. verbo ius. in extrauag. Io. 22. ius in re dicit quoad dominium, & possessionem, ad rem quoad actionem; spe quæ non consideratur nisi causa de præterito vel præsenti fundata l. spem C. de donat. vbi Bal. Bertaz claus. 7 glo. 19. n. 26. vbi si notarius repudianti stipulatus esset vel statutum prohiberet renunciationem vel præiudicia.

Contrarium in iure quærendo Cast. cons. 171. lib. 2. Crau. cõs. 114. n. 14 in d. Carpa. d. c. 328. n. 159. & 205. Phanuc. de dot. glo. 7. n. 17. Ias. in l. legatum n. 23. de leg. 1. Cur. Iun. cons. 120. n. 7. Cancer. supra n. 128. ex cõmuni, & Rol. cons. 15. lib. 1. & excessione hereditatis non aditæ non acquiri nec solemnitates requiri ex Franc. dec. 14. n. 25. Canc. supra n. 130.

Distingue vt si quærendum nec re, nec spe competat, & refutatio valeat non obstante statuto, secus si spe probabili Gab. cons. 6. lib. 2. vbi etiam non continere donationes ob causas, & nuptias, & spe competat si delatũ non sit repudiari posse. Bertaz. cla. 10. glo. 2. n. 15.

40. Amp. vt statutum dans modum in contractibus minorum, & mulierum formam det Anch cons. 241. in fi. Dec. cons. 455. n. 7. Rot. Auen. dec. 22. n. 2. Surd. dec. 268. n. 9. qua non seruata actus ipso iure nullus est c. cum dilecta. vbi glo. verbo irritum. Feli. n. 6. de rescr. Rot. Auen. d. n. 2. Osasc. decis. 165. n. 16. de cõi Dec. cons. 532. n. 3 Surd. supra n. 8. Rot. dec. 72. n. 10. par. 2. diuers. Pic. supra glo. 11. Carpa. c. 328. n. 246. & 399. & 15. signa formæ inductæ ponit Boccat. super const. March. lib. 5. rubr. 25. glo. 6. n. 155. Granuc. theor. 25. n. 2. & 5. Bertaz claus. 7. glo. 11. n. 8. Soarez. in tit. delas deudas. n. 36. Lamb. de contract mul. glo. 16. n. 1. vbi si statutum dicat nõ valeat quod ipso iure intelligatur Maur. de fideius. par. 2. sect. 8. c. 56. etiam si statutum non annullet ex Tiraq. glo. 4. n. 5.

1. Subamp. vt forma nõ seruata minor, & mulier læsi præsumãtur Bal. in l. quæcũque. n. 4. C. de bon. quæ lib. Dec. cõs. 532 n. 12. Paris. cõs. 47. n. 57. lib. 1. Pic. supra n. 7.

2. Subamp. vt forma non seruata, nec naturalis nec ciuilis obligatio oriatur Bar. in l. cum lex. n. 4. de fideius. Rom. cons. 12 n. 4. Plo. §. 5. n. 47. Surd. d. n. 9 Pic. supra n. 8. Becci. cons. 12 n. 19. Carpa. supra n. 404.

3. Subamp. omissa forma consensu partium contractum nullum esse l. nõ dubium C. de legi. Bal. in c. 1. n. 2. qui success. tenc. Aret. in §. triplici. n. 8. Inst. de actio. Nig. in l. 1. n. 30. de verb. oblig. Rol. cons. 60. n. 31. lib 4. Rui. cons. 158. lib. 4. Meno. de arb. Q. 30. n. 6. Surd. d. n. 9. Pic. supra n. 10. & omisso isto consensu contractũ ipso iure nullum esse Meno. lib. 6. præs. 34. n. 16. Tiraq. de legi. connub. glo. 4. Gonzal. reg. 8. cancel glo. 47. n. 15. siue patris, mariti, vel propinqui consensus exigatur quia pariter procedunt, & Meno. d. præs. 34. n. 15. ante consensum mulierem posse contractum reuocare.

4. Subamp. forma etiam in minimo nõ seruata est enim indiuidua Bal. in c. 1. n. 2. de mil. vasal. qui contumax. Petrut. in l. 1. n. 243. de iur. iur. Neuiz. cons. 78. n. 2. Burs. cons. 55. n. 11. Rol. d. cons. 60. n. 30. Boer. dec. 1. n. 44. Surd. d. n. 9. Pic. supra n. 12.

5. Subamp. in contractu non contra, sed præter formam inito Petrut. in d. l. 1. n. 239. Surd. d. n. 9. Pic. sup. n. 13.

6. Subamp. etiam si actus vel contractus forma non seruata facilius expediretur Petrut. in d. l. 1. n. 243. Surd. d. dec. 268. n. 9. Pic. supra. n. 14.

7. Subamp. etiam si forma sine dolo sit omissa puta ex negligentia vel notarij imperitia glo. pen. in fi. in l. ambiguitates C. de testam. Cin. n. 1. Bal n. 3. in fi. Sali. n. 7. Bal. in c. ex literis n. 6. Feli. n. 10. de fid. instr. Rol. cons. 60. n. 29. lib. 4. Pic. d. glo. 11. n. 4.

8. Subamp. non sufficere hanc formam per æquipollẽs impletam fuisse l. qui per salutem. de iur. iur. Ias. in l. 1. n. 25. de lib. & posth. Annibal. in l. nemo potest n. 391. de leg. 1. Coras. in l. 1. n. 4. de verb. oblig. de cõmuni omnium Paris. cons. 12. n. 50. lib. 2. Neuiz cons. 77. n. 2. Rol. cons. 30. n. 4. lib. 3. Boer. dec. 2. n. 22. Osasc. dec. 165. n. 7. Surd. cõs. 318. n. 10. 268 n. 18. Pic. supra. n. 16. Rot. Gen. dec. 174. n. 8. Rota. dec 678. par. 2. recẽtior Molin. de primog. lib. 2. c. 6. n. 37. Rot. dec. 657. par. 1. diuers. Scrad de feud. par. 10. sect. 20. n. 254 de cõi etiam in conditione quia formam importat Turret. cons. 67. n. 62. lib. 2. de magis cõi Gallia. cons. 31. n. 49. 107. n. 32. Bertaz. cons. ciu. 66. n. 41. Meno. cons. 541. Viu. decis. 334. n. 10. & 335. vbi quando decretum irritans continerce, vel actus aliter factus irritatur, vel quid aliter quam à iure communi exprimitur substantialem probat esse formam prout si quod actui non inest de nouo addatur, & 336. ex verbo dum tamen indui, & acta corruere ea non seruata. Granu. theo. 25. n. 5. Bertaz. cla. 10. glo. 3.

Contrarium tenent Alcia. in l. 1. n. 35. & seq. de lib. & posthu. de communi Grat. cons. 16. n. 16. lib. 1. Rot. dec. 395. n. 3 par. 1. diuerso. Neuiz. cons. 2. n. 31.

Distingue vt prima procedat in substantiali secũda vero si ad certũ effectũ tradita sit de cõi Rim. Iun. cõs. 808. n. 79 & seq. de substantia dici subdens si requiratur vt actus fieri possit, & Becci. cons. 12. n. 14. & seq. statuto inductam in dubio substantialem censeri, & Gutier. prac. QQ. lib. 3 Q. 30. & cano. QQ. lib. 2. c. 15. n. 116. & seq. Neuiz. supra n. 32.

1. Lim. 2. opi. non procedere in iuramento sub certa forma præstando quod non aliter præstari poterit Tiraq. de leg. connub. glo. 7. n. 199. Lamb. glo. 15. n. 1. & seq. Carpa. cap. 324. n. 179. & seq.

2. Lim. quando lex cõtineret irritans decretum Rebuf. in concord. rubr. de forma mand. in fi. princ. vers. item clausula. Carpa. supra n. 185. Viu. supra.

9. Subamp. vt si actus nullus sit iterũ debeat præstari cõsẽsus Put. dec. 258. li. 3. Gõz. supr. n. 40. licet vbi primus validus fuisset nõ sit locus secũdo n. 41. ex Veral. dec. 54. par. 2. & à licẽtia differt cõsensus, illa enim præcedere cõsẽsus vero, & sequi quãdoq; potest, & licẽtia expressa esse dẽt, consẽsus tacitus sufficit si pro forma nõ requiratur. Gonz. supra n. 45. & seq. subdens rõne subiectæ materiæ tacitã licentiam quandoque sufficere.

Tenendo 8. subamp.

1. Lim. non procedere in casu necessitatis puta belli pestis, & huiusmodi tunc enim forma per æquipollens impleri potest. Alex. in l. 1. nu. 8. in fi. Ias. nu. 13. in fi. de lib. & posthum. Surd. decis. 268. n. 18. Pic. d. glo. 11. n. 18. & ex iusta causa formam omitti posse ex Paris. cons. 33. num. 33. lib. 2. Burs. cons. 74.

sub

sub n.58. Rol. cons. 81. n. 39. lib. 1. de communi omniū Alciat. in d. l. 1. n. 41. Turret. supra n. 60. & 47. n. 35. lib. 1. Boer. supra Viui. dec. 334. n. 11.

1. Sublim. non procedere nisi in forma extrinseca secus in proxima Rota. dec. 15. n. 6. par. 1. diuers. & substantiali Rim. Iun. cons. 79. n. 19.

2. Lim. quando ad certū effectū data esset tunc effectū haberi sat esset Grat. cons. 16. lib. 1. Crau cons. 177. n. 4. 500. n. 1. Gallia. supra n. 53. & seq. Put. dec. 252. n. 8. lib. 2. Scrad. supra n. 262. & 339. Maresco. resol. 68. lib. 1. Seraphi. dec. 309. n. 1. 1413. n. 3. dec. 267. n. 6. par. 1. diuers. 33. n. 5. par 2. 202. n. 11. par. 4. diuers. 577. n. 9. par. 1. recentior. 167. n. 12. par. 2. Add. ad decis. 518. coram Ludouis. Caffad. dec. 2. de iud. Lepid. dec. Luc. 25. Manti. dec. 233. n. 7. & de contract. lib. 7. tit. 15. n. 42. Viui. dec. 334. n. 13.

1. Sublim quando irritans decretum expressim adesset Paris. cons. 19. n. 187. lib. 2. Maresco. supra vbi ita Rot. iudicasse Becci. cons. 66. n. 14. sed hoc non procedit generaliter Grat. supra.

3. Lim. in forma publicationis resignationis beneficij Rot. decis. 395. Ces. de Gras. dec. 4. n. 9. nisi aliter de mente disponentis constaret vt in eis.

4. Lim. non procedere nisi in forma hominis, secus in forma legis glo. magna in l. assiduis C. qui pot. in pig. Crot. in l. 1. n. 47. de verb. oblig. Rim. Iun. cons. 528. n. 58. Viui. dec. 334. in fi.

Contrarium in forma legis probant in subamp. citati, & Becci. d. cons. 12. n. 14.

5. Lim quando ad demonstrandum inducta fuit de cōmuni Grat. d. cōs. 16. n. 14. Alex. in l. 1. de lib. & posthu. n. 8. Ias. n. 5. Soc. n. 8. Alcia. n. 10. de lib. & posthum. Viui. communi opi. 749.

6. Lim. quoad id quod subauditur Grat. cons. 121. n. 9. lib. 1.

7. Lim ratione scandali Feli. in c. cum dilecta n. 21. amp. 10. in fi. de rescrip.

8. Lim. non procedere nisi dispositio decretum irritans contineat de communi Neuiz. cons. 70. n. 32. & seq. Rot. d. dec. 395. 34. n. 2. quāuis pœna incurratur par. 1. recentior. Nati. cons. 19. n. 1. Alba. cons. 21. n. 13.

9. Lim. quādo menti satisfieret. Rot. dec. 88. n. 3. par. 3. lib. 2. diuers. 15. n. 4. par. 3. lib. 3. diuers.

10. Lim. nam si Princeps formam tradit nominati per se vt exequatur nominationem non tollat aliam exequendi rationem quam Pontifex omnibus nominatis per eum dedit Rot. dec. 1593. par. 3. lib. 3. diuers.

11. Lim. in institutione quæ verbis æquipollentibus fieri potest Bal. sing. 66.

12. Lim. quando specificè impleri non potest Barbo. in l. diuortio. §. interdū. n. 30. sol. matr. Boer. dec. 2. n. 24. Rol. cons. 43. n. 43. lib. 2.

13. Lim. tunc dici pro forma exigi consensū si ob publicū fauorē requiratur, secus si solo priuati fauore Bar. in l. 1. §. sed si filius. n. 2. 3. deleg. 3. vbi alij. Rom. cōs. 54. n. 3. vbi Add. de cōi Gonzal. reg. 8. cancel. glo. 47. n. 32.

9. Subamp. rusticitati, sexui, ætatique non parci in omissione formæ Rol. d. cons. 30. n. 8. Burs. cons. 307. n. 79. Pic. supra n. 17.

1. Lim. 40. amp. vt actus non sit nullus nisi volente muliere vel eius hęrede Osasc. dec. 94. n. 24. & 32. Carpa. c. 328. n. 403.

41. Amp. vt si duo propinqui ex statuto exigantur vnus non sufficiat sed contractus nullus sit Dec. in c. prudētiam. n. 3. de offi. deleg. post Ancha. cons. 36. n. 1. in fi. Viui. cōi opi. 796. n. 9. Pic. in c. 151. stat. Vrb. li. 1. glo. 12. n. 1. licet si statutum loquatur per verba singularis numeri vnus sufficiat Lāb. glo. 11. n. 58. Carpa. c. 328. n. 331. & si dissentiat iudex supplet Arno. sing. 21. vide Bouat. glo. 3. n. 100. Granu. theo. 25. n. 7. Cers. sing. verbo. statutum. 21. vbi si duo ex parte patris alias matris requirantur, & solus ex vtroque extet, his sufficiant, & si requisiti discordes sint iudex supplet. Arno. sing. 21. & si vir, & vxor simul vendunt rem pro dote obligatam requiri consensum coniunctorum Crete. dec. 3. de consiit. & si alter dissentiat iudex supplet Soarez. tit. de las dedas. n. 22 vel arbitratur Bal. in l. 1. n. 53. C. qui admit. Lamb. glo. 11. n. 34. si discordent iudicem eligere si sint eiusdē gradus, alias proximiorem, seniorem, & nobiliorem, sed iunior in dignitate seniori præferri n. 39. & magis idoneū n. seq. & si mulier neget proximiorem sat est agnatam esse vt quādo cum extraneo de successione contēdit, licet gradus inter agnatos probari debeat n. 51 gradus vero computari debent secūdum ius ciuile etiā in foro Ecclesiæ in materia successionis, & proximitatis etiam in beneficialibus, & vocatis consanguineis intra certum gradus ius cano. attendi nisi consanguinei inter se de proximitate contendāt Garz de benef. par. 7. c. 15. n. 23. & seq. vbi etiam consanguinitatem indicijs pręsumptionibus, & communi reputatione nisi agatur de probanda ad certum gradum restricta vel alter concurrat. Hip. Maia. consul. 24. par. 1.

1. Lim. quando vnus tantum extaret auth. de non alien. §. quod autem. tunc enim sufficeret vnus Bal. in l. 1. n. 2. C. vnde vir. & vxor. Cast. n. 3. Sali n. 1. Rim. Iun. cons. 103. n. 22. Campeg. de dot. par. 5. Q. 98. Pic §. 7. n. 58. Granuc. theo. 25. n. 18. Gail. obs. 111. n. 5. lib. 2. Bertaz. claus. 7. glo. 10. n. 4. de cōi Pic. supra n. 4. Bertaz. supra glo. 12. vbi si duorum agnatorum vnus extet & vnus cognatorum requisitorum hi duo sufficiant, & altero dissentiente iudex iniustè dissentientē coget.

2. Lim. nam si statutum mandet loco deficienti coiunctis curatorem adhiberi debeat interuenire curator Pic. supra n. 6.

3. Lim. vt si cum vno contrahat alterius consensus sufficiat Cotta. verbo. filius fam. potest, & si vnus solus extet ille sufficiet Benin. in §. omniū n. 423. Inst. de actio. Alex. cons. 29. n. 23. lib. 3.

4. Lim. & declara vt maior numerus requisitorum à statuto non obsit Anch. in c. 1. Q. 34 n. 2. de constit. Caccialup. in l. omnes populi. n. 22. de iust. & iur. Cor. sing. verbo. statutū. 22. Boua. ad const. March. glo. 3. n. 134. Carpa. c. 451. n. 26. Pic. supra n. 7. Lamb. glo. 11. n. 67. Carpa. d. c. 328. n. 332. idem dicentes si agnati, & extranei consensus accesserit ille n. 68. hic n. 333. Lamb. d. glo. 11. n. 60. & seq.

5. Lim. & declara vt si duo requirantur, & quatuor eiusdem gradus extent ad electionem contrahentium eligi duo possint, nisi simplicioribus electis sagaciores omissi forent Bertaz. claus. 7. glo. 12. n. 3. Pic. supra n. 10. & pluribus adhibitis contract. tenet Bertaz. supra glo. 17.

6. Lim. quando exigeret licentiam patris, vel matris, aut duorum coniunctorum tunc patris, vel matris licentia sufficiat de communi Viui. supra lim. 6.

42.Amp. vt si statutum requirat consensum proximorũ debeant proximiores adhiberi, quos præcedat l.proximus vbi glo.& Alciat.de verb.sig. Dec in l.1. n.14. & 15. C.vnde vir.& vxor. Cassa.in cons.Burg.rub.4. §.7.verbo. des prouchains parentz n.4. fol.163. Pic. supra glo 13.n.1.Cotta.vers. statutum requirens Cæs. de Barz.dec 94.n.15.vbi tales sit ad quos prima causa successionis spectat.

1.Subamp. si statutum coniunctos aut consanguineos exigat proximorum vel proximiorum non facta mentione adhuc enim proximiores habiles præsentes, & non impediri debent adhiberi l.fi. C. de verb. sig. vbi Bal.n.2.de magis communi Marf.sing.678.& Masc. concl.1245.n.17. & Bertaz. clauf.7.glo.9.n.2.Gratia.dec.38.& 237. n.31.& Pic.d.glo.13.n.2. Carpa. supra n.324.Cotta.supra Crau.conf.877.n.8. Lamb. glo.11.n.1.& seq.

2.Amp d.subamp. vt coniunctorum vel consanguineorum appellatione agnati,& cognati contineantur l.1. §.fi.de postul Barb. in l.cum acutissimi. n.148. C.de fideic.Franc.Mare.dec.328.n.6.Ond.conf.4.n.11.lib. 2.Pic.supra n.3.& seq. & affines l.fi.§.cum autem.vbi Sali.n.16. C.de furt. Dec. in l 1.n.5.C. vnde vir,& vxor.Bertaz.d.claul.7.glo.13.n.5.ex cõi,& Pic.supra n.8.& seq.qui tamen intelligit solis affinibus extantibus,& dato curatore loco cooiunctorum deficiẽtium, nec viri consensum in contractu vxoris sufficere.

2.Amp.vt si duo sint eodẽ gradu, senior admitti debeat Ias. conf.192. n.4. col.1. vers. item stante lib.4. nisi aliud statuto caueatur vt nostro Lucano.

2. Subamp. vt clericus sæcularis debeat consentire Lamb.de contract.glo.17.n.15.Carpa.c.328.n.508. Pic. supra n.11. licet secus in monacho Lamb. supra n.13.Carpa.supra n.507.

3.Subamp.emancipati consensum adhiberi debere qui coniunctus dicitur Lamb. supra. n.10. Carpa. supra. n.506.Pic.supra n.13.

4.Subamp.in exhæredato Tiraq. de retr.lig.§.1.glo.8. n.46.Lamb.d.glo.17.n.4.Carpa.supra n.505. Pic.supra n.14.

5.Subamp. in adoptato, & arrogato Lamb.supra n.6. Carp.supra n.504.Pic.supra n.15.

6.Subamp. in legitimato siue per matrimonium subsequens, rescriptum, vel curiæ oblationem Ond. conf. 72.n.24 & seq. lib 2.Pic.supra n.16.& seq. qui tamen legitimatum per rescriptum omnibus agnasci probat,sed per oblationem patri tantum ex Rui.conf.75. n.11.lib.3.& communi, & distinguit Lamb. glo.19. & Carpa.supra n.514.

7.Subamp. filiumfam. admitti Lamb.glo.18. Carpa. supra n.511.

1.Lim.42.amp. statutum de coniunctis non comprahẽdere naturalem,nec spurium Lamb.glo.19. Carpa. d.c.329.n.512.Ond.cõf.5.n.15.& seq.Pic.supra n.22. intelligendo ex parte patris, nam spuria non habet consanguineos ex latere patris licet spurius retineat iura cognationis cum matre,& linea ex ea coniuncta quamuis ex damnato coitu natus,si non erat punibilis etiam quia hoc casu iura cognationis non haberet Ond.supra n.26.& seq. Verum in tract.incapac.c.23. n.534 ex coitu damnato natos ex linea matris succedere probaui, & magis communem, & veriorem probat Gutierez. pract. QQ.lib.2. Q.103. etiam in filijs clericorum, & Rot. pluries tenuisse probat Gall. de excep.suc.tit. 4. excep.4. n.33. quamuis dissentiant Minf. cent.3. obf.91. Gail. obf.88. n.20. lib.2. Surd. dec.149. n.10. Marta. de succes. lega. par.1. Q.16. art.1.n.24. & seq. vbi de communi. Peregr. dec.42. fratrem vterinũ preferri in successione fratris vterini omnibus agnatis, & cognatis remotioribus loquens de nato ex sacerdote & soluta,& fiscum excludi matri non succedere si ex clerico in sacris constituto natus sit, secus si nõ esset in sacris licet beneficiatus,& illegitimos matri succedere cum legitimis, & naturalibus coniunctos autem vtrinque exclusis coniunctis ab vno latere cum matre succedere dec.16.

1.Sublim.non procedere si statutum naturalibus verbis vtatur patre,filio,& huiusmodi,tunc naturales continentur & spurij, nisi ex damnato coitu nati sint, non tamẽ naturales cõtinẽtur si ciuilibus verbis statuẽtes vtãtur affines cõsanguineo,proximiore,& huiusmodi. Ond.conf.5.n.32.lib.2.& spurios,& aliter illegitimè natos,iure ciuili agnatos non esse Peregr.dec.42.n.1.

2.Lim.in monacho Lamb. glo.17. n.13. Carpa. supra n.507.Pic.supra n.24.

3.Lim. in furioso,& mentecapto l.2. §.furiosus. de iur. codic. vbi Bar.Boua. glo.3. n.120. Pic. supra n.29. Carpa.c.328.n.294.

Sublim. quando haberet dilucida interualla Rui. conf. 147.n.15. lib.1.Boua.supra n.121. Carpa. d. c.318. n.295.& seq.

4.Lim. in ebrio Tiraq. de legi. connub. glo.8. n.83. si tamen tanta sit ebrietas quæ tollat vsum rationis Galiaul. in l.1.nu.69. de verbo. obligat. Pic. supra n.36.37.

5.Lim.in bannito etiam si de facto presens esset Lamb. d.glo.8.n.16.& seq. Carp.c.318.n.291.& 341.Boua. d.glo.3.n.113 Pic. supra n.38.& seq. vbi etiam quia pro mortuo habetur,& agnationem,& cognationem amittit.

6.Lim. in Iudæo qui contractui Christiani consentire non potest nisi succederet, licet iudæi vel iudææ contrahenti Christiaoi proximioris consensus requiratur filius enim Iudæi christianus patris, & alijs succedit Ias.in l.de pupillo.n.1.de oper.no.nunc. Tiraq. de primog. Q.60.n.35. Borg dec.21. n.4. par.2. Pic.supra. n.44.& seq.

7.Lim. in heretico quia excommunicatus est Lamb. glo.8.n.57.Carol de Graf.de excep.4.n.49.Pic.supra n.54.Carpa c.328 n.303.

1.Sublim.in locis quibus non euitantur,sed contrahere possunt vt in Germania Anglia, & Gallia Nauar. in manuua. c.17. n 35.Pic.supra n.57.

2.Sublim. in heretico nondum condemnato Ceual.Q. 658.n.12.Pic.supra n.58.

8.Lim.in excõmunicato cuius consensus non requiritur & adhibitus contractum nullum reddit cum pro mortuo habeatur Tiraq.de retr.lig.§.1.glo.9.n.276.Carpa.c.328.n.344.Pic.d glo.13.n.59.

1. Sublim. non procedere nisi in excommunicatione maiori,nõ autem minori, maior enim priuat participatione sacramentorum, & communione fidelium; minor vero sacramentorum participatione tantum passiuè c.si celebrat extra. de cle.exco.ministr. vbi Abb. Nauar. d. cap.27. sub nu.1. Pic. supra n.62.

2.Sublim.

8. Sublim. in excommunicato maiori excommunicatione & declarato tantum qui est euitandus, non in notorie excommunicato & non declarato, quem nõ tenemur euitare, nisi clericum percussetit Nauar. supra n. 35. Pic. supra n. 65.

9. Lim. in surdo cuius consensus nec requiritur, nec ad hibitus suffragatur l. 1. §. fi. de tute. Lamb. d. glo. 8. n. 48. Pic. sup. n. 67. Carpa. supra n. 297. & seq.

1. Sublim. in surdastro Lamb. supra n. 49. Pic. sup. n. 70. Carpa. supra n. 299.

2. Sublim. in surdo per accidens si legere & scribere valeat Pic. supra n. 72. vbi etiam testari posse & codicillari l. discetis qui testa. fac. pos.

10. Lim. in muto nisi legere & scribere sciat Lamb. supra n. 46. Pic. supra n. 73. & seq.

11. Lim. in cœco qui non consentit Lamb. sup. n. 50.

Contrarium tenet Pic. supr n. 77. & seq.

12. Lim. in valetudinario Lamb. sup. n. 54. Boua. d. glo. 3. n. 133. Carpa. cap. 328. n. 348.

Contrarium tenet Pic. supra nisi adeo mala valetudine grauaretur & doloribus accidentibus continuis vt sine vitæ periculo his negocijs superesse nequiret quod iudex arbitrabitur Rot. in Rom. releuationis indemnitatis 22. Martij 1602. coram Reuer. Attrebaten. Pic. supra n. 87. & seq.

13. Lim. in cöiuncto spirituali Lamb. glo. 17. n. 3. Carp. cap. 329. n. 509. Pic. sup. n. 91. & seq. quamuis spiritualis pater filium & è contra alere teneatur, & fisco excluso succedent.

14. Lim. in muliere que ad consentiendum habilis nõ est Bal. in l. 1. n. 67. C. qui admi. Cast. in l. si cum dotem § si parti n. 3. sol mat. Dec in l. 2. num 45. 92. de reg. iur. Zucc. in rub C. de pact. n. 124. Camp. de dot. par. 5. Q. 94. Tiraq. de legi. connub. l. 1. n. 79. Gab. de verb. sig concl. 5. n. 52. Boua. d. glo. 3. n. 125. Bertaz. claus. 7. glo. 8. Franc. Marc. dec. 328. n 5. par. 1. Rot. in Rom. census 18000. 11. Martij. 1613. coram Coccino. de magis communi Pic d. glo 13. n. 95. vide infra amp 70. Gab. de verb. sig. concl. 6. n. 50. nisi statutum de proximiori loquatur n. 51. ex Soc. Iun. cons. 41. n. 14. lib. 1. qui tamen loquitur stante statuto quod masculinum concipiat fœmininum Granu. theo. 25. num. 3.

15. Lim. in minore 25. annis Bene d. de Plumbi. in l. 2. de manu. vind. Simon. de decre. tit. 6. n. 14. Tiraq. de legi. connub. glo. 8. n. 43. & seq Odd. de rest. in int. Q. 2. n. 32. Pic. supra n. 100. Rot. in d. Rom. cẽsus Carpa. d. cap. 328. n. 289.

Contrariam opi. veriorem ait Lamb. d glo. 8. n 22. ad fi. & magis communi Boccac. d. glo 3. n. 101. & agnatum cum tutoris vel curatoris authoritate adhibendum si alias agnatus minor non adsit Lamb. supra. num. 24. Carpa. supra n. 290. licet in viro minore secus dicant.

16. Lim. nam si mulier cum iuramento asseruerit non extare alium proximiorem si remotior adhibeatur, non possit contra suum dolum audiri Rot. dec. 599. n. 2. par. 1. recentior.

17. Lim. ex decreto iudicis præsũmi proximiorem & habilem nisi contrarium probetur. Rot. dec. 106. nouis. diuers. n. 15.

43. Amp. vt coniunctus consensum præstans contractui præsens esse debeat Abb. in cap. cum parati n. 5. Dec. n. 4. de app. Tiraq. de legi. connub. glo. 6. n. 31. Pic. ad Vrb. d. cap. 151. glo. 14. lib. 1.

1. Subamp. hanc præsentiam per procuratorem non suppleri etiam mandatum speciale habentem, nec per nuncium, vel epistolam Bal. in l 1. n. 70. C. qui admit. Cast. in l. si quis mihi bona. §. iussum. n. 5. de acq. hæred. Feli. in cap. cum omnes n. 30. de constitut. Tiraq. supra n. 25. 31. vbi lim. 4. modis Camp. de doct. par. 5. Q. 130. Cassa. in cons Burg. rub. 4. §. 7. tit. sc ce nestdu consentement. n. 13. Bertaz claus. 7. glo. 7. n. 2. Pip. supra n. 3. & 13. Carpa dte ap. 328. num. 237. & seq. præsertim si ad integrandam personam consensus exigatur post Lamb. glo. 7. n. 14. & seq. Purp. in l. 1. n. 670. de offi. eius.

2. Subamp. vt præsentia consilium cöiuncti exigat Bal. in d. l. 1. n. 79. Cassan. supra n. 26. Pic. supra n. 26. Pic. supra n. 4. & consensum Bar. in rep. l. 1. §. si plures n. 6. de exercito. Abb. in cap. cum olim. n. 5. de arb. per l. impuberis. de susp. tut & §. impuberes. Instit. eod. Pic. sup. n. 5.

3. Subamp. vt si statutus coniuncti exigat consensum formam dicatur inducere qua non seruata cötractus ipso iure nullus sit Bal. in d. l. 1. n. 61. Franc. Cur. in auth. sacramenta puberum n. 8. C. si aduers. vend. Cãp. d. par. 5. Q. 82. Boua. supra glo. 6. n. 170. Borg. dec. 31. n. 29. par. 1. Pic. supra. n. 9. Carpa. supra nu. 246. vbi etiam expræssum requiri, exceptis actibus tacitis vt est societas nu. seq. nec requiritur si sola scientia sufficiat n. 249.

4. Subamp. in ipso actu contrahendi consentire debere priusquam partes ad actus extraneos diuertant. Bal. supr. n. 60. Cast. in d. l. si cum dotem §. co autem n. 7. Franc. Cur supr. n. 8. Ias. in l. 1. §. 1. n. 4. de verb. oblig. Campeg. d. Q 82 Mins cent. 2 obs. 34. num. 2. Panciról. cons. 187. n. 17. Vrsil. ad Affl. dec. 260. nu. 11. Borg. dec. 20. n. 35. par. 3. de communi Rol. cons. 97. n. 3. lib. 1. & Gab. cons. 2. lib. 1. & Granuc. theo. 25. n. 9. & Pic. supra n. 10. Arno. sing. 32. Osasc. decis. 165. n. 8. & seq. vide Bouar. d glo. 3 n 23. & seq.

5. Subamp. vt consensus verbis expressis præstandus sit nec sola sufficit præsentia, quia consensus ad authorandum adhibetur Crot. in l 1. n. 13. de verbo. oblig. Campeg sup. Q 81. n. 3. Tiraq. de leg. connub. glo. 7. n. 5. Cassa. supra n. 5. Alex. cons. 114. nu. 8. lib. 5. 218. n. 2. lib. 6. Rui cons. 62 lib. 3. Corb. de caus. priu. ob mort. ciu. n. 48. de communi Granuc. supra. n. 10. & Pic. sup. n. 14. Tiraq. supra. glo. 7. vers. expres. n. 14. & seq. vbi limitat multis modis. Bertaz. d. glo. 7. n. 2. vbi etiam si statutum exigat conscientiam, voluntatem, vel licentiam consilium, scientiam, parabolam, & authoritatem Lamb. glo. 7. vbi lim. multis modis & ampliat Canc. var resol. d. par. 2. cap. 1. n. 93. 125.

1. Lim. 5 subamp. non procedere quando coniunctus capite vel aliter consentire annueret Nig. in l. 1. §. si quis ita, n. 38. de verbo. oblig. Tiraq. d. glo. 7. n. 23. & 30. Lamb. d glo. 7. n. 88. & 89. ex veriori & cõmuniori & Pic. sup. n. 14. qui testatur ita in praxi seruari quod æquipollentia verba sufficiant.

2. Lim. nam longa scientia & patientia propinquorũ habetur pro vero consensu Bal. in l. si filius. C. de peti. hæred. Ang. in l qui in prin. de acq hæred. Arno. cõs. 60. Soarez. tit. de las. deudas n. 24. & seq. & sufficere actus mariti ex quibus eius consensus colligatur n. 29. & seq. etiam si expræssus cõsensus exigatur. & Lamb. supra

supra n.90. scripturam non requiri nisi ad probationem, nec interrogationem n. 92.

3. Lim. quando coniunctus pro muliere vel minore cõtrahente fideiubet, ex hoc enim consentire dicitur l. Titius, l. Lucius qui.mo.pig. vel hipo.solu. Bar. in l. cũ pater, §. libertis.n.6.deleg.2.Cast. in l. qui hæres, §. neque filius.n.2.de aeq.hæred.Barb. ad Bal. in l.exceptione. C.de euict.Dec.cons.455.n.8.Tiraq. ad glo.7. n.25.29. Bertaz.claus.7.glo.11.n.6.Carpa.cap.328. n.267. de communi Pic.supra n. 17.

Contrarium tenet Lamb.glo.3.n.54.

4. Lim. quando cõiunctus esset impeditus iuste & mitteretur procurator ad consentiendum dum actus initur, vel epistola præsentatur. Lamb.d.glo.7.nu. 8. & seq.& Carpa.supra & per nuncium vel epistolam posse præstari Soarez tit. de las deudas n. 32. idem probans in filiofam.secus in tutore Lamb.glo.7. n. 33. in absentia partis præstari posse, ait intellige vt per Tiraq.d.glo.6.

44. Amp.coniunctum non posse consentire in contractu in quo authoratur si de illius interesse agatur vel cum minore aut mulier contrahat Feli. in cap.edoceri n.9.de rescrip.Alcia.reg.1.præs.2.n.7.Cassa.in cõs. Burg.rubr.4 §.1. in tex. ne aussi par testamen, nu. 6. Tiraq.d.glo.8.n.114.121.de communi Bal.cons. 60. n.3.lib.4.& Dec.cons.612.in fi.& Lamb.glo. 10. nu. 30.Carpa.supra d.c.328.n.320.& 339. & alius adhiberi debet n.340.Granuc.theo.25.n.47.& Viui. cõi opi.769.n.5.Bertaz.d.glo.11.n.8. & de communior. Ias.in l.1.§.fuit quæsitum.n.4.ad Trebel.& Panciro. cons.187.n.20.& Pic.supra glo.15.n. 1. & seq. Rot. in Rom.donatio de Grandis.16.Februarij. 1601. coram Pœnia Durant.xit.1.caut.2.n.4.Soarez lit.A. n. 491.& seq.vbi non posse ad sui vtilitatem & de communi Carpa.supra n.360.

1. Subamp.vt consensus coniuncti integratiuus personæ minoris aut mulieris censeatur. 1.si statutum põderet fragilitatem ætatis vel sexus cõtrahentis Dec. cons.300.n 4.Soc.cons.80.n.18.lib. 4. Gab. cons. 2. n.1.lib.1.Pic.d.glo.15.n.6. 2.si statutum de omni minore, vel muliere loquatur Tiraq.de legi. connub. glo.6.n.40. Lamb.de contract.in præf.n.3. Oad. cõs. 32.n 108.lib 1.Pic.supra.n.7. 3.si statutum alternatiue loquatur de persona consentire debente puta patris vel fratris, aut alterius Dec.cons. 455. nu.8.Pic. supra n.8. 4. si eius exigatur consensus cuius priuatim nihil actum geri intersit Cast. in l. liberorum. §. notatur. in fi.de his qui not.in fa. Alex.in d.§.fuit quęsitum.n.9.Soc cons. 23.n.19.lib.4.Tiraq.d.glo. 6. n. 7. Pic. d.glo.15.n.9. 5. si statutum considerat tam fragilitatem & imbecillitatem minoris vel mulieris, quam interesse consensum præstare debentis Soc.d.n. 19.Tiraq.d.glo.6.in fi.Pic.sup.n.10.

1. Lim. 44. amp. quando coniunctus palam & bona fide in contractu consentit quem ipse facit cum minore vel muliere, vel in quo interesse habet Bar. in l. frater, a fratre n.50. de cond.indeb. Tiraq.d.glo. 8. n.221. Soc. cons.87.n.5.lib. 2. de communi Alex. in d. §. fuit quæsitum n.2.de communi Soc.cons. 80. nu. 17.lib.4.Gab.cons. 5.nu.24. lib.2. de communi Pic. supra n.11. & tunc palam & bona fide fit si alterius coniuncti vel amici præsentia interueniat Bar. supra Bertaz.d.glo.11.n.10.Pic. supra nu. 11. Ceph. cons. 211.n.16.

2. Lim.quando iudicis decretum interuenit; sed tutius erit alterius coniuncti consensum adhibere Pic. supra n.13.14. Durant.supra.

3. Lim.non procedere nisi vbi authoritas requiritur secus si co.sensus Ceph.cons.211.n.10.& seq.

4. Lim. non procedere nisi principaliter intersit non autem si in consequens Rot.dec.473.coram. Ludouis.

45. Amp. vt coniuncti statuto mandante iurare teneatur contractum mulieri, vel minori non esse præiudiciale; & si ita iurent, & contractus præiudicialis sit, nullus erit Rot. in Rom.argentorum 27. Iunij 1607. coram Reuer. Bononien.Pic.supra glo.16. vbi etiam iudicis arbitrio coniunctum puniri qui male consensum præstitit, & periurij puniri Lamb.glo.15. vbi esse iurandum secundum formam statuti & Carpa. c. 328.n.375.& seq.

46. Amp. vt si patri vsusfructus debeatur, siue non, in contractu filij consentire debeat Pic.supra glo.18.& vbi consentire debat ex statuto nisi vxoratus sit, requiritur eius consensus & si filius sponsalia verbis de præsenti contraxerit Cancer.d.cap.1.nu. 167. & latè agit quibus casibus cesset dictum statutum quos comperies in hac conclusione & n.175.& seq. sine patris consensu obligari si maior communiter censebatur, vel si peculium castrense vel quasi haberet & si patri vsusfructus non debeatur eius consensum non requiri n.178. nec in delictis.n.100. nec si minor à patre emancipatus veniam ætatis impetrasset.n.194. legitimatos vero & spurios dispensatos statuto contineri n. 196.

47. Amp. vt si statutum coniunctis deficientibus curatorem eligi velit, non sit curator eligendus, nisi ex parte patris matrisque coniuncti cessent Veral. dec. 205.n.4.par.3.Rot. in Rom. fideius. 13. Maij. 1596. coram Seraphino. Pic.supra glo.19. ijs autem cessantibus curator eligi debet.

1. Subamp. vt non sufficiat coniunctos adesse si absint tunc enim curator adhiberi debet Bal. in l. transactionem.n.5.C. de transact. vbi Castr. in fi. Campeg. de dot.par.5.Q.59.Boua. ad const. March. glo. 3. n. 127.Tiraq.de legi.connub.glo. 8. n. 7. Granu. theo. 25.n.43.Crau.cons.1.n.16.Rim.cons.78. n. 18. lib. 1.consi. matrim.Bertaz.claus.7.glo. 10.n. 1. Ond.cõs. 32.n.101.lib.1.Pic.sup.n.4.5.prout si nequeant interuenire Rot.dec.473.coram Ludouis. & in viro Bal. cons.489 lib.1.vel decretum Iudicis Carpa.d.c. 328. n.373.& sine eis contrahere posse Viui. cõmuni opi. 396.n.16.

1. Lim. non procedere quando coniuncti essent in loco vicino & in Prouincia, tunc enim expectari debent l.fi.C.de præsc. long. temp. Bal.d cons. 483. Rot. in Calagurritana. benef. de Alij. 17. Iunij.1594. corã Manrrea.Pic.sup.qui iudicis arbitrio esse probat n. 8. ex Meno.de arb.cas.212.n.4.Lamb.glo. 9. vbi etiam fundantem se in absentia eam probare teneri & Carpa. cap.328. n. 317. 328. & cap.329.n. 18. Gall. de excep. secus. tit. 1.exc.9. nu. 27. ex communi part. 2. Bertaz.supra.

2. Lim quando coniuncti essent breui reuersuri, tunc enim expectari deberent Bal.in l. 1.num.4.in fi. C. de nup. Tiraq.d.glo.8.n 6.& seq. Lamb.glo.9.n.1. Carpa.cap.300.n.31.Pic.supra.n.9.Gall.d.nu.27.nisi periculum sit in mora Bertaz.supra.

a. Subamp.

2. Subamp. curatorem eligi debere si coniuncti præsentes sint & sine iusta causa consentire recusent, iudex enim si ex iusta causa recusate comperiet, contrahi prohibebit; sin secus alios proximiores vocabit,& his cessantibus curatore adhibito minores, & mulieres contrahere permittet Bar.in l.si cum dotem §.eo autẽ n.2.sol matr.Bal.in l. viduæ in fi.C. de nup. Tiraq. in d glo.8. n.127.Meno.de arb.cap.182.n.12.21 t.n.7. Borg.de tut.n.138.in fi.de communi Plo.§.7. n.37.in fi.& Boccac.glo.3.n.129.& Rol.cons.1.n.181.lib.2. Granu.theo.25.n.39.& Onded.cons.32.n. 77. & 96. & Fumag.in subscr. n. 124.de communi Pic. supra n. 10. Rot.in Rom.execut.mand.25.Iunij 1593.coram Manti.& in Firman. restit.dotis 23. Iunij 1603. corã Penia.

1. Amp vt iudex recusationem iniustam videns cogere coniunctos possit ad consentiẽdum sine alia interlocutoria Bal. in d.l.1.n.3.de communi Plo. supra & Viui.comm.opi.verbo,statutum disponens quod mulier n.7.Rot.in d.Roma.executionis mandati Meno. d.cas.211.n.9.vel alios admittere,& his cessantibus curator admittetur facta mentione recusationis sine iusta causa; sed si citati non compareant, citatione instrumento registrata sine alia interlocutoria causa esse, vel non esse iustam Rota procedit vt supra ut in Roma. societatis officij 13. Februarij. 1606. coram Litta & in Tarracin.molendini 2.Maij.1608. coram Caualer. Pic.supra n.13.

2. Amp.ut si unus coniunctorum recuset,alter nõ iudex causa cognita ut supra alterum uocabit uel curatorẽ dabit alio coniuncto non existente Bal. in d.l.1. nu. 3. de magis communi Boua glo.3. n. 100. & Pic. supra. num.17.

3. Amp. constito coniunctum habere litem cum minore uel muliere, tunc enim hic non est uocandus. Rot. in d. Roma societatis Pic.sup.n.18.

1. Subamp. in alio coniuncto suspecto & propria commoda potius quam mulieris uel minoris requirente si hoc iudici constet Bal. in d l.uiduæ nu.4. ad fi. C. de nup Feli. in c.edocti.n.9.de resc. Pic.d.glo. 19. n. 19.

4. Amp.curatorem etiam eligi si minor aut mulier iurent non habere coniunctos Fulgos.cons.219. n. 2. 3. Tiraq d glo 8.n.135.Bouat.supra.n 93.

Contrarium tenent citati a Tiraq.supr n.137.

Distingue nam nam si minor & mulier uel ab eis causã habentes de nullitate contractus dicant ob non adhibitum coniunctum, tunc asserent ad fuisse proximiorem probare debet Tiraq d.glo.8.n. 29. Borg. de tuto.n.131.Achil.dec.4 præsump.Rot. in Firmana restit.dotis 23 Iunij. 1603.coram Penia.& in d.Terracinen.molendini. 2.Maij.1608.coram Caualer.& in Roma. hæreditatis.14.Iunij. 1610.coram Pirouano. Aut quis promisit mulierem uel minorem ratificaturum contractum cum solemnitatibus & exhibet instrumentum ratificationis cum ratificantis assertione non habere coniunctum habilem ad consentiendum, & tunc producens instrumentum negatiuum probare tenetur non adfuisse d.coniunctum Rota. in Perusi. executio. 17.Nouembris.1597. coram Penia. Pic. d. glo. 19.n.21.& seq.

1. Lim. nam quando minor aut mulier iuraret coniunctos habere sed impeditos, tunc quia iudex de causa ista cognoscere debet nullus erit contractus nec tenebitur de nullitate dicens coniunctum interuenire potuisse probare Rota.in Roma releuat.indemnita.22. Martij.1602.coram Ottemberg.& in d. Rom. societatis officij 13. Februarij 1606.coram Litta Pic. supra n.24.

1. Lim. 47. amp. vel potius secus esse dicas quando statutum deficientibus coniunctis, non disponeret curatorem dari, tunc enim contractus sine curatore valeret Bal. in l.1.n.2.C. vnde iuret vxor. & in coniunctione n.4.C.de nupt. quia statutum intelligitur si coniũcti extent,& Plot.§.7.n.39.Alex.cons.206. n. 10.lib. 6. Campeg. de dot.par 5.Q.91. Mandos.reg. cancel. 32.Q.20.n.6.Meno.de arb.cas.211.Bertaz.claus. 7. glo.10 n.5.Rol.cons.30.n.14 lib.3.tutius tamen erit iudicis decretum obtinere & si a statuto exigatur decretum, alium iudicem coniuncti loco adhibere Tiraq. d glo.8.n.127.Bouat.d.glo.3.n.127. Pic. supra. n 26.& seq.

2. Lim. vt licet quando statutum requirit legitimum curatorem particularis requiratur nec generalis sufficiat, cum ad vnum actum dari curator possit l. siue generalis.vbi glo.& Bar. de iur. dot. & in l. non tantum,de tut.& curat,Rot.dec.372 .par.1. diuers. secus tamen est si generalem curatorem ad negocia minor haberet, tunc enim alium dari opus non esset, quia curatorem habenti curator nisi ex causa dandus non est l.curatorẽ vbi glo. & Doc. l.qui dar.tut.pos. Abb. cons.91.n.5.lib.1.Put.dec.119.in fi.lib.3. intelligens in curatore ad negocia non ad litis Pic. ad stat. Vob. lib.1.cap.151.glo.20.n.1. & seq. quod amp. vt infra in 1.amp.primæ sublim.

1. Amp.vt si minor d.generalem curatorem habeat, & curator specialis datur cuius authoritate contrahat Rot. in Imol.nullit.permutat. 22. 29. Martij. 1599. corã Iusto.& in Perusina donationis 21. Iunij. 1613. coram Caualerio.Pic.supra n 4.

2. Amp. vt si generalis curator absit vel impeditus sit aut infirmus alius non sit curator deputãdus, sed ipse curator cum decreto iudicis actorem constituere debet suo periculo præsertim ante absentiam d. l. curatorem Pic.supra.n.5.

1. Sublim.d.2.lim.si generalis curator procul abesset nec breui reuerti posset & negocium non pateretur delationem, tunc iudex curatorem ad illud negociũ deputare posset d.l.curatorem.l. ventri. §. curatorem vbi glo.de tut.& curat.dat.ab his.

1. Amp. d.sublim. etiam si curator generalis inuentarium non fecerit adhuc enim gesta per eum tenent licet vt suspectus recusari queat vt de tutore dicit Bar.in l.tutor qui n.7.de admi. tut. Dec. in c.ex parte. n.5.de appel. Alex. cons.86.n.8. lib. 2. Capic. dec. 50. n.2. Put.dec.287.318.lib. 1.& in curatore Rot. in d. Imol.coram Iusto & Pic.sup.n.7.

1. Lim.d. 1,amp. quando is qui cum minore contrahere debet de illegitimitate excepit puta debitor minoris eum interpellat vt solutionem recipiat & debitorem quietet, qui recipere paratum se dicit,sed replicat debitor eum non esse curatorem qui authorari debet, & inuentarium non fecisse, hoc casu de legitima constitutione & inuẽtario curator probare debet, alias specialis curator ad eum actum dabitur cum clausula si & quatenus opus sit nec alio modo, & si non constet de legitimo generali curatore contractus

cum

cũ speciali & decreto iudicis valebit alioquin secus; licet enim gesta per curatorem qui non fecit inuentarium valeant, hoc intelligi debet quoad tertium & eius præiudicium & commodum pupilli Bar. in l. legitimos.n.9.de legit.tuto. Rot. in Roma. redd. ratio. 28.Martij. 1611.coram Ludouisio & 4. Maij. 1602. 45.&46.collectarum à Pico.supra n.8. vbi etiam ex Cor. cons. 11.n.10.lib. 3.d.claus. si & quatenus opus sit operari vt si specialis deputatio non sit necessaria pro non facta habeatur.& claus. non aliter nec alio modo vim resolutiuam habere itaut si constet generalem curatorem consentire potuisse, deputatio particularis pro non facta habeatur glo. in l. si quidem. C. de excep. vbi Bal. n.3. Alex. cons.3.n.4.lib.1.Goz. cons.3.n.23. Ceph.cons.118.nu.13.Rol.cons.63.nu. 29.lib.4.Guid.Pap.dec.163.Boer.dec.243.n.11. Veral.dec.82.n.3.lib.3. Rot. in Rom. domus. 7. Nouembris. 1597.coram Card Pamphilio & operari abesse consensum. in Auximina societatis. 3. Martij. 1595. coram Iusto. Pic.supra.n.10.

2. Sublim d.2.lim.vt vbi curator dari ad actum potest, ante celebrationem contractus aliquot diebus dari debet & cuius authoritas interponi aliàs contractus nullus erit Anch. cons.73.n.2.& 3.Alex.cons. 163.n. 5.lib.5.Ias.in l.iudicesn.3.de iud. Rui.cons.95.n. 5. lib.5.Anch.Q.50.n.16.lib. 1. Boua. ad const. Ægid. glo.4.n.7.

1. Lim. quando aliud consuetudo seruaret vt ubiq; locorum esse Anch.d.Q.50.n.18.Pic.sup.n 12.

48. Amp. vt si ad authorizandum consensus alicuius in actu requiratur debeat in ipso actu interuenire; licet si ratione præiudicij post actum adhiberi sufficiat Dec. in l. si quis mihi bona. §. ipsum. de acq. hæred. Gab.cons.181.n.12.lib.2.& cons.2.lib. 1. Rota. dec. 294.n.27.par.5. diuerso Alex. in l. si quis. §. iussum, n.10.de acq. hæred. Rot.in Roma. executio. manda. 25.Iunij. 1593 coram Mantica. 24.collectarũ à Pic. ad stat. Vrbis.Culca.cons.57.nu. 4. 5. Cur. Iun. cons. 100.n.6.Tiraq.de legi. connub.glo.6.n.3.de communi Ias.in d.§.iussum n.43.& Gamma.dec. Lusit. 215. n.6. Cacche. dec.166. n.8.Seraph. dec. 351.n.4. vbi de consensu superinris, & debet personaliter adhiberi Rot. Auenion.dec.7.n.3.Lanfr.dec. 123. vbi etiam de decreto Lambert.de contract. mul.glo.7.n.39.40. sed n.26.& seq. posse incontinenti prestari posse actũ Surd.dec.99.n.14.Scrad.de feud. part.8.cap.4.n. 4. Gab.cons.2.col.1.lib.1.qui facit quatuor conclusiones communiter receptas sequitur Moz. de contract. stip.tit. de consensu n. 16.& seq. Bertaz.cons.ciu. 34. n.25.Natt.cons.651.652.Crau.cons.11.n.4. 562.nu. 4. vbi de consensu patroni vel Episcopi, & eo absente non requiri ait, vel Vicarij sufficere de communi omnium Decia.cons.130.n.8.lib. 3. Rim. Iun. cons. 343.n.55. 467.n.81. vbi non sufficere superuenire nisi actus validus esset Bero cons.73.num.12.14. lib. 1. Manti.dec.114.n.5.238.n. 8. Mins. cent. 2. obs. 34. subdens eius consensum de cuius interesse agituret consensum superioris superuenire sat esse quia authoritas censetur. Arno.cons.60. vbi non sufficere taciturnitatem cum præsentia.vide infra lim. 41. Trigo. sing.37.Arno.sing.32.vbi tamen sufficere incontinẽti ratificari. & si non fauore publico sed priuato sed ante & post valere Rot. dec.387.n.18.par. 5. diuers. Bury.dec.94.n.25. Bogni.de tuto.nu.321. Galga. de tutel.lib.2.tit.23.n.23. Carpa.d. cap. 320. n.250. de veriori & communiori Lambert.glo.7. n. 23. & seq. licet postea in continenti præstari possit nu. 26. non autem ante ex interuallo n. 30. & Carpa.supra.n.seq. Viui.dec.530. vbi ratione præiudicij semper adhiberi posse etiam si modo authoritatis & decreti adhibendus foret Boer.dec. 1.nu. 38. vbi consensum pro forma requisitum ac certo tempore, non posse per absentem vel impeditum præstari, sed in continenti adhiberi sat esse Arno. sing.32.Mars.in praxi.§.diligenter n. 185. sed si non ad integrandum personam sed ratione præiudicij debeat adhiberi, ante & postea posse Gab.cons. 2.n.6.lib.1.Rol.cons.92.n.16.lib.1. & ex post partibus præsentib. præstari potest vt actus vt ex nunc valeat Tiraq.de legi connub. glo.6.n. 10. 11. Gonzalez. reg.8.canc.glo.5. nu. 55. vbi patroni consensum vim præsentationis habere, & superuenire sat esse; & amp.probat Cancer.d.cap. 1.n.69. 92 & seq.Gonzal.d.glo.47.n.34.& solemnitatem statuti ex pacto reseruatam sat esse, & ex interuallo adhiberi Rot. dec. 73.part.5.diuers. & 294.non posse super uenire si pro actus solemnitate, vel conditionaliter requiratur.

49. Amp. vt si cuius consensus exigitur à iudice cogi possit, eiusuè consensus suppleri nisi iustam contradicendi causam habeat cap.nullus. vbi Abb. de iure patro.Bar. in l.si cum dotem. §.eo autem n.2.Bal.nu.1. not. 4.Cast.n.11. sol. mat. Cor. cons.167.n.2.lib.2. Curt.de iur. patro. vers. pro eo quod diœcesani consensu n.13.Rot.d.decis. 24.n.15.Carpa.328.n. 367. & seq. vbi etiam remotiorem si Iniuste recuset adhiberi posse, eiusque defectum à iudice suppleri de cõmuni Plo. de in lit.iur.§.7.n.37.Rol.cons.1. nu. 181. lib.2. Bouat. glo. 3.n.128.Granuc.theo.25.n.6.

50. Amp. statutum requirens consensum propinquorũ de non suspectis intelligi idest de non quærentibus propria commoda, tunc enim alter sequens proximior requiretur Bal.in l.vidua n.3.C. de nupt. Felin. in cap. ed oceri. n.9.de rescr.Rota.dec. 25. collectarũ à Pico.supra n.5.6. vbi etiam si mulier cum coniuncto contraheret tunc eum suspectum dicens Caisa. in consuet.Burg.rub.4.§.7. in tex. des prochain nu. 15. Carpa. d.cap.328. n. 338.& iudicem hoc casu supplere.n.375.Granuc.theo.25.n.51.Rot.dec.348.par.4. diuers.vbi suspectos dicit qui commodum proprium quærunt, vel si mulier cum propinquo principaliter contraheret, alioquin secus n. 3.est eadem quam Pic. citauit Cresc.dec.2.de constit. vbi intelligit de suspectis ratione personæ non successoris bonorum. Soarez.tit.delas deudas n.21. Alba. in l. omnes populi n.36.de iust. & iur.

51. Amp.quod forenses in loco contrahentes qui statuti loci contractus solemnitates seruare tenentur l. si fundus. de euict. Doc. communiter in l. cunctos populos.C.de sum. Trin. & Fid.catho. Paris. cons. 39 nu. 54.lib. 1.Rot.dec.27.collectarum à Pico.supra in Romana præsenti s fideicom. de Vrsinis 25.Maij. 1585. coram Orano sed vide infra n.35 10.& amp.57.& in muliere forense hic nupta vel non nupta, & habente vel nõ domicilium Tiraq.d.glo.8.n.225.& seq. Lambert.glo.2.n.16.& seq.Carpa.d.cap.328.n.26 & seq.

52. Amp. in contractu census quia dicitur alienatio. Bal.

Bal. in c.ad audientiam n.9. de rescrip.2. Tiraq. de retract. lig.§.1.glo.6.n.6. ideo legis solemnitas requiritur,& iusta causa,vt in rebus Ecclesiæ,quia beneplacitum Papæ non præsumitur nisi 30. annis elapsis, & iusta causa puta pro extinguendis alijs casibus Ecclesiæ grauioribus probanda est,nec statur alienantium dicto, nec similes census extingui sat est Rota in Romana inualiditatis census 24.Maij.1591.corā Card. Pamphilio 31.collectarum à Pico supra. & dec.383. n.2.par.1 recentior.

53.Amp.in re cum minore cōmuni Rota.dec.41.n.22. collectarum à Pico in Romana de Cuppis 10.Nouembris.1600. coram Sacrato vel cum alio, & muliere Lambert.glo.1.n.128.& seq. Carpan.d.c.328. n.82. nec socio alienari potest Lambert. de contr.mul.in fi. nu.128.

54.Amp. siue directè siue indirectè mulier aut minor ius suum remittat, & si talis refutatio veniat in consequentiam alterius contractus vltra statuto expressos Put. dec.153.lib.3. Rot.in Roma.pacti redimendo. 9. Decembris. 1588. coram Comitulo.44. n. 5. collectarum à Pico. supra.

55.Amp. nā vt mulier læsa dicatur sufficit renunciasse iuri quęsito ex causa onerosa cogendi venditorem ad traditionem rei emptæ, vel ad interesse præstandum, nec sine solemnitatibus remittere potest præsertim si pro sui parte impleuit Rot.d.dec.44.n.6. & seq. & sat est agi de suo iure conseruando.

56.Amp. etiam in alienatione rei sterilis, nisi prædium omnino esset infructuosum, & minori damnosum, licet enim iuramentum solemnitates suppleat, non tamen supplet causæ defectum de qua constare debet per iudicis cognitionem l.ob æs.C.de pręd.mino. Affl. dec.249. Put. dec.205. n.3. lib.3. Ias.in l.2. n. 10. de offi.cius.Rot.Imolen.permutatio. 24.Maij.1600. coram Iusto.48.collectarum a Pico supra nec supplet solemnitates si statuto à Papa confirmato sublatum sit dec.49.Ceph.consf.463.n.34.

57.Amp.forenses in loco statuti contrahentes solemnitates statuti seruare teneri Cęs.de Gras.dec.2.n.16.de donat.Caputaq.dec.195.par.3. Rot.d.dec.49. n.3.& 346.par.4.diuers. vbi maximè si domicilium contraxerit decennij habitatione si statutum solemnitatem non personam concernat Lamb.glo.2. n.26. de communi omnium Rot.dec.59.n.4.collectarum a Pico supra, & dec.64. Carpa. d. c.328.n.26. & seq. Granuc. theo.25.n.25.Peregr.dec.1.& 67. col.fi.& per totam tradit quando notarius forensis in loco posset conficere instrumenta vel alius artem vel aduocationem exercere; & si statutum simpliciter personas vetet actus communi iure permissos facere non continebit forenses Pereg.dec.117.n.14.subdens eos continere si loquatur in personam circa res non si in personam tantum, & si in loco forensis nupta sit Lamb. supra n.16. & seq. ex communiori vel domicilium habeat, & si onera non subeat.

58.Amp. statutum cum minoris, & filijsfamilias si fidem tollat instrumentis aliter confectis subditos liget extra territorium contrahentes, non obstante iuramento quod hoc casu forma statuti non seruata non probatur instrumento cuius fides sublata fuit Tiraq. de legi. connu. glo.8. n.219. Rota. dec. 104. par.2. diuers. & in Benon. census. 17.Martij 1608. coram Marco Montio.59.n.1.& 2.collectārum à Pico supra & dec.65.in fi.vide infra amp.62. Rota Bon.dec.125. n.44.per Fund.& Gips.secus tamen videtur si fraudis statuto facto præsumptio cesset Rot.dec.116.n.7. coram Coccino. & si contractus simpliciter non prohibeat sed sine certa solemnitate n.2.& dec.133.

59.Amp. vt si statutum plura requirat puta vtilitatem minoris, causam expressam, & plenè cognitam, omnia interuenire debeant Rot.d.dec.59.n.15. & seq. & dec.60.n.25.

60.Amp. statutum requirens certam solemnitatem in contractibus minorum, locum habeat in omni contractu in quo minor lædi possit Rot.in Roman. releuatio.indemnitatis 2.Martij 1602.coram Ortembergo,& in Roma. Argentorum 27.Iunij 1607. coram Ludouisio.& d.dec.59.n.19.& seq. & dec.333.coram Ludouis.473. & si in alienatione de omni contractu intelligitur ex quo dominium transfertur Carpa.d. c.328.n.3.& in vero improprio,& ficto n.43.ex Tiraq. glo.5.n.60.& 226.in fi.

61.Amp. vt minor sine solemnitatibus contrahens nec etiam naturaliter obligetur vt non excludatur a repetitione Tiraq. de legi.connub.glo.4.n.12. Lamb. de contr.in fi.n.151.& glo.16.n.5. vbi de muliere Rot. d.dec.60. n.31.& seq. subdens obligationem naturalem non impedire repetitionem si error iuris aut facti probabilis sit prout in minore iuris error præsumitur ex Lamb.supra n.150. Meno. lib.6.præs.23.n.19. & excusatur ex Aneh.cons.393.in fi.præcipuè si de damno vitando agatur Rim. Iun. cons. 462. n.4. Surd. cons.349.n.15.Rot.d.dec.60. in fi. Mantua. sing.30. Bertaz.claus.7.glo.19. n.2. & cons.ciu.28.n.34. post Rom.cons.12.n.4.vbi nec iuramento confirmari probat Meno.cons.11.n.26. subdens nec in foro conscientiæ retineri posse, & in alijs quorum contractibus lex resistit Cancer. d. c. 1.n.204. & seq. Rot. dec. 1.n.16. nouiss. diuers. subdens nec in conscientia teneri quia natura non obligat si lex resistat Surd.cons.115.n.37.

Contrarium vt iuramentum seruari debeat si de interesse priuati agatur principaliter in lege prohibente, & publico secundario Rom.cons.437.n.4.5.

62.Amp. vt statutum liget contrahentes extra territorium si personam simpliciter inhabilitet Bar.in l.cunctos populos, Q.6. n.32. Sali. n.21. n.19. Caccia lup. n.100.& seq. distinguit C.de sum. Trin. & Fid.Cath. licet secus si non simpliciter, sed ita vt non possit sine certis solemnitatibus, tunc enim licet in personam verba directa sint, videtur principaliter inducta forma contractus,nec extra territorium procedit Bar.supra Aret.cons.54. n.3.73.n.5. Carpa. cons.144.n.13. Ceph.cons.324.n.22.de communi Gab.cons.1.lib.1. Pereg.dec.88.n.3.Rot.dec. 103.n.19.par.2.diuers.de communiori Lamb.glo.2.n.43.in fi.Bertaz.d.claus.7. glo.19. n.17. Rot. Bono. dec.525. n.18. per fundat. maximè quoad bona territorij ex cōmuniori Cabal. cons.180.n.44. Rota.dec.65. collectarum à Pico supra. Rot.dec.500.par.2. recentiori. vbi præsertim si cum aduena subditus contrahat. Lamb glo.2.n.37.& seq. Carpa.c.328.n.36.& seq. vide infra lim.80. Cor. cons.241. n.6. lib.2. fauorabile ligare non odiosum de communi Odd.cons.51.n.10. Rot.Auen. dec.135. & si id exprimat Alex.cons.41.n.6.lib.5.Cancer.var. resol.par.1.c.10.n.20.

1.Lim.

1. Lim. vt in amp. quando certam solemnitatem statutum inducit per ibi citatos nisi cum subdito, vel sciente statutum contraheret Bertaz. supra, & si quis vendat hic vt mulieris negociorum gestor fundum potest ab ea extra territorium ratificari Lamb. supra in fi. n. 216. omissa solemnitate statuti. Viui. communi opi. 796. n. 18. Seraph. dec. 742. n. 2. vel nisi fraus fiat statuto Gab. d. conf. 1. qui declarat, & cessante fraude valere ait Pereg. dec. 51. n. 7. & posse extra territoriũ contrahere Lamb. glo. 2. n. 41. & seq. eum quocumque etiã quoad bona in territorio existentia nisi fraus statuto fiat n. 53. & Cancer. var. resol. par. 2. c. 1. n. 14. & seq. extra territorium cum forense posse contrahere fraude cessante, & Gratia discep. 102.

2. Lim. quando forensis alibi cum loci subdito contrahens loci contractus statutum ignoraret pro vt ignorasse præsumitur Anch. in c. canonum statuta n. 199. & 201. de constit. Caccialup. in l. cunctos populos. n. 106. C. de sum. Trin. Alex. conf. 141. n. 9. lib. 5. Gab. de stat. concl. 8. n. 4. Rot d. dec. 65. n. 8. Rim. Iun. conf. 42. n. 53. & seq. intelligens dummodo fraus cesset, & Plo. de in lit. iur. §. 7. n. 8. & seq. vbi intelligit nisi in loco diu moratus esset aut ignorantia supina esset, secus tenet Lamb. supra n. 49. vel nisi certam formam exigat vt supra in amp.

3. Lim. non trahi ad bona extra territorium sita Put. dec. 351. lib. 1. contrarium tenet Lamb. d. glo. 2. n. 30. vide infra amp. 80. & extra territorium non ligare tenet Rot. dec. 27. coram Buratto.

63. Amp. valere statutum requirens consensum propinqui in testamento mulieris, quia non aufert liberam testandi facultatem, Soc. Iun. conf. 139. n. 9. lib. 2. licet secus foret si diceret non posse sine eo testari, & vbi præsentia requiritur in lectura, & publicatione debet adesse Gall. d. exc. 4. n. 50. Soc. Iun. conf. 41. lib. 1. Granu. theo. 25. n. 17. Ond. conf. 32. n. 83. lib. 1. Rim. Iun. conf. 759. n. 1. & seq. 808. 809. ad pias causas tamen sine solemnitate statuti testamentum valet, nisi à notario officio priuato confectum fit Gab. d. conf. 1. vbi etiam inter liberos, & si præsentiam exigat fauorabile esse sed exorbitans Marf. sing. 569. Affl. dec. 260. vbi de statuto de alienationis contractu vide infra lim. 20. Ond. conf. 32. n. 83. lib. 1. & n. 95. ex communiori non valere testamentum sine consensu propinqui si ita statuto caueatur. Durant. tit. 1. caut. 2. n. 1. limitans non valere si factum sit in fraudem particularis mulieris, & si commodo eius qui consentire debet testari velit, remedium dat præstiti consensus ante testamentum vt mulier suo arbitrio testari possit vel testamentum fiat extra territorium, & ne consentiens sibi præiudicet sua iura reseruare debet n. seq. & non posse relinquere ijs qui consentire debent de communi Villalo. lit. M. n. 136. nisi prius d. consensus vt supra detur Viui. d. ver. statutum vel nisi extra territorium fieret. lim. 13. Cor. conf. 131. n. 2. lib 4. vbi intelligit si adsit coniunctus qui commodè possit haberi Viui. dec. 220. n. 4. & seq. lim. in facto ad pias causas, nisi laicus esset institutus, quo casu etiam pia causa substituta nullum esset, & 245. Gall. de excep. suc. tit. 1. exc. 9. par. 2. n. 1. & seq. vbi idem si statutum conditum sit post testamẽtum viua muliere nisi in odium ipsius conditum fuerit quæ ita protestata sit vel nisi locum pium, aut pauperem instituat, & tunc legata tenent etiam alijs facta vel nisi extra territorium testetur etiam quo ad bona in loco statuti vel iudex recusante propinquo iniustè, consentiat vel inter liberos, vel si absit consentire debent, vel si ante consensisset vel testari nollet de ante promissis.

64. Amp. vt si de contractu loquatur procedat in donatione causa mortis quia contractui magis accedit quã testamento Aneh. conf. 384. Arno sing. 42. vide supra amp. 5. de communi Villalob. lit. D. n. 156. Durant. supra n. 7. Soarez lit. M. n. 243. & seq. Lamb. glo. 23. Carpa. c. 329. n. 5. de communi Crass. in §. donatio causa mortis. Q. 2. n. 8. & contra aliam communẽ Granu. theo. 25. n. 46. de communiori Bertaz. claus. 7. glo. 19. n. 21. obligari vetita.

65. Amp. in distractu l. contra, & ibi Bar. C. de repu. Arno. com. 196. Carpa. c. 328. n. 186. & seq Bertaz. d. glo. 19. n. 27. Ripa. in rub. de acqui. pos. n. 10.

66. Amp. non sufficere coniuncti præsentiam sine intelligentia Gemi. in c. in patris. 2. Q. 1. & Gonzal. d. reg. 8. glo. 48. n. 41. & idem de interuentu, & ideo in instrumento scribi debet coniuncto præsente, & intelligente. Arnon. sing. 5. & com. 60. vbi & consensum etiam requiri ex cõmuni Viui. supra lim. 10. Gonzal. d. glo. 47. n. 61. vide supra amp. 43. Lamb. glo. 7. n. 84. Carpa. supra n. 268. Arnon. sing. 5. ad Rom. sing. 797. Bertaz. clau. 7. glo. 6.

Contrarium tenet Franc. Marc. dec. 328. par. 1. si præsentia requiratur à statuto, & præsumi intelligentiam ex præsentia de communi Lamb. glo. 7. n. 85. & seq. vide Gonzal. supra glo. 48. præsentiæ requisita.

67. Amp. vt licet statutum de aliquibus casibus loquatur ad omnes extendatur in quibus eadem ratio viget Veral. dec 195. n. 2. par. 3. Put. dec. 162. n. 2. lib. 1. 7. n. 2. 55. n. 1. lib. 3. Rot. dec. 385. n. 2. par. 1. recentior. Borg. de tuto. n. 133. & si de masculis loquatur ad fœminas fortius trahatur Cancer. d. c. 1. n. 149. & 150.

68. Amp. vt licet mulier aut minor nullitatem non allegauerint imò tacitè contractum approbauerint, ipsi & eorum hæredes de nullitate dicere possint l. hæredes. C. ad Velleian. Rot. d. dec. 385. n. 5. 6. nisi hæres consensisset. Lamb. ad fin. n. 265. & seq. Carpa. c. 328. n. 447. & seq. Cancer. d. c. 1. n. 163. & seq. vbi mulierem, & pupillum contrauenire posse si acceepta restituat quia extent vel pro minoris vtilitate consumpta sint, & contra iudicata obijci posse n. 215.

69. Amp. vt neque confiteri possit Rota Bonon. dec. 8. n. 32. in nouissim. nisi adminicula concurrat Rot. dec. 771. n. 4. par. 2. recentior. & in confessione procedere si loquatur de quasi contractu Meno. conf. 1257. n. 7. Tiraq. d. glo. 112. Carpa. d. c. 328. n. 61. & 410. Lamb. glo. 1. n. 332. Put. dec. 7. lib. 3. de recepto Granu. theo. 25. n. 21. Bertaz. d. glo. 19. n. 76. confessionem probare numerationem nisi statuto reprobetur, vel stet pro causa in contractu annullato.

1. Lim. quãdo esset adminiculata Achil. dec. 1. de eo ses. alias. 160. Seraph. dec. 1134 n. 3. Gab. conf. 69. n. 9. lib. 1. & quando agnatum esse iurando confessa esset nisi error probetur Lãb. glo. 11. n. 95. & si esset adminiculata Rota. dec. 312. n. 15. par. n. 5. diuerso. secus si procuratoris esset.

70. Amp. mulierem non posse consentire, sed masculum requiri Franc. Marc. decis. 318. n. 5. par. 1. vide supra lim. 14. ampliationis. 42. Cotta. verbo. masculinum Lamb.

Lamb.glo.11.n.89.&seq. Carpa.supra.n.323.Viui. dec.220.n.16.Barb.cons.41.n.20.lib.4.Bertaz.claus. 7.glo.8.Cotta.vers. statutum requirens.Lamb.glo.8. n.23.agnatum minorem 25.annis non admitti Bal. in l.1.n.51.& seq. C. qui admit. Dec. in l.1.n.15.C. vnde vir.& vxor. Simo.de Pret.de vlti.vol.lib.2.fol.4. n.114.fol.152.

71.Amp. vt talis esse debeat tempore contractus qualem statutum requirit Rota dec.314 par.2.recentior.

72.Amp.vt ratificari postea à coniuncto nequeat cuius præsentia,& consensus a statuto requirebatur Viui.d. vers.statutum lim.12. Arno.sing.32. vbi nisi incontinenti post Bal.in l.bonorum n.44.& 45.quia de forma est C.qui admit.Viui.communi opi.796.n.19.Lamb. glo.7.n.23.maximè si præsentia requiratur n.25.

73.Amp.probiberi tutelam acceptare Viui.supra lim. 15. Lamb.glo.3.n.24 & seq. Carpa.c.328.n.161. subdentes quod si eam sine solemnitate acceptet,non poterit sula tutorio nomine contrahere.

Contrarium tenet Soarez.tit.delas deudas n.16.

74.Amp.vt si statutum contractum annullet,ei nequeat renunciari Viui.supra lim.16.nisi obligatio esset necessaria lim.18.& non tenet pactum in matrimonio mariti consensum à statuto requisitum non exigi. Lamb.ad fin.n.236.Carpa.supra n.272.& non posse etiam cum iuramento renunciari n.465. nec per proclama n.464.& amp.probat Granuc.d.theo.25.n.19. Cast.cons.302.n.2.lib.1.Soc.cons.92.n.22.vers.præterea lib.3.Barb.cons.71.n.22.lib.3.æquissimum esse ait nec ei cum iuramento posse renunciari, & etiam à Iudice sæculari cognosci Affl. dec.260.n.9. Bertaz. d.glo.19.n.41. vbi etiam an iureiurando de quo vide infra lim.55.Cotta.vers.statuta Italiæ. Rot.dec.346. n.5.par.4. diuerso. vbi si formam det renunciari non posse, & Lamb. d. n.235. ipso iure contractum nullum dicit, nec opus esse à muliere excipi,& n.1.& seq. iuramentum eam validare, & si loquatur in personam Cancer.d.c.1.n.109.

75.Amp coniunctum iusta causa consensum negare posse Gratia.dec.237.In addit.

76.Amp. mulierem,& minorem in foro poli non teneri stare contractui sine solemnitate statuti inito ex communi, quamuis retinere possit qui cum ea contraxit supra amp.61.Lamb.de contract.mul.glo.16.n.3. Tiraq. de leg. connub.glo.4. n.18.19.Carpa.c.328. n.406. licet Ias.in auth.præterea n.19.C.vnde vir & vxor cogitãdum relinquat sed in l.si non sortem. n.4. de condict.indeb.fraude cessante valere probat in foro poli vide tract. executor. tit.12.n.862. Cancer.d. c.1.n.204. quia naturalis cessat obligatio.

77.Amp. non posse obligari etiam cum iuramento ex causa dotis etiam pro filia in præiudicium viri Barbos.in l.1.par.1.n.25.& seq. sol.matr.licet iurans sibi præiudicet, & soluto matrimonio contrauenire nequeat sed solus vir Gab.cons.161.n.27.lib.1.

78.Amp.vt si proximior sit inhabilis sequens debeat adhiberi Borg.de tuto.n.133.vide lim.5.ampliationis 42. Barba.cons.41.n.20.lib.4.& infra lim.71. & inhabiles sunt religiosi non etiam clerici Lambert.glo.17.n.13.Carpa.c.328.n.508.Grat.eff.clericat.2.n.462.

79.Amp. non posse minorem,& mulierem alienationi consentire sine solemnitate de communi. Tiraq. de legi.connub.glo.5.n.137.& seq.& 143.Lamb.glo.1. n.326.& seq. Bouat. glo.8.n.31. in const.March.& Carpa.d.c.328.n.9. Pic.supra glo.7.n.10.& supra amp.3.Zuceard.in rubr.C.de pact.n.124.& sequent. Bertaz.claus.7.glo.19.n.29. Cur.Iun.in rubr.C.de pact.n.24.vide infra lim.70.post Bal.in l.1.n.53.C. qui admit.& Ang.in l.fi.C.de verb.sig.Bal.& Cast.in l.2.C.si aduers.donat.

80.Amp.procedere etiam si alienentur bona extra territorium existentia Tiraq.d.glo.8.n.227.& 228. Lambert.glo.2.n.30.Carpa.supra n.10.& 409.vide supra amp.62.

81.Amp. in deposito nisi extaret adhuc Lamb.glo.1. n.65.Carpa.supra n.20.

82. Amp. in muliere hebræa quæ solemnitates loci in quo contrahit seruare tenetur Lamb.supra glo.2. n.76.& seq. Carp.supra.n.25.subdens statuto de successionibus ligari.

83.Amp.non posse mulierem valide pecunias à debitoribus recipere Lamb d.glo.1.n.147.& in fi.n.147. vbi idem de pupillo Carpa.d.c.328.n.60.

84.Amp.vt si mariti consensus exigatur non possit sine eo vxor contrahere differendo effectum contractus in tẽpus soluti matrimonij Tiraq.d.glo.8.n.291.Carpa. supra n.63. nec cum eo sine iudice,licet possit in iudicium eum pro dote citare, & si vterque cum alio contrahat vir consentire videtur Gutier.de iuram.cõfir. contract.par.1.c.1.n.50.& seq. nec virum fideiussisse sat esset Cast.in l.1.n.4.quod iussu Alba.in l.omnes populi n.37.de iust.& iur.& quando maritus consensisse censeatur vti maritus Lamb.glo.8.de contr.mul.vbi etiam assertione eorum non probari matrimoniũ nisi pro legitimatione filiorum,& n.12.statutum de merito in sponso procedere ex communiori, & marito putatiuo n.16.& seq.& si primus vir viueret dum mortuus censebatur; & si minor sit cũ curatore consentiet n.22.& seq.vbi etiam bannito vel absente viro agnatum adhiberi hęretici consensum non requiri n.57.& si cum vxore non habitet distinguit n.58.& si iuret se innuptam n.59.& si virum non habere iuret agnati consensus exigitur, & si communi opinione credatur virum non habere valet contractus, nec mortuo viro tenetur si ob fragilitatem consensus viri requiratur, secus si ob eius præiudicium n.112.& seq.& in fi.non posse coniuges obligari vt sine viri consensu vxor obligari possit, & si effectum conferat post solutum matrimonium.

1.Lim. quando vxor iurasset, vel vir longè abesset, & hoc secundo casu iudex supplet Lup.in rub.de don.inter vir.& vxo.§.68.in fi.n.30.aliàs lim.& amp.refert Duen.reg.151.& si ratione officij vel artis contraheret Soarez.tit.delas deudas.n.11.& seq.vbi aliter limitat declarat Cor.cons.147.lib.2.

85.Amp.non posse legitimare sine statuti solemnitate Lamb.glo.1.n.335.Carpa.supra n.162.

86.Amp. non posse deferre iuramẽtum litis decisiuum, nec subire delatum nisi ad suam vtilitatem Lamb. ad fi.tit.n.140.& seq. Carpa.supra n.174.

87.Amp.non posse soli mulieri denũciari Lamb. supra n.224.Carpa.supra n.175.

88.Amp. præceptum guarentigiatum sine statuti solemnitate fieri non posse Lamb.glo.3.n.50.Carpa.d. c.328.n.176.

89. Amp. non posse literas impetrare Lãb. d. glo. 3. n. 59. & seq. Carpa. supra n. 177.

90. Amp. in actibus voluntariæ iurisdictionis Lamb. d. glo. 3. n. 62. Carpa. supra n. 178.

91. Amp. in quietatione, & pacto nõ petendi Ang. cons. 94. n. 8. Bouat. in constit. March. glo. 1. n. 10. 8. n. 20. Carpa. supra. n. 192. & seq. nisi virum a fructibus paraphernalium liberet Rom. cons. 280. ad fi. vel nisi vxori vir reddat quod ei debet Rom cons. 394. n. 3. Tiraq. glo. 8. de son mari. n. 187. Carpa. supra n. 194. & seq. Granu. theo. 25 n. 21. Roma cons. 394. nisi ex necessitate fieret. n. 3. Cur. Iun. in l. si vnus. §. pactus. n. 84. vbi sequitur Rom. supra de pact. siue statutum de contractu vel obligatione loquatur nisi constet vxori satisfactum, & Zuccar. in rub. C. de pact. n. 112. de magis communi Viu. opi. 750. siue de contractu vel obligatione loquatur, licet si de contractibus loquatur secus probet Rui cons. 159 n. 6. lib. 5.

92. Amp. vt vltra consensum propinqui aliæ solemnitates à iure communi, & alijs statutis requisitæ puta iuramentum in donatione, authoritas tutoris, & iudicis decretum debeant adhiberi Lamb. glo. 2. n. 82. & seq. & ad fi. tit. n. 155. & seq. Tiraq. supra n. 47. & 113. vbi etiam duos iudices adhiberi si maritus consentire nolit Carpa. supra n. 233. & seq. Bertaz. claus. 10. glo. 3. vbi idem in contractibus minorum, & tutorum, quod mulierum, & iustam causam requiri puta æris alieni Peregr. dec. 14. n. 11.

93. Amp. præstitum consensum reuocari non posse in actu irreuocabili, nec in reuocabili nisi etiam mulier consentiat vt de tutore dicitur Lamb. glo. 7. n. 35. 36. nec præstari posse post actum reuocatum, nec post mortem vxoris Carpa. supra n. 255. & 262.

94. Amp. non sufficere consensum generaliter præstitũ ad omnes actus Lamb. supra n. 43. & seq. Carpa. supra n. 258. Tic. glo. 7. n. 132. Cancer. var. resol. par. 2. c. 1. n. 134. vbi etiam expræsse præstari debere n. 135.

95. Amp. pure præstari debere etiam in contractu cõditionali Lamb. glo. 7. n. 42. Carpa. supra n. 261. quãuis authoritas, & decretum iudicis interponi possit cum clausula si & inquantum Lamb. glo. 14. n. 18. & seq.

96. Amp. vt vi metuue præstitus qui cadat in cõstantem virum contractum non validet contractũ Lamb. supra n. 93. & seq. Carpa. supra n. 270.

97. Amp. probari per eum debere qui cum muliere cõtraxit Lamb. glo. 7. n. 50. Carpa n. 274. uide infra lim. 41. & scriptura probatur Lamb. n. 90. Carpa. n. 265. 349. & seq. ubi tamen subdit non requiri gradum agnationis sed agnatum sat esse.

98. Amp. ut agnatus non possit vt agnatus, & tutor mulieris consentire, nec vt agnatus, & testis Lamb. glo. 11. n. 71. & 81. Carpa supra n. 336. Paris. cons. 98. n. 71. lib. 1. Granu. theo. 25. n. 4.

99. Amp. vt affinis, & magnus amicus non sufficiat Lamb glo. 11. n. 93. Carpa. supra n. 356. & 502. Bertaz. claus. 7. glo. 12. propinquorum nomine, & consanguineorum meritum, & affines non contineri; attinentium venire nisi certus gradus exigatur.

100. Amp. ut si mulier soluat repetat Lãb. ad fi. n. 148. Carpa. supra n. 446. & si soluat gabellam cum indebitum nis esset Lamb. supra n. 154.

101. Amp. ut emptor sine hac solemnitate non possit causa melioramentorum retinere empta Borg. de tuto. n. 165. Carpa. cap. 328. n. 490.

102. Amp. ut si cum mulieres mas obligetur ut correi debendi sine hac solemnitate in indiuiduis totus corruat, licet pro parte in diuiduis irritus sit contractus Cran de antiq. temp. par. 5. uers. Diuino præsidio n. 19. 26. 28. Lamb. ad fin. n. 236. & seq. Carpa. supra n. 491. si autem emant, socius mulieris non potest allegare vt in totum acceptetur vel irritetur emptio licet corruat si venditor dicat non fuisse partem alienaturum, & hoc probet, quod si non probet, si res singulæ suum præcium habeat diuisim, tunc venditio, & emptio mulieris rescinditur, vnico autem præcio constituto distingue vt per eos quod si vnica res communis inter masculum, & fœminam, tunc emptor in totum approbare, vel improbare tenetur vt per eos distinguit etiam in venditione Lamb. supra n. 246. & seq. etiam in datione insolutum.

103. Amp. ut cum mulieris contractus sine hac solemnitate nullus sit, a pœna fœnoris excusetur Lamb. ad fi. n. 220. Carpa. supra n. 499. & a commisso emphiteosis alienatæ n. 500. distinguendo vt per Tiraq. d. glo. 8. de son mari, n. 205. & seq. & Lamb. ad fin. tit. nu. 157.

104. Amp. ut si pereat res alienata per mulierem sine solemnitate non pereat eius periculo, nisi eodem modo perijsset penes eam Tiraq. de legi. connub. glo. 5. contracter n. 277. & seq. Carpa. supra n. 501. Lamb. d. n. 157. & seq. vide infra amp. 128.

105. Amp. non posse facere contractus in ultima uolũtate (nisi reuocabiles puta absentente parte) si para vel notarius pro ea acceptet uel nuncius aut epistola interuenjat aut iuramentum Bar. & Castr. in l. Lucius Titius §. quisquis. 2. de leg. 2. Lamb. glo. 22. ubi idem de confessione. Carpa. c. 329. n. 1. & seq.

106. Amp. ut si statutum exigat coniunctos ex latere patris qui extent, non sufficiat ex latere matris adhibitos Marta, dec. 15. Pisa. n. 6. ubi propterea præsentationem a pupillis factam nullam dicit, & gratificationi locum foro in foro fori polique data in omnibus paritate ex receptissima, si autem præsentati sint pares in uotis sed in meritis inæquales, & tunc magis idoneus idoneo præferri debet in foro poli nisi respectus concurrant idoneo gratificandi, in foro fori uero idoneum præferri posse magis idoneo. Spino. de testam. glo. 4. n. 84 & seq. Dec. cons. 129. n. 7. 541. n. 11. & seq. Coua. in reg. peccatum. §. 7. n. 4. de reg. iur. in 6. Rota dec. 21. coram Caualer. Lotter. de re benef. lib. 2. Q. 11. n. 134. & usque ad primam sentẽtiam fructus lucrari Garz. de benef. par. 9. c. 2. n. 238.

107. Amp. ut si causam requirat mulieri uel minori utilis esse debeat Rot. 363. coram Ludouis. & Add. ad decis. 333.

108. Amp. etiam si minor religionis intuitu, alij etiam piæ causæ, præterquam monasterio quod ingreditur donet adhuc eam solẽnitas statuti, curatoris authoritas, & decretũ requiritur Soc. in tract. oblatio libel. 9. Q. 5. n. 5. 6. Natt. cõs. 181. n. 7. requisitis in alienatione immobilium minoris, alias donatio corruit ut per eos. Dec cons. 86. sub n. 5. Meno. cons. 184. n. 14.

Contrarium tenet Bero. in c. in præsentia n. 155. de probat. de communi Dec. cons. 31. n. 3. quem defendit Coua. in c. quamuis pactum. 3. par. §. 2. n. 5. de pact. in 6. Purp. in l. fi. n. 173. C. de pact.

1. Lim.

1.Lim.2.opi. non procedere quando causa ob quā alienatio,& renunciatio facta fuit cessauit,puta quia non fecit professionem, vel sibi nō fuit impletum Iaf.conf. 104.col.2.vers.2.& vers.3.lib.2.Crau.conf.192.n.21. &22.vbi si causa finalis cessaret,& nō foret impletum agi ad rescissionē contractus etiā nominati, & excipi de nō facto implemēto posse.Dec.cōs.86.n.5. Meno. cōs.184.n.11. Purp.supra n.174. Pācirol.cōs.83.in fi. qui intelligit ante factā professionem sed Meno.supra n.12.idē aitea facta si in religione nō perseuerauerit.

2.Li.vt cū valeat in vim donationis causa mortis Bero. d.n.155.Dec.d.n.5.potest reuocari Dec.d.n.5.tacitē, & expressē de communi Cras.in §.donatio causa mortis,Q.21.n.5.& 6.etiam cum fructibus perceptis,n.7. nisi iurata esset n.4.

3.Lim.quando sibi non reseruasset ex quo testari posset nec sufficeret aliquos fructus reseruasse pro necessitatibus suis Meno.d.conf.184.n.5.nec sufficere vsusfructus reseruationem si tenuis sit ad alimenta non sufficiens.n.9. nec iuramento validari probat ex cōiori.

109.Amp. non posse adhiberi suspectos Parif.conf.98. n.71.lib.1.Thob.cōs.108.n.10.Granuc.theo.25.n.3. vbi se remittit ad Bouat.gl.3.n.87.etsi requiratur bonæ cōditionis opinionis,famæ discretionis,& vitæ;feneratoris cōsensus nō sufficit nec bāniti Bertaz.clau.7. glo.15.secus dicēs si cōsanguinei simpliciter cōsensus exigatur,& Marf.in l.q duob.n.16.ad leg.Cor.de falf.

110.Amp.vt pubes debeat esse cōsentiēs Tiraq.de leg. connub.glo.8.n.41.Bouat.glo.3.n.101.Granu.theo. 25.nu.8.

111.Amp. vt si statutum hoc iuramēto disponat valeat si à Papa confirmatus sit Grat.conf.47. lib.1.Gab.de stat. concl.11. n.8.& 11. Granuc.supra n.11. vbi tamen citat Put.dec.107.lib.1.quem recipere nō potui.

112.Amp.vt si cōiunctus male cōsenserit nō perquirēdo minoris vtilitatē arbitrarie puniatur vnà cū cōtrahēte cū eis Boua d.glo.3.n.11.Granu.supra n.13.intellige vt per Lāb.in fine. n.220.& 221. vbi etiam quod si mulier fœnerata sit ac testamentū fecerit non præstita cautione iuxta. c.quamquam.de vsur.in 6.

113.Amp. vt præstitum consensum consanguinei reuocare non possint Cast.in l.si cum dotem. §.eo autem. 2.not.sol. matr. Tiraq. de legi. connub. glo.8.de son mary. n.125. vbi secus ait quando concedens non obligatur. Granu.supra n.15.

114.Amp.vt hæc statuta sint fauorabilia Soc.conf.77. n.15.li.1.(vide infra lim.114.)ex Bar.in l.qui exceptionē 40.n.4.de cōdict.indeb.Parif.cōf.99.n.51.lib.1.vbi fauorabile esse sed non extēdi quia exorbitat.Bertaz. cla.7.glo.4.n.4.Cresc.dec.3.de const.fauorabile probat ac extendendum.de communiori Lamb.de contr. mul.in præfat.n.4.nisi tertij fauore factum sit, vel vires iuramenti tollat.n.5.

115.Amp.etiam si mulier cum clerico vel Ecclesia cōtrahat Dec.in c.Ecclesia S.Mariæ n.55.alias.99.col. pen.vers.secundus casus. de constit.

116.Amp.bastardum consentire non posse Barba.cōf. 41. n.20. lib.4. nec spurium quia non dicitur agnatus nec cognatus Ond. conf.5.n. 18.& seq. lib.2.Cotta.in verbo. bastardi,secus probat vbi ex communi vsu veniunt nomine parentelæ Lamb.glo.19. secus in affini requisito, vel si esset legitimatus.

117.Amp. vt si proximior consanguineus consentire debeat intelligatur respectu successionis Ond. conf.5. n.24.& seq. lib.2.Crescen.dec.2.de const.& dec.4.

Subamp.vt si duo eodem gradu extent,senior præferatur Iaf.in l.cum quid.n.44.si cert.petat.ex Flo.in l.si.n.2. de fide instrum.qui intelligit cœteris paribus.

118.Amp.ut licet clerici consensus sufficiat,non tamen monaci Lamb.de contract.glo.17.Q.8.n.13. Carpa. c.328.n.508.Port.conf.107.n.33.Graf.de eff.cleric. eff.2.n.462.

119.Amp.non posse etiā dotis causa obligari sine consensu propinqui, nā generalis dispositio cōpræhendit etiā priuilegiatos casibus exceptis quibus sunt specialiter priuilegiati l.in fraudē.§.fi.ubi Bal.de testa.mil. Anch.conf.94.n.1.Goz.conf.97.n.7.Rip.in l.t.n.14. sol.mat.Dec.conf.5.& 301.Rui.conf.123.n.11.lib.2. Soc.Iun.conf.12.n.12.lib.2.Ceph.conf.121.n.2.156. n.14.Crau.conf.294.n.1 uersic.uidemus,de cōi Rim. Iun.conf.3.n.11.31.n.43.& Boui.de stat.Vrb.præscr. glo.3.n.4.Surd.dec.164.n.12.& seq.178.n.16.& seq. ubi etiā de immobilibus in dotem datis Tiraq.de retr. lig. §.1.glo.14. n.96. Meno.lib.3.præs.6.n.18.Gab. cōs.10.lib.1.20.lib.2.Borg.dec.34.n.22.lib.2.de magis cōi Ond.conf.18.n.57.lib.1.& Carpa.c.328.n.98. lib.1.Surd.conf.36t.n.21.& pluries iudicatum Parif. conf.18.n.14.lib.1.Pereg.dec.14.Rol.de lucr.dot.Q. 105.n.15.Barz.dec.82.n.7.tenuit Rot.Luc.inter M. Antonium Nesi,& D.Annam Fræiæ,ex actis D.Bernardini Bandini 3.Ianuarij.1607. Franc. dec.219. de cōiori Facchi.contro.iur.lib.2.c.81.Ond.cōf.14.n.29. lib.1.Rot.dec.385.n.7.par.2.recentior. de magis cōi Macerat.resol.t.n.3.li.2.uide infra lim.78.Fanue.de lucr.dot.glo.10.n.23.Raud.de analog.li.1.c.21.n.66. Neguz.Q.414. Marta.conf.112. Masc.de gene.stat. interp.concl.5.n.32.Tusc.lit.S.concl.537.n.20.

Contrarium quia dos est specialiter priuilegiata,tenent Sali.in l.fi.in prin.4.not.C.de iur. dot. Cor. conf.254. n.2.lib.1.Soc.conf.81.n.23.lib.4. Calca conf.13.n.4. Bal.Nouel.de dot.par.6.priu.48.Natt.conf.52.n.16. de cōi consulēdo,& iudicando tenenda Soc.Iun.cōf.8. n.23.lib.2. Neguz.de pig.1.membr.8.par.n.23. Lāb. de contr. glo.21. de magis cōi Gab. de legi.concl.1. n.10.& Burf.conf.32.n.11.ubi de noua lege disponēte in casu specialiter priuilegiato,& Carp.in prælud.stat. Mediol.n.237.& Cornaz. dec.164.n.6.Barz.dec.82. n.18.Parif.conf.81.n.9.lib.1.de cōi Put.dec.195.n.3. lib.1.160.lib.3.&Viui.cōi opi.784.de cōiori Bertaz. clauf.7. glo.19. n.20. Euge.conf.9.n.32.& seq. nisi in statuto uerba uniuersalia sint n.38.13.n.5.& seq.etiā si uerba essēt uniuersalia ubi de ueriori,& cōiori Rot. dec.274.n.5.par.4.diuerf. Surd.dec.287.n.26. quādo tamen dos datur in bonis non prohibitis alienari de cōiori Meno.cōf.241.n.6.& Marescot.resol.43.lib.1. Mazol. conf.15.n.42. de cōi Crau.conf.638.n.19.de cōiori Burf.conf.120. n.1. & hanc tenere Rot.Rom. probat Add.ad Rot.Bono.dec.141.in nouiss.etiam si pro extranea mulier dotē promittat si dos sit priuilegiata Rot.dec.511.par.2.recētior.264.par.4. diuerf. Māti. dec.13.n.3.vbi idem de donatione propter nuptias,de cōi Ladetch. conf.66.n.5.ubi tam de constituenda quā de restituenda,& de vtraque Meno.supra, & Rot.d.dec.511.præsertim in necessaria de cōmuni Soatez. com.opi. lit.D. n.305. de cōiori Rodulf. de absol.Princ.pot.c.6.n.105. Cabal.conf.69. lib.1.97.

lib.2. Medic.dec.Sen.49.Cotta.verf. ſtatutum requirens. vbi ita bis iudicatum ſi mater pro filia dotē promitteret. Cancer.var.reſol.par.2.c.1.n.41. vbi de filio ſine conſenſu patris a ſtatuto requiſito niſi in fraudem ſtatuti fieret ex Gab.conſ.10.lib.1.& Cott.verſ. ſtatutum requirens conſenſum Franc.dec.286.n.2. Coua.deciſ.433.& 873.coram Buratto.

1.Diſtingue vt prima procedat vbi dos ſpecialiter non eſt priuilegiata, ſecunda vbi ſpecialiter eſt priuilegiata Rol.conſ.81.n.29.lib.2.Tiraq. ſupra, & alij in 2.opi.citati Rim.Inſtit.quib.alie.licet in prin.n.175. & in §.1.n.94.Ond.ſupra Surd.d.cõſ.361.n.21.Rim. Iun. conſ.3. n.11. Carpa.d.c.328.n.98.Eug.ſupra de cõi Barz dec.82 n 20.Rot.dec.264.par.4. diuerſ. de cõi Put.d.dec.160.Rot.Lucan.in cauſa Ioſ Bonacci. cum D.Iulia Dinelli 2.ſemeſtri.1616.ex actis D.Criſtofori Bonafede vbi admiſit ſtatutariā præſcriptionē contra dotē Rim.Iun.conſ.802.n.17.Rot.Bono.dec. 113.in fi.in nouiſſ. Guirba.dec.128.n.20. Macerat. reſol.24.n.5.lib.2.Ond.conſ.18.n.57.lib.1.Laderch. cõſ.66.n.6.vbi à minore vel eius adminiſtratore reſtitui poſſe cū decreto ex dotis priuilegio ſpeciali,& cõſ. 116.Pacif.de ſaluia.interd.inſp.3.c.4. n.166. 2.edit. Affl.dec. Peruſ.95.n.15. Gratia. diſcep.735.n.10. Med. d. deciſ.49. nu.3. Pariſ. d. nu.14. Mazol. conſ. 15.n.27.

2.Diſtingue vt ſi dos piam cauſam contineat puta ſi pauperi promiſſa ſit ſecūda procedat alioquin prima ſi ſtatutum geminatis,& vniuerſalibus verbis vtatur Bertaz.d.n.20.Surd.conſ.361.n.21. Rot.d.dec.264. Add.ad Rot.Bonon.d.dec.141.

1.Subamp. primam opi. procedere etiā ſi mulier ſe ipſam dotaret Anch.conſ.94.n.1.Cor.conſ.254.& 291. lib.1. Dec. conſ.301. n.6. Goz. conſ.33. n.20. Rim. conſ.63.Rim.Iun.conſ.260.n.5.Phanuc.de lucr.dot. glo.10.n.23.& ſeq.de cõi Paſet.conſ.85.n.1.Affl.dec. Peruſ.99.n.20.Monterent. ſuper ſtat. Bonon.rubr.de dot. reſtit. §. præterea omnia glo. mulieris Bouat. in conſtit. Regni Picen. glo.8.n.56.ſi verba ſint vniuerſalia Me.io. lib.3. præſ.6.n.14.& ſeq.& ita tenuere Excellentiſſimi DD. Saluator Guinigius, Ioannes Turrius, & Bernardinus Bernardini inter Pompeium Geminiani, & priuignos anno 1609. ex actis cgr. D. Horatij Donati vbi dotem congruam conſtituere, & Mago. dec.Flo.34.n.1. Simon. de decre. lib.3. tit.8. n.95.Surd.dec.287.n.17.

Contrarium tenent Soc.conſ.81.n 81.n.23.& ſeq. lib.4. Anch.conſ.380.n.8.verſ.breuiter Bal.Nouel.de dot. par.6.priuil.48.Soc.Iun.cõſ.8.n.23.lib.2.RIpa.in l.1. §.fuit quæſitum.n.6.ad Trebel. de cõi Neguz. de pig. memb.1.par.8.n.26.Ruin.conſ.61.n.3.vbi de ſtatuto generaliter loquente lib.3.de cõi Ceph.conſ.13.n.43. Lambert. ſupra glo.21.n.8. Granue. theo.25. n.31. Surd. dec.287. n.26. Barz. dec.82. n.19. Forcatul. in neciomant.dialog.39.n.4.5.Sicard.in l.nulla.n.2. C. de iur. dot. (& quod minori eius confeſſio noceat ſi dotem verè numeratam conſtet non obſtante ſtatuto Rot.dec.373.par.4.diuerſo.)

1.Li.d.1.ſubamp.nō procedere quoad congruā dotē, hęc enim cōſtituta cēſetur pro qua ſuſtinebitur Gab.conſ. 20.n.62.li.2.& ita fuit iudicatū in d.cā Geminiana Mar.Ang.cõſ.103.n.6.Cuno.de pact.lib.1.c.6.n.135. de minori loquentes,& ſi immobilia in dotē dederit,

2.Lim. quando primo viro dos ſolemniter data fuit tunc enim eadem 2. dabitur ſine ſolemnitate Soc. cõſ.80.n.24.lib.4.Tiraq.de legi.connub.glo.8.n.197. Borg.de tuto. Carpa. d.c.328. n.100. & ſeq. Simon. de decret.lib.3.tit.8.n.93.

3.Lim.non procedere in promiſſione dotis quam mater pro filia ſine ſtatuti ſolemnitate facere poteſt vt bis iudicatum ait Cott.in mem.verbo.ſtatutum requirēs conſenſum Put. dec.160.lib.3. Carp. c.328.n.103. Barz. dec.82. n.19. Ceph. conſ.109.n.10.& ſeq. Laderch. conſ.66. n.3. Soc. conſ.80.n.27. lib.4.præſertim ſi filia pauper eſſet Ceph.ſupra n.21.Put.dec.16[illegible]. lib.3.

4.Lim.non procedere in dote,in pecunia,aliauè re mobili conſiſtente quam minor etiā curatore carens cōſtituere poteſt Petr. in l.1. C. ſi aduerſ.dot.Caſt.in fi. Azo.in ſum.C.de iur.dot.Neguz.de pig.4.mēb.2.par. n.75.& 1.memb.8.par. n.26. Rol de lucr.dot.Q.45. n.6.Cur.Iun.cõſ.168.n.17.& ſeq. Phanuc.de lucr.dot. glo.10.n.23.Borg.de tuto.n.125. Lāb.ſupra glo.21. n.11. Gomez.var.lib.2.c.12.n.2. de communi Surd. dec.287.n.14.& ſeq.ſi tamen mobilia non poſſint ſeruando ſeruari, & dos moderata ſit, ſi enim immoderata ſit minor reſtituetur vt per eos. Mar. Anguſ. d. n.6. & ſequent. non reſtitui probans vbi curatore minor carens congruam dotem dediſſet, & Cuno. d. n.135. nec decreto opus eſt Rot. deciſ. 89. par.2. diuerſo.

5.Lim.non procedere quādo immobilia inæſtimata in dotē daret,hæc enim non videtur totalis alienatio l.in rebus.vbi Bal.n.6.in fi.C.de iur.dot. Surd.d.dec.287. n.21. quod tamen controuerſum probat Pinel.in l.1. par.3.n.12.& ſeq. C.de bon.mat.& Surd.ſupra n.23. ſubdit feudum inæſtimatum ſine pacto lucri in dotem tradere poſſe ex communi.

6.Lim. quando mulier dotem promitteret, ac pro ea fideiuberet l.ſi dotare,& l.ſin.C.ad Velleia. Lāb.d.glo. 21. n.10. Barz.dec.82.n.19.Medic.d.dec.49. Pic.ad ſtat. Vrb. glo.7. n.243. Mareſcot.reſol.43. n.9.lib.1. Put.dec.160. lib.3.

2.Subamp.vt ſi ſtatutum dotis caſum expreſsè comprehendat conſtituendæ, reſtituendæ etiam caſum compræbendat Rot. Bono. dec.141. in nouiſs. vbi in permiſſa obligatione.

1.Lim.amp.119.nam ſi ſtatutum certam in donatione ſolemnitatem requirat, donationem ex cauſa dotis non comprębendat l.ſi.C.de iur.dot.Veral. dec.191. par.3.& ita aliàs Rot.Rom. iudicaſſe teſtatur Add.ad Rot.Bono.d.dec.141.

Amp. idem eſſe in augmento dotis Natt. conſ.243. n.4. Surd.conſ.255.n.3. Rot.Rom.dec.589.n.1.par.1. diuerſo.Add.ad Rot. Bono.ſupra.

2.Li. in dotis reſtitutione quia neceſſaria eſt Laderch. conſ.66.Rot.dec.511.par.2.recentior.Torniol.conſ. 75.n.10. quando minor dotem recepit ſe obligare poteſt ſine decreto,& ſine curatoris authoritate eam reſtituere ex communi. Rot.ſupra n.5.

3.Lim.in dote,& donatione propter nuptias neceſſarijs Add.ad dec.491.coram Ludouiſ.vbi Rot.ita iudicaſſe, & quando ex cauſa neceſſaria obligaretur minor Macerat.reſol.24 n.8. lib.2.

4.Lim. quando ſtatutum exorbitans eſſet Macerat. reſol.1.n.16.lib.2.

5.Lim.

5.Lim. quando in testamento relicta fuisset Laderch. conf.66.n.7.

6.Lim. quando dotem exciperet expræssè Franch.dec. 286.n.2.

7.Lim. in tacita hipotheca quæ minore matrimonium contrahente contrahitur, omissa etiam solemnitate per minorem de cōi Rot.dec.328.n.9. pat.5.diuers.

Tenendo 2.opi.contrariam amp.119.

1.Lim. non procedere quando statutum non generaliter, at vniuersaliter loqueretur Meno. lib.3. præs.6. n.18. Rim.Iun.Inst.quib.alie. licet in prin. n.179. & seq.Macerat.resol.24.n.2.lib.2.nisi ex causa restrictio facienda foret nu.seq. de minore loquens Crau.conf. 294.n.1.vers.videmus.Pedroch.conf.36.n.247.quem vide Bertaz.d.glo.19.n.19.20.intelligit si dos sit specialiter priuilegiata Rot.dec.264.par.4.diuers.Ceph. conf.13.n.44.Meno conf.261.n.39. Medic.dec.Sen. 20.n.21. Manti. de contr. lib.11. tit.21. n.23. Dec. conf.301.n.3.Eug.conf.9.n.20.14.n.5.Barbos.in l.1. par.1.n.4.sol. matr. Ciriac. contro.81. n.13.Amat. dec.March.34. ita iudicatum dicens licet ipse dissenserit Barz.dec.82.

Contrarium vt vniuersali non contineat dotem Mazol. conf.15.n.33. Rui.conf.195.n.2.lib.1.de veriori, & communiori Meno.conf.242.n.6.261.n.30.

2.Lim. quando statutum loqueretur de omnibus,& quibuscumque causis per mulieres faciendis, tunc enim dos continebitur Anch.conf.44. Dec.conf.301.n.3. Bertaz.claus.7.glo 19.n.19.Viui.dec.22.n.3.Gratia. dec.95.n.5.Bouat.glo.8.n.56. Rot Luca.inter Antonium Francia,& M.Antonium Nesi 2.semestri.1606. ex actis egr.D.Bernardini Bandini fol.152.Eug conf. 9.n.38.ob verba vniuersalia geminata ex communi, & indubitata Gab.conf.20.n.19.& seq. lib.2. Pic.supra glo.7.n.258.

Sublim. in pecunia nisi certo loco ad honestum lucrum collocata esset vel in emptionem stabilium destinata fauore minorum, quicquid secus in alijs sit Roma. sing.104.Gratia.d.dec.95.n.8.

3.Lim. in augmento dotis, & contractu post matrimonium factis Gab.conf.10.lib.1.Coccin.dec.433.quādo augens non tenebatur dotare dec.479.

4.Lim. vt licet minorum bona ex causa dotis sint tacitè hipothecata ex communi, attamen si minor nullum contractum vel confessionem ex statuto facere possit, ex quibus obligetur, vel aliquod ei præiudicium fiat, secus erit Rim. Iun.conf.260. n.3.& seq. Manti. de contr.lib.11.tit.21.n.23.& idem si disponat quod nullo modo se minor vel mulier obligare possit vt per eos, & si minor vltra dotem conuenientem dederit ipsa, & eius hæres in integrum restituetur. l. 1. C. si aduers. dot. secus si condignam etiam sine decreto Mar. Ang.conf.103.n.6.& seq.

5.Lim. quando statutum casus aliquos exciperet quib. sine solemnitate mulieres obligari posse disponeret, non facta dotis mentione, tunc casum dotis statuto solemnitates requirente includeret. Surd. conf.366. n.22.Giouagnol cōl.83.n.41.lib.1.Masc.de generali stat.interpr.concl.5.n.33.

120.Amp. vt consanguineus consentiens alienationi rei in qua ius habeat sibi præiudicet, nisi protestetur ea sibi salua manere Bertaz.claus.7.glo.16. Lamb. de contract. glo.10.Q.14.

121.Amp. vt si duo extent statuta de minoribus vnum de mulieribus,aliud si mulier minor sit vtrumque debeat obseruari Dec.conf.110. Paris. conf. 89. n.63. lib.1,de las glo.17. nec non & iuris communis solemnitas vt per eos.

122.Amp. vt non obligetur etiam fideiussor mulieris vel minoris sine solemnitate contrahentis nisi principaliter,& insolidum, vel cum iuramento se obligasset Paris.conf.16.n.110.& seq. lib.2. Mars. in rub. de fideius.n.291.& seq. Bertaz. claus.7. glo. 19.n.3. Machel. patro. 58. vbi quando fideiussor et expromissor se obligauit, idest pro non valente se obligare teneatur maximè ex iuramento. Lambert glo.16.n.10. & seq. vbi non teneri nisi periculum susceperit, aut eodem instrumento se principaliter, & in solidum obligauerit,secus si in alio nisi animo nouandi expræssisset,& si ipse vel mulier iurasset esse obstrictum,at non posse nisi pro rata conueniri, & non habere contra mulierem, & si mandasset, vel indemnitatem promisisset,regressum, si & obligare non posset,secus si esset alienare prohibita. amp. communem ait Maur. de fideius.par.2. sect.8. n.56. nisi principaliter, & insolidum se obligasset si tamen soluat non repetet à muliere,& si indemnitatem promiserit ex Lamb.glo.16. n.24.Cabal conf.36.n.9.

123.Amp. non posse facere pactum non petendi, & liberatorium nisi solueretur Roma. conf.394. Bertaz. supra n.34.vide infra lim.6.

124.Amp. vt possessio ex isto contractu non transferatur Tiraq.de legi.connub glo.5.Q.14.n.160.Bertaz. supra n.37.vbi tamen ex Alex. intelligit obligatione prohibita non si contractus.vide infra lim.110.

125.Amp.tutorem teneri statuti solemnitatem seruare, & si solus contrahat Paris.conf.98. n.34. & seq. & n.69.lib.1.Bertaz.claus.10.glo 3.

126.Amp. vt si tutor sit pupilli propinquus, tutoris authoritatem ac propinqui consensum supplere non posit Paris.d.conf.98.n.73. Bertaz. d. claus. 10.glo. 12. si statutum duorum propinquorum exigat consensum.

127.Amp. vt si statutum requirat iudicis authoritatem, & quod se informet de contractu, opus sit in decreto dici causæ cognitionem adhibitam, & comperijsse cedere in minoris vtilitatem Castr. in l.cum hi. §. si prætor.de trāsact.Mars.in l.qui cœdem.n.30.ad leg. Cor.de sica.Alcia.reg.3.præs.10.n.5.post Alex.conf. 80. n.6. lib.5. & Bertaz.supra glo.16. vbi tamen sat esse probant cum decreto iunctam fuisse clausulam omni meliori modo, & Rot.Rom.d.c.348. par.4.diuers.in fi. vbi etiam æquipollentia verba sufficere.

128.Amp.vt si res pereat ementis periculo cedat si à minore vel muliere sine solemnitate emisset vt obtinuisse Rom.testantur Ias.in l.non omnis.§.si pupillus. n.6. si cert.pet.licet Dec.n.4.dissentiat contra communem de qua testatur ibi Add.Roma n.5.Alex.n.4. sed emptori perire nisi eodem modo penes mulierem perijsset prout si culpa emptoris perijt Lamb.ad fi.tit. n.160.vide supra amp 104. Cancer. d. c.1.n.182. & seq. vbi subdit idem si intra triduum bos perijsset nisi probetur morbus temporis traditionis.

129.Amp. vt si statutum excludat interesse habētes,isti nequeāt consentire si principaliter eorū, in secus si secūdario Rot.dec.348.par.4.diuers.vide infra lim.30.

130. Amp. vt si statutum exigat consanguineorum consensum cognatos etiam contineat Creicen. dec. 4. de constit.

131. Amp. idem esse si consilium alicuius requirat quo non obtento actus nullus est Soarez. tit. delas deudas. n. 37. & si ab eo requiri debeat qui non habet sanum intellectum, de consensu intelligitur n. 38. distinguit Bar. in l. 1. §. si plures n. 9. de exercito, & Redoa. de reb. Eccle. rubr. de caus. necess. n. 57. de quo vide Gonzal. reg. 8. canc. glo. 46. vbi latè agit, & Meno. lib. 6. præs. 34.

132. Amp. in obligatione statim contracta in contractu acquisitionis Meno. de arb. cas. 171. n. 32.

133. Amp. vt obligari vetita non possit in arrogationē se dare Io. de Plat. Inst. quib. mo. ius patr. pot. solu. in princ. cui tamen respondet Aldobr. ibi refert Ameri. de patr. pot. c. 5. n. 74. vide Lamb. glo. 17. n. 6.

134. Amp. clericos statuti solemnitatem seruare teneri licet in Ecclesia secus Abb. in c. quod clericis. n. 26. de for. compet. Maran. de ord. iud. Q. 8. n. 15. & 48.

135. Amp. vt verus consensus exigatur, nec fictus nec præsumptus sufficeret Bal. in l. 2. §. voluntatem 2. not. sol. matr. Port cons. 159. n. 11. Rui. cons. 62. n. 1. lib. 3. vbi ideo solam præsentiam non sufficere sed expressum requiri consensum, & Tiraq. de leg. connub. glo. 7. verbo. expræs. n. 5 & 14 post Ias. in l. 2. §. voluntarem. n. 6. sol. matr. Mins. cent. 2. obs. 34 n. 6. Gonz. supra glo. 4. n. 20. & seq. tacitum non sufficere si lex requirat expressum, & idem si expræssum non requirat sed pro forma, alioquin racitus sufficiet traditque quando expressus vel tacitus, & ex quibus induatur.

136. Amp. vt quod fit contra legem, & eius solemnitate non seruata non valeat etiam pro tempore permissu Bal. in l. quecunque n. . C. de bon quæ lib. Alex cons. 17. n. 10. lib. 3. Rot. Luca. in causa Pauli Bareugia primorum 1568. ex actis D. Michaelis Garzoni, & etiam pro mobilibus quæ vsu consumuntur Lamb. in fi. n. 222.

137. Amp vt si Ciuitas alteri Ciuitati vel Principi subiecta statuat ius commune esse seruandum statutis deficientibus, de statutis Ciuitatis dominantis intelligatur Roma. cons. 218. de communi latè Pereg. cons. 63. lib. 1. & dec. 1.

138. Amp. vt si in immobilium alienatione exigatur in annuis censibus, & redditibus adhiberi debeat quia quid immobile censentur si rei immobili cohęreant. Rot dec. 294. par. 4. diuers. 70. n. 8. collectarum per Zacch. ad Galles. Boer. dec. 227. in fi. Rot. dec. 492. in fi. par. 1. recentior. 678. n. 2. 163. n. 4. par. 2. recentis. Manri. dec. 14. Giurba. dec. 87. n. 9. de cōmuni Dolan. dec. 53 n 9. de communi Barz. dec. 109. de cōmuniori Palaez. de maioratu par. 1. Q. 40. Simon. de decret. tit. 8. n. 57. Peregr dec. 70. n 6. si tamen nō sint fundati super immobili sed super Ceccha. Reip. tertiam speciē constituere ait & non venire legato mobilium, & pecuniarum domi existentium, & si instrumētum crediti domi esset Gab cons. 14. lib. 2. distinguit in actione personali, vt si debeantur à priuato vel à publico, non ad longum tempus vel perpetuum ex receptissima, tertiam speciem constituere; nisi mens disponentis vel ratio legis aliud suadeat; at si debeantur ex dispositione legis à publico, immobile censeatur; in dispositione hominis si ex publico soluantur puta montibus immobile esse Meno. cons. 1007. n. 103. & seq. vbi immobile esse si super immobili vel à Repub. percipiantur, & de communi Rim. iun. cons. 50. n. 81. secus dicens si sola personali actione debeantur Laderch. cons. 104. n. 2. Pereg. dec. 71. mobilium nomine frumenti, & vini, & creditorum venire etiam collecta in domum portanda, & libri, & instrumenta creditorū.

139. Amp. etiam si rusticus vel alius qui ius ignoret cū muliere cōtrahat licet eum non sit in mala fide faciat fructus suos nisi iuris scientiam habuisse probetur Lamb. de contr. mul. glo. 1. n. 164.

140. Amp. vt acquirens sine solemnitare statuti errans in iure non præscribat licet secus sit si in facto putans solemnitatem interuenisse, vel si consentire debentis scientia, & parientia interuenisset de quo vide Lamb. d. glo. 1. n. 263. & seq. vbi latè aliter limitat vide infra lim. 76.

141. Amp. cognatum spiritualem non admitti nec adoptatum qui non transiuit in potestatem adoptantis Lamb. glo. 17. exhæredatum tamen, & emancipatum admitti n. 1. & seq. & filiumfam. glo. 18.

142. Amp. vt si coniuncti videant lædi à decreto iudicis appellare possint Bal. in l. 1. n. 52. C. qui admit.

143. Amp. vt impubes nec cum tutoris authoritate admittatur ad præstandum consensum Bal supra n. 53.

144. Amp. vt si coniuncti inter se dissentiant iudex arbitretur qui sit præferendus Bal. supra n. 53.

145. Amp vt si alios propinquos non extare iuretur, cōtrarium probari possit Cotta. claus. 208. inter claus. Mart. par. 3. & Marta. de succes. lega. par. 3. Q. 1. art. 4. n. 27.

146. Amp. vt si consensus expressus vel pro forma requiratur, tacitus non sufficiat, licet secus sit vbi simpliciter consensus exigatur Rota dec. 797. n. 12. par. 1. diuerso. & coram Ludouis. dec. 384. n. 8. Mangil. de euict. Q 92 n. 1. & seq.

147. Amp. vt loci contractus statutum circa solemnia attendatur, sed respectu fori destinatæ solutionis locus Rota dec. 1 6. n. 3. coram Coccino.

148. Amp & declara. vt licet statutum prohibeat minorem 8 vel 20. annis se sine certa solemnitate obligare posse, non tamen vltra dictam ætatem idoneum minorem faciet contra ius commune Rot. dec. 116. n. 10. coram Buratto.

1. Lim. 53. subamp. non requiri solemnitates si minor aut mulier cōtrahat cū licentia Principis l. 1. C. de his qui veni. ętat. l. etiam si de bon. libert. Gab. cōs. 161. n. 19. lib. 1. Pic. super. stat. Vrb. li. 1. c. 151. glo. 7. n. 196.

1. Sublim. nam solemnitates requisitæ, & causa debent adhiberi licet iudicis decretum non requiratur Rot. dec. 80. par. 2. diuers.

2. Lim. quando minor vel mulier cum Principe contraheret Lamb. de contract. ad fin. n. 94. & seq. Pic. supra n. 198. Meno. cons. 1279. n. 9. 10. Carpa. c. 328. n. 124. & idem si cum fisco contrahat vt per eos vel communitate quæ statutum condidit Albe. de stat. par. 2. Q. 215. Berraz. claus. 10. glo. 16. n 4.

1. Amp. in contractu inter minorem, & mulierem cum priuato coram Principe celebrato Lomnium C. de testam. Bossi. de Princip. n. 73 post Bal. & Castr. n. 1. & Salic. n. 5. in d. Lomnium.

2. Amp. idē si cū vniuersitate contrahat quæ tamen statutum condiderit aliàs secus Lamb. supra n. 116.

3. Lim.

3 Lim. vt si statutum disponat nullam mulierem sine consensu duorum propinquorum contrahere posse etiam cum iuramento, nihilominus filia ad fauorem patris sine d. consensu contrahere potest puta patri renunciando Bal. in l.pactum dotale n.24. Dec.n.19. C.de collat. Alex. cons.29.n.12. vbi Add.lib.3. vide n.646. amp.292. supra Tiraq. de legi. connub. glo. 5.n.33. Campeg. de dot.par.5.Q.101.Gab.de stat. concl. 2. Seraphi. dec.742. n.2. vbi de transactione quam vi pacti valere lite cessante, & lapso tempore minori de nullitate dicendi non posse obijci, Pereg. dec.51. vbi si ex statuto sine patris consensu obligari non posset, & pro patre præsente fideiuberet. Rota dec.580. par.1. recentior. statuto vitante filiosfam. contrahere sine consensu patris obligari iuramento sine eo, nisi statutum iuramentum tollat, & cum patre contrahere si ratione præiudicij non pro persona integranda consentire debeat Viui. communi opi.796. n.23.Gab.cõc.29.n.41.lib.2.de communi Alcia.reg. 1.præs.2.n.6.Gul.de Bened.in vers.duas habens filias. n.254. de testam. secus si cum alijs ibi, & de communiori Port.cõcl.15.lib.3.& Bocca.supra glo.3.n.137. Carpa.c.328.n.125.ex communi, & Bertaz.clausf.7. glo.19 n.25. Ceph.cons.211.n.10. Meno. cons.335. n.45.vel cum matre contrahendo. Boua.& Carpa.supra Veral. dec.205. n.8. lib.3. Barz. decis.94 n.16. Lamb.ad fi. n.108. Granuc. theo.25.n.38. Cornaz. dec.118.n.3.Cotta.vers.statutum requirens.

Contrarium tenent citati à Tiraq. supra n.34. Gab. d. concl.2 n.3.& Port.supra Gomez. in §.omniũ. n.27. & seq. Inst. de action. Pic. supra n.204. ita in statuto Vrbis quod non confidit de solo patre, & multo minus contractum sustineri cum alio coniuncto ex d.statuto, licet in statutis simpliciter disponentibus secus sit ex Rom.cons.277.n.5. Gab.d.concl.2.n.2. Boua.d.glo. 3.n.137. 8. n.53. Rota. variauit vt dec. 120. coram Buratto, & distinguit, & Lamb.ad fin.n.100.& seq. vbi etiam si matris fauore de communiori Rot.dec.60. n.3. collectarum à Pico supra vbi etiam de veriori Barba.cons.41.n.7.lib.4.vbi tamen decretum sufficere nisi a statuto etiam decretum adhiberi deberet.

Sublim. primam quatuor modis vt per Gab. & Port. supra, & quando damnum filij euidẽs esset Rot.dec.59. n.11. collectarum à Pacifico n.130, coram Boratto, & quando cum patre ad alterius vtilitatem filius consensit Eug.cons.88.n.51. Rot.dec.60. collectarum à Pico Bertaz. cla.7. glo.19.n.25, non posse ad vtilitatem patris nec si statuto alterius consensus requiratur. Soarez.in tit. delas deudas n.8. vbi non posse sine viri consensu etiam cum patre contrahere, si ita statutum disponat vel fauore viri eius licentiam exigat, Cãcer. var.resol.par.2. c. 1. n.71.& seq. vbi 2.procedere si ad authoritatem, & solemnitatem actus patris consensus exigatur, primam si pro imbecillitate filij, & ne decipiatur Rot.dec.44 coram Burat.iuramento validari filij obligationem pro patre nec absolutionem suffragari, & si consensus patris non ad personam integrandam sed ob præiudicium requiratur consentientis patris potest consentire vt ibi.

4 Lim.in alienatione rei à testatore promissæ l.1.l.prædium l.quando decre.opus non est Bal.in l.fin.in fi.C. de pact. Tiraq. deleg. connub. glo.8. n.194.Boua.d. glo.8.n.65.Pic.supra n.209.

1. Amp.in alienatione facta de mandato testatoris d.l. prædium.Tiraq.supra n.184 Lãbert.glo.1.n.3.Alex. cons.61. lib.2. 215. lib.6. Paris. cons.85. n.50.lib.3. Rol. cons.99.n.40. lib.1. Boua.supra n.65.Pic.supra n.210. si tamen de solo facto defuncti agatur, & eius expressa voluntate Rot. dec.42.n.20, ab eo collectarum Rol.cons.99.in fi.lib.1. Carpa.supra n.11.Simõc. de decret.tit.6.n.108.& seq.vbi subamp.& lim.Lãb. de contr.mul.glo.1.n.3. nisi factum minoris sit mixtũ nec executoribus concedi posse vt consentiant n.4. & glo.7. n.39. & si testans minor sit licet testamentum irritetur non si reuocetur d.glo.1.n.5.& seq.

5. Lim. in alienatione ex lege statuto vel consuetudine facta Bal.in c.fi.n.18.de cõsuet.Tiraq.d.glo.8.n.196. Pic.supra n.211. vbi de retractu, & rebus illatis quæ pro pensione censentur obligatæ Tiraq. supra n.189. Ceual. Q.132.sed isti loquuntur de iure communi, & procedunt in conductione valida cum tutoris, vel curatoris authoritate facta Pic.supra n.212. Lamb.d. glo.1.n.1.

6. Lim. in quietatione necessaria cum mulier recipit Rom. cons.394. n.3. licet secus si donationem contineret, vt in confessione de recepto, & quando recipit, teneri instrumentum quietationis facere prout facta oblatione, & deposito C in.in l obligatione n.6. C. de solut.Bar. in l.si finita §.elegãter.n.3.de dam.inf. Alex. n.21.Guid.Pap.sing.506.in fi.& Alex.in d.§.elegãter. n.20. probat debitorem posse compellere creditorem ad quietantiã faciendam priusquam soluat, & limitationem tenẽt Tiraq.d.glo.8.n.187.Granuc.d theo. 25. n.28. Rot. dec.867.n.5.par.3.diuers. & in Rom. domus seu cõcordiæ 5. Iunij 1595.corã Card.Seraph. tutius tamẽ est solemnitates adhiberi Pic.supra glo.9. n.4.ex Lambert.ad fin.n.147.Rui.cons.159. n.2.5.& seq. lib.5.Boua.d.glo.8. n.52. ex cõi Ias.in l.si vnus. §.pactus ne peteret num.21. de pact. & Pic d.glo.9. vbi n.6. vbi ne confessio mulieris habuisse seu recepisse cum marito contrahentis simulata censeatur vt Rota in Roma. societatis officij 4. Februarij. 1602. coram Penia tenuit, satius deponi inquit penes montem Pietatis donec in stabilibus conuertatur. Bertaz. clausf.7. glo.19. n.34. Cancer. var. resol. par. 2. c.1. n.178. Margil. de euict. Q.189. n.16. idem etiam probans in actu alio necessario.

7. Lim. in contractu ex causa necessaria l.magis puto. §.si pupillos. de reb. cor. Bar. in l.1.§.si plures. n.9. de exercito. de consilio. & Edo. de reb. Eccle. de alie. ex caus. necess. n.57. Alex.cons.215.n.7.lib.6.Rol.cõs.21. n.15.lib.1.Crau.cons.6.n.91. Lamb. glo.1. Granuc. theo.25.n.27.Rota.dec.408. coram Buratto.Carpa. c.328.n.11. Veral. dec.199. n.2. par.3.Viui.cõi opi. 796.n.25.Seraphi.dec.1133.Rot.dec.1062.in fi. par. 3.lib.3.diuers.& dec.867.n.5.lib.3.par.3.diuers.Pic. supra.n.215. vt quando frater sororem dotat quã dotare tenetur dec.16.Rot.per eum collectarũ Macerat. dotis.10.Iunij 1594.corã Card.Mellino.Surd.dec.86. Rim.Iun.cons.693.n.59.& seq.Laderch.cons.57.n.9. Viui.cõi opi. vers.statutũ disponẽs quod mulier.lim.13. & si ob rẽ iudicatam Surd.cons.30.Viui.dec.22.n.22. Rip.in l.filiusf.§ diui.n.40.de leg.1. Peregr. dec. 83. vbi de compromisso necessario. Lamb. de contract. mul.glo.1.n.1.Cancer.d.n.178.Maur.de fideius. par. 2. sect.8. n.14. Rot. dec.328. n.5. & seq. vbi de dotis con-

constitutione ,& restitutione par.5. diuerso. detalia ob redemptionem personæ , & bonorum Gomez. dec.4.lib.2.

1. Amp. etiam si causa necessaria vetusta seu de præterito contractæ obligationis Castr.cons. 183.n.2.lib.1. Tiraq.deleg.connub.glo.8.n.196.Rnt. in Roma. societa.officij 13. Februatij.1606.coram Litta.Pic.supra n.218.

1. Sublim. non procedere nisi vbi præcise cogi quis posset Tiraq.supra n.197.Gab.cons.20.nu. 50. lib. 1. Rota. dec.60.n.22.collectarum à Pico.supra & ad limites necessitatis restringit Gab.supra n.51. Rot. Bono. dec. 121. n. 11. per Fundac. & Gips.vbi cum vrgenti necessitate vtilitatem minoris requirit.

8. Lim. in oblatione facta Ecclesiæ de se ipso, & bonis Bal.in l.generali.n.7.C.de sacrosan. Eccle.Abb. in c. relatum.1.n.5.de testam.Dec.in c.in præsentia.n. 35. de probat.Lamb.de iur.patro.lib.1.art.3.Q.5 princ. par.1.n.4.Viui.communi opi.796.Granuc.theo. 25. n.37.Pic.supra n.220. quia in causa pia non requirūtur solemnitates statuti, Rota in Tholetana pecun.26. Ianuarij.1590.coram Reuer.Perusino.& in dote virgini pauperi promissę à muliere in Roma. dotis 29. Maij.1602.coram Ortembergo.Pic.supra n.221.Viui.cōi.opi.verbo.statutum disponens quod mulier.vbi de magis communi.Lamb.glo.1.n.11.12.Simonc.de decret.lib.3.tit.8.n.101.

9. Lim.in contractu cum Ecclesia per minorem vel mulierem inito vel alio loco pio Ias.in d.§.pactus.n.31. Feli.in c.quæ in Ecclesiarum.n.71. de constit.Tiraq. d.glo.8.n.162.Ceph.cons.109.n.18.Veral.dec.172. n.9.194.par.3.Ond.cons.32.nu.106.lib.1.post Alex. cons.105.n.13.lib.4.Boua.d.glo.8.n.48.Carpa.d.c. 328.n.111.& n.8.vbi ad pias causas de magis communi Granuc.theo.25.n.37.Simonc.de decret.lib.1. tit 2.n.21.Caneer.var.resol.par.2.c.1.n.136.& seq. vbi cum ecclesia,clerico,pio loco, & nouitio si nouitius postea profiteatur & non aliter ex veriori & communiori ex Dec.cons.31.n.3.& alijs Rota. dec. 125. n.48.&seq. ex communiori,nouitios ecclesiasticos cēseri nec seruare laicas solemnitates licet secus si contrahant ante ingressum intuitu ingressus nouis.diuers. 480.n.25.coram Buratto idem vt priuilegiato.

Contrarium tenet Sali.in auth.cassan.15.C.de sacr.san. Eccle.Dec.in d.c.Ecclesia n.55. vers.secundus. Albe. de stat.par.2.Q.2.n.71.Rom.cons.166.num 2.Alex. cons 93.n.3.& seq.lib.2.& alij adducti à Tiraq d glo. 8.n 165.& seq.Pic.supra n.223.Carpa. supra nu. 86. vbi ad pias causas Arno.com. 197. de communi Bertaz.d.glo.19.n.18.Q.10.

1. Sublim. non procedere nisi pro integranda mulieris persona requiratur, secus si pro interesse viri Ond.supra n.107.

10. Lim. in matrimonio Bal.in l.in copulandis.n.2.C. de nup.Alex.ad Bar. in l. apud Iulianum. §. fi. ex qui. caus.in posses.eat. Ias.in d.§.pactus.n.23.Campeg. de dot.par.5.Q.106.Granuc.theor.25.nu.30.Soc. cons. 80.n.23.lib 4. de communi Pic.supra nu. 225. Arno. com.83.Rota.dec.377. par. 2. recentior.de communiori Lama.glo.1.n.10.Ias.in §.omnium.n.44. Inst. de actio.Calca.cons.13.n.8.Cur.Iun.in l.si vnus.§.pactus.n.88.de pact.Bertaz.cla.7.glo.19. n. 39. Soarez. tit.delas deudas n.16.17.

1. Amp.etiam si statutum minori vel mulieri matrimonium contrahere vetaret sine statuti solemnitate Gemi. in c.statutum.n.8.de hæret in 6. Mars. sing. 589. Soc.d.n.23.Ias.in l.1.§.huius studij num.12.de iust.& iur.de communi Dec.in l.nuptias.n.9. de reg. iur. vbi Add.de communiori.Feli.in c.Ecclesia S.Mariæ. nu. 59.de constit.de magis communi Alex.cons.97.lib. 1.& cons.1.n.20.lib.3.de cōi.Dec.cons.230.n 3.in fi. & Pic.d.glo.7.n.227 Lamb.supra de magis communi Beninca.in §.omnium.n.400.Inst.de actio.

1. Lim d.amp. non procedere in statuto Papali ita disponente Pic.d.n.227.

2. Lim. vt licet forensis excusetur à pœna sine d. consensu matrimonium contrahendo,secus si in loco diu moratus esset Plo.de in lit.iur.§.7.n. 8. & seq. vbi idē si aliter ignorantia supina esset.

11. Lim. in muliere dotem uiro promittente, tempore contracti matrimonij Mars.sing.589.n.2.Feli. in d. c.Ecclesia S. Mariæ.n.59.in 6.Soc.d.n. 23. & Lamb. glo.20.n.7.Pic.supr. n.228. si habilis sit ad matrimonium Rol.de lucr.dot.Q.45.n.4.Cabal.cons.97.par. 2.Pacif.de saluia.insp.3.c.2.n.137.& seq.secus si mulier minor sit Rot.dec. 289.n. 28. ab eo collectarum nisi pro dote quam dare teneretur se obligasset Pacif.supra n.141.& seq. & mulierem diuitem etiam ex sua dote cogi posse filiam dotare modo maior pars sibi remaneat ex Rot. 111. dec. per eum collectarum. sed hanc lim.11.controuersam probat Carpa.c. 328. n. 95. de muliere minore vide trac.de curato. tit. 10. n.48.& hoc tit.n.3474.Granuc.supra n. 31.

1. Amp. etiam si secundo viro dotem promittat, cum nisi aliud constet eidem dos eadem primo data, constituta censeatur.l.dotem quæ.l.Diuus.de iur.dot.glo. in l.cum maritus.§.Titius.de pact.dotal.Rui.cons.61. n.1.lib.3.Rot.in Imolen.repet.dotis.4.martij. 1594. coram Penia.Pic supra.n.229.& dari possit secundo sine solemnitate si primo sit solemniter data Borg.de tuto.n.161.vide infra lim.78.

2. Amp. vt dos primo viro data non possit à patre, vel muliere minui in præiudicium secundi viri, si ad eos integre reuersa sit, nisi patris facultates aliqua fortuna fuerint diminutæ,tunc enim iuxta vires dotare tenebitur.auth.sed quamuis.vbi Cin.n.1.Sali.n.7.l.de rei vxo.actio.nec ideo statuti solemnitas requiretur si detur viro secundo Tiraq.d glo.5.num.223.8.n.197. Soc.d.n.23.Rui.d.cons.61.n.3.Pic.supra n.230.

1. Lim.d.duas amp.non procedere in dote in immobilibus consistente Surd.dec.278.& 287.Rot.dec.588. n.3.par.1.diuers.Pic.supra n.231.

1. Sublim. 11.lim.non procedere in dote in immobilibus constituta l.lex quæ tutores C. de ami. tut. Rol. de lucr.dot.Q 45.n.2.Cona,prac.QQ.c.28.num.10. Borg.de tuto.n.157.Surd.dec.191.n.22.278.num.1. Rot.d.n.3.Pic.d.glo.7.n.232.

1. Lim.d.sublim.non procedere quando primo viro dos solemniter constituta fuit in immobilibus, tunc enim tacitè & expræsse secundo viro constitui potest sine solemnitate statuti Phanuc.de lucro dot.glo.10.n.27. Borgni.de tuto.n.161.Pic.supra.n.233.Carpa.c.328. n.100.

2. Sublim. vel potius secus esse dicas si dos promissa sit post contractum matrimonium Gab.cons.10.n. 2. & 3.lib.1.Barz.dec.82.n.10.Pic.supra n.234.

1.Amp.

1. Amp. in confessione promissionis dotis factæ à muliere post contractum matrimonium Gab.d.conf. 10. lib.1.Pic.d.glo.7.n.236. vbi etiam ex Rui. conf. 135. nu.9.lib. 1. probat confessionem minoris quod tutor rationem reddiderit non valere si statutum sine solemnitate hoc prohibeat; sed n. 237. distinguit, quod aut post matrimonium dos promittitur à muliere paupere, vel vltra eius facultates; aut à diuite; primo casu mulier non tenetur, & si dotem non soluat non potest à viro expelli qui onera matrimonij debet sustinere, secundo casu valet promissio velut ex causa necessaria, nam diues se dotare tenetur etiam si non promiserit, alias potest expelli nec vir tenetur ad onera matrimonij Bal.in l. fi.n.9. C.de sent.quæ sine certa quant.Tiraq.d.glo.8.n.197.vers.quia mulier.Bar. in l.quod in vxorem.n.1.Cin.n.1.Albe.n.1.Cast.n. 3. C.de neg gest.Pic.supra n.237.

12. Lim. in matre diuite dotante filiam ex patre inope ad hoc enim tenetur Bar. in auth.res quę.n.4.C.com. delegat.Alex.conf.144.n.14.lib.6. de communi Ias. in l.1 n.28.sol.mat.Boer.dec.129. n. 3. de cõi. Meno. de arb.cas.460.n.3.& Pereg.de fideic.art.42.n.35.& Surd.de alim.tit.1.Q.14.n.13.164.n.15.& Pic.supr. num.239.

1. Amp. in quacumque matre dotem pro filia promittente,dummodo mater non remaneat penitus indotata Cotta.verbo.statutum requirens consensum. vers. an autem Put.dec.160.lib.3.& in Anconit.dotis.28. Iunij. 1602. coram Card. Mellino.Carpa.c.328. nu. 103.Pic.supra n.240. quia in hoc dos est priuilegiata vt per Put.supra & in Roma. dotis. 29. Maij. 1602. coram Ottembergo Pic.supra n. 241. & dec. 15. per eum collectarum & si filijs donaret Crau.cõf.39.n.14.

2. Amp. etiam si mater cum viro insolidum pro dote communis filiæ se obligaret Bal.in l.1.n. 1. vers. 15. sol.matr.Alex.n.39.Put.supra.Pic.supr.n.242.& 243. licet alioquin non possit mulier se cum viro obligare nisi quatenus in eius vtilitatem versum probetur ex Tiraq.d.glo.5.n.107.Seraphi.priu. iuram.65. n. 3. Afil.dec.209.n.4.Ond.cõf.45.n.25.lib.1.Rot. in Roma.societatis officij 4.Februarij.1602. coram Penia Pic.supra vbi reijcit contraria.

Contrarium tenent Bero.conf.48.n.5. lib. 1. Ond. supra n.24.Surd.dec.164.n.14.

3. Amp. idem si mulier pro viro dotem communis filię promittente fideiubeat Rota. in Anconita. dotis. 28. Iunij.1603.coram Card. Mellino. Pic.supra n.251.

4. Amp. quando mulier se obligat & pro filio fideiubet de restituẽdo lucrum dotale & antefatum à filio vxori suæ promissum in euentum restitutioais Vinc. de Franch.dec.182.n.17.Veral.dec.199.part.3.Pic.supra n.252.

5. Amp. etiam si mulier pro dote extraneæ se obligaret, quia pia causa est Calca.conf. 13. Bertaz. clauf. 7.glo.19.n.20.Rot.in Roma.dotis.29. Maij. 1602. coram Ottembergo.Pic.supra n.253.254. Put. decis. 160.lib.3.& si pro non habente se obligaret.& d.dec. 29. maij & in d.dec.28 Iunij.est enim dotis causa easu isto priuilegiata nec statuto generaliter loquente continetur Neguz 1.memb.8.par.num.13.ex cõi. & Gab. de legi.concl.1.n.10. Villalo. verbo. generalis. num.7.de communi Burs.conf.56.Rot.in d.decis.29. Maij. & de cõi.Pic. supra n.256.

13. Lim. in minore masculo qui sororem ex legis, vel testantis dispositione dotare tenetur Veral.dec. 199. par.3.& in Maceraten.dotis.10.Iunij. 1594. coram Card. Mellino.Pic. supra n.257.

1. Sublim. 12. & 13. lim. non procedere quando verba statuti prægnantia sunt & apta causam dotis compræhendere Dec.conf.300.n.10.Crau.conf.294.n. 1. Bocca.d.glo.8.n.56.Bertaz.clauf.7.glo.19.n. 20. de cõi.Gab.conf.10.n.18.22.lib.2.& Pic. supra n. 258.

2. Sublim. in muliere minore Rul.conf.195.n.6.7.lib. 1.Lamb. glo.2 1.n.9.& seq.de cõi. Gab.supra. & Pic. supra n.259.

3. Sublim. in masculo minore Boua.supra. n. 56. Gab. supra.n.56.Gab.supra n.19.& seq.Surd.dec.287.n.5. Pic.supra n.260.

14. Lim. quando minor aut mulier alimenta egeno promitteret etiam extraneo Surd.de alim. tit. 19. Q. 3.alias.tit.8.priu.41.Lamb.d.glo.1.n.52.Carpa.d. c. 328.n.2 1.Pic.d.glo.7.n.261. si necessitatis sint vt infra lim.77.& Surd.d.priuil 41. itidem pro alendis viro fratre,patre,vel alio necessario Lamb. supra n.57. idem pro expensis infirmitatis probans.

15. Lim. in omni contractu à minore, vel muliere facto piæ causæ fauore quia hoc casu ius Diuinum naturale, ac gentium tantummodo attenditur Bar. in l. 1.n.6.C.de sacr.san.Eccle.Alex.cõf.209.lib.2. Euer. Iun.in l.si vnus.§.pactus.n. 88. de pact. Cephal. conf. 109.n.18.Dec.conf.504.n.3. Tiraq. priuil. piæ cauf. 164.Rot.in Toletana pecun.26.Ianuarij. 1590. coram Perusino. & in d.dec.29.Maij Pic. supra n. 262. vbi sublimitat quando statuta Papalia in obligatione ex causa pia solemnitatesq; requirerent. Arno. com. 197. vbi si cum Ecclesia contrahat, vel cum clerico qui contractu vtatur coram ecclesiastico.Ceph. conf. 109.n.18.Rot.dec.461.n.11.par.1. recentior. Veral. dec.194.par.3.Lamb.glo.1.n.66.Carp.c.328. n. 111. licet dicat ex re dotali & paraphernali eleemosinas non posse facere vide supra amp. 63. de cõi. Granuc. theo.25.n.37.Bertaz.d.glo.19.n.18.Feli.in c. quæ in Ecclesiarum.n.70. de const. Arno.com.197. de cõi. Bello.conf.16.Soc. Iun.conf.95.n.3 lib.2.

1. Amp. valere contractum etiam si statuto secus caueretur Soarez.in tit. delas deudas n.3.4.6.& non valere sine solemnitate fauore clericorum, licet valeat piæ causæ fauore si non prohibeatur respectu certæ personæ de communiori Graf.de eff cleric. eff. 2. nu. 354.& confirmata à Papa clericos ligare Rot. decis. 346.par.4.diuerso.Soarez.supra n.seq. etiam contrarium statutum non valere de vxore loquens Alex. cõf. 209.n.13.vbi statutum non posse clericis toll re iu. commune sed beneficium statuto inductum & Rims Iun.conf.368.n.45.Dec.conf.375.Grat.conf. 162. n. 10.lib.2.Surd.conf.386. n. 22. Gutierez. pract. QQ. lib.1.c.10.non tamen tollere potest ab Imperatore, vel Papa concessa priuilegia Rim.Iun.conf.619.n.8. & seq.clericos autem statuto contineri præsertim si a Papa confirmatum sit, aut à clericis & laicis factum, Lamb.in fi.n.135.& seq.Rocch.de consuet.c.fi. num. 680.& si de publica vtilitate agatur Vulp.de lib.eccl. par.2.n.25.

16. Lim. in contractu modicæ summæ Bal. in l. sancimus n.3.C.de donat.Lamb.glo.5. Pic. supra n. 263. & seq.vbi etiam in forenses modica alienari posse &

res

res Ecclesiæ vbi etiam quando Episcopus iurauit non alienare sine licentia superioris ex Fede. de Senis. cōs. 210. & modicū dicitur arbitrio iudicis inspecta personarum, & negocij qualitate Rui. cons. 55. n. 4. lib. 1. Affl. dec. 73. n. 20. Burs. cons. 350. n. 3. Meno. de arb. cas. 145. n. 4. de communi omnium Pic. supra n. 263. & seq. vbi in Principe 2000. modica donata dici, & 30. milliaria terræ. Carpa. d. c. 328. n. 17. & 18. nisi in statuto sit verbum aliqua ex Tiraq. in l. si vmquam. verbo. omnia vel partem aliquam n. 14. & seq. C. de reuo. donat.

15. Lim. quando mulier, & minor alterius negocia gererent Ias. in l. more n. 50. de acq. hæred. Dec. in c. cum dilecta. n. 15. de confir. vtil. vel inut. Ias. in l. exigendi. n. 25. C. de procur. Caccialup. in l. cunctos populos. n. 96. C. de sum. Trin. Paris. cons. 99. n. 35. lib. 1. Lamb. glo. 1. n. 377. Carpa. c. 328. n. 118. de communi Pic. supra n. 274. & 275.

1. Sublim. non procedere nisi quoad hoc vt actus sustineatur nomine mandantis non autem vt minor, & mulier obligentur Castr. in l. cuicumque. §. si alio n. 5. de instit. actio Ias. in d. l. more. n. 51. vers. quia cessat. Caccialup. d. n. 96. Tiraq. d. glo. 5. n. 180. Lamb. supra n. 377. Carpa. supra. n. 119. Pic. supra. n. 276. Lamb. supra glo. 3. n. 40. si tamen sint locupletati tenentur siue aliena negocia gesserint, vel ipsorum gesta sint num. 39.

18. Lim. quando mulier vel minor cum patre, matre, fratre, alioue coniuncto contraheret secundum aliquos vt per Carpan. supra n. 125. & seq. vbi contrarium tenentes, & distinguentes citat, & Pic. supra n. 277. in patre Arnon. solilo. 15. Alex. cons. 106. lib. 1. Dec. cons. 26. sub n. 2. Bal. in l. bonorum. 7. n. 9. C. qui admitti Ceual. Q. 233. vide supra lim. 3. Mars. sing. 447. Rota. dec. 218. par. 2. recentior. nisi de euidenti damno filij constaret Ceph. cons. 109. n. 10. Viui. communi opi. vers. statutum disponēs quod mulier lim. 17. & in patre. Soarez. communi opi. lit. M. n. 243. & seq. & Mantua. sing. 205. & Gratia. decis. 95. nu. 2. secus ait si statutum vniuersaliter loqueretur. Alex. cons. 106. in fi. lib. 1. si debeat authorari non imbecillitatem supplere, & Arno. supra secus dicit si cum alio coniuncto patre excepto contraheret, & solilo. 17. Granuc. supra n. 47. remissiuè sublimitans post Boua. glo. 3. n. 104. & alios. si palam, & bona fide Soc. cons. 80. n. 17. lib. 4 Laderch. cons. 66. n. 3. 4.

Cōtrarium tenet Arno. solilo. 17. & Soarez. lit. M. n. 243. & seq. quoad coniunctos, etsi coniuncti de eorum interesse agerēt Carpa. supra n. 320. Schenard. cons. 13. n. 8. ex communiori Bertaz. claus. 7. glo. 11. nisi pater palam, & bona fide consentiret præsentibus propinquis, & iudice; vel nisi prius generaliter filio consensisset vt donare posset, & postea patri donaret; & mortis causa patri donare posse, nisi eius consensus pro authorando requireretur Cotta. verbo statutum requirens, & verbo. filiusfam. potest ex communi, & Dec. cōs. 245. n. 6. & multis modis hanc 2. opi. limitat Lambert. de contract. mul. glo. 10. Barbat. cons. 41. n. 7. lib. 4. Lambert. in fi. n. 115. nisi cum fratre minore contraheret.

10. Lim. in delictis dolo commissis pro quibus minores, & mulieres puniuntur l. si ex causa. §. nunc videndum l. auxilium. §. in delictis vbi Doc. de minor. Ias. in l. more n. 8. Alex. n. 7. de acqui. hæred. Mattes. sing. 167. n. 4. Beninca. in §. omnium. n. 413. Inst. de actio. Soarez. tit. delas deudas. n. 16. Castr. cons. 183. n. 2. lib. 1. Bertaz. claus. 7. glo. 19. n. 39. in fi. Pic. d. glo. 7. n. 278. excepto augmento pœnæ per inficiationem n. 279. ex prædictis iuribus, & Doc. non tamen vt eius bona publicentur in præiudicium viri constante matrimonio Lamb. glo. 1. n. 332. & seq. vbi tamen in processu requiri Carpa. c. 328. n. 197. & seq. Ias. in d. §. omnium n. 46. Inst. de actio. vbi in delicto uel quasi, & Cur. Iun. in l. si unus. §. pactus. n. 88. de pact. Cancer. d. c. 1. n. 190.

20. Lim. non procedere in testamentis, nam contrahere prohibitus sine certa solemnitate, testari uetitus non censetur Ias. in l. 2. n. 17. de legat. 1. Lambert. de contract. glo. 22. Tiraq. d. glo. 6. n. 93. Boccac. glo. 8. n. 27. & 75. Carpa. supra n. 183. Bursat. cons. 32. n. 20. Borg. dec. 27. n. 62. lib. 1. Pic. supra n. 280. de communiori Arnon. epito. 16. etiam si statutum stari sine dicto consensu prohiberet, & Cotta. vers. statutum quod vxor testari, vide supra amp 63. & infra amp. 105. secus vetita alienatione Viui. dec. 245. & vbi statutum viro dotis lucrum reseruat nisi consentiat, & secus etiam contractu prohibito Affl. dec. 260. n. 9. nisi tempore pestis Cor. cons. 131. n. 2. lib. 4. Bertaz. clau. 7. glo. 19. n. 22. sed ex communiori valere statutum prohibens sine solemnitate testari, sed posse solemne factum sine solemnitate reuocari. n. 23. at non valere ex communi Ceual. Q. 233. & posse testari ex communiori Gutier. de iuram. confirm. contract. par. 1. c. 13. n 4. si contrahere prohibeat vel testari. Viui. communi opi. 796. vbi, quando, ante, ex interuallo testari posse in genere consensit.

21. Lim. quando mulier aut minor præsentant ad beneficium Lambert. de iur. patro. par. 2. lib. 2. Q. 4. art. 9. n. 5. & 7. Tiraq. d. glo. 5. n. 221. Boua. d. n. 27. Carpa. supra n. 181. Pic. supra n. 281. Lamb. de contract. glo. 1. n. 325. Gratia. dec. 45. n. 10.

22. Lim. in contractu fauore minoris vel mulieris simpliciter inito ut puta donationis eis factæ uel promissæ, quamuis in obligatione reciproca secus sit Rota. dec. 2. lib. 1. par. 3. diuerso. Pic. supra n. 282. vide supra amp. 35.

23. Lim. quando mulier se obligaret pro viro à carceribus liberando Tiraq. d. glo. 8. n. 285. & seq. Lamb. glo. 1. n. 64. Boua. d. glo. 8. n. 61. Carpa. d. c. 328. n. 115. Surd. cons. 367. n. 26. Rot. in Roma. fideius. 5. Iulij. 1593. coram Card. Arigono, & Interannen. mercium 4. Iunij. 1597. coram Penia. Pic. d. glo. 7. n. 283. vel se ipsa Rim. in §. 1. Inst. de donat. n. 377. Lamb. de contract. mul. glo. 1. Q. 24. n. 64. & seq. si tertij præiudicium eesset.

1. Amp. in minore, & muliere pro excarcerando patre, matre, filio, fratre, & alio coniuncto quolibet, cum sit pia causa Tiraq. Lamb. Surd. & Pic. supra nu. 284. Carpa. supra n. 116.

2. Amp. & subamp. in obligatione facta pro marito, & coniuncto de proximo carcerando Surd. supra n. 14. & seq. Pic. supra n. 285.

1. Sublim. quando mulier enormiter læderetur tunc nec iuramento adstringeretur ne indotata remaneat. Thes. dec. 223. n. 13. Rot. in d. Roma. fideiussionis, & in alia fideiussio. 15. Maij. 1596. corā Card. Seraphino

Pic.

Pic.supra n.286. debet enim ei remanere dotis medietas vt per eos, & Rot. in Roma. societatis officij 13. Februarij.1606. coram Litta.

1. Lim.d.sublim.nam mulier non potest enormiter læsa dici,nisi excussis bonis viri eiusque debitorum,& interim standum est obligationi mulieris cum solemnitatibus contractæ Roma. consl.187.n 2. Rota in dicta Interannen.mercium Pic supra n.288.

1. Amp.vt si tempore obligationis mulieris adessent bona pro reintegratione suæ dotis vel maioris partis, non dicatur læsa,tametsi tempore solutionis illa bona non reperiantur Cast. in l.Mescia §.fi. n.3.sol.matr. Rot.d dec.4.Iunij.vide supra amp.15.

Contraria opinio magis æqua est dotis ac Reip. fauore ne mulieres indotatæ remaneant Affl. dec.313.Rot. d.dec.4.Iunij.Pic.supra n.290.

2. Sublim. in carcerato propter scelera si de alterius præiudicio agatur Tiraq.supra Carpa.d.n.115.

24. Lim. quando minor aut mulier in aliqua arte matriculati essent Bar.in l.1.n.4. C.qui & aduers. quos Bal.n.4. & in matricula descripto Strac. de mercat. par.3.n.26.Mant.sing.520. Viui.communi opi.199. n.3.Odd.de rest.in int.par 1.Q.23. n.21. Boua.supra glo.7.n.32.& seq. Rot.in Bono.pecun.19.Maij.1610. coram Reuerend.Damasceno, Roma cons.318.n.2. Pic.supra n.271. & seq. qui rationes adducunt, & ex Paris.cons.97.lib.1.subdit quod licet nullitas ordinarium remediũ sit,& restitutio in integrũ extraordinarium,tamen si nullitas procedat ob ætatem vtrumque ius speciale censetur, & vno sublato tollitur, & aliud ob ætatem concessum; & requisita ponit vt quis mercator dici queat ex Cassa.in cõs.Burg.rub.4.§.1.vers. fellenest mercande fol.131.Strac.de mercat.in princ. Rot.dec.61. collectarum à Pico supra vbi de mercatore, & socios promiscuè gerentes insolidum teneri probat; ita fuit iudicatum in Curia mercatorum Lucæ 1619. inter Iacobum Quilici, & D. Lauiniam Priami, & 1636. inter D.Lelium Barzotti, & D.Camillam Anchiani compromisso in d.curia facto.

1. Sublim. vel potius secus esse dicas in minore non descripto in matricula mercatorum,nam si solis actibus sit industrius non excluditur à restitutione in integrum, sed grauatur ad probandum læsionem clare, & concludenter, nec est locus iuramento suppletorio glo.3.in l.1. C.qui & aduers.quos Bar.n.4. Bal.n 4. Strac.de merca.par.2.n.26.Pic.d.glo.7.n.310.

2. Sublim. quando minor descriptus contraheret non ratione mercaturæ Odd Q.23.n.19.Pic.supr.n 311.

3. Sublim oam minor descriptus in matricula si ex contractu læsum se probet restituetur Bal. d. n.4.Odd.supra.n.16.si enormiter læsus sit, & læsio instrumentis vel testibus probetur non per semiplenam probationem, & Pic supra n.313.

25. Lim. non procedere in donatione filijs à matre facta statuto etiam donationes prohibente c.1.in fi.vbi glo.de alienat.feu d.Old.cons.95 n.11.in fi.Bal.cons. 407.n.4.lib.2.Crau.cons.39.n.14. Ceph. cons.13. n.41.109.n.21.161.n.25.Surd.cons.461.n.11. Mãti. de contract.lib.4.tit.33.n.30.Rot.in Roma.releuatio. indemnita. 22 Maij.1602. coram Ottembergo Pic. supra glo. 10.Meno. cons. 196.n.22. vers. quarto. Cornaz. dec.77.n.12.Gomez.dec.100.& 101.lib.1. vbi idem si pater filijs donet.

1. Amp. in donatione coniunctis facta ab intestato successuris Pic.d.glo.10.n.2.

1. Sublim. non procedere nisi mater donans, vsumfructum sibi reseruauerit eius vita durãte Crau.cons.39. n.14. Pic.supra n.3.

26. Lim. quando mulier ex contractu locupletior effecta esset,quod euenit, si pecunias verè habuit,vel conuertit in extinctionem societatis officij, in quo solemniter obligata erat, vel si recepit in societatem officij cum promissione soluendi fructus ad minorem rationem alterius societatis, quæ eadem pecunia extinguebatur Rot.in Roma.societatis officij. 13.Februarij.1606. coram Litta.11. collectarum per Pic.supra Lamb. glo.24. Carpa.c.329.n.11. vbi etiam tradunt quomodo locupletior facta probetur. Granu theo. 25.n.40. & Simon. de decre.tit.3.lib.3.n 20. vide infra lim.134.

27. Lim. quando mulier contrahit pro debito solemniter contracto extinguendo, tunc enim non dicitur noua obligatio,sed antiquæ in nouam transfusio Rot. d.dec.11.n.4.

28. Lim. nam solemnitas cum vno adhibita sufficit in alio contractu loco primi celebrato l.tutor. in fi. de admi tut. Dec.in l.singularia.n.9.si cert.petat.Rot.d. dec.11.n.5.

29. Lim. nam solemnitas in contractu mulieris adhibita sufficit ad validitatem contractus alterius celebrati in susceptione pecuniarum pro primo debito extingendo Rot d.dec.11.n.6.

30. Lim. quod si statutum requirat eorum consensum quorum non intersit, intelligatur de interesse principali, & directo, non de extrinseco, seu aliunde vel secundario l.pen. ad exhib. Bar. in l.1. n.5. de autho. tuto. Put.dec.15.n.2.lib.3.Rot.in Roma.donationis. de Grandis 16.Februarij.1601.coram Penia.25.collect. à Pico.supra. vide supra amp.129. & non procedere in obligatione in consequentiam ex magis communi Carta.dec.91.Lamb.supra glo.10.n.13.intelligitur de actu super quo consensus præstari debet Gomez.dec.103.lib.1.

31. Lim. vt nullum contractum asserens ob defectum consensus propinqui probare debeat adfuisse propinquum habilem, nec extitisse propinquum simpliciter probasse sat est. Cast.cons.124.n.2.lib.1.Alex.ad Bar. in l.si tertius n.6. de aqua plu. arcen Cor. cons.316. n.8.lib.1.241.n.7.lib.2.5.n.3 242.n.2.lib.4.Guidob. dec.98. & Rot. dec.217. n.24. nouis. diuerso. par.5. Coccin.dec.433.Achil.dec.4.de præsũp.& in Firma. restit.dotis 23.Iunij 1603. coram Penia.& in Roma. scutorum. 18000. 11.Martij 1613. coram Coccino. 30. collectarum à Pico.supra dec.57.ab eo collectarum Zuccar.cons.56.n.7.Rot.Auen dec.22.n.7.Lãb. glo.12.n.2.Ceph.cons.270.n.7.Maur.de fideius. par. 2.sect.8.c.56.vbi etiam mulieris successibiles esse probandum, & propinquo cessante iudicem supplere Meno.cons.335.n.46.& 1164.in fi. probare asserentem extitisse propinquum teneri.Arnon.solilo.16.vbi contrahere posse nullo extante propinquo. Rot. dec. 241.n.4.vbi asserenti alium propinquum adfuisse onus probandi incumbere par.2. recentior. Gratia. dec.9.n.7. sufficere tamen probari proximiorem in loco domicilium in loco habuisse, & ciuem fuisse vt præsens præsumatur dec.38.Granu.theo.25.n.48.vbi

posse

posse contrahere si non extet; & Bertaz. clau. 10. glo. 15. stari instrumento quod non extet continenti nisi contra probetur.

32. Lim. non procedere nisi de iure suo conseruando agatur, secus si de lucro faciendo Fede. de Sen. conf. 9. Anch. conf. 136. n. 2. Rot. d. dec. 44. n. 11. vel de acquirendo agatur Meno. conf. 196. n. 22. etiam si se in consequentiam obliget Ang conf. 317. n. 3. Rim. Iun. conf. 140. n. 4. & in repudiatione donationis non acceptatæ Arnon. dialog. 12. Manti. decis. 13. n. 3. & in quærendis Peregr. conf. 77. nu. 28. lib. 3. vide 60. lim.

33. Lim. nam contractus, & quietantia minoris interuentu curatoris, & iudicis decreto celebrari potest coniunctis proximioribus impeditis vel consentire nolentibus, alijs eorum loco succedentibus adhibitis Doc. in l. si cum dotem. §. eo autem sol. matri. Roma. conf. 36. sub n. 1. Abb. conf. 65. n. 3 par. 2. de communi Rot. in d. Firmana quæ est d. dec. 57. n. 3. vel consensu iudicis loco propinqui sine iusta causa consentire nolentis Petr. Pech. de testa. coniug. lib. 3. c. 2. Gall. de excep. success. tit. 1. exc. 9. par. 2. n. 16. tit. 4. exc. 4. n. 52. & seq. Dec. in l. 1. n. 86. l. qui admit. vbi nolente consentire sine eo, & ipso inuito contrahere posse non ignorante, & si iniustè recuset iudex sine eo mulierem contrahere consentiet Bar. in l. si cum. §. eo autem n. 2. sol. mat. Alex. in d. §. eo autẽ. n. 14. Plo. §. 7. n. 37. de in lit. iur. Affl in c. 1. not. 12. Q. 15. n. 21. de prohib. feud. alie. per Fede. Corf. sing. verbo. statutum. 21. Cotta. vers. statutum requirens. alium requiri debere si extat Coccin dec. 479. aliàs contractum corruere, & affines coniunctorum appellatione contineri, & dec. 102. cognatos nomine consanguineorum Rot. dec. 332. coram Buratto.

34. Lim. quando minor cum minore contrahit, hoc enim casu inter pariter priuilegiatos statuti solemnitas non requiritur l. verum §. fi. & l. si apud de minor. glo. in l. fi. ex quib. caus. maior. Alex. conf. 55. n. 18. nisi alter de damno vitando ageret. lib. 5. Rot. d. dec. 57. n. 4 Laderch. conf. 66.

1. Sublim. quando alter priuilegiatorum læderetur, & ageret de damno vitando Lamb. de contr. mul. in fi. n. 125. & seq. Rot. d. dec. 59. n. 7. collectarum à Pico supra vide infra lim. 83. & idem si cum minore mulier contraheret Lambert. supra n. 118. Cancer. d. c. 1. n. 189. idem de fil'jsfam. dicens.

2. Sublim. quando minor negocia minoris gereret nam si dolo retineat gesta, rationem reddere debet licet de leui culpa non teneatur. Rui. conf. 97. lib. 5. Bertaz. clau. 10. glo. 16. n. 3.

35. Lim. quando filius se obligaret pro excarceratione patris si maior sit annis. 18. & exhæredare comminaretur auth. si captiui. vbi Bal. in 3. not. C. de Epi. & Cleri. nec isto casu filius restituitur Rot. d. decis. 59. n. 14. & seq. ex Bal. conf. 213. lib. 2. & dec. 60. n. 15. & 26. vbi secus si filius non haberet ex quo viuere posset.

1. Sublim. quando alia requireret statutum, tunc enim omnia impleri deberent Rota. d. dec. 59. n. 16. & seq. ex Bal. conf. 213. lib. 2. & dec. 60. n. 15. 16.

2. Sublim. si filius non haberet ex quo viuere posset non tenetur alienare bona pro patris excarceratione, & alimentis præstare glo. in l. si quis à liberis. §. si verbo. liberto delib. agno. Corduba. n. 40. & 42. Affl. decis. 290. n. 9. Rot. d. dec. 60. n. 26.

36. Lim. nam mulier pro dote, & pia causa obligare se potest si tamen maior sit Gab. conf. 20. lib. 1. Calca. conf. 13 n. 4. & seq. quia est principaliter priuilegiata dos l. fin. C. ad Velleia. quod non est in minore Lamb. glo. 21. n. 4. & 5. Put. dec. 160. lib. 3. Calcan. conf. 13. n. 4. Marf. sing. 569. vbi de testamento. Rot. d decis. 60. n. 29. collectarum à Pico, & in dote Manti. dec. 13. n. 3. & in pia causa Ond. conf. 32. n. 106. lib. 1. si tamen consensus requiratur ad integrandam personam non ad euitandum præiudiciũ coniuncti. n. 107. ex Tiraq. d. glo. 8. n. 174. & de dote Ceph. conf. 109. Laderch. conf. 66. n. 3. de communi in dote Peregr. conf. 72. n. 2. n. 4. & ad pias causas sine solemnitate statuti non posse disponere Tiraq. supra n. 165. & Monta. de tutel. c. 33. n. 422. Carpa. c. 328. n. 101. & si mater pro filia dotem promitteret ita iudicatum ait ex Cotta. vers. statutum requirens consensum. n. 103. Goz. conf. 43. n. 12. vide supra amp. 119.

37. Lim. nam decretum iudicis facit præsumi solemnitates pro iustitia requisitas Alex. conf. 125. n. 5. lib. 1. 80. n. 5. lib. 5. Meno. lib. 2. præs. 75. n. 5. Rot dec. 62. collectarum à Pico, sed etiam solemnitates requisitas pro validitate decreti Alcia. reg. 3 præs. 9. & 14. Surd. conf. 39. n. 7. Rot. d. dec. 62. subdens contra decretum venientem illius nullitatem probare teneri, & coniunctum in loco fuisse quod licet testibus probetur ac notario dicẽte comparuisse ea die coram alio iudice, tamen probari debet affinitatem durasse, quæ alterius ex coniugibus morte potuisset esse dissoluta ex l. cui eorum §. affinitatis, vbi Bar. & Bal. de postul. Affl. decis. Peruf. 2. n. 17. Vrsil. ad Affl. dec. 46. n. 14.

Sublim. quãdo causa cognita non fuit, & si ex causa partim falsa interpositum sit Ond. conf. 32. n. 107. & seq. lib. 1. Rot. dec. 106. n. 17. nouis. diuers. vbi tamen falsam probari debere, & ex obseruantia 40. annorum, & iudicis autboritate veram præsumi.

38. Lim. statutum exigens proximiores intelligitur de his qui tales erant tempore celebrati contractus, non de illis qui tales esse desiere d. §. affinitatis Castr. conf. 249. n. 1. lib. 2. Dec. conf. 222. Tiraq. de retr. lig. §. 1. glo 9. n 96. Rot. d. dec. 62. n. 5.

39. Lim. quando mulier tutorio vel alieno nomine contraheret Ceph conf. 315. n. 36. vide supra amp. 34. vel minor nomine procuratorio non proprio Ias. in l. exigendi. n. 21. C. de procur. Paris. conf. 98. n. 37. lib. 1. Grat. conf. 46. n. 30. lib. 1. Granu. theo. 25. n. 36. de communi Bertaz. claus. 7. glo. 19. n. 12. Viui. cõmuni opi. 796. n. 28. Maran. de ord. iud. par. 4. dist. 16. n. 21. Beninc. in §. omnium n. 417. Inst. de act. Ameri. de pat. pot. c. 6. eff. 4. n. 10. vel executorio Simo. de Pret. de vlt. vol. lib. 4. dub 4. n. 56. fol. 220. Add. ad Mattes. sing. 98. n. 7. vbi ad negocia, & alijs casibus mulierem officium procuratoris suscipere posse, vide lim. 127. Caccialup. in l. cunctos. n. 96. C. de sum. Trinit. Canc. var. resol. par. 2. cap. 1. n. 78. Rota. dec. 106. n. 16. nouis. diuers.

40. Lim. statutum contractu loquens non procedere in quasi contractu, & quasi delicto vt in aditione hæreditatis de cõmuniori Ias. in l. more n. 33. de acq. hered. Cor. conf. 338. n. 7. lib. 1. Dec. conf. 331. n. 1. vbi in filio Barba, conf. 5. n. 14. 15. lib. 3. vbi idem si alteri resti-

restituere deberet & aliqua legata soluere Grat. conf. 46.n.28. lib.1.de magis communi Meno.conf.196.n. 22. Add. ad Mattes. fing. 167. ex communi Arno. fing.15.de magis communi Macerat.resol. 11.n.25. lib.2. de communi Villalob.l it.M.n.142.Spino.de te-stam glo 33.n.44.& feq.Cotta.verf. statutum requi-rens vbi communem ait vide supra amp.26.de com-muni in aditione Maran.in l. is potest.n.201. de acq. hæred. de communi Beninca. in §. omnium. nu. 364. Inst. de actio. licet ipse dissentiat Cancer.d.c.1. n. 81. & feq.par.2.var.ref.

Contrarium etiam in locuplete ex §. neque inst. de au-tho.tuto.licet. in opulenta fecus Rui. conf.25.n.5.lib. 5.Simon.de Pret. de vlt.vol. lib.3. dub. 3. nu.43. fol. 30. Affis.concl.16.verf.7 fol.52 vbi de opulenta quæ est fine debitis. Gul.de Bened.verbo mortuo 1.n.395. de testam.& in opulenta Monta.de tutel.c.30.n.118. vide supra amp.31.Bonac.supra.

1. Sublim. quando statutum d. aditionem prohiberet tunc enim fieri non posset si de præiudicio tertij age-retur, licet alias mulier adire posset & postea si vellet nullitatem allegare Affis.dec.luc.45.vide Cartar.dec. 74.vide infra lim.45.

2. Sublim.quando statutum non loqueretur de cõtractu sed de obligatione Mattes.not.167.Carpa.c. 328. nu. 146.vel si de quasi contractu loquatur.n. 144. & 150. nisi cum inuentario adeatur vel restitui debet, vel si-ne folemnitate adiri testator iusserit Lamb.glo.3.n.6. 20.& feq.Carpa.c.328.n.151.& feq.Calca.cõf.1.n.10.

3. Sublim. in delicto vel quasi Mattes. supra vbi Add.

4. Lim.2.opi.nam potest retinere hæreditatem quam si-ne folemnitate non potest adire & hoc obijcere Borg. de tuto.n.97.& valet si locupletior facta sit, & si opu-lenta sit Lamb.glo.3.n.3.4.Carpa.supra n.147.& feq. vbi etiam iudicio pendente si opponatur mulieri po-test folemniter adire.

41. Lim.nam præsumitur consensus longi temporis pos-sessione, vbi nõ agitur de præiudicio tertij, longissimi vero si de tertij agatur præiudicio Cor.conf.338.n.7. lib.1.de veriori magisque cõi Tiraq. de legi. connub. glo.8.n.39.& feq.si scientia & patientia diuturna cõ-sentire debẽtis accesserit & Lamb.glo.7.n.51.& feq. vbi etiam folemnitatem enunciatam requirit & alias afferenti consensum probare debere n.50.& feq. & si coniunctus neget vel ignoret eius dicto stari .& n. 82. hanc lim.procedere etsi expressus consensus requira-tur Ceph conf.133.n.126.& feq. vbi vltra scientiam & patientiam illius de præiudicio cuius agitur, mo-dicum requirit præiudicium, & cessare hanc pręsum-ptionem ex cõi ait si non legatur instrumento, & cõ-tra tertium vel plenam exigi probationem, vel 30.an-nos requiri Arno com.60.scientiam & patientiã diu-turnam propinqui sufficere pro consensu & instrumẽ-to enunciatum interuenisse præsumi Bal.in c. cum in iure.sub.n.6.de offi.deleg.Carpa.c.328.n.275.351.& Lapsu. decennij ex cõmuniori intellige tamen vt per Lamb.glo.7.Q.51.& Ossasc.dec.173.eam tenuit Rot. Luca. anno 1571.inter Gherardum,& Ecclesiã S.Cõ-cordij ex actis egr.D.Michaelis Angeli Cierlotti.90. in meis manu scriptis.lib. 7. Soarez. tit. de las deudas n.27.si agatur de præiudicio alterius annos triginta requirit & Carpa.supra n.454 & lim. magis commu-nẽ afferit Gab.de præsum.concl.1.n.3.& Gran. theo. 25.n.53.Alex.conf.218.n.4.lib.6. de cõmuniori Ber-taz.d.glo.19.n.42.& vide Gab.de præf.concl.1. sed si coniuncti id negent, cessat præsumptio Lamb. nu. 52. nec si coniunctus non habuerit notitiam n.53.& Soa-rez supra.cum scientia & patientia viri 2. annos suf-ficere eosque non requiri si actus eius positiuus accesse-rit num.feq. Soarez.tit.de las deudas nu.26. Crau. de antiq. temp.par.3.n. 8. & d. præsumptio cessat si ex instrumento constet nõ fuisse adhibitum Rot.dec. 84. n.7.par.2.diuerf.120.coram Burat.

42. Lim. nam mulier fine folemnitate statuti possessio-nem acquirere potest Rui.conf.129.in 2.lib. 2. Simõ. de Pret.supra n.50.sicut potest pupillus maior infante fine tutore n.51.ex l.1.§. adipiscimur. & l.quamuis.§. 1.de acq.poss.

43. Lim.nam si statutum loquatur de minore 25. annis nec completos exprimat, sufficit 25.annum cœptum, licet nõ dum completum foret vt fine folemnitatibus statuti contractus valeat Grat. cõf.47.n.9.& feq. li.1.

44 Lim. nam si cesset ratio statuti quæ est ne mulieres & minores decipiantur ac lædantur, cessat statutum puta si de reciproco fideicommisso agatur Meno. cõf. 196.n.12.vers.tertio.Cæs. de Barz.dec.94. n.20.

45. Lim. vt folemnitatis defectus minori & mulieri ab alio obijci nequeat Rim.Iun. cons.266.n.21.loquens de aditione hæreditatis vide sup.lim 40. & cons. 397. n.19 et feq. eos tantum nullitatem allegare sed non contra Ecclesiam.& à muliere vel minore solis allega-ri posse nisi præiudicio agatur, vel nondum consumma-tus sit actus nec in iudicium per mulierem deductus, peti tamen posset breue tempus mulieri dari ad de-clarandũ an contractui stare velit Gutier. prac. QQ. lib.2. Q.22.n.0.& feq. non tamen vir posset ratificare mortua vxore Q 23 nec ea viuente si foret prius ab alia parte oppositum de licentia viri a statuto requisi-ta Q 24.

46. Lim. nam cessat statutum vbi mulier minorue in consequẽtiam obligatur Ang.cõf.317.n.3. Rim. Iun. conf.291.n.41.& feq.& 374.n.26.& feq.nisi aliud sta-tuto sit cautum Carpa.d.c.328.n.200. de magis com-muni Cartar.dec.91.

47. Lim. vt licet minor & mulier alteri non obligetur cum eis tamen folemnitate omissa contrahens obli-gatur Bart.de Capua.fing.59.Arno.fing.46.Abb.cõf. 22.n.1.in fi.lib.1.Carpa.c.328.n.411.

48. Lim. propinqui scientiam actus sufficere §. emphi-teotis.2.Auth. de alie.& emphi. Roma fing.797. vide supra amp.48.Arnon.soliloq. 95. Cotta. verf. statutũ requirens & si postea contradiceret Soarez. tit. delas deudas.n.31. vbi de mariti scientia iuncto actu posi-tiuo consensum denotante.

1. Sublim. quando scientia alicuius non officio existẽ-tis requiritur tunc enim consensus etiam exigitur Ar-chid.in c.quidam.18.Q.2.de communi Add.ad Rot. d.fing.797.Ripa.in l.2.§.voluntatem.n.5.fol. matr. qui secus ait si vt alterius ex contrahentibus require-retur.Cotta.sup.

2. Sublim. non sufficere coniuncti præsentiam fine in-telligentia Ripa.sup.n.4. Add. ad Roma.supra.

49. Lim.nam mulier & minor suscipere potest manda-tum estraiudiciale, quo licet mulier non obligetur, ab ea tamen gesta valebunt, quia verè mandatũ ha-beat l. quamuis.in prin. vbi glo.& Ang.de acq. pos. Rauen.fing.300.Arnon fing.68.Cotta verbo.mulier Tiraq. glos.5.n.171. & feq. vbi secus ait in mandato

Bbbb legis

legis item, & hominis si publicam vtilitatem respiciat Lamb. glo. 1. n. 377. & seq. & Carpa. c. 328. n. 118. & seq. & 172. Soarez. tit. de las deudas.

50. Lim. in contractu qui parit liberationem mulieris glo. & Ang. in l. de aceptilat. Arno. soliloq. 84. Ias. & alij in l. contra iuris. de pact.

51. Lim. vt si coniuncti sine iusta causa renuant consentire sine eis contrahi possit, Bar. in l. si cum dotem Soarez. tit. de las deudas n. 21. §. eo autem vbi omnes sol matr. Pancirol. cons. 119. n. 66. Lamb. glo. 13. de communi omnium Arnon epito. 30. Paleot. de noth. & spur. c. 7. n. 8. & cogi posse Viu. communi opi. 796. n. 7. Ond. conf. 32 n. 96. tit. 1. secus si iusta causa recusarent puta præiudicij consentire debentis vel irreleuantiæ n. seq. & n. 100. si iudex iniustas causas inueniet contrahi mandabit & alii adhibentur n. 103. & si consensus requiratur ad integrandam mulieris personam stante recusatione iudex supplet, secus si ratione præiudicij propinqui nu. 105. ex Tiraq. d. glo. 8. n. 134. Rota. dec. 272. par. 4 diuers. n. 14. & pia causa instituí potest & legata etiam non pia valebunt Duran. tit. 1. caut. 2. n. 2. vbi etia quæ pia causa dicatur Gonzal. glo. 47. n. 37. 48. n. 42. Viui. d. vers. statutum, lim. 4. vbi cogi per superiorem cõsentire & Soarez. lit. M. n. 243. & seq. Cur. Iun. cons. 173. nu. 11. Gran. theo. 25. n. 39. Cácer. d. c. 1. n. 99. Bertaz. clau. 7. glo. 2. vbi tamen iudicem non supplere si cũ coniuncto sit requisitus & Alex. in d. §. 10. n. 14. & n. 52. vbi sublim.

52. Lim. in Hermaphrodita si in sexu virili magis polleat, licet secus si in fœmineo, Arno. sing. 43. & com. 131. eamdem facit distinctionem statuto fœminas excludente propter masculos. Viui. d. vers. statutum. lim. 7. Tiraq. de leg. connub. glo. 5. n. 78. Lamb. glo. 2. nu. 1. & seq. Gig. de cri. lesæ maiest. lib. 3. Q. 10. Bocca. in const. Mareh. glo. 8. n. 5. & 68. Carpan. d. c. 328. n. 30. & seq. Granc. theo. 25. n. 11. vbi eius consensum non sufficere Bertaz. clau. 7. glo. 19. n. 14. vbi controuersum probat.

53. Lim. vt si duo coniuncti à statuto requisiti discordẽt iudex se interponet ac supplebit Bar. in l. si cũ dotẽ §. eo autẽ n. 2. sol. matr. Arno. sing. 21. vide supra amp. 41.

54. Lim. nam minor & mulier tenetur de vsura in contractu sine solemnitate inito Abb. cons. 22. n. 1. & 2. lib. 1. Arnon. sing. 46. Granu. theo. 25. n. 29.

55. Lim. quando mulier in contractu iurauit aut minor Arnon. sing. 59. Soarez lit. M. n. 243. & seq. nisi statutũ præsumeretur vi dolo aut metu extortum nam tunc petita absolutione non obligaretur de cõmuni Vasq. de succes. lib. 3. §. 19. n. 29. Bero. cons. 18. lib. 1. Carpa. c. 328. n. 422. & seq. vbi amp. & sublim. post Lamb. ad fin. n. 32. & seq. 60. & seq. 80. & seq. de communi Granuc. theo. 25. n. 42. nisi statutum dolum præsumat Ond cons. 5. n. 41. lib. 2. de communi Soc. cons. 77. n. 18. lib. 1. & Bertaz claus. 7. glo. 19. n. 5. nisi statuto præsumatur dolo vel metu extortum & doli metusq; verisimilis præsumptio subsit Anch. Q. 16. lib. 1. ex cõi, etiam si dolus præsumeretur si maiorẽ se iurasset de quo statutum non loqueretur Seraph priu. iuram. 61. vbi amp. & sublim. & hanc lim. cõem ait Aret. cons. 54. licet statutũ loquatur in personam Paris. cons. 96. n. 52. & cons. 97. lib. 1. de cõi. Beninc. in §. omnium n. 418. Inst. de actio. de cõiori Pedroc. cõs. 35. n. 48. Turret. cons. 48. n. 11. lib. 3. vel nisi instrumenti fidem tollat Cancer. var. reso. par. 2. c. 1. n. 6. vel verior. prohibeat n. 8.

56. Lim. nam mater sine solemnitate statuti filiorum fauore se obligare potest Ceph. cons. 109. nu. 19. & si dotem pro filia promittat Cotta. in vers. statutum requirens consensum. vbi ita bis iudicatum Carpa cap. 328. n. 103. vide supra lim. 18. Lambert. de contr. mul. in fi. n. 109. intelligens nisi prohibeatur ob alterius præiudicium.

57. Lim. in donatione propter nuptias. Rot. dec. 377. par. 2. recentior.

58. Lim. nam pater filio consentire potest in sui fauorẽ vbi consensus non requiritur pro integranda persona filij sed ad euitandum patris præiudicium Rot. decis. 580. n. 3. par. 1. recentior.

59. Lim. quando minoritas non probatur Rota. dec. 619. par. 2. recentior. vide infra. n. 3487.

60. Lim. nam de nullitate dicens ex eo quod proximiorem non adhibuerit sed remotiorem non solum probare tenetur alios consanguineos adfuisse, sed etiam tempore contractus interuenire potuisse, & habiles fuisse, adhiberi potuisse, eadem die obligationis præsentes fuisse, & contractui interuenire potuisse non tamen horæ habilitas est necessaria sed diei contractus irriti eam probare sat est, & naturalem habilitatem idest sanitatem, nec opus est probare non adfuisse impedimenta accidentalia, quia si diu non duratura adfuissent expectandum foret ea cessare Add. ad dec. 406. coram Ludouis. & 459. vbi Add. Rot. autem dec. 590. n. 2. par. 1. recentior. negat audiri eam quæ iurauit proximiorem non adfuisse si cum remotiorem adhibuerit de nullitate dicat Carpa. d. c. 318. n. 361. & seq. ubi etiam extitisse præsumi si in Ciuitate domicilium habeat, & habilem nisi probetur inhabilitas Cor. cons. 241. n. 7. lib. 2. 131. n. 2. lib. 4. Surd. de alim. tit. 9. Q. 28. n. 11. & cons. 39. n. 34. ubi extitisse probari debere Rol. de lucr. dot. Q. 64. n. 19. Simo. de Pret. de ult. uol. lib. 2. sol. 4. n. 136. sol. 154. Rot. dec. 154. n. 8. in collect. per Zacchi. ad Galles. Achil. de Gras. dec. 200. ubi decretum iudicis facere præsumi propinquũ esse proximiorem, & si non interuenerit facere præsumi eos non adesse & asserenti adfuisse, probandi onus incumbere Tiraq. de legi. connub. glo. 8. nu. 51. Cotta. uers. statutum requirens. ubi si non extet posse contrahere Lamb. glo. 9. ubi ex cõi asserenti absentẽ esse uiuum uel mortuum onus probandi incumbere Benin. in §. omnium n. 421. Inst. de actio ubi eo cessante iure cõi. contrahere posse Cast. cons. 112. n. 2. lib. 1. probari debere extitisse Mona. dec. luc. 31. n. 42. Meno lib. 6. præs. 19. ubi præsumi præsentiam in loco domicilij.

61. Lim. nã iudicis decretũ absentis propinqui defectũ supplet. Meno. cons. 1211. n. 5. & seq. & nõ requiri absentis consensũ Viui. d. uers. statutũ disponens lim. 12. iudex autẽ saltem contractũ firmare debet in fine etiã sine causæ cognitione ubiq; & in scriptis etiã si cũ muliere contrahat licet hoc casu totius sit aliũ iudicẽ adhibere Lamb. glo. 14. Carpa supra n. 377. & seq. Gran. theo. 25. n. 43. ubi tamen expectari debere si sit in loco uicino Bertaz. clau. 7. glo. 2. & Soarez. tit. de las deudas n. 18. Gonz. glo. 48. n. 47. Ameri. de patria pot. eff. 4. n. 23. & 24. si asseruisset aliquem proximiorem cum non esset Maur. de fideius. par. 2. sect. 8. c. 56. nu. 13.

62. Lim. non procedere quando minor uel mulier in dolo essent etiam præsumpto ut ex Ang. cons.

160.

160. num. 5. Rui. conf. 97. lib. 5. tradit Laderch. conf. 57. n. 6. 7. & quando mulier virili veste induta, & contrahentem secum deciperet Lamb. glo. 2. n. 14. Carpa. c. 328. n. 42. nisi cum eis contrahens sciret rei veritatem n. 354. et Tiraq. glo. 8. de son mari. n. 141. 142. vbi etiam de liberatione tutori à minore facta, vt si asseruisset aliquem proximiorē qui non esset Maur. de fideius. par. 2. sect. 8. c. 56. n. 13.

63. Lim. non procedere in casu necessitatis puta pestis & belli. Dec. conf. 284. n. 3. 4. Rol. conf. 30. lib. 3. vbi etiam si statutum requireret duos notarios rogari.

64. Lim. nam satis est solemnitatem statuti adhiberi in mandato vel ratificatione mulieris, absque eo quod in contractu gesto per procuratorē negociorumue gestorem interueniat. Alba. conf. 45. n. 7. Gratia dec. 45.

1. Sublim. non sufficere in mandato generali adhibitā Paris. cōs. 98. n. 46. lib. 1. Barz. dec. 95. Gratia. dec. 45.

65. Lim. pœna apposita in contractu quæ illum validat quasi præter, non contra legem, quia iure communi mulieres contrahere non prohibentur. de communi Ias. in l. non dubium. n. 59. C. de legi. & Cęf. de Barz. dec. 94. n. 21. 22. vbi idem si statutum prohibens immediatè pœnam imponat n. 23.

66. Lim. nam sufficit per epistolam consensum præstari Alex. in l. si cum dotem. §. si patri. n. 6. sol. matr. Ias. in l. in pecuniarijs. in fi. C. de procur. Bertaz. conf. ciu. 34. n. 10. de communi Barz. d. decis. 94. n. 24. Lamb. glo. 7. n. 33. vbi si pars per epistolam vendat consensum adhiberi posse, exemplo tutoris vide supra amp. 53. & per nuncium vel epistolam Granu. theo. 25. n. 24. vide Bertaz. conf. ciu. 34. Gōzal. d. glo. 47. n. 36.

67. Lim. quando furiosus esset qui consentire deberet Viui. communi opi. vers. statutum disponens quod mulier. lim. 8. vide supra amp. 42. in eius 3. lim. vel aliàs inhabilis tunc enim iudex supplet. Cor. conf. 241. n. 7. lib. 2. de communi Granut. supra n. 49. Soarez. tit. de las deudas, n. 23. Beninc. in d. §. omnium n. 422. Lamb. de contr. mul. glo. 8. n. 33. & seq. vbi tamen tunc curatorem adhiberi nisi interualla dilucida haberet; quo casu dum ea haberet in dubio consensisse præsumetur, nisi contra probetur, & idem de mēte capto subdens si ea fecerit quæ sanæ mentis faceret præsumi tempore interualli dilucidi fecisse nisi contra probetur Cancer. var resol. par. 2. c. 1. n. 47. si specificè per informatum nuncius vel epistola scribatur, pro consensu præstando.

68. Lim. nam iudicis decretum sufficit si inhabilis sit qui consentire debet Viui. supra lim. 9. Carpa. d. c. 328. Lamb. glo. 12. n. 3.

69. Lim. non valere statutum prohibens contractum sine propinquo iuramento non obstante de communi Viui. communi opi. vers. statutum mulierem licet cōmuniter contrarium seruari dicat, secus si actum reprobaret sine certa solemnitate factum nec statutum iuramentum tolleret de magis communi Anch. Q. 20. lib. 1. vbi minorem qui iurauit non contrauenire ratione minoris ætatis vel alia qualibet iuramento firmari, secus si iurasset non contrauenire aliquo modo, sed Rot. dec. 1. nouiss. diuers. iuramento non firmari minoris contractum, & si statuto non reprobetur absolutio tamen peti debet n. 29. & dec. 25.

70. Lim. nam mulier sine consensu propinqui consentire potest venditioni, nisi ratio eadem subsit in consensu quæ viget in venditione statuto vetita Manti. de contract. lib. 4. tit. 2. n. 12. vide supra amp. 79. Port. conf. 53. n. 8. Dec. conf. 475. n. 9. vbi Add. Calcan. conf. 75. n. 19.

71. Lim. quando coniunctus inhabilis probaretur Gratia. dec. 38. & iudex tunc consentiet Bal. in l. si furiosi per illum tex. C. de nup. & in l. bonorum. vbi alij. C. qui admitti, Gallus. de excep. succes. tit. 1. excep. 9. n. 22. par. 2. Granuc. supra n. 49. vbi ex communi, & iudicē supplere. Cor. conf. 131. n. 2. lib. 4. & Bertaz. claus. 7. glo. 14. & 15. & Viui. communi opi. 796. n. 13. Gab. conf. 5. n. 28. lib. 2. secus dicens si omnino inhabilis nō esset Alba. in l. omnes populi n. 41. de iust. & iur. Benin. in §. omnium n. 422. Inst. de actio. & sequētem admitti Alba. supra n. 36. de marito furioso Lamb. d. glo. 8. n. 33 & supra lim. 67. de muto surdo nō surdastro, cœco, non monoculo, hęretico n. 48. & seq. infirmo n. 56. heretico. n. 57. & glo. 12. n. 3. si inhabilis fit iudicem supplere, si vir bannitus agnatus adhibetur, & in vsu-rario notorio vel declarato, & de excommunicato.

72. Lim. nam si mulier iuret consanguineos non habere eius assertioni statur, nisi iuramentum eam sine propinquo ex statuto non obligaret, contrario probato quod tamen probatum non prodesset si aliquis cōsanguineus adhibitus fuisset cum decreto iudicis Gratia. dec. 234. vel nisi de tertij præiudicio agatur, vel nisi cum ea contrahens esset verisimiliter informatus Tiraq. de leg. connub. glo. 8. de son mari. n. 135. 141. Carpa. c. 329. n. 16. & seq. vbi tamen contrariam probationem admitti, & iurantē omni exceptione maiorem esse debere Granu. theo. 15. n. 16. Cor. cōs. 31. n. 2. lib. 4. Lamb. d. glo. 12. n. 1. & seq. nisi vicinos statutum exigat.

73. Lim. in pace quam facit, vt tutrix in casibus quibus eam sine solemnitatibus pupillus facere posset Farin. Q. cri. 15. n. 27. 28. licet proprio nomine non possit Carpa. c. 328. n. 161. vbi se remittit ad declarationem Bouat. ad const. March. glo. 8. n. 62. & Ferret. de treg. & pace n. 55. probat pupillū doli capacē cum tutoris authoritate pacē facere posse Lāb. d. glo. 1. n. 342. & seq. sed proprio nomine factā iuratam valere probat.

74. Lim. alijs casibus de quibus supra in limitationibus ampliationis. 42. & in remissione vsurarum Lāb. glo. 5. n. 16. & vbi tutoris authoritas non requiritur vel nō potest adhiberi, nec agnati qui tutori plurimum assimilatur. glo. 11. n. 73. & duabus mulieribus consentire posse n. 72. & affines sufficient Rot. dec. 106. n. 14. nouis. diuerso. & si districtuales in eorum loco statutum habeant id reseruasse sufficeit licet Vrbis non seruarint Rot. dec. 217. n. 25. nouiss. diuers. par. 5.

75. Lim. vt si coniunctus absit nō requiratur eius consēsus, vide supra amp. 47. & lim. 61. præsumitur autē præsentia si domicilium uel habitationē habeat Bertaz. clau. 7. glo. 19. sub n. 1. uel cuius loci sit conf. ciu. 25. n. 50. & seq. de communi Lamb. glo. 9. Cor. conf. 151. n. 4. lib. 4. Lamb. glo. 8. n. 26. ubi etiam marito bannito uel apud hostes existente n. 32.

76. Lim. in procedentibus per negligētiam puta ex præscriptione Bouat. in Cōstitut. March. glo. 8. n. 67. 290. Carpa. d. c. 324. n. 14. & 486. uide supra amp. 140. Lāb. glo. 3. n. 64. & seq. tenet in personali contra mulierem non currere, si iuncta sit hipotheca iuramentum uel interpellatio diei uel hominis, secus si debere ignoret

Bbbb 2 non

non etiam si dubitet, & in temporalibus actionibus præscribi cum mala fide non in alijs nec in seruitutibus ex communiori.

77. Lim. in causa alimentorum si necessitatis sint Lamb. Q.1.n.52.& seq. Gallia, in consuet. Alexandr. verbo. solidos. Q.6 n.13.& 75. Carpa. d. c.328. n.21. Rot. dec.60. n.21. collect. per Pic. ad stat. Vrb. & supra lim. 14.

78. Lim. in tacita obligatione vt in dote data primo viro quæ secundo data censetur, & expræsse dari potest sine statuti solennitate Aleia. in l.1.n.5. de verb. oblig. Tiraq. de legi. connub. glo.5.n.223.& seq. & glo.8. n.197. Bouat. in const. March. glo.8.n.43. ad fi. Carp. d.c.328. n.22.& seq. 100.& seq. vide supra lim.10. & amp.119.

79. Lim. in mulieribus religiosis etiam intra annũ professionis, si dein tacitè vel expræssè professæ fiant, at si ad sæculum redeant irritatur contractus sine statuti solemnitate irritus Lamb.glo.2.n.57.59.& seq. Carp. supra n.34. & ante professionem seruandum esse statutum ex Castr. cons.432. col.fi. lib.1. Bertaz. clausi.7. glo.19.n.16. contra Anch. cons.69.

1. Amp. in muliere tertij ordinis quæ licet non sit religiosa verè Foller. in constit. Regn. rubr. de Epi. & cle. præsẽs cap.n.18. Marsi. de bãni. verbo Ecclesiæ n.120. Carpa. supra n.35. attamen statuti solemnitate non ligatur Bal. cons.60.n.2.lib.5. Alex. ad Bar. in l.semper. §. quibusdam de iur. immunita. Lamb. supra nu.73. Carpa. supra n.35. Bertaz. claus.7.glo.19.n.15. quas fori ecclesiastici ex communi probat.

80. Lim. in muliere extra territorium nupta vel domicilium contraxerit siue non, nam si extra territorium contrahat statuti originis vel domicilij solemnitates seruare non tenetur. Tiraq. d. glo.8. n.230. Lamb. d. glo.2. n.37.& seq. Bouat. in const. March. glo.8. n.83. Carpa. supra. n.36.& seq. Viui. supra fall.13. Gall. de exc. suc. tit.4. n.55. par.2. extra territorium contractus initos non cõtinere, & Granu. theo.25.n.50. vide Gab. de stat. concl.8.& supra amp 62.

1. Amp. siue mulier contrahat cum subdito originariæ Ciuitatis vtriusque, siue cum non subdito, & siue cum ea contrahens dicti statuti notitiam habeat siue non Lamb. supra n.47. Carpa. supra n.39.

2. Amp. siue bona sint extra vel in loco statuti Lamb. supra n.51. Carpa supra n.40.

1. Sublim. quando extra territorium in fraudem sui statuti contraheret puta si recesserit, & statim contractu sine solemnitate irrito reuersa sit Aret. cons.54. n.2. vers. ex quo Lamb. supra n.48. nisi repentina causa inopinata reuerti coacta sit n.53.& seq. Carpa. supra nu.41.

81. Lim. vt statutum loquens de cõtractu non procedat in stipulatione nisi eadem ratio subsit Rui. cons.195. n.1. lib.1. Gallia. in consuet. Alexandr. verbo. legare. Q.7. n.131. Carpa. d.c.328. n.104.

82. Lim. personam obligare posse licet non bona Bal. in l. in copulãdis. C. de nup. Lãb. glo.1.n.12. Carp. supra n.123. Cur. Iun. in l. si vnus. §. pactus. n.88. ff. de pact. Bertaz. d. glo.19. n.39. Soarez. tit delas deudas n.16.

Contrarium tenet Beninca. in §. omnium, n.399. Inst. de actio.

Sublim. quando statutum etiam personam obligari vetaret nisi iurasset Aret. cons.54 in prin. & n.1.

83. Lim. quando mulier cum muliere contraheret, quia priuilegiatus non vtitur priuilegio contra æquè priuilegiatum nisi alter de damno vitando agat, alter de lucro, vel alter in specie alter autem in genere sit priuilegiatus, at si vterque de damno agat, melior est cõuenti conditio qui consumpsit; & si mulier filiosam. mutuum dederit restitui probat Lamb. in fine. n.123. & seq. ex l. verum. §. fi. de mino. tam in muliere quam in minore Carpa. supra n.129. vide supra lim.34. præfertur tamen de damno vitando agens de lucro tractanti, & si vtraque de damno vitando certet rea, & quæ consumpsit præferetur. Lamb. supra, & si mulier cum filiof. contrahat nisi ex mutuo nã in mutuo statuti solẽnitas exigetur. n.123. ex l. verũ §. fi. de minor.

84. Lim. quando cum Vniuersitate quæ statutum condidit cõtraheret, licet secus sit si non condidisset Lamb. supra n.116. Carpa. supra n.132.

Amp. idem esse si minor vel filius sine patris consensu requisito officio vniuersitatis gerens se vniuersitati non alijs obliget Cast. in l.1. §. in filio. n.2. ad Macedo. Canc. d. c.1. n.213.

85. Lim. in contractu per mulierem cum sancto homine inito qui verè mulieri vtilis sit Lamb. supra n.133. 134. Carpa. supra n.133.

86. Lim. in repudiatione hereditatis quàm minor, & mulier sine solemnitate facere possunt Crau. cõs.114. n.15. Carpa. supra n.158. Zuccar. in rub. C. de pact. n.123. secus in legato probans, sed idem in vtroque, & lucris delatis probat Fanuc. de lucr. dot. glo. 8. n.17. Bertaz. cons. cit. 18. n. 8. si non sint quæsita nisi statutum refutationem etiam cõtineret nisi ius nec re nec spe competeret Gab. cons.6. lib.2. Simonc. de decret. lib.3. tit.8. n.63.& seq. vbi posse hereditatis & donationem non legatum post Cast. cons.171. lib.2 qui subdit nõ posse reuocare repudiationem licet extraneus pro ea consenserit; & non posse repudiare tenet Calcan. cons.21. n.30. Imo, cons.74. non acceptatam repudiare posse, acceptatam etiam si iuret non obstante statuto iuramento tollente.

87. Lim. quando mulier religionem ingrederetur, & viueret Bal. in l. generali in fi. C. de sacr. san. Eccles. nisi nupta cum viro intret vel in co incontinentiæ suspicio cesset. Lamb. glo.1. n.11.& seq. Carpa supra n.179. nisi nupta esset quæ ingredi non posset nisi cum viro vel nisi eius sit vit ætatis vt incontinentiæ suspicio cesset Lamb. supra n.15. vbi etiam quando ingrediens bona transferat in monasterium.

88. Lim. nam sepulcrum mulier eligere poterit sine dicta solemnitate c. de vxore. de sepult. Lamb. glo. 1. n.386. Carpa. d.c.328.n.180.

89. Lim. nam executoris officio fungi poterit sine dicta solemnitate Lamb. d. glo.1. n.379.& 380. Carpa. supr. n.182.

90. Lim. quando consensus adhiberi non potuit Lãb. ad fi. n.270. Carpa. supra n.257. & non adsit coniunctus Arno. solil oq.16.

91. Lim. præstari posse in absentia partis cum muliere contrahẽtis vt puta si mulieri scripserit quis vt ei talẽ rem vendat Lamb. glo.7. n.33. Carp. supra n.260.

92. Lim. duobus actibus vnico contextu præstari posse l. accipientis. vbi Bar. de autho. tuto. Lamb. supr. n.47. & seq. Carpa. supra n.263.

93. Lim. per verba æquipollentia præstari sat esse puta licen-

licentia vel voluntate, & si mulier, & qui consentire debet simul se obligent Lamb.supra n.89.& seq. Carpa.supra n.263.& seq.

94.Lim. nam consensus iste non est immediata causa dominium transferendi sed mulieris personam inhabilem ob fragilitatem habilitandi Lamb.glo.7.n.83. Tiraq. d. glo.8. de son mari. n.177. Carpa.d.c.328. nu.272.

95.Lim. sibi in suis iuribus non obesse consensum istum præstantem Castr.cons.259.n.4.lib.1. Lamb.glo.10. n.31.& seq.Carpa.supra n.273.Anch.Q.17.lib.2.

1.Sublim. quando cogi a iudice non potuisset ad consentiendum Lamb.& Carpa.supra Caneer. var. resol. par.2.c.1.n.159.ex Cran.de stat. super indemni.mul. n.38.& Borgni.de tuto.n.175.

2.Sublim.quãdo etiam suis iuribus renunciasset Lamb. & Carpa.supra.

96.Lim. consensum propinqui non validare donationẽ inter virum,& vxorem cum sit alias prohibita Tiraq. in l.si vnquam.verbo.libertis,n.113.C.de reuo.dona. Carpa.supra n.278.& 321.

97.Lim. nam licet si statutum exigens cõsensum formiter loquatur ex contractu agatur; si informiter statuti conditione agetur. Ias.in §.si quis.2.n.49. Inst.de actio. Carpa.supra n.279.

98.Lim.mariti consensum non exigi si statutum agnati consensum requirat Alcia. in l.transactionem n.6. C. de transact.nec in bonis extra dotem Carpa. c.280.& seq. vbi etiam ex Lamb.glo.8.si mariti consensus exigatur non opus esse exprimi vti maritum, & eo nomine consentire, si id ex alijs verbis colligatur, & sufficit vti maritum consensisse in vno actu, vt in secundo à primo dependente etiam ex interuallo facto eodem nomine consensisse censeatur, si verò a præcedenti nõ pendeat incontinenti tantum repetitus censeatur, & putatiui mariti consensum sufficere, si mulier verum ignoret habere, vsque ad n.289.si autem maritus minor sit non admittetur etiam cum tutoris, curatorisue consensu, licet vbi agnatus exigitur secus sit si alter nõ extet maior Lamb.supra n.22.Carpa.supra n.289. banniti autem consensum non requiri n.292.& Lãb. supra n.26 & seq. nec mariti furiosi nisi dilucida interualla haberet n.36.& 38. vbi etiam agnatum admitti loco viri,& probato furore probari debere tempore dilucidi interualli actum fuisse gestum, secus eo non probato n.seq. & Carpa.supra subdentes non sufficere vnius vel duorum dierum furorem probare; & idem de mente capto Surdo non surdastro,muto, & cœco non monoculo; quod si maritus grauiter sit infirmus consentire poterit per procuratorem Lamb. supra n.56.Carpa.supra n.301.302.mariti hæretici consensus non adhibetur, sed agnati Lamb. n.57. Carp.supra n.303 sine consensu viri à statuto requisito non potest contrahere, & si effectum contulerit in tempus soluti matrimonij Lamb.supra ad fin. n.179. Carpa.supra n.304. non tamen requiritur si mulier alicuius extranei bona alienet etiam cui succeserit n.305. ex Lamb. supra. n.231.& potest mulier sine consensu viri consentire ad sui vtilitatem si consentire nolit Carpa.supra n.306.& si contrahat sine consensu quem communi opinione existimabatur non habere valet contractus nisi cõtrahentes scirent communem opinionem esse falsam Lamb. supra glo. 8. nu.153. Carpa.supra n.308.& seq. & si virum habens se asserat innuptam,& cum consensu agnati contrahat cum ignorante virum habere contractus tenet, secus si sciret Lamb.supra n.112.Carpa.supra n.311.& viro donatio per vxorem facta cum consensu agnati non valet licet lucro dotis possit renunciare. Carpa.supra n.321.322.

99.Lim.nam agnati filij familias consensus licet patris autoritate indigeat adhiberi potest Lamb. glo.18. Carpa.supra.n.329.

100.Lim. nam minor pupillo maior consentire potest Bal.in l.in coniunctione ad fi. C.de nup.& in l.1.in fi. n.13. C.qui admi. Ias. in l.de pupillo in princ. n.2. de oper.no.nunc. Cassan. in cons.Burg.rub.4.§.7.in iex. dos prochain nu.7. Bouat. in const. March. glo. 3. n.101.& seq. Carpa.supra n.330.nisi statuto aliud caueatur Bertaz. claus.7. glo.14. Lamb. glo.8. Q. 9. si alius non adsit agnatus minorem cum consensu curatoris admitti probat,& glo.18.tenet non admitti.

101.Lim. nam solus agnatus duabus mulieribus simul contrahentibus consentire potest non si cum alio contrahant Lamb. glo.9.n.52. & seq. Carpa. supra. nu.334.

102.Lim. nam vsurarij consensus admittitur nisi statutum requirat esse debere bonæ conditionis, & famæ Bal.in l.improbum.n.3.C.ex quib.caus.infam. irrog. Lamb.glo.12.n.8.& seq Bouat.in const.March.glo. 3.n.115.& 124. Carpa.supra n.345.

103.Lim. vltra 10. gradum non admitti nisi statutum de parentela loquatur Lamb.glo.11.n.47.& sequent. Carpa.supra n.347.

104.Lim. vt si dubitetur vtrum consentiens agnatus sit probare sufficiat esse agnatum,nec gradus,nec proximitas est probanda, nisi agnatus interrogatus dicat non interfuisse, nec consensisse, vel actus notitiam nõ habuisse Lamb. glo.7. nu.51. & seq. 11. n.51.& seq. Carpa.d.c.328.n.352.& seq.& nisi inter agnatos non agatur de proximitate vt in successione, hoc enim casu proximitas est probanda licet secus si inter agnatum, & extraneum controuertatur Lamb. d. glo.11. n.51. & n.95.& seq. mulierem non audiri si velit rescindere contractum defectu agnati quem talem esse confessa fuerit,etiam si ex alio capite contractum rescindere velit Carpa.supra,& si de successione agatur gradum esse probandum,quo probato sat est vt proximior quis censeatur ad hoc vt succedat nisi proximior alter probetur Surd.cons.241.n.26.dec.106.n.8. vbi etiam in admissione ad tutelã sed alio non concurrente agnatum vel cognatum probare sufficit Moli. de primog.lib.3.c.9.n.21.Mo.na.dec.Flo 63.n.3.

105.Lim.vt si plures agnati fuerint adhibiti cum vnus necessarius esset contractus validus sit Bouat.in const. March. glo.3.n.134. Carpa.supra n.359.& Bertaz. claus.7.glo.17.

106.Lim.nullo extante agnato solam mulierem contrahere posse nisi aliud statuto caueatur, tutius tamẽ erit decretum iudicis adhiberi Bal. cons. 488. lib. 1. 394.lib.5.Cor.cons.131.n.2.vbi idem in testamentis lib.4. Alcia. in l.transactionem. n.7. C. de transact. Cotta.in vers. statutum requirens Tiraq. de leg. connub. glo.8. de son mary. n.24.& 51. Meno. de arb. cas.212.Lamb.glo.12.Q.1.Viui.cõmuni opi.verbo. statutum disponens quod mulier. lim.9. Carpa.supra n.376.

n.376. Granut. theo.25.n.48. Bertaz clauf.7.glo.10. n.5. Bertaz.clauf.7. glo.19. n.1. vbi non flari inſtrumento dicenti non habere coniunctos,ſi veritas ſit in contrarium; ſed afferenti adfuiſſe probandi onus incumbere.

107. Lim. vt licet fideiuſſor mulieris non obligetur, ſecus tamen eſt ſi principalem ſe conſtituerit vel omne periculum in ſe ſuſceperit, affirmans non fieri contra ſtatutum,& ſic facta à muliere etiam fideiuſſio tenet, obligatur etiam fideiuſſor qui iurauit non contrauenire Tiraq.de legi. connub. glo.4. n.4. & ſeq Lamb. glo.16 n 9. & ſeq Bouat. in conſtit. March. glo. 6. n.173.& ſeq. Carpa.c.328. n.412. & ſeq. vbi tamen fideiuſſorem non habere regreſſum contra mulierem, & inſolidum teneri probant etiam ſi ad præces, & mandato mulieris fideiuſſerit, nec promiſſio prius facta tenet Lamb.ſupra n.21.& ſeq.Carpa.ſupra n.420. Mangil.de euict.Q.174.vbi minoris,& mulieris fideiuſſorẽ non obligar, niſi contractus initio validus eſſet,vel niſi iure communi non ſpeciali nullus ſit,& iuramento fideiuſſori validari, valet etiam ſi vt principalis ſe obligaſset,& ſi promiſerit non allegare nullitatem niſi lex reſiſtat vel dolus adſit; & ſi pro filiofamilias fideiuſſit tenetur, ac ſi ex quacumque cauſa ſe obligauerit; & ſi viri dotem alienantis fideiuſsor ſit.

108. Lim. vt ſola mulier,& minor, & Eccleſia nullitatẽ contractus allegent non alia pars l non eo minus vbi Iaſ.n.3.C.de procur. Caſt.conſ.91.n.5.lib.1.119.n.2. lib.1.Tiraq de leg.connub.glo.8.de ſon mary. n.95. & in tract.le mort ſaiſit le vit. decl. 1.par.7.n.5.Lamb. ad fi.n.164. Bouat. in conſt. March. glo.10. nu.18. Carpa.ſupra n.450.etiam ſi ſtatuto contractus annulletur n.453.& poſt ſententiam allegari poteſt,& criminaliter,& via ſpolij n.455.& ſeq etiam viro defuncto n.460. Rot.dec.133.n.10.par.2.diuerſ. vbi de capitulo.Senat.Dolan.dec.5.Surd.dec.179.n.17.Meno. conſ.153.n.31.& ſeq. Granuc.ſupra n.14.Rota dec. 225.n.4. par.3. lib.2. diuerſ.10. n.11.nouiſ.diuerſo. par.5. & deciſ.318 n.38. vbi etiam de Eccleſia ſi minoris vel Eccleſiæ vtilitatem concernat, & legis executionem niſi ſint ſpecialiter prohibiti, ſecus ſi legis intentionem ac publicam vtilitatem cõcernat n.ſeq. primo enim caſu minor fauori ſuo renunciare poteſt.

1. Sublim. in minore etiam ſi contractus ei vtilis eſset Burſ.conſ.81.n.21.Carpa.n.451.

2. Sublim.quando pars de nullitate dixiſset priusquam mulier declararet velle cõtractui ſtare Borg. de tuto. n.170.Carpa.ſupra n.452. Pinel. in l.1.par.3.n.33. verſ.hæc tamen C.de bon.mater.

3. Sublim.hanc nullitatem non poſse à muliere allegari lapſo decennio,diſtingue vt per Lamb. glo.7. n.51.& ſeq. Bouat.glo.8.n.307.Carpa.ſupra n.454.

4. Sublim. nam agnatus nullitatem iſtam allegare poteſt non tertius, niſi mulier declaret cuius fauore introducta fuit Burſ. conſ.82. nu.17.21. Carpa. ſupra nu.457.

5. Sublim. non allegari à muliere ſuccedente ei qui non gaudet ſtatuti beneficio niſi actus non dum perfectus eſset, ſed perficiendus poſt mortem eius cui ſucceſſit Lamb.ad fi.n.262. Carpa ſupra n.461.

6. Sublim. non poſse mulierem alienationem per eam factam de re tertij ſine conſenſu mariti ipſo tertio conſentiente cui ſucceſſit infringere Tiraq. d. glo.8. de ſon mary. nu.177. Carpa.ſupra. nu.462.

7. Sublim. in eo qui contraxit nomine mulieris ſine ſolemnitate ſi mulieri ſucceſſerit qui non poteſt contractũ infringere Borg de tuto n.175. Bouat. in conſtit. March.glo.8.n.81.Carpa ſupra n.463.

8. Sublim. quando contractui lex reſiſteret, vel impoſſibile contineret Tiraq.de leg. connub. glo.8. nu.98. Granu. theo. 25. n.14. vel ipſo iure nullus eſset Rol. conſ.15.in fi.lib.1. Ruin.conſ.40 n.8.lib.5.& quando nullitas contra eum cuius fauore inducta fuit non allegatur Barz.dec.Bono.82 n.12.

109. Lim. nã mulier ratificare poteſt hunc contractum ſi ſolemniter id faciat Tiraq.d.glo.8 n.91. Lamb ad fin.n.182 & ſeq. vbi diſtinguit. Oſaſc.dec.179.n.16. Carpa ſupra n.469. prout & minor maior factus expræſsè ac tacitè etiam lapſu quinquennij Bertaz. clauſ.10.glo.16 n.5.in onerofis,& decennij in lucratiuis de quibus vide infra n.3394. Rota dec. 318. n.36.par.5.diuerſo.361.n.4.

1. Amp. etiam ſi contractus factus ſit procuratorio nomine mulieris ab eo qui non ſit procurator Tiraq. ſupra glo.6 n.14. Lamb.ſupra. n.215. Carpa. ſupra. nu 472.

2. Amp. poſse fieri vnius rei ex pluribus alienatis Lãb. ſupra n.213.Carpa.ſupra n 472.

3. Amp. à minori ſolo curſu temporis ratificari ſat eſse Meno. de recup.rem.15.n.179 & ſeq

1. Sublim.quando lex contractui reſiſteret illum expreſsè prohibendo Tiraq.ſupra glo.4.ne peuult. n.2. Meno.conſ.11.n.26. Carpa.ſupra n 471. quia nec naturalis oritur obligatio.

2. Sublim. nam partis præſentia in hac ratificatione requiritur Lamb.ad fin.n.188.Carpa ſupra n.473.

3. Sublim. non operari niſi vt ex nunc nec retrotrahi quia actus eſt nullus prout, & geſtus a pupillo, licet vbi conſenſus,& authoritas non requiritur certo tempore retrotrahatur Lamb.ad fi.n.192. & ſeq. Carpa. ſupra. n.475.

4. Sublim. quando interim res perijſſet,vel defectus aliquis ſuperueniſſet,niſi ceſſaret.l.neceſſario.de peri. & commo.rei vend.Lamb.ſupra n.200.& ſeq.Carpa.ſupra n.477.

5. Sublim. ratificari non poſſe per hæredem mulieris Tiraq.ſupra glo.6. Q.3. Lamb.ſupra n.203. Carpa. ſupra. n.476.

6. Sublim. quando mulier furioſa de in effecta eſſet. Lamb.ſupra n 208. Carpan.ſupra.n.478.

7. Sublim. quando mulier iam reuocaſſet contractum Lamb.ſupra n.210.Carpa.ſupra n 479.

8. Sublim. non valere tempore feriato factam Lamb. ſupra n.218 Carpa.ſupra n.480.

110. Lim. vt licet dominium non transferatur ex contractu ſolemnitate ſtatuti non ſeruata Boua. d.glo.8. n.33. Carpa.d.c.328.n.481. poſſeſſio tamen transfeat diſtinguendo vt per Lamb.glo.1. n.70.& ſeq. Carpa. ſupra n.481.& ſeq. vbi etiam tradunt an poſſeſſor lucretur fructus, & quando eos reſtituere teneatur, vide ſupra amp.124. Imo.in l.1.§.ſi vir.n 21.ſol.matr.ſed conſenſum habilitandi cauſam præbere pro dominij translatione Lamb.glo.7 n.83.

1. Sublim. nam reintegrandæ remedium datur Alex. conſ.1.in fi.lib.4 Neuiz conſ.85.n.13. Rot.Lucan.in cauſa Pauli Baſciglia primo ſemeſtri 1568.ex actis D.Mi-

D.Michaelis Garzoni Lepid.dec.129. sed Rot.Rom. dec.93. n.14. par.2. diuers. secus tenuit sed in eo casu non probatur translatio possessio..is instrumento cui per statutum fides ablata fuit.

111.Lim. statutum prohibens quietationes fieri à mulieribus sine consensu propinqui,non comprehendere apochas ab eis factas quibus cum contractum fuit, si præsertim in loco exter consuetudo vt mulieres apochas faciant eorum creditoribus sine consensu propinqui Marta.dec.Pisa.136.

112.Lim quando mulier geminatè fecerit eumdem contractum ex interuallo tunc non præsumitur decepta l.si mulier. C.ad Velleia. vbi Doc.Marta. d. dec. 136. & quando super veteri obligatione contraxit Cast.cons.183.n.2.lib.1.

113.Lim. vt si statutum sine consensu propinqui dolum in contractu mulieris præseri. ab ea proprius dolus allegari nequeat Marta.supra. sed statutum intelligi debet de dolo præsumpto cum muliere contrahente, non de commisso ab ea, cum illum præsumat contra eum qui cum muliere vel minore contrahit, nisi eos dolosè contraxisse constaret vt dixi in hoc tractatu tit.19.n.439.

114.Lim. in actu tacito, & præsumpto vt in diuisione tacita Ceph.cons.356 n.35. quia hoc statutum vti rigorosum strictè intelligi debet nu.36. & exorbitare Cor cons.241.n.6.lib.2. Soc.cons.80 n.25.lib.4.

Contrarium tenet Granu.theo.25 n.5. Put dec 7 lib 3. vbi in donatione præsumpta Tiraq in verbo.donatione largitus.n.165.C.de reuo.donat.

Amp.primam tacitum cõsensum sufficere Soc.cons.153. n.2.lib.2.Mona dec.Luc.31.n.43.

115.Lim. in donatione inter virum, & vxorem quæ cũ nulla sit non potest de ea intelligi statutum Tiraq. in l.si vmquam verbo libertis. n.113. C. de reuo. don. Granu.theo.25.n.32.Viui communi opi.796.n.8.

115.Lim quando cessantibus vel recusantibus propinquis ex statuto decretum iudicis, & curator fuit adhibitus Coccin.dec 433.

116.Lim quando veniam ætatis impetrasset Castr in l. 2. n.8. C. de his qui veni ætat. impe. Cancer. d.c.t. n.195.vel mercaturam exerceret Pic.ad stat.Vrb.glo. 7. n.291. & ita fuit iudicatum in curia mercatorum Lucæ inter Iacobum Qulici,& D.Lauiniam Priami. anno 1619.

117.Lim.in donatione remuneratoria l.1. C.si aduers. donat.vbi Ant de Alex. Granue.supra n.33.& in facta ei qui prius donarat n.34.quatenus tamen merita probantur Rot.dec.347 par.4.diuers. sed in donante sibi donata requiri solemnia ex verissima opinione contra communem Simon de decre.tit.2.n.7.

118.Lim. quando tutor vel curator venderet rem mulieris aut minoris intelligendo vt per Paris. cons.98. n.26.58.65. & seq. lib.1. Granuc. supra n.41. Paris. cons.99. n.32. lib.1. & idem si minor cum tutoris aut curatoris authoritate venderet vt iuris communis authoritas sufficiat d.n.58. Lamb.glo.2.n.82.nisi aliud consuetudo seruet nu.seq.

119. Lim. in obligatione à lege proueniente Roma. cons. 394. Tiraq. de leg. connub. glo. 8. n.188. Rim.cons.63 n 8.Granu theo.25.n 44.

120.Lim. quando minor iurauit se maiorem nisi dolo aduersarij ad ita iurandum fuisset inductus Paris. cons.97. lib.1. Affl dec.393 n.12. Aneh Q.16.lib.1. Granuc.supra n.45. vbi etiam citat Viui. communi opi.296.lib.1.sed est 796. n.25.vbi posse de nullitate dicere (licet in integrum restitutionem petere nequeat) ex eo quia probat se fuisse minorem, & n.27. probat hanc lim.ab omnibus recipi. Lāb. glo.8.n.60.

121.Lim. nam minor procuratorem ad lites prout, & mulier constituere potest Granuc.supra n 52. ex Put. dec.155.lib.1.& Gab de reg iur.concl.2.& aliam limitationē ponit ex Viui.dec.178.lib.2. Bertaz clauf. 7.glo.19.n.32.

122.Lim. nam sufficit consensum adhibitum in constitutione procuratoris ad alienandum, nec requiritur dum procurator alienat Alex. cons.189. n.13. lib.7. vbi Add.reijcit Caccialup.contrarium tenentem;nec si in contractus celebratione interuenit requirttur in eius executione Lamb.glo.8.n.9. Rot. dec.361.n.3. par.5.diuerso.

123.Lim.quando tutor vel curator rem minoris alienauit Paris.cons.99.n.32.lib.1. & supra lim.118.

124 Lim vt si mulier vendat ius emphiteoticum non requisito directi domini consensu non cadat a iure suo, quia contractus omissa solemnitate statuti nullus est Crem.sing.113.Bertaz d glo.19 n.33.ex Bal. in l.2. col.1.vers. ex prædictis C.de Epi.aud.Cotta.in verbo actus nullus.de magis cõmuni Lamb ad fi.tit.n.157.

125.Lim. nam scientia coniuncti sufficit cum intelligentia Roma.sing.797.vbi Add.

Sublim.quando licentia mariti requiritur tunc enim aliqui actus eam denotantes requirũtur Soarez.tit.delas deudas n.29.

126.Lim. vt si mulier, & propinquus contrahant cum tertio vel cum altero ex duobus coniunctis qui consentire tenebantur altero consentiente sit validus contractus Mars.sing.447. & sat est coniunctum fideiubere quia consentire censetur Rot. decis.797.par.1. diuers. Soarez. supra n.29. & seq. Cancer. var. resol. par.2.c.1.n.50. simul contrahere vel patrem, & coniunctum fideiubere sat esse.

127.Lim. quando alieno nomine contraheret,& in dānum alterius Cur. Iun. in l si vnus §.pactus. n.84. de pact.supra lim.39. Lamb.d glo.1.n.377.vbi post Tiraq. sublimitat aliquibus modis.

128.Lim. nam statutum contrahere vetans sine solemnitate non procedit in contractu pro se a captiuitate, & carceribus liberando viro,patre ac filijs Rim.Iun. in §.1.n.377.& seq Inst de donat.

129.Lim.statutum non continere tutelam quam mater pro filijs acceptaret Gab.cons.29.n.42.lib.2.

130.Lim.vel potius secus esse dicas statuto cessante tũc enim mulier dotalibus,& quibusdam exceptis contrahit,& seruare tenetur ipsa,& eius heres Soc.cons.122. col.pen.lib.3.Bertaz.clau.7.glo.3.

131. Lim. quando mulier vel minor alieno nomine contraheret modo actus non geratur ad eorum præiudicium Cast. in l quicumque. §.si ab alio. in fin.de instit.Ruin.cons.53.n.16.lib.2.Paris.cõs.98.n.35.99. n.35.lib.2.Berta d.clauf.7.glo.19 n.12.13.

132. Lim quando mulier consentiente testatore qui eam instituit vel ei legauit, alienaret Bal. in l.fin. in fi. Dec. num.5. C. de pact. Bertaz. d. glo. 19. nu.31.

133.Lim. vt sicut minor non potest obligari loquendo ita

ita nec scribendo puta in libro rationum Albe. de stat par.2.Q.215.Bertaz.clau.10.glo.16 n 4.

134.Lim. in donatione mulieri vel minori facta, vel si locupletiores fiant Lambert, de contract.mul.glo.24. vbi etiam quomodo locupletior probetur Cartar.dec. 46.Merli.dec.Luc.20.in fi.& supra lim.26.

135.Lim. quando mulier cum filijs vel patre, & matre contra heret, & si filia patri, vel filijs mater donaret. Bal.cons.407.n.4 lib.2. Ceph.cons.109.n.16.& seq. Rim. Iun. cons.15 n.5.55.n.21.Ripa.cons.198.n.2. Crau.cons.39.in fi.& si statutum alienationem prohiberet, vt per eum Marf.sing.447.Rot dec.17.par.4. diuers.Natta.cons.76.n.11. Caroc.dec.112.n.13.14. Granuc.theo.25.n.38.Carpa.c.328.n.127.Lamb.de contr. mul.in fi. n.109.& seq. vbi distinguit de magis communi Gab. de stat. concl.2. vbi quatuor modis sublimitat.

Contrariam opinionem magis communem probat Bertaz clau.7.glo.11.n.8.vide supra lim.18.& ante eum de communiori testatur Rip. in l.1.§.fuit quæsitum. n.5.6.vbi ratio ad trebel.vide Rot.dec.252.crim. per Farinac.

136.Lim.quando palam,& bona fide maritus,& vxor, vel cum agnato mulier contraxit de communi Alex. in l.singularia n.5.si cert. pet. & Lamb.supra glo.10. n.4.idem in tutore ex communiori probantes.

137.Lim. in spiritualibus, & beneficialibus, & ab eis dependentibus in quibus minor pubes fieut maior 25. annis contrahere potest seu disponere c.fin.de iudic.in 6.Simon.de decret. lib.1.tit.2.n.21.

138.Lim. in nominatione quæ fieri potest sine consensu propinqui Put dec.10.quam refert.Io.de Benedict. Lucensis in cons.203.non dum impræsso,& tradit etiã quod nominatio facta cum consensu nominati tollit nominandi facultatem ex Cassado. de concess. præb. dec.9.n.3.& quando iterum nominare,& eligere possit ex Bar.in l.2.§.1.de optio.leg.vbi distinguit,& Rui. cons.142.n.1.lib.4.

139.Lim.vt si statutum de masculis loquatur ad fœminas non extendatur Alex cons.29.n.9.10.lib 3.

Contrarium quia imbecillitati prouidet statutum, probat Cancer.d.c.1.n.147.& seq.

140.Lim. nam banniti agnati consensus sufficit Soc. Iun.cons.54.lib.3.Pereg.de iur.fisc.lib.3. tit.7.n.18. Bal.cons.54.lib.5.

141.Lim. in muliere contrahente pro se liberanda à captiuitate Tiraq.de legi.connub.glo.8.Q.35.Lamb. glo.1.Q.23.n.58.

142.Lim. in deposito pro quo mulier obligatur si extet cum retinendo eum sine causa nec restituens locupletior fiat nec restituendo pauperior euadat licet secus si inutiliter consumpsisset Lamb d.glo.1.n.65.

143.Lim. in voto quod innupta facere potest, ac nupta,dummodo illa non conferat in tempus quo nupta sit,hæc autem viro non sit præiudicialis Lamb.d.glo. 1.n.69.70.

144.Lim. nam mulier quæ per errorem indebitum recepit si sit effecta locupletior tenebitur Tiraq. de leg. connub.glo.5.n.124.& 132. Lamb.glo.3.n.41.

145.Lim. si pro certa summa se possit obligare, licet plus promittat, tenet obligatio in permissa Lamb. glo.5. non tenet autem si res plures vendat quarum quæque non excedat summam permissam etiam si dictum sit tot esse venditiones quot res nisi diuersis temporibus eidem etiam factæ sint; si vero eodem tẽpore pluribus fiet coaceruatio pro nullitate, & in annua promissione distingui probat, nec de summa præcij detrahi expensas proxenetæ per totam, sed si res inæstimabilis esset nec damnum mulieri afferret obligari posse probat glo.6.

146.Lim. quando mulier cum consensu extranei eius bona alienauit cui postea successit, licet si propria secus Lamb.in fi.n.231.

147.Lim.non tamen propterea commercium prohiberi Lamb.supra n 232.

148.Lim. quando mulier successit non gaudenti hoc statuto si iam confirmatus esset actus Lamb. supra n.262. & seq.

149.Lim quando tempore pestis non potuit ista solemnitas adhiberi Lamb. supra n.270. Cancer. d cap.1. n.53. & seq. intelligens si ex necessitate actus gestus fuisset.

DE RATIFICATIONE MINORIS.

3394 1. Lim. 28. amp. suprascriptam non procedere quando minor contractum seu alienationem a se factam expræsè,vel tacitè,verbis vel facto, censum,vel prætium recipiendo aut aliter infra quinquennium a die qua maior euadit retractari nõ fecit,videtur enim contractum,& alienationem approbasse l.1.& 2. C.si maior factus rat habuer. quæ loquitur in alienatione valida, & cum solemnitatibus facta post maiorem ætatem ratificata expræsè vel tacitè,& l.fin.C.si maior factus alienat. fact. sine decre.rat. habuer.quæ loquitur de alienatione facta sine decreto,& solemnitatibus requisitis;in d.l.1.C.si maior fact.rat.habuer.restitutio ob læsionem dabatur; in d.l.final. C.si maior fact. alienat. fact. sine decre.rat.habuer. actum inexpugnabilem facit ratione læsionis,si scienter ratificatio facta fuerit Cast.in l.1.C.si maior.fact.rat.habuer. Roma. sing. 778. Menoch. de recuper. rem. 15. n.106.& sequen.Gomez. de restitutio. minor. cap.14. n.11.& quando validè facta fuit intra quadriennium læsio deduci debet,& restitutio in integrum peti; quãdo autem contractus non tenuit quinquennij lapsu vt supra à maioritate minor maior factus à contractus rescissione remouetur glo. in l.3. §.1.verbo comprobauerit.de minor. Alba.cons.11.n 20. post Bal.cons. 45.n.1.lib.3.184 n.5.lib.2. Aret.cons.128.n.6. Alex. cons.117.n.2 lib.5,Calca.cons.22.ad finem. vers. sed licet.Paris.cons.33.n.29.& seq. 49.n.17.lib.1.& cons. 16.n.95.lib.2. Gab. de minor. conclusio.4. n.1. & 2. vbi ex Alex. supra subdit istam tacitam ratificationẽ ad tempus initi contractus retrotrahi id quod probatur ex d.l.fin.C.si maior fact.alienatio. fact.sine decreto. rat. habuer. in illis verbis, sed si tenere quasi ab initio legitimo decreto fuisset res alienata vel apposita,nam ratificatio ista à lege inducta retrotrahitur ad actus initium, licet secus sit in inducta ab homine Simõe.supra. n.17.(vbi n.11.reiecta opinione Menoch. de recuperan. remed.15. n.152. & cons.1. n.337. tenentis à die perfectæ minoris ætatis municipalis puta 18.annorum secundum statutum Lucanum, & 20.ex statuto Mediolani, quadriennium vel quinquennium prædictũ currere (inquit) in alienatione non incipere

nisi

nisi post 25. annum, licet in alijs negocijs incipiat vt Meno. tradit.) Surd. cons. 576. n. 20. de communi Cęs. de Barz. decis. 75. n. 13. Grat. cons. 47. in fine lib. 1. Cepha. cons. 51. n. 15. & sequent. Crau. cons. 159. n. 5. Natt. cons. 341. n. 3. Cur. Iun. cons. 50. n. 9. Soc. Iun. cons. 18. n. 31. lib. 3. Seraphin. decis. 742. n. 3. Masc. conclus. 1261. n. 14. 36. & seq. vbi exemplificat Ceph. cons. 496. n. 19. de communi Decia. cons. 3. n. 53. lib. 5. Meno. cons. 1164. n. 4. & sequent. vbi de transactione & cons. 15. n. 140. & sequenti. & 242. n. 24. Bertaz. claus. 10. glo. 16. n. 5. & 6 Rim. Iun. cons. 207. n. 50. intelligens dolo cessante Rot. Bonon. decis. 64. n. 3. in nouissimis Cęs. de Barz. decis. 2. n. 20. Bello. cons. 18. n. 16. vbi etiam si expræsse puta solutione census ratificauit Peregr. cons. 75. n. 4. lib. 2. Gamma. dec. Lusit. 76. vbi de alienatione inualida Meno. cons. 242. n. 24. Odd. de restitut. in integr. Q. 25. ar. 3. vbi etiam tradit d. differentiam inter d. duos titulos, & in expræssa Montan. de tut. cap. 33. n. 516. & sequent. vbi latè, & n. 560 Galgan. de tut. lib. 2. tit. 21. n. 39. Manti. de cōtract. lib. 4. tit. 6. n. 64 Borg. de tutor. n. 146. Galgan. de tut. lib. 2. tit. 22. n. 13. Decia. cons. 16. n. 10. & seq. lib. 1. & cons. 3. n. 53. lib. 5. Pereg. cons. 82. n. 5. lib. 4. de communi tam in expræssa quam in tacita ratificatione Odd. supra art. 6. vbi infert Lamberteng. de cōtract. in fine. n. 184. Rim. Inst. quib. alie. licet. n. 286. qui tamen dum restringit d. l. 1. ad expræssam ratificationem loquitur contra glos. ibi, & Cast. licet Bar. intelligat in expræssa, ego intelligo d. l. 1. quādo actus positiuus interuenit, & d. l. si quando solus temporis cursus Alba cons. 11. n. 19. & seq. & secuta ista ratificatione, vel pręscripta re bona fide possessor molestari non poterit. l. 2. C. si maior. fact. alienat. fact. sine decreto rat. habuer. Senat. Dolan. dec. 14. n. 61. Rot. dec. 452. n. 7. par. 2. recentis Viu. dec. 437. n. 9. Cancer. var. resol. par. 2. c. 1. n. 35. ex communi.

3395 1. Amp. vt si minoris bona communia ab altero minore fuerint alienata sine suo mandato, & is qui nō vendidit maior factus ratificet, qui autem vendidit restitui petat, is qui ratificauit restitui nequeat l. 1. C. si in com. eademq. caus. in integr. restit. postul. glo. in l. 2. C. si maior fact. rat. habuer. Cepha. cons. 51. n. 14. Meno. d. rem. 15. n. 129. Simonc. de decret. tit. 9. n. 2. Coua. pact. QQ. cap. 34. n. 2. Montan. supra n. 517.

3396 1. Lim. d. primam ampliationem non procedere nisi in diuiduis, secus in indiuiduis, tunc enim vnius restitutio alteri etiam maiori prodest glo. in l. 1. verbo patrocinari C. si in comu. eademq. caus. vbi Fulg. Castr. & alij de communi Maurit. de restit. in int. cap. 185. & seq & Villalo. com. opi. lit. R. n. 52. & Odd. de restit. in integr. Q. 46. art. 3. & 4. & Ond. cons. 34. n. 81. lib. 2. post Afflict. dec. 213. n. 3. Mago. dec. Lucan. 98. n. 17. Rot. Rom. decis. 132. par. 2. recentior. & 473. n. 16. coram Ludouis. Mastril. dec. 42. & 275. vbi etiā quæ sint indiuidua dixi in tract. restitutionis in integrum in contractu emptionum inserto. Meno. supra Simonc. supra Gutierez. pract. QQ. lib. 1. Q. 67. Thesaur. Q. Forens. 61. lib. 4. vide infra n. 3596. de magis communi Scain. dec. Bono 80. n. 108. & anterioribus vbi etiam quomodo indiuiduitas consideranda sit Surd. de ali. tit. 9. Q. 14 n. 2. vbi idem de appellatione, & de causa clerici, & laici per ecclesiasticum cognoscenda si sit indiuidua, & de socijs idem, sed diuidua in reali vel personali à suo cuiusque iudice cognosci Bal. Bal. in l. 3. C. de Epi. & cleri. de communi Mona dec. Flo. 33. n. 4. Cancer. var. resol. par. 1. c. 1. n. 231. licet Regius Senatus Cataloniæ eam indistinctè concedat. Rota. dec. 219. n. 7. coram Coccino.

3397 1. Sublim. nam licet quando minor simpliciter in integrum restituitur ad probandum maior eo vti possit indistinctè, ita vt illud idem ponere poterit, & contraria; secus tamen est quando minor limitate restitui peteret scilicet ad producendum de nouo, tunc enim non poterit actor addere probatis per eum, nec de directo contraria ponere Bal. in l. per hanc n. 16. ad finem versic. pone minor. & n. 17. C. de tempo. appellat. Afflict. decis. 89. Capic. decis. 170. Vinc. de Franch. dec. 269. n. 7. Vrsil. ad Affl. supra vbi ex Soc. cons. 110. n. 2. 3. 4. lib. 4. tres conclusiones constituit; prima est nam super eodem capitulo probationis restituto minore, maior etiam restitutus censetur; secunda si minoris omissio causa fuerit, quare aduersarius paucos testes produxerit, vel quia minor omnino in probatione deficiebat, vel quia producebat paucos testes, & hoc casu etiam super diuersis capitulis maior admittetur; tertia quando minoris omissio causa non fuit propter quam maior non melius probauit super diuersis capitulis maior nō sit admittendus. sed Vrsil. inquit quod licet hæc de iure vera sint, attamen semper seruari vidit quod concesso beneficio minori simpliciter tam minor quām maior ipso vtuntur, tam ad idem probandum quam ad directo contrarium; posse tamen hoc beneficio nolle vti minorem, tunc maior etiam excludetur.

2. Sublim. nam duo requiruntur vt maior beneficio minoris restituatur primum quod consortes litis existāt. Secundum quod indiuidua res sit Affl. dec. 213. Rot. dec. 293. n. 6. par. 1. recentis.

3398 2. Amp. in tantum lapsu quinquennij in contractibus onerosis post maiorem ætatem restitutio cesset; & ratificatio inducatur, & in lucratiuis decennio inter præsentes, vel vicennio inter absentes, vt in d. l. fin vbi glo. & Doc. & Alba. cons. 11. n. 19. & Simonc. d. tit. 9. n. 8. & 14. quod ratificatio vt ex tunc non autem vt ex nunc operetur, & ab initio validus contractus, & alienatio censeatur, & ad tempus contractus ratificatio retrotrahatur Cor. cons. 36 n. 11. & seq. lib. 2. vbi etiam qui præsens vel absens dicatur. Alex. cons. 117. lib. 5. Dec. cons. 209. n. 4. 232. n. 5. & seq. Gab. de minor. concl. 4. n. 2. licet enim actus omnino nulli ratificatio non retrotrahatur, sed actum vt ex nunc valere faciat; secus tamen est in ratificatione à lege tacitè inducta Aret. cons. 128. n. 5. Menoch. de recuper remed. 15. n. 153. & seq. Simonc. d. tit. 9. n. 14. & sequentibus. & infra sublim. 4. n. 3416. Alba. cons. 11. n. 14. vbi decennio in donatione induci Bertaz. d. glo. 16. n. 6.

3399 3. Amp. procedere tam in minore quam in eius hęrede maiore effecto contra quē tempus currit quod defuncto superfuit Doc. in d. l. fin. Dec. cons. 209. n. 4. Simonc. d. tit. 9. n. 19. per d. l. final. ibi vel hæres eius. vide infra sublim. 10.

3400 4. Amp. in eo cui à Prætore ad certum tempus administratio interdicta fuit, qui prohibitione vigente alienat si dictis temporibus respectiuè tacuerit, contractus confirmabitur, nec amplius reuocari poterit

Roma.

opinionem testatur esse magis communem Cenci. de censi.par.1.c.2.Q.1.art.2.n.24.Montan.supra n.557. & sequent. & quando causæ defectu nullus esset vltra prædictos Gam.decis.273. Ricci. collect.dec.264. de magis communi Senat.Dolan.dec.14.n.153.

3414 1.Lim. primam opinionem non procedere quādo minor maior effectus diu tacuisset Bal.cons.45. lib.2.

3415 3.Sublim.non procedere quando minor curatorē habens sine illo alienaret,tunc enim lapsu quinquennij non censebitur facta ratificatio Salic.in d.l.fin. versic.est,& tertius, Cor. cons.207. n.7. lib.3. Capic. decis.92.n.2.Gabr.de minor.concl.4 n.3.Meno.cons. 29.n.51.& cons.910.n.69.vbi in minore secus inquit sed in pupillo tantum alienante procedere probat. Rot.Rom. d. decis.260. sed in minore non autem in pupillo procedere d.l.final. tenet Meno. d. n.51. & Marcabrun. cons.51.n.45.& 52. n.150. & ita censeo intelligendam esse Rot.Rom.d.decis.260. de minore enim loquitur d.l.fin. non de pupillo; quamuis ratio quam Meno.d.n.51. attuli, non concludat dum dicit, pupillum sine tutoris authoritate efficaciter non posse obligari; si nāque efficaciter obligatus esset,eius contractus,nec tacita lapsu temporis, nec expræssa ratificatione indigeret, & minorem cum tutore vel è contra requiri probat Gratian.dec.102. in fine, & in impubere seu pupillo cessare d.l.final. prout & in incapace probat Peregr.cons.75.n.8.lib.2. & quando curatoris authoritas non interuenit, aut minus legitimè interuenit Montan.supra n.554.

3416 4.Sublim. non procedere nisi vt ex nunc tempore scilicet factæ ratificationis vel temporis lapsus quādo actus nullus esset Paris.cons.33. n.31.lib.1. Menoch. cons.1075.n.5.& 6. Marcabr. cons.51.n.134.& seq. loquens de ratificatione laudi.

3417 Contrarium in tacita a lege temporis lapsu inducta vt scilicet retrotrahatur ad tempus celebrati contractus vt supra amp.2. primæ limitationis.28.ampliationis.Surd.dec.245.Rota Bonon.decis.64.n.18. in nouissimis. Montan. supra n.516. quamuis in expræssa vt ex nunc valere dicant, & Simon. d tit.9. n.16.& Odd. de restitutio. in integr. Q.25.n.48.vide supra nu.3398. & intellige nisi actus omnino nullus esset Dec.in l.contractus n.13.de reg. iur. vide supra n.1416.

3418 5.Sublim. non procedere nec tacitam temporis lapsu ratificationem induci vbicumque à statuto conditionaliter ratificatio exigeretur,tunc enim deberet expræsse fieri,nec tacita sufficeret Ruin. cōs.68.n.18. lib.1. Dec. in rubr. de probation. n.13.versic. primo nisi Gab. de præsumption. concl 1. n.71. qui licet de probatione loquantur, idem tamen in ratificatione præsumpta probare videtur.

3419 Contrarium tamen tenet Gozad.cons.73. sub nu.29.

3420 6.Sublim.non procedere quando in contractu minoris dolus interuenisset, sicut enim tunc non potest expræssè ratificari l.1. C. si maior fact. rat. habuer. multo minus temporis lapsu Roma.cons.54 n.3.in fine Barbat.cons.42.n.4.versic.& alias cum ista lib.1. Ruin. cons.170.n.29. lib.1. Paris. cons.49. n.19. & cons.10.n.64.& sequent.lib.1. Add.ad Roma.supra lit.F.Cur.Iun.cons.50.n.2.4.& per tot.& cons.51. in fine. Rol. cons.60. n.46. lib.4. Crau. cons. 889. n.1. Gab.de minor.cōcl.4.n.8.Meno.de recuperan.remed. 15. n.132. & 177. Burs. cons.82. n.19. & cons.158. n.6.Mago.decis.Lucan.13.n.28.29.Caechera.decis. Pedem.179.n.13. Simonc. de decret. tit.9.n.3.32.& 34. in fine Lancellott. Gallia.cons.73.n.50. & cons. 105.n.22. Maluas. cons.86.n.23.lib.1. Moz.de contract.art.7.tit.de accidental.cōtract. n.3.in fine Gab. cons.20. n.34. lib. 2. Mascard. conclus. 1261. n.56. Natta. cons.162. n.34. vbi quando contractus mala fide celebratus fuisset. Veral.decis.1.par.3.Rim.Iun. in §.1.n.127.Instit.quib.alie.licet.Rota Auen. decis. 59.vbi quando perspicuis indicijs probaretur,& n.9. verum dolum dici probat quando in faciendo consisteret in omittendo præsumptum Meno. cons.412. n.101.& cons.439. n.49. & 564. n.17. & cons.589. n.13.vbi quādo verus dolus interuenisset,& cons.769. n.9. Rim. Iun. cons.248.n.39. & sequent. vbi arguit ex hoc dolum etiam in ratificatione Rota.Rom.dec. 54.n.3.vbi de dolo præsumpto ex statuto par.1.recentior. Maceratens. resolut. 3. n.20. lib.2. Meno. cons. 1225.n.27.vbi receptissimam probat.Laderch.cons. 139.n.4.160. in fine Marcabr. cons.51.nu.80.& seq. & n.90.& sequent.vbi idem si dolus ignoretur a tacitè non expræssè ratificante, & n.149. Cenci. de censib. supra n.26.Cabal.cons.144.n.130.& sequēti.vbi tām de vero quam præsumpto, & n.139.par.1. Pacific. de Saluian.interdict.inspect.4.cap.3.n.15 & sequent.vbi etiam ignorantiam præsumi probat. Montan. supra. n.519.& 564.Surd.cons.49.n.38.& minorem hoc cāsu in integrum restitui de communi Odd.de restitutio. in integr. Q.25. n.72. Borg de tutor. n.146. in fine. Ricci.collect.dec.264. vbi citat Caput. dec.1. par.2.

3421 1.Amp. procedere in dolo præsumpto à statuto, eiusue inobseruantia oriente Roman.cons.54. n.5. Cur.Iun.cons.50.n.1.& per tot. Bursat.cons.158.n.6. Bertaz. cons.eiu. 12. n.60. & formam libelli tradit Bursat.d.n.6. Gab. de minor. conclus.4.n.9. Bertaz. claus.10. glo.16. n.7. vbi citat contrarium tenentes Gab.cons.13.n.14.& sequent. lib.1.& cons.20.n.34. lib.2. Veral.d.decis.prima. Lanc. Gallia.d.cons.105. n.28. Rim. Iun. cons.248.n.8. Add.ad decis.260. coram Ludouis.& decis.473. n.18. Surd.cons.49. n.43. vbi reijcit contrarium tenentes Maceraten. resol.3. n.20.vbi latè. lib.2.Marcabr.supra n.89.& sequent. Cabal.cons.144.n.146.& seq. par.1. Rota.Rom.dec. 54.n.3.par.1.recentior. Marza.cons.20.n.3. Rot dec. 410. coram Buratto. vbi de præsumpto à statuto, & scientiam omnium requiri probat.

3422 Contrarium tenet Menoch.de recuper.remed.15 n.279.& seq. Gab.cons.13.in fine lib.1.& cons.146. n.12.lib.1.post Alex.cons.18.n.13.lib.1.Cepha.cons. 315.n.43. Peregr. cons.75. n.6.lib.2. Paris.cons.49. n.38.& 39.lib.1. Meno. cons.214. n.50. & cons.241. n.32.Mascard.supra. n.57.Thob.cons.88.n.22. Rota Auen.supra. Rota Bonon.d.decis.64 n.11.& seq. Laderch.cons 66.n.19.Cæsar.de Barz.decis.Bonon.75.in fine Montan.supra.n.521.

3423 1.Subamp. d. primam amp. procedere in dolo ex enormissima læsione procedente Roma.cons.54. n.4. Ruin.cons.170.n.9 lib.1.Gab.d.conclus.4.n.10.Surd. cons.49.n.43. Gallia.cons 73.n.50. Maluas cons.86. n.23.& sequenti, lib.1.Veral.d.decis.1.vbi reijcit Paris.contrarium tenentē quem etiam reijcit Marcabr. supra.

supra.n.93.de magis communi Cabal.cons.144.n.72. par.1.Odd.supra.n.75.secus dicens si dolus esset infra dimidiam, & quando læsionem ignorauit Cor. cons. 207.n.8.lib.3.Soc.Iun.cõs.59.n.5.lib.1. Rui.cons.63. n.23. lib.1. Natt. cons.162. n.33. Rol.cons.72.n.18. lib.4.Osasc.dec.179.n.13.Rot.Rom.dec.102. n.13. 14. par.2. diuers. Alba. cons.597. n.10.Marza.cons. 20. n.3.4.

3424 Contrarium tenet Paris.cons.49.n.27.& sequent. lib.1.Menoch.de recuperan.posses.remed.15. n.179. & sequent. Cepha.cons.151.& 104.& 105.Simoncel. de decret.tit.9.n.34. Peregrin.cons.75.n.7.lib.2. Laderch.cons.66.n.19.

3425 2.Amp.vt iuramentum nihil operetur quia absolutio peti potest vt ad agendum habilitetur, qua obtenta coram iudice eodem ecclesiastico probare debet se dignum absolutione parte citata, quæ citatio in prima habilitatione non requiritur, de communi. Rui.cons.170.n.30.lib.1.

3426 3.Amp. etiam si minori effecto maiori dolus cognitus esset; adhuc enim competet de dolo actio ad contractus rescissionem biennio etiam elapso Curt. Iun.cons.51.n.3.Gab.d.conclus.4.n.11.Gab.cons.13. n.17.nisi expræsè ratificatio facta fuerit. lib.1.Odd. supra n.74.

3427 Contrarium tenet Paris.cons.49.n.42.& sequent. lib.1. Simon.de decret.tit.9. n.35. Pacif. de Saluian. interd.inspect.4.cap.3.n.17. & sequentib. (subdens quod si cõtractus initio nullus fuit per ratificationem validatur vt ex nunc non prout ex tunc inspecto contractus initio) de quo dixi supra limitatione secunda primæ limitationis. 28.ampliationis, & saltem vt ex nunc nullum ratificari posse Ceph. cons.51. n.34. & sequent. & cons. 315. n.21. & sequent. Thob. cons. 88. n.23.

3428 1.Lim.6.sublimitationem non procedere in dolo procedente ob solemnitates non seruatas Gab. cons. 146.n.12.13 lib.1.

3429 2.Lim. non procedere nisi dolus probetur qui etiam coniecturis probatur,ac excluditur Meno.cons. 214 Peregr.cons.75.n.6.lib.2.

3430 3.Lim. nam si contractum tutoris approbauerit eum nequeat de dolo redarguere Laderch. cons.160. n.3.intellige vt supra amp.3.

3431 4.Lim. non procedere quando sciens ratificasset Paris.d.cons 49.n.44. Pacific. de Saluian. interd. d. cap.3.n.19.& seq. Dec. cons.192. n.4. Monta supra. n.523. Affl. dec.210. n.8. Gab.cons. 13. n.15.lib.5. Gratia.discep.711.n.63.& seq. vbi secus dicunt in minore ratificante,maiorem vero dolum præteritum,& præsumptum scienter posse ratificando remittere.

3432 7.Sublim. non procedere quãdo minor maior factus suum præiudicium ignorasset, tempora enim prędicta ignoranti minimè currunt,nec aliter impedito, quoniam vtile est Cor. cons.207. n.8.lib.3.Soc.Inn. cons.59. n.5. lib.1. Ruin.cons.63.n.22.lib.1.Gab.de minor.concl.4.n.12. Rol.cons.72.n.18.& seq. lib.4. Natta.cons.162.n.30.& seq. vbi idem de dubitante, & Menoch. de recuper. possessio. remed. 15. nu.185. Panciroi.cons.44.n.33.& cons.173.n.15.Caccheran. decis.Pedem.179.n.13. Gab.cons.62.n.28. vbi quod scire debet nullitatem actus, & eius qualitates lib.2. & Natta. supra n.32.Simonc. de decret. tit.9. n.37. & seq.Maluas.cons.86.n.27.& seq. lib.1. (& Simonc. supra n.50. tradit praxim reuocandi alienata, nam minor qui alienauit declarat se nolle ratificare, sed velle restitui, & in integrum restitutione petita, contractuque rescisso, restitui, & reintegrari petit ad suam possessionem, & si obijciatur possessionis amissio suo facto, ipse replicabit contractum illum rescissum non esse impedimento ex Natta.supra. n.34. & Meno. supra n.139. vel minor eiusue nomine alter experietur remedio canonis reintegrandæ. Neuiz. cons.85.nu.13.& alij à Meno. supra citati nu.191. Simonc.d.n.50.) Crau.cons.853.n.853.n.6.subdentes scientiam in genere non sufficere Mascard.concl. 1261. n.66. Odd.de restitutio. in integr. Q.25 n.80. vbi idem dicit de expræssa approbatione. Rota Roma. decis.282. n.7. & decis.765. n.3. par.4. diuerso. collectarum per Farinac.& decis.102. nu.13.& 14. par.2. diuerso. vbi quando doli præsumpti ignorantiam habuisset,vel sui præiudicij Surd. cons.49.n.32. & cons.523.n.16.& d. cons.49. n.46. veram & certam scientiam cum suis qualitatibus requiri probat, nec præsumptam sufficere ex communi, licet secus dicat in expræssa approbatione d. n.16. & d. nu.46. requiri etiam probat scientiam temporis venditionis, & cons.105. n.37. Decia. cons.20. n.92. lib.5. de communi Menoch. cons.439. n.54. & cons.564. nu.20. & sequenti. vbi etiam requiri scientiam deficientis decreti, & cons.589. n.14. 590. ante finem, & cons.638.n.12. Add.ad Rot.Bonon. decis.125. in nouissimis. Rot.Rom.dec.260.n.14.coram Ludouis. vbi scientiam cum qualitatibus omnibus requirit, & decis 473.n 20. Marcabr. cons.51.n.90.& sequent. Gratian. disceptatio.711.n.63. & sequent. & decis. 102.n.13.& 14. Mastril.decis.121.n.37.& sequent. vbi quando nullitatem ignorauit censibus etiam receptis Morot.cons 42.n.9. quando perfectè non nouit Natt.cons.162.n.31.Ruin.cons.63.n.23.lib.1.Montan.supra n.571.& scientiam in genere non sufficere nec dubitationem iuris sibi competentis Simonc. & Odd.supra Gratia.discep.823.n.29. vbi notitiam defectus contractus requiri quæ non præsumitur Natt. cons.162.n.31.Osasc.dec.179.n.13.Gratia dec.102. n.14. Rot. dec.57. par.1. recentis. vbi cum omnibus qualitatibus scientiam exigit Cancerd.cap.1.n.40. & scientia actus qui temporis cursu ratificatur debet esse certa, nec præsumpta sufficit de communi Osasc. dec.176.n.3.

3433 1.Lim. 7.sublimitationem non procedere quando non dubitatur de mente ratificantis, sed ex ratificatione constat ratificantem in omnem euentum voluisse se obligare contractum approbasse, generaliter quictando, tunc enim ratificatio trahitur etiam ad ignorata. Gab. consil.146. num.14. lib. 1. sed loquitur in expræssa ratificatione, non in tacita.

3434 8.Sublim. non procedere de iure canonico, quo cessat dispositio d. l. final. ob eius malam fidem qui contractum inualidum non ignorat Butri. consil.45. n.3. versic. non obstat. Ruin. cons. 41. nu.50. lib.1. Gab. de minor. concl.4. nu.13. Rol. cons.72. nu.12. lib. 4. Natt. cons. 295. ad finem. Meno. cons. 29. n.45.& cons.412. n.103. Panciroi. cons.44. n.33 & cons.112. nu.49. & 173. nu.16.17. Gallia. cons.73. n.51.

nu.51. & conſ. 105. nu.6. Maluaſ. conſ. 86. nu.35. lib.1. Bertaz. clauſ. 10. glo.16. nu.11. Decia. conſ. 20. nu.95. lib.5. Rimin. Iun. conſ.727. nu.35. Add. ad Rot.Bonon. d. deciſ.64. Marcabr.conſ.51.n.130. Gratia. deciſ.102. n.13. Borg. de tuto. n.149. Gratia. diſcep.824.n.49.& ſeq. Marza.conſ.20.n.4.Viu. dec.437. n.11.

3435 Contrarium tenet Meno. de recup.poſ. rem.15. n.188.& ſequent.& veriorem probat conſ.241.n.33. & 34.Simon.d.tit.9.n.41.& ſequent. Peregr.conſ.75. n.7.lib.2. Gab conſ.20.n.38.lib.2. quamuis à Meno. d.n.33. & 34. in contrarium pro prima opinione allegetur.

3436 9.Sublim.non procedere quando alter rem minoris vendidiſſet,niſi eam vti vendentis emiſſet, ac bona fide præſcripſiſſet l.1.C.ſi quis ignor. Lambert. de contract.glo.1.n.263.& ſequent.Galgan.de tut.lib.2. tit.21.n.40.

3437 10.Sublim. non procedere, ac dicti temporis lapſum non obeſſe ſi maior factus ante quinquennij lapſum ratificare nollc etiam extra iudicium declaraſſet Azo.& glo.in d.l.final. C.ſi maior fact.alienat. fact. ſine decret. rat. habuer. vbi Bar.n.1. verſic. ad vnum Salic.n.6.vbi n.1.& 2. ſubdit per hæredem minoris qui ante quinquennij lapſum deceſſit,reuocari poſſit Gab.de minor.concluſ.4.n.14 & 15.Paneirol. conſ.112.n.48.Rim.Ion.conſ.5.n.238. Simon. d. tit. 9. n.49. idem ſubdens quod Salic. ſupra hæredis reſpectu. Benint. deciſ.9. Bononien. in fine vide ſupra ampliationem 3. huius primæ limitationis de communi omnium Natta. conſ.295. n.3.verſ. attamen ſi parti proteſtatio facta ſit Gamma. dec.275. Cancer. var.reſol.par.2.c.1.n.35.

3438 11.Sublim. non procedere in alienatione imperfecta nempè traditione non ſecuta Marcabr.conſ.51. n.108.& ſequent.

3439 12.Sublim. non procedere niſi in quatuor caſibus in d.l.final. expræſſis.primus eſt quando minor alienauit cum tutoris, vel curatoris authoritate; ſecundus quando alienauit ſine authoritate tutoris; tertius quando ætatis veniam minor impetrauit; quartus quãdo tutor præſente pupillo vendidiſſet glo. & Sali.in d.l.final.n.3.Cor.conſ.207 n.6.lib.3.Ruin. conſ.63. nu.21. in fine lib.1. de communi teſtantur Pariſ.conſ.49.n.57.lib.1.& Rol.conſ.72.n.11.lib.4. & Meno.de recuperan poſſ.remed.15.n.149.& conſ. 314.nu.23.& Surd.conſ.49.nu.32. Bertaz. clauſ.10. glo. 16. n.10. Decia.conſ 20. n.94. lib.5. de communi Marcabr. conſ.51. nu.45. 50. & ſequenti (licet ipſe ad duos caſus reſtringat; primus eſt quando minor curatorem haberet; ſecundus quando ætatis veniam impetraſſet) de communi etiam teſtatur Peregrin. conſ.75. nu.5. lib.2. Gratia. deciſ.102. num.16.

3440 Venia autem per minorem impetrata quid minor facere poſſit, & debeat tradit Gomez. de reſtitutio.minor.n.12.vide infra n.3526.& ſeq.

3441 13.Sublim. nam d.l.final. intelligitur de contractu expræſſo, non autem de tacito vel præſumpto Marcabrun.conſ.51.n.123.

3442 14.Sublim. non procedere quando contractus non fuiſset bona fide celebratus ſed iniuſtitiam contineret, ac ſimulatè, & cum dolo aduerſarij geſtus eſset, tunc enim d. temporum lapſu ratificatus minimè cenſeretur Bal. conſ.45.n.1. lib.2. Natta conſ. 162.n.34.Rol.conſ.72. n.17.in fine lib.4. Simon. de decret. tit.9. nu.40. Odd. de reſtitutio. in integr. Q. 25. art.7. Gallia. conſ.105. nu.25. Meno. de recuperan. remed.15. n.182. Rim. Iun. conſ. 247. n.62. & ſequent. licet hanc limitationem dicat tutam non eſſe, & conſ.248. num.18. & ſequent. idem ſubdens 30. annis elapſis Surd.conſ.49.nu 38. Bertaz. d. glo. 16. n.8. Marcabr.conſ.51.nu.80. & ſequent. Add. ad Rot. Bonoo. d. deciſ.64. in nouiſſimis Peregr. conſ. 75. n.6.lib.2. Monta. ſupra n.567. & in nullo Ricci. collect.deciſ.264.Cabal.conſ.144 n.130.par.1.

3443 Contrarium in ſimulato tenet Gab. conſ. 13. n.22.23.lib.1.

3444 1.Lim. hanc 14.ſublim. non procedere dolo ceſſante per teſtes vel coniecturas probato, vel præſumpto ex læſione vltra dimidiam reſultante, neque enim præſumptus ſufficeret ex omiſſa ſolemnitate oriente Peregr. d. conſ.75.n.6.lib.2.poſt Pariſ.conſ. 49.n.38.& ſeq. lib.1. Odd.ſupra nu.75. præſumptus enim remitti poteſt Dec.cõſ.418.n.21.Gratia.diſcep. 711.n.63.& ſeq.

Contrarium vt dolus præſumptus excludat ratificationem Caputaq dec.1. lib.3. Rui.conſ.170 n.29.lib.1. Rot.in Roman. donationis de Cupis. 5. Iunij.1602. coram Eminentiſs. Card. Pamphilio Cur. Iun. conſ. 50. nu 6.7. de magis communi Gratia. diſcep.513. n.11.& 823.n.30. Cabal. ſupra n.135. & ſeq. intelligens ſi non ex enormi ſed ex enormiſſima læſione oriatur.

3445 2.Lim. non procedere quando ab eo ratificatio facta fuiſſet qui ſe dolo circumuentum fuiſſe non ignorabat Pariſ. conſ.49. nu.30. & ſequenti. lib. 1. Odd. d.art.7. nu.73. Afflict. deciſ.220. n.8. Gab.conſ. 13. n.15.lib.1.Gratia.ſupra Cabal. conſ.144. n.137. par. 1.

3446 1.Sublim.d.2.limitationem non procedere quando doli ſcientia poſt approbationem ſuperueniſſet, & eo tempore quo minor maior effectus amplius reſtitui non poſſet Cur. Iun. conſ.51. Gab. de minor. concl.4. n.11. Gabr. conſ.13. n.17. lib.1. Odd.ſupra num.74.

3447 Contrarium tenet Simonc.d.tit.9.n.35.

3.Lim. quando poſt legitimam ætatem conſenſus acceſſerit puta pro diuiſo poſſidendo tunc enim ratificatio facta cenſeretur Bal.conſ.45.n.2.lib.2.

3448 15.Sublim.non procedere quando contractus duplici vitio laboraret nullitatis ſcilicet, ac læſionis, tunc enim ſublata curſu temporis nullitate, non eſt ſublata læſio,contractus etenim reſciſſio ob læſionem maiori etiam conceditur l.1.C.ſi maior fact. alienat. ſine decreto fact.rat.habuer. vbi Doc. Pantaleon. de Crema.in l.2.n.98.C.de reſcind.vẽditio.vbi Io.Sicard. n.14.Bero.conſ.22.n.53. lib.2. Natta. conſ.295.n.1. Pinel.in l.2.par.2.cap.4. n.5.& 8. vbi ex magis cõmuni inquit hoc caſu rem cum fructibus per emptorem eſſe reſtituendam, vel ſupplendum præcium Gomez. de reſtitutio.minor.cap.14.n.11.Simõc.d.tit.9. n.44. de recuper.rem.15.n.184.& conſ.564.n.19.ubi quando prohibitio duplex interuenit, & conſ.589. n.13.in fine Marcabr. conſ.51. nu.65. Surd. conſ.45. nu.45. Cabal.conſ.144.n.151.par.1. Montan. ſupra n 570.

tutoris authoritate si pubertati proximus sit; cum curatoris authoritate, si vero non sit proximus pubertati tutor solus contrahet Doc. in l. 1. C. de inut. stipul. Moli. de iust. & iur. tom. 1. tract. 2. disp. 224. Sanch. de matrimo. lib. 6. disp. 38. n. 4. & seq. & ex contractu tutoris curatoris & institoris obligatur Surd dec. 297. n. 5. Rot. dec. 452. n. 2. par. 2. recentis vide supra n. 3204. & ex mutuo & solutione indebiti sibi facta cum tut. vel curat. authoritate obligatur nisi infans vel infantię sit proximus vel tutori promittat glo. in §. is quoque Inst. quibus mo. re contr. oblig. & Aldobr. ibi & ita obtinui coram Rota Lucana. 1635. in primo semestri in causa Iacobi Bauelli. recurrentis.

3466 3. Lim. non procedere quando minor contrahens iure communi vtitur, tunc etenim maior censetur. l. final. C. de in integr. restituit. minor. Bal. in l. certi. nu. 11. C. loca. Docto in l. final. C. de legitim. tut. de communi testatur Mar. Angus. cons. 103. n. 7. & seq. vbi etiam de dotis constitutione.

3467 4. Lim. non procedere in pace quam sine tutore & curatore minor seu pupillus facere potest nec in integrum restitui petere poterit, quia non læditur ex hoc Din. in l. Diuus. ad Sillan. lo. de. Amic. cons. 88. n. 1. & sequent Moron. de treg. & pace part. 2. Q. 48. n. 4. & sequent. Viui. commun. opinio. 564. n. 2. dummodo pecuniarium cesset interesse. n. 5. Thob. cons. 108. n. 5. & sequent. vbi intelligit seruata forma statuti in contractibus minorum requisita & nonposse eam facere cum pœnali obligatione Soarez. cõi. opi. lit. P. num. 67. dicam latius infra hoc tit. c. 24.

3468 5. Lim. non procedere in possessione quam minor in contractu nullo transferre potest in alium ac perdere Gab. cons. 33. lib. 1. de communi Rim. Iun. Inst. quib. aliena licet §. 2. n. 18. & sequent. Rot. Rom. dec. 93. par. 2. diuersor. Turret. cons. 37. nu. 11. & sequent. vbi declarat. lib 1. fortius autem in iudicio possessorio legitimam personam habere censetur Put. dec. 162. n. 4. lib. 1. & limitationem probant Montan. de tutel. cap. 33. n. 495. & Galganet. de tutel. lib. 1. tit. 21. n. 2. vbi etiam cessare spolium. & tutoris vel curatoris authoritatem sine decreto sufficere tradunt. & Vinc. de franch. dec. 163. n. 6. vbi idem in Prælato Meno. de adip. pos. rem. 5. n. 21. vide sup. limit. 4. sextę subamp. & tutorem per actum verum eam transferre posse Rot. dec. 93. n. 11. par. 2. diuers. Gratia. discep. 704. nu. 18. etiam si statutum traditionem an nullaret. 19. & sequent.

3469 1. Sublim. non procedere nisi cõtractus esset nullus defectu solemnitatis, secus si defectu consensus Put. dec. 277. lib 3. Rot. dec. 93. n. 11. par. 2. diuer. 768. n. 9. par. 2. recent. Seraph. dec. 1200. n. 3. Ond. cõs. 23. n. 27. 28. lib. 1.

3470 2. Sublim. non potest minor hãc possessionem cõdicere Capic. decis. 209. n. 13. & Cabal. cons. 144. nu. 76. par. 1.

3471 3. Sublim. non procedere quando tempore cõtractus traditio non interuenisset, Caba l sup. n. 74.

3472 4. Sublim. vt nõ possit alienare possessionem sine tutoris authoritate. l. pupillus. de acqui. rer. dom. Din. in reg. sine possessione n. 23. versic. præterea dicitur nec eam transferre de cõi. Rot. Rom. dec. 93. n. 4. par. 2. diuers.

5. Subl. quando statutum bonorum administrationẽ tolleret Tiraq. de legi. connub. glo. 5. n. 164. Grat. d. n. 19.

3473 6. Lim. non procedere quando minor ex Principis licentia venderet, tunc enim iudicis decretum censebitur remissum, quamuis iudex inquirere debeat an causa vendendi subsit, solemnitates debeant adhiberi, æs alienum probari & alia commodius distrahi non posse dignosci. Azo. in summa C. quando decre. opus non est in princip. Rota. Roma decis. 84. n. 4. & sequent. part. 2. diuerso. Rol. cons. 54. n. 40. vbi quando contractus cum Principe gestus fuisset, tamquam contrahentium Domino lib. 2. Crau. cons. 626. nu. 1. vbi quando habilis ad contrahendum à Principe factus esset, & rationem adducit & Meno. cons. 478. Rota. Roman. dec. 461. n. 13. part. 1. recentior.

3474 7. Lim. non procedere in muliere se dotante ex pecunia, & alijs rebus non vetitis alienari; illud enim sine curatore, ac iudicis omisso decreto facere potest l. 1. C. si aduers. dot. Neguz. ant. de pignor. 5. membr. 2. part. n. 75. Cur. Iun. cons. 168. sub n. 19. Rol. de lucro dot. Q. 45. n. 6. Rota. Rom. decis. 89. n. 3. part. 2. diuersor. licet secus dicant respectu immobilium Rimin. Iun. cons. 374. n. 18. vbi ex communi probat mulierẽ minorem ex causa dotis posse tacite alienare bona, quando post contractum aliud factum non requiritur; sed maiorem illud posse, non autem minorem tenuit Rot. Rom. decis. 177. n. 11. part. 1. recentior. de cõmuni Peregri. cons. 72 n. 2. lib. 4. & minorem pro dotis restitutione obligare se posse absque solẽnitatibus de communi Ias. in l. si constante. n. 210. & sequent. solut. matrimo. & Rot. Roma decis. 51 1. nu. 5. part. 2. recent. Cur. Iun. cons. 168. n. 20. Gab. cons. 29. nu. 38. lib. 2. qui tamen cons. 10. lib. 1. post contractum matrimonium sine statuti solemnitate dotem augerẽ posse, negat latè Surd. dec. 287. vbi etiam immobilia inæstimata in dotem dare posse, & non posse minorem in sui dotem immobilia sine decreto in dotem dare vt Rota. Roma. iudicasse testatur Mantica. de contract. lib. 12. tit. 13. n. 25. de communi Simonc. de decret. tit. 8. n. 89. nisi semel cum decreto constituta esset, vel in vltima voluntate; vbi autem maritus corpora babere vellet in dotem decreto opus non est Barbos. in l. 1. par. 1. n. 25. sol. matr. Surd. supra. Vulp. cons. 43. n. 1. & seq. vbi etiam pro alia muliere loquẽs de minore. & minorem se dotare non posse sine decreto immobilia dando Bar. in l. si constante n. 78. sol. mat. Cuma. cons. 110. n. 1. Roma cons. 314. n. 1. Bero. cons. 39. n. 8. lib. 1. Manti. d. lib. 12. tit. 1 1. n. 26. Simõ. de decret. tit. 8. n. 89. ex communi nisi cum decreto semel esset constituta, vel in vltima voluntate; vbi autẽ maritus corpora vellet in dotem habere decretum nõ requiri Barbos. in l. 1. part. 1. n. 25. non posse etiam vltra patrimonij vires dotem constituere Bal. Nouel. de dot. part. 6. priuil. 41. Intrig. sing. 89. n. 68. lib. 3. sed Rota. dec. 588. n. 6. & seq. par. 2. recentis immobilia sine decreto posse in dotem inæstimata dare, & sat esse dationem ratificasse contractu matrimonij sed immobilia sine decreto per minorem data vir non lucratur ex pacto vel statuto Gall. de exc. suc. tit. 4. exc. 11. n. 18. par. 2. Rol. de lucr. dot. Q. 45. Monta. de tute. c. 33. n. 418. Gratia. discep. 367. n. 24. Simon. de decr. tit. 8. n. 92. vbi limitat.

3475 8. Lim. non procedere in sibi fauorabilibus quæ prout & vtilia sibi ipsi minor facere potest glo. in l. pupil.

pupillos.150.dereg.iur.Bar. sing. 59. Soc. cons.160. n.17. lib.2. Rota.Roman. ddcis.545. n.4. par.1. recentior. vbi quando actum faceret sibi vtilem, & necessarium, & decis.61. par.3. lib.1. diuers. est tamen in minoris voluntate positum sibi vtilia approbare, vel impugnare decis 225.par.3.lib.2.in fine,& decis. 262.n.8. & 9. par.3.lib.3.diuerso.Corset.sing.verbo. pupillus.Aluis.de Albert.sing.68.Cur.Iun.cons.146. Luneburg.de pact.c.t.n.20.Rebuf.de rescission. contract.in præfation. nu.8. de communi omnium Gab. cons.25.n.19. lib.2. vbi num.sequent. in iudicialibus secus inquit in infante, vel furioso, vel quando iudicium alia ratione quam minoris ætatis nullum foret Tiraq. de legi. connub. glo.8. Q.8. Lamberteng. de contract. in fine. n.165. Natta. cons.166. nu.19. & cons.173. n.5. Bursa. cons.411. vbi idem si cum onere mixta esset acquisitio. nu.11.& sequenti. etiam in beneficialibus dummodo cum maiore 14. annis fuerit dispensatum, & de aditione hæreditatis de communi latè Decian. cons.121. n.55. lib. 3. Anchara. Q.6. n.22. lib.2. & Q.14. nu.10. lib.3. de communi Soarez. commun. opinio. lit.M. n.182. Cæs. de Barz. decis.Rot.Bononien. 2. n.18. Manti.de contract. lib. 6. tit.13. in fine. Montan. de tutel. cap.30. nu.56. & sequent. & cap. 33. n.450. & sibi stipulari posse non reciproce alteri obligari neque hæreditatem adire etiam ex fideicommisso. §.1. Inst.de autho.tuto.Rot. Rom dec.158.par. 3. lib.2. diuers. vbi de ratificatione gestorum ab eo qui non erat procurator minoris etiam si aliquod adsit onus si vtilitas maior sit decis. 579. n.10.& seq. par.3. lib.3. diuers. loquens de restgnatione fauore minoris facta, & 121. par.3. lib.3. Bertaz.claus.17.glo.1. Gul.de Bened.in c.Rainutius. verbo.adiectæ n.73. de testam.& quando non læditur ex contractu valere sine solemnitatibus Rot.dec.210. n.4.par.2.recentis.

3476 Contrariam sententiam scilicet nec sibi vtiliter alienare posse sine decreto tenuere Iac.Butrig.Bar. Ang. Albert.Fulg.Castr.Ias.& ferè cæteri omnes in l. cum hi. §. eam transactionem. contra glos. ibi de transactio. eam communiter reprobantes. glo in l.si fundus sterilis. de reb. eor. & in l.ob æs. C. de præd. mino. Bar.in l.2.n.3. C. de agricol. & censit lib.10. Bal.sibi contrarius in l.pupillorum.in fine princip.de reb.eor.Castr.in l.mandata.n.2.de offic.eius.vbi Dec. & Ias.n.10.Roma.in l.si vero.§.de viro.n.61.Fallent. 12.solut.matrimo.de communi etiam testatur Ias. in l.contra iuris in fine.de pact.& Ripa.in l.is cui bonis. n.47.de verbo.obligatio.Petr.Stella. in l.si duobus.§. si prius. n.25.de bonor.possessio. contra tab. Butr. in cap vt super ad finem vbi Imo. n.9.de reb.Eccle.non alienan.Bero.in cap.1.n.147.de in integr.restitutio. Soc.cons.80.n.12.lib.4. Ruin.cons.63. n.12. & cons. 189.n.11. lib.1. de communi Natta. cons.631.n.35. Bero.cons.32.n.2.& cons.83.n.5.lib.1. Rol. de Curt. cons.123 n.66.inter cons.vltima.voluntat.Rol.cons. 90. n.33.& seq. & n.38. vbi communem testatur. lib.1. & cons.54. n.42. lib.2. & cons.7. n.26. lib.3. Cepha.cons.207.n.29.Burlat.cons.82.n.21.Gab.cons. 36.n.47.lib.1. Afflic.decis.87.Capic.decis.113.Rim. Iun.cons.5 n.50.Fabian.de Mont.de emption.& vendit. Q.4.princ.n.20.Q.9.Menoch.de arbitra.iud.cas. 171. n.60. & seq. & de adipiscen. posses. remed. 3. nu.80. ad finem Pinel. in l.1. par.3. nu.31. C.de bon. mater. vbi hanc opinionem veriorem magisque communem esse testatur, & Men. cons.655. n.9. & Simoncel. de decret.tit.8.n.125.& sequent.& Seraphi. decis.1242. sub n.3. nisi apertè constaret de vtilitate minoris, & decretum interuenisset, & Rol. d. nu.42. Roman.decisio.678 n.6.& sequent par.1.recentior. vbi solemnitate non adhibita, ea namque interueniente subdit non teneri emptorem probare in vtilitatem minoris prætium fuisse conuersum, vide supra limitationem secundam sextæ subampliationis. 28. ampliationis,& nu.3350. de magis communi Surd. dec.278.n.19.20.& seq. subdens non considerari vtilitatem, nec damnum non posse alienari per minorem, secus si damnosus esset vt quia plus esset in censu, quam in redditu.

3477 1.Sublim. 8. limitationem non procedere quando cum minore contrahens opposuisset defectum solemnitatis ante approbationem minoris, tunc etenim per minorem non posset amplius approbari de communi Pinel. in l.1. par.3. n.3. C. de bon. matern. Spino.de testam.glo.rubr.par.5.n.6.vbi de communi vide supra subamp.8.& 29.

3478 2.Sublim. non procedere nisi vtilitas ista, & versio probetur in vtilitatem minoris, quæ tamen versio probanda non esset, si solemnitatibus requisitis adhibitis minor contraxisset Rota.Rom.decis.6 8 n.6. & sequent. par.1.recentior. & dec.38.n.3.par.1. recentis. 178. par.2. & Viui.dec 443. n.25. Lamberteng. de contract. in fine n.170. & glo.24. n.20. minorem probare non versionem si restitui petat nisi dicat vẽdi vtile sibi non fuisse,& in fine.n.172.probat ex solemnitatibus vtilem minori præsumi, secus eis non adhibitis, nec minoris confessioni statur quod vtile ei sit etiam iuratæ nisi statuti solemnitas sit seruata n.173. 137.Gratian.discep.720. n.24.25.vide infra.n.3625. & euidentem requiri vtilitatem Surd.dec.278 n.21. distinguit Bar. in auth. hoc ius. n.17. C. de sacr.san. Eccle. in mutuo autem gratis facto minori cum tutoris authoritate versio non est probanda de communi. Alex.in l.Ciuitas.n.11.in fi.si cert.pet.Manti.de contract.lib 8.tit.6.n.9.Gratia.discep.878. n.8. & idem in facto Ecclesiæ dicunt, & discep.879. n.10. & seq. mulieri, & marito factum ad virum peruenisse præsumi nisi versio in vtilitatem vxoris probet; si minori sagaci versio non sit probanda nisi ludenti vel perdituro ex Mant. de contr.lib.4. tit.6. n.10. & Bar.in l.1. n.1. C.qui & aduers.quos minorem ex mutuo læsum præsumi nisi industriosus probetur. Verum communiter distingue vt si sit nullus contractus minor non teneatur probare non factam versionem sed mutuans secus vero si validus de communi Soc. consil. 115. n.13. lib.1.& Rim.in §.fi.n.61. Inst. quib alie. licet. Natta. cons. 631. num.7. vide infra nu 3625. Viui. decis.383. nu.6. vbi in conditione dandi pupillo vel furioso. Surd. de alim. tit.8. priuileg.34. vbi sat esse probare adfuisse indigentiam cui satisfactum sit ex Natt.cons.547. n.22. & de conditione dandi pupillo vel furioso vt non purificetur nisi versio in eorum vtilitatem constet Viui.decis.383. in fi. Gall.de exc. success. tit. 3. exc. 5. nu.23. par. 2. vbi etiam conditione non purificata institutionem etiam piam non valere lim. vt per eum, qui etiam agit de im-

impossibili Cancet. var. resol. par. 2. c. 1. n. 166. probari debet locupletiorem puta quod res data extet, vel in vtilitatem minoris consumpta sit vel coniecturis, & n. 169. sequitur distinctionem Soc. & Rim. supra.

3479 3. Sublim. non procedere quando partes conuenissent secundum formam statuti contractum fieri debere. Lambert. supra. nu. 170. vel vtile cum iuramento, & decreto asseruissent Rot. decis. 647. par. 2. recentior.

3480 9. Lim. non procedere in ratificatione contractus sponsalium vel matrimonij ab eoque dependentium, & in donatione propter nuptias, hæc enim minor facere potest absque solemnitate statuti in contractibus minorum requisita; in his enim non procedere statutum probat Veral. decis. 3. par. 3.

3481 10. Lim. nam si statutum prohibeat minorem contrahere, vel actum quemlibet fieri in quo minor læderetur; poterit minor statuto non obstante, ad lites mandatum facere, quoniam non est ex se læsiuus actus licet statutum prohibens contractum dicatur compromissum etiam, ac transactionem prohibere Pute. decis. 162. lib. 1.

3482 11. Lim. nam minor decem annis cum dimidio possessionem canonicatus, & præbendæ acquirere potest sine tutore Pute. decis. 46. lib. 2. & de minore 25. annis, quod resignationem etiam cum onere minore quam sit vtilitas acceptare possit Rot. dec. 579. lib. 3. par. 3. diuerso.

3483 12. Lim. quando ætas 25. annorum à iure communi statuta vt ijs perfectis maior ætas aduenisse censeatur; limitata, & restricta fuisset ad anuum 18. vel 20. his etenim completis maior alienare posset, non secus ac si 25. annum compleuisset Bal. Nouel. seu de Bartolin. in l. 1. n. 386. fol. mattimo. vbi etiam hoc casu restitutionem in integrum cessare, & Rot. Roma. decis. 776. n. 1. par. 2. recent. & hoc casu restitutionem in integrum censeri per statutum sublatam aduersus contractum quem maior. 18. vel 20. annis gesserit; licet minor esset 25. annis quando contractus à minore 25. annis initus validus esset; vel quando statutum diceret quod actus factus à maioribus 18. annis validus esset ita quod effectum fortiri debeat probat Odd. de restitutio. in integ. Q. 15. n. 82. & 83. & Cæsar. de Barz. decis. Bonon. 74. n. 12. vide etiam supra subamp. 12. & infra lim. 22. Rot. Rom. decis. 431. n. 3. par. 1. recent. licet secus foret vbi menses aliqui deessent. decis. 592. nu. 3. par. 1. recentior. vide supra n. 3295. & infra n. 3506. & sequent. & de hoc statuto vide Carpa. cap. 452. Mago. decis. Flor. nu. 3. vbi non nullos citat contrarium tenentes Alba. cons. 536. vbi sublimitat nisi extra territorium contraheret, quod limitatur non procedere si contractus alibi initus, perfici deberet in loco statuti ex Bal. in l. cunctos populos. num. 13. & 16. C. de sum. Trin. & Castr. cons. 226. lib. 2. Rot. decis. 210. par. 2. recentis. vbi etiam generalia, & specialia statuta in suis casibus seruanda, & 345. n. 2. & 57. collectarum à Pico ad statutum Vrbis.

Contrariam sententiam respectu alienationis vide infra n. 3506.

3484 13. Lim. non procedere in dolosè gestis per minorem ei namque non succurreretur etiam si statuti solemnitates minimè seruasset Ang. cons. 160. nu. 5. Rui. cons. 97. nu. 4. & sequent. lib. 5. Laderch. cons. 57. nu. 5. & 6. Montan. de tute. cap. 33. num. 512. & sequent.

3485 14. Lim. vt ex necessaria cum solemnitatibus alienare minor possit Principis decreto non obstante alienationem prohibente Ancha. Q. 6. lib. 2 & Q. 14. nu. 9. lib. 3. Gratia. decis. 130. vbi posse creditori insolutum dare tutoris authoritate, & iudicis decreto, & cum subhastatione nisi aliud consuetudo seruaret, quæ etiam in bonis Ecclesiæ requiritur, & decisio. 131. solemnitates requiri probat etiam si alienatio fiat pro ære alieno per defunctum contracto exoluendo vel in executionem testamenti, & decis. 134. & causam vtilitatis vel necessitatis cum decreto iudicis requiri probat Thes. Q. Forens. 75. lib. 4. quibus interuenientibus valida erit alienatio facta intra metam, seu terminos necessitatis Rim. Iun. cons. 5. n. 40. Seraphin. decis. 1004. vbi valere cessionem hæreditatis defuncti decocti, quoniam consulitur honori, & animæ defuncti ex quo soluuntur omnia debita, etiam si vires hæreditatis excedant, & hæredes minores à litibus liberentur adhibitis solemnitatibus requisitis Rota. Roma decis. 675. par. 2. recent. vbi quando vsuræ doris dandæ fructus bonorum excederent, & quando maritus bona nollet. nu. 2. & 6. vide etiam supra subamp. 6.

3486 15. Lim. cum minoribus gesta non rescindi si æquitas sustineri suadeat l. quod si minor 25. §. 1. de minot. Mago. decis. Lucan. 13. n. 36. quamuis eo casu Rota secus tenuerit quia minus supinè minori creditum fuerat.

3487 16. Lim. non procedere nisi minor ætas probetur tempore contractus, vel alienationis factæ Rota Roma. decis. 525. par. 1. recentior. Mascard. conclus. 667. n. 2. & 18. quæ probabitur libro baptismatis, libro patris, tutelæ instrumento, & aliter vt per eum d. concl. 667. cum multis sequenti. Garzias. de benef. par. 6. c. 2. n. 187. libro baptismatis. Mona. dec. Flo. 17. & per Assis. decis. Perus. 55. Fab. de Anna. cons. 19. & 73. Rota. Roman. decis. 760. par. 2. 1098. & 1162. & 1333. par. 3. lib. 3. diuerso. Cæsar. de Gras. decis. 66. Veral. decis. 313. par. 1. Duen. reg. 258. & de baptismatis libro Mago decis. Lucan. 13. & Seraphi. decis. 1138. 1155. & 1182. intelligit si de libro baptismatis legitimè constet Bertaz. cons. ciu. 67. Decian. cons. 53. lib. 2. & per dationem curatoris limitando tamen vt per Rot. Auenion. decis. 63. & Decian. cons. 121. n. 38. & sequent. lib. 3. & Menoch. lib. 2. præsump. 50. & 51. qualiter probetur tradit etiam Farinac. in fragment. par. 1. lit. A. n. 56. & sequent. vbi etiã à quo probanda sit Borgni. de tutor. num. 293. Directè autem, & verè probari quando testes de tempore natiuitatis deponunt; præsumptiuè autem ex aspectu, de communi Grat. cons. 42. n. 24 lib. 1. Maran. in l. is potest. n. 279. de acqui. hæred. dicens maiorem vel minorem aliquem affirmantem probare teneri, & Surd. decis. 133. n. 20. & dec. 75. n. 13. & sequent. post Bal. cons. 66. in fi. lib. 3. & in l. 1. in fi. C. si minor se maior. dixe. Butr. in c. in præsentia. n. 50. Abb. n. 33. Aret. n. 21. Feli. n. 28. versic. & communiter. de probat. qui volunt minorem ætatem probari debere ab eo qui propterea nullitatem allegat. Rot. decis. 123. nu. 3. vbi ad effectum restitutionis in integrum plenè

probari debere, & quando contractu contrauenit decis.437.n.7. coram Caualer. & 375. testibus familiaribus præsertim factum notabile illius temporis adducentibus probari, & dicere debere à tali die notorium esse cœpit quod talis natus est, & Rota, decis. 437. nu.7. coram Caualer. plenè probari debere ait maximè ad effectum veniendi contra instrumentum; contra quod testes omni exceptione maiores requiri decis.2-6.nu.3. & Surd. cons.414. n.92. probari libro baptismi Rot.decis.444. coram Caualer. & non probari per testes deponentes per verba ineirca plus vel minus. 231. cri. per Farin. sed testibus probari narrantibus aliquod memorabile factum temporis natiuitatis puta à se matrimonij contracti vel huiusmodi decis. 262. Viui. decis.284. libro patris probari, & dicto parentum ac libro baptismi Rol. cons.57. n.27. & sequent. lib.1. non probari testibus de eerta ætate, & vltra deponentibus nisi rationem reddat quæ facit testi credi vbi alia non crederetur, & libro baptismi cum adminiculis probari Cocci.decis.482.

3488 Instrumento tutelæ facto paulo ante minor ætas probatur Bal. in l.cum te. num.1. C. de probation. versic. interdum ætas allegatur Ang. n.1. versie. hæc enim Salic. in fine. versic. exemplum pone, & cœteri Doc. Ales. cons.147.n.9. lib.7. Dec. cons.526.nu.5. de communi Mascard. conclus.675. & 667. nu.31. Gab. de sentent. conclus. 5. nu.4. Meno. lib.2. præsumptio.50.n.40. Decia. cons.121. n.38.& sequent. lib. 3. Onded. cons.78. nu.76. lib.2. Surd. cons.114. n.2. & decis.100. n.9. Magon. decis.Lucan.68. n.7. Assis. decis. Perusin. 55. Peregrin. cons.75. n.21. vel etiam instrumento curæ lib.4. veriorem testatur Gratia. discep.Forens. eap.155.n.1.& sequenti. & magis communem Farinac. in fragm. par.1. lit.A. nu.116. & decreto per Iudieem curatore Gutierez. de tutel. par.2. cap.19. n.23. Borgni. de tutor. nu.294. & seq. vbi etiam libro baptismatis, & per aspectum iudicis arbitrio, & quando aliquis litigaret cum tutore vel curatore n.297. & prodigũ curatoris datione n.298. & instrumentis probari non testibus Rui. cons.103. n.13. lib.4. & datione tutoris, & curatoris. cons.99. n.6. vbi ita practicari, & etiam dementiam probari lib.4. ac testibus probari tenet Bar. cons.92. nu.8. & Cor.cons.21.n.1.lib.3.

3489 Contrarium tenet Sali. in l.si minorem C. de in integr. restitut. minor. Alex. consil. 21. lib.1. Dec. cons. 149 nu.4. in fine, & alij citati per Gratian. supra nu.5. & per Odd. de restitutio. in integr. Q. 37 n.1. Ladercb. cõs.108.n.2. Ciof.cons.89.n.11.li.1.

3490 1. Distingue nam aut ad certum articulum tutor datus fuit, & procedat secunda, aut generaliter, & primæ locus erit Meno. supra nu.41. ita tenuit Rota Lucan. 16. Decembris. 1623. pro Ioanne Baptista, & D.Lucretia filijs olim D.Dominici Gerini contra Rocchum Riccium.

3491 2. Distingue vt prima procedat quando paucis diebus vel mensibus ante tutor datus fuisset; secus si per aliquot ante annos Menoch. supra n.41. in fine Laderch. cons.108. n.2. Seraphin. decis.1155. nu.8. Gratian. supra num.9. Onded. cons.78. nu.77. lib.2. Anchar. Q.35. lib.1. Rot. Lucan. supra. sed si tres vel quatuor elapsi sint anni probari Odd. inquit supra n.90. Masc.concl.675.n. ....

3492 1. Lim. primam opinionem quatuor modis vt per Farinae. supra. d.n.116. & sequenti.

3493 2. Lim. datione curatoris non probari minorem ætatem in præiudicium tertij Rota Roma. apud Marchesan. de commissio. in restitutio. in integr. par.2. §.1. pag.121. nu.2. & Gutierez. supra nu.25. Ladercb. cons.108. nu.2. saltem. vbi causæ cognitio non interuenit, vel si alio tempore agatur Gutierez. supra n.25. & sequenti. vbi quando plena causæ cognitio non interuenit, subdens quod si minor se maiorem dolosè probauerit talis probatio sibi noceat quo ad omnes; si verò sine dolo, tunc nec sibi nec non citatis obesse, sed omnibus saltem per proclama eitatis, tunc sibi, & omnibus præiudicare; non tamen instrumento curæ minorem ætatem probari ex actibus postmodum gestis nu.29. 30. Decian. de probatio. lib.2. cap.24. nu.58. nec probari respectu alterius temporis Ond. cons.78. num. 77. lib.2. sed quoad omnes probari minorem ex communi Masc. conclus. 667. nu.35. & si obijciatur maiori datum asserens probare debet præsertim si decretum iudicis interuenerit. num. 10. & contra tertium probate conclus.675. n.7. concurrentibus coniecturis minoritatis. n.9.

3494 Nota natiuitatis per patrem facta minor ætas probatur Assis. d. decis. Perusina.55. n.16. Peregr. d. cons.75. nu.20. dixi in effectibus curæ, & plenè probare nisi contrarium probetur. Lambert. de contract. glo.8.n.78. ita sepè obseruatum fuisse subdens Crau. de antiq. temp. par.1. sect. vidimus, & abunde qui tamen semiplenè ait probare eo viuente, & mortem vim iuramenti habere, & Vini. dec.443. vbi etiam parochi libro probari, & aspectu.

3495 Lite etiam cum tutore probatur Simon. de Pret. cons.143.n.12. vel cum minoris curatore Surd. decis. 104.n.9.

3496 Petens curatorem dari fatetur minorem ætatem, & ita etiam minor ætas probatur Salic. in l.si minorem. versic. quæro quidam petijt C. de in integr. restit. minor. Surd. dec.133.n.14.

3497 Contrabens cum aliquo tamquam minore ex boc minorem esse probatur ita vt is contrahens illud negare minimè possit Dec. cons.665.n.2. Neuiza. cons. 17.n.8. Borg. de tutor.n.297. Surd. dec.133. n.17.18. Ond. cons.78.n.94.lib.2.

3498 Litigans cum aliquo tamquam minore sibi præiudicat quia minorem esse fateri videtur Meno. d. præsump.50. in fine Ond. cons.78.n.95.lib.2.

3499 Contrahens cum aliquo vt curatore minoris vel furiosi non potest negare curam, furorem, vel minorẽ ætatem respectu validitatis actus si tamen sponte non coactè contraxerit; nec operatur hoc quo ad alium effectum Alex. cons.21.n.3.& 4.lib.1. Ond. supra.n.91. & seq. nec respectu alterius temporis n.77.

Instrumentis melius ætas probatur quam testibus, nec testes eã probant nisi plenè concludant tempus ortus Rota dec.737. par.1. recentis. sed testes instrumentis præferri de magis cõi. Vlui. cõi opi. lit. T. verbo validior. Soarez. lit. T. n.272. Pereg. cons.92. n.24. lib.1. distinguit Bello. cõi opi. lit. P. vers. Parem. ꝙ testes plures, & idonei probent suspicionẽ exceptionis falsitatis vel alterius vitij; si verò res in antiquis acta probetur

per

per inſtrumēta teſtibus præualere & inſtrumēta teſtibus præualere Rot.dec.294.375.n.6.coram Caualer. & ſcripturæ magis credi dec.101.n.7. par. 2. recentis. ſed dec.491.n.2.par.1. intelligi inquit dummodo inſtrumenta teſtibus aduerſentur expræſsè aut medio incompatibili, & ſcripturam teſtib. præferri Cocci. dec.121.135.n.18.

3500 17.Lim.nam ſufficit minorem eſſe in anno 25.etiā non dum perfecto, ſi ſtatutum loquatur de minoribus 25.annis, non dicens incœptis, nec completis Grat. cons.47.n.9.lib.1.non tamen in præiudicialibus Grat. decis.177.

3501 Contrarium tenet Cabal.cons. 144.n.92.& ſeq. part.1.

3502 18.Lim. non procedere quando ſe minor à captiuitate redimeret Gulielm.de Bened. in cap. Rainutius verbo.& vxorem dec.5. n.268.de teſtam. Senat. Dolan.dec.14.n.67.poſt Roma.conſ.316.n.1.& ſeq.

3503 19.Lim. nam quatenus minor & Eccleſia, locupletiores effecti fuere tenentur Lopez. de cōtract. lib. 2.cap.33.vers.tertio dicimus.& vbi contractus tenet quia cum debitis ſolemnitatibus & cauſa proceſſerit, locupletior effectus præſumitur,itaut ſi neget teneatur probare in rem ſuam præcium non fuiſſe conuerſum, neque locupletiorem effectum, quamuis ſi contractus non teneat, cum minore contrahens puta abſque ſolemnitatibus, probare debeat minorem locupletiorē effectum & in rem minoris conuerſionem, eiuſque vtilitatem Bal. & Salicet. in l. prædiorum C. de præd. minor. de communi Simonc.de decret.tit.7. num. 20. (ſubdens ex contractu nulliter cum minore irrito emptori non competere retētionem propter melioramēta, & minorem nulliter venditam à tertijs etiam poſſeſſoribus vendicabit; & contra tutores etiam in litē iurabit) Rot.Rom.dec.678.n.6. & ſequenti. part. 1. recentio. quæ d.diſtinctionem validitatis, & inualiditatis ſeccuta eſt. 561.coram. Ludouis. de magis cōi. Rim.Iun.conſ.452.n.42.& ſeq. Cabal.cons. 144. nu. 68.part.1.Gab.de probatio.concl.7. n. 18. 19. qui d. diſtinctionem in mutuo ceſſare probat ex Bal. & Salic.in d.l.prædiorum Mantica. de contract. lib. 3. tit. 10.n.7.vbi etiam ſi abſque curatore contraxiſſet & n. 73.ex communi probari debere minorem fuiſſe locupletatum vt præcium reſtituere teneatur & Menoch. lib.3.præſ.84.Peregri.cons.84.n.23.lib. 2. Gutierez. de tutel.part.2.cap.5.n.19. & ſequenti. vbi poſt Caccheta.dec.160.n.17. ita demum præcium & intereſſe minorem ex illo effectum locupletiorem reſtituere teneri, ſi illud fuerit petitum & d.diſtinctionem communem etiam probat Port lib. 3.concluſ 12. & Montān.de tutel cap.33.n.125 & ſequenti & 615. ſed in mutuo id peragentem & mutuantem probari debere, nempe in vtilitatem minoris fuiſſe conuerſum probant; & nihilominus alienationem eſſe inualidam l. non ſolum l. vtere. & l.ſi prædium.C. de præd. minor. Decia.conſ.121.n.56.lib.3.Meno.conſ.111.nu.66. Pacif. de Salu inter l.par.4.c.5.n.70.Sanchez.de matrimon.lib.6 diſputatio.38.n.7 & 9.& d. diſtinctionē receptiſſimam, iuſtiſſimam, & æquiſſimam arbitror. latè Pinel. in l.2.part.2.cap.4.n.67.& ſeq. part.3.cap. 1.n.24.& ſeq.Crau. conſ.853.n.7.854.n.1.Burſ.conſ. 291.n.65.Galgan. de tutel.lib.2.tit.21. nu. 42. & tit. 33.n.4.& idem in Eccleſia.& Ciuitate Burſ. ſupra. nu. 64.ex communi Crau. conſ.758.n.6.Galg. ſupra. vide infra lim.23.

3504 20.Lim.nam ſi minor aut maior rei venditæ præcium petat nullitati contractus renunciare cenſetur Gratian.dec.234. in addition.

3505 21.Lim. nam minor & mulier penſiones abſque ſolemnitatib. recipere poſſunt niſi aureos centum excederent.Gratia.d.decis.234.in addit.in fine.

3506 22. Lim. non procedere quando ſtatutum diceret maiorem.18.annis contrahere & in iudicio ſtare poſſe, perfectæque ætatis cenſeri debere, tunc enim etiā extra locum ſtatuentium hæc facere poterit, quoniā ſtatutum habilitans perſonam eam vbique habilitare cenſetur etiam extra territorium niſi forenſis eſſet qui in loco domicilium non contraxiſſet, Bal.in l.cunctos populos n.15.Caccia ſup.n.169.179.& ſeq.vbi etiam de mandato. C. de ſum. Trinita. & fide Catho. Pute. decis.365.lib.3. Decia.conſ.16.n.8.lib.1.Meno. cōs. 478.n.50.vbi declarat quando reſtituatur ſi fuerit læſus. Bero.Q.115.vbi qualitate mercatoris in ſtatuto expræſſa probat Rot.Roma. dec.776. par. 2. recentior.niſi alio ſtatuto ſpecialiter prohiberetur contrahere Gratian.decis. 177.Montan.de tutel.cap. 33.n. 618.vide ſupra.limitatio.12.

3507 1.Sublim. non procedere quando ętas vigore ſtatuti maior ſeu legitima ad ſe obligandum & contrahendum reſtricta, fuiſset à teſtatore ad ætatem maiorem prorogata nempe ad 25.annum, eo vſque enim minor contrahere prohibebitur Magon. dec.Lucan. 13.quamuis æquitas contrarium ſuaderet,niſi merces conſumpturo minori in magna quantitate venditæ fuiſsent.n.86.& 87.

3508 2. Sublim. nam non operabitur ſtatutum vt ſine decreto minor immobilia alienare poſſit Caſtr. conſ. 106.n.2.lib.1.Soc.conſ.130.n.3.lib.1. Dec. cons. 39. ſub n.3.Rol.conſ.7.n.17.lib. 3.de magis communi Simonc.de decret.tit.8.n.24.vbi aduerſa refellit, & ſtatutum habilitans maiorem 18. vel 20. annis ad ſe tāquām maiorem obligandum procedere probat in cōtractibus in quibus alienatio non continetur, vel in quibus de alienatione mobilium contineatur quæ non poſſunt ſeruando ſeruari; non autem de immobilium alienatione; vel mobilium quæ poſſint ſeruando ſeruari. Cabal. conſ. 144.nu. 138. ex veriori magiſque communi part. 1. ſed ipſe contrarium probat.cons. 180.n.46.part.1.Tiraq de nobilita.cap.20.num.42. Montan.de tut.d.cap.33.n.619.

3509 3.Sublim. ſtatutum prohibens minorem. 18. annis ſine certa ſolemnitate contrahere non operari vt poſt illam ætatem intra annos. 25. habilitatus cenſeatur Rot.Rom.decis.709.n.6. part.2. recent. vel alienare. Dec.cons.110.n.5.& conſ.386. num.4. Montan. ſupra.n.320.vbi ſubdit facile minores reſtitui n.621.

3510 4. Sublim. non operari ſtatutum quandocumque minor donaret & enormiſſimè læderetur in integrum namque minor 25. annis reſtituetur Cepha. cons. 215.n.28.Gallia.conſ. 34.n. 54. & ſequent. Odd. de reſtitution in integr. Q.15.artic.9.Rot. Rom.d.decis. 776. quam tamen inquit non probari ex relatione ad ſententiam, niſi de illius iniuſtitia conſtet.

5. Sublim. ſtatuto minores habilitante non contineri forenſes Rol.cons 33. lib.3.de magis communi vera et æquiori Surd.dec.107.n.6.Rot.Rom.dec. 580. par.

L 103.

l. 103.n.19.part.2.diuerſ.de magis communi Gratia diſcep.824.n.33.& ſeq.vbi idem ſi in loco ſtatuti habitaret Rot. Rom. tenuiſſe probat in Tudertina, ſeu Roman.nullitatis obligationis. 4. Iulij. 1614. coram Rpd.Buratto.& ſi loquatur in perſonam non ligat forenſes niſi cum modificatione loquatur actum ſolemnizante Aret.conſ.73.n.6.Lamber.glo.2. nu. 27. 28. Rota.in Roma.prætenſi. fideocom.de Vrſinis, II. Ianuarii 1585.26.collectarum à Pico. ad ſtatut. Vrbis. vbi tamen ſecus in ſtatuto collegii à Principe nō confirmato. & dec.63.quæ eſt dicta Tudertina vbi etiam non contrahi domicilium decennii habitatione niſi conſtet de animo non recedendi & 150.n.3.par.2. diuerſo.& 64.collect.à Pico.ſup.

3511 23. Lim. non procedere niſi minor præcium cum intereſſe reſtituat; alioquin namque contra contractū à ſe irritum non reſtituetur, nec alienata bona per tutorem cum decreto iudicis recuperabit, ſi præcium in minoris vtilitatem fuerit conuerſum Cacehera. decis. 159.160.Gab.conſ.33.n.10.lib.1.ſufficere tamen ante ſententiam offerri conſ 36.n.63.lib.1. Neuiz. conſ. 85.n.17.Simonc.de decret.tit.7. n. 17.& ſequent. vbi etiam cum melioramentis Montan. de tut. cap. 30. n. 166.Natt.cons.371.n.2.per l.ait Prætor.§.fin. de minor.vide ſupra n.260.

3512 1. Amp. procedere etiam ſi cum tertio de re minoris contractus bona fide fuerit irritus, adhuc enim prætium minor reſtituere tenebitur, tametſi non fuiſſet in minoris vtilitatem conuerſum, quod enim dicitur non teneri minorem præcium refundere niſi in eius vtilitatem fuerit conuerſum, intelligitur quando cum minore contractum fuit; quando verò de re minoris cum tertio bona fide emente fuerit contractum, quam poſtmodum conſtitit eſſe minoris, tunc ementi præcium per minorem reſtitui debet l.ſi minori. C.de iure fiſci.lib. 10.quæ eſt.lex.3.& l.3.C.quod met. cauſ. l.ſi cum militaribus.de reſtit.milit.l. 1. C. ſi. vend. pigno. agat. & ita iudicatum teſtatur Gamma. decis. Luſitan.74.n.2.

3513 1. Sublim. non procedere niſi probetur præcium in vtilitatem minoris fuiſſe verſum locupletioremuè effectum iuxta ſupra dicta lim. 19.& Rim. Iun. conſ. 452.n.58.Galganet.de tut.vbi ſupra n.42.qui minorē locupletatum probat ſi res extet, bona redemerit, aliquid emerit, quod de ſuo emere præſertim debuiſſet, licet poſtea perierit, vel aliam habeat eius loco ſubrogatam conteſtatæ litis tempore inſpecto, in dubio ſubdens ſi cōtractus fuerit fœneratitius locupletatum minime cenſeri ex Port.conclus. 12.in fine li. 3. quod ſi non eſſet fœneratitius ſequitur diſtinctionem dequa in 19. limitatione præcedenti, quamuis citet ſolummodo Soc.cons. 115.lib. 1.& tit.22.nn. 6. Rot. Rom. decis. 177.n.3.par. 1.recentior quæ etiam tradit conſtare debere minorem locupletiorem effectum & non teneri alias reſtituere ſi non agatur de reſciſſione ſed de nullitate contractus, quod idem eſt cum d. diſtinctione & decis. 545.in fine part.2.recentior. & hanc ſublim. communem probant Rol.conſ.7.n. 28. lib. 3. & Decia.conſ.20.n.70. & ſequent. lib. 5. & Macerat. reſolut.31.lib.2.Lambert.de contract.glo. 24. n. 16. & ſeq.ex contractu fœneratitio minorem locupletiorem non præſumi; ſed ſi bona immobilia ſine decreto ea vendicet & reus opponat eſſe locupletiorem id probat reus; ſed ſi contractus ipſo iure valeat ſed minor velit reſtitui, tunc minor probabit non eſſe effectū locupletiorem ſi afferat minor precium perdidiſſe, ſecus ſi ex venditione ſe læſum probaret. Gratia. diſcep. 720.n.24.& 25.

3514 24. Lim. non procedere in actu neceſſario quem minor & mulier ſtatuto non obſtante facere poſſunt Put.dec. 105.lib. 1.Caputaquen.dec. 199.part. 3. Rot. Roma. decis. 48. in collectis per Zacchi. ad Galles. Rui.cons.91.n.7.vbi quod facta ex iuſta cauſa confirmanda ſit lib.4.Crauet.cons.866.n. 21. Guirba. dec. 69.n.7.vbi de reuenditione ex pacto Anch.Q. 14. nu. 9.lib.3.vbi de alienatione immobilium non obſtante alienatione minori à Principe vetita.

3515 1. Sublim. non procedere niſi neceſſitas præciſa eſſet, ad quam compelli poſſet Rot. Rom.decis. 177. n.8.part. 1.recentior. pro qua tamen non ſufficere inquit, de patre à carceribus liberando tractari.

3516 Contrarium nēpe ſufficere quod minor de honore paterno agat etiam vita functo, vel carcerato, & ne periurius, aut mendax detegatur Rota. Roman. dec.674.n.3.part. 1.recentior.

3517 25. Lim. non procedere in minore adulto curatore carente qui quemlibet contractum facere poteſt l. ſi curatorem habens vbi Docto. communiter C. de in integr. reſtitutio. minor & Gomez. de reſtitutio. minor.n.1.de communi omnium Menoch. cons. 203. n. 7.& Felician.de ſocieta.cap.5.n. 3.Crau.cons. 522. n. 1. Intrigl.de feud.cent.1.Q.45.n.116.de cōi. Surd.dec. 287. n.10.Gomez.de reſt.mino.n. 1. ſecus ſi curatorē habeat quia ſine eo non obligatur. indiſtinctè autem ſibi acquirit.ex cōi. & adire hęreditatem poteſt Crau. cons.427.n.13.Moz.de contract. tit. quom. contract. deficiat.art.7.n.3.alias. tit.de accident.contract. eius ſi curatorem haberet vt per eam & Soarez. cōi. opi. lit.C.n.338.licet naturaliter obligari probet. Sanch. de matrim.lib.6.diſp. 38.n.6.& ſeq.ſecus dicens ſi curatorem vel tutorem haberet; ſed ſi curatorem haberet iuramento obligari ſine curatore de cōi. omnium Eug. conſ. 3.n.13.niſi contractus eſſet nullus publico fauore principaliter num.ſeq. Cald.in d. l. curatorem habēs n.1.quod ſi curatorem habeat, ſine eo contrahere nequeat, ſi illo careat, poſſit, ſed reſtituatur. per illum tex.

3518 1. Sublim. non procedere quando minor læderetur, tunc enim in integrum reſtitui deberet Gomez. ſupra Meno.ſupra.Crau.ſupra Surd.d.n. 10. Io. Bapt. de arbitr.lib.2.cap.13.ſub n.4.Moz.d.n.3. Sanch. de matrimo.lib.6.diſp.38.n.9. vbi intelligit ſi vtile minori ſit & nu. 11. per d.l. ſi curatorem niſi vt diligens contraxerit l.ſi.C.eod.

3519 2. Sublim. non procedere in rebus quæ ſine decreto nequeunt alienari, tunc enim minor ſine decreto contrahere minimè poſſet, & ſibi vetita alienare Rol. conſ.54.n.35.lib.2.de communi Simon. de decret. tit. 8. n.20.& ſeq.& Felician.ſupra nu. 5. & 6. & ſeq. vbi etiam de mobilibus quæ poſſent ſeruando ſeruari & tradit etiā, quod ſi minor veniam ætatis impetraſſet, vel maior cenſeretur 18. annorum ætatē agens. Bertazol.claus.8.glo.5.vbi ſine curatore mobilia quæ nō poſſunt ſeruando ſeruari alienare poſſe inquit; alioquin ſecus ex glos.communiter recepta in §. nunc admonendi verbo. alienare. Inſtit. quib. alie. licet Io. Bapt.

Bapt. de arb. ſupra. Sanch. de matri. lib. 6. diſp. 38. n. 6. de communi Senat. Dolan. dec. 14. n. 70.

3520 1. Lim. 2. ſublim. quatenus continet alienare immobilia non poſſe ſine authoritate curatoris & iudicis decreto ad l. lex quæ tutores. C. de adminiſtrat. tutor. & l. magis puto. de reb eor. poſſit tamen executoribus in teſtamento per adultum condito cōſtitutis ea alienandi licentiam tribuere Bal. in l. prædium C. quando decreto opus non eſt Iaſ. in l ſi frater. in fine C. qui teſtament facer. poſ. Minſing. centur. 3. obſeruat. 5. Simonc. de decret. tit. 8. n. 32. & ſeq. vide ſupra primam limitatio. ſextæ ſubampliationis.

3521 1. Sublim. d primam limitatio. non procedere nec executores adulti bona diſtrahere poſſint abſque decreto, niſi alienatio ſit vtilis minori, cum alioquin ſola minoris vtilitas non ſufficeret ſine decreto Bar. in l. qui Romæ. §. cohæredes in fine. de verb. oblig. Add. ad Bar. in l. 1. de reb. eor.

3522 Contrarium tenet Simonc. de decret. tit. 8. n. 33.

3523 2. Sublim. non procedere in generali alienandi poteſtate executori conceſſa; ſed in ſpecialis fundi alienatione conceſſa, in generali enim commiſſione decretum requiri Add. ad Alex. conſ. 27. n. 1. lib. 3.

3524 Contrarium tenet Alex. conſ. 215. in princ. lib. 6. Rol. cons. 99. n. 41. lib. 1. Simoncel. ſupra n. 34. Montan. de tutel. cap. 33. n. 43.

3525 26. Lim. non procedere in præſentatione ad beneficium ſeu cappellaniam à patrono facta minore, vel nominatione ad emphiteoſim; hæc enim minor maior infante ſine tutore facit, imo factis à tutore præferuntur Gulielm. de Bened. in c. Rainutius. verſ. adiecta impuberi n. 61. de teſtament. Rota. Roma. dec. 10. alias 422. de iure patronat. in nouis. in fine ſed eam non eſſe dec. Rotæ ait Manti. de contract. lib. 12. tit. 30. n. 30. Gamma. dec. Luſitan. 14. & in renouatione. dec. 161. n. 1. & infra lim. 32. minorem etiā 14. annis præſentari poſſe fundatoris pacto, nec tunc intra Concil. Trident. ſeſſ. 23. c. 6. de refor. Rot. Rom. dec. 194 par. 2. recent. de cōi Viu. comm. opi. 222. n. 22. ſi tamen teſtator adminiſtratoribus præſentandi poteſtatem dederit quouſque pupillus ad annos 20. perueniat præfertur ab eis præſentatus à pupillo præſentato. Rot. dec. 363. n. 4. par. 2. recentis, & ex rationabili cauſa variare poſſe qui præſentauit, & nobilē & fundatori coniunctum præferri Pereg. decis. 100. quod infante maior præſentare poſſit etiam ſine tutore & a pupillo præſentatum præferri præſentato a tutore, & furioſum ſi habeat dilucida interualla præſentare alias eius curatorem, & licet ſe ipſum præſentare quis non poſſit ab aliis præſentatus auget voces & Rot. dec. 643. n. 3. par. 2. recentis, niſi ſcrutinio ſecreto fieret electio præſentati; eligere autem non poſſe pupillum quia electio ius in Eccleſia tribuit, non ſic præſentatio & dec. 332. par. 5. diuerſo. maiorē patronorum præſētantium tantum partem attendi & ſi cōpetitor non adſit, ordinarium poſſe extraiudicialiter de mandato intra tempus facto ad præſentandum informari & ſi iudicialiter ſufficit enunciatum in tempore & poſtea productum. & quib. caſib. a minore præſentatus præferatur ponet Viuia in prax. iur. patr. par. 2. lib. 12. c. 15. & x. caſus quibus variare poteſt patronus ponit Ferro. de præced. Eccle. c. 34.

3526 27. Lim. non procedere quando minor ætatis veniam impetraſſet l. 1. & per tot. C. de his qui veniam ætat. impetrar. à Principe ſcilicet Magon. decis. Luc. 13. n. 5. Menoch. conſ. 478. vbi quando à Principe, vel eius Senatu diſpenſatus fuiſſet ſcienter ad officium eligendo Straua. de mercaturā. part. 3. n. 30. Galgan. de tutel. lib. 1. tit. 11. n. 20. ſubdens non reſtitui niſi in impetratione veniæ læſus fuiſſet vel poſtea ante purificationem n. 21. & Odd. de reſtitutio. in integr. Q. 23. n. 11. ſupra n. 3440. & perſonaliter obligari Cartar. dec. 64. per l. 1. & 3. C. de his qui venia. ætat. impetr.

3527 1. Sublim. non tamen ſine decreto ſua bona obligare; aut aliter alienare poſſe l. 3. vbi Caſt. Salic. & alii C. de his qui veniam ætat. impetra. Soc. Iun. conſ. 39. n. 56. & conſ. 63. n. 50. lib. 3. Tiraq. de nobilitar. c. 20. n. 42. Rim. Iun. cons. 5. nu. 188. Simonc. de decret. tit. 8. n. 23. Cartar. dec. 64. n. 2. Mago. ſupr. de communi teſtantur Gutierez. d. c. 5. n. 71. & Gomez. de reſtitutio. in integr. n. 12. Montan. de tutel. cap. 33. n. 124. & ſequenti. Galgan. ſupra n. 22. & lib. 2 tit. 21. n. 48.

3528 1. Lim. non procedere quādo venia ætatis à Principe ex certa ſcientia & de poteſtatis plenitudine conceſſa fuiſſet per verba conceſſum vt petitur Rimin. Iun. cons. 805. & cum facultate alienandi Dec. conſ. 403. n. 8. Galganet. d. n. 22. niſi teſtatur alienationem prohibuiſſet vt per eum.

3529 2. Sublim. non procedere quando non obſeruaſſet formam in alienatione conceſſam Surd. dec. 268. n. 9. & ſequent.

3530 3. Sublim. non procedere data nullitate impetrationis veniæ Rol. cons. 7. n. 93. in fine 94. & ſeq. congerens nonnullas nullitatis cauſas lib. 3. nec ſeruatis de iure ſeruandis Menoch. conſ. 990. n. 13. & ſequenti. Monta. ſupra & minori annis xx. dari non poſſe Soc. Iun. cons. 48. n. 36. 37. lib. 3. vbi etiam à ſolo Principe concedi per l. 1. & 3. C. de his qui veni ætat. impetr.

3531 28. Lim. non procedere quando minor factus contractum ratificaſſet, tunc enim illum impugnare non poſſet Surd. cons. 576. n. 21. & ſequenti. vel ab eius authore geſta eſſent, vel in executionem obligationis authoris Meno. cons. 561. n. 4. & ſequent. & cons. 655. n. 13. ex Bar. in l. Iulianus. §. ſi quis. de action. emp. inquiri minorē poſſe inquit an ratificare vel impugnare contractum velit, ne poſtéa valeat impugnare Cenci. de cenſi. part. 1. cap. 2. Q. 1. artic. 2. n. 21. & ſupra n. 3174. Gratia. diſcep. 644. n. 34 vbi de canonis receptione per tempus longiſſimum nullus enim contractus ratificatione validus fit l. fi. C. ad Macedo. l. licet de iud. Oſaſc. dec. 142. n. 15.

3532 1. Sublim. non procedere ſtante nullitate contractus Decia. conſ. 20. n. 90. li. 5. quod intellige niſi ſciēs nullitatem ratificaret vt ſupra dixi & tradunt Bar. in l. quidam decedens de admi. tut. Dec. in l. contractus n. 44. de reg. iur. Afſl. dec. 220. n. 8. Paris. cons. 49. n. 42. & ſeq. lib. 1. Gab. conſ. 13. n. 15. lib. 1. Grat diſcep. 711. n. 63. ſecus dicentes ſi a minore ratificaretur. Sāch. de matrimo. lib. 2. diſput. 36. vbi de matrimonio nulliter contracto & ratificato.

4533 2. Sublim. vel potius ſecus eſſe dicas in muliere in cuius ratificatione ſolemnitas eadem in actu neceſſaria interuenire debet Seraphi. decis. 746. & decis. 1242. Cenci. ſupra n. 47. & quod in ratificatione æedē ſolemnitates requirantur quæ in actu Meno. cons. 2. n. 297. Surd. dec. 159. n. 7. 21. Rol. conſ. 91. n. 5. lib. 1.

& in

declarandum an contractui stare velint.

3543 4. Sublim. nam qui cum minore contraxit ei terminum præfigi petere potest, vt minor declaret an velit contractui stare Couar.pract. QQ.cap.18.n.10. Gutierez pract. QQ.d.lib.2.Q 22.n.10.& 14. non tamē in pupillo procedet qui nec ea facta restitutione in integrum priuabitur Soarez lit.C.n 300. Monta.de tut. c.33.n.458. vbi etiam non posse fieri à minore sine solemnitatibus de communi Galg.de tut.lib.3.Q.44.n.6.& Add.ad Mattes.sing.155.n.16.& seq.

5. Sublim. quando contractus ex statuto ipso iure nullus esset Surd. dec.108.n. 10. vel tertius interesse haberet Ceph.conf.133.n.125. Thes.dec.4.n.7. vel nullitas detecta esset Rot.dec.167.n. 12. part. 1. diuers. his enim casibus à tertio allegatur vt per eos & Gratia.discep.691. Rot.dec 338.n.6.par.2.recentis. præsertim si reus vel possessor de nullitate ipso iure incussa obijciat ex Surd. dec.143.n.19. Meno.de adip.rem. 4.n.595.& si actus ipso iure nullus sit vel quis damnū incurreret Viui.dec.291.

3544 34. Lim. non procedere in minore mercatore, & tamquam tali in albo seu libro publico mercatorum descripto, hic enim se & immobilia obligare potest Strac.de mercatur.part.3.n.30. Simonc.de decret.tit. 6.n.43.& seq. quamuis respectu immobilium nisi id statutum expræsse permittat vereatur vt per ipsum. Menoch. conf.478.n.32.& 33. Cabal.cons.144. n.1. & sequent.part.1. secus dicens in alijs actibus differētibus n.91. Gratia.discept.279.n.46. vide supra 43. subamp.huius.28.ampliationis Senat. Dolan. decis. 14.n.59. vbi idē de filiofam.ex Strac.de mercat.par. 3.n.29.& seq.

3545 35. Lim. nam licet pupillus cum tutoris authoritate hæreditatem sibi delatam adire debeat glo. in l. pupillus.150.de reg. iur. non tamen decretum exigitur Simon. de decret.tit.6.n.52.& seq. & supra.4. subampliatione.28. ampliationis, nec enim decreto opus est quando pupillus cedit authore tutore, vel adultus authore curatore, secus si tutore vel curatore careret, tunc enim decretum iudicis requireretur, non tamen eam non aditam repudiare, vel aditam renunciare poterit sine decreto vt Simoncel supra quod si falsus tutor sit authorari non poterit, nisi eius persona fuerit à Iudice legitimata Aluis. de Albert. sing.264. & dicit Franc. Marc. decis42. part 1. filium familias pupillum sine tutore adire posse; si pater ei consentire recuset Spino.de testam.glo.33.n.17. ex communi cōtra communem sine tutore etiam opulentam adire nō posse cum ex aditione obligetur Rom.in §.2.n.40. Instit.quib. alie.licet.

3546 36. Lim. non procedere quando minoris creditor bona pupilli sibi obligata alienaret, tunc enim non requiretur solemnitas necessaria si venderet ipse pupillus Guid.Pap.sing.566.

3547 37. Lim. non procedere in actu qui sui natura nō admittat curatoris authoritatem eique aptari minime possit Aluis.de albert.sing.68.

3548 38. Lim. nam venditio sine tutore per pupillum, & sine curatore per adultum cum decreto iudicis facta subsistat; operatur enim iudicis decretū vt omnia solemniter acta censeatur Din.sing.21. Rot.Rom. decis.647.par.2.recentior.

3549 39. Lim. nam pecuniam adultus alienare potest quamuis secus in rebus sit quę possunt seruando seruari l.1.§. fuit quæsitum. ad Trebel. Din. sing. 249. vide supra lim.18. sextæ subamp.28. ampliationis.

3550 40. Lim. non procedere quando minor rectè ritèq; contraxit, tunc enim non restituitur Boer. decis. 23. n.57.& secundum formam statuti Rota. Roma. dec. 245. part 2. recentior & decis 647. vbi quando facta fuit alienatio pro ære alieno soluendo, quod sufficiat partem æris alieni fuisse solutam & causam in parte verificari. vide supra.lim.31.& n.3465.

3551 41. Lim. non procedere in casibus limitationum sextæ subampliationis.28. ampliationis. & quoad naturalem obligationem nam maior infante sine tutore naturaliter obligatur l. 1. in fi. vbi glo. & Doc. de nouat. Rim.d §.2.n.38. Surd.dec.287.n.10. Gomez. de resti.mino.n.1. secus dicens de infante ex communi & Gutier.in l. nemo potest n.149.& seq. de leg.1. Bello.communi opi. lit.P.col.7. versic. pupillus. & secus si cum tutore contrahat Gomez.& Gutier. supra Sanchez. de matrim.lib.6.disp.38.n.7. dicit minorem curatore carentem sine eo ciuiliter nō obligari nisi quatenus sit effectus locupletior & n. 19. & seq. ex magis communi probat sine tutore & curatore contrahentē naturaliter & in foro poli obligari, nisi infans sit, vel nisi cum tutore contrahat sine alio tutore, vel absq; locupletatione quibus casibus obligatur pro vt si dolum committeret non obligatur etiam naturaliter si de rebus agatur sine decreto alienari vetitis, nec si index alienationem vetuerit, nu.seq. Masue. in pract. tit.de tut. & cur.n. 38. & sine curatore naturaliter obligari de communi Soarez.lit.C.n.338.

3552 42. Lim. non procedere quando minor se obligaret vt patris hæres, tunc enim sine statuti solemnitate valida esset obligatio Put.dec. 105.n.2.part.1.& decis.153.n.2.part.3. Rot.Rom.dec.776.part.2.recentior. Galgan.de tut.lib.2.tit.21.n.4. Rot.dec.210. nu. 3.par.2.recentis.

3553 43. Lim. non procedere in bonis mobilibus quæ nequeunt seruando seruari, ea enim cū tutoris & curatoris authoritate, & sine decreto minor distrahere potest prout & quæ triennio seruari non possunt vt fructus, vestes, & eiusmodi quæ triennio cōsumuntur, & pecunia destinata pro vino, oleo, & huiusmodi emendis glo.in l.1. C. si aduers. vsucapion. Rim. Iun. Institut.quibus alien. licet in princip. n.114. Boer. dec. 209.n. 4. Soarez. in tit. delas arrhas. n. 61. & seq. & comm.opinio.lit.F. n. 146. Mantua.sing.569. Lamb. de contract.in fine n.222. Montan.de tut.cap. 33. nu. 166.& sequenti & in emptionem prædiorum pecunia destinata controuersum probat n 177.& sequent. & Pinel.in l.1.part. 2. n. 44. C. de bon. matern. non tamen alienari posse, si pro conseruatione patrimonii pecunia destinata fuisset Ias. in l.1.§. fuit quæsitū. n.38.ad trebel. Montā.supra n.181. Simon. de decret. tit.8.n.49.& seq. & hanc limitationem communem probat etiam Bonaccina.de contract.disp.3.Q.1.pūct. 5.n.6.& seq. vide supra limitation. 18. sextæ subampliationis.28.ampliationis.

3554 44. Lim. non procedere quando adultus ex consuetudine sine curatore contrahere posset, tunc enim sine illius authoritate contractus per adultus gestus validus esset Gulielm. de Bened. in ca. Rainutius. verbo. adiectæ.n. 56. & 57. de testamen. vide supra limitat. 13.

13. fextæ fubampliationis, Et quando fine tutore pupillus obligare se posset Rocch. de confuet. n. 170.

3555 45. Lim. in regibus & Principibus qui licet si per electionem creentur, non possint ante 25. annum per se regere absque curatore; secus tamen est si iure successoris admittantur, hi namque iurisdictionalia absque curatore exercere possunt; licet quoad ea quę Regni administrationem concernunt secus fit Guliel. de Bened. d. verbo. adiectæ. n. 51. & seq. Gomez. de delict. cap. 1. impuberibus tutores dari, adultis curatores à Papa per quos administrant ex communi.

3556 46. Lim. non procedere ex causa vt supra lim. 31. vt puta propter æs alienum soluendum, tunc enim (si tamen creditores instent) cum decreto iudicis & tutoris vel curatoris authoritate immobilia alienare potest l. ob æs C. de præd. minor. l. magis puto. §. ne passim. ff. eod. concurrētibus aliis de quibus supra & per Rol. cons. 33. lib. 1. Dec. cons. 403. nu. 12. Paris. cons. 98. lib. 1. Gutierez de tutel. part. 2. cap. 5. n. 75. & 76. vbi etiam non posse vendi domum maiorum suorum, nec in qua pupillus natus est vel educatus. per l. lex quæ tutores C. de administration. tutor. Maluas. cons. 38 n. 29. & sequent, si tamen maiores pupillorum in ea habitarent, ipseque in ea natus sit vt per eos subdētes non sufficere fœminarum fuisse Galganet. de tutel. lib. 2. tit. 21. n. 6. subdens tamen Iudicem debere inquirere an aliunde solui possit, & ne pro modico ære alieno magnus fundus vendatur Mantica. de contract. lib. 4. tit. 6.

3557 47. Lim. nam minor conditionem implere potest sub qua fuit institutus l. conditionibus de conditio. & demonstr. l. si pupillus. de condit. instit. Monta. de tute. cap. 30. n. 164. & 165.

3558 48. Lim. nam minor laudare eique denunciare lis potest, si tutor nō appareat l. si dictum. §. final. de euiction. Montan. supra. n. 166.

3559 49. Lim. non procedere quando vt procurator vel institor alieno nomine contraheret l. sed & si quis. §. pupillus de contrahend. emptio. l. cum mandato. de minor. Montan. sup. n. 168. & 169. & cap. 33. n. 469.

3560 1. Sublim. non tamen priuatim seu proprio nomine obligari fine solemnitatibus Castr. in l. cuicumque §. si ab alio de instit. actio. Cor. cons. 16. lib. 2. Monta. supra. n. 473.

3561 2. Sublim. In mandato legis puta legitimus tutor, non enim minor quia non potest sua administrare esset legitimus tutor. Aret. in l. quamuis. n. 1. de acquirē. posses. Montan. supra. n. 474.

3562 3. Sublim. non posse mandatum ab homine accipere ad eligendum prælatum propter eius indiscretionem Aret. sup. Montan. sup. n. 475.

3563 50. Lim. non procedere in testamentis, nam potest adultus sine curatore imo & etiam contradicente testari, & mortis causa donare, vltimæ voluntatis etenim non debent ab alieno arbitrio pendere. Ias. in l. 2. n. 13 de leg. primo & n. 14. Cast. in l. si frater. n. 5. C. qui testa. face. pos ex glo. in Aurelius. §. Caio. de lib. leg. Gulielm. de Bened. in cap. Rainutius. verbo. adiecta. n. 88 de testament. Cancer. var. resol. tom. 1. cap. 7 n. 9. & 147. & seq. etiam fauore tutoris nisi valde astuti Gail. obseruatio. 96. n. 8. lib. 2. Caldas. in l. si curatorem habens. versic. hunc contractum n. 20. C. de in integr. restitutio minor. de cōi testatur Gutierez. de tute. part. 2. cap. 14. n. 15. & 16. vbi etiam contra testamentum ad vlti. non dari restitutionem in integrū secundum communem n. 17. & seq. subdens valere etiā si curatoris fauore factum fuerit cessante dolo. & de communi etiam Montan. de tutel cap 33. nu. 642. & seq. & cap. 37. reg. 2. n. 69. & sequent. & de communi etiam Gutier. de iuram. confirmator. contract. part. 1. cap. 13. n. 1. & infra in sublimitatione citandi Gutierez. pract. QQ. lib. 2. Q. 21. Lamberteng de cōtract. glo. 1. n. 6. qui veriorem probat Facchi. contr. iur. lib. 5. c. 6. & cum iuramento mortis causa donare posse de communi Viui. communi. opi. verbo. Pupillus. n. 9. vide supra n. 3379. Decia. cons. 56. n. 30. lib. 2. Crau. cōs. 976. n. 29.

Contrariam sententiam vt minor fine curatore non possit mortis causa donare magis communem dicit Caldas. de rest. in int. verbo. hunc contractum n. 22. & seq. vbi plures citat. & Gutier. d. Q. 21. n. 6. & seq. & Molina de primog lib 2. cap. 9. n. 8. nisi iurata esset. & Gutier. de iura. confir. contract. par. 1. c. 13. n. 6. de testamento. in dubium ait Soarez. alleg. 10. n. 1. vbi etiam cessare in integrum restitutionem; & secus in donatione causa mortis probat in qua decretum requiri præsertim si de non reuocando conuenisset sed nu. 30. si inductus sit dolo ad testandum venientes ab intestato actionem de dolo habent pro rescissione testamenti & donationis causa mortis.

3564 1. Sublim. vel potius esse dicas in pupillo impubere qui testamentum facere non potest etiam si doli capax esset, licet adultus possit de communi Cras. in §. testamentum Q. 20. nec etiam ad pias causas Clar. in §. testamētum Q. 5. vbi communem probat de qua etiam testatur Viui. communi opinion. verbo. pupillus. Gulielm. de Bened. in cap. Rainutius. verbo testamentum. 4. n. 5. de testam. nisi ex Principis permissu. Cras. supra Q. 17. n. 5. & 6. Gulielm. supra. versi. adiectę n. 63. vbi de mare minori 14. annis & fœmina minore 12. licet enim passiuā habeant testamenti factionē non tamen actiuam etiam ad pias causas ex communi n. 68. à pubere tamen factum præsumitur n. 91. Capedo. dec. Lusitan. 97. part. 1. Montan. de tutel. c. 5. n. 85. & sequent. subdens nec etiam ad pias causas testari posse, nec ex consuetudine vel statuto, nec mortis causa donare posse, & de utroque Surd. 100. nu. 7. ex communi vide supra n. 3379. Viui. communi opi. 677. vbi nec ad pias causas Soarez. alleg. 12. n. 14. nec Principis dispensatione n. 18.

3565 1. Amp. vt ab impubere factum non conualescat. pubertate superueniente. §. præterea Instit. quibus non est permiss. face. testam. Bella. comm. opi. lit. D. col. 7. versic. defectus Gulielm. de Bened. sup. n. 87.

3566 1. Lim. d. primam sublim. non procedere quando cum iuramento testatus esset & in pupillari ætate decessisset de communi Durant. de arte testā. tit. 1. caur. 5. & Villalob. comm. opi. lit. I. n. 15. vel si gratiam à Principe impetrasset Durant. supra & Viui. supra. & Cras supra.

3567 2. Lim. non procedere quando pubertati proximus per statutum vel consuetudinem habilitaretur Guliel. de Bened. d. verbo. adiectæ. n. 63.

3568 3. Lim. non procedere quando à Principe habilitatus fuisset Gulielm. de Benedict. d. verbo. adiectæ n. 64. Durant. & alij supra citati Viui. supra.

Sublim.

sublim. nō procedere nisi pupillus doli capax esset Surd. cons.200.sub n.7. Viui.sup.

3569 51.Lim.non procedere quādo minor promisit vel alienauit consentiente domino cui minor postea successit.Bal. in l.fin.in fine.C.de pact.vbi Ias. Alex. cons. 215.n.4.lib.6.nisi minor de proprijs rebus promisisset Add.ad Alex.sup.lit.B.& Montan.sup.n.476.

3570 52.Lim.non procedere quando minor cōi opinione maior existimabatur Ias. in l. Barbarius. lim. 2. de offi.prætor.Montan.sup.n.478.

3571 1.Sublim.non procedere quando cum eo contrahens minorem esse sciebat Roman. sing. 767. Dec. cons.407. Montan. sup.n.479.

3572 53. Lim. nō procedere quando tutor qui nulliter alienauit pupillo successisset si namq; alienata vendicaret,exceptione repelleretur l.illicite.de reb.eor.Bar. in l.eū iur.de vsucap. Bal.in l.& si is C.de præd. minor. vbi si bona sua obligasset Montan.sup.nu. 480.& seq. quāuis viuēte pupillo posset tutorio nomine facto proprio contrauenire n.482.Tiraq. de retract. lig. §. 26. glo.2.n.13.

3573 54.Lim. non procedere quando alienatio per patrē fieret,eiusuè consensu, tunc enim decreto opus nō esset Azo.in sum.C.de bon quæ lib.vers. habet autem pater.Bal.in l. 1.de reb.cor.& in l.præses.vbi fulgos.& Castrens. C. de transact. Montan.sup. n 483.

3574 1.Amp.procedere si minor vel similis cum patre contrahat vel ei donet Alex. cons. 106. in fine lib. 1. Ias.cons.133.n.5.lib.4.Dec.cons. 26.& 180. de magis cōi testantur Port.concl. 15. lib.3.& Montan. supra n.484.

3575 1.Lim.d. primā amp. non procedere quando pater non esset legitimus administrator sed filij tutor l. cū emancipatis.C.de præd.minor. Mont. sup. n.486.

3576 1.An p hanc vltimā lim. vt etiā si pater sit legitimus administrator filiorū opulentā hereditatē maternam inter eos si minores sint diuidere nequeat sine decreto cū sit alienatio l. non solum C. de præd. minor. nec transigere nisi cautè ob dubiū litis euentū Bal. in d.l præses.Add.ad Dec.in l.pactū n.2e.C.de collatio. contra Dec.ibi etiā non valebit alienatio quamuis ea bona fuerint filio donata l.2.C.si aduers.donation.nisi ob ęs alienū hęreditatis,vel legata fieret de cōi Montan.sup.n 499.& 45e.& receptiſſ mā dicit Pinel. in l. 1.part.3.n.21.quādo ob ęs alienum fieret C. de bon. mater.

3577 55.Lim.non procedere in accessoria obligatione quando tutor vel curator propria bona obligasset si nulla sit obligatio sola solemnitatū defectu. l. & si is § fin.C. de præd. minor. Alex. cons. 66. in fine lib. 4. Montan.sup.n.491.

3578 1.Amp.55.lim. idē esse quādo accessoria obligatio æque ac principalis fauorabilis non esset d.l. & si is. Montan.sup.n.493.

3579 1.Sublim.non procedere quādo principalis obligatio alia ratione quā solemnitatū defectu nulla esset Anch.cons.330.Ias.cōs.133.lib.4.Ripa in l.si vnquā Q.4 n. 12.C.de reuoc.donat.Mont.sup. n 494.

3580 56.Lim.nō procedere quando in contractu præambulo solemnitas interuenisset; tunc etenim solemnitas non requiritur in his quæ in consequentiā fiunt vt in traditione in executionē venditionis glo.in l.3.§.vtrū verbo.inuito patre de minor.vbi Bal.Alex.consil.61. n. 4.lib. 5.Barb.cons.86. lib.3. Dec.cons. 558. nu. 8.& seq.Montan.d.cap.33.n 496.& seq.

3581 1.Sublim.nō procedere in solemnitate generali, specialis etenim esse debet Tiraq.de legi.connub.glo. 5.Montan.supra n.505.sub dubio tamen ex Tiraq. supra.glo.3.n.185.

3582 2.Sublim.non procedere quando ęs alienum cessasset ante mandati executionē, siue contractus absolutionem Add.ad Alex.cons.189.n.8.lit.A.lib.7.Mōtan.sup.n.506.

3583 57.Lim.non procedere in delictis si namq; delinquendo alienet aliqua solemnitas non requiritur Bar. in l.si quis in tantā versic. quæro an dominus C. vnde ſi. Aret.cons.14.Fabia.de Mont.de emp.& vendit.4. part.princ. Q.14.ad fin.Mont.supra n.507.

3584 1.Sublim.non procedere quando alienatio alterius quā fauore prohibiti vetita esset ita vt nec viuente bannito in fiscū transeat si ex legis vel testatoris dispositione bona ad alium peruenire debeant Alex. cōs. 23.versicul.tertio respondeo.n.12.lib.1.

3585 1.Amp.d.1.sublim.quod si continuò bona ad tertiū peruenire deberent ex dispositione testatoris, nec viuo etiā bannito fructus legitimæ etiam ad fiscū trāsire minime possint Alex.d.n.12. de communi testatur Dec.cōs.442.n 28.& Montan.sup.n.509.dixi in tractatu primogeniturę tit.13.& in tractatu alienationis nondum impræsso.

3586 2.Sublim.d.limit.57 quando feudū vel emphiteosim absq; decreto alienasset, illis etenim non priuaretur Bal.cons.9.vers.numquid minor.lib.1. Mont. sup. n.511.dixi in tractatu feudorum & emphiteosis.

3587 3.Sublim.nō procedere quando negasset dominiū nisi vera,& certa scientia,& dolus negantis probetur Montan.sup.n.512.& seq.

3588 58.Lim.non procedere in actibus quibus minores vt maiores admittuntur Rol.de lucro dot.Q.45. n. 5. Montan.sup.n 614.

3589 59.Lim.nō procedere quādo minor actione tutelę ęstimationē consecutus esset l illicitè de reb.eor.l.3.§. itē quæri eod.tit.Mōt.sup.n 617.Galg.d.tit.21.n.43.

3590 60.Lim.quando minor se ad pręcium participandum venundari passus esset, non ignorans statutum suum §.serui.Inst.de iure personar.§.fin. Inst. de ingenu.Montan.sup.n.623.& seq.

3591 61.Lim.nam minor ius sibi delatū repudiare potest absq;solemnitatibus. Simōcel.de decret.tit 8.n.63. in integrū tamen restituetur Rota. Rom. dec. 723. n. 14 par.2.recent.per l.nō omnia 45.de minor. Odd. de restit.in integr.Q.4.art.11.& Q. 85. art. 4. vide supr. 40.ampliationē sextę subampliationis 28. ampliat.

3592 62 Lim.nam sine curatore potest adultus liberationē acquirere,fideicommissū restituere,testari,nouū opus nunciare,iuramentū seruare,& agere contra curatorē cura nondū finita l.1.§.fuit quæsitū. ad Treb. Tiraq. de legi connub.glo.3.n.66.& 67. Galgan. de tutel.lib.1.tit.11.n.27.vbi etiā religionē ingredi & sepulturā eligere posse Abb. in c.ex parte nu.11.de restitut.spoliato Feder.de Sen.cons.253.n.3. & fidelitatē iurare c.Imperiale.§.præterea si quis si de feud. defunct.contrun.& obligari posse etiā vbi fideiussorem præsertim cū iuramento Rota. Roma. dec. 50e. nu. 1. part.2.recentior.& minorem sine tutore vel curatore obligare se posse vt acceptilatione secuta liberetur Rim.iun.in §.2.n.38.& seq. Inst.quib.alie.licet.

3593 1.Sublim.quod dicitur de restitutione legati vel

Reipublicæ ratione alicuius publici officij sine statuti solemnitate, nam talis obligatio valeret ratione publici boni Natta.cons.52. n. 16. vers. vt per glo. Bal. Nouel.de dot.par.6. priuil. 48.

71. Lim. nam licet pupillo & furioso pactum non præiudicet, secus est in consuetudine rẽ concernente l. si fine 33.§. Lucius.vbi Bar.de adml.tuto.Bal. in l.quib⁹ n.10.de legi.quod sublimitat nõ procedere in his quæ ex animo procedũt, in his enim alter infœlicitate facti,alter innocentia consilij excusatur l. Diuus.de offi. præsid. l.infans de ficar. sublim.etiam nam consuetudo non extenditur, & in specie probari debet in loco esvnico actu non inducitur laicorum, non ligat clericos, & si fit præter ius decennium requirit, contra ius 40. Rot.dec.163.par.2.diuer.Veral.dec.230.par.1.Gall. de excep.succes.par.2.excipi.n.166.& seq.nec attẽditur sit sublata sit modo quo fuit inducta contraria cõsuetudine n.180.Viui.dec.311.n.6.Gall.supra n.182. nec difformis attendetur n.seq.& Rot.dec.294. d. par. 2.nisi certa causa probetur difformitatis Crau. cons. 96.n.5.Gall.sup.n.185.non tamen requiri Principis scientiam nec in contradictorio obtentam ex cõmuni nu.seq. vide tit.13.n.231.

72. Lim.nam pupillari substitutioni subiecta cum tutoris authoritate & decreto in præiudiciũ substituti pupillus alienare potest, quia talis substitutio fauore pupilli fit quæ non debet in eius odium retorqueri l. 1. §. sed nõ nullos.de tut.& rat.distrah.las. in auth. res quę n.2.Lim.3.Cur.Iun.n.54.C.communia. de leg. & alij communiter de communi etiam Saul.de.alien.reb. fideic.par.2.n.28.

73. Lim.quando minor in executionem præcedentis cõtractus à patre irriti alienaret, hoc enim fine solẽnitatib⁹ facere potest Doc.in l.si prędiũ C.vbi decre. opus nõ est & in l.fi.de reb.eor.Paris.cõs.85.n.56. intelligẽs nisi pro ære alieno permissa esset,quod aliter solui potuisset lib.3.

74. Lim.nam pupillus & minor ex deposito obligatur si locupletior factus sit etiã fine tutore l. 1.§. an in pupill. depos.Caroc.de depos.par.1.Q.3.num.20. Mauro. de caus.execu.lim.11.n.22.

75. Lim.quando testatoris iussu sine decreto alienaretur l.1.de reb.eor.l.1.& 3.vbi Bal.l.1.de præd. mino. Fabia.de emp.Q.5.n.99.Gutier.de tutel.par.2.c.5.ver.2 Mauro.sup.n.55 Surd.de alim.tit.8.priuil.56.n.91.& seq.vbi idem subdit si alienaret in executione actus à testatore gesti Bertaz.claus.10.glo.2 sub n.5.

76. Lim. quando alienaretur ob non soluta tributa l. editio.vbi Bal.C.si aduers fisc.Bertaz sup.

3597 29. Amp. principaliter c. 7. prędictũ huius tituli. XIX.non modo tutores non posse immobilia alienare; verũ etiã nec mobilia quæ possunt seruando seruari. Bal.cons.24.n.9.inter cons.vlt.vol.Alex.in l.procuratorẽ.n.4.C.de procurator.Borgni.de tutor.nu. 125.& seq.vide sup.amp.12.sextæ.subamp. 28. ampl. principalis.& sup.amp.24.Lamb.de contract.in fine.n.223.

3599 30. Amp. vt illegitimus & falsus tutor nec vtiliter pro minore alienare posset quominus alienata minor vendicare possit Borg.de tutor.n. 155. vbi citat. Rol. cons.76.li.1.qui licet loquatur de cõpromisso ab illegitimo tutore gesto,nec de versione in vtilitatẽ minoris agat,ampliationẽ tamẽ veram existimo restitutis acceptis vtiliter minorem vt supra dixi.......

3599 31. Amp.vt sit in electione minoris agere contra emptorẽ & possessorẽ, vel contra tutorem intentando etiam remediũ extraordinarium restitutionis in integrum contra emptorẽ puta ex pacto retrouendendi culpa tutoris elapso glo.& Bal.in l.fi.C.si tut.vel curat. Intercuen.fuit tex.clari in l.etiam & in l.final.C.si tut. vel cur.& in l.2.C.si adu.pig.& l.Imperatores. de minor.Alex.cons.141.n.10.lib.5.Becci.cons.12.n.67.& seq.& cons.59.n.4.& 5.Eug.cons.1.n.97.& cõs. 95. n.62.de cõi.testantes Bursat.cons.143 n. 85.& cons. 253.n.46.Rol.cons.72.n.47.lib.3 Paris.cons.100.n. 65.li.1.de cõi.Odd.de rest.in integ.Q.22.n.16. Crau. cons.865.n.17.Magon.dec.Lucan.68.n.27.latè Sur. cons.95.n.22.& cons.87.nu.8.& cons.164.nu.55.& cons.419.n.44.Panciro.l.cons.165.n.6.7. vbi contraria tollit Bero.cõs.39.n.19 lib.2. Marescot.resolutio. 98.li.2.Thes.dec.99.n.16.Vinc.de Franch.decis. 248. vbi de Ecclesia cui remediũ etiã extraordinariũ cõpetit de cõi.Turret.cons.69.n.52.lib.1.Gran. theor. 8.n.8.& culpa tutoris vel Prælati interueniente Molina.de contract.disp.573.n.5.Dec.cons.20.n.97. li.5. subdens actionẽ cõtra tutorẽ institutam omittere posse Rot.Rom.dec.125.par.2.recẽtior & dec.181.n.9. corã Ludouis.Rot.Bon.dec.28.n.49.in nouissimis.Bonacc.de cõtract.disp.3.Q.1.punct.vlt.n.14.Grat. dec. 130.n.14.Pereg.de iure fisc.lib.7.tit.4.n.9.idẽ dicens in alijs personis priuilegiatis; & in Vniuersitate Peregr.cons.94.n.60.vbi quando contra officialẽ restitui non posset; vel quando exciperet lib.2.Odd. sup. n. 17.& seq. idem in Ecclesia dicit, & quando minor in vno succumbens in alio sibi nõ præiudicet Ceph. cõs. 115.n.12.13.vbi quando tutor nulliter alienauit Rot, dec.351.n.12 par 5.diuersor.

3600 Contrariam sententiã vt minor qui ordinarium potest contra tutorem habere remedium, extraordinarium restitutionis in integrum contra possessorem intentare minimẽ possit Bar.in l.qui duos.n. 6. de reb. dub.Guid.Pap. sing.700.Bero.cons.121.n. 20. lib. 3. Grat.cons.119.n.51.& seq. lib.1.de communi Ruin. cons.119.n.19.& 20.lib.5.Gail. obseruat. 45. vbi de procuratore,ac marito lib.1. de cõi. Bursat. cons. 61. n.5.Rol.cons.10.n.20.& seq. lib.2.Soc.Iun.cons. 46. n.45.lib.4.Corbul.de caus.priuation.ob non solut.canon.amp.27.n.21.& amp.29.n.12. & seq. post Natt. cons.492.n.9. 10. vbi declarat, Euer. in loco à minore ad fiscum n.1.vers.tertio.Peregr. de iure fisci. lib. 6. tit.2.n.10. Alba.cons.18.n.1.Borg.de tuto.& cur. nu. 109.post Amanel.sing.92.Brer.dec.247.nu.9. de cõi. Affis.dec.Perusi.55.n.21.& seq. Surd.dec. 4. n.11.& cons.335.n.73.de cõi.latè.Odd.cons.17.n.19.& latissimẽ hoc indistinctè tenens de communi testatur Thesaur.dec.103.n.9.ita pluries iudicatum affirmans & in fine subdit locũ nõ esse prorogationi temporis per Principem faciendæ si fuerit cum iuramento renunciatum prorogationi, casu fortuito etiam interueniẽte Gallia.cons.48.n.49.Ceph.cons.356.n.44.loquens appellationis ordinario intẽtato remedio Rimin. Iun. cons.595.n.27.qui loquitur quando procurator soluẽdo esset Rauen.sing.278.latè Guirba.dec.1.n. 46. vbi etiam de procuratore Marescot.resol.8.nu. 61. lib. 2. post Villalob.lit.A.comm.opinio.n.t. & contra curatorem Bero. cons.102.n.30.si soluendo existat lib. 3. de cõi Montan.reg.9.c.32.n.283.dixi in tract.restitu-

Dddd 2 tionis

tionis in integrum in contractu emptionis & vēditionis etiam respectu iudicialium.

3601 Distingue quod aut petita fuit restitutio ex capite minoris ætatis dumtaxat; vel simpliciter ex clausula generali si qua iusta causa &c. & prima procedat; aut simul ex vtroque capite & tunc quoniam hoc remedium magis est subsidiarium sit locus secūdę Ruin. cons. 119.n.20.lib.5.Rol.cons. 10.n. 22. vers. nec obstant lib.2.Borg de tutor.n.100. vers. & solum de cōi. Afflis.dec.Perusin.55.n.22.& seq.Soc.Iun. cons. 46.n. 47.lib.4. vbi si ex clausula generali si qua iusta causa &c.contra tutorem vel eius hæredem minori possit esse succursum extraordinarium restitutionis in integrum remedium silere probat & proxime dicam & ex capite minoris dari Burs.cons.412.n.31.

3602 Contrarium in restitutione in integrum ex clausula generali si qua iusta causa &c. nempè vt restitutio in integrum cesset, quia ordinarium competit remedium contra tutorem eiusuè hæredem vltra Soc. Iun. supra citatum tenent duobus casibus exceptis, primo scilicet quando tutor vel curator essent non soluendo, secundo quando fuissent illegitimè constituti Rol. Borg.& Afflis.supra & ferè omnes citati in secūda opinione contraria 31.ampliationi de magis cōi.Odd.de rest.in integr.Q 22.art.4.vbi declarat.Rot Luc. proxime citanda vbi tamen cum Rol.sup.dari si ex tit. de minoribus solo petita sit.

3603 1.Lim.ampliationem 31.non procedere in casu l. properandum §.fin.C.de iudici.tunc enim propter authoritatē iudiciorum non datur restitutio si extet tutor vel curator qui sit soluendo Turzan.comm.opi. 60. de cōi.Odd.de rest.in integr.d.Q.22.art.3.n.22. idē subdens in quolibet lapsu temporis iudiciarij de cōi.Odd. cons. 11.n.84.Rol.cons.40.nu. 14. lib.3. Zuccar.dec. Luc.53.n.12.in alijs casibus secus esse dicentes. & secus est etiam si tutores & curatores non sint soluendo tunc datur restitutio d.§.fi.Odd sup.Q.67.n.14.15.vbi perempta instantia; & in causa appellationis indistincte minores restitui in integrum n.15.fulgos.cōs.150. n.3.vers.ad secū.& ita tenuit Rot.Luca. inter Bernardinū & fratus Colucci & hęredes ser Io: Colucci. 2. semestri 1571.exactis D.Michaelis Garzoni.43.lib.7. meatrum Moaz.dec.Luc 43. vbi etiam prodesse consorti, secus ex Lepid.dec.108.probans aduersus omissam appellationem in qua probari deberet ius fecisse.

3604 1.Sublim.non procedere quando minor propter hanc instantiæ peremptionem etiā totius litis & causæ detrimento afficeretur, tunc enim tametsi cōtra tutorē,curatoremuè regressum haberet,in integrum tamen restitueretur Io.de Amici.cons.33.n.25. vt accideret in peremptione instantiæ appellationis & Odd. sup.n.23.& Rot.Luca.supra.

3605 2.Lim.nō procedere vbicumq; mulieribus restitutio minorū iure concederetur,non enim concederetur restitutio donec recursum haberent contra curatorem vel mundualdum.Odd.supr.n.24.

3606 3.Lim.non restitui minorē aduersus omissam appellationē vel lapsū tēporis probatorij, vel ad appellandum pręfixi,appellationemuè prosequendā nisi cōstito de lęsione latè Cacchera.dec. 158. de magis cōi. & Burlat.cōs.412.n.30 ad finem & ita pluries iudicatū vidi & habetur in decisione Rotæ Lucanæ in causa Lælij Arrighini cū Communitate S. Leonardi manu D.Christophori Geminiani in secundo semestri.1628. Morot.cons.70.Cabal.cons.115.part.1. vide supra n. 360.Odd.de rest.in int.Q.69.& seq. quem vide etiam respectu rei iudicatæ contra quā non restitui minorē nisi enormi læsione plene probata Bero.cons.102.nu. 33.lib.3.vel nisi constet de iniustitia Rota. dec. 381. par.2.recentior.vbi idem & si notoria non sit.

3607 4.Lim.non procedere stante nullitate contractus l.2.C.de pręd.minor.l.3.C.de in integr.restitutio Molina.de contract.disput.573.n.6.

3608 5.Lim.non procedere quoad hoc vt minor bis idē possit exigere contra tutorem tutelę iudicio,& restitutionis in integrū auxilio; sed tantūmodo suū ius pristinum consequetur; quamuis contra vtrumq; ad diuersa agere queat, nempe vt rem ipsam ab aduersario cōsequatur,a tutore verò damnorū & interesse obtineat refectionem Docto. cōiter in l. etiam C. si tut. vel cur. vbi Bal.n.1. Albe.in fine.Castr.n.2. de communi Odd. d.Q 22.n.19.

3609 6.Lim non procedere quando minor ætatis veniā à Principe impetrasset Bonac.de cōtract.disp. 3. Q.1. punct.vlt.n.14.

3610 7.Lim.non procedere quando minor cū iuramēto per se litigaret, vel procuratoris medio à se cum iuramēto constituto,tunc enim restitutio in integrū cessaret Bar.in l.minor 25.annis omissā 37.de minor.Cappel.Tholos.dec.45. & 49. Maran. de ord. iud. part. 6. act.2.n.82.Cacchera.dec.Pedem.158.n.14.& seq.vbi reijcit contrarium tenentes & mirabile inquit; *sed ne in iudicialib*⁹ *restituatur cautius erit si iuret nec ratione minoris ætatis nec alia quacumq; actis iudiciariis nec sententię contrauenturū* de cōi Cur.Iun.in authē. sacramenta puberū n.149.& Gutier.n.128. C. si adu. vend.qui prac. QQ. lib. 3. Q. 33. publicato processu minorē non restitui ait ad probandū nisi læsionē probet quod scilicet meliores testes habeat quā probare semiplene debet eo modo quo tradūt Inno.in c.auditis n.3. de in int.rest. Imo n.16.Soc.in c. fraternitatis. n. 32.de testi.Cald.de rest.in int.ver.vel aduersarij dolo. n.21.Rol.cons.10.n.15.lib.4.Barz.dec.87.n.15.Cacche.dec.158.n.9.& seq.Put. dec. 193.lib. 2. Achil. de Gras.dec.87.post Bar.in l. nam postea. §.& si minor. n.7.de iur.iur.quē Doc. magis cōiter secuti sūt Boer. dec.79.n.6.Surd.cons 79.Ond.cons.28.n.42.li.1.Mastril.dec.45.n.9.Castil.dec.197.Lepid.dec.108.Merli. dec.Luc.58.Odd.Q.65.Gratia.discep.439. n. 44. sed præsūpta calūnia excludi Veral.dec.50.part.3. Odd. Q.43.art.5.Rim.Iun.cons.593.n.26.Gratia.discep. 762.n.23.licet omissa necessaria probatione ex d.cap. auditis restituatur Butr.n.12.Abb.n.7.Imo.n.9.Capi. dec.109.n.7.Affl.dec.390.n.5.Aret.cons.66.n.8.Gutier.supr.Ceph.cons.7.n.9.

3611 8.Lim.non procedere quādo minor per procuratorem simpliciter constitutū egisset lęsusq; fuisset; tūc enim contra procuratorē prius agere deberet l. cum mandato. vbi glo.rationē ponit de minor.Molina.d. disp.573.n.5.Odd.d.Q.22.artic.5.

3612 1.Sublim.8. limitationē non procedere quando procurator mandati fines excessit & aliter rem gessit quam in mandatis a minore haberet; secus si vt sibi mandatum fuit gessisset, & male mandatum fuerit, hoc enim casu daretur minoris restitutio Doc. in d. l. cum mandato.Odd.sup.n.38.

3613 1. Lim. d. sublim. non procedere quando procurator soluendo esset tūnc enim contra ipsum minor agere deberet Grat. cons. 119. n. 52. lib. 1. Odd. supr n. 39. licet hanc lim. Odd. sup. ponat pro 2. Sublimitatione.

3614 2. Sublim. non procedere in procuratore necessario ietis vt esse cēsetur creditor in distractione pignoris, qui si pignus debitoris minoris dolose distraxerit minor in integrum restituetur aduersus distractionem pignoris, & testium possessorem, tametsi contra creditorem soluendo existentem regressum habeat l. 2. C. aduers. vend. pig Iacob. des. Georg. in l. 2. n. final. C. si vel cur. Odd. supra. n. 41.

3615 3. Sublim. nō procedere in procuratore ad iudicia qui pro male gestis nō tenetur licet secus sit in procuratore ad negocia Odd. supra. n. 71. & seq. vbi propterea minorem restitui contra male gesta a procuratore ad iudicia siue soluendo sit, siue non, & quando procuratorem ad negocia constituit, non restitui minorem aduersus contractum à procuratore initum si procurator soluendo sit Afflict. in constit. Regni rubr. de restitutio. minor. n. 5. Gamma. decis. lusitan. 162. n. 2.

9. Lim. minorem non restitui aduersus lucrum odiosū & pœnale, fiscum etiam, neque Ecclesiam de magis communi Odd. de rest. in integr. Q. 3. art. 13. Q. 4. art. 9. & cons. 35. n. 8. 38. n. 48. Intrigl. sing. 98. n. 45. lib. 3. licet alias etiam ad lucrum omissum restituatur. l. ait prætor. in fi. de minor. cap. constitutus. de rest. in integ. vbi Abb. Couar. var. resol. par. 2. cap. 1. n. 129. vide infra n. 4468. & si iuxta l. fi. C. de iur. emph. intra tēpus non declarauerit velle vtile dominium emere quia hæc prælatio directi domini non fuit odio alicuius statuta sed fauore directi domini non fuit ideo inspicitur quod damno alterius cedat Odd. Q. 4. art. 8. 9. Cācer. d. c. 1. n. 304.

3616 1. Lim. 2. opinionem contrariam ampliationi. 31. non procedere si tutor decreto seu præcepto iudicis credens circa ætatem minoris; illum maiorem fuerit arbitratus, nec propterea tutor, vel curator, minorem desederit tunc enim tutor vel curator ignorantes ætatem minorem excusantur l. minor. 25. annis adito 33. vbi Bar. de minor. Odd. de rest. in integr. Q. 22 n. 20.

3617 2. Lim. non procedere quando tutor à creditorib⁹ coactus bona fide contraxit & alienauit, hoc enim casu non dabitur regressus contra tutorem l. tutor. 49. de minor. Odd. sup. n. 21.

3618 3. Lim. non procedere tutore, & curatore non soluendo existentibus, hoc enim casu æquitas omnis suadet in integrum restitutionem minori concedi l. 1. in princip. de eo per quem factum erit. &c. Bar. in l. qui duos. n. 6. de reb. dub. Natta. cons. 492. n. 9. Thes. dec. 103. n. 9. ad finem & est communis omnium sententia Borg. de tuto. n. 101. Affis. decis. Perus. 55. nu. 24. Caldas. de restitutio in integr. verbo. implorauit nu. 34. (vbi distinguit inter procuratorem, tutorem, & curatorem quoad electionem minoris, contra quem scilicet agere malit) Corb. d. amp. 29. n. 14. Odd. cons. 11. n. 84. Thes. Q. forens. 75. lib. 4.

3619 4. Lim. non procedere quando tutores & curatores fuisent illegitimè constituti, tunc enim minor restituetur contra actus gestos, velut imperfectè factos & sine defensione Borgni. de tutor. n. 112. Affis. decis. Perus. 55. n. 25.

3620 5. Lim. non posse contra tutorem agi eius scientia minime probata, cum nequeat alioquin negligens cēseri l. si tutores. C. de administratio. tutor Castr. in l. cū filius. §. in hac. de verbo. oblig. Surd. cons. 226. n. 15.

3621 6. Lim. non procedere nisi in prima instantia, secus in secunda, nam in prima quoniam ius minoris saluum remanet vt per Docto. in l. properandum. §. final. C. de iudic. regressus datur contra tutorem vel procuratorem, secus in secunda scilicet appellationis instantia, hoc enim casu ex eo restituitur, siquidem perempta appellationis instantia deperit etiam ius minoris ex quo sentētia in prima instantia prolata in iudicatum transit Doc. in d. §. final. de communi Soc. cons. 299. n. 3. vbi testatur ita obtentum lib. 2. Emil. cons. 56 sub. n. 9. Rol. cons. 40. n. 14. lib. 3 de communi Odd. cōs. 11. n. 84. tenuit Rota. Lucana anno 1571. in causa Coluuia.

7. Lim contra tutores agi non posse vbi læsio sine eorū facto vel culpa processisset Eug. cons. 1. n. 97.

3622 32. Amp. vt in dolo tutor censeatur alienans minoris bona requisitis solemnitatibus minimè seruatis Crau. cons. 193. n. 2. Menoch. lib. 5. præsump. 3. n. 79.

3623 33. Amp. vt domus paterna pupilli nec etiam ob æs alienum vendi possit l. lex quæ tutores vbi Salic. versic. item nota C. de administrat. tutor. Alex. cons. 67. n. 3. lib. 5. Soc. Iun. cons. 45. n. 8. lib. 4. Dec. cons. 403. n. 22. Rota. Roma. decis. 372. n. 5. par. 1. recent. subdens ideo minorem lęsum dici & sine causa a testatore eiusmodi domus alienationem prohibitam subsistere ac validam reddi. & quoad bona suorum maiorum absque alia probatione læsionis reuocari possint per minorem si fuerint alienata Surd. cons. 226. n. 17. intellige tamen si aliunde æs alienum solui posset alioquin secus.

3624 34. Amp. tutori & curatori non credi affirmantibus pro ære alieno minoris soluendo eius bona distraxisse Menoch. lib. 2. præsumptio. 75. n. 47. dixi supra .... creditur tamen minori cum iuramento, decreto iudicis & solemnitatibus de veritate causæ nisi falsitas probetur. Put. dec. 245. lib. 3. Rota. dec. 634. part. 1. recentis 11. nouis. diuerso.

3625 35. Amp. vt versio in minoris vtilitatem probanda sit si census vel alius contractus minus solemniter super bonis minoris initus fuerit Rota. Roma. decis. 678. part. 1. recentior. vbi etiam nullum contractum census probat super rebus vetitis alienari constitutum dixi supra n. 256. & 3478. vbi secus probatur si validus fuerit Franc. Marc. decis. 248. part. 1. Galgan. de tut. lib. 2. tit. 22. n. 10. & quando mutuum sine vsuris minori factum fuit quod obligetur sine solemnitate statuti nisi probet se non esse locupletiorem effectum Imo. in c. 1. n. 17. depos. Alex. in l. Ciuitas. n. 11. in fi. si cert. peta. Manti. de contract. lib. 8. tit. 6. n. 8. Grat. discep. 879. n. 1. & seq. secus dicentes si quasi perdituro mutuaretur Rot. dec. 38. n. 3. part. 1. recentis. locupletior vero probabitur si rem necessariam sibi emerit litis contestatæ tempore inspecto l. 47 de solut. vbi Bar. Dec. in l. expenalibus. de reg. iur. & in Ecclesia minore & vniuersitate Crau. cons. 404. n. 21. vbi etiā quomodo versio probetur; sed cons. 272. n. 19. prælatum teneri ait qui recepit & Surd. cons. 183. n. 44. & seq. intelligens in venditione, sed in aliis contractibus si rem suam Ecclesia recuperet prætium restituit, &

si contractus nullus sit emptor præciũ & melloramenta perdit, intelligendo si sit nullus defectu iustæ causæ tunc enim emptor perdit præcium quoad Ecclesiam, sed recuperat à venditore; si autem iusta adsit causa, sed solemnitates desint, tunc præcium ab Ecclesia recuperabit n.47.vbi ratio sed tribus tantum casibus esse probandam in mutuo, deposito, & venditione pro debitis Ecclesiæ Bal.in auth. hoc ius porrectum n. 7. vbi etiam confessione Prælati cum coniecturis probari & Rot.dec.611.n.6.part.1.recentis.coniecturis etiã in minore probari ex communi vbi coniecturas ponit & Meno. cons. 375. & de arb. cas. 432. Mase. concl. 1165.& seq. Odd.de rest. in int.Q.51.Felicia. & de societ. c 31.n.29.Pacif. de Saluia. c. 2. nu. 588. emens autem ab executore non tenetur versionem probare de communi Molin.de primog.lib.4.cap.4.n.21. 22. nec si sindicus haberet speciale mandatum Gail.d. c. 9.n.6.Manti de contractib.lib 8.tit.13.nec alij casib. vt ibi & Mansu.de execut. amp. 3. nec in voluntaria alienatione vt Rota pluries resoluit Mangil.de euict. Q.43.n.10.& Q.130. in re Ecclesiæ versionem non esse probandam maxime facto deposito nisi in causa necessitatis, & æris alieni dispositi, mutui vel contractui inito à particulari de Ecclesia a non habente administrationem vel mandatum; & versionem nõ probari sola assertione Prelati sed cũ illa cõiunctis coniecturis & de ære alieno soluendo pacto stari, & in Ecclesia excepto mutuo & alijs, sufficit depositum de cõi. Manti.supra lib.4.tit.7.n.25.

3626 36.Amp. vt nõ possint tutor & curator possessionem transferre per constitum, præcarium, vel aliter ficte bonorum minoris Bal.cons.130. nu.3.lib.3. Soc. cons.239.n.9.lib.2.Add ad Mattes. sing. 166. Natta. cons.18.n.19.Ripa.in l.possessio.n.168. de acquirẽd. posses.Tiraq.de iure constitut.part.3. lim.15. Magõ. dec.Lucan.20.n 20.

1.Lim. nam pupillus cum tutoris authoritate, & adultus eam transferunt prout & curator nisi ad litem datus sit quia hic non non habet administrationem, illi habent Rot.dec.93.part.2.diuers.282.n.3.part.1.recentis.

3627 2.Lim. non procedere quando illud faceret in cõsequentiam actus permissi requisitis solemnitatib⁹ adhibitis Tiraq.supra Magon.sup.

3628 37.Amp. vt emere volens à tutore cauere debeat vt habeat copiam tutelæ & curæ vt an validæ sint videre possit, & de illegitima tutela opponere si inualidę fuerint Arct.in §.actionum.n.50.Inst.de action. Hercul.in tract. quis teneat probare negatiu.n.88. & non emere etiam si minor citetur Corgn. de tuto.nu.28.& 29.subdens n.32. in dolo censeri à tutore falso ementem vel in solitum recipientem ac in litem iurari, fructusque restituere teneri.

38.Amp. vendere non posse contra formam à testatore traditam l.7.vbi Sali.C.de admini.tutor.

39.Amp. tutorem, & minorem sine tutore & curatore primogenituram constituere non posse per contractũ, nec etiam donationis causa mortis, licet adultus testando possit Molina.de primog.lib.2. cap.9. nu. 21. Caldas.de rest.in int.versic.hunc cõtractum num.22. Gutier.cano.QQ.lib.2.Q.21.n.6.39.n.4.vbi nec per damnatum ad mortem post Moli.lib.4.c.11.num.21. Milan.dec.8.& 9.lib.1.vbi patruum præferri nepoti probat.

40. Amp. non posse minorem pactum de non petendo facere id quod sibi debetur, licet enim meliorem suã conditionem facere possit, deteriorem tamen facere nequit l.contra iuris.de pact.Io.Bapt. de arb. lib. 2. c. 13.n.2.versic.ratio est.Lunemburg.de pact.cap. 3. n. 20.Cur.Iun.cons.146.n.6.qui secus de tutore inquie Rol.cons.54.n.29.& seq. vbi nec per curatorem nec cum decreto iudicis si de immobilibus & annuis redditibus agatur donare posse lib.2. Meno.cons. 460. n. 14.vbi nec per curatorem, nec per procuratorẽ; Eug. cons.1.n.42.& seq. vbi contrahere non posse pupillũ nec compromittere sine tutore, & laudum eius fauore latum corruere. & suam conditionem alienando deteriorem efficere non posse, meliorem posse Rim. Iun.in §.2.n.1.& seq. Inst. quib.alie. licet. & post ius maximè quæsitum non posse sibi præiudicare si ex onere apposito lædatur Rot. Rom.dec.579.n.9.& seq. pract.3.lib.3.diuerso. & acquirere posse non autem obligari Bertaz.claus.17.glo.1.Moz. de contract. in princ. tit.quomo.contract.deficiat.art.7.n.3.& circa compromissum distingue vt per Bal.cons.96. lib.5.& necessarium facere posse sine curatore probat Meno. cons.100.n.153.Benin.dec.20.nu.11.& seq. de communi etiam sine solemnitatibus Viui comm.opi. 505. licet arbiter esse non possit ex communi contra communem, potest tamen tutor cum creditoribus hæreditatis pacisci de certa portione soluenda quod pactum tutor etiam debet obseruare l.cum hæreditas. 60. vbi Bar.de admi.tut.& posse tutorem ex necessitate statuti litẽ & causam pupilli compromittere Put. dec. 105. n.4.lib.1.

41. Amp. vt pupillus impubes nisi doli capax existat matrimonium contrahere nequeat l.minorem. de ritu.nup. cap.nobis.cap. puberes.cap. fin. de desponsat. impub.Ias.in l.properandum §.1.n.2.C. de iud. Cott. in verbo pupillus.Manti.de vlt.volunt.lib.5.tit.12. n. 3.Surd.cons.200.n.14.pubes autem potest & obligatur, in spiritualibus etiam dicitur legitimæ ætatis Seraph.priuil.iuram.83.n.38.

42. Amp. non posse alienari ius ad immobilia minoris per quod ius sibi quæritur quasi rei vendicatio l. 3. §. si ius de reb.eor.

43. Amp. fundum sterilem in fructuosum saxosum & pestilentem alienari non posse l.si fundus.13.de reb.eor. vbi glo.secus probat in Ecclesia & transactione super alimentis. & amp. communem ait Bertaz. claus. 10. glo.2.n.5.nisi sumptum non lucrum afferret, & cuius venditio notorie vtilis esset & sterilia alienari nõ posse nisi sterilitas perpetua sit.

44. Amp. non valere consuetudinem quod bona minorum sine solemnitatibus alienari possint Paris. cons. 85.n.51.lib.3.

3629 1.Lim. non teneri emptorem bonorum immobilium minoris fructus pro rata soluti præcij perceptos restituere pręsertim si fuerit bonę fidei possessor secũdum communem Docto sententiam de qua testantur Pinel.in l.2.part.2.cap.vlt. n.1.C.de rescindend. venditio. & Soarez.commun.opinio.lit.F.n.343. Borgn. de tutor.n.145.

3630 1.Sublim. non procedere quando solemnitates nõ fuere seruatæ vbicumque lex alienationi seu acquisitioni bonorum minoris resisteret, vel etiam Ecclesiæ, quamuis debeat emptori cum interesse præcium restitui,

stitui,

stitui, si hoc emptor apponat. Caccheta. dec. 159. n. 13.& seq. & decis. 160.n. 17.Galganet.de tutel. lib.3. Q.41.idem subdens in subhastatione nulliter facta.

3631 2.Sublim. non procedere quando emptor ageret vt contractum resolueret Soarez.supra.n.354.

3632 3.Sublim. non procedere quando emptor rei valorem sciuisset, vel ex fructibus locupletior effectus esset, fructusue extarent, his etenim casibus eos restituere teneretur Borgni.sup.

3633 2. Lim. non vendicare minorem à tutore vendita sine decreto præcio in vtilitatem minoris conuerso minime restituto vna cum fructibus seu interesse Roland.cons. 123.n.65. inter eons. vltim.volunt. l. pen. §.fi.de reb eor. vbi quando vendidit pro ęre alieno patris soluendo si ex alijs solui non potuisset. vide supra n.3511.

3634 3.Lim. restitutionem in integrum minori non cõpetere vbicumque iudicis officium vel realem actionẽ intentare posset, neque contra bonæ fidei possessorem nisi in subsidium Borgni.de tutor.n.153.& 154.Rim. cons.356.n.27 vide supra amp.31.

3635 1. Sublim. nam in subsidium dabitur primo emptore non soluendo existente; & si esset malæ fidei emptor rem cum fructibus restituere teneretur; quod si primus emptor soluendo fuerit, secundus emptor autem bonæ fidei extiterit, secundus hic non tenebitur Borg.d.n.154.

3636 2. Sublim. & declara vt requisita tutoris authoritas ad actum validandum in integrum restitutionem adhibita neutiquam impediat Odd.de restitutio. in integr.Q.25.n.8.

3637 4.Lim. non procedere quando alienatio à tutore etiam illegitimo facta minori vtilis esset, potest enim minor ei stare si velit Add.ad Bar. in Leum lex.in fine de fideiussor.Borgni.de tutor.n.170,Surd.dec. 69. nu. 24.& sequent. Galganet.de tutel.lib.3. Q.45.n. 5. & sequẽt.& sufficit alterum ex tutoribus verum esse Bertaz.cla.10.glo.2.n.10.

3638 5. Lim. vt licet minor alienationi per tutorẽ nulliter factæ contrauenire possit,& ipsemet tutor minori nomine minoris; secus tamen est quando tutor minori successisset, Borgni.de tutor. n.175.& in patre Pinel. in l.1.part.3.n.73.C.de bon.matern.dixi supra & infra n.3660.

3639 6. Lim. non procedere si alienatio facta esset in executionem licentiæ à testatore concessæ, tunc enim sine decreto valeret l.1.l.fi.de reb. cor. l. 3. vbi Sali. C. quando decre. opus non est. de communi Gomez. de vulg.n.32.vers.quinto facit, si tamen pro mero facto defuncti fieri iusserit Rot.dec.40.n. 5. par. 1. recentis Rol.cons.99.n.46 lib.1.non.tamen sufficeret testantem ea vendere voluisse d.l.1.§.pen.& ex stipulatione testatoris debita non etiam pupilli præstari potest. l. magis puto.§.si pupillus.de reb.eor.vbi Bar.

3640 7. Lim. nam alienatione sine lęsione solemniter facta, emptor tutus erit, licet ex contractu constaret præcium solutum ex confessione, non ex vera numeratione, fructusque tunc emptor velut bonæ fidei possessor, lucrabitur Borg.de tuto.n. 176. Petr. Vnzol.de art.notar.rubr.pubes maior.n.7.

3641 1.Amp. sat esse iuris communis solemnitatem adhibitam in alienatione bonorum minoris, tametsi statutaria fuerit omissa Ceph. cons.316.n.35.sicut venditor pupilli bona sibi hipotecata distrahere volens non tenetur solemnitatem necessariam, vbi pupillus venderet,obseruare l.si pupillorum.§. si pupillus venderet obseruare l. si pupillorum. §. si pupillus. de reb. eor. Ceph.supra n.36. vide supra hoc cap.7. amp. 22. n.214.sed statuti solemnitatem omnino seruandam, siue tutor, minor, vel minoris procurator & mater contrahat Paris.cons.98.lib.1.

3642 2.Amp. vt diuturnitas temporis sufficiat pro solemnitate præsumenda Ceph. cons.316.n.37.& certa 30.annorum iuncta obseruantia solemnitatem præsumi, extrinsecum consensus, beneplacitum & dispensationem etiam super matrimonio Gab. conf. 82. nu. 30.lib.2.Rot.dec.179.par.2.diuerf. 354. coram Ludouis.117.par.2.recentis. vbi etiam extraiudicialem præsumi, etiam non enunciatam nu. 7. & 119. vbi de gratia translatæ pensionis Surd.cons.28.n.15. vbi de alienatione rerum vniuersitatis patientia, & scientia eius interueniente n.99. & 82. vbi requisita ponit in d.alienatione vt solemnitas cursu temporis præsumatur Rot.dec.177.n.8. par. 2. recentis. vbi de vnione obseruantia 90.annis quod a Papa confirmata præsumatur Surd.dec. 231. vbi & si scriptura requireretur. Rot.dec.407.n.2.par.2.recentis. vbi in solitis locari, non requiri beneplacitum subdit Seraph. dec. 1174. vbi etiam solitam locari ait vnica locatione solemni vel duab. cum 40. annorum cursu ex communi Rot. dec.367.n.19.par.5.diuerf.161.n.5.par.2.diuers. Viui.dec.534.n.34.& Pereg.cons.8.n.10.lib.3. de communi Manti.de contract.lib.22.tit.7.n. 17. & in solitis locari non requiri solemnitates, & cursu temporis præsumi vbi requiruntur Rot.dec.463.n.7.d. part. 2. si tamen reseruatum sit cum claus. & non aliter, alias nec alio modo,& requiritur etiam vbi necessarium non esset dec.545. Dec.cons.419. n. 6. vbi licet contra istam præsumptionem admittatur probatio, certa tamen esse debet Affl.dec. 107.n.6. Seraph. priuil. iuram.13.n.10.& cessat præsumptio talis, si extet aduersa Seraphi dec. 671. n 8. vel de contrario constet Afflict.dec.107. n. 5. Rota. in Lucana terrarum 16. Decembris 1613.coram Vbaldo aut desit substantia, vel materia Natt. conf.162.n.27.& coniecturis percipi an de mensa facta sit vt solemnitatib. indigeat Viui. dec.534. Marta dec. Pisa. 81. solita alienari non requirere solemnia, sed substantialia alterari non posse, nec pręsumi cursu temporis de iure cano.nec in pręiudicium tertij non habentis causam ab alienante, & quando instrumento non legitur n. 21. & in ea cui partes renunciare nequeunt Surd.de alim.tit.8.priui. 56.n.112.vide supra lim. 41. subamp. 53. ampliationis 28.sub nu. 3393.cessat etiam præsumptio ex temporis antiquitate oriens si ex instrumento constet illegitime adhibitam Goz.cons.73.n.20.Dec.cons. 409. n.11.Garz.d.c.2.n. 188. præterquam in immemorabili, tunc enim alius titulus præsumitur & allegari potest Cotta.dec.342. in miscella. Garz.de benef.par. 5.cap.1.n.577.in fi. sed si titulus nullus allegetur, immemorabilis non iuuat.29. nu.131. Gonzal.super 8. reg.cancel.glo.18.n.48.& seq. Triuis. dec.55. nu. 69. lib.2.vbi fatius inquit titulum non produci Rot. dec. 175.par.5.diuerf.sed substantialia nõ præsumi Ofasc. dec.173.n.4.Mona.dec.Flo. 21. n. 17. & 23. & Surd. dec.231.n.8.& 21. & extrinsecas nõ enunciatas non præ-

præsumi Mona.dec.Flo.60.solitum tamen nequit alterari Rot.dict.dec.367.

3643 3.Amp.quod si nulliter à tutore alienatio facta sit ab eo ratificari valeat si ex causa necessaria facta sit etiam omissis statuti solemnitatibus & præcij receptione ratificata censebitur Rot.dec.345.n.7. par. 2. recentior.tenuit ratificationem non induci per matrē tutorio nomine agentem sed pro suo interesse, & talē requirit actum qui absque ratificatione fieri nequeat, nec valere nisi cum parte fiat quæ ius ex ratificatione prætendit & iusta causa excludi & dec. 492.nu. 11. d. par. 1.alienationem immobilium non posse ratificari tradit; prout nec censuum nulliter factam ex causa voluntaria per tutorem, nec à matre etiam tutrice ex proprio iure; & dec.678.n.4.d.par. 1. sine solemnitatibus requisitis pro minorib. ac mulierib. se obligantibus cum minore obligationem corruere firmauit.

3644 8. Lim. nā si tutor iusta causa solemniterque viliori præcio vendiderit, estimatione iudicis præcedētia excusatur Rom.sing.80.Meno.cons.387.n.27. Simon.de decret.tit.7.n. 7. nisi manifeste iniusta esset, vel ex publica fama l. fi. vbi glo. & Bar. ad fin. C. de mag.conuen.Simon.d.n.7.

3645 9. Lim. non procedere in his quæ seruando seruari non possunt vt vestes attritæ vel superfluæ, vinum frumentum, & fructus qui triennio consumuntur, dūmodo tutor non minorem quam in rebus proprijs diligentiam adhibuerit Bal.cons.24.n.9. inter cons. vlti. volunt.secus probans si possent seruando seruari Redoan.de reb.Eccle.non alien. rubr.de alienat.rer.quæ seruando seru.non pos.pag. 59.n. 5. & pag. 240. n. 3. Papo.in consuetud.Borbon.§. 183.& de fructibus modò minorem quam in rebus suis non adhibeat diligētiam Ceph.cons.674.n. 6. 7. & 38. post Bal. supra. & cons.163.lib. 5 & Abb.cons.10.n.2.lib.2.Borgni. de tutor.n. 117. vbi probat fructus in publico foro, ac præcio iusto vēdi debere nisi a Iudice taxatum fuisset, & n.226. extantes teneri restituere, triennio autem consumptorum æstimationem præstare sine interesse quantiplurimi; si verò fuerint ante sine culpa consumpti, non tenebitur tutor, secus si eius culpa interueniente tunc enim ad interesse quantiplurimi tenebitur tutor, num. 235. & de fructibus sine decreto distrahendis Gratian. disceptation. forens. 243. num. 62. Nepos à Monte Albano. de exception. artic. 11. num. 15. Petr. Vnzola. de arte. notariat. rubr. pubes maior. num. 7. probans absque solemnitatibus alienari posse, minoremque minime restitui nisi fuerit læsus, vel nisi tutor amicis suis gratum facere voluerit Mantua.sing.569. Lambert. de contract. in fi. n.222.

3646 10. Lim. non procedere quando pupillo vendere necessarium foret vt puta propter æs alienum Afflict. in tit.de pro hibi. feud. alienatio.per Federi.n. 12. Q. 16.pag.304.Rim. Iun. Institut.quibus. alie. licet. §. 1. n.101.& in necessaria non requiri authoritatem tutoris vel curatoris Pereg.de iur. fisci.lib.6.tit.4.nu. 5. veluti pro alimentis Surd. de aliment. tit. 8. priuileg. 45.Galganet.de tut.lib.3.Q.44.n. 6. 7. dummodo decretum interueniat, si dilationem necessitas admittat vt per eos & ex necessitate etiam rei iudicatæ alienationem permitti l.3.§.item quæri de reb.cor.

3647 1.Amp. hoc tutori permitti sine consensu pupilli hæreditatis aditione excepta Ceph.cons.316.n.31. dixi supra.

3648 1. Sublim. vt in alienatione immobilis rei, vel mobilis præciosæ decretum requiratur & aliæ solemnitates Rim.Iun.d.§.1.n.102. Simonc. de decret. tit. 1.Ond.cons.23.n.33.lib.2. & citati in 10. limitatione & supra amp.22. Rot. dec. 40. part. 1. recentis vbi etiam creditores pro solutione instare opus esse.

3649 2. Sublim. non procedere quando tutor illegitimus fuisset Rol.cons.76.n.4.lib.1.Borgni.de tutor. n. 102.Ond.cons.23.n.34.lib.1.

3650 3. Sublim. non posse domum paternam minoris vendere etiam pro ære alieno soluendo Natta. cons. 162.n.10.Rot.Rom.decis.372.n.5.par.1.recent. dixi supra.......

3651 11.Lim. non procedere quando à pupillo venderentur authore tutore §.pupillus Inst.de inutil.stipulatio.l.fin.§ pupillus.de verbo.oblig. Montan. de tutel. cap.31.ast.1.n.18.intellige causa & decreto interuenientibus vt supra. n.......

3652 12. Lim.non procedere in immobilibus periculo subiectis, hoc enim pro iusta causa sufficit quod periculo subiaceant adhuc tamen decreto opos est nisi pater vti legitimus administrator alienaret Pincl.in l. 1. part.3.n.28.& 29.C.de bon.matern.

3653 13. Lim.non procedere quando pro litis exercitio immobilia obligaret l.finali.§.defensionem.C. de administrat.tutor.Simoncel.de decret.tit.6.n.88.

3654 14. Lim. non teneri seruare statuti solemnitates quando tutor contraxit Ceph.cons.315.n. 36. & cōs. 316.n.35.si pro minore vtiliter contrahat Rot.Rom. decis.47.n.3.part.2.recent. vel necessaria sit alienatio & bonam fidem agnoscat dec.545.n.7. 8.d. part. 2. & decis. 31. coram Ludouis. quam vtilitatem probari inquit si pecuniæ fuerint expensæ in rebus minoris aut monasterij pro victu, fructuum recollectione, & huiusmodi quod si puta quatuor coniuncti vltra tutorem exigantur tutor non potest pro eorum altero inseruire Paris.cons.98.n.71 lib.1. Granuc. theo.25. n.4.vbi latè agit de consensu propinqui ex statuto requisito.

3655 15. Lim. nam ratificatio facta per minorem præcium recipiendo quod in sui vtilitatem conuersum fuit,excludit dolum præsumptum tutoris qui solemnitates requisitas omisit Meno. cons. 387. n.30.31.

3656 1. Amp. vt gesta per tutorem in totum non pro parte tantum ratificanda, sint per minorem l.cū quęritur.de admi.tut.vbi glo.& Doc.Rot.Rom.dec.467. n.5.coram Ludouis. & quando amico præcio res plures venditæ fuere Bal.cons.32. & 34. lib. 2. Tiraq. de retract.lig.§.23.glo.1.n.2.in fine.Lamberteng.de cōtract.in fine n.213.nisi præsentia partis necessaria foret quia tunc valeret vt nouus actus & suo fauori censebitur renunciasse qui ratificat in parte.

3657 16. Lim. minorem alienantis hæredem non posse alienationi contrauenire l.cum a matre C.de rei vendicat. Lambert. de contract.in fine n. 262. dixi plenè in tract. de pactis seu contractibus in tit.de pactis realibus passiuis.

17. Lim. nam pupillus alienare potest bona in præiudicium sibi pupillariter substituti, nec tenetur cautionē substituto præstare l.1.§.sed non nullus de tut. & rat. distrah.

distrah.de communi Ias.in l.si à substituto.n.3.de leg. 1.Imo.in l.Marcellus.§.res quæ.n.10.Alex.n.11.Ias. n.8. Soc.n.7.Claud.n.10.ex communi ad trebel.Gail. obs.137. nu.13. lib.2. Intrigl. de subst. cent.1.Q.89. n.27.de communi Fusar.de subst.Q.154.subdit tamen substitutum posse reuocare alienationem cum decreto iudicis sine iusta causa factam Gul.de Bened. in c. Rainutius.in tract. pupillar. n.85.de testa. Intrigl.supra n.30.Fusar.supra n.3.

18.Lim. nam bona fide,& legitimè alienata ex eo non retractantur etiam si tutor non fuerit soluendo l.cum plures.§.1.vbi Bar.de admi.tuto.

19.Lim.in creditore cui pater pupilli bona hipothecauit qui iure creditoris pignus alienare potest. l.1.§.si communis. de reb.cor.

20.Lim.quando immobilia,& annuos redditus adultus curatore carens in præsentia Principis alienaret Rol. cons.54. n.12. lib.2. coram eo vti domino, & iudice contrahentium contractus initus sit n.40.

Venditione autem à tutore validè facta si pecunia domi reperta sit erranter dimissa pupillo restitui debet; si vero vt thesaurus domi esset, dimidia domini domus esset, & alia dimidia inuentoris l.à tutore.67. de rei vendicat.l.numquam.§.thesaurus. de acq. rer. domi. & vtrobique glo.& §.thesauros. Inst.de rer. diuis. est autem thesaurus quædam vetus pecuniæ depositio cuius nō extat memoria vt iam dominum habeat, sic enim eius fit qui inuenit, vt alterius non sit, alioquin si quis aliquid lucri, metus, vel custodiæ causa sub terra condiderit, non est thesaurus, cuius etiam furtum fit. d. §. thesaurus. Couar. in reg. peccatum. de reg.iur.in 6. 3.par. relect. §.2. nu.1.fol.721. & cum in bonis nullius sit, occupantis fit Gutier. de tutel. par.3. cap.26. inferentes quod si reconditi memoria extet, thesaurus non dicatur, nec medietatem inuentor lucretur, & Garzi.de expens. cap.22. n.56. versic. postremò, & inuentorem teneri probare hominum memoriam non extare Barbos. in l.diuortio. §.si fundum n.26. sol.matr.Gutier.supra n.6. sed in proprio fundo inuentum totum inuētoris esse Bonae.de restit. disp.1. Q.3. punto.6. in alieno, dimidium inuentoris casu,non si data opera §.thesauros. Inst. de rer. diuis. sed Rot.decis.359.crim.per Farin.domini esse probat etiam data opera, secus si ab alio inueniretur Ferro. de pręcedent.Eccle.Q.51.

1.Lim. nam arte magica Inuentus etiam in proprio fundo fisci seu Cęsaris est, licet sine ea in proprio fundo totus sit inuenientis; si in alieno data opera domini fundi sit, si casu fortuito inuentor æqualiter cum fundi domino diuidet de communi Couar. supra n.2.& inuentus in loco sacro,vel religioso dimidia inuenientis,& pro alia parte prælati loci erit n.3. ad fi. at si statuto vel consuetudine aliud caueatur statutum seruari debet n.4.de communi Bonacci.supra. in alieno fundo domini consensu inuentum per ignorantem inuentoris in totum, si scienter domini fundi esse probat.

Conductor fundi inuētor medietatem lucratur,& aliam dominus medietatem habebit Nauar.cap.17.n.172. Coua.& Bona.supra n.8.

Dotali fundo inuentus viri inuentoris dimidiam esse vxor aliam dimidiam habebit Burs. cons.209. nu.9. Pacif. de Salui. interd. insp.3.c.4.n.53.& seq. 2.edit. quamuis maritus matrimonio constante totum potiatur vt per eos, & Barbos.in l.diuortio. §.in fundum. n.24.sol.matr.Gutier.d.c.26.n.19. Bonac.supra n.9. sed maritū soluto matrimonio restituere teneri Ferro. d. Q.51. n.8. quem intelligo excepta medietate ad maritum inuentorem spectante.

Vsufructuario pro medietate tantum spectat Bonac. supra n.8.

Contra vt ad vsumfructuarium nil pertineat Pereg. de iur.fisc.lib.4.tit.2.n.14.Ferro.de pręced.Eccle.Q.51. n.8.sed nu.9.respectu inuenientis stat cum prima opinione.

Maioratus possessori vti fundi domino pro medietate debetur ab alio eius fundo inuentus Moli. de primog. lib.1.c.23.n.3.& seq. Garz.d.c.22.n.50.Barbos.in d. §.si fundum n.30.Gutier.d.c.26.n.11.

Feudali vel emphiteotico fundo repertus inter directum, & vtilem dominum diuidetur Bonac.supra n.10. sed ex communiori totum emphiteotæ etiam data opera inuenientis esse Rot.dec.359.crim per Farin.

Ementis fundum in eo thesauram esse scientis thesaurus erit D.Thom.2.2.Q.66. art.5. Nauar. c.17. nu.175. Bonac.supra n.7.

Si cum thesauro singrapha extet vel instrumentum nomen continens abscondentis non fiet emptoris,sed hęredum abscondentis erit, nulla præscriptione obstante,quibus non extantibus veluti rem vacantem capiet fiscus l.1. & pen. C. de bon.vacan.lib.10. Gutier.supra n.4.

Prælatus ratione inuentionis dimidiam consequitur, & aliam dimidiam in terris Ecclesię inuentam vt administrator retinet pro Ecclesia Ferro.supra.

Creditor etiā immissus in possessione impetrato iure dominij ob inuētionem dimidiam lucratur Ferro.d.n.8.

TIT. XIX. CAP. VIII. DE EVICTIONE.

3658 Tutor finita tutela non tenetur de euictione à se vti tutore venditorum dummodo se fuisse tuturē ostendat legitimè constitutum Boer.decis.80. Alb.cons.12. n.9.Borgni.de tutor.n.172.Spino.de testamen.glo.29. n.62. Gutierez. de tutel. par.2.cap.13.n.1.& sequen. amplians in quolibet alieno nomine vendente,ac ratione officij, non expræsso etiam nomine tutorio si de pupilli rebus agatur Montan. de tutel. cap.31. effect. 5. n.4.& infra cap.63. Marcabr. cons.93. nu.17.& Monta. supra. cap.33.n.99.& sequent. & posse tutorem si vtiliter contrahat nomine pupilli de euictione promittere iudicatum refert Ricci.collect.dec.2399. ex Thes.Q.forens.14.lib.3.& idem in curatore,etiam si promiserint simpliciter de euictione Alberi. d. n.9. Phanu.de inuent.par.7.n.168.Marcabr.cōs.93.n.17. Crau.de indem.mul.n.14.& seq. Thes.Q.14.n.3.lib. 3.l.1. in fi.l.post mortem.§.1. C. quand.ex facto tuto. nec minor qui cum inuentario adiuit de euictione tenetur si tutor vendat pro debitis hæreditarijs soluendis, ac de euictione promisit Thes.supra qui dicit ita iudicatum Mangil. de euict.Q.188.vbi idem de alijs nomine alieno contrahentibus.

3659 1.Lim. nō procedere quādo sua bona tutor principalter ac proprio nomine obligasset,vel curator,tunc enim valet obligatio pignoris à tutore vel curatore

facta

facta licet principalis contractus inualidus eſſet l. & ſi is §.pignora C.de præd.minor. vbi Bal. Alberi. Salic. & cæteri.Car.in l.ſi ita ſtipulatus 12. oppoſit. de verbo.oblig.Dec.in l.cum principalis. vbi Cagnol. ſub n. 9.in fine.de reg.iur. Imola. in cap.cum contingat ſub n.18.de iur.iuran.Alex.cons.66.ad finem. lib. 4. Soc. cons.2.lib.2.eſt 154.n.6.lib.2.Cor.cons.6.nu.6.lib.2. Patis.cons.16.n.112.& cons.17.n.22. lib. 2. Neguz. de pignor. primo membt.3.part.princip. n.42. Campeg.de dote in tit.de pact. dotal.quæſit.17.n. 2. Crau. de indemnitat.mulier.n.19.& ſeq & n.39.Borg. d. n. 172.Boer.dec.80.& 273.Tiraq. de retract. lignag. §. 1.glo.13.n.59.Simone. de decret.tit.5.n.28.Crau.cóſ. 583.n.14.Meno.de arbitrar.iud.cas.171.n.77.& cóſ. 58.n.68.Lamberti.de iure patronat.lib.1.pag.118.n. 1.Lambett.de conttact.glo.10.n.47.Spino.ſupra Gutierez.ſupra Montan.d.cap.33.n.107.Simon.de Pret. cons.71.n.6.cons.77.n.16.38.& ſeq.idem ſubdens ſi ſuum officium fuiſſet egreſſus; vel ſe ſuosque hæredes obligaſſet Galgan.de tutel.lib.2.tit.21.n.45. Natta. cons.641.n.1.2.& 10.de communi Afſis.cons.31.verſ. & procurator non tenetur Marcabr. cons. 93. nu. 15. Mangil.d.Q.188.n.10.

3660 1.Amp.d. primam limitationem procedere etiā ſi iſte tutor vel curator minori ſucceſſerit,etenim licet minor alienationi à tutore vel curatore factæ contrauenire potuiſſet,hoc tamen non permittetur tutori vel curatori, qui ei ſucceſſit, cum ex parte alienātis etiam nomine alieno valeat alienatio,ita vt hic alienans dominus effectus cōtrauenire minime poterit cum ex facto ſuo alienatio valida fuerit, quocirca ne ſuam turpitudinem alleget, exceptione ſubmouebitur Bar. in l.cum vir.de vſucapio.Bal. in d. l. & ſi is. Crau de indemnita.mulier.n.14 & ſeq. & n. 21. Borg. de tutor. ſub n.175.Simone.d.tit.5.n.30.vide ſupra n.3638. & hoc caſu iure actionis de euictione non tenetur ſed exceptionis, niſi proprio nomine promiſiſſet tunc enim iure actionis de euictione teneretur Crau. ſuper. Q. de indem.mul.n.20.& ſeq.vbi latè agit & cōtraria tollit.

1. Sublim. non tamen obeſſe minori vel principali adminiſtratoris obligationem propriam ſi cōtractus reſpectu principalis nullus exiſtat glo.communiter recepta in d.l.& ſi is verbo ſanè.in 3.ſol. de cōmuni Alex. cons.66.in fi.lib.4.& in l. 1. in fi. C. de fideius. minor. Nati.ad Alex.d.cons.66.n.2.

2. Sublim.vt infra n.4419.

3661 2.Lim.non procedere in alienatione non neceſſaria, tuncque tenetur tutor præciū reſtituere niſi in vtilitatem minoris conuerſum probet l. prædiorum vbi glo. & docto. C. de præd. minor. Simon.de Pret.cons. 77.n.16.Montan.d.c.33.n.109.& ſi ſine iuſta cauſa & ſolemnitatibus facta ſit Mangil.ſup. n. 12.

3662 3.Lim. non procedere quādo tutor legitimus alienauit, ſed in alienatione non interuenere ſolemnia, nam ſi tunc minor ſua bona alienata vēdicet tametſi tutor qui ſua bona non obligauerit de euictione non teneatur ſecus tamen erit, ſi etiam ſua bona obligaſſet, quod ſi tutor illegitimus foret tenebitur, quamuis præcium in vtilitatem minorum fuerit conuerſum vt probat Borg.ſup.n.172.& 173. licet ipſe diſſentiat, & emptorem ad ſolius præcij reſtitutionem teneri dicat. Rol.cons.60.n.38.lib.4.& Gutierez.ſupra n.3. ſolemnitatibus non adhibitis, & neceſſitate ceſſante teneri probant pro quo in minoris vtilitatem conuerſum non fuerit.Simon.de Pret.cons.77.n.16. Monta. ſup. n.109.Boer.dec.80.n.4. Lamberteng.ſupra Lamberti. de iure patro.17.art.1.Q.princ.2.part.1. lib. illegitimum ex dolo teneri probantes.cum Borg.tamē diſſentit Simone.ſupra.n.32.Mang.ſupra.

3663 4. Lim. non procedere in protutore Simon. de Pret.cons.71.n.7.ſubdens expenſas non recuperare. & quando tutor non eſset. cons.77. n. 37. & 38. Mangil.ſup.n.22.

5. Lim. quando id promitteret quod tutori & curatori minimè conueniret, tunc enim proprio nomine teneretur Alba.cons.12.n.9.

Si verò cauſa agatur pupilli debet ei cum tutore denunciari l.ſi dictum.56.§. pupillo. de euictio. Mangil. de euictio.Q.4.n.15.

Et in dubio tutor nomine pupilli fuiſse cenſetur id ad quod tenebatur pro pupillo vel minore tutor & curator, licet ſuo nomine fecerit, etiam officij nomine ſuppreſso, & de pecunia pupilli emiſse præſumitur Mangil.ſup.n.13.& ſeq.

TIT. XIX. CAP. IX.
DE PACTIS POENALIBVS.

3664 Pœnalia pacta non poteſt tutor apponere in contractibus pro minore initis Bal.in l. pactum curatoris circa finem & ibi Salic.ſub n.2.verſ.ex hoc inferunt C. de pact. Thob.cons.15x.n 11.Cur.Iun.cons. 189. nu. 15.16.Simonc.de decret.tit.6.n.163.& de communi teſtatur Matte.Cunno.de pact.lib.1.cap.20. n. 24. & ſeq. poſt Kircho.commun.opinio.cent.5.conclus. 73. dicam infra cap.24.

3665 Contrariam opinionem cōmunem dicit Villalo. comm.opi. lit.T.n.126.ſed citat Cur. Iun. cons. 148. n.5. qui id non probat Aduocat.cur March. cōs.150. n.33.lib.1.cons.crim.in magnis.Cur. Inn. cons. 146. n.4.& ſeq. ſecus in minore probans.

3666 1. Lim. primam opinionem non procedere quando pacta apponi etiam pœnalia ſolita eſsent Cur. Iun. d.conſ.189.n.18.19.

3667 Contrarium probat Matt.Cunno.ſupra nu. 26. & ſequent.

TIT. XIX. CAP. X.
DE SOLVTIS ILLEGITIMO TVTORI AC ETIAM LEGITIMO.

3668 Tutori illegitimo qui vendidit ſolui poteſt, & talis ſoluens non poteſt à pupillo moleſtari ſi decretum interuenerit Anch.cons.223.n.1.Afflict.decis.147. Borgni.de tutor. n.272.Anch. Q.31. lib.2. vbi de reſtitutione depoſiti Burſat.cons. 113. n.31. pro vt etiam liberatur ſi legitimo tutore cum præſentia coniunctorū pupilli & iudicis decreto ſolutio facta fuerit l. Lucius 2. §. tutelæ & §. final. de adminiſtratio. tutor. l. 1. C. ſi aduers.ſolut.Rot.Roma.decis.659.n.2.part.1.recentior.Ricci.collect.decis.2278. & idem ſi tutori Surd. dec.229.ſecus in ficta ſolutione probans; & liberatur ſoluens & tutor ſoluendo ſit Thes.Q.39. lib. 3. Ricci. ſupra & quando publice tutor cenſebatur Rot. dec. 714. part.1.recentis.322. par. 2. & idem ſi curatori ſolutio facta ſit Surd.dec. 229. n. 7. ſiue talis eſset vel con-

contraxiſſet, licet is qui ſoluit ſciret pecunias ad aliū pertineri, & patri legitimo adminiſtratori tutori curatori ac prælato rectè ſolui Natt.conſ.543.Rim.Iun. conſ.506 n.22.507.n.33. Guid Pap. dec 173. vbi de canone ſoluto ei qui generalis procurator cenſebatur domino ſciente Mattef. ſing. 30. vbi de procuratore cum libera non tamen marito Din. ſing. 172. Rot. deciſ.253.n.7.par.1. recentior. vbi de procuratore, & ſolutioni adiecto 292.par.2. vbi de dote ſocero ſoluta, & de facta ei qui tutor cenſebatur 639.par.1. t 39.coram Caualer. vbi non poſſe ſolui procuratori ad lites ſed generali ad vendendum vel locandum Rot. deciſ. 180.par.2.recentis. vbi de facta exactori etiam ſi poſtea ei furto auferatur ex Dec. conſ.473.n.9. Pereg. ob iure.fiſci.lib.6.tit.7.n.20.ſed patri non poſſe ſolui. Guid.Pap.dec.526. & ſing.314. Medic.esam.42. & & dec.68. coniuncto ſolui non poſſe niſi eſſet adminiſtrator vt pater in aduentitijs,vel niſi contractus cum eo celebratus eſſet, & falſo tutori rectè ſolui maximè ſi ſe gerebat publicè vt tutor;adiecto autem,& creditori creditoris, & tutori ſolui poſſe, & debitor liberatur ſi pecunia non ſit amiſſa, vel pupillus non ſit damnificatus alias in integrum reſtituitur, & conſtare debet de ſolutione, nec ſufficit tutoris confeſſio de recepto maximè proprio nomine facta, ſi autem eum decreto vel iudicis iuſſu ſoluerit pleniſſimè liberabitur, per tot. ſed tutori ſolui poſſe etiam finita tutela ſi cum eo contractum ſit,& ſoluendo ſit Theſ.A.39. lib. 3. & ei cum quo contraxit ac deponenti rectè ſolui niſi iudiciale eſſet quia tunc iudicis licentia opus. Rot.dec.2.coram Buratto.

3669 1.Lim. vel potius ſecus eſſe dicas in tutore illegitimo cum quo ſoluens minimè contraxit, tunc enim ſoluens minimè liberabitur. l. vero pro curatori, & l. quod ſi fortè,de ſolutio. Burſ.conſ.113.n.31. non obſtante interlocutoria iudicis quod aſſertus tutor creditor ſit non cōcurrentibus his de quibus per Garrat. conſ.89. n.15. & ſeq. Inter conſ.vlt.vol.niſi ratum habiturum pronunciaſſet vt ibi.

3670 2.Lim. non procedere quando à tutore emens, & ſoluens tutorem illegitimum eſſe non ignorabat,tunc enim non liberabitur Bar. in l.cum quis.de ſolution.& in l.quod ſeruus.de poſit.Borgni.de tutor.n.272 circa medium Bertaz clauſ.41.glo.2 n 2.

Contrarium tenet Aneh.Q 31.n.9.lib 2.

3671 3.Lim.quando tutori curator ſubſtitutus fuit tunc enim tutori etiam legitimè cōſtituto ſolui non poteſt cap.is qui.de procurator. in 6. Tenni cant.209.nu.2. quamuis non requiratur conſenſus ſubſtituti hæredis Bal.conſ.197 lib.1.

3672 4.Lim. non procedere quando pecunia non fuiſſet in vtilitatem pupilli conuerſa l.debitores. de ſolution. Rota.Rom.deciſ.535.n.7.par.1.recentior.Surd. dec.229.vbi quando curatori ſolutio facta eſſet n.34.

3673 5.Lim. nam tutori,& curatori etiam legitimo ſoluens non liberatur pleniſſimè niſi cum decreto iudicis ſolutio facta ſit, vel niſi ſolutum extet,vel minor locupletior effectus ſit; & vbi iuſſus iudicis præcedit, proteſtatio partis requiritur cum cōtradictione quodque præcium in ſtabilibus conuertatur Gomez. variar.reſolutio. tom 2 cap.14 n.4.Cenci.de cenſi.par.2.cap.2. Q.2.artic.3. n.10.& ſequent. Soc. Iun conſ.81. lib.2. ſi autem non eſſet tutor ſolutio etiam ſpeciei ſoluentem minimè liberaret vt per eum eſtque conſilium deciſiuum Cabal. conſ.26 n.1. & 2. par.1 qui probat actori a tutore conſtituto non rectè ſolui, & minorem agere poſſe contra tutorem ceſſa actione tutori, minori etiam factam ſolutionem non liberare ſoluentem, niſi iudicis iuſſu facta ſit, quo etiam caſu ſi ſciat, vel ſcire debeat ſoluens minori ſoluere appellare tenetur; ſecus ſi id ignoraret. Ang. in l 2. n.11. de appellatio recipien. Guid. Pap.ſing.95. Iacob. a Canib. de executor de vltima.voluntat. par 2. nu.5. & Soc. Iun.conſ.116.n.11.lib.2. qui dicunt ſoluentem pupillo cum tutoris authoritate, & iudicis decreto pleniſſimè liberari, alioquin ſecus niſi pecunia extet penes minorem quæ per ſoluentem repeti queat,tunc enim dabitur exceptio doli; & minori reſtitutio denegabitur ſi res alias emenda ex pecunia ſoluta minori empta ſit, quamuis perierit, ſicque ſoluens plenè liberatur; plenius autem ſi minori ſoluat tutoris vel curatoris authoritate ſed reſtituetur minor ſi pecunia de perdita ſit, vel conſumpta facilitate vel culpa ipſorum; pleniſſimè quando iudicis præcepto ſoluitur nec in integrum reſtitutio concedetur de communi teſtatur Gutier de tutel. par.2.cap.22. quamuis ipſe cum Vaſq. & Molina. contra communem teneat ſoluentem minori cum tutoris authoritate pleniſſimè liberari etiam ſine iudicis præcepto, nec reſtitui præſertim in ſolutione fructuum, ſeu affictuum, niſi ſolutio facta ſit minus re, loco, tempore, aut cauſa, vel male aliter, aut veriſimiliter conſumpturo citò. poſt Odd de reſtitution.in integrum. Q.52. Sanchez. de matrimon. lib.6. diſputat.38.num.31. Rot.Rom. deciſ.722. n.1.& ſequent par.1. diuerſo. quæ probat ſolutionem tutori factam non operari pleniſſimam liberationem niſi præcio iudicis præcepto in iudicio contradictorio. aliàs perdita pecunia minor in integrum reſtituetur idem dicens ſi pecunia ſit perdita facilitate minoris, ſiue culpa curatoris, & ſiue pecunia ſit perdita vel difficilis exactionis cum difficultas, & impoſſibilitas æquiparentur n.6 & deciſ.715.n 1. cad. par.1. ſoluentem tutori liberari firmauit indubium dicens. vide infra cap.64. Munnoz de ratiocin. cap 40. vbi tutorem ſoluentem reliqua minori ſine curatore plenè liberari ope exceptionis ſi in vtilitatem minoris conuerſio facta ſit; & pleniorem ſi authoritate curatoris ſoluerit; pleniſſimam ſi iudicis authoritate ſoluerit qui in ſcriptis quietationes fieri debere ſubdit, & ſi factæ non ſint, minores ad eas faciendas poſſe compelli, imo ſi eam facere detrectent à iudice fieri poſſe Papien. in form. lib. ad redd. rat. tut. glo. & curatores. nu.11. ſoluentes tutori non liberari perfectè ſine iudice ſecundum diſtinctionem l.1.C. ſi aduerſ. ſol. ſed quo ad affictus ſoluentes tutori liberari ex l. ſancimus, & l.conſtitutionem C. de admin. tutor. Fab. de Anna. conſil.49. vbi de plena pleniori, & pleniſſima vt ſupra præſertim ſi a tutore vel curatore recepiſſet qui ei ſoluit; idem dicens de ſolutione facta curatori mente capti Bal conſ.45. lib.4. errore vel dolo ceſſante generaliter liberatos ita vt nequeant vlterius conueniri plenè liberatos cenſeri ait. eſt tex. in §.at ex contrario Inſt. quib. alie. licet. decidens debitorem ſoluentem pupillo cum tutoris, & iudicis authoritate pleniſſimè liberari, ſi ſine eis ope exceptionis ſi pecunia ſalua ſit, vel pupillus

num. 361. posset enim ad pinguiorem furtunam deuenire ideo non est expræssa facienda remissio.

3692 9. Lim. non procedere quando liberatio à tutore facta fuisset animo nouandi, habet enim administrationem cum libera Ias.in d. l. pactum curatoris, n. 4. in fine. Cuno.sup.n. 10.

3693 10. Lim. procedere quando tutor haberet donandi potestatem vt in pluribus casibus de quibus Alex. in d.l. pactum curatoris, n. 3. Cur. Sen. nu. 5. Rimin. n. 2. Gail. obseruation. 72. n. 8. lib. 2. Cuno. supra. n. 13. 14.

3694 11. Lim. non procedere quando tutor pro minore de rato cauisset, tunc etenim ratum non habente minore, tutor ad interesse tenebitur Cuno. supra. nu. 15.

3695 12. Lim. non procedere in reciproca remissione l. de fideicommisso. C. de transact. Montan. supra n. 356.

3696 13. Lim. non procedere quando tutor canonem reciperet ab emphiteota, tunc enim caducitatem in causam remittere censeretur Modern. in consuetud. Parisien. §. 14. Monta. supra. num. 376. quod non censeo verum quia continet remissionem iuris minori quæsiti ex lege vel pacto.

14. Lim. nam tutor potest debitum liquidum remittere vbi debitor esset pauper & pupillus totum perdendi pericul ? subiaceret nisi tutor componeret Alex. ad Bar. in l. id ab vna. C. de anno. & tribu. lib. 11. & Paris. ad Bar. in l. pactum curatoris C. de pact. Cancer. var. resol. tom. 1. c. 7. n. 119.

TIT. XIX. CAP. XII. DE INITIO TESTAMENTARIÆ TVTELÆ.

3697 Testamentaria tutela à die aditæ hæreditatis etiã ab vno ex pluribus hæredibus exordium sumit l. si nemo. de testament. tutel Gutierez. de tutel. part. 1. cap. 5. num. 14. ad. quam adeundam dabitur tutor. num. 15. & statim cum se tutorem vel curatorem datum agnouit Scrad. de feud. part. 10. sect. 20. num. 1. & sequent. vbi amp. & lim. vide supra tit. 3. c. 1.

3698 1. Amp. & declara vt suitate sicut aditione tutelæ datio confirmetur filij namque commodum concernit Bar. in l. filius. num. 6. de vulga. de communi testantur Alex. num. 23. Soc. num. 29. Ias. num. 19. & Gutierez. supra. n. 14. quando tamen in persona eius suitas remanet, cui tutela datur ex communi post Ang. de suitat. Q. 9. n. 17.

3699 2. Amp. vt agnatus proximior intra quatuor menses à Iudice petere debeat se in tutorem, & curatorem admitti, alioquin dicto tempore elapso non admittieretur. auth. præsbiteros. secunda vbi Bar. & Salic. C. de Episcop. & Cler. Alex. cons. 140. num. 5. lib. 1. Dec. cons. 16. n. 7. Borgni. de tutor. nu. 200. Gutierez. d. part. 1. cap 8. n. 63.

3700 1. Lim. nam sub conditione datus non nisi conditione purificata incipit esse tutor & tunc potest excusationem proponere Bar. in l. si cui. num. 19. de legat. primo. Piag. de tutor. Q. 14. num. 2. Gutierez. supra. n. 19.

3701 2. Lim. non procedere in matre in qua requiritur monitio Ferret. cons. 312. n. 10. 11.

3702 Contrarium vt intra quatuor menses à die scientiæ tutelam & curam petere debeant, alioquin non admittantur Borgni. de tutor. num. 200. Gutierez. d. cap. 8. num. 63. vide infra. tit. 25. de excusation. tutor.

TIT. XIX. CAP. XIII. DE MATRIMONIO AC DOTE PVPILLI.

3703 Matrimonio collocare pupilli tutor ac dotare tenetur competenter Io. And. ad Specul. de iudici. §. generaliter. n. 32. lit. F. Alberi. Bal. & Ang. in l. qui sine de nego. gest. Lap. in cap. per vestras §. 3. n. 22. de donation. inter vir. & vxor. Marcabrun. cons 97. nu. 54. Rebuf. de congrua. portion. num. 64. Plot. de in lit. iuran. §. 5. num. 24. Borgni de tutor. num. 275. Gutierez. de tutel. part. 2. cap. 11. Galganet. de tutel. lib. 3. Q. 50. n. 1.

3704 1. Amp. vt pupillam in vxorem digno dare debeat alioquin ad interesse teneatur pupillæ soluendum Rebuf. in concord. pag. 725. Gutierez. sup. n. 11. Galg. sup. n. 9.

3705 2. Amp. vt si pater filiæ dotem legauerit, eam tutor statim ab hæreditate separare queat l. Titio §. fin. de conditio. & demonstrat. Laurent de Palat. de succes. part. 3. n. 29. ex mente Reuard. de Malumbr.

3706 1. Lim. non tamen teneri tutorem totum patrimonium in dotem dare Gutierez. supra Galganet. supra. n. 2. sed inspecta loci consuetudine, qualitate pupillæ, & quantitate bonorum. l. quæso. de iur. dot. Moli. de primog. lib. 2. cap. 15. n. 39. 40. Munnoz. de ratioci. c. 22. n. 60. & minor. si se dotando circumuenta restituetur & eius hæres. l. 1. C. si aduers. dot.

3707 2. Lim. vt si plus quam foret in bonis pupillæ extraneus in dotem, non dolosè, ac scienter nec se proprio nomine obligando, promiserit, de proprio minimè teneatur l. cũ post mortem. §. 1. de administratin. tutor. & ibi communiter. Docto. vbi idem de curatore quãuis ascendens de suo supplere teneatur etenim naturali ratione donasse censetur. Lup. in rubric. de donation inter vir & vxor. §. 66. n. 16. 17. Galganet. supra subdens rem communem in totum dedisse videri. quod si minor dederit vel promiserit vltra vires patrimonij, quod excedit non valet Bul. Nouel. de dot. pact. 6. priuil. 41. Intrig. sing. 89. n. 68. lib. 3. & non valere etiam si dolo decepta sit n. 67. & Bal. Nou. supra priuil. 40. sed si vltra competentem à patre dotem relictam tutor dederit de proprio tenebitur quod plus promisit l. cum post de admi. tuto. Cast. in l. procurator qui pro euictione n. 4. ad fi. de procur. Cancer. var. resol. par. 1. cap. 7. n. 130.

3708 3. Lim. vt munuscula ex liberalitate facta, dataque tutori non sint restituenda pupillæ quamuis illud ei restituendum sit quod ex pacto traditum fuisset. Gulielm. de Ludo. sing. 41. Borgn. de tutor n. 277. Gutierez. supra n. 10. Galganet. supra n. 9. post Lup. in cap. per vestras. §. 3. n. 22. de donat. inter vir. & vxo. pag. 317.

3709 4. Lim. nam si impuberem matrimonio collocauerit, contra tutorem iniuriarum actio detur, & in loco tuto pupilla debeat collocari Franc. Marc. dec. 70. & 71. part. 1. Galganet. supra. n. 10.

3710 5.Lim. non posse vltra dotem tutorem alia donare nisi prout consuetudine seruaretur Bar. in l.tutor. §.final. de administratio. tuto. nisi iussu iudicis sing. 70. Borg. de tutor. n.276.

3711 6.Lim. non posse dotem in immobilibus tutorem sine decreto constituere, quamuis eam testator legasset, præsertim vbi extaret statutum de lucro dotis Bal. Nouel. in l.1. nu.385. solut. matrimon. Surd. decis.278. Gratian. discep.367. Mago. decis. Flo.34. n.1. vbi de mobilibus, & immobilibus Rot. dec.586. par.2. recentis. vbi sublimitat quando ratificatio mulieris sequeretur puta contracto matrimonio, nec ipsa puella dotem sine decreto, & curatoris authoritate si minor sit in immobilibus maximè constituere potest Manti. de contract. lib.12. tit.13. n.15.

Amp. nec minorem eam in immobilibus constituere posse sine decreto stante statuto de lucro dotis Monta. de tut. c.35. n.418. Gall. de execp. suce. tit.4. execp. 11. n.118.

3712 7.Lim. nam si pupilla matrimonio collocetur, cōsensus propinquorum adhiberi debet, quibus discordantibus, quid sit pupillæ vtilius iudex arbitrabitur, tametsi puellam suam voluntatem declararet, si autem adulta sit, ac mobilis ætatis, & suam voluntatem exprimat, tunc consensus tutorum non curatur, nec etiam consanguineorum l.1. l. in copulandis. C. de nupt. Marcabr. cons.97. nu.52. & sequent. quod est cons. decisiuum Colleg. Ferrar. nisi ad tutores, curatores, aut propinquos se remitteret, quia eis tunc esset standum, iudici verò illis discordantibus nu.60. & sequent. & si nutrix relicta sit vsque ad maritationem dictio vsque stabit inclusiuè n.70. & sequent. & cons. 96. per totum, & si tutoris, & consanguinei consensus ex statuto exigatur sufficit absente altero præsentem consentire Soarez. tit. delas deudas. nu.18. & si discordent iudex quod vtilius erit eligere debet n.22.

3713 8.Lim. non posse dotem etiam in pecunia, & cum decreto puellæ constituere, quam pupillus dotare minimè tenebatur Bal. Nouel. in d.l.1. n.385. vt puta sorori ex alio patre natæ etiam si aliter nubere minimè posset Roma. cons.425. n.1. versic. tertio.

3714 9.Lim. & declara. nam dos per tutorem data in dubio ex bonis pupilli per ipsum administratis data censebitur nisi de contrario constet Rota. Roma. dec. 722. n.7.8. par.1. diuerso. ex glo. & omnibus in l.final. C. de dot. promis. & in patre filiam dotante Mascar. conclus.1155. vbi amp. & sublim. multifariam Medic. exam.34. n.36. & 37. & 50. vbi idem in fratre tutore, secus tamen est in patre.

3715 10.Lim. nō posse dotem sorori pupilli ex alio patre natæ dare quamuis aliter nubere non posset l.cum plures. §.cum tutor vbi glo. verbo. pupilli. de administratio. tutor. Montan. de tutel. cap.32. reg.9. n.160.

TIT. IX. CAP. XIV.
DE PVPILLO GERENTE AVTHORE TVTORE.

3716 Pupillus tutore authore gerere potest, gestaque valida erunt l.Imperatores. de authorit. tutor. Montan. de tutel. cap.30. n.1. & sequent. qui si maior infante sit in contractu tutoris interuenire debet. l. obligari. de authori. tuto. l. pupillus. si Pari. de acqui. hered. Pereg. cons.74. n.4. lib.3. post Soc. cons.24. n.45. lib.1. vide infra cap.77.

3717 1.Amp. vt possit debitorem delegare non tamen tutori l.potest. de authorita. tutor. Montan. supra n.3.

3718 2.Amp. vt alter tutorum pupillo cum tutore alio contrahenti authorari queat nisi vnius authoritas non sufficeret l.quod diximus. §.si duo. de authorita. tutor Montan. supra n.4.

3719 3.Amp. vt si pupillus mutus esset, ac taceret, ab eo gesta authore tutore valeant l.impuberes. de authorita. tutor. l.muto. de tut. Monta. supra. n.5. etiam si tutor secus esset l.etiam. 16. de autho. tuto.

3720 4.Amp. etiam si tutor instrumentum minimè subscripserit l.inter pupillos. de authorita. tutor. Montan. d.cap.30. n.5.

3721 5.Amp. etiam si cum absente pupillus contraheret authoritatem non exaudiente l.obligari. §. final. de authorita. tutor. Montan. d.n.5.

3722 6.Amp. vt in causa graui minor authore tutore procuratorem constituere possit. l. neque tutores. C. de procurator. Petr. Stella. in l.nequicquam. §. vbi decretum n.13. de offic. procons. Monta. supra n.6.

3723 7.Amp. vt infans qui fari possit, vel si fari nequeat illud non ætatis defectu procedat, sed aliquo vitio, ea tutore authore gerere possit, quæ & muti possunt. l. seruo inuito. §. si pupillo, ad Trebel. Montan. supra nu.8.

3724 1.Subamp. vt etiam sine tutore, & curatore modicæ rei possessionem naturalem acquirat ad quam intellectum vel affectionem habeat. l. donatarum vbi Doc. C. de acq. possess. Montan. supra n.10.

3725 2.Subamp. vt infans qui nihil intelligit, si fari possit, negocium omne gerat authore tutore l.in negocijs. de reg. iur. l.1. §. furiosum. de actio. & oblig. l.pupillus. de acqui. hæred. Montan. supra n.11.12.

3726 8.Amp. vt etiam in iudicio cum tutore esse possit, est enim in tutoris electione per sè solum, vel authorando, pupillum defendere l.1. §.sufficit. de administratio. tutor Mōtan. supra n.13. & 14. vbi etiam prætorias stipulationes, nec non & extraiudiciales facere posse, quamuis infans nisi maior septennio stipulari neutiquam possit nu. sequent. per l.seruum, rem pupil. saluam fore.

3727 9.Amp. vt sine tutore suam conditionem pupillus meliorem facere possit; deteriorem vero secus nisi authore tutore Instit. de authorita. tutor. in princip. & l.obligari. §.pupillus. eod. tit. Montan. supra n.96. & sequent. nec nauem exercere potest l.1. §.exercitorem. de exercitor. actio. Montan. supra. n.106 nec hæreditatem adire ex communi. n.107. & sequent. subdens post Port. in §.1. n.7. Inst. de authorita. tutor. & Bellon. cons.24. nu.16. de communi testantes non posse etiam opulentam hæreditatem adire, nec etiam tutorem absque pupillo infante maiore, nec posse tutorem opulentam hæreditatem sine decreto repudiare §. neque. Inst. de autho. tuto. Bal. in l. bonorum. 7. nu.5. C. qui admitti Tiraq. de retract. lignag. §.1. glo.7. n.83. dicam infra cap.32 nec solus pupillus bonorum possessionem agnoscere potest l.more. de acquiren. hæred. §. neque Instit. de authorita. tutor. quamuis soli tutori permittatur Aret. in §. 1. num.7. Institut. de authoritat. tuto. de com-

de communi testatur Mōtan.supra.n.122.& sequenti. vide infra n.43.44. & maiorem infante vel infantiæ proximum posse alium sibi obligare etiam sine tutore; sed alij nisi pubertati proximus sit,& tutoris adhibita authoritate nō obligari, filij familias verò etiam cum patris consensu si impuberes sint non obligantur § pupillus vbi Aret.& alij Inst.de inut.stipul. Soarez. tit. de las deudas. nu.29. dicens ingressu possessionis per tutorem,& pupillum infante maiorem aditionem fieri legitimè,& n.30.31. Pereg.dec.100.n.4.

3728 1.Lim.9.ampliationem quod attinet ad pupillum non procedere quando obligatus non maneret, vt quia alteri restituere debeat, tunc enim solus pupillus adire posset Alex. cons.234.lib.6.Soc.cons.80. n.10. lib.4. Dec. cons.331. & in l.bonorum 7. n.10. C. qui admitti. Corset.sing.verbo.pupillus. Monta. de tute. cap.30 n.125.

3729 2.Lim.non procedere in pupillo filiofamilias maiore 14.annis cui pater consentire nollet, tunc enim solus adire posset, bonorumque agnoscere possessionē secundum communem de qua testantur Dec. in d.l. bonorum n.12 & Montan.supra.n.126.

3730 3.Lim. non procedere vbi extaret statutum quod solus pupillus adire possit Alex.in d.l.bonorum. vbi Dec.n.15. Montan.supra.n.128.

3731 1.Sublim. non procedere nisi pupillus doli capax existat Alex. in d.l.bonorum, & ibi Dec.n.16. Montan.supra.n.129.

3732 4.Lim.non procedere quando pupillus tutore careret, nec iudicis copiam habere possit, & periculum sit in mora Dec.in d.l.bonorum.n.20. Montan.supra n.131.132.

3733 5.Lim. non procedere in pupillo suo hęrede, qui ipso iure hæres est, ac hæreditati paternæ immiscere, & abstinere potest nisi pubes esset tunc enim restitutione in integrum opus esset l.in suis de suis, & legitim l.necessarius de acquiren. hæreditat. Monta. supra n.133.

6.Lim sine tutore obligari quando alias cum iactura alterius locupletaretur l.sed mihi commod.l. furiosus. de act.& oblig. Alba.cons.210.n.16.

3734 10.Amp. non posse pupillum sine tutoris authoritate contrahere societatem l.1.pro soc.ideo si mortuo patre filij maiores, & minores extent, vel ex præmortuo filio nepotes minores adsint, licet omnia bona pro indiuiso cōmuni retineant,& omnes se exerceant, etiam si sit alter tutor,adhuc none censebitur contracta societas,quoniam minorum inbabilitas eam contrahi impedit d.l.1.& l. vt in conductionibus pro soc. Bar.in l.Titium.n.5.versic.ex prædictis.de administr. tutor. Ang. cons.60.n.2. Roma.cons.413.n.14. Soc. cons.24.n.45.lib.1.Iaf.in l.1.n.6.C.qui testam.facer. post Petr. de Vbald. de duob. fratri. par.3.n.3.Cor. cons.308.n.1.lib.1. Alex.cons.30.n.6.lib.2.Caffane. in consuetud.Burgun.rubr.7.§.5.n.24. col.962. Soc. Iun.cons.24.n.5.lib.2.Paris.cōs.84.n.53.lib.1.Anch. Q.40.n.2.idem de furioso dicens lib.3.Lopez.de contract.lib.1. cap.61. versic. dicimus tertio Dec. cons. 442.n.33.Menoch.cons.12.n.11.& 12. & cons.222. n.2.Decia.cons.36.n.16.lib.1. Menoch.lib.3.præsūptio.56.n.6.& sequent. Simon.de Pret.cons.142.n.5. Cepha. cons.146.n.30.& sequent. & cons 247. n.19. Assis.conclus.53. pag.128. versic. prima coniectura, & pag.130. versic. vnde videmus etiam quod empta per patruum sua sunt Bursat. cons.298. n.5. Ceph. d. n.30. & cons.483. n.14. idem subdens quoad mente captos aliosque societatem contrahere minimè valentes Io.de Amic. cons.16. n.10. Pedroch. cons.27. n.18.& sequent.Bologni.cons.7.n.2.Moz.de societat. vlt. ord. n.6. post Barb. cons.10. n.16. lib.4. Ferret. cons.166.n.5.Mascard.conclusio.31.n.11.& sequēti. & conclusio.1315.n.40.Rimin.in §.1.n.154.Institut. per quas person. nobis acquirit. de tutore,& pupillo Surd. cons.9. nu.21. & sequent. de communi Mazol. cons.113.n.24. & Felician. de societat. cap.3. n.29. Menoch. cons.860. n.1. & sequent. Ceph. cons. 674. n.51.Manti.de contracti.lib.6.tit.13.Monta.de tutel. cap.30. n.134. dixi in tractatu societatum vide supra n.3381.Viui.communi.opi.677.n.1.Rot.dec.421.coram Coccino.vbi de infante.

3735 Contrarium tenet Decia. cons.85. nu.18. lib.2. & Crau.cons.286.vbi quod omnia tutor communicare teneatur.

3736 1.Subamp. procedere etiam si de vtilitate pupilli ageretur adhuc enim societas contracta minimè censebitur Bal.in l.cum oportet in principio sub n.9. C.de bonis quæ liber Ias. vbi supra Aimo. in consuet. Aluern.tit.15. art.1. nu.4. Mazol. loco supra citato Meno. de præsumptio. 56. nu.11. Valasc. decis.63. nu.12. Surd. cons. 9. nu.45. & sequent. loquens. de infante.

3737 Contrariam sententiam tenuere Roma. cōs.453. n.1. Soc. cons.160. nu.12. & 17. lib.2. Mandos. ad Rom.d.cons.453.Cassan.in consuet. Burgund. rub.7. §.5. n.24 col.962. post Petr.de Vbald.de duob.fratri. par.3.n.4.Ripa.respons.151.n.6.versic.tertio fateor. Mareabrun.cons.5.n.69. Purpur. cons 403. n.33. & ita iudicatum fuisse testatur Borg.decis.57. sub n.17. versic. quæ tamen. lib.2. Lamberteng. de contract. glo.1. n.22. & sequent. Rota Roma. decis.547. n.4. par.1.recentior. quæ renouari societatem esse probat si minori vtilis sit, vel ex causa necessaria fiat absque solemnitate Lopez.de contract. lib.1.cap.62.Cepha. cons.674. n.56. Gratia. disceptatio. 360. nu.12. vbi etiam solemnitatibus non adhibitis; & si ad commodum, & incommodum minoris se habere renouari, & continuari posse per curatorem Dec. cons. 584. n.3. Ramon. cons.41. n.24. tam expræsè quam tacitè vt ibi.

3738 2.Subamp. in eo etiam procedere qui pupillarem ętatem excessisset minore tamen 18.annis curatorem habente adhuc enim non præsumetur societas inter ipsum, & fratres maiores retracta, minor enim curatorem habens nec expræsè, nec tacitè absque illius authoritate obligari potest l.si curatorem habens. C. de in integr.restitutio. minor. ita colligitur ex Alex. cons.49.n.4.lib.1.& cons.154.n.7.lib.2. Iaf. in d.l.1. n.6. versic. tertio limita. & expræssius probat Meno. lib.3. præsump.56. n.9.10.& sine curatoris consensu non posse contrahere societatem quando minor iuratorem haberet Cepha. cons.146. n.31. & sequent. Assis. conclusio. 53. pagin. 128. versic. prima coniectura Felician.de societat.cap.5.n.1.Simonc.de decr. tit.6.n.40.

3739 3.Subamp. vt nec proprio nomine tutor pupillares pecunias negotiari possit quod si fecerit, duplum

Eeee 2 resti-

restituere tenebitur Cepha. conf.674.nu.70.si autem maior tutor non sit, & proprio nomine cum pecunia communi cum pupillo aut minore negocietur, quod superlucratus fuerit, negotiantis erit, minori autem ad interesse pro sua parte pecuniæ tenebitur. l. si vnus. §. si vnus pro soc. l. si patruus. C. commun. vtriusque iudic. Lopez. loco supra citato versic. sed numquid.

3740 4. Subamp. nedum tacitam, verum etiam nec expræssam inter eos societatem contrahi posse propter inhabilitatem minorum Bal. conf.235. lib. 4. Alex. conf.30. nu.6. lib.2. Ias. in d. l. 1. nu.6. C. qui testament. facere pos. Montan. supra n.135. & cum nepote pupillo Surd. conf. 9. nu. 37. maximè infante num. 41.

3741 5. Subamp. vt omnia damna maioris sint, nec ea cum lucris compensare possit l non ob eam rem.25. pro soc. Lopez. de contract. lib.1. cap.61. in principio. versic. sed numquid.

6. Subamp. in officiali minore qui nulliter contrahit societatem super officio sine solemnitatibus dum tamen minor nullitatem alleget Bouat. de societ. offi. n.210. Zaecch. eod. tracta. n.177. & seq. nec a minoribus, & mulieribus sine solemnitatibus contrahi potest Castra. de societa. offi. c.12 Zaec supra n.178. & seq. vbi etiam super societate pupilli pecunias poni posse Rot. dec. 143 par. 2. recentis. vbi de amasijs.

3742 1. Lim. 10. ampliationem non procedere quando tutor pupilli alijs communicaret, & alij illi, tūc enim propter tutoris authoritatem contractus sustineretur l. vt in conductionibus. pro soc. Bal. in l. si patruus. n.15. C. communi vtriusque iudic. Petr. de Vbald. de duob. fratri. par. 2. n.4. & 9. Soc. conf.160 n.14. lib.2. Ias. in d. l. 1. n.6. limitatio. 1. C. qui testament. facere poss. Com conf. 1. n.8. lib. 1. Dec. conf.213. sub n.8. Cafsane in consuetud. Burgund. rubr.7. § 5. n.27. col. 963. Mazol. conf.113. n.24. Cepha. conf.674. n.51. & sequent. Mascard. concl.31. n.15.16. subdens ex communi acquisitionem factam præsumi Menoch. lib.3. præsumpt.56. n.12 qui alios adducit.

3743 1. Sublim. non procedere nisi quando societas pupillo vtilis esset vel de hoc dubium foret, etenim non potest alioquin tutoris factum pupillo obesse; vel saltem in integrum restituetur Petr. de Vbal. d. n.9. Cepha. conf.674. n.55. & seq.

3744 2. Sublim. non posse tutorem pecunias ad cambium recipere pro negocio minorum præsertim a se ipso, vbi præcipuè minorum credita exigenda extarēt Soc. Iun. conf.148. n.22. & sequent. lib. 1.

3745 3. Sublim. non procedere quando frater tutor esset, hic enim non posset sibi in societate contrahenda authorari si solus esset, nec si plures quorum alteri sine altero administrare minimè posset Petr. de Vbal. de duob. fratri. par. 3. nu.5. si autem plures fuissent simpliciter constituti tutores distinguit nu.6. Dec. conf.21. n.1. versic. secundo Aimo. in consuet. Aluern. tit.15. art. 1. n.4. Cepha. conf.248. nu.30. & sequent. Anch. Q.40. nu.3. lib.3. & num.4. inquit communi pecunia proprio nomine quæsita acquirentis esse Moz. de societat. vltim. ordin. nu. 8. & 9. Cepha. conf. 483. nu. 16. Menoch. lib. 3. præsump. 56. n. 14. Soc. conf.24. nu.45. lib.1. subdens nec posse pupillo authorari nisi ipso pubere effecto consentiente Felician. de societat. cap. 4. nu.1. & sequent. Manti. de contract. d. lib.6. tit.13. n.9. Surd. conf.9. n.21. & sequent.

3746 Contrarium tenet Soc. d. conf.160. n.14. & Cafsane. supra n.27. quoniam in expræssis tutor authorari nequit; non autem in tacitis vt per eos.

3747 1. Lim. 3. sublimitationem non procedere quando hic tutor palam contraxisset Surd. conf.9. nu.5. & sequent. Felician. supra n.3. Gratia. disceptat. 360. n.17. & sequent. etenim palam, & bona fide contrahere potest Soc. d. conf.160. n.15. Montan. d. cap.30. nu.138.

3748 2. Lim. non procedere quando testatoris iussu illud fecisset tutor vt infra dicam in 2. limitatione. 10. ampliationis n.3750.

3749 3. Lim. non procedere alio tutore authorante Felician. supra n.14. intelligendo vt per Petr. de Vbald. supra, & infra dicam, & cum tutoris authoritate eam contrahere posse l. vt in conductionibus. ad fi. pro soc. Mant. d. tit.13. n.6. & contutoris. n.16.

3750 2. Lim. 10. ampliationem non procedere quando testator mandasset mercaturam nomine communi exerceri, quia præsumetur negocium mercantiæ factum sicut testator iussit etiam si alter pupillus esset l. qui negociationē. in princip. de administratio. tutor. Bal. in l. cum oportet. n.9. in fine. C. de bon. quæ liber. & in l. si patruus. n.7. C. commun. vtri. iud. Alex. conf. 49. n.1. in fine. lib.1. Ias. in l. 1. n.6. limitatio. 2. C. qui testam. face. pos. Cafsane. in consuetud. Burgund. rubr.7. § 5. n.27. lim.3. d. col.963. Soc. conf.4. n.5. lib. 4. Barbat. conf.61. n.19. lib.3. Ancharan. Q.40. n.6. lib.3. Meno. d. præsumptio. 56. n.15. Magon. decis. Florent. 1. n.4. post Dec. conf.441. n.6. subdens tunc sibi tutorem authorari posse Mōtan. d. cap.30. n.138. Felician. supra n.6. & sequent. idem dicens quando cum tutore contrahi posse cauisset.

3751 1. Sublim. non procedere nisi quoad negocium à testatore expræssum non autem quoad alia, in cæteris enim prohibitionis ratio viget Soc. conf.4. vsque ad n.16. lib.4. Aimo. d. artic.5. n.1.

3752 2. Sublim. non procedere nisi constet maiorem societatem contrahere voluisse, quia scilicet communi nomine gesserit, secus vbi nomine proprio egisset, nō enim mandatum testatoris operatur vt nolens societatem contrahat Rimin. conf.201. n.7. & nisi tutor vt testator iussit societatem inierit, minori neutiquam oberit Soc. Iun. conf.148. ad finem lib.1.

3753 3. Sublim. nō procedere in vim propriæ societatis ex quo minorum deficit consensus requisitus, sed eiusdam iussu testatoris Rim. Iun. conf.636. n.52. Felicia. de societat. cap.3. n.33. & sequent.

3754 3. Lim. non procedere in adulto curatorem non habente, hic enim societatem contrahere potest Roman. conf.453. ad finem Cor. conf.24. col penultim. versic. tamen societas. lib.1. Alex. conf.49. n.1.2. & 9. lib.1. Ias. in d. l. 1. nu.6. limit.3. C. qui testamen. facere pos. Cafsan. supra lim.4. Simon. de Pret. conf. 142. n.5. Affl. decis. Perusin.75. nu.18. loquens de minore mercatore inter mercatores in albo descripto. Meno. conf.656. nu 6. Felician. de societat. cap.5. n.2. & 3. idem subdens quod Affl. supra.

3755 1. Sublim. non procedere nisi minori societas vtilis esset Aimo. supra n.6. dixi supra in prima sublimitatione primæ limitationis. 10. ampliationis.

3756

3756 2. Sublim. non procedere quoad ea quæ fine decreto obligari non possunt, tûc enim decretum requiretur Rol. conf.54. n.35. lib.2. de communi testatur Felician. supra. dixi supra subamp.43. capitis 7. huius, 19. tituli. 28. ampliationis.

3757 4. Lim. non procedere quando minor maior effectus societatem ratificaret, tunc enim perinde esset ac si in maiori ætate contracta fuisset Petr. de Obald. de duob. fratr. par. 3. n.4. Cor. conf. 187. n.7. lib.3. qui loquitur de ratificatione minoris iurata Alex. conf.49. n.2. in fine, & n.9. lib.1. Iaf. in d.l.1. n.6. C. qui testam. facer. poss. limitatio. vltim. Aimo. d. tit. 15. art. 1. n.7. Soc. conf. 160. n. 13. lib.2. Cassan. supra lim.5. col.963. Anchar. Q.40. n.5. lib.3. Ripa. conf. 151. n.6. versic. secundo licet. Rim. Iun. conf.280. n.53. & sequenti. Crau. conf.286. n.2. Mago. dec. Florent. 1. n.3. Meno. lib.3. præsumptio.56. n.17. Affil. conclusio. 53. pag. 128. versic. prima coniectura Bertaz. conf. ciuil. 19. n.25. Moz. de societa. vltim. ordin. n.6. & 4. colum. n.38. Mascard. concl. 31. n.18. Ripa respons. 151. n.6. Cepha. conf.674. n.58. & sequenti. Purpur. conf.403. n.31. & 32. Bursat. conf.328. n.12. Decia. conf.85. n.18. lib.2. Marcabrun conf.5. n.70. Valasc. decis.63. n.12. Viui. communi opinio. 677. Molina. de contract. disputatio.421. n.7. Mazol. conf. 113. nu.24. Lopez. de contract. lib.1. cap.61. versic. tertio minor, & cap. 62. vbi vtiliter gesta non autem damnosa ratificare teneri Mago. decis. Flor. 1. n.3. Viui. communi opinion. verbo pupillus. nu.2. Surd. conf. 534. nu.38. & conf.9. n.10. & seq. Montan. d. cap.137. & quando maiores effecti pluribus annis simul vixere n.139. Deci. conf.21. n.1. Gratia. discep.714. n.11. & seq. vbi quando maior factus se exerceret in eo negocio subdens solum minorem posse allegare defectum ætatis ex Crau. côf.286. n.2. Surd. d. conf.9. n.10. & seq. Cocci. dec.421. etiam tacitè, & omnium bonorum si requisita de quibus per eum concurrant in qua non requiritur industria par si promarcalis sit, & venire quæsita ex actibus quæstuarijs si tacitè sit contracta non quæ ex legato vel hereditate venere.

3758 Côtrarium tenuere Alciat. reg.1. præsumptio.25. n.2. quoniam iniquitatem contineret, cum posset in casu lucri ratificare secus damno interueniête Cepha. conf.248. n.34. & sequent. præsertim si eius nomine non fuisset gestum Pedroch. conf.27. n.21. in fine, & num. sequenti, Decia. conf.36. n.20. lib.1. Menoch. conf.121. n.35.

3759 Distingue quod aut igitur de societate minoris nomine continuata, & prima procedat opinio; alioquin secundæ locus existat, quod enim nomine minoris gestum non fuit ab eo non potest ratum haberi Mascard. conclusio.1315. n.48. Decia. conf.36. n.21. lib.1. Surd. conf.9. n.52. nec si non ex pecunia minoris gestum sit, nec à patre geri solitum foret etiam si minor industriam posuisset Rot. in Foroli. societatis 24. Maij 1610. coram Rpd. Coccino. Gratia. discep.714. num.2.

3760 1. Sublim. 4. limitationem non procedere mortuo pupillo, tunc enim per eius heredes ratificatio fieri minimè potest, cum res integra nô sit Surd. conf.9. n.53. & seq. licet in negocijs ad hæredes transeuntibus secus sit vt per eum post Bal. in l. si fine. §. si procurator. rem rat. habe. & vno côtrahentium mortuo ratificari non posse Castr. conf. 195. n.2. lib.2. Alex. conf.24. n.10. lib.5. Dec. conf.226. n.12. Surd. conf.9. n.53. & seq. Gratia. discep.783. n.13. & per hæredes fieri non posse ratificationem Salic. in l. tutor. n.2. C. in quib. caus. in int. rest. Bero. Q.103. n.3.4. Borgn. de tuto. n.31. Surd. de natur. lib. tit. de requis. legit. n.5. & re integra hæredem ratificare posse Tesa. dec.70. n.5.7. Mona. dec. Bono. 59. n.16. Surd. dec. 111. n.11. & seq.

3761 2. Sublim. ratificari non posse societate finita Decia. conf.60. n.18. lib.2. Meno. conf. 121. n.34. Felician. de societate. cap.3. n.103.

3762 3. Sublim. non censeri ratificatam ex petitione redditionis rationis administrationis, ad hoc enim quilibet negociorum gestor obstringitur Soc. conf.24. n.45. lib.1.

3763 5. Lim. non procedere quoad fructus bonorum, & lucra negociationis qui in dies consumuntur, etenim cum minoribus etiam societas in his contracta censetur Alex. conf.49. n.4. lib.1. Menoch. d. præsumptio. 56. n.18. & non in vim societatis minori quæruntur, sed communionis iure à patruo collati Soc. conf. 160. n.12. lib.2. Surd. conf.534. n.38. Crau. conf.286. n.1.

3764 6. Lim. non procedere quoad lucra quæ negociando tutor ex communi pecunia cum pupillo fecisset, hæc enim communia sunt Crauet. conf.286. n.2. versic. secundo respondeo, Cepha. conf.674. n.2. Purpur. conf.403. n.13. vbi de honesto interesse, & n.18. ad finem, & quod ad interesse teneatur Petr. de Vbald. de duob. fratri. par.5. nu.33. tenetur enim tutor pecunias pupillares negociari, vel ad honestum lucrum ponere Paris. conf.84. nu.20. lib.1. Felician. de societat. cap.3. n.120. & sequent. vbi etiam quod pupillus ratificare vtiliter pro eo gesta teneatur Molina. de contracti. disputatio. 414. nu.8. Ceph. conf. 674. n.62.

3765 1. Sublim. nam si quotannis defunctus fideiussorem præstare tenebatur; si per minorem, eiusque tutorem non præstetur, lucra (nisi per socios communicata fuissent (non communicabuntur, etenim fideiussorum præstationi renunciasse censebuntur Valasc. dec.63. sub n.12. Molina. d. disputatio.414. n.8.

3766 7. Lim. non procedere quando ageretur de societate iam cum maioribus pupilli cœpta continuanda; præsertim iam contractæ societatis continuatæ accedentibus coniecturis, facilius enim noua societate, iam contractæ inducitur continuatio Bal. in l. si patruus. nu.8. C. commun. vtriusque iudici. Cor. conf.1. n.3. lib.1. Barba. conf.61. nu.19. lib.3. Crau. conf.286. col.2. sub nu.2. versic. respondeo quod argumentum Purpur. conf.403. n.18. Ceph. conf.674. n.51. Menoch. d. præsumptio. 56. n.19. & coniecturas continuationis congessit Decia. conf. 11. n.18. & sequent. lib.1. vbi reuocationem multifariam excludit Macerat. resolutio. 60. casu 38. lib.2. Mantica. de contract. lib.6. tit.13. nu.12. idem dicens de negocio a patre geri consueto. Montan. d. cap.30. n.139. & sequent. Rot. decis.322. nu.8. part.2. recentis. vbi hoc casu non attendi minoritatem nec in mercantili materia.

1. Amp. vt tacitus consensus tutoris pro authoritate isto casu sufficiat quia in tacitis tacitus consensus sufficit Bal. in l. mandatum n.3. C. manda. Soarez. tit. de las deudas. n.31.

3767 1. Sublim. non procedere quando societas post mortem patris alterata fuisset, tunc enim velut noua non valeret Barbat. conf. 10. n. 18. ante finem versic. ad hoc. lib 4.

3768 2. Sublim. non procedere nisi vtriusque consensus accesserit, sicut enim in societate contrahenda, etiam illius continuatione consensus vtriusque requiritur. Decia.consf.60.n.38.lib.1.

3769 3. Sublim. non procedere quando operam defunctus posuisset, alia est enim opera patris, alia filij l.si non fortem. §. libertus. de condictio. indebit. Petr. de Vbald.de duob.fratri. par. 3. n.6. in fine Mantica.d. tit.13.n.15.

3770 4. Lim. non procedere coniecturis in contrarium militantibus Decia.conf.36.n.26.lib.1. vt puta si tutor proprio nomine societatem continuaisset Cepha. conf. 674. n.51. idem de cœpta per tutorem dicens.

3771 8. Lim. non procedere quando societas cum tutoris authoritate, iniretur, continuaretur, aut renouaretur, hæc enim sicut alia pupillus authore tutore gerere potest. Petr. de Vbald. de duob. fratri. par.3 n.3. Cor.conf.1.n.8.lib.1. Affli.conclusio.53 coniectura.1. Mascard cõclus.1315 n.41. de communi Burla.conf. 328. n.12. Decian. conf.36. n.17.lib.1. etiam si cum alio tutore alterius contutoris authoritate contraheret,quando haberent authoritatem insolidum Petr.de Vbald.supra n.6.& sequent. Bal.in l cum ipse. n.3. C. de cõtrahen emptio. Soc conf. 167. n.24.lib.2. Cepha. cõf.248.n.31. Felician.de societ.tit.cap.4.n.14.& seq. qui de communi testatur, tradens quando tacita authoritas sufficiat Molina.d.n.8. Viui. communi. opinio.verbo pupillus. Mantica. d. tit.13.n.6.& etiam si contutoris authoritate illud faceret contutor n. 16. Rot.dec.322.n.8.par.2.recentis.

3772 1. Sublim non procedere quando idem tutor socius esset, authorari etenim non posset in causa propria Barbat.conf.10.n.18.in fine. lib.4.Surd.conf 9. n.34. & sequent.

3773 2. Sublim. nam si minor initio fuerit grauiter læsus in integrum restitutionem petere poterit,quamuis secus foret si vtiliter cœpta societas fuisset Molina. supra d.n.7.disputat 421.

3774 3. Sublim. vel potius secus esse dicas quando societas à solo tutore iniretur,quando enim pupillus infante maior exiftit, in contractibus cum tutoris authoritate interuenire debet. Soc.conf.24. n.45. lib.1. Felician.supra. n.17.

3775 9. Lim. non procedere quando minor societatem contrahi vellet,quamuis enim eo inuito contrahi nequeat,valida tamen erit minore volente Cor. conf.1. n.7.in fine.lib.1. Crau. conf.286. n. 2. vbi quod solus minor inualiditatem allegare potest.

3776 Contrarium tenet Felician. de societate. cap.3. n.33.& sequent.

3777 10. Lim. non propterea impediri tutorem quominus cõmuni nomine exerceritium, seu negocium gerat pro se, atque pupillis, at sic pro tutelæ competat actio non pro socio Cor.conf.1.in fine lib.1.Crau.conf.286. n.2.vel negociorum gestorum Purpur.conf.403.n.33. Decia.conf.85.n.22.lib.2.

3778 11. Lim. non procedere quando tutor palam, & bona fide contraheret cum pupillo hoc enim sibi permittitur Soc.conf.160.n.15. lib.2. Montan. de tutel. cap.30.n.138.Felician.de societat. cap.4.n.1. & seq. Gratian.disceptat.360.n.17.& sequent. Mago. decis. Flo.1.n.39.40.

3779 12. Lim. non procedere extante statuto quod societas contracta, vel continuata censeatur inter patruum,ac nepotes minores,vel etiam inter fratres minores; quoniam cum hoc legis dispositione statuatur, omnem amouet dubitationem l.ancillæ C. de furt. & Lucæ habetur lib.2.c 63. statut.quod minores etiam comprehendit propter illa verba cuiuscumque ætatis sint, & ita obtinui coram Rota Lucana in primo semestri 1608 in causa Dominarum Pasquinæ, & Dominicæ de Plebe Camaioris cum Ioanne earum patruo manu D. Iulij Caroli.

3780 13. Lim. nam minor tenebitur quatenus fuerit ex societate locupletior effectus. Petr. de Vbald.de duob. fratri.par.3.n.5. Roma.conf.453.sub n.3.Felician de societat.cap.3.n.104.& 105.

3781 14. Lim. nam renouari potest si vtilis sit pupillo, quamuis secus si damnosa esset Ceph. conf.674. n.55. Mantica d tit.13.in fine.

3782 15. Lim. vt si tres fuerint fratres duo minores, & alter eorum pupilli tutor, societatem inire possint conferendo, & communicando lucra sine tatione Petr.de Vbald.de duob.patri. par.3.nu.9. Manti. tit. 13.n.17.18.

3783 16. Lim. non procedere quando filij patre vita functo ijsdem ministris vtuntur tutore tacente, tunc enim societas morte patris finita, renouata censebitur. Dec. conf. 548.num.2. Montan. d. cap. 30. nu.140.

3784 17. Lim. non procedere quando tutor sciens taceret, tunc enim societas renouata censebitur ijsdem quibus fuit conditionibus contracta Dec.conf.548. n.4.Montan.supra.n.141.

3785 18. Lim. non procedere quando pupillus socij hæres esset, quoniam per eius authorem inchoata negocia perficere teneretur.l hæres.pro soc.Montan supra nu.142.

11. Amp. vt hereditatem vel bonorum possessionem agnoscere non possit pupillus sine authoritate tutoris vel curatoris furiosi, & si non authorentur vtiliter tenebuntur l.si ad.11.de autho.tut.vbi glo.& Bar.

12. Amp. vt si seruus duorum tutore vnius pupillæ authore ex contractu à pupilla aliquid acceperit nihil tutori dominorum alteri per seruum acquirit, sed totum condomino quærit l.si seruus.12.vbi glo.& Bar. de antho.tuto.

13. Amp. vt in contractu qui verbis nõ celebratur opus non sit pupillum loqui, & tutor illi authorari poterit l.impuberes.13.vbi glo.& Bar.de autbo.tuto.

14. Amp. vt vna voce authoritas duobus diuersis actibus interponi possit l.accipiẽtis. 15.vbi Bar.de autho. tuto.Lamb.de contract.mul.glo.7.n.47.11.n.73. vbi tamen in iudicijs secus probat circa iuramentum calumniæ.

15. Amp. vt necesse nõ sit tutorem authorantem se subscribere diuisioni l.inter. 20. vbi Bar. de autho. tut. Lamb.de contract mul.glo.7.n.90.

3786 1. Lim.principaliter, & declara hoc 14 caput. vt Regum tutores omnia gerere teneantur nomine Reges vt puta D. Ludouicus Rex Francorum, & D.Maria eius mater, & tutrix, &c. Galgan. de tutel. lib.1.

lib.1.tit.12.n.14.& 23.alioquin vt suspectos remoueri posse probat n.24.

3787 2. Lim. nam manumissio vltra tutorem coram Prætore fieri debet l. obligari. §. hoc amplius de authorita.tutor.l.final.de curato.furios.Monta.de tutel. cap.30.n.18.

3788 3.Lim. vt si iniustus existat tutor quando super testamento lis pendet quo datus est, alter dandus sit tutor sine litis præiudicio ad eam litem authorandam l. item fiet.§.nam detestatam tut.Monta.sup.n.19.

3789 4.Lim. tutorem non posse in rem suam authorari Monta.sup.cap.20. de quo dicam cap.seq. in lite cum pupillo curatorem dari.§.fi. Inst. de autho. tuto. l. potest ff eod & amp.& lim Duen.reg.31.n.6. Affis concl.2.amp.8.nec per procuratorem d.l.potest Lamb. de contr.mul.glo.11.n.76

Contrariam opi. omnium communem testatur Viu. cōi. opi.1c68.in societate & emptione bona fide & palā facta. die principaliter non posse in consequens posse l.1.de autho.tuto.Put. dec.31.lib.3.& alijs casibus per Soc.reg.35.infra n.4172.

3790 5.Lim. non procedere in tutore qui non gerit, vel remotus est l.4.de author.tutor.vel quando tutoris authoritas perperam fuisset adhibita l.2.cod titul.Montan.sup.n.21.

3791 6.Lim. non procedere in tutore inutiliter testamēto dato, vel si non satisdederit nisi res tempore perituræ forent l.Titium.§. a matre de administrat. tuto. l.2. C.de eoqui pro tuto.l tutor. C. de tuto. & curato. qui satis non ded. Montan.sup.n.22.& 23.

3792 7. Lim. non procedere in eo qui pro tutore negocia gessit l.1.§.idem Pomponius quod falso tutor. vel qui furiosus fuit, vel ad aliam regionē datus in §. quid enim Montan. sup.n.24.

3793 8. Lim. non procedere in muto & surdo l. 1. §. fin. de tut.Montan.sup. n 25. 26. licet secus in cœco sit l. etiam.16.de autho.tut.

3794 9.Lim. in curatore qui non potest impuberi authorari in exigentibus solemnitatem iuris, sed opus est authoritate tutoris C.curatorem. de authorita. tutor.Montan sup.n.27.

3795 10. Lim. quando præsens non esset , nec sat est per epistolam vel nuncium vt pure, & formaliter verbis expræssis, tutoris authoritas interponi debet l. obligari.§.si tutor.l.& si conditionalis. de authorita·tutor §.tutor.Inst.de autho. tuto. Montan. sup. n. 29. & seq. & n.37. purè præstari debere in actu etiam conditionali per d.l.& si conditionalis. & corpore & animo præstari debere d.l.obligari. § final. Montan. sup. n.39.& 40.ex communi subdens non sufficere præsentem esse ac tacere n. 40. quamuis sufficiant verba æquipollentia authoritatem prēsto non facta 'expressione num. seq. tacita autem sufficit pluribus casibus. primo si loqui nequeat. secundo in actu tacito. tertio si in actu vel ante aliquid puta consilium accessit per cap.dilecti. de arbitr.quarto in iudicialibus.l. minorū C.si tut vel cur. quinto in Principe Bal.in cap.cum P. de fide instrumento. sexto si postea diuturna taciturnitas & patientia concurrat cum scientia consentire debentis de magis communi Alex.cons.9.lib.3. & cons. 218.lib.6.& Montan.d.cap.30.n.43. & sequenti.

3796 11. Lim. non procedere quando ,tutor tunc se tutorem ignorasset l. quæro de eo qui pro tutore Bar. in l. multum de conditio. & demonstratio. Montan. sup.n.32.& idem si præsens tutor contractum ignorauerit l.non multum.14.vbi glo.& Bar. de autho. tuto.

3797 12. Lim. non procedere quando videntes fuisset l. 1.§.final.de auctorita.tutor. Monta.sup.n. 33. l an.b. de contract.mul. glo.7.n.93.94 intelligens si vis metusuè caderet in constantem virum, nec inuitus cogitur in certo contractu author fieri l. si tutor. 13. vbi Bar.de autho.tuto.

3798 13. Lim. non procedere quando mala fides interuenisset l pupillus. §. item ipse de autho. tutor. l. cum places.de administrat.tutor.Monta. sup. n.34.

3799 14. Lim. nam si non fuerit in actu ipso interposita nihil valet d.l.obligari.§ tutor & §. tutor autem. Inst; de autho.tuto. Montan.d.n.30.

3800 1. Sublim. sat esse in continenti post interponi §. tutor, Institut.de authoritat.tutor, d.l.obligari. §. tutor.Aret.in §.t.Port.n. 12. Inst. de autho. tuto. vnico tamen contextu Tiraq de retract. conuent.glo.4. n. 7. & seq.de communi Monta.sup.n.51.

3801 2. Sublim. non procedere quando de pupilli commodo ageretur §.tutor autem Institut. de authoritat. tutor. Monta.d.cap.30.n.53.

3802 3. Sublim. non procedere quando pars vtraque post actum confirmari peteret, tunc enim renouari videretur Montan.supra n.55.

3803 15. Lim. nam in delictis pupillus obligatur sine tutoris authoritate l. 1. C. si aduers. delict. Ruin.in l. hoc edicto.§.nunciatio.n.2c8.de oper.noui.nunciat.

3804 1. Sublim. nam mitius pupillus punitur nec statuto continetur. exorbitanti & pœnali, & vbicumque comprehænditur mitius punitur , non tenetur etiam ad pœnam paeis ruptæ conuentionali excepta latè Farin. Q.crim 5.n.42.& seq. de qua vide infra cap. 24.Tenni.caut.222. vbi infantem non puniri; pupillum verò numquam pœna capitali vel corporis afflictiua plecti n 5 6 & ita pluries seruatum testatur.

16. Lim & declara non imputari tutori si iusta causa impeditus non authoretur l.tutor 2.vbi Bar.de autho. tuto.

17. Lim. non posse in actu authorari ad se tutorem liberandum tendente l.fi.vbi Bar. de autho. tuto.

18. Lim. nam valet cōsuetudo quod pupillus obligetur sine authoritate tutoris Rocch.de consuetu. n. 471.

TIT. XIX. CAP. XV.

DE EMPTORE RERVM MINORIS PER TVTOREM FACTA ALIIS ETIAM CONTRACTIBVS &c.

3805 Tutores emere non possunt bona pupillorum nec ad proprium commodum sibi authorari, etenim tenentur ad pupillum tuendum , non ad eundem spoliandum. §. si inter Institut. de authoritat. tutor l. 1. eod.tit. Abb.in cap.cum in iure n.4. de electiot. præsertim si clam emeret, tunc enim male versari diceretur Marsil.in rubr. ad l.Cornel.de sicar. nu. 8. Cur. Iun.consl.29.n.1c. qui tria inquit obstare tutori emere volenti bona pupilli Duen. reg. 31. n. 6. Eorgni. de tutor.n.6.& 178. Fabian. de emptio. & vendit o Q. 3.n.6.& 7. qui subdit contractum non valere & in quadruplum teneri Tiraquel. de legib.connubi.glo.6. n. 111. & sequenti. nec possunt cum pupillo nisi palā & bona

& bona fide contrahere l.cum ipse C. de contrahend. e mptio. vbi glo. & Docto. cõmuniter de cõi Gomez. de restitutio.minor. ad finem. versic.quinto. post Bar. in l.singularia.n.7. Roma.n.12.de communi Alex.nu. 4.Ias.n.61.& 18. Dec.n.15.Cur.Iun.n.10. Alcia. nu. 27. si cert.pet.de communi Soc.cons.160.n.15. lib.2. Bertr.cons.201.n.4.lib.2. de magis communi Cur. Iun.cons.29.n.9.licet nec bona fide emere posse bona pupilli verius probet. Menoch. lib. 3. præsumpt. 80. vbi declarat quando clam, palamuè contraxisse censeatur. de communi Ceual. comm. opinio. contra comm. Q.234 n.3. & sequent. Facchine. contro. iuris. lib. 11.cap 45. declarantes etiam quando contractus bona fide videatur initus ex Bar. in l. frater à fratre.n. 51.Ias.n.42.de conditio. indeb.de communi Felicia. de societat.cap.4. nu. 3. & sequent. intelligens circa mobilia, eaque pupilli bona quæ possunt alienari ex Ripa.in l.1.§.fuit quæsitum. n.9. ad Trebel. & Ceph. cons.248. n.33.& cap:8.nu.5.de communi Gamma. decis.217.n.1.Surd.cons.9. n.34.& 39.& Gutierez.de iuram.confirmator.contract.par.1.cap.40.n.1.de cõmuni Moz.de contract.emptio.col.1.vlt.ord.n.8. non à semetipso sed à contutore vel per interpositam personam Bertaz.clausf.5.glo.7.& seq. idem de procuratore dicens.Gher.de Petra Sancta. sing. 57. Mantua. sing.194.& 339.Franc. Marc. dec.478.n.2.part.1.& de mutui restitutione Bellon.supput.lib.3.cap.15.Meno.cons.844.n.28.& sequenti. Bonacccina.de cõtract. disputatio.3.Q.1.n.10.& eius bona tutores sub hasta emere posse Mastril. dec.5.n.12. Gargiare. patrocin. 19.n.21.lib.2.vbi de curatore nisi aliud cauisset testator Morot.cons.74.n. 20. & palam id est coram coniunctis pupilli emere tutores posse Spino. de testament. glo.29.n.59.qui probat solemnitates requiri, & iudicis decretum nisi iuramentum interuenisset, quod seruari deberet minoris enormissima læsione cessante n. 63.Mantica de contract.lib.4. tit 23. & dicit Bar. in l.2.n.5.de stipulat. seruo. non posse à se ipsis pupillo stipulari, sique emeret vel stipularetur sibi ipsi tutorio nomine à se ipso non valeret. rationem afferens & quod nec etiam sibi ipsi nisi vt alio, vel tamquam tutori in executionem dumtaxat contractus præcedentis, tradere possit n.6.& emere non posse rem pupilli probant etiam Gutierez.de tute.part.2. cap. 15. n. 1. Montan.de tute.cap.30.n.57.& 74. Petr. Vnzol. de art. notariat.rubr.de diuis.pacto.n. 10. Galgan. de tute.lib.2.tit.23.n.8.& emens fraudem commisisse censetur l.pupillus. §.sed & si de autho. tuto. Tiraq. de nobilita.cap.20.n.40.Masc.concl.1397.n.12.nec aliter cum minoribus tutor & curator contrahere possunt de communi Gomez.de restitut.mino. ad fin. vers. quinto prohibetur.

3806 1. Amp.vt nec etiam per interpositum personam emere possint bona pupillorum l.pupillus. §. sed si. l. quod dicimus. in princip.de authorita. tutor. l. si prædia de reb.cor.Bal.cons.347. lib 4.Ripa.cõs.15.n.11. lib.3.Montan.d.c.30.n.58. & 61. Galganet. de tutel. lib.2.tit.21.n.13.& tit 22.n.8.vbi etiam neque per sibi subiectos & n.13.nisi quatenus locupletior pupillus effectus sit per l.1.§.& cum quidam l. 5. §. fina.l.7. de administrat.tutor. Vnzol.d.n.10.Tiraq. sup. Masc. supra n.13.& si fraus interuenerit successor iudicis decretum interpositum ab antecessore reuocabit l. 9. de reb. cor.Cancer.var.resol.par.1.cap.7.n.165.

3807 1. Lim. non procedere quando palam & bona fide emisset Mantica.de contract.lib.4.tit.23.n.21. 22. d l.pupillus.& item ipse.

3808 2. Amp. vt nec alios contractus cum pupillo tutores possint celebrare Gomez.de contract.cap.11.nu. 35.versic.quinto prohibetur. Neuiz cons.22. nu. 52. versic. 17. vbi si minor lædatur contractum ipso iure nullum dicit nec iuramento firmari.

3809 3. Amp. procedere in qualibet alienatione Gutier.d.cap.15.n.2.

3810 4. Amp. vt nec alio etiam nomine emere possint Din.in reg.quod alicui.de reg.iur.in 6.

3811 5. Amp. vt si pupillus fuerit hæres institutus, & hæreditatem tutori restituere rogatus hoc pupillus sine iudicis authoritate nequaquam facere possit l. 1. §. fuit quæsitum.ad trebel. Bello.lib. 3. supputatio. cap. 14.& 15. Duen.reg. 31.amp.1. Montan.supra. n. 75. Affis.concl.2 amp 8.dum sequitur Duen.sup.

3812 6.Amp. vt non valeat acceptilatio seu liberatio tutori facta tutela durãte l.si quid.22.vbi glo. & Bar. de administrat.tutor. Rebuf. de donation. & alijs dispofit.tut.glo.1.n.2. Duen.supra.n.2. Gutier. d. c. 15. n.2. Montan.supra.n.76.secus dicens si facta fuerit ex interuallo post redditam rationem Galgan. d. tit. 23. n.14.ab adulto autem cum iuramento facta valida erit nisi constaret priorem rationum redditionem erroneam vel minus plenè factam fuisse Bal. in authent. sacramenta puberum.n.14.C.si aduers venditio. Ancharan.cons.331. Ias. cons.219.n.2.lib.2.Bacca. de decim. iutor.Hispan.iur.præst.cap.2.n.162.& sequẽt. pag.31.Gutier.de iuram. confirmator. contract. part. 1.cap.40.n.6.& sequent. quod verissimum inquit. dicam infra.tit.34.

3813 7. Amp. non valere contractum donationis factæ à pupillo suo tutori, siue rei mobilis, siue immobilis, nec iuramento confirmabitur, quia contra legem fieret. Ripa. respons.138 n.11.& seq.Duen.supra nu. 3. Gutier.de iuramen. confirmator. cap.40. n. 5. in fine. & de tutel.par.2.d.c.15.n.2. Affis. d. amp. 8. si tamen constet tunc fuisse tutorem Coccin.dec.379.n.8.

3814 8. Amp. in qualibet acquisitione etiam facienda per filium tutoris, aliamuè ei subiectam personam si pater vsumfructum consequi posset l.quod dicimus in princip. l. pupillus in fine.de authorita.tutor. Salic. in l.si in emptione n.6. de contrahend. emptio. Papo. in consuetud.Borbon.§.183.Borgni.de tutor.n. 178. post Ias.in l.si mihi & tibi. §.regula.n.6.de leg. 1. Monta. supra n.61.Duen.sup.n.5.

3815 9. Amp. in cessione l. penult. & final. C. manda. Duen.sup.n.4.Gutierez.d.cap.15.n.2. Montan. sup. n.79.nisi cum sua pecunia solueret tunc enim cessio ei fieri poterit non tamen ex interuallo nisi ex pacto into tempore solutionis ante vel post incontinenti Meno.lib.3.præs.143.n.4.

3816 10. Amp. in consanguineo tutoris Duen.sup.n. 5. Borgni de tutor.n.173.& quando pater tutoris cum pupillo contraheret authore tutore l. 7. §. final. vbi Bar.de administr.tutor. Galgan.d.tit.23.nu. 14. & in subiectis tutori.l.5.in fi.de autho.tuto.

3817 1. Lim. non procedere quando palam & bona fide emisset vt in vxore tutoris l. cum ipse. 5. vbi glo. Bal.& Salic. C. de contrah.emptio.Gal.d.tit.23.n.15.

3018 11.

3818 11. Amp. in testamento facto ab adulto tutoris, curatorisue fauore l. quod dicimus in princip. de authorit. tuto. l. inter. C. de donat. inter uir. & vxor. Duē. reg 31. n. 6. Borgni. de tutur. n. 279. Monta. supra n. 8. vel filiorum tutoris, aut curatoris Borbo. in consuet. Borbo. §. 292. quod intelligendo si patri vsusfructus acquiri debeat vt supra amp. 8. Caldas. de rest. in int. vers. hunc contractum n. 27. Gutier. de tutel. part. 2. c. 14. n. 10. & seq. vbi tamen dolu cessante valere tenet.

3819 12. Amp. etiam si contractus fieret in præsentia amicorum l si hominem manda Duen supra num. 8. Montan sup. n. 81.

3820 13. Amp. etiam si contractus fieret in præsentia iudicis, nisi iudex ex magna causa approbaret d. l. si hominē Duen. sup. n. 9. Monta. d. n. 81. Assis. d. amp. 8.

3821 14. Amp. etiam si res venalis esset Abb. in cap. cum in iure. n. 4. de election.

3822 15. Amp. in quolibet alio in iudicio in rem suam agere volente nisi de his ageretur quæ iurisdictionis vuluntariæ forent. l. si consul. de aduption. Port. in §. neque. Institut. de authorita. tutor. Montan. de tute c. 30. n. 59.

3823 16. Amp. in omni administratore Alex cons. 4. n. 6. lib. 3. Montan. supra n. 60. & in protutore Mascar. sup. n. 16.

3824 17. Amp. vt emptor pupilli tutor fructus soluti præcij non lucretur immo in quadruplū condemnetur Cast. in l. penult. n. 1. versic. & prædicta. C. de his quæ vi metusuè caus. Simon. de Pret. cons. 34. nu. 11. per l. si in emptione §. final. & l. non licet de conth. emptio.

18. Amp. vt filius tutor authorari non possit in contractu patris cuius potestati subest l. 7. §. fin. vbi Bar. de autho. tuto.

3825 1. Lim. non procedere quando tutor emisset altero authorizante tutore, tunc enim emptio valida foret l. 4. & 5. de authorita. tutor. Alex. de statut. Q. 16. n. 4. lib. 2. Abb. in cap eum in iure. n. 4. Imo. nu. 3. declaratio. & elect. potesta. Dec. in l. singularia. nu. 9. si cert. petat. Ias. in l. 1. §. fuit quæsitum n. 21. ad trebel. Soc. cons. 80. n. 16. lib. 4. Cag. in d. l. singularia. n. 84. Ripa. in d. §. fuit quæsitum. n. 7 Affl. de feud. guard. §. si verò. n. 7. pag. 14. Port. cons. 89. nu. 2. vbi hoc casu palam et bona fide contractū dicit Lamberteng. de contract. glo. 10. n. 2. & 4. Cur. Iun. cons. 29. nu. 9. Menoch. de arbitrar. iudic. eas. 459. n. 9. Duen. reg. 31. n. 1. lim. 1. Bertazol. claus. 5. glo. 1. nu. 7. Gutierez. de tutel. part. 2. cap. 15. n. 6. Montan. de tutel. cap. 30. nu. 82. vbi ratio. & n. 90. & 91. Galgan. de tutel. lib. 2. tit. 23. n. 14. Assis concl. 2. amp. 8. dum sequitur Duen. supra Lambert. de contract. glo. 10. n. 5.

3826 1. Amp. vt si non adsit contutor à Iudice dari debeat Borgni. de tutor. n. 180. vel coniuncti pupilli, aut amici adhiberi debent Cagno. supra n. 84. quod tamē non sufficere probat Port. supra. vel dari debet curator à iudice Rot. dec. 14. & 25. nouis. diuerso.

3827 1. Sublim. non procedere nisi quando tutores haberent administrationem in solidum, at secus foret si alter sine alijs gerere non posset, nisi iudex coniuncti vel amici supplerent. Salic. in l. in emptione. n. 5. & 6. de contrahen. emptio.

3828 2. Sublim. non procedere quando mala fide emeret. Salic. d. n. 5. Ias. d. n. 21. Cur. Iun. supra & alij in cōclusione citati.

3829 2. Lim. quando tutor possessionem rei sibi debitę antequam tutor esset accepisset sibi enim tradere tutur potest ex præcedenti contractu puta emptionis factæ à patre pupilli Bar in l. 2. n. 6. de stipulatio. seruo. alioquin tutorem sibi vt tutori non posse tradere subdens, licet vt alij possit. vt per eum Butr. in cap. per vestras. n. 4. de iur. patron. Duennas supra lim. 2. Port. cons. 61. n. 22. Laurent. a Pinu cons. 60 num. 20. Lamberteng. de contract. glo. 7. n. 4. Duen sup. limit. 2. Montan. supra n. 83. per l. fistulas. §. 1. de contrah. emptio. Bat. sing. 50. Tiraq. de legi. connub. glo. 5. n. 168. Lamberti. de iur patron. 8. Q. princ. 1. part. 3. x. lib. 2.

3830 3. Lim. nam si falsum dicat testamentum in quo tutor datus est sibi authorari possit l. iure nostro. 26. §. final. & l. sequent. de testament. tutel. Galgan. d. tit. 23. n. 14.

3831 4. Lim. quando pecuniam quam potest palam & bona fide accipere faciendo se debitorem pupilli l. quoties. §. 1. non tātum. de administrat. tutor. Menoch. de arbitr iud. cas. 244. n. 4. Montan sup. n. 87. & 88. ex causa mutui capere posse probans, nec ante biennium non numeratæ pecuniæ exceptionem opponere posse & n. 92 ex glo. in l. polla C. de his quib. vt indig. palam ac bona fide tunc contrahi probat non quando solum Iudicis decretum interuenit secundū Bar. sententiam, sed si matris, & agnatorum pupilli consensus accesserit, sed tutoris etiam requiri authoritatem probat. Port. cons. 89. n. 2. Gratia. disceptatio. 556. n. 21. Manti. d. tit. 23. Mago. dec. Flo. 1. nu. 40. tunc bona fide & palam fieri ait si secundum legem & mandatum testatoris sibi authuretur Lamberten. supra glo. 10. n. 4. & seq. vbi consanguineis, vel amicis vel iudice præsente cum pupillo conttahere posse ex communi.

3832 5. Lim. nam si pupillus esset tutoris debitor, si pecuniarium debitum sit sibi soluere tutor potest, si vero immobilis rei, decretum Iudicis requiritur cū solemnitatibus cœteris Duen. supra lim. 3. prout & si pecunia in emptionem prædiorum destinata foret Borg. de tutor. n. 179. & sequent. Caroc. in reg. cum quid. amp. 2. n. 6. pag. 50. de reg iur. in 6. de communi Purpur. in l. singularia. n. 27. 51. dest. petat. vide infra cap. 23. n. 3960. & seq. & sibi soluere debet Surd. de alim. tit. 3. Q. 7. tit. 8. priuil. 37. n. 10. & si eum immobolib⁹ sibi soluere debeat si de credito cōstet & nō adsit pecunia hæreditaria iudicis exigitur decretum. Rot. dec. 25. n. 13 nouis diuers.

3833 1. Amp. vt sibi soluisse præsumatur quod a defuncto debeatur, si eius bona administrauerit Affl. decis. 13. n. 14. Neuizan. cons 57. num. 11. Crau. cons. 129 n. 5. Magon. dec. Flo. 121. n. 6. vel inuentarium non fecit Borgn. supra n 182. Masc. concl. 1397. nu. 18. 19. vbi idem de matre quoad dotem & eam non repetere non reddita ratiune Rot dec. 391. n. 8. par. 5. diuerso. Rot. dec. 527. part. 2. recentis vbi sibi soluisse pręsumi itaut si id non fecerit contra fideiussorem agere nequeat si potuit sibi soluere, & non præsumi sibi soluisse si rationem reddidit, & fideiussorē non teneri si creditorem interpellauit vt à debitore soluendo existente exigeret si neglexit Alex. in l. decē n. 3. Ias. n. 25. qui declarat de ver. oblig. Cur. Iun. in l.

si ego

fi ego.n.5.fi cert.pet.Rim.cons.448. n.14. 23. Manti. de contract.lib.16.tit.17.n.25.Rim.lun.cons. 52 nu. 64.Rui.cons.45.num.5.lib.5.Moli. de contract. disp. 543.n.6.l fi fideiussor in id. de fideius. Surd.d. Q.7. Barz.dec.72.fi constet temporis solutionis faciendæ debitorem fuisse soluendo & Rui.cons.45.n.5.lib.5.& ita tenuit Rot.Luc.inter R.D Marium Peregrini & D.Ioseph.Surdini.2.semestri 1633. ex actis D. Cæsaris Ghiuizani, Cancer.var.resol.tom.2.cap.7.n. 112. nisi aliud ex inuentario constet etiam matris dotem censeri matri solutam ex Borg. de tut. n. 182. & Sau. cons.61.n.2.sed ex fructib.non præsumi sibi solutum eis non liquidatis, nec detractis ex melioramētis perceptis Rot.dec.188.n.4.nouis,diuers.par. 5.

3834 2. Amp. vt sibi soluere teneatur quod à pupillo debetur, alioquin sibi ipsi imputetur. l.quoties.10.§. sicut.de administratio.tutor.l.creditores.8.C.qui dar. tut.pos.Vrsil.ad Afflict.d.decis. 13.nu.19. Seraphin. decis 520. vbi tamen non posse in alijs bonis sibi soluere sine consensu & dec. 586. si inuentarium administratrix fert dotem sibi soluere potest retinendo rē Surd.cons.253.n.13.Galgan.de tut.lib.2.tit.20.n. 5. 22.n.11.& si mater tutrix dotem sibi non soluerit interesse petere nequeat Soc.consf.180.n.5.lib.2.Plo. de in lit.iur.§.11.n. 34.nec alimenta statuto taxata Surd. de alim.tit.1.Q.45. num.64.Intrig.sing.96.num. 154. lib. 3.

3835 1. Lim.d.ampliationes vt licet sibi soluere teneatur, & soluisse ex administratione præsumatur, contrarium probari potest Afflict.decis.13.n.16. Borgni. de tutor.num.181.& sequent.Mascar. conclus. 1397. n. 18.

2. Lim. non posse sibi soluere cum pecunijs in emptionem prædiorum destinatis Roma.sing.104.n. 2. nec in immobilibus sine solemnitatibus Mago. Dec. Luc. 46.n.37.

3836 1. Sublim.5.limitationem non procedere in exceptionibus in ea positis, nec quando per solutionem transferuntur actiones, vt quia tutores sibi soluerent cum nomine debitorum pupilli, tunc enim cessio requiritur Ang. in l. sancimus in princip. num. 6. C. ad Treb.

3837 2. Sublim. non posse tutores pupilli bona hoc addito vendere, quod scilicet vendiderint pro sibi satis faciendo Bero.cons.182.n.1.& 2.lib.1. quàuis si hoc in consequentiam agerent secus probet.

3838 6. Lim. non procedere quando pupillus maior effectus contractum approbauit, tunc enim ei stare tenebitur l. pupillus. de administration.tutor.l. final. C. si maior fact.rat. habuer.Duen reg.31.lim.4. dixi supra in tractatu de minoribus.Monta. supra. num. 84. Affis.d amp. 8.

3839 7. Lim. non procedere quando cum debita solēnitate tutor vendidisset, emptor verò præcium soluere nollet, quod tutor de proprio ære in vtilitatem pupilli conuertit, tunc enim tutor bona pupilli vendita pro se poterit retinere l.tutor.57.de admi.tut.vbi Bar.Cag. in l.singularia n.74.si cert petat.& n.81.& 85. tradit etiam quando tutor.cum pupillo contrahere dicatur. Dec.n 9.Cor.cons.198.n 10.lib.1.Tiraq. de legib connub.glo.5.n.169. Rauen.sing.760. Mantua.sing. 194. Simonc.de decret. tit.5.n.47.Borgni.de tutor. n.177.qui loquitur non reperto offerente in licitatione Laur.de Pinu.cons.60. nu. 20. Gutierez. de tutel.part 2.cap.9.n.50.vide supra tit.18.n.40. Rot. dec.53.n.3.part.2. recentis sine alia solemnitate in Rota. societatis officij 13.Februarij. 1606. corā Litta. 11.collectarum à Pico.ad stat.Vrbis.

3840 8. Lim. non procedere quando ex contractu commodum pupillo quomodocumque oriretur Duen. sup. lim.5.Montan.supra n.85.vel ex eo locupletior sit effectus Galganet.de tutel. li. 2. tit.22.n.9.vt puta si rē alium emisset, quam suo ære necessario emere debuisset, quamuis postea perijsset, vel aliud emerit quod extet, & si contractus valide gestus fuerit, minori nō fuisse locupletatum probandi onus incumbere, aduersario autem si contractus non teneat n. 6. & idem probat in curatoribus, alijsque negociorum gestoribus. n. 10.

3841 9. Lim. non procedere post tutelam finitam Caldas.de restitutio.in integr. verbis. contractum fecisti n.31.de communi Gutierez. d.cap. 15.n.20 intelligēs reddita ratione tutelæ Gamma. decis. Lusitan. 217. in fine Caroc.de iuram decis.Q. 12. n. 31. qui re euicta ob censum de euictione non agere probat impositum tempore administrationis.

3842 10. Lim. non procedere in substitutionibus pupillaribus quia non fiunt tutoribus à pupillis, sed testatoris potius quam filij dispositiones esse censetur.l.Papinianus.§.sed neque impuberis. de inofficio. testam. & patris potius quam filij dispositio l. patris & filij de vulg.& pupil. ideoque substitutio valet.vt in cap. si pater.& vbi Docto.de testam.in 6.Abb. cons. 90. lib. 2. Duen.d.reg. 31. lim. 6. Montan. d. num. 85.Affis. d. amp.8.

3843 11. Lim. non procedere quando tutores emerent præsentibus pupilli coniunctis, tunc enim bona fide id fecisse censerentur; prout & amicis pupilli interuenientibus Bar. & cœteri omnes. in l.frater à fratre n. 51.de condition.indebit.las.in l.singularia. n. 18. de conditio.indeb. Rui.cons.98.n.24.lib. 1. Boer. decis. Tenni.caut.220 n.15. Meno.de arbitr. iud. cas. 459. n.10. intellige si iudicis decretum interuenerit Ripa. in l.1.§.fuit quæsitum n.10.ad Trebel. Duen. reg. 31. amp.8. Padil.in l.transactionem.n.7.C. de transactio Surd.cons.9.n.40.post Purpur. in l.singularia nu. 27. & sequent.si cert.petat.Tort.cons.89. n. 2. qui tamen contutoris inquit authoritatem requiri. Seraph. priuileg.iuram.83.n.55.Gutierez.d.cap.15.n.8 Affis. d. amp.8.vide sup tit.9.n.307. vel aliter bona fide contraherent.Gomez.de restitut.mino.ad fin. vers. quinto prohibetur vbi communem & Tenni.caut.220.vbi tamen in immobilibus, & mobilibus quæ seruari possunt decretum iudicis requiri probat. quæ bona fides præsumitur lapsu 30.annorum de communi Villalob. communi opi.lit.B n. 40. vbi ex possessione præsumi nisi ius resistat titulo etiam cessante nisi antiquior possessor probetur dummodo anni 30. lapsi non sint. & n.sequent. Rot.dec.120.par.1. recētis vbi 30. annis præsumi etiam sine titulo, nec iuris error nisi certum & clarum sit eam tollit, nec si cum facto mixtum sit his enim duobus casibus præscriptio procedit vt per eam Seraph.priuil.iuram.39.vbi iuramento ait probari cum diuturno tempore latè Masc.concl.224.dixi planè in tractatu emptionum. cum titulo autem tradito vel possessionis appræhensio requiritur Rot. d. dec.

dec. 120. n. 8. vbi etiam interpellationem extraiudicialem non causare malam fidem & 134. annis 40. præsumi præsertim iudicis decreto adhibito Pic. ad stat. Vrb. lib. 1. cap. 151. glo. 15. n. 11. vide sup. n. 3245.

3844 12. Lim. non procedere quando contractus ex iusta causa fieret cum iudicis authoritate Duen. supra lim. 7. Affis. d. amp. 8.

3845 13. Lim. non procedere in donatione modicæ quantitatis vbicumque pupillus ditissimus esset Duē. supra lim. 8. Montan. supra n. 78. Affis. supra.

3846 14. Lim. non procedere quando minor alquid alienauit in locum pium vbi pupillus erat causa faciendæ professionis Duen. sup. lim. 9. Affis. supra.

3847 15. Lim. non procedere quando ex statuto iure sanguinis retraheret Gomez. in l. 70. Tauri. num. 12. Gutierez. de tutel part. 2. cap. 15. n. 18. quod potest filius & si eius pater alienasset Pereg. dec. 21. de iudicio deductum ad hæredes transit dec. 22. & si remotior recuperet proximior ab eo auocat decis. 23. vbi etiam recuperare expensas vtiliter factas, sed cessare retractatum post 30. annos Mins eent. 3. obs. 51. Pereg. cons. 149. n. 17. par. 1. Guirba. dec. 75. Merli. dec. Luca. 70. n. 62. & an possit retrahi res ad liuellum data cum pacto francandi Pereg. dec. 24. in dote cessare dec. 27.

3848 16. Lim. nam iuramento firmatur enormissima læsione cessante, & dummodo non agatur de donatione; quod si pupillus fuerit læsus in integrum restituetur Ripa. responso. 138. Gutierez. d. cap. 15. nu. 21. & de iuramen. confirmato. contr. part. 1. cap. 40. n. 5. in fine & n. 3. versic. tertia opinio communem dicit Duen. reg. 31. lim. 7. Spino. de testam. glo. 26. n. 63. & glo. 29. n. 63. & si minor lædatur contractum ipso iure nullum reddi, nec iuramento firmari Neuiz. cons. 22. n. 52. versic. 17. As. d. amp. 8.

3849 17. Lim. in contractu vltro citroque obligatorio tutor sibi authorari potest dummodo actus ille non sit valde præiudicialis de communi Ias. in l. 1. §. fuit quæsitum n. 21. ad Trebel. Cepha. cons. 248. n. 33. Viui. cōi opi. 1008. n. 1. vbi de societate ex communi.

3850 18. Lim. non procedere quando emeret tutor bona fide, publicè, palam, ac præcio iusto, aut alium contractum iniret l. 5. C. de contrahend. emptio. vbi glo. final. & Bal. qui declarat Abb. in cap. cum in iure. n. 4. de electio. & elect. potest. Bal. cons. 347. n. 1. li. 4. Cor. cons. 1. n. 15. & cons. 198 n. 10. lib. 1. Bero. cōs. 172. n. 2. lib. 1. Franc. Marc. decis. 478. n. 2. lib. 1. Soc. cons. 87. n. 5. lib. 1. & cons. 42. n. 2. lib. 3. de communi consi. 80. n. 5. lib. 4. Capic. decis. 156. n. 11. ex communi Purpur. in l. singularia n. 22. & sequent. si cert. petat. de communi etiam testatur Rebuf. de donat. glo. 2. n. 4. Redoan. de reb. Eccl. non alienan. Q. 2. n. 32. pag 302. Beluis. in pract. iudic. rubr. de furt. & latroc. n. 58. Tenni. caut. 220 n. 14. post Ang. cons. 96. nu. 2. subdens tutela durante agere non posse, & quod tunc rem sibi appropriando, rem alienam sibi appropriasse minime dicatur Seraphin priuileg. iuramēt. 83. n. 55. Meno. cons 296 n. 18 & lib. 3. præs. 80. nu. 3. vbi etiā tradit ad quid tutoris authoritas in contractu pupilli interponatur, & quando clam tutor contraxisse censeatur. Dec. cons. 441 n. 6. Surd. cōs. 9. n. 7. vbi de magis communi Spino. de testament glo. 29. n. 59. Lamb. de iur. patronat. 8. artic. 2. Q. principal. 3. li. n. 4. pag. 9. Vrsil. ad Afflict. decis. 1 3. n. 21. de communi Cag. in l. singularia. n. 84. si cert. petat. Lamberteng. d. glo. 10. n. 4. Gutierez. de tutel. part. 2. cap. 15. n. 5. Meno. de arbitr. iud. cas. 459. Montan. supra n. 86. de magis cōi Galganet. de tutel. lib. 3. Q. 55. qui cum Surd. sup. requiri probat contutoris seu conturatoris authoritatem ac iudicis decretum Gamma. dec. 217. n. 1. Galgan. de tutel. lib. 2. tit. 22. n. 15. & dolum & culpa intervenientu coniunctorum, vel amicorum excludi probant Cepol. caut. 24. & 221. Ai non. caut. 60. post Ias. in l. 1. §. fuit quæsitum n. 19. & seq. ex cōmuni ad trebel. qui loquitur in contractibus vltro citroque obligatorijs, secus in hæreditate sibi restituendum qua tutor & curator sibi nequeūt authorari. de communi Cald. de rest. in integ. vers. contractum fecisti. nu. 31. Viui. communi opi. 1008. n. 3. Surd. d. priuil. 37. n. 9.

3851 Contrariam sententiam quia cōtutoris autoritas & iudicis decretum requiritur glo. in d. l. 5. incipiente cum ipse. quam secuti sunt Odofred. Bal. & Sali. Fabian. de emptio. & venditio. Q. 3. n. 7. Surd supra d. n. 7. Port. cons. 89. n. 2. de magis communi Cur. Iun cōs. 29. n. 9. emens enim se authore in fraude præsumitur & Masc. concl. 1397. n. 12. & seq. nisi tutor nobilis & diues esset cum sequent. Bertaz. claus. 5. glo. 1. n. 7. veriorem inquit contra communem Caldas. de restitut. in integr. verbis. contractum fecisti. n. 31. Montan. sup. n. 90. per l. pupillus. §. itē ipse tutor. de administratio. tutor. Galgan. de tutel. lib. 3. Q. 55. & si iudicis authoritate emerit, & ad vtilitatem minoris valere probat Spino. de testam. glo. 29. n. 59. iuramento tamen emptionem validari lęsione cessante etiam sine decreto, sed ob læsionem rescindi per restitutionem in integrum. n. 63.

3852 Distingue quod aut agitur de bis quæ sine decreto distrahi possunt vt mobilia quæ nequeunt seruando seruari & prima procedat, secunda autem in immobilibus quæ nequeunt sine decreto alienari, prout & mobilia quæ possunt seruando seruari, in his enim solemnitates necessariæ erunt Bal. in d. l. 5. n. 1. Temni. caut. 220. n. 15. 16.

Sublim. non dici bona fide emptum si pupillus modico præcio vendat, vel tutor per interpositam personam emat Bar. in l. pupillus. §. fi. de autbo. tut. Cancer. var. reso. par. 1. c. 7. n. 165.

3853 19. Lim. non procedere quando tutor nobilis & & diues esset, tunc enim pręsumptio fraudis cessaret Lup. in rubr. de donation. inter vir. & vxor §. 9. n. 11. pag. 19. Tiraq. de nobil. cap. 20. nu. 40. Masc. concl. 1397. n. 14. Montan. d. cap. 30. n. 95. siue per se vel per interpositam emeret personam per l. pupillus. §. sed & si per interpositam personam versic. sane si quidem emit. de authorita. tutor. quod singularissimū inquit Tiraq. supra si verum est; de quo & ipse dubito quia licet fraudis præsumptio excludatur non propterea sequitur validitas emptionis, cum solemnitates requisitæ deficiant nisi intelligamus secundum proximè allatam distinctionem.

3854 20. Lim. non procedere quando emeret per interpositam personam ipso tutore authore palam, bona fide, & subhastatione interueniente l. 5. §. autem. de autho. tuto. Abb. in c. 1. n. 20. vt Eccle. benef. præsertim solemnitatibus adhibitis Cag. in l. quo tutela. §. vi factum. n. 5. de reg. iur. post Bal. cons. 347. lib. 4. vbi

vbi subdit per interpositam personam emisse præsumi ex possessione, & fructuum collectione Rimin. cons. 232. n. 21. Galgan. de tutel. lib. 2. tit. 22. n. 12.

3855 Contrarium probant Masc. concl. 1397. num. 13. Montan. sup. n. 7c.

3856 21. Lim. non procedere quando tutor in consequentia nemeret seu acquireret l. 1. & 7. vbi glo. & Bar. de authorit. tutor. Arct. in cap. vt si clerici. n. 41. de iudici. & principale commodum puta aditionis pupilli sit, vtilitas autem consequens & accessoria tutoris Gutierez. d. cap. 15. nu. 4. Tiraq. de iure constitu. part. 3. lim. 15. n. 13. Seraph. dec. 1004. n. 7. vbi quando cessionis interesse tutoris in consequentiam versaretur Montan. sup. n. 83. Galgan. d. tit. 22. n. 8.

3857 22. Lim. non procedere in contractu in quo altero emente tutor authorari teneretur, tunc enim etiam sibi ipsi authorari posset Rimin. cons. 400. n. 25.

3858 23. Lim. nam ex præcepto testatoris sibi authorari posset Dec. cons. 441. nu. 6. Rim. Iun. in add. ad Rim. Sen. cons. 40. lit. D. Montan. supra n. 86. & pupillus debet ratum habere quod testator disposuit, nec tutori imputari potest quod in executionem dispositionis testatoris fecit Soc. Iun. cons. 7. n. 30. lib. 4.

3859 24. Lim. non procedere quando administratio tutori decreta non fuisset l. tutores. 6. de administrat. tutor. Galganet. d. tit. 22. nu. 9. eamque non suscepisset Cag. in l. singularia. n. 85. ff. cert. petat. Gamma. decis. Lusitan. 217. in fine l. tutores de autho. tuto.

3860 25. Lim. etiam vt per Viui. comm. opi. 1008. vbi in contractibus in quibus tutor solus obligatur, sibi authorari posse ex Imo. & Roma. in l. 1. §. fuit quæsitũ ad Trebel. & Bal. in d. l. 5.

26. Lim. nam si creditor pupilli distrahat, tutor bona fide emere poterit l. 5. in fi. de autho. tuto.

27. Lim. nam si tutor soluerit creditori patris pupilli in eius locum in pignore succedere potest l. non sit. de reb. cor.

28. Lim. quando altero tutore authore emeret vel aliter contraheret si vnus sine alio administrare poterat, alioquin secus Bal. in d. l. 5. nu. 1. C. de contrah. emp. subdit tamen ab alio emere non posse sine interuentu pupilli quia non inuenitur domini persona media cõsentiẽtis in qua possit fundari contractus & si pupillus infans sit impossibilis contractus erit.

TIT. XIX. CAP. XVI. DE IVDICIO SISTI, ET IVDICATO SOLVENDO.

3861 Tutores tenentur de iudicio sisti, non autem de iudicato soluendo & propterea immobilia pupilli absq; decreto possit obligare l. final. §. defensionem C. de administratio. tutor. Mantua. cons. 188. n. 18. Simonc. de decret. tit. 6. n. 88. & tutorem, curatoremque non satisdare de iudicato soluendo, nec Dominum ratum habiturum Iacob. a Canib. de executor. vlt. volunt. §. repetitis. n. 5.

3862 Contrariam opinionem quod vtramque cautionẽ præstare teneatur de iudicio sisti & iudicatum soluendo. Bar. in l. si tutor. C. in quib. caus. rest. in integ. n. 2. Borgni. de tutor. n. 39. 40.

3863 1. Lim. 2. opinionem non procedere nisi petitæ fuerint Borgni. d. n. 40. Minsing. centur. 1. obseruat. 6. Natt. cons. 685. n. 1. post Castr. in l. peto. §. frater. ad fin. de leg. 2. Mars. in l. vnius §. cognitorum. num. 12. de quæst. Intrigl. sing. 52. lib. 3. quælibet enim dispositio arctans aliquem ad fideiubendum vel iudicem ad aliquid faciendum in iudicio intelligitur si parte citata petitum sit vt per eos.

TIT. XIX. CAP. XVII. DE LIBRO ET APOCHIS TVTORIS.

3864 Liber tutoris non potest pro parte tantum acceptari prout & alterius. Rot. Rom. decis. 377. coram Ludo. intelligens quoad translationem oneris probandi quamuis probare possit acceptans partitas debiti veras non esse quarum aliqua probata non vera alias omnes reijcere potest Add. ibi Mona. dec. Bono. 48. & quatenus probat dicam infra tit. 34. rubr. de redditione rationum & num. 231. d. tit. 34. & tradit Masc. concl. 976. n. 60. & sequent. qui tutorum curatorum executorum negociorum gestorum ac procuratorum librum pro eis non probare nisi in paruis; & in magnis verisimilitudine cõcurrente si infrascripta concurrant.

Primum quod liber data & accepta clarè & distinctè contineat.

Secundum quod causam contineat alioquin semiplenè tantum probare.

Tertium quod diem ac tempus contineat.

Quartum quod persona sit fide digna.

Quintum quod verisimilia contineat.

Sextum quod scribentis iuramentum concurrat.

Septimum quod eius rationes solas contineat de cuius administratione agitur.

Octauum quod aliter probãdi subsit difficultas. ex Crau. de antiqita. temp. part. 1. sectio. 4. limitatur cum pluribus seq. & alijs ab eo citatis & quod concurrentibus adminiculis & verisimilitudinibus probet præsertim mortuo scribente Rot. Rom. dec. vlt. part. 1. diuerso. & si in aliquibus partitis liber verus fuerit repertus in cœteris etiam probabit etiam si sint maximi momenti secundum magis communem in practica seruãdam Fanuc. de in lit. iur. par. 1. c. 2. diuisionis iuramenti in litem. n. 11. sed expensas magnas non probare maximè si non adsit causa Benin. dec. 43. nu. 12. Burs. cons. 105. n. 24. & seq. vbi tutoris & administratoris fidem probatam exigi & negociorum connexitatem.

3865 Apocha etiam tutoris probat finita etiam tutela præsertim si verisimilia contineat l. Lucius. §. tutelæ vbi glo. de administrat. tutor. Tiraq. de retract. lignag. §. 1. glo. 18. n. 93. Masc. conclus. 1409. n. 19. & solutionem probat contra pupillam Genua. de script. priuat. Q. 4. n. 180.

TIT. XIX. CAP. XVIII. DE COMPROMISSIS A TVTORE FACTIS AC MINORE.

3866 Tutor compromittere non potest prout neque curator quia alienare prohibentur Docto. in l. transactionis C. de transactio. las. in l. mandata. n. 5. de offic. eius Ang. cons. 66. n. 1. & 2. vbi respectu diuisionis. Borgni. de tutor. n. 55. 56. subdens ad interesse, & damna teneri

na teneri si de re clara cōpromisissent Rau. sing.721. vbi non posse de iure & de facto compromittere sic enim donare censeretur. Grat. cons. 3.n.36.lib.1. probans de alienari prohibitis puta castris non posse cōpromittere & 155.n.22.vbi etiam quando de iure & facto fieri debet minore ad diuisionē prouocato quod tutoris assertioni non stetur lib.2. & à tutore sine decreto fieri nō posse Simonc.de decret. tit.6.n. 102. Rol. cons.76.n.16.li. 1. idem dicens in transactione & si de iure & de facto compromissum fecisset sine pupillo n. 12.Rui.cons. 129.n.6.lib.5.Surd.cōs.565.n.11.Affis. dec.Perus.2.n.12.Marchesan.de commis. appellat. à laudo part.1.cap.17.n.24.Montan.de tutel.cap.33.n. 204.Rota.Roma.dec.755.n.2.par.2. recentior. Galgan.de tutel lib.2.tit.15.n.2.Gratian.discep.Forens. 476.n.16.Gutierez.de tutel.lib.2.tit.15.n. 2. Gratiā. disceptation. forens.476.n.16.Gutierez.de tutel. part. 2.c.5.nu.31.& 32. (vbi etiam quid in patre legitimo administratore ex Pinel. in l.1.par.3.n. 44. C. de bon. mater.) Natt.cons.585.n.6.vbi de facto non posse à tutore curatore & prælato fieri.Ceph.cons.451.num. 289.Gab.cons. 149.n.77.lib.2. Bologn.cons.6. nu. 3. & 5.præsertim si in compromisso dictum fuerit altè, & bassè, & in arbitratorem fuerit compromissū,& cū potesta te alteri dandi de iure alterius partis Malaus. cons.168.n.12.Gutier.sup.c.6.n.12.par.2.in re clara Simon.supr.n.71.Galgan.de tutel.lib.3.Q.43.n.8.tenuit Rot. Luc.in causa Minutiana manu D. Victorij Casini, in primo semestri 1623.Rol.cons.76.n.16.& seq.li.1.vbi sine decreto non posse cōmittere Dec.cōs. 39.n.4.& de iure & de facto non posse Ang.in l.Imperatores.n.2.Cur.Sen.n.5.de pact. nec minor compromittere potest Ceph.cons.725.n.34.vbi restitui in integrū Lab.de contract.glo.1.n.374.vbi sine tutore nō posse compromittere nec cogi ad compromissū & sine decreto super immobilib⁹& Gomez.de rest. in int. n.14.15.& Gut.de tutel.par.2.c.5.n.28.Tholos. dec. 118.Vini.cōi.opi.506.nec arbiter minor eligi potest l.cum lege.46.vbi Albe.de arb.glo.& Doc.in c. cū vigesimū,de off.deleg.Euer.in loco à Iud.arb.n.18. vers. quarta singularis Soarez.cōi.opi.lit.A.n.242. iure ciuili maioris 18.annis arbitros esse posse,secus iure canonico, sed d.l.46.solis maiorib.20.id concedit & dat restitutionē si temere eligi permiserint, ex dispositione tamen Principis posse Macerat.res.2.nu. 4. lib.2. Vuesembec.cons.242.n.63.

3867 1.Amp.non posse etiam fieri inter tutorem & pupillum,si alienatio vel obligatio sequi posset Bal.cōs. 144.n.2.lib.3.

3868 2.Amp.causā tutelę compromitti nō posse vt arbitri tutorē dent Bero.Q.67.n.5.Lanfr.de arbitr.par. 4.n.11.Carpan.sup.stat.Mediol.lib.1.c.115.n.41. cū datio tutoris mixti imperij sit; nec etiam vt arbitrator laudet quis debeat esse tutor l.prętor.de tut.&cur. dat ab his Caccialup.de transact.Q.9.n.13.post Bar. in d.l.præt.Montan.de tutel.c.9.n.51.Maran.de ord. iud.pat.6.art.2.n.30.

3869 3.Amp. vt procurator ad compromittendum constitutus clausula appellatione remota nequeat ponere in compromisso Cabedo.dec.Lusitan.175.part. 1.

4.Amp.vt si in arbitrum a cuius sententia non appellatur compromiserit de causa pupilli l. 1. C. de arb. minor.in integrum restitui possit l.si minor 25. annis si-liosam.& ibi glo.de minor.nisi compromisisset ex necessitate statuti vel iudicis iussu,tunc enim læsus non videtur quia appellari potest l.fin.§.fin.C. de iud. Lāfranc.Balb.dec.382.

3870 1. Lim. non procedere quādo proprio nomine tutor se obligaret,tūc enim quo ad ipsum teneret Tusc. verbo.compromissū cōclusio.501.n.8.Rot. Luc. mox citanda; vel secuta esset ratificatio vt per eā & Tusc. supra conclus.503.

3871 2.Li. nō procedere nō minor nō possideret, si res dubia sit vt de iure iudicetur etiā sine decreto Galga. de tuto.lib.2.tit.15.& facta confirmatione ab Excellentiss. Decem viris tenuit Rot.Luc. in primo semestri 1627.inter D.Tomam Pinocci.& Confraternitates Gallicani Simon.de decret.tit.1.inspect.3.& à solo minore defectum decreti allegari posse Grat. discept. forens.27.n.30.Rota.Lucana.sup.

3872 3.Lim.non procedere si laudum minori vtile esset Orian.de arb.sect.3.n.3.

3873 4.Lim.non procedere quando compromissū fieret super reb⁹ quæ seruando seruari non possent Rui. cōs. 11.n.4.li.4.Simonc.de decret tit.6.n.77. Montan. de tutel.c.33.nu. 235. & seq. nisi daretur potestas in magna,vel maxima quātitate lędendi ex.Lap.alleg.102. Galg.d.n.8.de tutel.lib.3.Q.43.

3874 5. Lim. nō procedere quādo iudicis decretū interuenisset,& alia solemnia, & res dubia esset Ruin.cons. 11.n.4.li.1.Simon.d.tit.6.nu. 71. Lanfr. de Orian. de arb.sect.3.n.2.& 3.Caccialup.de transact.Q.7.n.6. illud requiri dicētes quando in alienatione decretū requireretur Cuno.de pact.lib.1.cap.21.n.37. Galgan. de tute.lib.3.Q.60.n.16.

4875 1.Amp.vt iussus iudicis seu licentia compromissū faciendi forma licentiæ seruata vim decreti habeat Ruin.cons.11.n.5.lib.4.Caccialup.de transact. Q.7. n.7.Simoncel.supr.n.89.

3876 6. Lim. non procedere in cōpromisso necessario ex statuto ad illud cogēte facto Blan.de cōpro.Q.3. n. 39.& 53.vbi etiā si cū clausula fieret auferēdi de iure vnius & alteri dandi solita poni in cōpromissis Rol. cons.80.n.10.li.3.& de lucr.dot.Q.44. n. 9. de magis cōi. Simonc.sup.n.84.Rota. Perus.dec.2.n.5. Benint. Rot.Bon.dec.21.n.11.inquies posse fieri sine solemnitatib⁹Tiraq.de legi.connob.glo. 8. n. 195. Lambert. de contr.glo.1.n.362.369.& n.371.ex cōi statuto cogente cessante probat destinguendū an ius pupilli dubiū nec ne sit & ita in practica seruari testatur Put. dec.105.n.4.lib.1.Pin.in l.1.par.3.nu.45.C. de bon. mater. Marant.de ord.iud.par.4.distinct.14.n. 4. post Alex.con.vlt.li.6.Ceph.cons.451.n.290.de cōi testantur Cuno.de pact.lib.1.c.21.n.37.& Montan.de tutel. c.33.n.228.& seq.etiā sine decreto Galg.de tutel.li.2. tit.15.in fine quamuis controuersū probet Lambert. sup.n.361.& seq. & in hoc solemnitates non requiri Blanc.de compro.Q.3.n.38.Maran.de ord.iud.part. 6.actu.2.n.10.Barz dec-Bono.87.n. 12. Magon. dec. Flo 1.n.37.qui subdunt cum tutore factum sufficere. Rot.dec.143.n.5.par.2. recētis vbi procuratorem ad agendum compromittere, & prorogare posse ex Ias. in l.transactionis.n.3.C.de transact.& alijs & minorē statuto contineri de cōi. Rol.cons.57.nu.33. lib.2. & Lamb.de contract.glo.1.n.362.vbi n.370.distinguit; & non posse etiam respectu diuisionis.n.374.

Ffff 3877

3877 1. Sublim. nõ procedere quando tutor in compromisso apposuisset clausulam de iure, & de facto non enim de facto etiam cum decreto iudicis compromittere potest Ruin. cons. 11 nu. 4. lib. 4. Rol cons. 76. n. 12. lib. 1. Rauen. sing 721. Natta. cons. 585. n 6. Rota Perus. decis. 2. n. 12. 13. vbi idem in curatore n. 14. Dec. cons. 39 n. 4.

3878 1. Lim. d. primam sublimitationem non procedere vbi ita ex causa pacis compromissum factũ fuisset. Ang. in l. Imperatores n. 3. de pact. vel si cũ tutore pupillus compromisisset Alex. cons. vlt. n. 4. lib. 6.

3879 2. Sublim. non posse potestatem tribuere altè & bassè procedendi, sic etenim donare cẽseretur id quod tutoribus prohibetur l. Imperatores. vbi Ang. de pact. Maluas. cons. 108. n. 12. Galgan. de tutel. lib. 3. q. 46. n. 19.

3880. 3. Sublim. non procedere in articulo iuris, ius enim certum est, nec ideo tutor super eo compromissum facere potest Duen. reg. 36. n. 10. Assis. d. decis. Perus. 2. n. 15.

3881 1. Amp. vt nec ab alijs super articulo iuris compromissũ fieri possit cum ius certum sit Bal. in l. ancillę. n. 2. vbi Salic. C. de furt. Ias. in l. penult. n. 21. versic. hinc dicit Bal. C. de pact. Alex. cons. 62. n. 6. lib 2. Crau. cons. 323. n. 2. Marsil. sing 467. n. 7. Ceph. cons. 371. n. 39. Meno. cons. 125. n. 12.

3882 1. Lim. d. amp & 3. sublimitationem non procedere quando iuris articulus facti quęstionem admixtã haberet, tunc enim compromissum fieri posset Bald. & Sali. supra Cor. cons. 148. n. 9. lib. 2. Soc. Iun. cons. 24. n. 10. lib. 1. Ondede. cons. 9. n. 38. lib. 1. Soc. cons. 51. n. 4. vbi quando quæstio dubia esset in facto lib. 1. Cabal. cõs. 157. part. 1. post. Bal. cõs. 186. n. 3. lib. 2. Frãc. in cap. sæpe. n. 11. de appellat. Emil. cons. 40. tenuit Rot. Luca. vt in decis. 40. lib. 6. in meis manuscriptis.

3883. 2. Lim. non procedere nisi in quæstione iuris clara vt puta si casus legis extaret, vel clara, & indubitata omnium Doctorũ sententia; secus foret si vtrinque opiniones seu Doc. adessent inuicem pugnantes, hoc enim casu facti quęstioni compararetur super qua cõpromissum fieri potest. Ias. in l. 1. n. 19. de transactio. Cor. cons. 290. n. 5. lib. 1. & cons. 148. n. 9. in fine lib. 2. Ias. cons. 35. lib. 1. Cor Iun. in l. penultima. n. 45. C. de pact. Alex. d. cons vlt. n. 4 Blanc. de comprom. Q. 4. princip causa. 1. de quæstio. iuris versic. intellige tamen Ruin. cons. 87. n. 28. lib. 3. Marant. de ordine iud. par. 6. tit. de compromis. n. 29. Rol cons. 22. n. 38. & sequent. lib. 3. Gab. cõs. 34. n. 12. lib. 2. Onded. cons. 9. n. 38. lib. 1. Soc. Iun. cons. 24. n. 10. lib. 1. Assis. decis. Perusin. 47. n. 11. Cabal. cõs. 157. part. 1. idẽ probans si facti quæstio mixta sit, aut liquidatione opus sit, vel controuersæ sint opiniones; vel legis obscuritas aut de extrauaganti ageretur. Montan. de tutel. cap. 33. n. 231. loquens vbicumque articulus iuris dubius & intricatus esset. Mar. Angus. cons. 96. n. 13. Lanfr. Balb. dec. 271. vbi non intelligi de iure dubio, & super facto fieri debere etiam iuris mixturam habente.

3884 3. Lim. non procedere quando quæstio esset an compromissum fieri deberet; super ea enim compromissum fieri deberet de communi Soc. cons. 51. in fine lib. 1. Gab. cons. 34. n. 14. lib. 2.

3885 4. Sublim. non procedere quando res clara esset, tunc enim compromissum fieri non posset Blanc. d. compromis. d. q. 3. n. 53.

3886 5. Sublim. non procedere quando non coacte, & à Iudice iussus, sed voluntariè fecisset compromissum, tunc enim non valeret Assis. decis. Perusi. 2. n. 16.

3887 1. Lim. 5. sublim. non procedere quando ex statuto compromissum inter aliquos fieri debuisset, tũc enim etiam voluntariè factum necessitate statuti factum censetur l. nouissime in princip. quod cum falso tuto. l. 3. §. penult. de nego. gest. Bald. cons. 351. n. 8. lib. 5. Aret. cons. 24. n. 9. Aneharan. cons. 159. n. 1. in fine Barbat. cons. 42. n. 2. lib. 1. Dec. in cap. cum M. n. 34. de cõst. & cõs. 22. n. 2. Cag. in l. si quis maior. n. 63. C. de transactio. de magis communi Blanc. de comprom. q. 1. n. 18. versic. cõtrarium, & Phanuc. de lucro dot. glos. 8. n. 56. Mago. dec. Lucan. 37. n. 10. & veriorem testatur Blanc. supra Rim. Iun. cons 99. num. 18. Lamberteng. de contract. mulier. glos. 10. n. 41. Carpan. super statut. Mediol. lib. 1. cap. 115. n. 324. Cęs. de Barz. decis. Bonon. 63. n. 20. Gallia cons. 109. n. 9.

3888 Contrariam sententiam tenuere Salic. in l. fin. n. 4. C. de iudic. Alex. in l. si quis maior n. 2. C. de transactio. Marcabr. cons. 46. n. 16 nisi expresse in compromisso constet iudicis præcepto vel necessitate statuti factum fuisse vt per cos. Felin. in c. finali ad finem de re iud. Meno. cons. 688. n. 32. nisi necessaria causã præcederet.

3889 1. Distingue quod aut iussus tam præcisus est, vt ei nequeat à partibus renuntiari, & prima procedat; non enim sponte factum censetur ad quod cogi quis poterat; si verò ei renuntiari potuisset, sit locus secundę Alciat. in d. l. si quis maior n. 11. 12. Bolognet. n. 46. & 47. & Bertaz. n. 304. & sequent. C. de trãsaction.

3890 2. Distingue nam aut statutum simpliciter ad compromittendum cogit, & prima procedat; aut itademum si à parte fuerit petitum, & sit locus secundæ Alciat. in d. l. si quis maior. n. 13. Marcabr. cons. 46. n. 16. & cons. 66. n. 256. & sequent. Bolognet. in d. l. si quis maior. n. 46. Bertaz. supra.

3891 Contrariũ verius existimo nempè vt etiam quando statutum compromissum faciendum disponeret si petitum sit, ex necessitate statuti factum censeri exprimeret enim statutum quod tacite in esset, vt tradũt Alex. cõs. 82. n. 4. lib. 1. Mars. sing 467. n. 11. Marun. de ord. iud. part. 6. art. 2. n. 13. Vanti. de nullitat ex defect. iurisditio. ordinar. n. 148. Blanc. de compromis. q. 5. n 1. Carpan. super stat. Mediolan. cap. 115. n. 120. lib. 1. vide infra 5. sublim.

3892 1. Sublim. d. 1. lim. 5. sublimitationis nẽpè primã opinionem non procedere nec ex necessitate statuti compromissum factum censeri, si illius forma nõ fuerit seruata, vt puta si compromissum de exceptis a statuto factum fuisset, tũc enim voluntarium censeretur Alciat. cons. 431. n. 2. ad finem versic. nec obstat. Lamberteng. supra n. 45. Carpan. super. stat Mediolan. lib. 1. cap. 116. n. 325. Rim. in l. si quis maior. tut. 3. c. de transactio. tenuit Rot. Lucan. inter D. Lelium Barzotti, & D. Stephanum Anchiani 1620. ex actis D. Fabritij Macarini. Mangil. de euict. Q. 13. n. 14.

3893 2. Sublim. quãdo compromittentium alter ne cõpelli posset priuilegiũ haberet, si eo noluerit vti Bal. cons. 352. n. 8. lib. 5. Aret. cõs. 24. n. 9. & seq. quos refert Carpa. supra n. 324.

3894 3. Sublim. non procedere quãdo constaret partes

extra

extra iudicium, & abſque ſtatuti neceſſitate compromittere voluiſſe, tunc enim non coactè, ſed ſponte compromiſiſſe cenſebuntur. Dec. in c. cum M. n. 34. in fine. de conſtitut. Cagnol. in d. l. ſi quis maior. n. 68.

3895 4. Sublim. non procedere quando non conſtaret partes d. ſtatuti notitiam habuiſſe Lambert. d. n. 45. quæ tamen præſumitur niſi de forenſibus ageretur. l. leges ſacratiſſimæ C. de legi. Soc. Iun. cons. 182. num. 32. lib. 2. Alciat. reg. 3. præs. 10. num. 8. Alex. cons. 165. num. 3. niſi forenſis in loco diu moratus fuiſſet lib. 6. Ond. cons. 80. n. 79. lib. 2.

3896 5. Sublim. non procedere niſi compromiſſum fuerit petitum ante ſententiam & rem liquidam Alex. cons. 82. n. 4. lib. 1. Parpal. in d. l. ſi quis maior. n. 16. peti enim debet compromiſſum fieri per eos qui poſſunt ex ſtatuto compelli de communi teſtatur Rol. cons. 57. n. 17. & ſeq. & n. 36. & ſeq. lib. 2. quo caſu non cenſetur neceſſarium ſi fiat extra iudicium Marcabr. cōſ. 46. n. 16. & cons. 66. nu. 256. tenuit Rota. Luca. in d. cauſa Barzotta. & Anchiana. Viui. dec. 131. n. 7. 8. ante litem conteſtatam peti debere ait nec publicatione proceſſus facta, nec ſuper re liquida peti poſſe, puta per inſtrumentum vel rem iudicatam. n. 6.

3897 Contrariam ſententiam quod neceſſarium cenſeatur etiam ſtatuto peti debere diſponente vt in ſtatuto Lucano Soc. cons. 300. nu. 7. verſic. præterea Bal. lib. 2. Dec. cons. 22. n. 2. & in ſtatuto Mediolani Catpan. cap. 115. n. 324.

3898 6. Sublim. non procedere quoad iuramentum in compromiſſo appoſitum quod niſi per ſtatutum requiretur voluntariè ſuperadditum cēſeretur Alex. in d. l. ſi quis maior. n. 2. & 3. Cag. n. 70. & ſeq. C. de tranſact.

3899 7. Sublim. non procedere quando non conſtaret partes tales eſſe quæ poſſent compelli ad compromiſſum, hoc enim & aliæ ſtatuti qualitates ante omnia apparere debent Alex. cons. 82. in princip. lib. 1. Dec. cons. 13. nu. 5. verſic. difficultas Blanc. de compromis. Q. 1. num. 18. Meno. cons. 688. num. 29. vbi de hærede per fideicommiſſum grauato Mago. dec. Luca. 37. in fine. Carpa. ſupra. num. 325. Menoch. dec. Luc. 53. n. 8. & ſuq.

8. Sublim. non procedere quando compromiſſum factum fuiſſet extra tempus à ſtatuto præfixum Bertaz. in l. ſi quis maior nu. 310. C. de tranſact. Mangil. de euict. Q. 13. n. 8.

9. Sublim. non procedere in caſu dato & vbi lis eſſe non poſſet Bar. in l. ſi poſt rem. de tranſact. Ang. in l. cum hi. §. cum lis. num. 3. verſic. nota quod ex ficta eod. tit. Mangil. ſupra num. 9. & de re liquida Grat. conſ. 155. num. 14. lib. 2. Soc. Iun. cons. 79. nu. 5. lib. 1. probabilem dubitationem requirens.

10. Sublim. non procedere quando conſtaret quod partes omnino abſque ſtatuto compromiſiſſent Dec. in c. cum M. n. 34. in fin. de conſti. Mangil. ſupra n. 15.

11. Sublim. quando iuſſus non ita præciſus eſſet quominus partes ei renunciare poſſent Alcia. in d. l. ſi quis maior. n. 27. Bertaz. n. 304. Mangil. ſupra. n. 16.

12. Sublim. quando compromiſſum extra locum ſtatuentium factum fuiſſet Blanc. de comprom. Q. 3. nu. 46. Mangil. ſup. n. 18.

3900 13. Sublim. non procedere quoad ea ſuper quibus compromitti non poteſt puta maioratu fideicommiſſo ſubiectis legatis & prohibitis alienari. Molin. de primog. lib. 4. cap. 9. num. 28. in executiuis in re clara, in caſibus ſtatuto exceptis, & in ſecunda inſtantia Ceph. cons. 430. n. 11. Grat. cons. 155. n. 14. lib. 2. Decia. cons. 14. n. 86. lib. 1. Scain. decis. Bonon. 115. n. 6. & ſeq. Aſſis. dec. Perus. 47. n. 13. Tiraq. de leg. connub. glo. 5. n. 203.

Contrarium in alienari vetitis Benin. dec. 21. n. 10. Mago. dec. Luc. 59. n. 22. Pereg. de fideic. art. 52. n. 76. & ſequent.

14. Sublim. ſtatutum non intelligi de litib. vertentib. ſuper inſtrumentis iuratis & executiuis de communi Grat. cons. 33. n. 4. lib. 1. Mar. Angus. cons. 96. n. 7. & ſeq. vbi idem in depoſito 152. n. 36. vbi idem ſubdit in teſtamento.

15. Sublim. in confeſſione, ſententia, vel huiuſmodi Grat. ſup. n. 12. Mar. Angus. conſ. 96. n. 13.

16. Sublim. in dubio pronunciari debere compromiſſum non eſſe faciendum Grat. cons. 115. n. 24. lib. 2.

17. Sublim. quando contra petitorem obſtat exceptio litis finitæ Soc. Iun. conſ. 24. n. 8. lib. 1. Blanc. de compro. Q. 4. princ. n. 80. Mar. angus. d. n. 13.

18. Sublim publicatis atteſtationib. peti nō poſſe quia tunc res clara videtur Rol. cons. 57. n. 37. lib. 2.

19. Sublim. non compræhendere cauſam dotis Mar. Angus. cons. 96. n. 10.

Quibus caſibus ad compromittendum ex ſtatuto compelli quis poteſt toties compromitti debet quouſque controuerſia terminata ſit & lis finita Roma. cons. 504. n. 1. vbi Add. communem ait Dec. cons. 22. nu. 1. Rui. cons. 203. n. 12. lib. 2. Mars. ſing. 172. & in l. ſi is qui cum telo. n. 60. 61. ad leg. Corn. de ſicar. vbi ſecus ſi ad compromittendum ex hominis diſpoſitione teneretur Maran. de ord. iud. par. 6. act. 2. n. 4. Affl. dec. 46. qui bis tantum fieri debere iudicatum teſtatur latè Tiraq. in l. bona. §. hoc ſermone lim. 6. & 9. de verbo. ſign. Cæſ. de Gras. dec. 57. n. 14. Rota. dec. 867. par. 3. lib. 3. diuerſo. Lanfr. dec. 127. Bertaz. cons. ciu. 19. nu. 14. 15. vbi ex magis communi idem ait ſi ſimpliciter factum eſſet & quod ſtante tali ſtatuto arbitri delegati cenſeantur Arno. ſing. 54. caut. 57. Cur. Iun. cons. 178. n. 27. Viui. dec. 87. Soc. reg. 11. in additis, ſecus dicens ſi ex diſpoſitione hominis fieri deberet.

3901 7. Lim. principaliter non procedere quando iura pupilli dubia & obſcura forent, tunc enim tutor qui legitimè tutelā ſuſcepit compromittere poterit Alex. cons. 254. n. 14. lib. 6. Dec. cons. 297. n. 5. Rol. cōs. 76. n. 4. lib. 1. Cuno. de pactis. lib. 1. c. 21. n. 37. Montan. de tute. c. 33. n. 231. Galganet. de tutel. lib. 2. tit. 15. nu. 2. & tunc in arbitros, non in arbitratores compromittere poſſet Meno. cons. 171. n. 43. Galgan. ſupra. & lib. 3. Q. 43. n. 8. Io. Baptiſt. de arbitr. lib. 2. cap. 15. n. 4. & ſeq. vbi etiam tradit quod in eius actore Borg. de tutur. n. 55. & ſeq.

3902 8. Lim. non procedere quando res ſuper qua compromiſſū factum fuit ab alio poſſidebatur, tunc enim decreto, alioquin requiſito opus non eſt Ruin. cons. 11. n. 4. lib. 4.

3903 Contrarium tenet Laufr. de Oriano. de arbitr. ſectio. 3. n. 1. & ſeq.

3904 1. Sublim. 8. lim. non procedere niſi tutor legitimè tutelā ſuſcepiſſet aliàs etenim non poſſet in aliquo præiudicare pupillo. Flor. in l. pacto §. mater. n. 3. de legat. 2. Dec. & Rol. ſup.

3905 9. Lim. non procedere quando compromissum fieret pro bono pa is Ang. in l. Imperatores nu. 3. Iacob. n.5. de pact. illa ic d.n.53. Lanfr. de Orian sup. nu. 3. Cuno. de pact lib. 1. c. 21. n. 37. tunc enim etiam de facto cõpromittere posse, & aliquid limittere Ang. sup.

3906 10. Lim. non procedere quando liquidò constaret pupillum f. isse ad diuisionem prouocatum Dec. cons. 39. n. 4. Montan d.c 33. n. 272.

3907 11. Lim. non procedere quando minor cum tutoris authoritate compromitteret Blauc. de cõpromis. Q. 3. n. 40 Lanfr. de orian. sup. n. , intelligendo si aliæ solemnitates requisitę vbi debent adhiberi vt in alienatione immobili nec non & mobilium quæ possent seruando seruati fuerint obseruatæ per superius dicta.

12. Lim. quando maior cum iuramento compromitteret Gomez de rest. min. o. n. 18. Gutier. in auth. sacramenta puberum n. 124. C. si aduers. vend. Meno. cons. 115. in fi. licet læsus restituatur tutoris authoritate & iuramẽto nõ obstãte Gomez. sup. n. 1. Gutier. sup. n. 126.

13. Lim. nam solus minor nullitatem istam allegat, nisi ante actum cõsummatũ a patre opponeretur Pincl. in l. 1. par. 3. n. 32. C. de bon. mat. Dot. dec. 133. nu. 5. par. 2. recentis.

TIT. XIX. CAP. XIX.

DE CONFESSIONE DE RECEPTO A TVTORE FACTA ET ALIIS.

3908 Confessio de recepto à tutore vel curatore facta pupillo & minori non præiudicat nisi aliter numeratio pecuniæ probetur Bar. in l. 2. §. final. n. 6. quem cœteri ibidem communiter sequuntur si cert. petat. Cor. cons. 17. n. 20. vbi de confessione quod bona sint communia inter pupillos per tutores facta lib. 4. subdens tertio multo minus obesse & de recepto pupillo & minori non obesse. de communi Mascar. conclu 370. n. 1. 361. n. 55. Franc. Marc. decis. 248. part. 1. Tiraq. de retracta. cõnu §. 4. glo. 6. n. 12. Cura. cons. 494. nu. 8. & 9. loquens de confessione emanata per administratores Ciuitatis Menoch cons. 30. n. 35. de cõmuni Borg. de tutor n. 274 & Gutierez. de tutel. part. 3. cap. 1. nu. 77. Purpur. in l. mutuum §. creditum n. 95. & sequẽt. si cert. petat. Ang. Aretin. in l. à Diuo. Pio. §. sed si empt. n. 12. de re ind. ita in facta extra iudicium voluntarie obtinuisse subdens Menoch. cons 31. n. 35. & seq. de magis cõi. Mont. de tutel. cap 32. reg. 9. n. 123. & Suarez. cõi opi. lit. C. n. 251. Bertaz. clau. 31. glo. 2. n. 16. Laderch cons. 155. n. 3. Natt. cons. 543. n. 24. 25. 162. n. 18. latè Surd. dec. 229. vbi idẽ in pacto non petendi & acceptilatione de magis cõi. Viu. cõi. opi. 145. Galgan. de tutel. li. 3. Q. 57. n. 18. de veriori & magis cõi. Munoz. de ratioc. c. 23. n. 31. & seq. secus dicens in facta per habentẽ generale mandatũ cũ libera non a lege vt tutor sed ab homine (vide infra tit. 37. n. 41) plurimũ tamen arbitrio iudicis tribuit n. 45. Masc concl. 761. n. 55. vbi de cõi. Meno. cons. 39. nu. 34. & seq. de magis cõi. Rota. dec. 714. n. 1. par. 1. recentis. & cõ veriori & magis cõis. Medic. dec. 72. & examin. 45. Cornaz. dec. Luc. 155.

3909 Contrarium tenet Add. ad Alex. cons. 90. n. 3. li. 3. & cons. 97. n. 3. li. 7. & Viu. cõi. opi. lib. 2. opin 68. qui æquam & in practica seruari inquit Cur. Iun. in auth. in isto §. quod obseruari n. 11. C. de iureiuran. propter calumn. post Rom. cons. 352. n. 4. Olasc. dec. 38. n. 36.

3910 1. Amp. primã opinionem magis cõem procedere etiam in omni actu & confessione voluntaria iuramẽto non obstante, tametsi emanarit in actu. cum tutore gesto & ad illius administrationẽ pertinente nisi duo concurrent, primum quod confessio ad liberandum facta sit. secundum quod in facto proprio tutoris consistat Rot. Rom. dec. 177. n 1. & seq. part. 2. diuerso reiecto Cur. Iun. in l. fi. 1. §. quod obseruari. n. 89. C. de iure. iur. propter calum. contrarium tenentis. & ad obligandum nõ obest minori secus ad liberandũ seu. probandum Ceph. cons. 101. n. 8. 18. & seq. Masc. concl. 367. n. 7. Grat. discep. 716. n. 24. licet iuratam obligare pupillum non quoad conclusũ personę teneat Ang. Aret. cons. 105. n. 27. & Tusc. lit. C. concl. 669. n. 20. licet ob iuramentũ ipse secus dicat n. 20. ex Ang. Aret. cons. 105. n. 20. Rota. dec. 152. coram Coccino.

3911 2. Amp. in confessione curatoris quæ nec minori nec alteri præiudicat sicut vltra citatos in conclusione probatur ex l. certum. §. sed an. de confes. Paris. cõs. 115. n. 21. lib. 1. Cacche. dec Pedem 39. n. 6. Laderch. cons. 128. n. 4. Surd. cons. 220. n. 23. & seq. Masc. d. n. 55. vbi ex cõi idem probat in tutore, curatore, procuratore, executore & quolibet alio administratore & Tiraq. sup n. 13.

3913 3. Amp. etiam si in iudicio facta sit spontè tamen non iudicis iussu, Cur. Iun. in d. §. quod obseruari. n. 12. Meno. cons. 31 in fine. Tusc. lit. C. concl. 669. n. 49.

3914 4. Amp. in confessione facta à Prelato de communi Roma. cons. 485. n. 1. & Masc. conclus. 367. & Gut. sup. n. 78. Menoch. cons. 39. n. 34. & seq. vbi limitat non procedere in iudiciali & Rot. Rom. dec. 177. n. 5. & 6. par. 2. diuerso. limitat. non procedere in adminiculata. & duodecim limitationes congessit Mascard. sup. quem secutus est Gutierer. sup. Intrigl. de feud. cẽt. 1. Q. 24. n. 45. Munnoz. sup. n. 45. latè Tusc. supra vbi declarat, & successori non nocere non obstante iuramento super valore beneficij Rot. dec. 46. n. 5. & dec. 64. par. 3. lib. 3. diuers.

3915 5. Amp. vt vbicumq; minori obesset, in integrum restitutio concedenda sit Mart. Garrat. cons. 50. n. 23.

6. Amp. in confessione facta a patre legitimo administratore Natt. cons. 543. n. 13. & seq. vide sup. tit. 9. n. 128.

7. Amp. in cõfessione alterius quę tertio non nocet nisi adminicula concurrant. Rot. dec. 54. n. 1. nouis. diuers.

3916 1. Lim. nam post. 30. dies probat pecuniã de qua in apocha tutoris esse numeratã saltem præsumptiue nisi non fuisse numeratã probaretur Mart. Garrat. cons. 50. n. 19. & cõstito de reali numeratione l. Lucius. 2. §. tutelę. vbi glo. de admini. tut. Gut. de tut. par. 3. c. 1. n. 77. Franc. Marc. dec. 56. n. 3. de cõicri. Surd. decis. 229. n 24. & Medic. d. exam. 45. n. 10.

3917 2. Lim. non procedere quando inuentario publico & solemni facta esset Ruin. cons. 70. n. 2. li. 4. Masc. concl. 370. n. 4. Gutier. sup. n. 79. Grat. discep. 878. n. 3. Surd. dec. 17. n. 14. Tusc. lit. C. concl. 669. n. 20. Medic. d. exam. 45. n. 13.

3918 3. Lim. nã facta in libro rationũ debitori prodest nec contra ipsũ pupillus agere possit, parui enim detrimenti pupillo est, cũ contra tutorem habeat regressũ Meno. consil. 39. n. 8. & 64.

3919 4 Lim. non procedere quando ageretur de litis decisorijs, ac tutor litis dominus effectus esset tunc

enim

enim pupillo posset tutor & minori curator obesse, licet si litis dominus non esset secus foret Neuiza. consi. 17.n.39.

3920 5. Lim. non procedere in confessione in vim contentiosæ iurisdictionis emanata, hæc enim pupillo obesset. Roman.cons.389.n.3.Franc. Marc. dec. 56. lib.1.Rot.Gen.dec.110.n.3.& dec.142.n.4. Martin. Garrat.cons.50.n.2.& 31.Rim.Iun.cons.275.n. 51. 293.n.14.& 593.n.73.Tusc.d.n.20. Eugen. cons. 95. n.55.Ruin.cons.70.n.2.Lib.4.Mascar.concl. 370. n. 2.& de communi Cur.Iun.in d.§.quod obseruari. nu. 13. quando scilicet tutor, vel curator fuissent in iudicio fine minore; quod si minor in eo cum tutore vel curatore fuisset minori non obesset, nisi alternatim comparuissent, vt per eum Menoch.cons.39.n.35. & seq.479.n.1.& seq. Galganet.d.Q. 57. n. 19. de communi Gutierez.de tutel.part.2.c.6.n.15.& seq.Ricci. collect.decis.176.vbi tamen subdit minorem læsum restitui ex Franc.Marc.supra Intrigl d.n.45. vbi idem de facta à prælato.Rot Rom.apud Ludouis.dec.566. n.7.& 8.Gratia.discep.878.n.3.Surd.dec.229.n. 24. Rot.Gen.dec.142.n.2.Rot. Rom. dec. 460. corã Ludouis.n.5. intelligens si iussu iudicis sit facta respondendo libello, vel positionibus & 506.nu. 8. nisi error probetur & ibi Add. Rot.dec.359.n.3.part. 1. recentis.& dec.314.n.4 par.2.factam in iudicio à procuratore obesse domino nec eam post sententiam reuocare posse.431.n.2.tacitam procuratoriseã productione posse reuocari non docto errore Medic. d.exam.45. n. 3.pupillo obesse in iudicio factam cum decreto; nisi error probetur dec.72.n.8. Ludouis.dec.506.nu.7. & n.8.& 18.vbi idem in prælato Ecclesiæ. sed in vno iudicio facta non nocet in alio si contra eam iudicatum fuisset Veral.dec.197.par.1.Viu.dec.313.n.5. & dec. 384. etiam iuratam & geminata procuratoris non obesse domino nisi cum libera vel instructus sit constitutus qui etiam recepisse confiteatur, & Veral. dec. 198.lib.1.& de actis Pereg.dec.95.n. 11. procuratoris posse reuocari etiam non docto errore Rot. decis. 206.n.4.nouis.diuers.par.5.& 186. coram Coccino.

3921 6. Lim. nam tutori obest confessio quod in bonis minoris aliquid inuenerit, licet pupillo non obsit Barbat.cons.59.n.21.lib.2.dixi supra.tit.13.cap.2.

3922 1. Amp. procedere etiam si duo essent, alter quorum confiteretur alter autem negaret, confitenti etenim staretur Spec.de tutor.§.final.in fine qui intelligit altero ex interuallo negante, secus si in continenti n.19.& 20.& subdit magis idoneo stari, vel pupillum contrarium probare posse iuncto tit.de confes. §.postremò.n.4.& Spec. secutus est Guid. Pag. sing. 666.

3923 2. Amp.probationem in contrarium non admitti Barbat.sup.n.22.dixi supra.

3924 7. Lim.non procedere in quietatione quæ pupillo obest si conset solutum Franc.Marc.Q.56.n.4.lib.1. probatur autẽ solutio tutoris apocha vt infra.n.4446. Tusc.d.concl.669.n.18.ex Castr.cons.34.lib.1.qui secus dicit si non agatur de facto tutoris sed alieno & de voluntaria.& cõiecturis confessio debet curari Natt. cons.543.

3925 8.Lim.non procedere in confessione non ius sed factum continente puta se mutuo vel aliter contrahendo recepisse, aut sibi solutum vel datum nomine tutorio vel cuilibet alij nomine pupilli recipienti veluti creditori pupilli, tunc enim valida est confessio etiam in sui præiudicium, tenetur enim tutor pupillo in redditione rationum sic recepta bona facere, & consequenter sic recepta in administratione veniunt l.Lucius §.tutelæ.de administrat tutor.vbi glo.ver bo. apocæ.Christoph de Castellio.cons.3.n.4.versic. nulla tamen.Tusc.d.concl.669.lit.C.n.16.

3926 9.Lim.non procedere quando apocha producetur finita tutela præsertim si nuda non esset & mere lucratiua, at dispositiuo actui coniuncta, modò fraudis suspicio absit d.§. tutelæ,& ibi glo. d. verbo, apocæ. Add. ad Alex.cons.37.n.2.lib.3.Mõtan.d.reg. 9.n.123.

3927 10.Lim.non procedere quando confessio in scriptura tutoris contineret verè habuit & recepit Natt. cons.543n.18.vel in pecunia numerata habuisse confessus esset præsertim si loci consuetudine confessio fiat etiam quando sequitur vera numeratio Rot. dec. 193.n.5.par.1.recentis.maxime iunctis adminiculis. n.seq.Rot.dec.310.par.2.recentis.ex confessione habuisse & recepisse veram numerationem probari si. sit additum in præsentia mei notarij ac testium infrascriptorum & 382.vbi idem de verbis æquipollentib⁹ vt ex verbo actualiter & dec.524.& latè quando confessio de recepto numerationem probet Masc. concl. 361.Medic.exam.45.n 12.vbi idem in prælato n.23.

3928 11.Lim.non procedere in confessione extraiudiciali per modum voluntariæ iurisdictionis emanata quæ licet sola non probet nec obsit, secus tamen si adminiculata sit ex Bal.cons.142.n.4.lib.1.Rot.Rom. decis. 177.n.6.vbi idem de facta à prælato & muliere part. 2.diuers.& dec.334.part 2.recent.& quando in rem minoris versum constaret.Christoph.de Castellio.cõs. 3 in fine & per totũ & à prælato facta si præsumptionem iuris pro se haberet cõfessio quod valeat in præiudicium Ecclesiæ Abb.in cap.si diligenti nu. 4. in fi. extra de præscrip.Intrigl.de feud.cent. 1.Q.24.n.46. vt autem prælati confessio Ecclesiæ noceat adminicula requiruntur id ipsum percutientia quod percutit confessio alioquin de probationum cõiunctione agi deberet Seraph dec.436.n.6.& seq.Grat.discep.716. n.25.Rota.dec.714.part. 1. recentis, vbi quando ex circumstantijs coniecturis & indicijs constaret pecunias in rem minoris versas.& 452.par.2.vbi de adminiculata & facta pro negociatione bonæ fidei Ludouis.dec.506.n.2.Medic.exam.45.n. 14. Cornaz. dec. Luc. 155. veritatem confessionis probari opus esse inquit.Rot.dec.305.n2.par.5.diuers. adminiculatam probare inquit.

12.Lim.vt licet confessio tutoris non valeat ad pupillũ obligandum; tenet tamen quoad probationem veritatis Alex.cons.76.n.9.lib.6. Natt. conf. 543. n. 6. & seq.Gutierez.de tutel.part.3.cap.1.nu.78. Gratia. discep.716.n.14.878.n.5.

13. Lim. quãdo ex causa transactionis facta esset Ang. Aret.conf.105.n.21.& seq. Tusc.sup.n.19.

14.Lim. non procedere quando voluntaria tutoris vel prælati confessio adminiculata esset Rot. dec.506.n. 2. coram Ludouis. & 177. n. 5.par 2. diuers.& dec. 792.n.6.7.par.1. diuers. 350. in fine part. 1. recentis & 359.vbi pro adminiculis alias confessiones, verisimilitudinem exactionem & huiusmodi allegat Me-

dic.supra. cum faciat præsumptionem n. 16.& Ludouis.supra n.9.& si à matre tutrice facta esset non suspecta nec in fauorem vnius filijs Caroc.dec.20.n.6. Medic.dec.72.n.12.& seq.si veritas causæ probatur Lepid.dec.Luc.137.

15. Lim. quando à minore maiore effecto ratificetur Rot.dec.714.n.6.part.1.recentis.

16. Lim.quando procurator administrator & similes ad confitendum speciale mandatum haberent Franc. Marc.dec.56.n.3.Masc.dec.56.n.3.Marc.cõcl. 367. n.6.& 23. de communi Gutierez.de tut.par.3.cap. 1. n.77.& Medi.d.exam.45.n.17.& n.15.& Crau. cons. 390.nu.13. administratoris confessionem non etiam tutoris intra triduum non reuocatam à domino sciente impugnari non posse.

TIT. XIX. CAP. XX.
DE DATIONE INSOLVTVM PER TVTOREM FACTA.

3929 Tutor creditori pupilli eius bona in solutum dare potest,est enim quasi dominus l. interdum.§. qui tutelam.2.de furt.Neuizan.cons.17.nu. 23. Cepha. cons. 348.n.5.& cons.651.n.12 etiam sine pupillo. n.13.

3930 1.Lim. non procedere in immobilibus, quæ sine decreto in solutum assignare nequit nisi patris pupilli consensus accederet; vel nisi mobilia sint quæ consumantur vsu; vel nisi consensus Principis accesserit Cappel. Tholos. decis. 404. in addition. & non posse minorem immobilia in solutum dare sine decreto est tex.in l.si minor.15.vbi Salic.& alij.C. de præd. min.

2. Lim. vt si fauore matris tutricis facta sit alienatio authoritas alterius tutoris vel curatoris necessaria sit, etiam in alienatione necessaria non simpliciter Rot. dec.14.nouis. diuerso. vbi etiam pro fructibus dotis fieri non posse quia non debentur soluto matrimonio nisi vidua vsa fuerit diligentia pro dotis exactione, & aliunde non habeat.38.vbi idem si liberi extent vel sit conuentum & dec. 383.deberi pro damno emergenti viduæ si aliunde viuere nequeat vel pro lucro cessante si in loco census vel loca montium emere potuisset facta iudiciali interpellatione & hipotheca tacita competit etiam pro augumento dotis & idem in lucro dotis & donationis propter nuptias fructus deberi par.5.diders.& 259.n.8.par.4.diuers. & si iure actionis debentur etia m dote petita peti posse licet secus si iudicis officio.d.dec.383.n.14.& si dos consistat in immobilibus, vel mobilibus frugiferis fructus deberi.n.2.3.

TIT. XIX. CAP. XXI.
DE PACTO NON PETENDI PER TVTOREM FACTO.

3931 Tutor, curator, procurator, administrator & huiusmodi pactũ de non petendo debitoribus pupilli eorumuè principales facere non possunt, cum nec donare queant licet solutionẽ recipere possint habet enim pactum non petendi causam donationis inclusam l. rescriptum de pact.l. Imperatores vbi Bar. & Ias. n. 4. & in l. si vnus. n. 3. in principio eod. tit. l. pactum curatoris.vbi Docto.C.eod. & ibi Bar.n.1.Bal. n. 1. Ang. n. 1.Castr.n.1.Roma. Sali. Dec. Cor. Cur. Iun. omnes nu. 1. & alij communiter. aliam afferentes rationem quod scilicet ita non dicatur administrare tutor, sed dilapidare Alex. in d.l.rescriptum.§.plerumque.n.12. de pact.Roma.cons. 28.n.3.vbi Mandos.in addit.allegat.Bertr.cons.283.n.7.vol. 2. in antiq. Abb. cons. 15.n.2.in fine.lib.2.Caccheran.dec.Pedem.58.n. 31. Gail.obseruat.72.n.13.lib.2.Surd.cons.419.n. 40. & dec.229.& in filiofamilias administratore Ias.in l. contra iuris.§.si filius.n.7.de pact.Duen.reg.353.Franch. dec.281.n.3.& 4.

3932 1. Amp. quantumuis generalissimum mandatum haberent Doc.in l.pactum curatoris vbi Ias.n.2.C.de pact.Gail.supra.Caldas.in l. si curatorem. verbis sine curatore n.120.versicul. similiter quemadmodum C. de in integr.restitution.minor.

3933 2. Amp. vt non possint etiam tempus ad soluendũ debitoribus pupilli prorogare Alex.in l.pactum curatoris.n.6.C.de pact.Tiraquel.de retract. cõuentional. ad finem tit.n.18.de communi Facchi.contro.iur.lib. 12.cap.56. verissimum in tutore curatore & quolibet administratore Simon.de decret.tit.6.n.6.Franch.decis.281.nisi bona fides vel nisi pupillus pubertati proximus esset Cancer.var.res.par.1.cap. 7.nu. 162. vbi etiam vnum sine alio contutore posse prorogare nisi contutor expræsse contradiceret, licet Franch. decis. 281.neget.

3934 3. Amp. vt decretum in remissione debiti liquidi præsertim ex falsa causa interpositum eius validitatẽ minimè operetur Roma.cons.28. nu. 3. de communi quamplures congerens Mandos. ad Roman. cons. 454.lib.5.Add.ad Alex.in d.l.pactum curatoris lit.G. Purpur.in addition.ad Ias.in d. l. pactũ curatoris. lit. A.post Cuman.cons.115.n.5.Rolan.cons.76.n.13.& sequenti lib.1. Assis.decis.Perusin.2.n. 14. de comm. etiam pluribus citatis testatur Simonc. de decret. tit. 1.n.21.dixi supra 9.subampl.28.ampliationis 7.capitis huius tit. 19.

3935 4. Amp. idem esse etiam si administratori concessum fuisset vt omnia facere posset, quæ constituẽs gerere potuisset, etiam si mãdatum speciale exigerẽt, nam eiusmodi clausula non operetur nisi quoad expræssis similia, non autem quoad maiora Doc. in c. qui ad agendum.§.1.de procurator.in 6.vbi Gemi. in fine.Caldas.d.n.120. in fine.vers.licet autem.

3936 5. Amp. non posse tutorem cum pupilli debitoribus transigere vt debitum minuatur l.Lucius.§. final. de administrat.tutor.Natta.cons.543.n.38.

3937 1. Lim. non procedere in pacto tacito quod præscriptione, vel negligentia inducitur, licet enim gratuito expræsso pacto tutor, curator, & aliena administrantes nequeat paciscendo suis principalibus prçiud eium inferre, tacitè tamen ac negligenter omittendo possunt, talium namque electori imputari debet Barto.Bal. Albe. & Ias.n.4.in d. l. Imperatores Fulgos.n.3.ad finem & cœteri communiter vt testatur Cur.Iun.n.4. Add. ad Salic. in d. l. pactum curatoris vbi Alex.n. 5. in fine. C. de pact. minor etiam contra conuentionalem præscriptionem non restituetur nisi cum eo quid actum sit quando cœpit cum defuncto & nisi læsum se probet licet ex clausula generali restitui posset de communiori Soc. Iun.cons.45.46.n.9.lib. 4. Mago.dec.Luc.31.n.21.Assis.dec.Luc.38.n.5.Thes. dec.103.Rot.dec.346.n.5.part.diuers.Ces. de Gras. dec.

dec.21.n.13.dec.32. collectarum per Zacch. ad Gal. les.Scain.Rot.Bono.dec.80.n.39.& seq. de magis cõmuni Corb.ob non sol. eano. amp.19.n.7.Surd.cons. 226.n.10. & seq. & Odd. de rest. in int. Q.86. n.14. cons.74.n.30.Cęs.de Barz.dec.107. n.33. Lepid.decis. Luc.81. cessare in integrum restitutionem si ex coniecturis de scientia constet vel iuramẽto,& supra n.479. n.479. & scientia,& patientia in præscriptione requisita probatur longi temporis cursu, coniecturis, & præsumpta sufficit, nec eius requiritur qui non est in possessione Garz. de benef.par.5. c.5. n.121. & seq. ex actuum multiplicitate probatur n.120. & vide supra n.1679. Surd. cons.4.n.46. mentione instrumenti in eo contentorum præsumi, & totius ex scientia partis.

3938 2.Lim.non procedere quando specialiter mandatum fuisset,sicut enim principalis ita pacisci potuisset, ita ab eo mandatum speciale habens. Salic.in d.l.pactum curatoris sub n.1.Castr. in l.rescriptum. §.plerumque n.4.Ias.n.1.de pact.Cur.Iun.n.9.post Roma. in d.l.pactum curatoris n.3.

3939 3.Lim non procedere in debito vsurario,& illicito,hoc enim casu non agitur de donatione seu dilapidatione, sed de illius animæ vtilitate cuius debitum remittitur,id quod non est prohibitum glo.in l.præses. verbo. non finet. C.de transactio. vbi communiter Docto. Roma.in d.l.pactum curatoris. n.4. C.de pact. Albe.in l.tutoris n.1.de pact. Castr. in l.præses.n.6.C. de trãsact. Alexand.in d.l.pactum curatoris n.2. Salic. n.3.Ias.n.2.in fi. Cur.Iun. n.6. Ripa. in l.si vmquam. n.40. C.de reuocand. donationi. Ias. in d.§.si filius. n.7.loquens de filio administratore de communi Colleg. Aduocato.Prouinc.Marchiæ,cons.150. n.32. inter cons.crimin.lib.1. Duen.reg.353. vide infra cap. 44.versic.20.

3940 Contrariam opinionem communem testantur Bar.in d.l.præses.n.1.Castr.n.6.& Marcel Cala.de modo articulan.n.1031.

3941 1.Distingue vt prima procedat secundum nostra tempora quibus vsura prohibetur secunda autem secundum antiqua quibus vsura permittebatur Alex. in d.l.præses. n.5. versic. & istud teneas. Ias. n.15. ibi loqui secundum tempora C. de transac. Calã supra n.1031.in fine.

3942 2.Distingue quod aut vsuram remittunt dumtaxat eius contemplatione qui soluere debet,& sit locus secundæ; aut verò illius hoc faciunt intuitu negocia cuius administrant, & prima procedat; id quod ex qualitate personarum, & remittendi modo poterit apparere Castr.in d.l.præses n.6. ratio differentiæ,& huius distinctionis esse potest, nam primo casu potest argui donatio; secus in secundo, quoniam causa in secundo percipitur ab illicita extorsione liberandi.

3943 1.Amp.d.tertiam limitationem procedere etiam si de alia minoris vtilitate ageretur. Roma. Albe. & Cast.in d.tertia limitatione citati.

3944 4.Lim. non procedere in eo qui suo nomine potest exigere, suoque etiam nomine soluere tenetur, vt publicanus. de quo in l final. §.si quis professus de publica. & vectigal.hic enim huiusmodi pactum inire potest cum suo nomine exigat sicut & suum donare potest. Bar. in d.§.si quis Respublica enim regressum contra publicanum habet, merito ipse dictam solutionem remittere potest de communi, & veriori Cur. Iun.in l.Imperatores. n.8.de pact. quod intelligo publicano eiusue fideiussore soluendo existente.

3945 5.Lim.non procedere in debito illiquido quod facilè probationum defectu liquidari non posset, & de quo valdè dubitetur, super quo enim tutor, & curator transigere potest, illudque pacto remittere, quia hoc casu non dicitur donatio, seu dilapidatio Bar.in l.Imperatores.vbi Alberi.n.1.de pact.& alij ibidem. glo. final.in l.contra iuris. vbi Ang.n.2. & alij eam communiter sequuntur. de pact.Salic.in d.l.pactum curatoris.n.2.3.post Bar.n.1. Alex.n.3.& 4. Ias n.3. de communi Cur.Iun.n.7.Dec. sub n.3. C.de pact. Cast. in l.Imperatores n.1.de pact.Bar.cõs.47.in fine lib.1. Roma. cons.50. n.3. versic. item & vbi de communi Abb.cons.39.n.1.lib.1. Rol. cons.15.n.49. lib.1. Tiraquel.in l.si vmquam. verbo. donatione largitus. n.196. C.de reuocan.donation. Add. ad Alex. in d.l. pactum curatoris lit.G. de communi testatur Dec. cons.297.n.5.Mandos.ad Roman.cons.50.lit.C.Gail. obseruation.72. n.9. lib.2. Ias.in d.§.si filius. n.7. vbi de filiosam.administratore Duen. reg. 353. Marcel. Cala. de modo articuland. nu.1032. infra. cap. 44. versic.20.

3946 Contrarium cum saltem dubia illa actio donetur, & fortè in futurum probationes haberi possent tenent Aretin.in l.ex duobus. 16.n.11.versic. tu autem dicas, & ibi Imo. n.10. de duob. reis post Bal.in l.1.n.7. vbi Salic.& Fulgos.C.de pact.Alex. cons.21.n.7.lib.1.Ias. in l.contra iuris.§ final.n.17.18.de pact. Cur.Iun.in l. præses. nu.5. C.de transactio. Ripa. in l.si vmquam. n.40.C.de transactio.Cuma.cons.115.n.4. Caldas.de restitutio.in integr.verbis sine curatore.n.120. versic. vel aliter,veriorem ac tutiorem dicit Ceual.com.opi. contra com. Q.306. & nihilo dato vel retento Gutierez. de iuram. confirmato. contract. par.1.cap.50. num.12.

3947 1.Sublim.5.limitationem magis communiter receptam non procedere quando illud pactum non bona fide, sed animo donandi inire tur, tunc enim dilapidare diceretur quod ei non permittitur glo. final. in d.l.cõtra iuris Cur.Iun.in d.l.pactum curatoris.n.9.

3948 2.Sublim. non procedere quando in futurum liquidari posset, tunc enim illiquidum non censeretur Aret. & Imo. in loco supra citato Alex.in d.l.pactum curatoris. n.4.Dec.n.3.Ias.n.3. in fine Cur. Iun.n.10. C.de pact.Dec.cons.297.n.6.secus dicens si facilè non potuisset liquidari, cum paria sint esse liquidum, vel posse facilè liquidari latè Caccheran.dec.Pedem.92. in fine,& decis.95.n.35.& 36.

3949 6.Lim. non procedere in Consilio Ciuitatis quod totum populum repræsentat, quod istud pactum inire potest, totum etiam debitum remittendo, sicut illud totus populus remittere posset Cast.in l. Imperatores.n.2.de pact.Doc.in l.præses.C.de transact.

3950 7.Lim. non procedere si debitor inops esset, ac nimia paupertate laboraret, tunc enim posset tutor remittere partem gratis, causa tamen in instrumento expræssa Aug.ad Bar. in l.final. nu.3. C. de annon. & tribut. lib.10. Ias. in d.l. pactum curatoris. nu.4. versic. quarto excusatur, & in d.§.si filius.n.7. Duen. reg. 353.

3951 8.Lim. non procedere quando plus in exigendo credi-

creditum impenderetur, quam creditum ipsum importare posset, ad euitādum namque maius damnum minus pati satius existimatur, neque enim hoc casu dilapidatio, donatio aut liberalitas considerari potest Bar. in l. mediterraneæ per illum tex. n. 2. C. de anno, & tribut. Alex. conf. 22. n. 7. lib. 1. Iaf. in l. pactum curatoris n. 3. Dec. n. 6. C. de pact. Roma. conf. 50. n. 3. versic. item dicendum Add. ad Alex. in d. l. pactum curatoris lit. G. Mandof. ad Roma. supra lit. E. Cur. Iun. conf. 19. sub n. 8. Rol. conf. 15. n. 50. lib. 1. Gail. obseruatio. 72. n. 9. in fine lib. 2. Melchior Palaez. de maiorat. par. 4. Q. 1. lim. 1. n. 6. Cor. conf. 143. n. 4. lib. 4. vbi quando minori expediret Onded. conf. 34. n. 74. lib. 2. Marcel. Calà supra n. 1032.

3952 1. Sublim. non procedere quando expensæ forent restituendæ quia victus victori condemnaretur ad expensas iuxta. §. oportet. auth. de iudic. & l. properandum. §. fin autem alterutra C. de iudic. tunc enim cessaret limitatio Dec. supra.

3953 9. Lim. non procedere quando istud pactum minori, alijuè principali vtilè foret, hoc enim casu non prohibetur administrator seu tutor ita pacisci, ratio enim prohibitionis dilapidationis scilicet, & donationis cessat glo. in l. nulli. de transactio. Abb. conf. 61. n. 2. versic. item procurator lib. 1. Roma. conf. 50. n. 3. Dec. conf. 279. in fine Rui. conf. 11. nu. 4. lib. 4. Cor. conf. 143. nu. 4. versic. præterea lib. 4. Barbat. conf. 19 n. 16. lib. 3. Tiraq. de retr. lig. §. 1. glo. 14. n. 68. Mandof. ad Roman. supra lit. B. Gail. obseruat. 72. n. 9. lib. 2.

3954 10. Li. nō procedere quādo ex iusta causa expressa fieret vt puta pro bono pacis, & concordiæ Ang. in l. 1. vbi Add. ad Bar. n. 2. C. de apoc. pub lib. 10. Iaf. in l. cōtra iuris. §. si filius. n. 7 de pact. & in l. postquam liti. in fine. C. eod. Duen reg. 353. Tenni. caut. 290. Viui. communi opinio. 686. n. 8.

3955 11. Lim. nam tutor qui illud fecit seruare tenetur si creditor sit, & cum creditoribus pupilli illud fecerit l. 6. de administr. tutor. l. 44. de pact. Galgan. d. tit. 20. n. 6.

TIT. XIX. CAP. XXII. DE TESTAMENTO PVPILLI FAVORE TVTORIS FACTO.

3956 Tutor non potest inducere pupillum ad testamentum sui fauore condendum Saraina ad Mattesilan. sing. 44. n. 14. Duen. reg. 31. amp. 6. vide infra cap. 44. versic. 26.

3957 1. Amp. vt nec etiam blando sermone testatorem inducere possit ad sibi relinquendum, quod pupillis relinquere volebat. Barbat de præstant. Cardinal. Q. 3. n. 29. 30. Borg de tutor. n. 280. qui n. 279. citat contrarium tenentes vt tenuit Affl. dec. 69 n. 4. & seq & Gutierez. de tutel. par. 2. cap. 14. nu. 4. Imo. in cap. præsbiter. n. 5. de pecul. clerico.

3958 1. Subamp. vt in duplum puniatur sibi à testatore legatorum præsertim si fit in dolo Borg. d. n. 280.

3959 2. Amp. vt licet secundum Affl. Gutier. & citatos à Borgn. d. n. 279. posset tutor testatorem inducere ad sibi relinquendum quod pupillo relinquere volebat, sermone blando, attamen alteri legata nec blando sermone ad sibi legandum potest inducere testantem Gutierez. supra num. 4. & sequent.

3. Amp. in alijs quia non potest quis blandis, & importunis præcibus testatorem inducere ad se instituendū si illum in manibus habeat moribundum, prout si suspiciones habeat etiam vnico testium 7. dicente totum non audiuisse, & est suspectum si instituti sint non succedentes abintestato altero interrogante, & quando altero interogante testator non iussit scribi, & quando à moribundo factum fuit Craf. §. institutio Q. 17. Surd. cōf. 414. n. 9. Craf supra. n. 7. Marta. dec. Pis. 89.

TIT. XIX. CAP. XXIII. DE SOLVTIONE DEBITORVM ETIAM TVTORI, A TVTORE FACIENDA.

3960 Tutor soluere debet quod ipse pupillo debet alioquin ad interesse tenetur. l. quoties §. sicut. de administ. tutor. Archid. in cap. generalis. n. 3. 54. distinctio. Aretin. in §. tutor. n. 2. Instit. de autho. tutor. Roman. conf. 425. n. 1. versic. vndecimo. Ruin. conf. 108. n. 16. lib. 1. Neuiza. conf. 85. n. 9. Cur. Iun. conf. 239. n. 7. Plot. in l. si quando. §. 5. n. 17. C. vnde vi. Decia. conf. 85. n. 29. lib. 2. Gutier. de tutel. par. 2. cap. 9. n. 16. & & 40. Surd. conf. 296. n. 31. Munta. de tutel. cap. 32. lib. 2. tit. 20. n. 1. & sequent. vide supra cap. 10. & infra cap. 64. & soluere potest debita pupilli bonam fidem agnoscendo. l. quoties §. sicut. in fi. de admi. tut. Rot. dec. 34. nu. 4. par. 1. recentis. Cancer. var. resol. par. 1. c. 9. n. 44. & seq.

3961 1. Amp. vt curare debeat tutorem pupillo dari cui soluat Vinc. de Franch. decif. 16. n. 7. & 8. nisi iustam causam credendi habeat non debere Rota. Rom. decif. 202. n. 7. & 8. par. 4. diuerso. & iudicis authoritate soluere debeat, & pecunias deponere l. 5. C. de admi. tuto. vbi glo. & Salic.

3962 2. Amp. vt sibi tutor soluere possit id quod à pupillo debetur l. creditorem C. qui dar. tut. pol. d. §. sicut. 2. Roma. supra Coraf. in l. frater à fratre. n. 69. de condiction. indebit. Neuizan. conf. 84. nu. 4. de communi Cag. in l. singularia n. 71. si cert. pet. Rebuf. de donation. & alijs dispositioni. n. 5. pag. 357. de communi ex quacumque causa creditor sit Purpur. in d. l. singularia. n. 26. 27. & de magis communi in debito ex quacumque causa Moz. de contract. tit. de natural. mutu. in tract. contract. mutui. n. 44. Soc conf. 87. n. 6. lib. 1. Duen. reg. 31 n. 3. Cald. de restitut. in integr. versic. cōtractum fecisti n. 25. Gutierez. supra. n. 41. Surd. de aliment. tit. 8. priuileg. 37. n. 10. & conf. 253. n. 13. & seq. subdens sua immobilia sine decreto recipere posse Seraphin. decis. 520. Galganet. supra n. 5. & rem immobilem sine contutore posse recipere Neuiza. supra, & posse etiam compensare. Tindar. de compensatio. n. 26. Larath. conf. 30. n. 18. vbi etiam sibi soluere debere per d. §. sicut, & 53. & 36. Saul. in conf. post tract. de alien. reb. fideic. n. 38. subdens ex Alb. conf. 97. n. 54. eumdem secum permutare posse cum fideicommissaria re non obstante prohibitione si vtile sit fideicommisso, & par. 2. nu. 152. vide Fusar. Q. 530. vbi limitat præsertim si esset prohibita permutatio, & aliter vt per eum, & sibi soluere debet Cācer. var. resol. tom. 1. c. 7. n. 81. c. 9. n. 44. & seq. in pecunia propria authoritate sibi soluere posse in immobilibus Iudice authore.

3963

3963 Contrarium tenet Dec. in d.l.ſingularia.n.15.

3964 1.Subamp. 2.ampliationem vt in rebus quæ ſeruando ſeruari non poſſunt ſine iudicis decreto tutor ſibi ſoluere poſſit Afflict.dec.13.n.14.Rota.Roman. deciſ.451.par.1.recentior.Montan. de tutel.pup.30. n.83.Giurba.deciſ.69.n.8. licet ſecus in immobilibus Mago.dec.Luc.46.n.37.infra n.3975.Cancer.ſupra.

3965 2.Subamp. vt vſuras petere non poſſit Cor.conſ. 77.n.5.lib.3. Montan.ſupra.n.105.per d.§.ſicut.d. reg.9. Alba. conſ.217.n.23.per l.quoties.§.ſicut autem.de adminiſtr. tuto quæ loquitur ſi extarent pecuniæ,quæ ſolui poſſent. Soc.conſ.180.nu.5.lib.2. vide ſupra n.3833. nec fructus lucretur quos alioquin lucraretur Cancer.ſupra.

3966 3.Subamp. vt ſibi ſoluiſſe tutor præſumatur niſi de contrario conſtet Ang.in l.ſed ſi.§.1.de pecul.n.3. Caſtr.in l.debitor.n.4.de neg geſt. Roma.conſ.187. nu.5. Borgni.de tutor.n.181.Gutierez ſupra.nu.51. Maſcard.concl.1397.n.19.Afflict.dec.13.n.13.& 18. Crau.conſ.129.n.5.Neuiza.conſ.57 n.11.Seraphin. deciſ.1455.& Galganet.ſupra n.7.& 8. idem in matre probantes, & Gratian. in diſceptat. Foreuſ. 129. n.23. & Rota.Rom. in Romana adminiſtrationis tutelæ 2.Aprilis.1590.corã Pœnia Peregr.de fideicom. artic.35.n.33.idem in curatore probans,niſi ex rationibus aliter appareret. Mago. deciſ. Flor.121. nu.6. idem de alijs adminiſtratoribus probans, & Rot. dec. 171.n.7.ante redditum rationem. coram Caualer. & dec.130. vbi de hærede grauato ſi tamen conſtet pecunias in hæreditate extitiſſe, & deciſ.453.n 3. Surd. conſ.290.n.33.ſubdens grauatum reſtituere non teneri reſtituere ſibi debita nec fructus, & ſi ſoluat debita poſſe retinere bona hæreditaria etiam ſi vſufructuarius ſit, & dec.170. poſt Rot.dec.680. ad fi.par.1.diuerſo. hæredem de mobilibus ſibi ſoluiſſe præſumi Crau.conſ.971.n.2. Meno. lib.3.præſ.135.vbi coniecturæ, & de dote matris tutricis Borg. de tut. n.182. ſucce.conſ.61.Cancer.variar.reſol.tom.1.c.7.n.112. & de dote tutricis. Rot dec.130.n.15. nouiſ.diuerſo.

3967 1.Lim. 2.ampliationem non procedere ante decretam tutori adminiſtrationem Ruin. conſ.89. n.6. lib. 5.

3968 2.Lim.vt mater tutrix non poſſit ſibi dotem ſoluere in alijs bonis quam datis in dotem niſi conſenſus adſit qui errorem tollit Seraphin.deciſ.520.n.1.Moz. ſupra dotem ſibi ſoluere poſſe probat n.45.

3969 3.Lim. non procedere in tutore legitimo vel datiuo Decia.cõſ.6..n.9.lib.3.per auth.minoris.debitor. C.qui dar.tut.poſ.

3970 4.Lim. non procedere quando magnæ faciendæ eſſent detractiones Add.ad Dec.in l.ſingularia, n.15. ſi cert petat.Montan.d.reg.9.n.110.

3971 5.Lim. non poſſe ſibi ſoluere ex pecunia in emptionem prædiorum deſtinata quæ inter immobilia computatur l.3.§.vſuras.de contrar.& vtil.actio.tute. Roma.ſing.104. Ripa.in l.1.§.fuit quæſitum. n.9. ad Trebel.Redoan.de reb.eccle.non alienan.rubr.de pecun. eccleſ. alienan. n.5. pag.96. Caroc. in reg. cum quid. par.2 amp 2. n.6. de reg. iur. in 6. Borgni. de tutor.n.170. Affliſ.ſupra. Gutierez.ſupra. n.42. Montan. ſupra. nu.83. nec ex immobilibus ſine decreto vt per eum, & reg.9. nu.109. Galganet. d. lib.3. Q. 49.n.6.

3972 6.Lim. non procedere quando debitum non eſſet ſub vſuris Caldaſ. de reſtitution. in integrum. verbo. contractum n.25.verſic item aduertendum.

3973 Contrarium tenet Gutier.ſupra n.43.quod verius exiſtimo.

3974 7.Lim. non procedere quando non fuiſſet debitor pater pupilli neque extaret pecunia pupilli Laur. de Pinu.conſ.60 n.14 Gutierez.ſupra n.48.per l.quoties §.ſicut autem. de admi.tuto.

3975 8.Lim. non poſſe in immobilibus ſibi ſoluere abſque ſolemnitatibus in eorum alienatione requiſitis Rebuf. Affl. & Monta.ſupra. & decretum debere interuenire tradit Seraphin deciſ 634.n.8. Affl.ct. deciſ.13.n.14.niſi ipſa immobilia deberẽtur Seraphi. dec.520.n.1.Galganet.de tutel. lib.3. Q.45. n.15. & Q.49.ſubdens non etiam poſſe hæreditatem ſibi reſtituere Mago.deciſ Luc.46.nu.37.Moz.d.n.45. Rota. Rom.deciſ.451.par.1.recentior.nec vbi initium trãſlatio fieret Cor. in l.lancinus. n.9. C. ad Trebel Rot. dec.121.par.1. recentis vbi etiam non lucrari fructus bonorum ab eo adminiſtratorum licet in petitione hæreditatis non veniant ante litem conteſtatam niſi prout locupletior factus probetur, in trebellianicam vero non imputari filijs primi gradus, & ſi iuſſerit teſtator, nepotibus autem ſecus licet primum locum teneant de communi Viui. dec.402. Cancer. ſupra vbi idem reſpectu aliorum creditorum Rota.dec.528.n.8. par.2. recentior fructus in petitione hæreditatis venire niſi ſuos fecerit qui percepit ex bona fide.

3976 1.Sublim.vt immobilia ſibi debita capere poſſit, & ſibi ipſi tradere abſque decreto, & contutore Aret. in §.tutor. n.2. inſtit. de authorita. tutor. Bar. in l.2. de ſtipul. ſeruo. de communi Dec. in l. ſingularia. n.15.ſi cert.petat.& Monta.d.reg 9. n.108. Seraphi. & Galg.ſupra.

2.Sublim. quando ſibi tanti hipothecata eſſent vt ſpes luitionis ceſſaret Rot.d.dec 121.

9.Lim.nam ſolus vniuerſalis adminiſtrator pauper ſibi præſumitur ſoluiſſe ſecus in diuite qui certas pecunias tantum exegiſſet Oad.conſ.39.n.76.lib.2.

10.Lim. non præſumi aliquem ſibi ſoluiſſe quando tutor vel adminiſtrator id probaret Borg. de tuto. num.181.

11.Lim.nam ſi concordauerit cum maiori parte creditorum pupilli concurrere debet, & portione quæ alijs datur debet eſſe contentus l.cum in eo.44. de pact. Bal.de pact.n.63.Luneburg. de pact.c.5.n.33.

12. Lim. vt licet adminiſtrator vt tutor ſibi ſoluiſſe præſumatur fallit in matre quæ aliquam aſſiſtentiam vel curam tutori,& executori exhibuit Rot.dec.241. n.17.& ſeq. par.5.diuerſ.nouiſ.

3977 3.Amp. vt ſoluere poſſit in puncto mortis dotemque conſtituere ne minor incidat in pœnam Soc.conſ. 207.n.6.lib.2.

3978 4. Amp. vt ſaltẽ interpellatus creditori ſatisfacere debeat de bonis pupilli minus damnoſis, ſi non extet pecunia, dicta bona vendendo, vel in ſolutum dando alioquin ad intereſſe tenebitur pupillo Ruin. conſ.119. n.18. lib 5. Gutier. d. par.3. cap.1. nu 99. Montan. de tutel. cap.32. reg. 9. n.97. per l.quoties §.ſicut. de adminiſtration.tutor.l.ob æs. C. de præd. minor.Galganet.de tutel.lib.2.tit.6.& ſoluere teneri creditoribus pupilli Roman.conſ.386. n.5. Munnoz. de ra-

de ratiocin c.23.n.1.& seq. Cancer.var.resol.tom.1. cap.7.n.78. & sequent. vbi etiam non posse impediri ab vxore vsufructuaria quin alienet pro eius dotibus soluendis, & ita ait iudicatum nec excusari tutorem nisi probet omni conatu emptorem quæsiuisse ex Soc. Iun.cons.148.n.31.lib. 1.

3979 5.Amp. procedere in omni casu alioquin ad interesse tenebitur Bellon. supputatio lib.3. cap.14. licet enim glo.1. in l.singularia si cert.petat asserat tutorem ex causa mutui creditorem speciali causa mutui soluere sibi posse; tamen receptius est illud procedere in debito ex quacumque causa Bar.ibi.n.7. de communi Alex.n.4. Purpur.nu.27. de magis communi Caldas.de restitutio. in integr. versic. contractum fecisti n.25. Munnoz.d.n.1.& seq. Cancer.supra vbi idem in curatore.

3980 6.Amp.vt si res emphiteotica ob non solutum canonem in commissum inciderit tutor ad damna pupillo teneatur l.si tutoris.C. de administrat. tutor. Montan.d.reg.9.n.101.

3981 7.Amp.vt vnius regionis tutor, alterius regionis creditori soluere possit l.Titium 48.§.final.de administratio.tutor.Monta.supra.n.104.

3982 8.Amp.vt vsuras extortas soluere tutor possit pro salute animæ pupilli de communi Colleg. Aduocato. Prouinc. March. cons.150.nu.32. inter cons. crim. lib.1.

3983 9.Amp. tutori etiam non gerenti solui possit Imo. in l.vero procuratori n.7.de solutio.

3984 10.Amp.vt curatoribus tutor rectè soluat quod ex administratione soluere tenetur l.1. C. si aduers. solution.l.frustra. C. de administrat. tutor. Montan. d. reg.9.n.122.

11.Amp.vt debeat vltro soluere,& bonam fidem agnoscere nec expectare vt à iudice cōdemnetur l.quoties. §.sicut.de admi. tut. nisi de suo velit soluere sumptus, & sententiam expectare Castr. in l.emptorem n.1. de actio.emp.Cane d.c.7.n.114.

3985 1.Lim.non tamen præsumi tutorem pupilli creditoribus soluisse, tametsi creditores illud asserant. Menoch. cons.22.nu.12. sed receptiones debet exhibere Rot.Roma.dec.741.n.6.par.4.diuerso.

3986 2.Lim.non posse indebitum soluere aut promittere scienter, quod si fecerit,in litem contra ipsum iurabitur Bar.in l.cum post.§.1.n.1,de administrat tutor. Plot.de in lit.iurand §.5.n.25. quando autem repetat indebitè solutum distinguit Salic. in l.si procurator. n.5.& in l.tutores.de condict.indeb.

3987 3.Lim. vt licet teneatur tutor adulto curatorem dari facere, vt ab interesse eidem soluendo liberetur, secus tamen est in extraneo debitore, cui non defertur tutela neque successio Gratia. disceptation. 241. num.24. & sequent. nisi debitor recusasset minori soluere, tutore præsente, non facto reali depositio. nu.31.

4.Lim.non posse soluere census annuos solui solitos per defunctum nisi perquirat an iusta fuerit quasi possessio Munnoz.d c.23.n.18.& seq. & si super feudo, & in subsidium super omnibus bonis constitutus sit omnes hæredes pro rata tenentur non solus primogenitus Viui dec.333.vbi de communi iudicatum.

5.Lim. non procedere quando ignorauit se debitorem esse Rot.dec.142.n.5.crim.per Farin.

TIT. XIX. CAP. XXIV.

DE PACE PRO PVPILLO FACIENDA A TVTORE VEL PVPILLO.

3988 Pupillus authore tutore,& minor authore curatore de nece patris pacem facere possunt Doc. in l.pactū curatoris.C.de pact.Lanfranc.de Orian.de arbitr. section.3. n.4. Thob. cons.152. n.4 inter cons.crim. lib.1. Ferret.de Fœrijs.etiam si filius in vtero esset tutor eam inire posse n.55.& 56 Purpur. in rubr. C. de transactio.n.104. Gomez.de homicid. n.66. Clar. in pract.crim.Q.58.versic.quæro an tutor vbi distinguit. Soarez. commun.opinio.lit.M. n.187.& lit.P. n.65. Lamberteng.de contract.glo.1.n.345.Nell.de bannit. 3.par.2.tempor. n.34. præterquam in infante Cuno. de pact. lib.1.cap.20.n.1.& sequent. Farin. Q.crim. 15.n.2.ex communi Gratia.disceptat.518.n.7.ex cōmuni Franeh.decis.535. Aleia. cons.255.n.3.de communi Cras.de offi.hæred.Q.33.

3989 Contrarium tenet Dec.in l.pactum n.7.C.de pact. nisi pupillo et pedirer:quia aduersarius potens esset,& in posthumo hanc tenet in fine.

3990 1.Amp. primam opinionem vt à solo pupillo fieri possit remoto tutore seruatis de iure seruādis Colleg. Aduocato. Prouinc. Mareh. cons.150. nu.69. lib. 1. cons.crim. in magna impræssione Io. de Amic. cons. 88. subdens non posse minorem in integrum restitutionem petere; & etiam à solo tutore sine pupillo fieri potest Nell.de bannit.3.par.2.tempo.Q 33.versic. videamus,Cuno.supra n.20.& pupillum etiam impuberem doli capacem eam facere posse sine tutore cum iuramento secundum magis communem Farinae. supra. n.31.& sequent. Moron. de treg.& pace.par.2. Q.48. Viui. commun. opinio.564.n.2. Galganet. de tutel.lib.3.Q.47.n.17.Decia.cons.35.n.9.lib.1. Farinac.supra n.3. immo & sine statuti solemnitate si vtilis sit pupillo n.24.& seq.

Contrarium nempè tutoris authoritatem, & iudicis decretum requiri Arnon.com.188.

3991 2.Amp. siue notoria sit mors patris, siue non,& siue etiam suspicari possit de vita pupilli siue non Thob.supra.Cuno.supra.n.7.& quando tutor incertus esset Farinac.de communi Farinae.supra.n.58.Viui. supra n.1.

3992 Contrarium quando certus esset maleficij commissi Bonifac. de malefic. rubr.de pace.n.20.sed & si certus sit homicida non posse fieri communem testantem eitat,sed ipse negat esse communem.

3993 3.Amp. vt tutor etiam possit pro pupillo iniurias remittere Dec.in l.pactum curatoris.n.7.C.de pact. & si pupillo vtile sit Bellam.in cap. sicut graue n.7.de translatio. de communi Caldas. restitutio. in integr. verbo.læsis n.27. & pro pupillo pacem inire Gomez. de homicid. n.66. Clar.supra, decreto iudicis tamen adhibito Gutierez supra.n.19.& 20. vbi idem si clare constet de offensa Colleg. Aduocato. Prouinciæ Marchiæ d.cons.150. Gratia.disceptation. 518.n.17. ex veriori,& communi; nec enim vleisci Christianis permissum est Crot.in l.4.§.Cato.n.168. de verbo. oblig.

3994 Contrarium tenet Menoch. cons.145.n.22.Chassane. in consuetud. Burgund. tit. des Iustices col.229. nu.164.

3995 4.Amp. Iudicis decretum non requiri secundum magis

magis communem de qua testatur post Abb.cõs.108. n.3.lib.2.& Ias.in l.pactum curatoris.n.5. C. de pact. Cla.supra Lamberteng. de contract. mulier. glo. 1. n.347.latè Farinac.supra.n.5.& seq. præsertim addito iuramento Lamberteng.supra n.343. Farinac. supra. nu.16. ex magis communi nisi statutum dolum præsumeret, ac solemnitates in pace etiam requireret. n.21.Gratian.disceptatio.518.n.10.ex communi etiã remissis damnis etiam si per statuta in contractu pupilli requiratur Crot. in l.4. §.Cato. n.169. in fine de verbo. obligatio. de magis communi,& indubitata testantur etiam Simoncel.de decret.tit.6.n.132.dummodo tutoris vel curatoris authoritas interueniat, & Cuno.supra n.16.& Farin.supra n.5.& seq.

3996 Contrarium probat Simonc. de decret. tit. 6. nu.132. nisi iuramentum interuenerit n.140. Thob. cons.108.n 4.Decia cons.38.lib.1.veriorem,& securiorem dicit Galg.d.Q.47. Arno,com.188.Alba.in l. congruit.n.34.de offi.præsid.

3997 1.Subamp. etiam si extaret statutum quod minor contrahere non posset absque decreto, adhuc enim pacem sine decreto poterit inire Abb. cons.108.n.3. lib.2.de cõi Crot.in l.4 §.Cato.n.109.de verb.oblig. Ferret,de ferijs n.55.de cõmuni Simonc.supra n.134.

3998 5.Amp.fieri posse cum decreto iudicis,& authoritate tutoris vel curatoris alijs solemnitatibus minimè seruatis si iusta causa concurrat Farinac. supra n.15. Gutierez.supra n.17.etiam lata sententia condemnatoria n.22.de tut.par.2.cap.7.& vbi solus pupillus pacem inire potest, eam mater tutrix facere potest sine solemnitatibus à statuto in contractibus mulierum requisitis n.28.& Galganet.de tutel.lib.3.Q.37.post Ias. in d.l.pactum curatoris n.4.& seq.

3999 6.Amp. vt minor in integrum non restituatur in casibus quibus validè pax inita fuit Odd.de restitutio. in integr. Q.85.art.7. vbi ampliat,& limitat aliquot modis quem secutus est Gutier.supra n.25.Farinac.supra n.28. vbi etiam quoad damna, & interesse Dec. in d.l.pactum curatoris. in fine Nell.de bannit. 3.par. 2.tempo n.34.in fine Io.de Amic.supra.Cuno supra. n.8.Farinac.supra n.26.30.& 57.Galganet d.Q.37. n.2.& Q.47.in fine Gratian. disceptatio.Forens.518. nu.22. subdens matri, alijsque accusare volentibus viam præcludi Crot. in d.§. Cato. n.170. Simonc. de decret.tit.6.n.144.Viui.communi opi.564.n.5.intelligit quoad rancorem non respectu interesse pecuniarij minoris,& 222.n.1.& damnorum nisi essent iureiurando remissa Lamb.d.glo.1.n.348.etiam ab impubere doli capace ex communiori.

4000 7.Amp. vni plurium tutori eam inire permitti Bero.Q.75.n.4.Cuno.supra.n.11.

4001 8.Amp. vt iudicis decretum suppleat tutoris vel curatoris authoritatem vbicumque in actu vtrumque minimè requiritur de communi Farinac.supra. n.36. Gratian.d.disceptatio.518.n.17.

4002 9.Amp. vt solus tutor si pupillus infans sit,vel etiã impubes infante maior pacẽ sine minore possit inire secundum omnium communem sententiam de qua testantur Crot.in l.4 §.Cato.n.167. de verbo.oblig.post Salic.in l.pactum curatoris.n.3.C.de pact. Carauita. super ritib.magn.curiæ ritu.275.n.19.& Farinac.supra n.42.Lup.in rubr.de donation. inter vir. & vxo. §.65.n.17. versic. ad cuius intelligens. quando alioquin tutor de vita pupilli verebatur, & de communi Franc.Curt.in l.pactum curatoris n.9.C de pact. vbi quando non esset verecunda pupillo, & familiæ nec damnosa; & aduersarius valdè potens, & pupillus vitæ periculo subesset ex cõi.vide infra lim.10.& à tutore,& curatore fieri posse ex cõi Viui. cõi.opi.564.n.1.

4003 1.Subamp. vt minor pacem etiam à solo tutore factam seruare teneatur alioquin puniatur Colleg. Aduocato.Prouinc.March.cons.150.n.41.inter cons. crim.lib.1.in magna impræssione Ziletti Farinac.supra. n.43. pœna enim conuentionali afficitur minor sine spe restitutionis in integrum ex communi n.53. & seq. vbi contraria tollit, de quo infra dicam.

4004 1.Lim. hanc primam subamp. non procedere si pax nulliter facta fit,eam namque minor seruare non tenebitur Thob.cons.152.Vbal.cons.153.Sens.cons. 155.Rodulph.cons.156.inter cons.crim.lib.1.Farin. supra n.44.

4005 2.Lim. vt si rupta fuerit à minore, & non seruata minor mitius puniatur Rol.cons.77.n.9. lib. 3. Menoch. de arbitr.iud.casu.329. Farinac.supra n.50. & sequent. non tamen rupta dicetur inter coniunctos paciscentium si non sint expræssè comprehensi,quamuis in facta a Principibus pro adhærentibus etiam facta censeatur Medic.exam.40.& dec.65. vbi etiam si statuto noua causa allegari non posset,& Rim.Iun. cons.300. nu.38. & vide Eug. cons.32.Ond.cons.97. n.37.lib.1.Fari.supra n.499.Q.107.

4006 2.Subamp. vt tutor pro pace habenda ex bonis pupilli aliquid donare possit cum decreto iudicis Colleg. Aduocato.Prouinc.March.d.cons.150.n.27. Pharinac.supra n.57.

4007 3.Subamp. pacem fieri posse absque solẽnitatibus requisitis vt tutor valeat administrare Colleg. Aduoc. Prouinc.March.d.cõs.150.n.67.& seq.& ibi Ludoui. de Alpher.cons.151.n.39.Carauita. d. ritu.275.n.23. Farinac.d.Q.15.n 60.Galganet.de tutel.lib.3. Q.37. n.4.idem in muliere eum ineunte dictes solemnitatibus à statuto in contractibus per mulieres faciendis requisitis minimè seruatis,& Viui.cõi opin. 564. n.1.

4008 1.Lim.nonam ampliationem non procedere quãdo tutor inuentarium non fecisset nec ei administratio à iudice decreta fuisset, tunc enim tutor pacem inire minimè posset Thob.d.cons.152.n.10.& Sens.d. cons.155.n.6.Clar.in prax.Q.58.vers.quero an tutor.

4009 Contrariam sententiam probarunt Carauita. d. ritu.275. nu.23.& sequent. & Farinac. d. Q.15.n.60. quam veriorem existimarem si periculum esset in mora; alioquin prædicta prius impleri satius censeo.

4010 2.Lim. non procedere nisi à generali tutore facta sit,secus si à speciali Clar.supra.

4011 Contrarium tenet Farinac.supra n.61.

4012 3.Lim.non procedere quãdo pupillo pacem facere vtile non esset de magis communi Alex.in l.pactum curatoris. n.7. C.de pact. Thob.supra n.3. Carauita. supra nu.16.& 19.Clar.supra versic. an tutor Odd. præceptor meus Iurisperitissimus in tract. de restitutio. in integr. Q.85. n.44. Turzan. communi opi.32. vbi si vindictam prosequi vtilius esset; & si damnosa pupillo foret. Rim. Iun. cons.619. num.20. Franc. Curt. in l.pactum curatoris nu.9. C.de pact.Cla.supra ex communi.

4013 Contrarium ex consuetudine seruari testantur Bossi,

Bossi.de pace nu.14.Clar. supra Farinac.supra n.63. sublim.nã in dubio pupillo expedire præsumitur Lamb. de contr. mul. glo.1.n.348.

4014 4.Lim.quando pupillo verecunda esset Cur.d.n.9. Cla.supra,& infra lim.2.

4015 10.Amp.quamprimum fieri debere,nam in continuo peccato permanet qui inimicitiam retinet Farin. d.Q.15.n.60.Galganet.d.Q.37.n.4.

4016 11.Amp.vt requisita per statutum à minori hæredum parte factam fuisse sufficiat de communi Decia. conf.38 lib.1.de magis cõmuni Viui.cõmuni opi.565.

10.Amp. principaliter vr à lijs soluere possit,& bonã fidẽ agnoscere l.quoties.§.sicut,& ibi Bar.de admin.tut.

4017 1.Lim. principaliter vt pax habita per maritum interfectorem vxoris à communibus filijs absque consensu ipsorum cõiunctorum patri minimè prosit, licet vxori prodesset si eam vxor quæ virum occidisset à filijs obtinuisset, quia ratio timoris reuerentialis cessat in matre Cabal resolution.crimin.casu 58.vbi etiam non posse Principem etiam de potestatis plenitudine occisori gratiam facere parte non concordata post Farinac.Q.cri.6.n.18.

4018 2.Lim. nõ procedere quando pupillus ex ea dedecus incurreret Menoch.conf.145.n.19.Franc.Curt.in d.l.pactum curatoris.n.9.Ias.n.5.Caldas.de restitutio. in integr. verbo.lęsis n.27. subdẽs in integrum restitutionem cessare si dedecus cesset Ferret.supra. nu.56. Cassa.supra.Neuiza.in silua nupt.clausula non est nubendum par.1.n.33. pag.39.Cuno.supra n.13.Montan.supra n.370. Alcia. conf.255.n.3.Alba.in l.congruit.n.34.de off.præsid.tunc à tutore fieri non potest Clar.d.Q.58.vers.quæro an tutor.

4019 3.Lim. nõ procedere in tutore posthumo in vtero existẽti constituto antequam nascatur Ias.d.n.5.& 6. Plac.de delict.cap.42.n.5.Cuno.supra n.14.post Crot. in l.4.§.Cato.n.170.de verbo.oblig.Galgan.de tutel. lib.3. Q.47. n.15. Arnon. caut.72. nisi cum decreto Padilla. in l.transigere n.65. C. de transact. Galg.d. n.15.Gutier.supra n.21. Alba.d.n.34.Cald.de rest. in integ.vers.sine curatore.n.77.ad fin.

4020 4.Lim.non procedere quando illata iniuria pecuniarum concerneret interesse, tunc enim pacem facere non posset,nisi aliquo recepto Ferret. de Fœr. & induci.n.182.Meno.conf.145.n.22.Viui.vbi supra n.5. Montan.supra Cuno.supra n.15.

4021 5.Lim. non posse eam inire cum obligatione pœnali Bal.in l.pactũ curatoris.circa finem,& ibi Salicc. sub n.2. versic.ex hoc inferunt.C.de pact.Guid.de Suzar.in l.si minor §.final.de minor.Corset.de priuileg. pacis,priuileg.88. Nouel.in pract.crim.vlt.par. n.88, Ferret.de Fœri.n.54.& 56.Abb.d.conf.208.n.2.vers. fateor tamen.lib.2. Thob.conf.152.n.11.inter conf. crimin.diuerso.lib.1.vbi Sensi.conf.155.n.9.Lamberteng. supra n.345. de communi testatur Cuno. supra n.24. vbi contraria tollit Kirchou.communi.opinio. centur.5.conclusio.75.Odd.de restitutio.in integr. Q. 86 n 58.Simonc.de decret. tit.6. n.136. Decia. conf. 38.lib.1.de communi Soarez.lit.P.n.67.

4022 Contrarium tenet Dec.in d.l.pactum curatoris.in fine, Colleg. Aduocato. March. conf.150.n.33.inter conf. crim. lib.1. de communi Farinac. d. Q.15. vbi contraria confutat Viui. communi opi.564.n.7. vbi præsertim si minor cum iuramento promisisset.

4023 6.Lim. non procedere in infante qui neque etiam cum tutoris authoritate pacem inire potest Vbert. de Bob.quẽ refert ac sequitur Spec. de homicid. in princip. n.6. Nell. de bannit. 3.par.2.tempo.Q.32.n.32. versic.videamus ergo.in hoc omnes concordare dicẽs cũ nullus sit cõsensus infantis l.in negotijs.de reg.iur. l.1.vbi Doct.de nouatio.l.1.C.de falsa monet & hanc lim. cõem testatur Clar.supra, & Simoncel. d. tit.6. n.135.& Gutier.de tutel.par.2.c.7.n.2.Farinac.d.Q. 15.n.1.Galganet.lib.3.Q.47.n.1.Cla. d. Q.58.vers. quæro an tutor.

4024 7.Lim. non procedere lata sententia cõtra inimicos pupilli, tunc enim absque decreto fieri non potest Albe.in l.clarum.n.3.C.de author.pręstan.Galganet. d.Q.47.n.16.

4025 8.Lim.non procedere quando eam facere pupillo non expediret de magis communi Decia. cõf.35.n.2. lib.1.Farin.d.Q.15.n.8.& 63.indubio autem expedire præsumi ait Lambertẽg.supra n.348. & pecuniam capiendo pupilli vtilitatem facit Decia.conf.38.n.6. lib.1.Cuno.supra n.12.Cla.supra.

4026 9.Lim. non procedere quãdo pupillo vtilius foret vindictã quærere quam pacẽ inire Doc.cõiter.in l.pactum curatoris.C.de pact. Turzan.cõi.opi.conclus.32.

4027 10.Lim. non procedere nisi à pupillo ineatur authore tutore, & cum interuentu coniunctorum pupilli Decia.conf.38.lib.1.Farin. d.Q.15.n.20. Galgan. d. lib.3.Q.47.n.2. vide supra amp.9. sed coniunctos statuto requisitos non exigi Ferret.de pace,& treg.n.55.

4028 11.Lim.non procedere nisi plura concurrant pupilli interuentus cum tutoris authoritate,& præsentia cõiunctorum pupilli,& iudicis decretũ Nell.supra Q. 32.33.34.Decia.supr. n.9.Simon.supr.n.137.Gutier. supra n.6.& seq.Colleg.Aduoc.Marc.supra n.69.circa quã limitat.vide supradictas amp.& lim. huius cõclusionis,& Cla.supr. requiri probat tutorẽ esse generalẽ, & solẽnia impleuisse, nec à tutore speciali procedere.

4029 1.Amp.secundã opinionem conclusioni contrariã vt quoties pax fieri nõ potest à pupillo, nec alteri eam facienti consentire possit Simõc.d.tit.6.n.140.& seq. Farinac.supra n.3.& 4.Gutierez.supra n.4.& 5.

4030 1.Lim.d.opin.contrariã conclusioni nõ procedere quãdo pupillo fieri expediret vtputa quia pupillus propter inimicorum potentiam periclitaretur, tunc enim pupillus ex pace lucrari potius,quam perdere cẽsetur. de cõmuni Crot.in l.4.§.Cato.n.169.de verbo.oblig.

4031 2.Lim. nõ procedere quãdo à pupillo pax cum iuramento contracta fuisset, tũc enim pacem seruare teneretur Abb.conf.108.lib.2.Colleg.Aduo.March.d. conf.150.Ferret.de Fœr. n.51. Hercul.de caut. de nõ offend.c.38.n.6.Simon.d.tit.6.n.140.& Fari.d.Q.15. n.19.nisi statutũ cõtractũ dolosũ, & fraudolentẽ præsumeret,& Gutier.sup.n.17.& 18.& quãuis statutũ loqueretur ẽt de renũciatione,& remissione non cõtineret pacẽ iuratã secundũ Farin.supra sed contrariũ tenet Gutier.supra qui n.23.latẽ probat iuramẽto pacẽ à pupillo impubere doli tamen capace. Decia.supra.

TIT. XIX. CAP. XXV.
DE DIGNITATIBUS PUPILLI EXERCENDIS PER TUTORES.

4032 Tutor exercere potest pupilli dignitates Felin.cõf. 16.n.18.vel minor eas per se ipsum cum tutoris, vel cura-

curatoris authoritate exercebit;vel tutor nomine minoris cum consilio procerum fidelitû exercebit Montan.de tutel.c.5.n.76.& rescripta & alia tutorio nomine Regis expediti probat Caldas. de rellit. in integ. verb.fine curatore.n.118. non tamen contra iura dispensabit Natt.cons.631.n.26.vide infra. n.4312.

TIT. XIX. CAP. XXVI.
DE NOVA FEVDI INVESTITVRA PER TVTOREM FACTA.

4033 Tutor non potest inuestire de nouo feudo,licet veteris feudi vel emphiteosis possit Faber.in l. sancimus. C.de administratio. tutor. Papon. in cõsuetud.Borbon. §.379.pag.336. vbi etiam posse iurare, profiteri,aliaque directo domino promittere. & non posse infeudare bona siue tutor siue curator sit sine solemnitatibus requisitis in alienatione Scrad.de Feud.par. 4. c. 1.n.73. licet inuestiturum vasallo concedere possit part.6.cap.3.n.20.recipere autem tutor cum tutoris authoritate infans feudũ potest accipere & solus tutor eius nomine,sed. pupillus infante maior solus & & sine & cum tutore recipiet Intrigl.de Feud. cent.1. Q.54.n.30.& seq.

TIT. XIX. CAP. XXVII.
DE ACCVSATIONIBVS PER TVTORES MOVENDIS.

4034 Tutor nomine pupilli tam causa damni dati quã alia criminali accusare potest Borgni de tutor.n.292. vbi subdit minorem etiam cum præsentia tutoris vel curatoris accusare posse probata minori ætate Menoch.de arb.Q.79. n. 15. & pro minore defendendo tutor & curator in criminali iudicio comparere potest.Q.80.n.66.& est communis omnium hodie cum sublata sit solemnitas subscriptionis ad pœnam talionis. Farin. Q.crim.12.n.53. Rub. in tract. procur. & defens.in caus.cri. inter tract. crim. per l. 2. C. de accus.idem in curatore probat Farin supra.

4035 Contrariam opinionem quod tutor proprio nomine debeat accusare non tutorio Ang. Aret. in l.qui suspectam.n. 5. de appellat. alioquin processum nullum dicit.

4036 1.Amp. accusare de falso posse instrumentum publicum falsum producentem Soc.in c.super his n. 13. de accus. vbi tutorem non puniri in probatione deficientem, nisi euidens calumnia foret Iac. de Beluis. in pract. iudic. tit.de quæstio. & qualitat.tormentõ.n. 77.& Rosel.de indic.& tortur n.27.per l.2.ad fin.qui accus.pos.

4037 1.Lim. non posse ad pœnam talionis nomine tutorio se inscribere,proprio posse Aret. in cap. si legitimus.n.11.de accus.Papo.in cons.Borbo.§. 55.in fine Bened.de Plumbino in l. accusatore §. ad crimen. nu. 40.de pub.iud.sed hoc recessit ab aula Farin. sup. & vbi de pœna corporis afflictiua ageretur eum non obligari l.2.C.de accus. Rub.in l.penult.§.ad crim. n. 40.de pub. iud.

4038 2. Lim. non posse in criminalibus pro pupillo cõpatere,& iudicium in se suscipere sed minor citatur & personaliter comparere debet de communi Decia. cons.18.n.178.& 179.lib.1.

4039 Contrarium probare videtur Menoch. supra quẽ intelligo cũ minore comparere posse, eũq. defendere.

3. Lim. de calumnia non teneri tutores & alios ex officio accusantes Meno. de arb. cas.321.n.21.Masc cõclu.253.n.34.Farin.Q.cri. 16. n. 16. vbi etiam alia tradunt excusantia à calumnia.

TIT. XIX. CAP. XXVIII.
DE TESTE TVTORE ET AB EO EXAMINANDIS.

4040 Tutor & curator nõ possunt esse testes pro pupillo vel minore l. fin.de testi Lanfr. de testi. nu. 94. alias 67.Masc.conclus.1357.n.30. Lanc. de Prætor. pag. 165.n.57.Ceph.cons.65.n.17 Babar.de reprobat.test. n.36 de eõi. Farinac.Q.cri.60. n. 272. Monta. de tut.cap.31.effect.1.præsertim si de commodo vel incommodo tutoris ageretur., vel de à se gestis Galg.de tut.lib.2.tit.5.n.14.Masc.concl.1357.alias 1363. nu. 30.& quando solus actorem in causa pupilli constituit. Bar.in l. qui testamento.in princ. num. 2. de testam. Masc.concl.625.n.14.

4041 Contrarium tenet Roma cons.420.n.6.

4042 1. Amp.primam opinionem procedere etiam finita tutela,non enim de gestis à se tutor testificari poterit,si laudum, vel commodum consequi posset, licet alioquin secus Ceph. supra n.18.23.29.& seq. Farinac.supra.n.273.

4043 2.Amp. in actore ad lites Farinac. sup. n. 281. & in tutore qui actorem constituit Bar.in l. qui testamẽto in princ.n.3.de testam.quem reprobat Lanfr. sup.

4044 3. Amp. in executore testamenti licet in testamẽto in quo nil sibi relictum fuit testis esse queat. Farin. sup.n.282.& 283.

4045 1.Lim. primam opinionem non procedere quando ageretur de his quæ ab eis gesta nõ fuissent Ceph. cons.65.n.29.Rol.cons.99 n.33.lib.4.Vvesemb. cõs. 4.n.81.maxime si tutor veritatem scire posset.

4046 2. Lim. non procedere quando agens vel defendens id facit non ad pupilli requisitionem sed partis aduersæ glo.in l.fin.de testi.in fine Cap.Tholos. decis. 205. vbi idem si vnus testium agat quod scilicet alter testis possit tutor induci.

4047 3. Lim. non procedere quando causa per aliũ ageretur l. qui habet.§.si pupillus de totel. Albe. de testi. par.4.n.24. Aufr. ad Tholos. sup. Lanc.de Prætor. fol.165.n.17.Bouer.sing. verbo. testis. n. 45. puta per curatorem vel contutorem vt loquitur Rom.sup.Lanfr.in c.quoniam contra n.70.de probat. Aret.in.§ pater. n.14. Instit.de testam Lanfr. d. n. 94. Galgan. d. tit.5.n.14.Masc.

4048 Contrarium tenet Masc.d.concl.1357. n. 32. Farin.sup.n.179 nisi causa ageretur per curatorem datum ad litem n.280.

4049 1.Sublim.non procedere quando de commodo tutoris ageretur Ruin cons. 105.n.2.lib.4.vel gestis ab eis Lanfr. sup.n.63.& seq. Farin.& Galgan. supra Masc.concl.625.n.14.vbi nec principaliter, nec accessorio commodum aliquod consequi posse, nisi habẽs Interesse protestetur nolle ex suo dicto commodum habere Gomes dec.10.lib.2.

4050 4.Lim.non procedere in actu solemnizando puta contractu,testamento, & huiusmodi Ceph. conf.65.n. 27.29. Masc.sup. n. 33. Farin.sup.n.284. Galgan. supra n.14.

4051 5. Lim.non procedere in curatore liti dato pupilli periculo, non tutoris Aret.in d. §.pater. n. 5. Montan d.effect. 1.n. 13. Albe.d.n.24.secus dicit si esset periculo tutoris, etiam si à iudice actor datus esset Lanfran.d.num.94.& quando litigat actor a iudice datus Albe.d.n.24.

4052 6.Lim.nō pcedere finito officio Bagar.sup.n.37.

7. Lim.in famulo tutoris qui pro pupillo testis esse potest nisi ab eo salarium vel mercedem haberet Bal. cons.464.n.4.lib.1.Farin.Q.cri.55.n.151.

4053 1.Lim.2.opinionem principalem non procedere quando de mandato probando ageretur quod alicui dedisse tutoris assererent vt rem pupillo necessariam emeret Ceph.cons.65.n.17.tunc enim testes esse non possent.

Publicato processu tutor testes producere, & examinari facere potest, quia cum non agatur de eius commodu cessat timor subornationis l. videamus §. fi. de in lit.iur l.editio.in fine de iur fisc. Soc.in cap.fraternitatis.n. 30.in fine.de testi.Caldas.de rest.in int. versic.vel aduersarij dolo.n. 20. versic. nec obstant, vbi idem de minore, subdens dolum etiam tutoris non obesse minori, & ex communi idem probat siue plurimos testes minor examinari fecerit, siue paucos absque eo quod nouiter reperierit vers. sed à communi Lanfr.Balb dec. 187. idem in muliere subdens Gab. de testi. concl.21.n 46. vbi etiam plures alios casus posuit quibus publicato processu testes examinari possunt & Surd.dec.153.& Farin. Q. cri. 75. & in tutore tenuit Rot. Lucana inter D. Balthaxarem Cittadella & D.Sitam Bernardi ex actis D. Pauli Garzoni die 18. Aprilis.1601. & in causa D. Marcelli Scarussi cum D. Paulo Æmilio Viani. 1633.& in minore tenuit in causa Claræ Peruginæ cum D.Francisco Massarosa. 4. Maij 1613.& si magis in specie ijdem articuli fiant per eumdem ex eo quia eius probationes turbidæ à parte redditæ sunt præsertim si nouos producens sententiam fauorabilem obtinuisset Rot.dec. 183.par.2.recentis, vbi propterea literas remissionalis concessit, quæ ob timorem subornationis & calūniæ non dātur dec.239.crim.per Farin. Zuccar. decis. Luc.32.vbi per rei euidentiam super eisdem & directo contrarijs posse examinari; & quando testes in termino examinati non plene probant contrarium in appellatione probari posse & quando vtraque pars probauit per testes super ijsdem in appellatione alios testes examinari posse Maran. de ord. iud. par. 6. art. 15.n.6.vbi semper admitti inspectionem loci & Bero. Q.37.n.3.nouos admitti post causæ conclusionem si æquitas subsit puta ob testiom contrarietatem Bar. cons.37.n.4.lib.2.vbi admitti pro veritate inuestigāda & vt declarent, & Surd. dec. 153. in fi. & per tut. vbi etiam quando processus publicatio non obstet Pereg.dec.126.produci posse si iuret non potuisse habere prius, vel dicta testium non viderit, & positiones fieri possent pars respondeat & instrumenta produci, locus visitari & probationes fieri super nouo emergēti, & cum instrumento & scriptura priuata non negata testes possunt admitti.vt per eum.

1. Lim. non procedere nisi per restitutionem in integrū, quæ etiam non datur si constet omnem diligentiam adhibitam Meno.cons.188.n.17.Veral.dec.50. part.3.

Contrarium tenuit Rot Luca.in causa D. Marcelli Scarussi cum D. Paulo Æmilio Viano 1633. Augusti.

2. Lim. non procedere nisi minor probet testes habere paratos ex quibus obtinere possit Meno. d. nu. 17. & quidem meliores Gutier.pract.QQ.lib.3.Q.33.n.2.3.

Contrarium tenuit Rot. Luca.vbi supr.

3. Lim. nam si minor probationes non habeat non dicitur læsus nec restituetur. Bar. in l. 1.§.nūciatio n. 33. & Rui.n.220.de oper.nou.nunc.Surd.cons.79.nu. 4. 451.n.34.

4. Lim.quando minor vel Ecclesia maiori successit publicato processu Rot.dec.301.par. 2. recentis Afflic. dec.212.

TIT. XIX. CAP. XXIX.
DE EXPENSIS REPETENDIS PER TVTORES.

4054 Tutor repetit quicquid proprij æris pro pupillo expendit puta in eo alendo Ceph.cons.674.n.5. Grā. dec.103.n.204.& retinet expensū in inuentario Isern. sing.5.Bar.in l ius alimētorum.n. 7. ad finem vbi pupil.educa.debe.Garz.de expens.c.20.nu. 5. vbi idem de curatore, & de expensis quas fecit tutor pro negócijs pupilli, nisi magnum salarium haberet n. 15. & seq.idem dicens si res vtiliter gesta perierit.n.20.Galganet.de tutel.lib.2.tit.7.& 10. vide infra tit. 34. Lepid.dec. Lucan.1. Munnoz.de ratiocin. cap. 25. per l. fundus fam.ercisc.vide infra tit.34.& in patre & matre administrantibus bona filij Munnoz.sup. n. 55. licet intuitu pietatis factas non repetant vt per eum.

4055 1. Lim.non repetere culposè expensum, & quando pupillo vtilius fuisset non fieri expensas Soc. Iun. cons.148.lib.1.n.29.34.38. Munnoz.supra per l. cum plures. §. nimium. de admi. tuto. vt quando modum excessit & Garz.sup.n.9. in fine.arbitrio iudicis Munnoz.supra.n.4.

4056 2. Lim. non repetere expensum per dolum proprium vel communem Roffred.de libel.pag. 726. Q. sabbatina.30.n.10.nec quas facere tenebatur Alba. cons. 315. n. 7.

4057 3. Lim. non repetere expensas inutiliter factas Ceph.cons.429.n. 1.quod tamen iudicis remanet arbitrio Anch.cons.316.Meno.de arb. iud. cas. 173. & sat esset initio spe finis boni factas l.quid ergo. §. contrarium de cōtra.& vti.act.tut.Munnoz.d.c.25.n. 52. secus dicens in negociorum gestore.

4058 4.Lim.non repetere alimenta intuitu pietatis per matrem vel auiam minoribus præstita nisi pupilli negocia gessissent, vel nisi protestatæ essent repetere velle, aut in libris rationum descripserint l. Nescennius vbi glo.& Doctor.de nego.gest. Montan. de tute. c.32.glo.9.n.103.& sine protestatiune etiam matrē vltra triennium repetere & omnes alios à patre nisi donata constet nec compensari operas paruulorum nec nobilium Mona.dec.Bono.17.& à fratre diuite, fratri pauperi etiam spurio dari debēt iuxta qualitatem personarum & quantitatem patrimonij Rot.dec. 92.nouis diuers.

5. Lim.nam maritus non repetit nisi magnam expensā in re vxoria factam, modica ex ea deducta iudicis arbitrio Moli.de primog. lib.1.cap.27.n.6. Meno. de arb.cas.145.n.4.Garz.de expen.c. 11. n. 16. Barbos. in l.diuortio.§.si.n.36.sol.matr.Munnoz.supra. n. 58.

TIT.

TIT. XIX. CAP. XXX.
DE ACTIONE PER TVTORES INTENTANDA ET CONVENTIONE TVTORVM.

4059 Tutor pro pupillo tutorio nomine actiones mouere potest, nec refert an in sui, vel persona pupilli verba concipiat, officij facta mentione Roffr. de libel. rub. de person litig pag. 11. lit K. Butr. Anch. & Imo. in cap. tua nobis, de appellat, Tiraq. de retract. lig. §. 10. glo. 1. n. 3. & conuenitur etiam Bero. in cap. ex literis. n. 45. de probatio. Soc. in cap. ignarus. n. 121. de libel. oblat. & formam libelli tradit Henric. Boich. in cap. ex parte, n. 3 & 6. de appellat. dicens peti debere tutorem sibi ad id condemnari quod pater pupilli sibi debebat tutorio nomine, & si pupillus infans sit, à Iudice peti debet vt ei tutores det, & ad hoc amici citari debent, & si absit tutor citabitur, agi etiam potest vt fideicommissum vniuersale restituat Imo. in cap. Rainutius. n. 39. de testam. Galganet. de tut. lib. 2. tit. 4. ex Bar. in l. 1. §. sufficit. de administrat. tutor. tutorio nomine, vel pupilli authore agere posse probat. vide supra tit. 18 cap. 4.

4060 1. Amp. tutorem via executiua conueniri posse ad bona liquida inuentario descripta restituenda, priusquam gestorum rationem reddat Soc. cons. 24. n. 36. lib. 1. de magis communi Benintend. decis. 90. & Borgni. de tutor. n. 214. idem in hærede dicens. n. 217. & si tutor inuentarium non fecisset, & librum rationum executio rerum minoris liquidatarum retardari minimè posset n. 218.

4061 1. Lim. d. primam ampliationem non procedere quando in iudicio executiuo posset tutor expensas liquidare, tunc enim locus erit compensationi, nisi cum iuramento promisisset Borgni. supra. n. 214. & sequent. dixi supra in tract. materiæ auth. sacramenta puberum C. si aduers. venditio. & in tract. compensation. & compensare posse cessante iuramento l. 3. C. de contrar. iudic. tute.

4062 Quod si tutor in executiuo iudicio liquidare non possit, sufficit quod minor aliquid deponat, & fideiussorem de soluẽdo residuum quatenus debeat alterius. Benin. decis. 77. Borg. supra n. 217. & cõiter tenetur.

4063 2. Amp. tutores, & curatores pro pupillo vel minore non teneri de rato cauere nisi dubitetur an tutores vel curatores sint l. tutores. 13. C. de administr. tutor. l. vulgo. 24. vbi glo & Bar. in princip. eod. tit. & si non sint tutores nec curatores exceptione quod tutores, & curatores non sint repellentur. l. 2. C. de eo qui pro tutor. & si tutores sint exceptione non satisdedistis rem pupilli saluam fore expelli poterunt l. consilio. 7. §. cũ dementis de curato. furios. & omni exceptione quæ pupillo obijci posset l. inter. 37. vbi glo. & Bar de admini. tutor. Galgan. d. tit. 4. n. 8. & seq.

4064 3. Amp. agere posse tutela durante etiam ex causa tutelam minimè concernente, eiusuè administrationem Bal. cons. 211. lib. 5. Barbat. cons. 61. n. 42. lib. 3. distinguendo vt per eos.

4065 4. Amp. vt executiuè agere possint tutor, curator, alijque à lege administrationem habentes, vi publici instrumenti executionem paratam habentis Gallef. de Cameral. oblig. par. 3. principal. tit. de persona petentis executionem n. 11. pag. 130. ex Bar. in l. hoc iure. 86. n. 5. de solution. Carpan. super statut. Mediolan. cap. 42. n. 96.

4066 5. Amp. in procuratore & falso tutore qui conueniuntur vtili actione pro negocijs distrahẽdis. Roffre. de libel. rubr. de action. & ratiõ. distrahẽ. n. 2. pag. 61. & 62. vbi etiam de requisitis vt per tutelæ contraria detur. Bal. & Barba. sup.

4067 6. Amp. vt tutor conueniatur etiam ex negociatione alteri commissa Ceph. cons. 65. n. 14.

4068 7. Amp. vt si tutor pupillum spoliet ad restitutionem possessionis cõtra tutorem agi possit Afflict. dec. 403. n. 20.

4069 8. Amp. valere processum cum tutore testamentario factum, quamuis testamentum impugnetur. Pute. dec. 427. lib. 2.

4070 9. Amp. ex contractu tutoris actionem vtilem pupillo queri l. & si. l. si ij l. per tutorem. l. quando ex facto. tutor. l. 2. ff. eod. etiã sine cessione l. quoties. de admini. tutor. idem in adulto per curatorem Montan. de tutel. c. 31. eff. 4. si contrahat in rem pupilli non suã l. final. C. quãdo ex facto tutor. vbi glo. & idem quoad furiosos & similes Crau. cõs. 261. n. 1. Cunno. de pact. li. 1. c. 20. n. 62. Gutier. de iuram. confir. contract. par. 1. c. 58. n. 5. Cenei. de centi. par. 2. c. 2. Q. 2. art. 1. n. 46. debet autem facere, vt directam acquirat si potest. l. quoties vbi Bar. de admi tut.

4071 1. Lim. non procedere quando tutori administratio interdicta fuisset, tunc enim nec agere, neque cõueniri posset Rot. dec. 21. de iudic. in antiq.

4072 2. Lim. nam tutorio & curatorio nomine agentes sibi in suis iuribus non præiudicare Galganet. de tutel. lib. 2. tit. 4. in fine.

4073 3. Lim. non procedere in accusato tamquam suspecto qui non aget vt tutor Roffred. de libel. rubr. de person. litigant. n. 6. lit. C. pag. 12.

4074 4. Lim. non procedere quando tutor nec satisdedit nec inuentarium fecit, tunc enim non aget nisi testamentarius esset, vel ex inquisitione datus, qui non satisdant §. 1. Institut. de satisdatio tutor. Bagarot. de exceptio. n. 74 & seq. vide supra tit. 13. cap. 2. & 3. & ante inuentarium & decretam administrationem tutorem testamentarium gerere posse Seraphi. decisio. 1004. n. 5.

4075 5. Lim. non procedere in his quæ non pertinent ad tutoris administrationem de cõi omnium Ceph. cons. 65. n. 15. velut si diuisa fuisset administratio l. 3. §. final vbi glo. de administratio. tutor. in verbo. distribuatur. Galgan de tutel. lib. 2. tit. 4. n. 7. post Bar. in l. stipulatio ista. §. si stipuler. n. 3. Fall. 2. de verb. ob.

4076 6. Lim. non procedere quando tutor minor esset viginti quinque annis, aut debitor, vel creditor pupilli, seu minus legitimè datus, & legi time confirmatus l final. C. de legit. tuto. authent. vt ij qui obligat. habere prohibent &c. §. 1. l. naturali. §. 1. de confirman. tutor l. 1. & 2. C. eod. tit. de confirman. tutor. Bagarot. supra.

4077 7. Lim. nam quãdo de datione tutoris dubitatur contra talẽ tutorẽ agendum non est, sed simpliciter agi debet. Put. dec. 427. n. 3. lib. 2. nec nulliter datus agere poterit nomine tutorio Eugen. cons. 98. n. 27.

4078 8. Lim. vt licet pro gestis tutela durante detur tutelæ actio, vel ea finita pro connexis contra tutorẽ; attamen pro alijs tutela finita gestis, negociorũ gestorum dumtaxat actio dabitur. Bal. cons. 320. lib. 2.

4079 1. Amp. vt licet ex contractu cum tutore inito & per eum, actiua directa actio illi competat, & contra eum passiua, vtilis enim tam actiua quam passiua pupilli respicit personam; attamen si tutor alteri negocium peragendum mandauerit, pupillo negociorum gestorum competet actio, & si non gesserit tutor tenebitur, nec ex eo quod alteri mandauerit, excusabitur Cepha. conf. 65. n. 13. & 14. & quod quando gessit, alteriuè administrationem commisit directa actione teneatur Din. in reg. qui per alium. de reg. iur. in 6. & tunc ex mandato alieni facto obligatur gestori actione mandati, ac gestor tutori mandati Aret. conf. 29. n. 2. & 3. ex tali enim mandato actiua, & passiua oritur actio personam tutoris respiciens. Soc. Iun. conf. 27. n. 19. lib. 2.

4080 9. Lim. nam tutor actionem non habet contra magistratum qui contutorem minus sufficientem dedit, tametsi tutor pro dicto suo contutore pupillo satisfecerit Bar. sing 65.

4081 1. Sublim. nam si duo tutores sint, alter testamẽtarius, alter autem datiuus qui male gesserit, tunc iudex qui eum dedit prius conueniri debeat, quam testamentarius tutor. Roman. sing. 300.

4082 10. Lim. contra tutorem vel curatorem agere tutorem vel curatorem non posse tutela durante, nisi de crimine suspecti l. quoties. 10. §. constat l. actus. 20. l. si fine. 37. de administratio. tutor. l. 2. C. eod. contra eorum hæredes verò, possunt, & agere debent l. 2. in fin. C. de tut. qui non satisd. l. tutores. 49. §. final. vbi Bar. in princip. de administratio. tutor. Galganet. d. tit. 4 n. 12.

4083 11. Lim. nam iudex ex causa præfigit tempus tutoribus ad agendum Contard. in l. diffamari. in ampliation. n. 48. & 62.

4084 Pupillus etiam & minor instrumẽtum eorum nomine celebratum à tutore vel curatore exequitur, & exequi petit. Rebuf. de libera. oblig. artic. 2. glo. 1.

Quod si tutor nomine pupilli legatum in testamento patris relictum petierit, ipse tutor non repelletur à querela inofficiosi testamenti; & è contra si pupilli nomine querela egerit, legatum sibi relictum non amittet, quia ex necessitate tutor hoc facit §. si tutor vbi glo. Aret. & alij Instit. de inof. testa. secus dicentes in aduocato & procuratore si voluntarie officium impartiti fuerint l. si pars. §. illud. l. filius. §. multo. l. aduersus §. 1. de inof. testa. Scain. Rot. Bono. dec. 39. nu. 27. & idem si fratri adeunti hæreditatem consentiat ex testamento patris in quo tutor filius præteritus fuit quod sibi non præiudicet l. cum quidam C. de admi. tuto. Meno. conf. 58. n. 4. & 33. nisi proprio nomine se obligasset vt per eum, sed filium non posse consequi legatum per eum querelato testamento glo. in l. maximum vitium verbo totius substantiæ. C. de liber. præter. Bar. in auth. ex causa n. 19. Bal. n. 60. Sali. nu. 14. vbi de communi. Ang. n. 7. Iaf. n. 14. 15. Cur. Iun. n. 19. & consulendo & iudicando esse tenendam Cag. n. 116. C. eod. Rom. conf. 526. n. 10. Goz. conf. 49. nu. 19. de communi Rot. dec. 535. n. 8. par. 2. recentis.

Turpi autem persona instituta à fratre licet querelet frater præteritus testamentum nec ex codicillari clausula sustineatur, legata tamen debentur, & si quid fratri relictum sit aget solum ad legitimæ supplementum de communiori Patis. cons. 64. n. 76. lib. 3. Affl. dec. 125. Cla. in §. testamentum Q. 50. Surd. de alim. tit. 8. priu. 95. de magis communi Aneb. Q. 11. lib. 1. & Gall. de excep. succ. tit. 4. exc. 4. sect. 3. n. 108. & seq. part. 2. vbi etiam vterinos, & simili infamia notatos non querelare testamentum & donationem turpi personæ factã.

TIT. XIX. CAP. XXXI. DE CITATIONE TVTORIS ET PVPILLI.

4085 Tutores omnes citari debent Crau. conf. 225. n. 6. Vrsil. ad Affl. dec. 262. n. 4. Rota. Roma. dec. 104. n. 4. part. 4. diuerso. & omnes citari debere & agere nisi alter esset impeditus, vel nisi eorum alter citatus cõpareat & causam defendat Bal. in l. final. in princip. C. de auth. præstan. Crau. sup. n. 3. Gratian. discep. 194. n. 26. & seq. & per totam. intellige etiam nisi administratio diuisa esset, tunc enim quilibet respectiue agere posset ac conueniri iuxta tradita supra tit. 14. Et quamuis quilibet in solidum agere possit, secus tamen est in pluribus actoribus à tutore constitutis nisi fuissent insolidum constituti Bar. in l. 1. §. si plures. col. 2. in fine versic. aut est administratio accessoria. de exercitor. action. Rota, dec. 61. n. 1. nouis. diuerso. vbi omnes esse citandos.

Contrarium nempe vnum legitimum citare sat esse Neuiz. cõs. 17. n. 7. Caldas. de rest. in integ. in princ. n. 72.

4086 1. Amp. vt si citati non compareãt citari debeãt affines vel amici qui minorem defendant Crau. d. n. 6. Rol de inuentar. fol. 66. n. 3. qui etiam citari debent in datione tutorum Cor. conf. 163. n. 9. lib. 4. quos dare potest iudex negligentibus proximioribus si eis fuerit denunciatum vt tutelam suscipiant Natta. conf. 334. Alciat. reg. 1. præsump. 22. per tex. in l. hæc autem quib. ex caus. in possess eat.

4087 2. Amp. vt si tutor vel curator citati negligant iudicium prosequi, vel etiam procurator, illud coniunctus pupilli vti coniunctus prosequi possit Alex in l. exigendi n. 5. C. de procur. Borgni. de tutor. n. 26.

1. Lim. in disdicta seu redemptione census quę procuratori fieri non potest nisi vbi dominus haberi non posset, nec tutori ex obligatione patris minorum nisi certus fiat ostensione instrumẽti vel aliter Rot. dec. 535. n. 8. par. 1. recentior. & 43. n. 6. par. 2. recentis. vbi lapso bimestre, nec facta redẽptione, alia disdicta opus esset licet citatio ad recipiendum præcium cum fructibus vim teneat nouæ disdictæ, & præcium cum fructibus ad mandata iudicis deponi sufficiat, & confessionem depositi actualem numerationem probare n. 7. nec intrinsecas conditiones depositum vitiare n. 10. 483. n. 3. part. 1. tutori autem factum pro redimendo censu non potest in aliam causam verti nisi ei proprio nomine datum sit Milan. dec. 18. n. 20. lib. 2. & licet integre deponi debeat, sat est deponi petitas, nec intrinseca cõditio reijcitur Rota dec. 15. corã Coccino. sed in illiquidis tutium deponere sat est offerendo soluere facta liquidatione Gomes. dec. 16. lib. 1. Rot. Rom.

4088 7. Lim. in infante qui citari non potest vt legitime compareat, sed eius tutor si habeat sin autem agnatus proximior vel cognatus citari debet. Affl. dec. 262. n. 1. Crau. conf. 225. n. 1. & 2. idem seruari probans quando curator datur bonis absentis Monta. de tutel. c. 14. n. 12. tutius tamen est citati tutorẽ, vel instare ei

re ei curatorē dari vt acta cū eo,& sentētia valida sint Borg. de tuto.n.29.& seq. Neuiz. conf.17.n.1.& seq. Cald. de rest.in integ.in prin.n.31.& 33.Galg.de tut. lib.3.Q.39.alioquin sententia nisi fauore minoris indefensi prolata fuerit inualida erit Crescent. decis.9. de sentent.& re iud.alias.206.Galgan.supra; prætterquam in spolio,in quo contra minorem valere probat ex Bar.in l.cum minores.oppo.2. C.si aduers.rem iud. dixi supra in tracta.minorum subamp.19. vigesimæ octauæ ampliationis principalis. Quod si minor septennio tutorem habeat alterius iurisdictionis creditor eum citari faciet cum protestatione quod in contumaciam dabitur tutor vel curator ad litem; si erit septennio maior, tunc poterit dari per Iudicem curator in loco conuentionis Vant. de nullitat. tit.quib. sent. null. repatent. n.86. Borgni. de tuto. n.285.& n.315. si infans sit in potestate patris, patrem citari debere, si autem maior infante sit cum patre minorem citari; nec impuberem sine tutore citari posse ex veriori, & magis communi Pinel. in l.1.par.2 n.6. versic. cauendum. C. de bon.mater. vide etiam infra cap.39. Carpan.super stat.Mediolan. cap.34. n.4.& seq. subdens quod si infans sit sine tutore pater citari debeat qui tutor vel curator dabitur,& non alius nisi pater esset dissipator vel non haberet vsumfructum tunc enim datur alter curator,& ei non habenti tutorem datur citatis coniunctis,& ex officio post Neuiz. n.26. & seq. subdentes maiorem septennio cum coniunctis citandum si tutore careat, & vt tutor sibi detur, & vbi nolit petere tutorem, iudex ei tutorem dabit,& si dubitetur an sit maior infante tutor dabitur, & curator et per eos de veriori,& communi Mandos. de commis.form.4.versic. ad legitimè,& cum infante iudicium etiam in eius fauorem non valet Maran. de ord.iud. par.4. dist.16.n.26.& 31. Surd.cons.9. nu.4. vbi idem si tutor adfuisset Intrigl.sing.59. lib.3. & in lite cum tutore curator dabitur Cald.supra n.33.& 34. vbi patrem tutorem vel curatorem in litem dari Rot.dec.40.crim.per Farin.vbi citato infante sine tutore processum esse nullum etiam si curator postea compareat,& Pic.ad stat. Vrb. glo.4. n.11. post Maran.de ord.iud.par.6.memb.3.n.9.infantem non posse citari sed tutorem si habeat, aliàs dari petetur, pupillū,nisi absit tūc vero enim tutor citabitur,vel tutorem si pupillus ad sit citari posse,& infantem non posse citari Affl.dec.262.n.5.Mauso.de caus.execu.lib.1. lim.11.n.11.

TIT. XIX. CAP. XXXII.
DE MVTVO SVB CAMBIIS RECIPIENDO PER TVTOREM.

4089 Mutuo sub cābijs pecunias tutor recipere potest, vt coctionem euitet, quam pupillus facturus fuisset Ruin.cōs.93.n.6.lib.5. Menoch. de arbitrar.cas.173. n.5.non etiam pro traffico,nisi minori vtile foret Soc. Iun.cons.148.n.38.lib.1.nec sub vsuris,latius est enim patrimonij partem vendere Lup. in c. nauiganti. n.41. de vsur.

4090 1.Lim.non tamen teneri ex hoc mutuo minorem, nisi in vtilitatem pupilli conuersum probet l.3. C. quando ex facto tuto. Bar.in l.Ciuitas.n.14.si cert. petat.Galgan.de tutel.lib.2.tit.21.n.10.Gutier.de tute. par.2.c.21.n.11.

TIT. XIX. CAP. XXXIII.
DE LIBERTATIS DATIONE A TVTORE.

4091 Tutor libertates dare non potest, ne pupillos iure patronatus liberet,sed si dari testator iusserit,hæredes cum tutoris authoritate libertates dabunt Bologne. cons.21. n.49.

TIT. XIX. CAP. XXXIV.
DE DIVISIONE TVTELÆ AC BONORVM A TVTORIBVS FACTA.

4092 Tutores non possunt inter sese tutelam diuidere Iodoch. in enchiridion pari. vel simil. verbo. tutela diuisa.

4093 Contrarium tenent Rimin. cons.292. n.62. est enim diuidua tutorum authoritas Tenni. caut.220. n.7. & diuidi potest in rebus,& in personis Bero. Q. 67.n.7.Magon.decis.Flor.74. n.2. vide supra tit.14. & si a testatore vel iudice sit diuisa non tenentur tutores nisi pro rata administrationis Mago. supra num.6.

4094 1.Distingue vt in sui præiudicium eam diuidere possint non autem in præiudicium pupilli Mago.dec. Luca.1.n.15.dixi supra cap.primo.d.tit.14.

4095 2.Distingue vt tutela diuidi non possit, administratio autem possit Rim.cons.292.n.38. Purpur.in l. 1. n.22. C.de transactio. Mago.d.n.15. post Bar.in l. inter n.5.& 6.idem de iurisdictione dicēs, & inferens quod si vnus in alterius territorio delinquat ab alio puniri nequeat cum pares sint. de admi.tuto.

4096 1.Lim. primam opinionem vt licet à tutoribus diuidi nequeat, à iudice tamen possit Alex.cōs.25.lib.5. Iodoch.supra Mago.d.decis.74.n.2.

4097 Ad bonorum autem diuisionem pupillus prouocare nō potest nec adulti curator nisi in casu l.Lucius. fam.ercisc. vel nisi prouocetur Floria. in l.fundus. n.2. & 3. eod tit.l.1.§.si communis.de reb.cor.Galgan.de tutel.lib.2.tit.21.Mago.dec.Florent.1.n.38.post Roman cons.106. n.4. vbi si prouocetur diuidere posse, vel si prouocet pro diui sione possessionis vel fructuū; vel si vtilis minori prouocanti sit.

4098 Nec tutor ad diuisionem rerum cum alijs communium sine decreto procedere potest si res pro diuiso communis sit l.5.§.fin.de reb.cor.aut inter pupillos communis sit l.7. eod. tit. Bero. cons.179. n.3. lib.1. Lamb.de contract.glo.1.n.30. Mantica.de contract. lib.4.tit.6.n.37.Galgan.de tutel.lib.2.tit.21.vide supra amp.36. secundæ subampliationis. 28. ampliationis in tractatu decreti.tit.18.cap.2.si autem prouocetur,non requiri solemnitates Mago. supra.

Minorumque diuisionem sine curatore inualidam esse, vel si curatore careat sine decreto iuramento non obstante, si prouocatio cesset Ceph. cons.466.n.81. & sequent. secus si curator adhiberetur Meno. cons. 115. in fine Soc. Iun. cons.48.n.4.lib.1.Bero.cons.22. n.40. & sequent. non obstante venia ætatis impetrata, nisi postmodum fuerit coram Iudice probata lib.2. nec minoris iuramentum sufficere prohibitione legis, & hominis concurrente, nisi non contrauenire promiserit minoris ætatis ratione, aliave quavis causa n.50. & nō seruata forma statuti in cōtractibus minorum diuisionē inualidam probat Rot.decis.255.

n.3.par.1.recentis. idem in transactione, & permutatione diuers.& eorum ratificatione n.4.

Contrarium nempè ob iuramentum valere Meno. d. cons.115.in fi.

1.Amp. non valere diuisionem inter minorem, & maiorem hoc pacto factam vt maior diuidat, minor autem eligat, sed vel iudicis officio, vel sorte ita vt æqualitas seruetur fieri debet Bar.in l.1.in fi. C.de his qui se deferunt lib.10 Lauden.de primog lib.1. Q.3. de communi Matte. communi opi. verbo diuisio. de magis communi Legistarum testantur Simonc. de decret.tit.4 n.36.& Matte.supra.verbo.frater, & Gail. obs.116. nu.14. nisi aliud consuetudo seruaret lib.2. Viui.communi opi.335.Coua.pract.QQ.cap.40.n.3. qui tamen iure canonico maiorem diuidere, minorem verò eligere dicunt, & Soarez. com. opin. lit. D. n.91.& 92. & Moz. de societa. col. 4. in fi.& Cresc. decis.3.de arb.nisi ab arbitris facta esset quia tunc iure etiam canonico vel sorte vel iudicis officio facienda esset vt ibi; & à iudicis arbitrio pendere ait Coua. supra vel sorti debere committi ex communi vt per eum; consuetudinem verò vbi viget, seruari debere; sed in terris Ecclesiæ Canonistarum sententiam, seruari debere vt maior diuidat, & minor eligat, Legistarum in terris imperij vt iudicis officio, vel arbitris adhibitis fiat Facchi.contro.iur.lib.6.cap.37.Cotta. verbo.fortis. Paris. cons.19 n.130.vbi maiorem dicit scientia non ætate lib.2.de communi Villalob.com. opi. lit.D. n.82.Guid.Pap.decis.289. vbi etiam quod instrumenta penes antiquiorem permanebunt, aut penes eum qui ex parte maiori hæres fit l.5. famil. erciscun.Mona.dec.Bono.60.n.19.penes maiorem manere cum obligatione exhibendi alijs Cast. sing.8. vbi maiorem eligere,minorem eligere probat Guid. Pap.sing.92.& Gul de Bened in cap. Rainutius.vers. in eodem testamento primo. nu.211.de testam. licet contraria opinio sit magis communis Capr.reg.109. qui latè agit quando maior diuidat, & minor eligat Aluarad. de coniect. ment. defun. lib.2.c.3.§.1.n.36. forte dirimi ait, & Peregr. cons.51.n.5. lib.2. & claues Ciuitatis vel castri penes quem custodiantur Marta. dec.Pis.62.

Contraria sententia quod maior diuidat, & minor eligat communis est saltem iure canonico Ias. in §. quædam. num.67. Instit. de actio. & ita iudicando seruari Mins. cent. 4. obs. 37. & alios citant Tiraq. de primog. Q. 60. nu.3. & Simonc. d. tit.4. nu. 34. & sequent.

1.Lim. primam amp. non procedere si extet statutum vel consuetudo quod maior diuidat, & minor eligat, tunc enim minor eligeret, ac nisi fraus interueniret, diuisio rata haberi deberet Roma.cons.471. in fine Decia.cons.15.n.50.& seq. lib.1.Pereg. cons. 51.n.5.lib.2.

1.Lim. principaliter vel secus esse dicas inter maiores nam si diuisio inter hos fiat, & extent bona agnationis alicuius eorum ea ipse eligere poterit Mago. dec. Flo.64.n.85.

2.Lim. nam minor restituetur in integrum nisi iurauerit non contrauenire ratione minoris ætatis Soc.Iun. cons.48.n.35 & seq. lib.1.

3.Lim. vt diuisio tutoris auctoritate facta valida sit, nisi minor ob læsionem restituatur, tuncque à maiori id ei poterit offerri in quo minor læsus probaretur Cabal.cons.4 par.2.

4.Lim.alijs modis vt per Capr reg.109.

5.Lim. vt licet minor non possit maiorem ad diuisionem prouocare, possit tamen petere fructus diuidi Soc. Iun. cons.79.nu.7. lib.1. & ad diuisionem prouocare, nisi à lege simul, & à testatore diuisio prohibita foret de communi Bero. consil.22. num.37. lib. 2. vel nisi ab alio minore diuisionem peteret num.49.

TIT. XIX. CAP. XXXV. DE TRANSACTIONE TVTORVM.

4099 Tutores, & curatores minorum super re dubia, & lite incerta transigere possunt, habent enim cum libera mãdatum à lege Azo.in sum.C.de transaction. n.3. Bal.in l.præses.n.5.C.eod. Doc.in l.pactum curatoris C.de pact. Abb.cons.39.n.1.& cons.62.n.2.versic sed his.lib.1.Cor.cons.57.n.18.lib.3.Natta.cons.45.n.6. ex communi Dec.cons.297.n.5. de communi etiam testatur Gail. obseruat.72.n.1. lib. 2. Caccialup. de transactio. Q.7. n.1.& 6. Blanc. de compromis. Q.3. n.53. Decia. cons.103.n.12.lib.3. Caccheran. decis. Pedem.58.n.14.Melchior Palaez de maiorat.par.4. Q.1.lim.1.n.6.Ameri.de patr.potest.cap.6.effect.14. n.25. Menoch. de arbitrar. cas.171.n.40. Io.bapt.de arbitr lib.2.cap.15.n.4. Onded. cons.34. n.29.lib.2. vbi idem si rem pupillarem de facili prosequi non posset post Bar.cons.47.versic.tu dic. Galganet.de tutel. lib.2.tit.15.& lib.eod.tit.21.n.29.Rota Roma.decis. 545. n.4. par.1. recentior Montan. de tutel. cap.33. n.289.& n.307.& sequent. dubiam causam probat si contra publicum instrumentum aliquid releuans fuerit oppositum; aut extet semiplena probatio in contrarium, non autem negatione iuris, vel facti apparentis, neq; calumniosa, vel si non sit calumniosa sit in promptu probatio ex Barba. cons.53.lib.4.& conclusionem communem probat Gail. obseruat.72.n.1. lib.2. Alba. cons.205.n.52.vbi etiam compromittere posse.

4100 Contrarium nempè tutorem, curatorem, & executorem non posse transigere, quia nec alienare Imo. in clem.1. num.25. de testam. Crau. cons.323. num.1. & per tot. præsertim sine solemnitatibus requisitis Ceph. cons. 115. subdens quod minor bona vendicabit, aut contra tutorem, & eius hæredes aget Decia.cons.37. nu.41. & sequenti. lib.1. idem dicens non obstante decreto licet domini censeantur Papien. in form. lib.ad red. rat. tut. glo.& curatores. n.11.

4101 1.Amp. primam opi. vt si minor maior factus cum tutore, vel curatore transigat ei actionem remittendo dolum etiam male gerendo commissum remisisse censeatur l.actione,& l.seq.vbi Doc.communiter C.de transact. Alex.cons.62.n.4.& 6.lib.4.

4102 1.Lim. d. primam amp. non procedere in liberatione gratuita quæ dolum nõ continet Bal.in l.si vnus. §.illud nulla. n.2. ad fin. versic. tertio quæro. de pact. Cacche dec.Pedem.58.n.35.

4103 2.Lim. nõ procedere si dolus in liberatione trãsigendo inita interuenisset,etiã si liberato aliquid adsit ꝙ liberanti absit l.si quis rõnes. & l.Lucius.de lib.leg. Bar.

Bar.in l.Aurelio.§.fi. n. 6. versic. dicerem de lib. leg. Soc.cons. 159.n.29.& seq.lib.2.Ias.in l.sub prætextu. 2.n.2.C.de transact. de cõmuni Cacche.d.n. 35. idem dicens si iurata sit, & transactionem dolosè factam inualidam probat Cor.cons. 252.n.11.12.lib. 3.

3.Lim. vt supra n. 3696.

4104 1.Lim.primam opinionem non procedere nisi decretum iudicis cum causæ cognitione interuenerit quoniam species alienationis est transactio l.1.§. vtrũ in fine siquid in fraud.patron. & sicut res immobiles minorum nequeunt alienari tot. tit. de reb. cor. qui de reb.cor.qui sub tute. & cura. & C. de præd. minor. ita nec transigi super eis potest Castr.in l.præses.n. 5. cur. lun.n.10.& alij ibidem C. de transact.glo. & Docto.in l.1.C.si aduers transaction. Soc.Iun. cons. 144. n.22.lib.1.Gail.obseruatio.71.n.1.&seq. lib. 2. subdens sine causæ cognitione decretum non debere interponi quæ in eo versatur vtrum ex legitima causa, & super re dubia interponatur, an salutaris futura sit pupillo nec ne; an omnia requisita transactionis concurrant, de modo, causa, & persona inquirendo & Menoch. de arb.cas.171.n.1. & seq. Gab. cons. 149. n.77.lib.2. Caccialup.de transact.Q.7. n. 6. Marius. Angus.cons. 101.n.13.ex temporis breuitate non præsumi subdentes.& n. 14 Decia.cons.37.nu. 44. lib. 1. Lambert.de contract.mulier.glo.1.num.18.Gamma. decis Lusitan. 37.ritè ac rectè interpositum præsumi dicens Menoch.cons.508.n.25.probans causę cognitionem etiam ex breuitate temporis adhibitam censeri si verisimiliter potuit informari Montan.de tutel. cap.33.n.239.& si agatur de alienatione rei pupilli tutor & prælatus sine consensu superioris transigere nequeunt Imo. in cap.contingit.n. 4. de rescrip. Cancer.var.resol.tom.1.c.7.n. 115. & seq. vbi etiam nec compromittere.

4105 1. Amp. vt non sufficiat decretum adhiberi nisi tutor legitimus sit, ac legitimè constitutus aliàs enim non dicitur tutor, neque gerere potest Gab.cons.36.n. 27.lib.1.Mari.Angus.cons.101.n.13.

4106 1.Lim.d primam ampliationem nam sufficit promisisse vtilia facere, & inutilia prętermittere, tametsi minorem defendere minime promisisset. Alex. cons. 80.n.14.lib.5.vbi Add.Menoch.cons.508. n. 30. dixi supra tit.3.cap.5.

4107 2.Lim. primam opinionem principalem nõ procedere quando tutor cum debitore minoris transigẽdo debitum minueret, quia sic minoris conditio efficitur deterior quod non permittitur l.Lucius.§.fin.de administrat.tuto.Natt.cons.543.n.38.

4108 3. Lim. non procedere quando ius minoris esset clarum Montan.de tute.cap.33.n. 252. Purp. in rub. C.de transact.n.104.Borg. de tutor. n. 55. Galga. de tutel.lib.3.Q.43.

4109 4. Lim. non procedere quando retinendo, minoris bona obligarentur & in emphiteosim reciperentur Paris.cons.85 n.16.lib.3.Montan.supra.n. 253.

4110 5. Lim.non procedere nisi quando tutor pecunias daret immobilibus retentis, alioquin si immobilia daret transactio non valeret de cõmuni Trigon. sing. 93.n.3.etiam si bona aduersario dimitterẽtur secundum ipsum & limitationem indubitatam inquit Decia.cons.37.n.43.& sequent.lib.1.& non posse immobilia dimittere tenet etiam Morot.cons.42.quamuis contrarium teneat Rol.cons. 15. n. 44. lib. 1. & hanc limitatio.tenuit etiam Monta.d.cap. 33. n. 247. dixi supra in tracta.minorum amp.38. Ias.in l. mandata. n.4.de offi.eius.Galg.de tutel.lib.3.Q.43.Cancer. d. Q.7.n.117.idem in prælato dicens n.118.

4111 1. Sublim.5. limitationem non procedere in re dubia Alex.cons 161.in fine.lib.2. Dec cons 97.n. 4. Pinel.in l.1.part.3.n.45.C.de bon.mater.Montan. supra.n.289.vbi tamen ex Tiraq.de retract.lig.§.1.glo. 14.n.66 decretum requiri probat.

4112 2.Sublim.quando causa & solemnitas interuenisset Trigon.sing.93.n.3.

4113 3. Sublim. non procedere quoad obligationem personalem Abb. cons 62.n.2 lib.1.Montan.sup.nu. 290.timorem litis sufficere subdens ex Dec.cons.479. n.12 & seq.

4114 4.Sublim. non procedere quando diuitissime obseruata fuisset Anch.cons.135.Montan.supra.n.290. & seq.subdens restitutionem in integrum cessare, si læsio cesset enormis.

4115 6. Lim. non procedere quando minor læsus fuisset, tunc enim licet tutor non contrauenire iurasset, minor in integrum restitutionem petere posset Bero. cons.32.n.41.& 42.lib.1.quam petere posset etiam si minor noluerit stare transactioni factę per tutorem lite pendente, quia sibi sententia erat vtilior, potest enim in integrum restitui vt stare possit transactioni si in maiori summa fuerit per sententiam condemnatus Arnon.comment.18.

4116 7. Lim. non procedere in tutore illegitimo qui transigendo,nec bonorum minoris possessionem trãsferre potest quominus reintegretur, quamuis secus foret si legitimè constitutus fuisset;eique à iudice decreta administratio, nec tunc defectus licentiæ iudicis in translatione possessionis refragatur Seraph. decis. 135. & in protutore qui non gerebat, sed dixit velle esse tutorem ad certam causam tantum vel actum ac tutelam gerere nolle Cur.Iun.cons.29. n. 6. & seq. & non posse tutorem ad sui vtilitatem transigere n.14.& quando contutoris authoritate facta esset qui ad eam solam causam tutor esset & Dec.cons.479.n.1.& seq. præsertim si causa legitima cessaret, decretũ, & alia solemnia vt per eos.

8. Lim. transigi non posse super quæstione tutelæ, non enim pecuniam dare quis potest vt maneat tutor l. in eos.de tutel.Bar.in l.prætor.in fi. de tut. & curat. dat. ab his Rom.sing.471.vbi Add.Alex. in l.penult. in fi. C.de pact.Cur.Iun.in l.de alimentis.nu. 5. C.de transact. Alba. in l.1. n.4 ff. eod. Blanc. de comprom. Q. 4.lo. Bapt.de arbitr.lib.3.cap. 8. licet secus dicat de ratiōnis redditione.Natt.cons.76.n.3.

9. Lim. in eo qui læditur transigendo cum suo tutore, curatore, vel administratore, in his enim ex læsione probatur maligna occultatio, ob quam etiam contra transactionem succurri debet l. si superstite C. de dolo Pinel.in l.2.part. 1.cap.4.n.30.C.de rescind.venditio.

4117 Tenendo autem secundam opinionem contrariã principali conclusioni.

4118 1. Lim. non procedere in tutore hæredis cuius author transegit cui tutor & hæres tenetur acquiescere, eamque seruare Ang.cons.326.& 1. & 2.Purpur.cõs. 118.n.6.

4119

4119 2. Lim. nam cum fure transigere potest Luza. cōs. inter cons. crim. Zilett. lib. 1.

4120 3. Lim. non procedere quando cum decreto iudicis transigeret glo. & Doct. in l. præses C. de transact. Galgan. de tutel. lib. 3. Q. 60. n. 16. supple. & iusta causa & solemnitatibus vt supradixi & Cur. Iun. cons. 29. n. 16.

4121 1. Sublim. non tamen donare ac remittere posse Rol. cons. 76. n. 13. lib. 1. nisi pro bono pacis Ang. in l. Imperatores. n. 2. de pact.

4122 4. Lim. in casibus quibus compromittere potest Lanfr. de Oriano. de arbitr. section. 3. nu. 3. de quibus dixi hoc tit. cap. 18.

4123 5. Lim. nam si pro minore tutor de rato promiserit qui ratificare noluerit, ipse tutor teneatur si vt principalis se obligauerit maxime cū iuramento Bar. in l. si quis pro eo n. 15. de fideius. Alex. cons. 32. in fine lib. 4. Natta. cons. 262. n. 14. de quo dixi in tractatu fideiussorum.

4124 1. Sublim. non procedere si læsio enormissima interuenisset tunc enim contrauenire posset Ceph. cons. 115. n. 3. & seq. Assis. decis. Perus. 27. n. 11. vide supra n. 2492. & 3009. lim. 296.

4125 6. Lim. non procedere in patre tutore qui transigere potest Dec. cōs. 479. n. 1. Amerin. de patr. potest. effect. 14. n. 25. vide supra tit. 9. cap. 2.

4126 7. Lim. non procedere quotiescumque transigere magis expediret, quam patri illatam iniuriam vendicare, ac prosequi Doc. communiter in l. pactum curatoris. n. 6. C. de pact. Montan. de tutel. cap. 33. n. 306. dixi supra hoc. tit. cap. 24. ad commodum minoris trāsigere potest Doc. in l. præses, 12. C. de transact. Vuesembec. cons. 242. n. 28.

TIT. XIX. CAP. XXXVI.
DE PRÆIVDICIO PVPILLIS NON INFERENDO.

4127 Tutor ex gestis à se preiudiciū pupillo inferre minime potest, alioquin vel ei actio contra tutorem dabitur ad interesse, aut in integrum restituetur. Grat. cons. 3. n. 14. lib. 1. Soc. Iun. cons. 148. n. 35. lib. 1. præsertim si non fecisset inuentarium Rimin. cons. 386. aut si pupillus abesset Ceph. cons. 316. n. 24. Bero. cōs. 32. n. 41. & seq. lib. 2. & scientiam vel malam fidem tutoris nequaquam obesse pupillo prout nec curatoris minori Menoch. cons. 213. n. 82. Marzar. cons. 36. n. 4. & seq. Surd. cons. 419. n. 40. vbi pacto etiam expræsso non posse tollere ius pupilli. 164. n. 50. vbi non posse iura pupilli etiam cum decreto remittere Seraph. dec 421. n. 3. vbi non posse in pœnam pupillus facere incideret.

4128 Contrarium quod præiudicet tenet Imo. in l. qui Romę. n. 14. de verbo. oblig. & quod sola tutoris scientia pupillo obsit Soc. Iun. cons. 45. n. 4. & cons. 46. nu. 44. lib. 4. Bursat. cons. 64. n. 37. plenè tamen probata scientia Eugen. cons. 95. nu. 18. 51. & 55. Ruin. cons. 138. n. 27. lib. 5. Bero. cons. 121. n. 19. & 20. in quærēdis. lib. 3. vbi testatur esse magis communem sententiam, & contra tutorem ad damna pupillo actionem competere, non autem restitutionem in integrum extraordinarium remedium (de quo dixi supra) & quod pupillo præiudicet si tempus labi permittat Sola in constitutio. Sabaud. de feud. glo. 3. & secundæ part. n. .... pag. 60. Mago. decis. Florent. 1. n. 44.

4129 Distingue nam aut deliquit tutor extra negocia pupilli & prima procedat, vt pupillo nocere non possit; aut gerendo pupilli negocia; & tunc aut colludēdo cum aduersario, & prima procedat; aut non colludit, & tunc vel pœna potuit æqua cadere in tutorē ac in pupillum, vt puta expensarum condemnatio, & tunc vterque tenebitur pupillus tamen actionem cedendo liberatur, si autem pœna non poterat æque in tutorem cadere vt in pupillum & tunc preiudicat Abb. in cap. 1. n. 39. vt licet non contestata.

4130 1. Amp. primam, opinonem vt tutor non possit durante tutela principaliter se à pupillo liberare; quāuis hoc in consequentiam possit Imol. in l. tutor. 70. n. 2. de fideiussor.

4131 2. Amp. vt ex actu nomine tutorio gesto sibi non præiudicet ipse tutor, cum nomine tutorio non autē proprio gesserit Bero. cons. 163. n. 11. lib. 1. & in retractu Decia. cons. 105. n. 10. lib. 3 dicam infr tit. 40.

4132 1. Lim. primam opinio. principalem non procedere in quærendis in quibus tutor pupillo præiudicare potest Aretin. cons. 67. n. 6. qui loquitur quando per tutorem stetit quominus conditio impleretur Barbat. cons. 1. n. 27. lib. 3. de magis communi Bero. cōs. 121. n. 19. & 20. lib. 3. & tunc acquirendo cōditionale pactum potest apponere Cur. Iun. cons. 147. n. 2. de magis communi Facch. contr. iur lib. 8. cap. 90. & Valasc. dec. 77. n. 2. Seraph. dec. 567. & 1198.

4133 Contrarium tenet Rimin. cons. 315. nu. 21. subdens non tamen propterea tolli in integrum restitutionem Surd. cons. 164. n. 54. & seq. 591. n. 3. & 11. dixi in tract. contractuum. tit. qui possint pacisci.

4134 1. Sublim. primam limitationem non tutor & prælatus damnum quod Ecclesiæ, vel minori non acquirendo intulerunt refundere, & interesse soluere teneantur Fede. de Sen. cons. 9. n. 3. Abb. in cap. 1. n. 8. & 9. de restitutio. in integr. Franc. in cap. 1. n. 27. versic. prælatus tamen. de reb. Eccl. non alienan. in 6. Felin. in cap. 1. n. 12. & 13. de præscriptio. vbi tamen Ecclesiam & tutorem posse propriam vtilitatem præferre vtilitati Ecclesiæ vel pupilli in lucro captando, secus in damno vitando Redoa. de reb. Eccles. non alienād. pag. 243. n. 3. Cur. Iun. in l. seruus. n. 6. C. de pact. post. Ang. cons. 168. n. 2. vers. verum tamen Ruin. cons. 27. n. 3. lib. 2. Lamberti. de iure patronat. 9. art. 2. Q. princip. lib. 3. n. 20. versic. tertia conclusio Rebuf. de alienat. rer. Ecclesiasti. n. 32. Menoch. cons. 78. n. 21. Spino. de testament. glo. 8. n. 63. Sanch. de matrimo. lib. 6. tit. 4. n. 15.

4135 2. Sublim. non procedere nisi negligendo, non autem committendo & faciendo Ias. in l. 3. §. si filius. n. 4. quod quisque iur. Cur. Iun. in d. l. seruus n. 4. Ias. in l. si præses. n. 15. C. de transactio. Crem. sing. 125. vbi legatum repudiare non posse, quod magis communiter teneri probat Cabedo. decis. Lusitan. 109. n. 4. part. 1. Lamberti. supra d. versic. tertia conclusio Simonc. de decret. tit. 8. n. 73. Surd. cons. 164. n. 53.

4136 3. Sublim. non procedere in is quorum acquirēdorum occasio venit et administratione finita, in his enim tutor, & prælatus præiudicare minime posent Gab. cons 83. n. 45. lib. 1.

4137 4. Sublim. nam minor & Ecclesia restituentur in

in-

integrum Lup. allegatio. 25. n. 11. Spino. d. n. 63. Felin. d. n. 12. & 13. Saneh. d. n. 15. etiam contra fideiussorẽ si contra minorem regrederetur l. 1. vbi Doc. C. de fideiuss. mino. Odd. cons. 41. n. 22. etiam contra caducitatem maxime cessante regressu contra tutores & curatores Rot. dec. 12. n. 7. par. 1. recentis. Surd. supra. n. 54. & Ecclesia restituitur contra præscriptionem. 30. & 40. annorum ex communiori Odd. Q. 90. art. 13. n. 13. Turret. cons. 36. n. 13. lib. 1. Barz. dec. 101. n. 11. intra quadriennium a die scientiæ ex communiori nu. 16. & Ecclesiam læsam ex communi restitui contra præscriptionem 40. annorum Onded. cons. 80. nu. 82. lib. 2 & Lanar. cons. 38. n. 17. intra quadriennium à die scientiæ post 40. annos & Ignorantiam præsumi ob rectorum mutationem. Coccin. autem decis. 445. si beneplacitum Papæ interuenerit contractum valere ait & post 40. annos quadriennio lapso Ecclesiam non restitui nisi ob enormissimam læsionem, nec deduci tempus vitæ rectoris alienantis nisi male alienarit, & sufficere vtilitatem putatiuam tempore contractus pro causa puta si res sterilis esset.

4138 5. Sublim. non procedere quando quærendum esset quæsito connexum Corset. sing. verbo. lex.

4139 6. Sublim. non procedere quando spes acquisitionis proxima foret, ideoque hæreditatem delatam, legatumue relictum omittere, seu repudiare nequeũt de magis communi Viui, comm. opi. verbo. Abbas. de magis communi Cabedo. d. n. 4. Crem. sing. 125. Surd. consi. 164. n. 52. vbi exemplificat in hæreditate delata, & possessione bonorum.

Iuuenilis imprudentiæ causa minor restituitur in integrum etiam si semel denegata sit nec appellatũ Rot. dec. 334. coram Coceino.

Inuestituram aduersus non petitam intra legitimum tẽpus minor restituitur glo. in cap. 1. §. si minori si de feud. defunct. controuers. sit inter domi. & agnat. vasal. vbi Aluar. & communiter alij Cur. Iun. de feud. part. 4. n. 46. Clar. in §. feudum. Q. 49. versic. sed quero, vbi de communi, de qua testatur etiam Intrigl. de feud. cent. 1. Q. 95. nu. 93. & seq. vbi etiam maiorem probat excusari qui inuestituram in tempore non petijt renouari ex causa iusta, & si lapso tempore dominus à vasallo seruitium recepisset, si feudum ab alio possidebatur, vel vasallus feudum esse ignorasset & huiusmodi.

Appellatione omissa à minore vel tutore intra decendium minor in integrum restitui petere potest, prout & maior si eius procurator sciens sententiam non appellasset, & tunc debet adiri iudex à quo Odd. de restitut. in integr. Q. 69. n. 9. 24. & 41. Intrigl. sing. 84. n. 19. & seq. lib. 3. subdens ex Odd. supra n. 5. quod si restitutio peteretur aduersus tempus. 30. dierum ad petendum. recipiendum, & præsentandum apostolos, iudex ad quem adiri deberet; & restitui minorem aduersus lapsum primi & secundi fatalis vt per eos. & vide infra n. 4325. lim. 56. 12. & coram iudice à quo eam petet Rebuf. de restit. & releuamen. n. 17. Canevar reso. par. 2. cap. 1. n. 301.

Aduersus caducitatem incursam ob non solutum canonem minor in integrum restituitur, prout & maior ex iusta causa Decia. conf. 4. n. 13. 14. lib. 4. Burs. conf. 293. n. 3. de communi Rim. iun. cons. 17. n. 18. Guid. Pap. dec. 435. vbi etiam minorem non cadere & dec. 454. tradit requisita ad commissum Villalo. commu. opi. lit. R. n. 45. Manti. de contract. lib. 22. tit. 27. n. 42. Pereg. cons. 8. n. 42. lib. 3.

Aduersu. declinatoriam omissam non restituitur minor nisi arbitrio iudicis notabili damno fuerit affectus ex communiori Odd. Q. 64. art. 5. & Franc. dec. 439 n. 7. Couar. pract. QQ. c. 26. n. 4. & Cancer. d. cap. 1. n. 302.

Aduersus omissas reprobationes testium minor restituitur si ex ea suæ causæ victoria penderet Boer. dec. 254. n. 7. Odd. Q 65. art. 13. n. 95. Cancer. d. cap. 1. n. 103.

4140 2. Lim. vt licet exceptionibus peremptorijs & dilatorijs nequeant Prælatus ac tutor expræsse in perniciem principalium renunciare; tacitè tamen possunt negligendo Contard. in l. diffamari in ampliation. nu. 50. C. de ingenu.

4141 3. Lim. non procedere interuenientibus amicis in actu scientibus quid agatur Tiraq. de poen. caus. 22. n. 51. quod non puto verum.

4142 4. Lim. nõ procedere quando crediti partem non posset tutor aliter exigere, tunc enim partem remittere posset Strac. de decocto. part. 6. num. 9. in fine.

4143 5. Lim. non procedere in decimis Minado. cons. 14. n. 7. idem in curatore & sindico Vniuersitatis dicens per l. Præses. vbi Docto. C. de transactio.

4144 Contrariom in prælato quoad iure communi debitas tenuit Rot. Rom. dec. 262. n. 5. part. 2. recentior.

4145 6. Lim. vt licet pactum cum creditoribus factum pupillo minime noceat, tutori tamen oberit si creditor sit; & pupillo etiam donatione vel diminutione cessantibus Luneburg. de pact. cap. 4. nu. 24. & cap. 5. n. 23.

4146 7. Lim. non procedere quando tutor esset in mora, quamuis hoc ca su pupillus contra tutorem habeat regressum latè Bero. cons. 103. n. 11. & seq. lib. 3. vel vel in contumacia de magis communi Contard. in l. diffamari. in ampliatio n. 54. C. de ingenu. & moram tutoris obesse pupillo non solum quoad periculum interitus sed etiam quoad augendum obligationem & ad pœnæ commissionem Alex. in l. si ex legati causa col. 2. vlt. not. de verb. oblig. Alba. cons. 229. nu. 8. sed pupillum non posse moram committere nec in expensis condemnari sed eius tutorem l. non est C. de admi. tut. Ceph. cons. 116 n. 14. Surd. de ali. tit. 1. Q. 48. n. 30.

4147 8. Lim. non procedere alijs casibus in tractatu suis locis collocatis.

4148 9. Lim. non procedere in transactione, per eam enim tutor pupillo nocet l. pactum curatoris, C. de pact. l. tutor. de iure iuran. Duaren. de pact. c. 3. n. 10.

4149 1. Lim. secundam opinionem principalem pluribus casibus congestis infra hoc tit. cap. 44. quibus pupillo tutor nequit ob esse.

4150 2. Lim. non procedere in tutore intruso & illegitimo qui nequit pupillo præiudicium inferre. Bero. cons. 61. n. 19. lib. 1. Marzar. cons. 36. n. 4. & seq.

4151 1. Sublim. non procedere quando iudex ad vlteriora processisset, tunc etenim per ipsum gesta sustinebuntur. Natta. cons. 334. n 3.

4152 3. Lim. non tamen posse hæreditatem seu legatũ testamento relictum, nec etiam bonorum possessionẽ sine decreto repudiare, cum tutoris officium sit quærere non repudiare Bal. in l. bonorum 7. n. 5. C. qui admitti. Imo. in l. restituta, n. 5. ad Trebel. Aretin. in l. more. n. 6. de acqui. hæred. Dec. in l. posthumo, nu. 4. C. de

4119 2.Lim. nam cum fure transigere potest Luza.cōs. inter cons.crim.Zilett.lib. 1.

4120 3.Lim. non procedere quando cum decreto iudicis transigeret glo.& Doct. in l. præses C. de transact, Galgan.de tutel.lib. 3. Q.60.n.16.supple.& iusta causa & solemnitatibus vt supradixi & Cur.Iun. cons. 29. n.16.

4121 1.Sublim.non tamen donare ac remittere posse Rol.cons.76.n.13.lib.1. nisi pro bono pacis Ang. in l.Imperatores.n.2.de pact.

4122 4. Lim. in casibus quibus compromittere potest Lanfr.de Oriano.de arbitr.section,3.nu. 3. de quibus dixi hoc tit.cap.18.

4123 5.Lim. nam si pro minore tutor de rato promiserit qui ratificare noluerit, ipse tutor teneatur si vt principalis se obligauerit maxime cū iuramento Bar. in l.si quis pro eo n.15.de fideius.Alex.cons.32. in fine lib.4.Natta.cons.262.n.14.de quo dixi in tractatu fideiussorum.

4124 1.Sublim.non procedere si læsio enormissima interuenisset tunc enim contrauenire posset Ceph.cons. 115.n.3.& seq.Assis.decis.Perus.27. n. 11. vide supra n.2492.& 3009.lim.296.

4125 6. Lim. non procedere in patre tutore qui transigere potest Dec.cōs.479.n.1. Amerin.de patr. potest, effect.14.n 25. vide supra tit.9.cap.2.

4126 7.Lim. non procedere quotiescumque transigere magis expediret, quam patri illatam iniuriam vendicare, ac prosequi Doc.communiter in l.pactum curatoris.n.6.C.de pact.Montan. de tutel. cap. 33. n. 306. dixi supra hoc.tit.cap.24.ad commodum minoris trāsigere potest Doc. in l. præses, 12. C. de transact. Vuesembec.cons.242.n.28.

TIT. XIX. CAP. XXXVI. DE PRÆIVDICIO PVPILLIS NON INFERENDO.

4127 Tutor ex gestis à se preiudiciū pupillo inferre minime potest, alioquin vel ei actio contra tutorem dabitur ad interesse, aut in integrum restituetur. Grat. cons.3.n.14. lib.1.Soc.Iun.cons.143.n.35.lib.1. præsertim si non fecisset inuentarium Rimin. cons. 386. aut si pupillus abesset Ceph. cons.316.n.24.Bero.cōs. 32.n.41.& seq. lib. 2. & scientiam vel malam fidem tutoris nequaquam obesse pupillo prout nec curatoris minori Menoch.cons.213.n.82. Marzar.cons. 36. n. 4.& seq.Surd.cons.419.n.40.vbi pacto etiam expræsso non posse tollere ius pupilli.164.n.50. vbi non posse iura pupilli etiam cum decreto remittere Seraph. dec 421.n.3. vbi non posse in pœnam pupillus facere incideret.

4128 Contrarium quod præiudicet tenet Imo. in l. qui Romę.n.14. de verbo.oblig.& quod sola tutoris scientia pupillo obsit Soc. Iun.cons.45.n.4.& cons.46. nu. 44. lib.4.Bursat.cons.64 n.37. plenè tamen probata scientia Eugen. cons.95.nu. 18.51.& 55. Ruin. cons. 138.n.27.lib.5 Bero.cons.121.n.19.& 20. in quærēdis.lib.3.vbi testatur esse magis communem sententiam, & contra tutorem ad damna pupillo actionem competere, non autem restitutionem in integrum extraordinarium remedium (de quo dixi supra) & quod pupillo præiudicet si tempus labi permittat Sola in constitutio.Sabaud. de feud.glo.3.& secundæ part. n. . . . . pag.60.Mago.decis.Florent.1.n.44.

4129 Distingue nam aut deliquit tutor extra negocia pupilli & prima procedat, vt pupillo nocere non possit; aut gerendo pupilli negocia; & tunc aut colludēdo cum aduersario, & prima procedat; aut non colludit, & tunc vel pœna potuit æqua cadere in tutorē ac in pupillum, vt puta expensarum condemnatio, & tunc vterque tenebitur pupillus tamen actionem cedendo liberatur, si autem pœna non poterat æque in tutorem cadere vt in pupillum & tunc pręiudicat Abb. in cap. 1. n.39. vt licet non contestata.

4130 1. Amp. primam opinionem vt tutor non possit durante tutela principaliter se à pupillo liberare; quāuis hoc in consequentiam possit Imol. in l. tutor. 70. n.2.de fideiussor.

4131 2.Amp. vt ex actu nomine tutorio gesto sibi non præiudicet ipse tutor, cum nomine tutorio non autē proprio gesserit Bero.cons. 163. n. 11.lib. 1. & in retractu Decia. cons.105.n.10.lib.3 dicam infr tit.40.

4132 1. Lim. primam opinio. principalem non procedere in quærendis in quibus tutor pupillo præiudicare potest Aretin. cons. 67.n.6. qui loquitur quando per tutorem stetit quominus conditio impleretur Barbat. cons.1.n.27.lib.3.de magis communi Bero.cōs. 121. n.19.& 20. lib. 3.& tunc acquirendo cōditionale pactum potest apponere Cur.Iun.cons. 147. n. 2. de magis communi Facch.contr. iur lib. 8. cap. 90. & Valasc.dec.77.n.2.Seraph.dec. 567. & 1198.

4133 Contrarium tenet Rimin. cons. 315.nu. 21.subdens non tamen propterea tolli in integrum restitutionem Surd.cons.164.n.54.& seq.591.n.3.& 11. dixi in tract. contractuum. tit. qui possint pacisci.

4134 1. Sublim. primam limitationem non tutor & prælatus damnum quod Ecclesiæ, vel minori non acquirendo intulerunt refundere, & interesse soluere teneantur Fede.de Sen.cons.9.n. 3. Abb.in cap. 1.n.8. & 9.de restitutio. in integr.Franc.in cap. 1.n. 27. versic. prælatus tamen.de reb. Eccl.non alienan in 6.Felin. in cap.1.n.12.& 13. de præscriptio. vbi tamen Ecclesiam & tutorem posse propriam vtilitatem præferre vtilitati Ecclesiæ vel pupilli in lucro captando, secus in damno vitando Redoa. de reb. Eccles. non alienād. pag. 243.n.3.Cur. Iun. in l.seruus.n.6.C.de pact.post. Ang.cons.168.n.2.vers.verum tamen Ruin.cons.27. n.3.lib.2.Lamberti.de iure patronat.9.art.2.Q.princip.lib.3.n.20.versic.tertia conclusio Rebuf. de alienat. rer.Ecclesiasti.n.32.Menoch.cons.78.n.21. Spino.de testament.glo.8.n.63. Sanch. de matrimo. lib. 6.tit.4.n.15.

4135 2. Sublim. non procedere nisi negligendo, non autem committendo & faciendo Ias. in l.3.§. si filius. n.4.quod quisque iur. Cur.Iun. in d.l. seruus n. 4. Ias. in l. si præses. n. 15. C. de transactio. Crem. sing. 125. vbi legatum repudiare non posse, quod magis communiter teneri probat Cabedo.decis. Lusitan. 109. n. 4.part.1.Lamberti.supra d.versic.tertia conclusio Simonc.de decret.tit.8.n.73.Surd.cons.164.n.53.

4136 3. Sublim. non procedere in is quorum acquirēdorum occasio venit administratione finita, in his enim tutor, & prælatus præiudicare minime posent Gab.cons 83.n.45.lib.1.

4137 4. Sublim. nam minor & Ecclesia restituentur in

in-

integrum Lup.allegatio.25.n.11.Spino,d.n.63.Felin.d.n.12.& 13.Sanch.d. n. 15. etiam contra fideiussorē si contra minorem regrederetur l. 1.vbi Doc.C. de fideiuss.mino Odd.cons.41.n.22. etiam contra caducitatem maxime cessante regressu contra tutores & curatores Rot.dec. 12.n.7.par.1.recentis. Surd.supra.n.54.& Ecclesia restituitur contra præscriptionem.30.& 40.annorum ex communiori Odd.Q.90.art. 13. n.13.Turret.cons.36.n.13.lib.1.Barz.dec.101.n.11. intra quadriennium a die scientiæ ex communiori nu.16. & Ecclesiam læsam ex communi restitui contra præscriptionem 40.annorum Onded.cons. 80.nu. 82.lib.2 & Lanar. cons. 38. n. 17. intra quadriennium à die scientiæ post 40. annos & ignorantiam præsumi ob rectorum mutationem.Cocein.autem decis.445.si beneplacitum Papæ interuenerit contractum valere ait & post 40. annos quadriennio lapso Ecclesiam non restitui nisi ob enormissimam læsionem, nec deduci tempus vitæ rectoris alienantis nisi male alienarit,& sufficere vtilitatem putatiuam tempore contractus pro causa puta si res sterilis esset.

4138 5. Sublim. non procedere quando quærendum esset quæsito connexum Corset. sing. verbo. lex.

4139 6. Sublim. non procedere quando spes acquisitionis proxima foret, ideoque hæreditatem delatam, legatumue relictum omittere, seu repudiare nequeūt de magis communi Viui. comm. opi. verbo. Abbas. de magis communi Cabedo.d.n. 4. Crem. sing. 125. Surd.cons. 164.n. 52. vbi exemplificat in hæreditate delata, & possessione bonorum.

Iuuenilis imprudentiæ causa minor restituitur in integrum etiam si semel denegata sit nec appellatū Rot, dec. 334.coram Coccino.

Inuestituram aduersus non petitam intra legitimum tēpus minor restituitur glo. in cap. 1. §. si minori si de feud,defunct.controuers.sit inter domi. & agnat.vasal. vbi Aluar.& communiter alij Cur. Iun. de feud. part.4.n.46.Clar.in §.feudum.Q.49.versic.sed quero, vbi de communi, de qua testatur etiam Intrigl. de feud.cent.1.Q.95.nu. 93.& seq. vbi etiam maiorem probat excusari qui inuestituram in tempore non petijt renouari ex causa iusta, & si lapso tempore dominus à vasallo seruitium recepisset, si feudum ab alio possidebatur, vel vasallus feudum esse ignorasset & huiusmodi.

Appellatione omissa à minore vel tutore intra decemdium minor in integrum restitui petere potest, prout & maior si eius procurator sciens sententiam non appellasset, & tunc debet adiri iudex à quo Odd. de restitut. in integr. Q.69.n.9.24.& 41.Intrigl.sing 84. n.19.& seq.lib.3.subdens ex Odd.supra n. 5. quod si restitutio peteretur aduersus tempus, 30. dierum ad petendum. recipiendum, & præsentandum apostolos, iudex ad quem adiri deberet; & restitui minorem aduersus lapsum primi & secundi fatalis vt per eos. & vide infra n.4325.lim.56.12. & coram iudice à quo eam petet Rebuf.de restit.& releuamen. n. 17. Canc. var reso.par.2.cap.1.n.301.

Aduersus caducitatem incursam ob non solutum canonem minor in integrum restituitur, prout & maior ex iusta causa Decia.cons.4.n.13.14.lib.4.Burs.cons. 293.n.3.de communi Rim.Iun. cons. 17. n. 18. Guid. Pap.dec. 435. vbi etiam minorem non cadere & dec. 454.tradit requisita ad commissum Villalo. commu. opi.lit.R.n.45.Manti.de contract.lib.22.tit.27.n.42. Pereg.cons.8.n.42.lib.3.

Aduersu.declinatoriam omissam non restituitur minor nisi arbitrio iudicis notabili damno fuerit affectus ex communiori Odd.Q.64.art.5.& Franc.dec.439 n.7. Couar. pract.QQ.c.26.n.4.& Cancer.d.cap.1.n.302.

Aduersus omissas reprobationes testium minor restituitur si ex ea suæ causæ victoria penderet Boer. dec. 254. n.7.Odd.Q 65.art.13.n.95.Cancer.d.cap.1.n. 103.

4140 2. Lim. vt licet exceptionibus peremptorijs & dilatorijs nequeant Prælatus ac tutor expræsse in perniciem principalium renunciare; tacitè tamen possunt negligendo Contard. in l. diffamari in ampliation.nu. 50.C.de ingenu.

4141 3. Lim. non procedere interuenientibus amicis in actu scientibus quid agatur Tiraq.de pœn.caus.22. n. 51. quod non puto verum.

4142 4. Lim. nō procedere quando crediti partem non posset tutor aliter exigere, tunc enim partem remittere posset Strac.de decocto.part.6.num.9. in fine.

4143 5. Lim. non procedere in decimis Minado. cons. 14 n.7.idem in curatore & sindico Vniuersitatis dicens per l. Præses.vbi Docto. C. de transactio.

4144 Contrarium in prælato quoad iure communi debitas tenuit Rot.Rom.dec.262.n.5.part.2.recentior.

4145 6. Lim. vt licet pactum cum creditoribus factum pupillo minime noceat, tutori tamen oberit si creditor sit; & pupillo etiam donatione vel diminutione cessantibus Luneburg.de pact.cap.4.nu. 24. & cap.5. n.23.

4146 7. Lim. non procedere quando tutor esset in mora, quamuis hoc ca su pupillus contra tutorem habeat regressum latè Bero.cons.103.n. 11.& seq. lib. 3. vel vel in contumacia de magis communi Contard. in l. diffamari.in ampliatio n. 54. C.de ingenu. & moram tutoris obesse pupillo non solum quoad periculum interitus sed etiam quoad augendum obligationem & ad pœnæ commissionem Alex. in l. si ex legati causa col.2.vlt.not.de verb.oblig.Alba.cons. 229.nu. 8. sed pupillum non posse moram committere nec in expensis condemnari sed eius tutorem l. non est C. de admi. tut.Ceph.cons.116.n.14.Surd.de alt.tit.1.Q.48.n.30.

4147 8. Lim. non procedere alijs casibus in tractatu suis locis collocatis.

4148 9. Lim. non procedere in transactione, per eam enim tutor pupillo nocet l. pactum curatoris. C. de pact.l.tutor.de iure iuran. Duaren.de pact.c.3. n. 10.

4149 1. Lim. secundam opinionem principalem pluribus casibus congestis infra hoc tit.cap.44. quibus pupillo tutor nequit ob esse.

4150 2. Lim. non procedere in tutore intruso & illegitimo qui nequit pupillo præiudicium inferre. Bero. cons.61.n.19.lib.1.Marzar.cons.36.n.4.& seq.

4151 1. Sublim. non procedere quando iudex ad vlteriora processisset, tunc etenim per ipsum gesta sustinebuntur. Natta.cons.334.n.3.

4152 3. Lim. non tamen posse hæreditatem seu legatū testamento relictum, nec etiam bonorum possessionē sine decreto repudiare, cum tutoris officium sit quærere non repudiare Bal. in l.bonorum 7.n.5.C.qui admitti. Imo. in l.restituta. n.5. ad Trebel. Aretin. in l. more.n.6.de acqui. hæred. Dec. in l.posthumo. nu. 4. C. de

C. de bon.possess.cōtra tab. Mattes.sing.181.vbi Add. tradit.cuius sint fructus ex hæreditate repudiata percepti, quando eam tutor repudiare minime poterat. Tiraq.de retract.lig.§.1.glo.7.n.83. Lamberti.de iur. patron.lib.3.9.artic.2.Q.principal.n.16. pag. 10. de magis communi Cabedo.decis.lusitan.105.n 4. part. 1. & si locupletem repudiauerit, vel se abstinuerit damna pupilli tutor vel curator refundere tenebitur, prout si transegerit, nec poterit minor conueniri à creditoribus hæreditatis l. 4. vbi Bal. & Salic. C. arbitr.tute.

4153 1. Sublim. non procedere quando cum consensu pupilli infante maioris, & iudicis decreto; vel cum decreto iudicis si pupillus infans foret, repudiasset, tunc enim præiudicare posset de communi Sola. in constitutio. Sabaud.de feud.glo.3.n.12.fol.61. Manzi.de tutel.tit.de authoritat.tutor. n.6.vbi n.9. subdit quod si tutorem non haberet, cum decreto iudicis bonorum possessionem agnoscere posset.

4154 4. Lim. vel potius secus esse dicas quoad tutoris præiudicium, sibi etenim non nocet quin legatum in testamento quod non voluntariè, sed ex officijs necessitate quærelauit, petere possit Seraph.priuileg. iuramen.18.n.43. Menoch.cons 58. n. 4. & 9. subdens ea etiam reuocare posse quæ sub fideicommisso sibi relicta fuere, si casus euenerit, vel conditio sub qua vocatus fuerit purificetur, quamuis alienanti hæredi ea pendente consenserit, sibi enim in eo quod non voluntarie, sed ex officijs necessitate gerit, non præiudicat n.53.& 54. dicam infra tit.40.

4155 5. Lim. nam retrahendo depositum non potest præiudicare pupillo Crau.cons.428. n.20.

4156 6. Lim. non posse refutare feudum emere oblatum quod erat agnatorum pupilli si pecuniæ pupillares sufficientes extarent sine decreto Sola. in Constit. Sabaud.de feud.glo.3.secundæ partis n. 12. vers. ego existimo. pag.61.

TIT. XIX. CAP. XXXVII.
DE MINORE SINE TVTORE NON OBLIGANDO.

4157 Minor nō potest sine tutoris vel curatoris authoritate obligari l obligari.§.pupillus.de autho. tuto. l. si curatorem habens.C.de in integr.restitutio. minor. quamuis si pubes curatore carens lædatur in integrū restitutione opus sit ibidem. Manzi. de authorita. tutor. vbi etiam quod non possit minor hæreditatē cum curatore sine tutore adire quamuis sit opulenta n.7.& 8. Montan.de tutel.cap.30.n.96.& sequenti.vbi multifariam infert. a tutore autem obligatur Paris. cons. 99.n.38.lib.1.& Surd.decis.297.n.5.Alba. cons. 205. vide supra dum de minoribus egi.tit.14.c.7.amp. 28.

4158 1. Amp. vt si pupillus infans sit nequeat etiam acquirere Tiraq. de retract.lignag.§.1.glo.13. num. 20. Monta.supra.quamuis condictione sine causa; & ad exhibendum quatenus peruenerit ad ipsum teneatur. & non acquirere obligationem iuris sine tutore nec possessionem ex sua occupatione nec dominium sed traditio possessoris requiritur, & alicuius nomine tradi l. si quis in emancipatum C.de don.Ang.in §.fi. Instit.quib.alie.licet.vbi tamen in pupillo secus.

4159 2. Amp. vt sine contutore nequeat tutori obligari l.5.§. item ipse.de authorita.tutor Galganet. de tutel. lib.2.tit.20.n.11.

3. Amp. vt contra nouationem vel delegationem minor restituatur, nisi secunda obligatio nulla esset, tunc enim restitutione non egeret l. minor. 25. annis cui per fideicommissum de mino. 4:. l. expressi C. si cert.pet.Odd. de rest. in int.Q.54.n.35.& seq.& si absque tutore stipulationem interposuerit non nouat actionem sibi competentem nisi adultus eam ratificet. l. si pupillus.9.vbi Cast. de nouat. & si quod Titio debes à pupillo sine tutore stipuleris prior debitor liberatur nec pupillus obligatur nisi pro eo promittat cui tenebatur §. præterea Inst.quib mo.tol.oblig.vbi glo. verb. nulla cōmuniter recepta vt per Port. & Aldob. ibi traditam creditor minor & mulier restituatur in integrum.glo.in l. certi. conditio. §. quoniam. verbo. stipulatus. si cert.pet.

4160 1. Lim. nam pupillus sine tutore naturaliter obligari potest l. 1. in fine. de nouation. & acquirere Tiraq.supra.n.25.

4161 2. Lim. nam cum tutoris authoritate obligari potest vt supra d. amp.28.& n.3465.

4162 1. Amp. vt mulier tutrix authorari possit etiam absque consensu per statutum in contractibus mulierum requisito, quoniam statutum intelligitur quando proprio non alieno nomine mulier se obligaret, seu contraheret Paris. cons. 98. n. 37. lib. 1. Bertaz. claus.7. glo.19.n.12.magis communem testatur Lāberteng. de contract.glo.3. Q.11.n. 24. & sequent.& Q.12. n.27.& seq. intelligens si tempore acceptæ tutelæ propinqui mulieris consensus fuerit adhibitus. vt infra tit.21.cap.1.

4163 1. Lim. d.amp.non procedere in acceptatione tutelæ per mulierem facienda in qua solemnitates statuti in contractibus mulierum requisitæ interuenire debent de magis communi Lamberteng supra & Q. 12.n.27. & seq. Carpan.super statuto Mediolan. cap. 328.n.162.& 163.

TIT. XIX. CAP. XXXVIII. §. I.
DE AVTHORITATE TVTORVM PRÆSVMENDA ET ADHIBENDA.

4164 Authoritas tutorum non præsumitur nisi probetur Ceph. cons. 256. n.66. nec gerire potest tāquam tutor nisi constet esse tutorem cons. 316. n. 12. & in contractu pupilli interuenisse minime præsumi glo. & Bar.in l.sciendum. de verbo. obligation. Lambertin. de iure patronat.7.art.2.Q.princ.1.part.1. lib. nu.1. pag.14.Bero. in cap.1.n.48. de iudici. Franc. Marc. dec.592.lib.2. Lamberteng.de contracti. glo.7.n.50. Redoa.de reb.Eccl.non alienan.pag.194.nec probatur verbis enunciatiuis, vel narratiuis Bero. cōs. 124. n.20. lib. 1. neque communi reputatione, & publica voce & fama sine adminiculis quorum plura congesit Soc. cons. 153.col.2.lib 2. Mœda. de præscriptio.dec. 6. Mascar.concl.1400.& 1321.n. 2. per l. quæcumq; §. fin.de public. actio. & constare debere tutorem esse Affl decis.249 versic. sexto. Bertaz. clau. 10. glo. 2. n. 10.& curatorem vt per eos. & de vtroque Vant. de nullita. ex defect.manda. n.148. & expressa debet esse nisi in tacitis & factis Soarez. tit. delas. deudas. n.30.

4165 1. Amp. procedere etiam si fuerit enunciata Bero. d.n.20. Mascard. supra n.5. dicta concl. 1400.

4166 1. Lim. nam ex temporis diuturnitate præsumitur Gab. de præsumptio. concl. 1. n. 37. Masc. cõcl. 1400. n.6. Soarez. supra n.29. 30. vbi si tacite ex facto colligatur.

4167 2. Lim. nam si iudex ratum habiturum pronunciauerit, quicquid per tutorem fuerit gestum, tutor censebituur Natta. cons. 334. n. 3.

TIT. XIX. CAP. XXXVIII. §. II. DE AVTHORITATE TVTORIS ADHIBENDA.

4168 Authoritas tutoris eiusque consensus formalis, & authorizabilis est Bero. in cap. quæ in Ecclesiarum n.26. de constitutio. & circa bona pupilli maior esse censetur quam filij quoad patris bona Cur. Iun. cons. 147. n. 13. & sequent. & vbicumque de pupillo agitur obligando semper interuenire debet l. obligari. §. pupillus. de authorita. tuto. vt puta si minor venderet, alioquin cõtractus nullus redderetur, nec illi stare minor teneretur l. Iulianus. §. si quis. de actio. emptio. Din. in reg. frustra. n. 3. de reg. iur. in 6. quamuis præcium si ex eo locupletior fuerit effectus, restituere teneatur l. final. C. de vsucapio. pro empto. vide infra. tit. 72. & ferè in omnibus à pari procedit cum consensu in contractu minoris vel mulieris ab agnato ex statuto præstando Lamb. de contr. mul. glo. 7. n. 88. 23. & 26. de quo supra diximus n. 3393. & in actu interponi debet Vvesemb. cons. 219. n. 21.

4169 1. Amp. vt authoritatem interponere possit in ratificatione actus per alium pupilli nomine gestum Bar. in l.6. n. 11. 12. de conditio. in debit. Tiraq. de legib. connubial. glo. 6. n. 14. Lambert. de contracti. in fine. n. 215.

4170. 1. Lim. d. primam ampliationem non procedere qnoad gesta per falsum actorem quæ per tutorem nequeunt ratificari Guid. Pap. cons. 119. n. 7. in additione seu apostilla loquitur autem Guid. Pap. in ratificatione facta in appellatione ab interlocutoria quæ ex nouis actis validari & impugnari nequit Clem. appellanti. in fine. de appel. quoniã regula non probatũ probato &c. non habet locum in sententiæ interlocutoriæ appellatione vt ibi per Doc. Guid. Pap. ibidẽ.

4171 Contrarium nempè à falso actore vel procuratore gesta ratificari posse probat l. licet de iud. vbi Ias. 13. limitationes adducit quem sequitur Gail. obs. 47. in fi. lib. 1. citans etiam Guid. Pap. dec. 320. n. 3. contra d. lim. tenentem tam in tutore quam in minore hoc probans.

4172 2. Amp. in re tutori secundario & in consequentiam pro futura in qua authoritatem interponere potest, licet si principaliter, secus. l. 1. de autho. tut. Rota. dec. 1. de Eccl. ædif. in antiq. n. 3. Put. dec. 31. lib. 3. Bero. cons. 182. lib. 1. qui declarat. Tiraq. de legi. connub. glo. 5. n. 169. & in tract. res inter alios acta pag. 6. in fi. vers. sic & semper. Lambert. de contract. mul. glo. 10. n. 13. infra amp. 13.

4173 1. Subamp. tutorem sibi authorari posse in executionem præcedentis contractus Mago. dec. Flo. 1. nu. 39. & si de nuda executione agatur Lambert. sup. glo. 7. n. 3.

4174 2. Amp. sibi ipsi in facto proprio authorari posse si socius sit alioquin secus de communi Ceph. cons. 248. n. 6. Mago. dec. Flo. 1. n. 23.

4175 3. Amp. vt si duo authoritatem interponant in actu, alter quorum falsus sit, alter verus tutor, ex vero actus sustineatur Ceph. cons. 319. n. 53 Lamberten. sup. glo. 11. n. 70. si authoritatem insolidum habeant Bertaz. claus. 10. glo. 2. n. 10.

4176 4. Amp. per æquipollens adimpleri posse vbicũque authoritas requiritur de magis communi Lamb. supra. n. 64. & glo. 7. n. 89. per l. 3. de autho. tut. vbi etiam sine interrogatione & n. 91. & 92.

4177 5. Amp. vt authoritas tacitè interponi possit Lãbert. d. glo. 7. nu. 3. ac etiam parte absente & consentiente n. 33. Cors. sing. verbo. minor. 2. n. 5. qui tutorem loqui debere probat, si per actum verbi procedat, secus si per actum facti Meno. lib. 3 præs. 56. n. 13. vbi in actibus qui verbis expediuntur, verbis interponi debere, secus si facto explicentur societate excepta & Manti. de contract. lib. 6. tit. 13. n. 7. & 8. & debere à tutore, & curatore expræssè interponi ex magis cõi Gutier. de tutel. par. 1. c. 7. sub n. 8. & Gratia. discep. 647. n. 9. & Medic. dec. 54 n. 4.

4178 1. Lim. nam licet authoritas in his quæ tacitè fiunt tacitè valeat interponi, secus tamen est in his quæ expræsse fieri debent Bal. in l. 1. n. 18. C. de iur. delib. vbi in aditione hæreditatis tacitã sufficere Ang. Aret. de testam. glo. 96. n. 11. & Masc. concl. 804. nu. 20. & in societate per pupillum contrahenda tacite interponi posse Lamb. d. glo. 8. n. 4. ex magis communi Galga. d. tut. 23. n. 25. de communi Cras. de acqui. hæred. Q. 17. n. 7. & seq. Soarez. tit. delas deudas n. 30. Barbo. cons. 31. n. 2. vers. & si dicas lib. 1. Add. ad Bar. in l. 1. §. fi. de auth. tut. Pic. ad statut. Vrb. lib. 1. cap. 151. glo. 14. n. 14. per l. 1. §. fi. de autho. tuto. & nu. 15. ex Albe. in l. etiam in fi. de autho. tuto. nutu annuere capite vel aliter sufficere Soarez. in tit. delas deudas. n. 31.

Licentia autem si requiratur debet esse expræssa Meno. de arb. cas. 453. n. 14. Garz ia. de benef. par. 5. cap. 4. n. 233. si expræsse requiritur licentia vel consensus, secus si simpliciter Rot. dec. 797. n. 12. par. 1. diuerso.

4179 2. Lim. non sufficere tutoris præsentiam, nisi de pupilli vtilitate tractetur Nicel. in concord. glos. concord. 94.

Contrarium tenet Bar. in l. 1. §. fi. n. 2. de autho. tut. per illum tex. sed lex illa loquitur si tutor nõ intelligeret, at præsens intelligere præsumitur instrumento contenta Bertaz. claus. 2. glo. 2. n. 45. Masc. concl. 920. n. 12. & intelligentia in testibus testamenti præsertim hæredis institutionis requiri nisi in scriptis conditi l. 20. §. fi. & l. 21. vbi glo. de testam. & glo. in l. 9 verbo. officio. C. eod. & si ex necessarijs nuncupatiui aliqui dicant non audiuisse nomen hæredis a testatore, licet alij audiuisse dicant, testamentum corruet de communi Becci. cons. 86. n. 11. Scarlat. cons. 118. n. 26. lib. 1. cons. cri. Mazol cons. 89. n. 48. Gait. de credito. tit. 1. cap. 2. n. 622. & seq. tenuit Rota. Luca. pro D. Marcello. Scaruffi. de Regio contra D. Paulum Aemiliũ Viani. 1634. 13. Maij sed eius sententiam reuocauit Rot. Rom. Februarij vel Martij 1636. & testamentũ validum declarauit secus tamen esset si testis instrumento contradicens dubitatiuè loqueretur, non recordari, credere, & huiusmodi verbis glo. in l. 1. §. si

quis

quis negat. quemad. testa. aper, vbi Doc. Cor. conf. 261. n. 14. lib. 4. Rota. dec. 454.n. 5. par.2.recentis. vbi vnico testamentario multũ tribuit & n. 6. de prçlegato loquens;sed licet in contractibus ex præsentia præsumatur intelligentia, secus est in probatione nominationis hçredis Bald. in l. hçres palam. 11. in 4. not. detest. Ias. n. 3. vers. nõ obstat. Medic. exam 10.& dec. 18. arbitrio iudicis esse an valeat testamẽtũ alio interrogante, si testator respõdeat quod sic nutu non valere nisi ad pias causas probans,& exam. 58. requiri in nũcupatiuo testes hçredis nomẽ audire, licet in scriptis secus,& testes omni exceptione maiores esse debere,& dec.95.& 96. vbi tamen n.6 explicite vel implicite nũcupari hçredis nomẽ sat esse nec sufficere notarium testamenti cedulam legisse si non constet quid testator dixerit, & licet publico instrumento credatur, fallit si testes contradicant & dec.97.n.24.& duos contradicere sat est ex magis communi Masc. concl. 920. n. 9.

4180 6. Amp. eadem voce tutore duobus actibus authoritatem interponere posse Lambert d.glo.7.n.47. & glo. 11 n 73. licet in iudicicijs secus teneat. Galgan. supra n.28. per l accipientis 15. vbi glo. & Doc. de auth. tuto. Lamb. d.n.47.& seq. siue pupilli inter se litigent, siue agant, & à reo reconueniantur. & glo. 11. nu. 75.& seq. duobus pupillis consentire & authorari posse.

4181 7. Amp. consentire etiam posse popillo petẽti legatum, ac testamentum nullum dicere, & è contra Lamber. sup. glo. 10.n.31. & seq. modò fuerit coactus vt per eum Anch.Q. 1.n.9.lib.3. & authoritatẽ interponens tutor vel curator sibi non præiudicat l. cũ quçdam vbi Dec. C. admini. tuto.

4182 8. Amp. authorari posse in actu prohibito in cõsequentiam permissi eueniẽtis Pute. dec. 31 n.6. lib. 3.

4183 9. Amp. post actum interuenire sat esse, ne dum in actu ipso Bursat. conf. 110. n. 2. dixi supra n...

4184 Contrarium probatur in l. obligari. §. tutor. de authorita. tutor. & §. autẽ Inst. eod. tit. Manzi. de tute. tit. de authoritat. tutor. n. 11. nisi post medium tẽpus interponatur glo. in §. tutor. autem verbo. post Inst. de autho. tuto. Bertaz. claus. 8. glo. 3. nu. 2. Ang. Aretin. de testamen. glo. 96. n. 11. Lamberteng. de cõtract. glo. 7. n. 33. infra lim. 8. Ben. conf. 124. nu. 23. lib. 1.

4185 10. Amp. sibi ipsi soluere, authorari, & ratificare posse Moz. de contract. mutui col. de natural. mutui. n. 44. pag. 20. vide supra cap. 21.

4186 Contrarium tenet Ceph. conf. 676. n. 12. post Cor. conf. 76. n. 5. lib. 3. Purpur. conf. 403. n. 6.

4187 11. Amp. sibi posse authorari tutorem in actu quẽ ipse explicare potest Aret. in l. neque tutores n. 2. C. de procurat.

4188 12. Amp. vt ex loci consuetudine statim cũ tutor vel curator constitutus fuit aut electus, authoritatem interponere possit, quamuis secus sit cessante consuetudine Surd. decis. 334.

4189 13. Amp. authorari posse pupillo hçreditatem debitoris tutoris adiuncti Caldas. de restit. in integr. verbis contractum fecisti. n. 33. per l. de authorita. tutor. supra amp. 2. Bero. conf. 182. n. 1. & seq. lib. 1.

4190 14. Amp. posse pupillũ de manu alterius propria authoritate eripere, scandali timore cessante, Crau. conf. 18. n. 6.

4191 15. Amp. vt in his quæ fiunt ex necessitate puta. præcedentis actus tutori & minori non sit opus decreto nec alia solẽnitate requisita l. 1. §. 1. l. 2. de reb. cor. l. 1. de præd. minor. l. à Diuo. Pio. §. fin. vbi Bar. & Ias. n. 2. Tiraq. de legi. connubia li. glo. 1. n. 168. Magon. decis. floren. 1. n. 37. dixi supra cap. 18.& quãdo minor reuendere debet ex pacto sui authoris l. 1. l. prædium vbi glo. & Fab. C. quãdo decre. opus nõ est Manti. de contract. lib. 4. tit. 32. n 37.

4192 16. Amp. possit accipere possessionem bonorum ipsi tutori ex causa fideicommissi debitorum, propria authoritate, nisi duo essent non habentes authoritatem insolidum Decia. conf. 60 n. 7. & 8. lib. 3.

4193 Contrarium tenet Rip. in l. 1. §. fuit quæsitum n. 1. ad trebel. Bello. supputat. 15. lib. 6.

4194 1. Lim. nam perperam & per vim à tutoribus gesta nulla esset sicut si morbo comitiali somnouè detẽtus tacuisset l. 1. §. fin. l. 2. vbi Bar. de authorit. tutor. l. tutor. 17. eod. tit. debet enim actum expressè approbare l. 15. §. final. eod. tit. Galgan. d. tit. 23. n. 24. 25. & 29. subdens iudicio tutelæ tenere si perperam interposuerit authoritatem.

4195 2. Lim. non procedere in putatiuo eius enim authoritatis interpositio nulla est Tiraq. de legi. connub. glo. 8. n. 150. Masquar. de fama pub. pag. 108. nu. 12.

4196 3. Lim. nil prçsentiam tutoris operari, nisi scierit quid ageretur illudque intellexerit l. nõ *multum*. 14. de authorita. tutor. Galganet. supra n. 26. & est tex. in l. §. fin. de autho. tut.

4197 4. Lim. vt ratificatione legitimationis minoris cum tutoris authoritate, minoris etiam interuentus requiratur Decian. conf. 91. n. 7. lib. 2.

4198 5. Lim. nam si authoritatem vtitur interponens, tutor non esset, vtili in factum actione pupillo teneatur l. final. quod falso tutor. authorit. & cum pupillo contrahenti si ignorauerit restitutio in integrum dabitur l. 1. §. 1. & finali eod. & l. 10. eod. quãuis ei dictum fuisset, falsum esse tutorem, si bona fide contraxerit, secus si sciuisset l. 2. eod. nisi sciens minor esset nihil enim cẽsebitur actum Galg. d. tit. 23. num. 30. & 31.

4199 6. Lim. nõ procedere in his in quibus contingeret pupillum obligari tutori, non enim tunc posset pupillo authorari l. non existimo. de authorita. tuto. Roman. conf. 413. n. 15. intellige vt supra amp. 2.

4200 7. Lim. nam semper tutoris authoritas à lege regulatur etiam si ampla sit, vt vtilia dumtaxat pupillo facere possit. Soc. Iun. conf. 148. n. 41. lib. 1.

4201 8. Lim. non posse authoritatem per epistolam præstare, nec per contrarium, sed tutore prçsente prçstari debere l. obligari. §. tutor. de authorita. tutor. §. tutor. Inst. eod. tit. nisi ex interuallo adhiberi sat esset sed in actu ipso debet adhiberi Galg. de tutel. lib. 2. tit. 23. n. 23. quamuis cũ absente cõtrahere possit d. l. obligari. §. fin. Bertaz. claus. 8. glo. 3. n. 2. probans non posse per nuncium, epistolam, vel procuratorem, nec tacitè præstari ex communi, sed verbis expressis per tutorem in ipso actu, non ante nec post. est tex. in §. tutor autem. Inst. de autho. tuto. sed glo. ibi. verbo post tempus inquit post modicum tempus interponi sat esse. vide supra tit. 9. n. 206.

4202

4202 9. Lim. non posse per tutorem ratificari quod ab ipso gestum fuit, nec pupillo id ratificati, authorari Bero. consi. 75. n. 26. lib. 3.

4203 10. Lim. tutoris authoritatem à Iudice augeri vel minui non posse. Rota. decis. 10. de procura tor. in antiq. per Bifignet.

4204 11. Lim. nam ex abrupto adhibita nulla est tam per tutorem quam per curatorem Soc. Iun. consi. 48. n. 15. lib. 1. Meno. de arbitr. iud. Q. 42. nu. 5. vel perperam. l. 2. de autho. tuto.

4205 12. Lim. nam actui formaliter interponi debet, est enim formalis, nec ideo fa i esset tutorem esse præsentem, & actum approbare Bero. in cap. quæ in Ecclesiarum. n. 26. de constitutio. Thob. cons. 108. n. 22. Bertaz. d. glo. 3. & si illegitimè interposita sit pro nō interposita habetur Iodoch. in enchirid. verbo. curator. non tamen opus est in scriptis poni Lamb. de contract. mul glo. 7. n. 90.

4206 14. Lim. in alienatione immobilium, authoritatem tutoris sine iudicis decreto inualidam reddi Papien. in forma libel. in action. real. glo. veris ac legitimis. n. 7. Bertaz clauſ. 8 glo. 5. n. 2. dixi supra in tractatu minorum & Decreti.

4207 15. Lim. non procedere in spiritualibus in quibus exerceri non potest tutor, nisi foret ab ecclesiastico datus Bero. in cap. 1. n. 57. de iure patronat. & si in matrimonio pupillæ ex testamento vel statuto requiratur tutoris vel patris consensus sub pœna valet fine eo matrimonium licet pœna incurratur Ang. cōs. 92. n. 3. Alex. consi. 1. n. 20. lib. 3. vbi non valere statutum sed intellige vt per Ang. & amp. 82. in tract. de immu. Eccl.

4208 16. Lim. authorari non posse inuentario non facto l. final. C. arbitr. tute. Bertazol. claus. 10. glo. 2. nu. 10. dixi vide supra. tit. 13. cap. 2. & 7. alijsque per tutores & curatores implendis non impletis Vant. de nullit. ex defect. manda. n. 148.

4209 17. Lim. non posse tutorem compelli authoritatem interponere, nisi certum sit quod ea non interposita pupillus damnificaretur l. si tutor. de autho. tutor. vbi Bar. & Bertaz. clauſ. 10. glo. 2. nu. 10. in fine. quod si coactio absoluta fuerit, actus nullus erit; si metu authoritatem adhibuerit, rescindetur For. Gar. de vltimo fine vtriusque iur. n. 433 & seq.

4210 18. Lim. authoritatem tutoris, iudicis decretum, & iuramentum, in dubio tantum operari, non autem si de enormissima læsione constiterit Affis. decis. Perus. 18. n. 72.

4211 19. Lim. non tamen posse tutorem duplici officio fungi tutoris scilicet, nec non & consanguinei à statuto requisiti Paris. consi. 98. nu. 73. lib. 1. Bertazol. claus. 10. glo. 12. n. 2. Lambert. de contract. glo. 11. n. 71. & seq. vbi non posse vti agnatum mulieris & vti agnatum mulieris & vti tutorem minoris eum muliere contrahentis authorari Carpa. cap. 328. n. 335. super stat. Mediola. posse tamen tutoris & consocij vices gerere Mago. dec. Flo. 1. n. 43. & licet duplici persona fungi quis possit Gail. de arrest. cap. 6. n. 14. vbi diuersis respectibus Surd. cons. 300. n. 13. Seraph. dec. 1058. n. 6. Meno. cons. 1157. n. 10. vbi publicam & priuatam; non tamen incompatibiles Franc. Marc. dec. 7. par. 1. Rota. dec. 135. nu. 6. part. 2. recentis nec vbi duæ personæ desiderantur vel incompatibilia sunt Burs. cons. 369. n. 30. & agnatus an testis esse possit Lamb. d. glo. 11. n. 80.

4212 20. Lim. authoritatem tutoris sub conditione minime præstari l. & si. 8. vbi glo. Bar. & alij de autho. tutor. Din. in reg. actus legitimi. n. 5. de reg. iur. vers. item tutoris Galg d. tit. 23. n. 27. post Roma. in l. impossibilis. n. 17. de verbo. oblig.

4213 21. Lim. quamplura facere non posse de quibus infra cap. 44.

4214 22. Lim. non posse authoritatem statim interponere vt infra cap. 55. nec perperā l. 2. de autho. tuto.

4215 23. Lim. ad sui vtilitatem authorari minime posse nisi palam & bona fide de communi Affis. concl. 2. amp. 8. vers. quod etiam & quando post contractum illam interponeret. Soc. Iun. cons. 142. n. 8. lib. 1. vide Duen. reg. 31. & sup c. 15. Bero. consi. 182. lib. 1. vbi nō fieri bona fide si stabilia vendantur cum mobilia extarent.

24. Lim. per vim interpositam authoritatem non valere. l. 1. §. fi. vbi glo. & Bar. de autho. tuto.

25 Lim. non requiri tutoris vel curatoris authoritatem in his quæ facti sunt vt apprehensiō possessionis implementū conditionis, vel iuris si pupillus sibi acquirat puta stipulādo las. in l. 1. §. 1. n. 15. de acq. posses.

TIT. XIX. CAP. XXXIX.
DE IVDICIO CIVILI ET CRIMINALI CVM MINORE.

4216 Minor non potest esse in iudicio ciuili & criminali sine tutoris authoritate l. cum & minores. C. si aduers. rem. iud. l. clarum C. de authoritat. præstan. l. acta §. finali. l. contra de re iud. l. 1. C. qui legitim personam habean. Montan. de tutel. cap. 5. n. 28. & seq. vide supra cap. 31. vide supra n. 3303.

4217 1. Amp. vt nec minor accusare possit, nisi suam suorumq; iniuriam prosequatur, nec tutor nisi ad vtilitatem pupilli de communi Clar. in prax. §. finali. Q. 14: n. 8. vers. item quæro vel nisi nomine pupilli Menoch. de arbitr. Q. 79. n. 15. Farinac. Q. cri. 12. nu. 15. ex eōi, qui si maior infante sit admitti pro sua vel suorum iniuria; si infans pro eo tutor accusabit.

4218 2 Amp. non posse esse in iudicio quamuis sententia minoris fauore lata valida foret Aretin. in §. 1. n. 5. Institut de auto. tuto. Montan. de tutel. c. 30. n. 145. & seq vide supra. cap. 31.

4219 3. Amp. vt si infans citari debeat, eius tutor citari debeat, si vero pupillus infante maior existat ipse vt legitimè compareat, vel tutor citari debet glo. in l. 4. verbo infante de in ius vocan. Castr. in l. 2. n. 7. eod. tit. Afflict. dec. 262. Seraph. dec. 415. Galganet. de tutel. lib. 2. tit. 5. n. 10. & actor qui infantem citare vult iudicem adire debet vt tutorem infanti det non curatorem Neutz. consi. 17. n. 21. Lambert. de cōtract. glo. 11. n. 76. & si pupillus tutorem non habeat eius propinqui citari debent l. hæc autem §. 1. ex quib. caus. in poss. eat. Crau. cons. 190. n. 10. non tamen citari minor potest si faciat inuentarium adeundo nec tutor eius Borg. de tuto. n. 109. Mauso. de caus. execu. lim. 11. n. 27. & seq. vb. ampliationem comprobat & subdit iudicem compellere tutores vt pupillos defendant ne primum vel secundum decretum patiantur ex Vrsil. ad Afflict. decis. 256. Gutier de tutel. part. 1. cap.

Hhhh 1. n.

1.num.21.& 19.n.11. & non posse pupillum citari ex communiori Cag. in l.1.§.si procurator n. 32. si quis ius dic.non obtent.

4220 4.Amp. vt infans in possessorijs etiam in iudicio stare non possit. Cast. in l.momentaneæ n 6 C.qui legitim. perso. &c. secus in maiore annis.12. Affl. dec. 283.n.5.

5.Amp. vt infans non teneatur positionibus respondere seu interrogatorijs, nec eius tutor nec eorum curatores, adulti autem per se se cum interuentu & præsentia tutorum vel curatorum respondere debent, non autem minori dicent responde sic vel ita Affis. dec. Luca. 41.

4221 1.Lim. vt si processus cum minore nulliter factus fuerit, dari possit curator & omnibus actis coram eo reiteratis vnico contextu; dicendo recipio libellum, contestor litem, terminum ad probandum recipio, & sic omnia acta repetuntur & processus sustinetur Afflic.dec 262.n.7. Dec.cons.549.n.4. Neuiz. cons. 17.n.21. Montan.de tutel.cap.31.effect. 1. & vbi proceditur sola facti veritate inspecta processus tenet licet initio curator datus non sit Neuiz.cons.18. n. 10. alterutra partium opponente nullus declarabitur. Viu.dec.536.

4222 2.Lim. nam ex consuetudine minor 14. annis ad accusandum admittitur Clar.supra versic. sed quid in maiore. Farin.d.Q 12.n.15.in fine.

4223 3.Lim non procedere quando adulterum cũ sua vxore accusaret l si maritus. 15.§.lex. Iulia.ad l. Iul.de adulter. vbi glo Bar.& alij.

4224 4.Lim. non procedere in interdicto de libero homine exhibendo l. 3. §. sed & si mulier. de libero. homi. exhiben.

4225 5. Lim quando veniam ætatis impetrasset l.1. & 2.C.de his qui veniam ætat. impetrar.

4226 6.Lim. nam potest esse testis in criminalibus sine tutore Clar. Q.24. versic.iudi.quandoque Farin.Q 58. n.24.vbi latè agit quando vel non probet.

4227 7.Lim. nam sine tutore torqueri potest Bal. in §. item sacramenta. de pace iura.m.firm.n.19.versic. sed tu.vide latè per farin. Q 41.

8. Lim. alijs casibus de quibus per glo.in cap ex parte 14.verbo. quamuis minor.de rest spoliat.& in cap. 7. verbo.pupillis. 15. Q.3.& quando in rem suam fideiubet vt pro suo procuratore l.de die.§.qui mulierem. vbi Ang qui satisd.cogan.

TIT. XIX. CAP. XXXX.
DE PROCVRATORIS CONSTITVTIONE PER TVTORES.

4228 Tutor & curator procuratorem ante litem contestatam constituere minime potest, sed actorem dumtaxat suo periculo l. 1.C.de actore a tutor. seu curato. dan. vbi Bal. & Salic. l. neq; tutores C. de procurator Castr.cons.413.n.3.lib 2. Dec.in d l.neq; tutoris Ias. n.1.& seq Abb in c.veniens n 11.de accusation. Imo. In c.accedens n 4. de procur. & in c. petitio. eod. tit. licet postea cõstituere possit vt per eos Sarayn.in add. ad Mattesilan.sing.44.n.10.Gab.cons.25 n.5.lib. 2. Ceph.cons.745.n.1.Vant de nullitat. ex defect mandat.n.128.vbi idem in curatore nullum processum dicens & n.148.tradit per tutorem & curatorem implẽda vt procuratorem & actorem cõstituere possint Benint.dec.80.n.4. Affis.concl.32.amp. 2. de communi Mont. de tutel.c.31.effect. 1. n. 22. subdens actorẽ cũ decreto Iudicis debere constituere, alioquin processũ corruere Galg.de tutel lib. 2. tit. 16. Nepos a Monte Alban.de exception.artic.11.n. 15. & processũ a procuratore constituto à tutore sine iudicis decreto nullũ probat Rot.dec.373.coram Ludouis.Mins.cẽt.2. obs. 38.vbi subdit in actore iudicis decretum requiri Papien.in form.lib.ad red. rat.tut.glo. & curatores. nu. 12.Rot.dec.530.corã Ludouis. vbi ante factum inuẽtarium non posse actorẽ ad lites constituere etiam si mater sit nec per se nec per alium in iudicio stare Pic. ad stat.Vrb.cap.151.lib.1.n.158.& seq.

4229 1.Amp.procedere tametsi Iudex licẽtiam dedisset Put.dec.133 lib.2.Rot.dec.10. de procur. in antiquior.Pic.sup.n.160.vbi idẽ si testator licẽtiã dedisset.

4230 2.Amp.vt ante implenda per tutorem vel curatorem impleta nempe inuentarij cõfectionem, satisdationem rem pupilli saluam fore, nisi testamentarius tutor esset vel ex inquisitione datus l.dubium C de tuto.qui non satisdeder. promissionem suscipiendæ pupilli defensionis eiusque bonorum & iuramentũ, cum suorum bonorum hipoteca vtilia pro pupillo faciendi & inutilia prętermittendi l.fi.C.de eo qui pro tuto decretam per Iudicem administrationem l.tutor qui repertoriũ. de administrat.tutor.l.& si pluribus.in princip.de administrat.tutor Bar. in l. legitimos de legit. tutor. de quibus supra dixi.tit.13.c.1. tutor & curat. nequeant actorem constituere Vant.d.n.128.Cacche. cons.36.n.1.& seq. 14 & seq & n. 25. nisi inuentariũ fuisset a testatore remissum Rol.cons.49.n. 17. lib. 3. Cabal.cons.116.n.7.part.1. Gab. supra nu. 6. & seq. idem subdẽs si administratio fuisset à testatore decreta sufficiet tamen iurasse vtilia facere & inutilia prętermittere Rot. Rom. dec. 373. part. 1. diuers. Mins. cent 2.obseru 37. Rot.dec.314.part.1. recẽtis vbi de actore constituto per curatorem cum decreto iudicis etiam ex interuallo etiam non facto inuentario & si pro litibus motis & mouendis constitutus sit, pro motis sustineri ait & dec 96.part.2.

4231 3.Amp. vt procuratorem à pupillo consentiente tutore constitutum, a solo tutore vel curatore nequeat reuocare, si ad actum fuerit constitutus quem solus tutor facere non poterat; quamuis secus foret si plenam tutor haberet administrationem Bar. in l. actor. n. 9. rem.rat. haber. Lanfr. Balb. dec. 100. Lamberteng. de contract.glo.7. n. 36.

4232 4.Amp vt quando tutor procuratorem constituit ante litem contestatam sine decreto in casu promisso, talis non pupilli sed tutoris procurator censeatur; vtque tutoris procurator cõparere debet; alioquin processus corruet Cast.cons.16.lib.1. Montan.sup n.26.

5.Amp adultum sine curatore & iudice non posse cum iuramento etiam ad lites procuratorem constituere, nec tutor etiam minor 25.annis legitimatur iuramẽto in iudicio Bal.cons.309.n.1.lib 2.

4233 1. Lim. nam tutor vel curator suo periculo actorem constituere potest propter suam infirmitatem, nobilitatem, vel absentiam, Lamberteng. de contract. glo.8.nu. 56.post Castr.cons. 413. lib.2 vel ob magnum patrimonium eique salarium constituere Bars. cons. 133. num. 62. Purpur. cons. 14. num. 10. hoc

dicens

dicens cum decreto iudicis effici debere & Riin. cons.101.n.15. Imo. supra. impletis tamen solemnibus etiam si tutori administratio à testatore decreta fuisset. Vant.supra. Gabr.supra n.6. & sequent. Galganet.supra.& dicit Castr. supra. nu. 3. non posse ad iudicia procuratorem constituere; sed actorem cum decreto iudicis, & procuratorem etiam ad negocia Benint.decis.80.n.4.Minsing.cent.2.obs.38.Papien. d.n.12. qui de rato promittere tenetur pro pupillo tutore & curatore vt per eum qui in hoc a procuratore differre ait Ias.in d.l.neque tutores.n.2. Pic.supra. nu. 168.

4234 1. Amp. vt per actorem vel alios gerens ipse tutor vel curator gessisse videatur Io. And.in cap.sciant.de electio.in 6.

2. Amp.vt actoria morte tutoris & curatoris re nõ integra non expiret lite contestata Ias.in d.l.neque nu.5. Fulg.cons. 182.n.2. Ceph.cons.382.n.6. Tholos. dec. 43.Burs.cons.393.n.10. Pic. supra n. 169.

1. Sublim. primam lim. non procedere nisi plura concurrant. 1. quod tutor constituatur cum decreto, vel à iudice tutore vel curatore petente Bar. in d.l neque n.7.Bal.n.2.Alex. n. 5. de communi Cast. in l. actor. n.1.rem.rat.habe.2. quod tutor vel curator petat cũ decreto.Nait.cons. 5. Rol. cons. 49. lib. 3. Gail. obs. 107.n.6.lib.2.de communi Pic. supra nu. 171. & seq. 3.cum causa vt supra Aret. in §. fi. Inst. de curat. Neuiz.cons.17.n.66.Pic.supra n.175.3. Tutoris periculo constitui debet.Rub.cons.162.n.2.Neuiz.cons.17. n. 66.Pic.supra n.176. 5.Tutela & cura constare debet Rol.supra Ceph.cons.382.n.5. Burs. cons. 308. nu. 6. Rot. in Rom. red.ratio. 28. Martij. 1611.4. Maij. 1612.coram Reuerend. Bonon.Pic.supra n. 177. vbi etiam inuentarium. 6. quod actor præsens sit & vtilia facere promittat &c. Gail.d.n.6.Vant. de null. ex defect.manda.n.145.Pic.supra nu.180. Rota. in Rom. redd.rat. 17. Iunij. 1611. coram Ludouic. 7. de rato. tutoris pupilli quæ cauere debet. Bar.in d.l.actor. nu. 4.5. Aret.in §. preterea.2.n.12.Inst. de excep. Pic. supra n.182.Rota.supra.

4235 2. Lim. non procedere quando iudicis authoritas interueniret, tunc enim tutore & curatore ante litem contestatam etiam procuratorem constituere posset; siue tutor à iudice constitui petat, vel constituat ipse tutor cum decreto Iudicis Bat.in l.actor. nu. 2. rem rat.haberi Alex. cons.86.n.8.lib. 2.Grat.cons. 37.n.20.lib.1.Montan.de tutel.cap.32.n.94. reg. 9. Galganet. supra. Verum Seraphin. decis. 415. num. 3. testamentarium probat sine decreto procuratorem constituere posse. qui potest dupliciter constitui vt supra & Rube. cons. 162.nu.3.& sequent. subdens iudicium valere si iudex legitimum pronunciauerit, & actorem tutoris coadiutorem censeri & Carpan. super stat. Mediolan. cap. 124. n. 14. Rot. Rom. decis. 115.nu.3.part.4. diuerso. quæ Bar. secuta est etiã in matre tutrice, & cum decreto constitui debere inquit, & actorem Rol.cons.49.n.17.lib.3. Gratia. decis.45.n.22.Papien d. n. 12.

4236 3. Lim. nam tacitè etiam tutor ad negocia actorem constituere potest Alex.cons.162. lib. 5. ac testamentariam quamuis solemnia non seruauerit actorem posse constituere Ferret.cons.312. nu. 3. & de negocia extraiudicialia procuratorem à tutore vel curatore constitui posse l. procurator. §. si tutores manda. Papien. d. nu. 12. Pic. supra n.166. ex Bar. in d. l. neque.n.1.& 6.

4237 4. Lim. non procedere in matre executrice & commissaria relicta quæ etiam ante litem contestatam procuratorem constituere potest Ferret. cons. 323.n.5. & infra lim. 13.

4238 5. Lim. nam pupillus procuratorem cum tutoris authoritate constituere potest Cepha. cons. 745. nu. 3. Montan.supra. nu.25. etiam ante litem contestatam Mins. d. obserua.38. Ias.in l.neque tutores.nu. 3. C.de procur. Pic.supra.

4239 6. Lim. non procedere in patre legitimo administratore, qui quandocumque etiam sine filij consensu substituere potest de communi Bursat. cons. 133. n.61.

4240 Contrarium si filius esset maior infante Cappel. Tholos.decis. 105.& eius consensus haberi possit Lãfranc.sing.34.& 38.

4241 7. Lim. non procedere de iure canonico Pute.decis.133.lib.1.Ricci.collect.dec.2393.Rot.decis. 6:9. n.4. par. 1.recentis.

4242 8. Lim. non procedere in tutore testamentario Seraph.decis.415.n.3.

4243 9. Lim. non procedere quando libera administratio fuisset tutori relicta Afflict.decis.262. n. 6. Benint.decis.80.n.4.Montan.de tutel. cap. 31. effect. 1.n.27. per l. fin. vbi Bar. C. arb. tut. etiam non facto inuentario vel remisso idem in curatore dicentes qui solemnia non impleuit modò libera eis data sit administratio à testatore.

4244 10. Lim. vel potius secus esse dicas post litem contestatam, tunc enim procuratorem tutot & curator sine iudicis decreto constituere possunt l. neque tutores, vbi Doc.omnes C. de procurator. de cõmuni omnium Benint.d.n.4.Gratia. discep.644.n.21.

4245 11. Lim. nam licet procurator post litem contestatam inuito aduersario nequeat reuocari, & absq; cognitione causę etiam procuratore cõsentiente quia per litis contestationem cum aduersario quasi contractum dicitur quem quasi contractum dominus inuito aduersario reuocare nõ potest nec dissoluere cum aduersarij intersit nõ reuocari vel iudicium variari personarum mutatione Anchara. in cap.2.not.3. de procur. in 6.& ibi Geminian.§. verum.versic.in fine glos. Castr. in l. ante litem. col. 1. versic. in tex. ibi inuito procuratore. de procuator. latè Felin. in cap. ex parte Decani.n.27.de rescrip.Benint.supra. n. 3. & 5.Marta. dec. Pisa.194. cõstituere tamen & substituere procuratorem tutor & curator possunt post litem contestatam d. l.neque tutores in fine & in l.nulla. vbi Bar. & cœteri. C.de procurator. cap.1.de procurator. lib. 6.Benint.d.decis.80.n.5.Pic. supra n. 161. & seq. vbi tamen tutorem & curatorem dominos manere; & Feli.supra intimari debere reuocationem probat vbi lim.multis modis & Gonz.reg.8.Lanc. glo. 63.

4246 12. Lim. non procedere ex causa puta malæ valetudinis, diffusi patrimonij, & huiusmodi, vel quotiescumque ætas vel dignitas illud exposceret Spec. de auctore. §. 1. num. 5. & 6. alioquin non debere audiri excipi posset, quoniam sine causa legitima constitutus esset num. 7. Galganet. de tutel. lib. 2. tit.16.

4247 13. Lim. non procedere in commissaria & executrice testamenti cum plenissima potestate agendi, defendendi, & exigendi, ac alia faciendi quæ testatur facere potest, vxorem heredum suorum loco ponendo tunc etenim ante litem etiam contestata procuratorem constituere posset Bal. in l. id quod pauperibus Q. 2. & 6. C. de Episco. & Cleric. Ferret. conf. 312. n. 7.

4248 14. Lim. non procedere quando tutrix ex testamento commodum perciperet vt puta alimentorum, vel vsusfructus eidem relicti, cum bonorum administratione; tunc enim ante litem cōtestatam procuratorem constituere posset Angel. & Albe. in l. 1. in princip. de procurator. Ferret. supra n. 8.

4249 15. Lim. procuratorem ad litem pupillo dari posse, non modo si cum suo tutore litiget verum etiam si ex iusta causa expediat, pupillo, eiuè necesse sit, ne tutor agat; actorué minime cōstituatur Aretin. in l. qui testamento col. 4. versic. & nota perpetuò de testament.

16. Lim. in extraiudicialibus nisi causæ cognitio requiratur l. ita demum §. ita gessisse de admi. tut. l. si procuratorem §. 1. manda Dec. in l. 2. not. 2. de off. eius Gratia. discep. 644. nu. 22. & ad negotia procuratorem constituere posse Alex. conf. 162. lib. 5.

4250 1. Amp. generaliter suprascriptas limitationes & mandatum procuratoris à tutore constituti morte tutoris, aut aliter tutela finita, si lis fuerit per procuratorem cōtestata nō expiret Cepha. conf. 382. prout neque connexorum respectu Alex. conf. 128. lib. 6. Laderch. conf. 149. n. 4. vbi re non integra n. 5. & sequēt. quamuis secus probet si fuisset a prælato constitutus.

4251 1. Sublim. & declara suprascriptas limitationes vt non tamen tutor & curator possint procuratorem specialem ad alienandum bona minorum constituere, aut ad actum nullum approbandum vel huiusmodi peragenda B rgni. de tutor. n. 130. & in repertorio lib. 1. decision. verbo. tutor. non potest neque per procuratorem petere potest quod alienationis causa iustificetur, decretumque interponatur, sed per se ipsum hæc facere debet l. minorum, secundum glo. intellectum ibi communiter receptum C. de præd. minor. vbi Bald. & Salice. Ang. in l. post mortem §. 1. & in l. qui in adoptionem §. neque adoptare n. 6. de adoption. vbi plures congessit casus qui per procuratorem nequeunt explicari Cor. conf. 98. n. 1. lib. 1. Soc. conf. 131. sub. n. 3. lib. 4. Gram. conf. 137. n. 16. Rol. conf. 33. n. 21. lib. 1. Simonc. de decret. tit. 1. n. 80. latè Gratia. discep. 644. n. 1. & seq qui tamen secus probat vbi prius causæ cognitio adhibita fuisset & de excutione actus gesti cum causę cognitione ágeretur. Roma. sing. 427. vbi non posse constituere procuratorem ad interponendum iudicis decretum in alteratione rei minoris ex communi.

TIT. XIX. CAP. XXXXI.
DE IVRAMENTO FIDELITATIS PER TVTORES PRÆSTANDO.

4252 Tutor absque speciali mandato Iuramentum fidelitatis pręstat pro pupillo Bal. in cap. 1. §. final. sub n. 2. per quos fiat. inuestitur. Intrigliol. de feud. Q. 56 n. 228. & per tot. Q. ponit plura de iuramento fidelitatis & in alijs Q. Q. & Scrad. de feud. quos consulas & non præsumi præstitum ex antiquitate temporis Marta. dec. Pis. 201.

Lim. non tamen cursu temporis præsumi præsertim si ex inuestitura abusiua agatur contra tertios possessores Marta dec. 201. Ric. dec. 198. & collect. decis. 1541. Put. dec. 266. lib. 3. Marta supra.

TIT. XIX. CAP. XXXXII.
DE BONIS ALIVNDE PVPILLO QVAM A PATRE OBVENTIS.

4253 Tutoris authoritas & potestas comprehendit etiam bona pupilo aliunde quam à patre seu testatore óbuenta, & à tertio quolibet acquisita Roma. conf. 188. n. 1. Scrad. de feu. part. 10. section. 19. n. 9. in fine.

TIT. XIX. CAP. XXXXIII.
DE STIPVLATIONE TVTORIS.

4254 Tutor & curator pupillo ac minori stipulari possunt, id quod ex officij necessitate facere possunt ac tenentur l. 1. §. sufficit de administratio. tutor. glo. in l. stipulatio ista. §. si stipuler. verbo. fieri vbi Bar. n. 5. Fallent. 2. de verbo. obligation. Ang. in §. si quis insulam. in fine Ancharan. in cap. quam quam sub n. 6. versic. secundo Fallit. de vsur. in 6. Cast. in d. l. stipulatio ista §. alteri. n. 6. versic. si vero. & Roman. nu. 27. Gomez. de qualitate. contract. n. 18. versic. quartus casus. Molina. de contract. disputatio. 264. n. 15. idem dicens de curatore furiosi, amentis, & prodigi. Cephal. conf. 302. n. 94. Gab. de verbo. obligation. conclusio. 1. n. 105. Bonaccina de promission. puncto. 3. nu. 4. Amanel. ab Aquis Clas. sing. 18. & 148. Mantica de contract. lib. 14. tit. 23. idem de massario, ac sindico, dicens. Sanchez de matrimo. lib. 1. disputatio. 7. n. 8. Montan. de tutel. cap. 31. effect. 4. n. 4. Galganet. de tutel. lib. 2. tit. 13. dixi in tract. pactorum & contractuum tit. quib. pacisci posit lim 22. & vtilis actio ex hac stipulatione pupillo acquiritur super re pupilli facta l. 2. vbi glo. & Salic. C. quando ex facto tuto. glo. in §. si quis alij. Inst. de inutil. stip. vbi de alijs etiam qui possunt alij stipulari.

4255 1. Amp. in filio tutoris qui pupillo stipulari potest. l. quoties. 2. respons. de admini. tutor. Amanel. d. sing. 148.

4256 2. Amp. vt sicut pupillo tutor., ita è contra tutori pupillus valeat stipulari l. quoties 2. respons. de administratio. tutor. l. quoscumque in princip. de verbo. obligatio. Amanel. d. sing. 18. & sibi ipsi pupillus, & adultus sine tutore & curatore licet remittere nequeat l. 1. vbi Salic. C. de autho. præst.

4257 3. Amp etiā si verba obligatiua, & executiua fuerint ad pupillū relata, cū namque iste personæ stipulari possint, idcirco verba obligatiua, & executiua in eū cui stipulātur referræ atque concipere possunt eisque quibus stipulati sunt vtilē acquirere glo. 1. in l. in omnibus 1. vbi Bar. n. 1. de prætor. stipulatio. glo. in d. §.

si

si stipuler. verbo fieri. Cast. supra. de magis communi testatur Port. in §. alteri. n. 4. ante finem Institut. de inutil. stipulatio. Mantica. supra. n. 2. & seq.

4258 Contrarium tenet Bal. in d. §. si stipuler. n. 2. vers. sed quid si. vbi alij omnes Bar. excepto sequûtur Ang. n. 4. vers. pro hac opinione. Imol. n. 35. Alex. n. 3. Ias. n. 9. & cœteri.

4259 4. Amp. etiam finita tutela eum qui tutor esse desierit ad eius vtilitatem tutelam cuius gessit, stipulari posse, ob tutelam præcedentem namque illud eidem olim tutori permissum est l. 4. vbi. glo. C. quando ex facto. tutor. Bal. in l. 2. C. eod. Gab. d. conclusio. 1. nu. 107. Mantica sup. n. 12.

4260 5. Amp. vt infanti etiam possessionem acquirere possit tutor l. quamuis. §. infans. de acqui. possess. vbi Bar. & alij Manti. dec. 127. n. 4. prout & adulto curator absque ratificatione, quæ tamen ex scientia & aliter probatur Ancharan. Q. 23. n. 19. lib. 2. & eam pupillo per tutorem acquiri Gab. cons. 36. n. 13. lib. 1. & n. 9. continuatam ex statuto veram esse possessionem, & Gratia. discep. 700. nu. 45. 46. licet infans duorum vel trium annorũ eam cum tutore acquirere nequeat nisi quinque sit, vel sex annorum de communi Viui. commu opi. 677. n. 17. posse autem pubertate proximum sine tutore capere sed non furiosum etiam cum curatoris authoritate. l. 1. §. 1. de acq. pos. Vant. de null. ex defect. manda. n. 9. ex communi infantis aliquod iudicium tutore suppleri, secus si nullum habet & hoc casu actus in persona tutoris concipi debere. & Ias. in d. l. 1. n. 104. etiam ficto actu pupillo acquirere ait.

4261 1. Subamp. vt licet tutor possideat, non tamen sibi sed pupillo possideat, vt pupillus tutoris & curatoris ministerio possideat, nec obitu pupilli possessio vacat si colonus extet, vel tutor aut curator Bal. in l. fin. n. 4. C. de edicto. Diui Adrian. tollen. Natta. cons. 538. num. 13. Galganet de tutel. lib. 2. tit. 13. pupillis enim per tutores possessio quoad omnes effectus acquiritur Surd. cons. 421. n. 9. & 10. Galganet. supra in fine. sed in tutore infantis ciuilem residere quæ per mortem pupilli extinguitur Seraph. dec. 71. n. 3. & 5.

4262 6. Amp. vt ratificatio non requiratur glo. in l. stipulatio ista. §. si quis insulam verbo. fieri. de verbo. obligatio. Rot. Rom. in collectis per Ceru. de censib. part. 2. cap. 2. Q. 2. artic. 1. n. 46.

4263 7. Amp. vt cessione opus non sit, cum illud quod ad eorum spectat officium stipulentur, id quod procedit etiam, in curatore, actore, & sindico, quia tutori comparantur l. cum qui. §. si actori. de constituta. pecun. Ange. cons. 73. n. 1. Ruin. in l. hoc editio. §. nunciatio. n. 91. de noui operis nunciation. Manti. d. tit. 23. n. 14. dixi in tractatu pactorum, seu contractuum. tit. quibus pacisci possit.

8. Amp. per actorem à tutore constitutum pupillo acquiri sicut per tutorem l. tuto. vbi Bar. quãd. ex facto. tuto.

4264 1. Lim. nam si tutor pro pupillo contrahat, directam sibi ipsi actiue & passiue acquirat pupilla autem vtilem duntaxat. glo. & Docto. in l. solutam. §. per liberam de pignorati. actio. Ceph. cons. 65. n. 13.

4265 2. Lim. non procedere nisi in concernentibus officium & administrationem tutoris & curatoris, in cœteris enim secus est, & proprio seu priuato iure censentur l. solutam. §. per liberam. de pignorati. actio. vbi g o & verbo. nec tutorem & omnes Bar. in d. §. si stipuler. n. 3. fall. 2. Castr. in d. §. alteri n. 6. vers. quod tamen Ancharan. in cap. quamquam. n. 6. versic. secundo Fallit. de vsur. in 6. Faber. in §. si quis alij n. 2. Instit. de inutili stipulation. Gab. de verbo. obligatio. conclusio. 1. n. 108. Ceph. cons. 65. n. 15. post Alex. in d. §. si stipuler. n. 3. Manti. d. tit. 23. n. 11.

4266 3. Lim. non procedere quando sua non interesset Cor. cons. 327. n. 4. lib. 1. dubitatiue tamen, & bene dubitat, satis enim tutoris interest ex quo sui officij, ratione pupillo acquirere tenetur.

4267 4. Lim. non procedere quoties tutor commodum ex stipulatione sentiret, tunc enim nisi tutoris interesset pupillo stipulari minimè posset, tunc verò posset quando actio pupillo quæreretur Coras. in d. §. si stipuler. de verbo. oblig.

4268 5. Lim. non procedere quando ei à se ipso stipularetur; licet enim vtilis pupillo quæri videatur, cum tamen directa tutori per notarium stipulantem acquiratur, obligatio quæ pupillo quæritur, per tutoris personam transitum facit nec ideo valet Bar. in l. seruus communis. n. 5. de stipulatio. seruor.

4269 Contrarium tenet Imola. ibidem n 6. propter duplicem personam quam tutor gerit; potest enim vt priuatus promittere, & tamquam tutor stipulari.

Si duo rei stipulandi sint, & alter me authore à pupillo stipuletur, alter alio tutore authore stipulatio tenet, si vnius tutoris authoritas sufficiat, alias secus l. 7. §. si duo vbi Bar. de autho. tut. tradit diuersitatem tutorum authorantium non impedire duos reos constitui.

TIT. XIX. CAP. XLIV.
DE PROHIBITIS TVTORI ET CVRATORI.

4270 1. Tutor cedens actiones hæredibus competentes, directas cedere minime potest; ideoque cedenti solui poterit nisi alterum interuenerit de quibus, in l. 3. C. nouat. Alex. cons. 15. n. 1. lib. 7.

4271 2. Remittere nõ potest tutor ius rem immobilem retrahendi sine solemnitatibus Cagnol. in l. 2. n. 193. Q. 19. C. de pact. inter empto. & venditor. Cuno. de pact. lib. 1. cap. 81. n. 32. Montan. de tutel. cap. 33. nu. 349.

4272 3. In pœnam pupillum cadere facere non potest tutor. Seraph. dec. 421. n. 3. & si pœnalem exceptionẽ tutor vel curator opposuerit ipsi puniuntur Bal. in l. si quis §. si procurator. n. 2. quod quisque iur. sed in l. 1. §. si quis ius. dicen. limitat. duob. modis.

4273 4. Sponsalia pro pupilla contrahere non potest quæ si contraxerit sub pœna, ab eis impune recedere poterit, & pupillam alteri matrimonio collocare Bal. cons. 44. lib. 4. alias cons. 41. (vide supra cap 6.) Moz. de contracti. tit. de nupt. §. qui possint. vlt. ord. n. 7. pag. 168.

4274 5. Dicto creditoris standi circa damna expensas & interesse, tutor pacisci non potest Euerard. cons. 103. n. 8. Plot. de in litem iuran. §. 48. nu. 5. Cuno. de pact. lib. 1. cap. 21. n. 34. nec dicto testis vnius Doct. communiter in l. iusiurandum etiam de iur. iur. de communi. Viui. communi opi. 942. n. 5.

4275 6. Reciprocum fideicommissum tutor remittere nequit, si inæqualitas resultet Cuma. cons. 115. n. 4.

Hhhh 3 Cuno.

Cuno. supra num. 37 videtrim 4530.

4276 7. Societatem tutori soli distrahere non permittitur Mago. decis. Florent. 1. nu. 25. pro vt nec soli eã cum pupillis inire ex Petr. de Vbald. de duob. fratri part. 3. n. 5. oec pro traffico pecunias ad cambium recipere nisi pupillo vtile sit Soc. Iun cons. 148. nu. 38. lib. 1. curatoris authoritas requiritur in diuisione rerum communium cum tutore secus in renunciatione & disdicta societatis Mago. supra. n. 46. quæ etiam inuito socio fieri potest n 47. nec solemnitas io contractu societatis requisita uecessaria est in distractu eiusdem tempestino. l. sed & socius. §. t. l. actione. §. diximus pro Soc. Mago. d. n. 47.

4277 8. Fideicommissum tutori à pupillo tutorem et authore non potest restitui; licet euratori à pubere possit. l. 1. §. fuit quæsitum vbi glo. & Docto. ad Trebel. Caldas de restitutio. in integr. verbo. contractum n. 10. in fi. Gutierez de tutel. part. 2. eap. 9. n. 46. vide infra cap. 64. Tenni. caut. 220. n. t 1. secus probans in curatore per d § quæsitum. alteri autem à pupillo relictum restitui sine solemnitatibus potest nisi res pupilli præstari debeat l. magis puta §. si fundus. de reb. eor.

4278 9. Testamenti factionem pupillo quatuordeeim annis maiori, ac puberi tutor & curator prohibere minime possent Decia. cons. 56. n. 30. lib. 2. Gail. obs. 96. n. 8. lib. 2. de communi Gutierez de tutel. part. 2. eap. 14. n. 15. 16. & Montan. de tutel. cap. 33. nu. 642. & seq. dixi in tractatu testamentorum tit. qui pos. facere testam.

4279 10. Ecclesiastica bona vel elerici datus à Iudice seculari administrare minime potest Cassane. in consuetud. Burgund. tit. des succeſsions des bastardz. rubr. 8. n. 51. col. 1168.

4280 11. Hipothecare nõ potest tutor & curator immobilia booa pupilli sine deereto & causa iusta Ber. cõs. 135. n. 10. lib. 1. Cur. Iuo. cons. 189. n. 5. 197. n. 1. vbi nec proprio nomine Gutier. de tute. part. 2. cap. 21. etiam si ex décreto Prætoris vendi possit l. si pupillorum. §. si prætor. de reb. eor. Corb. de eaus. priuat. ob alien. Q. 6. n. 15.

4281 1. Amp. procedere etiam io mobilibus quæ possent seruando seruari probata mutui conuersione in vtilitatem minoris Molina de iustit. & iur. part. 2. disputat. 531. Gutierez. de tutel. part. 2. cap. 21. qui Moli. sequitur & secus dieit in his quæ non possent seruando seruari.

4282 Nec pro debito tutoris nisi minor maior factus ratum habuerit Molina. supra Gutierez. supra. n. 13.

4283 1. Lim. quando ea obligaret pro causa pupilli defendenda Imo. in eap. constitutus. n. 12. de in integr. restit. Simonc. de decret. tit. 6. o. 88.

4284 2. Lim. quando hipothecarentur io contractu valido de iure & vtili, nam licet non valeat specialis hipotheea vt ex ea agi possit, sustinetur tamen ad effectum exeipiendi, vt creditor retentione dictæ rei obligatæ vti possit ex quo in contractu obligata fuit quia tutore de iure valide fieri potuit l. si pupillorum in fine iuncta glos. de reb. eor. Bero. cons. 135. nu. 11. lib. 1. Simooc. de decret. tit. 5. n. 25.

4285 1. Sublim. non procedere quando prætor vendere permisir, prout è contra etiam vendere non posset quæ obligari permisisset Rui. cons. 159. n. 3. lib. 5. l. 7. §. si ptætor. de reb. eor. Molí. de primog. lib. 4. eap. 5. n. 3. & 23. vbi tamen in maioratu quod vtilius est fieri posse ait.

4286 12. Gabellas emere vel coodueere minime potest l. 1. C. ne tut vel eur. vectigal. & l. 1. §. tutores. ad leg. tutores ad leg. Corn. de fals. Afflict. in feud. tit. quæ sint regul. n. 83. pag. 342 vbi ratio Montan. de tutel. cap. 31. effect. 3. vide supra. tit. 9 lim. 27. Peregr. de iur. fisci. lib. 6. tit. 5. n. 12. Caroc. de loca. part. 1. de publican. n. 7. Monta. de tutel. eap. 31. eff. 3. & cootra faciẽs incidit in pęnam falsid. l. 1.

4287 1. Amp. procedere etiam finita tutela ante redditam rationem d. l. 1. §. tutores. & ibi Docto. Mootan. supra. n. 3. Caroc. de locato. part. 1. cap. 55. n. 7.

4288 1. Lim. non procedere quando sponte vtrique idoneè satisfecisset d. l. 1. vbi Bar. Montan. supra num. 5. Galgan. de tutel. lib. 1. tit. 1. n. 26.

4289 2. Lim. non procedere quoad eius hæredem tutela cuius gesta fuit d. §. tutores. l. ex pluribus. de admioistratio. tutor. Montan supra. n. 6.

4290 3. Lim. non procedere quando tutor & curator aote redditam rationem hæreditario iure in contractum fiscalem incidissent, etiam si viuat is tutela vel cura cuius fuerit administrata d. §. tutores. vbi Bar. Montan. supra. n. 8.

4291 4. Lim. non procedere si constaret ante tutelam vel curam fisco ob vectigalia obligatum fuisse l. 1. C. ne tut. vel curat. vectig. cond. Galganet. d. n. 26.

4292 13. Spiritualia tutor non gerit Lambertin. de iure patronat. lib. 2. part. 3. Q. 6. principal. pag. 233. si autem vterque, tutor, scilicet, ac pupillus, præsentasset, distinguit idoneum à pupillo prius præsentatũ præferri; si autem tutor prius præsentasset aliter distinguit. & infra dicam.

4293 14. Castrorum vel comitatus administratione tutor non potest se ingerere tutela solemniter nó assumpta Cur. Sen. cons. 66. n. 16. dixi supra tit. 13.

4294 15. Prorogare non potest tempus ad soluendum secundum magis communem de qua testatur Alex. in l. pactum curatoris n. 6. C. de pact. Tiraquel. de retract. conuen. ad finem tit. n. 18. Montan. de tutel. cap. 32. reg. 9. n. 130.

4295 Cootrariam opinionem communẽ testatur Cag. in l. 2. n. 172. Q. 102. C. de pact. inter empto. & venditor. Cuno. de pact. lib. 1. eap. 21. n. 25. & seq. nisi propterea magnũ pupillo damnum oriretur Montan. d. cap. 33. n. 374.

4296 16. Feuda noua sine decreto, causæ cognitione, ac requisitis solemnitatibus tutor concedere non potest Zas. de feud. part. 5. n. 40. & 41. Intrigl. de feud. Q. 53. n. 266. secus in renouatione antiquorum probaos. n. 265. Scrader. de feud. part. 4. eap. 1. n. 73 inuestituram tamen facere potest prout & pupillus tutore, & curatore carens part. 6. cap. 3. n. 20. Zas. supra. nu. & 23. vbi posse antiqua non noua concedere, sine pupilli vel adulti præsentia.

4297 17. Feudi naturam in fisci præiudicium mutare minime potest Thesaur. decis. 227. n. 12. Gutierez. de tutel part. 2. cap. 6. n. 22.

4298 18. Locare ad longum tempus non potest tutor puta ad decennium Soarez. communi opinio. lit. C. n. 192. qui communem testatur & Viui. commun. opi. 1007. nec pro quinque annis & eis finitis pro alijs quin-

quinque etiam pacto ne dominium transeat ibi Montan.d. cap.33.n.396.& sequenti.imo nec pro duobus vel tribus annis cum pacto renouandi illis peractis ex communi per Pinel.in l.1.part.3.n.63.C.de bon.matern.non expræsso autem certo tempore ad breue tẽpus locatio facta censebitur Soc. Iun.cons.25.n.3.lib.2. Montan.supra n.417.de communi Caracci. de locato.part.1.cap.23.n.2.& seq.idem si conuenisset ne dominium aliquod transferretur, vel si pro duobus annis vel tribus facta esset cum pacto renouandi vide supra.cap 7.amp.11.

4299 19. Cognoscens carnaliter pupillam deportatur cum bonorum publicatione l. 1. C. si quis eam cuius tutor Clar.in §.fornicatio. versic.cum pupilla Montan. de tutel.cap.31.effect.vltim.n.18.vide supr. cap.6.amp.9.Farinac. Q.crim.147.n. 16. Cabal. resolut. criminal. cas 200.n.62.Add.ad Mattesilan.sing. 99.n.12.Galganet.de tutel.lib.3.cap.51.nu.12. Caccialup.in l.si qua illustris.n. 24.C. ad Orfician. Paris. de Pute.de sindicat. verbo. adulterium.n. 2. Placent. de accusatio.tit.6.n.23.Franc.Lucan.de fisco. part. 2. n. 32.

4300 20. Pactum de non petendo cum pupilli debitoribus non potest inire nisi de animæ periculo ageretur vt in vsuris, vel nisi in casibus quibus donare posset de quibus supra cap. 5.vel debitum foret illiquidum, nec liquidari posset, aut nimia esset debitoris paupertas l.pactum curatoris vbi Alex.& Ias.C.de pact.glo. in l.præses.C.de transaction. Diaz.reg.767.Montan. d.reg.9.n.132.supra.cap.21.

4301 21. Litem nomine pupilli nequit æstimare l. 3. §. item quæri.l.litis. pro emptor. Monta. dicto cap. 33. n.386.

4302 22. Confiteri non potest tutor nomine pupilli mutuum recepisse, vel huiusmodi Castr.in l.obseruari. n.7.Q.12.C.de iuram.calumn.Add. ad Alex. cons. 37.n.2.lib.3. Montan.supra.n.137.præsertim statuto nouam solemnitatem requirente, vt contractus in minoris vtilitatem celebretur n.138.& Castr.cons.432. lib.1.nisi constet in minoris vtilitatem.versum non tenetur minor l.si in rem quando ex facto. tuto. Meno. cons.39.n.35.Galg.de tuto.lib.2.tit.21.n.10.

4303 23 Iuramentum pupilli aduersario tutor solus deferre minime potest nisi omnibus probationibus pupillo deficientibus l.tutor.de iure iuran. licet possit cũ tutoris authoritate à pupillo indistinctè deferri, & si fuerit læsus restituatur in integrum l. iusiurandũ quod ex conuentione §.pupillus.vbi glo. & Doc. de iur. iur. Montan.supra n. 392.

4304 24. Cessionem iurium & actionum contra pupillũ emere, vel aliter acquirere non potest tutor authent. vt qui oblig. Gaber. perhibent. vbi glo.,& Ang. Galganet.de tutel.lib.2.tit.28.n.12.

4305 25. Conuertere non potest in suos vsus tutor bona minoris, alioquin in duplum pupillo tenebitur ad dãna expensas & interesse l. tutor qui.§.si quas de admini.tutor.& in litem iurabitur contra tutorem Add ad Mattesil. sing 44.n.11.Borgni. de tutor. n. 116. Rol. cons.49.n.16.lib.1.

4306 26. Testantem non potest dolo tutor inducere ad se instituendum cum pupillum instituere vellet, licet illud ei blando sermone permittatur Azo. in summa C.arbitr.tutel.n.6.Doc.in l. quicquid C. eod. Seraph. decis.359.n.11.& seq.Galganet.de tutel.lib.3.Q.53. vide supra cap.22.

4307 Nec etiam blando sermone posset testatorem inducere ad testamentum in quo pupillum instituerat reuocandum, vt se ipsum institueret Mattesilan. sing. 44.Marsil.sing 526.Durant.de acqui.hæred. caut.4. n.4.Bellon.cons.73.n.7. Gutier. de tutel. part. 2. cap. 14. Montan.de tutel.cap.9.n.50.Galg.supra.

4308 1.Lim. tamen & declara nam pupillus dolo cessante suum tutorem instituere potest nisi ab aliqua persona cui reuerentiam deberet sollicitatus appareret in quo plurimum Iudicis arbitrium posse probat Peregri.de iure fisc.lib.2.tit.6.n.12. Galganet. supra Q.54.& stante nimia sollicitatione vxoris à marito facta tenuit Affl. dec.19.& Decia. decisiue respondit cons.65.lib.2.quos refert Peregri.supra.

4309 27. Indebitum soluere aut promittere non potest, quod si scienter id fuerit contra eum in litem iurabitur Bar. in l.cum post.§.1.n.1.de administratio. tutor. Plot. in l. si quando §.5.n.25. de in litem iurand. per l.alio iure C.de in litem iurand.

4310 28. Iuramentum in litem contrariæ parti deferre non potest, si tutor habeat probationes, vel non habenti eas, nec talis delatio tenet, & contra tutorẽ iurabitur in litem l. tutor pupilli.vbi Doct. de iure iuran.l.alio iure C.de in litem iuran.Plot.in l.si quando §.5 n.25.C.vnde vi. etiam per curatorem datum ad litem motam.Cotta.verbo.iuramentum in litem nec tutor iurare cogitur nec curator licet informatus iurare possit l.videamus.vbi omnes de in lit. iurã. Manci.de iur.part.2.art.8.n.18.

4311 29. Vasallos seu homines castri pupilli à muneribus liberare neutiquã tutori permissum est Antibol. de muner.§.4.n.151.

4312 30. Dispensare tutor contra ius etiam si Princeps sit minime potest Natta.cons.631.n.28.& seq. neque respectu Principi reseruatorum Rim. Iun. cons. 5. nu. 189.& sequent.

4313 31. Lim. In non pertinentib' ad tutelæ gestionem nil potest tutor Castr.in l.stipulatio ista.§.alteri.n.6. de verbo.oblig.Gab.de verbo.obligatio. conclus. prima n.108.Cepha.cons.65.n.15.& 40.Cuno. de pact. lib.1.cap.20.n.64.

4314 32. Pacta substantiam contractus concernentia inire tutori permissum est etiam resolutiua, secus in his quæ causa securitatis apposuit, & fecit Sarmient. select interpretatio.lib.3.cap.8.n. 8. & seq. Cuno. de pact.lib.1.cap.20.n.47. & sequenti. vbi reijcit Pinel. contrarium tenentem in l.1.part.3.n.12. illatio. 3. C. de bon. matern.vide infra n.4540.

4315 33. Formam à testatore traditam seruare tenetur alioquin nulliter agit Bal.in l.si pupillorum.§. si prætor.in fine.de reb.cor.Mari. Angus.cons. 101. sub nu. 15.Franch.decis.281.n.2.subdens in hac materia eũ qui plus potest puta liberare, quod minus est minime posse, puta pacisci.vide tit.14.cap.1.lim.21.

4316 34. Præiudicialia pupillo tutoribus prohibentur hoc tit.supra cap.36.nec potest author fieri pupillo vt per eum aliquid eius filio detur l.1.in fi.de admi.tutor licet authorari possit vt pupillo detur per eius filium Scain.dec Bono.124 n.9.nec solutione immunitatem tollit Ceph.cons.58. n.92.Burs.cons.16.n. 81.

4318 36. Plura alia tutoribus vetita sunt de quibus in

hoc

hoc titulo & alijs titulis totius tractatus huius de tutoribus & in tractatu de curatoribus vt ex eis videre est, & si contrahat cum pupillo infante nec naturaliter pupillus obligatur, nec si maior infante sit; sed si cū extraneo maior infante contrahat super immobilib⁹ non obligatur, nec super alijs nisi dolum commisisset, vel nisi locupletior esset effectus Bar. in l. quod pupillus. de condict. indeb. nec fraudem committere potest in assumenda tutela, eaque gerenda nec pecunias propterea recipere alioquin extra ordinem punitur l. in eos. 9. vbi glo. & Bar. de tute. Natt. cons. 76. & pupillum non obligari naturaliter tutori eo authore nisi quatenus locupletior factus sit, secus alio tutore authore. l. pupillus. 5. vbi Bar. de autho. tut. sibi authorari non potest. l. 1. de auth tut. nisi palam, & bona fide Surd. de alim. tit. 8. priuil. 37.

DECAS III. TRACT. IX.

TIT. XIX. CAP. XXXXV. DE RESTITVTIONE IN INTEGRVM PETENDA PER TVTORES &c.

4319 Tutor restitutionem in integrum absque mandato speciali petere potest Doctores communiter in c. suscitata de restitutio. in integr. Imo in l. ex contractu. n. 2. de re iud. de communi Moz. de contract. tit. de mandato. n. 22. in 4. ordination pag. 125. communem & veriorem testatur Caldas. de restitution in integr. verbo, implorando n. 10. & aduersus aditionem solus eam petit Rauen. sing. 730. prout & minor. Guliel. de Bened. in cap. Raimutius. versic. mortuo itaque. 1. n. 334. de testam. ex l. 2. §. quod obseruari. vbi omnes. C. de iur. iur. propt. calumn. Odd. de rest. in int. Q. 31. nu. 48. & Intrig. sing 98. n 211. & seq. vbi subdunt mandatum speciale non requiri si incidenter & excipiendo petatur Prax. for. capit. lib. 7. n. 13. 14. vbi idem in curatore, & si petatur incidenter idem ait in procuratore. de communi Affis. concl. 30. 11. amp. 2. requisiti & Rim Iun. cons. 593. n. 62. etiam contra suum factum iuratum non petita absolutione Bero. Q. 27. 28. & cons. 32. n. 41. lib. 2. Surd. cons. 64. n. 56. 57. idem in Prælato probans.

4320 1. Amp. vt præsentia & interuentus tutoris & curatoris nō faciant cessare beneficium in integrum restitutionis l. 2. C. si tut. vel cur. l. fi. de restitutio. in int. Odd. de restit. in integr. Q. 22. art. 1. vbi 12. modis subampliat. & artic. 2. tradit quid si cum præsentia falsi. tutoris cōtraxisset nec ex decreto si læsus sit Mat. Anguss cons. 115. n. 6. nec ex notificatione litis curatori facta de communi Odd. supra. Q. 22. art. 3. Mona. dec. Flo. 17. n. 17.

2. Amp. in maiore hærede minoris etiam fisco qui in integrum restituitur l. minor. 18. §. fin. de minor. l. non solum de rest. in int. Pereg de iur. fisc. lib. 5. tit. 1. n. 84. Odd. de rest. in int. Q. 50. Senat. Dolan. dec. 3. secus dicens in Principe qui manu mortali subdito successit & minore qui lucris factis in societate inter coniuges ex consuetudine inita non renunciauit dec. 13. Marta. dec. Pisa. 71. n. 8. ex Affl. dec. 210. maiorem effectum restitui si læsus sit dū minor erat & Gonz. reg. 8. canc. glo. 31. n. 44. probat quod si primus restituitur sic secundus contra tertium & sic successiuè. nec inuentarium, nec ratificatio maioris tollunt restitutionem Rota. dec. 125. par. 2. recentio.

4321 1. Lim. non restitui minorem aduersus tutelæ acceptationem, & aduersus obligationem in quam propterea incidit, cum nec tutor esse possit Rui. cons. 97. ad finem lib. 5. Borgni. de tutor. n. 6. Odd. de restituto. in integrum. Q. 61. n 18.

4322 1. Amp. d. primam limitationem procedere quādo se esse minorem sciens in dolo versatus esset, & tamen voluit affectatè gerere vt maior, licet si dolus cessauerit quoniam putasset se esse maiorem, & tunc si pupillus haberet regressum cōtra eum qui cum minore eius tutore contraxit, & tunc aut cogetur minor contra eum restitui, aut actiones pupillo cedere, ne pupillus damno afficiatur, aut si pupillus maluerit restitutionem contra eum petere poterit quorum cōtraxit minor; cessante autem regressu prędicto minor non restituetur. Odd. supra n. 18. & 19.

4323 2. Lim. vel potius secus esse dicas in eo qui cum tutore litem prosecutus fuit nesciens mortem pupilli, qui non restituetur ad processum conualidandum ac si pupillus mortuus non esset, quod enim nullum est aliquod reddi non potest. Mauric. de restitution. in integr. cap. 361. Odd. de restitution. in integr. Q. 8. n. 50.

4324 1. Sublim. d. 2. lim. non procedere quando litem cum pupillo prosequens aliquod propterea damnum incurrisset vel expensarum, vel alterius, tunc enim aduersus illud succurri deberet, quod enim præstat minoribus ætas; id & maioribus præstat iustum impedimentum vel causa iusta Odd. d. n. 50.

4325 3. Lim. non procedere cessante læsione tunc enim restitutio cessat vt supra dixi & est communis opinio. l. tutor vrgentibus & ibi Docto. communiter. de minori Rota. dec. 154. nouis. diuerso part. 5. & dec. 382. n. 1. d. par. 5. Affl. decis. 211. Ceph. cons. 314. n. 10. de communi Granuc. Theorem. 8. n. 18. vide supra num. 3599. & seq. de magis communi Grat. discept. 767. n. 41. & seq. Odd. de rest. in integ. Q. 4. vbi etiam quanta requiratur & Intrigl. sing. 98. n. 30. & seq. lib. 3. modica non sufficit Soarez. alleg. 21. n. 3. Rota. decis. 47. part. 1. recentis & pat. 2. dec. 234. n. 1. & 303. cessare ait iustitia cessante. Senat. Dolan. dec. 20. n. 20. vbi in maiore enormissimam requiri modicam in minori sufficere.

1. Amp. vt minor aduersarij dolo vel sui facilitate debeat esse læsus l. verum. §. sciendum l. quod si minor. §. non semper de mino. Doc. in fin. C. de in int. rest. mino. Intrigl. de feud. cent. 2. art. 64. n. 23. & modica nō sufficit nisi in casibus per Odd. supra. Q. 4.

1. Sublim. 3. lim. nam sufficit omissio in iudicio facta absque alia læsione Mate. dec. 516. n. 7. par. 2. Zuccar. dec. Luc. 53. n. 18. & iudici non fuisse ius partis notū vel allegatum Rot. dec. 154. n. 7. nouis. diuers.

4. Lim. non restitui ex sui parte non implentem, receptaque non restituentem l. quod si minor, §. restitutio. l. intra de mono. l. 2. C. de pact. int. emp. & vend. l. 2. C. de resc. vend. Crau. cons. 7. n. 14. Rol. cons. 59. n. 7. lib. 1. Simon. de Pret. cons. 74. n. 27. Mago. dec. Luc. 40. n. 19. Odd. cons. 17. n. 30.

5. Lim. non dari restitutionem vbi actus est geminatus vel ratificatus Abb. cons. 71. n. 8. lib. 1. Dec. cons. 181. n. 5. versic. secundum. Rub. cons. 133. n. 9. Decia. cons. 2. n.

2.n.148.& seq. lib.1.46.n.38.lib.2. Ceph. cons. 261. n.10. & seq.Ofasc.dec. 142.n.8.Meno.conf. 714. nu. 10.Thes.Q forens.34.n.37.lib.1.

2.Sublim. non procedere in minore, nisi maior factus ratificaret contractum dolo carentem, ac læsione vltra dimidiam Ceph.cons.142.n.54.de communi Gomez var.tom.2.cap.14.n.11.& Molina. de contract. disp.573.n.33.Odd.de rest.in int. Q 25.art.1.

6. Lim. non dari restitutionem aduersus actus cũ Princ.pe, eiusue authoritate gestum Io. And. & Anch. io cap.1. de pact.in 6.Alex.conf.240 n.10.lib.6. Crau. conf.5.n.2.Ceph.conf.369.n.135.491.n.7.8.654. n. 12.Natt.conf.524.n.15.Purp.conf.492. n.10. & seq. Decia.conf.2.n.115.18.n.248.& seq. lib.1.Burs. cõs. 78.n.1.latè Ond.conf.34.n.63.lib.2.Meno. cõf. 508. n.38.

1. Sublim. non procedere nisi quoad excludẽdam præsumptionem læsionis exclusiuam, ideo læsio probari potest Odd. de rest. in int.Q.22.art.8.n.49.Ond. cõf. 34.n.64.& seq.lib.2.licet n. 63. citet contrarium tenentes Meno. conf.663.n.24.

7. Lim. æquitata & iusta causa cessantibus, tunc enim cessat restitutio Bar. in l.Æmilius.n.5.de minor. Rui. conf.119.n.21.lib.5.de communi Soc. Iun.conf.46.n. 47.lib 4.Pancirol.cons.108.n.13. in fi. Ond.conf.34. n.51.lib.2.Crau. conf.271.n.7.911.n.9. Decia. conf. 54.n.36.lib.4.Turret.conf.54.n.11. lib. 1.

8. Lim. non restitui minorem de lucro captando agẽtem, sed tantum si de damno vitando agat Mar. Angus.conf.205.n.5.Marcabr.conf.20.n. 82. vbi quando lucrum cederet alterius damno per l. sciendum ex qua caos. maior. Decia.cõs.32.n.57.vbi de lucro pœnæ.46.n.147.lib.2.Odd.Q.86.n.47.licet secus dicant tertij damno cessante latè Surd.conf. 99. n. 20. Ond. conf.34.n.47.48.lib.lib.2.Crau.conf.650. nu. 9. Burs. conf.199.n.51.Decia.conf.54.n.41.lib.4. de communi omnium Pancirol.cons.167.n. 10. & 99. n. 11. vbi quando ex delicto alterius lucrum facere vellet, quãuis alioquin restitui probet Fab. de Anna. conf. 68. n. 15. Villalob.communi opi.lit.R.n.40.Trentacinq.de subst. par.1.cap.6.o.16.Pereg.conf.8.in fi.lib.4. Merli.dec. Luc.70. Lanc.Gallia.conf. 39.n.9.10.Put.dec. 63. in fi.lib 1. Achil.de Gras.dec.88.Turret.conf.54. n.16.lib.1.& non dari etiam hæredi in iure erranti nisi peritiores consulere non potuisset Surd.conf.349. n.58.& seq. & dec.69. n. 18. & seq. vbi non dari pro lucro cum alterius iniuria, & in remissione iniuriæ vel pœnæ Marescot.resol. 98.n. 10. lib. 2. Crau. conf. 599.n.13.975.n.9.& seq.Decia. conf. 46. n. 147. vbi nec ex capite ignorantiæ lib.2.Meno.conf. 714. n.9. Mantu.sing.618.vbi etiam ad lucrum incertum restitui ait alterius iniuria cessante Affl.dec. 340. vbi non restitui fiscum ob modicum lucrum omissũ Macerat. resol.8.n.59.lib.2.Mastril. in conf.post dec.& Marta. in subscrip.n.48.Gutier.prac. QQ.lib.2.Q. 180. in fi. Grat.dec.4.n. 38. Affis. dec. Luc.52.Thes.decis.134. num.15.

Contrarium nempè minorem ad lucrum restitui alterius damno vel iniuria cessante (vltra quamplures in prima opinione citatos) tenent Tiraq. de retr. lig. §. 35.glo 2.n.o. & seq.& simpliciter Franch. dec. 17.n. 17 ad fin.vbi etiam restitui minorem ad rem suorum maiorum ratione affectionis & 439.in fi. non haberi rationem modici præiudicij & in lucro cessante de communi Molina.disput.573.n 12.re tamen integra Add.ad Lup.in rub.de donatio.inter vir & vxo. rubr. 47.n.12.vbi idem in prælato Natt.cons.631. nu. 16. Franch.dec.431.minorem restitui probat ad allegãdas causas suspicionis omissas. ex communiori non tamen si de lucro agatur ex delicto alterius & si pœna delicto in contractum transfusa fuisset Affl. dec. 390. non restitui ad apponendum crimina, & defectum, vel lucrum in alterius iniuriam Soc. Iun. cons. 46. n. 43.lib 4.Manti.de contract lib.4.tit.31.n.61.& seq. vbi etiam si de alterius præiudicio ageretur reuocabili per restitutionem in integrum, & quando impeditus non potuit lucrari.n.65.Rota dec. 723. nu. 14. par 2. recentior. vbi restitui aduersus emolumentum repudiatum.

9. Lim. non restitui minorem si contractum bene & prudenter gessit, licet damnum casu accidat l.verum. §.sciendum.de minor.l.nam postea.§.si minor de iur. iur.Cor.cõs.181.n.67.lib.2.Boer.dec.23.n.57. Ond. conf.34.n.80.lib.2.Molina.de contract.disp.573. nu. 17.Meno.conf.714.n.7.8.Felicia.de societ.cap. 5. n. 33. Bonaccina de contract. disp. 3. Q. 1. puncto vlt. n 3.

10. Lim. non dari restitutionem in integrum ex clausula generali si alio remedio consuli possit Bar. in l. infanti.n.11.C.de iur.delib.de communi Rui.cõs.119. n.18.& seq.lib.5.& Pancirol.cons.165. nu. 17. Grat. cons.67.n.27.119.n.48 lib.1.Crau.cons. 151. nu. 6. Rol.coos.59.n.2.& seq.lib.1.Decia.cons.54.nu. 20. lib.4. Meno.cons.479.0.27.714. n.21.750.n. 10. vbi tamen conditionaliter nullitatem deduci posse ait, & ea cessante, in integrum restitutionem Rim.Iun.cõs. 12.n.19. 593.n.27.Capic.decis.96. n. 15. secus probans quando pinguius prouidisset Rim.Iuo.cõs. 801. n. 47. vbi quando præscriptionem interrumpere potuisset; & non fecisset Guid.Pap.sing.663.Rot.Bono. dec.28.n.48. in nouis. vbi secus si pinguius. restitutio prouideret & Rot.dec.307.& 731.par.2.recentior.& quando agi posse ex l.2. C.de resc.vend.

Contrarium tenet Rauen.sing.185.Natt.cons. 548. nu. 30.& seq.

1. Sublim. nam licet minor læsus habeat restitutionem in integrum intra quadriennium si tamen restitui valet non simpliciter quia læsus in prætio, sed quia non expediebat alienare bona cum de melioribus sui patrimonij essent, restituetur.Thob.cons.57. num. 17. Crau. cons.3.n.2.Goz.cons.44.n.14.Natt.cons.548. n.30.Rol.cons.59.n.4.lib.1.Seraph.priu.iura. 83. nu. 58.Gratia.dec.138.n.17.Cancer.varia.resol.par.2.c. 1.n.289.

2. Sublim. vt ordinarium non impediat extraordinarium quod pinguius prouidet Natta cons. 548. n. 31. Franc.Marc.dec.55.par.2.Mantu.sing.361. vbi quãdo extraordinarium fauorabile esset & 507. vbi de actione in factum, & ordinaria, ac iudicis officio Aluis.de Albert.sing.156.Rim.Iun.cons. 655. n. 66. Meno.cons.505.n.20.Odd.Q. 17.Becci.cons. 12.nu. 79.Cancer.d.c.1.n.285.Rota.dec.351.n.13. par. 5. diuerso.

3. Sublim. quando vtrumque foret de iure communi Aluis.de Albert.sing.296.

4. Sublim. quando minoris iusto vel iniusto vẽdere prę-
cio

cio non inter fuit Odd.cons.40. n. 19. & seq. Cancer. d.cap.1.n.291.

11. Lim. quando iuratū fuisset non petere prorogationē à Principe, si casu fortuito redemptio conuento tempore facta non esset, tunc enim sicut pater non restitueretur, ita nec minor. Cag. in l.2.n.142. & 143. C. de pact. inter emp. & vend. Thes. dec. 103. in fi. vbi testatur ita iudicatum, licet iuramento cessante secus sit cap. constitutus. de in int. restit.

12. Lim. quando minor testatoris præcepto committendo seu facto contrauenit, tunc enim non datur in integrum restitutio Matte. Feli. inter cōs. Castr. 259. n.8. lib.1. quia contra delictum non datur restitutio. l. auxilium de minor Fulgos. cons. 61. n. 5. vers. ad quintum Crau. conf. 193. n. 5. versic. sed in terminis. Ceph. cons. 356. n. 13. 14. Thes. Q. forens. 34. n. 39. in fi. lib. 1. Laderch. conf. 112. n. 3. nec maiori scienti post delatam alteri hæreditatem Gutier. prac. QQ. lib. 2. Q. 180. n. 13. & seq.

1. Sublim. non procedere non probato dolo ex scientia testamento contentorum exoriente Eug. conf. 56. n. 9. Ex Odd. eius discipulo, & præceptore meo de in int. rest. Q. 82. n. 58. 59. Alba. conf. 97. nu. 35. Burs. conf. 167. n. 1. Veral. dec. 233. n. 7. 8. par. 1. Rot. dec. 344. par. 4. diuers. Ond. conf. 68. n. 20. subdens contrauentionem probari debere, & à dolo quamlibet causam excusare lib. 2.

2. Sublim. vel potius secus esse dicas quando contrauētio in omittendo consisteret, tunc enim restituetur, de communi Odd. supra n. 61. Eug. supra n. 12.

1. Lim. si dolus ad esset, tunc enim restitutio cessaret Veral. supra de communi Eugen. supra. n. 12. Odd. supra. n. 63.

1. Sublim. non procedere in præsumpto, & de preterito Cacche. dec. 87. n. 3. 3. & Gutier. prac. QQ. lib. 2. Q. 115. n. 16.

2. Lim. quando hæredis omissio tenderet ad implemētum facti eius authoris, tunc enim ignorantia eum non extusabit, licet secus foret si ad factum defuncti resoluendum tenderet de communi Soc. Iun. conf. 46. n. 18. 19. lib. 4.

Contrariam opi. communem probat Eug. conf. 95. n. 44.

3. Sublim. quando à testatore non fuisset appositum tēpus, vel hæres monitus non fuisset Felin. cons. 34. n. n. 11. Rui. cons. 184. n. 5. vers. ita demum. & n. 11. ver. & prædicta. lib. 2. Thob. cons. 18. n. 3. & 9. Gab. cons. 5. n. 35. lib. 1. Simon. de Pret. de vlt. vol. lib. 4. fol. 452. n. 29. & seq. Marcabr. cons. 36. n. 90. & seq. Borg. dec. 72. aliàs 28. n. 10. tit. de contract. par. 2. Ond. conf. 68. n. 25. lib. 2. vbi reijcit contrarium tenentes.

13. Lim. quando actus nullus esset tunc enim nō dabitur in integrum restitutio, velut minus necessaria Molina. de contract. disp. 573. n. 6. Bertaz. cōs. clu. 12. n. 7. Crau. cons. 90. n. 4. in fi. Rim. Iun. cons. 593. n. 19. 655. n. 92. Ond. conf. 34. n. 31. lib. 2. Rota. dec. 180. n. 2. par. 1. diuerso. Bonacci. de contract. disp. vlt. Q. 1. punct. vlt. n. 3. Mona. dec. Flo. 18. n. 25.

14. Lim. vt tempus fauore alicuius ad agendum datū à lege puta ad retrahendum non in odium, currat ignoranti & impedito, sine spe restitutionis Tiraq. de retr. lig. §. 35. glo. 4. n. 26. Coua. in cap. 3. n. 4. de testā. Gutier. prac. QQ. lib. 2. Q. 91. n. 4. & infra lim. 301.

15. Lim. non dari ex capite paupertatis si absque impē sa præscriptio interrumpi potuisset velut per interpellationem Rot. dec. 603. n. 3. par. 1. diuers. nec paupertate non probata Mago. dec. Luc. 40. n. 21. & seq.

16. Lim. non dari restitutionem aduersus præscriptionē statutariam ex capite ignorantiæ vel voluntariæ absentiæ absens enim ex causa voluntaria, nec iusta, nec probabili minimè restituitur. Paris. cons. 99. n. 11. lib. 4. Ruin. Iun. conf. 605. n. 23. Meno. conf. 1081. n. 1. de magis communi Bursa. cōs. 164. n. 6. Rot. dec. 603. part. 1. diuerso.

17. Lim. non dari ob impedimentum quod poterat remoueri Balb. de præscrip. par. 1. 6. par. n. 23. præsertim si culpa impediti ad hoc tendente processisset nu. 22. Rot. dec. 603. n. 2. par. 1. diuerso. licet secus si à iudice processisset, vel ob instantiæ desertionem minor fuisset Læsus. Macerat. resol. 109. n. 16. & seq. lib. 1. vel iustum fuisset impedimentum Alex. cons. 169. n. 11. lib. 2. Cag. in l. 2. nu. 219. C. de pact. inter emp. & vend. Decia. cons. 44. n. 33. idem dicens si culpa præcessserit non ordinata ad casum lib. 1. Eug. cons. 95. n. 25. & 31. Odd. conf. 84. n. 2. & 3. & latè de rest. in int. Q. 86. n. 29. 30. & seq. Tiraq. de retr. conu. §. 1. glo. 2. nu. 60. Surd. cons. 251. n. 7. & ob iustum impedimentum, vel ignorantiam restitui ad redimendum ex pacto siue per impeditum, vel eius authorem inito Soc. Iun. conf. 104. n. 15. & seq. lib. 3. si tamen probetur quod impedimento cessante redemisset vel fecisset. l. qui commeatus. vbi Bar. de re milit. Bal. in l. fi. ad fi. C. de adult. Alex. cons. 49. n. 5. lib. 2. Rui. conf. 42. n. 4. lib. 4. Boer. dec. 40. n. 4. Natta. cons. 258. n. 6. Becci. conf. 104. n. 3. Meno. de arb. cas. 108. n. 7. Affis. dec. Peruf. 105. n. 14. Surd. dec. 4. n. 11.

18. Lim. non restitui minorem qui restitutioni in integrum renunciauit, vnusquisque enim suo fauori renunciare potest l. si iudex. vbi Doc. communiter de minor. Tiraq. de retr. lig. ad fin. tit. n. 24. 25. de comm. Turret. cons. 88. n. 1. lib. 2. vide supra n. 360. tit. 19.

1. Sublim. non procedere quando maiori fuisset ius quæsitum, tunc enim inuito eo illi minor renunciare minimè posset Vinc. de Franc. dec. 141. n. 6. 269. n. 4. & seq. vbi idem de alijs beneficijs minoribus cum maioribus communibus.

19. Lim. non dari restitutionem in integrū contra tres conformes in spolio & in beneficialibus Rota. decis. 846. part. 3. lib. 3. diuerso. vbi declarat, sed dubium esse patet ex dec. 346. n. 8. 9. part. 1. & minori in beneficialibus denegari Achil. de Graf. decis. 88. Rim. Iun. conf. 593. n. 28. nisi ex noua causa.

1. Sublim. vel potius secus dicas in prophanis etiam sine nouæ causæ probatione, cum ex actis colligi sufficiat Odd. de rest. in int. Q. 72. art. 4. Caffad. dec. 1. n. 3. de rest. in int. Rot. dec. 7. eod. tit. in nac. Barz. dec. 73. n. 63. & in fi. & 107. n. 10. Guirba. dec. 18. n. 13. qui læsionem semiplenē probare sat esse inquit contra Laderch. cons. 108. n. 4. vide Turret. conf. 2. lib. 2. & stāte enormissima læsione Mona. dec. Flo. 17. n. 8.

20. Lim. non dari aduersus ius alteri quæsitum vt contra omissam hæreditatis aditionem ab alio prius aditam, ac re non integra Veral. dec. 136. part. 2. Ceph. cons. 356. n. 34. Mago. dec. Luc. 40. n. 20. Decia. conf. 54. n. 39. lib. 4. Rim. Iun. cons. 655. n. 88. Gutier. pract. QQ. lib. 2. Q. 180. n. 13. & seq.

21. Lim. non dari à sententia lata in possessorio cōtra maio-

maiorem Cæſ. de Gras.dec.22. Decia.conſ.54.nu.24. vbi de momentanea, idem dicens de pronuncia ſuper competentia lib.4.

1. Amp. in minore & Eccleſia Soc.conſ.266. num. 26. lib.2.

Contrarium tenet Meno.de adip.rem.4 n. 906. Cæſ. de Gras.dec.22.n.3.Gutier.pract.QQ lib.2.Q. 88.

1. Subl. nam bene poteſt dici de nullitate notoria ex actis patente; vel quando ex actis ſententia non iuſtificatur Paris conſ.54.n.2.lib.4.Cæs.de Gras.dec. 62. n.14.15. 216. coram Caualer.316.n.6.par. 1. recentis. & 524.vbi etiam non tranſire in iudicatũ.& 202. n.5.par.2.& reſtitui ſi ſententia iniuſta ſit etiam non notorie.492.par.1.381.par.2.recentior. ſi læſio ſemiplene probetur pro reſtitutione introducenda, & plene pro victoria.459.coram.Ludouis.

2. Sublim non procedere ſi læſio enormiſſima etiam ſignis apparens interueniat de quibus remiſſiuè per Achil.de Gras. dec. 83. & laudum etiam emologatum reſcindi ex veriori magiſque communi Thob. conſ. 68.

22. Lim. non concedi minori, Reipublicæ,& fiſco ſi vēditione ſolēniter facta, vel locatione iuſto præcio, ac tempore oportuno, maior penſio, aut maius præciũ offeratur Affl.dec. 340. & vbi daretur reſtitutio primus emptor offerens idem quod ſecundus prçferri deberet, & vbi non faceret huiuſmodi oblationem indemnis conſeruari deberet Coua.var lib.1.cap.3.nu. 3. Gutier. pract.QQ.lib 1.Q.28.

23. Lim. non dari contra pactum reſolutiuum iuratum Rot.dec.609.part.3 lib. 3 diuerſ.

24. Lim. non dari etiam Eccleſiæ poſt publicatas atteſtationes niſi ſaltem ſummarie doceat quod nouas habeat probationes Inno.& alij in cap.auditis. de reſtit.in integr.de magis communi Achil.de Gras.dec. 87.

25. Lim. in integrum reſtitutioni non eſse locum vbi lege vel ſtatuto ſublata eſset de communi omnium Odd.de reſt.in int.Q.15.art.1.vbi ſeptē modis ſublimitat.

1. Sublim. non procedere nec ſublatam cenſeri per reiectionem exceptionum nec verbis quamuis generalibus & prægnantibus, ſed reſtitutionis in integrum mentionem fieri ſpecialem opus eſt glo. communiter recepta. in l.poſt quam liti C.de pact.Goz n. 16. Alciat.n.17.Seitel.in ſi Dec. nu 30 31. Aret. conſ. 160. col.3.verſ confirmatur. Rui.conſ.54.nu.12. lib. 5. de communi Balb. de præſcrip 4.par.4.par.princip Q.29. nu.5.& ſeq latè Becci cons. 12.nu.69. & ſeq. & Rol. conſ.68.& 28.& ſeq lib.3. & Crau. conſ. 201. nu. 35. Ceph. conſ. 3.n.129.Thob cons.87.n.4.& Ond. conſ. 18.n.82.& ſeq lib.1.de magis communi reiectis contrarijs Meno.conſ.663.n.31.Rim Iun.cõs. 655. num. 110.Guirba.dec 70.n 11.receptiſſimam probat Gutier.pract.QQ.lib.2.Q.88.ante fin.& lib.3.Q. 32. n. 15.

Contrarium poſt Soc probat Barz dec.74.n.19. niſi læſio enormiſſima concurreret dec.83.n. 16. Mar. Anguſ. conſ.254 n. 3.Dec.conſ. 272. in fi. & ſublata defenſione tolli Barz d.n.16.& Guirba. dec.67.78. nu. 11.vbi idem in ſpolij reſtitutione.

26. Lim. non concedi contra ſingularem ſucceſſorem niſi in ſubſidium ſi is quo cum contractus initus fuit non ſoluendo ſit Ceph.conſ.162.n.29.& ſeq. Turret. cons.54.n.13.14.lib.1. ſi tamen ab eo acquirens qui à minore emit, hoc ignorauit, alias daretur ſi ſciens illud emiſſet de communi Gomez.var.tom.2 cap. 14. n.6.& Molina.de contract.diſp.573.n.19.Bero.conſ. 122.n.13.lib.3.Coua.var.lib.1.cap.5.n.7.

27. Lim. non dari aduerſus ea quæ ad lucrum, & damnum ſe habent l. de fideicommiſſo C. de tranſact. l. ſi pater C.de inoſ.teſta.Boer.dec.147.n.7.Rot.dec.373. n.65.par. 2. recentis, læſio enim ceſſat in caſu qui forte euenit vt ibi. Natt.conſ.181. n. 9. 548. n. 16. & ſeq.Crau. cons 599.n.13 vbi quando penderet à fortuna & lucrum & damnum poſſet eſſe reciprocum de communi Decia.conſ 44.n.27.lib.4.Rot deciſ. 590. n.3.part.1.diverſ.Odd de reſt.in int.Q.4.art.6. n 40. Cabal.reſol crim.cas.185.n.7.Rim.Iun.conſ 282. n. 60.& ſeq.& de communi cons.747 n 116.niſi eſſet radicatum n.117.Pereg.conſ.75.n.73.& 103.lib.4.ſubdens ignorāti in cauſa lucri ſine ſpe reſtitutionis prçſcriptionem currere Felicia.de ſocieta.cap.5.nu. 36. & ſeq.vbi declarat Cancer.var.reſol par.2.cap. 1.n. 247.

Contrarium nempe in lucro reſtitui per l.ait prætor.§.ſi. & l.ſeq de minor.probat Gargiare.patro.107.n.34. lib.2

1. Sublim quando iſtud dubium ſe magis de damnum quam ad lucrum haberet Natt.cons.548.n.37.& ſeq. & quando veriſimiliter tendit potius ad vnius quam alterius damnum de communi Molina. de primog. lib.4.cap.2.n.83.& Gutierez.pract.QQ.lib.2.Q.60. nu.2.

28. Lim. non dari reſtitutionem quando cum damno alterius lucrum fieret de communi Soc.Iun.conſ 46. nu.43.lib.4.Manti.de contract.lib.4.tit.31.nu. 61. de communi Surd.dec.99.n.20.

29. Lim. non reſtitui minorem qui in albo mercatorũ deſcriptus contraxiſſet, quia eius perſona ad contrahendum probata videtur Viui. communi opi. verbo. Doctor.primo. de magis communi Odd. de reſtit. in integr.Q 23.n.12. & Felicia.ſupra n.44.Cabal.conſ. 144.n.4 par.vbi quando vt maior publicè negociabatur, in alijs actibus ſecus probans nu. 92. Mantu. ſing.520.

30. Lim. nam lapſu temporis à lege præfixi puta ad petendum maioratus poſſeſſionem excluditur minor, ignorans, & abſens, ex quo id tempus præfixum cenſetur ad rigorem iuris conſeruandum vt in retractatu Tiraq. de retr.lig §. 35. glo. 2. 3. & 4. Moli. de primog lib.3.cap.13.n.60.61.,Gutier. pract.QQ. lib. 2. Q 91.n.2.

31. Lim non reſtitui minorem contra venditionem quando læſus fuit in præcio, niſi ad hoc vt præcium ad iuſtum reducatur; licet reſtituatur quando non expediebat rem vendi & primo caſu emptoris eſt electio præcium reſtituendi vel augendi; & ſi minor agat l. 2.C.de reſc.vend.poterit emptor contractum reſcindere, vel præcium augere; ſi verò in integrum reſtitutionem petat, contractum reſcindi, vel prætium ſuppleri petere poterit, ſed hoc vltimo caſu poterit emptor vtrum malit eligere Gomez.var tom. 2. cap. 14.n.1.corol.1.ex communi & Coua.var. lib. 1. cap. 3 n. 14.& Molin.d.diſp.573. n.14. & 575.n.5. inquit non reſtitui etiam ſi minoris vel Reipublicæ res ſolemniter

lemniter ac iuste vendita alter meliorem cõditionem afferret Cancer. var. resol. par. 3. cap. 1. nu. 267. vbi tunc non expedire dicit quando pecunia non indigebat vel res fatis bonum fructum reddebat & ratione vicinitatis & affectionis quia suorum maiorum fuerit pecuniariter interesse.

32. Lim. nam licet minor aduersus donationem quia ex ea læditur restituatur, secus in remuneratoria ad beneficia commensurata de communi Gomez. supra corol. 2. Moli. d. n. 14.

33. Lim. non restitui minorem non probata læsione ex mutuo recepto, nam si sui culpa pecuniam amiserit, non restituetur nisi læsionem probet; quamuis si mutuum non simpliciter sed sub vsuris factum suisset læsus eo ipso probetur ac restitui debeat, quod creditor non probat minorem ex mutuo locupletiorem effectũ l. 1. & 2. & Doc. communiter C. si aduers. credito. de communi Gomez. d. cap. 14. n. 2. illat. 3. & Molina. supra n. 15. & Rom. sing. 639. probat quod licet filius familias minor iussu patris contrahens non restituatur, secus in mutuo.

34. Lim. non concedi in integrum restitutionem in præiudicium tertij post ius effectualiter quæsitum Doc. in l. fi. C. de sent. pas. Thes. Q. forens 34. n. 3?. lib. 1. neque contra tertium possessorem Crau. consl. 911. n. 1. & 2. quamuis contra eum fiat executio qui litem defendit 919. n. 9. & seq. Rim. iun. cons. 747. nu. 117. Manti. de contract. lib. 4. tit. 31. n. 61. & seq. nisi per restitutionem in integrum reuocabile foret vt per eũ.

1. Sublim. non procedere tribus casibus primo quando secundus emptor sciuit Ecclesiam, vel minorem vendidisse, secundo quando primus emptor non esset soluendo, tertio si minoris vel Ecclesiæ interesset rem habere. l. in causæ. 1. §. fi. & ll. seq. de minor. Alex. consl. 67. n. 7. lib. 5. Crau. consl. 911. n. 1. & 2.

35. Lim. restitutionem in integrum non dari ob iuris ignorantiam etiam rusticis & mulieribus, si peritiores consulere potuere. Maurit. de rest. in int. cap. 82. & 84. de communi Bertaz. consl. ciu. 11. n. 32. Mago. dec. Luc. 40. n. 9. qui subdit mulieres ac rusticos probare teneri peritiores non potuisse consulere Osasc. dec. 87. Odd. de rest. in int. Q. 10. n. 23. si in ciuitate extent periti subdit mulieri incumbere onus probandi eos consulere non potuisse Decia. consl. 18. n. 260. lib. 1. nec rustico sagaci Anch. Q. 38. n. 9. lib. 2. Villalo. communi opi. lit. I. ex communi non restitui ad lucrũ ex ignorantia, nec contra ius, nisi vltra vnum peritũ consuluerit & lit. R. n. 70. Osasc. dec. 87. nu. 4. vbi in pertinentibus ad rigorem iuris conseruandum.

1. Sublim. nam virgo & pauper miserabilis censetur & aduersus omissam appellationem, & lapsum fatalium restituetur. Guirba. dec. 18. n. 9.

36. Lim. vt licet minor pro modico damno restituatur secus pro minimo. glo. in l. 1. verbo. magno. detrimento. C. si aduers. vend. pig. Natt. cons 658. nu. 7. Decia. consl. 54. n. 23. vbi magnam ex communi requirit lib. 4. Meno. consl. 714. n. 6. Ond. consl. 34. nu. 67. lib. 2. & pro modicâ læsione non dari Capic. dec. 109. num. 9. Rim. iun. consl. 623. n. 42. & seq. subdens statuto non posse tolli ex causa læsionis enormissimæ ob præsumptum lædentis dolum qui cessat in arbitriis; sed iudicis arbitrio esse quanta debeat esse læsio pro restitutione in integrum Meno. de arb. cas. 75. Cancer. var. resol. part. 2. cap. 1. nu. 283.

37. Lim. non restitui aduersus prætorij vel iudicialis pignoris veuditionem nisi graue foret minoris damnum l. si ex causa. de minor. Natt. consl. 658. n. 9.

38. Lim. non dari restitutionem si casibus fortuitis subiecta alienata fuerint l. & si fine. §. quæsitum. in fi. vbi Bar. de mino. Natt. d. n. 9.

39. Lim. nam minoribus, mulieribus, militibus, ac rusticis non datur restitutio in gestis clandestinè l. fi. de ritu nup. Crau. consl. 35. n. 12.

40. Lim. in beneficialibus restitutionem cessare, si alteri collatio facta sit Crau. consl. 90. n. 4. & in spiritualibus præsertim si sit alteri ius quæsitum de communi omnium Burs. consl. 199. nu. 50. Guid. Pap. sing. 680. 782. vbi constito de non iure, vel iustiori alterius titulo Achil. de Gras. dec. 88. Seraph. dec. 299. n. 5. manu teneri nõ restitui sine titulo colorato probat, 30 & n. 1. Garz. de benef. par. 11. cap. 3. n. 61.

1. Sublim. in minore 25. annis qui in beneficialibus restituitur nisi doctor esset de magis communi. Boer. dec. 350. n. 5. 6.

41. Lim. non procedere in odiosis Crau. cons. 271. n. 7. nec in pœnalibus Rim. Iun. cons. 614. num. 45. & seq. subdens meram pœnam in foro poli minime deberi & in executionibus pœnarum de communi Villalob. lit. R. n. 53.

42. Lim. non restitui minorem qui quærendo iuri renunciant Crau. cõs. 114. n. 14. & seq. 661. n. 9. Peregconsl. 8. in fi. lib. 4. nec in iure quærendo cum damno tertij consl. 77. n. 29. lib. 3.

Nec maiorem qui errauit in iure in quærendis Bero. cõs. 2. in fi. lib. 2. nec si maior restitui vellet ad acquirendam hæreditatem iam alteri delatam ob non seruatum testatoris præceptum Gutièr. pract. QQ. lib. 2. Q. 180. in fi.

43. Lim. non restitui minorem aduersus pacis transactionem Crau. cons. 685. n. 17. Gargiare. patro. 48. nu. 8. lib. 2. idem probans si cum bannito ex consensu superioris facta foret & Gutier. in auth. sacramenta puberum. n. 135. & seq. & si aduers. vend. non restitui minorem ait aduersus iniuriæ cum iuramento remissionem etiam sine tutore, vel curatore factam & sine iuramento Odd. de rest. in int. Q. 85. n. 45. Cancer. var. resol. par. 2. cap. 1. n. 248. vbi nec ad pœnas remissas.

44. Lim. non restitui minorem nisi aduersarij dolo, vel sua facilitate læsum l. verum §. sciendum. de minor. Rauen. sing. 276. Ceph. consl. 348. n. 18. 651. n. 38. de magis communi. in Ecclesia Burs. consl. 27. n. 17. & in minore consl. 291. n. 25. 26. vbi quatuor esse probanda minoritatem, læsionem immodicam, aduersarij dolo, vel sui facilitate læsum, & esse intra quadriennium Decia. consl. 18. n. 241. & seq. vbi quando contra sententiam restitui vellet lib. 1. aliàs rationes afferens per quas cessat restitutio. 54. n. 32. lib. 4. Meno. consl. 714. n. 16. 932. 1048. n. 11. 1074. n. 17. Rim. Iun. cons. 593. n. 32. 655. n. 83. 747. n. 120. subdens nõ sufficere simplicem læsionem allegare; vbi etiã coram quo restitutio peti debeat Rot. Bonon. dec. 43. nu. 35. in nouissim. & 141. n. 10. & seq. vbi tamen si infans sit facilitatem probari ait, læsionem si res suorum maiorum fuerit, dolumque aduersarij hoc casu minimè requiri Franc. Marc. dec. 56. n. 5. par. 1. Rot. dec. 483.

483.par.2.recentior.vbi minorem ætatem & læsionē probari debere Soarez.cōi.opi.lit.R.nu.76.Gratia. dec.130.in fi.addit.Cancer.var.resol.part.2.cap.1.n. 242.ex vera & communi.

1.Sublim.non procedere nisi in restitutione aduersus contractum,non autem contra sententiam & quando constaret ex actis, & quando pars non apposuit Menoch conf.693.n.14.& seq.

2.Sublim.non procedere quando emisset molendinum periculis subiectum, & aquarum impetui Rauen.sing. 277.& idem si vectigali subiecta portarit sing.282.

45.Lim.non restitui minorem quādo nihil cum eo gestum fuit nec ex capite minorum nec ex clausula generali si ex ignorātia facti læsus non sit Odd.cōs.74. n.30.& seq.de magis cōi.Rol.cons.10.n.14. lib. 2. licet ex equitate secus probet Surd.cons. 226.n. 10. & seq.ob iustam ignorantiam, & communem & verisimilem affirmatiuam testantur Eug.cons.95. nu.28. & seq.& Cæs.de Barz.dec.107.n. 33. intelligendo si de læsione constet,de quo latè dixi in tractatu emptionū & venditionum Scain.dec.Bono.80. vbi latè.

46.Lim.cessare in integrū restitutionem aduersus præscriptionem tanti temporis cuius initij non extet in contrarium hominum memoria habet enim vim tituli & priuilegij etiam non probata superioris scientia de magis communi Cur.Iun cons 158.num.12.& Ruin.cons 105.n.5.lib.5.& Intrig.de feud.cent.1.Q. 39.n.49.& seq.Canc. var.res.par.2.c.1.n.235.& seq.

47.Lim. minorem pro minimo damno non restitui l. scio.de in integr restit l.quod si minor.in prin de minor.cap.1.& ibi glo.verbo detrimentum.de in integ. restitut. de cōi. Tiraq. in l. si vmquam. versic. omnia vel partem aliquam n.15.C. de reuo. donat. Odd, de ristit.in integr.Q.57.art.4.nu.28. de cōi. Intrig. de feud.cent 1.art 64.n.14.& seq. vbi etiam citat contrarium tenentes, & etiam ex emolumento quod potuisset ex lucro acquiri restitui volentes.& sing. 98. n. 31.lib.3.vbi plura de restit.in integrum Soarez. alleg. 21.n.3.Lanar.cons.47 n.7.vbi declarat.

Contrarium tenet Natt.cons.631.n.23.

48.Lim.non restitui minorem re non integra.idest post bona alienata Crau cons.151.n.29. Rim. Iun. cons. 655.n.87.Meno.conf.714.n 4.100.nu.293.Gratia. discep.767.n.46.Odd.de rest.in integ.Q.4. n. 62. Intrig.sing.98.n.47.lib 3.Odd.tamen Q.26.n.35.distinguit secundum l.in causæ.§ interdū de minor. Thob. conf.67.n.9.per l si quid.§.scœuola. de minor. Decia. cons.54.n.39.lib.4.

49.Lim.non restitui minorem & Ecclesiam post quadriennium à die scientiæ læsionis nisi enormissimā læsio probetur vel alia iusta causa Ond.conf.83. nu. 67. lib.1.&o.n.83.& seq.lib.2.Odd.de rest. in integr. Q. 20.n.37.& seq.Rot.Rom.decis. 1789. part. 3. lib. 3. diuers.vbi dari post si de læsione constet & ex causa iusta Rota.dec.452.n.7.8.coram Buratto, Rota. Bonon.dec.43.n.58.& seq. & Gratia. discep.601. n. 29. & seq. vbi tamen ex læsione post quadriennium non dari nisi enormissima sit & de magis communi Turza.communi opi.109.Villalo.comm.opi.lit E.n.8.& 9.vbi etiam ex communi quadriennium non currere viuente prælato qui alienauit Burs.conf.168.n.36.& seq.Cur.Inn.cons 110.nu. 14. Crau. de antiq.temp. sect.materia ista n.71.Soarez.alleg.21.& ex communi post completam præscriptionem cessare quadriennium à die scientiæ Ond.d.cons.83.n.67 sed ex communi contrarium probat etiam centum annis elapsis conf.80.n.84.lib.2.nec si causa intra annos 4.expedita non sit sine culpa patris, iudicis, vel alio impedimento Odd.de rest. in int.Q.19.n 96.99.Mona. dec. Flo.17.n.16.Cancer.var.resol.part.2.cap.1.nu.233. & seq. idem probans in Republica & Ecclesia nisi vehementer læsa sit n.240.Rota.decis.11.n.7. nouissi. diuersos. vbi post quadriennium à maiori ætate præscriptionem currere.

59.Lim.non dari restitutionem in integrum post annos 40.de magis communi & veriori Thes.dec. 103. n.7. 134.n.6.& seq & Soc. Iun.cons.115.n.44.lib. 2. & Ond. conf.83.n 66 lib.1.& Surd.decis 4. nu. 4. 5. Meno.conf.897.nisi probetur ignorantia n. 67.Merli.dec.Luc.70.n.56.

Contrariam sententiam magis communem testantur Ceph.cons.40.in fi. Eug. cons. 95. n. 24. & 25. Rol. cons.60.n.10.lib.3.Odd.de rest.in int. Q. 90. Becci. cons.12.n.62.& seq. Crau.cons.431.Decia.cons.44. n.31.lib.1.Benin.dec.69.Rot.Rom. dec. 42. part. 3. lib.1.diuers.Rim.Iun.cons.37.n.66.Bertaz.conf.ciu. 37.n.42.Meno.cons.304.n.40.Caeche dec. 69. nu. 16.Mago.dec.Luc.77.n.13.Rota.Auen.dec. 97. n. 3. Cæs.de Barz.dec.101.n.11.Assis.dec.Luc.48.nu.23. Lepid.dec.Luca. 125. col. fin. & Facchi. controuers. iur.lib.8.cap.103.magis communem dicit in Ecclesia Rot.dec.574.part.1.recentis.vbi tamen intelligit si læsio enormissima concutrat habita ratione totius patrimonij non rei de qua agitur, & dubij litis euentus & 428. n. 2. par. 1. diuerso. & hanc 2. opi. tenuit Rota vt per Marescot.resol.16.lib.1.& 57.lib.2.& in Volaterran.bonorū.22.April. 1583. corā Aldobrād. 42.part.3.lib.1.39.par.3.lib.2.1442. part. 3. lib. 3.

Post annos centum & lapsum temporis cuius initij non extat memoria non dari in integrum restitutionem Ias.conf.27.n.4.lib. 1. de magis communi Pinel. in auth. nisi tricennale n. 58. C. de bon. mat. Cona. in reg. possessor.part.3.relect.§. 3. nu. 2. vers. cœterum Soc.Iun.cons.76.n.103.lib.1.Gab.de præscrip.concl. 1.n.64.Paris.cons.23.n.221.lib.1.Rol.cons.59.li.4. Meno.cons.147.n.46.Assis.dec.Luc.48.n.24.de magis communi contra 60.& 100.annos Fab.de Anna. cons.62.n.14.& Burs.cons.160.n.73.Rim.Iun.conf. 169.n.25.vbi neminem contradicere Anch.Q.11.n. 11.lib.3.Cancer.d.cap.1.n. 235. cum centum annorum tempus immemorabile sit & ius plenum tribuat possessori contra quemcumque etiam contra Principem & imprælcriptibilia, nec Ecclesiam Roma. restitui subdens.

Contrarium tenent Alex.conf 63. n. 15. lib. 4. cum quadriennium vtile sit nec ignoranti currat de communi Balb.de præscr.part.1.part.6.n.28. in fi.Eug.cons.95. n.24.de communi & veriori Odd. d. Q. 90. art. 6. de magis communi Mar. Angus. conf. 21. & Rim. Iun. cons.514.n.45.& Decia.cons.44.n.31.lib.1. & Caccbera.decis.69.n.16.& Soc.Iun.cons.70.n.30. lib. 1. & Tiraq.de retr.lig.§.35.glo.4.n.44.& Gaspar.Lott. in cons.de fini.n.64.in fi.& Odd.cons.13.n. 40. Rot. Rom.decis.42.lib.1.part. 3. 39. part. 3. lib. 2. diuers. Rot.Bono.dec.69.in fi.de quo latius dixi in tractatu emptionum & venditionum.

Ex iusta autem causa ignorantiæ vel absentiæ datur restutio contra 30. annorum præscriptionem Odd. Q. 90. artic. 4. 5. Cancer. d. cap. 1. n. 257.

51. Lim. à procuratore sine speciali mandato peti non posse principaliter in integrum restitutionem, licet incidenter possit Cur. Iun. cons. 110. n. 14. de cõi. Rim. Iun. cons. 593. n. 62. Aluis. de Albert. sing. 255. vbi peti posse in articulo causę non tamen poterit eã procurator petere in causa in qua procurator non admittitur Mars. sing. 221. de cõi etiam Affis. concl. 30. vbi 13 modis ampliat & casus plures adducit quib⁹ mandatum speciale requiritur & Moz. de mandato. 4. ord. n. 12. & per totum vbi declarat hanc lim. multis modis & casus enumerat quibus mandatum speciale requiritur vide supra n. 4319. sufficit tamen in mandato apposita clausula vt mandatarius ea facere possit quæ mandans posset vt restitutionem in integrum petere possit Rot. dec. 590. n. 8. coram Caualer. dec. 33. n. 3. par. 1. recent. 33. in fi. par. 1. recentis. & in declaratione animi sui principalis. dec. 268. num. 2. part. 2. 339. part. 2. vbi ad capiendam possessionem, & in Ecclesia capi debere si Ecclesiæ possessio capi debeat.

52. Lim. contractu ipso iure nullo existente nõ esse opus in integrũ restitutione l. 2. vbi glo. & Doc. C. de præd. minor. non alienand. & l. si quidem. 11. vbi Salic. C. eod. licet secus sit vbi alienatio aliqua esset, ac læsio in præcio accessisst Odd. Q. 17. art. 7. Scain. dec. Bono. 80. n. 56. & seq. vbi idem si remedium ordinarium cõpetat, vel non detur status ad quem restitutio fieri possit.

53. Lim. non restitui minorem si cum iuramento in integrum restitutioni renunciasset cui tamen non videtur renunciatum, si appellationi, reductioni, & omni legum auxilio fuerit renunciatum Odd. de rest. in integ. Q. 26. n. 3. & 31. Intrig. sing. 98. n. 51. & 52. lib. 3.

54. Lim. non dari post quadrienniũ præfixum ad petendam & finiendam restitutionẽ in integrum cessante culpa aduersarij; sed fauore Ecclesię & minoris ob lęsionẽ enormissimã etiam post quadrienniũ concedi; prout & ex iusta causa arbitrio iudicis Odd. de rest. in int. Q. 19. n. 40. & seq. & Intrig. sing. 98. n. 246. & seq. lib. 3. vbi etiam post Odd. supra Q. 20. minoribus incipere quadriennij cursum postquam maiores effecti fuerint etiam si tunc læsio completa non sit ex magis cõi maioribus autẽ à die scientiæ læsionis; hæredi lęso verò non currere hæreditate iacente de cõi Odd. sup. n. 82. & Intrig. sup. n. 253. sed Ecclesiam post quadriẽnium ob enormissimam dari Bero. cons. 39. n. 14. li. 2. sed Eclesiæ dari & probata iustitia causæ Rota superdet in executione, vt in dec. 412. nu. 5. 6. part. 5. diuerso.

55. Lim. minores non restitui quando eorum malitia suppleret ætatẽ, aut ætatis veniam impetrasset, vel in aliqua arte matriculati essent, vel si cum iuramẽto se maiores affirmassent, vel sine cum sui dolo Odd. sup. Q. 23. & 24. & Intrig. sup. n. 261. & seq. subdentes nõ impediri si vterque in dolo fuerit scientes minoritatem, nec si maiorem se esse dixerit dolo aduersarij tantum cum iuramento Odd. supra n. 42. Intrig. supr. num. 268. nec si dubitetur quis fuirit in dolo restitutio impedictur num. 296. Odd. supra n. 56. & non restitui aduersus confessionem delicti atrocis sine curatore factam licet in alijs ei non obesset Viui. communi opinio. 504.

56. Lim. in iudicialibus minorem non restitui, nec in extraiudicialibus nisi probet se minorem, & læsum ad causam, quam si defendisset ius bonum, & bonam causam fouisset Bar. & alij communiter. in l. nam & postea §. si minor de iur. iur. Tholos. decis. 54. & 99. Boer. decis. 79. num. 6. de communi Viui communi opi. 503. de veriori ac magis communi Cacche. decis. 158. num. 8. Odd. de rest. in int. Q. 70. art. 2. in fi. Lepid. decis. Luc. 138. Rota. Lucan. in causa Lælij Arrighini cum Communitate Sancti Leonardi ex actis egr. D. Christophori Geminiani primo semestri 1628. obtinui pro hospitali misericordiæ contra D. Angelam & Nicolaum Orsetti in primo semestri. 1629. ex actis egr. D. Iacobi Matroni pag. 231. maior etiam non restituitur contra rem iudicatam nisi constito de eius bono iure Rota. decis. 546. part. 1. recentis. & 552. num. 1. non dari constito de iustitia sententiarum & 618. non dari contra rem iudicatam non constito de bono iure eam petentis. & 736. non dari constito de iustitia sententiæ & 786. & non restitui quando fecit quicquid potuit, licet si probationem omisrrit aduersus sententiam restituitur Bar. in l. 1. num. 5. C. si aduers. rem. iud. Rota. decis. 199. num. 2. part. 2. recentis vbi de bono iure docendum vltra procuratoris negligentiam in appellando ac de læsione etiam per priuilegiatos. & 333. vbi etiam non restitui si cessat nullitas sententię quia adsit iurisdictio, citatio, & mandatum & si non sit reditum per Apostolos intra terminum iuris desertam esse appellationem & decis. 178. part. 1. diuerso. vbi etiam si procuratoris negligentia sit omissus reditus. Seraph. decis. 1238. nu. 1. vbi non dari nisi constet de sententiæ iniustiria Marta. dec. 100. Pisa. vbi non dari si procurator non soluendo electus non appellet. Cancer. d. cap. 1. num. 244. restitui non probata læsione ob omissa lite pendente peta exceptiones peremptorias omissas Aret. cons. 66. n. 9. Affl. dec. 114. Tholo. Q. 53. dummodo aliquid deducatur quod læsionem præseferat Cels. Vgo. cons. 101. Canc. d. nu. 244. sed dari contra rem iudicatam constiro de iniustitia Rot. decis. 41. nu. 18. nouis diuerso. secus si de ea non constet dec. 49. 69.

57. Lim. nam bannitus restitutus non recuperat bona maxime alienata vel per alium appræhense nisi plenariò sit restitutus, vel ob pacem publicam vel vtilitatem & huius modi casibus de quibus vide Farin. Q. cri. 6. Intrigl. cent. 2. Q. 88. de fed. Rot. decis. 449. part. 1. recent. 255. coram Caualer. Seraph. decis. 965. 998. dixi in 2. effectu pactorum Rot. Rom. decis. 313. coram Caualer. vbi plenarie restitutum recuperare bona tertij ex condemnatione quæsita dummodo in eos non sint translata per fiscum ex Seraph. decis. 965. num. 6. etiam si essent deuoluta per fideicommissum ex Seraph. decis. 998. nu. 8. 9. & alijs. Medices. exam. 25. & decis. 41. vbi etiam de delatis tẽpore banni. Petr. de fideic. Q. 3. num. 22. recuperare bona fideicommissi in casu mortis instituti. & relaxata teneri.

58. Lim. vt supra nu. 2361. cõmissione restitutionis in integrum obtenta post executionem consummata in

peti-

petitorio tantum non etiam in possessorio obtinebit Rot. dec. 245. n. 5. par. 2. recentis.

59. Lim. nō concedi restitutionē in integrū nisi petatur de communi Add. ad Rom. sing. 462. & Odd. de rest. in int. Q. 31. n. 3. petita autē censetur ex clausulis salutarib⁹ positis in libello super quibus petens &c. Alex. de Neuo. cons. 22. n. 4. Rim. Iun. cons. 41. n. 46. Simo. de Pret. cons. 168. n. 24. Crau. cons. 751. n. 14. vbi narrata læsione & Borg. dec. 45. n. 50. li. 1. & ex petitione restitutionis & clausula omni meliori modo etiam via exceptionis Pancirol. cons. 96. nu. 49. Alex. in rub. C. qui admit. n. 2. Ceph. cons. 705. n. 5. Rim. Iun. cons. 623. n. 16. & quando minor in iudicio agens ea eget Franc. dec. 86. nu. 7. & principaliter & incidenter de cōi. Gomez. var. tō. 2. c. 14. n. 8. Molin. de cōtract. disp. 573. n. 23. vbi etiā corā quo iudic. petatur, & per quos Crau. cōs. 815. n. 19. vbi petitam ait si de læsione agatur; si læsus in contractu restitui rē petat Rim. Iun. cōs. 9. n. 18. & 94. n. 19. Guirba. dec. 77. n. 12. vbi etiā petitā censeri, quando aliter res petita non poterat obtineri & petitā dici rei vēdicatione intētata Rim. Iun. cons. 266. n. 14. & Rodolph. in voto, post tract. de absol. Princ. pot. n. 39. Cahedo dec. lusit. 50. par. 1. vbi rē petendo, censeri petita si absq; ea res non poterat obtineri nisi aliud loci stilus obseruet Mant. de cōtr. lib. 11. tit. 20. n. 44. Mago dec. Luc. 31. n. 26. 27. vbi à minore petitā censeri, si rem petierit restitui. Caldas. de rest. in int. verbo. læsis. n. 168. vbi quādo necessaria esset puta dicendo sententiā non obesse quia lata ex falsa causa Rot. dec 61. collectarū à Pico. ad statut. Vrb. n. 3. vbi non petitā contra fideiussorē non dari minori.

Contrarium nisi restitutio in integrum narrata vel petita sit de communi Rim. Iun. cons. 409. nu. 56. & seq. Macerat. resol. 8. n. 43. li. 2. Pereg cons. 102. n. 46. 47. li. 3. vbi petita contract⁹ rescissione, licet secus dicat si rē restitui petitū sit Rot. dec. 33. n. 3. par. 1. recent. vbi ex clausula petens &c. non censeri petitā si testamentū iure directo nullū dicatur, & non via restitutionis in integrum quæ consequenter in eo iudicio non veniebat sed erat principaliter intentanda.

Peti autem potest principaliter & incidenter exceptionis ope Aman. sing 204. Bero. Q. 82. nec litis contestatione opus est si incidenter petatur Gargiare. patro. 63. lib. 1. & coram Iudice appellationis peti debet post appellationem coram eis introductam Gail. obs. 143. lib. 1. subdens coram Iudice a quo peti debere ad appellandum si non sit appellatum Scac. de appel. Q. 19. remed. 2. n. 41. Odd. de rest. in int. Q. 32. art. 16. tenuit Rot. Luca. in causa Lælij Arrighini eū Cōmunitate S. Leonardi anno 1618. in 2. semest. ex actis D. Christophori Geminiani. sed elapso quadriēnio ad eam petendam non potest ope exceptionis deduci cōmuni omnium Rot. dec. 373. n. 67. par. 2. recentis.

60. Lim. non restitui minorem & Ecclesiam si ordinario remedio eis alijs ue succursum sit glo. & Doc. in l. 1. C. si aduers. fisc. Tob. cons. 67. n. 7. Scain. dec. Bono. 80. n. 60.

61. Lim. cessare in integrum restitutionem nec minori dari in materia obiectiua Rot decis. 346. nu. 1. par. 1. 177. par. 3. lib. 2. diuer. Cæs. de Graf. dec. 21. n. 7.

62. Lim. quando promissum fuit minorem non petiturum restitutionem in integrū vel fideiussor datus fuit Fulg. cons. 233. Odd. q. 48. n. 54. Scain. d. dec. 80. n. 72. cui tamen nō potest minor renūciare Capic. dec. 110.

63. Lim. non dari restitutionem contra emancipationem minoris à patre factam Rauen. sing. 173.

64. Lim. non restitui Ecclesiam contra aliam Ecclesiā, quia priuilegiatus non vtitur priuilegio contra æquè priuilegiatum Burs. cons. 199. nu. 49. Rim. Iun. cons. 754. n. 46. ex communi nisi alter de lucro alter de dāno tractaret, hic enim illi præfertur in restitutione in integrum & Macerat. resol. 109. n. 26. 27. lib. 1. vbi idem de minoribus, vel aliter priuilegiatis Grat. cons. 67. n. 19. & seq. lib. 1. vbi minorem de lucro tractantē non restitui contra vniuersitatem de damno vitando agentem Mastril. dec. 44. nu. 5. & 173. nu. 50. Gutier. pract. QQ. lib. 2. Q. 115. n. 9. & seq. de damno vitando agentem restitui Ecclesiam contra Ecclesiam probat tametsi vtraque læderetur. vide infra. lim. 69.

65. Lim. non concedi ob voluntariam & iniustam absentiam Decia. cons. 18. n. 261. & seq. lib. 1.

66. Lim. restitutionem cessare quando remedium ordinarium competit, nisi extraordinario pinguius prouideatur de cōi Matte. comm. opi. verbo. restitutio. Grat. dec. 130. n. 17. & seq. probans minorem læsū nō restitui, quando habet ordinarium remedium l. 2. C. de rescind vend. si tamen in prætio læsus sit non in re, quia vendiderit quod alienare non expediebat, in re enim læsus ad eius restitutionem precisè aget. Doc. in l. quidem C. de præd. mino. Crau. cons. 151. nu. 6. Rol. cons. 59. n. 4. lib. 1. Bero. cons. 117. n. 10. nisi contra diuersos competerent ex eadem causa, vel nisi actio ordinaria ab actu voluntario orire tur, & is contra quē foret agendum non soluendo esset lib. 3. Cabal. cons. 23. part. 3. vbi restitui probat minorem vltra dimidiā læsum & cons. 24. vbi etiam non teneri eius fideiussorem.

67. Lim. non dari restitutionem contra sententiā Principis nisi ex magna causa expræssa & probata l. minor autem. §. 1. de minor. Roma. sing. 114. Affl. decis. 356. n. 4. Meno. cons. 479. n. 28.

68. Lim. concedi non posse per delegatum Principis ad vnam causam de cōi Decia. cons. 45. n. 38. lib. 1. & Meno. cons. 508. nu. 39. & 509. nu. 1. & seq vbi coram Principe vel Ordinario qui lædit peti debere dicunt, & quod in restitutionis iudicio nequeat de causæ meritis cognosci Rim. Iun. cons. 593. n. 46. & seq. vbi de communi vtraque parte sed ex magis communi negatiuam in diffinitiuam, affirmatiuam vero in interlocutoria procedere probat & dicit Bar. sing. 142. quod restitutio quæ iudicis officio petitur ab ordinario peti potest ac delegato specialiter ad eā causam, vel vniuersaliter, non coram arbitris & Rauen. sing. 769. Grat. cons. 119. n. 29. delegatum ad vnam causā incidenter tantum restituere posse, principaliter si ad vniuersitatem causarum ex communi omnium lib. 1. & coram quocumque iudice. iurisdictionem habente peti posse Papien. in forma lib. rest. in int. in principio; & libellus & litis contestatio requiritur. Mago. decis. Luc. 40. n. 11. 67. n. 11. Merli. dec. Luc. 58. Scac. de iud. lib. 3. cap. 2. Q. 19. remed. 2. n. 53. vbi idem de alio iudice appellationis. vide circa prædicta Cald. de restit. in integ. verbo. implorando. Odd. eod. tit. Q. 32. Ond. cons. 27. lib. 2. Gallia cons. 27. n. 112.

69. Lim. minorem non restitui contra minorē de dāno vitādo tractantē si ipse de lucro agat. l. minor filiofa-

milias. l. verum. §. pen. de minor. Odd. de rest. in int. Q. 18. nu. 35. Meno. cons. 1048. n. 16. 1074. nu. 27. nec communitatem contra communitatem si vtraque agat de damno vitando Gratia. dec. 196. nu. 18. si tamen vterque sit priuilegiatus in specie in causa de qua agitur non etiam in mutuo facto minori per minorem Cancer. var. resol. part. 2. cap. 1. nu. 259. & seq. non restitui de lucro agentem contra damnum vitare volentem Laderch. cons 66.

70. Lim. minorem non restitui aduersus mulierem speciale priuilegium habentem in re de qua agitur l. si apud de minor. Odd. d. Q. 18. n. 53. Meno. cons. 1048. n. 17. & 1074. n. 28.

71. Lim. minorem non restitui contra factum maioris aduersus quod maior non fuisset restitutus Affl. decis. 212. Meno. cons. 1074. n. 8.

72. Lim. aduersus omissam vel non prosecutam appellationem minorem non restitui, nisi tale ius fuisse probet, quod si deductum fuisset obtinuisset Odd. de restit in int. Q. 36. n. 40. vbi declarat Meno. cons. 1074. n. 26. Rim. Iun. cons. 12. n. 23. & 33. Guirba. decis. 18. n. 13. qui semiplene id docere sat esse inquit contra omissam vel non prosecutam appellationem; quamuis secus sit contra sententiam in meritis Gratia. dec. 196. secus probans aduersus desertionem.

73. Lim. non concedi quando calumniose peteretur Rim. Iun. cons. 593. n. 20. & seq. puta si de contrario constaret per publicum instrumentum eius quod minor vel furiosus prætenderet Ond. cons. 27. n. 39. lib. 2. vel ex propria confessione Rim. Iun. sup. n. 36. Thob. cons. 68. n. 10.

74. Lim. vt aduersus vnum puta omissam hæreditatis aditionem vel minus solemniter factam petita, contra alia non operetur velut contra sententiam Rim. Iun. cons. 593. n. 41

75. Lim. non restitui minorem, Ecclesiam, nec mulierem aduersus omissas dilatorias, & declinatorias, si ius eorum in meritis non lædatur Affl. dec. 350. Capic. dec. 13. n. 5. & 6. de cōi. Rim. Iun. cons. 655. n. 69. & seq.

Sublim. vel potius secus dicas quoad omissas peremptorias si quid deducatur læsionem præseferens Aret. cōs. 66. n. 9. Affl. dec. 114. Tholo. dec. 53. Cels. Vgo. cons. 101. Cancer. d. cap. 1. n. 244.

76. Lim. nam Ecclesia contra Ecclesiam & contra laicum eam non petit coram seculari sed coram Ecclesiastico, idemque de clerico dicitur pro bonis Ecclesiæ non tamen pro suo patrimonio, vel patrimonialibus bonis, pro quibus coram seculari eam petere debet Coua. var. lib. 1. c. 4. n. 3. 4. Caldas. de rest. in int. verb. implorandam n. 32. in fi. prout ab alijs coram Iudice contractus vel rei peti debet Rol. cons. 26. nu. 31. lib. 2. & Odd. Q. 32. art. 13. Redoa. de reb. Eccl. nō alien. pag. 488. vers. item quæri. Aufr. de potest. Eccl. n. 48. Surd. cons. 266. n. 9. Peregr. cons. 23. lib. 4.

Sed pro patrimonio clericos coram Ecclesiastico eā petere Rot. sing. 113. Odd. d. Q. 32. n. 123. prout respectu patrimonialium Aufr. sup. Feli. in c. cum sit ante n. 1. de foro comp.

Iudicio autem pro bonis Ecclesiæ per eam moto coram Laico si sententia contra Ecclesiam proferatur, si Ecclesia iure speciali restitui velit coram Ecclesiastico restitutionē petere poterit speciali eius priuilegio Inno. in d. c. cū sit. in fi. Abb. in c. 1. n. 18. & in c. constitutus n. 1. de rest. in int. Coua. sup. n. 2. dicens quod vbi Ecclesia specialiter est priuilegiata potest etiam contra laicū coram Ecclesiastico suo priuilegio vti Maran. de ord. iud par. 2. act. 2. n. 83. 100. & 101. vbi tenet etiam contra sententiam posse Ecclesiam restitutionem coram Ecclesiastico petere post Fede. de Sen. cons. 285. n. 2. vers. vel dato Surd. d. n. 9. & hoc de iure canonico, secus ciuili iure, quo eius debet iudex adiri de cuius præiudicio agitur Io. Bapt. in tract. cōtradict. cap. 186. quæ intellige si speciali iure Ecclesia in integrum restitui posset, secus in casu laico etiam competenti, tunc enim coram laico peti deberet, nisi iudicis officium imploretur, vel Ecclesia spoliata sit; si vero bona Ecclesiæ iniuste retineri dicat, idem erit nisi iniusta detentio denegetur, tunc enim seruari debent tradita in c. si clericus laicum de foro compet & in l. 1. si quis in ius vocat. non ier. Soc. in l. rem quæ nobis n. 11. de acq pos. Quod si petatur per instrumenta de nouo reperta sicut fiscus in hoc est priuilegiatus Pereg. cons. 5. n. 1. lib. 4. & de iur. fisc. lib. 7. tit. 4. n. 4. sic Ecclesia tit. 2. n. 1. lib. 6.

Coram Iudice appellationis peti debet postquam causa corā eo introducta fuit ad appellandum verò si non sit appellatum coram iudice a quo Gail obs. 143. li. 1. & aduersus sententiam distinguit Odd. sup. n. 125. & seq.

Coram Iudice rei peti debet si principaliter petatur, si incidenter excipiendo vel replicando coram iudice loci iudicij peti potest, quod si petatur vt in rem possit agi coram Iudice rei sitæ peti debet Senat. Dolan. dec. 129.

77. Lim. vt audientia per statutum sublata solutionem cursu tēporis præsumens restitutio in integrū sublata censeatur Rim. Iun. cons. 408. n. 25. & seq. 801. & 802. n. 64. & seq.

78. Lim. non restitui iure communi vtentem Rim. Iun. cons. 655. n. 78.

79. Lim. non dari restitutionem aduersus id quod restitutionem extinguit Pereg. cons. 102. n. 65. & sequēt. vt post quadriennium lib. 3.

80. Lim. non dari restitutionem contra confessionē veritatem continentem Rim Iun. cons 655. n. 95. & minorem non restitui contra confessionem legitimè factā, nisi aliter quam per suam confessionem se læsum probet Mattes. not. 165. & in criminalibus. Facchi. contro. iur. lib. 1. c. 72. exceptis delictis in omittendo in quibus minor etiam culposus restituitur Fari. cons. cri. 225. n. 15. & seq.

Contrarium nempe minorem indistinctè restitui. ex cōi. Cæs. de Barz. dec. 107. n. 2. & Gargiare patro. 80. nu. 26. lib. 2.

81. Lim. non concedi aduersus solutionem iussu iudicis factam Cast. sing 13.

82. Lim. non restitui venia ætatis impetrata, nisi in ea impetranda læsus sit, vel post ante purificationem l. 1. C. de his qui veni. ætat. impetra. Odd. de rest. in int. Q. 23. n. 11. Galga. de tutel. lib. 1. tit. 11. n. 21. Bonacci. de contract. disp. 3. Q. 1. n. 3. in fi.

83. Lim. non restitui minorem qui conuentus vt contractum approbaret, improbaretuè illum approbauit Add. ad Mattes. not. 155. n. 17. vbi sublim. in pupillo & aliter remissiuè. n. seq.

84. Lim. in fisco qui in criminalibus non restituitur Crem.

Crem.sing. 23. Arnon. epitom. 37. vbi idem tradunt in publicis pœnis.Bonacos.Q.cri. verbo. restitutio de magis communi in pœnis Odd.Q. 3. nu. 85. maximè præscriptis Q.89.n.24.

85 Lim. non enim restitutio minori datur legum Doctori glo. in l.1.C.qui aduers. quos Lanfr. Balb. decis. 369.Rau.sing.284. Guid. Pap.dec.88.nu.4. Mantua. sing.520.Aluis.de Albert.sing.87.Franc.dec.814.par. 1.de magis communi Rot.dec.485.n.4.par.2. recentior.& Viui. communi opi. verbo. doctor. & aduocatus.Alba.cons.46.n.5.de magis communi Odd.de restit.in int.Q.23.n.24.& seq.vbi tribus modis sublimitat primo in creato ob necessitatem & alterius loco subrogato; secundo in non pertinētibus ad peritiam iuris. tertio quando inconsulte causam defendendam suscepit. quarto sublim.vbi in contractu faciendo deceptus fuit Boer.dec 350.n.6.& non circa allegationes iuris sed circa bona de communi Villalo.communi opi.lit.M.n.96.& erit 6.

Sublim.sex modis vt in corpore limitationis.

86. Lim. quando mora purgari non potest tunc enim nec in integrum restitutio datur Veral.dec.230.par. 2.96.part.3.Gratia.decis.49.in addit.n. 1.

87. Lim. nam si statutum dicat quouis modo sententiæ contrauenìri non posse, in integrum restitutio sublata erit Ceph.cons.53.n.23.Gatia.dec.51.n. 13.

Contraria sententia magis communis est Odd.de rest.In int.Q.15.n 44.& seq.vbi amp.& lim. Carol. de Graf. de stat. reijci excep.34.excep.

88. Lim. non restitui minorem qui pro suo procuratore fideiussit Rauen.sing.283.

89. Lim. in delictis minorem non restitui Affl.dec.390. n.4.secus dicens in emergentibus.Bero.Q. 135. Boer. dec.63 n 7.& seq.secus si delictum in omittendo consistat.Pereg. de fideic art.11.n. 132. & Anch. Q. 30. lib.2. inquit restitui in pœnis à iure communi exorbitantibus à statuto iniunctis Soarez.lit.R n. 68. vbi in pœnis. Gutier. pract.QQ.lib.3.Q.34 n 5.nisi ad pœnam moderandam vt per eum post Gomez. de delict. n.62.& seq. Bonacos. supra vbi tamen ex iusta causa restitui si dilatio nimis breuis esset ad comparendum præfixa nec dari ad accusandum & crimina proponendum Affl.sup. n.3.Gomez. supra n.7.Coua pract. QQ.cap. 26.n.4. Gutier. in auth. sacramenta puberum n.138.C.si aduers. vend. vide. Odd. Q. 80. Cancer.var.resol.par.2.cap.1.n.249.

1. Sublim. non procedere in delictis solo iure ciuili nō diuino vel naturali vetitis Mattes.sing. 164. Gomez. d.n.62.Cancer.supra.n.251.

2. Sublim. in delictis in omittendo minorem illæsum reddi.Feli.cons.34.n.9.Cancer.supra.n. 251.

90. Lim. nam semel tantum non pluries conceditur Affl.dec.314.& semel negata non datur si repetatur, nisi ex causa superueniēti Rot.dec.534.n.6.par. 2. recentior.de communi Villalo.lit.R.n.56.Cabedo.dec. lusit.290.par.1.

1. Sublim.noua causa superueniente l 1.2.1 vbi glo. & Doc.C. si sæpe in int.rest de communi Odd.Q.16.nu. 23.& Cæs.de Barz.dec. 107. nu. 30. & seq. vbi etiam quæ noua dicatur Cabedo supra.vbi etiam quæ dicatur noua causa ex glo si.in cap.fi.vbi Abb. nu 4. de in int.rest.Rot.supra.limita alijs modis vt per Ricci.collect.dec.1525.vbi etiam quando ob ętatem minorē minorem non probatam denegata fuit, & concessā aduersus lapsum fatalium non posse denegari aduersus rem iudicatam ex Seraph.dec.163. & licet semel negata nisi ex noua causa non concedatur, secus si alias concessa esset Rol.cons.4.n.62.lib.3. Rot. Luca. inter Bernardinum Petrum & fratres Vincentij Colucci & hæredes Ioannis 2. semestri 1571. ex actis D. Michaelis Garzoni.93.lib.7.mearum.

91. Lim. nam licet restitutio in pristinum reponat, secus tamen est si natura actus repugnet Guirba. decis. 19.n.16.

92. Lim. non concedi quando post conclusum in causa petitur Pereg cons.8.n.3.lib 4.

Contrarium quod minor mulier & Ecclesia eam petere possint necnon maiores ex clausula generali cap. auditis. de in int restit.Feli.in cap.cum dilectus. nu. 23. de fide instrum.Afin. in prax.§.23.cap 6.lim.12.Caldas. de rest.in int. vers. vel aduersarij dolo n. 19.20. Maran.de ord.iud.par.6.art.15.n.3.Meno.de arb.Q. 35.n.19. Ias.in l.admonendi. n. 61. de iur. iur. Masc. Q.17.n.55.Minf.cent 6.obs.56.n.3. Capic. dec. 157. vbi etiam quod tunc datur repulsa etiam respectu testium prius examinatorum quamuis fuerit diuersimodè iudicatum Farin.Q.72.n.271.Guirba.dec. 74. n.2.Mastril.dec.237 vbi in summarijs tantum ex sui Regni dari personis restituibilibus, sed diuersimode ait iudicatum Masc. concl. 926.nu. 30. Carauit. tit. 239.n.4.Odd.Q.65.nu.82. Scac. de appel. Q. 19. remed.2.n.18.

1. Lim. hanc 2.opi. non procedere nisi læsione saltem semiplenè probata & dato fumo Odd.Q.36. n. 62. & 70.& Q.65.n.89.

Contrarium probat d. cap. auditis. quia sat est probationes omissas vbi Butr. & Abb.not.8.Spec. de rest.in int.§.1.n.35.Aret.cons. 66. n. 8. Ias.in l. nam & postea. §. si minor. vers. sed tu aduerte de iur. iur. vbi Fulg.& Albe.n.5.Maran.par.6. actu.2. n. 83. Rebuf. de rest.cap.1.glo.3.n.20. Alex.cons.115.nu. 4. lib. 5. Cast.in l.fi.n.45. C. in quib. caus. in int. rest. Gab. de minor conel.2.in fi.Aufr.ad Tholosa.dec. 53. Aff. in const. reg. rub.38.n.22.& dec. 390. n. 5. Capic. dec. 109.n.7. Vaso.contr.ill.cap.31.n. 12. Ceual. Q. 836. nisi calumniose petatur. Affis.concl.49.

93. Lim. non dari restitutionem verè doloso Macerat. resol.8.n.62.lib.2.Surd.decis. 216. nu. 12. & 22. nisi dolus velatus sit,n 23.& quando in committendo dolus consisteret minorem non restitui, prout nec si verè contumax esset. quamuis aduersus dolum in omittendo restituatur de communi Laderch.cons. 112. & in minore doloso Surd.de ali.tit.9.Q 45.n.21.

94. Lim. non concedi restitutionem non refectis expēsis Macerat.d. resol.8. in fi. sed. citat Affl. dec. 70. id non probantem & Natt.cons.17.n.7. qui id etiam nō probat; imò in fi.cons.contrarium firmat in minore & n.7.differentem opponere exceptionem non condemnari in expensis nisi illud malitiose distulisset, quæ militia cessat data actoris scientia Gutier. pract. QQ.lib.3.Q 34.n.13.& seq. post Thes.dec.10. n. 5. 6. 7.vbi non audiri nec restitui non refectis expensis cōtumacialibus, in alijs autem eo audito constito de suo iure eas repetet.

95. Lim. vt licet per instrumenta de nouo reperta restitutio in integrum concedatur secus. tamen est adhi-

bita diligentia reperiri potuissent Rol.cons. 72. nu. 23.lib.3.Ond.cons.61. n. 16. lib. 1. Princeps tamen restituere potest etiam si dicta iusta causa cesset n.26.

96. Lim. in folio qui contra patrem in integrum non restituitur.sublim.vt per Duen.reg.357.

97. Lim. non restitui minorem casu fortuito læsum, nec si ad esse & non esse læsio se habeat de communi Molina.de primog.lib.3.cap.13.n 61.in fi.nec quando pecunia casu fortuito perditur de communi Villalob.lit.M.n.100.Ceph.consl.3.n.135.Natt consl.548. n.5.Osasc.dec.pedem.157.n 4.Odd.de rest.in int.Q. 4.n 23.Galgan.de tutel.lib.2.tit, 25. n. 21. Soarez. lit.M.n.171.commun.opi.

1. Sublim. non procedere vbi constaret minorem sua facilitate læsum Odd. supra n. 30. Galganet. supra. n 22.

98. Lim. in actionibus rei non persecutoriis, quæ contra minores etiam præscribi etiam sine spe restitutionis in integrum probat Turza.communi opi. 125.

99. Lim. vt licet minor restituatur aduersus sententiam de exequendo, non tamen contra facti executionem, nisi ob excessum Odd.de rest.in int.Q.72 n. 90.

100. Lim. in iudicio executiuo non dari restitutionem ad instar sumarijssimi, tametsi & petitorio detur Seraph.dec.987.n.1.

101. Lim. alijs casibus non restitui minorem ex communi. Primo contra præscriptionem redhibitoriæ & quanto minoris. Secundo contra triennalis instantiæ cursum. Tertio contra tempus inuentarij conficiendi. Quarto si iurauerit. Quinto quando aliud remedium haberet Soarez.d lit. M. nu 171. Sexto cessat intra 25. annum si statuto ætas breuietur, licet detur si elongetur Gratia. dec. 177. nu. 10. Septimo contra tempus cuius initij &c.Zuccar.cons.66. n. 77. Octauo vbi æquitas cessaret Soc. Iun.cons.46. n. 47. lib. 4. Nono quando quis tenetur de iure naturali vel quasi Gutier.de tutel par 2.c.5. n. 59. Decimo alijs etiam casibus cessat quos sparsim in hoc libro comperies & latius penes Odd.preceptorem meum in suo elegantissimo tract.de rest.in int.& licet minor restituatur contra pœnam conuentionalem ob non obseruatum contractum & cõtrauentionem testatoris præcepto siue per viam modi vel conditionis dispositio facta sit etiam si conditionalis sit quæ semel defecta nequeat restaurari, siue minor omiserit, siue commiserit aduersus testatoris præceptum, fallit tamen si in dolo minori sit in quo tamen dolus non præsumitur, fallit etiam si vetasset testator id quod iure communi prohibitum foret quia continet delictum alias si delictum non contineret restitueretur Surd. de ali.tit. 9.Q.45. subdens minorem etiam aduersus omissum lucrum restitui & ad petenda alimenta præterita, si tamen in domo alere debentis præstari debuisset non plus consequetur quam si in domo alere debentis præstita fuissent, & si alendus operari in domo alere debentis teneretur illud minus consequetur alẽdus quod operæ illæ importarent Gal.de excep.tit.2. excep. 2. n.40.& seq. vbi non restitui minorem in contractu ad fauorem alterius minoris vel priuilegiati inito si priuilegium æquale sit Bar.in auth.quas actiones C. de sacrosan.Eccles.Paris cons 53.n.64.lib.3. Ceph consl. 16.n.1.nec si minor certioratus fuisset sui præiudicij quod tamen est controuersum vt per Chirco. commu. opi. cent. 3. concl. 46. & non probata ætate minori Bello.cons.18.n.18.nec si doli suspicio subsit contra minorem ex Veral.dec.278.seu.1.par.1. nec si minor veniam ætatis impetrasset l.1.C. de his qui veni. ætat. impetr.nec si minor restitui vellet aduersus contractũ à maiore gestum, nisi ex clausula si qua mihi iusta causa quæ & maiori competit, de communi Rol. cõs. 10.n.14.lib.2.72.n.48.lib.3. Burs.cons. 26. n. 35. de communi Gall. supra n. 50. nec si minor esset Doctor iuris ciuilis ex Veral.dec. 136.seu.1. par. 2. nec si ius alteri quæsitum foret, & vbi mora purgari nequit Veral.dec.136.seu.1.par.2.96.seu.3.par.3. nec si minor modice læsus esset iudicis arbitrio ex Capic. dec. 13.Mago.dec Luc.68.n.34.Gall.supra num. seq.

102. Lim. Doctorem minorem non restitui Soc. Iun. consl.69.n.49.lib.1.Crau.cons.225.n.9.in fi vers. tertio in terminis. Lamb.de contract.mul.Q. 1. nu. 133. intellige aduersus ea quæ iuris sunt non facti & nisi læsio plene probetur n.143.& iuris dubium emori facti comparari n.144.& Villalo.comm.opi.lit. M. nu. 96.restitui tamen ne damnum patiatur probat Cag. in proc.ff.nisi esset causæ aduocatus qui ratione officij non restituetur si læsio ob eius ignorantiam processisset.

Contrarium quoad minorem licet secus in maiore Odd. de rest.in int.Q.23.art.7.n.33. Cancer. d. cap. 1. nu. 295.& 38. vbi non restitui quoad ea quæ iuris sunt sed quoad ea quæ eius negocia gerunt & in hac lite ei curatorem dari ex Garz.de expens.cap 23. n.35.

103. Lim. lite extincta per sententiam & rem iudicatã cessat restitutio in integrum contra triennalem pacificum possessorem non obstante commissione si erat cum clausula prout de iure, de iure enim post trienniũ à die latæ sententiæ vltimæ non datur restitutio vt Rot. firmasse probat Garz. de benef. part. 10. cap. 3. n.40.

108. Lim. non restitui minorem in integrum ex quo sine decreto contractum acquisititium fecerit donationis cum more, vel emphiteoticum cum pacto canonis soluendi, quia acquisitio quę principaliter in eo interuenit non quod in consequentiam venit debet attendi, nisi læsum propterea se probet Valasc. de iur. emph. Q.35.n. 4. vbi etiam ex communiori pactum resolutiuum & retrouendendi per Ecclesiam apponi posse in rei acquisitione.

109. Lim. non restitui hæredem etiam minoris si eius author restitutionem in integrum petere potuisset, si gesta per suum authorem ratificauerit, puta census vel pensionis rei à minore locatæ pensione recepta, quæ tamen ratificatio hæreditatis aditione non fit, licet ex hoc obligetur sicut minor ex facto suo obligatus erat, sed si hæres non aliter illud approbet in integrum restitui poterit sicut poterat ipse minor nisi in hoc minor læsus esset quod illam hereditatem adiuisset, & sic restitui eidem competijset aduersus illã aditionem; eo enim ipso quod hæres eãdem hæreditatem adit dicitur approbare factum defuncti, ac beneficium restitutionis amittit, glo. & Bar. in l. paterfamilias. de priuil.cred.Odd.de rest.in int. Q. 50. art. 1.n.18.& seq. licet ex communi cessante d. ratificatione probet hæredem in integrum restitui vbi eius author restitui potuisset, & hoc iure transmissionis nu.3.

110. Lim. vt licet minor 25. annis ex statuto maior anno 18. declaratus in integrum restituatur glo. fi. in l. 1. C. si de momen. pos. vbi Bal. n. 10. de communi Rom. cons. 90. n. 2. & seq. & Villalo. comm. opi. lit. M. n. 94. & Borgn. de tuto. n. 99. secus tamen est si non ad certas causas habeat pro maiore, sed generaliter in omnibus causis tunc enim non restitui Ang. in d. l. 1. n. 4. & ibi Apostil. ad Bal. n. 10. lit. I. ante fin verum d. glo. fi. loquitur tam in iudicialibus quã extraiudicialibus.

111. Lim. vt restitutio in integrum quæ datur minori dolum passo ei cõpetat etiã cõtra tertiã ignorantem, & causam onerosã habentem in subsidium, secus in ea quæ datur maiori dolum passo, in contractu stricti iuris hæc enim iure actionis datur illa officio iudicis nobili quæ differunt Cin. & Fab. in l. dolus C. de rescind. vend. vbi Sali. in l 2. n. 18. Lanar. cons. 44.

112. Lim. nam viduæ habenti procuratorem aduersus rem iudicatam ob non interpositam appellationem non datur restitutio in integrum nisi constet de iniustitia sententiæ Rota. dec. 330. coram Coccino.

113. Lim. intra quadriennium peti & obtineri debet, nisi per iudicem & partem expeditio fuerit impedita Coccin. dec. 368. & 482. vel nisi adsit enormissima læsio quæ cessat in beneficialib. Gomes. dec. 30. lib. 1.

114. Lim. non dari restitutionem non constito de bono iure petentis Coccin. dec. 394. n. 5.

115. Lim. in beneficialibus non restitui minorem 24. annis nisi 14. minor sit Gomes. dec 96. lib. 1. vbi etiã ætatem curæ instrumento non probari.

116. Lim. nam etiam in causa restitutionis allegans priuilegium, qualitates eius probare debet Gomes. dec. 97. lib. 1.

117. Lim. non dari ad effectum indebite solutum eri. rei iudicatæ, & licet detur ad errorem reuocandum, non tamen datur si erroris reuocatio sententiam directo impugnet & post sententiam error non admittit restitutionem in integrum Rot. dec. 26. cora Buratto.

Ecclesia autem restituitur aduersus locationem à se factam etiam ad nouennium si locatio potenti & difficilis exactionis facta sit Rocch. de consuet. nu. 656.

TIT. XIX. CAP. XXXXVI. DE MVTVO SIBI IPSI A TVTORE FACTO.

4326 Pecunias pupillares sibi ipsi tutor ad honestum lucrum mutuare potest vt eas alijs dabat l. quoties §. sicut in fine. de administration. tutor. Cor. cons. 198. n. 9. circa medium. lib. 1. Magon dec. Florent. 1. nu. 30. Montan. de tutel. cap. 30. n. 87. Galganet de tutel. lib. 2. tit. 20. n. 9. palam scilicet, ac bona fide lib. 3. Q. 49. in fine subdens quod si in libro scripserit se mutuo pecunias accepisse, nõ numeratę pecunię exceptionẽ opponere nõ posse ex Bolog. in l. singularia. n. 55. si cert. pet. Cag. n. 83. Purp. nu 18. & Rebuf. de sched. recog. art. 2. n. 51. Duen. reg. 260. fall. 3. vide infra n. 4340.

4327 1. Lim. non posse ab alijs mutuo accipere pro traffico à testatore commisso Soc. Iun. cons. 148. n. 38. lib. 1. pro debitis autẽ pupilli & Ecclesię potest tutor curator & prælatus & bona etiam pro interesse obligare quia isti mandatum à lege habent & omnia possunt ex vsu & consuetudine loci Pereg. cons. 99. n. 6. 8. & 11. lib. 2. ex Abb. in c. quod quibusdam n 4. Boic. n. 2. de fideius.

4328 2. Lim. non procedere nisi palam & bona fide illud fecisset l. non existimo vbi glo. verbo. & cauit. de administratio. tutor. & Bar. Montan. supra n. 88. Galganet. supra vide infra c. 50. & citati in conclusione.

TIT. XIX. CAP. XXXXVII. DE PRÆSENTATIONE AD BENEFICIA IVRISPATRONATVS.

4329 Tutor ad beneficia iurispatronatus pręsẽtat absq; pupillo, si tamen prius pupillus præsentat. et, præualeret eius præsentatio factæ a tutore Gemin. in c. ex eo quod n. 8. de elect. qui loquitur quando pupillus duriorem quam tutor præsentasset Lambert. de iure patronat. lib. 2. art. 10. Q. 1. part. 2. n. 2. pag. 9 supra. c. 44. versic. 13. & Montan. de tutel. cap. 5. n. 54. ex communi probat istam conclusionem scilicet à pupillo præsentatum præferri a tutore præsentato; licet ipse cum alijs dissentiat & communem etiam quod præsentatus a pupillo infante maiore præferatur, licet minus idoneus esset à tutore præsentato testatur Garzia. de benefic. par. 5. cap. 9. nu. 186. subdens curatorem nisi furiosi non præsentare n. 199. & 200. & pupilli præsentationem præferri factæ a tutore in concursu quãdo pupillus esset maior infante Io Franc. de offi. & potesta. cap. sede vacant. Q. 5. 2. part princ. n. 5. præsertim si dignior vel æque dignus esset à pupillo præsentatus Cittad. de iure patronat. artic. 3. nu. 71. tutoreque curatorem dari probat nu. 72. & Bartol. Brixien. Q. Dominicali. 77. & si malitia suppleret ætatem minor septennio, non autem eius tutor & eius præsentatio admittetur Lamberti. supra. n. 2. & tutorẽ curatorem & sequestratarium præsentare, nec pro ea vice attendi superuenientem principalis præsentationem Rot. in Mediolan. iurisp. 20. Februarij. 1606. coram Iusto. Lotter. de re benef. lib. 2. Q. 14 n. 45. & seq. Mantica. dec. 140. n. 11. à minore præsentatum à tutore præsentato præferri probat. Rot. dec. 303. vbi posse tutorem præsentare & si prima sit nulla iterum posse præsentare Garz. de benef. par. 5. cap. 9. n. 186. & seq. à pupillo maiore 7. annis præferri. minorem vero non præsentare & si tutor præsentet nec alium pupillus pręsẽ sentet valebit præsentatio tutoris non curatoris nisi furiosi n. 200. vt vero præsentatus instituatur probari debet vacatio, patronatus pertinentia & à vero patrono præsentatio intra tempus Rota. dec. 72. nouis diuers. par. 5. & consensũ uim pręsentationis habere.

Quod si pupillo sciente & non reclamante eius tutor nomine proprio præsentauerit & fuerit admissa præsentatio, & secuta institutio; si mortuo tutore filius eius præsentauerit aliquibus reclamantibus & reiectis, quasi possessio iuris patronatus tutori quæsita censetur Lamberti. supra 12. art. 3. Q. principal. prim. part. n. 1. 2. & 11. pag. 22 & 23.

Præsentatus ab existente in quasi possessione nisi verificato prius iure patro. & vbi non adest quæstio super libertate beneficij, sed inter patronos lis est nil S. Concil. immutauit Garzi. de benef. par. 5. cap. 5. n. 137. & seq. & quasi possessio acquiritur & in casu obitus ob consensum permutationi præstitum etiam à tutore minoris & pręfertur præsentatio nisi ex confessione, re iudicata, vt claro instrumento de proprietate constet Rot. dec. 191. nouis. diuers. par. 5. & infra n. 4475.

sed

sed vt quasi possessio pro sit debet effectuatio præsentationis probari dec.384.n.11.d.par.5.licet hoc non exigatur vbi quæritur de obseruantia patronorum & vnica præsentatio sufficit pro quasi possessione quærenda 40.annis continuata possessione si nouæ præsentationis casus non venerit Rot.dec.290.n.8.d.par. 5.& dec.464. coram Coccino.n.9. tutricem etiã medio procuratoris præsentare & maiorem partem vocum habentem admitti.

TIT. XIX. CAP. XXXXVIII. DE DOTE CONSTITVENDA PER TVTORES.

4331 Tutor seu tutrix dotem pupillæ constituere & augere potest Abb.in cap.Rainutius n.7.Bero. nu. 127. de testam.vbi idem si bona omnia in dotem daret & & Abb.idem inquit viuo patre furioso. quod si pupilla tutore, vel curatore careret dari deberet ad hunc effectum Bero.supra. Purpur.conf.63.n.15. qui augeri posse probat per l.cum plures.§.penultimo. de administratio tutor. & idem in curatore quod in tutore probat Bero. supra.& taxatam à testatore augere & minuere potest tutor ex ordine testatoris Ond. conf. 64.n.6.lib. 2.

4332 1. Lim. non procedere nisi decretum iudicis interueniat Mago.decis.Florent.34.n.1.Bero.supr. vbi idem si necesse foret alienare immobilia pro dote dãda quia vir ea nollet per l.siue generalis de iur. dot.

4333 2. Lim. nam si tutor nomine proprio dederit vel promiserit dotasse censebitur de bonis pupillæ cuius bona gerebat, vel de suo animo repetendi de comm. Cur.Iun.cons.198.n.2.cum multis sequent.Manti. de contract.lib.12.tit.19.n.5. vbi idem si curaterio vel tutorio nomine; ex l.cum post. 44. de admi. tuto. in qua etiam deciditur quid si eam promiserit vltra facultates pupillæ distinguendo vt in d. l. cum post. vbi Bar.& idem in alio administratore Camp.de dot.par. 1.Q.16.Gall.de exe.suc.tit.4. exc.7.n 40. par. 2.

4334 3.Lim. nam curator qui non ętati sed vitio personæ ex accidenti datur non potest solus dotem constituere, sed cum decreto iudicis, & consanguineorum præsentia l.tam dementis. C.de Episcop.audient. l.& si furiosi. C.de nupt. Bero. d. n. 127. versic. quare pro intelligentia. quamuis si curator ratione ætatis fuerit datus, dotis nomine possit bono animo & arbitratu omnia bona etiam immobilia futuro marito concedere l.filiæ.de leg.3.l.siue generalis. de iur. dot. Bero. supra.versic.secunda conclusio.

4335 4.Lim. vt si adulta curatore careret, ei dari debeat pro dote viri boni arbitrio constituenda, cum consensu tamen consanguineorum eorumque præsentia.d.l.siue generalis.Bero.d.n.127.in fine. & si a minore curatore carente constituta sit valet constitutio, sed minor læsus restituitur, si verò immobilia in dotem dentur curatore & iudicis decreto opus est. Gab.conf.20.n.8.& seq. lib. 2. subdens non referre an curator generalis, vel specialis sit, aut fideiussorem idoneum dederit.

TIT. XIX. CAP. XXXXIX. DE BONORVM POSSESSIONE AGNOSCENDA PER TVTORES.

4336 Tutor solus bonorum possessionem pro pupillo agnoscere potest glo. in l. potuit & ibi Salicet. C. de iur. deliberan.& cœteri omnes vt ibi testatur Castr. n.6.Imol.in l pupillus n.3. de acqui. hæred. Areti. in §. t.in fine. Institut.de autho.tutor. Dec. in l.bonorum. 7.n.1.C.qui admitti.licet non repudiare in l. eius est n.4.Cagnol.n.5. de reg.iur. post Christoph. de Castellion.conf.3.n. 3. Add. ad Mattesilan. sing. 181. Purpur.in l.2.n. 15. C. de bono possess. contra tabul. præsertim cum decreto Iudicis Docto. in d.l bonorum C. qui admitti. Galganet.infra 2.amp. citandis vide infra cap.52.

4337 1.Amp. vt solus tutor cum pupillo possessionem acquirat Imol.in l. 1.n.15.de verb. obligation. secus dicens in curatore furiosi vel mutui.

4338 2.Amp.vt solus pupillus curatore carens vel tutore, vel eis absentibus bonorum possessionem iudicis decreto interueniente agnoscere possit l.bonorum.C. qui admit. l.si infanti. C.de iur deliberan. vbi idem in hæreditate Galganet.de tutel.lib 2 tit.12.n.6.quamuis eam repudiare minime possit Dec. in d. l eius est n.4.Galganet.d.n. 6. si tamen pupillus tutorem habeat non potest sine eius authoritate etiam lucrosam agnoscere.§.neque Inst. de auto.vbi glo.& Doc.

4339 3. Amp. vt & tutor possidere dicatur præsertim ratione custodiæ quam habere tenetur, & si pupillus infans existat Seraph.decis.77.& 82. idcirco sua interesse probans & decis.71.n.3. vide infra cap.69.

TIT. XIX CAP. L. DE MVTVO SIBI IPSI A TVTORE FACTO &c.

4340 Mutuo recipere tutor potest pupillares pecunias Salic.in l-singularia n. 10. Dec. n. 8. si cert petat. ac etiam quolibet alio actu obligari l.quoties §. non tantum l.non existimo. & vtrobique Bar. de administration.tutor. Caldas. de rest. in integrum. verbis contractum fecisti n.25.vide supra cap.46.n.4326.

TIT. XIX. CAP. LI. DE ARROGATIONE ET ADOPTIONE PVPILLI.

4341 Pupillum tutor in arrogationem dare potest offerre Abb.& Ancharan. in cap.si quis n°7. & 8. de regular. Cotta.in memorialib.verbo. arrogationis, vbi subdit tutelam, & patriam potestatem æquiparari.

4342 Non tamen tutor vel curator pupillum, vel adultum minorem 25.annis adoptare vel arrogare potest l.nec ei. de adoption.Montan.de tutel.c.31. effect.7.

TIT. XIX. CAP. LII. DE ADITIONE HEREDITATIS PER TVTOREM PATREM &c.

4343 Quamuis filius in potestate patris existens patre adire nolente si fuerit adult[9] & minor 25.annis hæreditatem sibi delatam adire possit, prout & pater filio nolente adire, & vbi pater post aditam gerere nollet, curator

curator filio minori detur l. fin. §. sin autem in secunda vbi glo. verbo, hoc facere & verbo hæreditati C. de bon. quæ liber. Bal. & Sali. Franc. Marc. dec. 42. part. 1. Maran. in l. is potest n. 146. & seq. de acqui. hæred. & si patri acquiratur vt in profectitijs sine patris consensu non potest adire secus in aduentitijs Alex in l. si quis. §. iussum de acq. hæred. de communi Cras de acq. hæred. Q. 17. n. 21. & secus in castrensi vel quasi & pater etiam aduentitia inuito non ignorante filio adire potest, & idem in bonorum possessione, sed filio ante aditionem vel repudiationem obeunte pater nequit adire de communi n. 30. & Maran. supra n. 5. & seq. & 131. Soc. Iun. cons. 19. n. 13. & seq lib. 1. vbi patrem legitimum administratorem pro filio etiam maiore adire posse & temporis cursu præsumi. Pupillus tamen absque tutoris authoritate nequit etiam lucrosam adire cum nec obligari possit sine eius authoritate l. pupillus. §. si fari. l. pupillum. l. more. de acqui. hæredita. § neq; Institut. de authoritat. tutor. & vtrobique Docto. communiter de communi Villalo côm. opi. lit. H. n. 38. & Bursat. cons. 19. n. 32. Bellon. cons. 24. n. 16. vbi etiam nec solum tutorem sine pupillo infante maiore eam adire posse; si namque hæreditas fuerit infanti delata ascendens qui ipsum in potestate habet eam adibit, quo cessante tutor eum consensu infantis quinque annis maioris, tutore autem cessante, iudex tutoris defectum supplebit l. infantis C. qui admitti. l. si infanti. C. de iur. deliberan Doc. cômuniter in l. pupillus si far. de acqui. hæred. de communi Villalo. d. n. 33. & Cras de acquirend. hæred. Q. 17. subdens infantis consilij defectum per tutorem tunc suppleri si tamen eius animi iudicium aliquod existat secundum communem n. 1. & seq. Maran in l. is potest n. 145. de acquiren. hæred. vbi subdit si tutore careat, ei dari debere, & cum iudicis authoritate si fari. possit ac septennio proximus sit adire posse n. 150. & seq. idem in pupillo probans infante maiore & n. 11. probat bonorum possessionem agnoscere posse, illamque posse quemcumque pro infante in iudicio petere & n. 56. subdit patrem possidentem dotem matris pro infante adire censeri & transmissioni locũ fieri & n. 67. tutorem pro infante adire hæreditarij fundi solo ingressu Guliel. de Bened. in c. Rainutius vers. mortuo itaque. 1. n. 333. de testam. & sine pupillo infante tutorem adire posse Ceph. cons. 651. nu. 13. Pereg. de fideic. art. 52. n. 105. Crau. cons. 837. nu. 4. post Cor. cons. 282. n. 11. lib. 1. de communi Borg. de tuto. n. 67 & seq. & solum tutorem pro infante, sed cũ pupillo tutorem adire posse, adijsse autem ex omni actu probari qui suo nomine gestam aditionem probaret de communi Bello. d. cons. 24. n. 14. & sequẽt & Cras supra Q. 15. & scientiam tutoris sufficere vt possit adire Bar. in l. gerit. n. 33. de acq. hæred. Maran. in l. is potest n. 339. de acq. hæred. & nu. 146. & seq. vbi etiam solum tutorem sed non solum pupillum posse bonorum possessionem agnoscere ex communi & nu. 152. tutorem dari debere probat, nec curatorem sufficere. Bursat. cons. 19. n. 32. statutum vero & consuetudinem seruandam esse Gal. supra n. 334. Monta. de tuto. cap. 9. n. 36. vbi ex eo quod tutor patiatur pupillum possidere, & habitare domum paternam aditionem non induci, nisi ei vt aliquid in illa faceret iussisset tutores autem ad adeundam hæreditatem & simpliciter, & ad hunc actum dari possunt Bar. in l. si hæreditas. de testa. tut Aret. in l. cum in vna §. tutor. n. 4. de appel & quod si filius contemplatione patris institutus sit, necessaria sit aditio filij cũ patris iussu, nec pater filijs etiam recusantibus adire possit nec repudiare, sed filios adire coget Marta. de suc. leg. part. 1. Q. 21. art 3 n 25. & pro infante tutor adit. Q. 24 art. 4. n. 32. Fab. de Anna. cons. 1 n. 34. 35. vbi tutorem qui negligit adire ad interesse teneri, secus in patre vel auo ex Alex. cons. 20. n. 5. lib. 7. & alijs Maran. supr. n. 67. ex solo fundi ingressu per tutorem infanti delatã adiri & transmitti, & latè agit ex quibus aditio inducatur, & Me. o. lib 4 præs. 101. & Masc. concl. 47. & seq. & Affs concl. 16. vers. 11. fol 52. & Ius. in l. more n. 44. ponit quatuor casus quibus pupillus adit sine tutore de acq hæred. Monta dec. Pis. 134 vbi de venditione Sed ex ee tione nõ indici Franc. dec. 14. Cancer. var. resol. part. 2 cap. 1. n 130.

4344 Pupillum autem infante maiorem hæreditatem sine tutore adire non posse, nec sine illo tutorem vltra Doc. communiter supra hoc cap citatos Bal. in l. 1. n. 17. 18. C. de iur delib. ex communi Cras. d. Q. 17. n. 6. idem probans in hæreditate lucrosa; quamuis secus dicat si foret opulenta idest vtilis sine vexatione. (licet Ias dissentiat in l. si quis mihi § iussum. nu. 8. de acqui. hæred.) nec sufficit tutoris consensus, sed authoritas requiritur secundum magis communem, nisi pupillus consentiente tutore hæreditaria bona possedisset, quia licet in expressis, expressa tutoris requiratur authoritas, tacita tamen sufficit in tacitis de communi testatur Cras. supra. n. 7. & sequent. Maran. in d. l. is potest n. 146. & seq impuberem probat sine patris consensu adire posse patre consentire nolente si doli capax existat, prout è contra patrem solum filio recusante, quamuis si læderetur restitui posset, & solum tutorem, non etiam solum pupillum agnoscere posse bonorum possessionem secundum communem, quamuis non ad re hæreditatem n. 147. & n. 152. tutorem dari debere probat, non etiam Curatorem dari sat esse Guliel. de Bened. d. n. 333. ex l. potuit. C. de iure delib. actum pupilli requiri probat cum tutoris authoritate, nisi aliud statuto. vel cõsuetudine caueatur n. 334. Montan. de tutel. cap. 9. n. 36 subdens ex eo quod tutor possidere patiatur, & pupillum domum paternam habitare aditionem non induci nisi pupillo vt in ea aliquid ageret iussisset Peregr. d. num. 105. & quod non possit adeundo sibi præiudicare minor Rim. Iun. in §. 2. n 14. & 41. l istitut quib. alie. licet. Gallia. cons. 50. n. 43 vbi quod cum consensu pupilli infante maioris adire debeat & de communi Affs. concl. 16. vers. 1. infantis solum tutorem adire fol. 52. & Rota. dec. 168. coram. Coccinn subdens solutione debitorũ & aliter adiri Crau. cons 837. n. 4. vers & quidem vbi exigit inuentarij confectionem aliorumque solemniũ cum consensu pupilli vbicumque requiritur autem intelligitur si maior infante sit, alioquin non requiri Ceph. cons. 316. n. 31. & seq. qui contrahere tutorem sine pupillo posse probat, non autem adire Cor. supr. Arnon. sing. 15. Galganet de tutel lib 2. tit. 22. n. 12. de cõi Vint cõmm opi. verbo. hærede non adeunte. n. 4. etiam si foret opulenta Arno. & Galg sup. Soc. cõs. 8 n. 3. lib. 4. distinguit inter opulentam & ære alieno minimè grauatam; & lucrosam non tamen opulen-

tam

tam ac debitis præsam, vt primo casu sine tutore possit adire pupillus non autem in secundo Tiraq. de legi. connub. glo. 8. n. 77. vbi n. 59. citat nec opulentam adire posse tenentes & Ceual. comm. opi. contra cõm. Q. 710. licet destinationem dicat esse communiter receptam, communem tamen & veriorem negatiuam probat ne scilicet etiam lucrosam sine tutore possit adire §. neque Institut. de authorita. tuto. l. obligari §. pupillus de authorita. tutor. sed opulentam posse adire pupillam Menoch. conf. 928. n. 11. Natt. conf. 448. n. 7. in paterna societatis ratione tutoris authoritatẽ non requiri probat Crau. consf. 427. n. 13. adultum nõ habentem curatorem adire posse ostendit, quamuis læsus restituatur de magis communi Bursa. cõs. 411. n. 18. quãuis enim si adultus minor 25. annis curatorẽ habeat sine illo adire nequeat, secus tamen est si curatorem non habeat l. si curatorem habens. C. de in integr. restitutio minor. l. qui se de acqui. hæred. Maran supra. n. 153. de communi Craf. d. Q. 17. n. 10. & 11. & n. 12. ex communi probat prodigum sine curatore adire non posse ex Docto. in l. mutuum de acqui. hæred. & nu. 14. ex communi probat furiosum adire non posse l pupillus. §. si Fari. de acqui. hæredita. nec per curatorem quando furiosus directo fuit institutus, nisi infans esset acquireretur, quæ tamen acquireretur quando furiosus per seruum vel filium fuisset institutus, qui curatoris authoritate adiuisent, illamque sic quæsitam transmittet furiosus in furore decedens ex Doc. communiter in l. final. §. talis. C. de curator. furios. non tamen commodo hæreditatis priuabitur furiosus, sed eius curator interim bonorum possessionem petet; quam in furore decedens ad hæredem transmittet si tamen ascendentium vel descendentium fuerit hæreditas Doc. in d l. final. §. fin autẽ ex alia; quod si ad sanam mentem redierit, adire & repudiare poterit de communi Craf. supra & Maran. supra. n. 132. & seq. subdens furiosi patrem adire posse, vide supra subamp. 4. ampliationis. 28. dum de minoribus egi in decreto iudicis ...... quodque iudicis decretum tutoris defectu suppleat Gulielm. de Benedict. supra d. n. 333. vbi n. 334. post Din. sing. 93. possessionem bonorum tutore petente pupilli consensu opus non esse. Anch. Q. 9. n. 5. & seq. lib. 3. qui probat tutoris consensum actui præstitum qui citra ius & nomen hæredis fieri non potest à pupillo gesto aditionem operari de communi Borgni supra. sed aditum à tutore minor non potest nisi solemniter in ætate minori ratificare Aufr. & Thol. dec. 53. n. 5. & 6. Odd. de rest. in int. Q. 25. secus si maior factus ratificaret Aufr. supra Gratia discep. 711. n. 54. & seq. vbi etiam requiri pro ratificatione actus gestos non continuatios aditionis vt legatorum solutio vel debitorum; sed nouos faciendo se hæredem Odd. supra Paris. cons. 49. n. 14. & seq. lib. 1. Bellon. cons. 18. num. 16. & seq. Meno. de recup. remed. 15. n. 118. & non posse etiam opulentam sine tutore adire Rim in §. 2. nu. 40. Inst. quib. al'e. licet Franc. Masc. dec. 502. part. 2. Minor etiam curatorem habens non potest sine eo adire, secus si eo careat Maran. in l. is potest n. 153. de acqui. hæred. de communi Cras de acqui. hæred Q. 17. nu. 10. & 11. Pupillo autem suo hæredi acquiritur hæreditas sine authoritate tutoris §. sui autem. Inst. de hæred. ab int. vbi glo. verbo. pupillus secus in hæreditate extraneorum dicit, & pro infante tutorem solum adire. Aret. in l. cum in vna §. tutor. n. 2 de app. vbi sine tutore adire non posse nisi cum decreto iudicis, vel nisi opulenta sit; & protutoris authoritas sufficit si bona fide. furioso etiam sine curatore acquiritur d. §. sui Ias. in l. infantis n. 2. C. qui admi per tutorem infantis aditam transmitti extranei hæreditatem, secus si curator nomine furiosi adierit nisi in casibus vt per eum & Noal. de transmis. casu. 9.

4345 Repudiare etiam potest tutor hereditatem pupillo delatum cum Iudicis decreto absque infante, secus si maior esset infante Mattesilan. notab. 181. & minorem adire & repudiare non posse sine curatore de communi Ias in l. more de acq. hære. Rip. in l. 1. §. fuit. n. fi. ad treb. & Gall de excep. suc. tit. 2. exc. 2. n. 72. vbi etiam factam reuocare posse.

Pater autem hæreditatem infantis adire potest puta dotes maternas retinendo, maioris non potest sine eius consensu de communi Surd. dec. 142. n. 10. Natt cons. 74. n. 10. nisi noua causa superuenisset, tunc enim ex ea possedisse præsumeretur sine alia declaratione Rot. dec. 561. n. 1. part. 1. recentis.

Suo autem hæredi sine tutore acquiritur, ac furioso; extranei adit cum tutore pupillus, & solus tutor infantis §. sui autem vbi glo fin. Inst. de hæred. quæ ab intest. deferunt & pupillum & adultum sine tutore & curatore adire non posse nisi successio necessaria sit ex dispositione iuris Rota. dec. 328. n. 10 par. 5. diuers.

4346 Opulentam etiam sine tutore adire nõ posse quia obligatur ex communi contra communem Spino. de testam. glo. 33. n. 27. veriorem & iudicando tenendã ait Port. in §. 1. n. 7. Inst. de autho. tuto.

4347 Falsi tutoris authoritas opitulari non potest nisi eius persona à iudice legitimata sit Aluis. de Albert. sing. 264.

4348 Tutor antequam adeat diligenter scrutari debet an adire expediat, alioquin pupillo ad damna, & interesse tenebitur l. si ad pupillum de autho. tuto. l. cum tutor de tut. & rat. distrah. Montan. de tute. cap. 32. reg. 9. n. 273. subdens hæredem vt adeat compellere posse & pupillo restituat ex l. tutores §. hæres. de admini. tuto. n. 278. Galganet. de tute lib. 2. tit. 12. si dãnosam esse comperiant cum beneficio inuentarij adire tenentur Borgni. de tuto. n. 67. & seq. Plot. de in lit. iur. §. 5. n. 23. & an adire vel repudiare expediat ad officium tutoris pertinere Rom. cons. 425 in fi. vers. 15.

4349 Restituetur in integrum minor si magnum æs alienum emerserit, non ex eo quod res naturaliter postea interierint, nisi prædia minosa fuissent l. verũ §. sciendum. de minor. Lamb. de contract. mal. glo 3. nu. 8. Rot. decis. 125. 132. part. 2. recentior. minorem & maiorem restitui probat etiam si hæreditas opulẽta sit, & factum inuentarium si litibus implicita sit etiam contra minorem, & Ecclesiam & Surd. cons. 95. n. 10. & seq. post Dec. in l. bonorum. n. 8. C. qui admitti Rota. Bonon. dec. 107. n. 10. & seq. in nouis. probari debere ait debita totum absorbere ex magis cõi. & de hospitali & pia causa, quod pium & Ecclesiasticum dicit ex authoritate Episcopi ex titulo Ecclesiæ Marta. decis. Pisa. 169. & 178. probans tot debita adesse sat esse, nec bona quæ creditoribus, & legatarijs sufficiant superesse & minorem in integrum restitui aduersus aditam, vel repudiatam hereditatem Odd.

de

de rest. in int. Q. 61. & 63. Intrig. sing. 98. n. c8. & seq. li. 3. §. extraneis Inst. de hæred. qualita. & diff. vbi idē de milite maiore Rot. dec. 471. coram Caualer. vbi nō restitui nisi hæreditatem restituat post aditionem sine inuentario à testatore prohibito & dec. 33. par. 1. recentis. quæ tenuit restitui maiorem hæreditate non adita, ex capite ignorantiæ, non post quadriennium à die scientiæ & dec. 620. & 668. actiones etiam à dotis aditione sine inuentario confundi; & eo facto quatenus vires hæreditariæ suppetunt par. 2. vide tamen Peregr. de fideicom art. 35. n. 10 & seq. distinguentem inter debitum legale, de quo Rot. d. decis. 668. & cōuentionale in quò fructus non imputantur ex communi per grauatum restituere etiam sub cōditione Saul. de alie. reb. fideic. par. 1. Q. 64. cessat etiam confusio in casibus Duen. reg. 18. & Turret. cons. 95. lib. 2. & Surd. dec. 224. & Rot. dec. 560. par. 1. recentior. 362. par. 1. diuerso. 528. par. 2. recentior. 780. par. 2. 483. n. 10. par. 2. recentis. 265. n. 7. part. 1. 365. 236. part. 2. Manti. dec. 326. Thes. Q. 44. lib. 3. Milanen. decis. 13. lib. 1. & maiorem etiam restitui aduersus aditam ob grande æs alienum quod emersit §. extraneis Inst. de hæred. quali. & diffi. Odd. Q 89. n. 53. de rest. in int. vbi etiam aduersus omissum inuentarium ex communi n. 51. sed d. §. extraneis id non probat. verum tamē censeo & probat etiam, Gratia. discep. 797. n. 19. 20. non tamen restituetur nisi hæreditatem dimittere velit. Rot. dec. 471. coram Caualer. quod videtur contra communem qua aduersus omissum inuentarium datur restitutio Maurit. de restit. in int. cap. 130. n. 6. licet Caldas de rest. in int. verbo. læsis. n. 53. dissentiat quando eam ex claus. generali maior peteret; & Rot. dec. 219. coram Coccino. minorem aduersus aditam restitui minoritate & læsione probata quæ in diuiduis non prodest maiori.

Pupillus etiam ad omissam aditionem restitutionem ad hæredes transmittere intra quadriennium à diæ sciētiæ petendam Ceph. cons. 56. n. 6. de magis communi Soc. cons. 153. n. 29. lib. 2. & Villalo. lit. H. num. 33. & Borg. de tuto. n. 73. Caneer. tom. 3. resol. 2. nu. 85. Lanar. cons 16.

Et idem in maiore etiam qui non adiuit Odd. Q. 50. nu. 8. de rest. in int. Euge. cons. 25. n. 67. Soarez. lit. H. n. 32. lit. M. n. 168. Rot. dec. 172. n. 7. 198. n. 5. par. 2. recentis. Surd. dec. 138. n. 10. nisi in testamento adesset clausula codicillaris Soarez. Villalo. & lit. R. n. 43. & Borgni. supra. de communi Burs. cons. 61. n. 22. vel nisi proximior adesset ex communiori d. nu. 22. vel nisi æquitas cessaret transmitti ius adeūdi ait Pereg. dec. 87. n. 7. Thes Q. 78. in fi. lib. 4. vel nisi hæreditas delata non esset Crau cons. 410. n. 11. & de iure deliberādi vide Cras. de transmis. Q. 21. Noal. eod. tract. cas. 8 & 43. vbi secus in non transmissibili, nec facta approbatione, nec si non competijt defunct. Surd. cons. 232. n. 40. Viui. dec. 443. vbi etiam quid de consumptis, illamque tutorem & pupillam petere posse. & quando ex statuto delata tantum etiam ad extraneos transmitti posset d. dec. 172 n. 7. & licet non adita nō transmittatur falljt in hęreditate ascendentium quæ in descendentes trensmittitur; & in suo hærede qui ad extraneos etiam transmittit, & in hærede extraneo sciente sibi delatam & intra annum deliberandi obeunte, Odd. de rest. in int. Q. 50. nu. 54. & seq. & maiorem in integrum restitui aduersus aditam obtinui coram delegatis ab Excellētissimo senatu ex actis D. Marij Carelli 1622. pro Ioanne Guassucci cū Vincētio & Ant. Brigunti & pro D. Margarita Macarini coram Rota. Lucana ex actis egr. D. Iulij Barili obtinui hæredem hæredis qui patris hæreditatem adiuerat restitui aduersus eam dum maiores essent 18. annis quæ ætas ex Lucano statuto maior est & tradit Borg. de tuto. n. 99. & dixi supra num. 4325. lim. 110. Tholo. dec. 55. n. 7. minori dari aduersus non aditam, & maiori ob non factū inuētariū maiori heredi quia ille cuius hæres erat sine inuentario adierat Rot. Luc. me patrocinante restitutionem in integrū dedit quia æs alienum ingens aderat quod primus hęres ignorabat vt præsumitur ex Odd. de rest. in int Q. 89. nu. 53. Gratia. disc. 656. n. 7. 797. n. 19. Tholo. d. n. 7. ex actis D. Iulij Barili. primcrium 1637.

Transmittitur etiam ius conficiendi inuentarium vt dixi in tract. inuentarij tit. 22. & ad illud faciendum restitutio datur tit. 24.

Executionem impedit restitutio in integrum etiam incidenter petita si calumniæ præsumptio cesset etiam contra tres conformes & contractum Benin. dec. 85. n. 16. & seq. Cæs. de Bar. dec. 107. n. 10. & seq. licet iure cano. secus sit Benin. supra. & factam executionem non retardare Rot. dec. 545. n. 5. par. 1. recentior vbi de petita aduersus omissum inuentarium; nec post quadriennium dec. 701. n. 6. nec post sententiā acceptam dec. 595. nec ceptam decis. 458. coram Ludouis. & 219. n. 3. sed si de validitate sentētiæ agatur ceptam etiam impediri & supersederi decis. 369. sed si executio irretractabilis esset impeditur Benin. supra Guirba. dec. 4. n. 22. & impedit & si requirat altiorem indaginem nisi latæ sint tres cōformes vel duę ex statuto vim trium habentes, aut calumniose petatur Villalob. communi opi. lit. E. n. 139. & Soarez. lit. E. n. 198. vide infra tit. 41. n. 41.

TIT. XIX. CAP. LIII.
DE HONESTIS PVPILLI RECREATIONIBVS ELEEMOSINIS &c.

4530 Pupillo pecunias dare tutor potest ad honestas recreationes pro moderatis etiam eleemosinis, donationibus, & liberationibus Molin. de iust. & iur. Q. 224. Meno. cons. 22 n. 15. Gutier. de tutel. part. 2. cap. 6. n. 11. Galganet. de tutel. Q. 46. n. 18.

TIT. XIX. CAP. LIV.
DE BONA FIDE AGNOSCENDA PER TVTORES.

4351 Litem super debito liquido non debet admittere tutor, at bonam fidem agnoscere potest, ac instrumētaria debita soluere l. quoties. §. sicut. de admi tut. vbi Bar. Rot. Auen. decis. 111. nu. 8. alioquin si in expensis condemnetur fiet contra ipsum executio Bar. supra subdens veritatem contra pupillum fateri debere, repetet autem quas bona fide fecit pro pupillo etiam si pro suo officio tuendo suspectus accusatus & etiam remotus eas fecisset Bar. in l. 1. §. si pupillus. 3. lect. de tute. & rat. distrah. Asin. in prax. §. 32. cap. 2 amp. 47. & 48. vbi eas illum repetere qui tutorem petijt licet succubuerit

cubuerit ex. Bar. in l.2.n. 5. C. de fiego. gest. & amp. 50.& si temere litigauerit in expensis condemnari & executionem contra tutorem fieri & Ceph.cons.116. n.14.

TIT. XIX. CAP. LV.
DE TEMPORE AVTHORITATIS INTERPONENDÆ PER TVTORES.

4352 Statim non potest tutor in contractu minoris authoritatem interponere, aliàs contractus nullus erit Marsil.in l.st atu liber.n.13.de quæstion.nisi tutor vel curator, prius contractus cognitionē habuisset Mars. in tract.de fideius.n.86.vide supra.cap.38.

TIT. XIX CAP. LVI.
DE RECVPERATIONE PVPILLÆ.

4373 Tutor pupillam potest authoritate propria recuperare ex manibus matris quæ ad secunda vota pertransiuit, ac vitrici Crauet.cons.18.per tot.

TIT. XIX. CAP. LVII.
DE FISCO SVCCESSORE PVPILLI SINE HÆREDE OBEVNTIS.

4354 Fiscus tutorem excludit ab hæreditate & successione pupilli sine hærede decedētis Bar.sing.57. per l. nutritoribus.C.commun.de successio. l.fin.de infant. expos.Rauen.sing.590.de communi testatur Cag. in l.quo tutela n.4.de reg.iur.Tiraq.le mort.saisit.l. vif. part.2.decl.14.Pereg.de iur.fisc.lib 4 tit.3. n. 18. qui etiam communem testatur de magis communi Gutier.de tutel part.3.cap.43.Galg.de tutel.lib.1.tit.7. in fine Intrigl.sing 88.n.31.lib.3.

4355 Contrarium tenuit glo.in l.quo tutela.de reg.iur. in fine quam Din. inquit alibi non periri Bal.in l. si quis filio.§.eius qui de iniust. rup. irrito testam. Cag. supra & alij citati à Peregr.supra Purpur.in l.final. n. 45.C.vnde legiti. qui subdit possessionem bonorum etiam habere Bal sing.8. Rauen.sing. 590. Tiraq. le mort. saisit.le vif.part 2.decl.14.n.4.& 5.

3456 Tertia est opi.per medium tuta conscientia diuidi posse.Monta.de tute.cap.37.reg.2.n.115.Borg.de tutor.n.336.& sequenti.

TIT. XIX. CAP. LVIII.
DE CVRATORE PETENDO TVTELA FINITA.

4357 Tutor finita tutela curare debet vt pupillus effectus adultus curatorem sibi constitui petat, alioquin tutor ipse tenebitur l.ita autem §.si tutor. cum.§. seq. de administration. tutor. qui cum consilio coniunctorum adulti dari debet Cacchera.decis.89.num. 7. Montan.de tutel.cap.17.n.12.dicam infra tit. 33. c. 1.& 2.

TIT. XIX. CAP. LIX.
DE REMEDIO REINTEGRANDAE DANDO TVTORI PVPILLOVE.

4358 Reintegrandæ remedium non competit pupillo agenti spolio in contractu transactionis, si administratio bonorum pupilli tutori fuerit legitime decreta, licet transactio absque Iudicis authoritate facta esset; quod si administratio data non fuerit competet Seraph decis.135.nec priuato possessione à iudice rite & rectè procedente; licet alias detur decis. 594. part.2.recentis.& iudici de facto procedenti de facto restitui potest Viui.dec.533.n.20.& Bertaz. cons.cri. 427 n.17.Lepid. dec. Luc.47.nec eius factum partis factum censetur nisi rite & rectè processerit Surd. cōs. 168.n.25.pereg.dec.97.n.7.probata anteriori agentis posterior iniusta censetur nisi priorem ex causa iusta cecidisse probet vel sui negligentia nec sententia nulla iusta causa est. & datur etiam contra tertium non contra titulo & bona fide possidentem, & iure cano. non ciuili à sententia in possessorio lata appellari & 98.

TIT. XIX. CAP. LX.
DE MALAFIDE TVTORIS.

4359 Mala fides tutoris non nocet pupillo Seraph dec. 602.n.15.& seq.si bona fide præscriptio esset inchoata, alioquin secus decis.740.n.2.& 3. quando autem vnius mala fides alteri præiudicet distinguit sex casus Couar.in reg.possessor.de reg.iur.in 6.2.par.relectio §.8.n.5.pag.606.dixi latè in pactis emptionum dum de mala fide ad præscriptionem impediendā egi. & Onded.cons.30.n.70.& seq.distinguit ius vnum,ac diuersum.lib.1.Rot.Rom dec.847.par.3.lib.3.diuers. Balb.de præscript. 1.part.Q.16. qui ex Bal. in auth. ad hæc n.12.C.de vsur & Imo.in cap fin.de præscrip. malam fidem tutoris inquit non obesse pupillo; & vt pupillus habeat malam fidem, & peccare possit doli capacem esse requiri; & alienæ rei scientiam habere.

TIT. XIX. CAP. LXI.
DE APPELLATIONIS PROSECVTIONE PER TVTOREM.

3460 Appellationem prosequi tenetur tutor finita etiā tutela ante redditam rationem prout & hæres tutoris l.5.§.final.de administratio. tutor. vbi Bar. & l. tutor. 27.de appellatio.& relatio.l.final.si tut. vel cur.&c. l. 1.§.final. si pendent.appellat.l.1. C. vt caus. post pub. vbi Salic.idem in curatore dicens quamuis secus sit in nondum cœptis.

Amp.in actore per tutorem constituto ad lites etiam futuras & appellationem prosequi potest Put. dec. 288. lib.1.vbi etiā decretum in causa priuata futuras posse lites respicere; secus in causis Vniuersitatis.

4361 1.Lim. non procedere quando nō foueret bonam causam prout bona non præsumitur post condemnatoriam sententiam respectu condemnati l.Herennius. de euictio.l.si bonam C.de administrat.tuto. vbi glos.

4362 2.Lim. vel potius secus esse dicas quando cœpta non fuisset, id est in minori ætate facta prosecutio l. tutores. §. tutores pubere. de administration. tutor. Laderch.cons.55.n.4.

TIT. XIX. CAP. LXII.
DE TVTORE LOCO DOMINI CENSENDO.

4363 Rectè officium tutulæ exercens domini loco censetur

fetur l. tutor. 28. de administratio. tuto. l. interdum. §. qui tutelam. de furt. l. qui fundum. §. si tutor. pro empto. glo. in §. contra autem verbo. alienare. Inst. quib. alie. licet. Roman. consf. 425. nu. 1. Dec. in l. bonorum. 7. n. 1. C. qui admitti. Cuno. de pact. lib. 1. cap. 20. n. 2. Montan. de tutel. ca2. 31. effect. 1. n. 1. idem in curatore dicens per d. §. qui tutelam Marcabr. consf. 21. nu. 3. Granue. theorem. 8. nu. 2. Magon. decis. Florent. 1. nu. 56. vbi de pecunijs per tutorem ex traffico receptis quod in tantumdem pupillo tutor teneatur quia earum tutor dominus efficitur. Galganet. de tutel. lib. 1. tit. 1. n. 19. & lib. 3. Q. 1. n. 34. Alba. cons. 205. n. 43. Senat. Dolan. dec. 60. n. 1.

4364 1. Amp. vt de rato & iudicatum solui non teneatur cautionem præstare l. vulgo. de administration. tutor. Montan. supra. n. 6.

4365 2. Amp. vt ideo testis pupillo esse minime possit; quod tamen intellige vt supra dixi cap. 28.

4366 3. Amp. vt plenam & liberam administrationem à lege habere censeatur Bar. in l. omnium. de administratio. tutor. Ias. in l. pactum curatoris. C. de pact. Soc. Iun. consf. 148. n. 23. & 24. 41. & 43. Montan. de tutel. d. effect. 1. cap. 31. n. 14. & seq.

4367 1. Lim. non procedere quando tutor male administrasset, & pupillum spoliasset Bar. in l. neque tutores. oppositio. 1. C. de procurator. Cittadin. de iure patronat. artic. 3. n. 72. Montan. supra. nu. 21. Galganet. supra. nu. 19. non enim loco Domini habetur nisi vt prouidet d. l. tutor. Natta. consf. 162. n. 17.

4368 2. Lim. nam ante litem contestatam non potest procuratorem constituere sed actorem l. neque tutores, C. de procurator. de communi Montan. supra. n. 22. vide supra cap. 40.

TIT. XIX. CAP. LXIII.
DE ALIENO NOMINE CONTRAHENTIBVS PROPRIO NON OBLIGATIS.

4369 Tutor, curator, procurator, institor, & cæteri nomine alieno contrahentes proprio nomine non tenetur, nec eorum bona obligantur l. 1. & 3. l. post mortem §. tutor. quando ex facto. tutor. l. 3. C. eod. præsertim tutela, cura, & officio finitis d. l. 1. & d. l. post mortem vbi Bal. & Sali. l. final. de institor. action. l. si non C. de admi. tuto. Bal. in l. ei qui. 7. nu. 2. C. quod cum eo. Ang. in l. procurator qui pro euictione nu. 2. de procurator. de communi Soc consf. 154. nu. 1. idem dicens si simpliciter contraxisset nu. 2. lib. 2. Tiraq. de retract. lig. §. 1. glo. 9. n. 139. Lambert. de cōtract. glo. 10. nu. 31. & sequent. latè Surd. cons. 19. nu. 11. & sequenti. & cons. 183. nu. 48. vbi idem de procuratore ad negocia quod de procuratore ad iudicia. de communi Alciat. in l. si institorem nu. 3. si cert. petat. de magis communi. Rota. Genuens. decis. 14. num. 64. Roncheg. in l. eamdem. nu. 175. de duob. reis de communi Siluan. cons. 8. nu. 1. Achil. de Gras. decis. 62. Ceph. cons. 148. num. 23. loquens de tutore legatum pro pupillo capiente quod sibi non præiudicet, Pancirol. cons. 139. num. 21. post Christopho. de Castellion. cons. 3. num. 5. Natt. cons. 641. nu. 9. Surd. consf. 365. num. 22. & sequent. Bertaz. claus. 6. glo. 1. vbi cautelam tradit; vt protestetur nolle de proprio teneri, tunc enim nullo casu tenebitur ex communi & Paris. cons. 78. num. 41. lib. 1. Bursat. cons. 193. nu. 41. & sequent. etiam causa ob quam procurator contraxerat minimè secuta Decia. cons. 85 lib. 5. loquens de tutore qui non administrauit. Rim. Iun. cons. 641. num. 49. Boer. decis. 80. vbi de tutore, procuratore, & marito. Rota. Roman. decis. 535. num. 10. part. 1. recentior. quæ tradit matrem pro dote agentem pupillis non præiudicare, quoniam causa separata est, sicut filius a patre exhæredatus nomine sui pupilli legatum agnoscens sibi non præiudicat quominus suo nomine testamentum paternum inofficiosum dicere possit vt è contra tutor qui nomine pupilli quærelauit, legatum sibi adscriptum consequi non impeditur; & de communi quod proprio nomine non teneatur alieno nomine contrahens Laderch. cons. 36. probans etiam quod liberatur procurator cedendo actionem, quamuis dominus soluendo non sit. Morot. consf. 36. probans procuratorem nomine proprio non teneri & in dubio secundum mandatum contraxisse censeri Mantica. de contract. lib. 3. tit. 10. num. 32. Menoch. cons. 58. num. 53. de tutore loquens & 61. Tusch. lit. P. concl. 823. vbi de tutore procuratore & alijs Bertaz. cons. crimin. 2. num. 39. Montan. de tutel. cap. 31. effect. 5. subdens quod si tutor minus idonea prædia emisset citra latam culpa non teneri Galganet. de tutel. lib. 1. tit. 1. num. 24 & lib. 3. Q. 52. nu. 1. & sequent. præsertim si nihil ad tutorem peruenisset Bertaz. d. cons. 2. crimin. num. 40. Burs. cons. 298. num. 6. Gutier. de tutel. part. 2. cap. 13. num. 10. & sequent. vbi quando nihil procuratori acquiritur, & quando re contraxit nomine Domini num. 16. Rot. decis. 307. part. 5. diuersio & 392. n. 36. Peregr. de fideicommis. artic. 40. num. 89. de institore & curatore Boer. decis. 273. num. 2. Galga. de tut. Q. 52. lib. 3. num. 3. & sequent. & lib. 2. tit. 22. num. 16. de magis communi in contractu non vltro citroque obligatorio ex quo nil quæritur administratori Rot. decis. 54. part. 1. recentis. præsertim si coniecturæ concurrant. vt ibi Senat. Dolan. decis. 82. num. 20. vbi de notorio teste tutore curatore & agnato & probat ex communi legitimationem ab Imperatore de clerico filioclerici nullam esse maxime non expræsso quod esset sacerdotis filius ex soluta natus nec extra territorium operari nisi de subdito facta sit, simpliciter & tertij præiudicium cesset Ang. cons. 350. num. 7. Meno. cons. 537. num. 9. & d. decis. 82. probat fiscum in bonis etiam mobilibus & nominibus debitorum in suo territorio succedere licet personam sequantur & decis. 3. nu. 15. inter plures fiscos ius accrescendi non dari. & decis. 123. ex statuto caueri posse ad quem mobilia alibi sita & nomina debitorum pertineant. & Rot. decis. 645. part. 2. recentis. legitimis & naturalibus ex legitimo matrimonio natis & procreatis verè & non fictè vocatis non excludere substitutum matrimonio sequenti legitimatos, non obstante nominatione & tractatu patris. & decis. 661. matrimonio subsequentis legitimatos spurios ex meretrice natos recognitos vt filios succedere Marta. decis. 94. Pisa. legitimatos per rescriptum & matrimonium subsequens substitutum excludere & Gall. de exe. suc. tit. 4. exc. 27. nu. 139. & sequent. vbi in rescripto limitat. 14. modis & in matrimonio. num. 193. & sequent. tripliciter

limitat defectu legitimationis, testatoris, & legitimandi, Mangil.de euict. Q. 187.

4370 1. Amp. etiam si simpliciter contraxerint, vel contemplatione domini; actusue soli domino competeret. Soc.cons. 154.nu.2.3.& 4.lib.2.distingue tamen vt per Bar. Q. 5. & in l. post mortem. §. tutor. quando ex facto tutor. vbi latè declarat quando proprio, vel alieno nomine contraxisse censeantur & Lamb.de contract.mul glo. 8.nu.1.& 2.vbi in dubio nisi mandatum recusasset & nu. 6.& Surd. cons. 19. Bal. sing. 197. loquens de procuratore actum pœnalem faciente, vt non incidat in pœnam si ille actus nō poterat suo nomine in procuratorē cadere, verè, nec interpretatiuè, vt in exceptione per eum alterius nomine opposita, & in sponsalitijs, vt l. quod ergo. §. 1. de infami. Laderch. cons. 36. Gutierez. de tutel. part. 2. cap. 13. nu. 10. & sequent. & quando actus soli domino conueniret procuratorem non teneri, nisi in rem suam datus fuisset, vel se obtulisset, sciens cautum non esse aut si defensoris loco cum satisdatione se liti obtulisset per l. Plantius.de procurator. Gutierez. supra Bero. Q. 36. nu. 5. vbi idem nomine proprio expræsso Rota. decis. 323. part. 5. diuers.

1. Lim. non procedere nisi respectu mandantis secus quoad eos qui mandatum non dederunt & etiam limitatur si esset mandatum Meno. lib. 3.præs.49. nu. 16.& sequent.& nu.38. Rota.decis.292.nu.4.5. par. 2. recentis. tres alias limitationes affert Meno. d. præs.49.

4371 2. Amp. sat esse in præfationibus tantum tutoris vel alieni nominis factam fuisse mentionem, quamuis enim non fuerit in sequentibus expræssum tutoris vel alterius gestoris nomen, adhuc tamen alieno nomine contraxisse censebitur Bal.cons.210. nu. 1. lib. 2. Gab.cons.71.nu.2. lib. 1. & quod in processu vel actu dicatur Petrus tutor talis impuberis, licet non dicat tutorio nomine &c. l. eum post. §. t. de admi. tuto. l. post mortem. §. 1. quando ex facto tuto. Bar. in l. 3. §. sed & iud.solu.nu.1. Masucr. in pract.tit.de tut.& cur.nu.35. idem probans in alijs officium vel dignitatem habentibus. Lamb. supra.nu. 7.9. in actu ex interuallo nisi connexo, priori non censeri eo nomine gesto.

4372 3. Amp. etiam si rem nomine alieno actum gerens acceperit Gab. cons. 71. nu. 5. lib. 1. vbi nu. 9. declarat quando actionem cedendo liberetur.

4373 4. Amp. quando nomine domini contraxit, & contrahens ipse habuisse confitetur si in rem domini versum ostendat Gutierez. d. c. 13. n. 24. contra Ang. in l. 4. de re iudica.

4374 5. Amp. idem esse vt sibi non præiudicet si quis se subscribat vt testis contractui de rebus suis inito l. mutuæ. C. si cert. petat. l. si pater. C. de fideiussor. glo. in l. Cauis. verbo. non obesse de pignorati. actio. vel si tamquam testis sit adhibitus instrumento Bar. in l. Titia. §. Lucia. in summar. delegat. 2. & omnes in summar. Bal. in primo notab. Gab. de rer. alienatione conclus. 2. nu. 2. & 3. Peregr. de fideicom. artic. 40. n. 89. Meno. cons. 58. n. 64.

4375 1. Lim. 5. ampliatio. non procedere quando non solum insciberetur vt testis sed etiam in contractu autburaretur, nam sola testificatio super re sua ignoranter præstita non præiudicat, verum testificatio vna cum præstatione authoritatis nocet, quando scienter fit & sibi præiudicat ita singulariter tradit Butr. in cap. ex litteris. n. 17. intrans caudam glos. 2. de transactio. Bal. not. 1. Abb. col. 2. in glo. 3. in fine. & versic. aut de præsenti Imo. n. 7. versic. item potest notare quod vbi aliquis. Gab. d. concl. 2. n. 4.

4376 2. Lim. non procedere quando testis sciens fuit, & actum poterat impedire, & non fecit tunc enim sibi præiudicat Abb. in cap. ex litteris. n. 5. versic. satis credo Anch. col. 2. vers. & an subscriptio Imol. col. fin. versic. in cad. glo. in fine Gab. d. conclusio. 2. nu. 5.

4377 6. Amp. idem esse in notario quem contrahentes instrumentum contractus conficere rogarunt Bar. in l. sicut. §. non videtur. versic. quod intellige quibus modis pig. vel hipothe. soluat. Bal. in l. si pater. C. de fideiussor. in summar. Cor. cons. 208. nu. 6. versic. nec obstat tertium. lib. 4. Gab. d. conclusio. 2. nu. 6. Peregr. d. fideicom art. 40. nu. 89. per l. Caius. de pignorati. actio. & l. Titia. cum testamento. §. Titia. de legat. 2. & vtrobique Docto. not. Menoch. cons. 58. nu. 64. & lib. 3. præsump. 66. nu. 18. Rota. decis. 399. nu. 5. coram Caualer. Surd. decis. 153. nu. 17. vbi idem de teste & alijs qui ratione officij consentiunt, ac de iudice.

4378 Contrarium tenuit Crau. in Q. per eum disputata in tractatu de antiqui. tempo. nu. 38. & 41. in fine.

4379 7. Amp. in aduocato qui sibi non præiudicat si litigantem defendat super re sua propria l. inter officium. de rei vendicatio. l. post legatum. §. aduocatum de hisquib. vt indign. Gab. d. concl. 2. nu. 7. Peregr. d. n. 89. Meno. cons. 58. n. 63.

4380 1. Subamp. 7. amp. procedere tam in aduocato Actoris, quam rei, Alberi. in l. inter officium. de rei vendicatio. vbi Fulgos. versic. in glo. t. & in versic. ibi primam solutionem. Abb. in cap. ex litteris num. 4. de transact. qui probat glo. t. ibi sed limitat quando quis scienter fuisset pro actore aduocatus, tunc enim iuri quod in illa causa habuisset renunciasse videretur, secus dicens si fuisset Aduocatus rei; quod tamen ipse intelligit quando aduocatus stetisset in meris finibus defensionis dicendo, actori ius non competere; secus si institisset dicendo actori ius competere pro eo pronunciari petendo, tunc enim eadem est ratio in aduocato rei, quæ militat in Aduocato actoris Gab d. conclusio. 2. nu. 8.

4381 1. Lim. 7. amp. non procedere quando aduocatus rem suam esse non ignorans patrocinium præstitisset tunc enim sibi præiudicaret l. final. de inofficio. testa. & ibi glo. 1. versic. vel hic sciens Doc. in d. cap. ex literis. & recepta videtur sententia ex citatis per Gabr. d. conclus. 2. nu. 9. citans contrarium tenentes.

4382 2. Lim. non procedere quando ex solo consensu actus perficitur, tunc enim aduocatus sibi præiudicat; quamuis secus sit in iure dominij quod solo consensu non transfertur Bar. in l. inter officium. 55. de rei vendicatio. & ibi alberi. post Iac. Butrigar. Io. And. in cap. ex litteris. col. fin. versic. si quis authoritate. de transactio. Abb. nu. 5. Henric. col. 1. in fine. versic. aut est dubium Gab. d. concl. 2. n. 10.

4383 Contrarium tenet Butr. in d. cap. ex litteris n. 17. Tiraq.

Tiraq.de retract.lig.§.1. glo.9.nu. 263.& ſequent.& 269.

4384 3. Lim. non procedere quando aduocationis officium ſuper teſtamento exerceret tunc enim præiudicium ſibi inferret quoad querelam inofficioſi teſtamenti l.finali.de inoffícios.teſtam. vbi glo. 1. Alberi. poſt Iacob.Butr g. Ang. fulgos. verſic. ibi procuraodum in l.inter officium.de rei vendication.Gab.d.cōcluſio.2.n.11.

4385 1.Sublim.3.limitationem non procedere quando aduocatus neceſſitate & actus iudice mādante aduocationis cauſæ illius officium ſuſcepiſset, tunc enim indiſtinctè ſibi non præiudicaret Alberi. in l. poſt legatum in §.aduocatum verſic.ſi tamen de bis quib.vt indign.Fab.in §.ſi tutor.n.1. Inſtitut. de inofficio. teſtam.Gab.d.conclu ſio.2.n.12.Meno.conſ.58.n.62.

4386 8.Amp.procedere etiam in procuratore ex not. per Bal.in l.final.de inoffici.teſtam. per illū tex. Gab. d.conclus.2.n.13.& ſeq. idem probans ſi procurator rem ſuam vēderet nomine alterius, licet reſpectu poſſeſſionis ſibi præiudicet. Rot.dec.509.par.2.recentis. pro actis iudicialibus procuratorem non teneri ſed dominum, & fiſcalem non teneri pro præſumpta calumnia ad damna & intereſse accuſati etiam nō probata accuſatione.Bertaz.cla 6.glo.1.vbi quando eſſet proteſtatus nolle teneri de ſuo etiam in rem ſuam vt domini erranter vendidiſset.

4387 9. Amp. in eo qui inſtrumentum ſuæ rei in alium translatæ proprio ſigillo ſignauit l.2.C. de reb. alien. l.Caius.de pignorati action.Cin.& Odofred.in l.ſi nō ſubſcripſiſti.C.de adminiſtratio.tutor.in ſūmar. Gab. d.concluſio.2.n.16.

4388 10.Amp.etiam ſi in eo quod facit tutor io iudicio pro pupillo ſuccumbat, non enim propterea illud amittit, quod ſibi fuerat in teſtamento relictum quod velut tutor impugnauit l.filius. de inofficio. teſtam.l.tutorem de his quibus vt indig.§. ſi tutor. Inſtitut.de inofficio teſtam Odofred.& Caſtr.in l.aduerſus.§.tutoribus.eod.tit.Gab.d.concluſio.2. nu. 17.& legatum petens pro pupillo,de inofficioſo pro ſe aget, licet inofficioſi pro pupillo agat ſibi legatum non petat Tiraq.de retr.lign.§.1.glo.9.n.266. Lambert. de contract.glo.10. n. 31.

4389 11.Amp.procedere etiam ſi tutor actum faciat pupillo præiudicialem, non tamen propterea ipſe obligatur, ideoque ſi pupillo ſuper intereeſſiones authoretur, tutor nomine proprio conueniri minimè poterit l. ſi non ſubſcripſiſti. vbi Aug. C. de adminiſtratio.tutor.Gab.d.concl.2.n.18.

4390 12.Amp.procedere in quolibet legitimo adminiſtratore Bal. in l. cum quædam. C. de adminiſtratio. tutor.Gab.d.concluſio.2.n.19.& citati ſupra in concluſione qui in omni negociorum alienorum geſtore procedere probant. Scain. dec. Bonq. 39. nu. 26. vbi de electo a creditoribus coactè officium exercente & alienationi conſentiente quod ſibi in ſuis iuribus non preiudicet præſertim conditionalibus & ignoratis.

4391 13.Amp.in iudice qui ſententiam ferret rem ſuā propriam alteri collitigantium adiudicando cap. ſuborta. verſic. iudicibus autem de re iud. vbi Butr. col.1.verſic.nota bene. Gab.d.concl.2.n.20.

4392 14. Amp.io conſanguineis qui ex neceſſitate ſtatuti conſenſerint, aut conſenſum authoritatemue preſtiterint contractibus per mulieres minoreſue celebrattis Caſtr. conſ. 259. num.4. lib. 1. Peregr. d. art. 40.num.89. vide infra limitatio. 38. num.4445.& ſi coactè conſenſit vel cogi poſſet non obeſſe ſibi de magis communi & veriori Lambert.de contract.glo.10. n.31.& ſeq. & Gratian.diſcep.831.n.6.& ſeq. Rota. Rom.dec.84.n.5.part.2.recent.

4393 Contrarium tenuit Soc.42.nu.20. lib.4. Gab. d. concl.2.n.21.Galgaoet.de tutel. lib. 2. tit.22. in fine probans ita Rot.Rom.tenuiſſe.

4394 15.Amp.etiam ſi tutor prædia emerit minus idonea dolo vel lata culpa ceſſante, de kui enim non tenetur l.tutor.§.competit. vbi glo. & Bar. de adminiſtrat. tutor. Montameſ.de tutel.cap.31.effect.5.n.6. vide infra lim.32.

4395 16. Amp.procedere etiam ſi rei emptæ valor poſtea decreuerit modò recteue prudenter acquiſitio pro minore initio facta fuerit l.verum.§.ſciendum.de minor.l.ſed an vltro.§. 1. de nego. geſt.Monta. ſupra. nu.5.

4396 17. Amp. non teneri tutorem etiam ſi citra eius latam culpam deterioratio nominis debitoris pupilli ſuperuenerit Modern. Pariſiens.de vſur. Q.76.num. 593.& ſeq.Montan. ſupra. n. 6.

4397 18.Amp. in quolibet ex officio vendente vel contrahente Boer.decis.80.Galgan.d.Q. 52. n. 2. & 3. idem dicentes quādo officium eſſet publicum authoritate & vtilitate. & ferè omnes in concluſione citati.

19. Amp. etiam ſi cum tutorio vel procuratorio nomine proprium nomen iunctum ſit, adbuc enim tutorio & procuratorio nomine actus geſtus cenſebitur Laderch.cons. 36. n. 8. & ſi actus ad alium pertineret nominis proprij expræſſionem non attendi. Bero. Q. 46.n.5.& Manti. de contract.lib.7. tit. 18. num. 19. intelligens ſi is quo cum contraxit ſciebat actum ad mandantem pertinere poſſe. intellige amp ſi qualitas tutoris præcedat nominis proprij expræſſionem ſecus ſi ſequatur Boer.dec.273. col. fi. ex Bar. ſed ipſe indictinctè teneri probat quem tamen reijcit Laderch. & ſi copula adiecta ſit teneri nomine proprio Crau.conſ.329.n.4.ſi autem proprio nomini additum fuiſſet vti tutor, vel tamquam tutor proprio nomine non teneretur, quia de mente conſtaret.

20. Amp. vt procurātor in dubio mandati exequendi cauſa actum geſſiſſet cenſeatur de magis communi Manti.de contract.lib.7.tit.18.n.6.

21. Amp. in hærede cum inuentario qui proprio nomine & inſolidum legata & debita hæreditaria ſe obligauit ſoluere,nam noo tenetur vltra vires hęreditarias Rot.in Rom. nullitatis obligationis 27. Februarij.1612.coram Pirouano.43. collectarum à Pico.ad ſtat.Vrbis.vide tract.inuentarij tit. 19.

4398 1. Lim. non procedere in eo qui & ſi eſſet adminiſtrator, non tamen officij neceſſitate egiſſet, ſed volontariè, tunc enim ſibi præiudicium inferret l. final. de inoffi. teſtam. vbi glo & Faber. in §. ſi tutor num.10.Inſtitut.de inofficio.teſtam. Butr. in cap. ex literis num. 10. de tranſactio. Gab. d. concl. 2. num. 22. Menoch.cons. 58.nu.65.Boer.decis. 80. n. 6. niſi pecunias in vtilitatem principalis probet fuiſſe conuerſas.Capra.de executo.memb.4.n. 35.& ſequent.

4399 Contrarium tenet. Bursa.cons 193.n.41.
4400 2. Lim. non procedere quando officij terminos excessisset vt puta obligando se proprio nomine Bar. in cap. cum post. 44. §. 1. ante nu. 1. de administr. tuto. Menoch. cons 58. nu. 66. quando enim suam adstrinxit fidem proprio nomine obligatus manet Ang. in l. ei qui. lit. G. C. quod cum eo. Cepol. caut. 141. Soc. cons. 154. num. 6. & 7. lib. 2. Alciat. in l si institorem. num. 4. si cert. petat. Boer. decis. 273. num. 3. Gab. cons. 72. num. 2. lib. 1. & quando propria bona obligauit l. & suis C. de præd. minor. Gab. d. concl. 2. num. 24 post Crauet. super stat. Ferrar. de indemnitat. mulier. num. 39. Rota. Auen. decis. 76. Boer. supra n. 6. vbi distinguit ex Bar. in l 67. nu. 2. de procur. & decis. 80. in fine vbi etiam si bona sua obligasset Rot. Auen. decis. 103. nu. 6. Gallia. cons. 53. loquens etiam vbi respectu domini actus nullus esset num. 55. ex Soc. cons. 100. nu. 3. ante finem. lib. 3. & Crau. supra. & cons. 329. nu. 4. vbi copulam ponderat Bursat. supra nu. 41. Menoch. cons. 58. nu. 53. & seq. vbi nu. 61. constituit 4. casus. 813. nu. 27. Tholos. decis. 70. est tex in d. l. procurator. 67. quæ idem probat si gerere desijsset Franc. Marc. decis. 166. part. 1. Viui. communi. opinio. verbo procurator. est opin. 648. Gratian. decis. 156. nu. 8. Affis. conclusio. 31. versic. & procurator Soc. Iun. cons. 27. nu. 16. lib. 2. vbi nu. 20. idem quoad fideiussorem probat. Borgni. decis. 31. nu. 27. lib. 1. Galganet. de tutel. lib. 3. Q. 52. nu. 4. 11. 16. Mantica. supra. nu. 33. & lib. 8. tit. 11. nu. 4. Gutierez. de tutel. part. 1. cap. 1. nu. 22. vbi de tutore. & part. 2. cap. 13. vbi de procuratore & cœteris alieno nomine contrahentibus & part. 2. cap. 13. n. 17. & quãdo nomine proprio se obligauit. n. 18. Crau. cons. 329. nu. 6. Monta. supra nu. 7. Galgan. supra lib. 1. tit. 1. nu. 24. per l. si is quem C. de præd. mino. d. l. procurator qui. l. 4 §. in eum de admi. rer. ad ciuitat. pertinen. proprio autem nomine facta trãsactio successoribus non obest Rot. decis. 109. part. 2. recentis. Cancer. var. resol. par. 1. cap. 7. nu. 130. ex l. si non scripsisti. C. de admi. tut. & l. 1. C. quando ex facto tut. & lim. tenet etiam Mangil. de euict. Q. 186. nu 1.
4401 1. Sublim. non procedere quando nullitas pro minore declarata fuisset Rebuf. de lit. oblig. art. 2. glo. 1. nu. 98. Monta. supra nu. 8. Rot. decis. 178. par. 2. recentis. vbi quando nulliter super re minoris tutrix censum imposuit pro re ad filios pertinente super qua census imponi non poterat vt si fideicommisso subiecta sit, nec teneri ad damna, & interesse ementi si sciuerit bona pupilli fuisse, non matris tutricis; si vero versio in vtilitatem pupilli probetur, omissa solemnitas non vitiabit.

2. Sublim. quando coactè consensit, vel suum ius conditionale esset Scain. Rot. Bono. decis. 39. num. 26. & sequent. Meno. cons. 58. nu. 4. & 53. vbi idem de executore, & fideicommissario, & vbi alienatio nulla esset Surd. decis. 51. nu. 17. Meno. supra. n. 72. vel si iura reseruasset, Durant. tit. 1. caut. 2. num. 6. Rim. Iun. cons 42. num. 52 Bertaz. claus. 7. glo. 16. Seraph. decis. 658. vel si ius suum ignorasset Rot. decis. 51. n. 5. par. 2. recentior. & Scain. supra & quando sciens non poterat impedire alienationem rei sibi hipothecatæ Surd. de alim. tit. 1. Q. 17. nu. 13. & si sua iura reseruasset Rota. decis. 343. nu. 3. par. 5. diuers. sed positiuo actu accidente consentire videtur, nisi esset difformis, & de magno præiudicio agerctur Mangil. de euict. Q. 30. n. 12. Masc. concl. 1158. n. 50. vbi aliter limitant.
4402 3. Lim. non procedere quando tutoris, procuratoris, vel huiusmodi interitu, vel vtriusque procuratoris & principalis contractus initus esset, tunc enim vterque teneretur Doc. in l. si pupilli. §. 1. de neg. gest. Soc cons. 154 num. 10. lib. 2. Alcia. in d. l. si institorem nu. 3. si cert. pet. & nu. 4. idem probat quando aliquid ad procuratorem peruenisset vt in procuratore generali Gratia. decis. 156 post Soc. Iun. cons. 27. num. 18. 21. lib. 2. vel institoriæ absente domino Manti. supra num. 34. & tit. 11. num. 8. Gutier. d. cap. 13. num. 21. Galga. d. Q 52 n. 16. & quando proprio & pupilli nomine contraxit, pro medietate vtrumque teneri Marcabr. cons. 21. num. 30. Mangil. supra nu. 6.
4403 1. Sublim. non procedere quoad repetitionem, quam eius quod hoc casu promissor soluerit aduersus eum habebit cuius negocia gessit l. vxorem. §. pater naturalis. deleg. 3. l. & ideo. §. fi. de in rem. vers. Crau. cons. 787. num. 9. Cor. cons. 316. lib. 4. Bal. Nouel. de dot. par. 6. priuil. 3. col. 2. versic. sed hæc procedent.
4404 4. Lim. non procedere quando procurator se ipsum solum repræsentat in actu quem gerit, vt in cautione rati, & iudicatum solui, quæ non dominum sed procuratorem dumtaxat respiciunt, tunc enim ideirco proprio nomine tenebitur l. si procurator meus §. final. de procur. l. sed & hæ. §. præter. eod. Ang. in d. l. procurator qui pro euictione num. 2. versic. si puerò procurator. eod. tit. Soc. d. cons. 154. num. 15. Alciat. supra. num. 4. sic etenim natura negocij requirit vt per eum Galgan. supra. n. 17.
4405 5. Lim. non procedere quando contra rei veritatem confessi fuissent; si tamen res integra non sit Afflict. dec. 148. n. 4
4406 6. Lim. non procedere in executore testamenti qui præcisè vel causatiue compelli potest, tunc enim nisi exequatur, etiam captura personæ cogi potest Capra. de executor. vltim. volunt. 4. membr. nu. 47. & quoad executor contrahens sibi præiudicet si proprio nomine egerit latè Meno. cons. 58.
4407 7. Lim. non procedere quando nulla officij facta mentione contraxissent tunc enim licet contrahentes super re Domini eius nomine contraxisse censeantur; secus est si super negocio ad se ipsos pertinente tunc enim se solum obligant, vtrosque autem se ipsos scilicet ac dominum, si negocium concernat vtrosq; Doc. in d. §. procurator. & in d. §. 1. Soc. d. cons. 154. nu. 11. & quoad tertium proprio nomine obligari secundum communem Surd. cons. 19. nu. 9. 24. & 33. Natta. cons. 567. nu. 3. Galganet. supra. nu. 16. Manti. d. tit. 11. nu. 9. Gutier. de tutel. c. 13. n. 22. Mangil. sup. n. 8.
4408 1. Sublim. nam tacitè mentionem officij factam fuisse sufficit. vel semel Gab. cons. 71. nu. 2. lib. 1. Laderch. cons. 36. n. 11. quod collige ex Tusc. lit. P. concl. 824.
4409 8. Lim. non procedere quando aliud consuetudo seruaret Soc. Iun. cons. 27. n. 21. lib. 2.

4410

4410 9. Lim. non procedere quando contrahens talis nō erat qualem se faciebat, nec mandatum habebat, tunc enim ratione mendacij de proprio tenebitur Ang. in d. l. procurator qui. n. 3. Soc. conf. 154. n. 8. lib. 2. Alciat in d. l. si institorem n. 4. vers. sane. si cert. petat de institore loquens quod scilicet se præpositum probare teneatur Crau. cons. 329. n. 6. Boer. decis. 80. n. 4. vbi quando non probaret habere mandatum, vel fuisse tutorem Galganet de tutel. lib. 3. Q. 52 n. 6. & 16. Bero. conf. 199. lib. 1. Mantica. d. tit. 11. nu. 6. Gutierez. supra n. 14. & 19. Bertaz. clas. 5. glo. 4. vbi tamē posse operari vt dominus perfecte sciens ratificet. Mangil. 5. n. 4. Tusch. lit. P. concl. 813. n. 18.

4411 10. Lim. non procedere quando procuratori nomine procuratorio aliquid acquiritur vt puta actio directa, vel præcium; tunc enim deuictione tenebitur, ac se ipsum obligasse censebitur l. seruum Titij. manda. Soc. cons. 154. n. 12. lib. 2. & n. 13 vbi de institore & Alciat. in d. l. si institorem. n. 4. si cert. petat. de cōi. testatur Gab. conf. 71. n. 2. & 3. lib. 1. Bertaz. supra d. glos. 2. nisi in contrarium protestatus fuisset ex communi. Galganet. d. n. 16. Gutierez. d. cap. 13. num. 23. Mangil. supra. n. 9.

4412 Contrariam sententiam secuti fuere Dec. in d. l. si institorem. n. 6. si cert. pet de communi. Siluan. cons. 8. n. 7. & 8. & per tot. Felician. de societat. cap. 30. n. 29.

4413 11. Lim. non procedere quando contrahens verba executiua & obligatiua in sua persona cōcepisset, tunc enim contrahens teneretur Bero. conf. 199. lib. 1.

4414 12. Lim. non procedere quando alieno nomine contrahentes pro se & hæredibus promisissent, hoc enim casu officij terminos notissimè excessisse censentur, ac ideo proprio nomine obstinguntur Bal. in l. ei qui. n. 2. C. quod cum eo Ancharan. conf. 23. n. 4. & 5. Gram. conf. ciui. 17. n. 7. Brun. de interitu. n. 72. Duen. reg. 109. Crau. conf. 77. n. 3. & for flat. Ferrar. de indemnita. mulier n. 39. Soc. cons. 154. n. 9. lib. 2. Gab. de rer. alienat. d. conclusio. 2. n. 25. Laderch. Imolen. conf. 36. n. 12. Galgan. d. Q. 52. n. 16. & quādo se obligauit Soc. Iun. cons. 27. n. 6. lib. 2. Mago. dec. Luc. 25. n. 5 t. & se & suos hæredes & bona obligauit Mang. supra. n. 5.

4415 13. Lim. non procedere quando actus soli procuratori conueniret Soc. d. conf. 154. n. 15. & Mascar. conclus. 1239. n. 22. Gutierez. d. cap. 13. n. 25. vt rati promissio & iudicatum solui Soc. supra n. 15. Galgan. supra. vers. nonus. Mant. de contract. lib. 7. tit. 18. n. 19. Mangil. supra n. 13.

4416 14. Lim. non procedere quando procuratorio nomine contraxisset mutuum recipiendo non solum numeratione pecuniæ qua dominus obligatur sed stipulando á procuratore nomine procuratorio, tunc enim procurator etiam obligabitur, d. l. si pupilli §. 1. vbi Ang. Soc. d. cons. 154. n. 16. Mantica. d. tit. 11. n. 14. & in dubio ita præsumitur Soc. Iun. conf. 27. nu. 12. lib. 2.

4417 Contrarium tenet Gutierez. d. cap. 13. n. 26. Boer. cons. 273. n. 5. col. pen. ibi & ex abundanti. & Galganet supra n. 17. in fine siue proprium vel appellatiuū nomen præceeserit si de intentione proprio nomine se non obligandi constet vt per eos.

4418 15. Lim. non procedere quando cum procuratore absente domino contraheret præsertim si mandatum esset respectu certæ rei vel hominis, tunc enim vterque tenebitur procurator scilicet ex contractu, & dominus mandati Boer. decis. 273. ad finem Gutier. d. cap. 13. n. 30. vbi institorem teneri ad pignora restituenda si illa habeat, & fidem suam adstrinxerit alioquin secus vide iosra n. 4424.

4419 16. Lim. non procedere quando proprio nomine se & bona obligasset tutor & alter alieno nomine contrahens. & si 9. C. depræd. minor. Crau. cons. 77. n. 3. Meno. cons. 1127. n. 26. Gratia. decis 181. nu. 10. Crau. super Q. de indem. mulier. n. 20. vbi actionis iure de euictione teneri Meno. cons. 58. n. 5. 6. Galganet. de tutel. lib. 3. Q. 52. n. 4. & 16. Gutierez. d. nu. 22. & sequent. eod. cap. 13. n. 20. Montan. & Galg. in fine secundæ limitationis citati & supra n. 3659. Gab. de rer. alienat. concl. 2. n. 24. Scain. Rot. Bono. dec. 39. n. 24. Mangil. de euictio. Q 186. n. 1.

1. Sublim. quando contra minorem posset habere regressum de communi Alex. conf. 166. in fi. lib. 4. Affl. in tit. de prohib. feud. alien. per federi. Q. 52. n. 37. & vide supra n. 3360.

4420 17. Lim. non procedere quando dominus ratum non habuisset contractum qui præsertim re perficitur l. si absentis. C. si cert. petat. Crau. conf. 329. n. 8.

4421 18. Lim. non procedere quando non contraxissent in casu permisso, tunc enim tutorio vel procuratorio nomine cōtraxisse cēseri minimè possunt Boer. dec. 80. n. 3. Surd. conf. 19. n. 11. & quando vsuras recepisset Guid. Pap. de vsur. n. 46.

4422 19. Lim. non procedere quando non seruasent requisitas solemnitates Gratia. decis. 181. n. 8. & infra citandi lim. 20.

4423 20. Lim. non procedere quando sine iusta causa alienasent nisi quatenus in vtilitatem minoris, alteriusuè principalis versum fuisset Galgan. supra n. 5. l. prædiorum. C. de præd. minor. Rol conf. 60. n. 38. lib. 4. Boer. dec. 80. n. 6. & solemnitatibus non seruatis, vt per eos.

4424 21. Lim. non procedere quoties dominus abesset Cast. conf. 20. n. 3. vbi practicam tradit lib. 2. Socin. conf. 154. n. 17. lib. 2. Apostil. ad Ias. in d. l. si institorem si cert. petat, Gab. conf. 71. n. 4. lib. 1. Gutier. d. n. 20. & 29. & Boer. supra n. 6. vbi etiam non referre an proprium, vel appellatiuum nomen præcedat nisi suam fidem procurator obligauerit dixi supra n. 4418.

4425 Contrarium tenet Dec. in d. l. si institorem nu. 5. Alciat. in fine si cert. petat. Add. ad Dec. ibi & sequi videtur Roncheg. supra n. 181. Siluan. conf. 8. n. 5. & seq. nisi proprio nomine contraxisset vt per eum Feliciat. de societ. c. 30. n. 29. Mangil. supra n. 26. & seq. nisi pignora sibi data haberet, vel nisi fidem suam astrinxisset.

4426 28. Lim. non procedere quando aliter conuenisset Alciat. supra. n. 4. prout è contra numquam tenebitur si ita fuerit protestatus Paris. & Bertaz. supra ex cōmuni & quando alieno nomine contrahentes proprio nomine sese obligasent Euer. in loco de tamquā seu respectiuis. n. 10. de proprio teneri probat.

4427 29. Lim. non procedere quando procurator nomine procuratorio ex speciali non ex generali mandato rem suam venderet, quoniam cum mandati actionem habeat contra mandantem de euictione

 tene-

tenebitur l.seruum Titij.vbi Docto.manda.d l.procurator qui pro euictione.67.de procur.Bert 12.claus 6. glo.1.n.3.

4428 30.Lim.non procedere quando negocium etiam ad gerentem spectare posset, tunc enim etiam proprio nomine gessisse censeretur, ac proinde teneretur Masc.concl.1398.n 8. etiam ex post tacitè ratificando solutionis receptione, conuentione alterata Torniol. cons.48.Natta.cons.567.n.3. post Soc.cons.154.nu. 11.& Gutier.d.cap 13.n.22. vbi quando nulla mentio officij facta fuisset, secus dicentes si super re domini contraheret.Galgan.d.Q.52.n.16.Manti.d.tit. 18.n.24.25.lib.7.Meno.cons.58.per totum vbi de executore consentiente alienationi. & si pater filiæ curator dotem promiserit vt pater promisisse videtur l.5.§.fi.de iur.dot.

4429 31.Lim.non procedere quando à domino aliquid recepit quod alteri debetur Gab.cons.71.n.6.lib. 1.

4430 32.Lim.non procedere quando dolo malo vel cõtumaciter aliquid gessisset Rota.Aueníon.decis.76. & negligenter.Cepha.cons.185.n.37.Decia.cõs.84. n.40.vbi de dolo, lata, aut leui culpa tutoris. lib. 5. Menoch.conf.518.loquens de sindico qui non exigit cum teneretur Boer.decis.80.Afflis.dec.Lucan.44.n. 14.vide supra amp 15.Monta.supra n.10.& seq.sublimitans quando minor ratificasset vel locupletior esset, & si nil peruenerit ad tutorem pupillus & minor actionem cedere debent contra tutores & curatores in omni actione vltra tributoriam si ab his rem seruare possit.

4431 33.Lim.vt licet cõsensus administratorio nomine præstitus consentienti minime præiudicet, vt contra ipsum actio dari possit; oberit tamen vt consentiens exceptione repelli possit l.illicitæ.de reb.eor.Crau.de indemnita.mulier n.14.20.& 41.Gab.d.conclusio. 2.n.23.& de approbatorio & confirmatorio non etiã obligatorio tradunt Soc.Iun.cons.52.n.8.& primus non obligat hæredes secus in secundo lib.4.& Mago. dec.Florent.64.n 77.Alex.cons.131.n.4.lib.2.Botta. cons 93.Rota Rom.decis.797.n.9.par.1.diuerso. intellige vt per Meno.cons.58.n.61.& seq.& Afflis.concl.2.amp.9.

4432 34.Lim.non procedere in eo qui vel tutor non erat vel solemnia non impleuerat, hic enim de euictione tenebitur etiam si præcium in vtilitatem pupilli vel minoris esset conuersum Io.And ad Specul.de sentent.prolat.§.quoniam versic, quid si procurator. Strac.de assecuratoribus in præfatio.n 74 Galgan.d.Q. 52.n.6.Bar.in l.cum vir.de vsucapion.& Crau.de indemnita.mulier.n.18.20.28.probat ita demum procedere si tutor se & sua bona obligauerit.

4433 35.Lim.non procedere in procuratore ad negocia l.seruum Titij.47.manda Galganet.d.Q.52.n.8. si tamen officio vigente conueniatur, vel eo finito casu quo voluerit se obligare ex Soc.cons.154.lib.2.& Boer.decis.273.n.5.

4434 1.Sublim.non procedere quando procuratorio nomine contraxisset, nihilque sibi quæsitum fuisset, tunc finito officio non tenebitur Soc.supra.n.1.Boer. d.n.5.Galgan.supra.n.13.

4435 2.Sublim.non procedere quando procurator aliquid simpliciter confiteretur se non obligando Soc. supra.n.2.Galg.sup.

4436 3.Sublim.non procedere in contractu domini contemplatione inito.Soc.supra.n.3.Galgan.supr.

4437 4.Sublim.non procedere in actu soli domino cõueniente vt in iudicialibus Soc.sup.nu.4.Galg sup.

4438 5.Sublim.non procedere quando actus vtrunque respice posset, agens autem tutorio vel procuratorio nomine gessisset.Soc.supra Galganet.sup.

4439 1.Lim.4 & 5.sublim.non procedere quando in rem propriam constitutus fuisset, vel defensoris loco cum satisdatione & liti obtulisset, vel falsò tutorẽ procuratoremuè se asseruisset, vel satisdationem præstitam cum præstita non fuisset l.Plautius.de procurator.Galganet.supra.

4440 6.Sublim.non procedere quando re contraxit procuratorio nomine si domino acquiratur Soc.supr. Galgan supra n.15.

4441 36 Lim.non procedere quando confitetur dominum debitorem ex quo procurator vel institor pecuniam recepit.Soc.cons.154.n.12.lib.2.

4442 Contrarium tenet Galganet.d.nu.16.versic sed decisioni.

4443 37.Lim.non procedere quando habitans Venetijs præposuit Titium negocio Anchonæ qui præpositus pignora ab aliquo accepit pro mutuo ei facto, & postea ab officio remotus fuisset Castr.in l.1.§.exercitorem.a.4.de exercitor.actio.Soc.d.cons.154.nu.17. Boer.d.decis.273.

4444 Contrarium tenet Galgan.supra n.19 nisi præpositus accepta domino non tradidisset, vel suam fidem adstrinxisset.

4445 38.Lim.vel potius secus esse dicas in coniunctis autorantibus vel cõsentientibus vigore statuti, quoniam sibi præiudicarent Soc.cons.42.n.20.lib.4.Cravet.de indemnitat.mulier.post.tracta.de antiq.tempo.n.38.& seq.Rota.Roma.in Romana de Burijs 15. Maij.1615.coram Sacrato Galganet.d.n.16.vide supra amp.14.n.4392.

39.Lim.non procedere quando tutor vel curator promitterent quæ tutoribus & curatoribus non conuenirent, tunc enim proprio nomine tenerentur Alba. cons.12.n.9.

40.Lim.non procedere quando tutor vel curator id promitterent ad quod pupillus vel adultus conueniri non possent, tunc enim tutor & curator proprio nomine tenerentur Bar.in l.cum post mortem.44.§.primo.n.1.de administr.tuto.si scienter id fecit.

41.Lim.non procedere quando tutor produxit falsos testes, nam si ex statuto producens falsos testes punitur in causæ amissione, licet ista pœna in tutore non cadat qui non est dominus litis præiudicat pupillo vt causam perdat; tamen a tutore recuperat; si autem pœna caderet in tutore vel prelato, eius delictum non præiudicaret Ecclesiæ sed prælato, Cast.in l.iubemus.prima in fine C.de sacrosan.Eccle.& in l.polla.n.5.C.de his quib.vt indig.Bertaz.cons.crim.2. n.41.producens autem plures testes falsos de vnica falsitate tenetur Viui.dec.352.n.10.vbi etiam quando plura delicta pro vno habeantur.& dec.71.si is qui falsos testes examinari fecit declaret eis vti nolle vti necessarijs, nec ipsum nec testes de falso teneri & vt teneatur pars petere debet tempus assignari ad declarandum an velit testibus vti & a Iudice debet assignari vt per eum.

42.Lim.

42. Lim. quando litem calumniosam fecisset tunc de proprio expensas soluet tutor, vel curator l.6. vbi Sali. C. de admi. tut. vide tit. 41. n.5. & seq.

43. Lim. nam dominus etiam non tenetur pro gestis à procuratore nisi in quantum procuratorio nomine gessit Anch. cons. 28. n.5. vers. ita Soc. cons. 154. lib.2. Rot. dec. 292. n.3. par. 2. recentis. vel mandati formã seruauit nisi dominus perfecte sciens rat. ficet Bertaz. claus. 5. glo. 4.

41. Lim. nam si tutor curator & similes iudicij mutandi causa alienauerit vtili actione possunt conueniri non etiam pupillus nec furiosus nisi quatenus locupletiores sint; nec hæredes tutoris & curatoris l. non solum. §. fi. l. nam & si de alien. iud. mut. caus. fact. Hosti. in sum. eod. tit. n.5.

TIT. XIX. CAP. LXIV.
DE SOLVTIONE TVTORI FACTA VEL CVRATORI.

4446 Solutio debiti pupillo tutori facta ipso iure soluentem liberat l. Lucius. §. tutelæ & §. final. de administratio. tutor. l. Stichum. §. vsum fructum de solutio. In omni tutore procedit l. quod si forte. §. sunt quidam de solutio. Montan. de tutel c. 32. reg. 9. n. 111. & seq. Galganet. de tutel. lib 3. Q. 57. n. 11. vide supra c. 16. & 23. & tit. 19. n. 3673. & solutio tutoris apocha probatur Tiraq. de retr. lig. §. 1 glo. 18. n. 93. Masc. concl. 111. n. 21. Genu. de script. priu. Q. 4 n. 180.

4447 1. Amp. etiam si vni ex pluribus tutoribus solutio facta sit d. §. sunt quidam. Montan. supra. n. 114. Galganet. supra.

4448 1. Lim. d. primam amp. non procedere quando duobus tutoribus datis alterum sine alterius consilio quicquam gerere constituens vetasset l. Titium. in principio de administratio. tutor. Monta. supr. n. 115. Galganet. supra.

4449 2. Lim. non procedere quando inter tutores administratio fuisset à iudice diuisa nisi aliud conuenisset. l. quæso. de solution. Montan. supra. n. 116. & 117.

4450 2. Amp. in solutione facta tutori in administratione perseueranti, vt in relegato prius quam ei curator substituatur, vel absenti, aut Reipublicæ causa abfuturo l. quamuis. §. vltimo. de solution. d. §. sunt quidam. Montan supra. n. 118. & seq.

4451 3. Amp. etiam si solutio ei facta sit, cui tutores mandarunt cessante malo consilio l. pupilli. de solutio. Montan. supra n. 121. & seq.

4452 4. Amp. vt curatori per tutorem facta solutio tutela iam finita; tutor liberetur l. 1. C. si aduers. solut. vbi glo. & Doct.

4453 1. Lim. nam minor læsus in integrum restituetur d. l. 1. Montan. d. reg. 9 n. 125.

4454 1. Sublim. non procedere quando iudicio præcedente & iudiciali sententia solutio facta fuisset l. sancimus. C. de administr. tuto. Montan. supra n. 127.

4455 2. Sublim. non procedere in soluente annuum redditum pensionem, vel vsuras, nisi excesserint metam biennij, & solidos centum d. l. sancimus. §. non autem & l. constitutionem C. de administratio. tuto. vbi glo. verbo. centum Montan. supra n. 128.

4456 5. Amp. non referre quod pecunia postea perdatur, tutori enim perit Bar. in l. si. sine §. interposito. n. 4. & 5. de administrat. tutor. Molina. de iust. & iur. part. 2. disputatio. 562. col. 2025. Galg d. n. 12.

4457 6. Amp. vt sine iudicis decreto plenissima soluẽti liberatio acquiratur Galganet. supra nu. 15. vide supra c. 10.

Contrarium tenet Cenci. de censi. par. 2. c. 2. art. 3. Q. 2. nisi duo concurrant & iudicis decretum, & protestatio soluere debentis quod non consentiat nisi soluenda in locum tutum ponantur; si tamen soluta extent, vel ex eis pupillus locupletior sit effectus plenissime liberetur, nec liberari minori soluentem licet pupillus sine decreto censum reuendere possit & par. 3. c. 1. Q. 3. art. 7. non posse à pupillo sine tutore censum reuendi nec à tutore sine solemnitatibus iudicij etiã decreto adhibito sed in venditionẽ censas solemnitates non requiri Rota dec. 526. coram Buratto.

4458 1. Lim. vel potius secus esse dicas in confessione de recepto vt supra cap. 19.

4459 2. Lim. non procedere quando quis sciens soluit remoto, vel postulato suspecto l. quod si forte. §. 1. de solution. Montan. de tutel. c. 32. reg. 9. n. 124. Galga. de tutel. lib. 3. Q. 57. n. 14.

4460 3. Lim. non procedere in solutione protutori facta nisi pecuniæ in rem pupilli versæ sint l. debitores. de solut. l. apud Celsum. §. si quis non tutor. de doli except. l. 2. de eo qui protuto. Monta supra. n. 129. Galgan. supra. n. 13. qui idem dicit si tutor inutiliter datus fuisset.

4461 4. Lim. vel potius secus esse dicas si pupillo sine tutore solutio facta fuisset nisi dum de hoc agitur locupletior factus appareat, vel debitum pupilli solutum sit, vel emptum aliquod necessarium l. in pupillo. 47. de solution. l. pupillo is §. sed hoc eod. tit. vbi idem pecunia adhuc penes pupillum extante. l. si pupilli. 66. eod. tit. & vbi pupillo male soluitur, eidem restitutio datur de communi Odd. de restitutio in int. Q. 52. art. 1. & Galganet. de tutel. lib. 3. Q. 57. n. 1. & seq. Rui. cons. 159. num. 2. lib. 5. Lambert. de contract. mul. ad fi. n. 147. Gratia. discep. 761. n. 15. nec illegitimi curatoris autheritas sufficeret n. 16. 17. quo casu soluens versionem probare tenetur licet si cum decreto iudicis & legitimi curatoris solutio facta sit non sit curæ curatoris versio Gutier. de tutel. par. 2. cap. 22. n. 13. 14. Munnoz de ratiocin. administr. c. 40. n. 2. Gratia. supra n. 16. §. at ex contrario vbi glo. vers. soluerit Inst. per quas perso. nob. aeq. vbi solui posse pupillo tutore authore & soluens liberatur ipso iure sed restituetur si rem saluam non habeat nisi in quatuor casibus; si pupillo soluerit sine tutore & pecunia extet vel ex ea locupletior factus sit exceptione tutus erit nisi esset adultus sine curatore; plenissime autem liberari si iudice, authore tutore vel sine, iubente soluatur Rim. in §. fi. n. 61. & seq. Inst. quib. alien. licet vbi soluentem teneri probare pupillum locupletatũ ex quo contractus est nullus; secus si valeret sed rescindi deberet restitutione in integrum ex cõi.

4462 1. Amp. nec minori sine curatore recte solui l. 7. §. quid tamen de minor. nisi iudex ita decreuisset, vel nisi minor falso, se coram Prætore maiorem probauerit l. minor. 32. de minor. & alijs casibus quibus pupillo rectè solui dixi, ac liberationem sequi, idem in minore dicas Galga. supra. n. 5 & 6.

4463 1. Subamp. vt licet facta solutione cum tutoris,

vel

vel curatoris authoritate sequatur plenior liberatio, eorum tamen facilitate pecunia deperdita, vel consumpta, vel etiam culpa, in integrum restitutio dabitur l. Lucius. 47. §. tutelæ. & §. final. de administrat. tutor. l. 1. C. si aduers. solutio. Odd. supra art. 2. Galg. supra n. 7.

4464 1. Lim. d. primam subamp. & erit etiam sublimitatio quartæ limitationis, non procedere quando solutio iudicis decreto facta fuisset, tunc etenim restitut. o in integrum cessabit l. ait prætor. 7. §. permittitur de minor. vbi glo. verbo. imputandum & omnes Doc. Odd. supra art. 3. n. 20. & Galgan. supra. nu. 8. si tamen sententia præcedat, & solutionis decretum subsequatur. Gratia. supra n. 16. vbi intelligit si curatoris etiam sit authoritas adhibita ex Gutier. de tut. par. 2. c. 22. n. 13. 14. Munnoz. de ratiocin. administr. c. 40. n. 2. & siue tutori, uel pupillo eo authore cum decreto iudicis soluat debitor plenissimè liberatur l. sãcimus. 25. ubi Doc. C. de admi. tuto. & d. §. at ex contrario.

4465 2. Lim. non procedere in pensionibus quæ pupillo tutoris uel curatoris authoritate solui possunt sine iudice, ac cessabit restitutio. Molina. de iust. & iure. par. 1. disputat. 224. col. 1396. Galganet. supra. nu. 9. post Bal. in l. sancimus. 25. C. de admi. tuto. Bar. Sali. & alios licet dissentiat Rim. in §. fin. n. 28. Inst. quibus alie. licet & bene in eo quod dicit de excedentibus, biennium vel centum solidos vt est tex. in l. constitutionẽ 27. C. de admi. tutor. vbi de pensionibus & vsuris. Gutier. supra.

4466 3. Lim. non dari restitutionem aduersus hæreditatis restitutionem pupillo vel minori factam tutore, vel curatore authore, nisi tempore hæreditatis restitutæ, hæc restitutio pupillo vel minori damnosa fuisset; quamuis secus foret si postmodum emergeret damnum l. penult. C. ad trebel l. ait prætor. §. non solum. de minor. vbi Doc. Galgan. supra n. 10.

5. Lim. pupillum creditori quod debet sine tutore soluere non posse §. fi. Inst. quib. alie. licet.

4467 Restitutio fideicommissi soli tutori fieri potest quod pupillo relictum ruit, si pupillus nesciat, vel fari nequeat, vel absit; & idem si furioso fideicommissaria hæreditas debeatur, vt restitutio curatori, eius soli nomine scilicet furiosi celebraretur, & vtroque casu restituens plenissimam securitatem cõsequitur, id quod procedit etiam si pupilli, aut furiosi restituere fuerint grauati l. sancimus. 7. C. ad trebel. vbi glo. & Doc. tutori verò à pupillo restitui non potest, vt supra c. 44. versic. octauo, nec pupillo sine tutore. §. neque Inst. de autho. tuto.

4468 Restitutus autem minor post aditam hæreditatem, præstare debet si quid ex hæreditate in rem eius peruenit, nec per imbecillitatem, sed dolo. l. ait Prętor 7. §. non solum. de minor vbi glo. Bal. & alij vbi in §. finali probatur etiam aduersus omissum lucrum minoribus succurri per restitutionis in integrum remedium & ibi Bar. & ex cõmuni agens ad rescissionẽ contractus restitutionis in integrum medio vel aliter restituere tenetur quicquid accepit l. si diuersa, C. de transact. Anch. cons. 34. n. 11. Meno. cons. 644. nu. 14. 1111. n. 63. & seq. de communi Ces. de Barz. dec. 103. n. 28. Facchi. cons. 67. n. 7. lib. 2. Aldoui. cons. 70. nu. 143. dixi in tractatu transactionum, & in tractatu, pacti de nõ succedendo & circa restitutionem ob lucrum amissum dici vt per Odd. de rest. in int. Q. 4. & Intrigl. sing. 98. n. 43. & seq. lib. 3. & Natt. cons. 631. n. 22. sed minor aduersus omissum non restituitur cum præiudicio aduersarij Ceph. cons. 7. n. 16. Surd. de ali. tit. 1. Q. 42. n. 98. vide supra n. 3615. restituitur tamen si petens ab eo centum concordari voluisset pro 50. & omissa concordia minor condemnatus sit in 100. Crem. sing. 29. Roma. sing. 403. Boer. dec. 63. Cance. var. resol. par. 2. c. 1. n. 255. Affl. dec. 278 in fi. præciũ restitui debere si solemnitate omissa contractus rescindatur, non si causæ defectu & Surd. cons. 183. n. 47. vbi de Ecclesia & n. 45. in alia causa quã venditionis Ecclesiam teneri præcium restituere.

TIT. XIX. CAP. LXV. DE RENVNCIATIONE A TVTORIBVS FACTA.

4469 Renunciare non potest tutor sine debitis solemnitatibus, sic enim alienare censetur l. nagis. puto. §. fundum. de reb. cor. præsertim paternæ hæreditati, quia immobile censetur. Montan. de tutel. c. 33 num. 377. nec minor Rot. Rom. dec. 371. n. 4. par. 1. recentis. nisi aliud testator cauisset 748. n. 7. & posse renunciare cessionem si pecunias pupillares erogare censeretur.

4470 1. Amp. vt non possit tutor renunciare exceptionibus peremptorijs, dilatorijs, neque declinatorijs, vt supra c. 11. amp. 5. nec ius & bonorum possessionẽ delatam Bar. in l. tutor. de bono. pos. Odd. de prohibi. alie. Q. 19. n. 25. & 42. ex communi nec minor legata stabilia sibi absque decreto repudiat, licet secus in donatis l. 5. §. fundum. de reb. cor. Simon. de decr. tit. 8. n. 63. & seq.

1. Lim. quando cum causa & iudicis decreto renunciaret l. magis puto. §. nõ passim. de reb. cor. l. lex quę tutores. C. de admi. tut. Odd. de prohib. alien. Q. 4. n. 26.

TIT. XIX. CAP. LXVI. DE TEMPORE EXACTIONIS A TVTORE CONSTITVTO

4471 Tempus exactioni crediti à tutore contracti per ipsum tutorem constitutum, pupillus etiam pubes effectus seruare tenetur l. si tutelæ. de administra. tut. Montan. de tutel. cap. 37. n. 83. & nomina debitorum bene contracta approbare; si non fuerint deperdita l. cum quærebatur. de administrat. tutor. l. tutores. 24. in fine. C. eod. Galganet. de tutel. lib. 1. tit. 1. n. 21. & actio pro gestis pupillo datur l. 2 quando ex facto tut. l. 2. C. eodem & contra cum etiam personalis l. cum quædam 26. §. inueniamus C. de admin. tutor. & l. tutor. 5. & l. final. ff. eod. tit. Galg. vbi supra, nu. 22. vbi autem ante diem peti potest vt in patrono egente aliqui petit operas a liberto pro futuro tempore, & in debitore fiscali, deducetur tamen interusurium medij temporis prout in alijs ante diem soluentibus Surd de alim. tit. 8. priuil. 77.

4472 Prorogari autem an possit tempus ad soluendum debitoribus constitutum per tutores, dixi supra cap. 3. negatiuam tenet Vinc. de franch. dec. 281. n. 4.

TIT.

TIT. XIX. CAP. LXVII. DE ACTORIS CONSTITVTIONE PER TVTOREM.

4473 Dixi supra hoc titulo.c.40.rubr. de Procuratoris constitutione n.4228.& seq. non tamen ad lites futuras constitui potest glo.in l. neque uerbo, debent C. de procur.ubi Alex.n.8.Tholos.dec.85.Natt cons. 5. n.2.Fede.de Sen.cons.100.n.4.Pic.ad stat.Vrb.lib.1. c.151.n.183.Put.dec.287.& 288.lib. 1. tutorem ante inuentarium ad litem deputare actorem licet, ut suspectus remoueri, possit; & si ad futuras constituat causam appellationis prosequi poterit.

TIT. XIX. CAP. LXVIII. DE DEFENSIONE PVPILLI.

4474 Tutor tenetur pupillum defendere, prout & minorem curator, idque promittere debet ut supra dixi tit.18.cap.4.n.55.& seq.

TIT. XIX. CAP. LXIX. DE POSSESSIONE PVPILLO QVAERENDA A TVTORE.

4475 Possessionem pupillo tutor quærit, ac minori curator, nec sibi ipsis, at pupillo possident, ac minori, quæ morte pupilli uel minoris non nacat si colonus extet, tutor aut curator Bal in l.fin. n. 4. C. de edict. D.Adria.toll.Nat.cons.538.n.13.Seraphi.dec.80. & 82.Simon.de Pret.cons.91.n.59. probans pupillo minorique tutorem curatoremque possidere, ac proinde alieno nomine, neque præscribere posse. Surd.cōs. 391.n.30. vbi idem respectu dominij Galgan. de tutel.lib.2.tit.13. subdens post Surd.cons.481.n.9.10. eam pupillo quoad omnes effectus retinere Meno de adip.rem.3.n.296.& seq probans tutorem & curatorem ex d.l.fi. in possessionem immitti præsertim si creditores extent, & locatione & receptione pensionis per tutorem & curatorem possessionem probari, vt manutentio detur Rota dec. 5. coram Caualer. & 749.par.1.recentis.& 319.instrumentalem sufficere alio non possidente & 476.& 513 non tamen manuteneri, iure familiaritatis, idest sine titulo possidentem, vel præcario.632.n.3 part.1.45.n.5.part. 2. & 118. duobus dari si vterque possideat, & statuta consuetudinesque in manutentione attendi, ac testes inhabiles admitti & 44. 223. & 306. coram Caualer. vbi etiam testem vnicum sufficere, ac pro monasterio monachum & dec.129.par.a.recentis.in summarijssimo testem vnicum sufficere, inhabilesq; admitti probat & dec.177.defectum tituli non admitti nisi ex tituli lectura constet, nec si possessio clara sit, & & dec.640.n.6.par.1.201.n.5.par.2. vnico actu exactionis quasi possessionem acquiri probat & 224. instrumentalem alio non possidente sufficere, nec titulum in summarijssimo requiri & dec.249.non manuteneri nisi probata possessione tempore motæ litis, & quasi possessionem contra vnum, contra alium nō suffragari & decis. 251. vbi etiam præcarium super omnibus bonis possessionem minime transferre, nec locatione probari cum fructuum perceptione nisi a domino facta sit, non pro iure, & interesse possidēte, & dec.258.anteriorem manuteneri etiam, si vi constituti, & retenti vsusfructus per donantem vita functum, quia ciuilis ad se naturalem trahit, etiam si facti executio post mortem constituentis translata sit, maxime ex clausula ex nunc; & si vsumfructum reseruans possessionem etiam reseruauerit, nisi conuenisset, non posse donatarium possessionem accipere, nisi constituente defuncto, & vsufructu finito, in donatione puta possessionem transferri etiam dilata executione post mortem & dec.269. manuteneri possessorem etiam si medio procuratoris possessionē vacantem fuerit adeptus, secus si capta sit lite pendente per citationem vel intimationem factam per nūcium publicum, nec iurium reseruatio pendentiā litis inducit Mona.dec.Flo.65.n. 13. vbi ad Reos citationem peruenisse requirit post Lanc. de attent. in præf.nu.11.& seq.Rot d.par 2. Farin.in fragm. par. 2.verbo litigiosa n.354.& seq.vbi late quando lis pēdere dicatur & dec.300. exceptionem clamdestinæ, & turbatiuæ tolli testibus de antiquissima possessione deponentibus, nec dominij exceptionem in summarijssimo admitti & dec.310. vnica reali solutione pensionis dari etiam contra successorem & dec.313. ex sola iuris assistentia Episcopo in iurisdictionalib[9] dari & dec.316. non dari se spoliatum clarè, & apertè affirmanti & dec 611. d. par. 2. instrumentalem manuteneri alio non possidente nec petitorio impediri & dec.336.d.par.2.patronos manuteneri in quasi possessione præsentandi etiam si iuspatronatus cōcessum fuisset ante annos 40. ante confirmationem Concilij Tridentini respectu Ordinarij, secus respectu reseruationis inductæ per reg.8.Cancellariæ, & dec.339. instrumento adeptionis probari possessionē alio in possessione non existente iuncta præsertim perceptione fructuum, nec anteriorem obesse à procuratore captam sine speciali mandato, neque Ecclesiæ, nisi in eadem ecclesia capta sit, & dec.349.n.2. vt per alium prouisum Apostolicum possit immissio retardari probationes incontinenti & in promptu requiri & dec.361. d. par. 2. immissionem iudicis authoritate manutentionem dari si rite, ac rectè processerit, nisi iniustè ac nulliter immissio facta probetur & dec.383.n. 3. in summarijssimo exactam probationem non requiri & dec.408. manutentionem ciuili possessori concedi quando per mortem vsufructuarij ad se naturalem traxit, & datur contra hæredem constituentis, & licet constituto non transferatur possessio, reseruata possessione, & vsufructu, intelligitur si constitutum post obitum constituentis, translatum sit, secus si contractus purus sit, & constitutum, quamuis dilata esset executio post mortem constituentis, seu in tempus obitus eius, præsertim, clausula ex nunc adiecta; & vsufructu retento sola ciuilis transfertur; & quod clausula constituti contra habentem causam à constituente operetur etiam si constituens non possideret. & dec.445.n.1. vbi constitutum possessionem probare emptoris hæredumque fauore & n.5. possessori, & detentori, ac habēti commoditatem manutentionem dari, & possessionem confessione in positionibus facta probari, fructuum perceptione, ac testibus & dec.473. firmauit pensionario existenti in quasi possessione exigendi, onus probandi in petitorio incumbere pensionem si-

bi à titulari solutam ob irritans decretum in gratia reseruationis positum, nisi realiter & cum effectu soluta sit & dec.547.par.1.recentior. solutam probari inquit publico instrumento confessionis de recepto etiam partis & dec.461.pro manutentione, si ius vehementissime resistat, titulum cum quadragenaria exigit, secus si non ita resistat, loquens in administratione sacramentorum per administratores hospitalis, licet non probetur scientia rectoris parrochiæ quæ non requiritur in his quæ publice fiunt præscribendis par.2.recen.& dec.466.& 471. instrumentalem alio possidente non manuteneri etiam medio constitui, fructuum perceptione, agrorum cultura, & custodum appositione, non tamen ex conditionali constituto vel contractu, quod licet retrotrahatur, fallit si medio tempore, sit alteri ius quæsitum, & ait conditionalem si sub conditione suspensiua puta donatio in tempus mortis donantis purificanda ex Ond. cons.18.n.64.& seq.lib.2. Meno.cons.388. nu. 34. & seq. Rot.dec.496. n.6.d.par. 2. in summarijssimo solum factum non iustitiam inspici probat. & 503. pauperem admitti si adminiculis & alijs testib⁹ iuuetur, præsertim in summarijssimo, & numerum supplere defectum & aliorum inhabilitatē & dec. 507. posteriorem non manuteneri etiam iudicis authoritate nulliter procedentis captam, puta eadem die qua leteræ Apostolicæ præsentatæ fuere, præsertim executori mixto qui fit ex clausula amoto, & iuris ordine seruare tenetur & dec. 538. quasi possessionem vnica pensionis solutione probari litis motæ tempore facta, præmanutentione & dec.539. saluianum vtile dari obligationem cameralem cū hipotheca habēti etiam contra tertium probata possessione per testes dicentes vidisse possidere, vel ex eo quod super bonis censum imposuerit, vel constituto, actuali appræhēsione, litis sustentatione, neç tertium immissionem ex saluiano impedire posse, qui non possideat & dec. 542.n.7. intes duos prouisos Apostolicos immissionē executiuam cessare, & ordinari procedi debere, secus si tituli similes non essent, puta quia alter tātum iustificatione egeret & dec.560.& 641. d.par. 2.post Affl.dec.383. saluianum dari probat constito de eredito eum hipotheca, & possessione debitoris tempore obligationis, vel postea, etiam pro legatis & possessionis rei conuenti & dec. 220. par.5. diuerso. vbi etiam censum in re communi sustineri pro parte constituentis & decis. 562. d. part. 2. iniustam possessionem non priuare possessorem & 563. manuteneri ex vnico actu quæsitam maximè titulatam & 566. reintegrandæ etiam pro mobilibus dari & ad hæredem transire, & possessionem probari re tradita ad custodiendum responsione redditum, fructuum perceptione, prouisione necessariorum ad rem, testibus etiam singularibus, qui probant ad eumdem finem tendentes, & secundum extremum in reintegranda litis sustentatione cum adminiculis probari, ac dari etiam pro animalibus subrogatis & 568. n.9. proprietatem de qua constat possessioni præferri & Garzi. de benef.par.5.cap.5.n.45. licet ipse dissentiat & Rot.supra subdit ius patronatus ex priuilegio contineri sub reg.8. etiam si patronus esset in quasi possessione præsentandi, sed si in mense reseruato nō vacet, & reuideri possit iuspatronatus, dum reuideatur, patronus sua possessione non priuatur, & ex priuilegio esse probat si non cōstet ex dotatione formali, vel augumento dotis expræsso pro dote sed Garz. de benef.par.5. cap. 1. n. 552. & seq. Ecclesiasticum reg.8.contineri non laicale nisi ex priuilegio vel consuetudine sit aut præscriptum & in immemorabili alligari posse tit. dotationis & fundationis & ad hoc probandum immemorabili tempore vtetur si cesset præsumpta vsurpatio ex nimia potentia n.577. Cotta. dec.342. in Miscella. & n. 578. derogationem exigi si de fundatione & possessione constet vbi etiam quod laicale sit & quod Ecclesiasticum. & dicit Rot.d.par. 2.dec.577.n.8. manutentionem non impediri iniustitia sententiæ nisi valde notoria & 578. n. 7. substitutum immitti pro iudicio etiā si legitima ab alio prætendatur & 599. contra hæredem etiam dari, nec petita associatione per continuatione amitti & spoliatori dari dec.545.n.4.par.4.diuers. Milan. dec. 3. n. 87.& seq.lib.1.in retinenda, & summarijssimo probationes dominij admitti pro coadiuuando, & obtinendo, data paritate probatæ possessionis ex Bal. in l. incerti. n. 11.C.de interd.Natt.cons. 121. Bero. Q. 71.Lepid.dec.4.& 126.Burs. cons.129. n. 32. Neuiz. cons.81.n.26.27. & alijs & n.174.& 182. & seq. hæredi etiam fœminæ in feudalibus dari etiam ex statuto continuāte possessionē licet possessorio obstet notorius proprietatis defectus n. 176. sed a masculo excludi n.142.& seq.& in possessorio secundo genitum institutum præferri & n.46.47.& seq. dec.3. la secunda vbi etiam quæ sit altior indago. licet autem gratiam pensionarius in quasi possessione exigendi non existens iustificare teneatur, secus tamen est si pure cum consensu titularis reseruata sit, at si conditionaliter puta dummodo centum remaneant rectori, iustificari debet, licet tacita conditio si præces veritate nitantur, iustificatione non egeat, sed si sit in quasi possessione exigendi in possessorio nō requiritur gratiæ iustificatio, at in petitorio reseruatur Seraph. dec. 1017.Add.ad Ludouis.dec. 57. n.11.& seq.Rot.dec. 429.part.1.recentis. nec quasi possessio exigendi quitantijs probatur, nisi scientia titularis de cuius pecunijs dicitur facta solutio probetur dec 253.n.3.d.par. 1.nec solutione metu censurarum facta Seraph. supra n.6.si protestetur metu censurarum soluere Garz. de benef. par. 1. cap. 5. nu. 452. & seq. vel vi monitorij Put.dec.281.lib.2. Rot.d.dec.429.n.5. ex narratione autem pensionis in gratia, licet per titularem pensio approbata videatur vt Rot. tenuit in Elboren.pensio. 19.Nouembris.1614.coram Rpd. Pirouano recessit tamen ab ea in Auerzan.pensio.27.Martij.1628.coram eod.& in Spoleta.pensio. coram Rpd. Dunozetto; potest tamen titularis probare confessionis valoris a se emissæ errorem decis.523.coram Grego. & in Albingan.pensio.3.Iulij.1628. coram Pirouano. Viui. dec. 395. saluianum dari probat vbi & hipothecaria vt in legatis & fideicommissis, & ex claus. & omni meliori modo & peto ius &c. intentatum censeri & probata obligatione vel legato ac testatoris possessione Viui. dec. 409. filiam mitti in possessionem feudalium à patre possessorum tametsi agnatus offerat in continenti probare eam in capacem si filia feudum ad se pertinere dicat ex natura feudi vel consuetudine nisi esset Ecclesiasticum de communi Mart. de suc.

suc.leg.par.3.Q.3.art.1.& Moli.de primog.lib.3.c.4 n.4.& Intrig de feu.art.2.nu.320.Gutierez.prac.QQ.lib.2.Q.8.dixi in tract.feudorum amp.23.in eius 48.subamp.vel nisi munitissimum castrum foret hoc enim casu nisi essent partes sub eodem Principe aut cautio idonea non offeratur non fiet immissio Viui supra & Intrig.supra n.340.Marta.dec.198.Pisa.vbi possessorem vigore sententiarum proferret esse legitimum contradictorem in remedio l.fi.C.de edict.D.Adria.etiam contra hæredem in quem possessio ex statuto continuatur quia de capace & habili intelligitur.Peregr.dec.127.n.21.vbi statutum de possessione continuabili intelligi non si alter ciuiliter possideret Garz.de benef.par.1.cap.5.n.459.& seq.gratiam reseruatæ pensionis iustificari debere si non agatur contra eum qui pensioni consensit etiam si executiuè agat si non sit in quasi possessione exigendi & in possessorio constare debet gratia saltem per supplicationem, at in petitorio nullitatis debet verificari per literas pensionis & si sit in quasi possessione, & si non agatur contra eum qui pensioni consensit, sed contra successorem qui probare non tenetur sed nullitatem deducere sat est n.455.& seq.& conditionem esse iustificandam & si cõtra eum agatur qui pensioni consensit etiam si executiue agatur si non sit in quasi possessione & valor affirmatiuè expressus super quo gratia est fundata & de tempore reseruationis n.476.& seq nec aduersarij confessione probatur qui nominauit per non excessum; sed in petitorio non esse iustificãdam si sit in possessione.30.annis.n.478.& constet de titulo & reseruatione pensionis quo eam solutio continuata præsumitur alias secus; sed in possessorio 10.anni sufficiunt, & vbi agitur de reductione pensionis titularis probare debet nec motu proprio reseruata iustificare debet n.491.nisi contrarium probetur & si contineat vt asseritur, vel vt dicitur.idest id quod difficultasset gratiam si Papa.sciuisset nu.seq.Rot.dec.7.& 8.nouis.diuers.vnico actu manuteneri in incomparabilibus & post 30.annos pensionem non iustificari.& vsu scientia & patientia aduersarij dec.273.& immediatior actus ante litem cõtestatam præfertur, nec turbatiui nec attentiores attenduntur.par.1.diuers.dec.273.

4476 Pupillus etiam sine tutore possessionẽ sibi acquirere potest, prout & alia sibi potest acquirere l.non ideo minus C.de procur.Inst.de autho.tuto.in princ.Dec.in l.1.§.adipiscimur.n.7.n.acq.pos.

Tutor autem spoliatus nõ restituitur, cum alieno nomine possideat Grat.cons.24 n.1.& seq lib.2.& in procuratore pro sp.Federico Sardini cum sp.Horatio Nieri tenuit Rota Lucana, anno.1623.

Hæres autem & singularis successor restituitur ac reintegratur Moeda.dec.3.de rest.spol.Viui.dec.474.vbi etiam possessionem probari perceptione fructuum & constituto etiam si contractus nullus sit ac simulatus si partes pignus contrahere voluere, constitutoria tamen defuncti non transit in hæredem; nisi & corpore eam de nouo appræhendat & animo.

Filius in sola legitima institutus non mittitur in possessionem quia hæredi ideo datur immissio quia dominium in eum continuatur, & si legitima relicta sit casu quo non valeat exhæredatio debet expectari declaratio circa exhæredationem Mart.dec.Pis.179.nec datur immissio contra tertium possessorem domus emptæ pro filio testatoris cui dominium & possessio tradita.fuit ex l.fi.C.de edu.D.Adria.nec in bonis quæ testator mortis tempore non possidebat, nec ei qui simul intentauit l.2.C.de resc.vend.nec ad bona alienata pro ære alieno testatoris legitima ac Trebellianica quæ dimidiam capiunt.dec 202.vbi etiam hãc validam alienationem a tertio deduci posse.Peregr.dec.2.n.11.fideicommissaria semel alienata in casu permisso semper alienabilia esse nisi ex causa puta dotis sit facta alienatio, quę dos postea sit soluta ex alijs hæreditarijs datur tamen immissio Ond.l.fi.si probetur defunctum in vita possedisse etiam dominio non probato nisi contra probetur Rot.decis.226.nouis.diuers par.5.& dec.233.n.37.dato pari titulo executiue non immitti sed ordinaria via agi.& alios casus quib.subiecta fideicommisso alienari possunt Cur.Iun.in auth.res quæ n.51.C.communia de lega.& Saul.de alie.reb.fideic.par.2.

Manutenendam intentans non potest recuperanda agere quia contraria sunt Rot.decis.616 part.1.diuers.Mart.dec.Pis.181.n.4.nec è cõtra nisi reintegrãda ad naturalem & manutenenda ad ciuilem referantur Rot.dec.560.561.par.1.recentior 53.n.53.nouis diuers etiam in incorporalibus duas possessiones dictas dari probans.

Manutenetur hæres in quasi possessione etiam sine actu, in incorporalibus enim transit in hæredem sine noua appræhensione Garz.de benef.par.5.cap.5.n.33 & seq.vbi Rot.ita firmasse probat subdens vnico actu quasi possessionem acquiri.n.59.si effectum habuerit vbi citat plures Rotę decisiones n.60.& non sit factus cum reseruatione iuris alterius n.65.requiri tamẽ bonã fidẽ, institutionẽ præsentati, possessionẽ scientiã & patientiã eius in præiudicium cuius quasi possessio acquiritur n.67.& seq.quæ scientia non requiritur eius qui non possidet nisi de eius anteriori possessione constet n.221.& vbi requiritur, præsumpta sufficit, cursu longi temporis & coniecturis probatur n.120.& seq.& actuum multiplicitate.& cap.9.n.115.& sequent.ex priuilegio acquisitum esse a Concil Trid.ca.9.sess.25.sublatum nisi ex causa onerosa; nec augmento dotis acquiri probat. Et vnico actu cum expræssa scientia & patientia partis quasi possessionem acquiri in corporalibus, licet secus si actus metu factus sit solutionis puta & ex eo tacite arguatur patientia Mona.dec.Bono.228 n.52.& vnum actum eiusdem generis quoad omnes sufficere n.64.& seq.nec omnes fundi glebas circumiure exigi.& dec.36.summarijssimum dari pro incorporalibus & in itinere actuque priuato non attenta iustitia, vel iniustitia Rot.dec.281.part 5.diuersis.Gonzal.reg.8.cancel.glo.45.§.2.nu.29.& seq vnico actu acquiri.7.requisitis 1.realis & vera collatio.2.scientia & patientia eorum quibus præiudicatur.3.quod eligens credat facere suo proprio iure.4 bona fides.5.confirmatio post electionẽ.6.effectuatio actus.7.certus actus nõ æquiuocãs alias quasi possessionem non attendi 2.non attendi si constet de proprietatis defectu 3.nec in beneficio reseruato.4.nec in his quæ non possunt haberi nisi ex priuilegio Principis per tot §.2.& vt præsentatus a proprietario prę feratur sat est de dominio constare ante institutionem præsentati ab existente in quasi possessione

fione

sione Rot.dec.180.pat.1.recentis. vbi contraria tollit & 83. nouis.diuers. vbi subdit ab vniuersitate præsentatatam non institui nisi constet de dotatione & fundatione & præsentationibus saltem 50. annis cōtinuatis & effectuatis. & de capitulariter capita vide supra n.646.amp.400.& ciuilem retentam pro obtinenda manutenenda ex canonis vel census solutione probatur nec sine scientia & patientia perditur decis. 117.& 139.excommunicatum non manuteneri puta qui vltra triennium Ecclesiastica alienauit n. 2. par. 5.& 197. à potenti præsentatum licet careat iurisdictione non institui nisi probet immemorabilem cum præsentationibus effectuatis pro 50. annos & institutionem factam appellatione pendente quæ datur ab institutione vel tempore ad appellandum pendente esse attentatam & dec.225.par.5.diuers.vt à proprietario præsentatus requirit de dominio constare confessione, re iudicata, vel claro instrumento. & decis. 191.

Immissio in possessionem impeditur si par titulus ab eodem fonte emanatus producatur Bar. in l.fi. n. 21. C. de edict. Diui. Adr. de communi Gonz. reg. 8. canc. §. 7.proe.n.243. nisi volens impedire immissionem veniret cum gratia obtenta ex diuersa vacatione tunc non impediretur immissio n. 244. & idem si diuersus titulus allegatur Bar. supra nec alijs casibus impeditur per Veral. dec.345.346.par.2.vbi n. 5. non impediri immissionē ex quo litteræ non sint expeditæ quia in possessorijs iudicatur iuxta formam supplicationis vt per eum in quolibet adipiscendæ remedio, & immissione sui antecessoris possessio sufficit, etiam ciuilis, vel detentio, & exceptiones titulum concernentes immissionem in beneficialibus non impediunt, nisi citatus doceret incōtinenti clarè de iure suo & sui antecessoris, & sic de iuris defectu immissionem petentis & sui antecessoris, sic enim immissionem impediret, quam impedire potest etiam is qui tempore mortis testatoris possessor non erat Meno.de adip. rem. 4. n.621.& seq.747.& seq.Gonz.reg.8.concl.glo. 15. §. 1.n.81.& seq.& si citatus incontinenti de suo iure potiori docuerit, & iudex immissionem aduersario concesserit & citatus appellauerit, & causam in Rota à Signatura committi curauerit cum clausula arbitrio Rotæ hoc vt Rota arbitretur an hic qui immissionē obtinuerit immittendus sit in possessione beneficij nō obstante appellatione, vel potius supersedendum, ac de bono iure agendum & tunc Rota de hoc iudicabit prout de iure n.93.ex Cæs.de Gras. dec.7.n.7.8. n. 2.de re iud.& dec. 348.n.4.par. 1.diuers. Sed licet inter habentes parem titulum cesset executiua immissionis via,& ordinarie agendum sit,intelligitur si parem titulum ab eodem fonte Sedis Apostolicæ & ex eadem vacatione, secus si dissimilem Rot. dec. 34.n. 8.& 9.nouis.diuers.par.5.licet autem immissio detur constito de possessione defuncti quæ vsque ad obitum continuata præsumitur ad hoc & hæredi eius scripto in testamento, nec impeditur à fideicommissario vti legitimo contradictore nisi tria cōcurrant, quod non vitiose possideat quod nihil sit detrahendum, & quod incontinenti fideicommissum probet dec.94. vbi etiā vitiosam dicit fideicommissarij possessionē propria authoritate captam non de manu hæredis, nec exceptiones admitti altiorem indaginem requirentes & dec.184.nouis diuerso.par.5. neutra partium possidēte, quæ melius probauit ius suum immitti probat, & dec.191.& 227.& 279.& 362. præsentatum ab existenti in quasi possessione præferri nisi constet de proprietate ex re iudicata, confessione partis, vel claro dationis vel feudationis instrumēto cui nil possit obijci & 225.n.6.& 233.in fi. habentem parem titulum impedire immissionem executiue & ordinaria agendum via & 236.immitti qui producit testamentum probat possessionem defuncti & identitatem etiā si bona cum alio indiuisa sint & si detractiones sint faciendæ fideicommissarius non erit legitimus contradictor pro immissione impedienda.d.par.5.& decis.275. creditum debere ita liquidum & clarum esse vt immissionem impediat quod nullo modo controuerti possit & 279. n.15.si detractiones certæ sint fideicommissariū pro indiuiso immitti pluries iudicatū probat & dec. 306. n.17.d.par.5.dubium fideicommissum non impedire detractionem legitimæ & immissionem tradit & dec. 308.saluianum procedere si constet de credito & possessione debitoris & consenti etiam titulari de re donata loquens.& dec.330.n.1.immitti fideicommissarium ex testamento non abolito si constet esse in gradu successibili & non constet de proximiore, tam ex d.l.fi.quā ex vtili saluiano interdicto n. 2. & dec. 340. impediri immissionem exceptione detractionum per filium hæredem possidentem secus si agatur cōtra non hæredem nec possidentem nec titulum habentem qui non est legitimus contradictor nec si legitima in vsufructu relicta consumpta sit & licet iustus possessor sit legitimus contradictor fallit si immissus sit saluo iure vtriusque partis & dec.348.n.13.fine titulo, vel cum titulo per sententiam extincto non esse legitimum cōtradictorem in possessione bonorum beneficij existentem, & si simul citatus sit; si verò Literæ Apostolicæ verificatæ sint habent executionem paratam,& tunc verificantur constito de possessione eius cui successit ex perceptione fructuum,& de clericatu literis ordinarij, de valore per non excessum testib. de publica voce & fama, de præsentatione ex fide Vicarij de iure patronatus ex enunciatiuis antiquissimis & 356.d. pat.5. cohæredem ex saluiano immitti constito de credito seu institutione possessione testantis & conuicti quæ litis sustentatione probatur obitu testantis, & institutione & dec.360.in adipiscenda admitti exceptionem dominij & fideicommissi in continenti probandam & n.25.detractationem legitimæ certā ratione loci & quotæ non impedire immissionem pro indiuiso nisi vbi ac sint detrahenda tunc legitima & trebellianica non sunt certæ ratione loci & quotæ & dec.368.fideicommissarium immitti & si manu hæredis non cœperit si testator propria authoritate capere concessit, & familiatitatis iure excludi à possessione iure proprio nec exceptio supplementi legitimę impedit immissionem.

Immissionem in possessionem petere non potest qui religionem ingressus amplissimam fecit renunciationē fauore patris quæ realis dicitur & remanet etiā post obitum patris & renunciatio tenet & si ingressus vt incorrigibilis sit eiectus, quamuis recuperet ius successoris si ex dispensatione ab incapaci ad capacem religionem translatus Rot.dec.109.nouis. diuers.n.4. & seq.& 125.n.42.ante ingressum factam intuitu ingressus

greßus valere non feruata forma concil. Trid. seff. 25. cap. & ita Sac. Congr. declaraffe, & si contineat enormißimam læsionem iuramento ac tractu temporis non validatur si sit facta non feruata solemnitate statuti secularis; vt si facta sit intra tempus Concil. non consideratur læsio dec. 714. n. 9. par. 2. recentior. etiam quoad ea quæ post professionem obuenjunt monaco dec. 587. n. 10. par. 1. recentior. & d. decis. 125. n. 16. & par. 5. & 117. n. 6. 7. remedium quorum bonorum dari hæredib. ab intestato pro vniuersali bonorum possessione adipiscenda probata specifice qualitate & quantitate bonorum, quæ tamen probata erit si dotis instrumento contineantur etenim continuata possessio vsque ad mortem dotatæ præsumetur & dec. 364. dari venienti ab intestato, & ex statuto vocato contra posidentem pro herede & dec. 415. dari contra possessores vniuersales, particulares & detentores non contra titulo posidentem nisi nullus incontinenti probaretur & vacãtia propria authoritate capere posse. Sed renuncianti non obesse si is prædecedat cuius fauore eam fecit Lanar. conf. 49. vbi latè & læsionem non attendi ex communi Vasq. de suc. lib. 2. §. 18. n. 139.

Manutentio datur etiam post sentiam rem iudicatam & in gradu restitutionis in integrum Rota. dec. 229. nu. 23. par. 5. diuerf. nouis. & ei qui iudice authore posidet ritè ac rectè procedentis, & iustitia probatur multis decisionibus & 242. dari etiam quasi possessori administrandi testatoris iussu & 248. n. 4. immisso ex primo decreto dari manutentionem licet fructus quos percipit suos non faciat sed custodiat & 249. nu. 15. Ecclesiæ in successorem continuari mortuo prælato fine apprahensione & 281. instrumento captæ possessionis probari vt manuteneatur alio non existente in possessione & 284. constitutario dari etiam incorporalium.

Immissus rite & cum effectu amplius non immittitur Cocci. dec. 305. n. 6.

Manutentio possessori ex locatione cum receptione pẽsionum præsertim titulato datur, non etiam præcario Rot. dec. 27. par. 5. diuerf. nec datur ex quasi possessione iuris patronatus defuncti quæ in successorem non transit actualis enim præsentatio requiritur effectuata dec. 35. vbi etiam non posse testatorem suo constituto possessionem transferre nisi hæres eam apprahendat, nec posse iudicem sine actuali apprahẽsione eam transferre, licet statutum posit, quia lex fingere potest nu. 21. & sequent. nec etiam datur ei cui ius resistit, si tamen resistentia sit vehemens & ineuitabilis decis. 53. nu. 7. 265. n. 38. & à Papa prouisus non impeditur per prouisum ab ordinario decis. 66. d. part. 5. vbi etiam de vacante apud sedem, licet ab ordinario prouisus si sit in possessione audiatur in possessorio nu. 8. & datur in statu quo reperitur tempore motæ litis & si probetur 10. pro residuo 300. soluta datur pro 300. annuæ pensionis decis. 76. data à Iudice rite & rectè manutenetur, & ciuilem habens si in naturali turbetur decis. 79. & in præcedentijs consuetudo attenditur & si iuri repugnet, quia possessio licet contra ius sit attenditur, & manutenetur si considerabilis temporis sit, nec non & iure familiaritatis & facultatiua si sit multorum actuum, ac multi temporis, & ordinarius præcidit controuersias in processionibus incidẽdi datur autem appellatio deuolutiua in cuius gradu manutentio datur. decis. 85. d. part. 5. & solam ciuilem quæ animo retinetur manuteneri, ac possessionem expulsione probari, & locationibus cum adminiculis, qua non priuat executor nisi ritè ac rectè procedat citato possessore tam ciuili quam naturali dec. 91. renuncians etiã titulo si possessioni incumbat manutenetur & detentionem talis qualis sit superueniente nouo titulo bonam possessionem fieri decis. 108. n. 7. 9. d. part. 5. instrumentalis etiam manutenetur alio non existente in possessione, & antiquior non iunior, nec manutenetur immissus à Iudice qui rite & rectè non processit, sed contra sic immissum manutentio datur, eique qui ob reuerentiam literarum Apostolicarum alium posidere passus fuit & metu censurarum si ita expresse declarauerit ac protestatus sit, retinet enim ciuilẽ animo quæ sufficit ad effectum manutentionis decis. 110. d. part. 5. non tamen manutenetur à iudice non bene procedente spoliatus si se pro spoliato habeat quod tamen non præsumitur. decis. 115. n. 1. & 263. nu. 3. 284. nu. 14. d. part. 5. & si se non habuerit pro spoliato manuteneri probant. & ad effectum manutentionis vnica sufficit exactio, & prædo etiam & spoliator manuteneri debet, & de facto possessio sufficit vt ad statum manuteneatur nu. 9. & sequent. ratificatio mandato comparatur & sufficit ad acquirendam possessionem manutenibilem Rot. deis. 630. nu. 7. coram Caualer. & decis. 187. part. 1. recentis. manuteneri probat spoliatum à Iudice minus rite minusque rectè procidiente si se non habuerit pro spoliato quod ex contradictoribus præsumi ait & decis. 113. coram Coccino. vbi ciuilem manuteneri contra naturalem occupantem & 239.

Manutentionis mandatum anteriori possessori datur etiam si possessio instrumentalis sit alio in possessione existente, & sufficit possessionem Ecclesiæ adeptam vt eius bonorum acquisita censeatur; & iunior possessor antiquiori non obest vitiosa enim & clandestina præsumitur nisi probetur antiquior, & capta vigore sententiæ nullæ puta post Rotalem inhibitionem non manutenetur præsertim si in ea quis declaretur intrusus & appellarit protestans se nolle haberi pro spoliato ex quo non censetur sua possessione priuatus Rot. decis. 14. coram Coccino. & decis. 30. & decis. 51. instrumentalem prouisi Apostolici contra posidentem infecta possessione ex directo irritanti manuteneri & 113. 239. & 185. vbi subdit possessionem ad effectum manutentionis continuatam præsumi vsque ad tempus motæ litis, nec sententiam non executam, vel à qua sit appellatum manutentionem impedire & decis. 212. vbi etiam possessionem in cathedrali vel collegiata capitulariter capi debere. & canonicatus. sed sufficit capta aliter, fecisse actus canonicales sciente capitulo decis. 235. nu. 11. & à procuratore capta sufficit speciale mandatum habente in beneficialib. decis. 325. & 486. intrusus tamen lite pendente licet anterior non manutenetur. & decis. 490. actus possessoris capitularis etiam non effectuosus per canonicum, in possessione constituere quo ad eos per quos fuit admissus, per actus autem particulares iure familiaritatis non acquirit vniuersalem. dec. 497.

Datur etiam existenti Episcopo in quasi possessione exercendi iurisdictionem criminalem in monacos Rot.dec.26.coram Coccino. & causas criminales & matrimoniales.dec.471.

Successori etiam datur ob possessioné antecessoris Rot. decis. 86. & 380. coram Coccino. & 125. vbi subdit possidentem manuteneri etiam post sententiam contra latam si ab ea appellarit & clausulam saluo iure consequendi residuum præseruare iura ad effectum manutentionis, & clausulam dummodo remaneant centum pro rectore non esse iustificandam à pensionario in summarijssimo, successor autem possessoris defuncti non agit recuperanda decis. 309. 451. 490.

Manutenenda possessorio datur pensionario contra eum qui pensioni consensit, & contra successorem non consentientem constito de litteris reseruatorijs & de quasi possessione exigendi pensionem siue pura siue conditionalis sit reseruatio, nec opus est ostendere literas expeditas, sed sat est reseruationem per supplicationem Garz. de benef. par. 1. cap. 5. num. 442. & 454. & sequent. Rot.decis.287.num.1.part.5 diuerso. At si actor in possessione exigendi non existat, & pensio sit conditionalis & possessorio contra eum agatur qui reseruationi consenserat, conditionis implementum probare debet, sed in petitorio contra eum qui pensioni non consensit actor pensionis reseruationem pure vel conditionalis concessæ iustificare debet; & idem quod conditio; efficit clausula vt asserit Rot. dict. decis. 287. & decis. 359. directo domino manutenendam ob eiuslem datur pro naturalis recuperatione contra hæredes emphiteotæ linea finita, vel vsufructu extincto si clara sit deuolutio, secus si dubium sit an linea sit finita, hoc enim casu hæredi qui possessionem cœpit manutentio datur, & Ecclesiæ directæ dominæ probari dominium inquit inueuestitura iunctis adminiculis canonis diutius soluti & si vltra 30. annos etiam contra tertium, & locationis enunciatæ instrumento inuestituræ, ex enunciatione per emphiteotam facta in locatione bonorum, ex confessione vltimi emphiteotæ quod bona sint emphiteotica; finis lineæ probatur confessione hæredis, nec præsumitur existere alios descendentes d. part 5. & in casu lineæ finitæ authoritate propria possessionem capere posse de communi Lepid. decis. Luc. 17. & 84 vbi de communi Gamma. decis. Lusit. 333 num. 2. Manti, decis. 241. Rot. decis. 572. 582. coram Ludouis. Assis.decis. Perusin. 17. num. 8. Pereg. decis. 127. quicquid dicat contra ex communiori Marta. decis. Pisa. 185. in fi. Rot. decis. 31. 261. coram Coccino. existenti in quasi possessione exigendi dari quæ probatur ex quietantijs & vnico teste, & probata contra vnum sufficit contra successorem; intellige si constet sciente titulari ex eius pecunijs esse factam solutionem decis. 253. num.3.par. 1. recentis. & non sit facta solutio metu censurarum Seraph. decis 1017. num. 6. & Cocci. d. decis. 261. quietantias etiam factas lite mota de facto præcedenti adminiculatas possessionem probare ait & decis. 286. ex verbis notarij recepit incontantis in pecunia numerata sine verbo numerauit actualem numerationem probari ac traditionem.

Saluianum hæredi competit per restitutionem dotis sicut matri constito de credito & hipoteca licet de possessione matris tempore obitus non constet Rot. decis. 372.num.3.part.5. diuerso. cum credito tamen & hipotheca probari debet possessio debitoris anterior temporis contractus vel postea ac rei conuenti posterior 407. num.1.d. part.5. sed sublata hipotheca decennio cessat nisi intra decennium creditor agere non potuisset nec sequent. & decis. 328. vbi tacitam sufficere etiam contra tertios possessores & possessionem litis sustentatione probari.

Immissio non impeditur ob dotes vel aliàs detractiones faciendas si filiæ tot bona habeant quæ pro detractionibus sufficiant, vel tot fructus perceperint qui ad legitimam ascendunt. Rot. decis.391.n.5.6.par. 5.diuerso.

Fideicommissarius in possessionem immittitur constito de fideicommisso parificato; & bona de quibus agitur in bonis fideicommittentis fuisse, & eorum identitate probata Rota. decis. 408.num.7.par. 5. diuers. etiam contra tertios possessores à grauato causam habentes.n.8.

Quasi possessio autem quæ vnico actu acquiritur quoad omnes actus iurisdictionales si eo animo fiat. & operatur extensionem præscriptionis sine possessione alio non possidente Dec. cons. 271. num. 2. Lanar. cons. 32. & in incorporalibus quæ concedi non solent ratione amicitiæ vel familiaritatis vnico actu acquiri & actibus contrarijs amitti, nec manuteneri eum qui non sit in possessione tempore motæ litis, & licet decennium pro amissione requiratur, animo tamen amittitur ex scientia, & patientia iam possidentis, & circa aliquos actus in incorporalibus sufficit, & patientia vnius monasterij pro amissione sufficit absque eo quod consensus totius religionis interueniat Rot.decis. 52.coram Coccino. tria vero necessaria sunt pro acquirenda quasi possessione incorporalium Rebuf. in tract. de mater. poses. nu. 126. & sequet. vbi lim. & n. 145. limitat stante titulo quem Rot.secuta est dec. 156. coram Coccino. de quo tamen inquit in summarijssimo non cognosci. & quasi possessionem vniuersalem non extendi ad locum vbi quis habet possessionem particularem cum titulo; quamuis capta possessione Ecclesiæ vel capellæ dicatur etiam capta omnium earum bonorum decis. 240. coram Caualer. 14. coram Coccino. nec vniuersalis prodest si constet de speciali 222. num. 12. part. 1. recentis existenti in quasi possessione præsentandi si præsentationis actus effectuati sint manutētio datur Rot. decis. 5. nouis. diuers. part. 5. & præsentatio de beneficio per resignationem facta idem operatur ac si esset facta de vacanti per obitum quoad effectum quasi possessionis præsentandi. decis. 174 num. 3. & decis. 392. coram Coccino. vnica præsentatione quasi possessio præsentandi acquiritur vt præsentatus ab existente in quasi possessione instituatur & manutenetib. requisitis à Calderi. cons. 12. de iurepatr. & ad hoc ne præsentatus ab eo instituatur opus est de eius non iure constare per rem iudicatam, vel confessionem partis. decis.245.coram Coccino. & à quasi possidente præsentatus præferri nisi à proprietario præsentatus ante institutionem proprietatem probet vt Rot. pluries iudicasse ait Garz. de benef. par. 5. cap. 5. nu. 45. & sequent. Rot. decis. 287. coram Coccino.

Coccino. sufficere præsentatam ab existente in quasi possessione & dec. 461. inquit vt licet sola quasi possessio non sufficiat ex Conc. Trid. sess. 25. c. 9. de reforma. secus si fit vltra centū annos, & constet de fundatione & dotatione cum præsentationib. cōtinuatis & effectuatis. & dec. 469. dū reuidetur ex Concil. existens in possessione manutenetur, licet secus si ius patro. ex priuilegio vacet in mense reseruato dec. 469.

Vltimus status qui vnica collatione beneficij effectū sortita acquiritur Rot. dec. 178. corā Coccin. attenditur Gonz. reg. 8. cancel. glo. 45. §. 2. n. 14. & seq. Rot. decis. 547. corā Caual. 179. n. 2. par. 1. recentis. nisi cōstet de veritate in contrarium dec. 726. n. 3 d. part. 1. Franc. decis. 85. & infra in appendice piæ causæ lim. 7. generali.

Iure familiaritatis possessio quæ dicitur quādo possidens non babet titulum, vel constat de titulo alterius Rot. dec. 180. n. 5. corā Coccin. & dec. 472. nu. 6. vbi nullius esse considerationis Surd. cons. 6. n. 10. Rot. dec. 239. corā Coccino. vbi amicitię vel cōsanguinitatis ratione possedit n. 6. dec. 92. corā Ludouis. ex titulo præcedēti etiam nullo ius familiaritatis excludi & 572. vbi Add. 241. etiā si locasset & fructus percepisset iure familiaritatis possidens nō possidere 144. n. 10. alterius possessioni non obesse, nisi ex causa superuenienti possessionē mutasset & 245. iure familiaritatis posidere quando ad alium dominium pertinet & Thob. cons. 66. sed ius familiaritatis ex titulo etiam inualido excludi Macerat. resol. 40. n. 19. ll. 3. Cocci. dec. 472. vbi propterea Parrochum posse de Ecclesia confraternitatem reppellere prout & ipsa recedere sed pro titulo sententia seruit. dec. 474. sed si plures actus facti sint & longo tempore ius familiaritatis excluditur & manutentio datur etiam si ius resistat Rot. dec. 85. n. 6. & seq. par. 5. diuerso.

Possessio autem vt manuteneatur requiratur tempore motæ litis, boc tamen verificatur si constet de præcedenti quia continuata præsumitur Rota. dec. 286. coram Coccino. & dec. 354. & ille etiā manutenetur quamuis sententiam contra sē reportarit appellatione pendente dec. 425. nec impeditur iudicio criminali præiudiciali ciuili. 434. & cōtinuatam pręsumi dec. 452. 490.

Prouisus ab ordinario si sit in posessione non sit contra eum executio per prouisum à Papa sed ordinarie agetur & is obtinebit quia potiora iura habere probabit Cocci. dec. 431. vbi etiā subrogationem gratiosam nō intrare vt executiue contra posesorem agi posit ab ordinario processum, nisi beneficium sit litigiosum per citationem executam, & si eadem die vterque sit prouisus præfertur ab ordinario prouisus si posesionem accepit etiam postea Gomez. dec. 32. lib. 1.

Antiquior posessor obtinet etiam sine titulo quamuis iunior titulum habeat in retinenda Late Vnd. cons. 20. n. 21. & seq. lib. 1. vide tract. præcedentiæ. n. 329. lim. 9.

Manutentio alijs etiam conceditur; alijsque denegatur vt per Rot. Rom. apud Burat. in argumentis, verbo. manutentio.

TIT. XIX. CAP. LXX. DE NOVATIONE PER TVTORES FACIENDA.

4477 Tutor & curator ex quo administrationem cum libera à lege babent cum decreto iudicis nouare possunt Bar. Cast. & alij in l. cui rectè. de nouat. l. nouare. eod. tit. l. tutor. 23. de admi. tuto. vbi ad vtilitatem pupilli Ang. in l. non ideo de nouat Bal. cons. 23. lib. 5. Medic. de nouat part. 1. Q 3. n. 2. Rota. dec. 149. n. 4. par. 1. recentior. Lambert de contract. mul. glo. 1. n. 44. & 51. & si facta fuerit nouationis ratificatio à maiore effecto; tutelæ actio extincta manebit l. si pupillus. 9. de nouat. Galgan. de tutel. lib. 2. tit. 14. lib. 3. Q. 60. Rot. Rom. in contraria opinione citanda, subdēs iure suo vtentem nouare posse. Alba. cons. 205. n. 41. Matt. Cunno de pact. lib. 1. cap. 21. n. 10. 11.

4478 Contrarium quod tutor & curator licet solutionem recipere possint, pacisci tamen ac nouare minime queant, ex quo in hac materia, cui quod plus est permittitur, quod minus est neutiquam conceditur; l. nouare. §. pupillus. vbi glo. & Doct. de nouat. tenuit Ias. in l. si vnus. in princ. nu. 3. de pact. Franc. dec. 281. n. 3. 4. non tamen à priori sententia communiter recepta recedere fas est ob d. l. cui rectè, vbi tamen excipitur solutioni adiectus; quem bene excludunt Ias. & Franc. à potestate nouandi, licet solutionem recipere valeat, & prout eum excludit Rot. dec. 194. n. 4. par. 1. recentior. quæ simplicem etiam procuratorem, non autem cum libera constitutum nouare posse negat. de quo dixi in tractatu nouationis. & super immobilibus per d. §. pupillus. & ibi Doc. Cancer. var. resol. tom. 1. cap. 7. n. 120. sine decreto non posse nouare vt per Bar. ibi.

1. Lim. primam in immobilibus super quibus sine decreto tutor nouare non potest Bar. & alij in d. §. pupillus. Cancer. supra idem probans in annuis redditibus perpetuis & ad longum tempus n. 121.

2. Lim. vel potius secus esse dicas in pupillo qui sine tutore nouare nequit nisi suam conditionem meliorem faciat vel dubium sit an pupillo expediat glo. & Bar. in d. §. pupillus. vbi etiam tutorē posse obligationem nouare si pupillo expediat.

3. Lim. nam si sit facta cessio iuriū alteri ad exigēdum vt exactione facta sibi satisfiat de suo credito, non operatur liberationem & periculū cedentis manet non secuta exactione non cessionarij nec ita sit nouatio; licet si nomen debitoris vendatur, detur insolutum, vel delegetur, cessio vim solutionis habeat & liberatio procedat ac nouatio Rota dec. 392. n. 23. & seq. par. 5. diuersor. & n. 33. & seq. probat quod dum debitor cessus non soluit prima actio remanet & solū obligatio additur obligationi etiam si soluere promiserit nisi nouationem fieri expressum sit aut ex coniecturis nouandi animus colligatur necessariò.

TIT. XIX. CAP. LXXI. DE TVTORE ET CVRATORE PRINCIPIS.

4479 Tutor & curator Principis nomine Principis authoritate tutoris vel curatoris gerit. Galganet. de tutel. lib. 1. tit. 12. n. 23. vide supra. tit. 10. cap. 1. amp. 4.

4480 1. Lim. non tamen posse contra iura dispensare Natta. consf.631. n.28.

TIT. XIX. CAP. LXXII. DE PLVRIBVS TVTORIBVS VEL CVRATORIBVS CONSTITVTIS.

4481 Pluribus cõstitutis tutoribus vnius sufficit authoritas vbi non fuit diuisa administratio l. veterem. 5. C. de authorita. præstan. l. 2. & l. 23 §. fin. de administratio. tutor. l. 2. §. final. de curato. furio. l. 1. C. si ex plur. tutor. Galgan. de tutel. lib. 2. tit. 23. n. 16. vide supra tit. 11. cap. 6. & hoc tit. cap. 38.

4482 1. Lim. non procedere quãdo de tutela dissoluenda ageretur, tunc enim omnium authoritas requiretur l. veterem. §. sed hæc omnia de authorita. præstãd. vbi Bal. & Salic. Galganet. d. n. 16.

4483 2. Lim. non procedere quando alter præsens prohiberet, quoniam melior est conditio prohibentis, nec alteri tutori soluens liberabitur; nec emens vsucapiet l. consuetudo. 7. §. eam dementis in fine de curator. furios. Galganet. d. n. 16.

4484 3. Lim. non procedere quando ita plures tutores dati fuere vt neuter quicquam sine alio gerat l. Titiũ. 48. vbi glo. & Bar. de administrat. tutor. Galganet. d. n. 16. vide supra tit. 14. Crau. cons. 690. nu. 2. & 8. Gratian. discept. 830. n. 29.

4485 4. Lim. non procedere quando authoritatem interponenti tutela decreta nondum fuisset, vel fuisset à tutela remotus l. 4. de authorita. tutor. vbi glo. & Bar. Galganet. d. n. 16. in fine.

4486 5. Lim. non procedere quando authoritatem inponens inutiliter, aut falsò tutor datus, vel constitutus fuisset, nisi cum falso verus etiam authoritatem interposuerit l. qui neque vbi glo. de reb. cor. l. 1. §. sed Pomponius. vbi glos. versic. non ne valebit. quod falso tutor. Galganet. supra. nu. 17. 18. Lamb. glo. 11. nu. 70.

4487 6. Lim. non procedere in protutore; vel pro curatore gerentibus l. 2. vbi glo. de eo qui pro tuto. Galganet. supra n. 18.

4488 7. Lim non procedere quando non satisdedisset rem pupilli saluam fore l. consuetudo. 7. §. 1. & §. cum dementis de curato. furios. l. 1. C. de tuto. qui non satis de. l. 3. & 5. l. eod. nisi propterea pupillus locupletior, factus esset d. §. 1. & d. §. cum demẽtis Galganet. d. n. 18.

4489 8. Lim. vt licet tutor cœcus authorari posit l. etiam. 16. de authorita. tutor. secus est si furiosus fuerit effectus l. 1. §. 1. quod falso tutor. vel aliarum rerũ, vel loci aut regionis diuersę tutor esset d. §. 1. & l. veterem 5. C. de authorita. præstand. Galganet. supra. n. 19.

4490 9. Lim. non procedere in curatore impuberi dato ad ea quæ solemnitatem iuris desiderant, curator enim datur ad agendum non ad authorandum l. curatorem. 19. vbi glo. & Bar. de autho. tuto. Galganet. supra n. 20.

4491 10. Lim vt licet si duo sint rei stipulandi, & alter me authore à pupillo stipuletur valeat stipulatio, si tutoris vnius authoritas sufficiat; secus tamen est si non sufficeret l. quod diximus. 7. §. si duo. vbi Bar. de authorita. tutor. Galganet. d. tit. 23. n. 21.

4492 11. Lim. non procedere quando tutor falsus esset vide infra tit. 27.

4493 12. Lim. non procedere alijs casibus quibus supra cap. 38. & quæ sunt agenda cum persona pertinent ad tutorem regionis vnde persona est; si in rebus ad tutorem loci vbi res est l. tutores 40 §. hæres. vbi Bar. de admi. tuto. vnius tamen prouinciæ tutor petit curatorem dari ad causam quę in alia prouincia agitur. §. rerum vbi Bar.

TIT. XIX. CAP. LXXIII. DE AVTHORARI NEGANTE.

4494 Authoritatem pupillo præstare tutore nolente, nisi ex iusta causa se defendat licet à Prætore nequeat compelli, tenetur pupillo iacturam istam reficere in redditione rationum l. 10. 11. & 17. de authorita. tutor. ni si pupillo non expediret, tunc enim eam pręstare minime tenebitur Galgan. de tutel. lib. 2. tit. 22. n. 15.

TIT. XIX. CAP. LXXIV. DE CONSENTIENTE VTI CONIVNCTO EX STATVTO.

4495 Quamuis tamquam tutor authoritatem contractui præstans suis iuribus non præiudicet vt supra hoc tit. cap. 63. secus tamen est si tamquam coniunctus ex statuto consentiat vt ibi dixi.

TIT. XIX. CAP. LXXV. DE CONTRACTIBVS INTER PVPILLVM AC TVTOREM CVRATOREMQVE.

4496 Tutor & curator cum pupillo, & minore contrahere non possunt Roma. consl. 413. n. 15. Soc. cõf. 160. n. 15. lib. 2. post Castr. consf. 352. n. 3. lib. 1. & Duen. reg. 31. Surd. consf. 9. num. 5. 6. & 34. vide supra. cap. 15.

4497 1. Lim. non procedere quando palam & bona fide contraheret prout scilicet cum extraneis minores contrahere possunt cum tutoris authoritate, & curatoris pro minore; ac iudicis decreto vtroque casu Menoch. de arbitr. iudicum casu 459. de magis communi Surd. consf. 9. n. 7. & 39. Galganet. de tutel. lib. 3. Q. 35. n. 2. & 5. Soc. d n. 15.

4498 2. Lim. non procedere quando iam deposita tutela rationes reddidisset l. tutores. de authorita. tutor. Soc. Iun. consf. 48. n. 15. lib. 1. Galgan. supra. n. 6.

4499 3. Lim. non procedere quando minor iurasset, stare contractui cum tutore inito, licet absolutione, petita recedere posset si læsus fuisset Galgan. supra. num. 7.

4500 1. Sublim. 3. lim. non procedere in donatione ad quam minor dolo inductus consesetur, & iuramentum relaxari debet Ripa. responso. 138. Galganet. supra. n. 8. & sequenti dixi supra cap. 5.

TIT. XIX. CAP. LXXVI. DE CONTRACTIBVS TVTORVM A MINORE SERVANDIS.

4501 Contrauenire non potest pupillus contractib. per tutorem,

tutorem, vel eo authore à pupillo initis ſi decretum, & iuſta cauſa interceſſerit, ac læſio eſſet, a pupillo enim geſti cenſentur l.3. §. ego puto ex quib. cauſ. in poſſeſ. cai.l.magis puto.§. non paſſim de reb. eor. Sal. in l.emptorem.n.5.C.loca.Surd.dec.299.n.2.Galgá. de tut.Q.56.n.1.& 3. vbi ideo locationi ſtare teneri, & idem de alijs adminiſtratoribus dicunt Gratia. diſceptatio.360.n.19.& ſeq. idem ſi inuentarium non feciſſet probans Pariſ.cōſ 98.n.40.& ſeq.lib. 1. Graue.theore.8.n.13.probatur in l.ſi tutelæ de admini. tuto.Ang.in d.l emptorem n. 2. Roma in l. ſi filiofamilias.§.ſi vir.n.16.& 17.ſolut.matrim.Soc conſ.32. n.8.125.n.6.lib.1.Tiraq.de retract.lignag §. 3. glo. 1.n.14.Ceph.conſ 255.n.32.& 35.Rol.conſ.49.n.7. lib.2.Couar.var.lib.2.cap.15.n.5. Súrd. dec. 289.n. 2. & ſeq. vbi rationes adducunt Cepol. caut. 41. qui probat hæredem teneri ratificare venditionem ab hærede factam Viui dec.25.n.7.& 426. n. 5. & poſſe tutorem cum pupilli interuentu niſi infans ſit contrahere & ſine eo Mona. dec. bono. 44. & in locatione facta finita tutela, & a fratre rei communis Mona. dec.bono.45.

4502 1. Amp. verbis etiam executorialibus puta formæ cameræ in pupillum conceptis Rota. in Roman. de Coſceris. 13.Ianuarij.1599.coram Orano Gratia. diſcept.360.n.23.Galga.ſupra n.2.

4503 2. Amp. in matre tutrice quam ſufficit impleſſe, pro tutela requiſita, abſque eo quod ſolemnitatem ſeruet à ſtatuto requiſitam in cōtractibus mulierum Pariſ.conſ.98.n. 36.& ſeq.lib. 1.Galgan.d.n.2.in fine.

4504 3. Amp. vt bona minoris poſſit, ac locare teneatur ſicut ſua Plot. de in lit.iurand §.5.nu. 15. Bertaz. conſ.crim.379.n.16. per l.ſi tutelæ. de adur.tutor.Couar.variar.reſolution.lib.2.cap.15.ſub n.5.Caroc. de locato.par.1.cap. 23. & minor maior effectus contrauenire nequeat Soarez.cōmun.opinio. lit. M. n. 181. non tamen locare poteſt niſi ſolemnia impleuit, prætérquam ſi de mera pupilli vtilitate ageretur Granu. theore.8.n.6. nec vt rem pupilli alienabilem faciat, n.7.nec ſi mater omiſerit ſolemnia, niſi cœteris adimpletis inuentarium dumtaxat conficere omiſiſſet nu. 19.& ea bona fide ad breue tempus ſine decreto, non tamē fraudolenter locare poſſe Morot.conſ. 38. Granuc.ſupra n.9.& ſeq.& per tot.idem dicens de tutrice vt locare poſſit dummodo ſolemnia cœtera impleuerit, quamuis ſolum inuentarium conficere omiſiſſet. vide ſupra cap.7.amp.11.& ſine decreto à tutore fieri poteſt cui minor tutela finita ſtare compellitur Gomez de loca.n.8.Coua.var.lib.2.c.15.nu.5. & ſeq.de cōi.Viui.cōi opi.507.Rol.conſ.49.n. 7. lib. 2. Socin. conſ.32.n 8.125 n.6.lib.1.Rot.dec.201.n.5. collect. per Pacif.de Saluia.interd.de communi Gutie. de tutel par.2.cap.20.n.6.Viui.dec.25.n.7.

Pôteſt etiam bona pro minore conducere qui tamen ciuitas & caſtrum locatione & conductione læſi reſtituentur in integrum. Rom.conſ.423.n. 3.Caroc.de loca.par.1.c.23.n.6.Odd.de reſt.in int.Q.56.n.34.vbi etiam de alijs contractibus, & Intrig.ſing.98. n. 79. lib.3

4505 1. Lim. non procedere in fraudolentis ac doloſis puta in locatione facta pro maiori tempore, quam fieri deberet d.l.ſi tutelæ l.in venditione §.1. de bonis autho.iud.poſſid.Iaſ.in l.diuortio. in princip. nu. 36. ſolut.matr.Surd.deciſ.299.n.4.& ſeq.Cacchera. dec. 82.n.7.Galganet.ſupra.n.5 conſtito de fraude vt per eos manifeſta tamen requiritur Surd.d.dec 299.in fi. euidens autem dicitur ex falſis aſſertionibus Crauet. conſ.282.n.7.Becci.conſ. 106.n.14.

4506 2. Lim. non procedere in factis ſine authoritate, tutoris ac iudicis decreto etiam & iuſta cauſa quoniā ſunt inualida Galga. ſupra & dixi ſupra in tractatu, minorum amp. 28. nec ſolus tutor ſine decreto contrahere poteſt Pariſ.conſ.98.n.40.& ſeq. & n.58.lib. 1.Alba.conſ.205.Galganet.ſupra.

4507 3. Lim. non procedere in contractibus ſimulatis Franc.Marc.dec.248.par. 1.Tiraq.de retr.conſ.§. 4. glo.6.n.11.& ſeq.Borg.de tutor.n.274.qui loquuntur quando ex ſola confeſſione tutoris de recepto conſtat Galgan.ſupra.n.5.& limitationem veram in vera ſimulatione cenſeo.

4508 4. Lim. non procedere in locatione ad longum tempus cui pupillus ſtare non tenetur vt dixi ſupra c. 44.verſic.18 n 4298.

5. Lim. nam ſi minor læſus ſit in alienatione rei ſuæ poteſt contractum approbare, & prætij reſiduum à tutore vel vno tutorum inſolidum petere, actione ei contra alios ceſſa.l. cum interdictæ 6. vbi glo. Bal. & Sali.C.arb.tut.vel in locatione modo læſio non ſit minima Mona.dec.bono 46.

6. Lim. non geſta à tutore ignorante ſe tutorem nulla ſunt l.quæſo.de eo qui pro tut. Rui.conſ.147.n.11.lib. 1.

TIT. XIX. CAP. LXXVII.
DE TVTORE SINE PVPILLO GERENTE

4509 Tutor ſine interuentu pupilli omnia gerit tutelā concernentia, adhibitis requiſitis ſolemnitatibus, etiā ſi bona immobilia pupilli alienari contingat, tametſi pupillus infante maior exiſtat Caſtr. in l. bonorum vbi Iaſ. in princip. C. qui admitti. vide ſupra. cap. 14. hoc tit.& cap.2.tit.18. Alba.conſ.205. per totum exceptis quibuſdam caſibus ſpecialibus vt in adeunda, & repudianda hęreditate n.55.& pupillum contractu obligat Meno.conſ.39.n.64.Milan.dec. 18.n.12. lib. 2.ſi potuit & debuit eo modo contrahere Surd. deciſ. 299.n.4 per l.ſi tutelæ de admi.tuto.vide infra tit.24. n.25.Cancer.var.reſo.par.1.c.7.n.162.& in negocijs pupilli bona fide factis cum obligare etiam guarentigiæ n.167.ex Gratia.diſcep.357.n.23.27. & eius bona 360.n.23.28.& Cancer.ſupra n. 174. non quo ad carcerationem par.2.c.8.n.130.Ceph.conſ. 651. nu. 13. dūmodo dolus tutoris ceſſet Surd.ſupt.n.4. & ſeq.

TIT. XIX. CAP. LXXVIII.
DE CONSILIO REQVIRENDO PER TVTORES.

4510 Conſilium vbicumque aliquis requirere tenetur, ſi tutor vel curator à teſtatore datus fuerit, conſilium requirere non tenetur, habent enim poteſtatem a lege l.Titium & Meuium. 48. de adminiſtratio. tutor. quamuis ſecus foret vbi à lege requirendus eſſet per. habentem poteſtatem a lege l.impuberibus.de ſuſpec. tutor.§.impuberes Inſtitut.eod. Gonzalez. in reg. 8. cancellariæ glo.46.n.11.& 12 Menoch. lib. 6. præſ. 34.n.23.& ſeq. vbi requiri debere, ſequi autem non

teneri. vbi etiam tradit quid in matrimonio.

4511 1. Lim. non procedere quando requirendus officij particeps esset eius etenim consilium requirere teneretur d. l. Titium & Meuium vbi Bar. & seq. vt ibi.

4512 2. Lim. non procedere matre tutrice relicta cum clausula quod omnia faciat cum consilio Titij, nam tenebitur illud requirere, quamuis sequi obstricta nõ sit Ang. cons. 92. idem in subrogatis tradens.

4513 3. Lim. nam si consilium agnatorum requiratur. ex testatoris dispositione de cõsilio perfecto idest maris nuo fœminæ intelligitur, prout & si consensus exigatur Bal. cons. 6. lib. 2. Tiraq. de legib. cõnubial. glo. fuc. l. 1. n. 79. Lamberteng. de contracti. glo. 11. n. 90. Carpan. super stat. Mediolan. cap. 328. n. 323. & Surd. cons. 414. n. 12.

4514 4. Lim. vel potius secus esse dicas in consensu, vel licentia alterius requisitis & in authoritate; hęc enim de substantia actus censentur ita vt sine eis geri minimè possit Bal. in l. finali. §. necessitate. nu. 16. C. bonis quæ liber. Menoch. d. præsump. 34. n. 12. & seq.

1. Sublim. nam diuturno 10. vel 20. annorum cursu prę-sumuntur nisi de alterius consentire vel authorari debentis graui præiudicio agatur de communi Decia. cons. 4. n. 13. 15. lib. 1.

TIT. XIX. CAP. LXXIX. DE INSTITVENDO PVPILLO.

4515 Instrui pupillum facere debet tutor vide supra tit. 13. cap. 2. amp. 50.

TIT. XIX. CAP. LXXX. DE RESCISSONE CONTRACTVS TVTORIS.

4516 Tutor ipse qui contraxit tutorio nomine & de rebus pupilli si fuerit læsus contractui à se irrito contrauenire potest, prout & si aliter nullus esset, nisi minori hæres extitisset. Borgni. de tutor. n. 175. & in patre legitimo administratore Pinel. in l. 1. part. 3. n. 73. C. de bon. matern.

Contrauenienѕ autem contractui iuuari non potest nec clausulæ qua pœna &c. toties quoties &c. semper & huiusmodi quicquam operantur fauore inobseruantis, nec pœna succedit loco obseruantiæ contractus nisi loco contractus succedit Rot. dec. 15. par. 1. diuerso. & si loco rei seu adimplementi sit posita qui eam soluit contractum impleuisse dicitur Surd. dec. 306. n. 8. 394. n. 9. licet Zuccar. hoc restrinxerit ad contractus lucratiuos dec. Luc. 51. n. 73. sed Rot & Surd. loquuntur in onerosis vide supra n. 1794. lim. 71. & si pars vna contrauеniat liberat alium obligatione, & impune contrauenire potest Rot. dec. 208. nu. 10. nouis. diuers. par. 5.

TIT. XIX. CAP. LXXXI. DE OPERARIORVM EXCVSATIONE OB TVTORIS MANDATVM.

4517 Operarij excusantur ob tutoris mandatum, nisi eiusdem prius ne colerent denunciatio facta fuisset l. is qui. §. si tutoris. vbi glo. quod vi aut clam Menoch. de arbitr. iudic. cas. 354. n. 39.

TIT. XIX. CAP. LXXXII. DE CESSIONE ACTIONVM PER MINORES TVTORESQVE.

4518 Cessio actionum quamuis per minorem fieri non possit absque tutore & curatore & sine solemnitatib⁹ statuti & iudicis decreto cum sit alienatio Papien. in form. libel. vendition. verbo. cessit n. 11. tutor tamen ex causa necessaria cedere potest Roma. cons. 386. n. 4. & 5. Carpan. cap. 445. n. 7. & sequent. vbi etiam ex Alciat. cons. 125. n. 14. ad vtilitatem minoris actiones ei cedi posse probat; & posse tutori vel curatori iura cedi tutorio nomine pro pupillo infante, & curatorio pro furioso l. si infanti. C de iur. deliberan. l. sancimus. C. ad trebellian. Io. à Gras de cess. iur. §. 4. n. 2. & pupillo etiam maiore infante cum tutoris, vel curatoris authoritate; & soli etiam pupillo, si de mera acquisitione agatur quamuis secus foret vbi se ad aliquid obligaret; & læsus in integrum restituetur. tutor autem pupilli, vel curator adulti solus, dictam cessionem minimè recipiet l. potuit. C. de iure deliberan. Gras. sup. n. 4. Iacob. de Aren. de cess. iur. cap. 3. n. 25. & seq. & Odd. in l. 3. Q. 1. princ. in 5. Q. C. de nouat. probant posse tutorem & curatorem cedere, non autẽ infantem, nec pupillum nisi curatore careret, quia tunc posset ex volontate cum decreto iudicis, & sine, ex necessitate, & cum tutoris authoritate, pupillo autem & adulto cedi potest licet tutorem habeat vel curatorem nisi obligentur quia tunc opus est authoritate tutoris vel curatoris, & si lædatur in integrũ restituetur in Q. 6. & Iac cap. 5. n. 61. & subduut infanti non posse cedi nec tutori, nec curatori soli, nec adulto. & rub. 6. n. 63. & Odd. supra in 11. Q. sine cessione vtiles trãsferri in tutoribus curatoribus, & magistratibus in pupillo contra fideiussorem saluam rem fieri & alijs vt per eos.

TIT. XIX. CAP. LXXXIII. DE EXACTIONE NOMINVM DEBITORVM PVPILLI.

4519 Exigere tenetur nomina debitorum pupilli, nec de non petendo cum debitore pupilli paciſci potest vt supra tit. 18. cap. 11. & hoc tit. 19. cap. 44. in versic. 21. & si non exegerit, periculum spectat ad tutorem l. debitoribus vbi glo & Sali. C. de admi tuto. l. 16. ff. eod. & eius hæredem l. 3. vbi Sali. C. de hæred. tut. vel curat. Rota. dec. 201. n. 3. par. 1. receotis secus probãs quoad eos qui exigere non tenentur & tutori non posse culpam ascribi si non recuperet bona pupillo effecto maiore dec. 310. n. 12. par. 5. diuerso.

TIT. XIX. CAP. LXXXIV. DE CONTVMACIA TVTORIS &c. AN OBSIT PVPILLO, &c.

4520 Tutoris & procuratoris contumacia in non faciẽdo consistens nocet domino distinguendo vt per Bar. Bar. in l. 1. §. si procurator. si quis iusdicenti. non obtẽperauer. vbi idem dicit in tutore quod in procuratore, si vero tutor deliquerit extra negocia pupilli & pupillo nõ nocet l. neque in interdicto. de reg. iur. & ibi nota aut negocia pupilli gerendo, & tunc aut tutor cũ aduer-

aduersario colludebat, & pupillo minime præiudicat l. meminerint. C. vnde vi. aut non colludebat, & tūc aut pœna non potest cadere in tutorem, sicut in pupillum, & pupillo præiudicat l. Polla. C. de his quib. vt indig. l. iubemus nullam C. de sacro. san. Eccles. aut æque cadere potest in tutorem ac in pupillum, & tunc vterque tenetur, sed pupillus cedendo actionem contra tutorem liberatur l. illud. §. 1. de euictio. l. 1. §. hoc edicto. ne vis fiat ei. l. si dolo si quis omis. causa. testam l. fin. de administrat. tutor. quæ lex determinat omnes alias. Bar. supra. num 6. sed licet verus contumax non appellet, & personaliter citato currat tempus appellandi à dictatæ sententiæ etiam eius notitia non habita Rota. dec. 396. par. 2. recentior. secundum veriorem opinionem dequa reiecto Ferret cons. 216. testatur Gratia. discep. 364. Veral. dec. 130 lib. 3. id tamen non procedit in contumacia procuratoris vel tutoris quia requiritur scientia, & negligentia Domini. Bar. supra n. 2. quamuis Gratia. idem probet in contumacia procuratoris nisi es aliqua causa à Iudice excusetur & Cassad. dec. 5. de appel. vel dolus procuratoris, arguatur vt per eos. Lanc. de attent par 2. c. 12. lim. 50. n. 149. & seq. vbi quando verus contumax procurator ad sententiam, non esset dominus litis tunc intra decemdium a die notitiæ appellare, posset, ac deberet Zuccar. dec. Luc. 54. n. 11. vide supra n. 1416. eff. 23 ratificationis & n. 2830. lim. 13. & secus in contumacia procuratoris Capie dec. 130. Dec. cons. 34. nu. 3. Carpa. c. 131. nu. 75. sufficit vltima die etiam hora vna noctis appellare Gomes. decis. 22. lib. 2. tit. 19. cap. 85.

TIT. XIX. CAP. LXXXV.
DE PRODVCTIONE INSTRVMENTI FACTI A TVTORE.

4521 Producens instrumentum factum à tutore, curatore, vel procuratore illud cum qualitate tutoris, curatoris, & procuratoris acceptare debet, tametsi ille talis non esset l. cum quæritur. de administrat. tutor Bal. cons. 10. in fine. versic. & hæc est. lib. 2. Gratian. disceptat. 339. n. 5. & cum omnibus qualitatibus acceptari debere vel in totum recusari Surd. cons. 52. n. 40. & vt validum approbare censetur Dec. in c. cum venerabilis n. 22. vbi lim. de except. Scain. Rot. Bono. dec. 11. n. 74. & dec. 60 n. 6. vbi de actis communibus cū producente factis vt non operetur d. protestatio & vide supra n. 1452. vers. 10. ex actibus inducitur, & Rot. dec. 360. n. 4. & seq. par. 5. diuers. producta per compulsum in alienis non obesse in proprijs iurib. secus; & confessionem ex productione non docto de errore non reuocari; & domino ea vtenti obesse a procuratore factam.

4522 1. Amp. idem esse in agente ex contractu à tutore, curatore, vel procuratore inito Bal. cons. 10. & 15. lib. 2. Gratian. disceptatio. 335. n. 9. & seq. pro vt & in petente edi librum vel instrumentum Crau. cons. 275. num. 2. Surd. dec. 199. n. 6 intellige quatenus probent Osasc. dec. 38. n. 16. Masc. concl. 16. n. 7. Munnoz. de ratiocin. c. 10. n. 32. & 33. & in totum approbari debere Surd. cons. 150. n. 21. Rota dec. 216. n. 2. part. 2. recentis vbi de actu indiuiduo.

4523 2. Amp. procedere quoad enunciatiua instrumēti. Rot. Rom. decis. 70. n. 6. par. 1. recenti. dixi in tractatu iudiciorum ciuilium verb. Productio. Dec. supr. intelligit amp. si enunciata erant necessaria in illo actu, alioquin secus.

4524 1. Lim. non procedere nisi in indiuiduis, & connexis secus in separatis Crau. cons. 278. n. 2. & hoc in libro nationum etiam procedit vt in partitis connexis in totum acceptari debeat, secus in separatis Mattesilan. sing 78. vbi Addent. in literis autem continentibus debitum & solutionem debiti partem solam cōtinentes acceptari posse probat & mirabile inquit ex quo separata censentur Mattesila. supra dixi in interpretationibus pactorum, & contractuum. verbo acceptatio. & verbo approbatio. & in tract. Productionis. in tract. ciuilium iudiciorum Rot. Rom. dec. 351. n. 6. par. 2. recentis. 445. n. 4. par. 1. diuers. 377. nu. 5. coram Seraphi. Ond. cons. 66. n. 54. lib. 1.

TIT. XIX. CAP. LXXXVI.
DE SOCIETATE INTER TVTOREM ET PVPILLVM.

4525 Societatem cum pupillo tutor palam & bona fide contrahere potest Surd cons 9. n. 5. & seq. Gratian. disceptat. 260. n. 17. dixi latè supra. cap. 14.

TIT. XIX. CAP. LXXXVIII.
DE POSSESSIONIS IN ALIVM TRANSLATIONE.

4526 Possessionem tutor & curator in alium cum decreto Iudicis transferre possunt, quod temporis diuturnitate interuc. ipse præsumitur si actu vero translata, sit (vide supra num. 3190. non tamen tradentis animo cessante acquiritur Rot. dec. 200. in fi. nouis. diuers. par. 5.) Rota. Rom. dec. 93. n. 11. par. 2. diuerso. ex cōmuni omnium. 201. par. 4. diuers. 545. n. 7. par 2. recētior. non tamen acquiritur colonis non expulsis, qui pro herede locatoris possideat si legitimè constet pro hærede possidendi animum habuisse, & si possessor inuitus perdat possessionem ex Rol. cons. 46. n. 37. lib. 2. & Turret. cons. 68. n. 22. & capta castri Ecclesiæ, vel capitis operatur quoad membra & adiacentia ab alio non possessa. Rot. dec. 240. 330. 333. 589. 630. & 656. coram Caualer. & 222. n. 12. par. 1. recentis. Milan. dec. 1. n. 79. lib. 1. vbi iniustum manuteneri probat si vi vel clam possideat non respectu competitoris, sed tertij n. 100. ex Neuiz. cons. 81. n. 29. 35. vide tract. curatoris tit. 9. n. 91. Goz. reg. 8. cancel. glo. 34. n. 107.

1. Amp. in minore et prodigo qui licet alienare prohibiti possessionē transferre possunt Doc. fere omnes in l. is cui bonis. de verb. oblig. Tiraq. de legi. connub. glo. 5. n. 161. et seq. Odd. de prohib. alie. Q 20. n. 148. & seq. vbi tamen alienationem censeri impropriam.

4527 1. Lim. nam possessionem ex actu nullo transtulerit tutor, minori reintegrandæ remedio succurratur Neuiz. cons. 85. n. 13. Crau. cons. 879. nu. 2. et 9. Rol. cons. 41. n. 34. lib. 3. Menoch. cons. 314. n. 13. 14. 18. Ond. cons. 23. n. 43. lib 2. et n. 55. et in fine ita iudicatum, vt consuluit fuisse testatur, transferri autem ex actu nullo alia ratione quam defectu consensus traditione secuta Rot. dec. 473. coram Caualer. Put. decis. 277. par. 3. et 503. coram Caualer.

4528 2. Lim. non posse eam per actum fictum transferre

ferre

sione Bot.dec.180.par.1.recentis. vbi contraria tollit & 83. nouis.diuers. vbi subdit ab vniuersitate præsentatatam non institui nisi constet de dotatione & fundatione & præsentationibus saltem 50. annis cõtinuatis & effectuatis. & de capitulariter capita vide supra n.646.amp.400.& ciuilem retentam pro obtinenda manutenenda ex canonis vel sensus solutione probatur nec sine scientia & patientia perditur decis. 117.& 139.excommunicatum non manuteneri puta qui vltra triennium Ecclesiastica alienauit n. 2. par. 5.& 197. á potenti præsentatum licet careat iurisdictione non institui nisi probet immemorabilem cum præsentationibus effectuatis pro 50. annos & institutionem factam appellatione pendente quæ datur ab institutione vel tempore ad appellandum pendente esse attentatam & dec.225.par.5.diuers.vt á proprietario præsentatus requirit de dominio constare confessione, re iudicata, vel claro instrumento. & decis. 191.

Immissio in possessionem impeditur si par titulus ab eodem fonte emanatus producatur Bar.in l.fi. n. 21. C. de edict. Diui. Adr.de communi Gonz.reg. 8. canc. §. 7.proc.n.243. nisi volens impedire immissionem veniret cum gratia obtenta ex diuersa vacatione tunc non impediretur immissio n. 244. & idem si diuersus titulus allegatur Bar.supra nec alijs casibus impeditur per Veral.dec.345.346.par.2.vbi n. 5. non impediri immissionẽ ex quo litteræ non sint expeditæ quia in possessorijs iudicatur iuxta formam supplicationis vt per eum in quolibet adipiscendæ remedjo, & immissione sui antecessoris possessio sufficit, etiam ciuilis, vel detentio, & exceptiones titulum concernentes immissionem in beneficialibus non impediunt, nisi citatus doceret incõtinenti clarè de iure suo & sui antecessoris, & sic de iuris defectu immissionem petentis & sui antecessoris, sic enim immissionem impediret, quam impedire potest etiam is qui tempore mortis testatoris possessor non erat Meno.de adip. rem. 4. n.622.& seq.747.& seq.Gonz.reg.8.concl.glo. 15. §. 1.n.81.& seq.& si citatus incontinenti de suo iure potiori docuerit, & iudex immissionem aduersario concesserit & citatus appellauerit, & causam in Rota á Signatura committi curauerit cum clausula arbitrio Rotæ hoc vt Rota arbitretur an hic qui immissionẽ obtinuerit immittendus sit in possessione beneficij nõ obstante appellatione, vel potius supersedendum, ac de bono iure agendum & tunc Rota de hoc iudicabit prout de iure n.93.ex Cæs.de Gras.dec.7.n.7.8. n. 2.de re iud.& dec.348.n.4.par.1.diuers. Sed licet inter habentes parem titulum cesset executiua immissionis via,& ordinarie agendum sit,intelligitur si parem titulum ab eodem fonte Sedis Apostolicæ & ex eadem vacatione, secus si dissimilem Rot. dec. 34.n. 8.& 9.nouis.diuers.par.5.licet autem immissio detur constito de possessione defuncti quæ vsque ad obitum continuata præsumitur ad hoc & hęredi eius scripto in testamento, nec impeditur á fideicommissario vti legitimo contradictore nisi tria cõcurrant, quod non vitiose possideat quod nihil sit detrahendum, & quod incontinenti fideicommissum probet dec.94. vbi etiã vitiosam dicit fideicommissarij possessionẽ propria authoritate captam non de manu hæredis, nec exceptiones admitti altiorem indaginem requirentes & dec.184.nouis diuerso.par.5. neutra partium possidẽte, quæ melius probauit ius suum immitti probat, & dec.191.& 227.& 279.& 362.præsentatum ab existenti in quasi possessione præferri nisi constet de proprietate ex re iudicata,confessione partis,vel claro dationis vel feudationis instrumẽto cui nil possit obijci & 225.n.6.& 233.in fi. habentem parem titulum impedire immissionem executiue & ordinaria agendum via & 236.immitti qui producit testamentum probat possessionem defuncti & identitatem etiã si bona cum alio indiuisa sint & si detractiones sint faciendæ fideicommissarius non erit legitimus contradictor pro immissione impedienda.d.par.5.& decis.275. creditum debere ita liquidum & clarum esse vt immissionem impediat quod nullo modo controuerti possit & 279. n.15.si detractiones certæ sint fideicommissariũ pro indiuiso immitti pluries iudicatũ probat & dec. 306. n.17.d.par.5.dubium fideicommissum non impedire detractionem legitimæ & immissionem tradit & dec. 308.saluianum procedere si constet de credito & possessione debitoris & conuenti etiam titulati de re donata loquens.& dec.330.n.1.immitti fideicommissarium ex testamento non abolito si constet esse in gradu successibili & non constet de proximiore. tam ex d.l.fi.quã ex vtili saluiano interdicto n. 2.& dec. 340. impediri immissionem exceptione detractionum per filium hęredem possidentem secus si agatur cõtra non hæredem nec possidentem nec titulum habentem qui non est legitimus contradictor nec si legitima in vsufructu relicta consumpta sit & licet iustus possessor sit legitimus contradictor fallit si immissus sit saluo iure vtriusque partis & dec.348.n.13.sine titulo, vel cum titulo per sententiam extincto non esse legitimum cõtradictorem in possessione bonorum beneficij existentem, & si simul citatus sit; si verò Literæ Apostolicæ verificatæ sint habent executionem paratam,& tunc verificantur constito de possessione eius cui successit ex perceptione fructuum,& de clericatu literis ordinarij, de valore per non excessum testib. de publica voce & fama, de præsentatione ex fide Vicarij de iure patronatus ex enunciatiuis antiquissimis & 356.d. par.5. cohæredem ex saluiano immitti constito de credito seu institutione possessione testantis & conuenti quæ litis sustentatione probatur obitu testantis, & institutione & dec.360.in adipiscenda admitti exceptionem dominij & fideicommissi in continenti probandam & n.25. detractationem legitimæ certã ratione loci & quotæ non impedire immissionem pro indiuiso nisi vli ac sint detrahenda tunc legitima & trebellianica non sunt certæ ratione loci & quotæ & dec.368.fideicommissarium immitti & si manu hæredis non cœperit si testator propria authoritate capere concessit, & familiaritatis iure excludi á possessione iure proprio nec exceptio supplementi legitimę impedit immissionem.

Immissionem in possessionem petere non potest qui religionem ingressus amplissimam fecit renunciationẽ fauore patris quæ realis dicitur & remanet etiã post obitum patris & renunciatio tenet & si ingressus vt incorrigibilis sit eiectus, quamuis recuperet ius successoris si ex dispensatione ab incapaci ad capacem religionem translatus Rot.dec.109.nouis.diuers.n.4. & seq.& 125.n.42.ante ingressum factam intuitu ingressus

gressus valere non seruata forma concil. Trid. sess. 25. cap. & ita Sac. Congr. declarasse, & si contineat enormissimam læsionem iuramento ac tractu temporis non validatur si sit facta non seruata solemnitate statuti secularis; vt si facta sit intra tempus Concil. non consideratur læsio dec. 714. n. 9. par. 2. recentior. etiam quoad ea quæ post professionem obueniunt monaco dec. 587. n. 10. par. 1. recentior. & d. decis. 125. n. 16. & par. 5. & 117. n. 6. 7. remedium quorum bonorum dari hæredib. ab intestato pro vniuersali bonorum possessione adipiscenda probata specifice qualitate & quantitate bonorum, quæ tamen probata erit si dotis instrumento contineantur etenim continuata possessio vsque ad mortem dotatæ presumetur & dec. 364. dari venienti ab intestato, & ex statuto vocato contra posidentem pro herede & dec. 415. dari contra posessores vniuersales, particulares & detentores non contra titulo posidentem nisi nullus incontinenti probaretur & vacãtia propria authoritate capere posse. Sed renuncianti non obesse si is prædecedat cuius fauore eam fecit Lanar. cons. 49. vbi latè & lesionem non attendi ex communi Vasq. de suc. lib. 2. §. 18. n. 139.

Manutentio datur etiam post sentiam rem iudicatam & in gradu restitutionis in integrum Rota. dec. 229. nu. 23. par. 5. diuers. nouis. & ei qui iudice authore posidet ritè ac rectè procedentis, & iustitia probatur multis decisionibus & 242. dari etiam quasi possessori administrandi testatoris iussu & 248. n. 4. immisso ex primo decreto dari manutentionem licet fructus quos percipit suos non faciat sed custodiat & 249. nu. 15. Ecclesiæ in successorem continuari mortuo prælato sine appræhensione & 281. instrumento captæ possessionis probari vt manuteneatur alio non exillente in posesione & 284. constitutario dari etiam incorporalium.

Immissus rite & cum effectu amplius non immittitur Cocci. dec. 305. n. 6.

Manutentio posessori ex locatione cum receptione pẽsionum præsertim titulato datur, non etiam præcario Rot. dec. 27. par. 5. diuers. nec datur ex quasi possessione iuris patronatus defuncti quæ in successorem non transit actualis enim præsentatio requiritur effectuata dec. 35. vbi etiam non posse testatorem suo constituto pessesionem transferre nisi hæres eam appræhendat, nec posse iudicem sine actuali appræhẽsione eam transferre, licet statutum posit, quia lex fingere potest nu. 21. & sequent. nec etiam datur ei cui ius resistit, si tamen resistentia sit vehemens & ineuitabilis decis. 53. nu. 7. 265. n. 38. & à Papa prouisus non impeditur per prouisum ab ordinario decis. 66. d. part. 5. vbi etiam de vacante apud sedem, licet ab ordinario prouisus si sit in posesione audiatur in posesorio nu. 8. & datur in statu quo reperitur tempore motæ litis & si probetur 10. pro residuo 300. soluta datur pro 300. annuæ pensionis decis. 76. data a Iudice rite & rectè manutenetur, & ciuilem habens si in naturali turbetur decis. 79. & in precedentijs consuetudo attenditur & si iuri repugnet, quia posesio licet contra ius sit attenditur, & manutenetur si considerabilis temporis sit, nec non & iure familiaritatis & facultatiua si sit multorum actuum, ac multi temporis, & ordinarius præcidit controuersias in procesionibus incidẽdi datur autem appellatio deuolutiua in cuius gradu manutentio datur. decis. 85. d. part. 5. & solam ciuilem quæ animo retinetur manuteneri, ac posesionem expulsione probari, & locationibus cum adminiculis, qua non priuat executor nisi ritè ac rectè procedat citato posessore tam ciuili quam naturali dec. 91. renuncians etiã titulo si posesioni incumbat manutenetur & detentionem talis qualis sit superueniente nouo titulo bonam posesionem fieri decis. 108. n. 7. 9. d. part. 5. instrumentalis etiam manutenetur alio non existente in posesione, & antiquior non iunior, nec manutenetur immissus à Iudice qui rite & rectè non procesit, sed contra sic immissum manutentio datur, eique qui ob reuerentiam literarum Apostolicarum alium posidere pasus fuit & metu censurarum si ita expresse declarauerit ac protestatus sit, retinet enim ciuilẽ animo quæ sufficit ad effectum manutentionis decis. 110. d. part. 5. non tamen manutenetur à iudice non bene procedente spoliatus si se pro spoliato habeat quod tamen non præsumitur. decis. 115. n. 1. & 263. nu. 3. 284. nu. 14. d. part. 5. & si se non habuerit pro spoliato manuteneri probant. & ad effectum manutentionis vnica sufficit exactio, & prædo etiam & spoliator manuteneri debet, & de facto posesio sufficit vt ad statum manuteneatur nu. 9. & sequent. ratificatio mandato comparatur & sufficit ad acquirendam posesionem manutenibilem Rot. deis. 630. nu. 7. coram Caualer. & decis. 187. part. 1. recentis. manuteneri probat spoliatum à Iudice minus rite minusque rectè procidiente si se non habuerit pro spoliato quod ex contradictoribus præsumi ait & decis. 113. coram Coccino. vbi ciuilem manuteneri contra naturalem occupantem & 239.

Manutentionis mandatum anteriori posesori datur etiam si possesio instrumentalis sit alio in posesione existente, & sufficit posesionem Ecclesiæ adeptam vt eius bonorum acquisita censeatur; & iunior posesor antiquiori non obest vitiosa enim & clandestina præsumitur nisi probetur antiquior, & capta vigore sententiæ nullæ puta post Rotalem inhibitionem non manutenetur præsertim si in ea quis declaretur intrusus & appellarit protestans se nolle haberi pro spoliato ex quo non censetur sua posesione priuatus Rot. decis. 14. coram Coccino. & decis. 30. & decis. 51. instrumentalem prouisi Apostolici contra posidentem infecta posesione ex directo irritanti manuteneri & 113. 239. & 185. vbi subdit posesionem ad effectum manutentionis continuatam præsumi vsque ad tempus motæ litis, nec sententiam non executam, vel à qua sit appellatum manutentionem impedire & decis. 212. vbi etiam posesionem in cathedrali vel collegiata capitulariter capi debere. & canonicatus. sed sufficit capta aliter, fecisse actus canonicales sciente capitulo decis. 235. nu. 11. & à procuratore capta sufficit speciale mandatum habente in beneficialib. decis. 325. & 486. intrusus tamen lite pendente licet anterior non manutenetur. & decis. 490. actus posesoris capitularis etiam non effectuosus per canonicum, in posesione constituere quo ad eos per quos fuit admisus, per actus autem particulares iure familiaritatis non acquirit vniuersalem. dec. 497.

Datur etiam existenti Episcopo in quasi possessione exercendi iurisdictionem criminalem in monacos Rot. dec. 26. coram Coccino. & causas criminales & matrimoniales. dec. 471.

Successori etiam datur ob possessionē antecessoris Rot. decis. 86. & 380. coram Coccino. & 125. vbi subdit possidentem manuteneri etiam post sententiam contra latam si ab ea appellarit & clausulam saluo iure consequendi residuum præseruare iura ad effectum manutentionis, & clausulam dummodo remaneant centum pro rectore non esse iustificandam à pensionario in summarijssimo. successor autem possessoris defuncti non agit recuperanda decis. 309. 452. 490.

Manutenenda possessorio datur pensionario contra eum qui pensioni consensit, & contra successorem non consentientem constito de litteris reseruatorijs & de quasi possessione exigendi pensionem siue pura siue conditionalis sit reseruatio, nec opus est ostendere literas espeditas, sed sat est reseruationem per supplicationem Garz. de benef. par. 1. cap. 5. num. 442. & 454. & sequent. Rot. decis. 287. num. 1. part. 5 diuerso. At si actor in possessione exigendi non existat, & pensio sit conditionalis & possessorio contra eum agatur qui reseruationi consenserat, conditionis implementum probare debet, sed in petitorio contra eum qui pensioni non consensit actor pensionis reseruationem pure vel conditionalis concessæ iustificare debet; & idem quod conditio; efficit claus. vt asserit. Rot. dict. decis. 287. & decis. 359. directo. domino manutenendam ob ciuilem datur pro naturalis recuperatione contra hæredes emphiteutæ linea finita, vel vsufructu extincto si clara sit deuolutio, secus si dubium sit an linea sit finita, hoc enim casu hæredi qui possessionem cœpit manutentio datur, & Ecclesiæ directæ dominæ probari dominium inquit inuestitura iunctis adminiculis canonis diutius soluti & si vltra 30. annos etiam contra tertium, & locationis enunciatæ instrumento inuestituræ, ex enunciatione per emphiteotam facta in locatione bonorum, ex confessione vltimi emphiteotæ quod bona sint emphiteotica; finis lineæ probatur confessione hæredis, nec præsumitur existere alios descendentes d. part 5. & in casu lineæ finitæ authoritate propria possessionem capere posse de communi Lepid. decis. Luc. 17. & 84 vbi de communi Gamma. decis. Lusit. 333 num. 2. Manti. decis. 241. Rot. decis. 572. 582. coram Ludouis. Assis. decis. Perusin. 17. num. 8. Pereg. decis. 127. quicquid dicat contra ex communiori Marta. decis. Pisa. 185. in fi. Rot. decis. 31. 261. coram Coccino. esistenti in quasi possessione exigendi dari quæ probatur ex quictantijs & vnico teste, & probata contra vnum sufficit contra successorem; intellige si constet sciente titulari ex eius pecunijs esse factam solutionem decis. 253. num. 3. par. 1. recentis. & non sit facta solutio metu censurarum Seraph. decis 1017. num. 6. & Cocci. d. decis. 261. quictantias etiam factas lite mota de facto præcedenti adminiculatas possessionem probare ait & decis. 286. ex verbis notarij recepit incontantis in pecunia numerata sine verbo numerauit actualem numerationem probari ac traditionem.

Saluianum hæredi competit per restitutionem dotis sicut matri constito de credito & hipoteca licet de possessione matris tempore obitus non constet Rot. decis. 372. num. 3. part. 5. diuerso. cum credito tamen & hipotheca probari debet possessio debitoris anterior temporis contractus vel postea ac rei conuenti posterior 407. num. 1. d. part. 5. sed sublata hipotheca decennio cessat nisi intra decennium creditor agere non potuisset nec sequent. & decis. 328. vbi tacitam sufficere etiam contra tertios possessores & possessionem litis sustentatione probari.

Immissio non impeditur ob dotes vel aliàs detractiones faciendas si filiæ tot bona habeant quæ pro detractionibus sufficiant, vel tot fructus perceperint qui ad legitimam ascendunt. Rot. decis. 391. n. 5. 6. par. 5. diuerso.

Fideicommissarius in possessionem immittitur constito de fideicommisso parificato; & bona de quibus agitur in bonis fideicommittentis fuisse, & eorum identitate probata Rota. decis. 408. num. 7. par. 5. diuers. etiam contra tertios possessores à grauato causam habentes. n. 8.

Quasi possessio autem quæ vnico actu acquiritur quoad omnes actus iurisdictionales si eo animo fiat. & operatur extensionem præscriptionis sine possessione alio non possidente Dec. cons. 271. num. 2. Lanar. cons. 32. & in incorporalibus quæ concedi non solent ratione amicitiæ vel familiaritatis vnico actu acquiri & actibus contrarijs amitti, nec manuteneri eum qui non sit in possessione tempore motæ litis, & licet decennium pro amissione requiratur, animo tamen amittitur ex scientia, & patientia iam possidentis, & circa aliquos actus in incorporalibus sufficit, & patientia vnius monasterij pro amissione sufficit absque eo quod consensus totius religionis interuenerit Rot. decis. 52. coram Coccino. tria vero necessaria sunt pro acquirenda quasi possessione incorporalium Rebuf. in tract. de mater. posses. nu. 126. & sequēt. vbi lim. & n. 145. limitat stante titulo quem Rot. secuta est dec. 156. coram Coccino. de quo tamen inquit in summarijssimo non cognosci. & quasi possessionem vniuersalem non extendi ad locum vbi quis habet possessionem particularem cum titulo; quamuis capta possessione Ecclesiæ vel capellæ dicatur etiam capta omnium earum bonorum decis. 240. coram Caualer. 14. coram Coccino. nec vniuersalis prodest si constet de speciali 222. num. 12. part. 1. recentis existenti in quasi possessione præsentandi si præsentationis actus effectuati sint manutētio datur Rot. decis. 5. nouis. diuers. part. 5. & præsentatio de beneficio per resignationem facta idem operatur ac si esset facta de vacanti per obitum quoad effectum quasi possessionis præsentandi. decis. 174. num. 3. & decis. 392. coram Coccino. vnica præsentatione quasi possessio præsentandi acquiritur vt præsentatus ab existente in quasi possessione instituatur & manutenētib. requisitis à Calderi. cons. 12 de iurepatr. & ad hocne præsentatus ab eo instituatur opus est de eius non iure constare per rem iudicatam, vel confessionem partis. decis. 245. coram Coccino. & á quasi possidente præsentatur præferri nisi à proprietario præsentatus ante institutionem proprietatem probet vt Rot. pluries iudicasse ait Garz. de benef. par. 5. cap. 5. nu. 45. & sequent. Rot. decis. 287. coram Coccino.

Coccino. sufficere præsentatam ab existente in quasi possessione & dec.461. inquit vt licet sola quasi possessio non sufficiat ex Conc. Trid. sess.25. c.9. de reforma. secus si sit vltra centũ annos, & constet de fundatione & dotatione cum præsentationib. cõtinuatis & effectuatis. & dec.469. dũ reuidetur ex Concil. existens in possessione manutenetur, licet secus si ius patro. ex priuilegio vacet in mense reseruato. dec.469.

Vltimus status qui vnica collatione beneficij effectũ sortita acquiritur Rot. dec. 178. corã Coccin. attenditur Gonz. reg.8. cancel. glo.45. §.2. n.14. & seq. Rot. decis. 547. corã Caual. 179. n.2. par. 1. recentis nisi cõstet de veritate in contrarium dec.716. n.3. d. part. 1. Franc. decis. 85. & infra in appendice piæ causæ lim.7. generali.

Iure familiaritatis possessio quæ dicitur quãdo possidens non habet titulum, vel constat de titulo alterius Rot. dec. 180. n.5. corã Coccin. & dec. 472. nu.6. vbi nullius esse considerationis Surd. cons. 6. n.10. Rot. dec. 239. corã Coccino. vbi amicitiæ vel cõsanguinitatis ratione possedit n.6. dec.92. corã Ludouis. ex titulo præcedẽti etiam nullo ius familiaritatis excludi & 572. vbi Add. 241. etiã si locasset & fructus percepisset iure familiaritatis possidens nõ possidere 244. n.10. alterius possessioni non obesse, nisi ex causa superuenienti possessionẽ mutasset & 245. iure familiaritatis possidere quando ad alium dominium pertinet & Theb. cons. 66. sed ius familiaritatis ex titulo etiam inualido excludi Macerat. resol.40. n.19. li.3. Cocci. dec.472. vbi propterea Parrochum posse de Ecclesia confraternitatem repellere prout & ipsa recedere, sed pro titulo sententia seruit. dec.474. sed si plures actus facti sint & longo tempore ius familiaritatis excluditur & manutentio datur etiam si ius resistat Rot. dec. 85. n.6. & seq. par.5. diuerso.

Possessio autem vt manuteneatur requiratur tempore motæ litis, hoc tamen verificatur si constet de præcedenti quia continuata præsumitur Rota. dec. 286. coram Coccino, & dec. 354. & ille etiã manutenetur quamuis sententiam contra se reportarit appellatione pendente dec.425. nec impeditur iudicio criminali præiudiciali ciuili. 434. & cõtinuatam præsumi dec. 452. 490.

Prouisus ab ordinario si sit in possessione non sit contra eum executio per prouisum à Papa sed ordinarie agetur & is obtinebit quia potiora iura habere probabit Cocci. dec.431. vbi etiã subrogationem gratiosam nõ intrare vt executiue contra possessorem agi posst ab ordinario processum, nisi beneficium sit litigiosum per citationem executam, & si eadem die vterque sit prouisus præfertur ab ordinario prouisus si possessionem accepit etiam postea Gomez. dec.32. lib.1.

Antiquior possessor obtinet etiam sine titulo quamuis iunior titulum habeat in retinenda Lat. Vnd. cons. 20. n.21. & seq. lib.1. vide tract. præcedentiæ. n. 329. lim.9.

Manutentio alijs etiam conceditur; alijsque denegatur vt per Rot. Rom. apud Burat. in argumentis, verbo. manutentio.

TIT. XIX. CAP. LXX.
DE NOVATIONE PER TVTORES FACIENDA.

4477 Tutor & curator ex quo administrationem cum libera à lege habent cum decreto iudicis nouare possunt Bar. Cast. & alij in l. cui rectè. de nouat. l. nouare. eod. tit. l. tutor. 23. de admi. tuto. vbi ad vtilitatem pupilli Ang. in l. non ideo de nouat. Bal. cons. 23. lib. 5. Medic. de nouat. part. 1. Q. 3. n.2. Rota. dec. 149. n. 4. par. 1. recentior. Lambert. de contract. mul. glo. 1. n. 44. & 51. & si facta fuerit nouationis ratificatio à maiore effecto; tutelæ actio extincta manebit l. si pupillus. 9. de nouat. Galgan. de tutel. lib. 2. tit. 14. lib. 3. Q. 60. Rot. Rom. in contraria opinione citanda, subdẽs iure suo vtentem nouare posse. Alba. cons. 205. n. 41. Matt. Cunno de pact. lib. 1. cap. 21. n. 10. 11.

4478 Contrarium quod tutor & curator licet solutionem recipere possint, pacisci tamen ac nouare minime queant, ex quo in hac materia, cui quod plus est permittitur, quod minus est neutiquam conceditur; l. nouare. §. pupillus. vbi glo. & Doct. de nouat. tenuit. Ias. in l. si vnus. in princ. nu. 3. de pact. Franc. dec. 281. n. 3. 4. non tamen à priori sententia communiter recepta recedere fas est ob d. l. cui rectè, vbi tamen excipitur solutioni adiectus; quem bene excludunt. Ias. & Franc. à potestate nouandi, licet solutionem recipere valeat, & prout eum excludit Rot. dec. 194. n. 4. par. 1. recentior. quæ simplicem etiam procuratorem, non autem cum libera constitutum nouare posse negat. de quo dixi in tractatu nouationis. & super immobilibus per d. §. pupillus. & ibi Doc. Cancer. var. resol. tom. 1. cap. 7. n. 120. sine decreto non posse nouare vt per Bar. ibi.

1. Lim. primam in immobilibus super quibus sine decreto tutor nouare non potest Bar. & alij in d. § pupillus. Cancer. supra idem probans in annuis redditibus perpetuis & ad longum tempus n. 121.

2. Lim. vel potius secus esse dicas in pupillo qui sine tutore nouare nequit nisi suam conditionem meliorem faciat vel dubium sit an pupillo expediat glo. & Bar. in d. §. pupillus. vbi etiam tutorẽ posse obligationem nouare si pupillo expediat.

3. Lim. nam si sit facta cessio iuriũ alteri ad exigẽdum vt exactione facta sibi satisfiat de suo credito, non operatur liberationem & periculũ cedentis manet non secuta exactione non cessionarij nec ita fit nouatio; licet si nomen debitoris vendatur, detur insolutum, vel delegetur, cessio vim solutionis habeat & liberatio procedat ac nouatio Rota dec. 392. n. 23. & seq. par. 5. diuersor. & n. 33. & seq. probat quod dum debitor cessus non soluit prima actio remanet & solũ obligatio additur obligationi etiam si soluere promiserit nisi nouationem fieri expressum sit aut ex coniecturis nouandi animus colligatur necessariò.

TIT. XIX. CAP. LXXI.
DE TVTORE ET CVRATORE PRINCIPIS.

4479 Tutor & curator Principis nomine Principis authoritate tutoris vel curatoris gerit. Galganet. de tutel. lib. 1. tit. 12. n. 23. vide supra tit. 10. cap. 1. amp. 4.

4480 1. Lim. non tamen posse contra iura dispensare Natta. conf. 631. n. 28.

TIT. XIX. CAP. LXXII.
DE PLVRIBVS TVTORIBVS VEL CVRATORIBVS CONSTITVTIS.

4481 Pluribus cõstitutis tutoribus vnius sufficit authoritas vbi non fuit diuisa administratio l. veterem. 5. C. de authorita. præstan. l. 2. & l. 23. §. fin. de administratio. tutor. l. 2. §. final. de curato. furio. l. 1. C. si ex plur. tutor. Galgan. de tutel. lib. 2. tit. 23. n. 16. vide supra tit. 11. cap. 6. & hoc tit. cap. 38.

4482 1. Lim. non procedere quãdo de tutela dissoluenda ageretur, tunc enim omnium authoritas requiretur l. veterem. §. sed hæc omnia de authorita. præstãd. vbi Bal. & Salic. Galganet. d. n. 16.

4483 2. Lim. non procedere quando alter præsens prohiberet, quoniam melior est conditio prohibentis, nec alteri tutori soluens liberabitur; nec emens vsucapiet l. consuetudo. 7. §. eam dementis in fine de curator. furios. Galganet. d. n. 16.

4484 3. Lim. non procedere quando ita plures tutores dati fuere vt neuter quicquam sine alio gerat l. Titiũ. 48. vbi glo. & Bar. de administrat. tutor. Galganet. d. n. 16. vide supra tit. 14. Crau. cons. 690. nu. 2. & 8. Gratian. discept. 830. n. 29.

4485 4. Lim. non procedere quando authoritatem interponenti tutela decreta nondum fuisset, vel fuisset à tutela remotus l. 4. de authorita. tutor. vbi glo. & Bar. Galganet. d. n. 16. in fine.

4486 5. Lim. non procedere quando authoritatem inponens inutiliter, aut falsò tutor datus, vel constitutus fuisset, nisi cum falso verus etiam authoritatem interposuerit l. qui neque vbi glo. de reb. cor. l. 1. §. sed Pomponius. vbi glos. versic. non ne valebit. quod falso tutor. Galganet. supra. nu. 17. 18. Lamb. glo. 11. nu. 70.

4487 6. Lim. non procedere in protutore, vel pro curatore gerentibus l. 2. vbi glo. de eo qui pro tuto. Galganet. supra n. 18.

4488 7. Lim non procedere quando non satisdedisset rem pupilli saluam fore l. consuetudo. 7. §. 1. & §. cum dementis de curato furios. l. 1. C. de tuto. qui non satis de. l. 3. & 5. l. eod. nisi propterea pupillus locupletior factus esset d. §. 1. & d. §. cum demẽtis Galganet. d. n. 18.

4489 8. Lim. vt licet tutor cœcus authorari posit l. etiam. 16. de authorita. tutor. secus est si furiosus fuerit effectus l. 1. §. 1. quod falso tutor. vel aliarum rerũ, vel loci aut regionis diuersę tutor esset d. §. 1. & l. veterem 5. C. de authorita. præstand. Galganet. supra. n. 19.

4490 9. Lim. non procedere in curatore impuberi dato ad ea quæ solemnitatem iuris desiderant, curator enim datur ad agendum non ad authorandum l. curatorem. 19. vbi glo. & Bar. de autho. tuto. Galganet. supra n. 20.

4491 10. Lim vt licet si duo sint rei stipulandi, & alter me authore à pupillo stipuletur valeat stipulatio, si tutoris vnius authoritas sufficiat; secus tamen est si non sufficeret l. quod dicimus. 7. §. si duo. vbi Bar. de authorita. tutor. Galganet. d. tit. 23. n. 21.

4492 11. Lim. non procedere quando tutor falsus esset vide infra tit. 27.

4493 12. Lim. non procedere alijs casibus quibus supra cap. 38. & quæ sunt agenda cum persona pertinent ad tutorem regionis vnde persona est; si in rebus ad tutorem loci vbi res est l. tutores 40. §. hæres. vbi Bar. de admi. tuto. vnius tamen prouinciæ tutor petit curatorem dari ad causam quę in alia prouincia agitur. §. rerum vbi Bar.

TIT. XIX. CAP. LXXIII.
DE AVTHORARI NEGANTE.

4494 Authoritatem pupillo præstare tutore nolente, nisi ex iusta causa se defendat licet à Prætore nequeat compelli, tenetur pupillo iacturam istam reficere in redditione rationum l. 10. 11. & 17. de authorita. tutor. nisi pupillo non expediret, tunc enim eam præstare minime tenebitur Galgan. de tutel. lib. 2. tit. 22. n. 15.

TIT. XIX. CAP. LXXIV.
DE CONSENTIENTE VTI CONIVNCTO EX STATVTO.

4495 Quamuis tamquam tutor authoritatem contractui præstans suis iuribus non præiudicet vt supra hoc tit. cap. 63. secus tamen est si tamquam coniunctus ex statuto consentiat vt ibi dixi.

TIT. XIX. CAP. LXXV.
DE CONTRACTIBVS INTER PVPILLVM AC TVTOREM CVRATOREMQVE.

4496 Tutor & curator cum pupillo, & minore contrahere non possunt Roma. cons. 413. n. 15. Soc. cõs. 160. n. 15. lib. 2. post Castr. cons. 352. n. 3. lib. 1. & Duen. reg. 31. Surd. cons. 9. num. 5. 6. & 34. vide supra. cap. 15.

4497 1. Lim. non procedere quando palam & bona fide contraheret prout scilicet cum extraneis minores contrahere possunt cum tutoris authoritate, & curatoris pro minore; ac iudicis decreto vtroque casu Menoch. de arbitr. iudicum casu 459. de magis communi Surd. cons. 9. n. 7. & 39. Galganet. de tutel. lib. 3. Q. 55. n. 2. & 5. Soc. d. n. 15.

4498 2. Lim. non procedere quando iam deposita tutela rationes reddidisset l. tutores. de authorita. tutor. Soc. Iun. cons. 48. n. 15. lib. 1. Galgan. supra. n. 6.

4499 3. Lim. non procedere quando minor iurasset, stare contractui cum tutore inito, licet absolutione, petita recedere poset si læsus fuisset Galgan. supra. num. 7.

4500 1. Sublim. 3. lim. non procedere in donatione ad quam minor dolo inductus censetur, & iuramentum relaxari debet Ripa. responso. 138. Galganet. supra. n. 8. & sequenti dixi supra cap. 5.

TIT. XIX. CAP. LXXVI.
DE CONTRACTIBVS TVTORVM A MINORE SERVANDIS.

4501 Contrauenire non potest pupillus contractib. per tutorem,

tutorem, vel eo authore à pupillo initis si decretum, & iusta causa intercesserit, ac læsio esset, a pupillo enim gesti censentur l. 3. §. ego puto ex quib. caus. in possess. eat. l. magis puto. §. non passim de reb. eor. Sal. in l. emptorem. n. 5. C. loca. Surd. dec. 290. n. 2. Galgā. de tut. Q. 56. n. 1. & 3. vbi ideo locationi stare teneri, & idem de alijs administratoribus dicunt Gratia. disceptatio. 360. n. 19. & seq. idem si inuentarium non fecisset probans Paris. cōs. 98. n. 40. & seq. lib. 1. Granuc. theore. 8. n. 13. probatur in l. si tutelæ de admini. tuto. Ang. in d. l. emptorem n. 2. Roma in l. si filiofamilias. §. si vir. n. 16. & 17. solut. matrim. Soc. cons. 32. n. 8. 125. n. 6. lib. 1. Tiraq. de retract. lignag §. 3. glo. 1. n. 14. Ceph. cons. 255. n. 32. & 35. Rol. cons. 49. n. 7. lib. 2. Couar. var. lib. 2. cap. 15. n. 5. Surd. dec. 289. n. 2. & seq. vbi rationes adducunt Cepol. caut. 41. qui probat hæredem teneri ratificare venditionem ab hærede factam Viui dec. 25. n. 7. & 426. n. 5. & posse tutorem cum pupilli interuentu nisi infans sit contrahere & sine eo Mona. dec. bono. 44. & in locatione facta finita tutela, & a fratre rei communis Mona. dec. bono. 45.

4502 1. Amp. verbis etiam executorialibus puta formæ cameræ in pupillum conceptis Rota. in Roman. de Cosceris. 13. Ianuarij. 1599. coram Orano Gratia. discept. 360. n. 23. Galga. supra n. 2.

4503 2. Amp. in matre tutrice quam sufficit implesse, pro tutela requisita, absque eo quod solemnitatem seruet à statuto requisitam in cōtractibus mulierum Paris. cons. 98. n. 36. & seq. lib. 1. Galgan. d. n. 2. in fine.

4504 3. Amp. vt bona minoris possit, ac locare teneatur sicut sua Plot. de in lit. iurand §. 5. nu. 15. Bertaz. cons. crim. 379. n. 16. per l. si tutelæ. de adm. tutor. Couar. variar. resolution. lib. 2. cap. 15. sub n. 5. Caroc. de locato par. 1. cap. 23. & minor maior effectus contrauenire nequeat Soarez. cōmun. opinio. lit. M. n. 181. non tamen locare potest nisi solemnia impleuit, præterquam si de mera pupilli vtilitate ageretur Granu. theore. 8. n. 6. nec vt rem pupilli alienabilem faciat. n. 7. nec si mater omiserit solemnia, nisi cœteris adimpletis inuentarium dumtaxat conficere omisisset nu. 19. & ea bona fide ad breue tempus sine decreto, non tamē fraudolenter locare posse Morot. cons. 38. Granuc. supra n. 9. & seq. & per tot. idem dicens de tutrice vt locare possit dummodo solemnia cœtera impleuerit, quamuis solum inuentarium conficere omisisset. vide supra cap. 7. amp. 11. & sine decreto à tutore fieri potest cui minor tutela finita stare compellitur Gomez de loca. n. 8. Coua. var. lib. 2. c. 15. nu. 5. & seq. de cōi. Viui. cōi opi. 507. Rol. cons. 49. n. 7. lib. 2. Socin. cons. 32. n 8. 125 n. 6. lib. 1. Rot. dec. 201. n. 5. collect. per Pacif. de Saluia. interd. de communi Gutie. de tutel par. 2. cap. 10. n. 6. Viui. dec. 25. n. 7.

Potest etiam bona pro minore conducere qui tamen ciuitas & castrum locatione & conductione læsi restituentur in integrum. Rom. cons. 423. n. 3. Caroc. de loca. par. 1. c. 23. n. 6. Odd. de rest. in int. Q. 56. n. 34. vbi etiam de alijs contractibus, & Intrig. sing. 98. n. 79. lib. 3

4505 1. Lim. non procedere in fraudolentis ac dolosis puta in locatione facta pro maiori tempore, quam fieri deberet d. l. si tutelæ l. in venditione §. 1. de bonis autho. iud. possid. Ias. in l. diuortio. in princip. nu. 36. solut. matr. Surd. decis. 299. n. 4. & seq. Cacchera. dec. 82. n. 7. Galganet. supra n. 5 constito de fraude vt per eos manifesta tamen requiritur Surd. d. dec 299. in fi. euidens autem dicitur ex falsis assertionibus Crauet. cons. 281. n. 7. Becci cons. 106. n. 14.

4506 2. Lim. non procedere in factis sine authoritate, tutoris ac iudicis decreto etiam & iusta causa quoniā sunt inualida Galga. supra & dixi supra in tractatu, minorum amp. 28. nec solus tutor sine decreto contrahere potest Paris. cons. 98. n. 40. & seq. & n. 58. lib. 1. Alba. cons. 205. Galganet. supra.

4507 3. Lim. non procedere in contractibus simulatis Franc. Marc. dec. 248. par. 1. Tiraq. de retr. cons. §. 4. glo. 6. n. 11. & seq. Borg. de tutor. n. 274. qui loquuntur quando ex sola confessione tutoris de recepto constat Galgan. supra. n. 5. & limitationem veram in vera simulatione censeo.

4508 4. Lim. non procedere in locatione ad longum tempus cui pupillus stare non tenetur vt dixi supra c. 44. versic. 18 n 4298.

5. Lim. nam si minor læsus sit in alienatione rei suæ potest contractum approbare, & pretij residuum à tutore vel vno tutorum insolidum petere, actione ei contra alios cessa. l. cum interdictæ 6. vbi glo. Bal. & Sali. C. arb. tut. vel in locatione modo læsio non sit minima Mona. dec. bono 46.

6. Lim non gesta à tutore ignorante se tutorem nulla sunt l. quæso. de eo qui pro tut. Rui. cons. 147. n. 11. lib. 1.

TIT. XIX. CAP. LXXVII. DE TVTORE SINE PVPILLO GERENTE

4509 Tutor sine interuentu pupilli omnia gerit tutelā concernentia, adhibitis requisitis solemnitatibus, etiā si bona immobilia pupilli alienari contingat, tametsi pupillus infante maior existat Castr. in l. bonorum vbi Ias. in princip. C. qui admitti. vide supra. cap. 14. hoc tit. & cap. 2. tit. 18. Alba. cons. 205. per totum exceptis quibusdam casibus specialibus vt in adeunda, & repudianda hereditate n. 55. & pupillum contractu obligat Meno. cons. 39. n 64. Milan. dec. 18. n. 12. lib. 2. si potuit & debuit eo modo contrahere Surd. decis. 299. n. 4 per l. si tutelæ de admi. tuto. vide infra tit. 24. n. 25. Cancer. var. reso. par. 1. c. 7. n. 162. & in negocijs pupilli bona fide factis cum obligare etiam guarentigiæ n. 167. ex Gratia. discep. 357. n. 23. 27. & eius bona 360. n. 23. 28. & Cancer. supra n. 174. non quo ad carcerationem par. 2. c. 8. n. 130. Ceph. cons. 651. nu. 13. dūmodo dolus tutoris cesset Surd. supr. n. 4. & seq.

TIT. XIX. CAP. LXXVIII. DE CONSILIO REQVIRENDO PER TVTORES.

4510 Consilium vbicumque aliquis requirere tenetur, si tutor vel curator à testatore datus fuerit, consilium requirere non tenetur, habent enim potestatem a lege l. Titium & Meuium. 48. de administratio. tutor. quamuis secus foret vbi à lege requirendus esset per. habentem potestatem a lege l. impuberibus. de suspec. tutor. §. impuberes Institut. eod. Gonzalez. in reg. 8. cancellariæ glo. 46. n. 11. & 12 Menoch. lib. 6. præs. 34. n. 23. & seq. vbi requiri debere, sequi autem non,

 teneri

teneri. vbi etiam tradit quid in matrimonio.

4511 1. Lim. non procedere quando requirendus officij particeps esset eius etenlin consilium requirere teneretur d. l. Titium & Meuium vbi Bar. & seq. vt ibi.

4512 2. Lim. non procedere matre tutrice relicta cum clausula quod omnia faciat cum consilio Titij, nam tenebitur illud requirere, quamuis sequi obstricta nõ sit Ang. cons. 92. idem in subrogatis tradens.

4513 3. Lim. nam si consilium agnatorum requiratur. ex testatoris dispositione de cõsilio perfecto idest maris non fœminæ intelligitur, prout & si consensus exigatur Bal. cons. 6. lib. 2. Tiraq. de legib. cõnubial. glo. suc. l. 1. n. 79. Lamberteng. de contracti. glo. 11. n. 90. Carpan. super stat. Mediolan. cap. 328. n. 323. & Surd. cons. 414. n. 12.

4514 4. Lim. vel potius secus esse dicas in consensu, vel licentia alterius requisitis & in authoritate; hęc enim de substantia actus censentur ita vt sine eis geri minimè possit Bal. in l. finali. §. necessitate. nu. 16. C. bonis quæ liber. Menoch. d. præsump. 34. n. 12. & seq.

1. Sublim. nam diuturno 10. vel. 20. annorum cursu pręsumuntur nisi de alterius consentire vel authorari debentis graui præiudicio agatur de communi Decia. cons. 4. n. 13. 15. lib. 1.

TIT. XIX. CAP. LXXIX.
DE INSTITVENDO PVPILLO.

4515 Instrui pupillum facere debet tutor vide supra tit. 13. cap. 2. amp. 50.

TIT. XIX. CAP. LXXX.
DE RESCISSONE CONTRACTVS TVTORIS.

4516 Tutor ipse qui contraxit tutorio nomine & de rebus pupilli si fuerit læsus contractui à se irrito contrauenire potest, prout & si alter nullus esset, nisi minori hæres extitisset. Borgni. de tutor. n. 175. & in patre legitimo administratore Pinel. in l. 1. part. 3. n. 73. C. de bon. matern.

Contrauenicns autem contractui iuuari non potest nec clausulæ quia pœna &c. toties quoties &c. semper & huiusmodi quicquam operantur fauore inobseruantis, nec pœna succedit loco obseruantiæ contractus nisi loco contractus succedit Rot. dec. 15. par. 1. diuerso. & si loco rei seu adimplementi sit posita qui eam soluit contractum impleuisse dicitur Surd. dec. 306. n. 8. 304. n. 9. licet Zuecar. hoc restrinxerit ad contractus liberatiuos dec. Luc. 51. n. 73. sed Rot & Surd. loquuntur in onerosis vide supra n. 1794 lim. 71. & si pars vna contraueniat liberat alium obligatione, & impune contrauenire potest Rot. dec. 208. nu. 30. nouis. diuers. par. 5.

TIT. XIX. CAP. LXXXI.
DE OPERARIORVM EXCVSATIONE OB TVTORIS MANDATVM.

4517 Operarij excusantur ob tutoris mandatum, nisi eiusdem prius ne colerent denunciatio facta fuisset l. is qui. §. si tutoris. vbi glo. quod vi aut clam Menoch. de arbitr. iudic. cas. 354. n. 39.

TIT. XIX. CAP. LXXXII.
DE CESSIONE ACTIONVM PER MINORES TVTORESQVE.

4518 Cessio actionum quamuis per minorem fieri non possit absque tutore & curatore & sine solemnitatib⁹ statuti & iudicis decreto cum sit alienatio Papien. in form. libel. vendition. verbo. cessit n. 11. tutor tamen. ex causa necessaria cedere potest Roma. cons. 386. n. 4. & 5. Carpan. cap. 445. n. 7. & sequent. vbi etiam ex Alciat. cons. 125. n. 14. ad vtilitatem minoris actiones ei cedi posse probat; & posse tutori vel curatori iura cedi tutorio nomine pro pupillo infante, & curatorio pro furioso l. si infanti. C. de iur. deliberan. l. sancimus. C. ad trebellian. Io. à Gras de cess. iur. §. 4. n. 2. & pupillo etiam maiore infante cum tutoris, vel curatoris authoritate; & soli etiam pupillo, si de mera acquisitione agatur quamuis secus foret vbi se ad aliquid obligaret; & læsus in integrum restituetur. tutor autem pupilli, vel curator adulti solus, dictam cessionem minimè recipiet l. potuit. C. de iure deliberan. Gras. sup. n. 4. Iacob. de Aren. de cess. iur. cap. 3. n. 25. & seq. & Odd. in l. 3. Q. 1. princ. in 5. Q. C. de nouat. probant posse tutorem & curatorem cedere, non autẽ infantem, nec pupillum nisi curatore careret, quia tunc posset ex voluntate cum decreto iudicis, & sine, ex necessitate, & cum tutoris authoritate, pupillo autem & adulto cedi potest licet tutorem habeat vel curatorem nisi obligentur quia tunc opus est authoritate tutoris vel curatoris, & si lædatur in integrũ restituetur in Q. 6. & Iac cap. 5. n. 61. & subdunt infanti non posse cedi nec tutori, nec curatori soli, nec adulto. & rub. 6. n. 63. & Odd. supra in 11. Q. sine cessione vtiles trãsferri in tutoribus curatoribus, & magistratibus in pupillo contra fideiussorem saluam rem fieri & alijs vt per eos.

TIT. XIX. CAP. LXXXIII.
DE EXACTIONE NOMINVM DEBITORVM PVPILLI.

4519 Exigere tenetur nomina debitorum pupilli, nec de non petendo cum debitore pupilli paciści potest vt supra tit. 18. cap. 11. & hoc tit. 19. cap. 44. in versic. 21. & si non exegerit, periculum spectat ad tutorem l. debitoribus vbi glo. & Sali. C. de admi. tuto. l. 16. ff. eod. & eius hæredem l. 3. vbi Sali. C. de hæred. tut. vel curat. Rota. dec. 201. n. 3. par. 1. recentis secus probãs quoad eos qui exigere non tenentur & tutori non posse culpam ascribi si non recuperet bona pupillo effectio maiore dec. 310. n. 12. par. 5. diuersi.

TIT. XIX. CAP. LXXXIV.
DE CONTVMACIA TVTORIS &c. AN OBSIT PVPILLO, &c.

4520 Tutoris & procuratoris contumacia in non faciẽdo consistens nocet domino distinguendo vt per Bar. Bar. in l. 1. §. si procurator. si quis iusdicenti. non obtẽperauer. vbi idem dicit in tutore quod in procuratore, si vero tutor deliquerit extra negocia pupilli & pupillo nõ nocet l. neque in interdicto. de reg. iur. & ibi nota aut negocia pupilli gerendo, & tunc aut tutor cũ

aduer-

aduersario colludebat, & pupillo minime præiudicat l. meminerint. C. vnde vi. aut non colludebat, & tūc aut pœna non potest cadere in tutorem, sicut in pupillum, & pupillo præiudicat l. Polla. C. de his quib. vt indig. l. iubemus nullam C. de sacro. san. Eccles. aut æque cadere potest in tutorem ac in pupillum, & tunc vterque tenetur, sed pupillus cedendo actionem contra tutorem liberatur l. illud. §. 1. de euictio. l. 1. §. hoc edicto. ne vis fiat ei. l. si dolo si quis omis. causa. testam l. fin. de administrat. tutor. quæ lex determinat omnes alias. Bar. supra. num 6. sed licet verus contumax non appellet, & personaliter citato currat tempus appellandi à die latæ sententiæ etiam eius notitia non habita Rota. dec. 396. par. 2. recentior. secundum veriorem opinionem dequa reiecto Ferret cons. 216. testatur Gratia. discep. 364. Veral. dec. 130 lib. 3. id tamen non procedit in contumacia procuratoris vel tutoris quia requiritur scientia, & negligentia Domini. Bar. supra n. 2. quamuis Gratia. idem probet in contumacia procuratoris nisi ex aliqua causa à Iudice excusetur & Cassad. dec. 5. de appel. vel dolus procuratoris, arguatur vt per eos. Lanc. de attent. par 2. c. 12. lim. 30. n. 140. & seq. vbi quando verus contumax procurator ad sententiam, non esset dominus litis tunc intra decemdium à die notitiæ appellare, posset, ac deberet Zuccar. dec. Luc. 54. n. 11. vide supra n. 1416. eff. 23 ratificationis & n 2830. lim. 13. & secus in contumacia procuratoris Capie dec. 130. Dec. cons. 34. nu. 3. Carpa. c. 131. nu. 75. sufficit vltima die etiam hora vna noctis appellare Gomes. decis. 22. lib. 2. tit. 19. cap. 85.

TIT. XIX. CAP. LXXXV.
DE PRODVCTIONE INSTRVMENTI FACTI A TVTORE.

4521 Producens instrumentum factum à tutore, curatore, vel procuratore illud cum qualitate tutoris, curatoris, & procuratoris acceptare debet, tametsi ille talis non esset l. cum quæritur. de administratio. tutor Bal. cons. 10. in fine. versic. & hæc est. lib. 2. Gratian. disceptat. 339. n. 4. & cum omnibus qualitatibus acceptari debere vel in totum recusari Surd. cons. 52. n. 40. & vt validum approbare censetur Dec. in c. cum venerabilis n. 22. vbi lim. de except. Scain. Rot. Bono. dec. 31. n. 74. & dec. 60 n. 6 vbi de actis communibus cū producente factis vt non operetur d. protestatio & vide supra n. 1452. vers. totex actibus inducitur, & Rot. dec. 360. n. 4. & seq. par. 5. diuers. producta per compulsum in alienis non obesse in proprijs iurib. secus; & confessionem ex productione non docto de errore non reuocari; & domino ea vtenti obesse à procuratore factam.

4522 1. Amp. idem esse in agente ex contractu à tutore, curatore, vel procuratore inito Bal. cons. 10. & 15. lib. 2. Gratian. disceptatio. 335. n. 9. & seq. pro vt & in petente edi librum vel instrumentum Crau. cons. 275. num. 2. Surd. dec. 199. n. 6 intellige quatenus probent Ossasc. dec. 38. n. 16. Masc. concl. 16. n. 7. Munnoz. de ratiocin. c. 10. n. 32. & 33. & in totum approbari debere Surd. cons. 150. n. 21. Rota dec. 216. n. 2. part. 2. recentis vbi de actu indiuiduo.

4523 2. Amp. procedere quoad enunciatiua instrumēti. Rot. Rom. decis. 70. n. 6. par. 1. recenti. dixi in tractatu iudiciorum ciuilium verb. Productio. Dec. supr. intelligit amp. si enunciata erant necessaria in illo actu, alioquin secus.

4524 1. Lim. non procedere nisi in indiuiduis, & connexis secus in separatis Crau. cons 278. n. 2. & hoc in libro nationum etiam procedit vt in partitis connexis in totum acceptari debeat, secus in separatis Mattesilan. sing 78. vbi Addent. in literis autem continentibus debitum & solutionem debiti partem solam cōtinentes acceptari posse probat & mirabile inquit ex quo separata censentur Mattesila. supra dixi in interpretationibus pactorum, & contractuum. verbo acceptatio. & verbo approbatio. & in tract. Productionis. in tract. ciuilium iudiciorum Rot. Rom. dec. 351. n. 6. par. 2. recentis. 445. n. 4. par. 1. diuers. 377. nu. 5. coram Seraphi. Ond. cons. 66. n. 54. lib. 1.

TIT. XIX. CAP. LXXXVI.
DE SOCIETATE INTER TVTOREM ET PVPILLVM.

4525 Societatem cum pupillo tutor palam & bona fide contrahere potest Surd cons 9. n. 5. & seq. Gratian. disceptat. 260. n. 17. dixi latè supra. cap. 14.

TIT. XIX. CAP. LXXXVIII.
DE POSSESSIONIS IN ALIVM TRANSLATIONE.

2.

4526 Possessionem tutor & curator in alium cum decreto Iudicis transferre possunt, quod temporis diuturnitate interue. isse præsumitur si actu vero translata, sit (vide supra num. 3190. non tamen tradentis animo cessante acquiritur Rot. dec. 200. in fi. nouis. diuers. par. 5.) Rota. Rom. dec. 93. n. 11. par. 2. diuerso. ex cōmuni omnium. 201. par. 4. diuers. 545. n. 7. par 2. recētior. non tamen acquiritur colonis non expulsis, qui pro herede locatoris possideat si legitimè constet pro hærede possidendi animum habuisse, & si possessor inuitus perdat possessionem ex Rol. cons. 46. n. 37. lib. 2. & Turret. cons. 68. n. 22. & capta castri Ecclesiæ, vel capitis operatur quoad membra & adiacentia ab alio non possessa. Rot. dec. 240. 330. 333. 589. 630. & 656. coram Caualer. & 222. n. 12. par. 1. recentis. Milan. dec. 1. n. 79. lib. 1. vbi iniustum manuteneri probat si vi vel clam possideat non respectu competitoris, sed tertij n. 100. ex Neuiz. cons. 81. n. 29. 35. vide tract. curatoris tit. 9. n 91. Goz reg. 8. cancel. glo. 34. n. 103.

1. Amp. in minore et prodigo qui licet alienare prohibiti possessionē transferre possunt Doc. fere omnes in l. is cui bonis. de verb. oblig. Tiraq. de legi. connub. glo. 5. n. 161. et seq. Odd. de prohib. alie. Q 20. n. 148. & seq. vbi tamen alienationem censeri impropriam.

4527 1. Lim. nam possessionem ex actu nullo transtulerit tutor, minori reintegrandæ remedio succurratur Neuiz. cons. 85. n. 13. Crau. cons. 879. nu. 2. et 9. Rol. cons. 41. n. 34. lib. 3. Menoch. cons. 314. n. 13. 14. 18. Ond. cons. 23. n. 43. lib 2. et n. 55. et in fine ita iudicatum, vt consuluit fuisse testatur, transferri autem ex actu nullo alia ratione quam defectu consensus traditione secuta Rot. dec. 473. coram Caualer. Put. decis. 277. par. 3. et 503. coram Caualer.

4528 2. Lim. non posse eam per actum fictum transferre

ferre, ideoque si bona minoris vendat, illaque & eorum possessionem tenere constituat, eaque nomine emptoris possidere possessionem & dominium in emptorem non transferet Mattesilan. sing. 166. Capic. decis. 14. n. 11. Villaloh. comm. opi. verbo. possessio. n. 129. Borgn. de tutor. n. 257. post Bar. in l. 1. n. 24. Dec. n. 60. & 70. de acqui. possessio. Ias. n. 101. & seq. nisi speciale mandatum haberet. licet acquirere possit vt per eum Crot. in l. si is qui pro emptore. n. 194. de vsucapion. licet acquirere illam posse dicat, quia domini tradentis voluntas cōcurrit & de communi cum Bar. in d. l. 1. testatur ibi Crot. n. 61. de communi omnium pro hac 2. limitatione Osasc dec. 34. n. 25. distinguit & Gratia. discep. 317. declarat n. 1. & seq. Rot. Rom. d. dec. 93. n. 11. nec minor eam amittit fundum exeūdo animo non possidendi impubes vt cum tutoris authoritate eam non animo sed corpore desinens possidere amittit l. possessionem 19. de acq. pos. vbi Alex. n. 2. ex magis communi naturalem amittere non ciuilem cum tutore & Lambert. de contrac. glo. 1. n. 77. 78 nec eam minor sine decreto transferre potest Simon. de decret. tit 8. n. 78. & seq. & ex contractu nullo eam non transfert pupillus per actum fictum secus in adulto, Rui cons. 137 n. 11. lib 1. sed Rot. dec. 244. n. 5. par. 2. recentis. transferri possessionem quando possidens eam transfert ex actu nullo ex cōmuni vel contrahens alienare possit alioquin secus & dec. 624. tutorem vnica sensus solutione eam transferre sine consensu pupilli licet id non possit per actum fictum & ex d. vnica solutione manutentionem dari Milan. dec. 1. n. 16. lib. 1. & dec. 3. secuta traditione, vel apprehensione ex actu nullo transferri, & in hæredem ex statuto cōtinuari nisi inuita testator alienasset vel nisi hæres conditionalis esset nec alijs casib⁹ vt per Rot. dec. 35. nouis. diuerso. & Pacif de salu. interd. insp. 3. cap. 2. Ond. cons. 18. n 68. lib. 2. Surd. cons. 491. Rot. dec. 34. n. 22. par. 2. diuers. ex contractu carente consensu non transire Seraph. dec. 671. nu. 2. 1200. Macerat. resol. 108. n. 46. lib. 1.

TIT. XIX. CAP. LXXXVIII.
DE INTERPELLATIONE TVTORIS PRO MORA PVPILLI

4529 Interpellatio tutoris cum productione & ostēsione instrumenti crediti requiritur vt pupillus in mora constitutus censeatur Bar. in l si ex legati causa in fine Ias. n. 10. & 19. in fine. de verb. obligation. Natt. cōs. 513. n. 5. & sequenti. Cor. cons. 505. n. 5. lib. 3. Fulgos. cons. 124 n. 1. 201. n 1. vers. ad allegata Cran. cons. 505. n. 4. Rim. Iun. cons. 815. n. 46 & seq. de magis cōmuni, & veriori Cras. de offi hæred Q 12. n. 4. Gargiare. patrocin. 22. n. 1. lib. 1. Montan. de tutel cap. 30. n. 106. per tex. in l. si dictum. §. final. de euiction. & l. sed si ex stipulatn. de verb. obligation. & cap. 33. nu. 387. probans authoritatem iudicis requiri Marcabr. cons. 77. n. 7. dixi. in tractatu Interesse. Bauer. de mora par. 3. n. 10. & seq. subdens ex magis cōmuni adultum solum si curatorem habeat nō posse interpellari; si non habeat idem in rebus quæ possunt seruando seruari solum interpellari posse, vt per eum Ruin. cons. 93. n. 10. lib. 5. Dec. cons. 441. in fi. Masc. concl. 1071. n. 22. Rot. Rom. dec. 535. n. 4. par. 1. recentior.

1. Lim. non procedere quando pater pupilli moram cōmisisset, tunc enim pupillo patris mora noceret Ana. in cap. conquestus de vsur. Crau. cons. 505. n. 4. Vinc. de franch. dec. 16. n. 9. 10. tenuit Rot. Lucan. inter sp. Martinum Bernardini. & Andream Sufficienti anno. 1572. secūdo semestri ex actis D. Ioannis ser Antonij. dec. 51. lib. 8. in meis manuscriptis.

2. Lim. non procedere quando a patre pupilli interesse promissum fuisset, tunc enim mora etiam cessante ob conuentionem vsque ad mortem promittentis deberetur, si etiam promissum non esset à die moræ usque ad mortem promissoris deberetur; his autem cessantibus, non nisi facta interpellatione vel probata minoris scientia debiti paterni ita ex doctrin. Bart. in l. filiusfamilias 40 §. in hac. n. 3. de verb. oblig. Senat. Pedem. inclinasse testatur Thes dec. 247. sed etiā mora per patrem pupilli commissa; & pacto super cābijs tenendi mortuo patre cambia non carere contra pupillum quia mandatum super cambijs tenendi in singulari negotio mandantis morte euanuit Cabal. cons. 145. lib. 2.

3. Lim. non procedere interpellato pupillo cum tutoris vel curatoris authoritate vt tenent in conclusione citati & Cabal. supra.

4. Lim. in denunciatione litis quæ pupillo tutore carēti fieri potest l. si dictum. § fina. vbi Bal. de euict. Castr. cons. 240. n. 1. vers. super secundo. lib. 1. & n. 2. vbi de facta hæriditati iacenti absque petitione curatoris quod valeat Felin. in cap. cum contingat. nu. 6. concl. 6. de rescript. Aret. in §. fin. n. 4 Inst. de emp. & vend. quia vt inquit denunciatio motæ litis damni vitandi causa fit, non lucri captandi nec ideo requiritur personam cui fit esse legitimam per l. minor. §. denunciare de euictio. Burgos. in cap. fin. nu. 2. vers. melius per eumdem. de emp. & venditio. Aret. cons. 26. n. 1. licet si tutorem vel curatorem habeat illis fieri necesse sit vt per eos Soc. Iun. cons. 46. n. 5. lib. 1. Natta. cōs. 513. n. 9. Aret. in §. actionum autem. n. 27. vers. quid si venditor. Inst. de actio. vbi dicit quod si venditor sine dolo absit, domi denunciandum sit familiæ, & procuratori suo si habeat vel saltem amicis venditoris Cabal. de euictio. §. 3. n. 142. Gomez de emption. n. 39. vers. item adde quod talis, sat est autem nomine appellatiuo fieri, si proprium non possit haberi Bal. cons. 447. ad fin. lib. 2. Ceual. comm. opi. contra comm. Q. 385. n. 2. & pupillo absque authoritate tutoris fieri sat esse probat Eugen. cons. 79. n. 12. & seq. vbi rationem affert; & bannito per proclama fieri sat esse inclinauit Rot. Rom. decis. 823. par. 4. diuerso. quamuis si reuerteretur absens ei denunciatio facienda esset de communi Villalo. comm. opi. lit. E. nu. 41. procuratori tamen denunciationem litis factam sat esse, etiam domino ignorante glo. in l. si dictam. §. si presente verbo. procuratore de euiction. Dec. cons. 102. n. 2. Rot. dec. 552. n. 11. part. 1. recentis. vbi etiam non requiri si de euincentis iustitia constet ex Natt. cons. 232. n. 5. Capic. dec. 106. n. 4. Coua. var. lib. 3. c. 17. n. 6. Surd. decis. 22. n. 9. Natt. cons. 513. n. 9. Eug. cons. 80. nu. 1. & 15. sed si commode tutor dari nō possit non esse opus denunciari pupillo nisi ad pœnam agatur Cast. cons. 240. n. 2. & 3. lib. 1. Mangil. de euictio. Q 4. n. 68. 69.

Minoris autem & Ecclesiæ fauore mora per debitores absque interpellatione incurritur prout & fisci fauore

re l.in minorum.C.in quib.caus.in integr. restit. non est necess.vbi glo.& Roma.sing. 117. Cor.cons. 184. sub n.8.vers.nam fauore.lib.3.Soc.cons. 2.nu.17. lib. 3.57.n.42.lib.4.Ruin.cons.26.n.33. lib. 3. Bauer. de mora.par.2.n.15.vers.7.Alex.in l.quod te n. 8. si cert. pet. cons.7.n.8.lib.2.Borg.de tuto n.226.Alcia.cons. 8.n.6.vbi quod minori debetur interesse ad rationem octo pro centum sequitur Surd. cons. 540. n. 35. Gab. cons.121.in fi.vbi de fructibus.lib.1.Menoch. de arb. iud.cas.220.n.9.& 17.Surd.cons.296.n.26. vbi de ratione à tutore reddenda si tamen alia concurrant requisita vt (citra interpellationem fauore minoris non necessariam) mora committatur dec.179. n. 24. 25.velut si debitum sit illiquidum, aut minor pro sui parte non impleuerit & dec. 25. nu. 15.latè Scrad. de feud.part.10.sectio.9. nu. 17. & seq. secus probans in actionib[9] stricti iuris ex Cin. in d.l.minorum n.3.Bal. n.4.Marescot.resol.112.n.48.lib.2.Bertaz.cons. ciu. 70.n.10.secus dicens si debitor & creditor minores essēt; vel si minor tutore careret Natt.cons.156.n.12. Crau.cons.505.Luneburg.de pact.c.vlt nu.45. Ond. cons.36.n.15.lib.2.Meno.cons.7.n.20.& n.23. 1090. n.1.in contractibus tamen bonæ fidei secundum Capic.dec.14.in fine Macerat.resol.44.n.9.lib.2.& cum ipso iure mora committatur fructus restitui debent prout quando titulus ipso iure nullus est vel ad non titulum reducitur. Surd.dec.17.n.11.& seq.ex communi Ond.cons.51.n.25.lib.2.Intrig sing 88 n 45. lib. 3.Gratia.disceptat.241.n.24.& seq.vbi tutorem operari debere curatorem dari pupillo eique soluere ne moram sine interpellatione incurrat; extraneū verò eam non incurrere nisi recuset soluere minori tutore præsente absque deposito Munnoz.de ratiocin c. 15. n.30.& seq. idem probans in debitore Ciuitatis,ac loci pij.Peregr.de iur.fisc.lib 6.tit.7 num.1 & seq. & stante nullitate tituli fructus restitui debere vel compensari tenuit Rot.Luca.inter Marcum Sufficienti,& D. Iosephū Bernardini secun.semestri 1572. ex actis egr. D. Ioannis Ser Antonij loquens de datione in solutum læsiua enormissimè Rot.dec.278 par.5.diuers. non extingui censum nec priora iura datione in solutum censuario facta reuocabiliter aut nulliter & actū retro similem restitutionis pecuniæ exigi nec mandatum immissionis sufficere pro extinctione sed vide secun.appendicem. de inuentario.vers.11. in solutum, & quod reseruatio iurium non operetur quoad soluta, & extincta Rot.dec.361.n.5.par.5.diuers.minoris autem fauore non incurritur si eius debitor minor sit, Gratia.discep.248.n.51.Mangil.de euict.Q.4. n. 18. nec si minor habeat personam legitimam cui soluatur n.19.ea Franc.dec.16.& Gratia.supra n.10.& seq. nisi debitor pupilli deberet eius tutor esse vt per eos; neque committitur vt sit locus pœnæ Gratia supra n. 43.de quo die vt per Tusc.lit. E.cons.353. n. 68. nec si minor ætas esset Franc.supra n 4.& 11. Mangil. supra n.22.& Q.190.n.12.& seq. fructus restitui si contractus ex causa de præterito resoluatur, vel contracta venditio sub conditione resolutiua ante venditionem perfectam licet secus si postea & si rescissio pendeat à voluntate emptoris & in venditione facta sub pacto legis commissoriæ vide infra. vers.4. nec in debitore.

Contrarium in simplici minoris debitore non ex causa, venditi fundi tenuit Rot.Gen.dec.61.n.7.

Mariti fauore mora incurritur die qua onera matrimonij sustinere cœpit vt interesse dotis debeatur. Surd. de ali.tit.1.Q.42.& 43.vbi etiam quando vel non debeatur, & vbi alimenta debentur mora sine interpellatione committitur Bero.cōs.52.n.26.lib.2.sed Surd. supra.tit.3.Q 9.n.28.cum iudicis officio debeantur, litis contestationem pro mora requirit.

Vbi vero data insolutum creditori euincuntur, non recuperat pristina iura nisi ea in casu euictionis sibi reseruasset.Mastril dec.120.Rot.dec.632.nu.1.part. 2. recentis.Cabal.cons.81.n.3.4.par.2 vbi etiam ea recuperare si reuocabiliter tradita res sit, & tradit etiā quid si pro parte species tradita foret.n.16. & si datio insolutum nulla fuerit, aut effectum non habuerit ad pristina iura regressum dari Gab.cons.36.n.66.lib.1. Surd dec.51.n.20.& seq. Afflict.dec.335.n. 18. Rot. dec 379.n.7.par.1. recentior. & stante iurium reseruatione obtinuit in Rota Lucana pro Confraternitate S. Laurentij contra Biancalanas anno 1631.in circa & posse reseruare iura in datione insolutum, & agi si constet legitime euicta Mart.dec.199.Pisa.& 144. debitum extingui, nec actione primeua agi posse & si dans de facto ne exigeretur impedimētum præstiterit, sed de dolo agi debere Mona.dec.bono.40.puncto 4. vbi priora iura non extingui si datio insolutum nulla sit puta incerta ratione loci & quotæ dote, & tamen actione exceptis & puncto.5. si conditionalis facta sit perfecta est & adueniente conditione liberat, ea cessante non liberat, stat in suspenso si pendeat nisi in casu conditionis non purificatæ datio insolutum in re facta sit, tunc enim creditum anterius pecuniarium extinguitur & puncto 6.ea Surd. dec. 113.non facta, mensuratione, seu æstimatione valere dationem, ac priorem tollere obligationem probat & re in conuētione non tradita non vitiatur datio quia vt res tradatur agi potest Soc.Iun.cons.41.n. 28. lib. 3. Natta. cons.406.n.19.Afin.de execut §.7 c.268.n.27. si verò postea non tradatur; tunc si debitor rem habeat ac tradere nolit cogetur.Surd.dec.266.n.6.Mona. supra n.11. sed si creditor non petat tradi debitor non est in mora n.12.sed si debitor non tradat quia non possit, prior obligatio manet n.seq. puta si res aliena esset ex Cios.cons.44.par. 1. & alijs & in nouatione extinctiua non accumulatiua priorem obligationem extingui Soc.cons.41.n.30.lib.3.Silua. cons. 102. n. 24. & seq.Mona.supra.n.69.& seq. vbi idem in transactione & puncto 8. ex reseruatione priorum iurium ad ea re euicta reuerti posse creditorem etiam si tacite sint reseruata vt in causa dotis secus re non euicta & puncto. 11.exceptione extinctæ obligationis non opposita, si ex tenore instrumenti oriatur, iudicem supplere, & sat esse ore tenus & in allegationibus iuris deduci, & in secun.instantia & in executione & punto.10. idem probat in hipotheca vt ex secunda pro parte facta totius prima tollatur, idemque si secunda fiat sub primæ commemoratione non obstante priorum iurium reseruatione veluti contraria facto, & principalis dispositionis destructiua licet in cumulatiua nouatione secus accidat, non enim actus sequens in executionē præcedentis obligationis factus censeri potest nisi sit factus secundum illius naturam & formam, non autem præter vel contra eam ex Rot. dec. 262. part. 2. diuerso.

2. Amp. quando creditor prius in mora fuisset, tunc enim litis, contestatio requiritur l.sed si alia.de const. pecu. Ias.in d.l.vinum.n.16. Marescot.supra.n.7.quicquid secus teneat Alex.in d.l.virum.n.16.

1. Lim. vt reus ex delicto sine interpellatione morosus censeatur Alex.in d.l.quod te.n.8. Maresc.supra n.13. l.merito.vbi glo.de vi et vi arma.

2. Lim. non procedere nisi in contractibus innominatis quando altera pars impleuit; secus in nominatis, bonæ fidei & stricti iuris habentibus instar bonæ fidei in quibus vnius partis implementum alteram in mora constituit l.curabit C.de actio.emp.Alex.in d.l. quod te n.8.Ias.n.13. Maresco.supra.n.14.quia in illis implementum est causa obligationis inducendæ secus in his.

3. Lim.in promittente factum temporis tractum requirens elapso enim tãto tempore intra quod fieri potuit mora incurretur d.l.si insulam vbi Alex.n.3.Ias. n. 3. Maresc.supra.n.21.

4. Lim. in obligatis Ecclesiæ, minori, vel fisco, aut pupillo qui in mora ex sola tarditate constituitur glo. in §.ex maleficijs.verbo. iudicium Aret. n.33 Instit. de actio. Alex.d.n.8. Maresc.supra.n.16.& seq.Capic.decis.14.n.19.20.qui intelligit in contractu bonæ fidei & vbi minor tradidit rem.

5. Lim. in extraneo mulieri dotem promittenti, nam lapso biennio in mora incurrit l.fi.C.de iur.dot. Alex. d.n.8.Maresc.supra.n.15.

6. Lim. quando reus ante interpellationem dixit nolo adimplere Alex.supra.col.4.in fi.Maresc.supra.n.22. vel intimationem pro cambijs promissis remisit Rot. dec.234.n.3.diuers.par.5.

7. Lim. in obligato cum iuramento qui sciens creditorem indigere sua pecunia moram incidit si non soluat Ias.in d.l.quod te n.22.de communi Dec.n.43.reiecta opi.Alex.n.8.de communi etiam Maresc.supra.n.23. 24.vide supra.n.484.

8. Lim. quando quis promisit facturum & curaturum, hic enim in mora sine interpellatione constituitur. Alex.d.n.8. Dec.tamen n. 44. contrarium probat, & in promissione alium ratum habiturum Cur. Iun. nu. 28. Rui.cons.136.n.10.lib.5.Crau. cons. 64. & 246. Rol.cons.57.n.45.lib. 1.Seain.Rot.Bono.95.n.19.respectu interesse non quoad pœnę incursum vt per eos. Meno.de arb.casu 220.n.20.Gall.de excep.succes.tit. 2.excep.4.nisi exceptione tutus esset & alijs casibus sine interpellatione committi Meno.supra & moram modici temporis non attendi Gall.supra.

9. Lim. non requiri quando aliquis debitorem se constituit viduæ & fructus dotis sponte soluit a statuto taxatos, vel si mulier dotis pignus habeat, & fructus percipiat, his enim casibus si mulier aliunde ex quo viuere possit ex redditibus suorum bonorum quæ propterea vendere non tenetur dotis fructus petere polliceture alioquin diligentia exigendi & mora debitorũ requiratur, & prædictis interuenientibus fructus etiã pendente dilatione debentur Rot.dec.59.par.2.recentis.& 106.par.1.Franch.dec. 489. n. 24.& sequ. viro autem onera matrimonij sustinenti debentur, nisi absque protestatione vxori in sui seruitio manenti ea præstiterit & famulis, vel toto tempore vitæ non petierit Viu.dec.423.& viduæ deberi si inops sit & diligens pro dotis exactione fuit, & posse pacisci. 424. Osasc dec.132.Lup.in §.per vestras.de don.inter vir. & vxo.§.1.n.2.fol.311.Soc.Iun.cons.114.n.42 lib.3. Viui.dec.425. viro interesse deberi à die qua sustinere cœpit onera matrimonij, vel conuento, vel interpellationis, quantum vir percepisset nisi id remiserit taciturnitate vel sorte recepta sed vide supra sub n.646. amp.342. Vidua autem quotidianas tantum vestes, lucratur præciosas restituit Villalo.lit.V.n.30.& seq. Matte.cõi.opi.verbo.donatio.n.6. de cõl. Cla. §. donatio. Q.10.de communiori Gutier.prac.QQ. lib. 2. Q.19 Barbo.in l.quæ dotis.n.60 & seq.sol.matr.præciosas donatas censeri dicentes à Principe & nobili, ac diuite, vel si sit expræssum & si consuetudo ita sit Rot.Auen.dec.105.Surd.de ali.tit.4.Q. 2. vbi etiam restitui finito vsu pro quo datæ fuere & Gutier. supra. post Affl.dec.315.& Surd.supr.sericeas inter nobiles non censeri præciosas, sed auro contextas & huiusmodi vt per eos, inter alios iudicis arbitrio esse, & præciosas expræsse donatas indigere confirmari morte, & ex communi sponsæ donata à coniunctis viri restitui debere nisi aliud constet Ias.in l.vt liberis n.17. C. decolla. vel nisi in loco extaret cõsuetudo vt sint vxoris Rul.cons.10.n.10.lib.1.vel statutum Gall. de exc. 4.seu 3.n.28.& seq.par.2.Peregr.dec.121.patrem teneri ad interesse dotis promissæ, extraneum post biẽnium pro lucro dotis non deberi viduæ & eius hæredibus non deberi nisi pro lucro cessante, & damno emergente & Ond.cons.36.lib 2.& Peregr. decis. 140. vestes quotidianas & annulũ sponsalitium & à coniunctis vxoris donata vxoris esse, secus in præciosis & à coniunctis viri datis Surd.cons.459.nu. 4. 12. Mona. dec.Flo.22.n.20.& seq. fructus dotis deberi etiam tẽporis dati ad soluendum Mona.dec.Bono.1.n.25.nõ deberi viro soluto matrimonio quia onera non fert.ex Pereg.dec.121.n.7.nec viduæ Cancer. tom. 3. resol. 17.n.32.vbi etiam posse census redimibiles non esse, negociari solitum vt ex mora lucri cessantis interesse debeatur ex communi ex Felici.de censi.lib.2.c.5.nu. 14.viduæ tamen deberi si diligentiam adhibuit pro dote nec aliunde habet Mona.dec.Bon.58. viduæ nõ deberi nec eius hæredi, & fructus computare nisi in solutum bona receperit etiam si per hipothecariam, bona credito æquiualentia receperit nisi ex pignore conuentionali Rota.dec.749.n.5.9.par.1.recentis.

Moniali autem interesse non deberi etiam nomine alimentorum promissum correspectiuè ad dilationem, solutionis legati pro eius dote puta donec soluerit etiã si promissio alimentorum fuerit voluntaria nisi alimentarij impotentia concurrat alterutrum exigendi capitale scilicet vel alimenta; nec diligentia monialis suffragatur nisi probet interesse lucri cessantis, aut damni emergentis Rot.dec.325.par.2. recentis.

Ex promissione etiam consignandi filio & nurui terras, casu quo nollet vel non posset cum patre habitare, fructus ante consignationem non debentur, maxime si causa alimentorum consignatio fieri deberet, quæ cessaret Rot.dec.326.par.2.recentis. vbi etiam percipiendos non deberi nisi ob dolum vel spolium violentum.

Mora sine interpellatione regulariter non incurritur, quando solutioni dies præfixa non fuit l. quod te vbi Doc.communiter si cert.pet. de communi Ond. cons. 4.n.65.38.n.13.lib.2.Guirba.dec.114.n.5.ea autem

etiam

etiam extraiudiciali facta non committitur Bauer. de mora par. 1. & 2. vbi amp. & lim. & Ias. in l. vinum. & Purp. n. 31. & sequ. si cert. pet. & vnica sufficit etiam verbis enunciatiuis facta extra iudicium ex communi Villalo. lit. I. n. 91. Soarez. lit. I. n. 161. de magis cõi. Mattes. cõi. opi. verbo. interpellatio. Duen. reg. 181. vbi amp. & lim. de communi Gutier. de iuram. confir. contract. par. 1. c. 56. n. 7. & si verbis deprecatiuis fieret ex communiori ex Ias. supra n. 14. & in l. 1. n. 11. post Bar. n. 11. de oper. no. nunc & operari etiam quo ad expensas Gutier. supra n. 10. post Ias. in l. certi condictio. n. 4. si cert. pet. non tamen extraiudicialis sufficiet nisi iure actionis nõ officio iudicis aut damni infecti & huiusmodi quis conuenitur l. cum postulassem vbi Bar. & alij communiter de dam. infect. & in l. 1. n. 10. Albe. n. 12. Ias. de cõmuni Cur. Iun. n. 76. de iurisd. om. iud. de communi Gutier. supra n. 9. & quando causa exprimi in ea debeat Scrad. de feud. par. 10. sect. 9. n. 29. & seq. & n. 38. subdens per procuratorem & nũcium loco & tempore quocumque fieri posse n. seq. & n. 40. trinam interpellationem monitionemue requiri vt quis suo iure priuetur Crau. cons. 609. n. 5. 6. vbi emere obligatum per legem vel iudicem in mora nõ constitui sine interpellatione, nec eum de cuius obligatione non constat Burs. cons. 113. n. 11. vbi creditorem non teneri à moroso debitorem sortem sine interesse recipere; grauatus autem primus ex sola interpellatione in mora non constituitur, requiritur enim vera contumacia & latitatio vt actiones in fideicommissarium transeant. in fideicommissario autem, uel eius hærede mora ex simplici extraiudiciali interpellatione sufficit de communi Pereg. de fideic. art. 2. n. 58. & Meno. cons. 1088. n. 26. & seq. Rim. Iun. cons. 533. nu. 10. vbi si tantum tempus labatur quo possit impleri iudicis arbitrio declarandum & 304. n. 18. & cesset impedimentum n. 19. & seq. Gram. dec. 103. n. 165. vbi eodem tempore quo oritur obligatio puta conditionis euentu moram non committi & interpellationem requiri n. 166. Rim. Iun. cons. 643. n. 8. vbi non committi si debitor se paratum obtulerit ea facere ad quæ tenetur Bar. sing. 1. & ibi Add. declarat, quando non sufficiat extraiudicialis si iudicis officio quis teneatur Rom. sing 429. vnam etiam ad superiorem in mora constituendum sufficere & Add. ibi ex communi Mars. sing. 538. extraiudicialem sufficere. Mantua. sing. 306. vbi lat esse creditorem debitori dixisse egeo pecunijs & 307. idem de eo dicens qui iudicis officio conueniri poterat Trigo. sing. 40. vbi idem quando iudicis officio mercennario quis tenetur secus si nobili Aluis. de Albert. sing. 39. vnicam sufficere cõgruis loco & tempore factam & 94. secus ait vbi non iure actionis sed solo iudicis officio conueniri quis potuisset Cepol. caut. 84. vbi ideo in libello ait claus. poni quem sepius requisiuit vt reus expensas non euitet, si recepto libello solueret quia in mora prius constitutus non fuisset & in terminis l. diffamari duplex debet pręcedere extra iudicialis interpellatio vt agat si quis prætendat alioquin d. l. cessaret Cepol. caut. 110. de iudiciali Rot. Rom. dec. 31. n. 3. par. 2. recent. & 535. n. 4. par. 1. vbi actorem interpellari debere, nec minorem in mora constitui sine tutoris interpellatione. Ond. cons. 50. nu. 35. interpellationem in mora non constituere ante liquidationem lib. 1. nec quando exceptione aliqua tutus est interpellatus tam in mora, regulari quam in irregulari, nec si debitoris hæres, non facta debiti fide interpellatur cons. 38. nu. 33. & seq. lib. 2. Genua. de verbis enunc. lib. 2. Q. 18. vbi post Meno. de arb. casi 461. non constitui in mora debitorem ait, eidem dicendo egeo mea pecunia, nisi persona debitor sit cui creditor reuerentiam debeat in foro autem poli indistincte in mora constituit, & Q. 19. post Meno. casu 220. amicam interpellationem, præsenti factam sufficere, absenti duplicem requiri. Natta. cons. 513. n. 5. vbi in mora minorem non constitui non citato tutore Eug. cons. 80. n. 10. ad incurrendam pœnam monitionem exigi de communi Villalo. lit. M. n. 124. vbi quando præcipitur sub pœna sine tempore & etiam tempore adiecto ad pœnę incursum interpellatione opus esse ex communi n. 128. nisi aliud generali Episcopi constitutione caueatur num. 129. Bello. communi opi. lit. V. col. 5. vers. vnica vbi vnicam in mora constituere fallit vt ibi & extraiudicialem in mora constituere si iure actionis quis teneatur, si vero iudicis officio per litis contestationẽ Alex. cons. 7. n. 11. lib. 2. & extraiudicialem vnicam sufficere quibuscumque verbis factam dummodo post eam tempus aliquod transeat at Soarez. lit. M. n. 212. factam vero ad augendam moram non operari eius remissionem Gargiare. patro. 89. n. 3. lib. 2. nec scientia sine interpellatione sufficit Surd. dec. 240. num. 17. & etiam in contractibus stricti iuris per interpellationẽ expræssam extraiudicialem vel tacitam per temporis lapsum incurri & his cessantibus per litis contestationem ex magis communi Bello. cons. 23. n. 13. & citatione etiam nulla incurri Rota. dec. 369. n. 9. part. 1. recent. late Scrad. de feud. par. 10. sect. 9. vbi etiam, scientiam & notificationem non sufficere Natt. cons. 451. n. 40. Meno. cons. 127. n. 12. 131. vbi etiam in negatiuis requiri 132. 381. n. 41. vbi etiam si pœna adesset & 1153. & seq. Rim. Iun. cons. 109. n. 6. Mars. sing. 341. nisi idem statuto caueretur; & requiri si de iuris quæsiti priuatione agatur Scrad. supra & Meno. cons. 381. n. 45. 1153. n. 23. Becci. cons. 105. nu. 20. vbi de obligato ad faciendum vel dandum Surd. dec. 179. vbi pro interesse quantiplurimi.

1. Lim. interpellationem in mora non constituere (vltra iam dicta) nisi dies exprimetur qua creditor solutionem recipere intẽdit Alex. cons. 33. n. 9. lib. 6. Affl. dec. 316. n. 4. Pacif. de saluia. interd. insp. 5. c. 1. n. 185. 2. impræssione.

2. Lim. quando creditor aliquid implere tenetur priusquam debitor faciat quod promisit etiam certa die, debitori præfixa, nam nisi creditor impleat debitor in mora non constituetur Bero. cons. 160. n. 2. & 3. lib. 3. vbi de promissione dandi obsides vel alia faciendi, & saluum conductum impetrandi n. 9. Rol. cons. 57. n. 39. lib. 1. Natta. cons. 50. n. 5. & quando creditor pecuniam uel bona eligere tenetur Manti. dec. 171. n. 5.

3. Lim. quando creditor & debitor sunt diuersi fori, nisi creditor probet ea die in loco destinatæ solutionis, fuisse, mora debitoris cessat l. si in diem in princ. de cond. & dem. Bar. in l. item illa uers. eadem ratione de consti. pecu. Alex. cons. 92. n. 9. & seq. lib. 1. Mins. cent. 3. obscra. 95. nisi respectu certæ rei puta canonis solutio fieri deberet & Lanfr. dec. 197. Rol. cons. 87. n. 14. ubi pro euitanda caducitate lib. 1. Menoc. cons. 650. n. 8.

n.8. Decia.conf.11.n.12.lib.2.

4. Lim. conditione pendente debitorem in mora non posse constitui l. pen. §.procedit de excuf tut. Tiraq. de retract.lig.§.1. glo.10.n.47.de communi Bertaz. cin.28. nu. 11. nec ea purificata fine interpellatione quia eodem tempore quo cōtrahitur obligatio purificatæ conditionis non poteft in mora constitui ex cōmuni Bar. in l.quoties,59.n 2 de verb.oblig.Alex. n. 4.& Ond.conf.36.n.22.lib.2. Meno conf. 381. n. 49. poft.Guid.Pap.dec.497.de communi Soarez.lit.C, n. 177.conditione eueniente.

5. Lim. nam quando conuentio incipit à præcedenti, difpositione,mora non committitur refpectu pœnæ nifi dies tacite vel expreffe ad fit Doc. communiter in l. ita ftipulatus de verb.oblig.de communi Zuecar.cōf. 28.n.17.Manti.de contract.lib.14.tit.42.n.10.

6. Lim. quando non probatur quem teneri aliquid facere Rim.Iun.conf.662.n.56.

7. Lim. quando altera pars prius contrauenit Gargia. patro.47.n.2.lib.2.

8. Lim. quando a futuro euentu, vel facto alterius terminus appofitus pendet Soc.conf.76.n.7.lib.1.Tiraq. de retr.conu.§.1.glo.10.n.50.Bertaz.conf.ciu.28. n. 11.& feq.

9. Lim. in paupere qui non foluit iuramento non obftante Gargiar.fupra.n.3.& 4.intelligo de non valēte foluere.

10. Lim. in pœna legis moram non committi fine interpellatione præfertim fi certum tempus affignari, deberet Meno.conf.132.n 5.& 14.idem dicens pœna iudici impofita fi quid non fecerit; licet in pœna ab homine appofita fecus dicat & quando pro negligentia pœna imponitur & Affl dec. 370. n. 9. & ex communi in facto negatiuo monitione opus effe, non tamen annum expectari, fed tempus quo fieri poffit fat effe Craf.de offi hæred.Q 29.n.3.Soarez lit.M. num. 209.Bero.conf.36.n.9 ex communi lib.2. & de pœna iudicis Gutier.pract QQ.lib.1.Q 95.Decia.conf. 11. n.13. lib.2. fecus in pœna hominis probans.

11. Lim in difpofitione modali non impleto modo nifi facta interpellatione non primari iure quæfito Men. conf.381.n.42 & feq.vbi de facto eine communere foluendi datia è collectas, quod ijs non folutis remaneat ciuis fed commoda ciuitatis non habeat nifi moram purget; intellige nifi prius ius exemptionis a collectis acquifiuiflet Anch.Q.48 num.7.lib 2. quod Princeps ei tollere noluiffe cenfetur, fed iuam conceffionem limitaffe ne propterea eximeretur ab ea, obligatione fi teneretur Ond.conf.14.n.30.lib.2.& limitationem iftam 11. in legato pio luco promiffis tenet Meno.conf 650.Surd.conf.437. n. 35. vbi tanto tempore elapfo quo potuiffet modus impleri moram, incurri.

12. Lim. fola interpellatione debitorem in mora non conftitui nifi tanto tempore lapfo quo factum implere potuerit l.diuortio de neg. geft. glo. iol. Aemilius legatarius de mino. Bal. in l. 1. in princ. de noua forma Fidel.Alex.in l.1.§ item fi ita n.9. ad leg.fal.Aret. conf 77.vlt.dub.Purpur.in l.virum,n.10.fi cert. peta. Natt conf.50.n.29.Becci.conf.105.n 22.Cacche.decif.71,n,50.Surd.dec.179.n.12.quia creditor non debet accedere cum facco paratus l. quod dicimus de folut.Rim.Iun.conf.770.n.11.

13. Lim. in muliere vidua foluto matrimonio in immobilibus enim expræffa requiritur interpellatio, & tacita per lapfum anni in mobilibus de communi ori, Alex conf.141.n.9.lib.5.Crau.conf.505.n.3. & iudicialem interpellationem requiri Manti.dec.171.n.3. Surd.dec 240.n.14.& conf. 194.n. 16. quia interefse dotis iudicis officio non iure actionis debetur.

14. Lim. non fufficere interpellationem fi quis alieno facto teneatur velut hæres nifi inftrumenti copia trāfmifsa debitum continentis Bar.in l.quod te.n.15.ver. & per hoc fi cer.pet. Rip. n. 58. 59. & in hærede emphiteotæ nifi directus dominus fe talem probet Bertr. conf.3.n.30.lib.3.Surd.dec.240.n.11.& conf. 22. nu. 12.& feq.Gutier.de iuram.confir.contract. par 3. c. 15.n.10.11. ex communi fecus probans vbi ex facto proprio quis tenetur, tunc enim fimplex denunciatio fufficit ex Bar.fupra vbi Soc.n.48.Cur.n.43. Ripa. n. 66 qui refpectu fimplicis denunciationis duplicite r, fublimitat Surd. dec. 240. vbi idem fi in iudicio facta fit ad partis tamen inftantiam.

15. Lim. nam ficut hæredi facta interpellatio authentica fcriptura requiritur, ita & fi ab hærede vel procuratore fiat Bar.in l. fi quis infitiatus depof. Boer. decif. 10.n.5.Meno.conf.533.n.7.Corf. fing. verbo. procurator.primo.vbi fi in iudicio facta fit contradictionem exigit.Surd.dec.240.n.11.& feq.

16. Lim. quando interpellatio à perfona illegitima facta fuit, & à coniuncto Surd.dec.240.n.8.

17. Lim. quando locus illegitime expræfsus fuit. Rim. Iun.conf.770 num.16.vel incongruo loco & tempore fieret Soarez.lit.I.n.163.lit.M n 215.

18. Lim. quando pupillo fine authoritate tutoris facta fuifset Natta.conf.513.nu. 5. & fequent. fupra. num. 4529.

19. Lim. non fufficere diem certam appofitam fi conuenerit debitorem per creditorem certificandū prius quam dies aduenerit, nec ante in mora conftituitur, quam fuerit a creditore interpellatus Ang.& Soc.in l. ita ftipulatus magna.n.1.verf.& fi ego Rip.n.13.Soc. Iun n.65.de verb.oblig Gutier.de iuram.confir. contract.par.1.c.56 n 3 nec dies certa alijs cafib.in mora conftituit de quibus per Bauer.de mora par.2.

20. Lim. quando notificatio facienda eft vt tempus, currat quod præfixum fuit Meno conf.533 nu. 1. nec fcientia fufficit. uumer. 8. & Cæf. de Barz. decif. 50. num 49.

21. Lim. quando loci declaratio per alteram facienda exigitur puta cappellæ conftruendæ ex teftamento Meno. conf. 653. numer. primo. Rimin. Iunior. conf. 770. numer. 20. & fequent. Ond. conf. 42. in fi. lib. 2.

22. Lim. die non expræffa commodato excepto in quo fufficit tacitum tempus quo opus fieri queat Lopez. de contract. lib. 2. cap. 34. verf. fed quid.

23. Lim. quando calculatio fieri deberet Decia. conf. 60.n.43.lib.2.

24. Lim. ante fcientiam recepti mandati de foluendo literas cambij, & creationis creditoris illius cui pecunia folui debeat moram non committi Bero. conf. 194 n.34.48.lib 1.

25. Lim. fi procurator creditoris mandato non oftenfo interpellaffet Affl.dec.316.n.3.Boer. dec. 347. nu. 14. Plot. de in lit. iur.§. 4. nu. 67. Munnoz. de ratio- cin.

cin. cap. 17. nu. 28. Rota. dec. 492. nu. 6. par. 1. recentior.

26. Lim nam ex 2. interpellatione mora per primam incursa remissa censetur Bar. in l. Emilius. n. 1. de minor. Rui cons. 110. nu. 4. lib. 1. Crau cons. 609. nu. 12. vbi idem de noua conditione Meno. lib. 3. præs. 112. n. 25. Add. ad Rot. Rom. decis. 148. coram Ludouis. vbi idem per eius acquiescentiam ius implendum erat.

27. Lim. incertæ diei appositionem in mora non constituere Bero. cons 205. n. 8. lib. 3.

28. Lim. vt licet si negociorum gestor debitorem interpellasset domino soluat illum in mora constituat; secus si vt sibi solueret Villalo. lit. M num. 2. communi opi.

29. Lim. vt quamuis obligari & in mora constitui eodem tempore aliquis non debeat, secus tamen est si fuerit conuentum constitui Mantica sing. 309. Bero. cons. 205. n. 11. lib. 3.

30. Lim. moram non committi si debitum non sit liquidum Surd. dec. 179. n. 13.

31. Lim. vt licet à coniuncto interpellatio & protestatio fieri possit, non tamen ab eius procuratore ante litem contestatam constituto Surd. dec. 215. vbi tamen ratificationem domini non operari retrotractionem ad moram pro tempore præterito omittendo.

Interpellatio autem pro more incursu nō requiritur casibus infrascriptis & erunt limitationes regulæ exigētis interpellationem.

1. Si tempore certo facere quis tenetur puta si tutor rationem reddere teneatur, pupillo maiore effecto id sine interpellatione facere debet l. virum. si cert. pet. vbi Alex. n. 3 Dec. n. 9. Soc cons. 62. n 17. versic. prætered lib. 4 cap 34 vers. ex quo Surd. cons. 196. n. 25. Serad. de feud. par. 10. sect. 9 n 26. Meno. cons. 653. n. 18. vbi quando dies & pœna apposita esset de communi Rim. Iun. cons. 579. n. 9. Guirba. dec. 114. n. 7. Ond. cons 50. n. 4. lib. 1. qui in illiquidis secus probat. n. 33. Soc. Iun. cons. 28. n 2. lib. 1. vbi etiam si dies per interpretationem apposita censeatur Surd. decis. 57. n. 14.

1. Lim. quando tempus gratia multiplicandæ obligationis appositum fuisset Meno. cons. 381. n 24.

2. Lim. quando post longum tempus fieri debet Bero. Q. 73.

3. Lim. quando agitur de aliquo suo iure priuando Meno. supra n. 25. nisi statuto tempus ad non faciendum præfixo idem continente quod ius commune tunc monitio non exigitur Rim. Iun. cons. 579 n. 11.

4. Lim. in die incerta Rim. Iun. cons. 643. n. 22. nisi debitor esset iam certificatus nu seq. Manti. de contract. lib. 14. tit. 34.

2. Secuto implemento in correspectiuis non requiritur quia mora re ipsa contrahitur Alex. in l. quod te n. 8. si cert. pet. Natta. cons. 262. n. 19. Surd. cons. 101. nu. 15. Lup. in l. iurabit. n 137. C. de act. emp.

3. Vbi tempus est certum etiā in facto successiuo Rim. Iun. supra n. 16. & sequent. nisi pro obligatione finienda esset adiectum Meno. cons. 121. n. 81. & 107. Decia. cons. 60. n. 36. lib. 2. Felicia supra. n. 13. & sequēt. secus dicens si solutioni adiectum sit Seraph. dec. 249. etiam in hærede debitoris Bal. in l. vinum col. penul. in princ. si cert. pet. Natt. cons. 226. n. 4.

Nec in debitore minoris Ecclesiæ & fisci l. in minorum C. in quib. caus. in integr. rest. vbi glo. Rom. sing. 117. Soc cons 2. nu. 17. lib. 1. Alex. in l. quod te nu. 8. si cert. pet. Bauer. de mor. par. 7. nu. 15. Borgni. de tuto. num. 226. Surd. cons. 296. num. 26. si tamen alia concurrant quæ requirūtur vt citra interpellationem quæ fauore minoris non exigitur mora incurratur dec. 179. nu. 24 25. velut si debitum sit illiquidum, vel minor pro sui parte non impleuisset & huiusmodi & dec. 25. n. 15. latè Surd. supra nu. 17. & sequent secus dicens in actionibus stricti iuris Gab. cons. 121. n. 59. li. 1. Maresc. resol. 112. n. 48. li. 2. Bertaz. cons. ciu. 70. n. 10. secus dicens si debitor & creditor minor es esset vel minor tutore careret Ond. cons. 36. n. 15. lib. 2. Natta. cons. 156. nu. 12. Crau. cons. 505 Luneburg. de pact. cap. vlt. nu. 45. Soc. cons. 2. nu. 18. lib. 1. Odd. cons. 87. nu. 11. & sequent. vbi lim. Meno. cons. 7. nu. 20. 8. nu. 23. 81. nu. 64. 1090. num. 1. & de arb. cas. 220. nu. 17. in contractib. tamen bonæ fidei tantum Capic. decis. 14. in fi. Surd. decis. 25. in fi. Pereg. de iur. fisc. lib. 6. tit. 7. Macerat. resol. 44. n. 9. lib. 2. Ond. cons. 38. nu. 29. 30. lib. 2. intelligens in tutore tantum ex Gab. conf 26. nu. 5. & sequent. lib. 1. nec tutorem nisi ex dolo culpa & negligentia ad interesse teneri, nec moram per eum incurri qui potest se exceptione tueri, nec procuratorem sine mora ad interesse tueri nu. sequent. & nu. 38. saltem irregularem puta conuersione pecuniæ domini in suos vsus nu. 39. & cons. 39. data mora procuratoris ad interesse teneri num. 3. & sequent. & 51. nu. 25. lib 2. de fisco Intrigl. sing. 88. n. 45. lib. 3. Pereg cons. 86. num. 16. lib. 3. vbi iuramento adhibito hoc priuilegium cessare prout si minor ex sui parte non impleuisset Gratia. discep. 241. nu. 24. vbi tutorem curare debere curatorem pupillo dari, eique soluere ne moram sine interpellatione incurrat, extraneum verò eam non incurrere nisi recuset soluere minori tutore præsente absque deposito sed discep. 240. num. 12. sine interpellatione moram incurri probat fauore minoris quæ tamen plusquam regularis non operatur, vnde in vtraque mora negligentia culpa vel dolus probari debet & ita Rot. iudicasse & 241. vbi secus ait in debitore speciei etiam maiori etate superueniente moram irregularem cessare præterquam in legato pro legitima & quādo minor non habet legitimam personam cui soluatur, irregularis mora cessat iuramento non obstante nisi prius interpellatus esset & ad percipiendas etiam teneri num. 47. non tamen incurritur irregularis fauore minoris contra debitorem minorem nisi cum defuncto cœpta sit nu. 51. Munnoz. de ratiocin. cap. 15. nu. 30. & sequent. idem dicens in debitore Ciuitatis & loci pij, si persona legitima adesset cui solui posset, & ex iustitia causa cessare, vel maiori ætate superueniente Ond. cons. 38. lib. 2. & de tutore & alio administratore quod ex negligentia ad interesse teneatur cons. 82. n. 18. lib. 2. de communi Cras. de offi. hæred. Q. 12. n. 7. & in debitore fisci nisi iusta causa non soluat, vel ex ignorantia Meno. cons. 963. n. 40. & sequent. & fauore minoris & Eccl. Coua. var. lib. 3. cap. 16. n. 4. vide supra vers. minoris autem. intellige si alia requisita concurrant Surd. decis. 179. nu. 24. & 240. in fi.

5. Nec lapso tanto tempore intra quod impleri potuisset Alex. in l. si insulam 2. not. de verbo. oblig. Paris cons.

cons.19.n.197.lib. 2.Ceph.cons 118. n.16.& sequẽt. Rol.cons.63.nu. 48. lib. 4. Rim.Iun.cons.595.nu.31. Surd. cons. 437. n. 35. in facto successiuo quia dies inest ac tempus intra quod fieri possit Natta.cons.50. n.3.Crau.cons.192.n.17.246. n. 1. intelligens respectu interesse non pœnę ex cõmuni Baue.de mora part. 2.n.15. si factum momentaneum sit secus in successiuo Ceph.cons.618.n.35.Decia. cons. 11. n. 15. secus dicens respectu pœnæ incurrendę ob non factam in tempore iudiei præsentationem lib. 2. Meno. cons. 586.n.5. Rim. Iun.cons.817. Bero.Q 62.n. 4. vbi in his quæ omittendo committuntur Surd.cons. 437. n. 35.loquens de modo implendo.

6. Nec vbi dies expræssa vel tacita præterijsset glo. in l. si duo.§.fin. vers.constituti. de const. pecu. Bal. in l. 1.§.exactio C.de rei vxo. actio. Alex. d. nu. 8. Rauen. sing.159. Mantu. sing. 294.Paris.d.n.197.Corta.verbo. mora vbi idem si additum sit, & postea quandocumque interpellauero & in die à lege apposita Burs. cons.184.n.54.etiam si post diem solutioni debitoris dictam, in alio pacto exactioni creditoris dies alia detur Rim.Iun.cons.31. n.127.523.n.24.Surd. decis. 211.nu.15.Barz.dec.43.nu.6. Cabal. cons. 19.par.2. etiam si additum fuisset, ac deinceps arbitrium & beneplacitum creditoris.

1. Lim. non procedere in die incerta l. magnam C. de contrah.stip.Gab.cons.139.n.7.lib.2. Rol. cons. 57. n.14.lib.1.Ond.cons.36.nu. 25. lib. 2. Sadole.in d. l. quod te n.71. si cert.pet.

2. Lim.quando de peccato ageretur Sadole. supr.n. 72. ex communi.

3. Lim. si factum alterius tertij requiratur Rim. Iun. cons.31.n.137.nisi de publica vtilitate ageretur nu. seq.

7. Nec in contractibus correspectiuis quoad fructus rei & vsuras si per alteram partem impletum sit Bar. in l. de diuisione. n.3.sol. mat. Castr. in l.naturalis.§. at cum do. Ias.n.3.de communi Cur.Iun.n. 5. de præscr. verb. Alex.in d.l.quod te n.8.Padil.n. 6. de communi pœna excepta Bauer.sup. n.17.Gutier.d.cap. 56. nu. 11. idem probantes in contractibus innominatis & stricti iuris Meno.de arb.cas.220.n.22. de communi Sadole.supra.n. 75.Bauer.de mora par.2.n.10.& seq. vbi limitant. multipliciter Rim. Iun.cons.770.n. 25. vbi quando alter primo debet.implere vt in mora nõ sit qui secundo loco implere debet.

8. Nec vbi quis promisit se facturum & curaturũ Alex. d.n.8.Crau.cons.272.n.10.Meno.d.cas.220.n.20. ex communi distinguens inter pœnam & interesse Ias. in d.l.quod te n.13. Alex.cons. 157.n.2.lib.6.Paris.cõs. 119.n.5.& 8.lib. 1.Scrad.de Feud.par.10.sect. 20. nu. 12.

Contrarium præterquam in facto successiuo Sadole.sup. n.87.Becci.cons.105.n.20.

9. Nec extraiudicialis requiritur si Reus prius in mora constitutus esset temporis lapsu, litisuè contestatione, priusquã lis iterum moueatur Abb. in c. nouit nu. 62. Feli.n.15.de iud.Mars.in l.patre vel marito.nu.6. de quæst.Scrad.de feud.par.10.sect.10.n.17.ex cõi subdens ante litem motam, interpellationem factã præsumi, ideoque onus probandi incumbere factam non fuisse.

10. Nec fauore piæ causæ Ecclesiæ, decimarum, & fisci.glo.in §.ex maleficijs verbo iudiciũ Inst. de actio. Alex.d.n.8.Ias.in d.§.ex maleficijs nu. 31. & seq. vbi etiam quid in repub & fisco & Franch.dec. 16. in fin. Manti.de vlt.vol.lib.7.tit.10.n.34.in fi.Sadol.sup.nu. 81.85.& Baue.supra.n.15.Meno.d.cas.220.num. 18. Ond.cons.39.num.10.lib.2.quod non procedit quoad pœnam & priuationem Goz.cons. 34.n.6.Alba. cons. 48.in fi. Marza.cõs.51.n.9.vbi de legato pio & Cras. de offi.hæred. Q. 12.n.5. ex communi idem die certa à testatore expræssa dicens de communi Villalo.lit.M. n.128.secus dicens respectu pœnę nisi secus generali Episcopi cõstitutione caueatur n.129.Intrigl.sing.97. n.116.lib.3.Gul.de Bened.in c. Rainutius.vers.si absque liberis.2.n.200.vbi in tract. legati & fideicõmissi piæ causæ & fisci fauore moram ipso iure committi quoad fructus non ad pœnam priuationis Peregr. cõs. 40.nu.4. lib. 3. vbi interpellationem non requiri nisi de hærede hæreditate priuando agatur cum monitio & mora annalis requiratur ex auth. hoc amplius. C. de fideic.Gratia. discep.241.n.55.si tales habeant legitimam personam cui solui possit.nu. 56. & quod inquit Gul.supra prius dixerat Ias. in auth.n.4.Cras.de off. hæred.Q.12.n.3.quoad legata pia non quoad alia in mora sine interpellatione constitui.

11. Nec iuramento adhibito Natta. cons. 261. nu. 20. Rim. Iun.cons.89.n.15.de communi Gab.de iur.iur. concl. 2. vbi lim.& Seraph.priuil.iuram.47.& Felici. de socie.cap.24.n.8.Seraph.dec.249.ex communi late Rol.cons.57.n.45.lib.1.& Surd.cons. 296.n.33.& Coua.var.lib.3.cap.17.n.5.& Gutier. de iuram. confir.contract.par.1.cap.56.n.12.Meno.d.cas. 220. nu. 21. ex communi Sadole.supra n.86.intelligẽs si prius promisit & postea iurauit Baue supra n. 20. & sequẽt. intelligens si non obligetur eodem tempore quo in mora constituitur Ceph. cons. 118. n.19. Meno. cons. 7.n.20.Soarez.lit.I.n.164 Cabal.cons.19.n.7.par.2. Meno. cons.1153.n.24.& sequẽt.vbi post Rot.Rom. decis.236. in fi.par.2.diuers.intelligit quoad interesse, non quoad pœnam contractus, nec si ignoret creditorem debita pecunia indigere Rim.Iun.cons.37. n. 64.67.n.20.Macerar.resol.2. n. 24. lib. 2. Ond. cons. 50.n.3.lib.1.Barz.decis.43.n.7 de communi Villalo. lit.I.n.90.& 125.restringens ad interesse non respectu pœnę ex communi Gal supra verbo. testamentum 3.n.28. & in sciente si teneri soluere non requiri ex communiori Rip.in d l.quod te n. 52.& Pacif.de Salu. interd insp.5.cap.1.n.180. 2. editio. sed in obligato facere interpellationem exigi probantis Rot. dec.69. n.2.par.2.diuers.& scientiam molestiæ à qua cum iuramento defendere promisit cum iuramento Rota. dec.283.collectarum à Pacif. supra n. 184. sed iuramento cessante interpellationem requiri probãt Meno.cons.1.n.171.Gutier.supra cap.56.n.12.Pacif.supra n.182.& scientiam exigi probant Arno.caut. 91. Grat.cons.139.n.7.lib. 2. Matte. com. opi. verbo. venditor sciens Coua.var.lib.1.cap.17.n.5.de magis communi Rot.Luca.in causa D. Martini Bernardini cum Andrea Sufficienti 1572. ex actis erg.D.Ioannis ser Antoni.

12. Nec si meo debitori dixissem indigeo mea pecunia hæc enim tacita interpellatio sufficit Ceph. cons. 50. nu.25.

13. Nec vbi ad factum puta ad procurandam ratifica-

tionem aliquis tenetur nisi diligentiam adhibuerit, non enim requiritur interpellatio si de interesse, licet successit si de pœna agatur Crau.cons. 64. nu. 1. Rim. Iun. cons. 67. nu. 21. vel ad emendam Gratia.discep. 240.n.34.& tunc interesse taxatur ad ratam fructuũ emendæ rei n.35.Ond.cons.82.n.22.lib.2.Crau.conf. 433.n 19.Gratia discept.67.

14. Nec in contractibus bonæ fidei in quibus vnius implemento alter statim in mora constituitur Crau.conf. 433.n.25.nec in mora irregulari Ceph.cons.118. nu. 18. Aluis. de Alber. sing. 51. vbi in donatione causa mortis Odd.cons.94. n. 25. vbi irregularem in bonæ fidei contractib sufficere.

15. Nec ad vxorem pro dote in mora constituendam in ea enim vxor constituitur simul ac vir matrimonij onera sustinere cœpit dote per eam promissa de magis communi Alex.cons.141.n.9.lib.5.& Sadole.sup. n.75 & Baue.supra.n.14.

16. Nec si lex dicat quempiam non dedisse, vel fecisse Bar.in l.si duo.§. si.de const.pecu. Ceph. cons. 49. nu. 21.

17. Nec si extraneus dotem promiserit mulieri tunc enim lapsu biennij in mora constituitur absque alia interpellatione l fi.§.præterea C. de iur. dot. de communi Alex. in l.quod te n.8.Sadole.nu.78.si cert peta. & Bauc supra n.14.Roma sing. 302. intelligens post transductionem & Add.ibi aliter remissiue limitat. de communi omnium Meno.d.casu. 220.n.23.

18. Nec fauore libertatis l.cum verò.§. apparet, de fideico.libert. Baue.de mora par.2.n.23.in fi.Sadole.supra n.69.Meno.d.cas 220.n.24.

19. Nec in eo qui etiam non denunciatus hæreditatem fisco non detulit nec restituit qui etiam ad vsuras tenebitur l.item veniunt §. petitam autem fisco & §. a quo de peti. hæred Alex.in d.l.quod te n. 8. Sadole. n. 83.vbi declarant Bauer.supra.n.15.Meno.d. cas. 220. nu.8.

20. Nec in fure quia semper in mora dicitur & ad interesse quanti plurimi, & de interitu l.fi.de condict. furt. Alex in d.l.quod te n.8.Sadole.n.74. Bauer. supra. n. 9.limitans nisi stipulatio nouans secuta fuisset Meno. d.cas 220.n 9.& cons.963.n.41.

21. Nec si tutor vel socius pecunias communes in suos vsus conuertant, vel pupillares l. t. de vsur. Bero. cons. 193.n.11.lib.1.Meno d cas 220.n. 10.

22. Nec si debitor nolle soluere dixisset Alex.d. n. 8. de communiori Sadole supra n.88.& seq si tamen ita in iudicio dixerit Bauer. supra n.16.Marescot.resol.123. nu.22.

23. Nec quando debitor fecit ne interpellaretur l. sed & si.§.fi. de vsur.Sadole.supra.n.73.Meno.d.casu. 220. nu.12.

24. Nec quando fraudolenter alienauit, vel violenter occupauit, aut dolum aliquis commisit l. videamus la.2.§.1.de vsur l pen.de vi.& vi.arma. Meno.supra n. 14.& sequent.vel ex delicto tenetur Sadole. supra nu. 74.& quando sine iusta causa speciem debitam occidit Bauer. sup.n.29.

25. Nec in vasallo sciente magnum domino periculum imminere Bauer supra. nu.20.

26. Nec si quis ex legis dispositione facere teneatur Bauer.supra n.24.vbi limitant Paris.cons.19.n.212.lib. 2.Ceph.cons.497.n.72.

27. Nec vbi hæres grauatur vni ex plurib. dari cui voluerit nisi cum primum potuit non dedit l. si quis Titio.§.1.vbi Bar. de leg.2. Bauer.supra.n.3?.

28. Nec in vltimis voluntatibus in quib. pœnam grauatus incurrit nisi quam primum potuit, testantis voluntatem non impleuit etiam nõ interpellatus Ceph. cons.497.n.79.& seq.

Contrarium vt interpellatio requiratur tam in vltima voluntate quam legis dispositione ex magis communi Soc.cons.133.n. 15. nisi præceptum vel dispositio geminata esset n.16. lib. 1. de communi Matte. verbo. mora & verbo.pœna Meno. cons.922 n.30.& seq.

Distingue vt prima procedatur facto negatiuo puta non molestandi secunda in affirmatiuo. Rim. Iun. conf. 330.n.7.& seq.

29. Nec in foro poli in quo debitor sciens tenetur offerre & soluere creditori Ang.& Silu.verb.Meno. cons. 611 n.8.

30. Nec si conditionem aliquis implere teneatur eam enim sine monitione implere debet Rui.cons. 100. n. 4 vers. cum ergo lib.5. Meno.lib 4.præs. 175. n. 13. & cons.1004.n.5. Decia.cons 11.n.20.secus in modo probans loquens in eius effectu cum errore domum fabricandi & collectas soluendi.lib. 2. sed Surd. cons. 437 n.34.moram incurri modo non impleto elapso tempore quo potuit impleri. & Decia. respondit eodem casu cum Meno.cons. 381. nu. 44 interim vium manere tenentes sed commodis non frui. sed licet cõditio.sit implenda sine interpellatione, fallit si præcedat dispositio faciendi, pœna adiecta si non fiat tuno sine interpellatione pœna non incurretur Mantica, de contract. lib. 14.tit.41. n. 10. de commun Zuccar. cons.28.n.17.

31. Nec scienti se teneri ad aliquid faciendum l. 1. de act.emp.Soc. Iun.cons.120.n.16.& in fi. lib. 3. Tiraq. de retr.lig.§.36.glo 2.n. 30.plenam cum omnib. qualitatib.scientiam exigens Cors. sing. verbo. pœna 7. vbi de non vindicante necem defuncti cum facultas adfuit Rim. Iun conf 67.n 21.Meno.cons. 1004. nu. 5. post Bal.in cap.1.§. ad hæc n.3. hic fin. lex corra. sed hoc quoad interesse non quoad pœnam procedit Rim.Iun. supra n.22. & de communi Simo. de Pret. conf.4.n.4.sed Surd.dec. 179.n.21.secus tenet.

32. Nec oblatione iudiciali sine deposito etiam facta Rim.Iun.cons. 166. n. 24. & seq. subdens verbalem sufficere si Reus contumax fit vel recipere renuat.

33. Nec vbi dos viduæ restitui debet anno a viri obitu transacto lapsus enim temporis huius gratia miserationis concessi in mora constituit Mattes.not. 121. Gram.dec.103.n.95.

34. Nec quando promisisses mihi dare centum vsque ad pascha & deinde in antea ad meã petitionem, nã adueniente Paschate in mora constituens Bar.in l. cũ stipulatus.113.n. 10.vbi ratio. de verb. oblig. Gram. 103.n.163.secus si dictum foret post pascha intra certum tempus executionem peti non posse Bero. conf. 149.n.6.lib.1.& n.seq.diei lapsum creditori adiectum in mora non constituere ait licet secus sit si solutioni debitoris adiectum fuisset.

35. Nec in facto negatiuo si tempus add.tum sit licet eo non apposito pœna absque interpellatione non committatur.Rim.Iun.conf.708.n.25.26.

36. Nec quando pœna ipso iure incurritur. Rim. Iun. supra.n.27. 37.

37. Nec quando contraueniendo, puta focius contra pactum pecunias ex focietate estraxit, moram incurrit, ad intereße etenim tenetur ex male & illicite facto Aret. conf. 156. n. 6. Rot. dec. 31. n. 3. par. 2. recenti. quam odiofam magis faciendo confiftentem inquit, quam negligendo ex Cacche. dec. 71. n. 38.

38. Nec in obligatione dandi vel foluendi, incontinēti enim dare vel foluere debet Crau. cōf. 192. n. 18. Ond. conf. 38. n. 28. qui tamen n. 27. contrarium tenentes citat lib. 2.

39. Nec alimentorum fauore fi iure actionis ea præftare aliquis teneatur, licet fecus fi iudicis officio Ond. conf. 39. n. 11. 12. lib. 2. Surd. de alim. tit. 3. Q. 9. n. 27. & fequent.

40. Nec fi pofitiuè fuerit contrauentum Raud. dec. 56. n. 73. Gratia. difcep. 316. n. 20. Fufar. de fubft. Q. 585. num. 16.

41. Nec contra hæredem requiritur fi mora per defunctum commiffa fuiffet etiā fi hæres ignoraret, vel pupillus effet Anch. in c. cōqueftus vbi Ana. n. 4. de vfur. Rui. conf. 135. n. 9. lib. 4. Rota Lucana in d. caufa D. Martini Bernardini. vide fupra lim. 1.

42. Nec tanto tempore lapfo intra quod promiffor implere potuiffet Soc. conf. 133 n. 14. lib. 1. Parif. conf. 19. n. 197. & feq. lib. 2. Ceph. conf. 497. nu. 70. Morot. conf. 78. n. 6. Meno. conf. 586. n. 4. 922. n. 32. Rim. Iun. conf. 595. n. 31. Surd. conf. 437. n. 35.

43. Nec fi præceptum iteratum vel geminatum à teftatore fuiffet Soc. conf. 133. n. 15. verf. tamen in cafu. lib. 1. Parif. d. conf. 19. n. 206. Meno. conf. 922. n. 33.

44. Nec fi ex difpofitione teftatoris hæreditatis priuatio incurratur & alteri applicata fit Parif. fupra. num. 212. Ceph. conf. 497. n. 72. Raud. dec. 26. n. 66. Fufar. Q. 582. n. 15.

45. Nec actor tenetur probare extraiudicialiter Reum interpellaffe, præfumitur enim, fed negatiuam Reus probare tenetur Roma. fing. 482. Rot. dec. 20. collect. per Zacch. ad Gall. ef. Mafc. concl. 936. præterquam fi agatur de intereffe quanti pluris mi quia tunc certo tēpore factam requiritur ex Cag. in l. virum. n. 21. fi cer. pet. Add. ad Rom. fupra.

46. Nec in facto habente tractum fucceffiuum, tempus enim tacite ineft intra quod factum impleri queat quo tranfacto mora incurritur puta ædificare domum, & huiufmodi. l. fi ita ftipulatus efsem vbi Doc. & in l. interdum. de verbo. oblig. Natta. conf. 50. num. 3. Rim. Iun. conf. 89. n. 16.

47. Nec fi fideicommifsarius ignorafset fideicommiffum; vel reftitutio fieret ipfo iure, nam fructus ei deberentur etiam non facta interpellatione es communi. Surd. dec. 25 n. 11. & feq.

Creditor etiam in mora conftituitur fi facta oblatione non dicat fum paratus recipere, da mihi Mattef. fing. 187. vbi Add. Bero. conf. 196. lib. 1. vbi idem fi tempore quo creditorem requifiuit iam fuifset in mora conftitutus, & fat efse creditorem tacuifse, licet expræffe non recufauerit, & periculum creditoris erit fi in iudicio oblatio facta fit, alioquin recufatio exigitur. n. 1. & feq. fubdens n. 6. per talem oblationem creditorem in mora conftitui, moramque debitoris purgari fi fine fraude oblatio facta fit Surd. conf. 142. n. 8. in iudicio factam etiam expræfse non recufatam in mora conftituere 331. n. 40. idem operari verbalem in iudicio factam, quod realis extra iudicium probat. Gratia. difcep. 241. n. 13.

TIT. XIX. CAP. LXXXIX.
DE FIDEICOMMISSI RECIPROCI REMISSIONE ETC.

4530 Fideicommiffi reciproci remiffio à tutoribus facta valet, propter parem interuenientem remiffionē, cum læfio cefsare cenfeatur; accedente Iudicis decreto l. de fideicommifso C. de tranfactio. Peregr. de fideicom. art. 52. n. 50. Vin. communi opi. 845. n. 51. Mago. dec. Flor. 92. n. 7. vbi à minore pofse remitti & Tiraq. in l. fi vnquam verbo donatione largitus. n. 128. C. de reuocan. donat. vide fupra. n. 4275. & in alijs dificientibus & de euictione promittentibus de communi Mart. dec. Pif. 191. vbi nullo alio interefse habente.

4531 1. Amp. vt poffit tutor pupillæ fideicommifso, grauatæ fi fine liberis decefserit fubftituto pecunias dare, vt dictam conditionem remittat; nec pupilla effecta adulta liberis fufceptis, dictas pecunias repetere poterit; quia initio vtilis fuit, euentu dubio infpecto Calean. conf. 66. Crauet. conf. 294. col. 14. verfic. decimoquinto. Peregr. d. n. 50.

4532 2. Amp. vt per diuifionem à tutore factam data fideicommiffi fcientia, fideicommifsum cenfeatur, fuifse remifsum Crot. in l. qui Romæ. §. duo fratres n. 105. de verb. obligat. de reciproco loquens ex ratione conclufionis.

3. Amp. in facta a minore cum decreto & folemnitatibus fi reciprocum æquale fit Pereg. d. n. 50. Barz. dec. 96. n. 45. Soc. Iun. conf. 116. n. 68. lib. 1. Parif. conf. 12. n. 36. lib. 2.

4503 1. Lim. vel potius fecus effe dicas in non reciproco, quia tunc effet alienatio Crot. & Peregr. fupra de quo & eius remiffione pleniffime dixi in tractatu de pactis & contractibus. tit. de pactis liberatorijs. Mag. fupra. n. 8. vbi in integrum reftitui de communi. Bert. conf. ciu. 12. n. 29. lib. 1. & Odd. de prohib. alien. Q. 30. n. 152.

4534 2. Lim. non procedere in curatore minori à iudice dato cum claufula neceffaria & oportuna faciendi qui fideicommiffum remittere non poteft cum non fit neceffarium remitti in diuifione, nec etiam opportunum Thob. conf. 42. n. 19. & 20. vbi idem de minore non certificato de vi claufularum. n. 19. & ficut non cēfetur facta ex parte minoris ita nec ex parte maioris Rim. Iun. conf. 204. n. 58.

4535 3. Lim. non procedere in procuratore hoc in mādatis fpecialiter non habente qui fideicommiffum remittere non poteft Bar. conf. 72 col. final. in principio Rim. Iun. conf. 204. n. 57.

4. Lim. non procedere data inæqualitate Peregr. d. n. 50. & fupra. n. 4275.

TIT. XIX. CAP. XC.
DE RATIFICATIONE GESTORVM NOMINE PVPILLI.

4536 Ratificare poteft tutor cum pupillo, pupilli nomine gefta, vel cum minore curator pupillus fcilicet cum tutoris authoritate, & minor authore curatore Bar. in l. fi procurator. 6. n. 11. & 12. de condictio. in-

Mmmm 3 deb.

tionem aliquis tenetur nisi diligentiam adhibuerit, non enim requiritur interpellatio si de interesse, licet successit si de pœna agatur Crau. cons. 64. nu. 1. Rim. Iun. cons. 67. nu. 21. vel ad emendam Gratia. discep. 240. n. 34. & tunc interesse taxatur ad ratam fructuũ emendæ rei n. 35. Ond. cons. 82. n. 22. lib. 2. Crau. conf. 433. n. 19. Gratia. discept. 67.

14. Nec in contractibus bonæ fidei in quibus vnius implemento alter statim in mora constituitur Crau. conf. 433. n. 25. nec in mora irregulari Ceph. cons. 118. nu. 18. Aluis. de Alber. sing. 51. vbi in donatione causa mortis Odd. cons. 94. n. 25. vbi irregularem in bonæ fidei contractib. sufficere.

15. Nec ad vxorem pro dote in mora constituendam in ea enim vxor constituitur simul ac vir matrimonij onera sustinere cœpit dote per eam promissa de magis communi Alex. cons. 141. n. 9. lib. 5. & Sadole. sup. n. 75 & Baue. supra n. 14.

16 Nec si lex dicat quempiam non dedisse, vel fecisse Bar. in l. si duo. §. fi. de const. pecu. Ceph. cons. 249. nu. 21.

17. Nec si extraneus dotem promiserit mulieri tunc enim lapsu biennij in mora constituitur absque alia interpellatione l fi. §. præterea C. de iur. dot. de communi Alex. in l. quod te n. 8. Sadole. nu. 78. si cert peta. & Baue supra n. 14. Roma sing. 302. intelligens post transductionem & Add. ibi aliter remissiue limitat. de communi omnium Meno. d. casu. 220. n. 23.

18. Nec fauore libertatis l. cum verò. §. apparet, de fideico. libert. Baue. de mora par. 2. n. 23. in fi. Sadole. supra n. 69. Meno. d. cas 220. n. 24.

19. Nec in eo qui etiam non denunciatus hæreditatem fisco non detulit nec restituit qui etiam ad vsuras tenebitur l. item veniunt §. petitam autem fisco & §. a quo de peti. hæred Alex. in d l. quod te n. 8. Sadole. n. 83. vbi declarant Bauer. supra n. 15. Meno. d. cas. 220. nu. 8.

20. Nec in fure quia semper in mora dicitur & ad interesse quanti plurimi, & de interitu l. fi. de condict. furt. Alex in d. l. quod te n. 8. Sadole n. 74. Bauer. supra. n. 9. limitans nisi stipulatio nouans secuta fuisset Meno. d. cas 220. n. 9. & cons. 963. n. 41.

21. Nec si tutor vel socius pecunias communes in suos vsus conuertant, vel pupillares l. 1. de vsur. Bero. cons. 193. n. 11. lib. 1. Meno d cas 220. n. 10.

22. Nec si debitor nolle soluere dixisset Alex. d. n. 8. de communiori Sadole supra n. 88. & seq si tamen ita in iudicio dixerit Bauer. supra n. 16. Marescot. resol. 123. nu. 22.

23. Nec quando debitor fecit ne interpellaretur l. sed & si. §. fi. de vsur. Sadole. supra. n. 73. Meno. d. casu. 220. nu. 12.

24. Nec quando fraudolenter alienauit, vel violenter occupauit, aut dolum aliquis commisit l. videamus la. 2. §. 1. de vsur l pen. de vi. & vi. arma. Meno. supra n. 14. & sequent. vel ex delicto tenetur Sadole. supra nu. 74. & quando sine iusta causa speciem debitam occidit Bauer. sup. n. 29.

25. Nec in vasallo sciente magnum domino periculum imminere Bauer supra. nu. 20.

26. Nec si quis ex legis dispositione facere teneatur Bauer. supra n. 24. vbi limitant Paris. cons. 19. n. 212. lib. 2. Ceph. cons. 497. n. 72.

27. Nec vbi hæres grauatur vni ex plurib. dari cui voluerit nisi cum primum potuit non dedit l. si quis Titio. §. 1. vbi Bar. de leg. 2. Bauer. supra. n. 30.

28. Nec in vltimis voluntatibus in quib. pœnam grauatus incurrit nisi quam primum potuit, testantis voluntatem non impleuit etiam nõ interpellatus Ceph. cons. 497. n. 79. & seq.

Contrarium vt interpellatio requiratur tam in vltima voluntate quam legis dispositione ex magis communi Soc. cons. 133. n. 15. nisi præceptum vel dispositio geminata esset n. 16. lib. 1. de communi Matte. verbo. mora & verbo. pœna Meno. cons. 922 n. 30. & seq.

Distingue vt prima procedatur facto negatiuo puta non molestandi secunda in affirmatiuo. Rim. Iun. conf. 330. n. 7. & seq.

29. Nec in foro poli in quo debitor sciens tenetur offerre & soluere creditori Ang. & Silu. verb. Meno. cons. 611 n. 8.

30. Nec si conditionem aliquis implere teneatur eam enim sine monitione implere debet Rui. cons. 100. n. 4 vers. cum ergo lib. 5. Meno. lib 4. præf. 175. n. 13. & cons. 1004. n. 5. Decia. cons 11. n. 20. secus in modo probans loquens in ciue effecto cum errore domum fabricandi & collectas soluendi. lib. 2. sed Surd. cons. 437 n. 34. moram incurri modo non impleto elapso tempore quo potuit impleri. & Decia. respondit eodem casu cum Meno. cons. 381. nu. 44 interim vium manere tenentes sed commodis non frui. sed licet cõditio. sit implenda sine interpellatione, fallit si præcedat dispositio faciendi, pœna adiecta si non fiat tunc sine interpellatione pœna non incurretur Mantica. de contract. lib. 14. tit. 41. n. 10. de commun Zuccar. cons. 28. n. 17.

31. Nec scienti se teneri ad aliquid faciendum l. 1. de act. emp. Soc. Iun. cons. 120. n. 16 & in fi. lib. 3. Tiraq. de retr. lig. §. 36. glo 2. n. 30. plenam cum omnib. qualitatib. scientiam exigens Cors. sing. verbo. pœna 7. vbi de non vindicante necem defuncti cum facultas adfuit Rim. Iun conf. 67. n 21. Meno. cons. 1004. nu. 5. post Bal. in cap. 1. §. ad hæc n. 3. hic fin. lex corra. sed hoc quoad interesse non quoad pœnam procedit Rim. Iun. supra n. 22. & de communi Simo. de Pret. conf. 4. n. 4. sed Surd. dec. 179. n. 21. secus tenet.

32. Nec oblatione iudiciali sine deposito etiam facta Rim. Iun. cons. 166. n. 24. & seq. subdens verbalem sufficere si Reus contumax sit vel recipere renuat.

33. Nec vbi viduæ restitui debet annoa viri obitu transacto lapsus enim temporis huius gratia miserationis concessi in mora constituit Mattes. not. 121. Gram. dec. 103. n. 95.

34 Nec quando promi sisses mihi dare centum vsque ad pascha & deinde in antea ad meã petitionem, nã adueniente Paschate in mora constituens Bar. in l. cũ stipulatus. 113. n. 10. vbi ratio. de verb. oblig. Gram. 103. n. 163. secus si dictum foret post pascha intra certum tempus executionem peti non posse Bero. conf. 149. n. 6. lib. 1. & n. seq. diei lapsum creditori adiectum in mora non constituere ait licet secus sit si solutioni debitoris adiectum fuisset.

35. Nec in facto negatiuo si tempus add. tum sit licet eo non apposito pœna absque interpellatione non committatur. Rim. Iun. conf. 708. n. 25. 26.

36. Nec quando pœna ipso iure incurritur. Rim. Iun. supra. n. 27. 37.

37. Nec quando contraueniendo, puta socius contra pactum pecunias ex societate extraxit, moram incurrit, ad interesse etenim tenetur ex male & illicite facto Aret. conf. 156. n. 6. Rot. dec. 31. n. 3. par. 2. recenti. quam odiosam magis faciendo consistentem inquit, quam negligendo ex Cacche. dec. 71. n. 38.

38. Nec in obligatione dandi vel soluendi, incontinenti enim dare vel soluere debet Crau. cōſ. 192. n. 18. Ond. conf. 38. n. 28. qui tamen n. 27. contrarium tenentes citat lib. 2.

39. Nec alimentorum fauore si iure actionis ea præstare aliquis teneatur, licet secus si iudicis officio Ond. conf. 39. n. 11. 12. lib. 2. Surd. de alim. tit. 3. Q. 9. n. 27. & sequent.

40. Nec si positiuè fuerit contrauentum Raud. dec. 26. n. 73. Gratia. discep. 316. n. 20. Fusar. de subst. Q. 582. num. 16.

41. Nec contra hæredem requiritur si mora per defunctum commissa fuisset etiā si hæres ignoraret, vel pupillus esset Anch. in c. cōquestus vbi Ana. n. 4. de vsur. Rui. conf. 135. n. 9. lib. 4. Rota Lucana in d. causa D. Martini Bernardini. vide supra lim. 1.

42. Nec tanto tempore lapso intra quod promissor implere potuisset Soc. conf. 133 n. 14. lib. 1. Paris. conf. 19. n. 197. & seq. lib. 2. Ceph. conf. 497. nu. 70. Morot. conf. 78. n. 6. Meno. conf. 586. n. 4. 922. n. 32. Rim. Iun. conf. 595. n. 31. Surd. conf. 437. n. 35.

43. Nec si præceptum iteratum vel geminatum à testatore fuisset Soc. conf. 133. n. 15. vers. tamen in casu. lib. 1. Paris. d. conf. 19. n. 206. Meno. conf. 922. n. 33.

44. Nec si ex dispositione testatoris hæreditatis priuatio incurratur & alteri applicata sit Paris. supra. num. 211. Ceph. conf. 497. n. 72. Raud. dec. 26. n. 66. Fusar. Q. 582. n. 15.

45. Nec actor tenetur probare extraiudicialiter Reum interpellasse, præsumitur enim, sed negatiuam Reus probare tenetur Roma. sing. 482. Rot. dec. 20. collect. per Zacch. ad Galles. Masc. concl. 936. præterquam si agatur de interesse quanti plurimi quia tunc certo tēpore factam requiritur ex Cag. in l. virum. n. 21. si cer. pet. Add. ad Rom. supra.

46. Nec in facto habente tractum successiuum, tempus enim tacite inest intra quod factum impleri queat quo transacto mora incurritur puta ædificare domum, & huiusmodi. l. si ita stipulatus essem vbi Doc. & in l. interdum. de verbo. oblig. Natta. conf. 50. num. 3. Rim. Iun. conf. 89. n. 16.

47. Nec si fideicommissariùs ignorasset fideicommissum; vel restitutio fieret ipso iure, nam fructus ei deberentur etiam non facta interpellatione ex communi. Surd. dec. 25 n. 11. & seq.

Creditor etiam in mora constituitur si facta oblatione non dicat sum paratus recipere, da mihi Mattes. sing. 187. vbi Add. Bero. conf. 196. lib. 1. vbi idem si tempore quo creditorem requisiuit iam fuisset in mora constitutus, & sat esse creditorem tacuisse, licet expresse non recusauerit, & periculum creditoris erit si in iudicio oblatio facta sit, alioquin recusatio exigitur. n. 1. & seq. subdens n. 6. per talem oblationem creditorem in mora constitui, meramque debitoris purgari si sine fraude oblatio facta sit Surd. conf. 142. n. 8. in iudicio factam etiam expræsse non recusatam in mora constituere 331. n. 40. idem operari verbalem in iudicio factam, quod realis extra iudicium probat. Gratia. discep. 241. n. 13.

TIT. XIX. CAP. LXXXIX.
DE FIDEICOMMISSI RECIPROCI REMISSIONE ETC.

4530 Fideicommissi reciproci remissio à tutoribus facta valet, propter parem interuenientem remissionē, cum læsio cessare censeatur; accedente Iudicis decreto l. de fideicommisso C. de transactio. Peregr. de fideicom. art. 52. n. 50. Vin. communi opi. 845. n. 51. Mago. dec. Flor. 92. n. 7. vbi à minore posse remitti & Tiraq. in l. si vmquam verbo donatione largitus. n. 128. C. de reuocan. donat. vide supra. n. 4275. & in alijs diuidentibus & de euictione promittentibus de communi Mart. dec. Pis. 191. vbi nullo alio interesse habente.

4531 1. Amp. vt possit tutor pupillæ fideicommisso, grauatæ si sine liberis decesserit substituto pecunias dare, vt dictam conditionem remittat; nec pupilla effecta adulta liberis susceptis, dictas pecunias repetere poterit; quia initio vtilis fuit, euentu dubio inspecto Calcan. conf. 66. Crauet. conf. 294. col. 14. versic. decimoquinto. Peregr. d. n. 50.

4532 2. Amp. vt per diuisionem à tutore factam data fideicommissi scientia, fideicommissum censeatur, fuisse remissum Crot. in l. qui Romæ. §. duo fratres n. 105. de verb. obligat. de reciproco loquens ex ratione conclusionis.

3. Amp. in facta a minore cum decreto & solemnitatibus si reciprocum æquale sit Pereg. d. n. 50. Barz. dec. 96. n. 45. Soc. Iun. conf. 116. n. 68. lib. 1. Paris. conf. 12. n. 36. lib. 2.

4503 1. Lim. vel potius secus esse dicas in non reciproco, quia tunc esset alienatio Crot. & Peregr. supra de quo & eius remissione plenissime dixi in tractatu de pactis & contractibus. tit. de pactis liberatorijs. Mag. supra. n. 8. vbi in integrum restitui. de communi. Bert. conf. ciu. 12. n. 29. lib. 1. & Odd. de prohib. alien. Q. 30. n. 152.

4534 2. Lim. non procedere in curatore minori à iudice dato cum clausula necessaria & oportuna faciendi qui fideicommissum remittere non potest cum non sit necessarium remitti in diuisione, nec etiam opportunum Thob. conf. 42. n. 19. & 20. vbi idem de minore non certificato de vi clausularum. n. 19. & sicut non cēsetur facta ex parte minoris ita nec ex parte maioris Rim. Iun. conf. 204. n. 58.

4535 3. Lim. non procedere in procuratore hoc in mādatis specialiter non habente qui fideicommissum remittere non potest Bar. conf. 72 col final. in principio Rim. Iun. conf. 204. n. 57.

4. Lim. non procedere data inæqualitate Peregr. d. n. 50. & supra. n. 4275.

TIT. XIX. CAP. XC.
DE RATIFICATIONE GESTORVM NOMINE PVPILLI.

4536 Ratificare potest tutor cum pupillo, pupilli nomine gesta, vel cum minore curator pupillus scilicet cum tutoris authoritate, & minor authore curatore Bar. in l. si procurator. 6. n. 11. & 12. de condictio. indeb.

deb. Tiraq. de legi. connubial. glo. 6. nu. 14. fallent. 6. Lambert. de contract. in fine. n. 215. & a minore etiā maiore effecto vt supra dixi.

4537 1. Lim. non procedere nisi constet substantiæ cōtractus scientiam habuisse cum qualitatibus omnibus nisi de mente constaret pro ratificatione etiam ignoratorum Gab. cons. 146. n. 14. & 15. lib. 1. & cons. 62. n. 27. lib. 2. Rui. cons. 91. n. 10. 121. n. 4. lib. 1. de cōi. Onded. cons. 96. n. 63. lib. 2. Meno. cons. 189. num. 12. 439. n. 55. & 56. & cons. 561. n. 35. & seq. subdens non requiri instrumenti lecturam, si ea constet mens ratificantis ex verbis vniuersalibus instrumenti, præterquam in minore. 675. n. 9. & 1158. n. 11. & 203. n. 37. scientiam perfectam requiri probat. 389. n. 20. & 21. vbi per lecturam instrumenti. Tomiol. cons. 70. n. 25. scientiam ex coniecturis colligi probat, puta affictiuū receptione etiam pro tempore præterito, instrumenti productione Afflict. dec. 285 nu. 6. probans secundi instrumenti lecturam sufficere primo etiam minimè lecto Surd. cons. 183. n. 32. & 33. subdens non sufficere procuratoris scientiam Rot. Rom. dec. 396. n. 5. dicēs sat esse mandatum præcessisse part. 1. diuerso. & dec. 765. in fine. par. 4. diuerso. quæ certam & indubitatā scientiam exigi firmauit, dec. 95. n. 4. par. 1. recentior. & cum suis qualitatibus. dec. 139. n. 8. & 9. & 515. n. 20. d. par. 1. & 535. n. 12. iuris & facti & nullitatis sciētiam expostulat & dec. 179. coram Ludouis. certam scientiam probari debere firmauit, nec in ignorante cadere & 525. n. 8. & seq. coniecturas & argumenta, concurrere contenta quorum nonnulla congerit. & Manti. dec. 21. scientiam præsumptam ex coniecturis probatam sufficere. Thob. cons. 89. n. 37. 38. lecturam instrumenti requiri ostendit & Becci. cons. 37. nu. 24. vbi etiam de iurata & Surd. cons. 28. n. 138. qua tamē opus non esse si constet de scientia probat. Meno. cōs. 561. n. 41. Cæsat. de Barz. dec. 48. n. 22. & seq. qui nec diuturnitate temporis ratificationem præsumi probat scientiam certam & specificam exigit, non autem in genere; & quod de leui agatur præiudicio ex communi Paris. cons. 47. n. 97. & seq. lib. 1. & Cacche. dec. 176. n. 3. vbi de communi Gratia. discept. 752. n. 16. 17. (vide supra. n. 1416. & 1452.) & discep. 824. n. 52. post Cacche. dec. 179. n. 13. Cor. cons. 207. n. 8. lib. 3. volentes in specie probari debere Natt. cons. 162. nu. 32. & seq. vide supr. n. 1452. scientia autem cum qualitatibus præsumitur ex pluribus actibus in executionem contractus, & coniecturis Turret. cons. 55. n. 9. lib. 4. Tomiol. cons. 70. n. 26. Rot. dec. 525. n. 8. coram Ludouis. dec. 21. coram Manti. Meno. cons. 561. n. 42. & seq. vbi etiam non requiri instrumenti lecturam. Rot. dec. 59. n. 3. par. 1. ex mentione instrumenti etiā enunciatiua Rot. dec. 669. n. 6. par. 1. recentio. de magis communi Burs. cons. 174. n. 5. & seq. Surd. cons. 82. n. 34. nisi scientia partis sine toto haberi potuisset. cons. 150. n. 133. probatur etiam si quid fecit instrumento contentorum quoad omnia Ond. cons. 33. nu. 32. lib. 1. & qui nunc scit prius sciuisse præsumitur nisi probet scientiam superuenisse n. 80. Put. dec. 397. lib. 2. facto secutam cum omnibus qualitatibus factam censeri & dec. 89. n. 12. par. 2. diuers. & 586. n. 8. part. 2. recentis. matrimonio contracto in genere cogitatū de dote censeri & ratificationem valere, & à vero simili & communiter audientibus innotescere sat esse.

ex Alex. cons. 143. n. 12. lib. 5. & Soc. Iun. cons. 48. nu. 11. lib. 2.

TIT. XIX. CAP. XCI.
DE MANDATO TVTORVM ET CVRATORVM

4538 Mandatum à lege tutores & curatores habent l. final. §. omnem C. de adm. tutor. Pute cons. 121. n. 31. inter cons. vltimo. volunta. & maiorem habent executoribus potestatem n. 95. Alex. cons. 128 & quidem cū libera. n. 1. lib. 6. & Franc. Cur. Iun. in auth. in isto. §. quod obseruari. n. 12. C. de iure iuran. propter calumniā & Capic. dec. 5. & supra sæpe probaui. Cuno. de pact. lib. 1. c. 21. n. 11 Gail obser. 72. n. 7. lib. 2. & supr. cap. 70. & insolidum prout alij officium habentes saltem authoritate publicum Spec. de procur. § ratione autem formæ n. 16. 17. Fede. de Sen. Q. 180. Aret. Inst. per quos age. pos. n. 4. vers. 8. de communi Dec. cons. 297. & in c. prudentiam. n. 14. vbi Imm. de off. deleg. & Vant. de null. ex defect. mand. n. 79. & 80. Natt. cons. 428. n. 9. Ronch. in l. 9. nu. 239. ad fi. vers. & hanc de duo. vers.

TIT. XIX. CAP. XCII.
DE SOLEMNITATE STATVTI NON SERVANDA.

4539 Si mulier contrahat tamquam tutrix non tenetur seruare solemnitates à statuto in contractibus mulierum requisitis, sed eas tantum quæ de iure exiguntur in contractibus minorum, & alienatione bonorū eorumdem, nisi tutrix proprio etiam nomine se obligauerit Rota. Rom dec. 678. n. 3. par. 1. recentior. dixi supra. tit. 18. cap. 2. in 2. sublimitatione primæ limitationis secundæ opinionis. Gratian. discep. 878. n. 5. & 6. præsertim si actus iussu testatoris fieret ex Surd. dec. 77. n. 1. & cons. 119. n. 9. & vbi actus pro exoneratione conscientiæ fieret non requiri solemnitates statuti in muliere Franc. dec. 237. & Gratia supra. n. 22. Si autem mulier tutelam solemniter non susceperit requiri. Bossi. de pace. n. 31. Lambert. glo. 3. n. 29. Carpa. c. 328. n. 118. & seq. Nec si suum tutorem liberet si verba statuti non conueniant. Dec. cons. 110. n. 6. Alba. cons. 328. n. 29. nec si filius matri donet nisi statutū generaliter loquatur, & aliis casibus vt per Gabr. de stat. concl. 2. Rota. dec. 442. nu. 7. coram Caualer. & dec. 18. n. 4. par. 1. recentis. non posse generalem procuratorem sine solemnitate constituere ex Lambert. glo. 20. n. 4. & requiri si filio pater donet Rot dec. 252. crim. per Farin. vide supra. n. 646. amp. 292.

TIT. XIX. CAP. XCIII.
DE PACTIS RESOLVTIVIS IN CONTRACTIBVS TVTORVM.

4540 Pacta resolutiua quę & quando possint in contractibus iniri, vide supra hoc tit. 19. cap. 44. versic. 32. nu. 4314. & iniri posse & seruari debere, sed si non veniant ex natura contractus, sed ex partium conuētione vnius factum alteri non obesse, nec resolui dolo cessante quia resolutio pœna censetur Rota decis. 357. part. 2. recentis. vbi etiam vni capitulo additum quo ad alia non operari & cessare si is cuius fauore positum sit eo vti nolit etiam adiecta clausula ipso iure &

te & fine aliqua declaratione Manti, de contract. lib. 4 tit. 19. Rot. dec. 422. par. 2. recẽtis. Peregr. de fideic. art. 2. n. 63. Cabal. cons. 114. n. 18. par. 1. fed à tutore & minore non posse apponi post traditam rẽ Neguz. de pig. 4. par. n. 34. & seq. excepto fisci fauore ex l. 2. de reb. eo. vide tamen pro intellectu d. l. 2. & l. 1. in fi. Frec. de feud. lib. 2. Q. 41. & Rui. cons. 123. nu. 20. lib. 2. & si in donatione reuersiuum sit appositum si donatarius sine filijs decesserit quando reuertatur etiam si filios reliquerit qui sine filijs decesserint vide Rot. dec. 194. & 270 nouis diuersa par. 5. & dec. 210. resolutiua pacta adijci posse in donatione facta monasterio fundato & dotato conditiones seruandi vel donata restituendi & dec. 347. sed reuersiuum addi nõ posse donationi puræ dec. 393. vbi de fauore matrimonij.

TIT. XIX. CAP. XCIV.
DE DOMICILII CONSTITVTIONE PER TVTORES &c.

4541 Tutor & curator pro minore & dementibus qui æquiparantur domicilium constituere possunt Bar. in d. l. n. 1. vbi Salic. post princip. versic. sed contra istam suppletionẽ C. vbi. pet. tuto. vel curat. Gratian. discep. 861. n. 16.

TIT. XIX. CAP. XCV.
DE DELEGATIONE FACTA A TVTORE.

4542 Delegatio debitoris à tutore bona fide facta liberat debitorem pupilli alioquin secus l. pupilli. 96. in princ. de solut. Bar. sing. 38.

1. Lim. tamen & declara nam vt delegatio vel nouatio per delegationem quæ liberet delegantem & fideiussores eius, plura copulatiuè requiruntur; Primũ quod obligatus delegantis debitor sit; Secundum quod per stipulationem promittat creditori soluere mandãte & consentiente delegante; Tertium quod promittat tamquam debitor delegantis expræsse non etiam simpliciter glo. magna in l. quamuis. §. si ermuli. 2. ad Velleia. de communi Bologne. in l. singularia n. 92. & seq. si cert. pet. Bertaz. claus. 33. glo. 4. nu. 2. & de cõi. Surd. cons. 145. n. 4. & dec. 23. n. 6. Alba. cons. 2. nu. 9. 13. ex cõi Cag in d. l. singularia n. 170. & seq Garziae patrõ 56. n. 5. lib. 2. vbi ex Cag. supra n. 165. vice primi promitti opus esse, & fines mandati seruari. Bero. cons. 197. n. 2. lib. 1. Thes. Q. 111. lib. 3. Rot. dec. 51. n. 4. collect. per Pacif. de Saluia. interd. vbi etiam obligationem acceptari oportere & dec. 71. n. 3. 4. & 134. par. 2. recentis. & Seraph. dec. 1419. & Lotter. de re benef. lib. 2. Q. 25. n. 66. nec potest debitor posteriori creditori sui creditoris cessionarij soluere quando anterior cessio fuit infinita etiam si posteriori soluere promisisset aduemente tempore d. decis. 134. licet literas cambij acceptans eas soluere teneat. n. 4. & dec 652. par. 2. recentis vt ex acceptatione literarum cãbij ab eo cui directæ fuere debitor liberetur qui literas scripsit & transmisit eo instante qui ad hoc mercatori scribenti pecunias dedit, necesse est vt vltra acceptationem litterarum effectualiter solutæ sint ex Bal cons. 348 lib. 1. Rot. Gen. dec. 4. n. 8 & dec. 8. nu. 19. vbi etiam probant factis diligentijs & non solutis pecunijs regressum dari cõtra eum qui literas scripsit pro recuperatione pecuniarum ei solutarum Medic. decis. 66. & 67. vbi etiam liberari delegantem si delegatus postea non soluendo fiat. Mona. dec. Florent. 70. vbi executiua ex eis agi si de contentis in literis præcise agatur secus si de extrinsecis, nec sola literarum acceptatione liberari mandantem sed alia requiri per Gab. cons. 155. n. 18. & seq. lib. 1. & liberatum exigere non posse, vt per eum, & vim publici instrumenti & executionem habere Rot. dec. 334. par. 5. diuers. subdens quod si literę cambij non habuerint effectum primæua remaneat obligatio. & decis. 345. acceptantem ei teneri ad cuius fauorem scriptæ fuere nisi scribens decoxerit ignorãte eo qui acceptauit, vel acceptans cum mandatum casu vtroque reuocetur, & scientia decoctionis non præsumitur ob loci distantiam breui tempore.

1. Sublim. nam licet prædicta in delegatione propria exigantur, in impropria tamen eumdem effectũ producente, delegati, eiusque cui sit delegatio consensus sufficit Macerat. resol. 57. nu. 55. & seq. lib. 2. dixi in tractatu delegationis, & nouationis.

TIT. XX.
DE TVTELA DATIVA.

SVMMARIVM.

1 *Datiua tutela dicitur quæ à iudice datur ex eius officio amp. & lim. num. sequent.*
2 *Dari à Iudice tutor potest habilis quicumque agnatione, cognatione pupilli minime attent.s.*
3 *Contrarium tenent ibi citati.*
4 *Datiuo locus est legitimo etiam extante in casibus de quibus ibi.*
5 *Datiuo locus fit legitimo remoto.*
6 *Datur tutor sine citatione nisi ex inquisitione dandus sit.*
7 *Datur tutor absenti inuito, ignoranti & præsenti.*
8 *Datiuus efficitur inutiliter testamẽto datus si cõfirmetur.*
9 *Dari in Ecclesia tutor potest.*
10 *Dato tutore in testamento institutus ille censetur cui datus fuit.*
11 *Filijs datur vnico extanti datus censebitur.*
12 *Datur bonis ex secundo decreto si ex primo nullus comparuerit vt ibi.*
13 *Infans si citari debeat quomodo tutor detur.*
14 *Subrogatione tutoris citatio necessaria non est.*
15 *Officium acceptare tutor cogitur legitime datus amp. & lim. nu. seq.*
16 *Acceptasse officium non censetur qui à tutelæ administratione se abstinuit.*
17 *Acceptationis tempus tutori dato ante monitionem non currit.*
18 *Acceptata tutela ex modico præsumitur.*
19 *Tutor datus rebus in tali loco existẽtibus vniuersitati datus censetur.*
20 *Tutela male etiam decreta primordio veritatis tuetur.*
21 *Tutela simpliciter constita ad bona extra territorium extenditur.*
22 *Plures tutores à pluribus Iudicibus dari possunt vbi sunt bona.*
23 *Delegari non potest ius dandi tutorem lim. num. seq.*
24 *Delegari potest ius tutorem dandi quando pupilli facultates essent infra 500. aureos.*

25

cin. cap. 17. nu. 28. Rota, dec. 492. nu. 6. par. 1. recentior.

26. Lim. nam ex 2. interpellatione mora per primam incursa remissa censetur Bar. in l. Emilius. n. 1. de minor. Rui cons. 110. nu. 4. lib. 1. Crau cons. 609. nu. 12. vbi idem de noua conditione Meno. lib. 3. præs. 112. n. 25. Add. ad Rot. Rom. decis. 148. coram Ludouis. vbi idem per eius acquiescentiam ius implendum erat.

27. Lim. incertæ diei appositionem in mora non constituere Bero. cons 205. n 8 lib. 3.

28. Lim. vt licet si negociorum gestor debitorem interpellasset domino soluat illum in mora constituat; secus si vt sibi solueret Villalo. lit. M num. 2. communi opi.

29. Lim. vt quamuis obligari & in mora constitui eodem tempore aliquis non debeat, secus tamen est si fuerit conuentum constitui Mantica sing. 309. Bero. cons. 205. n. 1 t. lib 3.

30. Lim. moram non committi si debitum non sit liquidum Surd. dec. 179. n. 13.

31. Lim. vt licet à coniuncto interpellatio & protestatio fieri possit, non tamen ab eius procuratore ante litem contestatam constituto Surd. dec. 215. vbi tamen ratificationem domini non operari retrotractionem ad moram pro tempore præterito omittendo.

Interpellatio autem pro more incursu nô requiritur casibus infrascriptis & erunt limitationes regulæ exigêtis interpellationem.

1. Si tempore certo facere quis tenetur puta si tutor rationem reddere teneatur, pupillo maiore effecto id sine interpellatione facere debet l. virum. si cert. pet. vbi Alex. n. 3 Dec. n. 9. Soc cons. 62. n 17. versic. prætera lib. 4 cap 34 vers. ex quo Surd. cons. 296. n. 25. Scrad. de feud. par. 10. sect. 9 n 26. Meno. cons. 653. n. 18. vbi quando dies & pœna apposita esset de cõmuni Rim. Iun. cons. 579. n. 9. Guirba. dec. 114. n. 7. Ond. cons 50. n. 4. lib. 1. qui in illiquidis secus probat. n. 33. Soc. Iun. cons. 28. n 2. lib. 1. vbi etiam si dies per interpretationem apposita censeatur Surd. decis 57. n. 14.

1. Lim. quando tempus gratia multiplicandæ obligationis appositum fuisset Meno. cons. 381. n 24.

2. Lim. quando post longum tempus fieri debet Bero. Q. 73.

3. Lim. quando agitur de aliquo suo iure priuando Meno. supra n. 25. nisi statuto tempus ad non faciendum præfixo idem continente quod ius commune tunc monitio non exigitur Rim. Iun. cons. 579 n. 11.

4. Lim. in die incerta Rim. Iun. cons. 643. n. 22. nisi debitor esset iam certificatus nu seq. Manti. de contract. lib. 14. tit. 34.

2. Secuto implemento in correspectiuis non requiritur quia mora re ipsa contrahitur Alex. in l. quod te n. 8. si cert. pet. Natta. cons. 262. n. 19. Surd cons. 101. nu. 15. Lup. in l. lurabit. n 137. C. de act emp.

3. Vbi tempus est certum etiã in facto successiuo Rim. Iun. supra n. 16. & sequent. nisi pro obligatione finienda esset adiectum Meno. cons. 121. n. 81. & 107. Decia. conf. 60. n. 36. lib. 2. Pelicia. supra. n. 13. & sequêt. secus dicens si solutioni adiectum sit Seraph. dec. 249. etiam in hærede debitoris Bal. in l. vinum col. penul. in princ. si cert. pet. Natt. conf. 226. n. 4.

Nec in debitore minoris Ecclesiæ & fisci l. in minorum C. in quib. caus. in integr. rest. vbi glo. Rom. sing. 117. Soc cons 2. nu. 17. lib. 1. alez. in l. quod te nu. 8. si cert. pet. Bauer. de mor. par. 7. nu. 15. Borgni. de tuto. num. 226. Surd. cons. 296. num. 26. si tamen alia concurrant quæ requirũtur vt citra interpellationem quæ fauore minoris non exigitur mora incurratur dec. 179 nu. 24 25. velut si debitum sit illiquidum, vel minor pro sui parte non impleuisset & huiusmodi & dec. 25. n. 15. latè Surd. supra nu. 17. & sequent secus dicens in actionibus stricti iuris Gab. cons. 121. n. 59. li. 1. Maresc. resol. 112. n. 48. li. 2. Bertaz. cons. ciu. 70. n. 10. secus dicens si debitor & creditor minor es esset vel minor tutore careret Ond. cons. 36. n. 15. lib. 2. Natta. cons. 156. nu. 12. Crau. cons. 505 Luneburg. de pact. cap. vlt nu. 45. Soc. cons. 2. nu. 18. lib. 1. Odd. cons. 87. nu. 11. & sequent. vbi lim. Meno. cons. 7. nu. 20. 8. nu. 23. 81. nu. 64. 1090. num. 1. & de arb cas. 220. nu. 17. in contractib. tamen bonæ fidei tantum Capic. decis. 14. in fi. Surd. decis. 25. in fi. Pereg. de iur. fisc. lib. 6. tit. 7. Macerat. resol. 44. n. 9. lib. 2. Ond. cons. 38. nu. 29. 30. lib. 2. intelligens in tutore tantum ex Gab. conf 26. nu. 5. & sequent. lib. 1. nec tutorem nisi ex dolo culpa & negligentia ad Interesse teneri, nec moram per eum incurri qui potest se exceptione teneri, nec procuratorem sine mora ad interesse tueri nu. sequent. & nu. 38. saltem irregularem puta conuersione pecuniæ domini in suos vsus nu. 39. & cons. 39. data mora procuratoris ad interesse teneri num. 3. & sequent. & 51. nu. 25. lib 2. de fisco Intrigl. sing. 88. n. 45. lib. 3. Pereg cons. 86. num. 16. lib. 3. vbi turamento adhibito hoc priuilegium cessare prout si minor ex sui parte non impleuisset Gratia. discep. 241. nu. 24. vbi tutorem curare debere curatorem pupillo dari, eique soluere ne moram sine interpellatiune incurrat, extraneum verò eam non incurrere nisi recuset soluere minori tutore præsente absque deposito sed discep. 240. num. 12. sine interpellatione moram incurri probat fauore minoris quæ tamen plusquam regularis non operatur, vnde in vtraque mora negligentia culpa vel dolus probari debet & ita Rot. iudicasse & 241. vbi secus ait in debitore speciei etiam maiori etate superueniente moram irregularem cessare præterquam in legato pro legitima & quãdo minor non habet legitimam personam cui soluatur, irregularis mora cessat iuramento non obstante nisi prius interpellatus esset & ad percipiendas etiam teneri num. 47. non tamen incurritur irregularis fauore minoris contra debitorem minorem nisi cum defuncto cœpta sit nu. 51. Munnoz. de ratiocin. cap. 15. nu. 30. & sequent. idem dicens in debitore Ciuitatis & loci pij, si persona legitima adesset cui solui posset, & ex iustitia causa cessare, vel maiori ætate superueniente Ond. cons. 38. lib. 2. & de tutore & alio administratore quod ex negligentia ad interesse teneatur cons. 81. n. 18. lib. 2. de communi Cras. de offi. hæred. Q. 12. n. 7. & in debitore fisci nisi iusta causa non soluat, vel ex ignorantia Meno. cons. 963. n. 40. & sequent. & fauore minoris & Eccl. Coua. var. lib. 3. cap. 16. n. 4. vide supra vers. minoris autem. intellige si alia requisita concurrant Surd. decis. 179. nu. 24. & 240. in fi.

5. Nec lapso tanto tempore intra quod impleri potuisset Alex. in l. si insulam 2. not. de verbo. oblig. Paris cons.

cons.19.n.197.lib. 2.Ceph.cons. 118. n.16.& sequẽt. Rol.cons.63.nu. 48. lib. 4. Rim.Iun.cons.595.nu.31. Surd. cons. 437. n. 35. in facto successiuo quia dies inest ac tempus intra quod fieri possit Natta.cons.50. n.3.Crau.cons.192.n.17.246. n. 1. intelligens respectu interesse non pœnę ex cõmuni Baue.de mora part. 2.n.15. si factum momentaneum sit secus in successiuo Ceph.cons.618.n.35.Decia. cons. 11. n. 15. secus dicens respectu pœnæ incurrendę ob non factam in tempore iudici præsentationem lib. 2. Meno. cons. 586.n.5. Rim. Iun.cons.817. Bero.Q 62.n. 4. vbi in his quæ omittendo committuntur Surd.cons. 437. n. 35.loquens de modo implendo.

6. Nec vbi dies expræssa vel tacita præterijsset glo. in l. si duo.§.fin. vers.constituti. de const. pecu. Bal. in l. 1.§.exactio C.de rei vxo. actio. Alex. d. nu. 8. Rauen. sing.159. Mantu. sing. 294.Paris.d.n.197.Cotta.verbo. mora vbi idem si additum sit, & postea quandocumque interpellauero & in die à lege apposita Burs. cons.184.n.54.etiam si post diem solutioni debitoris dictam, in alio pacto exactioni creditoris dies alia detur Rim.Iun.cons.31. n.127.523.n.24.Surd. decis. 211.nu.15.Barz.dec.43.nu.6. Cabal.cons. 19.par.2. etiam si additum fuisset, ac deinceps arbitrium & beneplacitum creditoris.

1. Lim. non procedere in die incerta l. magnam C. de contrah.stip.Gab.cons. 139.n.7.lib.2. Rol. cons. 57. n.14.lib.1.Ond.cons.36. nu. 25. lib. 2. Sadole.in d. l. quod te n.71. si cert.pet.

2. Lim.quando de peccato ageretur Sadole. supr.n. 72. ex communi.

3. Lim. si factum alterius tertij requiratur Rim. Iun. cons.31.n.137.nisi de publica vtilitate ageretur nu. seq.

7. Nec in contractibus correspectiuis quoad fructus rei & vsuras si per alteram partem impletum sit Bar. in l. de diuisione. n.3.sol. mat. Castr. in l.naturalis.§. at cum do.Ias.n.3.de communi Cur.Iun.n. 5. de præscr. verb. Alex.in d.l.quod te n.8.Padil.n. 6. de communi pœna excepta Bauer.sup. n.17.Gutier.d.cap. 56. nu. 11. idem probantes in contractibus innominatis & stricti iuris Meno.de arb.cas.220.n.22. de communi Sadole.supra.n. 75.Bauer.de mora par.2.n. 10.& seq. vbi limitant.multipliciter Rim.Iun.cons.770.n. 25. vbi quando alter primo debet.implere vt in mora nõ sit qui secundo loco implere debet.

8. Nec vbi quis promisit se facturum & curaturũ Alex. d.n.8.Crau.cons.272.n.10.Meno.d.cas. 220.n.20. ex communi distinguens inter pœnam & interesse Ias. in d.l.quod te n.13. Alex.cons. 157.n.2.lib.6.Paris.cõs. 119.n.5.& 8.lib. 1.Scrad.de Feud.par. 10.sect. 20. nu. 12.

Contrarium præterquam in facto successiuo Sadole.sup. n.87.Becci.cons.105.n.20.

9. Nec extraiudicialis requiritur si Reus prius in mora constitutus esset temporis lapsu, litisuè contestatione, priusquã lis iterum moueatur Abb. in c. nouit nu. 62. Feli.n.15.de iud.Mars.in l.patre vel marito.nu.6. de quæst.Scrad.de feud.par. 10.sect.10.n.17.ex cõi subdens ante litem motam, interpellationem factã præsumi, reoque onus probandi incumbere factam non fuisse.

10. Nec fauore piæ causæ Ecclesiæ, decimarum, & fisci.glo.in §.ex maleficijs verbo iudiciũ Inst. de actio. Alex.d.n.8. Ias.in d.§.ex maleficijs nu. 31. & seq. vbi etiam quid in repub.& fisco & Franch.dec. 16. in fin. Manti.de vlt.vol.lib.7.tit.10.n.34.in fi.Sadol.sup.nu. 81.85.& Baue.supra.n.15.Meno.d.cas.220.num. 18. Ond.cons.39.num.10.lib.2.quod non procedit quoad pœnam & priuationem Goz.cons.34.n.6.Alba. cons. 48.in fi.Marza.cõs.51.n.9.vbi de legato pio & Cras. de offi.hæred. Q. 12.n.5. ex communi idem die certa à testatore expræssa dicens de communi Villalo.lit.M. n.128.secus dicens respectu pœnę nisi secus generali Episcopi cõstitutione caueatur n.129.Intrigl.sing.97. n.116.lib.3.Gul.de Bened.in c. Rainutius.vers.si absque liberis.2.n.200.vbi in tract. legati & fideicõmissi piæ causæ & fisci fauore moram ipso iure committi quoad fructus non ad pœnam priuationis Peregr. cõs. 40.nu.4. lib. 3. vbi interpellationem non requiri nisi de hærede hæreditate priuando agatur cum monitio & mora annalis requiratur ex auth. hoc amplius. C. de fideic.Gratia. discep.241.n.55.si tales habeant legitimam personam cui solui possit.nu. 56.& quod inquit Gul.supra prius dixerat Ias. in auth.n.4.Cras.de off.hæred.Q.12.n.3.quoad legata pia non quoad alia in mora sine interpellatione constitui.

11. Nec iuramento adhibito Natta. cons. 262. nu. 20. Rim. Iun.cons.89.n.15.de communi Gab.de iur.iur. concl. 2. vbi lim.& Seraph.priuil.iuram.47.& Felici. de socie.cap.24.n.8.Seraph.dec.249.ex communi late Rol.cons.57.n.45.lib.1.& Surd.cons. 296.n.33.& Coua.var.lib.3.cap.17.n.5.& Gutier. de iuram. confir.contract.par.1.cap.56.n.12.Meno.d.cas. 220. nu. 21. ex communi Sadole.supra n.86.intelligẽs si prius promisit & postea iurauit Baue supra n. 20. & sequẽt. intelligens si non obligetur eodem tempore quo in mora constituitur Ceph. cons. 118. n.19. Meno. cons. 7.n.20.Soarez.lit.I.n.164 Cabal.cons.19.n.7.par.2. Meno. cons.1153.n.24.& sequẽt.vbi post Rot.Rom. decis.236. in fi.par.2.diuers.intelligit quoad interesse, non quoad pœnam contractus, nec si ignoret creditorem debita pecunia indigere Rim.Iun.cons.37. n. 64.67.n.20.Macerat.resol.2. n. 24. lib 2. Ond. cons. 50.n.3.lib.1.Barz.decis.43.n.7 de communi Villalo. lit.I.n.90.& 125.restringens ad interesse non respectu pœnę ex communi Gal supra verbo. testamentum 3.n.28. & in sciente si teneri soluere non requiri ex communiori Rip.in d l.quod te n. 52.& Pacif.de Salu. interd insp.5.cap.1.n.180. 2. editio. sed in obligato facere interpellationem exigi probantis Rot. dec.69. n.2.par.1.diuers.& scientiam molestiæ à qua cum iuramento defendere promisit cum iuramento Rota. dec.283.collectarum à Pacif. supra n. 184. sed iuramento cessante interpellationem requiri probãt Meno.cons.1.n.171.Gutier.supra cap.56.n.12.Pacif.supra n.182.& scientiam exigi probant Arno.caut. 91. Grat.cons.139.n.7.lib. 2. Matte. comm. opi. verbo. venditor sciens Coua.var.lib.1.cap.17.n.5.de magis communi Rot.Luca.in causa D. Martini Bernardini cum Andrea Sufficienti 1572. ex actis erg.D.Ioannis ser Antoni.

12. Nec si meo debitori dixissem indigeo mea pecunia hæc enim tacita interpellatio sufficit Ceph. cons. 50. nu.25.

13. Nec vbi ad factum puta ad procurandam ratifica-

tionem aliquis tenetur nisi diligentiam adhibuerit, non enim requiritur interpellatio si de interesse, licet successit si de pœna agatur Crau.cons. 64. nu. 1. Rim. Iun. cons. 67. nu. 21.vel ad emendam Gratia.discep. 240.n.34.& tunc interesse taxatur ad ratam fructuũ emendæ rei n.35.Ond.cons.82.n.22.lib.2.Crau.conf. 433.n 19.Gratia.discept.67.

14.Nec in contractibus bonæ fidei in quibus vnius implemento alter statim in mora constituitur Crau.conf. 433.n.25.nec in mora irregulari Ceph.cons.118. nu. 18. Aluis. de Alber. sing. 51. vbi in donatione causa mortis Odd.cons 94. n 25. vbi irregularem in bonæ fidei contractib.sufficere.

15.Nec ad vxorem pro dote in mora constituendam in ea enim vxor constituitur simul ac vir matrimonij onera sustinere cœpit dote per eam promissa de magis communi Alex.cons.141.n.9.lib.5.& Sadole.sup. n.75 & Baue.supra.n.14.

16.Nec si lex dicat quempiam non dedisse, vel fecisse Bar.in l.si duo.§. si.de const.pecu. Ceph. cons.49. nu. 21.

17. Nec si extraneus dotem promiserit mulieri tunc enim lapsu biennij in mora constituitur absque alia interpellatione l si.§.præterea C. de iur. dot. de communi Alex.in l.quod te n.8.Sadole.nu.78.si cert peta. & Baue supra n.14.Roma sing. 302. intelligens post transductionem & Add.ibi aliter remissiue limitat. de communi omnium Meno.d.casu. 220.n.23.

18. Nec fauore libertatis l.cum verò.§. apparet, de fideico.libert.Baue.de mora par.2.n.23.in fi.Sadole.supra n.69.Meno.d.cas 220.n.24.

19. Nec in eo qui etiam non denunciatus hæreditatem fisco non detulit nec restituit qui etiam ad vsuras tenebitur l.item veniunt §. petitam autem fisco & §. a quo de peti. hæred. Alex.in d.l.quod te n. 8. Sadole. n. 83.vbi declarant Bauer.supra n.15.Meno.d. cas. 220. nu.8.

20. Nec in fure quia semper in mora dicitur & ad interesse quanti plurimi,& de interitu l.si.de condict. furt. Alex in d.l.quod te n.8.Sadole n.74. Bauer. supra. n. 9.limitans nisi stipulatio nouans secuta fuisset Meno. d.cas 220.n.9.& cons.963.n.41.

21. Nec si tutor vel socius pecunias communes in suos vsus conuertant, vel pupillares l.1.de vsur.Bero.cons. 193.n.11.lib.1.Meno d cas 220.n.10.

22. Nec si debitor nolle soluere dixisset Alex.d. n. 8. de communiori Sadole supra n.88.& seq si tamen ita in iudicio dixerit Bauer.supra n.16.Marescot.resol.123. nu.22.

23. Nec quando debitor fecit ne interpellaretur l. sed & si.§.fi.de vsur.Sadole.supra.n.73.Meno.d.casu. 220. nu. 12.

24. Nec quando fraudolenter alienauit, vel violenter occupauit, aut dolum aliquis commisit l. videamus la.2 §. 1.de vsur l pen.de vi.& vi.arma.Meno.supra n. 14.& sequent.vel ex delicto tenetur Sadole. supra nu. 74.& quando sine iusta causa speciem debitam occidit Bauer.sup.n.29.

25. Nec in vasallo sciente magnum domino periculum imminere Bauer supra. nu.20.

26. Nec si quis ex legis dispositione facere teneatur Bauer.supra n.24.vbi limitant Paris.cons.19.n.212.lib. 2.Ceph.cons.497.n.71.

27. Nec vbi hæres grauatur vni ex plurib. dari cui voluerit nisi cum primum potuit non dedit l. si quis Titio.§.1.vbi Bar.deleg.2.Bauer.supra.n.3?.

28. Nec in vltimis voluntatibus in quib. pœnam grauatus incurrit nisi quam primum potuit; testantis voluntatem non impleuit etiam nõ interpellatus Ceph. cons.497.n.79.& seq.

Contrarium vt interpellatio requiratur tam in vltima voluntate quam legis dispositione ex magis communi Soc.cons.133.n. 15. nisi præceptum vel dispositio geminata esset n.16. lib. 1. de communi Matte. verbo. mora & verbo.pœna Meno.cons.922.n.30.& seq.

Distingue vt prima procedatur facto negatiuo puta non molestandi secunda in affirmatiuo. Rim. Iun. conf. 330.n.7.& seq.

29. Nec in foro poli in quo debitor sciens tenetur offerre & soluere creditori Ang.& Silu.verb.Meno. cons. 611 n.8.

30. Nec si conditionem aliquis implere teneatur eam enim sine monitione implere debet Rui.cons. 100. n. 4.vers. cum ergo lib.5. Meno.lib.4.præf. 175. n. 13. & cons.1004.n.5. Decia.cons 11.n.20.secus in modo probans loquens in ciue effecto cum errore domum fabricandi & collectas soluendi.lib. 2. sed Surd. cons. 437 n.34.moram incurri modo non impleto elapso tempore quo potuit impleri. & Decia. respondit eodem casu cum Meno.cons. 381. nu. 44 interim vium manere tenentes sed commodis non frui. sed licet cõditio.sit implenda sine interpellatione, fallit si præcedat dispositio faciendi, pœna adiecta si non fiat tunc sine interpellatione pœna non incurretur Mantica. de contract. lib. 14. tit.41. n. 10. de commun Zuccar. cons.28.n.17.

31. Nec scienti se teneri ad aliquid faciendum l. 1. de act.emp.Soc. Iun.cons.120.n.16.& in fi. lib. 3. Tiraq. de retr.lig.§.36.glo 2.n.30.plenam cum omnib. qualitatib.scientiam exigens Cors. sing. verbo. pœna 7. vbi de non vindicante necem defuncti cum facultas adfuit Rim. Iun conf.67.n 21.Meno.cons. 1004. nu. 5. post Bal.in cap. 1.§. ad hæc n.3. hic fin. lex corra. sed hoc quoad interesse non quoad pœnam procedit Rim.Iun. supra n.21. & de communi Simo. de Pret. conf.4.n.4.sed Surd.dec. 179.n.21.secus tenet.

32. Nec oblatione iudiciali sine deposito etiam facta Rim.Iun.cons. 166. n. 24. & seq. subdens verbalem sufficere si Reus contumax sit vel recipere recusat.

33. Nec vbi viduæ restitui debet anno a viri obitu transacto lapsus enim temporis huius gratia miserationis concessi in mora constituit Mattes.not. 121. Gram.dec. 103.n.95.

34 Nec quando promisisses mihi dare centum vsque ad pascha & deinde in antea ad meã petitionem, nã adueniente Paschate in mora constituens Bar.in l. cũ stipulatus, 113.n. 10.vbi ratio. de verb. oblig. Gram. 103.n.163.secus si dictum foret post pascha intra certum tempus executionem peti non posse Bero. conf. 149.n.6.lib.1.& n.seq.diei lapsum creditori adiectum in mora non constituere ait licet secus sit si solutioni debitoris adiectum fuisset.

35. Nec in facto negatiuo si tempus add. tum sit licet eo non apposito pœna absque interpellatione non committatur. Rim. Iun.conf.708.n.25.26.

36. Nec quando pœna ipso iure incurritur. Rim. Iun. supra.n.27.

37. Nec quando contraueniendo, puta socius contra pactum pecunias ex societate extraxit, moram incurrit, ad interesse etenim tenetur ex male & illicite facto Aret. conf. 156. n. 6. Rot. dec. 31. n. 3. par. 2. recenti. quam odiosam magis faciendo consistentem inquit, quam negligendo ex Cacche. dec. 71. n. 38.

38. Nec in obligatione dandi vel soluendi, incontinenti enim dare vel soluere debet Crau. cõs. 192. n. 18. Ond. conf. 38. n. 28. qui tamen n. 27. contrarium tenentes citat lib. 2.

39. Nec alimentorum fauore si iure actionis ea præstare aliquis teneatur, licet secus si iudicis officio Ond. conf. 39. n. 11. 12. lib. 2. Surd. de alim. tit. 3. Q. 9. n. 27. & sequent.

40. Nec si positiuè fuerit contrauentum Raud. dec. 26. n. 73. Gratia. discep. 316. n. 20. Fusar. de subst. Q. 582. num. 16.

41. Nec contra hæredem requiritur si mora per defunctum commissa fuisset etiã si hæres ignoraret, vel pupillus esset Anch. in c. cõquestus vbi Ana. n. 4. de vsur. Rui. conf. 135. n. 9. lib. 4. Rota Lucana in d. causa D. Martini Bernardini. vide supra lim. 1.

42. Nec tanto tempore lapso intra quod promissor implere potuisset Soc. conf. 133 n. 14. lib. 1. Parif. conf. 19. n. 197. & seq. lib. 2. Ceph. conf. 497. nu. 70. Morot. conf. 78. n. 6. Meno. conf. 586. n. 4. 922. n. 32. Rim. Iun. conf. 595. n. 31. Surd. conf. 437. n. 35.

43. Nec si præceptum iteratum vel geminatum à testatore fuisset Soc. conf. 133. n. 15. vers. tamen in casu. lib. 1. Parif. d. conf. 19. n. 206. Meno. conf. 922. n. 33.

44. Nec si ex dispositione testatoris hæreditatis priuatio incurratur & alteri applicata sit Parif. supra. num. 212. Ceph. conf. 497. n. 72. Raud. dec. 26. n. 66. Fusar. Q. 582. n. 15.

45. Nec actor tenetur probare extraiudicialiter Reum interpellasse, præsumitur enim, sed negatiuam Reus probare tenetur Roma. sing. 482. Rot. dec. 20. collect. per Zacch. ad Gallef. Masc. concl. 936. præterquam si agatur de interesse quant iplurimi quia tunc certo tẽpore factam requiritur ex Cag. in l. virum. n. 22. si cer. pet. Add. ad Rom. supra.

46. Nec in facto habente tractum successiuum, tempus enim tacite inest intra quod factum impleri queat quo transacto mora incurritur puta ædificare domum, & huiusmodi. l. si ita stipulatus essem vbi Doc. & in l. interdum. de verbo. oblig. Natta. conf. 50. num. 3. Rim. Iun. conf. 89. n. 16.

47. Nec si fideicommissarius ignorasset fideicommissum; vel restitutio fieret ipso iure, nam fructus ei deberentur etiam non facta interpellatione es communi. Surd. dec. 25 n. 11. & seq.

Creditor etiam in mora constituitur si facta oblatione non dicat sum paratus recipere, da mihi Mattes. sing. 187. vbi Add. Bero. conf. 196. lib. 1. vbi idem si tempore quo creditorem requisiuit iam fuisset in mora constitutus, & sat esse creditorem tacuisse, licet expræsse non recusauerit, & periculum creditoris erit si in iudicio oblatio facta sit, alioquin recusatio esigitur. n. 1. & seq. subdens n. 6. per talem oblationem creditorem in mora constitui, meramque debitoris purgari si sine fraude oblatio facta sit Surd. conf. 141. n. 8. in iudicio factam etiam expræsse non recusatam in mora constituere 331. n. 40. idem operari verbalem in iudicio factam, quod realis extra iudicium probat. Gratia. discep. 241. n. 13.

TIT. XIX. CAP. LXXXIX.
DE FIDEICOMMISSI RECIPROCI REMISSIONE ETC.

4530 Fideicommissi reciproci remissio à tutoribus facta valet, propter parem interuenientem remissionẽ, cum læsio cessare censeatur; accedente Iudicis decreto l. de fideicommisso C. de transactio. Peregr. de fideicom. art. 52. n. 50. Vin. communi opi. 845. n. 51. Mago. dec. Flor. 92. n. 7. vbi à minore posse remitti & Tiraq. in l. si vmquam verbo donatione largitus. n. 128. C. de reuocan. donat. vide supra. n. 4275. & in alijs diuidentibus & de euictione promittentibus de communi Mart. dec. Pis. 191. vbi nullo alio interesse habente.

4531 1. Amp. vt possit tutor pupillæ fideicommisso, grauatæ si sine liberis decesserit substituto pecunias dare, vt dictam conditionem remittat; nec pupilla effecta adulta liberis susceptis, dictas pecunias repetere poterit; quia initio vtilis fuit, euentu dubio inspecto Calcan. conf. 66. Crauet. conf. 294. col. 14. versic. decimoquinto. Peregr. d. n. 50.

4532 2. Amp. vt per diuisionem à tutore factam data fideicommissi scientia, fideicommissum censeatur, fuisse remissum Crot. in l. qui Romæ. §. duo fratres n. 105. de verb. obligat. de reciproco loquens ex ratione conclusionis.

3. Amp. in facta a minore cum decreto & solemnitatibus si reciprocum æquale sit Pereg. d. n. 50. Barz. dec. 96. n. 45. Soc. Iun. conf. 116. n. 68. lib. 1. Parif. conf. 12. n. 36. lib. 2.

4503 1. Lim. vel potius secus esse dicas in non reciproco, quia tunc esset alienatio Crot. & Peregr. supra de quo & eius remissione plenissime dixi in tractatu de pactis & contractibus. tit. de pactis liberatorijs. Mag. supra. n. 8. vbi in integrum restitui. de communi. Bert. conf. ciu. 12. n. 29. lib. 1. & Odd. de prohib. alien. Q. 30. n. 152.

4534 2. Lim. non procedere in curatore minori à iudice dato cum clausula necessaria & oportuna faciendi qui fideicommissum remittere non potest cum non sit necessarium remitti in diuisione, nec etiam opportunum Thob. conf. 42. n. 19. & 20. vbi idem de minore non certificato de vi clausularum. n. 19. & sicut non cẽsetur facta ex parte minoris ita nec ex parte maioris Rim. Iun. conf. 204. n. 58.

4535 3. Lim. non procedere in procuratore hoc in mãdatis specialiter non habente qui fideicommissum remittere non potest Bar. conf. 72 col final. in principio Rim. Iun. conf. 204. n. 57.

4. Lim. non procedere data inæqualitate Peregr. d. n. 50. & supra. n. 4275.

TIT. XIX. CAP. XC.
DE RATIFICATIONE GESTORVM NOMINE PVPILLI.

4536 Ratificare potest tutor cum pupillo, pupilli nomine gesta, vel cum minore curator pupillus scilicet cum tutoris authoritate, & minor authore curatore Bar. in l. si procurator. 6. n. 11. & 12. de conditio. in-

deb. Tiraq. de legi. connubial. glo. 6. nu. 14. fallent. 6. Lambert. de contract. in fine. n. 215. & a minore etiã maiore effecto vt supra dixi.

4537 1. Lim. non procedere nisi constet substantiæ cõtractus scientiam habuisse cum qualitatibus omnibus nisi de mente constaret pro ratificatione etiam ignoratorum Gab. cons. 146. n. 14. & 15. lib. 1. & cons. 62. n. 27. lib. 2. Rui. cons. 91. n. 10. 121. n. 4. lib. 1. de cõi. Onded. cons. 96. n. 63. lib. 2. Meno. cons. 189. num. 12. 439. n. 55. & 56. & cons. 561. n. 35. & seq. subdens non requiri instrumenti lecturam, si ea constet mens ratificantis ex verbis vniuersalibus instrumenti, prærerquam in minore. 675. n. 9. & 1158. n. 11. & 203. n. 37. scientiam perfectam requiri probat. 389. n. 20. & 21. vbi per lecturam instrumenti. Torniol. cons. 70. n. 25. scientiam ex coniecturis colligi probat, puta affictuũ receptione etiam pro tempore præterito, instrumenti productione Afflict. dec. 285. nu. 6. probans secundi instrumenti lecturam sufficere primo etiam minimè lecto Surd. cons. 183. n. 32. & 33. subdens non sufficere procuratoris scientiam Rot. Rom. dec. 396. n. 5. dicẽs sat esse mandatum præcessisse part. 1. diuerso. & dec. 765. in fine. par. 4. diuerso. quæ certam & indubitatã scientiam exigi firmauit. dec. 95. n. 4. par. 1. recentior. & cum suis qualitatibus. dec. 139. n. 8. & 9. & 515. n. 20. d. par. 1. & 535. n. 12. iuris & facti & nullitatis sciẽtiam expostulat & dec. 179. coram Ludouis. certam scientiam probari debere firmauit, nec in ignorante cadere & 525. n. 8. & seq. coniecturas & argumenta, concurrere contenta quorum nonnulla congerit. & Manti. dec. 21. scientiam præsumptam ex coniecturis probatam sufficere. Thob. cons. 89. n. 37. 38. lecturam instrumenti requiri ostendit & Becci. cons. 37. nu. 24. vbi etiam de iurata & Surd. cons. 28. n. 138. qua tamẽ opus non esse si constet de scientia probat, Meno. cõs. 561. n. 41. Cæsar. de Barz. dec. 48. n. 22. & seq. qui nec diuturnitate temporis ratificationem præsumi probat scientiam certam & specificam exigit, non autem in genere; & quod de leui agatur præiudicio ex communi Paris. cons. 47. n. 97. & seq. lib. 1. & Cacche. dec. 176. n. 3. vbi de communi Gratia. discept. 752. n. 16. 17. (vide supra. n. 1416. & 1452.) & discep. 824. n. 52. post Cacche. dec. 179. n. 13. Cor. cons. 207. n. 8. lib. 3. volentes in specie probari debere Natt. cons. 162. nu. 32. & seq. vide supr. n. 1452. scientia autem cum qualitatibus præsumitur ex pluribus actibus in executionem contractus, & coniecturis Turret. cons. 55. n. 9. lib. 4. Torniol. cons. 70. n. 26. Rot. dec. 525. n. 8. coram Ludouis. dec. 21. coram Manti. Meno. cons. 561. n. 42. & seq. vbi etiam non requiri instrumenti lecturam. Rot. dec. 59. n. 3. par. 1. ex mentione instrumenti etiã enunciatiua Rot. dec. 669. n. 6. par. 1. recentio. de magis communi Burs. cons. 174. n. 5. & seq. Surd. cons. 82. n. 34. nisi scientia partis sine toto haberi potuisset. cons. 150. n. 133. probatur etiam si quid fecit instrumento contentorum quoad omnia Ond. cons. 33. nu. 32. lib. 1. & qui nunc scit prius sciuisse præsumitur nisi probet scientiam superuenisse n. 80. Put. dec. 397. lib. 2. facto secutam cum omnibus qualitatibus factam censeri & dec. 89. n. 12. par. 2. diuers. & 586. n. 8. part. 2. recentis matrimonio contracto in genere cogitatũ de dote censeri & ratificationem valere, & à vero simili & communiter audentibus innotescere sat esse, ex Alex. cons. 143. n. 12. lib. 5. & Soc. Iun. cons. 48. nu. 11. lib. 2.

TIT. XIX. CAP. XCI.

DE MANDATO TVTORVM ET CVRATORVM

4538 Mandatum à lege tutores & curatores habent l. final. §. omnem C. de adm. tutor. Pute. cons. 121. n. 31. inter cons. vltimo. volunta. & maiorem habent executoribus potestatem n. 95. Alex. cons. 128 & quidem cũ libera. n. 1. lib. 6. & Franc. Cur. Iun. in auth. in isto. §. quod obseruari. n. 13. C. de iure iuran. propter calumniã & Capic. dec. 5. & supra sæpe probaui. Cuno. de pact. lib 1. c. 21. n. 11 Gail obser. 72. n. 7. lib. 2. & supr. cap. 70. & insolidum prout alij officium habentes saltem authoritate publicum Spec. de procur § ratione autem formæ n. 16. 17. Fede. de Sen Q. 180. Aret. Inst. per quos age. pos. n. 4. vers. 8. de communi Dec. cons. 297. & in c. prudentiam. n. 14. vbi Im. de off. deleg. & Vant. de null. ex defect. mand n. 79. & 80. Natt cons. 428. n. 9. Ronch. in l. 9. nu. 239. ad fi. vers. & hanc de duo. vers.

TIT. XIX. CAP. XCII.

DE SOLEMNITATE STATVTI NON SERVANDA.

4539 Si mulier contrahat tamquam tutrix non tenetur seruare solemnitates à statuto in contractibus mulierum requisitis, sed eas tantum quæ de iure exiguntur in contractibus minorum, & alienatione bonorũ eorumdem, nisi tutrix proprio etiam nomine se obligauerit Rota. Rom. dec. 678. n. 3. par. 1. recentior. dixi supra. tit. 18. cap. 2. in 2. sublimitatione primæ limitationis secundæ opinionis. Gratian. discep. 878. n. 5. & 6. præsertim si actus iussu testatoris fieret ex Surd. dec. 77. n. 1. & cons. 119. n. 9. & vbi actus pro exoneratione conscientiæ fieret non requiri solemnitates statuti in muliere Franc. dec. 237. & Gratia supra. n. 22. Si autem mulier tutelam solemniter non susceperit requiri. Bossi. de pace. n. 31. Lambert. glo. 3. n. 29. Carpa. c. 328. n. 118. & seq. Nec si suum tutorem liberet si verba statuti non conueniant. Dec. cons. 110. n. 6. Alba. cons. 328. n. 29. nec si filius matri donet nisi statutũ generaliter loquatur, & aliis casibus vt per Gabr. de stat. concl. 2. Rota. dec. 442. nu. 7. coram Cavaler. & dec. 18. n. 4. par. 1. recentis. non posse generalem procuratorem sine solemnitate constituere ex Lambert. glo. 20. n. 4. & requiri si filio pater donet Rot dec. 252. crim. per Farin. vide supra. n. 646. amp. 292.

TIT. XIX. CAP. XCIII.

DE PACTIS RESOLVTIVIS IN CONTRACTIBVS TVTORVM.

4540 Pacta resolutiua quę & quando possint in contractibus iniri, vide supra hoc tit. 19. cap. 44. versic. 32. nu. 4314. & iniri posse & seruari debere, sed si non veniant ex natura contractus, sed ex partium conuẽtione vnius factum alteri non obesse, nec resolui dolo cessante quia resolutio pœna censetur Rota decis. 357. part. 2. recentis. vbi etiam vni capitulo additum quo ad alia non operari & cessare si is cuius fauore positum sit eo vti nolit etiam adiecta clausula ipso iure &

re &

re & sine aliqua declaratione Manti. de contract. lib. 4 tit. 19. Rot. dec. 422. par. 2. recẽtis. Peregr. de fideic. art. 2. n. 63. Cabal. cons. 114. n. 18. par. 1. sed à tutore & minore non posse apponi post traditam rẽ Negus. de pig. 4. par. n. 34. & seq. excepto fisci fauore ex l. 2. de reb. eo. vide tamen pro intellectu d. l. 2. & l. 1. in fi. Frec. de feud. lib. 2. Q. 41. & Rui. cons. 123. nu. 20. lib. 2. & si in donatione reuersiuum sit appositum si donatarius sine filijs decesserit quando reuertatur etiam si filios reliquerit qui sine filijs decesserint vide Rot. dec. 194. & 270 nouis diuerso. par. 5. & dec. 210. resolutiua pacta adijci posse in donatione facta monasterio fundato & dotato conditiones seruandi vel donata restituendi & dec. 347. sed reuersiuum addi nõ posse donationi puræ dec. 393. vbi de fauore matrimonij.

TIT. XIX. CAP. XCIV. DE DOMICILII CONSTITVTIONE PER TVTORES &c.

4541 Tutor & curator pro minore & dementibus qui æquiparantur domicilium constituere possunt Bar. in d. l. 1. n. 1. vbi Salic. post princip. versic. sed contra istam suppletionẽ C. vbi pet. tuto. vel curat. Gratian. discep. 861. n. 16.

TIT. XIX. CAP. XCV. DE DELEGATIONE FACTA A TVTORE.

4542 Delegatio debitoris à tutore bona fide facta liberat debitorem pupilli alioquin secus l. pupilli. 96. in princ. de solut. Bar. sing. 38.

1. Lim. tamen & declara nam vt delegatio vel nouatio per delegationem quæ liberet delegantem & fideiussores eius, plura copulatiuè requiruntur; Primũ quod obligatus delegantis debitor sit; Secundum quod per stipulationem promittat creditori soluere mandãte & consentiente delegante; Tertium quod promittat tamquam debitor delegantis expræsse non etiam simpliciter glo. magna. in l. quamuis. §. si cumuli. 2. ad Velleia. de communi Bologne. in l. singularia n. 92. & seq. si cert. pet. Bertaz. claus. 33. glo. 4. nu. 2. & de cõi. Surd. cons. 145. n. 4. & dec. 23. n. 6. Alba. cons. 2. nu. 9. 13. ex cõi Cag in d. l. singularia n. 170. & seq Garziar. patrõ. 56. n. 5. lib. 2. vbi ex Cag. supra n. 165. vice primi promitti opus esse, & fines mandati seruari. Bero. cons. 197. n. 2. lib. 1. Thes. Q. 111. lib. 3. Rot. dec. 51. n. 4. collect. per Pacif. de Saluia. interd. vbi etiam obligationem acceptari oportere & dec. 71. n. 3. 4. & 134. par. 2. recentis. & Seraph. dec. 1419. & Lotter. de re benef. lib. 2. Q. 25. n. 66. nec potest debitor posteriori creditori sui creditoris cessionarij soluere quando anterior cessio fuit infinita etiam si posteriori soluere promisisset aduenieute tempore d. decis. 134. licet literas cambij acceptans eas soluere teneat. n. 4. & dec. 652. par. 2. recentis vt ex acceptatione literarum cãbij ab eo cui directæ fuere debitor liberetur qui literas scripsit & transmisit eo instante qui ad hoc mercatori tenheari pecunias dedit, necesse est vt vltra acceptationem litterarum effectualiter solutæ sint ex Bal. cons. 348. lib. 1. Rot. Gen. dec. 4. n. 8. & dec. 8. nu. 19. vbi etiam probant factis diligentijs & non solutis pecunijs regressum dari cõtra eum qui literas scripsit pro recuperatione pecuniarum ei solutarum Medic. decis. 66. & 67. vbi etiam liberari delegantem si delegatus postea non soluendo fiat. Mona. dec. Florent. 70. vbi executiua ex eis agi si de contentis in literis præcise agatur secus si de extrinsecis, nec sola literarum acceptatione liberari mandantem sed alia requiri per Gab. cons. 155. n. 18. & seq. lib. 1. & liberatum exigere non posse, vt per eum, & vim publici instrumenti & executionem habere Rot. dec. 334. par. 5. diuers. subdens quod si literę cambij non habuerint effectum primæua remaneat obligatio. & decis. 345. acceptantem ei teneri ad cuius fauorem scriptæ fuere nisi scribens decoxerit ignorãte eo qui acceptauit, vel acceptans cum mandatum casu vtroque reuocetur, & scientia decoctionis non præsumitur ob loci distantiam breui tempore.

1. Sublim. nam licet prædicta in delegatione propria exigantur, in impropria tamen eumdem effectũ producente, delegati, eiusque cui fit delegatio consensus sufficit Maccrat. resol. 57. nu. 55. & seq. lib. 2. dixi in tractatu delegationis, & nouationis.

TIT. XX. DE TVTELA DATIVA.

SVMMARIVM.

1 *Datiua tutela dicitur quæ à iudice datur ex eius officio amp. & lim. num. sequent.*
2 *Dari à Iudice tutor potest habilis quicumque agnatione, cognatione pupilli minime attent.s.*
3 *Contrarium tenent ibi citati.*
4 *Datiuo locus est legitimo etiam extante in casibus de quibus ibi.*
5 *Datiuo locus fit legitimo remoto.*
6 *Datur tutor sine citatione nisi ex inquisitione dandus sit.*
7 *Datur tutor absenti inuito, ignoranti & præsenti.*
8 *Datiuus cẽsetur inutiliter testamẽto datus si cõfirmetur*
9 *Dari in Ecclesia tutor potest.*
10 *Dato tutore in testamento institutus ille censetur cui datus fuit.*
11 *Filijs datur vnico extanti datus censebitur.*
12 *Datur bonis ex secundo decreto si ex primo nullus compa uerit vt ibi.*
13 *Infans si citari debeat quomodo tutor detur.*
14 *Subrogatione tutoris citatio necessaria non est.*
15 *Officium acceptare tutor cogitur legitime datus amp. & lim. nu. seq.*
16 *Acceptasse officium non censetur qui à tutelæ administratione se abstinuit.*
17 *Acceptationis tempus tutori dato ante monitionem non currit.*
18 *Acceptata tutela ex modico præsumitur.*
19 *Tutor datus rebus in tali loco existẽtibus vniuersitati datus censetur.*
20 *Tutela male etiam decreta primordio veritatis tuetur.*
21 *Tutela simpliciter constita ad bona extra territorium extenditur.*
22 *Plures tutores à pluribus Iudicibus dari possunt vbi sunt bona.*
23 *Delegari non potest ius dandi tutorem lim. num. seq.*
24 *Delegari potest ius tutorem dandi quando pupilli facultates essent infra 500. aureos.*

25

25 *Delegari tutela potest si ita pupilli fauor exigat.*
26 *Delegari tutela potest alioquin iurisdictionem habenti.*
27 *Datio tutoris nulla est forma decreti non seruata.*
28 *Testamentarius tutor confirmatione non indiget, secus est in dato ex inquisitione amp. num seq.*
29 *Confirmatio tutoris subreptitia est in qua mentio facta non fuit tutoris à patre dati.*
30 *Nulla est tutela datio defectu iurisdictionis iudicis dantis, vel confirmantis.*
31 *Tutor filus eius qui monasterium ingressus fuit minime datur, sed curator bonis dabitur.*
32 *Datus tutor non censetur de cuius datione non constat.*
33 *Datiua tutela fratris cessat si maior effectus frater minoris tutor esse velit.*
34 *Datiuo locus non est extante legitimo.*
35 *Datus duobus pupillis si alterius eorum tutela excusare se possit, alterius tutor erit vt ibi.*
36 *Dato tutori ex inquisitione antequam ei administratio decernatur idoneus pronunciari debet lim. num. seq.*
37 *Vtilia minori gerere tutor potest etiam non impletis solemnibus.*
38 *Datus illi qui sub tutela esse debet ab eo qui dare non potest re firmandus est à iudice si is cui datur sub tutela, esse debeat.*
39 *Datio tutoris ob alicuius vacationem facta eius non facta mentione nulla est.*
40 *Datus tutor à matre cui legitimam dumtaxat reliquit confirmandus non est.*
41 *Datio tutelæ ex falsa causa ad petentis instãtiam, nulla est.*
42 *Datio prima tutelæ per secundam non tollitur licet in mãdato secus sit.*
43 *Datio tutoris decretum & causæ cognitionem requirit.*

TIT. XX. CAP. I.
DE TVTELA DATIVA.

1 TVtela datiua dicitur illa quæ à iudice datur ex eius officio etiam minime implorato §. nos autem Institut. de Attiliano tutor. Cor. cons. 163. n. 5. lib. 4. Caldas. de restitutio. in integr. in princ. n. 24. & 27. Alex. in l. 1. n. 4. Soc. n. 3. Purpur. n. 10. & cœteri communiter. de iurisd. omni. iudic. qui iudex competẽs sit, & eius subdito tutorem dei l. 1. de tutor. dat ab his vide supra tit. 9. cap. 1. ex 10. tit. Cacchera. dec. 89. n. 8.

2 1. Amp. quemcumque habilem posse tuutorem à Iudice dari non attẽta agnatione, & cognatione C. qui dari. tuto. pos. per tot. Ludo. cons. 49. n. 6. inter cons. vltim. voluntat.

3 Contrarium nempe dari magis idoneus agnatorum, cognatorum, & affinium hunc ordinem sequendo pract. Masuer. in tit. de tutor. n. 23.

4 2. Amp. datiuo locum fore legitimo etiam extante; qui vel ad tempus absuturus sit, vel minor existat. l. non solũ. §. si libertus. de excusatio. tutor. l. 1. §. si apud. de legitim. tute Bal. in d. §. nos autem Papon. in consuetud. Borbon §. 177. pag. 173. Surd. cons. 159. n. 9. & seq. idem dicẽs si legitimus pupilli debitor esset Gab. cons. 29. n. 48. lib. 2. idem subdens si mater minor esset ex veriori magisque communi n. 50. & sequenti.

5 3. Amp. datiuæ locum fore remoto legitimo quando testamentaria, & legitima tutela cessat l. 3. §. quæri. de legitim. tut. Soc. Iun. cons. 16. nu. 6. lib. 2. tunc quæ tutorem dari petunt mater, auia, alijque de quibus in tit. ff. & C. qui petant. tuto. n. 7.

6 4. Amp. vt detur tutor absque citatione nisi dandus foret ex inquisitione Tiraq. in tract. res inter alios acta limitatio. 43. pag 40. ad finem.

7 5. Amp. præsenti, absenti, ignoranti & inuito dari posse l. illud. & l. sequent. de tuto. & curato. dat ab his Montan. de tutel. cap. 8. n. 21.

8 6. Amp. in vtiliter testamento datum si confirmetur datiuum censeri Spec de dati. tutor. n 4.

9 7. Amp. in Ecclesia etiam dari posse Abb. in cap cum Ecclesia n 16. de immunit. Ecclesia. Franc. in cap. decet. n. 4. eod. tit. qui tamen cogitandum relinquit.

10 8. Amp. vt si testamento datus fuerit, ille cui datus fuerit institutus cẽseatur Manti. de vltim. volun. lib 4. tit. 2. sub n. 9. & vt effectum habeat tutela aditio hæreditatis requiritur Leon. de pupil. subst. n. 184. datur infra tit. 33.

11 9. Amp. vt datus filijs cum solus & vnius dumtaxat adesset illi soli datus tutor, censeatur Dec. cons. 50. Zaneh. in l. hæredes mei. §. cum ita part. 8. num. 56. ad trebellian. Montan. de tutel. cap. 12. n. 22.

12 10. Amp. vt detur bonis ex secundo decreto, quando ex primo nullus comparuit ad successionem; quando enim bona debitoris vacant à fisco non agnita creditor in possessionem se mitti petere potest l. si bona. 5. de bonis autho. iudic. possiden. vbi Bar. & Mattesila, vacantia constare dicentes ijs vocatis qui primũ gradum successoris obtinent l. 1. de successor. edicto l. si diu quib. ex caus. in posses. eat. scilicet nominatim l. in fine de ventre inspicien. quibus vocatis terminus ad deliberandum num velint adire statui debet non minor centum dierum l. 1. & 2. de iure delib. & si nullus comparuerit satis constare dicetur bona esse vacãtia glo. in l. sancimus ad trebel. ad hoc autem fiscus minimè vocabitur; & hæc obseruabuntur quoad immissionem ex primo decreto. Mattes. supra. Quo verò ad secundum dabitor tutor bonis l. 1. de curato. bon. dando. in fi. Mattes. supra. Masc. concl. 268. sed glo. final. in d. l. 1. tutoris verbum de quo in tex. exponit pro curatore.

13 11. Amp. vt si debeat citari infans creditor iudicem adire debeat & citatis, coniunctis, affinibus, & amicis infantis, curabit eidem tutorem dari, quoniam curator dari non posset nisi petenti, nisi iudex infantis bona peritura videret, vel graue æs alienum imminere, quia tunc ex officio iudex de consilio coniunctorũ pupilli, & in subsidium quia non reperiatur tutor liti curatorem dare potest, & contra processum cum tali curatore factum minor enormiter læsus non ex capite minorum restituetur, sed ex generali clausula si qua mihi iusta causa &c. & ad hoc sufficit generale proclama, vel edictum, & constito pupillum tutore carere dabitur curator bonis cuius erit officium distrahere, & ex præcio creditoribus satisfacere, & sic non peruenitur ad secundum decretum per adiudicationẽ sed per iussum de vendendo, quem faciet iudex, vt soluat creditori & vendat; quod si non inueniatur emptor, poterit curator dare insolutum pro mensura debiti declarati Neuizan. cons. 17. n. 21. & sequ. qui ad prædicta deueniri posse inquit etiam si graue æs alienum non immineat sed longa lis cum magna expensa. Rebuf. de sentent. prouisional. art. 3. glo. 2. n. 6.

Cacche.

Cacche.dec.Pedemontan.89.n.8.

14 12. Amp. vt in subrogatione contutoris citatio necessaria non sit eius tutoris cui substitutus adiungitur Ang.cons.325.n.3. Asin. in prax. §.7 versic. 141. & subdunt sat esse Iudici narrare omne id quod tutorem dandi in causa est, & narrata vera esse, & si in causa dandi non fuerit erratum ad tutoris dationē sustinere sufficiet l.tutor si petitus.de tutor. & curator. dat. ab his, idem subdens quando ad matris instantiam non ex inquisitione sed de iure communi tutorem filijs dari postulantis, nec in locum mortuorum, nec sui ipsius ad secunda vota transire volentis; & si tutor sine inquisitione pupillo detur non habenti, siue numquam habuerit, siue in locum remoti vel excusati vel alterius inhabilis, qui tamen habilis esse sperabatur, siue vti adiunctus detur, dummodo in dandi causa non erretur, sed veritas cum narratis concurrat, talis datio sine citatione valida erit Asin.supra per tot & tot. §.7. congestæ casus quibus citatio est necessaria, & quibus non & Gab de citatio.concl 1.

15 13. Amp vt si tutor fuerit legitime datus officium acceptare compelli potest captis pignoribus l. 3. vbi glo.& Bal C. de suspect.tutor.alioquin quod si se excusauerit, & absolutus sit nullam pœnam mœretur alias autem etiam medij temporis ad damna pupillo tenebitur.l Imperatores §.1.vbi Bal.not.de appel. Ang.de Aret in l.1.§.si quis tutor.n.2.quando appellan.sit.

16 1. Subamp vt non censeatur acceptasse qui se ab administratione tutelæ abstinuit Cur.Iun.cons. 29. num 6.

17 1. Lim. nam tempus ad acceptandum dato tutori, non prius currere incipit quam monitus, in mora constitutus sit, & ante monitionem tutor pupillis dari, potest Ferret. cons. 323. num. 3. & si tutelam recusauerit, ei ante monitionem nihil obijci potest Port. cons.147.n.45.

18 1. Sublim. & declara vt ex modico actu etiam agnita tutela præsumatur Port.cons.147 n.49.

19 14. Amp vt datus rebus in tali loco existentibus, vniuersitati datus censeatur Bero.cons 44.n.7.lib.2.

20 15. Amp. vt tutela quamuis male decreta fuerit, primordiu veritatis tueatur Bero.cons.103.n.3.lib. 3. Meno.cons.145.n.47.

21 16. Amp vt tutor simpliciter datus, intelligatur etiā datus bonis quæ pupillus extra territorium haberet l. propter litem §.licet de excusatio.tutor.l.magis puto. §.illud.de reb.eor.§.datus autem tutor. instiut. de excusat tutor.Ias.in l.1.in 2.lect.n.93.C.de sum Trin. & fide.Catho. Borgni.de tuto. n.281. Assisi. dec. Perus. 76.n.2.& supra latius dixi.

22 17. Amp. plures tutores á pluribus iudicibus dari, posse vbi bona sita sunt Crau.cons. 30.n 1.Borg supr. n.281. Assis.supra.n.3.& quando aliquis pupilli in aliquo territorio creditor est in quo pupillus bona habet non tamen tutorem; creditor debet in loco vbi pupillus tutorē habet alterius iurisdictionis citari facere dictum tutorem & curatorem cum protestatione, quod si non comparuerit, dari faciet tutorem vel curatorem ad litem, alias datio nulla esset Alex. cons. 161 n.7.lib.5.Borg supra.n.285. Assis. supra. n. 4. & dixi supra.

18. Amp. vt licet antequam tutor datiuus eligatur citari debeant omnes legitimi Surd.cons.159.n.2.attamen si non detur ob perpetuum legitimi impedimentum, sed propter temporale non est opus legitimos citare Surd cons.159 n.19.20.

19. Amp. vt vbi in legitimo remanent aliquæ reliquiæ tutelæ datiuo non legitimo locus sit Bero.C. 66.n. 7. & ideo Doc.communiter tenent, quod mater quæ ad secunda vota transeundo tutores filijs petijt, licet desinat esse tutrix, non tamen sequens legitimus admittitur, sed datiuus Surd.cons.159.n.14.

20. Amp.vt licet legitimus quandocumque compareat datiuo præferendus sit quando extra prouinciam degit, datio tamen tutoris interim à iudice facta tenet, legitimo qui aberat non citato Surd.cons.159.n.22.

21. Amp. vt si legitimus sit temporaliter impeditus nō sequenti legitimo sed datiuo locus sit, quo impedimēto cessante legitimus iam impeditus tutelam resumet nec in datione huius datiui requiritur citatio agnatorum vel cognatorum Surd. cons. 159.num. 12. & sequent.

23 1. Lim. nam cum ius dandi tutorem mixti imperij sit, nec iure magistratus competat, delegari non potest Bin sing 24. Spec.de datiu.tute.in princip.Dec.in l.quæcumque n.44.& 45.de offi. eius cui manda. est iurisdictio.de communi Cur.Iun.n.55.& seq. & Purp. n.664.& seq.Bello supputatio lib. 1. cap. 2. licet alia ratione.Montan.de tutel.cap. 19.n.25.& sequent.

Contrarium tenet Bar.in l.inter tutores.num.5. de adm. tut.

24 1. Sublim. non procedere quando pupilli facultates infra aureos quingentos essent de magis communi. Bello.supra Purpur.& Montan.supra & tunc magistratus dabit tutorem iure suo, si uero excedant, à Præside dabitur l.3.de tuto.& curato.dat.ab his.

25 2. Sublim. non procedere quando pupilli fauor delegari exigeret, tunc enim tutoris delegatio etiam, priuato fieri posset.Purp.in d.l.1.n.671.

26 3. Sublim non procedere quando delegatio fieret alioquin iurisdictionē habenti; aut magistratui.l.8. vbi Bar de tut.& cur.dat.ab his glo.in d. l. 1. verbo. manda.vbi Bar.in 7.oppositio & Purp.n.671. versic. tertio limitatur, qui tamen non posse propriè delegari tenuit alias habenti etiam ordinariam iurisdictionem, etiam in loco originis, vel pupillaris domicilij, licet hoc vltimo casu possit magistratus iuberi, vel eius iurisdictio excitari.glo. in §.sed hoc iure. verbo. iussu Inst.de Atil.tuto.

4. Sublim. vel potius secus esse dicas in cognitione suspecti tutoris. Purp.supra n.641.

27 2. Lim. nam tutoris datio nulla non seruata forma decreti Cur Sen.cons 46 n.14.

28 3. Lim. vt licet testamentarius tutor non egeat confirmatione, datus tamen ex inquisitione confirmandus est Rebuf.de sentent.prouision.art 3.glo. 2. n. 3. pag.277.Papon.in Consuetud Borbon.pag. 18. verb. decerner tit de iurisdict.& iustice per l. tutores à patruo.de confirman.tuto.l.testamento datos. de testa. tutel.l si filio de confirman.tutor.

29 1. Amp. vt confirmatio subreptitia sit in qua; non fuit facta mentio tutoris à patre dati; nec ab extraneo datus confirmatur, vbi alia bona quam ab extraneo relicta pupillus haberet, & datio nulla est tutoribus pupilli non citatis quorum interest, ne socios in tutela molestos, vel minus idonous habeant.

habeant Ang. cons. 325. num. 3. l. 4. de confirm. tutor. Azo. in sum. C. eod tit. nu. 6. Roma. cons. 188. n. 3. vers. hanc autem conclusionem. Crau. cons. 690. n. 6 & 7.

30 2. Amp. vt iurisdictionis tutorem dantis vel confirmantis defectu, tutelæ datio & confirmatio nulla existat l. naturali. §. 1. de confirman. tutor. Ang cons. 325. in 3. dub. Alex. cons. 3. n. 14. lib. 2. Crau. cons. 690. num. 7.

31 4. Lim. non dari eius filio qui monasterium ingressus fuit, sed bonis dabitur curator l. final. §. si autem a patre. C. de bon. quæ liber specul. de dati. tutor. n. t.

32 5. Lim. eum datum non censeri de cuius datione non apparet Iodoch. in enchirid. pari vel simil. verbo. constare.

33 6. Lim. datiuam tutelam fratris cessare, ac finiri, si minor frater maior effectus tutor esse velit l. 9. de tutel. & ration. distrahen. Specul. de legitim. tut. num. 3. Baæc. de decim. tutor. cap. 5. n. 15. Gutierez. de tutel. part. 3. cap. 4. n. 17.

34 7. Lim. datiuo locum non esse extante legitimo etiã ex statuto Spec. de datiu. tutel. in princip. Ias. cons. 149. n 3. lib. 2. dixi supra tit. 3. & multo minus testamentario extante vt ibi dixi. Surd. cons. 159. n. 1. nisi legitimus temporaliter foret impeditus, n. 20. & n. 13.

35 8. Lim. nam duobus pupillis datus si alterius eorum tutela excusare se possit, quia plures tutelæ censeantur, alterius tutor erit quem tamen maluerit eligere poterit l. duobus. 25. vbi glo. Bar. & alij de testamentar. tutel. Alberi. de statut. lib 2. Q. 18. n. 2.

36 9. Lim. nam priusquam dato ex inquisitione, tutelę administratio decernatur debet tutor datus idoneus pronunciari Add. ad Mattesilan. sing. 107. quod si iudex insufficientem dederit ad interesse tenebitur in subsidium. Cor. cons. 163. n. 6. lib. 4. & cons. 284 nu. 5. lib. 3. & vbicumque ex inquisitione legitima tutor dari debet, intelligi debet causa cognita citatis agnatis, & cognatis, amicis, & vicinis minorum, informationes morum facultatum & aliorum contingentium sumendo, quo non seruato tutela datiua nulla est etiam si in datione diceretur, quod iudex cognouerit tutorem datum esse idoneum, nisi per alia acta præcedentia constaret inquisitionem fuisse factam; nec ad solam matris vel alterius petitionem dandus est Cur. sen. cons. 46 n. 12. versic. tamen & versic. quia quilibet las. cons 149 col. 3. vers. item decretum requirit. lib. 2. Plot de in litem iuran. §. 9. n. 12.

37 1. Sublim. 9. limitationem non procedere quoad gesta ad vtilitatem minorum, quæ requisitis etiam non adhibitis sustinentur Add. ad Matthes. supra dixi supr. tit. 13. n. 335. Alba. cons 533. n. 8. per l. soluendo. de neg. gest. idem absentium fauore probans Manti. de contract. lib 25. tit 6. n 38. & seq. quæ etiam à minore vtiliter posse absque solemnitatib. geri. Redoa. de reb. Eccl. non alie. tit. de caus. vtil. n. 175. fol. 132. & potest pacisci ad vtilitatem pupilli non vt ei noceat l. tutoris vbi glo. de pact. vide supra tit. 19. n. 264. Manti. de contract. tit. 13. n. 14.

38 10. Lim. nam datus illi qui sub tutela esse debet ab eo qui dare non potest, refirmandus est à iudice, si is cui datur sub tutela esse debeat Soc. lun. cõs. 59. n. 33. lib. 3. & a patruo datus inquisitione firmatur, quæ cessat præstita satisdatione l. tutores. de confirman. tutor. vbi glo. Crau. cons. 690. n. 1.

39 11. Lim. tutoris dationem nullam reddi factam propter alicuius vacationem de iure vel de facto, cuius non fuerit mentio facta Ancharan. in cap. cum nostris n. 9. de concessio. præbend.

40 12. Lim. nam datus à matre filio cui legitimam dũtaxat reliquit non debet cõfirmari l. deto. §. in rem. de legat. 2. Roma. cons. 188. n. 3. licet si à matre institutus fuisset, cum inquisitione confirmaretur, ac tutor esse potest, l. mulier. de confirman. tutor. Din. sing. 206.

41 13. Lim. tutelæ dationem ex falsa causa irritam reddi si ad petentis instantiam fuerit decreta Cor. cons. 281. n. 2. lib. 1. & hoc non dicetur tutor. cons. 132. n. 12. lib. 2.

42 14. Lim. primam tutelæ dationem non reuocari per secundam, licet secus in procuratore accidat. Imol. in cap. volentes. n. 6. de offic. legat.

43 15. Lim. nam tutoris datio causæ cognitionem exigit, ac decretum Purpur. in l. 1. n. 671. de offic. eius. cui manda. est iurisd. Surd. cons. 159. n. 2. ac proinde citationem exigere probat, nisi ob temporale impedimẽtum legitimi detur n. 20.

44 16. Lim. in ventre existenti tutorem dari non posse sed curatorem l. ventri. de tuto. & curato. dat. ab his Spec. de curato. §. & scias. Surd. cons. 159. n. 23.

TIT. XXI.
DE TVTELA ANOMALA MATRIS AVIÆ &c.

SVMMARIVM.

1 *Tutela matris & auiæ anomala dicitur.*
2 *Matris & auiæ tutelam esse legitimam tenent ibi citati.*
3 *Tutela patrimatri quæ ipso iure defertur.*
4 *Mater & auia omnium tutelarum capaces existunt lim. num. sequent:*
5 *Mater tutrix legitima non est nisi secundis nuptijs & omnium legum auxilio renunciauerit.*
6 *Mater & auia in tutela omnibus præferuntur.*
7 *Mulier tutrix esse potest creditorum & debitorum, lege creditrix & debitrix:*
8 *Principis etiam tutela matri defertur.*
9 *Auus paternus & maternus quando concurrant in tutela nepotum.*
10 *Mater ad tutelã admittitur licet debitrix vel creditrix sit.*
11 *Nominatus à matre cæteris vt ibi præfertur.*
12 *Mater in tutela naturali patri præfertur.*
13 *Mater auiæ in tutela præfertur.*
14 *Mater patrueli præfertur.*
15 *Mater successione per statutum priuata admittitur ad tutelam.*
16 *Mater etiam in potestate patris constituta ad tutelam admittitur.*
17 *Mater pauper ad tutelam admittitur dato saltem idoneo fideiussore.*
18 *Mater auia & proauia ad tutelam admittuntur.*
19 *Contrarium in proauia tenet Ang. ibi citatus.*
20 *Mater naturalis tutrix esse potest.*
21 *Nulla est datio tutelæ alteri facta matre non monita & in mora minime constituta.*
22 *Mater & auia ob litem superuenientem non amouentur.*
23 *Mater à marito filiorum tutela priuari non potest.*

24

24 Contrarium tenent ibi citati. (poteſt.
25 Mater tutrix ante inuentarij confectionem adminiſtrare
26 Proauia cum matre & auia eiuſdem iuris eſſe cenſetur.
27 Contrarium tenent ibi citati.
28 Matri non nocet in tutela fuiſſe præuentam.
29 Legitimo tutori locus non eſt antequam mater tutelæ renunciet.
30 Legitimo tutori locus non eſt ſed datiuo ſi mater 25. annis minor exiſtat lim. num ſeq.
31 Legitimo tutori locus erit ſi matris ætas talis ſit vt conſtet numquam poſſe tutricem eſſe.
32 Minor tutrix eſſe poteſt ex ſtatuto.
33 Matre ad ſecunda vota tranſeunte datiuo locus ſit.
34 Contrarium tenent ibi citati.
35 Mater tutrix eſt licet cum pupillis litem habeat.
36 Linea materna extante paterna à tutela excluditur quoad agnatos maſculos.
37 Mater quæ ad ſecunda vota tranſiuit niſi Principis reſcripto tutrix eſſe non poteſt.
38 Mater & auia ad tutelam non admittuntur quouſque ſpes eſt teſtamentariæ tutelæ lim num ſeq.
39 Mater teſtamentario præfertur qui prius confirmatus non fuit quam mater tutelam ſuſcepiſſet.
40 Mulieris vtro tutela non mulieri defertur.
41 Mater tutrix non eſt ſi teſtatoris mẽs excluſiua appareat.
42 Mare & fœmina concurrentibus mas præfertur. amp. nu. ſequent.
43 Auus paternus non etiam maternus excludit matrem.
44 Contrarium tenent ibi citati.
45 Mater minor tutrix eſſe non poteſt.
46 Mater & auia lapſo quadrimeſtre niſi tutelam aſſumpſerint excluduntur.
47 Contrarium tenent ibi citati. (bus omiſſis.
48 Mater tutelam acceptare nequit, requiſitis ſolemnitati-
49 Mater in honeſtæ vitæ tutrix eſſe non poteſt.
50 Mater quæ tutelæ renunciauit non eſt tutrix.
51 Mater & auia vt extraneæ tutrices dari non poſſunt.
52 Mater & auiæ voluntariæ tutrices ſunt, nec inuitæ acceptare cogantur lim num. ſeq.
53 Mater & auia acceptata tutela inuitæ gerere tenentur.
54 Matri à teſtatore taliter non diſpoſitio tutela debet à Iudice decerni.
Furioſi filij bona gerere, & ipſum obligare an poſſit.
55 Nominatus à matre tutor dari debet amp & lim. n. ſeq.
56 Matre non monita, & in mora non conſtituta alter tutor dari nequit.
57 Datus inutiliter à patre vel matre confirmari debet & datiuus cenſetur.
58 Datus inutiliter à patre vel matre confirmari debet, & datiuus cenſetur.
59 Nominatus à matre non admittitur ſi legitimus vel teſtamentarius tutor ad ſit.
60 Nominatum à matre nõ neceſſitatur tutorem iudex conſtituere ex cauſa.
61 Auus & auia etiam materna vbi datiuo locus eſt cæteris à matre petitis, necnon & legitimis præferuntur, & auus auiæ patruoq; præferetur.
63 Mater & auia filij impuberis decedentis ſucceſſione priuantur ſi citatorem dari intra annum ab obitu patris minime petierint amp. & lim. n. ſeq.
64 Subſtituta pupillaris & exemplaris ſucceſſione priuatur ſi tutorem intra annũ pupillo dari nõ petierit lim. n. ſeq.
65 Subſtituta pupillaris non priuatur ſubſtitutione ob non petitum tutorem ſi non fuerit in prima cauſa ſucceſſionis.
66 Mater naturalis non petens dari tutorẽ filij intra annum eorumdem ſucceſſione priuatur.
67 Mater ſucceſſione priuatur ſi tutorem filio petierit qui ſolemnia non impleuerit, nec adminiſtrauerit, niſi tutor legitimus vel teſtamentarius eſſet.
68 Succedentes pupillo ab inteſtato ſi intra annũ ei tutorem dari non petierint illius ſucceſſione priuantur.
69 Mater curatore non petito vbi peti debuit filij ſucceſſione priuatur. lim. num ſeq.
70 Adultus ſibi non ci alius curatorem petere tenetur.
71 Curator impuberi petendus non eſt niſi in caſibus quibus peti poteſt. (priuetur.
72 Ventri curatore per matrem nõ petito an eius ſucceſſione
73 Subſtitutus pupillaris tutorẽ pupillo petere tenetur alioquin illius ſucceſſione priuabitur.
74 Mater ſucceſſione priuatur eum tutorem dari petens qui excuſare ſe poterat.
75 Sequens in gradu alterius anni (matri præfixo tranſacto) lapſu non petito tutore ſucceſſione priuatur lim. nu. ſeq.
76 Contrarium tenent ibi citati.
77 Matre excluſa non cenſentur excluſi ſequentes in gradu coniuncti pupillo decedenti mediante perſona matris excluſa. (derentur.
78 Auia excluditur matre excluſa quamuis alij non exclu-
79 Contrarium tenent ibi citati.
80 Matre excluſa auus maternus eam in poteſtate habens excluſus cenſetur.
81 Contrarium tenent ibi citati.
82 Mortuo priori in gradu ſequenti tempus currere incipit
83 Succeſſione pupilli priuatur qui tutorem intra annum ei dari non petijt etiam ſi 70. annum attigiſſet.
84 Mater inteſtati ſucceſſione priuatur ſi debito tempore tutorem dari petierit à libertis, cognatiſue compulſa; licet ſecus ſit ſi eum tutore petere non cunctaretur ab eis ad monita fuiſſet.
85 Mater & alij qui legitimam petere poſſent tutore in annũ non petito filij ſucceſſione priuantur lim. num. ſeq.
86 Contrarium tenet Ruin. ibi citatus.
87 Succeſſione non priuantur qui non fuerunt in mora petendi tutorem dari.
88 Mater minor non priuatur ſucceſſione filij ſi tutorem non petierit.
89 Succeſſione non priuatur tutore nõ petito iuſtè impeditus.
90 Succeſſione priuatur qui tutorem non petijt tametſi teſtator id vetaſſet.
91 Succeſſione pupilli minoriſue priuatur qui tutorem non petijt ſi poſt 14. annum ſuæ ætatis pupillus obierit, vbi ex ſtatuto ad annum 18. tutela prorogata eſſet.
92 Contrarium tenent ibi citati.
93 Succeſſione pupilli priuantur tutorem petere debentes ſi tutela minori tempore viguit ſeu in eſſe fuit.
94 Mater abſens ſi cunctaretur ab alijs præuenta in petitione tutoris filio dandi alius ſucceſſione priuatur.
95 Mater ſucceſſione priuatur non petito tutore etiam ſi bene geſſiſſet tutela legitimè non ſuſcepta lim. nu. ſeq.
96 Mater cui tutela à iudice minus legitimè decreta fuit non priuatur ſucceſſione filij impuberis.
97 Mater ſucceſſione filij non priuatur nõ petito tutore ſi ita loci conſuetudo ſeruet.
98 Mulier ruſtica ſi vtiliter geſſit non priuatur filij ſucceſſione ob non petitum tutorem, ſi peritiores conſulere non potuit.

tionem aliquis tenetur nisi diligentiam adhibuerit, non enim requiritur interpellatio si de interesse, licet successit si de pœna agatur Crau.cons. 64. nu. 1. Rim. Iun. cons. 67. nu. 21. vel ad emendam Gratia, discep. 240.n.34.& tunc interesse taxatur ad ratam fructuũ emendæ rei n.35.Ond.cons.82.n.22.lib.2.Crau.consſ. 433.n 19.Gratia disceptꝰ67.

14. Nec in contractibus bonæ fidei in quibus vnius implemento alter statim in mora constituitur Crau.cons. 433.n.25.nec in mora irregulari Ceph.cons.118. nu. 18. Aluis.de Alber.sing.51.vbi in donatione causa mortis Odd.cons 94. n 25. vbi irregularem in bonæ fidei contractib sufficere.

15. Nec ad vxorem pro dote in mora constituendam in ea enim vxor constituitur simul ac vir matrimonij onera sustinere cœpit dote per eam promissa de magis communi Alex.cons.141.n.9.lib.5.& Sadole.sup. n.75 & Baue.supra n.14.

16. Nec si lex dicat quempiam non dedisse, vel fecisse Bar.in l.si duo.§. si.de const.pecu. Ceph. cons.149. nu. 21.

17. Nec si extraneus dotem promiserit mulieri tunc enim lapsu biennij in mora constituitur absque alia interpellatione l si.§.præterea C. de iur. dot.,de communi Alex. in l.quod te n.8.Sadole.nu.78.si cert peta. & Baue supra n.14.Roma sing. 302. intelligens post traductionem & Add.ibi aliter remissiue limitat. de communi omnium Meno.d.casu. 220.n.23.

18. Nec fauore libertatis l.cum verò.§. apparet, de fideico, libert.Baue.de mora par.2.n.23.in fi.Sadole.supra n.69.Meno.d.cas 220.n.24.

19. Nec in eo qui etiam non denunciatus hæreditatem fisco non detulit nec restituit qui etiam ad vsuras tenebitur l.item veniunt §. petitam autem fisco & §. a quo de peti. hæred Alex.in d l.quod te n. 8. Sadole. n. 83.vbi declarant Bauer.supra.n.15.Meno.d. cas. 220. nu.8.

20. Nec in fure quia semper in mora dicitur & ad interesse quanti plurimi, & de interitu l.fi.de condict.furt. Alex in d.l.quod te n.8.Sadole n.74. Bauer. supra. n. 9.limitans nisi stipulatio nouans secuta fuisset Meno. d.cas 220.n 9.& cons.963.n.41.

21. Nec si tutor vel socius pecunias communes in suos vsus conuertant, vel pupillares l.1.de vsur.Bero.cons. 193.n.11.lib.1.Meno d cas 220.n.10.

22. Nec si debitor nolle soluere dixisset Alex.d. n. 8. de communiori Sadole supra n.88.& seq si tamen ita in iudicio dixerit Bauer.supra n.16.Marescot.resol.123. nu.22.

23. Nec quando debitor fecit ne interpellaretur l. sed & si.§.si.de vsur.Sadole.supra.n.73.Meno.d.casu. 220. nu.12.

24. Nec quando fraudolenter alienauit, vel violenter occupauit, aut dolum aliquis commisit l. videamus la.2.§.t.de vsur l pen.de vi.& vi.arma. Meno.supra n. 14.& sequent.vel ex delicto tenetur Sadole. supra nu. 74.& quando sine iusta causa speciem debitam occidit Bauer. sup.n.29.

25. Nec in vasallo sciente magnum domino periculum imminere Bauer supra nu.20.

26. Nec si quis ex legis dispositione facere teneatur Bauer.supra n.24.vbi limitant Paris.cons.19.n.212.lib. 2.Ceph.cons.497.n.71.

27. Nec vbi hæres grauatur vni ex plurib. dari cui voluerit nisi cum primum potuit non dedit l. si quis Titio.§.1.vbi Bar.deleg.2.Bauer.supra.n.30.

28. Nec in vltimis voluntatibus in quib. pœnam grauatus incurrit nisi quam primum potuit, testantis voluntatem non impleuit etiam nõ interpellatus Ceph. cons.497.n.79.& seq.

Contrarium vt interpellatio requiratur tam in vltima voluntate quam legis dispositione ex magis communi Soc.cons.133.n.15.nisi præceptum vel dispositio geminata esset n.16. lib. 1. de communi Matte. verbo. mora & verbo.pœna Meno.cons.922 n.30.& seq.

Distingue vt prima procedatur facto negatiuo puta non molestandi secunda in affirmatiuo. Rim. Iun. consſ. 330 n.7.& seq.

29. Nec in foro poli in quo debitor sciens tenetur offerre & soluere creditori Ang.& Silu. verb. Meno. cons. 611 n.8.

30. Nec si conditionem aliquis implere teneatur eam enim sine monitione implere debet Rui.cons. 100. n. 4.vers. cum ergo lib.5. Meno.lib.4.præſ. 175. n. 13. & cons.1004.n.5.Decia.cons 11.n.20.secus in modo probans loquens in ciue effecto cum errore domum fabricandi & collectas soluendi.lib. 2. sed Surd. cons. 437 n.34.moram incurri modo non impleto elapso tempore quo potuit impleri. & Decia. respondit eodem casu cum Meno.cons. 381. nu. 44. interim vium manere tenentes sed commodis non frui. sed licet cõditio.sit implenda sine interpellatione, fallit si præcedat dispositio faciendi, pœna adiecta si non fiat tunc sine interpellatione pœna non incurretur Mantica, de contract.lib. 14.tit.41. n. 10. de commun Zuccar. cons.28.n.17.

31. Nec scienti se teneri ad aliquid faciendum l. 1. de act.emp.Soc. Iun.cons. 120.n.16.& in fi. lib. 3. Tiraq. de retr.lig.§.36.glo 2.n.30.plenam cum omnib. qualitatib.scientiam exigens Cors. sing. verbo. pœna 7. vbi de non vindicante necem defuncti cum facultas adfuit Rim. Iun consſ.67.n 21.Meno.cons. 1004. nu. 5. post Bal.in cap.1.§. ad hæc n.3. hic fin. lex corra. sed hoc quoad interesse non quoad pœnam procedit Rim.Iun. supra n.22. & de communi Simo. de Pret. consſ.4.n.4.sed Surd.dec. 179.n.21.secus tenet.

32. Nec oblatione iudiciali sine deposito etiam facta Rim.Iun.cons. 166. n. 24. & seq. subdens verbalem sufficere si Reus contumax fit vel recipere recusat.

33. Nec vbi viduæ restitui debet anno a viri obitu transacto lapsus enim temporis huius gratia miserationis concessi in mora constituit Mattes. not. 121. Gram.dec.103.n.95.

34. Nec quando promisisses mihi dare centum vsque ad pascha & deinde in antea ad meã petitionem, nã adueniente Paschate in mora constituens Bar.in l. cũ stipulatus.113.n.10.vbi ratio. de verb. oblig. Gram. 103.n.163.secus si dictum foret post pascha intra certum tempus executionem peti non posse Bero. consſ. 149.n.6.lib.1.& n.seq.diei lapsum creditori adiectum in mora non constituere ait licet secus sit si solutioni debitoris adiectum fuisset.

35. Nec in facto negatiuo si tempus additum sit licet eo non apposito pœna absque interpellatione non committatur.Rim.Iun.consſ.708.n.25.26.

36. Nec quando pœna ipso iure incurritur. Rim. Iun. supra.n.27.

37.

37. Nec quando contraueniendo, puta socius contra pactum pecunias ex societate extraxit, moram incurrit, ad interesse etenim tenetur ex male & illicite facto Aret. cons. 156. n. 6. Rot. dec. 31. n. 3. par. 2. recenti. quam odiosam magis faciendo consistentem inquit, quam negligendo ex Caeche. dec. 71. n. 38.

38. Nec in obligatione dandi vel soluendi, incontinenti enim dare vel soluere debet Crau. cōs. 192. n. 18. Ond. cons. 38. n. 28. qui tamen n. 27. contrarium tenentes citat lib. 2.

39. Nec alimentorum fauore si iure actionis ea praestare aliquis teneatur, licet secus si iudicis officio Ond. cons. 39. n. 11. 12. lib. 2. Surd. de alim. tit. 3. Q. 9. n. 27. & sequent.

40. Nec si positiuè fuerit contrauentum Raud. dec. 26. n. 73. Gratia, discep. 316. n. 20. Fusar. de subst. Q. 582. num. 16.

41. Nec contra hæredem requiritur si mora per defunctum commissa fuisset etiā si hæres ignoraret, vel pupillus esset Anch. in c. cōquestus vbi Ana. n. 4. de vsur. Rui. cons. 135. n. 9. lib. 4. Rota Lucana in d. causa D. Martini Bernardini. vide supra lim. 1.

42. Nec tanto tempore lapso intra quod promissor implere potuisset Soc. cons. 133 n. 14. lib. 1. Paris. cons. 19. n. 197. & seq. lib. 2. Ceph. cons. 497. nu. 70. Morot. cons. 78. n. 6. Meno. cons. 586. n. 4 922. n. 32. Rim. Iun. cons. 595. n. 31. Surd. cons. 437. n. 35.

43. Nec si præceptum iteratum vel geminatum à testatore fuisset Soc. cons. 133. n. 15. vers. tamen in casu. lib. 1. Paris. d. cons. 19. n. 206. Meno. cons 922. n. 33.

44. Nec si ex dispositione testatoris hæreditatis priuatio incurratur & alteri applicata sit Paris. supra. num. 212. Ceph. cons. 497. n. 72. Raud. dec. 26. n. 66. Fusar. Q. 582. n. 15.

45. Nec actor tenetur probare extraiudicialiter Reum interpellasse, præsumitur enim, sed negatiuàm Reus probare tenetur Roma. sing. 482. Rot. dec. 20. collect. per Zaceh. ad Galles. Mase. concl. 936. præterquam si agatur de interesse quanti plurimi quia tunc certo tēpore factam requiritur ex Cag. in l. virum, n. 22. si cer. pet. Add. ad Rom. supra.

46. Nec in facto habente tractum successiuum, tempus enim tacite inest intra quod factum impleri queat quo transacto mora incurritur puta ædificare domum, & huiusmodi. l. si ita stipulatus esset vbi Doc. & in l. interdum. de verbo. oblig. Natta. cons. 50. num. 3. Rim. Iun. cons. 89. n. 16.

47. Nec si fideicommissarius ignorasset fideicommissum; vel restitutio fieret ipso iure, nam fructus ei deberentur etiam non facta interpellatione ex communi. Surd. dec. 25 n. 11. & seq.

Creditor etiam in mora constituitur si facta oblatione non dicat sum paratus recipere, da mihi Mattes. sing. 187. vbi Add. Bero. cons. 196. lib. 1. vbi idem si tempore quo creditorem requisiuit iam fuisset in mora constitutus, & sat esse creditorem tacuisse, licet expræsse non recusauerit, & periculum creditoris erit si in iudicio oblatio facta sit, alioquin recusatio exigitur. n. 1. & seq. subdens n. 6. per talem oblationem creditorem in mora constitui, moramque debitoris purgari si sine fraude oblatio facta sit Surd. cons. 142. n. 8. in iudicio factam etiam expræsse non recusatam in mora constituere 331. n. 40. idem operari verbalem in iudicio factam, quod realis extra iudicium probat. Gratia, discep. 241. n. 13.

TIT. XIX. CAP. LXXXIX.
DE FIDEICOMMISSI RECIPROCI REMISSIONE ETC.

4530 Fideicommissi reciproci remissio à tutoribus facta valet, propter parem interuenientem remissionē, cum læsio cessare censeatur; accedente Iudicis decreto l. de fideicommisso C. de transactio. Peregr. de fideicom. art. 52. n. 50. Vin. communi opi. 845. n. 51. Mago. dec. Flor. 92. n. 7. vbi à minore posse remitti & Tiraq. in l. si vmquam verbo donatione largitus. n. 128. C. de reuocan. donat. vide supra. n. 4275. & in alijs diuidentibus & de euictione promittentibus de communi Mart. dec. Pis. 191. vbi nullo alio interesse habente.

4531 1. Amp. vt possit tutor pupillæ fideicommisso, grauatæ si sine liberis decesserit substituto pecunias date, vt dictam conditionem remittat; nec pupilla effecta adulta liberis susceptis, dictas pecunias repetere poterit; quia initio vtilis fuit, euentu dubio inspecto Calean. cons. 66. Crauet. cons. 294. col. 14. versic. decimoquinto. Peregr. d. n. 50.

4532 2. Amp. vt per diuisionem à tutore factam data fideicommissi scientia, fideicommissum censeatur, fuisse remissum Crot. in l. qui Romæ. §. duo fratres n. 105. de verb. obligat. de reciproco loquens ex ratione conclusionis.

3. Amp. in facta a minore cum decreto & solemnitatibus si reciprocum æquale sit Pereg. d. n. 50. Barz. dec. 96. n. 45. Soc. Iun. cons. 116. n. 68. lib. 1. Paris. cons. 12. n. 36. lib. 2.

4503 1. Lim. vel potius secus esse dicas in non reciproco, quia tunc esset alienatio Crot. & Peregr. supra de quo & eius remissione plenissime dixi in tractatu de pactis & contractibus. tit. de pactis liberatorijs. Mag. supra. n. 8. vbi in integrum restitui. de communi. Bert. cons. ciu. 12. n. 29. lib. 1. & Odd. de prohib. alien. Q. 30. n. 152.

4534 2. Lim. non procedere in curatore minori à iudice dato cum clausula necessaria & oportuna faciendi qui fideicommissum remittere non potest cum non sit necessarium remitti in diuisione, nec etiam opportunum Thob. cons. 42. n. 19. & 20. vbi idem de minore non certificato de vi clausularum. n. 19. & sicut non celetur facta ex parte minoris ita nec ex parte maioris Rim. Iun. cons. 204. n. 58.

4535 3. Lim. non procedere in procuratore hoc in mādatis specialiter non habente qui fideicommissum remittere non potest Bar. cons. 72. col. final. in principio Rim. Iun. cons. 204. n. 57.

4. Lim. non procedere data inæqualitate Peregr. d. n. 50. & supra. n. 4275.

TIT. XIX. CAP. XC.
DE RATIFICATIONE GESTORVM NOMINE PVPILLI.

4536 Ratificare potest tutor cum pupillo, pupilli nomine gesta, vel cum minore curator pupillus scilicet cum tutoris authoritate, & minor authore curatore Bat. in l. si procurator. 6. n. 11. & 12. de condictio. in-

ſe & ſine aliqua declaratione Manti. de contract. lib. 4 tit. 19. Rot. dec. 422. par. 2. recẽtis. Peregr. de fideic. art. 2. n. 63. Cabal. cons. 114. n. 18. par. 1. ſed à tutore & minore non poſſe apponi poſt traditam rẽ Neguz. de pig. 4. par. n. 34. & ſeq. excepto fiſci fauore ex l. 2. de reb. eo. vide tamen pro intellectu d. l. 2. & l. 1. in fi. Frec. de feud. lib. 2. Q. 41. & Rui. cons. 123. nu. 20. lib. 2. & ſi in donatione reuerſiuum ſit appoſitum ſi donatarius ſine filijs deceſſerit quando reuertatur etiam ſi filios reliquerit qui ſine filijs deceſſerint vide Rot. dec. 194. & 270 nouis diuerſo. par. 5. & dec. 210. reſolutiua pacta adijci poſſe in donatione facta monaſterio fundato & dotato conditiones ſeruandi vel donata reſtituendi & dec. 347. ſed reuerſiuum addi nõ poſſe donationi puræ dec. 393. vbi de fauore matrimonij.

TIT. XIX. CAP. XCIV. DE DOMICILII CONSTITVTIONE PER TVTORES &c.

4541 Tutor & curator pro minore & dementibus qui æquiparantur domicilium conſtituere poſſunt Bar. in l. 1. n. 1. vbi Salic. poſt princip. verſic. ſed contra iſtam ſuppletionẽ C. vbi. pet. tuto. vel curat. Gratian. diſcep. 861. n. 16.

TIT. XIX. CAP. XCV. DE DELEGATIONE FACTA A TVTORE.

4542 Delegatio debitoris à tutore bona fide facta liberat debitorem pupilli alioquin ſecus l. pupilli. 96. in princ. de ſolut. Bar. ſing. 38.

1. Lim. tamen & declara nam vt delegatio vel nouatio per delegationem quæ liberet delegantem & fideiuſſores eius, plura copulatiuè requiruntur; Primũ quod obligatus delegantis debitor ſit; Secundum quod per ſtipulationem promittat creditori ſoluere mandãte & conſentiente delegante; Tertium quod promittat tamquam debitor delegantis expræſſe non etiam ſimpliciter glo. magna. in l. quamuis. §. ſi emuli. 2. ad Velleia. de communi Bologne. in l. ſingularia n. 92. & ſeq. ſi cert. pet. Bertaz. claus. 33. glo. 4. nu. 2. & de cõi. Surd. cons. 145. n. 4. & dec. 23. n. 6. Alba. cons. 2. nu. 9. 13. ex cõi Cag in d. l. ſingularia n. 170. & ſeq Garziar. patrõ. 56. n. 5. lib. 2. vbi ex Cag. ſupra n. 165. vice primi promitti opus eſſe, & fines mandati ſeruari. Bero. cons. 197. n. 2. lib. 1. Thes. Q. 111. lib. 3. Rot. dec. 51. n. 4. collect. per Pacif. de Saluia. interd. vbi etiam obligationem acceptari oportere & dec. 71. n. 3. 4. & 134. par. 2. recentis. & Seraph. dec. 1419. & Lotter. de re benef. lib. 2. Q. 25. n. 66. nec poteſt debitor poſteriori creditori ſui creditoris ceſſionarij ſoluere quando anterior ceſſio fuit infinita etiam ſi poſteriori ſoluere promiſiſſet aduenente tempore d. decis. 134. licet literas cambij acceptans eas ſoluere teneat. n 4. & dec 652. par. 2. recentis vt ex acceptatione literarum cãbij ab eo cui directæ fuere debitor liberetur qui literas ſcripſit & tranſmiſit eo inſtante qui ad hoc mercatori ſcribenti pecunias dedit, neceſſe eſt vt vltra acceptationem literarum effectualiter ſolutæ ſint ex Bal. cons 348 lib. 1. Rot. Gen. dec. 4. n. 8 & dec. 8. nu. 19. vbi etiam probant factis diligentijs & non ſolutis pecunijs regreſſum dari cõtra eum qui literas ſcripſit pro recuperatione pecuniarum ei ſolutarum Medic. decis. 66. & 67. vbi etiam liberari delegantem ſi delegatus poſtea non ſoluendo fiat. Mona. dec. Florent. 70. vbi executiua ex eis agi ſi de contentis in literis præciſe agatur ſecus ſi de extrinſecis, nec ſola literarum acceptatione liberari mandantem ſed alia requiri per Gab. cons. 155. n. 18. & ſeq. lib. 1. & liberatum exigere non poſſe, vt per eum, & vim publici inſtrumenti & executionem habere Rot. dec. 334. par. 5. diuerſ. ſubdens quod ſi literę cambij non habuerint effectum primæua remaneat obligatio. & decis. 345. acceptantem ei teneri ad cuius fauorem ſcriptæ fuere niſi ſcribens decoxerit ignorãte eo qui acceptauit, vel acceptans cum mandatum caſu vtroque reuocetur, & ſcientia decoctionis non præſumitur ob loci diſtantiam breui tempore.

1. Sublim. nam licet prædicta in delegatione propria exigantur, in impropria tamen eumdem effectũ producente, delegati, eiuſque cui fit delegatio conſenſus ſufficit Macerat. reſol. 57. nu. 55. & ſeq. lib. 2. dixi in tractatu delegationis, & nouationis.

TIT. XX. DE TVTELA DATIVA.

SVMMARIVM.

1 *Datiua tutela dicitur quæ à iudice datur ex eius officio amp. & lim num. ſequent.*
2 *Dari à Iudice tutor poteſt habilis quicumque agnatione, cognatione pupilli minime attentis.*
3 *Contrarium tenent ibi citati.*
4 *Datiuo locus eſt legitimo etiam extante in caſibus de quibus ibi.*
5 *Datiuo locus fit legitimo remoto.*
6 *Datur tutor ſine citatione niſi ex inquiſitione dandus ſit.*
7 *Datur tutor abſenti inuito, ignoranti & præſenti.*
8 *Datiuus cẽſetur inutiliter teſtamẽto datus ſi cõfirmetur*
9 *Dari in Eccleſia tutor poteſt.*
10 *Dato tutore in teſtamento inſtitutus ille cenſetur cui datus fuit.*
11 *Filijs datur vnico extanti datus cenſebitur.*
12 *Datur bonis ex ſecundo decreto ſi ex primo nullus compa ucrit vt ibi.*
13 *Infans ſi citari debeat quomodo tutor detur.*
14 *Subrogatione tutoris citatio neceſſaria non eſt.*
15 *Officium acceptare tutor cogitur legitime datus amp. & lim. nu. ſeq.*
16 *Acceptaſſe officium non cenſetur qui à tutelæ adminiſtratione ſe abſtinuit.*
17 *Acceptationis tempus tutori dato ante monitionem non currit.*
18 *Acceptata tutela ex modico præſumitur.*
19 *Tutor datus rebus in tali loco exiſtẽtibus vniuerſitati datus cenſetur.*
20 *Tutela male etiam decreta primordio veritatis tuetur.*
21 *Tutela ſimpliciter conſtita ad bona extra territorium extenditur.*
22 *Plures tutores à pluribus Iudicibus dari poſſunt vbi ſunt bona.*
23 *Delegari non poteſt ius dandi tutorem lim num. ſeq.*
24 *Delegari poteſt ius tutorem dandi quando pupilli facultates eſſent infra 500. aureos.*

25

TIT. XX. CAP. I.
DE TVTELA DATIVA.

1 TVtela datiua dicitur illa quæ à iudice datur ex eius officio etiam minime implorato §. nos autem Institut. de Attiliano tutor. Cor. cons. 163. n. 5. lib. 4. Caldas. de restitutio. in integr. in princ. n. 24. & 27. Alex. in l. 1. n. 4. Soc. n. 3. Purpur. n. 10. & cœteri communiter. de iurisd. omni. iudic. qui iudex competẽs sit, & eius subdito tutorem det l. 1. de tutor. dat ab his vide supra tit. 9. cap. 1. ex 10. tit. Cacchera. dec. 89. n. 8.

2 1. Amp. quemcumque habilem posse tuutorem à Iudice dari non attẽta agnatione, & cognatione C. qui dari. tuto. pos. per tot. Ludo. cons. 49. n. 6. inter cons. vltim. voluntat.

3 Contrarium nempe dari magis idoneus agnatorum, cognatorum, & affinium hunc ordinem sequendo pract. Masuer. in tit. de tutor. n. 13.

4 2. Amp. datiuo locum fore legitimo etiam extante; qui vel ad tempus abfuturus sit, vel minor existat. l. non solũ. §. si libertus. de excusatio. tutor. l. 1. §. si apud. de legitim. tute Bal. in d. §. nos autem Papon. in consuetud. Borbon §. 177. pag. 173. surd. cons. 159. n. 9. & seq. idem dicẽs si legitimus pupilli debitor esset Gab. cons. 29. n. 48. lib. 2. Idem subdens si mater minor esset ex veriori magisque communi n. 50. & sequenti.

5 3. Amp. datiuæ locum fore remoto legitimo quando testamentaria, & legitima tutela cessat l. 3. §. quæri. de legitim. tut. Soc. Iun. cons. 16. nu. 6. lib. 2. tunc quæ tutorem dari petunt mater, auia, aliique de quibus in tit. ff. & C. qui petant. tuto. n. 7.

6 4. Amp. vt detur tutor absque citatione nisi dandus foret ex inquisitione Tiraq. in tract. tes inter alios acta limitatio. 43. pag. 40. ad finem.

7 5. Amp. præsenti, absenti, ignoranti & inuito dari posse l. illud. & l. sequent. de tuto. & curato. dat ab his Montan. de tutel. cap. 8. n. 21.

8 6. Amp. in vtiliter testamento datum si confirmetur datiuum censeri Spec de dati. tutor. n 4.

9 7. Amp. in Ecclesia etiam dari posse Abb. in cap. cum Ecclesia n 6. de immunit. Ecclesia. Franc. in cap. decet. n. 4. eod. tit. qui tamen cogitandum relinquit.

10 8. Amp. vt si testamento datus fuerit, ille cui datus fuerit institutus cesseatur Manti. de vltim. volun. lib 4. tit. 2. sub n. 9. & vt effectum habeat tutela aditio hæreditatis requiritur Leon. de pupil. subst. n. 184. datur infra tit. 33.

11 9. Amp. vt datus filijs cum solus & vnius dumtaxat adesset illi soli datus tutor, censeatur Dec. cons. 50. Zanch. in l. hæredes mei. §. cum ita part. 8. num. 56. ad trebellian. Montan. de tutel. cap. 12. n. 12.

12 10. Amp. vt detur bonis ex secundo decreto, quando ex primo nullus comparuit ad successionem; quando enim bona debitoris vacant à fisco non agnita creditor in possessionem se mitti petere potest l. si bona. §. de bonis autho. iudic. possiden. vbi Bar. & Mattesila, vacantia constare dicentes ijs vocatis qui primũ gradum successoris obtinent l. 1. de successor. edicto l. si diu quib. ex caus. in posses. cat. scillcet nominatim l. in fine de ventre inspicien. quibus vocatis terminus ad deliberandum num velint adire statui debet non minor centum dierum l. 1. & 2. de iure delib. & si nullus compareuerit satis constare dicetur bona esse vacãtia glo. in l. sancimus ad trebel. ad hoc autem fiscus minimè vocabitur; & hæc obseruabuntur quoad immissionem ex primo decreto. Mattes. supra. Quo verò ad secundum dabitur tutor bonis l. 1. de curato. bon. dando. in fi. Mattes. supra Masc. concl. 208. sed glo. final. in d. l. 1. tutoris verbum de quo in tex. exponit pro curatore.

13 11. Amp. vt si debeat citari infans creditor iudicem adire debeat & citatis, coniunctis, affinibus, & amicis infantis, curabit eidem tutorem dari, quoniam curator dari non posset nisi petenti, nisi iudex infantis bona peritura videret, vel graue æs alienum imminere, quia tunc ex officio iudex de consilio coniunctorũ pupilli, & in subsidium quia non reperiatur tutor liti curatorem dare potest, & contra processum cum tali curatore factum minor enormiter læsus non ex capite minorum restituetur, sed ex generali clausula si qua mihi iusta causa &c. & ad hoc sufficit generale proclama, vel edictum, & constito pupillum tutore carere dabitur curator bonis cuius erit officium distrahere, & ex præcio creditoribus satisfacere, & sic non peruenitur ad secundum decretum per adiudicationẽ sed per iussum de vendendo, quem faciet iudex, vt soluat creditori & vendat; quod si non inueniatur emptor, poterit curator dare insolutum pro mensura debiti declarati Neuizan. cons. 17. n. 21. & sequ. qui ad prædicta deueniri posse inquit etiam si graue æs alienum non immineat sed longa lis cum magna expensa, Rebuf. de sentent. prouisional. art. 3. glo. 2. n. 6. Cacche.

Cacche.dec.Pedemontan.89.n.8.

14 12. Amp. vt in ſubrogatione contutoris citatio neceſſaria non ſit eius tutoris cui ſubſtitutus adiungitur Ang.conſ.325.n.3. Aſin. in prax. §.7. verſic. 141. & ſubdunt ſat eſſe Iudici narrare omne id quod tutorem dandi in cauſa eſt, & narrata vera eſſe, & ſi in cauſa dandi non fuerit erratum ad tutoris dationẽ ſuſtinere ſufficiet l.tutor ſi petitus.de tutor. & curator. dat. ab his, idem ſubdens quando ad matris inſtantiam non ex inquiſitione ſed de iure communi tutorem filijs dari poſtulantis, nec in locum mortuorum, nec ſui ipſius ad ſecunda vota tranſire volentis; & ſi tutor ſine inquiſitione pupillo detur non habenti, ſiue numquam habuerit, ſiue in locum remoti vel excuſati vel alterius inhabilis, qui tamen habilis eſſe ſperabatur, ſiue vti adiunctus detur, dummodo in dandi cauſa non erretur, ſed veritas cum narratis concurrat, talis datio ſine citatione valida erit Aſin.ſupra per tnt & tnt. §.7. congeſſit caſus quibus citatio eſt neceſſaria, & quibus non & Gab de citatio.concl 1.

15 13. Amp. vt ſi tutor fuerit legitime datus officium acceptare compelli poteſt captis pignoribus l. 3. vbi glo.& Bal C.de ſuſpect.tutor.alioquin quod ſi ſe excuſauerit, & abſolutus ſit nullam pœnam mœretur alias autem etiam medij temporis ad damna pupillo tenebitur.l Imperatores §.1.vbi Bal.not.de appel. Ang.de Aret in l.1.§.ſi quis tutor.n.2.quando appellan.ſit.

16 1. ſubamp vt non cenſeatur acceptaſſe qui ſe ab adminiſtratione tutelæ abſtinuit Cur.Iun.conſ. 29. num 6.

17 1. Lim. nam tempus ad acceptandum dato tutori, non prius currere incipit quam monitus, in mora conſtitutus ſit, & ante monitionem tutor pupillis dari, poteſt Ferret. conſ. 323. num. 3. & ſi tutelam recuſauerit, ei ante monitionem nihil obijci poteſt Port. conſ.147.n.45.

18 1. Sublim. & declara vt ex modico actu etiam agnita tutela præſumatur Port.conſ.147.n.49.

19 14. Amp vt datus rebus in tali loco exiſtentibus, vniuerſitati datus cenſeatur Bero.conſ 44.n.7.lib.2.

20 15. Amp. vt tutela quamuis male decreta fuerit, primordiu veritatis tueatur Bero.conſ.103.n.3.lib. 3. Meno.conſ.145.n.47.

21 16. Amp vt tutor ſimpliciter datus, intelligatur etiã datus bonis quæ pupillus extra territorium haberet l. propter litem §.licet de excuſatio.tutor.l.magis puto. §.illud.de reb.eor.§.datus autem tutor. Inſtitut. de excuſat tutor.Iaſ.in l.1.in 2.lect.n.93.C.de ſum Trin. & fide.Catho.Burgni.de tuto.n.281. Aſſiſi. dec. Peruſ. 76.n.2.& ſupra latius dixi.

22 17. Amp. plures tutores à pluribus iudicibus dari, poſſe vbi bona ſita ſunt Crau.conſ.30.n 1.Borg ſupr. n.281. Aſſiſ.ſupra n.3.& quando aliquis pupilli in aliquo territorio creditor eſt in quo pupillus bona habet non tamen tutorem; creditor debet in loco vbi pupillus tutorẽ habet alterius iuriſdictionis citari facere d.ctum tutorem & curatorem cum proteſtatione, quod ſi non comparuerit, dari faciet tutorem vel curatorem ad litem, alias datio nulla eſſet Alex. conſ. 161 n.7.lib.5.Borg.ſupra.n.285.Aſſis. ſupra. n. 4. & dixi ſupra.

18. Amp. vt licet antequam tutor datiuus eligatur citari debeant omnes legitimi Surd.conſ.159.n.2.attamen ſi non detur ob perpetuum legitimi impedimentum, ſed propter temporale non eſt opus legitimos citare Surd conſ.159 n.19.20.

19. Amp. vt vbi in legitimo remanent aliquæ reliquię tutelæ datiuo non legitimo locus ſit Bero.C.66.n. 7. & ideo Doc.communiter tenent, quod mater quæ, ad ſecunda vota tranſeundo tutores filijs petijt, licet deſinat eſſe tutrix, non tamen ſequens legitimus admittitur, ſed datiuus Surd.conſ.159.n.14.

20. Amp.vt licet legitimus quandocumque compareat datiuo præferendus ſit quando extra prouinciam degit, datio tamen tutoris interim à iudice facta tenet, legitimo qui aberat non citato Surd.conſ.159.n.22.

21. Amp. vt ſi legitimus ſit temporaliter impeditus nõ ſequenti legitimo ſed datiuo locus ſit, quo impedimẽto ceſſante legitimus iam impeditus tutelam reſumet nec in datione huius datiui requiritur citatio agnatorum vel cognatorum Surd. conſ. 159. num. 12. & ſequent.

23 1. Lim. nam cum ius dandi tutorem mixti imperij ſit, nec iure magiſtratus competat, delegari non poteſt Bin.ſing 24.Spec.de datiu.tute.in princip.Dec.in l.quæcumque n.44.& 45.de offi. eius cui manda. eſt iuriſdictio de communi Cur.Iun.n.55.& ſeq. & Purp. n.664.& ſeq.Bello ſupputatio lib. 1. cap. 2. licet alia ratione.Montan.de tutel.cap.19.n.25.& ſequent.

Contrarium tenet Bar.in l.inter tutores.num.5.de adm. tut.

24 1. Sublim. non procedere quando pupilli facultates infra aureos quingentos eſſent de magis communi. Bello.ſupra. Purpur.& Montan.ſupra & tunc magiſtratus dabit tutorem iure ſuo, ſi uero excedant, à Præſide dabitur l.3.de tuto.& curato.dat.ab his.

25 2. Sublim. non procedere quando pupilli fauor delegari exigeret, tunc enim tutoris delegatio etiam, priuato fieri poſſet.Purp.in d.l.1.n.671.

26 3. Sublim non procedere quando delegatio fieret alioquin iuriſdictionẽ habenti; aut magiſtratui.l.8. vbi Bar de tut.& cur.dat.ab his glo.in d.l. 1. verbo. manda.vbi Bar.in 7.oppoſitio.& Purp.n.671. verſic. tertio limitatur, qui tamen non poſſe propriè delegari tenuit alias habenti etiam ordinariam iuriſdictionem, etiam in loco originis, vel pupillaris domicilij, licet hoc vltimo caſu poſſit magiſtratus iuberi, vel eius iuriſdictio excitari.glo.in §.ſed hoc iure. verbo. iuſſu Inſt.de Atil.tuto.

4. Sublim. vel potius ſecus eſſe dicas in cognitione ſuſpecti tutoris.Purp.ſupra n.641.

27 2. Lim. nam tutoris datio nulla non ſeruata forma decreti Cur Sen.conſ 46 n.14.

28 3. Lim. vt licet teſtamentarius tutor non egeat confirmatione, datus tamen ex inquiſitione confirmandus eſt Rebuf.de ſentent.prouiſion.art.3.glo. 2. n. 3. pag.277.Papon.in Conſuetud Borbon.pag. 18. verb. decer.ter tit de iuriſdict.& iuſtice per l. tutores à patruo.de confirman.tuto.l.teſtamento datos. de teſta. tutel.l ſi filio de confirman.tutor.

29 1. Amp. vt confirmatio ſubreptitia ſit in qua; non fuit facta mentio tutoris à patre dati; nec ab extraneo datus confirmatur, vbi alia bona quam ab extraneo relicta pupillus haberet, & datio nulla eſt tutoribus pupilli non citatis quorum intereſt, ne ſocios in tutela moleſtos, vel minus idoneos habeant.

habeant Ang. conf. 325. num. 3. l. 4. de confirm. tutor. Azo. in sum. C. eod tit. nu. 6. Roma. conf. 188. n. 3. verf. hanc autem conclusionem. Crau. conf. 690. n. 6. & 7.

30 2. Amp. vt iurisdictionis tutorem dantis vel confirmantis defectu, tutelæ datio & confirmatio nulla existat l. naturali. §. 1. de confirman. tutor. Ang. conf. 325. in 3. dub. Alex. conf. 3. 0. 14. lib. 2. Crau. conf. 690. num. 7.

31 4. Lim. non dari eius filio qui monasterium ingressus fuit, sed bonis dabitur curator l. final. §. si autem a patre. C. de bon. quæ liber specul. de dati. tutor. n. 1.

32 5. Lim. eum datum non censeri de cuius datione non apparet Iodoch. in enchirid. pari vel simil. verbo. constare.

33 6. Lim. datiuam tutelam fratris cessare, ac finiri, si minor frater maior effectus tutor esse velit l. 9. de tutel. & ration. distrahen. Specul. de legitim. tut. num. 3. Baec. de decim. tutor. cap. 5. n. 15. Gutierez. de tutel. part. 3. cap. 4. n. 17.

34 7. Lim. datiuo locum non esse extante legitimo etiã ex statuto Spec. de datiu. tutel. in princip. Ias. conf. 149. n. 3. lib. 2. dixi supra tit. 3. & multo minus testamentario extante vt ibi dixi. Surd. conf. 159. n. 1. nisi legitimus temporaliter foret impeditus. n. 20. & n. 13.

35 8. Lim. nam duobus pupillis datus si alterius eorum tutela excusare se possit, quia plures tutelæ censeantur, alterius tutor erit quem tamen maluerit eligere poterit l. duobus. 25. vbi glo. Bar. & alij de testamentar. tutel. Alberi. de statut. lib 2. Q. 18. n. 2.

36 9. Lim. nam priusquam dato ex inquisitione, tutelę administratio decernatur debet tutor datus idoneus pronunciari Add. ad Mattesilan. sing. 107. quod si iudex insufficientem dederit ad interesse tenebitur in subsidium, Cor. conf. 163. n. 6. lib. 4. & conf. 284. nu. 5. lib. 3. & vbicumque ex inquisitione legitima tutor dari debet; intelligi debet causa cognita citatis agnatis, & cognatis, amicis, & vicinis minorum, informationes morum facultatum & aliorum contingentium sumendo, quo non seruato tutela datiua nulla est etiam si in datione diceretur, quod iudex cognouerit tutorem datum esse idoneum, nisi per alia acta præcedentia constaret inquisitionem fuisse factam; nec ad solam matris vel alterius petitionem dandus est Cur. ven. conf. 46 n. 12. versic. tamen & versic quia quilibet Ias. cons 149 col. 3. vers. item decretum requirit. lib. 2. Plot de in litem iuran. §. 9. n. 12.

37 1. Sublim. 9. limitationem non procedere quoad gesta ad vtilitatem minorum, quæ requisitis etiam non adhibitis sustinentur Add. ad Matthes. supra dixi supr. tit. 13. n. 335. Alba. cons 533. n. 8. per l. soluendo. de neg. gest. idem absentium fauore probans Manti. de contract. lib 25. tit 6. n 38. & seq. quæ etiam à minore vtiliter posse absque solemnitatib. geri. Redoa. de reb. Eccl. non alie. tit. de caus. vtil. n. 175. fol. 132. & potest pacisci ad vtilitatem pupilli non vt ei noceat l. tutoris vbi glo. de pact. vide supra tit. 19. 0. 264. Manti. de contract. tit. 13. n. 14.

38 10. Lim. nam datus illi qui sub tutela esse debet ab eo qui dare non potest, resirmandus est à iudice, si is cui datur sub tutela esse debeat Soc. lun. cõs. 59. n. 33. lib. 3. & a patruo datus inquisitione firmatur, quæ cessat præstita satisdatione l. tutores. de confirman. tutor. vbi glo. Crau. cons. 690. n. 1.

39 11. Lim. tutoris dationem nullam reddi factam propter alicuius vacationem de iure vel de facto, cuius non fuerit mentio facta Aocharan. in cap. cum nostris n. 9. de concessio. præbend.

40 12. Lim. nam datus à matre filio cui legitimam dũtaxat reliquit non debet cõfirmari l. deto. §. in rem. de legat. 2. Roma. conf. 188. n. 3. licet si à matre institutus fuisset, cum inquisitione confirmaretur, ac tutor esse potest. l. mulier. de confirman. tutor. Din. sing. 206.

41 13. Lim. tutelæ dationem ex falsa causa irritam reddi si ad petentis instantiam fuerit decreta Cor. cons. 281. n. 2. lib. 1. & hoc non dicetur tutor. coos. 132. n. 12. lib. 2.

42 14. Lim. primam tutelæ dationem non reuocari per secundam, licet secus in procuratore accidat. Imol. in cap. volentes. n. 6. de offic. legat.

43 15. Lim. nam tutoris datio causæ cognitionem exigit, ac decretum Purpur. in l. 1. n. 671. de offic. eius. cui manda. est iurisd. Surd. conf. 159. n. 2. ac proinde citationem exigere probat, nisi ob temporale impedimẽtum legitimi detur n. 20.

44 16. Lim. in ventre existenti tutorem dari non posse sed curatorem l. ventri. de tuto. & curato. dat. ab his Spec. de curato. §. & scias. Surd. cons. 159. n. 23.

TIT. XXI.
DE TVTELA ANOMALA MATRIS AVIÆ &c.

SVMMARIVM.

1 *Tutela matris & auiæ anomala dicitur.*
2 *Matris & auiæ tutelam esse legitimam tenent ibi citati.*
3 *Tutela patris matri quæ ipso iure defertur.*
4 *Mater & auia omnium tutelarum capaces existunt lim. num. sequent:*
5 *Mater tutrix legitima non est nisi secundis nuptijs & omni legum auxilio renunciauerit.*
6 *Mater & auia in tutela omnibus præferuntur.*
7 *Mulier tutrix esse potest creditorum & debitorum, lege creditrix & debitrix:*
8 *Principis etiam tutela matri defertur.*
9 *Auus paternus & maternus quando concurrant in tutela nepotum.*
10 *Mater ad tutelã admittitur licet debitrix vel creditrix sit.*
11 *Nominatus à matre cæteris vt ibi præfertur.*
12 *Mater in tutela naturali patri præfertur.*
13 *Mater auiæ in tutela præfertur.*
14 *Mater patrueli præfertur.*
15 *Mater successione per statutum priuata admittitur ad tutelam.*
16 *Mater etiam in potestate patris constituta ad tutelam admittitur.*
17 *Mater pauper ad tutelam admittitur dato saltem idoneo fideiussore.*
18 *Mater auia & proauia ad tutelam admittuntur.*
19 *Contrarium in proauia tenet Ang. ibi citatus.*
20 *Mater naturalis tutrix esse potest.*
21 *Nulla est datio tutelæ alteri facta matre non monita & in mora min me constituta.*
22 *Mater & auia ob litem superuenientem non amouentur.*
23 *Mater à marito filiorum tutela priuari non potest.*

24

24 Contrarium tenent ibi citati. (potest.
25 Mater tutrix ante inuentarij confectionem administrare
26 Proauia cum matre & auia eiusdem iuris esse censetur.
27 Contrarium tenent ibi citati.
28 Matri non nocet in tutela fuisse præuentam.
29 Legitimo tutori locus non est antequam mater tutelæ renunciet.
30 Legitimo tutori locus non est sed datiuo si mater 25. annis minor existat lim. num. seq.
31 Legitimo tutori locus erit si matris ætas talis sit vt constet numquam posse tutricem esse.
32 Minor tutrix esse potest ex statuto.
33 Matre ad secunda vota transeunte datiuo locus fit.
34 Contrarium tenent ibi citati.
35 Mater tutrix est licet cum pupillis litem habeat.
36 Linea materna extante paterna à tutela excluditur quoad agnatos masculos.
37 Mater quæ ad secunda vota transiuit nisi Principis rescripto tutrix esse non potest.
38 Mater & auia ad tutelam non admittuntur quousque spes est testamentariæ tutelæ lim num seq.
39 Mater testamentario præfertur qui prius confirmatus non fuit quam mater tutelam suscepisset.
40 Mulieris viro tutela non mulieri defertur.
41 Mater tutrix non est si testatoris mēs exclusiua appareat.
42 Mare & fœmina concurrentibus mas præfertur. amp. nu. sequent.
43 Auus paternus non etiam maternus excludit matrem.
44 Contrarium tenent ibi citati.
45 Mater minor tutrix esse non potest.
46 Mater & auia lapso quadrimestre nisi tutelam assumpserint excluduntur.
47 Contrarium tenent ibi citati. (bus omissis.
48 Mater tutelam acceptare nequit, requisitis solemnitati-
49 Mater in honesta vitæ tutrix esse non potest.
50 Mater quæ tutelæ renunciauit non est tutrix.
51 Mater & auia vt extraneæ tutrices dari non possunt.
52 Mater & auia voluntariæ tutrices sunt, nec inuitæ acceptare cogantur lim num. seq.
53 Mater & auia acceptata tutela inuita gerere tenentur.
54 Matri à testatore taliter non disposito tutela debet à Iudice decerni.
Furiosi filij bona gerere, & ipsum obligare an possit.
55 Nominatus à matre tutor dari debet amp & lim. n. seq.
56 Matre non monita, & in mora non constituta alter tutor dari nequit.
57 Datus inutiliter à patre vel matre confirmari debet & datiuus censetur.
58 Datus inutiliter à patre vel matre confirmari debet, & datiuus censetur.
59 Nominatus à matre non admittitur si legitimus vel testamentarius tutor adsit.
60 Nominatum à matre nō necessitatur tutorem iudex constituere ex causa.
61 Auus & auia etiam materna vbi datiuo locus est cæteris à matre petitis, necnon & legitimis præferuntur, & auus auiæ patruoq; præferetur.
63 Mater & auia filij impuberis decedentis succesione priuantur si citatorem dari intra annum ab obitu patris minime petierint amp. & lim. n. seq.
64 Substituta pupillaris & exemplaris successione priuatur si tutorem intra annū pupillo dari nō petierit lim. n. seq.
65 Substituta pupillaris non priuatur substitutione ob non petitum tutorem si non fuerit in prima causa successionis.
66 Mater naturalis non petens dari tutorē filij intra annum eorumdem successione priuatur.
67 Mater succesione priuatur si tutorem filio petierit qui solemnia non impleuerit, nec administrauerit, nisi tutor legitimus vel testamentarius esset.
68 Succedentes pupillo ab intestato si intra annū ei tutorem dari non petierint illius successione priuantur.
69 Mater curatore non petito vbi peti debuit filij successione priuatur. lim. num seq.
70 Adultus sibi non ei alius curatorem petere tenetur.
71 Curator impuberi petendus non est nisi in casibus quibus peti potest. (priuetur.
72 Ventri curatore per matrem nō petito an eius succesione
73 Substitutus pupillaris tutorē pupillo petere tenetur alioquin illius succesione priuabitur.
74 Mater succesione priuatur eum tutorem dari petens qui excusare se poterat.
75 Sequens in gradu alterius anni (matri præfixo transacto) lapsu non petito tutore successione priuatur lim. nu. seq.
76 Contrarium tenent ibi citati.
77 Matre exclusa non censentur exclusi sequentes in gradu coniuncti pupillo decedenti mediante persona matris exclusæ. (derentur.
78 Auia excluditur matre exclusa quamuis alij non exclu-
79 Contrarium tenent ibi citati.
80 Matre exclusa auus maternus eam in potestate habens exclusus censetur.
81 Contrarium tenent ibi citati.
82 Mortuo priori in gradu sequenti tempus currere incipit
83 Succesione pupilli priuatur qui tutorem intra annum ei dari non petijt etiam si 70. annum attigisset.
84 Mater intestati succesione priuatur si debito tempore tutorem dari petierit à libertis, cognatisue compulsa; licet secus sit si eum tutore petere non cunctaretur ab eis ad monita fuisset.
85 Mater & alij qui legitimam petere possent tutore in annū non petito filij succesione priuantur lim. num. seq.
86 Contrarium tenet Ruin. ibi citatus.
87 Succesione non priuantur qui non fuerunt in mora petendi tutorem dari.
88 Mater minor non priuatur succesione filij si tutorem non petierit.
89 Succesione non priuatur tutore nō petito iustè impeditus.
90 Succesione priuatur qui tutorem non petijt tametsi testator id vetasset.
91 Succesione pupilli minorisue priuatur qui tutorem non petijt si post 14. annum suæ ætatis pupillus obierit, vbi ex statuto ad annum 18. tutela prorogata esset.
92 Contrarium tenent ibi citati.
93 Succesione pupilli priuantur tutorem petere debentes si tutela minori tempore viguit seu in esse fuit.
94 Mater absens si cunctaretur ab alijs præuenta in petitione tutoris filio dandi alius succesione priuatur.
95 Mater succesione priuatur non petito tutore etiam si bene gessisset tutela legitimè non suscepta lim. nu. seq.
96 Mater cui tutela à iudice minus legitimè decreta fuit non priuatur succesione filij impuberis.
97 Mater succesione filij non priuatur nō petito tutore si ita loci consuetudo seruet.
98 Mulier rustica si vtiliter gessit non priuatur filij successione ob non petitum tutorem, si peritiores consulere non potuit.

99 Successione mater non priuatur si testamentarius tutor adsciscet licet minus solemniter gerat.
100 Clericus pupilli successione priuatur si ei tutorem dari non petijt.
101 Mater liberata ab administratione si nec ipsa tutelam testamentariam acceptarit, nec tutorem petierit successione filij priuatur.
102 Mater successione priuatur non petito tutore si lapso anno monasterium ingrediatur.
103 Mater successione priuatur tutore filio non petito intra tempus anni restrictum à statuto.
104 Mater filij successione priuatur tutore eidem minus idoneo petito dolosè.
105 Successione statutaria mater priuatur d. tutore nõ petito
106 Mater suscepta tutela transiens ad secunda vota non petito tutore nec reddita rationе successione priuatur.
107 Moram mater quæ tutorem non petijt purgare nequit lim. num. seq.
108 Moram mater purgare potest re integra.
109 Mater priuatur successione filij non petito tutore etiam si patruus bona administrasset.
110 Mater excluditur successione non petito tutore etiam si ipsa vel alter legitimè administrasset.
111 Feudalibus etiam priuatur qui tutorem intra annum nõ petijt.
112 Mater tutorem petens qui tutelam illegitime suscepit filij successione priuatur.
113 Testamentario tutore illegitimo extante mater non petens dari tutorem filio illius successione priuatur lim. nu. sequent.
114 Testamentario tutore illegitimo cum decreto iudicis gerente etiam omissis alijs solemnibus, mater non priuatur successione non petito tutore.
115 Mulier rustica quæ peritiores consulere non potuit excusetur à non petito tutore si bene gessit.
116 Testamentario illegitime administrante mater filij successione minime priuatur ex quo ei tutorem dari non petijt.
117 Contrarium tenent ibi citati.
118 Mater testamento relicta tutrix si nõ fecerit solemnia filij successione priuabitur.
119 Mulier rustica si peritiores consulere potuit non excusatur si tutorem filio dari non petierit Rim. num. seq.
120 Mulier rustica excusatur si non consuluit peritiores ex quo à loco valde distabunt.
121 Contrarium tenet Plot. ibi citatus.
122 Mulier non petito tutore excusatur si bene gessisset etiã minus legitime siue ipsa, vel tutor petitus.
123 Vidua effecta filiorum primi uiri tutelam non recuperat lim. num. & seq.
124 Contrarium tenent ibi citati.
125 Vidua secundo loco effecta re integra & alijs tutoribus cessantibus tutelam primi uiri re assumet
126 Tutorem intra annum non fuisse petitum vt non petens pupillo successione priuetur, probare opus non est.
127 Contrarium tenent ibi citati.
128 Successione pupilli priuatur qui tutorem non petere distulit & se ad anni finem arctauit.
129 Contrarium tenent ibi citati. lim. num. seq.
130 Anno restricto à iudice successione pupilli priuatur qui tutorem non petijt intra restrictum tempus.
131 Anni finis expectari non debet ad tutorem petendum si pupillus esset in suæ ætatis anno. 14.
132 Petitio tutoris perfunctoria non sufficit ne non petẽs tutorem minime successione priuetur.
133 Mater à statuto exclusa tutorem filio petere debet.
134 Contrarium tenent ibi citati.
135 Mater non petito tutore successione filij priuatur à statuto, vel communi iure delata.
136 Mater ob non petitum tutorem successione, & omni cõmodo priuatur lim. num. seq.
137 Fideicommisso aliunde procedenti non priuatur mater ob tutorem non petitum filio.
138 Mater filio pupillo tutorem petere tenetur qui etiam ab alio gubernetur.
139 Mater non petens tutorem intra aliud tempus à statuto præfixum successione priuatur.
140 Mater non excusatur ob muliebrem sexum si tutorem filio non petierit.
141 Mater successione priuatur quæ in locum remoti excusati, vel defuncti alium tutorem dari non petijt.
142 Ignorantia iuris non excusatur mater si tutorẽ nõ petijt.
143 Tutor confestim peti debet cessante impedimento, vel annus elabi non debet.
144 Nepotibus & filiabus mater tutorem petere debet.
145 Excusabilem tutorem proponens qui se excusauerit non succedit.
146 Excusatis prioribus alios dari confestim mater curare tenetur lim. num. seq. (ri nõ petierit.
147 Latitantibus tutoribus mater nõ priuatur si tutores da-
148 Mater præuenta in tutore petendo quando priuetur successione.
149 Expensis matris tutor petendus est.
150 Contrarium tenet Surd. ibi citatus.
151 Mater non petens tutorem intra annum iuramentum in litem patitur. (priuatur.
152 Confirmari non petens illegitimum tutorem successione
153 Excusans se à tutela successione non priuatur nisi tutorẽ non petierit.
154 Proximior se ipsum tutorem dari intra annũ petere debet alioquin successione priuabitur.
155 Error iuris controuersi an excuset essent successione priuandi.
156 Agnatis filiorũ extantibus qui sint legitimi tutores, mater filijs tutorem petere tenetur.
156 Tacita pupillari mater priuatur non petito tutore filio quid de iure canonico.
157 Annus matri datus ad petendum tutorem non excludit in gradu sequens lim. num. seq
158 Annus secundo gradui incipit currere à die qua mater seu primus gradus obijt intra annum.
159 Mater tutore non petito non excluditur à legatis sibi factis lim. num. seq.
160 Contrarium tenent ibi citati.
161 Legatis ex bonis patris non priuatur mater nõ petito tutore: sed factis ex bonis impuberis priuatur tutore non petito.
162 Fideicommisso nõ priuatur mater tutore nõ petito amp. num. seq.
163 Substitutione vulgari mater nõ priuatur tutore nõ petito
164 Fideicommisso in secundis tabulis relicto mater non petito tutore filio priuabitur licet secus si in primis.
165 Contrarium tenent ibi citati.
166 Mater ob non petitum filio tutorem eius successione putens obeuntis non priuatur amp. & lim. num. seq.
167 Mors pupilli impuberis ab asserente matrem fuisse priuatam probanda est.

168

168 *Aetate pupillari extensa per statutum ad annum 18. si intra hoc tempus pupillus pubes obierit tutorem non petens successione priuab tur.*

169 *Mortuo pupillo ante anni lapsum à patris obitu mater non priuatur successione ob non petitum tutorem amp. & lim num. seq.*

170 *Mors pupilli post annum ab afferente probanda est.*

171 *Anni in fine se nimium arctans ad tutorem petendum, pupilli in fine anni obeuntis successione priuatur.*

172 *Contrarium tenent ibi citati lim. num. seq. & vt in ea.*

173 *Anni in fine se nimium arctans ad petendum tutorem, quando successione priuetur.*

174 *Ignorantia probabilis excusat tutorem non petentem ne successione priuetur.*

175 *Minor qui tutorem petere debebat non priuatur successione lim. num. seq.*

176 *Contrarium tenent ibi citati.*

177 *Minor non excusatur ob non petitum tutorem nisi toto anno in minori ætate elapso.*

178 *Contrarium tenent ibi citati.*

179 *Minori masculo annus currit nisi in integrum restitui, petat.*

180 *Contrarium tenent ibi citati.*

181 *Maior censetur 18. agens annum si eo tempore maior ætas statuto constituta fuerit.*

182 *Annus mulieri currere incipit à die qua maior euadit.*

183 *Contrarium tenent ibi citati.*

184 *Minor ad tutelam admissus ex loci consuetudine vel statuto successione priuatur non petito tutore.*

185 *Mater tutorem non petens fauore pupilli puta ob ingens æs alienum eius successione non priuatur lim. num. seq.*

186 *Mater non excusatur ob æs alienum si filius bona haberet quibus cum soluere posset, si tutorem non petierit.*

187 *Mater casu impedita tutorem petere non priuatur successione amp. & lim. num. seq.*

188 *Successurus pupillo ob non petitum tutorem impeditus, illius successione non priuatur.*

189 *Impedimentum post annum superueniens non excusat.*

190 *Impedimentum vt excuset tenetur impeditus probare, quod tutorem petijsset nisi impeditus fuisset.*

191 *Impedimentum quod remoueri potuisset non excusat.*

192 *Mater tutela non priuatur, licet successione priuetur, tutore non petito.*

193 *Mater excusatur si tutorem pupillo non petijt pupillarẽ substitutum habenti lim. num. seq.*

194 *Contrarium tenent ibi citati.*

195 *Substitutio alia pupillo facta quam pupillaris matrem, non excusat à tutoris petitione.*

196 *Substitutus pupillaris non excusat matrem si repudiauit, obijt, vel fuit exclusus.*

197 *Substitutus pupillaris non excusat matrem eodem gradu substitutam.*

198 *Matrem negligentem excludere potens à filij successione decedens tacitus, eius hæres matrem non excludet.*

199 *Mater successione non excluditur si proximior tutelam assumptam legitime male gesserit.*

200 *Mater ab alio præuenta in tutore petendo successione, non priuatur.*

Procurator ad petendum tutorem constitui potest.

201 *Testamentariæ tutelæ reliquiæ vel legitimis temporaliter impeditis extantibus mater successione filij non priuatur.*

202 *Mater non priuatur si pupillus tutorẽ habeat legitimũ.*

203 *Contrarium tenent ibi citati.*

204 *Distingue vt ibi.*

205 *Distingue aliter vt ibi.*

206 *Distingue tertio vt ibi.*

207 *Contrarium tenet Soc. Iun. ibi citatus.*

208 *Mater intra annum secundo nubens quia legitimus tutor succedit filij successione non priuatur.*

209 *Mater non priuatur successione filij si fuerit instituta, & grauata filio puberi restituere.*

110 *Mater non priuatur successione filij tutore non petito, si intra annum monasterium etiã tertij ordinis ingressa sit.*

211 *Licentia etiam tacita mariti secundo nubendi mater secundo nubens non priuatur filij successione.*

211 *Contrarium tenent ibi citati.*

213 *Anno elapso nouem dies matri dantur ad tutorem petendum.*

214 *Mater non priuatur successione pupilli qui parũ vixit.*

215 *Iusta causa tutorem non petens excusatur lim. num. seq.*

216 *Iusta causa an excuset à non petito tutore:*

217 *Mater excusatur si non fuerit in primo gradu successionis à tutoris petitione omissa.*

218 *Mater tutorem petere non potest auo paterno viuente.*

219 *Mater ignorans, absens, vel impedita non petens tutorem filio eius successione minime priuatur.*

220 *Mater non petens tutorem ob modicas pupilli facultates excusatur.*

221 *Contrarium tenent ibi citati.*

222 *Proximior non petito tutore successione non priuatur, matre minore relicta à viro tutrice.*

223 *Mater non priuatur successione si pupillus intra annum obierit limita num. seq.*

224 *Mater non excusatur pupillo in fine anni decedente.*

225 *Curatorem petens filio præsenti & consentienti cum tutorem petere deberet non priuatur successione.*

226 *Mater procuratorem mittens ad petendum tutorem filio qui in itinere obijt non priuatur successione filij.*

227 *Mater prodiga excusatur si filio tutorem non petijt.*

228 *Mater successione filij non priuatur tutore non petito, puberis obeuntis; lim. num. seq.*

229 *Mater successione filij puberis priuatur si ex statuto tutela ad annum 18. extensa esset si post pubertatem tutore non petito à matre filius decesserit.*

230 *Legitimi extantes excusant matrem à non petito tutore.*

231 *Mater à legitimo præuenta excusatur si tutorem non petierit.*

132 *Mater excusatur si tutelam minus legitime ipsa, vel alius gesserit.*

233 *Contrarium tenent ibi citati.*

134 *Mater vel auia quæ expressè tutelæ renunciarunt excusantur.*

235 *Bannitus tutorem non petens excusatur.*

236 *Testamentario tutore extante, mater non tenetur tutorem petere lim num. seq.*

237 *Mater testamentarijs remotis tutorem petere tenetur.*

238 *Mater & alij tutorem testamentarium illegitime datũ confirmari petere debent, vel alium tutorem dari.*

239 *Mater tutorem petere non tenetur aliquo ex testamentarijs mortuo si cæteri sufficiãt, secus si suspecti excusati sint*

240 *Impensa propria mater tutorem petere non tenetur.*

241 *Contrarium tenent ibi citati.*

242 *Mater exclusa statuto à successione per agnatos tutorẽ petere non tenetur.*

243 *Mater non tenetur tutorem petere si pupillo proximior*

ei succedens legitimus tutor extet.

244 *Contrarium tenent ibi citati.*

245 *Mater excusatur si tutelam assumere frustatoriũ fuisset*

246 *Mater in foro poli ob non petitum tuntorem excusatur, ante sententiam condemnatoriam.*

247 *Afferens matrem intra annum tutorem filio nou petiisse probandi onere grauatur.*

248 *Contrarium tenent ibi citati.*

249 *Mater non petito tutore mora cessante excusatur.*

250 *Mater non priuatur nisi tutorem scienter & data opera non petierit.*

251 *Matre exclusa ob non petitos tutores, patrueles non excludunt fratres vterinos.*

252 *Mater excusatur si quid magnum pupillo relictum sit, si tutore careret.*

253 *Legitimus tutor non priuatur successione si intra annũ tutorem non petierit, licet priuetur inuentarij omissione.*

254 *Mater nõ priuatur fortuito casu tutorẽ petere impedita.*

255 *Mater non priuatur si fuerit instituta & puberi restituere grauata.*

256 *Mater excusatur si ex statuto ab agnatis interpellari, debuisset.*

257 *Mater excusatur si intra annum propinqui obierint.*

258 *Patre infantis bannito ei curator ad instar absẽtis datur*

259 *Mater in dubio non debet à filij successione excludi.*

260 *Auia & alij quos mater præcessit non petito tutore excusantur, lim. num. seq.*

261 *Auia & sequentes gradus post matrem non excusantur non petito tutore si post annum à morte matris pupillus obiisset.*

262 *Mater nupta non priuatur successione non petito tutore filio.*

263 *Mater vt successione filij impuberis obeuntis ob tutorẽ non petitum priuari possit requisita.*

264 *Cõiunctis matre mediante non excluditur non petito, tutore.*

265 *Substitutu vulgaris non excluditur non petito tutore.*
Maior 70. annis excusatur si tutorem non petiit.

266 *Mater in tutela filiorum omnibus præfertur.*

267 *Contrarium tenent ibi citati.*

268 *Auus auiæ præfertur in tutela.*

269 *Auus paternus & maternus in tutela concurrunt.*

270 *Patruus pro auia in tutela præfertur.*

271 *Auia præfertur nominato à matre secundò nubente in tutela.*

272 *Pater auiæ in tutela præfertur.*

273 *Maritus præfertur matri & auiæ.*

274 *Matre exclusa à tutela præfertur.*

276 *Mater & auia auo etiam paterno præferũtur lim. n. seq.*

277 *Auus matri & auiæ præfertur si filius in eius potestate fuisset.*

278 *Contrarium tenent ibi citati.*

279 *Mater agnatis omnibus in tutela præfertur, etiam statuto à successione exclusa.*

280 *Mater cæteris præfertur in tutela filij etiam naturalis lim. num. seq.*

281 *Mater in tutela filij spurij & adulterini non præfertur.*

282 *Sponsalibus pro secundo matrimonio à matre contractis præfertur alijs in tutela filiorum.*

283 *Pater naturalis matri naturali præfertur.*

284 *Auus cæteris præfertur.*

285 *Auus maternus nominatus à matre ad secunda vota, transeunte æque idoneus patruo præfertur.*

286 *Mater & auia patruo præferuntur.*

287 *Mater excludit datum intra quatuor menses à die scientiæ præs. rtim matris mora cessante.*

288 *Testamentarij tutores matri præferuntur lim. nu. seq.*

289 *Testamentarius illegitime datus à iudice confirmatus, matri non præfertur si inuentarium non fecerit.*

290 *Maritus auo & auiæ præfertur.*

291 *Mater minor cæteris in tutela non præfertur lim. n. seq.*

292 *Mater minor, maior effecta tutelam suscipiet.*

293 *Mater quæ tutelæ renunciauit cæteris viam aperit.*

294 *Patruus præfertur auo materno vetante statuto quod, legitimus admittatur qui iure communi admitti posset.*

295 *Tutorem intra annum peti sat est ab auo, auia paterna, vel materna, aut à matre.*

296 *Agnatos si statutum cognatis præferat in successione, in tutela etiam præferre dicetur matre & auia exceptis, nisi de eis etiam statutum mẽtionẽ faceret amplia n. seq.*

297 *Mater & auia excluduntur si luxuriosè viuant, vel ad secunda vota pertransierint à tutela & successione filiorum.*

298 *Minor mulier tutrix esse non potest etiam cum consilio alterius.*

299 *Mater transiens ad secunda vota tutelam filiorum amittit amplia & lim. num seq.*

300 *Testamentariam tutelã in mater secundo nubens amittit*

301 *Mater secundo nubens tutela priuatur etiam si habeat, contutores.*

302 *Mater secundo effecta vidua tutelam nisi in subsidium, non recuperat.*

303 *Mater stuprum committens vel luxuriosè viuens tutela priuatur.*

304 *Mater priuatur tutela si sponsalia contraxerit, vel ad vota secunda dixerit velle transire lim. num. 308.*

305 *Contrarium tenent ibi citati lim. num. seq.*

306 *Mater priuatur in casu num. 305. quando tutor adesset.*

307 *Mater priuatur tutela sponsa ad viri domum transducta matrimonio etiam non consumato.*

308 *Sponsalibus per verba de futuro contractis mater tutela non priuatur.*

309 *Sponsalia vel matrimonium si mater contrahere velit, non recuperat tutelam si ipsam pœniteat lim. num. seq.*

310 *Contrarium tenet Boer. ibi citatus.*

311 *Sponsalia simulans contrahere velle tutela nõ priuatur.*

312 *Sponsalia contrahere volens mater non priuatur tutela re integra.*

313 *Matrimonio irritò si interuenerit copula carnalis tutela priuatur.*

314 *Matrimonio ipso iure tutelam mater amittit.*

315 *Curam amittit mater secundo nubens.*

316 *Secũdo nubẽs tutrix esse potest ex ordinatione testatoris.*

317 *Contrarium tenent ibi citati.*

318 *Pater secundas nuptias contrahens tutela non priuatur.*

319 *Contrarium tenet Manzi, ibi citatus. (natur.*

320 *Foro Poli ante iudicis sententiam tutela mater non pri-*

321 *Mater secundo nubens non perdit tutelam quam iam, habebat.*

322 *Mater secundo nubẽs tutelã retinet Principis permissu.*

323 *Mater secundo nubens tutorem nominat quem maluerit lim. num. seq.*

324 *Datio tutelæ sine causæ cognitione ex sola matris nominatione ad secunda vota transeuntis nulla est.*

325 *Mater secundo nubens non petito tutore filijs eorum, successione priuatur amp. & lim. num. seq.*

326

326 Matris testamentariæ tutricis loco alter adiungi nequit si contutor qui remanet ad tutelam gerendam sufficeret.

327 Pupillus ali non potest apud matrem ob secunda vota tutela priuatam.

328 Mater priuatur successione vt supra etiam si nõ iurasset sed secundis nuptijs tantummodo renunciasset eis contractis.

329 Mater successione filiorum priuatur etiam si agnati legitimi tutores extent nisi in eorum manibus tutelæ renunciasset.

330 Mater luxuriose viuens tutela priuatur & aliter punitur amp.num.seq.

331 Mater priuatur etiam si viuo patre inhoneste vel postea vixisset.

332 Pater secundo nubens punitur sicut mater lim.n.seq.

333 Contrarium tenent ibi citati.

334 Pater tutor filij emancipati secundo nubens nõ priuatur.

335 Mater secundo nubens ex licentia viri non priuatur.

336 Contrarium tenent ibi citati.

337 Mater secundo nubens punitur etiam iure canonico.

338 Mater secundo nubens substitutiones & legata amittit, & alia vt ibi.

339 Mater secundo nubens iterum vidua effecta non recuperat tutelam nisi re integra & in subsidium lim.n.seq.

340 Contrarium tenent ibi citati.

341 Mater secundo effecta vidua tutelam re integra & alijs tutoribus non constitutis recuperat.

342 Bona secundi viri pro tutelæ gestione sunt tacitè obligata amp.num seq.

343 Bona concubinarij matris pupilli sunt tacitè hipothecata pupillo.

344 Mater secundo nubens priuatur, siue legitima vel testamentaria tutrix sit.

345 Matrem nil debere non sufficit ne successione priuetur secundo nubens nisi tutorem petierit.

346 Mater priuatur successione secundo nubens etiam si, tutelæ in manibus patrui & legitimi tutoris renunciasset consignando iudicis authoritate rationem nisi ipsi tutelam solemniter acceptasset.

347 Mater secundo nubens tutore non petito iuris ignorantia non excusatur.

348 Mater secundo nubens priuatur etiam si perfunctorie, tutorem petat & rationem reddat.

349 Mater priuatur licet secretè secundas nuptias contraxerit nec matrimonium consumauerit.

350 Mater secundo nubens vt supra priuatur etiam parte statuto reseruata nisi legitima esset.

351 Mater priuatur etiam si tutorem petierit qui tutelam, legitime non susceperit nisi mulier rustica esset.

352 Mater priuatur secundo nubens etiam si tutor vno die tutelam susceperit altero autem ante gestionem illam dimiserit.

353 Mater secundo nubens priuatur matrimonio etiam in gradu probibito contracto.

354 Vir secundus pro matris administratione tenetur.

355 Matre adeunte iudicem datiuo; legitimo, non adeunte pro tutore, locus erit pro vt si tutela nõ acceptata adierit

355 Mater successione priuatur etiam si intra annum luctus nupserit, vel filio furioso curatorem non petierit: etiam si iterum vidua fieret vt ibi.

356 Mater minor secundo nubens tutore non petito successione non priuatur.

357 Mater secundo nubens non priuatur legatis ei à viro relictis.

358 Mater secundo nubens non priuatur si contutori rationẽ reddidisset.

359 Mater quæ de facto gerebat secundo nubẽs nõ priuatur.

360 Mater secundo nubens non priuatur si nil deberet, ac filios testamentarios, legitimos, vel datiuos tutores haberet.

361 Mater monasterium intrans non priuatur successione.

362 Mater secundo nubens patris consensu non priuatur.

363 Mater secundo nubens non priuatur pupilli puberis obeuntis successione.

364 Mater testamẽtaria tutrix secũdo nubens non priuatur.

365 Contrarium tenent ibi citati.

366 Mater secũdo nubẽs fortuito casu impedita nõ priuatur.

367 Mater non priuatur secundo nubens quando errore calculi minus solutum fuit quam deberetur.

368 Mater secundo nubens non priuatur quando in modico erratum fuisset.

369 Mater excusatur si reliqua ob paupertatẽ non restituat.

370 Mater secundo nubens mortuo filio impubere non priuatur non reddita fratribus puberibus ratione.

371 Mater secundo nubens non priuatur si alter tutorem, pupillo petijsset, & maior ante secundas nuptias ratum habuisset infra n. 394.

372 Mater secundo nubens, ignorans non priuatur.

373 Mater secundo nubens non priuatur, licentia à Principe obtenta.

374 Mater secundo nubens ex consensu viri non priuatur.

375 Mater secundo nubens non priuatur si ei legitima tutela delata non fuisset.

376 Mater secundo nubens, excusatur ob pestem à tutore, non petito.

377 Mater vt priuetur successione probari debet post annũ ad vota secunda transijsse, quoniam si intra annum, & legitimi extitissent tutorem petere obstricta non fuisset.

378 Mater secundo nubens tacitam ob pupillarem non priuatur lim.num.seq.

379 Mater tacita etiam pupillari secundo nubens priuata cẽsetur si legatò priuata sit secundo nubens.

380 Mater secundo nubens non priuatur filio impubere intra annum obeunte.

381 Mater ex eo quod intra annum luctus ad secunda vota pertransierit filij successione non priuabitur.

382 Mater spõsalibus etiam de præsenti contractis non priuatur.

383 Contrarium tenent ibi citati.

384 Distingue vt ibi.

385 Mater non priuatur successione filij non petito tutore, si eiusdem matrimonij alij filij non supersint.

386 Contrarium tenent ibi citati.

387 Matrem secundo nubentem sat est secundum ius cõmune rationem reddidisse, licet eam non reddiderit secundũ formam statuti.

388 Mater penitus egena, si reliqua non restituerit non priuatur filij successione si absque sui culpa in paupertatem inciderit.

389 Executricis officio mater secundo nubens non priuatur, filius tutore non petito secundo nubens.

390 Mater non habens ex quo rationem reddat nubens ea, non reddita successione filij non priuatur.

391 Contrarium tenent ibi citati.

392 Mater quæ copiam iudicis habere non potuit non priuatur.

393 Mater quæ petijt tutorem filio ei succedet si inuentariũ fecerit quod ex decreto iudicis legitimum censebitur, & rationem sine libro reddidisse sat erit.

394 *Mater non priuatur successione filij per secunda vota, dum tamen tutorem ab alio petitum ratificauerit ante secundas nuptias.supra.n.371.*

395 *Mater nō priuatur successione filij nisi bis monita fuerit.*

396 *Mater secundo nubens vt filij successione priuetur probanda.*

397 *Mater in montibus habitans excusatur ab his, in quibus circa tutelam defecit.*

398 *Mater secundo nubens quando proprietatem bonorum, amissam recuperet.*

399 *Mater secundo nubens non priuatur successione filij bonorum à fratre habitorum.*

TIT. XXI.
DE TVTELA ANOMALA MATRIS AVIÆ ETC. CAP. I.

1 Tutela matris & auiæ anomala dicitur id est non testamentaria, nec legitima, nec datiua, sed extraordinaria Spec.de anoma.tute.n.1.Bal.conf.460.lib.3. Cor.conf.136 n.3.lib.3.Petr.Iacob.in pract.rubr.114. de leg.primo.& conf.153.n 38.lib.2.Vasq de success. lib.1.§.1.n.76.Gab.conf.27.n.1.lib.1.Montan.de tutel.cap.7.n.43.& matre & auia deficientibus pro auiam admitti probat Galganet.de tutel.lib. 3. Q. 11. n.10.probantes etiam anomalam seu anormalam tutelam dici id est extra normam vel regulam & Cor. conf.183.ad fin.lib 4.

2 Sed esse legitimam non autem datiuam de communi Cor.conf.164 n.1.lib 4.Anch.in cap. ex parte n.8.de appellatio. Dec n.6.Bero.Q.66.n.8. subdens anomalam non esse Gab.d.n.1.& conf.29.n.49. quamuis tutelam non cogatur suscipere lib.2.Soc. Iun. conf. 85. n.31.lib.3.Surd.conf.428.n.1.Montan.supra.Gutier. de tutel.par.1.cap.8.n.21.probans ex Bar.in l.si quis sub conditione n.14.& seq.de testam. tute.legitimam quidem sed voluntariam esse Galganet.de tutel.lib.3. Q.2.Papien.in form.lib.ad red.rat.tut. glo. in suo n. 2.Petr.Iac.in pract.rubr.114.n. 13. vbi tamen subdit in multis à legitima differre Bero.Q 66.n.8.

3 1.Amp.vtcūq; censeatur patri matriq; ipso iure absq; decreto iudicis deferri.Cor.cōf.164.n.1. lib. 4.& à lege eis deferri Amer.de patr.pot.c.4.n.27.28.& seq.

4 2. Amp. matrem & auiā cuiuscunque speciei tutelæ capaces esse Spec.supra n.1.Bal in l.omnem n.4. C. ad Tertul.Gutierez.d.c.8. idem de proauia dicens.

5 1. Lim.d.2.amp.& quod dicitur tutricem esse legitimam non procedere nisi mater secundis nuptijs, & omni legum auxiliō renunciauerit Port.conf.193.nu. 3.dixi supra tit.13.cap.1.

6 3. Amp. vt mater & auia omnibus præferantur Spec. de anomal.tut.n.5.qui intelligit quod transuersales non autem respectu ascendētium, & auiæ mater Affl. dec.281.in fin. Borgnl.de tutor.n.183.Surd.dec. 106. n.1.&.vt sint esse tutrices Gab.d.n.1.etiam per statutū successione exclusæ per patruum n.12.Scrad.de feud. par.10.sectio.19.n.24.etiam quoad feuda.n.25.Surd. supra.n.2.& fratribus etiam Cor.conf.101.lib.3. Mōtan.d.cap.15.n.36.& sequenti. vbi etiam quod sit patruo præferenda siue paterna, vel etiam materna auia existat ex Alex.conf.109.lib.3. vide infra cap. 4. Ameri.d.cap.4.n.29.

7 4.Amp. fœminam tutricem esse posse creditorum & debitorum auth.vt fine prohibi.credit.& debit. & authen.vt liceat matri & auiæ. Florian.in l.si quis Titio. n.20.de legat.2.tu legas creditricem sic enim probāt d.iura non vt legitur.in Flotiano.Marta. de suc. leg. part.2.Q.4.art.3.n.7.

8 5. Amp.in tutela Principis quæ etiam matri defertur Rol.conf.18.n.53.lib.2.Scrad.supra.n.28.

9 6. Amp. vt auus paternus, & maternus concurrant, ad tutelam nepotum nisi ex statuto agnati cognatis, præferātur, & agnatos excludāt Borg de tutor n.183.

10 7. Amp. matrem admitti ad tutelam etiam si debitrix vel creditrix filij esset Port.conf.193.n. 3. ad finē idem de auo & auia dicens n.4. Alex. conf. 190. nu. 2. lib.3.Cor.conf.17.n.16.lib.2. Montan.de tutel. c. 15. n.34.Galgan.d.Q.11.nu.34. Menoch. de arbitr. cas. 168.n.3.est tex.in auth.ad hæc.C.quando mul.tut.off. fung.pos.

11 8. Amp.vt à matre nominatus cœteris tutoribus paribus præferatur Bal.in l.si quis sub conditione in fine de legit.tutor.quod verissimum dicunt Gab. conf. 27. n.5.lib.1.& Surd.conf.428.n.12.Bero.Q.60.num. 6, Manzi.de tut.Q.5.n.15.

12 9. Amp. vt mater naturali patri præferatur Port. supra.n.5.etiam si naturalis mater sit, vel filius spurius.Montan.supra.cap.15.n.25.infra amp.16.

13 10. Amp. matrem auiæ præferri Afflict.dec 281, in fine.Borgni.de tutor.n.183.& auo Afflict.dec.231.n. 1.& 2.Montan.d.cap.15.n.23. nisi minor foret, quæ tamen tutelam suscipiet maior effecta Specul. supra. n.6. & auo etiam saltem paterno præferri Cor. conf. 101.n.6.lib.3.Montan.supra.n 46.

14 11. Amp. auiam patrueli præferri Port.supra. n. 9. & alteri tutori à matre petito Specul.supra.n.2.

15 12. Amp. matrem admitti quamuis ex statuto filiorum successione priuata esset Salic. in l. sicut C. de legitim.tut.Gab.conf.27.n.12.lib.1.Brun.de statut.excludent.femin.artic.5.n.116.& sequenti. Surd. conf. 428.nu.3. decis.48.nu.10.Scrader.d. sect.19.nu. 26, Montan.supra.n.43.Dec.d.n.6.Galg.de tutel. lib. 3. Q.2.n.9.Borgni.de tutor.n.183.post Dec. in l.fœminæ.n.19.de reg.iur.& in l. quo tutela eod.Socin. in l. sciendum.n.121.de leg.primo.Carpa.super stat. Mediolan.cap.287. n. 5. idem in auo & auia etiam maternis Meno.de arb.cas.150.n.37.& seq. Vrsil.ad Afflict.dec.183.n.5.Marta.de suc.leg.par.2.Q. 4. artic. 3.n.15.

16 13. Amp. procedere etiam si mater sit in patris potestate constituta Barba.conf.11.n.11.lib. 3. Montā. d.cap.15.n 33.

17 14. Amp.etiam si mater pauper sit dato saltē idoneo fideiussore Cor.conf.17.n.16.lib.2.Mōt.d.c.15.n.35.

18 15. Amp. vt mater, auia, & etiam proauia ad tutelā admittantur auth.matr.& auiæ.C.quando mulier.tute.off.fūg.pos.Galg.de tute.lib.3.Q.11.n.8 infr.n.26.

19 Contrarium in pro auia tenet Ang.in auth.matri & auiæ n.3.C.quand.mul.tut.off.fung.pos.

20 16. Amp. in matre naturali quæ tutrix esse potest, auth.vt fine prohib.matr.§.1.Docto.in d.auth.matri, & auiæ etiam filij spurij §.nouissime Inst. ad Orficia. glo.in l.si verb.profectæ.C.quando mul.tut.off.fūg. poss.vbi Docto.nisi ex coitu damnato ortus esset Sali. ibidem Galganet. de tutel. lib. 3. Q. 11. numer. 8. & sequent. (vide supra amp. 9.) Menoc. d. cas. 150 n.40.

n.40. spurij ex adulterio nati non esse tutricem Anch.con.241.n.6.Vrsil.ad Affl.dec.281.n.1. late vide apud Pleot.de noth.& spur. c. 52. & intellige quoad spurium secundum distinctionem. l. si qua illustris C. ad Orficia. Meno.d.n.40.Franc.Marc.dec. 11. part. 1.Ricci.colle. dec. 1215. vbi eam à patre naturali, posse constitui mater tamen facere debet quæ in filijs legitimis requiruntur.

21 17. Amp. vt si alteri data fuerit tutela matre non citata, vel l. mora non existente datio nulla reddatur Bar.in l.tutor.10.n.4.& sequ. de tutor. & curator. dat.ab his, idem dicens de alijs legitimis Dec. cons. 16.in fine Nic.in concord.glos.glo.20.n.178.Surd. cons.159.n.16.Galgan.d.Q.11.n.11.

22 18. Amp. vt mater & auia propter superuenientem litem non remoueantur, sed illis tutor vel curator adiungatur Afflic.dec.207.n.1.Galganet.d.Q.11.n. 35.Rot.Rom.dec.135.n.6.par.1.recent.Mastril.dec. 73.n.5.Gratian.discept.668. n. 21.& seq. vbi tamen non dari ad matris electionem.

23 19. Amp. vt à marito filiorum tutela priuari minime possit Bal.cons.308.lib.2.Dec.in l.2.n.18.de reg. iur.Ferret.cons.323.nu.4. de matre honesta Vrsil. ad Affl.dec.183.n.3.non dato alio tutore in testamento.

24 Contrarium tenent Alex.cons.140.n.6.lib.1. Rot. Rom.dec.168.n.3.par.1.recent.

25 20. Amp. vt ante inuentarij confectionem mater, tutrix administrare possit Pute.dec.318.in fine lib.1. dixi supra tit.13.& in testamentaria Seraphin. decis. 1004. num. 4. & seq. vbi etiam confirmari opus non esse.

26 21. Amp.proauiam cum matre & auia eiusdem iuris censeri Cor.cons.20.lib.2.

27 Contrarium tenet Dec.cons.16. n. 5. & Montan. d. cap.15.n.24.supra.n.19.

28 22. Amp. vt licet mater fuerit præuenta hoc ei non noceat Petr.Sac.in pract.rub.114.n.19.25.27.& 29. pag.459.cum ipsa pecuniariter non teneatur, si alter etiam inutiliter testamento datus confirmetur & præueniens eam excludat à tutela.

29 23. Amp. vt legitimo locus non sit antequam mater tutelam recuset Gab.cons.27.n.12.lib.2.

30 24. Amp. vt si mater sit minor 25. annis non sit locus legitimo tutori, sed datiuo donec mater ad legitimam peruenerit ætatem Bar.in l.si quis.11.n.30.de testam.tut.sub dubio tamen.Cor.cons.17. n.26. lib.2. & cons.284.n.2.lib.3. Vrsil.ad Affl. dec. 281.Gab. cons.29.n.50.& 51.lib. 2. qui veriorem magisque communem testatur subdens proximiori sequenti non deferri vide infra limitat. 7. imo licet minor exercere potest liberorum officium Boer.dec.124.Papo.lib.15. tit.5.arresto.3.Ricci.collect.dec.1215.

31 1. Lim. non procedere quando ætas matris minoris talis esset vt appareat numquam posse esse tutricem, tunc enim legitimo locus fiet Soc.cons.20.n.8.lib.1. sed hoc vix euenire posse censeo.

32 2. Lim. non procedere quando aliud statuto caueretur, tunc enim etiam minor tutrix esse posset. Gabr. cons.29.n.19.lib.2.

33 25. Amp. etiam si mater ad secunda vota transierit tunc enim datiuo locus erit Ang.in auth. matri & auiæ n.1.C.quando mul.tut.off.fung.pos.& cons. 325. n.2.Anch.in cap.ex parte,M.n.14.de appel.Cor.cons. 284.n.3.& 4.lib.3.intelligens quousque mater minor extiterit Ruin.cons.125.n.7.lib.5.Gozad.cons.54.n. 6.Bero.Q.66.n.5.Ameri.de pat.pot.c.4. n. 39.& seq. & eff.14.n.6.

34 Contrarium nempe legitimo locum fore Butr. in d. cap.ex parte. M. n. 15. & si mater nil dixerit secundo nubendo Ruin.supra. n.8.& quando tutelam numquã assumpsit Goz.supra.Bero.d.n.5.Cast.cons.127. n. 2. lib. 1. Ruin.cons.125.n.8.lib.5.Bero.cons.124. n. 12. 14.19.125.n.3.& quando mater obijt cons. 123. nu. 10.lib.3.Soc.cons.20.n.10.lib.1.Goz.supra.n.11.

35 26. Amp. etiam si mater litem cum pupillis haberet tunc enim dabitur adiunctus Afflict.dec.207.num.1. Put.dec.31.n.2.lib.3.

27. Amp. vt si à marito tutrix data sit omnibus filijs, teneat datio quoad communes, non obstante quod non valeat quoad filios viri ex primo matrimonio, quia tutela est diuidua tam quoad res quam personas Bero.Q.67.n.6.

36 1. Lim. nam linea materna à tutela excluditur extãte paterna intelligendo de agnatis masculis Ias. cons. 149.n.2.versic. ex istis lib.2.Por.cons.193.Gab. cõs. 29.n.17.lib.2.Papon.in consuetudin.Borbon. §. 179. n.17.pag.175.Scrad.de feud.par.10.sectio.19.n.29. vbi tutores pupillo ex linea ascendenti coniunctos legitimos, matri & auiæ & proauiæ præferri si cum eis eodem gradu sint.

37 2. Lim. non procedere in matre quæ transiuit ad secunda vota quæ nisi Principis rescripto tutrix filiorũ esse non potest Guid.Pap.dec.539. idem in testamentaria dicens & sing.682.post Specula.supr.n.1. Crau. cons.18. nu. 2. etiam si esset testamentaria de magis communi Boer.dec.124.n.12 & dec.266.n.4.& Mõtan.d.cap.15.n.7.& Minsing.cent. 3. obseruatio. 83. Ameri.de patr.pot.cap.4.n.34.Papien.in form.lib.ad red.rat.tut.glo.in suo.n.2. & 3. vbi idem de cura.idẽ in testamentaria ex communi probans, & Spino. de testam.glo 29.n.9.10.vbi etiam si ad vitam tutrix relicta esset ex magis communi.

38 3.Lim. matrem & auiam non admitti quousque spes est testamentariæ tutelæ l. si quis sub conditione. de testam.tut. Por.Inst.de tutel.n.7. Soc. Iun. cons. 85. nu.31.lib.3.Montan.de tutel.c. 13. etiam si in minus solemni testamento datus sit & confirmatus à iudice post Alex.cons.140.n.4.& 6.lib.1.tit.7.41.& seq. Soc. Iun.supra.n.13.Galganet.de tutel. lib. 1. tit. 7. nu. 30. lib.3.Q.2.n.6.est tex.in auth. matri & auiæ.C. quando mul.tut.off. fungi pos. vbi excepta testamentaria, alijs legitimis & datiuis anteferri cauetur. Petr. Sac. in pract.rub.114.n.13.

39 1. Sublim. 3. lim. non procedere nisi testamentarius prius fuisset confirmatus, quam mater tutelam suscepisset Specul. de anomal.tutor.n.1.in fine.versic.item obijcias ei.

40 4. Lim. nam si mulier habeat maritum non ei sed marito tutela defertur Gab.cons.29.n.7.lib.2.

41 5. Lim. non procedere quando alia mens testatoris pro matris exclusione appareret Surd.cons.428 n. 6. & seq.non enim contra mentem testatoris admittitur Rot.Rom.dec.668. par. 1. recentior. puta si eam tutricem constituisset ac postea reuocasset Masue. in pract.tit.de tut.& cur.n.11.

42 6. Lim. nam si mas & fœmina concurrant masculus

præferetur de magis communi Gab.cons.29.n.9.lib.2.& de auo & auia maternis Port.supra n.8. auũ etiã maternam vincere auiam & patruum, nisi statutum patruum præferat in successione Dec.cons.188.nu.1. Gozad.cons.54.Montan.d.cap.15.n.47.& patrem auiam excludere tradit Spec.de anomal.tut.n.1.in fi.

43 1.Amp.vt auus paternus non etiam maternus matrē excludat Port.supra n.6.nisi prodigus esset, vel filius emancipatus fuisset, & huiusmodi causis Vinc.de Franch.decis.10.

44 Contrarium nempè matrem auo paterno ac materno præferri Gab.cons.29.nu.4.& seq.lib.2.Afflict. dec.183.n.5.Borg.de tutor.n.183.Surd.cōs.428.n.2.

45 7.Lim.quando mater minor esset Borg.de tutor.n. 185.Vrsil.ad Afflict.decis.281.n.1.Galganet.de tutel.lib.3.Q.2.n.13.vide supra amp.24.Petr.Iac.supr. n.12.

46 8.Lim.nō procedere nisi intra quatuor mēses aliudue tempus statuto præfixum mater, eaue cessante auia tutelam adsumpserit Bar.& Sali.in auth.præsbiteros.2.cap.de epi.& cle.Alex.cons.140.n.5.lib.1.& de communi testatur cons.109.nu.2.lib.3.Dec.cons. 16.n.7.de communi Soc.Iun.cons.85.n.16.17.lib.3. & Montan.d.cap.15.n.48.& seq.& renunciet secundis nuptijs Capic.dec.50.vers.octauo.nec sufficit vno die tutelam suscipere & alio renunciare Boer.decis. 124.n.10.de magis communi Montan.d.cap.15.nu. 48.& sequenti.vide supra tit.9.n.168.Ond.cons.23. n.17.lib.2.Cancer.var.resol.par.1.cap.7.n.160.Bor. de tuto.n.200.

47 Contrarium ne mater excludatur practicari testatur Dec.supra Monta.supra n.40.ex iusta tamen causa excusari probant.

48 9.Lim.non posse tutelam acceptare non seruatis solemnitatibus requisitis per statutum in contractibus mulierum secundum magis communem sententiam de qua testatur Lamberteng.de contract.mulier.glo. 3.Q.11.n.24.seq.& Q.12.n.27.& sequenti.Carpa.super stat.Mediol.cap.328.n.162.& 163.dixi supra tit. 19.cap.37.

49 10.Lim.non procedere quando inhoneste viueret tunc enim priuanda esset si iam tutelam acceptasset, fortius antequam illam acceptet.Grat.cons.115.n. 4.& 5.lib.1.

50 11.Lim.non procedere quando tutelæ renunciasset Grat.d.cons.115.n.7.

51 12.Lim.matrem & auiam non posse tutrices dari tamquam extraneas, sed veluti matrem & auiã Cast. cons.413.n.2.lib.2.Piag.de tutor.Q.18.n.4.Gutier. de tutel.part.1.cap.8.n.61.

52 13.Lim.nam mater & auia sunt volūtariæ tutrices, & inuitæ tutelam acceptare non coguntur glo.in d. auth.matri & auiæ.verbo.promittimus.vbi Doctor. omnes.Coc.cons.164.n.2.lib.4.de communi Ameri. de pat.pot.cap.4.n.32.Mantua.cōs.59.n.7.post Ang. cons.325.n.2.Cor.cons.101.n.8.lib.3.164.n.2.lib.4. licet alij legitimi tutores necessarij sint Soc.Iun.cōs. 16.n.19.lib.2.Gab.cons.27.n.1.lib.1.Scrad.supra.n. 27.Montan.de tutel.cap.7.n.44.& cap.15.n.7.& 8. vbi tamen secus in proauia ex Dec.cons.16.n.5.contra Cor.cons.20.lib.2.Galgan.de tutel.lib.3.Q.2.nu. 7.Q.11.n.20.Ond.cons.23.nu.27.lib.2.etiam si sint testamentariæ Rol.in Flor.testam.rub.30.n.4.Gram cons.etu.51.n.6.nisi à Principe cogantur Meno.cons. 270.n.3.Ameri.d.cap.4.n.31.& 32.ex cōi omnium Petr.Iac.in pract.rub.114.nu.14.Marta.de su.leg. part.2.Q.4.art.3.n.9.de communi omnium Q.1.art. 2.n.5.& si testamento tutrices relictæ sint ide acceptasse probari debet Affl.dec.75.Cancer.varres.tō. 1.cap.7.n.70.

53 1.Sublim.non procedere acceptata tutela cum enim sunt necessariæ de communi Gab.cons.27.n.1.lib.1. Cor.cons.125.n.8.lib.3.

54 14.Lim.nam ei à Iudice administratio decerni debet nisi testator aliud decreuisset Put.dec.427.n.6.7. lib.2.Rot.Rom.diuerso.dec.1628.part..lib.3.ante tamen gesta per eam valent, si fuerit testamentaria nec indiget confirmatione Seraph.decis.1004.nu.4. & seq.glo.in l.fin.de tute.

Quæ autem mater implere teneatur vid.sup.tit.13.c.6.

Furiosi filij bona non potest administrare mater nec illũ obligare nisi tutrix existat.l.4.C.de curato.furio.vbi glo.& Doc.

TIT. XXI. CAP. II.
DE TVTORE A MATRE NOMINATO.

55 Tutor ille dari debet quem mater nominauit iudici, nisi alium dandi causa iusta subesset Bal.cons.81.& 82.lib.1.vbi etiam quando extaret statutum disponēs dari tutorem pupillo & carenti, & nominati à matre legitimis præferuntur, si mater testamentaria tutrix erat alioquin secus.in cap.ex parte M.n.4.de appellatio.Cor.cons.284.n.9.lib.3.Crau.cons.190.nu.8. Menoch.de arb.iud.cas.151.n.4.& lib.2.præsũptio. 52.n.4.Bero.Q.66 n.6.ex communi omnibus legitimis præferri; & à matre nominatum damnum censeri Gab.cons.27.n.2.& per tot.lib.1.post.Spec.de anō. tute.in fine.Gram.cons.51.etiam vitricum Gab.supra.31.Manzi.de tut.anom.n.10.Meno.de arbit.cas. 151.n.4.& seq.vbi etiam vitricum & fratrem petere posse dari & legitimis præferri Bal.in auth.eisdem n. 5.C.de secun.nup.Galg.de tut.lib.1.tit.5.nu.23.tit.6. n.10.& seq.idem de coadintore Ameri.de patr.pot. cap.4.n.34.vbi quando secundo nuberet Gratia.discep.668.n.15.& seq.vbi etiam fratrem & vitricum tutorem dari petere posse si iudex viderit expedire pupillo Ameri.de patr.potest.cap.4.n.34.vbi quando vult ad vota secunda transire Fab.de Anna cons. 50.n.2.3.Cancer.var.res.par.1.cap.7.n.167.præferri legitimo à matre nominatum si ante secundas nuptias illum dari petierit, secus si post ex Gutier.de tute.par.1.cap.8.n.60.16.n.99.& alijs.

56 1.Amp.vt matre minime monita & in mora non cōstituta tutor dari neutiquam possit Doc.in d.auth. matri & auiæ Ferret.cons.323.n.3.

57 2.Amp.vt infra cap.4.amp.8.& datum ex inquisitione legitimo præferri Dec.cons.674.n.6.Ameri.de pat.pot.cap.4.n.35.Bero.Q.66.

58 3.Amp.vt quem mater aut pater inutiliter dederit sit confirmandus & datiuus non testamentarius censetur licet in multis cum testamentario conueniat illique legitimus præferetur si præuenerit alioquin secus.Bero.cons.123.n.16.& seq.lib.3.

59 1.Lim.non procedere quando tutor legitimus extaret, vel testamentarius sufficiens Bal.cons.460.lib.3. Garro.in rub.C.de secund.nupt.n.100.Crao.cōs.38. n.5.sed auiam posse tutricem esse matre tutrice testamentaria

mentaria

mentaria illam nominante ad secunda vota transeũdo; tametsi testamentarius alter adsit cum matre relictus per totum sed datiuum ex inquisitione præferri Cur. Sen. cons 46. nu. 12. & 13. & legitimis præferri Bal. d. n. 5. Bero. Q 66. n. 6 & datiuo locum esse de cõi Cur. Iun. cons. 94. n. 5. & Villalo. comm. opi. lit. M. n. 29. Manzi. supra Gab. sup. n. 4. Galg. d. tit. 6. n. 11. vide infra n. 324. lim. 12.

60 2. Lim. non necessitari iudicem tutorem dare quem mater nominauerit, si ex causa illum non eligat Bar. in l. si quis sub conditione n. 18. de testam. tutel. Cur. Sen. cons. 46. n. 15. de communi Gab. cons. 27. n. 3. & seq. lib. 1. Crau. cons. 190. n. 8. vide supra tit. 8. lim. 23.

61 3. Lim. nam auus & auia etiam materna quãdo datiuo locus est cœteris etiam à matre petitis, ac etiam legitimis præferuntur & auus auiæ patronoque præferetur Gab. cons. 27. n. 13. lib. 1. Surd. decis. 106. nu. 10. vbi auia secundo nubente datiuo locum fore præsertim si iudicem adierit eique tutelam renunciauerit Gab. supra. n. 31. Bero. Q. 66. datiuo locum fore si mater tutela iam suscepta iudicem pro eo adierit, sed legitimo locum fore si eam non suscepisset, vel ea suscepta non petito tutore ad secunda vota transiuisset.

62 4. Lim. non tamen ex abrupto & fine causæ cognitione dari posse sed agnatis pupilli consultis Dec. cõs. 674. n. 6. Gab. cons. 27. n. 31. lib. 1. Ameri de patr. pot. cap. 4. n. 34.

5. Lim. nam si mater pupillo tutorem dari petierit non tenetur eius periculo quamuis sic petierit, nisi etiã iudicis decreto cautum sit vt matris periculo sit qua indemnitate per matrem promissa cui tutor administrationem commisit eumdem tutorem indemnem seruare tenebitur l. 1. 2. 3. vbi glo. & Salic. C. si mater indemnita.

TIT. XXI. CAP. III.
DE SVCCESSIONIS PRIVATIONE NON PETITO TVTORE.

63 Mater & auia filij impuberis decedentis successione priuantur si ei tutorem dari intra annum ab obitu patris minime petierint l. 1. qui pet. tuto. §. pen. Inst. de Sena. cons. Tertul. l. 2. §. si mater. ad. Tertul. l. sciãt. C. de legitim. hæred. §. final. Instit. ad Tertul. Bal cons. 128. n. 6. & cons. 142. n. 5. lib. 3. Cor. cons. 17. n. 27. lib. 2. & cons. 234. n. 2. lib. 4. Affl. decis. 75. Paris. cons. 86. n. 19. lib. 1. Tiraq. de cess. caus. lim. 4. n. 7. & 8. limi. 12. n. 8 & 9. & integrum annum habere ad tutorem petendum ex communi Ameri. de patria potest. cap. 4. n. 41. & de magis communi Cras. de succes. ab in testat. Q. 27. Caccheran. decis. Pedemont. 58. nu. 4. & 19. vbi etiam rationem reddi debere & reliqua restitui & de magis cõmuni matre & auia Gutierez. de tutel. part. 1. cap. 16. n. 33. & seq. siue mares aut fœminæ sint filij vel filiæ d. § si mater & n. 61. Montan. de tutel. cap. 18. n. 1. & seq. vbi idem de auia nisi mater eam in successione præcedat ab intestato ex magis communi post Soc. Iun. cons. 16. n. 3. & 4. lib. 2. Galgan. de tutel. lib. 1. tit. 5. n. 1. & seq. & tit. 7. n. 30. & lib. 3. Q. 18. nu. 1. & seq. Papien. in form. lib. 2. ad red. rat. tuto. glo in suo n. 5. Bursat. cons 130. n. 2. Plot de in lit. iuran. §. 5. n. 27. & de communi tam in matre quam alio proximiore Onded. cons. 52. n. 21. lib. 2. Marcabr. cons. 19. n. 1. & seq. de communi in auia paterna & materna nisi mater adesset Cras. sup. Q. 18. n. 1. & 2. Surd. de feud. par. 10. sectio. 19. n. 107. vbi etiam quoad feudalia licet in eis mater & auia non succederent. dixi in prima decade tract. 3. n. 480. & seq Rim. Iun. cons. 604. nu. 18. & seq. Marta de suc. leg. part. 2. Q. 2. artic. 1. nu. 18. & Q. 4. art. 3. n 15. 16. vbi ita iudicatũ & n. 29. per substitutum compendiose à pagano per verba cõmunia ex coniectura voluntatis testatoris per substitutum à legitima etiam excludi & Manti. de vlt. vol. lib 5. art. 15. n. 20. de communi omnium Viui. dec. 364. nu. 4. 432. nu. 1. Gallus. de excep. succes tit. 4. exc. 3. nu. 48. par. 1. Cancer. var. resol. tom. 1. cap. 7. n. 60. siue iure communi vel speciali successio deferatur ex Soc. Iun. cons. 16. lib. 2.

64 1. Amp. procedere etiam in substituto pupillari Maran. in l. is potest. n. 223. de acq. hæred. Gab. de tutel. concl. 1. n. 7. Gutier. sup n. 46. Scrad. de feud. part. 10. sectio. 19. n. 270. in fine idem de exemplari probans. n. 271. Galgan. supra n. 18. per l. omnem 6. ad Tertul. & d. Q. 28. n. 2. & 15. Gratian. disceptatio. 219. nu. 16. post Onded. cons. 51. n. 14. lib. 2. probantem priuati successione pupilli & mater vel auia admittitur ad successionem ab intestato n. 57. & cons. 52. n. 12. lib. 2. Marcabr. cons. 19. n. 1. & seq. infra amp. 7. & si mater esset filio substituta Gall. supra n. 54 sed exc. 20. in fi ex Manti. de vlt. vol. lib. 5. tit. 15. n. 28. ex tacita pupillari nõ priuari si secundo nuberet nisi de mente testatoris constet maxime petito tutore filijs.

65 1. Lim. d. amp. non procedere quando non fuisset in prima causa successionis tempore mortis patris pupilli Gab. cons. 27. n. 48. & seq. lib. 2.

2. Lim. vel potius secus dicas in fideicommissaria qua non priuatur Bar. in l. 2. n. 9. qui pet. tut. Ond. d. cons. 51. nu. 13.

66 2. Amp. procedere etiam in matre naturali Bar. in l. 2. §. si mater. ad Tertullian. Gab. de tutel. concl. 1. n. 2. Maran. supra. n. 219. Gutier. supra. n. 40. Galg. d. tit. 5. n. 14. & d. Q. 38. n. 9. est tex. in l. fin. C. qui pet. tuto.

67 3. Amp. procedere si tutorem petierit, qui tamen solemnia non impleuerit, nec administrauerit, nisi tutor testamentarius vel legitimus esset Maran. in d. l. is potest. n. 221. & 222. Gutierez. sup. n. 41. & 42. Plo. d. n. 27. Onded. cons. 52. n. 13. lib. 2. Marcabr. cons. 19. n. 5. & inuentario non facto priuari Simon. de Pret. cons. 22. n. 6. Galganet. d. Q. 28. n. 10. Natt. cons. 663. nu. 9.

Contrarium tenet. Soc. cons. 39. n. 16. 17. lib. 1. Gratia. discep. 668. n. 9.

68 4 Amp. idem esse in omnibus alijs ab intestato successuris, agnatis, cognatis, & auunculis Ancharan. cons. 250. n. 2. Signor. cons. 168. Cor. cons. 87. nu. 2. lib. 4. Gab. d. concl. 1. n. 3. & 4. Marant. in d. l. is potest nu. 220. Gutierez. sup. n. 34. & seq. & n. 64. quibus omnes ampliationes & limitationes matri datas applicare, & conferre probat Neuiz. in silua nuptial. lib. 2. nu. 53. Scrad. de feud. part. 10. sectio. 19. n. 107. vbi etiam quoad feudalia & nu. 169. & 279. quamuis hoc casu feudo non priuentur sed arbitrariè puniantur. Montan. d. cap. 16. n. 6. Galganet. d. tit. 5. n. 21. Surd. decis. 48. nisi mater eos præcederet n. 6. Galgan. sup. & tit. 6. n. 14. & d. Q. 28. n. 2. & 34. Plot de in lit. iuran. §. 9. n. 10. subdens etiam contra eos in litem iuran. Ondede. cons. 51. n. 13. lib. 2. & cons. 52. n. 13. eod. lib. 2. Marcabr.

cabrun.conf.19.n.1.& sequent.Maran.in d.l.is potest n.220.vbi de quocumque coniuncto primum locũ obtinente successione pupilli per d.l.firant Gall.supra.n. 61.vbi idem de auia tam paterna quam materna ex communi Cancer.var.resol.tom.1.c.7.n.60.

69 5. Amp. procedere etiam si curatorem non petierint vbicumque curator peti deberet vt puta si tutor legitimus idoneus non sit, quamuis secus foret si filiũ haberet adultum Maran.supr.n.226.& 228.l.2.& 3. qui pet.tut.Gutier.supra.n. 48. & quando illum ventri non petijt Ameri.supra.n.39.Scrade.de feud.par. 10. sectio.19.n.267.idem respectu furiosi n. 268. alteriusue perpetuo morbo laborantis per l.1.qui pet.tuto.& l.2.§.quid si curatores.ad Tertul.Montan.d.cap.18.n. 11.Galgan.d.tit.5. n. 11. & 22. probans per agnatos peti debere, & illos qui litem contra adultum mouere velint l.3.§. siquidem vbi Doc. qui pet. tuto. & l. si filijs.C.eod.& d.Q.28.n. 18. & quando filius furiosus erat l.2.§.si mater.ad Tertul.d.Q.28.n.24.Ameri.d.c. 4.n.38.Scrad.supra.n.107.& 269. & quando furioso non petijsset l.2.§.si mater.ad Tertul.Montan.d. cap. 18.n.12.Galg.d.tit.5.n.13.& d.Q.28.num.19.lib.3. Gutier.supra.n.54.Viui.communi.opi.553.nu 17.& quando ventri non petijt si fuerit in mora Bal.conf. 288.lib.2.

70 1. Lim. non procedere quando adultus adesset, quia ipse sibi non ei illi curatorem petere deberent qui ab intestato successuri forent l.1.l.matres.C.qui pet. tut. Marant.in d.l.is potest.n.126.Montan.d.n.11.

71 2. Lim respectu impuberis non procedere nisi in casibus quibus ei curator peti potest l.1.qui pet. tut. l.2. §.si mater.C.eod.Galg.d.tit.5.n.11.

72 6. Amp. procedere quando mater ventri curatorem non petijsset, ac bonis darij nam si posthumus postmodum natus decesserit illius successione priuabitur, nisi intra dies triginta a morte mariti peperisset l.2.§. quid si curatores ad Trebel.vbi Bar.& Alberi. Mara. supra.n.184.alias.227.subdens intra annum petijsse sat esse & Bal.conf.288.lib.2.Montan.supra.num.12. Galg.d.tit.5.n.13.& d.lib.3.Q.28.n.19.Gutier.supr. n.49.per l.2.§.si mater.vbi Bar.ad Tertul.Scrad.supr. nu.59.Viui. supra etiam si adsint alij filij Surd. conf. 159.n.23.Gratia.discep.72.vbi tamen non priuari si creditores non instarent & si intra annum tutorem petijt ex Soc.Iun.conf.23.n.11.lib.1.Ceph.conf.433 n. 12.nec nisi ex industria non petierit Gratia. supra. n. 27.nec si aderant auus auia & patruus bonorum coram gerentes n.37.& seq.sed has limitationes fatetur dubias & Rot. voluisse causam cõcordari cum matre ad ventri curatorem petendum non detur annus, & posthumo nato officium curatoris expirat n.11.& 21. Bal.conf.288.lib. 2. vbi intelligit si fuerit in mora petendi, & non fuerit impedita ob infirmitatem Viui. dec.364.limitans si matrimonium in fine nouem mẽsium solueretur & mulier intra 30. dies pariat ex Bar. in l.1.§.eleganter delib.agno.Gall.supra.n.49.

73 7. Amp. procedere in substituto pupillari Rom. cõs. 221.subdẽs intra annum petitum sat esse Gab. d.concl.1.n.7.Gab.conf.27.n.42.lib. 2. tradens etiam quæ probanda sint per excludere à successione volentem. Scrad.supra.n.108.Montan.d.cap.18.n.6. vide supra amp.1.Cancer.d.c.7.n.60.

74 8. Amp. quando cum dari tutorem petijsset qui se excusare posset.l.2.§.si mater.ad Tertul.Gutier.supra. n.55.indignumue, aut inhabilem scienter dari fecisset n. 56. vel propositis excusationibus non curauerit aliorum nomina edi, & administrent.n. 57. & sequ. vbi idem iam datis vita functis nisi alij sufficientes superessent Galgan. d tit.5.n.4.& d.Q.28. n. 25. vbi quando se excusassent.Maran.in l.is potest.n.229.vbi quando inhabilem minusue idoneum petijt Marta. supra.n.17.& quando non curauit alium dari loco remoti, vel excusati.§.pen.Inst.de Senat.Consul.Tertu. Gallus.supra.n.48.

75 9. Amp. vt per lapsum alterius anni etiam in gradu sequens à successione excludatur Ang conf. 37. Anch. conf.440.Gab.conf.27.n.42.lib.2.

76 Contraria tamen sententia magis communis est vt testantur Gab.d.concl.1. n. 9. vbi etiam primam opinionem tenentes adducit & Gutierez.d.cap.16.n.39. Montan.supra.n.7.& 8.Galgan.d.Q.28.n.7.

77 1. Lim. 9. amp. nam exclusa matre obtinente primũ gradum non censentur exclusi alij sequentes in gradu coniuncti pupillo decedenti, mediãte persona matris exclusæ Cor.conf.234.lib.4.Gab.d.concl.1.n.10.

78 1. Sublim. non procedere in auia quæ excluditur, quamuis alij non excluderentur Anch.conf.104.& 250.Cor.conf.113.col.2.lib. 4. Ana. conf. 101. quos refert Gab.d.concl.1.n.11.

79 Contrarium tenent Ang.conf.118.Guid.Pap. conf. 50.Bal.conf.498.lib.4.Capra.conf.14.& alij quos refert Gab.pro vtraque parte.d.n.11.

80 2. Sublim. vt matre exclusa exclusus censeatur auus maternus qui matrem habet in potestate Bar. in l. quid ergo.§.si quis alieno.de his qui notan. infam.

81 Contrarium tenent Bal. & Io. de Monte Sperel. in d.§.si quis alieno.Capra.conf.14.n.5.Gab.d.conclus. 1.n.12.

82 3. Sublim. non procedere quando prior in gradu, obijsset, tunc enim mortuo priori in gradu, incipit annus currere sequenti in gradu Gab.d. concl. 1. nu. Gutier.supra.n.38 Galgan.d.Q.28.n.8.

83 10. Amp. procedere etiam si septuagesimum annũ attigisset, siue mas vel fœmina sit Gab.d.concl.1.nu. 14.vel excedant Neuiz.in silua.nupt.d.n.53.amp. 3. Gutier.supra.n.65.Montan.d.cap.18.n.18.Galga.d. Q.28.n.35.

84 11. Amp. procedere si mater debito tempore tutorẽ dari petierit a libertis cognatisue cõpulsa licet secus si tum petere tutorẽ non cunctaretur ab eis admonita fuisset l.2.§.si mater.ad Tertul.Gutierez. supra. nu. 60.Galgan.d.Q.28.n.31.

85 12. Amp. vt mater & alij qui legitimam petere possent, à legitima etiam excludantur ob tutorem minime petitum Bal.conf.140.lib.1.Barbat. conf. 67. lib. 3.Gab.d.concl.1.n.15.Marant.supra. n. 231.Gutier. supra.n.53.Montan.d.cap.18.nu.10. Marcabr. conf. 19.n.10.Galgan.d.Q.28.n.23.Gab.conf. 27. nu. 20. lib.2.Cancer.var.resol.tom.1.c.7.n.55.ex communi, & veriori.

86 Contrarium tenet Rui.conf.86.n.14.lib.5.

87 1. Lim. non procedere quoad eos qui non fuissent in prima causa successionis tempore mortis patris pupilli Gab.conf.27.n.48.& seq.lib.2.& ita in auia Marcabr.conf.19.n.113.

88 2. Lim. non procedere in matre minore Bursa. conf. 8.n.

8.num.40.Gratia disceptation.

89 3. Lim. quando iusta impedimenti causa adfuisset Gratian.supra.

90 13. Amp. etiam si pater vetasset pupillis tutorem peti, quia eorum bona à matre administrari voluisset d. §. si mater Gutierez.supra n.61. Galgan.lib.1.tit.5 n.9.eod.Q.28.n.32.

91 14. Amp. procedere etiam si filius post 14. annum obijsset vbicumque ex statuto tutela duraret vsque ad annum 18. intra quod tempus pupillus obijsset Brun. de statut.exclud. fœm propter masc.artic. 5. Q.3. in fine. Gab. d.conclusio. 1. n.16.

92 Contrarium tenet Bal.in l.matres in fine C. ad Tertul.vbi Barbat.in apostil.

93 15. Amp.non excusari tutorem petere debentes si tutela minori tempore durauit seu in esse fuit Neuiz. in silu.nup.lib.2.amp.11.pag.180.Gab.d. conclus. 1.n.16.

94 16. Amp.procedere etiam si mater absens præuenta fuerit ab alijs dum cunctaretur d. §. si mater. vers. sed si fortè. Gutierez.supra.n.63.

95 17. Amp. procedere etiam si mater bene gessisset nō suscepta tutela legitime glo. ind. l. 2. §. si mater. vbi Bal.vers.quæro numquid mater Gab.d. concl.1.n.23. Neuiz silu nup.lib.2.n.53.amp.4.Gutier.supra n.66. Montan d.cap.18 n.23.Gab cons.27.n.16.17.lib 2. vide infra n.122. Viui. dec.364. n.5. vbi si inuentariū non fecerit aliaque solemnia nec tutorem petierit licet bene gessisset. Ond.cons.51.n. 23. lib. 2. Cancer. d.cap.7.n.53.

96 1. Lim. non procedere quando matri tutela fuisset à iudice quamuis minus solemniter decreta Salic.in l. sciant.n.2.C.de legit.hæred.Gab.supra.n.24.Neuiz. d.amp.4.Gutier.sup.

97 2. Lim. quando contraria loci consuetudo probaretur Soc.Iun.cons.36.n.34.lib.2.Gab.cons.27.nu.18. lib 2.

98 3. Lim. nō procedere in muliere rustica quæ excusatur si non potuerit peritiores cōsulere, licet tutorē nō petierit si vtiliter administrauerit Cast. in l. Clodius. versic. sed aduerte ad vnum casum. de acqui. hæred. Gab.dicta conclus.1.n.25.

99 4. Lim. quando datus esset testamentarius tutor hic enim licet non solemniter gerat efficit ne matri tutela priuetur non petendo tutorem dari Soc. Iun. cons. 16.col.3.& seq.lib.2.Gab.d.concl. 1.n.26.

100 18. Amp. etiam si pupillo successurus clericus fuisset Felin.in cap.Eccles. S. Mariæ.n.67. de constitutio. Gabriel. de tutel concl.1.n.18.Gutierez supra. n.73. Montan.d.cap. 18.n.20. Galganet. d. Q. 28. nu. 43. Gras.eff.clericat.2.n.242.qui plures citat ex quib.cōstat hanc esse receptam sententiam.

101 19. Amp.etiam si testator matri huic tutrici liberationem ab administratione reliquisset, si nec ipsa tutelam testamentariam acceptasset Neuiz.sup.amp. 10.Gutier.sup.n 69.Galganet.d.Q.28.n.39.

102 20. Amp.procedere etiam si mulier lapso anno monasterium ingrediatur Gab.d.conclus.1. n. 19. & 72. quamuis tertij ordinis effecretur. Neuiz.supr. amp. 6. Gutierez.sup.n 67.Galganet.d.Q 28.n.37. secus probantes si intra annum ingressa fuisset.

103 21. Amp procedere etiam si anni tempus à statuto viri communi derogare valente, vel à Iudice ex causa restrictum fuisset Neuiz.sup. 11. amp. & limitatio. 6. Gutier.sup.n.70.Galganet.d.Q.28.n.40.41.

104 22. Amp. idem esse tutore minus idoneo petito dolose, & animo damnum pupillo inferendi Gab.d.cōclusio. 1.n.20.Gutierez supra.n.51. subdens idoneum facultatibus dici, licet non moribus ex Maran.supr. n.229.post Aret. in §. sed quemadmodum Institut. ad Tertul.Neuiz.supra.amp.9.Montan.d.cap. 18. n. 16. Galgan.d.tit.5.n.6.& Q.28.n.21. vel indigno n. 26. per l.2.§.si mater.ad Tertul.l.2.qui pet. tuto.

105 23. Amp.statutaria etiā successione priuari Bar. in d.§.si mater.Gutier. sup.n.72.Soc.Iun.cons.16. nu. 2. lib.2.Paris.cons.84.n.26.lib.2.Montan.d.cap. 18. n. 9.Marcabr.cons.19.n.11.Galgan.d.Q.28. num. 42. Marta.supra.n.17.Gallus.supra.n.55.

106 24. Amp.priuari etiam filiorum successione si post tutelam susceptam ad secunda vota pertrāsierit filijs non petito tutore etiam post annum luctus & nō reddita ratione cum reliquorum restitutione de communi Cras.de succes.ab intesta.Q.27.n.4. tametsi ad secundas nuptias non transituram minime iurasset de communi. n.5.

107 25. Amp.vt non possit mora purgari Gab de tutel. concl.1.n.21.Maran.in d.l.is potest. n. 234. de acqui. hæred.Neuiz.silu. nuptial.d.li.2.n.53.amp.7. Gutierez.sup.n.68.Gab.cons.27.n.39. lib.2. Montan. d. c. 18.n.22.Galganet.d.Q 28.n.38. ex Salic.in l. sciant n.70.de legitim.hæred.& quando alter esset datus tutor Morot.cons.74.& Guidon.cons.159.n.13.& seq. inter cons. vlt. volunt. ex communi alio dato tutore matre sciente Marescot.resol.125. nu.24. lib. 2. Viui. dec.462.Surd.cons.159. nu. 21. idem in omnibus ad quos tutela legitima spectat Cancer. d. cap. 7. num. 56.

108 1. Lim. non procedere quando res integra foret Gab.d.concl.1.n.22.Gutier.supra.n.68. Montan.d.n. 22.qui intelligit iusta causa concurrente Galganet. d.n.38.

109 26. Amp etiam si per patruum, aliumue legitimū bona pupilli administrata fuissent Paris.cons. 86. nu. 20.lib.1.Marcabrun cons.19 n. 12. nisi mater intra annum tutelæ penes acta renunciasset nu.12. & amp. sequent.

110 27. Amp.etiam si persona de cuius exclusione ageretur vel alia legaliter administrasset Salic.in l. sciāt. n.2.C.de legit.hæred.secus dicens si ei à Iudice administratio decreta fuisset Paris.cons.86. nu. 20. lib. 1. Gab.d.concl.1.n.23.Galganet.d. Q.28.num.36. latè Onded.cons.51.n.20.lib.2.Marcabrun. cons. 19. nu. 13.vbi decretam à Iudice requiri probat, nisi peritiores consulere minime potuisset.nu.14. Goz.cons. 17. num.5.

111 28. Amp. procedere etiam quoad feudalium priuationem Scrad. supra. n.110. & seq. sed in his quæ à primo acquirente habentur, non petentes tutorem, vel dati inutiliter confirmationem, feudi successione neutiquam priuantur n.113. nec alijs casibus incurretur feudi priuatio, quibus nec hæreditatis nu. 117. & sequent. prout nec feudum amittetur ex eo quod vasallus liberis domini impuberibus tutorem non petierit, quod enim vasallus propter non petitum tutorem liberis impuberibus domini feudo priuari debeat, feudalibus consuetudinibus expressum non reperitur, &

pœna

pœna priuationis feudi non habet locum in casibus iure expressis n 120. & 121.

112 29. Amp. etiãsi tutela fuerit illegitime susepta Bal. cons. 83. n. 5. li. 5. Cast. cõs. 371. n. 3. lib. 1. debet enim curari tutelam legitimè suscipi, ac tutores administrare compelli, alioquin successionis priuatio incurretur, nisi testamentarij tutores essent Bal. cons. 403. lib. 4. vel mater sit. Sed idem in matre Abb. cons. 90. n. 2. lib. 2. Gab. cons. 27. n. 7. & sequenti. lib. 2. Natta. cons. 663. n. 2. 3. Onded. cons 51. n. 19 lib. 2. 52. n. 18. eod. lib. 2. siue mater sit aliusuè proximior secundum communem n. 21. Marcabrun. cons. 19 n. 15. & quando inuentarium facere omisit Simon. de Pret. cons. 22. n. 4. & seq. & Natt. cons. 663. n. 1. & 10.

113 30. Amp. procedere etiam si tutor illegitimus testamento datus fuisset Marant. in d. l. is potest. n. 224. vel qui se excusasset n. 225. si a Iudice non petat confirmari Neuiz. in silua. nuptial. lib. 2. n. 53. ampliatio. 8. & Scrad. supra n. 109. Plot. de in litem iuran. §. 9. sub n. 10. vbi quando tutela vel non durasset, aut effectũ non habuisset ex Ias. cons. 149. in fine lib. 2. Marcab. cons. 19. n. 4. 2bi idem quando in codicillis datũ confirmari minime petijsset. est tex. in i. fi. qui pet. tuto.

114 1. Lim. non procedere nisi quando administrasset sine Iudicis decreto, secus si eo interueniente quamuis aliã solemnia omisisset Gab. d. concl. 1. n. 24.

115 2. Lim. non procedere in muliere rustica quæ peritiores consulere non potuisset quæ si bene & vtiliter administrasset excusaretur Bertr. cons. 229. li. 3. Gab. d. conclus. 1. n. 25. Gratia discep. 668. n. 9.

116 3. Lim. nam si testamentarius illegitimè administret, mater successione minimè priuabitur Bal. d. cõs. 403. Abb. cons. 90. lib. 2. Gab. d. conclus. 1. num. 26. Grat supra.

117 Contrarium tenet Luc. de Pen. in l. nullus. Q. 3. C. de proxi. sacr. scrin. lib. 10. Galg. d. Q. 28. n. 12.

118 31. Amp. etiam si mater fuerit in testamento relicta tutrix, nec fecerit quæ facere debebat nempe inuentarium administrationem à iudice decerni, & alia solemnia, nec alium tutorem petijt l. 2. §. si mater. ad Tertul. Neuiz. d. n. 53. amp. 5. Gab. d. conclus. 1. n. 27. Gutier. supra n. 74. qui inuentarium præcipue facere teneri probat n. 75. reiecto. Ferret. cons. 312. nu. 4. de communi Cras. de succes. ab intesta. Q. 27. n. 6. Galg. d. Q 28. n. 44. Onded. cons. 51. n. 13. idem dicens de alio testamentario proximiore ab intestato pupilli Guid. Pap. sing. 403. Marta supra & n. 27. & seq. inuẽtarium facere teneri etiam à testatore ei remissum nisi omitti pupillo expediat iudicari solitum probat.

119 32. Amp. mulierem rusticam non excusari ob ignorantiam quæ peritiores consulere omisit ex quo non potuit Gab. d. cõclusio. 1. n. 28. etiam si bene gessisset Gutier. supra n. 76. Montan. de tutel. cap. 15. nu. 87. & d. cap. 18. 19. Plot. de in litem iuran. §. 5. n. 27. Galganet. d. Q 28. n 45. Purpor. in rubr. de in ius vocan. n. 33. Gratia discep. 72. n. 7. Osasc. dec. 87. nu. 5. Odd. de rest. in int. Q. 10. n. 19. Viui. dec. 432. n. 2.

120 1. Lim. non procedere quando non consuluit peritiores ex quo à loco admodum distabant Soc. cons. 39. n. 16. lia. 1. Gab. supra. vel consulere aliter non potuit Montan. d. cap. 18. n. 23. Galg. d n. 45. Neuiz. d. lib. 2. in silu. nop. n. 53. lim. 5. vel in loco eorum copia non extabat, vel non probetur tunc adfuisse Odd. cons. 58. n. 37. & sequent. Gratia discep. 668. n. 7. 8.

121 Contrarium tenet Plot. d. n. 27.

122 2. Lim. non procedere quando bene gessisset Gab. d. concl. 1. n. 25. Galganet. d. Q. 28. n. 36. etiam minus legitime, vel ipsa, vel tutor petitus n. 66. & Soc. cons. 39. n. 16. lib. 1. Ripa. de peste. n. 240. Maran. in d. l. is potest. n. 244. de acquiren. hæred. nisi potuisset consulere peritiores vt per eos vide supra n. 95.

123 33. Amp. vt mortuo secundo viro & matre iterum vidua effecta tutelam minimè recuperet Boer. decis. 266. n 4. Surd. cons. 106. n. 11. Tiraq. de cessant. causa limitatio. 12. n. 8. & sequenti. Minsing. cent. 3. obseruatio. 83. secus dicens in nuptura Cotta. in memorabil. verbo. mater; sed dimissam vt nubat non secutis nuptijs recuperare Peguer. decis. 166. prout & iterum effectam viduam recuperare tutelam si res integra sit Cotta. supra Maran. in d. l. is potest. n. 203. de acq. hæred. Monta. de tutel. cap. 15. n. 77.

124 Contra ampliationem tenent Ameri. de patr. pot. cap. 4. n. 39. & Gratia. decis. 54. n. 10.

125 1. Lim. primam opinionem non procedere alijs tutoribus cessantibus ac re integra existente Boer. dec. 366. col. fin. versic. quare Dec. co[illegible] 46. num. 7. in fine Surd. decis. 106. n. 11. Galganet. de tutel. lib. 3. Q. 16. Cancer. var. resol. tom. 1. cap. 7. n. 58.

126 34. Amp. non esse necesse probare tutorem nõ fuisse intra annum petitum Cor. in l. sciant. C. de legit. hæred. col. 1.

127 Contrarium tenet Alex. cons. 185. n. 10. lib. 6. Gab. d. conclusio. 1. n. 30. intelligi debere dicens dummodo filius intra pubertatem decessisset Cor. & Salic. in d. l. scient & idem si probaretur filium obijsse post annũ à morte patris Cras. in § successio ab intestato Q. 27. n. 1. ex communi probans asserenti tutorem intra annũ non fuisse petitum, onus probandi incũbere; quin etiam volens matrem excludere probare tenetur non modo impuberem obijsse, nec tutorem fuisse petitũ intra annum, sed & quod filius patri post annum superuixerit Bal. cons. 289. li. 1. Alex d. n. 10. Caccheran. decis. Pedem. 58. n 8. Gab. d. concl. 1. n. 30. Galganet. d. Q. 28. n. 51. Gratia. discep. 668. n. 1.

128 35. Amp. vt licet non prius mater excludatur quam annus integer fuerit transactus quo tutor petitus non fuit Abb. cons. 90. in fine lib. 2. Cor. cons. 234. n. 2. lib. 4. Cacchera dec. 58. n. 6. & seq. idem dicens respectu inuentarij Gab. d. conclusio. 1. n. 33. & 34. citans contrarium tenentes. Si tamen in fine anni se arctauerit, ita vt prius non fuerit impedita quominus tutorem petere potuerit, successione priuabitur. Cast. cons. 147. lib. 1. Gab. d. conclusio. 1. n. 35. quamuis alioquin secus accidat Bal. cõs. 288. lib. 2. Tiraq. de cessãt. caus. limitatio. 4. n. 8. Maran. in d. l. is potest. n. 233. & dicam infra lim. 26.

129 Contrarium nempe sat esse die anni postrema petitum fuisse tutorem dari tenent Roma. cons. 221. n. 2. Mantua. sing. 540. Gab. supra. Galganet. d. Q. 28. n. 50 & seq.

130 1. Lim. secundam opinionem non procedere quando annus fuisset à Iudice restrictus Gab. d. concl. 1. nu. 36.

131 2. Lim. non procedere quando pupillus esset in 14. anno, tunc enim non debet expectari finis anni Grat. decis. 177. nisi tutela ex statuto prorogata esset ad annum 18.

num 18. & tunc non deberet expectari finis illius anni decimi octaui.

132 36. Amp. perfunctorie petijsse minime sufficere, toties enim tutorem dari petere debet, quousque detur, alioquin successione priuabitur Bal. in l. omnem n. 6. C. ad Tertul. Cor. cons. 132. n. 11. lib. 2. Gab. de tutel. concl. 1. n. 37. & curare etiam tenetur vt datus tutor administret, & necessaria impleat Maran. in l. is potest. n. 221. de acqui. hæred. secus dicens in cæteris. & n. 222. & 230. vbi cum effectu dari curare debere Soc. Iun. cons. 8. n. 2. lib. 1. Ganon. in auth. eisdem. n. 7. 15. 30. & seq. C. de secund. nupt. & Gutierez. supr. n. 52. Montan. de tutel. cap. 15. n. 86. de communi cap. 18. n. 13. & Soc. Iun. cons. 16. n. 28. & sequenti. lib. 2. restringens ad matrem & auiam quoad sese petitum tantum, non quoad legitimum & testamentarium, sed Ang. contrarium consuluisse refert Montan. supr. Galganet. d. tit. 5. n. 5. & d. Q. 28. n. 22. Plot. d. §. 5. nu. 27. sed testamentario vel legitimo extante ad hæc matrem non teneri Gratian. discep. 219. nu. 4. & seq. post Soc. Iun. supra & Surd. cons. 175. num. 31. in fine Gratia. discep. 72. n. 29. Marcabrun. cons. 19. nu. 5. & seq. secus dicens in legitimo & testamentario quos nō est opus decerni peti. & quod non teneantur curare an solemnia interuenerint, neque ad singula administrationis momenta aduertere & Neuiz. d. lib. 2. n. 53. limit. 4. Ang. de Gambilion. de testament. glo. 96. n. 7. probans tutorem nominare debere, atque decur operari.

133 37. Amp. procedere etiam si fit à statuto exclusa Dec. cons. 16. Paris. cons. 41. n. 58. lib. 2. & successione priuata Soc. cons. 153. in fine. lib. 2. Montan. d. c. 18. num. 7.

134 Contrarium tenet Ruin. cons. 44. in fine li. 2. Gab. d. conclusio. 1. n. 38.

135 38. Amp. etiam si successio deferatur non de iure communi sed per statutum Soc. Iun. cons. 16. n. 1. lib. 2. Paris. cons. 84. n. 26. lib. 2. Gab. d. concl. 1. nu. 39. Marcabrun. cons. 19. nu. 11. Gallas de excep. succes. tit. 4. excep. 3. n. 54. par. 1.

136 39. Amp. vt ne dum successione sed omni commodo priuetur Mantua. cons. 435. n. 3. Gab. d. concl. 1. n. 40. & omnibus legatis & fideicommissis à patre pupilli relictis Marant. in d. l. is potest n. 202. Plot. de in litem iurand §. 5. n. 27. Montan. d. cap. 15. n. 91. & donationibus causa mortis quæ spectant ad hæredes viri n. 92. & Marant. supra & Mantua sing. 549. & etiam legitima Marant. supra n. 231. Marta. supra. n. 20. & seq. vbi legato, substitutionem & etiam ab intestato successione priuari.

137 1. Lim. non procedere quando fideicommissum ex alieno iudicio vxori puta a marito procederet, tunc enim eo non priuaretur ex quo in maritum non deliquit glo. in l. credendum. §. si verò qui petant tutor & ibi Bar. Mantua. supra. n. 2. per d. l.

138 40. Amp. etiam si pupillum alius gubernabat Paris. cons. 84. n. 27. lib. 2. vel bona pupilli administrabat Ameri. de patria. potesta. cap. 4. n. 36.

139 41. Amp. idem esse si tutorem mater non petierit intra aliud tempus à statuto præfixum loco anni à iure communi præscripti Ruin. cons. 8. n. 16. lib. 3. Gab. d. concl. 1. n. 37. Galganet. d. Q. 28. n. 52.

140 40. Amp. ob sexum muliebrem non excusari Caccher. decis. 58. n. 38.

141 43. Amp. etiam si in locum remoti, excusati vel defuncti alium statim dari non petierit l. 2. §. sunt autem qui pet. tuto. l. 2. §. quid ergo ad Tertul. Montan. d. c. 18. n. 17. Galganet. d. Q. 28. n. 12. & 28. vel suspecti l. idem credendum qui pet. tuto. Galganet. supra. n. 30. Maran. in d. l. is potest n. 225. §. penul. Inst. de senat. cons. Tertul. Gallus de excep. 3. n. 48.

142 44. Amp. vt ignorantia iuris non excusetur Plot. de in lit. iuran. §. 5. nu. 27. Monta. d. cap. 18. nu. 18. & Onded. cons. 51. n. 41. loquens de sciente se datum tutorem lib. 2.

143 45. Amp. vt confestim petere debeat, nisi adeò fuerit impedita vt nec procuratorem constituere potuisset, sed annum excedere non debet l. 2. §. confestim. ad Tertul. Galga. de tutel. lib. 1. tit. 5. n. 8. & tit. 6. n. 9. & 14. qui tex. loquitur de eo cui tutela iam delata fuit Natt. cons. 663. n. 10. & annum habere est cōis opinio Ameri. de pat. pot. cap. 4. n. 41.

144 46. Amp. in nepotibus & filiabus quibus tutor peti debet l. 2. §. si mater ad Tertulia. Galganet. d. tit. 5. n. 12. & d. Q. 28. n. 33. Gall. d. excep. 3. n. 61.

145 47. Amp. procedere etiam quando mater excusabilem tutorem proposuit qui se excusarit d. §. si mater. Galg. d. Q. 28. n. 25.

146 48. Amp. quando prioribus excusatis alios non petijsset confestim dari d. §. si mater, Galganet. d. Q. 28. n. 27. idest intra annum n. 28. l. sciant, C. de legit. hæred. §. penult. Institut. ad Tertul. Maran. d. n. 225.

147 1. Lim. vel potius secus esse dicas si latitarent d. §. si mater. & l. credendum. qui pet. tutor. Galgan. d. Q. 28. n. 29.

148 49. Amp. procedere si mater fuerit præuenta, si id fecit absens vt frustraretur, alioquin secus. d. §. si mater. Galganet. d. Q. 28. n. 33.

149 54. Amp. expensis matris peti debere Bar. in l. 1. C. de nego. gest. Bal. in l. suo victu n. 4. de oper. liberto. Galganet. sup. n. 55. vide infra lim. 40. n. 240.

150 Contrarium probauit Surd. de aliment. tit. 5. Q. 8. nu. 92.

151 51. Amp. vt contra matrem tutorem intra annum non petentem in litem iuretur. Bursat. cons. 130. n. 3. ex Plot. supra.

152 52. Amp. procedere in eo qui tutorem illegitimum confirmari non fecit Bar. in l. 2. qui pet. tutor. Grat. disceptation. 219. n. 8.

153 53. Amp. vt licet se excusans à tutela non ex hoc priuetur pupillari substitutione vt successione l. amicissimos. vbi Bal. & Salberi. de excusatio. tutor. Bar. num. 6. Q. 18. Rauen. sing. 669. ex eo tamen priuatur quod alium tutorem dari non petierit Onded. cons. 51. n. 34. lib. 2.

154 54. Amp. vt proximior se ipsum decerni petere debeat intra annum alioquin successione priuetur Bal. cons. 96. in fine lib. 4. Calcan. cons. 33. nu. 1. Ondede. cons. 52. n. 16. lib. 2.

155 55. Amp. non excusari ob errorem iuris controuersi an essent priuandi successione quod certissimum est ex d. l. sciant, nec ideo ignorantia excusat à dolo ob non petitum tutorem Onded. cons. 51. n. 44. 52. n. 28. lib. 2.

Contrarium tenet Odd. cons. 58. n. 43.

156 56. Amp. etiam si agnati filiorum extarent qui tutores legitimi sint vt infra cap. 6. amp. 4. quæ hic ponenda

nenda est Bal. cons. 408. lib. 3. vide infra num. 102. & 230. vel auus paternus in cuius potestate filio defuncto nepos remaneret Viui. dec. 364. n. 12.

57. Amp. tacita pupillari priuari de communi omniū ex Soc. Iun. Manti. de vlt. vol. lib. 5. tit. 15. nu. 20. licet Rip. contrarium tenuat vt per eum, & magis communem ac benigniorem si mater eum vulgari substituto contendat Cras. in §. substitutio. Q 31. n. 10. Meno. lib. 4. præs. 39. n. 70. vbi respondet Ripæ. licet enim tacita pupillari contenta in expræssa vulgari secundū magis communem mater secundo nubens à substituto pupillari non excludatur Trentacinq. de subst. part. 1. cap. 12. n. 17. Cras. supra n. 4. in fi. Fusar. de subst. Q. 157. n 26. excludatur tamen si transiens ad secunda vota pupillo filio tutorem non petierit Bar. in l. 2. nu. 43. de vulg. Alex. n. 34. Rip. n. 58. Soc. Iun. nu. 117. vbi communem & Cras. sup. Capr. de pupill. n. 137. Mantic. sup. Intrigl de subst. cent. 1. Q. 92. n. 109. de cōi Fusar. sup. n. 27. vbi n. 28. ex Odd cons. 18. n 20. excludi etiam probat si viuo filio ad secunda vota transierit, dixi in tract. substitut. pupillaris, & priuari ex pupillari in compendiosa compræhensa Marta. de suc. leg. par. 2. Q. 3. art. 9. n. 18. & seq.

58. Amp. idem esse de iure canonico nam licet inflictæ pœnæ ob nimiam nuptiarum festinantiam puta quia mulier vidua nubat intra annum luctus fint iure canonico correctæ & sublatę; secus tamen est in pœnis quę infliguntur eo solo quia nubunt; hæ namque firmæ remanent vtroque iure Papi. inform. lib. ad red. rat. tut. glo. in fuo o. 4 vbi Add. primo enim casu agitur de mulieris præiudicio; secundo autem de præiudicio tertij.

59. Amp. vt legitimus gerere non possit si mater nō renunciet ac legitimo locum faciat, aut alium tutorem petat, & successione priuabitur Bar. in l. 2. §. quod si pater ad Tertul. Doc. in cap. ex parte M. de appel. Bero. cons. 125. n. 9. lib. 3. Viui. dec. 364. n. 13. ex cōi.

60. Amp. vt si mater vitricum minus idoneum dari tutorem petierit, puniatur ac si non petijsset Cast. in l. si paterno. in fi. C. de neg. gest. Surd. de alim. tit. 1. Q. 41. nu. 8.

157 1. Lim. non procedere quoad sequentes in gradu nam annus matri datus ad filijs tutorem petendum, non excludit in gradu sequentes Bal. in l. præcibus. n. 19. C. de impub. & alijs substitut. Cor. cons. 21. n. 8. de auia loquens lib. 1. Mantua. cons. 262. Gab. de tutel. conclus. 1. n. 8. de communi omnium Gutierez de tutel. cap. 16. n. 37. & 116. de magis communi Vinc. de Franch. decis. 167. n 9. 10. Gab. cons. 27. nu. 58. lib. 1. Surd. decis. 48. n. 6. de communi testatur Matte. commun. opin verbo. tutor & Soarez comm. opi. lit. T. n. 321. Neuizan. in silua nuptial. lib. 2. n. 53. lim. 1. & nō excludi auiam ex communi Marcabrun. cons. 19. nu 16. & sequent. communem etiam testantur Galganet. de tutel lib. 3. Q. 28. n. 6. Viui. dec. 364. nu. 25. 26. vbi non priuari auiam si mater extet quoad viuit, secus si auia post matris obitum intra annum tutorem non petat de communi Gull. de excep. succes. tit. 4. excep. 3. par. 1. n. 63.

158 1. Sublim nam si mater auia aliusuè primum locum tenens intra annum tutore non petito obierit ab eius morte sequentibus annus curret ad tutorem pupillo petendum Gab. d. concl. 1. n. 13. Gutierez. supra n. 38. & 116. idem dicens quādo mater tutelæ expræsse renunciasset post Nico. de Vbald. de succes. ab intestat. par. 2. n. 19. Neuizan. supra. & in auia Marcabrun. d. cons. 19. n. 62 Galgan. d n. 6. Cancer. var. res. tom. 1. cap. 7. n. 61. vbi mortuo tantum precedente in gradu vel negligente per sententiam priuato annum sequenti currere ex communi Paris. cons. 84. lib. 2. Surd. dec. 48 in fi.

159 2. Lim. non excludi à legatis particularibus sibi factis Castr. conf. 367. lib. 1. Aret. cons. 40. n. 5. Cor. in l. sciāt. n. 3. C. legit hæred Gab. d. conclus. 1. n. 41. Gutier. sup. n. 124. ab alijs factis, datis, vel relictis Scrad. de Feud part. 10. section. 19. n. 116 Montan. de tutel. cap. 18. n. 49 Galganet. de tutel. lib. 3. Q. 28. n. 13. & 76. post Neuiz. sup. lim. 14. Cras. de offic. hæred, Q. 7. n. 9. & seq. Cancer. var. resol. tom. 1. c. 7. n. 57.

160 Contrarium tenet Soc. cons. 39. col. 5. lib. 1. Paris. cons. 95. n. 17. quando eo casu verisimiliter testator minime reliquisset. lib. 2. Marta. sup. o. 20. & seq.

161 1. Sublim. vt licet non excludatur à legatis factis ex bonis patris, excludatur tamē à factis ex bonis impuberis Gab. d. conclusio. 1. n. 42. malgan. d n. 76. vbi idem quando pupillo substitutus, grauatus fuisset matri pupilli restituere.

162 3. Lim. non priuari fideicommissaria substitutione per non grauato sed testatori succeditur Docto. communiter in d. l. sciant Anan. conf. 102. Maran ind. l. is potest n. 223. de acquirend. hæred. Gab. d. concl. 1. n. 43. de communi Gutierez. supr. n. 47. & 125. Scrad. supra n. 113. & sequent Montan. supra n. 50. Galgan. d. tit. 5. n. 17. & d. Q. 28. n. 16. & 76. vbi secus inquit si pupillo substitutus matri pupilli restituere grauatus fuisset Mantua. sing. 549. Onded. cons. 51. n. 14. lib. 2. Simo. de Pret. de vltim. voluntat. lib. 3. interpretatio. 2 dubitatio. 1. solution. 5. n 56. Neuiz. d. lib. 2. nu. 53. limitatio 14. Gratian. disceptatio. 219. n. 15. est tex. in l. fin. qui pet. tuto. Cancer. d. n. 57.

163 2. Amp procedere & idem esse in vulgari substitutione qua non priuabitur quia per eam testatori succeditur Abb. cons. 90. n. 5. lib. 2. Aneharan. cons 440. n. 5. Gab. d. conclusio 1 n. 44. Simon. de Pret d. n. 56. Scrad. supra. n. 116. Gutierez. supra. n. 126. Montan. supra Galganet. d. n. 76.

164 1. Sublim. non procedere quando fideicommissum in secundis tabulis relictum fuisset, in limitatione etenim eitati loquuntur quando in primis tabulis relictum fuisset Gab. d. conclusio. 1. n. 44.

165 Contrarium videtur tenere Cor. in d. l. sciant & Gutierz sup. n. 125.

166 4. Lim. non procedere quando filius post quam pubes effectus esset obijsset, tunc enim illius successione nō excludetur ille qui tutorem ei petere debuisset l. 3. C. ad Tertul. Cor. cons. 234. n. 2. lib. 4. Maran. in d. l. is potest. n. 239. Neuizan. d. lib. 2. n. 53. limitat. 7. Gab. de tutel d. conclusio. 1. n. 45. Montan supr. n. 239. Gutierez. supra. n. 77. Galganet. d. tit 5. n. 17. Rot. Rom. decis. 479. n. 9. part. 1. recent. Intrigl. sing. 93. nu. 32. lib. 3. Aldobr. in §. suc. penult. Inst. de Senat. cons. Tertul. Viui. dec. 364. n. 23.

167 1. Amp. asserenti matrem fuisse priuatam probaodi mortem pupilli in pupillari ætate onus incumbat Sali & Cor. in d. l. sciant. ad fin. C. de legit. hæred. Neuizan. supra. d. n. 53. limitatio. 7.

168

168 1.Sublim.non procedere si ex statuto minor ætas ad annum 18.extensa fuisset vel redacta, tunc enim si ante pupillus decessisset mater excluderetur si tutorē non petijsset Gab.d.concl. 1.n.16.Gutierez.sup.n.78. subdens nec excusari si tempore minori tutela durasset; idemq; de sequētibus post eamdē matrē ad successionem pupillorum vocatis dicendum est per iā dicta.

2. Sublim. quando dementi curatorem non petijsset Marta.supra n.36.vbi ita iudicatum.

169 5.Lim.non procedere quando pupillus ante annū à patris obitu diē clausisset extremū, etenim anni lapsus requiritur vt mater priuetur vel in gradu sequēs. l.2.§.cōfestim ad Tertul. Abb.cons.90.n.5.lib.2. Bal. cons.288.lib.2.Ang. cons. 166. in fine. vers. secundo quia.Ana.cons.73.sub.n. 1.Ruin.cons. 8. n. 16. lib. 3. idē subdens in tempore à statuto præfixo, Gab.d. conclusio.1.n.33.ex cōi.& n.46 Neuiz.d.lib.2.n.53.lim. 6.post Alex.de magis cōi testantem in l. si decesserit. col.final.qui satisda, cogant. Roman.cons.211.num.2. Maran.in d.l.is potest.n.79. alias. 232. vbi de magis cōi & obseruata Onded.cons.52.n.26.li. 2. & de magis cōi testantur Gutierez.sup.n.79.& Cras. in §. successio ab intestato.Q 27.n.1.Cacchera.dec.58. n. 6. Amerin.de patria potest.c 4.n.41.Galg. de tutel. lib. 1.tit.5.n.8.infra lim.28.Grat.discep.668. n. 3. de cōi Gall.sup.n.59.Rim.Iun. cons.604.n.21.

170 1.Amp.vt asserens post annum obijsse probare teneatur Alex.cons.185.n.11.lib.6.Simo.de Pret.cons. 22.n.8.sicut asserens intra annū nō esse petitū de cōi Cras.in §.successio ab intestato.Q.27.sub.n.1.

171 1.Sublim. non procedere quando tempore obitus pupilli parum de anno superfuisset, materq; se nimiū arctasset in fine anni ad petendum tutorē pupillo, qui in fine anni vitam cum morte commutasset. cuius anni paucí dies remanerent infra quos verisimiliter & peti, ac decerni tutela minime potuisset, tunc enim successione priuabitur ac si post annum tutorem petijsset; licet alioquin secus foret Maran.in d. l. is potest.n.233.Gab.d.conclusio.1.n.47.

172 Contrarium tenet nisi mater intra annum citata fuisset vt peteret tutorem Gomez.var.res.c.11.n. 35. versic. tertio. Neuiz.d.n.53.Gutier.sup.n.83. & sequē, vel nisi res pupilli dilapidarentur, vel nisi tempus anni per Iudicem minutū fuisset Neuiz. sup. vel nisi intra annum mater citata fuisset, vt pupillo periclitanti tutorem peteret, idque facere neglexisset, tunc enim si intra annum pupillus moriatur, mater illius successione priuabitur.Maran.sup.n.235.&hanc secundam opinionem communem probat Cras.d.Q.27.n. 1. dū intra annum non esse petitum ex magis cōi requiri probat Gratia.discep.72.n.19.Galg. d. Q. 28.n. 48. nisi bona pupilli dilapidarentur vt per eum.

173 1.Lim. hanc secundam opinionem pluribus modis vt in ea legere est.

174 6.Lim.non procedere quando ille qui tutorem petere debebat excusaretur ob probabilem ignorantiā, hic enim pupilli successione minimè priuabitur Cor. cons.87.lib.4.Soc.cons.153.n.36.lib.2.Gab.d.concl. prima.n.46.Seraph.dec.852 subdens cum qualitatibus requiri nec genericam sufficere & decis.916.vbi per volentem excludere matrem probari debere & decis.991.ista enim dispositio pœnalis est vt per eum & dec.999.Galgan.de tutel.lib.1,tit.6.n.15.vbi sciētiam per allegantem probari debere & d.Q.28.n.65. & negligentiam matris requiri l. cum à matribus. C. qui pet.tut.glo. in §. penult. verbo scituris. Inst. de senat.cons.Tertul.vbi Aldobrand.Rube cons.161.n. 2. vbi etiam excusari ob pestem & aliud impedimentū.

175 7.Lim.non procedere quando ille qui tutorem petere debebat minor fuisset, hic enim successione pupilli non priuaretur, sed ab omissa tutoris petitione excusaretur, etiam si postmodum maior efficeretur Corn.cons.234.n.2.lib.4.Fulgos.cons. 52. nu. 1. & 2. Port.in §.1.in fine Inst.ad Tertul.Soc.cons.153.n.35. lib.2.Grat.cons.83.& 156. in fine lib.2.per Ancharā. cons440.Capra.cons.14.Soc.Iun.cons.8.n. 14.lib. 1. 20.n.18.& 119.n.13.lib.1.Mantua.cons.335.etiam si maior effectus tutorem per annum non petierit de magis communi Arnon.caut.61.subdens se fuisse minorem allegare sat esse. post Bal.cons.303.li. 4. 408. lib.3.Neuiz.d.n.53.lim.9.de communi Gutierez.sup. n.90& seq.quamuis postea maior euaderet Boer.dec. 185.in fine Ameri.de Patria potesta. c. 4. n. 36. & de cōi etiā si post maior fieret Cras.d.Q.27.num. 2. & 3. Burs.cons.8.n.40.Vinc.de Franch.dec.167.in fin. vbi etiam quando ætas maior anno 18. per statutum cōstituta fuisset Montan.de tutel.c.15.n.107.& cap.18. n.43.Galganet.d.tit.5.n.15.& d.Q.28.nu. 56. & 83. Marcabrun.cons.19.n.32. & seq. subdens masculum minorem in integrum restitui etiam si postea mater maior euaderet n.43.& de magis communi etiam si intra annum maior efficeretur n.48. Ang. de testam. glo.96.n.15.Gratian.disceptatio.282. n.23. & decis. 177.Manzi.de tutel.Q.5.n.5.Cras.d.Q.27.n.3.ex cōi non priuari matrē minorē si maior effecta tutorē non petierit Grat.discep.668.n.3.& Intrig.sing.93. n.28. lib.3.per l.2.C.si aduers.delict.& glo.in d.§. penult. d. verbo. scituris & ibi Aldobrand. Marta. de suc. leg. part.2.Q.4.art.3.n.29.Rub.d.n. 2. Gallus. de exc. 3. n.57.Cancer.var.res. tom.1.cap.7.n.53.

176 Contrarium tenet Old.& Ang.in l.minoribus.C.de his quib.& indig.

177 1.Sublim.& declaro primam opinionem non procedere,nisi ante maiorem ætatem totus annus foret elapsus, alioquin secus Gab sup.n.52.

178 Contrarium nempè indistinctè primam opinionē procedere Alex.in d.l.minoribus ex magis communi Ias.C.de his quibus vt in dignis post Bal.in l. præcibus. n.17.C.de impuber. & alijs substitutio. Tiraq. de cessant.caus.lim.6.n.8.Cur.Iun.cons.8.n.15. de communi Soc.Iun.cons.8.n.15.lib.1. & secutus videtur Gab. supra de magis communi, Cras. supra & Gutier.supra. n.93. & Galg.d.Q. 28.n. 57. de cōi. Gall.sup.n.58.

179 2.Sublim. non procedere in masculo minore nisi per viam in integrum restitutionis ei succurratur Neuiz.d.n.53.lim.9.in fine post Sall.in l.sciant.n.1.C. de legit.hæred.

180 Cōtrarium tenet Spec.de in int.rest.§.1.Fulg. cons. 52.Gab.d.concl.1.n.55.Gutierez.supra.n.98.

181 3. Sublim. quando maior ætas à statuto cōstitueretur intra 25. annū puta anno 18. eo .n. elapso maior cēseretur & inciperet currere annus ad tutorē petēdū Neuiz.d.fall.9. Grat.dec.177.Montan.d.c.18.n.44. Marant.in d.l. is potest.n.191.aliâ 238. Dec. in c. ex parte M.col.final. vers.quid autem.de appel. Gab.d. concl.1.nu.53.Gut.supra.n.97.Viui.dec.489.n.5.

182 4. Sublim. non procedere quando mulier tempore occasus mariti minor esset, sed pupillari adhuc filiorum ætate vigente maior fieret, ab eo etenim tempore quo maior fieret annus currere inciperet Bal. Nouel. de dot. part. 1 1. priuileg. 1. n. 14. Neuiz. d. nu. 53. lim. 9. Gutier supra. nu. 94. secus dicens si maior efficeretur post ætatem pupillarem filiorum; eaue adhuc permanente intra annum pupilli naturæ cessissent ab ætate maiori matris numerandum.

183 Contrarium nempe sat esse extitisse minorem tempore mortis patris pupillorum tenent ex magis communi Soc. Iun. cons. 8; n. 14. & seq. lib. 1. Maran. in d. l. is potest, n. 191. de acqui. hæred. alias n. 237. lim. 4. Grat. cons. 83. n. 7. lib. 2. & Montan. d. cap 18. nu. 43. Gutier. de tute. part. 2. cap. 16. n. 91. & seq. Gratia. discep. 668. n. 4. de magis cōmuni Add. ad Roma. cons. 279. & Burs. cons. 8. sub. n. 40. & las. in .....

184 5. Sublim. non procedere quando minor ad tutelam admitteretur vt In Gallia. Boer. decis. 124. nu. 7. Gratia. decis. 282. n. 25. ex statuto, vel ex consuetudine Viui comm. opin. verbo, mulier ad secundas, n. 6.

185 8. Lim. non procedere quando fauore pupilli puta ob æs alienum ingens, à tutoris petitione cessatum fuisset, tunc enim daretur excusatio, nec successione priuaretur, Mars. sing. 302. & quando pupillus soluendo non esset post Roma. sing. 105. aut valde egenus Maran. in d. l. is potest n. 246. vel haberet multos creditores & mater nollet pupillo tutorem petere ne conueniri possit, neque vt indefensus condemnati, Gutier. supra. n. 101. & 102. Neuiz d. n. 53. limitatio 10. Montan. d. cap. 18. n. 36. Ond. cons. 51. nu. 46. lib. 2. Beninca. de paup. Q. 4. n. 20. Galg. de tut. lib. 1. tit. 5. n. 11. & d. Q. 28. n. 62. 63. Seraph. decis. 830. nu. 3. Marcabr. cons. 19. n. 65. & seq. & quando pupillis penitus egenis tutorem non petijsset Monta. cap. 15. n. 104. Manzi. d. n. 5. Viui. dec. 364. n. 18. Gallus. d. excep. 3. n. 56.

186 1. sublim. non procedere quando pupillus bona haberet quibus cum posset creditoribus satisfacere Bero. cons. 125. n. 5. lib. 3. Seraph. decis. 830. & ita Ancharan. cons. 104. n. 5. qui contra limitationem tenere videtur vt refert Gab. dicta conclusio, 1. n. 57. intelligit Gutier. supra. n. 103. verum quoniam tutor personæ principaliter datur, bonis autem in consequentiam, vt quæ pupillus defendi & instrui possit, præcipuè si bona aliqua pupillo ære alieno soluto remanerent contra limitationem tenent Bero. & Gab. supra; verum cum de priuatione successionis agatur, eorum opinionem non sequerer, tum quia cōis videtur in contrarium, tū quia in priuatione huius successionis voluntarius cōtemptus requiritur iusta causa destitutus nemo enim sine culpa & delicto puniri debet & quādo haberet bona in quibus à creditoribus paternis grauari non posset Seraph. supra n. 10. vbi etiam non confiscari bona ob crimen lesæ maiestatis, nec filios natos ante crimen commissum puniri ex Cla. in §. Lesa maiestas Surd. de ali. tit. 7. Q. 3. vbi filio non deberi alimenta qui contra Principem vel Remp. venit, secus si ob homicidium bannitus, sit primo etiam casu occidi potest non secundo. & Q 14. vbi de patre etiā rebelle declarato ex homicidio priuato, hæretico, vel reo læsæ maiestatis humanę & tit. 8. priu. 90. filio bānito deberi nisi vetet statutum.

187 9. Lim. non procedere quando mater casu aliquo tutorem petere impedita fuisset, tunc enim successione pupilli filij minime priuaretur, culpa enim hoc casu careret ac dolo Bal. cons. 288. lib. 2. Rub. cons. 161. n. 2. vbi de peste. Signorol. cons. 193. Guid. Pap. cōs. 179. Grat. cons. 83. n. 11. lib. 2. exemplificat Gab. d. concl. 1. n. 59. & seq. Maran. in d. l. is potest. n. 245. Gutierez. sup. n. 105. Soc. cons. 153. n. 36. lib. 2. Galg. d. tit. 5. nu. 11. & seq. & Q. 28. n. 65. Grat. cōs. 83. n. 12. vbi de sua, vel filij infirmitate lib. 2. Neuiz. sup. lim. 13. d. n. 53. vbi etiam de causa pestis, qua tota Italia anni 1630. & 1631. maxima gentium cede propter peccata hominum magis magisque fuit ab auditu vexata, quod nemini mirum videatur, sed mirum inmodum quisque miretur Dei Trini vniusque misericordiam (super omnia eius attributa) qui semper etiam damnatos punit citra condignum) quod tamdiu peccatores sustineat, nec incendio orbem terrarum destruat, idquod non aliter euitaturos, pestemque extingui possunt homines sperare, quam peccata detestando de cœtero, contritione præuia iuncta peccatorum penitentia seu confessione, Deo seruiāt ipsumque & proximum minime offendant, sed erga proximū charitate vtantur ob solū Dei ac proximi amorē.

188 1. Amp. d. lim. procedere tam in matre quā in alio successuro pupillo Cor. cons. 87. n. 1. lib. 4.

189 1. Subli. tamē d. limitationem quatenus in ea dicitur impedimentum excusare & in causa esse ne mater tutore non petito filij impuberis successione minime priuetur; non procedere quando impedimentum post annum superuenisset; imo toto anno durasset & ad fuisse oportet. Signorol. supr. Natta. cons. 663. nu. 14. vide infra lim. 22.

190 2. Sublim. nō procedere nisi impeditus probet quod tutorem petijsset nisi impeditus fuisset Dec. cons. 454. n. 6. de cōi Boer dec. 40. n. 4. & 5. & Montan. d. c. 18. n. 34. Gutier. de tutel. part. 1. cap. 16. n. 110.

191 3. Sublim. non procedere quando impedimentū remoueri potuisset Bal. in l. quibus de conditio. & demō. Alex. cons. 72. nu. 13. lib. 3. Dec. cons. 677. n. 1. & seq. Montan. sup. n. 35. Gutierez. d. n. 110.

192 10. Lim. non tamen matrem tutela priuari tametsi ob non petitum tutorem sit successione pupilli filij exata Bar. in l. tutela. §. sed & si. nu. 1. de legit. tut. Caccher. dec. Pedem. 58. n. 22. post Bal. in l. præcibus. nu. 18. in fine C. de impub. & alij substitution. Soc. cons. 153. n. 37. lib. 2. Gutierez. sup. n. 131. Galganet. de tutel. d. Q. 28. n. 82. Grat. discep. 28. n. 22.

193 11. Lim. non procedere quando pupillus haberet pupillarem substitutum, tunc enim mater excusabitur à non petito tutore Bal. cons. 140. n. 1. lib. 1. 411. n. 1. lib. 3. 317. num. 1. & 4. lib. 5. Ang. cons. 118. num 2. vbi de auia Ancharan. cons. 250. n. 3. Maran in d. l. is potest. n. 250. Gab. d. concl. 1. de tutel. n. 63. Gut. supr. n. 111. Ond. cons. 51. n. 17. lib. 2. de cōi. Cras. de offic. hæred. Q. 7. n. 8. & seq. Galg. d. Q 28. n. 69. Odd. cons. 58. n. 41.

194 Contrarium tenet Bal. cons. 410. lib. 3. tenens auiā lapsu anni excludi, non autē pupillarē substitutū 379. lib. 3. vbi etiam substitutum excludi 295. 297. lib. 3. 227. lib. 5. Montan. supra n. 42. qui ex Ang. supra auiā non excludi probat.

195 1. Sublim. non procedere vel potius secus esse dicas quando

quando substitutio pupillo facta, non esset pupillaris vt puta si in re certa facta foret dato hærede vniuersali & non directis verbis nec communibus, nam hoc casu non est substitutio pupillaris, ideoque mater cum speret successionem, tutorem petere tenetur, alioquin pupilli successione priuabitur Bal. cons. 140. lib. 1.

196 2. Sublim non procedere quando pupillaris substitutus repudiasset, exclusus, aut mortuus fuisset Cor. in l. sciant ad fin. C. de legit. hæred. vbi etiam quando ille substitutus exclusus fuisset ob negligentiam in petendo tutore. de communi Craf. d. Q. 7. n. 8. & seq.

197 3. Sublim. non procedere quando mater eodem met gradu substituta fuisset; & vbi substitutus inhabilis esset propter minoritatem Cor. sup.

198 12. Lim. non procedere quando ille qui poterat negligentem in non petendo tutorem excludere, viuens id non fecisset, sed tacitus decessisset, tunc enim illius hæres eam à pupilli successione non excludet vt ex Ancharan. cons. 440. n. 3. tradit Gab. d. conclusio. 1. n. 64. de tutel. quamuis Ancharan. non firmet, ac non esse omnino certam limitationem Gutierez. supra. n. 127. tenent Montan. d. cap. 18. n. 47. Galgan. d. Q. 28. n. 79. vbi secus si de voluntate negligentis constaret eiusque impedimento Viui, commun. opin. verbo. mulier ad secundas. n. 11. agitur enim de pœna ideo cessante impedimento, hæres non aget Galgan. d. Q. 28. n. 79.

199 13. Lim. non procedere quando proximior gradu tutelam suscipisset seruatis seruandis, quamuis postea male, & inutiliter administraret Fulgos. cons. 52. n. 5.

200 14. Lim. non procedere quando alius matrem præuenisset in tutelæ petitione Ang. cons. 166. in fine. & quando matris nomine tutorem petijsset siue eius procurator vel cõsanguineus. Gutier. de tute. par. 1. c. 16. n. 88. in fi. Gratia. discep. 168. n. 5. Gab. d. concl. 9. n. 40. Intrig. d. sing. 93. n. 29. lib. 3. Ang. cõs. 166. in fi.

201 15. Lim. procedere quando tutor in testamento datus vel remotus vel excusatus fuit, & remanserunt reliquiæ testamentarij quorum prætextu excluditur legitimus, vel casu quo proximior in gradu inhabilis esset inhabilitate temporali ita vt interim datiuus locus sit quam mater petere omiserit alioquin secus Signorol. cons. 185. n. 2. Neuizan. d. n. 53. limitatio. 12.

202 16. Lim. non procedere quãdo pupillos haberet legitimũ tutorem Bar. in l. 2. n. 2. qui pet. tut. Alex. cons. 185. n. 12. lib. 6. Soc. Iun. cons. 16. n. 7. 13. 19. lib. 2. Ameri. de patr. pot. c. 5. n. 36. vel testamentarium Affl. dec. 75. n. 2. Anan. cons. 101. n. 2. de communi Plot. de in lit. iuran. §. 5. n. 27. Gab. cons. 27. n. 7. & seq. lib. 2. Surd. cons. 175. n. 31. Marcabrun. cõs. 19. n. 76. & seq. præsertim quãdo legitimus matri præfertur n. 83. Odd. cons. 58. n. 40. Intrigl. d. sing. 93. n. 31. lib. 3. Papien. in form. lib. ad red. rat. tut glo. in suo n. 3. vide infra. nu. 230. vel extaret proximior Vvesemb. cons. 242. n. 18.

203 Contrarium tenent Bal. cons. 408. lib. 3. Guid. Pap. cons. 179. Mantua. cons. 335. de commun. Craf. supra Seraph dec. 830. n. 11. 12. præsertim si mater tutricē se fecisset. Galganet. d. Q. 28. n. 59. & 78. & administratio legitimi fuisset æquiuoca Seraph. sup.

204 1. Distingue quod aut legitimus matrem in tutela præcedit & prima procedat, alioquin opinioni sit locus secundæ Soc. cons. 153. n. 38. lib. 2. Gab. d. concl. 1. de tutel. n. 66.

205 2. Distingue quod aut tutor legitimus solemniter atque cum decreto iudicis administrat, & tunc mater excusetur; aut de facto gerit, & tunc successione priuetur, nisi infra annum apud acta tutelæ renunciet. Bal. in l. præcibus. n. 18. in fine vers. solutio, si legitimi. Gab. d. concl. 1. n. 67. Seraph. dec. 830. n. 6. Galganet. de tutel. lib. 3. Q. 28. n. 59. in fine.

206 3. Distingue vt prima opinio procedat quando legitimus tutor talis esset qui ad tutelam posset inuitus compelli; alioquin secus Caba. cons. 335. col. 6. quem refert. Gab. d. conclus. 1. n. 68. sed reperire non potui ipsum illud probantem.

207 Contrarium tenet Soc. Iun. cons. 16. n. 16. & seq. lib. 2. & Gab. supra.

208 Ac proinde si mater ad secunda vota pertranseat intra annum, quoniã eius loco succedit legitimus pupilli tutor, mater successione non priuabitur. Ang. in l. matres. C. ad Tertul. Gab. d. conclusio. 1. n. 69.

209 17. Lim. non procedere quãdo quis vxorem pupilli matrem instituisset, eamque rogasset vt pupillo puberi effecto hæreditatem restitueret satisdatione remissa l. 2. §. si mater versic. & si forte. ad Tertul. Gutier. sup. n. 112.

210 18. Lim. non procedere quando ante annum monasterium ingrederetur, tametsi tertij ordinis efficeretur Bal. in c. ex parte n. 9. de appell. Neuiz. d. nu. 53. amp. 6. Gab. d. concl. 1. n. 72. Galganet. d. Q. 28. n. 80. secus si elapso anno & iam mora commissa ingressa fuisset Garron. in auth. eiusdē. n. 17. C. de secun. nupt. versic. vlterius. Montan. sup. n. 101. d. cap. 15.

211 19. Lim. non procedere quando à marito etiam tacite licentiam ad secunda vota transeundi habuisset Grat. cons. 83. n. 12. & 13. lib. 2. Gab. sup. n. 73. Intrigl. sup. n. 30.

212 Contrarium tenet Gutier. supra n. 120. & sequēt. & Galgan. d. Q. 28. n. 74.

213 20. Lim. nam mater vltra annum nouē dies habet ad tutelam petendam Gulielm. de Bened. in c. Rainu. vers. mortuo itaq; primo n. 57. & seq. de testam. Gab. d. concl. 1. n. 74. Gutier. supra. n. 130. quamuis dicat hanc non esse limitationem.

214 21. Lim. nõ priuari successione pupilli qui parũ vixit si ei tutorem non petijt Bal. cons. 392. n. 2. lib. 4.

215 22. Lim. non procedere quãdo ex aliqua iusta causa tutor petitus non fuisset, vt puta absentiæ, ignorantiæ, infirmitatis, banni, pestis, belli, & huiusmodi, & sua non interesset Bero. cons. 125. n. 5. lib. 3. Maran. in d. l. is potest n. 252. de acqui. hæred. Guid. Pap. cons. 179. Bursa. cons. 8. n. 40. aut alius bona pupilli administrasset Ameri. de patr. potesta. c. 4. n. 36. Soc. cons. 153. n. 36. lib. 2. Soc. Iun. cons. 16. nu. 14. & 15. lib. 2. Grat. cons. 83. n. 10. & seq. lib. 2. Montan. d. c. 18. nu. 34. Galganet. d. tit. 5. n. 11. & seq. & d. Q. 28. n. 65. vide supra lim. 9. Neuiz. d. n. 53. lim. 13. Gab. d. concl. 1. n. 50. & 60. de cõi. Soarez. com. opi. lit. T. n. 321. Odd. cons. 58. n. 36. & seq. Gratian. discep. 668. n. 1. Meno. lib. 6. præs. 98. Aldobr. in §. pen. Inst. de Sen. Cons. Tertul. Burs. cons. 8. n. 40. Gallus. d. excep. 3. n. 60.

216 1. Sublim. vt supra lim. 9. n. 187. & seq.

217 23. Lim. non procedere quando mater non fuisset in primo gradu, ac prima causa successionis Vinc. de Franch. decis. 167. n. 10. ex cõi Gab. cons. 27. n. 19. & 23. lib. 2. & in patruo quod excusetur si mater ex ta-

bat Surd.dec.48.n.6.& seq.Vvesemb.cons.242.nu.18.vbi de alio non proximiore.

218 24.Lim.non posse tutorem peti auo paterno viuẽte Cor.cons.55.n.28.lib.2.

219 25.Lim. non procedere quando ignoranter nõ petijt tutorem filio, vel absens, vel impedita Soc. cons. 153.n.35.36.lib.2.Maran.in d.l.is potest,n.245.Neuiz.d.lib.2.silu.nupt.n.53.lim.13.Gutier sup.n.105. Gab.d.concl.prima.de tutel.n.58.in absente Anam.cõs.101.n.2.Manci.de tut.anom.n.5.Montan d.cap 18.n.33.Galgan.d.Q.28.n.65.&85.vbi etiã de ignorãtia mortis ciuilis patris intellige vt sup.n.183.& seq.

220 26. Lim. nõ procedere quãdo propter modicas pupilli facultates tutorem dari petere omisisset, tunc enim successione pupilli minime priuabitur Marcab. cons.19.n.65.& seq.Sebast.Med.de reg.iur.reg.5.n.209.Manzi.d.n.5.Maran.in d.l.is potest n.246. Viui. dec.364.n.14.vbi si nil in bonis esset vel plus expẽderetur in faciendo inuentario quam esset vtilitas vel si hæreditas soluendo nõ sit & idem ait de curatore nec isto casu ratio reddi debet.n.seq. Tiraq. de nu.in rub. exigui.fol.57.vers.19.per l.2.§.quod si &.§. tractatur ad Tertul.

221 Cõtrariũ tenet Anch.cõs.104.Galg.d.Q.28.n.63.

222 27.Lim.non procedere quando vxor minor à viro tutrix relicta fuisset, tunc enim proximior non petẽs tutorem non priuatur successione pupilli Soc.cõs.20. sub.n.18.lib.1.Gutierez.sup.n.13.

223 28.lim non procedere quando pupillus intra annũ decessisset Alex.cons.185.n.10.lib.6.Maran.in d.l.is potest.n.232.Gutier.sup.n.96.ex cõi omnium in d.l.sciant.Gab.d.conclusio.1.n.46.& seq.annus enim datur ad tutorem petendũ quẽ integrum habere debet ex cõi & practicata etiam respectu aliorum qui pupillo successuri sint Caccheran.dec.58.n.6.Surd.dec.48.n.6.7.Seraph.dec.852.&916.de cõi Galgan.sup.n.50.& Gratian.discep.72.n.19.vbi habere annum ad tutorem petendum; & auiam tunc excusari Marcab. cons.19.n.62 quãdo scilicet pupillus decessisset intra annum post obitum matris, secus si postea nisi auia aliqua causa excusaretur vt puta egestatis pupilli nu.seq.de magis cõi Rim.Iun.cons.198.n.16.&17.& ex cõi matri annum dari ad tutorem pupillo dari Viui. cõi.opi.verbo.mulier ad secundas n.5.& Soarez.cõi. opi.lit.T.n.319.& Ang.de testament.glo.96.nu.15. Rim.Iun.cons 204.n.10.Aldoui.cons.100.n.79.vide supra lim.5.Gratia.discep.668.n.1.Ang.cons.166.in fi.vers.secundo quia.

224 1.Sublim.non procedere quando pupillus mortuus esset in fine anni, & mulier se nimis arctasset in fine anni ad petendum tutorẽ dari filio vide supra lim.5. n.169.& seq.

225 29.Lim.non procedere quando petijsset curatorẽ filio præsenti & consentienti, cum tamẽ exposcere tutorem dari debuisset.Maran.in d.l.is potest.nu.236. Gutier.sup.n.86.quem tamen non tenetur petere mater, quando filius tutorem haberet impeditum n.87. Montan.sup.n.41.Galgan.d.Q.28.n.53.

226 30.Lim. non procedere quãdo mater misisset procuratorem ad tutorem suo impuberi filio petendum, qui in itinere decessisset, tũc enim mater excusaretur. l.8.C.qui pet.tuto.Maran sup.n.237.Gutier.supr.nu. 88.Mõtan.d.c.18.n.33.Galg.d.Q.28.n.54.quod intelligo nisi constaret matrẽ missi procuratoris obitus notitiam habuisse; aliumque mittere potuisse in tempore anni, idque facere neglesisset. tunc enim videtur in culpa.quia cum effectu petere & tutorem dari facere tenetur.

227 31. Lim. non procedere in matre prodiga Ang. in l.fulcinius.§.adeo.n.4.quib.ex caus.in pos.eat Maran. in d.l.is potest n.248.Neuiz.d.lib.2.siluæ nupt.n.53. lim.8.Gab.de tutel.cõcl.1.n.71.Gutierez.sup.n.108. & 128.Montan.d.c.18.n.45. Galgan. d. Q.28.n.67.

228 32.Lim.non procedere quãdo pupillus adultus effectus decessisset tutore ei etiam minimè petito l.matres.C.ad Tertul.Maran.in d.l.is potest. n.239. Gab. cons.27.n.50.lib.2.Montan.d.c.18.n.20.Galg.de tutel.lib.3.Q.28.n.46.Intrig.sup.n.32. Marta. de succ. leg.par.2.Q.4.art.3.n.36. vbi ita iudicatũ testatur.

229 3.Sublim.non procedere quando tutela ex statuto vigeret vsque ad annum 18.vel minori tẽpore cõis pubes fieret Gab d.cõcl.1.n.16.17.Galg.d.Q.28.n.47.

2.Sublim.quando curatorẽ dementi nõ petijsset Marta.sup.qui testatur ita iudicatum.

230 33.Lim.non procedere quando legitimi extarent puta fratres maiores filij impuberis, si tamen mater tutelæ intra annũ expresse renunciasset,tũc enim mater escusaretur,nec impuberis filij successione priuaretur Guid.Pap cõs.179 versic.tertio casu Piot.de in litem.iuran.§.5.n.27.etiã si mater legitimè gesturã non iurasset.Maran.in d.l.is potest.n.140.& 241.de cõi.testantur Soc.Iun.cons.16.n.16.& seq.lib.2.& Paris.cons 54.lib.2.& latè etiam Gutierez supr.nu. 42.& 99.de communi etiam Montan.d.cap.18.n.40. vide supra.n.202.

231 34. Lim. non procedere quando mater à legitimo præuenta fuisset Ang.cons.166.in fine Marant.supr. n.243. Gutier. supra. n.104. intelligens si consanguinei tutela fuerit effectum sortita Montan.sup. nu.41. Galg.d.tit.5.n.11.declarans si frustrata nõ sit ex l.2.§.sed si forte ad Tertul.& lib 3.Q.18.n.64.

232 35.Lim.non procedere quando mater gessit tutelã minus legitime, vel tutorem minus legitime gerere passa fuisset, excusatur enim ob ipsius ignorantiam & simplicitatem Soc.cons 39.n.16.lib 1.Maran sup. n.244.secus ex cõi probans si peritiores consulere potuisset.& Gut.supra n.107.& quando non constat bona minoris male gesta Gratian.discep.668 n.7.8.

233 Contrarium tenet Guid.Pap sing 403.per l.2.§.si mater ad Tertul. vbi glo verbo.legitima.

234 36 Lim.non procedere quando mater,vel auia expressè tutelæ renunciauit Maran.in d.l.is potest.num. 241.Galgan.d.Q.28.n.60.quod si non acceptarit & secundas nuptias contraxerit,tunc sola filij successione priuaretur Surd.cõs.175.n.34.Grat.dec.281.n.22.

235 37.Lim. nõ procedere quando tutorẽ petere debẽs bannitus esset Marant.sup.n.249.Gut.sup.n.109.qui intelligit nisi sciens procuratorem mittere potuisset Mont.sup.n.33.Galgan.et d.Q.28.n.68.& Menoch. de arbitr.iud.cas.218.

236 38. Lim. non procedere quando testamentarius tutor extaret Bal cons 403.lib.4.de cõi. Ang.cons. 166.versic.primo.quia ad fin Rui.cons.8.n.17.lib.3. Soc.Iun.cons.16.n.6.& seq.lib.2.Gab.d. concl.1.nu. 70.Marant.sup.n 251.Gab.cons.27.n.15.lib.2.Gut. supra.n.42.Soc.cons.20.n.4.lib.aliquo etiã remoto si

pro

pro gestione superstites sufficiant Gutier. sup. n. 114. Affl. dec 75.n.2 & Gab.d cons.27. n. 7. & seq. idem dicit si legitimus extet,& quamuis eos mater non cogat nec suam voluntatem declaret Guid. Pap. cons. 179.versic. secundo casu Montan supra n. 38. ex communi Galgan.d. Q.28.n.71.nisi omnes remoti fuissēt l.7.qui pet tutor Gratia.disceptatio.219.nu.4.& seq. Onded.cons.51.n.16.lib. 2. est tex.in l. 9. C. qui pet. tuto.Papien.in forma.lib.ad.red.rat. tute. glo. in fuo. n.3.vbi alius. Vvesemb.cons.242.n.18.

237 1. Sublim. non procedere quando omnes remoti fuissent vt in corpore limitationis dictum fuit.

238 2. Sublim. non procedere quando in testamento minus legitimo tutor datus fuisset, tunc mater, & alij tutorem petere debentes nisi dictos tutores confirmari fecerint, pupilli successione priuantur Maran. sup. n.224. Gutierez.supra.n.43. Monta.supra n 38. idem dicentes, remoto, excusato, vel mortuo testamentario Neuiz d.n.53.lim.12 immo loco sui mater contutorem testamentario petere tenetur si velit secundo nubere, & iudici rationem reddere Bal. cons. 489. lib 4.Ang.cons.78.n.4.vers.nec etiam reddidit Monta.de suc.leg.part.2.Q.4 art.3.n.16.

239 39. Lim. non procedere quando alter ex pluribus tutoribus decessisset, si superstites sufficiant, quamuis secus foret si suspectus accusaretur, & alios adiungēdos decerneretur, hoc enim mater petere deberet, alioquin incidet in pœnam l. credendum. qui pet. tuto Gutier.d cap.16.n.44. & 45 & 114 vel remotus fuisset; quamuis secus omnibus remotis l. fin. qui pet. tuto.Galgan.d.Q 28.n.71.

240 40. Lim non teneri matrem aliosque ad tutorem petendum obstrictos, illud proprio ipsorum petere sumptu Surd.de alimentis tit.5.Q.8.n.86.& seq.

241 Contrarium tenet Bar.in l. Nesennius de neg gest. Bal in l.suo victu.n.4.de oper. liberto. Gutier. supra n.89.dixi supra n.149.

242 41. Lim. non procedere quando agnati alij ex statuto ad successionem vel tutelam pupilli matri alijsue præferrentur vel etiam ex testamēto Bal. in l.matres. n 5.Cad Tertul.subdens quod si agnatus non haberet ætatem ac interim datiuo locus esset, si intra annum ætas legitima compleatur non punietur mater; alioquin punietur. Nico. de Vbald. de succes ab intest. part. 2.n. 18.lim.6.Gutier supra n.115. de communi quod non priuetur mater & auia si aliquis extet eas a successione excludens Gab.cons 27.n.23.lib. 2. Vinc.de Franch dec.167.n.10.Galgan. d. Q. 28. nu. 72.qui idem in auia probat cui mater pupilli præfertur ex testatoris dispositione.

243 42. Lim. non procedere quando ille qui pupillo tutorem petere debebat tamquam in gradu proximior, & ad quem successio pupilli spectabat, esset legitimus tutor,tunc mater alium petere non tenebitur, nec priuabitur si non gessisset. Ang.cons.37 n.2.

244 Contrarium tenet Bar. in l. 2. nu. 2. qui pet. tuto. Cast.cons. 370.n.3.lib.1.Cor.cons.113. n.5.& 6.lib. 4. in matre & auia Gab.de tutel.concl. 1. nu.62. Gutier.supra.n 126.Montan. d c.18.n.37.

245 43. Lim. non procedere quando tutelam adsumere frustratorium fuisset Bal. cons. 239. lib. 5. & pupilli interesse cessasset Crau. cons.734.n.6.

246 44. Lim. non procedere in foro poli nam ante sententiam condemnatoriam leges penales in eo locum non habent etiam si pœna ipso iure sit imposita & incurratur, vbi aliqua requiritur actio puta solutionis confiscationis & huiusmodi secundum receptissimam sententiam de qua restatur Gutier.cano.QQ. cap. 5. n.14.& 28.& de tutel.lib.1. cap.16. n. 133. post Molin de iustit.& iur.par 2.disputatio.220.col.1362.in princip. Galganet.d.Q.28.n.84.

247 45 Lim. vt afferenti matrem intra annum tutorē non petijsse pupillo dari probandi onus incumbat, nempe à die obitus mariti tutorem intra annum non petijsse Bal.cons 289.lib.1.de communi Alex.cons. 185.n.10.lib 6.Caccheran.decis.Pedem 58. num.8. Mascard.concl.139.n.6.Gratian.discep.72 n. 22. & seq.vbi etiam quod iusta causa cessauerit esse probādum de communi Cras.in §.successio ab intestato. Q. 27.n.1 ad finem Gratian.discep.668.n.1.vbi probari debere impuberem obijsse,non petito tutore, & quod patri pupillus post annum superuixerit & quod mater sui culpa non petierit.

248 Contrarium tenet Cor.cons.132.n.12.lib.2. Garron.in authent. eiusdem n.28.C.de secun.nupt. Simō. de Pret.cons.22.n.8.Montan.d.cap.15.n.88.

249 46. Lim. non procedere cessante mora Soc. cons. 153.n.36.lib.2. Rui.cons.8.n.17. lib. 3.

250 47. Lim. non procedere quando tutorem petere non omisit, scienter & data opera Soc d.n.36.

251 48. Lim. vt matre exclusa ob tutorem non petitum patrueles non excludant fratres vterinos Cor. cons. 234.lib 4.Vinc.de Franch decis.167.n.14.

252 49 Lim. quando aliquod magnum pupillo relictū fuisset si tutorem non haberet. tunc enim mater ob non petitum pupillo filio tutorem excusabitur l 2. §. tractari ad tertul. Roma.sing. 105. Maran.in l. is potest n.142 de acqui. hæred. Galganet.d.tit.5.n. 16.& d Q.28.n.61.

253 50. Lim non procedere quando legitimus tutor non petijt tutorem intra annum quamuis successione priuetur si inuentarium facere omiserit, & illegitime administrauerit Cor. cons. 113.lib.4. Caechera. decis.58.n.8.& 28.

254 51. Lim non procedere quando fortuito casu impedita fuisset l. cum à matribus. 8. C. qui pet. tuto. Guid.Pap.cons.179.versic. primo casu Galganet.d. tit.5.n.9. vel ob mortalitatem.Manzl. d.Q.5.n. 5. vide supra n.187.& seq.

255 52. Lim. non procedere quando mater instituta grauata fuisset puberi hæreditatem restituere satisdatione remissa l.2. §. si mater ante finem ad Tertul. Galgan.d.Q 28.n.70.dixi supra n. ......

256 53. Lim. non procedere quando mater ex statuto interpellari debuisset ab agnatis nec interpellata fuisset Plot.de in lit.iur §.5.n.27.

257 54. Lim. nam mater excusatur si tutorem intra annum non petierit, si interim decesserint propinqui Gratian discep.243.n.18.& 403.n. 26. vbi quod pro quolibet coniunctio matris decedente intra annum dentur nouem dies.

258 55. Lim patre infantis bannito, ei enim curator ad instar absentis dari debet, nec tunc mater priuabitur Ripa.in l.ex facto n.19. ad trebel. Peregr. de iur. fisc.lib.3.tit.7.n.23.Gratia. disceptat.309.num 22. & 402.n.1.& seq.secus dicens in perpetuō relegato,quia

pro mortuo habetur, tunc enim legitimæ tutelæ locus erit post Cor. conſ.55.n.20.& ſeq.lib.2.

259 56.Lim. in dubio matrem non debere a filij ſucceſſione excludi Ang cons.281. in fin. Gozad. cons. 35. n.13.Cepha. conſ.210.n.38.Gratia.diſcep.72.n.25. 668.n.2.

260 57.Lim.non procedere in auijs alijſque quos mater præceſſit, qui ſi tutorem non petierint cum tamen petere poſſent, non priuantur l.2.§.fin.ad Tertullian. l.pen.vbi glo. C.qui pet.tut. Guid. Pap. ſing. 403. de communi Craſ.in §. ſucceſſio ab inteſtato. Q. 28. tametſi auia per annum poſt negligentiam matris neglexiſſet & de off.hæred.Q.7.n.8. & ſeq. vbi ex veriori alium annum dari ſequenti contra magis communem & ſupra lim.1.

261 1.Sublim. non procedere quando pupillus obijſſet poſt annum à morte matris, tunc enim auia non excuſaretur Marcabr.conſ.19.nu. 62. & ſeq. niſi ex pupilli paupertate, vel quia ipſa nupta eſſet.

262 58.Lim.in muliere nupta quæ cum tutrix eſse non poſſit puta auia non priuabitur ſucceſſione ob non petitum tutorem Marcabr.cons.19.n.76.

263 59.Lim. niſi infraſcripta concurrant. Prim. quod mater eſset maior 25.annis. Secun. quod filius impubes deceſserit. Tert. quod expediret pupillo habere tutorem. Quart.quod mater fuerit negligens. Quint. quod nulla cauſa excuſari poſſit Port.in §.1.n.9. Inſt. ad Tertul.Burſ.conſ.8.n.40.& Soc cons.153. nu. 36. lib.2.requiri ait ſcientiam & præſentiam petere debentis negligentiam ex induſtria, moram & quod maior fuerit, nec excuſationem aliquam habuerit & Neuiz.in Silu.nup.lib.2.n.53.limit.4. Oliu. de ſucceſ. ab inteſt.n.82.

264 60.Lim. non excludi coniunctum matre mediante Cor.conſ.21.n.8.idem de auia dicens. lib.1.

265 61.Lim.non procedere in ſubſtituto vulgari qui tutorem non petendo à ſucceſſione non excludetur Abb.cons.90.n.5.lib.2.Neuiz.d.n.53.lim.2.

62.Lim. nam maior 70.annis excuſatur ſi tutorem nõ petierit l.1.C.qui ætat.lib.10.Grat.diſcep.805.n.23.

63.Lim. non priuari matrem ipſo iure, ſed per ſententiam declaranda eſt Anch.cons.440.n.4.& ſeq. Marta.de ſuc.leg.part.2.Q.4.art.3.n.18.

64. Lim. vt licet mater petens à Principe curatorem filijs dari teneatur eius adminiſtrationis periculo; ſecus in tutore, illud enim voluntarium, hoc autem eſt neceſsarium l.4.qui pet.tut.vbi glo.& Bar.iuncta l.fi. C.ſi mat.indem. promiſe.

65.Lim. quando mater quæ ad ſecunda vota tranſiuit fuit à Principe reſtituta ad tutelam filij l.2. auth. ſacramentum C.quand.mul.tut.off. l. filio quem pater. de lib.& poſth.Rui.conſ.86.n.5.lib.5.

66.Lim. nõ priuari matrem quaſi debito ſibi à lege vel ſtatuto extra cauſam teſtati vel inteſtati Rui.cons. 86.in fi.lib.5.

67.Lim.non priuari niſi bonis quæ filio à patre proueniunt & lucro nuptiarum non autem alijs bonis ſiuè ſecundo nubat vel non, & illa amittunt ſolummodo quoad proprietatem auth. de nupt.§. hinc nos verſ. ſi autem Boer.dec.881.Gall.de excep. ſucceſ. tit.4. excep.3.par.1.n.64.

68. Lim. in clerico qui non petito tutore pupillo non priuatur eius hæreditate & ſucceſſione Graſ. de eff. cleric.eff.16.n.26. vbi ſe remitit ad eff. 2.n.242. vbi contrarium firmat & probat Feli.in cap.Eccleſia.nu. 67.de conſtit.alij autem ab eo citati non loquuntur in ſpecie de clerico ſed generaliter de omnib. tutorẽ pupillis petere obſtrictis.

69.Lim. quando in loco non eſset conſuetum quod mater vel auia ob tutorem non petitum ſucceſſione priuaretur Soc.Iun.cons.16.n.34.lib.2.quia talis priuationis rigoroſa eſt, & in dubio debet fieri interprætatio in partem benigniorem.

1. Sublim. ſupraſcriptas limitationes vt quibus caſibus mater ſecundo nubens filiorum ſucceſſione non priuatur in ætate pupillari obeuntium, mater nõ ſuccedat in pleno dominio bonorum paternorum, ſed in ſolo vſufructu, in aduentitijs autem ipſius pupilli pleno iure ſuccedat §. hinc nobis in auth. de nupt. l. mater. vbi glo & C in.C. ad Tertul. & in auth. ex teſtamento C.de ſecun.nupt. Papien. in form.lib.red. rati. tut.glo.in ſuo.n.5.

TIT. XXI. CAP. IV.
DE MATRE PRÆFERENDA COETERIS IN TVTELA FILII.

266 Mater in tutela filiorum, auo, & auiæ, præfertur, & agnatis omnibus auth.matr.& auiæ.(quando mulier tute.offic.fung pos.Cor.cons.163.lib.4.Afflict. deciſ. 183.& 281. & ibi Vrſil. Ameri.de patr.pot.cap.4.n. 28.poſt glo.in auth.de hęred.ab inteſt.§.1.quę loquitur. de materno auo de communi Manzin. de tute. anom.n.15.Borg.de tutor. n.183. & de auo materno Gab.conſ.29.n.1.& ſeq.& n.15.& ſeq.lib.2.& agnatis omnibus Rot.Rom.deciſ.116.n.6 part.4. diuerſo. Curant de tutel.cant.1, Meno.de arbitr.caſ.150.nu. 38.Montan.de tut.cap.15.n.6 & auo paterno præferri ex magis communi Gab ſupra n. 12. & ſine dubio materno.n.13.& auiæ maternæ.n.14.Galgan.de tut.Q.11.n.15.& ſeq. vide ſupra cap.1.amp.3.10. Papien.in form.lib.ad red rat.tut.glo.in ſuo n.2.idem in cura dicens Petr.Iac.in pract.rubr.114.nu.13. vbi omnibus tutelis præferri teſtamentaria excepta, & n.32.agnatis & cognatis præferri & etiam in cura furioſorum & prodigorum cùm patre ſi extet vel pater ea non extante & eis ceſsantibus aui et auiæ paterni & materni admittentur ad tutelam pupilli & curam furioſi & prodigi Marta de ſuc.leg.part.2.Q 4. art. 3.n 4.Surd dec.106.n.1.ſi velit nõ tamen agi poſse.

267 Contrarium quoad aſcendentes quod ſcilicet eos mater non excludat, nec illis præferatur in tutela, nec in cura.Petr.Iacob.in pract.rubr.114.num.44.& 35.& maſculum aſcendentem fœminę etiam in pari gradu ſucceſſionis exiſtenti præferri probat ex magis communi Gab d conſ.29.nu.9.ſed quando fœmina proximior eſset ipſa mari præferetur nu.10. & auum paternum auiam paternam, & maternum, maternã excludere Port.cons.193.nu.6.7. vbi etiam quando nepos in poteſtate aui remanſit Galg.d. Q.11.n.18. Papien in form.lib.ad red.rat.tut.glo.in ſuo.num.6. Petr.Iac ſuora n.34.& ſucceſſione hoc pẽdere inquit.

268 Auum auiæ præferri Cor.cons.284.n.5. lib.3. niſi coniuncti ad hoc vocati contradicant Cor.cons.163. in fi.lib.4.& præferri Rot.dec.334.part.1.recentis.

269 Auus paternus & maternus cõcurrunt tot.tit.Inſt.

de

de tute.Borg.de tuto.n.183.

270 Proauus proauię præfertur Bero. conf. 123.n. 30. lib.3.

271 Auia etiam præfertur nominato à matre ad fecunda vota tranfeunte Bar.in l.fi quis fub conditione nu. 32.de teftam.tutel.

272 Pater auiæ præfertur Gutier de tut.par.1.cap.8.

273 Auia & matre cum marito concurrentibus maritus præferetur Gab.fupra.n.7.infra n.290.

274 Matre autem exclufa fortius auia de communi. Cor.conf.284.n.4.lib.3.

275 1. Amp. vt auia poft matrem in tutela præferatur de matre enim dicta in auia poft eã procedunt Gram. conf.ciu.51.Dec.conf.16.n.5.& feq. (tradens etiam intra quod tempus debeat tutela peti & quomodo alter tutor datus reuocetur.) Vrfil.ad Affict. dec. 281. n.2.Ameri.e.cap.4.n.28.& tam in tutela quam in cu Petr.Iacob.fupra.n.35.

276 2. Amp. vt mater & auia auo etiam paterno præferantur glo.in authen. de hæred. ab intefta. venien. §.1.de communi Manzi.de tutel.Q.5.n.15. Petr.Iac. fupra.n.34.fubdens quod fi non fit pater nec mater, fed auia materna & auus paternus fimul admittentur, & aui & auię paterni & materni. Hip.Maia.confulta 31.par.1.

277 1.Lim. non procedere nifi filius à patre emancipatus fuiffet, fi namq; in poteftate fuiffet ipfe vel nepos, tutela non indigeret nepos. Cin. in authen. matri. & auiæ Q.3.C.quando mul.tut.offi.fung.pof.Mafuer.in pract.tit.de tut.& cur.n.5.Cor.conf.163.nu. 2. lib. 4. Afflict.dec.183.Port.conf.193.nu.6.& 7.Galgan. de tut.lib.3.Q.11.n.16.ex magis communi & Gab.conf. 29.n.12.lib.2.Hip.Maia.d.confult.31.par.1.

278 Contrariã opinionem magis communem ex Iac. de Beluis enunciat.Manzi.d.n.13. fed ita non poteft loqui Beluis.vt in limitatione dicitur; id forte tenuerit in cafu ampliationis fecundæ.

279 3. Amp. vt præferatur omnibus agnatis etiam fi per ftatutum à filij fucceffione fit exclufa Corn. conf. 101.n.9.lib.3. vbi patruo præferri & Ameri. de patr. poteft.c.4.n.29.Vrfil.ad Afflict.dec. 183.n. 1. ac etiã fratribus Durant. de tutel.caut.1.Borg.de tutor.num. 183.& patruelibus auiam præferri.Port.conf.193.n. 8. fratribus autem cum quibus pariter fuccedit præferri probat Durant.fupra.Dec.in l.quo tutela.73.de reg.iur.vide fupra tit.12.n.8.Surd.dec.106.n.7.

1. Lim. quando aliud ftatuto caueretur Borg d.n.183.

280 4. Amp. etiam quoad filios naturales Anch. conf. 241.n.6.Vrfil.ad Afflict.dec.281. Paleot. de noth. & fpur.pag.122.n.123.

281 1. Lim. non procedere in filio fpurio ex adulterio nato Anch.fupra.vide fupra cap.1.amp.16.

282 5. Amp. procedere fponfalibus etiam à matre pro fecundo matrimonio contractis Afflict.decif.357.n.4. Gozad.conf.18.n.4.

283 6. Amp. patrem naturalem matri naturali præferri glo.in auth.matri & auiæ verfic.fed quid C.quãdo mul.tut offi.fung.pof.Sali c.n.3.Galganet. de tut. lib.3.Q.11.n.12.

284 7. Amp. auum cœteris præferri Bal.conf.84.lib.5. Cor.conf.284.n.5.lib.3. vbi auiæ præferri probat, & patruo præferri auum maternum fi ex ftatuto mater ad tutelam admittitur cum proximo agnato, ea mortua Dec.conf.188.Marta.de fuc.lega.par.2.art.2.Q. 5.n.14.& art.3.n.14.Add.ad Dec. fupra. conciliant. Goz.conf.54.& auum maternum in tutela præferri patruo nifi ex ftatuto patruus excludat auum maternum à fucceffione & ita iudicatum probat Marta. fupra.par.3.Q.9.art.2.n.7.

285 8.Amp. auum maternum à matre ad fecunda vota tranfeunte nominatum atque idoneum patruo præferri.Gab.conf.27.n.7.& feq.lib.1.Gutier.de tutel. c. 2.n.21.

286 9. Amp. vt mater & auia patruo præferãtur Ame. de patria.poteft.cap.4.n.29.& 30. ita decifum teftatur Marta.de fuc.leg.par.2.Q.4.art.3.n.8.

287 10. Amp. vt datus intra quatuor menfes à die fcię̃tię à matre excluditur præfertim mora matris ceffante de magis communi Alex conf.109.n.2.lib.3.Burf. conf.226.n.144.imo etiam vltra quatuor menfes Borgni.de tuto.n.200.

11. Amp. facerdoti præferri in teftamento tutori dato etiam à Papa confirmato Marta.de fuc.leg.par.2.Q. 4.art.3.n.5.& feq.

288 1. Lim. non procedere in teftamentarijs qui matri præferuntur glo.in l.final.de tut.Spec.de anom tut. n. 5.Cor.conf.163.n.5.lib.4.Vrfil.ad Afflict. dec. 183. Soc.Iun.conf.85.n.13.lib.3.Durant.de tutel.caut. 1. Manzi.de tute.anom.n.14.Menoch.conf.682.n.1.& feq.Galgan.de tut.lib.3.Q.2.nu.4. in codicillis teftamento confirmatis Soc.conf.20.n.5.lib.1.& in fororibus à patre datis Surd.conf.428.Rot.Rom. dec. 668. in fine.par.1.recent.Petr.Iac.d.rub.114.n.13. Spino. de teftam.glo.29.n.7.

289 1. Sublim. in tutore dato à patre in minus folemni teftamento à Iudice confirmato fi non facto inuentario adminiftraffet Cor.conf.238.n.11.12.lib.4.

290 2. Lim. non procedere fi maritus, auus, & auia concurrant, tunc enim maritus præferetur Gab.cõf. 29.n.7.indubitatum dicens lib.2.fupra.n.273.

291 3. Lim. non procedere quando mater minor effet Soc.Iun.conf.8.n.12.lib.1.Borg. de tutor nu. 185. & tunc auum maternum admitti Galg.de tut.d. Q.2.n. 13.& datiuo locum effe Spino.fupra n.14. & minorẽ 25. annis non admitti Ond.conf.88.n.16. lib. 1. Gutier.de tute.par.1.c.7.n.26.Cor.conf.17.lib. 2. Cancer.var.refol.tom.1.c.7.n.75.quę nec teftamentaria, effe poteft & fi gefferit tenebitur de dolo fe non culpa geftis Ang.conf.102.Boer.dec.124.n.8.Cancer. fupr. n.76.& fi locupletior fit facta n.78. ex Rui. conf.97. lib.5.

292 1. Sublim. nam maior effecta tutelam fufcipiet l. 9.§.fi dub.de tut.& ratio.diftrahen.Spec. fupra n.6. & cum patruo ea minore exiftente admiffo, maior effecta tutrix erit Onded.conf.88.n.19.& 39.lib.1.Gutierez.de tute.cap.2.n.22.

293 4. Lim. non procedere quando mater tutelæ renũciaffet Soc.Iun.conf.85.n.17.lib.3.Ond.conf. 23. nu. 19.lib. 2. & dicitur renunciafse alium adminiftrare patiendo.Soc.Iun.fupra.

294 5. Lim. nam patruus præfertur auo materno extante ftatuto quod legitimus admittatur qui de iure communi admitti vel compelli pofset Iaf. conf. 149. lib.2.Plot.de in lit.iuram.§.9.n 10.11.

295 6. Lim. nam licet auus auia paterna & materna, & mater æqualiter Bal.conf.84.n.2.lib.5.fufficit tamen

mato matrimonio vel vxore ad viri domum non trāsducta Rui.conſ.87.n.3.lib.5.Sanchez. ſupra n.5.

306 1. Lim. hanc ſecundam opinionem non procedere quando tutor adeſſet Ang. in auth. matri & auię.n.4. C.quando mul.tute.offi fung.poſ.

307 2. Lim. quando ſponſa ad viri domum transducta eſſet matrimonio etiam non conſumato Gutierez. de tutel.par.1.cap.9.n 9 Sanch ſupra n.6.Cance. ſupr.

308 1. Lim. 5. amp. non procedere in ſponſalibus per verba de futuro contractis, quibus tutela minime priuatur mater pupilli Gozad.conſ. 18.n.4. quamuis eam adſumere prohibeatur Burſat.conſ.210.n. 17.& citati in 2.opi.contraria 5.ampliationi. Roma. ſing. 221.Affl.dec.357.Viu dec 364.n.9.Cancer.ſupra vbi etiam nec vſufructu priuari niſi ad domum ducta ſit, relicto vitam viduilem ſeruanti ex Bero.cōſ.31.lib.2.

2. Lim non ſecutis nuptijs ſi ante dimiſiſſet tutelam, vt nuberet Peguer.dec.166.

309 6. Amp. vt mater tutrix nubere volens ſi tutorem filio dari petierit, tutelam non reaſſumat ſi ipſam pœniteat Bal.in l.Imperialis.n.4.C de nupt. Rauen. ſing.289.Neuiz.in ſilu.nupt.lib.2.n. 50. de communi Spino.de teſtament.glo.29.n.14.poſt Ang.in d.auth. matri & auiæ n.4.

310 Contrarium tenet Boer.dec.266.n.5. magis æquā tradit Minſ.cent.3.obſ.83.in fine.

311 1. Lim. primam non procedere quando id ſimulatè feciſſet Bal.in l.omnem n.2.C.ad Tertul.

312 2. Lim. non procedere quando res integra eſſet. Neuiz.in ſilu.nupt.lib.2.n.50.& 51.

313 7. Amp. etiam ſi matrimonium irritum fuerit dūmodo carnalis copula interuenerit Bal.in cap.ex parte M.n.20.de appellat.Sanch.ſupra.n.7. qui ſecus tenet in foro poli ante ſententiam.

314 8. Amp. vt ipſo iure tutelam amittat auth. vt fine prohib.matres §.1.glo.in l.omnem in fi.Bar.n.1.Bal. n.7.Caſtr.n.1.C.ad Tertul.Cor.n.2.Guid. Pap. deciſ. 139.Ruin conſ.87.n.10.lib. 5. late Sanch. ſupra nu. 10.ſubdens lethaliter peccare ſi tutelam gerat poſt ſecunda vota Gutier.conſ.52.n.7.& ſequ. Viui. deciſ. 364.n.7.

315 9. Amp. idem eſſe ſi mater curatrix ſit quia pari paſſu incedit cum cura tutela Dec.in c.ex parte M.in fine.de appel.Sanch.ſupra.n.11.

10. Amp. etiam mater non acceptauit tutelam intra quatuor menſes vel ad ſecunda vota tranſiuiſſet, dicitur enim his caſibus renunciaſſe tutelam nec ideo ſemel repudiatam reaſſumet Surd dec.106.n.16.

10. Amp. vt à Iudice tutrix dari nequeat ſi ad ſecunda vota tranſierit, & datio nulla ſit Crau.conſ.18.nu. 1. & ſeq.vbi etiam penes eam pupillum educari nō poſſe & de raptu pupillæ.Canc.ſupra. n.67. niſi teſtator, dari cauiſſet, & iudici ita videretur ex Vrſil.ad Affl. dec.281.

11. Amp. vt maritus pro vxore teneatur quæ ad ſecunda vota tranſiuit ſi ipſa rationes non reddat vel male reddat Spino.de teſtam.glo.29.n.70. arg. l. ſi mater. C.in quib.cauſ.pig.tau.contrah. l. 2. C. quand. mul. tut.offi.Gail.obſ.90.n.2.lib.1.

12. Amp.etiam ſi agnati & cognati conſentirent Cancer.ſupra.n.67.

316 1. Lim. non procedere quando teſtator ordinaſſet matrem etiam ad ſecunda vota tranſeuntem tutricē filiorum communium remanere Gozad.conſ.18.n. 3. & ſeq. Neuiz.in ſilu.nupt.lib.2.n.50.Sanch.ſupr. n.9.

317 Contrarium tenet Guid.Pap.dec.539.& ſing. 681. Vrſil.ad Afflict.dec.281.n.3.Borg de tutor.num 207. idem dicens de legitima quod de teſtamentaria ſed non loquitur quando teſtator aliud diſpoſuiſſet.

318 2. Lim.non procedere in patre ad ſecundas nuptias tranſeunte Boer.dec.266.n. 2. Vrſil. ad Afflict. deciſ. 357.n.2.Spino.de teſtam.glo 29.n.14.Sanch.d.diſp. 88.n.12.lib.7.Pinel.in l.fi.n.15.C. de bon. mat. Gutier.pract.QQ lib.2.Q.95.n.13.

319 Contrarium tenet Manzi.de tute.anom.Q.5.n. 10.

320 3. Lim. non procedere in foro poli ante iudicis ſententiam Sanchez.ſupra.d. n. 10. in fi. intelligendo ſi iudicis ſententia requiratur, ſed cum in caſu iſto non requiratur, limitatio ceſſat n. 10. niſi matrimonium eſſet irritum n.7.

321 4. Lim. non amittere tutelam quam iam habebat Spec.ſupra.n.4.loquens contractis ſponſalibus.

322 5. Lim. non procedere quando ex Principis permiſſu tutelam gereret Meno.de arbitr. iud. caſ. 151. n.8.Munnoz.de ratiocin.c.6.n.3.

323 6. Lim. nam mater nominare poteſt tutorem quem maluerit tranſiens ad ſecunda vota glo magna in l.ſi quis ſub conditione in fine de teſtam. tut. Ameri. de patr.pot.cap.4.n.34.verſic.adde tamen vbi citat Specul.& Gram.conſ.51.n.1.hoc pro indubitato habentem Fab.de Anna.conſ.50.

324 1. Sublim. non procedere quando ex abrupto & ſine cauſæ cognitione ex ſimplici matris nominatione ad ſecunda vota tranſeuntis tutor datus eſſet tunc enim tutelæ datio nulla eſſet Dec.conſ.674.n.6. Am. ſupra.

325 2. Sublim. non ſufficere quod mater curet tutorem dari, ſed etiam operari debet vt tutor datus adminiſtret Cor.conſ.125 n.8.lib.3.

7. Lim. in matre minore Sanch ſupra.n.13.

8. Lim. non priuari officio executoris in teſtamento relicti Bal.in auth eiſdem pœnis.in fi.C.de ſecun.nup. Couar.in c.tua n.3.de teſtam Sanch.ſupra. n. 14. qui alios refert reiectis Luc. de Pen.Gul.de Bened.Spino. contrarium tenentibus.Lamb. de contract. mul. glo. 1.n.379.

9. Lim. in matrimonio irrito Sanch.d.n.7.die vt ſupra n.313.

10. Lim. quando filij impuberes patrimonium puſillū & quaſi nullum habebunt l. 2 § quod ſi egenis. & §. tractatur ad Tertul.Tiraq de Iud.in reb exig. verſ. 19.

11. Lim. nam licet ad ſecunda vota tranſiens incapax fiat eorum quæ non percepit, ſecus quoad ea quæ ante percepit hæc enim non amittit Pereg. deciſ. 138. num.41.

12. Lim. nam ſi iudicem pro tutore dando adierit non eſt locus legitimo ſed datiuo ex communi Gab. conſ. 27.n.2.lib.1.Rui.conſ.125.n. 8.lib.5.Bero.Q.66.n.5. Surd dec.106 n.10.ex Bar.io l ſi quis ſub conditione. n.27.de teſtam.tute.diſtinguente vt ſi mater tutelam non acceptet ſed ad iudicem vadat pro tutore dandi & legitimus debeat eſſe tutor ſed ſi volens ad ſecunda vota tranſire, ſit locus datiuo ſi iudicem adeat pro tutore, alias legitimo locus ſit; idem probans in auia ſecundo nubente Surd.ſupra.n.12.13.vide ſupr. n.59.

TIT.

335 7. Amp. etiam si à viro licentiam secundo nubendi habuisset Galganet. de tutel. Q.28.n. 74. Gutierez. de tutel. cap.16.n.120.par.1.

336 Contrarium etiam in tacitè data Grat. conf 83.lib. 2.n.12.& 13.Gab. de tutel. concl.1.n.73. disi supra.

337 8. Amp. procedere etiam de iure canonico Gab. d.conclus.9.n.2.& 19. de secund. nup. & communiter tenetur; pœnas inflictas secundo nubentibus post annum luctus, cum sint prouisio filiorum iure canonico non esse correctas late Sanchez. supra n. 39. & Gall. supra.n.34.

338 9. Amp. vt amittat etiam substitutionem, legata, & fideicommissa, donationesque causa mortis sibi à patre pupilli relictas, quæ ad hæredes viri transibunt d.l.omnem. vbi glo. verbo. substitutio. Bal. num. 1. vbi quãdo fieret quasi hæres pupilli ex substitutione Gab. d.concl.9.n.3. Maran. in d.l. is potest n.252. de acquir. hæred. vide infra lim.2. & pupillarem substitutionẽ, amittere ac hæreditatem filijs in pupillari ætate decedentibus Guid. Pap. dec. 403. Ricci. collect. decis. 1134 de communi Decia. conf. 35.n.16.& seq. lib. 1. & 19. lib.2. Cancer. var. resol. tom.1.c.7.n.57.

339 10. Amp. vt mater tutrix, quæ secundas nuptias, contraxit, si iterum vidua fiat, non possit etiam tutelam filiorum primi viri recipere, nisi re integra, & in subsidium, & tunc datiuo locus erit quem iudex elegerit Bal. in authent sacramentũ in fine. C. quando mul. tut. offi. fung. pos. Maran. in d.l. is potest. n. 253. Boer. dec. 266.n.4.5. Perego. conf. 78. n. 15. lib. 1. nec successionem filij recuperare Meno. conf. 278.n.7. & seq.

340 Contrarium tenet Gram. dec. 54.n. 10. Ameri. de patr. pot. cap.4.n.39.

341 1. Lim. primam opinionem non procedere quando res integra foret, & non dum pupillo de tutore prouisum Spec. de tutel. §. non dum. versic. quid si mater susceperit Ales. ad Bar. in l. sciant. C. de legit. hæred. Spec. d.n.7. Maran. supra.n. 253. & in subsidium, vt per citatos in ampliatione; datus enim non remouebitur ex communi Borg de tuto.n.197. Gutier. de tute. par.1.c.8.n.63. Caneer. var. reso. par.1.c.7.n.160.

342 11. Amp. vt bona secundi viri sint tacitè pro administratione tutelæ obligata l. si mater. C. in quib. caus. pig. tacit. contraha. l.2.§. sed nesit C. quãdo. mul. tute. offi. fung. pos. Soc. conf. 180.n 2. versic. imo quod. lib.2. Gab. d. concl 9. de secun. nupt. n.4. Sanch. d. nu. 13. & insolidum teneri Gul. de Lud. sing. 124. Gall. de exce. succ. tit. 4. exe. 1.n.5.6 par.2.

343 1. Subamp. in bonis eius etiam procedere qui matrem pupilli concubinatu retinebat Garro. in rubr. C. de secun. nupt. n. 57. congerens ferè pœnas omnes secundo nubentium Gab. d. concl.9.n.5.

344 12. Amp. sine legitima tutrix sit, vel testamentaria Io. glos. in d.l omnem vbi Cin. & Alberi. dicit ita seruari, & ita obtinuisse Gab. d.conclus.9.n.6. de magis communi & in praxi recepta Cras. in §. successio. ab intestato. Q.27.n.6. etiam ad vitam Spino. d. n. 9. de communi Gutier. conf. 52.n.7.& seq. Viui. dec. 432. n.5. & seq.

345 13. Amp. non sufficere quod nihil deberet, nisi etiam tutorem petierit Bal. in d.l. omnẽ. n. 11. nisi pupillus haberet legitimos tutores vt per eum Gab. d. concl.9.n.8.

346 14. Amp. etiam si mater renunciet tutelam in fratris vel patrui pupilli manibus tutoribus legitimis, eisdem vti tutoribus legitimis consignando rationem administrationis, authoritate iudicis, nisi ipsi tutelam solemniter acceptassent Bal. in d.l. omnem. n. 5. Gab. d. concl.9.n.10. Mago. dec. Flo.43.n.1. per l.2.§. sin autem & l. fin. qui pet. tut. Ricci. collect. dec. 1134.

347 15. Amp. ignorantia iuris minime excusari Albe. in d.l. omnem in fine. Gab. d. concl.9. n. 11. scilicet à petitione tutoris, quoniam iuris naturalis hoc est; licet in omissis solemnitatibus per tutorem ab ea petitum excusetur, vt infra amp. 19. Plo. de in lit. iurand. §.5.n.27. Caccbera. dec. pedemont. 58.n.38.

348 16. Amp. etiam si perfunctori è rationem reddat, vel tutorem petat Bal. in d.l. omnem n.6. Gab. d. cõcl. 9. n. 12. & tutor sine causæ cognitione datus sit Dec. conf. 674.n.6. Ameri. de patria potest. cap.4.n.35.

349 17. Amp. etiam si secretè contraxerit secundas nuptias, nec matrimonium consumauerit Bal. in d.l. omnem n.10. Gab. d. concl.9.n.13. Thob. conf. 75. n. 1. & sequent.

350 18. Amp. priuari parte etiam statuto reseruata nisi legitima esset Ruin. conf. 86.n.13. lib.5. Gab. d. cõclus.9.n.21.

351 19. Amp. etiam si tutorem petierit, qui tamen tutelã legitime non susceperit, nisi mater mulier rustica esset quæ tutorem petijsset, qui tamen solemnia non fuisset executus Soc. conf. 39.n.14.& 15. lib.1. Gab. d. concl.9.n.16.17.20. Ganen. in authent. eisdem.n.33. C. de secund nup. Plot. d.§.5.n.27. vbi quando non sollicitasset vt inuentarium conficeret.

352 20. Amp. etiam si vna die tutelam susceperit; alia autem ante administrationem aliquam eam dimiserit Gab. d. concl.9.n.18.

353 21. Amp. etiam si sponsalia, & matrimonium in gradu vetito contraheret Thob. conf. 75. n. 3. & 4. & nulliter Put. dec. 4. lib.3. Marta. dec. 92. num. 5. Pisa. Gall. d. excep.3.n.9.

354 22. Amp. secundum virum pro administratione, teneri Spino. de testam. d. glo. 29.n.70.

355 23. Amp. vt si mater iudicem pro tutore, adierit datiuo locus sit; legitimo autem si non adierit, sed simpliciter secundas nuptias contraxerit; prout si tutela non acceptata iudicem pro tutore adierit Meno. de arb. iud. cas. 151. Gutier. conf. 52. n. 7. & seq. reiecto Bar. contrarium tenente.

24. Amp. etiam si intra annũ luctus nupserit Boer. dec. 186.n.1. Ricci. collect. dec. 1134. vide infra lim.2.

25. Amp. vt non petito curatore filio furioso puberi, vel impuberi mater successione priuetur Franch. dec. 167. hoc probat quamuis circa hoc consilium nil resoluerit aut ventri l.2.§. si mater ad Tertul. Ameri. de patr. pot. cap.4.n.38.

26. Amp. vt secundo nubens mater filij successione ex statuto matri viduæ delata priuetur, si statutum perseuerantiam in viduitate requirat, etiam si postea vidua iterum euaderet si secundo nubat filijs primi matrimonij viuis Meno. conf. 278. per totum qui cum Peregr. ita in eodem casu respondit, secus concludens, vbi filij primi viri obijssent ante secundas nuptias.

27. Amp. etiam si alius tutor existat Decia. conf. 35. n. 51. & seq. lib. 1. vel saltem iudici notificare quod secundo nubere velit & rationem reddere vt per eum:

28. Amp. vt mater secundo nubens, teneatur filijs reser-

uare

uare ex primo viro susceptis proprietatem eorũ, quę à primo viro recepit, etiã si tutor filiorũ primi viri consensisset, qui consensus tamen ex pręsentia cũ actu etiã positiuo ad quem cogi poterat, vel si contradicendo non potuisset actum impedire Surd. cons. 164. & 196. Rol. cons. 95. lib. 1. de quo vide Cras. in §. successio ab intestato. Q. 25. vide infra. n. 398. Gab. in tit. de secun. nup. dixi tract. de lucro dotis. & Mins. cent. 5. obs. 24.

29. Amp. vt ex sola pupillari comprębensa in cõpendiosa etiam, mater etiam à legitima excludatur filio impubere vita functo, secundum receptissimam sententiam, de qua per Cras. in §. substitutio Q. 30. Manti. de vlt. vol. lib. 7. tit. 3. n. 17. Surd. dec. 273. loquens in casu quo descens testatoris ex filia substitutus esset; etiam in foro poli Cras. supra Matte. comm. opi. verbo legitima de communi Pereg. cons. 32. n. 15. lib. 2. Spino. de testa. glo. 20. n. 49. Fusar. de substit. Q. 156. nisi mater esset valde inops. & Trentacinq. de subst. par. 2. cap. 16. n. 5. Marta. de succes. par. 3. Q. 2. vel. par. 2. Q. 3. art. 8 n. 9. & nisi substitutus haberet conscientiam læsam putans teneri ad legitimam Fusar. supra Medic. exam. 43. & dec. 69. vbi tamen decem limitationes attulit & dec. 70. compendiosam ex communi continere pupillarem etiam si facta sit si filius moriatur sine liberis vel intestatus, etiam si infans decesserit Gall. de exce. succes. tit. 4. exc. 20. in fi. vbi ex tacita pupillari non priuari, nisi de mente testatoris constet ex Mant. lib. 5. tit. 15. n. 28. maxime tutore petito filijs.

356 1. Lim. nõ procedere in matre minore de communi Soc. Iun. cons. 8. n. 14. & cons. 9. n. 1. lib. 1. Gab. de secund. nupt. concl. 9. n. 32. Manzi. de tutel. Q. 5. n. 5. quamuis postea maior fieret, nisi quinquennium laberetur Sanch. d. n. 13. Osasc. dec. 24. n. 5. quod si ætas statuto ad 18. annum restricta minor esset postea maior erit Borg. de tuto. n. 6. Franch. dec. 167. in fi. Ricci. collect. decis. 1134. Cacchera. dec. 58. n. 19. Intrig. sing. 93. n. 28. lib. 3.

357 2. Lim. non priuari legatis ei à marito factis Docto. in d. l. omnes de communi Capra cons. 70. n. 6. & seq. Gab. d. conclus. 9. n. 22. (vide supra amp. 9.) neque priuabitur fideicommissaria substitutione Gab. sup. n. 23. Boer. dec. 186. n. 3. Suet. d. tit. de tut. & cur. n. 16. nec pupilli successione, nisi alia mate. testatori appareat, puta quia prohibuisset secunda vota Ond. cons. 75. n 37. lib. 1. Surd. de alim. tit. 7. Q. 9. 22. n. 15. quia pœnæ secundo nubentium sunt à iure canonico sublatæ in foro ciuili etiam seruando ex communiori etiã si ante annum luctus nubat, & idem si post annum & si filij extent proprietas eorum manet, at si mens testatoris conijciatur quod non habeat ea perdet. Q. 23.

358 3. Lim. non procedere quando contutori rationem reddidisset Bal. in d. l. omnem n. 8. Gab. d. concl. 9. n. 24. & quando contutor adesset Boer. dec. 266. nu. 5. subdens notificari sat esse.

359 4. Lim. non procedere quando de facto gerebat & secundo nubit Bal. in d. l. omnem n. 9. vbi Castr. ad fin. Gab. d. concl. 9. n. 25. Intrigl. supra. n. 34. Cancer. var. resol. tom. 1. cap. 7. n. 59. Surd. cons. 460. n. 65.

360 5. Lim. non procedere quando filius haberet tutores testamentarios, legitimos, vel datiuos; ipsa autem nil deberet l. cum iure. C. qui pet. tuto. Bal. in d. l. omnem. n. 31. Gab. d. conclus. 9. n. 26. & 30. post Guid Pap. cons. 179. vers. secundo casu, Neuiz. in silua. nupt. lib. 2. n. 52. vbi idem in curatore. & quando auum legitimum tutorem baberet Alex. cons. 185. n. 11. lib. 6. Afflict. dec. 75. n. 2. Affl. dec. 75. n. 2. Boer. dec. 266. ad finem Plot. de in litem iuran. §. 5. n. 27. Petr. Iac. in pract. rubr. 114. n. 14. vbi subdit legitimum cessantem gerere, suo periculo cessare, & si admissus sit vlterius mater volens admitti non audiatur n. 16. nisi mater præuenerit n. 17. & seq. vbi etiam de inutiliter dato confirmato à iudice Ang. cons. 166. ante fin. Soc. Iun. cons. 16. n. 6. lib. 2.

361 6. Lim non procedere quando mater monasterium ingrederetur Bal. in d. l. omnem. n. 11. versic. sed quid si mater. Gab. d. conclus. 9. n. 27.

362 7. Lim. non procedere quando à patre nubere coacta fuisset, eiusue consensu ad vota secunda transiuisset Bald. d. versic. sed quid si. Gab. d. concl. 9. n. 28. Intrig. sing. 93. n. 33. lib. 3.

363 8. Lim. non procedere quãdo pupillus pubes obijsset. Guid. Pap. cons. 44. n. 1. Gab. d. concl. 9. n. 29. Cras. de offic. hęred. Q. 7. n. 8. & seq.

364 9. Lim. non procedere in testamentaria Guid. Pap. cons. 44. n. 1.

365 Contrarium probatur sup. amp. 12.

366 10. Lim. non procedere quando fortuito casu impedita fuisset Guid. Pap. cons. 179. versic. primo casu ex l. cum à matribus C. qui pet. tuto. Gab. d. conclus. 9. n. 30. vide sup. n. 187. & seq. vel mala valetudine Mago. dec. Flo. 43. n. 6. Ricci. d. collect. 1134.

367 11. Lim. non procedere quando per errorem calculi minus quam deberetur solutum fuisset Garron. in authent. eisdem n. 35. C. de secund. nupt. Gab. d. conclus. 9. n. 33. qui tamen error probari debet & emendari Ganon. supra. (licet de probatione quam supponit nihil dicat) Montan. de tutel. cap. 15. n. 102. intellige quoad redditionem redditionis.

368 12. Lim. non procedere quando in modico fuisset erratum Bal. in d. l. omnem. n. 6. in fine. Garron. in d. authent. eisdem. n. 35. Gab. d. concl. 9. n. 34. intellige vt proximè dixi.

369 13. Lim. nam mater excusabitur si propter paupertatem reliqua non restituerit Bal. in d. auth. eiusdem. n. 7. Garron. n. 37. Gab. d. conclus. 9. n. 36. intellige vt proxime dixi.

370 14. Lim. non procedera quando secundo mater nuberet, mortuo filio impubere non reddita ratione fratribus puberibus Garron. in d. authent. eiusdem n. 11. & sequent. Gab. d. concl. 9. n. 37. Mont. d. c. 15. n. 100.

371 15. Lim. non procedere quãdo pupillo alter tutorẽ petijsset, id quod mater ante secundas nuptias ratum habuisset Gab. d. concl. 9. n. 38.

372 16. Lim. non procedere in ignorante Soc. Iun. cõs. 5. lib. 1. Manzi. de tut. Q. 5. n. 5. Seraph. dec. 991. vbi non priuari successione filij ob tutorem non petitum intra annum ob mortem ciuilem patris, nisi ex certa matris scientia cum qualitatibus requisita pro mora & pœna.

373 17. Lim. non procedere quando licentiam à Principe mater impetrasset cum clausula non obstantibus, & ab eo habilitata fuisset Garron. in rubr. C. de secund. nupt. n. 126. & seq. & n. 140. Ruin. cons. 86. n. 5. lib. 5.

lib.5.Gab d.conclusio.9.n.41. Manzi.de tutel. Q. 5. n. 5. Neuiz.filii nupt.lib.2.n.51.Crau.conf 18. nu. 2. Menoch de arb.iud.caf.151.in fi.Montan.d.tut.cap. 15.n.79. qui tamen ab inferiore non posse concedi subdunt. Vrsil.ad Afflict.decif.281.in fin.

374 18. Lim. non procedere quando mater vidua ex consensu mariti secundo nuberet Neuiza.supr. n. 50. Gab.d.conclus.9.n.39.Intrig.supra n.30.Gall.d. exc. 3.n.40.ex communi, si tamen in vltima voluntate sit expressus Ias.conf.53.lib.1. Gall. supra. n. 41.tacitus enim operatur tantum ad pœnam vitandam nuptijs post annum luctus contractis.

375 19.Lim. non procedere quando ea mater esset cui legitima tutela delata minimè fuisset Soc. Iun. conf. 8.n.11.lib.1.Gab.d.conclus.9.n.40.

376 20. Lim. ob pestem matrem excusari Boer. decis. 124.n.21.Gab.d.conclus.9.n.42.Manzi. supra. n. 5. Intrigl.supra.n.27.

377 21.Lim. nam vt mater successione priuetur,probari debet ad secunda vota post annum transiuisse, quoniam si intra annum, & adfuissent legitimatores, id petere non fuisset obstricta Rot. Rom. decis. 479. n. 9.part.1. recentior.

378 22.Lim. matrem ad secundam vota transeuntem per pupillarem tacitam substitutionem non priuari Ias. in l. præcibus. n. 15. C. de impub. & de communi Rip.in l.2.n.52.de vulg. & Bero. conf. 125. n. 11.& seq.lib.2.Decian.conf.82.n. 38. lib. 3. Gall. de exc. 20.in fi. nisi mens testatoris alia constet.

379 1.Sublim. non procedere quando testator vxori si non nuberet aliquid legauit, eam si nuberet legato priuando, tunc enim mens viri appareret eam priuādi tacito etiam pupillari Bar.in d.l.2.n. 42. Alex. nu. 32. Bal.in l.præcibus.n.13.C.de impuber. Aret. conf. 154.n.7.10.Cor.conf.322.n 6.lib. 3. Gab. conf. 120. n.16 & sequent.lib 2.Decia.conf.82.n.39.lib.3.Ondede.conf.75.n.37.lib.1. Menoch. conf. 494. nu. 20. Sanchez.d.disput.88.n.29.vel quousque vidua maneret n. 30.

380 23.Lim. non procedere quando filius impubes intra annum obijsset Crass.de off.hæred.Q.7.n.8.& seq. mater enim habet annum ad petendum filijs tutorē dari Rot.Auen.dec.80.n 3.Ricci.collect.decis.1134. Mago.dec.Flor.43.n.5.Ameri.de patr.pot.cap. 4. n. 41.vbi de communi.

381 14.Lim.nam ex eo quod intra annum luctus ad secunda vota transierit, successione filij mater minime priuabitur l. fœminæ.in fine C.de secund.nupt.de cōi. Alex.conf.185.n.13.lib.6.

382 15. Lim.non priuari per sponsalia etiam de præsenti. sed matrimonium fuisse contractum requiri Afflict.decis.357.Boer.decis.226.n.5.Couar. de sponsal part.2.cap.3 §.9.n.6.

383 Contrarium probat l.omnē. C. ad Tertul. vbi Bal. n.10 Soc.Iun.conf.8.n.4.lib.1.Gutier.d.cap. 16. nu. 119.& 120.Montan.de tutel.cap.15.n.78.Galganet. de tutel.lib.3.Q.13.n.20.& sequent.& Q.28.n.73. secus dicens si per verba de futuro contracta essent.

384 Distinguit Roman.sing. 222. quod aut mater tutelam assumpserat & non priuabitur; alioquin secus.

385 16.Lim. non procedere quando eiusdem matrimonij nullus alius filius superesset tunc enim pupilli successione mater ob secunda vota non priuabitur Bal. conf.317.n.3.lib.5. Aret. conf. 40. n. 4. Dec. in cap. Ecclesia Sanctæ Mariæ n.35.de constitutio.Bolog. in add.ad Matte sil.de succes.ab intest.artic.2.principal. col.10.in addit. incipiente. vera pro certo. Rot.Rom. decis.479.n.9.part.1. recentior.Gall.de excep. succes. tit.4.exc.3.par.1.n.45.

386 Contrarium præterquam si de excusatione à pœnis secundò nubentibus inflictis, euadendis, excusandisque ageretur Cast.conf.29.lib.1.Fulgos.conf. 90. Anchara.conf.104. Neuizan. in silua nupt. lib. 2. n. 53. lim. 11. Barb.conf.67. lib. 3. Gutierez. supra. n. 123. Galganet.dicta.Q.18.n.75.qui citat Cast. Anch. Fulgos.& Barbat.supra.

387 17.Lim.nam sufficit rationem reddidisse secundum ius commune, licet forma statuti seruata non fuerit Bal.conf.58.lib.2.& conf.59.lib.4. Montan. d. cap.15.n.103.

388 18.Lim. non procedere quando mater penitus egena,reliqua soluere non potuisset, modo sui culpa in paupertatem non incidisset. Garron. supra. nu. 37. 38.Montan.supra.n.104.& 105.

389 19.Lim.matrem executricem executionis officio minime priuari Dec.in cap.ex parte.2.n.2. de appellation. Coua.in cap.tua.n.3.de testam post Bar. in l. à filio in princ.n.2.de alim.leg.Sanch.d. disp. 88. n. 14. confutans contrarium tenentes.

390 20.Lim.non procedere quando mater non haberet ex quo rationem redderet,puta quia breui tempore fuisset in tutela ,vel ita bene gessisset, vt reliqua nulla forent Cast.conf.155.lib.1.Cor.conf.132.lib.2.

391 Contrarium tenet Bal. in d. authent. eiusdem & alij citati per Garron. ibidem nu. 39. & Montan. d. cap.15.n.106.

392 21.Lim.non procedere quando mater iudicis copiam habere non potuisset l. 2. §. confestim. ad Tertul.Galganet.de tutel.lib.1.tit.5.n.9.

393 22.Lim. nam mater quę petijt tutorem filio,ei succedit,si inuentarium fecerit , quod ex iudicis decreto legitimum censebitur ; & rationem fine libro sufficiet reddidisse Manti. dec.256.

394 23.Lim.sat esse tutorem ab alio matris nomine tutorem fuisse petitum, dum tamen ante secundas nuptias mater ratificauerit; quamuis alioquin secus sit Cor.conf.132.n.8.& seq.lib.2.Garron.in d. authent. eiusdem.n.17.

395 24.Lim.quando mater bis monita non fuisset, Capie.dec.205.Ricci.d.collect. 1134.& ei ad tutorem petendum ignoranti non currit tempus Tiraq. de retr. lig.§.35.glo.4.n.11.

396 25.Lim. non procedere nisi probetur filium impuberem obijsse, & tutorem non fuisse petitum, & patri post annum superuixisse, & intra annum tutorem non fuisse petitum Bal.conf.289.lib.1.Alex.cōf. 185. n.10.lib.6.Caccheta. decis. Pedem. 58.n. 8. licet ex alijs contrarium ibi fuerit decisum, quia scilicet non fecit statim inuentarium, quia ad illud conficiendum non habet annum , sed quam primum potest facere tenetur num.seq.

397 26.Lim.non procedere quando mater in montibus habitaret,nec peritos consulere posset, tunc enim excusaretur in his quæ circa tutelam defecisset Bar. in l. 1.si tab.testa.null.exta.Cast.in l.2. C. de in ius. voc. Boer.dec.124.n.20. Amerin.de patr.pot.cap.4.n.43.

398 27.Li..., nam mater per obitum filij absque filijs vel fratr bus, lucratur proprietatem eorum b norum, quam per transitum ad secunda vota post obitum filij restituere tenebatur, etiam si statutum matri solum vsumfructum deferat extantibus liberis Alex. cons. 65.n.7.lib.2. Aret.cons 40.n.4. Natt.cons.519. nu. 3. Rot dec.680.par.1.recentis. si autem filius matri superstes, ei reseruare debet quæ à primo viro habuit, etiã si tutor secundis nuptijs consenserit saltem medio restitutionis in integrum Surd.cons.164 n.44.& seq. vide supra sub n.355 & Gab.de secun.nup.concl.1.& 3. & Cras.in §.successio ab intestato Q.26.Gal.sup.n.45.

399 28.Lim n n priuari matrem ob secunda vota bonis quæ a filio prædefuncto fratri obuenere qui decessit, quia non dicuntur eius patris nec filij, sed fraterna Cor.cons.286.n.2.lib.1. Boer decis.152.n.2. Franch. dec 666.n.5 Pereg cons.78.lib.1.late Rot.Rom.dec. 771.n.12 par.1.recentis. vbi contraria tollit.&quib9 vel non priuetur ob secunda vota vide Sanch.d.lib.7. disp.89.& seq & Cras. in §. successio ab intestato. Q. 25.Gall.d.excep.3.n.64.& seq. priuari tantum bonis quæ filio a patre prouenere ex lucro nuptiarum, non alijs nec proprietate eorum quę filio ab auo, vel auia prouenere Perrgr.dec.41.ob secunda vota non priuari legato & donatiune ei à viro facta etsi nupserit intra annum luctus, nec vestibus lugubribus sed vsufructu relicto donec caste & honeste vixerit priuari.

400 29.Lim. nam infantis hæreditas ad matrem auo paterno excluso transmittitur & si ad secunda vota trãsiuisset Dec.cons.250.sub n.3.ex cõi de magis cõi Marta.dec.Pis.121.idem probans in bonis patri donatis & filijs nascituris, patre pro omnibus stipulantr; & ad extraneos etiam transmitti cõtra Thes dec.88. & de cõiori & si à paterna linea obuenerit de suc. legal.par.1.Q.24 art.4.& quamuis infans & pupillus non transmittant non aditam, beneficium tamen restitutionis in integrum ad hæredes transmittũt, quod statuto nisi expræsse non tollitur de cõi Gall. de exec, suc.tit.2.exc.2.n.104.& seq. par.3.& concedi si tutor non esset suluendo n.109. & seq. & 121. infantem delatam transmittere ad parentes taotum, parentũ autem ad extraneos ex cõi, non aditam non transmitti, idem i n bonorum possessione nisi actus agnitionis & petitę restitutionis in integrũ factus sit Pereg.dec.151.

401 30.Lim.quando mater ad secunda vota transiuit cũ consensu filiorũ glo.in auth.de non elig.2.nub §.t. verbo. copulantur verissimum & indubitatum dicit Garro in rubr.de secun nupt.n.216. & Gab.de 2.nup. concl 1.lim.7.& Gallus de excep.suc. tit.4. exc.3. nu. 41. par.1. etiã superueniente Rot. dec.116.nu.11. & seq. nouis diuers.

402 31.Lim.non procedere quando filius cui mater succedere vult, matrem, vel alios ascendentes instituisset hæredem in suo testamento, tunc enim transiens ad secunda vota nec vsumfructum nec proprietatem amittit etiam si dispositio facta sit ante transitum ad secunda vota auth. ex testamento. C. de secun. nupt. vbi Garro.n.4.communem omnium testatur & Gall. supra n. 46. & d. dec. 116. n. 11. & seq. proprietate non priuari si filij nõ redament, & si successibiles non extent.

403 32.Lim. vel potius secus esse dicas si mater priusquam ad vota secunda transiret tutorem filij dari petijsset, tunc enim eorum successione minime priuaretur l.2.§. si mater nun petierit ad Tertul. Capr. de substit.exempl.n.32.33.Gall.d.exc.20.n.153.

404 Vel si hæreditatem filij adiuisset & postea ad secũda vota transiuisset (in casu quo tutorem petere non deberet) non enim per secunda vota eam perdet, licet statuto priuetur ob secunda vota Pereg. dec. 12. non tamen eam habebit non aditam vel post secunda vota delatam; & ex possessione bonorum aditam probat, & in extraneo hærede habilitatẽ tribus temporibus requiri, mortis delatæ, & aditionis, in suis autem tempore mortis.

405 Et si mater vel pater viduilem vitam seruent, dotem & donationem propter nuptias lucratas non tenentur io totum filijs reseruare, sed cum illis pro virili in proprietate concurrunt §. quia vero, auth. vt fratr. fil.glo.in auth. neque virum verbo fine etiam C. de secun. nup. Pereg.dec.114.

406 33.Lim. vt licet mater cui legitima debetur, quæ est tertia pars eius quod ab intestato habitura fuisset, vsumfructum tantum habeat si transierit ad secunda vota, attamen filijs defunctis etiam ciuiliter per emissionem professionis in monasterio etiam capaci quod noo dat de iniuria facta filijs, prout oec alij hæredes filiorum; legitimam consequatur, nec excluditur per agnatos si monasterium capax sit, oec per extraneos statuto non vocatos Rota. dec. 223. nouis diuers. par. 5.

TIT. XXII.
DE PROTVTORE AC DE PROCVRATORE.

SVMMARIVM.

1 *Protutor dicitur qui cum tutor non esset protutorio nomine pupilli negocia gessit amp. & lim.num.seq.*
2 *Protutor ad ea tenetur ad quæ tenetur tutor.*
3 *Protutor de neglectis tenetur nisi omnino tutelã nõ attingat*
4 *Testamentarius si se datum ignorans gesserit non tenetur vti tutor, sed pro tutela actione.*
5 *Protutor eamdem quã tutor diligentiã adhibere tenetur.*
6 *Protutore se gerenti contrarium competit iudicium.*
7 *Protutrix rationem reddere tenetur.*
8 *Pupillus contra protutorem omnia habet remedia & priuilegia quæ contra tutorem habet.*
9 *Protutor solemnia vt tutor facere tenetur & reddere rationem.*
10 *Depositarius qui protutori deponenti restituit liberatur.*
11 *Protutor bona m norum vendere nequit.*
12 *Protutor tenetur quandocumquè pro tali se gesserit.*
13 *Protutela actione tenetur, si quis cum tutor non esset à Pratore compulsus gesserit putans esse tutorem.*
14 *Protutor pupillo acquirere potest.*
15 *Hæres tutoris prosequens à tutore inchoata etiam tutelæ nomine teneatur.*
16 *Exceptio illegitimi tutoris in quacumque iudicij parte opponepotest.*
17 *Tutor illegitimus si erranter gesserit negociorum gestoru actione tenetur.*
18 *Vetita à protutore nõ vsucapta possunt à pupillo vẽdicari.*
19 *Protutor pupillo non potest acquirere lim.n seq.*
20 *Contrarium tenent ibi citati.*
21 *Protutor pupillo stipulari potest, si alteri alter ex statuto stipulari potest.*
22 *Legatum alicui tamquam tutori relictum, ei non debetur*

tur si non vti tutor, sed velut negociorum gestor, vel coniunctus administrauerit.

23 *Contractus protutoris pupillo praeiudiciales ipso iure nulli.*

24 *Protutelae actio vt detur tria requisita.*

25 *Protutelae actione non tenetur qui puberis vti tutor negocia gessit, sed negociorum gestorum actione.*

26 *Protutela actione non tenetur si quis quasi curator impuberis negocia gesserit.*

TIT. XXII. CAP. I.
DE PROTVTORE AC DE PROCVRATORE.

1 PRotutor dicitur, qui cum tutor non esset, quasi tutor, impuberis negocia gessit: post pubertatem autem, non pro tutelae actio, sed negociorum gestorum datur l. 1. de eo qui pro tuto. & ratione reddet vti tutor Gutier. de tutel. part. 2. cap. 17. nu. 1. & seq. & protutelae actione conueniri posse Roffr. de libel. rubr. de action. pro tutel. Montan. de tutel. cap. 39. n. 25. Odofr. de libel. in action. Praetor. cap. 34. & 35. vbi directam dari; & contrariam etiam si quid protutor impēderit; idéque tradit Baptist. de S. Blasio de action & eius natur. n. 56. 57. Galgan. de tutel. lib. 2. tit. 25. n. 13.

2 1. Amp. protutorem ad ea teneri ad quae tutor tenetur, vt puta pecunias pupilli in emptionem prędiorum conuertere, vel ad honestum lucrum collocare alioquin ad interesse tenebitur Barba. cons. 92. sub num. 9. lib. 3. Gutierez. supra. nu. 3. Serad. de feud. part. 10. section. 20. nu. 193. per l. 1. & 4. de eo qui pro tutor. Crau. cons. 205. n. 37. & 38. Montan. supra. nu. 24. & eam quam tutor diligentiam adhibere debet d. l. 4. Galgan. supra. n. 16. & si plures sint insolidum tenentur Vvesembec. cons. 242. n. 39. per l. 1. §. 1. & l. nouissime quod falso tuto.

3 2. Amp. de neglectis teneri, nisi omnino tutelam non attingat, non enim attingere debuit qui tutor non fuit. quod si quaedam gesserit tenebitur de non gestis, si alius gesturus fuisset, & si cum sciret se non esse tutorem gesserit, sed si cognito quod tutor non fuerit non gessit, tenebitur si necessarios pupilli non certiorauerit, vt ei tutorem peterent, sed spontaneus gestor qui initio accessit, de neglectis tenetur quando eius contemplatione quis non accessit ad hoc l. 1. §. fi. vbi Bal. eo qui pro tuto. l. si pupilli. §. fin. de nego. gest. vbi Docto. intelligunt si accesserit quaedam gesturus, cum alius aequè diligens omnia gessisset, quando enim quis omnia gesturus accedit, opus non est alium esse gesturum, sed ex eo de neglectis tantummodo tenetur quae non gessit de communi Gutier. supra. n. 5. & sequent. Galg. de tutel. lib. 2. tit. 3. nu. 23. Eugen. cons. 19. n. 73. vbi de falso tutore. prout & tutor Vvesemb. cons. 242. n. 30.

4 3. Amp. vt testamento tutor datus, si id ignorans gesserit non teneatur quasi tutor, sed pro tutelae actione. l. 1. & 3. vbi glo. de eo qui pro tuto. Bal. in l. falsus n. 19. C. de furt. Gutier. supra. n. 7. Galganet. de tutel. lib. 2. tit. 25. n. 12. etiam si esset mulier n. 14. Seraph. decis. 1408. & 1473.

5 4. Amp. eamdem quam tutor diligentiam adhibere teneri l. 4. de eo qui pro tuto. Gutier. supra. n. 8. Galg. d. n. 16.

6 5. Amp. vt ei, qui pro tutore se gessit, contrarium iudicium competat l. fin. de eo qui pro tuto. Roffred. de libel. rubr. de contra. potuit. actio. Galgan. d. n. 16.

7 6. Amp. vt mulier, quae pro tutrice gessit rationem reddere teneatur l. 1. C. de eo qui pro tuto. Seraph. supra Gutier. supra n. 16. Galg. supra.

8 7. Amp. contra protutorem dari pupillo tacitam & omnia priuilegia quae competunt contra tutorem Aret. cons. 29. col. 1. Gutier. d. cap. 17. n. 17. & 18.

9 8. Amp. vt inuentarium & alia facere teneatur, quae tutor, nec non & rationem reddere, alioquin in dolo praesumetur Mascard. concl. 1397. n. 16. Gutier. d. c. 17. n. 19. Natt. cons. 73. n. 13. 14. vbi etiam puniri non facientes solemnia requisita.

10 9. Amp. vt restituto deposito rerum pupilli facto à depositario pro tutori deponenti depositarius liberetur Afflict. dec. 147. Gutier. supra n. 20. Galg. supra n. 16. in fine.

11 10. Amp. vt bona minorum vendere nequeant l. quamuis. 9. de reb. eor. l. 4. C. de cur. furios. Galg. de tutel. lib. 2. tit. 21. n. 14. & d. tit. 25. n. 16. & ea pupillus vendicare potest & etiam contra pro tutorem agere l. 2. de eo qui pro tuto.

12 11. Amp. siue ante vel in tutela, vel post, se pro tutore gessisset l. 1. §. cum eo. & §. sed & si. de eo qui pro tuto. Galg. d. tit. 25. n. 14.

13 12. Amp. vt si quis cum tutor non esset, à Praetore compulsus putans esse tutorem gesserit, actione pro tutelae teneatur, quoniam eo animo gessit l. 1 §. si quis tamen vbi glo. verbo. debeat. de eo qui pro tuto. secus si nil gesserit & si quae gesserit pro alijs etiam tenebitur si alius gesturus fuisset l. 1. ad finem. vbi glo. verbo. alias, & si cognito quod tutor non esset se abstinuerit si necessarios pupilli nō monuerit vt ei tutorem peterent, ipse tenebitur d. l. 1. in fine vbi glo. verbo necessarios. Galganet. d. tit. 25. n. 15.

14 13. Amp. vt pupillo acquirere possit l. 2. C. de eo qui pro tuto. Bar. in l. tutor qui repertorium. n. 27. de administratio. tuto. Soc. cons. 153. n. 5. lib. 2. Galganet. supra n. 36.

15 14. Amp. vt si tutoris haeres, quae tutor inchoauit fuerit prosecutus, non pro tutelae, sed tutelae etiam nomine teneatur l. si tutores. 61. vbi glo. & Bar. de administrat. tutor. l. 1. de fideius. tuto. & contra eum ex dolo proprio in litem iuratur d. l. 1. vbi etiam habetur quod si tutoris haeres id capiat, quod tutor apud pupillū reliquit, vtili actione hoc reddere cogetur Galganet. d. tit. 25. n. 18.

16 15. Amp. vt illegitimi tutoris exceptio in quacumque iudicij parte possit opponi l. 2. C. de eo qui pro tuto. Gutier. d. cap. 17. n. 16..

17 16. Amp vt illegitimè datus si erranter tutelam gesserit vt gestor negociorum teneatur. Barb. cons. 61. n. 27. lib. 1.

17. Amp. contra protutorem qui gessit ante pubertatem agi posse l. 1. de eo qui pro tut.

18 1. Lim. nam si protutor rem pupilli vendiderit, nec vsucapta fuerit, èam pupillus vendicare possit, eadem namque protutoris non est, ac tutoris administratio l. 2. de eo qui pro tuto. vbi Doct. tenent à protutore gesta, quia nullam habet administrationem nulla esse Gutierez d. cap. 17. n. 9. Simo. de Pret. cons. 71. n. 12. nec bona minoris alienare potest, tam pro

tutor quam pro curator l.qui neque.de reb. eor. Gab. conſ.36.n.27.lib.1.Simoncel.de decret.tit.1.n.57.

19 2.Lim.non poſſe protutorem pupillo acquirere d.l. 3.§.ſed quod vbi Caſtr.Gutierez.ſupr.n.10.

20 Contrarium fauore pupilli ſi vtile ſit pupillo Soc. conſ.153.n.5.lib.2.Bero.Q.68.

21 1.Sublim.d.2.lim.non procedere quando ex ſtatuto alteri ſtipulari quis poſſet Gutier.ſupra n.11.

22 3.Lim.vt legatum alicui tanquam tutori relictum, ei non debeatur ſi adminiſtret non tamquam tutor, ſed velut negociorum geſtor, vel coniunctus Alex. conſ.102.col.fin.verſic.præſertim in teſtamento.lib.1.Dec.conſ.178.n.3.verſic.ſecundo reſponde Gutier. ſupra n.21.Galgan.de tutel.lib.2.tit.25.n.16.in fi.

23 4.Lim. nam contractus à protutore initi in præiudicium pupilli ſint ipſo iure nulli, nec reſtitutione in integrum indigeat l.ſi is qui.de eo qui pro tuto.Cur. Iun.conſ.29.n.3.

24 5.Lim. nam vt actio pro tutelæ detur, tria requiruntur; primum quod negocia impuberis geſta ſint; ſecundum quod à quaſi tutore ac nomine tutorio fuerit adminiſtratum alioquin ſi ſimpliciter, negociorum geſtorum actio dabitur; tertium quod agat pro factis & geſtis, nam ſi nil geſſiſſet non teneretur protutor de omiſſis vtilibus pupillo, pro quibus teneretur ſi qua geſſiſſet Bero.conſ.126.nu.7.8.lib.3.Port.conſ. 147.n.92.

25 6.Lim.non teneri actione protutelæ ſi puberis vtitutor negocia geſſerit, ſed negociorum geſtorum actione tenebitur l.1.§.ſi quis quaſi, de eo qui ſe pro tuto.Galg.d.tit.25.n.15.quæ actiones differunt Bero. conſ.126.n.5.& 6.lib.3.

26 7.Lim. nam ſi quaſi curator negocia impuberis geſſerit actione protutelæ non teneatur l.1.§.ſi curator. de eo qui pro tuto.Galg.d.n.15.

TIT. XXIII.
DIVES TVTOR EX CVIVS BONIS FACTVS PRAESVMATVR.
SVMMARIVM.

1 *Diues, tutor pauper ex bonis pupilli factus non cenſetur, ſed propria induſtria.*

2 *Diues mater, procurator, negociorum geſtor, et huiuſmodi ex principalis eorum bonis non cenſetur effecti.*

3 *Aſſerenti tutorem in ſuos vſus res pupillares conuertiſſe probandi onus incumbit.*

4 *Diues tutor &c.ex bonis pupilli effectus cenſebitur ſi de hoc extent coniectura.*

5 *Diues ex alienis geſtis negocijs is præſumitur cuius induſtria nulla eſſet lim n ſeq.*

6 *Diues ex alienis non præſumitur effectus induſtrius qui repentè à fortuna diues euadit vel potius à Deo.*

7 *Diues ex alienis adminiſtratis in dubio effectus nemo præſumitur.*

8 *Contrarium tenent ibi citati.*

9 *Diues tutor ex bonis pupilli factus cenſetur, ſi inuentariũ & librum rationũ non fecerit, & eius bona iuncto exercitio non ſufficerent ad ſe & familiam alendam.*

10 *Diues mater pupilli, & emiſſe præſumitur ex bonis pupilli ad ſiniſtram præſumptionem ſeu ſuſpicionem euitandã.*

11 *Diues tunc ex alieno factus aliquis non præſumitur ſi delictum præſumeretur.*

TIT. XXIII. CAP. I.
DIVES TVTOR EX CVIVS BONIS FACTVS PRÆSVMATVR.

1 TVtor pauper effectus diues non præſumitur ex bonis pupilli ditatus ſed propria induſtria l.ſi functus.10.C.arbitr.tute.de magis communi Gutier.de tutel.par.3.cap.46.idem in curatore dicẽs n.18.Montan.de tutel.cap.36.reg.2.n.15.præſertim reddita ratione n.16.Crau.conſ.191.n.8.Galg de tutel.lib.2.tit.30.n.13.& de communi Q.61.Borg.de tutor.n.223.Meno.lib.6.præſump.28.n.2.vide ſupra tit.13.cap.2.amp.61.n.180.& ſi rationem bonam reddidit Farin.in fragm.par.1.lit.A.n.33.& ſequent. Maſc.concl.1398.n.10.Alba.in l.ſi tutor.quando ex fact.tuto.

2 1.Amp.in matre, procuratore, negociorum geſtore, & vaſallo Gutier.ſupra n.20.& ſeq.Galgan.d.Q. 61.n.11.& quolibet geſtore d.n.11.& Meno.d.præſ. 28.n.10.Maſcar.ſupra n.11.

3 2.Amp.vt aſſerenti tutorem conuertiſſe in vſus ſuos pecunias, vel alias res pupilli probandi onus incumbat l.tutor.8.§.ſi poſt.de adminiſtrat.tutor.Galgan. ſupra n.12.

4 1.Lim.non procedere ſi contraria extaret coniectura Paris.conſ.99.n.54.lib.3.quarum plures congeſſit Crau.conſ.129.n.3.& ſeq.Meno.d.præſump.28.n.13. Gutier.ſup.n.25.Montan.ſupra.n.17.Capr.conſ.13. n.9.Borg.ſup.Galg.ſupra.

5 2.Lim.non procedere quando nulla eſſet induſtria vel labor aliena negocia gerentis Meno.ſupra n.11.Gutierez.ſupra.n.26.Galg.ſupra.

6 1.Sublim.non procedere quando fortunæ impetu à Deo locupletatus fuiſſet Galganet.d.Q.61.ante fin.

7 3.Lim.non procedere niſi in dubio Bero.conſ.191. n.59.lib.1.Borg.de tuto.n.223.Maſc.concl.1398.n. 12.& ſeq.Menoch.lib.5.præſ.2.n.8.Gutier.ſupra.n. 28.Galg.ſupra.

8 1.Sublim.& diſtingue vt ſi agatur de acquiſitis poſt tutelam finitam & procedat limitatio vt in dubio ex propria induſtria acquiſita præſumantur; ſecus ſi durante tutela cum initio tutor eſſet pauper.Bero.ſupra Maſc.ſupra.

9 4.Lim.non procedere quando inuentarium non feciſſet, ac librum rationum vel eius facultates non ſufficerent ad victum iuncto exercitio tam ſui quam familiæ Pariſ.conſ.89.n.8.& 12.lib.1.Rol.conſ.49.n. 14.lib.1.Borg.ſupra.Montan.ſupra.n.17.& quando initio fuiſſet inops & poſtea diues.Farin.ſupra.Borg. ſupra.

10 5.Lim.non procedere in matre pupilli, quæ ex bonis pupilli emiſſe præſumitur ad euitandam ſiniſtram præſumptionem, ſeu ſuſpicionem Capra.conſ.13.n. 7.& 8.Farin.ſupra.

Contrarium in acquiſitis poſt annum luctus ex magis communi Mago.dec.Flo.43.n.12.præſertim ſi conſtaret de modico pupilli patrimonio ex inuentario & num.ſeq.Maſc.ſupra.

11 6.Lim.non procedere niſi vbi de euitando delicto agitur Aret.conſ.31.n.3.Purp.in l.rogaſti.§.ſi fugitiuus.n.6.ſi cert.pet.

TIT.

TIT. XXIV.
DE INTERPRÆTATIONE TVTELÆ.

SVMMARIVM.

1 *Odiosa est tutela & onus quoad tutorem lim. num. seq.*

2 *Contrarium tenent ibi citati.*

3 *Fauorabilis est tutela quoad pupillum.*

4 *Tutela onus non est si fuerit affectata.*

5 *Onus non est honoraria tutela.*

6 *Filijs tutor datus nascituris etiam & posthumis datus censebitur lim. num. seq.*

7 *Posthumus tutor datus non censebitur, si de eis non cogitatum certum sit.*

8 *Posthumo & nascituris tutor datus filiæ hæredi nominatim constitutus non censebitur.*

9 *Filijs tutor datus, filiabus etiam datus censebitur lim. vt num. seq.*

10 *Filio tutor datus non censebitur datus filiabus, nisi testator liberis omnibus consulere voluerit.*

11 *Contrarium tenent ibi citati.*

12 *Filijs tutor datus, vnico datus erit lim. num. seq.*

13 *Filijs tutor datus nepotibus datus neutiquam censebitur.*

14 *Interpretatio latior fit in tutela data filijs, quam in legatis coniunctæ personæ relictis.*

15 *Contractus appellatione in statutis tutela & quasi contractus continentur ac distractus.*

16 *Extensio cessat in tutela limitatè constituta, secus si simpliciter.*

17 *Substitutus tutor in casum mortis alterius tutoris, substitutus etiam censebitur in casum recusationis vel impedimenti dati tutoris.*

18 *Posthumis datus, censetur datus natis post testamentum viuo testatore.*

Simpliciter tutor datus ad vniuersum patrimonium datus censetur.

19 *Appellatione tutoris nõ continetur qui tutelam vsurpauit.*

20 *Scientia tutoris pupillo non obest; & scire præsumitur etiam facultates pupilli.*

21 *Scientiam testamenti tutor gerens habere præsumitur.*

22 *Scire ætatem pupilli tutor præsumitur.*

23 *Scientia facti defuncti non præsumitur in tutore.*

24 *Male qui se olim gessit in tutela, hodie etiam præsumetur male gesturum.*

25 *Factum tutoris censetur factum pupilli lim. num. seq.*

26 *Factum tutoris illegitimi non censetur tutoris factũ amp. num. seq. nec nomine proprio ab eo gesta nocebunt pupillo num. 27.*

27 *Reintegratur pupillus ad bona per tutorem nulliter alienata pro recuperatione possessionis eorum.*

28 *Tutor repræsentat hæredem non autem substitutum.*

29 *Adulto datus tutor pro curatore accipitur.*

30 *Fideiussor contutoris & tutor idem esse potest.*

TIT. XXIV. CAP. I.
DE INTERPRÆTATIONE TVTELÆ ODIOSA AN FAVORABILIS SIT TVTELA.

1 TVtela onus est, & quoad tutorem odiosa censetur & strictè intelligenda Cast. & Alex. in l. si quis ita. §. si quis cum ignoraret. de testa. tut. Aret. cons. 26. n. 5 Cor. cons. 132. n. 3. lib. 1. Soc. Iun. cons. 16. n. 20. lib. 2. & cons. 100. n. 30. lib. 3. Grat. cons. 115. n. 18. lib. 1. Alex. cons. 26. n. 6. lib. 3. Christo. de Castel. cons. 22. n. 17. Mantua. cons. 172. n. 12 Môtan. de tutel. cap. 12. n. 1. & seq. & cap. 26. n. 21. & per tot vbi contraria refellit Galgan. de tutel. lib. 3. Q. 1. n. 38 & onus continet excepta matre & auia Marta. de succes. leg par. 2. Q. 6. art. 1. n. 3. & seq. Fab. de Ann. cons. 84 n. 2. & seq. vbi propterea cessare extensionẽ de casu ad casum & de persona ad personam vbi cômunem ait Surd. de alim. tit. 2. Q. 6. onus reputari ob regimen ex l. tria onera de excus. tut.

2 Contrarium nempe honorificum nomen esse, sicut infame eijci, Salomon. in l. Gallus. n. 21. de liber. & posthum. Masc. Anton. in l. hac consultissima §. ex imperfecto. n. 22. C. de testam. Zuccar. in l. posthumo. nu 7. C. de bono. posses. contra tab. & principaliter fauore pupilli dari, ideo fauorabilem censeri Ang. de Suita. Q. 9. n. 28. & licet onus sit, honorificum nomen continere Spino. de testam. glo. 29. n. 3 quamuis ad ignorata non extendatur de communi Montan. de tutel. cap. 12. n. 23. & 24. & dicit Rot. dec 36 n. 46. nouis. diuers. legem fauorabilem dici quando principaliter fauorẽ aliquorum respicit licet inconsequens alteri noceat, nisi fauor ab odio possit distingui.

3 1. Lim. primam opinionem non procedere quoad pupillum, eius namque respectu tutela fauorabilis esse, censetur. Ang. supra. Mantua. supra. & amplianda Cor. cons. 132. num. 3. lib. 1. Aretin. cons. 9. num. 2. versic. nec obstat. Montan. d. cap 26. n. 65. ideo respectu pupilli debet extendi Cor. d. n. 3.

4 2. Lim. non procedere si sit affectata, & concessa fauore matrum, auiarum, & proauiarum Cor. cons. 20. n. 3. lib. 2. Montan. d. cap. 26. n 45. & seq. subdens affectatam dici si mediocris sit patrimonij per l. spadonum §. finali. de excusat. tutor.

5 3. Lim. non procedere in tutela honoraria l. quod si forte. §. 1. de solution. Montan. supra n 63.

6 4. Lim. nam tutor filijs, datus nascituris etiam hac posthumis datus censeatur quia filiorum appellatione continentur, & pro natis habentur quoad illis fauorabilia Zas. in l. si quis filiabus n. 6. de leg. 1. Rube. in l. Gallus §. quidam rectè n. 98. & 100. quia de posthumis in genere cogitasse censetur non autem de filijs quos habere ignorabat. de lib. & posthum. Montan. supra. n. 4. & seq.

7 1. Sublim. 4. lim. non procedere quando certum foret de posthumo non cogitasse Zas. in d. l. si quis filiabus n. 10. 11. Aret. in §. si quis. n. 4. Institut. qui testam. tut. vt puta si vxorem sterilem existimasset. Monta. supra n. 11. & propterea tutelam in eo cessare probant, & non censeri illis datos quos testator habere ignorabat. l. si quis ita §. si quis cum ignoraret. de testa. tute. Roma. cons. 231. n 4.

8 2. Sublim. non procedere quando filiæ hæredi nominatim tutor a testatore datus fuisset, tunc enim posthumo nato datus minime censebitur glo in d. l. si quis filiabus verbo. posthumæ & in l. si quis ita versic. filijs de testam. tute. Rota Roma. dec. 307. n. 5. par. 2. recẽt.

9 5. Lim. vt datus filijs, filiabus etiam datus censeatur. l. si quis ita. de testam. tut. Alex. cons. 61. n. 2. lib. 1. Dec. cons. 236. n. 5. Ias. cons. 140. lib. 2. Tiraq. de retract. lignag. §. 1. glo. 9. n. 219. Montan. supra. n. 13. & seq.

10 1. Sublim. non procedere quando filio datus esset, nisi testator liberis omnibus consulere voluisset l. Heren-

rennius de verbo.sig.Laderch. consf. 9.n.2.& vni da tum ad alios filios non extendi Rot.dec. 307. par. 2. recentior.

11 Contrarium vt filio datus omnibus filijs datus censeatur l.si quis ita.de testam.tutel. ex pari affectione, & verisimili mente Montan supra non tamen ignorata 23.& supra tit.5.amp.7.nec alijs si vni nominatim datus sit l.si quis ita §.1.de testa. tut. Gratia. discept. 637.n.25. & posthumis datus viuo etiam testatore, natis datus censebitur.d.l.si quis ita in fi.

12 6.Lim nam filiis datus vnico datus censebitur Dec. conf.50.Montan.supra.n.22.

13 1. Sublim. vt filijs datus non censeatur nepotibus, datus, nisi eos auus filios vocare solitus esset, nec non & tractare l. quod si de testam.tut Zas.conf. 7. ad fin. lib.1.Dec.conf.545.n.10.Cur.Iun.conf.111. n.2. Tiraq de pœn.caus. 22. n. 22. vel nisi liberis datus esset d.§.si quis.l.quid si nepotes.de testam.tut.Zuccard.in l.posthumo.n.16.C.de bono.pos. contra tab. Ang. de testam.glo.96.in fine Laderch.conf.9.n. 2. Montan. supra n.30.& seq.§.si quis Inst. qui testa. tut. dari pos. vel nisi posthumis datus sit d.§. si quis vel liberis ibidē & Ameri.de patria.potest. eff. 14. n.26.l.6.de testam. tut.

14 7.Lim. vt in tutela data filijs latior interpraetatio, facienda sit; quam in legatis personę coniunctæ relictis Cor.conf 132.n.13.lib.1.Dec.conf.95.n.6.& cōs. 545.n.1.Montan supra cap.26.in fine.

15 8. Lim. vt statutum de contractibus locum habeat in tutela, & quasi contractibus præsertim ob rationis identitatem ex magis communi Seraphi.dec.730.Afflict.dec.260.nu.6.& in distractu Tiraqu.de contract. glo.5.n.26.Bertaz.de contract.claus.29.glo. 11. n. 9. & seq.Ricci.collect. dec. 2413.quamuis id iuramento tribuat.

16 9. Lim. vt licet limitate facta non extendatur de casu ad casum, secus tamen est simpliciter data sit. Surd.dec.207.n.15.& seq. Galg.de tut.lib.1. Q. 2. n. 30.& simpliciter datum totius patrimonij tutorem, esse §.datus Instit.de excusat.tuto.vbi glo.sed in casū vxoris secundo nubentis datum non censeri datum in casum mortis, præsertim si testator verbis restrictiuis vsus sit Sali.in l.licet.C.de admi.tuto. Albe. in l.in locum.n.2.C.qui dat.tut.poss.Viui.dec.2.

17 10. Lim. nam substitutus in casum mortis alterius tutoris, substitutus etiam censeatur in casu recusationis, vel impedimenti tutoris dati Surd.dec. 207. Mastril.dec.6.n.11.& seq. Gratian.disceptatio. 522. nu. 14.& 15.vide infra tit.32.

18 11. Lim. nam posthumis datus censetur datus natis post testamentum viuo testatore Salomon.in l.Gallus. n.21.de liber.& posthum.Zuccard. in l. posthumo. n. 16.& seq.C.de bonor.possess.contra tab. vbi etiam de legitimato agit, & est tex.in l. si nemo. §. fi. de testa. tut.Ameri.de patr.pot.eff.14.n.14.vbi interim ventri curatorem dari quousque partus editus sit & §.fi.Inst. qui testa.tuto. vbi posthumis dari posse & omnibus, descendentibus datū cēseri nisi filijs posthumis datus esset quia nepotes non contineret qui continentur si liberis datus sit.

12. Lim. nam tutor simpliciter datus ad vniuersum patrimonium datus censetur § datus autem. Inst. de excusat.tutor.vel curator, vbi glo. si autem augumento, datus sit non tenetur de priori nisi neglexerit primū tutorem suspectum postulare, vel satis exigere l. quoties.§.fi.vbi Bar.de admi.tuto.

13. Lim. vt si Titius tutor sit datus & si non viuit tunc Seius datus sit, si Titius vixerit, ac tutelam gesserit, & decesserit, Seius tutor non sit, quia verba præsentis temporis cum dictione tunc ad tempus mortis referuntur l.pen.vbi glo.& Bar.de testa.tut.

TIT. XXIV. CAp. II. DE VSVRPANTE TVTELAM.

19 Tutoris appellatione non continetur, qui tutelam vsurpauit Bal.in l.omnem.n.9.C.ad Tertul.Dec.cons. 591.n.4.Surd.conf.460.n.65.& seq.Galganet. de tutel.lib.3.Q.28.n. 36. & ideo quia minus legitimè tutelam suscepit mulier, eius mariti bona non erunt tacite pupillis pro vxoris tutricis administratione hipothecata Dec. supra & tutor ac curator legitimè, tantum constitutus cotinetur Surd.conf.460.n.64. & seq.Gratia.discep.282.n.20.& seq.

TIT. XXIV. CAP. III. DE SCIENTIA TVTORIS ET AN OBSIT PVPILLO.

20 Scientia tutoris non obest pupillo, nec pupilli sciētia dicitur nisi in acquirendo Bar.& Soc.in l. *qui duos* de reb.dub.Bero.conf.121.n.19.& 122.nu. 12. *lib. 3.* Soc.Iun.conf.45.n.4.lib.2.Neuiz.conf.20.n.34.Natt. conf 492.n.7.Rol conf.10.n.20.lib.2.Euge.conf.95. n.18.& 54.Galgan de tutel.lib.3.Q.46.n.20.qui prędictos refert.sed Rol.dicit ex communi regressum dari pupillo contra tutorem, & Neuiz. inquit obesse & Natta. probat contra tutorem dari regressum; non tamen oberit si de pupilli scientia constet sola confessione tutoris voluntariè emanata Alex. conf.86.n. 9. lib. 2.& conf.132.n.6.lib.4.& conf.176.n.3.lib.6. Eugen.supra.n.55.Galgane.supra.n.21. nisi aliunde adminiculata sit Ruin.conf.174.n.4.lib.1.Natta. conf. 543.n.20.Rota in Romana de Colcetis 13. Ianuarij. 1599.corā R.p.d. Orano. Galg.d.n.21. sed per viam cōtentiosę iurisdictionis obesse minori Rot.Gen.dec. 110.n.3.1420.n.3.Seraph.dec.415.puta positionibus respondendo in iudicio productis Rot.Gen. dec. 110. n 2.Rot.Rom.dec.177. par.2. diuerso. Thulos. decis. 391.idem dicēs de confessione ficta procuratoris per coutumaciam & Galgan.d.n.21.quamuis procuratoris errore probato,confessio à domino vel minore possit reuocari Rot.Rom.dec.19.de procurator. in nou. Dec.conf.146.n.15.Tholos.supra. Galgan. supra nu. 22.& scientiam tutoris pupillo obesse probat Surd. dec.4.n.10. & scire praesumi facultates pupilli Socin. Iun.conf.149.n.26.lib.1.Masc.concl.1397.n.17.Mago. dec.flo.1.n.21.vbi quoad actus inter eos non inter tutorem & alium,procuratoris gesta non præsumitur scire pupillus Bero.conf.68.num.86.lib.1. Natt. conf. 162.nu.33.Mar. Ang. conf. 70. num. 7. nec maior in præiudicialibus Rot.dec.430. nu. 4.part. 2. recentis. nec ad effectum priuationis & pœnæ 507.nu. 8. part. 1. recentio. Seraphin. decis. 1239. nec in generali procuratore Ond.conf.55.n.55. lib. 1. Add. ad decis. 127.coram Ludouis.Cef.de Graf.dec.109.n. 5. Mins. cent.

cent.2.obſ.17.n.4.nec vbi plena aut vera ſcientia requiritur Rip.ſup.24.Barz.dec.82.n.15.nec in nõ pertinentibus ad officium procuratoris Surd. conſ. 566. n.14.nec in procuratore priuati.dec.181.n.17.

Contrarium quod ſcientia tutoris & curatoris ſit ſcientia minoris Natt. conſ.482.n.6.7.& minori obſit quoad retractum Bero.conſ. 121. n. 19. 122. n. 12. lib. 1. Bard. de iur.proton.Q.7.Gratia diſcep.957.num.1.& ſeq.per l. non ſolum in fin. de liber.cauſ.& 957.n.1.& & ſeq. vbi idem ſi matri vel propinquis facta ſit intimatio de communi Rol.conſ.10.n.20. lib. 2. ſubdens contra tutorem ei ſuccuri.Surd.dec.222.n. 5. ſed perfictionem vt ibi Alba. conſ. 229. vbi ad excludendam reſtitutionem in integrum & idem de ſcientia curatoris.Surd.conſ 226.n.15. vbi etiam ſi ſolemnia omiſerit de communi Odd.conſ.17.n.27.vbi etiam quadriennium currere contra pupillum Surd.conſ. 164. nu. 54.vbi quando ſcientia ſola præiudicat, ſed in integrum reſtitui & Rot.Bono.dec.28.n.51.per Fundac. & Gips.

21 Scientiam teſtamenti tutor gerens habere præſumitur Soc.conſ.283.n.3.lib.2.Iaſ.conſ.47.lib. 1. non tamen infantes & furioſi & infantiæ vel pubertati proximi qui tutore authore adiuiſſẽt & diuiſiſſent etiã in minore 20.annis,licet præſumeretur in maiore 20. annis minore 25.nisi ex diuiſione conſtaret non bene vidiſſe teſtamentum Odd. de fideic.Q.3.n.216.& ſeq. vbi etiam an reſtitutio detur.

22 Scire etiam præſumitur ætatem pupilli Luc.de Pen. in l. 3. præſumpt. 34. C.de apoch. pub.lib.10. Meno. lib.6.præſump.24.n.20.eiuſque facta cuius bona geſſit præſumpt.23.n.67.

23 Facti defuncti ſcientia in tutore non præſumitur l. verius de probat. ſecus quoad pupilli facultates Maſc. concl 1397.n.17.

1.Lim.nam ſcientia tutoris & curatoris pupillo nocet quatenus ad eum peruenit l.ait prætor.2. §. ait prætor quę in fraud.cred. Albe.in dict.verbo.ſcientia tutoris.

TIT. XXIV. CAP. IV.
DE TVTORE QVI ALIAS MALE GESSIT.

24 Tutor qui olim male ſe geſſit in adminiſtratione tutelæ, hodie etiam male ſe gerere in adminiſtratione præſumitur Maſcar.concl.873.n.10.

TIT. XXIV. CAP. V.
DE FACTO TVTORIS PVPILLI CENSENDO.

25 Factum tutoris cenſetur factum pupilli Meno. conſ. 314.n.13.& poteſt tutor cum pupillo modo infans nõ ſit, & ſine pupillo contrahere Mona.dec bono.44. & facta à tutore à pupillo geſta cenſeri ex iſſque pupillum teneri l. apud Iulianum. §. pen. ex quib. cauſ. in poſſ.eat.Crau.conſ.560.n.2.Surd.dec.297.nu.5. Mona. dec.bono.45.n.6 vide tit.19.n.4509.

26 1. Lim. non procedere quando tutelam illegitimè ſuſcepiſſet, irrita enim ſiunt omnia quæ geſſit, nec pupillo poſſunt obeſſe l.in dubium C.de tut. qui non ſatiſd.l.2.de eo qui pro tuto.l.apud Celſum.§.ſi quis non tutor de doli except.Gab.conſ.36.nu. 17. lib.1. Ond. conſ 23.n.36.& 53.lib.2.

27 1.Amp. d.lim. vt ex alienatione nulliter à tutore illegitimo facta pupilli, à poſſeſſione ſine eorum facto & culpa cecidiſſe cẽſeantur, ideoque ſunt reintegrandi, licet ſecus accidat vbicumque ex cauſa iuſta, ex culpa vel facto ſuo ab illa quis caderet. Rol.conſ. 72. n.5.& ſeq.lib.4.Gab.d.n.17.Ond.d. n. 53.

2.Lim.vt ſi nomine proprio à tutore actus geſtus ſit nõ obſit pupillo Milan.dec.18.n.13.& ſeq.lib.2.

TIT. XXIV. CAP. VI.
DE REPRESENTATIONE TVTORIS.

28 Tutor repræſentat hæredem non autem ſubſtitutum Meno.lib.4.præſ.131.n.7.

TIT. XXIV. CAP. VII.
DE TVTORE DATO ADVLTO.

29 Tutor adulto datus pro curatore accipitur Marcabr.conſ.97.n.27.

TIT. XXIV. CAP. IIX.
DE TVTORE ET FIDEIVSSORE EODEM.

30 Fideiuſſor & tutor eſſe quis poteſt puta con tutoris & tam in ciuilibus quam in criminalibus pecuniarijs Gratian.diſceptation.forenſ.230.n.18.

TIT. XXV.
DE EXCVSATIONIBVS TVTORVM

SVMMARIVM.

1 *Acceptare tutelam tenetur tutor etiam inuitus amp. & lim. n. ſeq.*

2 *Exemptio ſpecialis requiritur in tutela vt quis excuſetur.*

3 *Ignotum teſtatori ſe dicens non excuſatur.*

4 *Nobilis ad ignobilis tutelam ſuſcipiendam cogitur.*

5 *Libertus datus tutor patroni filijs ſe non excuſat.*

6 *Spado tutor datus ſe excuſare nequit.*

7 *Doctores legum qui à tutela excuſentur.*

8 *Immiſcens ſe tutelæ non excuſatur lim. n. ſeq.*

9 *Conciliarius Principis à tutela excuſatur.*

10 *Inuitus confirmatus ſe excuſat.*

11 *Iudei à tutela non excuſantur.*

12 *Inopia pupilli non præſtat excuſationem.*

13 *Loci diſtantia non excuſat à tutela niſi vltra lapidem centeſimum.*

14 *Excuſare ſe tutor non poteſt niſi litem de hoc agat cum curatore à iudice dato.*

15 *Excuſari non poteſt qui legatum ſibi relictum agnouit.*

16 *Pater cum filio tutor & curator datur.*

17 *Falſum teſtamentum dicere non poteſt teſtamento tutor datus pro ſe à tutela excuſando.*

18 *Collegii eiuſdem liberis datus ſe non excuſat.*

19 *Magiſtratum maiorẽ vel minorẽ hoc eſt merum imperiũ habens à tutela excuſatur amp.& lim. n. ſeq.*

20 *Magiſtratus municipalis à tutela excuſatur.*

21 *Præfectus Prouinciæ à tutela excuſatur officio durante.*

22 *Cura alicui à Principe data à tutela excuſationem præſtat.*

23 *Magiſtratus futurus ſe nequit à tutela excuſare.*

24 *Magiſtratus officio functus non excuſatur à tutela.*

25 *Mu-*

25 Municipium qui administrauit non excusatur.
26 Aedilitas non praestat excusationem à tutela.
27 Rationibus ciuitatis occupatus non excusatur à tutela.
28 Vectigalia Ciuitatis conducens non excusatur.
29 Honor & dignitas à tutela sine onere publicae administrationis minimè excusant.
30 Magistratus non excusat à tutelis susceptis nisi magistratus adeo grauis sit vt eius administratio tutelae curam impediret.
31 Consiliarii seu silentiarij ob Reipublicae negotia à tutela excusantur.
32 Excusatur tutor à bonis alterius Prouinciae amp. n. seq.
33 Tutor alter ad bona alterius Prouinciae datur.
34 Tutor habitans in vna Prouincia dum creatur, excusatur si alio migretur iussu Principis, illum tutorem esse non ignorantis.
35 Tutor consiliarius Principis à tutelis susceptis liberatur.
36 Colonus patrimonialis Principis à tutela excusatur, quàmuis in colono fisci & temporali secus sit.
37 Mensores publicae annonae tutela excusantur.
38 Quartam tutelam recusat qui duas habens litigat super tertia.
39 Minor 25. annis à tutela se excusat.
40 Rusticitas & humilitas à tutela & cura excusant.
41 Ingenuus libertino tutor vel curator datus excusatur.
42 Senator et datus qui in nulla dignitate constitutus sit excusatur.
43 Metu creationis datus à Iudice se excusat & data iudici repetit vt se eximeret.
44 Lis magni ponderis mouenda contra agnatos tutoris operatur vt tutor excusetur.
45 Athletae sacris certaminibus coronati, & locis sacris seruientes, à tutela excusantur.
46 Libertus Senatoris quatenus excusetur.
47 Exilium perpetuum excusat, pro tẽporali curator datur.
48 Absolutus semel à tutela excusatur declarando vt ibi.
49 Collegio pistorum existentes à tutela excusantur vt ibi.
50 Frater priuilegio fultus fratris tutelam suscipere non cogitur nec curam.
51 Clerici & monaci excusantur à tutela.
52 Inhabilis post tutelam effectus excusatur.
53 Milites tutores esse minime possunt.
54 Numerus liberorum à tutela excusat amp. & lim. vt n. sequent.
55 Filiarum numerus excusat.
56 Curator excusatur ob numerum filiorum.
57 Emancipati filij in numero computantur ad excusandum à tutela.
58 Nepos ex filio praemortuo connumeratur ad excusandum à tutela lim. n. seq.
59 Nepotes plures ex filio pro vno numerantur.
60 Naturales filij non numerantur pro excusatione tutelae.
61 Nepotes ex filia auo materno nõ prosunt ad excusationẽ.
62 Nepotes ex filio superstite non numerantur ad excusandum à tutela.
63 Filij mortui in acie vel alibi ex vulneribus ibi receptis numerantur pro excusatione à tutela.
64 Filij poenae addicti an connumerentur.
65 Filius religionem ingressus connumeratur pro excusatione tutelae.
66 Filij numerantur etiam si postea obierint.
67 Filij ab hostibus capti connumerantur in excusatione.
68 Numerus liberorum adesse debet dum tutor creatur.
69 Filiorum quinque numerus à personalibus excusat, duodecim verò à realibus lim. vt n. seq.
70 Filij 16. requiruntur vt à patrimonialibus liberentur, licet in Decurionibus secus sit.
71 Filij vita functi creationis tempore nõ numerantur, licet secus sit si postea decederent.
72 Filij spurij non connumerantur.
73 Filij capti ab hostibus non numerantur.
74 Numerus liberorum non excusat quando alia causa falsa fuit allegata ob quam iudex excusauit.
75 Filij adoptiui non possunt ad excusationem.
76 Filij non dum nati non prosunt ad excusandum à tutela.
77 Liberi detestata vel vita quorum ambigitur non praestãt excusationem.
78 Liberorum trium si alteri curatore indigenti pater curator datus sit non praestant excusationem.
79 Filius 20. annis absens qui mortuus praesumitur non excusat.
80 Filius cui pater tutorẽ vel curatorem dedit nõ excusat.
81 Fisci res administrantes à tutela excusantur. amp. & lim. num. seq.
82 Curam rei Principis vel Reipublicae habens excusatur.
83 Iureconsulti ad Concilium Principis assumpti excusantur à tutela.
84 Absentes vel absuturi Reipublicae causa excusantur.
85 Absuturi causa Reipublicae tutelam susceptam dimittunt.
86 Absens legatione finita non excusatur.
87 Fisci res gerentes excusantur à tutela decreta administrationis tempore delata, nisi iam coepta fuisset.
88 Litem de omnibus bonis cum pupillo habens à tutela excusatur amp. & lim. num. seq.
89 Litem de maiori parte bonorum cum pupillo habens ab illius tutela excusatur.
90 Testamentarius tutor ob litem quam cum pupillo habet non excusatur ab eius tutela.
91 Mater auia & alij de quibus ibi ob litem cum pupillo non excusantur à tutela.
92 Lis non de omnibus bonis, nec haereditatis non excusat à tutela.
93 Tres tutelae non affectatae ab alia excusant amp. & lim. num. seq.
94 Tres tutelae in vna domo excusant ab alia.
95 Tres tutelae mixtae vna vel duabus curis excusant ab alia tutela.
96 Tutela vnica diffusa excusat ab alijs.
97 Tres tutelae excusant etiam si tertia non administretur sed fuerit prouocatione suspensa.
98 Tutela affectata non excusat.
99 Honoraria tutela non computatur ad excusandum.
100 Tres tutelae excusationem non praestant ab alijs publicis muneribus.
101 Leuissima tutela non connumeratur.
102 Tutela vnica & duo liberi non praestant excusationem.
103 Tutela altera trium expirata ante quartam, non excusat à quarta.
104 Vnica plurium pupillorum eiusdem patrimonij censetur esse tutela.
105 Fideiussio praestita non computatur in numero tutelarũ.
106 Defunctorie ac breui tempore transitura tutela non connumeratur
107 Tutelae administrationis onus non habentes non connumerantur.

108 *Tutela & cur. finita non connumeratur, prout si pupillus ab hereditate paterna se abstinuisset.*
109 *Absuturus Reipublicæ causa excusatur & interim curator datur post a tutelam reassumet lim. n. seq.*
110 *Absentia Reipublicæ causa affectata non excusat.*
111 *Conductor gabellarum excusatur à tutela.*
112 *Propinquus excluditur, nisi intra quatuor menses à die scientiæ sibi tutelam à Iudice decerni petierit; matre & auia exceptis.*
113 *Pauper excusatur à tutela probans oneri imposito se esse imparem lim. n. seq.*
114 *Pauper non excusatur, qui sua culpa in paupertatem incidisset.*
115 *Paupertas vt excuset tāta esse debet, vt tutor pro victu parando negocijs pupilli nequeat interesse.*
116 *Pauper nō excusatur à tutela salario à Iudice cōstituto.*
117 *Paupertate cessante, actualia cessat excusatio.*
118 *Mala valetudo perpetua excusat à tutela amp. & lim. num. seq.*
119 *Mala valetudo excusat etiam à suscepta tutela.*
120 *Mutus, surdus, & cæcus post susceptam tutelam effecti excusantur.*
121 *Rebus suis superesse non valentes, volentes etiam tutores esse non possunt.*
122 *Mala valetudine & furore vigente curator datur.*
123 *Oculi solius amissio non præstat excusationem à tutela.*
124 *Infirmitas familiæ non excusat à tutela.*
125 *Mutus, & surdus post tutelam susceptam effectus non excusatur.*
126 *Contrarium ibi probatur supra n. 120.*
127 *Furiosus testamento datus ante sanitatem recuperatam tutor esse non potest.*
128 *Illiterata tutela excusantur.*
129 *Inimicus capitalis tutela excusatur amp. & lim. vt nu. sequent.*
130 *Inimicitia superueniens excusat.*
131 *Inimicitia procuratoris post litem contestatam reuocari posse operatur.*
132 *Inimicitiæ causa magistratus tutorem dans seuerè punitur.*
133 *Inimicitia à tutela legitima, & datiua excusat.*
134 *Inimicitia excusat à tutela non distincto cuius ex parte processerit.*
135 *Inimicitia non excusat consilio de reconciliatione.*
136 *Inimicitia non excusat si testator diu vixerit tacens.*
137 *Inimicitia non excusat si testator diu tacuit, quamuis ex superuenienti inimicitia reuocatus tutor censeretur.*
138 *Inimicitia non excusat si tutorem se dari permiserit.*
139 *Inimicitia testamentarium tutorem non excusat.*
140 *Inimicitia ex culpa proueniens non excusat.*
141 *Inimicitia nisi capitalis sit non excusat.*
142 *Inimicitia ficta non excusat.*
143 *Inimicitia testamentum præcedens si bona mente tutor datus sit non excusat.*
144 *Status controuersiam passus à patre pupili à tutela excusatur.*
145 *Maior 70. annis à tutela excusatur. lim. num. seq.*
146 *Contrarium tenet Castr. ibi citatus.*
147 *Maior 70. annis ex statuto vel consuetudine tutor esse potest.*
148 *Maior 70. annis nondum completis non excusatur.*
149 *Miles à tutela excusatur amp. & lim. num. seq.*
150 *Veteranus à tutela excusatur præterquam vt ibi.*
151 *Miles non excusatur extra militiam existens.*
152 *Miles ignominiosè à militia missus non excusatur.*
153 *Miles à commilitone datus non excusatur.*
154 *Miles intra annos quinque à militia missus non excusatur*
155 *Grammatici, Philosophi, Rethores Doctores legum, Sophistæ, & Medici à tutela excusantur lim. n. seq. & hi artes triuiales exercent.*
156 *Geometræ & quadriuiales artes exercentes non excusantur à tutela.*
157 *Grammatici & alij triuiales artes exercentes de quibus n. 155. non excusantur nisi actu officium exerceant.*
158 *Literas priuatas docentes non excusantur à tutela.*
159 *Grammatici & alij de quibus n. 155. non excusantur nisi ordinis decreto sint probati.*
160 *Grammatici & alij de quibus n. 155. extra patriam docentes non excusantur à tutela.*
161 *Curam alicuius suscipere non tenetur qui eiusdem tutelam gessit lim. nu. seq.*
162 *Clericus in Ecclesia beneficium obtinens ab eius cura excusari nequit.*
163 *Libertus à tutela non excusatur & à cura.*
164 *Curam spe lucri suscipere allici tutor potest tutela finita.*
165 *Executor tutoribus omnibus excusatus ab Episcopo prouidetur.*
166 *Communia bona cum minore habens à legitima tutela excusatur lim. num. seq.*
167 *Communio modicæ rei excusationē à tutela non præstat.*
168 *Creditor & debitor pupilli à tutela, & cura excusantur lim. & n. seq.*
169 *Creditor & debitor non excusatur vt ibi.*
170 *Gabellarum conductor non excusatur.*
171 *Creditor modicæ rei non excusatur.*
172 *Mater & auia se possunt à tutela excusare.*
173 *Frustratorium si sit tutelam adsumere tutor excusatur.*
174 *Fideiussorem nō reperiens excusatur nisi bona possideret.*
175 *Domicilij mutatione alicui à Principe concessa; hic à tutela prioris domicilij excusabitur.*
176 *Duorum altero bene gerente alter excusatur alioquin remouetur vterque.*
177 *Causam habens excusationis etiam testamentarius excusatur*
178 *Excusato altero tutorum alter dari debet.*
179 *Excusare quomodo se tutor possit.*
180 *Legatum sibi relictum amittit tutor se à tutela excusās amp. & lim. vt n. seq.*
181 *Legatum tutori excusato relictum pupillo datur.*
182 *Legatum agnoscens excusari nequit.*
183 *Legatum eodem testamento relictum tutelæ contemplatione relictum censetur.*
184 *Legatum tutor amittit etiam confirmatus si se excuset.*
185 *Legatum non habet tutor & curator etiam testatori cōiunctus nisi tutelam acceptet.*
186 *Legatum causa curæ trium liberorum pro rata alterius eorum vita functi non debebitur.*
187 *Legatum tutori vti suspecto remoto non debetur.*
188 *Legatum totum perdit tutor qui pro parte se excusat.*
189 *Legatum se excusans amittit non habita distinctione an alter testatur relicturus fuisset.*
190 *Contrarium tenent ibi citati.*
191 *Legatum etiam coniunctis tutelæ contemplatione relictum censetur.* (di existenti.
192 *Legatum non debetur in mora notabili tutelam suscipien-*

193

193 *Testamentum approbasse tutor censetur si hæreditatem ex testamento adiverit.*
194 *Legatum non amittit tutor ab alio relictum.*
195 *Legatum consequitur tutor nulliter relictus.*
196 *Legatum non relictum principaliter contemplatione tutelæ debetur excusato à tutela.*
197 *Legatum debetur minori alysue tutoribus relictis, qui nequeunt esse tutores.*
198 *Legatum non amittit se excusans à tutela legitima, vel datiua.*
199 *Legatum filio tutoris debetur nisi in honorem patris relictum foret tutela à patre non acceptata.*
200 *Excusans se à tutela acceptum à testatore vel lege non restituit; licet si acceperit ab his qui dare non poterant restituere teneatur.*
201 *Legatum clerico relictum debetur licet tutelam non acceptauerit.*
202 *Substitutus pupillo à successione non excluditur, licet tutelam recusauerit.*
203 *Legatum non amittitur recusata tutela, quando ita testator cauisset.*
204 *Legatum non perdit legatarius recusata tutela, quod piæ causæ restituere grauatus fuit.*
205 *Legatum coniunctio factum non perditur recusata tutela.*
206 *Contrarium tenent ibi citati.*
207 *Legatum non perdit perpetuo iussus stare in ciuitate id non seruans.*
208 *Feudo antiquo non priuatur tutelam recusans.*
209 *Legato alteri restituendo non priuatur tutor qui tutelā recusauit.*
210 *Excusare se volens non appellat, sed excusationes proponit.*
211 *Remotus vt suspectus non tenetur amplius de administratione tutelæ.*
Exactores tributorum à tutela excusantur & nauicularij, & alij de quibus ibi.
212 *Excusationem habens non suscipit etiam fratris tutelam.*
213 *Excusationem habens non tenetur nisi de sponte gestis.*
214 *Excusationes propositas intra tempus non probans alias proponere potest.*
215 *Excusati alium dari tutorem petere non tenentur.*
216 *Excusatio nō requiritur si nulla fit tutelæ & curæ datio*
217 *Appellare tutor contumax potest & interim tutor non est.*
218 *Excusantibus sese tutoribus omnibus temporarius interim tutor datur.*
Bonorum extra territorium existentium an tutor excusetur.
219 *Excusationes imperfectæ non sufficiunt.*
220 *Excusationibus falsis liberatus ad omnia damna tenetur amp. & lim. num. seq.*
221 *Excusationis causa iniusta non tenet.*
222 *Excusatus ob iudicis ambitionem, tutor manet.*
223 *Excusatus ob falsam causam cum bonam haberet, tutor est, si tamen se abstinuerit bona fide, non tenebitur.*
224 *Decretum in datione ex falsa causa nullum est.*
225 *Excusatus ex falsis causis non tenetur si iustis, & probabilibus causis se abstinuerit.*
226 *Excusationem non præbent inter alios acta.*
227 *Excusare se nemo potest authoritate propria sed à Iudice.*
228 *Excusationes intra 50. dies proponi debent amp. & lim. num seq.*
229 *Excusatio intra 50. dies à tutore & curatore testamentario proponenda est.*
230 *Excusationes omnes intra 50. dies proponi debent lim. num. seq.*
231 *Excusationes diuersis temporibus proponi possunt, si de vtrisque simul cognosci non posset.*
232 *Excusationes quæ postea ad notitiam superuenerunt post alias proponi possunt.*
233 *Excusationes ab omnibus tutoribus intra 50. dies proponendæ sunt.*
234 *Contrarium in legitimis tenent ibi citati.*
235 *Excusatus post tempus tutor manet.*
236 *Excusationis dies 50. continui sunt & currunt etiam diebus feriatis in honorem Dei.*
237 *Tempus ad se excusandum non currit nisi à die scientiæ.*
238 *Tempus ad se excusandum, non incipit nisi conditione purificata sub qua tutor datus fuit.*
239 *Tempus ad se excusandum non currit impedito.*
240 *Absenti vltra centesimum lapidem dantur pro singulis 20. milliarijs dies singuli.*
241 *Absentes vltra centum milliaria à loco patrimonij pupilli excusantur.*
242 *Tempus se excusandi non currit non iure datis tutoribus.*
243 *Tempus excusationis ab adita hæreditate currit amp. num. seq.*
244 *Tempus excusandi ab adita hæreditate & sciētia currit*
245 *Impeditus qui se non potuit excusare interim allegata excusatione iusta reperta dabitur alter tutor.*
246 *Excusationes intra dies 50. proposuisse sat est.*
247 *Tempus excusationis non nocet si causa superueniat eo lapso.*
248 *Testamentarij tutelam non suscipientes sese excusasse censentur si iustam excusationis causam habuerint.*
249 *Excusatio iusta eius non admittitur qui tutelam gerere pupillorum patri promisit.*
250 *Excusare se non potest qui se tutorem testamento scripsit.*
251 *Excusare se non potest inutiliter datus à iudice confirmatus, vel si se ingesserit.*
252 *Causa excusationis post susceptam tutelam superueniens non excusat.*
253 *Causas excusationis superuenientes suscepta tutela ex ordine testatoris tutor allegare potest.*
254 *Excusatio vnius alteri non prodest.*
255 *Excusari non potest qui gessit vel confirmari passus fuit.*
256 *Excusari non potest qui tutelam acceptauit lim. n. seq.*
257 *Acceptata tutela excusatur tutor ex causa superueniente.*
258 *Accepta tutela tutor potest à Principe liberari.*
259 *Excusatio proponi non potest à procuratore speciali mandato carente.*
260 *Nominans tutorem vt se redimat vel litiget quatenus teneatur.*
261 *Lite pendēte super excusatione si pupillus adolescat terminari debet.*
262 *Ambitiosè vel pecunia obtenta excusatio nec tutori neque curatori prodest.*
263 *Excusatione non admissa tutor ad damna tenebitur.*
264 *Excusatio non pendet à iudicis arbitrio.*
265 *Excusatus à tutela vnius non excusatur ab alterius tutela.*

TTT

TIT. XXV: CAP. I.
DE EXCVSATIONIBVS TVTORVM.

1 TVtor tenetur etiam inuitus acceptare tutelã tutori, enim officium necessarium est vt supr. tit. 1. Spec. de tutor. §. nunc dicendum. §. sciendum. Institut. de Attilian. tuto. l. 1. de administrat. tut. l. final. C. eod. Antibol. de muner. par. 2. n. 3. Galgan. de tutel lib. 1. tit. 8. Ricci. collect. dec. 2393. Papie. in formulib. quo agit ad red. rat. tut. glo. 1. n. 1. Alba. cõs. 580. n. 11. & seq. vbi eo volente fieri Spino. de testa. glo. 29. n. 22 & 23. Cancer. var. resol. tom. 1. c. 7. n. 70. Borgn. de tuto. n. 201.

2 1. Amp. vt à tutela non excusetur qui remissionem publicorum munerum habet, nam specialis à tutela & cura requiritur exemptio l. non tantum. §. eos & §. seq. de excusat. tutor. l. legato in fine l. in honoribus. §. 1. de vacat. & excusat. muner. Montan. de tutel. c. 35. n. 2 l. spadonem. §. qui accepit. de excu. tuto.

3 2. Amp. vt ex eo quod dicat se testatori ignotum non excusetur à tutela §. non esse Institut. de excus. tutor. l. spadonem. §. qui absolut. eod. tit. de excus. tuto. Manz. de tutel. tit. de excusat. tutor. n. 19. dum tamen domicilium habeat vbi excusationem petit l. fin. de excus. tuto. Galg. de tute. lib. 1. tit. 8. n. 17. post Montan. d. c. 35. n. 20.

4 3. Amp. vt nobilis ad ignobilis tutelam suscipiendã compelli possit Tiraq. de nobilitat. cap. 37. num. 17. Montan. d. cap. 35. n. 23.

5 4. Amp. in liberto dato tutore vel curatore liberis patroni vel patronæ l. libertos C. de excusat. tuto. l. 1. ff. eod. Montan. supra n. 24. & seq. vbi etiam si tres tutelas vel plures liberos habeat, nisi tamen fideicommissariam libertatem habuisset l. nequaquam. de excusatio tuto. vel nisi mala valetudine detentus esset l. Titius. § si tanta. eod. vel nisi minor esset l. non solum. §. si libertus eod. tit. vel nisi suo ære emptus vel manumissus esset l. libertum § qui propria eod. vel nisi senatorum libertus sit, qui negocia patronorum procuret l. libertus. §. 1. ad municip. tribus casibus exceptis, quibus non excusaretur; primus quorum est, si plures sint liberti procurantes, quia vnus tantum excusabitur l. ne senatorum. C. eod. secundus quando haberet ius annulorum aureorum, & in ordinem ingenuorum transierit l. cum ex oratione. ff. eod. tertius si procurasset negocia senatoriæ mulieris patronę, vel libertus senatoris non patroni procurasset, gerens eius filiorum tutelam l. spadonem. §. liberti. l. libertum. eod. tit. vbi etiã à tribus tutelis non absolui Galg. de tute. lib. 1. tit. 8. n. 31. probat non excusari nisi aduersa valetudine corporis vel animi suis non posset negocijs superesse vide infra lim. 14. & finita tutela potest esse curator. d. l. libertos vbi glo. & Salic. & libertus senatoris filiorum, eius tutelam gerens ab aliorum tutela non excusatur l. libertus. 46. de excus. tuto.

6 5. Amp. in spadone qui se excusare non potest d. l. spadonem. & l. 1. C. de excus. tuto. vbi glo. idem ait in castrato. & ibi Salicet.

7 6. Amp. legum Doctores non excusari nisi Romæ, vel nisi in consilium Principis sint assumpti l. sed & reprobari. § peHuit & fi al. de excusat. tuto. Manzi. supra n. 31. Fab. & Aret. in §. item Romæ Instit. de exc. tuto. Montan. d. cap. 35. n. 118. vide infra limit. 1. in eius 8. sublim.

8 7. Amp. vt qui se immiscuit non habeat excusationẽ l. 2. C. si tut. vel cur. fal. 5. alleg. Emil. cõs. 78. n. 5. Vasq. de succes. resolut. §. 5. n. 20. Machel patrocin. 3. n. 10. Borgn. de tutor. n. 193 & seq. Port. cons. 147. n. 47. 48. idem dicentes de eo qui passus est quinquaginta dies labi antequam causam excusationis allegaret Masca. concl. 1399. n. 7. Gutier. de tutel. par 1. cap. 21. n. 35. Montan. supra n. 38 post Roman. cons. 235. n. 2.

9 1. Lim. nam Princeps eum excusare potest in consiliarium recipiens Afflict. in feud. tit. quæ sint regal. n. 55. & consiliarios Principis excusari à tutela & cura. l. fi. vbi glo. & Doc. C. de excusat. tutor.

10 2. Lim. non procedere quando inuitus confirmatus fuisset Gutierez. supra n. 35. vbi nu. 36. reijcit Cepol. caut. 16.

11 8. Amp. Iudeos etiam à tutela non excusari l. spadonem versic. neque librarios de excusat. tuto. Montan. d. cap. 35. n. 36.

12 9. Amp. pupilli inopia nõ excusari, quia tutor principaliter personæ datur l. tutores C. de excusatio. tut. Montan. supra n. 42. Galganet. d. lib. 1. tit. 8. n. 21. ex glo. in d. l. verbo. idoneum.

13 10. Amp. loci distantiam non excusare, nisi sit vltra centesimum lapidem, idest centum millia passuum. Mins. cons. 54. n. 7. & 8. Monta. supra n. 45. Galganet. d. tit. 8. n. 43.

14 11. Amp. vt propria authoritate nequeat se tutor, excusare, sed curatore dato à Iudice ad hoc litem peraget Cast. cons. 302. lib. 1. Mattes. not. 135. Cotta. verbo. connexorum. Borg. de tuto. n. 191. Gutier. d. cap. 21. n. 34.

15 12. Amp. in eo qui legatum sibi relictum acceptauit l. auia 11. de confirm. tuto Galganet. de tutel. lib. 1. tit. 2. n. 15. nisi clericus tutor relictus esset Caroc. dec. 17. n 18. 19. Grat. eff. 16. cleri. n. 5.

16 13. Amp. si pater pro filio tutore vel curatore dato cauere nolit, nam & cum filio pater tutor & curator datur l. si quis inter. § si quis. §. Imperator. vbi Doc. de excusat. tutor. Galgan. supra n. 25. in fine.

17 14. Amp. vt tutor testamento datus ad se excusandũ testamentum falsum dicere nõ possit l. 5. §. ei qui vbi glo. verbo non potest his quib. vt indig. & si dixerit, legatum amittet, ac tutor erit d. §. ei qui. Galga. d. tit. 8. n. 28.

18 15. Amp. in dato liberis eiusdem collegij, nisi ex speciali concessione l. administrantes. 44. §. final. de excusatio. tutor. nisi dicti filij vltra centesimum lapidem à loco datæ tutelæ degerent. l. planè. 45. de excusation. tutor. Galgan d. tit. 8. n. 43. & supra amp. 10.

16. Amp. vt Collegia non excusentur, nisi specialiter vacent l. non tantum. 10. § non omnia. de excusat. tut. nec ædiles curules. §. is qui nec magistratus in municipio, licet secus in Ciuitate l. propter. 26. eod. tit.

19 1. Lim. non procedere in habente magistratum maiorem vel minorem idest merum imperium, hic enim excusabitur §. item qui Institut. de excusatio. tutor. l. Athletæ. §. gentium & §. remittuntur eod. tit. Manzi. de tutel. Q. 7. principal. n. 6. Monta. de tutel. d. cap. 35. n. 100. Galgan de tutel lib. 1. tit. 8. n. 22.

20 1. Amp. procedere etiam in magistratu municipali Balduin. in d. §. item qui verbo potestatem Minsing. cons. 54. n. 16. Montan. supra n. 103.

21 2. Amp. procedere in præfecto prouinciæ saltem, quousque administratio viget d.l.Athletæ.§.gentium. Montan.supra n.104.

22 3. Amp. in eo procedere cui Princeps curam aliquã iniunxerit, cura scilicet durante l. Geometræ. & l. administrantes de excusatio.tutor.Mont.supr.n. 105.

23 1. Sublim. non procedere in futuro magistratu qui, se nequit excusare l. propter magistratum de excusat. tutor.Balduin.supra Montan.supra n. 106. Galganet. supra n.22.

24 2. Sublim. non procedere in eo qui desiit esse magistratus l.spadonem.§.qui absolutus de excus.tut. Montan.supra n.107.

25 3. Sublim. non procedere in eo qui in municipio administrauerit d.l.propter.Montan.supra.n. 108.Galganet.supra n.22.

26 4. Sublim. non procedere in ædilitate l. non tantũ. §.is qui ædilitate de excusat.tutor. Montan. supra nu. 109.Galgan.d.n.22.

27 5. Sublim. non procedere in occupato rationibus, Ciuitatis d.l.spadonem §.ratiocinatio Montan.supra. num.110.

28 6. Sublim. non procedere in conducente vectigalia à Ciuitate d.l.spadonem.§. vectigalia Montan. supra. n.111.Galganet.supra n. 23. idem dicens in mensoribus frumentarijs & huiusmodi, sed in conductore vectigalis secus tenet glo.in l.8.C.de excus.tuto. vide infra n.112.

29 7. Sublim. nam nec honor, nec dignitas, sine onere publicæ administrationis excusat d. l. spadonem. §. scire. Aretin.in §.& qui.n.2.in fine Instit. de excus.tut. Balduin.supra. Montan. supra.n.112. Galgan. supra. d.n.22.

30 8. Sublim. non procedere quoad tutelas susceptas, nisi adeò grauis esset administratio magistratus, vt curam tutelæ impediret.§.item qui. Instit. de excusat. tutor. Montan.supra.n.113.vel nisi esset circa Principis latus l.iurisperitos. de excusation. tutor. Manzi. d. Q.7.n.6.

31 2. Lim. non procedere in silentiarijs, idest, consiliarijs, quia ob Reipublicæ ministeria, vix suis rebus superesse possunt l.finali.C.de excusation. tutor. l. fin. C.de silentiar. Montan.supra.n.117.Galganet. de tutel.lib.1.tit.8.n.23.l.iurisperitos.33.de exc.tuto.

32 3. Lim. non procedere quando pupillus bona haberet in alia prouincia quam in habitata per tutorem, à bonis enim extra Prouinciam excusatur l. non solũ. §.& qui.l.illud.l.propter litem.de excusatio.tutor. Rosel.de indulg.n.297.& seq.Montan.d.cap. 35. n. 219. Galgan.supra.n.21.

33 1. Amp. alium tutorem tunc quoad ea bona dari posse d. l. propter litem. §. licet & l. testamento. C. eod. Montan.supra n.220.

34 2. Amp. etiam si tutor tempore creationis in vna, prouincia habitaret, postea vero aliò Principis rescripto illum tutorem esse sciẽtis migrarit l. idem Vlpianus.§.sunt & alij, de excusation.tutor.Montan.supra. num.222.

35 3. Amp. vt eo casu tutor à susceptis tutelis liberetur d.§.sunt & alij si autem se intra statuta tempora non excusauerit, ei curator si ita expedire visum fuerit, adiungetur l.testamento.C.de excusatio.tutõ. Monta. supra.n.223.

36 4. Lim. non procedere in colono Principis patrimoniali, quamuis in colono fisci ac temporali, secus sit l.final.C.qui dat.tuto.l.coloni.C. de excusatio. tutor. Montan.d.cap.35.n.224.

37 5. Lim. non procedere in mensoribus frumentarijs qui scilicet annonam publicam admetiuntur l. mensores, de excusation.tutor.l.1.C de condit. in public. Gorre. Montan.supra.n.226.& seq.l.mensores.29. de excus.tuto.

38 6. Lim. nam duas tutelas habens, se à tertia excusans si quarta deferatur, interim excusatur à quarta; & appellationis a tertia exitus expectabitur l. 4. vbi glo.& Docto.de excus.tut.Galgan.de tute.lib.1.tit.8. num.4.

39 7. Lim. non procedere in minore 25. annis l. non solum. 12 §.si libertus. de excus.tutor Galganet. d. tit. 8.n.6.§.item maior vbi glo.& Aret. Instit. de excusat. tuto.vel curato.

40 8. Lim. nã rusticitas & humilitas à tutela excusant & cura, nisi sagaces essent l. Athletæ. §. de rusticis. vbi glo.verbo.interdum.de excusation.tutor. Aluis. de Albert.sing.53.Galganet.d.tit.8.n.9.

41 9. Lim. non procedere in ingenuo tutore, vel curatore libertino pupillo dato, qui se potest ex causa excusare certa, licet si se non excuset rationem reddere teneatur, & in subsidium in defectum libertinorum, tutor & curator à præside dari potest, quo casu se excusare non potest l. 1. & l. ingenuus. de excusatio. tuto. l.3.C.eod.vbi Salic.libertinus etiam quiuis aureorũ annulorum impetrauit, non potest se ex capite ingenuitatis excusare l. cum ex oratione. 47. vbi Doc. de excus.tuto.Galgan.d.lib.1.tit.8.n.11.

42 10. Lim. non procedere in senatore dato ei qui in nulla dignitate positus sit, qui ideò excusatur l.spadonem.§.scire.vbi glo.verbo. absoluetur. de excusation. tutor.Galganet.supra n.12.

43 11. Lim. nam tutor datus & nominatus à iudice, vt metu creationis iudici aliquid det, vt se ab hoc munere eximat, excusatur & quod impendit, à Iudice repetit l.si eueriter.14.vbi Doc.C.de excus. tutor. Galgan.d.tit.8.n.17.

44 12. Lim. non procedere quando lis esset mouenda contra agnatos tutoris magni ponderis, tunc enim tutor volens, poterit excusari l. humanitatis.23. vbi glo.& Doc.C.de exc.tuto.Galg.supra.n.20.

45 13. Lim. non procedere in Athletis sacris certaminibus coronatis l. Athletæ vbi glo. & Docto. de exc. tutor. & idem in seruientibus locis sacris Galgan. d. tit.8.n.25.

46 14. Lim. non procedere in liberto senatoris eius negocia gerente; nisi ius annulorum aureorum impetrasset, vel nisi plures sint, tunc enim vnus tantum excusabitur l.cum ex oratione.47.§. & quamuis, vbi glo.& Docto.de excusat. tutor.l.ne senatorum.13. C. eod.nec excusatur etiam libertus vxoris senatoris, nec libertus qui tutelam, vel curam patroni, vel filiorum gerit ab alijs tutelis excusatur l.spadonem.l.libertus. 46.de exc.tutor.Galgan.d.tit.8.sub n. 25. vide supra. amp.4.

47 15. Lim. nõ procedere in tutore in exilium perpetuũ misso, quamuis temporaliter curator detur l. tutor. 31.§.fin.l.plane.32.vbi Doct.de excus.tutor.Galgan. supra n.25.in fine.& idem in relegato & deportato. l. sed

sed & milites. §. scribit de excus. tuto. & excusatur si tutorem suspectum non fecerit d.l. planè.

48 . 16. Lim. non procedere quando quis fuisset absolutus semel, nisi absolutionis causa cessaret, vel nisi ab vnius tutela excusetur, non enim ab alterius tutela excusabitur l qui absolutus. de excusat. tutor. l. cum ex oratione eod. tit. l. duobus. 25. de testam tute. Galga. d. tit 8. n 26. non excusabitur etiam cessante conditione absolutionis ex l. qui testamento. eod. tit. Galg. supra.

49 17. Lim. non procedere in existentibus in collegio pistorum, si intra præfixum numerum sint, & artem per se exerceant, etiam si tutela filiorum collegarum deferatur l. final. vbi glo. & Docto. de excusation. tutor. Galganet. d. tit. 8. n. 29. §. item Romæ. Inst. de excus tut.

50 18. Lim. non procedere in fratre qui priuilegio fultus fratris tutelam vel curam suscipere non cogitur l. iuris peritos. 33. §. qui priuilegio. de excusation. tutor. Galganet. de tutel. tit. 8 n. 34.

51 · 19. Lim. non procedere in clericis & monacis qui excusantur cap. final. 88 distin. cap. generaliter. 16. Q. 1. Spino. de testament glo. 29. n 23. Galg. sup. n. 4 dixi supra tit. 5. & 9. Gras. eff 16. clericat Barbos. de iur. Eccle. vniu. lib. 1. cap. 39. § 5. n. 72 & seq.

52 20. Lim. nō procedere in tutore inhabili effecto post tutelam qui se excusare potest l. post susceptam. de excusat. tutor. Antibol. de muner. par. 3. n. 122. Soc. Iun. cons. 59 n. 35. lib. 3.

53 21. Lim. non procedere in militibus qui tutores esse minimè possunt vt supra tit. 9. cap. 1. n. 156. lim. 31. & quando sunt in seruitio Regis, Spino. de testam. glo. 29 n. 23. §. idem & in milite Inst. de excus. tut. l. propter. 26. de excus. tuto.

54 22. Lim. nam liberorum superstitum numerus à tutela excusat l. 2. de vacation. muner. l. 2. de excusatio tuto. vt si quinque filios habeat extra Romam Borg. de tutor. n. 189. vel septem §. primo. Inst. de excus. tuto. Port. cons. 147. n. 47. Montan. de tutel. cap. 35. n. 46. & sequent vbi omni loco excusare post Manzi. de tutel. Q 7. Principal l. n 1 Spino. de testament. glo 29. n. 23. Galganet. d. tit. 8. n. 2. & quod talis numerus Romæ trium esse debeat vsque ad centesimum Lapidem seu milliarium l. 2. §. cum vrbem de offi prefect. Vrb. in Italia autem quatuor, in prouincijs quinque Inst. de excusatio. tutor. in princip. & l. excusantur. 2. §. remittit. eod tit. & l. 1. C. qui numero libero. se excusant. Alciat. in l. notionem. §. continentes de verbor. signification. Galganet. d. n. 2. post glo. in l. 2. §. numerum. verbo. determinatum de excusation. tutor. l. 1. C. qui nume. libero. se excus.

55 1. Amp. procedere etiam in filiabus Montan. sup. nu. 57. nisi amissæ forent. l. 2. C. qui nume. libero.

56 2. Amp. vt curator datus à iudice, mēte capto, muto, seu ventri, se excuset, propter numerum liberorum l. Titius. §. si à Prætore. de excusatio. tutor. Montan. supra n. 59. Galg. d. n. 2. & de dato filio emancipato l. amicissimos. §. quæso de excusation. tutor. Galganet. d. tit. 8. n. 33.

57 3. Amp. etiam si filij sint emancipati Institut. de excus. tuto. in princip. & quando eorū alter emācipatus esset, & curatorem haberet Bar. sing. 69. Mōtan. sup. n. 55. idem dicēs si à patre in adoptionem dati essent n. 58. Franc. dec. 532. Galg. d. n. 2.

58 4. Amp vt nepos ex filio præmortuo connumeretur l. 2. §. non solum de excus. tutor. l. 3. C. de ijs. qui num. libero. lib. 10. Instit. de excus. tutor. in princip. Monta. sup. n. 56. Manz. sup n. 1. pro vno tamen filio l. 2. §. non solum. de excusa. tutor. Galganet. d. tit. 8. n. 2.

59 1. Lim. nam si plures ex filio nepotes extent pro vno computentur l. 2. §. quotcumque de excusat. tuto. Galgan. supra §. 1. Inst. de excus. tuto.

60 2. Lim. non procedere in naturalibus qui non connumerantur neque excusationem præstant Tiraquel. in l. si vnquam. verbo. susceperit liberos n. 61. C. de reuocan. donation. Gratian. disceptation. 567. n. 19.

61 3. Lim. non procedere in nepotibus ex filia oriundis qui auo materno non prosunt licet auo paterno ex filio orti prosint ad excusationem filio prædefuncto l. 1. & l. fin. C. qui. nume. liber. Inst. de excusatio. tutor. in princip. Galganet. sup. Manzi. de tut. Q 7. n. 1. Montan. sup. n. 78 vbi si auo sui futuri non sint.

62 4. Lim. non procedere in nepotibus ex filio superstite l. 2. C. qui num. libero. Montan. sup. n. 77. §. 1. Inst. de excus. tuto.

63 5. Amp etiam si superstites non sint, si tamen in acie Principis obierint, aut vulneribus in conflictu receptis alibi vitam cum morte commutauerint, alioquin tamen secus l. 1. § 2. de incend. ruin. & naufrag. Inst de excus. tutor. in princip. versic. filij autem Manzi de tutel. Q. 7. n. 1. Gutierez de tutel. part. 1. c. 21 n. 2. Galg. d. n. 2. Franc. dec. 532 l. bello 21. de excus. tuto.

64 6. Amp. in filijs addictis pœnæ, quod tamen non est sine dubio ex Doc in l. Deo nobis. C. de Sacrosanct. Eccles Montan. supra n. 69.

65 7. Amp procedere quamuis filius religionem fuisset ingressus Aretin. Inst. de excus. tutor. in princip. nu. 4. Franc. dec 532. Montan. supra. n. 68. Gras. de eff. clericat. eff. 16. n. 27.

66 8. Amp. non referre si postmodum decesserint l. excusantur 2 §. remittit. de excus. tutor. Surd. cons. 456. n. 17. Galgan. sup. n. 2. Tiraq. in l. si vnquam. verbo. liberos. n. 192. C de reuo. donat.

67 9. Amp. procedere etiam si filius fuisset ab hostibus captus Aret. suprà.

68 1. Sublim. 22. limitationem non procedere nisi numerus liberorum constitutionibus determinatus certus fuerit, quando tutor creatur, illud enim tempus inspicitur, nec refert si post creationem generentur antequam iura remissionis præbeantur, nā si post creationem generentur non auxiliantur. l. 2. § numerum. de excusation. tutor. l semper. § hoc circa de iur. imm. Manzi. d n. 1. in fine. Monta. supra n. 80.

69 2. Sublim. vt quinque filiorum numerus à personalibus excuset duodecim vero à realibus & patrimonialib⁹ l. si quis decurio vbi glo. & Docto. C. decurion. lib. 10. de cōi. Anan. cons. final. & Rol. cons. 60. n. 35. lib. 1. & Gut. d. cap. 21. n. 3.

70 1. Lim non procedere nisi in Decurionibus, in alijs enim vt à patrimonialib⁹ liberentur sexdecim filij requiruntur Coua. in 4. de sponsal. part. 2. c. 8. in princip. n. 1. Gutierez. sup.

71 3. Sublim. non procedere quando tempore tutelę filij obijssent, hi namque non prosunt ad excusationem, quamuis prodessent si extitissent creationis tempore, licet postea morerentur l. 2. §. remittit. de excusation.

tutor.§.filij antem. Inst.eod.nisi pro Republica ante tutoris creationem in acie obijssent Montan. supra n. 60.& seq etiam si in acie tãtummodo vulnerati, postmodum domi decessissent Aretin.in §.1.n.7. Institutu. de excusatio.tutor.Surd.supra.Galg. d.n. 2.

72 4.Sublim.non procedere in filijs spurijs Aret. Inst.de excus.tuto.in princip.n.3. (vbi quando essent legitimati se remittit ad Bar.in l.si quis ita.§.1.de legat.2.) Montan.sup.n.73.per l.1.§.1.de excusatio.tutor. Mãzin.d.n.1.Surd.supra.Galg.d.n.2.

73 5.Sublim.non procedere in filijs ab hostibus captis l.2 C.de ijs qui numer.libero.lib.10.Mont.sup. n.65.

74 6.Sublim. non procedere quando excusatus ob numerum liberorum aliã allegasset causam falsam propter quam iudex eum excusasset l. qui testamento. de excusatio.tutor, Montan.supra n.74.

75 7.Sublim. non procedere in filijs adoptiuis Inst. de excus.tutor. in prin. vbi glo. & Aldobr. qui idem esse probat in filijs arrogatis, qui tamen naturali patri, & dati in adoptionem auo prosunt glo. in l.2. verbo. legitimos.de excus. tutor Manz.supr. nu. 1. Montan. sup.n.70. Galg. sup. n.2.

76 8.Sublim. non procedere in nondum natis Montan. supra n.75.vel natis ante dationem vel cognitionem excusationis, si creationis tempore non supersint l. tutor petitus.de excusat.tutor.l. 2. C. qui nume. liber. se excus.Mont.sup.n.76.& 77.Galg.d.n.2.

77 9.Sublim.non procedere in liberis de statu vel vita quorum ambigitur l. 1. C. qui nume. libero. se excus. Montan.sup.n.79.

78 10.Sublim.non procedere in patre habente tres liberos, alter quorum emancipatus curatore indigeat, eique pater curator datus sit l. amicissimos §. final. de excusat.tutor. Montan.supra.n.79.

79 11.Sublim. non procedere quando per viginti annos filiorum alter abesset, nec de illius vita certitudo extaret, mortuus enim præsumitur Bal.cons.90. n. 2. lib.1. Montan.supra n.83.

80 12.Sublim.non procedere quando filio pater tutorẽ vel curatorem dedisset l.amicissimus. 36. §. fin. de excusatio.tuto.Galganet d.n.2.

81 23.Lim.non procedere in administrantibus res fisci, hi namque excusantur quamdiu isthęc administratio viget.l.administrantes.de excusatio.tutor §.itẽ Diuus Inst.eod.tit. Manzi.de tutel.d.Q.7.n.2.Monta.supr. n. 84.Galganet.de tutel.lib.1.tit.8.n.23.

82 1.Amp.idem de illis esse quibus Princeps curam alicuius rei publicæ vel propriæ commisisset d.l.administrantes §.& qui potestatem vbi glo. Inst. de excus. tutor. Manzi.supra.n.3. Mont.sup.n.85.Galg.supr. d. n. 23.vt in præfecto annonæ, vigilum, exactoribus tributorum, colonis patrimonialibus, non etiam in conductoribus prædiorum l.final.C.qui dat.tuto.l. coloni.8.de excus.tutor.

83 2.Amp. in Iureconsultis ad consilium Principis assumptis,hi namque sunt perpetuò excusati l. iurisperitos.de excus tutor.l.fin.C.eod.Aret. in §.item qui n. 2. Inst. de excus. tutor. modò circa eorum latus agant Minsing.in §.item Diuus.n.2.Inst.eod.Manzi. supra. n.4.Montan.d.cap.35.n.116.

84 3.Amp.procedere in illis qui Reipublicæ causa absunt, vel absfuturi sunt l.filiusfamilias.§.final. de procurator l. non solum. de excusation. tutor. §. item qui Reipublicæ.Inst.eod.tit.& qui Reipublicæ causa abesse dicantur,habetur in l.item.2 in l.Reipublicę. in l. abesse & seq. ex quib. caus.maior Borgni.de tutor. n. 189.Montan.supra n.88.& seq.vbi etiam anni continui vacationem habere, quam tamen non habẽt post redditum, vel municipij causa absentes §. item qui Reipublicæ Inst.de excus.tutor.Manzi.supra.n.5.Galganet.de tutel.lib.1.tit.8.n.4. idem de socijs ei concessis probans & n. 23. reuertentes illam adsumere; & à noua tutela anni excusationem habere l. 2. C. si tut.Reip.caus. l.non solum.de excus. tutor.

85 Si autem tutores dati forent, & postea Reipublicæ causa abesse cœpissent, à tutela excusantur, si prius hoc postulauerint, aliumue actorem vel curatorem petierint l. 1.C.si tutor Reipub.caus.l.tutor.§.quise de administrat tutor.Aret.in §.item qui. n.2. Inst. de excusat.tuto.& hoc quamdiu absfuerint, reuersi namq; tutelam illico adsumere tenentur, neque anni excusationem habent, hoc enim spatium illis dumtaxat datur,qui ad nouas tutelas vocantur d.l.administrantes.44.de excusat.tuto. § item qui. Inst.eod. Montan. supra.n.97.vbi etiam non perpetuò, sed absentię tempore tantummodo excusari, interim curatore dato d.§ item qui; & in locum perpetuo excusati dabitur alter tutor, curator autem si excusatio temporanea sit l.idem Vlpianus. de excusation. tutor. l. penult. de tutel. Manzi.supra.n.5.Galgan.d.n.4.& n.23. versic. sed hoc.

86 1.Lim.3.amp.non procedere quando finita legatione abesset l.qui libera de legat.Galganet. supra. d.n. 23.

87 4. Amp. vt excusẽtur à tutela decreta delatæ administrationis tẽpore, nisi iam cœpta fuisset d.l.administrantes Montan.sup.n.86.Galg. d.n.23.

88 24.Lim.non procedere in habente litem, de omnibus bonis cum pupillo qui à tutela propterea excusatur l.illud & prohibetur gerere & l. propter. de excus. tuto.§.item propter Inst.eod.tit.Tiraq.in l. si vnquã. verbo.omnia.n.12.C.de rector.donatio. Aretin. in §. propter litem.n.1.Inst.de excus.tutor. Manz. de tutel. Q.7.princip.n.7.Gutier.de tutel.part.1.c.21.num.7. Montan. de tutel.cap.35.n.7.Galg.de tutel.lib.1. tit. 8.n.15.subdens nec si velit tutorem esse posse ex Aret. supra.& omnium bonorum vel partis maioris requiri probat Soc.Iun.cons.7 n 23.lib.4.Onded.cons. 52. n. 10.& 11. vbi idem si lis futura sit lib.2.

89 1.Amp. procedere in lite maioris partis bonorum d.§.item propter l.propter litem.de excusatione tuto. Bar.in l.3.in princip de testi.Soc.Iun. d. n. 13. Natta. cons.42.n.7.43.n.4. Tiraq sup.n. 12. Lup. in rubr. de donatio.inter vir.& vxor. §.79.n.3.Manz.sup.d.n.7. Gutier.sup.d.n.7.Galg.sup.d.n.15.

90 1.Sublim.24.limitationem non procedere in testamentario tutore.§.1. Inst.de satisd. tutor. dũmodo illud sciret testator, alioquin secus glo. in l. paterfilio. verb.creditorem.de procurator.Bar.in auth. vt ij qui oblig.haber.res mino.se perhib.§.1. Soc. Ion. cons. 7. n.23.& seq.tradens etiam quæ nam scientia requiratur.Manzi.supra.n.7.

91 1.Sublim.non procedere in matre & auia, alijsq; à Bar.enumeratis d.§.1.Bal.&;Salic. in auth. matri & auiæ C.quando mulier tute.offi. fung.pos. Aret. d.n. 1.Soc.Iun.d.cons.7.n.25.Galganet.d.n.15.

92 3.

92 3. Sublim. non procedere quando non esset lis de omnibus bonis vel hæreditatis l. si vt allegas vbi glo. & Sali. C. de excusat. tuto. § item propter litem. Institut. de excus. tuto. Gutier. de tutel part 1. c. 20. n. 14. imò de hæreditate non sufficeret Natt. cons. 43. n. 4. Montan. supra n. 5. & de omnibus, aut saltem maiori bonorum parte litem subesse vel futuram esse Soc. Iun. supra Onded supra & alij supra citati in limitatione & eius ampliatione.

93 25. Lim. nam tres aut plures tutelas habens non affectatas à noua postmodum delata excusatur. l. 2. §. final de excusatio. tutor. l. 1. C. qui num. tute. §. item tria Inst. de excusat tuto l. tria. l. si duas. de excusatio. tuto Franc. Marc. decis. 340. lib. 1. Borgni. de tutor. nu. 189. Minsing. cons 54. n. 16. Gutierez. d. cap. 21. n. 8. Spino, de testament glo. 29. n. 23. Montan. d. cap. 35. n. 119. & si duas habenti duæ aliæ deferantur diuerso tempore præfertur prior; si eodem illa præfertur quã deferens declarauit l. 6. de excu. tut.

94 1. Amp. etiam procedere si in vna domo sint nam si pater tres tutelas habeat, filius excusatur, & è contra l. diximus. §. si pater de excusation tuto. Manzi. d. Q. 7. n. 8. Montan supra n. 125. Galganet supra n. 4. intelligens si ad patris periculum spectent d. l. tria. & si duas pater habeat, & aliam filij emancipati l. si quis 18. de excus. tuto.

95 2. Amp. procedere etiam si mixta sit vna, vel duæ curæ l. 2. § amplius. de excusat tutor. Manzi. d. Q. 7. n. 8. Montan supra n. 121. vel è contra Galgan. d. n. 4.

96 3. Amp. vt vna diffusa excuset l. si is qui tres. § cœterum de excusat tutor. Cepol. in auth. sed nouo iure. n. 60. & 64 C. de seru. fug. Manzi d. n. 8. Gutierez. supra. n. 11. Montan. supra. n. 122. Galganet. d. n. 4.

97 4. Amp. procedere etiam si tertia non administretur, sed fuerit prouocatione suspensa l. diximus 4. de excusatio tuto Manzi. d. n. 8. Muntan. supra nu. 128. & si quarta appellatione à tertia pendente deferatur excusare se potest appellans, & finis appellationis expectari debebit. d. l. 4. de excusat tuto. Anchara cons. 16. ad fin. versic. non obstat quod non possit. Gratia. disceptatio. 279. nu. 40. & si duæ habenti tres delatæ sint ante excusationem ex tribus vna finita statim tenetur ad aliam quæ loco tertiæ successit, à quinta vero loco quartæ succedit intra tempus legitimum excusatur, alias gestionis periculum sustinebit postea autem ipsum retinet l. si is 34. de excus. tuto.

5. Amp. etiam si ab alia acceptata excusare se potuisset l. voluntariæ. vbi glo. C. de excu. tuto. Hipo. Maia. consult. 1. n. 5. par. 1.

98 1. Sublim. 25. limitationem non procedere in tutela affectata Ancharan. in cap. cum ad monasterium. n. 18. de statut monacho. Seraph. priuileg. iuramen. 4. 103. Manzi. d. Q. 7. n. 8. Gutierez. supra Montan. de tutel. cap. 26. n. 59. & sequent. & d. c. 35. n. 132. Galgan. supra n. 4. per d. § item tria & l. spadonem. §. fi. de excus. tuto. vbi etiam præsumi pauperem eas affectasse.

99 2. Sublim. honorariam tutelam nõ computari l. spadonem. §. si Ciuitatis de excusat. tutor Montan. d. cap. 26. n. 64 & d cap 35. n. 138. & infra. sublim. 10.

100 3. Sublim. non tamen præstare excusationem ab alijs publicis muneribus, authoritates & vtilitate l. 2. vbi Io. de Plate. C. de excus. muner. lib. 10. Gut. sup. n. 9.

101 4. Sublim. non procedere quoad leuissimam tutelã l. spadonem. § final de excusat. tutor. Sebast. Medic. reg. 5. n. 110. Monta. supra n. 130.

102 5. Sublim. nam vna tutela, & duo liberi non præstant excusationem l. 1. C. qui nam. tut. Loffred. cons. 27. n. 13. Galganet. d. n. 4.

103 6. Subli. nõ procedere quãdo altera triũ tutelarum expirasset ante excusationẽ à quarta l. si is 34. de excus. Gutier. sup. n. 10. vel breui finitura foret l. non tantum. de excus tutor. Mont. sup. n. 137. Galg. d. n. 4. d. §. item tria. Inst. de excus. tut.

104 7. Subli. nam pluriũ pupillorũ eiusdem patrimonij vnica censetur esse tutela, quo circa tres tutelæ exigũtur patrimoniorũ trium diuersorum l. tria l. si is de excusation tutor. Manzi. d. Q. 7. principal. n. 8. Montan. d. cap. 35. n. 139. Galganet. d. n. 4. nisi inter pupillos diuisio fieret. d. § item tria.

105 8. Sublim vt fideiussio præstita non computetur in numero tutelarum Bar. in l. 1. nu. 34. vbi Add. testatur de communi si cert. petat. de magis cõi. Franc. Marc. dec. 340 n. 2. & 10. part. 1. & Gutie. sup. n. 12. Montan. d. cap. 26. n. 64.

106 9. Sublim in defunctoriè susceptis idest transitoriè, nempe breui tempore finituris l. 1 & vbi glos. verbo. defunctoriè. quæ exponit etiam idest non affectatis C. qui nume. tutela se excus. Montan sup. n. 135.

107 10. Sublim. non procedere in tutelis onus administrationis non habentibus, sed tãtummodo ex alterius administratione periculum pendet vt sunt honorariæ l. si is qui. de excusat. tuto. nisi saltẽ administrare debuerit l. si quis. de ritu nupt. Mont. sup. nu. 138. & si magistratus tutorem creauit l. spadonem. § si Ciuitatis. de excus. tuto.

108 11 Sublim. non procedere quando tutela, vel cura finita esset, vel pupillus à paterna hæreditate se abstinuisset. l. si is 34 § cum. de excusat. tuto. l. si duas eod. tit. Galg. d. n. 4. vel suscepta breui foret expiratura l. non tantum. 20. de execu. tuto.

12. Sublim. non intelligi de tribus pupillis, sed de tribus patrimonijs. l. 3. de excus. tuto. & licet pupillus habeat patrimonia in diuersis prouincijs pro vna tutela habetur l. Iurisperitos. §. 1. eod. tit.

109 26. Lim. non procedere in absfuturo ex causa Reipublicæ qui interim excusatur. & dabitur curator, reuersus tamen tutelã recipiet §. item qui Reipublicę. Instit. de excus. tutor. Gut. de tutel. part. 1. c. 21. n. 6. & si datus absit, prouocet, vel appellet, interim tutor temporarius dabitur l. cum quidã de tuto & curat. dat ab his Montan. de tute. c. 24. n. 14. l. non solum. 12. de excu. tut. vbi post reuersionem annum habere à postea tantum delatis & annus est currentium dierũ & recta via & l. Titius. 48. eod. tit. vbi si tutor testamentarius Reip. causa absit, statim post reditũ teneatur veterem tutelã assumere nisi à testatore fuerit absolutus.

110 1. Sublim. non procedere quando absentia affectata fuisset Anch. in c. cum ad monasteriũ n. 18. de statu monach. Cor. cons. 20. lib. 2. Mont. de tutel. c. 26. n. 45.

111 27. Lim. non procedere in conductore gabellarum hic enim excusatur Gutierez. de tutel. part. 1. cap. 21. n. 37 vide sup. n. 28.

112 28. Lim. nã propinquus à tutela excluditur nisi propinquus intra menses quatuor à die scientię cõpareat, sibi tutelam vel curam à Iudice decerni exposcens.

Borgni.de tutor.n.197.& 201.Gutierez d.c.21.n.37. Sublimitantes cum Dec.in matre & auia non procedere quas (sub dubio tamen) tutelam & curam etiam d. tempore elapso petere posse dicunt.

113 29.Lim. non procedere in paupere qui à tutela excusatur, dummodo se oneri iniuncto imparem probet l.paupertas. & l. non solum. de excusatio. tutor. §. sed & propter. Inst. de excus. tuto. & quis pauper dicatur iudicis est arbitrio. Manzi. de tutel. tit. de excusatio. tuto. n. 10.& ille dicitur pauper qui quotidie pro victu parando operari ac laborare tenetur glo. in l.paupertas.de excusatio tutor. sed ex cõmuni iudicis arbitrio relinqui probat Manzi. supra, late agit Masc. concl. 1159. Gutierez. supra.n.13.Montan.de tutel. cap. 35. n.140.& sequent.qui ex Bello. cons. 16. subdunt relictum pro pauperibus puellis matrimonio collocandis eis deberi quæ pro victu laborare cogantur Galganet.de tutel.lib.1.tit.8.n.10.

114 1.Sublim.non procedere quando quis sua culpa in paupertatem incidisset ad paupertatis casum ordinata l.bonafides.depos.l.penult de iur.dot.nisi alioquin fame periturus esset, quo casu eleemosina est de præcepto Alex.in l.quamuis.sol. matrimo. Dec in cap. pastoralis.§.verum n.9.de appellat. Manzi. supra. vers. quæ tamen.

115 2.Sublim.non procedere nisi talis sit paupertas, tantaque ne tutor coactus pro victu operari, nequeat pupilli negocijs interesse l. post susceptam in fine. de excusatio. tuto. glo. & Doc. in d. l. paupertas. verbo imparem Galganet.supra n. 10. sed Meno. de arb. cas.65.n.10.hoc iudicis arbitrarium ait.

116 3.Sublim. non procedere quando salarium tutori fuisset à Iudice constitutum Aret.in §. sed & propter in fine Institut.de excusatio.tutor.Galg.d.n.10. in fi.

117 4.Sublim.non procedere paupertate cessante l. nõ tantum. vbi glo.& Docto.de excusatio.tuto. Galgan. d.tit 8.n.23.

118 30.Lim.non procedere in mala valetudine perpetua detento veluti in cœco, surdo, muto, & huiusmodi, hi namque à tutela excusantur l.1. C. qui morbo. l.post susceptam. de excusatio. tutor. §. item propter. Institut.eod.tit.l.1.§.penult & final. de tutel. vbi habetur excusari tã ab inceptis quam ab incipiendis. Soc.Iun cons.16.n.25.lib 2.Caldas. de restitution. in integ.verbis. sine curatore. n. 105. & 109. Borgn. de tutor.n.189.Gutierez.supra n.15.Manzi.de tutel.Q. 7. princip.n.13.Montan.d.cap.35.n.145. Mins. cons. 54.n.10.Galgan.de tutel.lib.1.tit.8. n.7. idem de podagra inqulens si nec rebus suis superesse possit Spin. de testament.glo.29.n.23. Add.ad Alba.cons.580.sit. D.Soc.Iun.cons.59.n.35.lib.3.qui intelligit si superueniat, nam si initio subesset impediet ipso iure tutorem eligi.

119 1.Amp.excusari etiam à suscepta l.non solum §. fi. & l.seq.& l.post susceptam de excus.tutor.Manz. sup. Montan.supr.n.152.Galgan.supra.

120 2.Amp.in muto, cœco, & furioso post tutelam susceptam effectis d.l. post susceptam Soc. Iun. cons. 25. lib.2.Manz.sup.Montan.supra. n.153.

121 3.Amp. vt volentes etiam nequeant esse tutores, cum rebus suis nequeant superesse Soc.Iun. cons. 59. n.35.lib.3.Montan.supra.n.154.

122 1.Sublim.non procedere nisi furore, vel mala valetudine vigente interim namque dabitur curator l. nõ solum.§.final.cum duab.leg.seq. de excusat. tutor. Manzi. supra. Mont. sup. n.155. Galganet. sup.

123 2.Sublim. nam propter oculum tantum amissum non excusabitur à tutela vel cura l. frater.9. C. de excusatio.tutor.secus si vtrũque perdidisset Aret. in d.§. item propter.n.1.&2. Galganet.d.n.7.glo.in d.l.post susceptam.verb.cœcus.

124 3.Sublim.non procedere in infirmitate familiæ l. final. C.qui morbo.lib.10.Aret.supra in fine Galgan. d.n.7.

125 4.Sublim.non procedere in muto vel surdo effecto post susceptam tutelam Manzi.d.n. 13 per. l. post susceptam de excusatio.tutor. & l. etiam si tutor. de autho. tutor. quia actorẽ constituere poterit vt per eum.

126 Contrarium probant iura per eum citata & Montan.supra.

127 5.Sublim.in testamentario furioso qui ante sanitatem recuperatam tutor esse minime potest l. si hæreditas.§. si furiosus. de testamenta. tutel. §. furiosus. Instit. qui testament. tuto.dar.pos.Montan.sup. num. 156.secus ea recuperata.

128 31.Lim. non procedere in illiteratis, hi namque à tutela excusantur l.Athletæ.§.penult. & finali. de excusatio.tutor.l.expertis C.de decurion.lib.10.l.certi. vbi Doc de iudic.§.similiter. Instit. de excusation. tu- totor. Manzi.supra.n.14.Gutierez.dicto.cap. 21. nu. 17.si tamen sit negociorum expers d.l.Athletæ.§.fin. Gutier.d.n.17.Montan.d.cap.13.n.157.& 158. *Galganet.*de tutel.lib.1.tit.8.n.8.

129 32.Lim.non procedere in inimico capitali patris pupilli vel minoris qui à tutela excusatur.d.l. Athletæ. §.dat remissionem vbi Docto.de excus.tutor.§.inimicitiæ.Institut.de excusat.tuto.Borgn.de tutor.n. 189. Manzi.de tutel.tit.de excusation.tutor. n.16.17. Gutierez.supra.n.18. Montan.supra.n.162. Galgan. de tutel.lib.1.tit.8.n.16.& idem si tutor propter inimicitias datus sit. §.item si propter.Inst.de excus.tuto.

130 1.Amp. procedere etiam si inimicitia superueniat l.in confirmando. de confirmat. tuto. Foller. in prac. crim.pag.579.n.32.Decia.cons.46.n.78.lib. 2.

131 2.Amp.procedere in procuratore si post litem contestatam inimicus fieret l non exilio. de procurator; idemque in iudice, & arbitrio l.non distinguemus. §. cum quidam.de recep.arbitr.Montan. supra. n. 163.

132 3.Amp.vt si magistratus tutorem dederit propter inimicitias seuere puniatur l.seueritatem.C. de excusatio.tuto.Montan.supra.n.165.

133 4.Amp. procedere in tutela legitima, vel datiua §.inimicitiæ. Instit.de excusation.tutor.Manzi. d. nu. 16.in fine.

134 5.Amp. non distingui ex parte cuius inimicitia processerit l.3.§.suspectus de suspect.tutor. Galganet. sup.n.16.

135 1.Sublim.non procedere quando de reconciliatione constaret.d.§.inimicitiæ.Coua.practica QQ. cap. 18.n.3.Menoch.de arbitr.iud. Q. 28. Gutierez. d. n. 18.& 21.Manzi.supra.Montan.supra n.169. Galganet.d.n.16.

136 2.Sublim.non procedere quando testator diu vixisset cum taciturnitate Decia.cons.46.n. 50. lib. 2. Manzi.supra Molin.de primog.lib.1.cap.9.n.35.

137 1.Amp. procedere etiã si conferetur ex superuenienti

ini-

inimicitia reuocatus Decian. cons. 15. n. 13. lib. 2.

138 3. Sublim non procedere quando tutor permisit se tutorem dari l. ex sententia. de testam. tut. l. spadonē. § 1. de excus. tuto Manzi d. n. 16.

139 4. Sublim non procedere in testamentario qui non potest excusari Coua. practica QQ. cap. 18. nu. 3. Gutierez. supra. n. 20. nisi post testamentum superuenisset inimicitia; vel si præcessisset; vt vexaretur tutor datus fuisset. §. item si propter. Institut. de excusatio. tutor. Menoch de arb. iud. Q 28. n. 8 Gutier. sup. n. 22. Montan. supra n. 168. Galganet. sup. d. n. 16.

140 5. Sublim. vt inimicitia ex culpa proueniens non excuset Manzi sup n. 17. in fine.

141 6. Sublim non procedere nisi in capitali inimicitia d. §. inimicitiæ. & §. is qui status. de excusatio. tutor. Manzi. supra. Montan. supra. n 166.

142 7. Sublim. non procedere quando inimicitia ficta esset l Athletæ. §. dat remissionem de excusatio. tutor. Montan. supra n. 167.

143 8. Sublim. non procedere quando inimicitia testamentum præcessit, dum tamen testamento tutor bona mente datus fuerit l. 1. §. si propter inimicitiā lib. 10. Montan. supra. n. 164 & sup. 4. sublim.

144 33. Lim. nam qui status controuersiam à patre pupilli passus fuit, à tutela excusatur l. non solum §. si status de procurator. §. item is qui. Institut. de excusat. tutor Gutierez. sup. n. 25. Manzi. sup. n. 20. idem dicens si ipse pupillo status controuersiam mouerit l. Athletæ. §. amplius de excusatio. tutor. dummodo nec studiosè, nec per calumniam id fecerit l. 1. & 2. de liberali caus. Montan. d. cap. 35. n. 8. 9. Galganet. de tutel. lib. 1. tit. 8. n. 8. loquens de testamentario, legitimo, ac datiuo.

145 34. Lim. non procedere in maiore septuaginta annis completis, qui à tutela excusatur l. 2. de excusa. tuto. l. maiores. de iure immunita l. 1. C. qui ætat. se excus. Aret. in § item maior in princip. Institut. de excusation. tutor. Borgni. de tutor. n. 189 Gutierez. supra. n. 24. Manz. supr. n. 21. vbi infert ad aliqua seniorum causa Montan. supra. n. 171. & seq. idem de cœteris muneribus dicens Galgan. de tutel. lib. 1. tit. 8. nu. 5. Spino de testam. glo. 29. n. 23.

146 Contrarium tenet Castr. cons. 302. lib. 1. probans authoritate propria excusare se non posse, sed a iudice curatorem vel coadiutorem petere teneri.

147 1. Sublim. d. limitationem 34. non procedere, quando statuto vel consuetudine contrarium caueretur Montan. supra. n. 177.

148 2. Sublim. non procedere quando septuaginta anni non dum completi fuissent l. 2. de excusat. tutor. Manzi. supra. Montan. supra. n. 178.

149 35. Lim. non procedere in milite, qui à tutela excusatur §. idem & in milite Inst. de excusatio. tuto. qui nec volens admittitur legitimus, vel testamentarius existat Manzi. de tutel. d. Q. 7. n. 23. Caldas. de restitut. in integr. vers. sine curatore. n. 105. & 109. Gutierez. de tutel. cap. 20. & 25. Montan. supra. n. 184. Galganet. de tutel. lib. 1. tit. 8. n. 23. versic. sed si miles. vbi quando militiam compleuit, vel viginti annis militauit. l. 11. de excusat. tutor. Spino. de testam. glo. 29. n. 23.

150 1. Amp. procedere etiam in veterano qui à tutela excusatur præterquam ab vna filiorum conueterani à qua per annum dumtaxat vacabit Manzi. supra. Montan. sup. n 187. pluribus autem tutelis etiam post annum excusari l. 2. C. de excusat. veteran. Galganet. supra.

151 1. Sublim. non procedere nisi in existente in militia l. militiæ. C. qui dar. tuto pos. §. idem in milite Institut. de excusat. tutor. Manzi. supra n. 23. Montan. supra. n. 185.

152 2. Sublim. non procedere in ignominosè à militia dimissis l. sed & milites 11. §. qui verò de excusat. tutor. Galgan. supra. nisi ab Vrbe sit missus, quoniam ab Vrbicis excusabitur.

153 3. Sublim. non procedere quando à commilitone daretur ad vlterius militis tutelam l. final. C. de excusatio. veteran. Manzi. d. n. 23. Galganet. supra qui idē de primi pilarijs probat.

154 4. Sublim. nam si intra annos quinque à militia sit solutus, nullam habebit excusationem, si post, vnius anni, si post annos octo biennij, post 12. triennij, post 15. quadriennij, post 20. continuo absoluetur. Verū si in Vrbanis cohortibus militauerit, licet intra annos. 20. mittatur, perpetuò excusabitur, l. sed & milites. 11. de excusat. tuto. vbi etiam militantes inter nocturnos custodes Romę anno tantum excusari Galganet. d. n. 23. ante finem; sed iure nouo milites excusari probat ex Roman. cons. 406. & Aret. in §. item maior. n. 5. Institut. de excusat. tutor.

155 36. Lim. nam artes triuiales docentes, velut Grammatici. Rethores, Philosophi, legum Doctores, Sophistæ & Medici, à tutela excusantur l. si duas §. 1. de excusat. tutor. idque Romæ. In patria autem sua; si intra numerum sint, qui numerus expræssus est in d. l. si duas §. item Romæ. Inst. de excus. tuto. vbi Aret. Manzin. supra n. 29. Gutierez. supra n. 26. Montan. d. cap. 35. nu. 20. & seq. Galgan. de tutel. lib. 1. tit. 8. n. 24.

156 1. Sublim. non procedere in exercentibus quadriuiales artes vt Geometriæ l. Geometræ. de excusat. tutor. Manzi. supra. Montan. supra n. 215. vbi de Poetis, Notarijs, Calculatoribus, ac Tabularijs Galganet. supra. n. 25.

157 2. Sublim. non procedere quando actu officium non exercerent propter quod excusari deberent, Manzi. de excusat. tutor. n. 32. Gutierez. supra. nu. 27. subdens sat esse in aliqua Vniuersitate docere nu. 28. Montan. supra. n. 206.

158 3. Sublim. non procedere in docentibus literas priuatas, hi namque grammatici non sunt, quoniam Grammatici ab Homero vel Virgilio incipiunt Balduin. in §. item Romæ versic. Grammatici. Institut. de excusatio. Tutor. Montan. de tutel. cap. 35. n. 201.

159 4. Sublim. non procedere quando Medici, legum Doctores, Rethores, Philosophi non essent ordinis decreto probati l. nec intra C. de profes. & medic. lib. 10. Montan. supra n. 205. Galganet. supra. qui tamen legum Doctores non excusari probat nisi in publico studio legant ex Aretin. In §. item Romę. n. 3. Institut. de excusatio. tutor.

160 5. Sublim. non procedere quando vel docent, vel medentur extra patriam, nisi Romæ quæ dicitur cōis patria l. eos. de vacation. muner Montan. sup. n. 209. Galganet. supra. n 25. vel nisi in publico studio Aret. supra. & Galganet. d. n. 25.

161 73. Lim. nam qui tutelam alicuius gessit ab eius curá excusabitur l. tutori. C. de neg. gest. Gutierez supr. n. 30. Mãzin sup. n. 35. Mont. sup. n. 213. tametsi absq; protestatione gesserit l. cauis. de excusation. tuto §. qui tutelam. Inst. de excus. tuto. vel. curato. Galgan. de tut. lib. 1. tit. 8. n. 14.

162 1. Sublim. non procedere in clerico beneficium in Ecclesia obtinente, quia ab eius cura excusare se minime potest glo. in l. libertos. C. de excus. tutor. Mont. supra n. 216.

163 2. Sublim. non procedere in liberto l. libertus. §. finali. C. de excus. tutor. Manzi. d. n. 35. nisi per fideicõmissum liberatus sit l. libertum. §. qui propria l. nequaquam de excus. tutor. Montan. supra n. 215. distinguit Arec. in §. qui tutelam Inst. de excus. tutor. Galgan. d. tit. 8. n. 14.

164 3. Sublim. nam bene spe lucri allici potest l. pater Seuerinam §. conditionum de conditio. & demonstratio. Montan. supra. n. 218.

165 38. Lim. nam si tutores omnes se excusent, Episcopus de executore prouidere debet Aretin. in l. Imperatores. §. si magistratus de appellatio. Quod facere non potest extantibus testamentarijs Butr. in cap. Ioannes. n. 11. de testam.

166 39. Lim. in habente bona communia cum minore, qui si legitimus tutor fuerit excusabitur glo. communiter recepta in l. quod res. verbo. possit C. de exc. tutor. de communi Cotta. in memorabil. verbo. connexorum & Montan. de tutel. cap. 35. n. 12. & Galg. d. lib. 1. tit. 8. n. 19. Menoch. conf. 1225. n. 6.

167 1. Sublim. 39. limitationem non procedere in cõmunione rei modicæ Galg. supra. n. 19.

168 40. Lim. non procedere in creditore & debitore, pupilli, hi namque á tutela excusatur Caldas. de rest. in integr. verbis sine curatoren. 105. & 109. si tamen creditor se pupilli creditorem iuret; nec de modico credito agatur. Rol. conf. 83. n. 4. & 6. lib. 1. Montan. supra. d. c. 35. n. 11. & Galgan. d. tit. 8. nu. 13. vide supra. tit 9.

169 1. Sublim. vt in corpore limitationis, & in debito matris erga tutorem quod ipsum non ecusat, à filij tutela l. inusitatam 19. vbi glo. & Doc. C. de excus. tuto.

170 2. Sublim. non procedere in conductore gabellarum l. spadonem. §. qui vectigal. de excusat. tutor. vbi Bar. & alij Gutierez. de tutel. par. 1. c. 20. n. 19.

171 3. Sublim. non procedere in creditore modicæ rei l. non tantum. de excusat. tutor. l. legitimos. C. de legit. tutor. Galganet. d. tit. 8. n. 19.

172 41. Lim. non procedere in matre, & auia, quæ cum voluntariæ tutrices sint, nec tutelam acceptare cogantur, excusare se possunt Docto. communiter in authent. matri & auiæ C. quando mul. tute. offi. fung. pos. de communi Gutierez. de tutel. par. 1. cap. 8. nu. 18. vide supra tit. 21. cap. 1.

173 42. Lim. non procedere in eo qui tutelam non adsumit quia frustratorium, hic enim excusatur Bald. cons. 230. lib. 5.

174 43. Lim non procedere in eo qui fideiussorem non reperit; hic enim excusatur nisi bona possideret Cepol. caut. 16. Cotta. in memorab. verbo. connexorum Borgni. de tutor. n. 191. Add. ad Mattesilan. sing. 135. Manzin. de tutel. Q. 15. n. 3. versic. datur nisi non reperire procurasset Cepol. supra.

175 44. Lim. non procedere quando alicui à Principe domicilij mutatio permissa esset, hic enim á tutela excusabitur Menoch. lib. 2. præsump. 20. n. 9. per l. idẽ. Vlpianus. §. final. de excusatio. tutor. 14.

176 45. Lim. nam si alter ex duobus bene gerat, alter excusatur, alioquin ambo remouentur Gab. cons. 27. n. 21. & 22. lib. 2.

177 46. Lim. nam etiam si testamentarius foret, si causam habeat excusationis legitimam, modò non acceptauerit, excusabitur Papon. in consuetudin. Borbon. §. 178. in fine per l. qui tutelam in princip. de testam. tutc. & l. ex sentia eod. tit. idemque si fuerit á matre datus Borgni. de tuto. n. 10. post Ang. in authen. diuersis. n. 5. C. vt liceat matri & auiæ & quando testatori, gesturam promisisset non excusaretur §. item si propter vbi glo. verbo promiserunt Institut. de excusatio. tutor. l. spadonem eod. tit. Montan. d. cap. 35. n. 17.

178 47. Lim. nam altero tutorum excusato, alter dari debet, alias non excusatur non dato curatore Rim. cons. 97. n. 8. 9. 21. 50. & 51. debet enim excusari volens curare minori curatorem dari, qui cum defendere possit alioquin processus corrueret Mattesil. sing. 135. & ibi Addent. Cotta. in memorab. verbo. connexorum Borgni. de tutor. n. 191. subdentes sententiam excusationis deffinitiuam requiri.

179 48. Lim. nam excusare se potest tutor etiam extrá iudicium, & sine libello, vel cum libello & oretenus causas excusationis proponere sat est, sed Iudici pro tribunali sedenti l. scire. §. oportet. vbi glo. verbo. tribunal & Docto. de excus. tutor. Riminal. cons. 97. nu. 34. Galgan. de tutel. lib. 1. tit. 9. n. 17. faciendo curatorem dari pupillo n seq & Mattesil. sing. 3. & Aret. in §. desinant. n. 1. Inst. quib. mod. tut. fini. & lite pendente pupillo, pubescente lis decidenda postea est l. quãquam. 15. C. de excusatio. tutor. Galgane. supra. n. 20. & tutor esse desinit per legitimam excusationem Riminal. supr. n. 22. & 23. tenetur tamen speciem vnam excusationis viua voce, vel in scriptis iudici allegare d. l. scire. §. oportet.

180 49. Lim. & declara vt tutor qui á tutela se excusat legatum sibi relictum amittat, siue propter tutelæ onus fuerit relictum, siue non l. Nesennius. 32. §. reste. de excus. tutor. de communi Roma. cons. 207. & 235. idem dicens in fideicommissaria substitutione & cons. 221: Vital. de clausul. rubr. quando fil. repel. a succes. stat. n. 27. pag. 593. Ruin. cons. 38. nu. 2. & 3. & cons. 49. lib. 2. Nenizan. cons. 3. Soarez. commun. opinion. verbo. tutor. n. 323. Dec. cons. 178. n. 1. & 2. 192. n. 4. Matthæus. com. opi. verbo. tuto. testamentarius. Emil. cons. 78. n. 7. Borgn. de tutor. n. 190. post Bar. sing. 68. per tex. in l. tutor petitus. §. quæ tutoribus de excus. tutor. de communi. Minsinger. centur. 6. obseruatio. 87. quoniam dicitur impugnare testamentum, vt per eum Galg. de tutel. lib. 1. tit. 8. n. 37. de communi Plot. de in lit. iur. §. 9. n. 3 de communi Cras. de offi. hæred. Q. 7. & Onded cons. 82. n. 16. lib. 2. dixi plene in pactis realibus pactiuis & Soarez. lit. T. n. 323. Bello. supput. lib. 3. c. 15. de communi Spino. de testam. glo. 29. nu. 25. Meno. lib. 4. præs. 124. n 1. Montan. de tute. c. 32. reg. 5. n. 118. Galg. de tut. lib. 1. tit. 2. n. 15. Viui. dec. 40. n. 16. idem de remoto dicens.

181 Ea pupillo applicantur Grat. cons. 84. n. 2. lib. 2. ei-

ue

ue qui gessit Tholos dec.294. Farin. in fragm. par. 1. verbo fiscus n. 19. & pupillo hæredi dari Azo in sum. C. de his quib. vt indig. n. 1. Farin. in fragmen. par. 1. verbo. fiscus n. 19 Ang. cons. 166.

182 1. Amp. vt qui legatum agnouit nequeat excusari l. auia. 11. de confir. tuto. Galg. d. n. 37. & tit. 9. n. 21. l. pen. C. de leg. l. Nesennius. de excus. tuto. Iac. a Canib. de execut par. 1. n. 38. Galg. supra lib. 1. tit. 2. n. 15. & si tutelam assumpsit deberi. Ang. cons. 166.

183 2. Amp. vt in dubio eodem testamento relictum, contemplatione tutelæ relictum censeatur l. sed hæc. 36. de excus. tuto. Bursat. cons. 130. n. 10. infra amp. 8. Rui. cons. 38. n. 3 lib. 2. Surd de ali. tit. 8. priuil. 23. n6.

184 3. Amp. etiam si fuerit confirmatus Rol. de florib. testam. rubr. 30. n. 13.

185 4. Amp. procedere in tutore & curatore testatori coniunctis Plo. d n. 3. Dec. cons. 178. n. 2. Neuiz. cons. 3. n. 9. vide infra sublim. 12. & amp. 9.

186 5. Amp. vt si cui relictum fuerit, si negocijs trium liberorum interuenerit, altero vita functo, legatum nisi pro rata superstitum non debebitur Caccheran. dec. Pedem. 98. n. 10.

187 6. Amp. in eo qui tamquam suspectus remotus fuisset l. quidam autem in fine de excusation. tutor. Galg. d. tit. 9. n. 23. Montan. supra num. 30. ex Roman. cons. 235. n. 1.

188 7. Amp. vt si pro parte se excuset totum legatum amittat l. quod autem. 38. de excus. tutor. Ceph. cons. 139. n. 20. Galgan. d. tit. 9. n. 22. in fine.

189 8. Amp. etiam non facta distinctione an aliter testator relicturus fuisset, & animo compensandi, nec ne Roma. cons. 235. n. 1. Dec. cons. 192. n. 3. & 4. Montan. de tutel. cap. 9. n. 28 præsertim in legato liberationis à rationum redditione, etiam si nõ administret vti tutor, sed tamquam coniunctus, vel negociorum gestor Dec. supra. Montan. supra. n. 29. de communi. Bursa. cons. 130. n. 11. & Plo. d. § 9. n. 3. & Mattheus. com. opin. verbo tutor. & Spino. de testam. glo. 27. n. 25. & Soarez. com. opinio. lit. T. n. 323. Burs. cons. 130. n. 11. de communi Piag. de tutor. Q. 13. in princip. inspecto iure nouissimo vide tamen sublimitationes. de communi Mins. cent. 6. obs. 87. vbi ætiologiam affert. Ricci. collect. dec. 2393.

190 Contrarium nempe distinguendum fore tradit Bal. cons. 356. lib. 4. primo an legatum factum fuerit testamentario tutori contemplatione iniuncti officij. Secund. contemplatione coniunctionis sanguinis. Tert. tamquam creditori, sicque ex causa de præterito, non de futuro. Quart. si dubitetur an contemplatione officij, an personæ, an crediti, alteriusue causæ diuersæ legatum fuerit, primo casu aut ratio iuris tutelam impedit & legatum debetur l. administratione. C. de lega. aut est propter negligentiam legatarij & non debetur quia vbi non est officium non debet esse beneficium l. quod autem de excusat. tutor. l. & si. de legat. 1. secundo casu debetur legatum, quia officiũ non erat per se nec mixtum cum alio finalis causa relicti, sed naturalis proximitas l. tutor petitus. §. 1. de excusatio. tutor. tertio casu aut constat de debito saltẽ naturali tunc legatum debetur, licet tutela non geratur. alia enim fuit ratio relinquendi quam oneris, iniuncti manus l. Nesennius. §. finali de excus. tutor. l. quibus diebus. §. dominus. de conditio. & demonstr. Aut de debito non constat, & tunc licet confessio non probet verum debitum, probat tamen causam relinquendi quatenus ex animo testatoris pendet, & proemium etiam testamenti causa probatur l. Pactuleius. de hæred. inst. Quare cum in hoc potius affectus testãtis considerandus sit, quam effectus probationis, debetur legatum tutela etiam non suscepta d. l. Nesennius. ex quo enim testator alteri causæ innixit, ratio legis cessat quod ob tutelam reliquerit, & multũm remordet conscientiam & est contra naturalem rationẽ, quod creditor ius suum amittat, eo quod tutelam non susceperit; verum quando causa expræssa, si vera esset legatum inutile redderet, quod finalis non censeatur, sed impulsiua, quia si finalis censeretur si falsa esset relictum non valeret l. cum tale. §. final. de conditio. & demonstratio. si ergo finalis non est iuris præsumptione, illi inhærendum non est vt causæ, sed reputari debet relictum simplex, quod lex interprætatur ratione officij, eiusque contemplatione factum, & hic est quartus casus dum versamur in dubio, quo casu ratione officij saltem mixtè legatum censeturcũ alia causa impulsiua, ita tamen quod officium sit causa finalis, ex quo alia causa non datur quæ finalis sit; secus foret si testator certam causam expręssisset quare deberet, vel de creedito constaret, tunc enim vult potius debitum solui quam beneficium impẽdi, ideoque non est verum legatum, quia beneficium non impendit qui debitum soluit l. seruo fideicommissaria §. 1. de hæred. inst. vt per eum Burs. cons. 130. n. 10. distinguit etiam Pereg. cons. 38. lib. 2. quem vide Gutie. de tutel. par. 1. c. 22. n. 1. & seq. vbi etiam in dubio tutelæ contemplatione relictum censeri Roma. cõs. 235. Ang. cons. 166. vbi quando expressit testator vel ei legauit cui sine onere tutela verisimiliter non legasset.

191 9. Amp. tutelæ contemplatione etiam coniunctis relictum censeri Deci. cons. 170. n. 1. & 2. 192. num. 4. Neuizan. cons. 3. n. 9. Bellon. supputation. lib. 3. c. 15. n. 2. Montan. de tutel. cap. 9. n. 20.

192 10. Amp. idem esse in eo qui in mora notabili fuit tutelam suscipiendi, si interim pupillus obierit Ang. cons. 166. versic. tertius casus Montan. supra. n. 31.

193 11. Amp. vt si hæreditatem ex testamento adierit, testamentum approbasse censeatur Alex. cons. 119. n. 43. lib. 6. vbi tamen sibi non præiudicare probat.

12. Amp. vt si plurium tutorum vel executorum alter solus administrauerit legatum io totum consequatur Tholos. dec. 294. & quod non gerẽs illud amittat Bal. in l. fin. de confir. tuto. Gutier. de tute. par. 1. c. 22. n. 9. & par. 3. c. 13. n. 17. & seq.

13. Amp. vt qui pro parte se excusat totum legatum perdat l. etiam si partis de legat. 1. vbi Bar. & alij Cephal. cons. 139. n. 20. licet duorum tutela relicta altero defuncto pro rata alterius legatum debeatur l. Scio amico. de annu. legat. Osasc. dec. 98. n. 10.

14. Amp. vt executor legata exequi negligens nisi testatori coniunctus esset relictum sibi amittat Coua. in cap. Ioannes. n. 3. de testam. Aluarad. de coniect. mente defunct. lib. 3. c. 1. n. 17.

15. Amp. vt reuocata tutela legatum tutori relictum reuocatum censeatur nisi legata non fuissent per secundum testamentum reuocata Surd. dec. 38. per totũ.

194 1. Sublim. 49. limitationem non procedere quando non a testatore, sed ab alio tutor, vel curator reli-

ctus

ctus fuit l. si post. 5. §. amittere de his quib. vt indig. Galganet.d.tit.9.n.21.

195 2. Sublim. non procedere quando tutor vel curator nulliter relictus fuisset l. Nesennius. de excusat. tutor. l. final. de confirman. tutor. Galganet. d. tit. 9. n. 22. vel tutor esse non posset. Ang. cons. 166.

196 3. Sublim. quando legatum non fuisset contemplatione tutelæ principaliter relictum; & alias relicturus fuisset; tunc enim tutela etiam acceptata legatum debebitur. l. Nesennius. 35. §. non semper l. sed hęc 36. & l. seq. & l. tutor. §. 1. de excus. tutor. Decian. cons. 49. n. 25. lib. 1. Galgan. d. n. 22. sed iure nouissimo secus est §. his omnibus. authen. de hæred. & fal. de communi Rom. cons. 235. Dec. cons. 192. n. 4. Surd. de alim. tit 8. priuileg. 25. n. 4. Verum sublim. tenent Salic. in l. final. n. 6. C. de fideic. Decian. supra. Galga. supra. lib. 3. Q. 36. Ond. cons. 82. num. 16. lib. 2. Cras. de offic hæred. Q. 7. Gutier. de tute. par. 1. c. 22. n. 2. Surd. de alim. tit. 8. priuil. 23. n. 4. & Gutier. supra. n. 14. vbi respondet auth. de hæred. & fal. in §. bis igitur, & par. 3. c. 5. n. 33. vbi de legato facto filio relicto tutori contra magis communem Ang. cons. 166. vers. 45. casus;

197 4. Sublim. non procedere quando minor esset relicta tutrix, aliįuè qui tutores esse minimè possent Grat. cons. 84. n. 9. lib. 2. Scrad. de feud. par. 10. sectio. 20. n. 87. Surd. cons. 218. n. 17. Piag. de tutor. Q. 13. n. 8. Galgan. d. tit. 9. n. 22. Meno lib. 4. præs. 124. n. 12. ex l. ab administratione. 8. C. de legat.

198 5. Sublim. non procedere in tutore legitimo vel datiuo qui legatum sibi a testatore factum minime amittunt l ex his 34. de excus. tutor. Ros. de florib. testam. rubr. 30. n. 13. Scrader. supra. n. 86. Galgan. d. Q. 36. n. 11. Cras supra. Gutier. supra. n. 16.

199 6. Sublim. in legato relicto filio tutoris quod nisi in honorem patris relictum foret tutela à patre nõ acceptata non amittet l. qui tutelam, 28. de testa. tutel. Galgan. d. tit. 9. n. 22. & contemplatione patris relictum dicitur si non patris, sed patriæ potestatis mentio facta sit Natt. cons. 363. n. 11. Rim. Iun. cons. 31. n. 112. Gul. de Bened. in c. Rainutius. in prin. n. 12. de testa. contemplata autem persona non attenditur, nisi ea sit per quam alteri acquiratur Alcia. reg. 1. præs. 18. c. 5. n. 272. Marta. de succes. lega. par. 1. Q. 21. art. 3. nu. 26. & in potestate sit vt ibi Seraphin. dec. 1108.

200 7. Sublim. nam licet quando aliquid accepit ab his qui dare non poterant ratione tutelæ illud restituere teneatur, secus tamen si à testatore, vel à lege fuerit acceptum Menoch. cons. 228. n. 35.

201 8. Sublim. in legato clerico relicto, quod ei debetur, licet tutelam non assumpserit Archidiacon. in c. Ciprianus 21. Q. 3. nu. 1. per l. ab administratione C. de legat. intellige si tutor esse non possit Scrad. supra. n. 88. infra sublim. 18.

202 9. Sublim. non procedere in substituto pupilli l. amicissimos. 39. de excus. tutor. Abb. cons. 90. n. 4. lib. 2. Spino. de testam. glo. 29. n. 27. Gutier. d. c. 22. num. 15. Scrad. de feud. par. 10. sect. 20. num. 74. Fusar. de subst. Q. 63.

203 10. Sublim. non procedere quando testator aliud expræssisset Burs. cons. 130. n. 10. Meno lib. 4. pręsump. 124. n. 10. veluti si vxorem tutricem relictam legatũ consequi debere disposuisset si ad secunda vota etiam conuolasset, vel alia causa, quam ratione officij relictum constaret l. Nesennius. in fi. de excus. tut. Gutier. supra. n. 11. l. sed hæc. 36. de excus. tuto.

204 11. Sublim. non procedere quando legatarius piæ causæ restituere grauatus esset, tunc enim legatum nõ amittet Tiraquel. priuileg. piæ causæ. 71. post Ias. cõs. 183. lib. 2. Roman. in authen. similiter. n. 9. C. ad leg. falcid. And. de Besset. in l. habeat. n. 226. C. de sacro. sanct. Eccles. Borgn. de tutor. n. 190. in fine Montan. d. cap. 9. n. 26. Meno. d. præs. 124. n. 9.

205 12. Sublim. non procedere in legato facto coniunctæ personæ etiam vxori tametsi ad secunda vota transierit Grat. cons. 84. n. 3. 5. & 6. lib. 2. Crot. cons. 148. n. 3. Ias. cons. 183. lib. 2. Coua. in c. Ioannes. nu. 3. de testam. de magis communi Spino. de testam. glo. 29. n. 26. & Gutier. d. c. 22. n. 12. l. tutor. 31. §. 1. de exc. tuto. Natta. cons. 363. num. 11. & coniunctionis potius contemplatione relictum censeri Rom. sing. 652. nisi merita probentur, vel legatarius continue cum legãte conuersaretur vel miles esset Add. ibi Marta. decis. Pisa. 39.

206 Contrarium tenet Roma. cons. 235 vers. est igitur, 270. vers. sed ad hoc vbi de communi Dec. cons. 178. n. 2. & cons. 192. n. 4. Montan. supra. n. 27. licet antiquo iure secus esset n. 32. Plot. de in lit. iuran §. 9. n. 3. Meno. lib. 4. præsump. 124. n. 7. per tex. in §. his igitur authen. de hæred. & falcid. Bello supput. lib. 3. c 15. n. 2. Neuizan. cons. 3. n. 9. Port. cons. 147. n. 12. de communi Soarez. lit. T. n. 323. de magis communi Surd. de alim. tit. 8. priuil. 29. n. 4. & Spino. supra. n. 25.

207 13. Sublim. nam non tenetur perpetuo stare in Ciuitate quamuis testator illud mandauerit Burs. cons. 204. n. 3. ex communi nisi pro testantis, vel hæredis vtilitate vel ratione officij beneficij vel publici boni Thes. Q. 76. lib. 4.

208 14. Sublim. non priuari feudo antiquo Bal. in authen. hoc amplius. n. 8. Ias. n. 6. limitatio. 7. C. de fideic. Scrader. de feud. par. 10. sect. 20. n. 71. & seq. vbi idem in mixto, licet in mero in agnatis secus sit vt per eum.

209 15. Sublim. non priuari legato alteri restituendo, vt supra sublim. 11. Menoch. lib. 4. præsump. 124. n. 9.

16. Sublim. non procedere quando legatum in testamento relictum fuisset, in codicillis vero tutor constitutus l. Nesennius. vers. non semper de exc. tuto. Gutie. de tutel. par. 1. c. 22.

16. Sublim. non procedere quando legatum in testamento relictum fuisset, in codicillis verò tutor constitutus l. Nesennius. vers. non semper. de excus. tuto. Gutier. de tutel. par. 1. cap. 22. n. 2.

17. Sublim. non teneri restituere in remuneretionem laborum ab his recepta qui dare poterant. Meno. cõs. 228. n. 35.

18. Sublim. in relicto militi & clerico tutelam acceptare vetitis, licet secus sit in clerico vt negocia gereret l. ab administratione C. de leg. Archid. in c. Ciprianus. n. 1. 21. Q. 3. Bal. in d. l. ab administratione Grat. cons. 84. ad fin. lib. 2. Meno. lib. 4. pręs. 124. n. 12. Galgan. de tute. lib. 1. tit. 2. n. 15. Piag. de tut. Q. 13. nu. 9. Gutier. de. tut. part. 1. cap. 22. n. 10. Ang. cons. 166. vbi idem si vt minus idoneus volens acceptare nõ admitteretur.

19. Sublim. nam legatum debetur etiã si onus in vim modi relictum sit, quod ipso iure nullum foret. Bero. cons. 23. n. 26. lib. 2.

20. Sublim.

20. Sublim. non procedere si coniecturæ mentis testatoris contrariæ subsint l. Nesennius. de excusat. tuto. Meno. lib. 4. præs. 124. n. 2. & quando filio puberi tutori impuberis reliquisset l. tutor. petitus. de excu. tuto. Spino. de testam. glo. 28. n. 46.

21. Sublim. non procedere nisi tutor fuerit interpellatus Dec. cons. 178 col. 4 vers. nec obstat Neuiz. cons. 3. n. 9. in fi. Meno. supra. nu. 8. si enim non est in mora nec renuit legatum non amittit. Ang. cons. 166. vers. tertius.

22. Sublim. quando testator ei reliquit quam tutelam relicturam sciuit puta vxori quam legatum consequi posse voluit etiam secundo nubentem Crot. cons. 84. n. 7. inter Grat. cons. lib. 2. Meno. d. præs. 124. n. 10.

23. Sublim. quando testator rem quæ posset amitti cũ re quæ perdi non posset legato compræhendisset vt puta dotem vxori, tunc legatum amissibile non perdet Crot. supra. n. 8.

Contrarium tenet Meno. supra. n. 14.

24. Sublim. non priuari his quæ aliunde tutelam recusanti obuenere Ias. in auth. hoc amplius n. 9. C. de fideicom. Scrad. de feud. par. 10. sect. 20. n. 73.

210 50. Lim. vt excusare se volens non debeat appellare, potest tamen excusationes quas habet proponere l. 1. §. si quis tutor. quando appellan. sit. §. qui autem Instit. de excusation. tutor. & vbi appellasset, & cecidisset, ad omnia damna pupilli teneretur l. 1. in princip. de administratio. tutor. l. tutores. 18. C. de excus. tuto. l. scire ff. eod. Manzi. de tutel. Q. 1. septimę. Q. principalis. n. 4. vbi tamen a sententia excusationis exclusiua, & non admissæ appellare posse Bar. de arbitr. n. 22. & Gutierez. supra. n. 33. & Piag. de tutor. Q. 10. n. 1. & seq Duen. reg. 52. lim. 5. Carpan. super stat. Medielan. cap. 150. n. 24. Montan. de tutel. cap. 35. reg. 2. Galgan. de tutel. lib. 1. tit. 9. n. 1. & seq. & n. 16. & 26. & lib. 2. tit. 38. & excusationes proponet citato curatore quem prius pupillo dari facere debet Borgni. de tuto. n. 191. Masue. in pract. tit. de tut. & cur. num. 18. Gratia. dec. 30. Fab. in §. qui autem. 2. Inst. de excus. tuto.

211 51. Lim. nam remotus vt suspectus non tenetur, amplius de administratione tutelæ Dec. in l. nõ omnis §. si pupillus. n. 5. si cert. pet. est tex. in l. in tutela & cura & in l. decreto. 10. de suspect. tutor. distingue quod aut iudex ex eo illũ absoluit quia suspectus erat in officio tutelæ tamquã dolosè administrans, vel gerere negligens ex quibus causis potest tutor a causa tutelæ remoueri vt l. 3. §. pręterea; & §. nũc videamus de susp. tut. l. si C. vbi pupil. educ. debeat. l. cum qui C. de proc. l. si. in princip. C. de admi. tutor. & l. tutor. & l. fin. de autho. tutor. & tunc ea sententia iusta defensio. sibi paratur, quoniam iudicis decreto vt suspectus remotus futuri temporis periculum non timet l. decreto. de suspect. tutor. Aut sententia ex eo ipsum absoluit quia surdaster est, & sic propter causam quæ iure impossibilis reputatur ad producendum excusationis effectũ; & tunc aut vna cum ipsa falsa causa a Iudice in sentẽtia adiecta, alia vera concurrit, & quę à iure legitima reputatur ad pariendam legitimam excusationem, & tunc sententia licet vna causa nulla tamen ex concursu veræ causæ eidem iustam defensionem præstat Roma cons. 235. n. 3. Leffred. cons. 41. n. 2. Aut sententia iudicis quæ absoluit à prosecutione tutelæ ex causa à iure illegitima nullam habet secum concomitantiam veræ, & legitimæ causæ, & tunc cum tutor administrationem amittens cadat in negligentiam, & per consequens in latam culpam l. 2. C. arb. tute. l. magna negligentia de verbor. significatio. & l. cedere diem. eod. tit. & tunc tenebitur l. quicquid. C. arbitr. tute. consequens est vt hęc sententia iudicis nulla hũc tutorem non excusabit, quominus de lata culpa, in quam propter negligentiam incidit teneatur Bar. in l. iustè possidet ad finem. de acqui. posses. Rom. d. n. 3.

52. Lim. exactorem tributorum durante exactionis tẽpore à tutela & cura excusari l. exactores. 10. vbi glo. & Sali. C. de excus. tutor.

53. Lim. in nauicularijs qui à tutela & cura extraneorum excusantur, non eorum qui sunt de corpore suo; & nauicularij dicuntur qui publicas naues construunt, vel conducunt l. penul. vbi glo. & Doc. C. de exc. tuto.

54. Lim. nam Doctor legens ius ciuile excusatur à tutela Lenauder. in tract. de priuil. Docto par. 2. n. 38. per l. reprobari. §. 1. de excus. tuto. Intrigliol. sing. 100. n. 23. lib. 3.

55. Lim. nam dies tutelæ ab adita hæreditate cedit & immediate illa potestas in tutorem transit simul ac aliquis hæres extiterit l. 7. vbi glo. & Bar. de testa. tut.

56. Lim. vt præditus dignitate sanguinis vel honoris, immunis sit a tutelis non præditorum l. non tantum. 20. §. 1. de excus. tuto. & qui dignitatem cum administratione habet excusatur à futura tutela licet non à suscepta §. sanè.

57. Lim. in administratore rerum Principis, Præfecto annonæ & vigilum, & in his qui sequuntur Reipublicæ causa proficiscentes qui à futuris tutelis non à pręteritis excusantur; & constituti in collegio ab extraneorum tutela excusantur non etiam filiorum collegarum nisi hoc eis foret specialiter cõcessum, vel nisi collegarum filij vltra centum milliatia à Ciuitate abessent in qua tutor datus fuit l. 44. & 45. de excus. tut.

AMPLIATIONES GENERALES PRÆFATARVM LIMITATIONVM.

212 1. Amp. suprascriptas limitationes vt habens excusationem non cogatur fratris etiam subire tutelam l. iurisperitos. §. qui priuilegio. de excus. tuto. Montan. de tutel. cap. 35. n. 229. Galgan. de tute. lib. 1. tit. 8. n. 34. & libertus etiam à patrono tutor testamento datus excusationes si habeat allegare potest d. §. qui.

213 2. Amp. vt habens excusationem si volontariè onera susceperit, non teneatur in alijs l. voluntariæ. C. de excusatio. tutor. Montan. supr. n. 230. Galg. supr. n. 36.

214 3. Amp. vt si propositas excusationes intra tempus non probauerit, alias allegare possit l. propter. 24. de excus. tutor. §. qui autem & ibi Aretin. Instit. eod. tit. Galgan. supra. n. 40.

215 4. Amp. vt quibus casibus tutores excusantur aliũ tutorem dari petere minimè teneantur l. 3. qui pet. tuto. Galgan. de tutel. lib. 2. tit. 24. n. 5.

216 5. Amp. vt nulla existente tutoris vel curatoris datione, excusatione opus non sit l. scire oportet. §. qui non iuste. de excus. tutor. vbi glo. verbo. à quibus Galgan. de tutel. lib. 1. tit. 8. n. 3. vt in dato à matre nisi à Iudice confirmatus esset ex tunc enim excusari potest l. 1. C. de confir. tuto.

217 6. Amp. vt tutor datus per contumaciam appellare possit, & appellatione pendente tutor non sit, nisi in fraudem se absentasset in facie citatus, quoniam pro præsente haberetur l.properandum. §. 1. de iudiciis Rebuf.de sentent prouis.art.2.glo.2.

218 7. Amp. vt si tutores omnes se excusent, vel aliqui alijs absentibus, interim temporarius tutor dari debeat, qui tutela fungatur, si tutoris authoritas necessaria sit alioquin curator l.2.de tutor, & curator dat. ab his.l.cum in vna.§.1.de appellat.Montan. de tute. cap. 39. n. 11. & quando tutor etiam testamentarius excusatur, quod alius dari debeat.l.penul.C. in quib. caus.tuto.vel curato.haben. Franch. decis. 214. Rot. Rom.dec.89.n.6.par.2.diuerso.Ondede.cons.52. nu. 12.lib.2.

8. Amp. excusare se posse tutorem quoad bona extra prouinciam existentia; quod si lapsi sint dies quinquaginta nec fuerit proposita excusatio ob tutoris insufficientiam curatorem Prætor poterit adiungere etiam si testamentarius sit l. testamento.11.vbi glo.& Salic. C.de excus.tuto.

9. Amp. vt excusatus à iudice oneri tutelæ eiusque periculo obnoxius non sit l. si tutor.22.vbi glo. & Doct. C.de excus.tutor.

10. Amp. vt licet primipilarius priuilegio deposito tutelam resumat, excusetur si priuilegium superueniat. l.non solum.12.§.qui.de exe.tuto.

11. Amp. vt defectus visus, auditus, sermonis, & intellectus ac intolerabilis egestas, & perpetua valetudo etiam susceptæ tutelæ excusationem tribuant impedito l.post susceptam 43. de excus. tuto.& ibi Ruin. & Nic.de Neap.

12. Amp. vt mater & auia licet tutelam à iudice vel ex testamento delatam agnouerint, eam absque causæ allegatione, vel probatione abijcere possint Codex Fabria.lib.5.tit.21.c quando mul. tut. off. fong. pos. defi.1.Cancer var.resol.tom.1.c.7.n.72.

13. Amp. vt clericus se excusans non priuetur successione pupilli Gras.eff.cleric.16.nu. 25. nec pupillo tutorem dari omittes eius successione priuabitur,n. 26.

SVBLIMITATIONES GENERALES PRÆFATARVM LIMITATIONVM.

219 1. Sublim. generaliter suprascriptas limitationes, nam variæ excusationum species imperfectæ per se ad excusandum non sufficiunt l.1.C. qui nume. tutel. Montan.supra.n.231.Galgan.supra.n.42.l. spadonem. §. si Ciuitatis.de exe.tuto.

220 2. Sublim. vt falsis excusationibus liberatus à tutela ad omnia damna, & interesse teneatur, nec liberatus sit l.1.C.si tut vel cur.fals. alleg.imo tenetur ex tempore dationis l.Decius.de re iud.l. si quis agnitis, de excep.& C.si ex fals.instrum.per tot. §. fin. Inst. de excus.tuto.Roma.cons 235.n.3 qui tamen distinguit vt sup. dixi limitatio.51.Scrad. de feud. par. 10.sectio. 20.n.19.Manzi.de tutel.Q.1.septime Q.principal.n. 9.Montan.d.capite 35. reg.4.n.1.subdens decretum ipso iure nullum esse Galgan.de tutel.lib.1.tit.8 n.26. & non liberari ab onere tutelæ.§. fin. vbi glo. Inst. de excus tutor.idem probat, si per ignorantiam fuerit, excusatus ex l.fin.C.si tut.vel cur.fals.alleg.Alba. cōs. 580.Hip.Maia.consult.1.par.1.

221 1. Amp. etiam si causa iniusta sit, non enim tenet in minoris præiudicium d.l.1. vel minus competens, vel minus iusta Manzin.supra.Balduin.in §.fin.verbo si falsis Inst.de excus.tutor.Montan.supra.num.5.post glo.in d.§.fi.Alba supra.Maia.supra.

222 2. Amp. procedere etiam si propter iudicis ambitionem excusetur l. final. C. si tut. vel cur. fals. alleg. Manzi.supra.Montan.supra.n.9.

223 3. Amp. vt si tutor causa falsa excusetur, quamuis bonam haberet minime excusetur, si tamen bona fide abstinuerit non tenebitur l. qui testamenti 46. de exe. tutor.Galgan.d.tit.8.n 41.

224 4. Amp in datione ex falsa causa decretum namque ipso iure nullum est, & in integrum restitutione opus non est Bar.in l.Seię egressæ de tutor.& curator. dat.ab his.Manzi.supra.& ipso iure decretum nullum reddi ex falsa causa expressa vel tacita de communi. Alex.cons.107.n.7.lib.7.& Gratia.discep.961.n.25. nisi plena causæ cognitio intercessisset. Alex. in l. is cui.n.15. de verb. oblig. sub dubio tamen & Add. ibi de communi contraria testatur.Rot. dec. 326. nu. 5. par.1.recentis. vide supra tit.19.n.3105.

225 1. Lim. 2. sublim. non procedere quando iustis & probabilibus causis, se iustè excusatum credidisset. Rom.& Scrad.supra.Galgan.supra.l.qui testamento. 40.de excus.tuto. vbi decreto iudicis iniusto seu nullo testamentarium non excusari a gestione, secus eo cessante per errorem non fraude aut malitia.

226 3. Sublim. vt acta inter alios ad excusationem minime sufficiant l.1. §. qui excusationem de vacation. muner. Montan.supra.n.132.

227 4. Sublim. nam propria authoritate nemo se excusare potest, sed à iudice debet excusari petito curatore à iudice, vel coadiutore, vt excusari possit l. solet. §. si quis alicui.§. si mandatum. manda. Castrens. cons. 302.n.5.lib.1.qui propterea dantur vt valeat excusatio.Matthesilan.notabil.136. Montan.supra.n.233.

228 5. Sublim. nam proponi debent excusationes intra quinquaginta dies à die scientiæ tutelæ vel curæ delatæ, si in loco fuerit, qui tutor, vel curator datus fuit, vel alibi intra centum milliaria; si verò vltra centum milliaria abfuerit, pro singulis 20. milliaribus dies vnus assignabitur, & insuper dies 30. quibus suam excusationem manifestet, & iudex iurare debet quod abeo die quo numerari incœperunt dicti dies, intra quatuor menses completos litem pro vel contra excusationem decidet l.quinquaginta ff. & C. de excus. tutor. Spec. de tutor. §. si autem.n.8. Abb.cons 90.n.4. lib.1.Stella in l. vbi nequicquam. §. vbi decretum. nu. 33.de offic.procons. Piag.de tutor. Q.10.Gutier. d. c. 21.n.33.subdentes post Aretin.in l.constet. nu. 13. de appellat. non admissum ad excusationes qui admittendus erat, & excusari debebat appellare posse & Abb.supra idem de substituto inquit. Port. cons. 147. n.47.Borgni.de tuto.n.189.Manzi. de tutel. Q. 1. septimæ quæstionis principalis n. 5. Mascard. conclus. 1399.n.7.Scrad.de feud.par.10.sectio.20.n.36.& seq. ex §.qui autem.& ibi Doc.Inst. de exc. tuto. & l. scire oportet.13.§.multa verò & §. quinquaginta. eod. tit. & l.quinquaginta.C.eod.§ ex his auth. de hæred. ab intesta.venient. Nec sufficit intra dictum tempus excusationem proposuisse nisi debito modo proposuerit l.tutor.19.C.de administr.tuto.Scrader.supra.n 43.& si te iecta

si reiecta fuerit excusatio tenebitur tutor à die scientiæ pro administratione. l. tutor. 20. vbi glo. de administratio. tutor. Scrader. supra. n. 44. nisi tutor iustam litigandi causam habuisset, tunc enim à die sententiæ tantum obnoxius erit tutelæ gestioni glo. in l. 2. verb. medij si tut. vel cur. appel. Tiraq. de retract. lig. §. 2. glo. 15. n. 8. Scrad. supra. n. 46. non tamen generica scientia sufficiet, sed specifica requiretur cui datus sit n. 47. de qua scientia vide supra tit. 9. Montan. de tute. reg. 3. cap. 35. qui intra 30. dies continuos idest nullo excluso proponi debere inquit & intra quatuor menses probari per l. scire. de excusatio. tuto. & l. quinquaginta & l. tutores. C. eod. Galgan. de tut. lib. 1. tit. 8. n. 38. & tit. 9. n. 1. & seq. in omnibus tutoribus idem probans ex l. scire. §. qui autem de excus. tutor. vide supra. tit. 18. cap. 1. & qui debito tempore se non excusat remanet tutor Soc. Iun. cons. 16. n. 32. lib. 2. Add. ad Alb. cons. 580. lit. D. Cancer. var. resol. tom. 1. c. 7. num. 71. Borgn. de tuto. n. 195.

229 1. Amp. 5. sublim. procedere tam in tutore quam in curatore testamentario post confirmationē l. Caius. de exc. Montan. supra. n. 3.

230 2. Amp. vt omnes excusationes intra dies quinquaginta proponere teneantur quibus transactis super eis non audientur glo. in §. qui autem Inst. de excus. tutor. Montan. supra. n. 4.

231 1. Lim. secundam ampliationē non procedere quādo plura iura competerent de quibus simul non posset agi Montan. supra. n. 5.

232 2. Lim. non procedere quando ad tutoris notitiam superuenissent Port. in §. fin. n. 2. Inst. de exc. tutor. si ita iurauerit. Montan. supra. n. 8.

233 3. Amp. procedere tam in datiuis quam in legitimis, ac testamentarijs tutoribus Balduin. Inst. de exc. tutor. versic. idest qualitercumque Galgan. d. tit. 9. n. 3.

234 Contrarium in legitimis tenet Cuiac. in l. 13. de excus. tutor. Montan. supra. n. 9.

235 4. Amp. vt post tempus excusatus tutor maneat l. scire etiam. §. consequens. de exc. tutor. Galg. de tutel. lib. 1. tit. 7. n. 52. tit. 8. n. 26.

236 5. Amp. vt isti quinquaginta dies continui sint, & currant etiam diebus feriatis. §. qui autem. Inst. de excus. tuto. Galgan. d. tit. 9. n. 10. post Montan. d. c. 35.

6. Amp. vt si de nouo post elapsum tempus excusatio superueniat non admittatur nec si de nouo ad notitiā venerit Fab. in §. qui autem. n. 3. Inst. de exc. tut. Feli. in c. licet causam. n. 18. vers. limita ergo. in fi. de prob.

237 1. Lim. 5. sublim. non procedere nec dies quinquaginta incipere nisi à die scientiæ se tutores datos puta testamento publicato, vel denunciatione domi facta l. scire. §. qui autem. & §. consequens. de excus. tutor. d. l. quinquaginta. l. 1. de adm. tutor. quod pupillus probare debebit l. hoc autem. de admin. tuto d. §. consequens Montan. supra. n. 13. & seq. Scrader. supra. n. 47. post Abba. cons. 90. n. 4. lib. 2. Borgni. de tutor. n. 189. Galgan. d. tit. 9. n. 10. & seq. nec tutor credere tenetur denunciationi sibi factæ quod sit tutor nisi à personis idoneis quę dicant vidisse testamentum vel nisi ostēto testamento Bar. in l. quidam. decedens. §. fi. de admi. tut. Ias. cons. 159. col. pen. vers. secundo facit. lib. 2.

238 2. Lim. non procedere in tutore testamento conditionaliter dato, huic enim non currunt quinquaginta dies ante conditionis euentum; siue tutor sit, l. penul §. procedit. de exc. tuto. siue curatori cui non currit tempus ante confirmationem l. scire: §. qui autem. l. Titius. de exc. tutor. Aret. in l. 1. §. biduum. quando appel. sit Montan. supra. n. 17. Galg. d. tit. 9. nu. 14. & 15. & lib. 3. Q. 8. n. 6.

239 3. Lim. in tutore vel curatore qui culpa aduersarij litem instituere vel peragere impeditus fuisset, aliauè iusta causa puta mala valetudine, tempestate, vi fluminis, vel alio fortuito casu d. l. scire. §. consequens. l. si cum ipse. de exc. tuto. vbi Bar. n. 1. Oldendorp. de sēt. & re iud. par. 2. sub n. 22. Montan. supra. n. 18. Gonza. reg. 8. cancel. glo. 27. n. 39.

240 4. Lim. non procedere in tutore existente vltra cētesimum lapidem à loco vbi datus est, huic enim dari debent in singulis 20. milliarijs, singuli dies, & præterea dies 30. ad professionem excusationis, nec vmquam minus sit, quamuis amplius esse possit, nam si in itinere non impendantur 20. dies qui supersunt ex quinquaginta semper indulgentur l. 3. de verbo. significatio. Spec. Abb. & Piag. supra. & Galgan. d. tit. 9. n. 3. Scrader. supra. Montan. supra. n. 19.

241 1. Amp. vt qui absunt centum milliaribus à loco patrimonij pupilli plenam habeant excusationem l. propter litem. §. penul. l. planè de excus. tutor. Monta. d. n. 19.

242 5. Lim. non procedere in datis non iure nisi essent confirmati, quamuis de gestis ante confirmationem teneantur l. 1. ff. & C. de confir. tuto. Montan supra. n. 20. Galga. d. tit. 8. n. 38. d. l. scire §. qui non iustè. Galgan. supra. n. 13. & lib. 3. Q. 8. n. 1. & seq. & quando gerere non tenetur d. §. qui non iuste vel datus non est suppositus iurisdictioni dantis in fi.

243 6. Lim. vt à die aditæ hæreditatis tantum tempus currat, & potestas a testatore in tutorem transeat l. tutores. 7. vbi glo. & Docto. de testam. tut. l. si hæreditas. 10. vbi Docto. eod. tit. de testam. tut. Abb. cons. 90. n. 5. lib. 2. Aretin. in d. §. biduum Galgan. de tute. lib. 1. tit. 22. & d. tit. 9. n 14.

244 1. Amp. vt etiam scientia aditionis requiratur vt tempus currat l. 2. vbi Bal n. 2. C. vbi in rem actio Arnon. caut. 46. obtinui pro D. Hieronymo Bernardini coram Rot. lucan. 1617. in primo semestri.

245 7. Lim. non procedere quando propter impedimentum non potuit se excusare, & interim allegata excusatione, iustaque reperta dabitur alter tutor l. scire etiam. §. consequens autem; de excus. tuto. Galg. d. lib. 1. tit. 7. n. 52. & tit. 9. n. 9.

246 8. Lim. sat esse intra quinquaginta dies excusationes proposuisse etiam si tutores electi eas non dum probauerint, postea etenim audiri debent d. §. consequens. Galgan. d. tit. 9. n. 8. & supra. n. 228.

247 9. Lim. non procedere quando causa superueniret. Mastril. dec. 76.

248 10. Lim. non procedere quando testamentarij tutelam non suscepere ex hoc enim se excusasse vidētur, si causam excusationis habuerint Bal. in l. Nesennius. n. 4. in fine de excusat. tutor. Alb. in l. quid autem. eod. tit. Cur. Iun. cons. 29. n. 6. Piag. de tute. Q. 10. n. 1. Ond. cons. 52. n. 8. & 9. lib. 2.

249 6. Sublim. non procedere in eo qui patri pupillorū tutelam gerere promisit hic enim excusatione quam habebat non vtetur l. spadonem § patri. de excus. tut. §. item si propter Instit. eod. tit. de communi testatur.

Gutier.

Gutierez.in l.nemo potest.n.253.de leg.1.Galgan.de tutel.lib.1.tit.8.n.35.

250 7. Sublim. non procedere in eo qui tutorem se scripsit in testamento, & testator subscripsit qui excusationes proponere non poterit l.ex sententia 29. de testam.tute.Galganet supra.n. 35. Meno. conf. 58. n. 33.& in notario qui se tutorem scripsit in testamento quod non excusetur l.ex sentetia. de testam.tut.l.vxor. §.1.de fals.Scain Rot.Bono.39.n.17.

251 8. Sublim. nam si inutiliter datus, à iudice fuerit confirmatus, vel se ingesserit, excusari minime possit l.scire. §.qui nō iustè. de excusatio.tutor.Galg.sup. n.38.dixi supra.n..... l. Caius.19. de excus.tut. & si se ingesserit nec à Principe nec à iudice excusari Alb. cons.580,Maia.d.consultat.1.

252 9. Sublim. non procedere quando post susceptam tutelam causa superuenisset excusans, tunc enim non excusabitur tutor l.tutor. de excus.tutor.l.non tantū. 20.§ sanè.eod.tit.Galganet.d n.38. nisi Reipublicę causa absit, vel Principis consensu aliò domicilium transferat; vel senator euadat l. idem Vlpianus §.sūt & alij.de excusat.tutor.Galg.sup.n 39.infra.n. 257.

253 1.Lim. non procedere quando testamētoita datus fuit, Titius tutor esto & se Reipublicę causa abfueris tutor ne esto; & si redieris tutor esto;si absēs Reipublicę causas reuersus causa excusationis alleget, excusabitur l.Titius.48.de excus.tutor.Galg supra.n.39.

254 10.Sublim. vt vnius excusatio alteri non prosit l. si duas 6. de excus. tutor. l. duobus. 25. de testam. tute. Galgan.supra. n. 44. & excusatus à testamentaria nō excusatur à datiua habēte etiam reliquias testamentariæ l.spadonem.§ qui absolutus. de excus. tut. Fab. de Anna.cons.50.n.15.

255 11.Sublim. non procedere quando tutor administrauit vel confirmari passus fuit nisi inuitus cōfirmatus fuisset l.Cauis de excus tutor.l.scire oportet §.qui. autem vbi Bar.eod.tit.Galg.d.tit.9.in fine.

256 12. Sublim. non procedere quando tutelam acceptauit, tunc enim tutor nequit excusari l. tutores. C. si ex fals.allegat.tut. vbi Bal. Emil. conf. 78. n. 5. Machel patroci. 3.n.9. 10.Borgni. de tutor.n. 193. potest enim excusationi renunciare Fab. de Anna. cons. 50. n.15. Alex.ad Bar.in l.volūtariæ.C.de exc.tuto.Maia d.consul. 1.Sali.in d.l.voluntariæ.n 4.

257 1. Lim. non procedere quando excusationis causa post acceptatam tutelam superuenisset, tunc enim excusari poterit Mastril.dec.76.supra.n.252.

258 2. Lim. non procedere quando tutela vigente tutor à Principe liberaretur, puta lurecōsultus tutor ad suū cōsiliū admissus. Affl.de feu.tit.quę sint.reg.n.55.

259 13. Sublim. non posse excusationem peti per procuratorem speciali mandato carentem glo.in l.excusare. de exc. tutor. Moz. de contract. tit. de mandato ordin.4.versic.61.Assis.concl.30.versic.81. Rebuf. in tract.conc.rubr.de elect.derog. vers. 34. prout nec suspicio allegari.Bero.cons.151.n.19.lib.1.

260 14. Sublim.vt si quem iudex ad tutelam vel curam nominauerit, nō vt tutor vel curator fieret sed, vt redimeret & pecuniam iudici daret ne tutor adsumeretur, si habeat excusationem à iudice recuperabit, quicquid impēdit l.seueriter.C.de exc.tuto.& ibi glo. Bar.Bal.& Salic.si eum nominet vt eum redimere faciat criminaliter puniri dicunt, si vt litiget ad expensas ciuiliter teneatur, & quamuis ibi non appellant an tutor propterea excusetur, dic quod non ex glo.fi.in l. fi.C.si tutor.vel cur.falsi allegat.

261 15. Sublim. nam si lite pendente super excusatione adolescat pupillus ob medij temporis periculum .is termināda erit l.quāquā vbi glo.& Doc.C de exc tut.

262 16. Sublim. non prodesse excusationem ambitiosè obtentam nec (& multo minus) si per pecuniam fuerit obtenta l.fin.vbi glo.& Doc.C.de excus.tutor.

263 17. Sublim. nam si tutor per iudicem datus se excuset, & non admissus appellauerit, si ab appellatione cadat, ad damna tenebitur, quę interim pupillus passus fuerit Masuer.in pract.tit.de tut & cur.n. 17. l. tutores.40.§.tutor.datus.vbi Bar. de admi. tuto. vbi idē de hærede tutoris.

264 18. Sublim. vt non pendeat à iudicis arbitrio tutoris excusatio, nam causæ excusationis sunt merè iuris positiui,puta ob numerum liberorum,vel quia res fisci administret, vel Reipublicæ causa absit,vel dignitatē cū iurisdictione gerat, aliasuè tutelas exerceat valetudinarius sit,vel inimicus,senex, miles, grāmaticus rethor, medicus, vel huiusm. Alb.cōs.580.n.17.& seq.

265 19. Sublim. vt excusatus à tutela vnius non propterea excusetur à tutela alterius l.duobus.25.vbi glo. & Bar.de testa.tut.nec sufficit semel excusatum si noua tutela deferatur l.spadonem.§. qui absolutus. de excu. tuto.sed noua allegatio excusationis requiritur vt ibi.

266 20. Sublim. nam tutor qui succubuit in excusatione tenetur, qui gerere debuit l. tutor. 21. vbi Bar. de admi.tut.

Et si instantia pereat appellationis, restitutionis in integrum, & excusationis tutoris lis dirimitur, quamuis in prima instantia non dirimatur Bal.in l.eos.n.8.C. de appella & perempta instantia sententia nulla est nec potest confirmari nisi acta repetantur Anch. Q. 71.lib.3.Rot.decis.564.par. 2. recentior. Crau. cons. 270.n.7 Mona.dec.luc.40.nisi per iudicem vel partem stetisset; sed constito de bono iure confirmari posse de communi Alex.cons.111.n.4.6 lib.5. Mago. dec.luc 92.in fi. Achil.de Graf.dec.216.vbi & n.ullam sit iurisdictionis defectu Mins.cēt.2.obs.59.60.cent.3. obs.72.Turret.cons.56.lib.1. Merli.dec.luc.31.& 64. n.6.Ceph.cons.223.n 21.507.n.60.Rol.cons.82. nu. 10.lib.4.Burs.cons.269.n.24.Mazol.cōs.110.n.118.

Sufficit etiam partem pluries pro sententia institisse, & de instantiæ lapsu protestatam fuisse de communiori. Bero.cōs.35.n.7.lib.3.Barz.dec.32.n.9.Osasc.dec.12.

Et valet etiam si iudici tempus præfixum sit, præsertim cum poena Dec.cons.550.n.5.Cabal.cons.152.par.1. Viui.cōi.opi.lit.D.n.20.Anch.cons.71.n.8. lib. 3. de cōi.Paris.cons.67.n.9.lib.1.post Castr.cons.184.lib.1. & Afs.in prax.§.2.c.2.seeus dicētes si iurisdictioni instantiæ vel partibus assignetur de cōi. Rim.Iun. cons. 71.n.23.citata ex eo & Dec. obtinui pro Petro Rustici cum Antonio de Margarita 1636. 2. semestri exactis D. Herculis Boccella fol.36. Anch. supra qui tamen, secus ait, si iuris dictio insit præfixum causæ instantiæ vel parti potest restitutio in integrum peti nec reficiētur expensæ Carpan.c.11.n.126.

Potest etiam Princeps renouare instātiam.Mara.de ord. iud.par.5.vbi alia in proposito.Mona.dec.luc 33.nu. 23.& Carp.c.21.n.135.Rol.supra.n. 11. vbi etiā quādo non debeantur expensa.n.16.

TIT.

TIT. XXVI.
DE SVSPECTIS TVTORIBVS.

SVMMARIVM.

1 *Suspicionis causa generalis ea est quæ talis iudici visa fuit remouendi à tutela.*
2 *Inimicitia specialis est causa suspicionis tutorem amouendi lim. num seq.*
3 *Odium quod pater pupilli habebat contra tutorem eligendum, testatoris morte extinguitur.*
4 *Improbitas tutoris testatori incognita iusta causa suspicionis est.*
5 *Abstensio dolosa pupilli ab hæreditate causa iusta suspicionis est.*
6 *Suadens testatorem vt se instituat exclusis filijs iusta suspicionis causa est.*
7 *Affectans tutelam redditur suspectus.*
8 *Prodigalitas tutoris eum suspectum facit.*
9 *Inuentarij omissione tutor suspectus fit lim num. seq.*
10 *Inuentarij omissio non facit suspectum si testator fieri vetarit.*
11 *Inuentario omisso si tutor nil gessit suspicio cessat.*
12 *Inuētario nō facto tutor est & ex internallo fecisse sat est.*
13 *Procurans tutelam pecunia suspectus censetur.*
14 *Omittens aliqua ponere in inuentario suspectus efficitur lim.num.seq.*
15 *Omittens in inuentario aliqua ponere ignorans non est suspectus.*
16 *Venditio rerum, si debita aliter solui poterant, iusta causa suspicionis est amp num seq*
17 *Venditio etiam data licentia à testatore sine iusta causa suspectum facit.*
18 *Vestis rei pupillaris in vsum suum suspectum reddit.*
19 *Vis publica illata pupillo suspectum efficit.*
20 *Fraudulenta, ac dolosa gestio suspectum facit.*
21 *Copiam sui non faciens pro alēdo pupillo suspectus euadit.*
22 *Emere bona omittens efficitur suspectus.*
23 *Persuadens falsò ne pupillo quis benefaciat, suspectum reddit.*
24 *Communicatio administrationis contutori non facta suspectum facit.*
25 *Omissio gestionis suspectum demonstrat.*
26 *Contumacia in iudicium vocati causa suspicionis iusta est.*
27 *Moribus malis repletus à tutela iustè remouetur.*
28 *Secunda matris vota, eam suspectam reddunt amp.n.seq.*
29 *Auunculus tutor datus matre instante suspectus est, ea ad secunda vota transeunte.*
30 *Satisdationem non præstans suspectus est lim.num.seq.*
31 *Satisdationem non præstans pauper sed fidelis, suspicionem euitat.*
32 *Negligentia administrandi causa iusta suspicionis est.*
33 *Repertus talis suscepta tutela qui non foret eligendus remouetur.*
34 *Lis omnium bonorum vel maioris partis tutorem suspectum facit lim. num. seq.*
35 *Mater non fit suspecta ex lite cum pupillo filio.*
36 *Ingerens se in tutela administratione à iudice non decreta suspectus est.*
37 *Absentia à loco iusta causa est tutorem amouendi.*
38 *Administrare contutorem nolens remouetur.*
39 *Dissipatio bonorum pupilli iusta causa suspicionis est.*
40 *Culpa etiam leuissima iusta causa suspicionis est.*
41 *Periurium iusta causa est amotionis tutoris.*
42 *Excommunicatione vigente tutor amouetur.*
43 *Sordide, perniciose, aut fraudolenter gerens remouetur.*
44 *Suspectus tutor redditur alijs causis vt ibi.*
45 *Male versatus in alijs tutelis suspectus est.*
46 *Suspecti criminis cognitio ad iudicem tam ciuilem quam criminalem spectat amp.num.seq.& lim. vt ibi.*
47 *Subscribere se accusatus an debeat.*
48 *Delegari potest suspecti cognitio ciuiliter mota.*
49 *Accusatio suspecti omnibus patet.*
50 *Accusare non potest impubes suspectum.*
51 *Liberti patronum accusare nequeunt.*
52 *Accusare contutorem tutori remoto permittitur.*
53 *Minores accusare possunt curatores.*
54 *Curator etiam ventri datus accusatur.*
55 *Liberti accusant tutores filiorum patroni.*
56 *Mater, auia, soror, & nutrix orphani accusare tenentur.*
57 *Hæredes accusant suspectos tutores, licet in eos non detur actio nisi quatenus ad eos peruenit.*
58 *Suspectus dicitur qui ex bona fide tutelam non gerit.*
59 *Male versatus in alijs tutelis suspectus est.*
60 *Negligens gerere, & dolosus suspectus est.*
61 *Captans tutelam suspectus fit lim.num.seq.*
62 *Inutiliter testamento datus à iudice confirmari petens suspectus non fit tutor.*
63 *Creditor & debitor pupilli tutores suspecti sunt.*
64 *Substitutus pupillo suspectus censetur lim.num.seq.*
65 *Substitutus pupillo non est suspectus si ita iudici visum sit.*
66 *Litigans cum pupillo suspectus censetur.*
67 *Cōsanguineus inimici patris pupilli vel pupilli suspectus est*
68 *Inimicus patris pupilli suspectus est.*
69 *Contutorem administrare nolens suspectus est.*
70 *Copiam sui non faciens pro alendo pupillo suspectus est supra n.21.*
71 *Inuentario omisso tutor redditur suspectus & n.9.*
72 *Dissipans minoris bona suspectus efficitur & n.39.*
73 *Pecunia data pro tutela habenda suspectum facit.*
74 *Cessans à gestione cœpta suspectus fit amp.num.seq.*
75 *Gerere negligens se tutorem sciens, suspectus existimatur.*
76 *Commodum in re sperare valens suspectus est*
77 *Improbus post testamentum euadens suspectus redditur.*
78 *Iudex mihi datus in alia causa suspectus est, si prius mecū litem habuit ob rem pupillarem.*
79 *Pecunias pupillares ad honestum lucrum non ponens suspectus est.*
80 *Suspectus tutor remouetur amp.& lim.num.seq.*
81 *Suspectus quilibet tutor remoueri potest.*
82 *Contrarium in testamentario tenent ibi citati.*
83 *Suspectus non repetit expensas iudicij suspicionis lim.n.seq.*
84 *Suspectus obtinens in iudicio suspicionis expensas retinet, num.122.*
85 *Suspectus remouetur etiam priusquam gerat.*
86 *Suspectus accusatus per procuratorem se non defendit.*
87 *Suspectus ob leuissimam etiam culpā remouetur & n. 40.*
88 *Dati ad instruendum tenentur ob non factam remotionem datorum ad administrandum.*
89 *Dolo gerere cessans remouetur, secus si ignauia.*
90 *Suspicione generali tutor remoueri potest.*
91 *Diues tutor etiam remouetur.*
92 *Remoto pœna imponenda est.*
93 *Libertus qui fraudolenter gessit extra ordinem punitur.*
94 *Fraudolenter gerens remouetur etiam si satisdederit.*
95 *Morte tutoris an extinguatur suspecti iudicium.*

96 *Remotio tutoris tamquam suspecti iudici arbitraria est.*
97 *Remotus infamis fit, & extra ordinem punitur.*
Copiam sui non faciens vt suspectus remouetur.
98 *Remotus vlterius pro administratione non obligatur. lim. num. seq.*
99 *Remotus, quoad nomen tutor manet.*
100 *Remotus ob dolum infamis fit, secus si ob latam culpam vel negligentiam.*
101 *Doli causa suspectus non remouetur ne infamiam incurrat; & ibi vide quid agendum.*
102 *Remotus in dubio ob culpam censetur.*
103 *Simplicitate propria tutor remotus infamis non fit.*
104 *Remotus sine causæ expressione non est infamis.*
105 *Pauper si fidelis sit non remouetur.*
106 *Tutor non tenetur antequam fuerit ex mala administratione remotus.*
107 *Coniunctus suspectus an et quando remouendus.*
108 *Remotus non conuenitur pro debitis sui loco subrogati.*
109 *Remoueri non potest vt suspectus qui satisdare nequit & ibi quid agendum.*
110 *Finita tutela cessat suspecti remotio. infra. n. 130.*
111 *Remotio cessat ex alio crimine extra tutelam commisso.*
112 *Litis contestatio requiritur in suspicionis iudicio.*
113 *Accusari non potest tutor postquam solemnia fecit.*
114 *Suspectus vel prodigus testamento datus à iudice confirmatur.*
115 *Remotio fit ob dolum non culpam amp. num. seq.*
116 *Remotio ob dolum in minimis commissum cessat.*
117 *Remotio cessat lite pendente super suspicione coniuncti. lim. num. seq.*
118 *Contrarium tenent ibi citati.*
119 *Coniunctus ex iusta causa remouetur.*
120 *Coniuncto suspecto iungitur curator.*
121 *Coniunctus remouetur inuentario non facto, dilapidatione & indignis pupillis copulatis.*
122 *Expensas recuperat accusatus qui obtinuit. & n. 84*
123 *Libellus requiritur si per accusationem criminaliter procedatur.*
124 *Coniuncti non remouentur, sed curator illis adiungetur lim. num seq.*
125 *Coniunctus remouetur ex notoria & graui suspicione.*
126 *Coniuncti remouentur si ob culpam non dolum.*
127 *Patroni remotio vt suspecti cessat lim. num. seq.*
128 *Patronus remouetur à tutela si eius famæ parcatur.*
129 *Remouetur qui aliquid admisit in bonis pupilli antequã tutor esset.*
130 *Suspecti accusatio tutela finita etiam morte cessat lim. nu. seq. & n. 110.*
131 *Suspicionis cognitio non tollitur tutela finita.*
132 *Suspicio cessat si tutorem esse desierit & curator detur & vt ibi lim. num. seq.*
133 *Suspectus pro gestis ante discessum postulatur tutor datus quo vsque esset in Italia.*
134 *Suspectus non accusatur qui aliquid admisit antequam Reipublicæ causa abesset reuersus ad patriam.*
135 *Curator ventris & bonorum vt suspectus non remouetur.*
136 *Remotio tutoris cessat ob secundarium interesse.*
137 *Remotio cessat suspicionis caussis non verificatis.*
138 *Accusatione suspecti pendente gesta tenent.*
139 *Remotio iudicis est arbitrio; ac temporis inuentarij conficiendi dilatio.*
139 *Inuentarij faciendi dilatio tempore iudicis est arbitrio.*
140 *Impubes non potest accusare suspectum suum tutorem, pubes autem curatorem potest.*

TIT. XXVI. CAP. I.

DE SVSPECTIS TVTORIBVS.

DE CAVSIS SVSPICIONIS CAP. I.

1 PRima causa suspicionis in tutore generalis ob quam remoueri potest ei tutela, ea censetur, quę iudici iusta probata fuit, & talis cõperta fuit ab eo l. 3. §. si tutor. de susp. tutó. Soc. Iun. cõs. 59. n. 37. lib. 3. Cor. cons. 175. n. 4. lib. 1. Montan. de tutel. cap. 36. reg. 1. n. 1. eius arbitri. glo. in l. 3. §. si tutor. de susp. tuto. Galg. de tute. tit. 10. n. 19. lib. 1. Alba. cons. 580. n. 11. & seq. vbi eo inuicto remoueri.

2 Prima verò specialium seu particularium causarum est inimicitia cum patre pupilli, quamuis si cum fratre pupilli esset, iudicis arbitrio relinquatur an remouendus sit l. tutor. §. si tutor. vbi Bar. & alij de suspect. tutor. Decia. cons. 15. n. 13. & cons. 46. n. 50. & 77. lib. 2. Montan. supra nu. 2. & seq. Galgan. de tutel. lib. 1. tit. 2. n. 14. Soc. Iun. cons. 59. n. 39. lib. 3.

3 1. Lim. hanc. primam causam non procedere quando pater pupilli odio prosecutus fuisset eum, qui tutor legitimus vel datiuus eligi deberet. namque illud odiũ morte patris pupillorum fuisset extinctum Cor. cons. 17. n. 20. & seq. lib. 2. Ond. cons. 88. n. 41. lib 1. secundum quod consilium Rotam Perusinam iudicasse testatur in fine consilij.

2. Lim. quando testator qui tutorem dedit superueniẽte inimicitia tamdiu vixisset, vt tutorem reuocare potuisset, nec reuocarit Decia. cons. 15. n. 13. lib 2.

4 Secunda Improbitas tutoris post testatoris mortem apparẽs testatori incognita, iusta causa est amouendi tutorem l. in confirmando & l. seq. de confirman. tuto. Montan. supra n. 6. & non confirmari Soc. Iun. cons. 59 n. 40. lib. 3.

5 Tertia est si incõsiderate vel dolo fecerit pupillum hereditate abstinere l. tutor quoque. §. tutores de suspect. tutor. Monta. supr. n. 10. Galgan. de tutel. lib. 1. tit. 10. n. 7. vel aliter in dolo fit Soc. Iun. cons. 59. n. 36. lib. 3.

6 Quarta est si tutor alicui suaserit vt se institueret filijs proprijs vel nepotibus pupilli exclusis l. scire. §. cum reliquis. vbi Bar. de tutor. & curator. dat ab his. glo. in l. quæ omnia. §. nec ferendus. verbo. suspectus. de procurator. vbi Docto. Montan. supra n. 11. vel in gerendo se filijs testatoris præferret. Soc. Iun. d. n. 36.

7 Quinta. Affectans tutelam efficitur suspectus Alex. cons. 86. n. 6. lib. 2. Dec. cons. 575. Crau. cons. 18. n. 19. Seraphin. priuileg. iuram. 4. n. 104. Montan. supra n. 12. Galganet. d. lib. 1. tit. 10. n. 5. Fab. de Anna. cons. 50. n. 14.

8 Sexta. Prodigalitas tutoris eumdem suspectum reddit l. his qui in fine. de tuto. & curato. dat. ab his l. eum quem C. de susp. tutor. Capra. reg. 72. n. 3. Monta. supr. n. 7. Soc. Iun. d. cons. 59. n. 41. & 42.

9 Septima. Inuentarij omissio tutorem suspectum reddit & remoueri potest l. fin. §. final. C. arb. tutel. 3. §. tutores. de suspect. tutor. Bar. in l. tutor. qui. num. 7. de administrat. tuto. Cor. cons. 175. nu. 4. lib. 3. Afflict. decis. 207. in fine. vbi idem in testamentario

Boer.

Boer. decis.23.n.100.& sequent.vbi idem in matre, & auia, & quando in eo scienter omnia non posuisset Ang.de testament.glo.96. n.9.Crau. cons. 190. Montan.supra n.18.idem in curatore dicentes Galganet. d.tit. 10.n.6.nisi ante postulationem ea expleat, ad quæ tutor tenetur quamuis postmodum non audiatur Capic.dec.59.n.3.Dec.cons.274.n.5.Bello. cons. 54. n.11.Borgn.de tutor.n.21.Rot.Rom. decis.468. part. 2.in recentior. Galganet.supra n.6.Meno. lib. 6. præsump.97.n.10. & tutori allegato suspecto inuentariũ confecisse probandi onus incumbit Igne.in l. necessarios.§.non alias.n 233.ad Sillanian. Porcelli. de inuẽtar. Q.1.n.9.cap.9.n. 14.Cacchera. decis. pedem. 58. n.22.Rot.dec.275.n.2.par.2.recentis.Cor.cons.183. n.3.lib.4. Farin. in frag. par.2. n. 1071. vbi de patre culposo.

10 1. Lim. non procedere quando testator inuentarium confici vetasset, tunc enim nisi ex iusta causa fieri non deberet, nec tutor velut suspectus remouebitur Annibal.in l.nemo potest n.395.& 402.de leg.primo.

11 2. Lim. non procedere quando ante confectum inuentarium nil tutor administrasset Bar.in l.tutor. qui. n.7.de administr.tutor.Barba. cons 61.n.2.lib.3.

12 3. Lim. nam antequam remoueatur tutor est, & ex interuallo fecisse sat est Sal.in §.final.n.3. Institut. de suspect.tutor.

13 Octaua. Pecunia tutelam procurans suspectus censetur, vt que talis remouendus est §.sed si quis præsens. Inst.de suspect. tutor. l.tutor.§.tutor.qui eod. tit.& extra ordinem punitur l. in eos.de tutel.l. tutor. quoque. §.tutores de suspect.tutor.Montan supra .n. 14.& seq. Galgan.de tutel. lib.1.tit. 10.n.5.Bero.in cap.veniens n.22.de accusat.

14 Nona. Omissio aliquorum in inuentario tutorem suspectum reddit Cor cons.198.n.2.& 3. lib. 1. subdens ex clausula saluo iure addendi, tutorem non liberari à descriptione postmodum facienda Montan supra.n. 19.Rota.dec.275.n.2.par.2.recentis. vbi etiam si res omissas postea vendat & præcium pro pupillo deponat licet hoc casu à dolo excusetur nec ignorãtia maxime iuris excusari n 9.

15 1. Lim. non procedere nisi probetur tutoris scientia. Rota. Roma.dec.468.par. 2. recentior.

16 Decima. Venditio rerum pro ære alieno soluendo, quod poterat aliunde solui, aut iusta causa cessante, tutorem suspectum reddit.l.3 §.seuerus.de suspect. tutor.l.1.l.magis puto.§ ne passim.de reb.eor.Montan. supra.n.25.etsi absque decreto alienasset.d.§.seuerus. Galgan.d.tit.10.n.11.&quando non alienanda distraxisset Ang.de testam.glo.96.n.9.

17 1. Amp. etiam data licentia vendendi per testatorẽ adhuc enim requiritur causa iusta Bar. in l. in alio. de alimen & cibar.legat.Ang.cons.75.Alex.cons.74.n. 2.& 3.lib.7.Montan.supra.n.26.

18 Vndecima. Interceptio pupillaris rei & in suos vsus conuersio per tutorem facta ipsum efficit suspectum l. tutor.§.nunc videamus.de suspect. tutor. Montan. supra.n 20.

19 Duodecima. Vis publica hoc est cum armis illata pupillo iusta causa suspicionis censetur,quamuis secus sine armis sic quę priuata vi commissa accidat §.item lex Iulia.de vi publi, Instit.de pub.iud. Montan. supr. n.27.& seq.

20 Decimatertia. Fraudolenta, ac dolosa gestio,etiam si tutor soluendo sit, causa iusta est tutorem amouendi §.suspectus. Institut. de suspect.tutor.l.tutor § nunc videamus.eod.tit.Montan.supra.n.21.& seq.Galgan. de tutel.lib.1.tit.10.n 3. & 4. (nisi ante tutelam male gessisset, vel nisi curator post tutelam eligatur a se male gestam n.27.per d.l.3.§.suum & §.queri) Corn. cons.175.n.4.lib.3.Maluas.cons.113.n.2.Ond. cons. 23.n.51.lib.2. & si non ex fide tutelam gerat.§. suspectus autem Inst.de susp. tut. Soc.Iun. cons. 59. nu.36. lib. 3.

21 Decimaquarta. Copia sui non facta latitando dolose ne pupillo alimenta decernantur, iustam præbet causam suspicionis.§. si quis tutor. Institut. de suspect. tutor.l.tutor.§.tutor.l.impuberibus. §. præterea. eod. tit.Montan.supra.n.30.& seq.Galgan.d.tit. 10.nu. 9. 10.nisi inopia excusetur ex glo.in §.si quis præsens. Institut.de suspect.tutor.verbo.per mendacium & n.46. pupillum in possessionem bonorum tutoris immitti l. 7.§.præterea de suspect.tutor. Rota.dec. 468. part. 2. recentior.Grat.cons.115.n.23.vbi quando ea deneg. lib.1.Bero.in cap.veniens.n.22.de accusat,si de mendacio conuincatur Gutie.de tute.lib.2.c.3.n.48.Surd. de alim.tit.8.priuil.86.Munnoz.de ratiocin.c.6.n.10. subdentes ideo rationem reddere teneri & idem si nõ faciat sui copiam vt pupillus agat l.7.§.fi.vbi Bar.de susp.tuto.Viui.dec.40.n.11.vers.7.

22 Decimaquinta. Emptionis bonorum omissio casu eueniente iusta causa est vt velut suspectus tutor remoueri queat, si pecuniæ pupillares adfuissent. l. 3.§. tutores qui de suspect.tutor.Montan.supra.n.42.Galganet.d.tit.10.n.6.

23 Decimasexta. Falsa persuasio alicui facta ne pupillo bene faceret tutorem efficit suspectum l. si legatarius. de dolo malo. Montan.supra n.43.

24 Decimaseptima. Cõmunicatio non facta contutori circa administrationem tutorem suspectum reddit. l. actus. 20. de administrat.tutor. Mont. supr. nu. 34. Galg.d.tit.10.n.12.Masc.concl.815.n. 80. vbi idem de curatore.

25 Decimaoctaua. Cessatio vel totius tutelæ gestionis omissio iustam inducit causam suspicionis l.2.& 3. C. de suspect.tutor. Montan.supra n.35.Galganet.d. tit. 10. n.9.intelligens si dolo omiserit, & non aliter. per l.hæc enim.§.si prætor de suspect.tutor.l.5.§. gessisse. de admi. tuto.

26 Decimanona. Contumacia in iudicium vocati tutoris ipsum suspectum efficit l. impuberibus. §. præterea de suspect. tutor. Montan. supra n. 36. prout & omissa pupilli defensio ad iudicium citati l.tutoris. 29. de administratio. tuto.Galg.d.tit.10.n.15. Cast. in l. inuitus.n.6.C.de procur. Viui. dec. 40.n. 11. vers. & primo.

27 Vigisima. Malis moribus repletus iustè à tutela remouetur l. cũ plures. §. cum tutor de administratio. tutor. Montan.supra n.37.Galganet.supra n.13.l. suspectum de suspect.tut.Tiraq.de pœn.caus.51.n.46.

28 Vigesimaprima. Secunda matris vota eam suspectam reddunt Bal. cons. 96. lib. 4. Montan. supra. n. 39.

29 1. Amp. in auunculo, fratre dictæ matris ea instante dato l. lex quæ tutores. vbi Bar. C. de administratio.tutor.Montan.supra.n.40.

31.lib.3.vbi ipso iure inhabilem reddere si initio subesset, excusare autem si superueniat.

Quadragesimaprima est si defensionem pupilli omittat l.impuberibus.§.fi.de suspec.tut.Viui.dec. 40. n. 11. vers.5.

Quadragesimasecunda est si in alijs tutelis male versatus sit l.4.§.aut ipso tutor de susp.tuto.Viui.d.nu.11. vers.6.

Quadragesimatertia est si tutorem administrare nō pateretur l.actus.vbi Bar.in fi.de adm.tut.Viui.d.n.11. vers.8.

Quadragesimaquarta est si sponte tutor in administratione se ingereret l.scire.§.cum reliquis vbi Bar.de tut.& cur.dat.ab his Viui.d.n.11 vers.9.

Quadragesimaquinta est si tutor principaliter commodum percipiat vel interesse habeat Put.dec.31.lib.3. Rot.dec.348.n.2.par.4.diuers.secus probantes si secundarium foret prout de teste dicitur.

TIT. XXVI. CAP. II.
DE COGNITIONE ET ACCVSATIONE SVSPECTI.

46 Suspecti criminis cognitio ad iudicem tam ciuilem, quam criminalem pertinet Lancelot.de Prætor.tit. de dilapidator n.6.pag.613.propriè autem suspecti crimen publicum non dicitur Bero.in cap.veniens.n. 23 de excusatio.Gurier.de tutel.part.2.cap.18.& coram Iudice maiore loci vbi minor possidet bona accusari posse,& coram Iudice ciuili culpa nō dolus proponenda est;& potest etiam iudex ex officio procedere & Afflict.dec.207.n.3.Gozad.cons.68.n.2.Decia cons.85.n.9.lib 2.Montan.de tutel.cap.36.reg. 4.qui ad duplum agi posse probat; & pro furto, si furtum fuerit commissum,& delegari etiam posse inquit,nisi criminaliter propter dolum ageretur & Galganet.de tutel.lib.1 tit 10.n.35.& Romæ cognoscit Prætor.in Prouincijs Præsides & Legatus Proconsulis.§.1.Inst.de suspect.tutor.a lege 12.tab.descendit & coram ordinario & delegato iudice deduci potest, l.1.de suspect.tut.

47 1.Amp vt suspecti criminis accusator debeat se subscribere si criminaliter agatur vt non solum à tutela remoueatur, verum etiam vt ob illud crimen condemnetur, quo casu non interuenit procurator; quamuis secus foret si ciuiliter agatur, vt dumtaxat remoueatur Bar.& alij in l.1.in fine de suspect.tutor.l.si tutor. eod.tit.l.non solum.§.final.de procurator.Bero.in rubr.de iudic.n.66.vbi si ob dolum non propter culpam accusetur.Manzi.supra n.2.& 3.

48 2.Amp.vt si ciuiliter agatur pro interesse pupilli, alteri suspecti cognitio demandari possit l.1.de off.eius l.1.de susp.tutor.licet secus si criminaliter propter dolum ad vtilitatem publicam l.1.§.suscepti ad Turpil.Roffred.de libel rubr.quæ cauf.pos.deleg.lit A. pag.6.Purpurat.tit l.1.n.641.de offi.eius & in l.4.n.4. eod.tit.vbi reijcit Alex.in d.l.1.de off.eius.n.11.ex communi testantem soli Legato Proconsulis,& Prætorum demandari posse; non tamen delegari poterit si propter dolum criminaliter agatur l.1 § suspecti ad Turpil.Montan.d.cap 36.reg.5.n.5.Niger.in l.cognitio.n.2.de offic.eius.vbi etiam tradit quibus delegari possit, tam respectu cognitionis quam remotionis & hanc distinctionem apud omnes indubitatam probat Valasc.in l.Imperiū.n.238.de iurisd.om iud.

49 3.Amp.vt cum quasi publica sit suspecti accusatio omnibus pateat; quilibet enim admittitur ad accusandum de suspecto.§.consequens.Inst.de suspect.tuto. l.1.& 2 de accusatio.l.pietatis.§.fin.C.de suspect.tutor.l.1.§.sexum.de postulan.l 1.§.consequens de suspect.tuto.probans etiam fœminas admitti Gutierez de tutel.part.2.cap.18.n 3.Manzi.supra n.6.& seq. Montan.supra reg.7.nec tenetur se subscribere d.§. suspecti.Galgan.d tit.10.n.31.& admittitur etiam contutor, concurator, nec non & tutor remotus suspectus.n.33.lib.3.de suspect.tutor.l 3.de suspect.tuto. Steph.de Feder.de interpr iur.par.2.n.84.& mulieres etiam admittuntur pietate ductæ.d.§ consequens.

50 1.Lim.3 ampliationem non procedere in impuberibus qui ad accusandum absque consanguineorū cōsilio minime admittuntur, qui si fraudolenter consētire noluerint, iudex suspectum remouebit Manzi.supra.n.10.Gurier.sup.n 5.Montan.sup.n.21.nisi alij pro eis agere velint l.pietatis.C.de susp.tutor.Galg. d.tit.10.n.32.quāuis curator ab adulto accusari possit ex §.impuberes Inst.de susp.tutor.ex cōsilio tamen necessariorum vt ibi.

51 2.Lim.non procedere in libertis qui patronum suspectum facere non possunt l.3.§.liberti vbi glo.verbo.suum de suspect.tutor.Steph.de Feder.d.nu 84. Galg.d tit.10.n.34.

3.Lim.in procuratore non habente speciale mandatū Moz.de mand.ord.4 n.24.

52 4.Amp.tutori etiam remoto dari cōtra tutorem accusandi potestatem l.tutor quoque de susp.tuto.Montan.d.reg 7.n.13.Galg d.n.33.

53 5.Amp.vt minores accusare possint curatores Aret. Inst.de suspect.tutor.n.5.& ibi Port.n.4 & § impuberes Inst.eod.Montan.supra n.15.cum consilio consāguineorem, secus in pupillo l.7.de susp.tut.

54 6.Amp.in curatore l.3 § non tantum & §.si quis de suspect.tutor.etiam ventri datum accusari posse Gut. de tutel.par.2.cap.18.n.6.Mont.sup.reg.6.

55 7.Amp vt liberti admittantur contra tutores,& curatores pupillorum patroni l.3.§.liberti de suspect.tutor.Montan supra.n.18.

56 8.Amp.vt mater & auia soror & nutrix orphani accusare teneantur l.1.§.consequens.& l.2.de suspect.tutor.Gutierez.de tutel.par.2.c 18.n 4.Monta.d.reg. 7.n.8.licet mater non teneatur præcisè, & ideo nisi protestata sit non repeter sumptus propterea factos nec vbi succubuisset, si autem obtineat magnos repetet Surd.de ali.tit.6.Q.8.n.89 & seq.

57 9 Amp.hæredes admitti volentes accusare tutores suspectos; licet in hæredes nisi quatenus ad eos peruenit minimè detur l.post finitum.de suspect.tuto.§.sed si Inst.eod.Montan.sup.n.20.

10.Amp.vt in causa suspecti tutoris torqueri possint serui pupilli l.ad instruendam 35.vbi Bar.de admi.tuto & à seruis pupilli inquiri & inuestigari potest de fraude tutoris l.nihil.12.& ibi Bar.de susp tuto.

11.Amp.vt iudex ex officio inquirat nemine tutorem suspectum accusante, & informare se potest per depositionem seruorum l.3.§.præterea vbi Bar.de susp.tut. Maran.de ord.iud.par.6.n 147.Decia.cons.84.n.9. lib.2.Gall.de excep.suce.tit.4.exc.17.n.31.par.2.

TIT. XXVI. CAP. III.
SVSPECTI QVI CENSEANTVR.

58 Primo. Suspectus dicitur ille qui ex bona fide tutelã non gerit, etiam si fit soluendo l. 1. C. quando lice. vniсuiq. fine iud se vendica. §. suspectus Inst. de suspect. tuto Manzi. supra n. 11. & quando in administratione se dolose gessisset. Ond. conf. 23. n. 51. lib. 2. vide supra. cap. 1. vers. decima tertia & omnes tutores cuiuscunq; generis sint suspecti accusari possunt etiam patronus dummodo eius famæ parcatur. §. ostendimus. Inst. de suspect. tutor. vel curator. l. 4. C. de susp. tuto. vel curat. l. 1. §. ostendimus ff eod.

59 Secundo qui in alijs tutelis male versatus fuisset vt suspectus etiam priusquam gerat remoueri potest l. 3. §. idem erit. de suspect. tutor. l. hæc enim in fine. eod. tit. Manzi. d. n. 11. in 8. Q. princip & qui olim male gessit hodie etiam male gesturus præsumitur d. l. 3. §. si autẽ. & §. si curator Malc. concl 873. n. 10.

60 Tertio licet qui non gesserunt vt suspecti nequeant amoueri nec postulari, ob ignauiam tamen, negligẽtiam, vel dolũ, si in dolo fuerint remoueri possunt l. hę enim. 4. in fine de suspect. tutor. & postquã gerere cœperint propter dolum & culpam vt suspecti remoueri possunt §. suspectus 2. Inst. de suspect. tutor. Manzi. de tutel. Q. 8. n. 11. Monta. supra cap. 36. reg. 3.

61 Quarto. Captans tutelam suspectus est l. scire oportet. in fine. de tutor. & curato. dat. ab his. Soc. Iun. conf. 59. n. 38. lib 3. Papon. in consuetud. Borbon. §. 180. fol. 176 Bero. conf. 123 nu. 14. lib 3. post Cor. conf. 284. n. 8. lib. 3. Crau. conf. 335. n. 3. Decian. conf. 94 n. 3. lib. 2. Gab. conf. 27. n. 14. lib. 1. Silliman conf. 8. n. 4. inter conf. vlt. volunt. lib. 1. Seraph. priuileg. iuram. 4. n. 104.

62 1. Lim. non procedere in dato inutiliter in testamento à Iudice confirmari petente Salic. in l final. C. de confirman. tutor Scrad. de feud. par. 10. sect. 20. n. 30.

63 Quinto. Creditor & debitor pupilli tutores suspecti sunt Bero sup.

64 Sexto. Substitutus pupillo suspectus censetur Bero. supra.

65 1. Lim. non procedere quando aliter iudici videretur vt puta quia pupillus penes tutorem prius alius fuisset Cor. conf. 198. n. 11. lib. 1.

66 Septimo. Litigans cum pupillo suspectus existimatur Bero. sup. vide supra, cap. 1. versic. vigesima quinta.

67 Octauo. Consanguineus inimici patris pupilli, vel pupilli, suspectus est Dec. conf. 674. n. 6. Soc. Iun. conf. 59. n. 39. lib. 3.

68 Nono. Inimicus patris pupilli suspectus est Soc. Iun. d. n. 39. vide sup. cap. primo. versic. prima.

69 Decimo. Contutorem administrare non patiẽs imo litem propterea sustinens est suspectus Crau. conf. 335. supra cap. 1. versic. vigesima octaua Vrsil. ad Affl. dec. 207. n. 2.

70 Vndecimo. Tutor qui copiam sui non facit vt alimẽta pupillo decernantur remouetur & datur curator qui ea præstet; si verò abesset ex necessaria causa interim qui ea præbeat curator datur l final. vbi pupil. educari debeat. Specul. in tit. qui fil. sint legitim. §. 1. n. 21. Manzi. de tutel. Q 8. n. 18. Montan. de tutel. c. 39. n. 5. & sequent. vbi quando negaret falsò habere pecunias pupillares ne pupillus alatur l. 3. §. tutor. de suspect. tutor. Grat. conf. 115. n. 23. lib. 1. supra cap. 1. versic. decimaquarta Maluer. in pract. tit. de tut. & cur. n. 28. Viui. dec. 40. n. 12. versic. 7.

71 Duodecimo. Inuentario non facto tutor redditur suspectus Afflict. decis. 207. n. 3 & 4. Vinc. de Franch. decis. 394 n. 3. Cacchera. conf. 36. n. 18. & decis 58. n. 22. & supra. cap. 1. versic. septima. Viui. dec. 40. n. 11. versic 2.

72 Decimotertio. Dissipans minoris bona suspectus est Afflict. d. n. 3. idemque si propria Soc. Iun. conf. 59. n. 41. lib. 3. supra cap. 1. versic. vigesima nona.

73 Decimoquarto. Pecunia data pro tutela habenda suspectus redditur ac remoueri debet, & extraordinarie punitur cum gratis accipiet exercere debeat l. in eos. de tutel. Natta. cons. 76. n. 3. Manzi. de tutor. susp. Q. 8 principali n. 26 supra cap. 1. versic. octaua.

74 Decimoquinto. Qui gerere cœpit & administrare cessauit, suspectus redditur l. ita autem. §. gessisse. & §. quod si quis de administratio. tutor. Montan. de tutel. cap. 39 n. 14.

75 1. Amp. idem esse in eo qui sciens se tutorem vel curatorem electum non gessit, nam poterit vt suspectus remoueri l. 3 §. tutores l. 4. §. final. de suspect. tutori. l. 2. & 3 C. eod. Meno. de arb iud. cas. 174. Scrad. de Feud. part. 10. section. 20. n. 20. Crau. conf. 132. n. 7. vbi quando de gerere recusaret.

76 Decimosexto. Commodum in re sperare valens suspectus censetur, nisi interesse non sit principale, vel nisi de matre & auia agatur Put. decis. 31. n. 2. & 3. lib. 3.

77 Decimoseptimo. Improbus post testamentum euadens suspectus efficitur Soc. Iun. conf. 59. n. 40. lib. 3.

78 Decimooctauo. Iudex etiã mihi datus in alia mea causa suspectus dicitur qui prius mecum litem habuit ratione rei pupillaris Bero. in cap. 1. n. 35 de iudic.

79 Decimonono. Pecunias pupilli ad honestum lucrum non ponens tutor suspectus fit. Gutier. de tute. cap. 18. n. 24. Maluas. conf. 113. n. 32. & idem si in emptionem bonorum non conuertat. Viui. dec. 40. n. 11. vers. 3. vbi de pecunijs superfluis.

TIT. XXVI. CAP. IV.
DE REMOTIONE TVTORIS SVSPECTI ET EIVS POENIS.

80 Suspectus tutor à tutela remoueri debet, ac lite super suspicione pendente alter subrogatur, & administratio primo denegatur §. si quis. Institut. de suspect. tutor. l. 7. C. eod. Specul. de tutel. §. generaliter. n. 15. qui dicit agere non posse si suspectus accusatus fuerit, administratione etiam minime prohibita Cepol. conf. 32. n. 1. Butr. in cap. venerabilis. n. 20. de offic. deleg. Franc. Marc. decis. 654. lib. 1. & hoc vtilitatis publicæ ratione Din. in reg odia. n. 7. de reg. iur. Cassan. in consuetud. Burgun. tit. defensans. rubr. 6. §. 5. n. 6. fol. 867. Gutierez de tutel. cap. 18. n. 10. Manzi. de tutel. Q. 8. n. 14. versic. si quis verò. vbi ipso iure interdici administrationem probat. Montan. de tutel. cap. 36. & per iudicem ex causa remouetur quæ sibi fuerit iusta visa & Crau. conf. 190. nu. 8. Galganet. de tutel. lib. 1. tit. 10. nu. 37. per l. 7. C. de suspect. tutor. & § si quis Inst. eod. per quæ administrationem non ipso iure sed a Iudice probat interdici

& ante

& ante prædictos Azo.in sum.C.de suspect.tutor. in fine de communi Borgni.de tutore n.19. & Aufrer. ad Cappel.Tholos.dec 370.& Galg.d.tit. 10. num. 38. Maluas.cons.113. nu. 32. sed ipso iure interdici nisi legitimus sit Grat.cons 44.n.12.& 13.lib.1.Montan. supra. reg.9. sed nemine reclamante remoueri posse, Decia.cons.94.n.9.lib 2.per l.tutor quoque §. præterea.de suspect.tutor.Senat.Dolan.dec.60.lite pendente administrationem impediri, secus in alijs officialibus probans & interim administrationem interdici. Viui.dec.40. n. 11.l. cum quem de susp.tuto.per iudicem scilicet vt ibi.

81 1. Amp. procedere etiam in tutore testamentario, & quolibet alio tutores Manzi.sup.nu.5.l.4.C. de susp. tutor. Gutierez.supra n.23.Montan.supr.reg.6. Maluas.supra etiam in liberto per l.1.C. de suspect. tutor. Arct.in §.ostendimus.Inst.de suspect.tutor. Galga. d. tit.10.n.21.Gratian.disceptation. 532.n. 29.& sequ. subdens idem ex culpa & negligentia Ai.no. in consuet.Aluer.tit.11.art.1 n.2. puta si re vel moribus deterior fiat Rot.dec.275.n.7.8.par.2. recentis. vbi idē de coniunctis si ex culpa & negligētia remoueantur, licet si ob dolum vel frandem coniuncto curator adijciatur ex l si tutor de susp.tuto.

82 Contrarium in testamentario contra quem aliquid probatur adiunctum dari probant Viui.dec.40.n.13. par.1.Mastril dec.6.n.34.

83 2. Amp. vt suspectus non repetat expensas quas fecit in iudicio suspicionis & remotionis, imò si succubuerit ad eas restituendas condemnandus sit Vincen. de Franch.dec.394. Duen.reg.275.n.8.Crau. cons. 205. n.37. Aneh.Q.61.lib.2.Borgni.de tutor.n.286.Galg. d.lib.1.tit.10.n.46.

84 1. Lim. non procedere si obtinuit tunc etiam propria authoritate eas retinet Anch.supra.n. 10. Borg. supra.

85 3. Amp suspectum remoueri etiam antequam gerat.§.vtilie suspectus.Instit. de suspect.tuto Galga d.tit. 10. n.36.& siue expresse remoueatur, vel gerere probibeatur idem erit l.4 § si.de susp.tut.vbi Bar.

86 4. Amp. vt de suspecto accusatus per procuratorem defendere se nequeat si ob dolum non propter culpā accusetur Bero.in rubr.de iudic.n.66.& 67.

87 5. Amp. ob leuissimam etiam culpam remoueri posse l.3.§.final.de suspect.tutor.Crau.cons.97.n.3. Montan.supra.n.8.iudicis tamen arbitrio nu. 9. Gratian. dec.532.n.29.& seq.& Rota in Roma.tutelæ.de Bōcompagnis.18.Maij.1616.coram Vbaldo, vbi remota fuit quia non posuerat armentum in inuentario, licet ad vsum hæreditatis prætium in bancha deposuisset, & sic esset in leui culpa cum adhuc effectum nō requiratur dolus vide infra lim.13.Viui.dec.40.n.11. vers.10.

Contrarium tenuit Rot.dec.275.n.1.par.2. recentis. ob latam culpam remoueri potest l.7.§.1.de susp.tut.

88 6. Amp. vt duobus datis ad administrandum, & duobus ad instruendum, dati ad instruendum teneantur ob non factam remotionem datorum ad administrandum, nisi eos tamquam suspectos remoueri curassent Cepol.cons.56.n 5.

89 7. Amp. procedere in eo qui non gessit sed dolo cessauit, nisi ex sola ignauia non gessisset l.2.C.de susp. tutor.l.hæc enim in fine.eod.tit.Montan.supra. nu. 10. vide supra.cap.3.versic.tertio.

90 8. Amp. procedere etiam non habita qualitate aut forma suspicionis, sed ex sola generali suspicione remoueri posse Abb in c.accepimus.n.8.de purgat. can. causa per iudicem expressa.n.9.Maluas.cons.113. n. 3.Gutier.supra.n.19. 20. in dubio remotus censetur, causis in libello expressis Abb.supra.Gutierez.supra. n.21.Montan.supra.n.4.& seq.

91 9. Amp. etiam si tutor diues sit §. suspectus & §. nouissime Institu.de suspect.tuto. Montan.d.reg.6.n. 13. vel satisdederit, aut satisdare offerat l.5.de susp.tuto. & l.6.

92 10. Amp.vt remotis velut suspectis maior pœna quā remotio imponenda sit l.1.§.solent de susp.tutor. Manzi.de tutel.Q.8.principal n.26.

93 11. Amp. vt libertus qui fraudolenter filiorum patroni tutelam gessit extra ordinem puniatur l. liberti. C. de libert. & eor. liber. l. 1. & 2.l. libertus. C. de suspect tutor.Manzi.supra.n.26.§.libertus quoque Inst.de suspect.tutor.

94 12. Amp. vt qui fraudolenter gesserint remouendi sint quamuis satisdederint l. suspectus. & l. quia satisdatio.de suspect.tutor.§.nouissimè. Institu. eod. Manzi.d.n.26.

95 13. Amp. vt licet mortuo tutore iudicio suspecti pēdente lis extinguatur l.penul.de suspect.tutor. Manzi. supra.n.16.idem probans si aliter tutela finiatur; attamen si vltra finem remotionis, ad pupilli etiam vtilitatem suspicio deducta sit, ac lis cum tutore contestata, ad tutoris hæredes lis transibit vt pecuniarium commodum pupillus consequatur n.17.

96 14. Amp. iudicis arbitrio relinqui an tutor tamquā suspectus remouendus sit & ob quam culpam Cor.cōs. 198.n.7.lib.1.& ex causa quæ iusta Iudici visa fuerit cons.175.n.4.lib.1.Soc.Iun.cons.59 n.7.lib.3. Vrsil. ad Afflict.dec.207.& 357.n.7.Montan.de tutel. cap. 36.reg.1.n.1.Galg.de tutel.lib.1.tit.10.n. 19. 20. & si contumax sit in administrando vt suspectum remouebit l.3.vbi Salt.C.de suspect.tutor.& ex officio iudicis sine accusatione remoueri possit l. 3. §. præterea. ff.eod.

97 15. Amp.vt remotus infamiam incurrat & extra ordinem puniatur Natt.cons.73 in fine.Lancel. de Prætor.rub de dilapidator.n.5 pag.613.vide infra lim.

16. Amp. in eo qui copiam sui non facit, vt alimenta pupillo decernantur.§.si quis tutor.Institut.de suspect. tutor. & si per mendacium neget alimenta præstari; posse punietur.§.sed si quis eod.tit.

17. Amp. vt contutori imputetur si contutorem suspectum non curet amoueri, & satisdare l. etiam 15. de admi.tut.secus si non debuit, puta quia idoneus subitò facultatibus lapsus sit.

98 1.Lim. nam suspectus remotus alterius pro administratione non obligatur Dec. in l. non omnis. §. si pupillus.n.5.si cer.pet.

99 1. Sublim. vt licet tutor non sit quoad administrationem, quoad nomen tamen tutor manet de communi Decia.cons.19 n.16.lib.3.

100 2.Lim.vt licet ob dolum remotus infamis fiat perpetuò; non tamen idem accidit si ob latam culpam, vel negligentiam fuerit remotus l. final. C. de suspect. tutor.§. suspectus.Inst.de suspect.tutor.l.3.§.fi.ff. eod. & l.4. Afflict. decis. 207. n. 3. de communi omnium Gutierez,

Gutierrz d. cap. 18. n. 17. & seq. (subdens aliter quam per excusationem remotum non esse infamem) Malvas cons. 113. n. 3. Manzi. supra. n. 13. Montan. de tutel. cap. 36. reg. 8. subdens in dubio non effici infamē & remotum propter dolum vel latam culpam si causa in sentētia fuerit expræssa infamem fieri l. hę enim de suspect. tutor. secus si ob negligentiam l. 3. §. finali. de susp. tutor. Galg. de tutel. lib. 1. tit. 10. n. 40. Bero. in cap. veniens n. 22. de accusat. Gratian. disceptatio. 532 o 34 & non esse infamem nisi ob dolum remotus sit Roffr. de libel. rubr. de constitut. meminerint n. 18. pag. 403. Natt. cons. 525. n. 3. Viui. dec. 40. in fi. ob dolum remotum infamem probat & in dolo censeri si inuentarium non fecerit.

101 Verùm, suspectum propter dolum non remoueri ne infamiam incurrat, remoueatur autem ob culpam suspectus etiam coniunctus; sed quoad dolum iudicis arbitrio remanere vel remouere, vel curatorem dare. Cor cons. 175. n. 6 lib. 3. & Fab. in l suspectos n. 3. C. de suspect. tutor inquit vt si ex officio remoueatur fiet etiam infamis infamia facti; quod si ad instantiam, partis, & tunc si propter dolum hoc expræsso & est infamis aut propter culpam etiam latam, & tunc secus. Aut simpliciter hoc non expræsso, & tunc aut dolus tantum obijcitur & est infamis, secus si sola culpa, aut dolus & culpa, & in dubio non est infamis. Bero. in cap. veniens; nu. 36. de accusatio. Mantua. cons. 188. n. 10.

102 In dubio autem ob culpam remotum censeri nec infamem fieri l. hæ enim de suspect. tutor. vbi glo. verbo. & verum & Docto. Cremen. sing. 37. Tiraq. de cessan. caus. par. 1. n. 64. Manzi. de tute. Q. 8. n. 12.

103 Simplicitate propria tutor remotus io famis non fit l. 3 §. fin. de suspect. tutor. Meno. de arb. cas. 193. n. 7.

104 Nec quando sine causæ expræssione remotus fuit Natt. cōs. 525. n. 34. causa enim exprimi debet Abb. in cap examinata. n 9. de iudic. vbi sententiam tenere etiam non facta expressione, & ex faciliori causa remotum præsumi.

105 3. Lim. ex paupertate remoueri non posse si fidelis existat, nisi malis moribus sit præditus & callide cōuersetur. l. suspectum 8. de suspect. tutor. §. final. Institu. eod. l. 5. C. de susp tutor. Oldrad. cons. 196. n. 4 licet curator ei possit adiungi l. pietatis C. de suspect. tutor. §. interdum instit. de curat. l. 1. C. de peric. tuto. Manzi. d. Q. 8. n. 28. & n. 14. Montan. c 36. reg. 2. præsertim in testamentario & affine. n. 12. Tiraq de pœn. capit. 51. n. 46 Viui. dec. 40. n. 14. vbi adiunctum vel curatorem dari.

106 4. Lim. non teneri tutorem antequam fuerit ex mala administratione remotus l. nisi tutela. de tut. & ration. distrahen Honofr. cons. 28 n. 16. inter cons. crim. lib. 1. vel finita tutela, ex mala scilicet gestione.

107 5. Lim. non procedere in tutore coniuncto si causa leuis sit licet si grauis foret, & in alijs administratio interdicatur, & remoueatur etiam si mater & auia foret Affl. dec. 207. Soc. cons 193. n. 2. lib. 2. Crau. cōs. 190. Borgni. de tutor. n. 18. 19.

108 6. Lim. non posse conueniri pro debitis eius qui loco ipsius subrogatus fuit Roman. cons 28. sub. n. 2.

109 7. Lim. nam qui satisdare nequit non remouetur tanquam suspectus, sed ex causa prędicta non admittetur licet tutelam quam gerere cœpit minime dimittat Port. in § suspectus n. 9. & ibi Balduin. versic. remouendus non est. Montan d. reg 2. n. 13.

110 8. Lim. non procedere post tutelam finitam l. 3. §. quæri. de suspect. tuto. & l. 1. Din. in reg. factum nu. 3. de reg. iur. in 6. Galganet. de tutel. lib. 1. tit. 10. n. 30. l. 1. C. de suspect. tuto. vbi Bal. & Sali. subdens tunc iudicio tutelæ conueniri.

111 9. Lim. non procedere in suspecto ob aliud crimen extra tutelam commissum Pacia. de probat. part. 2. cap. 21 n. 113. Gutierez de tutel. part. 2. cap. 18. n. 5.

112 10. Lim. nam litis contestatio, requiritur Ceph. cōs. 32. n. 9. Vrsil. ad Afflict. decis. 357. n. 5. Gutierez. supra. n. 15. Morot. cons. 74. n. 17. postquam dato adiuncto administrare potest Gutierez. cons. 52. n. 1. & seq.

113 11. Lim. nam si priusquam tutor accusetur solemnia fecerit, post modū accusari minime poterit Borg. de tuto. n. 20. Gutierez. sup. n. 16.

114 12. Lim. nā suspectus vel prodigus testamēto datus a Iudice confirmatur Decian. cons. 49. n. 10. lib. 1. si tamen illud testator sciuerit de communi Gutierez. supra n. 2. & Caldas de rest. in integr. versic. sine curatore. n. 116. vbi licet autem &c. secus probans si suspicio mortuo testatore superuenisset Ramon. cons. 4. n. 17. l. 3. filio de confin tuto. § fi. Inst. de tute.

115 13. Lim. non remoueri nisi ob dolum non autem ob culpam Cag. in l. contractus n. 62. de reg. iur. Cepha. cons. 32. n. 12. & in patre legitimo administratore magis communiter tenetur Pinel in l. 1. part. 2. n. 35. C. de bon. mater. & Gutierez de tutel part. 2. cap. 16. n. 26 intelligens spreta monitione iudicis de diligēter administrando Soc. Iun. cons. 59 n. 36. lib. 3 qui tamē tenet sufficere præsumptum Morot. cons. 74 n. 18. & seq. subdens dolum ex eo non argui, quod pecunias pupillo debitas ad honestum lucrum non posuerit, cum rationem reddere teneatur vide supra amp. 5. Bar. in l. si tutor. n. 1. de suspect. tut. inquit ob culpam remoueri quia non infamaretur, ob dolum vel fraudē in re magna commissam remouetur, si in re modica curator adiungetur Meno cons. 345. n. 28.

116 1. Amp. nec propter dolum circa minima commissum remoueatur, sed tutori curator adiungetur Cor. cons. 175. n 6. lib. 3.

117 14. Lim. non procedere lite pendente super suspicione coniuncti Bar. in l. si tutor. n. 3. de susp. tutor. Castr. cons. 355. lib. 2. de communi Montan. de tutel. c. 36. reg. 3. n. 19. & infra lim. 17.

118 Contrarium tenet Cor. cons. 183. n. 4. lib. 4. & cons. 175. n. 6. lib. 3. Aretin. in §. suspectus n. 2. Inst. de suspe. tutor. Afflict. dec. 357. n. 5.

119 1. Sublim. 14. limitationem nam ex iusta causa cōsanguineus etiam remouetur Cor. cons. 198. n. 5. lib. 1. Grat. cons. 44. n. 13. lib. 1. Vrsil. ad Afflict. decis. 207. & 357. n. 6.

120 Sed ei adiunctum dari curatorem Borg. de tutor. n. 19. de communi Gutierez. supra. n. 11. & interim administratio personæ coniunctæ non interdicatur C. si tutor. vbi Bar. de suspect. tutor. intelligendo si tutor, coniunctus infamaretur, & propter dolum quo casu statur iudicis arbitrio, an debeat adiunctus dari, secus si non infamaretur Grat. cōs. 44. n. 12. & seq lib. 1.

121 2. Sublim. non procedere si coniunctus inuentariū non confecisset, dilapidasset bona pupillorum; eas-

que

quē indigno copulasset ante tempus etiam si mater, vel auia foret Affl.dec.207.in fine. Boer.dec. 33. nu. 100.Borg.de tutor.n.19. Vrsil.ad Afflict. dec. 357. in fine.Gutierez.supra.n.12,Montan.supra.n. 19. Galg. de tut.lib.1.tit.10.n.23.

122 15. Lim. & declara vt si tutor in locn administrationis existens tamquam suspectus accusetur, & ipse defendens se obtinuerit, omnes expensas à pupillo recuperare possit, ac ex bonis pupilli propria authoritate sibi satisfaecere Anch.Q.61.n. 10.lib. 2. vide supra amp.2.

123 16. Lim. nam si per accusationem criminaliter, procedatur requiritur libellus prout si per officium, vel à parte imploratum, quamuis secus foret, si iudicis officium non fuisset imploratum, sed tantummodo excitatum Salic.in l.suspectos.n.4.C.de suspect. tutor. Mari. Angus.cons.219.n.2.& sequ. tam etsi duæ negatiuæ abundent, post Azo.in sum.C.de susp tut.nu. 5.Affl.dec.207.n.3.Goz.consi.68.n.2.Decia.consi.85. n.9.lib.2.Galg.d.tit. 10. n 35. & si iudici constet suspicio etiam sine inquisitione remoueri potest n. 41. per l.3.§.præterea.de susp.tutor. & affines vocati l.fi. vbi pup.educa.debe.Rim.consi.97.n.49.

124 17. Lim.non procedere in consanguineis,eis namque curator a diungitur l.si tutor de suspec.tutor. Borg. supra.n.18.& 19.Montan.de tutel.cap. 36. reg. 3. n. 16.Morot.cons.74.n.17.vide supra lim.14.Viui.dec. 40.n.13.

125 1. Sublim. non procedere quando suspicio esset notoria & grauis, vel mater ad secunda vota transiuisset de magis communi Thesaur.Q.85.lib.3.

126 2. Sublim. non procedere quando non remouentur propter dolum, ac proinde minime infamantur, sed ex culpa, cum namque isto casu non incurrant infamiam suspecti quamuis coniuncti remouentur l. 1.§. ostendimus.de suspect.tutor.& quando dolus magnus cessat, leuis autem suspicio subest, remouentur etiam sanguine coniuncti Aretin.in §.sunt quidam.n.4. Inst. de suspect.tutor. Montan.d.reg.3.n.18.& ob culpam, & negligentiam remoueri patrem,matrem, & auiam de magis communi testatur Alex.in l.Imperator. nu. 13.ad Trebel.Boer.dec.61.n.13.in fine.& Galga. de tutel.lib.3.Q.5.n.4. post Grat. conf. 44. n. 11. lib. 1. Gratian.disceptatio.532.n.34 & seq.

127 18. Lim. in patrono tutore qui non remouetur,etenim consanguineo comparatur l. si tutor. de suspect. tutor. Manzin.de tutel.Q.8.n.5. Montan.de tute. vbi supra.n.20. licet in fraudem gesta per eum reuocentur l.patronus.8.de tutel.vbi glo.& Bar.

128 1. Sublim. 18. limitationem non procedere quando famæ patroni parceretur,puta si ob culpam remoueretur §.ostendimus. Instit. de suspect.tutor. vbi Aret. Montan.d.reg 6.n.7.& 8.

129 19. Lim. non procedere quando aliquid admisit etiam in bonis pupilli antequam tutor esset l. tutor. quoque.§. nunc videamus. de suspect. tutor. Montan. supra.n.21.Galg.de tutel.lib.1.tit.10.n.27.

130 20. Lim. nam suspecti postulatio extinguetur, tutoris morte superueniente, vel tutela lite pendente finita §.sed si. Instit. de susp. tutor.l. 3. §. quæro ff. eod. Montan.d.cap.36.reg.vltim.post Aret.in §.si quis. Institut.de suspec.tutor.Galgan.d.tit. 10.n. 29. l. post finitam.11.de suspect.tuto.& Bar. ibi.

131 1. Sublim. non procedere quoad cognitionem quę tutela etiam finita perficitur, vt constet ex sententia ad quem eius temporis periculum pertineat quo extitit cessatum Balduin. in §. sed si suspecti. verbis extinguitur suspecti cognitio Instit.de suspect.tutor. Mont. d.cap.36.reg. vltim.

132 21. Lim. non procedere quando desiit esse tutor,& curator datur, vel iterum tutor datur, si sit contutor, vel concurator qui cum iudicio tutelæ conueniat cessabit æquitate crimen suspecti, quamuis secus foret si postmodum solus tutor existeret.l.3.§.item erit de suspec.tutor.vbi glo verbo versatus.& verbo idem Galganet.d.tit. 10.n.28.

133 1. Sublim. non procedere in tutore dato quousque fuerit in Italia, nam pro gestis ante discessum poterit suspectus postulari, quasi vna tutela sit interuallata d. l.3.§.quod si vbi glo. verbo. vna Galg. de tutel. d. tit. 10.n.28.

134 1. Lim.d.primam sublim. non procedere in eo qui aliquid admisit priusquam Reipublicæ causa abesset, nam reuersus postulari suspectus nequit quoniam vtili actione ex prius gestis conueniri potest d.l.3.§. si quis, & ibi glos.verbo.vtili.Galgan.d n.28.

135 2. Lim.non procedere in curatore ventris & bonorum, hic enim si aliquid admiserit, si post natiuitatē pupilli tutor fieret suspectus nequaquam postulabitur, nisi solus tutor existat d.l.3.§.si curator.vbi glo. verb. potest.de suspect.tutor.Galg d.n.28.in fine.

136 22.Lim.nam propter secundarium interesse ab administratione tutor neutiquam arcetur Rot.Roma. dec.348.n. 1.par.4.diuerso.

137 23. Lim. causis suspicionis minimè verificatis non posse tutorem veluti suspectum remoueri Rota.Rom. dec.307.n.2.par.2.recentior.idem tradens si tutor testamentarius foret sine causa remotus, nempe vt alterius tutoris datio nulla sit, & si remotus sit vbi non posset,tutor manet & reddere rationem tenetur Alba. conf.580.

138 24. Lim.vt licet accusatione suspecti pendente administratio ipso iure interdicta sit, non tamen gesta irrita sint, nisi cum tutore contrahentis scientia probaretur l.quod si forte.§. 1.versic.idem dico & si sciēs, de solutio.Rota.Roman.dec.47.n.4 par.2. recentior.

139 25. Lim. nā iudicis arbitrio est remotio, ac temporis inuentarij conficiendi dilatio.l. 3.§. si tutor inimicus de suspect.tutor.Cor.consi.175.n.4.lib. 3. Goz. consi.17.n.2.Meno.de arbitrar.cas. 174. Gratian. discept.532.n.36.Alba.consi.580. qui intelligit ex causa simili in iure expressis.

140 26. Lim. non posse impuberem suos tutores petere vt suspectos remoueri, sed puberes eorum curatorem vt suspectum cum consilio necessariorum remoueri petere possunt §.impuberes vbi glo.& Aretin. Inst. de susp.tuto.

141 27. Lim. nam tutor suspectus allegari non potest à procuratore mandato speciali carente Bero.cōs.151. n.19.lib.1.

142 28. Lim. vt qui nihil gessit non possit suspectus postulari; licet ob ignauiam negligentiam vel dolum, si dolo fecerit remoueri possit l.4.in fi.de susp.tuto.

143 29. Lim. vt post remotionem non spectet ad tutorē periculum tutelæ l.decreto. 10. vbi Bar. de susp. tuto. Dec.in l.non omnis.§.si pupillus n.4.si cer.pet.

144 30. Lim. in curatore qui non remouetur vt suspectus sed ei datur adiunctus Meno. cons. 345. n. 4. & 28. Viui. dec. 40. n. 15.

TIT. XXVII. DE FALSO ET ILLEGITIMO TVTORE ET CVRATORE.

SVMMARIVM.

1 *Tutor falsus tutor non est amp. & lim. num. seq.*
2 *Soluens falso procuratori iudicis mandato non liberatur.*
3 *Soluens minori sine curatore Prætoris iussu liberatur.*
4 *Protutoris gesta ualent si prætor ratum habiturum pronunciasset.*
5 *Debitor generis soluens mandato iudicis an liberetur, & an speciei debitor dic ut ibi.*
6 *Debitor speciei negociorum gestori soluens non liberatur.*
7 *Sententia cum falso tutore lata nulla est.*
8 *Falsus tutor, uero non debet melioris conditionis esse.*
9 *Exceptio falsi procuratoris & falsi tutoris similes sunt, eas autem obijcere differens non repetit expensas.*
10 *Falsi tutoris datio domino præiudicat.*
11 *Soluens tutori illegitimo cum quo contraxit liberatur.*
12 *Falsus tutor & curator ei ad interesse tenetur cum quo contraxit.*
13 *Falsi tutoris gesta tenent à minore ratificata.*
14 *Tutor loco alterius datus tutor est & bene gerit.*
15 *Falsum tutorem scienti si contrahat non subuenitur.*
16 *Iudicium à prætore compulsus subire restituitur.*
17 *Falsi tutoris cum uero gesta tenent.*
18 *Falso cum tutore agens temporali actione cuius dies interea exijt, uel rei usucapta fuit incommoda sustinet ac si cum uero tutore gesta essent.*
19 *Falsi tutoris gesta à iudice pro legitimo pronunciati ualida sunt.*
20 *Falsus tutor dolo malo factus ad damna & interesse tenetur secum contrahenti amp. & lim. n seq.*
21 *Falsus tutor minori tenetur si eius responsio in captionem induxerit.*
22 *Contrahens cum falso tutore contra pupillum restituitur.*
23 *Actio contrahenti cum falso tutore ignoranter contra tutorem datur.*
24 *Falsus tutor cuiuscumque conditionis sit tenetur.*
25 *Hæredes & alij successores contra falsos tutores agunt.*
26 *Falsi tutoris gesta nulla sunt. lim. ut ibi.*
27 *Falsus tutor post annum conueniri nequit.*
28 *Falso tutori subiecti non conueniuntur.*
29 *Falsus tutor non conuenitur ex authoritate coacte adhibita.*
30 *Pater author qui minorem 12. annis nuptui collocauit, non conuenitur.*
31 *Hæres falsi tutoris non conuenitur.*
32 *Contrarium tenet Galg. ibi citatus.*

TIT. XXVII. CAP. I. DE FALSO ET ILLEGITIMO TVTORE ET CVRATORE.

1 TVtor falsus non est tutor, & ille dicitur qui verè tutor aut curator non est, nam si datus fuerit a non valente eum vel eos dare, is acceperit, cui dandus non erat, nec a quo dari posset, & sine decreto, & in minus solemni testamento tutor nō est l. naturali. §. 1. de confirmatio. tutor. Montan. de tute. cap 34. & a falso tutore gesta nulla sunt, nec pupillo possunt obesse etiam si plures tutores sint. ff. quod falso. tutor. author. per tot. & l. 1. §. ait prætor Montan. supra. reg. 1. siue vnus siue plures sint d. l. 1. §. hoc edictum Galganet. de tutel. lib. 2. tit. 23. n. 33. & pupillus rem alienatam cum fructibus etiam à tertio possessore vendicare potest. Borgni. de tutor. n. 155. quamuis bonæ fidei possessor faciat fructus suos vt per eum, idē probātem de alienatis à falso procuratore ex Benintend. dec. 38. Rol. cons. 76. n. 3. & seq. lib. 1. & illegitimum tutorem, curatorem, & procuratorem contrahere, & officium exercere non posse, veluti si tutorē habenti tutor datus esset, hic enim tamquam datus contra formam legis si quis sub conditione §. 1. de testamenta. tute. tutor non est, neque contrahere potest, neque distrahere Borgni. supra. n. 272. Rot. Rom. dec. 543 par. 3. lib. 3. diuers. Bal. in l. falsus. n. 28. de procuratore loquens. C. de furt. Bursat. cons. 133. n. 7. & seq. idem dicens de executore testamenti Capic. decis. 87. loquens de curatore illegitimo hæreditatis iacentis, requisita tradens in eius constitutione Rot. Rom. dec. 470. par. 1. recentior. loquens de curatore testamentario non confirmato a Iudice minore petente, testatoris contraria dispositione non obstante quod non teneatur nisi de gestis Bero. cons. 61. n. 19. & 20. lib. 1. de magis communi Gutierez. de tutel. par. 3. cap. 8. n. 15. qui nulla esse probat etiam vtiliter gesta. Vandera. de priuil. cred. cap. 6. n. 19. 20 & nulla esse cum falso tutore gesta & teneri inquirere qui cum tutore cōtrahit cum noui tutoris constitutio intimanda non sit Crau. cons. 225. n. 3. Rot. dec. 67. n. 6. 7. coram Caualer.

2 1. Amp. vt debitor per sententiam iudicis soluere coactus falso procuratori qui numquam à domino mandatum habuit, soluendo non liberetur l. qui hominē. §. si nullo. de solution. l. si quid possessor § final. de peti. hæred. si verò mandatum habuerit, sed obscurum, & obscuritatis ratione iudex ampliatiuam fecerit interpretationem, cum forte arctatiuam facere debuisset, ideoque pronunciauit idoneum procuratorem ad solutionem recipiendam, cum non esset, & tunc soluendo liberatur, quia erroris causa hoc casu à domino processit qui potuit apertius loqui, idemq; in alio quocumque dubio iuris vel facti, quod constituentis culpa oritur, quia sua culpa non debet alterius esse pœna, nisi sententia nulla esset propter vitium in ea expræssum, nam nihil operatur authoritas iudicis vbi adest expræssa temeritas l. qui testamento. de excus. tutor. Si vero mandatum habuisset quod fuisset legitimè reuocatum nec per reuocātem notificatum, adhuc sibi non nocet iniuria debitori facta, nam iniuria personæ rei cohæret, nec in aliud subiectum migrat l. exceptione de fideiussor. Quod si domino posset aliquid imputari, quia culpa sua casus sequæretur, sibi debet obesse l. si fideiussor manda. l. si merces. §. culpæ loca. Verum si culpa neutrius depræhendatur, nec domini, neque soluentis, deterior erit soluentis conditio quia in ipsum principaliter fit iniuria l. soluendo. de nego. gest. l. si stichum. §. final. de nouat. ita ex mente Nic. de Mattarel. distinguit. Bal. in l. falsus. n. 28. C. de procur.

3 1. Lim.

3 1. Lim. d. primam amp. in parte liberationis exclusiua non procedere, quando prætor minori sine curatore solui iussisset, tunc enim soluens liberatur (quamuis secus in conditione minoris accidat quia voluntaria est) nec in integrum minor qui recepit solutionẽ restituetur l. ait prætor. §. permittitur & ibi glo. versic. auditurum non esse de minor. Bal. d. n. 28. ad finem. versic. non obstat. de minor.

4 2. Lim. non procedere quando iudex ratum habiturum decreuerit id quod protutore authore gestum fuerit, tunc enim gesta prætor tuebitur l. 1. §. idem. Pomponius. quod falso. tutore gest. est. Bal. d. n. 28. in fine.

5 3. Lim. non procedere nisi in debitore generis, secus si speciei, genus enim perire non potest; speciei autẽ quia casus fortuitus ad debitorem minimè spectaret, tunc tamet si liberatus non sit speciem soluens, tamen cedendo creditori iura sua, habet doli exceptionem propter casum fortuitum scilicet iniustæ coarctationis, nam sententia iniusta casibus fortuitis adnumeratur. Bal. supra. n. 29.

6 1. Sublim. 3. lim non procedere quando sine iudice non tutori, sed negociorum gestori species soluta esset, tunc enim soluens non liberaretur Soc. Iun. cons. 81. lib. 2. quod est decisiuum.

7 2. Amp. vt sententia cum falso tutore lata nulla sit, Papien. in form. sent. diffi. glo. 1. n. 16. de laudo Rola, cons. 76. lib. 1.

8 3. Amp. vt falsus tutor non debeat melioris esse conditionis vero Crau. cons. 18. n. 15.

9 4. Amp. vt exceptio falsi tutoris similis sit exceptioni falsi procuratoris quamuis eam sciẽter opponere differens non agat ad expensas & interesse Franc. Marc. dec. 99. n. 5 lib. 2.

5. Amp. vt à vero etiam tutore gesta nulla sint, si se tutorem ignorasset l. quæso. de eo qui pro tuto. Rui. cõs. 147. n. 11. lib. 1.

6. Amp. etiam si cum falso tutore contrahenti id dictũ sit & bona fide non crediderit l. 2. vbi glo. quod fals. tuto.

10 1. Lim. nam datio falsi tutoris indistinctè domino præiudicat l. 1. quod falso tutor. Butr. in cap. 1. nu. 22. de procurator.

11 2. Lim. nam qui cum tutore illegitimo contraxit, ei rectè soluit Afflict. dec. 147. Borg. de tutor. num. 272. Thes. Q. 39. lib. 3. idem probans tutela finita.

12 3. Lim. nam falsus tutor vel curator ei ad interesse tenetur quocum contraxit l. si vno § vbicumque. loca. vbi Bar. Natt. cons. 262. n 11. Rim. Iun. cõs. 381. n. 93.

13 4. Lim. non procedere quando pupillus nulliter gesta ratificasset Gutierez. de tutel. pat. 3. cap. 8. n. 15.

14 5. Lim. non procedere quando habenti tutorem daretur tutor loco alterius tutoris excusati, suspecti, defuncti, absentis vel huiusinodi; hic enim tutor esset, contra here ac pacisci posset l. penul. C. in quib. caus. tutor. vel curato. haben. &c. Rota. Roma. dec. 89. n. 6. pat. 2. diuersor.

15 6. Lim non procedere quando is qui cum falso tutore contraxit, falsum fuisse non ignorauit, ei namque prætor minime succurret d. §. ait prætor. nisi pupillus cum pupillo vel minor 25. annis, etiam si regressum contra tutorem habere posset l. planè. l. pupilli. l. minori. quod falso tuto. Montan. supra. Galganet de tutel. lib. 2. tit. 23. n. 30. 31.

16 7. Lim. & declara vt à prætore compulsus subire iudicium, saltem restituetur l. interdum. quod falso. tut. Montan. supra. n. 10. Galganet. supra. n. 31. sed teneri, nisi à gestione abstinuisset Cuma. in l. 1. §. si curator. de eo qui pro tuto.

17 8. Lim. non procedere quando falsus tutor cum vero authoritatem accomodauerit, tunc etenim gesta valida sunt d. l. 1. versic. quid enim quod falso. tuto. Io. Baptist. in l. omnes populi. n. 136. de iust. & iur. intelligens si in solidum potestatem habuissent. Montan. supra. n. 11. Galganet. supra. n. 32.

18 9. Lim. non procedere quoad eum qui cum falso tutore egit actione temporali cuius dies interea exijt, vel res fuerit vsucapta, quo casu, incommoda omnia sustinere debet, ac si tunc vero tutore authore egisset l. si falso quod falso tutor. Montan. supra. n. 12.

19 10. Lim. non procedere quando iudex legitimum pronunciasset de communi omnium Rube. cons. 162. n. 3. & seq. vbi idem in actore à tutore constituto, vel gesta à falso tutore rata habiturum decreuisset d. l. 1. Quæ pronunciaesse vel non esse legitimum interlocutoria est Franc in c. cum cessante. n. 62. de appel. vbi de alijs interlocutorijs.

TIT. XXVII. CAP. II.
DE FALSO TVTORE AD DAMNA ET INTERESSE OBSTRICTO.

20 Falsus tutor vel curator dolo malo author factus tenetur ad damna, expensas, & interesse secum contrahenti, & si plures essent, omnes insolidum tenentur, vno autem soluente, omnes liberantur l. nouissimè. & l. seq. quod falso. tuto. Baptista. de S. Blas. de actio. & eius natura actio. 122. vbi actione in factum n. 22. Montan. supra. reg. 2. n. 1. Galganet. supra. n. 33. & seq. Alba. cons. 476. n. 18.

21 1. Amp. vt minori læso teneantur, si eum suo tantum responso in captionem induxerint l. final. quod falso. tuto. Montan. supra. n. 2. & is etiam teneatur qui tutorem falsum adhibuit l. 9. quod falso tutor. Galganet. supra. n. 36. Baptist. supra. actio. 123. vbi in factum minori læso ad interesse actionem dari Alba. d. n. 18.

22 2. Amp. vt contrahens restituatur contra pupillum, ne pupillo prosit, aut noceat quod factum est, si cõtrahens ignorauerit l. 1. §. 1. quod falso tuto. Montan. supra. n 3.

23 3. Amp. vt etiam falso tutori actio contra inducentem detur initium ad falsò authorandũ l. huius quod falso. tuto. Monta supra. n. 4. Baptist. supra. actio. 24. vbi in factum agi.

24 4. Amp. cuiuscumque conditionis fuerit tutor, sui vel alieni iuris, etiam si fuisset author filiofamilias contrahenti, quasi suus fuisset pupillus, vel ancillæ contrahenti quasi liberæ tutore authore crediderit l. falsus. quod falso tuto. Montan. supra. n. 5. 6. 7. Galg. supra. n. 36.

25 5. Amp. hæredibus & alijs successoribus hac actionem dari. d. l. 9. § has Galganet supra n 36.

26 6. Amp. vt per ipsum gesta nulla reddantur Rota. Roma. dec. 121. inter collectas per Pacifi. de Saluiano interdicto. & alienata per eum qui pro tutore se gesit reuocabit pupillus l. 2. de eo qui pro tuto.

1. Lim.

1. Lim. 6. Amp. non tamen à falso tutore, curatore, & procuratore, nullitatem istam posse allegari. Alba. conf. 21. Cabal. conf. 4. part. 2.

7. Amp. vt cum eo qui pro tutore se gessit, etiam ante pubertatem agi possit, prout etiam tenetur qui tutela finita gessit, & si eognito quod tutor non fuit se ab administratione abstineat, si pupilli coniunctos non certiorauerit vt ei tutorem peterent teneri probat l. 1. de eo qui pro tuto. Masc. concl. 815. n. 79. subdens hoc casu fraudem præsumi & ei qui pro tutore se gessit contrarium iudicium datur l. fi. eod. tit.

8. Amp. protutelæ teneri, qui vti tutor gessit nesciens testamento tutorem datum, non autem tutelæ, quia tutorem datum scire debet l. 3. de eo qui pro tuto.

27 1. Lim. non procedere, neque hanc actionem post annum contra falsum tutorem eumue qui dolum malum adhibuerit non dari d. l. huius vers. has vbi glo. verbo. nec io ipsum Montan. supra o. 8. Galganet. supra n. 37.

28 2. Lim. non procedere in alijs personis subiectis vt seruis, quia tantummodo noxales sunt, si pro tutoribus sese gerentes pupillo meeum contrahenti fueriot authoratæ d. §. has vbi glo. verbo. personæ Montan. supra. n. 9.

29 3. Lim. non procedere quando compulsus, vel metuens compelli posse authoritatem interposuisset d. l. nouissimè Montan. supra. n. 10. Galganet. supra. n. 33.

30 4. Lim. non procedere in patre authore qui minorē duodecim annis nuptui collocauit d. l. falsus. §. Iulianus. Montan. supra n. 11. Galganet. supra n. 34. licet si dolo malo pater id fecerit, & puella intra XII. annum obierit & pater repetat dotem, eum gener doli mali exceptione repellet, si dotem eiusue partem lucratus esset, si matrimonium constitutum fuisset d. §. Iulianus.

31 5. Lim. non procedere neque dari contra hæredem falsi tutoris d. §. has Montan. supra. n. 12.

32 Contrarium tenet Galganet. d. n. 36. sed d. §. has quo nititur, contrarium probat.

33 6. Lim. non procedere nisi dolo malo author fuerit d. l nouissimè.

34 7. Lim. non condemnari nisi in vera rei æstimatione non in pœnam l. nouissime. quod fals. tuto.

35 8. Lim. vt si falso tutore actum sit & interea dies actionis, qua falsus tutor nomine pupilli conueniebatur exierit, aut res vsucapta sit à pupillo, omnia incommoda pupillus sustinere debet, perinde ac si illo vel alio tempore vero tutore anthore egisset l. si falso. vbi glo. quod fals. tut. & is cuius actio perijt vel res vsucapta est ex capite iustæ ignorantiæ restituetur Bar. ibi.

36 9. Lim. nā ex eo quod interrogatus fortè in iudicio tutorem se esse respondisset nulla actione tenebitur, licet si tutor non esset responso facto in iudicio accepto nomine pupilli, in aliquam captionem adolescentem induxisset vtilis contra eum actio dabitur l. fi. vbi glo. quod fals. tuto.

TIT. XXVIII. DE SALARIO ET ALIMENTIS TVTORVM.

SVMMARIVM.

1 *Salarium tutori non debetur; alimenta verò debentur si pauper sit.*

2 *Contrarium tenent ibi citati.*

3 *Salarium actori à tutore constituto debetur.*

4 *Salarium tutori qui pro pupillo patrocinatus est, debetur.*

5 *Salarium conuentum tutori debetur.*

6 *Contrarium tenent ibi citati.*

7 *Salarium tutori ex causa potest à iudice taxari.*

8 *Salarium debetur si tutela negocium nimis graue esset.*

9 *Salarium fratri maiori gubernanti non debetur, sed portio certa fructuum.*

10 *Salarium pluribus debetur pro labore vt ibi.*

11 *Salarium tutori pauperi alio proficiscenti taxari debet.*

12 *Salarium ex iusta causa taxatur lim. num. seq.*

13 *Salarium pro tempore præterito non debetur nisi fuerit protestatus.*

14 *Tutor illustris personæ ali debet cum familia.*

15 *Expensæ in bonis pupilli ex eis fieri debent.*

16 *Salarium debetur tutori à testatore constitutum.*

17 *Salarium tutori debetur qui propria negocia pro tutela dimittere tenetur.*

18 *Salarium curatori debetur qui propria negocia dimittere tenetur.*

19 *Salarium quibus casibus à contutore debetur iudicis officium etiam constitui potest.*

20 *Salarium factori à tutore constituto debetur, si pupilli patrimonium factorem exigeret.*

21 *Salarium remoto tutori non debetur.*

22 *Salarium tutori illegitimo non debetur.*

23 *Iudex qui tutelam non decreuit salarium non constituit.*

24 *Salarium tutori non debetur qui male gessit.*

25 *Salarium pro præterito tempore an debeatur.*

TIT. XXVIII. CAP. I. DE SALARIO ET ALIMENTIS TVTORVM.

1 Salarium tutori non debetur, alimenta autē pauperi debentur, gratis enim suum officium impendere tenetur l. à tutoribus. 34. §. fin. de adm. tuto. l. si is qui de eo qui pro tuto. Bal. cons. 256. lib. 3. secundum redditus pupillorum Papien. io forma. libel. pro legato rei sing. n. 142. pag. 212. Guid. Pap. dec. 68. Vital. de claus. in claus. nil nouari inuentar. confec. pend. n. 87. pag. 199. Afflict. super. constitutio. Regni. rubr. 27. vltim. part. n. 3. pag. 121. Natta. cons. 76. n. 3. Borgni. de tutor. n. 309. & 310. Barz. cons. 115. n. 7. inter cons. vltima. volunta. Surd. de aliment. tit. 1. Q. 47. n. 6. 7. tit. 6. Q. 14. n. 17. Menoch. cōs. 228. n. 1. & sequent. Montan. de tutel. cap. 23. o. 19. & non deberi salarium, quando sine protestatione illud consequendi gessisset Meno. supra n. 60. & Galganet. de tutel. lib. 2. tit. 36. n. 28. 29. de alimentis dixi supra tit. 18. cap. 5. & iudicem non posse cogi illud taxare Borgni. d. n. 310. Cabal. cons. 13. part. 1. Pereg. cons. 51. n. 30. lib. 2. vbi non deberi nisi fuisset à iudice constitutum & ita obtinui pro D. Siluestro Trenta contra D. Laurentium Santioi in primo semestri 1621. de commuoi omnium Gutier. de tutel. part. 3. cap. 2. n. 1. & sequ. & Gratia. discept. 919. n. 6. & data repeti posse conditione ob turpem causam vt per eos Franc. de eis. 122. & debere ali si pauper sit Masuer. in prac tit. de tut. & cur. n. 28. Cor. cons. 62. n. 9. 10. lib. 4. vbi iudicis arbitrio esse.

2 Contrarium quod tutori pauperi salarium debeatur & administrare cogi minime possit sine salario, nisi non

non peteret, hoc enim casu donare videretur Spec. in tit. qui sint legitimi. §. 1. n. 21. versic. item pupillus. Castr.consf.302.n.7.lib.1.Menoch.consf.380.n. 24. & pro sui laboris remuneratione iudicem tutori posse salarium constituere Anch.ex communi omnium Q. 61. n.7.lib.2.Pancirol.consf.89.n.11.Ang.de testam.glo. 96.n.9.& salarium vel alimenta deberi Manzi.de tutel.Q.8.in fi.Lopez.de contract. lib.1. cap. 62. ad fin. & à iudice constitui peti posse vide supra tit.18.n.110. Tenendo primam opinionem.

3 1.Lim.non procedere in tutore magni patrimonij qui tutorem constituere potest, & ei salarium præstare Bursat.consf.133.n.62.Menoch. consf. 228. n. 26. Gutier.d cap.2.n.22.Galganet.supra n.33.

4 2.Lim. non procedere quando pro pupillo patrocinatus fuisset Vinc.de Franch.dec.122.n.4.

5 3.Lim. non procedere in conuento, hoc etenim debetur Luc.consf.114. n. 3. & sequent.inter consf. vltimæ volunta. subdens tam initio quam finita administratione peti posse à Iudice constitui etiam si inuentarium non fecisset scilicet pro laborum remuneratione. n.7. Cabal.consf.13.part.1. Flo.consf.13. Granuc. Theore.12.n.3.Meno.consf.228. n.20.24. 570. nu.4. Gutier. de tut.part.2.cap.3.n.10.

6 Contrarium post gestam tutelam tenet Barz.cõf.115. n.13.& seq.inter consf.vlt.vol.& ita vt supra dixi obtinuit in hærede tutoris.

7 4.Lim.non procedere ex causa, nempe si fuisset initio petitum, & a iudice taxatum, quamuis ad hoc iudex compelli minime possit: taxari autem potest primo. quando tutor pauper esset; secundo quando tutor pro negocijs pupilli aliò proficisci deberet, & propria negocia derelinquere. tertio pro laboris sui remuneratione Bal.consf.256.n.1.lib.3.Cast consf.302. n.7.lib. 1.ex glo.in l.à tutoribus.34.§.final. de administrat. tuto.Guid. Pap. decis.68.Conr. consf.62.n.9.lib.4.Ang. d. n.9. Barb.consf.62.n.10.lib.2. Natt.ad Alex. consf. 109.lib.6.Ancha. Q.61.n.7.& 8.lib.2.Vinc.de Franch.dec.122.n. 1.Granuc. theore. 12.n.3.Borg. d. nu. 310. Surd. consf. 159. nu. 24. & si fuerit petitum taxari debere per Iudicem alioquin tutorem administrare compelli minime posse Menoch.consf. 380. nu. 24.& 1247. in fine Cabal.consf.13.par.1.& infra lim. 9. Tenni.caut.65.n.7.Garz.de expens. cap.10. n. 13. Monta.de tut.cap.23.n.22.Barz.d.n.13.& seq. Galg. de tut.lib.2.tit.36.n.27.Barz.d.consf.115.n.13. & ex causa taxari posse Surd.consf.159. in fine Meno. consf. 228.n.14.& seq.Munnoz.de ratioci. cap.27. n.29. & sequent.& à Iudice constitui posse Masuer. supra. nu. 28.Surd.de ali.tit.1.Q.47.ex causa à iudice & contutorib.taxari. Surd.de ali.tit.9.Q.44.Meno.de arb cas. 512. vbi causas ponit & consf.278.n.36.& seq.etiã durante tutela constitui peti posse Cancer. var. resoluti. tom.1.cap.7.n.48.

8 5.Lim. non procedere quando tutelæ negocium, vel aliud, nimis graue foret Meno.consf.570.n.4. vbi idẽ in familiaribus Cardinalium de quibus & alijs dixi in tractatu salarij in iudicijs ciuilibus.

9 6 Lim.vt licet fratri maiori gubernanti non debeatur salarium, eidem tamen fructuum certa portio assignabitur Lopez.de contract.lib.1. cap. 62. ad finem. vel recompensatio pro labore suscepto Meno. consf. 228.n.29.30.

10 7. Lim.pro laboribus enim debetur curatori, procuratori, adoucatori, medico, & sindico,Menoch. consf. 228.n.14.Barz.consf.114.n.7.inter consf. vlt. vol. etiã tutoribus constitutis Munnoz.de ratioc.cap.27.n.52. Vinc.de Franch.dec.122.n. 4.& laboratoribus alijs Gutier.de tutel.lib.3.c.2.n.19.Munnoz.supr. n.54. & seq.vbi etiam de filio.

11 8.Lim.non procedere in paupere aliò proficiscente cui iudex salarium vel expensas constituere debet his deductis quæ domi facere debuisset Surd. de aliment. tit.1.Q.47.n.5.Guter.de tutel.par.3.c.2.nu. 2. & 23. vel de bonis pupilli tantum consequi, vbi salariũ constitutum minime fuisset Cast.consf.302.n.7.lib.1. Ancbara.supr.n. 8.Mont.de tutel.c.32.reg.9.n.159.Galgan.sup.n.35.in fine Viui.dec.40.n.5.6.Surd.d.Q.47. & tit.9.Q.44.

12 9. Lim. non procedere quando negocium aliquod incideret quod tutor subire cogeretur vel ex alia iusta causa Meno.consf.228.n.5.Surd.d.Q 47.n.8. Gutier. sup.n.3.& 7.vbi iudicis arbitrio esse,quæ nam sit causa iusta salarium constituendi & n.6.à contutore, vel curatore constitui posse probat post Manzi .supra nu. 27.& Surd.d.Q.47. n.9.& iudicis arbitrio est etiam quantitas Meno.supra n.31. & 48.& seq. Gut. sup. n. 5.Intrigl.sing.96. n.161. lib.3.

13 1.Sublim. non procedere pro tempore præterito nisi tutor protestatus fuisset. Meno.sup.n.37. & 60. & Gutier.supra n.4.

14 10. Lim. non procedere in tutore, & curatore Illustris personę qui cum familia ali debet Meno.supra n. 31.Gutier. sup.n.8.præsertim ex iusta causa n. 9. Meno.sup.n.44. 52. & 52. Galliæ omnes fructus tutori dari probat & Gutier.sup.n.11.&12.& apud Histrianos.n.13Meno.sup.n.54. apud Anglos,fructus Regis sunt, quia ipse tutor est. apud Portugallos. vigesima portio fructuum datur. apud Hispanos decima; consuetudo autem dans omnes fructus velut iniustissima debet restringi Gutier. supra nu. 13. & sequent.& ex loci consuetudine facere fructus suos cum onere alendi pupillos & onera subeundi Monta.d. cap. 23. nu. 23. Galgan.supra n.35.Surd.d.Q.44.

15 1.Amp.vt vbi fructus vel salarium tutori datur, si expensa aliqua in bonis pupilli facienda sit non ex salario,sed ex bonis pupulli fieri debet nisi aliter conuenisset Garzias de expens.cap.20.n.15.Gutierez. sup. nu. 18.subdens repetere operas rusticales quas tutor erogauit propria persona, quamuis negent petere posse quod fecit ratione officij.

16 11.Lim.nõ procedere quando salarium fuisset à testatore constitutum l.à tutoribus.§. fin. de administratio.tutor.Surd.d.Q.47.n.5.Galgan.sup.tit. 36. n. 27. si tamen constet vti tutori salarium à testatore fuisse taxatum Gratia.discep.919.n.9.

17 12.Lim.non procedere quando propter tutelę administrationem, propria negocia tutor dimittere teneretur Anch.sup.n.9.Granuc.supra & eius bona damnum aliquod paterentur Meno.consf.228.n.25. & seq. Galg.d.tit.36.n.28.Surd.d.Q.47.n.8. & tit.9. Q. 38. n.6.

18 1.Amp.procedere in curatore Meno.sup. n.37. Galganet.supra.

13.Lim. nam potest tutor contutori salarium ex causa constituere Borgni.de tuto.n.310.Munnoz. de ratiocin.c.27. n.30. & factorem eligere si magni patrimonij tutor sit, eique salarium constituere Bar.in l.cũ ad

quamlibet C de condit. in publ. horre. lib. x. Burs cons. 137. nu. 62. Meno. cons. 228. n. 26. l. t. §. si pupillis. de tut. & rat. distra.

14 Lim. nam licet alimenta tutori non debeantur, secus tamen est si aliunde viuere non posset; vel tutor esset personæ illustris l. t. §. si pupillus. de tut. & rat. distrah. l. a tutoribus §. fin. de alim. tut. Rol cons. 5 n. 20. lib. 3. Meno. cons. 228. n. 11. & 44. Surd. de aliment. tit. vlt. Q. 44. Gutier. de tutel. part. 2. cap. 3. intelligens si nullum salarium constitutum fuerit Natt. cons. 76. n. 3. Manzi de tut. Q. 8. in fi. & deberi si propter paupertatem assumptum munus expedire non posset, præsertim si circa inuentarij confectionem versaretur, vel extra Ciuitatem iter facere opus esset, vel ex alia iusta causa Surd. de alim. tit. 1. Q. 47. Intrigl. sing. 96. n. 158. & seq. lib. 3.

19 1. Amp. suprascriptas limitationes vt quibus casibus salarium tutori debetur a constituere iudicis officio etiam constitui possit Borg. de tuto. n. 310. l. 1. §. si pupillus de tut. act. Aret. in §. sed & in fi. Inst. de excus. tut. Surd. d. Q. 47. n. 9. Meno. cons. 228. n. 31.

20 2. Amp. deberi factori à tutore constituto, si pupilli patrimonium factorem exigeret Borg. de tuto n. 311. Meno. cons. 228. n. 26 & in omni genere administrationis Garz. de expens. cap. 20. n. 13 Bursat. cons. 133. n. 62. Munnoz. d cap. 27. n. 35. intelligens nisi tutor ea facere possit ac deberet, quæ per factorem vellet agi.

Et apud Gallos Burgenses & Aurelianenses & Istrianos tutor & curatores sunt domini fructuum immobiliū pupillorum & adultorū Meno. cons. 228. n. 52. & 53. Tenendo secundam opinionem principalem.

21 1 Lim. non procedere in remoto ob suspicionem vel delictum qui præmium non consequitur l. final. de excusat tutor. Paris. de Put. de sindica. cap. 6. n. 12.

22 2. Lim. non procedere in tutore illegitimo Borgni. de tutor. n. 310 Munnoz d cap. 27. n. 37.

23 3. Lim. non procedere in alio iudice qui tutelam non decreuit, hic enim non potest salarium constituere Barz d. cons. 115 n. 20. id tamen iure non probat, & si verū esset, non procederet in eius successore in officio, quia idem censetur.

24 4. Lim. non procedere quando male administrasset Cor. cons. 62. n. 10 lib 4. aut non fecisset solemnia, eaque non implesset. Borg. supra nu. 316. Intrigliol. de feud. cent. 1. Q. 45 n. 122. Surd. de alim. tit. 7. Q. 41. vbi tamen deberi pro rata temporis quo bene gessit.

25 5. Lim. non procedere pro tempore præterito pro quo namque tutor vel curator non possunt petere salarium quia donatum videtur Meno. cons. 228. n. 37. & sequent. subdit tamen ex bono & æquo etiam pro tēpore præterito præstari debere.

26 6. Lim. procuratori & alijs non deberi nisi extet consuetudo ob quam debeatur, & tunc nisi legitimè sit præscriptum debebitur etiam amico & consanguineo nisi alimenta recepisset Rot. dec. 559. part. 4. diuersor. Seraph dec. 65. & 894 n. 4. Rot dec. 400. coram Caualer vbi etiam conuētum deberi & dec. 416. ex consuetudine curiæ probat deberi etiam procuratori substituto. Rota dec. 88. part. 1. recentis. vbi non conuentum non deberi nisi duo concurrant, primum quod operas locans solitus sit habere salarium secundum quod conducens salarium dare consueuerit, sufficiunt tamen coniecturæ & præsumptionem ex quibus colligi possit aliquē sine salario seruiisse non fuisse præstiturū puta operas locantis pauperti s, qui non haberet vltra victū sibi præstitum vnde sibi necessaria parare posset; item ex loci consuetudine quo salarium præstetur. itē si pecunias locanti dederint conductoe operarum; idē dicens si iuuenis aliquo tempore pro solo victu & vestitu seruijsset. & quantitatē iudicis arbitrio taxari Spino de testam. glo 28. n. 78 & seq. vbi etiam executori deberi nisi ad pias causas tātum datus sit, sed aduocato etiā non conuentū deberi secundū qualitatem causarum, non etiam consiliario nisi conuentum Rot dec. 302 cri. per Farin. & 725. part. 1. recent. alias solutum conuentum censeri & ita solui debere, & si labor augeatur vltra negocium primum augeri debere nisi generaliter ad negocia fundaci electus esset. Rota. dec. 374. par. 2. recentis. vbi non cōuentum iudicis arbitrio taxari. & decis. 392 probat proxenete deberi. 428. non deberi non conuentum nisi duo concurrant quod quis locare solitus sit conducere operas solito Marta. dec. 99. Pisa non deberi a domino scolastico non conuentum, nec taxari peti posse per eum cui incertum promissum fuit, & non consueto locare operas suas & à domino conducere insolito nisi extaret cōsuetudo, qua cessante qualitas personarum inspici debet maxime si pauper erat ex labore viuens, & si dominus scholasticus vestes dederit, & seruus recedat, eas domino dimittet. Surd. de alim. tit. 8. priuil. 97. n. 8. stipendiario salarium deberi pro tempore absentiæ de superioris licentia sed pro labore mercedem etiam nō conuentum deberi maxime si alij danda esset solita Meno. cons. 228 Surd. cons. 42. n. 11 Mona. dec. bono. 39. n. 14. & seq. vbi etiam si nō sit petita si labor & opera sit deducta in libello, cum clausulis salutaribus index suppler. & famulo non deberi non conuentum & si non constet solitum locare operas suas Rot. dec. 281. nu. 17. part. 5. diuers. & 265. coram Coccino vbi solito locare operas deberi & arbitrio iudicis taxari attenta industria & peritia personæ. dec. 416.

TIT. XXIX.
DE PROBATIONE TVTELÆ.
SVMMARIVM.

13 Præ-

13 *Præsumitur tutor qui diù pro tutore se gessit.*
14 *Solemnitas an temporis cursu præsumatur & an substãtia Instrumentorum duorum plenius attenditur, & sine loco loci non probat.*

TIT. XXIX. CAP. I
DE PROBATIONE TVTELÆ.

1 TVtorio nomine agens, se esse tutorem probare tenetur, idemque de procuratore dicitur ac prælato, si ante litem contestatam fuerit oppositum, cum namque tutela, prælatura, mandatum, cura, & huiusmodi facti sint non præsumũtur. Benint. decis. 18. Cassan. in consuetud. Burgund. rubr. 6. §. 6. par. inuentarior. n. 6 col. 876. Crau. consi. 553. n. 5. Franc. Marc. decis. 131. lib. 1. Rota. decis. 115. n. 5. part. 4. diuers. Bertacchi. de Episcop. 5. part. 4. lib. n. 3. Gratia. discep. 907. n. 28. & seq. vbi idem de curatore Vvesembec. consil. 242. n. 9. & 226. n. 38. actorem etiam tutelæ actione agentem probare teneri reum esse tutorem.

2 1. Amp. per scripturam probari debere non autem per testes Bal. in l. finali. n. 14. C. de re iud. intelligendo in datiua, non in testamentaria nuncupatiua Masc. conclus. 1399. Crau. supra idem dicens si pro tutore quis haberetur Surd. decis. 231. vbi tamen cursu 30. annorum præsumi tutelam & curam Galgan. de tutel. lib. 1. tit. 7. n. 68. Gratia. supra vbi etiam testamẽto nuncupatiuo non translatis testificatis in publicam scripturam gestionem non decerni ex Bal. supra. n. 12. Rota. dec. 52. collectarum à Pico. ad stat. Vrbis in Romana. hæreditatis 14. Iunij 1610. coram Pirouano. vbi etiam quoad tertium probare instrumentum continens talis vti tutor vel hæres licet non probet respectu contractus.

3 2. Amp. non sufficere sententiam in qua aliquis, vt tutor fuerit condemnatus Imo. in cap. quoniam contra n. 40. de probatio.

4 3. Amp. viginti posse opponi contra se tutorem prætendentem quibus perspec de tut. §. 1. & fin. Carpan. cap. 316. n. 13. post Spec. de tutor.

5 4. Amp. si alter ex pluribus citetur se legitimum docere teneatur, alioquin repellctur, quamuis acta retrò facta valeant in fauorem pupilli Caldas. de restitution. in integr. in princip. n. 32. Tenni. caut. 127. n. 6. 7. subdens falsi tutoris exceptionem quandocumq; opponi posse.

6 5. Amp. non probari communi reputatione Gab. cõs. 36. n. 36. lib. 1. Gratian. discep. 336. n. 36.

7 6. Amp. vt si pupillum neget aliquẽ esse tutorẽ agere nõ possit ex cõtractu per eũ inito Bal. consi. 15. lib. 2.

7. Amp. non probari partium enunciatione instrumento facta Surd. dec 231. n. 9.

8. Amp vt negatiua non esse tutorem inspectione actorum probetur quoad illam litem Bar. in l. hi qui ad ciuilia. n. 4. C. de appel. Afflict. decis. 107. n. 5. Vant. de nullitat. ex defect. citat. n. 14 15. Rot. decis. 611. nu. 2. part. 1. recent. Gratia. discep 907. n. 26.

8 1. Lim. non procedere in testamentaria quæ testamẽto probatur Siliman. consi 8 inter consi. vltima. voluta. Mascaur. supra. n. 4. Gail. obs. 107. n. 5. lib. 2.

9 2. Lim. non procedere quando facta oppositione illegitimi ad vlteriora processum fuisset, talis enim tutor in illa causa censebitur prout si iudex eum tutorẽ pronunciasset Cor. cõs. 136. n. 5. lib. 3. 280. n. 3. lib. 1. vbi declarat. & intellige si iudex exceptionibus reiectis tutorem vel procuratorẽ admisit Spec. de except & replicat. §. nunc videndum col. fi. in fi. vers. in summa nota cautelam Cepol. caut. 17. Cotta. verbo. procurator generalis.

10 3. Lim. non tamẽ testibus omnia per ipsum acta probare teneri Federi. de Sen Q. 119. n. 5.

11 4. Lim. non procedere quando non negaretur Benin. supra. Tenni. supra.

12 5. Lim. non sufficere oppositum fuisse non esse tutorem vel prælatum, nisi etiam dictum fuerit non esse in quasi possessione tutelæ vel prælaturæ Benin. supra

13 6. Lim. nam tutor præsumetur qui diu pro tutore se gessit. Soc. consi. 153. n. 3. lib. 2. Rimin. consi. 386. n. 10 subdens eius gesta valere Neuizan. consi. 84. n. 13. Veral. dec. 323. lib. 3. licet ex temporis diuturnitate solẽnitas scripturam requirens non præsumatur, prout non præsumitur substantia principalis actus licet soleat solemnitas præsumi Surd. dec 231. n. 7. & seq.

14 7. Lim. satis de tutela constare instrumento confecto à notario rogato coram testibus, si scriptura inuenta sit in eius protocollo etiam sine die & anno, etiam si dies præposterata esset si cas notarius facere solitus esset; & etiam sine clausula actum &c. si de rogitu notarij cõstet, qui apparet si scriptura reperta sit in protocollo, & à postilla notarij manu maxime in matrice posita probat & si de tutela constet error in nomine notarij non vitiat Rota. dec. 413. par. 2. recentis & instrumentum authenticare, & publicare potest officialis ad id deputatus etiam sine compulsorialibus Fede. de Sen. consi. 119. in fi. Cassad. super. reg. dec. 14 n. 3. Rot. dec. 464. n. 4. par. 2. recent. & licet exemplũ seu transumptũ non legitime extractũ plenè non probet sed tantũ faceat indicium, probat tamen si adminicula & præsumptiones concurrant Veral. dec. 234. n 2. par. 1. Seraph. dec. 1192. n. 2. Rot. Ianuen. dec. 15. n. 14. Rot. dec. 467. par. 2. recent. vbi aliæ decisiones Rotę citantur. Et adminicula ponunt & 470. scripturam antiquam vltra annos centum requisita habentem sine recognitione probare & originalẽ sine solẽnitatibus etiam lite pendente per notarios rogatos exemplari posse, & originalis dicitur bulla cordulas habens, & plumbum & alias solemnitates bullarum & 554. sine loco loci non probare, nisi aliud eiusdem tenoris cum loco loci producetur, quia duorum instrumentorum plenius attenditur nisi probetur additionẽ lite pendente factam. & dec. 589. extracta per successores in officio probare & eis credi quod successerint si collata & auscultata sint cum originali coram indice parte citata Gonzal. reg. 8. canc. glo. 18. n. 37. & seq. publica documenta vt probent continere debere omnia requisita de quibus Feli. in c. 1. de fu. instr. n. 2. & seq & in extractione & compulsione octo congesta per Abb. in c cum P tabellio n. 1. et d. tit. Coua. pract. QQ. cri. Meno. de arb. cas. 187. & pars citari debet ad dicendum contra iura tempore productionis, & si de illorum fide opponatur recognosci debent post productionem, licet recognitio non requiratur in antiquis 70. annorum Veral dec. 99. n. 2. par. 2. nec allijs casibus per Put. dec. 359. lib. 2. Boer. dec. 154. n. 5. & Feli. in c. post cessionẽ. n. 8. & seq. de prob. Gonz. sup. & glo. 64. vbi sex casus ponit quibus non obstante partis

 oppositione

oppositione probant. & quod exemplū inuestituræ & exemplum exempli non probet Rot. dec. 187. nouis. diuers. par. 5. vbi ampliat & si exemplū exempli fuisset solemniter extractum nisi adminicula concurrant in sua specie perfectè probata.

TIT. XXX.
DE ÆQVIPARATIONE TVTORVM CVRATORVM &c.

SVMMARIVM.

1 *Tutor & curator æquiparantur & in vno dispositum in alio dispositum censetur.*
2 *Contrarium Curatoris appellatione tutoré non contineri.*
3 *Cautela datur vt semper tutor curator & administrator à iudice constituatur.*
4 *Solemnia eadem in tutore & curatore exiguntur.*
5 *Possessionem principali tutor & curator acquirit.*
6 *Officio finito tutor & curator nil gerere possunt nisi cœpta perficere.*
7 *Officij in delatione tutor & curator conueniunt.*
8 *Ratio peti à tutore & curatore nequit officio vigente.*
9 *Officium tutoris & curatoris iisdem modis finitur.*
10 *Tutor & curator ab iisdem magistratibus dantur.*
11 *Excusantur eodem modo tutor & curator.*
12 *Suspecti tutor & curator iisdem causis redduntur.*
13 *Confirmari tutor & curator debent priusquam gerant.*
14 *Remouentur tutor & curator ex affectione.*
15 *Æquiparantur in alijs tutor & curator.*
16 *Differunt tutor & curator, nam tutor pupillo, curator datur adulto. (ratorem datur.*
17 *Tutorem habenti certis casibus non curator habenti cu-*
18 *Testamento tutor dari potest non etiā curator. lim. n. seq.*
19 *Curator testamento à patre datus debet absque inquisitione confirmari.*
20 *Curator filio dari potest ratione rerum ei relictarum, vel furioso, & mente capto.*
21 *Error nullam reddit ipso iure tutelæ dationem, curæ secus.*
22 *Inuitus & inuito tutor datur, volenti curator lim. n. seq.*
23 *Curator in lite datur inuito lim. num. seq.*
24 *Curator in lite non datur adulto nisi conueniatur.*
25 *Curator indistinctè accipi debet.*
26 *Curator inuito datur ex causa.*
27 *Curator inuito prodigo datur.*
28 *Curator iussu principis inuitus datur.*
29 *Curator inuito testamento datur.*
30 *Curator infanti inuito datur.*
31 *Curator Principibus inuitis datur.*
32 *Curator hæreditati iacenti datur.*
33 *Curator capti ab hostibus bonis datur.*
34 *Curator bonis eius datur de cuius vita dubitatur.*
35 *Curator bonis eius datur qui illis cessit.*
36 *Curator datur in actis quæ soli minores gerere nequeunt.*
37 *Curator secundum ius canonicum inuito datur.*
38 *Curator inuito datur quando tutor finita tutela administrationis rationem reddere intendit.*
39 *Curator ventri datur. (amp. n. seq.*
40 *Curatorem petere sibi tenetur hac conditione institutus*
41 *Curatorem petere sibi debet filiusfamilias sub conditione eum petendi à patre institutus amp. nu. seq.*
42 *Legitima filio relinqui potest sub conditione curatorem habendi amp. num. seq.*
43 *Filius curatoris petitioni ex iussu testatoris renūciare nequit.*
44 *Filius in sola legitima institutus sub conditione curatorem petendi eum petere non tenetur, si non petere sibi satius probet. (tudine.*
45 *Curatoré inuiti minores accipiunt ex statuto vel consue-*
46 *Curatoris datio tacito minoris consensu roboratur.*
47 *Contrarium tenent ibi citati.*
48 *Curator inuitus onus acceptare tenetur.*
49 *Curator testamento datus vbi dari potest inuitus tenetur acceptare lim. num. seq.*
50 *Curator testamento minus solemniter datus ante confirmationem non cogitur acceptare.*
51 *Curator ratione commoditatis inuitus acceptare cogitur lim. num. seq.*
52 *Curator ratione commoditatis quomodo cogi possit.*
53 *Curator qui datur pro minoris legitimatione in iudicio, legitima excusatione carens inuitus acceptare cogitur.*
54 *Curator inuitus & inuito datur alijs casibus.*
55 *Tutor certæ rei & causæ non datur secus in curatore lim. num. seq.*
56 *Tutor ad hæreditatem adeundam datur.*
57 *Curatores plures dati qui non attigerunt non conueniuntur secus in tutoribus.*
58 *Tutoris potestas maior est quam curatoris.*
59 *Contrarium tenent ibi citati.*
60 *Tutor personæ principaliter datur secundario bonis, in curatore è contra.*
61 *Contrarium tenent ibi citati.*
62 *Tutor non petenti datur, petenti curator.*
63 *Curator ad litem quandoq; renocatur, in tutore secus est.*
64 *Curator ad lites non tenetur facere inuentarium, secus in tutore.*
65 *Curator ventri non tutor datur.*
66 *Tutor testamentarius, legitimus, & datiuus est; curator datiuus dumtaxat. (in cura.*
67 *Tutela in maribus 14. in fœminis anno 12. expirat secus*
68 *Nomina diuersa diuersam substantiam denotant.*
69 *Curatoris datio eorum quorum interest citationem exigit in tutela secus.*
70 *Furiosus non potest se pro hærede gerere, nec sibi restitutio fit authore curatore; secus in infante authore tutore.*

TIT. XXX. CAP. I.
DE ÆQVIPARATIONIBVS TVTORVM ET CVRATOREM.

1 Primò TVtor & curator æquiparantur & dispositum in vno in altero etiam dispositū censetur. glo. in l. 2. de tuto. & curato. dat. ab his & in l. ad litem C. de in litem. dand. tutor. Neuiz. consl. 17. n. 60. vbi etiam appellatione tutoris lato sumpto tutoris vocabulo curatorem contineri; & idem facere tenentur Paris consl. 96. n. 2. lib. 1. & curatoris etiam lato sumpto vocabulo tutorem cōtineri in dispositione legis non hominis. Dec. in l. in contrahenda n. 11. & 12. de reg. iur. Purp. autem in l. 1. n. 7. C. de transact. proprie non contineri tutorem curatoris nomine licet opinio Decij sit communis; & impropriè tantum contineri Caldas. de restitutio. in integrum verbis sine curatore n. 65. 69. 70. probans secundum materiam subiectam intelligi debere Doc. in l. tutores. §. 1. de administratio. tutor. de cōi pro conclusione Cacche. dec. pedem. 6. n. 9. & 16. & Gutier. de tutel. par. 3. c. 3. n. 7. præsertim eadē ratione, vel æquitate con-

te cõcurrẽ tib' Scrad. de feud. par. 10. sect. 19. n. 148. & saltẽ latè alterum alterius appellatione contineri Gail. obs 96. n. 6. lib. 2. Galg. de tutel. lib. 1, tit. 1. n. 16. & tit. 14. n. 1. & lib. 3. Q. 4. in fine. per l. scire. 13. §. in paucis de excusatio. tutor. & Q. 29. nisi aliud iure caueatur aut mens vel ratio suadeat Spino. de testã. glo. 29. n. 19. & si id congrue fieri possit alterum pro altero capi Marcab. cons. 97. n. 6. & 18. & seq. Alciat. in l. 1. §. si quis ita. n. 37. de verbo. obligat. qui idem dicit quod Dec. supra vt in dispositione legis & large curatoris nomine tutorem contineri non etiam in dispositione hominis & ibi Niger. n. 75. & contineri probat si eadem vel maior ratio subsit n. 76. & Ang. de Gambiliori. de testam. glo. 96. n. 5. & 6. Borgni. de tuto. n. 328. vide supra tit. 8. Sanch. de matrimo. lib. 7. disput. 88. n. 11.

2 Contrarium quod scilicet curatoris appellatione tutor minime cõtineatur tenet Manz. de tute. Q. 15. n. 1.

3 Ideo cautela datur vt semper tutor, & curator, defensor, & administrator ab homine & Iudice constituat puta ad litem Neuiz. cons. 17. n. 60. adderem ego & omni meliori modo &c.

4 Secundo. Solemnia eadem vterque facere tenetur Paris. cons 96. n. 2. lib. 1. Manzi. supra. versic. tertio.

5 Tertio. vterque possessionem suo principali acquirit. l. 1. de bono. possess. de lat. infanr l. seruo inuito. § si pupillo. ad Trebellian. Detus. in l. possessio. §. adipiscimur. n. 12. de acqui. possessio.

6 Quarto. Officio finito cœptis exceptis, neuter eorum quicquam gerere potest, alioquin ad interesse tenebũtur l. 1. C. vt caus. post publi. Manz. supra. vers. quarto.

7 Quinto in delatione officij conueniunt, nam sicut tutela defertur agnatis qui succedere debent, ita etiam cura l. final. §. sin autem testamentum C. de curator. furios. Manzi. supra versic. quinto conueniunt.

8 Sexto. Rationem reddere officio vigente eorum nullus conueniri potest l. vbi finita l. cum adhuc de tutel. & ration. distrahen. l. 2. & l. rationes. vbi Docto. C. de administratio. tutor. Manzi. supra. versic. sexto.

9 Septimo finitur vtriusque officium ijsdem modis l. 1. C. quando tut. vel cur. esse desin. Manzi. supra. versic. septimo.

10 Octauo. Datur vterque ab eisdem magistratibus. Manzi. supra. versic. octauo.

11 Nono. Excusantur eodem modo Instit. de excusatio. tutor. vel curato. Manzi. supra. versic. nono.

12 Decimo. suspecti ambo causis ijsdem redduntur tot. tit. Institu. & ff. de suspect. tutor. Manzi. supra. versic. decimo.

13 Vndecimo. Confirmari vterque debet, priusquam gerant. tot. tit. ff. de confirman. tutor. Manzi. supra. versic. vndecimo.

14 Duodecimo. Remouentur ambo, ex affectione Gozad. cons. 68. n. 10. Manzi. supra versic. decimotertio.

15 Acquiparationes alias habes in lib. 26. & 27. ff. Mãzi. supra. versicul. duodecimo. & infra in tractatu curatoris. tit. . . .

TIT. XXX. CAP. II. DE DIFFERENTIIS INTER TVTORES ET CVRATORES.

16 Prima est differentia inter tutorem, & curatorem; nam tutor pupillo datur l. 1. de tutel. curator. autem adulto Instit. de curato. in principio. & ventri Borgn. de tutor. n. 328. Manzi. de tutel. tit. 15. versic. differũt Dec. in l. quo tutela §. nemo. de reg. iur. Montan. de tutel. cap. 29. n. 31. Galganet. de tutel. d. tit. 14. n. 7. Papie. in forma interlocut. super legitima person. glo. legitimum. n. 1.

17 Secunda. tutorem habenti tutor dari non potest l. licet. C. in quib. caus. tuto. haben. &c. præterquam in certis casibus de quibus in l. propter. C. in quib. caus. tutor. haben. curator autem curatori non adiungitur Rom. cons. 454. n. 19. Manzin. supra. versic. secũdo differunt & pro lite ei curatorem dari Afflict. dec. 256. n. 2. & dec. 262. n. 1. & 6. Alex. cons. 122. lib. 1. Mins. cent. 2. obseruation. 31. Montan. de tutel. cap. 29. n. 19. & 32. Galganet d. tit. 14. n. 8.

18 Tertia. tutor in testamento dari potest nõ etiam curator l. 1. de confirman. tutor. l. final. C. de curato. furios. Mantua. problem. 77. si tamen curator testamento datus fuerit, confirmandus erit Alex. cons. 3. nu. 8. lib. 2. Capra. cons. 110. n. 11. Gutier. de tutel. par. 1. c. 19. n. 28. & seq. & ibi rationem affert. Manzi. supra. versic. tertio differunt subdens iure canonico in testamento curatorem dari posse Dec. in l. quo tutela n. 9. in §. nemo. vbi rationem affert. de reg. iur. Soc. Iun. cons. 97. n. 15. lib. primo. & Montan. d. cap. 29. n. 13. vbi nec militi concedi ait ex Dec. supra n. 4. Galgan. d. tit. 14. n. 4. & curatorem testamento datum confirmari debere Alex. in l. 1. §. si quis ita. n. 37. de verbo-obligation. Niger. supra. n. 76. Fab. & Port. & alij. in §. 1. Inst. de curator.

19 1. Lim. & declara vt curator à patre in testamento datus debeat sine inquisitione confirmari l. si filio. de confirman. tutor. Montan. supra. n. 14. qui tamen puberi datum sine eius consensu non confirmari & n. 18.

20 2. Lim. nam filio curator dari potest ratione rerum ei relictarum, vel furioso, & mente capto. Dec. supr. n. 6. Montan. supra. n. 15.

21 Quarta. tutoris datio per errorem ipso iure nulla est secus in curatore furioso dato l. 10. de tuto. & curat. dat. ab his. vbi Bart. glo. in l. si ab eo. de vsucapion. Bar. in l. Seię egressæ. 26. de tuto. & curato. dat. ab his. Manzi. supr. n. 3. quarta differentia Ias. in l. si quis in fundi. 4. n. 46. de leg. primo.

22 Quinta. Tutor inuitus & inuito datur, curator autem volenti tantum præterquam ad litem §. item inuiti Institut. de curator. l. 1. qui pet. tuto. vel curato. & volens tantum curator datur l. 2. §. quæritur. de curato. bonis dand. Gutierez. de tutel. par. 1. cap. 19. num. 13. & seq. Piag. de tutor. Q. 2. n. 61. Manzi. supra. n. 4. Scrader. de feud. par. 10. sect. 19. n. 170. & 172. Dec. supra. n. 3. Montan. supra. n. 16. & 20. Afflict. dec. 262. n. 5. Caccheran. dec. Pedem. 89. n. 1. Minsing cent. 2. obseruatio. 31. Galgan. d. tit. 14. n. 5. Port. in §. 1. n. 4. Instit. de curator. post Cuma. in l. si tres. de curat. bon. dan. Spino. de testam. glo. 29. n. 21.

23 1. Lim. non procedere in curatore in lite qui datur inuito Piag. supra. n. 67. Scrad. supra. nu. 174. & sequ. præsertim quando aliquis inuitus litigare cogitur, & tunc minor curatorẽ eliget n. 187. & si recuset captis pignoribus & facta immissione cogetur n. 188. & potest etiam eligi à iudice, & à parte n. seq. & adultum illum petere posse per procuratorem si.e solemnitati-

bus constitutum n. 199. Montan. d. cap. 29. n. 18. & 28. Minf. cent. 2. obseruat. 31. Galganet. de tutel. lib. 3. Q. 32. qui probat ad litem, furioso, prodigo, & huiusmodi inuitis dari.

24 1. Sublim. non procedere nisi conueniantur, secus si adulti agant, quamuis adulti agentes repellerentur, tanquam minus legitimi vt C. qui legit. person. non habean. standi in iudic. Manzi. supra.

25 Sed indistinctè curatorem habere cogi ex communi Scrader. supra n. 174. non tamen si momentaneç possessionis interdicto ageret l. finali. C. qui legitim person. Montan. sup. n. 19.

26 2. Lim. non procedere ex causa præsertim propter necessitatem Bar. in l. qui habet. §. si pupillus n. 2. de tutel. Gutier. de tutel. part. 1. cap. 19. n. 13. & seq. & aliter prouideri non potest l. 2. §. quæritur de curato. bon. dand. Montan. supra n. 22.

27 3. Lim. non procedere in prodigo, cui inuito curator datur Ias. in l. licet. C. de testam. milit. licet enim curator volens non inuitus detur l. quæ habet. §. si pupillus de tutel. secus tamen est si detur ex causa l. 2. §. quæritur. de curator. bon. dand. Cappel. Tholos. decis. 279. n. 3. idem dicens quoad furiosum & mente captú mutum surdum & alios perpetuo morbo laborantes & Scrad. supr. n. 201. & seq. & hoc casu inuitum etiam dari n 250.

28 4. Lim non procedere quando curator Principis iussu daretur, tunc enim inuitus cogeretur Gutierez. supra n. 16. & 19. & inuito daretur. & infra lim. 21.

29 5. Lim. non procedere in dato in testamento qui inuito datus valet ac datio tenet Balaez. de maioratu. part. 4. Q. 37. n. 2. Gutierez. supra n. 30.

30 6. Lim. nam inuito infanti datur quia furioso comparatur Ang. in l. mutus. §. is qui curatorem. n. 4. de procurator. Scrader. supra n. 207.

31 7. Lim. non procedere in Principibus Ducibus Marchionibus & Comitibus Tiraq. de primogen. Q. 40. n. 207. Piag. de tutor. Q. 2. n. 52. & 53. Gomez. variar. resolution. tom. 3. cap. 1. n. 56. Scrad. sup. n. 209.

32 8. Lim. non procedere in curatore dato hæreditati iacenti Bar. in l. 2. in princip. de curator. bon. dand. Scrad. sup. n. 210.

33 9. Lim. in curatore dato bonis ab hostibus capti l. ab hostibus. is. in princip. ex quib. caus. maior. Scrad. supra n. 210.

34 10. Lim. in dato bonis eius de cuius vita dubitatur Fulgos. in d. §. is qui. n. 5. speculat. de curator. §. final. n. 7. Ang. cons. 103. Scrader. supra n. 211.

35 11. Lim. in dato eius bonis qui eis cessit l. 2. & l. fin. de curato. bon. dan. spec. de curator. §. cum autem. nu. 15. Crau. cons. 113. n. 1. Brun. de cessio. bono. Q. 19. principal. n. 9. & 16. Scrad. d. part. 10. section. 19. nu. 211.

36 12. Lim. non procedere in omnibus actis quos minor vel pupillus sine curatoris authoritate nequit expedire Fab. in § item inuiti circa finem Institu. de curato. Bal. in l. ait prætor. §. permittitur de minor. Scrader. supra n. 212.

37 13. Lim. non procedere secundum ius canonicum Piag. de tutor. Q. 2. n. 17. Scrad. supra. n. 214. nam eo iure adulti curatorem inuiti accipere coguntur.

38 14. Lim. quando tutor finita tutela rationem reddere intendit suç administrationis l. admone. 7. vbi Doc. C. qui pet. tutor. Scrad. d. sectio. 19. n. 219.

39 15. Lim. in curatore ventris, venter enim inuitus tenetur curatorem accipere arg. l. 2. §. si mater versic. quod si curatores. ad Tertyllia. Scrader. d. sect. 19. nu. 219.

40 16. Lim. non procedere quoad bona filiofamilias relicta patre vsufructu priuato sub conditione, si filiusfamilias curatorem sibi petierit, atque vsquequo maior fuerit effectus curatorem habuerit, tunc enim minor saltem causatiue sibi curatorem petere & accipere tenetur, quod si nó fecerit ad relicta vel donata admitti minime poterit, conditione enim minime purificata relicta & donata non debentur §. hæres vbi Doc. de hæredib. institmen. Instituta. l. 2. & seq. de conditio. institution. latè Scrad. supra n. 120.

41 1. Amp. vt filiusfamilias a patre hæres sub ista conditione possit institui, si curatorem sibi petierit, & per istum curatorem sua bona administrari curauerit, licet enim filiusfamilias à patre sub conditione casuali vel mixta nequeat institui l. suus. quoque. 4. de hæred. instituen. l. si pater 4. vbi Docto. C. de institutio. & substitution. sub condition. fact. & hæc conditio si curatorem petierit mixta sit, quia ex instituti & alterius facto pendet glo. in l. 1. circa finem vbi Alberi. n. 4. & 9. Ias. n. 2. Dec. n. 12. C. de inst. & subst. de communi Scrad. d. section. 19. n. 220. & seq. attamen generalis curator à minore petitus, etiam inuitus munus etiam inuitus administrare cogitur l. tutori. 20. vbi Docto. C. de nego-gest. l. fin. vbi Docto. C. de administratio. Doc. & conditio quæ pendet à facto instituti & alterius, tunc pro mere potestatiua habetur, quando ille tertius ad illud factum expediendum compelli inuitus poterat Bar. in l. 1. vbi Alberi. & Dec. n. 12. C. de inst. & subst. subconditio. fact. & filiusfamilias sub potestatiua conditione potest à patre institui. l. suus quoque in principio. §. puto. & §. final. cum duab. leg. seq. l. Cornelius. 69. l. iam dubitari. 86. de hæred. instit indubitatum probat. Scrad. supra n. 224 & seq.

42 1. Subamp. etiam in sola legitima a patre filium minorem sub conditione institui posse si curatorem sibi petierit, & ministrari sua bona ab eo passus fuerit vsq; ad annum suæ ætatis vigesimum quintum completũ; hæc enim conditio filij commodum concernit, nec ideo à legitima reijcitur siue in sola legitima, vel vniuersalis hæres filius fuerit institutus. Scrad. supra. nu. 230. 231.

43 1. Amp. d. primam subamp. vt nec filius huic suo fauori & commodo possit renunciare de magis cõmuni & veriori Boer. dec. 87. n. 5. & 6. Bero. Q. 87. n. 9. de magis communi & veriori etiam. Scrader. d. secti. 19. n. 240. & n. 235. & seq. causa à patre expressa pro cõmodo & vtilitate filij expræssam censeri probat.

44 1. Lim. ac respectiue sublimita 16. limitationem non procedere, quando pater in sola legitima filium instituisset subdicta conditione; & filius probare vellet vtilius sibi esse non petere, nec habere curatorem, tunc enim onus istud à legitima reijceretur Soarez. in l. quoniam in prioribus. limitatio. 1. n. 8. versic. ad hoc potest responderi. C. de inofficio. testam Scrader. supra n. 240. in fine versic. si tamen filiusfamilias.

45 17. Lim. quando statuto caueretur, aut consuetudine inductum foret vt minor 25. annis inuitus curatorem accipere teneretur Bal. in l. 2. in princip. Imo. n. 1.

Arct.

Aret.n.2 ad finem.Alex.n.4.per illum tex. de vulgari.Gulielm.de Bened.in c.Rainutius.versic. si absque liberis 2.in tracta.pupillar.substitutio.n.29. de testamen.Vasq.de successio progres.lib.2.§.13.n.8.Scrad. d.section.19.n.241.

46 18.Lim.nam vt ista curatoris datio teneat minoris tacitus consensus sufficit, quod adulto præsenti sciēti ac tacenti vel aliter etiam tacite consentienti datus fuerit eiusmodi consensum argui si non contradixerit Alberi. in l.qui habet.3.in princip.n.4.de tutel.

47 Contrarium quia hoc casu consensus requiritur expræssus l.qui habet §.si pupillus de tutel. Scrader. supra.n.248 subdens tacitum consensum non sufficere in casibus quibus lex authoritatem vel licentiam requirit.

48 19.Lim.nam curator generalis legitime datus minori inuitus iniunctum munus cogitur agnoscere l.tutori.20.vbi Docto.C.de nego.gest.& in l.finali.C.de administratio.tuto.Scrader.d.sectio.19.n.250.versic. deinde quoque, asserēs in curatore ad litem ex veriori magisque communi.n 251. nisi legitima causa excusetur.n.252.tunc enim qui aliàs inuitus cogeretur excusabit.

49 20.Lim. in curatore testamento dato in casibus quibus dari potest puta fatuo, mente capto, prodigo, muto, surdo, furioso, & morbo perpetuo laboranti, qui inuitus munus acceptare cogitur l.tutori.20.& ibi Docto.C.de nego.gest.Scrad.d.n.250. versic. curator quoque.

50 1. Sublim. non procedere quando curatoris datio in testamento minus legitimè facta fuisset; tunc enim ante confirmationem non cogeretur curator inuitus officium acceptare; prout in casibus quibus testamēto curator dari nequit non tenebitur ante iudicis confirmationem acceptare l.Caius.16. vbi glo. de excusatio tutor.l.2.C.de confirman.tutor. Scrader.d.num. 250. versic.hæc tamen.

51 21. Lim. ob commoditatem, quia non reperiatur magis idoneus vicino Titio, qui notitiam omnium habeat, si nullam rationabilem habeat excusationē, ita tamen vt solam operam ponat, de suo nihil erogando Bal.in l. 1. vbi pupil. educa. debe. Curt. de sequestr.Q.2.

52 1. Sublim. non posse cogi nisi per Iudicem, vel executorem mixtum, non autem à mero, nisi magnę rei periculum esset in mora, aut iuberet Princeps Bal.& alij in l. & si non cognito. C. si contra ius vel vtilitat. public. Montan. de tutel.c.29.n.23.& seq.

53 22. Lim. nam si pro minoris legitimatione vt in iudicio stare possit pupillo, furioso, vel prodigo, datur; tunc enim legitima excusatione carens constituetur inuitus l.1.& 2. & l. satis. de excusation. tutor. Montan.supra.n 27.

54 23. Lim. alijs casibus inuitum, & inuito curatorem dari vt infra in tractatu Curatoris. tit. 4. & 5. & postquam curatorem accepit, non potest eum dimittere vsque ad annum 25.Spino.de testa.glo.29.n. 21.

55 Sexta differentia est nam tutor certæ rei, & causæ minime datur l. certarum de testamenta. tutel. secus in curatore Osasch.dec.Pedem.89 Gutierez de tutel. par.1.cap.19.n.10.Manzi.d Q.15. n. 3. versic. septimo Montan.supra.n.33.Galg.de tutel.lib.1.tit.29.n. 26.& d.tit.14.n.9.Rota.Roma.dec.372.par.1.diuerso.probans curatorem dari ad vnum actum Bertaz. clausul.8.glo.5.n.3.Port.in §.1.nu.4.Instit. de curat. post Cum.in l.non tantum.de tut.& cur.

56 1. Lim. nam bene datur ad hæreditatem adeundā. l.cum in vna.§.tutor.de appellation.Gutierez.d.cap. 19.n.10.id quod communiter recipitur.

57 Septima. Curatores plures dati qui non attigerunt non conueniuntur; secus in pluribus tutoribus Roffred.de libel.par.5.tit.de offic.iud.quo curat.num. 8. Manzin.supra.versic.octauo.

58 Octaua. tutor maiorem habet potestatem quam curator de magis communi post Fabr.Dec.in l. infantis n.10.C.qui admitti. Gulielm. de Bened. in cap. Rainutius verbis. mortuo itaque secundo. n. 177. par. 2. pag.126.Dec.in l.possessio.§.adipiscimur.num.12.de acqui.possess.Manzi.d.Q.15.n. fi. & infra nona differentia.

59 Contrariam sententiam quod tutor minorem curatore habeat potestatem Dec.in l.infantis.n.10.C.qui admitti. qui tamen primam opinionem & differentiā magis cōmuniter receptam testatur licet dubiā dicat Dec.d.n.12.& in curatore furiosi. Alcia.cōs.255.n.3.

60 Nona est; nam tutor personæ principaliter datur, bonis secundario: curator vero bonis principaliter, personæ autem secundario; tutor vsque ad annum, decimum quartum; curator vero vsque ad annum. 25.glo.in §.certæ Inst.qui testam. tutor. Capra. cons. 110.n.8.Borgni.de tutor.n.328.Rolan.cons.24.n.26. lib.3.Gulielm.de Bened.in cap.Rainutius.versic.tutores impuberis n.5.6.7.pag.19.de testamen.par.3.Soc. Iun.cons.97.n.6.lib.1.Bero.cons.125.n.6.lib.3.Ias.in l.si quis in fundi vocabulo.4. nu. 46. de legat.primo. Meno.cons.228.n.62.Gutierez.supra.n.12.Manzin. supra.different.6.Scrader.de feud.par. 10. sectio 19. n.160.nisi furioso, mente capto & huiusmodi curator datus fuerit n.161.& 150.quia hi curatores legitimi sunt Monta.de tutel.cap.4.n.18.& seq. ideoque maioris authoritatis tutorem esse probat cap.29.n.7. sed curator furiosi principaliter personæ datur n 9.& Dec.in l.quo tutela.§.nemo.n.4.de reg. iur. Galgan. de tutel.lib.1.tit.7.n.60.vbi tutorem ad hæreditatem adeundam dari posse; vel Italicæ rei & cap.14.nu.2. Marcabrun.cons.97.n.31.Bertaz clausu.8 glo.5. n. 3. in fine post Cuma in l.cum in vna.§.tutor. n. 3. de appel.& relat.

61 Contrarium nempe tutorē principaliter dari bonis, personæ autem secundario Crot.in rubr.de oper.nou. nunciatio.n.8.

62 Decima tutor datur non petenti, curator autem petenti dumtaxat.Borgnin. supra. intelligendo de dato adulto, non furioso nec mente capto.

63 Vndecima. Curator ad litem quandoque reuocari potest; secus in tutore.Bar.& Alberi. in l. si quis cum. §.Iulianus.de procurator.Gutierez.vbi supra.n.26.

64 Duodecima.Curator ad lites cum nihil recipiat,nec ei solui possit inuentarium facere minime tenetur, secus in tutore Gutierez.supra.n.27.

65 Decima tertia. Curator datur ventri non tutor l.vētri de tutor.& curatori.dat.ab his Tiraq.de retract.lignag.§.1.glo.9.n.75.& 76.Montan.de tutel.c. 29. n. 11. intelligendo si de ventre agatur in possessionem, mittendo, quod ideo fauorabile inquit Galganet. de tutel.lib.1.tit.14.n.3.

66 De-

66 Decimaquarta. Tutorum alij testamentarij, alij legitimi, alij etiam sunt datiui. Curator autem datiuus solummodo est Alex.conf.3.n. 8. lib. 2.& datus testamento, confirmatus, gerens, negociorum gestoris non autem curatoris nomen habebit Soc.lun.cōf. 79.n.21.lib.2.Montan supra.n.34.Galg.d.tit.14. nu. 10.Ladereh.conf. 47. nu. 3. nisi furiosus vel prodigus quis esset Institut.de curator.§.1.

67 Decima quinta. Tutela anno 14. completo in maribus, duodecimo expleto in fœminis finem recipit; cura autem 25.perfecto.§.1.Inst.de curator.l.1.de minori.Montan supra.n.35.Galg.d.tit.14.n.11. vltima autem die decimi quarti masculi; & duodecimi anni fœmine testari possunt ad substitui pupillaris exclusionem l.qua ætate.de testament.Galg. supr. & finita tutela; incipit cura Menoch.conf.56 n.20.quę durat ac viget vsque ad 25. annum etiam fœminarum matrimonio collocatarum n.35. & 39. & puberes etiam inuito & contradicēte curatore testari posse Gail.obs. 56.n.8.lib.2.Montan.de tutel.cap.33.n.642.& seq.de communi. Gutierez. de tutel. par. 2.cap.14.n. 15.& 16.subdens contra testamentum adulti restitutionem in integrum non dari secundum communem n. 17. & est magis communis opinio vt probaui in tract. testamentorum.tit qui possint testari & veriorem testatur Lambert.de contract.glo.1.n. 6 quia quoad vltimas voluntates adultus pro maiore habetur l. qua ætate, & l. si filiusfamilias de testam. & alijs iuribus citatis probat Lambert.supra.

68 Decima sexta, nomen habent diuersum, quod diuersam denotat substantiam l. si idem C. de codicil. Galgan.d.tit.14.n.12.dixi in interpretationibus contractuum verbo Diuersa & verbo Nomina.

69 Decimaseptima citatio eorum quorum interest in datione curatoris exigitur, in tutoris autem constitutione secus.Galgan.d.tit.14.n.13.

70 Decima octaua. Furiosus non potest se gerere pro hærede nec sibi restitutio fit authore curatore l.finali. §.fin autem alia de curator. furios. At secus est in infante authore tutore l.seruo inuito, §.si pupillo infanti.ad Trebel.Det.in l.1. §. adipiscimur. num. 12. de acqui. possess.

71 Decimanona; licet curatoris appellatione tutor latè contineatur, attamen si testator casum curatorem filio suo impuberi relinquat credens tutorem dedisse, nulla est constitutio velut erronea, quamuis è contra, tutoris appellatione quia plus est tutor ex quo personæ principaliter datur & rebus consequenter, quam curator qui solis rebus constituitur contineatur curator Ias.in l.si quis in fundi.4.n.46.de leg. primo. per l.tutores.§.curator. de admi. tut. Add. ad Papien. in form.lib.ad red.rat.tut.glo.& curatores Spino.de testā.glo.29.n.20.vbi in lege tutoris appellatione curatorē & è contra, venire, nō in dispositione hominis.

72 Vigesimo differunt quia statutum de tutoribus, & legitimis administratoribus infantis & pupilli, non procedit in curatore Alcia.conf.255.n.4.

73 Vigesima prima curator non explicat ea quæ iuris solemnitatem requirunt, & iuris sunt, sed facti tantū secus in tutore Feli conf.16.nu.2. & seq.& conf. 17. Silu.Aldobr.in §.neque tamen glo.tutoris.Inst. de autho tut.

74 Vigesima secunda est quia tutoris authoritas necessaria est in aditione hæreditatis pupillo delatæ, secus in adulto quoad curatorem Felin.supra.nu.18. 19. & conf.17.post glo.d.verbo. tutoris; nec curator authorizari potest pro adeunda, Bar.in l.cum in vna.§.tutor. vbi Alba.de appellat.Cuman.n.4.& 5.& alij. Ias. in l.ex facto.n.27.de vulg.

75 Executores etiam in multis differunt à tutoribus, & curatoribus; si inuentarium faciunt, illi descriptionem, hi strictam rationem reddunt illi ex bono & æquo, horum officium pluribus annis durat, illorum anno finitur, hi non nisi finita tutela, illi ante executoriam finitam rationem reddunt si male gerant; horum magna est potestas, illorum debilior, hi non illi inuiti coguntur acceptare, hi ex iuris rigore, illi ex conscientia exequuntur, hi de leui & leuissima, illi de dolo tenentur vt ex Doc. in l. nulli C. de epi. & cle. & Spec.de instr. edit. §. nunc vero. n. 44. Io. à Cari. de execut.vlt.vol.§.repetitis.§.nouissimum Capr. de execut.vlt.vol membr.5.n.17.& seq.Consuet.Paris. §. 6. glo.6.Porcell.de inu.c.2.Montic.Q.5.prin.Burs. cōs. 28.n.15.16.tenuit Rot.luca.inter Fabium Marcellū, & Scipionem & actores de Pinis primorum. 1573. ex actis D. Blasii Pauli.67.lib.8.mearum.

TIT. XXXI.
DE DECIMA TVTORM.

SVMMARIVM.

1 *Decima fructuum pupilli iure Hispano debetur tutori, amp. & lim.n.seq.*
2 *Decima eo iure curatori debetur lim.n.seq.*
3 *Decima eo iure non debetur curatori furiosi pro tempore dilucidi internalli.*
4 *Decima debetur eo iure matri tutrici vt ibi.*
5 *Decima eo iure debetur filio curatori parentum.*
6 *Decima fratri tutori fratrum sororumque debetur.*
7 *Decima prædicta non imputat tutor legatum repudiatum.*
8 *Decima debetur tutori honorario & causa notitia.*
9 *Decima eo iure quando subrogato tutori debeatur.*
10 *Decima prædicta debetur etiam si fructus non sufficiant, pro pupillo alendo.*
11 *Decima tutori culpa pupilli non gerenti debetur.*
12 *Decima per alium gerenti tutori debetur.*
13 *Remotione dolosa & culposa tantū decima tutor priuatur.*
14 *Curatori prodiga mulieris decima debetur.*
15 *Tutori gerenti tutela connexa decima debetur, tutela etiam finita.*
16 *Decima ista ex omnibus fructibus debetur.*
17 *Decima ex silua cedua spectante ad minorem vsufructuarium debetur.*
18 *Decima debetur ex fructibus primogenij & alienari prohibitorum.*
19 *Decima debetur ex lucro facto cum pecunijs pupillaribus*
20 *Contrarium tenet Gutierez. ibi citatus.*
21 *Decima debetur ex annuis redditibus.*
22 *Fructuum pendentium tempore susceptæ vel finitæ tutelæ debetur decima pro rata laboris tutorum.*
23 *Fructus his in anno nascentes omnes decimantur.*
24 *Colono inhiberi potest ne fructus colligat per eum cui decima debetur.*
25 *Fructus arbitrio boni viri non æstimatio eorum prodecima debentur.*

26 De-

TIT. XXXI. CAP. I.
DE DECIMA TVTORVM.

1 QVamuis communi tutori nulla pars fructuum bonorum pupilli tutori debeatur ex l. 2. tit. 7. lib. 3. Fori Hispaniarum, decima fructuum ex bonis pupilli perceptorum pupillo debetur pro laboris muneris iniuncti Gutierez. de tutel. par. 3. cap. 3. n. 1. Munnoz. de ratiocin. c. 28. n. 1. idem in Gallia & Anglia seruari dicens. Meno. cons. 228. n. 51.

2 1. Amp. curatori etiam deberi ac præstari. Baeca. de decima. tutor. cap. 3. o. 32. & seq. Gutierez. d. cap. 3. Munnoz. supra. n. 8. etiam furiosi n. seq. etiam ventri dato si laborauerit n. 17. & bonis absētis n. 32. & seq. etiam si ea pater aut mater administraret n. 35. & seq.

3 1. Lim. d. primam ampliationem non procedere, nec deberi curatori furiosi pro tempore quo dilucida interualla furiosus haberet Baec. supra. n. 45. & seq. subdens constito de furore, asserenti dilucida adfuisse interualla, probandi onus incumbere & Gutierez. supra. n. 12. & Munnoz. supra. n. 11. nec dato bonis, litiue. n. seq post Baec. supra. c. 16. 17.

4 2. Amp. matri tutrici deberi distinguēdo vt per Baec. supra. cap. 4. o. 38. & seq. sed indistinctè id probat Gutierez. d. par. 3. cap. 4. o. 8.

5 3. Amp. filio deberi curatori patris vel matris Baec. d. cap. 4. n. 31. & seq. d. cap. 4. n. 9.

6 4. Amp. procedere in fratre tutore fratris vel sororis Baec. supra. cap. 5. n. 5. & seq. Gutier. d. c. 4. n. 12. & 17.

7 5. Amp. vt legatum repudiatum tutor non imputet in decimam vt contra Baec. supra. cap. 5. n. 52. probat Gutierez. d. cap. 5. n. 78. nec acceptatum etiam imputari nisi ex coniecturata mente Munnoz. supra. c. 30. n. 30. 31.

8 6. Amp. in tutore honorario vel notitiæ causa, idest, vt instruat tutores datos si se tutelæ gerendæ ingesserint decima debeatur, licet alioquin secus sit Baec. de decim. tuto. cap. 6. n. 10. & seq. Gutier. d. par. 3. c. 6. Munnoz dicto. c. 28. n. 20. & seq.

9 7. Amp. vt quamuis subrogato loco primi impediti decima non debeatur, si primus administrare, & cōsilium præbere possit; sed hoc casu salarium iudicis arbitrio debeatur; si tamen primus nullo modo gerere vel consulere possit decima præstanda erit Baec. supra. cap. 8. Gutierez. supra. cap. 10.

10 8. Amp. procedere etiam si fructus non sufficiant pro pupillo alendo vt contra Baec. supra. cap. 10. firmat. Gutierez. supra. cap. 12.

11 9. Amp. deberi etiam non gerenti tutori minoris culpa Baec. d cap. 11. n. 32. Gutierez. supra. n. 15.

12 10. Amp. per alium etiam gerenti deberi l. ita autē. §. gessisse de administrat. tutor. Baec. supra. n. 33. Gutierez. supra. n. 16.

13 11. Amp. vt non omnis remotio tutorem priuet decimæ petitione; sed ea tantum quæ dolo vel culpa ipsius fit vel fieri potest, quo circa tametsi tutor inimicus, vel pauper, vel ex huiusmodi causis remoueri queat, non tamen decima ista priuabitur, nisi pupillū eiusque bona damno affecisset, seu læsisset Baec. supr. n. 46. Gutierez. supra. n. 34.

14 12. Amp. procedere in curatore prodigæ mulieris. Baec. supra. cap. 14 Gutierez. supra. cap. 15. & si prodiga & luxuriosa esset. c. 17. & Munnoz d. c. 28. n. 40.

15 13. Amp. deberi etiam administranti post tutelam finitam, curamue perfectam, dum tamen primæ administrationi connexa gerat Baec. supra. c. 18. Gutierez. supra. c. 19. in separatis autem administratis non debebitur decima, sed pro labore salarium vt per eū Munnoz. d. c. 28. n. 45.

16 14. Amp. hanc decimā ex omnibus fructibus deberi. Gutierez.

Gutierez.supra.c.23.de redditibus annuis præstationibus pedagijs vectigalibus & portorijs & Baec.supr. c.22.& Gutierez.supra.c.24. idem dicunt de mulctis, & confiscationibus castri pupilli, ex eoque perceptis ex communi tempore tamen condemnationis inspecto, non autem commissi delicti de quo dixi in tract. primog.tit.de succesio.amp.22.hoc secundum ibi dicta intelligas, & de lapidicinis, & huiusmodi Chassane.in consue.Burg.rubr.6.§.4.verbo.& facit.la ditta femme.n.2.versic.Credo. Baec. de decim. tutor. c. 23.n.8.versic.sed intellectus Gutier.supra.c.25.n.5. & per totam & glandes, & omnes fructus decimare. Gutier.supra.c.30.n.16.Molina.de primog. lib. 1.c. 15.n.22.Munnoz.de ratiocin.c.29.n.1.& seq.vbi etiã de fructibus bonorum clerici & pensionum non dum sacerdotis vbi etiam de castrensibus vel quasi vsque ad n.15.& de distributionibus quotidianis quæ clericus lucraretur ob seruitium assistentiæ secus tamen de alijs probans n.15.& seq. deberi etiam de oblatione quam parrochiani ex consuetudine facere tenentur, in festis solemnibus n.18.& de fœtibus pecudũ.n.20.

17 15. Amp. deberi de silua cędua in casibus quibus ad vsufructuarium spectat minorem; & arborum etiam vi ventorum deiectarum quatenus pro vsu suo ad fructuarium pertinent & venationum, & piscationum viuariorum, modò de mortuarum numerus conseruetur Gutierez.supra.c.27.

18 16. Amp. procedere etiam quoad fructus rerum alienari prohibitarum & primogenij de cõmuni Gutierez.d.c.30.n.17.& 18.

19 17. Amp. etiam respectu lucri facti cum pecunijs, pupillaribus Baec.supr.c.24.n.61.

20 Contrarium tenet Gutier.d.c.30.n.59.

21 18. Amp. deberi de annuis redditibus Gutier.d.par. 3.c.35.& supr.amp.14.

22 19. Amp. vt fructus pendentes tempore susceptæ, vel finitæ tutelę pro rata laboris tutorum decimentur Gutier.d.par.3.c.36.vbi reijcit Baec.supra.c.28.cõtrarium tenentem prout facit Munnoz. de ratiocin. c.30.n.22.

23 20. Amp. vt si fructus bis in anno legantur, omnes decimentur Gutier.supr.c.38.

24 21. Amp. posse tutorem colono inhibere ne fructus ipso inscio colligat, & retinere & capere decimam, eamue contraria actione tutelæ petere Baeca. de decima.tuto.c.31.& 33.Gutierez d.par.3.c.39.

25 22. Amp. vt fructus ipsi viri boni tamen arbitrio, nõ eorum æstimatio debeatur Baec.supra.c.32. Gutier. supra.cap.40.

26 23. Amp. deberi pro rata tutore etiam ante finem anni decedente eius hæredibus Gutier.supra.c.41.

27 Contrarium tenet Baec.supra.c.32.

28 24. Amp. deberi à die scientiæ tutelæ, cum tutor ab eo die de periculo tutelæ teneatur; licet in conditionali debeatur à die purificatæ conditionis Baec.supr. c.33.n.12.Gutier.supra.c.42.

29 25. Amp. decimare etiam fructus bonorum extra Regnum existentium nisi pro eis ibi tutor alter datus fuisset Baec.supra.c.34.n.7.Gutier.supra.c.44. Munnoz.de ratioci.c.29.n.22.

26. Amp. deberi etiam tutori adiuncto pro rata Munnoz.d.c.28.n.24.25.& seq. vbi etiam de coadiutore Episcopi.

27. Amp. deberi etiam de interesse pecuniarum pupilli quas tutor non conuertit in emptionem prædiorum sed in propriam vtilitatem impendit, nisi dolose versatus fuisset Munnoz.supra.n.49.

28. Amp. deberi etiam si fructus pro victu pupilli non sufficiant; sed hoc casu tutor pupillum collocet ad alteri seruiendum vt ita victum quærat, & fructus seruet in tempus rationis reddendæ, & ita eorum decimam reportabit, quod si pupillus facere detrectet, decimam deberi Gutier.de tut.lib.3.c.12. Munnoz. supra.n.49.

29. Amp. deberi in fructibus non in æstimatione eorum licet contrarium obseruetur Baec.de decim.tut.c.32. Munnoz.de ratioci.c.30.n.7.8.

30 1. Lim. non deberi patri tutori Baec. de decima. tutor.cap.4.n.10.& seq.

31 Contrarium tenet Gutier.de tutel.par.3.cap.4.n.6. nisi fructus necessarij forent ad alimẽta filiorum n.7.

32 2. Lim. non procedere in protutore (quamuis ei salarium debeatur si bene gessisset) sequestro, depositario, negociorumque gestori; his etenim decima minime debetur Baec.supra.Q.20.Gutier.supra.c.7. licet sequestro ex voluntate partium salarium debeatur, pro vt & quando iudicis mandato fieret, & seruanti posset euenire damnum, & administratori bonorum maioratus, & negociorum gestori etiam iudicis arbitrio taxari possit per totum.

33 3. Lim. non deberi inualido tutori quamuis bene gesserit non est enim tutor Baec.supra.c.12.Gutierez. supra.c.8.quamuis expensas vtiles, ac necessarias repetat, & salarium iudicis arbitrio consequatur n.27.

34 4. Lim. non procedere in ignorante se tutorem, quãuis pupilli negocia gessisset vtiliter, hoc enim casu, expensas repetet ac salarium taxandum iudicis arbitrio.Baec.supra.c.7.n.15.& seq.Gutier supr.c.9.

35 5. Lim. non procedere in tutore & curatore Regum Ducum Marchionũ Comitum & Principum magni patrimonij; quamuis competens salarium debeat eisdem constitui Gutier.supra.c.11.Munnoz. de ratioci. c.28.n.37.& seq.

36 6. Lim. non gerenti non deberi, etsi pro parte dumtaxat gesserit pro ea parte tantummodo debeatur, nisi modicæ rei gestio omissa fuisset Baec.supra.c.2.n. 46.47.Gutier.supra.c.13.

37 7. Lim. absenti causa Reipublicæ non deberi quia desinit tutor esse; nisi per modicum tempus absuturus esset, administratoremq; dimisisset, non enim omnis ex integro iudicanda sunt, vt cadens à sillaba cadat à toto, sed ęquitate & epicheia naturali temperanda sunt; vel nisi tutoris absentia pupillo vtilis futura esset Baec.supra.cap.11.n.37.ad finem.Gutierez.d.cap. 13.n.11.& 13.

38 8. Lim. tutori casu fortuito non gerenti decimam, non deberi Bar.in l.1.§.Diuus.n.6.de vari. & extraord.cognitio.Baeca.supra.n.30.Gutier.supra.n.14.

39 9. Lim. non deberi his qui non administrant, etiam si vni ex pluribus à Iudice tutelæ administratio fuisset cum causæ cognitione decreta, & legatum pluribus tutoribus vel executoribus relictum fuisset Cappel. Tholos.dec.293.Baec.supr.n.35.& seq.Gutier.supra. n.17.& seq.

40 10. Lim. non procedere, nec dari malè gerenti Baec. supra.cap.13.n.4.31.& seq.Gutier.supra.c.14 & seq. subdens

subdens tamen pro tempore, ac rebus bene gestis deberi, nisi alijs rebus, ac temporibus male gesta nocerent; vel nisi pupillam stuprasset, pupillum occidisset, vel rem aliquam subripuisset.

41 11. Lim. negantiæ tutorem, ac alimenta pupillis maximè præstanti in suo vel alia domo non deberi. Baec.supra.n.36.Gutier.supra.n.31.32.

42 12. Lim. non dari tutori vel curatori damnato ratione doli vel negligentiæ fructus vel interesse minori vel pupillo resarcire Baec.supra.n.39.& seq.Gutietez supra n.33.

43 13. Lim. nam vna decima solum pro omnibus deduci potest Baec.supra.cap.15.n.5.& seq. Gutier. supra.cap.16.quæ tamen ex pluribus tutoribus ei dumtaxat dabitur qui solus gessit, nisi vt contutori gratis faceret pro eo etiam administrasset, tunc enim decima inter eos diuidetur, & si alter altero plus laborasset maiorem partem consequi deberet, & si vni à iudice tota administratio commissa fuisset, ipse integram decimam consequetur; quod si tutores administrationem inter sese diuiserint, quilibet (nisi aliter conuenisset) ratam consequi poterit vt per eos.

44 14. Lim. non procedere in curatore bonis dato, etiã minoris 25. annis, vel ventri cui non datur decima, quamuis curatori minoris detur Baec supra. cap. 16. n.13 & seq & Gutier. supra. cap. 17. salarium autem curatori dato ventri, & bonis debetur secundum negocij qualitatem.

45 15. Lim. non procedere in curatore ad lites cui decima non debetur Baec supra.cap.17 n. 12. & sequ. Gutier.supra c.18.n.3.Munnoz supra.n.11.& seq.

46 16 Lim. non procedere quando tutor omnia integre etiam cum fructibus restituere promisisset, ita vt decimam deducere noluisse aliter constet, quam ex verbis vniuersalibus Baec.supra.cap.18.n. 16. & seq. Gutier.supra.c.20.

47 17. Lim. nõ procedere in coadiutore Regis vel Ducis minoris 25. annis, vel Episcopi cui decima fructuum non debetur, sed salarium moderatum iuxta qualitatem personarum & laborem, ac redditus Gutier.supra.c.21.Munnoz d.c.28.n.26.& seq.

48 18 Lim vt vltra decimam fructuum nil tutor, vel curator ex bonis pupilli, vel adulti prætendere possit etiam si vltra tutori pupillus promisisset Baec. supra. c.21 n.6 & seq.Gutier.supr c.22.

49 1. Sublim. 18. limitationem non procedere in spõte oblatis, à propinquis pupilli vel alijs l. Nesennius cum seq. de administratio. tutor Baec. supra. Gutier. supra.n.8.

50 2. Sublim. non procedere quando Principis rescripto illud concederetur Baec.supra n.10.Gutier.d n.8.

51 3. Sublim non procedere quoad expensas vtiles, & necessarias quas vltra decimam fructuum consequetur, ac repetere tutor poterit Baec. supra. & Gutier. supra.

52 19. Lim. non deberi ex thesauro in fundo minoris inuento quia non est in fructu l. si is qui. §. si communis.de acqui.rer.dom.in.l.diuortio.§.si fundum.in fine. solut matrimon.licet si illum tutor inuenisset, ratione inuentionis dimidiam lucraretur Baec.de decima. tutor.c.24.n.5.& Gutier.supra.cap.26.

53 20. Lim. non deberi ex protocollorum exemplis, quoniam cum semel extrahantur, non renascuntur, Baeca supra cap.25.n 22.& seq & Gutier. supra. c. 27 n.30.& seq.nisi tutor substitutus esset ac tabellionis officium exerceret.

54 21. Lim. non deberi ex donationibus semel factis ob prosperum aduentum, non ex necessitate Baeca. supra.n.27 & seq Gutier. supra. cap. 28. licet deberi probent si ex necessitate ordinarie vel extraordinarie pupillo Domino à subditis fierent.

55 22. Lim. non deberi ex fructibus iuris patronatus, nempe ex præsentationibus Baeca.supra.cap.13.n.33. Gutier.d. par. 3. c. 19. neque de alimentis debitis patrono egeno n.18. & non deberi ex collationibus, & præsentationibus quæ non conueniunt fructuum nomine vbi de alicuius sustentatione eorum mentio fieret vt per eos & Garzia.de benef.par.5.c.1.n.691. post Feli.in c.cum olim.n.2.de maiori.& obed.& c.9. n.206.

56 23. Lim. non procedere in partu ancillæ, quoniam cum in fructu non sit non decimabitur per tutorem. Gutier.supra.cap 30.n.6 & seq. Baec.de decim. tuto. c.23.n.4.Munnoz.de ratioci.c.29.n 20.

57 24. Lim. non procedere in rebus pupillo donatis, quas tutor non decimabit, tamesi in fructibus earum secus sit Baec.d.c.24.n.18.& seq.& Gutier.supra. n.22.& 23.

58 25. Lim. non procedere in annuis debitis pupilli contra quos debitores eum possent exceptionem minime opposuerunt Baec.supra.cap.26.num.13 & 14. quem sequitur Gutier. dicto. cap. 30. in fine. nisi debitores exceptione sibi competenti non fuerint vsi, sed integrè soluerint sine expressa remissione, sed cum debitores exceptione opposuissent; aut opponere voluissent, misericordia, vel alia ratione moti eam remisserunt; decimam inquit.

59 26. Lim. non procedere in illicitè quæsitis Baec. supra.c 26.Gutier.supra.c.31.

60 27. Lim. non procedere in fructibus bonorum ecclesiasticorum, nisi pupillo clerico tutor ab ecclesiastico datus esset, pro bonis clerici administrandis Baec. supra.c.24.Gutier.supra.c.32.vide supra.amp.14.

61 28. Lim. non procedere in fructibus minori & alteri copulatiuè aut alternatiuè insolidum debitis, quos tutor pro rata tantum ad minorem pertinente decimabit.Gutier.supra.c.33.

62 29. Lim.nam prius onera deducuntur quam decima fructuum, quia oneribus deductis fructus dicunt Gutier.supra.c 34.Munnoz.supra.c 30. n. 20 distinguit vt si pro fructibus emphiteota aliquid annuum soluere teneatur, & hoc ad dominum proprietatis spectet sed si ex ipsis fructibus tunc dominus, & emphiteota pro rata teneantur post Valasc de iur. emphi. Q. 17. n.9. idem dicentes de titulari ac pensionario quoad fructus bonorum Ecclesiæ.

63 30. Lim nam prius expensæ deducendæ sunt Gutierez.supra.cap 37.Munnoz de ratioci.c.30.n.5.& seq.

64 Contrarium tenet Baec supra cap 29.

65 31. Lim. non procedere in executoribus vltimarum voluntatum, quibus decima & salarium minime debentur Gutier.supra.c.35 n.25.& seq ac per tot. expẽsæ tamen eis debentur & maximè rusticis & huiusmodi ex eorum operis & labore victum parantibus, salarium tamen in suis negocijs occupatis deberi, prout si consuetudo extaret legitime præscripta, vel si testatur

ſtator ſolui iuſſiſſet num. 27. & ſequent.

66 Fructuum nomine quid vel non contineatur hoc titulo percipere eſt.

67 32. Lim. non deberi curatori certæ rei niſi bonorũ eſſet vniuerſitas Baec.ſupra.cap.16.n.13.14. Gutier. ſupra.lib.3.c.18.Munnoz.d.c.28.n.41.

68 33. Lim. non deberi ſi ei fuerit renunciatum; quod euenire dicitur ſi tutor in inſtrumento tutelæ promiſerit quod finita tutela, bona inuentario deſcripta cũ fructibus & redditibus ex eis proueniętibus reſtituet, ſi ſcienter & animo decimam remittendi ita promiſerit Mexia in pragmat. panis concl. 2. nu. 92. ad fi. Munnoz.ſupra.n.42.& ſeq.

TIT. XXXII. DE SVBROGATIONE TVTORVM.

SVMMARIVM.

1 *Subrogatur alter tutor loco vnius ex pluribus deficientis, ſi vero omnes ceſſent legitima tutela ſuccedit amp. & lim.num ſeq.*

2 *Datiuæ tutelæ locus eſt teſtamentario etiam perpetuo excuſato, vel remoto.*

3 *Subſtituto in teſtamento ſi locus eſſe poſſit, legitimi datio datiui etiam ceſſat.*

4 *Subſtitui alter poteſt loco abſentis vel matris ad ſecunda vota tranſeuntis abſque abſentis citatione.*

5 *Subrogatur alter tutor ob furorem tutori ſuperuenientẽ, qui deſinit eſſe tutor morbo ceſſante lim.num.ſeq.*

6 *Subrogatio ceſſat tutore habente dilucida interualla, ſed curator ſuperueniente furore gerit.*

7 *Subrogatus ſi alter tutor non viueret, tempus mortis inſpici debet vt ſecundus admittatur, ſi primus tunc non viueret.*

8 *Subrogatus à teſtatore in locum defuncti, tutor erit etiam in caſu quo datus recuſet, vel tutor eſſe non poſſit.*

9 *Matre ad ſecũda vota tranſeunte qui loco eius ſufficiatur.*

10 *Subrogatio ceſſat ſi ſuperſtitem tutorem pro adminiſtratione ſufficere iudex fuerit arbitratus.*

TIT. XXXII. CAP. I. DE SVBROGATIONE TVTORVM.

1 ALtero pluriũ tutorum deficiente non eſt locus tutelæ legitimæ, ſed alter datur omnibus autem vita functis vel abſentibus, legitimæ tutelæ locus fiet Cor.conſ.175.n.8.lib.3.Piag. de tutor. Q.9.n.8.Gutier.de tutel.par.1.Q.5.n.11.& Q.12.n.4. & ſubrogatus intrat officium deficientis Ang. conſ. 92.n.2.Surd.conſ.159.n.9.& ſeq.

2 1. Amp. vt datiuæ locus ſit, etiam ſi tutor teſtamentarius perpetuo fuerit excuſatus, vel remotus Piag.d.n. 8.Caldas.de reſtitution. in integr. verbis ſine curatore n.114.Gutier.d.Q.5.

3 2. Amp. vt licet in caſu mortis vel perpetuæ inhabilitatis legitimo vel datiuo locus ſit; hoc ceſſet ſi in teſtamento ſubſtituto locus eſſe poſſit Surd. dec. 207. n.19.& ſeq.Galgan.de tutel.lib.1.tit.2.n. 30. nam teſtator poteſt in defectum alterius ex tutoribus alium ſubrogare, vel ſubſtituere, & dare minorem & quouſque maior euadat, alium conſtituere §.ſed certum. Inſtitut.qui teſtam.tutor.l.tutor.datus.§.tutorem & l. ſi quis ſub conditione de teſtamenta.tute. Roland. de Florib.teſtam.rubr.30. n. 6. & legitimo locum eſſe ſi impedimentum ſit perpetuum, ſi temporale datiuo. Surd.conſ.159.n.10.& ſeq. vt in matre vel alio legitimo exiſtente minore Cancer.var.reſol. par. 1. cap. 7. num.135.

4 3. Amp. vt ſi alter detur in locum abſentis, matriſue ad ſecunda vota tranſeuntis, nec pupilli nec abſentis citatione opus ſit Ang.conſ.325.n.3.& 4.Aſin.in praxi.§ 7.limitatio.141.n.1.Sebaſt.Medic.reg.8.n.108. & tutor erit etiam defuncto abſente vſque ad pubertatem l.quæſitum.12.vbi glo.& Bar.de tute.

5 4. Amp. vt propter furorem vel huiuſmodi morbum tutori ſuperuenientem, tutor alter interim ſubrogetur, quo morbo ceſſante, ipſo iure deſinet eſſe tutor l.compluria.de tutel.l.1. de curator. furioſ. Montan. de tutel.cap.37.reg.2.n.137.& ſeq.

6 1. Lim. non procedere quando tutor haberet dilucida interualla, quamuis ſuperueniente furore curator adminiſtret l. cum alijs. C. de curator. furioſi. Montan. ſupra.n.139.

7 5. Amp. vt ſi tutor alter detur ſi primus tunc non viueret tempus mortis ſit inſpiciendum, vt ſecundus admittatur; ſi primus tunc non viueret; licet ſecus ſi viueret, tutelamque geſſiſſet, ac poſtmodum obijſſet l. tutoribus 33. vbi Doc.de teſtam.tute. Surd. dec. 207. n.5.& 15.Galgan.de tutel.lib.1.tit 2.n.30.

8 6. Amp. vt ſubrogatus, vel ſubſtitutus à teſtatore in locum mortui; tutor ſit in caſu etiam quo datus recuſet, vel tutor eſſe non poſſit Surd.dec. 207. per totam Maſtril.dec.6.n.11.& ſeq.Gratian.diſceptation.522. nu. 14. & 15. extenditur enim ſubrogatio de caſu ad caſum ex rationis indentitate niſi fuerit limitatè facta Surd.ſupra.n.15.Ricci.collect.dec.2393.

9 1. Lim. nam ſi mater filiorum tutrix ad ſecunda vota tranſierit eiuſdem loco legitimus ſufficiatur, *niſi ipſa* Iudicem adierit, vt alium tutorem daret, tunc enim datiuo locus erit; Quod ſi mater numquam tutelam aſſumpſerit, ac tutricem eſſe nolle fuerit proteſtata, petendo filio aliũ dari tutorẽ, tunc legitimus eligatur nõ quẽ mater ipſa nominauerit ſed quẽ iudex pupillo magis viderit expedire Bal.in l.pręcib.n.21.C. de impuber.& alijs ſubſtitutio.Dec.in cap.ex parte. 2. n. 6. de appel.Spino.de teſtam.glo.29.n.12.Gutier.ſupra. n. 12.

10 2. Lim. ſubrogationem ceſſare ſi iudex ſuperſtitem tutorem pro adminſtratione ſufficere arbitretur Bal. conſ.489.lib.4.Vinc.de Franch.dec.214. Ricci. collect.dec.2393. & quando alter ex pluribus à teſtatore datis ſupereſt, quamuis per plures dixerit teſtator tutelam eſſe adminiſtrandam Gratia. diſcep.830.n.27. Soc.conſ.193.n.1.lib.2.Cran.conſ. 690. n. 7. verſ. ſecundum item argumentum ſecus ſi plures tutores dati eſſent ita vt non poſſet vnus ſine alio gerere, tunc enim altero remoto vel deficiẽte tutela expirat quoad omnes vt per Crau.ſupra.n.2.& 8.Gratia.ſupra.n.29. Crau.conſ.18.n.5.matre ad ſecunda vota tranſeunte alium tutorem à iudice dari non poſſe ſi alter extet, tutor qui ſufficiens ſit teſtamento conſtitutus Rota. Anen.dec.141.Cance.var.reſol.tom.1.c.7.n.36.per l. ſi.qui pet.tut.glo.in l.2.§.quid ergo.verb. imputandũ. ad Tertul.

11 3. Lim. nam tutor vel curator loco prioris conſtitu-

tus licet

debitorum à primo contractu minus idonea recipere teneatur, non tamen suo periculo l. tutor. 36. vbi glo. & Bar. de admi. tuto exiget tamen rationem ab heredibus tutoris vita functi l. 2. C. de tut. qui satisd. non deb. Cancer. supra. n. 37.

TIT. XXXIII.
DE FINE AC NVLLITATE TVTELÆ.
SVMMARIVM.

1 *Reddita ratione tutela, & tutoris authoritas finem recipit.*
2 *Pubertate tutela finitur amp. & lim. num. seq.*
3 *Pubertate ipso iure tutela finitur.*
4 *Principi vsque ad annum 25. curator datur.*
5 *Contrarium tenent ibi citati.*
6 *Pubertate non finitur tutela vlterius prorogata.*
7 *Aetas 12. annorum in fœmina, 14. in masculo debet esse perfecta pro fine tutelæ.*
8 *Finita tutela tutor pupillum monere tenetur vt curatorē sibi petat. (num. 25.*
9 *Tutor adulti ex consuetudine curator manet vsque ad an-*
10 *Finem non recipit tutela quoad negocia ea non finita cœpta perficienda.*
11 *Morte tutoris vel pupilli tutela finitur.*
12 *Tempore expirato quo tutela data fuit finem recipit.*
13 *Mutatis moribus, & facultatibus tutoris tutela finitur.*
14 *Exilio tutoris perpetuo tutela finitur, pro temporali curator datur.*
15 *Agnatione cessante vt agnato delata tutela cessat prout tutelæ causa cessante.*
16 *Pubertate alterius pupillorum superueniente vtrique eorum tutor datus desinit esse tutor, & pubes tutor fit.*
17 *Erronea & falsa causa tutor datur nulliter datus cēsetur.*
18 *Rei & causa certæ à testatore tutelæ ratio nulla est.*
19 *Inimicitia superueniente tutor datus reuocatur nisi testator post conditum testamentum diu tacuisset.*
20 *Reuocatio tutoris eamdem solemnitatem requirit quam constitutio.*
21 *Capitis diminutione maxima vel media tutoris vel pupilli tutela finitur die vt ibi.*
22 *Conditione deficiente sub qua tutor datus fuit tutela cessat amp. num seq.*
23 *Conditione extinctiua adueniente tutela expirat.*
24 *Suspicione, vel iusta excusatione tutela euanescit.*
25 *Datio tutoris pro vno actu petita loco testamentarii deficientis nulla est si pro omnibus in perpetuū concessa sit.*
26 *Fideiussor tutoris nō tenetur pro voluntariè gestis à tutore.*
27 *Datio tutoris nulla est sine inquisitione, & petitione tutoris testamentarii.*
28 *Nulla est datio eius qui dari vel dare non potuit.*
29 *Testamento imperfecto, vel per epistolam datio tutoris nulla est.*
30 *Hæreditate ex testamento non adita tutelæ datio corruit lim. num. seq.*
31 *Suo se ab hæreditate abstinente tutor testamento datus confirmatur.*
32 *Nulliter datus tutor censetur non iure datus.*
33 *Naturali filio à parētibus tutor vel curator dari nō potest*
34 *Demens tutorem dare non potest.*
35 *Tutoris datio furioso, rei vel causæ certæ vel incertę nulla est.*
36 *Mutata causa ob quā tutor datus fuit tutelę datio corruit*
37 *Mater tutorem sine confirmatione nulliter constituit.*
38 *Legitimi datio nisi proximior datus sit nulla est.*
39 *Datiua tutela corruit si non dederit qui dare potuerit.*
40 *Nulla est tutelæ datio casibus quibus ibi.*
41 *Legitima finitur si impuberum alter maior fiat.*
42 *Rei certæ datio tutoris inualida est.*
43 *Causa cognitione omissa tutelæ datio nulla est.*
44 *Tempore quadrimestri lapso & tutela per matrē & legitimos nō petita nec excusatione proposita legitima tutela excluditur.*
45 *Stupro per matrem commisso tutela finitur.*
46 *Morte pupilli tutela expirat.*
47 *Morte tutoris tutela finitur.*
48 *Matris transitu ad secunda vota eius tutela finitur.*
49 *Conuentione mulieris se & sua in manū viri dandi tutela finitur.*
50 *Incertitudine tutoris datio vitiatur.*
51 *Causa finita ob quam tutela data fuit expirat.*
52 *Muto surdo furioso vel tali effecto tutore vt rebus suis nequeat superesse tutela finitur.*
53 *Finis tutelæ iisdem modis casu in persona tutoris euenit ac in persona pupilli.*
54 *Plurium tutorum cum clausula quod vnus sine alio gerere nequeat altero vita functo, quoad omnes tutela expirat.*
55 *Tutela non finitur furore superueniente impuberi.*
56 *Adiuncto tutore tutori prima tutela durat.*
57 *Minor vxorem & liberos habens à tutela non liberatur.*
58 *Minor bene gerens sua non liberatur à tutela.*
59 *Matrimonio vel dispensatione tutela non extinguitur.*
60 *Tutela finita viget quoad connexa gestis seu cœptis durāte tutela.*
61 *Probare debet tutelam finitam qui illud asserit.*
62 *Possessionem bonorum cum fructibus restituere tenetur tutor tutela finita.*
Actoria iisdem modis finitur quibus tutela.

TIT. XXXIII. CAP. I.
DE FINE AC NVLLITATE TVTELÆ.

1 Primò. Eddita ratione tutela finita censetur, & ea finita, tutoris authoritas recipit finem Butr. in cap. ex parte n. 12. de appellat. Aret. in l. appellare. §. tutor. si penden. appellat. mors. interuener. Franc. Marc. dec 99. lib. 2. & ea finita tutelæ nomen amittit Surd. cons. 106. nu. 36. & 37. Gratian. disceptation. 291. n. 14.

2 Secundò. In masculo finitur anno. 14. completo & in fœmina, anno 12. perfecto ea enim vtriusque perfecta dicitur ætas, simul ac pubertas Inst. quib. mod. tutel finiat. in princip. l. si arrogati. de tutel. l. 1. & final. C. quando. tut. & cur. esse desinat. Capra. cons. 110. Dec. cons. 460. n. 22. & cons. 476. n. 2. & data puberi non valet Papien. in forma libel. ad redden. ration. tute glo. idem Iacobo. n. 1. Franc. Marc. decis. 99 lib. 2. Cassane. in consuetudinib. Burgund. tit. des enfans in tex. en ange col. 858. & 859. Soc. Iun. cons. 86. n. 2. lib. 1. loquens de fine administrationis Mantua, cons. 172. n. 10. Gutierez. de tutelis part. 1. cap. 16. n. 141. Manzi. de tutel. Q. 9. n. 1. Montan. de tutel. cap. 37. n. 1. & seq. idem in actore dicens per tutorem constituto, & in curatore tutori adiuncto & de furioso ac mente capto Galganet. de tutel. lib 1. tit. 11. Ameri. de patr. pot. eff. 14. n. 27. Papien. in form. libel. ad red. rat. tut. glo. ad ætatem Rom. cons. 312.

Tttt n. 3.

n. 3. Cancer. var. resol. part. 1. cap. 7. nu. 4.

3 1. Amp. vt ipso iure absque iudicis declaratione tutela finiatur adueniente pubertate Docto. in l. Imperator. de iure fisci. & in l. in criminali. C. de iurisdictio. om. iud. Manzi. supra n. 4. & datione vltra illam ætatem esse nullam Gonzalez. in reg. 8. cancellar. glo. 12 § 1. n. 17.

5 1. Lim. hoc secundum caput non procedere in Principe, cui vsque ad annum 25. curator datur. Oldrad. cons. 52. Gomez. de delict. cap 1. n. 56. Castald. de Imperator. Q 73. n. 25. de cummuni Caldas. de restitutio. in integrum verbo. hunc contractum nu. 47. & Gutierez. de tutel. part. 1. cap. 18. n. 1. & sequent. qui tamen postea concludunt anno. 14. completo gerere posse cum consilio & directione consiliorum Regis. & in Hispanijs tutelam anno. 20. finiri; de Principibus autem Rege inferioribus tradit Palacz. de maioratu part. 4. Q. 38. quem consule & si Regina sit de mariti consilio geret Gutierez. supra n. 32. & opinionem Oldrad. communem testatur Galganet. de tutel. lib. 2 tit. 12. n. 5. & sequent. & cum consilio delectorum vsque ad annum. 25. debere administrare. Tiraq. de primogenit. Q. 40. n. 207. & si Regina sit cũ consensu mariti geret Galganet. supra n. 19. vide tractat Curatoris tit. 3. amp. 23.

5 Contrarium tenet Intrigliol. de feud. centur. 1. Q. 45. n. 108. Montan. supra n. 68. & sequent. vbi tamen cũ consensu delectorum gerere debere probat. Gulielm. de Bened. in cap. Rainutius verbo. adiectę de testam. Natta. cons. 631. n. 28. vbi contra iura dispensare minime posse.

6 2. Lim. non procedere quando vlterius fuisset expresse prorogata tutela Caldas. d. versic. sine curatore n. 68. Vasq. de success. lib. 2. §. 18. n. 97. tunc enim finitur tempore finito §. præterea. Institut. quib. mod. tutel. finiat. & post pubertatem cura censebitur. Caldas. supra.

7 3. Lim. nam dicta ætas debet esse perfecta l. si cui. vbi Bar. de leg. primo Aretin. Institut. quib. mod. tutel. finiat. Montan. supra n. 41.

8 4. Lim. nam tutor finita tutela pupillum monere tenetur vt sibi curatorem quærat, alias ipse tenebitur Bar. in l. ita autem. §. si tutor de administration. tutor. Gutierez supra n. 142. Gail. obseruat. 96. nu. 3. lib. 2. idem dicentes de curatore Manzi. supr. nu. 14. Montan. supra n. 81. & cap. 39. n. 63. nisi pupillus fuisset tutoris hæres l. qui aliena. §. tutoris. de nego. gestis. Galganet. de tutel. lib. 1. tit. 5. nu. 23. & lib. 2. tit. 24. n. 2. Piag. de tutel. Q. 19. nu. 11. Gratia. disceptatio. 73. nu. 13. 718. n. 6. amplians ad sindicos & rectores, procuratores & similes. Munnoz de ratiocin. cap. 15. n. 37. & sequent. vbi si hoc omiserit, nec rationes reddere obtulerit ad interesse teneri probat, etiam tutoris hæredem & cap. 19. n. 65. vbi ad omnia damna teneri & ad dispersa per adultum si dari non fecerit curatorem adulto, imo ipse tutor finita tutela curator erit vsque ad 25. annum Papien d. glo. ad ætatem Spino. de testam. glo. 29. nu. 64. Cancer. var. resol. tom. 1. cap. 7. nu. 24. 25. & interim teneri probat, & si gerere continuet tutor tutela durat & etiam quoad reliquias Seraph. dec. 82. Gail. obs. 96. lib. 2. Monta. de tutel. Cag. 37. reg. 1. n. 86. Cancer. var. resol. par. 1. cap. 7. n. 18.

9 5. Lim. nam ex generalis consuetudine tutor, curator ad annum vsque 25. curator manet adulti. Gail. obseruation. 96 n. 1. lib. 2. Montan supra. n. 86.

10 6. Lim non procedere quoad litem & negocia cœpta, quoad hæc enim tutela pubertate vel aliter finita, non recipit finem, sed finita tutela ea tutor perficere tenetur ac prosequi, nisi reddita ratione, reddiderit etiam instrumenta, & curatorem prouideri curauerit l. 1. C. vt caus. post pubertat. l. ita autem. §. final. de administration. tutor. Butr. in cap. ex parte n. 12. de appellatio. Borgn. de tutor. nu. 330. Piag. de tutor. Q. 19. nu. 10. Surd. cons. 57. nu. 17. Gail d. obseruat. 96. nu. 4. & sequent. Montan. supra nu. 74. & sequent. Galganet. de tutel. tit. 24. nu. 1. lib 2. Gutier. de tutel part. 2. cap. 19. nu. 1. & 2. intelligentes aduersario petente non pupillo & de cœptis ante, non post pubertatem. nu. 3. & Franc. Marc. decis. 99. ad finem. part. 2. & quando mater vti tutrix admissa fuisset non posset vti coniuncta postmodum cõparere Gutierez. supra nu. 10. & sequent. idem in sindico, & procuratore Ecclesiæ dicens Franc. Marc. decis. 55. lib. 1. vbi de cœptis & communis nisi tutor actorem constituisset ante litem contestatam ex decreto iudicis & decis 515. lib. 2. Gratian. disceptation. 71. nu. 12. & 276. nu. 44. idem de negocijs cœptis subdens ex Bar. in l. tutori. nu. 1. C. de neg. gest. Franc. Marc. supra & Gutierez. supra nu. 12. & seq. & part. 3 cap. 1. nu. 106. cœpta prosequi teneri quousque detur curator. vide infra cap. 2. versic. sexto Spino. supra. n. 65. non tamen iudicati agere potest l. tutores. 40. §. tutores. vbi Bar. de admi. tuto. Tusc. lit. P. concl. 857. n. 9. & seq.

11 Tertio. Morte tutoris vel pupilli tutela finitur Io. de Platea. in §. æque n. 16. Institut. de actioni Purpur. cons. 546. n. 14. ciuili vel naturali. §. simili vbi glo. & §. item finitur. Institut. quib. mod. tutel. finiatur Roma. cons. 312. n. 3. vbi etiam morte curatoris ex l. nisi de tut. & rat. distra. Manzi. supra. n. 10. Galganet. d. tit. 11. n. 4. quamuis pupillo vita functo tutor ad custodiam, rationemque reddendam teneatur & in ipsum possessio continuetur & si spolietur restituatur. Seraph. dec. 77. & 82. infra. versic. 35. & 36. nec enim ad hæredem tutoris eiusue in dignitate successorem transit, Iacobi. de feud. verbo. Dux pag. 4. n. 2. Rot. dec. 670. par. 2. recentis. l. tutela. 16. de tutel. vbi glo. & Bar. restituitur etiam tutor spoliatus quasi possessione educandi & gubernandi pupillum. Gab. de rest. spol. concl. 1. n. 39. prout & a tutore spoliatus n. 33.

12 Quarto. Tempore quo tutela data fuit expirato, tutela finem recipit. §. sed & si. §. præterea institut. quib. mod. tutel finiat. Speculat. de tutel. §. generaliter. nu. 14. Manzi. supra n. 12. Montan. de tutel. cap. 37. reg. 2. n. 158. l. si arrogati. 14. de tutel. Galganet. d. tit. 11. n. 15.

13 Quinto. Mutatione morum, facultatumque tutoris tutela finitur Ripa. in l. final. n. 168. C. de reuocand. donatio.

14 Sexto. Exilio tutoris perpetuo tutela finitur, pro temporali autem datur curator l. tutor petitus. & l. seq. vbi glo. verbo. petitus de excusatio. tutor. Monta. de tutel. cap. 37. reg. 2. nu. 128. Galganet. de tutel. lib. 1. tit. 11. nu. 10. Roca. Roman. decis. 201. n. 6. & 7. subdens penes cõtutorem tutelã remanere par. 4. diuers.

& qui

& qui secundum formam iuris communis tutor datus fuit non desinet esse tutor ob exilium superueniens, nisi fuerit remotus à Iudice. Ripa. in l. ex facto. §. ex facto. n. 17. ad Trebel. post Bal. cons. 54. n. 1. in fi. lib. 5. & Per eg. de iur. fisc. lib. 3. tit. 7. n. 20.

15 Septimo. Agnatione cessante datio vt agnato facta cessabit, prout causa cessante ob quam datus fuit Institut. quib. mod. tute. finiat. §. pen. Soc. Iun. cons. 160. n. 79. lib. 2. Galganet. d. tit. 11. n. 15. si tamen absentis Reipublicæ loco datus fuerit alter tutor, absente vita functo, datus tutor manebit vsque ad pubertatē d. n. 15. ex l. quæsitum. 12. de tutel. Meno. cons. 106. n. 96. ex quo causa seu qualitas agnationis successiua requiritur secus in causa successionis probans.

16 Octauo. Duobus impuberibus à Iudice datus, quorū alter reincidit in alterius tutelam ex quo peruenit ad perfectam ætatem, desinit esse tutor l. si tutor. §. si duobus. de tutel. & ration. distrahend. & ibi Odofred. & in l. non solum. §. libertis. de excusatio. tutor. Rauen. sing. 697. Galganet de tutel. lib. 1. tit. 11. n. 5. qui tamen alterum fieri puberem non sufficere inquit.

17 Nono. Falsa & erronea causa tutor datus etiam ad instantiam petentis, nulliter datus censetur Cor. cons. 281. n. 2. & 7. lib. 1. 280. n. 3. lib. 1. nisi Iudex tutorem pronunciasset, tunc enim cum eo gesta valida forent d. n. 3. Castr. cons. 413. n. 1. versic. secunda ratio. lib. 2. post Bar. in l. Seiæ egresse. 26. de tut. & curat. dat. ab his. Montan. de tutel. cap. 22. n. 8. & 9. idem de curatore dicens & cap. 24. n. 8. Paris. cons. 85. n. 2. & 3. lib. 3. etiam si in datione modicum sit erratum Sebast. Med. de reg. iur. reg. 5. n. 104. ex Bar. in l. matri & auię n. 11. C. quando mulier. tute. offic. fung. pos. & quando maiori tamquam minori datus fuisset d. l. Seiæ. vbi Bar. Montan. supra cap. 24. n. 5. Bero. Q. 122. n. 6. vbi quando ex vna causa dari petitum fuit & ex alia falsa datus esset, licet secus vbi vna plurium expræssarum vera esset. Tiraq. de iud. in reb. exig. vers. 15. vbi quomodo erratum sit.

18 Decimo. Ad rem vel causam certam datio tutelæ à testatore facta nulla est l. certarum & l. sequent. de testam. tute. Dec. cons. 479. n. 3. Cur. Iun. cons. 29. n. 1. & 2. Eugen. cons. 98. n. 24. Intrigliol. de feud. cent. 1. Q. 39. n. 180. §. certæ autem. vbi glo. & Aret. Inst. qui testam. tutor. dari poss.

19 Vndecimo. Inimicitia superueniente reuocatur, nisi testator diu post conditum testamentum ac tutorem postmodum inimicum effectum superuixisset, nec illum reuocasset Decian. cons. 15. n. 13. 46. n. 50. & 77. lib. 2. Gutierez. de tutel. part. 2. cap. 18 n. 25. & seq. licet in legitimo odium testatoris morte extinguatur & Onded. cons. 88. n. 41. lib. 1.

20 Declara tamen, quod vbi de tutoris reuocatione agitur, eadem solemnitate qua constitutus fuit debeat reuocari Duen. reg. 187. casu 18. tutor verò datus testamento vel codicillis reuocari potest l. tutor. 8. de testa. tut. vbi glo. & Bar.

21 Duodecimo. Capitis diminutione maxima vel media tutoris vel pupilli tutela finitur, & pupilli minima etiam puta per arrogationem §. sed & capitis Institut. quibus mod. tutel. finiat. l. si arrogati. 14. de tutel. vbi si arrogati sint adhuc impuberes, vel pupilli deportati, tutores habere desinunt; item si in seruitutem pupillus redigatur, vel si tutor aut pupillus fuerit ab hostib. captus glo. in §. item verbo. adhuc. Instit. quib. mod. tute. fin. §. sed & capitis Instit. quib. mod. tut. finiat. & §. item finitur & §. minime Speeul. de tutel. §. generaliter. n. 13. Port. Institut. quib. mod. tutel. finiat n. 13. Manzin. de tutel. Q. 9. n. 11. & n. 5. & seq. Montan. de tutel. cap. 37. reg. 2. n. 98. & sequent. 110. & sequent. intelligendo si ab omnibus tutoribus in arrogationem datus sit l. fin. C. de authorita. præstan. Balduin. Institut. quib. mod. tute. finiat. vers. item Galganet. d. tit. 11. n. 3. & lib. 1. tit. 4. n. 18. vbi agnatorum minima etiam capitis diminutione in cognatis autem maxima tantum & tit. 11. n. 9. vbi exilio tutoris l. tutor petitus. §. finali. & l. sequent. de excusat. tutor. Lambert. de contract. glo. 8. n. 29. & Montan. supra n. 118. tutelam finiri probat tutoris capitis diminutione, per quam libertas vel Ciuitas amittitur puta tutoris banno eum publicatione bonorum per. §. sed & capitis. Instituta. quib. mod. tutel. finiat. & l. si tutor. §. final. de tutel. & ration. distrahen. Bar. in l. tutores. de administratio. tutor. minima autem capitis diminutione legitima tantum perit. §. minima Institut. quib. mo. tut. finiat. & si tutor ab hostibus caperetur finiri probat Galgan. d. tit. 11. n. 11. per d. l. si arrogati & l. seq. & banno bonis publicatis Bar. & Bal. in l. si fine hærede. §. fi. de administr. tuto. Munnoz. de ratiocin. cap. 6. n. 15. vbi etiam rationem esse reddendam; & idem si bonis publicatis relegatus esset, curatorem tamen dari probat nu. 16. & si tutor non sit ab hostibus captus sed legatus vel vt legatus receptus, vel transfuga non desinit esse tutor sed alter tutor datur l. si quis. tutor. de tutel. vbi glo. & Bar.

22 Decimo tertio. Conditione deficiente sub qua tutor datus fuit desinit esse tutor §. sed & si Institut. quib. mod. tutel. finiat. Surd. dec. 207. n. 1. Galganet. de tutel. lib. 1. tit. 2. n. 29. tit. 11. num. 15. l. tutor. de testam. tut.

23 1. Amp. è contra adueniente extinctiua conditione tutelæ, expirare l. si arrogati. de tutel. l. tutor. datus de testamentar tutel. Spec. de tutor. §. & generaliter. n. 14. qui intelligit in testamentario, non in datiuo, quia datio tutelæ cum sit legitimus actus conditionē non recipit Manzi. supra n. 8. qui secus dicit in legali, & iudiciali Montan. supra. n. 153 §. sed si vsque vbi glo. & Aret. Inst. quib. modis tutel. finiat.

24 Decimoquarto. Suspicione iusta vel excusatione tutoris tutela finem recipit velut si omnino mutus fit l. verum §. ex facto de minor. l. si arrogati. de tutel. §. final. Institut. quib. mod. tutel. finiat. si namque ad tempus excusetur non desinit esse tutor §. item qui Reipublicæ. Institut. de excusation. tutor Manzin. supra n. 14. Montan. supra n. 135. & sequent. & n. 161. Galganet. d. tit. 11 num. 12. & 15. nisi, temporalis esset excusatio l. nec ille. 16. de tuto. datiu. Maceraten. resol. 60. cas. 13. lib. 2. vbi quando se ingessisset.

25 Decimoquinto. Datio tutoris à iudice loco testamentarij deficientis pro vno actu petita, in omnibus in perpetuum nulla est Maceratenr. resolutio. 60. casu. 13. lib. 2.

26 Decimosexto. Fideiussor tutoris tutela finita non tenetur pro gestis voluntarie à tutore l. lucius §. Paulus. vbi Bar. de administr. tutor. Gut. d. cap. 16. n. 144.

27 Decimoseptimo. Si sine inquisitione & petitione tutoris testamentarij tutor detur datio nulla erit Maceratens. d. cas. 13.

28 Decimo octauo. Si dati non potuit tutor datus, vel qui dedit dare non potuit, datio nulla erit l. 1. de testam. tut. Spec. de testam. tute. in princip.

29 Decimonono. Testamento imperfecto, vel per epistolam datio tutoris nulla est l. 2. de confirman. tutor. l. 2. C. eod. Spec. de testam. tut. in princip. & si testamento inofficioso, irrito, vel falso, vel minus solemni tutor datus sit, nisi fuerit à Iudice confirmatus, dationem irritam esse & Nepos. à Monte Alban. de exception, artic. 11 n. 17. & sequen. vel nisi alter ex liberis tutor datus fuisset Roland. cons. 117. n. 11. 12. inter cons. vltim. volunt. Pute. cons. 121. n. 24. ibidem post Bar. & Alba. in l. neque per episto. C. de confir. tuto. de magis communi Alex. cons. 140. nu. 2. & sequent. lib. 1.

30 Vigesimo. Hæreditate ex testamento non adita datio tutelæ corruit l. si nemo. & l. seq. & l. tutores & l. in testamento de testam. tutel. & ibi glo. & Bar. Speculat supra Leon. de pupillari substitutio. n. 184. Galganet. de tutel. lib. 1. tit. 2. n. 22. quamuis aditione pendente si hereditatem aditam iri speretur tutor dari possit l. si hæreditas. 10. vbi glo verbo. dari & Bar. de testamen. tutel. Simon. de Pret. de vltim. voluntat. lib. 5. dubitation. 3. n19. pag. 28. Rot. Roman. dec. 307. n. 5. part. 2. recentior. & sufficiat hæreditatem aditam ab altero hæredum. d. l. si nemo.

31 1. Lim. non procedere quando suus ab hæreditate se abstineret, tunc enim tutor testamento datus confirmatur, si succesui tutor datus est, fuerit institutus, alioquin si impuberi exhæredato datus tutor fuisset altero filio instituto secus erit de communi testantur Ang. de suitate Q. 9. vers. tertio & Cras. in §. suitas. Q. 8 n. 6.

32 Vigesimoprimo. Non iure tutor datus, nulliter datus censetur l. 3. de testameota. tutel. Specul. d. n. 1. versic. item quod non.

33 Vigesimosecundo; Naturali filio à parentibus tutor vel curator datus non valet & nulliter cõstitutus censetur nisi fuerit confirmatus l. 1. de confirman. tutor. l. qui à patre l. naturali. & l. vtilitatem C. eod. §. 1. Inst. de curator. Specul. supra. n. 2.

34 Vigesimo tertio. Intestabili puta demente tutorem dante datio nulla redditur cap. final. de succes. abintestat. Inst quib. non est permissum facere testamentum. Spec. d. n. 2.

35 Vigesimo quarto. Furiosi, incerti, vel ad rem, causãuè certam facta tutoris constitutio irrita manet §. certæ. Inst. qui dari tutor pos. Specul. d. n. 2. infra. vers. trigesimo primo.

36 Vigesimo quinto. Causa mutata ob quam tutor datus est tutelæ datio corruit vt puta si ex amico inimicus, ex diuite pauper tutor effectus fuerit. l. paterfamilias. in fine de testam. tutel. l. penultim. de confirman. tutor. Spec. d. n. 2. ad finem Nepos a Monte Albano, vbi supra n. 19. prout & causa cessante Alba. cõs. 288. n. 9. 10 si notorium sit cessare alioquin declaratione iudicis opus est vt per eum.

37 Vigesimo sexto. A matre tutor datus sine confirmatione nulliter constitutus esse censetur absque filiorũ institutione l. 1. de confirmand. tutor. l. mater. de testamenta. tutel. Specul. supra num. 3. idem de auia dicens.

38 Vigesimo septimo. Legitimi tutoris datio inualida est si proximior legitimè datus non sit, vel si testamentarius adesset Specul. de legitima. tutel. num. 1. & 2.

39 Vigesimo octauo. Datiua tutela nulla est si ab eo tutor datus non fuerit qui dare potuerit l. 1. & l. 3. de tutor. & curator. dat. ab his Speculat. de tutel. datiua in princip.

40 Vigesimo nono. Alijs casibus tutelæ datio nulla est vt supra tit. 20. & 21. & alibi sparsim in tractatu comperies & tit. 11, cap. 1. & 2. & tit. 14. nu. 6. & tit. 20. tit. 21. nu. 21. & si pater idoneus extet cessat datio tutoris & curatoris Alba. cons. 228. nu. 9. per l. fi. in princip. C. de curato. furios. nisi cum filio litiget. n. 11.

41 Trigesimo. Legitima tutela finitur si alter fratrum impuberum maior, ac pubes accedat, ipse enim fratris sui impuberis tutor efficitur legitimus nisi testamentarius extaret. l. si tutor Reipublicæ. 9. §. si duobus. de tutel. & ration. distrahen; & in matre minor quod maiore effecta auiam excludat, ac tutrix filiorum fit Spec. de anom. tutel. n. 6.

42 Trigesimo primo. Certæ rei datio tutoris inualida fit l. si certarum de testamen. tut. §. 1. Inst. qui dar. tutor. pos. Menoch. lib. 4. præsumptio. 26. n. 26. & supra versic. vigesimo quarto.

43 Trigesimo secundo. Causæ cognitione in tutelæ datione minime adhibita, tutelæ constitutio, ac datio à iudice inualida est vt supra tit. 11. cap. 2.

44 Trigesimo tertio. Tutelæ datio expirat, ac finem recipit, si mater tempus quadrimestre sibi à lege præfixum elabi passa fuerit quominus tutelam acceptauerit, nec excusationem proposuerit, idemque in alijs legitimis tutoribus, qui dicto temporis lapsu constituuntur in mora, ita vt post modum volentes, minimè admittantur authent. presbiteros. 2. C. de Episcop. & cleric. vbi Bar. & in authenti. matri & auiæ n. 18. C. quando mul. tutel. off. fung. pos. Salic. in d. auth. præsbiteros. & quamuis Bal. ibi hoc in clericis speciale dicat qui circa Diuina misteria occupantur & in matre contrarium practicari dicat & Alex. cons. 140. nu. 6. versic. vnde succedit lib. 1. dicat Saliceti decisionẽ esse in matre periculosam; attamen hoc est generale ad omnes legitimos tutores & etiam ad matrem nec ad clericos restringitur quia Diuini misterij fauor ampliare in eis deberet non restringere tempus ad eorum voluntatem declarandam circa tutelam suscipiendam, ideo in matre hoc tenent Ang. in d. authẽt. matri & auiæ col. 3. Anan. cons. 100. in fine. Alex. cons. 109. n. 1. & 2. lib. 3. & de magis communi testãtur Dec. cons. 16. n. 7. & Surd. cons. 159. n. 21.

45 Trigesimo quarto. Stupro per viduam matrem commisso tutela finitur ac si ad secunda vota transiuisset, glo. in authent. sacramentum. versic. nuptu C. quando mul. tute. offic. fungi. pos. Bal. in l. ijs solis. n. 4. C. de reuocand. donatio. Marsil. sing. 416. n. 3. Nouel. reg. 239. idem de excusatoria dicens.

46 Trigesimo quinto. Morte pupilli tutela expirat. §. simili modo Institut. quib. Mod. tutel. finiat. Montan. de tutel. cap. 37. reg. 2. n. 110. Medices. reg. 9. n. 92. supra. versic. tertio.

47 Tri-

47 Trigesimo sexto Morte tutoris tutela finitur d. §. simili modo Institutus quib. mod tute. finiat. Montan. sup. n. 129. & seq. Galgan. de tute. d. tit. 11. n. 11. quoad eum scilicet tutorem qui decessit, alio namque tutore pupillus indigebit de communi Sebast. Medices. reg. 9. n. 92. & supra. versic. tertio. hæres tamē tutoris ab eo cœpta prosequi debet si maior sit l. 1. de fideius. tuto. vbi etiam de nouo inceptis teneri.

48 Trigesimo septimo. Matris transitu ad secunda vota, illus tutela terminatur §. quod verò. authent. vt sine prohibition. matres. authent. sacramenta. C. quando mulier tutel. offi. fung. pos. Montan. supra. n. 143. non etiam idem in patre l. 5. §. negocia vbi glo. verbo. vtiliter C. de secun. nupt. Galganet. de tutel. lib. 1. tit. 4. n. 8. & d. tit. 11. n. 13. etiam si secundum matrimonium nullum foret Gonzalez. reg. 8. cancellariæ. glo. 57. n. 53. Gratian. discep. 213. n. 11.

49 Trigesimo octauo. Conuentione mulieris in manum viri se & sua bona dando tutela finem recipit Montā. supra n. 145.

50 Trigesimo nono. Incertitudine datio tutoris vitiatur l. duo sunt Titij. 30. vbi Doc. de testament. tutel. Marsil. in repetitio. rubr. C. de probat. n. 405.

51 Quadragesimo. Causa finita ob quam tutor datus fuit, tutela extinguitur Azo. in sum. C. qui dar. tuto. pos. n. 6. Galgan. de tutel. lib 1. tit. 7. n. 52. ad finem.

52 Quadragesimo secundo. Muto, Surdo, furioso, vel tali effecto tutore vel curatore vt suis negocijs superesse minime possit tutela finitur l. cum plura. 17. l. post 40. de excusation. tutor. Galganet. d. tit. 11. n. 11. post glo. in l. 1. §. mutus vbi Bar. de tute. Munnoz. de ratiocin. cap 6. n 11. & seq.

53 Quadragesimo tertio. Quibus modis tutela finitur per casum in personam minoris contingentem; ijsdē terminatur si in tutoris personā casus aciderit Sebast. Medices. reg. 9. n. 98.

54 Quadragesimo quarto. Pluribus datis tutoribus cū clausulà vt vnus sine alio gerere nequeát, altero vita functo tutela quoad omnes expirat vt supra tit. 14. n. 41. & seq.

Quadragesimo quinto. Matrimonio per minorem contracto tutela expirat quamuis cura duret, ac perseueret G uirba, dec. 109.

Quadragesimo sexto. Tempore pro quo tutor datus fuit elapso tutela finitur l. si arrogati. de tutel. l. tutor. 8. de testam. tut.

Quadragesimo septimo, vltima scriptura derogat tutoribus in priori constitutis, nisi prior posteriori derogetl. tutor. §. in tutoris. vbi glo. & Bar. de testam. tute. & l. si hæreditas. §. in tutelis. eod. tit. vel nisi causa finalis dationis secundi deficiat puta si testator prius datus obijsse putasset & l. fi. vbi glo. & Bar. eod. tit. l. 10. de confir. tuto.

Quadragesimo octauo. Curatore constituto tutoris officium finitur l. à tutoribus 34. §. 1. vbi Bar. de admi. tuto.

1. Amp. generaliter vt ijsdem modis actoria finiatur quibus tutela Rube. cons. 162. nu. 4. Genua. de scrip. priuat. lib. 3. Q. 16. in fi. licet cœpta perficere possit Cap. Tholos. dec. 43. vbi Add. nisi esent suspecti & tutor. & procurator & actor Fulg. cons. 182. Tusc. lit. P. concl. 857. n. 4. & 24.

2. Amp. vt si vsusfructus fuerit tutori vel curatori relictus donec rationē reddiderit intelligatur idest quousque rationem reddere deberet hoc est finita tutula vel cura Roma. cons. 312. n. 2. 3.

TIT. XXXIII. CAP. II.
QVIBVS CASIBVS TVTELA NON FINIATVR.

55 Primò. Tutela ex furore impuberi superueniente minime finitur l. 3. de tutel. Galganet. de tutel. lib. 1. tit. 11. n. 6.

56 Secundo. Si tutori tutor adiungatur non expirat primi tutoris officium, & authoritas l. 5. quib. caus. tute. Galg. d. tit. 11. n. 14.

57 Tertio. Ex eo quod minor vxorem & liberos habeat à tutela non liberatur l. 2. de minor. Galg supr. n. 15.

58 Quarto. Ex eo quod minor res suas bene gerat, non terminatur tutela l. 1. in fine de minor. Galganet. d. n. 15. in fine.

59 Quinto. Matrimonio seu despensatione, tutela non extinguitur Ang. cons. 92. in fine Marcabru. cons. 97. n. 79. vbi nec patriam potestatem tolli l. si vxor. C. de condition. insert.

60 Sexto. quoad connexa gestis durante tutela non finitur tutela quæ finem recepit; & procurator re non integra viget etiam tutore vita functo l. 1. C. vt caus. pupillar. l. ita. §. final. Alex. cons. 128. nu 3. & seq. lib. 6. Laderch. cons. 149. n. 2. & seq. quod in actore indubium inquit, secus in procuratore prælati vide supra. cap. 1. versic. secundo.

61 Septimo tutela non finitur ex eo quod tutor non soluendo factus sit Bal. sing. 30.

62 Ordinis peruersio requisitorum ad esse tutelæ non vitiat prout nec si minus idoneus sit præstitus fideiussor vt supra. tit. 13. n. 555.

63 Negatione se esse tutorem tutela & beneficia tutorum non amittuntur vt supra tit. 14. n. 39. vide tit. 15. n. 10. 11.

64 Administratione interdicta non desinit esse tutor l. & si pluribus. de auth. tutor. Cld. cons. 177. n. 13. Gratia. discep. 918. n. 54.

65 Ex sola pupilli voluntate tutoris officium non finitur l. 2. C. quando. tuto. vel. curato. esse desin. vbi glo. & Salic.

66 Si nepos viuo auo incipiat sui locum tenere, sicut confirmatur testamentum ex lege Velleia. ita & tutelæ datio l. si hæreditas. §. qui filium. vbi glo. & Bar. de testam. tut.

67 Excusatus à tutela postquam in ea iam se ingesserat, siue legitimas causas excusationis haberet, siue ex illegitima à iudice, vel Principe puta postquam tutelæ se ingesserat Alex. ad Bar. in l. voluntariæ. C. de excus. tut. l. 1. & 2. C. si tut. vel cur. fals. alleg. Roma. cons. 233. n. 3. Alba. cons. 580. Hip. Maia. consult. 1. par. 1.

68 Probare tenetur tutelam esse finitam qui illud affirmat pro se liberando, si à minore negetur glo. in l. cū te C. de probation. Galgan. de tutel. lib. 1. tit. 11. n. 16.

69 Restituere autem tenetur tutor tutela finita bonorū possessionem cum fructibus Bal. cons. 85. lib. 3. quod si retinuerit, tenebitur quoad actus posteriores prioribus cohærentes. l. tutorem de administratio. tuto. Mōtan. de tutel. cap. 39. n. 66. quoad sperata negociorum gestorum vt supra cap. 1.

TIT. XXXIV. DE REDDITIONE RATIONVM TVTORVM ETC.

SVMMARIVM.

1 *Tutor finita tutela rationem administrationis reddere tenetur.*
Rationem administrationis gestor quilibet reddere tenetur.
Ratio reddi quando non debeat.
2 *Rationem contra non reddentes in lite iuratur lim. n. seq.*
3 *Contrarium tenent ibi citati quoad hæredes obligatorum reddere rationes.*
4 *Iuramentum in litem pro omissis per tutorem non datur.*
5 *Iuramentum in litem fideicommissario non datur contra hæredem grauatum si non fecerit inuentarium quod ab hærede fieri non curauit.*
6 *Iuramentum in litem contra hæredem datur lite cum defuncto contestata & alijs casibus vt ibi.*
7 *Hæres ad damna & interesse tenetur quoties iuramentũ non præstatur.*
8 *Hæres tutoris dolum & latam culpam defuncti præstat.*
9 *Negocia alterius gerens contra eum cuius negocia gessit agere potest pro eo quod impendit.*
10 *Vsuras præstat tutor pro mora rationis non reddita.*
11 *Ratio reddi debet vsque ad annos 30. lim. num. seq.*
12 *Ratificatione facta si quinquennium labatur contractus præsumetur ex causa necessaria gestus & rectè.*
13 *Ratio gestionis integre reddi debet.*
14 *Ratio reddi debet pro tempore posthumi natiuitatem præcedente.*
15 *Rationem reddere debet etiam protutor.*
16 *Ratio sine interpellatione reddenda est.*
17 *Contrarium tenent ibi citati.*
18 *Rationem frater tutor reddere tenetur.*
19 *Ratio semel insufficienter reddita iterum reddi debet lim. num. 21.*
20 *Occultans aliquid tẽpore rationis reddẽda dolo versatur.*
21 *Liberatus tutor cum promissione non contraueniendi etiã causa erroris conueniri iterum non potest ad reddendam rationem.*
22 *Expensa magna à tutore facta quatenus probanda.*
23 *Rationem reddere debet falsus tutor.*
24 *Rationem reddere debet tutoris hæres. lim. num. seq.*
25 *Hæres non tenetur reddere rationem si fuerit liberatus.*
26 *Hæres non tenetur quando pupillus diù petere rationes, ab eo distulit qui soluendo erat & rationem reddere tenebatur, si contra alios contutores agat vel eorũ hæredes.*
27 *Liberari tutor petere non potest nisi reddita ratione.*
28 *Rationem reddere tenetur tutor etiam si ei aliquid testator reliquerit in casu reddendæ rationis.*
29 *Rationem non reddens de falso tenetur.*
30 *Rationem reddere debet qui de facto administrauerit.*
31 *Rationem reddere debet etiam qui non gessit si contutorem habuit.*
32 *Ratio pupillo agnatis & ab intestato succedentibus reddi debet.*
33 *Mater rationem tutelæ gestæ reddere tenetur amp. n. seq.*
34 *Dos materna pro rationis redditione retineri potest.*
35 *Doloso non prodest liberatio à redditione rationum nec si bona possideat.*
36 *Rationum redditio per appellationem differri non potest.*
37 *Compromissum fieri non potest pro reddenda ratione administrationis.*
38 *Omnes simul rationem reddere debent, nec ab vno tantũ reddi potest lim. num. seq. & coram vno iudice.*
39 *Constituti a tutoribus ad gerendum non omnes simul rationes reddunt.*
40 *Tutor qui gerere cœpit pro tutore male gerente tenetur.*
41 *Tutor conueniri potest ante decretam sibi administrationem de iure, licet de consuetudine secus sit.*
42 *Ratio reddi debet etiã non facta promissione per obligatos.*
43 *Tutor si non reddat rationes & male gesserit ac bona pupilli furatus sit vel interuerterit corporaliter punietur.*
44 *Tutor de male gestis à contutore tenetur quamuis non administrauerit.*
45 *Rationem reddens inuentarium libros & instrumenta exhibere tenetur & copiam tradere.*
46 *Liberatus à testatore rationem reddere tenetur, & quatenus amp. & lim. num. seq.*
47 *Liberatio à redditione rationum non operatur quominus tutor vt suspectus remoueri possit lim. num. seq.*
48 *Liberatione patri relicta per filium non potest pater remoueri tamquam suspectus.*
49 *Liberatione, remissa non censentur quæ tutor habuit.*
50 *Liberatione prædicta legata non censetur remissum quod testatoris nomine tutor credidit.*
51 *Liberatione legata non censetur facta liberatio à libri restitutione.*
52 *Liberatio præfata non operatur quoad ea quæ iudex non fuisse remissa fuerit arbitratus.*
53 *Liberatio prædicta nõ operatur quoad verum dolum amp. & lim. num. seq.*
54 *Quietatio tutori facta non operatur si dolus adfuerit.*
55 *Dolus & reliqua remissa censentur si testator hæredi iusserit vt tutorem à redditione rationum liberet.*
56 *Contrarium tenent ibi citati.*
57 *Confessio emissa à testatore rationis redditæ non operatur si dolus interuenerit vel quoad ea quæ tutori remansere.*
58 *Liberatio à redditione rationis tutori relicta non operatur quoad tutoris hæredes nisi de illis mentio facta sit.*
59 *Liberatio à redditione rationis non operatur quoad ea quæ tutor in inuentario ponere omisit.*
60 *Liberatio non operatur vt infra.*
61 *Rationum redditionis requisita. lim. num. seq.*
62 *Rationis redditio non requirit inuentarium nec librum si vnius rei fuerit, etsi vtilius fuisset omitti.*
63 *Fratres & sorores nobiles non tenentur strictam reddere rationem de bonis communibus administratis lim. n. seq.*
64 *Frater, & soror strictam tenentur reddere rationem in casibus de quibus ibi.*
65 *Frater tutor exactam rationem reddere tenetur.*
66 *Frater maior tutor minorum exactam & diligentem rationem reddere tenetur.*
67 *Operis facti apparentis æstimatio per peritos fiet.*
68 *Confessio pupilli maioris effecti quod ratio sufficienter reddita sit id probat nisi error, dolus, vel reliqua restituta non fuisse probetur.*
69 *Contrarium probant ibi citati.*
70 *Omissa inuentario poni, libro sunt describenda.*
71 *Nomina debitorum rationem reddens talia fuisse dum contracta fuere vt quilibet diligens paterfamilias cum eis contraxisset, eisque credidisset.*
72 *Instrumenta non restituẽte tutore rationem reddente, cõtra eum ex dolo & lata culpa in litem iurat adultus.*
73 *Alienata illegitime rationem reddens restituere tenetur.*

74 Fru-

74 *Fructuum secundum quod percipi potuisset ratio reddi debet.*

75 *Plurium tutorum alter non potest rationem reddere lim. num. seq.*

76 *Plurium tutorum alter cui administratio commissa, vel diuisa fuit à iudice pro gestis à se rationem reddere potest.*

77 *Confessio minoris quod ratio sibi reddita fuerit sibi non nocet pacto iurato, & transactione minime obstantibus lim. nu. seq.*

78 *Confessio prædicta liberationem tutoris operatur si rationes extensæ fuissent ostensæ.*

79 *Confessioni prædictæ statur nisi probetur error.*

80 *Ratio in loco reddi debet vbi tutela gesta fuit lim. n. seq.*

81 *Ratio in loco gestionis reddi non debet vbi per tutorem non stetit quin reddidisset, si postmodum absit.*

82 *Rationem offerens si se absentet reuerti non tenetur nisi expensis pupilli.*

83 *Expensas retinet quas fecit tutor pro pupillo, quando rationes reddit amp. & lim. num. seq.*

84 *Alimenta pupillo præstita repetit tutor à pupillo etiam coniuncto.*

85 *Alimenta sorori pupilli præstita tutor repetit.*

86 *Expensas & viatica aliena negocia gerentes ab eis repetunt.*

87 *Expensas pro patrimonio pupilli factas tutor repetit.*

88 *Expensas litis pro alio factas aliena negocia gerens repetit.*

89 *Expensas litis vtiliter cœpta repetit tutor licet tristem euentum lis habuerit. & iuramento probantur vt ibi.*

90 *Expensas in meliorationibus factas tutor repetit vtiliter erogatas, licet res non extent in quibus facta fuere.*

91 *Opera fratris cum fratre viuentis quatenus pensanda.*

92 *Expensæ libro rationum quatenus probentur.*

93 *Expendisse dicens probare tenetur lim. num. seq.*

94 *Expensa probanda non est quando id eius impensa factum appareret cuius rationibus infertur.*

95 *Expensarum probatio non ita strictè inter consanguineos requiritur.*

96 *Liberatione legata ab administratione tutelæ, vel curæ, non est probandum nisi dolum & latam culpam ab esse.*

97 *Pensionem domus pupillo tutor eius habitator pupillo soluere non tenetur si ei expediens fuisset.*

98 *Expensas tutoris iudex arbitratur.*

99 *Rationem reddens non excusatur tutor qui inuentario & libro non factis, introitus pupilli testibus probare velit.*

100 *Liberatio à redditione rationum non tenet etiam ratificatione secuta si dolus interuenerit etiam si testator dixerit omne id tutori restitui debere in quo veniret condemnandus,*

101 *Ratio reddi debet quomodocumque tutela finiatur.*

102 *Ratio reddi debet administrata tutela siue scripta fuerit siue non.*

103 *Rationum redditione vetita adhuc charta in quibus scripta sunt à tutoribus reddi debent.*

104 *Ratio an rite & rectè reddita sit iudicis est arbitrio.*

105 *Reliqua tutor rationes reddens restituere tenetur quæ penes ipsum remansere amp. num. seq. & lim. n. 110.*

106 *Reliqua debet restituere rationes reddere vetitus.*

107 *Reliqua tutor restituit quæ dolo fecit ne haberet.*

108 *Reliqua restituit mater tutrix prohibitione nõ obstante.*

109 *Reliqua non restituens in mala fide censetur nisi eorum exitus ostendatur.*

110 *Damna quæ casu contingunt pupillo cedunt.*

111 *Pactum non reddendi rationes & administratorem non reuocandi non valet.*

112 *Curator ad lites cura finita rationes reddere tenetur amp. num. seq.*

113 *Filiusfamilias patris curator rationes reddere debet.*

114 *Dolo vero versatur qui rationes non reddit & contra eum in litem iuratur.*

115 *Ratio reddenda est de gestis etiam finita tutela.*

116 *Nomina debitorum in redditione rationum more boni patrisfamilias restitui ac præstari debent.*

117 *Rationum redditio lege vel consuetudine tolli nequit.*

118 *Pater tutor & curator filij rationem reddere tenetur & ea facere ad quæ cæteri tutores obstringuntur.*

119 *Ratio reddi debet tam de omissis quam de gestis quæ gerenda non erant.*

120 *Amissio rei per tutorem allegata probari debet.*

121 *Interesse lucri & damni præstat rationes reddere obligatus.*

122 *Ratio etiam à testatore remissa reddi debet.*

123 *Nulliter gestorum ratio reddenda est.*

124 *Gerens per alium rationem reddere tenetur.*

125 *Capitulum bona Ecclesiæ administrãs Episcopo rationes reddere debet.*

126 *Adulto differente malo consilio rationum redditionem petere potest tutor penes iudicem instare eligi coram quibus eas reddat.*

Dominij quæstionem non obijcit rationem reddere obstrictus. eod. num.

126 *Calculum alienum non sufficit præsentari ab eo qui rationem reddere debet. vbi alia videas.*

127 *Singuli tutores diuisa gestione si omnes gesserint & soluendo sint pro virili rationem reddere possunt.*

128 *Falsum in libro rationum à testamentario scriptum non præsumitur.*

129 *Ratio reddenda non est nisi tutela finita lim. num seq.*

130 *Executores rationem reddere debent officio non dum finito.*

131 *Ratio quædam extraiudicialis à tutoribus tutela non dũ finita peti potest.*

132 *Curator cura durante conuenitur ex stipulatione rem pupilli saluam fore.*

133 *Tutela durante non generali, sed speciali puta iniuriarum, vel furti actione tutor conueniri potest.*

134 *Protutor ante finitam officium conuenitur pro rationum redditione.*

135 *Curator furiosi ante finem officij pro rationibus reddendis conueniri potest.*

136 *Hospitalarij quot annis rationem reddunt.*

137 *Ratio durante tutela ex pacto vel statuto reddi debet.*

139 *Semel reddita iterum reddenda non est errore vel dolo cessantibus amp. & lim. num. seq.*

140 *Error sæpius reuideri potest reddita ratione.*

141 *Error calculum ipso iure nullum reddit.*

142 *Error calculi in appellatione deduci potest.*

143 *Errore calculi maior etiam restituitur.*

144 *Error calculi probatur si calculatores non apponenda calculauerint, & ponenda in calculo omiserint.*

145 *Calculo error rationes iterum reddendas operatur amp. & lim. num. seq.*

146 *Error calculi deduci potest vt ibi.*

147 *Calculi error non attenditur nisi ciuilem non criminalem actionem aliquis velit intentare.*

148 Error calculi non attenditur si post calculationem partes ad pactum stipulationem, vel transactionem deuenerunt lim.num. seq.

149 Error calculi deduci potest transactione postea facta non obstante, nisi super calculo lis praecessit transactionē &c.

150 Error calculi deduci potest etiam si incontinenti pactum vel stipulatio interuenerit, vel transactio.

151 Transactio vel pactum inique nulliter & dolose extorta non impediunt calculi errorem reuideri amp.n.seq.

152 Confessio partis non attenditur si nulla & iniqua vel dolosa transactio appareat.

153 Transactio non attenditur si errorem habeat expressum.

154 Calculi error iterum non tractatur si super eo sententia lata sit.

155 Calculi error iuramento assertorio & confirmatorio excluditur.

156 Confessio geminata an calculi errorem excludat.

157 Calculatio facta per gratiam à parte errorem excludit. lim.num.seq.

158 Calculatio gratiosa ab aliquo administratore alienorum non fit.

159 Calculatio à iudice approbata non retractatur lim.n.seq.

160 Calculatio à iudice sine causae cognitione approbata reuidetur.

161 Sententia super calculo errore in ea expresso, vel per relationem ad acta ipso iure nulla est amp. & lim n.seq.

162 Sententia simpliciter lata nulla est si ex eisdem non ex alijs actis error appareat.

163 Sententia referens se ad acta enunciatiue tenet licet secus si per modum causae.

164 Calculatio à iudice approbata ex dolo vero non ex praesumpto infringetur.

165 Error in calculo temporis calculationi non refragatur.

166 Errore allegato si calculus confirmetur vlterius non deducetur lim.num.seq.

167 Appellatione interposita à sententia calculi approbatoria iudex appellationis eam reuocare potest.

168 Errore non probato calculo à partibus electi & à iudice approbati stari debet lim.n.seq.

169 Calculo standum non est à parte electi & à iudice confirmati qui non curauerit officium suum legitime & fideliter exercere.

170 Calculi reuisio cessat si ex interuallo pars remiserit, aut debitorem liberauerit lim.num.seq.

171 Calculi reuisio non tollitur ex remissione incontinenti, facta.

172 Dolo & fraude intercedente, vel quando penes tutorem aliquid remansit iuramento non obstante conueniri potest tutor.

173 Liberatus manet is qui redditis rationibus promissionē à parte obtinuit non contraueniendi verbis generalibus. lim.num seq.

174 Promissio non contraueniendi liberationi à rationibus redditis, non operatur dolo, fraude, vel errore, interuenientibus.

175 Socius qui gessit si rationes semel reddidit iterum non conuenitur. lim n.seq.

176 Confessio dolo & fraude extorta minorib. nō praeiudicat.

177 Laudo à partibus emologato rationes reuidendae nō sunt.

178 Calculo electi legitimè à partibus stari debet lim. n. seq.

179 Calculus electi à partibus errore aliaue legitima defensione interueniente à iudice reuideri debet.

180 Renunciatio errori calculi etiam tacita eius allegationē tollit maxime iuramento interueniente lim.num.seq.

181 Contrarium tenent ibi citati.

182 Calculi error allegari potest in casu num. 180. vt ibi.

183 Renunciatio si fuerit effectum sortita an error calculi, reuideatur.

184 Renunciatio errori calculi condictionem indebiti non tollit.

185 Error calculi per eum allegari non potest qui calculum factum fuisse negauit, nisi ex libro non testibus illum patefaceret, nec impedit executionem.

186 Calculatores quomodo eligantur.

187 Calculator partium consensu electus non iurat.

188 Calculo periti partium consensu electi standum est quia non potest nisi ex noua superuenienti causa suspectus allegari.

189 Calculatores condemnare non possunt, sed eorum iudicium dumtaxat interponere: citatio quibus casibus non requiratur, & de potestatis plenitudine.

Executio calculi laudi vel sententiae nullae fieri non potest.

190 Semel reddita ratio iterum reddi debet si dolus, errorue, interuenerit lim.num.seq.

191 Dolus verus requiritur nec praesumptus sufficit vt ratio semel reddita sit iterum reddenda.

192 Ratio expensis petentis reddi debet quando per eum non stetit qui illam reddere tenebatur quominus redderet. lim.num.seq.

193 Absentans se dolo non potest pro rationibus reddendis expensas praetendere.

194 Absentans si libros secum portauerit suis sumptibus ad locum gestionis redire debet cum libris.

195 Semel male reddita ratio, iterum reddenda est liberatione non obstante.

196 Rationem reddens non tenetur, codices ostendere ille cui libertas relicta fuit sub conditione rationum reddendarum si debitor non sit repertus.

197 Quictantias à pupillo habens tutus est tutor lim.n.seq.

198 Dolus, error, & residua penes tutorem existentia, liberatione tutori facta à pupillo non includuntur.

199 Consumptionem nobilium tutor quomodo probet.

200 Rationem non reddit tutor nihil habens.

201 Expensis pupilli ratio reddi debet si tutor sine dolo absit.

202 Liberatio tutori à testatore relicta operatur vt tutor de dolose gestis dumtaxat teneatur amp.& lim.n.seq.

203 Promissio reddendae rationis testamenti etiam facta mentione in quo liberatio relicta fuit erronea non nocet, nisi certa scientia testamenti probata.

204 Liberatio tutoris non operatur quoad eius haeredem nisi expressum fuerit.

205 Liberatio tutoris à ratione reddenda non tenet non acceptata tutela.

206 Liberatio praedicta non operatur ob dolum, & si res extent penes tutorem amp.& lim.n.seq.

207 Legatum tot bonorum si tutor ex dolo vel lata culpa cōdemnaretur factum à testatore tutori non valet.

208 Liberatio parentibus vel valde coniunctis relicta dolum includit.

209 Liberatio dolosa etiam tenet pro praeterita, non futura administratione.

210 Dolus remissus censetur si testator haeredem grauauit liberare tutorem.

211 Contrarium tenent ibi citati.

212 Inuentario & libro in redditione rationum quando opus non sit.

213 *Hæres tutoris pro rationibus conueniri non potest à tutore non redditis qui eas obtulerat, & pupillum in mora recipiendi constituerat.*

214 *Contrarium tenet Gutier. ibi citatus.*

215 *Executiue tutor conueniri pro certa summa per eum debitam si tutela finita & redditis rationibus nequit.*

216 *Pater legitimus administrator filio de aduentitijs quorũ pater habet vsumfructum rationem reddere non tenetur lim. num. seq.*

217 *Pater dolo versatus filio rationes reddere debet.*

218 *Pater eorum rationem reddit quorum non habet vsumfructum.*

219 *Pater filij emancipati tutor rationes reddere tenetur.*

220 *Pater ex culpa in gestione remoueri potest.*

221 *Rationes reddere non tenetur is quem gessisse non constat & quo nam pacto administrasse probetur.*

222 *Consanguinei non vt alij strictè adeo rationes reddere tenentur l m. num. seq.*

223 *Consanguinei strictè rationem reddunt ex sinistra contra eos præsumptione.*

224 *Rationem strictè reddere tenetur frater qui non fraterno iure, sed vti tutor administrauit.*

225 *Ratio certi operis extantis respectu impensæ quomodo reddatur.*

226 *Hæres tutoris dolum tantum præstat & latam culpam.*

227 *Liberata à rationum redditione scrupulosam reddere nõ tenetur, sed ea reddere debet quæ ad eius manus peruenere.*

228 *Rationum redditio peti non potest à donatarijs etiam vniuersalibus.*

229 *Iuramentum in litem fideicommissario non defertur ob non factum inuentarium per hæredem grauatum si illud confici non curauerit.*

230 *Ratio reddenda alijs casibus non est vt ibi.*

231 *Libro rationum tutoris statur in minimis, & an contra tertium.*

232 *Socij & fratres quando omnes gessere, rationem reddere an teneantur.*

233 *Indicare bona an sufficiat in redditione rationum.*

234 *Clericus & laicus coram quibus rationem reddant.*

235 *Testatoris dicto non statur circa valorem bonorum in ratione reddenda.*

Rationis reddendæ alia vide num. seq. alia plura.

DECAS III. TRACTATVS X.

TIT. XXXIV. CAP. I. DE REDDITIONE RATIONVM TVTORVM &c. CALCVLIS ET EORVM ERRORIBVS.

1 TVtor finita tutela administrationis rationem etiam non requisitus reddere tenetur l. 1. §. ex officio & §. de rationibus de tutel. & ratio. distrahen. § final. Inst. de Attilia. tuto. l. tutela. l. omnes tutores. C. arbitri. tutel Soc. cons. 24. lib. 1. & cõs. 92. n. 17. lib. 4. vbi testatur de magis communi Capr. cõs. 161. n. 12. & 13. Dec. cons. 178. n. 1. Cur. Iun. cons. 300. n. 11. Grat. cons. 23. plura tradens quæ tutor facere debet lib. 1. & cons. 105. n. 10. lib. 2. post Roma. cons. 415. & 425. qui pariter plura requisita explicat Cepha. cons. 674. n. 21. Cassane. in consuetud. Burg. rubr. 6. § 6. n. 6. col. 880. post Bal. cons. 117. lib. 2. Cepha. cons. 429. n. 62. subdens viri boni arbitrio reddi debere Papien. in form. lib. ad redd. rat. tut. glo. & curatores. sub n. 11. idem in curatore Menoch. cons. 24. lib. 1. & cons. 214 & de arbitrar. cas. 209. tradens circa hoc obseruanda Decia. cons. 85. n. 22. & cons. 79. n. 12. lib. 2. subdens tutorem probare teneri se diligentem fuisse Machel. patrocin. 18. n. 7. Rol. cons. 49. lib. 1. vbi de quampluribus alijs rationem administrationis per eos gestorum reddere obligatis Plot. in l. si quando. §. 9. n. 28. de in litem iurand. Borg. de tutor. n. 202. Rot. Genuen. dec. 53. cum restitutione reliquorum licitis deductis expensis Cor. cons. 62. n. 5. lib. 4. de matre Gutier. de tutel. par. 1. cap. 8. n. 45. & par. 3. cap. 1. n. 2. Piag de tutel. Q. 19. Gab. cons. 148. lib. 1. Intrigliol. de feud. centur. 1. Q. 45. num. 150. subdens quemlibet administratorem debere reliqua restituere & circa expensas minutas libro tutoris standum, fore n. 152. & in quolibet administratore Grat. cons. 135. n. 29. lib. 1. & Montan. de tutel. cap. 38. Galgan. de tutel. lib. 2. tit. 24. n. 6 & lib. 3. Q. 58. n. 1. & sequ. alioquin in litem iurari Crot. in l. nemo potest n. 53. de leg. primo & de quolibet tutore Spino. de testam. glo. 29. n. 65. Hæredem etiam tutoris, & cuiuslibet alterius administratoris rationem reddere teneri l. 3. §. hæc actio de nego. gest. l. tutela. l. omnes tutores. C. arbitri. tute. Roman. cons. 413. n. 2. Deci. cons. 110. n. 7. Gab. cons. 148. lib. 1. Decian. cons. 79. n. 11. lib. 2. Crau. cons. 495. n. 8. Rol. cons. 49. n. 14. lib. 1. Meno. cons. 354. n. 12. Thob. cons. 63. Boer. dec. 59. in princ. Veral. dec. 157. n. 2. par. 2. Ceph. cons. 466. n. 7. & seq. Rot. Genuen. dec. 27. n. 3. Cartar. dec. 50. n. 2. subdens ad hæredem omnia præsumi peruenisse quæ apud defunctum extitere Eugen. cons. 38. n. 31. & 32. vbi tamen constito omnes socios administrasse non teneri reddere rationem, nisi consuetudinem contrariam extare probetur, vel nisi omnes administrasse probatũ non sit de matre tutrice Seraphi. dec. 1408. de patre, & filio administratoribus Gutier. de iuramen. confirmator. par. 1. cap. 4. n. 18. & seq. vbi patrem & eius hæredes filio cohæredi rationem fructuum aduentitiorũ reddere teneri qui ad patrem non pertinebant, prout & fructuum præbendæ per patrem administratorum, & idem in matre & fructuum bonorum ad filium pleno iure pertinentium post Soc. cons. 2. n. 7. & cons. 73. n. 10. lib. 2. Rol. d. cons. 49. n. 13. lib. 1. Gutierez. supra. n. 22. subdens quod licet filius expendens voluntariè fructus aduentitiorũ suorum in communem fratrum vtilitatem donasse censeatur quando ad filium spectarent, secus si pater illos impendisset nisi de filij licentia cuius dicti fructus erant expræssa illos pater erogasset: vel filius cuius erant ad communis familiæ, vtilitatem n. 23. & cap. 40. n. 12. 13. probans quod si pater filium emancipauerit, eumque domi retinuerit administrans filio donata, patri vsumfructum, non quæri, sed filio rationem reddere teneri; & patrem tutorem filiorum emancipatorum teneri rationem reddere filijs de gestione, & cauere, & quod eius bona tacitè sunt hipothecata veluti si extraneus esset, licet secus sit in patre legitimo administratore filij, quem in potestate habet: & filio velato secundum Hispanicas leges & patrem & cohæredes rationem reddere teneri tam fructuum aduentitiorum pleno iure ad filium pertinentium, quam fructuum præbẽdæ.

Rota. Rom. dec. 707. n. 5. par. 1. diuerso. quamuis ab eo tantum qui administrauit rationem peti debere tenuerit & dec. 450. par. 3. lib 3. diuerso. ac condemnationem requiri, neque dari retentionem Turret. cons. 60. n. 18. 19. lib. 1. Rot. Rom. dec. 841. n. 1. par. 4. diuerso. vbi tertium creditorem alicuius societatis eũ debere conuenire qui administrauit, si cum ipso contraxerit, & non eũ alijs socijs, alioquin socios omnes conuenire posse qui gestorem deputarunt & approbauerunt. ex l. de illo pro soc. tradentes etiam præcipuè Rol. & Gutier. supra rationem à capite vsque ad finem reddendam esse, rationes legendas & calculandas offerendo, vt accepta, & data cura sint perspici possit, reliqua etiam restituantur, & alia fiant vt per eos & Strac. de mercatur. par. 2. n. 56. & seq. Gallia. cons. 47. in fine; non tamen scrupulosa reddi debet; & quod in modicis stetur iuramento gerentis, & in non modicis etiam si personæ qualitas, verisimilitudo, ac motus iudicis concurrant, non tamen vltra annos 30. peti posse. n. 18. Pinel. in l. 1. par. 2. n. 27. C. de bonis mater. vbi de patre tutore & legitimo administratore quem refert Gutierez. d. cap. 4. & n. 29. idẽ in matre subdit Thesaur. Q. forens. 84. lib. 2. vbi de grauato per fideicommissum. Ceph. autem cons. 8. negat per hæredem reddendam esse rationem, quando is cui reddi debebat fuisset in mora rationum redditionem recipiendi a defuncto, nec reddi deberi vbi non sunt reliqua Decian. cons. 79. n. 47. lib. 2. & de fratre Bertaz. cons. ciuil. 119. subdens etiam quando propria industria quæsiuisse præsumatur Natta. cons. 134. n. 6. & seq. vbi de socijs & alijs & cons. 338. n. 9. probat nõ esse reddendam si nõ adsint reliqua restituenda Bero. cons. 191. n. 39. lib. 1. loquens quando plures administrassent. Crau. cons. 218. vbi de quolibet administratore & cons. 433. n. 4. vbi de procuratore, socio, negociorum gestore, & administratore, insolidum teneri subdens, & inuentarium facere teneri n. 14. vel librũ omnia continentem n. 26. & cons. 446. nu. 10. vbi de executore. & cons. 458. n. 3. vbi eum qui non gessit cõuentum, cedendarum exceptionem opponere posse, & cons 550. n. 3. vbi de omni procuratore, negociorum gestore, eorumque hæredibus n. 4. & cons. 568. n. 4. vbi de fratre & patruo non obstante à testatore facta remissione n. 5. & cons. 758. loquens de filiofamilias qui vendidit pro ære alieno patris soluendo nomine proprio non patris, quod saltem actione de in rem verso præcium solutum repetat. & cons. 936. n. 4. & 5. vbi de fratre & patre, & quod veniant etiam ex pupilli pecunia empta per tutorem vel administratorem Reipublicæ, etiam nomine proprio 937. n. 2. Cepha. cons. 162. n. 10 & 192. n. 7. & seq. & n. 44. vbi semel redditam non esse amplius reddendam nisi fauore minorum Paris. cons. 88. n. 6. lib. 1. vbi etiam quod manutenere debet veros debitores lib. 1. & Decian. cons. 11. n. 100. lib. 1. & exigibiles si ita conuenisset, ibidem Cepha. cons. 363. loquens de fratre maiore, etiam quoad ea quæ patre viuo gessit; de patre & matre etiam & cons. 429. n. 26. & seq. vbi non soluere expensas in quibus condemnatus fuisset, si iustam habuisset causam litigandi & cons. 563. n. 13. vbi de hærede matris restituere grauato subdens non facto inuentario aliter bonorum quantitatem per substitutũ probari debere & cons. 674. n. 14. & seq. vbi etiam tutoris hæredem inuentarium & librum exhibere teneri & cons. 678. n. 17. & seq. vbi de fratre, patre, matre, administratore fisci, Prælato, Papa, & quolibet administratore Bursa. cons. 105. n. 1. & seq. vbi etiam qualiter reddi debeat & cons. 133. n. 32. vbi de patre, & cons. 299. n. 9. vbi quod tametsi tutores administrationem insolidum babeant, ex communi ordinis, & diuisionis beneficia opponere possũt de quo late Surd. cons. 170. & dixi supra. tit. 15. & non teneri in redditione rationum nisi de dolo, & lata culpa, non etiam de leui Bursat. supra. n. 12. & cons. 450. n. 12. & sequ. quod auus paternus non teneatur nepti administratorum reddere rationem, nec inuẽtarium facere probans Rota. Genuen. dec. 187. probans administratorẽ quemlibet teneri librum datorum, & acceptorum exhibere Decia. cons. 79. n. 44. vbi de matre & alio qui pietatis, & amicitiæ intuitu administrauit, quod minime teneatur. lib. 2. & cons. 85. n. 21. & seq. vbi de patre, fratre, negociorum gestore, ac protutore quod inuentarium, & librum conficere, rationemque reddere teneantur, & quod tutor à se exigere debeat, ac pecunias ad honestum lucrum collocare, alioquin ad interesse obstringatur lib. 2. & cons. 94. n. 15. & sequ. vbi matrem quæ inuentarium, & librum rationum facere omisit quod carcerari possit lib. 3. & cons. 7. n. 52. & seq. lib. 4. vbi de tutore, curatore, socio, & alio vniuersali negociorum gestore non in alijs & cõs. 47. lib. 4. vbi administratorem Principis non teneri ex locatione à se facta, si absque sui culpa non soluendo conductor efficiatur & cons 8. in fine. lib. 5. vbi de fratre & cons. 27. n. 2. & seq. lib. 5. vbi quod mater non tutrix non teneatur & cons. 85. in fine & per tot. lib 5. vbi tutorem qui non gessit ex eo quod alteri à testatore administratio commissa fuit, non teneri in aliquo nec ad rationis redditionem Caldas. de restitutio. in integrum verbo. læsis. n. 134. vbi de negociorum gestore, alijsque administratoribus quod inuentarium facere teneantur, etiam pater, etiam legitimus administrator descriptionem facere teneatur, quamuis rationum administrationem reddere non teneatur. Torniol. cons. 78. n 23 & sequenti. vbi de hærede, & fideicommissario grauatis, & si inuentarium hæres grauatus dolo tamen non fecerit. Menoch. cons 533. n. 25. & seq. & cons. 705. in fine vbi dari inquit contra scripturam lacerantem, & cons. 863. vbi de tutore, eoque qui protutore se gessit, quolibet administratore, & eorum hæredibus quod rationem reddere teneãtur etiam per iuramentum in litem, non tamen teneantur si pecuniæ penes mercatores sine eorum culpa perijssent. & de matre Menoch. cons. 961. in fine, dum tamen filius diutius libros administrationis absconditos non tenuerit & cons. 988. n. 4. & seq. Rimin. Iunior. cons. 53. n. 3. & seq. vbi de quolibet administratore nisi bona non extitisse probet & cons. 576. n. 10. & seq factorẽ, & eum qui administrauit prius conueniri debere probat & cons. 338. n. 31. & seq. vbi quod actualis redditio rationum requiratur eas legendas offerendo, non autem in folle seu generaliter, & confusè, alioquin liberationem nihil operari subdit. & cons. 636. inuentariũ fieri debere inquit & cons. 757. n. 1. & seq. vbi de socio Bar. sing. 70. vbi tutorem non teneri reddere impensa in filia alenda cui testator ducenta legauit cum nuberet. Peguera. dec. 131. vbi de fratre

fratre maiore rata qui etiam viuo patre administrauit & de executore vltimarum voluntatum & de fratre, Dec.cons.255.de tutore quod possit expensam retinere Isern.sing 5.& in fine anni reddi debere inquit Roman.sing.121.& 300.vbi magistratum non conueniri nisi omnibus eiusdem qualitatis tutoribus prius excussis & sing 705 vbi quando res tutoris est preciosior rebus pupilli vel equalis valoris,quod res proprias rebus pupilli præferre possit, alioquin secus, & de filiofamilias, fratre maiore, & patre Gherard. sing. 84. Marsil. sing.429. vbi librum rationum diem & consulem continere debere, præterquam contra scribentem & 493.vbi de fratre, filio, & hærede qui administrauit quod non obstante longi temporis cursu rationem reddere teneantur Gulielm. de Ludo. sing. 124. vbi de matre tutrice,quæ si ad secunda vota träsierit non reddita ratione, vir secundus insolidum teneatur, pater autem non tenetur reddere rationem (nisi tutor) Mantua. sing.572. vbi non reddi inter, plures procuratores, vel executores simpliciter non insolidum constitutos Din. sing. 6. vbi patrem filio emancipato rationem administrationis filio emancipato reddere teneri, in potestate autem constituto, non ex eo quod filio male authoretur, secus si in re filij malè versatus fuerit Amon epitom.79. vbi non teneri tutorem pro damnis illatis pupillo ei non ostenso testamenti tenore, non obstante quod ab alio sibi dictum fuerit se esse tutorem Cepol caut. 143. vbi si arbitri post finitam tutelam tutorem nil debere laudauerint, vlterius molestari minime posse & 221. plures tradit modos liberandi tutores Boer. dec. 59. vbi quando plurium tutorum aliqui conuenti ad rationes reddendas diuisionis beneficium habeant & dec. 61. vbi de patre administratore bonorum filij in quibus non habet vsumfructum; idemque si habeat vsumfructum & proprietatem dissipet, quod inuentarium facere teneatur, licet mater ad id minime teneatur,nisi à iudice tutrix data, vel confirmata ex Signorol.cons. 66.n.8.Boer.dec.88.vbi de adueniente pubertate absentis fratri per tutorem administrationem tradendä probat, quia pro mortuo pupillus habetur ob eius absentiam diuturnam, & de fideicommissario Rot. Roma.dec.190.par.1.recentior. & dec. 402. ubi capitulum de administratis per se uel deputatos ab eo rationem Episcopo reddere teneri & dec.470.ubi de curatore non confirmato à Iudice petente minore, quod non teneatur nisi de gestis; licet negociorum gestor de neglectis teneatur si quatuor concurrant de quibus per Bar.in l.si pupilli. §. uideamus. de nego. gest. primum quod alius gesturus erat neglecta, secundü quod alius ille diligës erat, tertium quod ille gerere omisit, quia iste quædam gerebat, quartum quod sciret alium cuncta gesturum Bero. Q. 32. ubi omnes socios qui gessere simul de eo quod administrauerunt rationem reddere teneantur librum data, & accepta continentem Franc. Marc.dec.441.par.1. loquens de receptoribus, & thesaurarijs, & eorum hæredibus, quod rationem reddere teneantur ac de proprio eorum culpa non exacta soluere nisi aliud consuetudo seruaret Pereg.de fideicommis.artic.10.n.27.& seq. vbi de hærede per fideicommissü restituere grauato Bero. Q. 15. vbi de omni administratore & Papa etiam & Q. 118. vbi hæredem grauatü quia rationem substitutis reddere tenetur à quolibet eorum negligentibus cæteris compelli posse inuentarium conficere Rota Roman. dec.522.par.1.recentior. quæ requiri probat, vt administrator rationem reddere teneatur, de expræssa, vel tacita deputatione constare, nec sufficere quod in administratione se pro commodo & vtilitate ingesserit; neque etiam complementariam rationem reddere teneri & dec.540.n.4 ead par. 1. quemlibet administratorem rationem reddere teneri, & librum non folia aliqua exhibere & 586.n.4.d.par.1.& 612. inquit aliquem ex socijs non posse condemnari, quia pecunias ex societate extraxerit nisi computis per calculatores saldatis, præsertim si alij socij etiam pecunias receperint, quamuis in bonis inuentariatis secus dicat & dec.690. d. par. 1. resoluit pecudum administratorem rationum librum habere teneri & dec.607. par.2.in loco gestæ administrationis tantum rationë reddi debere secundum communem, nisi ex causa alibi reddenda videretur & decis.762.d.par. 2. quæ post Onded.cons.90.n.10.& seq.lib. 2. inquit tutorem, & custodem de furto, & casu fortuito non teneri cessante eorum culpa vel dolo, quem adfuisse vltra factum probare tenentur & Peregrin.de fideicom. artic. 35. n.27.iuramentum inquit pupillo in litem dari contra tutorem ob non confectum inuentarium præuia iudicis taxatione qui animum suum informabit, ex coniecturis & circumstantijs, ac præsumptionibus, non autem fideicommissario contra hæredem grauatum, & ita obtinuisse testatur; posse tamen Iudicem informare animum suum, & bonorum quantitatem arbitrari considerata personæ qualitate, alijsque verisimilitudinibus, & sufficere testes de credulitate, in antiquis autem mobilium nullam rationem habitatam fuisse inquit in restitutione fideicommissi, consumpta enim temporis diuturnitate præsumuntur ac longissimi cursu nu. 28. subdens non vidisse præsumptum de pecunijs, margaritis, & auris & credita hæredis relata fuisse ad diminutionem bonorum immobilium pro prætio & dicit.Rot.Roman.dec.199. coram Ludouis.generales dumtaxat administratores, non etiä ærarios, seu exactores libros conficere teneri, & aliter rationum administrationem reddere posse ærarios, vel exactores quam ex libro, & dec.274.eos inquit esse administratores generales qui cum libera mandatum habent, neque criminaliter ex eo administratorem puniri posse, quod minus legaliter tenuerit libros rationum Addit.ibi & dec.334.vbi Add. probat teneri patrem reddere rationem administrationis bonorum filij, vsumfructum quorum non habet, quia extraneus censetur; secus si vsusfructus ad patrem pertineret & dec.475.librum administrationum probare modicas expensas iunctis circumstantijs iudicis arbitrio ex rei, actus, ac personæ qualitate; non magnas, & ibi Add. & dec. 612. probat expensas pro victu factoris calculandas, & factas pro viaticis ad tollenda impedimenta, & molestias, & in esculentis donatis procuratoribus, & maiorem diligentiam adhibeant, & uerisimiles, quas taliter; qualiter probari sufficit, calculari debere. Mantica; dec.256.rationem redditam sine libro sufficere probat.Goirba.dec.15.n.11.qui socium teneri inquit ad librum rationum exhibendum, nec illi non habere, asserenti credi nec iuramento amissionem probare.

Menoch.

Menoch.cons. 1218. n. 24. vbi de hærede ac tutore; nec per triginta annos tutorem præscribere ob malã fidem & in litem iurari, tam si tutor se in tutelæ administratione ingessit inuentarium, & rationum librum non confecit, aut confusè fecit, & propter recusatam rationis redditionem, & etiam contra tutoris vere dolosi hæredes quamuis cum tutore lis contestata non fuisset, idemque si hæres dolum commisisset pro dolo autem præsumpto tutoris cum quo lis contestata non fuit iuramentum in litem contra hæredẽ minime dari, male redditam iterum reddendam probans n. seq. & cons. 1235. n. 13. grauatum reddere rationem capitalis non teneri lucri reddere rationem probat. Onded. cons. 59. n. 19. & 20. lib. 1. patrem inquit non teneri reddere rationem filio nisi de dolosa administratione, hæres autem grauatus tenetur eam fideicommissario etiam de culpa reddere & cõs. 109. n. 48. lib. 1. inquit eum qui rationes reddere tenetur, librum exhibere teneri ostendere, ac tradere videndum & calculandum seu calculandos, nec sufficit cõfusè reddi & ex simplicibus folijs ex d. libro desumptis & cons. 39. n. 75. lib. 2. post Cepha. cons 8. n. 6. rationem redditam censeri probat, nec peti posse quando per eum nõ stetit qui reddere tenebatur quominus redderetur sed per eum cui reddi debebat & cons. 82. n. 18. & seq. lib. 2. probat tutorem, & quemlibet administratorem de neglectis & ad interesse, ex quo pecunias ad honestum lucrum minime posuit. Gratian. cons. 23. lib. 1. inquit Analogistam relictum non teneri rationem reddere bonorum testatoris nisi in dolo versetur, vel nisi de emphiteoticis, vel fideicomissarijs ageretur & cons. 135. n. 28. lib. 1. eum qui administrauit rationem reddere teneri, alioquin iuramentum deferri siue solus esset, vel etiam plures Genua. de scriptura priuata lib. 4. tit. de libro. tutorum pag. 207. in litem iurari inquit, nisi omnia clare liber cõtineat cum die, mense, anno, causa, personarumque, ac locorum nominatione. Ameri. de patria potesta. effec. 12. probat patrem legitimum filij administratorem non teneri rationem reddere, nisi emancipatus esset filius eiusuè tutor; & si legitimus fuerit administrator inuentarium facere non tenetur, nec officium à Iudice ei decerni opus est; duobus tamen casibus pater legitimus administrator rationem filio reddere teneri, probat; primo si dolose in eis fuerit versatus, secundo si in bonis filij non haberet vsumfructum. n. 8. Grat. cõs. 105. in fine. lib. 2. vbi de quolibet administratore, & cons. 140. n. 17. lib. 2. ex communi probans non esse reddendam quando à testatore rationum redditio remissa fuisset Afflict. dec. 157. n. 2. quæ probat rationũ redditionem duo continere, scilicet computum dare, & reliqua restituere Rot. Genuens. dec. 116. in fine & dec. 191. n. 4. procuratorem probat rationem reddere teneri & reliqua restituere Pinel. in l. 1. par. 2. n. 39. C. de bon. matern. probat patrem filio rationem reddere non teneri (intellige vt supra) filium autem & fratrem rationem reddere teneri Cras. de executor. vltima. voluntat. Q. 8. probat executorem vltimæ voluntatis debere administrationis rationem reddere hæredi vel legatarijs, nõ episcopo nec seculari iudici secundum magis communem & veriorem sententiam, etsi magnæ sint expensæ, & pro redditione rationum non sufficit codex rationum nec iuramentum, sed testes & instrumenta exiguntur si autem expensæ paruæ sint stabitur executoris iuramento Noal. de transmis. casu 63. actiuè & passiuè ius reddendi rationem ad hæredes transire, & agi posse intra annos. 30. & cessante libro rationum, iudicijs & coniecturis, alijsue probationibus procedetur Cras. de offic hæred. Q. 18. probat restituere grauatum, inuentarium conficere, ac rationes reddere teneri, nisi testator reddi vetasset, & in ratione reddenda, de dolo & lata culpa teneri n. 4. & 5. ex communi Guliel. de Bened. in cap. Rainutius. verbo. & vxorem dec. 5. n. 82. de testame. inquit maritum teneri rationem reddere pro gestis ab vxore vti tutrice filiorum, si priusquam cum illa matrimonium contraheret ab ea rationem reddi nõ curauerit, idem procedere subdens etiam si vxor soluendo non esset Lup. in repetitio. rubr. de donatio. inter vir. & vxor. §. 42. n. 9. probat patrem clerici fructuum beneficij rationem reddere teneri Soarez. commun. opinio. lit. F. n. 190. ex communi probat fratrem qui viuo patre gessit negocia patris, patre mortuo rationem fratribus reddere teneri ab eo gestorum, etiam si patris curator electus sit n. 211. & lit. R. n. 8. librum rationum edi debere qui tamen in patre approbari non potest Decian. cons. 94. n. 18. lib. 3. omnia exactè in inuentario ac libro descripta esse requiri ostendit & Gab. cons. 148. n. 3. lib. 1. Ex manu tertij scriptum non probare Menoch. inquit cons. 23. quod non credo verum. Cor cons. 24. in fine. lib. 1. inquit non confecto libro vel computo inter fratres, arbitratores considerare debere introitus, exitus, empta, & vendita. Papien. in forma. libel. pro ration. redden. glo. final. vbi actiuè & passiuè reddendarum rationum actionẽ ad hæredes transire, tametsi diuerso modo hæredes in nonnullis teneantur vt per eum: & calculatores per Iudicem eligi debere qui rationes reuideant Masc. conclusio. 1261. probat reddendam non esse quando remissa fuisset per literas, vel aliter. Gratian. disceptation. forens. 71. tutorem probat finita tutela pro rationum redditione libros retinere debere Mastril. dec. 189. vbi matrem tutricem rationem reddere teneri, quæ si dotes repeteret, ex eo non repelletur quod rationes reddere teneatur. Grat. dec. 46. triginta annis peti posse probat nisi diuisio facta esset, vel calculata ratio, & diu quisque separatim possedisset, præsertim sanguinis coniunctione interueniente; sed in addit. inquit, nec tutorem nec eius hæredem præscribere propter malam fidem cursu 30. annorum, statuto non obstante, quo certo tempore lapso creditoribus audientia denegetur; vel ipso iure obligationem tollente sic Rotam Romanam iudicasse affirmans, idem Gratian. dec. 180. matrem tutricem in loco esse conueniendam quo administrauit pro ratione reddẽda, quamuis si plures sint tutores diuersarum iurisdictionum omnes sub vno Iudice pupillus cõuenire possit, ne causæ continentia diuidatur; vbi idem in vidua; & etiam si ubique locorum conueniri posse pepigisset; secus si soluere in additio. Gargiare. patroc. 29. lib. 1. probat administratorem teneri scribere clare data & accepta, lucra & damna, & omnia quæ dietim occurrebant, alioquin in dolo censeri, & hæredi etiam rationem reddi debere tametsi non fuerit à defuncto petita Peregri. cons. 81. n. 24. lib. 1. loquens de fratre qui 20. annis administrauit Rota. Rom. decis.

334. co-

334. coram Ludouis. quæ firmauit patrem teneri facere inuentarium bonorum quorum non babet vſumfructum & Merlin. de legitim. lib. 4. tit. 2. Q. 7. in fine. mater etiã tenetur illud facere Caecheran. dec. 58. n. 19. Merlin. ſupra. n. 10. quamuis librum facere non teneatur nu. 17. & à non confectione libri excuſatur qui rationem aliter reddit nu. 18. ex Rota. Rom. dec. 199. coram Ludouis. Bero. conſ. 33. n. 5. lib. 2. probans, & exprimens plures administratores qui rationem red dere tenentur & conſ. 116. lib. 3. protutorem inquit non teneri de bonis puberis rationem reddere de nõ geſtis, nec de ijs quæ ad ſuas manus non peruenere ponens etiam requiſita protutoris; & conſ. 128. administratorem quemlibet, etiam ſi aliena tamquam propria adminiſtrauerit, rationem reddere teneri, & ſi doloſe ſe geſſerit non facto, neq; exhibito libro denegando reddere rationes tenebitur ad id quod cõtra eum pupillus effectus pubes in litem iurabit & Cabal. conſ. 67. par. 1. etſi illegitime ac minus integrè reddita fueriti, terum reddi debet; ac poteſt tutor qui pro minore impendit recuperare exceptionis ope cõſ. 40. par. 2. & conſ. 48. par 2. probat omnem adminiſtratorem, tutorem, vel procuratorem teneri reddere rationem, eiuſque hæredẽ pariter adhoc obſtringi. Pereg. cõſ. 42. n. 37. lib. 3. & 71. in fine iudicatum dicit non teneri quãdo eius tutelam geſſit qui fuerit eius hæres par. 1. & conſ. 37. n. 15. par. 3. contra tutorem probat in litẽ iurari ſi inuentariũ non exhibeat, ſed non contra eius hęredem contra quem tamẽ condemnatio ex coniecturis fiet velut relatione ad introitus pupilli babita & conſ. 40. n. 12. lib. 3. quẽlibet adminiſtratorem rationem reddere teneri probat & late vide per Munnoz. de ratiocinat. & quemlibet adminiſtratorem rationem reddere teneri cum reliquorum reſtitutione, alioquin ad intereſse iuramento in litem pręuia taxatione iudicis liquidando teneatur Bar. in l. 1. §. officio. n. 2. vbi Bal. & omnes de tutel. & ration. diſtrahẽ. Soc. conſ. 92. n. 5. lib. 4. Rol. conſ. 49. lib. 1. Surd. conſ. 7. n. 14. Meno. de arbitr. caſ. 209. & conſ. 214. Gutier. de tutel. par. 3. c. 1. n. 9. & ſeq. & cum mandato vel ſine n. 11. & ſeq. idem probans de negociorum geſtore, procuratore ad lites patruo, patre non legitimo adminiſtratore, & quando doloſe, geſſiſset, & c. 45. n. 4. & ſeq. vbi etiam de fratre executiue & patre non legitimo adminiſtratore Corn. conſ. 62. n. 4. lib. 4. Ameri. de patr. pot. effect. 14. n. 24. Montan. de tutel. d. reg. 8. n. 11. & cap. 38. n. 63. & ſeq. de auia, fratre, patruo, præceptore, exactore, procuratore, ad negocia ſocio negociorum geſtore, inſtitore, hoſpitalario, conſulibus, ſequeſtro fructuum, beneficij curato, coadiutore Capitulo, receptore coadiuturo, executore vltimæ voluntatis, ſententiarum & in actore vſque ad n. 87. & in negociorum geſtore, & quolibet adminiſtratore ſiue amicitiæ, vel conſanguinitatis ratione geſserit. l. 2. vbi Bar. de nego. geſt. Decia. conſ. 85. n. 22. lib. 2. Gab. conſ. 148. n. 1. lib. 1. Galg. de tutel. lib. 3. Q. 58. n. 3. & ſeq. vbi idem de procuratore ad lites & negocia boſpitalario teſtamenti executore vel ſententiæ, curatore ad lites, ſeruo, ſocio, filio, fratre, patruo, matre, patre, excepto vſufructu ad patrẽ pertinente ex Rol. cõſ. 49. lib. 1. Dec. conſ. 85. n. 23. lib. 2. Marzar. conſ. 61. n. 30. & quod omnis alienorũ adminiſtrator rationẽ reddere teneatur. l. oleo. C. de vſur. alioquin ad intereſse teneatur. Rot. Gen. dec. 163. Riec. coll. dec. 734. & in procuratore ad negocia & eius hæred. Mag. dec. Flor. 42. Riec. ſup. & ij etiã ad quos bona aliorũ peruenere poſt Rot. Gen. dec. 43. & in eo qui curam recipit rationis reddendę alicuius rei vel negocij dec. 53. & in commiſſario bæreditatis Ricci. ſup. Fanuc. de in lit. iur. 2. par. 2. mẽb. n. 32. & ſeq. vbi idem de cõſanguineis etiam minoribus & de grauato per fideicommiſsũ & eius hæredib⁹. Pereg. de fideic. art. 35. n. 25. conſ. 16. n. 42. lib. 6 Manti. de vlt. vol. lib. 3. tit. 6. n. 3. Raud. dec. 22. n. 60. Fuſar. de fideic. Q. 514. 516. 517. 518. 624. 625. Gratia. diſcep. 832. nu. 26. Rot. deciſ. 190. par. 1. recent. & de hærede geſtoris Pariſ. conſ. 25. n. 44. lib. 2. Neuiz. conſ. 3. n. 13. & ſeq. Soc. conſ. 46. n. 1. lib. 1. vbi quemcumque alienam adminiſtrationẽ ſuſcipientem rationem reddere teneri puta negociorũ geſtorẽ procuratorem ad lites & negocia, actorẽ Vniuerſitatis, executorẽ ſententiarũ, & teſtamentorũ, curatorẽ pupilli ad lites, hoſpitalarium, hæredẽ grauatũ per fideicõmiſſum, fratrem qui cũ fratre ſtetit in cõi; & omnẽ aliũ qui alienæ adminiſtrationi ſe immiſcuit, & filiũ qui patre viuente adminiſtrauit n. 2. & in quolibet adminiſtratore voluntario vel. neceſſario Dec. conſ. 464. in princ. Ruin. cõſ. 29. n. 10. & ſeq. lib. 5. Boer. dec. 59. n. 1. Bero. Q. 15. n. 1. & 2. poſt Rom. conſ. 414. n. 1. vbi Mãdos. verbo. extendit Aſſiſ. dec. Peruſ. 4. n. 3. Gratia. diſcep. 760. n. 2. & tã humano quã Diuino iure Lucæ. c. 16. c. qualiter & quando. 2. auus. Meno. de arb cas. 209. n. 1. Rol. conſ. 49. Munnoz. de ratioc. c. 1. vbi etiã rectè ac vere non reddẽs infamis fit & vt falſus à lege punitur & c. 3. vbi tutores omnes, curatores, executores, negociũq; geſtores, factores, ſeruus venditus, ſocius geſtor, hoſpitalarius, frater, capitulũ, minor, creditor, vſufructuari⁹, hęres legatarijs, fideicõmiſſarijs, & creditorib⁹ defuncti; vxor quę remanſit in bonorũ viri poſſeſſione, procurator ad lites, filius qui viuo patre geſſit, Epiſcopus, iudex, tã pro ſe quã pro ſuis officialib⁹ actor vniuerſitatis, ſequeſter, publicus vel priuatus, mater & auia filiorũ tutrices, pater qui geſſit caſtrenſia vel quaſi filiorũ, aut alia bona filij emancipati licet nõ teneatur ſi profectitia vel aduentitia geſſerit vti legitimus adminiſtrator; maritus extradotaliũ, mercatores & alii gabellã ſoluere obſtricti rationẽ emptionũ & vẽditionũ fiſco, vel publicano, ſeu gabellario reddere tenentur; & qui rationem de aliqua re tenere vti adminiſtrator, patruus nepotis tutor. filius patris furioſi vel mẽte capti curator; etiã ſi rationũ redditio in vſu non eſſet poſt Meno. d. cas. 209. Rol. v. Rebuf. in l. boues. §. hoc ſermone. de verb. oblig & alios. citatos à Munnoz. ſupra. ſubdens omnẽ adminiſtratorẽ neceſſarium, vel voluntariũ à lege, iudice, vel homine conſtitutum, tametſi ſine mandato adminiſtraſſet, omnib⁹ quorum intereſt rationẽ reddere teneri, etiã ſi Summus Pontifex eſſet qui adminiſtraſſet poſt Bero. Q. 15. Aſſiſ. dec. Peruſ. 4. n. 4. Frãc. Marc. dec. 441. par. 1. vbi de theſaurario. Fuſar. de ſubſt. Q. 512. & ſeq. vbi de hærede fideicõmiſſo grauato Mago. dec. Flo. 1. n. 15. intelligens ad rationem compendij non vſurarum & n. 29. vbi quẽlibet adminiſtratorem rationem reddere teneri rerum alienarũ & cõmuniũ Alba. cõſ. 597. n. 1. & ſeq. & 302. vbi Add. de cõi. & de his quib⁹ incumbit rationes cõficere cõſ. 328. n. 50. & de patruo, & fratre qui bona cõia adminiſtrauit etiã patre viuente conſ. 369. nu. 4. & 5. 450. nu. 1. vbi eum qui pro poſterioribus annis tantum rationem reddere tenetur, pro prioribus etiam connexis reddere teneri & connexa cenſeri ſine quibus ratio reddi non poteſt & 451. tradit quomodo quoad cõnexa & ad quid ratio reddatur Rot. dec. 70. n. 1. coram Caualer. vbi hæredes rationẽ fideicõ-

missario reddere teneri de omni iure & credito in hæreditate reperto ex Manti. de vlt. vol. lib. 7. tit. 6. n. 3. Rot. dec. 4. 2. n. 2. & 3. coram Caualer. vbi omnem administratorem rationem reddere teneri etiam si non habuerit specialem administrationem, sed constet gessisse & 647. n. 4. vbi de exactis à procuratore, & de eius hærede etiam Rot. dec. 73. par. 1. recentis vbi de quolibet administratore, & vxore relicta vsufructuaria stando vidua quæ ad secunda vota transiuit Spino de testam. glo. 29. n. 64. & seq. vbi de omnibus administratoribus Rot. dec. 342. cri. per Fari. vbi socium teneri socio de gestis rationem reddere 354. part 1. recentis. vbi administratorem teneri rationem reddere etiam pro deputatis ab eo & 421. substituentem teneri pro exactis à substituto si negligens fuerit in exigendo ab eo nisi nominatus esset à domino qui substitui debebat vel nisi notificasset domino vt exigeret a substituto quamuis principalis procurator qui proprio nomine pecunias domini ad lucrum dederit illud sibi non domino acquirat, quia procuratoris periculo pecuniæ manent dec. 650. part. 1. recentis vbi tutores & alios administratores rationem de gestis reddere teneri. Alia de rationibus reddendis per socios vniuersales vel particulares uideas per Aff.s concl. 53. Petr. de Vbal. de duo frater. part. 12. Ias. cons. 4. lib. 3 Cor. cõs. 319. n. 13. 14. lib. 3. Patis. cons. 84. 87. 89. lib. 1. Bero. cons. 191. lib. 1. Rol. cons 49. lib. 1. Rim. cons 300. Simo. de Pret. cons 25. Seraph. dec. 993. probat quod creditores societatis prius debent cũ conuenire qui administrauit pro ratione reddenda, secus dicẽs in deputato ab aliquibus ex socijs, nã pars quæ nõ deputauit, nec administratorem approbauit non potest eum conuenire pro ratione reddenda & 1265. inquit quẽ posse compelli rationẽ reddere in loco obstrictũ in quo gessit, & 1473 vbi de tutrice administratione etiam nulliter decreta, subdens rationem reddere nõ posse nisi librum & inuentarium cõfecerit, & in loco administrationis reddi debere probatur in l. 1. & 2. C. vbi de ratiocin. Rot. Gen. dec 98. n. 3. Lepid dec luc. 94. vers. additur quod. & tunc iudicatum fuit cessare statutũ li. 5. c. 6. prohibẽs appellari ad alios quam per missos iudices, vide etiam Felicia de socie. c. 3. late pertractantẽ rationũ redditionem Rota. dec. 769. par. 2. recent. vbi socium consocio rationem reddere de his teneri quæ ad eius manus peruenere, & de erroribus in libro per ipsum scripto, tametsi ad vniuersalẽ rationũ redditionẽ non teneretur; & si omnes gessere quilibet de eo quod gessit rationem reddere debere Bero. cons. 191. n. 33. lib. 1 Macerat resol. 46. n. 12 & seq. lib. 2. sociũ autem negocij debitorem ante redditam rationem cõueniri non posse Barz. dec. 86. n. 40. Grat. dec 46. vbi annis 30. agi posse ad rationẽ reddendã Cabal. cons 121. par. 2. vbi nõ nisi finita societate reddi, quãuis reuideri rationes singulis annis possint, & ea finita libros exhiberi, calculatores eligi, calculari & reliqua restitui debere probat & idẽ in tutela inquit Pereg cõs. 42. n. 33. & seq. lib. 1. quomodocũq; gesserit rationẽ reddere teneri, librũ conficere, & bona tacite obligata esse. 95. nu. 11. lib. 3. Muanoz de ratioc. c. 6. n. 57. & seq. Rot. dec. 536. par. 1. recent. vbi sociũ administratorẽ non posse creditum petere nõ reddita ratione. Scain. dec. Bonon. 50. vbi de sociario pecudũ in quẽ dominiũ translatum fuit & inita societas tẽpore finito, vbi tamen confrito de diuisione, asserenti alia fuisse diuisa probationẽ incumbere, & si æstimata pecora tradita sint periculũ pro dimidia ad pastorẽ spectat, & si naturali morte perierint domini periculo cedit, si culpa pastoris periculũ eius erit, si casu fortuito cui resisti nõ potuit sine culpa pastoris, tunc cõe. erit. Bal. in l. 1. n. 10. C. pro soc. Petr. de Vbal. de duo. fratr. 8. par. prin. Q. 19. n. 20. Scain. dec. bono. 88. n. 18. Viui. dec. 400. n. 1. vbi de tutore curatore & negociorũ gestore etiã ex pacto. Seraph. dec. 993. vbi creditorẽ teneri cõuenire prius sociũ qui gessit, sed si gestor à parte sociorũ deputatus sit, alia pars cõuenire eũ non tenetur, vt ibi Rot. Luca. inter Fabiũ Philippũ & alios Primorũ 1573. ex actis D. Blasij Pauli quẽlibet administratorẽ etiã coniunctum teneri. dec. 67. lib. 8. mearum Rot. dec. 93. corã Coccin. vbi de administratore hẹreditatis etiã ante purificatũ fideicõmissum secus in hẹrede. 382.

Libellus in actione tutelę formari potest exprimẽdo certã quãtitatẽ ad quã tutorem sibi teneri minor dicat vt l. 1. C. si aduers. rẽ. iud. vel etiã nulla quantitate expræssa l. 1. de eden. Bar. in d. l. 1. C. si aduers. rem. iud. & Papien. in forma, qua agit ad ratio. tut.

2 1. Amp. vt contra non reddentes rationes in litẽ iuretur contra principalẽ administratorẽ eiusq; hæredem in dolo tamẽ existentẽ Soc. cons. 253. li. 2. l. 4. de fideius. tut. Flot. de in litẽ iurand §. 49. n. 21. fall. 2. de cõi. Veral. dec. 157. n. 2. par. 2. Rol. cons. 49. in fi. lib. 1. Dec. cons. 94. n. 22. lib. 3. Cartar. dec. 50. n. 14. Turr. cons. 59. lib. 1. Crau. cons. 433. n. 14. & seq. & n. 26. secus dicens si etiã non facto inuentario; aliter rationes reddere posset puta ex libro omnia continẽte Ond. cons. 19. n. 37. idẽ in dolo prẹsumpto probans lib. 1. quoad eũ qui si non in verò saltẽ in præsumpto versaretur Ceph. cõs. 674. n. 14 & seq. probans ex dolo defuncti vel proprio hæredis etiam contra hæredẽ dari, alioquin secus Bursat cons. 105. n. 15. ex cõi. idem probans quando libri inordinati essent Dec. cons. 36. lib. 4. & plures in cõclusione citatorũ Veral. dec. 157. par. 2. vbi non confecto libro Ricc. sup. & Rot. Gen. dec. 117 & 163. Fanuc. de in lit. iur. 2. par. 2. memb. n. 32. & seq. Veral. dec. 119. 110. & 157. par. 1. vbi idẽ si minus solẽniter & imperfecte inuentariũ & confuse librum scripserit & Ricc sup. collect. 2283. & idẽ Veral. iudicatum probat etiã si res aliter probari posset Affis. cõcl. 18. amp. 14. vbi etiã contra matrẽ & non exhibentẽ libros amp. 17 & de cõi. Burs. cons. 105. n. 5. Fanuc. de in lit. iur. par. 2. mẽb. 2 n. 33. vbi non facta recta calculatione vel dolo interueniẽte; de liquidis verò executionẽ fieri & in quolibet administratore n. 35. etiã coniuncto n. 36. etiã minore n. 39. Munnoz. de ratioc. c. 9. n. 84. secus quoad hẹredẽ dicens dolo carentẽ Fusar. de subst. Q. 513. vbi cõtra hẹredẽ fideicõmisso grauatũ in litẽ iurari si inuentarium & librũ non fecerit nisi cã peti testator vetasset. Alba. cons. 302. & de omni administratore Marza. cõs. 20. n. 13. 14. Bertaz cons. cri. 441. & ibi Add. Rot. dec. 163. nouis. diuers. grauatũ teneri substituto cauere probat & si reliqua non restituat Farin. in fragm. par 2. n. 182. & si remissio generalis sit rationum a testatore facta sit nu. 1083.

3 Contrarium respectu hæredis vt contra ipsum ex dolo defuncti non detur iuramentum in litem, prout nec hæredi verisimiliter non informato ex l. final. C. de in lit. iuran. tenent Natta. cons. 202. num. 14. & sequent. subdens in fine in dubio non deferri cum poena sit Rim. Iun. cons. 442. num. 22. Crescent. decis. 5. de iur. iur. nec quando lis cum defuncto contestata non fuisset Scrader. de feud. part. 10. sectio 20. multoque

minus

minus contra singularem successorem n. 198. Capic. dec.91. Crauet cons. 369. n. 40. Minsing. cent. 4. obseruat. 12. de communi Villalob. commun. opinion. lit. I. num. 159. Ricci. collect. decis. 1349. Intrigliol. de feud. centur. 1. Q 45. num. 130. vbi rem plene probari debere contra hæredem. Cresc. de iur. iur. decis. 5. Papien in for. lib. ad red. rat. tut. glo. debitam. n. 5. vbi non facto inuentario à tutore.

4 1. Lim. primam opinionem non procedere quoad, omissa per tutores Cepha cons. 192. n. 52. nec hæres ex sua negligentia teneatur. d. l. 4.

5 2. Lim. fideicommissario contra hæredem granatum non dari ex omisso inuentario quod fideicommissarius fieri non curauit, licet contra tutorem secus sit. Pereg. de fideic. art 35. n. 27. ita dicens iudicatum & Ricci. collec. dec. 1349 sed cōtrarium tenuisse Raud. dec. Pisan. 19. inquit collect. 2383. & lim. tenet Fusar. de subst. Q. 667. n. 17. 18. secus dicens quoad hæredem grauati sed iudicem posse mobilium quantitatem arbitrari personarum qualitate inspecta.

6 1. Lim. 2. opinionem contrariam primæ ampliationi non procedere quando lis cum defuncto contestata fuisset, tunc enim contra hæredem etiam iuramētum in litem conceditur Bar in l. actionibus. n. 21. Ias. n. 38. Alex. n. 18. de in lit. iurand. Plot. supra d. nu. 21. Cepha. cons. 388. n. 9. Bursa. cons. 105. n. 8. vbi idem si quid actum foret vim litis contestatæ habens Rota. Auenionen. dec. 107. ad finem etiam ex præsumpto tutoris defuncti dolo, quamuis secus sit lite non contestata. Meno. cons. 1218. n. 24. Ricci. supra. vbi idem probat si cum defuncto hæres & tertius possessor administrasset vel si hæres in dolo esset Intrigl. supra. n. 132. Cartar. dec. 50. Ricci. collect. 2383. Assis. concl. 18. amp. 9. Papien. d. n. 5.

7 2. Lim. vt quoties iuramentum minime præstatur hęres ad damna & interesse teneatur. Maceratens. resolutio. 59. cas. 24. lib. 2.

8 3. Lim. nam tutoris hæres dolum præstat, & culpam latam defuncti, licet non leuem neque leuissimam; præstabit etiam quicquid ex administratione defuncti ad ipsum peruenerit l. 1. & fin. C. de hæred. tutor. Crau. cons. 812. n. 3.

4. Lim. ex dolo proprio contra hæredem in litem iurari glo in l. in actionibus. verbo. non ob culpa. de in lit. iur. Castr. cons. 124 in fine lib. 1. Intrigl. supra. n. 131. Munnoz. d. n. 84. Papien. d. n. 5.

9 2. Amp. vt è contra alterius negocia gerens, contra eum agere possit, cuius negocia gessit, etiam cuius contemplatione gestum non fuit, si re ipsa negocium ad ipsum pertinebat, & in redditione rationum veniunt etiam expensæ per gerentem factę l. antepenultim. de conditio. & demon. Bal. cons. 449. lib. 2. Ang. cons. 322. qui loquūtur de eo cuius negocia gesta fuere eique actione competente Crau. cons. 810. n. 4. & sumptus repetit nisi de mādantis pecunia soluisse pręsumeretur Rota. Genuens dec 41. & 110. Assis. concl. 18. amp. 15. vbi etiam contra Thesaurarium.

10 3. Amp. vt tutor ad vsuras teneatur à die quo finita tutela rationem minime reddiderit, & reliqua non restituerit l Lucins. 47. §. quæsitum. de admi. tuto. l. 1. C. de vsur. pupillari. Roma. cons. 139. n. 4. nisi prius eas obtulisset ac deposuisset vt per eū Luneburg. de pact. pag. 102. n. 43. effect. 1. & a die more ad interesse teneri nisi rationes intricatæ sint, & offeratur fideiussor. Munnoz. de ratiocin. c. 4. n. 21 & c. 6 n. 92. & seq. curatorem adulto dari tutorem facere debere, vel si habeat offerre rationes adulto, & curatori reddere ne vsuras soluere teneatur Munnoz de ratioci. c. 15. nu. 37. vbi idem de hærede tutoris nisi curatorem dari, fecerint & obtulerint soluere. n seq.

11 4. Amp. teneri rationem reddere vsque ad annos triginta & postea etiam si tutor iuuat, quia in mala fide censetur. Meno. cons. 1218 n. 24. & vsque ad annos triginta conueniri posse quia ex l. tutores. C. arbitr. tutel. sola præscriptio longi temporis excluditur non longissimi. Aret. in §. actionum. n. 37. Instit. de action. Boer. dec. 59. Vant de nullitat tit. de nullita. ex defec. inhabil. seu manda. n. 80. Borgn. de tutor. n. 15. & 202. Tenni. caut. 289 Rol cons. 49. n 15. lib. 1. Gutierez. de tutel. par. 3. cap. 1. n. 27. non postea nisi coniecturæ & indicia concurrant, sed etiam postea tenet Monta. supra. de tutel. cap. 38. n. 99. Galgan. de tutel. lib. 2. tit. 29. in fine & lib. 3. Q. 58. n. 13. Port cons. 147. nu. 81. & vbicumq; hæres dolum commisisset nec ipsum ob malam fidem præscribere. Meno. supra. & vltra annos triginta tutorem teneri ob malam fidem reddere rationem, & hæredem etiam propter malam fidem Surd. cons. 296. Gratian. disceptation. 52. n. 14. & 15 & in addition. ad dec. 46. & hæredem etiam teneri vltra annos. 30. Rot. Gen. dec. 203. 20. n. 12. Ricci. collect. dec. 734. Munnoz. de ratiocin. admini. c. 5. n. 27. de veriori Bero. cons. 191. n. 25 & 40. lib. 1. & Gratia. discep. 760 n. 4. & seq. & aduersus præscriptionem restitutionum in integrum dari ex clausula generali Dec. cons. 29. n. 1. Rot Gen. dec. 203. n. 5. 6. Munnoz. d. n. 27. in fi. & tutorem & eius hæredem teneri vltra 30. annos. Gratia. dec. 46. non tamen sententia contra hæredes sine noua causę cognitione, exequetur. Rot. dec. 130. in fi. par. 2. recentis. Cancer. var. resol. tom. 1. c. 7. n. 83. Vuesembec. cons. 226. n. 20. 242. n. 31. incipiendos à finita tutela n. 32.

12 1. Lim. & declara vt quinquennij lapsus post gestorū approbationem operetur contractum ex causa necessaria gestum præsumi, ac rectè Laderch. cons. 160. n. 5. & dolum dumtaxat censeri approbatione exclusū num. 6.

2. Lim. si statuto tempus breuius sufficiat vt Lucæ cap. 56. lib. 2. quamuis ad executores non extendi Rot. Luca tenuerit primo semestri 1573. inter Fabium Marcellum & alios cum Pinis. ex actis D. Blasij Pauli dec. 67. lib. 8. mearum.

13 5. Amp. integre reddi rationem administrationis, debere, cum sit indiuidua, & ab omnibus simul eam reddere obstrictis Cassane. in consuetudini. Burgund. rubr 6. § 6. tit. des enfans. n. 3. col. 879. Sola in constitutio. Sabaud glo. 3. in fine. n. 37. Neguzan. de pignor. primi. membr. 5. par. n. 37. Montan supra. n. 93. & infra amp. 23. de communi Gratian. discep. 641. n. 8. 19 & seq.

14 6. Amp. reddi etiam debere pro tempore administrationis ante posthumi natiuitatem, si posthumus, nascatur, alioquin negociorum gestorum actio dabitur Soc. Iun. cons. 35. n. 19. lib. 2.

15 7. Amp. in protutore qui rationem gestorum reddere tenetur l. 1. de eo qui pro tuto. Decian. cons. 85. nu. 21. lib. 2. Gutier. de tutel. par. 3. cap. 1. n. 8. Galganet.

de tutel.lib.2.tit.2.n. 37. Idem dicens de eo qui gessit pro Curatore & quolibet administratore & d. Q. 58. n.3.& de illegitimè constituto Soc.cons.2.n.3.lib.1.

16 8. Amp. vt tutor & qui rationem reddere tenetur, absque interpellatione rationem reddere teneatur secundum magis communem de qua testatur Soc.cons. 92.n.17.lib.4.& Roland.cons.49.n.16.lib. 1. & Gutierez.d.cap.1.n.7.ex glo.in element.quia contingit, verbo.singulis. de religios. domi. magis communiter recepta & Sola in constitution.Sabaud.de minor. decreti.quistatio.glo.2.num.5. licet in alijs secus dicat. Montan.supra.n.44.vbi quando à statuto tempus præfixum fuisset.Munnoz.de ratiocin.c.6.n.88.

17 Contrarium tenuit Purp.cons.339. n. 3. subdens interim non esse in peccato cum sicut debitor ita & creditor esse possit; & quando requisitus offerret se paratum calculare, vel si rationes intricatæ essent fideiussore oblato non incurrere moram Ias.in l. quod te. n.8.si cert.pet.Munnoz.d.n.21.

18 9. Amp. procedere in fratre tutore qui administrationis rationem fratribus reddere tenetur Soc. cons. 213.n.2.lib.2. & in matre Gutierez. supra. & d. cap. 1.n.19.& 23.quę tamen ratio non debet rigorose reddi par.3.c.4.n.16.Rol.cons.49.n.10.lib.1.Crot.in d. l.nemo potest etiam si gesserit viuo patre n.53.deleg. primo.Fanuc.de in lit.iur.par. 2. membr. 2. n. 36. & seq.vbi idem si gerens non sit tutor, & etiam si minor esset ob dolum in litem iurari & de patre matre fratre & cognato tutore Spino.de testam. glo. 29.n. 65. siue solus gesserit in totum vel pro maiori parti, & idē in Papa.Mona.dec.bono.60.n.13.

19 10. Amp. vt non sufficiat semel fuisse insufficienter, redditam, adhuc enim iterum peti poterit vt reddatur Soc.cons.159.n.11.lib.2.Marsil.sing.646.vbi etiā idem ait si secundus tutor bene redditam fateretur, & iterum reddi debet quousque errorem calculi extare constiterit Ias.cons.219.n.1.lib.2.Plot.de in lit.iura. §.5.n. 36 vbi etiam si confessi fuerint rationes fuisse diligenter calculatas &c. Rol.cons. 49. n. 48. lib. 1. Menoch.cons.22.n.10.& 1218.n.25.& seq.& Cabal. cons.40.par.2.Montan de tutel.cap.32.reg. 8. n. 13. per l.quoties.qui satisda.cogan.Montan.supra.n.146. Surd.dec.217.Galgan.de tutel.lib.3.Q.59 Borgn. de tutor.n.203.vbi etiam facta quistatione & Bursa.cōs. 130.n.7.& Rota.Roman.dec.84.par.4. diuerso. sed ratione erroris iterum peti potest,nisi adsit transactio vel res iudicata Rol. supra. n. 46. & Menoch. d. casu. 209.n.37.Rota.Roman.dec.184.par.2.recentior.potest etiam iterum redditio rationū ob dolum peti, dūtamen dolus perspicue probetur Menoch.sup.de arbi. iud.d.cas.209.n.39.40.Rot.Rom.dec.157.par. 1. diuers.& dec.184.in fine præsertim si vt ibi reddita fit & per Anch.cōs.330.n.2.Gutie.de iura. confi. contract. par.1.c.40. subdens minorem nō teneri errorē probare si ex instrumento appareat, etsi constet de magna læsione minoris non obstante iurata liberatione & solemni & per sententiam cōfirmata iterū reddi debere Thes dec.74.n 6.7.Munnoz.de ratioc.admi.c.5. 40. 41.Grat.discept.761.n.1.& seq.infra.n. 138. Rota. dec.400.n.6. coram Caualer. vbi non sufficere sæpius redditam seu calculatam nisi finalis quistantia ostendatur loquens iuxta terminos l. Procula. de probat.

20 1. Subamp. vt qui tempore redditionis rationis aliquid occultauit, animo deprædandi fecisse dicatur, Florian.cons.13.

21 1. Lim. 10.amp. non procedere quando tutor liberatus fuisset, ac liberans non contrauenire promisisset etiam erroris causa Meno. cons.22. num. 17.18.

22 11. Amp. magnas expensas iuramento tutoris probari minime posse, licet secus in paruis vbi de iure, vel consuetudine liber faciendus non esset, ac duo tutor in ratione reddenda aliter quam per iuramentum probare tenetur,primum quod expensæ factæ fuerint, secundum quod eas quilibet vir bonus fecisset, Bero. in cap.qualiter & quando,n.73.de accusatio, modicę vero pupillo vtiles iuramento probantur Seraphin. priuileg.iuramen.32.n.17.Borgni. de tutor. nu. 212. qui in modicis verisimilibus libro stari, in magnis autem si coniecturę concurrant, & est plena decisio Rot. Rom.final.par.1.diuerso.Carpan.cap. 317.n. 38.& seq. vt que libro tutoris credatur opus est probatam, esse tutoris personam, & vnitatem negocij continere Bursat.cons.105.n.27.Carpan.supra.n.11. contra tutorem verò librum probare n.16. & non sufficiet aliquarum partitarum verificatio, si qua de mendacio conuincatur. Paris.cons.23.n.253.lib.1.Soc.Iun.cons. 132.n.11.lib.3.Rimin.Iun.cons.489.n.35. Rot. Rō. dec.743.par.4.diuerso.Ang.de testamen.glo.96.n.9. in fine; si autem partitæ aliquæ verificentur, & coniecturæ concurrant libro stari etiam in magnis ex magis communi tenuit Rot.Rom.d. decis. final. par. 1.diuerso.ad finem ac per totam Munnoz. de ratioci. c. 10. n. 58. & seq. vbi iuramento & causa modicas probari per expendentem Spino.de testam.glo.20. n. 66. Iraq.de iud.in reb.exig.post princ.vers.ex hoc fit, vbi idem de alijs gestoribus.Viui.dec 40.n.8.nisi plus æquo expenderit.n.8.Cancer.var.resol tom.1. cap. 7. n.103.vbi libro stari contra tutorem non pro eo nisi in modicis & verisimilibus expensis cum iuramento nisi mortuus esset, quo casu verisimiles inspici ex Crauet.de antiq.temp.par.1.sect.4.lim.n.27. 28. 48. vbi etiam quæ verisimiles sint.Vuesemb.cons. 241.n. 15. non credi rationibus tutoris etiam cum iuramento, nisi in valde paruis Rot.Bono.dec.118.n.11.probata parte maiori debitorum in alijs si verisimilia sint stari libro tutoris, per Fundat. & Gips.

23 12. Amp. procedere etiam in falso tutore, qui multo magis gestorum rationem reddere tenetur. Bero. cōs. 128.n.6.& 7.lib.3.

24 13. Amp. procedere in hærede tutoris qui rationem reddere tenetur cum restitutione librorum, ac reliquorum Roman.cons.413. Dec. cons. 110. n. 7. Borgnin de tutor.n.202.etiam cum vsuris. Rom.supra.& cons.139.Capra.cons.13.n.1.Rol.cons.49.n. 10. lib. 1.Decian.cons.94.n.22.lib.3.Menoch.cons.214. nu. 70.probans etiam ad damnum passum teneri, Gutierez.d.cap.1.n.2.& 30.Montan.d.cap.38. n. 50. Galganet.de tutel.lib.2.tit.2.n.39.& alios plures in conclusione citaui. Rot.Gen.dec.27.53.59.Ricci.collec. dec.734.& in hęrede cuiuslibet administratoris Boer. dec.59.n.1.Munnoz.de ratioc.admin.c.3.in fi.Grat. discep.760.n. 3. & quando lite contestata tutrix decessit cōtra hæredē in litē iurari Add.ad Bertaz. cōs. cri.441.Vuesemb.cons.226.actiue & passiue n.25.

25 1. Lim. 13.amp. non procedere quando hæres liberatus fuisset Durant.de tutor. caut.2.n.4.

2. Lim.

2. Lim. non teneri hæredem tutoris de dolo & culpa non iure datis l. fi. de fideiuss. tuto.

26 3. Lim. vt supra amp. prima. & non procedere etiã si pupillus diu distulisset petere rationem ab eo qui soluendo erat & qui non soluendo factus sit Soc. Iun. cons 147. in fine lib. 3. vbi tunc contra alios & eorũ hæredes agere non posse.

4. Lim. in alio obligato reddere rationem ex persona sua non enim tenentur hæredes. Rot. decis. 323. nu. 13. & seq. par. 5. diuers. vbi etiam ad interesse non teneri nisi ex mora defuncti, nec in obligatione conditionali non purificata conditione.

27 14. Amp. non posse petere tutorem se liberari, nisi dicatur quod petendo se liberari, rationem reddere velle petijsse censeatur Bal. in cap. si. autem n. 3. de rescript.

28 15. Amp. etiam si aliquid ei fuerit à testatore relictũ pro eo quod à tutore soluendum esset tempore rationis reddendæ Serac. ad Crau. cons. 193. n. 7. (vbi contrarium tenentes citat.) Idemque si tutor fuisset à redditione rationum liberatus Alciat. reg. 1. præsump. 6. n. 3. Villalo. commun. opinio. verbo, tutori. n. 128. Gozad. cons. 94. n. 6. vbi etiam quod si fuerit à rationum redditione liberatus etiam ex causa scrupulosa, quod illam reddere teneatur & de dolo vero non autem de præsumpto n. 20. de quo dicam infra amp. 30. n. 46.

29 16. Amp. vt illam non reddens de falso teneatur l. 1. §. 1 vbi Bar. ad leg. Corn. de fals. Lancelot. de Prætor. rubr. de dilapidator. n. 5. pag. 613. vel quasi falsi Gutier. de tutel. par. 3. cap. 1. n. 6. Galgan. de tutel. lib. 3. Q. 58. n. 2.

30 17. Amp. procedere in eo qui de facto, & iuris ordine prætermisso administrationem assumpsit. Rola. cons. 49. n. 17. lib. 1. Gutierez. d. cap. 1. n. 10. Rui. cons. 70. n. 7. lib. 4. Decia. cons 85. n. 21. lib. 2. & quando etiam nulliter decreta fuisset Seraphin. dec. 1473. n. 2. Galgan. de tutel. lib. 3. Q. 58. n. 3.

31 18. Amp. procedere in eo qui non administrauit, si contutorem habuit Gab. cons. 27. n. 38. lib. 2. licet si administrauerit, & rationẽ reddiderit liberetur Rui. cons. 90. n. 3 lib. 5. Soc. cons. 92. n. 7. lib. 4. Decia. cons. 274. n. 4. Cassan. in consuetud. Burgund. tit. des enfans §. 6. verbo. den rendre compte. n. 14. Montan. supra. n. 95. & sufficit gessisse licet in aliquo actu authoritatem non interposuerit l. qui tutor. 19. vbi Bar. de admi. tuto.

32 19. Amp. vt non modo pupillo sed etiam agnatis & ab intestato veniẽtibus hæredibus ratio reddi debeat Cassan. supra rubr. 6. § 6. n. 4. col. 879. Bertach. de Episcop. par. 6. n. 59. Montan. supra. n. 89.

33 20. Amp. procedere in matre, nam & ipsa rationem administrationis tutelæ filiorum reddere tenetur Cor. cons. 198. n. 11. lib. 1. Gutier. d. cap. 8. n. 45. & seq. vbi etiam inuentarium & librum rationum facere teneri Seraphin. supra. & dec. 1408. n. 1. etiam pro tempore quo voluntariè stetit in monasterio dec. 1473. si administrasse probetur dec. 1408. n. 2. etiam si tutela decreta minime fuisset dec. 1473. Monta. supr. n. 56. Pinel. in l. 1. par. 2. n. 28. C. de bon. matern. vbi idem de alijs oneribus tutorum Ameri. de patr. pot. c. 4. n. 43. Spino. d. glo. 29. n. 65. Bertaz. cons. cri. 441. vbi Add.

34 1. Subamp. vt dos materna propterea retineri possit si tamen quantum debeat liquidum sit Neguzan. de pignor. primo membr. 5. par. n. 36. alias cessare ait retentionem reiecto Soc. cons. 150. lib. 2. contra quod iudicatum probat Gutier. supra. n. 49. 50. Seraph. dec. 1455. dicens quod si dos liquida esset, nec retineri neque compensari posset, præsertim si cameralis adesset obligatio, & quantum deberet illiquidum foret Mõt. supra. n. 60. & Borgn. de tutor. n. 219. & n. 182. dotem non repetere ante redditam rationem probat. & Neguz. in quantum negat retẽtionem sequi videtur Put. dec. 146. in fi. lib. 1. & Rot. dec. 391. n. 8. par. 5. diuers.

35 2. Subamp. vt si dolum commiserit ei non prosit liberatio ab obligatione ista rationum reddendarum, nec si bona possideat Gutier. supra. n. 52. & Montan. supra. Fanuc. de in lit. iur. par. 2. membr. 2. num. 52. ex communi omnium de qua testatur post Soc. cons. 201. col. 1. lib. 2. & propterea in litem iurari probat Fanuc. supra.

36 21. Amp. non posse differri rationum redditionem per appellationem Marant. de ord. iud. par. 6. actu. 2. n. 187. Borgni. de tutor. n. 222.

37 22. Amp. compromissum fieri non posse pro reddenda ratione administrationis Borg. d. n. 222.

38 23. Amp. vt ab omnibus insolidum reddenda sit, nec ab vno tantum reddi possit Bal. in l. si plures. C. de cõditio. insert. Io. de Plat. in l. 1. l. quo quis ordin. &c. lib. 11. cum sit indiuidua Cabal. de diuid. & indiuid. in princip. n. 54. & seq. Papien. in forma. libel. pro reddẽ. ration. tutel. glo. debitam n. 3. Gutier. d. par. 4. cap. 1. n. 3 Bertacchi. de Episcop. par. 6. n. 59. Olderdorp. de sent. & re iud. par. 2. n. 34. Montan. d. cap. 38. n. 88. infra amp. 37. & insolidum erga participes reddi debet. Rot. Gen. dec. 59. n. 3. Ricci. collect. dec. 734. ad finem etiam ab hæredibus Gratia. discepta. 641. Meno. de arb. cas. 209. n. 31. Rol. cons. 81. n. 36. lib. 1. & coram vno iudice Gratian. supra. n. 11. per l. 2. C. quib. reb. ad eumd. iud. rat. & ibi glo. verbo mittuntur Mins. cent. 1. obs. 4. n. 2. & coram eodem iudice omnes tutores conueniri debere l. omnes. 5. vbi glo. Bal. & Sali C. arb. tut. vbi idem de hæredibus, & ab ominibus liber edi debet vel ab alijs subscribi Munnoz. de ratioc. c. 10. n. 26. Vuesembec. cons. 216. n. 9.

39 1. Lim. non procedere in constitutis à tutoribus ad gerendum Io. de Platea. supra. ij enim qui gessere, rationem reddere tenentur si aliorũ iussu id fecerint Baec. de decim. tut. c. 2. n. 66. Munnoz. de ratiocin. c. 3. n. 30.

40 24. Amp. vt tutor qui cœperat administrare pro tutore male gerente teneatur Coras. in l. stipulatio ista. §. si stipuler. in fine. de verbo. obligatio.

41 25. Amp. vt possit tutor conueniri etiam ante sibi decretam administrationem de iure, licet de consuetudine secus sit l. 1. de administrat. tutor. l. si nemo de testamenta. tutel. Rebuf. de sentent. prouisional. artic. 3. glo. 2. n. 4. tom. 1. pag. 277.

42 26. Amp. teneri tutores reddere rationem, & alios ad id iure obligatos etiã sine promissione Crau. cons. 230. n. 4.

43 27. Amp. vt tutor qui male gessit, si soluendo non sit & bona pupilli furatus sit vel interuerterit, corporaliter puniatur Cassan. in consuetud. Burgund. tit. des fiedz. rubr. 3. §. 2. in fine. & Bertaz. cons crim. 441. n. 2. vbi Add. lit. C. Montan. supra. n. 110. & sequ nisi non iure datus fuisset per l. 1. §. rationibus de tutel. & rati.

distrah. & ob fraudem tenetur. de rationibus distrahendis in duplum, & hæredi datur ista actio non autem in hæredem quia pœnalis. Montan. supra.

44 28. Amp. teneri tutorem etiam de malegestis à contutore quamuis non administrauerit. Ang. cons. 21.

45 29. Amp. vt inuentarium & libros exhibere teneatur, nec non & copiam extrahi patientiam præstare, instrumenta, & omnes actus suæ administrationis, ostendere, bona, res, ac debitorum nomina restituere Dec. cons. 178. Ias. cons. 219. lib. 2. Borgnin. de tutor. n. 201. Caccheran. dec. 147. n. 22. Gutierez. d. c. 1. n. 28. 49. & seq. Rol. cons. 49. n. 20. lib. 1. nec liber continere potest minoris, tutorisque introitus, & comput. n. 32. & Gutierez. supra. n. 58. & pupillo librum tradere tenetur n. 60. & 61. Rol. supra. n. 21. Soc. Iun. cons. 148. n. 11. lib. 1. late Menoch. de arbitr. iudic. cas. 209. Seraphin. dec. 1473. de communi Montan. de tutel. cap. 32. reg. 8. n. 10. & seq. Paris. cons. 21. n. 55. lib. 2. Gutierez. d. cap. 40. n. 22. & libros rationum legitimos edere, calculum ponere, reliqua soluere, & moram purgare teneri & calculum coram competēti iudice, ac legitimo cōtradictore poni ac fieri Strac. de mercat. par. 2. n. 67. Rot. Gen. dec. 164. n. 21. Munnoz. de ratiocin. c. 2. Spiño. d. glo. 29. n. 66. Viui. decis. 40. n. 9. Burat. dec. 14. n. 28.

46 30. Amp. teneri tutores reddere rationem etiam si fuissent à testatore liberati, nulla enim cautela rationum redditio tolli potest Gutier. dicto. cap. 1. n. 32. & seq. idem ex communi probans si testator omne legasset in quo condemnari contigisset, quamuis de neglectis non teneatur & dolus præteritus possit expressè remitti Alba. cons. 369. n. 2. & seq. Meño. cons. 22. n. 5. & 6. & Gomez. de legat. n. 82. Couar. variar. resol. lib. 2. cap. 14. n. 1. Piag. de tutel. Q. 19. n. 1. Galgan. d. Q. 58. n. ibi & subdit Piag. teneri pro dolosè gestis, & his quæ penes eos sunt, nisi tutor liberatus fuisset ab actione tutelæ mater, patruus & socer, præterquam si tutor extraneus esset nisi tutori extraneo grauatus hæres esset à testatore restituere tutori extraneo, quicquid extraneus tutor restituere damnatus esset, eiue actionem dimittere per l. si quis rationes de liberat. legat. Couar. supra. n. 2. Gutier. supra. n. 35. & seq. vbi cū citatis ab eo reijcit distinctionem, Bar. in l. Aurelio. §. Caius. n. 7. de leg. 2. dum tenet à testatore liberatione legata non censeri dolum, & restitutionem reliquorum remissum, secus si hæredem liberare grauasset communiter receptam, & nullo casu dolum ac reliquorum restitutionem remissum censeri probat, & vbi etiam reliqua fuissent expræssè remissa intelligi de consumptis, non autem de adhuc extantibus & n. 37. ex Couar. d. cap. 14. n. 3. & Padilla. in l. cum necessitatem. n. 2. & 7. C. de fideicommis. & ex magis communi probat, ex legato totius eius in quo tutor fuerit condemnatus non censeri remissum futurum, dolum nec restitutionem reliquorum; quamuis stricta, anxia & exactissima rationum redditio remissa censeatur, nec etiam eiusmodi remissionem factam censeri, nec futuræ administrationis dolum posse remitti, etiam si à futuræ administrationis rationum redditione liberatio relicta foret, omne id tutori legando, in quo propterea condemnari contigisset, nisi dolus in omittendo consisteret vt per eos, & præteritū remitti posse non futurum, nisi præsumptum respectu futuræ administrationis; facilius autem remissum censeri dolum præsumptum, & reliquorum restitutionem, vbicumque de administratione præterita agitur, quam in futura, & si in contractu male gesta remittam dolum commissum remisisse censebor de cōmuni Padilla. in l. actione. n. 6. & 7. C. de transaction. & Gutierez. supra. n. 43. & n. 44. contra Couar. supra. n. 5. ex communi subdit quod si nihil doloso ex dolo adsit remissa generali verborum formula dolum in præterita administratione commissum, remissum censeri, & hoc etiam casu operari legatum totius eius in quo tutor damnaretur n. 45. & Couar. supra. n. 7. versic. septimo, idem dicentes in culpa lata in omittendo consistente, si vero dolum verum commisisset, etiam cessante locupletatione, non obstante legato totius eius in quo damnaretur, causa doli in tutelæ administratione cōmissi, contra eum agi posse; & licet liberatus à testatore à redditione rationis de leui culpa non teneatur, attamen si tutelam absq; decreto Iudicis administrauerit tenebitur, nam de valida administratione intelligetur Ruin. cons. 70. n. 7. lib. 4. quod intelligit Gutier. supra. n. 48. in futura & par. 3. c. 14. n. 9. ex communi probat dolum futurum remissum minime censeri nec ea quæ possent vendicari, etiam si tutori id omne fuerit legatum in quo condemnari contigisset, quamuis rationum scrupulosa redditio remissa cēseatur. ex communi omnium; dolum tamen futurum in omittendo posse remitti probat. n. 15. Ruin. cons. 97. n. 5. & seq. lib. 5. vbi liberationem etiam per statutum factam non intelligi de dolose gestis, & dolum futurum præsumptum non posse in alterius præiudicium remitti etiam sui hæredis cons. 70. n. 7. d. lib. 4. vbi nō operari legatum liberationis pro illegitime gestis, & ante inuentarium; nec quoad reliquorum restitutionē n. 8. vide supra. tit. 9. c. 2. Cor. cons. 243. n. 10. & seq. lib. 3. vbi etiam concessa libera administratione dolum futurum, latamque culpam exclusam censeri. Cras. in §. legatum. Q. 40. ad realem actionem probat non extendi quando testator tutorem ab actione tutelæ liberauit, secus si hæredi iusserit eum liberare, tunc enim secundum communem à reliquorum etiam restitutione liberasse censebitur, secus tamen est in futura administratione, & dolo futuro num. 7. & 8. quamuis præsumptus remitti possit. Add. ad Bertaz. cons. criminal. 441. ex magis communi & quomodo possit à testatore liberari à redditione rationum vide Viui. commun. opinio. 1006. & quando vltra liberationem à rationum redditione, vel prohibitione petitionis eiusdem testator legasset tutori omne id in quo condemnari contingeret ad reliqua teneri Alex. cons. 192. in fine lib. 7. & Add. ad Alex. cons. 54. n. 5. lib. 2. Sed contrarium tenet Alex. cons. 164. lib. 5. etiam si rationem reddere promisisset, nec talis liberatio vel prohibitio operatur si tutor ante inuentariū administrationemque decretam gesserit Rui. d. cons. 70. n. 7. lib. 4. Monta. de tutel. c. 38. n. 33. vbi etiam ex l. qui plores de administratio. tutor. alteri contutorum relictam, cœteris minime prodesse probat. Munnoz. de ratiocin. c. 5. n. 5. vbi idem si testator inquietari, aut vexari tutorem vetarit, quia de iniusta vexatione intelligeretur & nu. 13. vbi simplici liberatione legata post Meno. lib. 4. præs. 164. n. 1. etiam si mater tutrix esset & Cras. sequitur Munnoz. supra. Feli. in c. si diligenti.

genti n. 26. de foro compet. vbi etiam nec cum iuramento Fari. in fragm. par. 2. n. 1083. ex communi; in litem iurari si eam non reddat cum restitutione reliquorum.

47 1. Subamp. non operari quominus tutor propter dolum possit suspectus postulari & conueniri. l. non solum. §. si haeres l. Lucius. de liber. legat. l. Aurelio. 20. §. final. cod. tit. Durant. de tuto. caut. 2. Galgan. de tute. lib. 2. tit. 20. n. 14. & contra eum in litem iurari Fanu. de in lit. iur. par. 2. membr. 2. n. 52.

48 1. Lim. non procedere quando filius patri liberationem legauit l. Aurelius. 28. §. Titius. de libe. lega. Galgan. supra. n. 15.

49 2. Subamp. non censeri remissum quod tutor exegit, accepit, & antea habuit d. l. Aurelio. §. final. & d. l. Aurelius. §. Meuia. l. Lucius. 12. C. eod. tit. Durant. supra. Gutierez. de iuramen. confirmator. contract. par. 1. cap. 40. n. 25. Galgan. d. n. 15. Munnoz. supra. n. 6. & seq.

50 3. Subamp. non censeri remissum quod testatoris nomine credidit l. procurator. 23. de liberat. legat. Galgan. d. n. 15.

51 4. Subamp. non censeri tutorem à libri restitutione liberatum l. creditor. 31. §. inter coetera de liberat. legat. Galgan. d. n. 15. nec à reliquorum restiturione lib. 3. Q. 58. n. 16. & seq. vbi post Meno. cons. 22. probat prædicta restituenda esse, etiam si testator tutori legasset omne id, in quo condemnandus veniret nisi hęc liberatio à filio patri relicta fuisset n. 19. Couar. variar. resol. lib. 2. cap. 14. n. 1. Idem probantes in matre, socero, & patruo quod in patre Gutierez. d. cap. 49. nu. 18. & seq. Add. ad Bertaz. cons. cri. 441. lit. B.

52 5. Subamp. vt ea non censeantur remissa quæ iudex remissa non fuisse arbitratus sit; eius etenim arbitrio relinquitur quæ liberatione prædicta contineantur l. Aurelius. 28. §. Titius. testamento. de liberat. legat. Galgan. d. tit. 20. n. 16. Munnoz. supra. n. 20. 21.

53 6. Subamp. vt non censeatur à vero dolo legata liberatio, sed à scrupulosa dumtaxat rationum redditione Meno. cons. 22. n. 5. & 6. Rota. Roman. in vna tutelæ de Boncompagnis die. 13. Nouembris. 1615. coram Rpd. Vbaldo. Galgan. d. Q. 58. n. 16. 17. tametsi testator id omne legasset in quo tutor condemnaretur. Meno. d. cons. 2. Galgan. d. Q. 58. n. 18. nisi pater sic à filio liberatus fuisset n. 19. Coua. supra, idem dicentes in matre, socero, & patruo quod in patre & plures citatorum in ampliatione. Add. ad Bertaz. cons. crim. 441. lit. B. qui probat non operari respectu doli in cōmittendo consistentis, nec quoad ea quæ sunt penes tutorem, sed in dolo, tantum præsumpto, & in omittendo consistente, puta omissionis inuentarij ac rationum libri minimè confecti & cons. 381. testatur de communi omnium latè Port. cons. 147. n. 24. & seq. vbi nec operari etiam quando re ipsa ob enormissimā læsionem dolus commissus fuisset, loquens in liberatione à testatore relicta tutori, quia de illo confidebat Durant. supra. & ex dolo in litem iurari Fanuc. de in lit. iur. par. 2. membr. 2. n. 52. subdens non posse liberari à condemnatione quæ fieret pro dolosè gestis nu. 53. Munnoz. de ratiocin. c. 5. num. 6. & seq. Cancer. vari. resol. tom. 1. c. 7. n. 86. & seq.

54 1. Amp. sextam subampliationem vt nec etiam tutori facta quictatio operetur si dolus adfuisset Ias. cōs. 219. lib. 2. qui multifariam tutoris dolum patefacit. de quo dixi in tractatu cōtractuum vbi de pactis liberatorijs, & quictationibus egi. Coua. supra. n. fi. Munnoz. supra. n. 6. vbi etiam si legata esset liberatio à dolosa gestione adhuc enim de dolo & lata culpa teneri vt per eos.

55 1. Lim. quoad dictum fuit de dolo, ac reliquorum restitutione non procedere, quando testator iussit per hæredem tutorem à rationum redditione liberari secundum communem de qua testantur. Gozad. cons. 94. n. 5. & Couar. supra. n. 2.

56 Contrarium probat Galgan. d. Q. 58. n. 21. & sequ. vbi nec futurum dolum remitti posse; neque præteritum si verus, non præsumptus sit, nec referre tutorem nō fuisse locupletiorem, si verus dolus adfuerit ex Couar. supra. n. 5. & 6. quia etiam à testatore liberatus à leui culpa tenebitur, si absque decreto administrauerit ex Ruin. cons. 70. n. 7. lib. 4. & à testatore liberatum intelligi si dolus absit Coua. supr. n. fi. vers. 7. Munnoz. supra. n. 7. & seq. subdens iuramento obstante posse reliqua peti etiam si minor à rationum redditione liberatus fuisset.

57 2. Amp. vt quamuis testator confessus esset administrationis rationem sibi redditā fuisse fideliter, adhuc gerenti non prodesset, tametsi testator dixisset se bene informatum de legalitate ac probitate gerentis, si quid tutor gerens retineret, dolumuè commisisset. Alex. cons. 170. n. 8. & 9. lib. 2. Rim. Iun. cons. 338. n. 55. & seq. Add. ad Bertaz. cons. crimin. 381.

1. Lim. 6. subamp. quando dolum præteritum & reliqua expræsè remisisset, licet actio realis detur contra tutorem Coua. in c. officij. n. 8. de testa. Cancer. d. cap. 7. n. 92.

58 7. Subamp. eiusmodi liberationem non operari fauore hæredum tutoris, nisi fuerit in liberatione expræsum Durant. de tuto. caut. 2. n. 4.

59 8. Subamp. non operari quoad ea quæ tutor in inuentario ponere omisit Rota. Roma. dec. 762. num. 8. par. 2. recentior.

60 9. Subamp. vt in amp. 31. quæ sequitur, & tametsi legasset testator quicquid eum debere constiterit, quia dolus excluditur Coua. supra. n. 2. Meno. supra. n. 17. Munnoz. supr. n. 17. nec operabitur respectu legitimæ filij à patre relicta liberatio. Couar. supra. n. 4. in fi. Munnoz. supra. n. 22. Cancer. supra. n. 87. ex communi de qua Dec. cons. 178. n. 3. Crau. cons. 193. n. 9. Durā. de art. test. tit. 7. c. 2. n. 13.

1. Lim. non teneri de neglectis vel omissis Rom. sing. 179. Rol. cons. 49. n. 34. lib. 1. Borg. de tuto. num. 125. Munnoz. de ratioc. c. 5. n. 6. Cancer. supra.

61 31. Amp. vt in redditione rationum plura requirantur; primū in factis idest rationem, volumina, cautiones, instrumenta actus exhibere & tradere, & rationes legendas, percunctandas, dispungendas, excutiendasque offerre. Secundum in dando hoc computatis prius rationibus reliqua restituere, alioquin dicta calculatione minime facta, & rationibus non redditis à capite cum effectu liberatio à rationum etiam redditione inualida redditur Ias. cons. 219. lib. 2. & cons. 253. lib. 3. cons. 100. n. 4. lib. 4. Soc. cons. 92. n. 7. lib. 4. Barbat. cons. 61. lib. 2. Maluas. cons. 113. n. 6. Menoch. de arbitrar. iudicum cas. 208. nu. 20. vbi qualiter rationum liber confici debeat & cas.

209. Gu-

distrah. & ob fraudem tenetur. de rationibus distrahendis in duplum, & hæredi datur ista actio non autem in hæredem quia poenalis. Montan. supra.

44 28. Amp. teneri tutorem etiam de malegestis à contutore quamuis non administrauerit. Ang. cons. 21.

45 29. Amp. vt inuentarium & libros exhibere teneatur, nec non & copiam extrahi patientiam præstare, instrumenta, & omnes actus suæ administrationis, ostendere, bona, res, ac debitorum nomina restituere Dec. cons. 178. Ias. cons. 219. lib. 2. Borgnin. de tutor. n. 202. Caceheran. dec. 147. n. 22. Gutierez. d. c. 1. n. 28. 49. & seq. Rol. cons. 49. n. 20. lib. 1. nec liber continere potest minoris, tutorisque introitus, & comput. n. 32. & Gutierez. supra. n. 58. & pupillo librum tradere tenetur n. 60. & 61. Rol. supra. n. 21. Soc. Iun. cons. 148. n. 11. lib. 1. late Menoch. de arbitr. iudic. cas. 209. Seraphin. dec. 1473. de communi Montan. de tutel. cap. 32. reg. 8. n. 10. & seq. Paris. cons. 21. n. 55. lib. 2. Gutierez. d. cap. 40. n. 22. & libros rationum legitimos edere, calculum ponere, reliqua soluere, & moram purgare teneri & calculum coram competēti iudice, ac legitimo cōtradictore poni ac fieri Strac. de mercat. par. 2. n. 67. Rot. Gen. dec. 164. n. 21. Munnoz. de ratiocin. c. 2. Spiño. d. glo. 29. n. 66. Viui. decis. 40. n. 9. Burat. dec. 14. n. 28.

46 30. Amp. teneri tutores reddere rationem etiam si fuissent à testatore liberati, nulla enim cautela rationum redditio tolli potest Gutier. dicto. cap. 1. n. 32. & seq. idem ex communi probans si testator omne legasset in quo condemnari contigisset, quamuis de neglectis non teneatur & dolus præteritus possit expræsè remitti Afba. cons. 369. n. 2. & seq. Meno. cons. 22. n. 5. & 6. & Gomez. delegat. n. 82. Couar. variar. resol. lib. 2. cap. 14. n. 1. Piag. de tutel. Q. 19. n. 1. Galgan. d. Q. 58. n. ibi & subdit Piag. teneri pro dolosè gestis, & his quæ penes eos sunt, nisi tutor liberatus fuisset ab actione tutelæ mater, patruus & socer, præterquam si tutor extraneus esset nisi tutori extraneo grauatus hæres esset à testatore restituere tutori extraneo, quicquid extraneus tutor restituere damnatus esset, eiue actionem dimittere per l. si quis rationes de liberat. legat. Couar. supra. n. 2. Gutier. supra. n. 35. & seq. vbi cū citatis ab eo reijcit distinctionem, Bar. in l. Aurelio. §. Caius. n. 7. deleg. 2. dum tenet à testatore liberatione legata non censeri dolum, & restitutionem reliquorum remissum, secus si hæredem liberare grauasset communiter receptam, & nullo casu dolum ac reliquorum restitutionem remissum censeri probat, & vbi etiam reliqua fuissent expræssè remissa intelligi de consumptis, non autem de adhuc extantibus & n. 37. ex Couar. d. cap. 14. n. 3. & Padilla. in l. cum necessitatem. n. 2. & 7. C. de fideicommis. & ex magis communi probat, ex legato totius eius in quo tutor fuerit condemnatus non censeri remissum futurum, dolum nec restitutionem reliquorum; quamuis stricta, anxia & exactissima rationum redditio remissa censeatur, nec etiam eiusmodi remissionem factam censeri, nec futuræ administrationis dolum posse remitti, etiam si à futuræ administrationis rationum redditione liberatio relicta foret, omne id tutori legando, in quo propterea condemnari contigisset, nisi dolus in omittendo consisteret vt per eos, & præteritū remitti posse non futurum, nisi præsumptum respectu futuræ administrationis; facilius autem remissum censeri dolum præsumptum, & reliquorum restitutionem, vbicumque de administratione præterita agitur, quam in futura, & si in contractu male gesta remittam dolum commissum remisisse censebor de cōmuni Padilla. in l. actione. n. 6. & 7. C. de transaction. & Gutierez. supra. n. 43. & n. 44. contra Couar. supra. n. 5. ex communi subdit quod si nihil doloso ex dolo adsit remissa generali verborum formula dolum in præterita administratione commissum, remissum censeri, & hoc etiam casu operari legatum totius eius in quo tutor damnaretur n. 45. & Couar. supra. n. 7. versic. septimo, idem dicentes in culpa lata in omittendo consistente, si vero dolum verum commisisset, etiam cessante locupletatione, non obstante legato totius eius in quo damnaretur, causa doli in tutelæ administratione cōmissi, contra eum agi posse; & licet liberatus à testatore à redditione rationis de leui culpa non teneatur, attamen si tutelam absq; decreto Iudicis administrauerit tenebitur, nam de valida administratione intelligetur Ruin. cons. 70. n. 7. lib. 4. quod intelligit Gutier. supra. n. 48. in futura & par. 3. c. 14. n. 9. ex communi probat dolum futurum remissum minime censeri nec ea quæ possent vendicari, etiam si tutori id omne fuerit legatum in quo condemnari contigisset, quamuis rationum scrupulosa redditio remissa cēseatur. ex communi omnium; dolum tamen futurum in omittendo posse remitti probat. n. 15. Ruin. cons. 97. n. 5. & seq. lib. 5. vbi liberationem etiam per statutum factam non intelligi de dolose gestis, & dolum futurum præsumptum non posse in alterius præiudicium remitti etiam sui hæredis cons. 70. n. 7. d. lib. 4. vbi nō operari legatum liberationis pro illegitime gestis, & ante inuentarium; nec quoad reliquorum restitutionē n. 8. vide supra. tit. 9. c. 2. Cor. cons. 243. n. 10. & seq. lib. 3. vbi etiam concessa libera administratione dolum futurum, latamque culpam exclusam censeri. Cras. in §. legatum. Q. 40. ad realem actionem probat non extendi quando testator tutorem ab actione tutelæ liberauit, secus si hæredi iusserit eum liberare, tunc enim secundum communem à reliquorum etiam restitutione liberasse censebitur, secus tamen est in futura administratione, & dolo futuro num. 7. & 8. quamuis præsumptus remitti possit. Add. ad Bertaz. cons. criminal. 441. ex magis communi & quomodo possit à testatore liberari à redditione rationum vide Viui. commun. opinio. 1006. & quando vltra liberationem à rationum redditione, vel probibitione petitionis eiusdem testator legasset tutori omne id in quo condemnari contingeret ad reliqua teneri Alex. cons. 192. in fine lib. 7. & Add. ad Alex. cons. 54. n. 5. lib. 2. Sed contrarium tenet Alex. cons. 164. lib. 5. etiam si rationem reddere promisisset, nec talis liberatio vel prohibitio operatur si tutor ante inuentariū administrationemque decretam gesserit Rui. d. cons. 70. n. 7. lib. 4. Monta. de tutel. c. 38. n. 33. vbi etiam ex l. qui plores de administratio. tutor. alteri contutorum relictam, cœteris minime prodesse probat. Munnoz. de ratiocin. c. 5. n. 5. vbi idem si testator inquietari, aut vexari tutorem vetarit, quia de iniusta vexatione intelligeretur & nu. 13. vbi simplici liberatione legata post Meno. lib. 4. præs. 164. n. 1. etiam si mater tutrix esset & Cras. sequitur Munnoz. supra. Feli. in c. si diligenti.

gentī. n. 16. de foro compet. vbi etiam nec cum iuramento Fari. in fragm. par. 2. n. 1083. ex communi, in litem iurari si eam non reddat cum restitutione reliquorum.

47 1. Subamp. non operari quominus tutor propter dolum possit suspectus postulari & conueniri. l. non solum. §. si hæres l. Lucius. de liber. legat. l. Aurelio. 20. §. final. cod. tit. Durant. de tuto. caut. 2. Galgan. de tute. lib. 2. tit. 20. n. 14. & contra eum in litem iurari Panu. de in lit. iur. par. 2. membr. 2. n. 52.

48 1. Lim. non procedere quando filius patri liberationem legauit l. Aurelius. 28. §. Titius. de libe. lega. Galgan. supra. n. 15.

49 2. Subamp. non censeri remissum quod tutor exegit, accepit, & antea habuit d. l. Aurelio. §. final. & d. l. Aurelius. §. Meuia. l. Lucius. 12. C. eod. tit. Durant. supra. Gutierez. de iuramen. confirmator. contract. par. 1. cap. 40. n. 25. Galgan. d. n. 15. Munnoz. supra. n. 6. & seq.

50 3. Subamp. non censeri remissum quod testatoris nomine credidit l. procurator. 23. de liberat. legat. Galgan. d. n. 15.

51 4. Subamp. non censeri tutorem à libri restitutione liberatum l. ereditor. 31. §. inter cætera de liberat. legat. Galgan. d. n. 15. nec à reliquorum restitutione lib. 3. Q. 58. n. 16. & seq. vbi post Meno. conf. 22. probat prædicta restituenda esse, etiam si testator tutori legasset omne id, in quo condemnandus veniret nisi hęc liberatio à filio patri relicta fuisset n. 19. Couar. variar. resol. lib. 2. cap. 14. n. 1. Idem probantes in matre, socero, & patruo quod in patre Gutierez. d. cap. 49. nu. 18. & seq. Add. ad Bertaz. conf. cri. 441. lit. B.

52 5. Subamp. vt ea non censeantur remissa quæ iudex remissa non fuisse arbitratus sit; eius etenim arbitrio relinquitur quæ liberatione prædicta contineantur l. Aurelius. 28. §. Titius. testamento. de liberat. legat. Galgan. d. tit. 20. n. 16. Munnoz. supra. n. 20. 21.

53 6. Subamp. vt non censeatur à vero dolo legata liberatio, sed à scrupulosa dumtaxat rationum redditione Meno. conf. 22. n. 5. & 6. Rota. Roman. in vna tutelæ de Boncompagnis die. 13. Nouembris. 1615. coram Rpd. Vbaldo. Galgan. d. Q. 58. n. 16. 17. tametsi testator id omne legasset in quo tutor condemnaretur. Meno. d. conf. 2. Galgan. d. Q. 58. n. 18. nisi pater sic à filio liberatus fuisset n. 19. Coua. supra, idem dicentes in matre, socero, & patruo quod in patre & plures citatorum in ampliatione. Add. ad Bertaz. conf. crim. 441. lit. B. qui probat non operari respectu doli in cōmittendo consistentis, nec quoad ea quæ sunt penes tutorem, sed in dolo, tantum præsumpto, & in omittendo consistente, puta omissionis inuentarij ac rationum libri minimè confecti & conf. 381. testatur de communi omnium latè Port. conf. 147. n. 24. & seq. vbi nec operari etiam quando re ipsa ob enormissimā læsionem dolus commissus fuisset, loquens in liberatione à testatore relicta tutori, quia de illo confidebat Durant. supra. & ex dolo in litem iurari Panuc. de in lit. iur. par. 2. membr. 2. n. 52. subdens non posse liberari à condemnatione quæ fieret pro dolosè gestis nu. 53. Munnoz. de ratiocin. c. 5. num. 6. & seq. Cancer. vari. resol. tom. 1. c. 7. n. 86. & seq.

54 1. Amp. sextam subampliationem vt nec etiam tutori facta quietatio operetur si dolus adfuisset Ias. cōs. 219. lib. 2. qui multifariam tutoris dolum patefacit, de quo dixi in tractatu cōtractuum vbi de pactis liberatorijs, & quietationibus egi. Coua. supra. n. fi. Munnoz. supra. n. 6. vbi etiam si legata esset liberatio à dolosa gestione adhuc enim de dolo & lata culpa teneri vt per eos.

55 1. Lim. quoad dictum fuit de dolo, ac reliquorum restitutione non procedere, quando testator iussit per hæredem tutorem à rationum redditione liberari secundum communem de qua testantur. Gozad. conf. 94. n. 5. & Couar. supra. n. 2.

56 Contrarium probat Galgan. d. Q. 58. n. 21. & sequ. vbi nec futurum dolum remitti posse; neque præteritum si verus, non præsumptus sit, nec referre tutorem nō fuisse locupletiorem, si verus dolus adfuerit ex Couar. supra. n. 5. & 6. quia etiam à testatore liberatus à leui culpa tenebitur, si absque decreto administrauerit ex Ruin. conf. 70. n. 7. lib. 4. & à testatore liberatum intelligi si dolus absit Coua. supr. n. fi. vers. 7. Munnoz. supra. n. 7. & seq. subdens iuramento obstante posse reliqua peti etiam si minor à rationum redditione liberatus fuisset.

57 2. Amp. vt quamuis testator confessus esset administrationis rationem sibi redditā fuisse fideliter, adhuc gerenti non prodesset, tametsi testator dixisset se bene informatum de legalitate ac probitate gerentis, si quid tutor gerens retineret, dolumuè commisisset. Alex. conf. 170. n. 8. & 9. lib. 2. Rim. Iun. conf. 338. n. 55. & seq. Add. ad Bertaz. conf. crimin. 381.

1. Lim. 6. subamp. quando dolum præteritum & reliqua expræsè remisisset, licet actio realis detur contra tutorem Coua. in c. officij. n. 8. de testa. Cancer. d. cap. 7. n. 92.

58 7. Subamp. eiusmodi liberationem non operari fauore hæredum tutoris, nisi fuerit in liberatione expræssum Durant. de tuto. caut. 2. n. 4.

59 8. Subamp. non operari quoad ea quæ tutor in inuentario ponere omisit Rota. Roma. dec. 762. num. 8. par. 1. recentior.

60 9. Subamp. vt in amp. 31. quæ sequitur, & tametsi legasset testator quicquid eum debere constiterit, quia dolus excluditur Coua. supra. n. 2. Meno. supra. n. 17. Munnoz. supr. n. 17. nec operabitur respectu legitimæ filij; à patre relicta liberatio. Couar. supra. n. 4. in fi. Munnoz. supra. n. 22. Cancer. supra. n. 87. ex communi de qua Dec. conf. 178. n. 3. Crau. conf. 193. n. 9. Durā. de art. test. tit. 7. c. 2. n. 13.

1. Lim. non teneri de neglectis vel omissis Rom. sing. 179. Rol. conf. 49. n. 34. lib. 1. Borg. de tuto. num. 125. Munnoz. de ratioc. c. 5. n. 6. Cancer. supra.

61 31. Amp. vt in redditione rationum plura requirantur; primū in factis idest rationem, volumina, cautiones, instrumenta actus exhibere & tradere, & rationes legendas, percunctandas, dispungendas, excutiendasque offerre. Secundum in dando hoc computatis prius rationibus reliqua restituere, alioquin dicta calculatione minime facta, & rationibus non redditis à capite cum effectu liberatio à rationum etiam redditione inualida redditur Ias. conf. 219. lib. 2. & conf. 253. lib. 3. conf. 100. n. 4. lib. 4. Soc. conf. 92. n. 7. lib. 4. Barbat. conf. 61. lib. 2. Maluas. conf. 113. n. 6. Menoch. de arbitrar. iudicum cas. 208. nu. 20. vbi qualiter rationum liber confici debeat & cas. 209. Gu-

209. Gutierez. de iuramento confirmator. contract. part. 1. cap. 40. n. 10. & 19. & de tutel. part. 3. cap. 1. n. 69. & sequent. vbi etiam tradit qualiter dictus liber confici debeat post supra citatos Montan. d. cap. 38. n. 4. & seq. Galganet. de tutel. lib. 2. tit. 2. n. 40. qui probat debere codices edi, calculum poni reliqua reddi, & culpam solutione purgari vt ratio reddita dici possit, & rationem reddidisse eum non dici qui reliqua non restituit Rol. cons. 49. lib. 1. Rim. Iun. cons. 338. n. 37. Galganet. d. n. 40. & d. Q. 58. n. 15. & Q. 59. n. 6. Borgni. de tutor. n. 202. Bursat. cons. 130. n. 5. alioquin contra tutorem in litem iurabitur Plot. de in litem iurand. §. 5. n. 26. & §. 9. n. 28. qui si reliqua non restituat in litem iurari probat Rota. Roma. decis. 843. part. 4. diuerso. quæ firmauit confusas rationes reddere non sufficere; sed distinctas & claras exhibendas esse decis. 741. n. 6. ead. part. 4. Port. cons. 88. n. 20. & sequent. Cacchera. cons. 63. n. 42. & seq. Bertacchi. de Episcop. part. 6. n. 60. qui nouem requiri probat. Primum libri rationum restitutionem. Secundum reliquatus solutionem. Tertium debitores pupilli idoneos fuisse dum fuere contracti. Quartum rationem reddi & computari Quintum de non gestis quæ geri debebant rationem poni. Sextum instrumenta reddi. Septimum rationem haberi fructuum secundum quod percipi potuissent. Octauum rationē plenè ac bona fide reddi. Nonum quod introitus priusquam exitus ostendatur Franeb. cons. 116. n. 25. qui librum rationum restitui debere probat inter consil. vlti. voluntat. Bal. in l. cum testamento, 4. C. de testament. manumis. Quatuor requiri probat, codices edi, calculum poni. reliqua restitui; culpam purgari solutione eius quod debetur. Cassan. in consuetud. Burg. rub. 6. §. 6. tit. des enfans. n. 9. col. 880. Munnoz. de ratiocin. cap. 2. n. 5. Strac. de mercat. part. 2. n 66. & dationem ac factum continet rationum redditio & dationi factum ita ordinatur, vt si dationi locus nō sit quia reliqua soluenda non supersint, factum non consideratur Bero. cons. 28. n. 24. & seq. lib. 2. Rota. dec. 622. in fi. part. 1. recentis. vbi solidare, libros consignare, reliqua restituere opus esse & 130. part. 2. & aliter quam per testes reddi debere 305. n. 4. Vini. dec. 153. vbi etiam non sufficere listam vel librum præsentare, nec literas computum continentes recipere. Vvesembec. cons. 226. n. 4. vbi etiam male alienata venire cū fructib. & amissa Rot. dec. 382. coram Coccino.

62 1. Lim. 31. ampliationem non procedere in administratione vnius rei non habentis impensam & vbi vtilius vel expeditius fuisset inuentarium & librum non confici Garzias. de expens. cap. 20. n. 22. & Gutierez. d. cap. 1. n. 64.

63 2. Lim. non procedere in fratre & sorore communia bona administrante præsertim si nobiles sint, licet enim rationem claram & distinctam reddere teneantur, non ita tamen strictè & scrupulosè rationes ab his sunt exigendæ, sed sat erit exprimere quantū verisimiliter in anno expenderint pro familia, cultura fundorum, vel custodia territorij, neque minuta requiritur specificatio Abb. cons. 12. sexto dubio. versic. tertius casus lib. 1. Cor. cons. 24. in fine. lib. 1. Soc. cons. 40. n. 2. lib 4. Gutier. d. cap. 1. n. 66.

64 1. Sublim. non procedere nisi capitulum generale verisimile sit, cessante sinistra contraria præsumptione siue rei ex impēsę, vel ex personę qualitate, vel aliter, vel nisi ad onus strictæ rationem redditionis suscepta fuerit administratio Gab. cons. 148. n. 3. lib. 1. Gutierez. d. cap. 1. n. 66.

65 2. Sublim. non procedere quando frater iure fraternitatis gessiliet, secus si vti tutor vel curator, hoc enim casu diligentem & exactam rationem reddere tenebitur Soc. cons. 56. col. 1. lib. 1. Gutierez. supra. n. 67.

66 3. Sublim. non procedere quando fratres minores fuissent, corumque tutelam & curam maior suscipere coactus esset, tunc enim rationem exactè ac diligenter reddere teneretur Soc. supra Gutierez. supra.

67 3. Lim. non procedere quando certum opus apparet, ac impensam factam fuisse, neque commode possit rationarius per minuta impensam declarare, tunc etenim sufficit dicere in tali ædificio tātum fuisse impensum, idque per operis verisimilitudinem, & æstimationem peritorum probare Bar. in l. qui sub conditione. de conditio. & demonstra.

68 4. Lim. nam confessio pupilli facti maioris quod ratio sibi reddita fuerit, & reliqua restituta, sufficit, nisi dolus error, vel reliqua restituta minime fuisse probetur Cepha. cons. 192. per tot. Gutierez. de iurament. confirmato. contract. part. 1, cap. 40. nu. 20. & sequent. & de tutel. part. 3. cap. 1. n. 121. & seq.

69 Contrarium nempe ad effectum esseq; liberationis vtque rectè ratio reddita censeri possit; ea requiri de quibus supra in ampliatione tenent Rol. cons. 49. nu. 37. & seq. lib. 1. Rimin. Iun. cons. 338. n. 31. & sequent. Munnoz. de ratiocin. administr. cap. 2. n. 5. & cap. 40. n. 6. & sequent. Rota. Roma. in Bonon. reddit. ration. 12. Iunij 1606. coram Rpd. Poenia Caccthera. cons. 63. n. 36. & seq. idem subdens iuramento non obstante, nisi liberatio à persona facta fuerit rationes recipere, & quictare valente. Gutierez. supra subdens si ex instrumento constet requisita non interuenisse, nec librum exhibitum legitimè habitum & factum, & inuentariū, minorem, dolum, & errorem probare minime teneri, sed absolutionem à iuramento esse petendam, n. 26. Gratia. disceptation. forens. 563. n. 30. & 46. Anch. cons. 330. n. 4. 5. 6. Soc. cons. 159. nu. 11. 190. n. 4. lib. 2. 92. n. 19. 20. lib. 4. Lepid. dec. luca. 13. vers. nam præterquam quod.

Sed si semel legitime sit reddita ratio præsumi reddita pupillo instrumenta rationum Codex. Fabria. lib. 5. tit. 31. arbitri. tute. diff. 3. Cancer. var. resol. part. 1. c. 7. n. 132.

70 32. Amp. vt omissa in inuentario poni, in libro rationum describenda sint. l. finali. §. tali. C. de curator. furios. Cassan. in consuet. Burg. rubr. 6. §. 6. verbo. de redere. n. 9. Gutierez. d. cap. 1. n. 76.

71 33. Amp. in rationum redditione teneri administratores ostendere debitores quibuscum contraxere, tēpore contracti crediti eius conditionis extitisse, vt quilibet diligens paterfamilias eis credidisset l. qui sub conditione. de conditio. & demonstrat. Roman. cons. 413. Soc. cons. 92. n. 7. lib. 4. Rol. cons. 49. n. 36. lib. 1. alioquin teneri probat. Gutierez. supra. n. 90.

72 34. Amp. vt si tutor in redditione rationum instrumenta minime restituerit ex dolo vel lata culpa contra eum in litem iurabit adultus Rol. supra num. 37.

Gutierez.

Gutierez. supra n.91.Masc.concl.1397. n. 11.

73 35. Amp. teneri rationem reddentem sibi tradita non legitimè alienata restituere tamquam reliqua l. 1.§.1.de tutel.& ration.distrahen.Soc.sup.Piag.de tutel.Q.19.n.8.Gutierez.supra n.92.

74 36.Amp. fructuum secundum quod percipi potuisset rationem reddere teneri l.si fine.§.Modestinus.de administratio.tutor. Gutierez.supra.n.93. Montan. supra n.90.

75 37.Amp.vt plurium tutorum vel curatorum alter sine alijs rationem reddere nequeat, ne causæ continentia, & rationum indiuidua redditio, diuidatur, sed ab omnibus simul reddenda est Bal. in l. si plures. C.de conditio. inser.Gutierez.d.cap. 1.n. 111.Montan.supra n.88.vide supra amp.23.

76 1. Lim. non procedere quando vni administratio commissa fuisset, vel etiam in plures à Iudice diuisa, tunc enim eius quod vnusquisque gessit rationem reddere debebit Gutierez.d.n.111.& si omnes gesserint, & soluendo sint, actio inter eos diuidetur, & si quid alter pro altero soluerit, vtili tutelæ actione repetere poterit l.1.§. nunc tractemus. de tutel. & ration. distrahen. si aliqui tantum gesserint hi prius conueniri debent l.1.C.si tutor non gesser. Piag.de tutor. Q. 19. n.5.vbi n.6.in casu quo possunt conueniri non gerentes vtili non directa actione non gerentes pro neglectis teneantur & Gutierez.supra n.112.latè Surd.cōs. 170.per totum.

77 38.Amp. vt confessio minoris quod ratio sibi reddita fuerit etiam iurata sibi non noceat, sed iterū reddi debeat pacto iurato vel transactione minimè obstantibus Rol.cons.49.n.53.& 66.lib. 1. Gutierez. d. cap.1.n.115.& seq. Dec. cons. 110. in fine Rota. Roman. in Romana erroris calculi 16. Nouēbris. 1601. coram Rpd.Iusto Galganet.de tutel.lib.3.Q.59.

78 1.Lim.non procedere quando rationes extensæ fuissent ostensæ tunc enim iuramentum operatur inspecta quantitate causæ & qualitate personarum Gutierez.de iuramen.confirmato.contract.part. 1. cap. 40. n.27.

79 2. Lim.non procedere nisi dolus vel error probetur Iasconsl.219.n.3.lib.2.Rol.cons.49. lib. 1. Gutierez. de tutel.d.cap.1.n.123.& 124.Galganet.d.Q.59.vbi n.9.calculatorum relationi standum esse & ita Rotā. Roma.firmasse in Romana domus 15.Ianuarij 1588. coram Rpd.Orano.

80 39. Amp. in loco reddendam esse rationem vbi tutela gesta fuit l.1.& 2.vbi ratio.agi oporte.Rol.cons. 49.n.67.lib.1.Gutierez.d. cap. 1. n. 125. & Montan. de tutel.d.cap.38.n.91. Munnoz. de ratiocin. cap. 7. n.1.& sequent.& n.56.& seq. vbi idem si minoribus & miserabilibus reddenda esset nisi aduersarij potentiam timeret, tunc enim superiorem adire posse probat.Coua.prae.QQ.cap.10.n.4. vers. 4. ex communi omnium ad locum gestionis remitti probat. Feli. in cap.1.n.22.de for.compet.& vbi reperitur conueniri potest Rip. in c. 1. n. 67.amp.8.de iud.Soc.in.cap. dilecti.n.40.de foro compet.Gomes.dec.70.lib.1.

81 1.Lim.non procedere quando per tutorem non stetisset quominus,rationem curatori adulti redderet;vel si reddidit liberatus non fuit, hoc enim casu si tutor ex iusta causa absit,in loco habitationis conueniri debet Ancharan.Q.61.n.3. & sequent. lib. 2. Gutierez. supra n.125.Munnoz.d.cap.7.n.4.& in loco domicilij conueniri posse Soc.cons.149.n.4.lib.1.Mona.dec. Flo.64.n.2.vbi etiam ad rem certā conueniri posse. n.3.& si nobili sit reddenda ad eius domum debet l. penul.vbi glo.de cond. & demo.Cassa.in catalo. glo. mundi.par.8. consid.38.

82 2. Lim. & declara vt si rationem reddere obtulerit, & postea se absentauerit non teneatur reuerti nisi expensis pupilli Surd.de aliment.tit.1. Q.47.n.9. Munnoz. d.n. 4. idem de reuisione rationum dicens, post Gutierez.supra.n.126.vbi reijciunt Ceph. cons. 8. de publicis autem rationibus reddendis vide Munnoz. de ratioci.cap.42.vbi etiam reuisionem fieri expensis petentis & Meno.de arb.cas.228. n.28. vide infra n. 192.

83 40.Amp. vt in reddenda ratione tutor conseruet sibi expensas quas fecit alendo minorem, & mercedes præceptorum & famulorum & medicorum. l.1.§.1. de tutel. & ration.distrahen.l. cum plures.§.final. de administrat.tutor l.3.C.de admi. tuto. vbi idem si nō sint à Iudice decretæ. si legitimæ sint & ibi Salic. Garz.de expens.cap.3.n.51.& cap.4.n.7. intelligens dummodo in his sumptibus adsit modus, idest eas factas fuisse impensas, quas minor fuisset omnino facturus Gutierez.d c.1.n. 127. & 128. Surd. de alim. tit.6.Q.14.& tit.3. Q.7. per l. sumptus C. de administration.tutor.Galganet.de tutel. lib. 2. tit. 7. probari etiam modicas tutoris iuramento ostendens Seraph. priuileg.iuram. 32.n.18.Viui.dec.40.n.8.

84 1.Subamp. vt alimenta repetat tutor etiam si coniunctus foret puta patruus, quia cum præcesserit causa necessaria ex qua alere tenebatur pupillos non censetur donare voluisse Cuman. cons.88. col. fin. idem probans si pupilli ad commodum tutoris fuissent aliquid operati, ratione tamen operum habita præstitorum Surd.de aliment.tit.6.Q. 13.& 14. Gutierez. supra n.130. communem probans & nu. sequent.idem in fratre tutore dicentes. nisi alius ea gratis præstare obtulisset,pręterquam si ex iusta causa aliud iudex ordinasset l.contra impuberes C.de neg.gest. Masue. in pract.tit.de tut.& cur. n. 16.Medic. dec. 86. nu.11. in alijs autem ad præstita fuerint animo repetendi vel donandi,iudicis arbitrio ait ex Meno.de arb.cas. 88. Onded.cons.39.n.19.lib.2.& in redditione rationum calculari debere Lepid.dec.Luca.1.ad fin.operas autem à pupillo tutori præstitas cum alimentis el à tutore præstitis computat tutor quatenus locupletior est effectus Cuma.supra Surd.de ali.tit.9.Q.39. in fi. vbi etiam in alimentis computari salaria seruientis egeno infirmo sed Rot. dec.742.§.1.diuers.repeti tantum tenuit secundum sumptum factum nō iuxta laborem & industriam.

85 2.Subamp. vt repetat etiam tutor alimenta præstita sorori pupilli Surd.d.Q.14. n.14. Gutierez.supra. n. 131.

86 3.Subamp. idem esse quoad expensas quas faciunt alibi res minoris, vel furiosi gerentes, & viatica si alibi ex ufficio debuit proficisci, deducto eo quod domi expendisset, & si rusticus esset, deberet ire pedester; & eas expensas pro pupillo facere debet quas pro se fecisset Tiraq.de nobilitat.cap.20. n. 77. Garzia.de expens. cap.4. n. 11. Surd. de aliment. tit.6. Q. 14.n.5.Gutierez.d.cap.5.n.134.& seq.

87 4.Subamp.

87 4. Subamp. vt omnes expensas repetat quas fecit pro patrimonio pupilli, & quas tutor, protutor, & curator vtiliter fecit, quamuis valorem facultatum pupilli excederent l. 1. & 3. de contra. iud. tute. quod in omni administratore procedit Garz. de expens. cap. 20. n. 16. in fine Surd. de aliment tit. final n. 7. & 8. 9. Q. 39. Gutierez. supra n. 138. & seq. & vtiliter factæ dicuntur & repetuntur etiam si valorem facultatum pupilli excedant, si pro statu illius defendendo, vel sanitate recuperanda factæ sint Surd. supra vbi etiam de expensis pro magistris nisi donandi animo factæ sint. d. Q. 39.

88 5. Subamp. vt tam tutor quam quilibet administrator repetat expensas litis tam coeptæ, quam eius quã putat posse perire, & etiam si non esset tempore peritura Garzia. d. cap. 20. n. 17. Spino. de testament. glo. 29 n. 56. Gutierez. d. cap. 1. n. 141. & sequent. moderatas tamen, ac dummodo lis calumniosa non sit, & ita etiam prout pro se tutor vel curator expendisset n. 144. & et negocio vtiliter gesto expensas repeti posse in minore, Ecclesia, bonorum possessore, fideicomisso & maioratu Rot. dec. 337. n. 13. par. 5. diuers. nisi inuito eo cuius negocia gessit impedierit non tamen sufficit parti alicui contradixisse n. 28.

89 6. Subamp. expensas deducere etiam si tristis euentus successerit, si vtiliter institutę vel prosecutę fuerint lites l. quid ergo. de contra. iud tute. l. si seruus in rē. de in rē verso. l. si seruum. C. eod. Gutierez. d. c. 1. n. 145. & iuramento probari Affl. dec. 70. vbi Vrsil. & Ricci. collect. dec. 2170. versic. item per iuramentum. vbi etiam postea a iudice taxari. Seraph. priuil. iur. 32. Manzi. de iuram. part. 4 eff. 45. Couar. prac. QQ. cap. 27. n. 6. vbi taxari per iudicem & victorē iurare Rot. dec. 209. par. 2. recentis. vbi per eum qui eas fecit coniecturis probari & iuramento & alias expensas in meliorando iuramento probari si adminicula concurrant Ceph. cons. 589. de communi. Caroc. de loca. par. 3. cap. 102 n. 19. Masc. concl. 717. vbi de omnibus prædictis & lim. tribus modis & de factis ab executore testamenti. 722. & de expensis funeris paruis & necessarijs & verisimilibus. 719.

90 7. Subamp. vt impensum in meliorationibus tutor repetat, si fuerit vtiliter erogatum; licet non extent res in quibus melioramenta facta fuere Garzia. d. c. 20. n. 20 Spino. de testament. glo. 29. n. 57. 58. Gutierez. d. cap 1. n. 146. de necessarijs Alba. cons. 210. n. 3. & si non sit vtiliter gestum nec iuste melioratum puta in re aliena non datur actio sed retentio Surd. de ali tit. 6. Q. 8 n. 94.

91 8. Subamp. vt opera fratris cum fratre viuentis pecunia pensanda sit distinguendo quod si fundum communem habeant, fructuum dimidia inter eos diuidatur, quoad dimidiam quæ daretur colono si eorum alter filios habeat qui laborent in capita fructus diuidentur; & idem si titulo conductionis aliorum bona colerent, nisi cum bobus inter fratres communibus laborassent; quia tunc fructuũ dimidia bobus tribuetur & inter fratres dominos bonum diuidetur; & alia dimidia in capita Bal. in l. 1. n. 13. Q. 11. C. pro soc. Baec. de decima. tutor. cap 5. n. 5. Gutierez supra par. 3. cap. 4 n. 14. de quo dixi in tractatu diuisionis. & in tractatu societatis.

92 9. Subamp. vt libro rationum stetur circa expensas pro minore verisimiliter factas aliquibus præsertim verificatis & addito iuramento Cor. cons. 18 n. 9 lib. 4. Alex cons. 54 lib. 2. Montan. de tutel. cap. 32 reg. 8. n. 2. & sequent. idem in hæredibus dicens si paruæ sint Specul. de instrumento. editio. §. nunc verò n. 20. Bar. in l. diuus. in fine si cui plus quam per leg. Falcid. Alciat reg. 3. præsump. 4 n. 6 dum tamen specificatæ sint in libro, rationabiles sint, ac simul iunctæ ad rationabilem quantitatem non ascendant Spec. supra versic. 21. Bal. cons. 3. lib. 2 Montan. supra & stari libro defuncti sine iuramento in paruis Alciat. reg. 3 præsump. 4. n. 5. in magnis vero si aliquæ partitæ fuerint verificatæ Alex. de Neuo. cons. 39. Alciat. reg. prima. præs. 16. n. 5. Rota. Rom. decis. vltim. part. 1. diuerso. & in paruis libro credi Borg. de tutor. nu. 212. vide supra tit. 13. amp. 9. n. 88. tit. 19. n. 4054 & libris rationum tutorum, curatorum, executorum procuratorum non credi nisi in paruis Masc. concl. 976. n. 60. & sequen. & etiam in magnis si verisimilia contineat & data & recepta distinctè, & causam et plenè probet, ea autem cessante semiplene probare diem ac tempus, & persona sit fide digna, & contineat solas rationes cuis negocia cuius gesta fuere, & si iuramentum & aliter probandi difficultas concurrat, Genua. de script priuat. lib. 4. tit. de lib. tuto. Burs. cons 105. n. 27. Carpa. cap. 316. n. 11. & 16. vbi tamē contra scribentem seu tutorem probare Rot. Rom. dec. 743. par. 4. diuersor. vbi pupillum teneri etiam contra se acceptare si pro se accepter nisi mendaces partitæ reperiantur. licet alias in parte acceptatus, in totū acceptatus censeatur Munn. de ratioc. c 13. n. 10. Cag. in l. 2. n. 215. C. de rescind. vēd. vbi tēpus vēditionis frugū continere debere, aliquin maius prçciū anni vel mēsis illius in damnū tutoris attendi. Rot. dec. 437. par. 2. recentis. quæ probata substantia puta ædificij facti expensas libro facientis probari tenuit adminiculis iunctis, & 505. libro potius quam testibus expensas probari. 737. n. 6. part. 1. licet contrariam opi. magis communem asserat Viui. communi. opi. lit. T. verbo. validior. Soarez lit. T. n. 272. Peregr cons. 92. n. 24. lib. 1. declarat. Bello. communi opi. lit. P. col. 3. vers. parem.

93 1. Lim. nam qui dicit expēdisse probare tenetur, quę dicit erogasse testibus, scriptura etiam priuata, rei operis euidentia, vel alijs coniecturis iudicis arbitrio Bal. in l. 1. versic. vti est considerandum C. de fid. instrumentor. Garzia. d. cap. 20. n. 23. Mascar. concl. 720. & seq. Gutierez supra n. 147. & sequent. vbi tamen iudicis relinquit arbitrio; nec aliquas sufficere esse verificatas nisi verificentur omnes de quibus etiā disceptatur, licet modicæ summæ iuramento probentur, & quæ hę sint iudicis est arbitrio, dummodo verisimiles sint, & cum sua causa specificatæ & Garz. d. cap. 20. n. 23. & iudex arbitrabitur. l. Titium. §. 1. de administrat. tutor. l. officio. vbi pupillus educari debeat. Montan. de tutel. glo. 9. cap. 32. n. 165. sed verificatis aliquibus partitis vide citatos. 9. subamp & infra limitat. 3. arbitrio iudicis esse inquit Munnoz. de ratioci cap. 25. n. 9. & seq. vbi etiam agit de salario iudicum & expēsis pro Republica & alijs, & de factis causa iustitiæ cap. 26.

94 1. Sublim. non procedere quando id esse factum appareret impensa cuius rationibus infertur Bar. in l. cū seruus

seruus. de verbo. obligatio. Gargias. d. n. 23. versic. quod isti Gutierez. d. cap. t. n. 160.

95 2. Sublim. nam inter consanguineos adeo stricta, probatio minime requiritur Abb. cons. 12. in 6. dub. in fine lib. 1, Soc. cons. 46. col. 1. & cons. 73. lib. 1. intelligens quando iure fraternitatis, non tamquam tutor vel curator gessisset & Gutierez. supra n. 161. & seq Munnoz. supra n. 6. Moder. Paris. in consuet. Paris. §. 6. glo. 6. verbo. rendre compte. n. 22. 27. & sequ. nisi aliud ex circumstantijs facti vel personarum iudici videatur & Senat. Dolan. dec. 2. in fi. Rot. decis. 569. par. 2. recentis. vbi in lite factas probari libro in aliquibus verificato & à procuratore de suo censeri factas absente domino. Mona. dec. bono. 48.

96 3. Sublim. non procedere in eo cui legata fuit liberatio ab administratione tutelæ vel curæ gestæ, qui non tenetur nisi dolum & latam culpam abesse probare Gutierez. supra n 164.

4. Sublim. in modicis expensis quæ exactam non exigunt probationem nisi aliud videatur Iudici Moder. Paris. & Senat. Dolan. supra.

97 2. Lim. non teneri tutorem soluere pensionem domus pupilli quam habitauit, si ita pupillo expediens fuisset Gutierez. d. cap. 1. n. 169. post Bal. in l. 1. §. sed & si minus. in fi. de tut. & rat. distrab. Caroc. de loca. tit. de admi. tut. Q. 3. n. 47 Baec. tamen, de decim. tut. cap. 18. n. 25. intelligit si diues pupillus fit, sed hoc erit iudicis arbitrio Munnoz. de ratioc. cap. 16. n. 47. 48.

98 3. Lim. nam iudex arbitrabitur quas tutor expensas fecerit, quæque ei sint reficiendę qui pro victu factas admittet, & in salarijs præceptorum si pupillus eius qualitatis fuerit, vt alicui disciplinæ operam daret & factas pro donatione quam tutor sine dedecore euitare minime poterat, non tamen in lite immodice factas, vel in funere patris vel aliorum, nec in re turpi, nec in alendo spurium pupilli fratrem, neque simoniam committendo Menoch. de arbitr. iud. casu. 133. Ceph. cons 419. n. 7. Plot. de in lit. iurand. §. 5. n. 24. & factarum bona fide in tutela, non in ipso tutore ratio habebitur, nisi salarium ei constitutum sit l. à tutoribus. 34. § fin. & ibi Bar. de admi. tuto. non si plus æquo Viui. dec. 40. n. 8.

4. Lim non repetere eas quæ ad pupillum non pertinebant, vel casu fortuito factas Rot. decis. 336. coram Burat.

99 41. Amp. non excusari si non facto inuentario & libro introitus pupilli testibus probare velit Bertaz. cõs. crim. 441. n. 4.

100 42. Amp vt non valeat facta liberatio, & ratificatio sequens si dolus interuenerit, quamuis testator dixerit tutori debere omne illud restitui in quo veniret condemnandus Alex. cons. 51. nu. 5. lib. 2. ex l. non solum & l. sequent. de liberatio legat. l. cum tale. §. quid ergo. de condition. & demonstrat. Barbat. cons. 68. lib. 1. Dec. cons. 178. & 349. in fine Cacchera. decis. pedem. 58. n. 37. & seq. Bero. Q. 11. Crau. cons. 193. n. 9 de commum Alciat. reg. 1. præsump. 6. n. 2. etiam si mater tutrix esset Alex. cons. 62. n. 9. & 10. lib 4. de communi Montan. d. cap. 38 n. 27. 36. & 38. & sequẽt. præsertim si ex statuto de dolo teneretur, quod casu sufficere in omittendo ex Grat. conf. 23. n. 10. lib. 1. nisi dolus præsumptus esset, ac tria concurrent sanguinis coniunctio, quod non sit locupletor, & dolus præsumptus tantummodo ex Crau. supra & Gozad. cons 47. & 94. & cap. 39. n. 47. communem dicit ex Dec. cons. 179. & 181. præsertim si ex statuto de dolo & lata culpa teneatur non obstante dicta liberatione & tunc etiam ex omissione teneri prebat ex Grat. supra n. 11. & 12. Cepol. caut 221. n. 13. idem de lata culpa dicens. dolum autem præsumptum in omittendo consistente ex veriori & cõmuniori Add. ad Bertaz cons. cri. 441. vt est omissio libri vel inuentarij vt per eum.

101 43. Amp. procedere quomodocumque tutela finiatur Baldui-in §. final. vers. post pubertatem Institut. de Attilian. tutor. Montan. d. cap. 38. n. 2.

102 44. Amp. procedere siue administratio scripta fuerit, siue non scripta l. libertate de statu liber. Montan supra n. 3.

103 45. Amp. vt si à tutoribus rationes exigi vetitum fuerit adhuc chartas in quibus rationes scriptæ sunt reddere teneantur l. final. §. inter cœtera de liberatio legat. Montan. supra n. 10.

104 46 Amp. vt an ritè & rectè rationes redditæ fuerint iudicis arbitrio relinquatur Bal. in l. voluntatis. n. 2. C de fideicom. Paris. cons. 92. n. 21. 84. n. 17. & cons. 87. n. 16. & cons. 96. n. 31. lib. 1. Montan. supra n. 12.

105 47. Amp. vt reliqua tutor restituere debeat quæ penes ipsum remanserint l. si cui libertas, de conditio. & demonstratio. l. Iulius Paulus. l. qui sub conditione eod. tit Montan. supra n. 13. & sequent. supr. amp. 31. Cepol. supra n. 14 etiam liberatus à redditione rationum præterita de communi Coua. var. lib. 2. cap. 14. n 1. concl. 1. & Cras. §. legatum n. 7. Munnoz. de ratiocin. cap. 5. n. 19.

106 1. Subamp. etiam si rationes exigi vetitum fuisset. l. non solum. & l. seq. de libe. legat. l. cum tale. §. quid ergo. de conditio. & demonstratio. Cor. cons. 313. n. 7. & 8. lib. 1. Ruin. cons. 70. n. 8. lib. 4. Paris. cons. 21. nu. 57. lib. 2. Grat. cons. 23. n. 9. lib. 1. Montan. supra. nn. 26 & seq.

107 2. Subamp. restituere ea tutorem teneri quæ dolo fecit ne penes ipsum remanerent, sed extare desinerẽt penes se Montan. supra. n. 30.

108 3. Subamp. in matre tutrice dicta prohibitione nõ obstante Bal. in l. cum oportet. §. sed cum tacitas. C. de bon. quæ liber. Alex. cons. 62. n. 9. 10. lib. 4. sed in matre, patre, ac patruo iudicis arbitrio relinquitur Meno. de arbitr. ind. casu. 209. n. 26. 27. Montan. supra. n. 31. Munnoz. supra. n. 14.

109 4. Subamp. vt in malafide censeatur si non restituat reliqua, nisi exitus coram ostendatur. Ruin. cõs. 69 n. 8. lib. 2. Paris. cons. 74. n. 34. lib. 1. Menoch. lib. 5. præsump. 3. n. 93.

5. Subamp. in condemnato rationes reddere per sententiam Afflic. dec. 157. Bero. Q. 32.

110 1. Lim. nam damna quæ casu contingunt pupillo cedunt. l. Thais. §. Titius. fiicho de fideicom. libertat. Montan. supra. n. 35. si culpa tutoris cessset l. si fine. §. 1 vbi Bar. de admi. tuto. & l. Titium. 48. §. Lucius. eod. tit. vbi Bar.

111 48. Amp. non valere etiam pactum rationes non reddendi nec administratorem minime reuocandi. Alex. cons. 18. lib. 2. Montan. supr. n. 46. etiam iuratũ Munnoz.

Munnoz.de ratiocin.c.6.n.83.Intrigl. sing. 64. num. 293.lib.3.

112 49. Amp. procedere in curatore ad lites cura finita, qui etiam rationes reddere tenetur. l. rationes. l. aduersus.C.de administratio.tutor.Bal.cons.211.lib. 2.Soc.cons.46.lib.1.& 213.lib.2.Montan.d.cap.38. num.51.

113 1.Subamp.in filiofamilias curatore patris Firmiã. de Episcop.n.64.Pinel.in l.1.par.2.n.39.C.de bon. matern.Soc.cons.92.n.5.lib.4.Bertacch. de Episcop. lib.4.par.6.Q.79.n.34.Montan.supra.n.54.de communi Soarez.lit.F.n.211.

114 50. Amp. vt in dolo dicatur qui rationes non reddit nedum præsumpto, sed etiam vero l. 1. §.officio: de tutel.& ration.distrahen.l.si procuratorem.§.fina. & l.seq.manda.Montan.de tutel.c. 38.n.87.& ideo contra non reddentem rationes in litem iuretur glo. in d.§.officio verbo.tenebitur. per l. 1. C. de in litem iurand.Aret.in §.final.Instit.de Attilian. tutor. Borg. de tutor.n.202.Galgan.de tutel.lib.3.Q.58.n.2.& ad torturam procedi possit si crimen adsit & tale sit, vt ex eo ad torturam procedi possit Munnoz.de ratio. c.20.idem dicens de decoctis non indicantibus libros rationum Cancer.var.resol.par.1.c.7.n.154.vbi si reddita sit in confuso, sed subdit inspici debere qualitatem tutoris, verisimile, & an statuti forma seruata sit ex Ancha.cons.330.n.14.Meno.cons.22.n.7.& 21.Ceph.cons.192.& alijs.

115 51. Amp. teneri gerentem de gestis etiam post finitam tutelam reddere rationem constito gessisse ae gerere continuasse.Cor.cons.255.n.2.3.6.7.8.lib.1. Montan.supra.n.96.

116 52. Amp. vt in redditione rationum debitorum nomina talia præstari debeant sicut diligens paterfamilias illis credidisset l. qui sub conditione. de condition.& demonstrat.Soc.cons.92.n.7.versicul.tertio. lib.4. Montan. supra. n. 97. in hæreditate autem reperta nisi lata culpa probetur non teneri, & probari debere tempore mortis testatoris soluendo fuisse, nũc secus, & solutionis tempus venisse durante tutela, alias sat est dare instrumenta Gutier.de tutel.par.3.c. 1.n.95.Escobar.de ratioci.c.19.n.21.22.Cancer.var. reso.par.1.c.7.n.169.quod si non sint deteriorata sufficit dare instrumenta.n.170.& Escobar.d.n.22.

117 53. Amp. vt lege vel consuetudine tolli nequeat rationum redditio ne causa præbeatur delinquendi ac furandi. Afflict.in constitutio.Regn.incipien.minoribus.in fine.lib.3.Cassan.in consuetud.Burgun.rubr. 6.§.6.versic.den rendre compte.n.20.col.881. Galg. de tutel.lib.3.Q.58.n.14.& 15.

118 54. Amp. in patre tutore & curatore filij qui rationem reddere tenetur & alia facere ad quæ tenẽtur alij tutores & curatores, quamuis secus sit si tutor nõ esset neque curator, sed legitimus filij administrator l.si superstite vbi Bal. in primo.notab.& alij C. de dolo l.licet.C.ad leg. Falcid.l. Aurelius. §. Titius. testamento.de liberat.legat. de communi Soarez. cõmun. opinion.lit.P.n.42.& seq. & Ameri. de patr. potesta. effect.14.n.24.& est tex.in l.final.§.hoc proculdubio. vbi glo. C. de bon. quæ liber Crot.in l.nemo potest n. 53.de legat.primo.Pinel.in l.1.par.2.n.27. C. de bonis matern.Sanchez.de matrimo.lib.7.Q.88.n.12. Borgni.de tutor.n.291.vbi etiam quando gerit bona filij emancipati & Aufrer.ad Cappella.Tholosa.dec. 105.n.5.vbi sicut alios patrem teneri qui emancipati filij bona administrauit.vide tit.9.cap.2.amp.2.n. 192.non tamen contra patrem filius in litem iurabit Fanuc.de in lit.iur.par.2.memb.2.n.39.40.& supra. tit.13.sub n.320.vers.nec contra patrem.

119 55. Amp. rationem reddere teneri tam de omissis, quam de gestis quæ administrare minime debebat l. 1.de tutel.& ration.distrahen. Durant. de tuto. caut. 2.& de neglectis & cessatione etiam hæredes teneri l. 2.C.de hæred.tuto.Vvesemb.cons.226.n.8.

120 56. Amp. vt rei amissio per tutorem allegata per ipsum probari debeat, cum præsumatur extare glo. in l.si fine.§.Modestinus.verbo.proponitur.de administratio.tutor.Ang.cons.102.in fine.Castr.cons.63.n. 3.lib.2.versic.præterea.Gozad.cons.94.n.7.in fine. Lambert.de contract.glo.24.n.21.

121 57. Amp. vt ad interesse damni, ac lucri cessantis teneatur l.si tutoris. & l. pupillorum C. de administr. tuto.Igne.in l.quatenus.n.55.de reg.iur. vide tit. 18. cap.15.

Lim. non procedere nisi post moram Rot. dec. 323. n. 14.par.5. diuers. loquens in obligatione facti rationis reddendæ vt succedat obligatio ad interesse, etiam quoad hæredes.

122 58. Amp. etiam si rationum reddendarum onus, fuisset à testatore remissum l.1.§.officio.de tute.& ration.distrahe.l.si seruus. vetitus.de *leg. primo.l.si* quis rationes.deliberatio.lega.Mantua.cons.188.n.11.

123 59. Amp. nulliter etiam gestorum rationem reddi debere, ne melioris sit conditionis qui nulliter gessit eo qui rectè administrauit Seraphin.dec.1473.

124 60. Amp. procedere etiam si tutor per alium gessisset, ipse enim rationem à suis factoribus exiget, quã postmodum ipse pupillo reddet l. ita autem.§. gessisse l. tres tutores. §. non solum. de administratio. tutor. Rota. Roman. decis. 355.n.4.par.1.recentior.

125 61. Amp. in capitulo bona Ecclesiæ administrante qui tenetur Episcopo reddere rationem, quamuis per alium gessisset, tametsi immemorabilis extet quod solis deputatis substituti qui gessere, illam reddere soliti fuerint, tunc enim Episcopo cum deputatis reddẽda erit Rota.Roma.d.n.4.

126 62. Amp. vt si malo consilio adultus differat redditionem rationum possit tutor arbitros à Iudice petere coram quibus rationes reddat. Papien. in forma. lib.ad redden.ration glo.debitam.n.2. Contard. in l. diffamari.C.de ingenu.n.43.& 52.in glo.

63. Amp. vt non possit quæstionem dominij objicere, Rot.Gen.dec.149.Ricci.collect.dec.734.

64. Amp. vt à redditione rationum quæ continet calculum dare & reliquatum restituere non liberetur obstrictus alienum calculum præsentando Rot.Gen. decis.209.Ricci.collect.dec.734.

65. Amp. tutorem conueniri posse pro confessione quã fecit in instrumento quod bona inuentariata habuerit quamuis ea matri pupillorum restituerit & instrumentum fuerit cancellatum Surd.cons. 16.nu. 15.& seq. Gratia.discep.336.n 33.

66. Amp. vt sententia condemnans ad rationum redditionem reliquorum restitutionem etiam continere dicatur l.quamuis & l.cum seruus.de cond. & demon. Afflict.dec.157.n.1.& 2.Rot.Gen.decis.209.num.2.

Munnoz. de ratiocin administr. cap. 3 t. n. 12. Gratia. discep. 665. n. 13.

67. Amp. vt rationem reddere obstrictus nec clericatũ consequi nec religionem ingredi possit quominus pro ratione reddenda ab ea extrahi queat, nec clerico beneficia, nec ordines conferri possint, nec Episcopus nec Papa hoc casu dispensare debeat c. 1. de oblig. ad ratioc. c. si quis obligatus. 54. distinct. l. 2. C. de epi. & & cler. C. legem. 53. distinct. l. officiales. C. de epi. & cle. & manu militari reuocari posse per iudicem l. si quis curialis. C. eod. Brixien. Q. domini 2 t. Munnoz. supra C. 4. n. 3.

1. Lim. d. amp. non procedere quando personę Ecclesiasticæ vel miserabilis negocia gessisset, tunc enim etiã clericus & religiosus, quia tunc Iudex ecclesiasticus contra hos procedere posset. cap. peruenit. 86. dist. Abb. in d. cap. 1. n. 3. Munnoz. d. cap. 4. n. 4.

68. Amp. vt obligatus reddere rationẽ si ad Ecclesiam confugerit cum libris rebus & pecunijs Ecclesiæ immunitate non gaudeat Bocr. dec. 215. n. 7. Munnoz. d. c. 4. n. 7. & seq. idẽ in hærede probans in dolo existẽte;

69. Amp. vt factor rationem administratori qui eum deputauit non domino qui ad ministratorem constituit reddere teneatur Barb. consi 9 t. col. 3. versic. circa secundum lib. 3. Munnoz. d. cap. 4. n. 7.

70. Amp. vt bona retinere tutor non possit ex eo quod factis calculis prætendat se posse minoris creditorem manere, sed ipso iure transeant in minorem; nec enim de quantitate ad speciem compensatio fieri potest l. Aurelius §. Meuia vbi glo. & Bar. de libe. leg. Surd. dec. 184. n. 9. 10. Munnoz. d. cap. 4. n. 25. 26. & poterit conueniri tutor ante redditam rationem vt restituat quæ possidet ad pupillum pertinentia secundum magis communem Surd. supra.

71. Amp. vt clericus qui à iudice laico tutelam acceptauit vel aliam gestionem coram eo conueniri possit Gul. de Bened. in cap. Rainutius, verbo. & vxorem nomine Adelasiam. n. 128. de testam. Masuer. in prax. c. de iudicibus n. 23. Gail. obs. 37. n. 6. lib. 1. vbi etiam carcerari ab eo posse etiam vti de fuga suspectus possit Castel. à Bobadillo in politica Prætorum lib. 2. c. 18. n. 130. & 138. vide infra n. 234.

Contrarium tenent Bobadil. sup. n. 184. nempe coram ecclesiastico conueniri debere, & Diaz. reg. 92. Mexia in pragma. panis. concl. 5. nu. 33. Gutierez. pract. QQ. lib. 1. cap 24. & de tut. lib. 3. cap. 1. n. 9. Munnoz. de ratioc. c. 7. n. 14. & seq. vbi etiam laici iurisdictionẽ cum iuramento prorogare non posse. nisi consuetudo aliud seruaret; vel nisi vt suspectus de fuga clericus caperetur & ad ecclesiasticum duceretur, vel nisi coram seculari deliquit tutius tamen est ecclesiasticum requiri vt per eos.

1. Amp. vt si secularis seu laicus administrauerit res loci pij & ecclesiasticas coram ordinario ecclesiastico conueniri debeat pro rationum redditione Molina. de iust. & iur. par. 1. c. fi. in fi. vers. illud postremò. habetur in Concil. Trident. sess. 22. c. 9. & ita à Sacr. Congr. declaratum testantur Bobadil. in Politi. Pręp. lib. 2. cap. 17. n. 138. Munnoz. de ratioc. c. 7. n. 51. & seq. idem dicens de montibus Pietatum non ex publica pecunia conseruatis sed ex collatione singulorum vt subueniatur pauperibus, vel in pecunia, frumento, pane & huiusmodi vt per eos. subdens publicis rationibus reddendis quemlibet de populo assistere posse.

72. Amp. vt fructuum bonorum hæreditariorum rationem reddere heres cum inuẽtario defuncti creditorib⁹ si mala fide consumpserit etiam post aditam hæreditatẽ perceptis; secus si bona fide vel sine mala fide cõsumpserit nec locupletior sit effectus Munnoz. de ratiocin. cap. 9. n. 76. & seq.

73. Amp. vt quietantias minori tutor rationem reddens restituere teneatur & instrumenta ad pupillum pertinentia, alioquin contra tutorem in litem iurabitur l. cui libertas. de cond. & demon. Soc. cons. 94. n. 7. in fi. lib. 4. Rol cons. 49. n. 37. lib. 1. Meno. de arb. cas. 209. n. 29. Rot. Rom. dec 743. n. 6. part. 4. diuersꝰ.

74. Amp. vt inuentarium quoad in eo descripta per tutores plenissimam contra ipsos probationem faciat adeo quod contrarium probare minimè possint. l. fin. C. arbitr. tut. Papien. in form. lib. add. rat. tut. glo. debitum. n. 7. & supra tit. 13. n. 18 t.

75. Amp. non liberari tutorem ex eo quod in inuentario descripta dederit matri pupillorum Surd. cons. 16. n. 25. Gratia. discep. 336. n. 33.

76. Amp. in patre qui administrauit fructus beneficiorũ ecclesiasticorum filij, vel bonorum quæ filio in præmium emancipationis assignauerat, qui tenetur rationẽ reddere prout & fratres, nisi pater emancipando vsũ fructũ sibi reseruasset. l. litis. §. pater de neg. gest. vbi Bar. Soarez. tit. de los pleitos. n. 21.

77. Amp. vt socius administrator consequi non possit creditum quod à societate prætendit nisi administrationis reddita ratione, cum possit esse quod debitor remaneat. l. de illo pro soc. Bal. in l. si non fuerint. pro soc. & cons. 463. n. 4. lib. 1. Soc. cons. 24. nu. 33. lib. 1. Rot. dec. 536. part. 1. recentis. licet respectu tertij creditoris & eius cessionarij socij insolidum teneantur.

78. Amp. vt obligatio fideiussoris quod principalis rationem reddet contineat restitutionem reliquatus post redditã rationẽ, obligatur enim fideiussor ad omnia ex natura contractus prouenientia Rot. dec. 110. par. 2. recentis.

79. Amp. in filio qui patris consentientis negocia gessit, nam patre mortuo fratribus rationem reddere tenebitur de communi Dec. cons 255. & 469. Mars. sing. 493. & Pinel. in l. 1. par. 2. n. 39. C. de bon. mater. & Soarez. lit. F. n. 190.

80. Amp. in hærede tutoris Roma. cons. 413. n. 2. Dec. cons. 110. n. 7. Veral. dec. 157. par. 2. Viu. dec. 40. n. 10.

81. Amp. in hærede grauato qui fideicommissario vniuersali rationem reddere tenetur bonorum omniũ in hæreditate inuentorum l. cum tale §. 1. vbi Bal. not. 3. de cond. & demonstr. Cor. cons. 303. n. 8. lib. 1. Crau. cons. 295. in fi. Rui. cõs. 159. n 25. lib. 3. Gall. de excep. fue. tit. 4. exc. 23. n. 95. & seq. par. 2. vbi etiã inuentariũ facere teneri & cautionem de restituendo præstare debere, nisi testator vetasset rationem reddi, tunc tamen bonorum descriptionẽ facere tenetur Rui. cons. 159. n. 25. lib. 3. alias tenebitur insolidũ creditorib⁹ & legatarijs de cõi Pereg. de fideic. art. 4. n. 8. & Gall. n. 104. idem in fideicõmissario probantes cui tamen non currit tempus nisi à die restitutæ hęreditatis Bar. in l. in ratione. §. quod vulgo. n. 10 ad leg. fal. Gall. supra. n. 106. etiã si ab hærede factum non fuisset Guid. Pap. dec. 571. in fi. Gall. sup. n. 107. Pereg. sup. n. 9. tenetur etiã hæres de sua culpa consumptis. Crau. cons. 295. in fi. Gall. sup. n. 105. secus si fui natura casu aut vi. n. 115. Bertaz. cons. 58. n. 45. nec de deterioratis ex

Xxxx cursu

cursu temporis in fideicõmisso conditionali vltra hæredis culpam n.46.& Gall.supra n. 120. & seq.

Et licet hæres in possessionẽ mittatur etiam ab intestato succedens ex l.fi.C.de edict.D. Adria.tol.contra fideicommissarium, & feudum prætendentem, fallit hoc vbi fideicommissarius in rebus fideicommissi institutus fuisset Peregr.dec.26.

82.Amp.vt adiectus solutioni teneatur domino rationẽ pecuniarum reddere velut procurator Paris.cõs. 107. n.10.lib.3.Surd.cons.540.n.11.Mona. dec.bono. 52. n.1.&seq.12.& seq.nisi in rẽ propriã procurator esset vt est quando sua interest Rui cons.109.n.9.lib.1. Paris.supra.n.32.33.47.Burs.cons.242.n.7. Mona.supra subdens adiectum dici quando principalis creditor non sibi sed alteri stipulatur.

83.Amp.vt si inuentarij confectio à testatore fuerit remissa vt remitti potest l.fi. C.arb.tute.nõ liberetur tutor à redditione rationis eorũ quę ad eius manus peruenere vel quæ dolo desijt possidere l. quidã decedens in princ.de admi.tut.Ang.cons.175.n.1. ad fi. Fulgos. cons.25.Cancer.var.res.tom.1.cap.7.n.85.

84.Amp.vt in insta ratione reddenda ad hoc vt tutor liberatus plene sit nec vlterius possit rationis redditio peti,non sufficiat in folle & confuso reddita ratio, sed constare debet librum exhibitum, singulasq; partitas fuisse discussas & nullam fraudem fuisse commissam, statuti formam fuisse seruatã, & specificam datorum & acceptorum mentionem factam, alias dolosa pręsumetur Gutier.de iuram.confir.contr.par.1.c.4.n.10. & seq.Rol.cons 49.n.51.& seq. lib. 1. Meno. de arb. iud.casu.209.in fi.Cancer.var.res.par.1.c.7.n.153.& seq vbi tamen iudicem debere inspicere an generalis quietatio verisimilis sit, qualitatem personæ liberantis vel pro eo interuenientis & an statuti forma seruata sit, vt possit admittere,vel reijcere liberationem,& an personæ coniunctæ fuerint ex Ancb.cons. 330. nu. 14.Rui,cons.159. lib.5. Ceph. cons.192. Meno. cons. 22.n.7.& 21.Soc.cons.92.n.13.& seq.lib.4.

85.Amp vt gregis in tempore non recuperati rationẽ reddere teneatur & damna & omissa lucra restituere Cancer.var.res.par.1.cap.7.n.169.170.

86.Amp.vt licet quando ageretur de dote restituenda tutrici, non obesset exceptio administrationis, tamen hoc non procederet quando tutrix recepisset pingue patrimonium ex cuius fructibus sibi satisfieri potuisset vt pluries Rota.resoluit dec.14.n.8.9. nouis diuers.

87.Amp.administratores rerũ cameraliũ singulis annis rationem reddere teneri ex constit. Pij.4.87. Barbos.collect.bullar.verb.administratores.

88.Amp.vt appellatio administratorum piorum locorum executionem non impediat vt S. Congre. censuit Barbos.supra.

89.Amp.administratores hospitalium siue publica siue priuata sint rationem reddere teneri Episcopo Barbos.sup.& si consuetudine priuilegio & aliqua institutione alijs ad id electis reddi deberet,reddenda,tamen ordinario est cum d.electorum interuentu; & ordinario reddere tenentur donec de contrario cautum constet ita S.Congreg.declarasse probans & verbo. ratio vbi etiam si pia loca laicalia sint.

90.Amp.administratores piorum locorum nullam rationem reddentes etiam exemptorũ, post hac cũ Episcopo reddere tenentur,quod si alijs reddere solent cũ illis tamen episcopi præsentia requiritur qui vnicum votum habet interueniens in condemnatione vel absolutione vt S.Congreg.declarauit Barbos. supra.

1.Lim.vel potius secus esse dicas in administratoribus monasteriorũ hi.n. ordinario rationem reddere non tenentur vt S.Congreg.declarauit Barbos.supra.

2.Lim.nec Episcopum nec capitulum posse rationes exigere dũ horæ canonicæ recitantur & Diuina.celebrantur Barbos.d.verbo.ratio.vt censuit S. Congreg.

91.Amp.piorum operum ad curam capituli pertinentium,solum Episcopum sine coniudicib. exigere,dummodo nõ procedat ad priuationem vel alias criminaliter in forma iudicij vt S. Congr. declarauit Barbos. d.verbo ratio.

92.Amp.Episcopum in visitatione suæ cathedralis posse à capitulo rationes exigere applicationis & diuisionis distributionum quotidianorum aliorumq; emolumentorum duplorum & anniuersariorum Barbos.sup.

93.Amp.in hærede ante purificatum fideicommissum, in his quæ gerere debet vt executor, vel administrator Rot.dec.93.coram Coccino.

127 1.Lim.non procedere quoad diuisionis beneficiũ, si namq; plures tutores sint qui omnes gesserint,& soluendo sint rationem reddere non tenentur,nisi pro virili administratorum intra pupillarem ætatem non autem vltra Boer.dec.59.Marsil.in rubr.de fideiussor. n.188.Borgni.de tutor. n.16. Papien. in form. lib. ad red.rat.tut.glo.debitam n.3.4.

128 2.Lim.non tamen præsumi testamentarium, falsũ in libro rationum scripsisse Meno. cons.23.n.26. & si in scriptura priuata committatur quæ nocere possit ob dolum de falso scribentem puniri saltem extra ordinem Viui.dec.540.

129 3.Lim.non teneri rationem reeddere non dũ finita tutela l. vbi finita & l.cum adhuc de tutel.& ratio. distrahen.quia officium temporale est. Imol.in c.cum in officijs n.14.de testam.Butr.in cap.legebatur. n.7. de maiorita.& obedien. Bero.in c.qualiter & quando n. 71.idẽ dicens de curatorib⁹ minorũ de accusatio. Papien.in forma libel. quo agit ad redden. ration. tut. verbo.debitam.n.1.Franc.cons.116.n.46.inter cons. vlt.vol.post Cor.cons.243.n.10.lib.3.Carpan. c. 318. n.7.Piag.de tut.Q.19.n.19.Gut.de tutel.par.3. c. 1.n. 110.idem probans in curatore bonis absentis & prodigi.Mantua.cons.188.n.11.nec contutori l. 8. C. de suspect.tutor.Papien.in form.lib. ad red. rat. tut. glo. debitam.n.1. Rot. dec.364. n.3. part.1. recepti. nisi aliud statuto caueatur quod in suo casu seruabitur. vide infra tit.36.n.173.

130 1.Sublim.vel potius secus esse dicas in executorib⁹ Franc.d.n.46.& in administratorib⁹Cor.cons.243.n. 10.lib.3.Munooz.de ratioc.c.6.n. 71.72. vbi de tutore executore & socio ex causa etiam de tutore honorario vt si sarcinulas componeret, pro alio fideiuberet, merces data solutione ad diem emit & minoris præsenti pecunia reuenderet ex Meno. de arbitr. Q. 87.vide supra amp.93.

131 2.Sublim.nam saltem cogi potest ad quamdam extraiudicialem redditionem contutoribus faciendam l.3.§.si parens, vbi Docto. de administration. tutor. Magon.dec.Flo.74.n.3.

132 3.Sublim.non procedere in curatore qui cura durante conueniri potest ex stipulatione rem pupilli saluam fore l.si adhuc.16.in fine vbi glo. de tutel.& ration. distrahen.& l. cum curatore 27. de administrat, tutor

tutor vbi idem de pro tutore,& glo.etiam in procuratore Piag.sup.n.20.21.Gutierez.d.n.110.

133 4.Sublim. vt licet generali actione redditionis rationum conueniri nequeat, potest tamen speciali cōueniri, furti & iniuriarum. glo. in d. l. cum curatore Gutierez.d.n.110.& 165.& seq. ex l. 2. & l. rationes. C.de administratio.tutor. Gratian.disceptat. 282. n. 11.& pro debito de quo constat alio instrumēto Monac.dec.Flo.64.n.7.Coccin.dec.382.

134 5.Sublim. non procedere in protutore d. l. cum curatore Gratian.supra num.13. & in eo qui de facto & male gessit Rota.dec.93.coram Coccino.

135 6.Sublim. non procedere in curatore furiosi, quia eius officium est perpetuum Butri.d. n.7. Gutierez. d. n.110.

136 7.Sublim.non procedere in hospitalarijs, qui quotannis rationem reddere tenentur Bero. d. n.71.

137 8.Sublim.non procedere quando aliud pacto conuenisset, aut statuto caueretur Cor.cons.243. nu. 10. lib.3.

9.Sublim. nam saltem potest cogi administrationem contutore communicare vel si non ex fide curam gerat suspectus postulari.l.actus.20.vbi Bar.de adm. tut.

De Errore Calculi.

138 4.Lim. non procedere quando semel reddita fuisset, tunc enim, errore, doloue cessantibus, iterum ratio reddenda non est l.semel C. de apoc. pub. lib. 10. vbi Bar. Bertacchin.de Episcop.par.6.n.59. Papiē.in for.lib. quo agit vt pact.seru.glo. discussis. vbi calculo stari errore cessante Borg.de tutor. n.203. Rol. cons. 49.n.39.& 47.lib.1.Cassan.in consuet. Burg. rubr.6. §.6.tit.des enfans.n.5.col.880.Gutierez de tutel.par. 3.cap.1.n.114.&seq.Decia cons.43.n.15.lib.4.Mascar.conclus.1262.n.17.Merlin.dec.Luc.61.& 96.n. 89.Montan.sup.n.118.& seq. vbi etiam probari dolū si rationes non reddantur non facto libro,non visis inuentario & rationibus non seruata forma statuti cōstito de enormi læsione, etiam si fuisset iuratum, ac transactum ex Soc. cons.190. lib.2. & cons. 92. lib. 4. Paris.cons.96.lib.1.Rol.cons. 49. lib. 1. Natta. cons. 40.n.1.Bursa.cons.105.n.16.Rot.Rom.dec.184. par. 2.recentior & constito de errore allegari posse Sessa. decis. Aragon. 38. Ricci. collect. decis.710.part.3.& 1915.vbi quinque illationes congessit supra n. 19.vide infra n.195.Munnoz.de raciocin.c.41.n.1. & quādo curatori reddita fuit Paris. supra n. 26.& seq. Meno.cons.22.n.26.Dec.cons.94.n. 4. loquens vbi officialibus reddita fuisset Neuiz.cons.94. in fine Rota. dec.101.cri.per Farin.recollectarum & dec. 224. vbi etiam dolum perspicuè probari debere & 334. verum dolum requiri probat & dec.256.257. par.2.recentis. vbi etiam si pro saldo aliquid esset solutum, & libri restituti. Rot. Gen. decis. 141.nu.1.& 2. vbi saldo & calculo stari, præsertim publici magistratus authoritate facto,& si solemniter reddita fit & partitas libri discussas esse constet & specialiter, & librum exhibitum non posse cogi ad eam iterum reddendam nec librum exhibendum alioquin posse, pro vt si constet dolus vel fraus.Cancer.var.reso. par.1.cap.7. n.153. & sequent.

139 1.Amp.quartam limitationē quatenus errore calculi apparente rationes iterum reuidendas & reddendas dictum fuit Soc.cons.25.n.6.lib.4.Rol.cons.49.n. 50.& seq.lib.1.talis error sæpius etiam reddita ratione allegari possit l.1.C.de error.calcu.vbi Doc.communiter Alex.cons.145.n.7.lib.6.Ias.cons.210.lib.2. Borgni.de tutor.n.205.receptissimam dicit Montan. de tutel cap.38.n.148.acceptissimam probat Soarez. comm.opi.lit. E.n.159.non obstante illius approbatione Ceph.cons.562.n.15.Gratia.discep.823. n. 36. Munnoz.supra n.2.& seq. vbi etiam re iudicata non obstante si de magna re agatur.

140 2.Amp. vt error in facto proprio allegari possit, quia de damno vitando agitur l.1. C.de error. calcul. Montan.supra n.150.probari etiam dicens rem aliter se habere probando ex Manti.de vltim.volunt. lib.3. tit.13.n.5.Mascard.conclus.638.641.& seq. de communi Soarez.sup.n.158.Ceph.cons.562.n.20.& seq.

141 3.Amp. vt error calculum & computationem ipso iure nullam reddat glo.communiter recepta in l.2.C. de iure fisci.lib.10.de cōi. Montan.supra.n.151.

142 4.Amp.errorem calculi in causa etiam appellationis deduci posse Cor.cons.10.lib.2. Montan.supra nu. 154.& semper allegari posse Rot.dec.393.n.3. par.2. recentis & non oberit iuramentum non veniendi contra calculum Ces.de Barz.dec.67.n.15.

143 5.Amp. vt error calculi operetur vt maior etiam restituatur l.1. vbi Docto. C. de error. calcul. Paris. cons.131.n.26.lib.1.& minor Paris.cons.89.n.34.35. lib.1.de communi Masc.concl.252.n.14.

144 6.Amp.vt error calculi probetur si calculatores omiserint apponēda & non calculanda calculauerint. Paris.cons.89.n.27.lib.1.& constito rem aliter se habere Masc.concl.252.n.1.& seq.quando debitis centum, summantur 90.vel si dicatur quod 50. & 25. facerent centum Rebuf.in l.cognoscere.56.§. dispūgere.versic.error calculi.de verb.sig. Munnoz. de ratioc. administr.c.38.n.3.& 4.Gratia.discep.793. n.1. 823. n.31.& seq.vbi vsque ad annos triginta de errore & reuisione opponi posse ex l. calculi. vbi glo. de admi. rer.ad Ciuita.pertin.Bar.in l.2.C. de iur. fisc. lib. 10. Thes.dec.239.n.12.Gratian.discep.823.n.31.32.Ias. cons.210.lib.2.vbi si error expressus sit puta 300.& 400. facere mille, semper reuideri posse; & nō expressus si à persona publica factus sit vsque ad 30.annos reuideri posse, si à priuatis sēper & Rui.cons.71.n.4.lib. 4.probari autem debere probat Dec.cons.94. sub.n.4.

145 1.Sublim.4.lim.non procedere si error in calculo interuenisset, tunc enim iterum ratio reddi & calculari deberet d.l.1.C.de erro.calu.vbi Doc.& citati in 4. limitatione. est enim nullus calculus erranter. factus Bal.in l.instar. n.3.C.de iure fisci Gutierez.de iuram. confirmator.contract.par.1. cap.40. nu.9. subdens ex Alex.cons.172.n.6.lib.2.& Strac.de mercatu.part. 2. n.60. redditionem rationum certam causam continere debere; non autem obscuram Natta.cons.39. n. 4. & cons.259.vbi tradit quomodo calculus fieri, & error emendari reuisione & 489.Gab.cons.61. n.6.lib. 2.vbi reuideri debere firmis remanentibus alijs pactis Burs.cons.102.n.18. sequent. in electione calculatorum partium consensum requiri probans, vel citata parte, & solum calculatorem non sufficere, sed duos eligendos esse ex communi.n.21.& cons. 105.n. 10.& seq. vbi calculum à duobus factum tertio etiam

absente obseruari debere de communi Meno. cons. 23. n. 10. Rim. Iun. cons. 338. n. 46. & seq. vbi etiã reuideri posse vsque ad annos 30. n. 66. & seq. ex coniecturis etiam in facto proprio errorem admitti & Soarez. cõi opi. lit. C. n. 162. & seq. Parif. cons. vlt. n. 26. & 27. lib. 1. Ruin. cons. 71. n. 4. lib. 4. Gratia. discep. 761. n. 4. & seq. Iaf. cons. 210. lib. 2. vbi si à publica persona factus sit vsque ad 30. annos, reuideri nisi error in eo expressus sit, quia tunc semper reuideri posset, & si à priuatis factus sit sẽper reuideri posset, nisi super calculo iudicatũ vel trãsactum sit & Ruin. d. n. 4. reuideri posse inquit etiã si transactio verè interuenisset & iuramentũ n. 6. Ceph. cons. 562. n. 15. & seq. vbi idem si calculus pluries positus fuisset Paris. cons. 77. n. 35. 36. vbi dolo vel errore interueniente lib. 1. Spino. de testam. glo. 29. n. 67. Viui. dec. 400. n. 39. Anch. cons. 330. Mona. dec. Bono. 33.

146 1. Amp. hanc primam sublim. prout ampliata fuit 4. limitatio. & procedere etiamsi liberatio addita esset iurata Cast. cons. 343. n. 1. lib. 1. Spino. d. n. 67. Anch. cons. 330.

2. Amp. etiã si errori calculi renunciatũ fuisset nisi trãsactio super lite mota præcesserit Seraph. decis. 1277.

147 1. Lim d. primam sublim non procedere quando nõ eiuisdem sed actionem criminalem aliquis intentare vellet. Mont. sup. n. 155. per d. l. 1. in fi. C. vbi de ratio. agi oport.

148 2. Lim. non procedere quando partes post calculationem deuenerunt ad pactum vel stipulationem, aut transactionem l. emptor. §. Lucius. de pact. d. l. 1. C. de error. calcul. Bar. in l. 2. n. 12. C. de iure fisci. lib. 10. Soc. cons. 92. n. 4. lib. 4. Bero. Q. 105. n. 1. & seq. Deciã. cons. 43. n. 6. & seq. lib. 4. Mascar. concl. 252. n. 22. iũcta præsertim promissione non contraueniendi maxime iurata vel sententia & glo. in d. l. 1. Ana. cons. 6. Cor. cons. 43. per tot. lib. primo. Late Turret. cons. 85. n. 9. & seq. lib. 1. idem subdens apposita clausula sponte, & ex certa scientia & in pacto alterius non petendi Pelician. de societate cap. 38. n. 76. Onded. cons. 50. n. 17. lib. 1. & cons. 34. n. 75. lib. 2. Decia. cons. 27. nu. 6. lib. 5. Monta. supra n. 156. & 158. Bergni. de tutor. n. 205. Ruin. cons. 134. lib. 1. Ceph. cons. 654. n. 15. Rim. Iun. cons. 71. n. 26. 338. n. 46. 47. Rot. Rom. dec. 184. part. 2. recentior. & facta transactione post calculum quod reuisio impediatur. Ond. cõs. 34. n. 75. lib. 2. Rui. cons. 71. n. 4. lib. 4. vbi quando calculo facto super eo lite orta transactum fuit ex communi omnium Thes. dec. 260.

149 1. Sublim. hanc secundam limitationem non procedere nisi lis super calculo præcederet Thob. cons. 63. n. 19. Ceph. cons. 562. n. 18. 19. subdens numeris seq. constare rem aliter se habere Dec. in l. 1. n. 12. C. de error calcul. Felcian. supra. n. 78. Dec. cons. 350. n. 7. Montan. supr. n. 158. Rota. Auen. dec. 124. n. 9. Seraph. dec. 1277. n. 2. Ruin. cons. 71. n. 4. lib. 4. & n. seq. probat conditionem indebiti ex errore competere iuramento non obstante Seraph. dec. 1277. n. 2.

150 2. Sublim. non procedere quando pactum vel transactio in continenti facta esset Paris. cons. 89. nu. 39. ad finem. lib. 1. Thob. cons. 63. n. 23.

1. Lim. non procedere nisi in factis à minore muliere, & rustico etiam cũ iuramento secus si à sagaci. Rom. cons. 89. n. 39. Coua. var. lib. 2. c. 4. n. 3. 4. Gutier. de iur. confir. contract. c. 23. n. 3. Thes. dec. 260. n. 10. Damaud. de tuto. tit. de tut. & cur. liberat. c. 1. Munnoz. d. cap. 41. n. 34. 35.

151 3. Sublim. non procedere quando pactum, stipulatio, vel trãsactio, inique ac nulliter vel dolose extorta fuissent, tunc enim minime obesset Soc. cons. 159. n. 13. & cons. 190. n. 5. lib. 2. cons. 92. n. 19. lib. 4. Rolan. cons. 49. nu. 65. lib. 1. de communi Mascard. concl. 252. nu. 17. & seq. intelligentes si verus dolus sit, ac præspicuè probatus & Menoch. de arbitr. iud. casu. 209. vbi etiam tradit qualiter ratio reddenda sit post Paris cons. 89. n. 39. lib. 1. Thob. cons. 63. nu. 20. iuramento non obstante Rol. supra. nu. 66. Bero. cons. 191. n. 14. lib. 1. Neuizan. cons. 94. in fine Feliciãn. supra n. 81. & sequent Bero. Q. 105. n. 4. Borgn. supra n. 205. Montan. supra n. 157. & 158. Rot. Rom. decis. 536. coram Ludouis. intelligens si verus nõ præsumptus dolus interuenisset & ibi Add. Gratia. discep. 761. n. 8. & seq. vbi de pacto non contraueniendi etiã ratione erroris etiam geminato etiam si minor donasset illud plus &c.

152 1. Amp. 3. sublimitationem procedere non obstante partis confessione Rimin. Iun. cons. 338. n. 49. Feliciã. sup. n. 83. & seq. præsertim si in verisimilis & impossibilis esset Rim. Iun. sup. n. 39. Rol. sup. n. 54. etiam si dictum fuisset reliqua non extare Rimin. Iun. sup. n. 63. Felician. supra.

1. Lim. 3. sublim. non procedere nisi dolus perspicuè probetur, nec enim præsumptus sufficeret Meno. d. cas. 209. in fine.

153 4. Subilm. non procedere quando error in transactione fuisset expressus Bero. Q. 105. n. 3. Ruin. cons. 71. n. 4. lib. 4. vel aliunde constaret Ceph. sup. Rota. Roma. decis. 158. part. 1. diuerso vel actor esset in euidenti calumnia Bero. d. Q. 105. n. 4.

5. Sublim. valere transactionem in alijs, retractato tamen errore per doli exceptionem non obstante renũciatione erroris calculi Seraph. dec. 1277. n. 5.

154 3. Lim. d. primam sublimitationem quartę limitationis non procedere, quando sententia super calculo lata fuisset l. 1. C. de error. calcu. vbi glo. & Docto. & in l. 2. C. de iure fisci Cor. cons. 61. lib. 4. Dec. cõs. 350. n. 7. in fine Borgni. de tutor. n. 204. post Castr. cõs. 10. in princip. lib. 1. qui tradit errorem calculi allegari minime posse quando sententia super eo lata fuisset, quamuis non obesset si de illo fuisset oppositũ Montan. supr. n. 159. Rim. Iun. cons. 338. n. 46. & seq. Rot. Rom. d. decis. 184. nisi maxima summa sit Bar. in l. instar. n. 7. C. de iur. fisci. lib. 10. & ita pluries iudicatum Munnoz. de ratiocin. adm. cap. 4. n. 12. & seq. & Grat. discep. 909. n. 11. Munnoz. sup. c. 41. n. 10. & seq. secus dicens si in re magna esset Scain. dec. bono. 122. licet ipse incontinẽti erroris probationem admiserit facti euidentia.

155 4. Lim. non procedere si iuramentum assertorium omnia, & singula vera esses & confirmatorium obseruandi gesta & promissa interuenisset, tunc enim calculo stari deberet Dec. sup. n. 8. Montan. sup. n. 160. & ad effectum recedendi errorem debere concludenter probari Rot. dec. 482. par. 2. recentis. maxime si error non sit expræssus in calculo & patens n. 2.

156 5. Lim. non procedere, si geminata confessio etiam enũciatiua interuenisset, & parte absente; vel saltem

in

in tempote cale li error probari debet Bal. in l. error. C. de iuris & fact ignorant. Montan. supra. n. 162. & sequent.

157 6. Lim. non pocedere quando calculatio facta esset per gratiam a parte l. calculi. vers. sed & si gratiose. de administratio. rer. ad Ciuitat. pertinenti. Montan. supra. n. 165.

158 1. Sublim. non procedere in curatore Reipublicæ procuratore tutore aliove administratore, quia non possunt gratiosas facere cõputationes, per quas multa remittantur l. pactum curatoris. C. de pact. l. Præses de transactio. Monta. supra n. 166.

159 7. Lim. non procedere quando calculatio à Iudice approbata fuisset Doc. in d. l. 2. & communem testatur Montan. supra n. 167. Rot. Rom. dec. 536. coram Ludouis. vbi ob sententiam quę in rem iudicatam trãsierit non reuocari ob errorem.

160 1. Sublim. non pocedere quando iudex causæ cognitionem non adhibuisset Paris. cons. 89. n. 58. lib. 1. Montan supra. n. 168.

161 2. Sublim. nam sententia super calculo lata per errorem in ea expræssam, vel per relationem ad acta, ipso iure nulla est l. 1. §. 1. quæ sentent. sine appel. rescind. Cor. cons. 62. n 3. lib. 4. Alex. cons. 91. nu. 6. lib. 6. magis communem testatur Felician. de societat. c. 38. n. 77. & si expræssa sit causa in sententia falsa vel notorie erronea in iure vel facto, & tũc si pecunia vel sordibus aut gratia vel deceptus sit falsis allegationibus iuris vel facti, tenet sententia sed datur restitutio, nisi contra minorem lata sit, quia tunc ipso iure nulla erit; idem si contra absentem aduersarij sit lata, vel decretum inter positum vel falsitas circa substantialia iudieij commissa sit & si error in iure sit expræssus est nulla ipso iute nisi ius dubium esset, vel nisi iudex casum in ea lege non contineri putasset, vel lex illa non esset in corpore iuris inserta. Sed si error circa probationes sit in genere, vel in specie expressus valet, secus si in indiuiduo, tunc non valet, nisi duarũ causarum expræssarum altera vera sit, vel nisi Iudex vsus sit dictione maxime, vel præsertim de communi Odd. in repet. §. duo fratres. de verb. oblig. n. 95. & seq. sed si ius dubium sit valere Lam. de cõtr. mul. glo. 1. n. 146.

162 1. Amp. procedere etiam si simplicìter lata fuerit, si ex eisdem actis apparent ad quæ necessario refertur; quamuis secus foret si ex alijs actis cõstaret Dec. n. 11. in l. 1. C. de error. calcul. vers. tertia conclusio. & vers. quarto & vltimo. Felician. supra.

163 1. Lim. 2. sublim. in parte relationis ad acta non procedere nisi per modum causæ facta sit; secus si enunciatiuè. Dec. d. n. 11. Felician. supra.

164 3. Sublim. non procedere quando verus non præsumptus dolus interuenisset Rota. Roman. d. dec. 536. coram Ludouis. vbi Add. & si dolus interuenisset reuideri deberet à Iudice ad id electo, iuramento non obstante Paris. cons. 88. lib. 1. Crau. cons. 42. n. 27. Munnoz. de ratiocin. cap. 41. n 27.

165 8. Lim. non procedere quando erratum fuisset in calculo temporis, hæc etenim calculatio non vitiat computationem l. finali. §. & cum antea C. de temporu. appellat. vt si Kalendis facta fuerit, & Idibus scriptum sit Montan. supra. n. 169.

166 9. Lim. non procedere quando allegato errore iterum calculatum sit & calculus confirmatus l. final. de bon. authorita. iud. possiden. Montan. supr. n. 170.

167 1. Sublim. nam si ab ea sententia appellatum fuisset; iudex primam confirmationem iniustam pronunciare posset l. eos. C. de appellation. Montan. supra. n. 171.

168 10. Lim. nam præstito calculatore à iudice de partium consensu, eius calculo stabitur donec probetur error l. 2. C. de vsur. & fruct. legato. Bar. in l. 2. C. de iure fisc. lib. 10. n. 11. Montan. supra n. 172.

169 1. Sublim. non procedere quando dictus calculator non iurasset officium suum legitimè ac fideliter exercere l. hac edictali. §. is illud. C. de secun. nupt. vbi Bal. Montan. supra. n. 172.

170 11. Lim. non procedere quando facto calculo ex interuallo pars remiserit, aut debitorem liberauerit. Bar. in d. l. Montan. supra. n. 173.

171 1. Sublim. non procedere quando incontinenti remisit Montan. d. n. 173.

172 2. Sublim. non procedere quando tutor; dolo, aut, fraude decepit, vel si quid penes eum remansit restituendum, ab his enim iuramento non obstante non est liberatus, liberatione facta etiam per actum inter viuos l. 1. §. officio. vbi Bar. & Bal. de tutel. & ration. distrahen. de communi Dec. cons. 178. quando in faciendo consisteret dolus Soc. cons. 159. nu. 19. & cons. 214. lib. 2. Montan. supra. n. 173. & seq.

173 12. Lim. non procedere quando redditis rationibus is cui redditæ fuere promisisset verbis generalibus nõ contrauenire Bar. & alij in l. si societatem §. arbitrorum pro soc. Montan. supra. n. 179.

174 1. Sublim. non procedere quando rationes redditę fuere, dolo, fraude, inique, aut erroneè Docto. in cap. 1. de cleric. ægrotant. in 6. Montan. sup. n. 180.

175 13. Lim. non procedere in socio qui administrauit qui semel rationem reddit Doc. in d. cap. 1. Montan. supra n. 181.

176 1. Sublim. non procedere in confessione dolo & fraude ex torta, quæ minoribus vti enormissime læsis minime nocet Soc. cons. 190. lib. 2. 92. n. 10. & 20. lib. 4. Montan. supra. n. 183.

177 14. Lim. non procedere si constaret de laudo arbitrorum à partibus electorum per easdem emologato l. ne in arbitris l. cum antea. C. de recept. arb. Bal. in l. final. C. de conttahend. emptio. Caccialup. de transactio. Q. 3. ad finem Montan. d. cap. 38. n. 184.

178 15. Lim. non procedere quando calculatores de partium consensu legitimè fuissent electi Bar. & alij in l. si cui libertas. de condition. & demonstration. & in l. 2. C. de iur. fisc. lib. 10. Montan. supra n. 187.

179 1. Sublim. non procedere docto de errore, aliauè legitima defensione ostensa, tunc enim per iudicem retractari posset Bar. in d. l. 2. vbi Io. de Platea. n. 3. Mõta. sup. n. 188. vel si calculatores dolo, & fraude fuerint per tutores electi, vel daretur in integrum restitutio.

180 16. Lim. non procedere quando errori calculi præsertim cum iuramento fuisset renunciatum; vel ad eius allegationem tempus assignatum; primo enim casu non poterit error calculi allegari Fab. in auth. iubemus C. de iudic. Felin. in cap. 2. in fine versic. tertio. deprobatio. Mascard. concl. 252. n. 22. Seraphi. priuileg. iuram. 90. Meno. de arbitr. iudic. cas. 209. n. 38. Thesaur. dec. 260.

181 Contrarium tenet Ruin. conſ. 134. n. 10. lib. 1. & conſ. 71. n. 6. lib. 4. Pariſ. conſ. 89. n. 39. lib. 1. Rim. Iun. conſ. 338. n. 79. Felician. de ſocietat. cap. 38. n. 80. Rota. Aueniouen. dec. 124. n. 10.

182 1. Sublim. 16. lim. vt ſecunda limitatio primę ſublimitationis 4 limitationis ſublimitata fuit; & quãdo ex facti euidentia error incontinenti pateret Scai. dec. bono. 122. ad fin.

183 2. Sublim. quando executio effectum ſortita fuiſſet pro quo errori calculi renunciatum fuit Seraphi. dec. 1277. ſubdens tenere tranſactionem errore deducto. num. 5.

184 3. Sublim. nam condictione indebiti agi poteſt. Ruin. conſ. 71. n. 6. lib. 4. Barbat. conſ. 71. n. 30. & 31. lib. 3. renunciatione condictionis indebiti non obſtãte vt per eum Ceph. conſ. 562. n. 15.

185 17. Lim errorem calculi per eum allegari non poſſe qui calculum negauit factum fuiſſe, niſi ex ipſo libro, non autem teſtibus illum patefaceret, quoniam probatio euidentiæ excluſa minime cenſetur Caſtr. conſ. 10. n. 3. lib. 2. Iacobin. de Franch. in §. item ſi. nu. 20. ſi de inueſtitur. feud. contro. fuerit.

18. Lim. errorem calculi ſententiæ executionem non retardare Medic. dec. 4. Rotæ Marchiæ Ricci. collec. dec. 719. par. 3. dicam infra ſub n. 189.

16. Lim. lapſis 20. vel 30. annis non poſſe errorem calculi allegari glo. in l. calculi error. de admi. rer. ad ciuit. pertin. Bar. in l. inſtar. n. 7. C. de iur. fiſc. lib. 10. de communi. Munnoz. de ratioc. c. 41. n. 18. & ſeq. Rot. dec. 546. coram Buratto, vbi ex continuata ſocietate excludi, & in communem vtilitatem verſionem etiã coniecturis præſumi & ſi ſocij omnes geſſerint compenſare debeant.

20. Lim. nam vt de calculi errore dignoſci poſſit error ante omnia debet iudici patefieri Doc. communiter. in l. 1. C. de error. calcu. Dec. conſ. 46. n. 4. Crau. conſ. 198. n. 3. de communi Munnoz. d. c. 41. n. 28. & ſequ. vbi tamẽ ſubdit tunc probari ſi par cella onerata exoneranda fuiſſet vel è contra ex Pariſ. conſ. 89. n. 27. & ſeq. lib. 1. & Maſc. concl. 253. vbi alijs modis probari poſt Soc. conſ. 92. n. 12. lib. 4. & plenè & concludenter ab allegãte errorem calculi probari debere Rot. dec. 541. par. 2 recentis.

21. Lim. nam retentio datur quouſque verum debitum ſoluatur, quando in calculo fuiſſet erratum Surd. cõſ. 39. n. 24. Capic. dec. 41. n. 9. Rot. dec. 607. coram Caualer. Surd. dec. 45. n. 8. 46. n. 14. vide ſupra. tit. 19. nu. 243. Rot. Auen. dec. 27. n. 6. fructus tamen in debitum imputari. Surd. d. conſ. 39. n. 25. Rot. d. dec. 607. Surd. d. dec. 45. niſi ſententia condemnatoria lata ad ſecũdum decretum proceſſum fuiſſet, tunc enim pro parte vera ſuſtineri adiudicationem & fructus pro parte veri crediti deberi. Burſ. conſ. 73. n. 33. 34. vbi teſtatur ita Senat. Mantu. iudicaſſe.

22. Lim. nam vt ex errore, vel dolo ratio iterum reuideri debeat, ex claris, & perſpicuis probationibus error, & dolus eius qui rationem reddidit probari debet Rota. in Bononien. reddit. ratio. 17. Februarij. 1607. coram Penia, 56. n. 7. collectarum à Pico. ad ſtat. Vrbis.

186 Declara tamen prædicta de calculatoribus & à iudice eligi debeant, ac de conſenſu partium, eiſue citatis & libri eis præſentandi ſunt & calculus omnibus & ſingulis rationibus examinatis fieri debeat, in ferenda autem ſententia partes citare non tenentur. Papien. in forma. libel. pro ration. reddei. glo fin. nu. 6. Maran. de ordi. iud. par. 6. de citatiõ. n. 24. late Burſa. conſ. 105. Aſſiſ. dec. lucan. 26. n. 9. Rota Roman. dec. 515. n. 14. & ſeq. par. 1. recentior. & dicit Aog. in l. 1. §. Marcellus. n. 2. ſi cui plus quam pe leg. Fal. quod in electione calculatorum & peritorum pars citari debeat non autem quando Iudici relatonem exhibent, & Gab. conſ. 43. n. 1. lib. 1. Gratia. diſcept. 874. n. 33. & ſeq. vbi idem in æſtimatione; vide infra hoc n. verſ. relatio & verſ. citare.

187 Et vbi de partium conſenſu calculator electus fuit iurare non tenetur, quia non facit tunc relationem tamquam teſtis, ſed velut arbitritor qui non iurat auth. decernimus C. de arb. Natt. conſ. 40. n. 2. & 3. pars tamen citari debet Creſc. dec. 2. alias. 80. de arbi. Gratia. ſupra. vbi etiam quod in ipſa relatione citari debent ſi prius citatæ partes non fuiſſent Aldobr. cõſ. 59. n. 6. lib. 1. ſi à partibus electi ſint non teneri iurare ſecus ſi à Iudice Garz. de expenſ. c. 24. n. 18. Munnoz. de ratioci. c. 8. n. 12.

188 Et periti calculo partiũ conſenſu electo ſtandum eſt qui nõ poteſt noua cauſa nõ ſuperueniẽte ſuſpectus allegari. Rot. Rom. dec. 531. 540 & 586. par. 1. recent. Munnoz. ſupra. n. 15. Purp. conſ. 218. n. 12. & calculo ſtari debere etiam teſtibus probato quouſque error, probetur. Papien. in form. lib. qso agit vt pacta ſeru. glo. diſcuſſis. n. 5. Pariſ. conſ. 96. n. 27. & ſeq. lib. 1. Rota. dec. 209. n. 6. par. 2. recentis. Mona. dec. bono. 55.

189 Calculatores autem non poſſunt condemnare, ſed iudicium ſuum dumtaxat interponere l. inſtar. C. de iur. fiſc. lib. 10. Gutierez. de tutel. par. 2. n. 30. 31. c. 9. Gab. conſ. 43. n. 1. & ſeq. lib. 1. vbi vt arbitros eligi, quando eis iuriſdictio tribuitur abſoluendi vel condẽnandi l. ſi cui libertas. vbi Caſt. & alij de coud. & dem. alioquin arbitratores eſſe & diſcuſſores tantum quando ſcilicet illis huiuſmodi, iuriſdictio non tribuitur. Bal. in l. 2. n. 3. & 4. C. de vſur. & fruct. lega. vbi partes citati vt ſint cum diſcuſſore Caſt. in l. 1. §. Marcellus. n. 2. ſi cui plus quam per leg. Fal. nec poſſunt ea calculare de quibus non eſt lis Gab. d. conſ. 43. nu. 7. & 11. vbi calculum nullum probat prout ſi alter calculatorum moueetur n. ſeq. vel ſi omnia calculata non fuerint vel tertium elegerint aliter quam ſibi conceſſum fuiſſet iuramentum nihil operari probans. Munnoz. ſupr. n. 24. & ſeq. Cot. conſ. 43. n. 1. lib. 1. vbi ſi ſimpliciter ad calculandum electus ſit referre tantum debere; ſi autem vt reuideat, & partes ſtare promiſerint calculo arbitros cenſeri. Alex. conſ. 21. n. 11. lib. 7. ſi autem à iudice ad calculandũ ſit electus calculatio valet, & vſque ad ſententiam reuocari poteſt Natt. conſ. 489. n. 3. Meno. de arb. caſ. 209. num. 36. vbi debitum cum credito compenſare poſſe & ſententiam ferre vnum alteri condemnãdo niſi ſtilus aliud ſeruet ex Caſt. in l. ſi cui. 49. n. 3. de verb. oblig. in reuiſore Soc. conſ. 149. lib. 1. n. 9. Strac. de mercat. par. 2. n. 67. licet calculatio non habeat propriè vim ſententiæ Dec. in rubr. C. de error. calcu. n. 2.

Et per ſententiam iudicis relatio approbari debet, alioquin partibus non nocet niſi approbatoria ſententia in iudicatum tranſierit l. 2. C. de iur. fiſc. lib. 10. vbi Bar. & Io. de Plat. Gab. conſ. 43. n. 3. lib. 1. ſi autem

calculus

calculus euidenter fit iniquus sententia illius confirmatoria nulla est Gab. cons. 43. n. 49. lib. 1. & per tot. probans etiam exequi non posse Ond. cons. 79. n. 41. lib. 2. Munnoz. supra.

Executio autem obligationis publico instrumento cõtentæ calculi error impedit si instrumento error calculi reseruatus sit donec iterum calculatio fiat Fulg. cons. 142. ad fi. Thob cons. 63. n. 28. 29. Padilla. in l. error. n. 17. C. de iur. & facti ignor. Lanc. de attent. par. 2. c. 4. lim 28. n. 5. Munnoz. de ratiocin. administr. c. 38. n. 4. 5. Gratia. discep. 793. n. 2. alioquin errore calculi non retardatur executio quo ad liquida, licet si in eis etiam error allegetur impediatur, nisi super hoc etiã iterata facta esset calculatio & transactio Thob. supra. in fi. Ond. cons. 50. n. 17. lib. 1. impediri autem si pro 100. fint calculata 90. sed si circa substantiam erratum sit quia non calculanda sint calculata executio fiet de iure communi non Hispano Munnoz. de ratio. c. 38. & potest iudex ex officio sibi de errore in summis constito tanto minus addicere maxime ex clausula peto ius & iustitiam &c. vt ibi.

Reuidisse calculum iudex censetur quando à perito reuideri iussit Din. in cap. qui facit. 72. n. 5. de reg. iur. in 6. Gratia. discept. 938. n. 15.

Executioni mandari relationem calculatorum à iudice probatam vt in administratore loci pij appellatione non obstante §. Oeconomus, authen. de sanctis. epi. Maran. de ord. iud. par. 6. de appel. n. 187. Duen. reg. 42. lim. 21. Lanc de attenta. par. 2. c. 12. lim. 19. & idem in alijs à iudice electis vel si à partibus, relatione à iudice approbata Gutier. pract. QQ. lib. 1. Q. 37. Afflict. dec. 157. vbi exequi sententiam quæ condemnationem continet ad præstandum computum, & rationem reddendam de gestis, etiam sine partis citatione sed Crau. cons. 275. n. 13. ante calculationẽ exequi posse negat. Munnoz. de ratiocin. cap. 31. secus dicens factis calculis priuatim inter partes; quod si ex libro administratoris publicæ annonæ eo citato calculus fiat executioni locus erit vt per eum n. 18. & seq. et siquid in suos vsus conuerterit restituere debet cum incremento ex l. 2. §. quod de frumentaria de administr. rer. ad Ciuit. pertinen. Munnoz. supra. n. 26. sed hoc casu pœna non fuit imposita Paulo Orasi sed solũ frumẽti restitutio; sed Thomæ Iusti & alijs arbitraria ab Excellentissimo Senatu 1632. Februarij vel Martij me pro eis patrocinante. non enim peculatus sed residuorum crimen incurrere l. 4. ad l. Iul. penul. & Munnoz. supra. c. 33. exequi calculum electi ab altera partium cum electo à iudice in contumaciam alterius partis si à iudice confirmetur etiam si statutum daret executionem facto per electos à partibus, non tamen si ab vno calculatorum electorum, & à tertio factus sit, nisi à mandato de exequendo intra tempus legitimum appellatum non sit; vel nisi tertius partium cõsensu fuisset electus vsque ad n. 19. & executionem pro reliquatu fieri posse contra condemnatum reddere rationes Affl. dec. 157. n. 2. Munnoz. supra. n. 19. prout, & contra condemnatum ad interesse vel fructus illiquidos si postea liquidentur executione initio petita pro his quæ liquidabuntur & liquidatione postea facta n. 20. & seq. & Osasc. dec. 129. n. 10. & seq. & concedi etiam executionem pro certa summa instrumento guarentigiato contenta non obstante clausula, & plus vel minus prout liquidabitur nisi Reus probet, intra breue tempus tantum non debere Villal. communi opi. lit. E. n. 150. Surd. cons. 38. n. 25. Borgni. de tuto. n. 214. Rot. Gen. dec. 191. n. 6. Munnoz. d. c. 33. n. 28. Rot. Rom. dec. 220. coram Ludouis. Put. decis. 382. par. 3. Cartar. dec. 49. n. 8. Franc. dec. 292. in fi. Cacche. dec. 34. n. 29. Cabedo. dec. lusit. 62. par. 1. Guirba. dec. 60. n. 17. Rot. Auen. dec. 124. n. 11. 12. licet secus si pro summa liquidanda facto calculo contracta fuisset obligatio Rot. decis. 612. par. 1. recent. Ces. de Barz. dec. 90. n. 15. Rim. Iun. cons. 385. n. 35.

Calculatores inuiti non coguntur acceptare si tamen acceptarunt tenentur munus exequi, alias si fuerint in mora mortaliter peccant si damnum intulerint, & illud reficere tenentur; etsi de publico sint electi cogentur exequi. Moder. in consuet. Paris. tit. 1. glo. 3. n. 8. Garzi. de expens. c. 14. n. 25. 26. Io. Bap. de arb. Q. 77. post glo. in c. sicut. 11. Q. 1. Munnoz. de ratiocin. c. 8. n. 1. & seq. vbi subdit opus esse ab aliqua partium hoc postulari.

Recusari calculatores nequeunt à partibus electi Anch. cons. 158. n. 19. Maran. de ord. iud. par. 6. nu. 76. Munnoz. d. c. 8. n. 14. 15. nisi noua causa superueniat enumeratam per Maran. supra. n. 27. & sequ. nisi vnus ab vna, alius ab alia parte electus fuisset, vel à iudice, nam tunc etiam recusari possent siue vt arbitri vel tamquam arbitratores electi sint Garz. supra. nu. 27. Munnoz. supr. n. 20.

Tertius calculatoribus discordantibus à iudice eligetur l. si vnus. §. fin. de arb. Cag. in l. 2. n. 268. Pinel. 3. par. n. 4. C. de resc. vend Munnoz. de ratiocin. c. 32. n. 7. & seq. vbi tamen nisi acceptauerit cogi non posse, quod si acceptauerit iurare tenebitur, iurare debet votum suum daturum, & dolum, fraudem, & collusionem absfuturam & quidem partibus præsentibus Bar. in 6. Theopõpus. 11. de dot. præleg. Ias. in l. si quis arbitratu. n. 22. de verbo. oblig. Munnoz. d. c. 32. num. 23. post Spec. tit. de requisit. consil. versi. item fac. & vers. sed numquid & electum à partibus earum alteri adhærere teneri secus si à iudice d. n. 23. & seq. vbi etiã quod iudex non teneatur stare calculo si iniustum constet, nec partes iuramento non obstante si initio non etiã post laudum ita conuenissent ex l. si conuenerit de re iudi. & l. si libertus. de oper. libert. Rot. dec. 149. part. 2. recentis tertium peritis discordantibus eligi debere & Bal. in l. 2. n. 25. C. de resc. vend. eo electo vlterius non procedi ait & Rim. Iun. cons. 212. n. 21. 335. n. 7. & Scain. rot. bono. dec. 94. n. 14.

Reprobatio aliquarum partitarum operatur vt iudex cœteras confirmasse censeatur l. alumnæ §. qui filias. de adim. leg. l. Tribunus. §. fin. de milit. testam. Rot. Gen. dec. 18. n. 7. Munnoz. d. c. 32. n. 18.

Relatio licet fieri debeat citata parte pro certo loco, & tempore ad vidẽdum fieri calculum, nisi calculator electus sit de consensu partium & libri sibi traditi sint; & quando calculator iurat, si de consensu partium à iudice sit electus, non requiritur præsentia nec citatio partis & potest relatio peritorum fieri die fœriata in honorem Dei Ias. cons. 200. n. 3. lib. 2. Meno. cons. 22. nu. 26. sed à partibus electum non iurare Natt. cons. 40. n. 3. vbi etiam ab alio factam relationem subscribi sat esse. Rot. decis. 26. n. 7. par. 2. recentis. in declaratione præcij ab arbitro facta non requiri, si indiscussione facta sit.

Fit

Fit Executio pro liquidis calculatis, iudex cogit ad soluendum, pro non liquidis vbi non fit recta calculatio quia libri rationum non edantur, in litem iuratur Bal. conf. 152. n. 1. lib. 3. Dec. conf. 110. n. 8. & 9. Phanuc. de in lit. iur. 2. part. membr. 2. n. 34. & executioni mādari calculum iudicis authoritate factum. Neuiz. conf. 94. ad fin. & relationem calculatorum à Iudice approbatam exequi appellatione non obstante Maran. de ord. iud. par. 6. tit. de appel. n. 187. Duen. reg. 42. lim. 21. Lanc. de attenta. par. 2. cap. 12. lim. 19. Gutier. prac. QQ. lib. 1. Q. 37. vbi quando electi à partibus fuere & relatio à iudice approbata, vel à iudice electi fuere Affl. dec. 157. n. 2. vbi etiam sine citatione laudum etiam nullum emologatum exequi Zuccar. dec. Luc. 53. & probare & exequi Rot. Gen. dec. 141. n. 1. Cor. conf. 43. n. 1. lib. 1. Paris. conf. 69. n. 32. lib. 1. maxime si à perito prolatus fit iudicis iussu de communi Burs. conf. 105. n. 9. & Mauson. de caus. execu. amp. 11. n. 6. & seq.

1. Lim. non retardari executionem liquidi per illiquida, ita demum si finita iam societate & gestione liquidatio facta calculatione processerit, alioquin secus Thob. conf. 63. n. 26. & seq.

2. Lim. quando error calculi allegaretur calculatione iterum facienda probandus, hoc enim casu executionem liquidi retardari probat Thob. supra n. 28. Rot. dec. 759. part. 1. recentis. quæ firmauit non dari executionem, & immissionem calculi erronei iniusti & nulli, & nullus dicitur si factus sit contra formam deputationis calculatoris, & sine cognitione causę quā abfuisse temporis breuitas ostendit; iniustus si non habuerit eorum rationem quorum habere debebat, & si partitas liquidas calculare debens eas omisit & illiquidas calculauit, & quando se retulit ad acta quę contrarium probarent.

3. Lim. nam ita demum calculus habet executionem paratam si calculum partes approbarint, hoc enim casu nec prætextu erroris calculi executio retardari poterit Masc. concl. 252. n. 9. Meno. de arb. cas. 209. n 37. Decia. conf. 27. n. 6. lib. 5. maxime ob iuramentum Meno. supra n 38. Manci. de iuram. eff. 39. Seraph. priuil. iuram. 90. Sed etiam confessionc non obstante retractari posse ob causam erroneam Masc. supra. n. 17. & seq. de communi Borel. conf. 18. de communi Ang. Aret. conf. 47. nu. 12. & seq. Trentacinq. var. resol. lib. 3. resol. 7. n. 3. etiam si confessio geminata sit n. 4. ex communi & etiam si de errore dictum non fuerit in prima instantia nisi in iudicatum transierit n. 5. de communi Mauson. supra. n. 10. & seq. intellige tamen si error apertissime probetur & dolo factum fuisse calculum nec præsumptus sufficeret Meno. supra n. 34. & 40. Trentacinq. supra. n. 14. Mauson. supra n. 15. etiam si à iudice calculator electus sit partibus discordantibus calculo stabitur donec contrarium probetur Trentacinq. supra n. 8. Mauson. supra. n. 16. non tamen admittetur ad probandum contrarium debitor qui calculum negauerit Castr. conf. 10. n. 3. lib. 1. Cur. Iun. in l. 1. n. 13. C. de erro. calculi Trencinq. supra n. 6. Mauson. supra. n. 17. si verò post calculationem sententia feratur quæ in rem iudicatam transierit exequetur n. 23. nec ob errorem reuocatur si super errore transegerint Jas. in l. 1. C. de erro. calculi ex communi n. 12. Cur. Iun. n. 27. Mauson. supra. n. 24. & si facto calculo conuenerit, quod si minorem quantitatem deberi inueniatur reducatur, adhuc exequetur Gram. decis. 85. n. 11. Cartar. dec. Genu. 83. n. 25. Mauson. supra. n. 25.

4. Lim. calculum non habere executionem paratam si à debitore subscriptus sit non facta scripturæ recognitione Boer. dec. 295. n. 14. Afin. de execut. §. 1. cap. 19. in fi. Mauson. supra n. 26. nisi calculus in iudicio productus esset quia tunc contra producentem probaret. Paris. conf. 47. n. 3. lib. 1. Genua. de script. priua. lib. 1. Q. 4. n. 153. Mauson. supra nu. 26. vbi ex Decia. conf. 109. n. 18. 19. lib. 2. ex communi probat calculum transmissum etiam alterius manuscriptum probare contra scribentem seu transmittentem Rim. Iun. conf. 52. n. 3. & seq. vbi si calculis factis tempus detur ad soluendum non incipiat currere tempus nisi omnibus saldatis calculis.

Citare partem non tenetur calculator à Iudice vel partibus electus l. 2. §. quod de frumentaria vbi glo. & Bar. de admi. rer. ad Ciuit. pert. Iaf. in l. si quis arbitratu n. 22. lim. 6. de verb. oblig. Ricci. conf. 143. n. 30. lib. 5. intelligens quando officialis obtulit librum Reipublicæ affirmans introitus exitusque continere, & sic nihil restabat nisi calculare Papien. in for. lib. quo agit vt pact. seru. glo. discussis. in prima addit. Cast. in l. 2. in fi. C. vbi quis de curial. Iaf. conf. 200. n. 3. lib. 2. Soc. in l. si quis arbitratu n. 31. lim. 8. nisi iudicare debeat de verb. oblig. Iaf. nu. 22. 6. lim. Maran. de ord iud. part. 6. memb. 1. de citat. n. 24. vbi alios casus quibus citatio non requiritur & Gab. de citat. concl. 1. nec citari debet secundarium interesse habens Rot. decis. 328. coram Caualer. nec quando Papa procedit de potestatis plenitudine, nec quando ius est certum. Rot. dec. 281. cri. per Farinac. vbi tunc de potestatis plenitudine procedere ait etiam si non expresserit, si dixit non posse impugnari ex eo quod interessati vocati non sint & citationem non requiri si agatur contra detinentes bona Ecclesiæ, & contra contemptores libertatis & iurisdictionis Ecclesiasticæ, sed non posset Comes potestatis vti plenitudine legitimans. Viu. dec. 339 num. 3. & ex præsentia partis suppletur omnis defectus citationis Rot. dec. 406. n. 1. par. 5. diuerso.

Contrarium tenet Bal. in l. hac edictali. §. his illud. n. 4. C. de secun. nupt. vbi iurare debere à mercatoribus electos partibus præsentibus, Strac. de mercat. part. 2. n. 67. vide supra hoc n. vers. relatio & vers. declara.

1. Lim. primam opinionem non procedere nisi factum adeò sit notorium quod nulla defensio competere possit Abb. in cap. ex insinuatione nu. 6. Franc. in fi. de appel. Iaf. supra n. 23.

2. Lim. vt tertio non obsit ista calculatio. Surd. dec. 256. vbi etiam subdit n. 15. quod licet sufficiat eum citare cuius principaliter interest quoad validitatem actus, non tamen vt ei cuius accessoriè interest nocere possit; nec successori sententiam obesse latam contra authorem vbi successor ius acquisiuisset ante latam sententiam n. 17 & n. 18. præparatoria iudicij non obesse tertio, licet operentur vt contra alium agi possit.

Calculator agrimensor & periti electi tenentur de dolo, & lata culpa Abb. in cap. quia iudicante n. 10. & per tot. de præscript.

Inuen-

Inuentario calculator stare tenetur. Papie. in form. lib. red. rat. tut. glo. debitum rationem. n. 7.

Calculatori non creditur sine iuramento, licet cum iuramento credatur præsertim si sententiam tulerit authore Senatu. Alex. cons. 64. n. 4. lib. 6. Burs. cons. 428. n. 7. Strac. de mercat. par. 2. n. 67. & relationem cum iuramento facere teneri. Ias. cons. 200. n. 3. lib. 2.

1. Lim. non procedere quando de partium consensu electus esset, tunc enim non vt testis, sed velut arbitrator censetur, nec iurare tenetur Natt. cons. 40. nu. 3. vide supra. n. 187.

Calculus auctoritate magistratus factus probat Rota, Gen. dec. 141. n. 1. & contra scribentem probat decis. 77. n. 23. 16. & scientiam denotat in partitis contentorum dec. 132. n. 1. si tamen non sit scriptus vel subscriptus ab eo contra quem producitur non probat contra illum decis. 176. num. 18. 19. Bursat. cons. 428. n. 6. præsertim si iudicialis sit. d. n. 7. non tamen tertio non citato nocet Surd. dec. 256.

Calculus differt à computo, nam in calculo præsupponũtur veræ rationes dati & accepti, sed in computo de rationibus aliquando dubitatur. Rot. Rom. dec. 672. n. 4. par. 3. lib. 3. diuers.

Calculatio non habet effectum nisi ab eo facta sit, ad cuius officium pertinet Bar. in l. 2. n. 12. C. de iur. fisc. Rui. cons. 71. n. 12. lib. 4. Bar. tamen d. n. 12. distinguit quod si lis erat inter partes & à iudice calculator positus sit, calculatio plenè probet & valeat, posse tamen officio iudicis vsque ad sententiam retractari prætextu erroris; sed si computatio à partibus facta sit; tunc aut solam calculationem factam verba demonstrant, & tunc respectu erroris quandocumque reuocari potest; quod si pactum vel transactionem, generalem, vel specialem contineret, tunc præiudicium inferret.

Calculatores rationum à iudice eliguntur duo boni viri eorum quibus tutor inuentarium exhibet ac librum data & accepta continentem, quibus omnibus diligenter visis, si tutorem debitorem pupilli inueniet, eumdem calculo facto in id pupillo condemnabit, quod eis iudex mandare potest licet secundum regulas iuris iudex sit calculator & condemnator. Papie. supra. n. 6. & omnes libros edi debere & iudicem ad soluendum relata cogere. Bal. cons. 152. lib. 3. ex statuto Lucano c. 56. lib. 2. iudex coram quo petitur rationum redditio, tres bonos viros eligere debet partibus non suspectos qui rationes videant, approbent, vel reprobent, & iuxta relationem ab eis vel duobus eorum factam pronunciare tam circa reliquatum, quam circa dolum, & culpam tutoris Lepid. dec. luc. 1. Soc. cons. 92. n. 13. & seq. lib. 4. & parte citata calculatores à iudice eligi debere, ac consensu partium & fieri debet calculus omnibus & singulis rationibus, examinatis Rot. dec. 515. n. 14. & seq. par. 2. recentio. Papien. in form. lib. pro. rat. red. glo. fin. n. 6. qui tamẽ in ferenda sententia non tenentur citare partes Maran. par. 6. de citat. n. 24. Burs. cons. 105. Assis. dec. luc. 26. n. 9. & calculo periti de consensu partium stari debet qui non potest noua causa non superueniente allegari suspectus Rot. dec. 531. 540. 586. par. 1. recẽtio.

Calculus a mercatore in fine folij positus puta per resto posto auanti operatur compensationem dati & accepti illius folij. Meno. cons. 296. n. 50. 51. secus si folium scriptum fuisset loco memorię, quia hoc casu nec promissio nec nouatio facta censeretur Soc. cons. 267. ad fin. lib. 2. Rot. Gen. dec. 1. n. 19. 20. Meno. supra. n. 48. in fine.

Credito autem ex actis apparente licet non fuerit factus calculus à computistis, sufficit iudicem ex eis quantitatem crediti colligere potuisse Rot. dec. 463. nu. 4. par. 1. recentis.

Relatio periti cum iuramento fieri debet Marza. cons. 41. n. 11. ex Bar. in l. si quis arbitratu 43. sub n. 7. vbi de arbitratore. de verb. oblig. vide supra. vers. relatio. hoc num.

Peritorũ relationi ad calculandas rationes electorũ stari debet glo. in l. item si vnus §. principaliter. verbo. authoritate de recep. arb. Abb. in cap. proposuisti. n. 10. Felin. n. 6. de probat. Paris. cons. 95. n. 32. lib. 1. Rot. dec. 484. coram Caualer. & si à partibus electus peritus sit dec. 488. duobus tamen peritis electis, vnius relatio non suffragatur Rota. dec. 400. n. 4. par. 1. recentis. & nulla redditur etiam relatio parte non citata, & si partes in examine negocij non interuenerint ex Cresc. dec. 2. n. 2. de arbitr. 428. nu. 8. par. 1. recentis. vbi stari debere quousque ostendatur error & decis. 533. de consensu partium electo stari debere donec, probetur error nec recusari posse, nisi noua causa superueniat & dec. 289. par. 2. recentis. tertij electi relationi standum, nisi error plene ab allegante probetur. Scain. rot. bono. decis. 77. vbi in iudicatum non transire nisi à partibus electi sint, vel nisi de valore rei deponunt. Rim. Iun. cons. 75. n. 30. & si subiecta materia ex artis peritia certitudinem admittat, iuramẽtum de veritate non de simplici credulitate præstari, debeat ex Pinel. in l. 2. par. 3. c. 4. n. 5. & seq C. de resc. vend. & Couar. var. lib. 2. c. 13. Rot. dec. 526. par. 2. recentis. stari debet à partibus electis & à iudice deputatis & deputare vnum possunt ad nudum ministeriũ vt per eum Pereg. dec. 152. n. 14. vbi tamen partem lęsam à relatione peritorum & huiusmodi petere posse alios eligi reuisores & ab his iudicis officio alios, eligi.

190 2. Sublim. quartam limitationem principalem nõ procedere si dolus interuenisset vt per citatos in ea. Rim. Iun. cons. 338. n. 65. Rot. Rom. dec. 536. coram Ludouis. Soc. cons. 92. n. 12. lib. 4. Rol. cons. 49. n. 66. lib. 1. Ias. cons. 219. n. 2. lib. 2.

191 1. Lim. non procedere nisi in vero dolo non autẽ in præsumpto Meno. de arb. iud. cas. 209. n. 40. Rot. Rom. dec. 184. in fine. par. 2. recentior. Add. ad Rot. Rom. d. dec. 536. & dolus debet clare probari Rota. dec. 101. crim. per Farin. & 334. sed si enormissima lęsio interuenisset secus probat Viui. dec. 400. n. 40. & sequent.

192 3. Sublim. nam si tutor abfuerit, nec per eum steterit quominus rationem redderet ac liberaretur, tũc ratio e spensis perceptis reddi debet Ancharan. Q. 61. n. 4. lib. 2. Borg. de tutor. n. 203. vide supra. n. 82.

193 1. Lim. non procedere quando se absentans in dolo versaretur Borgni. de tutor. n. 203. vero non etiam præsumpto Meno. de arbitrar. iud. cas. 209. num. 39. Montan. supra. n. 118. & seq.

194 2. Lim. non procedere quando libros secum portasset tutor Ancharan. supra. n. 3. Soc. cons. 149. n. 4. lib. 1. rationem probat in loco administratæ tutelæ,

reddi

reddi debere, nisi tutor in loco domicilij conueniatur, tunc enim periculo & expẽsis agentis ad rationũ redditionem portari deberent.

195 4. Sublim. nam si semel male reddita sit, non obstante liberatione iterum reddi debet. Soc. cons. 159. n. 11. 12. lib. 2. Menoch. cons. 1218. n. 36. & seq. Cepo. caut. 221. n. 17. 18. qui tenet quod si minor læsus non sit liberatio teneat, & idem si sciens læsionem liberauerit tutorem cum clausulis amplis & iuramento, secus si minor noluerit liberare si sciuisset se læsum, & inquit cauendum ab appositione dicti iuramenti quia periculosum pro conscientia vide supra. n. 138. Rot. Rom. d. dec. 536. coram Ludouis. vbi semel redditam iterum non esse reddendam, nisi de errore constet; nec etiam constito de errore, si res iudicata vel transactio interuenerit nisi dolus probetur & quidem verus vt per Add. ibi & constito de errore Thob. cons. 63. n. 17. licet secus sit si plenè reddita esset n. 18.

5. Sublim. non procedere quando illegitimè reddita fuisset, tunc enim reddita non censeretur. Manti. dec. 258. n. 4. vbi iterum hoc casu reddi debere. Soc. cons. 92. n. 8. lib. 4. vbi quando non fuisset reddita plenè & n. seq. loquens de statuto Lucano. Soc. cons. 159. n. 13. lib. 2. Rot. dec. 225. coram Caualer. vbi idem si cum solemnitatibus, decreto iudicis & iuramento tutor, liberatus sit, quando integre & solemniter reddita non fuit, nec enim sola tutoris assertio, ac pupilli cõfessio sufficit, sed partitæ librorum iustificari debent, & iudex causæ cognitionem adhibere debet Thob. cons. 63. n. 13. requirens rationum volumina in medium prolata & edita ad examinandas rationes, & vt sciatur an data & accepta propriè relata sint & reliqua restitui.

6. Sublim. nam liberatus à redditione rationis reliqua restituere tenetur vt supra tit. 19. n. 212. dum tamen actor probet quæ sint reliqua restituenda. Rot. decis. 334. cri. per Farin. ex magis communi.

7. Sublim. calculo & saldo non stari si ex alia causa, agatur Ias. in l. emptor. §. Lucius. n. 8 de pact.

8. Sublim. quoad eos qui non interuenere in calculo seu saldo quibus non prodest præsertim contra illum qui licet in calculo interuenerit calculatores suspectos, habet Ceph. cons. 374. n. 19.

196 5. Lim. principaliter nam si gestor, debitor in pecunia non inueniatur, codices ostendere, ac dominũ instruere non tenetur antequam liber sit, ille cui libertas relicta fuit sub conditione rationum reddendarum, quia codices exhiberi debent pro reliquorum restitutione si ergo reliqua nulla sunt codices non sũt exhibendi Bal. in l. cum testamento. 4. n. 4. C. de testa. manumis. Cassan. in consuetud. Burgun. tit. des enfans. rubr. 6. §. 6. n. 8. col. 880.

197 6. Lim. nam tutor tutus est si quictantias habeat à pupillo Cassan. supra. n. 23. & 24. col. 882. Sed à creditore pupilli molestari potest vt rationem iterum reddat l. cum tutor. 18. de tut. & rat. distra. Cancer. var. resol. par. 1. c. 7. n. 133.

198 1. Sublim. non procedere quando tutoris dolus probaretur, aut error, vel apud ipsum aliquid extare probaretur Borgni. de tutor. n. 203. Rol. cons. 49. n. 57. & 58. lib. 1. Caccheran. dec. 58. n. 32. & seq. geminatione minime obstante n. 37. Grat. discep. 563. n. 36.

199 7. Lim. non teneri tutorem probare consumptionem mobilium inuentario descriptorum sed tanto tempore iam elapso cõsumi potuisse probare sufficit Bar. in l. quoad præsens. C. de muneleg. lib. 11. Affl. dec. 13. n. 27. Cassan. supr. n. 19. Peregrin. de fideicom. art. 10. n. 40. & dictam probationem ex verisimili sufficere, probat Gutierez. de tutel. par. 3. cap. 1. n. 94. Borg. de tuto. n. 60. Cancer. var. resol. tom. 1. c. 7. n. 84. Rot. decis. 310. n. 11. par. 5. diuerso.

200 8. Lim. non procedere quando tutor nihil haberet Soc. cons. 282. n. 7. lib. 2. vbi in dolo non dici si non reddat quod debet si non fecit quominus reddere posset. Bero. cons. 28. n. 24. & 27. lib. 2. & quando nulla ratio recepti & expensi subesset excusari tutores, & curatores à ratione reddenda Bar. in l. tutor qui repertorium. n. 16. de admi. tut. Spino. de testam. glo. 29. num. 65.

201 9. Lim. nam si tutor absit sine dolo expensis pupilli ratio reddenda erit Borgn. de tutor. nu. 203. Anch. Q. 61. n. 4. lib. 2. Surd. dec. 184. in fine.

202 10. Lim. nam si testator tutorem liberasset, vel hæredi iussisset vt eum liberaret ab omni eo quod restituere teneretur tempore redditionis rationis, non tenebitur tutor nisi de gestis dolose. Durant. de tutor. caut. 2. Borg. de tutor. n. 115. Bero. cons. 37. nu. 3. 10. lib. 2. vbi idem si tutori legasset omne id in quo condemnaretur de communi Cras. in §. legatum. Q. 40. Gutierez. de tutel. par. 2. cap. 9. n. 7. Rot. dec. 331. par. 1. recentis. vbi de dolo vero tantum teneri, non de præsumpto qui in omittendo consistit, *facta plenissima* liberatione à redditione rationum cum legato eius in quo condemnaretur tutor.

203 1. Amp. vt promissio reddendæ rationis testamenti etiam facta mentione non subsistat, velut erronea, nisi certa testamenti scientia probaretur. Crau. cons. 424. n. 7. post Alex. cons. 164. n. 3. lib. 5.

204 1. Sublim. nam talis tutoris liberatio non operatur quoad eius hæredem nisi fuerit expressum Duran. supr. n. 4. & supra dixi n. . . .

205 2. Sublim. non procedere quando tutor non acceptasset tutelam Plot. de in lit. iuran. §. 9. n. 3.

206 3. Sublim. non censeri à restitutione reliquorum obligatum quæ possideret, nec à dolo, vel lata culpa Alex. cons. 62. n. 8. lib. 4. de communi Dec. cons. 178. n. 2. & 3. 192. n. 4. Crau. cons. 193. n. 9. Boer. dec. 124. n. 8. de communi Gutier. de tutel. par. 1. n. 52. & seq. quamuis non teneatur de consumptis, aut perditis culpa vel negligentia leui & leuissima; nec scrupulosa probatio & specificatio exigatur Gutier. d. num. 7. Cras. supra ex communi omnium Monta. de tutel. c. 32. reg. 8. n. 19. Plot. de in lit. iurand. §. 9. n. 1. Durant. de tuto. caut. 2. Gutierez. de iuram. confirmato. contract. par. 1. cap. 40. n. 18. & seq. est tex. in l. Aurelius. §. Menia. de lib. lega.

207 1. Amp. vt non valeat legatum tot bonorum testatoris si tutor ex dolo, vel culpa condemnetur, quia ad delinquendum inuitaret de communi Crot. in l. nemo potest. n. 56. de legat. primo. licet ipse dissentiat, & communem etiam testatur. Anch. Q. 22. n. 10. lib. 3. Torniol. cons. 39. n. 7. per l. fenus vetitus. vbi Bar. & alij de leg. primo. Durant. d. caut. 2. Rosel. cons. 145. n. 8. inter cons. vltima. volunt. quamuis leuis & leuissima remitti possit. n. 12. Laderch. cons. 160. n. 6. Alcia. reg. 1. præsump. 6. Rol. de for. cap. in testament. rubr.

20. Ang.

20. Ang. de testa. glo. 96. in fine. vbi etiam liberationem in contractu præteriti doli remissionem operari, non futuri. Gomez. delegat. n. 83. ex communi probat dolum & reliqua remissa non censeri, præteritum autem non futurum remitti posse.

208 1. Lim. in liberatione parentibus & valde coniunctis relicta Crot. in d. l. nemo potest n. 55. Diaz. reg. 768. Rom. sing. 111. Meno. de arb. cas. 209. n. 27. Cancer. var. reso. tom. 3. c. 15. n. 312. est tex. in l. Aurelius, §. Titius. delib. leg.

209 2. Lim. non procedere quando testator expræsse dolum remisit pro præterita administratione Bar. in l. Aurelius. §. Caio. n. 6 delib. lega. Crot. & Diaz. supr.

210 3. Lim. non procedere quando testator grauasset hæredem liberare tutorem, tunc enim dolus remissus censeretur. Bar. in d. §. Caius. n. 7.

211 Contrarium tenet Crot. supra nisi in contractu liberatio facta esset Durant. supra. dixi n. . . . .

4. Lim. quando reliqua fuissent liberatione comprehensa Cancer. supr.

212 11. Lim. nam inuentario ac libro rationum opus non est nisi in administratione plurium rerum, vel vnius quæ redditus, & impensas habeat, secus si vtroque careat Garz. de expens. cap. 20. n. 22. Gutier. de tutel. par. 3. c. 1. n. 64 65. vbi subdunt non requiri quando pupilli, eiusue negocia cuius gerebantur, non fieri interreat, vtilius vel expeditius erat.

213 12. Lim. nam si tutor rationes obtulerit & minorem in mora eas recipiendi constituerit, liberetur Ita vt eius hæres de cœtero nequeat conueniri Cephal. consl. 8. Surd. de aliment. tit. 1. Q. 47. n. 10. Meno. cõs. 988. n. 7. Masc. concl. 1257. n. 13. Felici. de societa. c. 37. & seq. Gratia. discept. 760. n. 14.

214 Contrarium tenet Gutierez. d. cap. 1. n. 126. inclinare videtur Surd. dec. 184. in fine licet nil firmarit.

215 13. Lim. executiue non posse conueniri vti certæ quantitatis debitorem ex tutelæ administratione, cũ tempus rationum reddendarũ debeat expectari Alex. cõs. 191. n. 3. lib. 7. vide infra tit. 42. Purp. cõs. 339. n. 3. Rot. dec. 130. par. 2. recentis. Mona. dec. Flo. 64. vbi tamen conueniri posse pro debito particulari vigore instrumenti maxime vniuersali rationis reddendæ nõ instituto iudicio. Sed quod tutor non repetat quod expendit ante redditam rationem, ita nec pupillus adultus non petat sua bona l. 1. §. si. de contr. & vtil. act. tut. l. fi. C. de contr. iud. tut. etiam inuentario scripta Sau. consl. 61. Gallia. consl. 48. n. 13. Cancer. var. resol. par. 1. c. 7. n. 124. & seq. vbi idem de curatore intelligens si per pupillum staret quominus tutor rationem reddat.

216 14. Lim. non procedere in patre legitimo filij administratore qui rationes reddere filio non tenetur de aduentitijs quorum pater habet vsumfructum l. cum oportet. §. non autem vbi Doc. C. de bon. quæ libe. Alex. consl. 110. n. 18. lib. 3. Dec. consl. 55. n. 1. ex glo. in l. Orphanotrophos. C. de episcop. & clerie. Tiraq. in præfatio. l. si vnquam. n. 29. C. de reuocand. donatio. Minsinger. centur. 2. obseruation. 93. Intrigl. de feud. cent. 1. Q. 45. n. 151. Montan. de tutel. cap. 38. n. 109.

217 1. Sublim. non procedere quando dolo gessisset. Soc consl. 34. n. 15. lib. 1. Bero. Q. 15. Crau. consl. 218. Montan. supra. n. 112.

218 2. Sublim. non procedere quoad ea quorum non habet vsumfructum Soc. consl. 2. lib. 1. Bero. supr. Crau. supr. Boer. dec. 61. Montan. supr. n. 113. Fanue. de in lit. iur. par. 2. membr. 2. n. 40. & seq. vbi tamen iurari non posse in litem contra patrem, licet contra matrẽ possit.

219 3. Sublim. non procedere in patre tutore filij emãcipati. Boer. supra. Montan. supr. n. 114.

220 4. Sublim. nam ex culpa in gestione pater remoueri potest de communi Pinel. in l. 1. par. 2. n. 33. C. de bonis. matern. & Montan. supra. n. 116.

221 15. Lim. non procedere non probata administratione, quæ probatur ex reuisione computorum, constitutione procuratorum, literis, & huiusmodi Serapbi. dec. 1408. n. 2.

222 16. Lim. nam consanguinei quamuis rationem, reddere teneantur, non tamen adeò strictè vt alij reddere tenentur, etenim sat est expræssisse quantum singulis annis verisimiliter pro familia alenda expẽdissent, agrorum cultura, territorij custodia, nec ad minutam speci ficationem sunt adigendi Abb. consl. 12. in 6. dub. versic. tertius casus. lib. 1. Soc. consl. 73. lib. 1. & consl. 40. n. 2. lib. 4. Montan. de tutel. cap. 32. reg. 8. n. 14.

223 1. Sublim. non procedere quando aliqua sinistra, vel præsumptio in contrarium militaret ex rei, personæ, vel alia qualitate; vel quando ad onus strictæ redditionis rationum administratio suscepta fuisset. Montan. supra. n. 15.

224 2. Sublim. procedere quando puta frater iure fraternitatis administrasset non autem si vti tutor, vel curator, hoc enim secundo casu præsertim si minorũ bona administrasset quorum tutelam & curam consanguineus suscipere teneretur, rationem strictã reddere teneretur. Soc. consl. 46. lib. 1. Montan. supra. num. 16.

225 17. Lim. non procedere quando certum opus, vel impensam à tutore factam fuisse constaret, quam ratiocinarius non potuerit commode scribere minutatim, tunc enim tantum impensum dicere sufficit quod verisimile foret inspectione vel peritorum æstimatione Bal. in l. qui sub conditione de condition. & dem. Montan. supr. n. 17. & probare sat esset, quod bonus paterfamilias tantum impendisset. Bar. in l. id quod pauperibus in fine. C. de episcop. & clerie. Montan. supra. n. 18.

226 18. Lim. nam tutoris hæredes non præstant nisi dolum & latam culpam, & si quid ad eos peruenerit ex administratione defuncti. l. 1. & fin. C. de hæred. tutor. Crau. consl 812. n. 3. Papie. in form. lib. ad red. rat. tut. glo. debitam. n. 5. vbi hæredes tutoris non teneri de dolo lata & leui ac leuissima tutoris, nisi lite contestata cum tutore, vel nisi ex culpa ista hæres, lucratus sit, vel nisi tutor gratiam fecerit ex l. 1. C. de hæred. tut. licet hæres ex dolo proprio teneatur l. 2. in fi. l. alio iure C. de in lit. iur.

227 19. Lim. nam liberatus à rationum redditione non tenetur scrupulosam reddere rationem, sed ea quæ ad eius manus peruenerunt restituere Ror. Rom. decis. 762. n. 8. par. 2. recentior. de communi Cras. in §. legatum. Q. 40. n. 6. & seq. Munnoz. de ratioc. c. 5. n. 18. & seq. & c. 40. n. 13.

228 20. Lim. non posse hanc rationum redditionẽ peti à donatarijs etiã vniuersalib. Crau. cõs. 812. n. 1. & 2.

229 21. Lim. non deferri iuramentum in litem fideicommissario contra hæredem grauatum, quia inuentarium non fecerit, si illud confici nõ curauerit Alex. in l. in ratione. §. quod vulgo. n. 14. ad leg. Falcid. etita iudicatum testatur Pereg. de fideicom. artic. 35. n. 27. & iudes posset animum suum informare considerata personarum qualitate circa mobilia ex coniecturis & verisimilibus quæ tamen longissimo tempore consumpta præsumi n. 28. Gratia. discept. 215. n. 26. Fusar. de fideic. cap. 667. n. 17. licet contrarium teneant citati à Gratia. supra. n. 29. & Pereg. cons. 16. n. 42. lib. 6. Sed contra hæredes grauati non deferri cons. 51. n. 10. lib. 1. & de fideic. art. 35. n. 27. & Fusar. supr. n. 18.

230 22. Lim. alijs modis vt in corpore conclusionis & quando sine libro ratio redderetur per administratorem; quando inuentarium & librum ex simplicitate omisisset vel ob rusticitatem, vel si à redditione rationum liberatus esset, his casibus non dabitur in litem iuramentum Meno. de arb. cas. 208. n. 21. & seq. Assis. concl. 18. amp. 13.

231 23. Lim. vt libro rationum tutoris in minimis stãdum sit Io. de Plat. in §. fin. in fin. Instit. de Attil. tuto. Bar. in l. 1. §. officio. ad finem de tutel. & rat. distrah. vbi exemplificat in emptione carnium & huiusmodi. Affl. in constit minoribus, n. 23. versic. tamen in rebus Intrigl. de feud. cent. 1. Q. 45. n. 152. iuncto iuramento & causa, vel morte scribentis cum adminiculis. Munnoz. de ratiocin. cap. 10. n. 58. & seq. idem in magnis dicens si operis euidentia concurrat sed non probare nisi probata sit eius persona, & vnitatem negocij contineat Burs. cons. 105. n. 27. Carpa. c. 316. n. 11. vbi tamen contra tutorem, probare. n. 16. & si aliquibus verificatis aliquæ mendaces appareant partitarum, & tunc non teneri minorem librum acceptare, contra se. Rot. Rom. dec. 743. par. 4. diuerso. licet alias in totum acceptatus censeatur ex partis acceptatione Munnoz. de ratioci. c. 13. n. 10. vide supra tit. 19. nu. 3864. & fratri etiam in magnis credi Rui. cons. 29. n. 13. lib. 5. tutoris tamen liber contra tertium non probat nisi legitimè confectus sit & de minimis agatur, etsi fides administratoris suspecta sit nec etiam in paruis probaret contra tertium, contra pupillum in paruis probat l. cum quæreretur. de admi. tuto. Borg. de tut. n. 212. Burs. cons. 105. n. 27. si partitæ sint connexę & fides administratoris probata sit; & Assis. dec. luc. 42. n. 39. & 40. vide Masc. conclus. 976. 977. 978. & Purp. cons. 31. n 5. probat in considerandis paruis summis non fieri earum coarceuationem, sed quamlibet ex se considerari ex Feli. in c. 2. n 24. in fi. de fid instr. Viui. dec. 132. n. 8. & seq. libro stari si in aliquo partitæ verę probentur & in totum acceptari debere Crauet. de antiq temp. par. 1. lim. 4. n. 24. & seq. vbi quando liber tutoris, & alterius administratoris probet etiam in magnis.

232 24. Lim. quando sociorum vterque pariformiter gessisset, tunc enim nisi alter plus altero gesserit non tenentur inuicem rationem reddere, censetur namque inter eos facta compensatio, quamuis secus foret si alter plus altero gessisset Cast. cons. 126. lib 2. Alex. cons. 47. n. 11. lib. 1. Rim. Iun. cons. 280. n. 15. Felicia. de societat. cap. 37. n. 14. Masc. concl. 1256. n. 6. & seq. Gratian. discep. 760. n. 8. & 9. vbi præsertim reddi debere socio alteri qui à se gestorũ rationem reddere offert, quod si ab eo negaretur ei obstaret exceptio non facti implementi pro sui parte. Rimin. Sen. cons. 309. n. 54. & seq. Rim. Iun. cons. 280. n. 15. 16. etiam inter fratres nisi cum temporis longinquitate calculata ratio & consanguinitas concurrerent Bero. cons. 191. n. 41. lib. 1. Affl. decis. 13. n. 2. Soc. Iun. cons. 128. num. 129. lib. 1. Meno. de arbitrar. iud. cons. 88. n. 17.

233 25. Lim nam sat est in redditione rationum tutori bona indicare penes quem sint quando ea in inuentario posuit tamquam reperta in hæreditate *dominij* vel quasi iure, non possessionis; nisi casu fortuito talia bona fuerint occupata, hoc enim casu indicatio occupatoris sufficeret probata occupatione Bar. cons. 239. lib. 1. Rota. in Roman. de Magdalen. 25. Iunij. 1610. coram Rpd. Coccino. Gratia. discep. 767. num. 58. & seq. Rota. in Bonon. redditionis ration. 17. Februarij. 1606. coram Penia. 56. n. 8. collectarum à Pico ad statut. Vrbis.

234 26. Lim. nam si per clericum & laicum ratio reddenda sit coram ecclesiastico vterque est conueniendus veluti magis digno Soc in c. prudentiam. nu. 30. fall. 8. de mutuis petit. Feli. in cap. 1. n. 6. de præscrip. Ferrat. caut. 10. & hoc procedit etiam in materia diuidua Fari. Q. 8. n. 151. vbi contrarium tenentes citat Seraphi. dec. 957. fortius in redditione rationis quæ est indiuidua Bal. in l. plures. nu. 7. C. de cond. *insert.* Rol. cons. 81. n 36. lib. 1. Menoc. de arb. cas. 209. nu. 31. 371. n. 10. Gratia. discep. 641. vbi post Farin. supr. idem probat respectu hæredum tutoris si qui clerici, cum laicis extent vide supra sub n. 126.

237 27. Lim. non esse attendendam æstimationem bonorum quam testator in suo testamento fecit, vel se habere dixit in tutoris prẹiudicium l. 1. C. arbitr. tute. vbi Bal. sed veritati, ac iustis probationibus in rationum redditione standum est, vt ibi.

238 28. Lim. nam sufficit per procuratorem reddi auth. de collato. §. fi. coll. 9. Munnoz. de ratioc. c. 4. n. 22.

239 29. Lim. vt si pecunia mercatori ad negociandum tradita sit ad partem lucri non possit nisi anno elapso sors peti, licet computa lucri anno etiam nondum, lapso reuideri possint vt in omnibus administratoribus sine tempore ab homine vel à lege præfixo ex Bar. in l. non solum. §. liberationis verba nu. 7. delib. leg. Soc. cons. 213. col. 3. concl. 1. lib. 2. & Strac. de cõtrac. mercato. tradit Munnoz. de ratiocin. c. 6. n. 83. & seq. secus dicens in sequestris, æconomis & huiusmodi à quibus quandocumque etiam ex officio ratio peti potest Bal. in l. fi. de bon. autho. iud. possid. Abb. in c. 1. n. 1. de pos. Curt. de sequestr. Q. 26. n. 81. & interpellatio in mora constituit si tempus initio constitutum non sit Rot. Gen. dec. 164. n. 17. de communi Munnoz. sup. n. 86. dies autem si sit apposita n. 87. & idem probat in executoribus vltimarum voluntatum.

240 30. Lim. singularem successorem non affici onere rationis reddendæ Bero. cons. 28. num. 29. 30. lib. 2.

Nec matris tutricis hæres rationis redditionem petet, cum aditione confusæ sint l. debitori C. de pact. Rim. Iun. cons. 486. num. 1. & sequent. vide tit. 19. num. 4349.

241 31. Lim. non esse rationem reddendam non petenti secundum magis communem, nisi lex vel alia dispositio

vsque ab initio determinet, reddi debere certo tempore glo.in clem. quia contingit. §. vt autem. vel. §. illi etiam verbo. annis singulis. de relig. domi. Rol. cons. 49. nu. 16. lib. 1. ex communi Alba. cons. 451. n. 9. ex magis communi vbi Add. & cons. 452. n. 2.

242 32. Lim. non esse reddendam rationem per eum quem gessisse non probaretur Rot. decis. 98. nu. 4. coram Caualer. & decis. 622. part. 1. recentis. capserium fundaci vt rationem reddere teneatur requiri ex necessitate officij exercuisse capsam non sponte & 690. & quando finita tutela non gessit licet si qua gesserit de connexis & dolo & lata culpa teneatur Cor. cons. 255. num. 1. lib. 1. subdens in dubio non praesumi gessisse.

243 33. Lim. non reddi rationem nisi ei qui administratorem deputauit, siue qui habet interesse glo. fi. in l. creditor. §. duobus. manda. Rot. d. dec. 98. n. 6.

244 34. Lim. & declara ac si administrator plures libros confecerit non solum magistralis debeat attendi sed & alij laboratorum, verisimiliter connexi & memoriales secundum mercatorum consuetudinem etiã si liber modo ab vno, modo ab alio scribatur & in hoc plurimum pollet iudicis arbitrium Cor. cons. 319. n. 12. & sequent. lib. 3. Crau. de antiq. temp. part. 1. vers. 4. lim. n. 59. Meno. de arb. cas. 92. Rot. dec. 646. par. 1. recentis vbi etiam quod si in libro scripta sit minor summa vere debita maiorem deberi potest creditor probare.

245 35. Lim. vt si tutor semel rationem reddidit vel reddere obtulit à loco gestionis discedat non possit à pupillo iterum peti nisi suis expensis. Anch. Q. 61. lib. 2. Surd. de alim. tit. 1. Q. 47. n. 9.

TIT. XXXV. DE LIBERATIONE TVTORIS REDDITA RATIONE.

SVMMARIVM.

1 *Liberari tutor debet reddita ratione & reliquis restitutis ab administratione.*
2 *Liberato tutore qui solus gessit alij etiam liberati censentur amp. & lim. nu. seq.*
3 *Liberato eo qui non gessit, alij etiam liberati censentur.*
4 *Liberato tutorum vno, alij non censentur liberati si tutoribus ordinis cessionisque beneficium non competat.*
5 *Liberato vno caeteri non liberãtur qui dictis beneficijs renunciassent.*
6 *Conueniri non potest qui non gessit nisi quatenus quictans non recepit à liberato.*
7 *Acceptilatio tutorum alteri facta caeteros liberat.*
8 *Correorum altero liberato alij liberati censentur si alioquin liberatio proficua non esset.*
9 *Transactio cum tutorum altero facta caeteris prodest lim. num. seq.*
10 *Liberatio vni facta non liberat alios qui gessere prout nec transactio.*
11 *Transactio vni facta non parit actionem sed exceptionem alijs.*
12 *Transactio vni facta qui mandato aliorum gessit non prodest alijs.*
13 *Transactio cum vno facta non liberat alios si omnes dolose gessere lim. num. seq.*
14 *Doloso competit beneficium diuisionis lim. num. seq.*
15 *Doloso non competit diuisionis beneficium si caeteri tutores soluendo non sint.*
16 *Quictatio ad vnum restricta non prodest alijs lim. num. seq.*
17 *Quictatio vni facta omnibus prodest si generaliter facta sit puta ab omni & toto & &c.*
18 *Acceptilatio super transactione ad id restringitur super quo transactum fuit lim. num. seq.*
19 *Acceptilatio super transactione cum eo facta qui poterat insolidum conueniri omnibus prodest.*
20 *Transactio gratuita non liberat omnes.*
21 *Transactio & liberatio ad vnum restricta non liberat omnes.*
22 *Quictatio à redditione rationum errore, fraude, vel dolo, interueniente non tenet amp. & lim. num. seq.*
23 *Transactio super calculo qui iniustus appareat non valet.*
24 *Restitutio non datur tutori aduersus pristinas actiones pupillo aduersus transactionem restituto.*
25 *Error allegari non potest pacto exclusus.*
26 *Quictatio à redditione rationum non extenditur ad bona penes tutorem remansa.*
27 *Accepto ferri non potest nisi nouetur obligatio.*
28 *Quictatio non operatur alijs casibus vt ibi.*
29 *Quictatio non operatur ratione illegitimè reddita lim. nu. sequent.*
30 *Quictatio à maiore facta maxime cum iuramento errore & dolo cessante, vel si aliquid non mãserit penes tutorem valida est.*
31 *Calculo standum est libris e calculatori praesentatis & facta relatione.*
32 *Calculus ob errorem non reuocatur sententia super eo lata quae in iudicatum transierit.*
33 *Compensationem illiquidi etiam tutor contra minorem obijcit amp. num. seq.*
34 *Liquidare non potens tutor creditum aut eius haeres deponere, aliquid sufficit & pro residuo fideiussorem praestare quatenus vltra teneri constiterit lim. nu. seq.*
35 *Inuentario & libro à tutore non factis nõ impeditur executio liquidi contra ipsum quacumque exceptione amp. num. seq.*
36 *Exceptio non reddita rationis tutori ex alia causa liquidũ creditum petenti opponi non potest à minore.*
37 *Restituitur in integrum minor aduersus liberationem tutori vel curatori factam amp. & lim. num. seq.*
38 *Restituitur minor aduersus pignora & fideiussores sibi à tutore data.*
39 *Restituitur minor etiam si tutorem liberauerit, quia facto calculo rationem sibi bene redditam putauerit.*
40 *Restitutio tutori et curatori non datur ad pristinum statum.*
41 *Restituitur minor licet vnum liberasset, & contra alios tutores haberet regressum.*
42 *Restitutio in integrum ex statuto cessat, nisi maximo damno minor afficeretur.*
43 *Restitutio minoris cessat qui cum iuramento & media transactione liberasset, & postea ratificasset lim. num. seq.*
44 *Restituetur minor in casu num. 43. si grauissimo damno affectus sit.*
45 *Restitutio minori non datur in casibus quibus debitore à minore liberato restitutio cessat.*

Yyyy 46 Re-

46 *Restitutio in integrum cessat post quadriennium lim. vt ibi.num.47.*

48 *Restituitur minor & hæres & de nullitate dicunt si ratio nulliter reddita sit.*

49 *Liberatio tutoris à redditione rationum quando nulla sit.*

50 *Legatum liberationis conditionale non operatur conditione non purificata.*

51 *Quictationibus vel solutionibus duabus diuersitatū summarum, vel eiusdem an vna vel plures & diuersæ solutiones præsumantur.*

52 *Quictationibus duabus eiusdem summæ factis an repetitioni locus sit.*

TIT. XXXV. CAP. I. DE LIBERATIONE TVTORIS REDDITA RATIONE.

1 LIberari tutor debet ab administratione post reuisam rationem, calculatam & reliqua restituta, quia solutione eius quod debetur omnis tollitur obligatio. Instit. quib. mod. tol. oblig. in princ. vbi glo. & Doc. & si liberatio legata esset exceptio daretur, & actio vt acceptilatione liberetur, ac iudicis officium quo pronūcietur non debere. Surd. cons. 170. n. 19. in fine Bal. in cap. si autem. nu. 3. de rescrip. vbi modum tradit eam querelam consequendi.

2 1. Amp. vt si ille qui solus gesserit fuerit liberatus, alij etiam qui non gessere liberati censeantur, quia liberanti obstat cedendarum exceptio, siue per contractum vel legatum liberatio emanauerit l. si pupillus. vbi glo. de administrat. tuto. & ibi Bar. glo. in l. 1. C. de transact. Cin. nu. 7. quia tunc qui non gessit conuentus excipiendo dicet conuenias eum qui gessit, & si pupillus respondeat non possum quia cum illo transegit, replicabit tutor, tibi imputes si eum liberasti Bar. nu. 5. Bal. nu. 3. qui enim non gessit eo qui gessit non excusso, non potest conueniri nisi eo qui gessit excusso, sed is qui gessit excuti non potest, cum nec possit condemnari ex quo transactione, vel pacto liberatus fuit, ergo minor excussionis exceptione repelletur, licet secus dicat si tutores exceptioni prædictæ renunciassent Salic. nu. 5. & 6. Castr. nu. 3. Alex. nu. 6. Iacob. nu. 26. & d. glos. ab omnibus approbari tradit Cur. Sen. nu. 10. & Cur. Iun. nu. 14. Dec. nu. 5. de communi omnium Surd. cons. 170. nu. 15. Gratian. discep. 86. nu. 35.

3 1. Subamp. etiam si liberatio ei qui non gessisset facta fuisset, licet enim ordinis seu excussionis beneficium cessaret; non tamen cessionis, quo circa si minor cedere non possit quia transigendo eum liberauit contra quem cessio fieri debebat ab agendo repelletur l. mulier. qui potior. in pigno. babeant. Aret. in d. l. 1. col. 1. versic. sed si contra & in fine d. col. 1. versic. sed numquid. Surd. d. n. 15.

4 1. Lim. primam ampliationem non procedere quando tales sunt tutores quibus non competit ordinis & cessionis beneficium Aret. supra. col. 1. in princip. & col. 2. vers. secundo Fallit. Surd. d. n. 15.

5 2. Lim. non procedere quando tutelam suspicientes dictis beneficijs renunciassent, tunc enim ei qui gessit facta liberatio non proderit his qui non gesserunt Aret. supra. Surd. supra.

6 1. Sublim. vt qui non gessit non possit conueniri nisi quatenus quictans non recepit, à liberato Bar. & Cast. in d. l. 1. nu. 3. Surd. d. nu. 15. versic. hoc tamen.

7 2. Amp. vt liberatio alteri tutorum per acceptilationem facta cœteris prosit quoniam vim solutionis habet l. si ex pluribus. de acceptilat. & quando liberatus insolidū tenebatur Cin. in d. l. 1. in fine quicquid sit in pacto vbi Castr. num. 6. Alex. num. 8. Iacob. nu. 6. Dec. num. 9. Cur. Sen. num. 6. præsertim si gratuitò facta sit non ex causa onerosa. de communi omnium Surd. cons. 170. nu. 20. vide infra lim. 6. 4. ampliationis sequentis

8 3. Amp. vt vni correorum debendi facta liberatio cœteris prosit quando alioquin liberatio non esset proficua l. liberationem §. nunc de effectu. de liberat. leg. vbi glo. magna tradit quod vbicumque correus posset contra correum habere regressum, semper liberatio vni relicta cœteris prodest pro ea parte pro qua regressum habere posset tametsi socius non sit Bar. num. 1. versic. tu confitearis & num. 6. id quod in pacto etiam procedit, quoniam ad alium extenditur, qui regressum habere posset aduersus eum qui pacto liberatus fuit Bar. in l. ex duobus. num. 22. in versic. hoc præmisso; & versic. declaro primo & num. 23. versic. & ideo quia non potest de duob. reis. idem tradens siue socij sint, siue non. Aret. col. 12. versic. secundo adde Surdus. d. cons. 170. nu. 25. vbi etiam tutores correos censeri & insolidum teneri probat. de hac tamen ampliatione plenè dixi in tract. pactorum liberationum ac de non petendo.

9 4. Amp. vt cum vno transactio facta cœteris prosit quamuis ille quocum transactum fuit soluendo non esset Cin. in d. l. 1. num. 7. in fine Alex. num. 2. Iacobin. num. 15. 26. 20. Dec. num. 5. & 6. Cur. Iun. num. 14. C. de transaction. Surd. cons. 170. num. 34. de quo plenè dixi in tractatu transactionis.

10 1. Lim. 4. ampliationem non procedere quando vterque gessisset, tunc enim quia eorum vnusquisque tenetur diuisionis beneficio pro sua portione, vni facta liberatio cęteris quoad ipsorum portiones nil prodest glo. in d. l. 1. in primo casu Cin. num. 7. versic. secundo casu Bar. num. 7. Bal. num. 8. in fine Cast. num. 4. Salic. num. 5. Aret. col. 2. versic. circa tamen prædicta Alex. num. 7. in fine Ias. num. 7. & 8. Iacobin. num. 17. Curt. Sen. num. 10. Cur. Iun. num. 21. Surd. cons. 170. num. 26. idem dicens si nullus gessisset num. 27.

11 2. Lim. non procedere nisi respectu exceptionis quam alteri parat vni facta transactio; non autem respectu actionis quam alteri cum quo facta fuit transactio non producit transactio cum alio inita vt ex Bal. Castr. Aret. & alijs in d. l. 1. tradit Surd. cons. 170. num. 21. & 26. versic. nec aduersatur.

12 3. Lim. non procedere quando illi qui gesserunt aliorum mandato administrarunt, tunc enim quoniam cœteri gessisse videntur transactio cum eo qui gessit, illis minime prodest qui non gesserunt, vel omnes tenentur Bar. in d. l. 1. n. 4. Salic. n. 6. Castr. n. 3. versic. prædicta tamen Cur. Sen. nu. 10. vers. secundus casus Iacobin. nu. 25. versic. quod intelligatis.

Cur.

Cur. Iun. nu. 13. C. de transact. Surd. cons. 170. n. 28. post Cor. cons. 323. col. 3. versic. & hoc nisi tutor. lib. 1.

13 4. Lim. non procedere quando omnes dolosè gessere, & vnus conuenitur pro dolo communi hoc enim casu transactio cum altero facta cœteris non prodest Bar. in d. l. 1. n. 6. 7. Bal. n. 4. & seq. Salic. nu. 8. Castr. nu. 4. qui tamen intelligit quando soluendo non esset ille cum quo transactum fuisset & Ias. nu. 10. qui intelligit quando omnes soluendo non essent, vult enim eo casu transactionem prodesse pro illius parte sed non pro partibus aliorum & Cur. Iun. num. 17. quia prædicto casu beneficium cessionis, tutori minime competit, cum non detur his qui dolosè gesserunt Docto. in l. 1. §. si tractemus. de tutel. & ration distrahend. Bar. in l. 1. nu. 7. Bal. nu. 4. Salic. nu. 6. versic. reuertor. dicens neminem dubitare. Cast. nu. 3. versic. secundo est videndum & versic. sed quæ est ratio. Alex. n. 4. Ias. nu. 10. Iacobin. n. 27. & sequent. Cur. Iun. nu. 23. C. de transactio. Surd. cons. 170. n. 29.

14 1. Sublim. non procedere quoad beneficium diuisionis quod etiam doloso competit. Bar. in d. l. 1. nu. 6. Bal. nu. 6. Salic. nu. 6. versic. reuertor. ex communi. de qua testatur etiam Alex. nu. 4. de magis communi. Ias. nu. 1. versic. his præmissis. de communi etiam Iacobi. nu. 28. de magis communi Cur. Sen. nu. 11. de communi Aret. in §. sed si ex testamento. nu. 7. Instit. de satisdation. tutor Cor. d. cons. 323. col. 3. in fine versic. & ista duo beneficia.

15 1. Lim. d. primam sublimitationem non procedere quando cœteris tutores soluendo non essent Bar. in d. l. 1. nu. 7. Iacobin. nu. 29. Cur. Iun. nu. 21. Surd. cons. 170. n. 30.

16 5. Lim. non procedere quando ad partem illius cui liberatio relicta fuit, quictatio restricta fuit, tunc enim ad alios non extendetur Cuman. cons. 135.

17 1. Sublim. non procedere quando verbis generalibus facta esset puta ab omni & toto &c. Cuman. cons. 24. col. final. versic. tutius tamen Surd. cons. 170. nu. 30. nisi causa expræssa fuisset tunc ad eam restringeretur nisi talis restrictio salua ratione recti sermonis fieri non posset decis. 217. nu. 14. Munnoz. de ratiocin. cap. 40. nu. 24. ex communi de quo plenè dixi in tractatu de pactis liberatorijs. Masc. concl. 1258. n. 27.

18 6. Lim. non procedere quando acceptilatio super transactione facta fuisset, nam ad id restringetur de quo transactum fuisset Bar. in d. l. 1. vbi Castr. nu. 6. Alex. n. 8. Dec. n. 9 & cœteri omnes.

19 1. Sublim. non procedere, nisi transactio cum illo facta fuisset qui non poterat nisi pro parte teneri, vt quia tutelæ administratio fuisset à testatore vel Iudice diuisa (non etiam ab ipsis tutoribus) verum si is quocum transactum fuit pro toto teneri potuisset, vt quia esset in solidum obligatus, tametsi posset aliqua exceptione tueri, tunc etiam super transactione facta acceptilatio ad totum referetur, cœterisque tutoribus proderit Cin. & Auiner. in d. l. 1. in fine Fulg. Alex. nu. 8. Iacobin. nu. 7. Cur. Sen. nu. 6. C. de transact. Cuma. cons. 24. col. penul. in fine Cur. Iun. in d. l. 1. n. 35. Surd. cons. 170. n. 33.

20 7. Lim. non procedere in transactione gratuita Bal. in l. si vnus. §. illud nulla. Q. 3. de pact. Cacchera. decis. 58. nu. 35. dum respondet glo. in l. actione. C. de transac. validam dicente transactionem super dolo de quo lis erat quã etiam probat non procedere dolo in transactione interueniente; & quando ei qui liberatur aliquid adest, liberanti autem abest.

21 8. Lim. non procedere quando liberatio vel transactio quoad vnum restituta fuisset, tunc enim cœteris non prodesset l. non solum. §. tale de liberat. legat. Surd. cons. 170. n. 24.

22 1. Lim. non procedere, errore, vel dolo interueniente vel fraude l. quod ergo §. contrarium. de contra tab. Cacchera. decis. 58. nu. 35. & sequent. etiam si facta fuisset quictatio administrationis, vel redditæ confessio nomine pupillorum, aut à minoribus cum iuramento, ac propinquorum consensu Soc. cons. 159. & 219. lib. 2. constito scilicet errore, vel dolo Paris. cons. 89. nu. 23. & sequent. lib. 1. Ruin. cons. 135. nu. 7. lib. 1. Rol. cons. 49. nu. 49. lib. 1. Plot. de in litem iuran. §. 5. nu. 36. Borgni. de tutor. nu. 203. qui hoc præcipuè procedere inquit si tutor solemnia omiserit præsertim quoad incognita, nec excusari tutorem si librum lacerasse diceret vel factori dimisisse Rol. supra. nu. 31. & sequent. Plot. supra Borg. supra. n. 204. Dec. cons. 349. nu. 11. Alba. cons. 997. nu. 10. vbi etiam dolum coniecturis & enormissima lesione probari. error autem probatur constito rem aliter se habere. Ond. cons. 66. n. 69. & si scriptura inualida vt valida producta sit n. 70. lib. 1. vel instrumentum relatum aliter loquatur Rot. decis. 588. sub nu. 1. part. 2. recentis. vbi etiam statuto prohibente mulieri disponere de certa parte residuũ agnatis reseruans in residuuo eos non posse grauare Soc. cons. 116. lib. 1. vbi nec ad pias causas nisi mulieri relinquens aliud cauisset Cor. cons. 132. num. 2. lib. 1. & iuramento errorem probari ad excludendũ falsum Bertaz. cons. cri. 8. nu. 56.

23 1. Amp. transactione super calculo facta qui iniustus apparet Ruin. cons. 71. nu. 4. lib. 4. Ancha. Q. 56. n. 16. lib. 1. Paris. supra Odd. mox citandus.

24 2. Amp. vt tutor non restituatur aduersus pristinas actiones pupillo, aduersus eiusmodi transactionem, seu quictationem restituto l. cum minor. vbi glo. & Doc. de minor. quod mirabile inquit & contra l. 1. C. de reputat. ratio specialitatis est quoniam hoc in odiũ tutoris vel curatoris induci debet, ne assuescant ab eorum pupillis vel adultis liberationes extorquere; quod mirabile inquit Odd. de restitutio. in integr. Q. 85. nu. 10. & 11.

25 1. Sublim. si conuenisset non contrauenire ratione erroris Meno. cons. 22. n. 17.

26 2. Lim. talem quictationem non extendi ad bona penes tutorem existentia nec ad non descripta in inuentario Dec. cons. 110. nu. 7. Franc. Marc. decis. 608. lib. 2. Rol. cons. 49. nu. 54. & sequent. lib. 1. Borg. de tuto. nu. 203. Coua. varia. resol. lib. 2. cap. 14. & in cap. officij. nu. 8. de testam. vbi liberationem tutori relictam non operari quoad actionem realem.

27 3. Lim. non posse accepto ferri nisi nouetur obligatio Natta. cons. 162. n. 17.

28 4. Lim. alijs casibus vt supra. 4. ampliatio limitata fuit.

29 5. Lim. non procedere quando per tutorem vel curatorem ratio non fuisset legitime reddita, tunc enim liberatio à redditione rationum non valeret. l. non omni. C. de administratio tuto. l. pactum curatoris. C. de pact. Caechera. conf. 63. n. 32. & sequent. & decis. 58. n. 31. & sequent. & quando quietatio facta fuit nō seruata statuti solemnitate Rota. decis. 647. nu. 5. coram Caualer.

30 1. Sublim. nam confessio vel quietatio à maiore facta præsertim cum iuramento nisi dolus, error, aut reliqua non fuisse restituta probentur; effectum sortitur Ceph. conf. 192. Gutierez. de iurament. confirmato. contract. cap. 40. nu 20. & seq. & de tutel. part. 3. cap. 1. n. 121. & seq.

31 2. Sublim. vel potius secus esse dicas quando libri præsentati fuere calculatori vel arbitro electo qui relationem fecerit, ei etenim standum foret, ac exequi deberet Paris. conf. 96. n. 26. & seq. lib. 1. Meno. conf. 22. n. 28.

32 3. Sublim. vel potius secus esse dicas quando circa rationem administrationis esset prolata sententia, quæ in iudicatum transiuisset, nam vsque ad sententiam tantum error etiam calculi cognosci potest Cor. conf. 43. lib. 1. Borg. de tutor. nu. 205. Ceph. conf. 192. nu. 12.

33 4. Sublim. & declara nam tutor compensationem etiam illiquidi contra minorem opponere potest, si quid ei debeat, quod intra tempus executionis poterit liquidari, nisi tutor in inuentario bona cum iuramento restituere promisisset. Borg. supra n. 216. cessare autem compensationem vbi nomine proprio quis creditor est, debitor autem vt tutor Mastril. decis. 189. n. 10. & sequent. nisi creditor proprio nomine puta mater dotis causa fructus ex bonis filij percepisset dotis fructus excedentes, tunc enim compensatio fieret vt ibi & licet illiquidi cum liquido cesset compensatio & speciei cum quantitate, secus si citò liquidari possit & ad quantitatem species redigi Med. de compens. par. 1. Q. 10. & 13. & Medic. decis. 100. vbi etiam illiquidum culpa eius qui compensationem excludit admitti.

34 1. Amp. vt si tutor vel eius hæres rationem reddere minime possit, & suum creditum infra tempus executionis liquidare, tutori aut eius hæredi sufficiat aliquid deponere cum protestatione quod si in plus teneri constiterit præstita illico fideiussione d. residuum soluendi Ang. & alij. in l. 4. §. ait Prætor de re iud. Benint. decis. 77. n. 2. & per totam declarat quomodo procedat. Borgn. de tutor. nu. 217. versic. si autem tutor.

35 1. Lim. d. primam ampliationem non procedere quando tutor seu administrator inuentarium non fecisset, ac librum rationum, non posset retardare executionem rerum & creditorum minoris liquidatarū ex quauis causa debitarum, quia tunc non poterit tutor excipere de reddenda ratione administrationis fuisse conuentum, ac de rebus postmodum restituendis, nam vti bonorum vsurpator statim via executiua cogendus erit, ad omnium inuentario descriptorum, eorumuè æstimationem restituendam, nisi in vtilitatem minoris erogata in continenti ostenderet Borg. supra n. 218. qui ita iudicasse testatur.

36 1. Amp. è contra minorem non posse opponere tutori ex alia causa creditum petenti non fuisse redditam rationem nec ideo soluere teneri, quia debitorum ex causa diuersa, propria puta vel sociali non potest compensatio obijci Borg. supra. num. 219. & 220. qui testatur ita iudicatum. Magon. decis. Luca. prima.

37 6. Lim. nam minor restituitur in integrum aduersus liberationem tutori, & curatori factam l. cum minor. de minor. Mauric. de rest. in integr. cap. 134. quia minor restituitur aduersus quamlibet liberationem suis debitoribus factam l. patre §. penult. de minor. vbi Doc. Odd. de restit. In integ. Q. 85. art. 2. Gratian. discep. 761. nu. 27. & sequent. quam etiam hæredes minoris petere posse & de nullitate dicere probat & Rota. decis. 100. part. 2. diuers. Intrigl. sing. 98. nu. 132. lib. 3. Paris. conf. 89. nu. 28. lib. 1. Bero. conf. 39. n. 12. 13. lib. 1.

38 1. Amp. procedere etiam contra fideiussores vel pignora à tutore vel curatore data, quia ad illa quoque vt renouata intelligantur restituitur d. §. penult. & ibi Fulgos. Odd. supra. n. 8.

39 2. Amp. etiam si ex eo liberauerit, quia facto calculo putauerit à tutore vel curatore sibi fuisse satis factum & bene redditam rationem Paris. cons. 89. n. 28. & sequent. & per tot. lib. 1. Odd. supra. num. 9.

40 3. Amp. vt tutori & curatori non detur in integrum restitutio ad pristinum statum l. cum. minor. de minor. vbi glo. Bar. & alij Odd. supra. nu. 10. qui mirabile inquit.

41 4. Amp. etiam si vnum ex pluribus tutoribus liberauerit & contra alios habeat regressum Odd. supra nu. 12.

42 1. Sublim. non procedere, quando statutum contrarium disponeret nisi minor damnum grauissimum reciperet Bero. conf. 127. nu. 6. & 7. lib. 3. Odd. supra n. 13. & 14.

43 2. Sublim. non procedere, quando minor cum iuramento & media transactione liberasset, ac postea ratificasset Paris. conf. 96. lib. 1. Odd. supra. num. 15.

44 1. Lim. non procedere quando minor ex ista liberatione damno grauissimo fuisset affectus Bero. conf. 39. n. 12. 13. lib. 1. Odd. supra. n. 16.

45 3. Sublim. non procedere in casibus quibus debitore à minore liberato restitutio cessat Odd. d. n. 26. in fine & Q. 63.

46 4. Sublim. non restitui post quadriennium à die qua maior euadit l. fin. C. de tempo. in int. rest. pet. vbi glo. & Doc.

47 1. Lim. nam hoc quadriennium non incipit nisi à diæ scientiæ Bal. in l. falsam. nu. 3. C. si ex fals. instrum. est enim vtile ab initio vt per eum etiam si centum anni laberentur de communi. Durant. de art. test. tit. 11. caut. 1. n. 4. & Odd. de restit. in int. Q. 20. art. 4. & conf. 40. nu. 45. & Ond. conf. 80. nu. 84. lib. 2.

48 7. Lim. nam si nulliter fit reddita ratio minor vt iterum reddatur petere potest Rui. conf. 95. num. 7. in fin. lib. 5. Gratia. discep. 761. num. 1. & nedum minor, sed etiam eius hęredes nullitatem allegare possunt Rota. Roma. dec. 110. part. 2. diuers. Soc. conf. 79. n. 47. lib. 4. Affl. dec. 240. n. 8. Crau. conf. 200. n. 7. verum

rum & restitutionem in integrum petere Gomez. var. resol. tom. 2. cap. 14. n. 6.

49 8. Lim. vt si adultus cum iuramento authoritate curatoris, & decreto iudicis tutorem ab administratione facta liberauit, si de enormi læsione constet, ac statuti forma seruata non sit, tunc dolum præsumentis, liberatio ipso iure nulla fit, nec clausula ex certa sciētia quicquam operabitur Rui. conf. 135. n. 7. & 17. lib. 1. Gab. de claus. 1. n. 58. Alba. conf. 328. nu. 19. & seq. qui liberationem valere ait à minore cum iuramento factam, non obstante statuto eam iuratam annullante, nisi diceret contractum fraudulentum præsumi ex magis communi subdens statutum prohibens tutoris liberationem non extendi ad fideiussorem tutoris & 597. n. 10. ex læsione enormissima dolum conijci & liberationis nullitatem.

50 9. Lim. vt ligatum liberationis conditionale non operetur deficiente conditione Rot. decis. 73. n. 5. part. 1. recentis. l. pecuniam quam vbi Alex. n. 4. ff. cert. pet.

51 10. Lim. & declara vt si duæ quietationes vel scripturæ adsint diuersas summas continentes, diuerso tempore factæ inter easdem personas, diuersæ censeantur, secus inter personas diuersas & non ad fauorem personæ eiusdem sed tertij, etiam addita clausula computata omni alia summa quia inter eosdem operatur nō respectu tertij vel absentis Surd. conf. 80. per tot. Rot. dec. 746. part. 1. recentis. & 709. n. 1. & secus est etiā quando identitas probaretur vt d n. 1. vel si coniecturæ pro identitate summæ vel debiti concurrent vt causæ & personarum identitas, temporis vicinitas, & actuum, & verisimilitudo Seraph. dec. 1093.

52 Lim. vt liberatio facta respectu vnius pupilli non operetur quoad tutelam fratris cuius liberās extitit heres l. qui cum tutoribus. ff. de transact. Odd. in repet. §. duo fratres. n. 43.

53 Et Duabus liberationibus diuersis temporibus factis eiusdem summæ, bis præsumetur facta solutio, & vna per bis liberatum repeti poterit glo. in l. ne causa C. de discussio. lib. 12. Surd. conf. 80. n. 17. 18. non tamen creditor binam solutionem accepisse præsumetur de quo die vt per Masc. concl. 1250. alias. 1255. & Munnoz. de ratioc. cap. 40. n. 25. non præsumi nisi patri administratori vna, & filio administratori alia tradita fuisset & Rot. dec. 709. part. 1. recentis. vbi identitatem probari posse.

TIT. XXXVI. DE ACTIONE TVTELÆ DIRECTA ET VTILI.

SVMMARIVM.

1 *Actio directa pupillo contra tutorem datur pro ratione reddenda etiam pro malè gestis amp. & lim. num. seq.*
2 *Actio ista directa & pro tutelæ bonæfidei sunt.*
3 *Actio contra tutorem datur per se vel aliam gesserit.*
4 *Actio contra vnum non liberat alterum tutorem amp. & lim. num. seq.*
5 *Actio contra vnum qui fuit absolutus, non liberat alium vt ibi.*
6 *Transactio cum vno tutorum non prodest alijs.*
7 *Transactio cum vno qui totum soluit prodest alijs.*
8 *Liberato altero tutorum à minore authoritate curatoris alij etiam liberati censentur.*
9 *Procuratorem debitorem suum adulto constituente non dicitur illum tanquam debitorem approbasse, sed etiam contra curatorem agere potest.*
10 *Actio tutelæ directa hæredibus etiam pupilli cōpetit, lim. num. seq.*
11 *Actio directa hæredi pupilli non datur cum prælatione cæteris creditoribus.*
12 *Actio directa non datur hæredi minoris 25. annis sine curatoris authoritate.*
13 *Actio directa pupillo etiam contra hæredes tutoris datur amp. & lim. num. seq.*
14 *Vsuras pecuniæ in arca retentæ non restitutæ tutor præstat. lim. num. seq.*
15 *Actio tutelæ de ration. distrahen. contra hæredes tutoris & successores alios non datur.*
16 *Heres tutoris de leui culpa propria vel tutoris non tenetur lim. num. seq.*
17 *Heres tutoris ex leui culpa tutoris pluribus casibus vt ibi.*
18 *Heres tutoris non iure dati & qui se non ingessit dolum & culpam non præstat.*
19 *Heres vnus non tenetur ex persona sua si non exegit hæredem alterius qui tutelæ finitæ tempore soluendo fuisset.*
20 *Heres tutoris ex proprio facto hac actione non tenetur.*
21 *Heres tutoris dolo qui lite contestata decessit non tenetur ignorans vbi sint instrumenta nisi tutoris dolo forent amissa.*
22 *Heres tutoris nomine alterius contutoris tutela finita soluendo existentis non conuenitur, nisi tutorum alter tutela durante obijsset.*
23 *Heres tutoris non tenetur pro iure non dum errato.*
24 *Tutores insolidum conueniri possunt nisi à testatore vel à Iudice tutela diuisa esset.*
25 *Tutores omnes coram eodem iudice conueniri debent.*
26 *Actione ista id omne venit quod interest pupilli gestum vel non gestum fuisse.*
27 *Actio pro non gestis contra tutorem datur à die qua se datum sciuit, nec excusationem proposuit amp. & lim num. seq.*
28 *Tutor decreto tutor datus absens tenetur si se non excusauerit.*
29 *Interpellatio tutoris vt gerat non requiritur, sed quandocumque innotuisset sat est.*
30 *Curator qui cessauit curatores finita tutela conuenire tenetur amp. num. seq.*
31 *Curator instare debet pro cura sibi decernenda lim. num. sequent.*
32 *Directa non tenetur qui non gessit sed vtile.*
33 *Inutiliter datus si non gesserit conueniri nequit.*
34 *Tutor de non gestis tenetur ante inuentarium si dilationē patiebantur amp. num. seq.*
35 *Tutor quoad ea quæ dilationē patiuntur idest non admittunt dilationem testantis voluntatē seruare non tenetur.*
36 *Actio tutelæ directa perpetua est lim. num. seq.*
37 *Gestorum approbatione secuta quinquennij lapsus præsumi facit illud ex causa necessaria processisse dolo secluso.*
38 *Periculo tutoris pereunt quæ vsu consumuntur ab eo non distracta.*
39 *Agere contra tutorem pupillus potest ex quo eum suspectum non allegauit.*
40 *Conueniri tutor potest pro dolo amissis, non acquisitis, & pro eo in quo pupillo nouit.*

41 *Appellare omittens ab iniuſta ſententia, vel cauſam proſequi pupillo tenetur.*

42 *Pecunias pupillares in proprios vſus conuertens, vel aliquid auferens tenetur pupillo refundere.*

43 *Amiſſorum cauſa tenetur niſi dolo & culpa ceſſante id euenſſe probet amp num.ſeq.*

44 *Furto ablatorum cauſa tutor tenetur niſi probet dolum & culpam abfuiſſe.*

45 *Vendicans tutor rem pupilli à patre pupilli alienatam vt ſuam, & poſtea pupillum conueniri curans pro euictione, hac actione tenetur.*

46 *Officia ſi non expleuerit ante tutelam & curam, & in tutela & cura vt tenebatur hac actione tutor conueniri poterit.*

47 *Heriens vel dubitans ſe tutorem hac actione tenetur.*

48 *Mater quæ geſſit negocia pupilli hac actione tenetur.*

49 *Patronus qui liberti tutelam geſſit hac actione tenetur.*

50 *Actio directa tutelæ datur etiam ſi iniuſta fuerit pronunciata appellatio ab excuſatione, ac gerere tutor omiſerit.*

51 *Actio prædicta contra tutorem datur quoad ea etiam quę pupillo tutela durante acceſſere lim. num. ſeq.*

52 *Actio quoad alia contra tutorem non datur, quando certorum bonorum tutor datus fuit.*

53 *Actio prædicta contra tutorem datur ſiue damnum in rebus, corpore pupilli, vel moribus contigerit.*

54 *Actio prædicta competit etiam tutore à teſtatore liberato à rationum redditione.*

55 *Damno abſente tutore eueniente dummodo ei intra dies 30. notificetur, & alij 30. expectatur hac actione tutor obſtringitur.*

56 *Actio iſta contra tutorem competit etiam ſi in nihilum pupillo tutor fuerit author effectus.*

57 *Liberato tutorum altero niſi ſoluiſſet cæteri conueniri poſſunt.*

58 *Tutor cõueniri poteſt etiam ſi loco ſui alium ſubſtituiſſet.*

59 *Curatore condemnato quando contra tutorē pupillus agat.*

60 *Spolio tutores tenentur pro rebus pupilli retentis amp. nu. ſequent.*

61 *Spolio tenētur protutores curatores, actores, adiutores, et huiuſmodi niſi iuſtam habuerint cauſam retinendi; & minor etiam conuenitur ex ſpolio tutoris & Eccleſia ex ſpolio prælati. & ipſi alios conueniunt ex contractu iniuſto vel imperfecto ſpoliati.*

62 *Actio pupillo datur etiam ſi ei hæres ſucceſſerit cuius tutelam ſuus tutor etiam geſſerat.*

63 *Addito tutore ad augmentum vbi alter tutor erat, periculum commune erit.*

64 *Tutores inſolidum tenentur ſi nullus geſſerit, vel aliquid omiſerint niſi talia forent quæ cęptorum conſumationem ab eo deſiderarent qui cœpit, vel adeò geſtis annexa forent vt ſeparari minime poſſent amp. & lim. n. ſeq.*

65 *Diuidentes inter ſe tutelam ex eo ſe tueri nō poſſunt quod alter non geſſerit.*

66 *Gerens aliqua cum cæteris æqualiter tenetur etiam ſi pleraque non geſſerit.*

67 *Abſens Reipublicæ cauſa poſt aliquorum geſtionem pro eo tempore quo abfuerit non tenebitur.*

68 *Mandans geri tenetur ſiue mandatarius geſſerit ſiue non amp. & lim num. ſeq.*

69 *Actio tutelæ contra eum datur qui à contutore ſatis accepit rem pupilli ſaluam fore, eique tutelæ totam adminiſtrationem permiſit.*

70 *Actio contra tutorem datur pro delicto mandatarij lim. nu. ſeq.*

71 *Mandans tutor pro delicto mandatarij non tenetur qui rectè gerere ſolitus erat.*

72 *Actione tutelæ conuenitur is qui à cæteris tutoribus rationes accipere iuſſus recuſauit.*

73 *Notitiæ cauſa datus tutor conueniri poteſt vt alij tutores.*

74 *Filiusfamilias pro tutela male geſta tenetur amp. nu. ſeq.*

75 *Actio tutela contra patrem datur pro filio qui de patris voluntate tutelam geſſit & in ea dolum commiſit.*

76 *Vtilis actio contra dominum datur de peculio progeſtis à ſeruo.*

77 *Agi contra fideiuſſores tutorum iſta actione poteſt amp. & lim. num. ſeq.*

78 *Fideiuſſorum vnus inſolidum conueniri poteſt.*

79 *Fideiuſſor non tenetur quoad ea quæ tutor tutela finita voluntarie geſſit.*

80 *Fideiuſſor liberatur ſi tutor ſolidum ſoluerit.*

81 *Mater & aliæ mulieres non tenentur pro tutoribus datis filijs earum, ſi pro eis aliuſue fideiuſſerint niſi indemnitas fuerit cum decreto iudicis promiſſa pupillis.*

82 *Fideiuſſor non tenetur quoad ea quæ vltra ſuam partem & regionem geſſit.*

83 *Fideiuſſor conueniri non poteſt vbi nec tutor.*

84 *Fratres maiores qui geſſerunt conueniri poſſunt.*

85 *Nominator tutoris conueniri poteſt, ſi prius actum ſit cõtra tutorem contutorem & fideiuſſores amp. num. ſeq.*

86 *Nominator conueniri poteſt vt n. 85. ſiue per ſe, vel per alium tutorem nominauerit.*

87 *Magiſtratus in ſubſidium conueniri poteſt.*

88 *Affirmans tutorem & curatorē idoneum cõueniri poteſt.*

89 *Promittens indemnitatem tutori poſt ſuſpectam adminiſtrationem actione iſta conueniri poteſt amp. num. ſeq.*

90 *Tutor qui ceſſit adminiſtrationem à pupillo ſeu minore cõuentus contra eum agere poteſt qui adminiſtratione ſuſcepta indemnitatem tutori promiſit.*

91 *Pater tutor filiorum hac actione conuenitur ſecus ſi legitimus adminiſtrator foret & vſumfructum in bonis filiorum haberet.*

92 *Fiſcus actione tutelæ tenetur ſi bona pupillorum ad eum peruenere.*

93 *Tutores etiam diuerſi fori eorumque hæredes coram eodem iudice conueniri poſſunt.*

94 *Actione tutelæ venit quod tutor non percepit ſed percipere potuit.*

95 *Curator eodem modo, & eadem ac tutor actione conue- (niri poteſt.*

96 *Vſuræ legitimæ pupillares tutelæ actione cõtinentur amp. & lim. num ſeq.*

97 *Vſuras pupillares tutores & protutores ſoluere tenentur.*

98 *Vſuras quas tutor præſtat ſecundum facti contingentiam, eaſdem præſtat tutela finita.*

99 *Vſuras tutor præſtare tenetur quas recipit ab alijs, niſi alias teſtator conſtituerit.*

100 *Vſuræ pupillares poſt ſex menſes ab habitis pecunijs, quæue haberi potuere & currunt etiam tutela finita.*

101 *Vſuras tutoris hæres ſoluere tenetur ſi pecunias non reſtituerit.*

102 *Vſuras iſtas quatenus filius emancipatus tutoris ſoluat.*

103 *Vſuræ pupillares iure etiam canonico debentur lim. nu. ſequent.*

104 *Vſuræ inhoneſtæ non ſunt à tutore quærendæ, ipſe tamē ad vſuras tenetur etiam pro contutore.*

105 *Vſuras nolle ſoluere tutores & curatores poſſunt, ideoque pupillum conuenire, vt contra eos agant pro ratione reddenda lim. num. ſeq.*

106 *Mora*

106 *Mora committi non potest si debitum liquidum non sit lim.num. seq.*

107 *Liquida pars debiti offerri debet, et pro illiquido aliquid deponi fideiussore præstito de soluendo id plus quod deberi constiterit lim.num seq.*

108 *Deposito, & fideiussione opus non est nisi pro actione consequenda in illiquidis, secus si à pœna, & interesse excusatio prætendatur.*

109 *Fideiussor deponere non tenetur in illiquidis.*

110 *Vsuras centesimas non præstat tutor qui bona fide ex se vel à contutoribus pecunias pupillares accepit.*

111 *Vsuras quas permisit tutori testator & non alias tutor soluet amp.& lim n.seq.*

112 *Vsuras vnciarias præstat tutor qui suo nomine pupillares pecunias fœneratus fuit, si pupilli nomine quas fuerit fœnoris causa stipulatus lim num.seq.*

113 *Vsuras quas tutor percepit præstare non tenetur nisi nominum cæterorum pupillus suscipiat periculum.*

114 *Vsuras pecuniarum pupillarium quas præstet tutor qui cum illis negociatus fuit.*

115 *Pater tutoris pro vsuris istis peculio tenus dumtaxat, tenetur nisi tutelam agnouisset, tunc enim insolidum teneretur; non tamen pro agnitione scientia, vel patris consensus sufficit.*

116 *Condemnatio huius actionis minuitur eo quod seruus pupilli vel actoris percepit.*

117 *Vsuras minimas quæ percipi potuissent consequetur, tutore pupillares pecunias non collocante, ista actione pupillus ab eo lim. num. seq.*

118 *Vsuras maiores præstat tutor qui in proprios vsus pupillares pecunias conuertit.*

119 *Actio tutelæ perpetua est & annis 30. viget lim. num. sequent.*

120 *Actio pœnalis non est perpetua.*

121 *Actio in factum contra falsos tutores & hæredes annalis est.*

122 *Actio tutelę expirat ex statuto breuiori tempore.*

123 *Protutelę actio directa et cōtraria cōtra eū datur qui pro tutore gessit; negociorum gestorum qui gessit vbi gestor negociorum.*

124 *Furti & spolij tutor tenetur qui res pupilli subripuit. lim.num.seq.*

125 *Furti ac spolij non aget minor actione tutelæ electa.*

126 *Actio tutelæ de ration. distrahen pupillo eiusque hæredi competit contra tutorem ob furtum rei pupillaris, quæ non tollitur actione protutelæ nec è contra, nec furti actione lim. num. seq.*

127 *Actio tutelæ de ration. distrahen. non datur contra eū qui iure tutor datus non sit.*

128 *Actio tutelæ de ration. distrahen. contra hæredem tutoris non datur.*

129 *Actio tutelæ de ration. distrahen. non datur nisi tutela finita.*

130 *Actio ex stipulatu rem pupilli saluam fore, vbi & tutelæ, datur, si res salua non sit, vel penes tutorem reperiatur, & non restituatur amp. & lim.num.seq.*

131 *Actio ex stipulatu prædicta datur contra protutorem eiusque fideiussorem.*

132 *Actione prædicta res cum fructibus continetur ac vsuris.*

133 *Fideiussores rem pupilli saluam fore insolidum tenentur nec beneficium diuisionis habent.*

134 *Actio ex stipulatu non nisi tutela competit finita.*

135 *Actiones tutori pupillus cedere tenetur ex stipulatu agens.*

136 *Actione ex stipulatu non tenetur tutor inutiliter datus nisi à Iudice fuerit confirmatus.*

137 *Magistratus qui tutorem dedit in subsidium cōuenitur.*

138 *Actio tutelæ datur in casibus quibus ibi.*

Executio criminalis impeditur petita redditione rationum. administrationis.

139 *Actio tutelę minime contra tutorem datur tutela vigente amp.& lim.num.seq.*

140 *Contutor durante tutela non agit contra contutorem pro ratione reddenda, sed pro remotione tamquam suspecti.*

141 *Curator non cogitur rationes reddere nisi post 25. anum minoris completum.*

142 *Actio creditæ pecuniæ finita tutela die adueniente mouenda est nisi tutori nequeat imputari.*

143 *Curator furiosi dum gerit negociorum gestorum conueniri potest.*

144 *Protutore negocia gerens conuenitur protutela durāte.*

145 *Actio tutelæ vetustior ex administratione tutelæ minime procedens, officio adhuc vigente datur.*

146 *Actio tutelæ singulis annis datur si ita tutor cōuenerit.*

147 *Remotus à tutela tamquam suspectus statim conueniri potest. lim.num.seq.*

148 *Suspecto si sit curator adiunctus non nisi finita tutela, conuenitur.*

149 *Translata ad alium tutela tutor conuenitur.*

150 *Absens causa Reipublicæ si fuerit excusatus rationem reddet.*

151 *Capto ab hostibus tutore si habuerit eum qui iudicium suscipere offerat tutelæ actio intentari poterit.*

152 *Actiones furti damni & iniuriarum tutela vigente intentari possunt.*

153 *Altero ex duobus impuberibus adolescente, tutelæ rationem reddet tutor.*

154 *Ratio per tutorem à contutore, tutela durante extra iudicium intentari potest.*

155 *Pupillus eius hæres cuius tutelam tutor suus gesserat, actionem ex hæreditaria causa habebit cum suo tutore.*

156 *Tutor inutiliter datus hoc perspecto se abstinens, & alium dari curans pro futuro tempore non tenetur.*

157 *Testamento tutor nulliter datus si non administrauerit, non tenebitur.*

158 *Culpa tutoris cessante non tenebitur.*

159 *Augmenti causa tutor datus pro anteriori non tenebitur.*

160 *Testamento quod ruptum videbatur tutor datus, quod non tenet nisi à die confirmationis vel iussu iudicis non tenetur nisi post iudicis iussum.*

161 *Puberis negocia gerens, & eius qui non dum natus erat non tutelæ, sed negotiorum gestorum actione tenebitur lim num. seq.*

162 *Posthumo tutor datus testamento si antequam nascatur se ingerat negociorum gestorum actione tenebitur, postea tutelæ & vtriusque rationem reddet.*

163 *Gestorum causa post tutelam finitam non datur tutelæ actio lim.num. seq.*

164 *Finita tutela pro gestis quæ sunt connexa tutelæ actio datur.*

165 *Erranter gerens finita tutela non tenetur de periculo post pubertatem.*

166 *Notitiæ causa si litem appellationis incboatam iussu consulum tutores perfecerint, nec iudicatum prosecuti sint,*

sint, quia non potuerint illius periculo non subijcientur.

167 *Fideiussor tutoris ad ea conueniri non potest quæ tutor gessit finita tutela.*

168 *Nominantes tutores vt magistratus conueniri non possunt nisi excusso nominato eiusque fideiussore.*

169 *Ratificatione stipulationis per pupillum sine tutore factæ rem pupilli saluam fore animo nouandi, facta ab eo effecto pubere tutelæ actio tollitur.*

170 *Posthumo non rato tutelæ actio cessat, & aliæ dantur actiones.*

171 *Curator pro tutore, & è contra non tenetur lim. n. seq.*

172 *Curator pro tutore & è contra tenetur si nomina assignata agnouerint vel susceperint vt ibi.*

173 *Actio tutelæ cessat alijs casibus vt ibi.*

174 *Curatore agnoscente nomina sibi per tutorem assignata non poterit pro eis tutor conueniri amp.num.seq.*

175 *Curator qui nomina talia qualia recepit non tenetur de periculo.*

176 *Minores lites calumniosas scienter contra tutores et curatores mouentes condemnari debent.*

177 *Contra voluntatem testatoris vtiliter gerens actione ista tenetur.*

178 *Tutore alio à iudice dato non tenebitur alterqui nil gessit pro futuro periculo.*

179 *Fortuito de casu qui non potuit præcaueri tutor minime tenetur.*

180 *Excusatum se erranter credens si ab administratione cessauit non tenetur.*

181 *Damnum quod minori accidit antequam tutor gerere se tutorem ignorans pupilli est.*

182 *Conditione pendente subqua tutor datus est non tenetur si damnum acciderit.*

183 *Damnum tutela finita contingens non spectat ad tutorē.*

184 *Curator impuberi datus conueniri nequit.*

185 *Debitor qui soluit tutori conueniri nequit sed tutor conuenietur.*

186 *Conueniri tutor nequit si cum alio quia soluit, vel cum omnibus transactum fuerit.*

187 *Remissa actione tutelæ tutor conueniri nequit.*

188 *Cessione actionum non facta non potest agi contra contutorem & quando hoc procedat.*

189 *Conueniri tutores, & curatores alibi nequeunt quam vbi tutela & cura gesta fuere.*

190 *Semel reddita ratione, dolo cessante non tenetur tutor ad locum redire, nisi expensis petentis iterum reddi.*

191 *Pupillus tutoris hæres ab eo gestis stare tenetur.*

192 *Plures tutores qui gessere & finitæ tutelæ tempore soluendo sunt pro rata conueniri debent amp.n.seq.*

193 *Tutore idoneo subito collapso nil collegæ potest imputari.*

194 *Inutiliter dati nisi sponte gessissent pro alio non tenentur.*

195 *Contutor non tenetur de gestis per alium tutorem tutela finita.*

196 *Tutor alter pro liberato à pupillo non tenetur.*

197 *Testamentarius non prius conueniri debet quam magistratus.*

198 *Tutor qui contutorem cuius nomine conuenitur suspectum fecit, nisi tardius id fecerit, vel præuaricatus fuerit, non tenebitur.*

199 *Tutor gerere cessans si suo nomine non teneatur velut si inutiliter datus se non ingesserit, nec facto contutoris conueniri possit.*

200 *Tutore alio impuberis, & alio puberis curatore existēte quatenus conueniri possint.*

201 *Honorarij qui nil gesserè conueniri nequeunt. lim. num. sequent.*

202 *Gerentes si soluendo non sint conueniri poterunt non gerentes amp.num.seq.*

203 *Gerens tenetur pro non gerente non soluendo etiam si non gerent suspectum facere non potuerit.*

204 *Honorarij qui non gessere quando conueniri possint.*

205 *Plures tutores quando pro rata tantum teneantur.*

206 *Tutor ad litem qui alia non gessit pro gestis tantum conueniri potest.limita.num.seq.*

207 *Tutor ad litem pro male gestis tenetur eiusq; bona sunt hipothecata lim.num.seq.*

208 *Actoris bona non sunt tacitè hipothecata.*

209 *Excusatus vel remotus conueniri nequit.*

210 *Scientia constituti tutoris in tutore probari debet.*

211 *Solutione vnius cæteri tutores liberantur nec conueniri possunt.*

212 *Lucri alterius loci ad quem tutor merces non transmisit conueniri nequit.*

213 *Bannitus cum bonorum publicatione conueniri nequit, sed fiscus etiam si absque bonis fuerit restitutus.*

214 *Conueniri non potest vt tutor qui tutorio nomine actum non gessit.*

215 *Conueniri non potest tutor alijs casibus vt ibi.*

216 *Conueniri prius debet qui gessit amp.num.seq.*

217 *Conueniri prius debet qui male gessit postea qui non gessit in subsidium.*

218 *Agere contra tutorem pupillus debet non contra indemnitatis promissorem.*

219 *Agere contra tutores & curatores adultus non cogitur, sed tunc quid agendum ne vsuræ currant.*

220 *Fideiussor qualiter præstetur per obligatum reddere rationem.*

TIT. XXXVI. CAP. I.
DE ACTIONE TVTELÆ DIRECTA ET VTILI.

1 ACtio directa pupillo datur cōtra tutorem pro redditione rationum & ex eo quod non rectè gesserit l.1.de tutel.& ration.distrahend.l. si pater.C.de testam.tutel.§.tutores.Inst. de oblig. quæ ex quasi contrac.nascun.Odofred.de libel. in action. ciuil.cap.32.Montan.de tutel.cap.39.n.1.Galgan.de tutel.lib.2.tit.25.n.1. Petr. de Vnzola. de arte. notariat.rubr.de obligation.ex contractu.n.12.& ea quasi contractu oriri probat rubr.de oblig. ex quasi contract.n.11. & in ea petitur rationem reddi & reliqua restitui, vel condemnetur ad certam quantitatem ad quam restituendam declaretur Rot.Gen.dec.202.n.1.Munnoz.de ratiocin.c.4.n.17.Petr.Iac.in pract.rubr.114.n.1.vbi tradit formam libelli & si tutor authoratus pupillo sit in donatione etiam mortis causa d.l.1.& si rem sibi à patre pupilli depositam vel commodatam non reddat l.1.de tut.& rat.distra.ex bono & æquo tractatur l.1.§.1.eod.tit.Vvesembec.conf.226.n.22.

2 Et hæc & pro tutelæ contraria sunt bonæ fidei.Zas.in §.actionum.n.178.Instit.de action. fol. 178. Ang. de Gambelion.de testament.glo.96.n.1.Gratian. disceptation.215.n.27. & ex quasi contractu nascuntur §. tutores. Institution. de oblig. quæ ex quasi contrac. nascun.

3 1. Amp.

3 1. Amp. teneri & conueniri posse tutorem siue ex se siue per alium gesserit l. ita autem. §. quod si quis. de administrat. tuto. etiam si alium substituerit l. curator. C. qui dari tutor. Montan. supra. n. 70. etiam si modicum attigerit l. 5. §. gessisse. de admi. tut. vbi Bar.

4 2. Amp. vt si cum altero duorum fuerit actum non liberetur alter l. qui tutor in fine. de administrat. tuto. l. conuento. de tut. & ration. distrahen. Montan. supra. n. 71.

5 1. Subamp. procedere etiam si tutor conuentus fuerit absolutus, vel per dolum vel quia nulliter actum fuerit, idque non dum finita tutela l. Lucius §. tutelæ de administra. tuto. l. nisi de tutel. & ration. distrahend. Montan. supra. n. 72.

6 2. Subamp. etiam si cum tutorum altero quis transegisset etiam dolo communi transactione inita, alteri enim eiusmodi transactio minime proderit l. qui tutor. & ibi glo. de administratio. tutor. l. si ex duobus de tuto. & ratio. distrahend. Monta. supra. n. 74. glo. in l. 1. Sali. n. 2. Ias. n. 1. & alij C. de transact.

7 1. Lim. non procedere quando actum vel transactum totumque solutum fuisset, tunc enim tutor alter, in totum liberaretur d. l. qui tutor vbi glo. versic. non liberabitur & d. l. si ex duobus Montan. supra. n. 75. vide infra n. 57. & quando liberatus fuit qui gessit, quod omnes liberentur Surd. cons. 170. n. 11. & seq. nisi tutores renunciassent beneficij diuisionis, ordinis & lesionis, vel si eis non competant intelligendo posse conueniri quatenus minor non recepit.

8 2. Lim. non procedere quando pupillus pubes effectus alterum ex tutoribus authoritate curatoris liberauerit, tunc enim alterum conuenire minime posset l. si pupillus de administratio. tutor. Montan. supra. n. 76. Bello. communi opi. verbo conuentio col. 8.

9 3. Amp. etiam si adultus debitorem suum procuratorem constituerit ex hoc enim non videtur eum vt debitorem idoneum ex causa præambula approbasse; sed etiam contra curatorem agere posse l. Lucius. 47. vbi glo. verbo. videri & Bar. de administration. tutor. Montan. supra. n. 77. & contra curatorem quia cum posset non exegerit tempore curæ agere posse. glo. supra.

10 4. Amp. vt actio tutelæ directa competat hæredibus pupilli. l. 1. §. hanc, & §. fin. de tutel. & ration. distra. l. tutelæ 12 C. arb. tute. Montan. supra. n. 78. Galgan. de tutel. lib. 2. tit. 26. n. 1. in fine. & nu. 12. Papien. in form. lib. ad red. rat. tut. glo. debitam. n. 5. & contra quemlibet tutorum insolidum l. á tutoribus. 34. §. hæredibus vbi glo. & Bar. de admi. tuto.

11 1. Lim. non dari cum priuilegio prælationis in personalibus cœteris creditoribus l. ex pluribus de administratio. tutor. Montan. supra. n. 79. Galganet. d. nu. 12. licet in realibus & tacita hipotheca competat quę transit actiuè & passiue per l. fin. § final. C. de vir dot.

12 2. Lim. non dari hæredi minori 25. annis sine curatoris authoritate agenti l. de ijs C. de administrat. tutor. Montan. supra. n. 8.

13 5. Amp. directam actionem dari etiam pupillo cōtra hæredes tutoris & curatoris d. l. 1. §. hanc actionē. & §. plane & l. 10. de tute. & ration. distrahen. l. tutelæ 12. C. arbitr. tutel. etiam non gesti vel neglecti l. pater vester cum l. seq. C. de hæred. tuto. præsertim si hæres gerere perseuerasset l. cum ostendimus. de fideiuss. nomin. Montan. supra. n. 81. & seq. maximè verò ex proprio dolo Galgan. d. lib. 2. tit. 26. n. 3. Decia. cons. 85. n. 21. & seq. lib. 1. & pro dolo tutoris actione ex contractu vel quasi descendente Cast. cons. 63. n. 3. lib. 2. etiam pro facto ab hęrede tutoris implente inchoata á defuncto l. si tutores. 61. & ibi Bar. de admi. tuto. Rot. decis. 557. coram Buratto. & contra emptorem bonorum minoris.

14 1. Subamp. vt præstent vsuras pecuniæ in arca existentis non restitutæ l. tutor qui repertorium. §. pecuniæ quæ in arca de administrat. tutor. d. l. cum ostendimus §. quæ in arca Montan. supra. n. 85.

15 1. Lim. non procedere in actione tutelæ de ration. distrahen. quæ cum pœnalis sit in hæredes, aliosque successores minime datur l. 1. § hanc. 2. vbi glo. de tutel. & ration. distrahen. Montan. supra. n. 87.

16 2. Lim. hæredem de leui culpa propria ac tutoris, non teneri d. l. cum ostendimus. vbi glo. verbo. negligentia l. non similiter. de magistr. conuen. Montan. d. cap. 39. n. 88. nec de leui defuncti. glo. supra. Montan. supr. n. 89. Galgan. d. tit. 26. n. 4. quamuis de dolo proprio teneatur l. 1. C. de hæred. tutor. Galg. d. tit 26. nu. 7. & p. post Roma cons. 413 n. 13.

17 1. Sublim. quod dicitur de leui culpa tutoris non procedere quando lis fuisset cum tutore inchoata, vel cum damno pupilli lucratus fuisset, vel aliquid gratiæ præstitutum fuerit, cum pupillo acquirere potens alijs permiserit l. 1. vbi glo. verbo. præstitum. C. de hered. tutor. Montan. supra. n. 90. Galgan. d. n. 4. post Rom. cons. 413. n. 13. & Rol. cons. 49. n. 14. lib. 1. vel cœpta per defunctum non perfecerit l. 1. in princip. de fideiuss. tutor. l. 1. §. tutor quoque si penden. appel. Galgan. supra. n. 5. nisi minor esset, vel fœmina d. l. 1. in princip. Galgan. supra. n. 6.

18 3. Lim. non procedere quando tutor non iure datus se non immiscuisset, tunc hæres dolum, culpamque tutoris non præstabit l. hæres. de fideiuss. manda. & hered. tuto. Montan. supra. n. 91. Galgan. d. tit. 26. n. 11.

19 4. Lim. nam vnus hæres non tenetur ex persona sua si non exegit hæredem alterius qui soluendo fuisset, tempore finitæ tutelæ l. tutores. §. tutoribus de administrat. tutor. Montan. d. n. 92.

20 5. Lim. ex proprio facto hac actione non teneri l. 1. de fideiuss. tutor. l. si tutoris 61. de administr. tutor. Galgan. d. tit. 26. n. 8.

21 6. Lim. vt licet ex dolo defuncti quocum lis contestata fuit hæres eius actione ista teneatur l. final. §. Paulus. de fideiuss. tutor. attamen si ignoret hæres vbi nam sint instrumenta abeo petita, non tenebitur nisi dolo tutoris amissa fuissent cum quo lis contestata esset l. hæres. 8. de fideiu. tutor. Galgan. d. tit. 26. n. 10. & actione de dolo non tenetur hæres nisi quatenus ad eum peruenit Cast. cons. 63. n. 3. lib. 2.

22 7. Lim. non procedere quando nomine alterius tutoris conuenitur soluendo existentis finita tutela, nisi tutorum alter tutela durante obijsset l. tutores. 40. §. tutoribus. de administration. tutor. Galgane. supra. num. 12.

23 8. Lim. non teneri pro iure nondum creato in quo tutorem non repræsentat hæres Ceph. cons. 674. n. 45.

24 6. Amp. vt omnes tutores insolidum teneantur, & conueniri possint nisi à testatore, vel a iudice tutelæ administratio diuisa fuisset, tunc enim de eo, quod

vnusquisque

vnusquisque gessisset rationem reddere quisque non pro gestis ab alijs teneretur & conueniri posset vide. sup. tit. 14. & in gestis tutela iam finita vnusquisq; tenetur de eoquod gessit l. Diui. 32. de admi. tuto. l. à tutoribus. 34. §. hæredibus licet si omnes soluendo sint locus sit diuisioni ff. eod. tit. & si alter condemnatus soluat totum cessis sibi actionibus contra contutorẽ pro dimidia aget l. cum pupillus. 21. de tut. & rat. distra hen.

25 7. Amp. vt omnes tutores coram eodem iudice conueniri debeant l. omnes. C. arbitr. tute. Soc. in cap. prudentiam. n. 27. de mutu. petitio. Montan. d. cap. 39. n. 216. Carpan. super stat. Mediolan. cap. 8. n. 12.

26 8. Amp. vt in ista actione veniat etiam quod interest pupilli factum fuisse vel gestum non esse l. 1. de tut. & rat. distra. l. eum qui. C. arbitr. tute. iuramento in litem liquidando contra tutorem eiusuè hæredem l. tutor. qui repertorium. de admini. tutor. & ad vsuras etiam tutor eiusque hæres tenebitur qui ad licitum & honestum lucrum pupillares pecunias minime posuerit; nec non & protutor pro gestis, & omissis l. tutorem. l. tutor. §. si post. de administr. tutor. l. eum ostendimus. §. vsuras. de fideiuss. nomin. & hæred. tuto. l. 1. §. in protutelæ de eo qui pro tuto. Montan. supra. n. 219. & sequen. Galgan. d. tit. 26. n. 48.

27 9. Amp. pro non gestis conueniri posse à die qua se tutorem datum non ignorauit neque excusationem proposuit l. 1. & l. quidam. §. final. de administr. tutor. Monta. d. cap. 39. n. 3. Galgan. de tutel. lib. 2. tit. 7. & tit. 25. n. 1. vide supra. tit. 18.

28 1. Subamp. procedere etiam si decreto tutor datus abesset, si sciens se non excusauerit l. tutor. C. de administr. tutor Montan. supra. n. 4.

29 2. Subamp. vt non requiratur interpellatio, neque testatio at quandocumque innotuisse sat est l. ita autẽ. in fine. de administratio. tutor. Montan. supra. n. 5.

30 3. Subamp. procedere in curatore cessante tutores conuenire finita tutela l. tutor qui repertorium. §. pecuniæ quæ in arca & l. Aemilius. de administrat. tutor. Montan. supra. n. 6.

31 1. Amp. vt instare etiam debeat pro administratione sibi decernenda, alioquin suo periculo cesset d. l. ita autem in fine. Bar. in l. legitimos. in principio de administratio. tutor. Fulgos. cons. 51. Ang. cons. 103. Montan. supra. n. 7.

32 1. Lim. hanc primam ampl. nam non gerens non tenetur directa, sed vtili tutelæ actione, quia suo periculo cessauit l. non quasi. §. illud rem pupilli saluam fore Montan. supra. n. 8.

33 2. Lim. non procedere quando inutiliter datus nil gessisset, tunc enim conueniri minime posset l. impuberi. vbi glos. verbo. non adstringetur de admini. tuto. & alijs similibus. Rota. Roma. dec. 634 par. 1. diuers.

34 4. Subamp. vt etiam de non gestis ante inuentarij confectionẽ quæ dilationem minime admittebant, ac tempore peritura erant tutores teneantur, ac eorum periculo sint, omnia enim quæ pupilli commodũ concernunt facere tenentur, alioquin de proprio supplebunt l. final. C. tut. qui non satisd. Bur. in l. qui duos. de reb. dub. Montan. supra. n. 9.

35 1. Amp. 4. subampliationem, vt quoad eorum distractionem quæ dilationem non admittunt testantis voluntatem tutor contemnere possit l. quidam. §. vsq; adeo de administr. tutor. Montan. supra. n. 10. nec excusabitur si contutores differentes; vel se excusare nolentes expectauerit d. l. tutor. qui §. si tutor. Montan. d. num. 10.

36 1. Amp. vt hæc actio perpetua sit, nec tempore lõgo præscribatur l. tutores C. arbitr. tutel. l. neque. C. quib. non obst. long. tempo. præscript. Montan. supra. n. 241.

37 1. Lim. nam secuta gestionis approbatione, quinquennij lapsus præsumi faciat illud ex causa necessaria, ac rectè processisse, secluso dolo. Laderch. Imol. cons. 160. n. 5. & 6.

38 11. Amp. vt si quæ vsu consumuntur etiam sine decreto minime distraxerit, tutoris periculo pereant, & pro eis conueniri possit l. tutor. vbi glo. verbo. suũ de administratio. tutor. l. 4. C. quando. decre. opus non est Rom. cons. 425. versic. septimo. Galganet. de tutel. lib. 2. tit. 7. in fine.

39 12. Amp. contra tutorem agere posse, ex quo contutorem suspectum non allegauerit l. qui plures. 42. vbi glo. verbo. conueniuntur & Bar. de admini. tutor. Galganet. de tutel. lib. 2. tit. 20. n. 14. tit. 25. n. 30.

40 13. Amp. si quid dolo amisit, vel non acquisiuit teneatur, & conueniri possit & ad id etiam in quo & quatenus pupillo nocuit l. 7. C. arbitr. tutel. l. 4. quid. ex facto tutor. l. fin. de administratio. tutor. Soc. in l. Iulianus n. 8. de conditio. & demonstr. Manti. de vlt. volunt. lib. 11. tit. 17 n. 31. Surd. cons. 528. n. 12. post Dec. cons. 274. n. 3. & Ias. cons. 218. nu. 1. & 2. *lib.* 2. Galganet. de tutel. lib. 2. tit. 25. n. 2. & 3. vide supra tit. 18. cap. 12. & si fraudem commiserit in acceptatione tutelæ vel male gerendo extra ordinem punietur. l. in eos. vbi glo. & Bar. de tutel.

41 14. Amp. etiam quando appellare omisit à sententia qua pupillus iniustè condemnatus *fuisset, vel causam* prosecutus non esset l. si bonam. 11. C. de administratio. tutor. Galganet. d. tit. 25. n. 6.

42 15. Amp. conueniri posse si pecunias pupilli in proprios vsus tutor conuertit, vel aliquid abstulit l. tutor. §. pecuniæ. de administration. tutor. l. 1. C. de vsur. l. tutor. de furt. vbi etiam furti teneri. & ibi glo. & Doct. l. 2. de tut. & rat. distra. Galganet. supra. n. 7. & 8. & Farin. in fragment. lit. A. part. 1. n. 33. & seq. vbi etiam criminaliter posse. nisi ciuile iudicium prius motum fuisset mentione doli facta.

43 16. Amp. teneri & conueniri posse pro amissis, nisi dolo & culpa cessante amissa probaret Ang. cons. 102. ad fin. vbi coniecturas sufficere probat Roma. cons. 413. n. 8. & sequent. Castr. cons. 63. lib. 2. Gozad. cons. 94. n. 7. Galganet. d. tit. 25. n. 8.

44 1. Subamp. teneri tutorem etiam pro furto ablatis nisi dolum & culpam absuisse probet l. si vt certo. §. nunc commoda §. præterea. Institu. quib. mod. re contrahit. oblig. Roma. supra. Dec. cons. 177. n. 3. versic. modo. Grat. cons 94 n. 37. lib. 2. Ond. cons. 19. nu. 17. lib. 1. & cons. 90. n. 11. lib. 2. Meno. cons. 353. n. 2. Rot. Rom. in Romana tutelæ de Boncompagnis. 13. Nouembris 1615. coram Rpd. Vbaldo. Galganet. d. n. 8. Rot. dec. 762. par. 2. recentior. subdentes etiam furtũ probare, nec sufficere querelam vel acclamationem quando aliquis ex officio custodire tenetur.

45 17. Amp. vt si tutor pupilli rem à patre pupilli alienatam vendisset vt suam & postea pupillum de eui-

ctione

ctione conueniri curet hac actione teneatur l.2.C. de in lit.dand.tuto.Galgan.supra.n.9.

46 18. Amp. etiam si officia ante tutelam & curam, & in ipsa tutela & cura non expleuerit vt de iure tenebatur, conueniri possit ac teneatur. Galgane. d. num. 9.

47 19. Amp. vt nesciens vel dubitans esse tutorem hac tutelæ actione teneatur, si gessisset l. 3. de eo qui pro tuto.Bal.in l.falsus n.19.C.de furt.Galgan. sup.n. 19.

48 20. Amp. etiam si mater gesserit negocia pupilli §. si autem.authent.de nupt.Galg.supr.n.20.

49 21. Amp. in patrono qui liberti pupilli negocia gesserit l.patronus.8.de tutel. Galga. supra, debet enim gerere bona fide sicut alij tutores, & si quid in fraudem gesserint reuocatur d. leg. 8. & ibi glos. & Bar.

50 22. Amp. etiam si iniusta pronunciata fuerit appellatio ab excusatione, ac gerere omiserit l. tutor. 21. de administrat. tutor. l. quamquam. is. in fine. C. de excusat.tutor.Galgan.supra.n.25.

51 23. Amp procedere quoad ea quæ pupillo accessere durante tutela l.quoties. 10. §. final. de administra. tutor.§.datus. Institut. de excusatio. tutor. Galganet. supra.n.29.

52 1. Lim. non procedere quando certorum bonorum tutor datus fuit & damnum in alijs euenit d.l.quoties §.constat. Galganet. supra. n. 30. idem si in alia prouincia euenerit subdens.

53 24. Amp. siue in rebus vel corpore pupilli damnum acciderit, vel in moribus.l. consilio. 7. de curator. furios.l.cum plures.13.§.cum tutor.de administr. tutor. Galgan.supra.n.31.

54 25. Amp.etiam si pater testamento tutorem à rationum redditione liberasset l.6. §. Iulianus. de administratio.tutor.& §.Papinianus.Galganet. supra. num. 32.

55 26. Amp. procedere etiam si damnum absente tutore accidisset, dumtamen ei intra triginta dies notificetur, alijsque triginta diebus expectetur l.curatorē. 10.C.qui dar.tuto.l.final.de tutor.& curat.dat.l.sciref. §.qui autem de excusation.tutor.Galgan.de tutel.lib. 1.tit.7.n.65.&lib.2.tit.25.n.33.

Lim.vt licet incendium culpa habitatorum accidisse præsumatur, secus si vigiles habitantes fuisse constet Marf. sing.74. Viui.dec.132.n.4.Rot.dec.164.par.2. recent is.vide tract.exec. tit. 12. n. 483. clare vero de initio ignis constare debet Affl.dec.57.n.4.Meno.de arb.cas.390.vbi late.

56 27. Amp. etiam si tutor in nihilum pupillo author factus fuerit l.qui tutor. 19. de administration. tutor. Galgan.d.tit.25.n.33.

57 28. Amp.procedere etiam si tutorum alter fuerit liberatus, nisi enim soluisset cœteri tutores conueniri possent d.l.qui tutor.Galganet.supra.n. 34. vbi etiam pro soluto liberari l. 1.§.si apud depos.& idem si cum altero actum fuerit, nempe vt cœteri non liberentur l.40.§.adolescens. de administratio.tutor, Galga. supra.n.37.

58 29.Amp.procedere etiam si tutor alium loco sui substituisset l.curator. 12.C.qui dar.tuto.l.final.C.de administratio. tutor. Galgan. d. tit.25.n. 35. Roman. cons.338.n.7.

59 30. Amp.vt si culpa curatorum tutor conuentus minoris nomine fuerit condemnatus, ideoque pupillus contra curatores egerit qui ei in id fuerint condemnati, quod eorum intererat tutorem eorum culpa condemnatum minime fuisse, adhuc enim tutorem pupillus habet obligatum l. si minoris 26. de administration.tutor.l.alterius.20.§.non idcirco de tut.& ration.distrahen.nisi alius nomine minoris condemnatus soluerit Galgan. supra. n. 38. vel nisi curator minori soluerit quod non soluit tutor sed hoc casu minor debet curatori actiones & integrum restitutionem cedere contra tutores d.l.si minoris.

60 31. Amp. vt spolio tutores teneantur pro rebus pupillorum retentis Contard. in l. 1. C. si de momentan. possess.in ampliation.n.75.Ruginel.de appellatio §.2. cap.3.n.657.Galgan.d.tit.25.n.48. & contra spoliatores cum violentia duplex dari iuramentum super rei valore & quantitate Veral.dec.121.par.2.Manci. de iura.par. 4. eff.114.& restitui minores & Ecclesiā si ceciderunt eorum facto prælati vel tutoris à possessione Ond.cons.23.n.40.& 55.lib.2.Gargiare. patr. 75.n.2.lib.1.Gratia.dec.211. in addit. prout & si quis ceciderit ex contractu imperfecto Morot.cons.96.nu. 9.Rim.Iun.cons.5.n.21.& seq.vide infra lim. 16. nu. 173.

61 1. Subamp.cōtra protutores curatores actores adiutores & huiusmodi nisi iustam habeant causam retinendi Dec.cons.56.n.4.Crau.cons.157. n. 1. vtili tamen actione ad possessionem restituendam Cast. in l. qui rem.depos.iunctis alijs à Contard. citatis. vbi supra.Galgan.supra.n.48.

Minores etiam & Ecclesia pro spolio tutoris & prælati, cōueniri possunt ad possessionis restitutionē nō quoad alias pœnas Dec.cons.564.n.1.Paris cons.86.nu. 71. lib.2.Barb.cons.50.in fine.lib. 1. Neuiz. in silu. nup. lib.5.n.73.6.n.28.& Meno.de recup.rem.1.num.61. Gratia.discept.985.n.28.29.& spoliatus à iudice nulliter restituitur cum fructibus Put.dec.183. par. 1. & Paris.cons.105.n.7.lib.3.Marta. dec. 71. n. 9. Pisan. 145.vbi etiam non probatis extremis.

62 32. Amp. procedere etiam si pupillus ei hæres successerit cuius tutelam tutor suus etiam gesserat, hoc enim etiam casu actio tutelæ hæreditaria causa pupillo non denegatur l. si pupillus.7.de tutel.& ration. distrahend.Galgan.de tutel.lib.2.tit.26.n. 1. in fine. etsi hæredes pupilli minores ætate sint curatore authore tutelæ actione agere poterunt, curatore adhoc sibi authore dato l.de his.12.C.de administratio. tutor.Galgan.supra.n.2.

63 33. Amp. vt si solus tutor datus sit, & postea alter ad augmentum detur, inter eos periculum commune sit l.quoties.10.§. final. vbi Bar. de admini. tutor. Galgan.de tutel.lib.2.tit.26.n.21.

64 34. Amp. vt si nullus gesserit, vel aliquid omiserint, insolidum teneantur, nisi talia forent quæ cœptorum consumationem ab eo desiderarent qui cœpit, vel adeò gestis forent annexa, vt separari minime possent, l.tres tutores.36.§.item in eo. l. si plures. 39. de administr.tutor.& l. tutores.40.§.in cum.eod. tit. Galgan. supra.n.24.

65 1. Subamp. vt si tutelam diuiserunt gerentes, tueri se non possint ex eo quod alter non gesserit l.2. §. nec prodest. de diuid. tut. Galgan. supra.n.25.

66 2. Subamp. vt qui quædam gessit eum cœteris

æqualiter

çqualiter teneatur etiam ſi pleraque non geſſerit l. ita autem. 5. §. geſſiſſe. de adminiſtratio. tuto. Galgan. d. num. 25.

67 1. Lim. non procedere quando poſt aliquorum geſtionem Reipublicæ cauſa abfuiſſet, etenim pro eo tempore non tenebitur l. 1. C. ſi tut. vel curat. Reip. cauſ. Galgaſ. ſupra. n. 26. debet tamen ſic abſuturus, excuſari ſe facere, alioquin tenebitur, licet petere poſſit vt qui geſſit prius excutiatur d. l. 1. à noua, autem tutela anni habet excuſationem reuerſus. l. 2. C. eod.

68 35. Amp. procedere in eo qui geri mandauit, ſiue mandatarius geſſerit, ſiue non l. ita autem. 5. §. geſſiſse l. tres tutores. 56. vbi Doc. de adminiſtration. tutor. Roman. conſ. 338. n. 7. Galg. d. tit. 26. n. 27.

69 1. Subamp. procedere in eo qui à contutore ſatis accepit rem pupilli ſaluam fore eique tutelæ totius adminiſtrationem permiſit d. l. tres tutores. §. non ſolum. Galgan. ſupra. n. 27.

70 2. Subamp. teneri pro delicto mandatarij Gram. dec. 3. n. 12. Galgan. ſupra. n. 29.

71 1. Lim. non procedere quando ſolitus erat rectè gerere. Bal. conſ 222. lib. 2. Franc. Marc. dec. 524. in fi. lib. 1. Seraph. dec. 527. refert & ſequitur Galg. ſupra.

72 36. Amp. in eo qui à cœteris contutoribus rationes accipere iuſsus id facere noluit l. iure noſtro 26. §. honoris. de teſtam. tutel. vbi glo. & Bar. Galgan. ſupra. n. 28.

73 37. Amp. in tutore dato notitiæ cauſa, ſi namque nō geſserit vel male geſserit vt alij poterit conueniri. l. quæſo. 32. §. idem Paulus vbi Bar. de teſtamen. tut. l. 1. C. de pericul. l. tutor. Galgan. ſupra. n. 29.

74 38. Amp. filiumſamilias, ſiue in poteſtate ſiue emācipatum pro adminiſtrata tutela, vel omiſsa, aut male geſta, teneri & conueniri poſse l. 4. §. filiumſamilias. vbi glo. verbo. emancipatum. l. filiusfamilias. de action. & oblig. Galgan. ſupra. n. 32.

75 1. Subamp. dari contra patrem actionem tutelæ, pro filio qui de patris voluntate tutelam geſſit, & in ea gerenda commiſit dolum l. ſi filiusfamilias. 6. de tutel. & rationi. diſtrahend. ſed ſi contra patris voluntatem geſserit de peculio tenus ſcilicet contra patrem agetur, & contra filiumfamilias in quantum facere poteſt, & contra emancipatum de eo quod geſſit poſt emancipationem in totum pro ſolido agi poterit l. ſi filiusfamilias. 11. de tutel. & ration. diſtrahen. & l. filius. 12. eod. tit. Galgan. d. n. 32. l. tutorem. 38. vbi Bar. de admi. tuto. variata conditione gerentis, vel cuius negocia ex neceſſitate geruntur obligationis conditionem variari vt ibi.

76 39. Amp. dari vtilem contra dominum de peculio pro geſtis à ſeruo. l. 1. §. proinde de eo qui pro tutor. l. 1. C. eod. l. de facto. de pecul. Galg. ſupra. n. 33.

77 40. Amp. agi poſse iſta actione contra fideiuſsores tutorum etiam l. 4. §. finali. de fideiuſsor. l. final. §. finali. C. de iur. dot. vbi Docto. Galg. ſupra. n. 34. & puberi agendi electio datur contra tutores, curatores, hæredes, eorum fideiuſsores ac hæredes. l. 1. C. de fideiuſsor. tutor. Galgan. ſup. n. 34. hodie tamen prius conueniendi ſunt principales, & poſtea fideiuſsores in ſubſidium §. ſi quis igitur authen. de fideiuſsor. & mandato. auth. præſente. C. de fideiuſ. Galgan. ſupra. de quo dixi in tractatu fideiuſsorum & etiam pro vſuris licet in aliorum adminiſtratorum fideiuſsoribus, ſecus ſit Munnoz. de ratiocin. cap. 34. nu. 15. per l. Lucius. & l. conſtitutionibus ad municipal. & mortuo principali ſine hærede l. ſi fine. 33. de admi. tuto. tenētur autem fideiuſsores ex eo ſolo quod ſciant ſe nominatos in actis deſcriptos ſine contradictione l. 4. §. fi. de fideiuſ. tut. licet habeant eaſdem reputationes quas tutor. l. 5.

78 1. Subamp. vt ſi plures ſint fideiuſsores contra vnum agi poſſit, in vnum actio inſolidum detur, & conuento præſtabuntur actiones l. ſi plures. 12. rem pupilli ſaluam fore, niſi pubes aliter conuenerit l. 7. de fideiuſso. tutor. Galgan. ſupra. n. 39. & eodem modo quo vnus tutor pro alio tenetur eodem modo tenetur fideiuſſor l. ſi duo. 52. vbi Bar. de admi. tuto. & fideiuſsoris etiam hæres tenetur, prout nominator & poſtulator tutoris l. 2. & 3. de fideiuſ. tut.

79 1. Lim. fideiuſsores non teneri quoad ea quæ tutor tutela finita voluntariè geſſit l. Lucius. §. Paulus. vbi Bar. de adminiſtratio. tuto. quæ eſt l. 47. Galgan. d. n. 34. in fine nec quando pupillus ei ſucceſſit pro quo fideiuſsor ſe obligauit Alba. conſ. 328. n. 9. & ſeq. Rot. dec. 156. n. 12. nouiſ. diuerſ. vbi etiam ſtricte intelligi nec ad diuerſam qualitatem extendi puta inuenis hapothecæ ad capſerium.

80 2. Lim. nam ſi cum tutore actum fuerit qui ſolidum ſoluerit fideiuſsor liberetur & è contra l. 1. & 2. C. de fideiuſsor. tutor. Galgan. ſup. n. 35. nec contra vtrūque eodem tempore agi poteſt d. l. 1. ſed hodie ſecus eſt glo. ibi verbo. eligere.

81 3. Lim. non procedere in matre & alijs mulieribus quæ non tenentur pro tutoribus datis filijs ſuis, ſi pro eis, alijſue fideiuſſerint, niſi indemnitas fuerit cum decreto iudicis promiſſa pupillis l. 1. & 3. C. ſi mat. indemni. vel niſi doloſe à matre tutor fuerit petitus l. 2. §. non ſolum ad Tertullian. vel niſi contra eam vti tutricem agatur Cor. conſ. 198. n. 11. lib. 1. Soc. conſ. 126. lib. 1. Decia. conſ. 94. n. 15. lib. 3. Peregri. de iure fiſci. lib. 2. tit. 16. n. 1. Galg. ſupra. n. 36. & 37.

82 4. Lim. non procedere quoad ea quæ tutor vltra, ſuam partem & regionem geſſiſſet l. ſi duo. 52. de adminiſtratio. tutor. Galgan. et ſupra. n. 38.

5. Lim. ſi plures fideiuſſores plurium tutorum ſoluendo exiſtentium ſi non ſit adminiſtratio diſpar viriliter tantum quilibet teneatur l. 6. de fideiuſ. tut.

83 6. Lim. non procedere quando pubes contra tutorē agere minime poſſet, tunc enim nec etiam contra fideiuſſorem agere poterit Galg. ſupra. n. 39. in fine.

7. Lim. contra fideiuſſores tutoris & curatoris niſi condemnati agi non poſſe ad reddēdam rationem l. fi. C. de fideiuſ. tut. Alba. conſ. 328. n. 1. & ſeq.

84 41. Amp. agi poſſe etiam contra fratrem maiorem, ſiue tutorem, negociorumue geſtorem ſi vti negociorum geſtor adminiſtrauerit Roma. conſ. 414. Decia. conſ. 110. n. 7. 205. n. 2. & 3. Rol. conſ. 49. n. 2. lib. 1. Decian. conſ. 85. n. 22. lib. 2. Galgan. et. ſupra. n. 40.

85 42. Amp. conueniri etiam poſſe tutoris nominatorem, ſed prius agendum eſt contra tutorem contutorem & fideiuſsores l. 4. C. de magiſtr. conuenien. vbi omnes quibus non repertis idoneis tempore nominationis agi poterit contra nominatorem, quia idoneos non fuiſse præſumitur etiam tempore nominationis, ac proinde onus probandi minori incumbit glo. ibi verbo. ſatisfactum Galgan. ſupra. n. 41.

86 1. Sub-

86 1. Subamp. siue per se, siue per alium tutorem nominauerit l. 2. de fideiuss. tutor. & siue mater cum decreto iudicis nominauerit l. 1. & finali. C. si mater indemni. l. 2. de fideiuss. tuto. Galganet. d. n. 41.

87 43. Amp. actionem tutelæ in subsidium dari contra magistratum ac Iudicem qui tutores & curatores dedit l. 1. & tot. tit. ff. & C. de magistrat. conue. Galg. supra n. 42.

88 44. Amp. procedere contra eum qui tutorem, & curatorem idoneum affirmauit l. 4. §. fin. vbi glo. verbo. affirmauerit de fideiussor. tutor. Galg. d. tit. 26. n. 43.

89 45. Amp. hac actione eum etiam conueniri posse qui administratione suscepta indemnitatem tutori promisit l. tutorem. 9. C. arbitr. tutel. vbi glo. verbo. ex stipulatu. in subsidium tamen iudicio prius moto contra tutorem glo. supra. Galgan. supra. n. 44.

90 1. Subamp. vt possit tutor qui cessit administrationẽ à minore conuentus cõtra eum agere qui administratione suscepta indemnitatem tutori promisit glo. sup. Galg. supra.

91 46. Amp. dari etiam contra patrem tutorem filiorũ, si legitimus administrator non sit, & non habentem in bonis filiorum vsumfructum Bal. in cum oportet. §. final. C. de bon. quæ liber. Bal. Nouel. de dote part. 9. priuil. 8. Neguz. de pignor. 4. membr. 2. par. n. 15. Galgan. sup. n. 45. dixi supra. tit. 34.

92 47. Amp. hanc actionem contra fiscum dari ad quẽ bona tutoris peruenere l. si tutor. 9. § penulti. de tutel. & ration. distrahen. vbi glo. in verbo. confiscator. l. 2. C. ad leg. Iul. de vi pub. & ibi glo. verbo. tutelæ & Docto. idem glo. dicens in quolibet creditore damnati Peregri. de iure fisci. lib. 5. tit. 1. n. 53. Galg. sup. n. 46.

93 48. Amp. vt diuersi fori tutores vel vnius hæredes plures coram eodem iudice conueniri debeant, ne causæ continentia diuidatur l. omnes vbi glo. & Docto. C. arbitr. tutel. l. 1. & 2. de quib. reb. ad eumdem iudic. eat. Cassan. in consuetud. Burgun. rubr. 6. §. 6. verbis den rendre compte n. 5. Galg. sup. n. 47.

94 49. Amp. in hac actione venire quod tutor non percepit sed percipere potuit puta fructus qui secundum tempus æstimantur, quo percipi potuere l. si fine. 33. §. Modestinus. 2. vbi Bar. de administration. tutor. Borgni. de tutor. num. 226. nisi fuissent à Principe taxati, quoniam Principis taxationi staretur Vaiase. decis. 43. n. 12. Rota. Roman. in spolio vineæ, 2. Iunij. 1611. coram Pirouano. Galganet. supra. n. 49. quod si constiterit percepisse, ac in suos vsus conuertisse consumptionis tempus inspici debebit Bal. sing. 80. Mantua. sing. 330. Borgni. supra. nu. 227. & seq. Galganet. supra. nu. 49.

95 50. Amp. procedere in curatore, furiosi, prodigi, muti, surdi, & huiusmodi in quo quæcumque de tutoribus dicta procedunt l. pro officio. 20. C. de administrat. tutor. Galganet. supra nu. 50. & quæ à tutore minor consequi non potuit, à curatore petet. l. tutores. 40. §. adolescens. vbi Bar. de admi. tut.

96 51. Amp. in hac actione legitimas etiam pupillares vsuras venire, si constiterit tutorem in suos vsus pupillares pecunias conuertisse l. tutor. 8. §. si post vbi glo. verbo. legitimas. de administratio. tutor. l. 1. C. de vsur. pupillari. Galganet. de tutel. lib. 2. tit. 27. nu. 1 & sequent. idem dicens si nomine suo pecunias pupillares fœnerasset, & legitimæ dicuntur centesimæ idest duodecim pro singulis centum, quæ centum mensibus sortem æquabant. & trientes dicuntur tertia pars centesimæ, idest quatuor pro centum nu. 13. ex Gabr. cons. 145. nu. 24. lib. 2. Fautri. contro. iur. cap. 14. vide supra tit. 18. cap. 14. Senat. Dolan. dec. 150. vbi post redditam rationem.

97 1. Subamp. ad eas tutores ac protutores teneri l. 1. §. protutelæ de eo qui protuto. l. 1. C. de vsur. pupillar. vbi idem de curatore, & eorum fideiussore. l. 3. de fideiuss. tuto. l. 1. C. eod. & hæredibus. l. 4. §. vsuras. de fideiussor. tutor. l. 1. §. planè. in fine. de tutel. & ration. distrahen. Galganet. supra. nu. 9. 27. & 33.

98 2. Subamp. vt quas præstare tenebitur secundum facti contingentiam, easdem & finita tutela præstare teneatur d. l. Lucius. 47. vbi glo. verbo. easdem & Bar. in princip. Galgan. supra. n. 17. in fine.

99 3. Subamp. vt quas tutor ab alijs vsuras receperit præstare teneatur, nisi testator alias constituerit l. Titius. 48. §. præfectus de administratio. tutor. Galgan. supra. n. 18. in fine.

100 4. Subamp. vt in casibus quibus vsuræ debentur, incipiant deberi quando pupillarem pecuniam accepit vel exigere potuit post sex menses, quæ etiam tutela finita currunt ac debentur quousque restituatur; statim verò si tutor in suos vsus conuerterit, nisi non per tutorem, sed per aduersarium stetisset quominus restitueretur l. tutor. 8. §. si post. & §. final. de administratio. tutor. d. l. Lucius. 47. §. quæsitum & ibi Bar. eod. tit. de administratio. tutor. Galganet. supra n. 21.

101 5. Subamp. in hærede tutoris & curatoris qui pecunias pupillares in arca relictas statim non restituit; vel aduersarium non interpellauit vt acciperet d. §. si post. vbi glo. verbo. pecuniæ Galganet. supra. nu. 23.

102 6. Subamp. vt si filius emancipatus ista actione conueniatur licet pro antea gestis in quantum facere potest teneatur, post emancipationem insolidum pro vsuris etiam tenebitur l. tutorem. 38. §. inde. vbi glo. verbo. facere de administration. tutor. Galganet. supra. n. 25.

103 7. Subamp. iure etiam canonico has vsuras deberi propter moram, veluti damnum emergens vel lucrum cessans Roma. sing. 179. Lup. in l. curabit. C. de action. emp. Rol. cons. 35. lib. 1. Coua. variar. resolution. lib. 3. cap. 2. Galganet. supra. nu. 35. ad rationem quinque pro centum singulis annnis. nu. 42. post Rota. Roman. decis. 658. part. 1. diuersor. & in Romana Saluiani interdicti, 20. Nouembris. 1591. coram Rpd. Orano. dixi. plenè in tractatu interesse. vide infra lim. 7. huius ampliationis.

104 1. Lim. non tamen teneri tutores ad lucrum inhonestum pupillares ponere pecunias nec si pecunia non sufficeret pro emptione prædij, vel ad honestum lucrum Lup. in cap. nauiganti. nu. 33. & 40. de vsur. Galganet. supra. n. 36. vide supra. tit. 18. cap. 15.

8. Subamp. teneri tutorem ad vsuras eius etiam quod à contutore debetur, vel pro contutore debet l. 2. vbi Salic. C. de vsur. pupil.

105 1. Lim. 51. ampliationem vt licet nõ possint tutores & curatores agere contra pupillos, vt contra eos agant actione tutelæ; agere tamen possunt animum suum declarando, velle rationẽ reddere, soluere, seq;

ab vſuris liberare l. 4. vbi glo. verbo. voluntatis. Bal. & Salic. C. de vſur. pupillar, dũ tamen deponant quod debent, offerre etenim non ſufficit l. tutores. §. final. l. cum tutor. de adminiſtratio. tutor. Roman. conſ. 139. n. 4. Surd. deciſ. 184. in fine vbi reprobat Ceph. conſ. 8. Galganet. ſupra. nu. 12. & 22. ex l. tutor. 29. §. tutor. cum l. ſequent. de adminiſtratio. tutor. & l. final. C. de vſur. pupillar. infra n. 219. Senat. Dolan. d. deciſ. 150. interpellato tamen adulto cum curatore vel conſanguineis pro ſolutione; vel maiore.

106 1. Sublim. nam ſi debitum liquidum non eſſet, mora committi minime poſſet Surd. deciſ. 179. n. 13. Galgan. ſupra. dixi in d. tractatu intereſſe. Rota. Roman. deciſ. 324. n. 2. part. 2. diuerſo. Seraph. dec. 473. Achil. de Graſ. deciſ. 296. n. 8. Surd. dec. 179. n. 13. Bero. cõſ. 152. n. 17. lib. 1. vbi de oneribus extraordinarijs.

107 1. Lim. hanc ſublim. non procedere quando aliqua pars liquida eſſet ea enim offerri debet ac ſolui etſi totũ vel reſiduum illiquidum ſit, aliquid eſt deponendũ præſtito fideiuſſore ſoluendi reſiduum ſi plus ſoluere debere liquidari contigerit Afflict. dec. 205. n. 2. Soc. conſ. 8. n. 3. ad finem. verſic. præterea & ſecundo. lib. Iaſ. in l. quod te n. 8. ſi cert. petat. Aleiat. conſ. 416. verſ. ſecunda eſt de communi omnium Rot. Genuen. deciſ. 164. n. 22. & 23.

108 1. Sublim. hanc vltimam limitationem non procedere nec in illiquidis eſſe aliquid deponẽdum fideiuſſor emque præſtandum quãdo à pena, vel intereſſe excuſare aliquis ſe ipſum intendit; ſed tantummodo vbicumque actionem quærere vult. Tiraq. de retract. lignag. §. 1. glo. 19. n. 3.

109 2. Sublim. non procedere niſi in principali debitore, non etiam in fideiuſſore Vrſil. ad Afflict. dec. 205. n. 4. Ond. conſ. 50. n. 36. lib. 1.

110 2. Lim. prædictam ampliationem. 51. non procedere, nec tutorem ad vſuras centeſimas teneri ſi palam & bona fide à tutoribus, vel ex ſe pupillares pecunias recepit; ſed ad leuiores tantum l. non exiſtimo. 55. vbi glo. in verbo. & cauit. & Bar. in princip. de adminiſtr. tutor. Rom. conſ. 139. n. 3. Galg. ſup. n. 16.

111 3. Lim. non procedere quando teſtator mutuum cũ certis vſuris tutori permiſit ad has enim tantummodo tenebitur l. Titium. 48. §. pręfectus. de admini. tutor. Galgan. ſupra. n. 17. & prout patri ſoluebat Roma. d. conſ. 139. n. 5. verſ. quæ pars. Galgan. ſupra. n. 18.

112 1. Amp. vt ſi tutor alteri nomine proprio fœnaratus ſit, vnciarias tantũ vſuras præſtet; ſi pupilli nomine quas fuerit fœnoris cauſa ſtipulatus d. §. præfectus. vbi glo. verbo. huius. & verbo. dediſſent. l. lucius. 47. §. tutorem. vbi Bar. & glo. verbo. ſuo nomine eod. Galg. ſupra. n. 17. & 39. ſubdens etiam vnciarias eſſe vnum procentum, ſemiunciarias medium.

113 1. Lim. non teneri tutorem quas percepit præſtare, niſi nominum cœterorum periculum pupillus ſuſcipiat. l. tutor. 8. §. ſi poſt. de adminiſtrat. tutor. Galgan. d. n. 17.

114 4. Lim. non procedere quando pecunias cum pupillo communes negociatus fuiſſet, tunc enim ſi ſuo nomine proprio hoc tutor fecerit vſuras negocijs pręſtabit: ſi communi nomine, compendium commune erit, prout etiam ſi dubitetur, cuius nomine tutor fuerit negociatus Bar. in l. Titium. 48. §. altero. de adminiſtratio. tutor. Gab. conſ. 26. lib. 1. præſertim ſi negocium à tutore continuatum per pupilli patrem cœptum fuiſſet Rim. conſ. 300. num. 75. Maſcard. concl. 1398. num. 14. Galganet. ſupra num. 20. & 29.

115 5. Lim. patrem tutoris hac actione non conueniri niſi peculio tenus pro vſuris, iſtis niſi tutelam agnouiſſet, tunc enim inſolidum teneretur; non tamen ſcientia, vel conſenſus patris ſufficit pro agnitione l. ſi filiusfamilias. 7. de tutel. l. ſi filiusfamilias 11. & 12. de tutel. & ration. diſtrahend. & l. Lucius. 22. vbi glo. & Bar. de adminiſtrat. tutor. Galganet. ſupra. nu. 24.

116 6. Lim. nam quod ſeruus pupilli vel actoris percepit, huius actionis condemnationem minuit l. tutores. 40. §. final. vbi glo. verbo accepto fertur de adminiſtration. tutor. Galganet. ſupra. n. 30. ſecus probans ſi extranei ſeruus percepiſſet l. minor. de minor. in hoc etenim iudicio compenſatio admittitur. l. officio iudicis. 2. vbi pupil. educari. debeat.

117 7. Lim. nam ſi pecunias pupillares ad honeſtum lucrum non collocauerint, ad minimum tantum tenentur quod ex eis percepiſſent, nempe ſi illi dediſſent, qui minus dabat Roma. ſing. 179. quod Rota. Roma. voluit eſſe octo pro centum vt ex cenſibus percipitur deciſ. 742. nu. 3. part. 1. diuerſ. Galganet. ſupra. nu. 46. & 47. licet alias ad quinque reduxerit vt ſupra 7. ſubamp. huius ampliationis 51.

118 1. Sublim. vt ſi tutor pupillares pecunias in proprios vſus conuerterit teneatur ad maius, & quod pupilli intereſt non fuiſſe conuerſas. d. §. ſi poſt. & Galgan. ſupra n. 48. vide ſupra. tit. 18. cap. 129.

119 52. Amp. vt actio iſta perpetua ſit & non niſi annis triginta tollatur l. tutores. 8. vbi glo. & Salic. C. arb. tute. l. neque. 5. C. quib. non obſtat long. tempor. præſcript. Galganet. de tutel. lib. 2. tit. 29. n. 11.

120 1. Lim. non procedere in actionibus pœnalibus l. 2. vbi glo. verbo. triginta. C. de conſt. pecun. Galgan. ſupra. n. 12.

121 2. Lim. non procedere in actionibus in factum quæ dantur contra falſos tutores & eorum hæredes, ijs qui falſo tutore authore cum pupillis contraxerũt, hæ namque annales ſunt, l. 9. eo quod tutor. Galgan. ſupra. n. 13.

122 3. Lim. non procedere quando ex ſtatuto contra contractum perſcriptio breuiori tempore curreret, tunc enim ſtatutaria præſcriptio breuior etiam contra tutelæ actionem curreret Seraph. deciſ. 730. Galganet. d. num. 13. contractus enim appellatione quaſi contractus continetur eadem ratione ſubſiſtente.

Declara tamen ſupraſcriptas amp. & infraſcriptas lim. vt actor in iudicio actionem ſaltem tacite exprimere debeat, cum iudex debeat iuxta petita iudicare, etenim ſi non conſtet de obligatione conuenti poteſt ex officio iudex agentem repellere & iniuſtam ſententiam non exequi Rot. deciſ. 323. nu. 1. & ſequent. par. 5. diuerſo.

123 53. Amp. vt protutelæ actio directa & contraria contra eum detur qui pro tutore geſſit, negociorum geſtorum autem ſi curator minoris negocia geſſerit l. 1. de eo qui pro tuto. Decia. conſ. 85. n. 21. lib. 2. Galgan. de tutel. lib. 2. tit. 32. vbi etiam negociorũ actionem dari pro geſtis poſthumo non nato, tutela finita, vel ſi tutor inutiliter datus fuiſſet l. 1. C. de teſtam. tutel.

124

124 54. Amp. vt si tutor res pupilli subripuerit, actione spolij, & furti etiam teneatur l. qui fundum. 7. §. si tutor. vbi glo. verbo. spoliauit pro empto. l. 2. de tut. & rat. distra. Rot. Roman. decis. 93. n. 12. & 13. par. 2. diuerso. Contard. de momen. possess. in amphatio. n. 75. & 76. Galganet. supra n. 6.

125 1. Lim. nam dictis actionibus vti non potest minor electa tutelæ actione l. 1. §. non tantum. de tut. & ration. distraben. Azo. in sum. C. arbitr. tute. nu. 9. 10. Galgan. supra. n. 7.

126 55. Amp. vt actio tutelæ de ration. distrahend. tam pupillo quam eius hæredi competat contra tutorem, ob furtum rei pupillaris, & hæc non tollitur actione pro tutelæ nec è contra, nec furti actione quia de ration. distrahend. pœnalis est, ideo & furti cũ ista actione de ration. distrahen. concurrit quia ex eadem causa oriũtur quãuis in facto dolus requiratur in actione d. rationi. distrahendis non necessarius l. 1. §. non tantum l. 2. & ibi glo. de tutel. & ration. distrahen. Azo. in sum. C. arbitr. tute. n. 9. Galga. de tutel. lib. 2. tit. 33. nec furti actione liberatur n. 1. & seq. Odofred. de libel. cap. 55. Baptist. de S. Blas. de action. nu. 81. Petr. Iac. in pract. rubr. 115. & est in duplum. rubr. 117. vbi dat formam libelli curatoris litem adulti suscipientis.

127 1. Lim. istam tutelæ actionem de ration. distrahẽd. non dari contra eum qui iure tutor datus non sit d. §. non tantum. Galganet. supra. n. 2.

128 2. Lim. nam cum pœnalis sit in duplum namque rei æstimationis datur d. §. non tantum & ibi glo. verbo. tantum. & versic. non potest, non datur contra hæredem tutoris d. §. non tantum Azo. supra n. 10. Galganet. sup. n. 8. & 11. vbi etiam contra tutores dari qui pupillares pecunias in suos vsus conuerterit & in fine. Rol. cons. 49. n. 26. lib. 1. Baptist. de S. Blas. d. n. 81. & contra hæredem tutoris non dari, licet in actione tutelæ secus sit est glo. fin. in §. fin. Inst. de Attil. tut. vbi etiam in duplo rei persecutionem contineri.

129 3. Lim. nom competere nisi tutela finita l. 1. §. final. de tutel. & rarion. distrah. Galg. supra. n. 9. prout nec actio tutelę. §. fi. Inst. de Attil. tuto.

4. Lim. non dari nisi ob dolum, licet actio tutelæ detur etiam ob culpam etiam leuem glo. fin. in §. fin. Inst. de Attil. tut. & in reliquatu Petr. Iac. supra. n. 12.

130 54. Amp. agere posse ex stipulatu rem pupilli saluã fore; vbi & tutelæ, si res salua non sit, vel penes tutorẽ reperiatur, & non restituatur l. 1. & l. cum rem. 11. rem pupil. salu. fore. Galganet. sup. tit. 34.

131 1. Subamp. in protutore, eiusque fideiussore l. 4. §. illud. §. si quis. rem pupil. salu. fore. Galganet. supra. n. 5. & 6. idem de curatore dicens.

132 2. Subamp. hac actione rem cum fructibus & cum vsuris pecunias contineri l. si posteaquam 10. rem. pupil. salu. fore Galg. supra. n. 7.

133 3. Subamp. fideiussores in solidum teneri nec beneficium diuisionis habere l. si plures. 12. rem pupil. salu. fore Galg. sup. n. 7.

134 1. Lim. non competere nisi finita tutela d. l. 4. §. hãc & l. 1. de tutel. & ratio distrahend. in fine Galganet. supra nu. 8. in curatore, & protutore; & ab hostibus capto tutore secus probans.

135 3. Lim. nam tutori actione cedere tenetur l. si plures. 12. vbi glos. in verbo. præstarentur rem pupil. salu. fore. Galganet. supra n. 9.

136 3. Lim. non procedere quando inutiliter datus esset, nisi à Iudice confirmatus fuisset Galgan. supra. n. 1. iuncto. tit. 1. n. 6.

137 55. Amp. magistratum qui tutorem dedit in subsidium conueniri posse vt supra tit. 13. cap. 3. amp. 21.

138 56. Amp. vt supra tit. 18. cap. 11. & damni vel lucri omissi tutor & curator conueniri possit tutelæ vel negociorũ gestorum vtili iudicio l. quicquid. 7. vbi glo. & Salic. C. arb. tute. & etiam quoad gesta post tempus tutelæ finitum prioribus connexa. l. tutor. 11. vbi glo. in non connexis negociorum non tutelæ actione venire inquit & ibi Salic. C. eod. potest tamen tutori à pupillo damnum remitti facto maiore l. tutores 40. §. ab eo vbi Bar. de admi. tum. & pro gestis tutela finita connexis prius cœptis actione tutelæ tenetur, in alijs nego. gesto. l. si tutor. 13. & l. sequent. de tut. & rat. distra. æstimatio autem damni illati puta per animalia in pratis sit in herba, in frugibus pro vt messiũ tempore verisimiliter colligeretur tribus temporibus damni illati, ante messem, ac tempore messiũ Viu. decis. 280. vbi etiam custodes animalium clerici non clericum nec animal teneri. Gutierez. prac. QQ. lib. 1. Q. 4. laicum cognoscere de illato per animal clerici, non tamen contra clericos agere posse nec illud vendere sine Ecclesiastici licentia & Gul. de Bened. versic. & vxorem. decis. 2. num. 36. de testam. Gras. de eff. cleric. eff. 2. nu. 449. vbi animalia clericorum teneri. Pereg. dec. 133. nu. 12. comedentem fructus damni dati non teneri nisi asportet.

57. Amp. executionem vltimi supplicij impediri per eum cui ratio per condemnatum reddi debet, nisi rationem petens in mora sit dandi informationem administrationis Bar. in l. 2. §. 2. de restit. reo. Bal. & Ang. in l. 1. C. de custo. reo. Cepol. caut. 224. Afflis. dec. Perus. 70. Peguer. decis. cri. 22. Munnoz. de ratiocin. c. 4. nu. 18.

58. Amp. vt actioni tutelæ nequeat per pupillum etiam cum iuramento renunciari Seb. Med. de acceptil. Q. 9. nu. 19. part. 1. qui tamen citat Bal. in auth. sacramenta puberum. nu. 14. C. si aduers. vend. qui hoc mihi non probat sed n. 14. refutationes pro administratione cum iuramento validas inquit.

139 1. Lim. vt actio tutelæ contra tutorem minime cõpetat tutela vigente l. 1. in fine. l. nisi finita de tutel. & ration. distrahen. l. tutores. §. tutelæ & l. cum plures. vbi Bar. de administrat. tutor. de communi Soc. Iun. in l. ita stipulatus. n. 250. de verb. oblig. Montan. de tutel. cap. 39. n. 225. Galganet. de tutel. lib. 2. tit. 25. nu. 40. & tit. 26. vbi propterea impuberes agere non posse n. 1 & tit. 29. Franc. cons. 116. n. 46. inter cons. vlt. vol. Port. Instit. de autho. tuto. n. 16. est glo. in §. fin. verbo. actione. Inst. quib. mod. re contrahit oblig. nec ex stipulatu rem saluam fore l. si adhuc. de tut. & rat. distrah.

140 1. Amp. nec contutorem durante tutela ad reddendam rationem contra contutorem agere posse sed allegare eum suspectum potest si consilia gestionis cõmunicare nolit l. si non C. de suspect. tutor l. cum plures l. actus sui de administratio. tutor Montan. supra. n. 228.

141 2. Amp. in curatore qui non cogitur rationes reddere nisi post 25. annum minoris completum l. si cui. §. final.

§. final. de tutel. & ration. distrahen. l. cum curatore. de administratio. tutor. Montan. supra n. 229. Galganet. d. tit. 26. n. 1.

142 3. Amp. vt finita tutela dies pecuniæ creditæ debeat expectari, si nequeat imputari tutori l. si tutela. vbi glo. verbo. creditæ & verbo. credere de administratio. tutor. Montan. supra n. 230. Galganet. d. tit. 29. n. 1.

4. Amp. etiam si tutor relegatus sit non possit ab eo cõtutor rationem petere, licet eius loco actor vel curator constitui debeat l. si fine. 33. §. fi. de admi. tuto.

143 1. Sublim. primam limitationem non procedere in curatore furiosi in quo non tutelæ actio cadit, sed negociorum gestorum, quæ etiam competit dum gerit l. nisi. §. cum furiosi vbi glo. & Docto. de tutel. & ratio. distrahen. rationem tradit Ruin. cons. 89. n. 14. lib. 5. Montan. supra nu. 231. & speciali actione cum curatore agi posse l. cum curatore. de admi. tuto. l. si adhuc. de tut. & rat. distra.

144 2. Sublim. non procedere in eo qui pro tutore negocia gessit l. 1. §. cum eo. qui pro tuto. l. 1. §. finita. vbi glo. versic. hoc casu de contrar. actio. tutel. Montan supra. n. 234. Galganet. d. tit. 29. nu. 2. & 7. Port. Inst. de autho. tuto. n. 16. vbi idem de procuratore gerente d. l. cum curatore.

145 3. Sublim. non procedere quando actio vetustior est tutela ex administratione minime procedens, tunc enim officio adhuc vigente datur l. aduersus C. de administrat. tuto. l. si plures. de testam. tutel. Montan. supra. n. 235. Port. Inst. de autho. tutor. n. 16.

146 4. Sublim. non procedere quando tutor singulis annis rationes reddere promisit Montan. supra. nu. 236.

147 5. Sublim. non procedere in remoto à tutela tamquam suspecto l. tutelæ de contra. tut. & vtil. action. Mont. supra. n. 237.

148 1. Lim. quintam sublim. non procedere quando suspecto curator adiunctus esset l. si tutor. 9. §. si tutori. de tutel. & ration. distrahend. Galganet. d. tit. 29 n. 5.

149 6. Sublim. non procedere quando tutela ad alium translata fuisset l. si tutor. 9. §. si testamento. vbi Docto. de tut & ration. distrahen. Galganet. d. tit. 29. nu. 4. puta ob tutoris absentiã, qui pro tempore absentis tutoris conuenietur, & recursus tutelam recuperabit d. l. si tutor. 9.

150 7. Sublim. non procedere quando tutor Reipublicę causa abesset, ideoque foret excusatus l. si tutor. Reipublicæ. de tut. & ration. distrahend. debet tamen excusari se facere, alioquin in subsidium tenebitur contutore qui gessit excusso l. 1. C. si tut. vel. cur. Reipub. caus. aberit.

151 8. Sublim. quando tutor in hostium potestatem peruenisset, & eum habuerit qui tutelæ iudicium suscipere obtulerit l. si pupillus. §. si tutor. & l. sequent. de tut. ration. distrahen. Montan. supra nu. 239. Galgan. supra. n. 4. & 9. vbi etiam fideiussores conueniri posse; at reuerso tutore tute. recuperabit l. 8. de tut. & rat. distra.

152 9. Sublim. non procedere in alijs actionibus iniuriæ, furti, & damni. l. si tutor Reipublicæ. §. final. vbi glo de tutel. & ration. distrahen. l. cum curatore de administrat. tutor. Montan. supra. n. 240.

153 10. Sublim. non procedere quando alter ex duobus impuberibus adoleuerit l. tutores. 40. §. final. vbi glo. verbo. idem. de administratio. tutor. Galga. d. tit. 29. n. 3.

154 11. Sublim. non procedere quando extra iudicium tutor à contutore rationes exigeret, cuius factum præstare tenetur l. 3. §. si parens. vbi glo. verbo. exigere. de administr. tutor. Galgan. d. tit. 29. n. 8.

155 12 Sublim. non procedere quando pupillus hæres eius fuisset cuius tutelam tutor suus gesserat l. si pupillus. 7. vbi glo. de tutel. & ration. distrahen. vbi tunc ex hæreditaria causa actionem dari pupillo contra suum tutorem Galganet. d. tit. 29. n. 9.

13. Sublim. vt si tutor diminuerit bona pupilli & eum paterna hęreditate abstinuerit quę vtilis pupillo erat, licet pupillus contra tutorem nisi tutela finita agere non possit, creditores tamen patris pupilli contra tutorem negociorum gestorum agere poterunt l. cum tutor. 18. de tut. & rat. distra.

14. Sublim. nam spolij actio contra tutorem datur ad rem certam priusquam administratę tutelę ratio reddita sit Soc. cons. 24. n. 35. lib. 1. de magis cõi. Surd. cons. 296. n. 23. dec. 184. n. 11. intellige tamen si bona in inuentario essent descripta & ab eo alienata de facto & cum dolo manifesto. Rot. dec. 158. par. 2. recẽtis. idem in alio administratore probans.

15. Sublim. non procedere quoad bona inuentario descripta Rot. dec. 557. coram Buratto. ex Surd. dec. 184.

156 2. Lim. non procedere in tutore inutiliter testamento dato à patre qui errãs negocij pupilli se immiscuit, si errore comperto se abstinuerit, & alium dari curauerit non tenebitur enim pro futuro tempore quo nil gessit l. tutores. §. curator. de administrat. tutor. l. 1. in fi. de eo qui pro tutor. Montan. supr. n. 242. Galganet. d. tit. 25. n. 10. vbi tamen teneri si se ingesserit Seraph. dec. 1473. quamuis per hanc pupillo acquiri dicat Galganet. supra n. 11. & 14. vbi antequam fuerit confirmatus. tenebitur tamen actione negociorum gestorum si se immiscuerit l. 1. vbi glo. Bal. & Sali. C. de testam. tutel.

157 3. Lim. non procedere in tutore testamento nulliter dato, si non administrauerit l. impuberi. de administr. tutor. l scire. §. Diui. de excusatio. tutor. licet si gesserit teneatur l. 1. §. si curator & §. si quis de eo qui pro tuto. l. 2. C. de confirman. tuto. l. 1. C. de testam. tute. Montan. supra n. 243.

158 4 Lim. non procedere quando nulla tutoris culpa adesset l. 3. vbi Bal. & Sali. C. de vsur. pup. l. fine hærede §. Modestinus. de administr. tutor. Montan. supra. nu. 244. vel dolus l. 1. de tutel. & ration. distrahen. l. 7. C. de arbitr. tute. Galganet. d. tit. 25. n. 20.

159 5. Lim non procedere in dato pro augmento quod pupillo obuenerit, hic enim de anteriori minime tenetur l. quoties. §. constat. de admi. tutor. Montan. supra n. 247.

160 6. Lim. non procedere, in dato ex testamento quod ruptum videbatur, quod non tenet nisi a die confirmationis vel iussu iudicis l. qui iussus & l. qui negociationem §. testamento. de administratio. tutor. Mont. sup. n. 148. non enim tenebitur tutor nisi post iudicis iussum.

161 7. Lim. non procedere in eo qui gessit negocia puberis, eiusue qui non dum natus erat, tunc enim actio tutelæ cessat, & gestorum negociorum actio datur l. 1.

l. 1. §. si quis quasi. vbi glo. versic. natus est. de eo qui pro tuto. Montan. supra n. 249.

162 1. Sublim. non procedere quando pater posthumo tutorem testamento dedisset, & is interim posthumo nondum nato gessisset, tunc enim actio negociorum gestorum dabitur; sed posthumo nato tutelæ actio dabitur, in qua temporis vtriusque rationem reddet l. cum pater. de nego. gest. l. 1. §. cum eo. de eo qui pro tuto. Montan. supra. num. 250. & non nato posthumo contra eum qui gessit vtilis tantum nego. gest. actio dabitur. l. pen. de tut. & rat. distra.

163 8. Lim. non procedere quoad acta post tutelam finitam l. temporis. vbi glo. verbo. translationem C. de peric. tutor. l. 1. C. in quib. caus. tutor. haben. l. tutor. vbi glo. C. arb. tutel. Montan. supra. n. 251. Galganet. de tutel. lib. 2. tit. 4 n. 17. Rot. dec. 670. n. 2. par. 2. recentis. vbi tutorem qui non gessit non posse conueniri pro gestis per contutorem finita tutelam, sed ea durante tantum Cancer. var. resol. par. 1. c. 7. n. 145. non finiri tutelam pubertate nisi reddita ratione.

164 1. Sublim. non procedere in conexis glo. in d. l. temporis Montan. supra. n. 252. Galgan. d. n. 16. & 17. l. si tutor. 13. de tut. & rat. distra.

165 9. Lim. non procedere in eo qui finita tutela errãter gesserit, hic enim non teuebitur de periculo post pubertatem l. tutores qui post. de admini. tutor. Montan. supra. n. 253.

166 10. Lim. si litem appellationis inchoatam iussu consulum ob rei notitiam tutores perfecerint, nec iudicatum prosecuti sint, quia non potuere, tunc enim illius periculo non subijcientur l. tutores qui §. tutores vbi glo. de administrat. tutor Montan. supra. n. 254.

167 11. Lim. non procedere in fideiussore tutoris qui non potest ad ea conueniri quæ sponte tutor gessit finita tutela l. Lucius. §. quæsitum. in fine de administr. tutor. & §. Paulus. & est l. 47. Montan. supra. nu. 255. nec si rem pupilli saluã fore promiserit tenebitur, nisi excusso tutore, nec in actione vtili Gratian. disceptatio. 86. n. 1. & seq. 718. n. 4. secus probans in fideiussione generali ex Alex. cons. 72. lib. 6. & alijs & ita intelligi debet Cancer. d. c. 7. n. 146. licet contrarium tenere videatur quia citat d. l. Lucius. 47. §. Paulus. distinguentem vt supra.

168 12. Lim. non procedere in nominatione tutoris, vel curatoris minus idonei vt magistratibus contra quos non prius agi potest, quam bonis nominati, & eius fideiussoribus, nec non & collegarum periculo quorum consortium administrationis peticulum spectat, excussis l. aduersus nominatorem C. de magistr. conuenien. Montan. supra. n. 265.

169 13. Lim. non procedere quando pupillus sine tutore stipulatus fuisset rem pupilli saluam fore animo nouandi; posteaque pubes effectus ratum habuisset, sic enim actio tutelæ tollitur l. si pupillus. de nouation. Montan. de tutel. cap. 39. n. 257. Galgan. d. tit. 25. num. 36.

170 14. Lim. non procedere quando posthumus cui tutor datus fuisset, natus non esset, tunc enim actio tutelæ cessat, ac protutelæ, & negociorum gestorum; sed in eum vtilis actio dabitur l. cum pater. de nego. gest. l. posthumo. de tutel. & ration. distraben. l. 1. §. si quis quasi. de eo qui pro tuto. Montan. supra. nu. 258. Galgan. d. tit. 25. n. 15. & n. 26. ante natiuitatem, gestorum negociorum actione teneri, postea vero actione tutelæ conuenietur, etiam pro antea gestis l. cum pater. 28. §. si natus. de nego. gest. Verum non nato posthumo vtilis dabitur l. 24. de tutel. & ration. distra. Galgan. supra. n. 36.

171 15. Lim. non procedere in curatore, qui pro tutore non tenetur, nec è contra pro curatore tutor. l. tutor siue curator. de administrat. tutor. l. 1. C. eod. Montan. supra. n. 262.

172 1. Sublim. non procedere quando nomina assignata, agnouerint vel susceperint, tunc enim imminens periculum non etiam sine sui culpa superueniens suscepisse censetur d. l. tutor siue curator. & l. qui nominibus vbi glo. de administratio. tutor. l. si probatum. de tutel. & ration. distrahend. Mont. supra. n. 263. nec tutor conueniri poterit d. l. si probatum.

173 16. Lim. vt supra tit. 18. & in spolio quod contra tutorem & eius hæredem non datur, præsertim si alia actio competeret puta familiæ ercifcundæ. Rot. dec. 150. n. 2. par 2. recentis subdens cessare spoliũ quoad eum qui rem emit propria pecunia, vel rem meliorauit, & post 30. annos spolij actionem cessare & 178. non dari spolij actionem contra tutorem, & administratorem ante redditam rationem, nisi rem surripuerit vel dolo alienauerit, vel sine solemnitatibus minoris bona alienauerit nisi ratificasset minor, nec actio spolij datur nisi pro bonis certis positis in inuẽtario, secus si ad tutorem postea peruenerint & decis. 167. à iudice rite ac rectè procedente spoliatum non restitui, secus si non rite nec rectè nisi ex bono iure superuenienti ex quo causam possessionis sibi motare potuisset, etiam sine iuris ministerio, vel nisi non sit, data nullitas & notoria iniustitia nec ex nouiter deductis constare sat est nisi culpa partis inexcusabilis adsit dec. 524. 597. coram Caualer. & 173. 301. part. 1. recentis. vbi etiam extrema probari debere & 30. par. 2. Nec pœna l. si quis in tantam C. vnde vi procedit in pupillo infantiæ proximo inuadente nec ex inuasione tutoris vel curatoris pupillus nec adultus. Gabr. de acq. pos. concl. 1. n. 62. & 67. & per tot. aliter limitat d. l. si quis. Marta. dec. Pis. 166. vasallum a domino spoliatum restitui.

174 17. Lim. non procedere quando curator nomina agnouit sibi per tutorem assignata, tunc enim pro eis tutor conueniri minime poterit d. l. qui nominibus 45. vbi Bar. de administratio. tutor. Galgan. de tutel. lib. 2. tit. 4. n. 19.

175 1. Amp. vt neque curator qui recepit possit conueniri, si talia qualia essent acceperit, non velut idonea, tunc enim periculo curatoris non cedet exactio. l. tutor. 36. vbi glo. & Bar. de administrat. tuto. Galga. supra. d. n. 19.

176 18. Lim. vt si scientes minores calumniosas lites contra tutores instituerint, vel contra Curatores cõdemnari debeant. l. non est ignotum 6. C. de admini. tutor. l quoties. 10. §. sicut. vbi glo. verbo. honorario. ff. eod. tit. Roma. cons. 425. col. 3. versic. duodecimo. Rui. cons. 2. n. 23. lib. 3. Bero. cons. 193. n. 3. lib. 3. Galgan. supra. n. 20.

177 19. Lim. non procedere quando contra voluntatem testatoris vtiliter gessisset, tunc enim actione ista minime tenebitur l. quidam 6. §. Papinianus vbi glo. & Bar. de administr. tutor. Galg. d tit. 25. n. 4.

178 20. Lim. nõ procedere quando alius tutor à Iudice datus esset, tunc enim ad alterum nõ pertinebit futuri temporis periculum, qui nihil gessit l. tutores. 40. vbi Bar. de administr. tutor. in §. curator. Galganet. d. tit. 25. n. 11. & quod tutor qui gessit eiusque hæres prius conueniri debeant Vvesembec. cons. 242. n. 8. 16. vbi etiam non posse conueniri qui culpa caret l. quicquid. C. arb. tute.

179 21. Lim. non teneri de casu fortuito quem præcauere non potuit l. 4. C. de pericul. tutor. l. si res pupillares. 51. de administr. tutor. vbi secus si tutoris culpa præcessisset. Surd. cons. 12. n. 58. & decis. 87. Galgan. d. tit. 25. n. 21. 22.

180 22. Lim. non procedere quando tutor errantet se credidit excusatum, & ab administratione cessauit l. qui testamento. 40. in fine de excusatin. tutor. Galganet. d. tit. 25. n. 23.

181 23. Lim. non procedere quando pupillo damnum accidisset ante quam tutor gereret, si tamen tutor se electum ignorauerit l. qui iussus. 18. vbi glo. & Bar. l. 1. §. 1. l. 6. §. final. de administr. tutor. Galgan. d. tit. 25. n. 24. & quomodocumque sciuerit sat est d. §. fi.

182 24. Lim. non procedere nec conditionalem tutorẽ pro damno teneri quod pendẽte conditione euenisset Galganet. d. n. 24.

183 25. Lim. non teneri tutorem neque conueniri posse pro damno tutela finita eueniente, nisi in eadem administratione tutor continuasset l. tutor. 11. C. arbitr. tute. l. Titium. 48. §. Lucius vbi Bar. de admi. tut. dum tamen fuerint connexa, alioquin negociorum gestorum actione tenebitur. l. si tutor. 13. & l. si post. 14. de tutel. & ratio. distrahend. Galgan. supra. n. 27. sed quãdo tutela vigente cœpta omisit, quod teneatur nisi puberem admonuerit, vt curatorem sibi perquireret. l. 5. §. si tutor. de administratio. tutor. Galg. d. n. 27.

184 26. Lim. non procedere in dato curatore impuberi, hic enim curator non est, neque conueniri potest l. quamuis. 2. in fine C. de in quib. caus. tutel. l. 1. C. quando tut. esse desin. Galganet. supra. n. 28.

185 27. Lim. non procedere quando pupillus ageret contra debitorem qui tutori soluit, quia est liberatus, sed contra tutorem agere poterit l. lucius. 47. §. tutelę. de administratio. tutor. Galganet. d. tit. 25. n. 39.

186 28. Lim. non procedere quando cum tutoribus trãsactum fuisset, vel cum vno qui pupillo soluit totum interesse, tunc enim cessat tutelæ actio l. si ex duobus is. de tutel. & ration. distrahen. Galgan. sup. n. 42.

187 29 Lim. non procedere quando tutelæ actio fuisset tutori remissa l. tutores. 40. §. ab eo de administr. tut. Galgan. d. tit. 25. n. 42. vel testator iussisset ei bona nõ restitui ante ætatem 25. annorum quæ si restituisset ante & perdidisset, teneretur tutor Crau. cons. 101. n. 1. Codex Fabr. lib. 6. tit. 17. de fin. 16. Cancer. var. res. par. 1. cap. 3. n. 42.

188 30. Lim. nou procedere nec contra cõtutorum aliquem agere posse, si contra contutores actiones cedere recuset, quas tamen cedere non tenebitur si cõtumaces in gerendo fuere, ac ideo conueniantur, vel si tutor qui factum contutoris præstat de suo, actiones aduersus magistratum qui tutorem dedit sibi dari ac cedi à minore petat l. si plures. 39. de administr. tuto. l. 2. de magistrat conuenien. Galganet. supra. nu. 44. & 45.

189 31. Lim. non posse alibi tutores & curatores conueniri pro ratione reddenda quam vbi tutela, & cura gesta fuit l. 1. & 2. vbi de ratio. agi oport. Roland. cõs. 49. n. 67. lib. 1. Anch. Q. 61. part. 2. Galgan. sup. n. 46.

190 32. Lim. nam si semel reddita fuerit, non tenebitur tutor nisi sumptibus petentis ad locum redire vbi gessit, nisi tutor in dolo fuerit Cot. cons. 62. in fine. lib. 4. Anch. supra Ceph. cons. 8. Borgni. de tutor. n. 203. & 286. Galganet. supra. n. 47.

191 33. Lim. nam si pupillus tutoris hæres fuisset à defuncto tutore gestis stare teneretur l. cum à matre. C. de rei vendicat. Surd. decis. 99. n. 10. 224. n. 7. 315. n. 9. Galg. de tut. d. tit. 26. n. 12. ad finem de quo plene egi in tract. pactorum realium passiuorum & actio pro portione hæreditaria extinguitur l. 3. C. de contra. vid. tut. vbi Salic. Alba. cons. 492.

192 34. Lim. nam si plures tutores sint non tenebuntur nec nisi pro rata conueniri poterunt si omnes gesserint, & soluendo sint tempore finitæ tutelæ l. 1. §. si pupillus. de tutel. & ratio. distrah. l. 2. C. de diuid. tutel. quamuis. secus sit vbi insolidum obligati essent, aut aliqui soluendo non essent, etiam si qui ante finitam tutelam non soluendo fiant alij insolidum tenebũtur l. tres tutores. 56. de administratio. tutor. l. si plures. 39. eod. tit. Galganet. supra. n. 13. & præsertim diuisa tutela inter eos vt sup. d. tit. 14. a testatore. vel Iudice Galganet. supra. n. 31. vide supra d. tit. 14. Surd. cons. 170. n. 10.

193 1. Amp. vt si tutor idoneus subito *lapsus sit*, *collegę* nil valeat imputari l. etiam. 15. §. nam *si vbi glo.* verbo. subito. de administratio. tuto. Galganet. sup. n. 14.

194 2. Amp. vt pro alio non teneantur inutiliter dati, nisi sponte gessissent Galgan. supra. num. 17. & supra lim. 2.

195 3. Amp. contutorem non teneri de gestis per alium tutorem tutela finita l. diuiti. 32. vbi *glos.* & *Bar.* de administratio. tuto. l. si tutor. 13. de tutel. & ration. distrahend. vel si *tutela finita* contutor soluendo esse desierit l. 1. C. de diuid. tute. l. tutores. 40. §. tutoribus. de administra. tutor. Galganet. supra. n. 15. 16.

196 4. Amp. alterum tutorem non teneri pro liberato à pupillo l. si pupillus. 46. vbi glo. & Bar. de administratio tutor. Galganet. supra. n. 18.

197 5. Amp. vt si alter à testatore, alter autem à magistratu datus fuerit & ambo diuisim gesserint, & nomine datiui agatur, prius contra testamentarium quam conueniatur magistratus qui eum dedit nõ *bene agatur* l. lucius 47. §. cum in testamento. vbi glo. & Bar. de administratio. tutor. Galganet. d. n. 18.

198 6. Amp. vt si tutor contutorem cuius nomine conuenitur suspectum fecerit, tutus sit, nisi tardius id fecerit, vel præuaricatus fuerit l. 1. §. nunc. de tut. & ration. distrahend. cum in testamento. vbi glo. & verbo. alias Galg. supra. n. 19.

199 7. Amp. vt si tutor cessans gerere non teneatur suo nomine, nec ex contutoris facto conueniri possit, velut si inutiliter datus se non ingessisset Galg. supra. n. 22.

200 8. Amp. vt si alter impuberis tutor fuerit, puberis curator alter extiterit, vel non eodem tempore tutelam & curam gesserint periculum non cõmunicetur, nisi tutor finita tutela desierit esse soluendo, curatore tutelæ actione contra tutorem agere cessante, hoc

etenim casu periculum ad curatorem pertinebit l. 1. vbi Docto. C. de administr. tuto. l. tutores. 40. §. adolescentes & l. Æmilius. 54. in fine eod. tit. Galganet. d. n. 22.

201 9. Amp. vt honorarij qui nihil gesserunt conueniri nequeãt, sed illi dumtaxat qui gesserunt conueniendi sint l. & si. 8 C. de administratio. tuto. l. licet. 3. C. de diuid. tute. Galganet. supra. n. 23.

202 1. Lim. 9. ampliationem non procedere quando qui gesserunt soluendo non essent, tunc enim qui non gesserunt conueniri poterunt l. 1. C. si tutor non gesser. l. tutores. 40. §. in eum de administr. tuto. l. si plures §. si parens ff. eod. Galganet. d. n. 23.

203 1. Amp. hanc vltimam lim. etiam procedere si is qui non gessit suspectum gerentem facere non potuerit veluti patronum, nam vt remoueretur iudicis officium implorare poterat l. 1. vbi glo. C. si tut. vel cur. non gesser. Galganet. d. n. 23.

204 2. Lim. vt supra amp. 34.

205 10. Amp. vt supra amp. 34.

Sublim. non procedere vbi non à testatore nec à iudice, sed a se ipsis tutelæ administrationem diuisere l. 2. in fi. C. de diuid. tut. Surd. cons. 170. n. 11.

206 35. Lim. nam tutor vel curator ad litem datus, suscepti negocij causa tantummodo conueniri poterit, si alia non administrauerit l. 3. vbi Doc. C. de in litem dando. tutor. Galganet. supra. n. 30.

207 1. Sublim. nam pro male gestis tenebitur, eiusque tacite obligata erunt l. properandum. §. final. C. de iudic. Neguz. de pignor. 4. membr. 2. part. n. 9. Galgan. d. n. 30.

208 1. Lim. d. primam. sublim. non procedere in actore à iudice loco tutoris vel curatoris dato, eius enim bona non sunt tacitè hipothecata Neguz. supra. nu. 10. Galganet d. n. 30. in fine.

209 36. Lim. non procedere in excusato vel remoto qui conueniri nequit l. si tutor. 22. C. de excusatio. tutor. l. decreto. 10. de suspect. tutor. Galgan. supra. n. 31.

210 37. Lim. nam in hac actione probari debet datum tutorem se sciuisse fuisse tutorem constitutum l. hoc autem 7. de administratio. tutor. datum autem fuisse scriptura probabitur Mascar. conclus. 1390. Galgan. de tutel. lib. 2. tit. 32. Mœdan. dec. 6 de probatio. alias decis. 228. Surd. decis. 331. n. 5. & 6. & si administrauerit in vniuersum vel particulariter probari poterit, modis omnibus quibus legitimæ probationes fieri possunt Seraph. decis. 1408. n. 2. Galganet. de tutel. lib. 2. tit. 30. n. 6. & sequent.

211 38. Lim. nam solutione vnius cœteri tutores & curatores liberantur, neque contra eos agi potest. Surd. decis. 308. n. 8. & sequent. Galganet. d. lib. 2. tit. 31. n. 4. ad finem Rota. dec. 373. n. 52. par. 2. recentis. per l. qui negociationem §. ex duobus. de admi. tuto. & l. Modestinus. de solut.

212 39. Lim. non teneri, neque conueniri posse de lucro alterius loci ex quo ad illum merces fructusue pupilli non transmiserit Bal. in l. final. §. final. C. de admi. tuto. Gratian. disceptat. 42. n. 33.

213 40. Lim. non posse conueniri tutorem bannitum cum publicatione bonorum, nam omnis eius obligatio extincta manet, etiam si restituatur, nisi & bona simul sibi fuerint restituta; bonis autem tutori restituto minime restitutis, fiscus conueniri debet l. 4. C. de sentent. pas. Bossi. de proclam. quod fit bonis publicat. n. 14. ad finem. versic. aduerte tamen Gratian. disceptation. 423. n. 2. & 3.

214 41. Lim. nam vt aliquis tutelę nomine teneatur & conueniri possit, actum nomine tutorio explicasse oportet l. quæro. de eo qui pro tuto. l. cum quædam vbi Docto. C. de administr. tutor. Port. cons. 147. n. 92.

215 42. Lim. vt supra tit. 18. cap. 21. & non teneri tutorem eiusque hæredem ad vsuras post 25. annum minoris currentes nisi noua interpellatio facta sit l. maxime 30. vbi glo. de admi. tuto.

216 43 Lim. nam prius conueniri debet qui gessit l. 2. C. si tut. vel cur. non gesser. vbi Sali. Natta. cons. 134. n. 10. Purpurat. in l. 1. n. 24. C. de transact. Marsil. in rub. de fideius. n. 438. Surd. cons. 170. n. 13. nisi vnus mandato vlterius gesserit vt per eum.

217 1. Amp. vt qui male gessit prius conueniri debeat postea vero qui non gessit in subsidium. Aretin. cons. 29. n. 1. nisi vterque gerere debens omiserit, tunc enim omnes æqualiter tenentur. d. l. 2. vbi Salic.

218 44. Lim. nam contra tutorem agi debet per pupillum non contra eum qui indemnitatem promisit tutori vt gerere posset puta matrem. l. tutorem. 9. vbi glo. fin. intelligit de directa, nam tutore condemnato vtilem dari contra matrem quæ indemnitatem promisit & Sali. ibi C. de diuid. tutel.

219 45. Lim. compelli non posse adultum vt actione tutelæ contra tutorem agat vel curatorem; sed factis denunciationibus apud iudicem deponere poterunt debitum per eos & de cœtero ad vsuras non tenebuntur; poterunt etiam tempus ei pręfigi facere, quo elapso amplius non audietur & interim testes ad perpetuam rei memoriam examinari facient vt ius suum probetur l. fin. vbi glo. Bal. & Salic. C. de vsur. pup. & supra n. 105.

220 46. Lim. vt licet obligatus rationem reddere partem liquidam realiter offerre teneatur, & pro residuo liquidando fideiussorem præstare Rot. Gen. dec. 164. n. 22. 23 talis tamen fideiussor erit de iudicio sisti, non de iudicato soluẽdo Caccialup. de debito. fug. n. 9. & seq. Palat. Rub. in l. 66. Taur. n. 36. Soarez. in tit. de los emplaæamientos vers. vlterius nota. nu. 4. Munnoz. de ratioci. cap. 4. n. 19.

Nec talis fideiussor liberabitur nisi solutione reliquatus Rot. dec. 110. par. 2 recentis vbi etiam hoc casu solutionem nõ censeri factam in casu vbi adest fideiussor.

1. Sublim. nam si obligatus reddere rationem vt suspectus de fuga fuerit carceratus, nec in tempore liquidationis actor capturam iustificauerit, sit reuocanda captura etiam si appelletur, relaxandus est captus sine fideiussione Ang. in l. nemo carcerem C. de exact. trib. lib. 10. Caccialup. sup. membr. 6. n. 20. Munnoz. supra n. 20.

221 47. Lim. nam non tenetur ad maius prætium quod tutor percepisset si fructus pupilli aliò vendendos transmisisset Bal. & Salic. in l. fi. C. de admi. tut. Gutier. de tut lib. 2. cap. 1. n. 120. Munnoz de ratioc. cap. 17. n. 25. & seq. vbi etiam quibus casibus cesset interesse quantiplurimi, de quo latè dixi in tractatu interesse vide supra. tit. 18. nu. 187. nec vltra triennium quo consumi solent, nisi in aliquibus locis maiori, vel minori tempore conseruarentur, pro triennio namque vel pro tempore quo conseruari soliti sunt ad in-

tereſſe

178 20. Lim. nõ procedere quando alius tutor à Iudice datus esset, tunc enim ad alterum nõ pertinebit futuri temporis periculum, qui nihil gessit l. tutores. 40. vbi Bar. de administr. tutor. in §. curator. Galganet. d. tit. 25. n. 11. & quod tutor qui gessit eiusque hæres prius conueniri debeant Vvesembec. cons. 242. n. 8. 16. vbi etiam non posse conueniri qui culpa caret l. quicquid. C. arb. tute.

179 21. Lim. non teneri de casu fortuito quem præcauere non potuit l. 4. C. de pericul. tutor. l. si res pupillares. 51. de administr. tutor. vbi secus si tutoris culpa præcessisset. Surd. cons. 12. n. 58. & decis. 87. Galgan. d. tit. 25. n. 21. 22.

180 22. Lim. non procedere quando tutor erranter se credidit excusatum, & ab administratione cessauit l. qui testamento. 40. in fine de excusatio. tutor. Galganet. d. tit. 25. n. 23.

181 23. Lim. non procedere quando pupillo damnum accidisset ante quam tutor gereret, si tamen tutor se electum ignorauerit l. qui iussus. 18. vbi glo. & Bar. l. 1. §. 1. l. 6. §. final. de administr. tutor. Galgan. d. tit. 25. n. 24. & quomodocumque sciuerit sat est d. §. fi.

182 24. Lim. non procedere nec conditionalem tutorẽ pro damno teneri quod pendẽte conditione euenisset Galganet. d. n. 24.

183 25. Lim. non teneri tutorem neque conueniri posse pro damno tutela finita eueniente, nisi in eadem administratione tutor continuasset l. tutor. 11. C. arbitr. tute. l. Titium. 48. §. Lucius vbi Bar. de admi. tut. dum tamen fuerint connexa, alioquin negociorum gestorum actione tenebitur. l. si tutor. 13. & l. si post. 14. de tutel. & ratio. distrahend. Galgan. supra. n. 27. sed quãdo tutela vigente cœpta omisit, quod teneatur nisi puberem admonuerit, vt curatorem sibi perquireret. l. 5. §. si tutor. de administratio. tutor. Galg. d. n. 27.

184 26. Lim. non procedere in dato curatore impuberi, hic enim curator non est, neque conueniri potest l. quamuis. 2. in fine C. de in quib. caus. tutel. l. 1. C. quando tut. esse desin. Galganet. supra. n. 28.

185 27. Lim. non procedere quando pupillus ageret contra debitorem qui tutori soluit, quia est liberatus, sed contra tutorem agere poterit l. lucius. 47. §. tutelę. de administratio. tutor. Galganet. d. tit. 25. n. 39.

186 28. Lim. non procedere quando cum tutoribus trãsactum fuisset, vel cum vno qui pupillo soluit totum interesse, tunc enim cessat tutelæ actio l. si ex duobus is. de tutel. & ration. distrahen. Galgan sup. n. 42.

187 29 Lim. non procedere quando tutelæ actio fuisset tutori remissa l. tutores. 40. §. ab eo de administr. tut. Galgan. d. tit. 25. n. 42. vel testator iussisset ei bona nõ restitui ante ætatem 25. annorum quæ si restituisset ante & perdidisset, teneretur tutor Crau. cons. 101. n. 1. Codex Fabr. lib. 6. tit. 17. de fin. 16. Cancer. var. res. par. 1. cap. 3. n. 42.

188 30. Lim. non procedere nec contra cõtutorum aliquem agere posse, si contra contutores actiones cedere recuset, quas tamen cedere non tenebitur si cõtumaces in gerendo fuere, ac ideo conueniantur, vel si tutor qui factum contutoris præstat de suo, actiones aduersus magistratum qui tutorem dedit sibi dari ac cedi à minore petat l. si plures. 39. de administr. tuto. l. 2. de magistrat conuenien. Galganet. supra. nu. 44. & 45.

189 31. Lim. non posse alibi tutores & curatores conueniri pro ratione reddenda quam vbi tutela, & cura gesta fuit l. 1. & 2. vbi de ratio. agi oport. Roland. cõs. 49. n. 67. lib. 1. Aneh. Q. 61. part. 2. Galgan. sup. n. 46.

190 32. Lim. nam si semel reddita fuerit, non tenebitur tutor nisi sumptibus petentis ad locum redire vbi gessit, nisi tutor in dolo fuerit Cor. cons. 62. in fine. lib. 4. Anch. supra Ceph. cons. 8. Borgni. de tutor. n. 203. & 286. Galganet. supra. n. 47.

191 33. Lim. nam si pupillus tutoris hæres fuisset à defuncto tutore gestis stare teneretur l. cum à matre. C. de rei vendicat. Surd. decis. 99. n. 10. 224. n. 7. 315. n. 9. Galg. de tut. d. tit. 26. n. 12. ad finem de quo plene egi in tract. pactorum realium passiuorum & actio pro portione hæreditaria extinguitur l. 3. C. de contra. vid. tut. vbi Salic. Alba. cons. 492.

192 34. Lim. nam si plures tutores sint non tenebuntur nec nisi pro rata conueniri poterunt si omnes gesserint, & soluendo sint tempore finitæ tutelæ l. 1. §. si pupillus. de tutel. & ratio. distrah. l. 2. C. de diuid. tutel. quamuis. secus sit vbi insolidum obligati esent, aut aliqui soluendo non essent, etiam si qui ante finitam tutelam non soluendo fiant alij insolidum tenebũtur l. tres tutores. 56. de administratio. tutor. l. si plures. 39. eod. tit. Galganet. supra. n. 13. & præsertim diuisa tutela inter eos vt sup. d. tit. 14. à testatore. vel Iudice Galganet. supra. n. 31. vide supra d. tit. 14. Surd. cons. 170. n. 10.

193 1. Amp. vt si tutor idoneus subito lapsus sit, *collegę* nil valeat imputari l. etiam. 15. §. nam si *vbi glo.* verbo. subito. de administratio. tuto. Galganet. sup. n. 14.

194 2. Amp. vt pro alio non teneantur inutiliter dati, nisi sponte gessisent Galgan. supra. num. 17. & supra lim. 2.

195 3. Amp. contutorem non teneri de gestis per alium tutorem tutela finita l. diuiti. 32. vbi glos. & Bar. de administratio. tuto. l. si tutor. 13. de tutel. & ration. distrahend. vel si tutela finita contutor soluendo esse desierit l. 1. C. de diuid. tute. l. tutores. 40. §. tutoribus. de administra. tutor. Galganet. supra. n. 15. 16.

196 4. Amp. alterum tutorem non teneri pro liberato à pupillo l. si pupillus. 46. vbi glo. & Bar. de administratio tutor. Galganet. supra. n. 18.

197 5. Amp. vt si alter à testatore, alter autem à magistratu datus fuerit & ambo diuisim gesserint, & nomine datiui agatur, prius contra testamentarium quam conueniatur magistratus qui eum dedit nõ *bene* agatur l. lucius 47. §. cum in testamento. vbi glo. & Bar. de administratio. tutor. Galganet. d. n. 18.

198 6. Amp. vt si tutor contutorem cuius nomine conuenitur suspectum fecerit, tutus sit, nisi tardius id fecerit, vel præuaricatus fuerit l. 1. §. nunc. de tut. & ration. distrahend. cum in testamento. vbi glo. & verbo. alias Galg. supra. n. 19.

199 7. Amp. vt si tutor cessans gerere non teneatur suo nomine, nec ex contutoris facto conueniri posit, velut si inutiliter datus se non ingesisset Galg. supra. n. 22.

200 8. Amp. vt si alter impuberis tutor fuerit, puberis curator alter extiterit, vel non eodem tempore tutelam & curam gesserint periculum non cõmunicetur, nisi tutor finita tutela desierit esse soluendo, curatore tutelæ actione contra tutorem agere cessante, hoc

etenim

etenim casu periculum ad curatorem pertinebit l. 1. vbi Docto. C. de administr. tuto. l. tutores. 40. §. adolescentes & l. Æmilius. 54. in fine eod. tit. Galganet. d. n. 21.

201 9. Amp. vt honorarij qui nihil gesserunt conueniri nequeant, sed illi dumtaxat qui gesserunt conueniendi sint l. & fi. 8 C. de administratio. tuto. l. licet. 3. C. de diuid. tute. Galganet. supra n. 23.

202 1. Lim. 9. ampliationem non procedere quando qui gesserunt soluendo non essent, tunc enim qui non gesserunt conueniri poterunt l. 1. C. si tutor non gesser. l. tutores. 40. §. in cum de administr. tuto. l. si plures §. si parens ff. eod. Galganet. d. n. 23.

203 1. Amp. hanc vltimam lim. etiam procedere si is qui non gessit suspectum gerentem facere non potuerit veluti patronum, nam vt remoueretur iudicis officium implorare poterat l. 1. vbi glo. C. si tut. vel cur. non gesser. Galganet. d. n. 23.

204 2. Lim. vt supra amp. 34.

205 10. Amp. vt supra amp. 34.

Sublim. non procedere vbi non à testatore nec à iudice, sed à se ipsis tutelæ administrationem diuisere l. 2. in fi. C. de diuid. tut. Surd. cons. 170. n. 11.

206 35. Lim. nam tutor vel curator ad litem datus, suscepti negocij causa tantummodo conueniri poterit, si alia non administrauerit l. 3 vbi Doc. C. de in litem dando. tutor. Galganet. supra. n. 30.

207 1. Sublim. nam pro male gestis tenebitur, eiusque tacite obligata erunt l. properandum. §. final. C. de iudic. Neguz. de pignor. 4. membr. 2. part. n. 9. Galgan. d. n. 30.

208 1. Lim. d. primam. sublim. non procedere in actore à iudice loco tutoris vel curatoris dato, eius enim bona non sunt tacitè hipothecata Neguz. supra. nu. 10. Galganet d. n. 30. in fine.

209 36. Lim. non procedere in excusato vel remoto qui conueniri nequit l. si tutor. 22. C. de excusatio. tutor. l. decreto. 10. de suspect. tutor. Galgan. supra. n. 31.

210 37. Lim. nam in hac actione probari debet datum tutorem se sciuisse fuisse tutorem constitutum l. hoc autem 7. de administratio. tutor. datum autem fuisse scriptura probabitur Mascar. conclus. 1390. Galgan. de tutel. lib. 2. tit. 32. Mœdan. dec. 6 de probatio. alias decis. 228. Surd. decis. 331. n. 5. & 6. & si administrauerit in vniuersum vel particulariter probari poterit, modis omnibus quibus legitimæ probationes fieri possunt Seraph. decis. 1408. n. 2. Galganet. de tutel. lib. 2. tit. 30. n. 6. & sequent.

211 38. Lim. nam solutione vnius cœteri tutores & curatores liberantur, neque contra eos agi potest. Surd. decis. 308. n. 8. & sequent. Galganet. d. lib. 2. tit. 31. n. 4. ad finem Rota. dec. 373. n. 52. par. 2. recentis. per l. qui negociationem §. ex duobus. de admi. tuto. & l. Modestinus. de solut.

212 39. Lim. non teneri, neque conueniri posse de lucro alterius loci ex quo ad illum merces fructusue pupilli non transmiserit Bal. in l. final. §. final. C. de admi. tuto. Gratian. disceptat. 42. n. 33.

213 40. Lim. non posse conueniri tutorem bannitum cum publicatione bonorum, nam omnis eius obligatio extincta manet, etiam si restituatur, nisi & bona simul sibi fuerint restituta; bonis autem tutori restituto minime restitutis, fiscus conueniri debet l. 4. C. de sentent. pass. Bossi. de proclam. quod fit bonis publicat. n. 14. ad finem. versic. aduerte tamen Gratian. disceptation. 423. n. 2. & 3.

214 41. Lim. nam vt aliquis tutelę nomine teneatur & conueniri possit, actum nomine tutorio explicasse oportet l. quæro. de eo qui pro tuto. l. cum quædam vbi Docto. C. de administr. tutor. Port. cons. 147. n. 92.

215 42. Lim. vt supra tit. 18. cap. 21. & non teneri tutorem eiusque hæredem ad vsuras post 25. annum minoris currentes nisi noua interpellatio facta sit l. maxime 30. vbi glo. de admi. tuto.

216 43 Lim. nam prius conueniri debet qui gessit l. 2. C. si tut. vel cur. non gesser. vbi Sali. Natta. cons. 134. n. 10. Purpurat. in l. 1. n. 24. C. de transact. Marsil. in rub. de fideius. n. 438. Surd. cons. 170. n. 13. nisi vnus mandato vlterius gesserit vt per eum.

217 1. Amp. vt qui male gessit prius conueniri debeat postea vero qui non gessit in subsidium. Aretin. cons. 29. n. 1. nisi vterque gerere debens omiserit, tunc enim omnes æqualiter tenentur. d. l. 2. vbi Salic.

218 44. Lim. nam contra tutorem agi debet per pupillum non contra eum qui indemnitatem promisit tutori vt gerere posset puta matrem. l. tutorem. 9. vbi glo. fin. intelligit de directa, nam tutore condemnato vtilem dari contra matrem quæ indemnitatem promisit & Sali. ibi C. de diuid. tutel.

219 45. Lim. compelli non posse adultum vt actione tutelæ contra tutorem agat vel curatorem; sed factis denunciationibus apud iudicem deponere poterunt debitum per eos & de cœtero ad vsuras non tenebuntur; poterunt etiam tempus ei præfigi facere, quo elapso amplius non audietur & interim testes ad perpetuam rei memoriam examinari facient vt ius suum probetur l. fin. vbi glo. Bal. & Salic. C. de vsur. pup. & supra n. 105.

220 46. Lim. vt licet obligatus rationem reddere partem liquidam realiter offerre teneatur, & pro residuo liquidando fideiussorem præstare Rot. Gen. dec. 164. n. 22. 23 talis tamen fideiussor erit de iudicio sisti, non de iudicato soluẽdo Caccialup. de debito, fug. n. 9. & seq. Palat. Rub. in l. 66. Taar. n. 36. Soarez. in tit. de los emplazamientos vers. vlterius nota. nu. 4. Munnoz. de ratioci. cap. 4. n. 19.

Nec talis fideiussor liberabitur nisi solutione reliquatus Rot. dec. 110. par. 2 recentis vbi etiam hoc casu solutionem nõ censeri factam in casu vbi adest fideiussor.

1. Sublim. nam si obligatus reddere rationem vt suspectus de fuga fuerit carceratus, nec in tempore liquidationis actor capturam iustificauerit, fit reuocanda captura etiam si appelletur, relaxandus est captus sine fideiussione Ang. in l. nemo carcerem C. de exact. trib. lib. 10. Caccialup. sup. membr. 6. n. 20. Munnoz. supra n. 20.

221 47. Lim. nam non tenetur ad maius prætium quod tutor percepisset si fructus pupilli alio vendendos transmisisset Bal. & Salic. in l. fi. C. de admi. tut. Gutier. de tut lib. 2. cap. 1. n. 120. Munnoz. de ratioc. cap. 17. n. 25. & seq. vbi etiam quibus casibus cesset interesse quamplurimi, de quo latè dixi in tractatu interesse vide supra. tit. 18. nu. 187. nec vltra triennium quo consumi solent, nisi in aliquibus locis maiori, vel minori tempore conseruarentur, pro triennio namque vel pro tempore quo conseruari soliti sunt ad interesse

tereſſe quantiplurimi dumtaxat teneri probant Bar. in l.diuortio.§.ob donationes n.4.ſol.mat.iuncta l.cũ qui in fine princ.de his quib.vt indign.Soc.conſ. 82. n.27.lib.4.Boer.dec.68. vbi etiam habetur forma libelli pro intereſſe quantiplurimi latè Borg.de tuto. n. 226.& ſeq. ſic iudicaſſe teſtans, non teneri ſubdens ſi ſineſui culpa conſumpti probarentur Natta. conſ. 599.n.4. Sola.ſuper conſtit.Sabaud.rubr.de cenſ.ſolut.4.par.glo.1.n.2.fol.47. Munnoz.ſupra.n.9.& ſeq. ſubdens probari debere tanti communiter valuiſſe, emptos, & venditos fuiſſe, quoties intereſſe quantiplurimi prætenditur, & probari debere quantiplurimi à tempore morę in loco ſolutionis deſtinatæ Alex. conſ.210.n.3.lib.6.& non tantum vnius diei, ſed plurium eiuſdem anni Boer.dec.68.n.6 Affl.dec. 316.n. 7.8.vbi etiam in foro publico tanti venditos probari debere inquit & Munnoz.d.n.9.& ſeq.intereſſe etiam quantiplurimi non debetur alijs caſibus de quibus, per Plo.de in lit.iuran.§.4.n.67.& ſequ. & dixi late in tract.intereſſe.extrinſecum vero ex pecunia deberi nõ ex frumento vino & oleo in quibus intrinſecum venit de communi Iaſ.in l.nummis.n.3.de in lit.iur.

222 48. Lim. nam tutor loco remoti ſubrogatus non poteſt conueniri pro nominibus à tutore vel curatore remoto creatis ſibi traditis ſi ea exigere non potuerit l.tutor 36. vbi glo.& Bar.de admi. tut. & l qui negociationem.59.§.teſtamento.eod.tit.niſi ea agnouerit tamquam idonea l.qui nominibus.45. vbi glo. de admini. tuto. & idem in adulto qui tamen non dicetur, agnouiſſe ex eo quod debitorem procuratorem fecerit l. Lucius.47.eod.tit.

TIT. XXXVII. DE ACTIONE TVTELÆ CONTRARIA.

SVMMARIVM.

1 *Tutores quod tutelam gerendo expendiſſent actione tutelæ contraria cum intereſſe poterunt amp.& lim.nu. ſeq. & quæ directa, & quæ contraria ſit.*
2 *Tutor bona fide ſolutum etiam ſi bene geſta triſtem aduentum habuerint repetere poteſt.*
3 *Salarium à iudice taxatum hac actione tutor petet.*
4 *Repetit tutor quicquid ei per tutelam abſuerit cum intereſſe.*
5 *Expenſas in lite iuſta cauſa factas repetet licet ſuccubuerit.*
6 *Liberatio ſui & bonorum actione iſta petetur.*
7 *Solutum pro negocio ad alium tutorem pertinente repeti poteſt.*
8 *Protutori contraria datur tutelæ actio.*
9 *Hæredibus tutorum contraria tutelæ actio datur.*
10 *Actio tutelæ contraria perpetua eſt.*
11 *Curatori contraria tutelæ actio datur.*
12 *Actio protutelæ datur pro impenſis ante tutelam pro pupillo.*
13 *Curatori ventris contraria actio datur prædicta.*
14 *Actio tutelæ contraria datur etiam ſi pupillus tutelæ iudicio experiri negligat.*
15 *Tutor contra pupillum agit vt actiones contra tutores, alios ſibi à pupillo mandentur.*
16 *Remotus vt ſuſpectus repetit impenſum.*
17 *Fideiuſſores tutorum eaſdem actiones habẽt quas tutores.*
18 *Actio tutelæ contraria datur contra hæredes pupillorum eorumque bona poſſidentes.*
19 *Intereſſe reſtituere vel compenſare debet ſi periculum tutoris vel curatoris ſit, quod ex non idoneis nominibus perceperunt, declarando vt ibi.*
20 *Compenſat tutor quod ſibi ex cauſa tutelari debetur cum credito pupilli.*
21 *Expenſas repetit tutor ante vel poſt tutelam factas.*
22 *Petere tutor poteſt quod ſibi pater pupilli debebat, niſi ab actione tutelæ liberare ſe vellet.*
23 *Impenſa maior quam forent pupilli facultates ſi pupillo expediebat iudicis arbitrio per tutorem repeti poteſt.*
Rationes recipere cogi dominus poteſt per eum qui geſſit vide alia d. num.
24 *Vſuras non petet tutor qui creditor pupilli non poſtulauit à Prætore vt depoſita pecunia promeretur, eoue minus deponeretur.*
25 *Actio tutelæ contraria non competit niſi tutela finita intellige vt ibi.*
26 *Actio iſta ceſſat quando potuiſſet tutor plures debitores pupilli exigere nec feciſſet.*
27 *Impenſum vltra pupilli facultates non repetit tutor niſi pupillo expedierit.*
28 *Sumptus mala fide in re pupilli factos non repetit tutor.*
29 *Sumptus non repetit tutor excepto ſalario à Iudice conſtituto.*
30 *Expenſæ pupillo non expedientes pupillo non imputantur, amp.num ſeq.*
31 *Expenſas immodicas in lite factas non repetit tutor etiam ſi obtinuiſſet, ſed eas iudex taxabit.*
32 *Expenſas immodicas in funere patris pupilli non repetet tutor.*
33 *Expenſas pro turpibus & ſimoniacis non repetet tutor.*
34 *Solutum pro cõtutore iudicato ab eo non à pupillo repetet.*
35 *Sumptuum petitio reiecta à iudice reſarciri nequit.*
36 *Hæres pupillus tutori exiſtens pro ea parte actio confundetur, & non repetet.*
37 *Actionem tutor contra tutorem niſi ſuſpecti intentare minime poteſt.*
38 *Solutum indebite à tutore per eum nõ repetitur à pupillo.*
39 *Curatori non datur actio tutelæ contraria ſed negociorum geſtorum.*
40 *Vſuras non petit tutor qui ſibi ſoluere potuiſſet cum pecunijs pupillaribus.*

TIT. XXXVII. CAP. I. DE ACTIONE TVTELÆ CONTRARIA.

1 TVtores ſi quid gerendo tutelam pro pupillo expendiſſent, tutelæ actione contraria cum intereſſe petere poterint l.1.& l. quid ergo. §. contrarium iudicium de contrar.tut.& vtil. action. §. tutores. Inſtitut. de oblig. quæ ex quaſi contract. naſcunt.l.3.C.de adminiſtration.tutor.Odofred.de libe. in action.ciuili.Petr.Vnzola. de arte notariat. tit. de obligation.ex quaſi contractu n.12.Montan.de tutel. cap.40.Galganet.de tutel.lib.2.tit. 36.n. 1.& ſequ. Copus de fruct.lib.3.cap. 3.n. 3. Antibol. de muner. par.2.n.4.& directa contraria actio competit vbi nomen contractus & contrahentium variatur vt locatoris, conductoris, emptoris. & venditoris. Bar. in l. conſenſu n.2.de actio.& oblig. qui tradit etiam quod ſi nomen contractus non varietur ſed nomina con-

trahentium

trahentium vt in pignore & tunc duę actiones oriantur vna directa alia contraria; etsi vnum sit nomen contrahentium & contractus vt in pignore, actiones duæ directa & contraria oriantur; si verò vnum nomen contractus oriatur & contrahentium vt pro socio & vtraque actio directa sit, seu quando a nomine descendunt vt mandans & mandatarius, tunc vna directa est alia contraria & Fanuc. de in lit. iur. par. 2. memb. 3. n. 35. vide supra. tit. 18. n. 97. Papien. in forma. lib. ad redd. rat. tut. glo. debitam, nu. 1. Alex. cons. 214. n. 4. lib. 7. vbi tamen à directa contrarium aliter distinguit & Spino. de testam. glo. 29. n. 72. directam pupillo & eius hæredi contra tutorem & eius hæredes dari vt rationes reddant l. 1. §. officio. de tutel. l. si finita. eod. tit. contraria datur tutori & hæredi eius vt eum liberet ab administratione l. 1. de contra. & vtil. act. tut. Surd. de alim. tit. 3. Q. 7. vbi omne quod pro alendo & instruendo pupillo & alenda sorore expendit repetere.

2 1. Amp. siue loco fortis vel interesse alteri tutor bona fide soluerit, etiam si bene gesta aduersum, ac tristem euentum habuerint l. quid ergo. §. sufficit de contrar. tutel. action. Montan. de tutel. cap. 40. n. 5. Gargiaf. de expens. cap. 20. n. 20. Galganet. de tutel. lib. 2. tit. 36. n. 10.

3 2. Amp. vt hac actione tutor salarium à Iudice taxatum petere possit l. à tutoribus. 34. §. final. de administration. tutor. Montan. supra. Galganet. supra. n. 25.

4 3. Amp. vt repetat tutor quicquid ei per tutelam abfuerit cum interesse. d. l. 3. d. l. quid ergo. §. contrariũ. Montan. supra. n. 12. & quod in rem pupilli impenderit. d. §. tutores. & l. 1. §. an in hoc de contra actio. tute. Montan. supra. n. 7. 35. & seq. vbi etiam finita tutela. Galganet. supra. n. 19. subdens hinc inde vsuras debitas compensari per l. 3. § contrarium. de contrar. tute. actio. quas tamen non petet tutor qui ex bonis pupilli sibi potuit satisfacere. d. §. contrarium. Soc cons. 148. n. 21. lib. 1. & compensari possunt expensæ. l. 3. vbi Salic. C. de contra. iud. tut. Papien. supra.

5 4. Amp. repetere expensas posse in lite iusta causa factas quamuis succubuerit, & viatica etiam, quamuis secus foret si malum iudicium Instituisset l. quoties. §. sicut. de administratio. tutor. l. si bonam. C. eod. & l. nõ est Bar. in l. 1. §. si pupillus. in 3. lectu. n. 1. de tutel. & ration. distrahen. Ruin. cons. 1. n. 23. 24. lib. 3. Monta. supra. n. 14. & seq. vide supra. tit. 18. cap. 4. Papien. supra. d. n. 1.

6 5. Amp. quando tutor se ac sua bona pro pupillo obligauit, nam vt ab obligatione liberetur, actionem habet d. §. tutores. d. l. 1. §. an in hoc d. l. 3. §. contrariũ. etiam antequam soluat. l. si tutor. de contrar. action. tutel. quæ est final. Galgan. supra. n. 15.

7 6. Amp. procedere in solutis a tutore Italicæ rei creditori prouinciali quę ad alium tutorem pertinebant quicquid enim soluerit, poterit repetere l. Titium. §. final. de administratio. tutor. Montan. supra. n. 23.

8 7. Amp. in protutore cui hæc actio datur l. 1. §. hæc actio. de contrar. actio. tutel. l. ei qui. de eo qui pro tutor. Monta. supra. n. 24. Galganet. d. cap. 36. n. 11.

9 8. Amp. vt hæredibus hæc actio competat l. 3. §. hãc actionem & l. 4. & 5. de contraria act. tutel. Montan. supra. n 32 etiam si soluerit pro pupillo. nu. 27. per l. hæredem tutoris. eod. tit. & quando tutoris hæres expendisset l. 5. de contra. tutel. actio. Galganet. supra. n. 11. & 17. Papien. in form. lib. ad red. rat. tut. glo. debitam. n. 5. Spino. d. n. 72.

10 9. Amp. vt hæc actio perpetua sit l. quid ergo. §. fin. de contra. tut. actione. Montan. supra. n. 41. Galganet. d. tit. 36. n. 23.

11 10. Amp. competere, ac dari curatori pupilli, adolescentis, furiosi & prodigi. d. l. 1. §. hæc actio. l. ait prætor. §. 1. de nego. gest. Montan. supra. n. 25. l. 3. §. iudicio. de contrar. tut. actio. Galganet. d. cap. 36. nu. 11. l. 1. de contr. act. tut.

12 11. Amp. etiam procedere pro eo quod in rem pupilli ante tutelam siue esset connexum siue non d. l. quid ergo §. iudicio. vbi glo. verbo. ante impensum, vel etiam si post tutelam finitam fuerit impẽsum modò connexum probetur, & Montan. supra. n. 28. & Galganet. supra. n. 11.

13 12. Amp. in curatore ventris d. l. 1. §. hæc actio. Mõtan. supra. n. 26. Galganet. supra. n. 11.

14 13. Amp. etiam si pupillus tutelæ iudicio non experiatur, quia forte ipse debitor existat d. l. 1. §. finali. l. 3. C. eod. Montan. supra. n. 30. Galganet. supra. nu. 12. Papien. d. glo. debitam. n. 2.

15 14. Amp. tutorem contra pupillum agere posse, vt actiones contra contutores sibi à pupillo mandentur. l. si non ex propria. C. de contrar. tute. action. Monta. d. cap. 40. n. 40.

16 15. Amp. procedere etiam in remoto tamquam suspecto qui quod impendit in rem pupilli repetere potest. l. à tutela. de contrar. & vtili. action. tutel. Monta. supra. n. 31.

17 16. Amp. vt etiam fideiussoribus tutoris ex stipulatione rem saluam fore conuentis eædem competant actiones, quæ tutoribus dantur l. si cum fideiussoribus dę fideiuss. & nomi. hæred. tut. Montan. supr. n. 33.

18 17. Amp. dari contra hæredes pupillorum & minorum, & in eos ad quos res illa peruenit d. l. quid ergo §. final. Montan. supra. n. 34. Galganet supra. num. 17. Spino. d. n. 72.

19 18. Amp. vt quando periculum tutoris est vel curatoris, teneatur minor vsuras vel potius interesse restituere vel compensare quas ex nõ idoneis nominibus perceperunt quando tutoris, eiusuè hæredis opera maiores vsuræ ad minorem peruenere, non si alterius opera aliunde processissent l. Caius. 11. de vsur. l. tutores. 40. §. ab eo. glo. in verbo. periculo. de administratio. tutor. Galganet. de tutel. lib. 2. tit. 4. n. 18.

20 19. Amp. vt tutor compenset quod sibi ex causa tutelari debetur cum credito pupilli Bal. in l. eius. nu. 3. C. de compensatio. Petr. de Vbal. de duob. fratri. par. 5. n. 35. Neguz de pignor. primo membr. 5. par. n. 36. Borgni. de tutor. n. 220. secus dicens in debito ex alia causa Galganet. de tutel. lib. 2. tit 36. n. 2. & retinere tutor potest bona pupilli pro credito suo liquido redditis rationibus Spino. de testament. glo. 29. n. 65. & sibi soluere debet Surd. de alim. tit. 3. Q. 9. n. 17. & seq. vbi etiam sibi soluisse præsumi.

21 20. Amp. procedere & agere tutorem posse expensis per ipsum tam ante quam post tutelam factis. l. 3. § Iudicio. de contrar. tutel. actio. Galgan. d. tit. 36. nu. 11. l. 1. de contr. act. tut.

22 21. Amp. vt petere possit quod pupilli pater tutori debebat, nisi tutor se liberare vellet ab actione tutelæ

l. 1. §.

l. 1. §. an in hoc. l. 3. de contrar. actio. tutel. Galgan. supra n. 15. & 16.

23 22. Amp. hac actione contineri, ac peti posse plus impensum quam foret in pupilli facultatibus si pupillo expedierit, quod iudex arbitrabitur d. l. 3. Surd. de aliment. tit. final. n. 7. & 8. Galganet. supra n. 18.

23. Amp. vt tutor vel qui aliena negocia gessit cogere possit adultum illumue cuius negocia gessit, vt rationum redditionē recipiat & calculum ponat, quod si facere nolit, possit iudex calculatorem pro Domino nominare, quo referente tutorem vel administratorem nil debere eum absoluet l. 1. §. fi. de contrar. & vti. actio. tut. Cast. in l. vix certis. n. 4. de iud. Munnoz. de ratiocin. c. 4. n. 24. & c. 6. n. 95.

24. Amp. vt in calculo tutori poni debeat quod pro pupillo soluit etiam si solutio ex eo probetur quod constet tutori vel curatori per creditorem traditum fuisse instrumentum l. si chirographum. de probat. vel si cum instrumento quod cancellatum haberet aliquod adminiculum solutionis adesset, non tamen sufficeret solum cancellatum instrumentum habere l. Labeo de pact. Munnoz. de ratiocin. c. 23. n. 29. 30.

25. Amp. petere posse quicquid impendit suspectus accusatus in defensione litis si in causa obtinuerit Bertac. de Episco. 3. par. Q. 39. n. 76. Caroc. de locato. tit. de admi. tut. Q. 3. n. 15. 16. Munnoz. de ratiocin. c. 25. n. 63.

26. Amp. petere posse expensas factas in adeundo locum iurisdictionis pro tutela sibi decernenda Gutier. de tut. c. 2. lib. 3. Munnoz. d. c. 25. n. 66. vbi citat contrarium tenentes.

27. Amp. vt ille qui gessit negocia pupilli ex mandato tutoris contra vtrumque actionem habeat l. si mandatum C. de nego. gest. Masuer. in pract. tit. de tut. & cur. n. 20.

28. Amp. vt si creditum tutoris liquidum sit, retinere possit tutor vel curator bona pupilli donec sibi debitum soluatur l. pro officio. de admi. tut. Lopez. l. 23. tit. 13. par. 5. glo. 4. Spino. de testam. glo. 29. in fine.

29. Amp. vt pupillus vel furiosus ex culpa tutoris, vel curatoris teneantur quatenus locupletiores facti sunt, & etiam vltra si tutor & curator soluendo essent sed actiones cedendo liberantur; licet si furiosus alienam possidens hæreditatem sine culpa sui curatoris, rem ex ea amittat, non tenebitur petitori ad præcium nec ad actionem cedendum contra curatorem, quia curator non tenetur, & perinde est ac si casu fortuito res perijsset l. fi. vbi glo. & Bar. de admi. tuto. & l. 3. vbi Bar. quando ex facto tuto. vbi eatenus ex dolo tutoris pupillum teneri quatenus ad eum peruenit; quod si extrinsecus aliquid tutor dolo amiserit non oberit pupillo. l. 4. eod. tit.

30. Amp. in protutore qui repetit quicquid pro pupillo expendit l. 1. §. hæc actio. de contra. & vti. act. tut. Cum. conf. 88. n. 3. Surd. de alim. tit. 3. Q. 7. n. 13.

24 1. Lim. non procedere quando tutor creditor non postulauit à Prętore vt deposita pecunia promeretur, vel eo minus deponeretur, tunc enim imputabitur tutori, nec tutor vsuras, vel interesse petet. d. l. 3. §. vsuras de contrar. act. tutel. etiam si pupillares pecunias non fenerauerit, vel potius ad honestum ac licitum lucrum minime posuerit; vel in suos quid verterit vsus, quo casu nec ipse vsuras consequetur, nec pupillo præstabit d. l. quid ergo. §. vsuras. & §. plenè. Montan. de tutel. cap. 40. n. 38.

25 2. Lim. non procedere non dum finita tutela, nisi pro tutore gessisset, curamue administrasset, tūc enim actio actiuè, & passiuè statim orietur d. l. 1. §. finito & l. à tutela. eod. Montan. supra. n. 42. Galganet. d. tit. 36. n. 21. Papien. d. glo. debitam. n. 1. vbi etiam tutorem & curatorem sumptus ante petere non posse, poterit tamen agi neg. gest. actione. d. §. finito.

26 3. Lim. non procedere quando tutor plures pupilli debitores exigere potens minime fecit, tunc enim agere non posset Soc. Iun. conf. 148. n. 24. & seq. lib. 1.

27 4. Lim. non procedere quando tutor plus impenderit quam foret in facultatibus pupilli, nisi pupillo expediens fuisset. d. l. quid ergo. iudicis arbitrio Montan. supra. n. 52.

28 5. Lim. non procedere quoad sumptus mala fide in rem pupilli factos d. l. quid ergo. §. iudicio. Montan. supra. n. 43.

29 6. Lim. non procedere quoad sumptus à tutore factos excepto salario à iudice constituto l. à tutoribus. in fine. de administrat. tutor. Montan. supra. n. 51.

30 7. Lim. non procedere in expensis pupillo non expedientibus quæ tutori non pupillo imputantur l. 1. §. præterea. de tutel. & ration. distrahend. d. l. quid ergo. Montan. supra. n. 44. Galganet. supra. n. 8. & 9.

31 1. Amp. procedere etiam in immodicis in lite factis licet tutor obtinuisset; sed Iudex eas taxabit Bar. in l. 2. n. 1. vbi pupil. educa. debe. Montan. supra. n. 45. Galganet. d. n. 8. & 18.

32 2. Amp. procedere in immodicis in funere patris, & aliorum ad pupillum spectantium glo. in d. l. 2. versic. pro modo. Montan. supra. n. 46.

33 8. Lim. non procedere in expensis pro rebus turpibus ac simoniacis Aret. conf. 48. n. 3. Montan. supra. n. 47.

34 9. Lim. non procedere quando tutor pro contutore indicato pecuniam soluerit, non enim contra pupillū agere poterit; sed à contutore, vel eius hærede repetet. l. 1. C. de contrar. tut. actio. Montan. supra. nu. 50. Galgan. d. tit. 36. n. 6. nisi ad officium contutoris solutum pertineret ex Ruin. conf. 1. n. 23. & 24. lib. 3.

35 10. Lim. non procedere quando sumptuum petitio reiecta fuisset, & tutor acquieuisset, tunc enim Iudex resarcire minime posset l. 1. §. præterea. de contra. tutel. actio. Montan. supra. n. 54.

36 11. Lim. non procedere quando pupillus tutori successisset, pro ea etenim parte qua eius erit hæres actio tutelæ confudetur l. si pater. C. de contrar. tute. actione l. licet. C. ad leg. Falcid. l. si ab eo C. de nego. gest. Montan. supra. n. 56. & seq. Alba. conf. 492.

37 12. Lim. nam tutor contra tutorem tutelæ, aliauè actione, quam pupillus intentare posset nequeat experiri, nisi propter suspecti crimen l. quoties. 10. §. cōstat. Lactus. 20. l. si fine. 37. de administration. tutor. Galgan. de tutel. lib. 2. tit. 4. n. 12. tit. 20. n. 13. sed ob exilium non poterit tutorem qui domi mansit allegare suspectum. l. planè. 32. de excus. tutor.

38 13. Lim. non procedere quando tutor indebitum soluisset l. si fine. 33. §. Lucius. de administr. tuto. l. tutor. 14. §. in soluendis eod tit. Galgan. d. tit. 36. n. 7.

39 14. Lim. non procedere in curatore cui non datur hæc actio, sed negociorum gestorum Galg. supr. n. 24.

40 15. Lim.

40 15. Lim. non posse tutorem vsuras petere si pupillares pecuniæ extitissent, quibuscum sibi soluere tutor potuisset l. quid ergo. de contra. & vtil. action. tutel. Cop. de fruct. par. 3. cap. 3. n. 3.

41 16. Lim. non computari quod tutor creditoris recepisse confessus fuit nisi publico instrumento, vel testibus realis solutio probetur l. Lucius. §. tutelæ de adm. tuto. Borg. de tuto. n. 324. etiam si confitens haberet mandatum cum libera de magis communi Munnoz. de ratioci. c. 23. n. 31. & seq. vbi respondet contrarijs subdens n. 46. & seq. quod procurator qui per instrumentum de recepto sibi à debitore solutum recognouit iuratus vt testis probaret maxime teste alio de visu concurrente vel adminiculis post Cor. conf. 168. n. 2. lib. 1. Surd. dec. 129. n. 25. quod si debitor procuratori decoquat non erit soluens liberatus nisi procurator haberet mandatum cum libera Munnoz. supra, num. 56.

TIT. XXXVIII. DE HIPOTHECA BONORVM TVTORIS CAVSA TVTELÆ.

SVMMARIVM.

1 *Hipothecata sunt tutorum & aliorum administratorum bona ex lege taeite pupillo & alijs eorum principalibus amp. & lim. num. seq.*
2 *Hipotheca prædicta datur tam pro male gestis quam pro neglectis.*
3 *Hipothecata sunt bona tutorum etiam &c. qui non gesserunt.*
4 *Hipotheca prædicta transit ad hæredes actiuè & passiuè.*
5 *Hipothecata etiam sunt bona patris quoad proprietatem peculij adueutitij non etiam profectitij.*
6 *Hipothecata sunt etiam protutoris bona lim. num. seq.*
7 *Matris bona non sunt tacite hipothecata et dotem repetit.*
8 *Hipothecata sunt bona curatorum ad lites, & eorum fideiussorum.*
9 *Hipotheca prædicta competit etiam condemnato hærede tutoris, & defensore minori.*
10 *Hipothecata sunt bona fideiussorum tutorum.*
11 *Hipothecata sunt bona prælati & administratoris Ciuitatis.*
12 *Hipothecata sunt bona curatoris furiosi & mente capti.*
13 *Hipotheca incipit à die tutelæ vel curæ decretæ.*
14 *Hipothecata sunt bona actorum à tutore, vel curatore constitutorum lim. num. seq.*
15 *Hipothecata non sunt actoris bona à iudice dati.*
16 *Hipothecata non sunt, bona actoris minorum.*
17 *Hipotheca prædicta præfert pupillum creditoribus posterioribus etiam expressam habentibus.*
18 *Hipothecata sunt bona patris qui filio consensit tutelam suscipienti.*
19 *Hipothecata bona tutoris cum sua causa in fiscum transeunt.*
20 *Hipothecata sunt bona tutoris etiam si non fecerit inuentarium.*
21 *Hipothecata sunt bona dotalia matris tutricis.*
22 *Hipothecata sunt bona secundi viri pro tutela vxoris quæ ad secunda vota transiuit non reddita ratione. lim. num. sequent.*
23 *Hipothecata non sunt bona secundi viri quando mater legitimè tutelam suscepisset.*
24 *Hipothecata sunt bona male et illegitime administrantis.*
25 *Hipotheca testamentarij tutoris à die scientiæ obligati incipit ampl. num. seq.*
26 *Scientia testamentarij ex gestione colligitur & vndecumque sciat sufficit.*
27 *Hæres tutoris ad id tenetur ad quod tutor etiam pro neglectis & ad interesse.*
28 *Hipotheca cessat in actore à iudice dato.*
29 *Dotis maternæ retentio non datur pro tutelæ gestione lim. num. seq.*
30 *Dotis maternæ retētio datur si debitum ex gestione liquidum sit.*
31 *Hipothecata non sunt bona hæredum tutoris & curatoris pro tutelæ administratione. amp. num. seq.*
32 *Hipothecata non sunt bona hæredum tutoris &c. ex pecunia empta in hæreditate tutoris remansa.*
33 *Hipotheca cessat pupillo subsidiaria contra magistratum agente.*
34 *Hipotheca cessat in bonis tutoris ventri dati nisi in lucem prodierit.*
35 *Priuilegium quod habet pupillus in bonis tutoris ad hæredem à se etiam descendentem non transmittit.*
36 *Prælatio non datur pupillo contra realem hipothecam habentes, nec contra anteriorem personalem.*
37 *Hipothecata non sunt tutori bona minoris pro expensis.*
38 *Hipothecata non sunt cum prælatione bona curatoris dati bonis, absentibus, & ventri non edito partu.*
39 *Mulieris bona quæ tutelam legitimè non acceptauit non sunt hipothecata.*
40 *Hipotheca cessat in bonis magistratus qui tutorem dedit.*
41 *Hipotheca cessat in bonis eius qui non vt tutor, sed vt amicus gessit.*
42 *Hipotheca cessat quoad ea quæ iussu testatoris alter gessit.*
43 *Hipotheca ista non impedit quominus tutor sua bona alienare queat.*

TIT. XXXVIII. CAP. I. DE HIPOTHECA BONORVM TVTORIS CAVSA TVTELÆ AC MINORVM.

1 Bona tutorum & curatorum & aliorum administratorum sunt taeite obligata ex lege pro administratione, pupillis minoribus & eorū principalibus quibus rationem reddere tenentur. l. pro officio. C. de administratio. tutor. vbi Docto. Bar. sing. 72. vbi in bonis, tutorum, protutorum, & curatorum minores ac furiosos iuris priuilegium consequi ex l. final. de tutel. & ratio. distrah. (idem probans in hærede suo pupilli ex glo. in l. dabimus. de priuileg. creditor. quam falsam dicit per l. non solum. §. final. de ritu. nuptiar.) Mattesi. not. 44. Soc. conf. 85. sub n. 9. lib. 1. Bero. in c. qualiter & quando. n. 70. de accusati. & in ea præfertur minor posteriorem habenti etiam fisco à die decretæ tutelæ & administrationis Specul. de curator. §. cum autem n. 6. Rebuf. de constitution. reddit. glo. 14. n. 16. Borgni. de tutor. num. 225. Sebast. Medic. de acquiren. rer. domi. glo. 2. par. 1. n. 170. Vital. de clauf. in clauf. & specialiter obl gentur nu. 37. in fine, pag. 84. Mandos. ad Roman. conf. 28. lit. B. Cepha. conf. 393. n. 155. Affli. dec. Perus. 75. n. 4. Decian. conf. 37. n. 2. lib. 1. Moz. de contract. tit. de contract. pignor. in 2. diuisio. seu subdistinct. n. 3. Dec. conf. 349. n. 10.

n.10.Paris conſ.80.n.34.lib.1.Surd. conſ. 7. n. 16. & ſequent.Molina.de contracti.diſputatio.536.n.6.& 29.Lopez.de contract.lib.2.cap.18. verſic. ſecundo. Rim.Iun.conſ.484.n.60.Menoch.conſ.851.num.43. Rot.Rom.dec.114. par. 1. diuerſo. Pacif. de ſaluian. interdicto.inſpect.2.cap.4.n.99.& in 2.editione num. 489.qui Rot. Rom. alias ita tenuiſſe teſtatur Gutier. de iuram.confirmator.contract.par. 1. cap. 32. n. 5. Manti.de contract.lib.11.tit.16.n. 1. Spino. de teſtament.glo.29.n.42.Noal.de tranſmiſſion.caſu 23.nu. 12.Peregri.conſ.42.n.37. lib. 1. idem probans de ſocijs & procuratoribus alijſque adminiſtratoribus Gutierez.de tutel.par.1 cap.8.n. 49. vbi de bonis matris & par.2.cap.16.n.1.& 31. idem quoad futura dicens de communi Montan.de tutel.cap. 31. effect. 2.n. 1. Galganet.de tutel.lib.2.tit.32.n.18.tit.37.n.1.& ſeq. niſi expræſſa fuiſſet, tunc etenim ex expræſſa ageretur, vt per eum Gratia.diſceptatio.225.n.72. de cõmuni omnium Munnoz.de ratiocin.cap.34.n.12.39. n.1.vbi indubitatum inquit & nu.ſeq.Papien.in form. lib.ad red.rat.tut.glo.debitam rationem.in princ.vbi de bonis tutoris curatoris & executoris Vanderan. de priuil.cred.c. 6. n. 18. nec amittitur receptis vſuris l. qui nominibus.45.§.1.vbi glo.& Bar.de admi. tuto.

2 1. Amp. procedere tam pro male geſtis quam pro neglectis Doc.in d.l.pro officio.Neguz. d. n. 6. de communi Sebaſt.Med.d.n.170.Decia.ſupra n. 3. Rebuf. d.n.16.Surd.d.conſ.7.n. 17.Manti.ſupra.Gutierez ſupra.n.3.& ſeq Pacifi.ſupra.n. 100. & in ſecunda editione.n.490.& pro omnibus pro quibus tutores tenẽtur Gutierez.de tutel.par.3.cap. 1.n. 109. & Piag. de tutel.Q.19.n.18.Montan.ſupra.n.3.

3 2. Amp. procedere quoad eorum bona qui non adminiſtrarunt Manti.ſupra.

4 3. Amp. tranſire ad hæredes actiue & paſſiue Galga. de tutel.lib.2.tit. 26. n. 12. cum prælatione reſpectu, realis tantum.

5 4. Amp. in bonis patris quoad proprietatem aduentitij non profectitij peculij ſi fraudulenter geſſiſſet de magis communi Soc.conſ.34.n. 16. & 17. lib. 1. Neguz.ſupra.n.14.& 19.Mantica. ſupra.nu. 19. qui ſubdit patrem non eſse legitimum adminiſtratorẽ quoad bona in quibus non habet vſumfructum, rationem reddere teneri; eiuſque bona obligata eſse Montan. ſupra.n.25. & ſeq. ex magis communi dolum requiri probans Rot.Rom.dec.560.n.2.par.4.diuerſ.de magis communi Gutier.d.cap.16.n.25.Galgan.d.tit.37. nu.16. & à die adminiſtrationis cœptæ non autem à mala geſtione Doc.in l. cum oportet. §. fi. C. de bon. quæ lib.Neguz. de pig.4.membr.2. par. prin. nu. 17. 18.Scain.dec.bono.41.n.14.Medic dec.75.n.15.Pereg.cõſ.38.n.11.lib.6.à die adminiſtrationis aſsũptę.

6 5. Amp. in bonis protutoris eius ſcilicet qui cum tutor non eſset pro tutore ſe geſſit glo.final. in d. l. pro officio.& in l.dabimus.§. 1. de priuileg. creditor. vbi Bar.Soc.conſ.85.n.9.verſic.& idem.lib. 1.Neguz. ſup. n.7.Rebuf.d.n.16.Seb.Med.v.n.170.Dec.conſ.591. n.1.&2.Capic.dec.129.n. 3. de communi Rota. Roman.dec.114.n.1.par.1.diuerſo.& deciſio.560.par. 4. diuerſo. quæ idem firmauit hæreditate etiam non dum adita de communi etiam teſtatur Bertaz. conſ. 25.n.45.loquens de protutrice, & procuratrice Mãtica.ſupra.n.8.Gutierez.dicto cap.16.n. 13. de communi Montan.d.effec.2.n.13.Galganet.d.tit. 37. nu. 10.poſt Aretin.conſ.29.n.1.Gratia. diſceptatio. 282. n.32.de communi.Rip.in l.dabimus.§..ſi quis.n.9. de priuil.cred.Vandera.ſupra.n.19.

7 1. Lim. non procedere in matre Bar. in l. ſi quis ſub conditione n.22.de teſtamen.tute.Bal.in l.cum oportet.§.final.n.4.C.de bon.quæ liber.Pute. deciſio. 146. n.4.lib.1.Rota. Roma.dec.1055.par.3.lib.3.diuerſo. Pacif.ſupra.n.104.& in ſecunda editione.n. 497. vbi in contrarium citat Mantica.de contract.lib. 11. tit. 16.n.4.& dotem repetere poſse Rot.d.dec.1055.vide infra. nu. 17. expræſsa enim requiritur hipotheca in matre vt per eos.

8 6. Amp.in bonis curatorum ad lites datorum eorumque fideiuſsorum quæ obligata ſunt pro adminiſtratione.l.properandum.§.finali.vbi Bal.& alij.C.de iudic.Neguz.ſupra.n.8.Seb.Med.d.n.170.Rebuf. d. n. 16.Manti.ſupra. n. 9. intelligendo ſi à tutore non autem à Iudice dati ſint Pacifi. d. ſecunda editio. cap. 4. inſpect.3.n.505.Aſſiſ.dec.Peruſ.4.n.2.Montan. ſupra n.14.Galgan.ſupra.n.15. Gutierez. d. cap. 16. & 22. Munnoz.d.c.39.n.3.Vandera.ſupra.

9 7. Amp. procedere etiam contra hæredes qui fuerint condemnati & defenſores.l.defenſor.22.de tutel.act. ſeu de tutel.& rat.diſtrah.Galgan.d.tit.37.n.11.

10 8. Amp. in bonis fideiuſsoris tutorum Bald. in d. l. properandum.§.final.n.1.C.de iudic.Manti.d.tit.16. n.10.Gutierez.d.cap.16.n. 17. & ſeq. ſecus probans in bonis hæredum.Montan.ſupra.n.14.

11 9. Amp.in bonis prælati & adminiſtrationis Ciuitatis Molina.de contract.diſputatio.536.n.7.Galg.ſup. n.18.Lopez de contract.lib.2.cap.18.verſic. deinde. Decia.conſ.n.4.& 5.lib.2.Manti.de contract.*lib.* 11. tit.16.n.21.& 22.Sebaſt.Med.ſupra. n. 175. *Pacific.* ſupra.in prima editione.n.114. & 115. & in ſecunda. nu. 509. & 510. de quo dixi in tractatu Pignorum de magis communi in adminiſtratore rerum Ciuitatis. Munnoz.de ratiocin.c.39.n. 6. idem probans fiſci fauore n.8.& Eccleſiæ.n. 13.& hoſpitalis n.14. & fiſcũ habere tacitam etiam in bonis dotalibus vxoris pro primipilari n.9.ex l.fatis C.in quib.caſ.pig. vel hipo. taci contrah.& Peregr.conſ.96.n.7.lib. 4. doti præferri tenet.

12 10. Amp. procedere in bonis curatoris furioſi, & mente capti Gutierez.conſ.14.n.17.Munnoz.d.c.39. n.4.vbi idem de curatoribus alijs puta *ſurdi & muti* præterquam ſi bonis cauſa cuſtodiæ curator datus fuiſset n.5.

13 11. Amp. incipere à die tutelæ vel curæ decretæ nõ autem à die malæ adminiſtrationis glo. in l. ab officio.vbi Sali.de communi C.de admi. tuto. Neguz. de pignor.4.membr.2.par.n.12.Borgni.de tut.n.187.& 225.Gomez.in §.1.n.15.Inſtit.de action.de cõi. Soc. conſ.61.lib.1.n.1.Pacif.in d.2.editione.d.cap.4.num. 491.Surd.conſ.7.n.18.de communi Gutier.d.cap.16. n.31.& Villalob.cõmun.opinio.lit.H.n.54.& Montan.ſupra.n.21.Med.d.n.170.Rim.Iun.conſ.587. nu. 10.& ſeq.& ex magis cõi.Surd.cõſ.7.n.17.& 18.& de alim.tit.8.priuil.49.n.17.Moli.d.n.6.Meno.cõſ.851. n.43.ſecus dicens in cœteris adminiſtratoribus ſed idem in eis Rim.Iun.ſupra.Manti.d.tit.16.n.18.Galgan.de tut.lib.2.tit.37.n.14.de cõi.Scain. dec. bono. 41.n.13.Med.dec.75.n.15.Pereg.conſ.38.n.11.lib.6.

14 12.Amp.

14 12. Amp. procedere etiam in bonis actorum à tutore vel curatore constitutorum Bar. in l. actor. nu. 7. rem. rat. haber. Castr. cons. 121. in fi. lib. 1. Neguz. sup. n. 9. Seb. Med. d. n. 170. Rebuf. d. n. 16. Molina. supr. Affis. d. dec. Perus. 4. n. 2. Gutierez. sup. n. 15. Montan. sup. n. 16. idem dicens si dans actorem solemnia nõ implesset n. 17. Munnoz. d. c. 39. in fi. intelligentes de actore constituto instante minore, vel eius intuitu, secus si tutoris intuitu, hoc enim casu tutor solus actoris bona hipotheeata habebit.

15 1. Lim. non procedere in dato à iudice Bar. in d. l. actor. n. 7. Ias. in l. properandum §. final. n. 5. C. de iud. Neguz. sup. n. 10. Affis. sup. n. 2. Pacif. d. 2. edit. n. 505. & in prima. n. 110. Montan. supra. n. 18.

16 2. Lim. vel potius secus esse dicas in actoribus seu procuratoribus minorum Bal. in d. l. properandum. §. final. de iud. & procuratores minorum non habere priuilegia minorum Vandera. de priuil. cred. cap. 6. n. 20. & seq.

17 13. Amp. vt præferatur pupillus in bonis tutoris omnibus posterioribus tutoris & curatoris creditoribus expræssam etiam habentibus, & etiam fisco Borg. de tutor. n. 225. Neguz. supra. n. 98. Pacif. sup. n. 492. in secunda editione Galgan. d. tit. 37. Vandera. sup. secus dicens in hæredibus pupilli. & priuilegium prælationis non perimitur nouatione necessaria per sententiã condemnatoriam latam contra tutorem l. defensor. 22. de tut. & rat. distra. & idem in bonis protutoris & curatoris. l. fi. ff. eod.

18 14. Amp. procedere etiam in bonis patris qui filio consensit tutelam suscipienti, nisi esset testamentaria, vel nisi filius esset emancipatus; si tamen pater filium decurionem effici consentiret, teneretur pater. Barbos. in l. si cum dotem. §. transgrediamur. n. 9. soluto. matrimo. Pacif. in d. c. 4. in secunda editione nu. 513. & seq. vel si pater tutelam & curam filiarum gessisset. l. cum oportet §. si C. de bon. quæ lib. Moli. de iust. & iur. 2. part. disp. 536. col. 4. vers. filius itẽ Surd. de alim. priuil. 49. n. 18. & dec. 271. n. 12. Munnoz. de ratioci. cap. 39. n. 2.

19 15. Amp. vt si bona tutoris transeant in fiscum transeãt cũ sua causa hipothecæ huius l. vnic. C. rem alieger. Baldui. de pignor. cap. 7. col. 3. vers. idem est.

20 16. Amp. procedere etiam si inuentarium non fecisset Bal. in l. cum pater. n. 2. C. de neg. gest. Capic. dec. 129. n. 3. Gutierez. d. cap. 16. n. 2.

21 17. Amp. procedere in bonis dotalibus matris tutricis Soc. cons. 126. lib. 1. Dec. cõs. 349. col. final. Gutierez. sup. n. 14. Montan. d. effect. 2. n. 6. & seq. etiam si contutori vel alijs gestionem mandasset Galganet. d. tit. 37. n. 4. vide supra n. 7.

22 18. Amp. procedere etiam si mater tutrix ad secunda vota transierit non reddita ratione vel non petito tutore filijs. nam bona etiam secundi viri sunt tacitè obligata pupillis l. penult. in quib. caus. pig. tacit. contrah. l. 2. C. quando mul. tut. off. fung. pos. Salic. in d. l. 2. n. 2. Balduin. sup. Garron. in rub. C. de secund. nup. n. 54. Anch. cons. 316. n. 2. in fi. Ruin. cons 94. n. 3. lib. 3. Dec. cons. 591. n. 1. Soc. cons. 180. n. 2. lib. 2. Neguz. de pignor. 4. membr. 2. part. n. 156. Maran. de ord. iud. part. 6. vltimo actu. n. 53. Bursat. cons. 210. n. 19. Borg. de tutor. n. 322. Surd. cons. 175. n. 17. Marsil. sing. 248. Gail. obseruat. 90. n. 2. cautũ propterea fore dicentes si quietatio fiat ante secundas nuptias Molina. supr. d. n. 6. & dicit Rol. cons. 17. n. 5. lib. 4. quod datur retentio dotis cõtra matrẽ, hipothecaria & exceptio. Gab. de secund. nupt. concl. 9. n. 4. Rim. Iun. cons. 484. n. 63. Manti. de contr. lib. 11. tit. 16. n. 2. & seq. vbi etiam filios dotem retinere posse Galg. d. tit. 37. n. 5. Pacif. de saluian. interdict. inspectio. 3. c. 4. in prima editione. n. 105. & in 2. n. 500. post Spec. de anom. tuto. n. 5. & in proxima limitatione citandi Munnoz. d. c. 39. nu. 12. vbi tamen non dari contra hunc maritum executionem pro reliquis administrationis tutelæ vxoris contra Maran. de ord. iud. de execut. sent. n. 53.

23 1. Lim. non procedere quando mater tutelam illegitimè suscepisset, tunc enim bona secundi viri non erũt pro tutela obligata Mantica. sup. n. 5. Dec. cons. 591. n. 4. Surd. cons. 175. n. 19. & 37. 460. n. 63. & seq. Gratia. discep. 86. n. 52. & seq.

24 19. Amp. in male & illegitime administrãte Cor. cõs. 303. n. 8. lib. 1. Ruin. cons. 92. n. 6. lib. 5. Mago. decis. Flor. 1. n. 57. & in bonis hæredũ quæ sunt tacite obligata legatarijs si hereditaria dissipauerit Thes. Q. 84. n. 6. lib. 2. Medic. exam. 23. n. 44. nisi à testatore talis hipotheca remissa esset, vt facere potest etiam tacite. n. 45. ex communi Cras. in §. legatum. Q. 76. n. 4.

25 20. Amp. vt testamentarius à die scientiæ obligetur, quæ scientia ex administratione præsumitur, & litteris probetur Soc. cons. 283. n. 3. lib. 2. Ias. cons. 47. lib. 1. Gab. cons. 27. n. 7. lib. 2.

26 1. Subamp. sufficere vndecumque sciat Barbat. cons 1. n. 54. lib. 2.

27 21. Amp. vt hæres tutoris ad id teneatur ad quod tutor Alciat. cons. 237. n. 5. & seq. vbi etiam quoad interesse. l. 2. C. de hæred. tut. vel curat. vbi etiam de non gestis à tutore teneri eo prius conuẽto qui gessit & ibi glo. & Salic. & de nõ exactis. per defunctum & neglectis & quoad ea quæ ad defunctum peruenere l. 3. & 4. & vtrobique glo. & Sali. C. eod.

22. Amp. etiam pro fructibus bonorum inuentario descriptorum l. Lucius qui pot. in pig. habe. Caeche. dec. 129. n. 11. Franch. dec. 374. n. 5. Decia. cons. 75. in fi. lib. 4. Mastril. dec. 119. n. 20. vbi etiam de interesse & Surd. dec. 240. n. 16. Rip. in l. priuileg. n. 15. de priuil. cred. vbi secus ait si pro sorte tantum contracta esset & in tacita controuersum probat licet in ea non contrahi nisi à tempore quo annua præstatio deberi incipit ex Soc. cons. 41. n. 14. & seq. teneat Mant. de contr. lib. 14. tit. 46. n. 9. 10. Seraph. dec. 481. n. 5. intelligit hanc amp. in eo procedere qui pro vsuris & sorte poterat obligari non si tantum pro sorte.

28 1. Lim. nõ procedere in actore dato à iudice loco tutoris vel curatoris, quia eius bona non sunt tacitè hipothecata Bar. in l. actor n. 5. rem. rat. haber. Ias. in l. properandũ. §. fin. n. 5. C. de iudic. Neguz. de pignor. 4. memb. 2. part. n. 10. Sebast. Med. d. nu. 170. Rebuf. d. glo. 14. n. 16. Mantica. d. tit. 16. n. 16. de contract. lib. 11. idem in bonis procuratoris vel amici qui administrasset; licet secus probet actore dato a tutore vel curatore num. seq. Gutierez. d. cap. 16. n. 28.

29 2. Lim. non dari retentionem dotis maternæ pro ratione tutelæ per ipsam gestuę, qoniam dotis causa nullam patitur retentionem l. 1. §. taceat. C. de rei vxor. action. Neguz. de pignor. primo memb. 5. part. nu. 36. Borgn. de tutor. n. 219. vbi ita inquit iudicatũ & Viui.

decis.317.lib.1.& Thes.Q.forens.28.lib.3. Natt. cōs. 106.n.5.Rot.Rom. dec. 1055. part.3.lib.3. diuersō. infra tit.41.n.18.

30 1.Sublim.non procedere nisi debitum ex causa tutelæ illiquidum sit vt per citatos in limitatione.

31 3.Lim.non procedere in bonis hæredum tutoris & curatoris quæ non sunt tacitè pro administratione hipotheca ta Cuman.cons.78.Rebuf.d. n.16. Neguzan. sup.n.11.Seb.Med.supra.n.170.Molina.d.n.29.Rim. Iun.cons.484.n 62. Mantica. de contract. lib.11. tit. 16.n.11.& seq.Gutierez.d.cap.16.n.18. & 19. Montan.sup.n.36.Rip.in d.§.si quis.n.10.Franc. dec.321. n.7.Gratia.discept.225.n.75.

32 1.Amp.procedere in bonis emptis per hæredem tutoris ex pecunia in hæreditate tutoris remansa l.3. C. in quib.caus.pig.tacit.contrahat.glo.& Docto. in l. si hanc C.qui potior.in pigno.habean.Cuman.cons.58.

33 4. Lim. non procedere quando pupillus subsidiaria contra magistratum agere l. 1. §. priuilegium de magistrati.conuenien.Galganet.d.tit.37.n.8.

34 5.Lim.non procedere in tutore ventri dato nisi in lucem prodierit Tiraq.in l.si vmquam.verbo.susceperit. liberos n.146.C.de reuocan. donatio. in fine Pacif. d. cap 4.n.493.

35 6.Lim.nam priuilegiū quod habet pupillus in actione tutelæ non transmittit ad hæredem etiam ab eo descendentem l. ex pluribus. de administratio. tutor. Gutierez.supra n.19.qui ex lege Hispanica intelligit in personali non in reali & personam pupilli minime egredi Galg.d.tit.32.in fine & tit.37.n.7.lib.2. de côi. Ripa.supra.n.16.

36 7.Lim.non tamen prælationem dari pupillo contra realem hipotheeam habentes.glo.in l.eos.C. qui potior. in pig. habean. Molina. supra n. 6. & 29. in fine nec contra habentes interiorē personalem suboscure tamen. Ripa.in l.dabimus.§.si quis cum tutor.n.16. de priuil.cred.Gutier.de tutel.2.part.d.c.16.n.19. Noal. de transmission.cap.23.n.12.

37 8.Lim.bona minoris è contra non esse hipothecata tutoribus pro expēsis & alimentis Alberi. in l. pro officio, C. de administr. tutor. Ripa.in d.§.si quis.nu.13. de priuileg.creditor.Gutierez.d,c.16.n.20.Montan. sup.n.38.qui ita fuisse iudicatum testatur,& eam non habere tutores quamuis retentio eis detur pro credito liquido Galgan.de tutel. tit.37. nu.19. & seq. nec pro reliquatu sibi restituendo Munnoz. de ratioc. c. 39. in fine Medic.dec.19.qui tamen sublimitat in curatore hereditatis iacentis, cui esse hipothecata cum prælatione probat exemplo mutuātis pro rei refectione vel conseruatione si id factum sit & res extat & exam. 11. non tamen doti præfertur dec. 20. vbi idem de illatis. & inuectis Surd.de alim.tit.9. Q.44. vbi cōtraria tollit licet tutor & pupillus correlatiui sint.

38 9.Lim.non procedere in curatore dato bonis, absenti, ac ventri l.6.& 8.de priuileg. creditor. Galg. d. tit. 32.in fi.si venter partū ediderit dabitur prelatio.d.l.8.

39 10.Lim.non procedere in muliere quæ legitime tutelam non acceptauit, eius enim bona non sunt tacitè pro gestione obligata quia nō est tutrix Put. dec. 146. par.1.& dotis restitutio non retardatur ob nō redditā rationem gestorum vt iudicatum testatur ibi in fi.& in matre quæ ille gitimè gessit Decia.cons.79. n.46. lib. 2.& eitati infra lim. 12.

40 11.Lim.non procedere in bonis magistratus qui tutorē dedit quæ non sunt tacitè obligata pupillo l. 1. §. priuilegium.de magistr. conuen.Montan.sup.n.40.

41 12.Lim.non procedere quando non ratione officij, sed intuitu pietatis vel amicitiæ aliena negocia aliquis gessit glo. in l. si negocium de priuil. cred. & ita obtinuisset inquit Ang.in l. idem priuilegium eod. tit. Decian.cons.79.n.46.lib.2. vel cōiunctionis Gratian. discep.282.n.32.Rui.cons.94.n.2.lib.5.in matre Put. supra.

42 13.Lim.non procedere quando tutor non administrauit ea, quorū administratio à tutore alteri demandata fuit Decia.cons.85.n.51.lib.5.

43 14.Lim.non tamē impedire quominus tutor sua bona alienare possit, quamuis cū d.onere transeant.l.pro officio.20.C.de administ.tutor.l.1.C.rem alien.gerēt. Galgan.de tutel.lib 1.tit.1. n.25. & testari etiam potest ac donare cum sua causa l. de successione. 17. vbi glo.& Salic.C.de administ.tuto.vel curato.

44 15. Lim. nam tertius possessor bonorum tutoris hipothecariā actionem præscribit ac saluianū decennio inter præsētes ex côi.nisi in conditionalib[9], & vbi agi non posset, at si in contractu adesset constitutū, contra tertiū titulo possidentē dabitur condictio ex l.fi.C. de acqui.pos.quæ annis triginta cōpetit Affl.dec.139. n.5.Rota.dec.315.par.2.recentis.Gamma. dec. inst. 99.n.5.& in integrum restitui iuste ignorantem quis successit in ius alterius d.dec.315.

TIT. XXXIX.

PROPRIO NOMINE AN TVTOR CONVENIRI QVEAT.

SVMMARIVM.

1 *Vide supra tit.19.cap.63.*

TIT. XXXIX. CAP. I.

PROPRIO NOMINE AN TVTOR CONVENIRI QVEAT.

1 Vide supra tit. xix. cap. lxiii.

TIT. XL.

DE APPELLATIONE A SENTENTIA CONTRA TVTOREM LEGITIMVM VEL ILLEGITIMVM PRONVNCIATVM.

SVMMARIVM.

1 *Appellatio datur à pronuncia tutorem legitimum vel illegitimum esse dic vt ibi.*

2 *Appellatio datur à pronuncia tutorem legitimum vel illegitimum simpliciter.*

Appellatio à reiectione excusationum datur & an ab electione tutoris vel curatoris.

3 *Appellare non potest tutor ad rationem reddendam condemnatus, nec eius hæres nec alter administrator emp. & lim.num.seq.* (*test petere*

4 *Compromissum fieri super ratione reddenda tutor non po.*

5 *Appellatio datur à pronuncia tutorem legitimum vel illegitimum.* (*mandet.*

6 *Appellatio datur si minori sine curatore solui iudex*

7 *Appellare debet tutor si contra ipsum fuerit iudicatum.*

8 *Appellatio per vnum ex tutoribus interposita quando alteri non prosit.*

TIT.

TIT. XL. CAP. I.
DE APPELLATIONE A SENTENTIA CONTRA TVTOREM LEGITIMVM VEL ILLEGITIMVM PRONVNCIATVM.

1 A Pronuncia tutelæ vel curæ legitimæ datur appellatio, quando scilicet iudex pronunciat tutorem vel curatorem fuisse legitime constitutum & personam legitimā habere prout de procuratore dicitur, quem iudex pronunciauit legitimum habere mandatum si aduersarius ex hoc grauetur appellare potest, ex hac enim pronunciatione procurator non fit, neque cum eo acta domino præiudicant l. cum non iusto. de collus. de teg. Doc. in l. falsus C. de furt. ideo si procederetur in causa & aduersarius vinceret, non prodesset, nec per appellationem à diffinitiua grauamen istud reuocari potest, quod si pronuncietur non esse procuratorem, procurator appellare potest, quia cum eo non speratur alia diffinitiua & in tutore idem est quod in procuratore si pronuncietur non esse legitimum tutorem, id est legitime constitutum; si vero pronuncietur eum esse tutorem, tunc si iudex adiecerit decernens ratum esse quod eo tutore factum fuerit non poterit aduersarius appellare, quoniam non grauatur ex quo gesta per eum valida sunt l. 1. §. idem Pomponius quod falso tutor. autho. &c. si vero fuerit simpliciter pronunciatum ipsum esse legitimum tutorem, tunc potest appellari sicut in procuratore quia gesta per eum non præiudicant pupillo l. si tutor. C. in quib. caus. in integr. restitut. non est necess. si vero in principali persona iudex pronunciet eam nō habere legitimam personam standi in iudicio, vel nō esse legitimam vt minorem ex aspectu, tunc appellare non potest quia non grauatur, statur enim pronunciationi huic nisi persona sit cui imputari possit quia veritatem scire deberet l. minor 25. annis ex aspectu de minot. Bar. in l. 2. Q. 3. n. 15. de appellatio. recipien. subdens iure canonico indistinctè appellari posse siue legitima, siue illegirima pronuncietur ad standum in iudicio persona comparens. Benintend. dec. 79. n. 10. Menoch. de adipiscen. possessio. remed. 4. n. 824. & seq. Galganet. de tutel. lib. 1. tit. 4. in fine.

2 Vbi autem, tutor simpliciter pronunciatur legitimus vel illegitimus datur appellatio quia talis pronuncia secum trahit executionem nec alia diffinitiua speratur Bal. in l. 2. n. 14. C. de Episc. aud. Sig. cons. 14. n. 9. Meno. supra Ruggin. de appellat. §. 2. cap. 3. nu. 63. Galg. de tute. lib. 2. tit. 38. n. 3.

Vbi vero quis datur tutor vel legitimus vel testamentarius eligitur vel curator non appellat, & appellans rerum pupilli periculum patitur, quamuis iniquitate vel imperitia iudicis elatus appellare queat, tutor etiā electus in contumaciam nō fit tutor appellatione durante nec decretum quoad expensas ea pendente exequatur; licet alia officia publica authoritate & vtilitate appellationem admittant ac tribuant Grat. decis. 30.

TIT. XL. CAP. II.
DE APPELLATIONE A REIECTIONE EXCVSATIONVM A TVTELA.

Vide supra tit. 25.

TIT. XL. CAP. III.
DE APPELLATIONE CONDEMNATO TVTORE.

3 Tutor condemnatus ad reddendam rationem non appellat, nec eius hæres, nec alius administrator, non enim propterea grauatur cum ad hoc iure sit obligatus Maran. de ord. iud. part. 6. actu. 2. nu. 187. limitat. 18. Lancelot. de attenta. part. 2. cap. 12. lim. 19. Rugginel. de appellat. §. 2. cap. 3. nu. 56. Galganet. de tutel lib. 2. tit. 38. nu. 5. Munnoz. de ratiocin. cap. 4. n. 5. Borg. de tuto. n. 222. Gutier. pract. QQ. 37. per tex. in auth. de satis. Episc. §. œconomos coll. 9.

4 1. Amp. vt non etiam petere tutor possir super ratione reddenda compromissum fieri Mars. sing. 467. n. 8. Borg. de tutor. n. 223. Galganet. supra n. 5.

5 1. Lim. nam bene datur appellatio à pronuncia tutorem esse legitimum vel illegitimum vt supra. cap. 1. & à reiectione legitimæ excusationis vt cap. 2.

6 2. Lim. quando iudex minori sine curatoris authoritate solui mandaret, tunc enim daretur appellatio Guid. Pap. dec. 75. n. 2. Rebuf. de sentent. execu. art. 10. glo. 1. n. 5. Galg. supr. n. 6.

7 3 Lim. quando in iudicio contra tutorem vel pupillū fuit iudicatum, tunc enim appellare tenetur nisi sententia in iudicatum transitum fecisset Scauia. de appellatio. Q. 5. n. 40. Galganet. supra n. 7. & lib. 2. tir. 5. n. 6. & 7. (vide supra tit. 18. cap. 4.) alioquin ad interesse tenetur lib. 3. Q. 40.

8 Si autem duo tutores fuerint condemnati reseruata facultate probandi remissionem debiti si vnus probationē susceperit alter autem appellauerit, & obtinuerit, ista sententia contutori non proderit, quia suscipiendo onus probandi, beneficio vtendi alterius appellationi renunciasse videtur Hortman. Pistor. Q. 47. n. 21. Gratian. discep. 115. n. 14.

TIT. XLI.
DE EXECVTIONE CONTRA TVTORES.
SVMMARIVM.

1 *Executio contra tutores & eorum bona pro debito pupilli fieri nequit amp. & lim. num. seq.*
2 *Executio non fit contra tutorem qui nomine proprio se obligauit vbi minor non tenetur, alioquin secus.*
3 *Condemnatoria sententia tutoris proprio nomine nulla est, nisi omisisset inuētarium, litēue calumniosā sustinuisset.*
4 *Litem tutorio nomine alter mouens proprio in expensis non condemnatur amp. num. seq.*
5 *Expensas nomine proprio non soluit tutor in lite calumniose mota.*
6 *Contrarium tenent ibi citati. lim. num. seq.*
7 *Expensas litis calumniosæ non soluit de suo tutor nisi calumnia euidens sit lim. num. seq.*
8 *Contumax tutor expensas soluit amp. nu. seq.*
9 *Contumacia tutoris pupillo nocet.*
10 *Grauari non potest tutor pro debito pupilli.*
11 *Executio sententiæ latæ contra tutorē fit contra pupillum pro interesse quantiplurimi, & pro alijs lim. n. 28. 29.*
12 *Conueniri nō potest tutor pro contutore soluendo existēte.*
13 *Contrarium tenet Tenni. ibi citatus lim. num. seq.*
14 *Conueniri alter pro altero nequit diuisa à testatore administratione lim. n. seq.*
15 *Negligens contutorem suspectum remoueri conueniri pro eo potest.*

16 *Expensas vt tutor soluat ratione processus retardati dolus requiritur.*
17 *Sententia nulla est cum procuratore, vel actore constituto per tutorem ante inuentarium & solemnia.*
18 *Retentio dotis maternæ non datur ob rationem nõ redditã.*
Executio sententiæ an contra procuratorem fieri possit.
19 *Executio contra personas & bona tutorum etiam si mater sit non reddita ratione fiet.*
20 *Contrarium in matre tenent ibi citati lim. num. seq.*
21 *Mater pro tutela carceratur si inhoneste viuat.*
22 *Executio contra tutorem fit proprio nomine obligatum & ita condemnatum.*
23 *Executio fit contra tutores pro expensis litis euidenter calumniose per eos mota vt ibi.*
24 *Inuentario liquidè recepta per tutorem probante, reddere ea tutor debet non expectata generali rationum redditione.*
25 *Contrarium tenent ibi citati.*
Executio contra socium ratione non reddita an fieri possit.
26 *Carcerari potest tutor bona pupilli habẽs nec illa exhibẽs.*
27 *Carcerari tutor potest pro fructibus pupilli consumptis nisi bona possideat pupillo hipothecata.*
28 *Executio contra tutorem instrumenti cancellati quando detur.*
29 *Executio nulliter facta contra tutorem confirmari debet.*
30 *Contrarium tenent ibi citati.*
31 *Executio non impeditur opposita compensatione.*

TIT. XLI. CAP. I.
DE EXECVTIONE CONTRA TVTORES ET EORVM FIDEIVSSORES ET ALIOS.

1 EXecutio contra tutores & eorum bona fieri non potest pro debito pupilli, etiam tutore nomine tutorio condemnato, nisi eiusdem pupilli bona detineat, nec ea exhibeat l. 1. C. quando fisc. vel priuat. vbi Bal. l. 1. C. quando ex facto, tutor l. 2. de admi. tuto. l. 4. de re iud. Spec. de Reo. §. 1. n. 18. Gutierez de tutel. part. 2. cap. 23. Marant. de ord. iud. 3. actu part. 6. de execution. sentent. n. 38. Duen reg. 275. n. 8. nec enim tenetur de his quæ tutor gessit, officio postea finito quia ex necessitate se obligauit. Christo. de Castel. cons. 3. n. 5. Natta. cons. 641. n. 9. Franc. Marc. decis. 99. n. 4. lib. 2. Ripa. in l. si se n. 17. de re iud. vbi idẽ si tutor condemnatus esset ex contractu nomine pupilli inito Montan. de tutel. cap. 31. eff. 6. n. 1. Galganet. de tutel. lib. 3. Q. 40. n. 1. Duen. reg. 275. n. 8. nec iudicati sententia contra tutores exequetur Ang. Aret. in l. 4. n. 4. de re iud. nec eis nocet l. cum quędam C. de admi. tut. Cancer. tom. 3. resol. 17. n. 566.

2 1. Amp. etiam si nomine proprio se tutor obligasset quando pupillus non tenetur, licet aliàs si se nomine proprio obligasset teneretur. & executio in suis bonis fieri posset Rebuf. de liber. oblig. artic. 2. glo. 1. nu. 96. & seq.

3 2. Amp. vt si tutor fuerit condemnatus proprio nomine sententia nulla sit, nisi inuentarium facere omisisset, litemue calumniosam sustinuisset Macerat. resolutio. 8. n. 31. & seq. lib. 2.

4 3. Amp. vt si tutorio nomine litem alicui mouisset, proprio nomine in expensis condemnari minime possit Tholos. dec. 40. vbi Add. tria remedia tunc pupillo contra tutorem competere probat vel restitutionis in integrum, vel quod contentus actionem cedat contra tutorem vel eius hæredem vel aget contra tutorẽ & eius hęredẽ Bero. cons. 103. n. 4. & 5. lib. 3. Anchar. in c. adhęc n. 14. de litis cõtest. qui actiones cedẽdo liberari inquit intelligens si nomine tutorio fuerit condemnatus & Flo. idem tradit in l. qui solidum § etiam n. 6. 7. de legat. 2. & Magon. dec. Florent. 142. n. 3. & 4. Aimo. in consuetud. Aluer. tit. 7. art. 2. n. 31.

5 1. Subamp. etiam si tutorio nomine in lite mota calumniosa tutor succubuerit vt tenent in ampliatione citati.

6 Contrarium nempe tutorem de proprio soluere expẽsas si in lite calumniose per ipsum mota succubuisset l. quoties. § sicut. de administratio. tutor. l. non est eod. tit. l. 6. vbi Salic. C. de admi. tuto. Bar. in l. 1. § si procurator. in fine si quis ius dicen. non obtemp. Ripa. in l. si se n. 18. de re iud. Bertaz. cons. crim. 409. n. 8. Maran. de ordin. iud. part. 6. actu. 3. n. 39. Borgni. de tuto. nu. 49. & seq. Abb. in cap. final. n. 22. de iuram. calum. & in cap. repræhensibilis. n. 19. & 21. de appellat. & litẽ calumniosam præsumi. Mago. dec. Florent. 142. nu. 4. & 5. Sola. in constit. Sabaud. tit. de minor. & eorum inuent. n. 28. pag. 92. qui probat ad expensas teneri propter iudicij protelationem, & dilationem productionis instrumenti ex Neuizan. cons. 17. n. 15. debet enim inutilem causam deserere Natta. cons. 17. n. 8. Piag. de tutor. Q. 19. n. 15. Gutierez. de tutel. part. 3. cap. 1. n. 104. & 105. Montan. de tutel. cap. 32. reg. 9. n. 102. vbi etiam de honorario aduocatorum & cap. 40. n. 18. & sequent. malam causam fouere inquit, si contrariam sententiam reportauerit. nisi ex euidentia facti, vel communi Doctorum sententia aliud appareat Galganet. de tutel. lib. 3. Q. 40. de suo tutorem teneri probans etiam ob libelli mutationem, vel perempta instantia; & ad interesse si non appellauerit cum pupillus bonam causam foueret & Rui. cons. 119. lib. 5. & subdit ex Couar. pract. QQ. 27. n. 3. agentem in dubio præsumi malam causam habere, quamuis succumbens malam causam habere dicatur & Borg. de tuto. n. 49. & 50. Plot. de in litem. iuran. §. 5. n. 20. vide infra lim. 3. principali Duen. d. n. 8. Gutier. de tut. part 2. cap. 4. n. 13. & seq. Tholos. dec. 40. & in dubio litem præsumitur iniuste mouisse de communi Coua. prac. QQ. cap. 27. n. 3. vers. 6. Gutier. supra n. 16. 17. vbi etiam ex Borg. supra n. 53. tutorem ad expensas mutati vel emendati libelli teneri probat, vel instantia perempta n. 18. Masuer. in pract. tit. de tut. & cur. n. 24. vide supra n. 4351.

7 1. Lim. hanc secundam opinionem non procedere nisi calumnia euidens esset, nec enim succubuisse sat est, nec sola temeritas, sed calumnia requiritur Ceph. cons. 429. n. 35. & 86. Meno. cons. 145. n. 15. Gutierez. supra n. 106. vbi etiam n. 107. ex Meno. supra n. 21. & 22. calumnia cessare subdit in tutore accusante iniuriam pupillo illatam nisi euidenter probetur. Signor. cons. 36. n. 8. vbi etiam non pręsumi calumniam & inuestigare teneri vbi sint bona minoris & inuentario ponere & ideo excusari n. 9. Ripa. supr. n. 19. & sufficere bonam causam fouisse putasse Bertazo. cons. cri. 409. n. 9. 10. vbi ab expensis & interesse tam tutorem quam pupillum excusari Intrigl sing 11. lib. 3.

8 1. Sublim. hanc primam limitationem non procedere quando tutor contumax fuisset, nam ex sua contuma-

cia

eia expensiuis condemnabitur Ias. in 1. §. si procurator n. 21. qui satisd. cog. Natt. cons. 17. n. 9. Galgan. supra Carpan. super statuto Mediol. cap. 10. n. 7.

9 1. Amp. vt hęc tutoris contumacia pupillo etiam noceat Bar. In l. 1. §. si procurator n. 6. si quis ius dicen. non obtemperau. Contard. in l. diffamari. in amp. nu. 54. C. de ingenu. & manumis. ex magis communi, sed non potuit reperire Alex. quem citat de ea testantem & Bar. distinguit circa vnius distinctionem vide ibi Cur. Iun. n. 25. & seq.

Contrarium tenet Cag. in d. §. si procurator n. 33. Cur. Iun. n. 27. & est tex. in d. §. si procurator.

10 4. Amp. vt pro debito pupilli nequeat tutor grauari nec in persona, nec in bonis Bal. in l. cum etiam C. de reb. cred.

11 5. Amp. vt contra pupillum executio sententiæ contra tutorem latæ facienda sit pro interesse quantiplurimi l. 7. quando ex facto tuto. latè Bero. cons. 103. lib. 3. n. 11. tutor enim moram pupillo committit & pro his pro quibus tutor & curator cōdemnati fuere executio contra pupillum vel minorem fi. & l. 1. C. quando ex facto tuto.

12 6. Amp. conueniri non posse pro contutore soluendo existente Io. de Plate. in l. hi qui. C. de peric. lib. 11.

13 Contrarium probat Tenni. caut. 289. n. 6.

14 1. Lim. hanc secundam opinionem non procedere quādo administratio à testatore vel iudice diuisa fuisset Tenni. supra n. 7.

15 1. Sublim. hanc primam limitationem non procedere quando per dolum, aut culpam contutorem suspectum remoueri non iurassent, vel tarde cum aliquis eorum non soluendo factus esset, vel suspicionis causam agendo sua sponte pupilli iura prodidissent Tenni. supra n. 7. & seq. per l. 2. §. 1. C. de diuid. tutel. vel si cum sciret vnus quid agēdum administrationem alterius concernens, ignoranti alij notum non fecerit l. Titium. §. tutores. de ądministrat. tutor.

16 7. Amp. nam vt ratione retardati processus tutor, aut aliter tutor in expensis condemnetur dolus probari debet qui non præsumitur Signorol. cons. 36. n. 8.

17 8. Amp. vt sententia nulla sit cum procuratore vel actore constituto per tutorem ante Inuentarij ac solemnium confectionem Cacchera. cons. 36. n. 14. & seq. 25. & seq. nec ideo executioni contra aliquem mandari possit, cum nulla sententia numquam transeat in iudicatum l. ea quæ. C. quomodo & quam iud. Soc. Iun. cons. 70. n. 34. lib. 1. vbi de communi. & Gab. cons. 43. n. 43. in fine lib. 1. & sententia pro illius executione lata nulla est, vel reuocanda, nec aliquod præiudicium potest afferre Cor. cons. 284. n. 5. lib. 4. Gab. cons. 43. n. 44. & seq. lib. 1. qui post Bal. cons. 274. n. 2. lib. 3. subdit quod si sententia ex actis & iuris allegationibus iniusta detegatur numquam est exequenda, & quod etiam sententia illius confirmatoria non nocet in aliquo. de communi Onded. cons. 79. n. 40. & seq. lib. 2.

18 9. Amp. vt dotes matris tutricis ob non redditam rationem retineri non possint etiam expræssa extante hipotheca nisi eius debitum liquidum foret Rot. Roma. in Romana tutelæ 17. Februarij. 1603. coram Seraphino, Borgni. de tutore n. 219. qui testatur ita iudicatum latè Gratian. discep. 129. n. 21. & seq. Rot. dec. 1055. part. 3. lib. 3. diuerso, dixi supra tit. 38. n. 7. & 29. Costa de rati. ratæ. Q. 54. in fi. Q. 58. nu. 10. Neguz. de pig. 1. membr. 5. par. n. 36. Medic. exam. 56. n. 42. & ita pluries iudicatum ait Neguz. supra, nu. 37. Gomes. dec. 66. lib. 1.

10. Amp. vt neque contra procuratorem sententia exequi possit Affl. dec. 64. n. 3. Guid. Pap. cons. 24. n. 9. in fi. Afin. in prax. §. 31. cap. 2. lim. 21. n. 2. etiam respectu expensarū si fuerit executus quod in mandatis habebat l. 3. §. si procurator. quod quisque. iur. Bar. in l. 4. n. 2. de re iud. Intrigl. sing. 11. lib. 3. Ang. de Aret. in d. l. 4. n. 9.

1. Lim. non procedere quando procurator se liti obtulisset, tunc enim contra ipsum sententia exequi posset Bar. in d. l. 4. Cor. in l. 1. n. 8. C. de sent. & interlo. om. iud. Papien. tit. de forma execut. sent. glo. sapiens. nu. 29. in fine Intrigl. supra.

11. Amp. vt nec contra pupillum sententia exequi possit, qui ab eius hæreditate, cuius causa condemnatus fuit, se abstinuerit l. 2. vbi Bar. de admi. tutor. & l. pen. vbi Bar. de autho. tut. vbi quando restitutus in integrum fuit ad se abstinendum ab hæreditate condemnati.

12. Amp. vt executio contra tutores & curatores iudicati actio non detur pro gestis finita tutela & cura, si nullam ex consensu post depositum officium nouationem factam, & in curatorem, vel tutorem, obligationem constet esse translatam l. post mortem. 5. vbi Bar. quand. ex facto. tuto.

15. Amp. vt si sententia laudum & transactio nulla sit etiam pro parte exequi non possit Put. dec. 323. lib. 1. Franch. dec. 173. Monach. dec. Bono. 25. & nullum dicit dec Luc. 53. n. 30. quando non fuit super toto iudicatum & si necessarium ex statuto sit & nulla & iniusta exequi non posse. Ond. cons. 79. n. 40. & seq. lib. 2. Mona. dec. Bono. 13. n. 108.

Lim. quando iudex cognouit super excusatione & sententiauit, nisi appelletur nec ex notoria iniustitia executio impeditur Surd. cons. 405. n. 15.

16. Amp. vt contra pecunias pupilli etiam in eruptionē prędiorum destinatas executio sine iudicis decreto fieri possit quia necessaria est alienatio l. à Diuo Pio. §. sic quoque vbi Ias. n. 2. de re iud. Alex. n. 7.

19 1. Lim. nam si tutores non reddant rationes pupillo, executio contra eorum bona & personam etiam si mater sit fieri poterit illam etiam carceri mancipando, quamuis si mater non posset reliqua restituere carcerari non posset, prout nec alij qui non tenentur nisi in quantum facere possunt Bar. in auth. matri & auiæ n. 13. C. quando mulier. tutel. offi. fungi. poss. Dec. in l. fœminæ. n. 74. de reg. iur. Bertaz. cons. crim. 441. n. 1. & 2. de communi Montan. de tutel. cap. 15. nu. 63. & seq. & pro reddenda ratione Bertaz. cons. cri. 441. n. 2. ex Roma. cons. 118. n. 3. Gail. obs. 50. nu. 4. lib. 2. Decia. cons. 94. n. 19. lib. 3. 42. nu. 20. 21. lib. 5. receptiorem ait Coua. initio 2. par. relect. n. 7. fol. 381.

20 Contraria sententia in matre magis communis est vt carcerari neutiquam possit, verior, & æquior vt testatur Gutierez. de tutel. part. 1. cap. 8. num. 36. & part. 2. cap. 16. n. 12. pract. QQ. lib. 2. Q. 26. post Couar. var. resol. lib. 2. cap. 1. nu. 3. Add. ad Mattes. sing. 108. n. 5. & seq. latè Farin. Q. cri. 27. n. 63. & Spino. de testament. glo. 29. n. 69. Galganet. de tutel. lib. 2. tit. 2. n. 12. & lib. 3. Q. 11. n. 23. vbi veriorem Borgn.

de tutor. n. 323. & seq. Munnoz. de ratioc. cap. 35. vbi idem de patre & alijs ascendentibus secus tamen in fratre probat si tamē dolus probetur. Add. ad Bertaz. supra Vasq. de suc. lib. 3. §. 22. n. 82.

21 1. Lim. hanc vltimam opinionem non procedere quando mater inhoneste viueret. Add. ad Mattesil. supra n. 8. & seq.

2. Lim. quando mater omni iuris & legum auxilio renunciasset Soc. cons. 180. n. 2. lib. 2.

22 2. Lim. principaliter non procedere quando tutor proprio nomine se pro pupillo obligasset, & ita condemnatus fuisset Marcabrun. cons. 77. n. 2. Io. Imbert. inst. forens. lib. 1. cap. 50. lit. B. Montan. sup. n. 1. Euer. in loco de tamquam seu respectiuis. n. 12. vbi idem de procuratore, curatore, & alio legitimo administratore Boer. decis. 80. ad fi. 273. n. 6. Scain. decis. Bono. 49. n. 15. Coler. de proces. exec. par. 2. cap. 3. nu. 246. Mauso. de caus. execu. lim. 11. n. 69.

23 3. Lim. non procedere quando tutor causam euidenter iniustam sine peritorum consilio prosecutus in expensis condemnatus fuisset, vel male conceptum libellum emendasset, tunc enim tutor & curator expensas lucrit l. non est ignotum. l. si bona C. de administrat. tutor. Ias. in l. edita nu. 40. C. de eden. Doc. in l. 4. de re iud. Montan. supra n. 2. & 3. idem in alijs administratoribus dicens & non imputare pupillo honoraria aduocatorum l. quoties §. sicut. de administratio. tutor. & idem in administratoribus loci pij & procuratore generali post Euerard. in loco a pupillo ad Ecclesiam Borg. de tutor. n. 51. & seq. & 286. Duen. d. n. 8. Bertaz. cons. crim. 409. n. 8. Maran. de ordine iudiç. part 3. actu. 6. n. 39. & quando sui culpa restitutionem in integrum petit Contard. in l. diffamari. in ampliatio. n. 74. C. de ingenuis & manumis. & quando instantia perijsset, appellatio vel non fuisset à tutore interposita, illamue non fuisset prosecutus Borg. sup. n. 53. & seq. & in dubio litem iniustè mouisse præsumi n. 50. Couar. pract. QQ. cap. 27. n. 2. versic. sexto. Galgan. de tutel. lib. 3. Q. 40. n. 3. vide supra amp. 3. & tit. 18. cap. 4. & executio fiet contra tutorem, tutorio nomine condemnatum & contra pupillum qui tamen cedendo actiones contra tutorem liberatur si tutela finita sit ea enim durante à pupillo exigetur qui à tutore recuperabit Afin. in prax. §. 31. cap. 2. amp. 50.

24 4. Lim. vt si ex inuentario vel aliter constet quid & quantum ad tutorem ex pupillorum bonis peruenerit cogatur quod recepit restituere non expectata generali rationum redditione Soc. cons. 24. n. 36. lib. 1. Benint dec. 90. Minf. cent. 2. obs. 6. Surd. dec. 184. ex magis communi & cons. 296 n. 23. & 24. quando inuentario descripta peterentur. & Gratia. discep. 129. n. 6. & seq. & alias decisiones pro hac parte citat Ricci. collect. dec. 2017. Rot. Bono. decis. 124. nu. 7. per Fundac. & Gipsi.

25 Contrarium tenēt Alex. cons. 192. lib. 7. Ias. cōs. 100. lib. 4. Crau. cons. 231. n. 16. Borg. de tutor. nu. 214. & seq. & hanc si liquido constet de credito. tutoris. probat. Bal. cons. 214. lib. 4. Neguz. de pig. 11. membr. 5. part. n. 37. Gab. cons. 61. n. 16. 17. lib. 2. & etiam Galganet. di tit 36. n. 23. & si tutoris creditum liquidari possit intra tempus instantiæ pro retentione sufficere probat Borgni. supra (nisi tutor cum iuramentu promisisset, tunc enim cessaret compensatio etiam respectu hæredis n. 216. & 217. vel nisi inuētarium & alia solemnia non fecisset n. 218.) Ceph. cons. 768. n. 14. 769. n. 11. Gratian. disceptat. 129. & decis. 179. quam veriorem & æquiorem censeo cum in generali rationum redditione omnia sint discutienda vt per prædictos, dummodo breui possint liquidari. & Caech. dec. 92. 129. Capic. dec. 17. Cartar. dec. 74. Assis. decis. Perus. 40. Rot. Auen. dec. 39. Boer. dec. 68. Mago. decis. Luc. 65. Minf. obs. 68. cent. 3. Gail. obs. 68. li. 1. Ricc. sup. Decia. cons. 60. n. 43. lib. 2. vbi nec interim ad interesse teneri nec cōtra tutorē, nec contra procuratorē Guid. Pap. dec. 86. Guirb. dec. 15. etiā in socijs Felic. de societa. c. 31. n. 64. 65. exceptis societatibus officiorū n. 72. vel si initio actū fuisset vt pro sūma missa executiuè agi possit Guirba. supra n. 9. aut nisi certo tempore ratio reddi deberet nec reddita sit nec damnum probetur Bal. cons. 493. lib. 4. Feli. supra n. 73. Guirba. supra n. 10. 11. & ita pluries iudicatum testatur Munnoz. de ratiocin. cap. 21. vbi tamen si adultus haberet instrumentum guarentigiatum posse exequi probat, prout si tutor finita tutela rationem non exhiberet ac librum maxime si eam iure iurando reddere promisisset vsque ad nu. 27. & si mater secundo nupserit nisi renunciauerit omni legum auxilio, executionē dotis petere posse, tutius tamē esse si iudex tempus puta bimestre assignauerit pro rationibus calculandis per filios compensatione matri opposita; quod si vitricus fuerit tutor priuigni, si tutor vitricus scilicet soluendo sit executiuè agi ad dotem per priuignum posse vsque ad n. 32. nec expedit priuigno dotē in actione tutelę conuertti; quod si extraneus sub tutela, vel cura constitutæ mille pro dote legauerit & tutor vel curator ea acceperit, in libro descripserit, & postea puella fuerit matrimonio copulata, executiuè ad dotem hanc maritus agere potest rationum redditione non expectata nu. seq. & non impediri matrem quin executionem ex statuto concessam obtinere possit, exceptione rationis non redditæ opposita nō obstante tutelæ filiorum tradunt Neguz. de pignor. 5. part. 1. membr. n. 36. Borg. de tuto. n. 219. & ita pluries iudicatum contra Soc. cons. 180. lib. 2. testatur Gutier. de tutel. part. 2. cap. 9. n. 52. & Marescot. resol. 121. n. 67. & seq lib 2. vbi ita alias Rot. Rom. iudicasse nisi dos soluta præsumeretur ex administratione & compensationem non admitti nisi post iuratum debitum contractum superuenisset n. 53. & 54. & non impediri per incertum & illiquidum l. statu liber. rationem de statu lib. Rot. Gen. dec. 191. n. 6. nec restitutionem inuentario positorum penes tutorem existentium Cabal. cons. 36. n. 11. part. 2. præsertim si accepta promiserit iure iurando restituere n. 15. Seraph. dec. 1455. & si inuentario descripta adhuc extent ad ea agi posse, si autem consumpta sint secus tenēt Guirba. supra nu. 8. 9. & Surd. dec. 184. n. 12. & per illiquidas prætentiones liquidi executionem non retardari Rota. decis. 390. n. 11. par. 1. recentis. & 529. in fi. ex Crau. cons. 275. n. 13. ante redditam rationem non dici debitorē nec exequi posse, & in socio seu administratore non solidatis computis Rot. dec. 149. par. 2. recentis vide supra tit. 36. n. 173. Cancer. var. resol. tom. 3. cap. 15. n. 313. & seq. nisi instrumentum sit guarentigiatum & cap. 7. n. 330.

1. Lim. secundam opinionem non procedere in societatibus

tatibus officiorum Felicia.supra n.72.

2. Lim. quando initio conuenisset agi executiuè posse pro summa missæ Guirba. supra. nu. 9. vers. aut nullus.

3. Lim. quando certo tempore rationem reddere promisit puta singulo mense quod nisi fecerit tunc nisi damnum probet tempore elapso poterit peti executio Bal.cons.493.lib.4.Guirba.supra.n.10.11.Felici. supra.n.73.

26 5. Lim. vt si tutor vel curator habeat bona pupilli nec exhibeat, carcerari possit, quousque ea exhibuerit Bal.in l.1.C.quando fisc.vel priuat.Ang.in l. si vacantia.C.de bon.vacant.lib.10.Aretin.in §. fin. Inst. de action.Gutier.& Galgan.supra.

27 6. Lim. nam pro fructibus bonorum pupilli & à tutore consumptis personaliter capi tutor potest, nisi eius immobilia bona pupillo sint hipothecata quæ à tutore possideantur Castr.cons.31.lib.1.

7. Lim. non procedere quando ex dolo vel culpa tutor conueniretur glo.2.in l.1.C.quando ex facto tuto.vbi Salic.

8. Lim. non procedere quando tutor vel curator nouassent.glo.in d.l.1.vbi Salic.

9. Lim. nam sententia lata contra tutorem non potest contra eius fideiussorem exequi, nec fideiussori obest eodem iudicio non citato, cum dicatur contractus, non iudicij fideiussor; licet secus sit in fideiussore iudicij secundum magis communem ex l. à sententia. vbi Bar.de appel.& l.grecè.§.si à debitore de pigno. de communi.Alex.cons.131.n.7.lib.2. Anch. Q. 19. lib.2.Minf.cent.4.obs.96.Surd.cons.114.n.19. Burs. cons.203.& Mastril. dec. 20. qui ita pluries iudicatū probat & subdit eam dici iudicialem fideiussionem, quæ tantum his præstatur quæ sunt in iudicio peragenda. Medic.dec.40.n.17.ex communi vbi tamen subdit fideiussori iudicij non auferri defensiones nullitatis fideiussionis vel huiusmodi, quas nec suo rescripto; Princeps tollere potest quod ad mentem iuris interpretari debet.Cancer.var.resol.tom.1.c.7.n.106.

10. Lim. non nocere pupillo sententiam contra tutorem latam qui non fecit inuentarium Spec.de excep. & repli.§.docto.n.14.Osasc. cons. 36. n. 22. Cancer. supra.n.107.

1. Exceptio compensationis contra executionem reliquorum opponi potest.Munnoz.de ratioc.in.c.36.non tamen debiti ex diuersa administratione sufutionis etiam obijci potest c. 37. vbi etiam probat ex verbo residui seu per resto totum debitum censeri probatū, non tamen ad solutionem præsumendam solam patientiam cum temporis diuturnitate sufficere nisi ratio calculata sit sæpius l.Procula.de prob. vel calculi loco diuisio facta esset Dec. cons. 79. n. 4. non tamen cameralem impedit executionem.Rot.dec. 281. n. 5. par. 1.recentis.& Seraph.dec. 1455. vbi etiam liquidi ad illiquidum, & speciei cum quantitate non fieri 499.par.2.recentis.non fieri quo ad litis expensas.

2. Error calculi executionem residuorum seu reliquatuum impedit vt supra.tit.34.sub. n. 189. vers. executio autem.

3. Illiquidi exceptio contra executionem instrumenti, vel sententiæ obijci potest quam tamen iudicio executionis pendente fieri sat est Bar. in l. 1. col. fin. iud. solu.Bal.in l.2.n.9. C. de execut. rei iud. Soarez. in l. post rem lim.4.de re iud.Couar.var.lib.2.c. 11. col. 2. vers. in summa Monac.dec.Luc.21. vbi per illiquidū non retardari maxime executionem census & decis. 48.vbi præcepto de dimittendo ob non solutas pensiones contra quod ex c. 167.lib. 1. stat. luc. nulla defensio proponi potest & tenutam nullam posse confirmari & Lepid.dec.74.in fi.Mago.dec.luc.11.n.21. & debet offerri liquidatio in continenti Mona. decis. 48.n.12.& dec.13.Flo.vbi de matre nutrice dotem liquidam petente non excludenda, quia non reddit rationem; nec si debitum sit liquidum licet calculus fieri debeat & liquidum esse quod ex instrumento patet. Rota.dec.298.n.1.par.5.diuers. probat liquidum nō retardari per illiquidum Seraphi.priuil.iur.77. n. 35. Mago.dec.Luc.78.n.15.Osasc.dec.Pedemon. 129. n. 10.& seq. vbi tamen super interesse non liquido concedi posse quod in executione liquidabitur & vterque distinguit & col.6.vers.quarto.n. 1.in fi.si de quantitate frumenti vini, vel huiusmodi agatur executionem ante liquidationem fieri posse ait Carol. de Graf. de stat.reijcien.excep.36. excep. subdentes in ista liquidatione partem citari debere, & per tot. tract. late agit quæ exceptiones à statutis non censeantur reiectæ & quando fructus principaliter petuntur, quod ante sententiam liquidari debeant secus si incidenter tunc post illam liquidari sat esse Natta. cons. 569. n. 12.Mago.supra.n.15.& Osasc.d. dec. 129. in fine. & Rot.Rom.dec.785.n.4.par.4 diuerso.vbi etiam non posse antea possessionem propria authoritate capi. Mar.Angus.cons.207.n.1.& seq.vbi in iudicio executionis fieri debere liquidationem vini, frumenti, & huiusmodi ex communi iudicando & consulendo tenenda Put.dec.30.n.3.lib. 2. non facta autem liquidatione nulla est executio pro certa quantitate relaxata Surd.cons.248.n.13.Rot.dec.400.n.3.par. 1. recentis. vbi etiam citationem requiri in executione, sententiæ etiam vbi summariè proceditur, & ordine iuris non seruato præsertim mutata persona iudicis ex Gabr.de citat.concl. 1.n.26.& seq. & 123. & dec. 463.n.4.d.par. 1.sufficere ex actis de credito constare vt iudex quantitatem crediti colligere possit sine calculatoribus pro adiudicatione bonorum facienda. dec.608.n.2.deficiente liquidatione executionem nō relaxari nisi partis confessio adesset n.3.nec dici illiquidum quod calculari debet per annorum dinumerationem quæ non expectet aliam iudicis declarationem.n.5.& 671. vbi de obligato soluere id quod non fuerit exactum à debitoribus cum conditionalis sit obligatio executionem non concedi nisi probetur à creditore non exactum 688. vbi de venditione, vel emphiteosi facta ad mensuram ante mensurationem nec salaianum dari interdictum etiam si de promissione certi canonis constaret nec pro melioramentis illiquidis de quibus idem probant.dec.120.par. 2. diuers.vbi tamen dari tempus ad valorem liquidandū si de eis constet saltem in genere, & si domus ruinam minetur executio conceditur sub actione. Meno.cons. 746.n.4.& seq vbi quando calculus vel mensura fieri debet Rot.dec.478.& 564.par. 1. recentior. & 689. nu. 3. vbi non factis calculis etiam si summa certa in societate posita sit, & non liquidato fructuum valore sed valorem fructuum certorum liquidari posse in iudicio executionis Coua.var.lib.2.c.11.n.1.& Osasc. dec.129.

cap. 3. n. 9. C. de rescin. vend. Cabal. Millelo. 176. Franch dec. 191. n. 13. Carpa. cap. 400. n. 84. part. 2. Gamma. decis. 75. Rota. dec. 294. n. 11. part. 1. recentior. vbi tamen posse hipothecari & cum sua hipotheca transire ad directum dominum si titulo particulari bona ad eum peruenerint non culpa emphiteotæ vel linea finita & n. 7. probat valere pactum vt sine satisfactione ad dominum reuertantur Rot dec. 60. n. 8. & seq. nouis diuerso. non refici tenuit si ex pacto libere ad dominum directum reuerti debeāt ex Seraph. dec. 1496. qui loquitur de factis vltra 200. annos reuertentis & Gamma. & Rot. d. dec. 294. loquentibus vt supra & d. dec. 60. loquitur de pacto in casu lineæ finite & decis. 69. n. 3. & conductori refici debere Ond. cons. 85. nu. 29. lib. 1.

1. Lim. nam si certa expræssa quantitate conuenerit, quod si facto calculo maior vel minor fuerit reperta, calculo stari debeat, ante factum calculum non impedictur executio instrumenti pro quantitate certa in eo contenta Soc. cons. 24. n. 36. lib. 1. Gallef de oblig. came. Q. 31. n. 3. Gram. dec. 58. n. 10. 11. Thob. cons. 63. nu. 24. & seq. intelligens errore calculi cessante. Bertaz. claus. 38. glo. 2. Felici. de societ. c. 31. n. 67. & seq. Put. dec. 382. lib. 3. Franch. dec. 292. in fi. Cartar. dec. 49. n. 8. & dec. 83. Seraphi. priuil. iuram. 77. n. 8. Simo. de Pret. de vlt. vol. lib. 5. dub. pen. pag. 158. nu. 227. Ceph. cons. 133. n. 36. 769. n. 6. Osasc. dec. 34. n. 29. vbi cautionem præstari Rot. dec. 220. coram Ludouis. vbi tamen Rot. certo casu ante liquidationem executionem denegasse ait pro summa liquida & dec. 242. par. 1. recentior. Borgni. de tuto. n. 263. Guirba. dec. 60. n. 17. Cabedo. dec. Lusit. 62. par. 1. Munnoz. de ratioc. c. 33. n. 28. Gratia. discep. 794. n. 7.

1. Sublim. vel potius secus esse dicas quando obligatio pro summa liquidanda facto calculo contracta fuisset, tunc enim exequi non posset non facta liquidatione per calculum Cepol. caut. 27. vbi hoc casu denarium deponi & fideiussorem pro residuo præstari debere inquit. Rim. iun. cons. 385. nu. 35. Rota. decis. 612. par. 1. recentior. Zacch. supra n. 4. Felician. supra Barz. dec. 90. n. 15. & Rot. d. dec. 612. in bonis inuentario positis secus inquit.

2. Sublim. non procedere quādo offerretur erroris probatio incontinenti, tunc enim tempus iudicis arbitrio præfigeretur, nec interim fieret executio Thob. supr. n. 29. Guirba. supra. Rot. Aucn. dec. 124. n. 11. 12.

3. Sublim. in tutore qui pro debito liquido inuentario contento ante redditā rationē cōueniri nequit Gallia. cons. 47. n. 13. Rot. dec. 130. par. 2. recentis. vide supr. n. 24. & tit. 36. n. 173.

2. Lim. nam potest executio peti non facta liquidatione puta ab hærede & cessionario, & contra hæredem etiam dummodo fiat liquidatio in processu post petitam executionem antequam realiter concedatur Coua. var. lib. 2. c. 11. n. 1. vers. in summa Lepid. dec. 122. vbi etiam non solui datiam nisi dum præda vel captura petitur Mona. dec. bono. 12. n. 98.

3. Lim. vt exceptio quæ oritur ex ventre eiusdem instrumenti licet altiorem exigat indaginem impediat executionem & si in continenti non probetur Rota. in Recanat. transactionis. 22. Iunij. 1592. coram Gipsio. Garzi. de benef. par. 1. c. 5. n. 489. & referuatur in pentorio n. 554. & si allegetur pensionis extinctio datur mandatum existenti in quasi possessione, donec iudicetur super extinctione.

4. Lim. quando incontinenti liquidaretur, nempe intra tempus ad soluendum l. fi. vbi glo. verbo. indaginem C. de compens. de communi Osasc. dec. 92. num. 36. de magis communi Meno. de adipisc. remed. 5. n. 59. & Carol. de Gras. de stat. reijci. excep. 36. exc. n. 5. 6. vel intra breue tempus à Iudice assignandum Garzia. supra. n. 556. qui etiam arbitratur quando altior indago exigatur n. 546. & seq. vt ordinario iudicio relinquatur; sed incontinenti facienda offerri debet Monac. dec. luc. 48. n. 12.

5. Lim. vt si pars debeatur, & totum petitum sit, partem debiti liquidatam obtineat Alex. cons. 208. n. 7. lib. 7. Matte. communi opi. verbo. ago. de cōi. Peregr. cons. 94 n. 6. lib. 4.

Contrarium tenent Mago. dec. luc. 38. nu. 26. Rot. decis. 346. n. 7. coram Caualer. Thes. dec. 4. n. 8. Meno. cons. 395. n. 66. & 91. Mona. dec. bono. 13. n. 103. Gratia. discep. 653. n. 28. & seq.

6. Lim. vt licet liquidatio crediti cum debitore principali non præiudicet tertio possessori contra quem hipothecaria agitur Meno. cons. 187. Surd. dec. 256. operatur tamen præsumptionem quæ transfert onus probandi in aduersarium Coua. pract. QQ. c. 13. n. 4. Osasc. dec. 38. n. 6. Mona. dec. bono 23.

7. Lim. nam pro melioramentis datur retentio si liquida sint, aut breui liquidanda vel facile. Assis. dec. Perus. 58. n. 13. de communi Mago. dec. luc. 81. n. 10. & Mona. dec. bono. 24. n. 6. & seq. & datur pro illiquidis executio præstita cautione de eorum valore soluendo facta liquidatione. Rot. dec. 659. par. 1. diuers. Benin. dec. 77. n. 5. Mona. supra ex communiori nisi ante sententiam melioramentorum exceptio esset opposita, tunc enim indistincte impedietur, licet secus si post n. 7. & seq. vbi etiam breue tempus datur ad liquidandum quod prorogari potest & interim cautio nō oberit ex Rot. dec. 120. par. 2. diuers. vel iudex peritos in arte ex officio eliget Cartar dec. 72. n. 21. vel cum eis oculis subijciet Rot. dec. 398. in fi. par. 1. diuers. Mona. supra subdens in primis constare debere melioramenta extare & de statu antiquo ex Carta. supra. nu. 13. & Rot. dec. 530. nouiter nouissimo & tantum impensum & tantum melioratum Mona. supra n. 20. & seq vbi tamen circa plantationes arborum & huiusmodi controuersiam refectionem probat, æstimari autem iuxta modum traditum ab Assis dec. Perus. 24. n. 25. 58. n. 14. Barz. dec. 23. nu. 16. Non tamen datur retentio possessori malæ fidei Io. de Amic. cons. 54. n. 10. Gab. cons. 157. lib. 1. Valasc. de iur. emphi. Q. 25. n. 4. Surd. cons. 4. n. 40. 183. n. 46. & seq. restringens ad alienationem rei Ecclesiæ factam sine causa iusta nō si absque solemnitate. Simon. de decret. lib. 3. tit. 7. n. 23. Cabal. cons. 144. nu. 184. 197. par. 1. de communi. Barbos. in l. diuortio. §. interdum. n. 77. sol. matr. & licet Maresc. resol. 112. n. 9. & seq. dicat Rot. sepe. iudicasse malæ fidei retentionem dari, hoc fallere subdit si clara & notoria sit malafides ex Meno. de recup. rē. 11. n. 21. & Intrigl. sing. 75. n. 43. lib. 3. vt si in alieno quis scienter ædificet; licet sublimitet quando malæ fidei possessor causam à domino haberet, vel cum requisiuisset vt si rem suam prætenderet eum repeteret, nec repetierit, & in necessarijs in quibus etiam idem

probat

probat Barz.dec.57.n.17.sed in foro poli restitui debent ab effecto locupletiore. Coua.in c. peccatum, de reg.iur.in 6.par.2.§.6.n.3.Barbos.supra.n.88.

Fructuum liquidatio testibus probatur qui perceptioni interfuerint, per redditus vicinorum prædiorum, & per coniecturas iudicis arbitrio Rota.dec.359.part.2.recentior.370.n.2.par.2.recentis.& 479.part.2.recentior.tradit per possibile probari per consuetum per practicos & vicinos, & eorum valorem per libros publicos, quibus discordantibus medius valor attenditur & 551.par.1.leuioribus probationibus, & peritis à iudice electis cum iuramento probari & 550.vbi libro æstimi seu catastri probari Surd.cons.293.in fi. vbi per coniecturas & ex redditibus fundorum vicinorum & eiusdem pro annis præteritis, vbi etiam an actoris vel Rei persona inspici debeat Veral.dec.30.par.2.per eos probari debere ait qui collectioni interfuerint sed dec.51.per testem de vera scientia probari & alios de publica voce & fama cum iuramento suppletorio Gratia.dec.81.in fi.in fructuum taxatione mediam viam eligi, & perceptionem ex possessione probari nō dato alio possessore ex Rota.(cōtra Veral.dec.35.par.2.) dec.5.de præben.in nou.& Achil.dec.5.de fruct.Franc.dec.687.inquit liquidari sat esse prout rei qualitate attenta verisimiliter percepti sunt, & bene esse ad fructus simpliciter condēnare.

Fructuum autem consumptorum æstimatio solui debet secundum tempus consumptionis Bal.in l.2.n.15.C.de fruct.& lit.expens.Rot.dec.217.n.fi.collect.per Pacif.de saluia.interd.& ipse par.4.c.1.n.84.85.& valoris eorum fiet executio si sint consumpti, si extēt, fructus petentur, si dubitetur, alternatiua petitio fiet fructuum si extent, alioquin eorum valoris Surd.cōs.293.n.13.Gratia.discep.243.n.56 65.Mona.decis.bono.12.n.96.& 97.& cum frumentum non duret vltra triennium debet valor liquidari Cocci.dec.398.

Valor fructuum ex publico instrumento debitorum, vt executio pro illis detur probari debet qui testibus probatur de venditione in publico foro communiter facta vel in domibus priuatorum Lup.in l.curabit.n.166.& seq.C.de actio.emp.& Milan.dec.6.lib.2.& arbitrio iudicis terminari. Mona.decis.bono.31.ex Masc.concl.653.

Interesse quantiplurimi pro fructibus in genere debitis vltra triennium debetur quousque solutio fiat. Surd.dec.81.Mona.dec.bono.11.n.41.& seq.nisi aliquid sit liquidandum tunc à die liquidationis deberi probat ex Affl.dec.205.si vero in specie ex conuentione debeantur ex certo fundo, tunc pro triennio tantum debentur à die moræ ex Natt.cons.599.n.5.6.Surd.supra.Mona.nu.47.& seq. At si in specie illicite, ac dolo percepti sint crescet æstimatio etiam consumptis fructibus num.54. Verum si in specie ex re mea licite percepti sint puta a tutore curatore procuratore, & huiusmodi consumptorum solam estimationem reddent, et idem est in eo qui initio bona fide possedit qui non tenetur ad interesse quantiplurimi.n.56.& seq. idem probans secuta litis contestatione & nu.77.ex mora dolosa hoc interesse deberi probat, & mobilibus consumptis ex Cabal.cons.78.lib.2.licet in fructibus in specie debitis per alios collegas iudicatum dicat d.interesse deberi & vide supra.tit.19.n.2082.

Interesse & damna si principaliter petantur ante sentētiam probari debent, si accessorie sat est in executione liquidari Osasc.dec.129.n.16.Surd.cōs.293.n.22.Mona.dec.bono.37.vbi etiam remissiue tradit requisita ad hæc probanda ex.Rot.Gen.dec.1.n.45.150.& alijs.

4 Contra tertium singularemque successorem sententiæ & instrumenti publici executio fieri non potest Ias.in l.1.§.si hæres.n.4.ad Trebel.Alex.n.1.Dec.cons.198.n.5.Plot.de in lit.iur.§.12.in fi.Rot.dec.279.par.1.recentis.vbi si non sit citatus.& 62.n.4.coram Caualer.& 58.96.& 128.collect.per Zacch.ad Gallesi Seraphi.priu.iur.67.n.61.de communi in executione sententiæ contra tertium in quem lite pendente in fraudem creditoris alienatio facta fuit, sed reuocatoria agi.Rol.cons.5.n.9.lib.2.& Natt.cons.350.n.4.vbi tertio non citato & Surd.cons.334.n.9.& Meno.cons.1187.n.1.citat 23.Doc.probantes sententiam in personali latam non posse contra tertium exequi, & 1192.n.28.vbi idem si principalis citatus esset nō citato tertio præterquam in sententia computorum. Rim.lun.cons.39.n.69.Capic.dec.107.n.4.vbi citatationem requirit.Rot.dec.59.par.4.diuers.vbi maxime facta protestatione per tertium.Late.Rot.Luc.inter Bastianum Lēna & Octauium Frediani ex actis D.Octauij Parensi in 2.semestri.1634.fol.54.Coler.de proces.execut.par.2.c.3.num.415.& seq.vbi idem adiecto pacto hipothecæ; & contra hæreditatem iacentem n.373.& seq.& Rot.Luca.supra.& in eo qui hæreditatem titulo particulari quæsiuit l.2.C.de hæred.vel act.vend.Rot.Luc.supra.vers.quin etiam Viui.dec.285.vbi etiam non dari actionem personalē.Viui.dec.327.Rot.dec.263.par.5.

1. Amp. nec contra hæredem cum inuentario Bero.Q.57.Milan.dec.12.n.75.lib.2.nisi bona occultasset n.80.vel bona censuata possideret n.88.vel contumax foret.n.99.

2. Amp.etiam si debitum esset contractum super re postea in dotem viro data nisi filia esset debitoris hæres & etiam si maritus liti se opposuerit dando de nullitate nisi pro lite mulieris sustentanda se opposuerit, Rota.dec.263.par.5.diuerso.

3. Amp. vt tertius pro suo interesse instrumenti, & sententiæ executionem impedire possit Meno.cons.746.n.11.& seq.constito de eius interesse saltem summarie puta si possideat, alioquin sententiæ executionem nō impediet secundum communem de qua per Cou.practi.QQ.c.16.n.3.quem videas late distinguentem & Affl.dec.Perus.26.de communi etiam Osasc.dec.38.n.3.& seq.Rota.dec.237.par.2.recentior.vbi executionem non impedire nisi pro suo interesse ad causā veniat & 604.par.1.eam non impedire nisi possessio vacet & incontinenti de iure suo doceat, nec si sciētiam litis habuerit & 609.par.2.vbi quando alienatio facta esset in fraudem cœptæ executionis & dec.17.par.1.recenti.ex communi probat tertium veniētem pro suo interesse impedire executionem rei iudicatæ & audiri debere super suis iuribus, nedum si veniat ad causam in statu & terminis quibus causa reperitur, sed etiam generaliter committendo causam prout in prima si particulariter pro suo interesse veniat non autem ad alterius defensionem, si autem veniat facta executione eam nō reuocabit nisi prius ob-

tineat

tineat & subdit sententiã latã contra maioratus possessorem non afficere successorẽ si possessor negligẽs fuerit in defensione prout. Rota.seruat.Guirba,decis. 61.non impedire executionem nisi pro sua hipotheca missus sit in possessionem vel constitutum habeat,vel sit anterior ac de nomine debitoris distrahendo agatur & 62.eam non impedire nisi possessionem & dominium deductum incontinenti probet, & si de nullitate replicetur nisi notoria sit non attendetur & 64. tertium ante addictum pignus executionem impedire postea secus Anch.Q.44.lib.2.eam impedire si doceat de suo interesse saltem summarie & 42. post debitoris condemnationem tertium non impedire executionem præstita cautione de restituendo per actorem, nisi actor qui petit executionem diues esset ac potens, quia hoc casu satisdatio nõ admittetur Mins. cent.3.obs.73. ex cõmuniori facit tres casus; primus est si res vacet tunc impediet nisi subsit calumniæ præsumptio, tunc cautione excludetur nisi incontinenti suum ius probare offerrat; fallit etiam si tertius causam agi sciuisset, nec pro suo interesse comparuisset;secundus est si executio in re per alium possessa fiat & in re petita & non impedietur præstita cautione de restituẽdo, Tertio si vincat nisi aduersarium duriorẽ haberet & nisi executio fiat in re adiudicata præuia ratione personali quæ petita non sit; tertius si condemnatio fiat in alia re quam petita tertius executionem impediet. Viui. dec. 291. n. 4. Mangil. de euict.Q. 89. n. 32. vbi si de suo iure incontinenti doceat, & idem de fideiussore contra eius qui appellauit n.22.

1. Lim. nam Contra tertium præsertim singularem successorem fieri potest executio vi constituti & saluianum intentari Rot,dec.587.par.1.recentis.n.4. de magis communi in contractu census Cartar.decis. 12.si constet possessorem habere causam à debitore, & liquidum sit debitum, alioquin possessorem citari debere & Gratia.discep.926.n.21.vbi non requiri liquidationem, nec citationem possessoris ob constituti clausulam,maxime autẽ facta citatione etiam via iudicij executiui Boni.de censi.n.105. vbi ita semper obseruatum subdit Cenci.de censi.par.2.c.2.Q.5.art. 5.n.14.& seq. vbi idem contra singularem successorẽ minorem & Ecclesiam Mangil.de euict.Q.140.n.12. 200.n.60. sed circa hoc pactum propria authoritate ingrediendi quod in cõstituto poni solet dixi in tract. pignorum & vide Gab.de acq.pos.concl.8. & Meno. de adip.pos.rem.5. & contra tertium ob constitutum executionem fieri posse Gallef.de camer.oblig.Q.5. & 14.vbi Zacch.n.17.Thob.cons.78.n.5. intelligens si constituens tempore constituti possideret de communi Ces.de Barz.dec.45.n.6.108.n.34. 35. de magis communi Gutier.in l.nemo potest n.39. de leg. 1. Gratia.discep.926.n.21.præsertim citato tertio etiã non ordinaria via sed executiua ex constituto, intellige posito in casu non solutionis census; cum in clausula ad habendum positum in censu ineptum sit Cenci.de censi.par.2.c.2.Q.5.art.9.n.25.Surd. dec.173. n.28.29.& pro censu Mangil.de euict.Q.200.n.60.

2. Lim. quando tertius fuisset citatus si sua putasset interesse qui litem prosecutus sit, contra eum namque executio fiet Crau.cons.12.n.8.Ruin.cons.34.n.13. lib.5.Ceph.cons.201.n.1.202.n.1.Rim.Iun.cons. 819.n.97.vel simpliciter Manti.dec.7.num.4.& in omnibus actis Anch.Q.13.n.7.lib.1.Cenci.de cens. par 2.c.2.Q.5.art.6.n.23.

3. Lim. in nominatis in executionem contractus pro nominandis celebrati Rota.dec.109.n.3.in collectis per Zacch.ad Gallef.

4. Lim. quando ex contractu simulato possideret Guirba.dec.22.n.7. fraudulento vel doloso in actione personali Surd.cons.405.n.10. quando lite mota alienatio facta esset Mona.dec,bono.14.num.4.vbi secus si fraus vel dolus cessaret Osasc.dec.65.n.13.vbi etiam si actio personalis mota esset. Rota. dec. 741. par. 1. recentis.

5. Lim. quando lite pendente litigiosæ rei alienatio facta esset,tunc contra eum executio etiam non citatũ fieri posset Affl.dec.396.n.9.Rui.cons.34.n.12.lib. 5.Soc.Iun.cons.92.n.8.lib.3.Ceph.cons.195.n.13.& seq.Meno.cons.187.n.8. nisi cum possessione dominium lite pendente acquisiuisset Rim.Iun.cons.833. n.5.Surd.cons.405.n.10.vbi etiam reuocatoria agendum non esse Guid.Pap.sing.561.vbi si reus dolo possidere desierit controuersum ostendit & 690. Boer. dec.182.n.48.& seq. vbi etiam non obstante longissimo tempore Franc.Marc.dec.538.num.4.par.2.& 656.Manti.dec.218.n.11. qui probat quod si parata esset executio, & alienatio fiat, executio fieri poterit contra singularem successorem, si vero parata non fuisset, reuocatoria agetur Guirb.dec.62.n.7.& seq. Thob. cons.78. qui tamen litigiosum cessare probat in actione personali, si in iudicatum sententia transierit, vel instantia perempta sit Soc.Iun.cons.92.n. 5.& seq.lib.2.& Surd. supra.n.8.& 9. vbi quando à lege vel ab homine rei alienatio prohibita esset, & quando alienatio à iudice rescissa fuisset, vel à lege contra tertium fieri executionem, Cabedo.dec.lusit. 131.par.1.siue actio realis vel personalis fuerit intẽtata Surd. supra.n.20.

6. Lim. quando tertij in consequentiam interesset, tũc enim citari non est opus Capic.dec.107.n.7.Rot.dec. 244.par.2.recentior.tertij sciẽtiam sufficere subdens.

7. Lim. quando successor singularis causam haberet à debitore condemnato,tunc enim executio contra singularem successorem facta teneret Manti.decis.7.& contra donatarium omnium bonorum, donatore nõ soluendo existente, vel sine hærede vita functo ex iure Regni, nam iure communi secus probat Guirba. dec.62 n.33. vbi iure communi hipothecaria agendum; & ex gestis per venditorem post venditionem executionem denegari contra successorem singularẽ, Gab.cons.66.n.22.lib.1.& alienatione facta in tertium lite pendente Rota.dec.131. coram Canaler. si tertius scientiam litis habuerit tempore alienationis, vel quod tantum rem alienatam haberet dec.73.par. 2.recentis.Rot.Luc.in dec.

8. Lim. in actione reali vel personali in rem scripta puta census quæ realis dicitur Manti.dec.7.n.2.& in pignore quod in rem scriptum dicitur. n.6.& in hipothecaria facta excussione, & saluiano interdicto ea non facta Gargiare.patro.53.n.11.& 12.lib.1.in censu Rot.dec.143.nouis.diuerso.vbi etiam an donatarius liberare teneatur.par.5.& in causa pensionis ecclesiasticæ.Burs.cons.361.per totum & Rota. dec. 176.par.2.recẽtior.& Guid.Pap.dec.629.& Seraph. dec.1429.

dec.1429.n.6. vbi pensionarium eligere quem malit beneficiorum pro tota pẽsione dummodo eius capax sit & censu super re constituto. Surd. cons. cons. 162. n. 9. & seq. & Valasc. de iur. emphi. Q. 32. n. 15. & Guirba. dec. 55. n. 7. & contra vnum ex pluribus agi posse Valasc. supra. Gutier. cons. 49. etiam pro præteritis. Surd. supra. Gab. cons. 141. nu. 2. lib. 2. actionem promissi census esse personalem & dari cõtra solum promissorem; ex censu verò in rem scripta contra possessorem Guid. Pap. dec. 42. Gab. cons. 47. lib. 1. vbi tamen pro præteritis non teneri possessorem antequam possederit sed ad futuros non præcisè at causatiue si bona velit possidere vbi de imposito in re emphiteotica vel vsufructui subiecta & super non petitis non posse iudicari & hipothecariam vel saluianum intentari posse Crau. cons. 217. n. 4. non tamen prædicti probant executiuè agi posse Gutier. in l. nemo potest. n. 31. & seq. de leg. 1. Cabal. cons. 110. par. 2. Cenci. de censi. par. 2. c. 2. Q. 5. art. 9. vbi late agit & sublimitat & declarat Lup. in l. 2. n. 68. C. de pact. inter. emp. & vend. possessorem non teneri nisi pro parte possessa. Guid. Pap. dec. 576. vbi pro tributo anniversario alimentis decima oblatione Thes. Q. 104. lib. 3. vbi hipothecariam dari pro censu valide, pro nullo autem non nisi facta excussione contra tertium dari & constitutum pro solutione census appositum censeri & in actione in rem scripta de communiori Marta. vot. 215. n. 4. & Rot. Luc. d. dec. vers. neque illud licet inferius secus probet in vers. & quod Milan. dec. 11. lib. 2. detentorem conueniri tantum pro tempore detentionis.

9. Lim. quando executio irretractabilis esset Guirba. dec. 4. n. 23.

10. Lim. quando tertius instrumento non nominatus in iudicio debitum confiteretur Guirba. dec. 62. n. 32.

11. Lim. quando id statuto permitteretur. Macerat. resol. 60. cas. 46. lib. 2. vbi etiam quod si via executiua non competeret, ordinaria intentata censeretur ex clausula omni meliori modo Gargiare. patro. 53. nu. 10. lib. 1. Rota. dec. 161. n. 4. par. 2. recentis.

12. Lim. quando possessio ad reum sine noua causa peruenisset, licet tempore iudicij non possideret. Rol. cons. 56. n. 8. et 9. lib. 2. Pereg. de fideic. art. 45. n. 34. loquentes vbi actorem ius habere declaratum fuisset in bonis petitis, tunc à Reo non possessis.

13. Lim. quando alienatio prohibita esset, et facta censeretur ex pacto rescissa Gratia. discep. 150. Cou. var. lib. 3. c. 7. n. 6. vers. illud tamen Coler. supr. n. 434. Rot. Luc. d. dec. vers. et hæc siue à Iudice Surd. cons. 405. n. 9.

14. Lim. nam contra tertium possessorem rei specialiter hipothecatæ pro censu executiue agi potest omissa excussione, nisi creditor a debitore potuisset exigere cum bona eius administrasset et neglexisset id facere Gutier. cons. 49. n. 11. et seq. post Soc. cons. 273. lib. 2. et alios et dicit ita iudicatum; intellige si de non alienando rem censui suppositam conuenerit. Coua. var. lib. 3. c. 7. n. 6. vers. illud tamen, vbi de singulari successore debitoris census sed in censu non valet pactum de non alienando ex bulla Pij. V. et cum Lucæ pro censu esse nulliter actum Rota iudicauit, ex actis D. Octauij Parensi, nec executiue agi potuisse; causa iterum mota executiue per narrationem & conclusionem saluiani cum de modico censu ageretur, cum secundæ appellationis iudex essem, tenui limitationem ex actis D. Montalcini 9. Septembris. 1634. Milan. dec. 1. n. 57. & seq. lib. 2. & dec. sed decis. 3. limitat in possidente iure familiaritatis nisi pro se perciperet. n. 19. & 33.

15. Lim. post latam sententiam cõtra debitorem principalem tunc sententiæ executio contra tertium possessorem ab eo causam singularem habentem fieri potest Manti. d. dec. 7. vbi pro censu & hipotheca, maxime si titulum tertius lucratiuum haberet Coler. supr. n. 421. & seq. Rot. Luc. d. dec. & Boni. de censi. nu. 89. vbi ex lucratiua causa ad successorem non transmittã Surd. dec. 256. n. 6. ex communiori latam ante contractum pignus nocere indistinctè postea vero solum scienti causam agi declarat Burat. dec. 166. & 204. 231.

16. Lim. quando emptor bonorum ea cum onere census vel alio accepit cum promissione releuandi venditorem ab omni damno. Surd. dec. 32. n. 10. Cenci. de censi. par. 2. c. 2. Q. 5. art. 7. n. 28. vbi tamen reprobat Surd. quoad scientiam census in emptore quæ nõ sufficit vt conueniri ad censum possit. Rot. dec. 133. n. 2. in collectis per Cenc. supra vbi executiue agi posse cõtra singularem successorem ob canones ad quos se obligauit instrumento emptionis cum guarentigia Milan. dec. 1. n. 57. & seq. lib. 2. vbi pro censibus contra tertios possessores bonorum specialiter obligatorum agi posse, etiam si forent subiecta fideicommisso vt in Regno seruatur. n. 164. vbi etiam seruari quod reijciatur exceptio tertij possessoris anteriora iura deducentis, nisi ex eadem causa census, etiam statuto reijciente omnes exceptiones solutione excepta, quia retinens non excipit n. 180. & seq. & dec. 2. n. 134. & seq. vbi notoriam nullitatem ex actis sententia, vel instrumento patentem & iudicis officium & actionis defectum obijci posse & alias de quibus per Graf. de stat. reijci. excep. & dec. 3. n. 26. 27. d. lib. 2. qualitatẽ statuti non reijci nec intentionis & facti exceptionẽ, nec declinatorium fori censu excepto dec. 5. lib. 2. iuramento non allegandi nullitates non obstante. n. 29. & seq. & dec. 7. vbi de exceptione ex actis vel instrumento notoria tam rei quam personæ, & vbi de non nominato in instrumento, nisi rem censui subiectam possideret; & de instrumento non publico & non originali, & exceptio falsi non obstante pacto non opponendi obijci potest, exceptio ex facto aduersarij & indirecta probatio, & extinctio contractus ipso iure n. 58. intentionis & facti vsque ad n. 46. & officiũ iudicis implorari potest ne quis cum iactura alterius locupletetur n. 63. si statutum reijciat exceptiones nõ defensiones n. 64. & seq. sed iudicis officium admitti si actor non fundarit intentionem secus si reus velit actionem euacuare ex eius defensione facta n. 89. & dec. 9. n. 3. vbi si ex eodem contractu oriatur & decis. 12. tertium ratione dominij non hipothecæ impedire executionem nisi statuto secus caueatur, quando executio contra alium causata fuit n. 517. & per tot. & quando tertio irreparabiliter præiudicaretur. nu. 126. & seq. & de hipotheca etiam si cum constituto sit tertium opponere & exactioni nominis debitoris rei hipothecatæ, non autem vxorem ob vergentiam viri ad inopiam nisi vxor sententiam obtinuerit. dec. 13. n. 66.

13. n. 66. & seq. modificatiuas exceptiones admitti nisi adsit pactum de non opponendo & tunc solutio publico instrumento probari poterit,& dec. 14. compensationem admitti vbi & solutio nisi vera exigatur & ex eodem contractu oriens, admittitur etiam quando tollit substantiam, formam & qualitatem actus decis. 13. & 15. alias admitti probat & 17. vbi de exceptione dominij resoluti. 18. vbi de deposito Viui, dec. 439. vbi de innocentia.

17. Lim. in legatis pijs, alimentis, decimis, tributis & huiusmodi Guid. Pap. dec. 576. Surd. de alim. tit. 1. Q. 49. tit. 8. priuil. 48. & seq. Rot. Luc. d. dec. vers. & his.

Et contra vsufructuarium vniuersalem executiue agere posse creditores hæreditatis sed cautius est contra hæredem etiam agi Ceual. Q. 191. annuum autem legatum vel debitum vsufructuarius soluat nisi inutilis esset vsusfructus de communi Cras. in §. legatum Q. 36. n. 3.

18. Lim. in subsidium in casibus tamen iure expræssis Rip. in l. 1. §. hæres. nu. 13. & seq. ad trebel. Marta. vot. 215. n. 43. Rot. Luc. supra vers. quibus accedat, & si ex causa lucratiua possideat, non si ex causa onerosa ex Tusc. lit. A. concl. 99. Surd. de alim. tit. 1. Q. 50. nu. 2. Mago. dec. Flo. 102. nu. 10. & seq. Rot. Luc. supra nam titulo oneroso possidens non tenetur nisi cum venditore dolum participasset ex glo. in §. si quis in fraudem Inst. de actio. Alcia. conf. 569. n. 4. & seq. licet hipothecaria quæ ordinario iure competit, detur etiam contra oneroso titulo possidentem, & Medic. exami. 23. nu. 27. & in remedio l. 2. C. de resc. vend. quod non datur contra tertium fallit in tribus casibus Ias. in l. 1. §. si hæres. n. 7. ad Trebel. & quando secunda emptio eamdē læsionem contineret Cresc. dec. 1. de emp. & vend. Viu. decis. 430. nu. 6. & dari in subsidium non contra eum qui iusto præcio emit. n. 7. sed pro alimentis pensione & pia causa contra singularem successorem hipothecaria agi, nō tamen actione personali etiam pro canone & censu, potest tamen cogi vt successor singularis eum recognoscat cui ex re tenetur redditam facere Surd. de alim. tit. 8. priuil. 51. & 52.

19. Lim. nam contra debitorem debitoris executiue agi potest Paris conf. 107. n. 88. lib. 3. Surd. conf. 4. per tot. vbi siue adsit sententia vel publicum instrumentum executionem paratam habens Rot. dec. 703. par. 1. recentis. 94. in collectis per Zacchia. ad Galles. obtinui coram Rota Luc. pro D. Barbara Pauli contra Benedictum Orsetti. 2. semestri. 1626. intellige si secundus creditor executiue contra suum debitorem agere potuisset Ang. & Imo. in l. à Diuo Pio. §. sic quoque. de re iud. Gutier. conf. 10. nu. 18. & per tot. & si debitor non neget debitum si enim negaret nisi incontinenti probari posset vel de calumnia constaret non posset executiue agi, sed curator dari deberet qui contra eum agat vel actiones cedat; sed si ex annua præstatione deberet executio fieret, licet negaret Ang. & Imo. supra Alex. n. 5. Ias. n. 5. vt si fateatur & pecunia sit solutioni parata non capietur nomen sed pecunia Alex. nu. 6. Ias. ante nu. 1. per d. §. sic quoque. idem dicens si deposita esset negatio autem non impediet executionem si extet sententia ius iurandum vel instrumentum guarentigiatum post alios Ias. d. n. 1. & ob inopiam debitoris contra eius nomen posse executiuè agi Rota. dec. 229. n. 15. par. 5. diuers.

1. Sublim. supra scriptas limitationes quibus casibus contra tertium executio fieri ex statuto potest, vt licet hipothecaria contra quemlibet possessorem insolidum valeat intentari; executiuè tamen non potest, nisi pro rata bonorum possessorum à tertio, qui si cessionem à creditore obtinuerit, pro sua rata cōtra alios non poterit. vti. Milan. dec. 13. lib. 2.

2. Sublim. non obesse tertio sententiam non intimatā nisi eiusscientiam habuerit ante executionē Seraph. dec. 671. n. 9. & posse tertium pro suo interesse executionem impedire cognito de eo summarie Viul. dec. 304. vbi etiam si nullitas notoria sit trium cōformiū, & guarentigiæ executionem impedire, nec si de vsurario cognoscatur exequi posse nisi facto deposito, sed vsuraria exceptione non impediri nisi euidenti & indubitabil. Zacch. ad Galles. Q. 31. & in add. ad Rot. Rom. dec. 126. n. 3. 13. per eum collectarum & decis. 490. par. 2. recentis. Surd. conf. 327. n. 17. Viui. decis. 495. trium conformium executionem non impediri probat exceptione nullitatis euidenti nisi cōstet exactis & incontinenti probatio efferatur, idem dicens de in integrum restitutione ante executionem petitā, & testium etiam pro suo interesse posse nullitatē opponere ad impediendam executionem.

3. Sublim. nam actio personalis in rem scripta non datur nisi contra possessorem Rota. dec. 464. par. 1. diuers. Marta. dec. 33. n. 13. Pisa. & decis. 49. in casu l. quoties. C. de donat. quæ sub modo dari contra tertiū possessorem non etiam realem & Pereg. dec. 49. n. 5. ad exhibendum, metus causa, interdictis & Rip. in l. 1. §. si hæres. n. 9. ad Trebel. & si hipotheca vel constitutum additum sit Pereg. supra n. 8.

Onus rei adiectum puta annuum legatum rei possessor subire tenetur l. Caio. 13. de alim. leg. Natt. conf. 476. n. 14. vbi in translatione Manti. de vlt. vol. lib. 12. tit. 3. n. 3. Ciof. conf. 109. Odd. conf. 98. vbi lim. Hip. Maia. consult. 6. par. 1.

Personalis autem datur tantum inter contrahentes & hæredes non contra tertium & si res ex credito diceret creditum oriri ad tertium aliquo titulo peruenisset, fallit fauore alimentorum, & si res censu vel præstatione annua sit affecta emphiteosi feudo, & in successore rei pro iure reali pro publicis functionibus tributis & decimis, & in conductore ad longum tempus vt directario conueniri possit Pereg. d. dec. 39. & si pēdēte iudicio super actione personali Titius ab aliquo litigatorum rem emat & venditor succumbat, non poterit executio contra emptorem fieri, sed reuocatoria seu rescissoria prius erit agendum Surd. dec. 256. n. 7. actio etiam personalis quæ cedenti competebat directa ex cessione directarum seu transfusione exercitij directa non facta per hipothecam vel vtilis quæ cedenti competebat cessionario competit & etiam sine cessione si non sit qui cedat vel obierit cedere debens vel in subsidium ob inopiam debitoris & emptor censūs præcium creditoribus posterioribus solutum fuit pacto restituendi prioribus soluat & ipsum à molestijs liberent. Rot dec. 179. n. 10. & seq. nouis. diuers. par. 5. & cessionarium executiue agere posse contra emphiteotam tenuit Rot. Lucana pro Alferio Dominico

Bbbbb Peregrini

Peregrini 1637. ex actis D. Francisci Lippi fol. 113. primo semestri Paris. cons. 107. nu. 90. lib. 3. Scam. dec. 49. Rot. dec. 30. par. 5. diuers. 106. n. 3. 179. n. 22. etiam contra nomen debitoris Paris. d. cons. 107. nu. 88. Rota. dec. 703. par. 1. recentis. 94. in collectis per Zacch. ad Galles & ex hipotheca speciali & generali iurata Soc. Iun. cons. 129. n. 10. lib. 2. Boer. dec. 182. n. 53. Anch. Q 13. n. 5. lib. 1. Borg. dec. 16. nu. 10. lib. 2. Meno. cons. 1161. n. 6. 7.

5. Extra territorium exequi non potest sine requisitione iudicis Bal. in l. 1. in fi. C. de confes. Alex. in l. à Diuo Pio. §. sententiam. n. 6. lim 2. de re iud. Ias. in l. properandum. §. sin autem Reus. n. 4. C. de iud. Marta. decis. Pis. 197.

6. Sententia fauore vnius sociorum lata alijs non prodest nisi eadem esset causa defensionis Rota dec. 132. n. 19. diuerso. par. 2.

Cameralis obligatio ob claus. pro omnibus quorum interest executioni mittetur etiam ad eorum instantiam quorum interest quia illis obligatio acquiritur Rota. dec. 397. n. 6 par. 5. diuerso.

28 1. Amp. suprascriptas limitationes vt quibus casibus executio contra tutores concedenda est, si relaxari debeat vigore instrumenti in quo confessus est tutor bona inuentariata habuisse, quamuis instrumentum fuerit cancellatum ex eo quod tutor matri pupillorum bona restituerit, adhuc executio cõtra tutorem concedatur Surd. cons. 16. n. 15. & seq. Grat. disceptation. 336. n. 32. & 33.

29 2. Amp. vt si executio facta fuerit ex debito libri male tenti per tutorem, & sic nulliter debeat confirmari Marcabr. cons. 80. n. 50. & 52. Rot. Roma. dec. 151. n. 5. par. 2. diuerso. quæ capturam defectu etiam citationis nullam, si de credito constet, vel confessione carcerati, vel aliter sustineri nec relaxari in locũ fore. de communi Affl. dec. Perus. 40. vbi etiam si forma statuti seruata minime fuisset. de magis communi Bursat. cons 241. in fine. & ita practicari testatur Cel. de Barz. decis. 134. n. 1. Onded. cons. 21. nu 38. & 39. in tenuta nulliter concessa lib. 2. Rim. Iun. cons. 125. n. 14. Mago. decis. Florent 126. de magis communi Farinac. Q. crim. 27. n. 151. & ita pluries Rota. Lucana iudicauit. & constito de debito licet nec ritè nec rectè facta sit si iterum facienda esset Cabed. dec. Lusit. 56. part. 1. Marta. dec. Pisa. 19. vbi de nulla captura defectu citationis, nõ si ex eo quia in plus cõcessa debito sit nisi de æquitate vbi de debito constaret.

30 Contrarium præsertim quando captus super nullitate prius pronunciari instat Franc. Marc. decis. 403. n. 3. part. 1. 590. part. 2. Paris. cons. 101. n. 7 lib. 3. Rim. Iun. cons. 761. Neuizan. cons 52. n. 43. Gab. de restitutio. spoliator. concl. 1. n. 20. Rota. Bonon. decis. 140. in nouissimis. Rota. Rom. decis 333. in fine part. 2. recent. loquens quando plus debito petitum fuisset. & decis. 490. n. 5. par. 1. vbi quando contra suspectum de fuga facta fuit executio sine iuramẽto suspicionis, non docto de credito, neque de deterioratione status debitoris post contractum Gargiare. patro. 54. lib. 1. qui probat nulliter factam quia nullo modo fieri poterat vt puta loco prohibito non confirmari constito de debito, secus si potuisset fieri quibusdam seruatis quæ fuissent omissa si non ritè, nec rectè facta fuit constito de debito vel quod iterum fieri deberet alias iudicatum testatur Cabedo. supra dixi in tractatu executionis & in tractatu nullitatis.

31 3. Amp. non impediri compensationis exceptione intelligendo vt supra dixi tit. 35. non tamen impeditur, nec fit compensatio liquidi cum illiquido, nec speciei ad quantitatem Seraph. dec. 1455. n. 4. & 5.

32 4. Amp. vt contra fideiussorem tutoris iudicij scilicet insolidum cum tutore obligatum executio sicut contra tutorem fieri possit absque nouo processu quãuis secus sit contra fideiussorem contractus nisi guarentigia adhibita, vel nisi fideiussor non modo ratione contractus se obligasset, verum etiam ratione iudicij Mars. in rubr. de fideius. Q. 49. n. 349. Balb. de præscript. 3. pa t. 6. part. n. 50. Coua. pract. QQ. cap. 39. n. 5. Franch. dec. 400. de magis cõmuni Surd. dec. 218. n. 13. Mins. cent. 4. obs 96. Lanc. de attent. part. 2. cap. 20. n. 13. & 14. Munnoz. de ratiocin. cap. 34. n. 3. 4. & seq. subdens apud acta dum in iudicio tutela discernitur in vim contentiosæ iurisdictionis iudicij diel, secus si contractus si extraiudicialiter, quo casu cum tutore facta calculatio non oberit non citato fideiussori.

33 1. Lim. & declara vt si fideiussor soluere promiserit quicquid facto calculo tutor vel alter debitor constiterit debere, non aliter teneatur nisi calculo inito cũ debitore viuente iuramento non obstante etiam in foro poli de cõi. Bal. in cap. ad nostram. col. 2. de iur. iur. Dec. in l. hæredem n. 1 de reg. iur. Tiraq. de retr. lig. §. 1. glo 6 n 15. Gher. sing. 127. Mars. sing. 304. Soc. Iun. cons. 47. n. 17. lib. 1.

34 Contrarium vt liquidato debito cum debitoris hærede fideiussor teneatur; probauerunt Alciat. lib. 1. dispunct. cap. 13. Gomez. de contract. cap. 11. n. 37. Gutier. de iurament. confirmato. contract. in ad l. ad cap. 31. positis in fine primæ part. Couar. practica. QQ. c. 39. n. 5. Munnoz. de ratiocin. cap. 34. n. 9. citato tamen fideiussore in ratione cum hærede debitoris calculanda.

35 2. Lim. vt licet tutoris fideiussor teneatur etiam finita tutela pro gestis à tutore connexis administratia tutela durante, secus in nouiter à tutore apprehẽsis Parlador. lib. 2. rer. quotid. cap. fin. par. 1. §. 12. n. 57. Munnoz. d. cap 34. n. 11.

36 3. Lim non posse concedi contra vitricum pro tutela matris quę ad secunda vota pertransiuit non calculatis prius rationibus. & matris bonis discussis Munnoz. supra n. 14.

37 Contrarium tenet Maran. de ord. iud. tit. de executio. sent n. 33.

38 5. Amp. nõ impediri executionem exceptione altiorem indaginem requirente & illiquida licet secus si probata esset vel posset incontinenti probari. Roma. cons. 76. nu. 3. Galles. de camer. oblig. part. 2. Q. part. 4. nu. 12. vbi ex retentione executionem impediri Abb. cons. 5. nu. 2. lib. 2. Cassad. decis. 1. nu. 2. de mutu. peti. Seraph. dec. 214. 1107. n. 4. & 1455. Rot. dec. 105. & 155. n. 5. & 108. collect. per Zacch. ad Galles 29. n 4. part. 1. recent. 387. n. 4. 490. par 2. & 234. coram Ludouis. Guirba. dec. 4. n. 2. Macer. resol. 36. n. 11. lib. 2 Burs. cons. 455. n. 11. Menoc cons. 478. n. 54. Barz dec. 56. nu. 40. & seq. Cabal. cons. 32. lib. 1. 36. lib. 2. Intrigl. sing. 7. lib. 3.

1. Lim. non procedere quando aliud ex voluntate creditoris appareret Rim. Iun. cons. 48. n. 56.

2. Lim.

2. Lim. non procedere quando exceptio oriretur ex vêtre eiusdẽ instrumẽti Rom. cõs. 42. n. 3. in fi. vbi Mandos. Gallef. sup. Q. 1. n. 8. Seraph. dec. 430. n. 5. Pacif. de Saluia. interd. insp. 2. c. 2. n. 62. Seraph. priu. iuram. 77. n. 78. nisi aliàs de ea cognitum fuisset n. 80.

3. Lim. non procedere si probatio incontinenti offerretur iudicis arbitrio Alex. consil. 83. n. 8. lib. 5. Rip. in l. 4. §. condemnatũ n. 11. de re iud. Rot. Auen. dec. 124. n. 11. 12. de communi Pacif. supra. n. 98. Cabal. supra. Seraph. priuil. iur. 77. n. 78.

4. Lim. non procedere quando dammum irretractabile inferret Soarez. com. opi. lit. S. n. 90. Pacif. sup. n. 63.

5. Lim. vt per retentionem impediatur executio etiã si cautio offerretur ita iudicatum ait Gallef. supra. n. 13.

39 6. Amp. vel potius è cõtra dic quod licet mater tutelã gesserit non ideo impediatur dotis restitutio & cameralis executio etiam compensatione illiquidi ei opposita vel speciei ad quantitatem, nisi constaret ad manus mulieris tot pecunias peruenisse, ex quibus satisfieri potuerit Seraph. dec. 1455. Rot. dec. 275. n. 4. par. 2. recentis. ex cõi. & ideo etiam ratione à matre non reddita dotis restitutio facienda est non constito tot pecunias ad eius manus peruenisse, quibus cum de sua dote sibi satisfieri potuerit vt in d. dec. Neguz. de pig. 1. memb. 5. par n. 36. Viui. dec. 317. vbi etiam posse retinere bona sibi hipothecata, & eius filium, nisi ab alio possessio capta esset.

Contrarium vt facto inuentario & non reddita ratione, vel non prẽstito fideiussore restituẽdi reliqua & rationis reddendæ hæres retineat Pereg. cons. 100. lib. 1. Cancer. var. reso. tom. 1. cap. 7. n. 113.

40 7. Amp. nullitate sententiæ principaliter intentata non impediri executionem etiam euidenti & in continenti probanda, & ex actis patente, nisi in casu quo sit luce meridiana clarior Lanc. de attentat. c. 17. & Medic. exam. 19. qui multifariam limitant, sublimitando non procedere limitationes, si iudex possit suspicari per calumniam deduci, & in casibus quibus non retardaretur executio si nullitas excipiendo deduceretur de quibus per Lanc. supra & decis. 32. vbi idem de iniustitia dicit quod de nullitate.

41 8. Amp. non impediri executionem restitutione in integrum petita post petitã vel cœptam executionem, tunc enim petita censetur ad impediendam executionem, & sic incidenter, non autem principaliter contra rem iudicatam, quę non retardat tamquam requirens altiorem indaginem Rot. dec. 370. n. 2. par. 1. recentior. Manti. dec. 74. & 219. n. 3. nisi executio irretractabilis esset Guirba. dec. 4. n. 22. Rim. Iun. cons. 593. n. 66. & seq. licet petita prius & maxime per minorem obtenta cessante calumnia eam impediat de magis cõi. Meno. cons. 663. n. 1. Ces. de Barz. dec. 107. l. pen. vbi glo. & Bar. de autho. tuto. Marta. decis. Pisa. 147. ante sententiam peti posse prout & appellari & executionem impedire si malitiæ suspicio cesset Cancer. vat. ref. par. 2. c. primo. n. 263. post Odd. Q. 43. art. 1. & 2. cessante calumnia impedire, & in dubio satisdari vide sup. tit. 19. n. 4349. in fi. sed impedire si tantum commissa sit executio non actualiter facta Odd. sup. n. 95. & obtenta ante cœptam executionem eam impedit Rot. dec. 17. n. 4. coram Coccino.

9. Amp. cessionarium agere executiue posse sicut cedens poterat ex sola principali obligatione cessa, Rot. dec. 179. n. 2. & 3. nouis diuers. & 106. nu. 3. & cessio facta probatur ex claus. ponẽs &c. cõstitueñs &c. 182. n. 3. par. 5.

Pactum executiuum non potest exerceri contra minorẽ adito iudice, nisi minori tutor detur seruatis seruandis & parte citata vide sup. tit. 19. n. 3393. subamp. 50.

Breue autem Papæ concedens possessionem capi beneficij cum clausula, non tamen à nobis prouisionẽ habẽtib⁹, continet à prædecessorib⁹ prouisa, licet enim verba à nobis personalia sint, attẽdi tamẽ debet subiecta materia, secus si dicatur non tamen à nobis met, vel à nobis ipsis prouisis, quia verba ista sũt personalissima, & operantur breue contra omnes non prouisos ab eodem exequẽdum esse vt Rot. pluries resoluisse probat Garz. de benef. par. 5. c. 1. n. 65 1. & seq.

Vulneratum etiã instrumentum per sententiam qua ratione aliqua nullũ fuerit declaratũ non exequetur iudex, & si per præcedentes validatum fuisset Rot. dec. 28. par. 2. recentior. & si per appellationẽ suspensa sit expectari debet sententia infirmatoria, vel confirmatoria dec. 76. n. 3. collectarũ per Zacch. ad Gallef. 574. n. 3. par. 1. recentior. vbi vulneratã per sententiam non impedire appellationẽ & 611. coram Caualer. cameralẽ vulnerari per sententiam etiam nullã cum detur appellatio, & dec. 32. par. 1. recent. & 308. nu 4. vbi quando adesset clausula sine retardatione solutionis pensionis si iudex solui deneget quia non habet potestatẽ eam retardandi, sed tantum super meritis pensionis ex Cassad. dec. 10. n. 8. de rescr. Rot. dec. 132. par. 2. diuers. si instrumentũ vulneratum sit quia nullum via ordinaria agendũ, si verò mandatũ executiuum esset nullum vel processus nũllus vel quia de solutione appareret cum re vera non constaret hoc enim secundo casu via executiua nõ impedirertur & Gonz. glo. 6. reg. 8. cancel. n. 102. & seq. & 235. & seq & d. dec. 132. secuta postea Rot. fuit. dec. 515. n. 8. par. 2. recent. Rot. dec. 122. par. 4. diuers. in fi. vulneratũ non exequi & si aliter nullitas contra cameralẽ obijci nõ potuisset Seraph. dec. 674. n. 2. Rot. dec. 59. collectarũ à Zacch. de camer. oblig. Q. 36. n. 17. 18. vbi si per cõpromissũ vel laudũ n. seq. nisi sẽtẽtia nulla vel iniusta foret n. 24. & dec. 95. & allegat. Rot. dec. pugnãtes nisi Papa rescriberet & dec. 60. vel nisi instãtia perẽmpta esset & alio iudicio ageretur dec. 65. n. 9. 10. 76. sed executionẽ esse concedẽdã secundum laudi moderationem & 149. Marescot. ref. 121. n. 37. lib. 2. Marches. de commis. in caus. oblig. came. par. 1. §. 1. fol. 732. 733. non tamen executio impediretur si sententia vulnerãs sublata esset quia notoriæ nulla Zacch. d. Q. 37. n. 26. & seq. & Rot. dec. 159. n. 7. per eũ collectarũ. dixi in tract. executionũ in iudicijs ciuilib⁹ vbi quã plurimos casus cõgessi quibus executio cõceditur vel negatur Rot. dec. 78. corã Coccino. vbi tamen non sufficere sententiam vulnerantem obligationẽ cameralẽ iniustam ex actis patere quia non ideo notoria est iniustitia vt nulla censeatur nisi sententia ad acta se referat, nec ideo vulnerat; & distinguit quod aut iudex pronunciauit super petitis absoluendo & vulnerat; aut super inualiditate decreti relaxati vi cameralis obligationis & nõ vulnerat obligationem sed decretum & dec. 189. requirit sententiam latam inter eosdem & in eadem causa ad effectum vulnerandi.

FINIS.

BALTHASSARIS THOMASII I. C. LVCENSIS.

DECAS QVARTA TRACTATVS I.

DE CVRATORIBVS

Tit. I. Cap. I.

QVI SIT CVRATOR ET VNDE DICATVR.

SVMMARIVM.

1 *Curator dicitur qui minori mente capto prodigo & huiusmodi datur vt eius bonorum, & personæ curam gerat &c.*
2 *Curator pro tutore capitur quandoque & è contra.*

QVI SIT CVRATOR ET VNDE DICATVR.

1 CVrator ille dicitur qui minori mente capto prodigo & huiusmodi datur vt eius bonorum & personæ curam gerat, qui ob imbecillitatem vel defectum mentis & intellectus se ipsum & bona gerere non potest, à cura quam horum, & bonorũ eorumdem gerit nomen adsumens. l. hæres absens. §. 1. de iudic. l. curatorem. de tutor. & curator. dat. ab his Montan. de tutel. cap. 27. n. 1. & seq. Manzin. de tutel. Q. 10. princip. n. 4. ex eo curam dictam probat, quia cor vrat, vel vrere debeat in reddendo curatorem sollicitum in ipsius administratione ex Petr. de Rauen. in compendio iuris canonici tit. de præbend. versic. & dicas quod ideo. Carpan. super stat. Mediol. cap. 124. n. 15. 16.

Publicum munus est. §. 1. Inst. de excusat. tuto. vbi glo. verbo publicum.

2 Pro tutore quandoq; capitur curator & è contra glo. in l. 2. de tuto. & curato. dat. ab his. & in l. 5. de tutel. Neuiz. cons. 17. n. 60. vide tractatum tutorum tit. 30. cap. 1. Gratia. discep. 830. n. 1. & seq. 919. n. 1. & hoc lato sumpto vocabulo Cassa. in cons. Burg. rub. 6. §. 6. in tex. est tutrice. n. 3. Osasc. dec. 89. n. 4. sed curatorẽ non accipi pro tutore Aret. cons. 66. n. 2. & Alba. in l. pater Seuerinam. §. conditionem. de cond. & demon. post Bar. in l. 40. §. curator. de admi. tut. Ias. in l. quod dicitur. n. 12. de verb. oblig. curatorẽ contineri, non è contra nisi ex maioritate rationis & sub cura relictum non censeri relictum sub tutela Purp. in l. 1. n. 36. de iurisd. omni. iud. & ex cõi. omnium curam sub tutela in dispositione legis contineri Cald. de rest. in integ. vers. sine curatore. n. 62. & seq. sed ipse probat secundum subiectam materiam in qualibet dispositione intelligi debere, alioquin in lege etiam curam nõ contineri, & æquipararі certis casibus exceptis per Borgn. de tut. n. 328. & Cancer. var. resol. par. 1. cap. 7. n. 129.

TIT. II.
QVOT SINT CVRATORVM SPECIES.

SVMMARIVM.

1 *Legitimi curatores sunt qui furiosis & prodigis dantur.*
2 *Datiui & honorarij curatores sunt qui mutis surdis perpetuis & sua negocia gerere non valentibus dantur.*
3 *Curatores regulariter sunt datiui non legitimi puberibus dati minoribus 25. annis aut ventri.*
4 *Curator portionis datur.*
5 *Curator Ciuitatis rebus datur.*
6 *Curator operum Ciuitatis datur qui ædificijs dat operam.*
7 *Curatores municipiorum sunt qui municipiorum iura procurant.*
8 *Curatores viarum dantur.*
9 *Curatores frumenti & olei emendi dantur.*
10 *Curatores vniuersitates habent sindici dicti.*
11 *Curatores collectarum & angariarum constituuntur.*
12 *Curatores aquarum alij sunt.*
13 *Curatores pestis vitandæ causa dantur.*
14 *Curatores alij Cesaris sunt.*
15 *Curatores Dominicæ domus eliguntur.*
16 *Curatores alij calendarij dantur.*
17 *Curatores dicuntur etiam loci pij administratores.*
18 *Curatores generales dantur qui omnium curam gerunt; alij speciales ad vnum negocium puta litem, specialis autem generali præualet.*

TIT. II. CAP. I.
QVOT SINT CVRATORVM SPECIES.

1 1. LEgitimi curatores sunt qui furiosis & prodigis dantur l. 3. de postul. vbi Bar. l. 1. de curator. furiosi Din. sing. 207. vbi idẽ de datis mutis & surdis Fab. in tit. C. de Episc. aud. n. 13. ex cõi Mont. supr. Galg. de tutel. lib. 1. tit. 4. n. 27. & lib. 3 Q.

19. & si

frater fratri vel fotori furiosis detur l. 5. vbi Doc. C. de curator. furios. alioquin datiui. Fab. in §. 1. Inst. de fiduci. tut. Port. n. 6. Sali. in l. de creationibus. n. 3. C. de epi. & ele.

2 2. Datiui alij sunt, & alij honorarij qui à Prætore puberibus dantur sua negocia gerere non valentibus, mutisque, ac surdis perpetuis, & honoris gratia dat Prætor ad negocia absentis apud hostes existentis, eiusue cuius hæreditas iacet, vel circa quã deliberatur l. inter. de adminiftr. tutor. l. sed & si. §. cum autem. de carbonian. edict. l. cuius bonis. de curator. furios. l. si quis instituatur. de hæred. instituen. Salic. d. n. 3. Montan. supra. n. 9 & sequent. in dato bonis absentis Alex. cons. 221. n. 9. lib. 6. Gab. cons. 28. n. 13. lib. 2.

3 1. Amp. vt regulariter curatores omnes sint datiui nõ autem legitimi si puberibus dentur minoribus 25. annis, aut ventri, & hic principaliter bonis, secundario personæ datur; idemque si impuberi curator detur in casibus quibus dari potest; & etiam infanti bonis, alicui negocio, & hæreditati iacenti Bar. in d. l. 3. §. fin. Scrader. supra. n. 138. & seq. Sali. in l. cum furiosus n. 3. C. de curat. furio. inquit adultorum datiuos esse, furiosi autem legitimos.

4 3. Portionis curator datur l. 1. §. si frater. §. si cum duobus. de collation. bonon. Montan. supr. n. 15.

5 4. Ciuitatis rebus etiam dantur curatores l finali C. quod cuiusque vniei nomi. l. finali. de administrat. rer. ad Ciuitat. pertinen. Montan. supra. n. 24. & sequen. & ad fœnerandum, & exigendum pecunias ciuitatis Galg. d lib. 1. tit. 14. ad finem Garz. de expens. cap. 20. n. 3. 4. vbi de sindico Reipublicæ qui conuenitur pro debitis Reipublicæ.

6 5. Operum Ciuitatis alij dantur qui ędificijs construẽdis vel reparandis nauant l. 7. de offici. procons. l. 6. de oper. publ. Montan. supra n. 29. 30. Galganet. d. tit. 14. ad finem post Ang. in l. ad curatoris. nu. 1. de dam. infect.

7 6. Municipiorum etiam curatore sunt qui municipiopiorum iura procurant l. 5. §. hæc verba quod vi aut clam. l. 1. de muner. & honor. l. finali. §. defensores. eod. tit. Montan. supra n. 33. Galganet. d. tit. 14. ad finem Ciuitatis negocia gerunt Fulg. in l. ex facto. n. 1. de nego. gest.

8 7. Viarum etiam curatores dantur l. lectos. de peric. & commo. rei. vend. l. qui vulgo de ædil. ædict. l. gręca. de via publ. l. 2. §. deinde. de orig. iur. Montan. sup. n. 33. & seq. Galg. d. tit. 14. ad finem.

9 8. Frumenti, & olei curatores dantur emendi scilicet à qua cura excusat ætas 16. annorum & 70. & quinq; incolumium liberorũ numerus l. final. de muner. & honor. l. 2. de vacation. muner. l. 3. §. cura. de muner. & honor. Montan. sup. n. 38. Galgan. d. tit. 14. ad finem.

10 9. Vniuersitates etiam curatores habent quos sindicos vocamus, hi quod publice agere oportet gerere tenentur l. penulti. in fine. de colleg. Montan. d. cap. 27. n. 40. Galganet. d. tit. 14. ad finem.

11 10. Collectarum etiam colligendarum causa curatores constituuntur; seu angariarum & impositionũ Regum, & Ciuitatum redditum l. 1. C. quemadmod. cui muner. ind. lib. 10. l. finali. §. qui annonam de muner. Montan. supra. n. 42. Galganet. d. tit. 14. ad finem.

12 11. Curatores etiam aquarum sunt ad quos epistolam afferre tenebantur qui aquam à Principe impetrarant. Balduin. in §. 1. verbo. ducendę Institut. de seruitut. Montan. supra. n. 43. Galganet. d. tit. 14. ad finẽ.

13 12. Pestis etiam vitandæ curatores dantur qui vigilant ne sine literis sanitatis aliorum status quisquam ingrediatur & alia faciunt de quibus per Rip. de remed. ad curan. pest. n. 5.

14 13. Cesaris alij curatores sunt l. 1. eo final. de offic procurator. Ces. l. 5. C. de iur. fisci. lib. 10. Galgan. d. tit. 14. ad finem.

15 14. Domus Dominicæ curatores constituuntur l. penulti. C. de conueniend. fisc. debitor. Galg. d. tit. 14. ad finem.

16 15. Calendarij etiam aliqui dantur l. final. de muner. & honor. l. penult. de reb. cred. Galganet. d. tit. 14. ad finem.

17 16. Pij loci administrator, curatoris appellatione continetur element. quia contingit. §. final. vbi glo. verbo. tutorum Vital. n. 65. Imo. n. 7. de relig. domi. Gratia. disceptatio. 522. n. 17.

18 17. Generales alij dantur qui omnium curam gerunt; alij speciales ad vnum negocium vel litem; qui tamen non differunt Gab. cons. 20. nu. 12. lib. 2. sed specialis generali prævalet. Decia. cons. 109. nu. 52. lib. 2. nihil tamen interest an generalis sit an specialis Gab. cons. 20. n. 12. lib. 2.

19 Bonorum & ventris alij sunt, alij furiosi, prodigi, & pupilli, & interesse distant, nam tres posteriores bonorum administrationem habent, duo autem priores custodiam, & res quæ deteriores futuræ sunt vendere possunt l. inter bonorum. 49. de admi. tuto. Simon. de Pret. cons. 136. n. 99.

TIT. III.
EX QVIBVS CAVSIS BONIS CVRATOR DETVR.

SVMMARIVM.

1 *Curator bonis datur hærede debitoris deliberante.*
2 *Ventri curator datur in possessione existenti.*
3 *Pupillo tutore carenti curator datur.*
4 *Conditioni sub qua hæres datus est si parere nequeat vel nolit adire datur curator.*
5 *Curator datur si incertum sit an institutus adire velit.*
6 *Curator datur si claræ personæ puta senatoris bona distrahi debeant.*
7 *Curator datur bonis captiui vel deportati.*
8 *Curator filiofamilias patre absente datur vt ibi.*
9 *Absentia nõ modici temporis dandi curatorem iusta causa censetur.*
10 *Curator datur si dominus bonorum foro cesserit.*
11 *Curator datur si Carboniano locus sit nec pupillus, nec hæres satis offerant.*
12 *Curator portioni datur filij emancipati possessionem petenti & conferre nolenti lim. num. seq.*
13 *Curator non datur portioni emancipati si alter frater cauere velit se restituturum.*
14 *Curator filiofamilias datur hæreditatem contra patris voluntatem adeunti vt ibi.*
15 *Curator datur si quid filiofamilias relinquatur ita vt nullam partem pater habeat.*

16 *Aegris & valetudinarijs curator datur si non defendantur.*
17 *Curator datur si actiones tempore perierint creditore misso in possessionem bonorum debitoris.*
18 *Curator datur in vsucapionibus implendis.*
19 *Curator datur aliquo nõ dum succedente in bonis relictis.*
20 *Curator datur bonis si tutor sui copiam non faciat vt alimenta pupillo decernantur vt ibi.*
21 *Curator bonis datur si debitor bonis cedat, sine hærede decedat, vel nolit hæres adire, creditoribus instantibus, qui bona vendat & creditoribus satisfaciet.*
22 *Liti vel certæ causæ curator dari potest.*
23 *Curator de calumnia pro absente iurabit vt ibi.*
24 *Furor, dementia, prodigalitas, & minor ætas causæ iustæ sunt curatorem.*
25 *Bonis datur curator facto inuentario & his seruatis de quibus in tit. de cur. bonis dand.*
26 *Curatoris dandi aliæ sunt iustæ causæ vt ibi.*

TIT. III. CAP. I.
EX QVIBVS CAVSIS PERSONIS AC BONIS CVRATOR DETVR.

1 1 Curator bonis datur hærede debitoris deliberante Odofred. de curator. bon. dando n.46. Simon. de Pret. conf. 54. n. 10.

2 2. Ventre in possessione existente constituitur ventri curator l. ventri. de tuto. & curator. Odofred. d. n. 46. Simon. de Pret. supra.

3 3. Pupillo non habenti tutorem datur Odofred. d. n. 46. Simon. de Pret. supra & ad litem pupillo & infanti tutore carentibus curatorem dari l. curatorem vbi Bar. de autho. tuto. Alex. conf. 122. lib. 1. Rot. coram Caualer. dec. 207. n. 2. dicentes etiam posse in iudicio & extra ea facere quæ potest tutor, non ea quæ tutore authore pupillus facere potest licet. Hipo. Maia. consult. 12. par. 1. aliter sentiat fundans se in Alex. supra. n. 1. cui Alex. infra respondet.

4 4. Si conditioni sub qua hæres institutus est parere nõ possit, vel si respondeat se non aditurum, etiam si cõditio extiterit datur l. 1. de curato. bon. dand Odofre. supra. n. 46. idem subdens, si potens adire nolit Roffred. de libel. par. 5. rubr. vltim. n. 6. Simon. de Pret. supra. n. 10. Bal. conf. 327. lib. 5. & conditione pendente sub qua hæres fuit institutus Franc. Marc. dec. 27. lib. 1.

5 5. Si fuerit incertum an testamento institutus hæres existat l. si diu ex quib. caus. in possess. eat. quod tempus iudicis est arbitrio Odofred. d. n. 46. & 47. Simon. de Pret. supra.

6 6. Si bona claræ personæ puta senatoris & eius vxoris distrahi debeant curator constituetur l. curator. 5. de curator. furios. Odofred. supra. n. 47. Simon. de Pret. supra. n. 10.

7 7. Captiuitas eius de cuius bonis agitur, vel patris minoris, eiusue deportatio de bonis cuius tractatur, curatoris dandi causa iusta est Odofred. supra. n. 47. & 48. Simon. de Pret. supra. post Roffred. de libel. par. 5. rubr. vltim. n. 5. in fine. Bal. conf. 327. lib. 5.

8 8. Filiofamilias absente patre; & vbi filiusfamilias per se vel per procuratorem maior existens agere posset, eodem modo ei minori potest curator constitui, nisi pater procuratorem dimisisset, qui posset, ac velet, officium exercere, & mandatum exequi Odofr. supra. n. 50. & 51. Simon. de Pret. supra. & iudicium cum filiofamilias minore non firmatur patris authoritate sed curator ad litem requiritur in re in qua patri vsusfructus non acquiritur; valebit tamen sententia pro minore l. non ideo. C. de procur. Balb. dec. 307. Ricci. collect. dec. 843.

9 9. Absentia curatoris dandi iusta causa censetur nisi modici temporis futura esset l. 1. cod. in quib. casi. tuto. haben. vbi glo. Bal. & Sali. Odofred. supra. n. 53. Roffred. de libel. par. 5. rubr. vltim. n. 5. in fine. Simon. de Pret. supra. Garz. de expens. c. 20. n. 3.

10 10. Si bonorum dominus foro cesserit curator dabitur l. final. de curato. bon. dand. Odofred. supra. n. 55. Simon. de Pret. supra. infra. versic. 20.

11 11. Si Carboniano locus sit, nec pupillus, nec hæres satis offerat, dandus est curator l. si is qui. §. quoties. & §. final. de carbonian. edict. l. 1. §. final. de mune. & honor. Odofred. d. n. 55. Simon. de Pret. supra. Garz. de expens. cap. 20. n. 3.

12 12. Si emancipatus filius, aut non potens conferre fratri in potestate constituto, bonorum possessionem petat, eius portioni curator constitui debet l. 1. §. iubet. & §. sicut duobus de collation. bonor. Odofred. supra. n. 56. Simon. de Pret. supra.

13 13. Lim. non procedere nisi alter frater cauere nolit se restituturum quod ex fratris portione fuerit consecutus cum bona contulerit; vel cauerit de conferendo d. §. iubet secus fratre cauente, tunc enim non dabitur curator bonis sed in possessionem bonorum fratris mittetur, vel pro his quæ mora fierent deteriora, dabitur actor l. si emancipati. §. finali. de collatio. Odofr. supra. n. 56.

14 13. Quando filiusfamilias contra patris voluntatẽ hæreditatem adiuit; si duo concurrant, & quod pater consentire nolit, nec etiam gubernare; datur curator. l. finali. §. sin autem in secunda. C. de bon. quæ liber. Odofred. supra. n. 58. & si auus in cuius potestate reperitur neque consentire, neque gubernare velit, admittetur pater gubernare, vel consentire volens n. 59. Simon. de Pret. supra.

15 14. Si quid filiofamilias relinquatur aut detur ita vt nullam pater habeat participationem, curator dandus erit authent. vt liceat matri & auiæ primo respõso. Odofred. supra. n. 60. Speculator. de curator. §. cum autem. n. 15. Simon. de Pret. supra.

16 15. Ægris, & valetudinarijs qui non defenduntur curator constituetur l. si quis institutus. § final. de hæred. instituend. Odofred. supra. n. 61. Simon. de Pret. supra. n. 61.

17 16. Creditore misso in possessionem bonorum debitoris, si actiones tempore periturae forent dabitur curator. l. creditores. de bon. authoritat. iudic. possidẽd. Odofred. supra. n. 61. Simon. de Pret. supra.

18 17. In vsucapionibus implendis curator dabitur. l. 1. §. finali. de muner. & honor. Odofred. d. n. 61. Simon. de Pret. d. n. 10.

19 18. Quando non dum quisque in bonis relictis successit, curator constituetur d. §. finali. Odofred sup. n. 62. idemque si incertus sit extiturus hæres l. 2. de fer. & Simo. de Pret. supra.

20 19. Si tutor sui copiam non faciat, vt alimenta pupillo decernantur, in possessionem bonorum minoris pupillus

pupillus mittetur, & decernetur bonis curator, qui distrahere poterit quæ mora deteriora futura sunt §. si quis tutor vbi glo. & Doct. Institut. de suspect. tutor. Godofred supra n 63. Simon de Pret. supra.

21 20. Si debitor bonis cedat, sine hærede decedat, vel cum hærede qui nolit hæres esse instantibus creditoribus curator dabitur, qui bona vendet, atque creditoribus satisfaciet l. 1. & finali. de curator. bon. dand. Roffred. de libel. part. 5. rubr. vltim. n. 1. & 2. ad finem Specul. de curator. §. cum autem. n. 15. vel latitet, absit, vel decoxerit Gail. obs. 130. n. 11. lib. 2. post Bal. cons. 327. lib 5.

22 21. Liti vel certæ causæ dari potest Specul. de curator. §. vt autem n. 1. & dicam infra. tit. seq. 4. vide tractatum tutelæ seu tutorum tit. 30. & dabitur, etiam habenti tutorem si cum eo litiget Soc. Iun. cons. 46. n. 4. 5. lib. 1. & sicut procurator simplex reuocari potest Guid. Pap. sing. 421. Carpa. cap. 34. n. 50. & seq. quod si minor ex processu cum curatore isto gesto læsus fuerit restituetur ex claus. generali tantum Neuiz. cons. 27. n. 22. Carpan. supra n. 54. & litibus datus intelligitur quo ad lites quæ, existunt l. qui habet. §. fi. cum glo. fi. & l. seq. de tute. Mandos. in reg. 3. canc. Q. 7. n. 9. Roma. sing. 241. vbi etiam ad negocia Alex. cons. 222. lib. 1. Rot. Rom. coram Caualer. dec. 207. & si mater tutrix velit dotes repetere curatorem infanti dari petet Neuiz. cons. 17. in fine.

23 22. Iuramentum calumniæ quod esset per absentem præstandum vel potius subeundum; à curatore ad hoc dato suscipietur, & ipse de calumnia iurabit in animam suam, ne causa suspensa persistat, nec ad totam causam dabitur curator, sed ad actum iurandi dumtaxat secundum communem de qua testatur. Cur. Iun. in authenti. in isto. §. sin autem n. 5. C. de iuramen. calumn.

24 23. Furor, dementia, & prodigalitas, ac minor ætas, iustæ causæ sunt curatorem constituendi Nepos à Monte Alban. de exception. art. 13. & infra dicam tit. 4. n. 25.

25 24. Bonis dari potest vt in tit. de curator. bon. dand. seruatis his de quibus in eo, & facto per curatorem inuentario Nepos à Monte Alban. d. artic. 13. non tamen bonis datur si debitor præsens sit, sed seruari debet forma debita in procedendo contra eũ Bal. cons. 327. lib. 5.

26 25. Ex alijs etiam causis datur curator vt in sequentibus titulis; causa aliqua interueniente puta infirmitatis, honestatis mulieris, & negociorum pluralitatis, vel alia causa apparente Vanti. de nullitat. tit. de nullit. ex inhabil. seu defect. manda. n. 147. & infrascriptis titulis expræssis, & si alter tutorum excusantur. curator datur impuberi qui adueniente pubertate definit esse curator l. 2. vbi glo. Bal. & Salic. C. in quib. casi. tutor. haben. &c. & ob diffusum patrimonium l. 3. vbi Salic. C. eod. vel auctis facultatibus, & tunc non tenebitur tutor de gestis à curatore soluendo tutelæ finitæ tempore existente l fin. vbi Salic. C. eod. & ex secundo decreto curator bonis datur quando ex primo nullus ad successionem comparuerit. l. 1. de iur. bon. dan. Marc. concl. 208. n. 4. & causam, & formam requiri in datione curatoris Bal. cons. 327. lib. 5. vbi ex necessitate dari, & tunc, bona omnia vendere potest l. 1. de curat. bon. dand. ex vtilitate, puta pro conseruatione bonorum d. l. 1. causæ autem in iudicio liquere debent, aliàs curatoris datio nulla est vt per eum Meno. cons. 100. n. 140. vbi dari ne sua facilitate decipiatur Garz. de expens. cap. 20. n. 4. & 5. & vbi contra bona absẽtis vel hæreditatis iacentis proceditur sine curatore à iudice dato, etiam per mulierem pro dote processus est nullus n. 6. Abb. in cap. Imperatorum. n. 8. de iuram. calum. vbi adolescenti inuito dari ne damnum incurrat & si hæreditas iaceat. l. 1. & 2. de cur. bon. dan. vel si debitor viuens latitet l. Fulcinius. quib. ex caus. in posses. eat. Alba. cons. 209. n. 4.

26 26. Si cum tutore vel curatore pupillus cõtrahat curator a iudice dari debet Rot. dec. 14. & 25. nouis. diuerso.

TIT. IV.
QVIBVS CVRATOR DETVR.

SVMMARIVM.

1 *Curatores dantur maioribus. 14. annis. minoribus 25. & maioribus etiam 25. annis furiosis, dementibus, prodigis, surdis, mutis, ac morbo perpetuo laborantibus amp. & lim. num. seq.*

2 *Curator minoribus 14. annis ad litem datur.*

3 *Curatores plures insolidum constitui ad lites possunt.*

4 *Matrimonium contrahens minor 25. annis sub cura permanet.*

5 *Curator hæreditati iacenti dari potest.*

6 *Curator absentis bonis datur qui solemnia implere debet.*

Dos constitui filiæ ex officio iudicis potest sine curatore absente patre.

7 *Curæ tres non excusant à quarta nec à tutela.*

8 *Curator absenti datur si tutor non extet, & infanti tutore carenti vel si tutor solemnia non fecerit ad litem constituitur.*

9 *Curator minori datur qui solemnia non seruauit in construendo processu cum quo omnia repetentur.*

10 *Curator pupillo datur si eius legitimus tutor idoneus non sit vel pauper, vel non industrius vt ibi.*

11 *Curatorem habenti curator dari potest vt ibi.*

12 *Curator bonis cedentis datur.*

13 *Ventri ad bona custodienda datur qui tamen actiones nisi tempore perituras non intentat.*

14 *Curator ad negocia pupilli datur sicut & ad iudicium.*

15 *Curator datur bonis ab hostibus capti, & filio banniti & eius filio qui apud hostes est.*

16 *Curator ad litem datur qui inuentarium facere non tenetur, sed sua bona obligare & fideiussorem præstare.*

17 *Curator qui reuocari vel non possit.*

18 *Curator pupillo etiam forensi dari potest.*

19 *Curator curatoris infirmi loco datur cuius officium cessat infirmitate cessante.*

20 *Minori inquisito, qui eum defendat curator constituitur*

21 *Prodigo curator datur. lim. num. seq.*

22 *Prodigo vt detur curator prodigalitatis sententia declaratoria requiritur.*

23 *Prælato Ecclesiæ vel capitulo ad litem curator datur.*

24 *Principi curator datur.*

25 *Curator furioso etiam 25. annis maiori datur amp. & lim. num. seq.*

26 *Magistratus curatorem dare differens furioso ad damna tenetur.*

27 Cu-

27 *Curator furioso sine causa cognitione non datur.*
28 *Curator furioso pupillo non datur vti maiori sed vti adolescenti.*
29 *Furiosi pater legitimus est administrator.*
30 *Filijs patris cura & agnatis agnati datur.*
31 *Curator pupillo qui furere cœperit non datur à iudice tutorem habenti.*
32 *Curator sæpe deliro datur.*
33 *Curator Lusori assiduo datur.*
34 *Curator mulieri luxuriose viuenti datur.*
35 *Curator Ecclesiæ diutius vacanti datur.*
36 *Curator constituitur si egregij debitoris bona distrahi debeant.*
37 *Curator bonis eius datur pater cuius apud hostes reperitur.*
38 *Curator muto & surdo maioribus 25. annis datur.*
39 *Curator seruo datur qui de statu suo litigat.*
40 *Curator datur si lis esse debeat inter tutorem & pupillũ.*
41 *Curator bonis vacantibus datur præuia possessoris inuestigatione.*
42 *Curator morbo perpetuo laborantibus datur.*
43 *Curator tutorem non habenti datur, vel habenti sed impeditum.*
44 *Curator filiofamilias in criminalibus constituitur ad eam litem, vel in actione personali in qua patri nil queritur.*
45 *Curator Ecclesiæ datur si prælatus absit vel agere nolit.*
46 *Curator bonis datur filiifamilias præsentis hæreditatis delata quam pater adire recusat datur etiam ad certam causam; & eo eget minor restitutionem in integrum petens & alijs.*
47 *Curator prodigo furioso & mente capto nisi causa cognita non datur. limita. num. sequent.*
48 *Cognitio qualis sufficit furioso pro curatoris datione.*
49 *Furor, prodigus, & mente captus, qualiter probetur.*
50 *Curator ad litem nisi cum tutore non datur tutorem habenti.*
51 *Curator præsens præsenti datur ac petenti.*
52 *Curator debita soluere, & insolutum dare non potest.*
53 *Curator hæreditati iacenti: & bonis non datur si suus hæres infans extiterit.*
54 *Curator esse non potest debitor, vel creditor minoris lim. num. seq.*
55 *Dominus datus curator priuatur iure suo.*
56 *Contrarium tenent ibi citati.*
57 *Curator debitor & creditor à testatore scienter datur.*
58 *Curator debitor ex administratione officium exercet.*
59 *Creditor curator hæreditatis iacentis dari potest.*
60 *Mater & auia creditrices curam exercent.*
61 *Curator volenti constituitur non inuito lim. num. seq.*
62 *Curator ad litem minori etiam inuito datur.*
63 *Curator furiosis prodigis & huiusmodi ex officio etiam datur.*
64 *Curator ad litem, & Principi inuito male administranti datur.*
65 *Curator præsenti adulto dari potest si non contradicat.*
66 *Curator puberi datus non legitimus sed datiuus censetur. lim. num. seq.*
67 *Curatores furiosis, prodigis, & mente captis dati legitimi sunt.*
68 *Curator furioso in patris potestate existenti non datur, nec si apud hostes aliquis sit, hoc verò casu dabitur curator bonis.*
69 *Curator cæco non datur, cum & tutor alijs maneat.*
70 *Curator impuberibus non datur lim. num. seq.*
71 *Contrarium tenet Marcabr. ibi citatus.*
72 *Curator tutorem habenti minus idoneum vel impeditum dari potest.*
73 *Curator alter ad litem non datur curatore eidem liti dato durante.*
74 *Curator infanti non datur, cum tutor dari debeat.*
75 *Curator adultis testamento dari non potest nisi furiosi vel dementes essent.*
76 *Curator muto & surdo, & huiusmodi non datur.*
77 *Curator maioribus non datur n si furiosis &c.*
78 *Curator tutorem habenti non datur.*
79 *Curator non datur curatorem habenti.*
80 *Curator absenti non datur nisi iudici constito de absentia.*
81 *Vacantibus bonis curator non datur, nec defuncti bonis si non extet, neque speretur hæres.*
82 *Forensi non datur curator, & quando reconuentio cesset.*
83 *Præsenti non datur curator.*
84 *Impuberi vel pupillo non datur.*
85 *Filiofamilias non datur lim. vt ibi.*
86 *Minoribus non datur curator in criminalibus.*
87 *Capitulo litiganti cum episcopo non datur curator.*
88 *Decretum primum & secundum & excussio contra hæreditatem iacentem quomodo concedatur & fiat.*

TIT. IV. CAP. I.
QVIBVS CVRATOR DETVR.

1 CVratores dantur maioribus. *14. annis masculis* 12. fœminis minoribus. 25. *maioribus* etiã 25. furiosis scilicet, ac dementibus, prodigis surdis, mutis, ac perpetuo morbo laborantibus. §. 1. Institut. de curator. l. 1. de curator. furiosi. Papien. in form. interlo. super legit. person. in verbo, *legitimum*. n. 2. & 8. Gutier. de tutel. par. 1. cap. 19. *n.* 1. & *seq.* & officium exercere tenetur *quousque minor* 25. annum compleuerit n. 18. (*subdie vel resipuerit.*) *Manzi.* de tutel. Q. 12. Montan. de tute. cap. 27. n. 9. & seq. & his qui rebus suis nequeunt superesse cap. 28. n. 1. & seq. Bertazol. clausl. 9. glo. 1. Petr. Vnzola. de arte notaria. rub. de prodigo, an bonis n. 4. furiosis & prodigis ipso iure & à Iudice si maiores sint 25. annis si autem minores sint, potius vt minoribus, quam furiosis ac prodigis dabitur. l. 1. C. de curator. & adultis Ruin. cons. 73. n. 4. lib. 5. Gargiare. patrocin. 107. n. 19. lib. 2. vide tract. de tutor. tit. 30. cap. 2. & cura habet effectum etiam si dilucida furiosus habeat interualla & eo tẽpore possit furiosus gerere, nam furore superueniente cura permanebit l. cum alijs. 6. vbi Doc. C. de curato. furios. Port. Inst. de curator. n. 1. vbi ratio. Garz. de expens. cap. 20. in princ.

2 1. Amp. vt curatores dentur etiam minoribus. 14. annis ad negocia & lites, si tamen septemnio maiores existant minori etenim septemnio tutor dabitur etiã ex officio iudicis Afflict. dec. 256. n. 2. & dec. 262. n. 4. & seq. vbi maior infante petijt sibi curatorem dari, & omnia reintegrata fuere. Caccheran. dec. Pedem. 89. n. 1. 7. 8. 9. Piag. de tutor. Q. 2. n. 66. & seq. Gutier. supra. n. 21. & seq. & non habenti tutorem dari ad litem curatorem Balb. dec. 124. Galganet. de tutel. lib. 1. tit. 13. n. 1. & 2. Borgn. de tutor. n. 281. & 282. idem de maiore septem annorum dicens tutorem habente, nolente, vel non valente, solemnia ostendere post

Affl. d.

Affl d.dec.256.vbi declarat.Neuiz.cons. 17. nu. 55. vbi etiam inuito dari & pupillo non habenti tutorẽ curatorem constitui, qui omnia potest quæ facti sunt, nec iuris solemnitatem requirunt Ang. de testament. glo.96.n.14.Carpan.cap.34.n. 47. & adulto generalem curatorem dari ad lites præsentes & futuras Tholos.dec.72. Ricci.collect.dec.2314.& infanti hæredi extranei dari Bal.in c. 1.n.21.de milit.vasal. qui contumax est vbi ad litem, sed minorem enormiter læsum restitui vide infra, num.74. & vbi curator datur pupillo ea tantum potest quæ facti sunt, non obligatiua pupilli Aret.in l.cum in vna.§.tutor.n.5.de appel. etsi impuberi curator à testatore datus sit quem constet voluisse dare tutorem confirmari debet cons.66.n. 2. Alba.in l.tutores.§.curator. de admi. tuto. & pupillo ad ea quæ facti sunt dari potest, ad ea vero quæ solẽnitatem exigunt id est vbi pupillus obligatur tutore opus est l.curatorem. 19.de autho.tuto.Bar.in l. curator.de tut.& cur.dat.ab his.Ang. in l.1.n. 4. qui pet. tuto.

3 2. Amp. plures curatores ad lites insolidum constitui posse Bar.in l.cum semel de tutel. Piag. supra. nu. 60. Gutierez. supra. n. 25. & liti dari qui præsens sit, ac præsenti adulto, qui debet satisdare, vtilia facere, inutilia prætermittere, & pupillum indefensum non dimittere Aret.Instituta.de curator.n.6.Montan.supra. cap.28.n.71. & de præsentibus intelligitur l. qui habent.§.fi.cum glo. fi. & l. seq. de tut. Mandos. in reg. Cancel.reg.3.Q.7.n.9.infra.n. 16. sed in d. §. fi. & l. seq.simpliciter datum ad omnes lites datum censeri. & siue agat siue conueniatur.

4 3. Amp. vt minor ante 25.annum matrimonium cõtrahens non eximatur à cura l.3. C. de interd. matrimo.inter.pupil.& tuto.Gutierez. d. cap. 20. n. 34. & 35. Guirba. dec. 109. secus in tutela dicens, etsi non habeat pro lite tuenda, quam contra ipsum moturus est actor, eligere debet alioquin eliget iudex secundũ communem omnium sententiam Marcabrun. cons. 97.n.94.

5 4. Amp. hæreditati iacenti dari posse, qui tamen ea seruare tenetur de quibus in tractatu tutorum dixi. tit.18.Ang.in l. cum cognatos. C. de post lim. reuers. Capic. dec. 87. quinque congessit requisita Garz. de expens.cap.20.n.5.Manzin.supra.n.7. idem de bonis vacantibus subdens Rota. Roma.dec.520.n. 18. par. 1. diuerso. & dec. 40. subdens patrem potius quam alium dari & dec.42. Montan.supra.& cap.28.n. 56. vbi etiam si defuncti filius extaret propter beneficiũ abstinendi; Dec.cons.344.& 509. qui potest actiones mouere, tempore etiam minime perituras & compromittere Ang.cons.193. Dec. cons. 22. n. 2. Blanc. de compromis.Q.3.n.55.Monta.supra.cap.28.n.62. vbi etiam actiones tempore perituras intentare posse, si necessitas vrgeat. Dec.cons.401.n.2. non tamen dari si successor de proximo speretur, nec si de re modica agatur Alex.cons.110.n.3 lib.5.Ang.Dec.& Monta. supra.n.63.Galganet.de tutel.lib.1.tit.13.n.9. & seruari ea debent de quibus per Ang. supra & citari hæredes d. [illegible] defuncti.n.4. & Galganet. supra. n. 9. & quando conditio penderet sub qua hæres institutus fuit l.1.de curator.bon.dand.l.si diu.8. ex quib. caus. in [illegible] Alex.cons. 100. lib.5. Dec. cons. 344. & 509. Galganet.supra.Straccha.de decocto.par.7. nu. 16.& ad instantiam creditorum Rota.Rom.dec.368. n.3.par.4. diuerso. vbi non adessent abintestato successores. & dec.40.& 42.par.1. diuerso. etiam creditoribus non instantibus dationem valere, sic iudicis arbitrio esse, vbi pater datus fuit conditione pendente ac per iudicem debere constitui dec.520.n.18.par.1. diuerso.& hæreditati iacenti dari præuia partis citatione Seraphi.decis.1100. n. 8. & dicam infra tit. 6. amp.10.& infra hoc tit.lim.20.Gail.obs. 130. lib. 2. vbi formam constituendi tradit & eius creditor dari potest Cotta.verbo connexorum Carpa.c.316.n. 12. Bal.cons.308.n.1.lib.1. secus dicens infante suo hærede existente. Capra.cons.69.n.16.& secus est etiam si successorio edicto locus esse posset Bal. in rub. C. de suc.edic.n.3.& si suus adsit controuersum probat Ias. in l.in suis.n.10.de lib. & posthu.Cor.in glo.rub.C.de succes. edict. n. 4. vbi lapso tempore pro adeunda vel repudianda dari curatorem bonis Purp.in rubr.C.de suc.edic.n.33.& seq. vbi dari vt satisfiat creditoribus & debitum etiam liquidetur, ab intestato venientem tamen, etiam si in termino præfixo ad adeundum non respondeat ex communi & inuentarium facere teneri.Natt.cons.488.n. 13. vbi etiam in suo dari si hæres sub conditione institutus sit, non si post obitum vsufructuarij Borg.de vsuf.n 224.Garz.de expens.c.20.n.3. Franc.Marc.dec.27. lib. 1. vbi conditione pendente dari, non autem si tempus ad deliberandum pendeat, & interim bona manebunt penes hæredem pure institutum Imo.in c.contingit.n.5.de transact.vbi alienare non posse, nec rem in iudicium deducere Butr. n.6.eod.tit.de transac.Ang.cons.192.n.1. vbi dari si hæres citatus non compareat, sed si compareat & petat tempus ad deliberandum dies centum dantur. Osasc.dec.pedem.34.n.21. vbi contra hunc curatorẽ fieri executionem iudicati.Alba.cons.232 n.11.210. n.25.vide infra.n.88.Gras.eff.cleri.4.n.88.

6 5. Amp. absentis etiam bonis curatorem dari qui inuentarium facere debet, iurare, & alia omnia diligenter ad instar tutoris administrare & etiam satisdare Din.sing.176.ex l.cum cognatos. de postlim.reuers. Dec.cons.575.n.2.Baeca.de decim.tutor. c. 16. n.4.& seq.Gutier.de tutel.par.3. cap. 17. n. 1. & propinquus constitui debet n.3.ac petere potest dari quilibet coniunctorum, non tamen fœmina dari potest excepta matre Dec.cons.575.n.3.4.Gutierez. supra. num.3.& 4.& si creditores non conuenerint stabitur maiori parti, vel iudicis arbitrio curator absentis eligetur Rol.cons.48.n.15.& seq.lib.1.Bal. in l. mutus. §.is qui.n.3.de procur.vbi absenti peti ac dari Alex.in l.si finita.§.Iulianus.n. 56. de dam. infect. vbi ad instantiam actoris vt bona vendi possint. Cast. in l. mutus. §. is qui n. 3. de procur. & in l. si quis.§. & ideo. num.8. de hæred. inst. dari bonis viuentis si nesciatur vbi sit, vel absenti ex iusta causa; secus si per contumaciam absit, tunc enim creditores ad venditionem contra ipsum procedent. num. 9. Pereg. de iur. fisc. lib. 6. tit. 7. num. 29. qui subdit idem quoad defuncti bona, & actiones intentare Ang.cons.193.nu. 2. vbi etiam huius officium esse custodire bona Gutier.d.num.4.& c.18.probat non teneri ad rem certã constitutum inuentarium facere, nec iurare vtilia facere, & inutilia prætermittere, quamuis cauere, ac defensionem promittere debeat ex Alex.cons. 163. n.2.

n.2.& 3.lib.5.Grat.conf.156.n.3.lib.2.Garzias.fupr. Manzin.fupra.n.7. idem fi de abfentis vita dubitetur probans & quomodo detur Cartar.dec.45.& quando detur ab inteftato fuccedens Munnoz.de Scobar. de ratiocin.cap.6.Scrader.de feud.par. 10.fectio. 19.n. 143.& 155. proximiores à iudice dari debere & Menoch.de arbitr.iudic.caf.150.n.32. Montan.d.cap. 28.n.71. vbi dari bonis abfentis cuius vita ignoratur conftito in actis de abfentia Ang.conf. 103.requifita ponens vt bonis abfentis curator detur Alex.conf.4. n.4.lib.2.Dec.conf.575.n.1.Montan. fupra.n.72. fi tamen iudex competens fit Bal.conf.173.lib.2. Rol. conf.48.n.17.& feq.lib.1.& abfens procuratorem nō dimiferit.Soc.Iun.conf.26.lib.2.Monta.fupra.n.72. Laderch.Imolens.conf.47.n.4.& feq. vbi cognatos proximiores dandos effe probat vide infra tit 6.amp. 12.tit.7.amp.4.& quando de vita abfentis dubitatur. Dec.fupra.n.11.Borg.de tutor.n.331.Carpa.cap.34. n.56.Gail.d.obf.130.lib.2.Thef.Q.65.lib.4. vbi abfenti dari nifi procuratorem dimiferit; poteft tamen iudex dotem ex officio conftituere filiæ abfente patre abfque eo quod bonis patris afentis curator detur Bal. Nouel.de dot.par.6.priuil.19.Campeg.de dot.Q.8.n. 5.verf.19.Rog.de dot.tit.de dot.conft.n.48. in fi. Intrig.fing.89.n.22.lib.3.Gab.conf.28.n.9.lib.2. tam ex officio quam agnatis petentibus maxime proximioribus etiam cognatis n.10.etiam fubftitutis n.11. Odd.de reft.in int.Q.29.n.24.Alba.in l.de curatore. de curato bon.dan.

1.Lim.5.amp.non effe neceffarium curatorem in agēte hipothecaria vel ex æquitate l. fi me & Titium. fi cert.pet.Alcia.conf.181.n.4.Crau.conf.651.n.3.

2.Lim. non dari nifi bona vacent Crau.conf.651.n.1.

3.Lim.nam citari oportet abfentis propinquos & amicos Crau.fupra.n.4.

7 6.Amp.vt tres curæ non excufent à quarta tutela vel cura l.1.C.qui oner.tut.fe excuf.Gutierez.fupra.cap. 17.n.10.

8 7.Amp. abfenti fi tutor non extet, & infanti tutore carenti, vel fi tutor non fecerit folemnia à Iudice ad litem curator detur Specul.de curator.§. cum autem. n.14.Afflict.dec.256.& ibi Vrfil.in addition.Neuiz. conf.17.in fine vel fi tutor idoneus non fit.§. interdū. Inftit.de curator.Borgni.de tutor.n.282.Galgane. de tutel.lib.1 tit.13.n 3.& 10.Capic dec.87.Rol.conf. 48.n.18.lib.1.Soc.Iun.conf.26.lib.2.Cartan.dec.Genuens. 25. & quando procuratorem non dimififfet. Thefaur.Q.forens.65.lib.4.& infra amp. 9.& quando tutor folemnia non fecit Affl.dec.256.n.2.3. vel adeffet tutor.Balb.dec.124.Gratian.dec.75.etfi fui copiam tutor non faceret pupillus infante maior citatur deinde liti curator ex officio datur. Affl.decif. 262.Ricci.collect.843.

9 8.Amp. curatorem minori dari qui fecit proceffum nullum cum quo omnia repetentur, & fententia valida ferri poterit Afflict.dec.262.n.7.Dec.conf.549. ante finem.Neuizan.conf.17.n.21.

10 9.Amp.pupillo dari fi eius legitimus tutor idoneus non fit, vel ratione paupertatis, vel quia induftrius non fit, quamuis fidelis exiftat §.penult.& fin.Inft.de fufpect.tutor.§.interdum.Inftitut.de curator.l.pietatis.C.de fufpect.tutor.l.curatorem.de authorita.tutor. l.curator.& ibi glof.de tut.& curator.dat.ab his l.idē Caffius.de tutel.Manzi.de tutel.Q.12.n.3.verfic.addas etiam Borgni. fupra. Galganet. fupra. & quando tutorem idoneum non haberet.Mantica.dec.98. etfi tutor abfit vel folemnia non fecerit ad litem dari pupillo Gratia.dec.75.& ad lites & caufas pupillo dari. Bal.in l.2.n.1.C.fi fæpi.in int.reft.poftul.

11 10.Amp. vt curatorem habenti curator dari poffit, etiam fi tutor teftamento datus idoneus non fit ad adminiftrandum, dummodo fraudulenter negocia non adminiftret, & etiam fi tutor vel curator ad tempus excufetur, & etiam fi pupilli tutore carerent. glo. in d.§.interdum.l.ventri.de tut.& curat dat ab his.l.1. & 2.C.in quib.cauf.tutor.haben.Manzi.d.Q.12.n.5. & 6.Papien.in forma.lib.rat.redd.pro tur.glo.1.n.3.

12 11.Amp. dari poffe bonis cedentis. l.1.& final. de curator.bon.dand.Manzi.fupr.n.8. qui tamen actiones mouere non poterit, fed bona tantummodo diftrahere Ang.conf.193.verfic.dari etiam Bal.conf. 327.lib.5.Montan.de tutel.cap.28.num.69.Meno.de arb.iud.caf.150.n.1.& feq. abfentis fugitiui fraudolentis vel latitantis Gail.obf.130.n.12.lib.2. eifque à creditoribus datur Bar.in l.1.actor.n.11.Cuma.n.4.rē. rat.habe.Ang.in l.fin.de naut.fœnor.& fi de vnius electione creditores conuenerint eo defuncto alter non eligetur conf.77.n.2.& 3.in hoc tamen contrarium tenet Strac.de decocto.par.6.n.25.& feq.

13 12.Amp. ventri dari poffe ad bona cuftodienda, qui tamen actiones nifi tempore perituras non intentat. glof.rubr.de tut.l.creditore.de bonis authorita. iud. poffid.Manzi.d.Q.12.n.9.Montan.fupra.n.13.per l. fi ventri.de priu.creditor.l.inter de adminiftratio.tuto.l.bonorum.de curator.furiof.l.1.§.quoties.de ventre in poffef.mitten.Galgane.de tutel.lib.1.tit.13.n. 2.idemque etiam bonis conftitui poteft.Papie.in for. interlo.fuper legitimat.glo.legitimum.n.2.Mago.decif.Flo.139.n.3. vbi etiam matrem præferri, & tutor teftamento datus ventri curator erit etiam datus Cuma.in l.pupillares quemad tefta.aperian.vbi Imo.n. 3.vbi curatorem dari debere nec tutorem interim gerere poffe in teftamento datum, & curatorem ventri in teftamento datum effe confirmandum Garz de expenf.cap.20.n.1.Caldaf.de reft.in integ.verf. fine curatore n.76.

14 13.Amp. dari ad negocia pupilli ficut & ad iudiciū. l.1.§.fi curator.de eo qui pro tuto.Roman.fing.238. mihi.241.Manzi.d.n.9.verfic.octauo.Papie.in form. lib.ad red.rat.tut.glo.& curatores.n.8. vbi etiam teneri inuentarium conficere.

15 14.Amp. dari bonis ab hoftibus capti, & filio banniti vt & eius filio qui eft apud hoftes l.muto.§.ei cuius de tutel.Iacob.de Arenā.de bannit.n.5.Iaf.in l. fi is qui pro emptore.n.164. de vfucap.Ang.in l.cum cognatos.C.de poftlim.reuerf.Gozad.conf.64.n.2.& 3. Manzi.d.Q.12.n.9.in fine.Montan.de tutel.cap.37. reg.2.n.142.Galganet.d.tit.13.n.10.per l.ab hoftibus.§.1.ex quib.cauf.maior.& d.l.muto.§.finali.& vacantibus Papi.d.n.2.Dec.conf.575.n.3. vbi etiam ex officio dari poffe nemine petente Garz.de expenf. c.20.n.3.Ang.conf.193.n.2. vbi etiam huius officiū effe bona cuftodire Viui.dec.43. vbi etiam captiuum de eis poffe difponere nec ei fuccedi nifi poft mortem.

16 15.Amp. ad litem dari poffe qui inuentarium facere minime tenetur, fed dare fideiufforem, fuaque

bona

bona obligare glo. in l. de creationibus. C. de epif. audient. Din. fing. 7. Bar. fing. 177. per l. fancimus §. fed & fi C. de admi. tuto. Mantua. fing. 582. Tholof. dec. 247. vbi Addent. licet in Rota. Rom. non fatifdet Pute. decif. 230. n. 2. & 3. lib. 3. Borgnin. de tutor. nu. 281. & tam quoad præfentes, quam refpectu futurarum Tholof. dec. 72. & Add. ad Rom. fing. 241. Fab. in tit. C. de epifc. aud. n. 13. Manzi d. Q. 12. n. 10. Afflict. decif. 256. n. 2. qui tenuit pupillo citato ad litem dari vt fcilicet curatorem fibi eligat, quem fi non elegerit, dabit iudex & Minf. cent. 2. obf. 31. Gail. obf. 108. lib. 2. Papien. d. n. 2. Neuizan. conf. 17. in fine Crau. conf. 359. & quando contra tutorem pupillus, vel è contra litigare debet, fi contutor non adfuerit l. qui habent. §. fi pupillus. de tutel. Afflict. decif. 256. Mont. d. cap. 27. n. 14. fed de præfentibus tantum intelligi l. qui habet. §. fin. de tutel. vbi Cuma. & alij & in l. quod dicitur, ad agendum datum ad defendendum etiam effe eod. Gratian. difceptation. 145. n. 14. 225. n. 28. vbi etiam inuito curatorem ad litem dari non tamen aliũ quã quem maluerit adultus & n. 37. & Alex. conf. 122. in fine lib. 1. & etiã pupillo dari fi non fuerit infans n. 5. & Affl. d. dec. 256. n. 2. vbi Vrfil. Gratian. fup. n. 39. & ad lites datum de præfentibus dumtaxat intelligi Franc. in c. finali. nu. 4. de iudic. in 6. & Mandof. reg. 3. cancel. Q. 7. n. 9. Grat. d. difcep. 225. n. 70. Odofred. de curator. bon. dan. n. 36. vbi certæ rei & ad vnã litẽ, & plures dari poffe & fimpliciter datũ ad omnes lites datũ cenferi, & ad agẽdum & contrahendum. n. 37. ad præfentes autem & futuras lites dari poffe. Tholof. dec. 72. Manzi d. Q. 12. n. 10. in fine, declarat. Macerat. refol. 145. lib. 2. Carpan. cap. 34. & n. 55. fi creditor litem moueat contra abfentem bonis non liti dari probat ex Caftr. in l. ignorare. n. 3. C. de reftit. milit. quod declarat Fulgof. conf. 113 & 114. & minor etiam inuitus ad litem curatorem accipit Boer. dec. 92. etiam futuras. Tholof. decif. 72. Ricci. collect. 843. vbi etiam non habenti tutorem ex Balb. dec. 124. & non petenti ex Minf. obf. 31. cent. 2. Gail. obf. 108. lib. 2.

Proceffus autem cum procuratore minoris factus iuramento conftituto tenet Guid. Pap. dec. 35. Boer. dec. 92. Balb. dec. 68. Ricc. fupra.

Et gefta à minore fine curatore coram arbitris valent licet reftitui poffit Balb. dec. 309. Ricci. d. collect. 843.

1. Lim. nam vt curator ad litem dari poffit, primò à maiori parte creditorum detur. Secundo quod fpecialiter citentur ij quos prima caufa fucceffionis tangit. Tertio quod citato extraneo hæredi non minus centum dierum tempus ad deliberandum detur. Quarto quod inuentarium faciat. Quinto quod fatifdet. Capic. dec. 87. Cornaz. dec. 143. Ricci. collect. 2314. & liti datus non extenditur ad caufam appellationis Bal. conf. 172. in fi. lib. 2. nec ei folui poffe Fab. d. n. 13. & liti datur non perfonæ Cuma. in l. fi longius §. fi filiusfam. n. 5. de iud.

17 16. Amp. vt licet curator ad lites datus eodem modo reuocari poffit ficut & procurator, attamen curator fimpliciter datus reuocari non poteft nec fibi alter adiungi l. curatores. C. qui dar. tutor. pof. Guid. Pap. fing. 421. Manzi. d. Q. 12. fub. n. 10.

18 17. Amp. dari etiam poffe pupillo forenfi, & non fubdito Borgn. de tutor. n. 281. & feq. Manzi. d. Q. 12. n. 10. ad finem; quia bonis principaliter datur quę iudicis dantis iurifdictioni fufficit effe fubiecta Rol. cõf. 24. n. 23. lib. 3.

19 18. Amp. dari curatorem poffe loco infirmi curatoris, eiufque officium expirare prioris infirmitate ceffante Machel. patrocin. 3. n. 9. Manzi. d. Q. 12. n. 11.

20 19. Amp. minori inquifito curatorem dari qui eum defendat, alioquin acta nulla forent Afflict. dec. 208. Gomez. de delict. cap. 1. Manzi. d. Q. 12. n. 12. fed vide infra. tit. 10. n. 9.

21 20. Amp. curatorem prodigo dari l. dabimus. de priuileg. creditor. l. 3. de poftul. & l. 1. C. de curator. furiof. vel prodig. §. furiofi. Inft. de curator. Niger. in l. 1. n. 153. de verbo. oblig. Tiraq. de ceffan. cauf. par. 1. nu. 214. & ex eo adminiftratio interdicta videtur quod iudex proclamauerit ne cum Titio aliquis contrahat Paneirol. conf. 109. n. 23. qua interdicta contrahere non poteft, etiam cum iuramento, nec naturaliter etiam obligabitur de communi Turzan. concl. 183. vbi etiam mortaliter peccare contrahendo ex communi & Montan. de tutel. cap. 28. n. 35. & fequen. & c. 37. reg. 2. n. 17. vbi ex communi poft Bal. in l. 1. in fine. C. de curat. furiof. datum valere fubdit etiam fi is cui adminiftratio interdicta fuiffet prodigus non effet, & prodigo à coniunctis peti fat eft Spec. de curat. §. dantur. Bar. in l hoc autem ex quib. cauf. in pof. Montan. fupra n. 30. Galg. de tute. lib. 1. tit. 7. n. 54. & tutorem dari fi minor foret. n. 55. & in teftamento datum fine inquifitione confirmari n. 56. Papi. d. glo. legitimum. n. 2. Ang. in l. Fulcinius. §. adeo. n. 2. vbi etiam fufcipere actiones & fententias contra dominum exequi & tradit etiam quando bona venduntur quib. ex cauf. in pof. eat. Bero. Q. 122. n. 1. Garz. de expenf. c. 20. n. 1. Cald. de reft. in integ. verf. cum non abfimilis. n. 79. vbi ex officio dari & ad matris inftantiam dari l. 12. §. 1. vbi Bar. prodigum ait fapiens verbo infipientem factis Gall. de excep. fuc. tit. 1. exc. 5. par. 2.

22 1. Lim. nam fententia prodigalitatis declaratoria requiritur de communi Boer. dec. 23. n. 37. Nicel. concordat. 70. Cetral. commun. opinion. contra commun. Q. 109. & prodigi citatio. de cõmuni. Cagnol. & Dec. in l. furiofi. de reg. iur. & Montan. de tutel. cap. 28. n. 31. nifi notorie prodigus effet vt per eos & Ruin. cõf. 89. n. 13. lib. 5. citatio autem ex iudicis decreto præfumitur Dec. conf. 274. n. 5. Montan. fupr. n. 34. quam etiam requiri probat Galganet. d. tit. 13. n. 6. Valet autem datio curatoris vti prodigo licet prodigus non fit fi caufæ cognitio adhibita fuerit Buttigel. in l. is cui. n. 27. & feq. de verbo. obligatio. dummodo error non fuerit in fententia expræffus, nec iudici fubreptũ fit vel decretum non fit fuper ætate erroneum, quia his cafibus inualidum foret ex mente Bar. quamuis. Petr. indiftinctè non valere teneat cuius opinio magis communis eft fecũdum Iaf. ibi n. 14. & Ripa. n. 39. 40. vbi diftinguit quod valeat fi prodigus non contradixerit fententiæ alioquin fecus. Cuma. n. 8. citationem prodigi requiri (nifi notorie prodigus effet) & caufæ cognitionem Bar. autem. n. 4. diftinguit, adulto tutoris & curatoris dationem qui non fit non valere; vt prodigo qui non fit valere fi error in fententia non fit expræffus & Bal. in §. furiofi. n. 3. Inft. de curator. Alex. in d. l. is cui. n. 14. quæ etiam de ftilo Rotæ cum actis produci debet Rot. dec. 173. n. 2. coram Cauaher. Put. dec. 198.

dec.198.lib.1.& 704.par.2.diuerſ.quæ cauſæ cognitionẽ exigit coniunctorũ vicinorũ, & amicorũ facta requiſitione. Rot.corã Caualer.ſupr. vbi etiam triennio prodigalitatem ceſſare præſumi ſi nõ fecerit prodigos actus ſine ſententia Rot.dec.22. coram Caualer. vbi poſt. 30. annos non eſſe opus cum ſententia actis nec ſi de executione non agatur & 123.n.10.crim.per Farina.vbi nec requiri in cauſis hæreſis ſed ſine actis non exequi Garz.de benef.par.3.c.2.n.208.

23 21. Amp. vt prælato Eccleſiæ vel capitulo curator ad litem dari debeat.Cepol.caut.145.

24 22. Amp. Ceſari vel Principi curatorem dari l. 1. & finali.de offic.procurator.Ceſ.l.5.de iure fiſci. Monta. d.cap.27.n.16. & ſeq. ſubdens Ceſaris negocia gerere poſſe, exigere, locare, non tamen relegare, nec mulctare niſi pœnas legibus iniunctas imponeret; & inhabili per accidens effecto datur; ſed ſi initio inhabilis fuiſſet; imperium ad proximum ſucceſſorem, tranſmittetur Bal. in cap. 1. §. hoc quoque de ſucceſ. feud. Quod ſi Princeps fuerit maior 14. annis non poterit ſine curatore iuriſdictionalia adminiſtrare. Bar.in l.qui conſulebat. de re iudicat. Montan. ſupra dixi in tract.tutorum.tit.de communi Caldaſ. de reſt. in integ.verbis.hunc contractum n.46.& ſeq.

25 23. Amp. furioſo conſtitui curatorem maiori etiam 25.annis prouiſo ei prius de tutore vel curatore habita ratione ætatis l. 1. C. de curator. furioſ. §. furioſi. Inſt.de curator. vbi idem de prodigo & mente capto. Ang.ſupra.n.2.ſiue perpetuo vel temporaliter furioſus exiſtat.l.penulti.C.eod.nec in tali datione requiritur citatio de communi Dec.conſ.274.n.5.in fine Bero.Q.122.n.1.Garz.d.c.20.n.1.de communi Cald.de reſt.in int.verſ.cum non abſimilis n.77. Muntan. d. c. 28. n. 1. & ſeq. & n. 30. etiam filium dari curatorem patri matrique Galganet.de tutel. lib. 1. tit. 7. num. 54.& 55.poſt Speculat.de curator. §. dantur. Papien. in form.interlo.ſuper.legitim.perſon.glo.legitimum. nu. 2. vbi furioſo & mente capto dari, & perſonæ furioſi dari Cuma.in l.conſilio.de curat.furioſ.& perſonæ principaliter dari Dec.in l.3.n.12.C.qui admit & Ang.d.n.2.tradit quando bona vendantur & ex officio dari ex communi Cald. ſupra. & in primogenito demente ex accidenti.Marta.de ſuc.leg. par.1.Q.11. art.4.n.17. Alba. conſ. 226. n. 21. vbi curam inſtrumento probari & licet reſipiſcat ſub cura manere niſi per iudicem declaretur Rot dec 273. cri. per Fari. vbi intelligit ſi furor & amentia probetur ſed probari curatoris datione Maſe. concl. 826. nu.7. ſi tamen probentur requiſita à l.fin.§ ex inuentario. C.de curato.furio.Rot.deciſ.496 n.5. par. 2. recentis. & datus ſit vti dementi non quaſi dementi. n.5. & probari tenuit Rot.dec.198.n.5.nouis.diuerſ.par.5.ſed dec.233. n.35.36.acta tenere probat, nec probari furorem ſi procurata ſit datio curatoris poſt Boer.dec.23.nu.79. vbi præcipue ante geſta valere probat.

26 1.Subamp.vt magiſtratus curatorem dare differens, ad damna interim teneatur, quæ furioſus paſſus fuerit l. 1. §. magiſtratus. & §. ſciendum de magiſtrat. conuenien. Grat.conſ.105.n.8. lib. 2. Montan. ſupra n.8.

2. Subamp. vt curatoris datio vti furioſo facta teneat licet furioſus ille non eſſet Alex.conſ.86.n.6.lib.2. nõ poteſt curator dicere illum non eſſe furioſum Maſe. concl.826.n.8.

27 1. Lim. non dari ſine inquiſitione & pleniſſima cognitione cum plerique furere fingant, vt ciuilia onera detrectent l.obſeruare.de curator. furioſ. Montan. ſupra n. 9. & citationem requiri Galganet. d. tit. 17. n.7. ideſt ex iuſta cauſa Grat.a.diſcep.761.n.12.

28 2.Lim. nam pupillo furioſo non vti maiori furioſo curator dabitur, ſed veluti adoleſcenti l. 3. de tutel. Montan.ſupr.n.10.

29 3.Lim. nam ſi furioſus patrem haberet, tunc pater legitimus eius adminiſtrator eſſet l.cum furioſus.C.de curat.furioſ.Montan.ſupra n.11.

30 4. Lim. nam extantibus agnatis etiam filijs qui hodie patris curatores ſunt, hi conſtitui debent l. ſæpe. de curator. furioſ. Dec. conſ. 274. nu. 2. Pinel. in l. 1. part.1.n.64. C. de bonis matern. Montan. de tutel. d. cap.28.n.12.& ſeq.

31 5.Lim.non procedere in pupillo qui furere cœperit, cui curatorem dare non poteſt iudex ſi tutorem habuerit l.3.de tutel.quod ſi tutorem non habuerit, conſtituetur d.l.3.Port.inſtituit.de curator.n.13. Monta. de tutel.cap.37.reg.2.n.95.

6. Lim. in ficto furioſo l.obſeruare.6. de curato. furio.

32 24.Amp.procedere in ſæpè deliro cui etiam curator dabitur vt Rot. Roman. firmaſſe teſtatur Rebuf. de ſentent.prouiſional.glo.5.nu.3.Montan.d.cap.28.nu. 25.

33 25.Amp.Luſori aſſiduo curatorem dari Dec.in cap. finali. in fine.de iudic. Montan.ſupra n.49.

34 26. Amp. mulieri luxurioſè viuenti curatorem dari l.& mulieri.de curato.furio. Dec.in d.cap.finali n. 9. de iudic.Pinel.in l. final. n.20. & ſequent. C. de bon. matern.licet non detur viro luxurioſè viuẽti niſi prodigus ſit de magis communi Montan. de tutel. cap. 28.n.49.& ſequenti.etiam nuptæ Lup. in repet. cap. per veſtras. §. 21. n. 23. extra de donat. inter vir. & vxo. Garſ.de expenſ.cap.20.n.1.poſt Bal.in rub. de in int.reſt.n.7. vbi ſubdit quod ſi poſtea dilapidet reſtituetur in integrum ſed vt meretrici curator dari poſſit publica eſſe debet Decia.tract.cri. lib.8.tit. de raptu.cap.8.n.10.Cabal reſol.crim.123.Marta.de ſuc. leg.part.3.Q.12.art.3.n.5.

35 27.Amp.Eccleſię vacanti dari ſi vacatio diutina ſit, cum quo lis poſſit pertractari, cathedrali autem Papa, inferiori verò Epiſcopus conſtituet Abb. in cap. finali. ne ſede vacan.Montan. d. cap.28. n.66. & 67.

36 28. Amp.dari quando egregij debitoris bona diſtrahi debent l. curatore. 5. de curato. furioſ. Ang. conſ. 193.verſic.datur etiam curator.Bal.conſ.172. lib. 2. Crau.conſ.213.n.1.Montan.d.cap.28.n.68. Galg.d. tit.13. nu.11. Menoch. de arbitr. iud. caſ.150. num. 14.

37 29. Amp. ſubſtantiæ illius dari cuius pater apud hoſtes reperitur, & de ſtatu cuius dubitatur l. ab hoſtibus.§.ego autem ex quibus.cauſ.maior l.1.vbi glo. C.qui dar. tuto. poſ.Montan.ſupra n.70.

38 30.Amp. in muto ſurdo maiore 25. annis l. his qui. de tut.& cur.l.1.de curato. furioſ.§.furioſi. Inſt.de curator.Alex.in l.1.n.4. de verbo. oblig. l. 3. de poſtul. Galganet.d.tit.7.n.54.ſi minor autem ſit, tutor conſtituetur n.55.Niger.in l. 1. nu.149. & ſeq. de verbo. oblig. intelligendo modò non intelligant, & rebus ſuis nequeant ſupereſse alioquin ſecus. d. §. furioſi. in

fine

fine Bar. in l. 3. de postulan. Bar. & Alba. in l. mutum. de acqui. hæred. & primogenitis mutis surdis ex accidenti. dixi in tract. primog. tit. 10. n. 154. Marta. supra n. 17.

39 31. Amp. seruo qui de statu suo litigat curatorem dari l. ei qui. 17. de tut. & curat. dat. ab his l. 1. C. qui dar. tuto. pos. Galganet. supra n. 58.

40 32. Amp. si lis esse debeat inter tutorem & pupillum §. finali. Institut. de authori. tuto. l. 2. C. de in lit. dand. tutor. & l. final. & lite finita definit esse curator d. §. finali. Galganet. de tutel. lib. 1. tit. 7. n. 44. & tit. 13. n. 4. Minf. cent. 2. obs. 31. vbi petenti tantum dari probat. Feli. cons. 17. n. 5. & 6. vbi idem si cum alio litigare debeat pupillus vbi actor Alba. in l. qui habet. de testa. tut. Ang. in l. 1. n. 2. vbi etiam si non petat C. qui pet. tuto.

41 33. Amp. dari bonis vacantibus, dummodo possessoris inuestigatio, præcedat, eiusue quem prima tangit successionis causa inquiratur Alex. cõs. 137. n. 11. lib. 2. Gratian. discep. 194. n. 8. (vide infra lim. 19. & 20.) sed Alex. non loquitur de vacantibus Papien. d. glo. legitimum. n. 2. & in form. lib. ad redd. rat. tut. glo. & curatores. n. 10. vbi etiam teneri inuentarium facere. & bonis defuncti vacantibus dari posse Purp. cons. 72. n. 5.

42 34. Amp. morbo perpetuo laborantibus dari Specul. de curator. §. dantur. & §. cum autem. n. 17. vbi etiam infirmo constitui. l. 2. vbi glo. de curato. furios. vti furioso, mente capto muto surdo & prodigo & l. 1.

43 35. Amp. tutorem non habenti dari; vel habenti sed impeditum infirmitate, aut necessaria causa, vel minus idoneum; alijsque de quibus in l. 1. §. final. de postulan. & l. 2. 3. 4. & 5. eod. tit. & l. 3. 4. 5. 6. de priuileg. cred. §. fin. Inst. de curator. Specul. d. §. dantur in fine Manti. dec. 98. & 119. vbi subdit. etiam curatorẽ habenti pro diuersis boni dari curatorem posse Ricci. collect. dec. 843. & ad litem prosequendam tutore demente vel furioso effecto l. fi. §. sed & si. C. de admi. tuto. Bar. in l. curat. de tut. & cur. dat. ab his. vbi omnia facere posse, quæ non exigunt iuris solemnitatem.

44 36. Amp. filiofamilias minori curatorem in criminalibus constitui ad illam litem vel in actione personali in qua patri nil quæritur l. 1. vbi glo. C. de bonis matern. l. cum non solum. §. vbi autem. C. de bon. quæ liber. c. final. de re iudica. in 6. Bar. in l. finali. §. pupillus. n. 2. de verb. oblig. Guid. Pap. de compulsor. lit. Q. 1. n. 7. maior verò in iudicio agendo, & defendendo stare potest fine consensu patris. de magis cõi. Farin. Q. crimin. 12. n. 10. & etiam filiofamilias datur in his in quibus pater vsumfructum nõ habens administrare non vult. Ruin. cons. 24. n. 8. lib. 5. Milanen. dec. 3. n. 33. lib. 2. Soc. in l. neque impuberes. nu. 4. de in ius voc. vbi etiam quomodo citandus fit impubes. Alba. cons. 570. n. 9. vbi si lis cum patre fit vel pater absit.

45 37. Amp. Ecclesiæ dari si prælatus absit, vel agere nolit, cum superioris authoritate l. non solum C. de bonis quæ liber. c. si qua de rebus. 12. Q. 2. Io. Franc. de offi. & potesta Capit. sed vacan. Q. 9. partis. 2. principal. n. 4.

46 37. Amp. dari bonis præsentis quando filiofamilias hæreditas defertur quam pater adire recusat & huius curatoris potestas est solum in extraiudicialibus, quia filius in iudicio sine patre esse poterit, vel quando debitor cessit bonis l. fi. §. 1. C. de bon. quæ liber. Ang. cons. 193. nu. 1. & eius qui bonis cessit non suscipiet actiones sed bona vendet pro satisfaciendo creditoribus. datur etiam bonis præsentis qui non cessit bonis, quando debitor clarus est & eius bona venire debent & eius officium versatur in bonis vendendis tantum Ang. supra Meno. de arbitr. casu 150. n. 11. & seq. post Ang. in l. propter æs nu. 4. C. quando fisc. vel priuat. Castr. in l. à Diuo. Pio. §. sic quoque. nu. 3. de re iud.

38. Amp. vt de tutore. tit. 30. & ad certam causam curatorem dari §. 1. in fi. Inst. de curator. vbi glo. secus in tutore dicit.

39. Amp. curatorem dari bonis defuncti, eiusque, qui vbi sit ignoratur l. 2. de curato. bon. dand. Bar. in l. si pupillus. §. si tutor. n. 2. de tut. & rat. distrahen. Cast. in l. si quis instituatur. §. fin. n. 8. de hæred. inst. Odd. de rest. in int. Q. 29. n. 24. vbi etiam an tunc detur restitutio in integrum & vbi datur requiritur tutoris vel curatoris authoritas Q. 31. n. 24. & si debitor latitet nisi sit persona illustris curatorem non dari sed ad primum & secundum decretum procedi Cuma. cons. 114. Alba. in l. de curatore. de cur. bon. dand. Borg. de tuto. n. 331.

40. Amp. omnibus per iudicem dari posse ac debere qui rebus suis superesse nequeunt l. fi. in fi. cum l. seq. de postul. Cuma. in l. his qui. n. 2. de tut. & cur. Ang. in l. Fulcinius. §. adeo. n. 2. vbi dari bonis furiosi prodigi, pupilli tutorem non inuenientis & cuiuslibet absentis indefensi qui actiones suscipiet & executio contra dominium fiet quib. ex caus. in poss. eat & in l. cum cognatos C. de postlim: reuersus. Bero. Q. 122. nu. 1. Garz. d. cap. 20. n. 1.

41. Amp. fatuo curatorem dari, sicut mentecapto Dec. in l. furiosum. n. 10. C. qui testa. Facc. pos. vbi etiam an testari possit ac dementi constito de amẽtia Rot. dec. 273. cri. per Farin.

42. Amp. dari quando aliquis litigat per procuratorẽ, & dominus constituens valde remotus est, & iuramentum calumniæ requiritur quod per istum procuratorem præstari non potest, quia speciali careat mandato, tunc dabitur curator bonis qui tale iuramentum præstabit glo. in cap. cœterum. de iuram. calum. Ang. in l. fi. n. 2. de nauti. fœno.

43. Amp. dari quando vendenda sunt bona propter æs alienum, & tunc iudex constituet eum consensu maioris partis creditorum & gesta per eum rata sunt, & potest actiones intentare & conueniri, & si iudicium per alium exerceatur, ille alius non tenebitur cauere de rato vel iudicato soluendo nomine domini bonorũ sed curatoris l. de curatore. de curato. bon. dan. vbi Bar. Ang. & alij Garz. de expens. cap. 20. nu. 3. Ang. cons. 193. n. 1.

44. Amp. dari adulto agere volenti, quia si vult admitti in iudicio petere debet sibi curatorem dari, alioquin non audietur, si autem conueniatur ei inuito datur, ne in sua potestate sit an conueniri queat, & ad hoc compellitur captis pignoribus. vt in genere curatorem accipiat, non hunc vel illum, & communis est practica vt adultus citetur legitime Titio respõsurus, & si absque curatore compareat, per iudicem, vel partem moneri debet si curatorem non habeat vt sibi vnum petat Sali. in l. admone. n. 2. vbi alij C. qui pet.

tut. vide infra nu. 62.

45. Amp. non solum vniuersali curatorem dari posse, verum etiam singulari negocio vel rei. Cast. post glo. in l. cum non solum. §. sin autem. n. 6. C. de bon. quæ lib. & ad vnum actum in l. & si species. n. 1. rem pup. salu. fore.

46. Amp. Principib⁹ dari à Papa tutores impuberibus, curatores adultis de communi Gomez. de delict. cap. 1. n. 56. & eorum authoritate iurisdictionem exercent vt per eum.

47. Amp. dari quando minor accipere debet possessionem canonicalis portionis, & habitum Franc. Marc. decis. 1263. lib. 1.

48. Amp. bonis absentis curatorem dari ad bona excutienda Papien. in forma. libel. in actio. hipothe. glo. exceptionem. n. 12. Caroc. de excus. par. 2. Q. 46. n. 35.

49. Amp. matri furiosæ filium curatorem dari l. 4. de curat. furio.

50. Amp. minori clerico litiganti coram laico curatorem à laico dari Viui. dec. 387. n. 4. ex Gemi. in cap. si annum. §. in huiusmodi. n. 6. de iud. in 6. & Rot. Rom.

51. Amp. vt infanti iudex curatorem ex officio dare possit in casu celeritatis requisita vel rei perituræ si tutore careat, aliàs cessante necessitate citantur agnati vt tutorem dari faciant vel infantem defendāt in iudicio Gail. obs. 107. in fi. lib. 2.

52. Amp. vt minori etiam legum Doctori in iudicio curator sit dandus Bal. in l. sed & milites. §. qui autem n. 1. & 2. de excus. tuto. Odd. Q. 23. n. 31. & seq. vbi ampliat in actis inconsulte factis in causa & Ias. in §. 1. vers. & adde. in add. ad Port. Inst. de fiducia. tute. in fi. d. versiculi. Cancer. var. resol. par. 2. cap. 1. nu. 308. vbi etiam ex Garzia. de melior. & expens. cap. 23. n. 35. imperitissimos iurisperitos esse solitos in suarum rerum administratione subdit.

53. Amp. dari si spurio relictum fuit quando capere poterit vel legitimabitur Marta. de succes. lega. par. 1. Q. 8. art. 3.

54. Amp. vt si creditor agere velit contra debitorem sui debitoris qui se debitorem neget nec de eius calumnia constet, nec incontinenti probari possit debitorem esse, curator bonis debitoris condemnati dabitur, qui debitorem condemnari faciet, vel creditori actiones cedet Ang. in l. à Diuo Pio. §. sic quoque sub n. 1. de re iud. Ias. n. 1. post alios Alex. n. 5.

47 7. Lim. nam curator prodigo, furioso, & mente capto nisi causa cognita non datur, eisque citatis; nisi adeò notorium foret vt nulla defensio posset allegari. Doc. in l. is cui bonis. de verb. obligatio. Piagg. de tutor. & curat. Q. 2. n. 34. Gutierez. de tutel. d. cap. 19. n. 4. & sequent.

48 1. Sublim. & declara nam cognitio aliqualis sufficit, idest vt aliqualiter de furore constet vel alia causa ob quam curator datur Gutier. supra. nu. 7. cum inquisitione autem & sine dari potest Alex. cons. 86. lib. 2. & legitimis deficientibus iudex ad curatorum dationē ex inquisitione procedet, ac ea etiam omissa nu. 7. & Piag. supra n. 32. & Gutierez. supra n. 8.

49 2. Sublim. nam furiosi, prodigi, & mente capti eo ipso probantur, quod eis curatorem dari coniuncti petiere Bal. in §. item furiosi Institut. quib. non est permis. facere testam. Montan. de tutel. cap. 28. n. 29. & alijs modis probabitur vt per Mascard. concl. 824. & sequent.

50 2. Lim. ad lites curatorem non dari tutorem habenti, nisi cum tutore lis sit Soc. Iun. cons. 46. nu. 4. & 6. lib. 1. Piag. supra nu. 62. Gutierez. supra. n. 25. si tutor præsens sit l. 11. vbi Bar. de tut. & cur. dat. ab his. Minsing. cent. 2. obseruation. 31. nec inuitum nisi ex causa Aufrer. ad Cappel. Tholos. decis. 31. Larath. cons. 22. nu. 1. vide infra n. 78. Carpa. cap. 34. nu. 53. Roma. cons. 454. nu. 19. vbi nisi tutor sit minus idoneus vel absit Cald. de rest. in int. in prin. n. 29. vbi nisi ex causa puta ob senium vel malam tutoris valetudinem l. Solet vbi glo. & Bar. de tutel.

51 3. Lim. non dari nisi præsentem præsenti, & cautius est & petenti sibi dari exprimi Bar. in l. 3. §. si pupillus. nu. 2. de tutel. Afflict. decis. 262. nu. 5. Fab. in §. item inuiti. nu. 6. Inst. de curator. Calca. cons. 33. nu. 26. vbi dari quem petit. Piag. supra nu. 64. & sequent. Gutier. supra n. 25. immo non dari nisi petenti Aufr. ad decis. Tholos. 72. Veral. decis. 158. nu. 3. lib. 1. Franc. in cap. si annum. §. delegatus de iud. in 6. Manzi. de tutel. Q. 12. nu. 10. Afflict. decis. 256. nu. 2. & 3. vbi quod conclusum fuit d. §. si pupillus. intelligi solum in casu suo quando scilicet tutor agit contra pupillum; sed quando alius non tutor agit in iudicio contra pupillum infante maiorem, tunc datur curator ad litem per iudicem etiam si à pupillo minime petatur seruata tamen forma l. 1. C. qui pet. tuto. quæ forma est vt ad actoris instantiam iudex mandet pupillo infante maiori quod veniat ad petendum curatorem ad litem, quo comparente, ille dabitur quem petierit, sin autem contumax fuerit, iudex curatorem ad litem constituet ex Salic. ibidem, alioquin si pupillo conuento iudex non posset curatorem ad litem constituere, numquam pupillus tutore carens conueniri posset, nisi prius ei de tutore prouiso, ipse enim numquam peteret sibi ad litem curatorem dari, quod dicendum non est Sali. supra & Bal. in l. ait prætor. §. permittitur. de minor. Affl. supra Marant. de ord. iud. dist. 16. nu. 36. Gab. cons. 25. nu. 12. lib. 2. etiam de iure canonico num. sequent. Caechera. decis. 89. n. 1. Mins. cent. 2. obseruatio. 31. Montan. de tutel. cap. 29. nu. 16. & petenti pupillo constitui Odofred. de curator. bon. dand. nu. 38. Aufrer. ad Tholos. decis. 72. vide infra lim. 7. Mandos. de commis. form. 4. vers. absentibus sublimitans non procedere quando adultus citaretur vt legitimè compareret & Gratia. decis. 75. liti autem inuito & gratis datur Calca. d. nu. 26. Capra. cons. 110. nu. 11. & 12. vbi idem si in testamento datus sit & confirmari debeat, vt non possit inuito adulto. Ripa. in l. dies. §. hoc autem. nu. 40. de dam. infect. vbi ex Bar. non dari pupillo ad litem nisi petenti, secus furioso & prodigo qui in l. 2. nu. 1. de cur. bon. dand. inquit adulto non dari nisi petenti nec pupillo sed furioso & prodigo & bonis defuncti ex officio dari potest, non viuentis & latitantis tunc enim bona venduntur, non latitantis verò vt furioso & prodigo. Crau. cons. 359. ad litem dari etiam non petenti. Purp. in l. 1. nu. 13. de iurisd. om. iud. vbi curatorem adulti non dari nisi petenti, ac pupillo ad lites; secus furioso & prodigo & hereditati iacēti & Principi minori. Sed si bona pupilli perirent vel tutor nollet se exhibere vel minus

solemnis

solemnis esset curatorem dari Affl. dec. 256. Mauso. de caus. executi. lim. 11. n. 34.

52 4. Lim. nam curator absentis, vel hæreditatis iacẽtis non potest soluere debita nec bona insolutum dare, alioquin contra possessorem hæreditatis petitio dabitur; nec potest etiam bonis absentis dari curator pro illis vendendis ad petitionem creditorum, nisi domino bonorum per veram contumaciam absente, quo non probato, processus irritabitur Rolan. cons. 48. n. 17. & sequent. lib. 1. Gutierez. de tutel. part. 3. cap. 17. n. 5. & 8. probat curatorem bonorum neque actiones mouere posse nisi tempore perituras, prout nec etiam ventris curator, nec soluere creditoribus nisi pœna magna immineret, & idem in curatore vẽtris, quoniam hi curatores ad custodiam tantum dãtur & Baec. de decima. tutor. cap. 16. n. 15. per l. creditor. de bon. authorit. iudic. possidend. l. 1. §. item si periculum. de ventr. in posses. mitten. l. si quis instituatur § penult. de hæred. instituend. l. 1. de curator. bon. dand. vide infra lim. 19.

53 5. Lim. nam si suus hæres extiterit infans, bonis & hæreditati iacenti nõ poterit dari curator, hæc enim non est hæreditas iacens, nec bona iacentis sunt si tutor testamentarius vel legitimus extet Bal. cons. 308. nu. 1. lib. 1. nec dari infanti Afflict. decis. 262. sub nu. 4. Borg. de tutor. n. 281. Manzi. de tutel. d. Q. 12. nu. 9. Veral. decis 158. par. 2. Cacchera. decis. 89. nu. 2. Monta. de tutel. cap. 29. n. 17. 18.

54 6. Lim. non procedere in debitore vel creditore minoris qui curator esse non potest, quod si eligi permiserit, creditum amittet authent. minoris debitor C. qui dar. tutor pos. idemque in tutore accidit Bal. cons. 308. nu. 3. & sequent. lib. 1. idem in hipothecaria tradens. Surd. cons. 377. nu. 16. & in reali num. sequent. 34. & sequent. vbi etiam non posse excusari si creditum notificet post acceptam tutelam Galganet. d. lib. 3. Q. 34.

55 1. Sublim. non procedere in rei vendicatione Bal. supra.

56 Contrariam opinionem communiter Docto. approbarunt, eamque tenuere Iacob. de Rauen. Iacob. de Beluis & Cin. in authen. minoris debitor C. qui dari tutor. pos. glo. Bar. & Sali. ibi Aretin. in §. inter tutorem. n. 5. Institut. de autho. tutor. Niger. in l. 1. n. 91. de verbor. oblig. de communi Surd. cons. 377. n. 18.

57 2. Sublim. non procedere quando constaret illud testatorem sciuisse Bar. in auth. matri & auiæ. nu. 11. 12. C. quando mulier. tute. offi. fung. pos. Bal. nu. 3. Sali. nu. 9. Aretin. in §. final. nu. 4. Institut. de authorita. tutor. Bero. Q. 49. paulo ante n. 1. Galganet. de tutel. lib. 3. Q. 34. nu. 4. & 5. Soc. Iun. cons. 5. lib. 4. immo in testamentario etiam si testator ignoraret. ex communi. cons. 7. n. 24. lib. 4. & Cabal. cons. 25. part. 2. qui probat eum à testatore dari posse quem creditorem sciret, vel habere bona communia cum minore; sententia tamen certa requiritur Rot. Rom. decis. 757. part. 4. diuerso. Gratia. discep. 914. nu. 14. & seq.

58 3. Sublim. non procedere quando curator debitor ex administratione fieret tunc d. authen. cessat de cõmuni post glo. in authent. minoris debitor & Bar. n. 5. Bal n. 4. Albe. n. 6. Ang. & alij etiam C. qui tutor. dari possint. & Mago. dec. Florent. 1. n. 57. idem dicentes si debitor fieret ex mala administratione.

59 4. Sublim. non procedere in curatore hæreditatis iacentis nam creditor dari potest Roman. sing. 131. & bonis dato. Ang. in auth. minoris. n. 6. C. qui pet. tut.

60 5. Sublim. non procedere in matre & auia Soc. Iun. cons. 7. n. 25. lib. 4.

61 7. Lim. nam volenti tantum non inuito adulto curator constituitur. §. 2. Inst. de curator. vbi Port. n. 4. & alij de cõi. Soc. Iun. cons. 97. n. 15. lib. 1. Mins. cent. 2. obseru. 31. Panciról. cons. 160. n. 9. Gab. cons. 25. n. 11. lib. 2. Fab. de Anna. cons. 19. n. 8. Gail. obs. 96. n. 2. lib. 2. Neuizan. cons. 17. n. 76. & 77. Montan. de tutel. cap. 37. reg. 2. n. 93. Rota. Roman. dec. 324. n. 1. part. 2. diuerso. Galganet. de tutel. lib. 1. tit. 7. n. 59. & tit. 13. n. 5. & 12. ex §. item inuiti. Institu. de curator. vide supra tract. de tutor. tit. 30. Gratia. discep. 914. n. 27. vbi nec testamento adulto inuito dari subdit l. curator C. de excus. tut. Gab. cons. 25. n. 17. lib. 2. Grat. discep. 914. n. 28. Papien. in form. lib. ad red. rat. tut. glo. & curatores. n. 6. Cuma. in l. hæc autem ex quib. caus. in pos. eat. secus dicens in tutore Cald. de rest. in int. in princ. n. 3. & 7. & de communi in curatore ad negocia. n. 30. & n. 35. non dari probat ad litem curatorem si pupillus, vel adultus, citatus comparuit per procuratorem & iurauit se non venturum contra processum, & rem iudicatam & vers. sine curatore num. 64.

62 1. Sublim. nam si non cum tutore sed cum alio minor litem habeat, minori ad litem etiam non petenti curatorem constituere potest, ac inuito. d. §. item inuiti. vbi Aldobran. intelligit si conueniatur & Sali. in l. 1. n. 2. C. qui pet. tit. Minsing. d. obseruation. 31. probans tunc ad partis instantiam mandari pupillo, vt veniat ad curatorem petendum; & si venerit, ille dabitur quem minor elegerit alioquin iudex alium dabit ex officio (vt supra lim. 3.) Galganet. d. n. 59. & d. n. 5. Tholos. dec. 270. Neuizan. cons. 17. n. 76. vbi quãdo adultus reus esset Vant. de nullit. ex defectu mandati. n. 144. intelligens instante parte. & ita iudicatũ probat Ricci. collect. dec. 1629. Papien. d. n. 6. glo. in l. mutus. 43. verbo. satisdare de procur. cogi siue agat, siue conueniatur, non verò vt plus vnum accipiat alio & Lup. in cap. per vestras. §. 27. n. 6. de don. inter vir. & vxo.

63 2. Sublim. nõ procedere in furiosis prodigis vel alio morbo laborantibus, his enim curator etiam ex officio dari potest §. furiosi. vbi Aretin. Instit. de curator. Galgan. d. tit. 13. n. 6. citato. furioso, nec non & prodigo vt administratio interdicatur Alex. cons. 86. nu. 12. lib. 2. Dec. cons. 274. Tiraq. in tract. res inter alios acta n. 85. Fab. in §. item inuiti. n. 3. Inst. de curator. secus probans in muto, surdo, vel alia infirmitate detento & n. 4. satis inquit vocari furios. & prodigos.

64 3. Sublim. non procedere in lite cui, ac Principi male administranti inuito, curator constituitur. §. 1. Inst. de curator. Innoc. & Lanfranc. de Orian. sing. 17. Caldas. de restitut. in integrum verbo. hunc contractũ n. 45. & in princ. n. 8. vbi de communi & nu. 30. 31. Gratian. dec. 225. n. 5. 282. n. 4. §. 1. in fin. Inst. de curator. Mandos. de commis. form. 4. vers. curatorem ad lites. maxime ex clausula vt legitime compareat citatus, Ias. in l. licet. nu. 4. C. de testam. milit. in And. in

Gratian. disceptatio. 225. n. 21.

77 16. Lim. non dari maioribus Spec. de curator. §. cum autem n. 3. nisi furiosis mente captis & prodigis vt supra lim. 7. sed si maiori tamquam minori datus sit, datio tenebit Bal. in l. 2. n. 4. C. quando prouo. non est necess.

78 17. Lim. non dari tutorem habenti, & dationem curatoris esse inualidam Bar. in l. curator. 11. de tut. & curat. dat. ab his sublim. vt supra n. 72. nec vbi tutor dari debet valebit datio curatoris Veral. dec. 158. par. 1. Ricci. collect. dec. 843. nisi tutor idoneus non sit vel ad tempus excusetur. §. interdum. Inst. de curator. & supra n. 50. vel absit Roma. cons. 454. n. 19. datur etiam si tutor temporali impedimento excusetur Port. in. §. 1. n. 6. Inst. de curator. & si relegatus sit vel bannitus Imo. in l. verò n. 6. de solut. & si generalis curator absit alius non adiungitur, sed actorem debet constituere ne damno afficiatur Soli. in l. curatorem C. qui dari tuto pos. Ror. coram Caualer. dec. 257. nu. 6. nec dari etiam pupillo furioso effecto l. 3. de tuto. datur tamen si litem habeat cum tutore d. l. 3 §. si pupillus.

79 18. Lim. curatorem habenti curatorem non dari Nepos a Monte Alban. discept. art. 12. n. 2. licet coadiutor dari possit Ang. in l. si præses. n. 2. C. quomo. & quand. iud. per illum tex. & si generalis curator in aliquo negocio suspectus sit dabitur specialis Sali. in l. si furiosi. n. 4. C. de nup. Put. dec. 119. lib. 3. ad negocia non dari ad lites secus.

80 19. Lim. absenti non dari curatorem nisi constito iudici de absentia vt iudici clare & liquidè l. hoc autem §. defendi, ex quibus caus. in possess. eat. Ang. cons. 103. n. 1. Rol. cons. 48. nu. 14. lib. 1. nec datur bonis absentis latitantis causa fraudationis l. Fulcinius. §. adeo C. de bon. autho. iud. possiden. glo. in l. 1. in vers. & conditio de curator. bon. dan. Ang. cons. 193. n. 1. in fine, qui secus probat si non latitaret sed ex alia causa abesset, puta si in potestate hostium foret tunc enim prouidetur curator; vel eius fauore (nullis extantibus curatoribus) vt propter notoriam ipsius dissipationem bonorum, & hic curator nemine petente dari potest etiam ex mero iudicis officio glo. 1. in l. 2. de curator. bon. dan. Ang. d. n. 1. in fine cuius potestas in vigilando tantummodo consistit, ne eius bona dissipentur suscipiet ergo actiones, alioquin dissiparetur bona distracta tempore peritura l. si quis ita instituatur, de hæred. instituen. l. lex quæ tutores. C. de administrat. tutor. distrahet etiam non peritura si graue æs alienum vrgeat quod ex pœna crescat maxime publicum l. 1. de curato. bon. l. & curatoris. de administr. tuto. Ang. d. cons. 193. n. 2. intelligendo vt quando vendere potest solemniter & cum decreto iudicis & ex causa tantum possit d. l. lex quæ tutores ad alia autem per quæ non occurritur contra dissipationem potestas eius nullatenus se extendit, quia cum causa dandi curatorem sit in dissipatione fundata eiusdem potestas per causam limitatur. Quandoque autem datur curator bonis absentis non eius fauore principali sed tertij, puta ad instantiam creditorum, & tunc si potestas eius limitata sit alterius non geret. ideoque datus bonis absentis vendendis, solum vendet ac distrahet; sed si eius potestas limitata non fuerit, sed simpliciter curator fuerit constitutus tunc siue absentis bonis vel hæreditati iacēti datus sit actiones passiuè intentare potest secundum omnes Ang. supra. n. 3. versic. in hoc ergo. item actiue quando grande imminet æs alienum aut ob aliud necessitas vrget, intentari actiones etiam tempore non perituras, nam si alienare potest hoc casu multo fortius actiones intentare l. ait prætor. de iur. delib. l. si diu quib. ex caus. in possess. eat. & propterea actionem etiam non perituram poterit intentare ad cuiuscumque instantiam curator fuerit datus; vbi in obligatione versatur id quod naturaliter cursu temporis corrumpitur; & quia illam actionem intentari interest tam creditoris quam tertij cuiusque interesse prætendentis cum per eam conseruatio patrimonij procuretur. Vbi autem nulla necessitas immineret curator datus ad instantiam creditorum vniuersa intentat, quia eorum interest intentari vt exacta per eos consequi possint & sibi satisfacere, curator autem datus ad alterius instantiam tempore perituras tantum intentet Ang d. nu. 3. Meno. de arb. cas. 150. n. 30. 31. ex causa necessaria puta æris alieni etiam tempore non perituras intentare posse tradit magis communem conclusionem negatiuam limitans Meno. de arb. cas. 150. n. 31.

81 20. Lim. defunctis bonis non dari curatorem si non extet nec speretur hæres, quia non dicitur iacens hæreditas sed vacantia bona quorum gestio ad procuratorem fisci pertinet l. 1. §. cui bona, de iur. fisc. l. 1. C. de off. procur. Ces. idem si speretur successor, nam non datur curator, sed ad instantiam quorum interest Prætor dat tempus intra quod adeat l. si quis instituatur. de hæred. instit. idemque si dubitetur non tam cito futurum hæredem, nam tunc etiam datur tempus vt supra si eius culpa differatur, sed si non eius culpa, sed quia sub cōditione sit institutus casuali non potestatiua, nisi intra certum tempus adeatur hæreditas Prætor pronunciat bona à creditoribus possidenda & interim curator datur bonis & perituris distrahendis & etiam non perituris, non tamen intentabit actiones non perituras tempore; & omnia poterit pro conseruatione bonorum; quod si nemo sit qui velit adire etiam primum locum tenens & tunc datur curator qui legitimam potestatem habet, intentat etiam tempore non perituras & distrahit peritura si necessitas vrgeat glo. magna in fine l. 2. de cur. bon. dand. Ang. cons. 193. n. 3. Meno. de arbitr. iud. cas. 150. n. 2. 3. & sequent.

82 21. Lim. forensi absenti non subdito iurisdictionis dantis curatorem dari non posse, & dationem nullam esse, oportet enim eum cui datur vel contra quē datur esse de loco vel foro iudicis dantis, vel saltem de foro saltem ratione causæ mouendæ, itaut si præsens esset iudicium ibi suscipere cogeretur Bal cons 173. nu. 1. lib. 2. & si forensis nullitatem proponat reconueniri non potest, quia reus est vel actor necessarius. n. 3. vel ei locatio facta contrario imperio reuocari subdens. Viui. dec. 128. vbi de iure ciuili ante litem contestatam reconuentionem fieri debere sed iure cano. vsque ad sententiā & etiam coram delegato & super separatis fieri potest lim. vt per Soc. reg. 332. clericus etiam actor coram laico reconuenitur nec desistere potest Pereg. dec. 142. vbi etiam quādo cesset reconuentio & coram quibus locum habeat.

83 22. Lim. non dari præsenti vel quasi præsenti velut si parum distet Bal.cons.172.lib.2. nec eius bonis nisi constet illis superesse non posse excepto casu speciali l.curator.de cur.furio.Bal.in rub.C. de succes. edic. n.3.

84 23. Lim. non dari impuberi vel pupillo nisi bona peritura essent, vel mora esset periculum allatura Bar.& Alba.in l.Fulcinius.§. adeo. quib. ex caus. in possess.eat.

85 24. Lim. non dari filiofamilias, datus autem ad hæreditatem adeundam, ad filij vtilitatem censetur cōstitutus.Bar.in l.1.n.3.si seruit.vendic.& quādo filiusfam.minor.est, non datur curator personæ sed bonis, vel hæreditati. in l.cum non solum.§. sin autem. n. 1. C.de bon.quæ lib.

Sublim. quando pater fugitiuus esset, & ageretur de bonis fideicommisso subiectis à patre alienatis recuperandis Coccin.dec.378.n.8.

86 25. Lim. non dari curatorem minoribus in criminalibus de consuetudine licet secus de rigore iuris. Cla.in §.fi. Q. 55. vers. vlterius potest. Affis. dec. Perus.13.n.10.vide infra tit.10.n.9.

87 25. Lim. non dari capitulo cum Episcopo litiganti curatorem Felt.in cap.edoceri n. 9. de rescrip.vbi cōmunem testatur.

88 26. Lim. vt licet hæreditati iacenti dari debeat. vt supra n.5.etiam quando cōtra eam excussio facienda est, vel ad secundum decretum procedi,secus si ad primum.Alex.in l.3.§.prætor ait. n.24.de dam.infect. & in l.ad diem n.4.de verb. oblig. l. si bona vbi Bar. C. de bon. autho. iud. possid. Neguz. de pigno. par. 8. memb.1.n.12.Rol.cons.79.col.1. lib. 1. Pereg. cons. 82.n.12.lib.2.Caroc. de excuss.par.2. Q. 55. secundum verò non potest concedi super re diuersa à primo cōtenta nisi priora non sufficerent pro credito soluendo. & si nullum sit, res cū fructibus perceptis restitui debet Milan.dec.14.lib.1.vbi etiam tradit quando plures domus pro vna habeantur, puta si vnam ianuam habeant, vel vna ad alterius vsum destinata sit, vel sub eijsdem finibus sint, vel pro vnica destinatione patrisfamilias habita sit, nec diuisione pro commodiori locatione desinit vnica esse; plures autem censentur si plures ianuas habeant, vel diuersis nominibus vocentur, vel si secundum statum præsentem diuersæ sint, nec venit contigua licet communicationem cum alia habeat, vel destinatione patrisfamilias, vel si constet pro separatis vocatus, vel si curia communis erat & ianua cum effectu vtrique seruiēdi, vel si vna pro vsu alterius destinata non esset, nec simul locarentur n.46.& seq. & conclaue & clausuram contineri pariete etiam interiecto Rot. dec. 430. par. 1. recentis. & contra pupillum procedi posse ad primum & secundum decretum licet purgata contumacia restituatur Natta.cons.541.n.11.513. n. 12. secus tamen contra infantem Affl. dec.262.n.3.

89 27. Lim. non dari prodigo nisi ei bonis interdictum sit Aret.in §.furiosi.Inst.de curato.Mauson.supra. nu. 82.de caus.execu lim.11.

90 28. Lim. vt ad litis datus de præsentibus tantum intelligatur l.qui habet §.fi.l.seq.de tutel. Riec.in prax. Eccl.fori.tom.3.resol.226.col.pen. vers. idem est in curatore.

91 29. Lim. vt ad lites datus non habeat bonorum administrationem, & ideo non potest possessionem trāsferre, nec subhastationi consentire Pute.dec.130.n.3. lib.3. vbi subdit ideo inuentarium non facere Rota. dec.282.in fi.par.1.recentis.

TIT V.
QVI ET A QVO CVRATOR DETVR.

SVMMARIVM.

1 *Curator ab ijsdem magistratibus datur quibus & tutor; & qua forma.*
2 *Creditor curator constitui potest.*
3 *Curator vnus vel plures constitui possunt.*
4 *Curatores absenti de cuius morte dubitatur constitui possunt ac debent ab intestato venienties.*
5 *Curator à seculari clerico datur quoad bona seculari subiecta.*
6 *Socer nurui curator dari potest.*
7 *Pater auus proauus & proauia si velint cæteris in cura præferuntur.*
8 *Filius si bonus sit curator patri dari potest.*
9 *Curator vnus & plures constitui possunt.*
10 *Curator dari priuatus potest & in officio existens.*
11 *Pater & filiusfamilias curatores constitui possunt.*
12 *Curator bonis inuitus constitui potest.*
13 *Curator ab Ecclesiastico dari potest ad litem quando minor laicus coram eo litigaret, & è contra iudex laicus clerico litiganti coram se lim. num. seq.*
14 *Curator clerico à seculari non datur si de præiudicio Ecclesiasticorum ageretur.*
15 *Curator ab ordinario dari potest lite etiam coram delegato pendente.*
Testamento patris furioso curator datur & eo cessante legitimus, aliàs datiuo; & alijs vt ibi.
16 *Curator nisi à Iudice competenti non datur.*
17 *Mulier non potest esse curatrix nisi mater auia & proauia.*
18 *Minor annis 25. curator esse non potest.*
19 *Iudex loci vbi lis agitur curatorem si opus sit & dare possit constituit.*
20 *Iudex ordinarius non delegatus lite excepta coram eo vertente dat curator.*
21 *Miles & cæcus curatores esse non possunt.*
22 *Maritus generalis vxoris curator non datur, licet ad vnam litem possit.*
23 *Curatorem tantum constituatis qui tutorem dare potest.*
24 *Principi curator à patriciis Regni dari debet.*
25 *Vasallo respectu feudi à domino nisi subditus dari non potest lim.num. seq.*
26 *Vasallo non subdit consentiens à feudi domino constitui potest.*
27 *Absens curator non datur.*
28 *Curam affectans curator non potest constitui lim. nu. seq.*
29 *Curam affectans si diligens & probus sit eligi potest.*
30 *Suspicio leuis pro curatoris reiectione non sufficit, at probabilis requiritur.*
31 *Curator constitui non potest minoris proximior lim. num. sequent.*
32 *Mater & auia statuto successione priuata curatrices eligi possunt.*
33 *Socer non debet nurui constitui curator nisi, & nurus instaret.*

34 *Creditor*

34 *Creditor minoris debitoris curator constitui nequit lim. num. seq.*
35 *Hæreditati iacenti creditor dari curator potest.*
36 *Hæres curatoris in cura non succedit.*
37 *Inuitus nisi ex causa ad lites curator non datur.*
38 *Clerico à laico curator quando constitui possit.*
39 *Curator bonis extra dantis territorium constitutis dari non potest.*
40 *Curator alterius iurisdictionis dari non potest sed iudici loci rescribetur.*
41 *Incertus non potest dari curator.*
42 *Seruus, mutus, surdus, cæcus, furiosus, minor, miles maritali affectione coniunctus, maritus sponsus socius, patrimonialis colonus curatores constitui non possunt.*
43 *Consanguinei in tutela & cura quando præferendi.*
44 *Iudex nemine petente curatorem non dat.*
45 *Contrarium in bonis absentis & hæreditati iacenti tenent ibi citati, l mita. num. seq.*
46 *Curator furioso muto surdo & aliis morbo perpetuo laborantibus etiam nemine petente datur.*
47 *Infanti nemine petente curator datur vbi, & locus est, lim. num. seq.*
48 *Infanti quomodo curator detur.*
49 *Inuitus bonis curator dari non potest.*
50 *Curatorem habenti non datur curator. lim. n. 51.*
52 *Suspectus matri an dari veneri curator possit.*
53 *Inuitus curator an detur.*
54 *Curator constitui debet vir probus & diligens.*
55 *Petenti tantum curator & præsens datur.*
56 *Maritus non datur vxori curator.*

TIT. V. CAP. I.
QVI ET A QVO CVRATOR DETVR.

1 CVrator datur ab ijsdem magistratibus quibus & tutor scilicet à Prætore Proconsule ac Prefecto Ægypti Præfecto Vrbis, Defensore Ciuitatis, & Iudice Alexandriæ §. final. Institut. de Atilian. tutor. §. 1. Inst. de curator. l. 1. §. item solent. de offi. Præfect. Vrb. Spec. de curator. §. 1. Manzi. de tute. Q. 13. vbi subdit ex l, 2. de curator. bon. dand. curatorem bonis cum consensu creditorum dari debere & à Domino loci vbi bona reperiuntur Pancirol. cõs. 109. n. 24. & à iudice loci vbi sunt bona Gab. cons. 28. n. 8. lib. 2. loquens de absente; & à iudice qui liti cœptæ, præesset Bar. sing. 177. competenti tamen Rol. cons. 48. n. 18. lib. 1. Gail. obseruatio. 96. n. 2. lib. 2. Montan. de tutel. cap. 37. reg. 2. n. 83. Gratia. disceptatio. 225. n. 40. & sequent. Odofred. de curator. bonis dando. n. 1. & seq. Roffred. de libel. par. 5. rubr. vltim. n. 6. & ab ordinario non à delegato iudice dari debet, nisi ad litem delegato commissam Bertaz. clauf. 8 glo. 7. n. 1. & hæreditati etiam iacenti à Iudice datur Caccheran. dec. Pedemont. 34. n. 21. Rota. Roman. dec. 520. n. 18. par. 1. diuersis. & à delegato dari posse ad litem coram delegato vertentem Montan. supra. n. 84. & bonis absentis à iudice tutor & curator datur vbi sunt bona l. ius standi de tut. & cur. dat. Gab. cons. 28. n. 8. lib. 2. & iudicis arbitrio non inspectus datur n. 13. & seq. & iudicis arbitrio dari. Dec. cons. 575. n. 3. Old. cons. 59. à iudice dari probat à quo tutor & in loco vbi lis agitur vbi etiam mixti esse imperij & si certis bonis detur à iudice vbi sunt bona dari debet; si generaliter aut simpliciter à iudice domicilij vel originis datur & potest exercere curam etiam extra prouinciam n. 2. & 3, Alba in l. de curatore. §. quæritur. de curato. bon. dand. Bar. in l. actor. n. 11. Cuma. n. 4. rem rat. habe. dicunt absentis bonis dari à iudice, cedentis vero à creditoribus. ff. rem rat. habe. Decia. cons. 109. n. 10. 51. & 52. lib. 2. vbi dari hæreditati iacenti per iudicem domicilij defuncti, non tamen quoad lites bonorum sitorum in aliena iurisdictione, sed quoad gestionem eorum in quibus nulla potest esse controuersia Purpur. cons. 118. n. 21. à iudice originis, domicilij, & bonorum absentis dari & formam iure exprimit & a Iudice non à testatore dari Cor. cons. 73. n. 5. lib. 3.

2 1. Amp. creditorem posse curatorem constitui Odofr. supra. n. 10. & seq. Gail. obseruation. 130. n. 11. lib. 2. præsertim respectu debitoris fugitiui, ac latitantis. n. seq. Rol. cons. 48. n. 14. & seq. lib. 1. nec non & hæreditatis iacentis. l. debitor. de negoc gest. Roma. sing. 131. Cotta. in memorabil. verbo. connexorum. versic. numquid Carpan. super statu. Mediolan. cap. 316. n. 12. & tam ad litem bonis absentis, quam hæreditatis iacentis Ang. in authent. minoris. n. 5. & 6. C. qui tut. vel curato. dari poss. si tamen iudici competenti constet de absentia Rol supra. Ang. cõs. 103. & 193. Dec. cons. 12. n. 2. Blanc. de compromis. Q. 3. n. 55. Galganet. de tutel. lib. 1. tit. 13. n. 11. facta citatione interesse habentium post Ang. d. cons. 193. (vide infra lim. 15.) & in Authent. minoris. C. qui dare tut. & cur. pos. n. 6. vbi bonis absentis & hæreditati iacenti debitorẽ & creditorem curatorem dari posse & Sali. n. 2. & seq. modicæ summæ creditorem dari, matrem, auiam auum filium non etiam fratrem.

3 2. Amp. plures curatores loco plurium, vnum vnius vel plurium loco, & ad vnam vel plures lites dari, & constitui posse l 4. de tute. Galgan. de tutel. lib. 1. tit. 7. n 44. infra. n. 9.

4 3. Amp. vt venientes ab intestato absenti de cuius morte dubitatur constitui debeant etiam nemine petente, prout & bonis absentis Bar. in l. 1. n. 3. in l. 2. n. 2. de curator. bon. dand. vbi alij Gab. cons. 28. n 9. lib. 2. & n. seq. hos preferri probat & inter hos magis idoneum, Scrad. de feud. par. 10. sectio. 19. n. 155. Menoch. de arbitrar. cas. 150. n. 32 (vide supra tit. 4.) Borgni. de tutor. n. 331. & seq. nisi absentis testamentum producatur vt per eum & absenti, furioso, & prodigo; els successuros dandos esse Dec. cons. 575. non tamen mulierem vel minorem n. 4. & 5. Peregri. cons. 4. n. 65. lib. 1. Simon. de Pret. cons. 54 n. 22. post. Specul. de curator. §. cum autem n. 2. in fine. Dec. cons. 575. Laderch. Imo. cons. 47. idem dicentes si remotiores essent magis idonei, & hoc fœmina etiam cognata petente: matrem autem præferri. Morot. cons. 85. Carpan. super stat. Mediol. cap. 34. n. 44. Alex. cons. 221. num. 10. vbi si mater possideat bona filij sui absentis omnibus preferri. lib. 6. Alba. in l. ab hostibus. ex quib. caus. maior. Meno cons. 345. n. 3. Crau. cons. 651. n. 2. Borg. de tut. n. 331.

5 4. Amp. à seculari clerico dari posse quoad bona seculari subiecta Cast. cons. 353. n. 1. lib. 1. Purp. in l. 1. n. 20. de iurisd. om. iud. & quoad litem in bonis patrimonialibus clerici, omnium autem bonorum clerico dari non potest Achil. de Gras. dec. 338. Maran. de ord. iud. dist. 12. n. 39. vbi ad litem coram laico dari

& In-

& Intrig.de feud.cent.2.art.94.n.8.

6 5. Amp. quod socer nurui curator dari possit l. cum proponas.C.de interd.matrim.Rauen.sing.649. quis excusare se debeat, ne infamiam incidat.Guirba. dec.109.n.10.& 11.

7 6. Amp. vt pater, auus, & proauus, mater, auia & proauia tam paternæ quam maternæ lineę si illud petant cœteris omnibus in cura pręferantur potioribus etiam respectu successionis bonorum de quibus ageretur Meno.de arbitr.d.casu.150.n.36.& seq. Scrad. d. par.10.sectio.19.n.155. etiam quoad feudalia bona. n.159.post Odofred.de curator.n.11.& seq.quamuis enim fœmina curatrix dari nequeat mas enim constitui curator debet quem iudex elegerit Alex.cons.221. n.7.lib.6.Dec.cons.575.n.4.Montan.de tute.cap.28. n.73. secus tamen est in matre & auia ac proauia, vt supra.glo.in auth.matri & auiæ.C. quand. mul. tutel. offic. fung.pos.Boer.dec.88.n.1.Montan.supra.n.74. post Bar.in l.scire.de tut. & curato. dat. ab his per d. auth.matri & auiæ & Specul.de curator.§.nunc autē. n.2 & Odofred.supra.n.11.Mago.dec.Flor.139.n.4. Petr.Iac.in pract.rubr.114.n.35. & seq. Cancer. var. resol.tom.1.c.7.n.72.secus ad litem probans.

8 7. Amp. vt filius si bonus sit patri dari curator possit. l.his qui.12.vbi Bar.de tut.& cur.Galganet.de tutel. lib.1.tit.7.n.15.Garz.de expens.cap.20.n.1.Imo.in c. Rainutius n.131.de testam.l.1.de curato.furio.

9 8. Amp.vt vnus & plures possint curatores constitui si simul vel in diuersis vltimis voluntatibus fuerint constituti; quod si primò vnus fuerit datus, alter postmodum ex causa constitui poterit Odofred.supra.n.26. & 27.supr.n.3.& quilibet insolidum conueniri potest nec inter eos diuisioni locus est nisi paratus sit qui nō gessit vt suo periculo conueniatur qui gessit Bar.& Alba.in l.de curatore.§.si tres.de cur.bon.dand. Ang. intelligit nisi inuitus creatus fuisset.

10 9. Amp. curatorem dari priuatum posse; nec non eū etiam qui in officio sit l.tutor incertus.§.1.de testam. tutel.Odofred.supra.n.28.

11 10. Amp. patrem familias, & filium familias curatorem constitui posse Instit.qui dari.tuto.poss.in principip.Odofred supra.n.29.

12 11. Amp. bonis curatorem inuitum, dari, & constitui posse Specul.de curator.§.cum autem.n.15.& infra dicam.iti.seq.6.n.10. si generalis sit, vel ad litem secus si ad negocia Ang.in l.mutus.§.is qui.nu.5.de procur.de communi ad litem maxime ex causa Caldas.de rest.in integ.in prin.n.17.

13 12. Amp. curatorem ab ecclesiastico dari posse ad litem quando minor laicus coram eo litigaret: & è contra iudex laicus clerico minori coram se litiganti curatorem dabit; ad litem namque curator à Iudice datur, coram quo lis est cap.finali.de iud.in 6.Maran. de ordine.iudicio par.4.distinctio.11.n.13.& 39.vide infra lim.4.Carpan.super stat.Mediolan.cap.34.nu. 39.Minsi.cent.prima.obs.87.Ricci.collect.2314.in fine.Soc.in c.si quis.clericus.n.23.de for.compet.vbi tamen clerico tutorem, vel curatorem generalem à Iudice ecclesiastico dari debere subdit.Caldas.de rest.in int.in princ.n.19.Intrig.l.d.n 8.

14 1. Lim. 12. amp. non procedere quando de præiudicio bonorum ecclesiasticorum ageretur, tunc enim curator ab ecclesiastico iudice dandus esset etiam si operarius Ecclesię ageret de bonis Ecclesię Dec.cons. 700.n.3.& seq.Gail.obseruat.37.n.7.lib.1.Gutierez. cons.48.Carpan.super stat.Mediolan.lib.1.cap.34.n. 40.Vrsil.ad Afflict.dec.380.n.6.& loquitur Dec.& sequaces quando furioso, & mente capto curator dari debet.

15 13. Amp ab ordinario curatorē dari posse lite etiam coram delegato pendente. Manti.dec.98.& 119. & a delegato etiam dari litibus coram eo vertētibus Old. cons.59.n.1.in fi.& à Iudice liti dari coram quo lis est Bar.in l.fi.§.sed etsi.C.de admi.tutor.Alex.in l.1.nu. 21.de iurisd.om.iud.Purp.n.76.Imo.in c.petitio.n.3. de procur.Ana.n.5.Butr.n.12.sed à delegato datus nō durat nisi in causis corām eo vertentibus Gemi.in c.si annum §.delegatus.n.3.de iud.in 6.Old.cons.59.n.1. Caldas.supra.n.21.

14. Amp.testamento patris furioso posse curatorem dari, quo omisso legitimo idoneo locus est; eoque cessante, datiuo seruatis his de quibus in l.fin.§.sed cum. & ibi glos.& Doc.C.de curato.furios.puberi autem dari non potest, nisi dari posse statuto caueatur Alex. in l.moribus.n.4.de vulg.

15. Amp. vt iudex possit ex officio curatorem dare. Alex.cons.100.n.16.lib.5.Gab.cons.28.n.9.lib.2. post Bal.in c.1.n.21.de milit.vasal.qui contumax est vbi citatis coniunctis infantis per creditores si tutor non reperiatur & Rube.cons.140.n.2.

16. Amp. idoneum dari debere, & si talis sit petens curatorem dari is dari potest Gab.cons.28.n.12.& seq. lib.2.& proximiorem Bal.cons.146.n.1.lib.2.

17. Amp. patri furioso filium curatorem dari posse l.1. §.fi.cum l.seq.de cura.furio.Dec.cons.274.n.2.in fi. vide tract.de tuto.tit.34.l.bis qui.12.vbi Bar.de tut. & cur.dat.ab his & matri furiosæ l.4.de curat.furio.

18. Amp. curatorem generalem absentem dari posse, licet ad litem debeat præsens esse & cogi poterit acceptare, quamuis in curatore bonorum secus sit Ang. in l.1.n.3.C.qui pet.tut.Castr.in l.mutus.§.is qui.n.3. vbi absentem posse curatorem dari præsenti de proc. ex l.fi.qui pet.tuto.tit.34.n.113.

Lim. nam specialis præfertur generali. Decia. cons. 109.n.52.lib.2.

19. Amp. à iudice bonorum dari licet ei non subsit pupillus l.1.vbi Bal.C.vbi tut.& curat.pet.Purp.in l.1. n.14.de iurisd.om.iud.

20. Amp. vt a Papa Principibus detur sine quo iurisdictionem exercere nequit Gomez.de delict.c.1.n.56. vide tract.de tuto.tit.7.n.31.

21. Amp. creditorem absentis vel defuncti, curatorem dari posse l.creditor.de neg.gest. licet præsens cogatur actiones cedere creditori.Pereg.de iur.fisc.lib.6. tit.7.n.29.

22. Amp. furioso à lege dari, prodigo autem à Iudice de communi Boer.dec.23.n.35.subdens hoc vtile esse scire ob alienationes factas ante interdictionem à lege, vel à Iudice factam; & n.99.& 100. furioso datū debere inuentarium facere, & iurare vtilia facere; non tamen episcopo & trium primatum præsentiam requiri.

23. Amp. agnatos & cognatos ad curam admitti etiā furiosorum & prodigorum etiam maiorum 25. annis vsque ad 10. gradum Petr.Iac.in pract.rubr.114. n.38.

24.Amp.

24. Amp. à patre filio dari tanquam prodigo qui à Prętore confirmabitur licet prodigus non sit l. pen. de curato. furios. si sano consilio pater eum prodigum appellet, & ei prouideat Aleia. reg. 1. præs. 15.

16 1. Lim. non posse curatorem dari nisi a iudice competenti Rol. cons. 48. n. 17. lib. 1. Menoch. de arbitrar. iud. cas. 150. n. 16. Surd. cons. 168. n. 18. non autem quoad bona alienæ iurisdictionis, præsertim si in aliena iurisdictione curator datus fuerit quoad bona ibi sita Decian. cons. 109. n. 51. & seq. lib. 2. & in feudis à Domino feudi constitui debent, licet in allodialibus à iudice etiam Palatino curator dari possit Scrader. supra n. 160. & seq. & Piag. de tutor. Q. 5. n. 7. Monta. de tutel. cap. 37. reg. 2. n. 72. Borg. de tutor. n. 282. vbi actore instante Iudicem pupillo maiori septemnio pręcipere vt curatorem petat, alioquin ipse dabit scribetque iudici domicilij vt eum citet, ac modo pręditco compareat, curatorem autem ad lites generales dabit domicilij iudex vel originis pupilli Mins. cent. 1. obseruat. 87. Gratian. disceptat. 215. n. 52. probat ad litem dari per iudicem competentem litis & Mins. obseruation. 87. centur. 1. & coram quo iurisdictio prorogari possit ex Oldrad. cons. 59. & siue ordinarius sit vel delegatus iudex causæ dat curatorem, ad lites autem generalis datur per Iudicē domicilij, vel originis pupilli vt per eos si vero ad vnam tantum causam dedisset, sic datus pro alia non posset interuenire Meno. cons. 790. n. 3. Gratian. supra n. 66. & seq. Morot. cons. 85. nulla per eum gesta probans qui fuisset nulliter datus. Bal. cons. 173. n. 1. vbi incompetentem iudicem curatorem dare non posse, personæ bonis vniuersis, nec liti & ab illegitimo curatore gesta ipso iure nulla esse lib. 2. nisi à Principe confirmaretur Bero. cons. 102. lib. 3. vel nisi is iudex de causa cognoscere deberet n. 1. & seq. & 17.

17 2. Lim. non procedere in muliere quæ curatrix esse non potest nisi mater auia vel proauia l. 1. C. quando. mulier. tute. offi. fung. pos. Dec. cons. 575. num. 4. & 5. Vinc. de Franch. decis. 348. Montan. supra. Laderch. cons. 47. n. 2. (vide supra. amplia. 6.) Menoch. de arb. cas 150. n. 21. 22. post Alex. cons. 221. n. 7. lib. 6. ex cōi Caisan. in cons. burg rub. 6. § 6. in tex. ibi est tutrice, n. 2. Pic. ad stat. Vrb. lib. 1. c. 151. n. 14. glo. 20.

18 3. Lim. non procedere in minore 25. annis qui curator eligi non potest Dec. cōs. 575. n. 4. Bertaz. claus. 8. glo. 4. Gab cons. 28. n. 21. lib. 2. Montan. supra. nu. 75. post Alex. cons. 221. n. 6. lib. 6. Meno. de arbitr. iud. cas. 150. n. 23. Alba. in l. ab hostib. ex quib. caus. maio. & in l. de curatore. de curato. bon. dand. §. item maior Inst. de excus. tut. Pic. supra. n. 15.

19 4. Lim. & declara vt si liti curator ad vnam causam dandus sit, ille à iudice detur coram quo lis pendet, si talis sit cui hoc de iure competat; ideo ecclesiasticus iudex minori laico litiganti coram se curatorem constituet, & è contra iudex laicus clerico minori coram se litiganti curatorem dabit si coram eo litigetur; verùm si generaliter ad lites detur, debet ab originis, vel domicilij iudice constitui, litesque etiam extra Prouinciam tractare poterit Sali. in l. sancimus. n. 2. C. de admi. tuto. Marant. de ordina. iudic. 4. par. 11. distinct. n. 13. & 39. Mins. cent. 1. obs. 87. vide supr. amp. 12. Quod si detur ad lites simpliciter & sic ad omnes lites à iudice domicilij vel originis dari debet & tunc aget lites etiam extra Prouinciam Mins. supra. Carp. super stat. Mediolan. cap. 34. n. 41. Ricci. collect. dec. 2314. in fine. Bero. cons. 102. n. 14. & seq. lib. 3. vbi tamen sat esse curatorem se immiscuisse & iudicem debere de causa cognoscere.

20 5. Lim. nam ab ordinario iudice curator constitui debet, non à delegato nisi quo ad causam, litemue eidem commissam. Aret. institut. de curator. in princ. n. 5. Bertaz. claus. 8. glo. 7. nec ab incompetenti Rol. cons. 48. n. 17. lib. 1.

21 6. Lim. non procedere in milite, & cæco qui curatores esse non possunt l. Luminibus. C. qui dar. tutor. pos. § idem & in milite Instit. de excusatio. tutor. Bertaz. supr. glo. 4. n. 3. secus si vno oculo careret. glo. in d. l. luminibus nec miles. l. 4. C. qui dar. tuto pos.

22 7. Lim. in marito qui non potest generalis vxori dari curator, licet ad vnam litem possit l. virum. de curator. furios. §. penult. Institut. de excusat. tutor. Specu. de curator. §. vt autem. n. 3. Bar. in l. si quis. 31. §. si. n. 3. de procur. Guid. Pap. sing. 421. Bertaz. supra n. 4. Scrader. de feud. par. 10. sectio. 19. n. 157. vbi citat contrarium tenentes, etiam à Principe ei curatorem posse constitui probat n. 158. Galgan. de tutel. lib. 1. tit. 7. n. 16. ex l. 2. C. qui dar. tuto. pos. & l. virum. 4. C. de curator. furios. idem de sponso subdens. Guirba. dec. 109. n. 8. & 9. præterquam in lite modica in qua curator constitui potest; quod si ignorans vxori curator datus sit excusatur à pœna Senatusconsulti dummodo aliū substitui faciat. l. 4. vbi glo. & Salic. C. de excus. tut. vel curat. l. 2. vbi glo. C. qui dare tut. poss. Mantua. sing. 470.

23 8. Lim. ab his tantum curatores constitui posse qui tutorem dandi potestatem §. dantur. Institut. de curator. vbi Doc. Piag. de tutel. Q. 5. n. 3. Gail. obser. 96. n. 2. lib. 1. Scrad. supra. n. 160. post Spec. de curato. §. 1.

24 9. Lim. nam personis Illustribus ac Principibus à Patricijs Regni dari debet, aut à Regali Consilio, vel à Populo, vel Summo Pontifice Gomez. variar. resolutio. tom. 3. cap. 1. n. 56. in feudalibus autem à Domino feudi cōstitui debet. Clar. in §. feudum. Q. 90. Scrader. d. sectio. 19. n. 163. 164. nisi ad vnam litem dumtaxat detur, quoniam tunc à Iudice coram quo lis agitur constituetur, & in allodialibus ab ordinario generali & in pluribus feudis à Domino cuiusque feudi; in vno verò à Domino immediato n. seq.

25 10. Lim. nam Dominus vasallo non potest respectu feudi curatorem nisi subditum dare Ales. cons. 161. n. 6. & 7. lib. 5. Piag. de tutor. Q. 3. n. 39. Scrad. supra. nu. 167. subditum scilicet suæ iurisdictioni etiam non vasallum constituere posse probans.

26 1. Sublim. non procedere consensu curatoris accedente, tunc enim non subditus etiam curator constitui poterit Scrad. supra. n. 170.

27 11. Lim. non procedere in absente qui non datur pupillo contra tutorem agere vel se defendere volentem, præsens etenim dumtaxat constitui, & dari curator potest l. qui habet. §. si pupillus. versic. neque enim de tutel. Castr. in l. 1. n. 5. ff. de procur. Cuma. in d. §. si pupillus Montan. de tutel. cap. 23. n. 5. & ad litem etiam præsentem pręsenti solūm dari posse Aufr. ad Tholos. dec. 71. Genua. de scrip. priua. lib. 3. Q. 16.

28 12. Lim. non posse eum curatorem constitui qui curam affectat, vel alioquin suspectus est l. scire. §. final. de tuto.

de tuto.& curator.dat.ab his Alex.conf.86.n.6. in fine lib.2.Montan.fupra n.76.Alba.in l.ab hoftibus. ex quib.cauf.maior.Meno.d.caf.150.n.24.Pic.d.glo.20.n.16.

29 1.Sublim.non procedere quando diligens & probus effet glo.in d.l.fcire.§.final.Montan.fupra nu.76. Meno.de arb.iud.caf.150.n.24.

30 2.Sublim. fufpicionem leuem non fufficere, fed probabilem requiri Dec.conf.575.n.5. Montan. d.n.76. Meno.d.n.24.

31 13.Lim. non poffe eos curatores conftitui qui in fucceffione minoris præferri non debent Bar. in l.1.de legit.tute.Salic.in l.final.C.eod.Aretin.in §.actionum n.32.Inftit.de action.& ita obtinuiffe teftatur.Cagno.in l.quo tutela de reg.iur.de veriori magifque communi Dec.conf.16.n.3.& Montan.de tutel.cap.28.n.77.

32 1.Sublim.non procedere in matre & auia, quæ licet à fucceffione ftatuto fuerint exclufæ, non tamen à tutela & cura exclufæ cenfebuntur Dec.fupra.Montan.fupra.n.77.dixi in tractatu tutorum tit.21. cap.1.

33 14.Lim.non procedere in focero qui nurui non debet conftitui curator, quorum vterque vt omnis fcrupulus euitetur pro alterius electione inftare debet. l.3.vbi glo. verfic. omnis fcrupulus C. de interd. matri. vbi Bal.& Salic.l.licet.17.C.de excuf. tuto. vbi glo. & Doc.

34 15.Lim.non procedere in creditore qui curator debitoris conftitui nequit l.2.§.quæritur. de curator. bonis dand.tot.tit.auth.vt hi qui obligat.haber.perhib.res mino.Bar.in l.illud.de tut.& cur.Galganet. de tutel.lib.1.tit.13.n.12 Gargiare.patrocin.19.n.22.lib.2.vide fupr.ampl.1.auth.minoris debitor.C.qui dare tuto.pof.vbi creditorem & debitorem non poffe dari curatorem etfi curam fufcipiat creditum perdet, nec debitor interim foluat non liberatur, fed fi poft adminiftrationem creditor vel debitor fiat, ei curator adiungetur, & fi ceffionem contra minorem fufcipiat, eam lucratum minor fed Bar.in l.de curatore.§ quæritur.de cur.bon.dand.limitat in curatore bonis dando & Alba.ibi & d.auth.folum loqui in curatore minoris Ang.in d.§.quæritur.n.2.ex communi.

35 1.Sublim. nam iacenti hæreditati dari poteft l. debitor.de nego.geft.Roma.fing.131.Cotta.in memor.verbo.connexorum verf.num. quid autem.Carpa. in ftat.Mediol.cap.316.n.12.

36 16.Lim.nam curatoris hæres in cura non fuccedit, fed alter dabitur curator l.euius.9.de curator. furiof. Galganet.d.tit.13.n.13.

37 17.Lim. inuitum curatorem ad lites dari minime poffe nifi ex caufa iufta, & neceffaria puta furiofo,& mente capto, præfertim fuis negocijs impeditum; quamuis generalis curator ad negocia detur inuitus Specul.de curator.§ eum autem.n.13.Bar.in l.qui habet.§.fi pupillus. de tutel.& Cuma.& alij Alex.in l.tutores.C.de neg.geft.de magis communi & veriori Aldobr.in §.item inuiti.n.17.Inft.de curator. Odofred.fupra n.12.Roffred.de libel. part.5.rubr.vltim.n.6.Sali.in l.1.n.3.C. qui pet. tut. de magis communi teftantur Aufrer. ad Tholof. decif.270. Serad.de feud.part.10.fectio.19.n.251.Maftril.decif.174. Gratian.difcep.forens.225.n.36.qui etiam veriorem magifq; communem probat Gail.obferu.108.n.5.lib.2. (vide infra tit.11.)poft Aret.conf.129.n.4.& Neuiz.conf.17.n.77.Borg.de tutor.n.232.Carpan.cap.34.n.47. Ricci.collect.dec.2314. & bonis nõ dari nifi in fubfidium eum nemo inueniatur d.§.quæritur vbi Ang.

38 18.Lim. vt liecet clerico à Iudiee laico in bonis patrimonialibus conftitui curator poffit; in his enim laici iudicis iurifdictionem prorogare poteft; fecus tamen eft fi ei daretur omnium bonorum curator, tũc enim datio corruet Aehil.de Graf.dec.338.n.4.

39 19.Lim. non poffe dari bonis extra territorium dantis confiftentibus l.2. de eurato. bon. dand. Odofred. fupra.n.25.Simon.de Pret.conf.87.n.26.

40 20.Lim. non poffe dari curatorem alterius iurifdictionis lieet iudici loci referibere poffit iudex *minoris* vt curatorem conftituat.Odofred.d.n.25.l.5.C. qui dari tuto.pof.

41 21.Lim.incertum dari non poffe Odofred.fup.n.28.

42 22.Lim. non poffe dari feruum, mutum, furdum, nec cœcum, furiofum, minorem, neque militem, nec maritali affectione coniunctum, maritum, fponfum, focium, neque patrimonialem colonum Odofred. fupra.n.28.& feq.Gratia.difcep.647.n.8.per l.1.in fi. de tut.& l.1.C.qui morbo fe excuf.Dec.conf.575.n.4.& 5.vbi etiam nec mulierem.Gab.cõf.28.n.11.*lib.* 2.

43 23.Lim. vt confanguinei tam in tutela quam in cura præferendi fint, nifi minor vitricum mallet, quia confanguineis præferetur, nifi aliud ex caufa Iudici vifum fuiffet Aleiat.reg.3.præfumptio.22.vbi citat. Alberi. teftantem ita obtinuiffe Galganet. de tutel. lib.3. Q.12.n.7. Scrad.de feud. *par.* 10. *fectio.* 19.nu.138.& feq.vbi omnes curatores *regulariter effe datiuos*; fed furiofis, prodigis, mentecaptis, mutis, furdis, alijfque perpetuo morbo laborantibus dandos effe curatores probat, qui ab inteftato fucceffuri funt agnati vel cognati & hanc legitimam tutelam & curam dici, idem in cura Principum probans, & à legitimis tutoribus nil curatores *legitimos differre*, legitimis autem deficientibus, *datiuus* curatoribus locum fore nu.150.& *fequent.* fubdens etiam curatori datiuo locum fore in feudo vbieumque tutori datiuo locus efset.

44 24.Lim. non pofse à iudice dari nemine petente Aldobr.in §.item inuiti.n.6.Inftit. de curator. Menoch. de arbitr.iud.caf.150.n.20.Caft.in l.mutus. §. is qui. n.5.de procur. vbi de abfente, fecus in furiofo & prodigo. vel fi procurator vel coniunctus cum cautione de rato dari peteret.

45 Contrarium tam bonis abfentis quam hæreditati iacenti etiam nemine petente ex officio per Iudicem dari pofse glo.in l.1.verbo.fi conditio.de curato.bon. dand. arg. illius tex. Ang. conf.103. n.2. Scrader. de feud.par.10.fect.19.n.253.& feq.Dec.conf.575.n.3.

46 1.Sublim.24 limitationem non procedere in furiofo, prodigo, mente capto, fatuo, muto, furdo, cœterifque perpetuo morbo laborantibus, ideoque fuis rebus fuperefse impeditis, his enim nemine petente iudex curatorem ex officio conftituet l.Fulcinius.7.§.adeo.§.planè verf. idemque. vbi glo. verbo. cœterifque & Bar.ex quibus cauf.in pofseffio.eat.l.final.§.1.C.de adminiftrat.tutor.Dec. in l.furiofo.40.n.4.Cagnol.n.4.de reg.iur.Scrad.d.fect.19.nu.256.qui communem teftatur.

47 2.Sublim. nõ procedere in infante cui iudex in cafibus quibus ei curator dari poteft, nemine petente curatorem

ratorem ex officio constituet Bal. in l nequicquam. 9. §. vbi decretum. de offi. procons. Neuiz. cons. 17. n. 21. Vrsil. ad Afflict. dec. 256. n. 2. Gail. obseruat. 107. n. 7. & 8. lib. 2. Scrader. supra. n. 256.

48 1. Lim. nam hoc casu quando iudex infanti ex officio curatorem constituit, coniunctos, & affines, amicosque infantis vocare debet, & si compareant cum eorum consilio curatorem dabit Bal. in cap. 1. n. 20. de milite vasal. qui contum. Neuiz. d. n. 21. Vrsil. ad Afflict. dec. 256. n. 2. Gail. supra. n. 7. & 8. Scrad. supra. n. 257.

49 25. Lim. inuitus bonis curatorem dari non posse l. 2. § si plures. versic. quæritur an inuitus de curator. bon. dan. vbi glo. & Bar. vide tractat. de tutor. tit. 30. cap. 2. nec liti; secus in generali qui datur principaliter negocijs, secundario personæ, & in eo qui datur principaliter personæ furiosi & mente capti. Sali. in l. 1. n. 2. C. qui pet. tut. vbi alij & secus etiam in bonis viuentis cum nemo inuenitur Aufr. ad Tholos. dec. 72. Contard. in l. diffamari. in glo. n. 53. C. de ingen. hemi. in c. si annum. §. si verò. n. 7. de iud. in 6. ex causa inuito dari inquit.

50 26. Lim. ob absentiam curatoris, curator alius non adiungetur, nec nisi illo remoto substituetur; curator autem ante suam absentiam ne damnum incurrat, actorem constituere debet. l. curatorem. 10. vbi glo & Sali. C. qui dare tuto. vel curato. pos.

51 1. Sublim. non procedere nisi in curatore ad negocia non autem ad lites Bar. in l. si quis. 31. §. fi. de proc. Put. dec. 119. par. 3.

52 27. Lim. non posse dari matri suspectum ad quem pueri successio peruenire posset si ventri detur, si tamen auui suspectus esset coadiutor ei daretur Bal. cõs. 137. lib. 1.

53 28. Lim. non posse inuitum dari ad lites sed adulto. Alex. in l. tutori. n. 3. C. de nego. gest. Sali. in d. l. 1. n. 3. ad lites inuitum nõ dari probat, secus si personæ principaliter puta furiosi vel prodigi, vel negocijs generaliter & personæ in consequentiam. C. qui pet. tuto.

54 29. Lim. virum probum, & diligentem curatorem constitui debere Dec. cons. 575. n. 5. Meno. cons. 345. n. 23.

55 30. Lim. non dari nisi præsentem præsenti & petenti vt supra. tit. 4. n. 51. lim. 3. l. 3. §. si pupillus. de tutel.

56 31. Lim. maritum non posse dari curatorem vxori l. maritus. C. qui tut. dar. pos. licet ad litem dari possit. Bar. in l. si quis. 31. §. fi. n. 3. de procur. l. virum. de curat. furio.

57 32. Lim. curatorem inuitum dari non posse qui tutelam gessit eiusdem §. qui tutelam Inst. de excusat. tuto. l. curator. C. eod.

58 33. Lim. nam datus curator in vna causa non potest alter dari, nec in vna causa datus in alia dari potest. l. 5. vbi Bar. de tute.

59 34. Lim. iudeum christiano curatorem dari non posse Ias. in rub. de iust & iur. n. 26. Ana. in rubr. de iudc. n. 7. Plot. §. 8. n. 16. Lud. de Mont. de reprobat. sent. in fi. n. 12. Piag. de tut. & cur. Q. 3. n. 59. Pic. d. glo. 20. n. 17.

60 35. Lim. non posse dari quoad lites respecta bonorũ in aliena iurisdictione sitorum, sed quoad administrationem tantum in quibus nulla potest esse controuersia glo. in l. non solum §. & qui in testamento. de excus. tuto. Bar. in l. legitimos. n. 5. in fi. de legit. tuto. Decia. cons. 109. n. 51. lib. 2.

61 36. Lim. nam si furioso dari debeat & de Ecclesiæ præiudicio tractetur coram ecclesiastico dari debet. Dec. cons. 700. sub n. 8. vers. 2. nõ obstat Vrsil. ad Affl. dec. 380. n. 6. Carpan. cap. 34. n. 40.

TIT. VI.
QVANDO ET QVOMODO CVRATOR DETVR ET VBI.

SVMMARIVM.

1 *Curator vbi libet & omni tempore etiam fœriato datur.*
2 *Curator in testamento, & ad certum tempus dari potest; non tamen à iudice sub conditione.*
3 *Curator vnus & plures constitui possunt, & in solidum agent & conueniuntur nisi per regiones distributi sint.*
4 *Præsens adulto præsenti ad litem dari potest qui solemnia implebit.*
5 *Curator decreto iudicis datur.*
6 *Creditorum maioris partis consensu bonis dari & in loco debet vbi agendum est.*
7 *Curator primus quãdo vel non secundi datione reuocetur.*
8 *Curator ad actum certum constitui potest.*
9 *Curator ex inquisitione idoneus datur non attento magis idoneo.*
10 *Inuitus ad lites præsentes & futuras datur non tamen cogitur nisi ex causa.*
11 *Hæreditati iacenti vt Curator detur requisita.*
12 *Curator constitui non potest die qua contrahit adultus.*
13 *Absentis bonis qualiter dari debeat curator.*
14 *Citatio proximorum requiritur si curator bonis defuncti detur. lim. num. seq.*
15 *Pupillus non citatur sed adultus quando eis datur curator lim. num. seq.*
16 *Citandus non est adultus qui certum curatorem sibi dari petijt.*
17 *Citatio prodigi non requiritur quando ei curator datur.*
18 *Contrarium tenent ibi citati.*
19 *Distingue vt ibi.*
20 *Citatio furiosi non requiritur si ei curator detur.*
21 *Citari non debet infans vbi ei curator constituitur.*
22 *Curatoris datione absenti, ab hostibus capto, & hæreditati iacenti requisita.*
23 *Curator & tutor idem testamento ex consuetudine datur.*
24 *Satisdare curator debet priusquam administrationem suscipiat.*
25 *Curatoris datio sine citatione, & sine inquisitione valet.*
26 *Curator ex consensu maioris partis creditorum absentis constitui debet.*
27 *Hæreditati curator datur si substitutũ viuere dubitetur.*
28 *Ex officio iudicis curator nemine petente dari potest.*
29 *Conditionaliter datus curator quæ possit amp. 23.*
29 *Appellatione pendente super datione tutelæ an curator detur.*
29 *Minori & prodigo si detur administratio debet interdici.*
29 *Vltima die pubertatis dari potest.*
30 *In subsidium bonis & hæreditati curator datur.*
31 *Curator non datur vbi subest ætatis dubium.*

TIT.

TIT. VI. CAP. I.
VBI QVANDO ET QVOMODO CVRATOR DETVR.

1 CVrator bonis datur omni loco idoneo, ae tempore etiam fœriato l.qui habet §.quolibet.de tutel.l.nec mandante.§. dari. de tutor. & curator.dat.ab his Odofred.de curator.bon.dand.n.10. & bonis defuncti ex officio dari potest l.1.de cur.bon. dand. Dec.conf.509.n.1. & si bonis pupilli absentis, vel furiosi detur à iudice fit cum non fiat ad vendendũ nisi quæ seruari non possunt Cuma. in l. si debitor. de cur.bon.dan.

2 1. Amp. in testamento & ad certum tempus dari posse, sed à iudice sub conditione dari minime posse, vt de tutore dicitur Odofred.supra.n.35. confirmatione attamen eget §. 1. Instit. de curator. vbi Fab. & alij Port.n.3.Put.dec.414.n.3.lib.1.Tholos.dec. 270. Nepos.à Monte.Alban.de exception.artie. 13. Sed quod in testamento datio non teneat l.7.C.de testam.tute. sed confirmatione egeat l. 1. in fine. de confirmand. tutor.l.finali.C.eod.Spec.de curator.§.1.n.3.Spec. d. §.1.Papien.in forma.lib.redd.ratio.glo.in suo n.7.glo. & curatores.n.4 Rota.Roma.dec.324.n.1.par.1. diuerso.& sine deereto administrare non posse Bal. in l. id quod pauperibus.n.37.in fine.C.de Episcop.& cler. arg. in l.Caius.de excusatio.tutor. & l. si quis instituatur.de hęred instituen.Cor.conf.81.n.2.lib.4.Dec.in l.quo tutela.§.1.n.3.de reg. iur. secus in dato furioso, & mente capto quia in testamento datio tenet n.4. & in testamento datum debere confirmari Ame.de pat. pot.eff.14.n.14.Gemi.in c.si annum §.si verò.n. 4.de iud.in 6. de iure canonico dari posse & Io. And. n. 1. Franc.ibi in §.delegatus.nu.4. Cald. de rest. in int. in prin. n. 3. & 4. vbi declarat procedere si adultus velit curatorem confirmari & n.70.impuberi non posse dari probat à patre ex communi sed confirmari debere, & in testamento datum egere confirmatione Fab. de Anna.conf.29.n.7.8.vide supra.tit.4.n.74.Ameri. de patr.potestat.effect.14.n.14.Gab.conf.25.n.9.lib. 2. etiam si testator aliter disposuisset sed adultis in testamento dari posse in casibus quibus à lege curator dari potest Euer. in loco à lege ad testatorem Montan. de tutel.cap.8.n.20.& eap.24.n.4.per l.1. de confirman. tutor.de iure tamen canonico dari Aret. in l. rogasti. n.13.si cert.pet.& Neuizan.conf.17.n.59.& Galganet.de tutel.lib.3.Q.19.vbi etiam furioso & prodigo dari à patre in testamento, & à iudice inuito adulto confirmari debere. l. si furioso. C. de curator. furios. Palaez.de maiorat.par.4.Q.37.Galganet.d.lib.3.Q. 33.Gratian.disceptation forens.225.n.1. vbi confirmationem petendam ab eo cui curator datus fuit, & requiri & Gab.conf.25.n.9.& seq lib.2. & Rot. dec. 57.n.4.par.2.recentis.& Soc.Iun.conf.97.n.15.lib.1. & antea gerens non, vt curator sed vti negociorum gestor censetur & conf.79.n.21.lib.2.Gratian. supra. vbi iure canonico n.8.& omnia gesta ante confirmationem minori nociua nulla sunt, secus si ei vtilia forent.n.14.& seq.vbi etiam vtilia in iudicio antea gesta nulla esse nisi à minore approbentur, & de huiusmodi nullitate tertium etiam opponere posse, nec posse eodem tempore testamento tutorem & curatorem dari, quamuis contrarium obseruetur, cum debeat curator confirmari post ętatem pupillarem adulto petẽte, non.n. curator petere potest se confirmari l. curator.C.de excusat.tut.Gab.conf.25.n.17.lib.2.Gratian.supra.n.23.Rota.Rom.dec.314.par. 1. diuerso. vbi à iudice confirmari debere & Cuma.in l.quidam. de confir.tut.& Tholosan.dec.270.Soc.Iun. conf. 79. n.21.lib.2.Fabi.de Anna.conf.29.n.8. Bertaz. claus. 8.glo.7.Nepos.de Monte. Alba.de except.art. 11.n. 12.per l.de creationibus.C.de episcop. audient. §. 1. Instit.de curato.l.penultima.de curato.furios. l. 1.& 2.de confirman.tutor.l.tutores.§.curatores.de admi. tutor.sed à iudice sub conditione, & in diem peti & & dari à iudice posse quibus transactis tutela expiret, & ratio reddi debeat Munnoz.de ratiocin.c.6.n.44. & in testamento dari non posse, nec valere dationem nisi à iudice confirmetur Alex.conf.3.n. 8. lib. 2. Fab. supra.& Port.Inst.de autho.tut.n. 16.& Capra. conf. 110.n.11.& 12.vbi inuito adulto non posse confirmari.Cuma.in l.impuberi.n.1.de admi.tut. vbi nec à milite dari, & ante confirmationem in aliquo non teneri à patre furioso & prodigo dari potest & datio tenet ex communi in l.si furios.de curat. furios. & impuberi in testamento non dari Bar. in l.4.§.curator de admi. tut.& dicit Bal.in l.curatorem.C.de neg.gest. ante cõfirmationem gerere non possit, & pro gestis negociorum gestorum actione conueniri;& eum qui legitimũ curatorem habere potest, testamentarium etiam recipere. Alex in l.curatorem n.2.C.de neg.gest.vbi nõ posse dari testamento nisi personis quibus a lege datur vbi Cor.confirmari ait & ante confirmationem si gerat negociorum gestorum teneri ipsum, & eius hæredes & Ang.in l.curatorem C.eod.vbi Sali.& alij & in l.cum furiosus.n. 3.C.de cura.furio. in testamento patris furioso dari nec indiget confirmatione nec satisdat sed debet obseruare à tex. requisita excepta episcopi præsentia. in testamento dari potest his qui habent legitimum vt surdo muto, furioso & alijs de quibus in l.1.& seq.de postul.Cast. in l. curatorem. de nego.gest.

3 2. Amp. vt vnus, pluresque curatores constitui posse & in solidum agent, & conuenientur, nisi per regiones distributi sint.l.2.§.si plures.de curato.bon.dand. Odofred.supra.num.88.quamuis si plures fuerint, qui gessit prius conueniri debeat Roffred.de libel.par.5. rubr.vltima.n.6. versic. sextum & plures curatores ad litem insolidum dari possunt Bar. in l. cum semel. de tutel.Piag.supra.n.60.de tutel.Q.2.Gutierez.de tutel. par.1.cap.19.n.25.& curatores furiosi insolidum administrationem habere Cuma.in l.consilio.§.quæsitũ n.1.de curat.furio.

4 3. Amp. præsentem adulto præsenti ad litem dari qui satisdare tenetur vtilia facere inutilia prætermittere, & indefensum pupillum non dimittere Aretin.Institu. de curator.n.6.Montan.de tutel.cap.28.n.71.Tholos. decis.72.

5 4. Amp. decreto iudicis curatorem dari debere Spec. de curator.§.cum autem. n. 6. qui eumdem generalẽ vel specialem aeeeptare coget.n.8.Ang.cons.103. n. 2.versic. nunc videamus non tamen ad donandum. Gratia.discep.761.n.13.14.

6 5. Amp. vt bonis dari debeat cum consensu maioris partis creditorum & in loco vbi actiones mouere intendit Specul.supra.n.13.Manzi.de tutel.Q.13.Rola. cons.48.

conf.48.n.14.& sequent. lib. 1. post Bal. conf. 327. lib. 5. vel eis citatis vt per eũ qui modum citandi tradit & Purp. conf. 118. n. 18. & seq. & Crau. conf. 651. Alba. conf. 328. n. 36. per l. 2. de cur. bon. dand.

7 6. Amp. vt datis duobus curatoribus specialiter ad vnam litem ante contestationem, datione secundi primus reuocatur, nisi aliud actum fuerit. Sed post litem contestatam secundi curatoris datio nulla est; quod si generales curatores temporibus diuersis dati fuissent, tunc requiretur causæ cognitio in secundo, alioquin gesta cum illo inualida erunt Cast. conf. 143. n. 2. lib. 1.

8 7. Amp. ad actum certum posse curatorem dari pro vt & ad certã causam præterquam ad donandum l. 7. de tuto. & cur. dat. à his vbi Bar. Institut. de curato. in fine principij. §. item inuiti. vbi glo. & Docto. eod. tit. l. ab agnato. l. finali. de curator. furios. Bal. conf. 172. vers. nam tunc. lib. 2. Bar. in l. siue. 62. de iur. dot. Bertaz. claus. 8. glo. 5. n. 3. & ad litem & causam qua finita cura etiam expirat. sed generaliter datus non expirat lite finita. Gail. obseruation. 108. nu. 5. & 6. lib. 2. vbi etiam tradit quo nam modo in camera curatores deutur. & in integrum restitutionem petenti minori dari glo. communiter recepta in l. illud 26. §. 1. de mino. scilicet ad litem de communi Cald. de rest. in integ. verbo. implorandum sub nu. 15. Pic. ad stat. Vrb lib. 1. cap. 151. glo. 20.

9 8. Amp. ex inquisitione dari si sit idoneus Laderch. conf. 47. n. 5. & sequenti non inspecto quis magis idoneus sit, & satisdatio sufficiet vbi quis non sit satis idoneus. Gab. conf. 28. n. 10. & seq. lib. 2. vbi nu. 19. & 26. tradit requiri casum adesse in quo detur curator is qui dari possit, & a iudice qui dare queat, idoneus, & bonis detur quibus dari debet, quod maior 25. annis detur legitimus vel legitimus citatus proximioribus nu 40. 41. subdens hæc ex actis constare debere. Bal. conf 172 lib. 2. & in cap. 1. nu. 21. de milite vasallo qui contumax est vbi non dari per inquisitionem Illi nisi ex officio detur.

10 9. Amp. ad lites præsentes & futuras dari posse non tamen inuitus cogetur nisi ex causa puta si furioso, & mente capto datus esset l. 11. C. qui dare tut. pos. Tholos. dec. 72. subdens præsentem præsenti dari debere & Add. de magis communi testatur in add. ad decis. 270. & datus ad litem cum litio ad omnes lites censetur constitutus l. 3. §. fin. de tutel. vbi glo. & Bar. præsertim si fuerit indistinctè datus Specul. de actor. ab vniuersita. n. 8. in fine Gratia. discep. 215. n. 67. non dari ad litem cum tutore nisi pupillo petente, secus si lis cum extraneo ageretur, tunc enim eo etiam non petente iudex dabit Maran. de ord. iud. part. 4. distinctio. 16. n. 36. Minsing. cent. 2. obseruation. 31. & si ad litem detur propinqui & amici sunt citãdi quibus recusantibus a iudice eligetur Bar. in l. Fulcinius. §. adeò ex quib. caus. in pos. eat. Afflict. dec. 262. n. 2. Olase. dec. 89. nu 6. Neuizan. conf. 17. nu. 20. Mastril. dec. 73. nu. 7. Gratia. discep. 668. nu. 26. & coniunctos & adultos citari debere Bal. in cap. 1. de milit. vasal. qui contumax. nu. 21. Rube. conf. 140. nu. 2. Cuma. in l. 1. §. si curator. de eoqui, pro tut. vbi ad lites & ad negocia dari posse. At si pupillus conueniatur à suo tutore, vel agat non datur curator nisi ipse petat, & si infans sit non dabitur à Iudice l. qui habet. §. si pupillus. de tutel.; sed si non tutor agat, iudex dabit etiam si non petat pupillus seruata forma l. 1. C. qui pet. tut. quæ est vt iudex actore instante pupillo maiori infante iubeat vt curatorem ad litem petat & dabit petitum ab eo; quod si non petat dabit iudex Afflict. decis. 256. Maran. de ord. iud. par. 6. dist. 16. nu. 36. vbi etiam infanti non dari curatorem ad litem nisi tutor reperiri nõ possit vel bona periculo subiaceant, & dicit Affl. supra dici non habere tutorem qui habet sed non potest solemnia ostendere.

11 10. Amp. vt si hæreditati iacenti curator dari debeat. quinque concurrere debeant; primum quod curator ad instantiam creditorum detur, vel eorum maioris partis l. 2. de curator. bon. dand. l. final. de bon. autho. iud. possiden. Spec. de curator. §. cum autem. versic. opponitur. secundum quod ij citentur ad quos prima successionis causa pertinet, nec generalis citatio sufficit. Bar. in l. si diu ex quib. caus. in posses. eat. Alex. conf. 137. n. 11. lib. 2. tertium quod citato si heres sit extraneus non minus centum dierum tempus ad deliberandũ statuatur Bar. supra & descendetibus annus præfigatur. quartum quod talis curator inuentarium facere debeat Spec. supra. versic. in certis casibus Bar. in l. 1. de curator. bon. dand. Ang. conf. 193. quintum quod curator iste satisdet Ang. in authent. vt licet matri & auiæ. in princip. versic. ibi fideiussione & in l. final. de naut. fœnor. etiam ex officio iudicis dari ait Capic. dec. 87. n. 1. qui nu. 2. prædicta declarat vt primum procedat simpliciter, secundum si creditores certi sint, alioquin generalis citatio per edictum sufficiet. tertij respectu, cum non agatur de exclusione futuri hæredis in totum, sed de datione curatoris cum quo creditores procedere possint, iudex prædictum tempus minuere potest ex communi n. 3. quoad quartum inuentarium ab alio factum legitime sufficiet Gargiare. patro. 49. & 51. lib. 2. Laderch. conf. 141. nu. 4. ad finem. & hæreditati iacenti dari posse, etiam si bona per venientes ab intestato occupentur à quibus reuocari possunt puta si alter sub conditione fuerit institutus; & licet curator creditoribus dumtaxat instantibus detur, potest tamen ex causa à Iudice dari cum maiori potestate Rota. Roman. dec. 42. part. 1. diuersor. Alba. conf. 208. 217. nu. 7. vide supra tit. 4. amp. 4. Ang. conf. 192. in princip. sine citatione hæredis dari posse tradit si tamen comparuerit hæres terminum ei assignandum fore centum dierum ad deliberandum, contumaci autem hæredi non dari dictum tempus. Gail. obs. 130. lib. 2. vbi etiã ex officio dari alioquin iudicium nullum probat exceptis celeritatem requirentibus tunc enim creditores ex primo decreto in possessionem immittuntur sine curatore autem secus ex secundo vt per eum Laratha. conf 28. nu. 13. vbi sequitur Capic. supra & dari etiam hæredibus super adeunda hæreditate deliberantibus Rip. in l dabimus §. si quis. nu 8. si tamen dilatio creditoribus damnum allatura sit de priuil. cred. & Ang. supra refert & sequitur Alba. in l. ab hostibus ex quib caus maior. Bar. in l. si bona. n. 3. C. de bon. author. iud. possid. quando ad secundum decretum deuenitur in bonis defuncti non habentes hæredem dari probat. Crau. conf 651. num. 5. lapso tempore à iudice ad adeundum dato constitui creditoribus instantibus vt habeant quem conueniant, &

si detur institutus hæres creditor præiudicia euitabit de communi Gutier. in l. nemo potest. num. 224. de leg. 1. & conf. 17. Rui. conf. 151. nu. 1. lib. 3. Borg. de tuto. nu. 91. & conditione pendente possessionem bonorum hæres institutus agnoscet d. conf. 17. nu. 3. 4. & Capi. supra secutus est Borg. supra. nu. 110. Simō. de Pret. conf. 54. nu. 26. alios autem curatores non teneri citare proximiores probat. Alba. conf. 328. n. 70. non dari subdens si hæres adsit & si clericus citari à laico debeat clausula addi debet si sua interesse putauerit Alba. conf. 208. non tamen adijci potest clausula alias &c. Gutier. conf. 48. n. 9. Fari. Q. 8. n. 87. & seq. Gall. obs. 37. n. 7. lib. 1. vbi clericum ratione officij tutelæ curæ &c. coram laico conueniri, & laicũ ratione bonorum Ecclesiæ puta operarium corā Ecclesiastico conueniri Dec. conf. 700. n. 3. Gail. supra. Viu. dec. 30. vbi si putauerit sua interesse citari coram laico posse in publicatione testamenti, & inuentario nec forum hoc casu declinare, licet secus sit si author laudetur ad emptorem defendendum nisi litem suscipere velit declinat etiam à colono laudatus Fari. Q. 8. n. 87. & seq. vbi coram laico si sua interesse putauerit citari posse & comparens fit voluntarius actor, potest vero declinare forum, nec potest in citatione à laico addi alias contra ipsum procedetur Seraphi. dec. 512. & operarios coram Ecclesiastico esse conueniendos Gutier. conf. 48. Garzia. de benef. part. 5. cap. 1. nu. 599. sed operarios fabricæ & exactores oblationum coram laico conueniri si laici sint, & Ecclesiastico rationem reddere Loter. de re benef. lib. 1. Q. 36. n. 53.

12 11. Amp. non posse constitui die qua contrahit adultus, ne præcipitanter & sine causæ cognitione contractus celebratus videatur, sed prius debet constitui Bertaz. de clausul. clauf. 8. glo. 9. & 10. post Alex. cōs. 163. n. 5. lib. 5. vide infra n. 29. amp. 24. Ias. in l. iudicis. n. 3. C. de indic. Pic. ad stat. Vrb. lib. 1. cap. 151. glo. 20. n. 11.

13 12. Amp. vt absentis bonis curator non debeat tamquam vacantibus dari, sed vt absentis & indefensi, vel vita functi, alioquin datio corruet non seruata forma tradita per Specu. de curator. §. cum autem tradēs formas quæ in datione curatorum seruari debēt. Castr. conf. 143. n. 1. lib. 1. & citatio saltem generalis per proclama fieri debet an aliquis absentem defendere velit vt per eos, nec nisi de absentia constet; creditores instent coram competenti iudice coram quo scilicet absens iudicium subire coactus fuisset, curatorem iudex dare minime potest Rol. conf. 48. n. 14. & seq. lib. 1. qui subdit curatorem legitime datum absentem sine cunctatione defendere promittere teneri (vide. supra. tit. 4. amp. 5.) Meno. de arbitr. iud. cas. 150. n. 2. & infra. amp. 14. hoc tit. & à iudice ex officio dari posse Bar. & Alba. in l. de curatore. de cur. bon. dand. & vacantia esse oportere & propinquos, & amicos absentis citari debere Crau. conf. 651. vel saltem ad domum absentis.

14 13. Amp. vt proximiorum citatio requiratur si curator bonis defuncti detur, licet secus si absentis Simo. de Pret. conf. 54. n. 26. Gail. obseruation. 130. n. 4. lib. 2. Gab. conf. 28. n. 41. lib. 2. citatione ista omissa actũ nullum dicens si ita citandus declaret; sed & proximiores esse citandos si absentis bonis curator detur Simon. de Pret. conf. 136. n. 7. Crau. conf. 651. & conf. 740. n. 3. vbi de dato hæreditati iacenti & conf. 125. nu. 1. & 2. vbi quando datur bonis absentis Gail. obs. 130. n. 3. lib. 2. requritur etiam si detur liti pupilli Affl. decis. 262. nu. 2. Cacche. dec. 89. nu. 6. Mastril. dec. 73. nu. 7. Gratia. discep. 668. nu. 26. & generale est si bonis detur Bar. in l. 1. n. 3. de cur. bon. dand.

15 1. Lim. nam pupillus cui curator dari debet non est citandus, licet adultus cui curator constituendus est citari debeat Alberi. in l. ait prætor. §. permittitur n. 4. de minor Add. ad Salic. in l. 1. C. qui pet. tutor. Gab. de citatio. conclus. 1. nu. 498. Maran. de ord. iud. part. 6. in princip. nu. 35. vbi quando tutor, vel curator pupillo sine inquisitione à iudice decernitur. Imo. in l. si finita. §. non autem circa finem de dam. infect. Add. ad Salic. in l. 1. C. qui petant. tutor. Natta. ad Alex. conf. 122. lib. 1. Ias. in l. nequicquam. §. vbi decretum. n. 40. de offic. proconsul. Afflict. in prax. §. 7. cap. 7. limitation. 65. (quicum Gab. supra congerit casus requisitæ & non necessariæ citationis) & adultum citari ad curatorem sibi petendum cautius inquit Neuizan. conf. 17. n. 77. Ang. in l. 1. n. 1. & seq. C. qui pet. tut. minorem citari debere vt curatorem sibi ad litem petat, quod si non fecerit ei inuito ad litem dari.

16 1. Sublim. non procedere nisi (quod attinet ad adultum) quando non petijsset sibi curatorem dari, tunc enim adultus citandus esset; secus si certum sibi constitui petijsset, tunc enim alia citatione opus non esset Sord. supra n. 278.

17 2. Lim. non tamen prodigi citationem requiri quando ei curator dari debet Dec. in l. furiosi. n. 7. de reg. iur. Ias. in d. §. vbi decretũ n. 39. Maran. de citation. n. 31. Ruin. conf. 89. n. 13. lib. 5. Mars. in l. de vnoquoque n. 69. de re iud. vbi alios casus quibus non requiritur citatio & Gab. de citat. concl. 1. n. 297.

18 Contrarium tenent Doct. in l. is cui bonis. 6. de verbo obligatio. Gab. de citatio. conclus. 1. n. 188. & seq. de communi Cag. in d. l. furiosi. 40. nu. 17. & Soarez. comm. opinio. lit. P. h. 384. Bero. Q. 122. (qui tamen in demente secus inquit) de communi etiam cum Cag. & Soarez. testatur Viui. commun. opinio. verbo. prodigus citandus.

19 Distingue vt si prodigo administratio fuerit interdicta citatio requiratur, alioquin secus. Cag. d. num. 17. Scrader. de feud. part. 10. sect. 19. n. 179.

20 3. Lim. furiosi citationem non requiri quando ei dādus est curator Dec. in d. l. furiosi. n. 7. Cag. n. 18. Marant. supra. n. 35. Gab. supra. n. 297. Asin. supra lim. 64. de communi Scrader. supra. n. 280. vbi reijcit Fab. & Aret. contrarium tenentes. Marsil. in l. de vnoquoque. n. 69. de re iud. nec etiam demens citari oportet Bero. Q. 122.

21 4. Lim. in infante qui citari non debet vbicumque ei potest curator dari Bal. in cap. 1. n. 20. de milit. vasal. qui centum. Afflict. dec. 256. 262. 369. Neuiz. conf. 17. n. 21. Scrad. supra. n. 281. vbi tamen & coniunctos & amicos probat esse citandos.

22 14. Amp. vt in curatore dando abienti, ab hostibus capto, & hereditati iacenti ea seruari debeant quæ tradunt Bal. conf. 352. lib. 1. Neuizan. conf. 17. n. 24. & seq. Rol. conf. 48. nu. 14. & seq. lib. 1. Crau. cōs. 651. Bero. Q. 122. Brun. de cession. bono. Q. 19. principali.

Menoch.

Menoch. de arbitr. caſ. 150. & vita abſentis probari debet Gozad. conſ. 68. n. 5. Montan. de tutel. cap. 28. n. 85. & abſentia & quod procurator relictus non fuerit n. 72. Ang. conſ. 103. vbi etiam non debere latitare vt detur, & Monta ſupra n. 84. & furorem, prodigalitatem, & aliam qualitatem vel cauſam probari debere ob quam dandus eſt curator Galganet. de tutel. lib. 2. Q 31. & Ang. ſupra requiri probat clare de abſentia iudici conſtare, & quod inſtante maiori parte creditorum vel intereſſe habente puta filia proximiore fuerit conſtitutus, & quod á iudice adminiſtratio decernatur. In curatore dando furioſo vel mente capto ſeruari debent tradita per Ancharan. conſ. 314. & Alexan. conſ. 86. lib. 2. quos refert Carpa. cap. 34. nu. 45. & 46. vbi refert Menoch. ſupra reſpectu curatoris bonis abſentis vagabundi & iacentibus, & in dando bonis ſeruari debent ſolemnia de quibus per Alex. conſ. 221. n. 5. lib. 6. Dec. conſ. 575. Vant. de null. ex defect. manda. n. 146. Borg. de tuto. n. 333. refert. Carpa. ſupra n. 58. & citatio ſpecialis neceſſaria eſt eorum quos prima cauſa ſucceſſionis reſpicit Alex. conſ. 137. n. 11. lib. 2. & conſtare 1. debere iuriſdictionem iudicis, 2. abſentem non dimiſiſſe procuratorem. 3. de abſentia debet apparere. 4. dubia debet eſſe mors abſentis. 5. Iuſta cauſa curatorem dandi velut ſi bona diſſipentur, creditores vrgeant vel quod inſtent primum gradum ſucceſſionis tenentes. Meno. ſupra nu. 15. & ſeq. & Carpa. cap. 34. n. 45. & ſeq.

23 15. Amp. vt licet in teſtamento dari non poſſit in quo tutor datur idem tutor & curator, contrarium tamen conſuetudo ſeruat Gratia. diſcep. 225. n. 23.

24 16. Amp. ſatiſdare curatorem teneri priuſquam adminiſtrationem ſuſcipiat l. cognatos. C. de captiu. & poſtlim. reuerſ. Alex. conſ. 221. n. 8. lib. 6. Dec. conſ. 575. n. 2. in fi. infra tit. ſeq. c. 2. Bar. in l. fi. §. ſed cũ C. de curato. furioſi. vbi legitimũ & datiuũ niſi facultatib⁹ idoneus ſatiſdare teneri non etiam teſtamentarium.

25 17. Amp. curatoris dationem valere ſine citatione eius de cuius præiudicio conſequenter ageretur Alex. conſ. 86. n. 1. & ſeq. lib. 2. & ſine inquiſitione. n. 7. quãdo autem curatorem dari quis petit minori ætatem probare debet, probatur autem ex aſpectu partibus præſentib. vel citatis & iudice ita decernente Bal. cõſ. 1. n. 6. 7. lib. 4.

26 18. Amp. vt ſi extent creditores abſentis de quorum præiudicio ageretur curator ſit conſtituendus ex conſenſu maioris partis eorum l. 2. in prin. de curat. bon. dand. Alex. conſ. 221. n. 9. lib. 6.

27 19. Amp. dari curatorem hæreditati ſi ſubſtitutum viuere dubitetur Bal. conſ. 267. n. 2. lib. 4. vel hæredes deliberent. l. 3. de curato. furio.

28 20. Amp. ex officio iudicis dari poſſe nemine petente Dec. conſ. 575. n. 3. & prodigo dari poſſe licet agnati ſoleant petere de cõi. Rip. in l. is cui bonis. num. 38. de verbo. oblig. nec opus eſt Epiſcopi præſentia Bar. in d. §. ſed cum & extra banchum iuris in Camera. Bal. in l. qui babit. §. quolibet. n. 2. de tutel. Pic. d. glo. 20. n. 21.

29 21. Amp. pendente appellatione ſuper datione tutelæ, curatorem pupillo dari l. cum in vna. §. tutor pupillo. de appel. vbi Aret. Imo. & alij; ſed ſi neceſſaria ſit tutoris authoritas, tutor dabitur, non curator, vt in adeunda hęreditate d. §. tutor vbi Bar. & alij. Imo. n. 2.

22. Amp. vt ſi minori & prodigo detur, adminiſtratio, minori vt prodigo debeat interdici de cõi. Rip. in l. is. cui bonis. n. 35. de verb. oblig.

23. Amp. ſub conditinne dari poſse, & dilatione pendẽte vrgentia vendere & ſoluere poſse Cuma. in l. ſi quis §. item ſi. n. 3. 4. de hæred. inſt.

24. Amp. vltima die pubertatis dari poſse Bal. in l. ſi cũ. n. 3. C. quand. prouo. non eſt neces.

25. Amp. die feriato etiam in honorem Dei dari poſse l. nec mandante. §. fi. de tut. & cur. dat. ab his. Bal. in l. qui habet §. quolibet. de tute. Salic. in l. actus n. 2. C. de fer. Pic. ad ſtat. vrb. lib. 1. cap. 151. glo. 20. n. 19. licet in curia Roma. non ſeruetur.

30 1. Lim. dari non poſse niſi in ſubſidium bonis & hæreditati iacenti ſi ſcilicet tutor ceſset, aut non extet ſuus hæres, alioquin cum curatore iſto geſta nulla ſũt Bal. conſ. 308. n. 1. & ſeq. lib. 1. Crau. conſ. 651. n. 3.

31 2. Lim. non dari a iudice ſi ſubſit dubium ætatis ne præiudicium fiat. Purp. in l. pacta nouiſſima nu. 68. C. de pact.

32 3. Lim. non poſſe per epiſtolam dari cum decretum iudicis requiratur, ſed pręſens eſſe debet Caſt. in l. procurator eſt. §. dari. n. 5. poſt Bal. n. 1. de procur. Gail. obſ. 108. n. 5. lib. 2. Genua. de ſcrip. priu. lib. 3. Q. 16.

33 4. Lim. adultis non poſſe teſtamento curatorem cõſtitui niſi furioſis aut mente captis Dec. in l. quo tutela. 73. §. nemo. n. 4. de reg. iur.

34 5. Lim. ad contrahendum non dari á Iudice niſi minor vel mulier id petat l. 2. §. curatores. qui pet. tut. Bal. in l. curatorem n. 2. de neg. geſt. Gab. conſ. 25. nu. 12. lib. 2. Pancirol. conſ. 160. n. 9. Pic. ad ſtat. Vrb. glo. 20. cap. 151. lib. 1. n. 18.

TIT. VII.
QVÆ FACERE CVRATOR TENEATVR.

SVMMARIVM.

1 *Inuentarium curator facere debet manu publici notarij lim. nu. ſeq.*
2 *Curator ad litem non tenetur inuentarium facere, niſi lis finita ſit; nec alij vt ibi.*
3 *Curatoris geſta ante inuentarium tenent ſed illud poſtea facere tenetur.*
4 *Defenſionẽ curator minoris vel abſẽtis promittere debet.*
5 *Solemnia curatores feciſſe ex curſu longiſſimi temporis præſumitur.*
6 *Solemnia præſumuntur impleta ex eo quod minor curatorem aliquem eſſe aſſeruit.*
7 *Solemnia curator non tenetur implere appellatione á cura decreta pendente.*
8 *Creditor bonis curator dari poteſt, & ſatiſdat vt ibi lim num. ſeq.*
9 *Curator teſtamento datus non ſatiſdat.*
10 *Satiſdationem iudicatum ſolui non præſtat curator.*
11 *Curator pecuniam collocare tenetur et bona ſalua facere.*
12 *Curator non poteſt nuptias contrahere cum perſona cuius negocia gerit.*
13 *Litem deferere non poteſt curator generalis nominãdi ſpecialem qui melius agat.*
14 *Dotare adultam tenetur & cogitur curator.*
15 *Negligentis curatoris eſt periculum curæ lim. vt ibi, num. 16.*

si detur institutus hæres creditor præiudicia euitabit de communi Gutier. in l. nemo potest. num. 224. de leg. 1. & conf. 17. Rui. conf. 151. nu. 1. lib. 3. Borg. de tuto. nu. 91. & conditione pendente possessionem bonorum hæres institutus agnoscet d. conf. 17. nu. 3. 4. & Capi. supra secutus est Borg. supra. nu. 110. Simō. de Pret. conf. 54. nu. 26. alios autem curatores non teneri citare proximiores probat. Alba. conf. 328. n. 70. non dari subdens si hæres adsit & si clericus citari à laico debeat clausula addi debet si sua interesse putauerit Alba. conf. 208. non tamen adijci potest clausula alias &c. Gutier. conf. 48. n. 9. Fari. Q. 8. n. 87. & seq. Gail. obs. 37. n. 7. lib. 1. vbi clericum ratione officij tutelæ curæ &c. coram laico conueniri, & laicū ratione bonorum Ecclesiæ puta operarium corā Ecclesiastico conueniri Dec. conf. 700. n. 3. Gail. supra. Viu. dec. 30. vbi si putauerit sua interesse citari coram laico posse in publicatione testamenti, & inuentario nec forum hoc casu declinare, licet secus sit si author laudetur ad emptorem defendendum nisi litem suscipere velit declinat etiam à colono laudatus Fari. Q. 8. n. 87. & seq. vbi coram laico si sua interesse putauerit citari posse & comparens fit voluntarius actor, potest vero declinare forum, nec potest in citatione à laico addi alias contra ipsum procedetur Seraphi. dec. 512. & operarios coram Ecclesiastico esse conueniendos Gutier. conf. 48. Garzia. de benef. part. 5. cap. 1. nu. 599. sed operarios fabricæ & exactores oblationum coram laico conueniri si laici sint, & Ecclesiastico rationem reddere Loter. de re benef. lib. 1. Q. 36. n. 53.

12 11. Amp. non posse constitui die qua contrahit adultus, ne præcipitanter & sine causæ cognitione contractus celebratus videatur, sed prius debet constitui Bertaz. de clausul. claus. 8. glo. 9. & 10. post Alex. cōs. 163. n. 5. lib. 5. vide infra n. 29. amp. 24. Ias. in l. iudicis. n. 3. C. de iudic. Pic. ad stat. Vrb. lib. 1. cap. 151. glo. 20. n. 11.

13 12. Amp. vt absentis bonis curator non debeat tamquam vacantibus dari, sed vt absentis & indefensi, vel vita functi, alioquin datio corruet non seruata forma tradita per Specu. de curator. §. cum autem tradēs formas quæ in datione curatorum seruari debet. Castr. conf. 143. n. 1. lib. 1. & citatio saltem generalis per proclama fieri debet an aliquis absentem defendere velit vt per eos, nec nisi de absentia constet; creditores instent coram competenti iudice coram quo scilicet absens iudicium subire coactus fuisset, curatorem iudex dare minime potest Rol. conf. 48. n. 14. & seq. lib. 1. qui subdit curatorem legitime datum absentem sine cunctatione defendere promittere teneri (vide. supra. tit. 4. amp. 5.) Meno. de arbitr. iud. cas. 150. n. 2. & infra. amp. 14. hoc tit. & à iudice ex officio dari posse Bar. & Alba. in l. de curatore. de cur. bon. dand. & vacantia esse oportere & propinquos, & amicos absentis citari debere Crau. conf. 651. vel saltem ad domum absentis.

14 13. Amp. vt proximiorum citatio requiratur si curator bonis defuncti detur, licet secus si absentis Simo. de Pret. conf. 54. n. 26. Gail. obseruation. 130. n. 4. lib. 2. Gab. conf. 28. n. 41. lib. 2. citatione ista omissa actū nullum dicens si ita citandus declarer; sed & proximiores esse citandos si absentis bonis curator detur Simon. de Pret. conf. 136. n. 7. Crau. conf. 651. & conf. 740. n. 3. vbi de dato hæreditati iacenti & conf. 225. nu. 1. & 2. vbi quando datur bonis absentis Gail. obs. 120. n. 3. lib. 2. requritur etiam si detur liti pupilli Affl. decil. 262. nu. 2. Cacche. dec. 89. nu. 6. Mastril. dec. 73. nu. 7. Gratia. discep. 668. nu. 26. & generale est si bonis detur Bar. in l. 1. n. 3. de cur. bon. dand.

15 1. Lim. nam pupillus cui curator dari debet non est citandus, licet adultus cui curator constituendus est citari debeat Alberi. in l. ait prætor. §. permittitur n. 4. de minor Add. ad Salic. in l. 1. C. qui pet. tutor. Gab. de citatio. conclus. 1. nu. 498. Maran. de ord. iud. part. 6. in princip. nu. 35. vbi quando tutor, vel curator pupillo sine inquisitione à iudice decernitur. Imo. in l. si finita. §. non autem circa finem de dam. infect. Add. ad Salic. in l. 1. C. qui petant. tutor. Natta. ad Alex. conf. 122. lib. 1. Ias. in l. nequicquam. §. vbi decretum. n. 40. de offic. proconsul. Asini in prax. §. 7. cap. 7. limitation. 65. (quicum Gab. supra congerit casus requisitæ & non necessariæ citationis) & adultum citari ad curatorem sibi petendum cautius inquit Neuizan. conf. 17. n. 77. Ang. in l. 1. n. 1. & seq. C. qui pet. tut. minorem citari debere vt curatorem sibi ad litem petat, quod si non fecerit ei inuito ad litem dari.

16 1. Sublim. non procedere nisi (quod attinet ad adultum) quando non petijsset sibi curatorem dari, tunc enim adultus citandus esset, secus si certum sibi constitui petijsset, tunc enim alia citatione opus non esset Surd. supra n. 278.

17 2. Lim. non tamen prodigi citationem requiri quando ei curator dari debet Dec. in l. furiosi. n. 7. de reg. iur. Ias. in d. §. vbi decretū n. 39. Maran. de citation. n. 31. Ruin. conf. 89. n. 13. lib. 5. Marf. in l. de vnoquoque n. 69. de re iud. vbi alios casus quibus non requiritur citatio & Gab. de citat. concl. 1. n. 297.

18 Contrarium tenent Doct. in l. is cui bonis. 6. de verbo obligatio. Gab. de citatio. conclus. 1. n. 188. & seq. de communi Cag. in d. l. furiosi. 40. nu. 17. & Soarez. comm. opinio. lit. P. n. 314. Bero. Q. 122. (qui tamen in demente secus inquit) de communi etiam cum Cag. & Soarez. testatur Viui. commun. opinio. verbo. prodigus citandus.

19 Distingue vt si prodigo administratio fuerit interdicta citatio requiratur, alioquin secus. Cag. d. num. 17. Scrader. de feud. part. 10. sect. 19. n. 179.

20 3. Lim. furiosi citationem non requiri quando ei dādus est curator Dec. in d. l. furiosi. n. 7. Cag. n. 18. Marant. supra. n. 35. Gab. supra. n. 297. Asin. supra lim. 64. de communi Scrader. supra. n. 280. vbi reijcit Fab. & Aret. contrarium tenentes. Marsil. in l. de vnoquoque. n. 69. de re iud. nec etiam demens citari oportet Bero. Q. 122.

21 4. Lim. in infante qui citari non debet vbicumque ei potest curator dari Bal. in cap. 1. n. 20. de milit. vasal. qui contum. Afflict. dec. 256. 262. 369. Neuiz. conf. 17. n. 21. Scrad. supra. n. 281. vbi tamen & coniunctos & amicos probat esse citandos.

22 14. Amp. vt in curatore dando absenti, ab hostibus capto, & hereditati iacenti ea seruari debeant quæ tradunt Bal. conf. 352. lib. 1. Neuizan. conf. 17. n. 24. & seq. Rol. conf. 48. nu. 14. & seq. lib. 1. Crau. cōs. 651. Bero. Q. 122. Brun. de cession. bono. Q. 19. principali.

Menoch.

Menoch. de arbitr. cas. 150. & vita absentis probari debet Gozad. conf. 68. n. 5. Montan. de tutel. cap. 28. n. 85. & absentia & quod procurator relictus non fuerit n. 72. Ang. conf. 103. vbi etiam non debere latitare vt detur, & Monta supra n. 84. & furorem, prodigalitatem, & aliam qualitatem vel causam probari debere ob quam dandus est curator Galganet. de tutel. lib. 2. Q. 31. & Ang. supra requiri probat clare de absentia iudici constare, & quod instante maiori parte creditorum vel interesse habente puta filia proximiore fuerit constitutus, & quod à iudice administratio decernatur. In curatore dando furioso vel mente capto seruari debent tradita per Ancharan. conf. 314. & Alexan. conf. 86. lib. 2. quos refert Carpa. cap. 34. nu. 45. & 46. vbi refert Menoch. supra respectu curatoris bonis absentis vagabundi & iacentibus, & in dando bonis seruari debent solemnia de quibus per Alex. conf. 221. n. 5. lib. 6. Dec. conf. 575. Vant. de null. ex defect. manda. n. 146. Borg. de tuto. n. 333. refert Carpa. supra n. 58. & citatio specialis necessaria est eorum quos prima causa successionis respicit Alex. conf. 137. n. 11. lib. 2. & constare 1. debere iurisdictionem iudicis. 2. absentem non dimisisse procuratorem. 3. de absentia debet apparere. 4. dubia debet esse mors absentis. 5. Iusta causa curatorem dandi velut si bona dissipentur, creditores vrgeant vel quod instent primum gradum successionis tenentes. Meno. supra nu. 15. & seq. & Carpa. cap. 34. n. 45. & seq.

23 15. Amp. vt licet in testamento dari non possit in quo tutor datur idem tutor & curator, contrarium tamen consuetudo seruat Gratia. discep. 225. n. 23.

24 16. Amp. satisdare curatorem teneri priusquam administrationem suscipiat l. cognatos. C. de captiu. & postlim. reuers. Alex. conf. 221. n. 8. lib. 6. Dec. conf. 575. n. 2. in fi. infra tit. seq. c. 2. Bar. in l. fi. §. sed cũ C. de curato. furios. vbi legitimũ & datiuũ nisi facultatib⁹ idoneus satisdare teneri non etiam testamentarium.

25 17. Amp. curatoris dationem valere sine citatione eius de cuius præiudicio consequenter ageretur Alex. conf. 86. n. 1. & seq. lib. 2. & de fine inquisitione. n. 7. quãdo autem curatorem dari quis petit minori ætatem probare debet, probatur autem ex aspectu partibus præsentib. vel citatis & iudice ita decernente Bal. cõs. 1. n. 6. 7. lib. 4.

26 18. Amp. vt si extent creditores absentis de quorum præiudicio ageretur curator sit constituendus ex consensu maioris partis eorum l. 1. in prin. de curat. bon. dand. Alex. conf. 221. n. 9. lib. 6.

27 19. Amp. dari curatorem hæreditati si substitutum viuere dubitetur Bal. conf. 267. n. 2. lib. 4. vel hæredes deliberent l. 3. de curato. furio.

28 20. Amp. ex officio iudicis dari posse nemine petente Dec. conf. 575. n. 3. & prodigo dari posse licet agnati soleant petere de cõi. Rip. in l. is cui bonis. num. 38. de verbo. oblig. nec opus est Episcopi præsentia Bar. in d. §. sed cum & extra banchum iuris in Camera. Bal. in l. qui habit. §. quolibet. n. 2. de tutel. Pie. d. glo. 20. n. 21.

29 21. Amp. pendente appellatione super datione tutelæ, curatorem pupillo dari l. cum in vna. §. tutor pupillo. de appel. vbi Aret. Imo. & alij; sed si necessaria sit tutoris authoritas, tutor dabitur, non curator, vt in adeunda hæreditate d. §. tutor vbi Bar. & alij. Imo. n. 2.

22. Amp. vt si minori & prodigo detur, administratio minori vt prodigo debeat interdici de cõi. Rip. in l. is cui bonis. n. 35. de verb. oblig.

23. Amp. sub conditione dari posse, & dilatione pendẽte vrgentia vendere & soluere posse Cuma. in l. si quis §. item si. n. 3. 4. de hæred. inst.

24. Amp. vltima die pubertatis dari posse Bal. in l. si cũ. n. 3. C. quand. prouo. non est neces.

25. Amp. die feriato etiam in honorem Dei dari posse l. nec mandante. §. fi. de tut. & cur. dat. ab his. Bal. in l. qui habet §. quolibet. de tute. Salic. in l. actus n. 2. C. de fer. Pic. ad stat. vrb. lib. 1. cap. 151. glo. 20. n. 19. licet in curia Roma. non seruetur.

30 1. Lim. dari non posse nisi in subsidium bonis & hæreditati iacenti si scilicet tutor cesset, aut non extet suus hæres, alioquin cum curatore isto gesta nulla sũt Bal. conf. 308. n. 1. & seq. lib. 1. Crau. conf. 651. n. 3.

31 2. Lim. non dari à iudice si subsit dubium ætatis ne præiudicium fiat. Purp. in l. pacta nouissima nu. 68. C. de pact.

32 3. Lim. non posse per epistolam dari cum decretum iudicis requiratur, sed præsens esse debet Cast. in l. procurator est. §. dari. n. 5. post Bal. n. 1. de procur. Gail. obs. 108. n. 5. lib. 2. Genua. de scrip. priu. lib. 3. Q. 16.

33 4. Lim. adultis non posse testamento curatorem cõstitui nisi furiosis aut mente captis Dec. in l. quo tutela. 73. §. nemo. n. 4. de reg. iur.

34 5. Lim. ad contrahendum non dari à Iudice nisi minor vel mulier id petat l. 2. §. curatores. qui pet. tut. Bal. in l. curatorem n. 2. de neg. gest. Gab. conf. 25. nu. 12. lib. 2. Pancirol. conf. 160. n. 9. Pic. ad stat. Vrb. glo. 20. cap. 151. lib. 1. n. 18.

TIT. VII. QVÆ FACERE CVRATOR TENEATVR.

SVMMARIVM.

1 *Inuentarium curator facere debet manu publici notarij lim. nu. seq.*
2 *Curator ad litem non tenetur inuentarium facere, nisi lis finita sit; nec alij vt ibi.*
3 *Curatoris gesta ante inuentarium tenent sed illud postea facere tenetur.*
4 *Defensionẽ curator minoris vel absẽtis promittere debet.*
5 *Solemnia curatores fecisse ex cursu longissimi temporis præsumitur.*
6 *Solennia præsumuntur impleta ex eo quod minor curatorem aliquem esse asseruit.*
7 *Solemnia curator non tenetur implere appellatione à cura decreta pendente.*
8 *Creditor bonis curator dari potest, & satisdat vt ibi lim num. seq.*
9 *Curator testamento datus non satisdat.*
10 *Satisdationem iudicatum solui non præstat curator.*
11 *Curator pecuniam collocare tenetur et bona salua facere.*
12 *Curator non potest nuptias contrahere cum persona cuius negocia gerit.*
13 *Litem deserere non potest curator generalis nominãdi specialem qui melius agat.*
14 *Dotare adultam tenetur & cogitur curator.*
15 *Negligentis curatoris est periculum curæ lim. vt ibi. num. 16.*

de tuto. & curator. dat. ab his Alex. cons. 86. n. 6. in fine lib. 2. Montan. supra n. 76. Alba. in l. ab hostibus. ex quib. caus. maior. Meno. d. cas. 150. n. 24. Pic. d. glo. 20. n. 16.

29 1. Sublim. non procedere quando diligens & probus esset glo. in d. l. scire. §. final. Montan. supra nu. 76. Meno. de arb. iud. cas. 150. n. 24.

30 2. Sublim. suspicionem leuem non sufficere, sed probabilem requiri Dec. cons. 575. n. 5. Montan. d. n. 76. Meno. d. n. 24.

31 13. Lim. non posse eos curatores constitui qui in successione minoris præferri non debent Bar. in l. 1. de legit. tute. Salic. in l. final. C. eod. Aretin. in §. actionum n. 32. Instit. de action. & ita obtinuisse testatur. Cagno. in l. quo tutela de reg. iur. de veriori magisque communi Dec. cons. 16. n. 3. & Montan. de tutel. cap. 28. n. 77.

32 1. Sublim. non procedere in matre & auia, quæ licet à successione statuto fuerint exclusæ, non tamen à tutela & cura exclusæ censebuntur Dec. supra. Montan. supra n. 77. dixi in tractatu tutorum tit. 21. cap. 1.

33 14. Lim. non procedere in socero qui nurui non debet constitui curator, quorum vterque vt omnis scrupulus euitetur pro alterius electione instare debet. l. 3. vbi glo. versic. omnis scrupulus C. de interd. matri. vbi Bal. & Salic. l. licet. 17. C. de excus. tuto. vbi glo. & Doc.

34 15 Lim. non procedere in creditore qui curator debitoris constitui nequit l. 2. §. quæritur. de curator. bonis dand. tot. tit. auth. vt hi qui obligat. haber. perhib. res mino. Bar. in l. illud. de tut. & cur. Galganet. de tutel. lib. 1. tit. 13. n. 12 Gargiare. patrocin. 19. n. 22. lib. 2. vide supr. ampl 1. auth. minoris debitor. C. qui dare tuto. pos. vbi creditorem & debitorem non posse dari curatorem etsi curam suscipiat creditum perdet, nec debitor interim soluat non liberatur, sed si post administrationem creditor vel debitor fiat, ei curator adiungetur, & si cessionem contra minorem suscipiat, eam lucratum minor sed Bar. in l. de curatore. §. quæritur. de cur. bon. dand. limitat in curatore bonis dando & Alba. ibi & d. auth. solum loqui in curatore minoris Ang. in d. §. quæritur. n. 2. ex communi.

35 1. Sublim. nam iacenti hæreditati dari potest l. debitor. de nego. gest. Roma. sing. 131. Cotta. in memor. verbo. connexorum vers. num. quid autem. Carpa. in stat. Mediol. cap. 316. n. 12.

36 16. Lim. nam curatoris hæres in cura non succedit, sed alter dabitur curator l. cuius. 9. de curator. furios. Galganet. d. tit. 13. n. 13.

37 17. Lim. inuitum curatorem ad lites dari minime posse nisi ex causa iusta, & necessaria puta furioso, & mente capto, præsertim suis negocijs impeditum; quamuis generalis curator ad negocia detur inuitus Specul. de curator. § cum autem. n. 13. Bar. in l. qui habet. §. si pupillus. de tutel. & Cuma. & alij Alex. in l. tutores. C. de neg. gest. de magis communi & veriori Aldobr. in §. item inuiti. n. 17. Inst. de curator. Odofred. supra n. 12. Roffred. de libel. part. 5. rubr. vltim. n. 6. Sali. in l. 1. n. 3. C. qui pet. tut. de magis communi testantur Aufrer. ad Tholos. decis. 270. Scrad. de feud. part. 10. sectio. 19. n. 251. Mastril. decis. 174. Gratian. discep. forens. 225. n. 36. qui etiam veriorem magisq; communem probat Gail. obseru. 108. n. 5. lib. 2. (vide infra tit. 21.) post Aret. cons. 129. n. 4. & Neuiz. cons. 17. n. 77. Borg. de tutor. n. 232. Carpan. cap. 34. n. 47. Ricci. collect. dec. 2314. & bonis nō dari nisi in subsidium cum nemo inueniatur d. §. quæritur vbi Ang.

38 18. Lim. vt licet clerico à Iudice laico in bonis patrimonialibus constitui curator possit; in his enim laici iudicis iurisdictionem prorogare potest; secus tamen est si ei daretur omnium bonorum curator, tūc enim datio corruet Achil. de Gras. dec. 338. n. 4.

39 19. Lim. non posse dari bonis extra territorium dantis consistentibus l. 2. de curato. bon. dand. Odofred. supra. n. 25. Simon. de Pret. cons. 87. n. 26.

40 20. Lim. non posse dari curatorem alterius iurisdictionis licet iudici loci rescribere possit iudex minoris vt curatorem constituat. Odofred. d. n. 25. l. 5. C. qui dari tuto. pos.

41 21. Lim. incertum dari non posse Odofred. sup. n. 28.

42 22. Lim. non posse dari seruum, mutum, surdum, nec cæcum, furiosum, minorem, neque militem, nec maritali affectione coniunctum, maritum, sponsum, socium, neque patrimonialem colonum Odofred. supra. n. 28. & seq. Gratia. discep. 647. n. 8. per l. 1. in fi. de tut. & l. 1. C. qui morbo se excus. Dec. cons. 575. n. 4. & 5. vbi etiam nec mulierem. Gab. cōs. 28. n. 21. lib. 2.

43 23. Lim. vt consanguinei tam in tutela quam in cura præferendi sint, nisi minor vitricum mallet, quia consanguineis præferetur, nisi aliud ex causa Iudici visum fuisset Alciat. reg. 3. præsumptio. 22. vbi citat. Alberi. testantem ita obtinuisse Galganet. de tutel. lib. 3. Q. 12. n. 7. Scrad. de feud. par. 10. sectio. 19. nu. 138. & seq. vbi omnes curatores *regulariter esse datiuos*; sed furiosis, prodigis, mentecaptis, mutis, surdis, alijsque perpetuo morbo laborantibus dandos esse curatores probat, qui ab intestato successuri sunt agnati vel cognati & hanc legitimam tutelam & curam dici, idem in cura Principum probans, & à legitimis tutoribus nil curatores legitimos differre, legitimis autem deficientibus, datiuus curatoribus locum fore nu. 150. & sequent. subdens etiam curatori datiuo locum fore in feudo vbicumque tutori datiuo locus esset.

44 24. Lim. non posse à iudice dari nemine petente Aldobr. in §. item inuiti. n. 6. Instit. de curator. Menoch. de arbitr. iud. cas. 150. n. 20. Cast. in l. mutus. §. is qui. n. 5. de procur. vbi de absente, secus in furioso & prodigo. vel si procurator vel coniunctus cum cautione de rato dari peteret.

45 Contrarium tam bonis absentis quam hæreditati iacenti etiam nemine petente ex officio per Iudicem dari posse glo. in l. 1. verbo. si conditio. de curato. bon. dand. arg. illius tex. Ang. cons. 103. n. 2. Scrader. de feud. par. 10. sect. 19. n. 253. & seq. Dec. cons. 575. n. 3.

46 1. Sublim. 24 limitationem non procedere in furioso, prodigo, mente capto, fatuo, muto, surdo, cœterisque perpetuo morbo laborantibus, ideoque suis rebus superesse impeditis, his enim nemine petente iudex curatorem ex officio constituet l. Fulcinius. 7. §. adeo. §. planè vers. idemque. vbi glo. verbo. cœterisque & Bar. ex quibus caus. in possessio. eat. l. final. §. 1. C. de administrat. tutor. Dec. in l. furioso. 40. n. 4. Cagnol. n. 4. de reg. iur. Scrad. d. sect. 19. nu. 256. qui communem testatur.

47 2. Sublim. nō procedere in infante cui iudex in casibus quibus ei curator dari potest, nemine petente cu-

ratorem

ratorem ex officio constituet Bal. in l nequicquam. 9. §. vbi decretum, de offi. proconf. Neuiz. conf. 17. n. 21. Vrsil. ad Afflict. dec. 256. n. 2. Gail. obseruat. 107. n. 7. & 8. lib. 2. Scrader. supra. n. 256.

48 1. Lim. nam hoc casu quando iudex infanti ex officio curatorem constituit, coniunctos, & affines, amicosque infantis vocare debet, & si compareant cum eorum consilio curatorem dabit Bal. in cap. 1. n. 20. de milite vasal. qui contum. Neuiz. d. n. 21. Vrsil. ad Afflict. dec. 256. n. 2. Gail. supra. n. 7. & 8. Scrad. supra. n. 257.

49 25. Lim. inuitus bonis curatorem dari non posse l. 2. § si plures. versic. quæritur an inuitus de curator. bon. dan. vbi glo. & Bar. vide tractat. de tutor. tit. 30. cap. 2. nec liti; secus in generali qui datur principaliter negocijs, secundario personæ, & in eo qui datur principaliter personæ furiosi & mente capti. Sali. in l. 1. n. 2. C. qui pet. tut. vbi alij & secus etiam in bonis viuentis cum nemo inuenitur Aufr. ad Tholos. dec. 72. Contard. in l. diffamari. in glo. n. 53. C. de ingen. hemi. in c. si annum. §. si verò. n. 7. de iud. in 6. ex causa inuito dari inquit.

50 26. Lim. ob absentiam curatoris, curator alius non adiungetur, nec nisi illo remoto substituetur; curator autem ante suam absentiam ne damnum incurrat, actorem constituere debet. l. curatorem. 10. vbi glo & Sali. C. qui dare tuto. vel curato. pos.

51 1. Sublim. non procedere nisi in curatore ad negocia non autem ad lites Bar. in l. si quis. 31. §. fi. de proc. Put. dec. 119. par. 3.

52 27. Lim. non posse dari matri suspectum ad quem pueri successio peruenire posset si ventri detur, si tamen auus suspectus esset coadiutor ei daretur Bal. cons. 137. lib. 1.

53 28. Lim. non posse inuitum dari ad lites sed adulto. Alex. in l. tutori. n. 3. C. de nego. gest. Sali. in d. l. 1. n. 3. ad lites inuitum nō dari probat, secus si personæ principaliter puta furiosi vel prodigi, vel negocijs generaliter & personæ in consequentiam. C. qui pet. tuto.

54 29. Lim. virum probum, & diligentem curatorem constitui debere Dec. cons. 575. n. 5. Meno. cons. 345. n. 23.

55 30. Lim. non dari nisi præsentem præsenti & petenti vt supra. tit. 4. n. 51. lim. 3. l. 3. §. si pupillus. de tutel.

56 31. Lim. maritum non posse dari curatorem vxori l. maritus. C. qui tut. dar. pos. licet ad litem dari possit. Bar. in l. si quis. 31. §. fi. n. 3. de procur. l. virum. de curat. furio.

57 32. Lim. curatorem inuitum dari non posse qui tutelam gessit eiusdem §. qui tutelam Inst. de excusat. tuto. l. curator. C. eod.

58 33. Lim. nam datus curator in vna causa non potest alter dari, nec in vna causa datus in alia dari potest. l. 5. vbi Bar. de tute.

59 34. Lim. iudeum christiano curatorem dari non posse Ias. in rub. de iust & iur. n. 26. Ana. in rubr. de iude. n. 7. Plot. §. 8. n. 16. Lud. de Mont. de reprobat. sent. in fi. n. 12. Piag. de tut. & cur. Q. 3. n. 59. Pic. d. glo. 20. n. 17.

60 35. Lim. non posse dari quoad lites respecta bonorū in aliena iurisdictione sitorum, sed quoad administrationem tantum in quibus nulla potest esse controuersia glo. in l. non solum §. & qui in testamento. de excus. tuto. Bar. in l. legitimos. n. 5. in fi. de legit. tuto. Decia. cons. 109. n. 51. lib. 2.

61 36. Lim. nam si furioso dari debeat & de Ecclesiæ præiudicio tractetur coram ecclesiastico dari debet. Dec. cons. 700. sub n. 8. vers. 2. nō obstat Vrsil. ad Affl. dec. 380. n. 6. Carpan. cap. 34. n. 40.

TIT. VI.
QVANDO ET QVOMODO CVRATOR DETVR ET VBI.

SVMMARIVM.

1 *Curator vbi libet & omni tempore etiam feriato datur.*
2 *Curator in testamento, & ad certum tempus dari potest; non tamen à iudice sub conditione.*
3 *Curator vnus & plures constitui possunt, & in solidum agent & conuenientur nisi per regiones distributi sint.*
4 *Præsens adulto præsenti ad litem dari potest qui solemnia implebit.*
5 *Curator decreto iudicis datur.*
6 *Creditorum maioris partis consensu bonis dari & in loco debet vbi agendum est.*
7 *Curator primus quādo vel non secundi datione reuocetur.*
8 *Curator ad actum certum constitui potest.*
9 *Curator ex inquisitione idoneus datur non attento magis idoneo.*
10 *Inuitus ad lites præsentes & futuras datur non tamen cogitur nisi ex causa.*
11 *Hæreditati iacenti vt Curator detur requisita.*
12 *Curator constitui non potest die qua contrahit adultus.*
13 *Absentis bonis qualiter dari debeat curator.*
14 *Citatio proximiorum requiritur si curator bonis defuncti detur, lim. num. seq.*
15 *Pupillus non citatur sed adultus quando eis datur curator lim. num. seq.*
16 *Citandus non est adultus qui certum curatorem sibi dari petijt.*
17 *Citatio prodigi non requiritur quando ei curator datur.*
18 *Contrarium tenent ibi citati.*
19 *Distingue vt ibi.*
20 *Citatio furiosi non requiritur si ei curator detur.*
21 *Citari non debet infans vbi ei curator constituitur.*
22 *Curatoris datione absenti, ab hostibus capto, & hæreditati iacenti requisita.*
23 *Curator & tutor idem testamento ex consuetudine datur.*
24 *Satisdare curator debet priusquam administrationem suscipiat.*
25 *Curatoris datio sine citatione, & sine inquisitione valet.*
26 *Curator ex consensu maioris partis creditorum absentis constitui debet.*
27 *Hæreditati curator datur si substitutū viuere dubitetur.*
28 *Ex officio iudicis curator nemine petente dari potest.*
29 *Conditionaliter datus curator qua possit amp. 23.*
29 *Appellatione pendente super datione tutelæ an curator detur.*
29 *Minori & prodigo si detur administratio debet interdici.*
29 *Vltima die pubertatis dari potest.*
30 *In subsidium bonis & hæreditati curator datur.*
31 *Curator non datur vbi subest ætatis dubium.*

TIT.

TIT. VI. CAP. I.
VBI QVANDO ET QVOMODO CVRATOR DETVR.

1 Curator bonis datur omni loco idoneo, ac tempore etiam fœriato l. qui habet §. quolibet, de tutel. l. nec mandante. §. dari. de tutor. & curator. dat. ab his Odofred. de curator. bon. dand. n. 10. & bonis defuncti ex officio dari potest l. 1. de cur. bon. dand. Dec. conf. 509. n. 1. & si bonis pupilli absentis, vel furiosi detur à iudice fit cum non fiat ad vendendũ nisi quæ seruari non possunt Cuma. in l. si debitor. de cur. bon. dan.

2 1. Amp. in testamento & ad certum tempus dari posse, sed à iudice sub conditione dari minime posse, vt de tutore dicitur Odofred. supra. n. 35. confirmatione attamen eget §. 1. Instit. de curator. vbi Fab. & alij Port. n. 3. Put. dec. 414. n. 3. lib. 1. Tholos. dec. 270. Nepos à Monte. Alban. de exception. artic. 13. Sed quod in testamento datio non teneat l. 7. C. de testam. tute. sed confirmatione egeat l. 1. in fine. de confirmand. tutor. l. finali. C. eod. Spec. de curator. §. 1. n. 3. Spec. d. §. 1. Papien. in forma. lib. redd. ratio. glo. in suo n. 7. glo. & curatores. n. 4 Rota Roma. dec. 324. n. 1. par. 1. diuerso. & sine decreto administrare non posse Bal. in l. id quod pauperibus. n. 37. in fine. C. de Episcop. & cler. arg. in l. Caius. de excusatio. tutor. & l. si quis instituatur. de hęred instituen. Cor. conf. 81. n. 2. lib. 4. Dec. in l. quo tutela. §. 1. n. 3. de reg. iur. secus in dato furioso, & mente capto quia in testamento datio tenet n. 4. & in testamento datum debere confirmari Ame. de pat. pot. eff. 14. n. 14. Gemi. in c. si annum §. si verò. n. 4. de iud. in 6. de iure canonico dari posse & Io. And. n. 1. Franc. ibi in §. delegatus. nu. 4. Cald. de rest. in int. in prin. n. 3. & 4. vbi declarat procedere si adultus velit curatorem confirmari & n. 70. impuberi non posse dari probat à patre ex communi sed confirmari debere, & in testamento datum egere confirmatione Fab. de Anna. conf. 19. n. 7. 8. vide supra. tit. 4. n. 74. Ameri. de patr. potestat. effect. 14. n. 14. Gab. conf. 25. n. 9. lib. 2. etiam si testator aliter disposuisset sed adultis in testamento dari posse in casibus quibus à lege curator dari potest Euer. in loco à lege ad testatorem Montan. de tutel. cap. 8. n. 20. & cap. 24. n. 4. per l. 1. de confirman. tutor. de iure tamen canonico dari Aret. in l. rogasti. n. 13. si cert. pet. & Neuizan. conf. 17. n. 59. & Galganet. de tutel. lib. 3. Q. 19. vbi etiam furioso & prodigo dari à patre in testamento, & à iudice inuito adulto confirmari debere. l. si furioso. C. de curator. furiof. Palaez. de maiorat. par. 4. Q. 37. Galganet. d. lib. 3. Q. 33. Gratian. disceptation forens. 225. n. 1. vbi confirmationem petendam ab eo cui curator datus fuit, & requiri & Gab. conf. 25. n. 9. & seq. lib. 2. & Rot. dec. 57. n. 4. par. 2. recentis. & Soc. Iun. conf. 97. n. 15. lib. 1. & antea gerens non, vt curator sed vti negociorum gestor censetur & conf. 79. n. 11. lib. 1. Gratian. supra. vbi iure canonico n. 8. & omnia gesta ante confirmationem minori nociua nulla sunt, secus si ei vtilia forent. n. 14. & seq. vbi etiam vtilia in iudicio antea gesta nulla esse nisi à minore approbentur, & de huiusmodi nullitate tertium etiam opponere posse, nec posse eodem tempore testamento tutorem & curatorem dari, quamuis contrarium obseruetur, cum debeat curator confirmari post ętatem pupillarem adulto petẽte, non. n. curator petere potest se confirmari l. curator. C. de excusat. tut. Gab. conf. 25. n. 17. lib. 2. Gratian. supra. n. 23. Rota. Rom. dec. 324. par. 1. diuerso. vbi à iudice confirmari debere & Cuma. in l. quidam. de confir. tut. & Tholosan. dec. 270. Soc. Iun. conf. 79. n. 21. lib. 2. Fabi. de Anna. conf. 29. n. 8. Bertaz. claus. 8. glo. 7. Nepos de Monte. Alba. de except. art. 11. n. 12. per l. de creationibus. C. de episcop. audient. §. 1. Instit. de curato. l. penultima. de curato. furios. l. 1. & 2. de confirman. tutor. l. tutores. §. curatores. de admi. tutor. sed à iudice sub conditione, & in diem peti & & dari à iudice posse quibus transactis tutela expiret, & ratio reddi debeat Munnoz. de ratiocin. c. 6. n. 44. & in testamento dari non posse, nec valere dationem nisi à iudice confirmetur Alex. conf. 3. n. 8. lib. 2. Fab. supra. & Port. Inst. de autho. tut. n. 16. & Capra. conf. 110. n. 11. & 12. vbi inuito adulto non posse confirmari. Cuma. in l. impuberi. n. 1. de admi. tut. vbi nec à milite dari, & ante confirmationem in aliquo non teneri à patre furioso & prodigo dari potest & datio tenet ex communi in l. si furios. de curat. furios. & impuberi in testamento non dari Bar. in l 4. §. curator. de admi. tut. & dicit Bal. in l. curatorem. C. de neg. gest. ante cõfirmationem gerere non possit, & pro gestis negociorum gestorum actione conueniri; & eum qui legitimũ curatorem habere potest, testamentarium etiam recipere. Alex in l. curatorem. n. 2. C. de neg. gest. vbi nõ posse dari testamento nisi personis quibus à lege datur vbi Cor. confirmari ait & ante confirmationem si gerat negociorum gestorum teneri ipsum, & eius hæredes & Ang. in l. curatorem C. eod. vbi Sali. & alij & in l. cum furiosus. n. 3. C. de cura. furio. in testamento patris furioso dari nec indiget confirmatione nec satisdat sed debet obseruare à tex. requisita excepta episcopi præsentia. in testamento dari potest his qui habent legitimum vt surdo muto, furioso & alijs de quibus in l. 1. & seq. de postul. Cast. in l. curatorem. de nego. gest.

3 2. Amp. vt vnus, pluresque curatores constitui posse & in solidum agent, & conuenientur, nisi per regiones distributi sint. l. 2. §. si plures. de curato. bon. dand. Odofred. supra. num. 88. quamuis si plures fuerint, qui gessit prius conueniri debeat Roffred. de libel. par. 5. rubr. vltima. n. 6. versic. sextum & plures curatores ad litem insolidum dari possunt Bar. in l. cum semel. de tutel. Piag. supra. n. 60. de tutel. Q. 2. Gutierez. de tutel. par. 1. cap. 19. n. 25. & curatores furiosi insolidum administrationem habere Cuma. in l. consilio. §. quæsitũ n. 1. de curat. furio.

4 3. Amp. præsentem adulto præsenti ad litem dari qui satisdare tenetur vtilia facere inutilia prætermittere, & indefensum pupillum non dimittere Aretin. Institu. de curator. n. 6. Montan. de tutel. cap. 28. n. 71. Tholos. decis. 71.

5 4. Amp. decreto iudicis curatorem dari debere Spec. de curator. §. cum autem. n. 6. qui eumdem generalẽ vel specialem acceptare coget. n. 8. Ang. conf. 103. n. 2. versic. nunc videamus non tamen ad donandum. Gratia. discep. 761. n. 13. 14.

6 5. Amp. vt bonis dari debeat cum consensu maioris partis creditorum & in loco vbi actiones mouere intendit Specul. supra. n. 13. Manzi. de tutel. Q. 13. Rola. cons. 48.

conf.48.n.14.& sequent. lib.1.post Bal. conf.327.lib. 5. vel eis citatis vt per eū qui modum citandi tradit & Purp.conf.118.n.18.& seq. & Crau.conf.651.Alba. conf.328.n.36.per l.2. de cur.bon.dand.

7 6. Amp. vt datis duobus curatoribus specialiter ad vnam litem ante contestationem, datione secundi primus reuocatur, nisi aliud actum fuerit. Sed post litem contestatam secundi curatoris datio nulla est; quod si generales curatores temporibus diuersis dati fuissent, tunc requiretur causæ cognitio in secundo, alioquin gesta cum illo inualida erunt Cast.conf.143. n.2.lib.1.

8 7. Amp. ad actum certum posse curatorem dari pro vt & ad certā causam præterquam ad donandum l.7. de tuto. & cur. dat. à his vbi Bar. Instit. de curato. in fine principij. §.item inuiti.vbi glo. & Docto.eod. tit.l.ab agnato.l. finali. de curator. furios. Bal. conf. 172. vers. nam tunc.lib.2.Bar.in l.siue.62.de iur.dot. Bertaz.claus.8. glo.5.n.3.& ad litem & causam qua finita cura etiam expirat. sed generaliter datus non expirat lite finita. Gail. obseruation.108.nu.5.& 6. lib.2.vbi etiam tradit quo nam modo in camera curatores dentur. & in integrum restitutionem petenti minori dari glo. communiter recepta in l.illud 26.§. 1.de mino.scilicet ad litem de communi Cald.de rest. in integ. verbo. implorandum sub nu. 15. Pic. ad stat. Vrb lib.1.cap.151.glo.20.

9 8. Amp.ex inquisitione dari si sit idoneus Laderch. conf.47.n.5.& sequenti non inspecto quis magis idoneus sit,& satisdatio sufficiet vbi quis non sit satis idoneus.Gab.conf 28.n.10.& seq.lib.2.vbi nu.19.& 26. tradit requiri casum adesse in quo detur curator is qui dari possit, & a iudice qui dare queat, idoneus, & bonis detur quibus dari debet, quod maior 25.annis detur legitimus vel legitimus citatus proximioribus nu 40.41. subdens hæc ex actis constare debere Bal. conf 172 lib.1. & in cap. 1. nu.21. de milite vasallo qui contumax est vbi non dari per inquisitionem liti nisi ex officio detur.

10 9. Amp.ad lites præsentes & futuras dari posse non tamen inuitus cogetur nisi ex causa puta si furioso, & mente capto datus esset l.11.C.qui dare tut.pos. Thol. dec.72.subdens præsentem præsenti dari debere & Add.de magis communi testatur in add.ad decis.270. & datus ad litem cum litio ad omnes lites censetur constitutus l 3 § fin.de tutel.vbi glo.& Bar.præsertim si fuerit indistinctè datus Specul.de actor.ab vniuer sita.n.8.in fine Gratia.discep.215.n.67. non dari ad litem cum tutore nisi pupillo petente, secus si lis cum extraneo ageretur, tunc enim eo etiam non petente iudex dabit Maran.de ord.iud.part.4.distinctio.16.n. 36. Minsing. cent. 2. obseruation. 31.& si ad litem detur propinqui & amici sunt citādi quibus recusantibus a iudice eligetur Bar. in l. Fulcinius. §. adeò ex quib. cauf. in pos.eat.Afflict.dec.262.n.2.Osasc.dec. 89.nu.6. Neuizan.conf.17.nu.10.Mastril. dec.73.nu. 7. Gratia.discep.668.nu.26.& coniunctos & adultos citari debere Bal.in cap.1. de milit. vasal. qui contumax.nu.21. Rube. conf.140. nu. 2. Cuma.in l.1. §. si curator. de coqui.pro tut. vbi ad lites & ad negocia dari posse. At si pupillus conueniatur à suo tutore, vel agat non datur curator nisi ipse petat, & si infans sit non dabitur à Iudice l. qui habet. §. si pupillus. de tutel. sed si non tutor agat, iudex dabit etiam si non petat pupillus seruata forma l. 1. C. qui pet. tut. quæ est vt iudex actore instante pupillo maiori infante iubeat vt curatorem ad litem petat & dabit petitum ab eo; quod si non petat dabit iudex Afflict. decis. 256. Maran. de ord. iud. par. 6. dist. 16. nu. 36. vbi etiam infanti non dari curatorem ad litem nisi tutor reperiri nō possit vel bona periculo subiaceant, & dicit Affl. supra dici non habere tutorem qui habet sed non potest solemnia ostendere.

11 10. Amp. vt si hæreditati iacenti curator dari debeat, quinque concurrere debeant; primum quod curator ad instantiam creditorum detur, vel eorum maioris partis l.2.de curator. bon. dand. l. final. de bon. autho.iud. possiden. Spec. de curator. §. cum autem. versic.opponitur. secundum quod ij citentur ad quos prima successionis causa pertinet, nec generalis citatio sufficit. Bar. in l. si diu ex quib. cauf. in posses. eat. Alex. conf 137.n.11.lib.2. tertium quod citato si hęres sit extraneus non minus centum dierum tempus ad deliberandū statuatur Bar. supra & descendentibus annus præfigatur, quartum quod talis curator inuentarium facere debeat Spec.supra.versic. in certis casibus Bar. in l. 1 de curator.bon. dand. Ang.conf. 193. quintum quod curator iste satisdet Ang. in authent. vt licet matri & auiæ.in princip.versic. ibi fideiussione & in l.final.de naut. fœnor.etiam ex officio iudicis dari ait Capic. dec.87.n.1.qui nu.2 prædicta declarat vt primum procedat simpliciter, secundum si creditores certi sint, alioquin generalis citatio per edictum sufficiet, tertij respectu cum non agatur de exclusione futuri hæredis in totum, sed de datione curatoris cum quo creditores procedere possint, iudex prædictum tempus minuere potest ex communi n. 3. quoad quartum inuentarium ab alio factum legitime sufficiet Gargiare. patro. 49.& 51. lib. 2. Laderch. conf. 141. nu.4. ad finem. & hæreditati iacenti dari posse, etiam si bona per venientes ab intestato occupentur à quibus reuocari possunt puta si alter sub conditione fuerit institutus; & licet curator creditoribus dumtaxat instantibus detur, potest tamen ex causa à Iudice dari cum maiori potestate Rota.Roman. dec. 42. part. 1. diuersor.Alba. conf. 208. 217. nu.7. vide supra tit. 4. amp. 4. Ang. conf. 192. in princip. fine citatione hæredis dari posse tradit si tamen comparuerit hæres terminum ei assignandum fore centum dierum ad deliberandum, contumaci autem hæredi non dari dictum tempus. Gail. obs.130.lib.2 vbi etiā ex officio dari alioquin iudicium nullum probat exceptis creditatem requirentibus tunc enim creditores ex primo decreto in possessionem immittuntur fine curatore autem secus ex secundo vt per eum Laratha. conf 28. nu.13. vbi sequitur Capic.supra & dari etiam hæredibus super adeunda hæreditate deliberantibus Rip. in l. dabimus §. si quis. nu 8. si tamen dilatio creditori bus damnum allatura sit de priuil. cred. & Ang. supra refert & sequitur Alba. in l. ab hostibus ex quib cauf. maior. Bar. in l. si bona. n. 3. C de bon author. iud. possid. quando ad secundum decretum deuenitur in bonis defuncti non habentes hæredem dari probat. Crau. conf 651. num. 5. lapso tempore à iudice ad adeundum dato constitui creditoribus instantibus vt habeant quem conueniant, &

Ddddd si detur

si detur institutus hæres creditor præiudicia euitabit de communi Gutier. in l. nemo potest, num. 224. de leg. 1. & conf. 17. Rui.conf. 151. nu. 1. lib. 3. Borg. de tuto. nu. 91. & conditione pendente possessionem bonorum hæres institutus agnoscet d. conf. 17. nu. 3. 4. & Capi. supra secutus est Borg. supra. nu. 110. Simō. de Pret. conf. 54. nu. 26. alios autem curatores non teneri citare proximiores probat. Alba. conf. 328. n. 70. non dari subdens si hæres adsit & si clericus citari à laico debeat clausula addi debet si sua interesse putauerit Alba. conf. 208. non tamen adijci potest clausula alias &c. Gutier. conf. 48. n. 9. Fari. Q. 8. n. 87. & seq. Gail. obs. 37. n. 7. lib. 1. vbi clericum ratione officij tutelæ curæ &c. coram laico conueniri, & laicū ratione bonorum Ecclesiæ puta operariūm corā Ecclesiastico conueniri Dec. conf. 700. n. 3. Gail. supra. Viu. dec. 30. vbi si putauerit sua interesse citari coram laico posse in publicatione testamenti, & inuentario nec forum hoc casu declinare, licet secus sit si author laudetur ad emptorem defendendum nisi litem suscipere velit declinat etiam à colono laudatus Fari. Q. 8. n. 87. & seq. vbi coram laico si sua interesse putauerit citari posse & comparens fit voluntarius actor, potest vero declinare forum, nec potest in citatione à laico addi alias contra ipsum procedetur Seraphi. dec. 512. & operarios coram Ecclesiastico esse conueniendos Gutier. conf. 48. Garzia. de benef. part. 5. cap. 1. nu. 599. sed operarios fabricæ & exactores oblationum coram laico conueniri si laici sint, & Ecclesiastico rationem reddere Loter. de re benef. lib. 1. Q. 36. n. 53.

12 11. Amp. non posse constitui die qua contrahit adultus, ne præcipitanter & sine causæ cognitione contractus celebratus videatur, sed prius debet constitui Bertaz. de clausul. clauf. 8. glo. 9. & 10. post Alex. cōs. 163. n. 5. lib. 5. vide infra n. 29. amp. 24. Ias. in l. iudicis. n. 3. C. de iudic. Pic. ad stat. Vrb. lib. 1. cap. 151. glo. 20. n. 11.

13 12. Amp. vt absentis bonis curator non debeat tamquam vacantibus dari, sed vt absentis & indefensi, vel vita functi, alioquin datio corruet non seruata forma tradita per Specu. de curator. §. cum autem tradēs formas quæ in datione curatorum seruari debēt. Castr. conf. 143. n. 1. lib. 1. & citatio saltem generalis per proclama fieri debet an aliquis absentem defendere velit vt per eos, nec nisi de absentia constet; creditores instent coram competenti iudice coram quo scilicet absens iudicium subire coactus fuisset, curatorem iudex dare minime potest Rol. conf. 48. n. 14. & seq. lib. 1. qui subdit curatorem legitime datum absentem sine cunctatione defendere promittere teneri (vide. supra. tit. 4. amp. 5.) Meno. de arbitr. iud. cas. 150. n. 2. & infra. amp. 14. hoc tit. & à iudice ex officio dari posse Bar. & Alba. in l. de curatore. de cur. bon. dand. & vacantia esse oportere & propinquos, & amicos absentis citari debere Crau. conf. 651. vel saltem ad domum absentis.

14 13. Amp. vt proximiorum citatio requiratur si curator bonis defuncti detur, licet secus si absentis Simo. de Pret. conf. 54. n. 26. Gail. obseruation. 130. n. 4. lib. 2. Gab. conf. 28. n. 41. lib. 2. citatione ista omissa actū nullum dicens si ita citandus declaret; sed & proximiores esse citandos si absentis bonis curator detur Simon. de Pret. conf. 136. n. 7. Crau conf. 651. & conf. 740. n. 3. vbi de dato hæreditati iacenti & conf. 225. nu. 1. & 2. vbi quando datur bonis absentis Gail. obs. 130. n. 3. lib. 2. requritur etiam si detur liti pupilli Affl. decil. 262. nu. 2. Cacche. dec. 89. nu. 6. Mastril. dec. 73. nu. 7. Gratia. discep. 668. nu. 26. & generale est si bonis detur Bat. in l. 1. n. 3. de cur. bon. dand.

15 1. Lim. nam pupillus cui curator dari debet non est citandus, licet adultus cui curator constituendus est citari debeat Alberi. in l. ait prætor. §. permittitur n. 4. de minor Add. ad Salic. in l. 1. C. qui pet. tutor. Gab. de citatio. conclus. 1. nu. 498. Maran. de ord. iud. part. 6. in princip. nu. 35. vbi quando tutor, vel curator pupillo sine inquisitione à iudice decernitur. Imo. in l. si finita. §. non autem circa finem de dam. infect. Add. ad Salic. in l. 1. C. qui petant. tutor. Natta. ad Alex. conf. 122. lib. 1. Ias. in l. nequicquam. §. vbi decretum. n. 40. de offic. proconsul. Afflict. in prax. §. 7. cap. 7. limitation. 65. (quicum Gab. supra congerit casus requisitæ & non necessariæ citationis) & adultum citari ad curatorem sibi petendum cautius inquit Neuizan. conf. 17. n. 77. Ang. in l. 1. n. 1. & seq. C. qui pet. tut. minorem citari debere vt curatorem sibi ad litem petat, quod si non fecerit ei inulto ad litem dari.

16 1. Sublim. non procedere nisi (quod attinet ad adultum) quando non petijsset sibi curatorem dari, tunc enim adultus citandus esset, secus si certum sibi constitui petijsset, tunc enim alia citatione opus non esset Surd. supra n. 278.

17 2. Lim. non tamen prodigi citationem requiri quando ei curator dari debet Dec. in l. furiosi. n. 7. de reg. iur. Ias. in d. §. vbi decretū n. 39. Maran. de citation. n. 31. Ruin. conf. 89. n. 13. lib. 5. Marf. in l. de vnoquoque n. 69. de re iud. vbi alios casus quibus non requiritur citatio & Gab. de citat. concl. 1. n. 297.

18 Contrarium tenent *Docto.* in l. is cui bonis. 6. de verbo obligatio. Gab. de citatio. conclus. 1. n. 188. & seq. de communi Cag. in d. l. furiosi. 40. nu. 17. & Soarez. comm. opinio. lit. P. n. 324. Bero. Q. 122. (qui tamen in demente secus inquit) de communi etiam com Cag. & Soarez. testatur Viui. commun. opinio. verbo. prodigus citandus.

19 Distingue vt si prodigo administratio fuerit interdicta citatio requiratur, alioquin secus. Cag. d. num. 17. Scrader. de feud. part. 10. sect. 19. n. 179.

20 3. Lim. furiosi citationem non requiri quando ei dādus est curator Dec. in d. l. furiosi. n. 7. Cag. n. 18. Marant. supra. n. 35. Gab. supra. n. 297. Afin. supra lim. 64. de communi Scrader. supra. n. 280. vbi reijcit Fab. & Aret. contrarium tenentes. Marfil. in l. de vnoquoque. n. 69. de re iud. nec etiam demens citari oportet Bero. Q. 122.

21 4. Lim. in infante qui citari non debet vbicumque ei potest curator dari Bal. in cap. 1. n. 20. de milit. vasal. qui centum. Afflict. dec. 256. 262. 369. Neuiz. conf. 17. n. 21. Scrad. supra. n. 281. vbi tamen & coniunctos & amicos probat esse citandos.

22 14. Amp. vt in curatore dando absenti, ab hostibus capto, & hereditati iacenti ea seruari debeant quæ tradunt Bal. conf. 352. lib. 1. Neuizan. conf. 17. n. 24. & seq. Rol. conf. 48. nu. 14. & seq. lib. 1. Crau. cōl. 651. Bero. Q. 122. Brun. de cession. bono. Q. 19. principali.

Menoch.

Menoch. de arbitr. cas. 150. & vita absentis probari debet Gozad. cons. 68. n. 5. Montan. de tutel. cap. 18. n. 85. & absentia & quod procurator relictus non fuerit n. 72. Ang. cons. 103. vbi etiam non debere latitare vt detur, & Monta. supra. n. 84. & furorem, prodigalitatem, & aliam qualitatem vel causam probari debere ob quam dandus est curator Galganet. de tutel. lib. 2. Q 31. & Ang. supra requiri probat clare de absentia iudici constare, & quod instante maiori parte creditorum vel interesse habente puta filia proximiore fuerit constitutus, & quod á iudice administratio decernatur. In curatore dando furioso vel mente capto seruari debent tradita per Ancharan. cons. 314. & Alexan. cons. 86. lib. 2. quos refert Carpa. cap. 34. nu. 45. & 46. vbi refert Menoch. supra respectu curatoris bonis absentis vagabundi & iacentibus, & in dando bonis seruari debent solemnia de quibus per Alex. cons. 221. n. 5. lib. 6. Dec. cons. 575. Vant. de null. ex defect. manda. n. 146. Borg. de tuto. n. 333. refert. Carpa. supra n. 58. & citatio specialis necessaria est eorum quos prima causa successionis respicit Alex. cons. 137. n. 11. lib. 2. & constare 1. debere iurisdictionem iudicis, 2. absentem non dimisisse procuratorem. 3. de absentia debet apparere. 4. dubia debet esse mors absentis. 5. Iusta causa curatorem dandi velut si bona dissipentur, creditores vrgeant vel quod instent primum gradum successionis tenentes. Meno. supra nu. 15. & seq. & Carpa. cap. 34. n. 45. & seq.

23 15. Amp. vt licet in testamento dari non possit in quo tutor datur idem tutor & curator, contrarium tamen consuetudo seruat Gratia. discep. 225. n. 23.

24 16. Amp. satisdare curatorem teneri priusquam administrationem suscipiat l. cognatos. C. de captiu. & postlim. reuers. Alex. cons. 221. n. 8. lib. 6. Dec. cons. 575. n. 2. in fi. infra tit. seq. c. 2. Bar. in l. fi. §. sed cũ C. de curato. furiosi. vbi legitimũ & datiuũ nisi facultatib⁹ idoneus satisdare teneri non etiam testamentarium.

25 17. Amp. curatoris dationem valere sine citatione eius de cuius præiudicio consequenter ageretur Alex. cons. 86. n. 1. & seq. lib. 2. & sine inquisitione. n. 7. quãdo autem curatorem dari quis petit minori ætatem probare debet, probatur autem ex aspectu partibus præsentib. vel citatis & iudice ita decernente Bal. cõs. 1. n. 6. 7. lib. 4.

26 18. Amp. vt si extent creditores absentis de quorum præiudicio ageretur curator sit constituendus ex consensu maioris partis eorum l. 2. in prin. de curat. bon. dand. Alex. cons. 221. n. 9. lib. 6.

27 19. Amp. dari curatorem hæreditati si substitutum viuere dubitetur Bal. cons. 267. n. 2. lib. 4. vel hæredes deliberent. l. 3. de curato. furio.

28 20. Amp. ex officio iudicis dari posse nemine petente Dec. cons. 575. n. 3. & prodigo dari posse licet agnati soleant petere de cõi. Rip. in l. is cui bonis. num. 38. de verbo. oblig. nec opus est Episcopi præsentia Bar. in d. §. sed cum & extra banchum iuris in Camera. Bal. in l. qui habit. §. quolibet. n. 2. de tutel. Pie. d. glo. 20. n. 21.

29 21. Amp. pendente appellatione super datione tutelæ, curatorem pupillo dari l. cum in vna. §. tutor pupillo. de appel. vbi Aret. Imo. & alij; sed si necessaria sit tutoris authoritas, tutor dabitur, non curator, vt in adeunda hęreditate d. §. tutor vbi Bar. & alij. Imo. n. 2.

22. Amp. vt si minori & prodigo detur, administratio minori vt prodigo debeat interdici de cõi. Rip. in l. is cui bonis. n. 35. de verb. oblig.

23. Amp. sub conditione dari posse, & dilatione pendẽte vrgentia vendere & soluere posse Cuma. in l. si quis §. item si. n. 3. 4. de hæred. inst.

24. Amp. vltima die pubertatis dari posse Bal. in l. si cũ n. 3. C. quand. prouo. non est neces.

25. Amp. die feriato etiam in honorem Dei dari posse l. nec mandante. §. fi. de tut. & cur. dat. ab his. Bal. in l. qui habet §. quolibet. de tute. Salic. in l. actus n. 2. C. de fer. Pie. ad stat. vrb. lib. 1. cap. 151. glo. 20. n. 19. licet in curia Roma. non seruetur.

30 1. Lim. dari non posse nisi in subsidium bonis & hæreditati iacenti si scilicet tutor cesset, aut non extet suus hæres, alioquin cum curatore isto gesta nulla sũt Bal. cons. 308. n. 1. & seq. lib. 1. Crau. cons. 651. n. 3.

31 2. Lim. non dari a iudice si subsit dubium ætatis ne præiudicium fiat. Purp. in l. pacta nouissima nu. 68. C. de pact.

32 3. Lim. non posse per epistolam dari cum decretum iudicis requiratur, sed pręsens esse debet Cast. in l. procurator est. §. dari. n. 5. post Bal. n. 1. de procur. Gail. obs. 108. n. 5. lib. 2. Genua. de scrip. priu. lib. 3. Q. 16.

33 4. Lim. adultis non posse testamento curatorem cõstitui nisi furiosis aut mente captis Dec. in l. quo tutela. 73. §. nemo. n. 4. de reg. iur.

34 5. Lim. ad contrahendum non dari á Iudice nisi minor vel mulier id petat l. 2. §. curatores. qui pet. tut. Bal. in l. curatorem n. 2. de neg. gest. Gab. cons. 25. nu. 12. lib. 2. Pancirol. cons. 160. n. 9. Pic. ad stat. Vrb. glo. 20. cap. 151. lib. 1. n. 18.

TIT. VII.
QVÆ FACERE CVRATOR TENEATVR.

SVMMARIVM.

1 *Inuentarium curator facere debet manu publici notarij lim. nu. seq.*
2 *Curator ad litem non tenetur inuentarium facere, nisi lis finita sit; nec alij vt ibi.*
3 *Curatoris gesta ante inuentarium tenent sed illud postea facere tenetur.*
4 *Defensionẽ curator minoris vel absẽtis promittere debet.*
5 *Solemnia curatores fecisse ex cursu longissimi temporis præsumitur.*
6 *Solemnia præsumuntur impleta ex eo quod minor curatorem aliquem esse asseruit.*
7 *Solemnia curator non tenetur implere appellatione à cura decreta pendente.*
8 *Creditor bonis curator dari potest, & satisdat vt ibi lim num. seq.*
9 *Curator testamento datus non satisdat.*
10 *Satisdationem iudicatum solui non præstat curator.*
11 *Curator pecuniam collocare tenetur et bona salua facere.*
12 *Curator non potest nuptias contrahere cum persona cuius negocia gerit.*
13 *Litem deserere non potest curator generalis nominãdi specialem qui melius agat.*
14 *Dotare adultam tenetur & cogitur curator.*
15 *Negligentis curatoris est periculum curæ lim. vt ibi. num. 16.*

Subrogatus curator ea facere debet quæ curator facere tenebatur & eamdem habet authoritatem.

17 *Satisdare an debeat curator rem pupilli saluam fore.*

18 *Periculũ administrationis tutoris & curatoris quãdo sit.*

Amp. & lim. generales.

TIT. VII. CAP. I.
QVÆ FACERE CVRATOR TENEATVR.

1 CVrator inuentarium facere tenetur manu publici notarij l.fin.C.de curato.furios. Bar. in l.tutor qui repertorium nu.1. de administratio.tuto. & in l.1. n.5. de curator. bon. dand. loquens de dato bonis vniuersaliter Boer.dec.23. n.99. vbi de dato furioso Montan.de tutel.cap.28.n.8. Papien. in form.lib.ad red.rat.tut.glo.& curatores n.5.per.fi.C. de cur.furio.Surd.cons.168.n.19. subdens semper curatori huic obijci posse quod inuentarium non confecerit Marcabr.cons.42.n.26. Odof. de cur.bon.dand. n.64.vbi etiã omnia in eo describi debere. post Spec. de curato.§.vt autem n.4.& §.cum autem. n.16. Nepos à Mont. Alba .de excep. art. 12. Boer. dec.23. nu. 101.alioquin vt suspectum remoueri posse subdens. (vide supra tit 6.) Gail.obs.130.n.5.lib.2. vbi etiam teneri creditoribus copiam tradere.Rebuf.de inuent. n.3.& illud augere debet auctis facultatibus Rauen. sing.90.Bal.cons.137.lib.1.vbi de curatore dato ventri, vel bonis.Io.de Plate.in l.si quando.n.1.C.de bon. vacan.lib.10.Aret.in l.si omnes n.3.C.si min. ab hæred se abstin. Seb.Med. reg. 10. n.34. sufficere ait referre se ad inuentarium tutoris Cald.de rest.in int. in princ n.36.

2 1.Lim.non procedere in curatore ad litem qui inuenuentarium facere non tenetur nisi lis finita sit secundum cõem Doc. sententiam Bar.in d.l. tutor qui.n.5. & in l.si vacantia.n.11.C.de bon. vacan. lib.10.& in l.8.rem.pup salu. fore prout si datus esset ad actũ certum Porcellin.de inuent.Q.2.n.17. secus dicens in dato ad credita exigenda & hanc limitationem primã communem testatur Balb.decis.152.Put.dec.130.lib. 3.Mantua.sing.582.Borgni.de tutor. n.284. Gratia. disceptatio.225.n.32.& seq.subdens tamen librũ expensarum facere teneri & inuentarium quando ad eius manus aliquid peruenit ex Rol. de inuentar. Q. 45.n.8.&9.Bertaz.claus.8.glo.5.n.3.& 4.de cõi Carpan.cap.34.n.49. ita iudicatum dicens Rot.dec. 1. de iud.in nou.Ricci.collect.2314.& ita in camera obseruatur Gail.obs.108.n.11.lib.2. Tholos. dec.246. Larath.cons.27.n.13.Gratia.dec.75. n.6. Papien. supra n.8.Rebuf.supra per l.de creationibus vbi glo. verbo. conscripto C.de Episcop. aud. vide supra tit.4. n. 16. tenetur tamen illud facere de iuribus quæ ad ipsum peruenere Io.de Plat.d.n.1.& ad litem vel vnum actũ datum id facere non teneri Bar.in l.1. nu.5. de curat. bon. dand.Ang. in l. 1. n. 3. C. qui pet. tut. vbi non teneri inuentarium facere nisi postquam cœperit bona administrare quæ ad eum propter litem venere. & Sali.in l de creationibus.n.2 C.de epi.& cle. Aufr.ad Tholos.dec.72.Cancer.var.resol. tom.1. cap.7. num. 40.

3 2.Lim. nam gesta interim tenent sed postea fieri debet Simo.de Pret.cons.54.n.29.& gerere potest circa tempore peritura & adulto prodesse non obesse Alex. cons.163.lib.5.

3. Lim. in curatore ad negocia puta ad diuisionẽ faciendam dato. Bal. cons. 146. n. 2. lib.2. & ad vnum actum datum non teneri inuentarium facere cum nõ habeat administrationẽ nec ei solui possit glo. in l. de creatione C.de epi.Audien.Spec.de acto ab Vniuersitate n.9. Bar.in l. & si. C. rem pup. salu. fore Aufr. ad Tholos.dec.146.& cõiter seruari Bal.cons.146. nu.2. lib.2.Bertaz.claus.8.glo.5.n.4.Pic.ad stat.Vrb.lib.1. cap.151.glo.20.n.27.

4 2. Defensionem minoris vel absentis curator electus promittere tenetur absque vlla cunctatione suscipere satisdare, vtilia facere & inutilia prætermittere, & a Iudice administrationem sibi decerni facere l. fin. §. sed cum C.de curator. furiosi. Ang. cons. 103. n. 1. & seq. Alex. cons. 221. n. 8. lib. 6. & 163. lib. 5. vbi de omni curatore & satisdare etiam saltem sine inquisitione datus tenetur & Dec.cons.575.n.3.& Cap.Tholos.dec.247.& Capic.dec.87.Marcabr.cons.42.n.26. vbi etiam iurare debere.Specul.de curator. §. vt autẽ. n.4.& §.cum autem.n.16.qui bonis datum ex inquisitione non satisdare; secus si sine ea. Tholos.dec.72. in addition.satisdate teneri, & promittere vtilia facere & inutilia prætermittere & minorem indefensum nõ relinquere & dec.247. Porcellin.de inuentar.cap.2.n. 17.ad lites datum non teneri facere inuentarium, secus in dato ad credita, ad prædia, etiam, non si ad rem certam Montan. d. cap. 28. n.81.solemnia facere & curam minoris habere debere *alioquin contra* eum in litem iurari cap.29.n.36. Gratian. *disceptat.* 225.n. 32. probans teneri satisdare de iudicio sisti nõ etiam iudicatum soluendi ex Fabr.in §.item inuiti. n. 5. Instit.de curator. etiam si ad litem, vnumue negocium datus sit; satisdare debet, quamuis Rota.Rom. secus seruet vt in dec.216.num.6.&7.par.4. diuerso. Achil.de Gras. dec. 89. quæ tamen exceptis Romanis propter statutum Rotam probat inclinasse pro cautione. Crau.cons.540.n. 1. subdens teneri rem pupilli saluam fore Bertaz.claus.8.glo.5.n. 4. qui probat curatorem generalem ad omnia teneri ad quæ tutor tenetur specialem autem puta ad litem, vel actum certum non teneri inuentarium facere teneri, tamen *iure* iurando minoris defensionem promittere expressè ac specificè l.finali.§.omnem. vbi Doc. C. de admini. strat. tutor. nec sufficiet promittere vtilia facere, & inutilia prætermittere nisi expræssè etiam promittatur defensio ex communi, teneri etiam satisdare rem pupilli saluam fore etsi ad species rem pupil. saluam fore vbi Bar. & Bal. sed curæ datio sustinebitur etiam si rem pupilli saluam fore vt in d.l. & si ad species non fuerit expræssè promissum modo fuerit promissum vtilia facere, & inutilia prætermittere, & fideiussio præstita, quia hæc id ipsum important. Alex. cons.80. col. fin.lib.5.Bertaz.supra.n.4.& 5.Odofred.de curator.bon.dand.n. 65. Iurare debere vtilia acturum, & inutilia prætermissurum probat, & gubernare curare & administrare bona teneri.n.75.Menoch.de arbitr. cas. 150. n. 25. & seq. & ad litem etiam datus iurare debet vtilia facere & inutilia prętermittere non etiã satisdare Assis.dec.Perus.88.Gratian.dec.75. March. Ricci.collect. decis.2314.& satisdare debere nisi inquisitione dati sint. §. 1. & sequent. Institut. de satisd. tutor. & curator. & Mandos. de commis. forma. 4.vers.

4. verſ. curatorem ad lites vbi tamen Rotam curatores admittere etiam ſatiſdatione non præſtita & Gratia. dec. 75. in addit. glo. in l. mutus 43. §. is qui verbo. ſatiſdare de procur. vbi aduerſario. adulti ad litem ſatiſdari, vel curatori quando ad negocia de rato ſcilicet Mago. dec. Flo. 139. n. 6. & ſequent. vbi idem de matre curatrice niſi aliud Iudici videatur; & iurare teneri Io. de Plat. ſup. n. 2. & ſi Reipublicæ curator à defenſione deſiſtat ſententiam contra Remp. latam ipſo iure nullam eſſe in l. 1. in fi. C. de iur. Reip. lib. 11. & cogi poteſt per iudicem vt defendat Bar. & Alba. in l. eum qui res. C. de procur. & in l. ſancimus. §. omnem C. de admi. tuto. & ab auo paterno datus teſtamento non ſatiſdat Cum. in l. quidam. n. 2. de confir. tuto. & teſtamentarium non ſatiſdare furioſo datum ſed inuentarium facere & iurare debere, legitimum & datiuum ſi non ſit facultatibus idoneus ſatiſdabit Bar. in l. fi. §. ſed cum. de curat. furioſ. & in l. 2. n. 5. bonis datum non ſatiſdare de rato. Bal. in l. mulier 28. n. 23. C. de iur. dot. vbi ad vnum actum datum ſatiſdare non tamen refert ſi fideiuſſor nõ ſit idoneus. Ang. in l. ſancimus C. de admi. tut. remoueri vt ſuſpectum ſi non defendat minorem Crau. conſ. 540. n. 1. vbi ad litem minori datum defenſionem bonorum promittere, ac rem ſaluam fore cauere debere Vant. de nullit. ex defect. mand. n. 148. vbi ſatiſdare debere Boer. dec. 23. n. 99. & ſeq. vbi de dato furioſo. Put. dec. 130. lib. 3. vbi ad litem datum non teneri ſatiſdare Cald. d. n 36. vbi alias acta nulla eſſe Genua. de ſcrip priu. lib. 3. Q. 16.

5 1. Lim. nam ex longiſſimi 30. annorum temporis curſu ſolemnia interueniſſe præſumuntur Soc. conſ. 153. n. 3. & ſeq. lib. 2. Surd. dec. 231. n. 28.

6 1. Amp. idem eſſe quando minor aliquem curatorem eſſe aſſeruit Surd. ſupra n. 23.

7 2. Lim. vt ſi appellatio pendeat à cura decreta curator datus ſolemnia implere non teneatur Gab. conſ. 28. n. 38. lib. 2.

8 3. Creditor bonis curator dari poteſt & ſi abſque inquiſitione datus fuerit, debet ſatiſdare, idemque ſi cum inquiſitione datus non ſit idoneus facultatibus l. 1. & l. quoties. de ventre in poſſeſſio. mitten. l. bonorum. de curato. furioſ. Odofred. ſupra n. 66. & ſeq. vbi cum fideiuſſoribus diuitibus & facilibus conuentu, quos ſi dare non poterit iuratoria cautio ſufficit.

9 1. Lim. nam datus in teſtamento non ſatiſdat. §. 1. Inſtitut. de ſatiſdatio. niſi viuo teſtatore deſierit eſſe ſoluendo l. liberto. §. Largius. de adimen. legat. Odofr. ſupra. n. 73.

10 2. Lim. in ſatiſdatione iudicatum ſoluendi quam non præſtat Odofr. ſupra. n. 74. nec rem ratam habere, niſi dubitetur an ſit curator n. 86. 87. Roffred. de libel. part. 5. rubt. vltim. n. 6. nec agendo, nec conueniendo per l. actor rem. rat. haber.

11 4. Pecuniam collocare & bona ſalua facere tenetur, eaque gubernare curare & adminiſtrare l. 1. §. iubet. & §. ſi cum duobus. de collatio. bono. Odofr. ſupra. n. 75. & 77.

12 5. Nuptias contrahere cum perſona non debet cuius negocia gerit etiam per quadriennium, quo datur reſtitutio l. penult. §. & ſi quis. de ritu nuptiar. Odofr. ſupra. n. 89.

13 6. Litem deſerere non poteſt generalis curator ſub prætextu quod ſpecialis nominatus ab eo melius gereret l. pen. vbi glo. & Sali. C. qui dari tut. vel cur. poſ.

14 7. Dotare adultam tenetur & cogitur à iudice curator l. ſi curatores. 9. vbi glo. & Sali. C. de admi. tuto. (vide infra tit. 9. n. 36.) Natt. conſ. 76. n. 8. l. curator. 53. de admi. tuto. vbi etiam teneri impendia nuptiarum facere.

15 8. Curam negligere non debet curator dum ſcit vel ſcire debet ſe curatorem datum alioquin eius erit periculum l. 2. vbi glo. & Salic. C. de ſuſpect. tutor. & tã generalis quam ad litem datus officium ſubire cogitur Ang. in l. ſancimus. §. 1. n. 4. C. de admi. tut.

16 1. Lim. nam curator teſtamento datus ſi ante confirmationem non gerat, non tenetur de negligentia, ſi adultus non petat confirmari; prout nec ſi teſtamento non ſolemni datus ſit Tholoſ. dec. 270. & ibi Add.

2. Lim. nam circa nomina debitorum curator de culpa lata tantum tenetur Alex. conſ. 104. n. 3. lib. 4. ex l. 2. C. arb. tut.

17 9. Satiſdare curator debet rem pupilli ſaluam fore, & de rato vt ſup. n. 4. Alex. conſ. 221. n. 8. lib. 6. Saltem quando ſine inquiſitione datus eſſet & Gab. conſ. 28. n. 17. 18. lib. 2. quæ inquiſitio exigit talem eſſe caſum in quo debeat curator dari & iudicem talem qui dare poſſit, & illis bonis detur quibus dari debet ab eo iudice & hi dentur qui dari potuerit & idonei ſint n. 19. Pic. ad ſtat. Vrb. lib. 1. cap. 151. glo. 20. n. 22.

1. Lim. nam auctis facultatibus adulti aliam ſatiſdationem præſtare minime tenetur glo. in l. mulier. C. de iur. dot. quam not. dicit Rauen. ſing. 90.

2. Lim. in curatore ad litem dato Bertr. conſ. 281. lib. 3. Cancer. d. cap. 7. n 40.

3. Lim. in dato cauſa cognita; ſicque ex inquiſitione Alex. & Gab. ſupra & ſi iurauerit vtilia facere inutilia pretermittere & minorem defendere dicitur promiſiſſe minoris rem ſaluam fore Add. ad Alex. conſ. 163. n. 14. lib. 5. Pic. ſupra. n. 23.

18 10. Adminiſtrare curam debet, alioquin eius eſt periculum, niſi nulliter datus eſſet, puta in teſtamento ante confirmationem Simon. de Pret. conſ. 129. n. 21. & ſeq. idem in tutore dicens circa periculum adminiſtrationis; vel niſi res mortuo pupillo perire cœpiſſet l. cum poſt 44. de admi. tuto.

19 11. Hęreditati dari debet inſtante maiori parte creditorum, citatis his qui ſunt in prima cauſa ſucceſſionis, inuentario facto, & præſtita ſatiſdatione Capic. dec. 87. Rot. dec. 414. n. 4. coram Caualer. & ſi iaceat vide infra tit. 10. verſ. 51.

20 12. Satiſdari à tutore ſi curator vel magiſtratus non curauerit, tenentur, niſi tempore finitæ tutelæ ſoluendo tutor fuiſſet l. Æmilius. 54. vbi Bar. de admi. tuto.

21 13. Obligare ſe & ſua bona curator tenetur, & ſi ea non obligauerit, obligata cenſentur l. fi. §. in Prouincijs. in fi. C. de curato. furio. Spec. de curato. §. 5. nu. 6. Pic. ſupra. n. 26.

22 Ventri prægnanti hęreditati curator datus prouidere debet de victu, veſtitu, & lecto, alijſq; neceſſarijs ſine quibus ſuſtineri nequit l. 1. §. mulier autem de ventr. in poſ. mit. l. curator. eod. tit. etiam ſi dotem habeat, vel alimenta conſequi poſſit, quia ea alimenta non tam mulieri, quam illi quem in corpore geſtat præſtari videntur Surd. de alim. tit. 4. Q. 23 n. 7

1. Amp. generaliter vt de curatore dicta circa ea quæ

facere tenetur,& authoritatem ipsius in eius subrogato procedant.l.fin.§.sin autem C.de curato.furios.vbi etiam probatur curatore mortuo, vel remoto alium subrogari.

2.Amp.vt gesta à curatore illegitimo sint ipso iure nulla l.1.quod falso tuto.Bal.cons.173.nu.1.lib.2.327.lib.5.Roma.cons.454.n.18.

1.Lim. 2.amp. non procedere quando iudex pronunciasset ratum & gratum habiturum gerenda l. 1. §. idem Pomponius. quod fals.tut.autho.Roman. d. nu. 18.idem de tutore dicens. Alba.in l.1.§. item Pomponius.quod fals.tut.

1.Lim. vt curator ad litem cauere non teneatur Put. dec.130.lib.3.Laratha.cons.28.n.13. Fab. in §. item inuiti.n.5. Inst.de curato. vbi acceptare cogi, & satisdare, non tamen de iudicato soluendo. vbi etiam an appellare debeat.

2.Lim. vt curator datus per decretum à quo appellatũ sit, pendente appellatione cauere & alia necessaria facere non teneatur Gab.cons.28.n.38.lib.2.

3.Lim. non teneri animam suam ponere pro pupillo Abb.in cap.per vestras.n.17.de don.inter vir. & vxo.

TIT. VIII.
CVRATOREM PETERE QVI POSSINT.

SVMMARIVM.

1 *Pupillus & minor curatorem sibi petere possunt.*
2 *Coniunctus minoris ei curatorem dari petere potest.*
3 *Impuberi curatorem omnes petere possunt qui & tutores, furioso etiam absenti & hæreditati iacenti vt ibi.*
4 *Creditores petere possunt curatorem bonis debitoris non latitantis pro eorum maiori parte constitui.*
5 *Proximiores se ipsos curatores absentis bonis dari petere possunt.*
6 *Curator filiofamilias datur si pater ei delatam hæreditatem nolit adire.*
7 *Mulier prægnans curatorem dari petere debet, alioquin successione priuatur.*
8 *Absuturus curatorem suis bonis dari petere potest.*
9 *Curatorem ad litem petit constitui qui eo litem mouere intendit.*
10 *Iudex minorem cogit vt sibi curatorem petat.*
Curatorem vel tutorem petere debens ad quæ teneatur & alij qui dari petant ibidem.
11 *Præsenti sine eius mandato nemo curatorem dari petit lim.num.seq.*
12 *Præsens adultus curatoris dationi illum petijsse censetur.*
13 *Creditores & alij interesse habentes curatorem dari petere possunt in casibus de quibus supra.*
14 *Mater & auia nec alij coniuncti puberi minori præsenti curatorem petere possunt sine mandato quamuis de rato cauere vellent.*
15 *Absenti puberi nullus sine mandato curatorem dari petit lim.nu.seq. (potest.*
16 *Coniunctus curatorem offerens cautionem petere absenti*
17 *Curatorem petens mandati facta aliquali fide cum cautione de rato admittetur.*
18 *Curatorem petere nemo cogitur pro adulto.*
19 *Curatorẽ iudex ex officio bonis absentis constituere potest.*
20 *Infanti ad litem curator datur nemine petente.*
21 *Pupillo quomodo curator detur & quando.*

TIT. VIII. CAP. I.
CVRATOREM PETERE QVI POSSINT.

1 PVpillus & minor curatore indigentes eum sibi dari petere possunt l.qui habet §. si pupillus & ibi Doctor. de tutel. l. 3. §. curator. qui petant tutor & l.matris 6.C.eod.Scrad.de feud.part.10.sect. 19.n.258.etiam per procuratorem à se ipsis constitutum Cast.in l.mutus.§.is qui.n.5.de procur.

2 1.Amp.a quolibet minoris coniuncto curatorem eidẽ dari peti posse & ex causa etiam nemine petente iudex dabit ex officio Ang.cons.102. nu.1. & seq. Alex. cons.4.n.4.lib.2.& cons.221.n.5.lib.6.Dec.cons.575. n.3.Montan.de tutel.cap.28. n.39. Galganet. de tutel.lib.1. tit.5. n.22. Alba. in l. ab hostibus. ex quib. caus.maior.Gab.cons.28.n.10.& seq lib.2.

3 2.Amp. impuberi curatore indigenti ij omnes curatorem petere possint qui tutores petere possent; furioso etiam quicumq; pupillo curatorem petere possunt, prout & alijs perpetuo morbo laborantibus; & hæreditati iacenti, ac bonis absentis, vel ab hostibus capti ab intestato successuri curatorem petere possunt, creditores etiam hæreditati iacenti, absenti, & ab hostibus capti curatorem dari petere possunt Scrad. de feud.part.10.sect.19.n.260.& sequent. Galganet. supra.& illi omnes quorum interest & qui litem adulto mouere volunt ex l.1.qui petant.tutor.& l.1.& 4. C.eod.& interesse habens.Ang.cons.103.n.1.& rationem reddere volens administrationis adulto curatorem dari cui ratio reddatur petere potest l.7.vbi Salic.C.qui pet.tuto.

4 3.Amp.creditores petere posse curatorem bonis debitoris absentis non latitantis dari pro maiori eorũ parte l.2.de curator. bon. dand. vbi Docto. Odofred. de curato.bon.dand.n.6.Roffred.de libel.par.5. rubr. vltim.n.6.Ang.cons.103.n.1.& 253 n.2.bonis & hæreditati iacenti dari air vt creditoribus satisfiat.193. n.4.Rol.cons.48.n.15.lib.1.Simon.de Pret.cons.54. n.23. Scrad. supra Cuma. in l. si debitor de cur. bon. dand.vbi si à certis creditoribus datus sit alijs non teneri & Ang. d. n. 4. ab intestato venientes citandos probat.

5 4.Amp. proximiores petere posse dari se ipsos in curatores bonis absentis Odofr.de curator.bon. dand. nu. 9.Simon.de Pret.cons.136.n.9. Ladetch. cons.47.n. 4.& seq.vbi de cognatis proximioribus vide supra tit. 4.ampl.5.Simo.de Pret.cons.54.n.20.& seq.

6 5.Amp. dari filiofamilias petente si pater hæreditatem filiofamilias delatam nolit adire Odofred.supra. n.7.

7 6.Amp.muliere prægnante petente curatorem constitui, quem si dari non petierit successione priuabitur Odofred.supra.n.6.& sequent.

8 7.Amp. vt absuturus met suis bonis curatorem dari petere possit, qui inuentarium facere tenebitur, non autem satisdare Specul. de curato. §. cum autem. n.7. Rauen.sing. verbo.tutor. n.4. Odd. de rest. in int. Q. 29.n.25.Fab.in §.sed & mente capti. Inst.de curator. Ang.in l.2.n.2.de cur.bon.dand.vbi bona custodire, & actiones etiam non perituras intentare posse nisi potestas eius per dantes limitata esset.

9 8. Amp. ad litem per eum peti posse qui litem adolescenti mouere intendit, & tunc generalis curator dabitur

bitur qui inuentarium fauet, quod curator ad litem datus facere minime tenetur Spec.d.n.7.vide infra limitat.6.l.1.C.qui petant.tuto.

10 9. Amp. minor à iudice cogi possit vt sibi curatorem constitui petat l.1.C.qui petant.tutor.l.ait.prætor.§.permittitur.de minor.Nepos.à Monte.Alban.de exc.Artic.12.in fine.Maran.de ordi.iudic.par.4.distincti.16.n.36.qui probat quod si pupillus cum tutore litem habere debeat, illi dumtaxat petenti dari debeat; pro lite autem pupilli cum extraneo iudicem etiam non petenti adulto curatorem dare posse; sed ad instantiã partis iudex pupillo seu adulto præcipiet, vt ad curatorem ad litem sibi præstandum accedat, cui comparenti quem petierit constituet, verum si non comparuerit iudex eidem ad litem curatorem ex officio dabit.l.1.C.qui pet.tutor.si autem pupillus infans sit, ei curator dabitur Maran.supra.Minsing.cent.2.obser.31.& ex officio etiam bonis defuncti curator dari potest, nec non & absentis non latitantis Ang.cõs.103.n.2.Gratian.dec.75. ad litem pupillo dari posse probat si non habeat tutorem vel habeat, qui non fecerit solemnia, nec satisdare teneri & quamuis à minore peti debeat, secus tamen est quando alius non tutor in iudicio agit contra pupillum infante maiorem, tunc enim per iudicem curator ad litem datur, imo adulti citatio simpliciter facta tenet, censetur etenim citatus vt legitimè compareat Bero.cons.102.n.16.& seq.lib.3. qui probat datum ab alio iudice valere quam coram quo causa penderet & Minsi.supr. qui refert.Afflict.dec.256.sequitur Carpan.super stat. Mediol.cap.34.n.42.in curatore ad litem & idem in infante vt ei ad litem detur nemine etiam petente post. Neuizan.cons.17.n.43.Cald.de rest.in int.in princ.n.22.& seq. ex communi à Iudice pupillo etiam ex officio tutorem dari, & curatorem furioso & prodigo, nõ etiam adulto ad litem nisi petenti vel nisi conueniatur.

10. Amp. vt ad curam eius qui petere debet tutorem pupillo ordinari vel curatorem spectet etiam facere petitos, ordinatosque compelli vt pupillum in lite defendant, & si illum remouere contigerit, alium idoneum substitui facere l.fin.§. personis. vbi Salic. C. de administr.tuto.

11. Amp. patri dari mente capto petente filio l.3.C.de curator.furios.vbi glo.& Doc.

12. Amp. vt maritus idemque filius hæreditati patris si fuisset exhæredatus curatorem dari petere possit, & dotis restitutio nem petere Bal.Nou.de dot.par.7.priuil.31.Intrig sing.89.num.109.lib.3 subdentes etiam mulierem agere posse vt dos viro restituatur.

13. Amp. actorem petere posse absentis bonis curatorẽ dari cum quo lis agi poterit Doc.in l. ignorare. C. de testam.mil Odd.de rest.in int.Q.12.n.45.

11 1. Lim. nam præsenti non potest aliquis sine illius mandato curatorem dari velle nec petere l.mutus.43.§.is qui vbi glo. & Doctor. de procurator.l.3.§.final. qui petant.tutor.Scrad.de feud.par.10.section.19.n.258.

12 1. Sublim. nam si curatoris dationi adultus præsens fuerit, id petijsse præsumetur Gratian. disceptation.282.n.8.

13 2. Sublim. nam creditores & alij interesse habentes id petere possunt in casibus suprascriptarum ampliationum conclusionis huius.

14 2. Lim. nam nec mater nec alia persona coniuncta puberi minori præsenti curatorem petere potest, sine eius mandato, quamuis de rato cauere paratus sit l.mutus.43.§.is qui.de procurator.vbi Cast.n.5. Scrad.supra.n.258.& 259.l.6.C.qui pet.tuto.

15 3. Lim. non procedere in absente pubere cui nemo sine mandato curatorem dari petere potest l.3.§.finali.qui pet.tuto.etiam cautione oblata Castren.d.n.5. Scrad.supra.n.260.& cauere debere ex d.§. is qui tradidit Odofred.de curator.bon.dand.n.39.

16 1. Sublim. nam si cautionem offerens persona coniuncta esset, cautio admittenda foret Cast.& Scrad. supra.

17 2. Sublim. nam si petens curatorem absentis, minoris, puberis, vel adulti, ad hoc mandatum habere prætendat de quo aliqualem fidem faciat, eum cautione de rato admittetur d.§.is qui.& ibi Doct.Scrad.supra.n.260.

18 4. Lim. non cogi matrem, auiam, vel proauiam, nec alium etiam extraneum curatorem adulto petere si nolint l.1.& 3.§.finali.l.4.qui petan.tutor. Maran.in l.is potest n.226.de acqui. hæred. nec etiam hæreditati iacenti, nec bonis absentis ab hostibus capti, eiusue qui bonis cessit Scrader.de feud.par.10.sectio.19.n.265.& seq. quod certum inquit & indubitatum.

19 5. Lim. nam iudex ex officio nemine petente bonis absentis ne dissipentur curatorem constituere potest ex officio glo.1.in l.2.de curato.bon.dand.Ang.cons.193.n.1.in fine.

20 6. Lim. nam infanti ad litem datur nemine etiam petente Neuizan.cons.17.n.27. quem citat Carpan.cap.34.n.43.sed contrarium probat l.3.§. si pupillus de tutel.& Neuiz.n.seq. intelligit si tutore careat, & iudicem tutoris defectum supplẽtem id exprimere debere & praxim tradit citandi matrem & auiam infantis tutore carentis vel alios consanguineos amicos & vicinos vt tutelam accipiãt infantis alias procedetur ad dationem tutoris & curatoris.

21 7. Lim. vt si pupillo dari debeat puta absente tutore vel minus idoneo existente à pupillo eiusue procuratore petendus sit, quod si petere nollet, actor a iudice cogi petet.Roma.cons.454.n.19.Alba.in l.licet C.in quib.caus.tut. Gab. & si nemo pupillo tutorem dari, petat iudex dabit ex officio de cõi Cald.de rest.in int.in prin.n.22.& seq.

22 8.Lim.non cogi pupillum petere sibi curatorem dari, nec ei inuito curator datur nisi ad litem l.3.§.si pupillus.de tutel.§.item inuiti Inst.de curato.glo.in l.2.de tutel.Carpa.supra.n 42.

TIT. IX.
DE AVTHORITATE CVRATORIS.

SVMMARIVM.

1 *Curator eius bona cui datus est gerit, conseruat, fructus colligit & alia in facto consistentia administrat.*

2 *Compromissum necessarium ex statuto curator facit non voluntarium.limita.num.seq.*

3 *Compromissum necessarium Curator non facit nisi cum decreto iudicis.*

4 *Contrarium tenet Simonc. ibi citatus.*

5 *Con-*

5 *Compromissum curator facere non potest super alienari probibitis.*
6 *Curator censetur habere mandatum cum libera quamuis vendere non possit habita fide de præcio.*
7 *Procuratorem curator constituere potest lite contestata. amp.num.seq.*
8 *Procurator à curatore & tutore solis reuocari potest. lim.num.seq.*
9 *Procurator inuito aduersario reuocari nequit.*
10 *Procurator à curatore, & tutore sine minoribus etiam ante litem contestatam constitui potest si administratio eis fuerit à testatore concessa, & remissa inuentarij confectio.*
11 *Procuratorem lite contestata tutor & curator constituũt etiam inuito aduersario.*
12 *Actorem ipsorum periculo tutor & curator constituere possunt etiam ante litem contestatam.*
13 *Curator & tutor sine decreto soli post litem contestatam constituunt procuratorem.*
14 *Procuratorem tutor, & curator ante litem contestatam cum decreto iudicis constituunt.*
15 *Curator procuratorem non constituit ad iudicis decretum interponendum.*
16 *Procuratorem ad hæreditatem adeundam curator non constituit.*
17 *Curator absentis creditoribus satisfacit consilio de credito lim.num.seq.*
18 *Adultus sine curatoris authoritate creditoribus soluere nequit.*
19 *Curator restitutionem an petat aduersus contractum à prodigo notorio ante interdictam administrationem celebratum.*
20 *Matrimonium cum adulta de iure canonico curator contrahere potest; non autem de iure ciuili.*
21 *Pacem curator de iniuria patri adulti illata facere potest si hoc pupillo expediat vel adulto.*
22 *Curator habens liberam solutionem recipiendi potestatem à debitore adulti ei tempus solutionis prorogare potest, compromittere & transigere.*
23 *Curator possessionem bonorum absentis decreto iudicis capere potest.*
24 *Actiones tempore perituras vel non perituras curator intentare potest lim.num seq.*
25 *Curator datus ad instantiam intestato succedentium nisi tempore perituras actiones non intentat.lim.num.seq.*
26 *Curator de quo num. 25. actiones non perituras tempore intentare potest si ei ex causa iudex maiorem potestatem concessisset.*
27 *Excommunicatio adulti non obstat curatori nisi adulti nomine agenti.*
28 *Curator quæ mora deteriora forent distrahere potest.*
29 *Fructus bonorum curator administrat, & vendit, ac domum si pro eis indigeat conducere potest.*
30 *Exigere curator potest adulti debitorum nomina.*
31 *Iurare de calumnia curatori permittitur.*
32 *Hæredis loco habetur bonis curator datus.*
33 *Curator furiosi & prodigi plenam habet administrationē.*
34 *Curator authorari cogi potest in ciuilibus et criminalibus.*
35 *Appellare curator & appellationem posequi an teneatur.*
36 *Dotem minori constituere curator potest vt ibi.*
37 *Compromisso per adultum faciendo curator authorari potest.*
38 *Transigere curator potest in re dubia & nouare.*
39 *Curator pro absente acceptat nec cessione opus est.*
40 *Curator sine minore in iudicio stare potest, non è contra.*
41 *Curatoris authoritas requiritur in venditione facta per minorem.*
42 *Curator vsucapiones interpellat; & alia potest vt ibi.*
Generaliter constitutus ad omne patrimonium datus censetur sed excusari potest.
43 *Curator donare non potest nec ad donandum authorari. lim.num.seq.*
44 *Curator propter merita donare potest; prout si nobilis curator sit.*
45 *Actiones nisi tempore perituras iacenti hæreditati datus exercere non potest nisi à iudice maiorem potestatem habeat.lim.num.seq.*
46 *Iudicium contra hæreditatem iacentem si periculum sit in mora nullo etiam constituto curatore potest institui.*
47 *Primum decretum contra hæreditatem iacentem sine curatore institui potest non autem secundum.*
48 *Curator adulto etiam solenniter non potest obesse.*
49 *Ratificatio minoris nõ valet cum decreto iudicis sine causæ cognitione quę ex temporis breuitate non præsumitur.*
50 *Contrahere curatori non permittitur cum illo cuius est curator.*
51 *Alienare curator non potest bona nisi vt ibi.*
52 *Probari curæ datio debet, nec notario creditur.*
53 *Curator hæreditatem adire non potest amp.& lim. n. seq.*
54 *Curator nec legitimam, nec quartas petere potest.*
55 *Adultus sine curatore soli curatori hęreditatem non alijs restituit.*
56 *Possessionem bonorum curator capere potest.*
57 *Hæreditatem adire curator cum adulto potest; vbi etiam quando sine eo.*
58 *Curator quæ facti potest non quæ iuris sunt.*
59 *Curator bonorum & ventris solam habet custodiam, licet furiosi & prodigi curator plenam habeat administrationem.*
60 *Exceptionibus peremptorijs nisi tacitè curator non renunciat.*
61 *Curatoris bonorum officium in eo versatur ut bona distrahantur, & creditoribus soluatur non vt in solutum dentur nisi vt ibi.*
62 *Curator ad litem non habet administrationem, nec ei rectè soluitur.*
63 *Vendere an possit curator rem communem cum adulto.*
64 *Pater curator filij an eius bona sine decreto alienare queat vide alia num.seq.*

TIT. IX. CAP. I.
DE AVCTORITATE CVRATORIS.

1 CVrator bona eius cui constitutus fuit administrat, conseruat, fructus colligit, & alia quæ in facto consistunt gerit Bar.in l. curator. 11. de tutor. & curator. dat.ab his. Ang. cons.192.n. 2.& 193.n.2. Dec.cons.401.n. 2. vbi omnia posse necessaria explicare vt creditoribus satisfaciat, & Piag. de tutel.Q.15.impletis his de quibus in l.fi.C. de curato. furios.

2 1. Amp. compromissum necessarium ex dispositione statuti facere posse licet secus sit in voluntario. Ang. cons. 192.n. 3. ad fin.Dec.cons.255.n.1. & cons. 401. n.2.Blanc.de compromis. Q.3.n.55. Durant.de acqui. hæred.caut.7.n.4.Benint.dec.21.n.5. & 12. Piag. de tutel.

tutel Q. 15. Manzi. de tutela. & cura. Q. 16. n. 1. Montan. de tutel cap. 28. n. 63. Marant. de ordin. iud. par. 6. actu 2. n. 8. Molina. de primogen. lib. 4. cap. 9. n. 28. Affl. dec. Peruſ. 2. n. 4. & 5. Galgan de tutel. lib. 2. tit. 15. n. 2. (vide infra amp. 8.) Carpa cap. 115. n. 79. vbi de curatore hæreditatis iacentis intellige de legitimè conſtituto Ang. conſ. 193. n. 4.

3 1. Lim. primam amp. non procedere niſi cum decreto iudicis, alioquin laudum nullũ foret vt poſt Blanc. probat Meno. de arbitr. iud. caſ. 171. n. 43. & 44. Gratian. diſceptat. forenſ. 586. n. 52. & ſeq.

4 Contrarium tenet Simoncel. de decret. tit. 6. n. 84. & ſequent.

5 2. Lim. non procedere niſi quoad ea ſuper quibus partes compromittere poſſunt; ſecus tamen eſt in rebus alienari prohibitis vt in maioratu & huiuſmodi Molina. ſupra & ſuper articulo iuris claro Affl. deciſ. Peruſ. 2. n. 15.

3. Lim. quando ſponte illud feciſſet; & quando de iure & de facto, his enim caſibus non valeret Affl. ſupra. n. 11. & ſeq.

6 2. Amp. vt curator cenſeatur habere mandatum cum libera quamuis vendere non poſſit, habita fide de præcio. glo. in l. ſi procurator. 5. verbo. ſoluto de iur. fiſci. Iaſ. in l. à Diuo Pio §. ſed ſi emptor. n. 7. de re iud. Rota. Roma. in Terracin. adminiſtrat. tutel. 29. Februarij. 1608. coram Rpd. Caualerio. Gratia. diſcept. 329. n. 33. nec vendere poteſt niſi quæ ſeruari nequeũt Cuma. in l. ſi debitor. de cur. bon. dan. intellige, vt liberam habeat & plenam ſi furioſi prodigi & pupilli curator ſit, ſecus ſi bonorum aut ventris Bar. in l. inter. 49. de admi. tut. Anch. Q. 23. n. 19. lib. 2. Rim. Iun. conſ. 59. n. 1. ſi autem furioſus putaretur ex alienatione vnius curatorum niſi alius renuat vſucapioni locus ſit. l. 7. in fi. de curat. furio.

7 3. Amp. vt curator adulti & pupilli tutor poſt litem conteſtatam procuratorem poſſint in cauſa conſtituere cap. 1. de procurator. in 6. l. neque tutores. l. nulla. C. de procur. Caſt. & alij in l. ſi actor. C. de appel. vbi etiã actorem ante conſtituere Benint. dec. 80. n. 1. & ſeq. Manzi. de tutel. Q. 16. n. 2. & ante etiam ſi teſtator liberam adminiſtrationem conceſſiſſet & inuentarij confectionem remiſiſſet Afflict. dec. 262. n. 6. Benint. ſupra. n. 4. & etiam ante in actionibus quæ competebant antequam curator eſſet Cuma. in l. de curatore. n. 3. de cur. bon. dan. vbi Bar. n. 4. vbi in hæreditarijs poſt in quæſitis ſuo contractu etiam ante conteſtationem poſſe.

8 1. Subamp. vt à ſolo tutore & curatore poſsit reuocari Balb. dec. 100. Manzi. ſupra. n. 2. quamuis à pupillo vel adulto conſtitutus eſſet cum tutoris vel curatoris authoritate.

9 1. Lim. d. ſubamp. non procedere inuito aduerſario, eo enim inuito nõ poteſt procurator reuocari Benintend. ſupra. n. 4. & 5.

10 2. Subamp. vt procuratorem ſine adulto vel pupillo tutor & curator etiam ante litem conteſtatam conſtituere poſsint, ſi adminiſtratio eiſdem fuiſſet à teſtatore conceſſa. & remiſſum inuentarium Afflict. ſupra. n. 6. & 7. Benin. ſupra. n. 4. & 5.

11 3. Subamp. vt procuratorem poſt litem conteſtatam inuito etiam aduerſario tutor & curator conſtituere poſsint Benin. ſupra. n. 4. & 5. Manzin. d. n. 2.

12 4. Subamp. vt ante litem conteſtatam quamuis ſoli tutores, & curatores procuratorem conſtituere nequeant, actorem tamen ipſorum periculo conſtituere poſsunt l. neque tutores. C. de procur. l. 1. C. de actio. tuto. & curato. dand. & quia non auditur actor niſi caueat, tutorem vel curatorem ratum habiturum l. actor rem. rat. habe. Benint. d. n. 4. Rube. conſ. 162. n. 3. & ſeq. vbi à tutore conſtitui cum decreto iudicis, vel à iudice inſtante tutore ſed cum cauſa puta abſentiæ, vel infirmitatis tutoris vel curatoris Genua. de ſcript. priu. lib. 3. Q. 16. vbi etiam finire eius officium cum tutela & cura cœptis exceptis.

13 5. Subamp. vt poſt litem conteſtatam tutor & curator ſoli ſine pupillo & ſine iudicis decreto procuratorem conſtituere poſsint. d. l. neque tutores vbi omnes, de communi omnium Benint. ſupra. d. n. 4.

14 6. Subamp. vt ante litem conteſtatam procuratorẽ cum decreto iudicis poſsint conſtituere, quamuis non ſine eo. §. final. Inſtitut. de curator. Afflict. dec. 262. n. 5. Manzi. d. n. 2.

15 1. Lim. non poſſe procuratorem conſtituere ad interponendum decretum iudicis in alienatione bonorum minoris l. minorum ſecundum lecturam glo. communiter receptam. C. de præd. minor. Roman. ſing. 427. Manzi. d. n. 2.

16 2. Lim. non poſſe ad hæreditatem adeundam procuratorem conſtituere l. Paulus alias incipit per procuratorem & ibi Docto. de acquit. hæred. Alex. conſ. 163. n. 9. lib. 2.

17 4. Amp. vt abſentis curator creditoribus ſatiſfacere poſsit fide ſibi facta de debito abſentis, & conſtito iudici vt iudici de abſentia antequam à iudice competenti curator abſenti detur, alioquin datio inſolutum facta creditori nulla redderetur. Rol. conſ. 48. n. 14. & 19. lib. 1. Manzi. d. Q. 16. n. 3. Barbat. conſ. 28. lib. 1. de magis communi quod alienare curator poſsit etiam tempore non peritura pro ære alieno præſertim liquido ſoluendo Montan. de tutel. cap. 28. n. 71. & 81. niſi ad conſeruandum tantum datus eſſet non autem ad ſoluendum n. 83. poſt Ang. in l. 2. C. de curator. furioſ. & Alex. cõſ. 4. n. 5. lib. 2. Odofred. de curator. bon. dan. n. 78. & ſeq. & ne æs alienum augeatur bona vendere poteſt l. 1. vbi Bar. n. 2. C. de curator. bon. dan. Galganet. de tutel. lib. 1. tit. 13. n. 17. vide ſupra. tit. 4. ſed Bal. in rub. C. de ſuc. edic. n. 3. inquit conſtitui non poſſe ad bona abſentis vendenda ad petitionem creditorum niſi vere contumax, bonorum dominus abſens ſit, idque probari debet.

18 1. Lim. vel potius ſecus eſſe dicas in adulto qui creditoribus ſine curatoris authoritate ſoluere minime poteſt l. 2. C. ſi aduerſ. ſolut. l. interdum de condictio. indeb. de communi Soc. in l. 1. §. fuit quæſitum. n. 2. ad Trebel. ne indebitum ſolui contingat per eum, qui tamen à communi recedit; nec pupillus ſine tutore §. fi. vbi glo. diſtinguit Inſt. quib. aliena licet. Rim. in §. 2. n. 37. Inſt. quib. alie. licet vbi nõ transferre dominium pecuniæ in creditorem niſi conſumpſiſſet ex l. quod ſi forte. §. 1. de ſolut. & l. non omnis. § fin. ſi cer pet.

19 5. Amp. reſtitutionem per curatorem peti poſſe aduerſus contractum à prodigo notorio ante interdictionem bonorum celebratum ſi iuſtam cauſam prodigus allegauerit Rom. ſing. 226. Odofred. de curator. bon. dand. n. 95. Manzi. ſupra. n. 5. Montan. ſupra. n. 45.

20 6. Amp.

32 16. Amp. vt hæredis loco habeatur bonis curator datus l. 2. de curator. bon. dand. Roffred. de libel. par. 4. rubr. de action. ex testam. n. 9. in fine. fol. 277. & hæreditati vacanti datus, bona à possessoribus vendicat & creditoribus satisfacit Alba. cons. 210. n. 25.

33 17. Amp. vt furiosi & prodigi curator plenam habeat rerum administrationem l. inter bonorum. 49. de administrati. tutor. Spec. de curator. §. & scias & hæreditatem furioso delatam adire qui ram resipiscens, poterit repudiare vel in furore decedens ad substitutum transmittet si velit adire. l. fi. §. tali. C. de curato. furios. & bonorum & corporis l. 7. de curat. furio.

34 18. Amp. cogi posse curatorem authorari in ciuilibus & in criminalibus Spec. de curator. §. cum autem, n. 9. 10. Rauen. sing. verbo. tutor. n. 5.

35 19. Amp. appellare curatorem, & appellationem prosequi non tamen adulto maiore effecto, tunc enim nec appellat, nec prosequitur nisi cœpta esset administratio seu prosecutio dum minor erat. Laderch. cõs. 55. n. 2. & 4.

36 20. Amp. dotem minori constituere curatorem posse iuxta patrimonij vires, quod si plus promiserit, de proprio tenebitur quia donasse videretur Bal. Nouel. de dot. priuileg. 41. quod intelligo si vltra scienter promiserit, alioquin non censeretur donare voluisse, l. cum de indebito. de prob. Vulp. cons. 43. n. 1. & 2. vbi etiam sine decreto si in mobilibus quæ seruando seruari non possunt, & in quantitate dos constituta sit. Bal. cons. 59. lib. 1. vbi de curatore dato bonis repudiata hæreditate Bero in c. Rainutius. n. 127. de testam. vbi datum vitio personæ non posse dotare sine iudice & consanguineis, secus si ratione ætatis, tunc enim bono animo etiam omnia bona viro dabit, immobilia verò sine iudice non poterit alienare, & si furiosæ sit constituenda cöiuncti nobiles, & curator intersunt Cassa. in catalo. glo. mundi. par. 8. consi. 42.

37 21. Amp. vt compromisso per adultum faciendo authorari possit Lanfranc. de Oriano. de arbitr. sectio. 3. n. 5. Blanc. de compromis. Q. 30. n. 40.

38 22. Amp. transigere posse curatorem in re dubia. Abb. cons. 39. n. 1. lib. 1. Natta. cons. 45. n. 5. Rol. cons. 76. n. 4. & 5. cum decreto. n. 16. & solemni 6. & Borg. de tutor. n. 55. Rota. Rom. dec. 145. n. 4. in fine. par. 1. recentior. ac nouare Imo. in l. dubitari. n. 2. de nouatio. si scilicet furiosi vel prodigi curator sit per illum tex.

39 23. Amp. acceptare posse curatorem pro absente, nec est opus cessione, neque ratificatione vt quæratur minori, cum mandatum curator habere dicatur; quãuis in extraneo expræssa acceptatio requiratur Crau. cons. 261. n. 1. Anch. Q. 23. n. 19. & seq. lib. 2. vbi ei absenti curatorem acquirere sine ratificatione fortius. ea secuta etiam tacite n. seq. quæ tamen non fit ex petita redditione rationis vt actu indifferenti Soc. cõs. 24. n. 45. lib. 1.

40 24. Amp. vt in iudicio solus curator sine minore stare possit non è contra l. 1. §. in causis de administratio. tuto. Rota. Roman. dec. 145. n. 5. par. 2. in recentior. Cabal. cons. 116. par. 1. Petr. Iac. d. rubr. 116. & 118. etiam si patris consensus non sit necessarius, nisi pro alimentis si dilationem non admittant Surd. de alim. tit 8. priuil. 8. Cancer. var resol. par. 2. c. 1. n. 216. & seq. minorem non posse in iudicio stare sine curatore nisi in sui fauorem, vel in causa possessoria si agat, nõ si conueniatur vel reconueniatur, nec si petitio [illegible] tum foret, nec si opponeretur non habere legitimam personam tunc nec in sui vtilitatem compareat possit, excepto possessorio; & si iurasset minor, & mulier processui & sententiæ non contrauenire valeret ex cõmuni ex Becci. cons. 59. n. 11. & alijs vide de [illegible] 19. n. 295. & seq. sed si minoris persona in aliquo casu legitimetur à iure si lædatur restituetur de communi [illegible] Rom. cons. 90. n. 3. Becci. cons. 12. n. 68. Odd. de restit. in int. Q. 15. art. 9. Canc. d. c. 1. n. 246. sed minoris iuramento de stando gestis iudicium sine curatore valere Lanfr. Balb. dec. 68. iuramento minoris validatur nisi inuita sit pars vel nisi super actis & sentẽtia sine curatoris authoritate interponatur Cor. in auth. sacramẽta puberum. n. 27. 28. C. si aduers. vend. vbi Franc. Cur. n. 54. ex communi ait valere iuramentum de non veniendo contra iudicium & sententiam ferendam non super aliquo actu de præsenti nec sine curatore generali valeret sed super actu quolibet iudicij iurare debere tradit ex Castr. licet de hoc ipse dubitet.

41 25. Amp. vt in venditione per adultum facta authoritas curatoris requiratur Bertaz. claus. 8. glo. 9. & 10. & claus. 9. glo. 1.

42 26. Amp. vt curator vsucapiones etiam interpellet. l. 1. §. item si periculum de muner. & hono. l. 1. in fine. de cur. bon. dand. Spec. de curato. §. & scias.

27. Amp. vt curator generaliter datus ad omne patrimonium etiam extra prouinciam existens constitutus censeatur, quamuis ab existentibus extra prouinciam à Iudice se excusari petere possit, & tunc adolescens pro illis curatorem constitui petet l. 3. vbi glo. & Salic. C. de excusat. tut. & curat.

28. Amp. vt in distractu societatis curatoris authoritas interuenire debeat si res communes diuidi debeant, quia potest lædi minor in portionibus l. quod res C. de excus. tut. auth. minoris & ibi Doc. C. qui tut. dar. pos. Mago. dec. Florent. 1. n. 46. licet in renunciatione seu dissolutione societatis secus sit vt per eum.

29. Amp. vt datus pupillo ad litem omnia in iudicio, explicare possit & obligare pupillum Feli. cons. 16. n. 2. & seq. si scilicet tutore careat & agatur de his quæ facti sunt, non iuris & solemnitatem iuris requirentibus n. 16. & seq. Caldas. de restit. in integ. in prin. num. 37.

30. Amp. solutionem per adultum sine curatoris authoritate fieri non posse de communi Soc. in l. 1. §. fuit quæsitum. n. 3. licet ipse dissentiat ad Trebel.

31. Amp. vt actionem iniuriarum mouere possit contra iniuriam furioso inferẽtes, etiam si à donatario furioso illata fuerit tempore furoris, & tunc poterit curator condictionem ex l fi. C. de reuo. don. intentare idẽque si donatori dum mẽtis compos erat iniuriatus sit eo casu quo donator repentino furore præuentus, querelam mouere non potuit, tunc enim curator furiosi hæresque querelare poterit, secus si potuisset querelare & diutius tacuisset vsque ad furorem vel mortem Rip. in d l fi. n. 230. 231. potest etiam accusare. Sali. in l. si cautiones n. 5. imo tenetur. C. qui accus. nõ possint. & n. 6. inquit specialem curatorem ad litem sufficere vbi adultus admittitur, & in l. propter. n. 3. C. ad leg. Iul. de adult.

32. Amp. vt curator furiosi instituti de restituendo grauati petita bonorum possessione, hæreditatem restituere

353.n.3.lib.1.Viui. communi opin. 1060. n. 12. nec ad donandum dari potest Rot. dec. 257. n. 7. coram Caualer.& 268.n.6 & 393.n.6.Marza.cons.67.n.10. Surd.de ali.tit.8.priu.56.n.107.

44 1. Sublim. non procedere in donatione propter merita Titaq.in l.si vnquam verbo. donatione largitus. n.25.C.de reuocan.donation.Manzi.sup.n.4. & propter nuptias, & solitorum donari Cor.in l.1. C. si aduers.donat.vel cum magna vtilitate curati.l.fi.de cur. furio.vbi glo.

2. Sublim. non procedere in curatore nobilium, quoad solita donari per nobiles.Lup.in rubr.de donat.inter. vir.& vxo.§.9.n.5.

45 2. Lim. hæreditati iacenti curatorem datum nisi à iudice maiorem potestaté haberet actiones nisi tempore perituras intentare minime posse Soc. cons. 234. n.4.lib.2.Rota.Roma.dec.42.n.4.par.1.diuerso.vide supra.n.24.

46 1. Sublim. vel potius secus esse dicas quando periculum esset in mora, tunc enim iudicium contra hæreditatem iacentem institui poterit, nullo etiam curatore constituto. Gail.obseruatio.130.n.6.lib.2.

47 2. Sublim. nam primum decretum contra hæreditatem iacentem sine curatore potest interponi, quamuis secus sit in secundo. Gail.supra.n.8.9.

48 3. Lim. nam cum solemnitatibus & decreto etiam non potest curator adulto obesse, eritque in potestate minoris cum fuerit ætatis legitimæ non approbare. Soarez.allegat.20.n.7.Caldas.de restitutio.in integr. verbis. hunc contractum. n. 19. circa medium versic. & prædicta. Cotta.in memorab. verbo. decretum continens Barbos.in l.si ante.6.n.13.in fine. solut. matrimo. Gratian.dec.233.n.10.& adulto obesse non posse est tex.in l.pactum curatoris vbi Doc.C.de pact. Dec. cons.97.n.4.vbi in iure quæsito præiudicare non posse. Ang.in l.1.n.4.C.qui pet.tut.vbi non posse obligare pupillum, sed tantum ea quæ facti sunt administrare puta fructus recolligere.Med reg.8.n.55.personis nocere non posse, nec res minuere quibus datus fuit ex Bar.in l.ab agnato.de curat.furio.

49 1. Amp. vt non valeat ratificatio minoris cum decreto iudicis sine causæ cognitione, quæ non præsumitur ex breuitate téporis Menoch.cons.46. n.19.& 20.& si sine solénitatibus facta sit. Odd.cós. 40. n.44. Sublim. nam potest curator liberare debitorem minoris siue debitum authoritate curatoris contractum fuerit siue non Anch.cons.222.n.1.Surd. dec. 231. n. 23.vbi etiam assertione minoris curatoris præsumi. 30. annis elapsis.

50 4. Lim. non posse aliquem contractum inire cum illo cuius est curator, nec actionum cessionem acquirere Menoch.cons.1225.

51 5. Lim. alienare non posse minorum bona nisi cognito prius an ęs alienum subsit & prius mobilia, minusque damnosa alienare debet, quin etiam prius pignorare, nec rem magnam pro modico debito alienare potest, & præuia causæ cognitione iudicis decretum interuenire debet. Meno.de arbitrar. iud. cas. 150. Morot.cons.85.l.ob æs.12.C.de præd.minor. vbi Doc. sed si sua bona obligauerit emptor ea persequi poterit l.& si 9.vbi Doc. C. eod. nisi contra minorem posset regressum habere.de communi.Alex. cons. 66. in fi.lib.4.prout fideiussor non teneretur si contractus nullus esset maximè ob enormissimam læsionem Ias. cons.133.n.19.& 20. lib. 4. Caldas. de rest. in integ. vers.contractum fecisti.n.4.Soc.Iun.cons.48 n.15.vbi authoritatem interpositam paulo post sui electionem sine causæ cognitione præstitam censeri & actum nullum fore lib.1.

52 6. Lim. nam probari debet curæ datio, nec notario creditur de illa à se vel alio instrumentum fuisse confectum asserenti authen. si quis in aliquo. C. de eden. Soc.cons.120.n.1.lib.1.Bertaz.claus.8.glo.8.

53 7. Lim. vt hæreditatem adire non possit curator, nam bonis curator constituitur pro illis custodiendis; quamuis adulti curator, cum bonis personæ detur cũ adulto hæreditatem adire possit, ideo autem curator bonis constitutus non potest adire, quia ad ea custodienda & conseruanda datur ideo acquirere non potest l.inter bonorum.de administrat.tuto.l.cum in vno §.tutor.de appellat.vbi Cast.n.2.iuncta declaratione. Bal.in l.potuit.Q 3.C.de cur.debere Alex. cons. 163. n.9.lib.2. Ias.in l. ex facto.n.37.de vulg.Sig cons.214. n.8.Soc.cons.234.n.4.versic.in prima.lib.2.Simon.de Pret.cons.136.n.90. & seque. & in dato furioso quod adire nequeat, licet bonorum possessionem secundum tabulas petere possit Zas. de subst. exempl. c. 3. n.6.

54 1. Amp. vt nec legitimam nec quartas petere possit, quia ante acceptationem non debentur Soc. d. cons. 234. ante finem.

55 2. Amp. vt adultus sine curatore soli curatori hæreditatem restituere possit, non autem alijs secundum magis communem de qua testatur Soc. in l. 1. §. fuit quæsitum.n.2. ad Trebel. licet ipse dissentiat quia est necessarius actus vt per eum & Manzi. de tutel. cap. seu.Q.16.n.2.

56 1. Lim. vel potius secus esse dicas in bonorum possessione quam capere curator potest supra.amp.9.

57 2. Lim. non procedere quando cum adulto adiret l. potuit.C.de iure. deliberan. l. cum quidam. C. de administratio.tutor.Alex.cons.163.n.9 lib.2 Simon.de Pret.supra.Manzi.supra.n.2.post Castr.in d. §. tutor. num.2.

3. Lim. nam iudicis decretum supplet defectum tutoris & curatoris l.si infanti.§.fi.C.de iur.delib.l.bonorum C.qui admit.Sig.cons.214.n.8.Meno.cós.100.n.140.

58 8. Lim. vt licet curator possit bona administrare, conseruare, fructus colligere, & huiusmodi quæ facti sunt; non tamen ea quæ iuris sunt, & solemnitatem requirunt, veluti si adire pupillus velit, vel aliter obligetur, eiusue bona alienentur Bar.in l.curator.11. de tutor.& curator.dat.ab his & supra tit.4.nu.2. Felin. cons. 16. n. 19. Cald. de rest. in integ. in princ.n.37.

59 9. Lim. nam licet furiosi, & prodigi curator plenam rerum habeat administrationem curator tamen bonorum, & ventris solam rerum custodiam, & conseruationem habet & quæ deteriores tempore futuræ sunt vendendi potestatem l. inter bonorum. 49. de administratio. tutor. & si æs alienum vrgeat & dilatio sit damnum creditoribus allatura l. Fulcinius. §. adeo. §. planè. §. labeó ex quibus caus. in possess. eat. l. curator ventris. §. curator. de ventre in possess. mitten. Specul. de curator. §. & scias.

60 10. Lim. curatorem nõ posse renunciare exceptioni peremptorię quãmuis minori eis non oppositus pręiudicet. Doc.in l.pactũ curatoris.C. de pact. Tiraq. de

legib. connub. glo. 7. n. 78. Matte. Cuno. de pact. lib. 1. cap. 19. n. 5.

61 11. Lim. nam curatoris bonorum officium in eo versatur vt bona distrahantur, & creditoribus satisfiat, non vt in solutum creditoribus dentur nisi in casu quo alijs bona vendi minime possint Neuizan. cons. 17. n. 23. Carpan. cap. 34. nu. 59. vbi cum Meno. de arbitr. iud. cas. 150. nu. 29. tunc insolutum dari posse inquit quando creditum liquidum foret.

62 12. Lim. curatorem ad litem nō habere administrationem eique rectè non solui Gail obs. 108. n. 11. lib. 2. post Fab. B. de epi. audien. n. 13. & si pupillo ad litem datus sit vide supra tit. 3. n. 3.

63 13. Lim. non posse curatorem vendere communes res cum adulto, quando enim emptor partem non emisset si adultus reluctetur, venditio in totum rescindetur l. tutor. 49. §. curator. de minor. Tiraq. de retr. lig. §. 23. glo. 1. n. 7. Gratia. discep. 752. n. 63.

64 14. Lim. non posse patrem filij curatorem alienare bona filij emancipati sine decreto l. 3. vbi glo. & Doc. C. de præd. minor. quod ad emancipatos restringitur vt per Tiraq. in præfat. l. si vnquam n. 28. 29. C. de reuo donat. quando enim est in potestate sine decreto alienare potest Ces. de Gras. dec. 150. n. 20.

65 15. Lim. minorem es apocha etiā curatoris authoritate facta carcerari nō posse Ricci. collect. dec. 1629. vide infra lim. 38.

66 16. Lim. curatorem suo principali confitendo præiudicium inferre non posse Bar. in l. certum. §. sed an ipsos. n. 2. qui intelligit si per modum voluntariæ iurisdictionis non contentiosæ confiteatur Garg. cons. 126. n. 85. lib. 1. cons. eri. in magnis.

67 17. Lim. nam curatoris authoritas & consensus adultis non requiratur nisi eis volentibus & adulta sine curatore nuptias contrahere potest l. in copulandis. C. de nupt. Bar. in l. 1. in fi. de bon. pos. furio. infant. &c. Mantua. cons. 172. n. 9. Soarez. in tit. de las. deudas. nu. 16. vers. sexto.

68 18. Lim. non posse curatorem datum ad exigendum & petendum reputationem facere, eiuè authoritatē præstare, & si adulti iuramentum accesserit, relaxari ab Episcopo debet, quia captiosum Bal. cons. 78. lib. 2.

69 19. Lim. vt pactum curatoris adulto nequeat obesse l. pactum curatoris. C. de pact. Osasc. dec. pedem. 98. n. 16. & quando simul & insolidum curator se obligat proprio nomine cum adulto quod ipse obligetur non adultus Sig. cons. 190.

70 20. Lim. authoritate curatoris opus non esse quando adultus hæreditatem restituit, licet in pupillo secus sit. nisi restitutio non curatori sed alij fieri debeat de magis communi Soc. in l. 1. §. fuit quæsitum n. 2. ad Trebel. quamuis ipse cum alijs neutro casu requiri teneat.

71 21. Lim. non posse tutores & curatores dissoluere sponsalia per patrem pupilli contracta Bar. & Alba. in l. si pater. C. de sponsal.

72 22. Lim. nam curatoris authoritas ad bonorum administrationem restringitur non personę l. in copulandis. C. de nupt. Cuma. in l. 1. §. fuit quæsitum nu. 14. & 15. ad Trebel.

73 23. Lim. vt licet curator ad cōmodū furiosi bonorū possessionem agnoscere possit, secus tamen ad eius incommodum; nec eum irreuocabiliter illi quærit, licet infanti tutor illam irreuocabiliter quærat Bar. in l. 1. de bono. pos. furios. infant. &c.

74 24. Lim. nam si curator statim cū fuit à iudice creatus alienatione authoritatem interposuit, non valeat actus Ias. in iudices. n. 3. C. de iud. nisi vltima dies esset minoris ætatis vt supra tit. 6. n. 29. amp. 24.

75 25. Lim. non requiri curatoris authoritatem pro validitate testamenti ab adulto conditi glo. in l. Aurelius. §. Caio. de libe. leg. Cast. in l. si frater. nu. 5. C. qui testam face. pos. vide tractatum de tutore tit. 19. nu. 3563. Decia. cons. 56. n. 30. lib. 2. Med. de sepult. 1. Q. 8. n. 6. vbi idem in electione sepulturæ.

76 26. Lim. vt non sufficiat præsentia curatoris, nisi dicat approbo, vel agnosco, vel huiusmodi l. 1. in fi. & l. 3. de autho. pręst. Sig. cons. 190. n. 2. in actibus autem tutoris vel curatoris tacitis non requiritur expræsa Soarez. tit. de las. deudas. n. 31.

77 27. Lim. non posse annullari facere alienationem à minore cum suo consensu minus solemniter factam, licet hoc minori concedatur l. & si is. vbi Bal. C. de præd mino. Meno. cons. 58. n. 38.

78 28. Lim. non requiri curatoris authoritatem in acta à minore iurato de communi Crau. cons. 7. nu. 16.

79 29. Lim. non posse espresè appellationi renunciare Crau. cons. 838. n. 1.

80 30. Lim. non posse in criminalibus pro minore interuenire Natt. cons. 540. n. 10. vide tit. seq. n. 9. sed si minor in iudicio taceat & cōtumax sit, curatoris authoritas requiritur non necessaria si non cōpareat Natt. sup. n. 22. & seq. nec si minor torqueatur vel pro veritate indagēda interrogetur Sali. in l. clarum C. de autho. præstan. Genua. in prax. cur. Archiep. Neapol. cap. 48.

81 31. Lim. non posse curatorem adiunctum tutori in actis authoritatem interponere Put. dec. 414. *lib.* 1.

82 32. Lim. curatorem datum ad custodienda bona etiā hæreditaria non posse alienare nec rem in iudicium deducere Butr. in c. contingit nu. 6. Imo. n. 5. de trāsac.

83 33. Lim. curatoris à Iudice bonis dati authoritatem estra territorium non estendi, licet in generali secus sit Old. cons. 59. n. 3. Simon. de Pret. cons. 87 n. 26.

84 34. Lim. non valere contractum curatoris dati impuberi tutorem habenti. §. interdum. Inst. de curato. Alba. cons. 386. n. 16.

85 35. Lim. curatorem impuberi quidem ad agendum dari posse non ad authorandum l. curatorem. 19. vbi Bar. de autho. tuto.

86 36. Lim. vt licet curatio furiosi vel prodigi ex lege 12. tabularum ad alium pertineat, si is ad eam rem inhabilis videatur, alteri iudex administrationem concedet l. sæpe. de curato. furio. Soc. Iun. cons. 59. nu. 44. lib. 3.

87 37. Lim. curatorem furiosi nullo modo libertatem dare posse, hoc enim non spectat ad administrationē. l. si. de curato. furios. nisi id fieret cum magna furiosi vtilitate glo. ibi.

88 38. Lim. minorem carcerari non posse pro debito ciuili l. neque impubes. de in ius vocan. Bal. in l. 1. nu. 15. C. qui bon. red. pos. Brun. de ces. bono. Q. 3. 4. Q. prin. n. 11. Afin. de execut. §. 2. c. 10. Gras. de escep. in prælud. n. 98. aliàs. 159. Seraph. priuil. iuram. 83. nu. 22. de cōi. Coler. de proces. exec. par. 2. c. 3. nu. 247. & Mauson. de caus. execut. lib. 1. lim. 11. nu. 10. & in famulo librarij

mulo librarij minore misso ad nundinas pro libris emendis ex Gram. cons.ciu.17.

1. Amp. in furioso & mente capto Monac. decis. Bono. 68.n.23. Mauson.sup.n.79.

2. Amp. in prodigo cui bonis interdictum sit quia pupillo comparatur Mauson.sup.n.80.

89 1. Sublim. quando conuenitur ex contractu paterno tunc non potest impedire executionem contra bona Coler.de proces. execut.par.2.cap.3.n.209. Meno. de adip. rem.5.nu.107. & seq. Mauso.sup.nu.24. & seq. vbi idem probant respectu pacti legis commissoriae..

90 1. Lim. quando penderet tempus inuentarij faciendi pro aditione haereditatis Borg.de tuto.n.109. Mauson.sup.n.27.

91 2. Sublim. nam fiet executio cõtra bona pupilli debitoris haeredis cum tutoris authoritate l. si cum dotem. §. trãsgrediamur. fol.mat.l.potuit.C.de iur. delib. Brun.de ces.Bono.Q.3.4.Q.princ.Mauso.sup.n.39.& si vbi ex cõiori cum tutoris authoritate posse ex d.pacto possessionem transferre Rot dec.93.par.2. diuers.

92 3. Sublim. in pacto executiuo cum pupillo tutore authore initio circa res quae non possunt seruari tunc.n. potest creditor immitti in possessionẽ Neguz. de pig. 4.par.prin.n.18.Meno.d.rem.5.nu.17. de cõi. Coler. sup n.242. Borg de tuto.n.125.de cõi. Mauso.sup.nu. 45.& seq. vbi non posse seruari probat quae triennio consumuntur, vestes & pecunias etiam ex cõi.Ias.in l. 1.§.fuit quaesitum n. 29. & seq. ad Trebel. & Gutier. de tutel.par.2.cap.5.n.42.

93 1. Lim. quod dicitur de pecunia non procedere si destinata foret in emptionẽ praediorum tunc immobilis censetur nec sine decreto alienari potest Ias.supr.n.37. Gutier.sup.n.43 Ceual Q.312.

94 Contrarium tenent Rot.dec.89. nu.2. par.2. diuers. Ceual sup.Gutier.sup.n.45. de communiori testantes & Surd.dec.287.n.12.& Mauson.sup.n.49.

4. Sublim. quando minor filiusfamilias in patris potestate constitutus cum consensu patris se obligauit, tũc enim conueniri & carcerari potest patre viuente,& filio sub eius potestate existente adhuc Guirba.dec.43. n.22. Mauf.sup.n.57.presertim si pro patre excarcerãdo se obligasset etiam sine consensu patris cum ob piũ hoc opus minor à lege maior censeatur.nu.58.Gutierez.de tute.par.2.cap.5.n.68.69.

5. Sublim. quando minor se maiorem asseruit cum iuramento, quia sic obligatur Gail.obs.65.lib.2. vbi limitat.& hoc casu carcerari potest Gram. dec.12. de cõmuniori Tusc. verbo.iuramentum concl. 522.nu.7. & Mauson.supra n.60.

6. Sublim. quando aetatis venia impetrata minor contraxit, tunc executio contra eum dabitur, licet hipothecare sua bona nequeat sine decreto Carta.dec.64. Gutier.de tutel.par.2.cap.5. n. 71. ex cõi. Felicia. de censi.par.2.c.2. n. 10.de cõi. Mauf.sup. n.70. & seq.

7. Sublim. quando minor ex causa fiscali debitor esset Graf.de excep.n.161.vers.quod datũ in praelud. Mauso.sup.n.76.quod tamen iudicis arbitrio remittunt an casibus supradictis executioni locus sit, considerata causa, fragilitate, negocio, aspectu, debito & qualitate.

8. Sublim. vt minoris conducentis illata & inuecta nequeat retineri si seruari queant Caroc.de loca.Q.8.n. 12.Mauso.supra n.78.

9. Sublim. in furioso & mente capto condemnatis Monac.dec.Bono.68.n.23. Mauso. sup. nu.79. Coler. de proces.par.3.c.3.n.194. Duen.reg.259.n.3.

10. Sublim. si minor conueniatur ex apocha eius manu curatoris authoritate conscripta vt iudicatum testatur Mauson.sup.n.85.

39. Lim. nam minor sine curatore matrimonium contrahere potest, in dote tamen constituenda curatoris authoritas requiritur l. lex quae tutores. C. de admini. tuto.l.non tantum de tuto. & curato.dat. ab his.Rim. Sen.cons.63.n.28.lib.1.

40. Lim. vt eius authoritas non extendatur vltra quam limitata sit Rim.Iun.cons.506.n.88. vbi etiam bonis principaliter dari ae personae & in decreto causam exprimendam Simo.de Pret.cons.136.nu. 99. intelligens de dato bonis, nam adulto datus plenam habet administrationem per l. inter bonorum de admi. tut.

TIT. X.
DE EFFECTIBVS CVRAE.

SVMMARIVM.

1 *Minor gesta à curatore rata habere debet.*
2 *Confessio minoris sine curatore ei non praeiudicat in ciuilibus nec in criminalibus.*
3 *Confessio solius minoris ei obest de consuetudine.*
4 *Confessio extraiudicialis minoris sufficit pro tortura.*
5 *Confessio solius minoris in atrocissimis sufficit.*
6 *Contrarium tenent ibi citati.*
7 *Confessio minoris vt testis contra alium tenet.*
8 *Confessio minoris ei nocet si datus fuerit legitimus procurator eidem.*
9 *Confessio à pupillo ei non nocet in iudicio etiam iurata.*
10 *Restituitur minor si delictum sola eius confessione cõstet.*
11 *Minori minor poena imponitur.*
12 *Minoris soluti delinquere grauius puniuntur.*
Minor restituitur aduersus negationem & dolum praesumptũ.
13 *Adultus curatorem habens pupillo comparatur sine quo non potest obligari & sine decreto iudicis in alienatione immobilium.*
14 *Adultus liberatur sine curatore.*
15 *Fideicommissum suo curatori adultus restituere potest nõ extraneo sine curatore.*
16 *Adultus testamentum etiam inuito curatore & sine condere potest.*
17 *Curatoris authoritas non extenditur quoad ea quae non concernunt administrationem.*
18 *Curator non requiritur in negocijs publicis.*
19 *Curatoris authoritas cessat in his quae cõtra ipsum agũtur.*
20 *Curatoris opus non est in his quae animam concernunt.*
21 *Curator non datur adulto inuito.*
22 *Curator ab adulto ante curam finitam conueniri potest prò male gestis licet in pupillo secus sit.*
23 *Curatoris authoritas, non necessaria vel inutilis non requiritur.*
24 *Curatore opus est ad agendum vel defendendum vbi tutoris authoritas pupillo requiritur.*
25 *Curator soluere debet aes alienum ne crescat.*
26 *Curator de dolo & culpa tenetur.*
27 *Litigans cum curatore fatetur aduersarium minorẽ esse.*
28 *Curatorem loco dari petens minorem esse fatetur.*
29 *Soluens iussu iudicis minori non excusatur sine curatore nisi ignorasset.*

30 *Curator potest etiam esse procurator.*
31 *Alienationem sine decreto minor cura durante non retractas lim. num. seq.*
32 *Alienatio & obligatio minori præiudicialis nulla est.*
33 *Minor actum sibi vtilem sine solennitatibus gerere potest.*
34 *Curatoris est periculum non administrantis.*
35 *Minoritas dationis curatoris tantum inspecto tempore probatur contra eum quorum curator datus fuit non cōtra alium.*
36 *Citari cum adulto curator debet, & si non habeat vt legitime compareat adultus citari debet.*
37 *Contrarium adultum citare sufficiat tenent ibi citati.*
38 *Curator ad iudicia & negocia constitui potest, contrahere potest, & ad lites etiam futuras dari potest.*
39 *Procuratorem ante litem contestatam constituere quando possit.*
40 *Curator an reuocari possit.*
41 *Curatoris mentio nunquam de vltima voluntate intelligitur.*
42 *Legatum perdit qui curam recusat; eo autem acceptato curam non relinquet.*
43 *Hipothecata sunt bona curatoris.*
44 *Administrationis interd ctum an sit necessarium.*
45 *Cauendū de rato an et quādo sit per procuratorē curatori.*

TIT. X. CAP. I.
DE EFFECTIBVS CVRÆ.

1 PRimus curę effectus est nam minor habens curatorem, gesta per curatorem rata habere debet l. 2 §. quæque, de cura bon. dan. Bar. n. 2. Roffr. de libel. par. 5. rubr. vlt. n. 6. vers. quintum Galgan. de tutel. lib. 1. tit. 13. n. 18.

2 Secundus est confessionis respectu à minore emanatæ quæ sine curatore ei nec in ciuilib', nec in criminalib. præiudicat, siue ficta vel vera sit etiam errore nō probato Alex. cons. 80. n. 2 lib. 7. Montan. de tutel. c. 32. glo. 9. n. 60 & seq. & cōtra eam datur restitutio Grat. cons. 52. n. 8. lib. 2. Arnon. soliloq. 70. Rol. cons. 51. nu. 83. lib. 1. Ondede. cons. 99. n. 49. & seq lib. 1. & in confessione dotis Alba. cons. 651. 652. & 653. Rota. decis. 211. n. 2. part. 1 recentis.

3 1. Lim. non seruari de consuetudine Bal. in l. 1. nu. 59. de confes. Guid. Pap. decis. 35. 50. & 410. Rebuf. in proem constitut. n. 72. Clar. in pract crim. Q. 50. in §. fin. Affl. dec. Lucan. 17. n. 5. Montan. supra n. 72. Ces. de Barz. dec. 148. n. 15.

4 2. Lim. nam extraiudicialis confessio sufficit pro tortura Bal. in l. clarum. C. de autho. præstand. Montan. sup. n. 75.

5 3. Lim. non procedere in atrocissimis puta læsæ maiestatis Affl. dec. 208. Monta. sup. n. 76.

6 Contrarium in grauioribus etiam si in tortura facta fuisset de communi omnium Masc. concl. 371. n. 4.

7 4. Lim. non procedere quando contra alium vt testis confiteretur Bal. in d. l. 1. clarum Bertr. cons. 94. nu. 1. lib 3. Montan. supra n. 77.

8 5. Lim. non procedere quando ei datus fuisset legitimus procurator Bal. in l. cum & minores C. si aduers. rem. iud. Montan. sup. n. 78. idem namque procuratoris legitimi quod tutoris & curatoris authoritas operatur Bal. supra. n. 1.

9 1. Sublim. suprascriptas limitationes, vel potius fectus esse dicas quando pupillus in iudicio cōfessus fuisset ciuiliter moto sine tutore; talis enim confessio pupillo minime nocet etiam iurata, quamuis secus sit si a minore sine curatore facta fuisset Mascard concl. 371. & minori sine curatore obesse tam in ciuilibus quam in criminalibus Meno. cons. 100. n. 137. & seq. post Natt. cons. 540. sed non obesse in criminalibus Marsil. cons. 26. n. 10. & Decia. cons 24. n. 8. lib. 3. sed est sibi contrarius cons. 18. n. 178. lib. 1. & curatorem non admitti si de pęna corporali agatur Tiraq de poen. caus. 3. n. 2. & de consuetudine minori in criminalibus curatorem non dari Cla. §. fi. Q. 55. vers. vlterius potest & Affl. dec. Peruf. 13. n. 10. & Lucan. 17. n. 5. & non obesse Caldas. de rest. in int. in princip. n. 10. excepto adulterio (vide supra tit. 4. n. 20.) & in verbo. læsis. n. 5. vbi quando contumax esset. Viui. cōi. opi. 504. vbi sine curatore confessionem non obesse minori nisi in atrocioribus in quibus cessat restitutio in integrum, in criminalibus obesse Cla. in prax. Q. 55. vers. vlterius potest ita ait seruari Rota. dec. 713. n. 3. part. 1. recentis à minore de recepto factam cum curatore & decreto probare solutionem veram. & in criminalibus sine curatore validam esse Senat. Dolan. dec. 39. n. 6. Mars. sing. 445. vbi restitui contra confessum delictum de quo non constat nisi ex confessione minoris & Ond. cons. 102. n. 50. lib. 1. ex confessione læsum probari & restitui etiam non probato errore ex communi Viui. dec. 86. n. 9. ex communiori restitui & Fari. Q. 11. n. 32. & validari iuramento in iudicio factam ex communi Cor. in authent. sacramenta puberum n. 25. C. si aduers. vend.

10 2. Sublim. quando sola confessione etiam cum tutoris vel curatoris authoritate facta delictum constaret, tunc enim in integrum restitutio concedetur de communi testantur Gomez. de delict. n. 66. & Padilla. in l. error. n. 29. C. de iur. & facti ignorant. Gutierez in authent. sacramenta puberum n. 131. C. si aduers. vendition. non obstante iuramento & Gomez. supra contra Padil. supra. n. 30. & minorem restitui tam contra fictam quam contra veram confessionem Ond. cons. 99. n. 49. & seq. lib. 1.

11 3. Lim. nā pœna omni causa minoratur Ces. de Barz. dec. 148. n. 16. Onded. supra. n. 52. Farin. Q crim. 11 n. 33. & Ond. sup. n. 46. ex communi idem probat si homicidium non ad defensā, nec in rixa, sed dolosè commissum sit.

12 1. Lim. non procedere in solitis delinquere, hi namq; grauius puniuntur Affl. dec. Lucan. 17. n. 51. Farin. Q. crim. 23. n. 34.

Aduersus negationem etiam præiudicialem, & dolum præsumptum de præterito; & de futuro etiam si in præsens damnum ei afferret minor restituitur l. si ex causa. §. nunc videndum, de mino. & in l. 1. § nūciatio & vtrobiq; Bar. & alij de oper. nou. nunc. Odd. cons. 15. n. 25. & seq sed Ias. in §. si quis agens. Inst. de actio. n. 4. respectu futuri secus tenet & respectu veri puta si plus dolo petat, secus si dolus cessaret Mona. dec. Flo. 48.

13 Tertius est, nam minor adultus curatorem habens comparatur pupillo sine quo non potest obligari, eiusque authoritas ac iudicis requiritur decretu si adulti immobilia alienari debeant l. si curatorem habens C. de in integ. restit. Doc. cōiter. in l. 1. §. fuit quæsitū vbi Ripa.

Ripa.n.14.ad treb.Bal.in c.1.§.itē sacramenta. n.6. de pace iuramēr.firmand.Ias.in l.neq; tutores de procurator.Gail.obser.96.n.7.lib.2. quāuis testari curatore etiā contradicente possit Ias.in l. quæ de legato. n.38.de legat.primo & Gail.sup.n.8.Cacche.cōs.47. n.6.& Bertaz.clauf.8.glo.5.n.1. vbi iuramentum firmare contractum minoris non prodigi sine curatore initum ex communi Marcabr.conf.51. n.68. vbi sine curatore contrahere minime posse & conclusionem, seu hunc effectum Doctores communiter tenere testatur etiam Montan.de tutel.c.37.reg.2.n.62.& prodigum curatorem habentem naturaliter etiam nō obligari Bal.in l. is cui bonis in fi. de verb. oblig. Caldas. de rest.in int.verbo res sub n.1.

Quartus est, vt approbatus in præparatorijs, in principali negocio nequeat per eumdem reprobari Put.dec. 130.n.6.lib.3.

14 1.Lim. non procedere quando non ageretur de minore obligando, sed de ipso liberando glo.in l.1.§.fuit quæsitum.verbo.necessaria. ad trebellian. vbi Rip.n. 15.Montan supra.n.67.

15 2. Lim. non procedere in restitutione fideicommissariæ hæreditatis si suo curatori, non etiam cuilibet extraneo restitui debeat, quod minor facere potest sine curatoris authoritate, quid enim necessarium gerit l. regula.§.cum quis de iur.& facti ignoran.de magis communi Soc in d § fuit quæsitum n.2.licet idem in extraneo ipse teneat. cum quo stat. Monran. supra. n.68.Tenni. caut.220.n.12.per d.§. fuit quæsitum.

16 3.Lim. non procedere in actibus vltimarum voluntatum ac testamento quod sine curatore imo eo contradicente facere potest Ripa. in d.§. fuit quæsitum. nu. 19.Gulielm. de Bened. in cap. Rainntius. verbo. adiectæ n.88.de testament.Gail.obseruat.96 n.8.lib. 1.Caldas.de restitution.in integr.verbo.hunc contractum n.20.de communi Gutierez.de tutel.part.2. cap. 14.n.15.& 16.& Montan. supra n.68. & sequent. Ias. in l quæ de legato.n.38.39.de legat.1. & in auth. ingressi n.3.C.de sac.san.Eccl.de communi Cancer.variar.res.par.1.c.5.n.6.

17 4.Lim.non procedere quoad ea quæ non concernūt administrationem l.in copulandis.C.de nupt §.1. Institut.de nupt. Ripa. supra nu.22.Montan. supra.nu. 75.

18 5.Lim. non procedere in negocijs publicis vt in nūciatione noui operis causa publici iuris l.popularis.de popul.action. Ripa.supr.n.23.Montan.sup.n.77.

19 6.Lim. non procedere in his quæ contra curatorem aguntur l.non quasi.§.hanc stipulationem.rem pupil. salu.fore.§.impuberes institut.de suspect. tutor. Ripa. sup.n.24.Montan.sup.n.78.

20 7. Lim. non procedere in concernentibus salutem animæ vt puta in obseruantia iuramenti in quibus adultus sine curatore obligatur, non etiam sine tutore pupillus authent. sacramenta puberum C. si aduers. vendition.Geminian. conf.68. Ripa. in d.l. 1.§. fuit quæsitum.nu.25. ad Trebellian. Montan.supra.num. 79.

21 8. Lim. nam curator non datur adulto inuito §. itē inuiti.Institut.de curato.Ripa.sup.n.26.Montan.sup. n.81.

22 9.Lim. nam adultus ante curam finitam pro mala administratione agere potest, non autem pupillus. l. non quasi.§. hoc autem. rem. pupil. salu. fore Montan. supra. nu. 82. Masuer. in pract. tit. de tut. & cur. nu. 33. per l. nisi de tut. & rat. distrah. & l. rationes. de admi.tut.

23 10. Lim. non procedere quando curatoris authoritas vel necessaria non esset, ei vt inutilis foret Ias. in l.1.§.fuit quæsitum n. 26. vbi Ripa. n.22. ad Trebel. Gratian.dec.233.n.11.

11.Lim. nam curatoris constitutione, administratio adulto minime tollitur Cuma. in l.is cui. de testam.

24 Quartus effectus est, nam licet si solemnitatem actus requirat, & authoritas tutoris pupillo gerenti necessaria sit, tutor requiratur l. curatorem. 19. vbi Doc. de authorit.tutor.l.cum in 17. de appellat.§. final. ad agendum, vel defendendum curatore opus est l. 1. & tot.tit.C.de in lit.dand.&c.Galgan.de tutel.lib.1.tit. 7.n.49.

25 Quintus est nam curator cauere debet soluendo scilicet æs alienum ne crescat l. 1. de curato. bon. dand. Galganet.d.tit.13.n.17.

26 Sextus est nam curator de dolo & culpa tenetur l. Prætor.ait.9.§.est præterea de bonis authorita. iud. possiden. Galganet.d. tit.13. nu.19. lata & leui Dec. conf.274.n.3.vide infra tit.14.n.8.

27 Septimus est nam litigans cum curatore fatetur aduersarium vel minorem esse vel curatore indigere, eamque quocum litem agit sui aduersarij curatorem esse Bal.in l.2.§.quod obseruari n.10. C. de iuramen. calumn.Dec.conf.665.n 2.Neuiz. conf.17.n.8. Odd. de restitution.in integr.Q.37.n.15.Surd.decis.104.n. 9.& sequent.Galganet.d.tit.13.n.20.Borg.de tuto.n. 297.& seq.vbi etiam si quis dederit curatorem prodigo talem esse probari.

28 1.Amp.vt petens alicui curatorem dari ex hoc eum minorem esse fateri censeatur Salic. in l si minorem. versic.quæro quidam C. de in integr. restitutio. Alex. conf.21.lib.1.Dec.conf.149.n.4. Aleiat. reg. 2. præsump.14.n.8.Cephal.conf.263.n.14.Galganet. d.tit. 13.n.21.

Lim.nam datio curatoris non probat quoad alios minorē ætatem saltem causæ cognitione omissa. Laderch. conf.108.n.2.vbi nec postea.

29 Octauus est nam iussu iudicis soluens minori scienter non excusatur, quando sine curatore soluit; secus si ignorasset Gregor.Lopez. in l.4. tit.14. part.5. in verbo.mandamiento Gratia.disceptatio.227.n.34.

30 Nonus est nam procuratoris officium curator potest etiam vltra curæ officium exercere Rot. Rom. decis. 216.n 8.part.4.diuerso.

31 Decimus est nam minor cura durāte alienationem sine decreto retractare minime potest, quia obligatio curatoris valida est; ea autem finita potest l. & si is.C.de præd.minor. Afflict.in cap.1.Q.52. n.37. in fine de prohi. feud.alienat.pos.Federi.Marcabr.conf. 64.n.41.

32 1.Lim.non procedere neque obligationem curatoris validam fore, quando adulto damnum propterea inferri contingeret Alex.conf.66.in fine. lib.4. qui de communi testatur.

33 2.Lim.vel potius secus esse respectu minoris quia potest minor actum qui sibi vtilis, vel necessarius existat absque solemnitatibus gerere Roman. conf. 453. Soc.conf.160.n.12.& 17.lib.2.Pute. dec. 105.nu. 3.

lib. 1. Veral. decisio. 199. in fine part. 3. Rota. Roma. decis. 545. n. 4. par. 1. recentior.

34 Vndecimus est nam quamuis curator non administret, periculum curatoris est l. 3. §. nec patet. de administratio. tuto. Simon. de Pret. cons. 129. n. 21. nisi ad litem vel certæ rei datus sit, tunc enim ex alijs non tenebitur l. 3. C. de in lit. dand. tuto. vel curato. vbi glo.

35 Duodecimus est; nam minoritas probatur tempore dationis inspecto curatoris constitutione, in eius tantummodo præiudicium cui curator datus fuit Flor. in l. de ætate n. 6. de interog. actio. Seraph. dec. 1169. nu. 4. & minorem præsumi si curatorem habeat nisi maior probetur Balb. dec. 193. prout si fiscus curatorem dari patiatur minoritas probatur. Rot. Auen. decis. 63. Ricci. collect. decis. 683. & si curatorem habeat collect. 1629. in fine ex Balb. dec. 199. & furiosum eû esse cui vti tali datus fuit Dec. cons. 448. n. 34. Mago. dec. Flo. 70. n. 18. Luca. 68. n. 7. Rot. decis. 102. num. 4. crim. per Farinac.

36 Decimustertius est, quia curator cum adulto citandus est, & si curatorem adultus non haberet, citabitur vt legitime compareat & sibi curatorem petat Soc. de citat. art. 29. n. 49. Afflict. dec. 262. n. 7. vbi Vrsil. n. 3. Add. ad Dec. cons. 449. n. 11. verbo. adultum; & inuitus ad litem curatorem accipit, quod si curatore carens contumax sit non potest condemnari Ricci. collect. decis. 1629. Cald. de rest. in int. in princ. n. 16.

37 Contrarium nempe adultum citare sat esse 14. annis maiorem Cardinal. in element. religiosus. n. 9. de procurator. Alex. in l. si ex legati causa. n. 8. de verb. oblig. Mandos. de commissio. formul. 4. vers. ad legitimè cōparendum. & de ætate minori. Q. 10. n. 5. & 9. Rota. Roma. dec. 674. n. 6. part. 1. recentior. & adultum citare simpliciter sat esse quia intelligitur vt cōpareat cum curatore Neuiz. cons. 17. nu. 70. & seq. & ita in Regnis seruari Cald. supra. nu. 29. & vbi proceditur sola facti veritate inspecta non irritatur processus si initio curator datus nō fit vt dari debebat Neuiz. cōs. 18. n. 10.

38 Decimusquartus est; quod ad iudicia & negocia constitui potest, contrahere etiam potest, & ad futuras etiam lites dari potest Roma. sing. 241. Tholos. decis. 72.

39 Decimusquintus est, nam curator ex causa contractuū à se gestorum bonis, aut hæreditati constitutus, procuratorem ante litem contestatam cōstituere potest, licet in hæreditarijs secus sit glo. in l. 2. vbi Bar. n. 4. de curator. bon. dand.

40 Decimus sextus est, nam curator simpliciter datus non potest reuocari, nec sibi alter adiungi l. curatores C. qui dare tut. pos. Guid. Pap. sing. 421. nisi ad litem datus esset, tunc enim eodem modo reuocari posset sicut procurator l. si quis eum §. Iulianus. ait de procur. vbi Bar. Guid. Pap. supra.

41 Decimus septimus est, nam vbi de curatore mentio fit numquam de vltima voluntate intelligitur, eo nāque voluntas vltima non eget. l. ab Aurelio. §. fi. vbi glo. de lib. leg. Bal. cons. 233. n. 3. lib. 2.

42 Decimus octauus est, nam curam recusans perdit sibi relicta, & eis acceptis non relinquet curam. Cum. in l. quidam. de confir. tut.

43 Decimus nonus est, nam bona curatoris ad litem dati sunt tacitè hipothecata minori sicut bona tutoris & curatoris generalis; nec non etiam hæredum; & actoris à tutore vel curatore non à iudice dati Ias. in l. properandum. §. illo proculdubio. n. 5. C. de iud. vide tract. tuto. tit. 38. sed quoad bona hæredum propria cogitandum relinquit Ias. supra.

44 Vigesimus est, nam pronunciatio prodigi datione curatoria operatur sine alia interdictione administrationis Bar. in l. is cui bonis. n. 2. de verb. oblig.

Contrarium tenent Bal. & Ang. n. 11. in d. l. is cui bonis.

45 Vigesimus primus est, nam si procurator curatorem ad litem dari petat, cauere de rato debet curatori, & aduersario; si ad negocia curator detur cauere curatori debet Ang. in l. mutum. §. is qui. n. 5. post glo. ibi de procur. sed ad negocia dato, quia non potest inuitus cogi concludit non esse cauendum; mutui etiam periculi curatori cauetur, quę cautio cessat si finito officio soluendo sint. l. tutores. 40. §. curatores vbi glo. & Bar. de admi. tuto.

46 Vigesimus secundus est nam sententia lata contra minorem non citato curatore nulla est; prout si curatorem non haberet. Meno. cons. 100. n. 121. & 122. & omnia gesta contra bona absentis, vel hæreditatis iacentis non constituto curatore à Iudice nulla sunt Garz. de expens. c. 20. n. 6. & idem si indefensus sit, nisi constaret causam examinatam fuisse Cadus. de rest. in int. in princip. n. 10. ex communi Cresc. dec. 9. de sent. Crau. cons. 265. n. 1. & seq. vbi communitatem indefensam dicit etiam si procurator illegitimus comparuisset Rot. Rom. dec. 319. n. 9. part. 1. recent. secus dicens si patre legitimo administratore citato contra ipsum & infantem lata esset & decis. 53. part. 2. vbi limitat. si tamen constet minorem legitimas defensiones habuisse, & nec initio, nec medio, nec in fine causæ fuisse defensum, & sufficit curatorem aliquando comparuisse licet nihil allegauerit & decis. 104 part. 4. diuers. & 557. n. 5. par. 2. recent. vbi quando curator non comparuit & dec. 599. n. 4. d. part. 2. quæ probat indefensum non dici eum qui pluries in iudicio comparuit & 43. coram Ludouis. vbi Add. inquit si constet minori defensiones non competere, validam esse, pro vt si tutor citatus quandoque comparuisset; & dicit Villalob. communi opi. lit. S. n. 33. ex falsis testibus cōtra minorem latam ipso iure nullam esse, sed si contra maiorem, intra quadriennium restitutionem in integrum peti debere. Mastril. dec. 82. vbi sat esse patrem legitimū administratorem in iudicio interfuisse & dec. 101. n. 27. & 35. limitat. quando dilationes datæ fuissent; & in causa appellationis Soc. Iun. consil. n. 80. lib. 4. Bero. cons. 61. n. 29. lib. 3. Ias. in l. si is ad quem n. 14. de acq. hæred. Gutier. pract. QQ. lib. 2. Q. 22. n. 7. secus dicens in prolata fauore minoris, & nullam dicit etiam quando tutor vel curator noluit esse in iudicio de tutel. part. 2. cap. 4. n. 11. ex glo. in l. acta. §. fin. iuncto verbo non habentes. de re iud. Ferret. cōs. 312. ad finem qui probat indefensum si circa probationes, vel defensiones hoc euenerit Caeche. cons. 13. n. 10. vbi quando illegitimè comparuit. 36. nu. 25. & sequent. Mar. Angus. cons. 43. n. 18. vbi quando tutor comparuit qui solemnia non fecit indefensum dici probat. vide tract. tutorum tit. 19. n. 3304. & sequent. vbi amp. & lim. prælato autem citato si nō defendat, sententia contra Ecclesiam prout & contra Rempublicam citato sindico aut ei citata ad constituendum pro-

procuratorem, valida est Bar. in l. 1. C. de iure Reip. lib. 11. Cald. de rest. in int. n. 9. & seq. in princ. ita receptum in praxi affirmans.

47 Vigesimus tertius est nam bona minoris illata in domum conductam, licet valde controuersum sit an pro pensione sint tacite hipotheeata nam partem affirmatiuam tenuit glo. in l. si. verbo teneri. C de legit. tut. Bal. in l. certi iuris. n. 11. Q. 8. vbi idem de bonis Ecclesiæ. C. de pact. Alex. in l. item quia. n. 25. Ias. n. 20. Ferret. n. 6. de pact. Io. And. ad Spec. de donat. inter vir. & vxo. §. fin. vers. quid si mulier. Bal. Ang. Rom. & Alex. in l. si constante n. 29. vbi Ias n. 210. communē dicit sol. mat. de cōmuni Neguz. de pig. 4. Memb. 2. par. n. 154. Med. de acq. rer. domi. glo. 2. par. 1. num. 181. amp. 9. Tiraq. de legi. connub. glo. 8. n. 189. de cōi. Viu. cōi. opi. 133. Cur. Iun. conf. 168. n. 20. receptissimam & iudicando tenendam testatur Ceual. com. opi. contra com. Q. 132. de communi Surd. conf. 287. n. 24. & Pacif. de salu. interd. insp. 3. c. 5. n. 120. & Secunda editione. n. 128. & seq. etiam sine tutoris vel curatoris authoritate illata Soarez. cōi. opi. lit. C. num. 217. de cōi. Barbos. in l. si constante. n. 132. sol. matr.

Contrarium tenet glo. in l. item quia verbo. illata. de pact. Fab. in §. item seruiana n. 5. Aret. n. 4. alias 6. ex cōi Ias. n. 57. Gomez. n. 25. Inst. de actio. Salic. in d. l. certi iuris. n. 3. Q. 3. vbi Io. Seiard. n. 11. communem dicit & in praxi tenendam Bal. in l. 1. §. si. de reb. eo. Io. And. ad Spec. de loca. § postquam. n. 27. Amanel. de clar. aquis. sing. 209. Iodoc. Bamhonder. in pupil. patro. tit. de tut. & cur. mune. c. 7. n. 6. & seq. vbi de communi Meno. de adip. rem. 3. n. 81. Simon. de decret. lib. 2. tit. 5. n. 12. & seq. vbi late ex communi & Caldal. de rest. in int. vers. cum non absimilis n. 39. vers. & ideo & n. 42. & Caroc. de loca. par. 3. c. 23. in his quæ possunt seruando seruari, secus in his quæ nequeunt seruari. n. 19.

1. Lim. 2. opi. non procedere quando contractus celebratus fuisset cum tutoris vel curatoris authoritate. Manti. de contract. lib. 11. tit. 15. n. 37. vbi de magis communi & ita loquuntur & intelligi debent pro prima opi. citati. Afsis. dec. Perus. 75. n. 15.

2. Lim. quando minor continuaret in locatione domus per eius patrem conductæ Afsis. supra. n 14.

3. Lim. quando locator haberet possessionem bonorū minoris, nam pro quantitate vtilitatis quam minor percepit, eam retinere poterit Fab. supra. n. 5. vers. satis tamen Simon. supra. n. 20. Caroc. supra. n. 20.

4. Lim. in scholaribus tunc enim potius eorum pater quam ipsi videtur bona hipotheeasse Fab. d. n. 5. in fi. Curt. iun. in l item quia. n. 49. de pact. per l. si longius. §. si filiusfamilias. & l. Macedoniani. & Doc. vtrobique C. ad Macedon. Afsis. supra. n. 16. vbi idem de mercatore Marescot. resol. 118. n. 8. lib. 2.

Contrarium tenet Roffr. vt refert Io. And. supra. sub d. n. 27.

1. Sublim. 4. lim. non procedere in vestibus, & libris scholarium quia sine illis absque dedecore viuere nequeunt Aret. in d. §. item seruiant n. 2. & 3. Simon. supr. n. 22. sub dubio tamen ex traditis per Marf. in rubr. de fideiuf. n. 202. in fi. Marescot. supra.

2. Sublim. prædictas limitationes, & erit limitatio primæ opinionis vt scilicet non procedant, nisi locator mobilia incluserit eorumdem inuentario facto per notarium & testes Ang. in l. vtique de dam. infect. Ias. in §. item seruiana. n. 77. & 78. Inst. de actio. Cantar. dec. 80. n. 5.

Contrarium tenet Add. ad Ias. supra. lit. B. & Ias. cogitandum reliquit.

48 Vigesimus quartus est, nam licet minor curatorem habens matrimonium contrahere sine illo queat, non tamen se, & sua bona ex causa dotis obligare potest præsertim ex confessione Alba. conf. 651. 652. & 653. & sine decreto non posse mulierem minorem immobilia viro pro dote constituere etiam cum tutoris vel curatoris authoritate l. lex quæ tutores. vbi Bar. n. 2. C. de admi. tut. Sali. in l. 1. n. 2. C. si aduerf. dot. Bal. Nouel. in l. 1. n. 360. Crot. n. 112. sol. matrim. Bal. Nouel. de dot. par. 6. priuil. 58. n. 2. Cor. conf. 3. n. 4. vers. nam bona lib. 3. Port. conf. 82. n. 8. vbi de tota hæreditate. 83. n. 3. Campeg. de dote. par. 1. Q. 31. Matt. Cunno. de pact. lib. 1. cap. 6. n. 132. & seq. vbi intelligit de immobilibus, cum alioquin mulier etiam minor intra vires patrimonij dotem rectè constituat, quamuis læsa restituatur l. 1. C. si aduerf. dot. Bal. Nouel. in d. l. 1. n. 414. & d. l. lex quæ tutores cessare si congrua dos fuerit etiam in immobilibus constituta Mar. Angus. conf. 103. n. 8. Cunno. supra. n. 135. & statutum prohibens minorem obligari non comprehendere causam dotis Meno. conf. 242. Simon. de decre. tit. 8. insp. 13. Senat. Dolan. dec. 14. n. 65. vide tract. de tuto. tit. 19. n. 3393. lim. 11. subamp. 53. tit. de solēnitate statuti &c. & n. 3474.

49 Vigesimus quintus curæ effectus est nam minor sine curatore ciuiliter non obligatur, vt supra de tuto. tit. 19. n. 3551. naturaliter tamen tenebitur vt ibi.

50 Vigesimus sextus est vt euitetur hæreditatis debitoris defuncti aditio si possideat bona vti curator à iudice electus non vt hæres, sed vt propinquus Rui. conf. 151. n. 1. lib. 3. Borg. de tuto. sub n. 91. licet alias etiā si pupillus possideat cum consensu tutoris adiuisse censeatur, prout & si vterque possideat bona de magis communi Bursa. conf. 8. n. 1. & Afsis. conel. 16. vers. 11. fol. 52. & si alio iure & causa possedisse probet putà pro credito maternæ dotis, vel quia cum patre coluerit, & suam partem fructuum habuerit, vel modica possederit Crau. conf. 33. n. 11. 12. Pereg. dec. 45. Craf. de acq. hæred. Q. 11. ex possessione probari etiā si pupillo taeite tutor authoretur vel pro legitima rē possideat ex communiori, etsi feudum vel emphiteosim hęreditariam vel mixtam possideat secus si ex pacto & prouidentia, & si dotis causa possidere potuit non censetur adiuisse Q. 12. ex communi & alijs casibus per Marant. Maran. in l. is potest. n. 57. & seq. de acq. hæred. & Rot. dec. 362 n. 7. & seq par. 1. diuers. rei modicæ possessione non induci nisi citra ius & nomen hæredis possideri non potuisset vide tract. tut. tit. 19. n. 646. amp. 395.

51 Vigesimus septimus est nam si hæreditati iacenti curator datus non sit, creditores defuncti hipothecaria contra tertios agere non possunt Alex. conf. 100. nu. 10. lib. 5. Tusc. lit. H. concl. 133. n. 5. & ita intelligo Soc. Iun. conf. 58. n. 4. lib. 2. licet si debitor viueret eo non citato contra tertio agi posit Alex. conf. 85. n. 7. lib. 6 in ea autem creditum probari debet cum hipotheca, & si contra tertium possessorem agatur, quod res fuerit in bonis debitoris & si causam lucratiuam

habeat

habeat sat est probare possessionem debitoris contra tertium à debitore causam habentem cum bona fide; sed si onerosam, tunc possessio & titulus debitoris probari debet ex communiori, licet ex veriori sit probandũ indistincte de possessione ac titulo debitoris; quod si possessor non habeat causam à debitore, probari debet directum vel vtile dominium debitoris, vel quasi probando titulum & possessionem & quod vsucapere cœperit; si contra debitorem agatur, sat erit eius possessionem probare allegato dominio; in saluiano autem sat est debitoris possessionem probare etiam contra tertium de communi Peregr. dec. 48. Cabal. cons. 21. 53. 90. 91. par. 1. vide late per Pacif. de saluia. insp. a. c. 1. & 2.

TIT. XI. DE EXCVSATIONE CVRATORIS.

SVMMARIVM.

1 *Curator furioso mente capto & alijs perpetuo morbo laborantibus excusatione caret amp. & lim. num. seq.*

2 *Curator bonis datus qui voluntariè curam suscepit se excusare non potest.*

3 *Curator inutiliter testamento datus non cogitur ante iudicis confirmationem acceptare.*

4 *Curator litis negocio & bonis datus inuitus acceptare non cogitur.*

5 *Contrarium tenent ibi citati.*

6 *Acceptare curator cogitur iusta excusationis causa cessante.*

7 *Excusari non potest alijs casibus vt ibi.*

9 *Tempus ad se excusandum quando incipiat curatori currere.*

TIT. XI. CAP. I. DE EXCVSATIONE CVRATORIS.

1 CVrator datus furioso, mentecapto, muto, surdo, ac morbo perpetuo laborantibus, se non potest excusare sed curam acceptare tenetur, siue testamentarius in casibus quibus testamento dari potest vt furioso & alijs prædictis ac prodigo qui rebus suis superesse non possunt, inuitus curam suscipere tenetur arg. l. de creationibus. 27. C. de episcop. audiēt. l. tutori 20. vbi Doc. C. de nego. gest. l. final. in princi. C. de administratio. tutor. l. finali. §. etsi quidem. C. de curator. furios. l. fideicommissa. 11. §. finali. de leg. 3. siue legitimus scilicet à Iudice prædictis morbo perpetuo laborantibus constitutus. d. l. de creationibus d. l. tutori. l. finali. §. sin autem testamentum C. de curator. furios. Scrad. de feud. par. 10. sectio. 19. n. 250. & in generali curatore, vel ad litem dato Ang. in l. mutus. §. is qui. n. 5. de procur. vbi etiam certum tempus dari ad se excusandum curatori dato nempe quinquaginta dies à die scientiæ. l. quinquaginta vbi Salic. & alij C. de excus. tut.

2 1. Amp. in curatore bonis dato qui si voluntariè curam suscipiat excusari nequit, nec enim cogi nisi ex magna causa potest, nec in alijs curis connumeratur nec excusationem præstat, & ex numero liberorum quamuis si à Iudice detur excusetur, secus si à creditoribus Odofred. de curator. bon. dand. n. 43. & seq.

2. Amp. vt supra, tit 9. n. 42. amp. 27.

3 1. Lim. nam inutiliter testamento datus ante iudicis confirmationem acceptare minimè cogetur l. Caius. 16. vbi glo. de excusat. tutor. l. 2. de confirmatio. tutor. Scrader. d. n. 250. nec antea ei tempus ad se excusandum curret l. 6. C. de excusatio. tutor. l. 2. C. de confirman. tutor. Bar. in l. Caius. de excus. tutor. Gab. cons. 25. n. 15. lib. 2. Gratian. disceptatio. 225. n. 14. quod si nil gesserit in nihilum tenebitur Rota. Roma. decis. 634. par. 1. diuers. & ante confirmationem curatoris inutiliter testamento dati, tempus dierum quinquaginta ad excusationes proponendas præfixum non currere tenuit Rot. Roma. dec. 470. n. 3. par. 1 recent.

4 2. Lim. non procedere in dato liti, negocio, & bonis qui non tenetur acceptare inuitus Bal. in l. tutori. n. 2. Salic. n. 3. Alex. n. 3. C. de nego. gest. Aldobrand. in §. item inuiti. n. 17. Institut. de curato. furio. Brun. de cessio. bono. Q. 19. n. 19. Scrader. d. n. 250. ad finem & n. 251. in curatore ad lites magis communem testatur. vide supra. tit. 5. lim 17. in dato negocio Ang. d. n. 5. secus dicens in dato liti.

5 Contrariam sententiam tenuit Borg. de tutor. n. 283. & Mantua. sing. 582. nisi excusationem haberet.

6 1. Sublim. primam opinionem si ex iusta causa excusandus non foret, tunc enim cogeretur curam acceptare l. 2. §. quæritur. de curator. bon. dand. Aldobran. d. n. 17. Brun. d. n. 19. Neuiz. cons. 17. n. 77. Scrader. supra. n. 252.

7 3. Lim. alijs casibus vt dixi in tractatu tutorum tit. 25. & quando tutelam pupilli gessisset; adulti curam suscipere non cogetur, etiam si ita tutorem constituẽs in testamẽto ad scripserit §. qui tutelam. vbi glo. Inst. de excusation. tuto. vel curato. nisi libertus esset l. 5. C. de excusat tut. & cur. vbi glo. & Salic. & l. curator. 20. C. eod. glo in l. cum 60. verbo. idem de admi. tutu. & ob numerum liberorum. l. pen. §. si a prætore de excus. tuto.

8 4. Lim. non procedere in marito curatore vxori dato qui curator esse non potest, etiam si in cura se immiscuisset; licet secus sit si ante matrimonium tutor vel curator ei datus fuisset. §. penult. vbi glo. & Aret. Inst. de excus. tut. vel curato. Guirba. dec. 109. vbi tunc à iudice curatorem eligi; socerum tamen nuru datum excusare se debere ne infamiam Incidat. n. 8. & seq.

9 Tempus autem curatori ad se excusandum non currit nisi à die scientiæ. Fab. in §. item inuiti. n. 6. Inst. de curator.

TIT. XII. DE SVSPECTIS CVRATORIBVS.

SVMMARIVM.

1 *Curator iisdem causis suspectus quibus & tutor remouetur.*

2 *Suspecti curatoris cognitio ad iudicem non pertinet, coram quo cognoscitur an curator idem fuerit legitime constitutus.*

TIT. XII. CAP. I. DE SVSPECCIS CVRATORIBVS.

1 CVrator iisdem causis vti suspectus remouetur quibus & tutor l. tutor quoque. §. non tantum. & §. si curator ventri, de suspect. tutor. Odofr. de cu-

de curator. bon. dand. n. 119. vide tractatum tutorum. tit. 26. & fraude vel dolo gerere cessantes vt suspecti remouentur l. 2. vbi Salice. C. de suspect. tutor. vel curato. & si non defendat adultum vel pupillum Cum. in l. Fulcinius. § adeo. n. 2. ex quib. caus. in pos. eat. Simo. de Pret. cons. 54. n. 29. vbi quando omisit inuentarium.

2 Suspecti curatoris cognitio ad iudicem non pertinet coram quo cognoscitur an curator idem fuerit legitimè constitutus Gab. cons. 28. n. 30. & seq. lib. 2.

Non remoueri autem sed curatorem adiungi tradit Meno. cons. 345. n 4. ex Bar. in l. si tutor. de susp. tut. qui tamen intelligit si ob culpam remoueri, si ob dolum & fraudem in re magna, idem sit, in re modica curatorem probat adiungi.

TIT. XIII.
DE FINE AC NVLLITATE CVRÆ ET OFFICII CVRATORIS.

SVMMARIVM.

1 *Cura finitur iisdem modis quibus & tutela.*
2 *Aetate 25. annorum adulti completa cura finitur.*
3 *Negocio finito pro quo datus fuit curatoris officiũ cessat.*
4 *Furore cessante cura furiosi finem recipit.*
5 *Prodigo datus eo ad bonos mores reuerso tutor non est.*
6 *Curator litis sicut procurator reuocatur.*
7 *Tutela cessante ob cuius suspensionem curator datus est desinit esse curator.*
8 *Morte curatoris eius officium moritur.*
9 *Capitis diminutione vires curæ extinguuntur.*
10 *Causa ob quam curator datus est cessante cessat & cura.*
11 *Aditionis hæreditatis causa datus, adita hæreditate cura finitur.*
12 *Curatoris dati bonis propter carbonianum, quia impubes & illius aduersarius non satisdat officium lata inter eos sententia terminatur.*
13 *Curator esse desinit quando venter in possessione esse desiit vel abortum fecit, vel certum sit non esse prægnantem.*
14 *Debitore ab hostibus capto reuerso curator eius bonis datus desinit esse curator.*
15 *Conditione cessante vel purificata curator cessat.*
16 *Curator ante confirmationem si ea indigeat curator nõ est.*
17 *Curatoris dationi multa obuci possunt de quibus ibi.*
18 *Falsa causa à iudice decreta nulla est.*
19 *Reuocari an curator possit.*
20 *Pubertate adueniente desinit esse curator loco excusati tutoris datus.*
21 *Adiuncto curatore fraudem committente; remouetur, & punitur.*
21 *Maritatione adultæ cura non finitur.*
23 *Absentia diutina bona dãtur proximioribus absentis præstita fideiussione.*
24 *Datiua cura quando cesset, & intret legitima vel testamentaria.*
25 *Ventri datus quando desinat esse curator.*
26 *Cura adultę maritatione non finitur.*
27 *Cura datiua an cesset impedimento cessante.*
28 *Non cessat cura quando episcopus cui datus fuit coadiutor decessit.*
29 *Curatoris datio nulla confirmatur, vel iterum datur.*

TIT. XIII. CAP. I.
DE FINE AC NVLLITATE CVRÆ ET OFFICII CVRATORIS.

1 PRimò cura finitur iisdem modis quibus tutela extinguitur, eodemque tempore si pupillus curatorem tutori habuerit adiunctum l. 1. C. quãdo tut. vel curat. esse desin. Specul de tutel. §. generaliter. n. 14. Manzi. de tutel Q. 17 morte etiam eius personæ cuius datus fuit tutor vel curator Meno. cons. 213. n. 57.

2 Secundo, Ætate 25. annorum completa adulti cura finem recipit d. l. 1. Specul supra, nisi minor 25. annis ætatis veniam prius impetrasset l. 2. C. de ijs qui veniã ætat. impetra. Sali. in l. si cum inter. n. 5. C. quand. prouo. non est necess. Scrad. de feud. par. 10. section. 19. n. 131. vbi etiam de relicta quousque vixerit post Soc. Iun. cons. 97. lib. 1. idem in feudalibus dicens Montan. de tutel. cap. 37. reg. 2. n. 1. & seq. vbi subdit veniam obtentam non operari quoad alienationem immobilium, nisi Princeps de potestatis plenitudine concessisset Dec. cons 403. Galganet. de tutel. lib. 1. tit. 11. n. 17. post Odofr. de cur. bon. dan. n. 101. & 102. imo impuberi datum desinere curatorem esse adueniente pubertate, & alter postea petetur l. curatorem vbi Bar. de tut. & cur. dat ab his.

3 Tertio negocio finito propter quod curator constitutus fuit cura extinguitur §. final. Institut. de authorita. tutor. Specul. d. n. 14. Manzin. supra. versic. quod tamẽ & versic septimo. Montan. de tutel. cap. 37. reg. 2. n. 94. post Ang. in l. 1. C. qui pet. tuto. & lite finita si liti datus sit supra. tit. 4. n. 40.

4 Quarto furore cessante cura cessat furiosu data l. 1. C. de curator. furiosi. & l. 1. ff. eod. Tiraq. de cessan. caus. versic. curatoris. & versic. furore. & versic. prodigalitate Boer. dec. 23. n. 39. & 40. Manzin. supra. versic. tertio Bero. in c. 1. de iud. n. 76. Montan. supra. d. reg. 2. n. 12. & quidem ipso iure sine aliqua iudicis declaratione secundum magis communem & Iaffred. Balb. dec. 62. Soarez. commun. opinio lit. P. n. 328. Galgan. de tutel. lib. 1. tit. 11. n. 7. sed iudicis declarationem requiri. Alex. cons. 182. lib. 5. Dec cons. 274. n. 1. Rebuf. de sentent. prouisional. art. 3. glo. 2. num. 13 Nepos à Monte Albano de exception. artic. 13. Galgan. supra. d. n. 7. sed si manifestum id sit ipso iure cessare Bar. in l. is cui. 6. n. 5. de verb. oblig.

1. Lim. nam si furor superueniat in eiusdem curatoris potestatem reincidit l. 1. C. de curato. furio. l. cum alijs quidem. §. fi. eod. tit. Gram. dec. 54. n. 10. Ameri. de pat. pot. cap. 4 n. 40.

5 Quinto prodigo datus, curator silet eo ad bonos mores reuerso l. 1. de curato furios. Sali. in d. l. si cum inter. n. 5. intelligens ipso iure si hoc notorium sit saltem in vicinia Manz. supra qui post biennium supra biennium exigi ad probationem cessantis furoris ostendit nec non & prodigalitatis vel iudicis declarationi stabitur si ante illud tempus disceptari contigerit Guid. Pap. dec. 260. Iaffred. Balb. d dec 62. vbi ex communi curam cessare si prodigus ad bonos mores reuersus sit & si notorium sit ad bonos mores fuisse reuersum, ipso iure curam cessare, alioquin declaratoriam iudicis requiri de communi omnium Rip. in l. is cui bonis. n. 41. de verb. obli. & n. 42. recuperatam sanitatem probari

bari ex actis & factis & si per triennium constet actos prodigalitatis non fecisse.n.42.43.

6 Sexto litis curator reuocatur sicut procurator l. si quis cum.§. Iulianus. ait & ibi Bar. Castr. & alij de procurato. quamuis alias curator simpliciter datus nequeat reuocari, nec alias sibi possit adiungi nisi causa cognita Bar.supra.l.curatores.1. C. qui. dar. tutor. pos. Manzi.d.Q.17. versic. quarto Gratian. discept. 225. n.55.etiam tacite alium faciendo curatorem cum decreto iudicis Guid.Pap.sing.421.non tamen lite iam contestata reuocari posse, sicut nec procurator glo. in l.si quis.31.verbo.videri de procurator.Bar.in fine. Bal. oppositio. 2. vbi ante litem contestatam liberè posse reuocari Ang.n.3.& Gratian.supra.n. 55. Carpa. c. 34. n. 52. sed quia cum causæ cognitione datur non potest sine iusta causa reuocari Cuma. in l. si quis cum.§.Iulianus.n.4.de procur.Bar.in l.cum semel. de tutel.vbi datione secundi curatoris generalis primum reuocari, prout & ad litem constitutum, & ad litem datum reuocari sicut procurator Cur.Iun. in l. cum rē n.13.C.de procur.

7 Septimo ob tutoris suspicionem absentiam vel similē causam datus curatnr, tutela cessante officio functus censetur l. 1.l.potuit. C.in quib.caus.tutor.haben.l.curatorem.de tutor.& curator.dat ab his Manzin. supr. d.Q.17.versic.quinto.& quando tutori curator adiungitur cura extinguitur tutela finita l. 1. C. quando tuto. vel curat.esse desin. vbi glo.Bal.& Salic.

8 Octaun morte curatoris eius officium euanescit Seb. Medic.in tractatu mors omnia soluit par. 2. n. 77. & 78. Manzin. supra. versic. sexto. prout & illius morte cui curator constitutus fuit Odofred.de curato. bonis dando.n.117.est enim officium personale nec ad hæredes curatoris transit Cum. in l. cuius.n. 2. de curato. furios.per illum tes.& Ang.in l.fin n.3.de nauti.fœn. nisi officium haberet commodum bursale vt per eum.

9 Nono Capitis diminutione vires curæ extinguntur l. tutelas.de capit.diminut.§.finitur. Institut.quib. mod. tutel.finiat.Manzi. d. Q. 17. versic. octauo. maxima scilicet ac media curatoris non minima, vt emancipatione filij autem etiam minima §.2.& 3 & §.sed & si capitis Institut.quib.mod.tutel.finiat.Odofred.supr. n.116.& seq.

10 Decimo Causa cessante vel extincta ob quam curator fuit electus officium curatoris cessat §. finitur. Institut. de authoritat.tutor.l.si quis tutor de tutel. Odofred.de curator.bon.dand.n.110. & 117. nempe furore, dementia, & huiusmodi Specul. d. n. 14. Nepos à Monte Alban.d.artic.13.Gail.obser. 100. n. 6. etiam lite finita si liti datus fuerit lib. 2. nisi generalis esset per l.3.§. final. de tutel. nulla est etiam ex falsa causa Alex.in l. is cui. n. 15. vbi Add. ex communi de verb. oblig.Aug.in l. 1.n.5.C.qui pet. tut. vbi etiam datum loco tutoris impuberi pubertate aduenietē expirare, & idem si ex causa legitima datus non sit Vant. de nullit.ex defect.manda.n.147.Tiraq.de ces.caus. par. 1.n.70.& 111.

11 Vndecimo filiosfamilias datus eo quia illi adire volenti, pater consentire nolit adita hæreditate desinit esse curatur, prout si ob patris deportationem fuerit constitutus, & pater fuerit reuersus & reintegranis, dummodn luxuriosus non sit, demens aut prodigus l. final.§.sin autem in secunda C.de bon.quæ liber.l.fin. C.de sentent.pars.Odofred.de curato. bon. dando. n. 101.& 102. vel captiuitate patris extincta. l. muto. §. final.de tutel.Odofred.supra.n. 108. patre autem non reuerso officium curatoris viget vsque ad legitimam ætatem.n.114.per l.final.C.de sentent.pars. eique datus quia pater non habeat participationem in bonis filij ætate perfecta desinit.§. 1. auth. vt lice. matri. & auiæ.Odofred.supr.n.115.

12 Duodecimo Curatoris dati bonis propter Carbonianum quia impubes & illius aduersarius non satisdat, officium prolata sententia inter eos terminatur l. sed & si.§.finali.de Carbon.edicto.prout si impuberi curator, aliusue satisdet etiam ex post l. 1.§. 1.l.si is.de Carbon.edict.Odofred.supra. n. 103. nec non & quando frater noluisset de conferendo satisdare, si contulerit vel collaturum satisdederit n.104.& 105.

13 Decimotertio. Curator amplius non remanet quādo venter in possessione esse desinit vel abortum fecerit, vel certum fuerit non esse prægnantem arg.l.1.§. quoties & §.finali.de ventr.in posses.mitten.Odofred. supra.n.106.& 107.

14 Decimo quarto capti debitoris ab hostibus bonis curator constitutus eo reuerso extinguitur cura arg. l. in possessione in fine ibi interim dandus est ex quib. caus.in pos.eat.Odofred.supra.n.109.

15 Decimo quinto. Conditione cessante, vel purificata cura etiam cessat §.penult. Institut. quib. mod. tut. finiat.Odofred.supra.n.113.

16 Decimo sexto. Curator testamento datus vbicumque opus est confirmatione ante eam curator non est vt supra tit.11.

17 Decimo septimn generaliter obijci potest dationem curatoris nullam esse ob non factum inuentarium, de sacramento, de satisdatione omissis de statu, ac ætate eius & pupilli; quodque curator ei datus sit habenti curatorem & sine causæ cognitione; quod si datus esset ad certam litem vel causam obijci potest esse finitas; quodque datus non fuerit præsenti & petenti; & quod sit creditor vel debitor pupilli Specul. de curator.§.vt autem.& de alijs causis de quibus per eumdem. in §.cum autem vbi num.13.si bonis datus fuerit maioris partis creditorum consensus exigetur, & in loco vbi actiones moueri debent & n.17. si ventri datus sit nullam dationem reddi si prægnans non fuerit, abortum fecerit, vel exhæredatus, & successione etiam aliter exclusus Rol.cons.48.n. 14. & seq. lib. 1. qui absentia non probata curatoris dationem nullam probat absenti factam; & autem concurrente [illegible] ritur creditores curatorem dari petijsse qui [illegible] nem absque vlla cunctatione promittere ten[illegible] & nulliter etiam danis censebitur si ab incompetenti Iudice fuerit constitutus vt per eum vt puta qui præsens iudicium subire coactus non fuisset vt per eum.

18 Decimo octauo, decreta à Iudice ex falsa causa nulla est l. Seię egressæ.l.tutor petitus.de tutor.& curator. dat.ab his Ang.cons.193.n.4.versic.hoc etiam & subreptitiam nullam esse Veral.dec.158.par.1.

19 Decimo nonn reuocatione curatoris cura finitur qui ad litem datus ante contestationem reuocari potest sicut procurator; post litem contestatam vero secus causa cessante; curator autem ad negocia nisi remouentur non admittit curatorem alium Bar. in l si quis.31.§.si.de procur.Put.dec.119.lib.3. Castr. in d. §.si.

§.fin.4. vbi etiam datione secundi curatoris generalis primum remotum non censeri, secus dato secundo ad litem, nam primus remotus censebitur ante litem contestatam.

20 Vigesimo curator loco excusati tutoris datus licet alij contutores extent, pubertate pupilli adueniente (idest 12. anno in fœmina & 14. in masculo completo l. 3. C. quando. tut. vel curato. esse desin. & Inst. quib. mod. tute. finiat. in princ.) definit esse curator. l. 2. vbi glo. Bal. & Sali. C. in quib. ca sib. tutor. vel curato. haben.

21 Vigesimo primo si libertus curator fraudolenter gerat remouetur & punitur l. si liberti. 10. vbi glo. & Salic. C. de adminisftr. tuto.

22 Vigesimo secundo finitur matrimonio per adultum adultamue contractum iudicis arbitrio Munnoz. de ratiocin. c. 6. n. 17. & seq. & infra hoc tit. n. 25.

23 Vigesimo tertio finitur, si minor diutius absfuerit ita ut an viuat ignoretur, & tūc propinquiores admittentur ad capienda bona minoris præstita cautione insolidum de illis restituendis, & ratione reddenda si absens reuertatur nisi absens procuratorem, vel administratorem dimisisset, tunc enim mors verè probari deberet Crau. cōs. 127. in fi. Borg. de tuto. n. 331. Meno. de arb. cas. 150. n. 16. Munnoz. de ratioc. c. 6. n. 47. & seq. vbi subdit absentis anno 25. aduenie͂te proximioribus bona tradenda esse præstita fideiussione post. Boer. dec. 88. n. 1. siue masculi vel fœminæ sint proximiores, idem subdens nu. 53. si maioratus possessor 20. annis absfuerit vt immediatus illius absentis successor admittendus sit.

24 Datiua cessat & intrat legitima seu testamentaria, si is in quo impedimentum cessat, potest legitimus esse, vel testamentarius Gab. cons. 28. n. 36. lib. 2. alioquin secus.

25 Ventri datus, edito partu desinit esse curator Bal. cons. 137. lib. 1.

26 1. Non finitur autem cura adultæ maritatione Marcabr. cons. 97. n. 94. vide supra tit. 4. n. 4. & hoc tit. nu. 22. Guirba. dec. 109. licet tutela expiret ve per eum.

27 Non cessat cura datiua ob impedimenti cessationē, cuius existentia alter datus fuit, quia paris est potentiæ ideo non cessat donec causa durat, ob quam curator datus fuit Gab. cons. 28. n. 37. lib. 2.

28 Non cessat quando Episcopus cui propter infirmitatem datus fuit coadiutor decessit, curatoris enim velut legitimi administratoris officium durat Ang. in l. [illegible] n. 6. C. qui pet. tut.

2[illegible] [illegible] curatoris datio nulla est ex nouiter deductis cō[illegible] [illegible] ari debet, vel nouiter dari si causa dandi subsit. Bero. Q. 122. n. 7.

TIT. XIV.
DE RATIONE A CVRATORIBVS REDDENDA.

SVMMARIVM.

1 *Curator rationem reddere tenetur & reliqua restituere actione mandati, vel in factum lim. num. seq.*

2 *Curator inutiliter testamento datus si non gesserit ante confirmationem de neglectis non tenetur amp. num. seq.*

3 *Curatoris confirmationem testator tollere non potest.*

4 *Confirmari curator testamento datus non potest nisi minor petat.*

5 *Curator pro gestis ante confirmationem gestorum negociorum dumtaxat tenetur lim. num. seq.*

6 *Curator quando accessit quædam gesturus vt de neglectis teneatur requisita.*

7 *Curator qui gessit conueniri debet, qui non gessit in subsidium tantum.*

8 *Curator de dolo & lata non de leui culpa tenetur; lim. num. seq.*

9 *Curator bonis datus de dolo & lata tantum tenetur; alij autem curatores de omni culpa teneantur.*

10 *Curator de causa fortuito quatenus teneatur.*

11 *Curator nisi in exigendo negligens non tenetur pro gestis à tutore.*

12 *Curator non dum finita cura non conuenitur pro vniuersali administrationis rationis redditione. lim. vt ibi.*

TIT. XIV. CAP. I.
DE RATIONE A CVRATORIBVS REDDENDA.

1 Finita cura actione mandati, vel in factum curatores rationem reddere tenentur & reliqua restituere Odofred. de curator. bon. dand. n. 90. & seq. Meno. de arbitr. cas. 209. n. 3. Papien. in form. lib. ad red. rat. tut. glo. debitam. n. 1. per l. rationes. & l. aduersus. C. de admi. tuto. Dec. cons. 274. n. 3. Mago. dec. Flo. 139. in fi. vbi idem de matre Decia. cons. 85. n. 22. lib. 2.

2 1. Lim. non procedere in curatore dato in testamento minus solemni vel inutiliter, qui si ante confirmationem eiusdem a Iudice factam non administret nec per adultum confirmari petatur de negligentia non tenebitur. l. 1. & 2. C. de confirman. tutor. non est enim curator priusquam fuerit confirmatus §. sed curator. Institut. de curator. Tholos. dec. 270. Soc. Iun. cons. 79. n. 21. lib. 2. Gab. cons. 25. n. 9. lib. 2. Rota. Roman. decis. 470. n. 2. part. 1. recentior. 475. par. 1. recentis.

3 1. Amp. vt non possit testator istam confirmationem tollere cum necessaria sit Gab. d. n. 9. Rot. Rom. d. nu. 2. & d. dec. 475.

4 2. Amp. vt nisi à minore fuerit petitum à Iudice confirmari minime possit §. cum inuiti. Inst. de curator. l. pater Seuerinam. vbi glo. in verbis, id egerint. de cōdition. & demonstration. Cor. cons. 81. n. 2. versic. si ergo non datur. lib. 4. Gab. d. cons. 25. n. 12. & 13. Rot. Rom. d. decis. 470. n. 2 & 475.

5 3. Amp. vt pro gestis ante confirmationem non teneatur vt tutor nec tamquam curator, sed tamquam negociorum gestor Roman. cons. 413. n. 4. Cor. d. cons. 81. n. 3. vers. si itaque. lib. 4. Soc. Iun. cons. 79. n. 20. & seq. lib. 2. Rota. Roma. supr. n. 1. neque contra eum in in litem iuratur Cor. sup. n. 5. Rot. d. dec. 475.

6 1. Lim. 3. amp. nam quando accessit quædam gesturus vt de neglectis teneatur, quatuor actor probare tenetur; primum quod alius omnia gesturus erat, secū dum quod alter ille diligens erat; tertium quod propter eum qui gerebat, ille quædam omisit; quartum quod iste qui quædam gerebat hoc sciebat, si enim ignorasset, non posset sibi culpa imputari, nec ideo teneretur Bar. in l. si pupilli. 6. §. videamus per illum tex. n. 5. de neg. gest. per illum tex. Cor. cons. 81. nu. 6. lib. 4.

lib. 4. Rot. Roman. d. decis. 470. n. 4. par. 1. recentior. & d. dec. 475. n. 4.

4. Amp. vt si instituantur tam nati quam nasciturі re & verbis coniuncti totum consequantur interim, si autem verbis tantum; ratam suam consequentur, & pro ratis nondum natorum erunt administratores & velut curatores rationem reddent Alcia. cons. 495. n. 4.

7 2. Lim. principaliter, nam prius ad reddendam rationem qui gessit conueniri debet, in subsidium qui non gessit Roffred. de libel. par. 5. rubr. vltima. n. 8.

8 3. Lim. curatorem non teneri nisi de dolo & lata culpa non etiam de leui, ac leuissima l. Prætor. §. est prætereа de bon. authoritat. iudic. possidend. vbi Bar. in curatore bonis dato Roffred. sup. n. 9. vide supra tit. 10. n. 26.

Contrarium quod etiam de leui teneatur, & si bonum computũ tenere promiserit, teneri de leuissima Dec. cons. 274. n. 3.

9 1. Sublim. non procedere nisi in curatore bonis dato l. in venditione. de bonis autho. iudic. possidend. §. 1. in fine. alius enim curator de dolo & omni culpa tenetur arg. l. quicquid. C. arbitr. tutel. Odofred. de curator. bon. dand. n. 120.

10 4. Lim. non teneri de casu fortuito distinguẽdo nam si Titius debitor Seij aureorum 50. ex causa mutui decesserit relicto Caio. hærede, Caius datus curator bonis aliqua distraxerit & decem puta in gestione erogauit, & ex præcio venditorum bonorum centum fuerit consecutus, quæ dum in arca retineret surrepta fuere; si Seius non habuerit iustam causam retinendi pecuniam eius erit periculum, in culpa enim fuit q͂d creditoribus non satisfecit compensatis decem in administratione erogatis & quinquaginta quæ Seio debebantur à Titio soluere tenebitur hæredi Titij & postea repetet ab eo quę Titius Seio debebat ante gestionem; si autem Seius iustam habuerit causam retinendi, periculum ad hæredem spectabit l. debitor. 14. vbi glo. & Bar. de neg. gest. Viui. dec. 489. n. 11. vbi tutores & curatores non teneri de casu fortuito per l. etiã de admi. tuto.

11 5. Lim. non teneri adulto datum pro gestis à tutore nisi negligens fuerit curator in exigendo. l. 2. vbi glo. & Sali. C. de admi. tuto.

12 6. Lim. nam cura durante non cogetur curator vniuersalem reddere administrationem nisi furiosi curator l. 2. vbi glo. Bal. & Salic. C. de admi. tuto. & l. rationes vbi Sali. C. eod. Papien. in form. lib. ad redd. rat. tut. glo. debitam. n. 1.

TIT. XV.
DE ACTIONIBVS OB CVRAM COMPETENTIBVS.

SVMMARIVM.

1 *Actiones vtiles curatoribus & contra eos pro gestis competunt.*

2 *Curatores plures insolidum tenentur & agunt amp. & lim. num. seq.*

3 *Curator qui nil gessit conueniri potest nisi inuitus datus fuisset.*

4 *Pluribus in diuersis prouincijs constitutis curatoribus quilibet pro sua rata conuenietur & aget.*

5 *Conueniri prius debet qui gessit, in subsidium qui nõ gessit.*

6 *Curatorum qui voluntarius fuit si non gessit conueniri potest.*

7 *Conueniri curator potest qui aliquem misit ad agendũ vel defendendum absque eo quod satisdationem rati, & iudicati soluendi exegerit.*

8 *Curator ad bona distrahenda pro creditoribus satisfaciendo constituentibus tantum soluet contra quos alij creditores agent.*

9 *Hipothecata sunt bona curatoris minoribus non etiam eius hæredum.*

10 *Curator bonis datus non habet beneficium cedendarum, nec diuidendarum actionum vt ibi.*

11 *Contrarium tenent ibi citati.*

12 *Curatores qui sponte gessere cum eorum datio inualida foret non possunt nisi pro eorum ratis conueniri.*

13 *Curatores inuiti non tenentur nisi pro gestis ab eis.*

14 *Curator inutiliter datus nisi se ingesserit conueniri nequit.*

15 *Actio debitori quem lex fraudatorem vocat non datur, contra curatorem de antea gestis.*

16 *Curator bonorum de dolo & lata culpa tantum tenetur, & conueniri potest.*

17 *Curator an durante cura conueniri possit.*

Curatorum materiam hanc supple ex tractatu tutorum.

18 *Curator non potest conuenire adultũ sine alia authoritate.*

19 *Curator ibi debet conueniri vbi datus fuit.*

TIT. XV. CAP. I.
DE ACTIONIBVS OB CVRAM COMPETENTIBVS.

1 Actiones vtiles curatoribus & contra eos pro gestis competunt l. curatoris. & l. curatorem C. de neg. gest. l. 2. de curator bon. dand & l. 3. eod. tit. Odofred. de curator. bon. dand n. 100. Petr. Vnzol. de arte notariat. rubri. de obligatio. ex contractu, nu. 12. & rubr. de obligatio. ex quasi contractu. n. 12. directam & contrariam ex quasi contractu oriri probans. Galganet. de tutel. lib. 1. tit. 13. n. 15. & expensas in lite factas recuperant l. 4. vbi glo. Bal. & Salic. C. de in lit. dand. tuto. vel curato. Capr. cons. 110. n. 13. vbi gestorum negociorum dari actionem.

2 1. Amp. vt plures curatores insolidum teneantur & agant, vno tamen agente insolidum conuento ex eadem causa; alij nec agere, neque conueniri possunt d. l. 2. §. si plures. d. l. 3. Galganet. d. n. 15. post Odofred. de curator. bon. dand. n. 121. Bar. in l. 2. §. si tres. nu[illegible] de cur. bon. dan.

3 1. Subamp. vt & eis qui nihil gessit conueniri po[illegible] si inuitus datus fuisset tunc enim qui nihil gessit non conuenietur Roffred. de libel. part. 5. rubr. vltim. n. 6. vers. septimum.

4 1. Lim. primam ampliationem, nam si per diuersas regiones singuli constituti fuerint, quilibet in sua prouincia insolidum conuenietur & aget d. §. si plures. Roffred. supra. versic. sextum. Odofred. sup. n. 88. Galganet. d. n. 15.

5 2. Lim. nam prius conueniri debet qui gessit, in subsidium autem qui non gessit Odofred. d. n. 88. Bar. in l. 2. §. si tres maxime si non gerens suo periculo id fieri petat. in princip. & n. 3.

6 2. Amp. vt si ex tribus in eadem regione datis alter nil

nil gesserit si voluntarius fuerint non inuitus curator conueniri possit d. l. 2. §. si tres. & §. quæritur. Galganet d.n. 15. inuitus enim respectu non gestorum minime conuenitur Roffred. de libel. par. 5. rubr. vltim. n. 6. vers. septimum.

7 3. Amp conueniri etiam posse eum qui aliquem misit ad agendum vel defendendum absque eo quod satisdationem neque de rato, neque de iudicato soluendo exegerit d l 2. Galg d.n. 15.

8 4 Amp. vt curator ad bona distrahendum pro satisfaciendo creditoribus datus à quibus constitutus fuit, ex præcio bonorum ijsdem satisfacere teneatur, non etiam alijs creditoribus qui curatorem non dedere; sed hi contra illos qui curatorem constitui fecere tamquam contra absentis negocia gerentes agere debent l. si mandauero. 22. §. si curator mandati. l. final. de curator. bon. dand. Galganet. supra. n. 16.

9 5. Amp. vt bona curatorum sint hipothecata minori, non etiam hæredum ipsorum Ias. in l. properandum §. final. n. 4. C. de iudic. Franc. dec. 221. n 3. Munnoz de ratiocin. administrat cap. 39. n. 3. Gratian. disceptat. 225 n. 72. & seq. vbi tamen subdit testatorem hæredum bona obligare posse & Franc. decis. 53. nu. 7. de quo dixi in tractatu pignoris & hipothecæ Carpan. cap. 34. n. 50. & ijs qui sub cura sunt datur priuilegium in personali l & mulieri & ibi glo. de curato. furios.

10 6 Amp. curatorē bonis datū non habere beneficiū cedendarum, vel diuidendarum actionum quia de dolo & lata culpa tantum tenetur curator bonis datus Odofred de curator. bon. dand. n. 99. alius autem curator de omni culpa tenetur n. 120. & 121. vbi tamen si ab vno solidum fuerit minor consecutus quod cedere debeat actionem soluenti contra concuratores ex quo alioquin contra eos actionem non haberet vide tit. 15. cap. 4. tractatus tutorum infra limitatio. 5. & si duo in culpa sint alter conueniri non potest obstante beneficio cedendarū sibi faciendo aduersus eos Purp. in l. 1. n. 111. C. de transact.

11 Contrarium respectu beneficij diuisionis quia competit etiam his qui sunt in dolo & lata culpa licet non competat cessionis beneficium seu cedēdarum actionum Bar. in d. §. si tres. n. 2. in fine. in l. 2. ff. de curat. bonis dand

7. Amp. datum curatorem bonis absentis conueniri posse pro restitutione fideicommissi Capra. cons. 11. n. 13.

8 Amp. vt si culpa curatoris tutor in 1. fuerit condemnatus loco xx. & minor in integrum restituatur factus ... intra quadriennium contra curatorem agere ... ad alia x. cessis tamen ei contra tutorem actionibus l. alterius 20. de tute. & rat. distra.

9. Amp. conuento hærede tutoris tutelæ iudicio, curator non liberetur & idem in hærede magistratus l. cōuento 23. de tut. & rat distra.

10. Amp. vt hæredes dementis vendicare possint fundum ab eius curatore distractum, qui satis non dedit rem dementis saluam fore, nisi curator ex præcio creditoribus dementis satisfecerit l. 7. §. curator. de curat. furio.

11. Amp. vt contra exceptionem rei iudicatæ curatoris primo remotè detur hæredibus furiosi replicatio ob secundum curatorem qui primum condemnare fecit, & contra secundum primo datur replicatio, quia concessa fuerit pecunia in vtilitatem dementis. l. 7. §. cum dementis de curat. furio.

12 1. Lim. nam qui sponte gessere cum datio curatorum non valeret non possunt nisi pro rata ab eis scilicet gestorum conueniri. l. tutores qui post. §. conueniri. & l. Diui seuerus. de administration. tutor. Bar. in l. 2. §. si tres de curator. bon. dand.

13 2. Lim. nam inuiti nō tenentur nisi pro gestis ab eis l 3. de administrat. rer. ad Ciuitat. pertinent. Bar in d. §. si tres. pro non gestis in subsidium teneri probans ex l. 3. §. 1. de administr. tutor.

14 3. Lim. nam datus inutiliter nisi se ingesserit non tenetur, neque conueniri potest l. impuberi. vbi glo. & verbo. non adstringetur de admini. tutor. Rot. Rom. decis 634 par. 1. diuerso.

15 4. Lim. non dari actionem debitori quem lex fraudatorem vocat contra curatorem de antea gestis Roffr. de lib par. 5. rubr. vltim. n. 6. in fine.

16 5. Lim. nam curator bonorum de dolo & lata culpa dumtaxat tenetur, & conueniri potest l Prætor. ait. § est præterea de bon. autho. iud. possiden Bacc. de decim. tutor. cap. 16 n. 22. Gutierez. de tutel. part. 3. c. 17. n. 9. vide supra amp. 6.

17 6. Lim. nam licet curator pro contractu facto ante curam, vel in ipsa cura aut de aliqua particulari gestione mala, vel contractu ea durante inito conueniri possit l cum curatore. de admi. tuto. l. si tutor in fi. de tut. & rat. distrah. l. non quasi §. hanc stipulationē, rem pup. salu. fore secus tamen est pro generali administratione pro qua durante cura conueniri nequit l. actus de admi tuto l 2. C eod Bar. in l. nisi finita §. cū furiosi. de tut & rat. distrah. Port Inst de autho. tuto. nu. 16. pro curatore etiam gerentem probans cura durante conueniri posse; & furiosi curatorem qui tenetur actione negociorum gestorum cura durante conueniri posse Cum. in l. nisi finita. nu. 3. de tut. & rat. distrah. post Bar. supra idem dicens de curatore bonis dato & furiosi & in l. cum curatore de admi. tut.

18 7. Lim non posse curatorem, suum adultum conuenire sine alia authoritate Cuma. in l. 1. §. fuit quæsitū. n. 20. ad trebel.

19 8. Lim. nam conueniri debet in loco vbi datus curator fuit Decia. cons 109. n. 44. lib. 2.

20 9. Lim. non teneri curatorem expensas & onera pro bonis minoris soluta restituere minori quæ minor subire obligatus fuisset l. si sine. 33. §. Lucius. vbi Bar. de admi. tutor.

21 10. Lim. nam cum furiosi curatore non tutelæ actione agitur sed negociorum gestorum l. 4. de tute. & rat. distra.

17. Supple hunc tractatum per tractatum tutorum pro quo etiam recurras ad illum.

